BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XX I
G
2
NAPOLI

221.
G/2.

SYNTAGMATIS COMMVNIVM OPINIONVM, SIVE RECEPTARVM SENTENTIARVM,

Ad inſtar Codicis Iuſtinianei in titulos redactarum.

TOMVS SECVNDVS.

Editio poſtrema ſuo nitori qua ſieri potuit diligentia reſtituta.

LVGDVNI,
SVMPTIBVS HORATII CARDON.
M. DCVIII.

TITVLI QVI HOC SECVNDO TOMO CONTINENTVR.

ABigeis. 530
Accuſationibus. 440
Acquirenda hæreditate. 127
Acquirenda, retinenda, & recuperanda poſſeſſione. 201
Adempt. legat. 162
Ad legem Corneliam de ſicariis. 495
Ad leg. Corneliam de falſis. 504
Ad leg. Flauiam de plagiariis. 504
Ad legem Falcidiam. 189
Ad leg. Iuliam maieſtatis. 461
Ad legem Iuliam de ambitu. 515
Ad leg. Iul. de vi publica, & priuata. 482
Ad leg. Iuliam de adulteriis, ſtupro, & peccato Sodomitico. 464
Adoptionibus. 404
Ad Senatuſconſultum Orficianum. 197
Ad Senatuſc. Syllanianum. 142
Ad Senatuſconſultum Tertullianum. 196
Ad S.C. Trebellianum. 183
Alienatione feudorum. 610
Alluuionibus & paludibus, &c. 241
Annali exceptione tollenda, &c. 241
Annuis legatis. 152
Appellationibus & conſultationibus. 303
Auro & argento leg. 161
Bonis authoritate iudicum poſſidendis ſeu venundandis. 319
Bonis eorum qui mortem ſibi conſciuerant. 557
Bonis libertorum & iure patronatus. 9
Bonis maternis, & materni generis. 197
Bonis proſcriptorũ ſeu damnatorum. 552
Bonis quæ liberis in poteſtate patris conſtitutis, ex matrimonio, vel aliter acquiruntur: & eorum adminiſtratione. 198
Bonorũ poſſeſſione ſecundum tabulas. 59
Caducis tollendis. 190
Codicillis. 143
Collationibus. 30
Communia de legatis, & fideicommiſſis, & de in rem miſſione tollenda. 577
Communia de vſucaptonibus. 222
Conditionibus inſertis tam legatis quàm fideicommiſſis, & libertatibus. 179
Confeſſis. 287
Contrahenda ſtipulatione. 360
Crimine peculatus. 515
Crimine ſacrilegij. 516
Cuſtodia reorum. 456
Diſtractione pignorum. 348
Donationibus. 406
Donationibus cauſa mortis. 418
Donationibus ſub modo. 422
Dote prælegata. 159
Duobus reis ſtipulandi. 371
Edicto diui Adriani tollendo. 142
Emancipatione liberorum. 404
Euictionibus. 397
Exceptionibus. 349
Executione & publicatione teſtamentorum. 139
Executione rei iudicatæ. 274
Falſa moneta. 514
Famoſis libellis. 530
Feudi alienatione prohibita. 621
Feudo fœminæ. 621
Feudo ſine culpa non admittendo. 643
Fideicommiſſis. 167
Fideiuſſoribus. 371
Fructibus, & litium expenſis. 153
Feudo legato. 154
Fundo, vel inſtrumento legato. 160
Furtis & ſeruo corrupto. 3
Hæredibus inſtituendis, & quæ perſonæ inſtitui non poſſunt. 69
Iis quæ pœnæ nomine in teſtamento, vel codicillis relinquuntur. 167
Iis qui parentes vel liberos occiderunt. 504
Iis quibus vt indignis auferuntur hæreditates: & ad Senatuſconſ. Syllanianum. 142
Iis quibus vt indig. leg. auferuntur. 163
Impuberum, & aliis ſubſtitutionibus. 92
Indicta viduitate, & lege Iulia miſcella tollenda. 165
Iniuriis. 516
In quibus cauſis pignus vel hypothe. tacitè contrahitur. 345
Inſtitutionibus & ſubſtitutionibus, & reſtitutionibus ſub conditione factis. 71
Interdictis. 335
Inueſtitura feudi. 591
Inutilibus ſtipulationibus. 371
Iure aureorum annulorum, &c. 9
Iure deliberandi, & adeunda vel acquirenda hæreditate. 127
Iure dominij impetrando. 349
Iure patronatus. 9
Legatis. 144
Liberatione legata. 160
Liberis præteritis vel exhæredatis. 109
Litigioſis. 359
Luitione pignoris. 349
Maleficiis. 483
Milite vaſallo qui contumax eſt. 644
Mulieribus quæ ſeruis propriis ſe coniunxerunt. 482
Mutatione nominis. 512
Natalibus reſtituendis. 9
Natura feudorum. 623
Ne liceat in vna eadémque cauſa tertio prouoc. &c. 326
Nouationibus. 389
Operibus publicis. 341
Operis noui nunciatione. 338
Optione legata. 162
Pact. pignorum & de l. commiſſoria in pignoribus reſcindenda. 349
Patria poteſtate. 403
Pignoribus & hypothecis. 343
Pœnis. 543
Pœna iudicis qui malè iudicauit. 249
Poſthumis hæredibus inſtituendis, vel exhæredandis, vel præteritis. 121
Præſcriptione longi temporis 10. vel 20. annorum. 234
Præſcriptione 30. vel 40. annorum. 235
Prætorio pignore: & vt etiam in actionibus debitorum miſſio prætorij pignoris procedat. 348
Precario & Saluiano interdicto. 338
Priuatis carceribus. 461
Priuilegiis dotis. 330
Priuilegiis fiſci. 330
Publicis iudiciis, & extraordinariis criminibus. 431
Quadriennij præſcriptione. 235
Quæ res pignori obligari poſſunt, vel non: qualiter pignus contrahatur. 346
Quæſtionibus. 350
Quando ciuilis actio præiudicet criminali, & an vtraque ab eodem exerceri poſſit. 516
Quando non petentium partes petentibus accreſcant. 17
Quando prouocare non eſt neceſſe, & à quo appellandum non ſit. 320
Qui admitti ad bonorum poſſeſſionem poſſunt, & intra quod tempus. 17
Qui bonis cedere poſſunt. 326
Quibus ex cauſis feudum amittatur. 632.
Quibus res iudicata non nocet, & de rebus inter alios iudicatis aliis non nocere. 285
Qui feudum dare poſſunt, & qui non, & qualiter acquiratur, & retineatur. 586
Qui potiores in pignore habeantur. 346
Qui teſtamenta facere poſſunt, vel non. 35
Quorum appellationes non recipiantur. 320
Quorum bonorum. 336
Raptu virginum. 487
Rebus dubiis. 162
Re iudicata. 299
Relationibus. 302
Remiſſione pignoris. 348
Repudianda, & abſtinenda hæreditate. 135
Requirendis reis. 460
Reuocandis donationibus. 423
Reuocandis iis quæ in fraudem creditorum alienata ſunt. 332
Seditioſis, & iis qui plebem audent contra rempublicam colligere. 516
Sententia quæ ſine certa quantitate profertur. 247
Sententiis omnium iudicum. 242
Sententiis quæ pro eo quòd intereſt, &c. 248
Sententiam paſſis & reſtitutis. 558
Sepulchro violato. 504
Seruis fugitiuis, & libertis, &c. 3
Si à non competente iudice iudicatum fuerit. 249
Si de feudo controuerſia fuerit. 644
Si de momentanea poſſeſſione fuerit appellatio. 323
Si ex falſis inſtrumentis, vel teſtimonium iudicatum erit. 286
Si in cauſa iudicati pignus captum ſit. 348
Si pendente appellatione mors interuenerit. 323
Si quis aliquem teſtari prohibuerit. 142
Si quis eã cuius tutor fuerit corruperit. 482
Si vnus ex pluribus hæred. part. pig. ſoluerit. 349
Si vnus ex pluribus appellauerit. 325
Solutionibus. 390
Succeſſione feudorum. 596
Succeſſorio edicto. 20
Suis & legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab inteſtato venientibus. 195
Temporibus & reparat. appell. &c. 316
Teſtamentis, & quemadmodum teſtamenta ordinentur. 40
Teſtamento militis. 33
Verborum & rerum ſignificatione. 565
Vino & oleo legatis. 160. Vnde vi. 336
Vnde vir & vxor. 29
Vſufructu legato & vſufr. 135
Vſuris rei iudicatæ. 285
Vt intra certum tempus criminalis quæſtio terminetur. 541. Vti poſſidetis. 338

SYNTAG

SYNTAGMATIS

COMMVNIVM OPINIONVM AD INSTAR COD. IVSTIN. IN TITVLOS REDACTARVM,

LIBER VI.

De ſeruis fugitiuis, & libertis, mancipiiſque ciuitatum artif. &c.

TITVLVS PRIMVS.

FAMVLVS ſi aufugit à domo domini, & certæ res reperiuntur deperditæ, quæ ad dominum pertinebant, videtur ex hoc præſumptio contra famulum qui aufugit, quòd ſcilicet eas res furto ſubtraxerit. glo. *in §. ſi ius authen. de exhi. reis.* Fel. *in c. nullus, num. 5. de præſumpt.* Vezinus.

2 Dominus non tenetur pro delictis famulorum com. dicit Cur. *in l. 1. n. 13. C. de ſer. fugit.* non enim debet culpa ſeruorum vel, quomodocunque ſubditorum nociua eſſe domino, vt communem dicit ibidem Curt. Intellige niſi dominus teneret in domo viros notoriè ſceleſtos. ita totam iuris ſcholam ſentire dicit Plaza. *lib. 1. delict. c. 14. nu. 1. & 3.* Tenebitur tamen dominus, ſi famulus eius occaſione vel eo ſciente aliquid faciat, quia cenſetur feciſſe eius voluntatem. comm. dicit Curt. ſen. *conſi.* 41. *n.* 10. Gram. *conſi. crim.* 8. De delictis verò quæ famulus facit domino inſcio, & prohibere non valente, dominus non tenetur. comm. dicit Cagnol. *in l. culpa caret. n. 13 de reg. iur.* Clar. *d. §. fi. q.* 86. *ver. hunc inſertur.* P. Fichard.

De furtis & ſeruo corrupto.

TITVLVS II.

FVrtum committitur in gallina. *l. naturalem §. gallinarum, ff. de acqu. rerum dom. & §. gallinarum. inſtitu. de rer. diuiſ.* & conſequenter furans anſeres, & gallinas punitur, & datur actio furti pro huiuſmodi paruo furto, ſecundum Iacob. de Bel. *in pract. crim. in rubr. de fur. col.* 10. Bonif. *in tract. malef. in rubr. col.* 3. Andr. de Iſer. & Afflict. *in conſti. n. ſuper inciſionibus colum. fin. & in conſtitu. locorum baiuli, colum. penult.* & ibi Glo. *in ver. De magno, & minori.*

¶ Imò committitur furtum ipſum etiam in ouo, & in pennis, ſecundum Glo. *in d. §. gallinarum*, quam ſequuntur omnes Doct. communiter, Tiraq. *in tract. de indemn. in rebus exiguis ferendo in* 94. *not. fol paruo* 50. Fran. Marci. *deciſ.* 264. *n.* 2. *in* 2. *par.* Dec. *in c. de appellat. nu. 8. de appel.* Iulus Clarus *in practi. cri. li.* 5. *§ furtum, ver. Pariter etiam poſſet fur allegare*, & Ioan. Ant. de Nig. *ſuper. c. Regni in c. ad hoc de furtis nu.* 20. vt iſtam comm. luculenter declarat.

¶ Contrariū verò, & ruditer quidem voluit Zaſi. *in lib.* 2. *reſpon. c. 26. nu.* 3. cui reſpondet optimis, & realiſſimis fundamentis ſequendo, & corroborando antedictam comm. opin. Stephanus Forcatulus *in auiario iuris ciuilis ca. 11. nu.* 1.

¶ Et antedicta communis comprobatur etiam per tex. *in c. vltimo fur. 14. q. vltima.* vbi loquitur Hieronym. dicens, Fur autem non ſolùm in maioribus, ſed & in minoribus iudicatur, & quòd furtum eſt iniuſta ablatio rei, quantumcunque parua ſit: quia in furto non quòd ablatum eſt, ſed mens furantis attenditur.

¶ Hocque intelligendum foret quando voluntas eſſet talis, quòd etiam maiora ſubtraheret, ſi poſſet, vel quando ex oblatione paruæ rei dominus intelligeretur grauari, ſi quidē ſicut firmat Thomas. 2. 2. *q.* 66. ſi quis res minimas furtiue accipiet, per quas homo non reputat ſibi nocumentum inferri, & ille, qui accipit, præſumere poſſit hoc non eſſe contra voluntatem domini, excuſatur.

Aliàs furtum ſemper eſt peccatum mortale: quia contra dilectionem proximi eſt, cui infertur nocumentum; Vndè etiam in talibus minimis, ſi quis haberet animum furandi, & inferendi nocumentum ſuo proximo, eſſet abſque dubio peccatum mortale, vt concludit S. Thomas ibidem, & venerandus Frater Ioannes Aquilanus, conciuis meus, in ſermonibus quadrageſimalibus nuncupatis, Lima vitiorum *in ſermo.* 39. qui ſequitur me non ambulat in tenebris *q. 3. col. antepe.* niſi damno prius, ſecundum arbitrium læſi, reſtituto 14. *q. 6. c. ſemper mus.*

Eſt benè verum quòd ſæpe ſæpius fures iuſto Dei iudicio receperunt, & quotidie recipiunt, dum furantur eorum mercedem: Legitur ergò ad propoſitū, quòd in Lombardiæ partibus apud Parpam Ciuitatem euenit, quòd receptus extitit in quodam hoſpitio nobilis quidam cum magna hominum comitiua, cumque equis prima noctis hora papula fuiſſent data, famulus hoſtis clā ante equos papula poſita furtiuè accipiebat, cumque ad equum, cui nobilis ipſe inſedere ſolebat, veniſſet, manūmque ad pabulum applicuiſſet, equus ipſe furis bracchium dentibus ſtringens detinebat cumque latro ab equo ſe detētū ſentiret, ac præ nimio dolore clamaret, domicelli dicti nobilis vnà cum hoſpite occurrerunt, ſed nullo ingenio mentionatum furem de dentibus equi extorquere potuerunt, donec vicinorum aures huius rei negocium permonuit, ſicque factum eſt, vt delatus reus ad iudicem confeſſóque crimine, mediante ſententia ad abſciſſionē manus dānatus extitit, teſte Fratre Iacobo de Ceſſulis *in trac. de ludo ſcacchorum c. 6. de tabernariis, & hoſp itantibus. in fin.* ideò mirum non fuit ſi pro tali paruo furto famulus iſte ad truncationem, ſeu ſciſſionem manus dexteræ damnatus extitit: quia forſan habita conſideratione per iudicem vltra furtum pabuli, ſeu annonæ equis prædictis ſubtractæ de periculo, diſcrimineque vitæ dicti nobilis, in quod incidere facilè potuiſſet: quia equi fame laſſati aſcenſores eorum occaſione tali, quaſi in inimicorum manus incidentes perirent, & ſic tanti mali cauſa famulus eſſet. Et hoc idem perpetrans alius famulus ita calce equi ſemel adeò percuſſus in facie, vt cicatrices cùm impreſſione ferri, & clauorum in eo poſtmodum apparerent, quod ita euenire, & contingere poſſit omnibus furibus.

2 Poteſt quis criminaliter accuſare & petere rē ablatam ſibi reſtitui, cum damnis expen. & intereſſe. *l. qui crimen. C. qui accuſa. non poſſ.* cum aliis alleg. per Ang. Aret. *in tract. malef. in ver. & veſtem caleſtem. in 3. col.* & latius in 15. *col.* vbi all. *l. interdum. § qui furem.* & ibi Bart. *ff. de fur.*

3 Vnum furtum dicitur quando de vno loco vno contextu res plures furto ſubtrahuntur. *l. eum qui. §. Idem reſpondet. ff. de furt.* Bal. *in authent. ſed noue iure. C. de fur.* Soc. *conſil. 35 in part. alleg.* Bar. *in d. l. eum qui. §. idem dicit.* Angel. *Inſtit. vi bonor. raptor.* Item & vnum furtum dicitur ſi plures res diuerſorum inſimul furatæ ſint. Alex. *in l. ſi familia. ff. de iuriſd. omn. iudicum.* Item & vnum furtū eſt ſi quis pluribus vicibus ex do-

lio aliquo, vinum abſtuleris continuato tempore. *l. vulgaris eſt quæſtio ff. de furt.* Chaſſa *in commentar. in conſuet. Burg. in rub. des iuſtices §. 5. in verbo, ſimple larrecin. nu.* 10. Boer. *dec.* 219. & ad hoc vt dicantur plura furta, requiritur temporis interuallum, vt ibi per Boer. probatur autem furtum per conjecturas, ſeu probationes veriſimiles aliàs non poſſent dici ſufficientes probationes, vt probando quod oſtium fuit ruptum, aut quia famulus au [illegible], & ſimilia. Alex. *conſ.* 53. *in* 2. *vol.*

4 Dominus inueniens rem ſuam ſibi furto ſubtractam à fure, cum ea fugiente, poteſt auctoritate propria de manibus ſuris auferre. vt eſt cōis opi. de qua per Iaſ. *in cōſ.* 20. *vol* 3. Pet. Rauen. *in Alpha. aureo in v. fur.* Aug. *in l. qui vas. ff. de fur* Bon.

5 Edictum iudex proponere poteſt ad inſtantiam partis, vt quicunque ſciuerit apud quam perſonam, vel in quo loco reperiatur talis res, quæ dicitur furto ſubtracta, debeat reuelare. communis eſt opinio. Clar. *q.* 27. *ver. ſed quæro.* Quod intelligit ſcientem teneri reuelare, præterquam ſi ab ipſo fure intellex iſſet. Et non modo poteſt fieri tale edictum, vt reueletur res furata, ſed vt reueletur etiam fur. communis eſt opinio. Clar. *ibi, v. ſed nunqu. d.* Bonacoſſ.

6 Domum alterius ad perquirendas res furto ſubtractas cū authoritate iudicis quis poteſt ingredi, quod tamen ſine iudicis licentia non liceret. *§. conceptum. Inſtit. de obl. quæ ex delic. naſ.* & ibi Fab. & commune doctorū placitū renūciant Auguſt. *ad Aug. de malef. in v. & veſtem cœleſtem numero trigeſimoquarto practica Conradi poſt numer.* 14. Quamuis huiuſmodi copiam non eſſe à iudicibus faciendam aſſerat receptū Abb. *in c. qui cum fure ext. de fur.* quem refert accuratè de materia agēs Iulius Clarus *in pract. §. furtum v. quæro nunquid.* neque propterea is cuius domum iudex ingreditur ad partis requiſitionem ad res furto ſubtractas perquirēdas poterit agere actione iniuriarū cōtra ingredientē. Et hoc ſeruari aſſerit Boër. *dec.* 174. contra opin. Fabri in eo loco, qui ibi videtur vti aliqua diſtinctione ſup his, q̄ tn̄ nō ſeruatur, vt ibi p Boer. E. Suarez.

7 Furtiua res reperta penes aliquem, talis inuentio, quod res furtiua eſt penes talem facit indiciū ad torturā cōtra illū penes quem res furtiua reperit, q̄ ſcilicet ille talis rem furto ſubtraxerit. Iul. Clar. *§. furtum. v. ſed nu quid.* Bar. *in l. ſi ff. de quæſtio. per l. ciuile C. de furtis. & l. inciuilem. C. de rei vend.* niſi ille doceat à quo ille eam rem habuerit. Ang. *in l.* 2. *& in l. fi. C. de quæſt.* doct. *in d. l. inciuilem.* Hipp de Marſ. *in pract. cauſ. crimin. in verbo. diligenter, n.* 91. & procedit ea deciſio vbi ille penes quem res furtiua reperit, aliàs eſſet homo malè famatus, & malæ conditionis & vitæ: ſecus autem ſi eſſet vir bonæ famæ: quia contra eū ceſſaret omne ſiniſtrum, quamuis res furtiua penes eum inueniretur. *d. l. inciuilem.* Bal. *in l. ſi ff. de hæred. inſti.* Hipp. *in eo loco. nu.* 90. commune affirmat Auguſt. ad Aug. *de maleſic. in verb. & veſtem cœleſtem. poſt. nu.* 19. ac latius I. Clar. *in practic. §. vlt q.* 21. *v. vlt.*

8 Furem receptans punitur ſicut & ipſe fur. *l.* 1. *ff. de rece pta.* dum tamen quis ſciens eius conditionem receperit: ſecus ſi qs ignorans conditionem illius cū in domo retinuerit: tūc enim ceſſaret ea *l.* 1. Caupo tamen vel ſtabularius recipiendo quem non punitur: nam ex quo publicè in ſuo hoſpitio recipit oēs venientes, non tenetur ſe inquirere de eorum conditione: cū etiam inuiti teneantur omnes recipere. *l.* 1. *in fin ff. nautæ caupo.* Bar. *in l. omnes. de agr. & cenſi. lib.* 11. C. Chaſſa. *in rubr. des iuſtices. nu.* 58. *in conſuetud. Burgund.*

9 Diuidentes prædam cum aggreſſoribus viarum, puniuntur pœna mortis. quod facit contra bariſellos, qui de nocte diuidunt furta cum furibus quos ſecum ducunt. communis eſt opi. Clar. *q.* 68. *v. diuidentes.* Bonacoſſ.

10 Delictū cōmiſſum extra territoriū iūctū delictis in territorio cōmiſſis, auget pœnam, vt ſic fur qui in territorio cōmiſit duo furta, & vnū extra territoriū ſuſpēdat̄ ex ſtatuto; q̄ pro tribus furtis fur moriat̄ ſecūdū Bar. *in l.* 3. *C. de epiſc. aud. in l. ſi cui. § fi. ff. de accuſat.* Bal. *in auth ſed nouo iure. C. de ſer. fug. per l. ex ea cauſa. ff. de poſtulan.* Io. And. *in add. ad Spe. ti de fur. addi. inci. Famoſa eſt al a quæſt. o.* & Iac. de Belui. *in auth vt nulli iudicum. §. ſi verò quis comprehenſorum,* videntur tenere cōtrariū, & æquius videtur: quia ſtatutū locale non debet extendi extra locum *argu. l. venditor § ſi conſtat. ff. comm. præd.* maximè in pœnalibus, & odioſis. Balb. *dec.* 567. Et Bonac.

11 Fur vbicunque cum furto reperitur, accuſari, ac puniri poteſt. cōmune ait Did. à Couarr. *lib.* 2. *reſolut. c* 20. *nu.* 15. *& in pract. q. ca.* 11. *nu.* 9. Viuius *lib.* 1. *opi. Iudex domicilij, in fi.* & qui multos in vtranque partē refert, ac latè ea de re agens, immediatè tandem in contrariā partē, & contra publicā vtilitatem diſcedit Iul. Clar. *in pract. §. vlt. quæſt.* 38. *ver. in ſeis.* E. Suarez.

12 Fures in conditione conueniri poterunt, vt & concluſio, & condemnatio ad dandum fiat commune. pronunciant Iaſo. Ale *nu.* 1. *in l. ſi quis nec cauſam. §. vlt ff. ſi cer pe* & ſi illic Barto. tantū concludit poſſe ſententiā, vt poſſeſſio reſtituatur, ſtemque ſab illo Pau. de Caſt. Aret. & Soc. *in ſi.* commune id aſſerens, ac Purpur *nu.* 3. Cuius ſane controuerſiæ ea mihi probabilior cōcordia videtur, quā eodē modo ſcripſit Iaſ. *n.* 34 & Alex. *num.* 33. Iaſ. *in l. ſicuti debemus. §. vlt. ff. de verb. oblig.* vt libello id vitio non vertatur, ſententiæ vertatur. E. Suarez.

13 Fures iuramento in litem ſunt obnoxij, vt frequenter placitum aſſerunt Pariſ *conſi* 109. *nu.* 30. *lib* 3. Iul. Clar. *in prac. §. furtum. ver. item contra furem.* Idem.

14 Fures non ideo minus furti pœnis plectentur, quod dominus rerum furto ereptarum proteſtetur furtum illud ſua ipſius voluntate, atque authoritate fuiſſe patratum, vt cōmuniter interpretibus probari renunciant. Curt. iun. *in l* 1 *num.* 5. *C. de furt.* Iul Clar. *in pract. §. furtum. ver. item excuſatur.* Anto. Gom. *de delict. c.* 5 *num.* 2. Idem.

15 Fures ob defenſionem rerum, quæ aliter recuperari nequeunt, necari impunè poſſunt. cōmune inquit Ia. *in l. vt vim. nu.* 25. *ff. de iuſt. & iur* & qui complures authores laudat hac de re copioſè tractans I. Clar. *in pract. §. homicidium. ver. vlt. eſt defenſio.* Idem.

16 Fures furtis committendis aſſueti, & famoſi fiunt, & furca plectuntur. commune aſſerit Cæpol. *in auth. ſed nouo iure. num.* 19. *C. de ſer. fug.* Habebitur autem & famoſus, & furca dignus, qui vel tribus tantum vicibus furtum admiſerit. commune p̄nunciant idem Cæpol. vbi ſ *nu.* 44. I. Clar. *in pract. §. furtum. v. ſciar* tamen Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub. des iuſtices. §.* 5. *in gl. ſuper verb. pour la premiere fois n.* 19. Cæteri autem fures nuſquam crucis pœnas dabunt, vt cōiter probatum teſtificantur Gom. *in §. ex maleficiis, nu* 2. *& nu.* 3. *Inſtit. de act.* Ana. *in c. ex literis, poſt nu.* 9 *de furt.* Amplia, etſi furtum immenſę quantitatis ſuſceperint, vt frequenter placitum effantur Ant. de Vbal. *conſi. crimi. diuerſ. conſi.* 71. *num.* 22. *lib.* 2. & alij, quos accuratè refert I. Clar. *in d. §. furtum. ver ſed an pro vno.* Idem.

17 Furans, ac ſurripiens commeſtibilia, & cibaria in extremę famis neceſſitate conſtitutus, ſeu ſubtrahēs nuditatis neceſſitate veſtimenta, vt quia infirmus eſt, & non poteſt quærere victum, vel careſtia eſt, excuſatur à pœna furti, tam in foro poli, quàm fori, dummodò ſufficientem non exceſſerit quantitatem, *in c. diſcipulos, de conſecra. diſt.* 5. *in c. ſi quis ex. v. de furt.* p Archid. *in c pœnale* 14. *q.* 5. Et ſic tempore neceſſitatis extremæ licitum eſt furari, & iſta eſt communis opinio Docto. teſte Cagnolo *in l. quæ propter neceſſitatem. nu* 3. 5. 7 *& ſeq. ff. de reg. iur.* & ttar enet etiam Ab. *in ſi* Ana. *circa fi. in cap.* 5 *de furt.* & Ang. *in l.* 2 *§. cum in eodem ff. ad leg. Rhod. de iact.* Boniſ. de Vitel. *in tractā malef. in rub. de furibus & latronibus, numer.* 29. *fol paruo* 90. Alex. de Neuo *conſi* 103. *num* 1 *& ſequen.* Mariao. *in c ſi quis propter. num* 12. *de furt.* Panor. *in c quoniam. de ſimon. & pn d. c. ſi quis* Card. *in clem.* 1. *de homicid. in* 5 *oppo.* Felin. *c omnes leges, diſtinct.* 1. Bald. *l.* 2. *§. ſed l. voluntate ff ad leg Rhod. de iactu.* Burſ. *conſi.* 16. *n.* 63. *libr.* 1. S. Antoninus Archiep. Floren. *in ſua Summa in prima par. tit.* 1. *cap.* 15 *de furto, ſub verſ. de furto in genere,* vbi hoc vtiliter declarat, & *in* 2. *parte eiuſdem ſumma, c.* 15. *de furto, colum* 6. *v. quòd ſi quis furatur propter neceſſitatem.* Frater Ioannes *in ſua Summa Tabiena in* 1 *par in verſ. furtum, num* 7. Couarruuias *in regula peccatum, de reg. iur. lib.* 6 *in* 2 *par §.* 1. *fol. paruo* 67. celeberrimus D. Cornelius Benincaſius Peruſinus *in tract. de paupertate. quæſt.* 7. 11 *ſpeciali. numero* 26. *cum aliis ſequen fol. paruo* 105. & Foller. *in pragmatica de cenſibus in verſi Nicolaus Epiſcopus, nu.* 218 *fol.* 127. in quibus locis infinitia propè authoritatibus approbant iſtam ſententiam, & fatentur communem eſſe.

Et aduerte, quòd neceſſitas extrema tunc dicitur, vbicunque periculum vitæ imminet, cui aliter, quàm per iſtam acceptionem cibariorum ſubueniri non poteſt, vt per Thom. *in* 2. *q.* 66. *articu.* 7.

Cæterum ſi ab amicis, vel ab aliis petendo inueniret victū, & ob verecundiam non peteret, vtique nō excuſaretur à furto ſubtrahendo ab aliis, vt voluit S. Anto. *in d. c.* 15. *ſub eodem v. quid ſi quis furatur propter neceſſitatem.*

Sed iſte fur, qui propter ineuitabilem neceſſitatem aliena ſubtraxit, licèt p̄dicta licitè ſubripuerit, tamen ſi ad pinguio-

tem

rem fortunam peruenerit, reſtitutionem ſubtractorum bonorum facere tenetur, ſecundum Abb. & omnes Canoniſtas communiter, in *c. ſi quis ext. de furt.* & Cagnolũ. in *d. l. qua propter neceſſitatem, nu. 8.* aliósque quamplures relatos per Couarruuias, loco de quo ſupra, vbi explicat iſtam eſſe communem ſententiam.

¶ In contrariam verò partem, videlicet, quòd accipiens rem alienã in extrema neceſſitate cõſtitutus, deueniénſque poſtmodum ad pinguiorem fortunam, non teneatur reſtituere rẽ ſubtractam, & præſertim conſumptam, inclinauit Scotus in 4. ſententiarum, & Bartholomæus Fumus in *ſua Summa Armilla, in ver. Furtum, nu. 10. fo. paruo* 243. vbi admonet iſtam eſſe communem opinionem. Sum. Syluest. quã refert Couarru. *in r. pet. c. peccatum.* & cum improbanda diſtinctiones probat Iul. Clar. in *pract. §. furtum, v. ſed vide.* Verius & etiam indiſtinctè contrarium eſt quod etiã cõmmune effatur Marian. ibi.

Item licet alicui rẽ alienam furari æquiualentem, quando rem ſuam occupatam ab aduerſario opulenti, & potẽti aliter habere nõ poteſt, vt eſt Glo. in *c. cum genuã. i. diſt.* & ita tenet Inn. in *c. olim. il 1. nu. 8. de reſt.* ſpol. Alex. *conſ. 135. nu. 1. vol. 1. & cõſ. 127. nu. 8. vol. 4.* Fely in *c. quoniã nu. 13. de ſimo. & in c. 2. de ſponſ. in fi.* Affl. in *conſtit. Neap. lib. 1. rub. 7. nu. 36.* Marſi. in *ſing. 177. & in ſua pract. crim. in §. conſtante, nu. 36. & ſeq.* Fol. in *d. lece, n. 116.* Frater Ioãnes Aquilanus ſupremus Theologus melius, quàm alius, quẽ hucuſq; viderim in *ſermonibus quadrageſimalibus in ſer. 39.* qui ſequi. ne nõ ambulet in tenebris *q. 3. col. antepe.*

Vbi hoc ampliat procedere ſimiliter in vſura, fraudulẽtia, rapina, & aliis damnificationibus iniuſtè paſſis, vt quis tũc in conſcientia ab iſtis vſurariis, & damna inferentibus aliud eiuſdem valoris furto ſubtrahere, ac accipere poſſit, & ſequitur etiam huiuſmodi ampliationem S. Anto. *in d. c. 15. 2. par. ſub ver. de furto in genere,* & Cotta in *memorab. in ver. aliena bonum, circa finem.*

Vbi tenet, quòd creditor poteſt furtiuè accipere propria authoritate rem ſui debitoris, & idem firmat Marſil. in *d. §. conſtante, nu. 37.* & Neuiz. in *Sylua nuptiali, lib. 3. nu. 43.* vbi concludit hoc etiam in conſcientia licitum eſſe.

Imò ſi in eodem caſu poſt acceptionem occultè factam bonorum debitorum per ipſum creditorem fierent monitoria, non teneretur aliquo modo ea bona reſtituere, nec propalare, nec etiam alij hoc ſcientes tunc reuelare debent, ſecundũ eundẽ Neuiz. ibi, cum aliis relatis per eũ, & Bartholomæum Fumum in *Summa Armilla, in v. Furtum, nu. 15. fol. par. 244.*

¶ Sed præmiſſam opinionem ita, & taliter ampliatam viſiliter limitat, & declarat procedere in duobus caſibus S. Ant. in *d. c. 15. ſecunda par. ſua Sũma, col. 2. v. de furto in genere,* & Roymũdus in *ſua Summa, tractata 8. de furtis c. 6. in pr. fol. paruo* 595.

Similiterque furtum impunè poteſt committi in bonis meretricis, vt voluit Mar. in *repe. l. vnica. C. de rap. virg. n. 88. & 92.*

Necnon ex furto perpetrato per quoſcunque tẽpore, quo luditur in domo, in qua luditur, non datur, nec conceditur aliquo modo actio furti ad pœnã, nec ad rem furto ſubtractã. *l. 1. §. prætor ait ff. de aleat.* & not. Gram. *dec. 40. nu. 6,* & Feller. *in pragmatica de cenſibus, in rub.* Nic. l. *nu. 211. fol. 127.* vbi recitat alios caſus, in quibus furtum non eſt punibile. & Neuiza. ſimiliter vbi ſuprà, & ſequitur etiam Barb. in *c. 1. de ſortilegiis,* Curſet. in *ſing. in verb. Furtum,* & Caccialupus in *tract. de ludo, fol. 6. v. Prætereà,* vbi per dictum text. teſtatur defendiſſe quendam militem poteſtatis in patria mea. Viuius.

19 Furta ita, & taliter leges, & iura abhorrent, vt cõtra fures actiones ciuiles ad vtilitatem priuatam, & criminales pro bono publico inducere curauerint: & ſic aduerſus fures ciuiles, & criminales actiones competunt, *l. hereditatis. §. quòd illicitè, ff. de publica & l. fina. de furt.* & per Dec. *conſi. 520. col. 1.* & optimè per Reuerendum Fratrem Ioannem conciuem meum in ſermonibus quadrageſimalibus, nuncupatis Lima vitiorum, in *ſer. 39. de furto q. 2. col. 2.* & Fratrem Ioannem Tabienſem in *ſua Summa Tabiena in 1. part. in verſi. Furtum, §. 2.*

Si quidem contra fures agitur aliquando petendo pœnam dupli, & aliquando quadrupli. *§. dupli, & §. quadrupli, inſtit. de actio.*

Ideoque ſi aliquem furem condemnari cõtingerit ad mortis pœnam vigore c. Regni, incipien. ad hoc quod noſtrorum, iudex in eodem iudicio, inſtantia, & ſentẽtia condemnare debet, & tenetur ipſum accuſatum de furto ad pœnam mortis, & ad rei furtiuæ reſtitutionem, vt eſt cautum in cap. Regni, ſi de furto, & ibi And. de Iſer. in ſcholiis in verb. de ipſa criminatione quæſitum; & ante dictum c. voluit Glo. & Bart. & *l. interdum, §. qui furem, ff. de furt.* & Inn. in *c. cum oportet, ext. de accuſ.* aliter iudex ipſe tenetur de ſuo proprio. Caue igitur cùm eris iudex in caſu iſto in iudicando, diffiniendoue negocia, ne erres.

Verùm prædicta pœna quadrupli in foro conſcientiæ nõ eſt permiſſa, ſecũdum Glo. in *c. fraternitatis, 12. q. 1.* quã ſingularẽ eſſe ſcripſit Iaſ. in *l. vt vim, n. 22 ff. de iuſt. & iur.* Matthe. *ſing. 23.*

Et huic Bal. in *l. poſt deceſſ. mem. C. de furt.* & in aliis locis relatis per Dec. in *c. quoniam contra, nu. 129. de probat.* dixit quòd fures in foro poli duntaxat ad reſtitutionem bonorũ furto ſubtractorum tenentur, & iſta eſt communis opinio, teſte Gome. *in §. ex maleficiis, n. 14. inſtit. de act.* cui conſentit Frater Ioannes Tabienſis *d. Summa Tabiena, in ver. Furtum, ſub nu. 2. in 1. par.*

Et dato quod res iſta furto ſubtracta, & iniuſtè occupata abſque culpa furis, ſeu violenti occupatoris perierit; nihilominus fur tenetur ad æſtimationem eiuſdem rei peremptæ etiã in foro conſcientiæ, & animæ, ſecundum Thom. 2. 2. *q. 62. art. 6.* Syluest in *v. Furtum, §. 16.* Glo. Anch. in *5. oppoſit.* & Couarr. in *reg. peccatum, de reg. iur. li. 6.* vbi in *2 par. §. 6 nu. 1. & ſeq. fol. paruo* 153. declarat iſtam opinionem, & explicat, cum ea omnes ibi communiter tranſire.

Imò fures ipſi videntur ita, & taliter legibus exoſi, vt ſi pœnitentia ducti poſt patratum furtum reſtituerent rem furtiuam, furtóque ſubtractam domino, minimè euitarent pœnã furti. *l. ſi is eum me,* & ibi Bart. *ff. de furt. & in l. ſed ſi vnus. §. ſi eo mente, ff. de iniuriis.*

Et quemadmodum fur punitur non obſtante reſtitutione facta de re furata, ita etiam raptor reſtituens rem raptam pet eum ante iudicium motum, non liberatur à pœna, *l. pen. ff. de vi bon. rapt.* & Glo. in *c. quod ſicut, §. fi. de elect.*

Et ſimiliter publicani, ſeu gabellarij auferentes res nõ prohibitas alicui, ſi illas reſtituerent ante quàm conuenirentur, non vtique euitarent pœnam, ſed puniri deberent: arg. *l. pen. ff. de vi bon. rapt.* & ita firmant Doct. omnes communiter, atteſtante Ang. de Perig. in *l. ſi malo, de pub.* contra Bart. in *l. hoc edicto, eod. tit. & in d. l. ea mente contrarium aſſeuerantem.*

Nec non furtum receptans, pœnam minimè euitat, licèt illud reſtituat, quamuis ſecus ſit in ſeruo fugitiuo, *l. 1.* & ibi Bar. *ff. de ſeruo cor.*

Et an ſit locus pœnitentiæ aliquando in delictis, vide Doc. declarantes, & hoc planũ facientes, & potiſſimũ Io. de Port. in *l. ſi inſulã. ff. de v. ob. obli. & in l. quamuis,* & ibi Doct. & præſertim Rom. *ff. de in ius voc.* Glo. & omnes in *l. Imperialis, C. de nup.* Bar. in *auth. ſed nouo iure, C. de pœna iud. qui malè iud.* Bal. in *l. ſi quis non dicam rapere, C. de Epiſ. & cler. & in l. 2. & l. 3. C. de ſer. fug.* & Pau. Caſt. in *l. qui fidem de tranſactio.* Viuius.

20 Furibus pœnam quadrupli iure impoſitam conſuetudo iam antiquauit, atque aboleuit, ac ſi alicubi in vſu adhuc eſt, ad illam fures in conſcientiæ foro non tenentur. communè aſſerunt Gomea. in *§. ex maleficiis. nu. 14. inſti. de act.* Hippo. in *pract. crim. §. ex maleficiis. nu. 14. inſt. de act. I. Clar. in practi crim. §. furtum. v. pœna autem quadrupli.* Quod tamen & à iure tum diuino tum humano abhorret, & vtilitati iuris parenti maximè reluctatur. ſed ea de re alibi latius, atque oppotunius agemus. E. Suarez.

21 Furẽ occidere licet, ſi bona aliter ſaluari non poſſunt, vt eſt communis opi. de qua Abb. in *c. interfe. ſi. de homi. idee. fallit in clerico.* Idem Abb. in *c. ſignificaſti. nu. 2. eo. tit.* Bona.

22 Furẽ nocturnũ impunè licet occidere *l. furem ff. ad legem Cornel. de ſicar. & in c. ſi perfodiens. extra de homicid.* Bellon.

23 Fures hodie caſtigari debent, in *auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fugit. in ca. fraternitas. 7. q. 2.* Idem.

24 Fur domeſticus etiam debet puniri. Clar. *d. §. furtum. ver. poſſet etiam, nam non excuſatur.* Bonacoſſ.

25 Fur etiam pro leui re non excuſatur, ſed punitur. vt eſt communis opinio. Clar. in *§. furtum. ver. pariter.* Bonacoſſ.

26 Fur excuſatur propter neceſſitatem famis, vt eſt communis opinio. Clar. *d. §. furtum ver. quandoque.* Bonacoſſ.

27 Furto commiſſo in caupona, hoſpes poteſt iurare, & ſibi creditur contra eum, vt eſt communis opin. Cla. in *§. furtum, ver. pro complemento.*

28 Furtum eſt minus delictum quàm rapina, vt eſt communis opi. de qua Soc. in *cap. tuæ diſcretionis. num. 5. de pœnis.* Bonacoſſ.

29 Fur de iure cõmuni punitur pœna mortis. Clar. in §. furtum v. ſed quæro, cõmunẽ dicit. Quando eſt fur famoſus, & ter fuit furatus, vt eſt cõmunis opinio. ver. ſed pone quod in terminis ſtatuti Et licet de duobus furtis quis fuerit punitus, tamẽ pro tertio ſuſpenditur, quia aggrauant delictu, vt eſt communis opinio. Clar. ibi v. quæro etiam. item ſi fuit pro duobus primis furtis per gratiam principis abſolutus, quia per eum cõmiſſo tertio furto, ſuſpendi debet, vt eſt communis opinio. ibi Clar. v. ſed quid. & debent tria furta eſſe diſtincta re & tempore, vt eſt communis opi. Clar. ibi ver. vnum tamen. Bona.

30 Fur debet furca ſuſpendi, nõ decollari, vt eſt communis opinio. Clar. in furtum. v. eſt igitur. & not. quòd ſuſpenſus, vel decapitatus, ſeu aliqua alia pœna afflictus pro ſcelere, dũmodo ipſum pœnituerit, ſi illa pœna eſt ſufficiens pro delicto, prodeſt, vt in alia vita non puniatur de eodem delicto, quia ſcriptum eſt. Non iudicabit bis in idipſum. Abb. in c. ex parte. nu. 3. de ſepulturis. Bonacoſſ.

31 Fur excuſatur à furto, ſi dominus rei furatæ erat ſuus debitor, & ab eo non poterat aliter ſatisfieri. vt eſt communis opinio. Clar. in §. furtũ. v. excuſatur. itẽ excuſatur, ſi erat res amici, vel conſanguinei, vel res modici valoris, vel de volũtate domini rẽ accepit, vt eſt cõmunis opinio. Clar. ibi. in v. excuſatur. itẽ quis excuſatur à furto, ſi numerata ſibi fuerit pecunia, vt alteri reſtituat, quia cùm ſit conſuetudo, q̃ ad numerũ deponatur pecunia penes aliquẽ, ſi ea vtatur, non facit furtũ, quia ex numeratione cenſetur tranſlatũ dominiũ in dubio: & tantũdem reddere tenetur, vt per Bal. in l. ſi incẽdium. C. de rebus credi. & eſt glo. in l. 3. C. depoſi. Secus ſi pecunia non fuerit data ad numerum, ſed ſignata in ſacculo, quia tunc ſi quis eã recipiens vtatur, furtum committit, vt ibi per glo. & per Bal. vbi ſupra. num. 3. quandoque tamen ea numeratione non cenſetur tranſlatum dominium. Pariſi. conſi. 131. in 4. volu. Bonacoſſ.

32 Fur dicitur manifeſtus ille, qui viſus eſt furari, licet nõ ſit deprehẽſus cũ furto. com. eſt opi. Cla. in § furtum. v. 1. Bona.

33 Fur non tenetur niſi ad reſtitutionem rei furatæ, in foro conſcientiæ, vt eſt communis opi. Clar. in § furtum. ver. pœna autem. Bonacoſſ.

34 Furẽ vt occidere liceat illi, cui furatur, requiritur, quòd ſit nocturnus, & faciat pro defenſione corporis, vel rerum, & prius clamet, & quòd ipſum non cognoſcat: & per ipſum capere non poſſit, vt eſt com. opi. & ſi diurnus ſit fur, ſi ſe telo defendat, occidi etiam poteſt. com. eſt opi. Clar. in §. homicidium. ver. vltima eſt. Bonacoſſ.

35 Fur repertus cum re furtiua alibi quàm in loco, in quo fecit furtum, non poteſt puniri, vt eſt communis opinio, vt per Graſſum in ſuo communium opinionũ lib. 2. c. 10. q 4. Marſ. ſing. 77. vnde fur qui furatus fuit Florentiæ, & portauit furtũ ſecum Bononiæ, puniri non poteſt. & dum iſte caſus de facto occurriſſet in ciuitate Ferrariæ, Illuſtriſſimus Dux Hercules ita iudicauit, vt atteſtatur Pet. Rauẽnas in ſuo Alphabeto aureo. in verbo, fur, ſi furatus, vbi communem opinionẽ dicit vi de Boſſi. de furtis. nu. 18. Riminald. conſ. 7. per totum. Capict. dec. Neap. 104. Alex. inter conſilia crim. conſi. 71. num. 18. in 2. tomo. communem dicens & not. q̃ ſi quis ſcienter vendit rem alienam, furtum committit, & de furto punitur, ſi ipſam rem tradat verè & non ficte per conſtitutum. Tiraq. de conſtituto. in 3. part. 26. limi. nu. 3. vide Suarez, v. furto. nu. 407. & ſeq. & vide D. Brunorum à Sole conſ. vnico. nu. 52. & nu. 155. vbi quis ſit repertus cum re furtiua, ſi tamen talis ſit bonæ vocis, conditionis & famæ, iſta inuentio non facit aliquod indicium ad torturam contra ipſum, vt eſt com. opi. de qua ibi fuſius. vbi ponit exemplum in ſtrazarolis. Bonacoſſ.

36 Fur non poteſt pœna mortis puniri pro primo furto, licet magno, vt eſt com. opin. de qua Alex. inter conſ. cri. conſ. 81. nu. 21. vol. 1. Bonacoſſ.

37 Fur, qui cum furto reperitur, accuſari ac puniri poteſt, communis eſt opi. Suarez ver fur. nu. 386. Bonacoſſ.

38 Fures ita conditione conueniri poterunt, vt & concluſio, & condemnatio ad dandum fiat, vt eſt com. opi. Suarez v. fures. nu. 387. vide tamen poſtea. nu. 388. Bonacoſſ.

39 Fures iuramento in litem ſunt obnoxij, vt eſt com. opi. Suarez ver. fures. nu. 390. Bonacoſſ.

40 Fures non ideò minus furti pœnis plectuntur, licet dominus rerum proteſtetur ſua voluntate furtum factum eſſe, & eius auctoritate, vt eſt cõmunis opi. Suarez verbo fures. n. 391.

41 Furtum in re magna dicitur graue delictum. com. dicit Abb. conſ. 25. nu. 1. in fi. lib. 1. Clar. d. §. furtũ. v. quæro. an P. Fichar.

42 Furti pœna de iure comuni non eſt pœna mortis. com. dicit Gom. in §. ex maleficiis. nu. 12. Inſt. de act. Et licet in c. 1. §. ſi quis quinque ſolidos. de pace tenen. videatur conſtitutum quod pro furto quinque ſolidorum quis debeat ſuſpendi, tamen illud intelligendũ ibi eſt, qando cum furto concurrebat violatio pacis. com. dicit Gom. et. in d. §. ex maleficiis. nu 2 & 3. Et quod illa pœna in omnẽ caſum hodie de cõſuetudine non ſeruetur, atteſtatur. Gand. de maleſ. in tit. de furib. n. 10. Bald. in d. §. ſi quis quinque. n. 1. & in auth. ſed nouo iure. n. 3. C. de ſeruis fugi. Notandũq; eſt quòd Paris de Puteo in tit. de ſynd. nu. 5. dicit, q̃ proles illius Federici cõſtituentis illud cap. & alij reges ſucceſſiue, qui illã conſtitutionẽ ſequuti ſunt, malam vitã finierũt, nec generatio eorũ ad tertiũ gradũ peruenit refert Clar. lib. 5. ſen. §. furtum. v. Sed quæro qua ſit pœna. P. Fichard.

43 Furta duo prius extra territorium cõmiſſum, computantur ad tertiũ in territorio cõmiſſum, ad hoc vt pro tertio furto ſuſpendatur fur, ſi ſtet ſtatutũ, quod quis pro tertio furto ſuſpendatur, etiã ſi fur per gratiã ſuper iis fuerit abſolutus, cõmuniter obſeruari atteſtatur Chaſſ. ſuper conſuetu. Burg. tit. des iuſtices nu 23. quem refert Didac. l. b. 2. reſolu. c. 10. n. 2. circa fi. & ita Modernos communiter tenere ait Cæpol. in auth. ſed nouo iure. C. de ſ. r. fugi. n. 89. in fi. Clar. d. § furtum. v. Sed pone ſtat ſtatutum, & ve ſed quid ſi. P. Fichard.

Furta tria vt dicantur, debent eſſe diſtincta tam tempore, quàm re. com. dicit Cæpol. in auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fugit. n. 105. Clar. d. §. furtum. ver. vnum tamen. P. Fich.

44 Furtum factũ de re magna dicitur graue delictũ, vt eſt communis, vbi latius. Clar. in §. furtum v. quæro an. Bona.

45 Furtũ vel ſubtractio facta à perſona domeſtica, dicitur caſus fortuitus vt eſt cõmunis opinio legiſtarũ & canoniſtarum. de quo Iaſ. in conſ. 42 n. 3. in 1. vol. aliàs ſecus ſi fiat à perſona non domeſtica. Vide Barbu. conſ. 53 vol. 1. Iaſ. in §. ſed iſta. Inſt. de act. & in effectu fit diſtinctio, aut culpa præceſſit, & tũc cõnumeratur inter caſus fortuitos: aut nõ præceſſit, & furtũ fit à familiari, vel rupta apotheca, & huiuſmodi, & tunc ſecus & vide per Ang in d. § ſed iſta. & Bald. in l. 1. C. depoſit.

46 Furtum ſtatutum, q̃ pro tribus furtis fur moriatur, non habet locum in contrectante rem vnam per tres diuerſas iuriſdictiones, vt dicatur tria furta commiſiſſe, ſecundum Bald. Ang. Fulg & Sal. in auth. ſed nouo iure. C. de ſeruis fug. Bal. in c. cum eccleſia ſutrina, ext. de cauſa poſ. & propr. maximè cum tale ſtatutum tanquam odioſum ſit ſtricte & propriè intelligendum. c. odia de regu. iur. Non enim in caſu præuiſſo eſt plus quàm vna res, viſus dominus, quo inuito res eſt contrectata, conſequenter vnum furtum, quicquid contra dixerit Bart. in l ſi dominium. ff. de fur. Balb. dec. ſ 270.

47 Furtum quando dicatur facere incidens arborem. Rui. conſi. 105. num. 3. in 4 volu. Quomodo probatur caſus fortuitus, clandeſtinus, vel occultus. Alex. conſi. 146. per totum. in 6. volu. Bonacoſſ.

48 Furtũ eius ſummæ, quæ alioquin liquidò debetur, & aliter exigi nequeat, licitum vnicuique eſt committere, aiunt Dida. à Couarru. lib. 1. reſolut. c. 2. nu 15. v. 4. eodem iure, & latè Viuius opin. 246. incip. Furans ac ſurripiens. vbi alias ſpecies recenſet, in quibus furtum aut licet, aut non punitur. E. Suarez.

49 Furtum ſi ab eo vel famulo, vel ſeruo fiat, qui rem deferendam ad aliquem ſuſcepit, ſiue famulus ſeruúſve rem illam mittentis ſit, ſeu rem accepturi: ſi eius tamen fuit cõditionis, vt ſimilia negotia tranſigere ſoleret, furti damnum ille patietur ad quem res mittebatur, nõ verò qui rem mittebat. vt cõmune ponit Ant. Gomez. de contract. c. 6. n. 3. Excipe niſi res illa, quæ reportanda committitur, ac furto intercipitur, pecunia ſit, aut res aliqua, quam in genere deberet eius miſſor, vt frequenter placitum dico ex Pau. Caſt. & Alca. ad Bart. in l. argentum. ff. commod. Bald. & Sal. in l. ſi is cui. C de furt. Iaſ. in l. 1. ff. de eo per quem factum erit. Ant. Gomez. d. c. 7 & ſi æquitas, atq; ipſa vtilitas iuſti propè mater & æqui, refragari videatur. verum ea de re alibi vberius. Excipe 2. niſi ſi expreſſim conuentum eſſet vt aliquis nominatim declaratus vel ipſemet debitor rem apportaret, vt probat luculenter text. in l. cum qui. §. vltim. cum l. ſequenti. ff. commod. & ponit receptum, Gomez. vbi ſ. Idem.

50 Furti actio etiã pro re minima, veluti pro ſubtracta gallina, atque etiam ouo intercepto dabitur. vt receptum teſtificatur Tirsquel. in tract. de indic. in rebus min. exigend. verſi

10. Didac.

tu. Didac. Couar. *lib. 1. reſolut. c. 3. n. 12.* & qui vſu id ſeruari ſcribit, licet pœnã ſummam ob rei furto ablatæ exiguitatem attenuet Iul. Clarus *in pract. criminal. § furtũ. v. pariter* et à quibus Didac. à cõmuni placito diſſentientis opinio mihi magis arrideat, eãq; alibi probare multũ, lateque adnitar. E. Suarez.

51 Furto ſublatam rem qui bona fide emit, ſi res extet, illã reſtituere tenebitur, ſi vero euanuit, quatenus locupletior factus eſt, rei precium domino illius refundet. vt frequentiſſimis quã Theologorũ, quã canonoſtarũ calculis ſancitũ aſſeuerat Didac. à Couar. *in c. peccatum, de reg. iur. lib. 6.* E. Suarez.

52 Fur famoſus eſt ſuſpendendus furca, qui tria furta cõmiſit, ſecundũ Bal. *in l. nemo. C. de epi. aud. & in auth. ſed nouo iure. in prin.* & ibi Cæpo. *C. de ſeruis fug.* ſequi. Ang. *in l. quod ſi nolit. § quia aſſidua. ff. de ædil. edic.*

Ipſe tamẽ Iaſ. dicit, ꝙ aliter videtur tenere *Alex. in conſi.* no. *vol. 4.* incipiente, ſtante ſtatuto ciuitatis Parmę, allegans ꝙ ita tenent Iacu. Bu. Ang. & Sal *in d. auth. ſed nouo iure.* l. ꝙ fur famoſus non debet furca ſuſpendi. Et iſtud dicit Iaſ. ſibi placere. & pro hoc ponderat tex. *in l. capitalium. § grassatores. iuncto §. famoſos. quã vera ſic inducta* dicit tex. *in § famoſos.* ꝙ famoſi latrones debent furca ſuſpendi in ſolatiũ interemptorũ, & vt tranſeat in exemplũ cæteris. ponderat ipſe Iaſ. iſtud verbũ; interemptorũ: quia videtur loqui de his qui in itineris publicis nõ ſolũ diripiũt bona, ſed ẽt occidunt homines. item *in d. § graſſatores.* quęritur qua pœna debẽt graſſatores puniri. & dẽt tex. ꝙ debent puniri capitali pœna ſi in via publica cũ armis bona diripiunt. Ergo ſimplex fur, ẽt ſi ſæpius ſurripuiſſet, nõ debet puniri pœna capitis. Et maximè quia in criminalibus debet ſumi mitior pars; & ſic fur non debet ſuſpendi, ſed debet fuſtigari, & aliter puniri ſec. formã *dicta auth. ſed nouo iure.* qui eſt ad hoc melior tex. qui ſit in iure. ſec. Bald. *in l. 2. ad fi. C. de noxa.* Adde ẽt eundẽ Iaſonẽ *in § ex maleficiis. in 12. col. inſt. de act.* Cæpo. *in d. auth. ſed nouo iure. in decimanona col. de ſer. fug.* Limitat Iaſ. niſi eſſet vnũ furtũ valde enorme: Quia tunc poſſet furca ſuſpendi, dato ẽt ꝙ ſtatutũ tria requireret: quia vnũ furtum valde magnũ ęquipollet tribus. argumẽto. *l. ſi is qui rei, § fi. de excuſ. tutor.* & quia licitũ eſt ex cã leges & ſtatuta tranſgredi. ſec. In. *in c. 3. de cenſib.* Ita tenet Bal. *in d. auth. ſed nouo iure. in 1. col. & in c. 1. § iniuria in 2. col. de pac. iuramento fir.* vbi refert ita tenere Cy. *in d. auth. ſed nouo iure.* & ad hoc alleg. etiã *d. l. cũ ſeruus.* Et illud ſequitur Panor. *in c. inter alia. in vlt. col. de immun. eccl.* & Ang. *in d. v. & veſtẽ in 5. col. in tract. de malef.* Vide tamen eundẽ Iaſonẽ *in d. § ex maleficiis in 2. col.* Cæpo. *in auth. ſed nouo iure. in 13. col. & ſeq. de ſer. fug. Ang. inſt. vi bo. rap. & in d. § ex maleficiis.* Subdit Iaſ. *in d. l. cũ ſeruus.* ꝙ furtũ dicit enorme, licet ſit modicũ, quod eſt valde ſcandoloſũ: quia ex eo ſequitur fractio publicæ. all. Bal. *in c. 1. § ſi quis quemq; ſolidos,* pillũ tex. *de pace tenen.* Ipſe tñ Iaſ. tenet contrarium, poſt Sal. Ful. & Pau. de Ca. *in d. auth. ſed nouo iure.* & Io. de Ana. *in c. fi. de furt.* Limita ẽt niſi quis rẽ ſacrã, vel religioſam furto abſtuleret, quia capitali pœna punitur. *§ item l. Iul. peculatus inſt. de pu. iud.* Ang. *vbi ſ. in 3. in add. Ar. in nonſ.* Vide aliquid per Ludo. *ſing.* 319.

Quid ſi ex ſtatuto debeat quis pro tertio furto ſuſpendi. Et fur paſſus fuit pœnã primi & ſecundi furti, quia fuit fuſtigatus, vel huiuſmodi: poſtea fecit vnum furtũ quod eſt tertiũ, an debeat ſuſpendi? vide *Ang. vbi §. in 5. col.* qui concludit ꝙ ſic. De quo etiam vide Felyn. allegantem infinitas remiſſiones. *c. ſic. in 2. col. de teſt.* Cæpo. *in d. auth. ſed nouo iure. in 21. columna.*

53 Furta alibi commiſſa aggrauant delictum, & ſic furtum commiſſum in loco originis ſecundũ Bar. *in l. ſi cui. § fi. in fin. ff. de accuſ.* & hanc opinionem tenet Ang. *vbi ſ. & in ver. exiſtens Florentia. in prin.* & pro hac opinione Auguſtin. Arimi. *in d. ver. & veſtem in 13. col.* all. infinitas deciſiones, licet dicat ꝙ opin. Bart. eſt nimis rigoroſa. eam tamen ſequitur Iaſon *in l. ſi idem cum eod. in 2. col. de iuriſdict. omn. iud. & in l. cum qui §. in popularibus. in vlt. col. de verb. obl.* Panor. *in cap. 1. de cle. percuſ.* Cæpo. *in d. auth. ſed nouo iure. col. 20.* Contrariũ tenet Auguſt. Arim. *in d. ver. exiſtens Florentia. in 1. add.* alleg. Bal. *in l. 1. C. de ædilit. act.* & Io. And. *in addit. Spe. in rubr. de furt.* & Sal. *in leg. ſeruos. C. ad legem Iul. de vi.* dicit etiam Barba. *in 1. volum. conſi. 47. col. 19. & 20.* ꝙ multi moderni tenent contra dictum Bart. Vide etiam Fely. *in c. cum contingat. de foro compe.* vbi etiam dicit, quòd licet poſſit puniri, ſeu quòd delicta alibi commiſſa aggrauent, tamen debet limitari, niſi de illis fuerit punitus. alleg. Arc. *in d. c. ſicut.* Sed in hoc tenet contrariũ Iaſon *in d. l. ſi idem cum eodem. & in d. § in popularib.* alleg. Bal. *in auth. qui ſemel C. quomodo & quando iud.* vide Alex. *in d. l. ſi cui. § fi.*

Quæritur, aliquis commiſit furtum Mediolani, & cum furtiua poſtea ſe tranſtulit ad alienum territorium. nunquid poterit puniri per illum iudicem vbi reperitur cũ re furtiua. Bart. *in l. ſi dom unum ff. de fur.* tenet quod ſic. & *in l. ſi abducta. Cod. de fur. & in l ſed nec. ff. de cond. fur.* Nam ſicut mutatione dominij noua naſcitur actio furti. *d. l. ſi dom unum* ita etiam mutatione territorij ad vindictam publicam. Et dicit Ang. vbi ſuprà *in 6. col.* quòd ſemper ſequutus fuit opinionem Bar. quæ multos ſuſpendi fecit. & quòd licet doctor Bononienſis conſuluerit cõtrarium, per rationes, quas refert, tamen quòd opinio Bart. eſt ſequenda: & allegat multos, qui illam tenent. Idem Ang. *in §. 1. inſt. de ob. quæ ex delict. naſ.* Bal. *in l. vnic. col. 6. in fi. C. de confeſſ.* Ang. Ari. ibi limitat opinionem Bart. procedere, ſi fur in initio fuit propoſiti, vt in aliud territorium ſe transferret: quia tunc ibi maleficium conſummatur, & ibi poterit puniri. alleg. Ang. *in d. l. ſi dominum.* Et inter alias limitationes dicit, quod opin. Bart. procedit in fure vagabundo. all. Ang. *in d. l. ſi abducta.* Limitat etiam vt reſtringatur opinio Bart. ſi fur proroget iuriſdictionem iudicis, & dat pro cautela, vt iudex faciat prorogari. all. Ang. *in d. l. ſi abducta.* Limitat quoque notabiliter, quando fur fuiſſet inuentus cũ re furata: ſecus ſi cum pretio. alleg. Bal. *in l. 1. C. de confeſ.* tu dic quòd iſtud etiam tenet ibi Ang. Are. qui pro hoc alleg. text. *in l. qui vas. § fi ff. de fur.* Limitat præterea, ſi fur fecit reſidentiam in alio territorio per ſpacium vnius diei, quia tunc ibi poterit puniri, aliàs ſecus. alleg. ſing. Bal. *in l. qui furere ff. de ſta. hom.* Tandem ipſe Ang. Ari. relatis hincinde omnibus opinionibus, concludit opinionem Bar. non eſſe ſequendam, licet eam ſequantur aliqui latrunculatores ſitibundi ſanguinis humani. Adde Cæpol. multa allegantẽ, & dicentem hanc opinionem contra Bar. eſſe veriorem & cõmuniorem, *in conſ 59 in pen & vlt. col.* Pan. *in c. 1. nu 11. de rapt.*

54 Cuſtos rei ſubtractæ an poſſit torqueri ſine indiciis? Ange. vbi ſuprà, dicit quòd ſic, alleg. Bar. *in l 1. ff. de off. præf. vig.* Sed Auguſt. Ari. ibi dicit. ꝙ Bar. non dicit quòd ſine indiciis poſſit torqueri: & ſi hoc diceret, ipſe intelligeret quando cuſtos eſſet vilis, vt ſeruus, aliàs ſecus. Tu in hac materia, adde Iaſonem *in l. ſi quando. col 9. C. vnde vi.* vbi dicit, quòd ſi fiat furtum alicui de nocte, eſt præſumendum quòd fuerint vicini, & poſſunt torqueri. allegat Bar. *in d. l. dominus horreorum. ff locat. & in l. 1. ff. de fur. aduer. nau.* & Bal. *in l. 1. in prin. in bona l. 2ur. C. loca.* vbi dicit, quòd illi vicini debent torqueri, de quibus magis ſuſpicatur. alleg. etiam Bal. *in l pignus. C. de pig act.* Et in ſimili in denegante reſtituere rem quam ſuſcepit cuſtodiendã, vt poſſit torqueri, vide Io. de Imo. *in conſil. ſecundo.*

55 Emens ſcienter rem furtiuam tenetur furti, ſecundum Ang. *l. incivilem & ibi doct. C. de furtis.* Et idem in recipiente rem furatam in pignore. *l. ſeruus cuiuſdam ff. de cond. indeb.* & ita tenent Bart. & Fulg. *in l. eos. C. de fur.* de quo per Ana. *conſil.* 70. & Iaſ *in d l. ſeruus.* Secus ſi ignoranter emeret, debet tamẽ nominare furem, ne ipſe incidat in ſuſpicionem. *d. l. ſeruum.* Limitat ipſe Ang. niſi ſit bonæ famæ, & iuret ſe non cognoſcere illum qui vendidit. In omni tamen caſu tenetur rem reſtituere ſine pretio. *d. l. inciuilem.*

56 Si debitor ſpecialiter obligauit aliquam rem mobilem creditori, licet non tradiderit: ſi tamen eam poſtea vendat, cõmittit furtum. *l. ſi quis rem pignori. ff. de fur.*

57 Furtum committit, qui vincit in ludo pecuniam filiofa. Alex. in add. *ad d. l. ſeruum.* & ibi Iaſ. alle. Bald. *in rub. C. de cond. ob turpem cauſam.* Idem vult Alexand. *in l. ſi quis cum ſciret. ff. pro empt.*

58 Furtum committit, qui ligna vi fluminis impulſa retinet, Fede *conſi* 107. facit quod vult Iaſ. *in l. ſi quis nec cauſam §. res pignori. ff ſi cer. pe.* Et tunc eſt cautela, quòd fiat proclama, quod domini veniant ad capiendum. Alex. *in l. prætor. § de his. de damno infecto.*

Furtum committit, amiens qui vendit equum amici, eo nõ habente ratum. Angel. & Iaſo. *in l prima, columna prima, Cod. de fur.*

59 Equum meum furto captum, apud alium exiſtentem, capere poſſum. Iaſ. *in § quadrupli. col. 7. de actio.*

60 Is cui datur pecunia alicui portanda, ſibi retinendo, furtum committit. *l ſi is cu. C. de fur.* Pau. de Caſt. *in 2. col. vol.* 337. *aliàs* 335. Iaſ. *in l. ſi ego. in fi ff. ſi cer. pet.* & latius *in l. eius qui in prouincia. col. 11. & ta. cod.*

61 Famulus qui hodie furatur vna rem pauci valoris, & cras aliã, & alio die alia, debeq ſuſpẽdi. Aug.arr.vbi ſ. in 17.col. all. Bal in l.pen. C. de fur. Addo Fel. in c. at ſi cle.tes. §. de adulteriis. in vlt.col de iud fac. quod vult ipſe Fel. in c. Ad abolend.con. de here. & Barb. in 1. vol.conſi.11.in 6.col. & in 2. vol.conſi.1..in 12.col. & in vlt col. & Iaſ.in §. ex maleſi iis.in 2.col.Inſt. de actio. Vide tamen Alex in 4.vol.conſi.1.0.in fi.

62 Si quis accedat animo furadi, & nõ furef, quia nõ potuit, puniẽ pœna extraord. Bar. in l.ſaccularij de va ꝗ extraord. cri. ꝗ l. vulgaris §.g furti.ff.de fur. Ang. & Aug.arr.vbi ſ.in pen.col. Addo Iaſ. in l 3.§.ſi rem.ff.de acq.poſſ.

63 Falſus procurator exigendo ſine mandato, committit furtum: l.falſus.C de fur. Ang. & Aug.vbi ſuprà in pen.col.

64 An ꝑ inueſtigada re furata liceat domu alicuiꝰ pẽrquirere, vide Bar in l.1.ff de ſeruis fu. & Ang. & Aug.vbi ſ. in vltima col. & in §. fera. Inſti. de rerum diuiſione. & in §. conceptum. de obl.qua ex delic. naſcunt.

65 Fur a ſ auctoritate propria capi poſſit. Iaſ. Inſtit. de act.e. in prin.in 11. col. dicit quod ſic. vide ibi per eum.

66 Iudex poteſt iubere rem furto ſubtractam reſtitui. Iaſ.in §. ex maleſi iis in 16.col.Inſti.de actio.

67 Furtũ ꝑ quo imponitur pœna furcarũ, eſt maius delictũ quã homicidiũ. Dec in conſ.65.ꝗ in c. at ſi cle. tes. 15.col.de iud.

68 Furti inquiſitio q̃ & qualia cõtinere debeat. vide notabiliter Soc.in 1.par.conſ.8. vbi primò dicit, ꝙ debet poni valor rei ſubtractæ.allegat Bar.in l.pædium.ff.de incẽ.ruu.naufr.ꝗ alia. & ſubiungit nõ ſufficere, ꝙ ex verbis narratiuis proceſſus appareat de valore, niſi apponatur in concluſione proceſſus. Sed in hoc Aug.arr.to verbo,valoris & cõmunis æſtimationis.dicit ꝙ ſufficit apparere in ꝓceſſu de valore: vt ibi ꝑ eũ. Secũdò dicit eſſe apponen ꝙ res pertinebat ad talẽ iure dominij, vel quaſi: aliàs ſi ſimpliciter diceretur ꝙ pertinet, nõ procedit inquiſitio ꝑ furto.al.Bar.in conſ.154 incip.vř, dicẽtis.dictos accuſatos.

69 Inquiſitio ſicut debet cõtinere locum & ipſa Ita cõfeſſio ſtimlati: Bar.no.ĩ cõſ.228. & ita tenet Cor.ĩ 4.vo.cõſ.134.circ.fi.

70 Actio furti datur pro re minima, & non actio de dolo & quare? dic ꝙ in furto inſpicitur iniuſtitia, & non quantitas. ſecus in actio. de dolo. ita ſubtiliter Petr.Gerar. ſing.19.

71 Furtum domeſticum eſt punibile licet ſit exiguum. Ang. in §.1.Inſt. de here. qual.& differentia, & in §.2. qui. inſt. de obl. qua ex delic.naſ.unt.

72 Statutum diſponens, ꝙ de damno dato ſtetur iuramento damnum paſſi, iſto caſu ſi alicui ſit commiſſum furtũ nõ ſtabitur eius iuramento: cùm furtum ſit merè criminale, licèt in furto inſit damnum. ita voluit eleganter Bal.in l.nauta.§.quecunque.ff.nau camp.ꝗ ſtabul.in l.ait prætor, in principio.ff. de iureiur.ꝗ in l.ſi ſeruum.§.alienam ff. ad l. Aquil. Hoſti. in ſumma in ti de damno dato.§. locum habeat, in prin. Alb.in l.1.§. occiſorum.ff. ad Syllan.in 2.par ſtatutorum.q.6-3. tem quara a'tam &c. Ale. & Rom.in l.2. ff.de dam infe.& ideo Alex.conſi.167.requiſitis. col. 1.vol.2. & Marſil.poſt alios ibi relatos per eum, in l.de minore. § tormenta.nu.3 ff de quaſtio & in ſua pract.cri.in §. expedita.n. 75.& Io. Bapt.Plot.in repe.l.ſi quando.C.unde vi.nu.823.circa fi. vbi aſſerit hanc eſſe com. opin. & Ripa in d l.2.ff.de damn. infect. nu. 2. licèt ibi de ea nonnihil dubitet complura ſatis vrgentia in contrarium adducendo.

Interpretatur ſecundò præfatum ſtatutum, ac limitatur, ꝙ accuſatoris iuramento de damno illato fides exhibeatur, non procedere quotieſcunque accuſatus contra quem iuratũ fuit inſtantiam faceret iudici, vt ad inſpiciendum locũ accederet: quia ex euidentia & inſpectione propriorum oculorum nullũ damnum illatum apparebit: en caſu iudex requiſitus à parte, non obſtante ꝑallegato ſtatuto proficiſci poterit ad locũ dãni, & pronunciare illud, quod ex aſpectu conſtabit: ſecundũ Bal.& Sal.in l contra negantem.C.ad l. Aquil & in l.1.C.ſi aduer. liber. & Marſil.poſt alios relatos per eum, in l.1.§.ſi ſeruus quaſi. nu.4.& ſeq.ff.de quaſt.& Barb in c. pernicioſam.nu.105. de offi. ord. & Cotta in memorali, in ver.Statute Ciuitatis Mediolani &c. ꝗ in ver.damnum & ita refert ſe vidiſſe in practica obſeruari Cur.iun.in repe.l.admonen.numer.91.ff.de iureiurand.

¶ Ex ratio dictæ concluſionis videtur iſthęc: quia nulla lex prohibet, ac excludit probationem per rei euidẽtiam: vt voluit Azo in ſumma.C.ad le. Aquil. & Bal. in l. Deo nobis. C. de epiſ.ꝗ cle.ꝗ in rub C.de prob.& in d.l.contra negantem, vbi Sal. & Cæpol. in cautela 104. nu. 1. licet titubanter, & parum ſibi conſtans ipſemet Bal.in l.2.ff.de iureiu.teneat expreſsè contrariũ reſpondendo dictæ rationi? Ex gloſa in Bal. ſententia tanquam in nube fundata, amplector primam opin. quę quidem viuet cõis: vt meminit, & atteſtat Curt in d.l.admonẽ di.nu.352.

Interpretatur, ac coarctatur tertio dictũ ſtatutum, ꝙ nõ credatur iuramento damnũ paſſi, ſi reus accuſatus petate exprimi diẽ per damnũ paſſum: quia intendit illũ redarguere de falſo, & probare ipſũ damnũ paſſum, vel accuſatorẽ fuiſſe alibi: tũc neceſſariò debet exprimi dies per damnum paſſum, alioquin eius iuramento nõ creditur: ſecundũ Bal.in l.1.in in fi.C.de iud. & iſta eſt cõis opinio, de qua per doct.in l. arbitraria. §. ſi quis Epheſi.ff.de eo quod certo loco, & in l.libellorum.ff.de accuſa. Et dictum ſtatutũ volens credi iuramento damnũ paſſi, limitat in d.l.ſi quando, Io.Bapt.Plotus in 61.caſibus. ꝗ in 55. aliis caſibus ampliat.nu.251.vſque ad nume.755. Viuius opin.788.

73 Furtũ de nocte factũ põt probari per teſtes domeſticos, vt eſt communis opi.de qua Cur.iun.conſ.170.n.3. in 3. volum.

74 Furtũ debet eſſe patens, & de furto prius conſtare debet, ſaltem legitimè ante omnia. Crauetta conſi.260.num. 40.& iſta eſt communis opin.de qua Io. Amicus conſ.131.nu.7. nec de eo ſtatur iuramento accuſantis, quia eſſet teſtis in cauſa propria: contra l.nullus.ff.de teſtib. Gratus in conſ.10.nu.12.in 2.vol. & eo minus, ſi eſſet mulier quæ accuſaret, & maximè peregrina, id eſt meretrix. Placa Epiſc.de.te.c.34. Soc.iun.conſ.1.num.102. in 1. vol.facit, quod dicit Corn.in conſ 14 litera 10.in 2.vol. & quando fit furtum oportet, vt præcedat domini acclamatio, vel vociferatio, vel lamentatio. Spe.in tit.de pignorib ver. & nec ꝗ in tit de furtis.ad fi.nu.25.Blancus in pract.crim.fo.35.nu.25. ver. acclamat.e.& not.ꝙ ſtatutum de fure habet locum in raptore.vt eſt communia opin.de qua Burſ.conſ.94.nu.6.ꝗ ſeq.Bonacoſſ.

75 Furtiua res ſi non extet, ſtatur iuramento domini, cui res furata eſt, quo ad æſtimationem.com.dicit Pariſ.conſ. 109. nu. 30.lib.3.& atteſtatur Boſſ.in tit.de rapin.nu.37.Clar.§.furtum.v. item contra. P.Fichard.

76 Furtiuã rẽ dominus cui furata eſt põt eũ authoritate iudicis in aliorũ domibus perquirere.com. dicit Aug. & Ang. de mal ficiis, in verbo. Et veſtem cæleſtem.n.34. Pract. Conrad.n. 20.Papo. libr. 23. titulo 6. Arreſt. 3. & ita magis communiter in practica tenetur.

Licet alij dicant contrariam communem, vt Ab.in c.qui cũ fure.nu.6 de fur.quem refert Pract.Conrad.d.n.20.Clar.libr. 5. ſent.§ furtum.ver.quæro nunquid. P:Fichard.

77 L.interdum.§. qui furem.ff.de fur.intelligunt Doct.ſecũdũ doctrinam Bartoli ibi.n.4.& 5.ff.de fur.ꝙ iudex qui principaliter cognoſcit de crimine ad vindictam, poſſit etiam reũ cõdemnare incidenter ad reſtitutionem rei, ſeu ad emendã damni paſſi, ſiue agatur per viã accuſationis, ſiue inquiſitionis. Licet diſpoſitio d.§ qui furem.ſecundũ ſententiã receptã locum habeat, quando ageretur per viã inquiſitionis, tñ iudex maleficiorũ non poteſt reum condẽnare ad reſtitutionẽ rerũ ablatarum, ſeu ad earum valorem, & æſtimationem, nec etiam ad damna & intereſſe, ſi non fuerit aditus à dãnum paſſo, & officium eius imploratum, vt Bart.in d.§.qui furem.nu.5. tradidit, dum vult, quòd formetur libellus, in quo petatur reũ puniri & condẽnari, & rem reſtitui.tunc.n.dicitur agi, ſecundũ eum, criminaliter per viã accuſationis, & implorari officium iudicis ciuiliter ſuper reſtitutione. ita quoq; voluit Sal. in l. ſi quis ad ſe fundũ.nu.4.ver.his ſic collectis.C.ad leg.Iul.de vi pub. ꝗ priuat. Quam doctrinã tanquam cõiter approbatã plurib. adductis authoritatibus copioſè explicat Rol.à Val.in conſi.30.n.12. & 13.cum ſeq in 2. To.vbi & ipſe.nu.18.aliam cõem ſententiam quæ habet, ꝙ diſpoſitio d.§.qui furem.locũ habeat, qñ reus cõdemnatur per cõfeſſionẽ veram, ſecus ſi per contumaciã, annectit, quia tunc iudex maleficiorum nõ põt inquiſitũ ad præmiſſam condẽnationem in fauorem damnũ paſſi cõdemnare. Bal.in l.qui tamen v.item in criminali. nu. 23. C. de his qui ac n. non poſſ.& ibi ipſe inquit iudicem maleficiorum non poſſe cõdemnare reũ ad reſtitutionem rei ablatæ, niſi conſtet de maleficio per confeſſionem: quia tunc iudicis officiũ deſeruit confeſſioni, nõ criminali accuſationi, ſecus ſi probatio reſultaret aliter quàm per confeſſionẽ, quia ex ea non oritur officiũ iudicis. l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſi.ff.de iureiur. Quas doctrinas Rol.in d.conſi.30.nu.18.& 19.latius proſequitur. Kirchouius.

78 Damnum paſſis ſi iuſiurandũ ſtatuto defertur, non idcircò illi delatum cenſebitur cui furtum factum eſt, vt frequẽter placitum literis prodiderunt Plotus in repe l. ſi quando. nu. 823.ad fi.C.vñ vi. Viui.opi.788.nec ea etiã de cauſa ſi reus petat ve

tat vt ad ipſum locũ iudex proficiſcatur inſpecturus nullũ dãnũ datu eſſe, mĩnꝰ audietur, vt crebro receptũ atteſtãtur Cur. iu. in *l. admonẽdi. n. 552. ff. de iureiu.* Viuius vbi ſuprà. E. Suarez.

79 Affectionis ratio non habetur in furto, vt eſt cõis opi. de qua Suarez *ver. aſſ ſtionu. nu. 133.* Ant. Nicell. de concurdia gl. *conſi. 85.* communem dicit. Bonacoſſ. & Bal. & Suarez.

80 Actio furti. Ex proceſſu inquiſitionali ex officio ꝓbatur, ꝙ priuata perſona de furto vel alio damno dato quod in ipſo ꝓceſſu cõmiſit, & ſic fur qui in tali proceſſu cõfeſſus eſt furtu, cogetur, & ſine alio ꝓceſſu ad reſtitutionẽ rei furtiuæ parti. *l. inter dũ. §. qui fur ẽ. ff. de fur.* per quẽ tex. Bart. & Doct. ibi dicũt poſſe corã iudice criminaliũ peti aliquẽ criminaliter puniri, & etiã cõdẽnari ad rei reſtitutionẽ, vel emẽdationẽ dãni. Idẽ Bald. in *l. 2. C. de edẽ.* facit *l. quoties. C. de iud.* Balb. *dec. 153.*

81 Statutũ diſponẽs, ꝙ credatur iuramento damnũ paſſi, vel creditoris, nõ ꝓcedit in fauorẽ forẽſis: vt per Dec. *conſ. 550. n. 8.* & Pariſ. *conſ. 12. nu. 26. vol. 3.* vbi docet iſtam com. opin. fore.

§ Quod ſtatutum equidem procedit etiam ſi ipſe forenſis ſolueret onera merè realia; vt per Alex. *conſi. 3* aliàs 41. *vol. 7.* Sed ſtatutum hoc latius, & vtilius interpretabitur infra in opinio. ſequenti. Statutum diſponens, ꝙ de damno dato.

Itidem hoc ſtatutum, ꝙ credatur iuramento alicuius, intelligitur, ſcilicet, niſi contrarium probetur, vt firmauêre Ang. & Io. de Imo. in *l. qui bona. §. qui damni. de dam. infect.* Abb. in *c. propoſuiſti in prin. de prob.* Anch. in *c. canonum ſtatuta de conſt.* Pau. de Caſt. in *l. fi. de prat. ſtipu.* Sal. in *l. 1. C. de reb. cred.* Pau. de Ca. & Alex. in *l. 2. §. ſi abſens,* ſi ex noxa cã agatur. Viu. opi 786.

82 Statutũ de furtis nõ habet locũ in eo ꝙ ſurripit Hebręo fœnerati: quia cùm furtũ dicatur cõtrectatio rei alienę inuito domino: Hebræꝰ rerũ vſura acquiſitarũ nõ eſt dominꝰ, ſed eccleſia vniuerſalis, ſicut & omniũ bonorũ Hebręorum. Item, quia etiã fur de iure cõmuni nõ debet mori, vt eſt cõmunis opi. de qua Ang. de Vbal. *inter conſ. crim. conſi. 31. nu. 12.* Bonac.

83 Iuratur in litem cõtra furẽ, vt eſt com. opi. Clar. in *§. furtum. ver. item contra.* quando. ſ. res furata non extat. vt ibi. Bon.

84 Excommunicantur ſpoliantes Chriſtianos nauigantes pro honeſtis cauſis vel negotiationib. vel Chriſtianos naufragium paſſos in rebus. & dicitur canõ latæ ſententiæ. debet prius fieri monitio. Clar. *d. q. 77. v. ſpoliantes.* Bonacoſſ.

De bonis libertorum & iure patronatus.

TITVLVS III.

IVris patronatus huius in aliqua eccleſia collegiata non poteſt præſentare principalis dignitatis illius eccleſiæ. Boer. *dec. 32. nu. 5.* commun. Veziuus.

2 Iuris patronatus legatũ traſfertur in legatariũ, Si teſtator habeat poteſtatẽ trãſferendi ab epiſcopo. Lamberti. In *trac. de iur. patr. lib. 1. par. 2. q. 6.* Durand. *de art. teſta. tit. 6. Caut. 65.* cõem dicunt. Sed Cur. iun. *conſ. 83. nu 6.* dicit quod ius patronatus ſine difficultate tranſit in hæredem vniuerſalem, in legatarium tantum effectualiter non tranſit, niſi accedente cõſenſu epiſcopi. & dicit communem. Veziuus.

3 Libertorũ ſucceſſio etſi patronorũ poſteris in infinitũ deferatur, tñ eorundẽ è latere cognatis vſq; ad quintũ gradũ modo cõpetit. com. dicit Porc. in *§. vlt. Inſt. de ſuc. lib.* E. Suarez.

Cætera quæ ad ius patronatus pertineat, quære ſuprà, lib. 2. tit. 4. de patronat. qui eſt titul. 4. in ordine.

De iure aureorum annullorum, & de natalibus reſtituendis.

TITVLVS. IV.

LEgitimatio eſt de reſeruatis Principi, in ſignum ſupremæ poteſtatis. Alc. in *l. 1. ff. de verb. obl. num. 48.* com. dicit B. Villal.

2 Legitimari poſſe per reſcriptũ Principis, & alterius nõ recognoſceñ. ſuperiorẽ, quoſcunq; illegitimos: etiã natos ex dãnato coitu, & hoc ex plenitudine poteſtatis, etiam ſtañ. filiis legitimis, & naturalib. habetur in *c. per venerabilẽ. q. fil. ſint legi. in ea pr.* vbi Abb. & doc. *& ex hoc infertur*, teſte Bal. in *l. 1. C. de iur. au. annu.* Imperatorẽ poſſe deducere, de nõ eſſe ad eſſe & hanc eſſe cõem opi. tradit Alex. *conſ. 187. n. 11. li. 5.* Soc. *conſi. 87. nu. 20. lib. 3.* Quam concl. procedere dicũt doct. vbi in reſcripto appoſita ſit clauſula nõ obſtante tali lege: quã tamẽ generaliter ſufficere not. Dec. *conſi. 55 n. 5.* Soc. *cõſ. 47. n. 27. lib. 4.* & hanc cõem amplectiturꝰ etiam Rolel. *trac. de legit. lib. 2. in rub. de mater. legit. n. 3.* vbi atteſtat de cõi, quando adeſt clauſula derogatoria, & clauſula de plenitu. dine poteſtatis, vnde dic. Caſt. *conſi. 225.* filiũ ſacerdotis poſſe legitimari à ſummo pontifice, ſecundum cõe, quia non lege diuina, ſed cano. ſacerdotes prohibentur vxores habere, ſimiliter ſcribit Abb. in *d. c. per venerabilẽ. n. 22.* papam poſſe legitimare prolem ſuſceptam ex matrimonio contracto per clericum in ſacris, vel ꝓfeſſum, ſaltẽ legitimãdo vt ex tunc: prędicta autem conclu. de legitimatione, ampliatur, vt etiã legitimatio procedat, licet non citentur illi quorũ intereſt, Nã ſecundũ Bar. & communẽ opi. *in l. Gallus. & quid ſi tantũ ff. de lib. & poſth.* vbi Soc. & Iaſ. *n. 13.* quatuor concl. eliciuntur. de quibus etiã per Rol. *conſ. 12. n. 53. lib. 4.* Prima eſt, vbi pater facit filium in vita legitimari, nõ eſt neceſſaria aliorum citatio, niſi filij legitimi, & naturales abſint, qui omnino ſunt citandi, teſte Dec. *cõſ. 293 n. 5.* licet Soc. *d. cõſi 47. n. 41. lib. 4.* in contrariũ dicat eſſe communẽ opi. & male, & niſi fiat diſpenſatio. Secunda cõcl. eſt, ſi pater in vita, & in teſtamento ſuo diſpoſuiſſet filium debere legitimari, quia non requiritur etiam tũc citatio. Tertia conclu. eſt, vt non requiratur citatio ſi princeps vult legitimare, nõ requiſitis his, de quorũ præiudicio agitur. Quarta concluſio eſt, vt requiratur citatio, ſi mortuo patre, naturalis petat ſe legitimari: nã nõ niſi citatis illis, imo & conſentiẽtibus, quibus eſt iã ius acquiſitũ, nõ ꝓcedit legitimatio. & cũ opi. Bar. tranſit. Lud. Sai. *d. trac. de legi. in ra. re quã ſua ĩ legit. impe n. 7.* quicquid alij aliter ſentiant, contra has communes opi. à quibus nõ eſt recedendum. Adde Rol. *conſi. 12. lib. 4.* vbi ponit caſum legitimationis de eo qui natus eſt ex ſemine conſtituti in ſacris.

3 Legitimatio alicuius filij quæ fit per reſcriptum Principis tũc demùm valet, ſi in eo reſcripto qualitas aut defectus eius qui debet legitimari, exprimatur: nẽpẽ ſi ſit aut tantũ naturalis aut ſpurius, aut aliàs inceſtuoſus, aut natus ex adulterio. ita Ant. de Bu. *in c. per venerabilem: qui filij ſint legi.* Dec. *conſ. 462. n. 4. & 5.* & ſi plures adſint defectus, omnes exprimi debent, & non ſufficeret quòd vnus exprimeretur Decius ſuprà, *nu. 6.*

4 Legitimãdi poteſtas cõpetit ſoli Imperatori. *l. 1. C. de iu. au. annul. l. quaris. ff. de nata. reſt. §. illud in aut. qui. mo. natura. effi. ſui* Põt tamẽ talis poteſtas alteri demãdari, & cõmitti: vt videmus quotidie in comitibus Palatinis. vt vult Alex. *vol. 3. cõſ. 138.* Bene. *in cõſ. 2.* in 4. *col.* nõ poteſt tamẽ alteri delegare. Crotus. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantũ in 47. col ff. de liberis & poſthu.*

5 An aũt rex Romanorũ ante coronationẽ poſſit legitimare? Cot. *ĩ cõſ. 177.* tenet ꝙ ſic. *& in 3. vol. cõſ. 3. in 1. dub.* M. Cherian.

6 Quilibet princeps in ſuo dominio poteſt legitimare, ſecundum Bar. *in l. ea lege. C. de cond. ob cauſam* & ita in terminis tenet Pau. de Ca. *in 2 vol. conſi. 227.* & Alex. *vol. 3. conſi. 2. repetite in 2. vol. conſi. 87. in 3. col.* ibi, quinimo plus reperio. Idem.

Quid ſi non appareat de priuilegio comitis legitimantis, an valeat legitimatio? Alex. *in d. conſi. 138* tenet quòd non.

Adde ſecus eſſe in legitimatione principis, quæ valet ad bona ſui territorij, etiam de priuilegio non appareat. ita Barb. *vol. 2. conſi 34. in 26. col.* Idem.

7 Nunquid in poteſtate data comiti Palatino requiratur ſpecialis vel generalis renunciatio aliquorum iurium. vide Bal. *in l. eam quam. n prin. 7. col.* C. *de fidei.* & Pau. de Caſt. *vol. 2. conſi. 23. ver. 2 dubita.* Idem.

8 Imperator, vel eius comes Palatinus, vel alius quicunque princeps, extra ſuã iuriſdictionẽ legitimare nõ põt. Eſt mag. com. & verior opi. ſec. Soc. iun. *in cõſ. 100. ꝓ habẽda. vol. 2.* doct. *in l. fi. de iur. ſdict. omniũ iud.* Pariſ. *conſi. 3. n. 103. vol. 1.* M. Ch.

9 Legitimatus à principe ſine præiudicio venientium ab inteſtato, poteſt inſtitui hæres, legitimis nõ extantibus. Io. Dur. *in art. teſt. tit. 3. cau. 8.* com. dicit. B. Villalob.

10 Clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, habet locum in caſu inteſtati. Goza *conſi. 6. n. 33.* com. dicit & ſolùm excludit fiſcum, ac vxorem. Dec. *conſi. 338.* com. d. Idem & operatur, vt legitimatus non excludat filium, nec alios tranſuerſales, ſecundum eoſdem per Burſat. *conſi. 1. nu. 26. lib. 1.* Idem.

11 Legitimare, ſeu natalibus reſtituere ad eccleſiaſtica munia neq; Imperator ditioni ſuæ ſubiectos: vt nec Põtifex ad ciuilia officia, vel bona ꝓfana legitimationis beneficiũ conferre poterit, debebũntque idcirco clericorũ filij, quo ad patris hæreditatẽ & ciuilia munera à Principe, nõ à Põtifice natalibꝰ reſtitui. vt frequẽter placita affirmãt Did. Coua. *tract. de*

ſponſalib. 2.*part.c.*8.§.8 *num.*18. E. Suarez.

12 Legitimatio a Cæſare in terris ſubiectis eccleſiæ fieri nõ poteſt, vt *in l.quis in prouincia.§ diuus ff.de ritu nup.& in auth. ex complexu.C.de inceſt.& neſar.nup.* Bal. *l. eam quam. v. ex his apparet. C.de fid.iccommiſſ.* Petrus Anch. *conſi.*320.Ana.& Bolog. *conſ.*29.faciunt multa quæ vult Curt. *conſi.*65. Et hanc in gñs com. praeſſe dicunt Alex.de Imol. *in conſ.*66 *vel.*67.*nu.* 8. *in* 1. *vol.* Dec. *in l.*1.*in pr.ff de iuriſd.om.iud.& in conſ* 15 ? *n.*6.& Rol. à Vall. *in c.l.*63 *n.*15.*in* 1 *Tom.conſi.* Thom Ferra.*can.*1.Kirchou.

13 Legitimatus ob matrimonium parentũ poſtea ſubſequutum,& omnes iuris effectus, quos legitimi habent ſortitur,& ad primogenita feuda,aliáq; omnia quę expreſſum filiis ex iuſto matrimonio natis deferuntur, admittetur, vt frequenter placitum aſſeuerant Alex. *in l.ex facto.§ ſi quis rogatus.nu.* 18. *ff. ad Senatuſ.con Treb.* Ruer. *dec* 24 ... *n.*.6.Duen.& alij,quos laudat Viuius *lib.*1.*opin.*123.copioſè Did à Couarr. *in tract. de Spõſ.* 2.*part.c.*8 §.2 *nu* 3. Vnde & reuocatio donationis idoneã cãm ſuppeditabit,& quamuis prius donatione natus ſit, legitimæ portionis fini illam reuocabit.communia inquit idem Didac. poſt ſupra relatos *d.§.*2 *nu* 19.quem cum aliis hac de re acturus ſemper conſules atque intelliges iſthæc omnia proceſſus, ſi filius iſte ex concubina ritè habita ſuſceptus fuerit, vt commune iure Cæſarũ affirmat Curt.iun.*conſ* 138.*num* 9 Quamuis iure Pontificum nec id requiratur. commune aſſeuerant Ayma.Crauet.*conſ.*166.*num.*8.Viuius cum aliis *lib.*1.*opin.*137. Idẽ.

14 Legitimatus,an excludat ſubſtitutum? articulus eſt diſputabilis,& ſunt hinc inde opin.negatiuã tñ magis comm. dicit Dec.*conſi* 284 Iaſon *in l* 2.*nu.*204.*C.de iure emphyt.*Ruin. *conſi.* 76.99.& 106.*lib.*3.ſed an excludat vocatum ſub conditione, ſi hæres deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalibus,& dic quòd ſic,ſec.comm.per Rol.*conſi* 67.*nu.*16.& *conſi.*83.*col.penult.lib.*3. quam conclu.declara,vt per eundem *d. conſi.*67.*nu.*38.procedere,niſi teſtator eſſet tantæ nobilitatis, & auctoritatis, quod eſſet ei dedecus tales ſucceſſores habere, quod quomodo procedat, vide per eũ *d.conſi.*67 *nu.*49.& *ſeq.*poſt Pariſ.*conſ.*1.& 2. *lib.*1.Tiraq.*in l.ſi vnquam v.ſuſceperit liberos.nu.*25.*C.de reuocã. donat.*Rub. Alex.*conſi.*33.Didac.*reſol.lib.*3.*cap.*6.*nu.*7.Grat.*conſ.* 158.*lib.*2.*conſi.*65 *lib* 3. Quid de diſpoſitione expreſsè excludẽ legitimatos & legitimandos:& dic quòd valet, & ſic quòd naturales legitimati non ſuccedunt,teſte Cur.iun *conſ.*81.*nu.* 7.

Sed maior eſt difficultas circa legitimatos per ſubſequens matrimonium:quia in re dic,quòd quando adſunt illa verba, legitimis & naturalibus,ac ex legitimo matrimonio procreatis,vel legitimè natis,quòd excluditur legitimatus,vt per Alex.*conſi.*5.*lib.*7.Cur.iun.*conſi.*64 *nu.*11.Ruin.*conſi.*91.*numer.*13. *lib.*3 Natta *conſi.*624.*nu.*14.& *conſi.*602.

In contrariũ tamen videtur ſtare Dec.*conſi.*155.& 614.*in l generaliter.in fi C.de inſt.& ſubſtit.*Hyp.*ſing.*642.Ripa *in l.ex facto. §.ſi quis rogatus.nu.* 47 vbi tamen limitat *ff.ad Trebel.*Roland. *conſi.*83.& *conſi.*100.*lib.*3,Quando tamen eſſent expreſſa verba, quòd legitimatus etiam per ſubſequens matrimonium, non admittatur,vltra Curt.iun.*conſi.*81.Dec. *d conſi.*155 *in fi* Ruin.*d. conſi.*92.Cæpol.*caut.*223,250.Bart.*in l.penul.§.vxor.ff ſolu. matr.* & quia in legitimatione per ſubſequens matrimonium oritur difficultas,quando mulier eſt vilis conditionis, reſpectu viri,& quando agitur de ſucceſſione bonorum,quæ ſunt extra terras Eccleſię: vide Hypol Rimi. inter conſ.matrimonialia. *conſ.*60.vbi concludit contra legitimatum, cuius contrarium habetur inter conſilia feudalia,*conſ.*10. & in apoſtil.ad Barto. *conſ.*320.Petrucius,de quo per Syluan.*in conſi.*2.*nu.*73.*conſi* 3.*n.* 30.poſt Abbat.*in c.tanta.v.in lib qui filij ſint legit.*Tiraquel.*d l.ſi vnquam.ver.ſuſceperit.nu.*74.Didac.*in Epito.ad* 4. *Decret.*2.*par. cap.*8.§.2.

Quæ quidem legitimatio ex quibus reddatur nulla?vide per Iaſ.*in l.*2.§.*patronum.* 2.*n.*4.*ff.de in ius voc.*Rom.*conſi.*194.*col.*j. & 4 *nu.*9 & dic, quòd taciturnitas eius,propter cuius expreſſionem difficilius gratia impetratur, reddit conceſſionem nullam,teſte Bart.*in l.*3.*in fi.ff.de teſtam.*Curt.ſenior *conſi.*19.2.*dubio.*Dec.*conſi.*576.*num.*8.

Nec obſtat Bald.*in cap.naturales.* vbi Afflict.*numer.* 63.*ſi de feud.fuer. controu. inter dom. & agnat.* vbi quòd ſola ſpurietas exprimi debet,non etiam eius qualitas, puta, ex moniali natũ eſſe, vt not. Decius *conſil.*55.*numer.*4. Bald.*in l.ſi qua illuſtris.C. ad Orſi.* quia contrarium ſcribunt Oldr.*conſi* 247. *dub.*2. Roman.*conſi.*326.*num.*10.Alexand.*conſi.*138.*col.penult. lib.* 1. *conſil.* 60.*col.vlt.conſi.*195.*lib.*1.Dec.*d.conſi.*55. 33?. Feli. *in c. poſtulaſti. col.*4 & *ſeq.de reſcr.*vbi quòd duplex qualitas eſt exprimenda, veluti filium ex duplici adulterio,ex duobus coniugatis, vel alia ſimilis.nec obſtat,quod ſatis ſit ſpurietate exprimere,quia contrarium not. Roto.*conſi.*272.& 326 *nu.*12.auribus ibi alleg: per quæ reprehenditur Ang.*in conſi.*204.qui dixit, legitimationẽ ſubſiſtere,licet expreſſum fuerit filium ex ligato & ſoluta natum eſſe,cum ex vtroque ligato natus eſſet, de quo habetur per Vbal.*de ſucceſ.ab inteſt. par.* 1. *numer.* 111.Felin. *d.cap.poſtulaſti. col.*6.*de reſcr* Dec.*d.conſi.*336.*col.penult.* vbi declarat dictũ Bal. ſupra alleg.& not.Rom.*d.conſi.*194. vbi quòd requiratur expreſſio carentiæ vel exiſtentiæ liberorũ, & ex quibus reddatur legitimatio inualida,& quid ſi aſſeratur legitimator tpe legitimationis fuiſſe minores,cuius occaſione quęrunt etiam doct. in apoſtil.ad Rom.ibi,an infãs legitimari poſſit? qua in quęſt. videtur magis cõis opin.quod niſi deſit expreſſa facultas, infans legitimari non poſſit:quę concluſ. fallit, niſi adeſſent verba generalia,quoſcunque,vel ratificatio,vt p Deciũ,*d. cõſ.*55. & 316.Cur.iun.*conſi.*32.Pariſ.*con.*15 *lib.*3.pulchrè Rom. *d. conſi.* 194 *nu.*10.Dec *d. conſi.*55.Alex.*conſi.*139.*lib.*1.*conſi.*11.*nu.*15. *libr.*7.

Quę quidẽm legitimatio per ſubſequentem ſuſceptionẽ filiorum legitimorum & naturalium,rũpitur,ſecundũ Rom.*d.cõſi.* 194 *nu.*10.idem dicendũ procedere in legitimatione p reſcriptum:quia opinionẽ aliqui veram putant ex Alex. *conſ.* 138.*poſt pr.lib.*1.*conſ* 187.*n.*18.*lib.*5.& comm.dicit Cur.ſen.*conſi.*73. *ante nu.*15.de quo per Iaſ.*in l tale pactum.§.fi. nu.*8.*ff. de pact.* vbi quod licet per natiuitatẽ filiorum legitimorum & naturalium fiat reuocatio quo ad bona:non tamen fit quo ad ſtatutũ pſonæ,& ſic ipſa legitimatio non reuocatur:quã concluſ. comm. dicit Rol.*conſi.*96.*nu.*42.*lib.*3 de qua per eundem Iaſ. *in l.ex facto. n.* 15.*ff.de vulg* vbi dicit prædictam primam opin.procedere,nedum in legitimatione per ſubſequens matrimoniũ ſiue reſcriptum,ſed etiam in legitimatione per oblationem curiæ,& ita in praxi ſeruari dicit Dec.*d.conſi.*258.*in fi.*307.*nu.*13.576. *num.*5. Ripa *in l.ſi vnquam.quæſt.*23, vbi Tiraq.*v.donatione largitus. nu.* 285.306.*C.de reuoc.don.*Rom.*d.conſi.* 194.*col* 6.*poſt pr.* vbi quòd legitimati pro legitimis reputãtur, & in aliquo eis diſſimiles non ſunt,teſte Anchar.*conſi.*190.*col.*1 & *ſeq.* Ab.*conſ.*86.*n.* 1.*lib.* 1.Rom.*conſi.*34.Cur.ſen.*conſi.*16.*poſt nu.*3.*conſi* 73.*nu.*11. Curt. iun.*conſi.*157.*num.*16.Dec.*conſ.*258.

Hinc eſt,quòd ſtatutum maſculis extantibus fœminas excludens,locum etiam habet in maſculis legitimatis,ſecundũ cõmunem per Iaſ.*in l.cum acutiſſimi.C.de fideic.in l.*2.§. *patronum.* 2.*nu* 6.*ff.de in ius voc.* vbi declarat,& *in l ſi is qui pro emptore.nu.* 277.283.*ff de vſucap.*Cur.iun.*conſi.*153.*colum.*3.quicquid dixerit Dec.*conſi.*52.275 *c l.penult.* & *conſi ſeq.col fi.conſi.*316.*col. penult.* de qua plura not. Rol.*conſi.*67.*conſi.*96.*numer.*50.& *ſeq.conſi.*83. *num* 12.& *ſequent.lib.*3.

Quid in legitimatis per oblationẽ curiæ?& dic,quod etſi doct. dicant legitimato per reſcriptũ, nõ poſſe plus relinqui quàm vni ex filiis legitimis & naturalibus, cui minus relictũ fuerit. per tex.*in §.& quoniam varia.in auth.quib.mod.natu.effi.ſui.* ille tamen tex.reſtringi debet ad ſuos terminos,& ſic quo ad legitimatum per oblationem curię, non autem de legitimato p reſcriptum. *Ang.conſi.*17.*col.*2.Roland.*conſilio* 95.*numero* 9.*lib.* 3.vbi concludit,quòd per omnia omnes legitimati preterquã per oblationem curiæ,ſuccedunt vt legitimi, quos ſequitur Ruinus *conſil.c* 87.*nu.*23.*libro tertio,* vbi inter alias differentias, quæ ſunt inter legitimatum per reſcriptum & legitimatum p oblationem curiæ,hanc ponit,quòd legitimatus per oblationem curiæ,ſolùm agnaſcitur patri,& non aliis agnatis *§.filiũ. in auth.quibus mod.nat.effi ſui.*ſed legitimatus per reſcriptum & patri & cæteris fit agnatus,quam concluſi.declara,vt latius per eum *d.conſ.nu.*10.11.& *ſeq.*vbi inter alia, quòd pater ſicut non poteſt minuere legitimam debitam iure naturæ filiis legitimis & naturalibus,ita nec legitimatis, Roland.*d conſ.*95. *num.*14. Differentiam autem inter legitimationem & diſpenſationem,vide apud Iaſ.*in d.l.*1.§.*patronum.*2.*num.*6.*ff. de in ius voc.*Dec.*conſ.*164 *nu.*1.& 3.vbi inter alia,quòd legitimatus debet inſtitui vel exhæredari,aliàs teſtamentum eſt nullum,de quo etiam per Rol.*d.conſ.*67.*num.*22.23.& *ſeq.conſ.*83.*nu.* 12.13. & *ſeq.conſ.*96.*nu.*50.& *ſeq.libr.*3.Didac.*in Epito.ad* 4. *Decretal.* 2.*par.cap* 8.§.8.& 9.vbi totam legitimationis materiam vtiliter tractat,cui adde,quòd legitimati habẽt iura ſuitatis,& oẽs effectus ſicut verè legitimi,teſte Iaſ.*in l.moribus.poſt nu.* 20.*ff. de vulg.* & *in rubr.col.*1 *ff. de liber.* & *poſthum. in l. hac conſultiſ. §.ex imperfecto.num.*2.*C de teſtam.*Quid de verbo legitimari,

& dic

& dic, quòd importat idē quòd legitimus, & de filio legitimato: q dicatur legitimus, declara, amplia, & limita, vt p Villal. inter comm. opin. *lib* 10. *ver. legitimatus.* Iaſ. *in d. rub. de lib. & poſthu.* vbi q legitimati nihil auferunt a legitimis, & eis debetur legitima i bonis patris, ſicut filio vere legitimo, & ſunt ſui, ſuccedūtque parentibus ab inteſtato ſimul cū filiis verè legitimis & naturalibus, & ſi ſunt præteriti in teſtamento patris, habent ius dicendi nullum de iure ciuili, & contra tabulādi de iure Prætorio, quas concl. limita, vt per Iaſ. ibi, & *col.* 3. *& in l. filio quem pater, n.* 24. *eo. tit. & in repet. l. ſi quis pro emptore. à n* 217. *vſque ad* 290 *ff. de vſucap.* ſupraſcripta autem communis concl. quòd legitimatus filius excludit ſubſtitutū: per Alex. *conſi.* 2. *col.* 4. *lib.* 3. Fallit quādo non fuit citatus, teſte Neuiz. *conſi* 99. *n.* 22 23. Item quando ex cōmuni vſu loquendi appellatione filiorum non venit legitimatus, Neuiz. *d. conſ. n.* 24. Alex. *conſi.* 25. *col.* 3. *lib.* 1. Item quando contrarium apparet de mēte teſtatoris, Neuiz. *d. conſ. n.* 25 Item fallit, vt in caſu per Alex. *conſi.* 172. *col. fin. lib* 7. de quo plura per Iaſo. *repet. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. nu* 45. *ff. de liber. & poſth.* Roland. *d. conſi.* 67 *à nu.* 56. *vſque ad* 63, *conſi.* 63. *col pen. lib.* 3. vbi ſi quis grauatus: ſi deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalib⁹, legitimatus facit deficere illam conditionem. Quid ſi aliquis ſuſcepit prolem ex concubina, deinde cum alia matrimonium cōtraxit, & poſtea mortua vxore accepit concubinā in vxorē? dic, quod matrimonium mediū non impedit filij legitimationem fauore matrimonij & legitimationis filiorū, teſte Iaſ. *in l. Pomponius. §. quæſitum nu.* 5 *ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi diſputat, vſque ad *nu.* 7. *& in d. l. ſi is qui pro emptore. nu.* 101 *ff. de vſuca.* vbi ſi habens vxorem aliam cognouit, ex qua prolem ſuſcepit, licet poſtea mortua vxore illam mulierem vxorem ducat: filij tamen ſpurij non legitimantur, propter impedimentum medij temporis.

Legitimatus per reſcriptum admittitur ad bona quæ aliter ad legitimum & naturalem ab inteſtato deuenirent, ſecundum communem per Burſ. 85. *num.* 12. *lib.* 3.

Legitimatus filius à Principe, mortuo patre, admittitur in præiudicium ſuccedentiū, dummodo non ſit adita hæreditas vel apprehenſa, & etiā ſi apprehenſa ſaltē ex cauſa legitima, ſecundū communem per Burſ. *conſ.* 76. *poſt nu.* 40 *lib* 3. vbi de filio naturali nulla patris diſpoſitione adiuto quod non poſſit à Principe legitimari poſtquā hæreditas ſit adita vel apprehēſa, ſecus verò ſi delata tantū, licet ſuadente æquitate tandē cōcludant poſſe, quā concl. Declara, vt per eū ibi, *d. conſ. & n. ſeq.*

Princeps poteſt ſine cauſa legitimare filium mortuo patre, qui auferat hæreditatem aliis, dummodo ipſi non adierint vel apprehenderint. Item ſi apprehenderim ſubſiſtēte cauſa, iux. communem per Burſ. *conſi.* 76. *num* 39. *& ſeq. lib.* 3.

Noth⁹ legitimat⁹ p reſcriptū poſt natiuitatē verè legitimi nō excludit legitimū, iuxt. magis cōem p Burſ. *cōſ.* 76. *n.* 21 *li.* 3.

Legitimatus per reſcriptū nō reuocat donationē patris ante factam, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 76. *nu.* 22. *lib.* 1.

Filij naſcuntur illegitimi ex muliere deſponſata, quam quis per adulterium viua priua vxore polluerat. ſi vterq; id ſciat, vel filij ſint concepti & nati ante matrimonium ſequutum, ſecundum communem per Burſ. *conſi.* 98 *num.* 19 *lib.* 1.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium, quia non conceptus poſt matrimonium, non dicitur legitime natus ſecundum veritatem, nec ſubſtitutum ſub illis verbis, legitimum & naturalem, & ex legitimo matrimonio natum, excludere debet, ſecundum communem per Burſ. *conſi.* 18. *num.* 2. *num.* 10. *& ſeq. lib.* 1. licèt contrariam dicat magis communem *d. conſil. num.* 3. *num.* 9. *num.* 13.

Legitimatio per ſubſequēs matrimonium, operatur in muliere, vili & meretrice, ac omnino imparis conditionis, ſecundum communem per Burſ. *conſi.* 18. *nu.* 22. *lib.* 1.

Legitimatio filiorum in mortis articulo facta, tenet, & ſubſtitutum excludit, ſecundum communem per Burſ. *conſil.* 40. *num.* 71. *lib.* 1. vide quæ idem ſcribit *conſi.* 10. *num.* 10.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium venit appellatione legitimè natorum, vel procreatorum, ſecundum magis commun. per Burſ. *conſi.* 18. *n.* 3. *lib.* 1. vbi dicit eam procedere maximè in diſpoſitione hominis, iuxta magis communem ibi relatam. *& num.* 9. *& ſeq.*

Legitimatus verè pro legitimo & naturali in omnibus reputatur, licèt ei plus relinqui nō poſſit, quàm ad minus quod relinquitur vni ex filiis verè legitimis & naturalibus, ſecundum communem per Burſ. *conſi.* 15. *num.* 3. Dec. *conſi.* 393.

Legitimatus p ſubſequēs matrimoniū, & p reſcriptū, admittitur ad omnia, quæ iuſtis filiis, & legitime natis expreſsè deferuntur, & i ſucceſſionib. iuxt. magis cōem p Burſ. *coſ.* 18. *n.* 4. *lib.* 3.

Legitimatus ſine præiudicio venientium ab inteſtato non excludit ab inteſtato filium, nec alios tranſuerſales, iuxta magis communem per Burſ. *conſi.* 1. *num.* 27. *lib.* 1.

Legitimatus p ſubſequēs matrimoniū, admittitur nomine legitimorū & naturaliu, & ex legitimo matrimonio natorū i diſpoſitiōe hominis, iux. magis cōem p Bur. *cōſ.* 18. *n.* 9. *n. x. li.* 3.

Legitimati per reſcriptū an ſint ſucceſſibiles? Et reſpondent docto. reſpectu bonorum feudalium, in quibus naturales non ſuccedut, etiam ſi ſint plenè legitimati per reſcriptū Principis, textus eſt in *§. naturales. Si de feud. defun. content. ſit inter domin. & agnat.* Vaſalli, non eſſe ſucceſſibiles hoc niſi ſpecialiter expreſſe legitiment ad feuda, etſi legitiment p Comitē Palatinū, vel aliū habētē poteſtatē ab Imperatore vel Principe, requiritur ſpecialis clauſula legitimādi ad feuda in priuilegio ſeu cōceſſione poteſtatis, & i ipſa legitimatione: alioquin tales legitimati nō ſunt ſucceſſibiles, niſi ad allodialia & paganica, & nō ad feudalia. Ita in ſpecie cōſulēdo ſcribit Signo. de Homo. in *cōſ.* 218. *n.* 4. *&* 5. *v. r. ideo ad primū. verſi. præterea cū ſucceſſio feud.* Et hāc com. ſententia doctor. eſſe ſcribūt. Modern. *in* 3. *par. cōment. ad cōſuetud. Pariſien §.* 8. *gl.* 1 *in* 8. *q. nu.* 38. de qua deciſ. videatur quoq; ea quæ cōſulendo ſcribūt Alber. Brun. *in conſ.* 15. *verſi. circa* 3. *dubium n.* 18. *cum ſeq. inter conſi. feud.* & Philip. Dec. *in conſi.* 85. *verſi.* 3 *quæritur. nu.* 7. Kirchouius.

15 Comes Palatinus an poſſit legitimare filiū religioſi. Dec. *conſi. vlt.* tenet quòd ſic. vide tamen Barbat. *in* 2. *volu. conſil.* 58. Signo. *conſi.* 127. Bald. *in l. & ſi contra. in fine. C. de nupt.*

16 Legitimatus, verbum, idē importat quòd legitimus. Cur. iun. *conſi.* 145. *nu.* 10. com. dicit, & ſic filius legitimatus dicitur verus legitimus. *conſi.* 258. com dicit. Adde Roland. *conſi.* 83. *nu.* 11. 12. *& ſeq. lib.* 3. B. Villalob. & Vezinus.

Amplia etiam ad excludendum ſubſtitutum. Dec. *conſi.* 365. *nu.* 6. com. dicit, ex Alex. *conſi.* 2. *vol.* 1.

Limita iſtam cōmunē, quo ad ſuitatem, per l. 12. tab. vbi requiritur quòd in diſpenſationem exprimatur auus, ac alij aſcēdentes, aliàs ad illam non extenditur, vt per Chaſſa. *in conſuet. Burg. rub.* 8. *§.* 3. *gl. ab inteſtato, nu.* 4. tenet etiam Angel. *in auth. quib. mod. natur. effic. legit. &* *§. ſi.* *tum.* & Bart. in *l. omnium. C. de natural liber.* quia quo ad aſcendentes dicitur extraneus: & tenent doctor. Caſtr. & Pala. *rub. in d l.* 12.

Fallit quo ad ſucceſſionem in feudo, quia non ſuccedit legitimatus, niſi ſit dictum quòd ſuccedat in feudo, Curt. iun. *conſi.* 136. *nu.* 1. *com. dicit.*

Reſtringe iſtā legit. in legitimato per ſubſequens matrimonium. Iaſ. in *l cum au em. de inſti. & ſubſtit. C. nu.* 10. *com. dicit.*

Reſtringe iſtam reſtrictionē, ſi in cōtractu matrimonij ſint inſtrumenta dotalia: aliàs non. Cur. iu. *conſ.* 136 *nu.* 2. *com. dicit.* quam intellige de iure ciuili, non tamen canonico. quam per plura deducit Dec. *conſ.* 155. *& dicit com opin. nu.* 1. *in fi.* de quo vide congeſta per Couar in *Epito.* 4. *c.* 8. *nu.* 8.

De iure autē regio eſt *l.* 1. *tit.* 13. *par.* 4. *& l.* 12 *tit.* 6. *par.* 1. *& l.* 2. *tit.* 6. *l.* 3. For. ll. quæ leges indiſtinctè dicūt filios legitimari p ſubſequēs matrimoniū, & quo ad ſucceſſionē, præcipuè *d. l.* 2. & cū lex indiſtinctè loquat, indiſtinctè eſt intelligēda. *c. ſi Romanorū,* 19. *diſt.* maximè cū in defectū iuris regni, recurrendū ſit ad ius cannonicū, & nō ad ciuile, per lōgē tradita per Ioan. Lupū in *repet. rub. de donat inter vir. & vxor. in introductione,* & ſecūdū hoc debet intelligi communis poſita in verbo, *filius.*

Fallit tertiò, quando legitimatur quo ad quædam, Cur. iun. *conſ.* 75. *nu.* 4. *com dicit.* quia tūc nō dicitur propriè legitimus

Fallit quartò, in legitimato per Papam, quia non ſuccedit in bonis exiſtentibus in imperio. Cur. iun. *conſ.* 136. *n.* 7. *com. dicit.*

Concor. cum *l.* 4. *tit.* 15. *par.* 4.

Amplia etiam, ſi legitimatus ſit clericus, cum quo diſpenſatum eſt per Rom. Pontificem: quia quo ad bona eccleſiaſtica requiritur diſpenſatio Principis ſecularis. Couar. in *Epito.* 4. *c.* 8. *§.* 8 *nu.* 19. com. dicit ex Soc. *conſ.* 47. *vol.* 4.

Amplia etiam è conuerſò, q legitimatus per Principē ſecularem non cenſetur legitimatus quo ad munera eccleſiaſtica. gl. com. approbata in *c. lege.* 10. *diſt.* & Couar. ibi. *nu.* 8.

Fallit quintò, in ſtatutis, Lud. do Goz. in *conſ.* 6. *nu.* 9. com. dicit. Couar. in *d. c* 8. *§.* 8 *nu* 3. magis com. dicit. Idem.

Nota, quòd Princeps non poteſt legitimare non ſubditum; etiam de conſenſu eorum quibus præiudicat legitimatio

quo

quin ad bona ſita extra ſuã iuriſdictioné. Alex. *cõſ. 7. vol. 3* comm. dicit Io. Gallus, licet Crotus in *§. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſth.* teneat contrarium dicens communé eſſe contrariam quã refert, & non ſequitur Couar. in *epi. 4. p. 2. c. 8. § 8. n. 15.* Idem.

17 Legitimatus à Imperatore non poteſt amplius appellari ſpurius. Bal. in *l. ſemper ultr. C. de nupt.*

Fac. quia legitimatus efficitur verè legitimatus, & eſt ſuus patri. Iaſon in *l. hac conſulti. § ex imperfecto in prin. & in 3. col. C. de teſtam. & in l. eam quam in 5 col. C. de fide. c.* Idem.

18 Infans poteſt legitimari à Principe, nõ autem ab inferiore, & ſic Comite Palatino ita Iaſ. in *d. l. eã quã 16. col. C. de fideic.*

19 Legitimatio ſi impetratur pro filio adulterino ex vtroq; parente, debet fieri expreſſio ex vtroque adulterij: hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Baptiſta à Villa. *cõcluſ. 90. in litera L.* vbi limitat. Doua. à Fina.

20 Legitimatio quando facta fuiſſet viuente patre, & eo volente, tum in alieno territorio fieri poteſt. Verùm hæc ſententia in eo caſu procedit, quãdo Imperator illa feciſſet extra territorium ſuum, ſed inter ſubditos ſuos: ſecùs quando inter nõ ſubditos, & reſpectu bonorum non ſitorum in iuriſdictione ſua. Iaſ. in *conſi. 70. 3. vo.* Et hanc comm. doct. ſententia eſſe ait Philip. Dec. in *conſi. 557. nu. 14.* & Rolan. à Valle *in conſi. 88. nu. 36. verſi. vlti. no. ob. ac in 1. Tomo conſi.* Kirchouius.

21 Legitimatio facta ad inſtantiam patris, & cum licentia domini loci, in quo fit legitimatio, valet ſecundum cõmun. opi. doct. Ita referunt Alexan. de Imo. in *conſi. 11. n. 11. in fin. in 7. vol.* & Rolan. à Valle, in *d. conſi. 88. num. 36.* Kirchouius.

22 Ex legitimatione per reſcriptum agnatio patris & filij cõſeruatur, ſecundùm communem per Burſ. *conſ. 98. num. 22.* Roland. *conſi 67. num 17. & 24. lib. 3.*

23 Legitimationis reſcriptum, quod mẽtionem legitimorũ liberorum non facit, ſubrepititium cenſeri debet ex voluntatis defectu, vt frequenter placitum renſcin ex Iaſone in *l. Gallus. § & quid ſi tantum. num. 102. ff. de liber. & poſth.* Tiraq. in *l. ſi vnquam. verſi. donatione largitus nu. 254. C. de reuo. ãndis donationibus*, atque ex aliis, quos ipſi laudant. E. Zuarez.

24 Legitimandi facultas reſpectu poteſtatis, eſt fauorabilis, reſpectu legitimati, eſt odioſa. Alciat. in *l. 2. n. 47. ff de verb. oblig.* comm. dicit, & ideò non extenditur. Curt. iun. *conſi. 75.* comm. dicit Alciat. *in Parado. cap. 16.* concludit quod reſpectu patris, eſt odioſa: & reſpectu filij, eſt fauorabilis. B. Villal.

25 Legitimandi poteſtas data poſt mortem patris, nõ intelligitur conceſſa in præiudicium fideicommiſſi. Curt. iun. *conſ. 83.* comm. dicit. Villalob. & Vezinus.

26 Legitimandi habens facultatem, non poteſt proprios filios legitimare. Couar. *in Epitõ 4. cap. 8. § 8. num. 21.* com. dicit. ex Dec. in *cap. 3. de probat.* Idem.

27 Legitimare filiũ propriũ ſpuriũ Comes Palatinus, aut habẽs poteſtatẽ legitimãdi, põt ſecundũ Bald. in *l. ſi coſultiſ. n. 8. v. 4. quæſtio eſt in 1. lect. ff. de adopt. & emãcipa.* Cuius ſententiã Alex. de Imo. conſulendo ſequitur in *conſi. 188. n. 3. in lib. 5. conſ.* Eandem opinioné tenet Ludou. Bolog. in *conſi.* Ana. *conſi. 29.* & Curt. *conſi. 19. in prin.* Crotus in *§. & quid ſi tantum. in 56. col. in fin. & ſeq.* Sed ſententia cõmunis eſt in contrarium per gloſ. *in ca. per venerabilem in verb. Regi gratiam. qui filij ſint legitimi.* Pet. de Anch. in *conſi. 320. n. 6.* Fel. in *cap. ex literis col. 3. ver. 2. concl. de probat.* Cardinal *in clemen. 2. § fin. in prin. de reb. Eccle. non alien.* Socin. ſen. *conſi 95. in 4. vol.* Dec. In *l. qui iur. ſdictioni. verſi. & regula ſupradicta. nu. 15. ff. de iur. ſdict. om. iud. & in cap. ex literis. 3. n. 14. v. ſed tamen in hoc com. opi. extr. de probat.* & nouiſſimè Moder. *in add. margi. dict. conſi.* Alex. *d. conſi. 188. inve b. potuerit.* Licet Iaſon arbitratus fuerit, has doct. diſcrepantes ſententias in concordiam facilè reduci poſſe. Si enim legitimatio fieret ſine cauſæ cognitione, quin nullius præiudicium vertitur tunc credit ipſe doctrinam Baldi eſſe veram: ſi verò egeret cauſæ cognitione, tunc non poſſet legitimare. *in d. l. qui iuriſdictioni. num. 22. ver. per hanc limitationem.* Kirchouius

28 Legitimatio infantis vt fieri poſſit multi doct. voluerunt requiri ſpeciale reſcriptum: cùm Comes Palatinus non poſſit legitimare infantes, niſi in ſuo priuilegio adeſſet facultas ſpecialis ipſos legitimandi. *l. iubemus. C. de emancip. lib.* arguendo de emancipatione ad legitimationem: quod argumentum ſecundum communem doct. ſententias receptum eſt. Iaſon in *conſi. 184. in 2. volu. & in conſi 40. in 3. vol. conſ.* Sed tamen multi alij doctores contrariam ſententiam tanquam communioré amplexi ſunt. Dec. in *cõſ. 55. n. 5. & 6.* Iaſ. *in cõſ. 156. n. 2. in 4. volu.* Soc. iun. *in cõſ. 97. n. 21. cũ ſeq. in 2. parte.* Quã ſentẽtiã in vtramq; partẽ explicat Rol. à Valle in *conſi 61. in 3. Tom.* Kirchouius.

29 Quid ſi Comes faceret filium ſuum legitimari ab alio. dic quod non valeret legitimatio. Ita Iaſon in *l. eſt receptum ... 2. c. l. ff. ne ... omn. iud.*

30 Clericorũ filij natalibus poſſunt reſtitui à Comite Palatino, facultatem in talibus reſtituendi ob Imperatore adepto, vt communiter pronunciant. Soc. *conſil 65.* Curt. iun. *conſi. 84. n. 7.* E. Zuarez.

31 Legitimatio facta p Reginam auctoritate apoſtolica valet. Iaſon *in l. eam quam. in 6. col. C. de fid. item.*

32 Legitimandi poteſtas non extenditur. Curt. iun. *conſil 55. num. 8* communem dicit. Vezinus.

33 Legitimadi poteſtas poſt mortẽ patris, nõ intelligitur conceſſa in prudiciũ fideicõmiſſarij. Cur. iu. *cõſ. 83. n. 10.* cõ. di. Vez.

34 Quis per procuratorem legitimari poteſt, & ſic talis legitimatio fieri poterit ſi pater procuratorem conſtituat ad ſuum filium legitimandum. Petr. Rauen. *in alphabet. ve. b legitimatio.* communé dicit. & hoc procedit tam ex parte patris, quam filij: quia omnis actus per procuratorem exerceri põt, ſi non reperitur expreſsè prohibitus. *l. 1. § vſus. ff. de procura.* hanc opinionem tenet Bart. *in l. Gallus. § forſan. ff. de liber. & poſthu.* & Bart. *in l. poſt mortem. § fi. ff. de adopti.* & ibi Bald. & Sali. & Iaſ. eam opinionem aſſerit communem *in d. § forſan. n. 5.*

35 Legitimatio nõ poteſt fieri ſine cauſa ab inferiore à Principe. Curt. *conſi. 19. in 4 col & ſeq. & conſi 35. in 10. col. & conſil. 64 in 7. col. & conſi. 73. in 38. col.*

36 Legitimandi ampliſſimam poteſtatẽ adeptus, nequit ſine cauſa legitimare. communiter ponit Curt. iun. *conſi. 75. nu. 4.* Vt nec is qui legitimandi facultatem ſimpliciter à Principe fuit conſequutus, poterit vel ſuos liberos natalibus reſtituere, vel alienos ad feuda legitimos reddere. communia ait Dida. à Couarru. in *tract. de ſpon. 2. part. c. 7. & 8. nu. 6. & nu. vlt.* E. Zuar.

37 Statutum quòd ſtantibus maſculis filiæ fœminæ non ſuccedant, non habet locum in legitimatis: eſt magis communis opinio ſecundùm Dec. in *conſ. 52. col. 2.* licet Curt. iun. dicat cõtrariam eſſe magis communem, & veriorem in *conſi. 153. vol. 2.* fallit prima opin. vt per Matth. Chærian. in *ſuis conclu in v. legitimatio in penult. conclu.* Don. à Fina.

38 Legitimatio non valet facta de eo qui narrauit ſe ſpuriũ, & non dixit, quod erat ſpurius ex adulterio geminato, puta ex coniugata, & coniugato. not. in *c. poſtulaſti de reſcript.* Fallit in 5 caſib. vt per Fely. in *d. c. poſtulaſti. n. 12.* Don. à Fina.

39 Poteſtas legitimandi conceſſa per Principem Comiti eſt fauorabilis. fallit in quinque caſib. vt per *Alci.* in *l. 2. ff. de verbor. obligat nu. 51.* Idem.

40 Legitimatus in ampla forma habetur pro verè legitimo & naturali, ſecundum communem per Bur. *conſ. 85. nu. 11. lib. 1.*

41 Nepotes naturales mortuo ipſorum patre, quin ab auo natalibus reſtitui per reſcriptum Principis poſſint, nihil omnino prohibet communiter aſſ. Didac. à Couar. in *tract. de ſponſal. 2. parte c. 8. § 2. nu. 20.* E. Zuarez.

42 Filij ſola nominatio quam quis facit de aliquo eũ vt filium nominando, non conſtituit eum in quaſi poſſeſſione filiationis, quoniam talia verba ſunt incidenter & perfunctoriè emiſſa, & propter aliud. & blandiẽdo ſæpiſſimè quis dicit, Fili, fac illud, quantumuis ille nõ ſit filius, ſed planè extraneus. Cy. In *l. non nudis C. de probat.* Bald. in *l. non epiſtolis. C. de prob.* niſi huiuſmodi nomen, filius, eſſet prolatum in actu qui non poteſt conuenire, nec congruere niſi filio: vt exhæredo filiũ. hæc enim verba filio ſolum congruũt, cùm extraneum non exhæredamus, vel bene veniat filius, quem adhuc vt filiũ tractare volo. Bart. in *l. 1. § idem ff de liber. agno.* Paul Caſtr. in *d. l. non nudis.* per hæc enim & ſimilia verba, & per tales actus nõ poſitus filius eſſet in quaſi poſſeſſione filiationis. Iaſon. in *l. ſi poſthumus § ſi quis ita. nu. 8 ff. de liber. & poſthum.*

43 Legitimatio fit etiam per nominationem facta per patrem in teſtamento, nominando illum filium legitimũ & naturalem. ita Ange. in *d. conſi. 17. in 4. modo.* vbi dicit oportere quòd hæc omnia concurrant: primò quòd poſſit matrimoniũ contrahere cum illa muliere, ex qua ſuſcepit filium naturalem, vel non poſſit honeſtè.

Secũdò, quòd nulli legitimi ſuperſint. tertiò, quòd non potuerit pater legitimare filium per reſcriptum: quia fortè multum diſtabat, vel non poterat atrium Principis intrare, vel etiam forſitan ignorabat.

Quartò

Quartò quòd talis ſic legitimatus poſt mortẽ patris oſtẽdat Princip. teſtamentũ, aſſeres ſe velle iura legitimorũ cõſequi, vt alias habent ſecundũ cũ. in § ſi verò ſolummodo ꝗ auth. quib. mod. natur. eff. ſui. & ſuncta gloſ. & ſuncto § ſi verò in auth. quib. mod. natura. eff. ſui. & alij ſecundum eũ. ſuccedunt actiue & paſſiue.

Adde Iaſ. in l. tale pactum § fin. in vlti. col. ff. de pact. vbi dicit requiri, quòd pater poſſit cum illa honeſte contrahi matrimonium: ſecus ſi eſſet meretrix. & idem vult in l. neque profeſſio in 2. col. C. de teſtam. alle Bart. in conſi. incip. Verum quod nihil eſt. ſed & etiam alia multa Petr. Gerar. ſing. 60.

Et quòd p nominationẽ efficiat legitimus, tenet Et Ang. in § fin. Inſtit. de adop. & Bald. in auth. item ſi quis. C. de natura. libe.

Limita quia taliter legitimatus per nominationem, nõ ſuccedit in feudo: ſecundum Bald. part. j. conſi. 392.

Limita etiam, vt non ſuccedat in emphyteoſi eccleſiaſtica, ſecundum Bart. in conſi. 126. incip. Verum.

Aduerte etiam hoc quo inquantum dixit Angel. in d. conſilio oportere, quod nulli legitime ſubſint, quando fit legitimatio p nominationem: nam Paul. de Caſt. videtur tenere contrarium in 2. volu. conſi. 85. vbi omnino vide.

Aduerte præterea, quia Bald. in 1. parte ſequendo Bar. ibi per eum aliter in conſi. 377 tenet oportere matrem illius filij eſſe præſentem: alias non tenet legitimatio.

Sed in hoc contrarium tenet ipſe Baldus in eadem 1. parte, conſi. 392. Ad quod etiam vide Paul. de Caſt. in d. conſi. 85.

Nota inſuper quòd ad hoc, vt per nominationem quis legitimetur, oportet quod pater nominet eum filium ſuum: ſecus ſi ſimpliciter nominat filium. ita Iaſon in d. l. neque profeſſio. al. Bal. in cap. innotuit. de elect. Dicit etiam Iaſon in d. l. tale pactũ § fi. in vlt. col. quòd Bald. in ca. illud. de præſump. vult quòd ſi quis ſuſcepit filiũ naturalẽ cu tali fœmina, cum qua poteſt honeſte nubere, certè non poteſt filiũ naturalẽ aliter legitimare, niſi contrahat matrimonium: ideo ſecundum eum aliter tunc legitimare nõ poteſt. ergo nec per nominationem filij. cogita.

In materia etiam iſta legitimationis p nominationem, vide Iaſ. in l. 2. nemo, in 7. col. ff. de vul. & pupil. vbi dicit, quòd nominatio vnius, legitimat alios naturales.

44 Inſtrumenta dotalia in matrimonio interuenire debent ad hoc, vt filij prius nati ex ſubſequenti matrimonio legitimẽtur, ſaltem quò ad effectus ciuiles. §. fin. Inſtit. de nupt. ibi dotalib. inſtrumentis confectis, cum multis concordantib. vt per Cur. iun. conſi. 136. quidam va. allus. nu. 2. Et omnino videndus eſt Card. Alex. in cap. tanta. in 10. q. ver. deſcendo ad tertium. extra qui filij ſint legit. cum concord. ibi & vult Socin. iun. conſ. 52. memini me fuiſſe. n. j. vol. j. Quibus ſic ſtantibus, ſequitur manifeſta & cõmunis concluſio, quòd licet tale matrimonium ſine dotalibus inſtrumẽtis factũ, quò ad eius vinculũ iure Canonico inſpecto tenuerit: Tamen quò ad effectus ciuiles, non operatur filij prius nati legitimationẽ, quo ad ſucceſſionẽ in terris imperij, cùm ſecundum iuris ciuilis regulas, legitimatio iſto caſu fiat, vt d. § fin. Et ſic ius ciuile dicitur in hoc iuri canonico cõtrariari, quo ſtãte, quodlibet ius ſeruandũ eſt in foro ſuo, iuxta tradita per Abb. & alios in c. j. & 2. de noui oper. nunci. cũ concord. de quibus per Cur. iun. in d. conſi. 136 n 4. & per Soc. iun. in cõſ. 12. n. 11. vol. 4. vbi communẽ dicit. E. Muſcul.

45 Legitimati per ſubſequens matrimonium in omnibus efficiuntur legitimi, & ſuccedunt vt verè legitimi, ſecundum communem per Burſ. conſi. 17. num. 2. lib. j. & conſi. 98. num. 20. lib. j. quòd dicit procedere etiam ſi non fuiſſet retenta mulier in ſchemate concubinatus veri, dummodo ſint nati ex ſoluta filij, & ex iis inter quos extare potuerit matrimonium.

46 Legitimari poteſt filius naturalis per reſcriptum Principis, vt in nouella conſt. 74. fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commento 6 annot. in 2. part. titu. de naturalib. liber. cap. 4. memb. 3. fol. 313. cauſa 3. Don. à Fina.

47 Quãdo pater legitimat in vita ſua, nullius requiritur citatio. com. eſt opin. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum ff. de lib. & poſth. vbi Ioan. Bolog. limitat in 5. caſib. num. 248. Do. à Fina.

48 Legitimatus fuerit fili' viuẽte patre, iſta legitimatio prę iudicat venientib. ab inteſtato. Bar. in l. Gallus. §. & quid ſi tãtum. ff. de lib. & poſth. vbi Io. Bolo. limitat in multis caſib. n. 228. fallit in 5. caſib. ſecundũ Crot. in d. § & quid ſi tantũ. n. 128. fallit ĩ 7. caſib. vt p Iaſ. in d. § n. 91. in 1. & in 2. lect. n. 36. Do. à Fin.

49 Legitimatus poſt mortem patris, non poteſt auferre bona nec hæreditatem illis, qui ab inteſtato ſucceſſerunt. gloſ. & Bar. in d. §. & quid ſi tantum. Declaratur iſta cõcluſio per Iaſ. in d. § num. 129. & per Crot. nu. 133. Idem.

50 Si pater dum viuit filium ſuum faciat legitimare, vel mãdet in teſtamento quod legitimetur, nõ eſt citatio neceſſaria aliquorum. Bar. in d. §. & quid ſi tantum. fallit vt per Crot. in d. §. n. 139. vbi Iaſ. nu. 130. limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

51 In legitimationis priuilegio, pater de agnatis mentionẽ facere non tenetur. hanc eſſe com. opin. atteſtatur Port. in lib. 3. ſuarum conclu reg 3. vbi limitat. Don. à Fin.

52 Filius naturalis efficitur legitimus ex appellatione patẽtis interueniente inſtrumentum publ. cum, vel ſcriptura manu propria ſcripta, habẽs ſubſcriptionẽ triũ teſtium fide dignorũ, auth. ſi quis liberos habens. C. de nat. lib. glo. in c. per tuas, qui filij ſint legit. fallit in 4 caſib. quos not. Pet. Duen. reg. 348 fallit in 2 caſib. vt per Pet. Gerar. de Petra ſancta ſing. 60. Do. à Fina.

53 Filius naturalis legitimatur per ſubſequens matrimoniũ. c. tanta. qui fi. ſint legit. § fi. Inſt. de nupt. fallit per Marſ. ſing. 121. & ſing. 250. ampliatur in 20. caſib. & limitatur in 4. per Petr. Duen. reg. 350. ampliatur in 10. caſib. & limitatur in 5. à Por. li. 4. reg. 35 ampliatur in 5 caſib. & limitatur in 3. à Baptiſt. à Vil. concl. 69. & 72. in litera F. fallit in 8. caſ. vt per Vigel. in cõmẽto 6. annoter. in 2 par. in tra. de iure inter parẽtes c. 4. cauſa. 2. fol. 306.

Ampliatur pcedere etiã ſi matrimoniũ fuerit cõtractũ per exiſtentẽ in articulo mortis. fallit iſta ampliatio in 4. caſ. vt p Soc. in l. ſed eſt quaſitum. ff. d. lib. & poſth. nu 4. Don. à Fina.

54 Si filius naturalis offeratur curiæ, legitimus efficitur, vel filia naturalis nupta decurioni, ſimiliter legitimatur. l. 3. C. de natu. libe. fallit in 6. caſib. vt per Vigel. in commẽto 6. annot. in 2. par. in tract. de iure inter parent. c. 4. memb. 3 fol. 299. Don. à Fina.

55 Filius legitimatus non ſuccedit in feudo. gl. in l. etiam filij, ff. ſ. t. mat. fallit in 5 caſib. vt per Rom. in d. l. etiam filij. nu. 1. ampliatur in 4. caſib & limitatur in 3. à Petr. Duen. regu. 360. videas Port. lib. 4. reg. 36. 37. & 38. Don à Fina.

56 Bona fides vnius ex parentib. prodeſt ad legitimationẽ, c. a vbi Abb. qui filij ſint legiti. ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 4. per Port. lib. 4. ſuarum conclu. reg. 39. Don. à Fina.

57 Legitimatio ſi facta ſit poſt obitũ patris, non retractatur ad ſucceſſionem aliis tẽpore mortis patris ab inteſtato delatam, in caſu quando bona non ſunt vacantia tempore legitimationis. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Franc. Turx. con. lu. 166. vbi limitat. Don à Fina.

58 Legitimationẽ per ſubſequens matrimoniũ nõ impedit matrimonium intermedium cum altero ex iugalibus, niſi de fraude appareret, iuxta cõmunem per Burſ. conſ. 10. n. 10. lib. 1.

59 Liberi, nati in concubinatu, licet legitimentur per ſubſequens matrimonium, cap. tanta. qui filij ſunt legiti. tamẽ filij nati à clerico in minoribus ordinibus cõſtituto, & qui eſt beneficiatus eo tempore quo tenet concubinã, ex qua eos liberos habuit, non poterunt legitimari per ſubſequẽs matrimonium: quia rebus tũc ſtantibus, ille talis beneficiatus non poterat contrahere matrimonium, & ſic tales filij nati non poterunt legitimari: quamuis ille talis beneficiatus clericus renũciando beneficio matrimoniũ contraxerit cum ea concubina ſua, per regulam legis, & ſi contra C. de nupt. nam cùm nati ſint tempore prohibito, non poterunt legitimari. Quòd ſi ille talis clericus non fuiſſet beneficiatus, contrahendo matrimonium cum ea concubina, tũc filij ex ea ſuſcepti bene legitimarentur. Sed & filij legitimari poterũt, ſi nati ſint ex crimine adulterij, aut cõcepti, quia tũc vir contrahendo matrimoniũ cũ ea muliere ex qua pẽdente & cõſtãte ſuo matrimonio filios habuerit, nõ ex hoc legitimarẽtur illi filij ante ſuſcepti. Roma. conſi 367. & Bald. in l. nuper legem. C. de naturalib. liber.

60 Legitimandi habens poteſtatem natos ex adulterio, itẽ & ex inceſtu, poteſt legitimare, ſi ambo concurrant in vno. Alciat. de ver. obl. ff. nu. 46. lib. 2. com. dicit. Villal.

Nota, quòd ſi concedatur facultas legitimandi alicui pro ſe, & filiis, filij in vita patris poſſunt legitimare, Ant. Rui. in l. Gallus. §. quidam rectè ff. de lib. & poſth. com. dicit ex Iaſ. in d. §. quidam rectè. quam intelligit, niſi alias acquiſita ſint pro ſe, filiis & heredibus: quia tunc filij admittuntur ordine ſucceſſiuo ex Franc. Curt. iun. conſi. 73. Idem.

61 In legitimatione an maſculinũ cõprehẽdat fœmininũ, & ſic an ſpuria poſſit legitimari? Iaſ. in d. l. 2. in 4. col. ff. de ver. obl. tenet quòd non all. Segno. in conſ. 186. & ita etiam refert ipſe Iaſ. in l. ſi quis id quod. in 2. col. ff. de iuriſd. omnium iud. vbi dicit, ꝙ illam deciſionem Segno. ſequitur præpo. med. modo Card. Alex. in d. c. per venerab. in vi verſi videbis. Chartamus.

62 Sed quid ſi aliquis eſſet ſpurius & inceſtuoſus, & eſſet legitimatus tanquam ſpurius tantùm, non expreſſe qualitatib. ſpurietat. an valeat legitimatio. Bal. in l. eam quam. in 8. col. ver. ſed pone quidam C. d. fideic. tenet quod non. & ad illud alleg. infinitas auctoritates. Iaſ. in d. §. omnium. in 6 col.

Subiungit ibi Iaſ. quòd ſi quis impetrauit à Principe ſe legitimari, dicens ſe natū ex ſoluto & ſoluta, cū eſſet nat' ex adulterio: quòd talis legitimatio nō valet. all. Bal. in l. præcer. v. ego dico. in 5. col. mihi vero in 3 C. ſi contra ius, vel vtil. publ. Adde in fortiorib. terminis Oldr. in conſi. 247. incip. factū tale eſt, quidā Rex. vbi cōſuluit nō valere legitimationē factā ad ſupplicationē cuiuſdā Narrātis, duos habere filios ex ipſo, & ex tali domina ex adulterio & damnato coitu genitos. ex quo nō fuit narratū quòd pater habebat vxorē, & mater virū. vt ibi nō. t. per eū. quē refert & ſequi. (licèt alio numero alleget) Alex. in 1. vol. conſ. 62. repetito in 5. vol. cōſi. 195. & ita ēt ſequi. in eo. 1. vol. cōſi. 138. in vlt. col. v. ſucceſſiuè dato, &c. Idē ēt tenet ipſe Alex. in 2. vol. conſ. 60. in vlt. col. vbi cōſuluit nō valere legitimationē illius quę dicebatur naturalis, cū nō eſſet nata ex cōcubina in domo retenta. Idē vult in 3. vol. cōſi. 87. duplicato in 1. vol. cōſi 37. & ſequitur Barb. in 1. vol. conſi. 43. in 11. col. facit quod vult Curt. conſ. 16. in vlt. col. vbi vult quòd omiſſio notabilis qualitatis vitiat legitimationē. & idē dicitur in conſi. ſeq. quòd pal. oti. Do. Vincent. Fac etiam quòd latè vult ipſe Curt. conſi. 73. in 32. col. cum ſeq. Barb. in 4. vol. conſ. 9. in 1. col. fac. quod vult Phi. in c. 1. in 2 col de filiis preſby. in 6. Alex. in l. 2. de ver obl. Lud Ro. conſi 326. v. 4. proba.

Limita pmiſſa qñ in legitimatione eſſent appoſitę clauſulæ, non obſtant. & de plenitudine poteſtatis, &c. qa iſto caſu perinde eſt ac ſi defectus oīs eſſet expſſus. & ita vult tene. Bald. in d. l. eā quā. in illo v. ſed pone. & in l. ſi qua illuſtris. C. ad Orf. vbi dt, quòd nō eſt opus deſcēdere ad ſpeciē ſpeciei. Bened. ī cōſi. 157.

Sublimita quando, exprimitur ſpurietas in genere, & ſic ſolùm eſt defectus ſubreptionis: ſecus ſi fuit narratus aliquis defectus, & aliquis ſuppreſſus: & ſic eſt defectus obreptionis, qui maior eſt quā ſubreptionis. ita dt Ale. in d. cōſi. 60 in 2. vol. in fi. Et ita in effectu videt tene. Pau. de Ca. in 2. vol. cōſi. 121. incip. ſuper puncto iſto. in fi. vbi ita limitat determinatio. Oldr. d. conſi. alio tñ, num. p eū al. & ita ēt tenet Fely. in c. poſtulaſti. in 4. col. ibi, declara pdicta. de reſcr. Et in materia vide Lud. Ro. in conſ 194. vbi dicit, non vitiari legitimationē, licèt nō fuerit expreſſa qualitas, quòd filius eſſet ex ſerua nata, alleg. multa not. Vide tamē Fel. in d. c. poſtulaſti. de reſcr. in 5. col. ibi, 4. declaratio.

63 Aduerte ēt dū ſupra dixi, legitimationē nullā, illius quę dicebatur naturalis, cū tñ non eſſet nata ex concubina in domo retenta. allegan. Alex. vol. 2. conſ. 60. Quia contra iſtud facere vr quod vult Bald. in 2. part. conſi. 295. incip. factū pponitur in terminis. vbi dt, quòd ſecundū iuris rigorē natus ex ſoluto & ſoluta non in forma concubinatus, dicitur ſpurius. ſed ſec. Deum, ius canonicū, & coēm vſum loquendi, dicitur naturalis. & ideo pater qui fecit eum legitimari ſub nomine naturalis, non dicitur tacuiſſe eius defectum, ſed valet legitimatio.

Aduerte inſuper, quia contra illud conſ. Old. de directo facit quod vult Ang. in conſi. 204. incip. Quidam Barth. in 1. dubio. vbi vult, quòd ſi legitimatione exprimatur aliquē fuiſſe natū ex ligato & ſoluta, cū tñ ipſa fuerit etiā ligata, non nocet tacuiſſe hoc: quia ſatis conſtat illū eſſe adulterinū. & illud conſi. videtur ſequi Iaſ. in l. ſed ſi hac. §. patronū. ff. de in ius voc. ex quo vlti. loco illud refert.

Adde quod non oportet exprimere in legitimatione illam qualitatem, quæ aggrauat vitiū parentū: vt ſi quis dicatur fili' ſacerdotis & mulieris ſolutæ. licèt non dicatur quòd mater habuerit ſacramenta ab illo ſacerdote. ita Fely. in d. c. poſtulaſti. in 5 col. alleg. Rotā, de filiis pſby dec. 4. in antiq. & in titul. qui filij ſint legit. dec. 1. in antiquioribus. vide ibi per eum. Idem.

64 Sed quid ſi non exprimatur aliqua qualitas ſpurietatis, ſed ſimpliciter dicatur quòd eſt ſpurius, an valeat legitimatio? vide no. Fel. in d. c. poſtulaſti. in 5. col. ibi, quinta & vlti.

65 Legitimatio fieri an poſſit extantib. filiis legitimis & naturalibus. Ale. poſt Bar. in l. ex facto. ff. de vul. & pup. videtur tenere quòd non. & ita Pau. tenet de Caſt. in 1. vol. conſi. 176. incip. ſuper eo. repetito in 2. vol. cōſ. 223 & ita vult Alex. vol. 1. conſi. 94. alleg. Bald. in auth. præterea. C. de natura. liber. vbi per illū text. vult, quòd Comes non poteſt legitimare baſtardos ex comitibus legit. idem per plura tenet, in 2. vol. cōnſi. 60. in 4. & 5. colu. Curt. in conſi. 13. in 3. col. & in conſi. 35. in 9. col. Aret. conſi. 166. in vlt. col. idem Curt. conſi. 16 in 12. col. vbi tenet quòd ſaltem legitimi citandi ſint. & ita vult in conſi. 73. in 30. col. & quòd legitimi debeant citari, qñ legitimatio fit etiā viuente patre. vide Iaſ. in l. gallus. §. & quid ſi tantum. in 18. col. de liber. & poſth. Barb. vol. 4. conſi. 9. Crot. in d. §. & quid ſi tantum in 43. col. Contrariū tenet Feder conſi 57. & Crot. vbi ſupra in 45. col. & ſeq. Poteſt diſtingui, aut pater requirit legitimari, & valet legitimatio etiā extantibus legitimis: aut filius ſpurius requirit, & tunc ſecus. & ita vult Iaſ. in l. gallus. §. & quid ſi tantum. in 15. col. in fi. de lib. & poſth. intellige tñ ſi illud contineatur in poteſtate legitimantis, vt ibi in 19. col. Adde quòd Ang. in conſ. 87. tenet valere legitimationem factam abſente patre, ſi pater ex poſt confiteatur etiam fuiſſe factam de eius voluntate.

66 Sed quid præſuppoſito quòd Comes haberet poteſtatem legitimandi baſtardos etiam extantibus legitimis, an tunc ſit mentio fienda de legitimis? Alex. vol. 2. conſi. 60. præal. in 5. col. tenet quod ſic. Adde Curt. conſi. 116. in rp. Innocentius ſeptimus. Curt. in d. conſi. 13. in 3. col. & in 6. col. in fi. & apertius in conſi. 19. in 5. col. in d. conſi 35. in 9. col. Deciū conſi. 85. in 3. dub Cor. vol. 2. cōſ. 93. in 3. col. Barba. vol. 4. conſi. 49. in 1. colum. & ſeq.

Limita niſi pater faceret legitimari, quia tūc nō requiritur mentio legitimorū. ita in terminis tenet Bal. in 2. par. conſ. 222. Idem vult in 1. par. conſi. 73. vbi dicit legitimos non eſſe citandos.

Sed cōtrariū tenet Dec. in d. conſi. 85. in 3. dub. alleg. multa, maximè Aret. conſi 167. in rp. Mag. quod mihi eſt. 166. alleg. etiā Alex. vol. 1. conſi. 25. & conſi. 67. & ita vult Curt. in d. conſ. 16. in 12. col. vbi tenet, quòd ſaltē citandi ſunt legitimi. Iaſ. in d. §. & qd ſi tantum. in 18. col. vbi dicit legitimos eſſe citandos. Cornæus in d. conſi. 93. Crotus in d. §. & quid ſi tantum. in 42. col. in fi. idem.

67 Sed quid ſi non extant legitimi & naturales, & Princeps legitimat patre viuente, & requirente, an requiratur citatio agnatorū? Ludo. Bolog. in add. ad Mathes. in tract. de ſucceſ. ab inteſt. in 11 col. tenet quòd non. alleg. Calder. in rub. qui filij ſint legit. con ſi. incip. legitima. & ita vult Ales. vol. 5. conſ. 187. in 2. col. v. 4 quia, &c. Cornæus vol. 3. conſi. 1. in 1. dubio. Benedict. in conſi. 2. in 4. colum.

88 Filius filij mortui non legitimatur per ſubſequens matrimonium. Io. Nico. in add. ad Alciat. in tract. præſump. par. 1. in fi. communem dicit. Vezinus.

69 Filij legitimantur per ſubſequēs matrimoniū, qñ mulier eſt talis, cum qua poſſit eſſe matrimoniū, ſecundū bonos mores ciuitatis. Curt. iun. conſi. 139. num. 14. communem dicit. Vezinus.

70 Legitimatio filij legitimi ad petitionem patris, etiā filia legitima naturali exiſtente: præſertim ſi illa clauſula, Non obſtante, adiecta fuerit, per Comitem Palatinum fieri poteſt, Iaſ. per multa fundamenta in conſ. 68 in 3. Tom. & no. in 4. vol. Quā ibi Iaſ. commu. doct. ſententiam eſſe dicit. De qua plura ſcribit Rol. à Vall. in d. conſi. 61. Kirchouius.

71 Legitimatio per ſubſeqnēs matrimoniū, an poſſit fieri in vltimo vitę ſpiritu. Bald. in d. l. eam quam. in 6. col. C. de fideicom. tenet quod non. Ang. etiam in l. ſed eſt quæſitum. de lib. & poſth. & in authen. nuper. C. de naturalibus libe. Barb. in 5. volum. conſ. 59. in 14. col. & in conſi. 68. in vlt. colum.

Contrarium tenet Alex. in l. ſi quis poſthumos. ff. de liber. & poſt. alleg multas auctoritates, & reſpondet ad motiua Bald. de quo etiam vide eundem Alex. in l. gallus. in prin. in 7. colum. eod. titul. Socin. in d. l. ſed eſt quæſitum. num. 4. aliquid per Felyn. in capi. in præſentia. in 13. col. de proba. Adde in terminis Bald. in 4. parte conſi. 211. in prin. Phi. in regula, ſine culpa: quæ eſt 23. Pan. in capitu. commiſſum. de ſponſal & in c. quoniam. de coniug. lepro. Angel. in §. ſi. cui in fi. Inſtit. de nupt.

72 Legitimatio filiorum non fit per ſubſequēs matrimoniū, etiam quòd fierent inſtrumenta dotalia, quando ſecundum morem ciuitatis matrimonium non poſſet contrahi inter pſonas longè diſpares: & inter has honeſtè, & abſque dedecore contrahi prohiberetur. Voluit Bal. in capitulo illud, de præſump. & apertè dicit Angel. in §. ſed aliud, in auth. quib. modis naturales effi. leg. Et hanc opinionē videtur etiam firmare Bal. in l. 2. in 9 op. C. quib. res iud. non nocet. & in auth. item ſi quis. lat. C. de naturalibus liberis. inquit enim, quòd lex requirens mulierem potuiſſe matrimonio coniungi viro, debet intelligi nō ſolùm de iure, ſed etiam de honeſtate, & ſecundum bonos mores. Quod etiam voluit Aret. in conſilio 120. Neruecius Corraducij & hanc opinionem ſequitur Card. Alexand. in c. tanta. in quæſt. 16. verſi. aduerte ad hoc, qui filij ſint legit. voluit Socin.

iun-

Iun. *in conſ.* 55 *num.* 2. *& in conſ.* 12. *n.* 4. *vol.* 4. allegans Curt. Iun. *in conſ.* 136. *num.* 6. *&* 10. Vbi etiam hanc opinionem a noſtris doctor. communiter receptam eſſe, ait, vt per eum. E. Muſcul.

73 Legitimatio vbicunque poteſt fieri per ſubſequens matrimonium, nunquam poteſt fieri per reſcriptum. Hippol. *ſing.* 130. *alleg.* Bal. *in c. per tuas. de maior. & obed.* & pro hoc dicto Pet. Gerat. *in ſing.* 60. *alleg.* Bal. *in c. illud. de præſumpt.* ipſe tamen Pet. Gerat. tenet contrarium. *ibi.*

74 Legitimatus ſemel, poteſt iterum legitimari. Curt. *in conſ.* 73. in multis locis tenet quòd ſic. Clarius Decius *in dicto conſil.* 55 *in* 4. *col. ibi*, & conſideran.

Aduerte tamen quia ſi in prima legitimatione ſit aliqua limitatio, ſeu moderatio, & ſupplicetur de ipſa legitimatione nulla facta mentione de dicta limita. ſeu moderatione, ſecunda legitimatio inde ſecuta generaliter facta nihil valet. ita not. Felyn. *in c. veniens. extra de præſcript.* Socin. *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum. in* 9. *col. verſ.* 4 *limita. ff. de liber. & poſthu. & not. in* 2. *part. cōſi.* 246. *in* 3. *col.*

75 Legitimatio non trahitur retro in his quæ ſunt alteri præiudicialia, & ſic in iure iam alteri quæſito. §. *liceat. in authen. quibus modis natura. eff. legi.* & ibi Ang. & S. *auth. nemo ſi quis. C. de natura. libe.* propterea princeps non poteſt filium ſpurium & naturalem legitimare, vbi adſunt liberi legitimi & naturales quantum ad hoc vt poſſint cum naturalibus & legitimis ſuccedere: quia per hoc auferretur ius iam quæſitum ipſis filiis legitimis & naturalibus. Iaſ. *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum. num.* 94. *ff. de liber. & poſthum.*

76 Legitimandi poteſtatem habens an poſſit legitimare ſpurium & inceſtuoſum. vide Ang. *in* §. *omnium. inſtit. de actio.* & Alexand. *in l. ſi ita ſcriptum. ff. de liber. & poſthum.* vbi multis alleg. pro & contrà, tenet op. Bar. *in l.* 2. *in prin. ff. de verb. obli.* tenentis quòd ille qui habet poteſtatem legitimandi ſpurios, item legitimandi inceſtuoſos, poteſt legitimare ſpurium & inceſtuoſum: quia in fauorabilibus in ſimplicibus continetur mixtum. & iſtam partem tenet Iaſ. *in dicto.* §. *omnium. in* 5. *&* 6. *col.* cum aliqua tamen diſt. ſcilicet quòd aut legitimatio fit in vita patris, & eo petente, & valet legitimatio, aliàs ſecùs. alleg. Anton. de Butr. *in cap. per venit. in* 20. *col. qui fil. ſint leg.* vide aliquid per Pan. *in cap. final. de ſimo.* Alexand. *in dict. l.* 2. *de verb. obligat.* Fel. *in cap. ut ſi clerici.* §. *de adulteriis. in* 2. *&* 3. *col. de iud.* refert ad ſaturitatem opiniones hinc inde. tandem ipſe cum Arci. tenet, quòd non poſſit ita diſpenſare, ſeu legitimare. vide per eundem Fel. *in cap. poſtulaſti. in* 15. *col. extra de reſcript.* Iaſ. *in d. l.* 2. *in* 2. 3. *&* 4. *col. de verb. oblig.* relatis omnibus opp. tenet contra Bar. & legiſtas, dicens, quòd illa diſtinctio, ſeu concordia Ant. de Bu. *in d. c. per venerabilem* nihil valet: vt ibi per eum.

Vide etiam ampliſſimè per Crotum *in repe. d.* §. *& quid ſi tantum. in* 24. *col. cum ſequentibus.* P. A.

77 Naturalis non legitimatur, niſi expreſsè de legitimis & naturalibus fiat mentio, ſecundum communem per Burſ. *conſil.* 76. *num.* 23 *lib.* 1.

78 Omnis ſpurius ex ſoluto & ſoluta, per ſubſequens matrimonium legitimatur. eſt commu. opin. canon. in iudicando tenenda, ſecund. Dec. *conſ.* 160. & diligenter licet canon. repugnent magis communiter legiſtæ, quòd ſoli naturales ex concubina legitimentur. Sed opin. canon. eſt amplectenda, ſecund. eund. ibidem. M. Chær.

79 Legitimatio ſi impetratur pro filio adulterino ex vtroque parente, debet fieri expreſſio vtriuſque adulterij. Cou. *in epi.* 4. *c.* 8. §. 9. *nu.* 3. commun. dicit, ex Ferdinando de Loazes *de matrimonio dubio* 10.

Fallit ſi exprimatur filium eſſe ſpurium: etſi ſit baſtardus ex quacunque ſpecie illegitimitatis. Iaſ. *conſ.* 31. *vol.* 3. comm. dicit.

Nota, quòd legitimo expreſſio in diſpenſatione, ac legitimatione contra quas fit diſpenſatio, non eſt neceſſaria, niſi aliàs quid graue præiudicium inferatur, Gome. *in c.* 1. *n.* 6. *de conſt.* communem dicit. Villalob.

80 Legitimatio, ſeu natalium reſtitutio filiorum à patre facta non opus habet cognatorum citatione, vt commune dicunt Curt. Iun. *conſ.* 70. *num.* 1. *conſi.* 157. *num.* 3. Iaſ. *conſi.* 10. *lib.* 3. Boer. *deciſ.* 121. Tiraq. *in l. ſi vnquam. verſ. ſuſceperit. n.* 53. *C. de reuoc. dona.* Soc. *conſi.* 42. *in præſenti conſultatione. vol.* 4. Dec. *conſ.* 567. *incip. viſo puncto. circa fi. & in conſ.* 307. *viſo puncto. circa prin. & conſ.* 698. *in cauſa.* Soc. Iun. *conſ.* 142. *vol.* 1.

Fallit, vbi legitimatio fieret ſtantibus filiis legitimis, & naturalibus quia de ipſis debet fieri mentio: quinimò, eis inuitis, legitimatio fieri non poteſt, cùm ſoleat fieri tantum in defectum legitimorum. Dec. *ibidem.* Bart. *in l. Gallus.* §. *quidam recte. ff. de liber. & poſthum.* cuius opinionem communiter approbari aſſerit Soc. *conſ.* 226. *in* 2. *vol. n.* 3. & eo caſu poteſt quis in legitimatione filij ſui præiudicare ſuis agnatis, cognatis & conſanguineis etiam non citatis, cùm liberum ipſi patri erat illos omnes conſanguineos ſuos à ſucceſſione ſua excludere, & extraneis ſua bona relinquere. Soc. *conſ.* 251. *n.* 11. *vol.* 2. niſi adeſſent filij legitimi & naturales*: nam tunc eis inuitis non poſſet filius naturalis legitimari. *authen. Item ſi quis. C. de natura. libe.* Bal. *in l. nam ita diuus. ff. de adop.* quod Iaſo. videtur approbare *in d.* §. *& quid ſi tantum.* & hæc etiam procedunt in filio ſpurio, qui ad patris requiſitionem poterit legitimari etiam cognatis, agnatis, & aliis conſanguineis non citatis, vbi nulli ſunt liberi legitimi & naturales. Socin. *in eo conſil.* Chærian. & Suarez.

81 Citatio agnatorum vel eorum conſenſus non requiritur in legitimatione cùm patris conſenſu, nec in feudo hæreditario poſt mortem patris, ſecundum communem per Burſat. *conſil.* 76. *num.* 43. *lib.* 1.

82 Legitimatio filij naturalis, quæ impetratur viuente patre, optimè expeditur abſque alicuius citatione, præſertimque accedente ipſius patris conſenſu, quoniam poteſt liberè pater bona propria diſtribuere, ideò iniuriam nulli facit, ſi proprium filium conſentiat à principe legitimum fieri, ſecundum Bart. & cæteros omnes, *in l. Gall.* §. *& quid ſi tantum. in fi. ff. de lib. & poſth.* Bald. *in l.* 1. *C. de inoffi. dona. & conſ.* 56. *vol.* 1. Angel. *conſ.* 84. Ancha. *conſ.* 406. *& in c.* 1. *de ſucceſſ. ab inteſt.* Io. And. Ant. Cal. Card. Abb. & omnes *in c. per venerabilem, extra, qui filij ſint leg.* Federi. de Sen. *conſ.* 57. Deci. *conſ.* 338. & opin. iſtorum oſtendit communem eſſe idem Dec. *conſ.* 55. *& conſ.* 367. Boeri. *deciſ.* 121. Tiraq. *in l. ſi vnquam, in verſ. ſuſceperit. n.* 53. *C. de reuo. don.* & copioſius poſt alios relatos per eum, in tract. res inter alios acta, ſub 2. limitatione, quæ quidem ſententia communis procedit, etiam, ſi filius legitimus efficeretur quo ad feuda in præiudicium agnatorum, vt conſulendo reſpondit Alb. Brun. *conſ.* 1. cum aliis doct. qui ſe ſubſcripſerunt d. conſ. 1. Viui. *lib.* 2. *opi.* 159.

83 Clauſula, non obſtante cap. naturales. ſi de feud. fuer. controuer. appoſita in legitimatione, operatur vt in præiudicium domini legitimatio ſubſiſtat: ſecundum communem per Burſat. *conſ.* 10. *num.* 3 *lib.* 1.

84 Legitimatio non præiudicat intereſſatis non citatis. iuxta doctrinam Bar. communiter receptam *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum. ff. de lib. & poſth. cum concordan.* vt per Dec. *in conſ.* 284. *verſ.* 3. *communis opi. & in conſ.* 435. *n.* 10. Quem refert & ſequitur etiam Soc. Iun. *in conſ.* 82. *num.* 19. *vol.* 4. E. Muſcul.

85 Legitimatus ab Imperatore in feudis ſuccedere poteſt, ſi ab eo nominatim ad hoc legitimatus fuerit: & ſic ipſe legitimatus ad effectum ſuccedendi in feudo huiuſmodi legitimatio facta per Imperatorē valida erit, eritque capax in ſucceſſione ipſius feudi: ſecundum Gloſſ. Baldum, Iacob. Aluaro. Cardi. Mediolanen. & cæteros communiter *in c. naturales. in in. ſi de feud. fuerit controuerſ.* Bal. *in l. cum quam. C. de fideicom.* Io. Andr. *in cap. lator. extr. qui filij ſint legi.* & Soc. *conſ.* 4. *col.* 3. *vol.* 3. Clarus cum aliis congeſtis per eum *in* §. *feudum q.* 82. & Cur. Sen. *conſ.* 65. *n.* 1. in quibus locis oſtendunt iſtorum opinionem communem fore: & ipſe Curt. *ibi, ſub n.* 15. concludendo eam limitat, atque declarat, & Clarus etiam *in d. q.* 82. *verſ. Et hæc quidem.* Imò ſecundum Scriben. communiter in d. c. naturales ſufficeret expreſſio in legitimatione ipſa, videlicet, quòd tales filij in feudis ſuccederent, licèt minimè exprimeretur ad talia, & talia feuda.

Sed hoc non procederet, vbicunque eſſemus in maximis dignitatibus: tunc quippè in eis legitimati non ſuccederent, niſi ſpecialis mentio facta extitiſſet: vt voluit Martinus Laudenſis *in c.* 1. *de natura feud.* & Bal. *in d. l. cum quam.* Viuius.

86 Legitimatio infantis à principe facta, infantis ipſius ratihabitionem non exigit. commune tenuntio ex Iaſ. *conſ.* 523. *lib.* 4. Curt. *in conſ.* 19. *num.* 4. Eman. à Coſta *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum part.* 2. *num.* 113. *& ſeq. ff. de lib. & poſth.* E. Suarez.

87 Abſens legitimari poteſt, vt in terminis vult. Paul. de Caſt. *in* 2. *vol. conſ.* 226. & ita vult Bal. *in* 3. *part. conſ.* 133. *& ſuffic. ratifica.* vt vult Decius *in conſ. præal.* vbi dicit, quod talis ratificatio poteſt fieri etiam poſt mortem patris alleg. multa, maximè Alex. *vol.* 1. *conſ.* 138. quod mihi eſt 139. Curt. *conſ.* 4. *alleg.* multa maximè Ang. *conſ.* 83. *incip. ſpurius.* quod mihi eſt 87. idem vult ipſe Ang. *conſ.* 71.

Et ita intelligo procede. quod vult Barb. *vol.* 2. *conſ.* 34. *in* 4. *col.* vbi tenet quòd abſens non poſſit legitimari, niſi conſentiat. Et quod vult Bald. *in* 4. *par. conſ.* 429. vbi tenet abſentem legitimari non poſſe. & idem vult *in authe. præterea. C. de natura. lib.*

An autem

An autem dica conſentire, ſi ſciat & non contradicat. vide in ſpecie Lud. ſing 588. vbi tenet quòd ſic.

Infans legitimari poteſt. Bal. in 2. p. conſ. 413. incip. quidam vxoratus. & in 1. par. conſ. 67. Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 229. latiſſimè Barb. vol. 2. in d. conſ. 34. per totum. Iaſ. remiſſiuè in l. poſthumo. in 1. col. C. de contra tab. Dec. qui infinita alleg. in conſ. 55. præal. maximè in 4. col. Corn. conſil. 177.

Limita, ſi interueniat in maiori ætate ratificatio. ita not. Ludo. Roma in conſ. 194. in 2. & 3. col. & iſtud non habet dubium. vt vult Decius. Corn. tamen in d. conſ. 177. ſubtiliter probat non requiri ratificationem.

88 Legitimatus natalibus reſtitutus quo ad quædam, legitimus propriè non eſt. commune loquit Curt. Iun. conſ. 75. n. 4. Nam nec ſi principis reſcripto legitimatus ſit ad emphyteuſim eccleſiaſticam, vel quæcunque feuda, admittetur. commune aiunt Curt. Iun. conſ. 137. n. 1. Rub. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 160. ff. de lib. & poſth. Did. à Coua. in tract. de ſponſ. 2. par. c. 8. §. 2. n. 30. ad fi. I. Clar. de emphyteuſ. q. 30. Generaliter verò non ſolùm ipſius parenti, ſed & illius agnatis & cognatis quo ad certa legitimus redditur. commune pronunciant Did. à Couar. d. c. 8. §. 8. n. 3. cum ſeq. & §. 10. n. 2. & ſeq. Rub. atque alij vbi ſuprà. Quin & filias excludet, ſi filiis ſusceptis filias à ſucceſſione ſtatutum aliquod abigat. commune dicunt Iaſ. in l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. Curt. Iun. cõſ. 153. Quamuis contrarium aſſerat commune, quod non probo Curt. Sen. conſ. 16. & conſ. 73. Subſtitutum tamen tum demum legitimatus excludet, cum illius ſubſtituti citatio præceſſit, commune eſſantur Curt. Iun. conſ. 83. n. 8. & n. 10. Did. à Couar. d. c. 8. §. 9. n. 8. Notabis porrò ac memoriæ perpetuò inſcriptum geres, quòd legitimatus principis reſcripto, nequit plus teſtamento patris conſequi, quàm quiuis ex iuſtis liberis, vt commune inquit Dec. conſ. 393. n. 2. Et quod is, qui abſque proximorum, vel legitimorum hæredum præiudicio natalibus reſtituitur, nihil aliud adipiſci poterit quàm quod illi expreſſim in teſtamento relinquitur commune efferunt Dec. conſ. 393. n. 1. Mandellus conſ. 7. n. 1. Burſ. conſ. 18. n. 4. lib. 1. Quamuis abſque ea clauſula legitimatus, ſi prætereatur, & ius dicendi teſtamentum nullum, & petendi bonorum poſſeſſionem contra tabulas habeat, & ſi exhæredetur abſque aliqua iuſta cauſa, querelam inofficioſi teſtamenti intentare poſſit. communia dicunt Alex. n. 3. Iaſ. n. 5. & ſeq. in rub. ff. de libe. & poſth. Soc. conſ. 126. n. 5. lib. 2. Iul. Clar. de teſta. q. 84. E. Suarez.

89 Legitimatio in fauorabilibus legitimato, & non præiudicialibus alicui retrotrahitur, ſic vt legitimatus fingatur ſemper fuiſſe legitimus: & ſic legitimatio in his, quæ dicto legitimato fauorabilia ſunt, nemini que præiudicant, retrotrahitur, & legitimus præſumeretur ſemper extitiſſe legitimus: vt voluit Bar. in l. 2. in q. 2. ff. de vulga. & pupil. cum quo tranſeunt omnes Scriben. communiter, vt per Alex. Iaſ. Cro. & alios in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de libe. & poſthu.

¶ Et licèt Alciat. in l. 3. paradoxor. c. 12. poſt Bal. & Ant. de Butr. quos citat, ſentiat contrarium, videlicet dictam legitimationem non trahi retrò, nihilominus in deciſiuis à communi præmiſſa noli recedere, quæ veriſſima, & tutiſſima eſt. Viuius.

90 Legitimatus ſimpliciter non eſt capax feudi, vel emphyteuſis, ſecundum communem per Burſ. conſ. 76. n. 25. Naturalis non legitimatur, niſi expreſsè de legitimis & naturalibus fiat mentio, iuxta communem per Burſ. conſ. 76. n. 13. lib. 1.

Poteſtas legitimandi an poſſit alteri demandari. Bal. in l. geſta. C. de re iudi. dicit, quòd non. Decius, in conſ. 55. in 3. col. alleg. Bal. in c. ſi. circa fin. de officio deleg.

91 Legitimatio fieri poteſt per procuratorem. Alex. in l. Gallus. §. forſi an. in 2. col. ff. de lib. & poſth. & iſta eſt communis opinio. Petrus Raue. in alph. aur. verſ. legitimatio. Villal. in ſua collecta. E. Suarez. & F. Turzan.

Quãuis Bal. tenuerit contrarium in cap. cum dilectus in fin. de ord. cogni. & ita per multa tenet Decius in d. conſ. 55. in 3. col. ibi, 4. quæritur. & ipſe Bal. in l. excuſare. ff. de excuſ. tuto. contra tenet Bal. in l. neque abſens ff. de adopt.

92 Legitimatio facta à Comite imperiali in dominio Venetorum, non operatur circa bona exiſtentia in eorum dominio, abſque illius dominij conſenſu, vt pluries conſuluit Soc. Iun. maximè in conſ. 100. excellentiſſimus Artium & Medecinæ doct. n. 10. & ſeq. vſque ad n. 28. vol. 2. allegans doct. pro iſta opinione, & vltra ibi allegatos, addit. Dec. in l. fi. n. 6. ff. de iuriſd. om. iud. dicentem, quòd ita ſe habeat communis opin. prout videre licet apud eundem in conſ. 21. n. 6. vol. 4. Carol. Ruy. in conſ. 66. nu. 3. & nu. 4. vol. 3. & in conſ. 163. viſa legitimatione. nu. 4. 1. vol. Qui dicit communem eſſe opinionem, quòd Comes imperialis non poſsit legitimare in terris Eccleſiæ. Et Pariſ. in conſ. 2. legitimatio, de qua in præſenti agitur. nu. 13. vſque ad nu. 21. vol. 1. Vbi plures allegando ita pertranſit, & loquitur in terminis noſtris, videlicet de legitimatione facta per Comitem Imperialem in ciuitate Paduæ, concludendo, quod non valeat ex defectu poteſtatis, vt per eum, de quibus plura videri poſſunt per Soc. iun. in dicto conſil. 21. num. 9. vol. 4. E. Muſcul.

93 Legitimatus per ſubſequens matrimonium, qualiſcunque etiam mater legitimati fuerit, digna vel indigna. legitima tamen vxor, ſuccedit etiam in feudis patris. Licet alij filij naturales legitimati non admittantur ad ſucceſsionem feudi. Per tex. in c. vnic. §. naturales, ſi de feud. conten. ſit inter dom. & agna. in vſibus feudorum. Hanc opinionem præter cæteros per Pe. Duen. accumulatos in regul. 350. in 6. ampliatione communem dicunt Franc. à Rip. in l. ex facto §. ſi quis arrogatus. n. 48. ff. ad Treb. Bar. Soc. conſ. 3. num. 11. vol. 3. Matth. de Affli. in d. § naturales. Iaſ. in l. generaliter. §. cum autem. nu. 10. C. de inſt. & ſubſt. Fran. Cur. iun. in tract. feud. in 3. p. 17. q. n. 41. Et nouiſſimè Tiraq. in tract. de primoge. q. 34. n. 53. vt refert Duen. in d. amplia. I. Fichard.

94 Legitimare filium naturalem nulla patris diſpoſitione adiutum nequit princeps, poſtquam hæreditas à iuſtis hæredibus adita eſt, quamuis poſſeſſio ab eiſdem apprehenſa nondum ſit, vt commune conſtituo ex Alex. n. 29. Soc. n. 24. Ruinus n. vlt. Galeu. ad finem in l. Gallus §. & quid ſi tantum. ff. de li. & poſth. Fel. in ca. quæ in eccleſiarum. n. 49. de conſtitutio. Et ſi contrariam opinionem communem dicat ineptè Cur. Iun. conſ. 174. n. 15. Si tamen nec adhuc adita ſit ab illis hæreditas, ſed ſolùm delata, ſecus erit: commune dicunt Did. à Coua. de ſponſalibus 2. p. c. 8. §. 9. n. vlt. Eman. à Coſta. in d. §. & quid ſi tantum. p. 2. n. 177. E. Suarez.

95 Legitimatus abſque præiudicio proximorum, legitimorumque hæredum nihil penitus petere poteſt, niſi aliquid ei in teſtamento relictum foret: & ſic ab inteſtato ſuccedere nequiret in præiudicium ab inteſtato venientium vigore clauſulæ ſine præiudicio venientium ab inteſtato appoſitæ in legitimatione: ſecundum Bald. in conſ. 173. in fin. volu. 1. Ancha. conſ. 242. colu. 2. Paul. Caſtren. conſ. 212. in fi. Cuma. conſ. 98. Fulgo. conſ. 16. & Dec. cum alijs compluribus ſignatis per eum conſ. 393. n. 1. conſ. 176. ſub n. 5. & conſ. 610. viſo themate ſuprascripto, nu. 1. in quibus locis enuntiat iſtam communem opinionem eſſe: cui quidem inhæret quoque conſulendo doctiſſimè per plures rationes Iacobus Mandellus conſ. 7. num. 1. cum alijs ſeq. vbi pariter præſupponit iſtorum ſententiam communem fore, & Gozad. quoque conſ. 6. num. 33. & num. 78. Viuius.

96 Naturales liberi ex parentibus genere, & cenſu diſparibus ſuſcepti, quamuis eorundem matrimonium poſtea ſubſequutum ſit, legitimi non efficiuntur. commune ſcribit ex alijs iuris interpretibus aliud ipſe verius, æquius & receptius oſtendens Did. à Cou. in tract. de ſponſ. 1. p. c. 8. §. 2. n. 9. vt nec illi eam item ob matrimonij ſubſequuti cauſam natalib. reſtituentur, qui ex concubina non ritè habita procreabũtur. commune inquiunt Curt. iun. conſ. 136. n. 9. Crauet. conſ. 166. n. 8. Viu. lib. 1. opin. 137. E. Suarez.

97 Legitimatio per ſubſequens matrimonium, non procedit, neque ſubſiſtit quando mater erat vilis, & talis perſona, quam pater ſine ſuo dedecore in vxorem ducere non poterat. puta, Nobilis ducit ruſticam, famulam, aut cócubinam ſuam, aut meretricem, &c. com. dicunt, & quod ab ea in iudicando, & conſulendo non ſit recedendum, cùm non habeat contradictorem, Marian. Soc. iun. conſ. 53. n. 2. vol. 1. Syluest. Aldobrandinus in §. aliquando. n. 11. & 12. inſti. de nupt. vt refert Pet. à Duen. reg. 348. in 2. limit. & rurſus reg. 350. verſ. 8. fallit, quandocunque nobilis, &c.

Contrariam opinionẽ tenet Iaſ. conſ. 134. vol. 2. in quo 3. opin. hanc proculdubio eſſe veram & tenendam, & ante illum hanc tenuerunt permulti, quos recenſet idem Duen. in d. verſ. 8. fallit. Et vltra ibi allegatos, tenet etiam Hiero. Scru. conſ. comm. 1. in materia enim matrimoniali ſtandum eſt iuri canonico, c. pen. & c. fi. extra de ſecun. nup. I. Fichard.

98 Inſtitutio facta de filio naturali ſi legitimabitur arbitrio alicuius, eſt valida. Ang. in conſ. 223.

Sed quid ſi pater ordinet in teſtamento filium legitimari, an filius ipſe ſine alterius requiſitione poſſit ſe legitimari facere. Bal. vol. 1. conſ. 49. in 2. col. tenet quòd ſic. alleg. aut. item ſi quis. & in corpo. vnde ſumi. C. de natura. lib. Iaſ. in d. §. & quid ſi tantum. in 17. colu. & in l. 2. in 5. col. in fi. verſ. 2. attende. ff. de vulg. & pup. Vide tamen Decium conſ. 176.

99 Obreptio, & taciturnitas vitiat legitimationem Cur. iu. conſ.

83 num.

*conſi.83.num.*8.communem dicit. B. Villal.

100 Legitimatio quæ facta fuit de filiis naturalibus nõ rũpitur, quamuis pater qui habet eos filios naturales tantũ, & quos curauit legitimari, habuerit demum filios legitimos & naturales ex ſua vera vxore, qui filij legitimi & naturales ſuccedẽt cum legitimatis, ſiue illi ſint legitimati per ſubſequẽs matrimoniũ, aut per reſcriptum Principis: & neque excludent eos iam legitimatos, cùm iam legitimati ſint ante natiuitatem eorum legitimorum & naturalium. Bar. *in l. ex facto. n.*3. & Iaſ. *nu.*19.*ff. de vulg.* qui hanc opinionem approbat. Panor. *in c. ſuggeſtum. de decimis.* Roma. *conſi.* 194. & Bald. *in l. eam quam. C. de fideicom.* Chærianus.

101 Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ, in Epiſcopũ eligi poteſt vt legitime natus: & ſic talis legitimatus abſq; diſpenſatione aliqua, poteſt ad dignitates quaſcũque eccleſiaſticas, ad ordines ſacros, beneficia, & ad Epiſcopatum quoque, vt diximus, admitti & promoueri: ſecundum gl. Anto. Abb. cæteróſque omnes *in c. innotuit, de electio.* Archi. *in c. Oſius 56. diſtin.* Calder. *conſi.* 2. *in tit. qui filij ſint legiti.* Glo. & Abb. *in c. tanta, qui filij ſint legiti.* Ang. *conſil.*29.*col. fin.* Alex. *in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, n.*19 *ff. ad Trebel.* Deci. *conſil.*155. *num.*3. Soc. iun. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. nu.* 126. *ff. de liber. & poſthu. & conſi.*12. *nu* 8. *vol.* 4. Couar. *in Epito. de ſponſalib. in* 2. *par. c.*8. *§.*2.*nu.*24. Nattam, *conſil.*121.*n.*13. *vol.*1. & Pet. Duennas, cum cæteris ſignatis per eum *in reg.* 350. *Filius naturalis legitimatur, nu.*5.*in* 5. *ampliatione,* qui omnes oſtendunt iſtam eſſe com. opin. Viuius.

102 Legitimatio nõ reuocatur, licet poſt eam pater habeat filios, ſecundum Alex. *in l. ex facto. in* 4. *&* 5. *col. ff. de vulg. & pupil.* relat. op. doctor. & idem tenet *in* 5. *vol. conſi.*187. *in pen. col.* Ludo. Roma. no. *in conſil.*194. *in* 3. *col. & ſeq.* Iaſ. *in l. tale pactum §. fin. in* 2 *&* 3. *col. ff. de pactis,* & amplè *in d. l. ex facto. in* 5. *col.* Bened. *in conſi.*157. *in penul. col.* Panor. *in c. ſuggeſtum. de decimis.* Et ſic in legitimatione non habet locum diſpoſitio *l. ſi vnquam. C. de reuocan. dona.* Eſt communis opinio ſecundum Decium, *conſi.* 107. *verſi. quartò non obſtat.* & idem Decius *conſil.* 576. *pro reſolutione.* Soc. *conſi.*142. *vol.*1. M. Chærian.

De iſta materia legitimationis, & legitimatorum, vide infrà hoc lib. tit. de poſthum. hæredib. inſtituend. &c. vbi latiùs.

Qui admitti ad bonorum poſſeſſionem poſſunt, & intra quod tempus.

TITVLVS V.

Bonorum poſſeſſio non agnita nõ tranſmittitur, *l.* 3. *§. acquirere. ff. qui admitti.* fallit in 8. caſib. vt per Ioan. Bolog. *in l. emancipata, C. qui admitti. num.* 41. Don. à Fin.

2 Bonorum poſſeſſio, vnde liberi, non tranſit ad deſcendentes. Alex. *conſi.* 20. *vol.*1. *& in l. emancipata. C. qui admi.* cõmunem dicit. quem refert Ioan. Durand. *in arte teſtan. titul.* 11. *cauſa* 14. Villal.

3 Hæres ſcript' in teſtamẽto valido de iure ciuili, ſi agnoſcat bonorũ poſſeſſionẽ, de iure Prætorio, nõ eſt propriè hæres, com. teſtatur Ripa *in l.*1.*n.*12.*ff. de vulg. & pupil.* B. Villalob.

4 Bonorum poſſeſſio, ſeu quæcunque à iure Prætorio profecta ſucceſſio, iam hodie (nam olim ſecùs erat) non agnita ad hæredes ex ſanguinis, vel iuris deliberandi vi tranſmittitur, cõmune aiunt Corn. Iaſ. Iacobin. de ſanct. Georg. Phil. & Lancel. Decius *in l. emancipata. C. qui admit.* Ant. Gomez. *de teſta. c.*1.*nu.*14. *& cap.*9 *nu.*35. quamuis contrarium dixerint commune Alex. *in d. l. emancipata. & conſ.*20.*lib.*1. & Ioan. Dilect. *de arte teſtan. tit.*11. *cautel.*14. E. Suarez.

5 Bonorum poſſeſſio non eſt mixti imperij, ac delegari poteſt. com. dicit Curt. iun. *in l.*1.*nu.*32. *de iuriſd. omn. iud.*

6 Teſtamentum rumpitur natiuitate poſthumi, *l. poſthumo, ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab.*

Fallit. in 2. caſib. quos not. Decius *in d. l. poſthumo, in* 2. *notabile.* fallit vt not. Bellon. *in litera A.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 4. *in d. l. poſthumo, C. de bono. poſſeſſ. contra tab. nu.*17.

Fallit, vt p Ro. *ſin.*110. videas Cur. iun. *in d. l. num.*17. D. à F.

7 *Is* qui nondum conceptus eſt tempore mortis illius, de cuius ſucceſſione agitur, non debet illi ab inteſtato, neq; ex propria perſona ſua poteſt venire ad illi' ſucceſſionẽ, nec de iure ciuili, nec de iure Prætorio. *l. ſi quis filio exhæredato. ff. de iniuſto rupt.* nam ille qui poſtea fuit genitus, nuſquam fuit cõiunctus mortuò, cùm nõdum eſſet in rerum natura. *l.* 1. *§. proximior. ff. vnde cogna. l. verum eſt. ff. de bonor. poſſeſſ ſecund. tabul.* Bened. *in verb. & ſi tales. nu.*38.

8 Bonorum poſſeſſio hodie nõ eſt neceſſaria. fallit in 6. caſib. vt per Cagnol. *in rub. C. qui admitti. nu.*132. Don. à Fina.

9 Scientia, & negligentia filij in petenda bonorum poſſeſſione ſibi delata præiudicat patri, quia amittitur tranſactio tempore. *l. fin. ff. ſi quis ordo.* fallit in 3. caſib. vt per Cagnol. *in l.*1.*C. qui admitti. nu.* 35.

10 Idem agnitio bonorum poſſeſſionis debet fieri coram iudice. fallit in 2. caſibus, vt agnoſcens bonorum poſſeſſionem tenetur probare ſe debito tempore agnouiſſe. hãc eſſe com. opin. refert Cagnol. *in rubr. C. qui admitti.* vbi limitat in 6. caſib. *nu.*62. Don. à Fina.

11 Si ille cui delata eſt bonorum poſſeſſio immediatè intentauerit poſſeſſoriã hæreditatis petitionem, abſque eo ꝙ expreſſè agnouerit, cenſetur per prius agnouiſſe bonorũ poſſeſſionem. hæc eſt communis opinio quam limitat Cagnol. *in rubr. C. qui admitti. nu.*96. Don. à Fina.

12 Petita bonorum poſſeſſione contra tabulas, non poteſt peti bonorum poſſeſſio ſecundum tabulas.

Fallit in 3. caſib. vt per Rimi. *in l. poſthum. C. de bonor. poſſeſ. contra tabul. in vltimo notab.* Don. à Fin.

13 Solus pupillus ſine autoritate tutoris, nõ poteſt bonorum poſſeſſionem agnoſcere, *l. bonorum C. qui admitti.* fallit in 4. caſib. ſecundum Iaſ. *in d. l. bonorum. num.*5. Don. à Fina.

14 Quibus datur bonorum poſſeſſio contra tabulas, quãdo ſunt præteriti illis ab inteſtato datur vnde liberi, aliàs non poſſet dari vnde liberi, vbi non daretur contra tabulas, *l. fin. ff. de liber. & poſthum. l.*1.*§. fin. ff. ſi tab. teſta.*

Fallit in 3. caſib. ſecundum Iaſ. *in rubr. C. vnde libe.* fallit in 4. caſib. vt per Dec. *in d. rubr. C. vnde liber.* Don. à Fina.

15 Bonorum poſſeſſio non tranſmittitur, *l.*3. *§. acquirere, ff. eo. l. emancipata. C. qui admitti.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 7. à Ioan. Bolog. *in d. emancipata nu.*41. Don. à Fina.

16 Bonorum poſſeſſio contra tabulas, impedit dari ſecũdũ tabulas, *l.*2. *§. expectande. ff. de bonor. poſſeſſ ſecundum tabul.*

Fallit. in 3. caſib. quos not. Ioan. Bolog. *in l. poſthumo, C. de bonor. poſſeſſ. contra tabul. nu* 60. Don. à Fina.

17 Si libertus facto teſtamento patronũ eiúſve liberos præterierit, datur patrono contra tabulas liberti bonorum poſſeſſio. *§. ſed noſtra. Inſtitut. de ſucceſ. liber.*

Fallit in 16. caſib. vt per Vigel. *in commento* 6. *annuer. in* 2. *parte, lib.*20. *ff cap.*8. *fol.*930. Don à Fina.

18 Patronus contra tabulas bonorum poſſeſſionem petens ab omni liberti iudicio repellitur. *l.*16. *§. ſi quis bonorum. ff. de bonis libertorum.*

Fallit in 3. caſibus vt per Vigel. *in commento* 6. *annuer in* 2. *parte, lib.*20. *ff. cap.*8. *quæſt.*7. *regul.*2. *fol.*943. Don. à Fina.

Quando non petentium partes petentibus accreſcant.

TITVLVS VI.

Ius accreſcendi in contractibus diuiduis nõ habet locum: quare ſi pactum de retrouertẽdo tribus factum fuerit, & vnus eorũ ſit excluſus aliquo modo, alij duo nõ poſſunt agere: quare ille emptor nõ poteſt cogi reuendere, niſi omnibus cõſentientibus, & neque eſt locus iuri accreſcendi. Socin. *conſi.*16. *nu.*9. *&* 10. *in* 4. *parte.* Iaſ. *in l. ſi Titio & Mæuio. ff. de verbo. obli. num.* 5. in contractibus autem ac iuribus indiuiduis, ius non decreſcẽdi locum habet. Socin. *ibi, nu.*27. ob id cùm quis pluribus ſcit rem tradi, cũ talis obligatio ſit indiuidua, ſi vnus ex illis ſit excluſus à iure redimendi, tale ius accreſcit cæteris. Soc. *ibi, nu.*26.

2 Si teſtator hæredẽ vniuerſalẽ inſtituerit in ſuo teſtamento, & quẽdã aliũ in re particulari, recuſante hærede vniuerſali, totũ accreſcit hæredi in re particulari per ius accreſcẽdi: & hoc ſiue ſit filius, ſiue extraneus, qui in re particulari ſit inſtitutus. Bart. *in l. ex facto. & in l. quoties. ff de hæred. inſtit. in l.*1. *§. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit.* & ibi inquit eã eſſe com. opin, & quã approbat Ben. *in repet. c. Raynutius, in verbo, mortuo. inf. nu.*270. vbi inquit eam opinionem veriorem eſſe & communem. idem Iaſ. *in l. quoties nu.* 6. *C. de hæred. inſtit.* ſuccedunt enim illi eodem iure cùm ſint inſtituti, vt per Iaſon. *ibi.*

3 Ius accreſcendi eſt ad hæredes tranſmiſſibile, quia pl' cõpetit portioni quàm perſonæ: ius autem ſubſtitutionis, quia competit perſonæ, non eſt tranſmiſſibile. *l. ſi ex pluribus. ff. de ſuis & legit. hæred.*

4 Inter ſuccedentes diuerſo iure non habet locum ius accreſcendi. communis eſt opinio, vt teſtatur Cagno. in l. vnic. C. quando non pet. partes. vbi limitat in 5. caſib. n. 62. vbi Curt. iun. limitat in 5. caſib. nu. 13. Don. à Fina.

5 Ius accreſcendi poteſt per teſtatorem prohiberi. d. l. vnic. vbi Corn. limitat in 3. caſib. nu 41. Don. à Fina.

6 Subſtitutio vulgaris impedit ius accreſcendi. fallit vt per Corn. in l. teſtamento. C. de impub. nu. 2. Don. à Fina.

7 Is qui non admittitur ad partem, nec admitti ſperatur, nõ facit partem, & ideo non impedit ius accreſcendi. l. planè. §. ſi duob. ff. de leg. 1. vide Corn. in l. vnic. §. in primo. nu. 3. C. de caduc. tollen. fallit in 6. caſib. quos not. Crotus in l. re coniunctis. ff. de leg. 3. nu. 63. Idem.

8 Ius accreſcendi impedit ſucceſſoriũ edictum, not. docto. in d. l. vnica, C. quando non petent. par.

Fallit in 2. caſib. vt per Sebaſt. Sap. in d. l. vnic. n. 47. D. à F.

9 Si portio deficit poſt acquiſitionem, ceſſat ius accreſcẽdi. l. 1. §. pen. ff. de aqua plu. arcen. l. aqua. §. fin. ff. de vſufr. accreſcen. fallit in 8. caſib. vt per Ioã. Bolog. in d. l. re coniunctis. n. 342. fallit in 5. caſib. vt per Corn. in l. quoties. C. quando nõ pet. par. n. 16.

Fallit in 5. caſib. quos not. Crotus in l. re coniunctis. ff. de leg. 3. nu. 81. fallit in 9. caſib. vt per Iaſ. in d. l. num 222. & ibi Ripa limitat etiam in 9. caſib. nu. 156. fallit in 4. caſib. vt per Soc. regul. 69. in additi. Don. à Fina.

10 Subſtitutio valida tollit ius accreſcendi, l. 2. §. ſi duo, ff. de bonor. poſſeſſ. ſecundum tabul. ampliatur & limitatur, vt per Cagno. in l. vnic. C. quando non peten. part. nu. 55.

Ampliatur & limitatur in 2. caſib. per Rip. in l. hæredes, ff. de vulg. nu. 181. fallit in 3. caſib. quos not. Lancil. in d. l. re coniũctis. nu. 58. fallit in multis caſib. quos not. infrà in ver. ſubſtitutio, in 1. conclu. ampliatur & limitatur in 3. caſib. vt per Ioã. Bolo. in l. re coniunctis ff. de leg. 3. nu. 287. Don. à Fina.

11 Ius accreſcendi habet locum in vltimis voluntatibus d. l. re coniunctis. ampliatur in 4. caſib. vt per Cagno. in l. vnica. C. quando non pet. part. nu. 9.

Fallit in 13. caſib. quos not. Iaſ. in d. l. nu. 173. fallit in 4. caſib. vt per Rip. in d. l. re coniunctis, nu. 140. Don. à Fina.

12 In contractu emphyteutico non habet locum ius accreſcendi, not. doctor. in l. ſi mihi ac Titio. ff. de verbo. obli. fallit in 4. caſib. vt per Corn. in l. quoties. C. quando non peten. par. n. 18.

Fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in d. l. num. 10. Don. à Fina.

13 In contractibus non habet locum ius accreſcẽdi. l. ſi mihi & Titio, ff. de verbor. oblig. fallit in 6. caſib. vt per Ioã. Bolog. in d. l. re coniunctis, nu. 407. fallit in 6. caſib. quos ponit Crot. in d. l. re coniunctis, nu. 138. fallit in 9. caſib. quos ponit Iaſ. in d. l. ſi mihi & Titio, nu. 5. fallit in 6. caſib. ſecundum Socin. reg. 214. fallit in 5. caſib. vt per Rip. in d. l. re coniunctis, nu. 224. fallit in 10. caſib. vt per Alex. in d. l. ſi mihi & Titio. Don. à Fina.

14 Ius accreſcendi alia parte deficiente locum habet, l. re cõiunctis, ff. de leg. 3. l. 1. ff. de vſufruct. accreſc.

Fallit in 2. caſib. quos not. Soc. reg. 213. fallit in 4. caſib. vt per Rip. in d. l. re coniunctis, nu. 183. Don. à Fina.

15 In legatis inter coniunctos legali coniunctione non habet locum ius accreſcendi, l. & Proculo. ff. de leg. 2.

Fallit in 3. caſib. quos notat Ripa in d. l. re coniũctis. n. 103. Idẽ.

16 Coniuncti legaliter in hæreditatibus habent ius accreſcendi, l. ſi ſeruus communes ab extero. ff. de acq. hær. l. ſi duobus. ff. de bon. poſſeſſ. contra tabul. fallit in 3. caſib. quos not. Ripa in d. l. re coniunctis, nu. 209. vbi Ioan. Bolog. limitat in 3. caſib. nu. 387. Don. à Fina.

17 Ius non decreſcendi accreſcit inuitis. l. ſi cui res, & l. nemine m. ff. de leg. 2. fallit in 2. caſib. vt per Ioan. Bolog. in l. re cõiunctis. ff. de leg 3. nu. 355. Don. à Fina.

18 Portio hæreditaris accreſcit cũ onere. l. 1. §. his ita. C. de caduc. toll. fallit in 2. caſib. vt per Io. Bolog. vbi ſ. n. 361. Don. à F.

19 Quando ſeruo communi legatur aliquid, ius accreſcendi non habet locum inter dominos. l. & Proculo. ff. de leg. ij. fallit in 3. caſib. vt per Ioan. Bolog. vbi ſuprà nu. 383. Don. à Fin.

20 Ius accreſcendi non habet locum in feudis. hãc opinionem relatis pluribus tenet Ioan. Bolog. in l. 1. C. quando non peten. par. vbi limitat in 3. caſib. nu. 57. & ſeq.

Fallit in 5. caſib. vt per Ioan. Bolog. in l. re coniunctis. ff. de leg. 3. nu 349. Idem.

21 Teſtator inſtituendo filias ſuas in centũ pro qualibet, vel legando ſuis filiabus centum pro qualibet, videtur ea centũ ſingulis & cuilibet legare, & eo modo ceſſabit ius accreſcẽdi inter eas: & ideo ſi vna earum moriatur, pars ſua alijs non accreſcet propter eam particulã pro qualibet, quia partes pro diuiſo ſunt ſeparatæ, & cuilibet ea ſumma relicta eſt. l. huiuſmodi §. quibus ita, & ibi Iaſ. nu. 3. ff. de leg. 1.

22 In legitima filiorum habet locum ius accreſcẽdi. eſt cõmunis opin. ſec. Iaſ. in l. re coniunctis. ver. tamen aliam partem. ff. de leg. 3. eſſe magis com. dicit Alex. in l. planè. §. ſi duob. nu. 5. in fi. de leg. 1. Soc. iun. conſ. 15. caſus iſte nu. 13. vol. 1.

23 Ius accreſcendi locum habet etiam in donatione cauſa mortis, com. d. Iaſ. Cro. & Rip. in l. re coniunctis. de leg. 1. Quos ſequitur Rimin. in tit. de don. in prin. nu. 660. in fi. I. Fich.

24 Hæredes duo inſtituti, alter purè, alter ſub conditione, qua pẽdente interim ille qui pure inſtitutus eſt, habebit totã hæreditatẽ, & illius adminiſtrationẽ in totũ. glo. Bar. & Iaſ. in l. planè. § ſi coniunctim. n. 13. & 19 ff. de leg. 1 & quæ opinio ibi placet Alex. v. quãuis tamẽ. Licet demũ Iaſ. in fi. videatur reprobare, ꝙ ſi tantũ vnus eſſet heres ſub conditione, tunc dandus eſſet curator hæreditati, vt bona interim adminiſtret. l. ſi quis inſtituatur heres ff. de hered. inſtit. Ita Iaſ. in eo. §. ſi coniunctim.

25 Ius accreſcendi, vel non decreſcendi competit in indiuiduis etiam in contractibus, Roch. in verſi. ius quæſt. 6. num. 10. de iure patron. commun. dicit. B. Villal.

26 Ius accreſcendi non habet locum in ſucceſſione feudorũ regulariter, quia feudum eſt contractus, & in contractib. non habet locum ius accreſcendi. com. dicit Clarus. in §. feudum. q. 77. in feudis tamẽ à Principe ſimul conceſſis, habet locum ius accreſcendi. Clar. in d. q. 77. verſ. Sed certè crede. P. Fich.

27 Ius accreſcendi habet locum in feudo conceſſo à Principe. Iaſ. in l. ſi mihi & Titio. ff. de verbor. obligat. com. dicit. Sed magis communem ait contrariam addi. ad Alex. conſ. 30. in verſi. accreſcendi. B. Villal

28 Ius accreſcẽdi nõ habet locũ in feudis ab inferiorib. Principe cõceſſis. Communiorem dicit Frãc. Curt. in tract. feud. in 2. par. prin. in 2. quæſt. Zaſius in Epito. feud. in tit. de ſucceſſ. in 6. fallent. I. Fich.

29 Ius accreſcendi cõpetit inſtituto in re certa, hærede vniuerſali non adeunte hæreditatem. Iaſ. in l. quoties. nu. 7. C. de hared. inſtit. communem dicit. B. Villal.

30 Ius accreſcẽdi locum habet etiã in donatione cauſa mortis, com. d. Iaſ. Cro. & Ripa in l. re coniunctis. de leg. 1. Quos ſequitur Rimin. in tit. de don. in princ. nu. 660. in fi. I. Fich.

31 Ius accreſcendi, vel non decreſcendi cõpetit in diuiduis etiam in contractibus. Roch. in verſi. ius. quæſt. 6. nu. 10. de iure patron. com. dicit. B. Villal.

32 Ius accreſcendi habet locum in inſtituto in re certa. Iaſ. in l. quotiens. n. 7. C. de hered. inſtit. Lud. Rom. conſ. 81. Etiam ſi ſit dictio tantum. Barbat. in 3. vol. conſ. 71. in 3. col. in fi. & ſeq. Contrarium tenet Cur. iun. conſ. 12. in 2. & 3. col. Idem.

33 Ius accreſcẽdi in hæreditate vniuerſali vel ſubſtitutione, directa, nõ poteſt per teſtatorem prohiberi. Cur. notabiliter. in conſ. 74. in 3. col. Idem.

34 Ius accreſcendi habet locum in fideicommiſſis vniuerſalibus. Barbat. in conſ. 53.

35 Ius accreſcendi, habet locum ſi fiat legatum duobus nepotibus, pro ipſis maritandis vna ipſarum moriente in ętate pup. Bald. in l. 3. part. conſ. 161. Idem.

36 Quid ſi teſtator legat filiab. cẽtũ pro qualibet? dic ꝙ nõ erit locus iuri accreſcẽdi. Ang. in §. vel ſing. Inſtit. de pupil. ſubſtitu. all. tex. & Bart. in l. huiuſmodi. §. quib. ita ff. de leg. 1. Idem.

37 Teſtator non põt prohibere ius accreſcendi, com. dicit. Alex. in l. ſi quis priore. ff. ad Trebel. & in l. hæres. C. de hæred. inſtituen. Ioan. Durand. in arte teſtan. tit. 6. cau. 15. Contrariã, imò. quòd poteſt tenet Iaſ. conſ. 8. vol. 3. vbi dicit magis comm. pro concordia vide Ant. Nice. in contrar. Bart. conſ. 194. ſed melius vide per Franc. Cur. iun. conſ 12. nu. 5. vſq; in fi. vbi concludit, ꝙ quãdo teſtator fecit duo teſtamẽta, vnũ ſolenne, & aliud minus ſolẽne, tunc bene põt prohibere ius accreſcẽdi. & ſic procedit doctr. Bart. in d. l. ſi quis priore. & ꝙ hæc eſt com. opin. & nulli dubia. ſed quãdo eſt vnicũ teſtamẽtũ, procedit cõtraria eiuſdẽ Bart. in l. quoties. §. fi. de hæred. inſtit. quẽ vide. Villal.

38 Quæro, vtrũ inſtituto in re certa cõpetat ius accreſcendi? Reſpõdeo ꝙ ſic, ita tenẽt Bart. Bald. Ang. & Imo. l. ex facto. ff. de hæredib. inſtit. Bar. Salycet. & recẽtiores in l. quoties. n. 6. C. eod. tit. & ibi Iaſ. n. 7. dicit hanc eſſe comm. opin. quę tenenda eſt, licet contrarium teneant ibi Fulgoſ. & cæteri. idque ne teſtator pro parte decedat teſtatus, pro parte inteſtatus.

Amplia

Amplia, vt hæc concluſio adeò vera ſit, vt ſi inſtitutus in re certa, agnoſcat rẽ, & eo mortuo cohæres eius vniuerſalis repudiauerit, ad hæredẽ tranſmittat ius accreſcendi. ita tenet Bart. *d.l. quoties.* & ibi Salic. Alex. & Iaſ. qui communẽ dicit eſſe opinionem, *nu.* 7. Alex. *in conſil.* 58. *incip. habita ſuper narratis in themate. vol.* 3. vbi dicit ſe iſtam opinionem legẽdo & conſulendo ſecutum eſſe. Mich. Graſſus.

39 Ius accreſcendi impeditur per dictionem taxatiuã. Iaſ. *in l.j. in* 1. *col. d. teſta. mil.* ſubdit Iaſ. quod dictio ita tamen, quę eſt limitatiua, impedit ius accreſcendi. Vide tamen in contrarium Barbat. *in d. conſ.* 71. *& ſupra eo. §.* 6. Idem.

40 Inter ſuccedentes diuerſo iure non habet locum ius accreſcendi. *l. ſed cum patrono. in prin. ff. de bonor. poſſeſſ.* Iaſ. *in d. l. vnica in* 6. *col.*

41 Ius accreſcendi an impediatur per tacitam ſubſtitutionem. Iaſ. *in l. vnic. in* 12. *col. C. quand. non petent. part. & in l. ſi. in* 4. *col. C. de hæred. inſtit.*

42 Per ſubſtitutum enim impeditur. Iaſ. *in l. cùm proponas. in* 6. *col. C. de hæred. inſtit.*

43 Ius accreſcendi impeditur, quando prohibetur plus petere. Barbat. *in* 3. *vol. conſ.* 71. maximè *in* 8. *col.*

43 Prohibitus vltra petere quam reliquerit teſtator, an cũ bona conſcientia poſsit retinere per ius accreſcendi? &c. vide Philip. *in d. c. ſi pater. in* 15. *col. de teſta. in* 6. vbi dicit, quòd in foro conſcientiæ quicquid fit contra voluntatem teſtatoris, non poteſt ſalua conſcientia retineri.

44 Pars legati facti duobus, quorum vnus eſt incapax, detur fiſco, non autem ſocio capaci, cui non accreſcit pars indigni. Bart. *in l. ſi Titio. per illum tex. ff. de leg.* 1.

45 Si teſtator ſoluat in vita ſua legatum factum in teſtamento iure inſtitutionis hæredi particulari, ſi moriatur teſtator, & hæres vniuerſalis repudiat, an habeat locum ius accreſcendi? Paul. de Caſt. *in* 2. *vol. conſ.* 236. Idem.

46 Inſtituens vnum hęredẽ in bonis quę habet in hac ciuitate, & aliũ in bonis quæ habet Nemauſi, & vnus eorũ præmoriatur teſtatori, alter hæres per ius accreſcendi efficietur hæres omniũ bonorũ quia diuiſio bonorũ nõ inducit diuerſitatẽ patrimonij in priuato homine, cuius vnũ tantũ poteſt eſſe patrimonium. *l. iuriſperites. §. cùm oriundus. ff. de excuſ. tut.* aliàs teſtator videretur pro parte teſtatus, & pro parte inteſtat⁹ deceſsiſſe: ꝙ ius nõ admittit. *l. ius noſtrũ. ff. de reg. iur.* Ro. *cõſ.* 8. quẽ refert Ben. *in verbo, cætera. n.* 11. *in repet. d. c. Raynutius*

47 Ius accreſcendi impeditur per dationẽ ſubſtituti vulgaris. *l.* 2. *§. ſi duo. ff. de bonor. poſſeſſ. ſecundũ tabul.* Ang. *in l. pen. C. de impub. & aliis ſubſtitut.*

48 Teſtator an poſsit prohibere ius accreſcẽdi. vide Bart. *in l. penult. ff. de iniuſt. rupt.* aliquid per Philip. *in c. ſi pater. in* 15. *col. de teſta. in* 6. Cur. iun. *conſi.* 10. Crotus *in d. l. re coniunctis. in* 16. *col. de leg.* 3. Vide vnam pulchram quæſtionem pro leg. filiorum, quorum vnus eſt exhæredatus per Alex. *in l. planè. §. ſi duobus. in* 3. *&* 4. *col. de leg.* 1. *& in l. huiuſmodi. §. Titio. ff. eo.*

49 Si relinquatur filio naturali plus quàm poſsit per exiſtẽtiã legitimorũ accreſcit legitimis, niſi naturalis habeat cõiunctũ: quia præfertur cõiunctus per ius accreſcẽdi, quod eſt potentius. vt vult ſing. Alex. *in l. ex aſſe. circa fi. ad l. falcid.* Idẽ.

50 Legatario non accreſcunt quæ acquiruntur ex re legata, ante aditam hæreditatem, Petr. Rauen. *in alpha. aur. in verbo legatum,* communem dicit.

Cõcord. cũ hac cõmuni à contrario ſenſu *l.* 37. *tit.* 9. *parte* 6. Et quando res relata pluribus accreſcit aliis, vide *l.* 35. *eo. tit.*

Amplia, etiam ad legitimam, quia poſtquam alicui eſt aſsignata: non accreſcit illi ſed patri, vel hęredi. Curt. ſenior. *conſi.* 84. *n.* 3. *contra Bald. in c. cum M. Ferrarienſis de conſtitut.* communem dicit. Idem Villal.

51 Renuncians filia partem facit, licet ipſa non admittatur ad partem: & idcircò eius portio remanet & accreſcit hæredi, cui pater prouidiſſe videtur, communiorem dicit Guid. Papa *deciſ.* 295. vt refert Minſ. *obſ.* 22. *centur.* 4. I. Fichard.

52 Ius accreſcendi trãſmittitur ad hęredes. *l. ſi ex pluribꝰ ff. de ſuis & legit. l. hac ſcriptura ff. de cõd. & demõſt. l. vnic. §. his ita. C. de cadu. toll.* Etiã ſi ſit additũ cũ ſubſtitutione pup. *l. qui patri hæres.* qui tex. eſt ſing. ſecundũ Bart. *ibi. ff. de acq. hæred.* Idem.

53 Si inſtituãtur tres hęredes, & grauatur vnus reſtituere fũdũ alicui, ille nõ habebit niſi tertiã illius fundi. Franc. Crem. *ſing.* 10. alleg. tex. *in l. ſi fundũ ſub cõditione. §. ſi libertus. de leg.* 1.

54 Ius accreſcendi non habet locũ in alimẽtis. Pan. *in* 2. *par. conſil.* 78. *in fin.* Et vide rationẽ. per Iaſo. *in l. qui quartã. §. ſi quis vnã. ff. de leg.* 1. Bald. *in l. dominus. §. per fideicom. ff. de vſufr.*

55 Ius accreſcendi non habet locũ, niſi portio ipſo iure deficiat. Iaſ. cũ limita. *in l. ſi duo patrons. in* 3. *&* 4. *col. ff. de iu. iur.*

56 Sola tamen naturalis obligatio nõ impedit ius accreſcẽdi. Iaſ. *in l. hac conſult. §. ex imperfecto. in* 4. *col. C. de teſta.* Idẽ.

57 Quid ſi inſtitutus mortuus ſit ignorãte teſtatore, an particulariter inſtitutus admittatur per ius accreſcẽdi? vide Iaſ. poſt Bart. *in l. ſeruo. ff. de cõdict. indebit.* vbi tenet quòd ſic. Idẽ.

58 Accreſcẽdi ius in hæreditatis emptorẽ, aut alium nõ generatim ſuccedentẽ non trãſit, tametſi in legatis honeſtatos trãſeat. cõmune ponunt Iaſ. *n.* 106. Rip. *n.* 90. Poli. *n.* 44. Crot. *num.* 44. *in l. re coniunctis. ff. de leg. lib.* 3. Suarez. & à Fina.

59 Accreſcẽdi iuri tũ locus nullus eſt, cùm portionis defectus hæredis culpæ, delictóve adſcribitur. vt com. opin. eſſe tenũtiat Ant. Gomez. *de teſta. c.* 10. *n.* 30. Suarez. & Don. à Fina.

60 Ius accreſcendi non habet locum poſt aditam hæredit. in proprietate. *l.* 1. *in fi. de vſufruct. accreſc.* Idem.

Secus in vſufructu. Ang. *conſi.* 153. Vide in materia, Ang. *in §. finitur. Inſtit. de vſufruct.*

61 Teſtãtor non poteſt prohibere ius accreſcendi. cõmunẽ dicit Alex. *in l. ſi quis priore. ff. ad Trebel. & in l. hæres. C. de hæredib. inſtit.* Durand. *vbi ſupra, de art. teſtan. tit.* 6. *cautel.* 15. Contrariã, imò quòd poteſt, tenet Iaſ. *conſ.* 8. *vol.* 3. & dicit magis cõmunẽ. Pro concordia vide Ant. Nicel. *in concord.* 194. Sed melius vide per Cur. iun. *conſi.* 12. *à nu.* 5. *vſque in fin.* vbi concludit, quòd quando teſtator fecit duo teſtamenta, vnum ſolenne, & aliud minus ſolenne, tunc bene poteſt prohibere ius accreſcendi, & ſi procedit doctrina Bart. *in l. ſi quis priore.* Et quod hæc eſt communis opinio, & nulli dubia. Sed quãdo eſt vnicum teſtamentum, procedit contraria eiuſdem Bart. *in l. quotiens. § fin. de hæred. inſtit.* quem vide Vezinus.

62 Ius accreſcendi non habet locum vbi eſt coniunctio verbalis, ſi ſubeſt diſiunctio legalis. Fulg. *in d. conſil.* 114.

63 Illud quòd habeo per ius accreſcendi, dicor habere ex iure meo. text. & Bald. *in l. ſi mihi & tibi. de leg.* 1. *& in l. ſi in teſtamento.* vbi etiam Angel. & Imol. *de vulg. & pupil.* vide Alex. *in d. l. ſi mihi & tibi.*

64 Ius accreſcendi non habet locum, quando eſt facta diſcretio per teſtatorem. Fulg. *conſil.* 114. Idem.

65 Ius accreſcendi non habet locum in feudis. vt eſt tex. *in c.* 1. *de benefi. frater. & in c.* 1. *de ſucceſ. fratr. ubi. quod ita intelligendum eſt, cum concordantib.* per Soci. iun. *in conſ.* 92. *n.* 6. *vol.* 4. vbi dicit, quòd hæc ſit vera, & communis concluſio Doctor. allegans inter alios Zaſium *in ſuo tractatu de feu. verſ.* 21. & Cur. iun. *in tract. feudum. verſi. primus effectus. verſ. ſic ergo aduertendum eſt.* E. Muſcul.

66 Ius accreſcendi non habet locum in feudo nouo. Paul. de Caſtr. *in* 2. *vol. conſil.* 158.

Et in materia, an in feudo habeat locum ius accreſcẽdi, vide Præpo. *in c.* 1. *§. & quia. in* 4. *col. in tit. quis feu. dar. poſ.* Cur. *in tract. de feud. in* 2. *part. in Rub. an in feud. habeat locum.*

67 Ius accreſcendi habet locũ in feudo nouo. quando Princeps inueſtiuit vt de antiquo. Cur. *in conſ.* 49. *in* 24. *col.* Idem.

68 Trãſmiſsio ex iure deliberãdi modo locum habet, cùm hæres trãſmiſſurus ſe ſciuiſſe hæredem inſtitutum probatur. commune inquit Ant. Gomez. *de teſt. c.* 10. *n.* 53. Nullus autem cuiuis, & ex quocunque cap. tranſmiſsioni locus eſt in hæreditate, vel legatis, ac fideicommiſsis, vel quibuſcunque ſubſtitutionibus quæ à conditione pendent. communis pronunciat idem Ant. Gomez. *eodem cap. num.* 49. E. Suarez.

De bonorum poſſeßione ſecundum tabulas.

TITVLVS VII.

BOnorum poſſeſsio ante aditam hæreditatem accepta iudiciũ teſtantis reſcindit, non verò ipſum teſtamentum, vt commune aiunt Alex. *in l. j. nu.* 2. *C. de bonor. poß. contra tabul. lib.* Iaſ. *in l. vt liberis. C. de collatio.* Emanuel à Coſta. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. part.* 3. *nu.* 123. *ff. de liber. & poſthum.* E. Suarez.

2 Bonorum poſſeſsio contra tabulas ſucceſſorio edicto locum facit, commune aio ex Alex. *nu. vlt.* Corn. *in fin.* Decius *nu.* 7. *in Rub. C. de ſucceſ. edict.* Aret. *in l. in ſuis. ff. de liber. & poſthum.* Alex. *in l. ſi quis poſthumos. §. ſi filium exhæredauero. num* 4. *illo eod. tit. de liber. & poſthum.* E. Suarez.

3 Bonorum poſſeſsio contra tabulas tantum hodiè procederet filio emancipato cum cauſa pręterito. vt commune aſ-

firmo ex Paul.*nu.*7.Cor.*nu.*21. Cur. iun.*num.*44.*in authen. ex cauſa. C.de liber. prater.* E. Suarez.

4 Bonorum poſſeſsio liris agnoſcẽdæ gratia, etiam hodie, emancipato filio ritè exhæredato, ac tabulas paternas cẽtumvirali iudicio oppugnare volẽti neceſſaria eſt. cõmune pronuncio ex ſingul. ſcilicet. Periglis *in l.in ſuis.nu.*52.*ff.de lib. & poſth.* Alex.*num.*8.*in fi.in l.certum.C.vnde legit.* Corn.*in auth.ex cauſa nu.*30.*C.de lib.prater.* Iaſon *in l.ij.nu.*8.*C. vnde legit.* Galleau.*d.§.& quod ſi tantum.num.*49.*ff.de lib. & poſth.* Aut.Gomez.*de teſtam.cap.*11.*num.*34. E.Suarez.

De ſucceſſorio edicto.

TITVLVS VIII.

IN ſucceeſsione ab inteſtato, vocantur hi qui ſunt proximiores defuncto, & qui cõcepti erãt tẽpore mortis illius de cuius ſucceſsione agitur. At vbi de ſucceſsione ex teſtamento collata in euẽtũ cuiuſdam incertæ cõditionis, & tunc attenderetur tẽpus euenientis conditionis. Alex.*conſil.*26.*in fine.in* 3.*vol.* Cherianus.

2 Vocati ſub nomine collectiuo propinqnorum, de familia vel agnatione, ordine ſucceſsiuo vocati intelligũtur, & ſemper proximiores in gradu ad teſtatorem, ſecundum comm. per Burſ.*conſi.*1.*nu.*23.*lib.*1.

3 Conſanguineum ſe defuncti probans, admittitur ab inteſtato, licet non probet ſe proximiorem, ſecundum magis communem per Burſat.*conſ.*92.*n.*1.*lib.*1. poſt Cæphal.*conſ.*133.*nu.*53. Neuiz.*conſi.*10.*num.*8. Aym.*conſi.*249.*in princ.*

4 Succeditur ab inteſtato grauato moriente, cùm deſecerit conditio, ſecundum commu. per Burſat.*conſi.*1.*nu.*6.*lib.*1.

5 Succeſsio ab inteſtato, vel inſtitutio ſuccedentiũ ab inteſtato, nõ cẽſetur excluſa ex prohibitione alienãdi ſimpliciter à teſtatore remiſſa ſecundũ cõmu. per Burſ. *conſ.*64.*n.*5.*lib.* 1.

6 Nepoti patre repudiãte hęreditatẽ aui, vel lapſo tẽpore querelę de inofficioſo teſtamẽto, cõpetit querela de ſucceſſorio edicto. Iaſ.*in rub. de ſucceſſ.edict. C.n.*5.*in fi.* com.dicit Vill.

7 Nepotes vocati ordine ſucceſsiuo in ſubſtitutione facta nomine collectiuo, & per dictionẽ alternatiuã, vel nõ, ſubintrant in locum patris, nec admittũtur vnà cum patruo, ſecundum magis communem per Burſ.*conſi.*71.*nu.*6.*lib.*1.

8 Aſcendentes ſuccedunt deſcentibus, *l.nam & ſi parẽtibus, ff.de inoff. teſtam.* fallit in 8. caſib. quos no. Pet. Duen.*reg.* 61. *& reg.*364. Dona. à Fina.

9 Aſcendentes in feudis non ſuccedunt deſcendentibns, *c.*1.*in princ.de natu.ſucceſ.feud.* fallit in 4.caſib. vt per Frãc.Cur. iun.*in tract.feudo.in* 2.*par.*3.*par.prin.q.*17.*n.* 42. Dona. à Fina.

10 Pactum inter maritum & vxorem, vt ſibi inuicem ſuccedant, valet.no.doc.*in l.ſi pater puellæ, C.de inof.teſta.* ampliatur & limitatur per Iaſ.*in d.l.nu.*6. Dona. à Fina.

11 Fili⁹ ſpuri⁹ de iure ciuili patri nõ ſuccedit, *§.fin. in auth. quibus mod.nat.l.*1.*& in auth.licèt, C.de natu.libe. auth.ex cõplexu, C.de inceſt.nup.* fallit in 3.caſib. vt per Vigel. *in commento* 6. *anno. in* 2. *part.tit.de iure inter parentes. c.* 4. *reg.*2. *fol.* 320. ampliatur in 14.caſib. & limitatur in 11.à Pet. Duen.*reg.*366. Dona.à Fina.

12 Fratres minores ſunt ſucceſsionis incapaces, *cap.exiui de paradiſo.de verb.ſig.* ampliatur in 9. caſib. & limitatur in 4.à Pet.Due.*reg.*381.

13 Teſtamentaria ſucceſsio quandiu locum habere poteſt, ceſſat legitima, *l. quandiu.ff.de acq.hæred.l. antequam. C. commu.de ſucceſ.auth.ex teſtamento C.vnde lib.*

Fallit in 2.caſib.vt per Dec.*in d.l.quãdiu.ff.de reg.iur.* D.à F.

14 Succeſsio ſi duplici iure alicui deſertur, repudiato nouo iure ſupererit vetus, *l. quoties.ff.de reg.iur.*

Fallit in 2. caſib. vt per Dec. *in d.l.* Don. à Fina.

15 Filia renuntians cum iuramento hæreditati paternæ, amplius ſuccedere non poteſt, *c.quamuis, de pact.in* 6.

Fallit in 36.caſib. vt per Soc. *reg.*150. Don. à Fina.

16 Pactum factum cùm filia de non ſuccedendo firmatur iuramento, *c.quamuis pactum, de pact.in* 6.

Fallit in 10. caſib. quos not. Dec.*in l. pactum, C.de collatio.* Don.à Fina.

17 Pactum factum de ſucceſsione perdenda non valet, *l. fi. ff.de ſuis & legi.l.pactum, C.de colla.c.quamuis.de pact.in* 6.

Fallit in 5.caſib. quos no. Soc. *reg.* 280. Don. à Fina.

18 Pactum de futura ſucceſsione non valet, *d.l.pactum,* C.*de collat.l.ſtipulatio hoc modo concepta, ff.de verb.oblig.*

Ampliatur & limitatur in 4. caſib. per Baptiſt.à Villa.*cõcluſio.*1.*in litera P.*

Fallit in 4.caſib.quos no.Soc.*reg.*66.*in addit.*

Fallit in 3.caſib.quos no.Alex.*in l pactum quod.ff.de pact.* fallit in 5.caſibus.quos no.Fran.Cur.*in d.l.pactũ.n.*3.Don.à Fin.

19 Pater & filius ſi vocantur ad ſucceſſionẽ, an ordine ſucceſſiuo ſuccedere debeant? videas quatuor caſus per Soc. *in l. Gallus, §.quidam rectè, ff.de lib. & poſth.* Don.à Fina.

20 Tranſmiſſio ſuitatis iure, & in quoſcunque extraneos hęredes abſque dubio procedit. cõmune inquiunt Rom. *conſi.*58.*viſis narratis.* ac Dec.*conſ.*250. *antiqua & ſatis nota. & conſi.*331.*pro reſolutione.* & ante eos Corn.*conſ.*8.*ſemper dubitaui. lib.*3.Alex.*conſ.*20.*viſo.in prin.lib.*1.Soc.*conſ.*8.*poſt redditũ.li.*4.Idẽ.

21 Tranſuerſalium non habetur conſideratio, quando non agitur de hæreditate patrui vel ſimilium perſonarum, vt cõmuniter tenetur, vt plenè tradit Dec. *in conſ.* 217. *in caſu propoſito, circa medium. & in conſ.*444.*concurrit patruus, & frater patruelis.nu.*2.*&* 3.Soc. iun.*in conſ.*93. *nu.* 4.*vol.*4. E. Muſcul.

22 Furioſi nomine per curatorem ſuũ ſucceſſio agnita, non tranſmittitur ad eius hæredes, eo in furore defuncto, *l.fi.§.ſin autẽ in furore defuncto.C.de curato furio.l.fi.de ſucceſ.edicto.*

Fallit in 2.caſib. vt per Iaſ.*in l.infantis. C. qui admitt.* Don. à Fina.

23 Tranſmitti non poteſt hæreditas nõ adita etiã in matrẽ, ſec.com. niſi ſit paterna, & minus hęreditas materna, niſi ad deſcẽdentes tranſmittitur, & ad patrem, caſu quo infans decedat, iuxta aliam communem per Burſ.*conſ.*60. *num.* 2. *lib.*1.

24 Tranſmitti nõ poteſt ſubſtitutio cõditionalis ad filios filiorum inſtitutorũ decedente grauato pendente conditione, ex cõmuni per Burſ.*conſ.*71.*n.*15.*lib.*1. quę concl. fallit, ſi ſit vnita cum iure accreſcendi, iuxta magis com.*d.conſ. num.* 14.

25 Agnati vſque ad decimum gradum, cognati vſque ad ſextum ſuccedunt, *l.ſi.C.vnde legit.§ ſi.Inſt.de ſucceſ.cog.* fallit, vt per Marſil.*ſing.*422.

Fallit in 5.caſib.quos ponit Iaſ.*in l.certum eſt, C. vnde legit. & vnde cognati.* fallit in 4.caſib.vt per Dec.*in d.l.certum.nu.*6. fallit in 4.caſibus quos no.Io.Bolog.*in d.l.certum, C.vnde legi.nu* 37.Don.à Fina.

26 Promiſſiõ facta per filiam, quod dos reddatur patri, filia præmoriente, intelligitur talis promiſſio, ſi filia ſine liberis moriatur. Liberi enim ſuſcepti, facient ceſſare effectũ ipſius promiſſionis, Bal.*in l.*2.*C.de ſucceſ.edic.* Soc.*conſ.*9.*nu.*17.1.*par.* Bal.*in l.*2.*C.de bonis quæ liber.* quod procedit etiã ſi pater fuiſſet ſtipulatus in omnem euentũ dotem ſibi reddi: quia ſemper intelligitur, vt dos patri reddatur, ſi filia decedat ſine liberis. Bal.*in d.l.*2.& Soc.*ibi, nu.*20.

27 Si quis moriatur relicto fratre vtrinque coniuncto illi defuncto, ſuccedit frater vtrinque coniunctus, vnà cũ filiis alterius fratris vtrinq; coniuncti, & ſic in eo caſu filij fratrũ ſuccedent cũ auũculo aut patruo in ſtripes: tamen ſuccedent per cũ titul. & fratrũ filij. Boer *deciſ.*302.*num.*2.*ver.licèt aliud.*

28 Nepos ex fratre vtrinque cõiuncto, ſuccedit ſuo patruo vtrinque ſuo patri pręſdefuncto cõiuncto, excluſo ſuo patruo conſanguineo, vel vterino ſuo patri tantũ, qui ſolũ erat ſuo patri coniunctus ex vno latere. *authen. ceſſante. & in authen. poſt fratres.de legi.hære.* Corn.*conſ.*140.*nu.*15.1.*vol.* Cur.iun.*cõſ.*46.Guli.Bene.*in rep.c.Raynu.in verbo, ex vxore. num.*663. & Cor.*conſ.*219.*in* 3.*vol.* & ſic non attenditur.

29 Appellatione ſucceſſoris comprehenditur ſucceſſor vniuerſalis tantùm, & non ſingularis, *l.quadam, §.nihil intereſt. ff. de edẽdo.* fallit in 4 caſib.quos no. *Iaſ.in d.§.nihil intereſt, nu.*2.

Fallit in 2.caſib.quos no.Fely.*in c.quia* 5.*de iud.num.*11.

30 Succeſſor ſingularis colono ſtare nõ tenetur, *l.emptorem, C.locati.*

Fallit in 5.caſib. vt per Soc.*reg* 387.

Ampliatur in 3.caſ.& limitatur in 11.per Pet.Duẽ.*reg.* 240.

Fallit in multis caſib.quos no.Alex.*in l.ſi filiofam.§. ſi vir in quinquennium, ff.ſol.mat.* Don. à Fina.

31 Succeſſor per prędeceſſoris contractum obligatur, & quare cum ipſa eccleſia, quę nunquam moritur contrahere dicatur, *cap.grauis, de poſſeſ.* fallit in 3.caſib.quos no. Soc. *reg.* 388. Don.à Fina.

32 Succedens in iuribus defuncti preſcribere nõ poteſt, ſi à defuncto incipere vellet, ſecus ſi à ſe. *l.cum hæres, de diuer. & temp.preſcr.* fallit in 2. caſib.quos no.Soc.*reg.*389.Don.à Fina.

33 Cõſanguinei, nulla habita diſtinctione de agnatis, vel cõſanguineis, ſuccedunt conſanguineo ab inteſtato vſque ad

decimum

decimũ gradũ, Couar. in epito. de ſucceſſ. ab inteſt. cõcluſ. 11. com. dicit. & Port. Inſtit. de ſucceſſ. cognat. in fi. Villa. & Vezinus.

De iure regio ſuccedũt vſque ad duodecimũ gradũ. l. 6. tit. 13. par. 5. Et no. iſtã com. ad intel. illius l. in quãtũ aſsignat differẽtiã agnatorũ, & ſolũ quo ad fratres, vel eorũ filios, in aliis autẽ nõ ſit differẽtia, per iſtã com. Et in quãtũ d. l. extẽdit ſucceſsionẽ vſque ad duodecimũ gradũ: intellige ſec. cõputationẽ legalem, & ciuilem, vt per Præpo. in arbore conſang. nu. 49.

Nota quod quãdo agitur de ſucceſsione patruorũ vel auũculorũ, filij fratris ſuccedit in locũ patris ſui in ſtirpes, & nõ in capita, ſecùs tamẽ in qualibet alia ſucceſsione cõſãguineorũ: quia ſucceditur in capita. Iaſ. cõſ. 173. n. 2. vol. 4. com. dicit.

Concordat cum l. 5. tit. 13 par. 6. de quo per l. 8. in deci. ſau.

Amplia iſtas cõmunes, nõ ſolum in bonis allodialibus, ſed etiã in feudalibus, quia quãdo in feudalibus ſpecialiter non inuenitur aliquid diſpoſitũ, regulantur iſta bona ſecundum ius commune. Iaſ. in d. conſi. communem dicit. Idem Villa.

34. Filiua ex tribus capitibus põt ſuccedere, & ex quolibet habet annũ. hæc eſt cõmunis concluſio, quã ampliat in 7. caſib. & limitat in 4. Cagno. in l. 1. C. qui admitt. n. 83 Don. à F.

35 Filius etiã hodie ſuccedere poteſt per caput vnde cognati, l. bonorum, C. qui admitt. fallit in 3. caſib. quos not. Sebaſt. Sap. in d. l. bonorum, C. qui admitt. nu. 100. Don. à Fina.

36 Nepotes ex fratre in ſucceſsione patrui, vel aui, de iure cõmuni ſuccedunt in ſtirpes, non in capita, ex magis communi. quod ad feuda & teſtamenta extenditur, iuxta cõmunem per Burſ. conſi. 67. nu. 10. lib. 1.

37 Nepos etſi in ſucceſsione aui cum patruo cõcurrere ſoleat. §. cùm filius. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. defe. ea tamen ſententia tũ dicitur procedere, quando ſuccedit titulo hæreditario, & ſic ex diſpoſitione legali: ſecùs quãdo titulo fideicommiſſario, & ſic ex diſpoſitione hominis. ita voluit Bal. in l. cum ita. §. in fideicõmiſſo. in fi. verſ. quæro an filius fratris. cuius ſententiam alij approbarunt. Raph. Cuma. ibid. in fin. ff. de leg. 2. Dec. conſi. 1. n. 5. Ang. Aret. in d. §. cum filius. n. 2. verſi. deinde iſta regula, quod nepos ſuccedat in locũ patris ſui, habet locũ quãdo ſucceditur titulo hæreditario, non autem quando titulo fideicommiſſario. ratio ſecundum Bal. eſt, quia ſuccedendo iure hæreditario, cõſideratur iuris diſpoſitio, quæ habet, vt filius ſuccedat in locum patris: in ſuccedendo verò titulo fideicõmiſſario conſideratur affectio, quam natura debet habere magis ad filios vti proximiores, quã ad filios filiorũ. Alex. de Imol. in conſil. 204. nu. 6. lib. 2. & in conſi. 129. nu. 3 verſi. iſtis ſic præſuppoſitis. lib. 5. & Ben. Capr. in conſi. 5. nu. 4. 5. & 6. Hanc doctrinã Dec. dicit eſſe com. opin. Doct. in cõſ. 1. n. 7. ver. ex quib. omnib. patet. & in conſil. 480. nu. 10. & ita ipſe inquit Romæ in Rota eo conſulente iudicatum eſſe, in l. ſi auia. nu. 6. in fin. C. de ſucceſ. edicto. Plures authoritates doct. allegat Rollan. à Valle, in conſil. 68. n. 11. cum ſeq. in 1. Tomo.

Hac ſentẽtia nõ obſtante, alij doct. cõtra Bal. Cuma. & Deciũ, opin. magis com. eſſe referũt, approbãtes gl. cõmuniori calculo approbatã, in d. l. cùm ita. §. in fideicõmiſſo. volentem in relicto facto familiæ, & in quo admittũtur prout quiſque eſt proximior, nepotẽ ex fratre præmortuo admitti ſimul cũ patruo. auth. ceſſãte. C. de legit. hæred. cùm teſtator videatur in dubio voluiſſe illos de familia vocari, eo modo, & eo ordine quo fuiſſent ſucceſſuri ab inteſtato de iure cõmuni, per not. in l. Gallus. §. quidã rectè. ff. de liber. & poſth. quia verba teſtatoris & contrahentiũ à iure cõmuni, à ſtatuto & conſuetudine recipiũt interpretationẽ. Bar. & Doct. in l. hæredes. §. cùm ita ff. ad Trebell. cũ multis aliis authoritatibus & argumẽtis hinc inde in vtrãque partem adductis, quæ latiùs deducũtur per Aym. Crauet. in conſi. 67. n. 4. & 5. in 1. part. & prædictũ Rolan. à Valle, in d. conſ. 68. nu. 31. cũ ſeq. nu. 46. hanc ſententiã cõmuniorem eſſe ex doct. ibi relatis atteſtãtes. Quid autem reſpõdendũ ſit ad illam diſtinctionem in princ. adductam de ſucceſſione legali ad diſpoſitionem hominis, reſpondit Tiraq. d. loco, & Rollan. à Valle in d. conſi. 68. nu. 52. verſi. non obſtat. nec Baldi, Cuma. & Decij ſententiam, ante illos Sebaſt. Sap. in l. ſi auia, C. de ſucceſſ. edicto. & latè Tiraquel. in tract. de iure primogen. quæſt. 40. num. 191. & 192. probarunt. Et Moder. Pariſ. in ſuis additio. margina. Decij ſententiam improbant in d. conſilio 1. in quibus locis Tiraquel. & Apoſtil. allegatis Decij conſilium probant illum ſibi cõtrarium fuiſſe. & idem Apoſtill. in ſuis additi ad conſil. Alex. in d. conſil. 204. in verb. prouti. & in d. cõſ. 129. in verbo præmortuo, huius doctrinæ prędictę etiã meminit. Kirchouius.

38 Si quis moriatur nullis relictis liberis, ſed ſolum nepotib. ex vno filio, & nepotib. ex alio filio, eorũ legitima erit triẽs & ſuccedunt in ſtirpes, & non in capita. Iaſ. in ea auth. nouiſſima. C. de inoſ. teſt. & ſic medietas illius triẽtis pertinebit ad nepotes ex vno filio, & ad alios nepot. ex alio filio. Iaſ. in eo loco.

39 Si quis moriatur relictis duobus filiis ex ſe, & nepotib. ex alio filio præmortuo, legitima eorũ erit triens, & illi nepotes pro vno habentur, repręſentando perſonã eorum patris, & in ſtirpes ſuccedent illi nepotes. §. cũ filius. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſtato. Iaſ. in d. authen. nouiſſima. C. de inoffi. teſta.

40 Filij fratris ſiue ſuccedant patruo cũ alio patruo, ſiue cũ patruelibus, ſemper ſuccedunt in locum parentum: & attenditur pluralitas vinculorum. eſt magis com. opi. ſec. Alex. in conſ. 166 ſuper. circa fi. vol. 5. M. Chærianus.

41 Conſanguinei pares in gradu æqualiter ſuccedunt defuncto, non facta diſtinctione bonorum ex linea paterna vel materna obuentorum. eſt verior opi. antiq. & Moder. ſecundum Cornæum in conſ. 7 etſi videatur. vol. 3.

42 In materia ſucceſſionis, etiã in foro eccleſiaſtico, debet fieri cõputatio graduum, ſecundum ius ciuile. eſt com. opin. ſecun. Corn. in conſ. 248. videtur in prin. vol. 2. Idem.

43 Quando quis ingreditur religionem fratrum minorum, bona non quærũtur religioni: ſed venientes ab inteſtato ſuccedunt, non expectata morte naturali.

Fallit in 3. caſib. ſecun. Pariſ. in cap. in præſentia, de probat. nu. 175. Don. à Fina.

44 Proximior in gradu quãdo non admittitur, an habeatur perinde ac ſi non eſſet? & vtrum impediatur ſequens in gradu, vel in ordine? diſtinguendo declarat Bar. in l. pater filium, ff. de inoffi. teſta. Don. à Fina.

45 Nepoti quomodo ſuccedatur ab auo paterno, vel materno. limitãdo opiniones declarat Port. in lib. 3. concluſ. 19 Idẽ.

Mortuo liberto, in bonis eius ſuccedit patronus, l. liberto. ff. de bonis liber. fallit in 12. caſib. vt per Vigel. in commento 6. ann. in 2. part. lib. 20. ff. cap. 7. fol. 909. & fol. 928. q. 4. Don. à Fina.

46 Mortuo patrono, liberis eius ſucceſſio datur in bonis liberti. l. 2. in prin. ff. de bonis liber.

Fallit in 18. caſib. vt per Vigel. in commento 6. anni. in 2. part. lib. 20. ff. cap. 7. q. 3. fol. 920. Don. à Fina.

47 Auunculus ſeu patruus præfertur nepotib. qui ſunt filij ſui fratris iã defuncti, in ſucceſſione bonorũ alterius nepotis filij alterius fratris defuncti: vt ſi ſunt tres fratres, vnus iã defunctus eſt relictis liberis qui illi ſucceſſ ũt, alter demũ frater mortuus eſt relicto vno filio, qui filius fratris defũctus eſt relicto ſuo patruo, & cõſobrinis ex alio patruo iã defuncto, cui filio fratris defuncto ſuus patruus ſuperſtes debet ſuccedere excluſis ſuis cõſobrinis. eſt. n. patru' proximior ſuo nepoti, quã ſint filij alteri' fratris, qui ſolũ illi erãt cõſobrini. l. auũculo. C. com. de ſucceſſio. & ibi Bar. Bal. & Salic. & ibi Bart. aſſerit eã legẽ ad hoc ſingularẽ eſſe, & nõ eſſe correctã. & quã opin. approbat Boër. deciſ. 362. in prin. q́ procedit etiã ſi ille patru' aut auunculus eſſet frater vterin', aut cõſãguine', & ſic iũct' ex vno latere patri illius filij defuncti, & alij nepotes eſſent ex vtroq; latere cõſobrini illi cõſobrino defũcto. ita Boe. ibi.

48 Baſtardi in regno Franciæ non ſuccedunt ſuis parentib. nec parentes eis: ſec. Guliel. Bened. in repet. c. Raynu. in verbo & vxorem. nu. 713 de teſtam. Ius enim agnationis ſolùm reſidet in legitimis. Decius. conſ. 461.

49 Mortuo nepote, relictis poſt ſe auo paterno & materno, in bonis prouẽtis ex linea paterna, ſuccedit au' paternus, in prouentis ex linea materna, ſuccedit auus maternus: in cęteris verò bonis, ſuccedunt ęqualiter. eſt verior & magis com. opi. cum Bar. ſec. Alex. in conſ. 167. vol. 7. M. Chęrianus.

50 Coniunctorum appellatione quo ad agendi effectum, ad quartum duntaxat gradum tranſuerſales admittentur: vt omnib. probari dixit Alex. conſ. 146. videretur lib. 2. F. Suarez.

51 Cauſa per quam poteſt filius in teſtamento iuſtè exhęredari non eſt ſufficiens ad repellendum eum ab inteſtato à legitima ſucceſſione. l. in arenam C. de inoffi. teſtam.

Fallit in 2. caſib. quos ponit Iaſ. in d. l. nu. 1. Don. à Fina.

52 Statutum excludẽs fœminas propter agnatos à ſucceſſione ab inteſtato, an tollat eis ius veniendi contra teſtamentum? & dic quòd ſi extraneus reperiatur hęres inſtitutus, nõ intelligi certè tunc ſtatutum velle, q́ mulier aliquo iuris remedio teſtamentum infringere nequeat, nec poteſtate impugnandi cenſeatur in eo caſu priuata à ſtatuto, vbicunq; agnatus aliquis nõ eſſet inſtitutus hęres, cùm in fauorẽ agnatorũ

illud ſtatutũ editũ fuerit: vt ita pleniſsimè cõſulendo tradit Paul.Caſtr.conſi.196. in puncto quæritur de quadruplici, vol.1.& Dec.conſ.296. in caſu, n.4. & conſ.378. viſo moтиuo,& conſ.383. viſo puncto.Soc.conſ.150.n.26.vbi exprimit iſtã eſſe com.opin. & per multos vidiſſe conſultũ.& Alex.idẽ atteſtando quamplurimos congerit conſi. 47.abundè,nu.9.& vbi apoſtil.vol.2. & Albe. Brun.in tract.de ſtatu. exclud fœm.propter maſculos,in 10.articul. qualiter, & quando in qu 4.in princ. in 2. membro, & Doct. in l. Gallus.§.& quid ſi tantum ff.de liber. & poſth.

Et retenta ipſa cõmuni in deciſiuis, facit etiã, quòd ſtatutũ quãtúcũque exorbitãs,& odioſum ea parte fœminarũ loquẽs ab inteſtato, extẽdatur quoq; ad cauſam teſtati, & ſic filia ab inteſtato exclusã à legitima,quãdo ſtatutũ præfert maſculos, multo magis ab ea debet excludi cõdito teſtamẽto,vltra idq; ei relictũ eſt: quia tũc cõcurreret duplex prohibitio,ſcilicet legis, & hominis,quæ pl' ſolet operari, quàm ſimplex legis prohibitio.§.ſanctiſſima,in auth.de ſanctiſ.Epiſc. & l.2.C.de vſucap.pro empt.ſec. intellectũ Bar.in l.filiuſfa.§.Diui ff de leg.1. cũ quo trãſeũt alij cõmuniter,& not.Glo.in c.verũ.de cõd.appoſit.& in c.licèt.de voto in 6.& per Imol. & alios in c. dilect. de prob.cũ aliis cõcordãtibus per Alex.in d. §.Diui.in princ.

Cõgruit etiã præmiſsis, quòd ſi cõſuetudo excluderet matrẽ à ſucceſsione, & à legitima,quãuis loqueretur in ſucceſſione ab inteſtato,procederet nihilomin' & in cauſa teſtati, adeò,vt ſi à filio mater inſtituta, grauata foret poſt mortẽ teſtatoris fratri hæreditatẽ reſtituere,putaretur quippe tũc extranea,ita vt nec allegare poſſet legitimã ſibi deberi in reſtitutione fideicõmiſsi;quoniã ſatis eſſet,vt mater excluſa eſſet à ſucceſsione inteſtati,& ſic etiã à legitima. Nã eodẽ modo in cauſa teſtati excluſa cẽſeretur. ꝓpterea ꝙ legitimã ita in cauſa teſtati metimur,ſicut in cauſa inteſtati,à qua ſumit initiũ, & regulã.l.Papinianus.§.ſi quis mortis,& §. quoniã autẽ quarta. ff. de inoffi.teſta.Portius in §.ſed hac quidẽ.n.9.Inſt.de exha. lib. Afflі. dec.158.n.6.& Bru.in d.tract.art.9.q.1. Mater itaq; cũ ſit excluſa ab inteſtato,exiſtẽte fratre filij defuncti, nõ poſſet in aliqua cauſa teſtati legitimæ ſibi debitæ facere mẽſurationẽ.

Adducitur quoq; ꝙ filia ab inteſtato excluſa, tũc in teſtati etiã cauſa militet ſtatutũ,ita vt ſupplemẽtũ legitimæ nequaquã debeatur; & ſic in hoc caſu filia ab inteſtato excluſa in teſtameto, nõ poſsit petere ſupplemẽtũ legitimæ: ſec.magis. com.opin.quã ſequũtur Alex.& Aret.in d.l.Gallus.§.& quid ſi tãtũ, vbi etiã Ruin.col.71.Barb. cõſ.50.col.8. & ſeq.vol.3.Alex. in l.ſi emãcipati.col.3.C.de coll. Rui.cõſ.17.in prin.vol.2.& Brun. in d.tract.artic.9.q. 1. vbi reſpondet omnibus contrariis.

Quibus quidẽ omnibus accedat ſimiliter,ꝙ cõſuetudo auferẽs teſtãdi facultatẽ,fauorabilis cẽſeatur,& ideò extendenda eſt:vt cõſuluit Cranet. conſi.118.in hac cauſa non mediocriter grauũ.n.7.cũ aliis ſeq. & Rollã. à Valle.conſi.72.ſtatuto ciuitatis Caſalis vol.1. nimirùm ergò eſt ſi iſta cõſuetudo extendatur.

Quoniã in exorbitãtibus fit extenſio de caſu ad caſum in materia fauorabili,etiã ſi in caſu expreſſo ſit potẽtior ratio, quã in alio,& ſic quãuis nõ adſit omninò eadẽ ratio : vt probatur ex notatis per gl.in l. 1.C.de his,qui ante apertas tabulas, dũ vult ꝙ illa lex exorbitãs,quæ diſponit,quòd hęreditas delata deſcendenti ex teſtamẽto nõ adita, trãſmittatur ad deſcendentes, locũ etiã habeat in hæreditate delata ab inteſtato: & tamẽ potentior eſt ratio, quãdo defertur ex teſtamẽto propter volũtatẽ teſtatoris expreſſam,quàm ab inteſtato ob volũtatẽ tacitã.l.cõficiuntur.ff.de iure codicil.& ita etiã declarat Imo.in l.ſi verò.§.de viro.ff ſolut.matri. dũ tractat de extẽſione facienda in exorbitãtibus.& Natta conſi 210.legatum factum per nobilem quondam Matthæum.n.5.vol.1. & Albert.Brun. in d. tract. quòd ſtantibus maſculis, artic.8.nu.13.

Cõſiderandũ eſt itidẽ, quòd ſi ſtatutũ tenet,diſponens matrem excludi à filij ſucceſsione:& quidem illud valet,etiã reſpectu legitimæ. Ang. conſi.32.nu. 10. vbi ait hoc dubietatem non habere quantũuis minimam Alex.conſi.3. vol. 7.Cur.cõſ. 276.vol.4. Soc.conſi.466.nu.1.& Pariſ.conſi.20.vol.2.

Tãtò fortius poſſet cõſuetudo ꝓhibere teſtamẽti factionẽ mulieri,& inſtitutionẽ extraneorũ:quia fundatur ipſa cõſuetudo in ratiõe cõſeruãdę agnationis:iux.Bar.in l.ſi.ff.de hæred. inſt.l.cũ hi,in prin.ff.de trãſact.& Dec.cõſ.10.n.12.& cõſ.683.n.9.

Facit etiã ad hoc, quòd ſi ſtatutũ inducere poteſt, quòd filia non ſuccedat ex teſtamento , quod quidem ſtatutum valet & tenet: vt præſupponit Bart. & omnes in l.fin.C.de pact. & voluit Bald.in l.1.C.de ſacroſan.eccle.verſ.Dixi de ſtatutis,& Ancha. in c. canonũ ſtatuta, de cõſt. quare non poſſet inducere idẽ ſtatutum, vt nõ ſuccedat extraneus ex teſtamẽto? Viuius

53 Meretrix ſuccedit proximiori defuncto. Ang.in §.1. per illũ text. in auth. quib. mod.natur.effi.legi. licet teneat contrarium in auth. de trien.& ſemiſ.§.conſideremus. col.3.poſt glo.

54 Statuta quòd ſtantibus maſculis , fœminæ nõ ſuccedãt, cenſentur indiſtincte fauorabilia,quia bona cõſeruãtur in agnatione, & licet ex eis reſultet odiũ fœminarũ , tamẽ valet ſecundũ magis com.opin.vt latè oſtẽdit Alber.Brun.in ſolẽni ſuo tract.de ſtatu.exclud.fœm.&c.in 4.art.verſ.ſed verior.& magis com.opin. vbi poſt quàm plurimos doctores per eũ allegatos ita firmat, & probat ratione cõcludẽti. Sẽper enim ratio finalis, & principalis intẽtio diſponẽtis attẽditur, per iura vulgaria: ſed motus principalis, & finalis ratio ſtatuentiũ fuit fauere agnationi, vt dictũ fuit,ergo illud debet attẽdi:& licet ex eo reſultet odiũ fœminarũ , tamen diſpoſitio ſtatuti debet dici fauorabilis inſpecto eo , ꝙ principaliter intendũt facere ſtatuẽtes, iuxta l. qui exceptionem.& ibi tradũt doctor. maximè Bar.Iaſ. ff. de condic.indeb. prout hoc plenè declarat etiã alia allegãdò Brun.in loco prædicto vſque in fin.4. art.& per Soc. iun.in conſil.10.nu.14.vol.4.communem ait. E. Muſcul.

55 Statutum generaliter excludens mulierem dotatam ab hæreditate aſcendentis,intelligitur excludere ab hæreditate patris & matris,ſec. com. per Rollan.conſi.24.n.11.lib.3.vbi n. 12. quòd aſcendẽs appellatione venit pater & mater, & ibi.n. 13.quòd ſtatutũ excludẽs dotatã à ſucceſsione aui , patris vel patrui, reſpicit fauorẽ agnationis, de quo ſtatuto & maximè loquẽs in rẽ ſiue in perſonã; an extẽdatur ad forẽſem quo ad bona ſita in territorio ſtatuendũ,& dic quòd non, ſec. magis com. per Rol.d.conſi.24.nu.17.29.vbi quòd ſtatutũ loquẽs in perſonã,non habet locũ in forenſi. Quid in ſtatuto diſponẽs quod extãtibus filiis legitimis & naturalibus filia dotata nõ ſuccedat; an locũ habeat in legitimato per reſcriptũ? & dic quòd ſic, ſec. com.per Rolland.conſi.83.nu.11.& ſeq.lib.3.

56 Mater in medio exiſtẽs nõ excluditur ab agnatis ſubſtitutis,à legitima ſibi debita in hæreditate filij per ſubſtitutionẽ cõpẽdioſam verbis cõmunibus factã, ſec. magis com. per Burſ.conſi.8.n.39.lib.1.vbi articulum ad partes diſputat.

57 Mater filię defunctæ ſuccedit excluſa matre teſtatoris ſubſtituta filiis per hæc verba , nullis naſcẽtibus liberis , vel natis deficientibus,ſi vnus tãtũ naſcitur , iuxta cõmunẽ per Burſ.conſi.19.nu.1.nu. 4.lib.1.vbi nu. 31. dicit , quòd mater teſtatoris ſubſtituta , non excludit matrẽ pupilli in tacita pupillari, vel ex mente præſumpta teſtañ.ſecus in filio teſtatoris, ſecundum veriorem ſententiam ibi relatam.

58 Mater nunquã excluditur à legitima & Trebellianica facta aditione per ſubſtitutionem fideicommiſſariam , ſecundum communem per Burſ.conſi.19.nu.34.lib.1.

59 Statutũ excludens matrẽ exiſtẽte patruo , non habet locũ in patruo magno, i. in fratre aui paterni,ita cõcludit Bal. poſt Iacob. But. in l.1.in prin.C.de ſuc.edict.inquiẽs,ita Bononiæ conſultũ fuiſſe. & horum ſententiam doct. communiter ibi approbarunt.& hanc com.opin.docet eſſe inquit ibid.n.2. & 3.Philip.Dec. & in conſi.670.nu.1.& 3. Kirchouius.

60 Statutũ faciens mẽtionẽ de fratre ſimpliciter, debet intelligi per prius,& nõ per poſterius: Itẽ excludens fœminas extãte fratre,debet intelligi de fratre primi gradus , nõ autẽ ſecũdi.Bald.in l.iubemus.§.fin.C.ad Senatuſ.Treb. & hãc ſentẽtiã com. eſſe referunt Alb.Brun.Aſtenſ. in tract. ſuper ſtatutis excludẽtibus fœminas art.12.n.214.Roll.à Vall. in conſ.55.nu.17. cum ſeq.vbi ipſe plures authoritates adducit, & in vtrãq; partem hãc materiã proſequitur. in 1.Tom.conſi. Kirchouius.

61 Statutũ quod præfert patruos & alios agnatos fœminis, licet ſit contra ius cõmune.§.conſequens.& §.ſequenti.in auth. de hæred. ab inteſt. venientibus.colla.9. auth. defuncto. C.ad Senatuſ.Tertul.& doct.in rub.extrà, de ſucceſ. ab inteſta. Tamen cõmuniter doct. tradũt, tale ſtatutũ fauorabile eſſe, quia per illud cõſeruãtur agnationes,dignitates,& familiæ.l.1.§.ſi ſeruus.ff.de ventr.inſpic. cõſeruantur enim agnationes & familiæ per maſculos & non fœminas.l pronunciatio.§.fin.ff.de verb.ſign. & Bald.in l. maximum vitium.q.2.num.2 C.de liber.præt.ita conſulendo ſcribit Ioan.de Anan. conſi.69. Et hanc magis com. opin. eſſe, multis adductis authoritatibus inquit Phil. Decius in l.2.nu.5.in fin.C.de in ius vocan. Kirchouius.

62 Statutum excludẽs filias , includit eas quæ poſt conditum ſtatutum effectæ ſunt ſtatus clericalis,ſecundũ Brun. de ſtatut.

ſtatut. exclud. fœminas.6.artic.1.memb col.2.

63 Statutum excluſiuum fœminarum eſt ſimpliciter fauorabile, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 93 num.7. lib.1. licet ſecundũ aliam ratioñe reſpectu maſculorũ ſit fauorabile, reſpectu vero fœminarũ odioſum. quam cõcluſionem declara vt latiùs per eum ibi. & vide quæ idẽ ſcribit conſil.76. num.28.eod.lib. vbi quòd ſtatutum fœmininas excludẽs propter maſculos eſt fauorabile, iuxta magis communem ibi relatam.

64 Statutũ excludẽs filias, etiã propter patruos, licet ſit factũ fauore agnationis, vt com. dicũt docto. Et talis fauor pro vnica ratione ſolet cõſiderari, prout poſt alios plene relatos firmat Alber. Brun. in ſolenni ſuo tract. de ſtatut. exclu. fœmi. propter maſcu. art 3. & plene dixit Soci. iun. conſu. factũ tale propo nitur. n.38. vol.1. tamẽ nõ extẽditur in fauorẽ patrueliũ, & ſic filiorũ patrui, licet ſint agnati: ſed illa ratio intelligitur tãtùm in caſu expreſſo. vt poſt alios voluit Soci. ſenior cõſ.9. viſo ſtatuto 3.vol. quẽ & retulit & ſequutus eſt Soc. iu. in cõſ.6. moriatur vltimo loco, cũ multis ſimilib. deciſionibus. n.10. vol.1. & in ſimili, in teſtamentaria diſpoſitione firmat Ruin. in conſ.102. n 14. vol. 4. vt hæc refert Soc. iun. in conſ.13. nu.16. vol.4. E. Muſcul.

65 Statutũ excludens ſororẽ propter fratrẽ, fortius excludit neptẽ ex prædefuncto filio, propter patruũ, licet de eis in ſtatuto nulla fiat mentio, quicquid dixerit Bald. in contrariũ in l. venia. C. de in ius vocãd. ad fin. Nã eius opinio ibi, & alibi per doctores magis cõmuniter reprobatur, vt plene multos allegãdo ſcripſit Soc. iu. in cõſ.168. magnificus Comes n.45. vol.1. vti hæc refert in cõſ.10. n.17. vol.3. remittẽs ſe ad d. conſ.168. & ibi dictis addit Rui. in cõſ.140. viſa facti narratione. n.16. vo.3. & hoc voluiſſe, ſi bene aduertatur Alex. in conſ.36. viſo themate. in ſecundo dubio, lib. vj. Vult enim ibi, quòd ſtante tali ſtatuto, nepos ex prædefuncto filio, excludet neptẽ ex alio prædefuncto, & ſic eius ſororem patruelem attenta ratione ſtatuti, quę fuit fauor conſeruãdæ agnationis, vt per eum. Fortius ergo vellet Alex. quod illa neptis excluderetur per filium defuncti patrui eius, licet de eo nullum ſit verbum in ſtatuto. Hoc indubitatum putat Socin. iunior in d. conſ.10. vt ibi per eum. Idem.

66 Soror quãuis ſtatuto à fratris hæreditate excludetur, nõ idcirco etiam ab illius hæreditate frater abigetur. commune affirmat latè Franc. Viuius lib.1. opin.295. E. Suarez.

67 Statutum excludens fœminas propter maſculos eſt principaliter fauorabile: vt per Bald. in l. maximum vitium. C. de libertate Prætor. & per Alex. conſ.89. & conſ.138. vol.6. & cõſ.141. vol.7. & per Andr. de Iſer & Afflict. in conſtitu. In aliquibus, lib. 3. rub. 23. nu.11. & ſeq. & Grãma. ibi, & Ioan. de Neuiz in ſua Sylua nuptiali. lib.1. n.169. quia pro cõſeruatione agnationis, & familiarũ eſt introductũ: vt voluit Bald. & cęteri in d. l. maximum vitiũ. Coraſius in ſuis miſcellaneis iuris ciuilis. li. 2. c.16. n.2. Affl. in d. cõſt. In aliquibus, ſub n.71. & alij quãplures eiuſdẽ ſententiæ relati per Cur. iun. cõſ.87. n.5. vbi aſſerit hãc eſſe cõmunem opinionẽ, & per Loffredũ cõſ.14. ſub n.13. & ſeq. & luculẽter Georg. Nattã, in trac. quod ſtãtibus maſculis. in 1. q. principali. n.16. cũ aliis omnibus ſeq. vbi nonnihil corroborat dictam communẽ.

Socinus iun. verò conſ.1. nu.46. & 108. lib.1. circa iſtam materiam refert quatuor opiniones, & denique ſecundam opinionem, videlicet, quòd dictum ſtatutum ſit odioſum aſſeuerat eſſe magis communem. Sed quid concludẽdum in tam variis iuris noſtri interpretũ ſententiis? Ego pro nunc inhęreo primæ opinioni, hac potiſſimum ratione omiſſis aliis.

Quia huiuſmodi ſtatutum in totum legitimam tollere nõ poteſt, ſed diminuere, ex quo legitimã reduxit ad dotẽ datam vel promiſſam, quæ dicitur eſſe loco legitimæ: vt tent Bal. & Saly. in 2. not. per illum text. in l. quoniã nouella. C. de inoff. teſt.

Sed opinio hæc de plano procederet, & ſtatutum hoc fauorabile reputaretur, vbicunque excluderet fœminas tranſuerſales: ſecus verò ſi excluderet deſcendẽtes, vt filiam, vel aſcendentes, vt matrem: tunc quippè odioſum diceretur. ita Corn. conſ 90. ſcrupuloſè videtur. num. 11. vol.3. Curt. iun. conſ.9. circa præmiſſam, & Rubeus conſ 45. viſo ſtatuto. num.3.

Ampliatur primũ hoc ſtatutũ diſponẽs, quòd fili᷒ maſcul᷒ excludere poſſit fœminã, vt procedat etiã in nepote ex filio, qui quidẽ poteſt dictã fœminã excludere: ſecũdũ Bal. Ale. & alios doct. in l. venia. C. de in ius voc. Anc. in cap. canonũ ſtatuta, de conſtitu. Rui. cõſ.141. n.3. vol.2. & cõſ.58. n.5. poſt alios ibi per eũ cõgeſtos, vol.5. Nattã in d. tract. quòd ſtantibus maſculis, in 3 q prin. n.63. cũ aliis ſequ. & Laurũ de Palatiis, in tract. quòd ſtãtibus maſculis num.25. Afflict. in d. conſtitut. In aliquibus. num.64.

Quoniã appellatione filij nepos cõprehẽditur. l. liberorũ. vbi Bar. ff. de ver. ſign. & Mod. in d. l. venia. Rom. cõſ.129. Rocch. de Curte. in repe. ca. fi. de conſuet. Gozad. conſ.90. vol.4. Marſ. conſ. 85. n.14. & latius in ſing.303. Filiorum appellatione, & Iaſ. in l. de quibus. n.16. ff. de leg. vbi atteſtatur hãc eſſe com. opin. & Soc. Nepos, cõſ.144. nu 83. lib.3. poſt Dec. in l. 1. col.3. C. de in ius voc.

Cumprobatur etiam illa communis: quia conſuetudo extenditur quando caſus, ad quem fit extenſio, comprehẽditur ſub caſu expreſſo, ſaltem ex lata vocabuli ſignificatione: nam ad talem caſum extenditur conſuetudo etiam contra ius, aut à iure exorbitans. l. filium habeo ff. ad Macedon.

Comprobatur poſtremò iſthæc concluſio: quoniam nepos in caſu noſtro locum patris tenet: ſecundum Paul. Caſt. conſi. 154. præſens caſus, & Franc. de Aret. conſ.64.

Subrogatum etenim ſapit naturam eius, in cuius locũ ſubrogatur. l. ſi cum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut l.1. §. hac actio, vbi Bar. ff. ſi quis teſta. lib eſſe iuſſus fuerit. Et perſona ſubrogata vtitur eiſdem priuilegiis, quibus ille cuius loco ſubrogatur. l. decernimus, & ibi per Bar. C. de aquaduct. lib.11 & l comperimus, vbi etiam Bar. C. de proximis ſacr. ſcrin.

Amplia ſecũdò præfatum ſtatutũ, vt non ſolùm habeat locũ in laicis, verùm etiam in clericis, quia abſque dubio poſſunt gaudere beneficio dicti ſtatuti cõtra fœminas, eáſq; excludere: ſecundũ Sand. in c. eccleſia ſanctæ Mariæ. col.17. verſ. Septimò quæro. q/c. de conſtit. Bald. in l. cunctos populos, in 2. lect. col.2. verſ. Sed hic vlterius quæritur, & conſ.30. vol.1. Abb. in cap. conſtitutus. de in integ. reſtit. in 5. no. Lapus in alleg 100. & ſeq. in quæſtione propoſita. Barb conſ.54. in fin. Soc. iun. conſ.10. n.23. vol. 1. & alios quamplures relatos per Io. Baptiſt. Caſtellionei, in addit. ad Roma. in ſing.441. Habeo caſum in facto, vbi atteſtatur hanc eſſe cõmunẽ opinionem. Pariſ. quoq; conſ.47. nu.61. vol. 3. Brun. in tractat. quòd ſtantibus maſcul. in 12. art. princ. q.11. & Dec. in d. c. eccleſia ſanctæ Mariæ, n.217. & ſequitur etiã, aduertit que ab ea nõ eſſe recedẽdũ, ac tollit omnia obſtacula Nat. in d. trac. quòd ſtantibus maſculis. q.3 principali, n.82. cum aliis ſeq.

Quoniam ſtatutũ inter laicos eſt obſeruandum etiam inter clericos, quando ſtatutũ iniecit vinculũ ante clericatũ. c. reſtitutus. de in integ. reſt. & notãt Canoniſt. in d. c. eccleſia S. Mariæ.

¶ Contrariam verò ſententiã ſequutus eſt Laurus de Palatiis in d tract. quòd ſtantibus maſculis. num. 106. & Soc. iun. in d. conſ.1. nu. 63. vol.1. vbi dixit hanc opinionem eſſe veriorem, tamen quidquid ipſe Soc. ſuadeat, ob hoc in iudicando & conſulendo, ſemper ſequeret communem.

Quia iudicare contra communem, eſſet contra ſtimulum calcitrare: vt per Crauet. conſ.91. nu.11.

Ampliatur 3. iſtud ſtatutũ excludẽs fœminas propter maſculos, quòd excludat etiã per legitimatos per ſubſequẽs matrimoniũ ſec Aneb. cõſ.242. ex tenore, & Dec. cõſ.155. & diligenter pro tenus. col. pen. & fi. & in c. cùm in cunctis. n.29. de elect. Bur. in c. innotuit. col.2. eo. tit. Pau. Caſt. in l ſi. C. de his, qui vẽ. ætat. imp Cãp. in trac. de dote. in 2. par.5. par. pr. q.59. in fi. Cro. in rep. l. Gallus. § & quid ſi tantũ. n.92. & 169 ff. de lib. & poſth. & Pariſ. cõſ.13. vol.2.

Ampliatur 4. dictũ ſtatutũ excludens fœminas extantibus maſculis, ligare etiã fœminas ingredientes religionem, & ſic operatur cõtra fœminas profeſſas religionẽ, ſeu moniales: vt per Io. And. in reg. ſine culpa de reg. iuris in 6. in mercurial. Pau. Caſt. conſ.339. primũ dubiũ, de quo quæritur col.2. & 3. Rom. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de ver. obl. Abb. & alios in ca. quod clericus. de foro compet. Abb. & Fely. col.18. in d. cap. eccleſia ſanctæ Mariæ, & Ripam in ſuis reſpon. in tit. de longa conſuetudine. c.26. nu.11. vbi audacter atteſtatur hanc eſſe cõmunem opinionem & Soc. iun. conſ.25. nu. 11. vol.3. & Io. Cæpha. conſ.146. nu.26. vol. 2. ac ei inhæret quoq; conſulendo, Iacob. Mandei. oſtenditq; magis cõmunem fore, conſ.98. nu.1. & Afflict. in d. conſtit. In aliquibus. nu.17. qui ait in hoc non dubitare, præſertimque ſi ſtatutum conditum eſſet ab Imperatore ſeu Rege. Nonnulli verò Doct. & malè fuerũt in contraria ſententia, quos refert Rui. conſ.200. nu.8. lib.4. & Laurentius Syluanus conſ.49. nu.4.

Amplia 5. hoc ſtatutum, quòd fœminæ excludantur propter maſculos, extẽdi etiã ad Iudęos, & ſic inter Iudęos hoc caſu à filiis maſculis fœminæ excludũtur: vt voluit Ana. in c. Iudæi. il 2. col.5. de Iudæis. & Fely. ibi n. 4. Coraſ. in miſcellaneis iuris ciuilis, lib.5. c.16. ſub n.8. Laurus de Palatiis in tract. quòd ſtãtibus maſculis. n.258. cum aliis ſeq. Natt. in d. tract. quòd ſtantibus maſculis. q.2. prin. n.105 cum aliis ſeq. Campeg. in tract. quòd ſtantibus maſculis. q.60. nu.239. cum aliis ſeq. vbi refert conſulentes

pro hac parte, tollit obſtacula, & meminit ita extitiſſe iudicatum, & obſeruatum Mantuæ in facti contingentia, & nouiſſimè Marq. de Suſan. *in tract. de Iudæis, & infidel. in 2. par. c. 2. nu. 4. & ſeq.* poſt alios ibi relatos per eum, vbi audacter aſſeuerat hanc eſſe communem opi. Quam arbitratur de plano procedere Brun. *in trat. quòd ſtantibus maſculis. q. 5 art. 6. n. 55. cũ aliis multis ſeq.* vbicunque maſculi eſſent conuerſi & Chriſtiani, ac fœminæ ſimul cum eis, de quorũ ſucceſſione ageretur Iudæi forent, vt tunc haberet locum antedictum ſtatutum.

Amplia ſexto loco, quòd dictum ſtatutum, quòd ſtãtibus filiis maſculis fœmina excludatur, habet locũ, & procedit etiã ſtãte vno: ſec. Bal. *in l. 3. C. de cõd. inſer.* per illum tex. quem refert & ſequitur Dec. *in c. prudentiam. §. aduertimus. n. 8. de offi. deleg.*

Præallegatúmque ſtatutum, quòd fœmina excludatur ſuperſtitibus maſculis, amplia ſeptimo, vt procedat, vt tam filia, quã venientes ex perſona eius à ſucceſſione repellãtur, vt per Bar. *in l. 3. §. videndum. in fi. ff. ad Tert. & in d. l. liberorum. col. pen. per illam legem. C. de colla.* Ruin. *conſ. 120. nu. 2. vol. 1. & conſ. 151. nu. 6. vol 2.* cum aliis congeſtis per Dec. *conſ. 656. iuridicam.* Laur. Sylua. *conſ. 1. num. 65.* & Rui. *conſ. 8. nu. 9. vol. 3.* & iſta eſt vera, & indubitata concluſio.

Amplia vlterius, quòd ſub huiuſmodi ſtatuto excluſiuo fœminarum, comprehenditur non ſolum filius legitimus, & naturalis, ſed etiam arrogatus in filium ab auo materno.

Quia per omnia ſimilis eſt filio vero legitimo, & naturali, tã ratione patriæ poteſtatis, quàm quò ad effectũ ſuitatis, ac etiam reſpectu ſucceſſionis ab inteſtato: vt *§. in noſtra. Inſt. de act. §. pen. Inſt. de here. quæ ab inteſt. iuncta l. cum in adoptiuis. circa finẽ. ff. adopt. & l. ſi te parens,* & ibi Bar. *C. de ſuis. & legitimis.*

Imò dic, quòd arrogatus filij appellatione continetur. *l. filij appellatione. l. iuſta, & dicta l. liberorum. ff. de verborum ſignificat.*

Ergo ſequuta arrogatione, cum in eo concurrant vinculũ ciuile, & naturale. *d. §. in noſtra,* filius legitimus, & naturalis dicetur, & eadem ratione, qua filius legitimus, & naturalis fœminam excludit, eadẽmet ipſe arrogatus excludere videtur.

Ampliatur, ſeu interpretatur nonò dictum ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, quod eſt de iure licitum, & cõſequenter, quod valeat, & teneat: ſec. Bal. *in l. cùm lege. C. de epiſ. & cle.* Io. And. Ant. de Bu. & cæteros omnes *in c. Raynutius. de teſta.* vbi deducunt iſtam eſſe communem opinionem: quam ſequitur etiam, & citat Brun. *in tract. quòd ſtantibus maſculis. q. 1. art. 1. n. 12.* Georg. Natta, *in d. tract. quòd ſtantibus maſculis, in 1. quæſt. principali. nu. 1. cum aliis ſeq.*

Ampliatur decimò mentiõnatum ſtatutum excludens fœminas extantibus maſculis, habere etiam locum in maſculo virilia ſua non habente, vel quomodocunque, & qualitercunque incapaci, ac inhabili ad ſobolem procreandam, & conſeruandam familiam: vt voluit Bal. notabiliter *conſ. 68.* Martinus Ioannis de Florentia. *col. 2. ver. non obſtat, quòd quidam ſunt agnati,* poſito inter conſilia Angeli.

Cùm iſtud ſit impedimentũ accidentale & nõ naturale, attendi non debet, & ideò natura communis hominum, & non alicuius ſpeciale vitium attendi debet. *l. nam ad ea. ff. de legibus. l. iuſto. §. non mutat. ff. de vſucap.* cum aliis concordantibus.

Fallit primò loco iſtud ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, non habere locum extra territorium ſtatuentium, & ſic non propagatur, nec extendit radices, & vires ſuas quòd ad bona exiſtentia extra territorium ſtatuentium: ſecundùm Bar. *in l. cunctos populos. q. 6. C. de ſumma Trin. & fide cath.* Alex. *conſ. 128. conſideratis verbis inſtrumenti vol. 1.* vbi latiſſime reſpondet omnibus ferè rationibus Bal. contrarium aſſeuerantis, *in l. cunctos populos. C. de ſumma Trin.* & iſta videtur communis opinio: vt teſtatur Alex. *in allegato conſi. 48. n. 1. circa medium vol. 3.* vbi ait ab iſta ſententia communi non eſſe recedendum, & Rol. à Valle poſt alios relatos per eum *in tract. de lucro dotis, in q. 20. nu. 14.*

Interpretatur ſecundò dictũ ſtatutũ excludens filiam à ſucceſſione patris, quòd ipſo mediãte non excluditur ad inualidandum teſtamẽtum inter liberos conditum. Et ſic filia ſimpliciter à ſtatuto excluſa, ſi in teſtamẽto patris fuerit præterita, poteſt illud rumpere, ſi pater extraneos, vel filios inſtituerit: quia in hoc filia extranea perſona non reputatur: ſecundũ Corn. *in l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto, col. 3. verſic. prædicta faciunt. C. de teſta.* Cum. *conſi. 119. circa fin.* cum aliis relatis per Boer. *dec. 241. nu. 9.* vbi, ait hanc eſſe communem opinionem, & Berous poſt alios relatos per eũ, *in repet. c. Raynutius, num 234. cum aliis ſeq. de teſta.* vbi ad vtranque partem doctè, ſubtiliter, ac late hanc quæſtionem diſputat.

Et ratio dictæ cõmunis opinionis videtur iſta: quia pater tenetur neceſſario vocare filiã in ſuo teſtamento, vel eius filios: vt decidũt Bar. Iaſ. cæterique Docto. cõmuniter *in l. ſtipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obl.* & de dicta cõmuni atteſtantur Mod. inibi, & Guil. Benedic. *in repe. d. c. Raynutius de teſta. n. 81.*

Fallit tertio prælatum ſtatutum diſponens, quòd ſtantibus maſculis filia fœmina non ſuccedat; nõ habere locũ in filiis legitimatis per reſcriptum Comitis Palatini, vel alterius habẽtis poteſtatem legitimandi, cum non excludant fœminam, ſecundum Nattam *in d. tract. quòd ſtantibus maſculis. q. 3. nu. 1. cũ quatuor ſeq.* Dec. *in l. liberos, circa fi. C. de colla. in c. in præſentia. nu. 40. ext. de prob.* & latè cõſuluit *conſ. 52.* & Cur. ſenior *conſ. 16. nu. 5. & ſeq. & conſ. 35. nu. 16.* cuius conſilio complures excellentes, & illuſtres Doctores ſe ſubſcripſerunt, & ita in opulenta hæreditate fuit Mediolani iudicatũ, & iſta eſt communis opinio: ſecundum eundemmet Dec. *in d. l. liberos,* & de dicta cõmuni atteſtatur etiam Franc. Curt. *in præallegatis conſiliis.* & D. Cardinalis Albanus *in lecub. in Bart. in l. filium, nu. 2. & ſeq. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.* & Gozad. *conſ. 6. nu. 9.* vbi ſequitur etiã, & dicit ab ea non eſſe diſcẽdendum in iudicando & conſulẽdo. Et de veritate iſtius concluſionis communis plura ſcribit Iaſ. *in l. ſi is, qui pro emptore. ff. de vſucap.* Crotus *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de libe. & poſth.* Brunus *in tract. quod ſtantibus filiis maſculis, filia fœmina non ſuccedant. q. 12. art. 4.*

Declaratur hoc non procedẽre in filio ſpurio legitimato per Principem, qui quidem ſub ſtatuto prædicto ad excluſionem fœminarum comprehenditur.

Quia ipſe verè ac propriè legitimus, & naturalis cenſetur: vt concludunt Bar. & alij omnes communiter, *in d. l. ſi is qui pro emptore,* & latè per Alex. *conſ. 52. vol. 1.* ergo filius iſte dicetur excludere fœminas, ſicut legitimus & naturalis. & hoc voluit idem Alex. *in l. ſed ſi hac. §. patronum. ff. de in ius vocan.* qui atteſtatur iſtud Doctores communiter tenere. *& in d. conſ. 18. col. 5. & conſ. 87. col. 5 vol. 2.*

Limitatur quartò, quod dictum ſtatutum excluſiuum fœminarum ceſſat, ſi maſculi ſint incapaces, vtputà ſi ſint deportati, vel fratres ſancti Franciſci.

Quia tunc habentur pro mortuis, & pro non ſtantibus: vt per Bart. *in l. 1. §. penul. ff. de bonorum poſſeſſ. ſecundùm tab.* quem ſequitur Bal. *in auth. ingreſſi, circa fin. C. de ſacroſ. eccle.* Ruinus *conſ. 154. n. 5. vol 2.* & Afflict. *in d. conſtit. In aliquibus, nume. 10.*

Interpretatur ſimiliter hoc ſtatutum habere etiam locum ſi maſculi extarent, & ſuccedere nollent. *l. 3. §. ſed ſi ſint ſui. ff. ad Tertul.* & ibi notat Bar. quia huic ſtatuto poteſt maſculus renunciare: vt per Bal. *in l. maximũ vitiũ. col. 7. ver. ſed pone frater. C. de libe. præt.* & Afflict. cum aliis aggregatis per eum *in d. conſtit. In aliquibus. n. 9.* & hoc non habet difficultatẽ aliquã.

Fallit ſexto hoc ſtatutum, quòd ſtantibus filiis maſculis fœminæ non ſuccedant, quod ſi maſculi nũ ſuperſint, ſed ſolùm fœminæ, ipſæ admittentur: vt per Bar. *in l. fin. in q. 1. ff. ad Tertul.* Bal. *in l. in quibus C. de ſecun. nupt.* & iſta eſt communis ſententia omnium ſcribentium, & longo, & diutino tempore obſeruata: vt refert & atteſtatur Soc. Nepos, *conſi. 80. num. 6. vol. 2.* & eſt text. in Regno, *in d. conſtitut. In aliquibus,* vbi diſponitur quòd pater non habens filios maſculos, nec nepotes maſculos, ſed duntaxat filias fœminas, tunc ipſæ filiæ fœminæ ſuccedunt patri in omnibus bonis burgenſaticis, & feudalibus, excluſis agnatis tranſuerſalibus.

Cæterùm, ſi antedictæ filiæ minores reperirentur, Rex daret eis balium in feudalibus, & cùm peruenerint ad ætatem nubilem 14. vel 15. annorum, prouideret eis de viro, atque maritare, ſecundùm paragium earum. & ex hoc text. *in d. conſtitut. In aliquibus,* decidit tres vtiles, & quotidianas quæſtiones ibi Afflictus *num. 5 & ſeq.*

Limitatur ſeptimò, hoc ſtatutum excludens fœminam dotatam à ſucceſſione dotantis, non excludere eam à bonis emphyteuticis, cùm de ipſis non fiat mentio: prout voluit Bald. *in l. liberti, libertæque C. de oper. liber.* & alij Doctor. communiter *in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de oper. liber.* Imol. & aliis omnes, *in cap. potuit, de locat. & conduct.* & Ruinus *conſ. 4. num. 6. vol. 1.* vbi hoc declarat, & limitat.

Interpretatur octauo loco dictum ſtatutum præferens maſculos fœminis, non habere locum in adoptiuis: vt voluit eleganter Io. de Ana. *conſ. 37. viſo caſu.* cuius dictum refert, comprobat,

probat,& ſequitur Dec. *in d.c. in præſentia nu.117.& ſeq.*& Tiraq.cum aliis infinitis ibi relatis per eum, *in repe l.ſi vnquam. C.de reuocand.donat. in verb. ſuſceperit liberos. nu.11.fol.146.*

Interpretatur nono præallegatum ſtatutum,ꝙ licet excludat fœminas à ſucceſſione,nõ propter hoc excludit à ſupplemento legitimæ:vt per multa cõcludit Saly. *in auth. nouiſſima. C.de inoff teſta. in l.ſeruus noſtri. propè fi.ff.de noxal. in l. ſancimus. C.de nupt.& in authen. res quæ. C.communia de lega.* vbi etiam Raph.Cu. Hoc idem tenet Alex. *conſ.7.col.2.lib.2.conſ.46. vel 69.vol.1.& conſ.78.vol.4.* Et hoc idem tenuit Soc.iun. *in d.l. Gallus.§.& quid ſi tantum.*& ita conſuluit, *conſ.30.& 150. vol.1.*& iſtam ſcribit eſſe communem opinionem Soc. *in l.heredes mei.§.cum ita.col fi.ff.ad Treb.*& Gramm. vltra alios per eum congeſtos. *dec.101.nu.46.& in d.conſtit. In aliquibus,num.22.& ſeq.* Et iſtam quæſtionem late diſputat ad vtranque partem Aug.Berous, *in repet.d.c.Raynutius,nu.230.*

Moderatur,& coarctatur hoc ſtatutũ non procedere,quando ex diſpoſitione ſtatuti,fœmina non poſſet ſuccedere, ſed deberet ſtare dote cõtenta:tunc filia nõ poſſet petere ſupplementũ legitimæ:ſec.Bar.& alios *in d.§.& quid ſi tãtum.* Ang. *conſ.105.in fi.*& iſta eſt cõmunis opinio ex allegatis per Alex. *in d.§.& quid ſi tantum.*& Iaſ. *in d.auth.nouiſſima,* Soc. *conſ.150. primò igitur radix,* Iaſ. *conſ.82.ſtatuto ciuitatis,lib.2.* Dec. *conſ.26. diligenter, in conſ.89.viſo pũcto,in fi.& conſ.203.in caſu,*&c. Cur. *conſ.37.conſiderato themate,* Brun. *in conſ.ſuo poſito in fi.d.tract. quòd ſtantibus maſculis,n.8.* Calca. *conſ.21.col.pen.& fin.*

Quia legitima non debetur illi,qui ab inteſtato ſuccedere non poſſet,vt filiæ ipſi dotatæ,quæ ſtante hoc ſtatuto nõ ſuccederet:ſecundùm Ang *in d conſ.105.* ſtatuto cauetur,ꝙ ſi aliquis deceſſerit ab inteſtato,& Alb.Brunum cum magna catherua Doctorum relata per eum *in memorato conſ. ſuo poſito in fi d.tract.quòd ſtantibus maſculis, num.9.* vbi prædicat iſtam eſſe communem opinionem.

Et quamuis iſtud ſtatutum prohibeat ſupplementũ dotis, vel legitimæ:nihilominus non habet locum in magno exceſſu,ex quo detegitur patris dolus. *l.vndè ſi Nerua.ff.pro ſocio,*& tenet,ac declarat Pau.Caſt. *conſ.110.col.pen.* quod refert Ruin. *conſ.98.nu.4.poſt princ.vol.2.*

Et quia etiam dos ipſa in caſu mentionati ſtatuti ſuccedit loco legitimæ:ſec.Bal. *in auth.res quæ.col penul.C. communia de leg.* Cy.& Bar. *in l.ſancimus. C.de nup.* And.de Iſer.& Affl.cum magna catherua Doctorum relata per eum *in d.conſti. In aliquibus,ſub nu.42 & ſeq.* Alex. *conſ.109.nu 201. vol.5.* Iaſ. *in l.j. §.veteres,ſub nu. 26.ff. de acq. poſſ.*& Cur.ſen. *conſ.5.num.3.* vbi perhibet iſtam eſſe communem opinionem : quam ſequitur Laurus de Palatiis *in tract.quòd ſtantibus maſculis ſub nu 36.*

¶ Et quãuis Brunus *in tracta.præcitato, quòd ſtantibus filiis maſculis.q.5 ſub n.34.* aſſerat cõtrariã partem,videlicet, ꝙ dos non ſubrogetur,ſeu ſuccedat loco legitimæ,eſſe magis communẽ,nihilominus ſpreta huiuſmodi aſſertione vti falſa,concurrendũ eſt in practica cum prima opinione , tanquã realiter cõmuni,& ſacroſancta,cum qua concurrit etiã Corn. *cõſ. 107.n.3.vol.2.* Dec. *conſ.260.n.3.* Affl. *dec.111.nu.11.* Capic. *deciſ. 176.n.9.* Pariſ. *conſ.63.nu.51.vol.2.& conſ.26.nu.83.vol.3.* Affl.cũ cæteris aggregatis per eum *ſub num.42.& ſeq.*& Gram. *in d. conſti.In aliquibus,nu 18.* vbi pariter concludit,quòd iſta legitima portio debetur filiabus ipſis ex rebus , & bonis hæreditariis,& ita aſſerit vidiſſe de facto ſeruari : prout latiùs ſcripſimus *ſuprà in opi.455. Legitima non debetur,poſt prin.*

Fallit decimò,ꝙ filia excluſa à ſtatuto donec ſuperſunt maſculi poſſit aliquando ſuccedere. Vnde ſcias,ꝙ filia,quam ſtatutum à ſucceſſione donec ſuperſunt maſculi excludit,etiam ſi poſt quadraginta annos deficerẽt maſculi ad ſucceſſionem admittetur:vt per Bat. *in l.ſi.ff.ad Tertul.* cuius opinionem fatetur eſſe communem Soc. *conſ.63.in,cauſa vertente,col. 1.lib.1.* Dec. *conſ.607.nu.16.* Io.Dilectus, *in tract.de arte teſtãdi, caut. 6.nu.5.nu.11.*& Soc.Nepos *conſ.110.nu.4.& 16. vol. 2.& conſ.1. nu.1.lib.1.& conſ.31.nu.1.eodem vol.* quam quidẽ Bat.doctrinam communem ſequuntur Bal.Pau.de Caſt.Sal.Corn.cæteríque omnes *in l.1.C.de libēr. præte.* poſt alios quamplures relatos per Soc. *conſ.1.nu.1.lib.1.* Et intelligit procedere vltra præallegatos Doct.ipſemet Soc. iun. *in d.conſ.110.nu.16.& conſ.114. nu.1.2.& 3.eodem vol.* quando fœmina non ſimpliciter excluditur,ſed temporaliter,veluti donec,& quandiu maſculi ſuperſint;ſecus autem eſſet ſi fœminæ excluderentur ſimpliciter per ſtatutum extantibus maſculis : quia hoc caſu excluſio earum eſſet perpetua.

¶ Et hoc idem procedit etiam in feudo:vt conſtitutio Regni,In aliquibus amplificetur,atque locũ ſortiatur ſimiliter, vbicunq; tractaretur de ſucceſſione in feudo plano,& de tabula:adeo quod deficientibus maſculis,fœminę in eo ſuccedant:vt extat religioſe quidẽ deciſum in facti contingentia, in ſacro concilio Neapo.atteſtante intelligẽtiſſimo domino Vincentio de Franchis, *in dec.7.in cauſa Angela,ſub nu.1.*

Interpretatur vndecimo loco dictũ ſtatutũ,ꝙ filius maſculus excludat fœminã,ſimpliciter locũ habere etiã in ea , quæ momẽto fuit excluſa,vt in perpetuũ excludatur,& ſic ſufficit tũc,ꝙ momẽto maſculus fœminã excluſerit,vt ſit excluſa in perpetuũ:ſec.Bald. *in l.ſi quis poſthumus.§.1.col fi.ff.de liber.& poſth.* quam ſequitur Dec. *conſ.623 col.1.*& Alex. *conſ.43. lib.3. repetito in conſ.53.conſideratis his quæ in themate,n.4.vol.6.*

Interpretatur duodecimò prędictum ſtatutũm excludens fœminas dotatas à ſucceſſione , verificari etiam in ea fœmina , cui dos promiſſa fuit:vt per Bald. *in l. non ſine. C.de bonis quæ liber.* Affl. *dec.61.*& Iaſ. *conſ.11.col.2.lib.1.*

In cõtrariã verò ſentẽtiã videntur inclinare Iac.de Arer. Pet.Cyn.& Fulg. *in d.l.no ſine.* Cuin.& Imo. *in l.Titio contũ.§. Titio genero,ff.de cond & demon.* Alex *conſ.13.col.4.vol.3.*&Soc. *cõſ.207.col.2.vo.2.* Sed in iſto cõflictu opinionũ caſu euenẽte, ſemper conſulerẽ pro prima opinione,quę videtur verior,vbi ſtatutũ ſimpliciter excluderet fœminã dotatã,ſecus vbicũque exigeret dotẽ eſſe datã:vt per Soc. *conſ.92.col.3.vol. 1.* quẽ ſequitur Brun. *in tract excluſ. fœminarum. in 7.quæſt.col. penult.*

Limitatur decimotertio hoc ſtatutũ,vbicunq; filius maſculus moreretur antequàm portionẽ ſibi debitã ex forma dicti ſtatuti adiret,& agnoſceret:quia tũc portio , ad quã ipſe filius admittitur ex diſpoſitione ſtatuti excludentis fœminã, nõ trãſmittitur ad quoſcunq;hęredes:vt voluit Sal. *in l.j.col.2. & ſeq.C.de adult.* ſed Salyceto noli adhibere fidẽ,ne te decipiat:quia cõtra eũ eſt com.opin.vt per Alex. *cõſ.20.vol 1.* Soc. *conſ.143.vol.1.& cõſ.296.vol 2.*& per Bru. *in ſuo trac.excluſ.fœmin.in 13.art prin.q.6.* Tiraq. *in tract.res inter alios acta,in limit. 42.& ſeq.fol.part.54.*& Nat. *in add. Alex in d.conſ.20.nu.1.*

Quia ſecũdum præcitatos Doct.ſufficit,quòd filius maſculus fuerit momento temporis,vt perpetuò excludat fœminã, & ſic ex potentia ſuitatis ipſe filius infans , ſi horam vixerit tantòm poſt mortem patris,hæreditatem patris ſui non aditam,tranſmittit ad quoſcunque hæredes.

Limitatur decimoquartò mentionatum ſtatutum,quòd filiæ iſtæ excluſæ per ipſum ſtatutum à ſucceſſione patris,cõputentur in numero filiorum ad faciendum partem in legitima : quia non excluduntur in totum,ſed vocantur ad dotem ipſam,quæ loco legitimæ ſuccedit. Vnde ſi extarent quatuor filię fœminæ , & vnus maſculus : tunc legitima dicti maſculi non eſſet triens , tanquam fœminæ haberentur pro non exiſtentibus,ſed eſſet ſemis,tanquàm filię ipſæ excluſæ facerẽt partem cum maſculo,& in numero filiorum computarentur ad calculandum eandem legitimam : vt voluit Cur.ſen.cum magna catherua Doct.relata per eũ *conſ.5.vbi ſub nu.1.& ſeq.* iſtam opinionem communem vocat,quam , vt veriorem ſequitur illuſtris Affl. *in d.conſtit. In aliquibus , nu.54.& ſeq.* vbi profert vtile,& magnum quippè verbum , ſe intellexiſſe ita ſemper iudicatum extitiſſe in ſacro regio concilio Neap.

¶ Et licèt contrariã partem,videlicet , ꝙ ipſę filiæ excluſæ aliter non numerentur in filiorum numero in minuendã legitima,firmauerit Brunus cum aliis Doct. aggregatis per eũ *in d.tract. quòd ſtantibus maſculis.quæſt.5.art.13.nu. 19.cũ cæteris multis ſeq.* aſſerẽdo eã veriorem,& cõmunem , ac ita fuiſſe in facti contingentia iudicatũ in patria ſua ; nihilominus à prima opinione,vti ſacroſancta,& cõtinuò obſeruata in ipſo ſacro regio Cõcilio,& realiter & re vera magis cõmuni,fatuũ foret in deciſiuis diſcedere. Et iſta opinio ita tetẽta aduerte, ꝙ eſt vtilis ad multa in practica:vt oſtẽdit Br. *in d.art.13.n.43.*

Limitatur decimoquintò antedictum ſtatutũ , vbicunque filia vigore eiuſdem ſtatuti dotata eſſet à patre,&poſt mortẽ ipſius moreretur vnus ex fratribus ſuis ab inteſtato:quia tũc repelli non deberet à ſucceſſione ſui fratris premortui ipſa ſoror,eſto ꝙ amplius nõ ſunt bona patris à quibus per ſtatutum filia excludebatur , ſed patrimonium ipſius fratris effectum apparet,& cõſequenter ſoror ipſa poſſet ſuccedere cũ aliis fratribus in bonis quondam patris,quæ reperirentur in hæreditate ipſius fratris vltimo loco mortui:vt voluit Bal.&

Pau.Caſt.*in l.1.C.de leg.hær.*Bald.*in c.1 §. quinetiam,nu.3.in tit. Epiſcopū,vel Abbatem,in vſib feud.*Ang.*conſ.*126 *teſtamenti fa-ctio.*10.Campeg.*in tract.de dote,part.5.quæſt.*67 Rom *conſ.*40. *viſis,ac diſcuſſis punctis,& conſtitutionibus,& conſ.* 442. *vt deci-ſionem accipiat.ſub n.1.cū aliis ſeq & in d.l.1.§.veteres.ff. de acq. poſſ.*vbi iſtam opinionem ſequuntur Alex.*nu.*8. *& ſeq.*& Iaſ. *nu* 23.*cum cæteris ſeq.*vbi allegat communem eſſe, *& in l.ſicut maior,nu* 3.*C.de repud.hære.& in l lecta.§.quod ſi ſtipulatus,ſub nu.*6.*ff.ſi cert.pet.*Cur.iun.*conſ.*65. *nu.* 1. & Afflictus etiam *in d. conſtitut.In aliquibus,nu.*22.*& ſeq.*

Sed vbicumq; ſoror eſſet maritata,& dotata à fratre poſt mortem communis patris,ei ſuccedere nequiret ſtātibus aliis fratribus,& præſertim in bonis,quæ habebat tēpore dotationis ipſius ſororis:deberet.n.remanere contenta dote recepta,ſecundū formam allegati ſtatuti:vt voluit gl.*in conſtitut.Regni, vt de ſucceſſionibus,in verb.coniugata.* Affl.*in d.conſtit.In aliquibus,nu* 16.*& in dec.*248.*n.*5.*& ſeq* & eſt tex. expreſſus *in d.conſtit.vt de ſucceſſionibus,*vbi apertiſſimè diſponitur,q̄ cōiugatæ & dotatæ à fratrū ſucceſſione repellātur.Sēper enim in excludendo fœminā à ſucceſſione per exiſtentiā maſcolorū cōſideratur an de bonis illius,de cuius ſucceſſione agitur, dotē receperit.*l.quoniam nouella,in fi.C.de inof.teſta.& l.vt liberis* C. *de collat.*And.de Iſer.*in c.1.de nat ſucceſ.feud.& in d. conſtit. In aliquibus,num.*32. *& in d.conſtit.vt de ſucceſſionibus* , *num.*18.& communiter Doct.*in l.1.§.veteres.ff.de acq.poſſ.*

Nec obſtabit ſororem extitiſſe nuptam,ac dotem recepiſſe poſt mortē patris,vt ſic dicatur dotata de bonis fraternis,& non paternis , iuxta *l ſed ſi plures.* §. a *ff.de vulgari & pupil.*& per Affl.*in d.conſtit.vt de ſucceſſionibus,*10.*not.* quia; cum hæreditas peruenerit ad filios cum onere dandi paragium ſorori, & ſic ex neceſſitate,non diceretur de bonis fraternis , ſed de hæreditate patris , & erit dos profectitia à bonis paternis, non autem aduentitia de bonis fratris.

Vnde ex his cōcluditur excludi ab omnibus bonis,quæ de hæreditate paterna fuerūt:à bonis autem poſtea quæſitis per fratrē ſuccederet fratri vnà cū aliis fratribus:quia de illis bonis nouiter acquiſitis per fratrē non eſt dotata,ſed tātùm de bonis fratris,quæ fuerūt paterna,& trāſierunt cū onere prædicto,videlicet dādi dotem ſorori , & ab illis excluſa repetitur per dotationē:vt elegāter determinauit Afflict. *in d.conſtitu.In aliquibus,nu.*23. Et ita in facto vidimus conſultum,& reſponſum,obtentumq; in anno 1563.per D.Ioannem Franciſcum de Nobilibus de ciuitate Ducali compatrem meum, & Iuriſconſultū equidem emūctæ naris,& inſignis eruditionis,in quo quippè conſilio apparet elegantiſſima,& profundiſſima ſubſcriptio illuſtris D.Ale.Oliuæ cōciuis mei, aduocati cōciſtorialis,& præclaris animi dotibus mirificè ornati.

Et cum præſens res non careat difficultate , ideò inuento alto mari neceſſariò nauigādū arbitror,ne poſt terga diſcrimina,obſtaculáq; obſcura remaneāt , & lectores in labyrinthum erroris facile incidere poſſint. Diſcurro itaq; q̄ hæreditas adita per fratrē , non dicatur amplius hæreditas patris, nec bona paterna,ſed fraterna:ſecund.Bald. *in c.1.§.quinetiā, in tit.Epiſc.vel Abbat.*Iaſ.*in l.1.§.veteres,col.3.ff. de acq.poſſ.& in l.eius qui in prouincia,col.5 ff.ſi cert.pet.* Io.de Neuiz. *in Sylu. nupt.lib.*4.*nu.* 82.Gram.*conſ.cuuli* 53.*in cauſa hæreditatis* , *nu.*9. *& ſeq.*& Cæſarem Vrſil.*in additio. Afflict.in deciſ.*178.*n.*3. vbi explodit,deridétq; diſtinctionem Afflicti , & ſequacium ſuprà relatam *in d.conſtit.In aliquibus,ſub nu.*16. & refert etiam ita obtinuiſſe in facti contingentia in magna curia Vicariæ.

Et ratio eſt:Nam mutata perſona,mutatur quidem conditio rei.*l.per procuratorem,aliàs Paulus.ff.de acq.hæred.*& firmat And.de Iſer.*in c.1.in tit.de nat.ſucceſ.feud.ſub nu.* 14.*cum aliis ſeq.*quòd ad hoc,vt repellatur mulier dotata à ſucceſſione alicuius,requiritur,quòd ſit dotata de bonis eius, de cuius hæreditate agitur.& refert,ſequitúrque Afflictus *in conſtit.ob filiorum culpas,nu.*9.*in tit.vt pater ſeruidicati, nihil ex delicto filij poſſit condemnari,in* 2.*part.rub.*9.& idem And.de Iſer. & Affl. *in d.conſtit.In aliquibus,n.*20.*& ſeq.*& Gram.*conſ.cuuli* 31. Vincentius,*ſub nu.*25.*& ſeq.*

Et hinc meritò concludebat Andreas de Iſern. *in d.ca.1.de nat.ſucceſ.feud.in vſibus feudorum* , quòd feudum paternum poſtquàm peruenerit ad filium , non dicatur amplius paternum,ſed ipſius filij.

Et ad hoc vt ab hæreditate patris excludatur filia , neceſſe eſt,vt ſit dotata de bonis patris,antequam tranſeant ad filiū: ſtante maximè,q̄ præmemorata conſtitutio,In aliquibus,eſt ſtricti iuris,& ſtrictè debet intelligi,& ſolūmodò in caſu,de quo loquitur,& nō dilatatur Alex.*col.*151.*n.*3.*vol.*2. *& conſ.*29. *vol.*1.vbi propriè loquitur de antedicta cōſtitu.Regni,In aliquibus.Et inter alia ponderat accuratè quidem conſtitu.illā cōtinere illud verbum,debere(quod neceſſitatem importat) intelligi,q̄ dotata excludatur ſolum,& dūtaxat ab hæreditate dotantis.Et licet ibi loquatur in materia feudali:tamen quātum ad intellectū ipſius conſtitu.concordat cum aliis.Vnde Affl. *in d.conſtit.vt de ſucceſſionibus,n.*23. determinat nō obſtare,quòd filia habuerit dotē de bonis paternis,& frater teneat,& poſſideat per ſucceſſionem bona paterna:quia nō dicūtur amplius ea bona paterna,ſed fraterna: ea ratione potiſſimùm,mutata perſona,&c.vt *d.l.per procuratorē,aliàs Paulus.*

Et ſic demùm ſtatutum excludens ſimpliciter fœminā à ſucceſſione,intelligendū vtiq;foret à ſucceſſione dotātis,&non vlterius:ſecundum cōmunem opinionē omnium in iure ſcribentiū,trutinatam,diſcuſſam,atq; citatā per Curt.iun.*conſil.*65.*caſus talis eſt,ſub nu.*1. Et hanc partem audiui aliàs verbotenus, & in ſcriptis fulcitam ſubtiliſſimis & nouis argumentis,& realiſſimis rationibus per accuratiſſimū,peritiſſimúmque D. Terentium Turcanicum V.I.D.conciuem meū : quē in conſulendo,atq; diſceptando ſemper noui in fractione panis veritatis ſtrenuum defenſorem. Cùm itaque ego infœlix peccator videā quæſtionem hanc cōtrouerſiſſimam,atq; plenam in ſentibus,& ſpinis,in qua certatim omnes variant, difficulter quidem eius exitum,& veritatem inuenire poſſū. Vnde in tam dubitabili,& tenebroſo paſſu,expectarē videre deciſionem ſacri regij concilij Neapolitani pro reſolutione, &extricatione præſentis quæſtionis:& tāto magis,cùm Vrſil. *in add.Afflict.in d.dec.*178.*n.*3. recenſeat præſentem caſum in eo pendere , & controuerti per remedium appellationis indeciſum.Attamen fateor aliàs præſtitiſſe patrocinium in anno 1573 ad fauorem reuerendi D.Marij de Altouatis , contra magnificā D. Violantem eius ſororem,ciues meos,penes grauiſſimum D.Alphonſum de Hoyo,tūc meritiſſimū,& laudatiſſimū auditorē ſereniſſimæ D.Margaritæ de Auſtria,in ciuitate noſtra.quę quidē D.Violantes,cùm prætēderet ſuccedere in bonis Pōpeij ſui fratris ab inteſtato mortui,ſimul cū prædicto D.Mario,conſului ex diſtinctione memorata Afflicti,& ſequacium,prælibatā ſororē non potuiſſe ſuccedere in bonis antedicti Pōpeij ſui fratris:& cùm partes ipſæ vidiſsēt tā magnū torrentē cōtrouerſiarū , nō aliter expectato dubio litis euentu,& ſententia,inter ſe ad concordiam deuenerūt.

Sed ſtatutum hoc excludens fœminas dotatas, an excludat eas ab hæreditate patris decedētis ab inteſtato à bonis vbiq; exiſtētibus,vel à bonis ſolummodò in loco ſtatuti ſituatis?Et quia materia hæc,quomodò,& quibus caſibus forenſis ſtatuti ſubijciatur,confusè admodum tractatur,conſiderandi vtique neceſſariò forent complures caſus.

¶ Et primus eſt,quādo defunctus de cuius ſucceſſione agitur,&fœmina,quæ prætēditur excluſa ab hæreditatē,& is qui vult ſuccedere,omnes ſubſunt iuriſdictioni alicuius loci,in quo viget ſtatutum excludens fœminas : defunctus verò alia bona habebat in alieno territorio,in quo huiuſmodi ſtatutū viget;& quæritur an vires ipſius ſtatuti porrigātur ad iſta bona;ita quod fœmina excluſa à bonis in territorio ſtatuti exiſtentibus,cenſeatur ab aliis,quę alibi reperiuntur excluſa.Et Alex.*conſ.*16.*& cōſ.*128.*vol.*1.Lapus *in alleg.*91.*n.*7.& ibi Quin. Mando. *in add.in litera P.*Card.*conſ.*2.Corn.*conſ.*202.*n.*11. *vol.* 2.*& conſ.*162.*nu.*6.*vol.*3.Iaſ.*conſ.*163.*per totum.vol.*2.*& in l re cōiunctis,nu.*215.*ff.de leg.*3.Goza.*conſ.*49.*nu.* 8. Curt. iun.*conſ.*110. *nu.*7.Pariſ.*conſ.*68.*nu.*9.*vol.*2. omnes indiſtinctè firmauerunt ſtatutū non extendi ad bona in alieno territorio ſita, & plerique ex eis planum faciunt iſtam eſſe communem opinionem:cui inhæret Rota Rom.atteſtante Puteo,*dec.*357.*lib.*1.& hæc eſt quæſt.Bar.*in l cunctos populos,nu.*42.*C.de ſum. Trinit. & fide catho.*qui in ſua diſtinctione eſt communiter reprobatus:vt in medium referauit Curt.iun.*conſ.*5.*nu.*42.

¶ Secūdus verò caſus eſt,quādo defunctus ſtatuto erat quidē ſubditus,ſed tā is qui vult ſuccedere,quā fœmina excluſa, ſunt forēſes.Et in his terminis Bru.*de ſtat.fœ.& cogn.lin.à ſucceſſione exclud. art.*6.1.*q.n.*26.*v.In hoc difficili;* Soc. iu.*cōſ.*25.*n.* 15.*vol.*3.& Ruì.*conſ.*48.*n.*4.*vol.*3.tenuerunt,q̄ fœmina nō excludatur. Mens.n.ſtatuentium nō eſt ſtatuere in cōmodū illorū,quibus incōmodum,& damnum præſtare non poſſunt.

Natta

Natta, *conſ.*148.*nu.*1.*vol.*1. Nam in huiuſmodi ſucceſſione, quæ ab inteſtato per ſtatutum defertur, habenda eſt ratio vocatorum, non autem defuncti: vt concedit Alex. *conſ.*100.*nu.*2.*vol.*3. Et vt idẽ Alex. inquit *conſ.*44.*nu.*15.*vol.*5 requiritur, quòd & perſona defuncti, & is qui vult ſuccedere, ſint ſubditæ ſtatuto. & Alexandrum ſequitur Pariſ. *conſ.*1. *nu.*26.*vol.*3.

¶ Tertius caſus eſt, quãdo & defunctus, & fœmina, & is, qui vult excludere, ſunt forenſes. Et iſte eſt caſus, in quo cõſuluit Rui. *in d. conſ.*48.*col.*3. qui firmat fœminã nõ excludi, cui' opinio adiuuatur, & optima ratione: quia forẽſes nõ debẽt gaudere beneficio ſtatutorũ. Brun. *in d. artic.*6. Pariſ. *vbi ſup.* & Tiraq. *in tract. de primogen. q.*44.*nu.*4. & etiã ex his, quę ſup. adducta fuerunt; & in hoc caſu loquitur etiam Bartol. *in d. q.*

¶ Quartus caſus eſt, quando perſona, quæ venit excludẽda, eſt ſubdita ſtatuto: forenſis autẽ ille, qui prætẽdit ſuccedere & excludere. Et hoc caſu Alex. *conſ.*111.*nu.*3.*&* 14 *vol.*7. concedit, quòd forenſis ſuccedit de iure communi, cũ per ſtatutum ſit remotum obſtaculũ fœminæ: ſed cõtrarium firmauit *cõſ.*41. *per totũ, eod. vol.* & hoc caſu Rota Rom. tenuit in cauſa Parmen. de Valentib. forenſem nõ excludere perſonam excluſam à ſtatuto, cuius tamẽ præcipua intẽtio fuit excludere nubentes extra territoriũ, nõ autẽ includere cõſanguineos.

¶ Quintus caſ. eſt, quando is, qui vult excludere, & fœminæ ſunt ſubditæ ſtatuto, defunctus autem forenſis. Et hoc caſu conſuluit Rui. *conſ.*195.*nu.*5.*vol.*2. fœminam non excludi, licet male: ſecundùm aliquos ex præcitatis doctor.

¶ Sextus igitur, & vltimus caſ. eſt, quãdo is, de cui' hęreditate agitur, eſt forenſis: perſona autẽ, quę vult excludere eſt ſubdita & incola, & fœminę ſunt forẽſes. Qui caſ. cũ in ſpecie diſcuſſus, & decis' nõ reperiatur, authoritatib. decidi nõ põt, ſed rationib' in quib. Doct. inter ſe diſcordes reperio, qui. n. aſſeuerant ſubditũ, & incolã poſſe excludere ſorores, mouentur primò:

¶ Quia cũ ſubditus tãquã incola debet gaudere beneficio ſtatuti, & intẽtio ſtatuti ſit nõ tãtũ excludere fœminas, quã includere maſculos: cũ excluſio oriatur propter incluſionẽ; vnde ipſe põt ſui incluſionẽ tãquã id dp fuit principiũ in mẽtem ſtatuentium allegare contra forenſem, dicentem excluſionem ſibi non obſtare.

¶ Secundò, ſi quando vterque eſſet ciuis, maſculus excluderet fœminam: multo magis dicendum eſt, quòd ex tacita ſtatuentiũ mente excludat forenſem non agnitam à ſtatuto, & ideò malè conſuluit Alex. *conſ.*44.*vol.*5. vt ibi in additione.

¶ Tertiò cũ Bar. diſtinctio *in d. l. cunctos populos. n.*42. quod ſi ſtatutũ loquatur in perſonã, ſi defunctus erat forenſis, ſtatutũ nõ liget: ſi autẽ ſubditus ſtatuto, ſecus, ſit cõmuniter reprobata; neceſſe eſt, q̃ Doct. noluerint conſiderari perſonam defuncti, & reprobent Bar. etiã quando defunctus eſſet forẽſis. Doct. n. vt plurimũ generaliter loquendo reprobãt diſtinctionẽ Bar. & conſequenter intelligunt ſtatutũ habere locũ, ſiue defunctus ſit forenſis, ſiue ſubditus. Cyn. *in d. l. cunctos populos. col. fi.* & Bald. *nu.*17. *cũ ſeq.* Alex. *conſ.*19.*nu.*7.*vol.*6. vbi apoſtil. & eadem *conſ.*44.*vol.*5. q̃ iſta eſt cõmunis, & vera opinio. Soc. iun. *conſ.*25.*nu.*8. *cũ ſeq. vol.*3. Brun. cumulatiſſime in loco pręcitato. Ioan. Le cirier, *de primogen. lib.*2.*q.*7.*nu.*6. Pariſ. *conſ.*84.*nu.*42. *& ſeq. vol.*1. Tiraq. *de primogen. q.*46.*num.*2. qui *in fine d. quæſtionis* planũ facit ita ſeruari in Gallia, & Natta *conſ.*148.*nu.*1.*vol.*1. *& conſ. ſeq. nu.*13. *&* *conſ.*14.*vol.*3. Et opinio hæc adiuuatur ex eo, quòd perſona defuncti nõ videatur habenda in conſideratione, cùm ſtatuentes prouideant non defunctis, ſed ſuperſtitibus. Reſpectu enim defuncti ſtatutũ non poteſt diſponere, niſi de rebus: cùm enim poſt obitum perſonę tractetur de ſucceſſione ipſius, ipſa perſona non eſt habenda in conſideratione, ſed perſona potius, cui ſtatuentes prouidere voluerunt: alioquin nullus daretur caſ. in quo procederet antiquorum Doctor. opinio, & eorum, qui illos ſequuntur, qui conſtituunt commu. opin. vt ex eorum numero ſupra allegato, vt ex authoritatibus eorum, qui teſtantur de communi, apparet, niſi detur iſte.

¶ Quartò, quia Doctor. antiqui ea moti ſunt ratione, ſiquidem, ſtatutum quomodocunque ſit conceptum, ſemper de bonis dicitur diſponere. Cyn. *in d. l. cunctos populos*, cum aliis pręcitatis, & quamplures refert d. apoſtil. ad Alex. *in d. conſ.*44.*vol.*5. *& in conſ.*16.*vol.*1. quę dicit, & explanat hanc rationem veram, & diſtinctionem Bar. verbalem.

¶ Nec illos mouebat maximus numerũ, & caterua Doct. quos refert Rol. *conſ.*24.*vol.*3. Alex. enim *conſ.*41. *in fin. vol.*7. quærit, an ſtatutum cõprehendat clericum. idem *conſ.*111.*n.*3. *&* 14. *eod. vol.* loquitur iuxta quartũ caſum, cuius contrarium tenuit *in d. conſ.*41. *in prin.* & in his terminis procedit conſ. Bald. 460. *vol.*1. & Sign. 168. loquitur in lõgè diuerſa materia, Abbas etiam *conſ.*52.*n.*2.*vol.*2. quærit an ſtatutũ reſpiciens ſolennitatẽ actus, liget forenſem. Soc. *conſ.*97.*vol.*1. loquitur in ſtatuto habilitatẽ notariũ, & ſequitur opinionẽ Bart. q̃ ſtatutum loquens in rẽ, afficiat forenſem. idẽ *conſ.*132. *vol.*2. loquitur de ſtatuto habilitante minorẽ. Corn. *conſ.*45. *lib.*1. ne verbum quidẽ, *&* *cõſ.*152. *eo. lib.* loquitur etiã in aliis terminis Iaſ. *conſ.*59.*col.*2.*vol.*3. agit de ſtatuto, q̃ minor habeatur pro maiore. Areti. *conſ.*54.*col.*2. loquitur de ſolennitate adhibẽda per mulierẽ. Tiraq. *de legib. connub. Gloſſ.*1.*nu.*225. Marſ. *in l. fi. n.*91. *de iuriſd. omn. iud.* Brun. *conſ.*20. Alciat. *conſ.*84.*n.*2. Franc. Marci *deciſ.*155. *in fine*, & Natta *conſ.*47. oẽs tractant longe diuerſas materias ab iſta, de qua agitur, & Dec. *conſ.*276. *vol*3 *ver.*2. refert doctrinam Bart. ſed aſſerit, quòd requirit altiorem indaginem, qui omnes ſi deducantur ex his, quos refert Rol. non admodum multi pro ſua opinione remanebunt.

¶ Prętereà oẽs ſequi videntur Bart. quãdo tã is, qui vult ſuccedere, quã is qui vult excludere sũt forẽſes, quorũ opinio cõuenit his, quę primo, & ſecũdo caſui ex ſupra diſtinctis dicta fuerũt, qui nihil habent cõmune cũ propoſito: cũ is qui vult excludere ſit ſubditus ſtatuto, & conſequenter ab eo vocatus.

¶ Qui verò contrariã opin. tenebãt, mouebãtur, q̃ veniens ab inteſtato, venire dicitur ex tacita defuncti voluntate. *l. ſi quis cũ nullũ, & l. conficiuntur. ff. de iure codicil.* & illa voluntas defuncti cenſetur conformis ſtatuentiũ menti. Bar. *in l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad Trebel.* quod nẽpè intelligendũ eſt ſec. legem ſuæ patriæ. Georg. Natta, *in tract. de ſtatu. q.*2.*v.*36.*v.*7. *&* 8. Si igitur pater in propria patria potuit ſec. legem ipſius patrię vocare filias vnà cum filio, ita & tacitẽ. quòd argumentũ fuit Iacob. Butrig. *in d. l. cunctos populos, in* 3. *col. verſ. Quidã dicunt* & Salyc. *ibid. n.*13. *& ſeq.* & Putei *deciſ.*31. *lib.*2. licet non ſit deciſio, ſed votum particulare ipſius datum Ioanni Aloyſio Aragoniæ, qui ſequutus fuit opinionem Putei, & vidi in voto ſuo iiſdemmet rationibus, quę leguntur *in d. deciſ.*

¶ Secundò, arguebãt à cauſa teſtati ad cauſã inteſtati, Bal. *in l. precibus. C. de inoffic. dot.* & Euerar. *in loco à cauſa teſtati.* Sicut. n. ſtatutũ excluſiuum fœminarũ ceſſat ſtãte teſtamento. Alex. *conſ.*131.*n.*2. *in fi. & n. ſeq. vol.*1. Iaſ. *in l. ſi emancipati. nu.*34. *C. de collat.* & Rui. *conſ.*144.*n.*15. *& conſ.*152.*n.*3.*vol*2. cum aliis, de quib. per Tiraq. *in l. ſi vnquã, in verſ. Suſceperit liberos, n.*123. ne filię fœminę ſint deterioris conditionis, quã extraneus. Et quia ſtatutum diſponit in cauſa inteſtati, cui diſpoſitio ex teſtamento refragatur: ita etiã debet ceſſare in cauſa inteſtati. Voluntas. n. tacita teſtatoris habetur pro expreſſæ: vt *in d. l. ſi quis cũ teſtamentum nullũ*, ponderanda ex ratione tex. *in illis verbis: Intelligitur omnino is quoque hæres ſcriptus.*

¶ Quibus in contrariã partem inclinantes reſpondebant, q̃ opinio Salyc. reprobatur per Doct. & Bal. *in d. l. cunctos populos, n.*17. & Alex. *conſ.*128. *co.*3. *vol.*1. & Cor. *conſ.*162 *propè fin. vol.*3. & quòd in caſu Putei defunctus erat ciuis, & inter forẽſes de ipſius ſucceſſione agebatur, ſec. terminos ſecundi caſ. ſup. conſtituti: hîc verò verſamur in caſu, in quo ciuis vult excludere forenſes à ſucceſſione bonorum illius, qui non erat ſubditus ſtatuto, ſed habebat bona in territorio ſtatuẽtiũ, & allegabatur ad hoc præmemorata deciſio Putei 357. *lib.*1. *in ep. Dubitaui ego ſecundo Octobris*, & in Rota fuiſſe reſolutum teſtatur, quòd ſtatutum Parmen. excluſiuum fœminarum nõ porrigitur ad bona exiſtentia extra territorium, quę Rotæ deciſio vnà cum opinione omnium, qui firmant ſtatutum nõ extendere vires ſuas vltra ſuum territorium: neceſſe eſſet cõcludere, quòd ſit falſa, ſi præſumendum eſt mentem teſtatoris decedentis ab inteſtato fuiſſe conformem ſtatuto patriæ ſuę, & ita indirectè ſtatutũ habebit locũ extra ſuũ territoriũ.

¶ Quò verò ad argumentum à cauſa teſtati ad cauſam inteſtati, aſſerebant Doct. ipſi, quòd ex eo ſequeretur, q̃ nunquã daretur caſus, in quo ſtatutum excluſiuum fœminarũ locum haberet. Nã ſi ex pręſumpta mente teſtatoris deberet ceſſare diſpoſitio ſtatuti, ſicut per expreſſam, certè daretur pręſumptio, quod ex ęqualitate affectionis erga filios vtriuſque ſexus defunctus ab inteſtato ex æquis portionibus ſemper vocaſſet maſculos, & fœminas: & eò magis, cùm mens ipſius adiuuetur ex diſpoſitione legis maximum vitium *C. de liber. prater.* quæ cùm ſit clara adiuuat dubiam defuncti mentem,

ex quo ſtatutum redderetur eluſorium, quod eſt abſurdum. Ruin. *conſ.160.num.4.vol.4.* cum mille ſimilibus.

¶ In hac igitur quæſtione plena ſentib', & ſpinis, in qua certatim omnes ita variãt, vt difficulter eiuſrei exitum inuenire poſſim, videndũ eſſe duxi de veritate opinionis Salyc. *in d.l. cũctos populos.n.14.verſ.Si verè bona.Cod. de ſumma Trin. & fide catho.* an ſit vera, vel pro ipſa, & an cõtra ipſam ſit cõmunis opinio: & infiniti prope Doct. tutrinãtes hũc tenebroſum, diſputabilẽmq; articulum in mediũ reſerauerũt illam eſſe cõmuniter reprobatã, & præſertim Tiraq. *de primogenit.q.46.n.15.& 23.* & contra illam vigent duæ concluſiones pariter cõmuni calculo receptæ, videlicet, quòd ſtatutum non porrigit vires ſuas extra ſuum territorium. magis communem pateſacit Crau. *conſ.30.n.3.* qui plures refert, Rub. Alex. *conſ.71.in vl. dubio.* & Tiraq. *in loco allegato, nu.1. & ſeq.* & hanc opinionem ſequuta fuit Rota Rom. *in deciſ. Putei 355.lib.1.*

¶ Altera etiam eſt, ꝙ ſtatutum, ſiue ſit conceptũ in perſonam, ſiue in rem, ſemper afficiat bona contra diſtinctionem Bar. quam opinionem eſſe communẽ teſtantur allegati in diſcurſu in 3. fundamẽto Doctorũ aſſeuerantium, ſtatutum excluſiuum fœminarum habere locum, etiã quando teſtator, & perſona excluſa ſunt forenſes: quæ quippè opinio vix poteſt habere locũ in alio caſu, præterquã in hoc, in quo verſamur: vt ex diſtinctione caſuũ, quæ habetur in diſcurſu videri põt.

¶ Quò verò ad veritatẽ rationis, quę per Saly. allegatur, pariter explanauerũt Doctores. illã non ſubſiſtere, nititur. n. in diſpoſitione *l.conficiuntur.ff.de iure codic.* vbi hæredes venientes ab inteſtato, ideò intelliguntur inſtituti ex teſtamento, quia creditur, ꝙ teſtator relinquendo ab illis fideicõmiſſum, illos hæredes inſtituerit: quæ ratio Baldo Corneo, & aliis allegatis in diſcurſu non placet: quia hæc eſt præſumptio, & ſupra præſumptionem diſpoſitio: & ideò Gloſ. *ibi in verſ. Creditur*, dicit, quod non admittit probationem in contrarium. ex quo Bald. ibi colligit, ꝙ ſi defunctus reputauerit hæredẽ ab inteſtato indignũ, & inteſtatus deceſſerit, ipſe hęres ſuccedet perinde ac ſi fuiſſet inſtitutus, non obſtãte reputatione defuncti. Lex. n. eſt, quæ defert hæreditatẽ decedentiũ ab inteſtato. *l.2.§.hæc autem bonorum.ff.vnde legit. & §.1.Inſtitut.de hæredit.quæ ab inteſtato defer.ibi in illis verbis ex l.12. tab. quæ denotant eam immediatam.* Vnde licet perſona defuncti ſit cauſa mediata, tamen immediata debet attendi. Sarn. *in regn. de iur. quæſt.non toll.quæſt.3.prope finem.verſ. Et hoc plurimum*, cum aliis congeſtis per Tiraq. *in tract. ceſſan.cauſa, limit.20. nu.6.* Et ideò non à teſtatore, ſed à lege dicuntur habere titulum. Bal. *in l.ſi emancipati, nu.11.C.de collat.* Io. de Garron. *in repet. auth. ex teſtamento.C.de ſecund.nupt. nu.7. & ſeq.* Non enim poteſt dici inſtitutus, licet veniat ex tacita mente defuncti. Mar. Salom. *in repet.l. Gallus.in prin.nu.39.ff.de liber.& poſthum.*

¶ Præterea ſicut ex præſumpta mẽte defuncti nõ poteſt argui, ꝙ in bonis in alieno territorio exiſtẽtibus ſuccedatur, ſecundũ ſtatutũ ſuę patrię, & originis: quia cẽſetur cõformare ſe cũ diſpoſitione iuris cõmunis, ꝙ ſtatuta nõ porrigũt vires ſuas extra territoriũ: ita iſte forenſis cenſebitur ſe cõformare cũ diſpoſitione iuris cõmunis volẽtis, ꝙ ſuccedatur ſecundũ ſtatuta locorũ, in quibus ſita ſunt bona, cùm præſumatur quodãmodò hæc ſtatuta ſciuiſſe: quia de illis ſaltem in genere potuit cogitare. Are. *cõſ.11.n.4.* Ale. *cõſ.33.n.29.& ſeq.vol.2.* Ex alio etiã tollebãt Doct. diſpoſitionem *d.l.conficiuntur*, vt non mirum ſit, ſi ibi ex fideicõmiſſo iniuncto hæredibus ab inteſtato, iidẽ ex teſtamẽto cenſentur inſtituti: quia cùm aliter grauari nõ poſſunt. *l. ab eo.C. de fideic.* in neceſſariũ antecedens cẽſetur eos teſtator honoraſſe. Sicut dicitur de ſeruo ſimpliciter hærede inſtituto, cui in neceſſarium eſt relicta libertas, de qua nulla fuit habita mẽtio. *l.quidem. C. de neceſſ. ſeru.hære.inſt.§.1.Inſt.quib.ex cau.manumit.non licet.* Nõ quippè obſtant authoritates, quæ allegantur ad probandum, quòd quando teſtatur eſt forenſis, ſtatutum loci, in quo ſita ſunt bona, non debet attendi: quia Ruin. *conſ.48.vol.3.* reſpondet in caſu, quo & defunctus, & is qui volebat excludere, & fœmina excluſa erant forenſes. Idem *conſ.49.nu.5.eod.volu.* receedit ab opinione pro qua allegatur, *nu.7.* idem *conſ.39.nu.16.v. Nec prædictis, vol.1.* loquitur in caſu, quo teſtator erat ſubditus, & bona erãt in territorio ſtatuẽtium. Iaſ. *conſ.80.n.3. vol.3.* videtur facere in contrarium, dum vult in ſucceſſione habentis bona in diuerſis locis attendi debere ſtatuta vniuſcuiuſq; loci. Grat. *conſ.21.n.30.vol.1.* fuit potius in contrariũ, dum firmat, quòd attendatur perſona filij ſubditi ſtatuto excludente matrem, non autem matris forenſis. & hanc opinionem dicit magis communem Alex. *conſ.19.nu.7.vel.1.* proponit caſum, quando defunctus ratione incolatus erat ſubditus ſtatuto: no autem verſamur in defuncto forenſe.

¶ Præterea ipſe teſtatur de cõmuni, ꝙ ſtatutũ ſiue ſit conceptũ in rem, ſiue in perſonã, ſemper afficiat ipſas res. idem *conſ.44.vol.5.* reprobatur per addit. Cur. iun. *conſ.5.n.42. verſ. Ad ſeptimũ.* meminit de communi concluſione diſtinctionis Bar. Et licèt aſſeueret, ꝙ debet attendi domicilijũ viri, tamen adijcit copulatiue, & vbi bona ſunt ſita: nã ſi ſimpliciter attẽdi deberet locũ domicilij, ſequeretur, ꝙ adhæreret opinioni, quàm ipſemet reprobatã communiter teſtatur & Butrigarij, qui pariter cõmuni voto Doctorũ omnium reijcitur. Berous *conſ.60.n.30.& ſeq.* loquitur in diuerſo ſtatuto, videlicet prohibente aliquid relinqui. Et mouetur, ꝙ ſtatutũ loquens in perſonam, nõ afficiat forenſem, & nõ ex ratione Saly. Soc. *conſ.36.nu 4.* ſequitur opinionẽ Salyceti, quòd ſtatutũ loci originis porrigat vires ſuas extra territorium, quæ eſt dãnata, Natta *conſ.581.nu.24.vol.3.* eſt merus relator opinionũ, & de veritate illarũ nihil affirmat, ſed vnamquamque earũ ſupra quo cõſuluit dicit applicari: & ita Capha. *conſ.309.n.68.vel.3.* Rimin *conſ.268.n.14.vol.2.* nititur ea ratione, quòd defunctus cenſetur relinquere bona vẽniẽtibus ab inteſtato, quibus cõtra ſuam voluntatẽ non poteſt adimere hæreditatẽ: quæ ratio falſa vtiq; eſt, cùm diſponendo de rebus ſtatuta ligent etiã forenſes, vt inquiunt Doct. omnes. Pariſ. *conſ.53.nu.84.* ſequitur diſtinctionem Bart. quæ pluries dictum fuit, diſcernitur apertiſſimè cõmuniter reprobata. Crau. *conſ.271.nu.4.* cõſuluit in ſtatuto dante formã actui. Votũ Putei *inter ſuas deciſiones 31.li.2.* cõtinet diuerſum caſum à propoſito, videlicet, quãdo defunctus erat ſubditus ſtatuto. Et nõ ſequitur, quòd rationes, quas ipſe ſequutus extitit, fuiſſet etiã amplexus quãdo defunctus eſt forenſis, & is qui vult excludere eſt ſubditus. Ex quibus reducẽdo omnia, quàm ſimpliciſſimè ad veras, & genuinas ſententias cõcurro cũ regula, quòd quando defunctus, & perſona ſunt forẽſes, is vero qui agit ad excluſionẽ ſubiacet ſtatuto excluſiuo fœminarũ, excludat ſorores vigore *l.maximum vitium.C.de liber.præt.* prætendẽtes ex æquis portionib. cum fratre ſuccedere. Viuius.

68 Satutũ excludẽs fœminas propter maſculos, nõ habet locũ in hæreditate clerici, ex vna cõmuni, licet contrariã dicat magis com. Burſ. *conſ.93.n.16.& 36.* & vide *conſ.76.nu.28.lib.1.*

69 Satutu in quo cauetur, ꝙ primogenitus ſuccedat in hæreditate paterna, etiã ſtãtibus aliis liberis, ſortitur effectũ cõtra clericũ, vel filios, qui effecti sũt clerici. Io. de Rip. *in lib.1. de legib.reſpõſ.2.n.2. & in reſpõſ.6.n.11.* commun. dicit. B. Vill.

70 Clericus agnatus excludit fœminam propter ſtatutum excluſiuum fœminarum ſtantibus maſculis, ex magis cõmuni per Burſ. *conſ.93.nu.27.lib.1.* vbi *nu.44.* dicit, quòd clericus ſecundo genitus, ligatur ſtatuto laicorum, licèt ſit factus clericus poſt ſtatutum. ſecundùm magis communem per Burſ. *ibi, & nu.29.* quòd clericus vtens ſtatuto laicorum ad ſui fauorem, & eodem contra ſe vti debet.

71 Statutũ excludẽs matrẽ per patrẽ, nõ extẽditur ad patruũ magnũ. Iaſ. *in l.ſi mater.n.2.C.de ſucceſſ.edi.* communem dicit.

72 Statutum excludens aliquem à ſucceſſione, an intelligatur ipſum excluſiſſe quoque à petitione legitimæ? Reſpon. quòd in iis caſibus in quibus ſtatutum poteſt in ſpecie aliquẽ excludere à legitima, ſi excludat ipſum generaliter à ſucceſſione, intelligitur quoq; excluſiſſe à petitione legitimæ. vt firmat Ang. *conſ.105 incip.ſtatuto cauetur.* Pau. de Caſt. *conſ. 110.incip.ſi domina cornelia. & conſ 135.inci.viſo puncto.* Alex. *l. Gallus. §. & quid ſi tantum .ff.de liber. & poſthu.* vbi ſubdit ſe nunquam voluiſſe conſulere pro parte contraria. eandem dicit eſſe communem Socin. *conſ.288.cum ſeq.vol 2.* & Dec. *conſ.26.* cum multis per eum alleg. *& in conſ.276.* Aym. Crauet. *conſ.11.& vltimo.* Dec. *conſ.305.nu.9.* & eam tenet Bald. *in l.cum lege.C.de epiſc.& cler.* vbi dicit, quòd fauore agnationis & familiæ, quæ per maſculos conſeruatur, poteſt ſtatutum in totum legitimam tollere. & tenet Curt. iun. *conſ.10.* licèt ab alimentis excludi non poſſint. Eãdem cum pluribus allegatis dicit eſſe communem Thom. Grammat *deciſ.101.num.6.*

In iis autem caſib. in quibus ſtatutum non poteſt aliquem in ſpecie excludere à legitima, ſtatutum excludens aliquem ſimpliciter à ſucceſſione, nõ intelligitur ipſũ excluſiſſe à pe-

tutione

titione legitimæ.ita communiter teneri firmat Soc. in conſil. 150.vol.1.

73 Succeſſio fit ſecundũ ſtatutũ loci, vbi ſita ſunt bona, quãdo defunctus dicti loci erat ciuis, non autẽ ſecundũ ſtatutum originis, ſecundum communem per Burſ. conſ.8.nu.35.lib.j.

74 Quæro, an ſtatutũ de hæreditate ab inteſtato aliter diſponẽs, quàm iure cõmuni cautum eſt, extẽdatur ad bona extra territorium ſtatuentiũ ſita? Reſp. in hoc articulo doctor. variè loquuti ſunt. Bar. in d.l.1. C. de ſum. Trinit. diſtinguit, an ſtatutũ cõceptum ſit in rem, vel in perſonam. Primo caſu, vt ſi ſtatutũ dicat, quòd bona defuncti perueniãt ad filium primogenitum, vel quòd bona deſcendentium perueniant ab inteſtato ad aſcendentes excluſis tranſuerſalibus, tunc debent attendi ſtatuta iſtius loci, in quo bona ſita ſunt.

Secundo caſu, vt ſi ſtatutum diſponat quòd primogenitus diſcedat, vel quòd aſcẽdentes ſuccedãt ab inteſtato deſcendẽtib. excluſis tranſuerſalibus, tunc ſtatutũ extendit etiam effectũ ſuum extra territorium ad quæcunque loca. Ita tenet Pract. Papienſ. de for. libell. quo pet. hæred. ex teſta. verb. vallatum.

Contraria tamen opinio cõmuniter recepta eſt, quòd ſ. ſtatutum in ſucceſſione ab inteſtato aliter diſponens, quàm iure communi ſtatutum eſt, nullatenus ad bona extra territorium ſita extendatur, ſiue ſit conceptum in rem, ſiue in perſonã, vt firmat Alex. conſ.128. & conſ.16.vol.1. Card. Pariſ. conſ.84.num. 43.vol.1. Vide Burſ. conſ.6.nu 35.lib.j. M. Graſſus.

75 Statutũ diſponẽs ſuper gradibus, vel de gradibus loquẽs debet interpretari, & intelligi de gradibus iuris ciuilis, & fieri cõputatio graduũ, ſecundũ ius ciuile. ita tenẽt, & cõcludũt per quamplures rationes Iac. Butr. & Bal. in l. fin. C. de ſucceſſ. edict. & inter alias rationes aſſignant iſtã, quia cõputatio graduum ſecundũ ius canonicũ eſt impropria, ſequitur ibi Ale. in 6. Bar. l. iuriſconſultus. §.1. ff. de grad. affi. & in d.l.fi. & idẽ ibi Saly. & Iaſ. in d.l fi. nu.12. & Dec. nu.14. & Alber. Brun. in tract. quòd ſtantibus maſculis art.5.nu.20. ſub quæſt. 2. vbi etiam latè diſtinguit ante nu 20. & idẽ conſuluit Bar. conſ. exordiente, quæritur vtrum gradus. & iſta eſt com. opi. vt per Cot. in memoral. in ver. graduum computatio. & Moder. in d.l.fi. vbi Iaſ. Dec. & alij ſcriben. ampliãt, limitant, ac latè declarant in pluribus caſibus dictam communem. Et quia etiam cõputatio ipſa graduum regulariter fieri debet ſecundum computationem iuris ciuilis, non autem canonici etiam in terris eccleſiæ. Nam computatio graduum quæ fit de iure canonico, habet locum duntaxat quoad matrimonia, & non quo ad alia: vt firmauere gloſ. & alij omnes doctor. in § hactenus. Inſtitut. de grad. cogn. Cyn. Bald. Alex. Iaſ. & cæteri in d.l.fi. & Fely. in c. ex literis. de conſtitut. vbi dicit iſtam communem opinionem. Viuius.

76 Agnatis defertur hæreditas per ſtatutum excludens fœminam, ſtantibus agnatis maſculis: & actio competit eis maſculis pro ea conſequenda. Iaſ. in l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. nu. 3. de leg. j. quem refert Ioan. Nico. in l. generaliter. nu. 46. C. de ſecund. nupt. B. Villalob.

Vnde vir & vxor.
TITVLVS IX.

VXor, ſeu mulier ſuccedit in quarta parte bonorũ viri, & ſic mariti ſui, ſi liberi non ſint vltra tres; aliàs ſuccedit in virili portione, quo ad vsũfructũ, proprietate liberis ipſis reſeruata: ſecũdũ indubitatã, & communem opinionem omnium ſcribentiũ, in auth. præterea. per tex. ibi. C. vnde vir & vxor. Si verò filij non extãt, tunc ſuccedit etiam in dominio, & proprietate. §. quia verò legem dudum poſuimus, in auth. vt liceat matri & auiæ.

Si autem nullus deſcendentium, vel aſcendentiũ extet, ſed ſolummodò tranſuerſales: tunc ſimiliter mulier ſuperſtes laborans inopia, lucratur quartã partem bonorum, etiam quo ad dominium, & proprietatem: vt voluit glo. in d. §. quia verò legem dudum poſuimus, in verſi. in talibus, in fi. & in d. auth. præterea. in ver. Non extantibus, vbi omnes ita firmant.

Et iſta cõcluſio ita, & taliter enucleata, ampliatur procedere etiam in viro, qui tanquàm pauper vxori ſuæ defunctæ diuiti ſuccedit in quarta parte bonorum ſuorum: vt eſt tex. in §. ſi. aliàs, quoniam verò ad clementiam, ante finem, in auth. de exhibendis reis, & ibi Gloſ. in ver. In illius deſcendentis. & Iaſ. ſub nu.1. & alij omnes in d. auth. præterea.

¶ Sed allegando d. §. quoniam, in Curia noſtra de menſe Septẽbris præſentis anni 1573. in facto, in cauſa Magnifici D. Fabij, Cornerij, Iuriſcõſulti Aquilani, prætẽdentis quartã in bonis ſuæ vxoris diuitis defunctæ abſque liberis; perſpicaciſſimus D. Ioſephus de Ruſticis, aduocatus partis aduerſæ, tunc aſſerebat, d. §. quoniam, allegari no potuiſſe tanquàm correctum, cui ex tempore reſpondendo, replicabam nunquàm talem legem inueniſſe correctam.

Et quòd d. §. quoniam, remaneat in ſui viridi obſeruantia, & quod non corrigatur aliquo modo per d. §. quia verò legem dudum poſuimus, voluit, & conſtanter firmauit ſpecifice, & expreſſe Gloſ. ibi, in ver. In talibus.

Imo legatum factum coniugi non tollit dictam ſucceſſionem, ſed computatur in partem. tex. eſt in d. auth. præterea. C. vnde vir & vxor.

Iſta vero ſucceſſio, nota, habet locum, quando matrimonium eſt abſque dote, vel cum parua dote: vt declarat Alex. & Iaſ. poſt alios Doctor. communiter, in d. auth præterea.

Et dos iſta intelligitur parua, quando non ſufficeret ad alimoniam vxoris, & iſta eſt communis opinio: vt conſtat ex congeſtis, relatiſque per Barb. conſ.74. Scripti, lib.4.

Quod quidem procedit etiam ſi coniugi, poſt acquiſitionem huiuſmodi quartæ, ſuperuenirent diuitiæ. Nam poſt effectum conſummatum, ceſſante cauſa, non ceſſat effectus. l. fi. C. vnde liber. & latè per Dec. conſ.24. pro virili.

Ampliatúrq; prædicta vltimo loco ſimiliter procedere, ſi teſtator expreſsè prohiberet vxori ſuæ in teſtamento detractionem iſtius quartæ: nam teſtator nõ poteſt prohibere dictã detractionẽ: & ſic ita debetur ipſa quarta ex teſtamento, & cõtra voluntatẽ mariti, ſicut ab inteſtato: ſecundũ Glo. in §. ſin verò expreſſim, in verſ. Heredẽ, in auth. de hæred. & falcid. cũ qua ſentiũt omnes Doctores cõmuniter: vt patet ex congeſtis per Alex. in d. auth. præterea, & per Scrib. in l. ſi cum dotẽ. §. ſi pater. ff. ſol. matr. & ſequitur etiam, & cõmunẽ dicit Dec. in d. conſ.24. ſub nu.6. Corn. conſ.4. ſub nu.3. vol.4. Rolan. à Val. conſ.72. Statuto ciuitatis Caſalis diſponitur, vol.1. Ioannes Baptiſta, Plotus conſ.168. Ieſus Rex æterna gloriæ, n.45. poſito inter conſilia vltimarum voluntatum, vol.1.

Vbi hoc ampliat in caſu ſtatuti cõtrariũ diſponẽtis procedere etiã. Et cõfirmatur hoc ex dictis per Bald. in l. filium quẽ habentem, col.10. verſ. Deinde quæritur. C. famil. ercisc. licet Saly. & malè in d. auth præterea, teneat contrarium.

Interpretantur prædicta vlterius, quòd illa quarta, quæ debetur ex diſpoſitione d. auth. præterea, marito inopi, præmoriente vxore locuplete, locum habeat, tam condito teſtamento, quàm ab inteſtato, & ſic contra voluntatem vxoris: ſecundùm Doctor. omnes in d. auth. præterea, & iſtam ait eſſe communem opinionem Corn. conſ. 4. col.2. & 3. vol.4. & Soc. conſ. 121. col. 4. vol. 4. & Dec. in d. conſ.24. ſub nu.6.

Et tũc vxor indotata, viro ſuo defuncto teſtato, cũ prohibitione perceptionis quartæ, poſſet cõſequi prædictã quartam bonorum viri conditione ex lege, vt debitum neceſſarium ſecundùm Gloſ. in d. §. ſi verò expreſſim, in ver. Heredem Paul. Caſtren. Bald. Rom. Alex. & alios in d. auth. præterea.

Sed vbicunque mulier moreretur teſtata, vel inteſtata, tũc maritus inops accipit ipſam quartã à ſeipſo, propria autboritate vt hæres, vtẽdo iure, & actione retẽtionis pro eadẽ quarta in bonis mulieris diuitis, nõ expectata aditione hæreditatis faciẽda per inſtitutos, vel hæredes veniẽtes ab inteſtato. d. §. quoniam verò ad clementiam, & ibi Gl. in ver. In illius. Cor. in d. conſ.4. ſub nu 5. & ſub nu.7. & Natta, cum aliis concertatis per eum, conſ.605. manifeſta eſt iuris nouiſſima diſpoſitio, num.9. vol.4. & ita obtinui de præſenti menſe Septẽbris 1573. in Curia noſtra, in cauſa prælibati D. Fabij Cornerij, qui poſt mortem D. Paulæ Antouiæ ſuæ vxoris, retinuit eius domum pro quarta ſibi ſpectante, & petiit conſeruari in poſſeſſionem dictæ domus, pro moleſtia, quæ ſibi inferebatur ab hæredibus tranſuerſalibus ab inteſtato eiuſdem mulieris. fuit iudicatũ in Curia prædicta per D. Iudicem, D. Bartholomæum de Goriostriola Hiſpanum, virum inſignis literaturæ, antedictum D. Fabium, ſimul cum aliis hæredibus mentionatis, conſeruandum eſſe in poſſeſſione domus memoratæ. Viuius.

2 Maritus & vxor ab inteſtato adinuicem ſibi ſuccedunt, l. j. C. vnde vir. vbi videas Cur. iun. qui ponit fallentias, & aliquas reprobat.

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 6. à Dec. in d.l. j. nu.3. Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 5. a Guliel. Bened. in ca. Raynutius. num.230. ff. de teſtam.

Falli

Fallit in 6.caſibus vt per Iaſ.in d.l.1.nu 2.videas Viuium in ſuis concl.in verb.vxor.ſeu mulier.Don.à Fina.

3 Coniuges ſibi mutuò ſuccedunt in quartam hæreditatis partem,ſi ſuperſtites liberi numerum ternarium nõ egrediãtur:aliàs in virilem portionem vel inteſtato,vel defuncti ſpõtè,vel eius in gratiis admittentur.commune inquiunt Corn. conſ.4.lib.4.Soc.conſ.121.lib.4. intellige tamen hoc proceſſurum,ſi aut nulla dos dicta eorum matrimonio ſit, aut tã exigua,vt inde ſeſe vxor alere non poſſet.cõmune ponit Viuius lib.1.opinio.vltim.cum Barba.conſ.74.lib.4. E.Suarez.

4 Vxor quæ ex forma ſtatuti debet lucrari aliquid de bonis mariti,cõpenſatur cum legato ei facto per legatum mariti.Iaſ in authen.præterea.C.vnde vir,& vxor.nu. 20. & Suarez in l.1.tit.de las arras.com.dicit,ſed tamen Ioan. Cora. in cap.1. Miſcell.lib 2 dicit ſibi non placere,nec obſtat huic communi.l.decimaſexta.tau.huius regni, quia ibi maritus nondũ debitor,nec in illo obligatus mulieri:& non eſt mirũ, ſi nõ fiat compenſatio cum legato,quia lucra veniunt ex diſpoſitione legis,& per Segu.in l.3.§.fi.nu.126 ff de liber.& poſthum.& trãſmittitur ad hæredes,etiam ſi non ſint agnati, vt per eũ ibid. ex dicto Bald.in l.fi.C.de bon.matern.& maritus poteſt,durãte matrimonio,alienare etiã inuita vxore.l.205 ſtyli.& l.ord. libr 5.titu.3.l.4.de qua per d.Suarez in titu. de laſgana. & Gome.Areſ.in l.quinquageſimaſecunda.tau. ac Segu.in tract. de bonis duca.durante matrimonio.nu.primo.& Ioan.Lup.in repetit. rub. de donat.int.vir.poteſt etiam alienare, dummodò hoc nõ faciat in fraudẽ vt d.l.205.per d.Lup.in col.364.Sed nota, quòd licet hæc bona ſint mariti,durante matrimonio, & poſſit alienare,ſi tamen ſit condẽnatus,vel maritus perdit omnia bona ex delicto,medietas hęc non dicitur confiſcata.lege, ſeptuageſimaſeptima.tau.quã opin.antea tenuit Segu.in d.tract. nu.15.& Doctor.Ioannes Lup.in.d.repetit.rubric. Villal.

5 Maritus & vxor,ſunt coniuncti.l.fi.§.cũ autẽ in conſinio. & ibi no.Bal.C.de fur.ita volunt Iac.But. Franc. tig. & Sal. in l. maritus.C.de procu & no.gl.in l.Quintus la 1.§. fi.ff. de aur. & arg.leg.Bar.in l.cus eorum.§. affinitates ff.de poſtul. vt refert Alex.in d.l.maritus.vbi ſubdit,quòd tamen non dicuntur propinqui,vel proximi al.tex.not.& ibi Bar.in l.1.C.vnde vir & vx.& in l.cum alienam.C.de lega. Chærian.

De collationibus.

TITVLVS X.

Collatio nuſquã locũ habet niſi inter ſolos deſcẽdentes ſuccedentes ſuis aſcendẽtibus.l.illud. C.de colla.& tria requiruntur ad hoc,vt locũ habeat illa collatio.primũ quòd deſcẽdẽtes veniãt ex primo capite.Secundò,quod ſint in pari gradu,aut quòd ſuccedant titulo vniuerſali:& inter eos deſcẽdentes ſolũ profectitia cõferũtur.l.vlt.C.de colla.Iaſ.in l.ſi emancipati.C.de colla.n. 26.& 28.Boër.deciſ.302. aliàs autẽ quãdo deſcẽdens cõcurrit in ſucceſſione ex teſtamento,vel ab inteſtato cũ alio, quã cũ deſcendente,ceſſat collatio.Cor.conſ.105.in 1.vol.

2 Collatio locũ nõ habet inter aſcendentes ſuccedẽtes deſcendentibus.Alex.de Im.& alij in l. ſi emancipati.C. de collat. Licet autẽ Iaſ.ibi.nu.28.diſputationis gratia,quædã argumenta contra com.adduxerit,quib. reſpondet Dec.num.8.addens fortiores,cõtra cõmunẽ rationes:tamẽ nec ipſe auſus eſt recedere à communi,vt ibi latiùs per eum. Quam commun.eleganter defendit Hieron.Cagnol.in d.l.emancipati.nu. 119.cum ſequen.verſ.ſecundus articulus. Kirchouius.

3 Solum conferuntur,& in legitimam imputantur quæ reperiũtur tẽpore mortis eius,de cuius hęreditate agitur,fallit in 2.caſib.vt per Corn.in l.illud.C.de collat.nu.5. Don.à Fina.

4.Emancipati inter ſe non conferunt.l. ſi emancipati. C.de colla.fallit in 2.caſib.quod not.Sebaſt.Sapia.in d.l.Don.à Fin.

5 Donatio ſimplex facta per patrẽ filio in poteſtate,mortuo patre nõ debet fratrib.cõferri:hãc eſſe com.opi. teſtatur Iaſ. in l.ex teſtamento,C.de collat.Alex.conſ.8.vol.2.Oldrad. cõſ. 151. fallit in 6.caſ.vt per Cor.in aut hẽ.ex teſtamẽto.C.de collat.n.6.

Fallit in 7.caſ.quos no.Iaſ.in d.auth.ex teſtamẽto,n.9.fallit in 8.caſ.vt per Io.Bolog.in l.ſi emancipati,C.de col.n,52. Dõ.à Fi.

6 Filius emancipatus donationem ſimplicem conferre tenetur:hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. in d. auth.ex teſtamento,nu.14.vbi limitat. fallit & fallentia limitatur à Corn.in d.l.ſi emancipati.C.de collat. Don.à Fina.

7 Filius ſtudens,non tenetur conferre libros ſibi traditos à patre cauſa ſtudij,ſed mortuo patre debent eſſe ſui præcipui:hanc opinionem cum 2.limitationibus ponit Iaſ.in l.filia licet,C.de collat.num.3.

Ampliatur in 4.caſibus & limitatur in 5.à Petr. Rebuff. in tract.de priuil.ſchola.priuileg.55. Don. à Fina.

8 Aduentitia non conferuntur,l.vt nemini, C.de colla.fallit in 2.caſibus,vt per Iaſ.in d.l.vt nemini,nu.3. Don.à Fina.

9 Iura quę volunt collationem fieri debere,locum habent in collatione dotis,& aliarũ donationũ inter viuos, & in his locum habet ea collatio.authen.ex teſtamento.C.de collationib. & non locum habet collatio in partibus inæqualibus,in quibus hęredes ſunt inſtituti diuerſimodè.Dec.conſ.58.

10 Si pater dedit vni filiorũ pecuniã ad mercandũ, & talis filius mediãte pecunia patris exercuit mercantias, & multũ eſt ſuperlucratus,lucrum tenetur fratribus conferre.fallit in multis caſibus,quod colligere potes ex diſtinctione doct.in l.illud ſive.C.de collat. Don.à Fina.

11 Soror quæ vult ſuccedere cum fratribus,tenetur dotem conferre,l.filia dotem,C.de collat.

Fallit in 2.caſibus ſecundum Dec.in l.filia dotem.

12 Si à patre data eſt dos filię,quæ viuo patre, mortua eſt relictis filiis,an mortuo auo iſti nepotes, teneãtur imputare in legitimam præfatam dotem.Bar.in conſ.190.incip. Gubernens tenet quod ſic.Dec.conſ.181.in fi.

Contrarium tenet Bal.in l.illam.& vbique. C.de colla.Pet. de Anch.conſ.315.& conſ.365.Pau.de Caſt.in 1.vol.conſ.29.incip.circa primum quæſitum.in quibus locis dicunt, quòd ſi in inſtrumento dotis pater ſtipulatus eſt dotem filiæ reddi, nepotes non tenentur ſibi imputare: quia tunc habent hęreditatẽ iure matris,non autẽ vt de bonis aui.Cor.in 2.vol.conſ.116.in 2. dubio,& conſ.190.& in 4.vol.conſ.168.Bened.in conſ.53.Barb.in 4.vol.conſ.61.in 4.col.& ſeq.& conſ.85.Alex.in 2. vol. conſ. 142. concordat opiniones,quòd aut nepos ſuccedit cum patruo, & tunc quia aſſumit perſonã matris,imputabit ſibi in legitimam,ſicut imputaretur matri.Aut ſuccedit cum aliis nepotibus ſibi paribus in gradu,& tunc non imputabit. & idẽ vult in 1.vol.conſ.24.repetito in 4.vol.conſ.23.Vide etiam in materia Bal.in 1.part conſ.209.vbi dicit,quòd aut liberi ad hęreditatẽ veniunt cũ aliis liberis,& tunc ſibi imputant dotem maternam:aut cum extraneo,& non imputant. Adde etiam Pau. de Caſt.in 1.vol.conſ.109.incip.dubia.de quibus & in conſ. 144. incip.viſis ponderatis.& in 2.vol.conſ.62.incip. dubitatio.& conſ. 124.incip.dubia & conſ.250.& ſeq.Imo.conſ.63.Bened.de Peru. conſ.53.Barb.in 2.vol.conſ.40.Iaſ.in l.quoniã nouella in 2. col. C. de inof.teſt.& l.illã.circa fi.C.de colla.Cor.in 3.vol.cõſ.132.vbi dicit,quæſtionem eſſe dubiam.& quãlibet partẽ eſſe ſuſtẽtabilẽ.& aliquid per eũ in 4.vol.cõſ.168.Ang.in §.fi.Inſti.de inof. te.

13 Dos data filiæ cõputatur ei in legitimam,etiã ſi pater inſtituat talẽ filiã dotatã in legitama.ita notabil.Iaſ.in auth,præterea.in 9.col.vnde vir & vx.al.Bal.in l. quoniam in priorib. in vlt.col.Paul.de Caſt.in l.quoniam nouella in 1.col.C. de inof. teſta.& alia multa.adde Alex.in 3.vol.conſ.57.& in conſ.93.in fi.

14 Quid ſi inſtituat in dote,& legitima, an tunc dos cõputetur in legitimã?Cor.in 3.vol.conſ.200.circa tenet quòd nõ.

15 An in legitimã quàm poſſunt petere filiæ ex perſona patris,computentur dotes relictæ ab auo ipſis filiab. ſeu neptibus.de quo vide Alex.in l.in quartam.in vlt.cap.ff.ad l.fal.& in aliis locis al.per Deciũ.conſ.81.in 6.dubio. & eſt conclu. quòd quando dotes datæ fuiſſent ab auo contemplatione neptum non imputantur,ſecus ſi cõtemplatione filij.de quo remiſſiuè per Alex.in 5.vol.conſ.165. circa fi. & in conſ. 179. Ang. conſ. 78,& ſeq.

16 Dos data filiæ meæ à patre meo,non cõputatur mihi in legitimam.per Alex.in 1.vol.conſ.26.in 2 dubio.Cor. in 4. vol. conſ.34.Dec.conſ.66.in fi.Fac.quod vult.Alex.in 5.vol. cõſ.138. vbi dicit,quòd donatum ab auo nepoti cenſetur aduentitiũ. Contrarium tenet ipſe Alex.in 4.vol.conſ.31.ibi, ſed iuxta hoc eſt viden.vbi dicit contrariam op.procedere,quando appareret patrem meum non contemplatione mea,ſed filiæ dotem dediſſe.in dubio autem præſumitur contemplatione mea. Ipſe tamen Alex.in 5 vol.conſ.138.praal. tenet quòd in dubio cenſeatur donatum contemplatione nepotis. Idem.

17 Si pater dotem filiæ ſuæ promiſerit,& dote promiſſa & nõ ſoluta decedat inſtitutis filio,& ea filia hæredibus,nõ poterit filia ab ipſo fratre coherede partem dotis cõſtitutę pe-

tere po-

rete pro ſua parte hæreditaria. *l.j.§.filiam.ff.de collat.dotis.*quē tex.in hoc ſingularē & admirabilē aſſerit Lud.Rom.*in l.poſt dotem.n.6 ff.ſol.matri.*& ibi hoc etiam notant Alex.& Iaſ.*in l. auus neptis.nn.7 ff.de pact.* quamuis ea deciſio videatur contraria diſpoſitioni iuris,perquam cauetur onera hæreditaria pro parte pro qua ſucceditur, exoluenda,eſſe per *titulum de hæredit.actio.*C.tamen eſt *in l.ea l.j.§.filiam.*deciſio illud onus dotis ſoluendæ,quæ per patrem promiſſa fuerit,non ſpectare ad filiam pro ſua parte,ſed totum erit in parte filię,Iaſ.*ibi.*

18 Si pater filiæ ſuæ fundum in dotem cōſtituerit, & demū ab inteſtato mortuus fuerit,relictis aliis liberis cū filia, qui omnes patri ab inteſtato ſuccedūt,tenebitur filia eundē fundū ſibi in dotē cōſtitutū conferre,& in mediū apponere: expēſas tamē in eo fundo factas,vt quia fortaſſe eundē fundū in vineā reduxit eum fundū plantando,poterit deducere,*l.j.§.ij.ff.de impenſis in reb.dotal.factis.*quid ſi ille fundus effectus fuerit pretioſior,nō proter plantationē, ſed propter mutationē tēporis:illud plus in quo eſt factus pretioſior quàm eſſet eo tēpore quo habuit,illud pluserit tanquā aduentitium, & nō tenebitur conferre:ꝙ ſi eſſet plus valoris ex ſola tēporis mutatione,tūc vt eſt erit cōferendus.Soc.*conſ.64.in 1. vol.*

19 Veſtes feſtiuæ,& iocalia computantur in legitimā.Alex. *in 4.vol. conſ. 31. & in 5.vol.conſ.*27.adde Paul.de Caſt.*in 2.vol. conſ.*120.Idem in veſtibus factis nurui,videlicet,quantuor valent nunc,non autem quantum fuerunt emptæ:Alex.*in l.j.athas in l.& quæ.ff.de mu.& ho.*

20 Neptis agens ad ſupplementum legitimæ,ex teſtamēto aui,dotem maternam in legitimā imputare tenetur.eſt com. opin.ſec.Dec.*in conſ.*181.ſatis nota *ver.3.poteſt.* M.C.

21 Filia ſimpliciter excluſa à ſtatuto,ſtantibus maſculis,nō cōnumeratur inter filios,nec facit partē in legitima.Eſt magis com.op.ſec.Pariſ.*cōſ.*55.quoniā Iac.*in 16.vol.3.*Cōtrariam opinionē dicit magis com.Guid.Pap.*dec.295.an filius.*Idem.

22 Neptis quæ ſummā pecuniæ pro ſua dote à ſuo auo receperat ſuo patre viuēte:patre ſuo mortuo ab inteſtato, illā dotem à ſuo auo acceptā tenebitur cōferre,ſuccedēdo ſuo patri cū aliis ſuis fratribus,ſi iſtā dotem habuerit ſui patris contēplatione:ꝙ ſi auus ſuæ nepti eam dotē conſtituerit contemplatione ipſiuſmet neptis,nō teneretur eam dotē conferre, ſuccedendo ſuo patri cū aliis ſuis fratribus:quod ſi dubiū & incertum ſit an ſui patris an intuitu ipſius neptis dos à ſuo auo cōſtituta ſit,in hoc dubio teneretur conferre eā dotem: idem cenſendum erit ſi ea neptis à ſuo auo dotē habuerit.& ſi quæratur an teneatur eam imputare in ſua legitima in ſucceſſione ſui patris : nam ſi eā dotē habuerit cōtēplatione ſui patris,eam ſibi in ſua legitima delata,in bonis paternis computabit:quod ſi intuitu ipſius neptis,nō imputabit, ſed ſuā integrā dotē in bonis paternis habebit.in caſu autē dubio eā dotē imputabit.*Alex.conſ.31.n.4.in 4.vol.*& Dec.*conſ.* 81.*n.*5.

23 Nepos patre ſuo mortuo cui eius pater auus ipſius nepotis donationē fauore matrimonij fecerat,aut matre mortua, cui eius pater dotem cōſtituerat:& demùm ſuo auo mortuo condito teſtamento in quo vnum ex ſuis filiis hæredē fecit, & in quo idem nepoti aliquid pro ſua legitima reliquerat,ſi velit ille nepos petere ſuæ legitimæ ſupplementū:tenebitur imputare donationem factam ſuo patri,aut dotem ſuæ matri conſtitutā,& quam eius pater au mater acceperat. *l.illam.C. de colla.*& ibi Pau.de Caſt.*in fi.*qui aliàs contrariū conſuluerat *conſ.*29.*&* 109.*in j.part.*& inquit *in illa l.illā.*quod id quod ibi tenet verum eſt,& quod ipſe nepos imputat in ſuam legitimam dotem aut donationē, quam eius pater aut mater acceperat, quando ille nepos ſuccedit ſuo auo patre ſuo iam mortuo,aut matre iam mortua,repręſentando ſuum patrem aut matrē:& hæc eſt Bar.opin.*in l.in quartam.ff.ad l.Fal.*quoniā ea dos aut donatio originaliter proceſſerat ab ipſo auo, propterea nepos illud acceptum à ſuo patre aut matre tenebitur imputare.Secùs autē vbi nepos aliquid à ſuo patre aut matre habuiſſet,quod non originaliter ab ipſo auo proceſſiſſet,quia tūc ille nepos illud nō imputaret ſuccedendo ſuo auo poſt mortē ſui patris,aut matris.& ita tenet Ro.*in d.l.illā.*

24 Si pater fecerit expēſas pro ſuo filio ſtudēti,eſt præſumēdum patrem eas expenſas feciſſe de ſuo in caſu dubio. *l. qua pater.ff.famil.erciſcun.*tamen ſi filius peculium caſtrenſe, aut quaſi,aut aduentitium haberet,&quādo habet ea bona penès patrem,tunc cenſendum eſſet patrem eas expenſas feciſſe de bonis filij,& non de ſuo.Iaſ.*in §.fuerat,nu.11.de actio.*

25 Si pater filio ſuo libros legales reliquerit,ſi fuerit legiſta, & ſi in legibus profecerit, & libros medicinæ,ſi in arte medicina ſtuduerit:filius cōſequetur & libros legales & medicinæ ſi in vtraque arte profecerit. *Alex.in l.Titia textores.ff. de leg.3.*Alex.& Iaſ.*in l.ſi ita ſcriptum.per illum textum ff.de liber.& poſth.*quia ſub ſimplicibus & caſus mixtus continetur. *l.ij.*& ibi Doct.*ff.de verb.oblig.*

26 Pater ſi emerit libros filio Doctorato,& ei tradiderit,illi non conferuntur,ſed efficiuntur proprij tanquā caſtrenſe peculium.*l.j.in 2.reſponſo.C.de caſtrenſi pecu l.lib.* 12. Bar.*in l.j.§. nec caſtrenſe.nu.2.ff.de collat.bon.*vel ſi emiſſet libros, & donaſſet filio,qui in vita patris cōpleuit ſtudium, & inſignia Doctoratus adeptus fuit ante mortem patris,tunc talis donatio valuit,& irreuocabiliter fuit confirmata,quàmprimum filius doct.factus fuerit.Quā opi.magis cōmunē eſſe inquit *Alex.* de Imo.*in conſ.142.verſ.quo autē ad libros.n.25 in 2.vol.*ita quoque & alij Doct.aſſerunt.Iaſ.*in l.filia licet.C.de collat.* Dec. *in l.ſi donatione.n.42.verſ.3.concl.*Bar.eſt.*C.eo.*Rol.à Vall.*in conſi.* 12.*n.16.cum ſeq.in 2.*T e.Pet.de Ferr.*in ſua Praxi,in forma libelli pro hered vel re ſingulari diuiden in verſ.communiter & pro indiuiſe.verſ.deinde pro latiori.nu.*6.noſter Chilian. Kennius,*in ſuo proceſ.c.133.de expenſ.circa perſo.*& Vitalis Nemauſ *in trac. de collat. in q. 5. incip.quære de libris emptis per patrem.* Kircho.

27 Donatio à patre filio facta qui eſt in poteſtate,& quę nō ſtatim,valet:ſed morte patris cōfirmatur,nō venit in collationē bonorū cū aliis fratribus,quia ea donatio habet vim legati,& legata nō conferuntur.*l.illam.C.de collat.*ergo nec ea donatio erit cōferēda:donatio autem quæ ſtatim valet, vt eſt ea quæ eſt iuramento firmata,bene valet,& venit in collationē. Soc.*conſ 91.in 1.vol.auth.ex teſtamento.C. de collat.* & ibi doct. in legitima tamen talis donatio quæ nō ſtatim valet,filio nō imputatur *l.ſi quando.§.generaliter.C.de inof.teſta.*Soc.*conſ.93. n.21.in 1.vol.* Alex.*rēſ.8.lib.2.*Oldr.*conſ.151.*& donatio facta filio emancipato,& quæ ſtatim valet,bene confertur. doct. *in auth.ex teſtamento. C. de collat.*hanc opinionem communem eſſe aſſerit Dec.*conſ.*59.& procedit etiam ſi illa ſimplex donatio eſſet facta poſt emancipationē, quæ ſemper cum filiis in poteſtate eſt cōferenda,& ibi per Decium:emancipatus autē ſuccedēdo cum emancipatis non confert.vt ibi per Decium.

28 Donatio,quę à patre in liberos ei°ditioni adhuc ſubiectos collata ſtatim valet,nō aliter poſt eiuſdē mortem cōferetur, quàm ſi legitimā ipſorū portionē exceſſerit,quippè alioquin & ratione legitimæ facta videbitur,& magis legati naturam, quàm donationis induet.cōmune aiunt Rui. *in l.in quartam. nu.18.& n.23 ff.ad l.Falc.*Soc.*conſ.18.lib.ij.*Io.Coraſ. *in l. filium quem habentem.nu.106.C.famil.erciſc.* E.Suarez.

29 Si pater rem aliquam nomine filij ſui emerit, qui eſt in ſua poteſtate,& ipſi filio eam rem tradiderit, & in eadem voluntate pater vſque ad mortē perſeuerauerit,talis emptio & donatio ipſius patris,ipſius morte confirmabitur, habebitq; vim donationis,nec veniet in collationem cum fratribus.*l.j.* & ibi *Io.*Platea poſt Bar.*de caſtrenſi peculio, lib* 12. *C.* & *Iaſ.in l.ſi donatione.C.de collat.*

30 Donatio facta à patre filio inter viuos,quæ ſtatim valet, vt eſt donatio remuneratoria,& donatio facta à patre filio in præmiū emācipationis,quæ donationes ſtatim valēt. *l. Attilius Regulus.ff.de don.*& ibi notantur.Bar.*in l.in quartam.ff ad l.Falc.*tales donationes nō cōputantur filio in legitimā, niſi hoc à patre expreſsè dictū eſſet,vt talis res donata computetur.*l.ſi quando.§.& generaliter:*& ibi doct. *C.de inof.teſta.*ea autem donatio quæ non eſt ſtatim valet,ſed morte patris confirmatur,filio in ſuā legitimam erit computanda, quia habet vim relicti.ita cōcludunt omnes doctores *in auth.ex teſtamento.C.de collat.*lata autē in legitimā computantur.*l.etiā.§.ſi de bua.ff.de bonis libert.*& ita communiter tenetur per Bar.& alios doct.*in l.in quartam ff.ad l.Falcid. Alex.conſ.31.vol.*4. Ergo & talis donatio quæ morte confirmatur erit computāda. & procedit prima regula, vbi quantitas data non aſcenderet ad legitimam.ꝙ ſi ea quantitas data à patre filio in eo caſu,in quo poteſt valere donatio inter patrem & filiū aſcenderet vſque ad legitimā,bene tunc computaretur. *Alex. in l.illud.C. de collat.Iaſ.in l.ſi quando.§.& generaliter.C.de inof.teſtamento.*

31 Donatio ſimplex facta per patrē filio in poteſtate, mortuo patre non confertur:ex quo facta nō valet, ſed per mortem confirmatur.*Iaſ.in auth.ex teſtamento.nu.*10. *C. de collat.* communem dicit.

Fallit primò, ſi eſt donatio iurata, quia ſtatim valet. Alciat. in l. cum contingat. nu. 207. de iureiur. Ioan. de Ripa, de donat. in d. nu. 8. & Dec. conſ. 688. & conſ. 266. & 239 & Ioan. Durand. in arte teſtan. tit. 3. cau 2 communem dicit. B. Villal.

ADDITIO. De hac fallentia, & quòd communis ſit, vide plura apud Hipp. Riminal. in d. §. 1. n. 291. Inſtit. de dona. I. Fic.

Fallit ſecundo, in quantū dicit, quod valet ſtatim, quòd eſt conferenda in donatione facta filio exiſtenti ſub patria poteſtate ex cauſa ſtudij quæ ſtatim valet, & non cōfertur. Segur. in l vnum ex familia. § ſed ſi fundum. nu. 131. ff de leg. 2. & Iaſ in l. 1 nu 52. ff ſo. lut. matri. com. dicunt. Contrariam, ſcilicet quod conferatur, dicit magis com. Ripa in l. 1. ff. ſolut. matri. nu. 104. ſed opi. Didac. de Segur. & Iaſ. approbatur per l. 5. tit. 15 part. 6. vbi diſponitur valere donationem, & non conferri. quam limita in peruerſo ſcholari, vt per Stellam recitatur colla. in v. quæ res ſint quæ non cadunt in collationem, vt per Alex. in auth. quod locum de collat. C. & ibi Iaſ. & vide Curaſi. in l frater à fratre, nu. 64. ff. de condi. indebit. & ad hoc pertinet quod dicit Tiraq. tract. ceſſante cauſa. in ver. priuilegij cauſa. nu. 207. vbi dicit eſſe com. opin. quòd priuilegiū conceſſum ſcholaſticis, comprehendit parum ſtudentes ex Domini. in proœm. libr. 6. Decret. licèt ſibi non placeat. B. Villal.

32 Donatio ſimplex facta filio emancipato confertur. Iaſ. in authen. ex teſtamento, nu. 14. C. de collat. communem dicit.

Amplia iſtā com. quia non ſolùm eſt conferenda cū alio filio ſub poteſtate, ſed etiam cum emancipato. Iaſ. in authen. ex teſtamento. communem dicit. B. Villal.

33 Donatio facta per patrem filio in poteſtate, non debet cōferri, quia morte confertur, & ſic videtur eſſe ius quæſitum poſt mortem patris, ſec. com. opin. Doctorum in auth. ex teſtamento C. de collatio. de qua per Vaſquiū, in tract. de ſucceſſionum reſolutione, lib. 2. §. 19. ſub nu. 49. & per Iaſ. in d. authen. ex teſtamen. & iſtam com. limitat in tribus caſib. Gloſ. ibi, & Socin. in tracta. fallentiarum, in litera D. regula cij. F. Viuius.

34 Donatum filio in præmium emancipationis, nō imputatur in legitimam. Segu. conſ. 20. Alex. in d. conſ. 142. vol. 2. Iaſ. in l. ſi quando. §. & generaliter. in 1. col. C. de inoffi. teſta. Limita quādo donatio facta filio per patrē ſtatim valet: ſecus ſi à prin. non valeret, ſed morte confirmaretur: quia tūc haberet vim relicti. & ea quę relinquuntur, in legitimam cōputantur. ita Iaſ. in d. §. & generaliter. in 1. col. adde Alex. in 4. vol. conſ. 31. Limitat etiā ibi Iaſ. procedere, quando expreſſe fuit donatum: ſecùs ſi ſimpliciter datum, quia tunc imputatur in legitimā. vide ibi per eum. Et ita vult Alex. in d. conſ. 142. in 6. col. in fin. Pater tamen donando cauſa emancipationis, poteſt apponere legem quòd in legitimam computetur. Alex. in 4. vol. conſ. 89. in 2. col. ibi, & licet pater.

Adde quòd Oldrad. in conſ. 138. tenet, quòd datum in prēmiū emancipationis, imputetur in legitimam.

Limitat prętereà notabil. quādo quantitas data non aſcendit vſque ad legitimam: ſed ſi aſcenderet vſq; ad legitimam, computaretur, quamuis non eſſet dictum per ea quæ alleg. maximè Alex. in d. conſ. 142.

35 Donatio facta filio emācipato, aliis filiis in poteſtate cōferri debet, ſed nō aliis emācipatis. Eſt verior & magis com. opin. ſec. Dec. in conſ. 59. licet in cauſa circa fin. verſ. non obſtant allegata, vol. 1. & com. opi. maximè procedit, quando nō conferendo fratres ad maiorem ęqualitatem reducūtur, vt ibid. tradit Dec. ver. ſed tamen diligenter. M. Chęrian.

36 Fructus percepti per filiū, nō cōputantur in eius legitimā. Alex. in 3. vol. conſ. 165. per l. licet. C. ad Trebel. Quod intelligit in filiis primi gradus. Adde Iaſ. in l. ſcim'. circa fi. C. de inof. teſta. vbi dicit, quòd fructus percepti poſt mortem teſtatoris nō imputātur in legitimā filij alle. multa. Cor. cōſ. 265. in prin.

Matri autē cōputātur. Calde. in tit. de teſta. cōſ. 42. alias 369. fac qd vult Philip. in c. ſi pater. in 8. col. de teſtamen. in 6.

An autem fructus percepti computentur in Trebellianicam. vide Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 92. incip. Quia dubia ſupra forma ta. in fi. vbi videtur velle quòd ſic.

Vide tamen Benedict. in conſ. 150. vbi in filiis primi gradus tenet contrarium.

37 Scriptoria empta per patrē filio in curia Romana, an cōputetur ei in legitimā? Paul. de Caſt. & Iaſ. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. teſta. videntur contrariari. quia Paul. tenet ꝙ ſic. Iaſon videtur tenere contrarium. ſed opinionem Paul. ſequitur ipſe Iaſ. in l. illud. in 3. col. C. de col. & propterea tenet Iaſ. in d. l. illud. in 3. col. ꝙ talis ſcriptoria ſit cōferenda. Idem.

38 Illud ꝙ capitur ex ſubſtit. fideicōmiſſaria, cōputatur in legitimā. Alex. in 3. vol. conſ. 93. in fi. Cōtrariū tenet Angelus in conſ. 101. verſ. ſequitur, videre de centum florenos. Idem.

39 Aduētitia non cōputātur in legitimā ſec. Bar. in l. quarta. ff ad l. Falcid. Alex. in 4. vol. conſ. 89. ver. & illud quod obuenit.

Emphyteuſis eccleſię an imputatur in legitimā? Alex. in 3. vol. conſ. 8. dicit ꝙ non: quia talis emphyteuſis trāſit ad filios vt filios, non autem vt hæredes. & idē tenet in 4. vol. conſ. 89.

40 Sed quid de feudo & emphyteoſi tēporali, an computetur in legitimam? Alex. in 5. vol. conſ. 27. tenet quod ſic, in feudo paterno acquiſito pro ſe & liberis. Idem vult in effectu in eodem vol. conſ. 29. vbi dicit ſecus eſſe in feudo, vel emphyteoſi acquiſita ab auo, vel pro auo: quia tunc dicuntur aduentitia. ergo, &c. De quo etiam habetur per Bar. in conſ. 55. incip. dominus Amatus. & in conſ. 60.

41 Donatum filio contemplatione patris, imputatur ei in legitimam. Alex. in 5. vol. conſ. 179.

42 Legitima ex primogenituræ bonis nō debetur cęteris liberis, cum hęc bona vigore primogenituræ acquiſita, ac ubtēta primogenitus habet pręcipua, nec recognoſcit aliter ab hæreditate patris, nec ab ea proueniunt aliquo modo, ſecun. Tiraq cum aliis citatis per eum, in tract. primogenitorū q. 5. & 55. & iſta eſt communis opinio, teſte Pariſ. conſ. 27. nu. 30. vol. 2. & hinc eſt quòd minime conferendum eſt aliis fratribus, illud quod ad primogenitū iure primogenituræ puenit, vt voluit Bald. in repet l. cunctos populos. C. de ſum. Trin. & fide cathol. quia hoc propriū lucrum eſſe apparet, vt per eum ibi, & in auth. ex teſtamento. C. de collat. & refert atque ex aliis cōprobat Tiraq. in d. tract. primogeni. q. 51. F. Viuius lib. 2. opin. 157.

43 Aduentitia hodie non conferuntur, ſicut nec caſtrenſia, vel quaſi caſtrenſia. l. fin. de collat. C. I. Bellon.

44 Acquiſita ab vno ex fratribus patre mortuo, & qui poſt mortem patris tenuit bona paterna cū altero fratre indiuiſa, prēſumuntur eſſe acquiſita & empta èx pecunia ipſius fratris acquirentis, & non ex bonis patris: hoc tamen prēſuppoſito ꝙ ipſe frater acquirens poſt mortem patris fuerit induſtrioſus, & qui ex ſua induſtria potuerit acquirere aliundè, quā ex bonis patris, licèt ipſe acquirens ea bona paterna cū aliis fratribus indiuiſa habuerit, per l. ſi defunctus. C. arbit. tutela. quare ea acquiſita non venient cū aliis fratribus communicanda. tenebitur tamen ille frater acquirens de bonis paternis per eū adminiſtratis rationem reddere. Guid. Pap. conſ. 104. n. 2. Alex. conſi. 137. in 5. volumine.

45 Si filius lucratus aliquid fuerit cum pecunia paterna ſine aliquo ſuo labore, & opera, totum illud lucrum erit profectitium, & totum in collationem veniet. Bart. in l. 1. §. nec caſtrenſe. ff. de collat. bonor. vt quia pecuniam apud campſorem tenebat Iaſ. in l. illud. C. de collation.

46 Si pater filio ſuo ceſſionē faciat de re aliqua, & cōfiteatur pater pecuniā quam recepit à filio pro ea ceſſione eſſe de pecunia filij, talis patris aſſertio nō faciet fidē, & neq; ſtabitur tali aſſertioni. Bald. in l. iubemus. §. 1. C. ad Trebel. Iaſ. in l. ſi donatione. n. 5. C. de collat. Dec. conſ. 96. talis tamen patris cōfeſſio iuſtificabitur, ſi filius lucraretur in aliquo exercitio. Dec. ibi.

47 Fratres qui patre mortuo ſtant in cōmunione bonorū paternorū, ſi vnus ex illis habet filios, qui tota die laborāt, & lucrātur, & omne lucrū exponunt in cōmuni, vel in cōmuni laborāt: alter autē frater nullos filios habet: tēpore diuiſionis debet haberi ratio illarū operarū quas filij expoſuerūt, & quibus filiis imprimis exolui debet. l. fi. §. ſi quis. ff. de donat. inter vir. & vxor. Alex. conſ. 99. n. 2. in vol. 2. Pau. Caſt. & Iaſ. in l. vt nemini. n. 6. C. de collat. idē dicendū in duob. ruſticis ſociis, quorū alter habet familiā aptā ad laborandū, alter verò non, & interim per longū tempus ita bona ea adminiſtrata ſunt, certè tēpore diuiſionis debet haberi ratio dictarū operarū, quas filij expoſuerunt. ita Alex. ibi, n. 2. & n. 4. & debet ille qui habet filios plus de lucro percipere, quia etiā plus operarū ille expoſuit: & hoc arbitrio boni viri, iuxta veriſimilem qualitatem operarum. Bald. in leg. ſi patruus. C. commun. vtri. iudi. Paul. Caſt. & Iaſ. in l. vt nemini. circa finem. C. de collat.

48 Qualitas in aliqua diſpoſitione allegata, eſt probāda: aliàs agens ſuccumberet. l. 3. §. docere. ff. de vi bonor. rapto. Dec. conſ. 3. Et neque ſufficeret actum probare ſine illa qualitate. Rebuffus in concordatis, in tit. de colla. §. cùm verò in gloſ. in verbo, deponentes, & Alex. conſ. 172. in 2. vol.

De teſtamento militis.
TITVLVS XI.

MILES inſtituens vnum in caſtrenſibus, alterum in paganicis, & vnus eorũ repudiet, tunc alter non admittitur ad partem repudiatam per ius accreſcendi, ſed venient hæredes ab inteſtato. communem dicit Clarus *in §. teſtamentum. quæſt. 16. verſ aliquando & tertio. & verſi. ſeq.* P. Fich.

2 Militi damnato de crimine militari, poteſt per iudicem reſeruari factio teſtamenti. *l. & militibus. C. de teſta. militis.*

Ampliatur & limitatur per Corn. *in d. l.* Don. à Fina.

3 Quæro, ſi miles inſtituat in teſtamento vnum hæredẽ in certa re, alium in alia re, nunquid præſumatur teſtatus eſſe iure communi, an verò vſus priuilegio militari? Reſpon. doctor. in hoc articulo variè ſenſerunt. Salyc. enim *in l. 1. C. de milit. teſtam.* diſtinguit, An interuenerint ſolemnitates iuris communis, vel non. quem refert & ſequitur Ang. *Inſtit. de hæred. inſtitu. §. hæreditas.*

Glo. vero *in l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit.* omninò vult, quòd intelligatur quo ad reſiduum inteſtatus deceſsiſſe, & ſic vti priuilegio militari. quam ſequuntur ibi Imol. Fulgoſ. Rom. & Alexan. *d. l. 1.*

Contrarium vero directè tenet gloſ. *d. l. 1. verſi. militis.* quòd ſcilicet inſtituti in rebus certis, intelligantur in totũ inſtituti, ſecundũ iuris cõmunis diſpoſitionẽ, quo inſtitutus in vna re, nullo alio cohærede dato, ſuccedit in tota hæreditate per ius accreſcendi, vt in præcedenti quæſt. diximus, & hæc opinio glo. receptiori calculo approbata eſt, vt firmat Iaſ. *ibi n. 30. & 12. d. §. hæreditas. nu.* 11. Michael Graſſus *in verbo, teſtamentum. quæſt.* 42.

4 Mulier eſſe poteſt teſtis in teſtamento militis. cõmunẽ dicit Clarus, *§. teſtamentum. quæſt. 55. verſic. ſed hoc.* P. Fichard.

5 Teſtes in militari teſtamento, debent eſſe rogati vt in ſolenni. communẽ dicit Clarus, *in §. teſtamentum. quæſt. 58. verſ. item quæro quid.* P. Fichard.

6 Miles ſi non prohibuit ius accreſcendi, tunc inſtitutus in re certa per ius accreſcendi, ſuccedit in tota hæreditate. cõmunẽ dicit Clarus, *in §. teſtamentum. quæſt. 16. verſi. aut verò.* intellige tamen, ſi miles habeat bona caſtrenſia, & bona paganica: tunc inſtitutus in bonis caſtrenſibus, non habet per ius accreſcendi reliqua bona paganica, in quibus nullus reperitur inſtitutus, vel econtrà, ſed illa deferuntur hæredibus ipſi militis ab inteſtato venientibus. communem dicit Clarus, *d. quæſt. 16. verſ. aliquando autem.* P. Fich.

7 Priuilegia militum in teſtando. vide per Ang. *in §. ſed & ſi quis. Inſtitut. de teſtam. mili.*

8 Milites auratæ militiæ, vt ſunt milites noſtri temporis, nõ gaudent priuilegio. *l. 1. ff. de iuris & facti ignorantia.* Iaſ. *in auth. ſi qua mulier. C. de ſacroſan. eccleſ. n.* 7. com. dicit. B. Villalob.

Amplia, ad milites cœleſtes, Iaſ. ibi communem dicit. Idẽ.

9 Teſtator miles ſi in bonis caſtrenſibus teſtetur, & filiũ in poteſtate ſine cauſa exhæredet, vel prætereat, tale teſtamentum hodie ſubiacet querelæ. communem dicit Clarus, *in §. teſtamentum. qu. 5. verſic. ſed quæro. in fin.* P. Fich.

10 Paganus ſi ſit in caſtris & loco hoſtili, poteſt eodẽ modo. & forma quo milites, condere teſtamentum: ſi tamen nõ ſit in loco hoſtili, non gaudebit priuilegijs militum. cõmunem dicit Clarus, *§. teſtamentum, q. 15. verſic. vlt.* P. Fich.

Qui teſtamenta facere poſſunt, vel non.
TITVLVS XII.

ADVLTVS habens curatorem poteſt teſtari, etiã ſine ſuo curatore. *l. Aurelio. §. Caius. ff. de liber. legi.* & ibi gloſ. & Bart. *in l. ſi frater.* & ibi Iaſ. *C. qui teſta. facere poſſunt.* & quamuis adultus non poſsit nec contrahere ſine curatore, nec ſtare in iudicio, *l. 1. C. qui legiti. perſo. & toto titulo de authorit. præſtan.* Iaſ. *in l. ſenium. nu. 5. C. qui teſta. facere poſſ.* donare cauſa mortis tamen poterit atque teſtari ſine curatore. Iaſ. *in l. 2. nu. 15. ff. de leg. 1.*

2 Meretrix turpiter facit quòd ſit meretrix, tamẽ lucrari poteſt, & de lucro teſtari. Bald. & doct. maximè Alex. & Iaſ. *in l. 4. §. ſed quod meretrici. ff. de cond. ob turpẽ cauſam.* Chærian.

3 Prodigus etiã liquido, palàm, atque aperte bona profundens, antequam illi bonis interdicatur, omnia pro ſui animi arbitratu gerere poterit. commune inquiunt Alex. *in l. is cui bonis. ff. de verbor. oblig.* Areti. *in l. is cui lege bonis. ff. de teſtam.* Anto. de Tremo. *in addi. ad Bonacoſ. in pract. exceptionum, rub. quibus mod. ciui. num.* 7. Villal *in ſua collecta.* Aufrer. *in addi. ad quæſt. Capell. Toloſ.* 362. magis cõmune affirmãt Vigl. *in §. itẽ prodigus. nu. 3. Inſtit. quibus non eſt permiſſ. facere teſtamen.* Boer. *in conſuetu. Biturig. §. 8. in fin.* Franc. Viuius. *lib. 1. opi.* 247. & 248. ſtant pro illis (ne nunc iuris loca promam) Cicero elegãtẽ in officiis de Sophocle hiſtoriã contexens, & Horatius *in tertia illa Satyra omniũ facetiarũ plena, libro 2 ſerm.* Quãobrẽ cõtrariũ ineptè inquit cõmune Anto. Nicel. *in gl. concord.* 65. Quin & citãdus prodigus erit, cùm ei curator aſsignari vult. cõmune aiũt Cagn. *in l furioſi. ad fin ff. de reg iur.* Frãc. Viuius *d. lib. 1. opin.* 245. & antequã aſsignetur, pupillariter etiam filiis ſuis ſubſtituere poterit, cõmune dicit Segur. *in l. Imperator. n. 10. ff. ad Treb.* Vbi autẽ ſemel à bonorũ gubernatione abactus fuerit, nec ſi vere frugi erat, atq; eſt, contractũ vllũ, vel teſtamẽtũ facere poteſt, cõmune ponunt Vigl. *n.* 4 Steph. Bud. *ad finẽ in d. §. itẽ prodigus.* Nec veri prodigi contractus à iureiurãdo vires capiet. comm. effatur Alciat. *in c. cũ cõtingat. n. 238. de iureiur.* Si tamẽ poſtea iſte prodigus, cui bonorũ adminiſtratio ſublata eſt, & curator aditus iã fuit, ſeſe colligat, & ad prudẽtes, bonóſq; mores redeat, ſub alterius cura ſtatim iure ipſo eſſe deſinet. cõmune proferũt Iaſ. Hiero. Butig. *nu. 33. in l. is cui bonis. ff. de verb. obligat.* Franc. Viuius *lib. 1. opinio.* 246. nos tamen ea de re alibi probabiliter dubitamus. E. Suarez.

4 Prodigus antequam ipſi interdicta ſit bonorum ſuorum adminiſtratio per iudicem, poteſt teſtari. cõmunẽ dicit Clar. *in §. teſtamentum. quæſt.* 33. P. Fichard.

5 Prodigus eſt inhabilis ad teſtandum, adeò vt etiã ad pias cauſas non poſsit teſtari. communem dicit Clarus, *in §. teſtamentum. q. 5. verſi. 2. infertur.* Idem.

6 Prodigus cui bonis interdictum eſt, ſicut nec furioſus teſtari non poteſt, etiam ad pias cauſas, ex quo bona alienare nõ poteſt, prout notatur *in l. is cui bonis. & l. ſi ita quis. §. ea lege. ff de verb. obligat.* vt voluit Bar. *in l. ſi quæramus. ff. de teſta.* Bal. *in l. 1. C. de ſacroſanct. eccle.* quòd tamen ſublimitatur, quãdo patiens defectum mentis, iuris præſumptione eſſet à ſtatuto habilitatus ad teſtãdũ, cũ per ſtatutũ habilitari poſsit, ex quo talis prohibitio procedit ex diſpoſitione iuris. p id ꝙ habetur *in l. oẽs popul. ff. de iuſtitia & iure.* vt voluit bar. *in d. l. ſi quæram.* & ita cõmuniter teneri refert Ben. Capr *reg 193 n. 11.*

7 Teſtamenti condendi facultatem qui à Principe impetrauit, cùm id communi iure facere poſſet, abſque ſolennitatibus ritè teſtabitur: aliàs ſecùs. communia affirmant Deci. *in l. Eunuchis. nu. 15. C. qui teſta. fac.* I. Clarus, *§. teſtamentũ. quæſt. 34. verſi. in propoſito.* E. Suarez.

8 Teſtamentum, contractus, & quælibet alia diſpoſitio eius qui eſt in extremis, valet. Iaſ. *in l. quoniam. C. de teſta. & in l. iubemus. C. eod.* Alex. in 1. *vol. conſil. 12. in 2. col.* Barb. *in 3. vol. in conſil* 43. maximè *in 9. col.* Dec. *in c. ſi pro debilitate. in 1. col. de offic. deleg.* Cardinal. *conſi.* 34.

Intellige dummodo ſit intelligibilis, & articulatè loquatur. *l. iubemus. C. de teſtam.* Iaſ. *in d. l. quoniam. & in d. l. iubemus,* in quibus locis multa alleg.

9 Cæcus poteſt donare & facere omnes contractus inter viuos, ſicuti & quilibet alius, cùm non reperiatur iure prohibitũ. Iaſ. *in l. hac conſultiſsima. C. de teſtam.* Alex. *conſi. 12. vol.* 1. Boer. *deciſ. 240. n. 20. per l. cæcus* & ibi docto. *ff. de iud.* poteſt & donare cauſa mortis nõ ſeruata forma. *§. ex imperfect. l. hac cõſultiſsima. C. de teſtamentis.* ita Boerius.

10 Laborans in extremis, etiã in balbutiens poteſt condere teſtamentum. *l. quoniam.* & ibi doctor. maximè Iaſ. *C. de teſta.*

Limita dummodo ſit intelligibilis, & poſsit articulatè loqui, aliàs nõ. *l. iubemus. C. eo.* & ibi Bart. & doct. Iaſ. *in d. l. quoniam,* alleg. multa. maximè Ludo. *conſ.* 306. Paul. de Caſt. *conſ. 366. incip. viſo puncto.* Alex. *in 3. vol. conſ.* 33. & idem vult ipſe Iaſ. *in d. l. iubemus. in 1. col.*

Et ita intelligo quod vult Iaſ. *in l ſi mihi & tibi. §. 1. de leg.* 1. vbi dicit, ꝙ cõſtitutus in vltimo articulo vitæ, nõ põt teſtari.

Subiungit ibi Iaſo. quòd contractus etiam poſſunt fieri vſque ad vltimum vitæ ſpiritum, ſi memoria nõ ſit læſa. alleg. text. *in l. Seia. §. fi. in verſi. in extremis vitæ conſtitutus. ff. de dona. cauſa mor.* quem ad hoc reputat ſing. Bald. *in c. quoniam frequẽter. vt lite non conteſt.* & idem vult Iaſon *in dict. l. ſi mihi & tibi §. 1.*

Addit Iaſ. quòd alibi dicit gloſ. *in c. 1. in verſ. mutus. in tit. Epiſcopum, vel Abba.* quod quilibet in articulo mortis efficitur mutus. & ideo repetit *in d §. 1.* E. Suarez.

11 Teſtamentum furioſi & mente capti, ante furorem, vel per dilucida interualla recurrēte ſana mente factum, licet valeat, *l. furioſum. C. qui teſta. facere poſſ. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſtato. l. 1. §. exigu. ff. de bon. poſſeſſ. ſecundum tab.* Bald. *l. 1. C. de ſacroſanct. eccle.* tamen ſi ante perfectionem teſtamenti ſuperueniſſet furor, vel mentis defectus, nō valebit, etiā ſi tēderet ad pias cauſas, vt voluit Petr. de Anch. *in c. quia ingreſſa, de teſta.* quia ſecūdū eū nō valet teſtamētū imperfectū etiā inter liberos, vt not. *in l. fin. C. fam. ercisc.* ideóque multò minus ab pias cauſas, vt not. *in l. ſi is. l. ex ea. ff. de teſt.* fauorabilior enim eſt cauſa filiorū, quàm eccleſiarū. 17. *q. 4. c. ſi.* vt not. *in l. ſi quis ad declinādā. C. de Epiſc. & cleric.* quod ſequitur Imol. *d. c. quia ingreſſa. & in c. relatū. 1. de teſtamētis.* idque cōmuniter teneri refert *ibid. n. 15.* Ben. Capr. de quo vide Bar. *d. l. ſi is.*

12 Teſtamētū condēnati ad mortē ciuilē, ſiue perdat libertatē, ciuitatē & bona, ſiue retenta libertate ciuitatē & bona tantùm perdat, iure ciuili non valet. *l. quidā. C. de bonis dam. l. deportatorum C. eod. tit. l. eius. §. 1. ff. de teſtam.* quia cùm tales perdāt ea quæ ſunt iuris ciuilis, vt *d. l. quidam.* & teſtamenti factio ſit iuris ciuilis. *l. teſtamenti. ff. de teſtam. argumento l. eius. §. ſi cui. ff. eod. tit.* nō poſſunt teſtari, etiā ſi vellent teſtari de bonis, quæ remanere debent liberis & aliis perſonis, ſecūdū præſcriptū *auth. bona dānatorum. C. de bon. dam.* ſicut ſecūdū Imol. *in c. quia ingreſſa. de teſtam.* communiter teneri refert *ibid. n. 120.* Ben. Capr. quod verum eſt, niſi taliter cōdemnat* ad mortē ciuilē, ad pias cauſas ex eiuſmodi bonis teſtari aut diſponere vellet, quod pōt, per id quod habetur *in c. cùm eſſes. & in c. relatum. de teſtam.* ſicut voluerunt Bar. & Bald. *in l. 1. C. de ſacroſanct. eccl.* quod in relictis ad pias cauſas ceſſat omnis ſolennitas iuris poſitiui, cùm ſufficiāt ſolēnitates iuris gētiū, cū quibus cōmuniter tráſire ſcribētes refert *ibid. n. 122.* idem Capra. Fallit tamen *d. reg.* in 8. caſib. vt per Soc. *reg. 76.*

13 Mutus & ſurdus à natura nō pōt teſtari, nec vltimā volūtatē cōdere. *d. l. diſcretis.* & ibi doct. C. *qui teſtam. facere poſſ.* Ph. *in rub. de teſt. in 6. col. 5.* Fallit vt per Cor. *in d. l.* & ibi Iaſ. *n. 1.*

Limita in milite, vt volūt communiter doct. *in d. l. diſcretis.* vbi tamen vide Iaſ. hanc limitationē ſubtiliter impugnātem. Limita etiā niſi teſtamento ad pias cauſas. ita firmat Alex. *in d. l. diſcretis.* ſed Iaſ. ibi tenet contrarium. alleg. Lud. ibi. & Bal. *in l. 1. col. 2. C. de ſacroſ. eccl.* Ph. vbi ſ. tenet hāc. *vlt. col.*

Limitat etiam Alex. ex diſpo. Principis, quia tunc poterit teſtari. Sed etiā in hoc contrariū tenet Iaſon ibi, alleg. multa. maximè Aret. *in l. ſi mutus. ff. de teſtamentis.* vbi hoc tenet vi-uaratione. quam vide per eum.

Teſtamētum obſidis populi Romani, id eſt, eius qui ex infidelibus apud Chriſtianos obſes ſit, vel cōtrà; non valet. *l. obſides. ff. de teſtā.* aliàs obſes pro vna ciuitate vel Principe, ad aliam vel alium teſtari poteſt, ſicut *in d. l. obſides,* vult Bar. & docto. vt not. *in c. ex reſcripto, de iureiur.* & ita communiter teneri refert Ben. Capra. *d. regul. 103. nu. 203.*

14 Teſtamentum eius qui incertus ac dubius eſt de ſuo ſtatu nō valet. *l. de ſtatu. ff. de teſta.* & licet Bald. *in l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ.* id dicat procedere, etiam ſi ad pias cauſas factum eſſet, quod ſequitur etiā Ancha. *cap. quia ingreſſa. de teſta.* Bart. tamen *d. l. 1. C. de ſacroſan. eccleſ.* cōtrariū tenet, & ad pias cauſas factum valere ſuſtinet, per id quod habetur *in l. ſi militari. §. ſi miles. ff. de teſta. milit.* quod verius videtur, cùm tale impedimentum à iure ciuili inductū, non debeat piis cauſis nocere, per id quod habetur *in c. cùm tibi. de teſtamentis.* quod etiam tenet Imol. *d. c. quia ingreſſa.* cum quibus cæteros quoque doctores reſidere refert Bened. *ibid. nu. 206.*

15 Teſtamentū natura muti ac ſurdi, licet non valeat, id tamē fallit ſi ex accidente talis eſſet, quia modò ſcribere nouerit, teſtari poterit. *l. diſcretis. C. qui teſta. fac. poſ.* Idem eſt ſi mutus tantùm ſit, & ſcribere ſciat, alias ſecùs: quia ne ſtatuto quidē induci poteſt, vt mutus neſciēs ſcribere teſtari poſsit, niſi hoc à Principe, cui ſoli id reſeruatum eſt, habeat. *l. ſi mutus. ff. de teſta. arg. l. 1. §. de qua re. ff. de poſtul.* vt voluit Bar. *in l. ſi quæramus. ff. de teſta.* & Imol. *in c. quia ingreſſa. eo. tit.* Surdus verò, ſed idem nō mutus, rectè teſtatur *d. l. diſcretis,* & codicillos facit. *l. mutum. & ibid. not. ff. de acquir. here.* quod tamē cōmuniter teneri refert Ben. Capra. *reg. 103. nu. 22.*

16 Teſtamentū vſurarij, in quo non fuit præſtita cautio ad formam, *c. quanquam. de vſur. in 6.* ſi poſtea fuit præſtita, teſtamentum reconualeſcit, vt eſt communis opin. Apoſtil. ad *cōſilium Paul. de Caſtro 39. nu. 26. in 3. vol.* vbi ponunt nouem pœnas contra vſurarios. Bonacoſſa.

17 Teſtamentum facere non poteſt filiusfamilias *l. nemo ex lege, C. qui teſtamen. facere poſſunt.*

Plures caſus tradit Cæpol. *caute. 113. incipiente filiusfam.* Iaſ. *in l. ſi. ff. qui teſta. face poſ.* Purp. *in rep. l. placet. C. de ſacroſ. eccl.*

Ampliatur & limitatur in 2. caſib. à Iaſ. *in d. l. nemo. nu. 4.*

Fallit in multis caſibus vt per Gab. Saray. *in annot. ad Matheſ. not. 19. num. 18.*

Fallit in 5. caſib. vt per Corn. *in d. l. nemo.* fallit in multis caſib. quos ponit Benedict. Cape. *in ſuo tract. regu. 103.* fallit in 7. caſib. quos not. Soc. *regul. 153.*

Ampliatur & ampliatio limitatur à Baptiſt. à Villa *concl. 86. in litera F.* Ampliatur & limitatur per Viuium *in ſuis conclu. ver. filiusfamil.* fallit in 4. caſib. vt per Alex. *in l. 1. §. hoc autem. ff. ad Senatuſconſul. Trebel. nu. 3.* Don. à Fina.

18 Excommunicatus poteſt facere teſtamentum. Bart. *in l. ſi quæramus. in fi. de teſtamentis.*

Fallit in 2. caſi. quos not. Soc. *reg. 233.* Ampliatur & limitatur in 2. caſib. vt per Pet. Duen. *reg. 272.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 4. à Port. *lib. 3. regul. 23.* Don. à Fina.

19 Statutum, quòd vxor teſtari nequeat ſine viri ſui conſenſu non valet, neq; tenet. ita Paul. Caſt. *in leg. ex facto, in princ. per text. ib. ff. de vulg. & pupil.* & Alex. *conſ. 55. conſideratis verbis dicti ſtatuti, in fi. vol. 1, & conſ. 155 vol. 2.*

¶ In cōtrariā verò partē, videlicet, quòd ſtatutū prohibens vxori teſtamentū condere abſq; conſenſu viri valeat, inclinauit Ang. *in §. 1. in auth. vt facta no. conſtit. & conſ. 126. teſtamēti facto.* Bald. *in l. 3. ff. de teſtamentis.* & Dec. *conſ. 455. placet cōcluſio.* Quia ſecund. allegatos doctor. poteſtas teſtandi inducta eſt de iure ciuili, quod alio iure tolli poſſet. Sed quicquid iſti doctores ſuadeant, noli aliter recedere à prima ſentētia pręmemorata tanquā ſacroſancta, & cōmuni: cui accedit etiā Ioan. Lupi. *in repet. c. per veſtra. §. 81. ſub nu. 14. & ſequen. de donatio. inter virū & vxorē.* & Cotta *in memorab. in ver. Statutum, quod vxor non poſſit teſtari:* vbi meminit non obſcurè quidem de prædicta Pauli Caſtrenſis opinione communiter recepta.

Cæterū vbicunq; ſtatutū exigeret tantūmodo pręſentiā mundualdi in teſtamento vxoris: tunc ex quo tractatur de re more fauorabili vxori, fragilitatiq; ſexus proſpiqua, & nō depēdēti aliter ab alieno arbitrio valeret vtiq; & teneret: ſec. Afflict. *deciſ. 160. Nunquā mulier de iure Longobardorum,* vbi refert ita extitiſſe deciſum, & iudicatū in ſacro Concilio, & etiam in conſtit. Inſtrumentorum robur, cui innititur non vulgari anchora Maran. *in tract. de iudic. in 3. part. prin. nu. 95. cum aliis omnibus ſeq.* & Vrſil. *in additio. Afflicti in d. deciſ. 160.* & ita ſeruatur quotidie in Regno, ſine ſcrupulo aliquo.

Sed iſthęc cōmunis opinio ita explanata coarctatur primò, nō ſortiri locū in minore. Nā ſtatutū, quòd minor vigintiquinq; annis nō poſſit teſtari ſine cōſenſu, vel pręſentia propinquorum valet, facitq; aliàs teſtamētū eſſe nullū: & ſic teſtamentū ipſius minoris cōditū, tunc ſine cōſenſu requiſito à ſtatuto, non tenet modo aliquo. teſte Bartol. *in l. nō idcircò. C. de codicil.* cū quo ſentiunt omnes ibi cōmuniter, & *in l. 2. ff. de leg. 1.* & Bal. *in l. ſi. col. vlt. verſ. Extra quære. C. de fideicom.*

Secundo, claudicat eadē cōmunis etiā, vt locū non obtineat in filiofamiliàs: quoniā ſtatutum, vt filiusfamiliàs teſtamentum abſque patris conſenſu cōdere poſſit, valet & tenet. ita Ioan. Cęphal. *conſ. 256. videbatur prima fronte, nu. 36. col. 2.*

Verū ſtante huiuſmodi ſtatuto, vt teſtamētū filiusfamiliàs condere liceat, non licebit vtique tunc filiis in teſtamēto diſponere de vſufructu, quē in eorū bonis ad parētes ſpectare legūlatores decreuerunt: vt voluit expreſsè, conſtanterq; Bal. *in l. ſi quæramus. ff. de teſtam.* & Cæph. *in d. conſ. 256. num. 37.*

Nec ſimiliter ſtante pręlibato ſtatuto, vt filiifamiliàs teſtamētū cōficere poſſint, minimè valet teſtamētū filię de dote profectitia conditū: ſec. Cęphal. *in terminis in d. conſ. 256.*

Et licet ſtatutū non valeat, quòd vxor teſtari non poſſit abſq; viri conſenſu: tamen ſtatutū diſponens, quòd pupillus poſſit adire hęreditatem, & ſe obligare ſine tutore, indubitanter valeret. ita Angel. *in l. more. ff. de acquiren. hered.* Viuius.

20 Teſtamentū cæci non ſeruata ſolennitate *l. hac conſultiſſima. C. qui teſtam. facere poſſ.* non valet niſi per ſtatutū expreſsè aliter diſponeretur, cū per ſtatutū talis ſolēnitas poſſit diminui, vt voluit Bar. *in l. ſi quæramus. ff de teſta.* quod verū eſt, modò id expreſsè circa cæci teſtamentum diſponeretur, aliàs ſi ſimpliciter ſtatutū diſponeret, quòd teſtamentum cū quinquē teſtib. valeat ad cæci teſtamentū nō porrigitur, prout voluit Bal. *in d. l. ſi quæramus.* cū quo reſidet Imol. *in ca. quia ingreſſa.*

de teſt.& ita communiter teneri teſtatur Ben.Capr.ibid.n.25.

21 Furioſus teſtamentum facere non poteſt, l.furioſum.C. qui teſta.facere non poſſ.l.filiusfa.ff.de teſtam.§.item furioſi. Inſtit. quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum.

Ampliatur & limitatur per Marſi.in ſing.386.

Fallit in 4.caſib.quos no.Iaſ.in d.l.furioſum,pro ampliatione videas Dec.in l.in negotiis.ff.de reg.iur. Don.à Fina.

22 Quæro,nunquid in teſtaměto cæci ſufficiat numerus ſeptem teſtium,de iure cōmuni requiſitus?Reſp.quod non,ſed requiritur quod octo teſtes interueniāt,vel ſeptem cum notario. ita eſt tex.expreſſus in l.hac conſultiſſima.& ibi omnes doct.C.qui teſtamenta facere poſſunt. Mich.Graſſus.

Sed núquid diſpoſitio d.l.hac cōſultiſſima, habet quoq; locũ in teſtamento patris cæci inter liberos?Reſp.ꝙ dicta ſolennitas nõ requiritur,ſed ſufficit,ꝙ fiat corā duobus teſtibus,iuxta notioā d.§.ex imperfecto.Hāc opinionē tenēt Bar. Ang.Sal. Pau.de Caſt.& Alex.in d.l.hac conſultiſſima, & dicit ibi Ludo. Rom.ꝙ ab opinione Bal.in conſulendo & iudicādo nõ ſit recedendũ,quia nõ habet contradicentē, licet ipſe in cõtrariā inclinet partē.Eandem opinionem dicit eſſe communē Iaſ. ibi,n.4.& tenet Ang.Inſtit.de teſta.§.cæcus. Michael Graſſus.

23 Ægritudo corporis ſi adſit ſanitas mentis, non impedit ad teſtandum,nec ad contrahendum.l.4.ff.de teſtamentis.l.ſanum,C.de tranſact. I.Bellonus.

24 Teſtamentũ pupilli,vel impuberis etiā ſagacis ad pias cauſas factũ, licet nõ valeat.l.qua ætate.ff.de teſta.c.ſi pater. de teſta.lib.6.ſec.Imol.in d.c.quia ingreſſa.eod.tit. tamen valebit ſi ſtatuto induceretur,vt eiuſmodi impuberis ſagacis,& cuius malitia ætatē ſuppleret,teſtamentũ valeret.idq; contra Anc. d.c.quia ingreſſa,ſecundùm Bar.in l.ſi quæramus.ff.eod.vbi vult quòd talis defectus ætatis ſtatuto tolli poſſit.quod ſequitur ibid. Ang.per id quod habetur in l.fin.C.de teſta milit. cũ quibus doct.communiter tranſire refert ibid nu.30.Bened.Capr.

25 Teſtamentũ minus ſolenne factũ per filium inter parentes non valet.non.n.poſſunt liberi inſtituere parentes in minus ſolenni voluntate.l.hac cōſultiſſima.§.ſi quis autē.C.qui teſta.facere poſſunt.Spec.in tit.de inſtrum.editione.§.compendioſè. verſ.quod ſi filius.Bald.in auth ſi qua illuſtris.C.ad Orfician. Sal. in l.fi.C.familiæ erciſcund. Guliel.Bened. in verbo,teſtamentum primum nu.58.in repet.c.Raynutius.extrà,de teſtamentis.

26 Vxor nõ poteſt ſine conſenſu mariti vel propinquorũ,ſi ita in ſtatuto eſſet prouiſum,teſtari.Nā poteſtas teſtandi vni magis q̃ alteri cōceſſa,& declaratio qui teſtari poſſunt,vel ne, dicitur de iure ciuili introducta,vt per Dy. & alios in c.indultũ.de reg.iur.in 6.vnde cùm ſtatuta in ciuitate quapiā dicātur ius ciuile.l.omnes populi.& ibi Bar.& alij doct.ff.de iuſt.& iur. infertur,ꝙ tale ſtatutũ valere debeat,quaſi limitatiuũ poteſtatis teſtādi mulierib.de iure cōmuni conceſſæ.ita expreſsè affirmat Ang.de Peru.in §.prouinciarũ.auth.vt factæ nouæ cōſtitutiones.Cõtrariā ſentētiā multi alij doct.approbarũt. Pau.de Caſt.in l.ex facto.n.6.Frāc.de Acoli.Are.n.7. Alex.de Imol.n. 14.ff.de vul.& pup.ſubſt.& idē Ale.de iure ita reſpõdit in conſ. 155.n.6.ver.in tantũ.quod dicit Pau.de Caſt.in 2.lib. conſ. & in conſ.55.n.8.ver.præterea.in lib.3.conſ, & hāc eſſe verā cōmunem ſententiā inquit Iaſ.in d.l.ex facto.n.9.licet ipſe ibidē contrariā ſententiā defendat.verſ.ego teneo contrariũ.Quā etiam Maria.Soc.iun.in puncto iuris ſuſtineri poſſe arbitratur in l.ſtipulatio hoc modo cōcepta.ver.2.vbi ipſe à n.3.ver.ex iſto tex. cum nu.ſeq.ff.de ver.obl.egregiè illam doctrinam explicat. Verùm hanc quæſtionē in vtramq; partem multis adductis hinc inde argumentis & authoritatib.doct.latè & copioſè And.Tiraq.in tract.de legib.connub in glo.5.nu.94.ver. imò verò ſunt qui negant poſſe ſtatutum,cum ſeq.95.96.97.& 98.& in glo.8.n. 120. ver.& in eadem quoque ſententia proſequitur. Kirchouius.

27 Statutum prohibens mulierem teſtari,vel contrahere ſine conſanguineorum conſenſu,vel ſine eorum præſentia,debet intelligi in mulieribus quę habēt cōſanguineos qui poſſunt adeſſe,& cōſenſum pręſtare.Bar.in l.3.C.vnde vir & vxor. quod ſi nõ eſſent præſentes in loco vbi actus celebratur,adeò quod nõ poſſunt de facili haberi,vel ſi aliàs ſint inhabiles: poterit mulier tunc contrahere & teſtari:& talis contractus ſeu teſtamentum ita factum ſine præſentia conſanguineorum,qui ſunt abſētes vel inhabiles,ſuſtinebitur.ita Cronęus conſil.3:6.num.32.in 1.volum. quod ſi quis demùm iſtum contrariũ impugnaret,debebit ille impugnās articulare & probare,quod mulier eo tempore quo contraxit, aut teſtata eſt, habebat in eo loco conſanguineos.qui enim actũ impugnat, debet probare ea quæ ſunt cauſa impugnationis.ita Cornęus eodem loco,num 34.

28 Statutum prohibens vxorem teſtari ſine licētia mariti, non habet locum in teſtamento ad pias cauſas.Bello.conſ.19. communem dicit ex Iaſ.in l.3.C.de ſacroſanct. eccle. Villalob.

29 Mulier ſi vellet ipſis propinquis,quorum conſenſus,ſtatuto diſponente,deſideraretur in teſtamento mulieris,bona ſua relinquere,illi nõ poſſent ad propriā vtilitatē cōſenſum accōmodare.glo.& Bar.nu.6.in l.3.ff.de autho. tuto.Bar.in l.frater à fratre.n.50.cum ſeq.ff.de cond.indeb.Et hāc doct.com.opi. eſſe inquiunt Philip.Dec.in conſ.612.nu 6.vbi ipſe plures autoritates adducit.& Ioan.Dilect.in tract.de arte teſtan.tit.1. de his qui non hab fac.teſta.cautel.2.num.4. Kirchouius.

30 Filiafamilias quæ dotem habet a patre, nõ poteſt in ſuā dote teſtari,nec eā poteſt donare donatione cauſa mortis ſine ſui patris conſenſu. Bald. in l.pen.C.de falſa cauſa adie.& in l. quod ſitus.C.de bon.quæ libe. Alex.conſ.166.in prin. ſed & neq; ea filia eam dotem profectitiam donare poterit donatione inter viuos,quando pater fuiſſet ſtipulatus dotem ſibi reddi aut filiæ:quia cum eo caſu actio de dote communis ſit & patri & filiæ,nõ poterit ipſa filia in patris præiudicium dotem donare: quòd ſi pater ſolum diſpoſuiſſet dotem reddi filiæ, tunc filia bene poſſet dotem alienare.ita Alex in eo conſil n.3.

31 Teſtamentũ excōmunicati licet multi iuxta gl.in c.decernimus.de ſent.excō lib 6.& ibid.refert Io.And.dicāt non valere,quā ſequũtur ibid.Hoſt.Garziaz,& Pet.de Vndella, idq; ob periculũ cōmunionis cum excōmunicato,quę eſt fugienda,auth.de priui.dotis heret.mulier.non præſt.§.antepen.col.8.cum ei interdicti ſint actus legitimi.d.c.decernimus. & ſimilis deportato videatur,qui eſt inteſtabilis.l.eius cui §.1 ff. de teſtam. Stephanus Prouincialis in quadam diſputat.ſua per auth. vt cũ de app.cogn.§ generaliter colla.8.per quem tex. Hoſt.in ſum.de teſta.§.quis ſit effectus.ver.& prodeſt hoc notare,colligit ꝙ nec hęres iuſtitui poſſit,quod tenuit Io.Monac.Card.in c.quāquā de vſuris lib.6. quibus accedit quod nec arbiter eſſe poſſit.l. pedius.ff de arbitris,&c.Cõtraria tamē opinio quā tenuit Inn. in c.cũ voluntate.de ſent.excom.excōmunicatũ teſtari poſſe,dicēs,ſequutus eſt Archid.in c.pia de excep.lib.6.& ibid. Pet.de Anch.Abb. & Bellamera.d.c.decernimus.& ibid.Io.And.priorem opinionē mutādo.& Iac.de Belui.in auth.de ſanctiſ. Epiſ. §.omnibus.coll 9.verior eſt,& magis cōmuniter tenetur,quēadmodũ refert Bened.Cap.d.reg.103.n.174. quia excōmunicatus poteſt cõtrahere & donare.d.c.cũ voluntate. ergò & legare,cum legatũ ſit donatio.l.fi.C.de leg.& Inſtit.eo.tit.in pr. quod eſt verum,niſi excōmunicatus foret ob hæreſin,vel crimen,quod inteſtabile eſſet,c.excōmunicatus.§.credētes. de hæreticis nec eſt verũ quòd ſimilis ſit deportato, ſed relegato, prout voluit glo.in c.paſtoralis. de appellat.qui teſtari poteſt,vt tenuit Fred.de Sen.cōſ.80.& 124 quē ſequitur d.c.decernimus. Pet. Anch.& D.Bald.in l.3.C de ſacroſ.eccl.Rot.dec.19. incipit, item quod accept.& procedit etiā in publice excōmunicato,& communiter teneri ibidem nu.18.& 189 refert Bened. Capr.

32 Quæro, An filiusfamiliàs poſſit teſtamentum condere? Reſp. quod non,etiam cum conſenſu patris & hoc expeditũ eſt per tex.expreſſum in l.qui in poteſtate.ff.de teſta.& ibi communiter doct.teſte Aret.& tenet Iaſ.l.ſenium.nu.4. C.qui teſtamenta facere poſſunt.

Et hæc concluſio procedit etiam in aduentitiis, ſiue pater habeat vſumfructum,ſiue non.& ita communiter teneri firmat Iaſ.l.nemo.C.qui teſtam.facere poſſunt.& ibi Alex.

Limita hāc concluſionem non procedere,ſi filiusfam. velit teſtari ad pias cauſas:namq;id facere poteſt,dūmodò fiat cum cōſenſu patris.ita tenet Bal.in d.l ſeruũ.Cuius opio.magis cōmuniter approbatā eſſe firmat Iaſ ibi nu 5.Mar.Ant.Bauer.Inſtit.qui teſta.fac.poſ.in prin.n.2.& 3.Iaſ.d.§.ex imperfecto. Hanc opi.tenet Ang & Sal.d.l.ſeniũ.Fred.de Sen.cōſ 194.incip.habuiſtis conſ.268.incip. quoniam veritatis.dicit tamē, quòd licet hæc opi.ſit æqua,ſe tamen non audere pro ea conſulere.M.Graſſ.

33 Filiusfamiliàs etiā cum conſenſu patris teſtari nõ poteſt. l.qui in poteſtate.ff.de teſta. excepto in caſtrenſi vel quaſi caſtrenſi peculio:vt per Io.And.in c.ſi pater.de teſta.lib.6. Ioan. de Fantuciis, Anchar. & Dominic.in c.licet.de ſepult.eod.lib. Teſtamēta enim cùm ſint publici iuris ex alieno arbitrio nõ debent pendere.l.illa inſtitutio.ff. de hæred. inſtit. l.captatorias. C.de teſtamen.milit.Bar.d.l.qui in poteſtate.& in l.ſenium C.qui

teſta facere poſſ. Canoniſt. in d. c. licet. Poterit tamē donare cauſa mortis de cōſenſu ſui patris. l. tam is. §. 1. ff. de don. cauſa mor. l. 9. in prin. ff. de dot. praleg. & ita doct. omnes tenere atteſtatur Iaſ. in d. l. ſemin. nu. 7. alias non valet donatio etiā de bonis aduenticiis, etiā pleno iure ad ſe ſpectātibus. hanc dicit indubitanter eſſe com. opi. Soc. conſ. 172. vol. 2. & ſufficiet patrē conſenſum præſtare etiā ante donationem factā. nec. n. requiritur vt in ipſo actu donationis præſtetur ille conſenſus, ſed & poſt, & ex interuallo, & ante præſtari poterit. l. filiusfamiliàs. §. pars ratione. ff. de don. & ibi Bar. & poterit talis cōſenſus præſtari per nuncium, vel per epiſtolā: per eā l. j. quod ſi filius conſenſu ſui patris teſtamentū fecerit, cū clauſula codicillari, & cum clauſula, ſi nō valet iure teſtamēti, ꝙ valeat iure codicillorum, vel iure cuiuſcunq; vltimæ volūtatis, tunc tale teſtamentū ſuſtineretur vt donatio cauſa mortis. Alex. in l. ſemin. C. qui teſta facer. poſ. & operatur ea clauſula idē ac ſi eſſet facta mentio donationis mortis cauſa. cap. qui ad agendum. de procu. in 6. cum donatio cauſa mortis ſit vltima voluntas. quod ſi ſolum in eo teſtamento eſſet adiecta ſola clauſula codicillaris, tunc teſtamentū illud nō poſſet valere vt donatio cauſa mortis. Iaſ. in l. 3. §. ſi quis ita. nu. 22. ff. de ver. oblig. Sed magis valebit illud teſtamentum, ſi eſſet appoſita ea clauſula, ſi teſtamentū non valet vt teſtamētum, quod valeat vt donatio cauſa mortis, & eo caſu illud teſtamentum conditum à filio cum conſenſu ſui patris, valeret vt donatio cauſa mortis. Soc. conſ. 125. in 3. vol. qui ibi dicit hanc opinionem eſſe communem.

34 Communis eſt hęc doctorum concluſio, quòd filiusfamiliàs non poteſt teſtari, nec donare cauſa mortis in bonis aduentitiis ſiue ipſius patris conſenſu, in quibus bonis aduētiis filij, nec teſtari, nec codicillari, nec legare aliquid poſſūt. l. nemo. C. qui teſtamenta facere poſſunt. Ant. Rub. Alex. conſ. 46. nu. 2. 3. & 4. & conſ. 127.

35 Teſtamentū damnati ad mortē, in abſentia ex forma ſtatuti, ſecūdùm ius cōmune factum, valet: ſed factum ſecūdùm formā ſtatuti, non valet, vt notat. in l. eius qui. §. 1. & ibidē per Bal. ff. de teſtamētis. & Pet. de Anch. in c. quanquā. de vſuris, lib. 6. quod cōmuniter teneri refert ibidem num. 110. Bened. Cap.

36 Damnatus ad mortem non poteſt teſtari etiam ad pias cauſas. communem dicit Clar. §. teſtamentum. quaſt. 6. Alex. conſ. 182. lib. 5.

37 Minor poteſt ingrediendo religionem teſtari, vel aliàs diſponere de bonis ſuis, etiam ſine authoritate tutoris, ſi quē habeat. communem dicit Clarus, in §. teſtamentum. quaſt. 28. verſ. Sed nunquid. P. Fich.

38 Papa poteſt dare facultatem teſtādi de bonis intuitu eccleſiæ acquiſitis. Dec. conſ. 157. Ioan. Dur. in arte teſtandi. cau. 3. tit. 3. num. 1. communem dicit. Villal.

Limitat etiā, quia licet ingreſſus monaſteriū non poſſit teſtari, tamē eius fili⁹ poterit teſtari, quia liberatur à patria poteſtate. all. Bar. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.

Minor habens curatorem, poteſt teſtari, etiam eo inuito. Iaſ. in l. qua de legato. col. 6 ff. de leg. 3.

39 Obſides populi Romani, & ſic hodie in bellis contra infideles dati aut recepti, teſtari non poſſunt. lege obſides. ff. de teſtamentis. Secus ſi ciuitas vel Princeps ciuitati, vel Principi obſides dederint, aut ab his receperint: quia tales nihilominus teſtari poterunt, ſecundùm Bar. & doctores in l. obſides. per notat. in cap. ex reſcripto. de iureiurando. & ita communiter teneri refert Bened. Capr. regul. 103. nu. 203.

40 Filiusfamiliàs ſine voluntate ſui patris de aduentiis ſuis rebus in quibus pater habet vſumfructum, non poteſt diſponere etiam quo ad ſuum præiudicium: nec valeret alienatio, nec alia diſpoſitio, etiam quoad proprietatē ipſorum bonorum. ita vt ipſe, nec filius qui fecit talem alienationem poſſet cōtra eā venire, & eā reprobare atq; factum ſuū circa talē alienationē. per l. quēadmodū. C. de agricolis & cēſitis. lib. 10. & hoc per l. fi. §. filius. C. de bonis qua liberis. & ibi Bal. & alij & Paulus Caſt. in l. haredi. §. filius. ff. de pactis n. 4. Cur. iun. conſ. 152. vol. 2.

41 Sed quæro, nunquid ſi filius patre exiſtente apud hoſtes, & ita ſuſpenſa patria poteſtate teſtetur, tale teſtamentum patre reuerſo valeat? Reſp. in hoc articulo diſtinguendum eſſe: Aut filius adhuc viuit, dum pater reuertitur, & tunc ex quo filius ſemper fingitur fuiſſe in patria poteſtate, expeditū eſt, teſtamētum filij non valere: Aut verò, tempore quo pater ab hoſtibus reuertitur, filius mortuus eſt, & adhuc teſtamentum rumpitur. Ita ſentit gloſ. l. fin. C. de ſent. paſ. ver. rata, quam ibi ſequitur Bar. Bald. Sal. & omnes doct. Bar. in l. ſi is qui pro emptore ff. de vſuc. Nec obſtat ſi dicatur fictionē poſtliminij non habere locū, ex quo reperitur extremū ad qđ inhabile, mortuo filio. Namq; reſpondetur, quod fictio poſtliminij principaliter fit ſuper patre, vt ſcilicet fingatur ſemper fuiſſe in ciuitate: itaq; in hoc reperitur habile vtrūq; extremū, nec requiritur poſtea habilitas in eo, ꝙ reſultat in cōſequētiā. Hæc reſolutio approbatur cōmuniter per doctores in d. l. ſi is qui pro emptore. vt firmat Aldo. Inſtit. quibus modis ius patr. poteſt. ſol. § ſi ab hoſtibus. n. 30. Iaſ. d. l ſi is qui. nu. 141. Mich. Graſſus.

42 Clericus filiusfamiliàs licet teſtari poſſit, tamen de vſufructu bonorum tam aduentitiorum, quàm maternorum patri quæſito non teſtabitur, vt crebro doctoribus probari teſtes ſunt. Ant. Gom. in l. 48. Tauri n. 7. Arius Pinel. in l. j par. 1. nu 43. C. de bonis mater. E. Suarez.

43 Clericus nepotes ex filio, quem iā ſacris initiatus ſuſcepit, natos non prohibetur hęredes inſtituere, vt receptum ait Didac. à Couarr. de ſponſal. 2. par. cap. 8. §. 5. nu. 14. E. Suarez.

44 Pupillus nō poteſt cōdere teſtamētum. l. ſi frater. C. qui teſta facere poſ. quod procedit etiā ſi ſit doli capax. ſed nec ad pias cauſas teſtari poterit, Pet. de Anch. in c. 2. de teſta. & Bal. in d. l. ſi frater. & nec poterit teſtari cū cōſenſu ſui tutoris. l. j. §. 1. ff. de tute. & rat. diſtra. & adde ꝙ ſi fecerit teſtamentum, nō reconualeſcere etiam ſi factus eſſet pubes. §. Prætereà. Inſtit. quibus non eſt permiſ. facere teſtamentum. & Iaſ. in ea l. frater.

45 Pupillus ſiue impubes, licet quidē ad pias cauſas teſtari poſſit. l. qua ætate. ff. de teſtam. cap ſi pater. eodē tit. lib. 6. idq; procedat etiā ſi ſagax ſit, & malitia ſuppleat ætatē. Imo. c. quia ingreſſa. eo. tit. tamen ſtatuto induceretur quòd talis pupillus ſagax teſtari poſſit, contra Pet. de Anch. d. c. quia ingreſſa. teſtamentū valeret, quia ſtatuto talis defectus tolli poteſt, vt voluit Bar. in l ſi quæramus. ff. eod. tit. quod ibidem ſequitur Ang. per id quod habetur in l. fi. C. de teſtam. milit. cū quibus doct. communiter tranſire refert Bened. Capr. reg. 103. nu. 30.

46 Emancipatus non poteſt teſtari in præiudicium patris, licet ſecus contra. Bald. in l. fi. C. de fruct. & lit. expen.

47 Monachus non poteſt concedere teſtamētum. Iaſ. d. authen. ingreſſi. col. 2. not. 2. Phil. in rub. de teſtam. in 6. ca. quia ingredientibus. 19. quaſt. 3.

Limitat de licentia Papæ, & dicit ſufficere quòd licentia ſuperueniat. alleg. Bald. in l. fin. C. vnde leg. & alia quæ vide.

Limitat 2. niſi efficiatur Epiſcopus, quia tūc poteſt teſtari, non de bonis monaſterio iam quæſitis, ſed de aliis poſtea obuentionibus, de quo tamen vide latiùs per eum.

Limitat 3. niſi haberet filios. auth ſi qua mulier. C. eod. tit.

• Sublimita niſi eſſet ingreſſus ordinem fratrum minorum. quia non poterit teſtari. doctores, maxime Iaſ. auth ſi qua mulier. col. 1.

Limitat 4. quia licet monachus non poſſit facere teſtamentum, tamen teſtamentum quod fecit in ſæculo, poteſt effectus Epiſcopus reuocare. alleg. Bar. & doct. in auth. ſi qua mulier. & alias.

Limitat 5. quia habet teſtamenti factionem paſſiuam, quia poteſt inſtitui.

Alios caſus in quibus fallit d. regula, vide per Soc. reg. 9. in addit. per Philip in rub. de teſtam. in 6. latiùs per Patiſ. in cap. in praſentia. nu. 106. de probat. Don. à Fina.

Ebrius teſtari non poteſt. Fely. poſt. Bald. in cap. 1. de teſtibus. Dec. conſ. 112.

48 Vſurarij non poſſunt donare cauſa mortis, nec teſtamētū condere, vt eſt com. opin. Suarez. verſ. vſuras. nu. 86. & 87. limita vt ibi. Sed magis cōmunis opinio eſt, quòd vſurarius manifeſtus poſſit teſtari etiam non præſtita cautione de reſtituendis vſuris. de qua Capr. reg. 103. nu. 154 & ſeq. & ſi vſurarius manifeſtus teſtamētū cōdidit, nō præſtita d. cautione, deinde redit, vt canis & ſus ad vomitum, teſtamentum factum nō valebit, vt eſt cōmunis opinio. de qua Capr. reg ipſa 103. n. 159. & teſtamentum vſurarij valet & tenet, ſi eo condito effectus ſit poſtea vſurarius, vt eſt communis opinio ibidē n. 162. & valet teſtamentum ad pias cauſas vſurarij, ſi oſtendit ſigna contritionis, vt eſt communis opinio ibidem nu. 163. idem in legatis pro male ablatis, communis eſt opinio ibidem nu. 166. & vide Curt. iun. in conſ. 344. nu. 85. in 3. vol. Bonacoſſ.

49 Vſurarius manifeſtus, nulla cautione præſtita de reſtituendis vſuris, non poteſt facere teſtamentum, ca. quanquam, de vſuris lib. 6. Zabarel. conſil. 91.

Et neceſſe eſt ad teſtamenti validitatem, quòd ipſi vſurarij caueant in vita, aliter teſtamētū eſt ipſo iure nullum: ſec. gl. in clemen. eos, de vſuris. & in d. c. quamquam, in verſic. Mandauerunt. quā ſequuntur cōmuniter omnes doctor. & in c. quia in omnibus, de vſuris. præſertimque ibi Aug. Bero. n. 52. & ſeq. quamuis, quo ad pœnam ſepulturæ, contrarium velit gloſſ. in clemen. 1. de vſuris. in verſi. Manifeſtos.

Bene tamen verū eſt, quòd vbicunque quis nō fuiſſet vſurarius, cū omnibus neceſſariò à iure requiſitis, & ſic ea manifeſtatione, quæ requireretur ad reddendum eum penitus inteſtabilem, & incapacem eccleſiaſticæ ſepulturæ, teſtamentum conditum tunc ab eo, nulla cautione præſtita, valeret, & teneret: vt conſuluit doctiſsimè, & cumulatiſsime Ang. conſil. 10. In Dei nomine, Amen. In cauſa prædicta eſt hoc ordine procedendum, vt recta poſsit ſequi deciſio.

Sed aduerte, quòd iſta cautio præſtāda per vſurariū ipſum, deberet equidem eſſe idonea, nec nuda & ſimplex fideiuſsio ſufficeret: ſecūdū gl. in d. c. quamquàm, in verſi. Idonee, cōmuniter ab omnibus approbatā, atteſtante Couarr. in lib. 3. reſolutio. c. 3. nu. 6. & Iulio Claro in tract. de teſtam. lib. 3. q. 26.

Limitatúrque iſta concluſio non procedere, quādo vſurarius deceſſerit nulla præſtita cautione, dimiſſo tamen procuratore ad præſtandum eam poſt mortem, qua quidem præſtita iuſtificatur teſtamentum abſque dubio aliquo: vt latè diſputant Canoniſtæ, & multi hoc firmāt in d. c. quanquàm Cōfirmátque hoc idē Cardinalis, in c. ſignificauerunt, de teſtibus. & in clemen. prima, quæſt. 23. de ſepulturis. meminit fuiſſe deciſum publicè Ferrariæ, quòd valeat prælibatum teſtamētū. eúmque ſequitur Ioannes Dilectus in tracta. de arte teſtandi, titul. 1. caute. 7. Felyn. in c. adhac, col. 2. de reſcriptis. & in c. quoniā frequenter, col. 4. vt lite non conteſta. iſtámque aſſerūt com. opin. Gaſpar. de Calder. & Ancha. inter conſilia Cardinalis, conſi. 40. in faile aliàs prædicta conſtitutionis, col. 2.

Claudicat etiam antedicta concluſio ſecūdo loco, quòd licèt vſurarius manifeſtus nō poſsit teſtari, niſi prius cautione præſtita: nihilominus benè, & rationabiliter poteſt donare cauſa mortis abſque prædicta cautione: vt voluit Bald. in l. executorem. C. de execu. rei iudic. col. 2. & conſ. 298. vol. 2. vbi refert collegium Mediolanenſe ſic conſuluiſſe. Idémque tenet Ang. in diſputatione incip. Aſtenſis Miles. Roma. & Imol. in l. tam is, in prin. ff. de don. cauſa mortis. Paul. de Caſtr. conſi. 283. in antiquiſsimis. Capra conſi. 92. col. 2. Decius conſi. 196. col. fin. Probus in d. c. quanquàm, in addit. ad Ioan. Monach. Guliel. Ben. in c. Raynutius, de teſtamentis in verſic. Teſtamentum. Ripa in l. 2. nu. 7. ff. de leg. 1. vbi audacter aſſerit hanc eſſe com. opin. & poſt eum Soci. iun. nu. 22.

¶ Et fundatur talis concluſio iſta optima ratione, quia tex. in d. c. quanquàm, corrigit ius antiquum, quo vſurarij teſtari poterant. l. eius qui in prouincia, in prin. ff. ſi cert. petat. & tradit Baptiſta de ſancto Blaſio in tracta. contradictionum iuris ciuilis, & canonici, contradic. 18. ſtatuitque ſpecialiter, vt omiſſa cautione ſint nulla, nec de cōtractibus quicquā dixit: ergò in eis locū non habet. l. verba contraxerunt. ff. de verbor. ſignific. & ſic d. c. quanquam, editum in pœnam, non vtique extenderetur ad contractus, vel diſtractus: vt voluit etiam eleganter Ang. conſ. 100. Ser Ioannes mutuauit Franciſco centum ſub vſuris.

Secūndò comprobatur quoque ea ratione, quòd antedicta cautio de vſuris reſtituendis, reſpicit ordinationem, & ſolēnitatem teſtamēti, quo reſpectu donatio cauſa mortis æquiparatur contractui: ſec. com. opin. de qua teſtatur Ripa in l. 2. ff. de leg. 1. nu. 10. & Illuſtris D. Guliel. Pontanus Peruſinus, præceptor meus. nu. 32.

¶ In contrariam verò partem titubanter, & ſibi parum cōſtans, inclinauit Bald. conſil. 294. volum. 2. Lapus in allegat. 125. poſt Ioannem Calderinum in diſputatione exordiente, Canonica inſtitutione. Stephanus de Feder. in tracta. de interpretat. iuris, in 1. parte, nu. 42. Laurentius de Rodul. in tracta. de vſuris, quæſt. 100. Ioan. de Ana. in cap. quia in omnibus, num. 15. de vſuris. Benedictus Peruſinus in rubr. de teſtamentis in 6. Deci. ſibi contrarius, in l. diſcretis. C. qui teſtamenta facere poſſunt. & ante ipſum Alexand. in princ. qui fatetur expreſse iſtā eſſe communem opinionem. Ioannes Dilectus in tract. de arte teſtandi, tit. 1. caute. 7. Soc. in d. l. 2. & poſt eum Ruinus, latè col. 17. cum duabus ſequen. vbi ad ſaturitatem vſque reſpondet omnibus ferè fundamentis pro contraria parte citatis & adductis.

¶ Sed in iſta ambiguitate, & in tā variis noſtri interpretū ſententiis, quid concludendū? Dico, quod caſu eueniente, ego ſemper cōſulerē, & iudicarē pro iſta vltima ſentētia negatiua, iſto potiſsimum argumēto inter alia Nā, qui nō habet factionem teſtamēti paſsiuè, nō pōt etiā ex donatione cauſa mortis capere. l. Senatus, in princ. ff. de donatione cauſa mortis. Ergò pari modo, qui nō habet liberā factionē teſtamēti actiue, ſicut vſurari⁹, nō debet poſſe donare cauſa mortis. & eādē opi. reperio ſequutū fuiſſe, tanquàm magis com. magis tutā, atq; animæ fauorabilem. Iul. Clar. in tract. de don. lib. 4. q. 7.

Coarctatur tertiò etiā iſta cōcluſio, ſeu diſpoſitio d. c. quāquàm, non habere locum in teſtamento Iudæi: ſecundū Ioā. Dilect. in loco ſuprà citato. qui quidem Iudæi, licèt ſint publici fœneratores nihilomin⁹ poſſunt teſtari nulla prius cautione præſtita: vt per Aret. conſi. 158. Copioſè in ſecundo dubio. & in hoc ſunt melioris cōditionis, quā Chriſtiani vſurarij. d. c. quāquam, & not. Alex. conſi. 3. in cauſa, & lite, vol. 2. Soc. conſi. 62. in præſenti conſultatione, col. 4. & conſil. 70. in præſenti, col. 1. vol. 1. & Coraſius in miſcellaneis iuris ciuilis, lib. 5. c. 16. in fine. Imol. conſi. 1. circa finem. cum duobus ſequen.

Vbi dicit, quòd Iudæi poſſunt, vt Chriſtiani, teſtamenta condere. & Corn. conſi. 114. Licèt primò, col. fin vol. 1. & Cotta in memorali, in verſic. Vſura trientes, circa finem.

Limitatur itidem quarto loco non procedere, præallegata cōcluſio in donatione inter viuos: vt per Bald. conſi. 198. quæritur, lib. 2. & Ioan. Dilect. in præcitata cautela 7.

¶ Quintam verò limitationem ponit quoque ſatis vtilem, & communem. Clarus in d. qu. 26.

Vndè his accedit vtiliter, quòd vſurarius manifeſt⁹ dicitur probatione legitima concurrente, & fama: vt per Abb. conſ. 34. attingam, lib. 1. & conſil. 2. lib 2. Imò probatur etiā vſurarius ex fama, & quibuſdā indiciis: vt poſt gloſſam tradunt Inno. & alij in c. cùm in diœceſi, de vſuris. cū concordantibus: vt per Fulgoſium conſi. 138. viſis præcepto. & tradit Gemin. in c. 1. §. & quia. col. fin. de vſuris. lib. 6. necnon cum aliis vtilibus, & neceſſariis requiſitis, poſitis per Ang. in d. conſi. 10. col. 1. & verſic. Nunc ergo ad quæſtionem propoſitam deſcendamus.

Et vſura ipſa, ſeu conſuetudo fœnerandi, poteſt per teſtes ſingulares etiā probari: ſecūdū magis com. opin. quā citat, & ſequitúrque Crau. poſt alios ibi per eum relatos, conſ. 73. n. 32.

Et accedit etiam prædictis, quòd vſurarius nō dicitur ille, qui tenet pecunias in monte; quoniā non poteſt petere quādo vult capitale: ſecundùm communem ſcholam, & opinionem omnium Scribentium, quam allegat, & ſequi videtur Alex. in l. item quia. §. 1. nu. 2. ff. de pactis. & Chaſſaneus in conſuetudinibus Burgundiæ, rub. 4. §. 23. n. 38.

Vbi à nu. 22. vſque ad n. 53. recenſuit viginti caſus, in quibus vſuræ permiſſæ ſunt.

Itē occurrit præmiſsis quoque, quòd vendens rem pluſquā valet, cenſetur vſurarius. c. in Ciuitate, & c. nauiganti. extra, de vſuris. & iſta eſt communis opinio, vt latè conſuluit Abbas conſi. 5. in fin. nu. 5. vol. 1.

Imò in foro poli etiam peccatum eſſet vendere carius, quā res valeret, & quòd generaliter res emi, ac vendi poſſet iuſto pretio: vt voluit Ferrarien. in ſua practic. Papien. in forma libelli, in cauſa venditionis, in ſummario, ſeu verſic. Pro pretio florenorum centum, nu. 2. & ibi Gloſſator in litera A. & Berous in d. c. in c. in Ciuitate, nu. 6. cum aliis ſequen. vbi concludit etiā, quòd talis venditor ad reſtitutionem occaſione peccati, tā de iure canonico quàm ciuili, cogi poſſet.

Sēd aduerte, quòd vbicunque quis venderet rem pluſquàm valeret, ob dilationem emptori factam, & conceſſam de ſoluendo tempore futuro: tunc contractus iſtæ non cenſeretur vſurarius, nec aliquo modo crimen vſurarum contineret, niſi tribus requiſitis neceſſariò interuenientibus: vt firmauit Berous conſil. 168. in præſenti cauſa videtur prima facie dicendum, num. 22. vol. 1. Sanctus Bernardinus protector noſter, in ſermonibus ſuis de Euangelio æterno, in ſermone. 34. arti. 1. ca. 3. & Roman. conſi. 419. nu. 1. & eruditus & diſertus D. Horat. Mādoſius, in addit. ibi, vbi ait, quòd venditor iſte, hoc caſu, nō incurreret peccatum, habita ratione lucri ceſſantis. ſed demùm procedendo religioſè, more ſuo aduertit: prout conſuluerunt etiam omnes Canoniſtæ in d. c. in Ciuitate, quòd tutiùs eſſet pro ſalute animæ, vt ab huiuſmodi celebratione contractuum abſtinere deberet.

Similitérque noſtro propoſito conueniunt, quòd bona

vſurariorum minimè præſumuntur pro vſurarum reſtitutione tacitè hypothecata: ſecundùm Ioan. Andr. & alios Canoniſtas, communiter *in d.c.quanquam.* quam quidē cōmunem ſequuntur, ſimul ac citan. Modern. ibi, & Ant. Neguza. de Fano, *in tract. de pignoribus, & hypothecis, in 2. par.4.membr. num.* 155. & Alex. de Neuo *conſil.* 92.*num.* 1.*& ſeq.*

¶ In contrariam verò partē, & ſentētiā inclinauerūt gl. *in c. tuæ nos, de vſuris. & in d.c.quanquā, in verſi. Facultates.* & ſimiliter Couarr. cū alijs aggregatis per eū *in d.c.3.ſub nu.*6. videlicet, q bona vſurarij non ſint tacitè hypothecata pro reſtitutione ipſarū vſurarū. Sed ipſe nō audeo me opponere cōtra torrētē doctorū, & com. opin. præmemoratā, quicquid in cōtrariū fabulētur præcitati ſcribētes: cuius quidē cōmunis opinionis veritatē demōſtrat Alex. de Neuo *in d. conſ.* 97. *n.* 2. *& conſil.ſeq.ſub nu.*12. vbi eam meminit in practica ſeruari.

His prælibatis ponā ob præmiſſorū intelligētiā, q vſura dicitur in mercatore de intereſſe ante morā reſtituendæ pecuniæ paciſcente: eſto q ipſe mercator tanquā lucrum in loco mutui veriſimiliter facturus eſſet: ſec. com. opin. Scribētiū, quam expreſsè citat, & amplectitur Crauet. *conſi.* 67.*nu.*5.

Et huc ſpectat etiā, q vſurarius aliquis dicitur, quāuis deſierit fœnerari: ſec. doctrinā Bar. *in l. Prætor ait, §. ut etiā. ff. de edēdo, & in l. quis ſit fugitiuus. in prin. ff. de ædil. edict.* cōmuniter & cōcorditer approbatā ab omnibus doct. atteſtāte Dec. *in c. ex epiſt n.*99. *de probat.* vbi eā declarādo nōnihil conatur ſuſtinere, & à plurib' cōtrariis amouere, ac diuellere. Et eidē opinioni, tanquā magis cōmuni, tutiorique animæ, inhęret Clarus *in tract. de teſtamentis. lib.*3. *q.*26.*verſi. Item quæro.*

Nūc verò rerum ordo expoſtulat, vt ſuadeā, q vſurarius teneatur actori edere rationes ſuas pro intentione eius fūdādā, quādo agitur de vſuris, vel ex cauſa reſpiciente vſuras. Secùs autē ſi cōtra vſurariū ageretur ex contractu venditionis, vel ex alia ſimili cauſa, quæ vſuras non reſpiciat: vt notat & tenet Anch. & Card. *in clem.*1. *§. cæterùm, de vſuris.* & Bald. *in c. clerici, col. fin. de vita & honeſtate cleric.* quorū opin. admittit com. eſſe Deci. *in d. c. ex epiſtola. nu.*101.*cum ſeq. de probat.*

Poſtremò non pręterœundum illud fore arbitror, quòd vſurarius eſt infamis. *l. improbum,* vbi Bartol. Paul. de Caſtr. & alij cōmuniter pe illū text. *C. de infam.* Matheſi. *in notab.* 49. *incip. Nota.* Cotta *in memorali, in verſi. Vſurarij,* vbi hoc limitat, & declarát.

¶ Modò verò diſquirēndum foret, non intempeſtiuè quidem, quòd ſi debitor vltra ſortem principalem ſolueret creditori, ac fœneratori vſuras promiſſas, & poſtea abſolueret eum, ac liberaret per Aquilianā ſtipulationē, & acceptilationē, &c. & cōfiteretur ſibi plenariè fuiſſe ſatisfactū: tūc equidē in foro iudiciali ſublata eſſet omnis obligatio: nec poſſet ipſe debitor, ſeu eius hæredes repetere dictas vſuras, vt conſuluit doctiſsimè Aog. *d. conſ.* 100. vbi in foro conſcientiæ in hoc eodem caſu aliter diſtinguit, & reſoluit. Viuius *opin.*1053.

50 Vſurarius manifeſtus nō poteſt teſtari, niſi præſtet cautionē de reſtituēdis vſuris. nec quidē ſufficit nuda cautio, ſed requiruntur pignora vel fideiuſſores. cōmunem *in §. teſtamētum,* dicit Clarus, *qu.* 26. *verſic. Sed quæro.* Et caſu, quo teſtatus eſſet, non præſtita cautione, tamē ſi poſteà adhuc præſtet, reconualeſcet teſtamentum. communem dicit idem *ead. qu. verſi. ſed pone.* Nota autem quòd etiam ſi deſiiſſet exercere vſuras: tamen non poterit teſtari ſine cautione præſtanda, niſi reſtituiſſet vſuras. comm. *in d. qu.*26. *verſi. Item quæro.* Et nota quòd vſurarius manifeſtus, etiam donare nō poteſt cauſa mortis. magis comm. dicit Clarus *in d.q.*7. P. Fich.

51 Teſtamētum vſurarij manifeſti, tametſi nō ſequuta cautione de reſtituendis malè ablatis regulariter, non ſolùm cū ipſa manifeſta contritionis ſigna apparent, quò ad relicta ad pias cauſas valebit, vt cōſuluit D. Ant. Butrig. & Pet. de Anc. *per l.* 1. *C. de ſacroſanct. eccle.* quod prius voluit Lapus *in alleg.* 125. quem ſequitur Dominic. *in cap. quanquam. de vſuris. lib.* 6. & communiter tenetur, ſed etiā tā quoad relicta certis perſonis, pro reſtitutione certarū vſurarū malè ablatarū, quàm quo ad relicta pauperibus Chriſti, pro incertis vſuris aliis malè ablatis: quia tunc quoad illā quātitatē, ſimiliter valebit eius teſtamentum, vt ſentit Ioan. And. *d.c.quanquam.* & Lapus *d. alle.* 125. quod verum eſſe & communiter teneri refert Bened. Capra *d. regul.*103. *nu.*163. *&* 167. quando de eiuſmodi vſuris & malè ablatis, aliter quàm per cōfeſsionem teſtantis cōſtaret, aliàs ſecùs: quia magis ſpeciē aut vim relicti quàm inſtitutionis haberet, ſec. Petr. de Anch. *d.c.quanquam.*

52 Teſtamentum vſurarij manifeſti, licet ante pręſtitā cautionem de reſtituendis ablatis factum, etiam ad pias cauſas, non valere, nec poſt præſtita cautione & ſatisfactione reconualeſcit. *c. quanquā de vſuris. lib.*6. Bal. *l.*1. *C. de ſacroſanc. eccleſ.* glo. *in clem.*1. *in verbo, manifeſtus. de ſepult.* & *ibid.* Pau. de Leazar. Bal. *in l. ſi hæredes. C. de teſtam. milit.* & ita *d.c.quāquā.* cōtra Ioan. And. tenuerunt Garzias. Ioan. Monach. Lapus Abb. & Ioan. de Lignano. & ita cōmuniter, tam per legiſtas quàm canoniſtas teneri refert Benedict. Cap. *regul.*103.*nu.* 141. tamē contrariam opinionē quā tenuerunt Nicolaus de Matarellis in quadam diſputatione. Bart. *in l. filio præterito. ff. de inuſto.* & Ioan. And. Ioan. de Fant. & Bald. ſibi cōtrarius. Petr. de Anch. Dominic. Ægid. Bellamer. & Guliel. de Pontolino *in d. cap. quanquam.* magis ęquam & com. à qua in iudicando & conſulendo non ſit recedendum, dicit *ibid. n.*154. Bene quod eſt verum, niſi vſurarius facto teſtamento, ac præſtita cautione redierit ad vomitum, & occultè exercuerit vſuras, quia teſtamētū tunc vitiabitur: ſecun. Ioan. Lignano. Franc. de Zabarel. & Paul. de Leazaro *d. clem.*1. *de vſuris.* & Laurent. de Florent. *in tracta. vſura. q.*206. Lapus Ancbar. & Dominic. *in d c. quanquā.* Bald. *in l. executorē. C. de execut rei iud. & in l.*1. *C. de ſacroſanct. eccl.* Frideric. de Senis *conſ.*7. Anchar. & Imol. *in c. quia ingreſſi. de teſta.* quod communiter teneri *ibid. n.*159. refert Benedict. Capra.

53 Vſurarius manifeſtus quēadmodū prohibetur teſtari, ſec. diſpoſitionē *c. quanquam. de vſuris. in* 6. ita etiam prohibetur donare cauſa mortis. Hanc magis comm. opin. doctor. eſſe dicunt Alex. de Imol. *in l. diſcretis. nu.* 2. multis adductis anthoritatibus. *C. qui teſtam. facere poſſunt.* & Ioan. Dilectus *in tracta. de arte teſtandi, tit.* 1. *de his qui non habent teſtamenti factionem. cautel.*8.*nu.*2. Kirchouius.

54 Quęro, An excommunicatus poſſit facere teſtamentū? Reſpon. gloſ. *cap. decernimus. verſ. & decernimus. de ſent. excom. in* 6. tenet quòd non, quia æquiparatur deportato: quod patet ex genere pœnæ, nam aqua & igne interdicitur excommunicatis, vt tenet glo. *§. minor. verb. interdictum. Inſtit. de capit. dimin.* Hanc opin. ſequitur Hoſt. *in cap. pia de except. lib.* 6. Archid. *d. cap. decernimus.* Iaco. de S. Georg. *in l. in pecuniarus, n.*3. *de procu.* vbi dicit gl. *d.c. decernimus,* eſſe ſingularem.

Contrariā tamen opinionē tenet Ioan. And. *d.c. decernimus.* Guliel. Benedi. *c. Raynutius. verb. mortuo itaque teſtatore. el* 1. *nu.* 288. Bertrand *conſ.*227. *n.*11. *lib.*2. vbi dicit eam eſſe communē. Eandem tenet Archid. *d.c. pia.* Abbas *c. veritatis. n.*32. *de dolo & contu.* Bald. *l. fi. C. ſi à non compet. iudic.* Hanc dicit eſſe com quoque opin. Fely *in cap. ad probandum. nu.* 1. *de re iudic. cap. cum voluntate de ſent. excom.* Phil. Franc. *rub. de teſta. lib.*6. *nu.*32. Barbat. *cap. quia ingredientib. nu.*17. *de teſta.* Ioan. Guald. *in tractu. de teſtam. titul.*1. *cautel.*10. Eādem dicit eſſe magis com. Abbas *d. rub. de teſta.* Certum eſt enim omnes qui expreſse de iure non prohibentur, teſtari poſſe, vnde cùm excommunicatus non reperiatur prohibitus, debet admitti.

Et hęc opinio ſine dubio procedit in occultè excommunicato. An autem idem ſit in notoriè excommunicato? dubiū eſt, & quòd ſic tenet Frider. de Senis *in conſ.* 71. Bart. *l. ſi quæramus. ff. de teſtamentis.* Fely. *d. cap. ad probandum. nu.*1. cum doctor. per eum alleg. Soc. *in tract. fallent. regul.*133. Franc. *d. rub. de teſtamentis. num.*32. Michael Graſſus.

55 Excōmunicatus pōt teſtari, niſi ſit ſolenniter anathematizatus, ſec. magis comm. per Burſ. *conſ.*14. *nu.*11. *lib.*1.

56 Excommunicatus an poſſit teſtari? habetur *in cap. decernimus. de ſent. excom. in* 6. & dicit Bald. *in l.*1. *C. de ſecun. nupt.* q excommunicatus ex cauſa quæ redde. eum inteſtabilem non poteſt teſtari. *cap. excommunicamus. §. credentes, de hæret.* ſecùs ſi ex alia cauſa. de quo vide Bart. *in l. ſi quæramus. ff. de teſtamentis. & in conſ.*238. & quòd excommonicatus pro hæreſi nō poſſit teſtari vult Bart. *in authen. credentes. C. de hæreticis.* Bald. *in l.*3. *§.*2. *de leg.* Reconualeſcit tamen teſtamentum ſequuta abſolut. Bald. *in l. cū quan. C. de fideicom.* vide amplè Phil. *in rub. de teſtam in* 6. *in* 15. *col. & ſequen.*

57 Excōmunicatus licet ſecun. quoſdam teſtari non poſſit, iuxt. gl. *in c. decernimus. de ſent. excom.* & ibid. Ioan. Aut. Garzi. Hoſt. & Petrus de Vndalla, idq; ob periculum communicationis cum excommunicato, *Auth. de priuileg. dot. hæret. mul. non præſtan. §. anteſen.* & quia actus legitimi ei interdicuntur, *d. cap. decernimus.* & ſimilis deportato habetur, qui eſt inteſtabilis

bilis *l.eius cui.§.1.de teſt.* vt tenuit quoq; Ioã. Monach. Card. *in c.quãquam.de vſur.lib* 6. tamẽ cõtraria opinio quam tenet Inno. *in c.cũ voluntate.de ſent. excõ.* quem ſequitur Archi. *in c. pia. de except.lib.*6.Pet.Anch.& Abb.Bellon.*d.c.decernimus.& ibid.* Io. And. Beluiſ. *in auth.de ſanctiſ.Epiſc.§.omnibus.* verior eſt & magis communis, vt refert Capr.*reg.*103.*n.*174.Bellon.

58 Bannitus non poteſt teſtari, vt eſt cõmunis opinio.Gozad. *conſi.*96.*per totum,* quòd intellige de iure ſtatutario loci, ſecus de iure communi. Bonacoſſa.

59 Deportatus non habet teſtamenti factionem.cõmunem dicit Clarus *in §.teſtamentum.quaſt.*22.*in prin.* P. Pich.

60 Deportatus, cui ex teſtamẽto, vel ab inteſtato delata eſt hæreditas, eſt incapax, & ſuccedũt alij inſtituti,vel veniẽtes ab inteſtato, ac ſi deportatus inſtitutus non eſſet. Alex.*conſi.* 26.*in prin lib.*1. magis communem ait. Villal.

61 Deportat⁹ eſt ſucceſsionis ac teſtamẽti actiuè & paſsiuè incapax, ſec.com.per Burſ.*conſ.*48.*poſt nu.* 27. *lib.* 1.vbi dicit quòd aliis inſtitutis, vel venientibus ab inteſtato, defertur hæreditas ſibi relicta, ac ſi deportatus inſtitutus non fuiſſet, ſecun. comm.ibi, ex Clar.*§.teſtamentum.quaſt.*21.*&* 22.

62 Teſtamenti paſsiua factio (vt doctores fantur) iis nõ eſt, quibus ob crimen aliquod condendi teſtamenti ius non eſt. commune affirmat Aret. *in l. ei cui.l.1 ff.de teſtamentis.* Iulius Clarus de teſtamentis. *quaſt.*34. E. Suarez.

63 Carceri in perpetuũ deuotus,ac dãnatus,teſtari nequit ſi ſit laicus, vt frequenti doctorum numero probatum aſſerũt Bertran.194.*num.*2.*lib.*4.& qui non de nihilo diſſentit Iulianus Clarus de teſtamentis.*q.*19. E.Suarez.

64 Teſtari non poſſunt (indiſtinctè) damnati in metallum, vel ab beſtias, vel opus publicum, vel ad murtem vel quibus aqua & igni interdictum eſt.Hanc receptionem eſſe ſententiam concludit Vaſq.*contro.illuſt.lib* 3.*cap.*96.*nu.*2. Villal.

65 Teſtari an poſſit reus mortis? Clar. *in §.teſtamentum.q.*21. vbi dicit,quòd hodie poſſunt, vt fuſiùs per eũ,licet in cõtrarium eſſet cõmunis opin.de qua Ruin.*conſ.*143 *nu.* 1. *in* 2. *vol.* damnati autem ad triremes,vel ad perpetuos carceres,vel ad vltimũ ſupplicium, ex priuilegio Principis condere poterũt teſtamentum, vt per Fulg. *conſil.*44. Bal *conſi.*382.*lib.* 2. ſi tamen aliquo modo ſententia capitalis eſſet nulla, poſſent teſtari, vt dicit Bald.*in conſi.* 434. *& ſeq. lib.* 1. vide Capram *reg.* 103.no.120. & ibi pleniſsimè de hoc. Bonacoſſa.

66 Teſtari licet quilibet poſsit, etiã ſi pauper ſit,& bona nõ habeat, cũ hæreditas ſine bonis eſſe poſsit, *per no.l.ſi quæramus. ff.de teſt.l.hæreditas ff.de pet.hær. l.hæreditas. ff de verb.ſig.* id tamẽ inter alia fallit in furioſo, vel mẽtecapto, vel ſimilẽ defectũ à natura patiẽte, ita vt ne quidẽ ad pias cauſas teſtari poterit. *l. furioſũ. C.qui teſt fac. poſſ.c.ſi de ſucceſſ.ab inteſt.* qd̃ procedit etiã ſi ſtatutũ cõtrariũ diſponeret:nã cũ talis defect⁹ proueniat à natura, p i⁹ poſitiuũ tolli nõ põt. *§ ſed naturalia. Inſtit. de iur. nat.gẽt.& ciuil* vt voluit Bar.*d.l.ſi quæram⁹.* Quod etiã locũ habet, ſi talis defect⁹ ex iuris præſũptione vel diſpoſitione proueniat, vt cõtigit in pdigo, cui bonis interdictũ eſt:quia nec talis teſtari poterit, ex quo bona alienare nõ poſsit. prout no. *in l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obl.* vt hoc voluit Bar. *d.l.ſi quæram⁹.* quæ tamẽ limitãtur, qñ patiẽs defectũ mẽtis, iuris pſumptione eſſet à ſtatuto habilitat⁹ ad teſtãdũ: qd̃ fieri põt quãdo phibitio talis pcederet ex diſpoſitione iuris, per id qd̃ habetur *in l. oẽs populi. ff. de iuſtit. & iure.* vt voluit Bar. *d.l.ſi quæramus.* & ita cõmuniter teneri refert Ben.Capr.*reg.*103.*n.*11. *&* 30.

67 Quæro, Vtrum definitiuè condemnatus ad mortẽ, poſſit teſtamentum condere? Reſpon. q̃ non, dummodò executio ſtatim ſit ſequutura. & ita eſt commu. opi. vt teſtatur Bal. *in l.ſi.C. ſi à non compe. iud.* vt eum refert Auguſt. Arim. *in addit. ad Ang. verſi. & ſibi caput à ſpatulis amputetur.nu.*20.

Limita hanc concluſionẽ, vt non procedat, ſi pœna per ſententiam impoſita, ſit de iure prohibita. Námque tũc cõdemnatus non efficitur inteſtabilis.ita communiter aſſerere doct. refert Augu. vbi *ſuprà nu.* 23. ita tenet Ang.*l.ſi quis mihi bona. §. 1.ff.de acquir.hæred.*& ſequuntur ibi Imol. & Roma.

68 Teſtamentum cõdẽnati ad mortẽ naturalem, etiã ſi poſt ſentẽtiam manus iudicis effugerit, ne quidẽ ad pias cauſas valet. *l.abſentem.ff.de pœnis.l. qui vltimo. & ibid.* Bar. *ff eo.tit.* Ioan. And. *c.quanquam.de vſur.lib.*6.Imol. *in c. quia ingreſſa. cap. filios.de teſta.* quod etiã procedit, ſi teſtari vellet de bonis liberis ac aliis perſonis. *iuxt. auth.bona damnatorum. C.de bon.dam. reſeruandis, ſecun.Imol.d.c.quia ingreſſa.* quia in illis prout cõmuniter tenetur, dãnatus teſtari non poſsit, niſi in ſententia id illi cauſa cognita fuerit reſeruatũ, per *l.ex militari.ff.de teſta. militari.* in alius bonis poſt ſentẽtiã cõdẽnato veniẽtibus ſi de delicto pœniteat, ad pias cauſas teſtari ac diſponere poterit, *iux.l.1.C.de ſacroſ.eccl.* ſicut refert *ibi.n.*109.Ben. Capr.

69 Alienare prohibitus, nõ propterea prohibetur quin poſſit hæredem inſtituere, ſiue illa prohibitio fiat à lege, vel à teſtatore, vel à contrahente. Alex. *conſi.*55. *in* 3.*vol.nu.*5.

70 Alienare prohibitus, nõ impeditur inſtituere ſibi veniẽtes ab inteſtato, licet nõ ſint de familia, ſicut nõ prohibetur etiã ſucceſsio ab inteſtato. *l.cũ pater.§.cum inter.* & ibi tradũt Bar. & alij doct.*ff.de legat.*2. & eſt gl. *in l.pater.§.Iulius Agrippa.ff.de leg.*3. Tradũt Bart. & alij *in l. ſi ita quis. §. ea lege.ff.de verb. obli.* Alex. & alij *in l. qui Romæ.§.coheredes.eo.tit.*& *in l. filiusfam.§.diui.de leg.*2.Paul.de Caſt *in conſi.*60.*viſis ſtatus.in fin.* 2.*vol.in nouis.* Alex *cõſi.*23. *cõſideratis verbis, n.*8.*lib.*2.& *in conſ.* 59. *attẽtis verbis, nu.*10. *&* *n.*11.*lib.*3.*cũ multis aliis,* qui allegari poſſunt,& de quib⁹ per Ludo.Carũ dominũ, cõſulẽtẽ ibi, qui lõgè hoc proſequitur, demõſtrando, q̃ ita ſe habet cõmunis opinio. Quã & com. refert Soc.*iun. in conſil.*30 *nu.*11. *vol.*4.adducens contra tenentes, vt ibi plene per eum. E. Muſcul.

71 Prohibitus extra famil à alienare, prohibetur teſtari, & hæredẽ inſtituere, ſecundũ comm. doct. ſententiã *in l. filiusfamiliâs. §. diui. ff de leg.*1. Alex.de Imol. *in conſi.* 56 *n.* 6. *in primo lib.conſi.* Iaſ. *in conſil.* 120. *in* 1.*vol.*& *in conſi.*96 *in* 4.*vol.conſi.* Licet multi contrariam ſententiam ſequuti fuerint. Deci. *in conſi.* 23. & Soci. iun. *in conſi.*112. *in* 1. *part.* ſed cùm ea quæſtio nouiſsimè in vtram que partẽ explicata fuerit à Bar. Romul. *in d. §.diui nu.*60. non proſequor illam. Kircho.

72 Teſtamẽtũ qui cõdere regulariter nequeũt, nec ad pias cauſas teſtari quidquã efficiẽt. cõmune aſſerit Iaſ. *in l.2.nu.*12. *& ſeq.C.de ſacroſ.eccl.* Vnde nec ſi pupillus pubertati proxim⁹ ad pias cauſas teſtetur, eius teſtamentũ quicquã valebit. cõe atteſtantur Alex.*conſi.*182.*nu.*1.*lib.*5 Guliel. Bened. *c. Raynutius. ver. Adeò ſa impuberi.nu.*88. *ver. ſed aduertatis. de teſta.* Nec ſi prodigus, cui adminiſtratio bonorũ interdicta eſt, teſtamẽtũ ad eaſdẽ pias cauſas condiderit, quidquã validũ efficiet, cõe teſtificãtur Beſſet. *in repe.l.1.n.*100.*C.de ſacroſ.eccl.* Alex. *d.cõſ.* 58.*n.*6.*lib* 5. Nec itẽ furioſi teſtamẽto ad illas eaſdẽ cauſas cõſcripto vires vllę aderũt. cõmune ponit Grat *cõſ.*300.*n.*32. Iul. Clar. *§.teſtamẽtũ.q.*5.*ver ſed an furioſus.* Nec denique ſi ad mortẽ dãnatus piè teſtetur, validũ elogiũ emittet. cõmune ſcribũt Abb. *in rub.*11. *ver.de dãnato. de teſta.* Alex. *d.conſ.n.*5 Verùm enimuerò teſtamẽtũ filii fa.ad pias cauſas cõditũ valet, ac firmũ ſtabileq; eſt. cõmune profitetur Alex. *in l.*1. *§. hoc autẽ.n.*4. *ff ad Treb.* Quod tamẽ exaudiri ita debet, vt patris cõſẽs⁹ vnà in id acceſſerit. cõmune pnũtiãt Guli.Ben. *in d.c. Raynutius. ver. matrẽ inſuper.* Clar. *n.*28. Pariſ. *in c.in præſentia.n.*20. *de probat.* Io.Dil. *de arte teſtan tit.*1.*caut.*1.*n.*1.*in fin.* latè Iul.Clar.vbi ſ. *q.*5.*verſ ſed nunquid filiusfam.* Intellige 2.q̃ nõ ſic prorſus id teſtamẽtũ ratũ erit, vt legata extra pias cauſas in alios collata cõſequẽter robur habeãt, quẽadmodũ receptũ affirmãt Iaſ. *in l.hac cõſultiſsima.§.ex imperfecto n.*10. *ver.*2.*pro iſta. C. de teſta.* Gul. *in d.c.ver. teſtamẽtũ.n.*79.Iul. Clar. *vbi ſ ver.vnũ tamẽ.* Alioquin autẽ filiusfam. regulariter ac generaliter teſtamentum nequit exarare, quãuis & illi⁹ pater cõſentiat, & de bonis aduẽtitiis, quorũ ipſe plenũ i⁹ habet teſtari modo velit. cõe affirmãt Alex *in l.ſenium.n.*6.*in fin.C.qui teſt.fac.poſſ.* idẽ Alex. ac Iaſ. vterq; *n.*2.*in l.nemo.C.illo eod.tit.*& qui late cumulant Iul. Clar. *vbi ſ. q.*18.*verſi.vera igitur eſt.*& Franc.Vini. *lib.*1. *opi.*121. Quin nec filiafa. de dote ſua aduentitia validè teſtabitur. vt eſt communis doct. cõcluſio. teſte Alex. *in d.l. ſenium. nu.*3. Viui. *d. opin.* Si tamẽ codicillaris clauſula horũ teſtamẽtis adijciatur,& is qui inſtituitur, vel relicto honoratur, teſtamẽti tẽpore præſens fuerit, aut aliter ante teſtatoris mortẽ agnouerit qd̃ fit, factũve eſt, valebũt quæ relinquũtur in vim donationis cauſa mortis, quæ ab vtroq; illorũ iure fieri põt: aliàs ſecùs. cõmunia teſtificatur Socin. *conſi.* 125.*nu.*5.*lib.*3. Iul. Clarus *§. donatio.q.*6.*verſi.ſed quæro tu ſcis.* Memineris porrò q̃ nec illud teſtamẽti genus valebit, etſi tunc tẽporis factum ſit, cũ pater apud hoſtes captus detinebatur. cõe inquit Ioan. Crot. *l.ſi is qui pro emptore.nu.*10. *&. ſeq.ff.de vſuc.* Memineris deinde id generaliter proceſſurũ, ſi filiusfa. aduocatus de iis teſtamẽtũ cõdat, quæ à ſuis clientulis cõparauit, vt frequẽtius dogmatiſtatur Iaſ. *in l.vlt nu.*1.*C.de inoffic.teſta.* E. Suarez.

73 Qui non poteſt teſtari, nõ poteſt etiam codicillari, nec donare cauſa mortis. *l.2 ff.de leg.*1.*glo.* & Bart. *in l. tam is ff de donat.cauſa mortis.*

De teſtamentis, & quemadmodum teſtamenta ordinentur.

TITVLVS XIII.

QVæro, quo iure introducta ſunt teſtamenta, ſiue ius faciendi teſtamentum? Reſp. quod teſtamenta introducta ſunt de iure gentium ſecundario, & hoc quo ad inuentionem, ſecùs autem quò ad formã & ſolennitatẽ. ea enim iuris ciuilis eſt. ita tenet Bart. *l. interdum.* & ibi Iaſ. dicit hanc eſſe com. opin. *nu.4. ff. de cõd. indeb.* Iaſ. *l. ex hoc iure. nu.46. & 47. ff. de iuſt & iur.* Iaſ. *in l. admonendi. ad fin. ff de iureiur.* Vigl. *in §. ſed prædicta. Inſt. de teſta.* Arius Pinel. *in rub. part.1. c.1 nu.23. C. de reſcind. vendit.* Didac. à Couarr. *lib. 3. reſolut. c.6. n.7.* Ant. Gom. *de teſta. c.1 n.2.* Bellõ. *conſi.2. nu.4.* Iul. Clar. *§. teſtamẽtum q.2.* doct. cõmuniter, *rub. de teſta. ext.* Paul. de Caſtr. *l. teſtandi C. eo.* Ex hoc ſequitur, quòd ſi teſtamentum ſit minus ſolenniter conditũ, ex eo tamen naturalem naſci obligationẽ. ita tenet Bart. *l.1. ff. de cõd. indeb. & l. cum quis. C. de iur. & facti igno.* Et cũ Bar. tenere doc. communiter firmat Iaſ. *d. l. interdum. n.4* Grain. *deciſ.106. n.22.* Sin verò ſollennitates interuẽnerint, vtramque tam naturalẽ quàm ciuilẽ oriri obligationẽ, vt per Iaſ. *d. l. interdũ*, ex communi doct. ſententia, licet quidã ibi cõtrariũ velint. M. Graſ.

2 Et prædicta quidem concluſio procedit in legatis, nãque illa in teſtamento minus ſolenni naturaliter debentur, vt per gl. & Bart. *in l. cùm quis. C. de iur. & fact. igno.* Imol. & canoniſtæ communiter *in c. fi. de ſolu.* vt firm at Iaſ. *d. l. cùm quis.* Hinc eſt, quòd legatarius, qui poſsidet ſine vitio rẽ ſibi relictã in teſtamento minus ſolẽni, tutus eſt exceptione, ſi cõuenitur. ita tenet Bart. *in l nemo poteſt. ff. de leg 1. per l militis. §. veteranus. ff. de teſt. mili. & in l. etiam.* vbi omnes doc. eum ſequũtur, *de compenſ.* vt teſtatur Capy. *deciſ.89 n 2.* Mich. Graſſus.

Sed dubiũ eſt in hæreditate, & doct. cõmuniter cõcludũnt, quòd inſtitutus in minus ſolẽni teſtamẽto, nõ poteſt hæreditatem tãquã naturaliter ſibi debitã retinere: ſed ſi cõuenitur in foro iudiciali, debet condemnari ad reſtitutionem, ſecùs in foro cõſciẽtiæ, quia põt retinere. Ita tenet Imo. *d. l. nemo poteſt.* & ibi Iaſ. dicit hãc eſſe cõm. opi. & Alex. *ff. de leg.1.* & ita doc. vnanimiter cõcludere firmat Capy. *d. t. dec. n.3.* M. G.

3 Teſtamento minus ſolenni relicta naturalẽ obligationem gignunt. commune dicunt Corn. *conſi.261. in hac conſultatione. lib.1.* Alex. *in l. non dubium. nu.2. C. de teſta.* Iaſ. *nu.70.* Rip. *nu. 97. in l. nemo poteſt. ff. de leg. lib.1.* Iaſ. *in l. cum quis. nu 9. C. de iuris & fact. ign. & in l. 1. nu.16. ff. de cond. inde. & in l. ſi creditoris. in fin. C. de fideic.* & qui latiſsimè hanc quæſt. cum appoſitis illationibus, tract. Iul. Clar. *§. teſtamentũ. q.90.* Franc. Vi. *lib. 1. opi.146.* Limita tamen primo, vt ſi relicta illa vel in dilectã, vel in coniunctam perſonam conferantur, nõ ſolùm naturaliter, ſed etiam efficaciter debeantur, ac ſoluãtur neceſſe ſit. commune pronunciat Iaſ. *in d. l. non dubium. num.6. limit.* 2. vt iſthæc recepta concluſio in ipſamet hæreditate nõ procedat, quæ minus ſolẽniter relicta nullo iure debetur: vt præter ſuperius relatos commune ait Bertr. *conſi. 212. nu.21. in fi. lib. 4.* quamuis quo ad animum ſpectat impunè ab hærede retineri poſsit, ſi non poſcatur. commune inquiunt Capy. *deciſ.89. n. 3.* Rip. *in d. l. nemo poteſt. n.99.* quamuis Did à Coua. *in c. cum eſſes. nu.10. de teſta.* Iul. Cla. vbi *ſupra, verſi. ſed quid ſi iſte.* non admodum neceſſariò reluctentur, vt alibi oſtendo. Intellige porro ac memoriæ vtiliter cõmẽda, quòd id genus relicta nõ idcircò hæres ſoluere cogetur, quia illocũ aliquis iſ ſuamet ſponte aliquibus ſoluerit. commune efferunt Alex. *in d. l. nõ dubium. nu 3.* Iulius Clarus *d. q.90. ad finem.* E. Suarez.

4 Teſtamentum minus ſolemne, facit aliquem naturaliter obligari. com. *in §. teſtamentum. q.90. verſi. Præterea.* Intellige de legatis, *ibid. q. ver. ſed huc.* Ideò ſi legatarius poſsideat rẽ ſibi legatã, poterit retinere ope exceptionis. com. *in d. q.90. verſi. Hinc infertur. cum ſeq.* Secùs autem eſt in hæreditate, illa enim ne naturaliter quidem debetur hæredi ſcripto. com. *in d. q.90. verſic. Cæterùm.* Si tamen hæres ſcriptus eam poſſideat, & aliter hæres ab inteſtato eum non moleſtet, tut⁹ erit in foro conſcientiæ. com. dicit. *in ead. q. ver. Sed quid iſte hæres*, quod tamen Claro non placet. P. Fich.

5 Teſtamẽtum tempore peſtis coram quinque teſtibus factum, valet. Afflict. *deciſ.25. num.24.* Barb. *conſil.87. vol.4.* Dec. *conſil. 284.* communem dicunt. Franc. Turzan. *concl.45.* vbi limitat. Fallit in 2. caſib. quos not. Port. *reg.9. ſuarum concluſionum.* Don. à Fina. & Vezinus.

6 Teſtamẽtũ factũ corã presbytero parrochiali, & duobus teſtibus etiam ad nõ pias cauſas, valet. Durand. *de arte teſtan. tit.2. caut.2.* Corn. *cõſ.261. vol.4.* Præcipue in terris Eccleſiæ, vbi ſi presbyter parrochialis abſit, pro eo alij duo teſtes sũt adhibendi, vt per eum *nu.4.* & Dec. *conſ.284.* Vezinus.

7 Teſtamẽtũ in quo quis inſtituitur intuitu pietatis, valet, etſi nõ ſint adhibiti niſi duo teſtes, ſi vere pauper eſt hæres. Durand. *ibi tit 2. caut.2.* Barb. *in c. ad hæc ſecundò, de teſta.* communem dicit. Vezinus.

8 Teſtamẽta omnia ex diſpenſatione valent; quòd quę illis cauentur poſt mortẽ fiant. vt frequẽter placitũ renuncio ex Dec. *in rub. C. qui teſta facer. poſſ. & in l. cũ qui. n. 4. ff. de iuriſdiction. iud.* Gul. Ben. *in c. Raynu. ver. teſtamẽtũ. in 1. n. 4. & n.6. de teſta.* Alex. *in l. filiusf. §. 1. n.5 ff. de leg. lib.1.* Ant. Gomez. *de teſta. c. 2 n.1.* Ari. Pin. *in l. 2. n. 7. in fi. C. de bo. mat. & in rub. c.1. n.23. C. de reſcind. vend.* quãuis nõ pauci aliud inepte deblaterẽt. E. Sua.

9 Teſtamẽtũ patris inter liberos, per cedulã, vbi de volũtate & inſtitutione cõſtat, valet etiã ſine teſtib. Alex. *cõſ.105. vol. 3.* & Iaſ. *conſ.57. vol.2.* Duran. vbi *ſup in fine.* com. dicit. Vezin.

10 Teſtamẽtũ ſubuertitur filijs nõ inſtitutis, etiã ſi eis ſit legata res certa. Durãd. *de arte teſtand. tit.3. caut.1.* cõ. dicit. Vezi.

11 Teſtamentum non valet ſi filij inſtituantur ſub conditione nõ poteſtatiua. Durand. *ibi caut. 1. nu.3.* Soc. *conſ.97. vol.3.* cõmunem dicit. Vezinus.

12 Teſtamentum inter liberos non ſuſtinetur ea via, quę de iure minor poteſt. Durand. *ibi nu.7.* comm. dicit. Vezinus.

13 Teſtamentum rumpitur per ingreſſum religionis. Duran. *ibi tit.3. caut.9.* communem dicit. Vezinus.

14 Teſtamentũ matris vel aui materni, ſubſtinetur per clauſulam codicillarem, etiam ſi filius ſit præteritus, quia grauari cenſentur venientes ab inteſtato reſtituere. Durand. *ibi caut. 15.* communem dicit. Vezinus.

15 Teſtamentum ſecundum valet, etſi in primo ſit clauſula derogatoria, ſi conſtat teſtatorem velle voluntatem mutare. Durand. *ibi tit.10. caut.1.* communem dicit. Vezinus.

16 Teſtamentum non reuocatur ex eo quod teſtator corã ſeptẽ teſtibus dicat nolle valere teſtamentum, niſi adiiciat, ſe velle mori ab inteſtato. Duran. *ibi caut.3.* com. dicit. Vezinus.

17 Teſtamentum filij patre non inſtituto nõ valet. Duran. *de arte teſtand. tit.3 caut. nu.8.* communem dicit. Vezinus.

18 Teſtamentum patris in quo filius fuit pręteritus cũ clauſula codicillari, valebit in vim codicilli. Alciat. *in l. 1. §. ſi quis ita. ff de verb. oblig.* Vezinus.

19 Teſtãdi forma poteſt dari à lege municipali, vltra formã traditam à iure ciuili. Durand. *de arte teſtan. tit.2. caut.6.* communem dicit. Vezinus.

20 Teſtator ſub conditione poteſtatiua, poteſt hæredẽ inſtituere, & valet inſtitutio. Durand. *ibi tit.3. caut.4.* communẽ dicit. Vezinus.

21 Teſtatoris mens coniecturata, nõ operatur in materia fideicommiſſi, quando ratio recti ſermonis non patitur. Cur. iun. *conſ. 69 num.2.* communem dicit. Vezinus.

22 Teſtamentum in vna, atque eadẽ charta, plures cõdere ac ſeſe inuicem inſtituere quin poſſint, nihil omninò prohibet. cõmune ponunt Bell. *conſ.85 nu.9.* Iul. Clar. *§. teſtamentũ. q 60. l. patris. & filij. ff. de vulg. & pupil.* E. Suarez. & P. Fichard.

23 Coiuges, maritus & vxor, teſtari poſſunt in eadẽ ſcriptura & mẽbrana. Cõmuniter tenẽt oẽs Doct. *in l. licet. C. de pact.* Et com. dicit etiã Nicola. Bello. *conſ 85. n.9.* vltimò tamẽ ſuperſtes, ſemper põt alterare ſuũ teſtamẽtũ: nihilominus enim duo eſſe teſtamenta cẽſentur. *arg. l. eo qđ. C. ſi cert. pet.* Et quilibet intelligitur loqui de ſuis bonis & iure ſuo diſcretiue *l. qui tabernas. ff. de contrah. ẽpt. l. ſerui electione. §. cũ ſũdus. de lega. 1.* cũ nemo poſſit alteri teſtari. *l. captatorias. ff. de hæred. inſtit.* Et pro hac opinione cõſuluit in terminis Old. *cõſ.174.* I. Fic.

24 In teſtamẽto inter liberos, neceſſe eſt relinquere titulo inſtitutionis. Eſt communis opin. ſec. Iaſ. *in auth. nouiſſima. C. de inoffi. teſt.* Licet idem Iaſ. teneat cõtrarium bonis fundamẽtis, & in iudicando dicat contrariam opin. communiter eſſe amplectendam, tanquam de iure veriorem. Latè Petr. de Vbal. *in repetitione c. Raynutius teſta. in antiq.* M. Charian.

25 Teſtator dicens, filio meo relinquo centum, non cenſetur reliquiſſe iure inſtitutionis. com. dicit Clarus *in §. teſtamentum. q.38. verſ quid verò.* P. Fich. ex Cla.

26 Teſtator dicẽs, filio meo relinquo cẽtũ pro legitima, vel pro

pro Falcidia. tale relictũ ſufficit pro titulo inſtitutiõis. com. dicit Clarus in §.teſtamentum.q.38.verſi.ſed quid ſi dicat. Idẽ.

27 Teſtator inſtituẽs filium in legitima, cẽſetur ipſum purè inſtituiſſe, ideò tale teſtamentum ſuſtinebitur. Magis com.dicit in §.teſtamentum.quæſt.39.verſi.ſed quæro nunquid. P. Fich.

28 Inſtitutio de qua in l. illa inſtitutio, ff. de hæreds. inſt. an ſit captatoria, diſputat Marian. Soc. in l.moiib.ff.de vulg.nu.12. vbi dicit communem opinionem eſſe quòd ſic.

Fallit in 3.caſib. vt per Alex. in l. captatorias, C. de teſt. milit. fallit in 2.caſib. vt per Aluiſ. de Alber. ſing.213. Don. à Fina.

29 Inſtitutus in re certa, non habet beneficium l.fi. C. de edi. diui Adria.tollend.

Fallit in 2.caſib. vt per Sebaſt. Sapia. in d.l.fi.n.65. Do. à Fi.

30 Inſtituto facta de filio, & nepote teſtatoris, intelligitur ordine ſucceſſiuo, vt primò filius, & ſi filius moriatur ante teſtatorẽ, nepos ſuccedat. hæc eſt communis opinio, vt refert Lancillot. in l.Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de lib. & poſthum.

Fallit in 3.caſib. vt per eundem, nu.12. fallit vt per Matth. in ſuis concluſ. in verſi.inſtitutio. Don. à Fina.

31 In inſtitutione eorũ inter quos cadit ſolus ordo affectionis, ratione ſanguinis & ſucceſſionis ab inteſtato, omnes admittuntur ſimul, nõ autẽ ordine ſucceſſiuo: hanc opinionem dicit eſſe communem, & eam limitat in 2.caſib. Lancilot. in d. §. & quid ſi tantum, num.20. Don. à Fina.

32 Si in inſtitutione vocantur plures perſonæ per nomẽ collectiuum, vt familia, liberi, deſcendentes, cognati, agnati, cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo, ſecundum gradus prærogatiuam, not. doct. in d.§. & quid ſi tantum.

Fallit in 4. caſib. vt per Lancil. in d.§.nu.24. Don. à Fina.

33 Quando plures perſonæ in inſtitutione copulãtur, inter quas cadit ordo charitatis, & affectionis, & cõcurrit neceſſitas ſaltem cauſatiua inſtituendi, tunc intelliguntur vocati non ſimul, ſed ordine ſucceſſiuo: hanc eſſe communem opinionem teſtatur Iaſ. in l.Gallus, §.quidam rectè, ff. de lib. & poſth.

Ampliatur in 5.caſib. & limitatur in 5. per Iaſ. in d. §. quidam. num.20. Don. à Fina.

34 Teſtator ſi exprimat nomẽ in inſtitutione, & omiſit, hæres eſto, vitiatur teſtamentũ, ſecùs tamẽ ſi ſint omiſſa hæc duo per errorẽ notarij: & exẽplificat Iaſo. in teſtatore, qui facit teſtamentũ in ſcriptis manu propria, & in notario in nuncupatiuo, in l. errore. C. de teſtam. nu.2. cõmunem dicit. Villalob.

Error notarij non poteſt probari, niſi per ſeptem teſtes in teſtamẽto, & in codicillis per quinque, cùm ſint de ſubſtantia teſtamenti. Iaſ. in d.l. errore, nu.7. com. dicit. Idem.

36 Si allegetur erratum fuiſſe in teſtamento per notarium in ipſa diſpoſitione, & ſic in ſubſtantia diſpoſitionis, talis error per ſeptem teſtes debet probari: quia tunc agitur de probãda voluntate defuncti, quæ per ſeptem teſtes probari debet. l. hæredes palam. ff. de teſtamen. Quod ſi allegetur erratum fuiſſe in aliqua qualitate, ſeu quantitate teſtamenti, & tunc talis error per duos teſtes probandus eſſet. Bart. in l. cùm proponeretur ff. de legat. ij. & ibi gloſſ. & Bart. in d. l. hæredes palàm. §. ſed ſi notã. ff. de teſtament. Paul. Caſt. in l. quoties. ff. de teſtament. & Soc. in conſ.51. in fin. volum.3. Decius conſ.105.

37 Religionẽ ingredi volẽtis, teſtamẽtũ nõ ſubiacet diſpoſitioni iuris cõmunis, ideoq; nõ vitiabitur etiã ſi id quod filiis ſuis relinquit nõ inſtitutionis titulo relinquat, ſufficit enim quocũq; titulo relinquat, filij tamẽ nihilominus habebũt legitimã ſuã. com. dicit Cla. §. teſtamẽtũ. q.38. verſ. itẽ quæro. P. Fich.

38 Licet per l. iubemus. C. de teſta. requiratur vt teſtator exprimat nomẽ hæredis in teſtamẽto, ſufficit tamẽ quòd alio interrogãte an velit talẽ inſtituere, teſtatorẽ dicere quod ſic. Nã paria ſunt quòd tales nominet, vel quòd cõſentiat nominationi factæ per aliũ. l. ſi ita ſcripſerit. & ibi Bar. ff. de cõd. & dem. Alex. cõſ.12.n.8.1 vol. ſufficit enim quòd notarius, vel alius in præſentia teſtatoris exprimat, vel legat nomina hæredũ, vel quòd teſtator talẽ nominationẽ cõfirmet, vel approbet. nã perinde eſt ac ſi teſtator expreſſiſſet. Iaſ. in d.l. iubemus. n.10. & ibi inquit eã eſſe cõmunẽ opinionẽ approbatã & in iudiciis & in ſcholis. idẽ Cor. cõſ.73. in 1. vol. n.7. quod tamẽ procedit vbi ille teſtator reperiretur loqui articulatè, id eſt intelligibiliter, aliàs nõ, vt ibi per Iaſ. & ſufficit quòd teſtator vel nomẽ hæredis palàm exprimat, vel quòd illud ſcribat in teſtamẽto. auth. quod nõ obſeruato. C. de teſt. vel quod ad interrogationẽ reſpõdeat. Boe. deci.1.n.22.

39 Teſtamentum non ſolenne, ac deficiens in forma obligationẽ naturalem producere ſolet, hoc eſt hæredem obligare naturaliter ad præſtandũ legata, & fideicõmiſſa: adeò quod licèt non poſſit cogi ope actionis, ea ſoluere, præſtaréque; nihilominus ſi ea ſolueret, etiã per errorẽ, vtiq; & abſque dubio aliquo ea repetere nequireret: ſecundũ Gloſſ. Bart. alióſque omnes in l. cùm quis. C. de iur. & fac. igno. Bart. n. 17. in l. nemo poteſt. ff. de lega.1. & ibi Moder. etiã, qui oſtẽdunt iſtã eſſe cõmunem opinionẽ; & voluerunt quoque Gloſſ. Bar. col.1. & cæteri omnes cõmuniter in l.1. ff. de cond. indeb. Viuius opin.882.

40 Teſtamentũ eſt validũ, ſi quis interrogatus, an velit facere hæredẽ talẽ? reſpondeat ſimpliciter, muſſerſi, & talis dicitur inſtitutus hæres, per gl. illã ſingularẽ, licet vulgatã in l. iubemus. & ibi Bald. C. de teſta. quæ eſt magis cõmuniter recepta, vt ibi per doct. & vt atteſtatur Ruyn. in cõſ.2. viſo teſtamẽto. n.8. vol.2. & Dec. in cõſ.489. in caſu occurrẽti. n 3. Hoc tamẽ non videtur procedere, quãdo grauiter infirmus ab alio, quàm à Notario fuiſſet interrogatus. De Notario enim videtur confidendum, propter fidẽ publicã, non ſic de alio, quãdo ad id non apparet requiſitus à teſtatore. Ita declarat Bald. in d. l. iubemus. & plerique ibi ſequuntur. & Paul. de Caſt. cõſ 366. viſo pũcto & allegationibus in antiquis, in nouis eſt ſub n.155. lib. v. Dicitur enim tũc infirmus ſic reſpondiſſe potius, per ſuggeſtionẽ interrogãtis, quàm deliberato animo teſtandi. Soc. iu. in cõſ.32. n.2. vol.4. & arguit Ruin. in conſ.12. ſuper iſto puncto. n.3. vol.1. E. Muſcul.

41 Teſtamentum licet pendere debet à propria voluntate teſtantis, & non ex alieno arbitrio, l.1. C. de ſacroſ. eccleſ. Tamẽ voluntas teſtatoris etiam oſtendi poteſt ad interrogationem alterius, vt eſt communis opinio omnium doct. poſt gl. in l. iubemus. C. de teſtam. Et licet de modo reſpondendi poſſit diſputari, data graui infirmitate teſtatoris, vt traditur in d.l. iubemus. tamen quo ad hoc quod valeat teſtamentũ, licet teſtator non ipſe incœperit, ſed alius eum interrogauerit, & ſic dicatur factũ ad interrogationem alterius: tamen valebit non obſtante regula, l. illa inſtitutio ff de hæred. inſtitu. Soc. iun. in conſ.32. nu.5. vol.4. vbi dicit, non eſſe dubitandum: omnes enim doct. ſentire, teſtamentũ valere, ſi ex alio non poſſet infringi, quoniam etiam tunc dicitur factum ex proprio arbitrio ipſius teſtatoris, qui ſic ex animi libertate, & non coactè reſpondit, & ſuæ mentis eſſe declarauit, vt per eum in d. conſ.32. E. Muſcul.

42 Teſtamentum valet in quo inſtituitur hæres ad interrogationem eiuſdem hæredis emiſſam, ſecundum communem per Burſ. conſ.47. num.27. lib.j.

43 Teſtator ſi ad interrogationẽ alterius aliquẽ hæredẽ inſtituat, talis inſtitutio valet, dũmodò nõ ſi ille morti proximus, ſed mẽtis adhuc cõpos. cõmunẽ eſſe multi teſtãtur doc. quos recẽſet Vaſq. illuſt. contr. lib.3. c. 102. nu.4. I. Fichard.

44 Teſtator magis præſumitur diligere nepotes quàm extraneos. l. cùm auus. ff. de cond. & demon. l. Lucius, in fi. ff. de hæred. inſti. gl. in l.j. C. de dote caut. non num. Don. à Fina.

45 In conditionibus teſtamentorum, potius voluntatem quàm verba conſiderari oportet, l. pater Seuerinam ff. de cond. & demonſtr. l penult. ff de leg.j. Don. à Fina.

46 Teſtamentum factum ad interrogationẽ notarij ex reſponſione teſtatoris, ſaltem præcedente rogatu notarij adhibito per teſtatorem, & poſteà lectum, valet & tenet, & conſuetudine obſeruatur, vt eſt communis opi. quod non ſit falſum, de qua Corneus in conſ.261. litera. Q. & communiter approbatur in iudiciis, & ſcholis, vt ibi per eum. in 4. vol. Bonacoſſ.

47 Teſtator potens loqui & intelligere, ſi per notarium interrogetur, an velit Lucium ſuum hæredẽ inſtituere? & ipſe reſpondet quòd ſic, & notarius dicit quòd ſuum hæredem inſtituit, valet teſtamẽtum. Io. Duran. in arte teſtan. tit.4. caut.2. Boer. dec.55. nu 6. Bell. conſ.62. & Iaſ. in l. iubemus. C. de teſta. nu. 20. communem dicit. & de intellectu iſtius communis, vide Sorez. in alleg. j. diſtinguentem, an notarius ſit rogatus à teſtatore, vel non? Apoſtil. in addit. ad Alex. conſ.12. in verbo, quod ſi hanc communem dupliciter, intelligit quando teſtatorem cõſtat eſſe ſanæ mentis, & articulatè loquentem, ſecundò, quando apparet teſtamentum ab initio ſcriptum de voluntate teſtatoris. ſecus ſi eo inſcio ſit ſcriptum. ex Io. And. in addit. ad Spec. de teſta. §.1. & Iaſ. in l. iubemus. in fi. & cõſ.196. & Hyp. ſing. 380. & ſing.449. & Affl. deciſ.143. quod nota. Villal. & Vezin.

48 Teſtator filios impuberibus inſtituens & eos inuicem ſubſtituens, & pupillares & pupillaris eſt ſubſtitutio, inter puberes autem ſolum vulgaris facta cenſetur Iaſ. in l. Lucius. ff. de vulg. & pupill. & conſ.34. vol.1. Duran. ibi tit.5. caut.29. communem dicit. Vezinus.

49 Teſtator excludens fœminas propter filios maſculos, videtur & propter nepotes excluſiſſe. Cur. iun. *conſ.* 116. *nu.* 10. communem dicit. Vezinus.

50 Teſtator in dubio in fideicõmiſſo videtur vocare eo ordine, quo ab inteſtato erant ſucceſſuri. Cur. iun. *conſ.* 125 *nu.* 2. & videtur ſe confirmare cum diſpoſitione ſtatutaria iuris ciuilis. *conſ.* 128. *nu.* 8. communem dicit. Vezinus

51 Teſtatorũ diſpoſitio inter perſonas, inter quas cadit, ordo neceſſitatis & affectionis. Nepos nõ cẽſetur vocat⁹ cũ patruo, ſec⁹ tamẽ quãdo ſolũ cadit ordo affectionis & charitatis, qui tũc admittitur ſimul & ſemel. Cur. iu. *cõſ.* 128. *num.* 1. com. dic. Vezinus.

52 Teſtator ſubſtituẽs Petrũ, & eius filios & hęredes, intelligitur ordine ſucceſſiuo. Cur. *ibi nu.* 5. com. dicit. Vezin.

53 Numerus teſtium in teſtamẽto, eſt de forma ſubſtantiali ipſius teſtamenti. communem dicit Clar. *§ teſtamentum. q.* 56. *verſ. & numerus.* P. Fich.

54 Legatũ ſibi ipſi alterius teſtamẽto etiam nuncupatiuo adſcribens falſi pœnis fit obnoxius, vt cõmune inquiũt Bello. *conſ.* 80. *nu.* 3. Ægi. Boſſ. de his qui ſibi adſcribunt *nu. etiam* 3. ſi tamen per teſtes rei memores probare poterit ſibi reuera id à teſtatore legatum fuiſſe, non tenebitur, vt cõmune ponit cum Ana. Iul. Clar *in pract. § falſum. verſ. aſcribens.* E. Suarez.

55 Teſtamentum comprobatur legitimè eſſe factum, per duos teſtes teſtamentarios. Alex. *conſ.* 84. *vol.* 2. Duran. *ubi ſup. nu.* 6. communem dicit. Vezinus.

56 Teſtator poteſt prohibere detractionẽ Trebellianicę in fideicõmiſſo. Barb. *in conſ.* 10. *vol.* 4. Iaſ. *cõſ.* 84. *vol* j. *& conſ.* 146 *vol.* 4. & etiam nõ detrahitur ſi teſtator vtitur verbis ampliſſimis, vt plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit vel omnia bona reſtituere mandauerit. Alex. *conſ* 5. *vol.* 3. Duran. *ubi ſuprà tit.* 5. *caute.* 31. communem dicit. Vezinus.

57 Teſtator quãdo filius primi gradus inſtituitur grauatus, ſi prohibuerit detrahi Trebellianicã, eſt ineſſicax prohibitio, Iaſ. *conſ.* 99. & Dec. *conſ.* 81. *& conſ.* 299 Et Cur. iun. *conſ.* 70. *nu.* 16. com. dicit. Et idẽ Ludo Gozadi. *cõſ.* 45. *n.* 21. ſed Alex. *conſi.* 29. *n.* 5. & Cor. *conſ.* 22. *vol.* 2. dicũt com. contrariũ. Et pro concordia vide Dec. *conſ.* 480. dicentem, aut ſiue detrahendę duę quartę, & põt prohibere, ſi tamẽ vna, nõ. & Couart. *in c. Raynutius. de teſtamen. §.* 11. *nu.* 7. dicit primã veriorẽ indiſtinctè. Et Idem Cur. iun. *conſ.* 160. *nu.* 10. dicit. Vezinus.

58 Teſtatoris mens ſi non conſtat, inhęrendum eſt verbis, & eius virtuti. Cur. iun. *conſ.* 169. *nu.* j. comm. dicit. Vezinus.

59 Teſtator & contrahentes in dubio videntur ſe cõfirmare cum diſpoſitione ſtatutoria, vel conſuetudinaria. Cur. iun. *conſ.* 86. *nu.* 6. *& conſ.* 171. *nu.* j. communem dicit. Vezinus.

60 Teſtamentum valere non poteſt, ſi non habeat ſeptem teſtes. *l. ſi vnus. l. hac conſultiſſima. §. per nuncupationem. C. de teſta.* & tot etiam requiruntur, ſec. com. ſententiam tẽpore peſtis. Matth. de Afſl. *in dec ſacr. conſ. Neap. dec.* 25. Licet autem Alex. & alij doct. voluerint illud ſubſiſtere, ſi modo duo teſtes interuenisſent. *l. ſeruiarios. nu.* 6. *C. de teſta. milit.* Myſing. *in obſerua. ind. imp. Camera in* j. *cent. obſeru.* 96. & ita in camera iudicatum eſſe ipſe inquit: tamen ſentẽtia magis cõmunis et approbata eſt in cõtrariũ, quæ requirit quinq; teſtes. Ang. Aret. *in §. fi. Inſtit. de teſt. ord.* Iaſ. *in l. fi. C. de teſt.* Et hanc ſententiã vti iuridicam, ęquiorẽ & magis com. eſſe dicunt, per multa fundamẽta & rationes Philip. Dec. *in cõſ.* 284. & ibi Apoſtil. *in verb. æquiorẽ.* & idem Dec. *in d. l. ſeruiarios. nu.* 20. Fran. Rip *in tract. de peſte. in c. de priuileg. vl. voluntat. cauſa peſtis. ver. aut ſumus. nu.* 12. Rol. à Valle *in conſ.* 81. *nu.* 47. *in* j. *Tom. conſ.* Kirchou.

61 Teſtamentum iure ciuili ſeptem exigit teſtes. *l. ſi vnus l. hac conſultiſſima. & l. fi. C. de teſta.* niſi iure canonico, quo caſu quinque, aut inter liberos, aut à milite fiat: quo caſu ſi in actu belli fiat, duo teſtes ſufficerent. *d. l. hac cõſultiſſima. d. l. fi. l. diu⁹. & l. Lucius. ff. de teſta. milit.* iure autem canonico in relictis ad pias cauſas, duo teſtes idonei in vtroque foro ſufficient. In relictis verò extra pias cauſas in terris eccleſiæ ſubiectis, ſimiliter duo teſtes cum presbytero parrochiali ſufficiunt, ſed non in foro ciuili, vbi ſeptem requiruntur teſtes, quemadmodum concludit Io. And. *in c. cùm eſſes. de teſta.* quem in effectu *ibid. & in c. relatum. eod. tit.* ſequũtur Petrus Peruſinus, Pet. Ancharanus, D. Floria. cuius opin. cõmuniter teneri, ac in practica obſeruari, & conſuetudine roborari, *argumento. l. minimè. ff. de legib.* refert Bened. Cap. *reg.* 104. *nu.* 2. & 8. refert Ben. Cap. idque Bart. Bald. & legiſtas *in l.* j. *C. de ſacroſ. eccl.* ſequi dicit.

61 Teſtes ſeptem puberes in teſtamentis regulariter requiruntur *l. hac conſultiſſima, & l. in teſtamentis. C. de teſtamen. & §. fina. Inſtit. eod. tit.* Nec valet teſtamentum ſi minor numerus teſtium adhiberetur, etiam quando ſufficiens numerus teſtium haberi non poſſet. *l. conſiciuntur. §.* 3. *ff. de iure codicill.* Et iſte numerus teſtium, aduerte, quòd eſt de ſolennitate ſubſtantiali, ac formali, non tantũ probatoria: ſecun. Bartol. Aret. *col.* 2. & Iaſ. *in* j. *lect. nu.* 17 *in l. nemo poteſt. ff de leg.* 3. vbi Ripa *nu.* 55. ait, iſtam eſſe communem opinione, & Couarruuias, *in epit. in cap. cùm eſſes, nu.* 8. *de teſtamen.* Iacobus Mandellus *in l.* 3. *nu.* 39. *cum alijs ſeq. ff de verb oblig.* & Clarus *in tract. de teſtamen. §. teſtamẽtum. lib.* 3. *q.* 56. vbi refert effectus iſtius communis.

Hoc itaque procedit de iure ciuili, ſed de iure canonico videtur ſancitum contrarium. Nã teſtator poteſt diſponere de rebus ſuis corã presbytero parrochiali, & duobus teſtibus, & valet ſuum teſtamentum, etiam ad non pias cauſas confectũ, maximè in terris eccleſiæ. *cap. cùm eſſes, de teſta.* Spec. not. *in ti. de inſtru. editio §. cõpendioſe, ver. Item per ius canonicum.* Io. de Imol. & Abb. *in d cap. cùm eſſes.* Zabar. *conſ.* 73. *puto de iure.* Bal. *conſ.* 351. *quoniam ex facto, & conſ. ſeq. lib.* 4. & Alex. *conſ.* 17. *ponderatis his, quæ in themate, nu.* 15 *vol.* 3. & 276. *viſo proceſſu, col.* 3. *lib.* 5. & iſta eſt communis opinio, teſte Corn. *conſ.* 261. *nu.* 9. & 30. *vol.* 4. Tobia Nonio *in § ſed hoc quidem, ſub num.* 4 *limit.* 8. *Inſt. de teſtamentis* & Moder. *in d. cap. cùm eſſes,* pręſertimque Couarruuias *ibi, nu.* 12. cum alijs innumeris relatis per eũ, & Beier. *in deciſ.* 95. *nume.* 2. & Claro copioſe *in tract. de teſta. in §. teſtamẽtũ li.* 3. *q.* 57. *v.* 1. *& ſeq* & Michaele Ciſuẽtes *in cõmentarijs ſuper leges Tauri, in l.* 3 *nu.* 3. vbi etiam firmat ex veriori ſentẽtia Doct. quòd ius ciuile, ſeu regium, non corrigatur per ipſum ius canonicum.

¶ Sed aduerte, quòd iſti duo teſtes interuenientes vltra parrochianum, debent eſſe idonei, ſec. com. opin. relatã per Alex. *conſ.* 177. *ſub nume.* 4. *vol.* 2. Et facit in hanc partem, quod ſcribit Bal *conſ.* 264. *ad euidentiam, in fi.* quòd ſufficiunt duo teſtes in legato ad pias cauſas, modò ſint õni exceptione maiores,

¶ Et iſtud teſtamentũ corã presbytero parrochiali, & duobus teſtibus conditum, habet vires etiã in terris Principi ſeculari, quo ad tẽporalẽ iuriſdictionẽ ab eccleſia cõceſſis: quales ſunt Ciuitates Regni Neapolitani, Ferraria, & Vrbinum: vt declarat, & ponit Corn. *in practicato conſ* & ſequitur Tobias Nonius *in d. §. ſed hoc quidem, ſub num.* 4 *limit.* 8. ſed in aliis nõ procedit: vt per Bald. *conſ.* 284. *dominus, lib.* 3.

¶ Vbicunq; verò presbyter parrochialis non reperiretur in partibus, & terris eccleſiæ, in quibus condendum eſt teſtamentum, nec haberi poſſet aliquo modo: tunc nota, quòd loco parrochialis, alij duo teſtes adhiberi poſſunt per teſtatorẽ: & ſic requiruntur quatuor teſtes ſine parrochiano, & valebit teſtamẽtũ. Nã duorũ vox eſt potẽtior, quã vni⁹, quãtũcunq; ſit authoritatis. *c. licèt, & ca. cũ à nobis. de teſti. & l. iuriſiurãdi. C. eo. tit.* & ita voluit Spec *in d. v. Itẽ per ius canonicũ*, quẽ ſequitur Calder. *conſ.* 8. *teſtator. in t. de teſta.* Gemin. *conſ.* 49 *ſuper iſto pũcto.* Alex. *conſ.* 17. *col pen. vol.* 3. *conſ.* 276 *lib* 3. *& conſ.* 105. *viſo, & diligẽter cõſiderato, lib.* 4. & iſtã opin. Spec. dicit, & aſſeuerat obſeruari in practica. Anto. de But. & Panorm *in d. c. cùm eſſes, in fi.* & comm. dicunt inibi Moder. præſertimq; Couarruuias, *nu.* 13. & Bellonus *conſ.* 14. *nu.* 3. & magis communem eſſe recitat eam ſequendo Clar *in d. q.* 57. *ver. Sed pone.* & Tobias Nonius *in d. §. ſed hoc quidem ſub nu.* 4. *in* 8. *limit.* vbi ait, ab huiuſmodi ſententia non eſſe recedendum in iudicando, & conſulendo, cùm ex ea teſtamentum ſuſtineatur.

Declaratur ſimiliter d. regula in teſtamento condito tempore peſtis, cùm eo tempore nõ ita copia teſtium haberi poſſit, ſicut alio tempore; ideoque numerus ſeptem teſtiũ regularis in teſtamento reſtrictus eſt ad quinque, & ſic adhibitis quinque teſtibus in teſtamento cõdito tempore peſtis valet, & tenet: vt tradit Nicola. de Mata. Bal. Saly. & Iaſ. *in l. fin C. de teſt.* Aret. *in §. fi Inſtit. de donat. & in ſuo tract. teſtamentorum, in verſ. Suum teſtamentum, in fin.* Cuma. *in leg. conſiciuntur. §. codicilli, de iure codicill.* Florian. *in l. milites. C. de teſt. milit.* Barbat. *in dicto capitul. cùm eſſes, colum.* 8. *& in conſ.* 87. *colum.* 2. *volum.* 4. Marſil. *in l.* 1. *§. præterea, numer.* 121. *ff. de quæſtio.* Deci. *in l. ſeruiarios, in fin. C. de teſtamen milit. & in conſilio* 284. *viſo puncto.* Zhan. *deciſio.* 115. & Card. Put. *deciſ.* 376 *& deciſ.* 386. *libro primo.* vbi adducit etiam, & expreſſè firmat, quòd in iſto numero quinque teſtiũ, non cõputatur modo aliquo notarius. Brunus etiam *in tracta. de forma*, dicens ibi, ſe pro hac parte

conſuluiſſe, & ꝙ in facti contingentia obtinuit. quem refert Pariſ. *conſ.33.nu.26.volu.2.* vbi ſubdit, quod iſta eſt magis communis opinio, magis æqua, & humana. Rubeus *conſ.* 165. Bertrand. *conſilio* 179. *vol.1.* Ripa *in l. Centurio, nu.* 8. *ff. de vulga. & pupill.* Boer. *in deciſ.* 228. *nu.* 9. *& ſequen.* Bal. Nouell. *in l.9.ff. de legat.1.* vbi concludit poſt Pontanum, *nu.*4. iſtam eſſe magis communem opinio. & magis æquam, & Soc. etiam, qui eam magis veram eſſe dicit *in conſ.*129.*nu.*14.*vol.*15.

¶ Alexand. verò *in conſ.*70.*vol.*2. & Iaſ. *in l. ab antiquis, nu.*4. *C. de teſta.* dicit communẽ contrariã, videlicet, quod in teſtamẽtis tẽpore peſtis requiratur integer numerus ſeptẽ teſtiũ, & malè, quamuis eam nõ ſequatur, & cõmunem & veriorem de iure aſſeuerat Boër. *in præcitatâ deciſ.*228.*nu.*10. Ioan. Bertachinus *in tract. de gabellis, ſeu vectigalibus, in 2. par. de locatione gabellarum, ſub nu.*50. & Afflict. *in deciſ.*25. *incipien. In cauſa petitionis hæreditatis*, & magis cõmunem inquit Clarus *in tract. de teſtamen. lib 3. ſub q.*65. vbi concurrit cum prima opinione Bal. & ſequaciũ cum quodã moderamine: cui quidẽ intrepidè inhæremus, tanquàm veriori, æquiori, & cõmuniori: cui accedit etiam tanquã magis communi Tobias Nonius *in d. §. ſed hæc quidem, ſub nu.*4. *tomi.*14. aduertens, ſecundum eandẽ magis communem opinionem debere iudicari in actu practico, cùm in fauorem teſtamenti tendat, & Ciſuentes *in d. l.*3. *nu.*4.

¶ Imò intantum procedit ſine ſcrupulo aliquo iſthæc communis opinio, vt Card. Puteo placuerit quoque conſtanter aſſerendo *deciſ.*13. *in tit. de teſtam.* quòd in ipſo teſtamento tempore peſtis confecto, requirantur ſolummodo duo teſtes.

Declaratur quoque præfata regula non procedere, in teſtamento facto ad quaſcunque pias cauſas: Nam teſtamentum conditum ad pias cauſas coram duobus teſtibus, abſque preſbyteri parrochialis præſentia valet, tã in foro canonico, quàm ciuili, & in terris Eccleſiæ non ſubiectis: ſecundum tertiã opinionẽ Gloſ. *in d. cap. cùm eſſes*, quã ſequũtur ibi Anchar. Card. Imol. Barb. & omnes, vbi aiunt hanc ſententiam eſſe communem, & veriſſimam ſimul cũ Moder. Iaſ. quoque *in l.1.n.21. poſt mediũ, in 1. lect. C. de ſacroſan. eccle.* Alc. *in l ſi certis, n.5. C. de pac.* Ciſuentes *in d. l.3. Tauri, ſub n.4. verſ. Tertiò dubitatur.* Tiraq. *in tract. de priuilegiis piæ cauſa, poſt præfationem, in ſe primum priuilegium*, & Boër. *in deciſ.93. ſuprà allegata.*

¶ Et hoc videtur cõtra ſententiã Specu. cõmunem in principio huius regulæ relatã. Tamẽ iſtas duas opiniones conatur Alc. *cõſ.*17. *põderatis iis, col. pe. vol.*3. ad cõſonantiã, & cõcordiã reducere. Doct. *in d. c. cùm eſſes*, & Boë. *in d. deci.93.n.3. & ſequ.*

Interpretatur quoque præfata regula non procedere in teſtamento patris imperfecto inter liberos condito, in quo nõ requiruntur ſeptem teſtes. Nam vbicunque pater faceret teſtamentum, adhibitis duobus teſtibus inter liberos, valeret & teneret. *l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta.* cum materia: & notat Natta, *conſ.423. res in hoc conſiſtit, nu.*10. *&* 12. *vol.*2. vbi reddit optimam rationem.

Qui quidem tex. ampliatur, vt habeat locum etiam in teſtamento patris cæci imperfecto inter filios condito, non ſeruata forma, ſeu ſolennitate *d. l. hac conſultiſſima. C. qui teſta. fac. poſ.* ſecundũ Bal. Ang. Paul. Caſtren. Saly. Cor. Iaſ. & oẽs ibi, vbi aſſerũt hãc eſſe cõem opinio. quã ſequitur vltrà alios etiã relatos per eũ, Boër. *deci.*240.*n.*20 vbi atteſtatur de dicta cõi, referendo alios contrariũ aſſeuerantes, & Bertran. quoq; *conſ.*269. *ex themate mihi exhibita conſultationis .nu.*1. *& ſeq. vol.*8.

Et præſens teſtamentum imperfectum, in quo interuenerunt duo teſtes, ſuſtinetur non ſolùm inter ipſos filios primi gradus, ſed etiam inter nepotes: vt doctiſſimè, & religioſè more ſuo conſuluit Natta *in d. conſ.423. ſub nu.* 4. *&* 13.

Itẽ ipſum teſtamentũ patris imperfectũ, valet etiã ſi filij inæqualiter fuerint inſtituti: vt firmauere Cum. *conſ.113. ſtatutum, ꝙ nec in teſtamentis.* Alex. *conſ.146. viſo themate, col. fi vol.*2. Pau. Caſt. Cor. & Rimina. *in d. §. ex imperfecto*, Dec. *in l. vt liberis. 3. not. C. de collat.* Iaſ. *in l. hac conſultiſſima. C. qui teſta. fac. poſ.* & eſt de mẽte Bal. *in l. filij. q.6. C. fam. erciſ.* quãuis Gomez. *deciſ.*106. *lib.*1. videatur aſſerere contrariũ, quòd vbicunq; pater nõ æqualiter teſtetur inter filios, non ſit aliter loc⁹ *d. §. ex imperfecto.*

Item teſtamentum hoc patris imperfectum valet, etiam ſi vnus, vel plures filij fuerint exhæredati: vt tradunt Aret. & Corn. *in d. §. ex imperfecto.*

Item iſtud teſtamentum inter liberos factum, valet etiã cũ duobus teſtibus puberibus maribus, aut fœminis: ſecundum Glo. *in auth. quod ſine. c. de teſta.* quam ſequuntur omnes ibi, Cy. Bar. Pau. Caſt. Corn. & alij *in d. §. ex imperfecto*, vbi aſſeuerãt eſſe cõmunẽ opin. & Couarruuias etiã copioſè *in c. relatũ, n.5. de teſt.* & eã ſequitur vltra præcitatos Doct. & alios congeſtos per Mod. *in præmiſſis locis*, Boer. *in d. deciſ.*240.*nu.*1. vbi ait, cit ita vidiſſe iudicari in ſacro Cõcilio Burdegal. & vbique.

Et ipſum teſtamentum inter filios conditum coram duobus teſtib. valet etiam, ſiue ſit nuncupatiuum, ſiue in ſcriptis: ſecundum Glo. & Doct. *in d. §. ex imperfecto*, & Michaele Ciſuentes *in d. l.3. Tauri, ſub num.* 7. vbi oſtendit, & profert magnum verbum, quod ita quotidie practicatur.

Valet etiam teſtamentũ inter liberos, dato quòd teſtes non ſint rogati, qui in huiuſmodi teſtamento aliter nõ requiritur, vt rogati eſſe debeant: vt voluit Glo. *in l. fi. in ver. Excepto. C. de codicillis*, communiter approbata, teſte Dec. *conſ.610. viſo themate ſuprâſcripto, ſub nu.*2. Ant. Rubeo, *conſ.6. nu.*5. & Tobia Nonio, *in d. §. ſed hæc quidem nu.6. Inſtit. de teſtamen.*

Valet quoque teſtamentũ inter liberos, dũmodo ipſi liberi ſint legitimi, & naturales, non autẽ naturales, vel ſpurij: quia *d. §. ex imperfecto*, habet locũ duntaxat in filiis legitimis & naturalibus, non autẽ in naturalibus, ſeu ſpuriis: ſecundũ communem opin. Doct. *in d. §. ex imperfecto*, recitatam, & approbatam per Dec. *in d. conſ.610. ſub n.*2. vbi reſpondit etiam de iure *d. §. ex imperfecto*, minimè procedere in filiis legitimatis.

¶ Sed hæc cõmunis de plano procederet in filiis naturalibus, vel illegitimis de agnatione paterna: eſto ꝙ pater ipſe naturalis inter filios naturales coram duobus teſtibus teſtari nequiret, ſecundum antedictam communem, nõ autem in filiis illegitimis de agnatione materna.

Siquidem mater naturalis inter filios naturales coram duobus teſtibus, ſecũdum diſpoſitionem *d. §. ex imperfecto*, poſſet teſtamentum condere: vt per Doct. *ibi*, Alex. *in ſi ex facto. §. ſi quis rogatus, col.31. ff. ad Treb.* & Albert. Brun. *in tract. quod ſtantibus maſculis. q.5. art.12. principali, nu.*38. *& ſeq.* vbi reddit rationem, & perhibet iſtam eſſe magis communem opinionem.

Et quamuis teſtamentum inter liberos cõditum valeat coram duobus teſtibus, nihilominus ad eius reuocationẽ ſeptẽ requiruntur. *auth. hæc inter liberos. c. de teſta.*

Sed hoc limitatur non procedere in legato ad pias cauſas, quod, ſicut valet factum coram duobus teſtibus, ita etiam poteſt reuocari, & adimi coram aliis duntaxat duobus teſtibus: ſecundùm Cardin. Imol. & alios *in c. relatum, de teſta.* & ita cõſuluit Natta, *conſ.442. veram arbitror concluſionem, vol.*2.

Explicatur etiã antedicta regula, nõ procedere in caſu *l. fi. c. de teſt.* quã ſcilicet ruſticus teſtatur in iure, & nõ põt adhibere ſeptẽ teſtes: quia tũc ſufficerẽt quinq; teſtes. *d. l. fi.* & ibi Doc.

¶ Quæ quidem *l. fin.* habet locum in teſtamento in ſcriptis: ſecundùm Michaelem Ciſuentes *in d. l.3. Tauri ſub nu.*4. vbi teſtatur ita in practica obſeruari.

Imò ſi ipſe ruſticus teſtamentum cõderet ruri coram quinque teſtibus, deindéque ciuis euaderet, tunc profectò eius teſtamentum validum eſſet: vt voluit Bald. *in l. ſi quis hæredem, ſub nu.*11. *C. de inſtit. & ſubſt.* & Iaſ. *in d. l. fin.*

Sed ſi ciuis ruri teſtamentum conderet corã quinque teſtibus, vtique non valeret, nec teneret: ſecundùm Bar. *in l. conficiuntur. §. codicillis ff. de iu. codicil.* & ibi Card. Alba. *nu.*1.

¶ Quod de plano procederet etiam ſi maior teſtium numerus inueniri nõ potuiſſet: vt per mẽtionatos Doct. & Tobiam Nonium cum cæteris aggregatis per eum *in d. §. ſed hæc quidem, ſub num.4. tomi.*6. vbi corroborat iſtam opinionem, prædicátque veram, & magis communem eſſe. Viuius.

Teſtamentum iure perfectum contraria teſtatoris volũtate, etiam multis teſtibus comprobata non reuocatur, nec tollitur: vt voluerũt Bar. & alij *in l. ſi iure. ff. de leg.3.* Caſt. *in l. ſancimus. C. de teſta.* & Cor. *conſ.149. col.2. vol.*1. Et licèt Bal. *in d. l. ſancimus*, ſentiat cõtrarium, & Imol. etiam *in l. ſi ita ſcriptum. § regula. ff. de lib. & poſth.* & Barb. *conſ.60. col.2. & ſeq vol.*2. nihilominus in deciſiuis noli aliter diſcedere à præmiſſa cõmuni ſentẽtia Bar. & ſequacium, quæ cõmunior, & tutior apparet: vt demõſtrat cũ aliis relatis per eũ Cla. *in trac. de teſt. q.*91.

Sed limitatur iſta communis non procedere, ſi teſtator diceret, nolo primum teſtamentum valere, quia volo decedere inteſtatus: tunc quippe primum teſtamẽtum ipſum tollitur, & dicũtur quodammodo inſtituti venientes ab inteſtato, & ſic per ſecundum teſtamentum tolleretur primum: ſecũdùm Bar. *in d. l. ſi iure.* quia nõ ex teſtamẽto propriè ſuccederetur, ſed ab inteſtato. & iſtam Bar. opinionem ſequũtur Bal. & Sal.

ind.

in d.l.ſancimus, Imol.*in d.§.regula*, Alex.conſulendo *conſ.* 104. *pancis vtar,per totũ,vol.*2.& Cor.cum cæteris ſignatis per eũ, *conſ.*39.*quoniã in hac conſultatione,per totũ,vol.*2.vbi ſcribit iſtã eſſe com.opin.& in deciſiuis ab ea non fore recedendũ; & de eadem communi meminit quoque Clarus,& ampliatur cum alijs aggregatis per eum *in d.tract.de teſtam q.*92.

❡ Alias verò plures limitationes,& declarationes, & omnes quidẽ vtiles,tradunt,& ponunt Scriben. *in d.l.ſancimus, & in d.l.ſi in iure*,& Clarus *in d.q.*92. *cum alijs ſeq. ad mentionatam commun.in prin.poſitam*. Viuius *opin.*879.

63 Duo teſtes ſupplent præſentiam patrochiani in caſu.*c.cũ eſſes.ext.de teſtam.*com.dicit Iul.Clarus *§.teſtamentum. q.* 62. *verſ.ſed pone*. P.Fich.

64 Quæro,ſi adſint ſex teſtes cum notario, nunquid ſufficiat ad hoc,vt dicatur interueniſſe numerus de iure communi requiſitus?Reſpon.ꝙ nõ,quia notarius non cõputatur in numero teſtium,niſi fuerit antea per iudicẽ examinatus. ita tenet Io.de Imol.& communiter doct. *in l.hæredes palã*, *§.*1. *ff.de teſta.* vt teſtatur Matth.de Afflict.*deciſ.*25.*num.*4. Bonac.

65 Teſtamentum coram Principe vel Imperatore conditũ, requirit aliquot teſtes,ſec.gloſſæ ſententiam *in l. omnium. in verb.teſtibus.C.de teſta.* Licet ea nõ declaret quot teſtes requirantur,cuius ſententiam Bart.Bal.Ang.Sali.& Alex. ibi probant:tamen ſolummodò in numero variant,quia Ang.requirebat ſepte,Sal.tres.Bar.Bald.& Alex. dicunt duos ſufficere. *argumento l.vbi numerus.ff.de teſtib.* Verũ Paul. de Caſt. Fulg. & Iaſ.voluerunt nullũ teſtem requiri.Sed com.opi. doct.eſt, ꝙ aliqui requirantur,ſaltem duo.Ita referunt Marian. Soc. iun.*in conſ.*188.*num.*10.*in* 1.*part. conſ.*& Did.*in tit. de teſta. in* 2. *part.rub.nu.*2.*ver.imò teſtamentũ factum præſente iſto Cæſare, vel Rege ſupremo,in* 1.*To.*Kirchouius.

66 Teſtes debent videre & audire teſtatorem.comm. dicit Clarus *in §. teſtamento.q.*59.*in prin.* P.Fich.

67 Teſtes & ſi regulariter de auditu proprio fidẽ faciant,ſi voces vel contrahentium,vel delinquentiũ notas habeãt, vt cõmune inquit Alex.*conſ.*190.*viſis atteſtationib.ad fi.lib.*7. Tamen in teſtamentis ſpecialiter requiritur, vt & teſtatorẽ videant,& ipſummet loquentem audiant. cõmune pronunciãt Cor.*conſ.*18.*litera D.lib.*2.Pariſ.*conſ.*33.*nu.*1.*lib.* 2. & copioſius Iul.Clar.*de teſta.q.*59.ac Franc.Viui.*lib.*1.*opi.*406.Quin generaliter vbi hi teſtes de auditu admittuntur,oportet, vt bonæ famæ,atque ſpectatæ fidei ſint. commune ponit Io. Cæphal. *conſ.*82.*nu.*45.& ſẽper ac regulariter præſumptionem transferentes,probandi onus in partem aduerſam inducunt.commune pono ex Curt.*de teſtib.concluſ.*31.*conſ.*69.*n.*17.*lib.*1.Dec. *n.*18.Cur.iu.*nu.*57.*in l.*1.*ff.ſi cert pe.*Dec.rurſus *cõſ.*595.*n.*3.Rui. *cõſ.*173.*n.*5.*lib.*4.Io.Cęphal.*conſ.*140.*nu.*29.E.Suarez.

68 Quæro,An teſtes in teſtamento requiſitos, ſufficiat eſſe vocatos & adhibitos,an verò requiratur ꝙ ſint rogati? Reſp. Bar.*in l.ſciendum.ff.de verb.obl.*cõcludit,ꝙ ſufficit vocatos eſſe.idem tenet *in l.hæredes palã.§.in teſtamentis.ff.de teſtam.*Et hanc opin.dicit eſſe comm.Iaſ.*d.l.ſciendum.num.*41.

Contrariã opin.ꝙ ſcilicet non ſufficit vocatio teſtium,ſed etiam neceſſaria eſt rogatio,tenet Bald.*l.diuus.ff. de teſt. mil.* allegat gl.*in l.milites.C.de teſt.mil.*& pro hac opinione eſt tex. expreſſus *in d.l.hæredes palàm.§.in teſtamentis*,& meo iudicio Iaſ.fallitur,dũ dicit primã opin.eſſe com.& eã tenet gl. *§.fin. verb.adhibitis.Inſtit.de teſta.*Vbi dicit rogationem requiri,ſiue in ſcriptis,ſiue ſine ſcriptis teſtamentum fuerit factũ,quę gl.in hoc cõmuniter approbata eſt.vt teſtatur ibi Bauer. Et eam opin.tenet Alex. & Iaſ.*l.hac conſultiſſima.in prin.C.de teſta.*Nec refert,an ab ipſo teſtatore,vel notario, aut alio extraneo,teſtes ſint rogati,dummodò conſentiente teſtatore. ita communiter teneri firmat *Iaſ.d.l.hac conſultiſſima in prin. nu.*4. Michaël.Graſſus.

69 Teſtes in teſtamento adhibiti,debent eſſe rogati.com.dicit Clarus *in §.teſtamentum.q.*6.*ver.ſecundo.*

70 Teſtes in teſtamẽto nũcupatiuo æq;debẽt eſſe rogati vt in ſolẽni.com.Clar.*in §.teſtamẽtũ.q.*58.*v.& hac quidẽ.*P.Fich.

71 Teſtes rogari per ipſum teſtatorẽ nõ eſt de neceſſitate, ſed ſufficit ſi ſint rogati ab alio,pręſente tamẽ & patiente teſtatore.com.per Clar.*in d.§.teſtamentum.q.*58.*ver.ſcias.*Idem.

72 Teſtes,tam in teſtamento in ſcriptis quàm in nũcupatiuo ſine ſcriptis redacto,rogari debent.*l.hæredes palàm.§.in teſtamentis.ff.de teſtam.& l.hac conſultiſſima.C.eod.tit.* Gloſ. *in §.fi.in ver.Adhibitis,Inſtit.de teſtamen.*& iſta eſt cõmunis opinio.teſte Boër.*deciſ.*34.*nu.*8 & Tobia Nonio *in §.ſed hæc quidem,nu.*5.*Inſtitu.de teſtamen.*vbi etiam eam ampliat.

Vndè ſi notarius in teſtamento diceret teſtes præſentes,nõ adijciendo expreſsè vocatos ad hoc & rogatos,teſtamentum eſt nullum.In dubio enim non pręſumuntur rogati, cùm ſolemnitas ſit extrinſeca probatoria:ſecun.Dyn.& Bar. *in d. §. in teſtamentis*,Cyn.Fran.de Aret.& Iaſ.*in d.l. hac conſultiſſima*, Bart.& Alex.Iaſ.& alios *in l.ſciendum.ff.de verb. oblig.* & Spec. *in tit.teſtam.§.*1.*ver.Sed quid.*& Rui.*conſ.*1.*nu.*4.*vol.* 2. *& conſ.* 12.*nu.*5.*eod.vol.*& iſtã aiunt eſſe comm.opin.Moder. *in d.l.ſciendum*,Corn.*conſ.*176 *vol.*3.Io.Bapt.Plot.*conſ.*54. Dec.*nu.* 37. *vol.*1.Soc.*in tract.fall.reg.*420.& Ruin.*conſ.*154.*n.*2. *vol.*3. & ſequitur etiam Chiſ.*deciſ.*193. concludens ibi, quòd teſtes deſcripti in inſtrumento pręſumuntur rogati:ſecùs verò in teſtamento,licet aliqui Doct.auſi ſint tẽtare contrarium, relati per Moder.*in d.leg.ſciendum.*

Sequendo tamen dictam com. tanquã veriſſimã,cui inhęret quoq;Clar.*in tract.de teſtamen.lib.*3.*§.teſtamentũ.q.* 6.*verſi. Tertiò inſertur.*& Tobias Nonius *in d.§.ſed hæc quidem,ſub nu.* 7. *& ſeq.*vbi citat,& tuetur mentionatam commun.& limitat in quatuor caſib.Amplio procedere ſimiliter in teſtamento condito ad pias cauſas:eo enim caſu teſtes debẽt eſſe rogati: vt per Barbat *in ca.relatum,de teſtamen.*Zabarel.*conſ.*73.& Alexand.*conſ.*70.*col.fin.vol.*2.& alios complures aggregatos per Tiraq.*in tract.de priuilegiis piæ cauſa,priuileg.*3.*col.*2.

❡ Soci.verò *in prætacta reg.* 420.dicit audacter,communem opin.eſſe in contrarium,videlicet,quòd in teſtamẽto ad pias cauſas ſufficiant duo teſtes,etiam non rogati. & idem firmat etiam Alex.cum cæteris relatis per eum,*conſ.*131.*ſuper themate,& dubiis ſuprà ſcriptis,nu.*2.*vol.*7.& Couarruuias *in c. relatũ, nu.*4.*de teſta.* vbi ſimiliter perhibent iſtam eſſe veram,& cõmunem opinion. & magis comm.Horatius Mandoſ. *in add. Romani in conſ.*306.*in litera A*,prout ſacroſancta redditur ex ſcriptis Bart.Bal.& aliorum *in l.* 1. *C. de ſacroſan. eccl.* & Io. And.& aliorum *in c.relatum,il* 1.*de teſta.*& Tiraq.*in tract. præcitato,de priuilegiis piæ cauſa,priuilegio tertio,per totum.*

Sed limitatur,dicta concluſio communis ita declarata non procedere,quando teſtes ſe ſubſcripſerunt in teſtamẽto:tũc ex huiuſmodi ſola ſubſcriptione rogati,in dubio præſumuntur:ſecundùm Bar.& Soc.*in l. Dominus. ff. de teſta.* & Bart.& omnes communiter *in d. l.ſciendum.* licèt ibi præcipitanter contrariam partem tueatur.

Sed aduerte quòd ipſi teſtes ad teſtamenti validitatẽ ſufficit ꝙ rogati fuerint à notario,ſeu ab aliquo alio extraneo,nõ autem ab ipſo teſtatore: ſecun. communem opin. relatã per Iaſ.*in l.hac conſultiſſima.n.*3.quã citat etiam, & approbat Clarus *in tract.de teſtam.lib.*3.*q.*58.*verſ.Scias tamen.*

Imò idem teſtis à partibus rogatus,admittitur etiam ad teſtificandùm,licèt inhabilis ſit: rogatio enim idoneũ reddere videtur,vt ſentit Glo.*in c.licèt,de teſtib.in ver.Supplicans, & in penult. ff.de teſtibus*,& Bal.& Imol.*in l. ad teſtium. §.* 1. *de teſt.* Et licet aduerſus perſonã huiuſmodi teſtis opponi nequeat; nihilominus contra dictum ipſius opponi permiſſum eſſe arbitrantur Abb.& Fely *in cap.cauſam,de re iud.*

Et quanquàm adhuc tractatũ ſit vtiliter quidem ſuper re, & materia ad teſtes rogatos ſpectante:tamen non immeritò, & intempeſtiuè in præſentiarum arbitror repetendum eſſe, atque pleniori manu exarandum,quod ieiunc quodammodò abſoluimus *ſuprà,in Opi.*432.*Iuramentum ſufficit præſtari,num* 3.*& ſeq.lib.*1.videlicet,quòd notarius in depoſitione teſtis, nullam faciens de tactu ſcripturarum mentionem, quòd huiuſmodi præſumatur,vt valeat eius depoſitio.Et quia inuento alto mari nauigandum eſt:ideò non ab re contrariam ſententiam veriorem,communiorem,& ſecuriorem eſſe oſtendo,ſ.quòd talis tactus ſcripturarum in dubio nullatenus pręſumatur, & quòd tunc penitus corruat depoſitio teſtis ex huiuſcemodi tactus omiſſione.Et ratio viuax,& irrefragabilis in medium adducitur iſthæc: quoniam vbicunque teſtis examinatur, & deponit,debet iurare re ipſa manu tactis ſcripturis.*c.hortamur.*3.*quæſt.*9.vbi Glo.& Glo.etiam *in l.iuriſiurandi.C.de teſtib.*

Vndè de tali ſcripturarũ tactu neceſſariò notarius tenetur, & debet mentionẽ facere: & ſi tactus ipſe fuerit omiſſus, & ſolummodò aſſeratur,eius medio iuramento,eius dictũ ſanè non valet,neq;tenet.ita glo.*ſing.in c.vt circa,de elect.in* 6.Et ratio eſt,quia tangere ſcripturas,eſt ſolennitas extrinſeca,quæ

porrò

porro nullatenus præſumitur niſi appareat. *l.ſciendũ, cum vulgariter. ff. de verb. obli.* & *l. quacũq; ff. ſi pupillo. ff. de public.* Lanf. *in c. quoniã contra, in verſ. Teſtium depoſitiones, ſub n. 3. 4. &* 5. vbi *d.* ſtul. compluria cõgerit, *ext. de prob.* Et quòd nunquã ſit neceſſe tangere ſcripturas, conſtanter firmat *Alex.* poſt Pau. de Caſt. *in l. ait Prætor. §. fi. ff. de iureiur.* Fely. *in c. fraternitatis.* poſt *Abb. in ver. & aduerte, nu. 12. ext. de teſtib.* Boſſ. *in ſua pract. crim. tit. de oppoſ. cõtra teſt. n.* 83. *& ſeq. Alex. in d. l. ſciendum, col. 17. circa principiũ,* Fely. *in c. inhærentes, n. 21. extr. de iur. cal. & in c. Intimauit. ext. de teſtib.* Pau. Caſt. *in d. l. ait Prætor. §. iurari, nu. 3.* Bal. *in repet. l. 9. fol. 11. verſi. Sed nunquid. ff. de iureiur.* Gloſſ. *in Cle. 1. §. porrò, in ver. Tacta, de hæret.* vbi Abb. ſecundum nouiſſimã impreſſionẽ *in fol. par. nu. 18. & ſeq. Alex. conſ. 70. n. 20. vol. 2.* aliàs ipſi teſtes non præſumerẽtur modo aliquo iurat: vt concedit Boſſ. in loco præcitato. & quicquid teſti aſtipulatur, eſt vigore abſq; dubio iuramẽti. & hoc eo magis de plano, & ſine ſcrupulo procederet, vbicunq; in proceſſu in aliquibus nimirum depoſitionibus extitiſſet facta de tactu ipſo ſcripturarũ mentio, & in aliquibus non quia tunc cõpertum eſſet illos teſtes ex omiſſione tactus ſcripturarum nullatenus iuraſſe. Et huic opinioni, q teſti non alias fides adhibeatur, quàm ſi notarius dixerit, quòd talis teſtis iurauit manu tactis ſcripturis, innititur Rota Rom. teſte Caput Aquen. *in deciſ.* 213. *lib.* j. & ita etiã iudicatũ vidi in anno 1579. de menſe Februarij in Curia magnifici D. Gubernatoris Ciuitæ Regalis, ad fauorẽ Pompeij Mariſcotti de eadem terra, inquiſiti de blaſphemia: qui eo tẽpore mediante patrocinio ſui ſtrenui, prudentíſque aduocati D. Terentij Turcanici mei conterranei, poſt longam, & horribilem diſceptationem extitit à tali crimine religioſè abſolutus, ſtante quod notarius in pleriſque ex depoſitionibus teſtium, omiſerat tactum ſcripturarum.

Quæ concluſio licet indubitata quidem ſit de iure cõmuni tamen illa videtur etiam in Regno ſortiri locũ abſq; ſcrupulo, nõ obſtãte *c. Regina Iſabella, inſerto inter ritus magna Curiæ Vicariæ, n. 289. exordiẽte, Iſabella,* diſponente: q tã in cauſis ciuilibus, quã in criminalibus ſola facti veritate inſpecta procedatur, nõ attenta ineptitudine libelli, ac nullitate, etiam ſi totũ proceſſum reſpiceret: quia illud cap. de facto non ſeruatur, & limitatè loquitur, videlicet magna Curia Vicariæ: vt cũſtanter, & rectè firmat Io. Ant. de Nigris *ſuper cap. Regni, in c. 107. frequẽs, n. 62. circa fi.* & D. Carauita *in d. ritu. 289.* ideò in criminalibus proceditur ordinariè: vt concedit Pariſ. de Put. *in tract. ſyndicat. in ver. Sententia. §. an per dictũ capitulũ, cum ſequentibus. in 2. part.* Affl. *dec. 250. & in conſti. hoc legitimè conteſtata, in 6. not. & in conſt. ſi damna clandeſtina. in 9. notabili.* quãuis & malè Annibal Troiſius Cauen. *in d. ritu 289. & in pragmat. Diſpendia litium,* contrarium aſſeueret, & *Alex. conſi. 6. circa proceſſum cauſæ, nu. 1. vol 3.*

Imò iſthęc opinio adeò vera eſt etiã, vt ſi per reũ inquiſitũ fuerint habiti teſtes, ita examinati abſq; tactu ſcripturarum, pro iuridicè, legitiméque citatis, & repetitis, & q ob hoc videatur quodãmodò nullitas validita, q adhuc, nõ obſtante huiuſmodi declaratione, remaneret cauſa vulnerata, & nullitas ipſa in ſuo ſtatu penitus immutata. Nã habilitas ſuperueniẽs non confirmat aliter actum à principio nullum, irritum, & inualidum. ita Rom. *conſ. 509. circa propoſitam conſultationem, ſub nu. 19.* & Marſil. *in l pen. nu. 4. ff. de quæſt. & in pract. crim. §. Diligenter, ſub nu. 187. & ſeq.*

¶ Imò ob talem repetitionem factã per reum inquiſitum de habendo teſtes cũtra ipſum receptos, pro iuridicè citatis, & repetitis, non videtur approbare dicta, & depoſitiones ipſorum teſtium nulliter emanata. Sed eſto quòd ob hoc eſſet approbata receptio teſtium, prout non eſt: adhuc teſtis non ritè receptus minimè probaret, etiam de conſenſu partium. ita Inn. *in c. ſignificauit, in Glo. 1. in fine, de teſtibus,* & Franc. de Cap. Liſtæ, *in l. procurator, col. 8. C. de eden.*

¶ Quod ſane procedit ſine ſcrupulo, nõ ſolùm ſi pars cõſenſerit repetitioni prememoratæ, ſed etiã publicationi eorundẽ teſtiũ: vt voluit Bal. *in auth. ſi quis in aliquo, col. 1. C. de eden.*

Et circa intellectũ illi' pragmaticæ, ſuper illis verbis: Facti veritate inſpecta, aliquid tetigimus *in 1. lib. in Opi. 96. Clauſula vel aliàs Legatus de latere, per totã,* & præcipuè *n. 15. vſq; ad finẽ,* vbi etiã fuerunt repetita illa verba, q in cauſis in Regno debeat porrigi talis qualis petitio cũ ſtabilito termino ad probãdũ, adhoc ſciat reus an velit cedere vel contendere, &c. Vi.

Teſtes eſſe non prohibẽtur aliquo modo in teſtamento legatarij. *§. legatarius, Inſtit. de teſta. l. dictantibus. C. eod. titu. & l. qui teſtamento. ff. eod.* Nellus de Sancto Gemi. *in tract. de teſtib. in 1. par. ſub num. 34.* Alberi. de Maletis *in tract. de teſtib. c. 4. nu. 54. & ſeq.* Lanfran. *in c. quoniam contra, in ver. Teſtes, ſub nu. 60.* & Io. Crot. *in tract. de teſti. in 1. par. n. 15.* & ibi Pet. de Moncada. *in add. in litera O.* vbi poſt alios aggregatos per eum non obſcure deducit iſtam eſſe communem opinionem, quòd legatarius pro hærede, & pro aliis indubitanter teſtis eſſe poſſit.

Tamen legatarius non poteſt teſtificari ſuper ſuo legato, & ſic non admittitur ad probandum legatum ſibi factum, ſed vniuerſaliter poterit interrogari ſuper toto teſtamento. & eo caſu non dicitur deponere ſuper facto ſuo principaliter, ſed in conſequentiam. *l. omnibus. C. de teſti.* cum allegatis per Fely. *in c. inſuper. col 5. de teſti.* & ita tenent, & firmant etiam Barto. & Aret. *in d. l. qui teſtamento.* Alber. *in tract. de teſti.* quando teſtes repellantur ratione affectionis, *col. 8.* Iaſ. & Rim. *in d. l. dictantib.* Alex. *conſ. 14. col. 5. viſis, & conſideratis, vol. 6.* & Afflict. *in deciſ. 400. nu. 3.* Tiraq. *in tract. res inter al. acta, ſub 1. limit.* & Lanfran. *in c. quoniam contra, de probat. in ver. Teſtes, n. 70. poſt princ.* & iſtam dicũt eſſe communem opinionem, Alex. *in d. l. dictantibus.* Portius *in §. legatarius,* & ibi Moder. *Inſtit. de teſtã.* & Curtius iun. *conſi. 178. nu. 18.* & D. Tobias Peruſinus *in d. §. legatarius, ſub n. 9. & ſeq.* vbi eam limitat in tribus caſibus.

Et quod legatarius ſit idoneus teſtis in teſtamento, probatur multis rationibus per Doct. præcitatos, & ea maximè, quia eſt approbatus à teſtatore, & ſic redditur habilis teſtis legatarius in teſtamento. Nihilominus non habet locum vbicũque deponeret ſuper legato ſibi facto, & per conſequens ad proprium commodum, & vtilitatem: tunc enim (vt ſuprà deduximus ex communi opinione) non probaret.

Sed quando teſtamentum reperiretur in ſcriptis conditum, ac in eo vni ex teſtibus, ſeu omnibus foret legatũ aſcriptum, legatarius poſſet eſſe teſtis, & cõſequi legatum ſibi relictum: ſecundùm Nicola. de Matare. Bald. & Corn. *in d. l. dictantibus,* Paul. Caſtren. & Imol. *in d. l. qui teſtamento. in princip.* Faber. Aret. & cæteros *in d. §. legatarius.* vbi D. Tobias, *nu. 8.* exprimit iſtam eſſe communem opinionem, ac indubitatam.

Itidem quando nuncupatiuum extitiſſet conditum teſtamẽtum, quod à notario reaſſumptum in publicam formam non eſſet: tunc ſi teſtibus ibi legatum eſſet, teſtamentum vtique valeret atque hæreditas ex eo dari poſſet, & legatarij in eodẽmet teſtamento teſtes eſſe poſſent: vt voluerunt Bart. Bald. Imol. Pau. Caſtren. Aret. & cæteri *in d. l. qui teſtamento, in prin:* contra Gloſ. ibi contrarium aſſeuerantem. Idémque firmauit Corn. *in d. l. dictantibus,* Faber. & Aret. *in d. §. legatarius,* & iſtam eſſe communem ſententiam meminit Soci. *in l. ſi quis ita, nu. 5. ff. de reb. dubiis,* & Tobias *in d. §. legatarius, n. 9.* licet ibi teneat contrarium, ſimul cum aliis relatis per eum. Viuius.

74 Sed quæro, Nunquid teſtes in dubio præſumãtur eſſe rogati? Reſp. quòd non, ita tenent Cyn. Bald. & omnes doct. *in d. l. hac conſultiſſima.* Bart. & omnes docto. *in l. ſciendum. ff. de verb. obl.* Et hanc dicit ibi communem eſſe opinionem. Iaſ. *nu. 36.* & tenet Alex. *ibi, & in conſ. 70. incip. viſo conſ. vol. 2.*

Hãc tamẽ concluſionẽ limitat Bald. *in l. 1. ff. de hered. inſti.* vt teſtes præſumãtur rogati, quãdo teſtator & notarius ſunt periti iuris, & reperiũtur inſtituti. qui veriſimiliter debuerũt inſtitui, & hoc dicit ſingulare Aret. *in d. l. ſciendũ.* cõmuniter tamẽ illud dictũ reprobari teſtatur idẽ Are. *in d. l. hæredes palàm. §. fi.* quẽ refert *Iaſ. d. l. hac conſultiſſima. in prin. nu. 2. & d. l. ſciendum. n. 37.* & in ſpecie reprobat ibi Alexan. Michael Graſſus.

75 Sed quid ſi teſtes in inſtrumento teſtamenti ſe ſubſcripſerunt, nunquid præſumantur rogati? Reſp. q ſic, ita tenet Bart. & cum eo omnes indifferenter *in dict. l. ſciendum.* & ibi *Iaſ.* dicit hanc eſſe communem opinionem, *num. 42.* Licet ipſe contrarium teneat *in d. l. hac conſultiſſima. in prin.* Imol. & doct. *in l. Domitius per illum text ff. de teſtament.* Idem.

76 Quæro, An teſtes in teſtamento debeant eſſe præſentes? Reſpon. quòd ſic, & ita vt videre & audire poſſint ipſum teſtatorem loquẽtem. de hoc text. eſt expreſſus, & ibi omnes doct. *in l. ſi non ſpeciali. C. de teſta.*

Hinc infertur, quòd ſi cortina eſſet intermedia inter teſtatorem & teſtes, ita vt teſtatorem videre non poſſent, teſtamẽtum non valeat, & hęc eſt communis opinio, vt refert Iaſ. *d. l. ſi non ſpeciali. nu. 7.* licet contrariam teneat gl. *in l. 9. § idem Labeo el 1. ver. aduerint. ff. de aqua plu.* communiter in hoc reprobata, vt per Iaſ. *d. num. 7.* Idem.

77. Teſte-

77 Teſtamentũ, in quo teſtes rogati, atq; ad id ſpecialiter acceriti à notario nõ dicuntur, nũ aliter nec alias vnquã valebit, q̃ ſi vel ad pias cauſas attineat, vel ſeſe teſtes ſubſcripſerint. cõmunia inquiũt Boer. *dec.*34. Iul. Clar. cum aliis, *§ teſtamentũ. q.*6. *verſ.*2. Erunt autẽ ſatis ſupérq; pontificio iure duo teſtes, ac parrochialis presbyter, vel quatuor teſtes: & cuiuis alius ſacerdos, vt teſtamentũ rite conditũ cẽſeatur, ac robur viréſq; ſummas obtineat. cõmune eſſantur Alex. *conſ.*312. *n.*3. *lib* 3. Corn. *conſ.*16 *lib* 3. Io. Dilect. *de art. teſtan. tit.*2. *can* 2. Bel. *conſ.*12 *nu.*4. Cla. *§ teſtamentũ. q.*57. Peſtis tẽpore factũ coram quinque teſtibus teſtamentũ valet, ac ſolenne habetur. commune dicunt Barb. *conſ.*87. *lib.*3. Dec. *conſ.*284. Matth. de Affl. *dec.*25. *nu.*2. Quãuis Alex. perperã contra aſſerat *conſ.*321. *n.*6. *lib.*4. *& in l. vlt.* vbi etiã Iaſ. *C. de teſta.* vide *infrà verſ. ſecũdò limita.* Sed teſtamẽtũ omne ad pias cauſas generaliter duobus teſtibus contentũ eſt, vt frequens placitũ pronunciant Barb. *in c. adhac in* 2. *de teſta.* Alex. *in l. ſi certis annis, nu.*5. *C. de pact. & conſ.*131. *nu.*2 *lib.*7. Imo. *in c. cum eſſes. nu* 12. *in fin de teſta.* Amplia, vt idẽ ſit licet teſtes rogati non fuerint, vt præter ſuperius citatos, cõmune aſſeuerant Rom. *in repe auth. ſimiliter. C. ad l. Falc.* Cor. *conſ.*149. *& conſ* 235. *lib.* 4. Iul. Cla. late vbi *ſuprà, q.*6. *ver.*2. *infertur.* Amplia ſecundo, quãuis etiam mulieres teſtes ſint. cõmune aiunt Cro. *in tract. de teſtibus, nu.*8. Bell. *conſ.*14. *nu.*8. copioſe Iul. Cla. *vbi ſupra ver.*3. *infertur.* Eſt enim teſtamentũ, quod piè fabreſit, ſolennitate iuriſgentiũ duntaxat contentũ. cõmune ſcribit Cor. *conſ.*307. *litera B. lib.*3. Quin & præterea teſtamentũ inter liberos conditum, duobus ſolum teſtibus ritè condetur, quãuis teſtator cæcus ſit. cõmune interpretum dogma eſſe memoriæ produnt Soc. *conſ.*263. *lib.* 4. Iaſ. *in l. hac cõſultiſſima. nu.*4. *C. de teſta.* Iul. Clar. vbi ſ. *q.*17. *ver ſed quæro,* & vide j. *ver. teſtamentũ patris inter liberos.* Teſtamentũ deniq; vel coram Principe, vel curato iudice factum, ac duorum teſtium ope ſuffultũ valet, ratumq; prorſus eſt. commune aiunt Soc. iu. *conſ.*38. *lib.*3. Did. à Coua. *in* 2. *part. rubrica nu.*2. *de teſta.* & qui de hac teſtamentariorũ teſtium materia diligentiſſimè & vtiliſſimè tractant Iul. Cla. *d. § teſtamentũ. q.*55. *cum quatuor ſequentibus,* ac Viuius *lib.*3. *opin.*343. E. Suarez.

78 Regulariter in teſtamento debent interuenire ſeptem teſtes. ita probat tex. *l. hac conſultiſſima. C. de teſtam.*

Hæc communis regula plures recipit limitationes reſpectu perſonarum teſtantium, vel hæredum, aut locorum, in quibus fiunt teſtamenta.

Primò nõ procedit in teſtamẽto patris inter liberos: Námque ſufficit, q̄ corã duobus teſtibus fiat. ita tenet gl. & doct. omnes, *in d. l. hac cõſultiſſima. § ex imperfecto. & in auth. ibi poſita.* Et valet tale teſtamentũ vt teſtamentũ, & tanquã ex teſtamento ſucceditur, ſecundùm magis com. & verã opi. vt teſtatur Iaſ. *d. § ex imperfecto. n.*13. Et eã tenet gl. *in l. filij. verſ. ab inteſtato.* & ibi ſequitur Bald. Saly. Fulg. & Doct. Bellacomb.

79 Sed quid ſi reperiatur ſcriptura teſtatoris manu ſcripta, in qua nõ ſunt deſcripti teſtes, an probabit teſtatoris volũtatem? Reſp. quòd ſic, & eſt expeditũ per *d. auth. quod ſine.* & hãc dicit eſſe cõmunẽ Alex. *cõſ.*105. *vol.*7. Iaſ. *d. auth. quod ſine.* ſecùs ſi ſcriptura nõ ſit ſcripta manu teſtatoris. Námq; tũc talis ſcriptura, ſi produceretur, inter liberos quoq; nõ probabit patris volũtatẽ. ita tenẽt Bal. & Pau. de Caſt. *d. auth. q̄ ſine* & ibi Iaſ. dicit hãc eſſe magis cõ. op. *n.*1. Pau. de Caſt. *l. ſi is. ff de teſta.*

Sed quid ſi alterius manu ſit ſcripta, & à teſtatore ſubſcripta? Reſp. q̄ talis ſcriptura valet, & probat inter liberos. tex. eſt clarus *in auth. ſi modò. C. famil. erciſc.*

Secundò limita prædictam concluſionem in teſtamento condito tempore peſtis. Námq; tunc ſi maior teſtium numerus haberi non poſſit, valet teſtamentum coram quinque teſtibus. ita tenet Bal. *l. ſi. C. de teſta.* Et hanc opinionem ſequitur Cum. *l. cõficiuntur. § codicillis. ff. de codic.* vbi dicit quòd iſta eſt æquior & humanior ſententia. Et eam tenet Flor. de S. Petro. *l. iubemus, per illum tex. C. de teſta. milit.* Iaſ. *d. l. ſi. nu.*5. vbi dicit, quòd ſi caſus contingeret, ita iudicaret, maximè, ſi peſtis ita eſſet vehemens, vt veriſimiliter plures teſtes haberi non poſſent. & hanc opinionem dicit communem Dilect. *de arte teſtan. ti.*2. *cau.*2. *nu.*2. Et quòd contra Bald. non ſit communis opi. firmat Matth. de Affl. *deciſ.*25. *nu.*2.

Contraria tamẽ opinio videtur eſſe magis communis, quã tenent Ang. *d. l. ſi.* & ibi Paul. de Caſt. Alex. & Iaſ. Bar. *in d. l. cõficiuntur, & in l.*3. *ff de bono poſſ. ex teſta. mil.* Et eam dicit eſſe communem Bauer. *Inſtit. de teſta. § ſed hac quidem. num.*23. & ita iudicatum eſſe dicit Mat. de Affl. *d. deci.*25. ſed quicquid ſit, opinio Bald. ſumma nititur æquitate, à qua in iudicando minimè recedendum arbitror. Vide Iul. Clarum *§ teſtamentũ. q.*56. *verſ. & hac quidem concluſio.*

Tertio limita in teſtamento in rure per ruſticos condito: Námq; valet cũ quinque teſtib. de hoc eſt text. expreſſus *in l. ſi. C. de teſta.* & hoc indiſtinctè ſiue in ſcriptis fiat teſtamentũ, ſiue nũcupatiuè, vt tenet Bart. *d. l. ſi.* vbi dicit ita de conſuetudine ſeruari. Et hãc dicit eſſe commun opinionẽ Iaſ. *d. l. ſi. n.*2.

Quarto limita non procedere in teſtamento ad pias cauſas: Námque ſufficiunt duo teſtes. ita communiter teneri firmat Alex. *in conſ.*131. *vol.*7.

Quintò limitatur in teſtamento coram Principe vel Imperatore cõdito. Námque numerus ſeptem teſtium neceſſarius non eſt. ita eſt text. expreſſus *in l. omnium. C. de teſtam.* idem dic ſi fiat apud acta *l. ſancimus. eod. tit.* M. Graſſus.

80 Notarius computatur in numero teſtium vbi agitur de probando actum per teſtes, & non per inſtrumentum, *l. Domitius,* vbi Bar. *ff. de teſtam.* Secus vbi agitur de probando actũ per inſtrumentum, quia tunc non computatur in numero teſtium, *l. hac conſultiſſima.* vbi gl. & doc. *C. de teſtam.* communẽ dicit Rol. *conſ.*43. *col. ſi. nu.*21. *lib.*3. Bellacomb.

81 Teſtamentum perfectum non tollitur per ſecundum imperfectum, niſi in eo ſint ſcripti venientes ab inteſtato corã quinque teſtib. *l. hoc inter. § ſi quis autem, C. de teſt.* ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 6. à Iaſ. *in d. l. nu.*1. Don. à Fina.

82 Teſtamentum ſecundum validum, & perfectum, tollit ipſo iure teſtamẽtum primum, *l. ſancimus. C. de teſta.* niſi in primo teſtamento adeſſet clauſula derogatoria ad ſequentes vltimas voluntates, vt quia teſtator dixiſſet in primo teſtamento, quòd ſi contingeret eum facere aliud teſtamentum, nolebat illud valere. Ampliatur, vt per Marſ. *ſing.*566. vide Io. Dilect. *de arte teſtan. tit.*10. *caut.*1.

Fallit in 10. caſib. quos no. Iaſ. *in d. l. ſancimus.* fallit in multis caſib. quos no. Maria Soc. iu. *in l. ſi quis in princip. teſta. ff de leg.*3. *n.*53. videas pulchrã Io. Bolog. diſtinctionẽ. *in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iur. n.*148. fallit in 3. caſib. vt per Cur. iun. *in l. poſth. C. de bon. poſſ contra tab. nu.*47. fallit in 3. caſib. vt per Corn. *in authen. hoc inter. C. de teſt. § ſi quis autem. nu.*2. Don. à Fina.

83 Quando apparent duo teſtamenta eodem die confecta, nec apparet de prioritate, & in vno eſt inſtitutus vnus, in alio alius, nemo erit hæres. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. *in l. edicto. ff. de edict. diui Adr. tol.*

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. edicto, nu.*30. fallit in 2. caſib. vt per Dec. *in l. ſi. C. de edic. diui Adr. tol.* Don. à Fina.

84 Teſtes monachi, ac fratres minores poſſunt adhiberi in teſtamẽto, in quo eorũ monaſteriũ heres inſtitutũ ſit, & ſic in hoc teſtamẽto, & in alio in quo fieret legatũ, ſeu donatio monaſterio pro fabrica eccleſiæ eſſent monachi, fratréſque mẽdicãtes ipſi idonei teſtes, *c. inſuper, ext. de teſtib.* & ita voluerũt gl. *in § cogitandũ, in ver. teſtes, in auth. de monachis.* Spec. *in ti. de teſte. § 1. verſ quid de monacho,* & Io. Andr. *ibi, in addi.* Bart. *in l. in tantũ. § vniuerſitatis, circa fin. ff de rer. diuiſ. & in ſua minorica.* Bald. *per text. ibi, in ca. nuper, de teſtib.* Fran. Are. *cõſ* 160. *longa eſt iſta concluſio,* Ac. & Bald. *in repet. l. prima C. de ſacroſ. eccl q.*3. *tertia par.* Ferrar *in ſua pract. Papien. in form iuramẽti teſtiũ, n.*32. *& ſeq.* vbi meminit ita cõſuluiſſe Ang. Peruſinũ, Fran. de Ramp. & Bart. de Sali. ac obtinuiſſe in cõtingentia facti, & opinionẽ iſtorũ ſequũtur quoque, aiũntq; indubitatã eſſe de iure canonic. Fab. Aret. & grauiſſimus iurecõſultus D. Tobias Nonius *n.*7. *& ſequen. in § ſed neque hæres, Inſti. de teſta* vbi eã tuetur, atque optimè declarat. Item monachus, ac frater minor poteſt eſſe teſtis in iudiciis, ſecun. glo. *in d. § cogitandũ,* ſed hoc falſiſſimũ apparet, præſertimque de iure canonico, vt *extr. de cler. & mona. per totũ,* & ſic tã monachi, quàm clerici in iudiciis teſtes recipi, examinarique nequeũt abſque ſuperioris eorũ licẽtia, vt firmauit Spec. *in d. ver. quid de monacho.* Ang. *conſ.*233. *poſt princ.* Albe. *in auth. ſi dicatur. C. de teſtib.* Lanfr. *in c. quoniã cõtra. in c.*8. *de teſtibus. n.*87. *de proba.* & Io. de Amicis *conſ.*77. *nu.*17. *& ſeq.* vbi conſuluit q̄ de licentia prædicta debet apparere in actis, aliter monachus examinatus nihil probat, ſecundum eũ, & eſt veriſſimũ. & ſimiliter ipſe monachus in cauſa monachi teſtis adhiberi poteſt, ſecun. gl. *in d. § cogitandum,* & ita ſe habet cõmunis obſeruantia, & conſuetudo, teſte Natta, *in repet. § ex imperfecto. ſub n.*181. *C. de teſta.* ſubiiciente ibi quod eſt valdè ratiupabilis, nã ſolẽt à teſtatoribus adhiberi, tanquã lega-

legaliores ſub ſpe quòd eorum voluntates non reuelent. F. Viuius l.2.opinio 284.

85 Fratres prædicatores poſſunt eſſe teſtes in teſtamento, in quo ipſorum Eccleſiæ relinquitur. Eſt com.opi.ſec. Dec. in conſ.72.in cauſa quæ agitur.in prin.vol.1. M.Chær.

86 Tabellio rogatus ad ſcribendum teſtamentum in eo cō putatur,& inſeritur in numero teſtiū,& ſic eſſet idoneus teſtis vbicunque citatus, & productus eſſet in iudicio ad probādū per viuā vocem ipſum teſtamentū:tunc quippe examinatus per iudicem probat teſtamentum, aliàs ſecus, ſecundùm gl.& om.doct.antiquos in l.hac cōſultiſſima,C.qui teſta.fac.poſ.Bar.in l.Domitius,n.4.ff.de teſt.& iſta eſt com.op.om.doct.teſte Affl.in dec.25.in cauſa petitionis hæreditatis,n.4. Alex.conſ.152.146.& conſ.133.in fi.vol.2.vbi declarat iſtam communem ſententiam latè & abundè. Viuius.

87 Teſtamentum non infirmatur ex eo,q teſtes ſint legatarij,ſi ſolenniter ſit confectū:ſecus ſi in teſtibus conſiſtit.Cur.iu.conſ.18.aliàs 178.nu.18.com.dicit. Villalob.& Vezin.

Concor. cum l.xj.tit.1.parte 6.& cum l.8.tit.5.For.ll.

Item,nec probatur legatum ſibi adēptum, Iaſ.l.in dictantibus,C.de teſta.nu.6.& Io.Durand.in arte teſtan.ti.2.communē dicunt,& Bello. in conſ.16.Idem concludendo,nu.7.& dicunt com.tam iſtam quàm præcedentem. Villalob.

88 Fideicommiſſarius vniuerſalis,in teſtamento teſtis eſſe nō poteſt.Bald.in l.dictantibus.C.de teſta.Alex.conſ.138.n.32.in 6 vol.& quāuis omnes teſtes eſſent legatarij,nō propter hoc reijcerētur.Iaſ.in d.l.dictantibus.vbi autē hæres ageret contra eos qui deberēt ſuccedere,nō eſſent idonei teſtes ab inteſtato ſoli legatarij:licet aliud ſit quādo cōtra alios ageretur,ita vt in omnē euentum habituri eſſent legatum: quia tunc eſſent teſtes idonei,niſi ageretur inter hæredem & legatarios,quia tunc nō eſſent teſtes idonei.Pan.in c.inſuper.n.9.de teſt.& Io.Dilectus in ſuo libro de arte teſtandi,tit.2.n.9. Bellacom.

89 Infamis poteſt eſſe teſtis in teſtamento,vbicunque non eſſet notariè infamis:& ſic infamis occultus admitteretur in teſtē:ſecūdum Gloſ.Bar.& omnes in l.cum lege.ff.de teſta.Gl.Bar.Bald.& alios in l.j.C.eo.tit.Et quamuis Ang.& Saly.ibi,& præcipitanter quidē,velint contrarium:tamen opinio dictæ glo.communiter approbatur:ſecundum Moder. in ca.cùm ab homine,de iud.& Pomatem in add.ad Bar.in d.l.cùm lege.Alex.in l.j.n.11.C.de teſta.& Clar.in §.teſtamentum.lib.3.q.55.in fine.

Sed hoc procedere poſſet, iudicio meo,in infamibus infamia facti:qui tūc regulariter poſſent eſſe teſtes. de quo vide Soc.in tract.fallentiarum,in reg.415.& ſeq.Bal.& Iaſ.in l.cunctos populos.C.de ſumma Trin.& fide catho.Secus autē eſſet in infamibus infamia iuris,qui in teſtamento ipſo teſtes eſſe nequirēt: vt firmat Alex.in l.Prætor.§.cogētur.ff.de edēdo.& Bal.Iaſ.& alij omnes in l.cūctos populos.C.de ſumma Trin.& fide catho.

Aduertendum tamen eſt, q ſi in numero teſtiū adhibitorum in teſtamēto,reperiatur vnus infamis:tūc defectus iſtius ſuppletur per bonā famam aliorum,ſecundùm Bal.in l.1.in fi.C.de teſta.Alex.in d.§.cogentur.Io.Fabrum in §.teſtes, Inſti.de teſta.Georg.Natt.in r.quamuis pactum,col 54.de pactis, lib.6.Marſ.ſing.196.& Boer.in ſcholiis ad Dynum in reg.vtile non debet per inutile vitiari,in prima add.de reg.iur.lib.6. Viuius.

90 Seruus teſtamento in teſtem adhibitus,qui tamen communi opinione non habebatur pro ſeruo,non ideò facit teſtamentum irritum,ſed valebit.com.dicit Cla.§.teſtamentum q.55.verſ.vlt. P.Fichard.

91 Teſtamentum ſi valet iure codicilloru,non valeret,niſi hoc teſtator expreſſerit,ita vt ab inteſtato venientes grauari videantur,l.ſi.C.de iure codic.

Fallit in 6.caſib.quos no.Soc.reg.368. Don.à Fina.

92 Teſtamentum in ſcriptis fieri poteſt.l.hac conſultiſſima.in prin.C.de teſta.

Fallit vt no.Soc.reg.399. Don.à Fina.

93 Teſtatus pro parte,& pro parte inteſtatus quis decedere non poteſt,l.ius noſtrum,ff.de reg.iur.

Fallit in 22.caſib.quos no.Soc.reg.400.fallit vt per Dec.in d.l.ius noſtrum. Don.à Fina.

94 Libera teſtandi voluntas per pactum tolli non poteſt,l.pactum quod dotali,C.de pact.

Ampliatur in 10. caſib.& limitatur in 6.vt per Dec. in d.l.pactum,vbi Iaſ.ampliat,& limitat in 4.caſib.

Fallit in 4.caſib.vt per Soc.reg.66.in addit.fallit in 6.caſib.vt per Georg.Nattam in repet.c.quamuis.de pact.in 6. fallit vt per Diaz.in reg.422.fallit in 5.caſib.vt per Fran.Cor.in d.l.pactum,nu.3. Don.à Fina.

95 Teſtis non poteſt eſſe mulier in teſtamento.tex.eſt in l.qui teſtamento.§.mulier,vbi Doct.ff.de teſta.& in §.teſtes,Inſti.eodem tit.& per Bal.ſingulariter in l.nec ſcripturas.C.qui pot.in pign.hab.Io.de Ana.in c.ſancta labes,extra de ſimo.& conſ.17.nu.16.Gandin.in tract.maleſi.in tit.de furtis.Afflict.in conſtit.mores diſſolutè viuentium,nu.7.lib.3.rub.53.& latè per Ruinum conſil.192.nu.3.vol.2.& eſt Gloſ.in d.§.mulier,in ver.Non poterit.quā omnes ſcribentes ſequuntur nemine diſcrepante,teſte Bell.conſ.14.num.8.

¶ Imo ampliatur hoc non ſolùm procedere de iure ciuili, verum etiam de iure canonico:ſecundum Glo.in c.forus, de verb.ſign.circa fin.in verſ.Teſtimonium.Federic. de Senis conſil.207.factum tale eſt,Rom.in auth.ſimiliter.C.ad leg.Falc.Imo.in c.cum eſſes,de teſt.& patet ex aliis allegatis,& congeſtis per Alex.conſ.70.vel 177.viſo themate.col.2. vol.2. & iſta eſt communis opinio:vt aſſerit idem Alex. conſ.84.viſo themate,circa fin.eod.lib.licèt Soc.in tract.fallen.in reg.419.Teſtis mulier in teſtamento,poſt Imo.in d.§.mulier,aſſeueret alteram opinionem contrariam eſſe communem,& Couarr.in d.c.cum eſſes,nu.14.quamuis ibi primam ſententiam tueatur, & Clarus quoque cum aliis relatis per eum,in §.teſtam.lib.3.q.55.verſ.Sed quid ſi.Bellon.conſ.14.num.8.

Sed limitatur præfata communis concluſio non habere locū in codicillis,in quibus fœmina poteſt eſſe teſtis:ſecūdùm Gl.in fi.quā ibi ſequuntur Bar.Bal Alb.Corn.Saly.Iaſ. Alex.col.6.& alij.C.de codic.Bal.conſ.8.licèt lib.5.Abb. in d.c.forus.& Alex.conſ.218.ante omnia,col.2.vol 1.conſ.105.viſo,& diligenter,col.4.vol.3.& acutiſſimus, eruditiſſimúſque D. Tobias Nonius Peruſinus,in Inſti.de teſta.in §.teſtes autem,nu.17. vbi exprimit iſtam eſſe communem opinionem.

Sed tamen animaduertendum eſt hic periculoſum eſſe ſeptem fœminas interuenire in codicillis:quia ſolæ fœminæ ſine vllo maſculo,etiam in codicillis teſtes eſſe non poſſunt:vt pote,quia Gloſ.in d.l.fin.de fœmina loquitur in numero ſingulari.& ita ſenſit Andreas Barbatius in cap. relatum, de teſtamentis,dicens hoc non eſſe vulgare,nec plebi tradendum.Sed hoc argumētum videtur leue iudicio meo,tollitúrque ex dictis eiuſdem Barb.in d.c.relatum,col.2. vbi docet diſpoſitionē cōceptam numero ſingulari,etiam locum habere in pluribus Proindè,ſat eſt mulieres nōn reperiri prohibitas adhiberi teſtes:nec in codicillis eadem, quæ in teſtamentis ſolennitas requiritur,vt per Dec.in l.fœmina,colum.4.ff.de reg.iur.

Benè tamen verum eſt,quòd in ipſis codicillis requiruntur teſtes omni exceptione maiores.d.l.ſi. C.de codicil. vndè ſi in confectione codicilli adhiberentur infra numerum quinque teſtium,aliqui teſtes affines,& conſanguinei hæredis inſtituti,vtique non admitterentur ad probandum ipſum codicillū tanquàm ſuſpecti:vt in terminis, & in notabili caſu cōſuluit Ang.conſ.128.in facto proponitur, quòd Bella Floræ.& ſic ibi Ang.concludit,quod ex quo in codicillo adhibiti reperiebantur inter alios teſtes ſocer,& maritus hæredis inſtituti,vt codicillus corrueret:nec ſufficerent ad probationem ipſius cæteri tres, vel quatuor teſtes codicillares.

¶ Imò aduerte etiam neceſſariò, quòd licet fœmina in codicillis teſtis eſſe queat:tamen de neceſſitate requiritur túc, vt ea literata quidem ſit, vt in illis ſe ſubſcribat, aliàs non probat.d.l.fin.C.de codicil.& ibi Bal.

Secundo limitatur etiam non procedere præallegata communis opinio in teſtamento ad pias cauſas condito:vt voluit Pau.de Caſt.conſ.161.Abb.& Doct.omnes in c.cùm eſſes,de teſta.per illum text.Bal.in l.1.in fi.in lect.& in repet.col. 20. C.de ſacroſ.eccl.& latè Ruinus conſ.9.nu.7.& 15.vol.3.& conſ.192.n.7.vol.2,& D.Tobias in loco ſuperius citato,nu.3.& iſta eſt communis opinio teſte Bellono in conſ.14.num 8.& Moder.in d.c.cùm eſſes, & Couarruuias cum aliis compluribus ſignatis per eum in d.c.relatum,il primo,nu.5.& Tiraquel.in c.221.de priuilegiis piæ cauſa.priuil.5.vbi col.2.oſtendit etiam iſtam communē in practica ſeruari.Quam limitat non procedere Ang.cōſ.233.punctus eſt,quædam Domina Margarita ſana mente, colum. 1. & fina.verſ.Tunc deſcendo ad dictum Bartoli, quando cauſa ageretur coram iudice ſeculari in terris Imperij.

Tertiò limitatur,vt mulier dicatur idonea teſtis ad probandum teſtamentum: vt latè per Abb.in d.l.qui teſtamento. §.mulier,vbi diſputat hanc quæſtionem ad partes examinando.

Quarto

Quartò limitatur, vt mulier poſſit eſſe teſtis in teſtamento inter liberos condito, & per cõſequens poteſt probare teſtamentum inter liberos, etiã non rogata, vt habetur per Doct. in l.fi.C.de codicil. & in l.hac conſultiſſima §.ex imperfecto.C.de teſta.Bal.in l.qui teſtamento.§.mulier.ff.de teſta. Bartol. Cæpol.in c.1.de cogni feud.in 11.côcor.in vſib.feud.& per Tiraq.in d.tract. de priuilegiis pia cauſæ.priuil.5. poſt principiũ, & declarat Bal. Ang.& Imol.in l.quoties.§.1 de hæred.inſtit.& Rui.conſ.73.n.6. vol.2.& ſequitur quoq; opin.iſtorũ Lanfran.in c.quoniã cõtra, de prob.in ver.Teſtes.nu.80.& Soc.in d.regul.419.in 1.fallent. & Tiraq. in loco præcitato.nu.3. vbi ampliat concluſionem iſtã in quatuor caſibus.& communem eſſe ait Clarus in tract. de teſtam.libro 3.q.8.ver.Secundò infertur.

Sublimitatúmque iſthæc limitatio in teſtamento patris baſtardũ inſtituẽtis: quia tunc mulier in teſtẽ adhiberi nõ põt: ſec.Bal in auth.q fine,col 2.C.de teſta. & in l.qui teſtamento. §. mulier ff.de teſta.circa fi.cuius opin. ſequitur, & latè declarat Mantua in ſuis apophtheg.apophtheg.74.

Et aduerte hic, quod codicilli non exigunt, vt teſtes ſint in cõſpectu teſtatoris, vel codicillantis; vnde ſi teſtes probè intelligebant quod agebatur, licet eſſet aliquid intermedium, ita quod codicillantem ipſum non videbant, codicilli adhuc valerent: vt in ſpecie firmant Alex.nu.7.& Iaſ. nu.8.in l.ſi non ſpeciali.C.de teſtam.& Mathe'.ſing.123.

Poſtremò limitatur, vt in teſtamento militis mulier ipſa teſtis eſſe poſſit: ſec.comm.opin.quam citat Bauer. in §. planè. num.5.Inſtit.de teſtam.milit.

Claudicat etiam eadem cõmunis, vt fœminæ in cauſis matrimonij ſimiliter teſtes eſſe queant, & hæ duæ mulieres ſolũmodò probant matrimonium.cap. ſuper eo. el 2. de teſtib. vbi Glo.Inno.Abb.Antiquus,Tancred.Ioan.And.Bal.nu.4.Aeg. Bel.Ant.Butr.n.4.Zabar.n.4.Imol.n.2.Ab.Penor. in 2. notab. & ſeq.& cæteri omnes conformiter.quãuis & malè Paul.Merenda poſt Alex.ſenſerit, affirmaueritque contrarium, conſi. 86.nu.47 poſito inter cõſilia matrimonialia,lib.1.videlicet, quod mulieres in cauſa matrimoniali non admittantur in teſtes.

¶ Quæ quidẽ cõmunis in tãtũ ſortitur locũ, vt teſtes vtriuſque ſexus, idonei ſimiliter ſint in cauſa matrimoniali, tã ſi agatur de ipſo matrimonio coniungando, quàm etiam dirimẽdo.ita Cæſar Lambert.in trac.de iure patronat. in 2.par.lib.2.12. art.10 q prin.nu 3.

Sed vbicunque ageretur ad dirimẽdum matrimonium, tũc profectò teſtes debent eſſe graues, & omni exceptione maiores.Caput Aquenſ.deciſ.171.lib.1.

Imò teſtes ipſi omni exceptione maiores, nõ ſolũm in ſeparatione matrimonij requiruntur, ſed in eius celebratione, & probatione etiam.teſte Nicol.Grauat.conſ.82.num.23.poſito inter conſilia matrimonialia.lib.1.& Ioan.Ant.Rub.conſ.73. n.12. poſito in eo.vol.1.conſiliorum matrimonialium, vbi ad lucem adducit iſtam eſſe communem opinionem.

Itidemque teſtes in probatione matrimonij clãdeſtini, debent eſſe etiam omni exceptione maiores, & de neceſſitate concludere.vt voluit Caput Aquenſ.deciſ. 171.lib.1. & deciſ. 119.lib.2. Miſ.deciſ.49.ſeu 94.Card.Put.deciſ. 393. & oculatiſſimus D.Oradinus præceptor meus, deciſ.63.& deciſ.318.

Necnon teſtes idonei non ſufficerent in cauſa matrimoniali, niſi forent omni exceptione maiores: vt per Fely.in rub. in 4.notab.num.15.de ſponſal.vbi hoc ponit pro regula, & firmat per not.per Doct.per illum tex.in c.literis. de teſtib. & in c.1. de conſanguin.& affinit.

Imò deniq; aduerte, q teſtes vbicunq; omni exceptione maiores requirũtur, illa qualitas debet de neceſſitate articulari, & probari, aliàs nõ probãt: ſec.Bar.in l.1.§.ſi quis neget, col.fin. ff.quemadmod.teſtam.aperiam.& Grat. cũ aliis aggregatis per eum, conſ.75. nu.24.poſito in d.vol.1.conſiliorũ matrimonialium, vbi in medium exponit iſtam eſſe com.opin. Viuius.

96 Teſtamentum imperfectum ratione volũtatis, vt puta, ſi teſtator incœpit condere, ac conficere teſtamentum ipſũ, & poſtmodum non habuiſſet illud pro abſoluto ſuperueniẽte aliquo impedimento: tunc teſtamentum hoc etiã quo ad pias cauſas non valeret: ſec.Glo.Bart. & omnes in l. ſi is qui. ff.de teſtamen.Gult.de Cun.& alios in l.fi.fam.erciſcun. & omnes communiter in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto. C.de teſtam.vbi Cur.iun.latiſſimè, nu. 4.Rui.conſ.137.ſub nu.10. vol.5. & iſtorũ opinio apparet eſſe communis ex relatis per Boeri. deciſ.93.n.10.& deciſ.240.n.4.& ſeq.& per Tiraquell.in tract. de priuilegiis pia cauſa, priuilegio 7.col.1.verſ. Contrariũ tamẽ tenuit, & ita expreſſe iſtam fore comm. aſſeuerat quoq; Franc. de Aret.in d.l.ſi is qui. Moder.omnes in allegato §. ex imperfecto, & Couarruuias cum multis aliis congeſtis per eum in cap. relatum, el 1.nu.9.de teſtamen.Et quãuis præcipitanter Abb. in rubr.de ſucceſ.ab inteſta.ſenſerit contrarium, cum aliquibus aliis relatis per Moder.citatos per Tiraq.in d.priuilegio 7. vbi confirmat hanc ſententiã, aitque cõmuniorem, per tex. in l. in teſtamento, de fideicommiſ. libert. tamen quicquid iſti Doct. abſq; aliqua concludenti ratione ſuadeant, ob hoc fatuum eſſet recedere à priori opinione tanquã canonica, & veriſſima.

Imò teſtamen tum hoc ratione voluntatis imperfectum ſimiliter non valet.l.inter liberos conditũ.d.l.ſi is qui.& ibi Glo. Bar.& alij, Glo.in ver.Impletũ, Gul.de Cun.Bar. & Bal. in d.l. fi.C.famil.erciſ.Bar.Alber.Ang.Corn & recentiores in d. l. §. ex imperfecto, Bal.conſ.296. licet regulariter in teſtamento, vol.5. Ant.in c.1.de ſucceſſ.ab inteſt.Panor.conſ.105.caſ.in facto ſic proponitur,lib.2.Ang.Aret.in §.ex eo autẽ,Inſtit.quib.mod.teſt.infir. & Cor.cõſ.308.pro deciſione.col. 3. vol. 3. & per Doct.in d. §.ex imperfecto, cũ cõgeſtis per Iaſ.conſ.155.in cauſa, & lite, lib. 2.vbi ſcribit iſtã eſſe com.opin.& conſ. 61. conſultus, lib.1. Barbatius conſ.9.illud,col.6.vol.4.& Dec.conſ.126.ad dubium,in fi.

Imò ſi pater ipſe loqui non valens, ſolo nutu, vel ſignis inſtitueret filium, vel filios in ſuo teſtamẽto: tunc quippe tale teſtamentũ, & inſtitutio filiorũ non valeret, nec teneret aliquo modo: ſec.Bald.& Angel.in l.iubemus.C.de teſtamen. vbi Ang.facit mentionem hoc accidiſſe de facto Peruſij in Epiſcopo Peruſino, qui patri ſuo loqui non valenti, & in vltimis cõſtituto, dixit verba hæc: ſi vis pater, q hæres tuus ſum, ſtringe manum meã cũ tua, & pater ita ſtrinxit, & nihilominus, extitit, ſec.eũ Peruſij iudicatũ, teſtamentum hoc nihil valere; & eandem opin.ſequitur etiam, & com.ait Bertran.conſ.129.viſo, & ponderato caſu mihi exhibito, nu.44.cum aliis ſeq. volum. 8. Gloſ.Ang.in l.in fraudẽ.§.1.ff.de teſtam.mil.Bald.Ang.Iaſ.nu.4. & Moder.omnes in d.l.iubemus.Bald.& Caſtren. in l. & in epiſtola.C.de fideicõ.& Fely.in c.in præſentia, ſub n. 43. de probat.& Tiraq.in tract.de priuilegiis pia cauſa, in 8.priuilegio, col.1. ſub v. Cõtrariũ tamẽ videtur voluiſſe, & ſub v.ſeq. vbi apertè deducit in practica periculoſũ eſſe ab iſta cõmun.opinione recedere.

Eſt benè verũ, q teſtamentũ dictatum à notario, ex ore teſtatoris, qui deceſſit ante ipſius teſtamẽti lecturã, valet & tenet inter liberos.ita affabrè Dui.deciſ. 251. & Creſcent. deciſ. 164.lib.1.

Itẽ nec miles nutu teſtari poſſet.d.l.in fraudẽ.§.1.& ibi Gloſ. & Iaſ.in d.l.iubem⁹, n.4.& Tiraq.in d.8.priuilegio, col. 1. & ſeq. vbi refert cũ opinione hac omnes tranſire, & refert etiã diſtinctionẽ ſuper hoc per Alex.in leg.diſcretus.C.qui teſtam.fac. poſſ.

Sed vbicunque quis conderet teſtamentum ad pias cauſas nutu, aut ſignis fauore piæ cauſæ valeret, & teneret: ſec.Gloſ. & omnes in c.cũ tibi, de teſtamen. Ancha. Imol.& cæteros, in c. 2.eod.tit.Calderi.conſ.4 de teſtamen.Bal.in l.1.C.de ſacroſan eccle.Ang.Alex.& Iaſ.num.5.in d.l.iubemus. qui ſcribit iſtam eſſe commun.opin.& magis commun. aſſerit Tiraqu.in tract. de priuilegiis pia cauſa, in d.8. priuilegio in prin. quam ſequitur etiam Barba.cõſ.43.illud, col. 5.& ſequen.volu.Iaſon in l. ſi cui legetur.§.hoc autem, colum.fin.ff.de leg.1.& Fely.in d.cap.in præſentia, ſub num.43.

Sed hoc non procederet in alio caſu, videlicet, vbicunque teſtamentũ ipſum eſſet ſcriptum per teſtatorem, vel per aliũ in cedula teſtamentaria, nec eſſet lecta, publicataq; corã ipſo teſtatore, teſtib.& notario: tunc teſtamentum hoc valet inter liberos, & ad pias cauſas cõditum: ſec Bar.in l. fideicommiſſa.§.quoties. ff. de leg. 3. cuius opinionem ſequuntur omnes Doct.ibi, & communem dicit Franc.de Aret.& Boër.in præcitatis deciſionibus, & ſequitur conſulendo copioſiſſime, atque doctiſſimè D.Ioan.Cæphal conſ.99.vol.1.Et admittit procedere de plano Achill.de Graſſis in deciſ. 359. vt teſtamentum ad pias cauſas valeat etiam ſine teſtibus, ſi totum ſcriptũ eſſet manu teſtatoris. Et de hoc mirãdũ vtique nõ eſt: quoniã fauore piæ cauſæ creditur ſcripturæ confectæ manu teſtatoris ſine teſtibus.ita Card.Put.deciſ.4.tit. de teſtamen. tempore peſtis. Et ita hæc omnia, & alia quamplura, materiam præmiſſam cõcernentia, referebat ſubtilitatũ Princeps, & vir omni ſcientiarũ genere refertiſſim⁹ D.Rainal.Ridolſius præceptor meus, interpretando publicè Peruſij d. §. ex imperfecto. Viu.

97 Inſtitu-

Inſtitutio patris & matris eſt neceſſaria de iure communi in teſtamento filiorum: vndè filius faciens teſtamentum in caſibus à iure permiſsis, tenetur parentes in aliquo inſtituere hæredes: quia illis præteritis teſtamentum viribus caret. §. ſicut igitur, & §. hæc autem diſpoſuimus, in auth. vt cùm de app. cogn. notat Cald. conſil. 5. an ſi teſtator. in tit. de teſta. Bald. conſ. 84. veritas, lib. 4. & hæc eſt cõmunis opinio: vt conſtat ex cõgeſtis per Scrib. in auth. nouiſsima. C. de inoff. teſta. & per Barb. in c. Raynutius. col. 67. de teſta. contra Bart. in d. auth. nouiſsima.

Quia legitima debetur parentibus propter honorem & reuerentiam, quam filij erga illos præſtare tenẽtur. d. §. hoc autem Et præcipuè debetur matri, ne à luctuoſa filij hæreditate dicatur excludi. l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. ſub cond. factis, & l. liberi. §. 1. C. de inoffi. teſt. & hoc late docuimus ſuprà in verb. Filius in concluſione incip. Inſtitutio parentum, &c.

Imò ipſa matre ſine cauſa præterita, teſtamẽtũ iure cõmuni eſt ipſo iure nullũ: vt not. in §. exhæredatos, in auth. de hær. & falcid. Azo. in ſumma de lib. præter. circa fi. & Bar. in l. filio præterito. col. 10. ff. de iniuſt. teſtam. Cagnol. in l. 1. n. 5. ff. de inoff. teſta. & Doct. in §. fi. Inſti. de exhæred. liberor.

Limitatur iſthæc cõmunis opinio, ſeu limitari poteſt per ſtatutũ contrariũ diſponẽs: vndè legitima matri debita, cũ ſit de iure poſitiuo, poteſt per ſtatutũ tolli, ſicut legitima debita patrono: ſecundum Bal. in l. 1. §. ius naturale. col. fi. ff. de iuſt. & iure. Alex. conſ. 3. circa præmiſſa, col. 3. vol. 7. & Corn. cõſi. 150. circa præſentem, col. 2. & ſeq. vol. 2. & iſtã eſſe com. opin. aſſeuerãt audacter Io. de Imol. in l. quod de bonis. §. fi. ff. ad leg. Fal. Alex. cõſ. 168. col. 1. vol. 7. Dec. cõſ. 372. col. 2. & Pariſ. cõſ. 23. col. 2. vol. 2. & ſequitur Alciat. in tract. de præſump. reg. prima. præſ. 8. ſub n. 3.

¶ Et licèt hoc nullã in ſe dubitationẽ habeat, vt meminit Georg. Natta in tract. quod ſtãtibus maſculis in 1. q. princ. n. 7. & ſeq. nihilominꝰ ſi ſtatutũ tolleret in totũ legitimã filiorũ, iſta nẽpè eſſet quæſtio difficilior difficultate ipſa, & ſic difficillima omniũ quęſt. quæ inter Doct. hactenus diſcuſſæ appareãt.

Sed ꝙ ſtatutũ ipſum penitus legitimã filiorũ auferre poſſit, voluerunt Dy. in c. indultum de reg. iu. in 6. & Io. And. ibi, in mercur. Bar. & Inno. in l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de cond. & demon. Bal. in l. 1. nu. 17. C. de ſum. Trin. Old. conſi. 107. Ang. in auth. de hæred. & falc. in princ. Signoror. de Homodeis conſi. 37. Alex. conſi. 75. col. 4. vol. 1. Corn. conſi. 210. col. pen. vol. 1. Auguſt. Berous in c. Raynutius. nu. 209. de teſtam. & Dec. conſi. 19. in quibus locis iſtam com. opin. eſſe perhibent: prout hoc idem fatentur Nicol. Arelatanus in ſcholiis ad Alciat. in d. præſump. 8. & Ripa in 1. reſponſorum. c. 7. & magis cõmunẽ affirmat Loffred. conſi. 14. nu. 21. & ſeq. & Natta in d. q. 1. nu. 1. & 6.

¶ In contrariam verò partem, videlicet, quod legitima liberorum per ſtatutum prorſus tolli non poſsit, ſed tantũmodò diminui, inclinauere Cyn. & Bal. in l. ſancimus. C. de nuptiis. Sali. in auth. nouiſsima. C. de inoffi. teſta. q. 2. Alb. in l. quoniam in prioribus. C. eod. tit. col. pen. Iacob. de Belui. in d. auth. de hæred. & falc. in princ. & Alex. cum aliis concordan. ſignatis per eum conſi. 55. col. fin. vol. 2. & iſtam præſupponunt eſſe communem Canoniſtarum ſententiã, Steph. Aufrerij in deciſ. Cap. Tholoſ. 437. Barba. in c. Raynutius, col. 45. de teſtam. & Arelat. in loco præcitato.

Cæterùm in huiuſmodi varietate, atque opinionum conflictu, pro reſolutione admittenda veniret iſta veriſsima diſtinctio, videlicet, quòd aut ſtatutum inductum eſt ex cauſa æqua, iuſta, & rationabili, & tunc valet & tenet, potéſtque legitimam penitus tollere.

Aut ſtatutũ caret ratione (& vt apertiùs loquar) abſq; cauſa conditum ac inductum ſit, eo caſu tanquàm irrationale non tenet. & diſtinctionẽ hanc tradit Curt. iun. conſil. 10. col. 2. vbi recitat iſtam com. opin. fore, & Dec. conſil. 525. viſis his, quæ accuratè, & eleganter ſcripta ſunt num. 5. & ei inhærent pariter Arelatanus, in d. addit. ad Alciat. circa finem, & Couarruuias in epit. tit. de ſponſalibus in 2. part. cap. 8. §. 6. num. 5. fol. paru. 175. in quibus locis faciunt mentionem de huiuſmodi communi. Viuius opin. 813.

98 Quæro, Si adſit ſtatutum diſponens, ꝙ teſtamentum coram quatuor, vel paucioribus teſtibus poſsit fieri, nũquid tale ſtatutum valeat? Reſp. ꝙ ſic. ita tenet Cyn. Bart. Bald. & Fulgoſ. l. 1. C. de ſum. Trin. & in l. ſi non ſpeciali. C. de teſtam. Hanc opinionem dicit eſſe communem Iaſ. d. l. 1. nu. 37. quem refert conſulendo Hiero. Schurff. in conſi. 92. cent. 2. & in conſi. 75. conſi. 58. cent. 3. Mich. Graſſ.

Relictum inſtitutionis titulo non cenſetur, ſi teſtator ita dicat: filio meo centum relinquo, nec volo ꝙ vlterius petere poſsit. com. in §. teſtamentum. q. 38. verſ. præterea P. Fich.

99 Teſtamentum ita poteſt incipere, & ſumere vires à vulgari ſubſtitutione, ſicut ab expreſſa. Eſt com. opi. ſec. Alex. conſ. 1. incip. perſpectis. vol. 1. M. Chærian.

100 Teſtamẽtũ eo ꝙ ſit ſecretò factũ, non per hoc rumperetur illud teſtamentum: intellige ſi aliàs hæres ſcriptus ſit capax hæreditatis: nec per hoc hæres puniẽdus eſſet. l. quod ſi dubitet. ff. de acq. hæred. Bart. in l. ſi ei qui. de delato. Bellacom.

101 Ex eo teſtamento quod quis nixus eſt impugnare, non debet fructum conſequi. c. ex eo non debet. de reg. iur. vbi Dyn. declarat. Don. à Fina.

102. Filiꝰ pręteritus habet ius dicẽdi nullũ. cõmunis eſt opinio, vt per Iaſ. in rub. ff. de lib. & poſth. vbi limitat in 2. caſibus. nu. 12. Idem.

103 Teſtamentum factum inter liberos à patre, nõ reuocatur per aliud ſecũdum teſtamentum, niſi duo copulatiuè cõcurrant: primò, quòd pater reuocet expreſſe primũ, & ſecũdum factum ſit cum ſeptem teſtib. auth. hoc inter. C. de teſta. vbi Iaſ. ampliat & limitat in 4. caſib. n. 1. & ſeq. Don. à Fina.

104 Teſtamentũ poteſt incipere à gradu ſubſtitutionis vulgaris, ſi præcedens gradus inſtitutionis erat nullus. l. 3. §. fi. ff. de libe. & poſthu. vbi ſi filius fuit præteritus à primo gradu, & à ſecũdo exhæredatus, primus gradus inſtitutionis eſt nullus, ſed ſecũdus gradus ſubſtitutionis vulg. tenet, & ab eo teſtamentũ vires ſumit: hoc autẽ procedit in filio iã nato: in poſthumo verò ſi prætereatur à primo gradu, licet exhæredetur à ſecũdo, tamẽ quãdo naſcitur rũpit totũ teſtamentũ, nec tali caſu põt incipere à ſubſtitutione vulg. l. nam & ſi §. rũpẽdo. ff. de iniuſt. rup. gl. in d. §. fi. vbi Bar. declarat, & reddit rationẽ, & ibi etiã Caſt. illud autẽ generale dictũ, procedit etiã quãdo filius eſt præteritus à primo gradu: ſed in ſecundo eſt ſubſtitutus vulgar. quia etiã perempto primo gradu teſtamẽtũ incipit à ſecundo. l. ex facto. §. Lucius Titius ff. de vulg. vbi Caſt. dicit, quòd ſi filius eſt inſtitutus in primo gradu, nõ requiritur poſteà ꝙ inſtituatur in ſeq. gradibus, ſed ſi exhæredetur à primo, neceſſe eſt ꝙ etiã exhæredetur à ſecundo, vt latiùs p eũ ibi. à pupillari autẽ ſubſtitutione nõ poteſt incipere, nec ex ea poſſet filius præteritus à primo gradu ſuccedere, quia ſubſtitutio pupillaris habet dependẽtiã à teſtamẽto paterno, ita vt ſi non adeatur hæreditas ex teſtamento paterno, non teneant tabulę pupillares, l. 2. §. adeò. l. ſed ſi plures §. ſi ex aſſe ff. de vul. declarat Iaſ. in d. l. ex facto. §. itẽ quæro. 3. no. Bellac.

105 Teſtamentũ perinde ex tacita ſubſtitutione, putà in pupillari cõprehenſa, atque ab expreſſa, poteſt incipere, & effectũ aſſumere, quod & ipſa non requirit aditionem ad eius confirmationem, licet pupillaris requirat, ſicut voluit gl. in l. lex Cornel. & ibi Guliel. de Cuneo. Bar. & Bal. in l. ſi pater captus. ff. de vul. & pup. Ang. & Bar. l. 1. eo. ti. per l. neq;. §. fi. ff. de teſt. milit. & l. pen. ff. de ventr. inſpicien. idq; cõtra gl. l. apud Iulianũ. §. idẽ Iulianus. ff. ad Treb. cõmuniter teneri refert Ben. Capr. in tract. ſubſtitutionum, poſt regulas poſito, ſpe. 1. n. 83.

106 Teſtamẽtũ ſicut incipere poteſt ab expreſſa vulgari, ſic etiã à tacita cõtẽta in expreſſa pup. eſt com. opi. ſecũdũ Alex. conſi. 1. perſpectis circa med. vol. 1. & eſt magis com. ſec. eund. conſi. 88. viſo. verſ. & hoc ſecundum eos. vol. 2. M. Chærian.

107 Teſtator interrogatus à tabelliõe, an facit Titiũ hæredẽ: ſi reſpõdeat eũ facere, illius reſponſio tantũ operatur ac ſi nominaſſet hæredem. per gl. notabilem in verb. quemadmodum. in l. iubemus. vbi communiter doct. C. de teſta. & hanc comm. concluſionem & opin. Doct. appellant poſt alios Alex. de Imol. in conſi. 12. nu. 6. & ibi apoſtil. in verb. quod ſic, liter. dicit 1. lib. & in conſ. 47. nu. 7. verſi. circa quartum dubium. in 2. lib. & Roderic. Scarez. in allega. ſuas, alleg. 1. nu. 24. & maxime nu. 28. cum ſeq. licet ipſe contrariam ſententiam de iure veriorem eſſe arbitretur. Sed cùm de hac ſentẽtia Viuius in ſuis opinionibus. in verb. hæres quilibet. & Soarez in verb. hæres ſi quis inſtituatur, mentionem fecerint, non vlterius illam doctrinam proſequor, & potiſsimũ cùm Soarez ab aliis non allegatus, eleganter de ea re diſputauerit. Kirch.

108 Teſtamẽtũ cæci requirit pro forma quòd præcedat hæredis inſtitutio antequam fiant legata. l. hac conſultiſsima. in fi. ibi, vt ante latæ formæ declarant. vbi Cy. num. 2. Bart. nu. 1. annotarũt, aſſerẽtes id ſpeciale eſſe in teſtamento cæci. & Dec. nu. 7. C. qui teſta. face. poſſ. vel non. & in §. cæcus. ibi, per obſer-

uationem, & ibi Angel. Aretin. num. 2. dicit ſe non audere à ſentẽtia Bart.& aliorũ recedere,& ꝙ illa in practica obſeruaretur,maximè cũ tex. in d.l. hac cõſultiſſima. in cæco regulã negatiuã,ꝙ nõ poſsit teſtari, niſi his quæ ibi tradũtur ſeruatis, poſuerit. Inſtit. quib. nõ eſt permiſſ. fac. teſtam & idẽ Ang. in §. ante hæredes. Inſtit. de legat. & Bart Cæp. in tract. cantel. cantel. 90. Hac ſentẽtia i.ó refragãte cõtrariã ſentẽtiã Bal. defendit, inquiẽs in d.l. hac cõſultiſſima. n. 6. illũ tex. nõ cõtinere cauſam formalẽ, ſed ſolitum modũ teſtãdi, quo veteres vſi ſunt, qui ſemper hæredis inſtitutionẽ prẹferebãt. Quare cum hodie in quacũq; parte, vel in fine teſtamẽti hẹredis nomẽ ſcribatur, dicitur caput teſtamẽti. l. pen. C. de inſtit. & ſubſtit. Cũmq; talis omiſsio ſolẽnitatis ſit leuis, nõ debet vitiare teſtamẽtũ. l. 1. in fin. ff. de ventr. inſpic. cuius ſentẽtiã alij doct. cõmuniter ſequũtur Pau. de Caſt. in d.l. hac conſultiſſima n. 5. in fin. Alex. de Imol. n. 17. & copioſè Iaſ. per ſeptẽ argumẽta nn. 1. 2. & 3. & ita ipſe quoq; cõſulẽdo ſcribit in conſ 26. n. 1. in 1. vol conſ. Hãc ſentẽtiã magis cõ. eſſe teſtãtur Bru. in tract. de form. & ſolen. in art Quãdo aliquid cẽſeatur traditũ pro forma, in 8. cõcluſ. ver. & præpoſteratio. & in d. art. in 11. ver. prædicta cõcluſ. & Rol. à Valle in conſi. 82. n. 16. ibi, præſertim cũ ſimus in art in quo adeſt cõmunis pro nobis. & n. 17. verſi. 2. dicitur in 1. Tom. conſ. vbi ipſe argumẽtis quẹ in cõtrariũ adducũtur, ordine reſpõdet. Et illã etiã ſequitur Io. Dilect. in tract. de arte teſtand. tit. 2. de his qui non habent factionẽ teſtamẽti. cautel 8. Quo remedio ſuſtineatur vltima voluntas cæci. verſi. tertiò quòd legata. nu. 2. Kirchouius.

106 Omiſsio non vitiat niſi ea quæ ſunt de forma ſubſtantiali, nõ autẽ ad inſtructionem, vel demonſtrationem. ſecũd. communem per Burſ. conſi. 74. nu. 53. lib. 1. Bellacomb.

110 Teſtamentum non vitiat ſolennitas leuis omiſſa. Iaſ. in d.l. ſi vnus. nu. 4. C. de teſtam. communem dicit. Villal.

111 Teſtamentũ imperfectũ valet inter liberos. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta. Vnde nõ requiritur. ꝙ teſtes ſint rogati. gl. in ver. excepto. in l. ſi. C. de codic. cũ qua trãſeũt ibi doct. Et ita firmat Bald. in auth. quod ſine C. de teſtam cum multis concordãtibus, vt per Natt. in d. §. ex imperfecto. q. 30. vbi aſſerit, ꝙ ita ſe habet cõmunis opin. Nec prædictis videtur obſtare, quòd totũ teſtamentũ nõ fuerit poſteà corã teſtatore, & teſtibus lectũ, & vt dicitur publicatũ & ſtipulatũ, propter quod videtur inualidari, iuxta l. fideicommiſſa. §. quoties. cũ gl. cõmuniter ibi p Bart. & alios approbata. ff. de leg. 3. Quoniã reſpõdetur, quod cùm de volũtate teſtatoris circa hæredis inſtitutionẽ, & ſubſtitutionẽ: & ſic in ſubſtãtialibus teſtamenti cõſtet per teſtes, non videtur neceſſaria dicta publicatio, vt videtur cõcludere Abb. in c. cũ P. Tabellio. ver. infero etiã ad aliã quæſtionẽ. de fide inſtr. vbi reſpondet ad d. §. vt ſcilicet procedat, quãdo ſcriptura erat de ſubſtãtia teſtamẽti, vt per eũ. Et idẽ, vt ſcilicet poſsit releuari, & publicari teſtamẽtũ iã virtualiter voluit Paul. de Caſt. in conſ. 307. ad primũ quæſitum. q. 1. vol. 1. in nouis. in antiquis eſt n. 204. Imò videtur loqui in fortioribus terminis. nã cũ ibi velit poſſe publicari teſtamẽtũ ſcriptũ per Notariũ nũc defunctũ, per manũ alterius notarij, fortiùs vellet publicationẽ poſſe fieri per eundẽ Notariũ ſuperuiuentẽ: & ibi ponitur alia reſponſio ad. d. §. quoties, & ad notata ibi p Bart. vt ſcilicet procedat, quãdo teſtamẽtũ nõ appareret perfectũ, vt per eũ. Et quòd tale teſtamẽtũ valeat etiã, quod nõ fuerit lectũ & publicatũ corã teſtatore, & teſtibus, videtur probari ex illa opinione glo. magis cõmuniter recepta in l. iubemus. C. de teſtã. videlicet, ꝙ valeat teſtamentũ, ſi infirmus interrogatur, an faciat talẽ hæredẽ? & reſpõdet, in verſi. Nã eo caſu nõ prẹſupponitur aliqua lectura, vel publicatio teſtamẽti, & tamẽ valet, vti magis cõmuniter tenetur: vt per Cor. in conſ. 77. viſo themate. litera B. 4. vol. Et quod nõ requiratur prædicta publicatio, ſi ex alio de volũtate teſtatoris conſtet. videtur firmaſſe Soc. iun. conſ. 144. n. 58. vol. 2. & in conſi. 71. n. 3. q. 5. & 22. Vbi oſtẽdit hoc tantũ procedere in teſtamento inter liberos propter fauorẽ liberorũ, & non ratione extraneæ perſonæ, allegans ad hoc Bar. Paul. de Caſtr. & alios, vt ibi videri poteſt in 4. volumine. E. Muſcul.

112 Teſtamentum inter liberos, valet etiam ſi in eo non interueniant ſolẽnitates iuris ciuilis, attenditur enim in eo ſola diſpoſitio iuris gentiũ. com. d. Clarus in §. teſtamentum. q. 8. in prin. Sufficiunt autem in eo duo tantũ teſtes. ead. q. verſ. Hinc. Et poteſt etiã fœmina in tali teſtamẽto eſſe teſtis. ead. q. verſi. Secundò nec requiritur vt teſtes ſint rogati. com. in ead. q. verſ. Tertiò. Tenetur tamen teſtator omninò omnibus filiis ſuis aliquid relinquere tit. inſtitutionis. com. in d. q. ver. Sed pone Et in tali teſtamẽto ſemper ſubintelligitur clauſula codicillaris. com. in d. q. verſ. Veruntamen. Nutu autẽ conditum nõ valet. com. ead. q. ver Vlterius. Item non valet quãdiu aliquid in eo deeſt quod teſtator adhuc addere volebat, licet enim ſuſtineatur, etiamſi imperfectum ſit ratione ſolennitatis: tamen quatenus imperfectum eſt ratione volũtatis, non ſuſtinetur com. in d. q verſ. Habes. cum ſequen. Et nota, quòd licet in tali teſtamẽto dari poſſit vnus ex filiis alteri filio in tutorẽ, tamẽ pater nõ poterit etiã extraneũ dare tutorẽ. com. dicit Clar. in d. §. teſtamẽtũ. q. 10. v. Secũdò. Talis tamẽ tutor extraneus dat⁹ à patre, poteſt a iudice cõfirmari. Ibid. P. Fich. ex Claro.

113 Teſtamentum patris inter liberos, etiã ſi minus ſolenniter factum ſit, valet reſpectu ſolẽnitatis omiſſẹ de iure ciuili. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta. Eman. à Coſta. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. part. 1. nn. 467. de libe. & poſthum. ſed ſi cũ liberis perſona extranea admixta ſit, reſpectu illius tertij, non valebit teſtamentum, ſed ſolùm reſpectu liberorum. d. §. ex imperfecto. & l. ſi. C. familia erciſcun. Boer. deciſ. 240. in prin. & ſic imperfecta volũtas teſtãtis inter liberos valet, pec eum titulum, de teſtamen. imperſ. in auth. quod intelligitur de imperfectione ſolennitatis, non autem de voluntatis ipſi⁹ teſtantis imperfectione. nam tunc teſtamentũ nullũ eſſet. Iaſ in eo. §. ex imperfecto. Boer. eo loco. nn. 5. Alex. conſ. 76. nu. 14. lib 3. Soc. conſ. 147. lib. 2. Ioan. Cæphal. conſ 99. nu. 1. & tale teſtamentum inter liberos factum, nun ſolum habet effectum teſtamenti, vt ex eo ſuccedi poſſit: ſed habet effectum derogatoriũ, & reuocatoriũ primi teſtamenti iam facti inter extraneos, quod ipſo iure per ſecundũ minus ſolenne tollitur, etiã ſi in primo ſolenni eſſent inſtituti alij ſucceſſores ab inteſtato. ita Gulɩel. Bened. in repe. cap. Raynutius. in verb. teſtamentũ, in 1. nu. 75 Corn. conſ. 86. par. 3. Bellacomb.

114 Statutum non ſolùm matrem, ſed & filias propter exiſtentiam agnatorũ à legitima in totum excludere põt. Eſt magis cõmunis opin. ſecun. Alex. in conſ. 68, circa præmiſſam. verſ. quinimò ſecundum. vol. 4. M. Chærianus.

115 Coram duobus teſtibus duntaxat, etiã fœminis, pater poteſt inter liberos facere teſtamẽtũ, ſec. glo. & docto. in auth. ꝙ ſine. C. de teſta. imò pater abſq; vlla teſtiũ prẹſẽtia, p ſimplicẽ ſcripturã, ac priuatã inter liberos teſtari põt: putà ſi ſua manu ſcribat ſchedulã, & in ea diſponat inter liberos pro teſtamẽto, ſeruabitur eius volũtas, tamẽ requiritur neceſſariò, ꝙ pater declaret in huiuſmodi ſchedula, volũtatẽ illã habere pro perfecta, & tũc proculdubiò valet vt teſtamẽtũ patris, quãuis nulli teſtes interuenerint, per doctrinã Bart. in l. ſi. ff. de teſtã. Alex. conſ. 4. lib. 7. & iſta eſt communis opin. teſte eodẽ Alex. conſ. 105. ſuper hiis, in ſi. vol. 3. & Iaſ. conſ. 57. vol. 2. præſuppoſitis, & Boer. deciſ 340. nn. 4. F. Viuius.

116 A pari procedit ꝙ teſtamẽtũ fiat corã iudice, vel coram Principe. l. omniũ. C. de teſta. ſed vbi corã Principe, requiruntur aliqui teſtes, vt tenet glo. Bald. Angel. Salyc. & Alex. ibi, licet non appareãt quot teſtes. Ang. verò requirebat ſeptẽ. Salyc. tres, Bart. Bald. & Alex. duos. & hæc eſt cõmunis opinio. prout teſtatur Soc. iun. conſ. 138. vol. 1. Couarr. in rub. de teſtam. in 2. part. num. 2. Viuius.

117 Schedula teſtamẽti inter liberos ſcripta manu patris, aut ſaltẽ manu ipſius patris ſubſignata, quãuis ſcripta ſit manu alterius, vel etiã ſi contineat diuiſionẽ bonorũ inter liberos, quãuis nulli ſint adhibiti teſtes, plenè probat, & tali ſchedulẹ ſtandũ erit. Bald. in auth. ꝙ ſine. C. de teſta. Bar. & Paul. Caſt. in l. ſi is qui. ff. de teſta. Clar. §. teſtamentũ. q. 7. in prin. & q. 14. in prin. Alex. conſ. 105. in ſi. lib. 7. & quãdo eſt ſcripta manu patris, non requiruntur teſtes quantũ ad ipſos liberos, ſecùs quantũ ad legatarios, aut alios: quia nõ probaret tale teſtamentũ ſine teſtibus. d. authen. quod ſine. ſchedula verò quæ reperitur in arca patris non ſcripta, nec ſubſcripta manu ipſius & ſine teſtibus, non probat nec inter liberos. Bald. & Caſtr. in d. authen. quod ſine ſi tamen ſit probatum eſſe ſcripturam patris, aut illius ſubſignationem, & faceret fidem iuxta primam regulã, ꝙ ſi non fuerit probatum, nõ valeret. Benedict. in repe. c. Raynutius. in verbo, teſtamentum. 1. num. 87. Bellacomb.

118 Schedula ſcripta manu propria ipſius teſtatoris, cõtinẽs eius voluntatẽ vltimã, diſponẽdo de bonis ſuis in fauorẽ piæ cauſæ, in tali caſu (ſc. piẹ cauſæ) illa non ſuſtinetur in vim teſtamẽti, neq; alteri⁹ vltimẹ volũtatis. Sed ſi inter liberos reperiatur talis ſchedula à teſtatore confecta, ſeruanda eſt tanquam teſtamentum. com. Clar. in §. teſtamentum. q. 7. in prin.

id.; procedit ſiue teſtes adhibiti ſint,néc.i.e.com.*in §.teſtamētum q.14.in prin cum verſ.ſeq.* Requiritur tamen quod dies ſit appoſita,qua cõfecta eſt.com.*in d.q.14.verſ. Sed nunquid.* itē requiritur ꝙ ſcripta ſit abſq; vllis abbreuiaturis,vel notis,etiã vſitatis.com.*in d.q.14.verſ.ſed quia.* hoc tamen Clarus intelligit de numero vnciarũ,vel ſumma aliqua pecuniæ,ne notis arithmeticis exprimãtur. Valet autē huiuſmodi ſchedula etiãſi non fuerit manu teſtatoris ſcripta,ſed ſaltē ſubſcripta. cõ.*in d.q.14.ver.quare quid ſi.* nã ſi neq;ſcripta neq;ſubſcripta eſſet manu teſtatoris,ſed ſaltē in eius arca reperiretur, nihil valebit.*d.q.14.verſ.itē quaro.* ſi tamen à filiis ſubſcripta eſſet (licet à patre neq; ſcripta neq; ſubſcripta)valeret. com. *in d. q.14.verſ.ſed pone.* intellige tamē,non vt teſtamentũ valere, ſed vt cõtractũ ex conuētione ipſorũ filiorũ.*ibid.* Si verò talis ſchedula reperiatur in libro Notarij,non tamē manu teſtatoris ſcripta,vel ſubſcripta,nihil valebit,etiãſi ibidē reperiatur nomina teſtiũ adhibitorũ.*d.q.14.verſ.praterea quare.* P.Fich.

119 Teſtamentum patris inter liberos,ſchedula voluntatē & inſtitutionem liquidò enarrante,cõprehenſum & validum ac iuſtum ſine aliis teſtibus ducitur.cõmune ponũt Alex.*cõſ. 105.li.43.*Iaſ.*cõſ.57.lib. 4.*& qui latiſſime ex receptis inceptetum ſententiis proſequitur,quibus in caſibus nuncus ſolennoe vel imperfectum inter liberos teſtamentum valeat : quibus ſecus,Iulius Clarus *de teſtamentis à q.8.vſque ad q.18.*& vide quæ inferius obſeruo *verſ.teſtamento imperfectè.* E. Suarez.

120 Teſtator ſi ſuã voluntatē in quada ſchedula confecerit, quã tamen nõ publicauit,& interim moriatur,talis voluntas teſtatoris quę ita reperitur,erit teſtamētũ,perfectũ quidē ratione volũtatis,imperfectũ autē ratione ſolennitatis,& ideò inter liberos & intuitu pię cauſæ valebit,ſed nõ inter extraneos. Ale.*in l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſt.* Dec.*cõſ. 159.*& hanc dicit com.opin.Are.*in l.ſi is qui.verſ.in primo caſu ff.de teſta.* quem refert Boer.*deciſ.93.poſt nu.* 10. Bellacomb.

121 Legatũ factũ io filiæ minori patre,quàm ſit leg.vel dos, ſi agnoſcatur per eã,an filia impedia.petere ſupp.vide Pau.de Caſt.*in 1.vol.conſ.73.incip.licet iſta domina Liſa. repetit in eod. vol.conſ.*259.vbi tenet quod nõ.adde quod illud conſ.eſt repetitũ *in 2.vol.conſ* 131.*&* *conſ.*235.Et ita vult Soc.*par.2. conſ.* 32. *col.3.*Iaſ.*in l.quotiens.col.5.C.de hared inſtit.*alleg. multa,maxi. Alex.*conſ.46.incip.ſuper 1.dub.* quod tamen eſt 69. *in 1.vol.* idē vult Alex. *in 4. vol.conſ.89.circa fin.* contrarium tenet ipſe Pau.de Caſt.*in.2.vol.conſ.65.in fi.* vbi dicit,ꝙ filia agnoſcen.tale legatũ ſine poteſtate ſibi præiudicat.& ita videtur velle *in conſ.*88.licet in illo caſu cõſuluerit in fauorē filiæ peten.hæred.ob voluntatem defuncti ab hærede nõ ſeruatam.Sed dic primam opinionem eſſe veriorem & communem. pro qua vide quæ dixi *in ver.legitima.§.36.ver. amplia etiam.* Bellac.

122 Sicut aucta eſt legitima deſcendentium vſq; ad tertiam, ita etiam legitima aſcendentium. Eſt magis com.opin.ſec. Alex.*in conſ.168.viſis ac ponderatis.vol.7.& in conſ.140.ſuper teſtamento.in fi.vol.1.* M.Chætiao.

123 Legitima filiis titulo honorabili inſtitutionis à patre teſtante relinqui debet in ſuo teſtamento.*§.aliud quoq.capitulũ in auth.vt cũ de appell.cogn.*& hæc eſt com.opin. legiſtarum & canoniſtarum.vt per Iaſ.*in auth.nouiſſima.C.de inoſ. teſta.n.16. l.tamen in l.ſcimus.§.cum autē in ver.celebrari.C.de inofficio.* tenuit ſufficere ſi filius ſit honoratus per viam fideicommiſſi: quam tamen reprobant doctores.& à tali communi opinione in iudicando nõ eſſe recedendum,atteſtatur *in d.auth.*Iaſ. idem Stephanus Bertr.*conſ.130.in 3. vol.num. 2.* Bellacomb.

124 Teſtamentum conditum ſecundum conſilium Galli Aquilij valet.communem dicit Clarus *in §.teſtamentum.quæ. 85.verſ.fin.* P. Fichard.ex Claro.

125 *Lex prima de ſacroſan.eccleſ.* habet locum in quocunque teſtamento facto.& ab illo, qui non eſt in articulo mortis. Iaſ. *in d.l.j.nu.31.*communem dicit.

Item *d.l.j.*habet locum in habilibus.Boer.*in conſuetud. Biturig.in rub.des couſtumes concernans les teſtamens.§.1.in princip.* communem dicit contra Bar. B.Villal.

126 Diſpoſitio *auth.quod ſine.C.de teſta.*habet locum etiam ſi filij in ſchedula non ſint æqualiter inſtituti.com.dicit Cla. *in §. teſtamentum.q.18.verſ.ſed quaro nunquid.* Fich.

127 Diſpoſitio *§.ex imperfecto.l.hac cõſultiſſima.C.de teſt.*non habet locũ in teſtamēto inter liberos,ſi vnus ex liberis ſit preteritus.com.dicit Cla.*in §.teſtamētũ.q.8.verſ.ſed quarò.* Fich.

128 Diſpoſitio *§. ex imperfecto.l. hac conſultiſſima.C.de teſta.* non limitatur per auth.ſubſequentem,quantum ad teſtamētum nuncupatiuum,ſed ſolum quantum ad teſtamentum in ſcriptis.com.dicit Iul. Clar.*d.§.teſtamentum. quaſt.*11. Idem.

129 Diſpoſitio *§.ex imperfecto.l.hac conſultiſſima.C.de teſta.* non habet locum inter liberos naturales tãtum vel ſpurios. com.dicit Clarus *in §.teſtamentum.quaſt.*12. Idem.

130 Diſpoſitio *d.§.ex imperfecto.* locum habet etiã in legitimatis.com.dicit Cla.*in §.teſtamentũ.q.12.ver.ſed quid.* Idem.

131 Diſpoſitio *d.§.ex imperfecto.*locum habet etiam inter liberos, qui per ſtatutum ſunt excluſi à ſucceſſione inteſtati. com.dicit Clar.*in §.teſtamentum.q.12.verſ.Item quaro.* Idem.

132 Diſpoſitio *d.§.ex imperfecto.* locum habet nõ ſolùm inter filios primi gradus tantum,etiã vlterioris,vt nepos, &c. com.dicit Clar.*in §.teſtamentum.q.12.verſ.quaro etiam.* Idem.

133 Diſpoſitio *d.§ ex imperfecto.*non habet locum ſi filiusfamiliâs teſtetur inter parentes.communem dicit Clar.*in §. teſtamentum.quaſt.12.verſi.vlt.* Idem.

134 Diſpoſitio *§.ſi quis autem.l.hac conſultiſſima. C. de teſta.* non habet locum quando in ſecundo teſtamento eſſet preteritus aliquis ex filiis teſtatoris.communem Clarus,*in §.teſtamentum.quaſt 95.verſ.Scias tamen.* Idem.

135 Diſpoſitio teſtatoris de perſonis \ ſibi ab inteſtato ſuccedere poſsẽt,in dubio intelligitur eo modo & ordine,quo de iure cõi vel municipali ad ſucceſſionē ab inteſtato vocarētur. com.dicit Clar.*in §.teſtamētũ.q.76.v.2.infertur.* Idem P.Fich.

136 Vltima illa volũtas teſtatoris quę validatur ex diſpoſitione *§.ſi quis autem.l.hac conſultiſſima.C. de teſta.* non eſt teſtamētũ,ſed defertur ex illa ſucceſſio ab inteſtato. com.dicit Cla.*in §.teſtamentum.q.97.verſ Item ſcias.* P. Fichar.ex Claro.

137 Naturales inter liberos cõditũ imperfectè à patre teſtamētũ,nullius põderis ac momēti eſt.cõmune aiũt Dec.*cõſ* 610. *n.2.in fi.*Boë.*dec.240.n.13.*latè Iul.Cla.*§.teſtamētũ.q.12.in pr.*at cõditũ inter eos non ſolēniter à matre teſtamentũ valebit,ac ratũ firmũmq; prorſus habebitur.cõmune affirmant Boër. vbi ſ.Gulie. Ben.*in repe.c.Raynutius.verſ.teſtamētũ 1.n. 84.de teſta.*vberius Clar.*d.q.12.verſ.& hac quidem concluſio.* E.Suarez.

138 Teſtamentum ruſtici requirit ſaltē quinque teſtes,ſiue in ſcriptis,ſiue ſine ſcriptis teſtetur.com.Clar.*in §. teſtamentum.q.56 verſ.Sed quid in teſtamentis.* P.Fichard.ex Claro.

139 Ruſtici teſtamentum,tum demum quinque teſtibus ritè conditum cenſebitur,cùm à ruſtico,& ruri exaratum erit. commune affirmant Boër.*deciſ.323.nu.*10.Iul.Clarus *de teſtamentis.quaſt.56.verſi.ſcias tamen.* E.Suarez.

140 Ruſticus ſi teſtetur in ciuitate, vel ciuis in comitatu, non gaudebunt priuilegio *l ſi.C.de teſta* in qua conceditur ruſticis, quod ſaltem coram quinque teſtibus teſtari poſſint. com.dicit.Clarus *in §.teſtamentum.q.56.verſ.ſed quid.* P.Fich.

141 Teſtamētũ cęci ſi ab hęredis inſtitutione nõ auſpicetur, nullius põderis ac momēti eſt.cõm. aio ex Pet.Cy.Richard. à Malũb.Iac.de But.Fulg.Phi.Dec.*n.7.in l.hac cõſultiſſima.C. qui teſt.fac.poſ.*Ang.*§.cacus.Inſt.quib.nõ eſt permiſ fac.teſt.*Cęp. *caut.*128. ꝙ nos alicubi falsũ eſſe apertè demõſtramus.E.Sua.

142 Cæcus ſi teſtari velit inter liberos,ſufficiũt duo teſtes, nec requiritur alia forma vel ſolēnitas à iure ciuili introducta.com.dicit Clar.*§.teſtamentum.q 17.verſ.ſed quaro.* Villa.

ADDITIO. An requiratur ſentētia declaratoria volũtatis, vel ſimplex volũtas ſufficit,per Iaſ.*in l in emphyteuticariis. nu. 12.C.de iure emphyt.*cum aliis per eum adductis, & per Fel.in aliis caſibus *in c.1.n.23 de conſtit.*& Alb.*in l.lex vectigali, nu 3. ff.de pign.*Quo verò ad expulſionē idem dicendũ. Alb. *in d.n. 3.*dicit cõmunem eſſe opinio. ꝙ authoritate iudicis fieri debeat,& *nu.6.*vbi ſi per biennium penſio ſoluta non fuerit, & poſtea ſit recepta.Sed an in cõtractu emphyt. finita generatione dominus emphyteotã inſerere patiatur,intelligatur tacitè renouaſſe, ſicut in colono & inquilino dicitur.Iaſ.*in l.j. n.65.& ſeq.ea.tit.*cõmunē eſſe opinionē, ꝙ quando cõtractus requirit ſcripturã,prout emphyteoticus,nunquã ex patiētia intelligitur renouatus,& no.Bald.*in l.vnica,n 32.C.quando nõ petentiũ part.* In reliquis autē de tacita renouatione & continuatione locationis & ſocietatis non ponit etiã Marc.Ant. Bard.*in tract.de temp.Vti & contin.in c.4.nu.10.* I.Fichard.

143 Cæcus non alia forma quàm quæ præſcripta eſt,*in l.hac conſultiſſima.C.qui teſtamenta facere poſſunt.* teſtari poteſt, niſi ſtatuto expreſſo aliter diſponeretur,quia ſtatuto poteſt talis ſolennitas diminui, vt voluit Bart. *in l. ſi quaramus ff.de teſtamentis.*quod verum eſt,ſi ſtatutum expreſsè diſponeret de

teſtamento cæci,aliàs cùm ſimpliciter diſponeret , quòd teſtamentũ valeret coram quinque teſtibus,non extenderetur ad teſtamentum cæci,ſicut voluit Bald.*d.l.ſi quæramus*.cum quo reſidet Imo.*in cap. quia ingreſſa de teſta.*& ita communiter teneri refert Bened.Capr.*regul*.103.*nu*.25.

144 Solennitas requiſita in teſtamento ex forma iuris communis,vel ſtatutorũ tẽpore neceſſitatis relaxatur,teſte Rol.*conſ*.30.*nu*.23 *& ſeq.lib*.3. vbi de ſtatuto ciuitatis Mãtuæ requirens quandã ſollennitatẽ circa teſtes,quãdo fiunt teſtamenta extra ciuitatẽ & diſtrictũ Mantuæ,& *d.cõſ.n*.21.quod licet teſtium numerus ſit de forma teſtamenti quæ omitti non debet,& omiſſa vitiat actũ,ipſa tamen forma tẽpore neceſſitatis remittitur,ſecundum Rol.*conſ*.82.*lib*.3. poſt Dec.*conſ*.284. Pariſ.*conſ*.33.*nu*.24.*lib*.4. Quid de ſtatuto diſponẽs ſuper obſeruantia ſolennitatis,quã exigit & requirit in actu teſtandi, vel inter viuos diſponens,an locũ habeat ſi fuerit conditum teſtamentũ in loco exẽpto à manu & iuriſdictione ſtatuens, ſitæ tamen in eorum territorio?dic quòd non,ſecundũ communem per Rol.*conſ*.33.*per totum.lib*.3.quia paria ſunt ſimiliter locũ eſſe extra territoriũ,vel intra fines , ſed exemptũ ex no.per Iaſ.*in l.ſi.col*.3.*ver.hinc cõſuluit Ang.ff.de iuriſd.om. iud.* & ſic doct.ibi alleg.*& in c.vt animarũ. §.ſtatuto. de conſti.in* 6. loquuntur in ſubdito,qui in monaſterio exẽpto,intra tamen territoriũ ſtatuentiũ condidit teſtamẽtũ.quid autẽ in nõ ſubdito?vide Rol.*d.conſ*.33.vbi ponit caſum notabilem. Bellac.

145 Teſtamẽtũ,licet ad hoc quòd valeat,requirantur ſeptẽ teſtes,per *l.hac conſultiſſima.C.de teſta.in prin.*tamen fallit primò tempore peſtis,qui ſufficit ꝙ fiat coram quinque teſtib. & valet. Matth. de Affl.*c.1.dec*.25.*nu* 2.Barb.*conſ*.83.*nu*.4.Dec. *conſ*.284.com.dicit,licet Alex.*conſ*.60.*vol*.2.dicat communem contrariam,quam refert Iaſ.*l.& ab antiquis.nu*.4.*C. de teſta.* ſed tamen eum non ſequitur. Villal.

Quod Horatius in arte Poetica ſcribit,

Bonus interdum dormitat Homerus:
Verùm opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.

Id auctori videtur hoc loco accidiſſe. Nullus enim horum doct.hanc opin.dixit com.Quinimò Matth.de Affl.& Barb. (qui *in allegato hic conſ*.83.nihil dicit)*in conſ*.58.*verſ.circa ſecũdam dubitationem dico.vol*.3.expreſſè tenent contrariã,quemadmodũ etiam *Alex.in d.conſ*.60.*vol*.2. & inſuper *in conſ*.178. *vol*.3.Verũ quidem eſt,quòd Dec.*in d.conſ*.284.(quo in terminis hanc quæſtionem plenè tractat)cõcludit pro prædicta opinione,ꝙ tempore peſtis,quinq; teſtes ſufficiant , propter magnã eius æquitatẽ,vt dicit: & quia alij plures doct.eam tenuerunt,quos recitat,nẽpè Bald.Floria.*Ang.Aret*.And.Sali. Iaſ.Sed interim non audet com.dicere. Et ſi hoc dicat,nõ videri verũ eſſe,quod Alex.tradit cõtrariã eſſe com. Imò ſcribit *ibid.nu*.5.Alex.variaſſe,& *in l.ſerumarios.C.de teſta.inulti*.tradidiſſe teſtamentũ corã duobus etiã teſtibus tempore peſtis confectũ,valere.Poſtremò,inquit, dato ꝙ res eſſet dubia,tamen in dubio in fauorẽ teſtamenti eſſe iudicandũ,ſecundum receptã theoricã:quo argumento etiã Iaſ.*in l.ſi*.vbi latè hanc quæſt.examinat *C.de teſta.* vſus eſt. Et hanc Decij ſentẽtiam *in d.conſ*.384.(quam etiã retinuit *in conſ*.504.*nu*. 7.) approbat *in add.ibid*.Apoſtil.& inſuper pro hac allegat Cor.*conſ*.53.*lib*. 3.Fran.Rip.*in tract. de peſte*. Hipp. de Marſil.*in l.j.§.præterea. nu*.125.*de quæſt*.Et Stepb.Bertr.*conſ*.223. *viſo caſu*. de quo *ſup. lib.&c.*Hãc ſequitur etiam Rub. *Alex.conſ*.71.& plenius *conſ*. 165.cũ diſtinctione tamen.ſ.an peſtis ſit notabilis, vt tũc demum procedat,&c.Deniq;hanc opin.camerã quoq; imperialis iudicij hoc caſu,etiã in minore , ꝙ̃ quinq; teſtiũ numero,iudicãdo ſequutã eſſe,in cauſa Ioachini Gulichs,cõtra Philippũ Erlẽbacher,1.Iulij anno 1540.Et antea quoq; anno 1535. in ſimili cauſa,in obſeruationib.meis reperio.Solet.n.illa veritatẽ potius & æquitatẽ,quàm ſtricti iuris ſubtilitates in cognoſcẽdo perpẽdere,& obſeruare,ſecũdũ *c. dilectis.ext.de iud.* Poſteà reperi Iac.Philip.Port.*concluſionum lib*.3.*c*.9. hãc quæſtionem tractantem,& doct.pro & cõntra allegat(quem vide omnino)hanc poſteriorem opinionem ſimiliter tenere.

146 Circa iſtã cõ.& ſequẽtes,vide *l.j.ti.j.li*.5.*ord.& l.3.Tau.* quę diſponũt,ꝙ in teſtamẽto nuncupatiuo,& ſi ſit inter liberos,debẽt adhiberi tres teſtes:& ſi notarius defecerit,quinq; teſtes:& ſi quinq; nõ,ad minꝰ ſint tres,& in teſtamẽto in ſcriptis,requirũtur ſeptẽ teſtes& notarius,qui omnes vnà cũ teſtatore,ſubſcribãt teſtamẽtũ,vt per dictas ll.apparet.B. Vill.

Fallit ſecũdò,ſi fiat coram presbytero parrochiali,& duobus teſtibus.Io.Duran.*in arte teſtan.ti*.2.*caut*.2.Cor.191.com. dicunt.&Didac.*conſ*.284.& ſi non ſit parrochus,requiruntur quatuor teſtes Bellon.*conſ*.12.*nu*.2.com.dicit.

Fallit 3.ſi ſit in pręſentia Principis,quia nõ requiruntur teſtes ad eius validationẽ.Cou.*in rub.de teſta.par*.1.*n*.2.cõ.dicit.

Concordat *l*.5.*tit*.1.*par*.6.

Amplia non ſolùm,ſi fiat coram eo,ſed etiam ſi confirmet. Idem ibi com.dicit,ex Bar.*in l.omnium.C.de teſtam.*

Fallit 4.ſi quis inſtitutus ſit intuitu pietatis , ſi hæres verè pauper eſt,valet teſtamentũ,etiã ſi nõ ſint niſi duo teſtes.Io. Dur.*in arte teſtan.tit*.2.*caut*.2.Barb.*in c.1.de teſta*.com. dicunt.

Fallit quintò,in teſtamento patris inter liberos,quia valet etiam per ſchedulam,vbi de voluntate& inſtitutione cõſtat, etiam ſine teſtibus.Alex.*conſ*. 105. *vol*.3.& Iaſ.*conſ*.57. *vol*.2.& Io.Durand.*tit*.2.*caut*.2.com.dicit.

Concordat cum *l*.7.*tit*.1.*par*.6.

Fallit 6.ſi per ſtatutũ cõſtituatur,vt valeat teſtamentũ cum duobus teſtibus.Iaſ.*in l.j.de ſum.Trinit.C.nu*.37. comm.dicit.

Nota quòd tale ſtatutum non ligat forenſes,ſecundum magis communem opinionem,vt per Iaſ.*ibi,nu*.40.

Fallit ſeptimò,ſi à teſtatore eſt electa fides hæredis,quia nõ requiritur alia ſolennitas,nec alij teſtes. Iaſ.*in l.quaſtionem,n*. 14.*C.de fideic*.communem dicit. Villal.

ADDITIO.Quo ad primam fallentiam de teſtamento tẽpore peſtis facto cum quinque teſtibus, an valeat ? Dic illud valere,ſecun.magis com.& æquiorem opinio.per Rol.*conſil*. 81.*nu*.14.47.57.*lib*.3.Imò etiã cum minori numero, ex no.per eundem *d.conſ.nu*.44.Guid.Papæ *q*.543.*in fi*.Pariſ.*conſ*.32.*col. antepen.in fi.lib*.4.*concluſ*.9.Alex.*conſ*.177.*lib*. 2. Neuiz.*conſ*.26. *nu*.5.Iaſ.*in l.ſi. c.de teſta*.Dec.*conſ*.284.Idem Rol.*conſ*.30. *lib*.3. Imo etiam valere teſtamẽtum,ſi teſtator impeditus propter peſtem , non potuit illud publicare. concludit idem Rol. *d. conſ*.81.*nu*.40.poſt Ang.*conſ*. 337. & quòd ſufficiant quinque, ſcribit idem Rol.*conſ*.43.*nu*.39.*lib*.3. Bellacom.

147 In teſtamento tẽpore peſtis,non valet diſpoſitio minori numero ſeptẽ teſtium.Eſt magis com.opi.ſecund. Alex.& *Iaſ.in l.ſi.C.de teſta*.Hoc autem indubitãter procedit,vbi peſtis eſſet leuis:ſi autem eſſet contagio notabilis,& multũ ſæua,tunc in terris eccleſię coram duobus cum parrochiano,in terris imperij corã quinq; fieri deberet. eſt æquior & verior opin.ſecund.Rip.*in ſuo tract.de peſte*.vbi latè hunc articulum examinat,*in ſecunda parte*.2.*particula princ. in prin*. vbi *tract.de vlt.volunt*.contrarium tenet Dec.*conſ*.284.*viſo puncto*.vbi cõtra communẽ concludit,quòd valeat minori numero.de quo vide Alex.*conſ*.177.*lib* 4. M.Chærianus.

148 Quęro,an cõſuetudo valeat augens vel diminuẽs ſolẽnitatem numeri teſtium de iure communi requiſitam in vltimis voluntatibus ? Reſp. quòd ſic.iſta eſt communis opinio, vt firmat Iaſ.*in l.cunctos populos.C.de ſum.Trin*. Mich.Graſſ.

149 Teſtamenti ſolennitates,tum ſtatuto,tum conſuetudine demi,addive poterunt,ſolúmq; iis vel demptæ proderũt, vel additæ oberunt,qui in ſtatuti vel cõſuetudinis loco teſtabuntur,quamuis exteri,ac forenſes ſint. cõmunia ponũt Iaſ. *in l.j.verſ.ſecundum dubium.C.de ſacroſanct.eccleſ*. Boër. *deciſ*. 228.Franc.Viuius *lib*.3.*opin*.306.Atque ideo teſtium numerus imminui , coarctarique ſtatuto rectè poterit.commune inquiunt Fely.*nu*.17.Dec.*nu*.19.*in c.2.de probat*. & qui immeritò poſt nonnullos alios dubitat *Io.*Cæph.*conſ*.32.*nu*.6.libera tamen teſtandi facultas ſtatuto tolli nequit. commune dicit *Iaſ.in l.ex facto.in prin.nu*.9.*ff.de vulg*. E.Suarez.

150 Satutũ vel cõſuetudo diſponens,ꝙ teſtamẽtũ poſſit fieri corã quinq;,aut paucioribus teſtibus,tã circa leuia , quàm circa grauia,valet & tenet,ac integerrimè ſeruatur:ſecũdum Cyn.Bar.Bald.& omnes doct.*in l.j.C.de ſum.Trin.in l. cunctos populos,eo.tit.in l.3.ff.de teſta.& in l.ſi non ſpeciali.C. eod.tit*. Cifuentes *in cõmentariis ſuper leges Tauri,in l.3.n*.10.& iſta eſt cõmunis opinio,teſte *Iaſ.in d.l.j.nu* 33.*cum* 7.*alijs ſeq*. Dec.*in c. ſicut.de probat.nu*.71.vbi *n*.69.*& ſeq*.retulit omnes ferè doctores in contrariam partem inclinantes,licet ipſe demùm reſideat cum communi,& Boer.*deciſ*.228.*nu*.6.*& ſeq*.

Et ſic manifeſtè apparet legem municipalem,vel conſuetudinem poſſe addere formam teſtandi, vltra ſolennitatem traditam à iure ciuili.*d.l.ſi non ſpeciali*,vbi per illum tex.ita communiter no.doct.vt conſtat ex congeſtis per *Alex*. ibi,& per alia ſuperius relata.Imò conſuetudo Venetorum introducẽs ſeu diſponens,quòd teſtamẽtum fieri poſſit corã presbytero

parro-

parrochiali tantum, valida eſt, ſecun. Bal. in d. l. ſi non ſpecialı.

Ampliatur primo dictum ſtatutum, quod comprehendat non ſolùm ciues, verùm etiam forenſes ibidem teſtantes: ſecundum Bar. in prællegata l. 1. cum quo ſentiũt omnes Doct. communiter, vt meminit ibi Iaſ. num. 40.

Ampliatur ſecũdo loco præfata cõcluſio, ꝙ teſtamẽtũ ſec. formam dicti ſtatuti conditum, vbique poteſt effectum ſortiri, etiã quò ad bona alibi exiſtentia: vt volunt oẽs Scriben. in d. l. 1. præſertímque Iaſ. ibi, num. 44. vbi aſſerit hanc eſſe com. opin. quàm ſequuntur etiam Cyn. Bar. Bal. Fab. Salyc. & Iaſ. in d. l. cunctos populos, & Ciſuentes in d. l. 3. Tauri, nu. 21.

Interpretatur tertio loco dictũ ſtatutum, quòd licet quinque teſtes ſufficiunt in confectione teſtamenti, dic ꝙ ſufficiant etiam iidem in reuocatione ipſius: ſecun. Dec. & alios ibi relatos per eum, in c. cognoſcentes, in 2. lect. n. 16. de conſti.

Fallit primũ præfata cõcluſio habere locũ dũtaxat teſtamẽto, nõ autẽ in codicillis: quia ſtatutũ noſtrũ diſponens in teſtamẽto, ſufficere quinq; teſtes: nõ ob hoc præſumitur, ꝙ in codicillis ſufficiant tres teſtes, ſecũdũ notabilẽ doctrinã Bar. in l. 2. circa fin. ff. de leg. 1. cõmuniter ibi ab omnibus Scribẽtibus approbatam: vt referunt Modern. inibi, & Ripa in tract. de peſte, in tit. de priuileg. vltimarũ voluntatũ cauſa peſtis, n. 47.

Limitatur ſecũdo dicta cõmunis cõcluſio, quando aliquis ſubdit⁹ vel vaſall⁹ cõderet teſtamẽtũ extra territoriũ ſtatuẽtiũ, & in loco vbi ſeruatur ius cõmune: tũc enim valet teſtamẽtũ factũ ſecũdũ formã iuris communis. arg. l. ſi fundus ff. de euict. cũ aliis relatis per Corn. conſi. 232. circa primum, vol. 2. lib. 4. & per Ciſuentes in d. l. 3. Tauri, nu. 22. vtpote, quia ſeruãda eſt forma, quæ ſeruari conſueuit in loco vbi fit teſtamẽtum.

Adeò ꝙ Chriſtianus teſtator exiſtẽs in territorio Saraceno nõ poteſt cõdere teſtamentũ ſeruata ſolennitate iuriſgentiũ, quam ſeruãt hoſtes Chriſtianæ fidei in ſuis teſtamentis: ſec. Paul. de Caſt. eleganter, & Ang. in l. 2. C. quemad. teſta. aperian. quos refert & ſequitur Iaſ. in d. l. cunctos populos, col. 8. licet Bar. cõtrariũ aſſeueret in l. qui à latronibus. ff. de teſta. & Barb. in rub. de teſta. fol. 14. vbi poteris videre multa cõgeſta per eũ.

Et vide Ang. in auth. omnes peregrini. C. cõmunia. de ſucceſſionib. vbi per illum text. tenet, peregrinos poſſe facere teſtamentum, nõ ſeruata ſolẽnitate iuris ciuilis: cuius piã opinionem impugnare nititur Barb. in d. rub. de teſta. fol. 15. Ego verò inhæreo dictæ Ang. ſentẽtiæ, ne verba d. auth. omnes peregrini, non aliquid operentur. arg. l. ſi quando. ff. de leg. 1. & c. ſi Papa, de priuilegiis lib. 6. & l. 1. ff. de milit. teſta. Viuius.

151 Quæro, vtrum valeat ſtatutũ diminuens ſolennitatẽ numeri ſeptem teſtiũ de iure cõmuni requiſitã? Reſpon. diuerſæ ſunt opiniones, vt per Iaſ. in l. cunctos populos. lect. 1. nu. 31. cũ ſeq. & lect. 2. nu. 81. & ſeq. C. de ſum. Trin. ſed magis com. eſt, ꝙ valeat, vt dixi t. c. 4. q. 36. quia ſolẽnitas teſtium 7. eſt ſolũ introducta de iure ciuili. l. hac conſultiſſima. C. de teſta. & certũ eſt cõtra ea, quæ iure ciuili diſpoſita ſunt ſtatuta condi poſſe. §. ſed naturalia. Inſtit. de iure natur. ſic Imperator ſtatuit in teſtamẽto patris inter liberos duos teſtes, & à ruſticis cõdito quoq; ſufficere. Vnde ſicut lege cõtraria Imperator hoc ſtatuit, ita etiam ſtatuto vel conſuetudine id fieri poſſe dubium non eſt.

Nõ obſtat, ꝙ tale ſtatutũ inducat occaſionẽ delinquendi, falſitatis, ſc. cõmittendæ, quia nõ eſt præſumẽdũ id fuiſſe de mente ſtatuentiũ, ſed qđ plurimùm conſiderent de legalitate ſuorũ ciuiũ: vnde cùm ceſſet ratio, ſ. fraus, teſtamentum valet. Námque licet Princeps ex iuſta & rationabili cauſa poſſit ius naturale vel gentiũ diſtinguere: tamẽ ſi eo caſu de quo agitur, ceſſat illa ratio ſiue cauſa, cõſtitutio illa ſeruanda nõ eſt. Vnde quoque cùm ius diuinũ generaliter diſponat in ore duorũ aut triũ cõſiſtere omne verbũ, licet leges ciuiles ampliorẽ numerũ requirãt, falſitatis euitãdæ gratia, ſi illa cauſa in rei veritate ceſſet, minorẽ numerũ ſtatuto induci poſſe certũ eſt. Vtrũ autem tale ſtatũ extendatur ad forenſes in tit. de iuriſdict. omn. iud. plenariè dictum eſt. ibi vide. Mich. Graſ.

152 Statuto & cõſuetudine ciuitatis induci põt, vt teſtamẽtũ corã duobus vel trib⁹ teſtib⁹ cõfectũ valeat. l. ſi non ſpeciali. & ibi Alex. C. de teſta. & hãc opin. com. eſſe aſſerit Ben. in repet. c. Raynutius. in verbo, in teſtamentum 1. n. 54. Io. Durand. in arte teſtand. tit. 2. cautel. 6. Cyn. Bar. Bald. Saly. & Fulg. l. 1. C. de ſum. Trin. & fide cath. & Iaſ. ibid. poſt illos in ſua repet. n. 80. verſi. cõtrariã opinionẽ, vbi ipſe hanc ſententiã cõmunẽ appellat. Similiter hanc veram & magis communẽ eſſe teſtatur Hiero. Schurff. in conſi. 97. in 1. centur. conſil. & ſi in teſtamentis hoc recipi poſſit, vt duo teſtes ſufficiant, idem erit cenſendũ & in codicillis, & in donationibus cauſa mortis. Bal. in l. fi. C. de codicil. & Bened. in eo loco. nu. 46. Vtlal. & Io. Fich. & Kircho.

153 Teſtium numerus in teſtamento ſi remittatur per ſtatutum, & ad pauciores redigatur, putà ad quinque: talis remiſſio non extenditur ad codicillos, ita vt illis tres ſufficiãt. cõmuniter tenere poſt Bar. doct. in l. 2. §. fin. ff. de legat. 1. aſſerit Bar. Soc. conſi. 85. nu. 6. vol. 4. Bellon.

154 Et põt talis inhabilitas teſtiũ, ſi quidẽ appareat ex actis, vel aliàs notoria ſit, etiã poſt concluſionẽ cauſæ allegari, vel opponi, ſec. eũdẽ Iaſ. in 2. lect. l. admonẽdi. n. 63. ff. de iuriiur. Idẽ.

155 Quæro, vtrũ ſtatutũ quo cauetur, vt teſtamẽtũ corã tribus vel quatuor teſtibus factũ, valeat: extẽdatur ad bona ſita extra territoriũ? Reſpon. doct. in hac q. fuerũt varij, vt refert Spec. tit. de inſtru. edit. §. cõpendioſè. verſ. quid ſi de conſuetudine. Verior tamẽ & cõmunior opin. eſt, tale ſtatutũ extẽdi quoq; extra territoriũ, quò ad hoc, vt in bonis etiã extra territoriũ ſitis ratũ ſit. Et ꝙ iſta ſit cõmunis opin. firmat Practi. Papiẽſ. in for. lib. quo pet. hære. ex teſta. Et eam tenet Bar. n. 36. & 37. poſt Cyn. in d. l. cunctos populos. & ibi Iaſ. n. 91. in 2. lect. dicit hãc eſſe com. opin. Námq; cõmuniter receptũ eſt, ſtatuta permittẽtia id, qđ ſec. iuris cõmunis diſpoſitionẽ, in genere quidẽ permiſſum eſt: ſed ratione ſolẽnitatis, de qua ſtatuto diſponitur, prohibitũ, extra territoriũ vigorẽ ſuũ extẽdere, nõ quidẽ vt talis actus ſecũdũ ſolẽnitatem ſtatuti extra territoriũ etiã à ſubdito celebratus valeat: ſed adhuc vt intra territoriũ etiã à nõ ſubdito celebratus vbique locorum valeat, nõ tantùm in iis bonis, quæ habuit in loco vbi actus geritur, ſed in omnib⁹ vbique locorũ ſitis, vt firmant doctor. allegat. Mich. Graſ.

156 Cõmunis eſt hæc ſententia, ꝙ teſtamentũ cõditũ in aliquo loco ſecũdũ cõſuetudinẽ & ſtatuta illius loci habet vbique effectũ etiã quo ad bona alibi exiſtentia. Bart. in l. 1. C. de ſum. Trin. & fide catho. & hanc eſſe com. ſententiã aſſerit ibi Iaſ. nu. 44. per l. in hac. & l. data. in fi. & ibi Bald. C. de donat. licet ipſe Iaſ. in l. ſi arrogator. n. 40. ff. de adopt. dicat opi. Petri, quæ huic cõtrariatur, cõmuniter teneri: ſed tenet primam. actus enim quæ ſortitur effectũ in vno loco ex ſtatuto illius loci habet vbique effectum. ita Bald. ibi. Didac. à Couarru. de ſponſalibus. 2. par. cap. 7. nu. 8. Adde Port. lib. 5. reg. 29. vbi limitat. Viuius, & E. Suarez.

157 Teſtamentum in certo loco conditum, an extendat ſe, valeátque quo ad bona vbicunque exiſtentia, vel ſita? Itẽ cuius loci ſtatuta vel conſuetudines ſint circa hoc attendenda? Quæſtio eſt maximè controuerſa.

Affirmatiuam huius, ſubſequenter doct. tenent. Spec. in tit. de inſtru. edit. §. cõpendioſè. verſ. quid ſi conſuetudine. Io. Andr. ibid. in addit. in verb. Cynus. Cynus ipſe in l. cunctos populos. C. de ſum. Trin. & fide cathol. verſi. quidam moder. Guliel. de Cun. in d. l. cunctos. ver. ex prædictis reſultat. & verſi. ſi eſt dubiũ, &c. Guido Suſa. in l. omnes popul. ff. de iuſt. & iur. vt cũ allegat Gozad. conſi. 49. in prin. Io. Cald. conſi. 34. ſub rub. de teſta. quibus annumerari poſſet Bar. ob diſtinctionem quam facit in d. l. 1. videlicet, an verba ſtatuti reſpiciunt bona, vel perſonas, &c. Alber. de Roſa. in d. l. 1. Bald. in repetit. l. 1. in 30. q. verſ. quintò quæritur. Salic. in eadem l. 1. verſi. Si autẽ bona ſunt immobilia. & ibidẽ cõmemorat, quod idẽ obtinuerit de facto concurrentibus doctiſſim. Iuriſconſultis tã Bononienſibus, quã Florẽtinis. Petr. Ancha. conſi. 37. verſi. venio ad ſecũdã rationẽ. nu. 7. Rapha. Fulgo. in d. l. 1. n. 24. in fin. Ludo. Roma. conſ. 39. Fr. Aret. in d. l. 1. ſequẽs ſupradictã diſtin. Bar. Ang. Aret. in tract. de teſt. in verb. ſecũdũ morẽ & ſtatuta noſtra ciuitatis regij, &c. in qu. 5.

Ioan. Cãpegius in tract. de dote. in vlt. par. q. 69. incip. An talis excluſio ſtatuti, &c. Iaſ. poſt longam diſputationẽ in vtrãq; partem, tãdem concludit com. eſſe opin. quòd teſtamentum ſe extendat ad bona vbicunque ſita, in d. l. 1. Et ita etiam prolixè conſuluit idem in conſil. 86. verſi. ſed præmiſſis non obſtantibus lib. 3. Alciat. d. l. 1. nu. 14. & ſeq. maximè verò n. 16. 19. & 20. & Ioan. de Amic. conſil. 75. nu. 3. Paul. Pariſ. conſi. 12. nu. 45. dicens communiter teneri. vol. 1.

Negatiuam autem & contrariam opinionem tenent Petr. de Bella pert. in d. l. 1. poſt dominũ ſuum Cyn. in ead. l. 1. circa fi. verſi. tu verò teneas. Iaco. de Rauen. vt refert Cyn. ibid. verſi. ſubſequenter quæro. & l. ſi arrogator. ff. de adoptionib. vt eum refert Alexan. conſil. 16. vol. 1. Pet. de Anchar. in repetitio. capitul. 1. de conſtitutio. dicens, eſſe hanc opinionem communem.

Alex. in d. conſi. 16. & conſi. 128. vol. 1. & conſi. 19. vol. 6. etiam ipſe dicens hanc com. Salic. (vt à quibuſdã intelligitur) in dicta l. 1. verſi. ex prædictis infero ad deciſionem. & verſi. præcedenti. Franc. Aret. perplexior quidẽ eſt, ob multifarias diſtinctiones, nec admodũ alienus hac contraria opinio. licet à diuerſa quoque non abhorrere videatur, in d. l. 1. Socin. verò conſil. 288. vol. 1. & conſil. 292. vol. 2. vbi dicit eſſe com. Alber. Brun. in tract. de ſtat. fœm. exclud. art. 8. princ. q. 25 Lapus alleg. 91. incip. in primis vidẽdũ eſt de conſuetudine, &c. Card. Flor. conſil. 2. & denique plenè Ludouic. Gozad. Bonon. conſil. 49.

Hãc q. poſteà etiã à Iac. Philip. Portio (cuius præclarũ opus cõcluſionũ, regularũ, & cõmuniũ opinionũ hoc anno 1567. Venetiis publicatũ eſt) tactam inueni in lib. 5. c. 29. per tot. vbi ipſe priorẽ opi. tanquã magis cõmunẽ tenet, & pro ea vltra prædictos doc. allegat inſuper Anch. conſi. 160 Chaſſan. conſi. 19. c. 19. Signer. de Homo. conſi. 169. Alex. (qui dicunt cõmunẽ) conſi. 44. vol. 5. Imol. c. cognoſcentes. de conſti. Barb. ſuper rub. de conſue. n. 64. Roc. Curt. in c. fi. o. n. & Bal. l. 2. not. 1. C. quemad. teſta. aper. & ibi clarius Paul. de Caſtr. &c. I. Fich.

158 Solẽnitas certa à iure requiſita in teſtamento, ſi per ſtatutum remiſſa ſit, propterea non cenſetur proportiune eadẽ remiſſa ſolẽnitas in codicillis, & cauſa mortis requiſita, vt ſi noua lege quinque tantum teſtes in teſtamẽto ſufficere ſanciatur, non ex hoc in codicillis, vel donatione cauſa mortis, ſufficient tres teſtes. ſec. Bar. in l. 1. ff. de leg. 1. quæ communis eſt, vt dicit Coua. in rub. de teſta. 3. nu. 21. I. Fich.

Solenniras omiſſa vitiat actum, l. ſi vnus. C. de teſta. Bellon.

159 Solennitas intrinſeca præſumitur. l. ſciendum. ff. de ver. obl. l. iuris gentium. §. quòd ferè ff de pact. l. 1. in prin. C. de rei vxo. actio. §. ſcriptum. Inſti. de inut. ſtipul. Idem.

160 Solenniras intrinſeca non præſumitur, niſi probetur. l. quæcunque. §. fi. ff. de pub. in rem actio. Idem.

161 Solennitas antiquo actui, cuius inſpectio nõ aliud præ ſe fert, adfuiſſe præſumitur. cõmune inquit Curt. iu. cõſ. 130. n. 4. Quin & extrinſecæ ſolẽnitates lõgiſsimo tẽpore præſcribuntur. commune ait Boer. deciſ. 281. n. 15. Quamuis ſolennitates, ſeu ſolennia, aut quæ formæ, ſubſtantiæve numero habentur, conſuetudine non ſuppleãtur. vt commune ponere auſim ex Fel. in c. ex literis. nu. 13. ver. ſed ad hæc. de fid. inſtr. Dec. in l. ſemper in ſtipulationib. nu. 16. ff. de reg. iur. in l. vt liberis. num. 8. C. de collat. E. Suarez.

162 Statutũ diſponens circa teſtamenta, cõprehẽdit forenſem ibi teſtantem, & trahitur teſtamentum ad bona vbicũq; exiſtentia, & hæres vbicunque ſuccedit. Iaſ. in l. cunctos populos, nu. 91. de ſumma Trini. com. dicit. Villal.

Contrariũ, imò quòd vel ſtatutũ loquatur cũ reb. vel perſonis, teſtamẽtũ nõ habet locũ, niſi in bonis ſitis in loco ſtatuẽtiũ, tenet Soc. conſi. 293. vol. 3. & conſi 288. eo. vbi dicit com. Et magis com. dic. Alex. conſi. 19. vol. 6. & conſil. 11. lib. 1. nu. 1. cui applaudit com. opin. de qua per Corn. conſi. 162. vol. 3. & in conſi. 15. vol. 2. dicentem, quòd ſtatutũ excludens fœminas propter maſculos, non extẽditur ad bona exiſtẽtia in alieno territorio. Et cum Soc. referens omnes has communes opi. trãſit Gozad conſi. 49. nu. 8. & 9. & 11. non referens Iaſ. reprobantem opi. Bar. in d. l. cunctos populos. Sed opinio quã com. dicit Iaſ. ego teneo. Scimus enim quod teſtamẽtum per forenſem factũ ſecundũ ſolẽnitatẽ loci, vbi teſtamentũ conficitur, vbique valere, etiã in locis, vbi aliæ vel diuerſæ ſulennitates & formæ requirũtur. l. 1. C. de eman. lib. cum concor. & Bart. in d. repe. l. cunctos populos, in 3. q. vbi tenet. Cy. Saly. & Fulgo. & alij, quos refert Alb. Bru. in tract. de ſeu. & ſolen. verſ. quas res vel quos caſus. ſed ſi vbique valet, quò ad effectum bonorum. ideo cogita. B. Villal.

163 Religionem profeſſuris, vel profeſsis ſi qua ſtatuta ſuccedẽdi ius adimãt, nihil generaliter atq; indiſtinctè valebũt. commune inquiunt Alex. conſi. 139. viſo themate libr. 2. Bolog. nume. 105. Marc. Mant. num. 78. cum ſeq. in l. vltim. C. de pact. Viuius libro j. opi. 312. an autem illi, & quando non ſolum hanc, ſed & aliam teſtamenti factionem habeant, differit latiſsimè ex receptis interpretum ſententiis Iul. Clar. §. teſtamentum. q. 28. cum duabus ſeq. ad quem de materia acturus recurrito. E. Suarez.

164 Statutum diſponens quòd teſtamenta inſinuentur, aliàs non habeant firmitatem aliquam, tunc ſi teſtator prohiberet in ſuo teſtamento illud inſinuari debere, profectò ex defectu huiuſmodi inſinuationis teſtamẽtum ipſum nõ valeret, quia teſtator prohibere nequit inſinuationem à lege municipali requiſitã, ſec. Bart. nu. 8. & omnes in l. nemo pot. ff. de lega. 1. cui opin. com. eſſe ſcribũt ibi Iaſ. in ſecunda lectura, nu. 41. Io. Anniba. nu. 272. & Ripa n. 47. & 57. F. Viuius lib. 2. opin. 275.

165 Teſtamentũ, vt dicatur perfectum & validũ, requiritur q́ poſtquam ſit ſcriptum, legatur corã teſtibus, & teſtatore, & per eum approbetur, & confirmetur, vt eſt tex. cũ gl. & ibi declarãt Bart. & alij in l. fideicommiſſa. §. quoties. de leg. 3. vbi de hoc eſt comm. opin. Et hanc opin. poſuit Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de inſtru. editio. §. oſtenſo. ver. illud quoq; prætereundũ non eſt. in additione magna ibi, in fine poſita, circa medium. dicens: quòd ſi notarius rogatus notam, vel Protocollum ſcripſiſſet, q́d poſtea coram partibus, & teſtib. nõ legiſſet, nihil valeret, nec fidem faceret, vt per eum. Et licet ipſe ibi loquatur in cõtractibus: idem tunc, & fortius intelligit in teſtamentis, tùm quia in eis maior diligẽtia, & ſolennitas requiritur, tum ẽt, quia allegat d. l. fideicommiſſa. §. quoties. de leg. 3. vbi de teſtamẽto agitur, iuncto eo q́d dicitur, dictũ doctoris intelligendum eſſe ſecundum legem quam allegat, iuxt. doctrinam Bart. in l. non ſolum. §. ſi liberationis verba. ff. de liber. leg. cũ concord. per Soc. iun. in conſ. 71. nu. 14. 15. & 18. in 4. vol. E. M.

166 Teſtatur ſi in ſchedula integrè ſcripſit volũtatẽ ſuã, vel ſcribi fecit per notarium, vel aliam perſonam, ſed nõ fuit corã teſtib. lecta, nec ab aliquo notario publicata, tale teſtamẽtũ valet ad pias cauſas, & inter liberos. ideò debet in illis caſib. ſuſtineri. com. dicit Clar. in §. teſtamentum. q. 6. ver. aliquãdo. Clar. tamen addit, dũmodo duo cõcurrant: Primùm, quòd teſtator hanc ſuam voluntatem ſaltem duobus teſtibus explicuerit, per relationem ad ipſam ſchedulam. ſecundò, quòd teſtator non dixerit ſe velle de contentis in ſchedula conficẽ teſtamentum per notarium, tunc enim eſſet potius præparatio quàm diſpoſitio. ibid. P. Fich.

167 Teſtamentum patens, notarius, vel alius, iniuſſu teſtatoris, etiãſi poſtea coram ipſo legatur, vel etiã coram teſtib. & teſtator interrogatus, an ita velit? reſpondeat quòd ſic, tamen teſtamentum nihil penitus valebit. com. dicit Clar. in §. teſtamentum. q. 37. verſ. Tertio. P. Fich.

168 Notarius ſi nõ dicat in teſtamento teſtes eſſe rogatos, & ad hoc ſpecialiter vocatos; non valet quod agitur. Boerius deciſ. 34 nu. 4. communem dicit. Villal.

Fallit ſi ad pias cauſas, idem ibi n. 5. communem dicit.

Fallit 2. ſi teſtes ſubſcripſerũt, idẽ ibi com. dicit n. 8. Idem.

Fallit ſi ſtipuletur pacem pro abſente. Alciatus in cap. cum contingat. nu. 237. de iureiurando.

169 Teſtamentũ pro parte valere non poteſt. l. ius noſtrum. ff. de regu. iu. vide Mant. ſing. 691.

Ampliatur in 3. caſ. & limitatur in 4. à Dec. in d. l. Dõ. à Fin.

170 In teſtamentis fit latiſſima interpretatio, l. in teſtamentis. ff. de reg. iur.

Fallit in duobus caſibus, vt per Decium ibi. Don. à Fina.

171 Teſtamentum fieri poteſt ad interrogationem alterius, no. Doct. in l. j. ff. de verb. oblig.

Fallit in multis caſib. quos no. Soc. iun. in d. l. j. nu. 6. vbi Io. Bolog. fecit contrariam regulam? cum limitat. num. 50. in §. ſi quis ita. d. l. j. Idem.

172 In teſtamentis ſeptẽ teſtes requiruntur. §. 3. Inſt. de teſta.

Fallit vt per Marſ. ſing. 156. fallit in 3. caſib. vt per Mantuam ſing. 63. fallit in 5. caſib. vt per Rim. in l. ſi vnus. C. de teſt. num. 1. Fallit in 5. caſib. quos not. Ben. Capr. in ſuo tract. reg. 104. fallit in 7. caſib. ſecun. Baptiſt. à Villal. conclu. 22. in litera T.

Ampliatur & limitatur per Viuiũ in ſuis concl. in ver. teſtes ſeptem. fallit in 4. caſib. vt per Alex. in l. ſi vnus. C. de teſta. Dõ. à Fina.

173 Quarto, An credatur notario in teſtamento atteſtanti, teſtatorẽ fuiſſe ſanæ mẽtis? Reſp. q́ nõ, & iſta eſt vera & cõmunis opinio, vt firmat Iaſ. l. ſenium ætatis. n. 2. & 3. C. qui teſtam. fac. poſſ. & eã tenet Bald. Ang. Cum. & Franc. Aret. l. 2. ff. de teſtam. Alex. conſ. 141. incip. maturè. vol. j. M. Graſſus & Villalob.

174 Teſtamentum per contratab. rumpere non poteſt, qui non ſuccedit ab inteſtato. fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in rub. C. vnde liber. Don. à Fina.

175 Teſtamentum imperfectum ratione ſolennitatis omiſſe, valet inter liberos tantum, l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta.

Ampliatur in duobus caſib & limitatur in 6. per Iaſ. in d. §. ex imperfecto, col. 1. num. 1. vſque ad nu. 6. ſed ſi eſt imperfectum ratione

ratione voluntatis,nõ valet:videas Port.*in lib.y. ſuarum cõclu. reg.6.& 8.* Idem.

176 Teſtamentum ſi apparet cancellatum, & nõ apparet,an id fuerit factum voluntate teſtatoris,in dubio præſumitur factum voluntate teſtatoris.Bart.*in l.ſi vnus,C.de teſta.*

Fallit in 2.caſib. vt per Iaſ.*in d.l.* Idem.

177 Teſtamentum perfectum contraria voluntate teſtatoris etiam multis teſtib.comprobata,non reuocatur.

Fallit in 7.caſib.quos not.Socyn.iun.*in rub.ff de acq.poſſ.nu.* 126. ſed ſi interuenit lapſus decennij operatur reuocationẽ primi teſtamenti validi & ſolennis. Iaſ.*in l. ſancimus,C. de teſtam.*vbi limitat in 3.caſib. Don.à Fina.

178 Teſtari permittens aliquẽ de re ſua ſibi præiudicat,*l.ſicut,§.venditionis,ff.quibus mod.pig.vel.hypothec.ſoluit.*

Ampliatur,& limitatur per Diaz *reg.*23. Don. à Fina.

179 Si in vna parte teſtamẽti de filiis maſculis facta eſt mẽtio,& in alia de filiis mẽtio facta eſt, intelligitur de filiis maſculis.fallit vt colligere poteſt exPot.*li.y.ſuarũ concl.reg.*5.Idẽ.

Eodẽ teſtamẽto nõ licet vti cõrrariis remed.*l.fi. C.de codic.*

Fallit in 4.caſib.quos no.Iaſ.*in d.l.fi.col.2.ver. nota ergo.* Idẽ.

180 Notarius faciẽdo mẽtionẽ in teſtamẽto,teſtatorẽ fuiſſe ſanæ mẽtis,&c.propter huiuſmodi teſtimoniũ nõ probaretur mẽtis ſanitas:ſecundũ Bal.Ang.& Rapha.*in l.y.C. de teſta.* Nã notario nõ adhibetur fides in his,circa quæ verſatur eius laus vel opprobriũ:vt de proxeneta dicitur *in §. pen.in auth. de teſtib.*& per Alex.*conſ.*13. *col.*5. vbi aſſeuerat hãc cõmunem opinionẽ eſſe,*& conſ.*141.*põderatis,col.*4.*vol.*1.& Iaſ.*in l.ſemiũ,nu.*3. *C.qui teſt.facere poſſ.*Ioan.Bapt.Plotus *conſ.*168.*Ieſus Rex æterna gloria,n.7.poſito inter conſilia vltimarũ voluntatũ,vol.*1.& Vaſquius cum aliis ſignaris per eũ,*in tract.ſucceſſ.proceſſ.lib.*1.*§.j.n.*54.*& ſequen.*niſi qualitas , & cõditio perſonæ aliud ſuaderet: vt per Abb.*in c.dilectorũ,de teſt.cog.* & quia etiam hoc ſola legis præſumptione,nõ aũt per teſtimonium notarij probatur.

Quoniam ſecundum Scribentes *in l. ſanum mẽte.C.de tranſact.* Mentis ſanitas eſt quid inuiſibile, & propriè non percipitur viſu,vel auditu,ſed potius rationis iudicio.

In contrariam verò partem,videlicet quòd notarius ſcribens,aſſerẽſque in inſtrumento teſtamenti teſtatorem fuiſſe ſanæ mẽtis,probat ſanam mentem, inclinauit Imol. *in l.in eo. ff.de teſtib.*& Corneus conſulendo *conſ.*53.*nu.*7.*vol.*3.

Sed retenta,ac amplexa dicta ſentẽtia Bal.tanquã veriſſima, ampliatur vtiliter iſthæc cõcluſio,vt mentis ſanitas,vel quòd aliquis fuiſſet ſanæ mẽtis,nec à teſte probari poſſe:vt per Bal. *in d.l.y.*nam non cadit directè hoc in ſenſum teſtis:ſecundum Doctores communiter *in d.l.ſanum mẽte*:quam quidem communem ſequitur,& citat Boerius *deciſ.*33.*nu.*73.*& ſeq.*

Benè verum eſt,quòd ſi in præſenti caſu quis opponeret aliquẽ extitiſſe furioſum,vel inſanum,vel ebrium,vel mẽte captum tempore cõditi teſtamenti,ſeu codicilli, teneretur hoc probare;aliàs ſuccumberet:vt cõſuluit Io.Bapt.Plot.*in d.cõſi.*168.*num.*7.*cum aliis ſeq.*& Alexan.*in d.conſ.*141.*ſub num.*6.

Fallit dicta concluſio ita declarata , quando notarius in teſtamento nullum verbum faceret de homine ſanæ mentis. Si teſtator enim relicta omnia rectè diſpoſuerit,valebit teſtamẽtum,vt conditum ab homine ſanæ mentis. Nã qualia quiſque facit,operatur,gerit,& loquitur,talis eſſe præſumitur.*argumẽto l.pen.ff.de condit.inſtit.& in l.Titia.ff.de inoffic.teſta.*

Ideóque ſi teſtamentũ fuerit rectè,rationabiliter,prudẽtérque factũ,ipſe teſtator prudẽs feciſſe creditur, Valerio Maximo teſte. teſtamentũ cuiuſdã furioſi fuit olim à Senatoribus approbatũ,quia in eo rectè diſpoſita legebãtur. ꝙ refert etiã Bal.*in cap.1.per quos fiat inueſt.in vſib.feu.* & Alex. *in l.furioſum. C.qui teſta.fac.poſ.* & hodie profectò iudicaretur validum tale teſtamentũ:vt per Io.And.& Abb.*in c.cùm dilectus.de ſucceſ.ab inteſt.*Caſt.Cor.Iaſ.& alios *in d.l.furioſum,*Phil.Frã.*in rub.col.*5. *de teſta.in* 6.Dec.*in l.in negotiis .ff. de reg. in.* cũ aliis relatis per Corſet.*in ſing.in ver.teſtamentũ,*& Marſi.*ſingul.*380.*furioſus poſt prin.*vbi expreſsè hanc eſſe cõem opinionẽ ait,& rationabilẽ, & deniq; ſibi plurimũ placere. & iſtã ſententiã ſequitur etiã Io.de Neuiza.*in Sylua nuptiali,* cum aliis coaceruatis per eum *lib.*4. *ſub n.*31.& Barb.*in cap.qui ingredientibus,col.*7.*de teſt.*

Vbi tenet teſtamentũ furioſi valere,factũ ad pias cauſas,dũ modò nõ probetur quòd tẽpore teſtamẽti fureret.Quod procedit in furioſo,qui habet dilucida interualla,aliàs teſtamentũ furioſi,vt ab homine ſanæ mentis nõ valet,etiã ad pias cauſas:*argu.t.ſicut,*vbi Abb.cùm aliis allegatis per *Iaſ.cõſ.*141.*viſa loga,col.*6. *vol.*2. Et quòd furioſus teſtari nequeat etiã ad pias cauſas:voluit Bar.quoque *in l.j.C.de ſacroſan.eccl.nu.*16.& iſta eſt communis opinio.teſte Grato *col.*30.*nu.*33.*vol.*2.

Sed aduerte quod regulariter furioſus ipſe habens dilucida interualla,quicquid tũc ageret teſtãdo,codicillãdo,vel quocũq; alio modo cõtrahẽdo,præſumeretur tẽpore furoris feciſſe: quia probato ſemel furore ſemper durare præſumitur:ſecũdũ Glo.*in cap.indicãs.*3.*q.*9.cõmuniter approbatã ab omnibus:vt patet ex cõgeſtis per Cardi.*in clem.*1.*q.*1.*de homicid.*& per Ale. *Iaſ.n.*3.*in l.furioſum.C.qui teſt.facere poſ.*per Alex.*in d. cõſ.*141.*n.*4.*&* 7.& per Moder.*ibi,in addi.in litera E.*& per *Io.* Bapt. Ferrei.*cõſ.*207.*n.*1.*vol.*1.& hoc,niſi ex qualitate actus, diſpoſitioniſve argueretur mẽtis ſanitas,vt quis feciſſet actũ,cõueniẽtẽ homini ſanę mẽtis:vt per *Iaſ.* vbi *ſuprà,*& Fer.*in d.cõſ.*207.*n.*1.

181 Et præmiſſis accedit vtiliter,quòd teſtib. de ſana teſtatoris mẽte deponẽtibus,maior fides adhibetur quàm cæteris teſtib.contrariũ aſſeuerãtibus:quia reſpõdent,ac deponũt ſecũdũ iuris diſpoſitionẽ:vt elegãter per Inno.*in cap.auditis,de præſump.*cũ quo ſentiũt omnes cõmuniter ibi,& *in cap.cũ Eccleſia Vulterana.de electio.* atteſtãdo audacter de iſta cõmuni , & Iaſ. *cõſ.*2.*n.*8.*& cõſ.*178.*n.*1.*vol.*2.& Veſillus *in addi. Afflict.in deciſ.*365.*ſub n.*3. vbi fatetur ita obtinuiſſe in Sacro Regio Cõcilio Neap.& ſequitur etiã Ferrettus *in d.cõſ.*207.*n.*8.*& ſeq.*Viuius.

182 Sed quid in teſtibus deponẽtibus de ſana mẽte teſtatoris,nunquid ſtabitur illorum dictis?Reſp.quòd ſic , & magis quàm cæteris contrariũ deponẽtibus.Ita tenet Inn.quẽ ſequũtur omnes doct.*in cap.auditis.de præſump.& ca.eccleſia.de elect.* vt teſtatur Grani.*deciſ.*73.*n* 21.& ſequitur Abb.*cap.cũ dilectus. de ſucceſ.ab inteſt.*& ibi Andr.Barb.Bal.*cap.*1.*de cõtro.inueſt.*Eãdem opinionẽ tenet Iaſ.*in cõſ.*2.*n.*8 *vol.*1.*& conſ.*178.*n.*1. *vol.*2. Pet.de Anch.*cap.*1.*de reſcrip.in* 6.Fel.*cap.dudũ.de præſump.* Teſtes enim aſſerẽtes quẽ ſanæ mẽtis,habẽt præſumptionẽ iuris pro ſe,quòd ſit ſanæ mentis,vnde magis eis creditur,cùm deponãt cõformę iuri cõmuni,& ſic ſecundũ iuris diſpoſitionẽ. Et ita deciſũ eſſe teſtatur Boer.*in deciſ.*23.*par.*1.Mich.Graſſus.

183 Teſtamentũ non cõtinens tempus,diem,menſem,annũ, & indictionem,ratione incertitudinis tẽporis vitiatur, & nõ poteſt ſortiri effectum teſtamenti , prout eſt textus clarus *in auth.quod ſine.ver.& tẽpus,& in corpore vnde ſumitur.C.de teſta.* Et ita cõmuniter declarant doc.dicẽtes,quod ad minus debẽt apponi annus,menſis,& dies,licet nõ hora diei , vt plenè per Natt.*in d.auth.quod ſine.q.*12.& Soc.iu.*in conſ.*3.*nu.*3.*vol.*4. vbi huius concluſionis ponit rationem,vt per eum. E. M.

184 Teſtamẽtum non valet, in quo non eſt facta expreſſio de hærede & ſubſtituto,antequã ſcribi cœperit,velut imperfectum ratione voluntatis.iuxta tradita cõmuniter *in l.ſi is.ff. de teſta.*Et tradunt Soc.ſen.& Moder.*in rub.ff.de leg.*j. Soc. iu. *in conſ.*71.*ſub nu.*13.*vol.*4.vbi dicit hoc procedere,quando circa inſtitutionem aliquid deeſt,vel eſt incertum quid teſtator addere voluit,vt ibi per eum. E. Muſcul.

185 Diſpoſitione *l.j.C.de ſacro.eccleſ.* nõ ſublatæ ſunt omnes ſolennitates iuris ciuilis in teſtamentis ad pias cauſas.com.dicit Clarus *in §.teſtamentum.q.*6.*ver.Fuit.* Fich.

186 In teſtamẽto ad pias cauſas,in nihilo derogatũ eſt ſolẽnitatib.iuris ciuilis,ꝑ diſpoſitionẽ *l.j.C.de ſacroſ.eccl.*eſt cõ.opi. cõtra Bart.ſecũdũ Iaſ.*in d.l.j.ver.quod tenẽdũ.n.*28. *C.de ſacroſ. eccl.*& Alex.*cõſ.*182.*ſuper eo.in fi.volum.*M. Chærian. & Vezin.

187 In diſpoſitione ad pias cauſas non attẽditur prohibitio iuris ciuilis,ſed iuris diuini,vel canonici,etiã in terris imperij:igitur etiã in relictis ad pias cauſas,volũtas captatoria toleratur.eſt magis com.opi.ſec.Alex.*conſ.*14.*circa primum vol.*1.& Soc.*conſ.*49.*viſo.vol.*4.& Iaſ.*conſ.*110.*magnificus.vol.*1. Idem.

188 In teſtamento ad pias cauſas non ſeruatur ius ciuile vel poſitiuum, ſed canonicum vel Diuinum. eſt magis commu. opi.ſecũdum Alex.*in conſi.*4.*attentis narratis.vol.*7. Idem.

189 Pia cauſa quãdo inſtituitur hæres,etiam cum teſtamẽto duorum teſtium tantũmodo, iuxta diſpoſitionẽ *cap. relatum. el 1.ext.de teſt.*quæ ſeruatur etiam in foro Imperij,& Regum, vt dicit Bart.*in l.j.in rep.in fi.C.de ſac.ſan.eccl.* vbi Iaſ. *num.* 18. poſt Caſtr.*conſ.*25.*lib.y.*ſi in tali teſtamento fiant legata extraneis perſonis & laicis;poterunt ſua legata ab eccleſia hærede petere,nec poterit eccleſia excipere de inualiditate teſtamẽti non habens numerum teſtium , iuxta tradita per Salyce. *in auth.caſſa.q.*9. *C.eo.*& ante eum Butr. *in cap. quod clericis. col. antep.de for.comp.* Alex.*conſ.* 41.*col.* 2.*poſt nu.*5. *lib.*j. Iaſ. *d.l.* 1. *nu.*18.& fac. *auth. quod ſine.in fi.C. de teſta.* iuxta Caſtren. *conſ.*

93.lib.j.in no.vbi hoc tenet,ſi adſit ſubſcriptio teſtatoris.econtra verò,ſi in teſtamento corā duobus teſtibus facto,vel aliàs non ſolēni,eſſet inſtitutus extraneus laicus,&facta legata piæ cauſæ,iſta legata nihil valerent,teſte But.d.c.quod clericis.Sal. d.auth.caſſa. Alex.conſ.177.col 3.verſ.nec prædictus.& conſ.209. poſt n 12.n.22.lib.ij.Iaſ.d.l.j.poſt n.18.Aduerte tamen, ꝙ legata ad pias cauſas relicta,cēſētur reperita ab inteſtato,teſteBald. d.l.j.n.51.C.de ſacroſ eccl.& ideo ſi tale teſtamentū in quo eſt inſtitut⁹ laicus & extraneus,poſſet probari per quinq;teſtes, dicerē tali caſu hæredē ab inteſtato debere ſoluere talia legata:in quibus tamē probandis requiritur numerus quinq; teſtiū,iuxta l.ſi.C.de codicillis.Imo.in d.c.relatū.n.11.Bellacomb.

190 Teſtamentū ad pias cauſas, non requirit de neceſſitate ſolennitates iuris gentium.communem dicit Clarus in §. teſtamentum.q.6.verſi.fuit. P.Fichard.ex Claro.

191 Teſtamentū ad pias cauſas,cū duobus teſtibus valet de iure canico:quod ſeruatur vbiq; & ſic etiā in terris imperij, ſec.Bar.in l.j.nu.75.66.80.81.82.& 83.Iaſ.in repet. eiuſdē l.nu 28.C.de ſacroſ.eccl.pro qua ſententia eſt tex.expreſſus in c.relatum.1.ext.de teſta.vbi plenè per Abb.& Barb.Si verò nō ſit ad pias cauſas,de iure canonico in terris eccleſiæ, valet cum duobus teſtibus idoneis,& presbytero parrochiali,aut duobus teſtibus loco ipſius presbyteri curati.cap. cùm eſſet.& ibi doct.extr.de teſta.Ben Capr.in conſ.43.nu.1.2.3.4.5.& 6.Phil. Corn.in conſ 68.& 77.n.4 cum ſeq.in 1.vol.Dec. in conſ.285 n. 7.& 8.in 2.par.Marian.Soc.iu.in conſ.78.n.31.& 32.Quā ſententiā com.doct.opi.eſſe Capr.Corn.& Dec.ibid.cū Hiero.Cagnol.in d.l.j.n.36.verſ.ſecūda conclu.ſ.atteſtantur. Kirchouius.

192 Vitium inuiſibile in teſtamento non impedit miſſionem,de qua in l.ſi.C.de edict.diui Adria.tollen.

Fallit vt no.Sebaſt.Sap.in d.l.ſi.nu.98. Don.à Fina.

193 Vitium viſibile impedit miſſionem.de qua in d.l.ſi.

Fallit in 5.caſib.vt per Curt.iun.in d.l.fin.nu.18.

Fallit in 5.caſibus,quos not.Sebaſt.Sap.in d.l. nu.107.Idem.

194 Stante ſtatuto,quòd teſtamentum debeat inſinuari,nō poteſt teſtator diſponere,quòd ſuum valeat abſque inſinuatione,not.doctor.in l.nemo poteſt.ff.de leg.j.

Fallit vt not.Crot.in d.l.nemo,nu.21.& ſeq. Don.à Fina.

195 Teſtamentum in quo filius in poteſtate eſt præteritus, eſt ipſo iure nullum.§.1.Inſtit.de exhæred.liber.

Fallit in 8.caſibus,quos not.Iaſ.in l.ſi filius qui in poteſtate, nu.6 ff.de liber.& poſthu.

Fallit in duobus caſibus,vt per Diaz.reg.725.

Ampliatur in 3.caſibus,vt per Baptiſt.à Villa.concluſ.35.in litera T.fallit vt per Viuium in ſuis conclu.in verſi.filij ſunt neceſſariò.videas ſuprà de præteritione.concluſ.4.

Fallit in duobus caſibus,vt per Dec.in l.poſthumo. C. de bon. poſſ. contra tab.nu.9.vbi videas Curt.iun. Don.à Fina.

196 Teſtator vocauit duos teſtes,& corā illis fecit ſcribi,ꝙ inſtituebat piā cauſam hæredē,& poſteà dixit teſtibus, quòd volebat dictā ordinationem ſcribi per notarium,&iuſſit etiā notarium vocari:ſed prius quàm illā faceret ſcribi notario, ipſe teſtator deceſſit,talis ſchedula cum depoſitione illorum duorum teſtium non valet fauore piæ cauſæ.com.dicit Clar. in §.teſtamentum.q.7.verſ.aliquando & tertiò. P.Fich.

197 Voluntas teſtatoris, in qua legauit ad pium vſum,ſi illud poteſt exequi,ſemper eſt adimplenda, & non poteſt mutari,niſi per Papam.Barb.in cap.nos quidem,nu.11.de teſta.communem dicit. Villalob.

198 Teſtamentū, quod antequā perficeretur,deceſſit teſtator,imperfectū ratione volūtatis,nō ratione ſolēnitatis dicitur,& ideo nec ad pias cauſas,nec inter liberos valet.cōmune affirmāt Boër.dec.94.n.10.Sigiſmun.conſ.feu.14.nu.65. latè Iul.Cla.de teſta.q.7.verſ.aliquādo & quartò.Viu.lib.j.opin.339. Quibus autē in caſib⁹ imperfectū alioquin teſtamētū ob pias cauſas ſuſtineatur:quibus ſecùs tradit accuratè Iul. Cla.ex receptis ſentētiis,vbi ſuprà d.q.7.per totā.&quibus itē caſibus teſtamentū imperfectè inter liberos cōditū valeat,necne;tradit idē vbertimè quæſtione ſubſequenti.E.Suarez,& P.Fich.

199 Teſtamentum minus ſolenne,quòd piæ alicuius cauſę fauore ſuſtinetur,non ſolùm quatenus ad piam illam cauſam ſpectat:ſed generaliter quo ad omnia,& aliis in omnibus rebus extra piam cauſam valet,ac ſeruari debet.commune pronunciant Iaſ.nume. 16.Curt.iun.nume.18.in l.hac.conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſtam. Ioan. Crot.in repet.l.re coniuncti. nume. 160.ff. de leg.lib.3.Iul.Clar.de teſtam.q.6. verſi.ſed quæro. vbi contrarium cum Cur.non immeritò proponit: ſed ea de re alibi copioſè.intelliges tamen, vt id abſque dubio nō procedat,vbi teſtamentum alioquin nullum foret, ob teſtantis inhabilitatem ex aliena in illum poteſtate ortam,vt adnotauimus verſ.teſtamentum filiuſfamil. E.Suarez.

200 Diſpoſitio cap.cùm eſſes,extra de teſta. locū habet etiam in teſtamētis cōditis ad cauſas prophanas.com.dicit Iul.Cla. d.§.teſtamentum.q.57.Extra tamen terras Eccleſiæ non habet locum ea diſpoſitio:quod tamen intellige,quo ad forū ſeculare,nā in foro eccleſiaſtico etiā in terris imperij ſeruatur ea diſpoſitio.dicit idem Cla.in d.q.57.verſ. Extra. cum ſeq. Fich.

201 Teſtamentū ad hoc vt valeat,teſtes debēt deponere de toto tenore teſtamēti,adeò,ꝙ ſi aliqui plus probēt, aliis minus,non valeret eorū depoſitio,& tales teſtes obijci poſſent. Cor.cōſ 309.par.4.n.9.debēt videre teſtatorē:idq;ſpeciale eſt in teſtamētis,vt videāt & audiāt ipſum loquentē,ob maximā fraudis ſuſpicionē,per tex.ſing.in l.ſi nō ſpeciali.C.de teſt.& ita cōmuniter teneri per legiſtas,dicit Abb.in c.ex literis.poſt n. 5.de conſuetu. vide Clar.§.teſtamentum.quæſt.59. Bellacomb.

203 Teſtamētū dicitur legitime probatum,ſi teſtes numero ad id idoneo deponāt,aliquē fuiſſe teſtatum,& talē feciſſe hęredem(vbi aliud non obſtet) etiā ſi de eo nun extaret aliqua ſcriptura.gl.in l.ij.& ibi doct.C.de teſtam.præſertim Alex.ibi poſt princ.Et hoc in iure expeditiſſimum,& ab omnibus receptum eſſe dicit Soc.iun.in conſ.1.nu.51.vol 4. E.Muſcul.

204 Teſtamentum comprobatur legitime eſſe factum per duos teſtes teſtamentarios. Alex.conſ.84.vol.2.& Durand.tit. 2.caut.2.nu.6.communem dicit. Villal.

205 Tenor teſtamenti deperditi probari poteſt per duos teſtes notarios,qui deponant,ſe tenorē dicti teſtamenti legiſſe,& intellexiſſe.eſt communis opin.ſecundum Iaſ.conſil.42. factum quæſtionis.vol.1. M.Chærianus.

206 Teſtamentū ob dictū vnius teſtis inſtrumentarij vacillare dicitur,vt eſt com.opin.de qua Dec.in.Alc. conſ.124.lib. vlt.quicquid conſuluerit Iaſ. & dixerit contrariam opi.com. Corn.conſ.261.litera I.in 4.vol.vide conſ.1.vltimarū voluntatum diuerſorum nu. 15. quod eſt collegij Patauini, & communem dicit Ioan.de Amic.in conſi.115. Chærianus.

207 Quādo in teſtamēto adeſt numerus teſtium requiſitus, licet aliqui ſupernumerarij contradicant:tamen teſtamentū non vitiatur,nec ſuſpectum redditur.eſt vera & com. opin. ſec.Iaſ.in conſ.124.factum ſic ſe habet.vol.1. M.Chærian.

208 Captatoria voluntas,quæ ab arbitrio alieno pēdet, vel in alterius arbitriū cōfertur,ſi ad pias cauſas pertineat, valet ac firma eſt,vt cōmune affirmāt Alex.conſ.14.nu 9.lib.j. Dec. nu.19.& 20.Iaſ.nu.12.in l.captatorias.C.de teſta.milit,Pariſ.conſ. 83.nu 29.lib.ij.Soc.conſ.419.nu.10.lib. 4. & latiſſimè cumulans Iul.Clar.de teſta.quæſt.6.verſi. quartò infertur. amplia vt idem ſit,ſi quis ſimpliciter bona ſua cōmittat alicuius diſpoſitioni,nā & teſtamentum valebit,& ad pias cauſas teſtatus videbitur,vt receptum affirmāt Corn.conſ.156.lib.2.& conſ.300.li. 4.Iul.Clar.vbi ſuprà verſ.quinimò & fortius. nam per ea verba is inſtitutus hæres videtur, cuius diſpoſitioni bona committuntur,& grauatus idem cenſetur, vt bona in pias cauſas diſtribuat,quemadmodū frequēter placitum teſtificātur Inn. in c.cùm tibi,nu.16.de teſta.Iul.Clar.vbi ſuprà,verſ.& per huiuſmodi verba.Et ſi propriè nec hanc, nec illas inſtitutiones captatorias dici debere veriſſime tradiderint cōtra interpretū vulgus.Chriſt.Caſtel.in l.Senatus.§.legatū.ff.de leg.lib.j. Raph. Cum.in l.captatorias ff.de hæred.inſtit.Ludi.Texeira, in l. verū. §.cum quidā.ff.de reb.dub. Ant.Aug.emendat.lib.4.cap.15.Did. à Couar.in c.cùm tibi.nu.2.ext.de teſta.Eman.à Coſta Select.interpret.lib.j.cap.21 nu.7.Franc.Connan.lib.x.c. 6. & reliqui omnes eruditiores:quos alibi & refero latiùs, & auctoritatibus ex bonis literis depromptis, iuuo. E.Suarez,& P.Fich.

209 Teſtamentum quamuis metu fiat,iure ipſo valet.cōmune inquiunt Aret.Æmil.Ferret.in l.j.ff.de teſta. Qui tamen aliquem teſtari prohibet,tum in falſi crimen incidit,tum extraordinaria pœna pro iudicis arbitrio punitur, lapſus ipſa hæreditate vt indignus.commune ponunt Ægid.Boſſ. in practic tit.de iis qui proh.aliquem teſtari.num.1.Iul. Clar.in pract. §.falſum.verſ.prohibens. Eritque opus, vt & defunctum teſtari voluiſſe conſtet,& eū,qui huius criminis accerſitur,illius voluntati impedimēto fuiſſe liquidò probetur:vt cōmune axioma affirmant Socin.iun.conſil.148.num.1.lib.ij.Qui verò teſtari aliquem violenter cum armis cogit, pœnis legis Iuliæ de vi priuata

vi priuata obnoxius ſit:& qui denique ſolo metu abſque vlla vi ad id teſtatorem impulit, arbitrio iudicis plectitur.communne fantur Iacob.de S.Georg.in l.1.num.4.C.ſi quis aliquem teſtari prohibetur.Iulius Clar.in d.pract.§.vltim.quaſt.80.verſic. compellens aliquem. E. Suarez.

210 Teſtamentum dolo,vel metu factum, valet & tenet, vt eſt com.opin.de qua Gabriellius conſ.99.nu.1.vbi nu.13.etiam dicit, quod teſtamento facto dolo vel metu,is qui damnum patitur,agit ad intereſſe,& in ſubſidium redit contra fiſcum, vt eſt com.opin.per eum ibi. Bonacoſſ.

212 Teſtamentũ nutu conditũ nõ aliàs valet,quàm ſi ad pias cauſas condatur,cõmune affirmãt Corn.nu.26.Alex.n.3.Riminal.verſi.an habeat.in l.iubemus.C.de teſt.Bauer.in prin.n. 76.& ſequ.Inſtitut.de teſtam.Clarus.§.teſtamentũ quaſt. 6.verſic 5. Si autem teſtamentũ notarius ipſe conſcripſerit,& illo perlecto teſtator reſponderit, vel ſubiunxerit quòd ſic iubet, ac vult vti exaratũ eſt,proculdubiò validũ,firmũmque teſtamentum erit.cõmune inquit Dec.conſ.489.in caſu,ad med. E.Suarez.

213 Teſtamenta duo ſi producantur,valebit illud quod apparet poſterius factum,ſi verò illud non apparet,neutrum valebit.com.dicit Clar.§.teſt.quaſt.vlt.in fin. P.Fich. ex Claro.

214 Teſtamentum primum tollitur per ſecundum,quando duo ſunt teſtamenta,vnum priùs,alterum poſterius,quia volũtas hominis ambulatoria eſt vſque ad mortẽ, ſecundũ Rol. conſ.33 n.18.& ſeq.lib.3.vbi n.20.quòd vltimo teſtamento præcedentia reuocata cenſentur,etiã quòd de prioribus nihil dictũ ſit,& quod poſterius præfertur primò,etiã ſi valeret tantũ de iure ſpeciali,quod procedit etiã ſi non apponatur in dicto teſtamẽto clauſula ſolita,caſſans & irritãs omne aliud teſtamentũ,teſte Rol.d.conſ.n.22. Quid in teſtamẽto facto inter liberos?& dic,quòd per aliud nõ reuocatur,niſi in ſecũdo adſit numerus 7.teſtiũ, & declaret teſtator expreſsè primũ teſtamentũ nolle valere,vt per Rom.conſ.385.col.1.2.& 3.& qui Rõ. dũ dicit,quòd in ſecundo numero 7.teſtiũ nõ requiritur: dic, quòd imo requiritur,teſte eodẽ Rom.cõſ.179.ante n.17.de quo vide Iaſ.in auth.hoc inter.1.limit.C.de teſt.Mar.iun.conſ.124.nu. 33.lib.j.conſ.144.n.57.lib.ij.& dũ Rom.d.conſ 385.n.5.alleg.Spec. titul.de inſtr.edi.§.compendioſè.ver.quod ſi pater.vide Rub.conſ. 6.n 5.qui quidẽ Spec.vbi ſup.dicit quòd ſi pater habeat tres filios,eoſq́ hæredes inſtituat,primũ teſtamentũ nõ rũpitur per ſecundũ,in quo pater vnum tantũ filiũ,cæteris præteritis hæredẽ inſtituit ea,ratione,quia ſecundũ inualidũ ob filiorũ præteritionẽ,& licet Spe.hoc ibi non dicat,hæc tamen opi. æqua eſt,teſte Rub.d.conſ.quã tenet Rom.d.conſ.179.ante n.17.verſi. 2.quòd poſito.Soc.conſ.5.ante fin.lib.3.Dec.conſ 1·5. n.6.conſ. 631. poſt prin.in l.hac conſultiſſima.n 37.C.qui teſt.fac.poſſ.Grat.Reſp. 156.nu 49 lib.ij.Mar.iun.conſ.127.n.10.n.19. lib j.conſ.147.n.40. & ſeq.conſ.189.nu.85.lib.ij.Tiraq.de iur.primog. quaſt. 4.nu.4. & eſt communis opi.quam intellige,dummodò pater in omnium filiorum fauorem æqualiter diſponat,ſecùs ſi inæqualiter,quicquid ſentiat Alex.conſ.146 nu.5.nu.13.lib.ij.Quod autẽ dicitur de inæqualitare,intellige de magna,non etiã de parua: de quo vide etiam quæ ſcribit Dec. in l. vt liberis 3. not. C. de colla Boër.quaſt.140.col.7.& ſeq. An autẽ ſufficiant verba generalia reuocatoria?vide Soc.conſ.2.col.3.lib 3.Iaſ.in l.ij. col.2.3. & ſeq.ff.de lib.& poſthum.& quòd nunquã verba generalia ſufficiant:eſt magis cõmunis opin.per Bertr.cõſ.61.n 3.lib.3.in antiq.dãnata diſtinctione Bar.in l.ſi quis.in princip.teſt.ff.de leg.3. teſte Iaſ.in l.ſancimus.col.3.ver.vltra Bal.C. de teſt. de quo per Tiraq.in l.connub.gloſſ.7.n.130. & ſeq. Quæ reuocatio clauſulæ derogatoriæ non requiritur; vbi pater inter liberos vltimam conficit voluntatẽ,ſecundum Rom.d.conſ.179.n.20. ex gloſſ. in §.& ſi quidem.in auth.de teſtam.imperfect.Alex.conſ.134.col.pen. lib.j.Iaſ.in l.exigendi.col.5.C.de procur.d.l.ſancimus. col.3. verſic. 6.fallit C.de teſtam.Dec.conſ.475.col.2.Mari.iun.conſ.124. n.31. lib.j.Bertr.conſ.212.n. 16.lib.j.ita notatur Gram.deciſ.62.nu.37. contra Iaſ.in l.non dubium in fin.C.de teſtam. E.Muſcul.

215 Teſtamentũ prius per poſterius rumpitur, etiãſi prius ſit per Imperatorem confirmatum.comm.dicit Clar.in §.teſt. quaſt.94.verſic.Et hæc.Imò etiamſi in priore teſtamento iuramentum appoſitum eſſet,tamen rumpitur per poſterius,quia nemo ſibi legem dicere poteſt,&c.com.dicit Clar.in d.quaſt. 94.verſ.Sed quid ſi teſtator.Interim verò teſtator periurus cẽſebitur,& ideo debet petere abſolutionem à iuramento. ead. quaſt. verſ. Sed nunquid. Tale tamen iuramentum habet vim clauſulæ derogatoriæ, ideò debet in ſecundo teſtamento expreſsè poni reuocatio iuramẽti.ead.quaſt.verſ.vlt. Quod autem teſtamẽtum prius per poſterius rumpatur, procedit etiã ſi hæreditas ex ſecundo non fuerit adita: ſatis enim eſt eã adiri potuiſſe.com.dicit Clar.in d.§.teſtam.quaſt. 95.verſ. Dixit. Et quòd prius per poſterius rũpatur,procedit etiam in teſtamento inter liberos,ſi in ſecundo nullus ſit inſtitutus extraneus,aliàs ſecùs in d.§.teſt.quaſt.98.per totum.P.Fichard.

216 Teſtamentũ prius rũpitur per poſterius,etiãſi prius habeat clauſulã derogatoriã,quæ in ſecundo nõ ſit expreſsè reuocata,ſi modo decenniũ effluxerit inter primũ & ſecundum teſt.com.dicit Clar.§.teſt.quaſt.99.verſ.Scias etiã. Itẽ ſi in ſecundo iuraſſet teſtator ſe velle id eſſe vltimũ teſtamẽtum ,nõ attenditur clauſula derogatoria in primo teſtamento, ſed valebit ſecundum.in ead. quaſt.99.ver. itẽ ſcias. Idẽ cẽſendum ſi ſecundũ fuerit apud acta cõditũ.ead.quaſt.ver.vlterius.P.Fich.

217 Clauſula derogatoria ad alias ſequentes vltimas voluntates poſita in teſtamento, videlicet ſi teſtator dicat, quòd ſi contigerit eum facere aliud teſtamentum,non vult valere: operatur vt tale teſtamentum per ſecundum non tollatur, l. ſi quis in princ.teſt.vbi Bart.ff.de leg.j. fallit in 11. caſib. quos not. Iaſ.in l.ſancimus nu.7.C.de teſtam. Don. à Fina.

218 Clauſula ſimpliciter derogatoria volũtatis ſeqnẽtis operatur ſequentẽ diſpoſitionẽ ab illa clauſula regulari,& per cõſequens ſequẽs diſpoſitio dicatur ſine volũtate,& ita qũòd nõ ſit attẽdenda.ampliatur in vno caſu,& limitatur in 5.à Mariã. Soci.iu.in l.ſi quis.in princi.teſtamẽt.ff.de leg.ij.n.24. Do. à Fin.

219 Clauſula,ſi ſine liberis,quomodo intelligatur, declarat Zaſ.in tract.ſubſt.fol.660 & incipit,conditio,ſi ſine liberis.

Fallit in multis caſib.vt per Ripam in l.ex facto,§. ſi quis rogatus,ff.ad Trebel. Don. à Fina.

220 Per ſecundum teſtamentum non cenſetur primum ſublatum,niſi fuerit in ſecundo facta ſpecialis mentio de clauſulis derogatoriis appoſitis in primo, nec ſufficit generalis reuocatio,ſeu caſſatio prioris teſtamenti:& hoc indiſtinctè,ſiue vnicũ tantum,ſiue plura præceſſerint teſtamẽta.eſt com. opi. contra Bart.ſec.Alex.in conſ.172.viſis duobus.circa princ.vol. 7. & in conſ.163.viſis narratis vol.7. & in conſ.156. viſo teſtamento. in prin.eod.vol.& per Burſ.conſ.47.nu.1.lib.j.Soc.iu.conſ.2.verſ. ſed ex ſuperabundanti.vol.3. fallit ſi appareret ex mente teſtatoris voluiſſe mutare primũ,per eundem Burſ.eod.conſ.nu.20.

Valet teſtamentũ, in quo ad interrogationẽ notarij teſtator reſpõdit quòd ſic,in omnibus diſpoſitis in ipſo teſtamẽto.eſt com.opi.ſec.Dec.in cõſ.489.in caſu.ver.& in caſu iſto.Chærian.

221 Statutũ vel conſuetudo alicuius loci,quòd quis teſtari poſſit coram duobus teſtibus,porrigitur etiam ad forenſes ibi teſtantes,etiam quo ad bona alibi ſita.eſt magis com.opin. ſec. Iaſo.in l.1.verſ.ſecundum dubium.C.de ſacroſ.eccle. Idem.

222 Teſtamentũ ſolenne & perfectũ,non reuocatur per poſterius teſtamẽtũ imperfectũ minus ſolẽne, vtputà factũ ſine ſcriptis corã teſtibus,corã quibus teſtator dicit ſe tales hæredes inſtituere:quia cùm primũ perfectũ ſit, nõ poterit reuocari per alterũ imperfectũ,etiãſi producatur charta in qua teſtator eã voluntatẽ declarauit:hoc aſſerit Oldrad.conſ.119. fallit tamen ſi tria concurrant, primũ quòd in illo primo teſtamẽto fuerint inſtituti extranei, ſecundũ quòd in ſecundo teſtamento fuerint inſtituti veniẽtes ab inteſtato:tertiũ, quòd in ſecũdo interuenerint ſaltẽ quinque teſtes.& de hoc eſt tex. ſingul.in l.hac cõſultiſſima.§. ſi quis autẽ. C.de teſtam. Bellac.

223 Teſtamentum ſecundum ad pias cauſas præualet primo cum clauſula derogatoria,etiam quòd in ſecũdo nulla derogatio in ſpecie vel in genere fiat de dicta clauſula,nec de teſtamento.idem ſi ſecundum ſit inter filios,ſecundum cõmunem per Burſ.conſ.47.nu.11.& 12.lib.1. & vide quæ idem ſcribit conſ. 55. num.13.num.15.num.16.eod. Idem.

224 Teſtamentum primum in quo inſtituta fuit pia cauſa, & adhibiti plures teſtes,reuocatur per ſecundum, in quo pariter pia cauſa inſtituitur cum duobus tantũ teſtibus,quod ſecundum ſubſiſtit,ſecundum cõmunem per Burſ.conſ.47.n.9. lib.j.& vide quæ idem ſcribit conſ.55.n.13.nu.15.nu.16. Idem.

225 Si duo teſtamẽta reperiãtur eadẽ die cõfecta,& eodẽ tempore,& nõ appareat de eorũ prioritate, neutrũ illorũ valebit propter incertitudinem.arg.l.duo ſunt Titij.ff.de teſt.tut.communẽ dicunt Cyn.in l.hac conſultiſſima.§.ſi quis.C.de teſt.Iaſ.in l.fin.C.de edicto diui Adria.tollendo.Boer. deci.311.num.3.Curt. iun.in 1.vlt.n.79.C.de edict. diui Adriani tollend. E. Suarez.

226 Teſtamenta duo ſi inueniantur facta in vno die, neu-

trum valet propter incertitudinem. Boer. *deciſ.371.nu.3.* communem dicit. vide limit. per Dec. & Iaſo. *in l.fi. C. de edic. diui Adr. tol.* Villal.

Didacus Perem. *in addit. ad ſecuram. in l. quoniam. ff. de acquir. poſſ. nu.92.* vult dicere, quod ambo hæredes ſuccedant, per *l.3. titul.14. part.6.* quæ lex mihi non probatur. Verba enim legis ſunt, *Y ſi ambos moſtraren que han ygual derecho en los bienes del finado ambos deuen ſer metidos en poſſeſsion dellos ygualmente:* nõ quòd lex requirat, quòd ambo demonſtrarent de ſuo iure, & ſic requiritur quod ambo habeant ius, ſed nullum habent propter incertitudinem. *arg. l. duo ſunt. ff. de teſtam. tut.* & lex debet intelligi, quando vel ſunt conſanguinei in æquali gradu, vel æqualiter probatur per teſtes de iure proprio, ſed cogita.

Intellige autẽ illã cõmunem, quãdo hæc incertitudo nõ poteſt vitari, vel per horã, vel per momentũ, ſi tamen de tẽpore anteriori poteſt conſtare qualitercunque, teſtamentum prius valet. Anto. Gomez. *in l.xlv. tau. nu.148.* magis com. dicit ex Barto. Paul. & doctor. *in l. ex pluribus ff. de ſolut. ſomb.*

Vni primo, niſi vnus ex illis iam poſſideret: *Idem ibi nume. 149. ex gl. in l. ſi eum actum. ff. de nego. geſt.* & Bald. *in l.j. C. quando prouoc. non eſt neceſſ.*

Vni ſecũdò, ſi vnus ex inſtitutis eſſet de veniẽtib. ab inteſtato, idẽ *ibi* com. dicit ex gloſ. *in l. ſi prius. ff. de contr.* Villalob.

227 Clauſula derogatoria appoſita in primo teſtamẽto, ſi nõ derogatur expreſsè, nec reuocatur in ſecũdo: primũ nõ tollitur per 2. iuxta cõmunem per Burſ. *conſ.47.n.1. lib.j.* Quæ clauſula derogatoria appoſita in primo teſtamẽto nihil facit, quãdo apparet in ſecundo teſtatorẽ voluiſſe mutare illud, licet in eo reuocatio dictæ clauſulæ nõ fiat, ſecundũ communẽ per eundẽ Burſ. *d. conſ. n.20.* poſt Clar. *§. teſtamentũ. q.99. ver. caterùm hac concl.* cui adde, quòd arbitrariũ eſt iudici cauſas cognoſcere & admittere, ex quibus mutatio prioris voluntatis præſumi poſſit, quã mentẽ teſtantis etiã duobus teſtibus probari poſſe volunt Docto. alleg. per Burſ. *d. conſ.47.n.20.* dummodò de pœnitentia clauſulę derogatorię per teſtatorem declarata, & quòd velit ſecundum tenere deponant. Bellacomb.

228 Teſtamentum ſecundum, in quo eſt clauſula, non obſtãte quocunque alio teſtamento, ſub quacunque forma verborum concepta, irritat primum, & ſi in eo clauſula ſit derogatoria. Aret. *cap.1. de reſcr.* com. dicit.

*A*mplia, ſi conſtat quomodocunque quod teſtator voluit mutare voluntatem. *I*oan. Duran. *in arte teſtan. titul.10. cau.1.* commu. dicit.

Concur. cum *l.22. titul.1. part.9.* & vide *l.44. in ord. tau.* loquente de eo, qui fecit maioricatum. B. Villal.

229 Clauſula omni meliori modo, &c. & hoc ſuum vltimũ teſtamentum valere voluit, &c. appoſita in teſtamento operantur derogationem ſpecialem ad primum teſtamentum, ſecundum communem per Burſar. *conſ.47. nu.21.23.* & eò magis addita copula, & omni meliori modo, &c. Idem.

230 Quæro, Generalis conſuetudo eſt notariorũ circa appoſitionẽ clauſularũ in teſtamentis: ſi non valet iure teſtamenti in ſcriptis, valeat vt nuncupatiuũ, & ſi non iure teſtamenti nũcupatiui, iure codicillorũ, ſeu cuiuſcunque alterius volũtatis, ſeu omni meliori modo: *A*n eiuſmodi clauſula ex cõmuni cõſuetudine cenſeatur, vt conſueta fuiſſe appoſita in teſtamẽto, licet in eo non appareat? Reſp. Recepta & cõmunis Doctorũ ſententia eſt, quòd talis clauſula non attendatur, nec habeatur pro expreſſa: Námq; procedit potiùs de conſuetudine notariorum, quàm teſtatorum, & ſic potiùs de conſuetudine notarij, quàm quòd ita teſtator expreſſerit, vel ita fuerit de eius mente. *I*ta tenet Bart. *in l.1. C. de iure codicill.* Et hanc eſſe communem opinionem firmat Curtius iun. *conſ.101.* Barba. *inter cõſilia Curt. ſenioris, conſ.47. incipien. ſapienter optimus.* quos refert Thom. Gramm. *deciſ.62. nu.22.* Debet igitur talis clauſula apponi, teſtatore ſic ordinante, & volente. Mich. Graſſus.

231 Notarius cenſetur Rogatus apponere clauſulam codicillarem in teſtamento tanquam conſuetam apponi, teſte *A*lex. *conſ.53. nu.11. lib.vij.* vbi alleg. *l. fi. C. de fideiuſſ.* Chærian.

232 *L. fi. C. de codicill.* prohibens amplexum codicillorum, quando quis ſuccubuit in via teſtamenti: procedit in actore, non autem in reo, qui poteſt opponere plures exceptiones: & ideo ſi exceperit de teſtamento, & non valeat teſtamentum, poterit dicere quòd valet iure codicillorum, teſte *A*fflict. *deciſ.134. num.2.* *I*dem.

233 Clauſula non ideò appoſita cenſetur, quia ſit conſueta: vt verum & magis receptum aſſero ex iis, quos laudãt Didac. Couar. *libr.j. reſol. ca.15. n.9.* Rip. *in c. cum M. n.42. de conſt.* Apoſtill. ad *A*lex. *conſ.28. lib.vj.* Soci. *in l. Gallus §. idem credendum. ad fin. ff. de liber. & poſthu.* Tiraq. *in tracta. de conſtit. vlt. parte,* & ſi perperam contrariam effutiuerint Bald. *in l. vlt. C. de fideiuſſ. ad fi.* & Iaſ. *in l. vt liberis. C. de collat. & in l. certi conditio. §. ſi nũmos ff. ſi certum petat.* Fel. *in cap. ex literis de fide inſtrum.* Vnde neque clauſula codicillaris appoſita cenſebitur ſi omittatur: vt rectè memoriæ prodidit Vigl. *in §. maſculo. Inſtitu. de pupil. ſubſtit.* nec ſtipulatio in inſtrumẽtis ſubaudietur, vt poſt Bald. Nouell. in literas miſit *I*aco. de Nig. *in rub. num.20. ff. de verb. oblig.* E. Suarez.

234 Clauſula codicillaris operatur, quòd quando teſtamentum redditur inualidum, ſuccedentes ab inteſtato, mediante dicta clauſula, cẽſentur rogari reſtituere hæreditatem ſcripto hæredi in teſtamento. *l. poſthumus. §. fi. ff. de iniuſt. rupt. teſtamen.* & tradit Barto. *in l.j ff. de iure codicil. poſt n.2.* & per Ruyn. *in cõſ.57. primò quæritur, &c. & n.8. 3. vol.* Ac hanc opinionem in terminis noſtris, maximè quando clauſula codicillaris eſt plena, & omnes caſus etiam futuros reſpicit, videtur firmare Ang. *in auth. ex cauſa. n.11. C. de lib. præter.* vti ita ibi Ang. allegat, & hanc opinionem ſequitur Curt. iun. *n.75.* qui etiam idem voluit *in l.j. n.5 ff. de inoffic. teſtamen.* eãdem opinionem firmat *A*lex. *in l. ſi patrom. §. fi. verſ. aliud eſt videndum. ff. ad Trebellia.* prout eum refert, & ſequitur *A*fflict. *in deciſ.125. ſoror dixit. &c. nu.4.* Et rect. intuenti ita videtur voluiſſe Paul. de Caſt. *in l. Titia filia in fin ff. de inoffi. teſtament.* Quando dicit, poſſe peti & per *auth. ex cauſa. C. de lib. præter.* & per petitionem, ſcilicet vigore clauſulæ codicillaris, vt per eum. Et licet ipſe dicat magis ſibi placere primum modum, tamen loquitur reſpectu legatorum particularium, ſed reſpectu vniuerſalis fideicommiſſi aliud ſentit, vt eum intelligit, & adducit Socinus iunior *in conſ.87. nu.16.* vbi alios allegat idem tenentes, dicens hanc opinionem eſſe magis communem. *in 4. vol.* E. Muſcul.

235 Clauſula codicillaris operatur, vt ſuccedens ab inteſtato, & ſic qui vt præteritus, rumpat teſtamentum, ſiue nullum dicat, teneatur reſtituere per fideicommiſſum inſtitutis in teſtamento, quæcunque eis relicta ſunt. *l. eam quam.* & ibi doct. *C. de fideicom. l. ſi patrom. §. fi. ſecundum intellectum Hugol. ff. ad Trebel.* Et plenè tradunt Bar. & alij *in l.j. ff. de iure codicil.* cum concordantibus per Socinum iun. *in conſ.3. n.27. vol.4.* vbi cõmunem eſſe atteſtatur. Et ita in terminis firmat *A*lex. *in conſ.123. n.8. vol.1.* vbi etiam dicit, quòd hoc procederet etiã, quod teſtator præteriiſſet eos liberos, quos habere ignoraſſet, cùm de illis ſaltem in genere cogitauerit, vt per eum, qui plures etiam authoritates allegat, videre licet. E. Muſculus.

236 Clauſula codicillaris efficit, vt ſucceſſor ab inteſtato cẽſeatur obnoxius reſtituendo ſcriptis hæredibus in codicillis, vt commune dicũt *A*lex. *conſ.19. lib.6.* Io. Dilect. *de arte teſtan. tit.3. cau.1. nu.4. & tit.11. caut.1* E. Suarez. & Vezinus.

237 Clauſula codicillaris non facit, quin agnatione poſthumi teſtamentum rumpatur. commune ait *A*nt. Rub. *conſ.112.* E. Suarez. & Vezinus.

238 Clauſula codicillaris efficit, vt quod iure recto valere nequit, iure fideicommiſſi valeat, & ſi aliquo tempore iure recto valere potuerit, commune enunciat Rip. *in l. Centurio. nu.79. ff. de vulg.* E. Suarez. & Vezin.

239 Clauſula codicillaris habet locum, cùm ex pręteritionis cauſa teſtamentũ euertitur, vt frequẽter doctoribus probari miſerũt in literas Paul. *n.15.* Iaſ. *n.22. in auth ex cauſa. C. de libe. prater.* Ang. *in §.1. Inſtit. de codic.* Iaſ. *in auth. nouiſsima. n.24. C. de inoffic. teſta* Dec. *conſ.490. n.10 verſi. ſimile non obſtat.* Io. Dilect. *de arte teſt. in titul.3. caut.1. n.4.* Ant. Gomez. *in l.3. Taurin. 78.* & vide infrà in materia præteritionis. E. Suarez. & Vezin.

240 Clauſula codicillaris futurũ reſpiciẽs, operatur fideicõmiſſum in teſtamẽto præteritione annullato, ſi teſtator ſuperuixerit per longũ tẽpus, nec mutauerit, vel mutare voluerit, ſecundũ cõmunem per Burſat. *conſ.89. nu.49. lib.1.* Bonac.

241 Clauſula codicillaris per verba futuri temporis in teſtamento rupto, præteritione poſthumi ignoranter poſita operatur fideicommiſſum: ſecùs in rupto per querelam, cùm nec legata ex eo debeantur, ſecundum communem per Burſat. *conſ.15. num.4. lib.1.* *I*dem.

242 Clauſula codicillaris operatur, vt omnia relicta in teſtamento debeantur à venientib. ab inteſtato, ſecundum communem per Burſat. *conſil.88. num.22. libr.1.* poſt Rol. *conſil.71. nu 57.*

numero 57.lib.ij. Idem.

243 Clauſula codicillaris an habeat vires ſuas in legatorum conſeruatione rupto teſtamẽto natiuitate poſthumi,vel eius dẽ præteritione?Dic,vt per Rom.cõſ.122.2.dub.& cõſ.181.Quid autẽ in ſubſtitutione facta filiæ præteritæ à primo gradu, an cõſeruetur per auth.ex cauſa?& vide Rom.conſ.516. col. vlt.cir. med.n.10.Quid in ſubſtitutione pupillari?& diſtingue,vt per Rom.d.conſ.181.516.col.fi.poſt med.cui adde magis cõmunẽ opi. eſſe,quòd legata nõ debeantur filio præterito teſtamentũ impugnanti,ſecundũ Iaſo.d.auth.ex cauſa.n. 14. & ſeq. Bertran. conſ.201.col.2.lib.1.in antiq.Gerad.conſ. 49. 8.dub. quòd autem ſubſtitutio pupillaris cõſeruetur per d.auth.ex cauſa.no. Rõ. d.conſ.516.in fin.de quo etiam per Iaſo.d.auth.col.7.ver.2 videndum,cui aduerſatur Caſt.in vl.q.tenen.contrarium.vide tamẽ Alex.in l.1.§.fi.glo.fi.ff.de vulg.Rom.d.conſ.181.Quid de fideicõmiſſo vniuerſali , an illud conſeruetur?& pro affirmatiua ſtat Iaſ.d auth.ex cauſa.col.6.ver.quintò limita.Pariſ.conſ.60.n.11.li. ij.vbi alleg.Rom.d.conſ.181.vbi nihil hoc decidit. Idem.

244 Clauſula codicillaris in teſtamento poſita futurũ reſpiciens,operatur fideicommiſſum filio poſthumo præterito , ſi non adſit mens teſtantis pro filio, ſecundum magis communem per Burſat.conſ.89.nu.41.lib.1.quam codicillarem clauſulam ex mente teſtantis , non ex ſtylo notariorum appoſitam cenſerit,ex magis communi ſcribit idem Burſat.d.conſ.poſt n. 41.de qua diſputat idem conſ.15.nu.11.vſque ad 15. Idem.

245 Clauſula codicillaris appoſita in teſtamento ſemper habet vim fideicõmiſſi vniuerſalis,quocũque modo teſtamentũ irritetur,vel ex defectu ſolẽnitatis,vel ex cauſa præteritionis aut exhæredationis filij teſtatoris.Bart.in l generaliter.§.ex teſtamento.ff.de fideic.libert.Bart.in l.ex ea ff.de teſta. Paul. Caſtr. conſ.411.1.parte.Bar.conſ.139.vol.2.Dec.conſ.490.n.10. verſ ſimile non obſtat.Paul.Caſtr.n.15.Iaſ.n.22.in auth.ex cauſa.C.de liber. præterit.Angel.§.1.Inſtit de codicil.Iaſ.in auth.nouiſſima.n.24.C. de inoffic.teſta.Ioan.Dilect.de art.teſtãdi.tit.3.caut.1.n.4.& operatur etiã ea clauſula vbi teſtamentũ efficeretur caducũ, vt ſi hæres viuo teſtatore moriatur. Dec.conſ.240. & ideo ſi filius à patre prætereatur in ſuo teſtamento , in quo eſt ea clauſula codicillaris,tunc filius cẽſetur in vim illius clauſulæ codicillaris,grauatus reſtituere hæreditatẽ ſcriptis hæredibus iure fideicommiſſi:& ſic operatur vt ſuccedens ab inteſtato cenſeatur grauatus reſtituere hæredi ſcripto in eo teſtamẽto , illud in quo directè erat hæres inſtitutus.l.quærebatur.§.vtrum.ff.de milit.teſtamento:Alex.conſ.161.n.3.vol.2.Iaſ.in auth.ex cauſa.& ibi Curt.iun.n.76.C.de liber.præterit. & operatur etiam ea clauſula vt legata quæ ex teſtamento non poſſunt deberi, debeantur ab inteſtato. Deci.conſ. 242.& plenè Alexan. conſ.50. in 6. vol.& ſic operatur ea clauſula,vt rumpens teſtamẽtum teneatur ſcriptis hæredibus hæreditatem reſtituere,dempta ſua legitima.& hoc ſiue ſciebat teſtator vxorem ſuam grauidã,ſiue ignorabat.Alexan.ibi,nu.9.Et eo caſu filius præteritus non detrahet niſi vnam quartam,cùm eo caſu purè cenſeatur grauatus.Iaſo.in l.ſi filius nu.13.de liber.& poſthu. Bellacomb.

246 Clauſula codicillaris ſuſtinet in vim fideicommiſſi,teſtamentũ nullũ præteritione filij etiã nati , ſecundùm magis cõmunem per Burſa. conſ.94.n. 4.lib.1. vbi quòd ea clauſula, dato quòd teſtamentum eſſet nullum filij præteritione,ſuſtineretur tamen in vim fideicommiſſi, & filius cẽſetur rogatus reſtituere inſtitutis in illo,iuxta diſpoſitionem auth.ex cauſa. vbi Iaſ.& alij C.de lib.præter.Alex.conſ 26.vbi de cõmuni, cõſ. 37.vbi de magis cõmuni.lib.1.etiam in filio iam nato præterito,Dec.conſ.228.490.quo tamen caſu filius legitimam & Trebel.detraheret ſecundum aliquos.Soc.iu.conſ.105.n.5.lib.1. vel ſecundum alios ex magis communi legitimã tantum.Dec.cõſ. 320.Guid.Pap.q.52.513.Cur.conſ.156.Burſat.conſ.15. n.3. d.conſi. 92.nu.5.vbi etiam n.6.dicit ſecus in teſtamento rupto per querelam:quia in illo dicta clauſula nullum penitus nec quo ad legata fideicommiſſum inducat.l.Titia.ff.de inoff.teſt.Fulgo.conſ. 71.ſecundum communem per Burſa.d.conſ.15.poſt n.3.Rol.cõſ. 87.n.12.lib.3.vbi quòd teſtamentũ inofficioſum ex clauſula codicillari non conſeruatur, ſecundùm cõmunem per eum ibi.

247 Clauſula promiſit non contrauenire,ſuppoſita ſcientia fideicommiſſi,tollit fideicommiſſum,ſecundum communem per Burſat.conſi.86.nu.13.lib.1.

248 Clauſula,promittens ratum gratum, maximè cum iuramento in diuiſione, fideicommiſſum tollit , ſecundum communem per Burſat.conſi.86.num.17.lib.1.

249 Clauſula codicillaris habet vim fideicommiſſi : etiam teſtamento nullo cauſa præteritionis.communem dicit Dec. conſ.490.nu.10.ver.ſimile non obſtat. B. Villal.& Vezinus.

250 Clauſula codicillaris per verba futuri temporis appoſita,operatur,quòd in fideicommiſſum inſtitutio reſoluatur:& ſuccedẽtes ab inteſtato hæreditatem ſcriptis hæredibus reſtituere teneantur.Communem dixerunt Alex.conſ.142.vol.2.& Philip.Cor.conſ.225.vol.3. I. Fich. & Vezinus.

251 Clauſula codicillaris facit vt etiã teſtamẽtũ,in quo filius eſt præteritus ſuſtineatur in vim codicilli:com.dicit Io.Clar. Sen.§.teſtamẽtũ.q.46.cõtrariũ dicit Signorol.cõſ.171. Pi. Fich.

252 Clauſula codicillaris,ſi nõ valet,&c. operatur quòd ſucceſſor ab inteſtato cenſeatur grauatus reſtituere ſcriptis hęredibus in codicillo.Alex.conſ.19.vol.6.Dec.conſ.205. Ioan.Duran.de arte teſtan.tit.3.caute.1.num.4.& tit.11. cautel.1.Socin. in l.cum filio.ff.de leg.1.communem dicit. Vezin.

253 Clauſula codicillaris,nõ facit quin teſtamẽtũ rũpatur ob natiuitatẽ poſthumi.Anto.Rube.cõſ.112.com.dicit. Vezin.

254 Clauſula codicillaris operatur effectum in teſtamẽto in quo poſthumus eſt præteritus,etiam ſi poſt teſtamentum poſthumus natus fuerit,& validabitur teſtamentum per eã clauſulam codicillarẽ.& hanc opinionẽ cõmunem & magis ęquã aſſerit Iaſ.in auth.ex cauſa.C.de libe.præte. & quã veram putat Gulíel.Bened.in repet.cap.Raynutius in verbo, in eodem teſtamẽto.el primo.n.247.quod procedit vbi filius à patre ſcienter fuerit præteritus:quod ſi ignoranter per teſtatorem fuerit pręteritus,quia ignorabat vxorem ſuã prægnãtẽ tẽpore teſtamẽti, & eo caſu talis clauſula nihil poſſet operari,niſi ea clauſula codicillaris fuiſſet appoſita,tam ſuper verbo præſentis temporis,quàm futuri.Communem dicit Clar. §.teſtamentum.quæſt. 46.verſ.contrariam autem ſententiam.vbi alleg.Bar.in l.3.n.10.ff. de iur.codicil.& quam etiam cõmunem dixit Barb.conſ.60.col. 10.lib.4.quẽ refert & ſequitur Curt.iun.in auth.ex cauſa.n.70. Io.Dilect.de arte teſtand.tit.30.caut.10.n.3.Et ſi teſtator ita dixerit,ſi teſtamẽtum meum non valet,aut non valebit iure teſtamenti,valeat iure codicillorum : nam tunc propter verba futuri temporis videtur teſtator de futuro poſthumo cogitaſſe.Bened. eo loco quo ſuprà.& idem ſi teſtator teſtamento facto,& demùm nato poſthumo pater ſuperuixiſſet, ita vt habuerit facultatem mutandi teſtamenti,quod tamen non mutauit:tunc enim ſi non mutauerit, cùm habuerit facultatem illud mutandi,videtur decedere cũ eo teſtamento:& eo caſu clauſula codicillaris operabitur ſuũ effectũ in perſona poſthumi,vt per Ben.loco quo ſuprà , etiã ſi non appoſita ſit ea clauſula,ſi non valet iure teſtamenti,valeat omni alio modo quo poterit valere.Corn.conſ.133.in 3.vol. Bellacomb.

255 Clauſula codicillaris,licet teſtator non cogitauerit aliquos ſibi poſthumos naſcituros:ſufficit tamen quòd in genere cogitauerit aliquos ſibi in futurũ naſci poſſe , & caſu quo quis naſceretur, & conſequenter teſtamentum rumperetur: voluit ſuam voluntatem in vim codicillorum ſuſtineri, teſte Rom.conſ.122.col.2. cir.med. cui adde , quòd in ea difficultate vix diſcerni poteſt quænã ſit cõmunis opinio,ſecũdùm Dec. conſ.490.col.2.Cur.iun.conſ.156.n.12. quidã enim dixerunt nõ ſufficere teſtatorẽ in genere de poſthumis cogitaſſe , neque hac in re codicillarẽ clauſulam aliquid operari,ſiue per futuri temporis verbum cõcepta ſit,vt cõmuniter doct.no.Ang. conſ.vlt.quem ſequitur Iaſ.in auth.ex cauſa.col.antepen. & ſeq. verſ.ego autem dico.C. de lib.præter. vbi ſecundum eam opinionem æquam,iudicatum fuiſſe dicit Mediolani.

Cõtrariã tamẽ magis cõ.dicũt Rom.d.cõſ.122.Alex.d.auth. ex cauſa.cõſ.123.col.pen.lib.1.cõſ.30.lib.3.Rip.in l.ſi vnquã quæſt. 21.vbi etiã Tiraq. ſecundùm quam iudicatum fuiſſe in Rota teſtis eſt Caſſian.Put.tit.de teſtam.deciſ.7. Bellacomb.

Et an d.auth.ex cauſa locũ habeat in teſtamento rupto natiuitate poſthumi?Dic,vt per glo.in l.1.C.de poſth hær.inſt.quæ tenet quòd non,cuius contrariũ ſcribit Bart.in l.filio præterito. ff de iniuſt.rup.& hanc com.dicit Iaſo.in d.auth.ex cauſa.col.3. ver.ſecundum dubium.quæ locũ habet quando teſtator de poſthumis cogitauit:ſed ſi teſtator poſthumum ideo præterit, quia de ipſo non cogitauit,an d.auth. locum habeat? Dic, vt per Rom.d.conſ.122.2.dub. Bellacomb.

256 Teſtator quemadmodum poteſt aſſerere in ſuo teſtamento pro eius validitate,ſi teſtamentum non valet vt teſtamentum,valeat vt valere poteſt.l 1.ff.de iure codicill. ita pari-

formi-

formiter per æquipollens idem eſſet dicere,& aſſeuerare per eundem teſtatorem, volo quòd valeat teſtamentum ipſum iure legitimo.l.codicillis.§.fin.ff.de leg.2.

Imo paria forent rogare venientes ab inteſtato,ſeu dicere: ſi non valet iure teſtamenti,iure codicillorũ valeat. ſec.Gloſſ. & Doct.in l.ſi iure.C.de teſtam.manumiſ.& Guid.Pap.deciſ.383.

¶ Ex quo clauſula codicillaris in teſtamento appoſita tantum ſignificat,quantum dicendo, ſi legata non debentur ex teſtamento,debeantur ab inteſtato.teſte Bart.in l.quia autem.in 3.notab.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti ab inteſtato, vel alio modo poſſideat hæreditatem,& in l.j.col.j. eod.tit. & Bald. in rub. col.2.C.ſi omiſſa ſit cauſa teſtamenti.

Nec non clauſula ipſa codicillaris,ſi nõ valet iure teſtamẽti,valeat iure codicillorum, appoſita in teſtamẽto inualido, facit venientes ab inteſtato videri grauatos de reſtituendo hæredi ſcripto, & pariter deberi legata ab eiſdem venientibus ab inteſtato.l.ex ea.§.1 & ibi Gloſſ.Bartol.Paul.Caſtrenſ. & Aretin.ff.de teſtament.Old.conſ.138. Bart. Bald. in vltima q. & alij omnes in auth.ex cauſa.C.de liber.præter.Paul. Caſtren. in l.j.in fi.C.de poſth.hæred.inſtitu.Alex.in l.certi.C.de teſtamen. milit.conſ.16.vol.j.& conſ.42.col.fi.vol.2.Rui.conſ.83. col.3. vol.3. Iaſ.conſ.104.col.penult.vol.4.Dec.conſ.228.col.j.conſ.242. colu.j. conſ.369.col.fi.conſ.431.col.fi.& conſ.504.col.2.Pariſ. conſ. 26.Ex tenore teſtamenti nu.49.conſ.50.Teſtamentum vt dicitur conditũ. conſ.61.Licèt aliàs nu.19.& conſ.64.Prima facie nu. 13. vol. 2 & conſ 3.nu.10.vol.4.Dec.col.7.& Zuch.nu.102.in l.poſthumo.C.de bon.poſſeſſ ſecun.tabul & Cagnol.in d.authen.ex cauſa.nu.131.& ſeq.& 138.vbi planum facit iſtam eſſe communem opinionẽ.

Nam illa clauſula codicillaris in teſtamento appoſita,nihil operatur in vulgari ſubſtitutione, in qua non intelligitur fideicommiſſaria,vt notat atq;ſubtiliter diſcurrit Dec. in l.fin. nu.18.C.de edict.diui Adrian.tollend.cuius opinio merito quidem communiter reprobatur, prout contrarium firmauere Paul.Caſtrenſ.Corn.Fulgoſ.& alij omnes in l.ſi frater.C.de fideicom.& Rip.cum aliis aggregatis per eum in l.Lucius, num. 44.ff.de vulg.& pupil.ſubſtit. & Fulgoſ. & cæteri iuris interpretes in l.leges.C.de collat.

Imò ſubſtitutio reciproca propter vim clauſulæ codicillaris,valet vtique in vim fideicommiſſariæ.ſecun. magis com. opin.omnium in iure Scribentium,teſte Fulgoſ.Paul. Caſtr. & Corn.in l ſi fratres.C.de fideic.& Soc. conſ.6.volu.3.& amplè diſputat aduerſus Deci. contrariũ aſſeuerantem, Lancellot. Galiaul. in repet. l. Centurio, numer.256. ff. de vulgar. & pupil. ſubſtit.

Vndè vbicunque ſubſtitutio,vel inſtitutio, quæ valere non potuit à principio,nec valuit,nec valere potuit vt directa,valet vt fideicommiſſaria.ita Gloſſ.Bart.Bald.col.11.verſ.Item ex iſta Gloſſ.Angel.Imol.& Iaſ.nu.19.& ſequen.in l. verbis ciuilibus.ff.de vulgar.& pupil.ſubſtitut.vbi prorumpit etiam iſtam eſſe communem opinionem,& format duas cõcluſiones pro facilitanda præſenti materia.& huic ſententiæ inhęrent quoque Anton.Imola.Gulielm.Benedict.& Bero. in cap.Raynutius,de teſtam.& Paul.Caſtrenſ.conſ.59 Et licèt Matthę ſil. ſingul.140.Nota mirabilem doctrinam.inclinet in contrariam partem:tamen contra eum,& ſequaces extare communem Scribentium ſcholam atteſtatur ibi expreſsè Gabriël Sarayna in add.

Et ſic clauſula codicillaris appoſita in teſtamento,refertur indubitanter ad omnia quæ in teſtamento continentur,facit que ac operatur vt ſubſtitutio,quę directò valere iure nõ poteſt,iure nempè codicillorum valeat. ita Bald. & alij omnes in d.l.verbis ciuilibus. Anchar.conſ.27.in 2.dub.Soc.conſ.12.vol.3. Curt.iun.conſ.48.nu.10. & ſequen.& conſ.139. circa fin. Celſus Hugo.conſ.20.In præſenti conſultatione,ſub numero 58.& Crauet. conſ.22.nume.8.volum.1.vbi nuncupat iſtam opinionem communem eſſe:licèt Dec.& malè contrarium aſſeueret conſ.218. & conſ.248.

Et hinc ſciendum eſt,hodie ceſſare innumerabiles propè difficultates,caligines,atque nubeculas,in quibus iuris interpretes longo ſtudio,& ſanguineo ſudore ſe occuparunt pro illis extricandis,propter clauſulam illã codicillarem, qua in practica vtuntur in omnibus teſtamentis, aſſerentes teſtatorem ſubſtituere vulgariter,popillariter, & per fideicommiſſum:quę clauſula re ipſa reputatur maximi momenti,& effectus. atteſtante Dilecto de arte teſtãdi,titul. 5. de ſubſtitutionibus,cautela 2.num 2.Ant.Anguſola conſ. 38. Et ſi receptior ſit ſententia nu.12.lib.6.Cęphal.conſ.134.In præſenti conſultatione,nu.3.vol.j.quàuis notarij illã in teſtamẽtis apponentes,eius vim,ſubſtantiam,& virtutem nullatenus intelligant. vt tradit Bald.& Iaſ.in l.iam hoc iure.ff.de vulg.& pupil.ſubſtit. Soci. conſ.290. quoniam præſens,& Scuer.in l.precibus,col.25.concluſ.13. C.de impub.& aliis ſubſtitut.ſunt enim tunc expreſſa vulgaris pupillaris,& fideicõmiſſaria,de quibus dubium non erit.

¶ Et quod notarius aliquando non intelligat iſtam clauſulam vulgariter,pupillariter,& per fideicõmiſſum, colligitur apertiſſimè,vbicunque ea in teſtamento apponitur,& tamen tunc nullus pupillus extat:& eo nempè caſu nihil debet operari.atteſtante Galiaul.in l.Centurio,nu.418.ff.de vulg. & pupil. ſubſtit.& Nauizan.conſ.53.Vbi Chriſt⁹ nõ eſt fũdamẽtũ,ſub n.16.

Sed vbicunque ſimpliciter appoſita foret eadẽ clauſula codicillaris in teſtamento,controuertitur inter Doct.num cẽſeatur inquam appoſita de notariorum conſuetudine,vel ex teſtatoris voluntate?& finaliter,quòd tunc appoſita extet ex voluntate teſtatoris,voluit apertiſſimè Bar. in l.1.ff.de iure codicill.& Illuſtriſſimus Cardin.Albanus in lucubrat.ibi,nu.8.vbi aſſignat rationem Tiraq.in l.ſi vnquam,in præfat.num.132.& 166.C.de reuocand.donat.& Iacob.Philipp.Port.ſeu potius Anton. Gabriel. cum magna catherua Doctorum relata per eum,in concluſ.18.libro 4.vbi refert alios contrarię claſſis Scribentes,fateturque communem opinionem fore, & explanat eam procedere , vt clauſula ipſa codicillaris magis ponatur de conſuetudine,quàm de volũtate teſtatoris,niſi fuerit perlectum teſtamentum coram eo, & ita firmat etiam Gomez. deciſione 88.lib.1.& Berous conſ.16.Primum,nu.13.vol. ſecundo. vel niſi etiam teſtamentum reperiretur ſcriptum manu propria teſtatoris:tunc equidem operaretur abſq; dubio aliquo effectum ſuum,vt voluit conſulendo Pariſ.conſ.60. Prima facie dicendum videtur,ſub nu.27.& ſequent.vol.2.

Nam teſtamentum,propria manu teſtatoris ſcriptum, non tamen coram notario,& teſtibus publicatum, valet,& tenet etiam ad pias cauſas.ita Cardin.Put. deciſione 440.lib.1.& docuimus pleniori manu quoque infrà,in opinione.880.Teſtamẽtum,imperfectum,lib.3.Vel niſi finaliter agatur de leui pręiudicio.vt concedit Cæphal.conſ.25.Mora in præſenti caſu,ſub n. 39.volum.1.

Et poſtremo inter cæteros effectus omnes ſcaturientes ex ipſa clauſula codicillari,vnus eſt iſte ſatis vtilis, vt quotieſcũque appoſita foret in teſtamẽto iſthæc clauſula,cenſeatur vti que tunc conceſſa,dubio procul facultas ſubſtituto veniendi ex quocunque ſubſtitutionis capite voluerit.l.recuſare. § Titius.ff.ad Trebel.vbi ſubſtitutus cogere valet grauatum hæreditatem adire,& illam ſibi reſtituere.

Et conſequẽter omiſſa vulgari eligere, amplectiq́ue poteſt ad ſui libitum fideicommiſſariam.ſecun. Polit. in tractatu de ſubſtitutionibus,ſub rubr. de compendioſa,colum.fin.Socin.conſilio 20.colum.6.& ſeq.volum.1.Bartol.in l.Centurio. ff. de vulgaribus & pupil.ſubſtitut.cui aſſentiuntur ibi Galiaul.colum. 97. & ſequent.& Aquenſ.colum penult. & Ripa num.171. aſſerentes iſtã eſſe communem opinionem,& Socinus etiam conſilio 290.colum.fi.volum.2.

Et quemadmodum prudenter agit teſtator in apponendo, ſeu apponi faciendo clauſulam codicillarem in ſuo teſtamento,ſtante eius virtute quàm maxima:ita pariformaliter prudentiſſimè quidem ageret, vbicũque apponeret teſtator ipſe etiam in eodem teſtamento alteram clauſulam, quòd voluit illud valere omni meliori modo quo poteſt, &c. teſte Marſilio ſing.36.Clauſula omni meliori modo.in princ.Card.& Imol.in cap.ex literis,de offic. deleg. & in cap. cum ex officij, de præſcrip. Imol.in l.cum pater.§.filius matrẽ.ff.de lega.2.& Pariſ.cõſ.61.Licèt aliàs num.25.vol.2.

Nam iſthæc clauſula re ipſa operatur pluſquàm clauſula codicillaris,& operatur,producitque hunc effectum, ac ſi dicatur iure inſtitutionis relictũ ſit filio.ita Bald in l quoties,col.2. C.de hæred.inſtit.Dilect.cum aliis aggregatis per eum,in tract. de arte teſtandi,tit.3.de liberis inſtit.vel exhæred.cautel.1.n.6.Pariſ.conſ.50.Teſtamentum,vt dicitur conditum,nu.9.& ſeq. vol.2. Pet.Ant.Anguſola conſ.14. Poſthumus alienus iure inſtitui põt, nu.2.& ſequent.libro 6.& Bellon.conſ.85.nu.2.

Quoniam clauſula omni meliori modo in teſtamentis appoſita,operatur dubio procul,quòd verbum relinquo importet inſtitutionem.ſecundùm Paulum Caſtrenſem conſilio 323. Super primo puncto,numero 3 volum.1. Baldus in dict a l. quoties,

colum

vol 2. Raph. Cum. in l. his verbis. ff. de hered. inſtit. Alex. in l. nam quod, §. non omnis. ff. ad Treb. Fely. in c. cum ſuper, poſt nu 10 ver. Secundus effectus, extra de of. deleg. & Marſ. in d. ſing. 36. poſt prin.

Eſt bene verum, quod hæc clauſula codicillaris in tribus caſibus, licèt nõ apponatur: tamẽ ſemper illa intelligitur appoſita. Primò ſi in teſtamento adſit iuramentum. Secũdò in teſtamẽto inter liberos. Tertiò vbicunq; inſtitueretur in teſtamento perſona valdè dilecta teſtatori. Nam ardor liciti amoris idem operatur, quod clauſula codicillaris. hęc Iaſ. notat in l. verbis ciuilibus, nu. 13. & ſeq. ff. de vulg. & pup. ſubſtit.

Et quòd iuramentum habeat vim clauſulæ codicillaris, eſt textus in l. cum pater. §. filium matrẽ. ff. de legat. ij. & Bald. in l. ſancimus. C. de teſta. & notatur in l. ſi quis in principio teſtamenti. ff. de leg. iij. & facit quod voluit Io. And. in reg. quod ſemel, in fi. de reg. iur in Mere. Bar. in l. omnes popul. in 3. quaſt. principali. de iuſt. & iur. & Abb. in c. quanto, col. 1. & in c. ad noſtram, el 3. de iureiuran.

Imò iuramentum ipſum habet quoq; vim clauſulæ omni meliori modo. ita Bar. Bald. & alij omnes, in l. ſi quis maior. C. de tranſ. per tex. in d. l. cum pater. §. filium matrem, Alex. in l. j. §. ſi quis. ff. de verb. obli. & in ſciendũ. eo. tit. in l. ſi conuenerit, col. 1 ff. de iuriſd. om. iud. & conſ 31 in fi. vol. 4. Bal. & Saly. in l. j. C. de ſen. qua pro eo quod intereſt profer. & in l. ſed ha. §. prater. & §. defendere. ff. de procur. Io. de Imol. in l. ij. §. pen ff. de don. & in l. ij ff. de pign. Soc. conſ. 153. vel 163. Non fuiſſet opus Velleiani, vol. 2. Franc. Cur. in tract. feud. ex quib cauſ feud. amit. in 4 cauſa. Pariſ. conſi. 63. Donatio illa facta, nu. 53. vol. 1. Fely. in c. cum ſuper, nu 9. de offi. deleg. & Iaſ. in §. item ſi quis, nu. 14. Inſtitu. de act. vbi commemorat ita communiter intelligi, interpretarique per iuris interpretes omnes d. l. cum pater. §. filium matrem.

Et quòd idem operetur ardor liciti amoris, quod clauſula codicillaris, tenet Glo. in l ſi iure C. de teſtam. manum. & in l. in teſtamento ff. de fideic. lib. Bal. in d. l. ſi iure, & Barb. in c. requiſiſti, & in rep. c. Raynutius, de teſta. & in c. cum R canonicus, de off. deleg.

Sed illud, quod ſuprà docuimus, quòd in teſtamento inter liberos ſemper prȩſumatur appoſita clauſula codicillaris, vel clauſula omni meliori modo, &c. etiam quòd ea prætermiſſa in teſtamento, firmat Glo. Imo. & Alex. in l. cohæredi. §. cum filia. ff. de vulg. & pup ſubſtit. Marſi. in d ſing. 36. ante fi. Io. Baptiſt. Plotus conſi. 5 In cauſa magnifici D. Ioannis Pauli Boxij, nu. 6. vol. 2. & Bellon. conſ. 85. nu. 4. vbi exarauit illam Glo. communem, & ſingularem fore.

¶ Nihilominus tamen in contrarium, videlicet, quòd neceſſariò apponenda ſit iſthæc clauſula codicillaris, etiã in teſtamento condito inter liberos, aliàs ea nullatenus prȩſumatur, extat cum effectu communis Doct. opinio, teſte Dilect. in tract. de arte teſtandi, tit. 3. de liberis inſtituendis, vel exhæredandis, cautela 1. ſub nu. 7. Saly. Iaſ. & Moder. omnibus in auth. nouiſſima C. de in offic. teſtamen.

Imò aduerte etiam, ipſam clauſulam codicillarem ſubſtentare, ac conſeruare quoq; teſtamentum, prȩterito poſthumo, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter; & ſic ſortitur effectum ſuum clauſula iſthæc, etiam teſtamento exiſtente nullo poſthumi præteritione ſcienter, aut ignoràter emanata. ſecundùm Gl. in auth. ex cauſa. C. de liber. prater. Rom. conſ. 122. Circa id quod effectualiter quaritur, ſub nu. 1. vbi D. Horat. Mandoſ. in add. in litera A. admonuit, iſtam eſſe magis communem opinionem, & ita aliàs extitiſſe ſimiliter iudicatum in Rota Rom. prout ita meminit Put. etiam deciſ. 7. tit. de teſtamen. & deciſ 233. lib. ij. & Chiſſanen. dec. 13. Et huic ſententiæ inhæſit quoque Spec. in tit. de inſtr. edit. §. compendioſè, col. 11. Old. & Bal. in l. Titia, col. 1. ff. de inoffi. teſtam. Paul. Caſtr. conſ. 268. colu fin. vol. j. ac etiam infraſcripti Doct. atteſtando quoque de magis communi; videlicet, Pariſ. conſ. 60. Prima facie, col. j. & ſequen. vol. j. Soc. conſ. 64. volum. 2. Socin. iun. conſilio 110. colum. 7. vol. j. & conſilio 29. colum. 2. vol. 3. Bertran. conſilio 195. ponitur num. 3. vol. j. conſ. 225. colum. 2. 7. & ſeq. volum. 3. & conſi. 128. Viſo conſultationis themate, numer. 3. volum. 5. Capra conſilio 102. numer. 3. conſilio 103. colum. 1. conſilio 106. colum. penult. & ſequent. & conſi. 115. & colum. penult. Dec. conſi. 242. colum. 2. Alex. conſi 26. Circa primum dubium, nu. 5. vol. j. & conſi. 142. Circa primam dubitationem, num. 2. cum aliis ſeq. vol. 2. Crauet. conſil. 34. & conſi. 67. colum 2. Ruin. reuocando iudicium in melius, conſi. 19. Circa, colum. 3. volu. 3. Bellon. conſi. 85. Curt. iun. conſ. 150. Materia, colum. 5. Ripa quaſt. 21. & Tiraq. in ver. Suſceperit, nu. 73. & 179. in l. ſi vnquàm. C. de reuoc. don. A- poſtil. ad Capel. Tholoſ. in dec. 455. Quid operetur, & Bero. conſi. 12. Requiſitus in hac conſultatione fui, vol. 2. & conſ. 16. Primum, quod in themate propoſitum eſt, nu. 18. cum aliis ſeq. eod. vol. & eſt textus clarus in l. 3. ff. de iur. codic. & in l. ab inteſtato, in prin. & in l. ſi quis. eod. tit. & in l. generaliter. §. ex teſtamento. ff. de fideic. libe.

¶ In contrariam verò partem, videlicet, quod præterito poſthumo ſcienter, vel ignoranter, teſtamentum aliter non conſeruetur, ſed illud penitus rumpatur, incliuauit Bar. in l. j. in 5. quaſt. ff. de iure codic. Bal. col. fi. & Iaſ. nu. 4. in d. auth. ex cauſa. C. de lib. prater. & ibi etiam Cagn. nu. 137. cum aliis ſeq. Card. conſ. 20. Iacobus Signoro. conſ. 24. & conſ. 220. Factum. Alc. 70. Motiuus in præſenti cauſa viſis, nu. 4. cum aliis ſeq. Tomo 3. lib. 9. Are. conſ. fin. col. pen. & ſeq. Ruin. conſ. 2. vol. 3. & conſ. 6. eod. vol. Bald. conſ. 239 Quia, vol. 3. Ang. conſi. 108. Iſta quaſt. Pariſ. conſ. 73. Donatio, in fin. vol. 1. Soc. iun. conſ. 128. Præſentis, nu. 72. vol. 1. & conſ. 153. Viſo, vol. 2. Dec. conſ. 490. Viſis. qui ferè omnes aiunt iſtam eſſe magis communem opinionem, & etiam Iac. Philip. Por. ſeu potius Ant. Gabriel. conſ. 1. lib. 6. vbi refert alios quàmplurimos Doct. eiuſdem ſententiæ, & eam ſimiliter limitat. Et licèt pro hac opinione ſtet regula, quòd præterito poſthumo ignoranter, prȩſertim ab eo, qui tempore teſtamenti vxorẽ non habebat, teſtamentum non conſeruetur quò ad inſtitutionem, quia in dubio à regula diſcedendum non eſt, quę eſt, quòd præterito poſthumo, teſtamentum nullatenus valeat, legibus triuialibus: tamen reiecta ipſa regula, & aliis rationibus quibuſcunque pro firmitate prȩſentis opinionis adductis, aliter non diſcedo à priori ſententia relata, tàquàm ſyncere magis communi, & ſacroſanctiſsima.

Et quanquàm clauſula codicillaris appoſita in teſtamento nullo, ratione prȩteritionis, operetur effectum ſuum, ex communi recitata opinione: nihilominus tamen vbicunque teſtamentum non valeret ratione voluntatis imperfectæ, tunc ipſa codicillaris clauſula in eo appoſita fideicommiſſum non induceret modo aliquo, nec operaretur effectum vllum quãtumuis minimum. ſecundùm Bar. in d. l. 1. ff. de iure codicil. & Bald. in l. ex ea, in prin. ff. de teſtam.

¶ Et ratio ea eſt ſatis efficax, quoniã clauſula codicillaris, vbi teſtatoris voluntas deficit, operari nequit vllo pacto, vt concedunt Doct. omnes vniuerſaliter in l. eam quam. C. de fideic. & in d. l. j. Bald. conſ. 319. Quidam Nicolaus, colum. fin. vol. 5. Dec. conſ. 291. Viſis & diligenter conſideratis hic, nu. 4. Alc. in d. conſ. 70 nu. 11. tom. 3. lib. 9. Gra. conſ. 8. Illuſtris comes Antonius, nu. 11. vol 2. & Bero. conſ. 16. Primum, nu. 16. vol. 2. & eſt textus in d. l. ex ea, & in l. fideicommiſſa. §. 1. ff. de leg. 3.

Nec poſtremò clauſula ipſa codicillaris operatur fideicommiſſum in fauorem turpis perſonæ inſtitutæ, & præſertim vbicunque foret frater præteritus per fratem in ſuo teſtamento, & inſtituta turpis perſona per eundem fratrem; vndè codicillaris clauſula hæc in teſtamento fratris, continente inſtitutionem turpis perſonæ aliquid operatur: nec facit quòd ſoror querelans contra teſtamentum, videatur rogata per fideicommiſſum reſtituere hæreditatem turpi perſonæ. ita Paul. Caſtr. conſ. 394. Videndum eſt vtrum fides ſit adhibenda, ſub nu. 4. vol. 1. Ang. in d. auth ex cauſ. C. de liber. præter. Fulg. conſ. 71. Mulier maritum, in 2 dubio, Ruin. conſ. 5. col. fin. vol. 3. Dec. conſi. 561 Septimò reuocatur in dubium, ſub nu. 2. cum aliis ſeq. Gozad. conſilio. 185. Videtur prima facie dicendum, quòd pars aduerſa foueat iuſtitiam, num. 2. & Vrſillus in ſcholiis ad Affl. deciſ. 125. ſub num. 2.

¶ In contrariam verò ſententiam, videlicet, clauſulam codicillarem in præſenti caſu operari effectum ſuum, inclinauit conſulendo Soci. iun. conſ. 87. Præſens conſultationis reſolutio, num. 15. cum aliis ſequentibus, volum. 4. vbi non obſcurè explicat iſtam eſſe communem opinionẽ: & ita in facti contingentia aliàs deciſum extitiſſe in Sacro Concilio Neap. meminit Afflict. deciſ. 125. & deciſ. 204. Sed reipſa prior ſententia videtur magis communis, magiſque vera, & in iure fundata, prout aliàs, dato oclo, Deóque annuente, planum faciam pleniori manu, cui innititur conſulendo etiam nõ vulgari quidem anchora Bero. conſ. 20 Viſa facti præſentis ſpecie, nu. 36. vol. 2. Viuius.

257 Clauſula ſine præiudicio veniens ab inteſt. filiis & trãſuerſal. ſucceden. ab inteſtato prodeſt, ex magis communi per Burſ. con. 1. nu 26. lib. j. ſecùs facto teſtamento.

258 Clauſula codicillaris operatur, vt hæres ab inteſt. veniẽs cenſea-

cenſeatur grauatus hæreditatem reſtituere hæredi ſcr. pro in teſtamento, deductis tamen legitima Trebellianica, ære alieno & dote materna, ſecundũ communẽ per Burſ. *conſ.* 88. *nu.* 19. *lib.* j. pro qua vide Dec. *conſ.* 490. Oldr. *conſ.* 171. *n.* 18. *l. ex teſtamento.* vbi gl. & Bar. & Doct. *C. de fideic.* Dec. *conſ.* 561. quod tamen fallit, vbi teſtamentũ rumpitur, in caſu in quo frater initituit turpẽ perſonã hæredem in ſuo teſtamento, quia tũc proſequente altero fratre, & eo agente querela, teſtamentũ adeo rũperetur, vt nec fideicõmiſſum quidẽ debeatur. Cùm enim teſtamentum fratris per querelã rumpitur inſtante altero fratre, omnia diſpoſita in eo teſtamento nulla ſunt. *l. Titia. ff. de inof. teſta.* & ea clauſula validat quidem teſtamẽta quę deficiunt ex defectu ſolemnitatis: ſecus ſi deficiant propter defectum teſtantis. Oldr. *d. conſ.* 171. *nu.* 18. Bellacom.

259 Clauſula codicillaris facit valere teſtamentum, eo caſu quo hæres moritur in vita teſtatoris. Alex. *conſ.* 17. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 369. *in fin.* & *conſ.* 240. Bellacomb.

260 Clauſula codicillaris appoſita in teſtamẽto etiam nullo vitiũ præteritionis, vel exhęredationis, operatur, vt ipſe filius præteritus, vel alij ſuccedẽtes ad inteſtato teneantur, detracta quarta, hæreditatem hæredi ſcripto reſtituere: hãc eſſe communem opinionem teſtatur Iaſ. *in auth. ex cauſa, C. de liber. præteri.* vbi viduas Cur. iun. *nu.* 76. vbi limitat.

Fallit in 3. caſib. ſecundũ Iaſ. *in d. auth. col. antep.* & an clauſula codicillaris cenſeatur appoſita voluntate teſtatoris, videas Por. *lib.* 4. *ſuarum concluſ. reg.* 18. & quid operetur clauſula codicillaris declarat Matth. *nu.* 140. Don. à Fina.

261 Clauſula codicillaris operatur effectum, quem teſtator tantum in genere potuit cogitare, ſecundum magis communem per Burſ. *conſ.* 88. *poſt nu.* 18. *lib.* j.

262 Clauſula codicillaris verba directa obliquat, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 71. *nu.* 11. *lib.* j. poſt Alex. *conſ.* 201. *n.* 18. *lib.* 6. Pariſ. *conſ.* 93. *nu.* 11. *lib.* y. Neuiz. *conſ.* 53. *nu.* 11.

263 Codicillaris clauſula ex mente teſtan. adiecta præſumitur, ſecundum magis communem per Burſ. *conſ.* 89. *n.* 41. *lib.* j.

264 Clauſula codicillaris teſtamentum ruptum præteritione ad fideicommiſſum reducit, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 15. *n.* 3. *lib.* j.

265 Sicut clauſula in fine poſita trahitur ad omnia capitula præcedentia, ita econtrario clauſula poſita in princ. trahitur ad omnia capitula ſequentia, *l.* 3. *§. filius ff. de lib. præte. l. quiſquis*, & ibi Bald. *in prin. ff. ſi cer. pet.* no. dd. *in c. ſecundò requiris, & in c. inquiſitionis, de appellat.*

Fallit in 2. caſib. vt per Rim. *in l. ſi idẽ cũ eodẽ. ff. de iure, l.* j. *n.* 6. fallit in 12. caſ. quos no. Iaſ. *in l. cum poſt eẽs. C. de lib. præteritis, n.* 9. fallit in 8. caſ. quos no. Fel. *in c. cauſam qua, de reſer. col.* 2. fallit in 22. caſ. quos no. Por. *in li. y. ſuarũ cõcl. reg.* 38. Do. à Fi.

Sed maioris efficaciæ eſt ad determinandũ ſequentia clauſula præcedens, quàm clauſula ſequens ad determinandũ pręcedentia. latè Matth. *not.* 150. vide Corſ. *ſing. incipiente clauſula* 2. vide Cor. *in l. cùm poſt. C. de liber. præter.* Don. à Fina.

266 Clauſula in fine poſita, ad omnia præcedẽtia capita pariter refertur, quando nulla ratio concurrit: quare magis referri debeat ad vnum præcedens, quàm ad aliud, *l.* j. *C. de lib. præter. l. talis ſcriptura. de lega.* 1. no. Rom. *conſ.* 480. *col. vlt. circa med.* vbi doc. *in apoſtil.* hoc confirmant declaran. Fallit vt per Purp. *in l. ſi quis id quod. §. ſi vna actio. n.* 7. *de iuriſdict. om. iudic.*

267 Clauſula cum vineis, pratis, molendinis, &c. nõ probat illa feudalia, ſed tantum ius quod in illis concedens habebat fuiſſe inueſtito tradita. ſecundum magis communem per Burſ. *conſ.* 41. *nu.* 2. *lib.* j.

268 Clauſula quòd tenores & formæ, quorum omnium, & aliorum habeantur pro expreſſis, etiam ſi expreſſa mentio de eis faciẽda eſſet, & cætera operatur perinde, ac ſi de verbo ad verbum omnia in indiuiduo expreſſa fuiſſent, & tollit clauſulam derogatoriam ad futura, ſecundum Ant. de Butr. *conſ.* 2. Fel. *in c. nonnullis, de reſcriptis.* Caſſado. *dec.* 28. *ſuper regulis*, Dec. *conſ.* 341. *n.* 1. Crau. *conſ.* 126. *nu.* 7. Pariſ. *conſ.* 1. *nu.* 84. *vol.* 4. & iſta eſt magis communis opinio, vt conſtat ex relatis per gl. concord. *in tract. de forma manda.* Apoſt. *in ver. pro expreſſis. & c.* & per Couuaruuias latiſſimè *in epito. de teſtamentis ſuper rub. par.* 2. *nu.* 20. F. Viuius. & E. Suarez.

269 Clauſula talis à Notario in teſtamento appoſita, quod teſtator velit teſtamentum ſuum valere iure codicillorum, vel donationis cauſa mortis, & non aliter, facit vt teſtamentum valeat iure codicillorum tantum. communem teſtatur Clar. *in §. teſtamentum. q.* 4. *ver. non omittam.* Don. à Fina.

270 Magna affectio ſeu dilectio teſtatoris erga perſonã cui relinquitur, habet vim clauſulæ codicillaris, & eundem effectum operatur. gl. eſt ſingularis, & communiter approbata *in l. in teſtamento, in fi. in verb. debuiſſe. ff. de fideicom. liberta.* ſecundum Iaſ. *in l.* 1. *in* 2. *rep. col.* 4. *circa finem, ver.* 5. *ubi diſpenſabatur. C. de ſumma Trinita.* Don. à Fina.

271 Clauſula poſita in teſtamento, ſi teſtamentũ nõ valet vt teſtamẽtũ, volo vt valeat omni modo & via, quibus melius poterit valere, eãdem vim obtinet quam clauſula codicillaris: & tantum operabitur quod expreſſa repetitio ab inteſtato. Bal. *in l. cùm pater. §. filius mater. ff. de leg.* y. & Dec. *conſ.* 77. *n.* 4. communem dicit. Secundum tamen Burſ. *conſ.* 47. *n.* 22. 23. operatur derogationem ad primum teſtamentum. Bellacomb.

272 Clauſula codicillaris facit, vt etiã teſtamentũ quo filius eſt præteritus, ſuſtineatur in vim codicilli. commune teſtatur Clar. *in §. teſtamentum. q.* 46. Signo. *conſ.* 171. Don. à Fina.

273 Teſtamentũ ſi patitur defectũ, in his quæ ſunt de ſubſtãtia vel eſſentia eius, etiã adiecta clauſula, ſi nõ valet vt teſtamentũ, valeat, &c. nõ poteſt in vim codicillorũ reſurgere, putà ſi eſſet nullũ ratione volũtatis imperfectæ, vt quia antequã impleretur deceſſiſſet teſtator. *l. fideicommiſſa. §.* 1. *ff. de lega.* 3. *l. ex ea ſcriptura ff. de teſta.* ſecundũ Bart. *l.* 1. *ff. de inuſt. rup. & irrit. fact. teſt. & in l.* 1. *ff. de iure codicillorũ.* & hoc voluit gl. cõmuniter approbata *in l. ea quã. C de fideic.* Secùs autẽ ſi pateretur defectũ ſolẽnitas, quia tunc clauſula operabitur, licet enim in teſta. ſeptem teſtes rogati requirantur, clauſula tamen codicillaris adiuncta, efficeret vt quinque etiam non rogati ſufficiãt. *l. fi. C. de codicillis:* vt refert Bene. Capr. *reg.* 111 *n.* 33. & *n.* 50.

274 Clauſula codicillaris, non intelligitur in teſtamẽtis imperfectis: & ob id ea eſt appõẽda in illis teſtamentis. *l. ſi quis agere. C. de codicil.* alioquin ſi teſtamentũ illud nõ valeat vt teſtamentũ, nõ valebit etiã vt codicillus, licet aliàs ipſis teſtamentis faueatur: & maximè *l. in teſtamẽtis. ff. de reg. iur.* in teſtamentis tamẽ cõditis à patre inter liberos, ea clauſula codicillaris ſemper ſubintelligitur, & ea clauſula, ſi non valet vt ago, valeat vt valere poſſit. gl. *in l. cohæredi. §. cùm filia ff. de vulg.* Iaſ. *in l. fi. nu.* 5. *C. de codic.* Bcẽr. *deci.* 33 *n.* 9. & Bene. *in verbo, teſtamẽtum.* 1. *n.* 32. *in repe. capit. Raynutius. de teſtam.* Bellacomb.

275 Teſtatoris voluntas ſeu expreſſa, ſeu tacita in primis inſpicienda eſt, & illi prorſus adhærendũ, vt frequenter placitũ affirmant Dec *in l.* 1. *n.* 4. *C. de collat.* latè Iul. Cla. *§. teſtamentum q.* 76. *reg.* 1. Quæ ſi nullo modo eluceſcat, verbis inſiſtẽdũ erit. communẽ inquit Curt. iun. *conſ.* 169. Quorum perſpicuitas ſi deficiat teſtatoris conſuetudini obſecundabitur. cõmune profert Iaſ. *in l. ſi ſeruum pluriũ. §. vlt. nu.* 2 *ff. de leg. lib.* 1. P. Fichard.

276 Vltima volũtas ſemper eſt interpretanda ita, vt impleatur teſtatoris intentio & voluntas. *l.* 3. *in fi. C. de lib. præte. l. in conditionibus primum locum, in prin ff. de cond. & demonſtr.* Et prędictam opi. ſi recte aduertatur, tenuit Bart. *in l. cùm certum ff. de auro & arg. leg.* Corn. *conſ.* 287. *in hac conſultatione, volu.* 1. Soc. iu. *in conſ.* 44 *ſub nu.* 7. *vol.* 4. Vbi poſt alios allegat Aret. *in cõſ.* 11 *procedendum eſt breuiter*, aſſerens hanc eſſe communem opi. quod etiam firmauit *in conſ.* 94. *diligenter conſideratis. & in conſ.* 112. *conſideratis diligenter.* E. Muſc.

277 Teſtatoris mens ita interpretanda eſt, prout præſumitur veriſimiliter teſtatorem reſpõdiſſe, ſi interrogatus fuiſſet, iuxta tradita communiter per gl. & DD. *in l. tale pactum. §. ſi ff. de pac.* cum concordantib. per Soc. iu. *in conſ.* 90. *dominus Marianus nu.* 14. *vol.* 1. & *conſ.* 172. *ſic inter cætera legitur. nu.* 29. 2. *vol.* & *in conſ.* 54. *nu.* 7. *vol.* 4. E. Muſcul.

278 Procemium generale, etiã ſi poſtea ſequãtur verba ſpecialia, facit, vt diſpoſitio cenſeatur generalis. Cur. iu. *conſ.* 174. *num.* 1. & 2. com. dicit. B. Villal.

279 Interuallum medium inter principium & finem teſtamenti vitiat teſtamentum. fallit, vt per Corn. *in l. caſus. C. de teſta.* Don. à Fina.

Teſtamentarię ſolemnitates remitti poſſunt per ſtatutum. fallit in 2. caſib. vt per Cor. *in l. ſi. nõ ſpecial. C. de teſt. n.* 24. Idẽ.

280 Diſpoſitionem, conceſſionẽ cuiuſque hominis ſtrictam, & quãtumuis perſonalem, vel per verba perſonaliſſima factam, extendi ad alios caſus ex dictæ rationis identitate, vel vbi ratio familiæ, vel agnationis concurrit. communem dicit Burſ. *conſ.* 7. *nu.* 12. *lib.* j. vbi ponit exemplum not. Bellacomb.

Diſpoſitio generaliter loquens maximè prohibitiua, non comprehendit dotes, ſecundum vnam magis communẽ opi.

per

per Burſ.cõſ.32.n.11.li.1.quã declara,vt per eũ.d.cõſ.227.Bonac.

281 Verba enũciatiua principaliter propter aliud prolata regulariter non diſponũt,& omnino operantur. l. ex his verbis. C. de teſta.mili.gl.& doct.in l.1.glo.magna.C. de ſaſ.cau. adiect. & in cap.fi. de ſucceſſio.ab inteſta.Sicut neque narratiua.ita Alex. Iaſ.Dec.& alij omnes,in l.licet.C. de pact. glo.in l.1. C. quando non petent.part.Gomez.Inſtit.de action.in rubric.n.5.& Iaſ.in l.1. in 4.notab.de offic.eius.Limitatúrque primo iſta regula, ſeu cõclutio, quòd licet verba enunciatiua incidenter propter aliud à pagano prolata non diſponant,tamen faciunt ſemiplenã probationem in fauorem tertij.ita ſingulariter tenet Bart.in l.admonendi,ver.item quæro, ſi inſtrumentum publicum. ff. de iureiur. quem ſequuntur communiter Canoniſtæ in c. fi. de iureiu. vt aſſerit expreſsè Iaſ.in d.l.admonendi,& in d.l.ex his verbis. nu. 2.Claudicat ſecundò præfata regula fauore piæ cauſæ,ſec.Bar. in repetitio.l.j.C. de ſacroſ.eccl.& probat tex. in d.c.fi. vbi Hoſt. Io.And.& alij ad hoc notant.idem affirmat Pan.conſ.11.in cauſa qua vertitur inter Hoſpitale.vol.1.& Card.Florenti. in c.indicante, & ſeq.de teſt. Sed tamen contra Bar. præfatóſque doct. audacter fatetur eſſe magis communem opi.Soc.iu.conſ. 109. vol.2.& Crauet.in tract.de antiq temporum in 4.par.n.60.& pro dicta quæſtione vide Pariſium,conſ.73.lib.1.Coarctatur tertio dicta regula,quando verba enunciatiua eſſent iurata,túc quippè diſponunt, ſiue teſtator enuntians iuret, ſeu aſſerat ſe iuraſſe omnia & ſingula contenta in inſtrumento eſſe vera, ſecundum Angel. in d.l.ex his verbis in lectu. Peruſina, per auth. quòd obtinet. C.de probatio. ſi quidem iuramentum habet vim clauſulæ,vt actus valeat omnimodò.l.cùm pater.§.filius matrẽ, ff.de leg.ij.& hoc ante eum tenuerunt Bar.in l.ex hac ſcriptura. ff.de don.Anch.in clem 1.de probatio.Bal.in d.l.ex his verbis, facit l.cùm quis decedens.§.codicillis.ff.de leg.3.vbi Bar.& opi.Bar. ibi dicit eſſe communem Alex.conſ.127.lib.vij.& conſ.17.lib.3. vt refert Gram.in voto 16.nu.5.Limitatur etiam quartò antedicta regula,vbicunque verba enunciatiua eſſent prolata à patre naturali,confitendo præſente eius filio naturali legitimato,quòd de eius licentia, & mandato, ipſe ſe legitimari fecit: quibus verbis ita enunciatiuè prolatis ſtandũ tunc eſſet. eſto quod de præiudicio ipſius patris tractetur,vt voluit Ang.cõſ. 87.ſpurius naturalis,ſeu baſtardus,col.1.verſ.Nec etiã obſtat quòd pater legitimationis tempore non fuit præſens.

Limitatur quoq; præmemorata regula quinto loco, in producentibus ſcripturam in iudicio:tunc enim producens ſcripturã in ipſo iudicio,videtur fateri omnia contenta in ea,nõ ſolùm quò ad ea,quæ principaliter diſponunt,ſed etiã quò ad dicta ibi incidẽter,& enũciatiuè,& pars aduerſa poteſt ſe fundare ſuper illis verbis enunciatiuè prolatis.tex.eſt,& ibi Gl. in c.cùm olim,de cenſibus.& Abb.in conſ.53.lib 2.& ita extitit iudicatũ per prudentiſſimum D.Alfonſum Cãpanilem Neapolitanum,meritiſſimum iudicẽ Ciuitatis noſtræ,& tanquam iudicẽ aſſumptum ſecundarum cauſarum caſtri Ocrarũ,de mẽſe Iunij 1576. ad fauorem Dominici Ciamarræ mei clientis, de eodem oppido,contra Dianã de Baiochino, me patrocinãte.

Et in octo aliis caſibus limitat dictam regulam Iaſ.in d.l.ex his verbis,quos vide nu.2.& ſeq. Et limitat etiam in aliquibus aliis caſibus Fely.in c.cum in iure,nu. 13. & ſeq.de offi. & poteſt. iud.deleg.& apoſtilla ad eum ibi,ſuper litera B.

Reſtringitúrque vtiliter poſtremò eadẽ regula, quòd dicta verba enũciatiua,ſeu aſſertiua inter partes prolata,plenè probẽt.l.optimã.C.de cõt.& com.ſtipul.& Afflict.deci.83.n.1.& 4.etiã quãdo principaliter diſputetur de enũciato. ſecundũ Bar. in d.l.ſciendũ.col.11.in auth.ſi quis in aliquo documẽto,col.fi. C.de eden.& in l.gerit.ff.de acq.hær.col.3.quẽ ſequitur Dec.cõſ.539. n. 5.& latè ponit Soc.cõſ.68.n.7.vol.4 & Bal.in d.auth.ſi quis in aliquo documẽto,& in l.ij. C.de nup. & in c.tranſmiſſa, ext. de reſt. ſpol.& in c ſeries,extr.de teſtib.& alij cõgeſti per Soc. in d. conſ. 68.vbi ſcribit iſtã eſſe cõmunẽ opinionẽ,& mentẽ Legiſtarũ, quẽ refert & ſequitur Dec.in præcitato conſ.539.nu.6. Viuius.

282 Verba enunciatiua,& tunc probant,cùm aliquid neceſſarium ad eius quod geritur,robur ac validitatem continent. vt commune inquiunt Iaſ.in l ex iis verbis. limit.8. C. de teſta. mili.Deci.conſ.118.num.5. latè Nicunit. in c.quoniam contra. de prob.Et cùm principaliter inter partes circa id lis poſtea mouetur,quod enunciatione expreſſum eſt,vt frequenter placitum enunciant Soci.conſ.68.nu.7.lib.4.Deci.conſ.539 nu.6. & conſ.213.in fi.& conſ.248.ad finem.Iaſ. vbi ſuprà, & in l. iuriſgentium.§.quod ferè.nu.3.de pact.Alex.conſ.21.lib.1. Quamuis Soci, conſ.68.nu 7.ver.ſed hic.lib.4.ea io re negligenter labeſcat. Et item præterea cum iureiurando enunciatio vallatur.commune affirmant Alex.conſ.127.lib.vij.Franc. Viui.lib.1. opi. 440. vbi alia compluſcula ad hanc rem non pœnitenda ſcribit. aliàs autem nec in piæ cauſæ fauorem huiuſmodi verba probabunt,quẽadmodum receptũ teſtificantur Soc.iu.conſ.109.lib. ij.Pariſ.conſ.73.lib.1.Aym.Crauet de antiq.tem.4 par.nu.7.Faciunt tamen ſemper & in tertij fauorem probationem ſemiplenam,vt frequens dogma aiunt Iaſ.in d.l.ex his,nu.2.E.Suar.

283 Verba illa(pro ſe & hæredibus vtriuſque ſexus) intelliguntur tantum de deſcendentibus, & ſic importãt hæredes ſanguinis,ſicut aliàs loquitur l.ex facto.§.ſi ff.ad Trebel. & ibi declarant Pau.de Caſt.& alij.Et ideò tranſibit ad deſcendentes etiam nũ hæredes,& ita ſe habet communis opi.vt plenè tradit Auguſt.Bero.in quæſt. ſua 17.in emphyteu. eccleſia per totum,vt eum refert Soci.iu.in conſ.82.nu.10.vol.4. E. Muſcu.

284 Verba teſtatoris nõ debent eſſe inaniter prolata l.ſi quando.in prin ff.de leg.3.& in c ſi Papa.de priuileg.in 6.& eſt pulchra & cõmuniter recepta doctrina Bal.in rub.C.de cõtrah.empt. in 9.qu.volẽtis quod in diſpoſitione, nullũ verbũ debet eſſe ſuperfluum.Soc.iu.in conſ.44.nu.3.volu.4.com.ait. Idem.

285 Teſtamenti pars vna ex alia declarabitur,& verbum aliquod obſcurius ex eodem verbo alibi in eodem teſtamento clarius poſito explicabitur.commune inquiũt Aemi. Ferret. in l.qui filiabus.in prin.nu.4.ff.de leg.lib j.Pariſ.conſ 73 nu.38.lib. ij.& conſ.72.nu.42.libr.4.latè Iul.Clar. de teſta.q.76. verſ.hinc infertur. E.Suarez,& P.Fichard.

286 Voluntas teſtatoris eſt ex coniecturis colligẽda.l.ſi plures in fi.ff de vulg.tamen illæ coniecturæ ex ipſomet teſtamento colligi debent,& ex verbis ipſius teſtatoris poſitis in teſtamento.Iul.Clar.§.teſtamentum.q.78.in princi.Iaſ.in l.licet Imperator.nu.14.ff.de leg.3.Dec.conſ.417.nu.4. P.Fich.

287 In conditione poſiti nõ cẽſentur vocati. hanc dicit eſſe cõmunem opinionẽ Iaſ.in l.cõditionis.C.de pact. Fallit vt per Gerard.Petra Sancta ſing.61.latiſſime tractat hãc concluſionẽ Cagno.in l.j.c.de pact.n.42.Fallit in 2.caſib.vt per Iaſ.in d.l.cõditionis,n.11.Fallit in 2.caſib.vt per Soc,in l.Centurio, n.304.ff. de vulg. Ampliatur in 2.caſib.& limitatur in 27.à Port.in l.ij. ſuarũ cõcluſ.reg.12.fallit vt per Mat.in ver. liberi. Don.à Fina.

288 Sufficit conditionem ſemel fuiſſe impletam,licet non duret implementum,l.cum vxori,C.quando dies lega.cedat.l.ſi quis.C.de inſti.Fallit in 4.caſib.vt per Iaſ.in d.l.ſi quis.fallit in 4.caſi.vt per Dec.in d.l.fallit in 4. caſib.vt per Ant.Gabriel. in lib.4.ſuarum concluſ.reg.8. Idem.

289 Impleta conditione ex teſtamento datur actio. l. ſi pupillus,in fine,ff.de cond.inſtitu. Fallit in 25.caſib.vt per Vigel.in commento 5.anni.c.29.memb.3.fol.653. Don.à Fina.

290 Conditio aditionis hæreditatis non reddit legatum conditionale,l.hac verba, ff.de leg.j.fallit in 3.caſ. vt per Io.Bolo. ibi.nu.54.& ſeq.& nu.103. Don.à Fina.

291 Extẽſio fit de nepote ad pronepotem, vbi adeſt ratio vniuerſalis,vt bona perpetuò remaneant in familia,ſecundum communem per Burſ.conſ.13.nu.15.lib.j. Bellacomb.

292 Extẽſio fit de caſu ad caſum ex idẽtitate rationis expreſſæ in ſtatuto,ſecundũ cõmunẽ per Burſ. cõſ.93.n.14.lib.j. Idẽ.

293 Sapientis dictamine teſtamentũ ſuũ extendi velle ſi teſtator dixerit:tũc poterit ille ſapiens relicto filio vel filius facto,apponere illa verba,iure inſtitutionis,vel titulo inſtitutionis.cõmunẽ dicit Clar.§.teſtamentũ.q.38.ver.vlterius. P.Fich.

294 Teſtatoris diſpoſitio in vnum caſum concepta, nõ ad alium profertur.vt communem eſſe regulam ait Pariſ.conſ. 87.n.50.li.ij.quam intelliges non proceſſuram,vbi teſtatoris voluntas etiam coniecturis collecta aliud ſuaſerit.commune inquit Dec.in l.ſi mater.nu.2. C.de inſti.& ſubſtit. P.Fich.

295 Qui hæredem inſtituit cẽſetur voluiſſe teſtari & nõ codicillari, l.non codicillum.C.de teſtam.vbi Iaſ. & ideo tali caſu voluntas non poteſt valere vt codicillus,niſi teſtator hoc expreſſerit.l.j cum glo.ff.de codicil.Iaſ.in d.l.non codicillum.in fi.l.fi. C.de codicil.Bar.in l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.oblig. Chærian.

296 Pupillus ex propria ſignificatione vocabuli,nõ dicitur decedere inteſtatus,ſecùs tamen ea communi vſu loquendi. Boer.in conſue.Bitu.rubr.des couſtumes concernans les teſtaments. §.4.com.dicit ex Bar conſ 138. B.Villal.

297 Ius implendi conditionem non tranſit ad hæredes,l à teſtatore.ff. de cond. & demonſtrat. l.fi.ff.de condit.inſt Bart.in l. cùm fundus,ff.de cond.& demonſtr. Ampliatur, & limitatur in 2.caſib.

2.caſib.& vltima limitatio ſublimitatur in 2.per Iaſ.in l.ſi decem cùm petiero.ff.de verbo.obligat.num.12. Don.à Fina.

298 Vaor,aut etiam alius,quibus permittitur à teſtatore vt vandant quædam ex bonis ipſius teſtatoris pro neceſſitatib. ſuis,non poterunt vẽdere,niſi adſit cauſa neceſſitatis:quia ea verba,pro ſuis neceſſitatibus,interpretantur exiſtente cauſa neceſſitatis,& non aliàs.Ita Rebuff.in l.vni.in gl.2.nu.14.in repeti.l.vnica,C.de ſent.quæ pro eo quod intereſt. vbi reprehendit Cornęum tenentẽ in contrarium conſ.187.nu.8.& 9.in 2.volu. vbi tenet ꝙ ea tali conceſſione alicui facta vendendi ſua bona pro ſuis neceſſitatibus,liberum illi eſſe vendere bona, nõ edocto de aliqua neceſſitate. Bellacomb.

299 Conditio impoſſibilis,quã teſtator putabat eſſe poſſibilẽ,& habebat iuſtã cauſã putãdi,nõ habetur pro impoſſibili,ſed pro poſſibili:& ideo ſi deficiat,facit deficere legatum, & ſic vitiãt diſpoſitionẽ,& non vitiatur:ſecùs quãdo teſtator ſciebat conditionem eſſe impoſſibilẽ,quare tunc vitiatur cõditio,& non ipſum legatum,l.obtinuit.ff.de cond.& demonſt.§.fi.Inſt.de hæreds.inſtit.Fallit in 6.caſib.ſecũ.Iaſ.in l. ſeruo manumiſſo,ff.de cond.indeb.nu.1.& ſeq. Don.à Fina.

300 Conditio voluntaria debet impleri in forma ſpecifica, & nõ per ęquipollẽs.hãc regulã cũ 2.limitationib.ponit Iaſ. in l Gallus,§.& quid ſi tãtũ,ff.de lib.& poſth n.15. Don.à Fina.

301 Conditio ſi hæres non erit,exiſtit ſi hæres non ſit,l.fi.§.1.ff.de vulg.& pupil.Fallit in 6.caſib.vt per Vigel. in commente 5.anni.cap.32.membro 7.fol.720. Don.à Fina.

302 Expreſſio eius quod tacitè ineſt,nihil operatur,per not. per doct.in l.3.ff.de leg.1.l.non rectè.C.de fideiuſſorib.Alex. in d.l.3.& conſ.2.vol.3.Iaſ.in l.2.ff.de condict.indeb.Alex.conſ.25.vol.1.& cõſ 33.eod.vol.& conſ 35.vol.3.Bolog.conſ 31.col.6.Fallit quãdo talis expreſſio ineſt ea voluntate,&.mente teſtatoris. Ita cõmuniter Bart.& alij.in l.talis ſcriptura ff.de legat.1. & Doct. in d.l.3.Et pro cõmuni tenet Soc.iun.in conſ.30.n.9.vol.4. vbi reprehendit Iaſ.non bene conſuluiſſe, & melius conſuluiſſe Curt.iun.in conſ.69.habita diligenti conſideratione.num.2.

Limitat Alex.in d.l.3.in 2.col.niſi teſtator vellet talem expreſſionem reddere actum conditionalem.alleg.l.in conditionibus.& ibi Bald.in §.1.ff.de cond.& demonſt.vide tamen ibi per eum.

Limita etiã niſi fiat expreſſio alio modo, quã tacitè ineſſet. ita Alex.in d.conſ.2.all.l ſi ita legatũ.§.illi ſi volet.ff.de lega.1.& l.3.§.filius.ff.de lib.& poſth.idẽ vult in conſ.22.in vlt.col.vol.5.

Limita pariter,quando tacitũ ineſt ex neceſſitate legis: ſecùs quando ex pręſumpta voluntate.ita Iaſ.in d.l.2.all.l.precibus.C.de impub.& al.ſub. E.Muſcul.

303 Quęro,ſi teſtator voluit in ſcriptis teſtari,morte pręuẽtus non perfecit,nunquid valeat tale teſtamentum vt nuncupatiuum?Reſp.quòd non.ita tenent Bar.& omnes doc. l. hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſtam.& in l.fideicommiſſa.§.quoties.ff.de leg.3.Abb.conſ.105.vol.2.Guid.Papæ.cõſ.134.incip. non valuit.nec valet teſtamentum.Hanc opin.dicit eſſe com. Alea.in conſ.76.vol.3.quem refert Tho.Gramm.deciſ.62.nu.18. Eſt enim omninò nullum tale teſtamentum,ex deficiẽtia voluntatis incompletę.

Et hæc concluſio adeò vera eſt,vt ne quidem de æquitate Canonica tale teſtamentum valeat.Ita tenet Ant. de But.in ca.1.de ſucceſſ.ab inteſt.quẽ cõmuniter ſequi doc.firmat Gram. d.deciſ.62.num.18. Mich.Graſſ.

304 Sed quid ſi teſtamentum in ſcriptis ſit tantùm imperfectũ ratione ſolennitatis,nunquid valebit vt nuncupatiuũ? Reſp.Vera & communis opinio eſt,quòd tale teſtamentum valeat vt nuncupatiuum,niſi expreſsè arctaſſet ſe ad teſtamentum in ſcriptis,quia fortè aliter noluit valere,vel noluit voluntatem ſuam teſtibus eſſe notam.ita tenet Cyn. d.l.hac conſultiſſima.§.per nuncupationem.Paul.de Caſt.l.hæredes palàm.in prin. ff.de teſtam.Soc.in conſ.175.vol.2.& ita iudicatum eſſe teſtatur Matth.de Afflict.deciſ.143.& refert.Thom.Gram.d.deciſ. 602.nu.26.Et hęc eſt opinio Bar.in l.fi.ff.de iur.codicill. Et ita tenent omnes doc.in d.§.ex imperfecto.In dubio enim non eſt veriſimile, teſtatorem voluiſſe ſe reſtringere ad vnam viã teſtandi,& ſic eligere iter,per quod eius iudicium impugnaretur. Idem.

305 Teſtamentum,qui ſcriptis exarare voluit,ſi ſolennitates omnes iure ad id requiſitas non adhibuit,nec quod egit , vt nuncupatiuum teſtamẽtum valebit,ſi illa de teſtamenti ſcriptis cõprehendendi voluntate conſtituerit:alioquin in re dubia ſecùs erit.communa ponit accuratè Iul.Clar.§.teſtamentum.q.4.verſ.ſed quæro,pone. E.Suarez.

306 Teſtator condidit teſtamentum in ſcriptis, in quo deficit aliqua ſolennitas,valet nihilominus vt teſtamentũ nuncupatiuum.Gomez.conſ.3.nu.10.com.dicit ea Bart.in l.fi.ff.de iure codicil. Villal.

307 Teſtator ſcripſit vel ſcribere curauit,vltimã ſuam voluntatem,deinde coram ſeptem teſtibus dixit illud eſſe ſuũ teſtamentum.& quod ita diſponeret de bonis ſuis,vt legebatur in ſcriptura,quæ tamen nõ legebatur , tale teſtamentum valet in vim nuncupatiui,ſatis enim videtur teſtator mentẽ ſuam manifeſtaſſe teſtib.ſaltem implicitè,per relationem ad illam ſchedulam,ſiue ſcripturam.Magis com.eſſe dicit Clar. in §.teſtamentum.q.4.verſ.ſed pone. P.Fich.& Suarez.

308 Voluntas teſtatoris in teſtamẽto nũcupatiuo licet debeat exaudiri à partib.tamẽ ſufficit ꝙ audiãt teſtes explicitè, vel implicitè.Iaſ.in l.at Prætor.§.ſi iudex.de re iud.n.3.ff.com. dicit,niſi aliàs alia ſolẽnitas requiratur,vt per Iaſ.ibi. Villal.

309 Quæro,An teſtamentũ nuncupatiuũ valeat ſine ſubſcriptione teſtiũ?Reſpon. Vera & cõmunis ſententia eſt , quod teſtamentũ nuncupatiuũ factũ in præſentia ſeptẽ teſtiũ rogatorũ,de quo notarius rogatus,conficit publicũ inſtrumentũ, cũ deſcriptione dictorũ ſeptẽ teſtiũ,ſit validũ,& tale inſtrumentum probet teſtamentum ſolenniter corã ſeptẽ teſtibus eſſe conditum.Ita tenet gl.l.hæredes palã ff.de teſta. & gl.l.fin. C.de fideic.quas communiter à Bar.vſque ad hæc tempora approbatas teſtatur Matth.de Afflict.dec.166.nu.2. Mich.Graſſ.

310 Quæro,An teſtamentũ ad interrogationẽ notarij factũ ſit validũ?Reſp.ꝙ ſic.ita tenet gl.l.iubemus.C.de teſtam.quam cõmuniter approbatã teſtatur Matth.de Afflict.dec.143.n.2. Eandem dicit tenere omnes doc.Iaſ.in d.l.iubemus.num.10.& ibi Ang.dicit,ꝙ iſta ſit com.opin.quæ approbatur in iudiciis & in ſcholis.Eandem dicit eſſe com.Alex.in conſ.12. vol.1.& conſ.33.incip.ponderatis verbis. Dicit tamẽ Matt.de Afflict. d. gl.procedere tantum in teſtamẽto nuncupatiuo,ſecùs in teſtamento in ſcriptis.allegat Io.And.in addit.ad Spec.tit.de teſtam.§.in primis.Et ita dicit conſultũ per celeberrimos Iureconſultos,& ita recentiores in d.l.iubemus.tenere, & ſecund. hanc opin.iudicatum eſſe in conſilio Neapolitano. Idem.

311 Teſtamentum nuncupatiuum cæci,requirit 4. ſolennitates ſiue requiſita, quæ explicãt Impera.Iuſtin.& doct.in l.hac conſultiſſima C.qui teſta.fac.poſſ.Spec.in tit.de inſtru.edit.§.compendioſè verſ illud autem non eſt ignorandum.nu. 42. auther. art notaria.c.2.de teſta ſcrip.& ſolenni.ver.item.cæcus teſtari nequit & auther. Analyſeos Inſti.quib.non eſt permiſſ.facer.teſta.ver.poteſtne cæcus condere teſta.Inter quę,quòd cæcus conuocatis 7. teſtib.& notario dicat,ſe velle teſtari ſine ſcriptis,& ſi notarij copia haberi nõ poſſit,octauus teſtis de iure adhibeatur, qui eius munere fungatur.Sed ſi pater cęcus fecerit teſtamẽtum inter liberos,nunquid teneretur ſeruare formã d. l. hac conſultiſſima.an verò poſſit facere teſtamentum inter liberos cum duob.teſtib.iuxta l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta.& quemad.teſt.ord.& com.opi.Doct.eſt in teſtamento patris cæci teſtantis inter liberos,ſufficere duos teſtes.Iaſ.in d. l.hac conſultiſſima.nu.4.verſ.ſed pone. quia in teſtamento facto inter liberos ceſſat ſuſpicio falſitatis,ex quo ab inteſtato ipſi admittuntur ex communi voto parentum. l.ſcripto. in fi. ff. vnde libe.l.fi.ff.de bo. dã.Dec.ibid.n.36.v.vlt.limitatur. Kirch.

312 Nemo poteſt facere,quòd leges non habeant locum in ſuo teſtamento.l.nemo poteſt,ff.de leg.1.Clar.§.teſtamentum.q.5. commun.dicit.

Fallit in 6.caſib.quos no.Iaſ.in l.teſtandi cauſa. C. de teſta Don.à Fina.

313 Teſtamentum in quo filius in poteſtate eſt inſtitutus, ſub conditione caſuali,vel mixta , ſi in eius defectum non ſit exhęredatus,eſt nullum. Idem.

314 Teſtator non poteſt prohibere inſinuationem à iure requiſitam,com.Clar.in §.teſtamentum.q.65. Bonacoſſ.

315 Teſtator poteſt de bonis hęredis ſicut de propriis teſtari.com.in §.teſtamentum.q.64 in fi.& ideò etiam illius fauori, ſicut proprio renuntiare. ibid. Idem.

316 Teſtator vbi contrarium non probatur,ſemper dicitur in teſtamento ſuo,ſe voluiſſe conformare cum iure communi,vel municipali.vt eſt communis ſententia Doct.vt tradũt Bart.Soc.ſenior & alij in l hæredes mei.§.cum ita ff. ad Trebel. vbi etiam poſt alios dixit Soc.iu.tradit Alex.in conſ.55.nu.4 lib.4.

lib.4. Socin. ſenior *in conſi*. 227. *præſens conſultatio*, *verſi*. 6. *&* *vbi*.2.*vol*.& Corn. *in conſi*.22. *in hac conſultatione*, *&c*.Intera S. 2.*vol*.cum concordantibus, vt per Iaſ. *conſi*.84.*omiſſa longa*,*poſt princ* 1.*vol* & per Ruin.*in cõſi*.86.*attenta legitimatione*.*n*.16.*vol*. 3. Et dixit Soc.iun.*conſi*.95.*nu*.9.*vol* 1. *&* *in conſi*. 177.*n*.20.*vol*. 2. *&* *in conſi*.20. *num*.30.vbi hæc refert. *vol*.4. E. Muſcul.

317 Teſtatores in re dubia vel ad ſtatuta, vel ad conſuetudines, vel ad ciuile ius, vbi nec ſtatuta, nec cõſuetudines vigẽt, reuocandi ſunt. commune inquiunt Curt.iun.*conſi*.57.*n*.8.*&* *conſi*.86.*nu*.6. *&* *conſi*.168.*nu*.63.*&* *conſi*. 171.*num*. 1.late & diligenter Iul.Clar.*§ teſtamentum*.*q*.76. *reg*.6.cui adde Iaſ. *conſi*. 315. *lib*.2.Pariſ.*conſi* 66.*lib*.2.Rub.*conſi*. 72.Ioan.Cæphal. *conſil*. 17. *nu*.42.*&* *conſil*.105.*nu*.13. *&* *ſeq*.E.Suarez.

318 Priuilegiis clauſis in corpore Iuris per quãcũque diſpoſitionem non cenſetur derogatum etiamſi dicatur, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis. glo. & Bart. *in auth. qua in prouincia C. vbi de crimi. agi oporteat*. Galtaula *in l. Centurio*. *nu*. 78 *ff.de vulgar*. Bellacomb.

319 Mens teſtatoris præſumitur in dubio cõformis diſpoſitioni ſtatutorum potius quàm iuris cõmunis. cõmunẽ dicit Clarus *in §. teſtamentum*.*q*.76.*ſcias tamen*. P. Fichard.

320 Teſtator & contrahentes in dubio, videntur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatutaria, vel conſuetudinaria. Curt. iun.*conſi*.86.*nu*.6.*&* *conſi* 171.*nu*.1.communem dicit.

Item, & cũ diſpoſitione iuris cõmunis, & in fideicõmiſſis videtur vocare eo ordine quo ab inteſtato erant ſucceſſuri. Curt.iun.*conſi*.125.*nu*.2.*&* *conſi*.128.*nu*.8.com.dicit. Villal.

321 Teſtator excludẽs fœminas ꝑpter filios, & propter nepotes videtur excluſiſſe. Cur. iu. *conſ*.116.*nu*.1.com.dicit.Idẽ.

322 Teſtator videtur vocare nepotẽ cũ patruo, cũ diſponit inter perſonas, inter quas cadit ordo neceſſitatis: ſecus tamẽ, quãdo ſolum cadit ordo affectionis & charitas, quia tũc admittũtur ſimul & ſemel. Curt.iun.*cõſ*.128.*n*.1.com.dicit. Idẽ.

323 Diſpoſitio facta ab homine, reſtringitur ad primũ actũ, & in primo actu cõſumitur, etiãſi ille actus effectum nõ valeat. Bal. *in l*. 1. *C.de his qua pœna nomine*.*l*. *boues*.*§*.*hoc ſermone*.*ff.de verb.ſignific*. Bart.*l*.1.*ff*. *ad leg.Iul. maieſt*.Curt.iun.*conſ*. 178. *nu*.27. Tiraq.*d*.*§ hoc ſermone*. Decius *conſi*. 512. *n*.7.Socin. *conſi*.91.*in* 4.*vol*. ſecùs autem in diſpoſitione facta à lege quę non reſtringitur ad primum actum. & hæc eſt cõmunis deciſio probata per eã legẽ, & hoc procedit in diſpoſitione affirmatiua, ſecùs in negatiua, vel prohibitiua, quia illa diſpoſitio negatiua habet tractum ſucceſſiuum. Iaſ.*in l. ſi ſic ſtipulatus*.*nu*.3.*ff.de verb.oblig*.

Ampliatur in pluribus caſib.& limitatur in 7.à Fely.*in cap*. *innouamus*, *de treug.* *&* *pace*. *num*. 3.fallit in 4. caſibus vt per Socin.*regul*.13.

Fallit in multis caſib. vt per Iaſ.*in l.duob*.*§*.*ei qui nu*. 2. *&* 19. *ff. de iuriſd*. *l*. *diuortio*.*§*. *qui in anno*, *nu*.12.*ff.ſolut.matr*.

Ampliatur in 4.caſib.& limitatur in 14.per Port.*lib*.3. *ſuarũ conclu*.*reg*.22.fallit vt per Diaz *regul*. 614. Don.à Fina.

324 Argumentum à cõtrario ſenſu habet locum in vltimis voluntatibus.*l*.*qui teſtamento*. *§*.*mulier*.*ff.de teſtamen*. *l*.*ſi cũ dotem*.*ff.ſol. matr*. *l*. *apud antiquos*. *C. de furt*.Et hæc eſt cõmunis cõcluſio Doctor. referente Rode. Suarez *in alleg.ſuis*, *alleg*.1. *n*.1. Sed de hac doctrina latiùs ſcribunt Euerar. *in locis argum. legalium in loco à contrario ſenſu*. & Viuius *in ſuis communibus opinio. in verbo*, *à contrario ſenſu*. Kirchouius.

325 Teſtamẽta argumentis à contractu ductis reguntur. cõmune dicit Curt. iun.*conſi*.171.*nu*. 3. illorúmque conſeruatio ad publicam vtilitatem ſpectat. cõmune affirmat Anto. Gomez. *de teſta*.*cap*.4.*nu*.8.*verſi*. *quinimò facit*. E. Suarez.

326 Argumentũ à ſenſu cõtrario & in legibus, & in teſtamẽtis, & in cõtractibus cũ bonæfidei, tũ ſtricti iuris validè procedet. cõmune teſtatur Curt. iun.*in l*.1.*nu*.59 *ff de offi.eius*,*cui mandata eſt iuriſdict*. dicetúrque procedere ex mente, non ex interpretatione, ſeu coniectura, vt cõmune aſſerũt Sapia, & qui eũ adducit latè de materia agẽs Viuius *libr*.1.*opinio*.71.amplia idẽ fore in ſtatutis, vt cõmune efferũt Felyn.*in c.eccleſia*, *de conſtitu*.Curt.iun.*d.loco n*.85. Euerar.*in* 4 *loco*, *verſi*. *&* *quia ſuprà*, plenè Viuius *vbi ſuprà*. Excipe cùm iuris cõmunis correctio inde profectura eſſet, vt receptũ ſcribit Curt.iun.*laudato loco*,*n*.86. *&* *conſ*.94.*n*.4.niſi tamẽ ſtatuta in ſenſu directo alias nihil operarẽtur, vt cõmune aiũt Viuius, & ab eo relati *vbi ſuprà*. excipe ſecundò, quãdo turpis illatio inde oriretur. vt cõmune enunciat laudatus Curt.*in d.l*.1.*nu*.76. E. Suarez.

Argumentũ a contractibus ad vltimas volũtates iure promitur. vt cõmune pronũciat Curt.iun.*conſi*.171.*n*.3.E.Suarez. De hoc argumento à ſenſu contrario, *vide ſuprà lib*.1.*titul.de legibus*, per Viuium.

327 Reuocatio teſtamẽti generalis non ſufficit, ſi vnũ vel plura teſtamẽta præceſſerunt, quorũ vnum vel plura habuerint clauſulam derogatoriã: ſed requiritur vt in reuocatione fiat expreſſa & ſpecialis mentio clauſulæ derogatoriæ. cõmunem dicit Clarus.*§*.*teſtamentũ*. *q*. 99.*verſi*. *Et hac gaudẽ*. Fich.

328 Reuocatione teſtamenti facta coram tribus teſtibus, ſi concurrat perſeuerantia longi tẽporis, nempe decennij, cẽſebitur reuocatum teſtamentum factum, etiamſi poſtea non fiat vel ſubſequatur aliud teſtamentum. com. dicit Clarus *in §. teſtamentum*.*q*.91.*verſi.bene verum*.*q*.12. Idem.

329 Teſtamentum reuocatur, ſi teſtator corã ſeptẽ teſtibus dicat, Nolo teſtamẽtũ meũ valere, ꝙ à me iã factum eſt, quia volo decedere inteſtat⁹: tũc enim videtur inſtituere veniẽtes ab inteſtato; quorũ aditione reuocatio teſtamẽti confirmabitur.*l*. *ſi quis in*. *ff.de hær.inſtit*. Cõtrariũ tamẽ videtur tenere Bart.*in l. ſi ita*.*nu*. 3.*ff*. *de legat*.3.vbi dicit, quòd requiritur ꝙ faciat aliud teſtamẽtũ ſolẽne cũ inſtitutione hæredis, & aliis in teſtamẽto requiſitis. & ei⁹ opinio cõmuniter approbatur, vt dicit Natta *in repetit.auth.hoc inter*.*n*.10.*C.de teſta*.& eſt cõmunis opinio, vt dicit Alex.*conſ*.159.*poſt n*.8.*lib*.7.teſte Claro *in §. teſtamẽtũ*.*q*.91. *&* 92.ſecùs ſi teſtator ſimpliciter dixerit, Volo teſtamẽtũ qđ iã feci, valere. Per hæc enim verba teſtamẽtũ iã pri⁹ factũ nõ reuocaretur, niſi cũ lapſu decẽ annorũ. *l*.*ſancimus*.C.*de teſtam*. & ibi Bald. & eã opin. vt magis com. aſſerit Decius *conſi*. 582. & Alex.*conſ*.104. *vol*.2. Bellacomb.

330 Teſtator ſi teſtamentum à ſe prius conditũ incidat vel cancellat, tale teſtamentum habetur pro annullato. communem dicit Clarus *in §. teſtamentũ*. *quæſt*. 93. & eo caſu hæreditas tranſit ad hæredes ab inteſtato venientes. Magis com. dicit *eadem quæſt.verſi ſed quæro*. P. Fichard.

331 Teſtamẽtũ ritè conditũ, nõ aliter ritè reuocabitur, quàm ſi teſtator vel aliud ſolenne cõdiderit, vel corã ſeptẽ teſtibus ſe teſtamẽtũ reuocare velle aſſeruerit, ꝙ mori inteſtatus velit: vel illud reuocare, ac reſcindere corã tribus ſaltẽ teſtibus enũciet, & decẽ poſteà anni, à teſtamenti die cõputãdi, prælabantur. cõmunia ponit latiſſime Iul. Clar. *§. teſtamenti*. *q*.91. *&* 92.Ioan. Dilect.*de arte teſtãdi*,*tit*.10.*caut*.3. Amplia vt idem procedat, quamuis hæredes ſecundo teſtamẽto ritè facto inſtituti, hæreditatẽ adire vel nolint, vel nequeant. commune inquit Didac. à Couar.*in rub.part* 2.*nu*.21. *verſic*.7. *concluſio. de teſtam* Amplia ſecundò, licet primũ teſtamẽtũ inter liberos cõditũ fuerit, ſi in hoc deinde cõdito teſtamẽto, & iidem liberi hæredes inſtituti ſint, & maior illis inde vtilitas proueniat: nam & ſi hoc ſecundũ imperfectũ ſit, tamẽ eo ipſo primũ reſciſſum videbitur cõmune aſſerunt Socin. iun. *conſ*. 117. *nu*.10.*lib*.1.*&* *conſil*.145.*nu*.57. *lib*.2.Didac. à Couar.*vbi ſuprà nu*.19.*verſi*.6.*declaratio*.Iul.Clar.*d*.*§*.*teſtamentũ* *q*.98.*verſi*. *hoc tamen*. Amplia tertiò, vt teſtamentum primũ per ſecundum iure ipſo reuocetur ac reſcindatur, quamuis teſtator ſe illud non eſſe reuocaturũ ſolẽniter iurauerit. cõmune proferunt Cotta *in memor*. *in verſi*. *teſtatorem inducere*. latè Didac. à Couar.*d*.2.*part*.*nu*.15.Iul.Clar.*vbi ſuperius q*.94. *verſi ſed quid ſi teſtator*.vbi accuratè id explicat, & cum multis receptũ affirmat prædicti iuriſiurandi reuocationẽ inſeri ſecũdo teſtamento neceſſe eſſe. quod mihi nõ probatur: ſed ea de re alibi vberius. Amplia quartò, ꝙ etſi teſtator ſe nõ reuocaturũ promiſerit primũ teſtamentũ, & quo caſu illud reuocauerit, dicat ſe bõna omnia ſcriptis hæredibus dare, atque irreuocabiliter elargiri, tamẽ per ſecũdũ teſtamẽtũ, & quouis alio prædicto modo, impunè huiuſmodi teſtamẽtũ retractabitur, ac reſcindetur. cõmune aiunt Alex. *nu*.2. Iaſ.*nu*.7.Crot.*n*. 14.*in l. ſtipulatio hoc modo concepta*. *ff de verbor.oblig*.latiùs Iul. Clar. *d*.*q*.95. Intellige ac perpetuò memoriæ inſculpe, ꝙ ſi teſtator aliis omnibus teſtamentis, quæ poſtea cõſcribet, derogabit, niſi ſi certa aliqua ſolennitas in eorũ aliquo expreſſim addatur: nõ ideo hoc teſtamẽtũ primũ infirmabitur, quin ſecũdũ deinde ritè conditũ fuerit, ac generalis etiã præcedentiũ teſtamentorũ in eo abrogatio inſeratur, niſi ſi ſpecialis quoq; mentio antecedentis teſtamenti fiat cõmune eſſantur Alex. *conſil*.106.*n*.3.*&* *conſi*.183. *&* *conſi*.172. *verſis duobus*.*num*. 7. *lib*. 7. Tiraq.*de legib.connub*.*gl*.6.*nu*.131. Didac. à Couarr.*d*.2.*part*. *nu*. 15. *verſi.tertio hãc*. Iul.Clar.qui diligẽter & accurate id multis

modis explicat, d.q.99.per totam, quo te conferes de materia acturus. E. Suarez.

332 Teſtamẽtũ nõ reuocatur ex eo, quòd teſtator corã ſeptẽ teſtibus dicat, nolle valere teſtamẽtũ, niſi dicat ſe velle mori ab inteſtato. Ioan. Durand. tit.2.caut.3. com. dicit. Vezinus.

333 Per mortem alicuius voluntas ceſſare dicitur, ſed nõ reuocari. Eſt communis opin. ſecundũ Deciũ in conſi. 208. iſta videtur. in princ.vol.3. Chætian.

334 Mors defuncti, in longinquis partibus per ſolam famã plenè probatur. Eſt communis opinio ſecundum Decium in conſil.652. viſo conſil. in prin. Idem.

335 Teſtamentũ promittens non reuocare etiã cũ iuramento, poterit nihilominus eo iuramento nõ obſtante, illud teſtamentũ reuocare: hoc tamen faciendo eſt periurus. & hanc opin. vt magis com. aſſerit Io. Andr. in reg. quod ſemel. de reg. iur. in 6. Alex. conſil.13. in 2 vol. & Oldr. conſil.180. Alciat. cap. cùm contingat. nu.83. communem dicit. Ant. de Tremol. in addit. ad Bonacurſ. in practic. tit. quibus modis ſus no. nu.22. in verbo, contra proprium factum. Bonacoſſ.

336 Teſtator ſi dicat ſe nõ velle reuocare teſtamẽtũ, & ſi reuocet ſe, omnia ſua bona ꝓ pœna donare hęredi ſcripto, talis donatio nõ valet. com. Clarus in §. teſtamentũ. q.95. P. Fich.

337 Teſtamentorũ reuocatio ſolùm ea retractat, quæ ad vltimæ voluntatis materiam pertinẽt, non verò vel cõtractus, vel confeſsiones, vel alia id genus teſtamentis inſerta cõuellit. vt commune dogma eſſe conſtituo ex Deci. conſi.96. Ripa in l. nemo poteſt. nu.35. ff. de leg. lib.1. Guliel. Bened. in cap. Raynutius. in tracta. de leg. nu.35 de teſtam. Tiraq. de iure marit. ver. contraxer. glo.3. Ioan. Cæphal. conſi.61. num.31. E. Suarez.

338 Religionem vel monaſterium ingreſſus, an poſsit mutare vel reuocare teſtamentum prius factum ante ingreſſum? & an hæres ſtatim habebit eius hæreditatem? an verò debebit expectari mors naturalis? & vide Iaſon. in auth. ſi qua mulier. num.26. C. de ſacroſanct. eccleſ.

339 Teſtamentum ſi inueniatur cancellatum penès teſtatorem, præſumitur de eius voluntate. Iaſ. in l. ſi vnus. nu.9. C. de teſtamentis. communem dicit. Villal.

340 Confeſsio facta in teſtamento per teſtatorẽ, putà quãdo vſuras extorſit, vel male abſtulit, non ei pręiudicat, quin reuocãdo teſtamẽtũ illam poſsit reuocare, cùm talis confeſſio nõ dicatur ſpecies probationis, ſed vltimæ volũtatis, quæ eſt vſque ad mortẽ reuocabilis. glo. reputatur ſingularis in l. ſi quis teſtamentum. in verbo, chirographa, & ibi hoc vult do. Floria. ff. ad leg. Aquil. referẽs idem tenere Ang. in quæſtione exordiente, Senenſis miles, aliàs Aſtenſis. & Bald. in addit. ad Specul. in tit. de confeſ. §. confeſſio facta. Quod limitari fortè poſſet, niſi teſtator iuraſſet ſuper tali cõfeſsione, per auth. quod obtinet. C. de probatio. & l. cum quis. in §. codicillis. ff. de leg.3. Nõ reuocato autem teſtamento, bene præiudicaret ipſa confeſſio, ſecundũ d. Præpo. in cap. cum ſpecialis. §. porrò. col. vlt. extrà, de appella. Bald. decis. 2u1.

341 Cõfeſsio facta in vltima volũtate, per quã quis ſe fatetur debitorẽ alicuius qui eſt incapax, in certa ſumma pecuniæ, talis cõfeſsio nihil operabitur: quia cẽſetur facta in fraudẽ, & hoc in dubio præſumitur. l. quidã decedẽs. §. Titia. & ibi Bart. ff. de leg. 2. quare debitũ erit probandũ ab eo qui illud petit, nõ obſtãte tali confeſsione. Alber. in d. §. Titia. qđ etiã procedit ſi talis cõfeſsio eſſet iurata, vt ibi per Bart. quia tale iuramentũ nõ tollit fraudis ſuſpicionẽ. & Bald. in d. §. Titia, & in l. non dubiũ. C. de legibus. Salicet. in l. generaliter, n.16. C. de nõ numera. pecun. ita vt nec etiã in vim legati valeat talis confeſsio. Alber. in d. §. Titia. & Paul. Caſtr. in d. l. generaliter. n. 31. Fallit ſi talis confeſsio præſenti facta fuerit, per l. Lucius. §. quiſquis. in 2. ff. de leg.2. & ibi Bald. verùm ſi abſente aduerſario facta fuerit, induceret ea confeſsio fideicõmiſſum, ita vt talis ſumma cõfeſſata, quæ fuit certa, poterit peti vt legatũ, aut fideicõmiſſum. d. §. quiſquis. & ibi Alber. de Roſa. Iaſ. l. qui pecuniã. ff. ſi cert. pet. & l. admonendi. nu.158. ff. de iureiurand. Hippol. in l.1. §. præterea. ff. de quæſt. Felin. in c. ſi cautio. n.54. de fide inſtru. Emanuel à Coſta in l. ſi ex cautione. fallent.12. nu.1. & 2. C. de non nu. pecun. vbi quãplures huius ſententiæ doctores citat. inducit enim fideicommiſſum talis confeſsio facta de certa pecunia in vltima voluntate alio abſente cui fit, & non probationem: facta autem ea confeſsio aduerſario præſente inducit probationem. Paulus Caſtrenſis in l. generaliter, num. 10. C. de non numer. pecun. & ibi Salic. num. 19. induceret tamen probationem confeſſio facta in abſentia, quando eſſet iurata. l. cum quis decedens. §. codicillis. ff. de legat.3. & ibi Bart. vel ſi notarius pro eo abſente ſtipularetur. Bart. in eo. §. codicillis. Facta autem ea confeſsione in vtilitatem incapacitas, non valet. Decius conſ.474. Bellacomb.

342 Teſtator dicens Titiũ nõ eſſe ſuũ debitorẽ, poterit nihilominus hęres inſtitutus probare eũ debitorẽ, & ſic hæres non cogetur ſtare tali aſſertioni teſtatoris, niſi teſtator cum aſſertione & iuramẽto hoc aſſeruiſſet. l. rationes, cu authen. ibi poſita C. de probatio. & Alex. in l. ſi donatione. num. 5. C. de collat. Bellacomb.

343 Cõfeſſio, quæ in vltimę voluntatis elogio fit, ſeu mutui accepti, ſeu debiti ſit inſoluti, ſeu alterius rei perceptę, parte pręſente, aut eius nuncio, aut notario illius nomine accipiente, vſqueq adeò perfectam, aut legitimam probationẽ ſuppetit, vt nullus exceptioni non numeratę pecunię locus ſit. Sin verò neque corã partę, eiùſue nuncio, aut ſcriba illius vice accipiente fiat, magis legati, aut fideicommiſſi loco cẽſebitur, quã vllam probationis vim teneat: vt frequens placitum affirmo ex Iaſ. in l. qui pecuniam. ff. ſi cert. pet. & in l. admonendi. nu.158. ff. de iureiur. Hippol. in l.1. §. præterea. ff. de quæſt. Fel. in c. ſi cautio. nu.54. de fide inſtru. & non exiguam doctorũ phalangem producente Eman. à Coſta, in l. ſi ex cautione. fallen.12. nu. 1. & 2. C. de non numer. pecun. ac Viuio qui ſeſe magna non curantia intricat. lib.1. opin.414. E. Suarez.

344 Si maritus in ſuo teſtamento confiteatur, ſe habuiſſe à ſua ſecunda vxore aliquã ſummã pecunię, licet iuret ita eſſe, non tamen ſtandum erit tali confeſſioni, neq; in vim illius ea vidua poterit eam ſummam petere: talis enim confeſſio non probat debitum. l. cùm quis decedens. §. Titia. ff. de leg. 3. & ibi Bart. ſi tamen in ea voluntate maritus moriatur, hæres ad eã ſummam confeſſatam cogi poſſet, cũ morte mariti confirmata fuerit. Bart. in d. l. cum quis decedens. §. Titia. Bellacomb.

345 Filiusfamiliâs in poteſtate cõſtitutus, regulariter nõ poteſt teſtari, l. feminæ. & l. penult. C. qui teſta. facer. poſſ. & §.1. Inſtit. eod. tit. ac etiam patre volente, ac permittente. l. qui in poteſtate. ff. de teſta. vbi ait Aret. col.3. quòd iſta eſt communis regula: quia teſte Apoſtolo ad Galat.4. tales non differunt à ſeruo. Imo patris conſenſus nõ operatur, vt teſtamentũ valeat. l. teſtamenti. eo. tit. & cap. licet. de ſepult. lib. 6. vbi latè per Alex. & alios in l. feminæ. C. qui teſta. fac. poſſ. & per Bertran. conſ. 280. cùm tempore præſenti conditi teſtamenti. in prin. vol.8.

Imò amplia hoc, ꝙ nõ ſolũ filiusfamiliâs nõ põt tẽſtari de aduẽtitiis, quorũ vſusfructus patri quęritur, ſed etiã de aduẽtitiis ad ipſum pleno iure ſpectantib. vt habetur in l. fi. & in l.3. vbi omnes doctor. cõmuniter ponũt. C. qui teſta. face. poſſ. Calder. conſ.10. in tit. de teſta. Io. Monteferratus in repet. l. frater à fratre. in fi. & Crotus ibid. n.121. ff. de cond. indeb. & iſta eſt magis communis opinio: prout ſcribunt Alex. Corn. Iaſ. & Rimin. in d. l. penult. in fi. C. qui teſta. fac. poſſ. & vltra pręcitatos doctor. idẽ tenet Roman. conſ.512. nu.3. Rub. conſ.93. nu.2. Rui. conſ.24. nu.2. vol.5. Iul. Clar. cũ cæteris ſignatis per eum in §. teſtamentum. lib.3. quæſt.18. & Soc. iun. conſ.77. nu.10. vol.2.

Ampliatur etiã, ꝙ filiusfamilias non poteſt teſtari pendente patris ſui captiuitate: & ſic filius ad teſtamẽtũ cõdẽdũ nõ admittitur, & licet eius pater ab hoſtibus captus ſit, ſec. Glo. fi. in l. ſi pater. ff. de inoff. rupt. Cyn. col. penult. Odofre. & Ang. in l. fi. C. de ſent. paſ. Imol. col.8. Iaſ. n.243. & Crot. nu.18. in l. ſi is qui pro emptore ff. de vſucap. Alex. nu.10. Iaſ. nu.9. in l. lex Cornelia. ff. de vulgar. Corn. conſ.204. col. fi. vol.3. Marium Solom. num 16. Eman. in 2. part. nu.92. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthum. & iſta eſt communis opinio contra Bart. n.9. Bald. nu 15. contrarium aſſeuerantes. in l. fi. C. de ſent. paſſ.

¶ Ampliatur poſtremò, vt filiusfamiliâs minimè teſtamẽtũ cõdere valeat, licèt ſui iuris reputaretur, ſec. Bald. in l. 2. in fi. C. de ſentent. Alex. conſ.147. col penult. vol.7. Dec. in l. ſi emancipati. col.3. C. de collat. Alex. col.2. & Iaſ. in l.1. C. de ſentent. Cottam in memorab. in verbo, Opinio communis, il ſecundo & Tiraq. in legibus connubialibus, glo 8. nu 144. & illa eſt communis opinio, vt exiſtimant doctor. pręcitati.

Sed fallit primò concluſio, qñ pater ingrederetur monaſterium: tunc enim eius filij propter talem ingreſſum efficiũtur ſui iuris, poſſuntque teſtamentum condere, ſecundum Bart. in l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. vbi hanc limitationem probat tribus rationibus, & in l. patri. per illũ text. ff. de adulter. circa fin. Iacobus verò Butr. & Bald. poſt gloſ. ibi

in auth.

in auth excipitur,C. de bonis quæ libe. inclinauerunt in contrariam ſententiam, ſed primam Bart. & ſequacium aſſerit eſſe communem Iaſ. in d. l parte furioſo, num. 45. Moder. in cap. in præſentia de probatio. Alber. in auth. ingreſſi, nu. 13. C. de ſacroſanct. eccleſ. & Boeri. in deciſio. 121. num. 2. & ſequen.

Limitatur ſecundo loco, quando filiusfamilias patre cõſentiente, cõderet teſtamentũ de peculio aduẽtitio ad piam cauſam, eo quippe caſu proculdubio valet teſtamẽtũ, d. cap. licet. in fin. & tenẽt Ang. Bald. & Salyc. in d. l. ſenũ. Roma. in authen. ſimiliter in 13. priuilegio C. ad l. Falc. Feder. de Senis conſ. 298. & Va qui. cum aliis relatis per eum in tract. de ſucceſſ. proceſſ. titu. qui teſtari poſſ. lib. 3. §. 1. nu. 50. vbi recenſuit tres alias ſententias contrarias. & iſtam opinionem ſcribit eſſe communem Crotus in d. l. frater à fratre, vbi reſpondet omnibus ferè fundamẽtis Fulgo. cæterorũmq; Moder. contrarium aſſeuerantium in d. l. ſenum, & ſequitur quoque, & magis cõmunem ait Clar. in d. §. teſtamen. lib. 3. quæſt. 5. verſic. ſed nunquid filiusfamilias.

Et hoc etiã procedit in filiafamilias, quæ quidẽ licet nupta ſit, & cõducta ad viri domũ, proptereà patria poteſtas nõ finitur, ſed remanet in poteſtate patris, l. ſi vxor, vbi Glo. & Ang. C. de cõditio. inſer. & Gram. deciſ. 54. nobilis Portia, n. 4. & ſequẽ. Sed quæſtionẽ illã ad vtrãq; partẽ copioſe exagitat Rodericus Suarez in ſuis allegationibus in l. 9. titu. De los pleitos, n. 11. cũ aliis ſequen. & nõ poteſt de bonis maternis, ſeu ſuper dote facere teſtamentũ viuẽte patre, & etiã cũ licẽtia ipſius patris, vt per Glo. in l. filia. ff. ſolut. matrimo. Brunum in tract. quod ſtãtibus maſculis. q. 5. articu. 11. n. 77. Bal. in d. l. ſenum. quæſtio. antepenul. Iaſ. in l. poſt dotem ſub nu. 91. ff. ſolut. matrimon. Alex. conſ. 17. viſis. vol. 2. Bert. conſ. 327. eiũ tempore teſtamenti, nu. 1. vol. 8.

Niſi ad pias cauſas, & cum patris conſenſu, d. cap. licet §. fin. & iſta eſt communis opin. vt patet ex allegatis per Alex. & alios in d. l. ſenum, & per Barba. in rub. de teſtam. fol. 12.

Sed vtique poſſet teſtari ipſa filiafamilias, vbicunq; eſſet emancipata, ſecundum Glo. & Doct. communiter in d. l. ſi vxorem, & Felyn. in cap. ſuper eo. il 2. col 2. ext. de teſta.

Similiterq; filia ipſa maritata fit ſui iuris, & cõſequẽter filius fam. & filiafami. per contractũ matrimonij, liberãtur à patria poteſtate in Hyſpania, text. eſt. in l. Tauri, 47. & ibi Ciſuẽtes, & hoc idẽ obſeruatur in Ciuitate Neapolis ob cõſuetudinem Neapolitanã, incipiẽtẽ, Sed ſi mulier nõ obſtãte, vt refert Neapodanus ibi in verb. Nubit. Gram. in d. deciſ. 54. & cõſ. ciuili 63. n. 15. vbi hoc intelligit procedere quoad debitũ carnis operáſq; obſequiales. in cæteris verò dicit, q remanet ſub patria poteſtate, & lati⁹ hoc explicat cõſ. ciuili 87. n. 4. cũ aliis ſe. & bene dicit.

Nam mulier tenetur viro ad alia ſeruitia præter copulam, ſcilicet ad mutuum auxilium, & ad obſequium, ca. nuptiarum. 27. q. 1. & eſt Glo. fin. in cap. quidam. de conuerſio. coniug.

Vbi vir profeſſus in monaſterio cõpellitur exire, & vxoris neceſſitati præſtare obſequia. Et hoc eſt quod dixit Adam Deo. Mulier, quam dediſti mihi ſociam, dedit mihi, & commedi: facit cap. 1. de coniug. lepro.

Vbi mandatur, quòd vxores viros, & viri vxores, qui lepræ morbum incurrunt ſequantur, & eis coniugali affectione miniſtrent, & ſi non faciunt, aſtringuntur ad hoc vinculo excõmunicationis, vt ibi dicitur, & in cap. tranſmiſſa. de eo, qui cogno. conſang. vxor. ſuæ, ibi neceſſaria ſubminiſtrans.

Et dato propter huiuſmodi conſuetudinẽ filiafã. nupta, & cõducta ad domũ viri, nõ remaneat in patris poteſtate; nihilominus ipſa filiafã. mortuo marito, & in viduitate perſiſtẽs, nõ remaneret ſui iuris, ſed reuerteretur in poteſtatẽ patris, vt tenet Sepec. in titu. de tuto. §. quod ſi mulier, & Afflict. in cõſtit. proſequẽtes. n. 12. lib. 1. rub. 31. & ita ſeruatur vbique, prout refert Boer. in deciſ. 197. n. 4. & Gramm. d. deciſ. 54. n. 9. cũ aliis ſeq. vbi refert ita deciſum extitiſſe in Sacro Regio Concilio Neap.

¶ Sed aduerte, quòd licèt hoc procederet in Ciuitate Neapolis, & in Gallia, tamen iudicio meo in Hyſpania non haberet locum aliquo modo: nã d. l. 47. Tauri, loquitur generaliter videlicet, q filiusfa. & filiafa. nuptus, ſeu nupta, ſemper & perpetuò in omnibus rebus habeantur tãquam emãcipati, & ſui iuris: nimirum ergò eſt ſi poſt mortem mariti ipſæ mulieres non reincidant in patris poteſtatem.

Benè tamen verum eſt, quòd pater mortuo marito non haberet actionem ad dotem aduentitiam filiæ: cùm illius dotis aliter adminiſtrator non ſit; & ſic ſoli filiæ exiſtenti in patria poteſtate ad dotem repetendam actio ipſa conceditur, ſecundum Docto. omnes in auth. quod locum. C. de collat. & Alex. cõſ. 20. viſo proceſſu. col. fina. vol. 2. & eſt tex. in l. 1. §. quòd ſi patris, vbi cõmuniter Doct. ff. ſolu. matrimo. & in l. Casus. eod. titu. & benè faciunt, quæ narrantur per Corn. conſ. 162. vol 2. & conſ. 138. col. 1. & ſeq. vol. 3. Alexan. conſil. 158. in 3. dub. volu. 5. & conſ. 31. colum. 4. vol. 6. Barbat. conſ. 61. vol. 2. Contrarium verò concluditur in dote profectitia promiſſa, & tradita à patre, vel eius contemplatione, iuxta l. profectitia. ff de iur. dot. & Caſt. in l. fi. col 2. verſ. ſed pone quintò. C. cõmunia vtriuſq; iud. quia pater iure hodierno eſt legitimus adminiſtrator in dote profectitia filiæ, vt explicatur infrà opinio. 601. Pater eſt legitimus adminiſtrator.

Et hinc eſt, quod dos profectitia data à patre pro filia, nulla interpoſita ſtipulatione, ac pacto facto, & mortua poſt modũ ipſa filia in poteſtate patris cõſtante matrimonio, ſiue ſuperſtitibus filiis, ſiue non, ſecundũ ius commune deberet reuerti ad ipſum patrẽ dotãtem, ſecundum Bart. nu. 28. cũ aliis ſeq. Iaſ. nu. 99. & alios omnes in l poſt dotẽ. ff. ſolu. matr. vbi opinionem iſtam cõmunem ait idem Bart. & l. vbi adhuc. C. de iure dot. & l. dos à patre. C. ſolu. matrim. & not. Crauet. in tract. de antiquit. tẽpo. in vltima par. nu. 44. & Rolan. in tract. de lucro dotis. q. 2.

Sed ſententia Marti. Gloſſatoris ibidẽ contraria de generali cõſuetudine obſeruatur, & approbatur, videlicet, quòd dos in præſenti caſu debeat eſſe liberorũ, & cõſequẽter retineri debeat per maritum, pro ipſis filiis: prout firmat Barto & alij, & præſertim perſpicaciſſimis D. Cardinalis Albanus in l. dos à patre. C. ſolut. matr. quod ampliat vtiliter Iaſ. in d. l. poſt dotem.

Quæ quidem conſuetudo generalis, prohibens dictã dotem reſtitui patri, & ita ampliata limitatur nõ procedere, vbicũq; matrimonium prædictum diſſolueretur per mariti mortẽ, & decederet mulier vidua exiſtẽtibus ex ea filiis, & patre ipſius mulieris, & ſic quãdo decederet primò maritus, & poſtea vxor ſtantibus liberis, tũc non veniret tanquã exorbitans extẽdenda ad præſentem caſum, ſed reſtringẽda ad caſum ſuum; & cõſequenter pater dotans repetere poſſet antedictam dotem, vt voluerunt Bart. in d. l. poſt dotem. nu. 31. Alexan. & Iaſ. nu. 102. & ſequen. cum aliis aggregatis per eum, vbi prædicat iſtã eſſe cõmunem opinionẽ, prout cõmunis eſt, & ſacroſancta, vt meminit etiam Cardinalis Albanus in d. l. dos à patre, in fine. & ſecundum eam vltra bis vidimus iudicari in facti contingentia.

Et aduerte, q ipſa filiafamilias tã in dote aduẽtitia, quàm in dote profectitia, vbicũq; actio de dote eſſet dũtaxat ipſi⁹ filiæ, ob donationẽ ei factã de integra actione dotis, haberet hęredẽ ab inteſtato, ſecundũ Bart. quæſt. 3. & ſeq. Caſtr. Alex. & Iaſ. n. 92. cũ cæteris ſequen. in d. l. poſt dotẽ, vbi oſtendit iſtã eſſe communẽ opinionẽ, & licet inibi aſſerat cõtrariam ſententiam ſimiliter communẽ fore, nihileminus ſequitur Bartol. & ſequaces, & tuetur eorum opinionem, à qua tanquam realiter communi periculoſum, imò fatuum eſſet in deciſiuis diſcedere.

Sed vt redeat ſermo noſter vnde fluxit, dic q Galli etiã, qui nõ ſunt in poteſtate patris, poſſunt teſtari abſq; patria licẽtia vt refert Bald. in cap. 1. §. fin. de duo. fratri. de no. Et Hyſpani quoq; filiifamilias, & filiæfamilias poſſunt teſtari etiã, text. eſt in l. 5. Tauri, vbi Michaël Ciſuentes; Imò poſſunt ſimiliter teſtari prædicti filiifamilias Galli, & Hyſpani de aduẽtitiis, vide quæſtionẽ poſitã per Bal. in l. fin. C. communia vtriuſque iud. nu. 8.

Limitatur, ac declaratur tertio loco, quãdo filiusfamilias teſtaretur de bonis ſibi donatis per Principẽ. de quibus quidem teſtari poteſt, vt ſentiũt omnes Doct. cõmuniter in l. cum multa. C. de bonis quæ liber. per illum textũ, & Alex. in l. 1. §. hoc autẽ. ff. ad Trebel. & iſtam eſſe cõmunem pouit Crotus in repeti. d. l. frater à fratre, nu. 112. vbi ait, quòd contrarium eſt verius.

Interpretatur quartò, quãdo filiusfamilias teſtaretur de peculio caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi, tunc enim valebit teſtamẽtũ, l. fin. C. de inoffi. teſtamẽ. vt per Corn. conſ. 87. circa dubia. col. 3. vol. 3. & Alex. conſ. 2. in conſultatione. vol. 6. quia in bonis caſtrenſibus, vel quaſi ipſe filiusfami. habetur pro patrefami. l. 1. ad Mace. Bar. in l. ſi is, qui pro emptore. in 3. q. princ. ff. de vſucap.

Quintò limitatur, q licet filiusfamilias nõ poſſit teſtari etiã patre conſentiente, poteſt tamen donare cauſa mortis patre permittente, l. tam is. §. fina ff. de donatio. cauſa mort. Bertran. conſil. 35. donatio cauſa mortis. volu. 6. Imò ipſe filiusfami. bona aduentitia etiam pleno iure habens, non poteſt de eis donare cauſa mortis abſque conſenſu patris, ſecundum communem opinionẽ, quam citauit, & declarauit, ac ita conſuluit Rubeus conſ. 46. & conſ. 127. atque eidem inhæret eum citatis per eum. Vinc. Maxilla in conſuetudinibus Ciuitatis Bari, in conſuetudine dos à patre profecta, ſub nu. 147. tit. de iure dotium, fol. 88. &

Clar. in §. donatio. q. 6. verſ. aut verò quaris, vtrum poſſit donare? vbi decit ſimiliter magis communem, & poſuit alia multa vtilia circa conſenſum ipſum præſtandum per patrem.

Quā tamen limitationē ſane intelligas, vbi præſtatur cōſenſus in aliorū cōmodū, nō ipſius patris illū pięllātis: quia fili⁹, vel filiaf. nō pōt donare patri cauſa mortis cū eius conſenſu ſimplici, & nō interueniēte iudicis authoritate, de qua in Gl. in l. ſi furioſi. C. de nup. & ibi Doct. eſt glo. ſingularis, & ibi Bar. in l. 1. in fi. ff. de auth. tut. ſequūtur Mod in l. 1. §. fuit quaſitū. ff. ad Tre. Bar. im. & doct. in d. l. tā is, idē Bar. in l. frater à fratre. ff. de cōd. inde. idē Inn. in c. nōnne, de praſu. & Bal. in l. ſi vxori, n. 1. C. de cōd. inſer. in l. bonorū, la 2. n 9. C. qui adm. Gl. & Bar. in d. l. ſi furioſi. lo. And. in add. Spec. in tit. de inſtr. edit. §. porrò. in add. incip. Petrus. Soc. cōſ. 87. vol. 1 Inn. in c. dudū de reb. eccl. nō alie. Cor. cōſ. 242. n. 1. vol. 4. Cy. in l. femū C. qui teſt fac. poſ. Dec. conſ. 280. n. 5. & ſeq. & Tiraq. in ll. cōnubia. Gl. 8. n. 115. & ſeq. quā quidē Glo. ait com. eſſe Bal. cōſ. 50. in pr. vol. 2. Soc. cōſ. 112. in 2. dubio, vol. 1. idē cōfirmat, addēs à tali opinione: cū ſit com. nō eſſe recedēdū: & in d. l. j. §. fuit quaſitū, c. 6. refert illā magis cōmuniter ſequi Doct. & Rimin. Inſtit. de don. in pr. n. 521. & copioſus doct. D. Hora. Mand. in adds. Rom. cōſ. 515. vltra quos illā fatētur cō. alij relati per Cla. in 4. lib. Sent. in §. donatio. q. 6. ver. quero etiā. & ver. cōtrariā autē ſententiā. vbi plures refert: & ſic vt vides, ipſam fore magis com. & veriorem, & ab ea nō eſſe in iudicādo recedēdū, & ita per prædicta ſublimitatur dicta limitatio.

Quam ſublimitationē (vt de plano procedat) limita primò nō habere locū, quàdo pater cōſenſit bona fide, & nō eo duntaxat animo, vt alios defraudaret ſucceſſione, prout eſſet quādo extātib⁹ alijs ex filia ipſa cū eius cōſēſu donaret patri, tūc enim valet donatio facta patri, Bald. in d. conſ. 19. verſ. poteſt dici, vbi dicit hoc eſſe ſatis ęquum, quod ſequitur Soc. in d. conſ. 112.

Secūdò limita nō procedere vbicūq; pater generaliter conſentiret, ꝙ filius, ſiue filia poſſit donare cauſa mortis quomodocūq;, qualitercūq; & cuicūq; nō ſpecificè, vt ſibi donaret: tūc. n. valeret actus, etiam ſi filius poſtea donet ipſi patri, ſec. Bal. cōſ. 16. quatuor pūcta. relatū per Soc. vbi ſ. aſſerētē id æquiſſimū eſſe, quod ſequitur etiā Cy. & Iac. de Aret. in d. l. j. ff. de auth. tut. in quibus caſ. intelligatur procedere dictū Pet. in d. l. j. & eiuſdē Bal. in l. ſi quādo. §. 1. C. de inof teſt. vbi in locis pręcitatis ſibi videtur cōtrarius. Anch. qui ſimiliter ſibi videtur cōtrarius in loco prædicto, & Cum. in d. §. fuit quaſitū, & idē Ang. cōſ. 203. pactū tale eſt. Fulg. & Pau. Caſt. in d. l. femū, & in d. l. qui in poteſtate, vbi refert vidiſſe cōſilia quāplurimorū Doc. ita tenētiū, ꝙ pater poſſit præſtare cōſenſum filio ſibi donāti mortis cauſa. Old. cōſ. 36. Rom. cōſ. 515. Anch. cōſ. 106. Alex. in d. §. quaſitū, & aliorū idē tenētiū, quutū opin. de iure veriorē eſſe poſt Bal. & Soc. in cōſ. mentionatis affirmat ibid. Alex. & illā admittit eſſe com. Maxilla in d. cōſuetudine, Dos à patre profecta, ſub. n. 142. & ſeq. & Cla. vbi ſ. verſ quero etiā vbi inquit fuiſſe opus magna librorū reuolutione, dū fuiſſet hæſitatum, quę prædictarū opinionū eſſe magis cōis: & ſecūdū eā ita, & taliter intellectā dicit eſſe iudicādū Soc. in d. l. cōſ 112. v. vnde dis iudicās: quod ſatis placet, & plurimū rationi cōfert, quicquid alij dixerint. Nō enim omninò, & indiſtinctè videtur verū, & indubitatū fundamentū, quo præcipuè fundatur ſupra relata huic contraria opinio, ꝙ cōſenſus patris pręſtādus filio requiratur ad authorādā, & integrandā perſonā filij, nō aūt ad præiudiciū patris, licèt Cla. vbi ſ. q. 6. v. habes ergò, admoneat id eſſe cōiter receptū: ea ratione, ꝙ de iure antiquo filius poterat agere ſine cōſenſu patris, vt eſt tex. in l. noxalis. ff. de noxa. & no. Bar. in l. cū nō ſolū. §. neceſſitatē. C. de bonis, quæ libe. n. 2. Et ꝙ agere nequicquā, poſſit abſq; cōſēſu patris, fuit introductū poſt iura C. per ꝗ fuit delata proprietas filio in bonis per ipſū acquirēdis, & patri ablata, ſecūdū diſpoſitionē l. cū oportet. C. eo. vnde nō ſimpliciter ad integrādā perſonā filij patris cōſēſus requiritur, ſed ratione præiudicij ipſius patris, & quaſi in recōpēſatione iuris filio delati, & fauoris, quos fuerat ipſe pater priuat⁹: quod & cōprobatur authoritate, ꝙ ſi filij perſona ſimpliciter nō eſſet integra citra cauſā præiudicij prædicti ipſi⁹ patris, nō poſſet vtiq; fili⁹ donare donationis titulo inter viuos illa bona, in quib⁹ patri nō quęritur vſusfructus abſq; ei⁹ cōſēſu: ꝙ eſt falſū, & cōtra com. opin. Doct. relatā per Craue. cōſ. 84. n. 9. & conſ. 92. poſt n. 1. verſ. ſed poſito, vbi dicit in hoc neminē eſſe, qui dubitet, & cō. eſſe fatetur etiā Hor. Mād. in add. Roma. cōſ. 512. in litera B. & ſi magis cōis opinio ſit, ꝙ nec huiuſmodi bona filius poſſit abſq, patris conſenſu cauſā mortis donare, vt refert Clarus vbi ſ. ver. aut verò, & Rubeus in d. cōſ. 46. ex huiuſmodi: ſiquidē caſuū varietate pſonā filij in ſe citra cauſam prædictā integrā eſſe, vel nō eſſe videtur inferri minimè poſſe ex prædictis; & alijs not. per Bar. & Doct. in d. §. neceſſitatē, quorū opinionē prædicat eſſe communem contra Glo. ibi Alex. in d. §. fuit quaſitum, & veriorē, & tenendā eſſe.

Sed aduerte, ꝙ cōſenſus patris, qui requiritur in donatione cauſa mortis faciēda p filiūfa. iuxta l. tā is. §. fili⁹ fa de don. cauſa mor. debet interuenire tēpore quo fit donatio, alioquin ſi facta donatione pater ipſā ratificaret, nō teneret. ita elegāter Bal. in l. ſi vxor. C. de cōd. inſer. & refert, & ſequitur Cremē. ſing. 69. ac etiā Marſi. in pract. crim. in 2. q. prin. in fi. pract. n. 5. & nota, quia occurrēdo hoc in facto quilibet prima frōte diceret cōtrariū,

Nā conſenſus de ſui natura poteſt interuenire, & adhiberi ex poſt facto, & etiā tacitè, iux. doctrinā Bar. in l. ſi aūt plures, de aqua plu. arcen. & not. per Doct. in l. conſenſu. de actio. & obli. & bonus text. qui hoc probat etiā poſt rem inchoatā, & ineſſe deductā in l per feudū. ff. de ſer. ruſt. præd. & vide not. per Alex. & alios in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de aquir. hære.

Sed aduerte, ꝙ licet donatio cauſa mortis facta à filiofa. per ſuperueniētē patris cōſenſum, nō cōualidetur: tamē cōſenſus iſte ita præſtitus, & ratificatio eiuſdē donationis facta poſt donationē à patre vtiq; valeret, & teneret, ſi filius in prima volūtate perſeuerare appareret, vt concedit Bar. in l. tam is, §. fi. in fi. ff. de donat. cauſa mortis. Ang. Aret. Inſtitut. quibus non eſt permiſ. fac. teſt. in princ. & facit l. 1. §. ſed ſi filiusfa ff. de leg. 3.

Et tūc quinq; nēpè teſtes requirerētur ad probandū directā perſeuerātiā ipſam filij, ſecundū Ang. in loco præcitato., pro quo allegat tex. in d. l. 1. § ſed ſi filiusfa. & ibi Bar. & faciūt notata per eundē Bar. in l. hæredes palam. §. ſi quid poſt. ff. de teſtam.

Itidē ipſa donatio facta per filiū patri minime valeret, vbicūq; extitiſſet facta incontinenti poſt præſtitū conſenſum. Nā quotieſcunque duo actus celebrarentur eodem die & loco, & coram eiſdem teſtibus, vnus quippè ex eis videretur celebratus contemplatione alterius, vt firmant Bald. in l. petens. C. de pact. Soc. conſ. 273 col. 3. vol. 2. & Corne. conſ. 36. vol. 2.

Sed hic pulchrū eſt diſquirere de ratione, quare filiusfa. de patris volūtate teſtamentū facere non poteſt, & nihilominus cauſa mortis donat patre permittēte? Reſpondeas breuiter, ꝙ communis ratio eſt, quæ originaliter fuit Accur. in §. 1. Inſtit. quib. non eſt permiſſum face. teſta. & d. l. tam is, §. fin. Nam donatio cauſa mortis, & ſi contractus, & vltimæ voluntatis naturā redoleat, magis tamen accedit contractui. & de huiuſmodi cōmuni ratione teſtatur Coraſius, in repet. l. qui liberos, nu. 29. cum alijs ſeq. in 2. lect. ff. de ritu nupt. vbi vltra rationē cummunē prę citatā, aſſignat aliam meliorem. & hanc rationē communem approbat etiā Bar. poſt Dyn. in d. l. tam is, §. 1. Ang. Are. Inſtit. quib. non eſt permiſſum fac teſta. in prin. Gl. & Doct. in l. ij. in prin. ff. de don. Ang. Aret. & alij Inſtit. de donat. in prin.

Et quatenus diximus, ꝙ filius de patris cōſenſu poteſt donare cauſa mortis, d. l. tā is, §. 1. nota hic, quòd licèt poſſit donare filius, tamē nō poteſt legare, fideicōmittere, aut cōdere codicillos, vt probatur in l. ij. ff de leg. j. à cōtrario ſēſu, iūcta l. qui in poteſtate. ff. de teſtā. & Inſti. quib. eſt permi. fac. teſtā. in prin. & iſtā differentiā pariter firmauit Glo in d. l. ij ff. de leg. 1. cū quia cōmuniter alij Doct. trāſeunt, vt refert Ruin. in prin. ibi, & Glo. in d. l. femū, vbi Iaſ. n. 8. ſimiliter teſtatur iſtā eſſe cōmunē opinionē: idémq; tenet Alex. cōſ. 53. n. 8. vol. 7. Bertrā. in d. cōſ. 327. ſub n. 1. Domi. Peruſ. & alij in c. ſi pater. de teſt. in 6. vbi Gomez. col. 1. dicit circa hoc nō eſſe dubiū, ſicq; omnes concludere, aliósq; refert eiuſdē ſentētiæ Dilect. in tract. de arte teſtā. cau. 1. tit. 1. col. 1. & ponit Guliel. Bened. in repe. c. Raynutius. de teſta. n. 48. Solus Cuma. in d. l. tā is, §. 1. & in d. l. qui in poteſtate tenuit cōtrariū, videlicet, ꝙ nec etiā donare cauſa mortis poſſit fili⁹ patre quantūuis cōſentiente, per multas rationes: tamē cōcludebat ipſe Cum. non eſſe contra ſtimulū calcitrandū, & ſic in cōmunem ſentētiā declinabat, quā ſequūtur reſpondēdo omnibus fundamētis Cuma. & Soc. in. in l. ij. n. 15 ff. de leg. 1. & celeberrimus iuriſcōſultus D. Guliel. Pōtan⁹ præceptor me⁹, n. 15.

Sed aduerte, ꝙ donatio ipſa cauſa mortis fact à filiof. de neceſſitate requireret pręſētiā donatarij, vel alteri⁹, qui pro eo huiuſmodi donationē acceptaret, aliàs nō teneret, nec valeret ſec. Doc. in d l. femū, & ita cōſuluit Bertran. in d. conſ. 327.

Sexto loco limitatur, ꝙ quamuis filiusfamilias teſtari nequeat, etiam patre conſentiente, poteſt tamē diſponere inter

viuos

vinos de bonis. in quibus parri vſusfructus non quæritur, ſecundum com. opin. omnium doctor. quam eitat, & latè declarat Crauet. *conſ. 84. nu. 9.*

Item cõſuetudo poteſt cõcedere filiofam. ius teſtãdi, & oĩa quæ ſunt de iure poſitiuo faciendi, vt voluerũt Inno. *in c. Raynutius. de teſta.* Ancha. & Imol. *in c. 2. eod. tit.* Bar. & alij *in l. ſi quæramus.* Paul. Caſt. *in l. qui in poteſtate. ff. de teſta. col. 1.* Bald. *col. 1.* & Iaſ. *col. 1. in auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. eccl.* & Bal. *in trac. ſtatutorum, in verbo, teſtari, verſi. ſtatutum, ſiue conſuetudo.*

Et conſuetudo hæc, ſeu ſtatutum diſponens, quòd filiusfamiliás poſsit teſtari: aduerte, quòd licet ſit contra ius cõmune, nihilominus interpretari debet, ſecundum ius cõmune, dummodò in huiuſmodi teſtamento adhut ſeptem teſtes rogati, requiſiti de iure cõmuni, vel quinque requiſiti ex forma ſtatuti: quia hoc ſtatutũ recipit interpretationẽ paſsiuã à iure cõmuni, vel ab alio ſtatuto. Bar. & oẽs *in l. 1. §. lex Falcidia.* per illũ tex. *ff. ad l. Falc.* & Iaſ. *in l. oẽs populi, n. 62. ff. de iuſt. & iur.*

Limitatur etiã mẽtionata regula, quòd ſi filia teſtaretur de dotibus ſuis poſt mortem patris, valeret, & teneret abſque dubio aliquo huiuſmodi teſtamentum: ſecun. Bald. *conſil. 49. quæſtio iſta eſt de apicibus iuris. vol. 2.* quod interpretatur, ſeu limitatur per Caſtr. *conſ. 108. ſuper eo, de quo quæritur, in fi. cum conſil. ſeq. in vol. antiquorum conſiliorum, ſecundum primã impreſſionem,* vt locum habeat, niſi pater in dote ipſi filiæ ſubſtitutionem feciſſet: quæ limitatio falſiſsima redditur, & cõmuniter improbatur per Scriben. variis in locis iuris noſtri.

Claudicátque etiã vlt. loco eadẽ regula, vt ſi filiusfa. cõderet teſtamẽtũ patre cõſentiẽte, opponerétq; in ipſo teſtamẽto illã clauſulã, ſi nõ valet, vel valuerit iure teſtamẽti, valeat eo iure quo valere põt, vt tũc talis diſpoſitio minimè valeat vt donatio cauſa mortis. ita Salic. & oẽs cõiter *in l. ſenſũ. C. qui teſta. fac. poſſ.* Ang. Aret. Port. & cæteri oẽs vnanimiter, & cõcorditer *Inſtit. quibus non eſt permiſſ. facere teſtam. in princ.*

Siquidẽ ſpecialis & ſpecifica requiritur ad hoc concesſio, vt filiusfa. cauſa mortis donare queat. *l. filiusfam. §. fi. ff. de donat.*

Et ſpecificum eſt, quod ab omni generalitate eſt abſtractũ. *l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis caut.* & facit *l. fin. §. deciſionem. C. de adminiſtra. tutor.*

Imò adeò neceſſaria eſt ſpecialis permiſsio in donatione cauſa mortis, vt ſi quis ſuo filio generaliter donare permiſerit, nõ poſſet quippè ex tali permiſsione cauſa mortis donare, niſi ſpecialiter hoc ei pater permitteret. *d. l. filiusfa. §. fi.* Viui. *opi. 302.*

346 Contractus fieri ac cõfici poteſt in vltima volũtate, nec recipit naturã vltimæ volũtatis, ſed ſeruat naturã ſuã, & erit cõtractus inter viuos, ſec. gl. & Bart. *in l. hæredes palàm. §. fi. ff. de teſta.* Alex. Imol. Iaſ. & alios *in l. nemo põt. ff. de leg. 1.* & Cæpol. *in tract. cautelarũ, caut. 129* & iſtã dicũt eſſe com. opi. Ben. *in repe. c. Raynutius. verb. teſtamẽtũ. 2. n. de teſta.* Rom. *conſi. 71.* Pomates *in additio. ad Bar. d. §. fi.* Dec. *conſi. 296 & 293.* Moder. *d. l. nemo põt.* Boër. *deciſ. 353. n. 4.* & q iſte cõtractus ſeruet naturã ſuã, vt ſit irreuocabilis, tenẽt & decidũt etiã Bal. Sal. Pau. de Caſt. & Alex. *l. ſi auia. C. de iur. delib.* vbi ſi quis de hæreditate ſibi delata, diſponat in teſtamẽto, eo caſu videtur eã ſimul adire, licet reuocet teſtamẽtũ, nõ tamẽ reuocatur cõtractus aditionis, & ſequitur Aret. *d. §. fi.* & Ripa *d. l. nemo poteſt. n. 32. & 35.* Similitérq; probatur hoc alio exẽplo, videlicet, ſi teſtator legaret Titio decẽ, quæ cõfiteatur ei præſenti debere, licet poſtea reuocet teſtamẽtũ, tamẽ dicta cõfeſsio firma manet, nec reuocatur, tradit Bart. *in l. cum quis decedẽs. §. codicillis. ff. de leg. 3.* Imol. *d. §. fi.* Paul. de Caſt. *in l. 3. §. fi. n. 5. de liber. & poſth.* Old. *conſi. 144. factum tale.* Alex. *conſi. 45. vol. 2.* Rom. *in l. ex hac ſcriptura. in prin. ff. de leg. 1.* Rui. *cõſi. 169.* & Deci. *d. cõſ. 296.* & Ripa *d. l. nemo poteſt. n. 34.* & iſte contractus factus in vltima voluntate, non indiget probatione 7. teſtium, vt requiruntur in teſtamento, ſed ſufficit numerus duorum teſtium: nam per duos teſtes poteſt probari, ſicut probãtur cæteri contractus regulariter. *l. vbi numerus. ff. de teſtib.* & ita tenent Alex. & Imol. *in d. l. nemo poteſt.* Cæpol. *in d. caut. 129.* Iaſ. *in l. 2. C. de bon. poſ. ſec. tab.* Rip. *in d. l. nemo poteſt. num. 32.* vbi ait hanc eſſe com. opi. & Deci. *in d. conſi. 293.* F. Viuius.

Intellige tamen hoc procedere, ſi tales cõtractus nõ inultum à teſtamento abhorrent. ſecundum communem per Alciat. *l. 1. §. quæ præſens. nu. 21. ff. de verbor. obligat.* Iul. Clarus *§. teſtamentum. quæſt. 77. ad fin.* E. Suarez.

De hæredibus inſtituendis, & quæ perſonæ inſtitui non poſſunt.

TITVLVS XIIII.

Relatus non habens filios, vel propinquos, poterit in bonis ſuis patrimonialibus teſtando, extraneum inſtituere, & eum præferre eccleſiæ. cõmunẽ dicit Clar. *§. teſtamentum. quæſt. 27. verſi. circa.* P. Fich.

2 Filius hæres inſtitutus in proprietate, & alius in vſufructu omniũ bonorũ paternorũ ab ipſo patre, filius ſuam legitimã conſequi poterit etiã in ipſo vſufructu: nã talis cẽſetur vſufructuarius reſeruata legitima filio. Dec. *conſi. 418.* & Boer. *deciſ. 94. n. 2.* Iaſ. *in auth. nouiſsima. C. de inoffi. teſta.* Ben. *in repet. c. Raynutius, in verb. cætera bona. nu. 23. de teſtam.* Paul. Caſtr. *in l. Papinianus. §. quarta. nu. 8. ff. de inoffi. teſtam.* Chærianus.

3 Hæres in vſufructu inſtitutus, nullo alio dato hærede in proprietate, cenſetur hæres inſolidũ. *l. 1. §. ſi hæres. ff. ad Treb.* & *l. ex facto proponebatur, eod.* Alex. *conſi. 111. vol. 2. repetito in cõſ. 45. vol. 4.* idem Alex. *conſi. 161. in 2. dubio. voto 2.* Barb. *cõſi. 71. per totũ, vol. 3.* Idẽ dic ſi ſint duo hæredes in vſufructu, nullo alio dato hærede in proprietate: nã illi duo cẽſentur hæredes vniuerſales in tota hæreditate. *d. l. ex facto.* Bart. *in l. ſi ita quis. ff. de hæred. inſtit.* Alex. *cõſi. 45. in 4. vol.* Quòd ſi quis in vſufructu fuiſſet inſtitutus, & poſt eius mortem quidã alius fuerit ſubſtitutus, talis ſubſtitutus poſt mortem hæredis accipiet hæreditatem iure fideicõmiſsi. Dec. *conſi. 278.* & Alex. *conſil. 111. vol. 2* & Iaſ. *in l. extraneum. C. de hæred. inſtit.* Chæria.

4 Si pater in cõtractibus, aut in actibus inter viuos, aliquẽ nominet, vel appellet hęredẽ ſuũ, videtur in eũ nominatũ ſuũ supremũ iudiciũ cõtuliſſe, & ſic eũ feciſſe hæredem videtur. Quod in patre procedit, qui vnũ ex ſuis filiis nominat hæredẽ in aliquo actu inter viuos: aut in pia cauſa hoc locũ habet, & nõ in aliis perſonis. *l. tale pactũ. §. fi. ff. d. pactis.* & ibi Iaſ. *nu. 10. per l. fin. C. famil. erciſcun.* & Soc. *conſi. 49. nu. 6. in 4. vol.* Idem.

5 Auus nepotẽ legitimũ ex filio etiã ſpurio, põt hæredẽ inſtituere. *l. fi. ff. de his quibus vt indi.* locũ habet *l. fin. & auth. ex cõplexu. C. de natura. liberis.* qđ ſiue certũ ſit, ſiue dubiũ, q ille nepos hæres inſtituatur à ſuo auo, vel cõtẽplatione filij ſui naturalis, ſiue ignoretur: quia in dubio fraus aut delictũ non præſumitur. *l. merito. ff. pro ſocio, d. l. fi. de his quib. vt indi.* Bar. *in l. Gallus. §. quid ſi is.* & eam com. opin. eſſe, & tenendã aſſerit Iaſ. *in eõ §. quid ſi is. n. 24.* vitiũ enim paternũ refrenandũ eſt: & ſufficit ipſum ſpuriũ filiũ puniri ex ſe, cùm patri ſuo naturali nõ poſsit ſuccedere, nõ qđ etiã ei⁹ filius legitimus puniatur ex delicto paterno, cùm pœnę ſint perſonales, & ſuos authores ſequi debẽt. *l. ſancimus. C. de pœnis.* & maximè cũ ipſe pater in alio puniatur, nẽpè q eo caſu quo eius filius legitimus eſt à ſuo auo hæres inſtitutus, nullus vſusfructus ipſi patri naturali acquiritur. Deci. *conſi. 462. in fi.* filius autẽ qui eſt legitim⁹ nõ impeditur quin poſsit hæres inſtitui. Iaſ. *ibi n. 25. per eam l. fin. C. de natural. liberis.* Fallit tamen ſi auus haberet filios ex ſuo matrimonio, quib⁹ extãtibus, tũc nepos ex alio filio naturali, aut ſpurio ſeu inceſtuoſo, nõ poſſet hæres inſtitui. *d. l. fin. C. de naturalib. liberis.* & in hoc omnes cõcordãt, vt per Iaſ. *in eo loco.* & Corn. *cõſi. 25. in 1. vol.* ab inteſtato autẽ tales nepotes quãtũuis legitimati nati à filio naturali, auo nõ poſſunt ſuccedere. *d. l. fi. de natur. lib.* Dec. *conſi. 462. n. 15.* F. Turz.

6 Statutũ diſponens quòd naturales, & ſpurij poſsint ſuccedere patri quẽadmodũ & legitimi, non valet. Bald. *in l. 1. ff. de teſta.* Bal. *l. 1. C. de iure aur. annulo.* quia tale ſtatutũ præbet fornicãdi occaſionẽ, cõtra *l. conuenire. ff. de pact. dotal.* & ita per illam rationẽ tenet Feder. Senenſ. *conſi. 223. & 227.* Bal. *in l. eam quã. C. de fideic.* Imol. *l. 3. ff. de teſta.* & iſta opinio eſt cõmunis, quã etiam & ſequitur Ioan. Baptiſt. de S. Seueri. *in repe. l. omnes populi ff. de iuſt. & iur.* Ang. Aret. *in tract. de teſta.* Dec. *c. 1. de conſtit. & in c. in præſentia. de probat.* licet ipſemet Deci. parũ ſibi cõſtans, cõtra cõmunẽ efficaciſsimis fundamẽtis ſequitur & ſuſtinet Palęotus, *in trac. de nothis & ſpuriis. q. 54.* tamen quicquid iſti ſuadeãt, ob hoc nõ diſcedo à ſentẽtia cõmuni, tãquã magis æqua, & meliorib⁹ rationib⁹ vallata. Limita prædicta, q quãuis filius illegitimus vigore ſtatuti præfati patri ſuccedere nõ poſsit, tamẽ de iure cõmuni omnis filius illegitimus ex coitu nõ accuſabili nat⁹, ad ſucceſsionẽ matris admittitur, niſi mater ſit illuſtris. *l. ſi qua illuſtris. ff. ad Orfic.* & voluit Corneus *conſi. 2. in præſenti. in fi. lib. 1.* & per cõſequẽs ante obitum matris filij habebũt alimẽta, quia mater locuples tenetur alere filium ſpurium, vt not. Bart. *in auth. ex cõplexu. C. de inceſt. nupt.* ideóq; pater ſciens filiũ naturalẽ ei ſuccedere non poſſe ex diſpoſitione huius ſtatuti, põt facere hæredẽ matrẽ ſpurij

ad hoc, vt poſt matris mortẽ, ſpurius poſſit cõſequi omnia, & ſcias quod etiã cõcubinæ donare, ac in teſtamento relinquere poſſunt. *l. donationes. ff. de donatio. & l. qui concubinam. & l. vxore. §. concubina. ff. de leg. 3.* Bellacomb.

7 Quando plures vocantur ſub nomine collectiuo cum aliquo tertio, vt ſi dicat. Inſtituo fratres meos & Titiũ: tũc illi vocati ſub nomine collectiuo, reputãtur pro vna perſona, & ſolùm facient vnã partẽ. & ita tertius vocatus alterã partẽ, niſi eſſet adiecta hæc particula, æqualiter, vel vt pro virili ſuccedat. quia tũc omnes pro virili ſuccederẽt. Ang. & Imol. *in l. liber homo. §. filius. de verb. oblig.* Soc. *conſi.* 108. *vol.* 3. Iaſ. *in l. fi. C. de impub.* ꝙ ſi plures vocarẽtur ſub propriis nominib⁹, in viriles cenſerentur inuitati. *l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. obli.* Idẽ ſi vocarẽtur ſub propriis nominibus & appellatiuis, quia tunc etiã in viriles vocarentur. Corn. *conſi.* 72. *vol.* 2. Idem.

8 Mater alienauit fũdũ filij, poſtmodũ illũ hæredẽ inſtituit, adita hæreditate, filius vẽdicare volebat fundũ. Quærebatur, an poſſet? diſtinguitur, aut filius pro debito bonorũ ſubſidio fuit inſtitutus in re particulari, altero herede vniuerſali inſtituto, quo caſu habetur loco legatarij. *l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſti.* & tũc poterit fundũ vẽdicare: ſi vero inſtitutus ſit in quota hæreditatis, tũc pro parte ipſum tãgẽte ſibi vẽdicãti obſtabit exceptio, poterit tamẽ ab altero hærede illud repetere, tãquã ſibi fuerit euictũ: debet enim habere huiuſmodi bonorũ ſubſidiũ abſq; grauamine, videlicet legatorũ, & fideicõmiſſorũ, non tamẽ æris alieni, vt not. glo. *in l. cum à matre. verſi. item quid in debito. C. de rei vendic.* cuius opin. com. teneri Bar. atteſtatur *in l. fi. §. in computatione. verſi. contra iſtã glo. C. de iure deliberan.* vbi glo. contrariũ ſentit. F. Turzan.

9 Diſtributũ per verbũ, quodlibet, tribuit actũ cuilibet in ſolidũ. Bello. *conſi.* 20 *nu.* 2. com. dicit. ex Bart. *in l. hoc art. ff. de hæred. inſtit.* & Curt. iun. *cõſ.* 49. quã intellige quãdo verba diſtributiua ſunt appoſita inter diſtributiuos principales: ſecùs tamen, ſi ad eorum ſucceſſores referatur, vt ſi inſtitutus eſt Petrus & Sempronius; & quilibet eorũ, tũc vnicuique in ſolidum actum tribuit: tamen ſi inſtituatur Titius, & Caius & filij cuiuſlibet eorũ, vel ſi concedatur pro Sempronio, & pro quolibet eius filio, vel eius deſcendenti, tunc ex filiis deſcendentibus mortuo non accreſcit alteri. ita in terminis conſuluit Petr. de Ancha. *conſi.* 243. & Curt. iun. *conſi.* 55. B. V.

10 Naturales liberi, etſi à parẽtibus nihil dono, nihil legato nãciſci poſſint, poſſunt tamẽ ab eiſdẽ parẽtib⁹ ſubſtitui aliis liberis impuberibus, atq; omnino illorũ facultatibus potiri, quibus ſubſtituẽtur. cõmune aiũt Alex. ac Iaſ. *n.* 3. *in l. ſi is qui ex bonis. ff. de vulg.* & Rip. *in l. Lucius. ff. eo. tit.* Gul. Ben. *in c. Raynutius. verſi. & vxorẽ. n.* 69. *de teſta.* Matri autẽ cuicũque naturales liberi, ex alio quocũq; coitu, quàm ex dãnato ſuſcepti, ſuccedẽt, atq; auiã etiã à legitima excludent. commune ꝓnũtiant Caſſado *in dec. vna. in tit. de ſucceſſ. ab inteſtato.* Vi. *lib.* 1. *opinio.* 137. qđ verò ad generis ſtẽma attinet, parẽtũ nobilitate nõ cohoneſtãtur, nec generis ſplẽdore cẽſentur. cõmune ponit Tiraq. *de nobilitate c.* 15. Duennas *reg.* 69. E. Suarez.

11 Quæro, An hæredis inſtitutio facta implicitè per relationẽ ad aliã ſcripturã, valeat? Reſp. ꝙ ſic. ita tenet Bal. *in l. aſſe toto,* & ibi Ang. *ff. de hæred. inſtitu.* Matt. de Afflict. *dec.* 144. *n.* 6. Natta *in auth. quòd ſine. C. de teſtament.* qui dicit ita eſſe cõmuniter receptũ. eandẽ dicit eſſe com. Iaſ. *l.* 4. *§. ſi iudex. n.* 3. *ff. de re iudicat.* Idem dicit Alex. *ibi.* Mich. Graſſ.

12 Sed quæro, Si teſtator inſtituto hærede in re certa, & nullo dato cohærede vniuerſali, expreſsè ꝓhibuit & mãdauit, ne inſtitutio traheretur ad alia bona, nũquid habebitur ꝓ vniuerſali herede? Reſp. ꝙ ſic. ita cõiter teneri firmat Pract. Papi. *in for. libel. quo petit. hæred. ex teſta. verb. in omnibus eius bonis.* Nõ enim poteſt teſtator pro parte teſtatus decedere, & pro parte inteſtatus, nec poteſt facere, quò minus leges in ſuo teſtamento locum habeant. *l. nemo poteſt. ff. de leg.* 1. Ita dixit gl. *l.* 1. *verb. cautione. C. de vſu & habit.* quæ dicitur eſſe cõmuniter approbata, teſte Soci. iun. *in conſi.* 115. *nu.* 19. *lib.* 1.

Cõtrariũ tamẽ tenet Bart. *in d. l. quoties. §. ſi duo.* ꝙ ſcilicet inſtitut⁹ ſolũ ſuccedat in re certa, cætera verò bona deueniãt ad ſuccedẽtes ab inteſtato iure fideicõmiſſi. ſed prima opinio verior, quã dicit quoque cõmuniter approbatã Alex. *l. ſi quis priore. nu.* 9. *ff. ad Trebel.* Crot. *repet. l. re coniunctis. nu.* 61. Rip. *n.* 134. Soci. iun. *conſi.* 110. *nu.* 16. Et hanc eſſe magis com. firmat Apoſtil. *ad Alex. conſil.* 162. *nu.* 10. *lib.* 2. Michaël Graſſus.

13 Conditionaliter poſiti filij inſtitutorũ & grauatorũ, non dicuntur ex teſtamento vocati. per glo. cõmuniter receptam per Bart. Ang. Bald. Imol. Paul. de Caſt. & alios *in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit.* Quam & Socinus iunior, qui multos doct. refert *in conſ.* 30. *nu.* 2. *vol.* 4 pro communi tenet. E. Muſcul.

14 Tacita inſtitutio quo ad filium, vel alium qui de neceſſitate inſtitui debeat, non valet, neque ſufficit ad validitatẽm teſtamenti. com. dicit Clar. *in §. teſtamentum. q.* 35. *ver. in primis.* P. Fichard.

15 Inſtitutio facta de filio alicuius, vel legatũ illi factũ, vel donatio facta alicui filio, cenſetur fieri ipſi filio ſui cauſa, dũ modo non fiat mentio patriæ poteſtatis: & illud filio acquiretur vt quid aduentitiũ. Bald. *in l. certum. C. de rei vendic.* Rom. & Alex. *in l. quæ in aliena. §. interdum. ff. de acquir. hæred.* Bertrã. *in l. hac edictali. nu.* 13 *C. de ſecun. nupt.* com. dicit. quòd procedit etiamſi illud relictũ vel donatum filio eſſet factum ſub patris commemoratione. Alex *in d. l. ſed & ſi plures. ff. de vulgar.* quia tunc pater cenſetur adiectus gratia demonſtrandi perſonam filij, & non aliàs. Alex. ibi. & ſic ſunt duæ concluſiones: prior eſt, ꝙ inſtitutio de filio facta, vel legatum filio alicui factum, vel donatio illi facta, iudicatur illi facta ob cauſam ipſius filij in dubio. Bar. *in l. fi. C. de vſufr.* & talis acquiſitio illi facta, cenſetur quid aduentitium. Alex & Iaſ. *in d. l. quæ in aliena. §. interdum. n.* 28. *ff. de acquir. hæred.* Secunda regula, inſtitutio facta de filio, vel legatũ aut donatio filio facta ſub patris & patriæ poteſtatis cõmemoratione, & ſic ſub patris cõtemplatione, cenſetur profectitiũ, & patri acquiritur. Alex. *in d. l. ſed ſi plures. §. in arrogato.* & præſumitur facta ea inſtitutio ſub patris cõtẽplatione, quãdo eſt facta mẽtio de patre & de patria poteſtate. Bart. *in d. l. fi.* Soc. *conſil.* 72. *n.* 18. *in* 3. *vol.* Viu.

16 Filius ſpurius licet à patre ſuo inſtitui non poſſit, tamen ab herede ſui patris inſtitui poterit, etiã in bonis quæ à patre peruenerũt ad ipsũ heredẽ. Bar. Paul. de Caſt. & alij *in l. ſi is qui heres. ff. de vulga.* niſi appareat inſtitutũ heredẽ grauatũ fuiſſe à teſtatore, de reſtituẽda hereditate filio ſpurio. Iaſ. ibi per *l. nõ intelligitur. §.* 1. *ff. de iure fiſci.* Soc. *cõſ.* 84. *in* 4. *vol.* Bellacomb.

17 Relictum per vxorem filio mariti, non habita mentione patris, nec patriæ poteſtatis, intelligitur factum intuitu filij, & nõ patris. Stephanus Bertrand. *in l. hac edicta. C. de ſec. nupt. nu.* 13. communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

18 Mulier non poteſt relinquere bona ſuis propinquis, quorum conſenſus requiritur in teſtamento. Ioan. Duran. *in arte teſtan. tit.* 11. *caut.* 2. *nu.* 2. com. dicit. Villal. & Vezinus.

19 Per inſtitutionem factã de fratre, & eius filiis, licet ab inteſtato admittantur ordine ſucceſſiuo: tamen ex tali diſpoſitione teſtatoris, ſimul & æqualiter admittuntur. Fallit vt per Mattheſi. *in verſ. inſtitutio.* Don. à Fina.

20 Inſtitutio facta ad interrogationem alterius valet. no. doctor. *in l.* 1. *§. ſi quis ita ff. de verb. oblig.*

Fallit vt colligitur ex dictis Croti *in d. §. ſi quis ita. nu.* 3. vbi Pont. ampliat & limitat in vno caſu. *nu* 15. Don. à Fina.

21 Seruus inſtitutus hæres, videtur inſtitutus cũ libertate. *§.* 1. *Inſtit. de hæred. inſtit.* fallit in 2. caſib. vt per Vigel. *in commẽto* 6. *anni. in* 2. *part. cap.* 4 *lib.* xix. *ff. cauſ.* 2. *fol.* 657.

Fallit in 4. caſib. vt per Alex. *in l. quidam. C. de impub. & aliis ſubſtit. nu.* 2. Don. à Fina.

22 Inſtitutus ſub conditione eam implendo videtur adire. *l.* 1. *ff. de condi. cauſa dat.*

Fallit vt colligitur ex diſtinctione Bart. *in d. l. nu.* 2. Idem.

23 Legatum factũ alicui vt filio, qui filius non eſt, nõ valet. *l. neq; profeſſio. C. de teſta. & l. ſi pater. C. de hæred. inſtit.* Amplia etiam in adoptiuo ſi adoptio non tenet, etiam ſi fiat à doctore. Iaſ. *in l. eam quam. in* 8. *col. C. de fideicom.* alleg. Angel. *conſi.* 94. *mihi* 93. Alex. *in d. l. neque profeſſio.*

Limita in caſu dubio. ſed ſi conſtaret quòd teſtator ſciebat eũm non eſſe filium, tunc licet appellauerit filiũ qui nõ eſt, non vitiatur relictũ: quia præſumitur ex dilectione appellaſſe filium, eo quia diligit vt filiũ *l. nemo. §. qui frater non eſt. ff. de hæred. inſtit.* & ita vult gloſ. & doctor. maximè Iaſ. *in d. l. neque profeſſio.* & dicit ibi Iaſ. ita eſſe intelligendum fortem text. *in l.* 1. *§. Pompo. ff. de Carb. edict.* vbi ſi inſtituo aliquem vt filium, ſiue ſit filius, ſiue non, valet inſtitutio. & ita ſecundum eũ intelligit Paul. de Caſt. ibi. quod dicit Iaſ. eſſe notandũ. quia aliàs ab. ad *d. l. ſi pater. C. de hæred. inſtit.* idem tenet Ang. *in d. conſ.* 93. *in* 3. *col.* Ang. Aret. *in §. fi. Inſtitu. de adopt.* Chærian.

24 Relictum ſpurio nihil valet, & pro nõ ſcripto habetur, nec tamen fiſco applicatur, ſed defertur heredibus inſtitutis. com. dicit Clar. *§. teſtamentum. q.* 31. *verſ. ſed quid ſi pater.* Fich.

25 Nepos obtinens primum gradum, nõ poteſt inſtitui ab

auo ſub cõditione caſuali, vel mixta, niſi ad inſtar filij in defectum exhæredetur. com. dicit Clarus *in §. teſtamentũ. q. 39. verſi. & hac concluſio.* Et licet quæſtio ſit multũ dubia, & vtraque pars facile ſuſtentabilis ; tamen negatiua hic relata, eſt magis æqua. & com. ſec. Iaſ. *in l. ſi pater. verſi. in 4. par. gl. & verſ. ex prædictis omnib. C. de inſtit. & ſubſti.* M. Chær.

26 Spurium habens, ſi inſtituat extraneũ aliquem hæredẽ, & ille hæres poſtea moriẽs, inſtituat ſpuriũ illũ hæredem, in omnibus bonis, quæ à patre ſpurij habuerit, non præſumitur talis inſtitutio facta in fraudem, niſi aliæ coniecturæ fraudis concurrerent. com. dicit Clarus *§. teſtamentum. q. 31. verſic ſed pone quòd pater.* P. Fichard ex Claro.

27 Spurium ſuũ ſi pater inſtituat hæredẽ, vel ei aliquid relinquat in teſtamento, talis inſtitutio vel relictũ nihil valet, & habetur pro nõ ſcripto, com. dicit Clar. *in §. teſta. q. 31. ver. Sed quid ſi pater.* Ab extraneo tamen ſi quid relinquatur ſpurio, poterit illud capere. *eadem q. 31. verſi. regulariter.* Idem.

28 Spurij teſtamento patri non ſuccedunt, & ſtatutũ cõtrarium nõ valet, quia datur materia fornicãdi. Dec. *in c. in præſentia. de probat.* Io. Duran *in arte teſtan. tit. 1. caut.* 14. com. dicit, niſi cauſa alimentorũ. Iaſ. *conſi. 26. vol. 1. nu.* 15. vel ſi conferatur in tẽpus cũ inſtitui poſsint, data poteſtate legitimãdi in teſtamento. Iaſ. *conſi. 117. vol. 2. nu.* 15. com. d. B. Villalob.

De iure regio per *l. Tau. 9. & 11.* & filij naturales matri ſuccedũt, nõ ſtãtibus filiis legitimis, etiãſi tẽpore mortis ſint aſcẽdẽtes legitimi, tã ex teſtamẽto, quam ab inteſtato. patri autẽ ſolũ ex teſtamẽto, etſi ſint aſcẽdẽtes, dũmodò nõ ſint deſcẽdẽtes. & in hoc corrigitur *l. 8. tit. 13. par. 6.* & vide *l. 1. tit. 6. lib. 3 For. ll.* in aliis autẽ filiis adulterinis, vel ſpuriis, procedit noſtra cõmunis opin. & cõcor. cũ *l. 22. tit. 3. lib. 1. ord. & l. Tau.* 9. ſed quãrũ hæc noſtra cõmunis limitatur niſi cauſa alimẽtorũ. *d. l. 22. & l. 3. tit. 3. lib. 5. in d. ord.* quæ de nouo approbatur per *d. l. Tau.* nõ cõcordat cũ cõmuni. Imò ea tota tollit omnẽ donationẽ, & legatũ factũ per clericũ ſuis filiis ibi, *ordenamos y mandamos que los tales hiyos de clerigos, no ayã ni heredẽ, ni puedã auer ni heredar los bienes de ſus padres clerigos, ni de otros parientes, ni ayan ni puedan gozar de qualquier mãda e donaciõ, o vẽdida que les ſea fecha.* Hoc ideò, quia leges vitiũ paternũ tantũ refrenãdũ eſſe exiſtimarũt, vt *in l. fin. C. de natur. liber. & l. 3. in fin. tit. 21. par. 4.* & ibi glo. & ſic nõ põt eis legari expreſsè, nec tacitè. vt traditur per Didac. de Segur. *in l. 3. §. fi. de lib. & poſth. ff. n. 145.* Et de materia iſtius *l. & cõmunis,* vide p Boer. *in cõſue. Biturig. rub. des couſtumes concernans les teſtamens,* & Fortun. Garzia. *de vl. fi. iuris* cohæ. 28. *cum ſeq.* vbi concludit quòd tam ſpuriis filiis, quàm procreatis ex damnato coitu alimenta nõ ſunt deneganda, quem vide. Idem.

29 Filius ſpurius, quòd poſsit inſtitui hæres ex teſtamento, nec ſtatuto nec lege municipali ſtatuitur. fallit in 3. caſib. vt per Baptiſt. à Villa *conclu. 122. in litera F.* Don. à Fina.

30 Spurius rectè ac iure à patre inſtituitur ſub cõditione, ſi natalib⁹ reſtituatur. cõmune ponũt Didac. à Couar. *de ſponſal. 2. part. c. 8. §. 5. n. 12.* Iul. Clar. *§. teſtamentũ. q. 31. verſi. ſed quæro nũquid.* Quin & interim, dũ cõditioni ſatisfit, hæreditaria bona vt illorũ curator adminiſtrabit. receptũ aſſerũt iidẽ *ibid.* matri autẽ etiã nõ plebeiæ, nec pullatæ ſpuri⁹ filius ex coitu dãnato accuſationi, ac pœnis obnoxio ſuſceptus, tũ ſtatuto tũ inteſtato ſuccedet: ſed enim vterinis fratrib⁹, & cognatis inteſtato vita fungẽtibus hæres erit. cõmunia ſcribũt Fulg. *in l. ſi qua illuſtris. nu. 3. & n. 4. C. ad Orfic.* Soc. *conſi. 148. meminit iam ſunt. lib. 1.* prolixè Didac. à Couarr. *d. §. 5. n. 15. & n. 19.* Alioquin ad parẽtũ hæreditatẽ, nec ſtatuta ſpurios iure ac validè admittẽt. cõmune inquiũt Deci. *in c. in præſentia. de probat. & conſil. 271. in caſu tranſm.* Hipp. *ſing. 273. & 303. & 734.* Ioan. Dilect. *de arte teſtan. tit. 1. caut. 14.* Didac. à Couar. *d. §. 5. n. 6.* ſed nec legitimus filij ſpurij filius, auo inteſtato ſuccedet. cõmune dicũt Curt. iun. *conſi. 157. n. 2.* Pyrrh. *in conſuet. Aurel. de ſucceſ. c. 6.* Si tamẽ auus legitima prole deſtitutus erit, donare ac teſtamẽto relinquere ſuis ex filio ſpurio nepotibus nequaquã prohibetur. cõmune interpretũ dogma affirmant Alex. & Apoſtill. *ad illũ conſ. 24. lib. 3. & conſi. 158. lib. 7.* Dec. *conſ. 462.* Iaſ. *in l. hæreditas. n. 8. C. de his quib. vt indig.* copioſè Didac. à Couar. *d. §. 5. n. 13.* & qui de materia vberrimè agit Iul. Clar. *§. teſtamẽtũ. q. 32.* Intelliges tamẽ, ꝙ ſi hi nepotes legitimi patri filij eſſẽt, ꝓhibere neceſſariò auus debet, ne vſusfructus ſpurio illorũ patri quæratur, aut ſaltẽ opus erit ne eos honoratos patris cauſa eſſe conſtet. cõmune pronũtiant Ioan. Dilect. *de arte teſtan. tit. 1. caut. 14. n. 12.* Dida. à Couar. *d. §. 5. n. 13.* Quod ſi etiã ipſi nepotes ſpurij ſint, nihil omnino amplius exigetur, quã ne auus legitima prole aliundè auctus ſit. cõmune affirmat meus iuriſdoctor Ari. Pinel. *in l. 3. n. 22. C. de bon. mater.* Sed & præterea ſpurius ipſe filium pupillariter omnib⁹ fratris pupilli bonis, ab vtriuſque patre ſubſtitui poteſt. cõmune eſſerũt Ripa *l. Lucius. n. 3. ff. de vulg. & pup.* Gul. Ben. *in c. Raynutius. ver. & vxorẽ. n. 690. de teſta.* Ari. Pinel. *in d. l. 3. nu. 21. C. de bon. mater.* Et patrẽ item ſuũ ſemper ac popularis etiã iudicis ope adigit ad ſuppeditãda ſibi alimẽta, vt frequẽter placitũ dicit Alcia. *in rub. nu. 2. ff. de verb. oblig.* Quod intelliges ꝓceſſurũ, niſi ſe aliũdè alere ipſe poſsit. cõmune ait Curt. iun. *conſ. 148. n. 1.* Quę verò id genus ſpuriis ꝓhibẽte, alioquin iure ꝛelinquũtur, ad iuſtos relinquẽtis liberos, vel agnatos proximiores lege redeũt: vel illis intra duos mẽſes negligẽtib⁹ aut renũciatione, vel pacto excluſis, ad fiſcũ deferũtur. cõmune diligẽter tradũt Didac. à Couar. *d. §. 5. nu. 3.* Iul. Clar. *vbi ſuprà q. 31.* E. Suarez. P. Fich.

31 Spuri⁹ filius inſtitui põt à teſtatore in tẽpus, quo capere poſsit: & dare illi licentiã, vt mortuo ſe quãdocũq; faciat legitimari, &c. Hãc cautelã cõmuniter eſſe receptã dicit Iaſ. *cõſ. 113. part. 2.* Et Dilect. *in arte teſtandi, tit. 1. caut. 14. n. 15.* I. Fich.

32 Quarto, An fratres minores poſsint ex teſtamẽto capere, & ita an habeãt teſtamẽti factionẽ paſsiuẽ? Reſpon. ꝙ nõ. ita probat text. expreſſus *in clem. exiui. de verb. ſignific. §. proindè. & in c. vnic.* & ibi gl. *verb. domum. de religioſ. domi.* Hãc opin. tenet. Abb. & doct. *c. in præſentia. de probat.* & ibi in ſpecie, ita à doctor. concludi, dicit Pariſ. *n. 170.* & tenẽt doct. *in auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. eccle.* Dec. *conſi. 449. conſi. 559.* vbi com. dicit. Feder. de Sen. *conſi. 12. nu 3.* Bertr. *conſi. 178. n. 1. vol. 2.* Pariſ. *conſ. 21. nu. 1. cũ aliis. lib. 3.* Nic. de Vbal. *tract. ſucceſ. in prin. n. 1.* Guald. *in tract. de arte teſtan. tit. 1. caut. 11.* Alea. *conſi. 88. n 1 vol. 2.* Marãt. *l. ſi poteſt. n. 173. ff. de acquir. hæred.* Michael Graſſus.

33 Teſtator ponens aliquos in cõditione ad excluſionẽ ſubſtituti, dicitur omnes filios & alios deſcendentes eorum aliis præferre. *l. Lucius. la 2. in fin.* & ibi tradunt doct. *ff. de hæred. inſtituen.* & videtur glo. cõmuniter approbata *in l. filiusfamilias. §. cum quis. ff. de legat. 1.* Soc. iun. *conſi 3. nu. 12. vol. 4.* E. Muſc.

34 Teſtator, quãdo inſtituit fratrem, & eius filiũ, tunc vocãtur ordine ſucceſsiuo: quia ſic ordinata charitas, & affectio teſtatoris expoſcit. ita dicit Bar. *in l. Gallus. §. quidã rectè. ff. de liber. & poſth.* & cum Bar. ibi in puncto iuris trãſit Soci. ſen. & eam ſequitur etiã Rui. ibi, dicens, ſemper tenuit; ꝙ opin. Bar. ſit vera. & eam defendit etiã And. Barb. *in c. Raynutius. de teſtamen.* & illam legendo *d. §. quidã rectè.* ſubtiliter & pulchris conſiderationibus probauit, & pulchris rationibus ab omnibus obiectis defenſauit Soc. iun. vt refert *in conſi. 40. n. 1. vol. 4.* licet in contrarium videatur magis com. opin. vt per Alex. & Iaſ. *in d. §. quidam rectè.* Idem.

35 Statuto, vel conſuetudine induci poteſt, ꝙ valeat captatoria voluntas, vt alter pro altero teſtetur: & ſic captatoria volũtas vltima per ſtatutum ipſum approbari poſſet, ſecundum Ang. *in l. captatorias. ff. de hæred inſtitu.* Alex. Soci. Ripa, & alios *in l. 2. ff. de vulg. in princ.* qui cum Iaſ. perhibent iſtam com. opin. fore, & ſequitur Alex. *in l. captatorias. C. de teſta. milit.* & Couarr. *in c. cùm tibi. num. 13. de teſta.* & do. Cardinalis Alban. *in lucubrat. in Barb. in l. 1. nu. 12. C. de ſacroſ. eccle.* & Proſper Carauita *ſuper pragmatic. filiorum famil. §. 8. nu. 24. & ſequ.* F. Viuius *lib. 2. opin. 269.*

De inſtitutionibus & ſubſtitutionibus, & reſtitutionibus ſub conditione factis,

TITVLVS XV.

Hæreditas poteſt adiri vſque ad xxx. annos. Alex. *in l. licet. de iure delib C.* Iaſ. *conſi. 19. vol. 1:* Cuma. *conſi. 29.* elapſis tamen, poſſunt filij ex capite vnde legitimi intra alios xxx. annos adire. Alex. *conſi. 89. lib 2.* Extraneis autem ex capite ignorantiæ reſtitutio conceditur. Soc. iun. *l. cũ filius. §. in hac. de verb obli.* Dec. *conſi. 303.* Duran. *ibi n. 11. caut. 6.* communem dicit. Vezinus.

2 Hæres vniuerſalis inſtitutus, licet non expreſsè, ſed per interpretationẽ quis dicitur, ex eo, quia non habet cohæredem, iuxta *l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hæred. inſtit.* & propterea non poteſt legitimam ſuam ſolam acceptare, & reliquum hæreditatis reſpuere, iuxta communẽ doctrinam Cyn. Bart. Salic. & aliorum, *l. hæres inſtitutus. C. de impub. & aliis ſubſtit.* Et tradunt Doctor. maximè Alex. *in l. qui poterat. ff. ad Trebel.* Soc. iun. *conſi. 7. nu. 14. vol. 4.* E. Muſcul.

3 Hæres ſi quis inſtituatur à teſtatore, qui ab eodémet inſtituto poſtea hærede, vel à notario, vel ab alio quopiá rogatus fuit, quē vellet hæredem facere, & ille eú ſibi hæredem eſſe velle reſpōuerit, hæres iure haud controuerſo erit. cō nunc ponunt, & accurate declarant Iul. Clar. §. teſtamen. q. 37. Vill.

4 Hæres vt à iudice in poſſeſsioné hæreditatis mittatur, ſatis ſuperq; eſt, ſi teſtamētú oſtēdat, ac ſi dicat eú eſſe qui illic inſtituatur: quāuis aliud lōgè diuerſum futurú ſit, ſi ab inteſtato ad illú redeat hæreditas. vt frequēter placitú cōſtituūt Dec. conſi. 82. Gozad. conſi. 21. Matth. de Afflict. deciſ. 119. nu. 6. Viuius lib. 1. opin. 179. antequā verò bonorum poſseſsioné naturaliter apprehēdat, eā non habebit. cōmune dicit latè Tiraq. in tract. le mort ſaiſit le viſ. in 3. præfat. declar. n. 2. & n. 3. E. S.

5 Teſtator ſub conditione poteſtatiua, poteſt hæredem inſtituere, & valet inſtitutio. Io. Duran. in arte teſtan. tit. 3. caut. 4. communem dicit. B. Villal.

6 Si ſtatuto cauetur, quòd ſtetur iuramēto hæredis, nō ſtatur iuramento hæredis ipſius hæredis. fallit in 2 caſibus. quos not. Flo. in repet. l. ſi quādo. C. vnde vi. nu. 847. Don. à Fina.

7 Hæres ea in parte in qua hæres eſt, defunctum reddit, ac repræſentat, in cæteris hęreditatis partib⁹ extranei loco eſt. cōmune aiūt Io. Nic. in l. generaliter. n. 120. C. de ſecū. nupt. & latiſsima allegatione vſi Ant. Gom. de contract. c. 10. n. 3. verſi. cōfirmatur, atque Ari. Pinel. in l. 1. part. 3. C. de bon. mater. E. Sua.

8 Hæres hæredis primi teſtatoris eſt hæres. l. fin. C. de hæred. inſtit. l. 3. § ſed & ſi Titio. ff. de petit. hæredit. l. hæredis appellatione, & l. ſciendum. ff. de verb. obligat. l. ſi quis filium. §. fi. ff. de acq. hæred. Iaſ. §. actionum. Inſtit. de actio. in addit. quod ſingulariter vult gl. in l. 3. ff. de pet. hæred. videlicet, q ſi primus, purà Seius mortuus eſt ab inteſtato, & ille cui immediate ego ſucceſsi, putà, Titius fecerit teſtamētú, in quo me hæredē inſtituit: qd ego in libello poſſum dicere me hæredē illius Seij ex teſtamēto, quāuis ipſe nullú cōdiderit teſtamētú. Eodē modo econtrà, ſi ille primus Seius feciſſet teſtamētú, & ille Titius ab inteſtato deceſsiſſet, ex cuius perſona ego venio: Certè poſſum in libello me dicere hæredem ab inteſtato illius primi Seij, quāuis ipſe condiderit teſtamētú. & hoc ideo, quia debet attē i cauſā proxima & nō remota. & idē vult ipſe Iaſ. in d. l. fi. in 1. col. C. de hæred. inſtit. vbi addit tex. & ibi Gemi. in 3. no. de homici. in 6. vbi not. quòd quis poteſt ſe appellare ſucceſſorem alicuius, licet per infinitos medios. ſic ibi Inno. Papa, appellat ſe ſucceſſorem Petri.

Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 4. à Iaſ. in l. ſi quis filiūfamilias. §. in omni. ff. de acquir. hæred. n. 2. fallit in 3. caſib. ſecūdum Dec. in l. qui per ſucceſsionem. ff. de reg. iur. Don. à Fina.

Ad primum addo Iaſ. in l. qui liberis. §. hac verba. in 1. col. ff. de vulg. & pup. & in l. paterfam. eod. tit. Alex. in 1. vol. conſil. 56. repetito in 2. vol. conſi. 13. & in l. 3. §. ex pluribus. in 2. col. ff. de acquir. poſſeſſ. Ang. in d. §. actionum. in 33. & 34. col.

Ampliat Iaſ. in d. l. fi. etiam in eo qui nō eſt hæres hæredis, ſed ei ſucceſsit alio titulo vniuerſali quàm hæreditario: tamē dicitur hæres principalis defuncti, quamuis nō ſit hæres hæredis. text. eſt in l. 1. ff. de caſtren. pecul. quē pro ſing. ad hoc allegat. Ludo. Roman. in conſi. 692. incip. hæres hæredis. Idem.

9 Ampliat etiā per text. in l. ſi ſtatu libera. §. non ſolum. in fi. & in §. ſi filiusfa. ff. de ſtatu liber. vbi probatur, q licet cōditiones debeāt impleri in forma ſpecifica. l. qui hæredi. in prin. & l. Mæuius. ff. de cond. & demonſt. Tamē dādo hæredi hæredis dicūtur impleri. & adducit text. expreſsiorē in l. cum ita datur. §. fi. ff. de cond. & demon. vbi etiam plus deciditur, quod etiā ſi adijciatur proprium nomen, quia dicatur, ſi hæredi Titio decē dederit, adhuc dādo hæredi hæredis, impletur conditio. Secùs quando propriú nomē præceſsiſſet. ſec. glo. & Bart. ibi, per l. ſi cōmunis ſeru⁹. ff. de ſtipul. ſeruor. & addit p hac ampliatione tex. in l. ſi peculium. §. hæredi. ff. de ſtatu liber. idē vult. in d. l. paterfam.

Extendit etiam ſi dicatur ſcriptis hæredibus, tamen venit hæres hæredis. alleg. l. 1. & ibi Bald. C. quorum lega.

Et pro iſta extenſione, vide amplè Corn. in 4. vol. conſi. 69.

Limitat primò iſtā regulā, niſi fieret mētio de hęrede cū adiectione ſupraſcripto, vel infraſcripto. alleg. Bar. in l. qui liberis. §. hæc verb. ff. de vulg. & pup. & in cōſ. incip. And. Mart. Idē.

Addo Alex. in 5. vol. conſi. 173. & eundem Iaſ. in d. l. paterfamilias. Crot. in l. filiusfam. §. diuus. in 35. col. de legat. 1.

Dicit tamen Cor. in 4. vol. conſil. 69. quod legatum annuum debet ſolui per hæredem hæredis, licet dicatur in teſtamento quod infraſcriptus hæres ſoluat.

Limitat ſecundò in pœnalibus: nam ſi teſtator grauaſſet hęrede ſub pœna aliqua facere, nō cōprehēditur hęres hęredis, quia in pœnalib. nō procedim⁹ ita per cōiecturas, ſed debet in eis liquidiſſimè cōſtare. l. in teſtamēto. l. a 1. & l. multa. in prin. ff. de condit. & demonſt. ſec. Bal. in d. l. fi. in 22. q. ſed dicit melius diſtinguente. vt per Bart. in d. conſ. quē latè refert & ſequitur Alex. ibi, & Lud. Rom. in l. ſi quis filium. §. fi. ff. de acquir. hæred.

Fallit etiam quādo de hęrede teſtatoris eſt facta mentio in ſubſtitutione: quia tunc non venit hæres hęredis. Alex. in d. conſ. 173. in fin. Idem.

10 Hęredis appellatione venit omnis ſucceſſor vniuerſalis. l. item veniunt. §. fi. ff. de petit. hæred.

Ampliatur in 2. caſ. vt per Dec. in l. in pari. §. hi qui. ff. de reg. iuris. & venit tā hęres ſuus, quā alienus. ampliatur in 3. caſ. & limitatur in 7. per Port. lib. 4. regul. 40. fallit vt per Viu. in ver. regula eſt. fallit in fideicōmiſſ. qui nō venit appellatione hęredis. ſed fallit vt per Bap. à Villa. cōcl. 24. in litera H. Dō. à Fina.

12 Hæres tenetur ſeruare factú defuncti. l. cum à matre. C. de rei vendic. l. ſi ab eo. C. de neg. geſt. l. vxor. C. de bonis auth. iud. poſſ. l. ſi tertius. §. fi. ff. de aqu. plu. arcen. Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 14. vt per Ant. Gab. in lib. 4. de reg. iur. concl. 11. ampliatur & limitatur per Tiraq. in tract. de vtroque retract. tit. 1. §. 1. glo. 9. nu. 47. & 57. ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 14. per Ari. Pinel. in l. 1. C. de bon. mater. in 3. part. num. 81.

12 Fallit in 3. caſib. quos not. Dec. in l. ex qua perſona. ff. de regul. iuris. fallit in 13. caſib. quos not. Port. in lib. 3. ſuarum conclu. reg. 8. fallit vt not. Dec. in d. l. debitori. C. de pact. nu. 19. Don. à Fi.

13 Hæres ex probabili ignorantia excuſatur. cap. cum quis de reg. iuris in 6.

Fallit in 3. caſib. quos not. Dec. in l. q alterius. ff. de reg. iu. n. 3.

14 Hęres tenetur ex dolo ſuo, non ex dolo defuncti. l. toties. ff. de reg. iur.

Fallit vt per Dec. in d. l. toties. fallit vt colligitur ex Bened. Capr. quia in fine tract. reg. 67. & quare non tenetur ex dolo defuncti contra eum nō iuratur in litem. fallit in 2. caſib. quos no. Plot. in repet. l. ſi quando. C. vnde vi. nu. 772. Don. à Fina.

15 Hæres eſt eiuſdem poteſtatis cuius fuit defunctus. l. hæredem. ff. de reg. iur.

Fallit in multis caſib. quos not. Dec. in d. l. hæredē. Dō. à Fin.

16 Hæredibus noſtris ſemper prouidere vidē. l. ſi pactum. & ibi doct. ff. de probat. Omne enim pactú regulariter eſt tranſitorium ad hæredes, vt ibi per gl. ſiue obligatio cōſiſtat in dādo, ſiue in facien. l. veteris. & l. fin. C. de contrahen. & com. ſtip.

Facit l. ſicut. §. ſi deb. ff. quib. mod. pig. vel hyp. ſol. & l. neceſſarias. §. de venden. ff. de pignor. act. Et ita vult Paul. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 282. incip. in facti præſenti. Bald. in 2. part. conſ. 278. vbi alleg. l. iuriſgen. §. pactorū. ff. de pact. vbi habetur, q in dubio factú cēſetur in rē. Et perſona videtur adijci, vt demōſtretur is cum quo fit cōuentio, nō vt pactú perſonale conſtituatur. Et illud maximè procedit in beneficiis, ſecundum Bartol. in l. qui in futurum. §. ſi ex altera. ff. de pact. Idem.

Addo Iaſ. in l. 2. §. item ſi in facto. in 1. col. ff. de verb. obli. Vbi etiam dicit, quod iuris eſt de aliquo. Idē & de eius hęrede, licet de hęrede non ſit facta mentio. alleg. l. poſtulāte. in princ. & ibi doctor. maximè Alex. ff. ad Trebel. idem vult ipſe Iaſ. in l. ſtipulatio iſta. in 3. col. eod. tit. & in l. diuortio. §. interdum. in 3. col. ſol. mat. Alex. in l. quamuis. ff. ad Trebel. & in d. l. poſtulante.

Etiam in pacto de non petendo. Alex in 5. vol. conſ. 148. in 2. col. Corn. in conſ. 30.

Amplia vt procedat nedum actiuè, ſed etiam paſſiuè, vt volunt doct. maximè Iaſ. in locis prealleg. & in ſpecie addo Bald. in 3. part. conſ. 397. Alex. in 5. vol. conſ. 18. maximè in vlt. col.

Amplia fortius etiā ſi ſit dictú pro ſe tātú, vt volūt Bald. & Salic. in l. ſi. C. de actio. empt. & Iaſ. ſequitur in loco prealleg. & in l. ſi tibi decē millia. §. ſi quis. ff. de pact. per d. §. de venden. & d. l. ſtipul. iſta. Vide tamē Ang. in §. præterea. in 2. col. Inſtit. de except.

Amplia etiā ſi in vna parte inſtrumenti fiat mentio de hęredibus, in alia non. Corn. notabiliter in 3. vol. conſ. 2.

Et licet obligatio ſit reſtricta ad perſonam, certā proprio nomine nominatim, tamen tranſit ad hęredes. l. cum qui ita. §. te & Titium. & l. continuus. §. fi. de verb. oblig. Iaſ. in d. §. ſi quis.

Fallit ſupradicta regula in obligationib. faciēdi, quādo eſt tale factú, qd nō pōt explicari per aliú: putà, de eo qui promiſit ſcribere librú manu propria, ſi moriatur nō tenebitur hęres. Idē de eo qui promiſit cōtrahere nuptias cū filia alicui⁹: nā talis obligatio nō trāſit ad hęredē. l. vnica. §. ne autē. C. de ca. toll.

Et ex hoc in quæſtione facti, cùm aurifaber promiſiſſet inſtruere vnum iuuenem in illa arte vſq; ad quinque annos:& aurifaber tertio anno deceſſiſſet, dicebatur illam obligationem non tranſmiſiſſe ad hæredes.allegabatur Alb.de Roſate *in d.l.veteris*.addo Pan.*in* 1.*parte,conſ*.90.

17 An autem ille qui promiſit facere,poſſit adimplere per alium? Lud.*in ſingul*.74.tenet quòd ſic.

Fallit etiam quando actum eſſet,quòd pactum eſſet perſonale.*l.quis in futurum.§.ſi ex altera.ff.de pact.*

Item fallit in caſib.enumeratis per gl.*in d.l.ſi pactum*.& per Bald.*in* 2.*par.conſ*.278. vbi dicit illã regulam non procedere, quãdo forma verborũ non patitur.*d.l.eum qui ita.§.qui ita.2.reſponſe.ff.de ver.obli.*item ſi natura contractus non patitur.*l.actione.§.morte.ff pro ſocio.* Item ſi impedimentum perueniat ex natura rei in contractu deductæ.*§.finitur.Inſtit.de vſufr.*

Fallit etiã in meris factis:vt ſi tibi cõcedã,q; poſſis aliquid facere in fũdo meo,quia nõ trãſit ad tuũ hæredẽ.Iaſ.*in l.apud Iul.§.ſi quis alicui ff.de leg.*3.*per § ſed cũ factũ.Inſt.de ſtip.ſeruor.*

Fallit quoque in pacto de non petendo dotem facto per virum ſocero,quia non tranſit ad hæredes ſoceri. *Alex.in l.j.in ſi.*13.*& in prin.*14.*col.ff ſol.matr.per l.ſi marito.§.*1.*eod.tit.* Idem.

18 Hæres & defunctus cenſetur vna & eadem perſona. *§.1.in auth.de iureiur.à moriente praeſt.l.fi.in fi.C.de impub.l. qui liberis.§.hac verba.de vulg.*Barb.*conſ*.66.*vol.*2.

Et propterea reſcriptum impetratum contra aliquem viuentem valet contra hæredem, licet mortuus ſit re integra. Panor.*in cap.tua nos.num.*5.*de vſu.* Don.à Fina.

19 Hęres poteſt cogi facere id ad quod tenebatur,defũctus, *l.poſtulante.in pr.ff.ad Treb.* de quo vide notabiliter Soc. *in* 2.*par.cõſ*.293.*in* 1.*col.*Calc.qui multa adducit *in cõſ*.17.Ang.*in §.fuerat.in fi.prima,& in prin ſecunda col.Inſti.de act.*Chærianus.

Fallit in 8.caſib.quos no.Benincaſa *in §.omniũ.Inſtit. de actio.nu* 311.*vſque ad nu*.328.ampliatur vt per Marſil.*ſingul*.475.fallit in 2.caſib.vt per Marſil *ſingul*.54. Don.à Fina.

20 Filius non poteſt inſtitui ſub conditione caſuali,vel mixta,niſi in defectum exhæretur, aliàs teſtamentum eſt nullũ. *l.ſi pater.C.de inſtitutio.& ſubſtitu.l.j.ff.de iniuſto rupto.l.Lucius.ff.de condit.& demonſtrat.*

*A*mpliatur in 5.caſib.& limitatur in 21.per Gerard. *Alb.in repet.d.l.ſi pater,nu*.62.*& ſeq.*fallit in 3.caſib.vt per *Iaſ.in d.l.ſi pater*,vbi Dec.limitat in 2.caſib.ſed ſi in inſtitutione filij eſt appoſita conditio caſualis,vel mixta,valet teſtamentũ,& cõditio reijcitur:hanc eſſe communem opinionem teſtatur *Iaſ. in d.l.ſi pater*,vbi *Iaſ.*limitat in 4.caſib.*nu*.20. Don. à Fina.

21 *I*nſtitutio facta de filio ſub poteſtate,ſub cõditione mixta nõ valet,etſi ſtetit per eum quo minus cõditio adimpleatur.*Iaſ.in l.ſi pater.C.de inſtit.& ſubſtit.nu*.77.communem dicit. Reſtringe quo ad legitimam, etiam in inſtitutione ſub conditione caſuali.*Iaſ.ibi nu*.20.com.dicit. B. Villalob.

22 *I*nſtitutio deſcendentis ſub conditione,ſi ſuus naſcatur, ſicut valet,ita valet de ſpurio ſi legitimetur.Curt.iun.*conſil*.84.*nu*.3.communem dicit. *I*dem.

23 Nota q; ſi verbũ,relinquo,adijciatur vniuerſitati bonorũ,importat inſtitutionẽ.*Iaſ.in auth.nouiſſima.de inoff.teſta.C.n*.33.com.dicit.ex gl.*in l.his verbis.in pr.ff.de hære.inſtit.*Idem.

24 *I*nſtitutio clerici de beneficio,cõfert ius plenum,inſtituto ſine apprehenſione poſſeſſionis , quando nullus eſt in poſſeſſione beneficij.Rochus *in verſi.ius.quæſt*.5.*num*.9.communem dicit. M.Chærianus.

25 *I*nſtitutionem factam in dote de iure ſuſtineri, communiter voluere doct.poſt gl.*in l.*3.*§.ſed vtrum.ff.de mino.* Spec.*tit.de inſti.edi.§.vt autem.verſi.ſed ſupra.*An.*in l.*4.*§.*1.*ſol.matr.* But.& Imo.*in c.Raynur.de teſta.l.ſiue quoque.in prin. de hæred.inſtit.*Alex.*in d.conſ*.321.*lib.*4. F.Turzan.

26 Inſtitutio hæredis quia dicitur de forma, nõ poteſt fieri per relationem ad aliud.Eſt com.opi.ſecund.Brun.*in tract.de forma.verſi.ad hæc faciunt.* M.Chærian.

27 *I*nſtitutio de filio & nepote per copulatiuam,intelligitur ordine ſucceſſiuo.eſt magis commun.opin.ſecun. *Alex.Iaſ.*& Alc.*in l.Gallus.§.quidam rectè,de liber.& poſth.* & Dec.*conſ*.236.*non parua.*

Fallit ſecundum *Iaſ.in d.§.quidam rectè*.quando inſtitueretur nepos ex altero filio cum ipſo patruo: quia tũc ſimul vocati intelligerentur ſecundum ordinem legitimæ ſucceſſionis.*§.cum filius.Inſtitut.de hæred.quæ ab inteſtato.* Idem.

28 *I*nſtitutio beneficij de iure patronatus laicorum,ſpretis patronis,eſt ipſo iure nulla.Bertr.*conſ*.24.*vol.* 2. communem dicit.B.Villalob.

29 Inſtitutio in re certa,licet quoad quædã habeat vim legati:nõ poteſt dici legatum,nec inſtitutio abſoluta,ſed quædam tertia ſpecies,vt participium.Cur.iu.*conſ*.190.*nu*.3.communem dicit. *I*dem.

30 *I*nſtitutio hæredis facta implicitè per relationem ad aliam ſchedulam, valet. communem dicit Clarus *§.teſtamentum.q.*36.*verſi.Sed quid ſi teſtator.* P.Fichard.

31 *I*nſtitutio hæredis valet etiã ſi teſtator hæredem non ipſemet,ſed notarius,aut aliquis alius ex aſtãtibus tempore teſtamenti conficiendi,nominet:ſufficit enim ſi teſtator talem nominatum agnoſcat.communem dicit Clarus *in d. §. teſtamentum.quæſt* 37.*verſi.ſed quid ſi.* Idem.

32 Per inſtitutionem vel ſubſtitutionem,factã de fratre & eius filiis,licet ab inteſtato admittãtur ordine ſucceſſiuo,tamen ex tali diſpoſitione teſtatoris,ſimul & æqualiter admittuntur. Eſt communis opinio ſecundum Corn.*conſ*.202.*plures & plures.verſi.ſed & aliàs.vol*.3.

Limitatur hæc communis opinio vt non procedat,quando tempore teſtamenti nulli erant filij fratris nati,vel concepti: quia tunc quo ad filios inſtitutio non valet.Ita notat.limitat Dec.*in conſ*.253.*proponuntur Enemundus. circa finem.* ſequitur *Alex in repet.l.Gallus.§. quidam rectè.verſi.pro reſolutione.ff.de liber.& poſthu.* M.Chærianus.

33 Si quis inſtituat fratrem,& eius filios,cenſetur eos ſimul vocaſſe.eſt magis com.opin.ſecund. Corn. *in conſ*. 229.*in hac conſultatione.verſi.*& licet Imol.*vol*.3. Idem.

34 *I*nſtitutio hæredis caput eſt,& fundamentũ teſtamenti. *§.ante hæredis.Inſtitut.de leg.* ſine enim hæredis inſtitutione nullum eſt teſtamentum.*l.j.§.*1.*ff.de vulg.ſubſtit.l.proximè.ff.de his quæ in teſt.delentur.§.*1.*Inſti.quibus mod.teſt.infir.§.*2.*Inſt.de fid.hæred.* Bellon.

35 Inſtitutio requiritur in donatione tacita , vel expreſſa. Curt.iun.*conſi*.126.*nu*.14.comm.dicit. B.Villalob.

36 Inſtitutus in re certa,quoad adipiſcendam ipſam rẽ habetur loco legatarij:ſed quoad alia eſt in loco hæredis. Iaſ.*in l.quoties.nu*.3.*C.de hæred inſt.*com.dicit.

Fallit in vniuerſali hæredi repudiãte:tamẽ quãdiu vniuerſalis hæres nõ adit hæreditatẽ; non habet executionẽ paratã. vide *l.edicto.C.de edi.diui Adr.tol.*quàm haberet ipſo hærede repudiante.Iaſ.*in d.l.edicto.nu*.6.com.dicit. F.Turzan.

37 Inſtitut⁹ in re certa,hęrede vniuerſali repudiãte habetur loco hęredis, & ſibi accreſcit totũ,ac ſi à principio nullus ſibi datus cohæres.Pet. Raue.*in Alph.aure.in verbo hæres*,com.dicit. *I*dem.

38 Subſtitutio facta ſi ſine filiis decedat, expirat,ſi decedat relictis filiabus:niſi expreſsè dictũ ſit de filiis maſculis.Et ratio ea eſt,quia appellatione filiorũ cõtinentur indubitanter tã maſculi,quã fœminæ.ita *Anch.conſ*.120.*nu*.3.*Alex.conſ*.38.*per totũ,vol*.6.*& conſ*.17.*num*.9.*& ſeq.vol*.7.& eſt tex.*in l.quiſquis.ff.de verb.ſign.in l.ſi quis filiabus.ff.de teſta.tut.in l.ſi ita ſcriptũ,in prin.ff de legat.*2.*in l.Lucius.§.quæſitum.ff.de leg.* 3.& notant Doct.*in cap.Raynaldus,ext.de teſtam.& in l.j.C.de condit.inſer.*Curt.ſen.*conſi*.43.Curt.iun.*conſi*.39.*num*.9.*& ſequen.*Soc.*conſil*.39.*vol*.1.Ruin.*conſil*.140.*num*.3.*conſi*.141.*in princ.& conſil*.142.*num* 2.*vol*.2.vbi aſſeuerat illam conditionem,ſi deceſſerit abſque filiis,comprehendere etiam filias:quoniam maſculinum poſitum in conditione,concipit re ipſa tunc fœmininũ Ruin.*conſ*.147.*in prin.vol*.2.Alex.*conſ*.55 *num*.9.*vol*.3. *& conſil*.53.*num* 14.*& ſequent.vol*.4. quod eſt conſil. Ludouici Bolog. Doct.*in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad Treb.& in l.ſed ſi ſic.§.liberos.ff.de in ius voc.*Dec.*conſ*.15.*nu*.1.*conſ*.299.*num*.11.*conſ*.318.*num*.1.*conſi*.370.*nu*.1.*conſ*.430.*num* 1.*& conſ*.568.*nu*.4. Ioan.de Anan.*conſ*.22.Paul.Caſtr.*in l.j.C.de condit.inſer.*Curt.ſen.*conſ*.44.*& conſ*.63.*nu*.8.qui prorumpit ibi iſtam eſſe communem opinionem.Socin.iun.etiam *conſil* 158.*num*.47.*vol*. 2.*& conſi*.13.*nu*.20.*vol*.3.Iaſ.*conſ*.142.*vol*.2. *Alc.in tract.de præſumpt.reg*.3.*præſumpt*.32. Crot.*conſ*.17 *nu*.38.Soci.*in l.cum auus.ff.de condi.& demonſtra.* Corn.*conſ*.83.*num*.3.*volum*.1.*conſil*.66.*volum*.2.*& conſilio* 202.*volum*.3.Ruinus *conſil*.93.*& conſi*.152.*volum*.2.*conſi*.115.*numero* 3.*& conſil*.124.*nume*.5.*volum*.3.Pariſ.*conſ*.41.*numero* 43.*volum*.3. & amplè Cæphal.*conſ*.45.*nu*.9. *vol*.1. vbi congerit alios Doct. hanc opinionem amplectentes tanquàm magis communem.

¶ In contrariam verò ſententiam,videlicet,quòd vbicun-

que foret ſubſtitutus filius, vel agnatus, tunc de maſculis tãtum intelligatur, ex quo cẽſetur facta ſubſtitutio fauore agnationis, & vt pariter bona conſeruentur in familia: ſed quãdo eſſet ſubſtitutus extraneus, eo nempè caſu appellatione filiorum contineantur non ſolùm maſculi, verùm etiã fœminę, inclinarunt Paul. Caſtrenſ. *conſ.* 79. Dec. *conſ.* 495. *& conſ.* 674. *in fi.* Cur. iunior. *conſ.* 11. *ante n.* 7. *conſ.* 111. *n.* 16. *& conſ.* 139. *nu.* 16. *in fi.* Iaſ. *conſ.* 140. *vol.* 2. Alex. *conſ.* 52. *vol.* 4. quod eſt conſil. Barba. Soc. *conſ.* 6. *&* *conſ.* 14. *vol* 3. Curt. ſenior *conſ.* 51. *& conſ.* 73. Crotus *conſ.* 1. *conſ.* 13. *&* *conſ.* 104. Iacob. Mandell. Albenſ. *conſi.* 19. *Caſus iſte.* Corn. *conſ.* 146. *vol.* 2. Calcan. *conſ.* 47. Alber. Brũ. *in tract. quòd ſtantib. maſculis fœmi. non ſucced. artic.* 5. *n.* 28. & hãc opin. tanquã com. exprimit Curt. iun. *conſ.* 35. *nu.* 1. ſequiſ modernior. b. docto. & eam vti communẽ amplectitur quoque Dec. *conſ.* 514. Gozadi. *conſ.* 89. Bertrand. *conſ.* 113. *nu.* 4. *conſ.* 114. *nu.* 5. *nu.* 115. *nu.* 13. *&* *cõſ.* 116. *nu.* 2. *vol.* 2. vbi teſtatum reliquit, hanc diſtinctionẽ Paul. Caſtr. tanquàm canonizatã inter Doctos ſemper in cõnſulendo, & iudicando ſequutum extitiſſe, & hoc idem repetit quoque *conſ.* 120. *nu.* 12. *eod. vol.* Soc. iuni. *conſ.* 1. *nu.* 114. *vol.* 1. *conſ.* 168. *n.* 84. *vol.* 2. *&* *conſ.* 87. *vol.* 3. & Grat. *conſ* 55. *& ſeq. vol.* 1. vbi fatetur ingenue quidem ita vidiſſe aliàs conſultum.

Imo in fortioribus, durioribuſque terminis, quòd etiã opinio iſthæc communis locum ſortiatur, etiam ſi non extitiſſet facta ſubſtitutio fauore agnationis, firmauit Paul. de Caſt. *conſ* 358. Soc. *in d. l. cum auus.* Fulgo. *in d. l.* 1. *C. de condit. inſer.* *&* *conſ.* 16. *&* *cõſ.* 38. Dec. *conſ.* 70. *cõſ.* 468. *& conſ.* 514. qui cõſuluerunt in teſtatrice. & Soc. iun. *conſ.* 168. *num.* 84. *vol* 2. *& conſ.* 81. *vol.* 3. & Rolan. à Valle *conſ.* 82. *nu.* 33. *vol.* 3.

Quæ omnia ampliantur iisdem vendicare ſibi locum in nepte, ex quo appellatione filiarum includuntur quoq; neptes, ne ſit melioris conditionis neptis, quàm filia, contra *l. ſi viua matre. C. de bonis matern. &* *l. liberorum. ff. de verb. ſignific.* vt oſtendit Curt. iun. *conſ.* 35. *nu.* 3.

Quoniã veniũt indubitãter quidẽ in ſubſtitutione facta de liberis nepotes ex filia, ita Dec. *in c. in præſentia. col.* 26. *de prob.* Et quòd appellatione liberorum veniant nepotes in ſubſtitutionibus, firmant Alex. *conſ.* 5. *circa primum dubium. vol.* 3 *& conſ.* 87. *viſo themate, vol.* 6. Soc. *conſ.* 17. *Caſus, & conſ.* 51. *nu.* 10. *vol.* 4. & Iaſ. *in l. Gallus. §. inſtituens. in* 2. *lect. in* 4. *notab. ff. de liber. & poſthum.* vbi non obſcurè deducit iſtam eſſe communẽ opin. ac ita conſuluiſſe Bononię in cauſa de Calice.

¶ Etiam ſi diceretur ſiue filiis legitimis, & naturalibus. nã iſto caſu ſimiliter fœminæ includerentur, vt concludit Alex. *conſ.* 55. *ponderatis his quæ in themate narrantur. vol.* 3.

¶ Etiam ſi eſſemus denique in conditionibus: ſecun. Alex. *in d. conſ.* 55. & Soc. iun. *conſ.* 126. *nu.* 14. *vol.* 1.

Cęterũ limitatur primò anteſignata cõmunis, vbi ex coniecturata mente teſtatoris aliud appareret, vt quando filij maſculi extitiſſent hęredes vniuerſales inſtituti, & filia fœmina inſtituta extitiſſet in re particulari, ſi foret facta ſubſtitutio: tũc vtiq; intelligerentur vocati filij maſculi, non autẽ fœminæ, & ſtantibus fœminis, & non maſculis: ſubſtitutus abſque dubio ſuccederet excluſis filiabus: ſecundum Curt. iun. *conſil.* 112. *nu.* 5. Et ratio eſt palpabilis, quia apparet euidens coniectura, q́ voluit teſtator cõſeruare bona in familia. ita Paul. Caſtr. *in d. l.* 1. *C. de cond. inſer.* Pariſ. *conſ.* 49. *vol.* 2. *& conſ.* 76. *eod. vol. &* *conſ.* 53. *nu.* 27. *&* 34. *vol.* 3. Cęphal. *conſ* 16. *nu.* 44. *vol.* 1. & Soc. *in d. l. cùm auus. ff. de cond. & demonſt.*

Claudicàtque ſecundò eadem cõmunis etiam non procedere, quãdo aliqui vocati forent ad ſubſtitutionẽ per nomina propria; vel per nomina propria eſſent inſtituti, quib. deficientib. eſſent ſubſtituti alij, q́ iſti vocati forẽt cęteris præferendi. *l. cùm ita. §. in fideicõmiſſo. ff. de leg.* 2. quoniã pręſumerentur dubio procul magis dilecti: ſec. Bart. *in d. §. in fideicõmiſſo.*

Limitatur quoque tertio loco pręmemorata communis, vbicunque vigeret ſtatutum, quod ſtantibus maſculis fœminę non ſuccedant: tunc enim intelliguntur vocati maſculi tãtùm: ex quo facilè pręſumitur teſtatorem eo caſu habuiſſe mentem, inclinationémque conformem ſtatuto. ita Anchar. *in l. tres fratres. ff. de pact.* Alex. *in l. Gallus. §. quidam rectè. in fin. ff. de liber. & poſthum. & in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Trebel. & conſ.* 127. *vol.* 1. Iaſon. *in l. ſi quis id quod. ff. de iuriſdict. omnium iudic. & in dicta. l. tres fratres.* Canoniſtę *in cap. Raynutius, extrà, de teſtamentis.* Curtius ſenior *conſ.* 52. Curtius iunior *conſilio* 116. *numer.* 9. Alciatus *in tractatu de præſumpt. regul.* 3. *præſumpt.* 32. *nu.* 1. Soc. iun. *conſ.* 1. *nu.* 113. *vol.* 3. Corneus *conſ.* 19. *vol.* 1. Soc. *conſ.* 280. *vol.* 2. *& conſ.* 51. *vol.* 4. Iaſ. *in l. quæ filiabus. ff. de legat.* 3. Ruin. *conſ.* 4. *vol.* 2. Curt. iun. *in tractatu feud. in* 3. *parte principali, ſub. nu.* 15. Dec. *conſ.* 495 *nu.* 14. *& conſ.* 145. *nu.* 3. *& ſeq.* Ioan. Dilect. *in tract. de arte teſtandi, tit.* 5. *cautel.* 17. *nume.* 2. Cęphal. *conſ.* 45. *nu.* 2. *vol.* 1. Bart. *in l. hæredes mei. §. cùm ita. nu.* 4. & ibi alij omnes. *ff. ad Trebel.* Imol. *in l. fi. ff. de condit. & demonſt.* Alex. *conſ.* 15. *nu.* 3. *vol.* 4. Fulgoſ. *conſ.* 34. *col.* 2. Brun. *de ſtatu. excluden. fœmi. artic.* 5. *q.* 12. & Iul. Clarus. *in §. teſtamentum, q.* 76. vbi admonet iſtam eſſe communem opinionem.

Et ratio aſſignari poſſet iſthęc: nam ſtatutum faciens, conſtituenſque differentiam inter maſculos & fœminas, eodem modo eſt interpretanda ſubſtitutio, vt ſit conformis ſtatuto: ſecundùm Bartol. *in d. l. hæredes mei. §. cùm ita.* Fulgoſ. *conſ.* 34. Alex. *conſ.* 15. *vol.* 4. & Socin. *in d. l. cùm auus. ff. de condit. & demonſt. & conſ.* 54. *& ſeq. vol.* 4.

Sed iſthæc vltima communis limitatio ita explanata, & approbata, coarctatur primò, vtiliter quidem non ſortiri locũ, quando conſtaret teſtatorem non ſeruaſſe aliter formam ipſius ſtatuti: ſec. Ruin. *conſ.* 120. *num.* 16. *verſ. Non obſtat, vol.* 1. & conſequenter teſtator non ſeruando ſtatutum pręmemoratum, apparendóque manifeſte receſſiſſe à ſtatuto ipſo, minime dici poſſet, quòd credendum ſit, ipſum teſtatorem voluiſſe ſe conformare cum ſtatuto, vt firmauit Corneus *conſ.* 24. *col. fi. vol.* 2. Gozadi. *conſ.* 53. *nu.* 18. & Octauian. Cacheran. *in deciſ. Pedemon.* 23. *nu.* 41.

Secundò claudicat eadem cõmunis limitatio, vt ea minimè locum obtineat, quando verba teſtatoris violarentur: tunc. n. cenſetur, quòd potius voluerit ſe conformare cũ iure cõmuni, quã cum ſtatuto. vt cõncedit Pariſ. *conſ.* 78. *nume.* 25. *vol.* 2.

Tertiò, vt cenſeatur teſtator ſe ſtatuto cõformare, neceſſe eſt, q́ ſtatutũ loquatur ſpecialiter in caſu illo, de cuius interpretatione agitur, & non aliter, nec alio modo. vt amplè diſcurrit, atq; reſoluit Iac. Mandell. de Alba. *conſ.* 81. *num.* 34. Viu.

39 Subſtitutio facta illorum de domo, & progenie, nõ comprehendit aliter fœminas: ſed tunc ſolummodò maſculi ſunt vocati, & non fœminæ ipſę, & ſic neptis ex filio excluditur: nam domus pro agnatione accipitur, ſecundùm Corn. *in propriis terminis conſ.* 26. *Videtur dicendum, vol.* 4. vbi aſſerit ita eſſe communem vſum loquendi. & ſic conſuluit etiam accuratiſſimè quidem Cęphal. *conſ.* 581. *Fideicommiſſum de quo quæritur, vol.* 4. Gozad. *conſ.* 79. *Viſo proceſſu vtriuſque partis, nu.* 6. *cũ aliis ſeq.* licet & male cõtrarium velit Curtius iuni. *conſ.* 49. *nu.* 3. *&* 6. Soc. iun. *conſ.* 94. *numer.* 8. *& ſeq. vol.* 1. & Pariſ. *conſ.* 55. *volum.* 3.

Et potiſſimum hoc locum de plano ſortitur, vbicunque in loco vigeret ſtatutum, quòd maſculi excluderent fœminas: quod quidem ſtatutum conditum extat, vt familia, & domus conſeruetur, quæ duntaxat per maſculos conſeruatur: ſecundùm Iacob. de Aretin. & Cyn. *in l. publica. C. de adulte.* Bald. & alios omnes *in l. cũctos populos. C. de ſumma Trinit.* & Gozad. *d. conſ.* 79. *ſub nu.* 7. vbi non obſcure deducit iſtam eſſe commu. opinionem.

Quia & ſi fœminę de domo, agnationéque ſint; nihilominus tamen illa in illis finitur. & allegat Corn. *in loco præcitato* Bart. *in l. pronunciatio. in fi. ff. de verb. ſignific.*

Quare verbum hoc domus, & familia, in qua voluit teſtator bona ſua conſeruari, reſtringitur ſyncerè quidem ad deſcendentes ſuos maſculos. per *l. cum Prætor. ff. de iud.* *iuncta l. ſi ſeruus plurium, in fi. ff. de legat.* 3.

Vnde ſi filij alicuius ex inſtitutis hęredibus ex primo capite ſubſtitutionis, per quam ſui fratres extent inuicem ſubſtituti, ſi quis decederet ſine filiis maſculis, ſaltem admittendi ſunt ex ſecunda ſubſtitutione de Cippo prædicto domus facta, ſi omnes ipſi hęredes decederent ſine filiis maſculis. Nam vulgare hoc nomen Cippus domus, in vltimis voluntatibus ſignificat agnatos: & conſequenter intelligitur de agnatis, in quibus familia conſeruatur, etiam excluſa filia fœmina, quæ tranſit in alienam familiam, teſte Paul. Caſt. *in l. fi. C. de verbor. ſignificat.* Cor. *conſ.* 55. *ſub num.* 6 *vol.* 1. & Ioannes Dilectus *in tractatu de arte teſtandi tit.* 5. *de ſubſtitutionibus, cautel.* 22. *ſub numero* 2.

Et vocantur ex huiuſmodi ſubſtitutione proximiores agnati. *d. l. fi. & l. hæredes mei. §. cùm ita.* & ibi doctor. *ff. ad Trebel.* & ſic proximiores ipſi, & ſi omnes dicantur ſubſtituti: tamen gradatim admittuntur ad bona, teſte Bart. *in l. precibus. C. de*

empt.b.

impub. & aliis ſubſti. & Alc. *conſ.35. Eſt diffuſè, conſultum ſub nu. 20. & ſeq. tom 3. lib. 9.* & facile probatur *in l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2.*

Eſt bene verum, quòd ſi teſtator ſubſtitueret domũ de Viuiis, omnes tunc indubitanter vocarẽtur ad ſucceſſionem. ſecundũ Bar. *in l. vnic. de conductorib. & procuratorib. ſiue exactoribus prædiorum fiſcalium, lib. 11.* cui accedit Curt. *in d. l. precibus, col. p.* & Iaſ. *in l. fi. C. de verb. & rerum ſignific.* ſed illi admittuntur gradatim, vt ſuprà docuimus.

Ex quo facilè præſumitur, teſtatorẽ voluiſſe conſeruare dignitatẽ ſuæ agnationis mediãtibus diuitiis ſuis, ſine quibus familia ſordeſcit. *l. quiſquis. C. ad l. Iul. maieſt.* Soc. *conſ.90. Abũdo, col.1. vol.1.* & And. Sic. *conſ.57. Clemẽtiſsimũ, col.1. vol.4.* & dignitas familiæ diuitiis cõſeruatur, & propter inopiã perit. *l. §. ff. de conſt. rer. l. ſi cred. ff. de pign. cred. & in auth. de defenſor. ciuit. & in auth. vt omnes ſibe iud. in pr.* & Aug. *in li. de Ciuitate Dei,* aſſerbat per diuitias cõſeruari decus & honorẽ in familia. & plura ad hoc propoſitũ ſcribit Barb. *in rub. de ſucceſ. ab inteſt.*

Non enim facile eliguntur ad dignitates pauperes. Et inde eſt illud Satyricum:

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obſtat
Res anguſta domi. Nam
Curia pauperibus clauſa eſt, dat cenſus honores,
Cenſus amicitias, pauper vbique iacet;
Inde grauis iudex, inde ſeuerus eques.

Imò Terentius in Phormione ita paupertatem definire depingereq; grauibus admodũ verbis, atq; expertis ſtudet. Paupertas mihi onus viſum, & miſerũ & graue: Virgo pulchra, & quò magis diceres, nihil aderat adiumenti ad pulchritudinẽ: capillus, paſſus; nudus pes; ipſa horrida; lachrymæq; veſtitus turpis: vt ni vis boni in ipſa eſſet forma, hæc formã extinguerẽt, licèt aliter ipſam paupertatem diffinire ſtudeat D. Corn. Benincaſ. *in tract. de paupertate, in 1 q. nu. 37. cum aliis ſeq.*

Itaque filij inſtituti proximi ſunt agnati, & per conſequẽs admittẽdi, vt ſubſtituti ad partẽ alicuius ex filiis maſculis decedẽtis, perinde ac ſi ſoli prædefũcto ſine filiis fuiſſent ſubſtituti: quia in ſubſtitutione fideicõmiſſaria, pluralitas reſoluitur in ſingularitatem. *l. Lucius §. Caio. ff. ad Treb.* Et fideicõmiſſum relictum duobus, etiam ſub expreſſione nominis collectiui, debetur quò ad partem illius hæredis, in cuius perſona fuerit adimpleta conditio. *d. l. hæredes mei. § cum ita.*

Sed hæc nimirùm claudicat nõ ſortiri aliter locũ, vbicũque in cõditione ſi ſine filiis, &c. nõ exprimeretur de maſculis: vt potè quia fideicõmiſſi cõditionẽ deficere facit etiã filia, ſi in cõditione nõ exprimitur de maſculis. ita Rom. *conſ.148. Viſis thematе, vt ſuprà cõſultus.* Alex. *conſ.55. Ponderatis his, quæ in themate narrãtur. ſub n.6. vol.3. conſ.36. Perſpectis, vol. 6. & conſ.17. circũſpectis, vol.7.* Cur. ſen. *conſ 44 & conſ.103.* Cur. *conſ.91. vol.1. & conſ.202. conſ.230. vol.3.* Dec. *conſ 370. Viſo teſtamento. conſ. 568. Dominus Daria, & conſ.570.* Caſus, & Cur. iun. *conſ.49. Habitu, & conſ.156. & conſ.169. In cauſa vertente.* Viuius.

Filius inſtitutus in re certa habebit totam hæreditatem, hærede vniuerſali non adeunte, vt notant doctor. *in l. quotiens. C. de hæred. inſtituen.*

Hincq; ſciendũ eſt, quòd ſi quis inſtituatur hæres particularis in re certa tãtùm, ita quòd nihil aliud petere poſſit, tũc ſi nullus alius ſit hæres vniuerſalis, aut ſit quippè, ſed repudiet, huic hæredi particulari accreſcet tota hæreditas nõ obſtãte taxatiua: Et ratio videtur iſta; quoniã teſtator non potuiſſet prohibere ius accreſcendi in iſto caſu, per quã prohibitionem decederet pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, ſecũdũ Bald. poſt Cyn. *in l. ſi quis ita hæres inſtituatur ff. de hæred. inſtituen. in l. dominus. §. 1. ff. de vſufruct. in conſ 480. teſtator, vol. 1. conſ. 468. quidã Titius, ord. vol.* & latius *conſ.379. col.2. vol.4* Alex. *in d. l. quoties. col. fi. & in l. ſi quis in priore. col. fi. ff. ad Treb.* vbi aſſeuerat iſtã eſſe communem opinionẽ, & Auguſt. Berous *in c. Raynutius, extrà, de teſtamentis. nu.247.* & ibi etiam Couuarr. *§. 2. nu.9.* & alios doct. hanc ſententiã tenentes latè cumulat Iaſ. *conſ.8. col.2. vol.3.* Calca. *conſ.33. col.4.* & ſequitur Cur. ſen. *conſ. 75.* Iaſ. *conſ.72. circa finem. lib. 3.* & Capr. *conſ.9.* & iſthæc communis opinio contra Bar. procedit etiam in foro poli, vt per Federic. de Senis *conſ.131. caſus talis eſt.*

Contrariam verò partem, quòd imò ius accreſcendi poſſit expreſsè prohiberi, & quòd ex dictione taxatiua cẽſeatur prohibitum, & quòd eo caſu teſtamentum ſit nullum, nullo exiſtente hærede vniuerſali per huiuſmodi prohibitionem expreſſam, vel tacitã, firmãt Bar. *in d. l. ſi quis in priore. circa finem,* per illũ tex. *& in l. pater filiũ. col pen. ff. de inoff. teſta. & in pluribus conſ. ſuis,* & cõplures alij doct. quos refert & ſequitur Iaſ. *in præcumo conſ.8. col.9.* Curt. iun. *conſ.12. col.2.* Goza. *conſ 21. col. 6.* eandẽmq; ſententiam ſequitur Ripa *in l. re coniunctis. col.32. ff. de legat. 3.* licet mentionẽ faciat cõmunem opinionem eſſe contra Bart. Cæterum Iaſ. *in d. conſil. col.9.* fatetur contrariũ, quòd imò opinio Bartoli eſt magis communis; idem etiã Iaſ. *in l. fœmina. in 4. notab. ff. ſol. matr.* dicit, quòd ius accreſcendi prohiberi poteſt in inſtitutione, ſed requireretur prohibitio expreſſa: nec ſufficit tacita, quæ inducitur ex dictione taxatiua, aut prohibitione de plus non petendo. Retenta tamẽ prima opinione contra Bar. quæ videtur verior, & communior, vt efficaciſſimis rationibus tam tuendo, ac ſequendo demõſtrat Berous *in d. c. Raynutius, nu.247. cum aliis ſequentibus,* dic procedere inter hæredes, ſecùs in legatis.

Nã teſtator inter legatarios poteſt expreſsè prohibere ius accreſcendi. *l. Lucius. §. quæ habeat. ff. ad Treb.* Bar. *in l. pater filium. col fi. in 2. lectu ff. de inoff. teſtu.* Ang. Aret. *in tract. de teſta. verſ. Item inter dictos B. & D.* prohibuit ius accreſcendi cum aliis cumulatis per Barb. *conſ 71. illud in medio vol.3.*

Ampliat ſecũdo loco iſtã com. Berous *in d. c. Raynutius, nu. 251.* non ſolùm in inſtitutione facta de re certa, ſed etiam in ſubſtitutione pupillari: verbi gratia, Si quis ſolum ſubſtitutus eſſet pupillariter in re certa, tũc iſte ſubſtitut⁹ ſimpliciter ad totã hæreditatẽ, & ad omnia pupilli bona admitteretur. *l. cohæredibus. §. cum filia. ff. de vul. & pup. ſubſtit.* ſecund. com. intellectũ, quẽ ipſe Berous ſequitur, *vbi ſuprà.* Viuius *opin.312.*

40 Inſtitutio. Si pater relinquat mille pro dote filiæ ſuæ, an tale relictũ trahatur ad inſtitutionẽ? Alex. notab. *in 2. vol. conſ. 70.* concludit quòd non. De quo etiã vide Bald. *in 2. par. conſ.359.* Ant. de Butr. *in c. Raynutius. extrà, de teſtu.* & Ang. *in conſ.99. incip. Pet. de vrbe veteri.* Ben. *conſ.75. in pen. col.* Phil. *in c. ſi pater. in 20. col. de teſta. in 6.* Sed quòd trahatur ad inſtitutionem, vide Alc. *in 3. vol. cõſ.17 in fi. & in 4 vol. conſ.105 in vlt. col. ibi. non ob. quod quintò & in 5. vol. conſ.168. & in conſ.176. in vlt. col.* Card. *conſil. 60.* Bellacomb.

41 Verbũ relinquo, an trahatur ad inſtitutionẽ, vide Bar. *in conſ.151. cũ duobus ſeq* & Iaſ. *in auth. nouiſſima. in 9. & 10. col.* Et cõmunis eſt ſententia, quòd ſi verbũ relinquo, adijciatur vniuerſitati bonorũ, importat inſtitutionẽ. gl. *in §. ſi verò nullam. in auth. de hære. & fal.* cũ aliis alleg. per Iaſ. Si verò adijciatur certæ rei vel quantitati, non, ſed importat legatum. *§. aliud quoque cap. authen. vt cum de ap. cog.* vide Alex *in 2. vol. conſ. 70. & conſ.177.* Corn. *conſ.49 & conſ.161.* Lud. Rom. *conſi.179.*

Quid de verb. lego, vide Phil. *in d. c. ſi pater. in 25 col.* Idem.

42 An valeat teſtamẽtũ in quo pater inſtituit eius filiã, ſi nubat tali, aliàs non? Dic quòd ſic, vt vult Fel. *in c.1. in 8. col. extr. de ſponſ. & in c.2. in fi. extr. de treugu. & pace.* Oldr. *conſ.16.*

Facit quod ſcribit idẽ Fel. *c. in præſentia. in 16. col. verſ. ſecũdò declara. extrà, de probat.* Addo in materia Panor. *in 2. par. conſi. 65.* Idem.

Quid autem ſi filia inſtituatur ſub conditione caſuali, vel mixta, an valeat inſtitutio? vide Bartol. *in conſi.13. & conſ.28.* & Bald. *in 2. par. conſ.79.*

Quid ſi pater inſtituit filiam in dote, quam habuit, vt pater aſſerit, & tamen nullam habuit, an valeat teſtamentum? Vide Bald. *in 3. par. conſ.12.* Idem.

43 Inſtitutio poſthumi, an trahatur quẽcunq; poſthumũ, & ſic ad materiã? *l. placet. ff. de lib. & poſth.* Vide Bald. *in 4 par. cõſ. 19. cũ duobus ſeq.* quæ ſunt cõtraria; & quòd trahatur, vide Alex. *in 2. vol. conſ.131.* Barb. *in 3. vol. conſi. 6. in 1. col. & ſeq.* Oldr. *conſ. 212.* Vide ſubtiliter per Ang. *conſ.51.* *Idem.*

44 Inſtitutus in re certa nullo dato cohærede, non habebit hæreditatem. vide tamen Ang. *conſ.148.* & Ang. Aret. *in §. hæreditas. in fi. Inſtit. de hæred. inſtit.* ſi teſtator iuſſit eum plus habere non poſſe. Ita Bar. notabiliter *in conſ.156. & conſ.177.* Fac quod vult Barb. *in 3. vol. conſ.71.* maximè *in 5. col & in 8. col.* Vide tamen Philip. *in cap ſi pater. in 13. col. & ſeq. de teſtam. in 6.* & Alex. *in l. quotiens. in fi. Codo hæred. inſtit.* aliàs ſecùs. Corn. qui multa alleg. *in 1. vol. conſ.25. in fin.* *Idem.*

45 Inſtitutio facta ad interrogationem notarij, an valeat? Alexand. *in 1. vol. conſilio 12. in 2. col.* tenet quod ſic, dummodo teſtator eſſet bonæ memoriæ. & *in 3. vol. conſilio 33.* latè Barb. *in 3. vol. conſilio 43. per totum.* Et in materia vide Cor. *conſ.232. in 2. dub. & conſ.304. & conſ.319. in 4. vol. conſ.77.* Vezin.

46 Inſtitutio

46 Inſtitutio in re propria filij eſt nulla. Alex. *in 3. vol. conſ. 201. ibi, ſecundò præſuppono.* Idem.

47 Inſtitutio hæredis ſine nomine, vt ſi teſtator dicat, Iſtū in illū ſuo, qui ibi aderat, valet. Alex. *in d. conſ. 33. in 3. col. ibi, & q Ioan. Andr.* Idem.

48 Plures inſtituti per nomina propria, non autem ſub nomine collectiuo admittuntur in capita, nō aūt in ſtirpes. Alex. qui multa al. *in 4. vol. conſ. 55. in 1. col.* Cor. *in 2. vol. conſ. 72.* Idē.

49 Si vnus inſtituatur nomine proprio, & plures nomine collectiuo, illi plures habentur pro vno. *l. ſi pater. cum ſi. ff. de vul. & pup.* Corn. *conſ. 231.* Ang. *conſ. 285*

Limita niſi dicatur, quod æque ſuccedāt. ita Corn. *in d. conſ. 231.* al. *l. interdum. ff. de hæ. inſt.* idem vult *in 2. vol. conſ. 240. verſ. dico autem.* Idem.

50 Inſtitut⁹ videtur is qui in actu inter viuos appellatur hæres. Alex *in 5. vol. conſ. 168. verſ. fortificantur.* al Bart. *in l. tale pactum. §. fi. ff. de pac.* licet aliqui quos allegat, teneant cōtrariū. Et licet *Iaſ. in d. §. fi.* multa adducat contra opin. Bar. tamē dicit, q illā ſeruaret etiā in iudicādo vide ibi per eū. Chenan.

51 Inſtitutis fratre, & filiis eiuſdē fratris, pater & filii ad ſucceſſionē hæreditariam cenſentur inſtituti ſimul, & nō ſucceſſiuè. Io. Durand. *in arte teſtan. tit. 4. cau. 6. nu. 1.* com. dicit: & in hac communi fac has concluſiones. Filius & nepos cenſetur vocatus & inſtitutus ordine ſucceſſiuo propter ordinis neceſſitatem. Soc. *in l. Gallus. §. quidam rectè. de liber. & poſthu.* cōmunem dicit ex gl. ibi, & ſecundū eam tunc dicitur ordo neceſſarius, quādo alias rumperetur teſtamentū, & diſpoſitio irritaretur, cū viuente filio, nepos nō poſſit inſtitui. Villalob.

52 Inſtituto patre, & filio, ab eo inter quos nō cadit affectio charitatis ratione ſanguinis, vel ſucceſſionis ab inteſtato, cenſentur ſimul vocati, nō tamē ſucceſſiuè. Soc. *ibi n. 5.* com. dicit, vt cū pater & filius ab extraneo copolatiuè ſūt inſtituti. Idē.

53 Inſtitutis pluribus ſub nomine collectiuo, inter quos cadit affectio ſanguinis cēſentur vocati nomine ſucceſſiuo, nō tamen inſimul. Soc. ibi. comm. dicit. *nu. 6.* Et nota q ordo ſucceſſiuus in hoc caſu dicitur, quòd excluſo primo, ſequens admittitur: & admiſſo primo, alij excluduntur ſecun. Paulum, quem Soc. ſic intelligit & approbat, *ibi nu. 8.* Idem.

54 Inſtituto monaſterio, ſi filiā receperint in monialē, reijcitur talis conditio tanquam turpis: & remanet inſtitutio vera, Iaſ. *in l. conditioni. nu. 3. C. de inſti. & ſubſti.* dicit magis com. licet Alex. dicit comm. contrariam *in l. conditionis.* Idem.

55 Inſtitutus in re certa habet ius accreſcendi, & pōt capere propria authoritate. Bar. *in l. ex facto. de hered. inſtit.* Et eſt cō. opi. ſec. Alex. *in conſ. 138. opportunè, v. quo ad aliud vol. 1.* M. Che.

56 Inſtitutus in bonis mobilibus & immobilibus, dicitur inſtitutus in re certa, nō in parte hæreditatis, & ideo habetur loco legatarij, non hæredis: quoniam hæreditas continet iura actiua & paſſiua, quę tamen non comprehenduntur appellatione bonorum mobilium & immobilium: ſecùs bonorum ſimpliciter: Eſt com. cum Barto. ſecun. Alex. *in conſ. 45. habita. verſ. Idem ſub appellatione vol. 1.* Idem.

57 Ius competens tranſit ad hęredes. *l. hæreditas. ff. de verb. ſignif.* vnde actio quæ competebat defuncto, competit eius hęredi. *l. hæres. ff. de acq. hered.* fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *in cōmento de vet. cap. 4. reg. 8. fol.* 340.

Ampliatur in 8. caſib. & limitatur in 18. ab Alb. *in tract. de interitu, & perempt. num. 11. & 57.* Don. à Fina.

58 Poſſeſſio defūcti cōtinuatur in hęredē. fallit vt not. Plot. *in l. ſi quando, C. vnde vi, nu. 8. ver. ex prædictis.* Don. à Fina.

59 Subſtitutio in donationibus cauſa mortis & in legatis, & in donationib. inter viuos. *l. vt hæredibus. de leg. 2. l. quoties, C. de donat. quæ ſub mod.* tamen ſi tempore illius donationis quæ ſtatim valuit, non fuerit facta aliqua ſubſtitutio, non poterit demū fieri. Bar. Bald. & Alberic. de Roſat. *in l. ſi mulier. in princ. ff. de leg. 3.* Bened. *in rep. cap. Raynutius. in verbo, ſi abſque liberis, in materia de fideicom. nu.* 20. in donationibus verò quę morte confirmantur, & quæ à principio non valent, poterit demum fieri ſubſtitutio: vt per doctores eos in illis locis, & Bald. *in l. filium quem. num. 29. C. fam. erciſc.* Bellaconſb.

60 In caſu dubio quando nepos legitimus ex filio ſpurio eſt ſimpliciter inſtitutus, adhuc valet inſtitutio nepotis: hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. qui limitat in 2. caſ. *in d. l. Gallus. §. quid ſi is, num. 21.* Don. à Fina.

61 Inſtitutio deportati habetur pro non ſcripta, *l. j. C. de hæred. inſtitut.*

Fallit in 8 caſib. vt per *Iaſ. in d. l. 1. nu. 1. & ſeq.* Don. à Fina.

62 Inſtitutus in re certa, vel in certis rebus dato cohærede vniuerſali, vel alio hære de inſtituto in quotę hęreditatis, habetur loco legatarij, *l. quoties, ff. de hæredib. inſtit.*

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. quoties, nu. 1.* Don. à Fina.

63 Hæres negligēs adimplere voluntatem defuncti, perdit hæreditatem, *auth. hoc amplius, C. de fideicommiſſ.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 7. a *Iaſ. in d. l. num. 5. & ſequent.* Don. à Fina.

64 Hęres poteſt indiſtinctè ſoluere ęſtimationē legatario etiam inuito, quando eſt legata quota pars bonorum, *leg. non amplius, §. cum bonorum. ff. leg. 1.*

Fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. *in d. l.* Don. à Fina.

65 Hæres certa in re inſtitutus, ſi cohæres non adiungatur, hæres ex aſſe prorſus erit: communę pronunciant *Alex. in l. quoties. C. de hæred. inſtit.* Mayner. *in l. ius noſtrū. n. 6. ff. de regul. iur.* quod adeò verū eſt, vt & ſi expreſſim à teſtatore plus capere prohibeatur, totā hęreditatē nihilominus capturus ſit, quē admodū magis cōmunē cenſent Alex. *in l. ſi quis priore. ff. ad Senatuſconſult. Trebellia.* Viu. latè *lib. 1. opin. 134. poſt princ.* latiùs Iul. Clar. *§. teſtam. q. 73. verſ. punctus eſt.* quāuis cōplures ea in ſpecie, & nullum eſſe teſtamentū aſſerant, & rē totā ad inteſtati cauſam reduci oportere cōtendant, quorū dogma magis cōmune ponūt Phil. Cor. *in l. quoties. C. de hæred. inſtit.* & ij, quos laudat Iul. Clar. *vbi ſup. verſ. contrariā autē.* mihi autē ſummopere illud placet, vt tanquā inutile fuerit teſtamentū iuſti hæredes hęreditātē omnē conſequantur. ſed rem tamen illam, in quam quis particulariter illo modo inſtitutus fuit, veluti fideicommiſſo obligati eidem reſtituant: quod etiam communiter placere enūciat meus iuriſdoctor *Ant. Gomez. de teſtam. cap 10. nu. 10. & nu. 11.* E. Suarez.

66 Hęres certa in re inſtitut⁹, ſi adiūgatur vel vniuerſali, vel ex parte cohæres, nihil amplı⁹ re illa in qua inſtituitur capiet: ſi tamē adiunctus hęres adire noluit, ſeu nō potuit, totā hęreditatē iure accreſcēdi vindicabit. cōmune tenūcio ex Imol. *in l. 1. §. ſi ex fūdo. v. 3. fallit. & verſ. ită intellige. ff. de hæred. inſtit.* Salic. *q. 3. prin.* Pau. Caſt. *n. 2.* Cor. *n. 5.* Alex. & Iaſ. *in l. quoties. C. de hæred. inſtit.* Sin autē adiūctus cohęres adierit, & nihil ampli⁹, vt dixi, iſte in re certa inſtitutus adipiſcetur, & legatarij nus habebitur. cōmune ait Ant. Gom. *de teſt. in c. 1. n. 2. & c. 10. nu.* 12. quāuis verius lōgè arbitror, quod frequenter placitū affirmat Cur. iun *conſ. 190. n. 3.* huiuſmodi inſtitutū hęredē nec ſimpliciter legatariū, nec omnino hæredem eſſe cenſendū, ſed in ſpecie vtriuſque cōmunicante ponēndum fore. E. Suarez.

67 Filius hęres inſtitutus in vſufructu, & extraneus in proprietate, poterit filius petere legitimā, tā in vſufructū, quā in proprietate, & in reliquo ſolū vſumfructū cōſequetur. Iaſ. *in auth. nouiſſima. C de inof. teſtam. n. 45.* Dec. *conſ. 418.* Boër. *deciſ. 194. n. 2.* & neq; tenebitur cōputare cū vſumfructū in ſua legitima. Guil. Bened. *in repet. c. Raynu. in verbo, cætera. nu. 23.* & Iaſ. *in l. extraneum C. de hæred. inſtit.* Boër. *deciſ. 147. num. 15.*

68 Seruus vel filius poſt aditā hęreditatē, totaliter patrē, vel dominū faciūt hęredē etiā reſpectu actionū directarū in ſeruo, no. doct. *in l. cū filio, ff. de leg. 1.* fallit in 7. caſ. quos no. Mat. Ant Baue. *in d. l. cū filio, nu. 41. verſ. ſecunda fit concluſio.* Idem.

69 Succedere ab inteſtato non poteſt inſtitutus, cui eſt datus ſubſtitutus: & repudiando hęreditatem facit locum ſubſtituto. ſecundum Lancel. Politum *in tract. ſubſtitut. in materia vulgaris nu. 31.* Bellacomb.

70 Hęredes nō poſſit cōueniri niſi pro portione hæreditaria. Fallit in 4. caſ. vt per Io. Bolog. *in l. 4. §. Cato. ff. de verb. obligat. num. 269. & 273.* Don. à Fina.

71 Plures hęredes ex facto vnius, vel ex facto plurimum, aut omnium tenentur in ſolidum, quum ſtipulatio in ſolidū cōmittitur, tamen cōueniuntur ad vnam integram pœnam omnes pro hęreditaria portione. *l. in executione. §. quod ſi ſtipulatus. & l. cùm ex cauſa. ff. de verb. oblig.*

Fallit in multis caſib. vt per Io. Bolog. *in d. §. Cato. num.* 314. Don. à Fina.

72 Hęredes ſui pręſumuntur ignorare teſtamentum. fallit in 3. caſib. vt per Ioan. Bolog. *in l. quis Romæ. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. nu. 119. &* 120. Dona. Fina.

73 Plures ſubſtituti copulatiuè & nominatim, inter quos cadit ſola ratio ordinis ſucceſſionis ab inteſtato, videtur ſimul vocati & concurrent. *l. ſi. C. de impu.* & idem fortius, vbi charitas non cauſaretur à natura ordinata. Alexand. *conſ. 14. in*

4. *vol.*

4.vol.& dicit hanc communiter obſeruari in l.Gallus.§.quodã rectè.ff.de libe.& poſth. Bellacomb.

74 Hæres extraneus præſumitur habere notitiam fideicommiſſi,& omnium contentorum in teſtamento,no. Doct. in l. qui Romæ.§.duo fratres,ff.de verb.oblig.

Fallit in 3.caſib.vt per Ripam in d.§.duo fratres,nu.57. & ibi Bolog.num.126. Don. à Fina.

75 Hæredi conceduntur quæ permittuntur principali, no. in l.y.§.ex his.ff.de verb.oblig.

Fallit in 3.caſib.vt per Alciat.in d.§.ex his.nu.1.Don.à Fina.

76 Non debent concedi hæredib.quæ non conceduntur teſtatori,arg.l.hæredem,ff.de reg.iur.

Fallit in 2.caſib.vt per Alciat.in d.§.ex his.nu.9. Idem

77 Ex perſona hęredis non debet immutari conditio, id eſt qualitas obligationis,fallit in 9.caſib.vt per Galliau.in d.§.ex his.num 1. Idem.

78 Hęres nõ cõpellitur ſatisfacere pro mortuo,in quo nõ apparuerũt ſigña cõtritionis:Panor.in c.nobis.de ſentẽ. excõmunica.communẽ dicit,licet ipſe teneat contrarium. Vezinus.

79 Hæres tenetur de damno dato à defuncto,etiamſi nec ad ipſum nec ad mortuum aliquid peruenerit,ſecundum ius canonicum. Ibi.

80 Hæres de iure cano. nõ tenetur vltra vires hæreditarias, etiã ſi nõ fecerit inuentariũ.Præpo,in c.epiſcopus.12.q.2.cõmunem dicit,Nec etiã tenetur in ſoro cõſcientiæ,& cõpetit contra creditorẽ totũ petentẽ,remediũ Euangelicæ denunciationis.Alcia.in c.Nouit.de iudi.nu.34.cõmunem dicit. Vezin.

81 Hæres inſtitutus etiã dato ſubſtituto vulgariter,ius deliberãdi ad hæredes trãſmittit,ſi diſceſſerit hæreditate nõ adita ſciẽs ad ſe hæreditatẽ delatã Soc.in §.quod autẽ.C.de cadu.toll. Duran.de arte teſtan.tit.5.caut.1. communẽ dicit. Vezinus.

82 Hærede non adeunte hæreditatem,inſtitutus in re certa, eſt hæres vniuerſalis. Alex.in l.quotiens.C.de hæred.inſtitu. Duraud. ibi.tit.6.cau.11.Mauernes in l.ius noſtrum.de regu.iu. num. 6.communem dicit. Vezinus.

83 Hæres condemnatus per ſententiam, beneficio inuentarij iuuatur.Alex.in l.ex diuerſo. §.fin.ff. ſolu. matrimo. communem dicit. Vezinus.

84 Hæres tenetur ad alendum vxorem defuncti infra annũ luctus.Iaſ.in §.fuerat.Inſt.de actio.nu.28.cõmunem dicit. Vez.

85 Filius & ſeruus hæredes inſtituti,nõ dicũtur hæredes etiã nomine quoad directas,& vtiles actiones, & ſic quoad effect⁹ eoſdẽ patrẽ,vel dominũ hæredes ac ſi ipſi eſſent inſtituti.communis eſt concluſio ſecundum Iaſ.in l.cum filio.ff.de leg.1.

Fallit in 2.caſib.vt per eundem ibi,col.3.& 4. Don. à Fina.

86 Filiofam.inſtituto,repudiante hæreditatem,poteſt pater eam acceptare,etiam ſi tali filio eſſet à teſtatore datus ſubſtitutus: hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. in l.3. C.de hæred.inſtit. vbi limitat col.7. Don. à Fina.

87 Vxori licitum eſt prouocare virum blandis verbis,vt eã inſtituat, & econtra,l. fin. C. ſi quis aliquem teſta. fallit vt per Marſ.ſing.526.

Fallit in 3.caſib.quos not.Diaz.reg.798. Don.à Fina.

88 Filius inſtitutus in primo gradu in totum,vel in partem, licet ſit præteritus in ſecundo, teſtamentum non rumpitur,l. ſi poſthumus,§.quod vulgo,ff.de lib.& poſth.

Fallit in 3.caſib.vt per Iaſ.in d.§.quod vulgo,nu.1.Don.à Fin.

89 Subſtitutio ita facta,ſi filius meus liberos non habuerit, talem ſubſtituo liberis ſuſceptis,ceſſat ſubſtitutio , quamuis mortui ſint viuo eo:& ita ſubſtitutus excludetur. l. hæredibus. in prin ff.ad Trebel. ſed ſi appoſita ſit conditio ſub his verbis, inſtituo filiũ,& ſi moriatur ſine liberis, talẽ ſubſtituo eo caſu vt ſubſtitutio euaneſcat, duo requiruntur : ſcilicet quòd filij ſunt ſuſcepti,& quòd tẽpore mortis hæredis ſuperſint.l ſacto. §.ſi quis rogatus. ff.ad Trebell. Dec.conſ.585. filiis autẽ mortuis ante inſtitutum,locus erit ſubſtitutione.Iaſ.in l ſi quis n 2. C. de inſti.& ſubſti. & reſti. nam quamuis filius inſtitutus liberos ſuſceperit,tamen ſi illi præmoriantur viuo inſtituto , verum erit dicere , hæredem ſine liberis deceſſiſſe , & conſequenter cõditionem ſubſtitutionis eſſe impletam.d.l.ex facto.§. ſi quis rogatus.ſtãtibus autẽ liberis tempore mortis hæredis,ceſſabit ſubſtitutio,& neque curatur,licet filij ſtatim deceſſerint.Oldrad.conſ.21.n.1.& conſ.41.Io.And.in addit.Specul.de teſta.§.in primis. quia ſufficit eam conditionem momento fuiſſe adimpletam.l.cum vxori.C.quando dies legati cedit. Bellacomb.

90 Filij hæredes inſtituti,& poſt eorũ mortem Titius ſubſtitutus,ita demum locus erit ſubſtitutioni ſi omnes filij moriuntur,aliàs ſecus:ſi autem plures extraneos teſtator inſtituerit,& poſt eorum mortem Titius ſit ſubſtitutus,cuilibet decedenti ſubſtitutus ſuccedet,per l.Lucius.§.Caio.ff.ad Trebel. Corn.conſ.229.lib.3. Bonacoſſ.

91 Subſtitutus vulgaris præfertur inſtituto, qui repudiauit ex teſtamento,& vult ſuccedere ab inteſtato.fallit in 2.caſib. quos no.Sebaſt.Sap.in l.hæres inſtituta.C.de impub. Don.à Fin.

92 Si vulgaris ſubſtitutio ſit facta ſimpliciter pluribus, admittitur ſubſtitutus altero repudiante.communis eſt opinio in l.cum quidam.C.de impub.vbi Corn.limitat in 3.caſib.nu.21. vſque ad num.25. Idem.

93 In vulgari ſubſtitutione ſi dictum ſit , ſi omnes moriantur,vel omnes repudiauerint,requiritur concurſus omnium.

Fallit in 3.caſib.vt per Io.Bolog.in l.hæredes mei. §. cum ita. ff.ad Trebel.nu.202.

94 Vulgaris ſubſtitutio impedit ius accreſcendi.l.ſi.in prin. ff.de vulg.fallit vt per Corn.in l.teſtamento.C.de impub.nu.2.

95 Subſtitutio vulgaris non impedit nec tollit ſuitatem.cõmunis eſt opinio in l.ſi fratris.C.de iure delib.vbi Corn. limitat in 6.caſib.num.93. Don. à Fina.

96 Subſtitutio vulgaris expirat adita hæreditate,l. poſt aditam,C.de impub.Ampliatur vt per Dec.in d.l.poſt aditam. fallit in multis caſib.vt per Rip.in l.1.ff.de vulg.n.184.vbi etiam Iaſ. nu.63.videas Sebaſt.Sap.& Iaſ.in d.l. poſt aditã. Don. à Fina.

97 Cõditio negatiua appoſita in ſubſtitutione vulgari,cùm dicitur,ſi hæres non erit. habet duplicem expoſitionem, §. 1. Inſt.de vulg.fallit in 4.caſib. vt per Iaſ.in l.cum proponas, C.de hæred.inſt.nu.3.fallit in 2.caſib.ſecũdùm Soc.reg.386.Don.à Fi.

98 In ſubſtitutione directa vulgari ſconcurſus vtriuſque requiritur.fallit in 2.caſib.vt per Dec. in l.cum quidam,C.de impub.num.5. Don.à Fina.

99 Vulgaris & pupillaris comprehẽſa in reciproca,& compendioſa dicuntur expreſſæ.fallit in 2.caſib. vt per Rip.in l.hæredes,ff.de vulg. Idem.

100 Subſtitutio vulgaris facta in vno caſu,putà ſi inſtitutus hæres eſſe noluerit,trahitur ad aliũ caſũ ſibi ſimilẽ.fallit in 5. caſib.ſecũdùm Alex.in l.hæredes.ff.de vulg.n 11. Don.à Fina.

101 Inſtituti in diuerſis partibus & ſubſtituti ſub propriis nominibus,quæ procedunt nomen appellatiuum, hæredes æqualiter ſuccedunt vni ex hæredibus mortuo ab inteſtato, Bald.l.1.& ibi Iaſ.C.de impub. Vezin.

102 Subſtitutio facta vltimo morienti , pluribus inſtitutis, videtur facta poſt mortẽ omniũ,& habet locũ poſt mortẽ inſtitutorũ:& ſic vltimus moriẽs bona poterit petere.l.qui duos ff.de vul.& pupil.talis enim ſubſtitutio facta vltimo moriẽti, totã hæreditatẽ cõprehendit,& tales inſtituti cẽſentur inuicẽ ſubſtituti;aliàs vltimò moriẽs nõ poſſet totã hæreditatẽ reſtituere,quin aliorũ portiones accipiat,ſecundũ Corn. conſ. 136. in 2.vol.nu.3.& hoc obtinet in ſubſtitutione fideicommiſſaria: fideicommiſſum tamẽ inter inſtitutos non inducitur, niſi fiat in tota hæreditate ſubſtitutio:& facta poſt mortẽ omniũ non veniunt portiones aliorum,quæ vltimo obuenerũt iure fideicommiſſi,vt per Sociu.§. cum ita. ad Trebellian. Bellacomb.

103 Subſtitutio facta fuit pluribus filiis inſtitutis hoc modo, Inſtituo meos filios hæredes,& eorũ quẽlibet æquis portionibus:cùm hac cõditione , quòd ſi aliquis eorũ quandocunque deceſſerit ſine liberis,quòd alij ſuperſtites ſuccedant , & caſu quo omnes decedant ſine liberis, talem ſubſtituo. Ad hoc vt locũ habeat ſubſtitutio, oportet omnes ſine liberis decedere ita vt ſi vnus fratrũ decedat cũ liberis,illi liberi facient ceſſare fideicõmiſſum,& ipſam ſubſtitutionẽ,dato quòd alij ex inſtitutis moriantur poſt,vel antè ſine liberis , & licet cõditio appoſita in perſona inſtitutorũ , nõ fuerit adimpleta ipſis viuis in perſona omniũ,ſi tamẽ demũ impleatur,debebit ea cõditio retrotrahi,ita vt tribus filiis mortuis ſine liberis,ſi vnus eorũ liberos habuerit,ad eos liberos filij iã defuncti pertinebit hæreditas.Chaſſ.conſ.14.& ſic filij ſuſcepit ex vno ex illis filiis inſtitutis,excludẽt vltimũ ſubſtitutũ.Chaſ.ibi n.6.Bellac.

104 Teſtator filias quas habet inſtituendo , & ſi aliqua earũ ſine liberis maſculis decedat,eas inuicem ſubſtituit,ſi vna earum decedat relictis filiabus,& nepotibus maſculis ex illis filiabus,locus non erit tali ſubſtitutioni , & tales nepotes maſculi nati ex ipſis filiabus vnius filiæ cohæredis,facient ceſſare talem ſubſtitutionem.Rubeus Alexand.conſil.22. Socin. conſi. 94.num.3.par.1. Bellacomb.

105 Plures inſtituti vel ſubſtituti, inter quos ordo charitatis ſeu ordo neceſſariæ vocationis ceſſet, videntur inuitati ordine ſucceſſiuo. gloſ. & doct. in l. Gallus. §. quidam rectè. de liberis & poſthumis. & hanc communem opinionem teſtatur eſſe Alex. conſi. 14. in 4. vol. nu. 12. Vezinus.

106 Si teſtator duos filios ex prima vxore habuerit, & duos ex ſecūda, & in ſuo teſtamēto eōs inſtituat, & inuicē ſubſtituat vno eorū filioru repudiante, alij tres filij admittētur, & neq; præfereiur ille qui eſt cōiūctus ex vtroq; latere l. fi. ff. ad Tre. quia in hac ſubſtitutione breuiloqua inſpicitur affectio teſtatoris, & nō eorū quibus fit ea ſubſtitutio. Bar. & Iaſ. in fi. in l. Lucius. ff. de vulg. vbi inquit eā opinionem communem eſſe. Et Cur. iun. conſ. 22. nu. 8. & idem dicendum eſſet vbi tractaretur de fideicōmiſſaria ſubſtitutione, per quam ipſi teſtatori ſucceditur, vt ibi Iaſ. & Dec. conſ. 186. Item hæc ſubſtitutio breuiloqua inter alia requiritur, quod inter ipſos ſibi mutuò ſubſtitutos, ſit æqualitas ſeu paritas: quia hæc ſubſtitutio plures ſubſtitutiones copulat atque coniungit. l. iam hoc iure. l. Lucius. ff. de vulg. l. quamuis. C. de impuber. Bellacomb.

107 Quando plures fuerunt vulgariter ſubſtituti, licet primus vel ſecundus deficiat, tertius demum admittetur l. coheredi. in prin. & l. Titius ff. de vulg. Boer. dec. 38. nu. 21. & poterit petere ſic mitti in poſſeſſionem bonorū ex edicto diui Adr. l. fin. C. de edic. diui Adr. Bell. conſ. 19. nu. 15. communem dicit, ex Bar. & aliis in d. l. fin. quæſt. 4. Bellacomb. & Villalob.

108 Subſtituto locus erit & admittetur ſubſtitutus ſi hęres inſtitutus viuo teſtatore deceſſerit, & hoc ex vulgari tacita ſpecialiter & expreſſa, tamen generaliter contenta in compendioſa. Boer. dec. 38. nu. 16. Et ſubſtitutio ex vna ſpecie ad aliā profertur atq; extenditur. commune dicunt Iaſ. conſ. 203. lib. j. Io. Dilect. de art. teſtand. 11. §. caut. 5. Ant. Gom. de teſta. ca. 3. num. 10. Eman. à Coſta. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. part. 5. 1. cum ſeq. ff. de lib. & poſthum. Si autem illa ab aliqua conditione pependerit, nec ad teſtatoris filios ante conditionis euentum tranſmittitur, ſi aliud ipſius teſtatoris voluntas coniecturis collecta nolit. commune pronunciant Curt. iu. conſi. 3. n. 15. & Fran. Viuius cum multis aliis lib. j. opi. 335. E. Suarez.

109 In ſubſtitutionib. reſpiciens vnum tantum effectum, pluralitas nunquam reſoluitur in ſingularitates, ſec. com. per Burſ. conſ. 19. num. 16. lib. j. Bonacoſſ.

110 Teſtator ſi inſtituat quem hęredē in omnibus ſuis bonis mobilibus & immobilibus, & demùm aliquē ſubſtituat, talis ſubſtitutus die ſubſtitutionis adueniente non habebit debita: quia debita non ſunt bona mobilia, nec immobilia: Bar in l. à diuo Pio. §. in venditione, & ibi Iaſ. nu. 7. ff. de re iud. & Bart. in l. Centurio. ff. de vulg. Bellacom.

111 Subſtitutū excludit monaſteriū loco filij ſuccedens, ſec. magis cō. per Bur. cōſ. 97. n. 23. lib. j. vbi eā dicit procedere etiā q̄ dictū eſſet, ex ſuo corpore natis, ex plurib. ibi alleg. Bonac.

112 Subſtitutū excludit legitimatus per reſcriptū. ſec. com. per Burſ. conſ. 1. n. 30. lib. j. Quid in legitimato per ſubſequens matrimoniū, vide eundem d. conſ. nu. 28. vbi quid quando extant illa verba, ex legitimo matrimonio natis & procreatis, & de legitimato per reſcriptum, vide ibid. d. n. 28. Idem.

113 Subſtitutus ſi citatus fuerit in legitimatione obtēta per ſpurium à Comite Palatino, excluditur à legitimato, licet nō conſentiat, cùm citatio requiratur, ex communi per Burſ. conſ. 1. num. 31. lib. j. Idem.

114 Subſtitutus pluribus decedentes excludetur à perſona venientes ab inteſtato ex veriſimili mente teſtantis, non adimpleta cōnditione ſubſtitutionis ſpecifica in perſona omnium, ſec. com. per Burſ. conſ. 19. nu. 3. lib. j. Idem.

115 Subſtitutus excluditur à filio naturali, cùm ſubſtitutus eſt Titius, ſi Caius deceſſerit ſine filiis.

Fallit in 3. caſib. vt per Baptiſt. à Villa. concluſ. 92. in litera F. fallit in 6. caſib. vt per Fely. in cap. in præſentia, de prob. num. 29. contrariam regulām, ſcilicet quòd naturales liberi non excludant ſubſtitutum: facit Rip. & eam limitat in multis caſib. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus. ff. ad Treb. num. 16.

Fallit, vt per Marſ. ſingul. 131. Don. à Fina.

116 Subſtitutio facta per hæc verba, nullis naſcētib. liberis, vel natis deficientib. ſubſtituta matre teſtatoris, nō trahitur ad caſum, quādo vnica tantū filia naſcitur, fauore matris filiæ defunctæ. iuxta com. per Burſ. cōſ. 19. nu. 1. nu. 4. lib. j. Bonacoſſ.

117 Subſtitutio facta poſt mortem filiorum naſciturorum, purificatur etiam filiis non natis, ſec. com. per Burſ. conſil. 19. nu. 13. num. 20. lib. j. Idem.

118 Subſtitutio vel inſtitutio facta per verbum, Lego, ad directam trahi non poteſt. eſt mag. com. opin. ſec. Alex. conſ. 9. viſis. vol. j. Idem.

119 Ius tranſmiſſionis ſubſtitutionem excludit. eſt comm. opin. ſec. Soc. in conſ. 296. in præſenti. vol. 2. M. Chær.

120 Subſtitutio quæ aliter extendi poteſt de caſu ad caſum, ad expreſſum tantum porrigitur, vbi eſt facta cum clauſula, tunc & eo caſu, ſec. com. per Burſ. conſ. 51. nu. 25. lib. j. Idem.

121 Subſtitutio extenditur de caſu ad caſum, Iaſ. conſ. 203. vol. 1. & Io. Durand. in arte teſtan. tit. 5. can. 5. communem dicit. B. Villalob. & Vezinus.

122 Subſtitutio vniuerſali hærede, ſi filius ſine filiis decedat, non eſt ſubſtitutus hęres hęredis, Iaſ. in l. Centurio. ff. de vul. & pup. Dur. tit. 5. can. 24. com. dicit. idem. B. Villal. & Vexinus.

123 Subſtitutū excludit qui ab inteſtato ſubſtitutū excluderet. Cor. conſ. 276. litera 9. vol. 3. cōm. dicit, & in conſ. 138. vol. 2. litera A, dicit, quòd ſi ab inteſtato non excluderet, non excludit, & com. dicit. B. Villal.

124 Subſtitut⁹ ſi citat⁹ fuerit in legitimatione obtēta per ſpuriū à Comite Palat. excluditur à legitimato, licet nō cōſētiat, cū citatio requiratur, ſec. com. per Bur. conſ. 1. nu. 31. li. j. Bonac.

125 Subſtitutio facta per verbum commune in re certa, non continet vulgarem pupillarem, & fideicommiſſariam.

Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 6. à Rip. in d. l. Centurio, nu. 152. Don. à Fina.

126 Subſtitutio facta per verbum commune in certa quota bonorum, non trahitur ad directam.

Ampliatur & limitatur in 2. caſib. per Rip. in d. l. Centurio, nu. 155. Idem.

127 Teſtator ſi inſtituat aliquē hæredē, & ſi ſine liberis deceſſerit ſubſtituat Caiū, poſito q̄ ille habeat filios, illi filij nō intelliguntur tacitè ſubſtituti: quare licet ſint poſiti in conditione, nō tamē ſunt poſiti in diſpoſitione. hanc eſſe comm. opin. atteſtatur Iaſ. in l. 7. C. de pact. vbi limitat in 2 caſ. & ſi in ſubſtitutione eſt poſita cōditio, ſi ſine filiis, & quis deceſſerit cum filia, an dicatur decedere ſine filiis? videas Por. lib. y. reg. 4. Don. à Fina.

128 Subſtitutus ſub cōditione iſta, ſi hæres inſtitutus deceſſerit abſq; liberis legitimis, & naturalib. ab eo procreatis excluditur per monaſteriū, caſu quo inſtitut⁹ ingrediatur religionē, & cōſequēs monaſteriū obtinet hæreditatē excludendo ſubſtitutum, vt probatur in auth. niſi rogati. C. ad Treb. vbi doct. & per Bar. cōſ. 1. Cald. conſ. 43. an ſtatutū. in tit. de teſt. Bal. cōſ. 286. pater tres, & c. li. 4. cū aliis late cōgeſtis per Lau. Calc. cōſ. 68. Magiſter. & iſtā aſſerit eſſe magis com. opin. Barb. cōſi. 20. ſtat difficultas, lib. j. Dec. in c. in præſentia, ext. de prob. n. 227. & ſeq. & Mod. ibi, Aug. Berous cōſ. 114. cū ſuper prima ſubſtitutione, nu. 21. vol. 2. & alij in ſuperiori proxima opinione citati. & ita cōſuluit Alex. cōſ. 121. viſo themate ſuprascripto, vol. 2. & iſtā ſententiā, tanquàm veriorē approbat, & tuetur Fely in d. c. in præſentia, ſub n. 36. ratio videtur iſta, quare de iure monaſteriū excludat ſubſtitutū, quia ſubintelligitur, niſi hæres monaſteriū ingrediatur. §. ſed & hac præſenti. in auth. de ſanct. Epiſc. & tenēt Dy. & Bar. in l. ſi ita quis. §. 1. ff. de leg. y. Paul. Caſt. in d. auth. niſi rogati: & hoc abūde cōprobatur ex dictis per Alex. cōſ. 129. alias 121. viſo themate. lib. y. & cōſ. 25. ſuper cōtentis in dicto themate, vol. 3. Cōprobatur ſecūdo loco pręallegata cōmunis cōcluſio, & fortaſsè efficaciori ratione, quia monaſteriū loco filiorū habetur, quantū ad excluſionē ſubſtituti, vt patet in d. c. in præſentia, vbi pariter deficit fideicōmiſſum, ſi grauatus ingrediatur monaſterium, ſicut ſi filios ſuſcepiſſet. & hoc reſpectu gl. & Doct. cōcludūt in memorato c. in præſentia, monaſteriū eſſe loco filij, vt per glo. in auth. ſi qua mulier in verb. liberos, vbi Bal. C. de ſacro. eccl. & in auth. niſi rogati. vbi Bald. C. ad Treb. & in d. §. ſed & hac præſenti, Spe. in ti. de emphyt. §. nūc aliqua. verſ. 158. Bar. in l. heredib. §. 1. ff. ad Treb. Bald. in c. 1. de mili. vaſal. qui ar. bel. depo. in prin. Ang. conſ. 80. quæſtio ſubtilis eſt, vbi inquit, q̄ cōmuniter oēs dicunt, q̄ manaſterium loco filij habetur, & idē Fulg. conſ. 53. Marc. Mant. d. c. in præſentia. n. 50. quod procedit quo ad effectū, vt excludatur ſubſtitutus. ita cōcludit Bal. in l. filiū, ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. ampliātur dicta communis cōcluſio. etiā procedere quando inſtitutus efficeretur clericus, ſeu presbyter, & ſuſciperet eccleſiaſticū ordinē: tūc enim expirat onus fideicōmiſſi ſibi iniūctū, & habet liberam diſpoſitionē bonorū, q̄ ſubſtitutioni ſubiecta ſunt, quidē d. §.

ſed & hæc præſenti alternatiuè loquitur, ſi monaſteriū ingrediantur, aut clerici fiāt. Et licet aliqui doc. cōtrariam teneāt, nihilominus hęc opinio videtur verior, vt aſſerit Dec. in d. ca. in præſentia, ver. in ea gl. ibi, &c. & concluſione hac lætari debēt nonnihil clerici, quoniam per eam habent liberam bonorum ſuorum diſpoſitionem, quæ per ſubſtitutionem erat eis ſublata, ſi in ſeculari vita permanſiſſent. l. fi. §. fi. C. communia de lega. In contrariam vero partem inclinauerunt omnes doct. magis cōmuniter in d. auth. niſi rogati, quòd ſubſtitutio non euaneſcat in hærede ſimplici facto clerico, & de iſta cōmuni atteſtatur Boërius deciſ. 254. n. 1. 3. 6. & 12. & Moder. in memorato ca. in præſentia, & quamuis cōtraria, & ſic prima opi. ſit verior, non ob hoc eſt diſcedendum à dicta cōmuni, ſec. Fulg. conſ. 30. vide Neuiz. in Sylua nuptiali lib. v. nu. 61. cū duob. ſeq. & Alc. in l. 1. ff. ſi cert. pet. Interpretatur primo loco dicta communis concluſio non habere locum, quādo aliquis eſſet ſubſtitutus pro redemptione captiuorum: tunc enim non excluditur ſubſtitutus per eccleſiam, vt volunt omnes doct. communiter in d. c. in præſentia. & in allegata auth. niſi rogati, & Corn. conſ. 18. lib. 4. vbi ſcribit iſtam eſſe cōmunem opi. & Moder. in locis præcitatis. Limitatur ſecundò non procedere d. communis, vbicūque teſtator in teſtamento ſuo expreſsè diſponat ſubſtitutū debere admitti, ſi ſcriptus hæres deceſſerit ſine liberis legitimis, & naturalib. ex ſuo corpore procreatis, & vero matrimonio natis: hoc etiam addito, ſi ingreſſus fuerit monaſterium. ita Cald. conſ. 43. in titu. de teſta. Alexan. conſ. 121. vol. 2. & conſ. 35. volu. 3 & Dec. conſ. 159. col 2. & conſ. 419. col. 2. & in d. cap. in præſentia, col. 28 verſ. Poſtremò circa iſtam Gloſſam quod non mirum videtur, quia eſt in poteſtate teſtatoris ſubſtituere quem velit hæredi, etiam monaſterium ingreſſuro. l. Deo nobis. C. de Epiſco. & cler. & tacitam legis prouiſionem tollit expreſſa teſtatoris prouiſio. l. cum filio. §. 1. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. & hoc tenēt Crauet. etiam cum aliis aggregatis per eum conſ. 152. circa teſtamentum. ſub n. 1. & omnes Doct. cōmuniter: vt ait expreſsè Laurent. Calca. conſ. 7. quia à me. col. 15. & Deci. conſ. 426. in duobus dubus, num. 2.

Nā iuſtū & æquū eſt, quòd teſtator poſſit quā legē velit imponere rebus ſuis. cap. verū, de cond. app. & C. de don. ſub modo l. 1. & ij. Valde iniquū eſſet monaſterium habere bona teſtatoris inuiti: cùm nemo beneſacere cōpellatur, c. 2. ad fidem. 23. q. 5. vt per Dec. in d. conſ. 419. eleganti conſi. & tradit quoque Crauet. in præcitato conſ. 152. vbi hoc locum ſortiri aſſeuerat, ſi non apparea., quod teſtator voluerit etiā in præſenti caſu de monaſterio loqui. Secùs verò ſi dixerit, vel ſi monaſterium ingrediatur, & reddit rationem Couar. in lib. variar. reſolut. cap. 29.

¶ Et confirmatur, ac comprobatur prememorata communis limitatio ex dictis per Cor. in dicto conſilio 13. col. 6. & per Fulg. conſ. 53. quando ſuperius, & per Alexan. in allegato conſi. 121. volu. 2. quia eſt in hoc ſeruanda teſtatoris voluntas: vt conſtat ex cōgeſtis per Deciū in d. ca. in præſentia, col. 34. & conſ. 259. viſis his.

Vbi tenet, quòd ad excludendum monaſterium, ſufficiant etiam coniecturæ voluntatis: vt ſi teſtator ſubſtituat adiecta cauſa, quia velit bona ſua in familia remanere.

Nam in fideicōmiſſis ſola volūtas ſeruatur. l. pen. ff. de leg. j.

Et illa inet voluntas teſtatoris in fideicommiſſis, & conditionibus primū nēpe locū obtinet: & ipſa eſt quæ limitat, ampliat, & declarat in teſtamento diſpoſita, & præ cæteris teſtamētis dominatur, vulgata l. in conditionibus. ff. de cōdit. & demonſtrat. & Sacrū Collegium Patauinum, conſi. 3. in præſenti dubio, nu. inter conſilia vltimarum voluntatum poſito, vol. j.

Voluntáſq; teſtatoris etiam totum facit, & omnibus dominatur. l. ex facto, la grande. ff. de hæred. inſtit. l. in conditionibus primum locum. ff. de condit. & demonſt. & Tiraq. in tracta. de primogenit. q. 53. num. 19.

Et ſic voluntas teſtatoris in fideicommiſſariis ſubſtitutionibus inſpicienda potius eſt quàm verba. l. 3. §. conditio. ff. de alimen. leg. l. cùm virum, & ibi Bald. col. 3. C. de fideicom. l. Publius. §. fi. ff. de condit. & demonſtr. l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Trebell. l. 3. C. de liber. præt. l. pater Seuerinam. ff. de cond. & demonſt. & c. intelligentia, & c. in his, de verb. ſignifi. l. Lucius, vbi Gloſſ. ff. de hær. inſtit. Bart. in l. ſi ita ſcriptum, in princ. ff. de liber. & poſth. Oldr. conſ. 269. & Iaſ. conſ. 203. col. 3. volum. 2.

Imò illam quoque voluntatem teſtatoris ſectari debemus per quancunque coniecturam. vt inquit Bald. in l. quidam. C. de neceſſ. ſer. hæred. inſtitut.

Et poſtremò voluntatis probatio clara, & euidens dicitur, quæ ex legitimis coniecturis elicitur. l. licèt Imperator, & ibi Doctores. ff. de leg. j.

Et hinc eſt, quod voluntas teſtatoris probatur quatuor modis. Primò itaque verificatur volūtas ipſa defuncti, ex his quæ teſtator protulit extra teſtamentum. Secundò ex his colligitur etiam voluntas teſtatoris, quæ expreſsè teſtator ipſe tempore conditi teſtamēti. Tertiò arguitur quoque teſtatoris voluntas ex cōditione perſonæ, cui facta eſt ſubſtitutio. Quartò conſideratur ſimiliter qualitas perſonæ ſubſtitutæ, à qua colligi poſſit, atque interpretari voluntas defuncti ad eius fauorem, quæ omnia magiſtraliter ponit, diſcurrit, & planè explicat Bart. in l ij. quæſt. 5. ff. de vulg. & pupil ſubſt. & Alex. conſ. 100. viſa parte teſtamenti, num. 10. & ſeq. volum. 4.

Poteſt & quintò etiam voluntas ipſa teſtatoris dubia probari, & declarari per aliam ſcripturam priuatam: textus eſt in l. alimenta. §. 1. & ibi Bart. ff. de alimen leg. & Iaſ. in l. qui filiabus. in princip. ff. de leg 1. & conſ. 87. colum. 8. volum. 4.

Sed aduerte, quòd vbicunque hinc inde reperirentur coniecturæ: tūc vtiq; & indubitanter vna præſumptio potētior tolleret aliā præſumptionē debiliorē, vulgata l. Diuus. ff. de in integ. reſtit. & Alexand. conſ 124. quoniam abundè. colum. 2. vol. 6.

Claudicátque tertiò prælibata communis opinio, locū minimè obtinere in filio teſtatoris ſubſtituto, nam monaſteriū tunc non excludit filium teſtatoris ſubſtitutū, & ſic hoc caſu nullo pacto præfereretur monaſterium filio, vt conſuluit Bal. conſ. 196. teſtamentū Pycharelli. vol. 1. vbi planū facit ita fuiſſe iudicatū. Et huic ſententiæ accedit Ripa in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, n. 41. ff. ad Trebel. Bald. in auth. niſi rogati. C. ad Trebel. Rapha. Fulgoſ. conſ. 53. & Iaſ. in terminis, conſ. 212. vol. 2. & Auguſt. Berous in d. conſ. 114. ſub n. 21 vol. 2. Siquidem monaſterium filij loco non habetur, neque ſubſtitutū excludit, cùm teſtatoris filius eſt ſubſtitutus. licèt & malè Dec. in d. conſ. 426. & Crauet. in d. conſ. 152. circa teſtamentum, n. 1. cum aliis ſeq. cōſuluerint contrarium, videlicet, quòd monaſterium habeant loco filij, faciátque deficere conditionem ſubſtitutionis, ſi deceſſerit ſine filiis naturalibus, & legitimis ex ſuo corpore procreatis.

¶ Alias verò quamplurimas limitationes, vtiliſſimas quidē ponit, & diſcurrit Auguſt. Berous in d. cap. in præſentia, nu. 487. cum aliis ſeq. Bertachinus in ſuo repertorio, in verſ. Monaſterium habetur pro filio, & Ripa in d. l. ex facto. §. ſi quis rogatus, num. 44. cum aliis ſeq. ff. ad Trebell. Viuius.

129 Pluribus ſimul vocatis ad ſucceſſionem per copulam, inter quos ſolum cadit ordo charitatis & affectionis, abſque vlla neceſſitate inſtituendi vel ſubſtituendi (vt ſi inſtituā Titium fratrem meum & eius filios) tunc tales perſonę cēſentur vocatæ ſimul, nō autem ordine ſucceſſiuo. com. dicit Clar. receptar. Sent. §. teſtam. q. 80. ver. Hoc præmiſſo, ſed ſi cadit inter eos non ſolùm ordo charitatis, ſed concurrit neceſſitas inſtituendi, ſaltē cauſatiuè, vt quando inſtituuntur filius & nepos ipſius teſtatoris, eo caſu cenſentur vocati ordine ſucceſſiuo. com. dicit idem Clar. d. q. 80. ver. quando inter. Si verò vocētur per alternatiuam, putà, Inſtituo Titium, vel eius filios, tūc cēſentur vocati ordine ſucceſſiuo. Et ideò ſi quis ſubſtituat filios vel nepotes Titij, tunc nullus ex nepotib. admittitur, donec vnus ex filiis ſupereſt. com. dicit Clar. d. q. 80. ver. 3. Si verò vocētur per dictionem Cum, putà: Inſtituo Titium cū Mæuio eius filio, hoc caſu Titius & Mæuius admittuntur ſimul & ſemel. eadē q. ver. 4. Sed ſi vocentur plures perſonæ ſub nomine collectiuo cum aliis ſub duplici denominatione, vt Inſtituo Titiū & nepotes Mæuij: iſti plures dicuntur quo ad Titium haberi pro vna perſona tantum. com. eadem. q. ver. vlt. P. Heb.

130 Pluralitas reſoluitur in ſuas ſingulares in materia ſubſtitutionum. Curt. iun. conſ. 128. num. 6. com. dicit. B. Villal.

131 Pluralitas nō reſoluitur in ſingularitatē in ſubſtitutionib. reſpicie. vnū tātū effectū, ſec. cō. per Burſ. cōſ. 76. n. 16. li. j. Bon.

132 Subſtituo, aut aliud verbum commune, adiectum certæ rei vel quantitati, nunquam trahitur ad inſtitutionem, ſecundum Bar. in l. Centurio. num 31. ff. de vul. vbi poſt nu. 40. dicit quòd verbum commune adiectum certæ portioni, non trahitur ad inſtitutionem quādo eſſet alius hæres vniuerſalis, alias ſecus, per l. cogi. §. & generaliter. ff. ad Treb. vbi Bar. per illū text. dicit quòd verbum relinquo adiectum certæ rei vel quantitati nō trahitur ad inſtitutionem directā, ſed obliquam. Quinimò Caſtr. ibi dicit, quòd non importaret inſtitutionem vel ſubſtitutionē directam, & ibi inſert, quòd ſi filio impuberi inſtituto ſubſtituatur per iſta verba communia dicendo: Petro filio meo decedente

dẽte quandocũque, talem ſubſtituo in tali fundo: non dicetur iſta ſubſtitutio pupillaris, licet ipſe pupillus decederet in pup. ætate, vel ſi decederet puſt, non eſſet ſubſtitutio fideicõmiſſaria vniuerſalis, ſed fideicõmiſſum particulare: quod tamen ſecus eſſet, ſi ſubſtitutio facta fuiſſet per verba directa, quia tũc eſſet ſubſtitutio pup. quę traheretur ad omnia bona pupilli, per tex. in l. cohæredi §. fi. ff. de vul. & pupill. Bellacõb.

133 Subſtitutio concepta verbis directis, non trahitur ad fideicommiſſum. fallit in 12. caſib. vt per Cag. in l. precibus. C. de impub. num. 195. Donat. à Fina.

134 In ſubſtitutione ſimul vocati, vel per verbum plures cõprehendens quãto per copulatiuam, trahentur loco vnius quoad tertium vocatum. fallit in 5. caſib. vt per Corne. in l. ſi quis duobus. C. de impub. num. 4. Don. à Fina.

135 Subſtitutio impedit ius accreſcendi. fallit in 4. caſib. quos not. Sebaſt. Sap. in l. teſta. C. de impub. n. 10. Ampliatur & limitatur, vt per Iaſ. in l. fi. C. de hered. inſt. ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 3. per Soci. reg. 93. in addit. ampliatur & limitatur in 3. caſib. per Rip. in l. re coniũcti. ff. de l. 3. n. 124. Dõ. à Fina.

136 Subſtitutio facta per verba communia ante pubertatẽ, valet iure directo. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Sebaſt. Sapia in l. precibus. C. de impub. n. 151. vbi limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

137 Si fœminę ſint inſtitutæ in certis rebus, & demum filij maſculi ſunt vniuerſaliter inſtituti, & poſtea dicit teſtator, omnes filios meos inuicem ſubſtituo: filię prædictæ non videntur cum filiis inuicem ſubſtitutę. hanc eſſe com. opin. atteſtatur Iaſ. in l. Lucius. ff. de vulg. nu. 23. Don. à Fina.

138 Illa pręſumitur magis dilecta perſona & prælata ſubſtituto, quę eſt magis proxima teſtatori, & in proximiori gradu. Fallit in 6. caſib. vt per Io. Bolog. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Treb. nu. 166. & ſeq. Don. à Fina.

139 In dubio ſubſtitutio indefinita videtur facta vltimo morienti. glo. in l. ſi pater filiam. §. fi. ff. ad leg. Falc.
Fallit in 5. caſ. per Io. Bolog. in d. §. hæredes mei. n. 233. Dõ. à Fi.

140 Subſtitutus ſẽper ſuccedit cuilibet moriẽti ſine liberis. Fallit in 5. caſib. vt per Io. Bolog. in d. §. nu. 273. Don. à Fina.

141 Subſtitutio facta pluribus inſtitutis poſt mortem omnium operatur, vt inſtituti cenſeantur ad inuicem reciprocè ſubſtituti. Ampliatur & limitatur vt per Port. lib. 4. reg. 34. fallit in multis caſib. quos colligere potes ex Socin. in l. hæredes mei, §. cum ita ff. ad Trebellia. nu. 2. Don. à Fina.

142 Subſtituto inſtitutus præfertur. fallit in 4. caſib. ſecun. Bened. Capt. in tract. ſubſt. in prin. nu. 76. Don. à Fina.

143 In ſubſtitutione partes cenſentur repoſitę, quę ſunt poſitę in inſtitutione. Ampliatur in 4. & limitatur in 5. à Dec. in l. 1. C. de impub. Don. à Fina.

144 Subſtitutio ſi hæres deceſſerit ſine liberis, hærede religionẽ intranti, ſubſtituto euacuatur. Duran. ibi. caut. 18. Barb. conſ. 20. nu. j. communem dicit. Vezinus.

145 Subſtitutũ excludere dicitur perſona ex veriſimili mẽte teſtãtis, cũ illa ab inteſtato excluderet ſubſtitutũ ab hęreditate grauati, ſec. magis com. per Burſ. cõſ. 19. n. 2 lib. j. Bonac.

146 Subſtitutũ excludit perſona exiſtens in medio, ex mẽte teſtantis pręſumpta, ſi conditio non verificetur. iuxta com. per Burſ. conſ. 19. nu. 23. lib. j. Idem.

147 Subſtitutio de filiis, & filiorum filiis pręmorientibus abſque liberis maſculis, dicuntur vocati ordine ſucceſſorio. Cur. iuo. conſ. ibi. nu. 5 communem dicit. Vezinus.

148 Subſtitutio nõ pręſumitur, nec inducitur ex cõiecturis, niſi plenè probẽtur, ſec. com. per Burſ. cõſ. j. n. 12. lib. 1. Bonac.

149 Subſtitutus in ſecundo loco, ſi deficiat qui erat in primo, admittitur loco primi. Cur. iun. conſ. 133. nu. 3. communem dicit. Vezinus.

150 Subſtitutio extinguitur nato filio, qui momento etiam viuat poſt mortẽ grauati, licet poſtea ſine filiis decedat, ſec. com. per Burſ. conſ. 51. nu 37. lib. 1. Bonacoſſ.

151 Subſtitutio facta nullis naſcentibus vel ortis deficientibus, deficit vno nato tantum, ſec. com. & veriorem opin. per Burſ. conſ. 67. nu. 15. lib. j. Idem.

152 Subſtitutio impuberi facta verbo communi, vt ſi dicat, Lucium filium hęredem inſtituo, & ei quamcunque filius deceſſerit, Sempromũ ſubſtituo intra tempora pubertatis, moriente filio directa eſt, poſt pubertatẽ cõuertitur in obliquã. Iaſ. vol. 1. conſ. 129. & matrem excludit à legitima. Alexan. in l. Centurio. ff. de vulga. & pupil. & conſ. 10. vol. 3. Deci. tamen conſ. 128. dubitat de hac opinione, & ideo putat deberi dare legitimam. & vide eundem in conſ. 351. Vezinus.

153 Subſtitutus ſi Seius & Titius ſine filiis deceſſerit, vno autem decedente non expectata morte alterius, habebit portionem pręmortui. Alex. conſ. 109. nu. 7. Barba. conſ. 71. vol. 3. Duran. de arte teſtan. tit. 5 caute. 16. communem dicit. Vezin.

154 Pater filiũ ſuũ hęredẽ inſtitutũ grauãs de hæreditate reſtituenda, ſi decedat ſine liberis, illius filij tẽpore ſuæ mortis exiſtentes, facient deficere conditionẽ ſubſtitutionis, & ſic excludent ſubſtitutum. Albe. de Roſa. in leg. generaliter. §. cum autem. C. de inſti. & ſubſti. & hanc opin. comm. eſſe aſſerit Soc. conſ. 226. nu. 6. vol. 2. per l. Lucius ff. de hæredi. inſti. & Iaſ. in l. Gallus. §. inſtituens. nu. 22 ff. de libe. & poſthu. Bellacomb.

155 Si teſtator inſtituat aliquẽ hæredẽ, & ſi decedat ſine liberis maſculis, ſubſtituit Caiũ, ſi inſtitutus habuerit nepotem maſculũ ex filia, talis nepos maſculus ex filia hęredis inſtituti nõ excludet ſubſtitutum: quia ſi filia quæ eſt in gradu proximior non excludit ſubſtitutũ, multò minus eius filius excludet, qui eſt minus dilectus. l. ſi viua matre. C. de bonis mater. & eam deciſionem approbat Iaſ. in l. Gallus. §. nunc de lege. nu. 17. ff. de libe. & poſthu. Bellacomb.

156 Subſtitutio ſi facta ſit ſine liberis, requiritur quòd habeat filios tẽpore quo decedit, vt euaneſcat ſubſtitutio: teſte Iaſ. qui de hoc plene diſputat in l. ſi quis. C. de inſtit. & ſubſtit. & vide Dilect. de arte teſtan tit. 5. cap. 25. Rol. conſ. 56. lib. 3. Zaſ. tract. ſubſt. verſ. conditio ſi ſine liberis. pract. Papienſ. in form. libel ſubſtit. verb. decederet ſine filiis. Bellacomb.

157 Subſtitutus moriẽs antequã ſubſtitutionis caſ. eueniat, ſpes tunc ſubſtitutionis expirat, nec ad hęredes trãſmittitur. l. ſi ex plurib. ff. de ſuis & legit. & not. Bald. conſ. 94. punctus quaſtionis. lib. 3. cõſ. 320. d. domina, & conſ. 434. punct. circa fin. vol. 4.

Et ratio iſtius dicti videtur iſthæc: quia quælibet ſubſtitutio dicitur cõditionalis. l. cohæredi. §. cohæres. ff. de vulg. & pup. ſubſt.

Et ius conditionale ad hęredes non tranſmittitur. l. ſi ita legatum. §. illi ſi volet. ff. de leg. j. not. Fulgoſ. conſ. 14 in quaſtione, & conſ. 70. proponitur, Alex. conſ. 49. viſo themate, col. fi. vol. 6. conſi. 25. & conſ. 252. vol. 6. & Dec. conſ. 435. in cauſa nubi.

Et ſic cũ ſubſtitutio ſit conditionalis ad hęredes tranſmitti non poteſt. Iaſ. poſt alios in l. qui plures. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. vbi rationem reddit: Quia ſubſtitutio nihil aliud eſt quàm conditio inſtitutionis. l. in ratione. §. quod vulgò, & §. ſequent. ff. ad leg. Falcid. & l. qui liberis. ff. de vulg. & pupil.

Et vltra prędicta nõ admodũ diſtare videtur illud, quod fideicõmiſſum cõditionale pẽdente cõditione nõ trãſmittitur ad hęredes. l. in cauſa. la 2. §. Põponius, vbi Bal. ff. de minor. & Alex. in l. fi. col. fi. de lega. Bart. in l. j. n. 9. ff. de leg. j. Bald. in l. vnica. C. vt act. ab hæred & cõt. hæred Io. Dilect. in tract. de arte teſtã. t. 5. caut. 25.

Prętereà fideicõmiſſum fit caducũ morte fideicõmiſſarij cõditione pẽdente, ſiue ſit vniuerſale, ſiue particulare. l. ſi in perſonam. C. de fideicom. l. j. §. ſin autem. C. de cad. tollen. l. vnum ex familia. §. rogo, in fine. & l. miles. §. j. ff. de leg. 2.

Et cur ſecus ſit in contractibus, quã in vltimis voluntatib. vide Tobiam Nonium, poſt Gloſ. in §. ex conditionali. Inſti. de ver. obl. nu. 4. 5. & 6. vbi poſt Ozer. concludentem rationẽ afferre conatur, per tex. in l. ſi pactum, circa finem. ff. de probat.

Sed iſtam concluſionem, vt ſuprà firmatam, amplia primo loco etiã procedere, ſi teſtator ſubſtituiſſet filios & hæredes vel eorum præmortuum liberos: quia nec admittentur filij hæredis pręmortui donec ſuperſit aliquis ex filiis ſubſtitutis: per notata in l. hæredes mei. §. fi. ff. ad Trebell. & per Alexan. cõſ. 17. viſo teſtamento. vol. 6. niſi iure accreſcendi hæreditatem habere poſſit filius ſubſtituti. l. qui patri. ff. de acquir. hæred. quod mirabile dicit Bal. conſ. 9. factum tale eſt, vol. 2.

Amplia ſecundo loco antedictam concluſionẽ etiam procedere, ſi hęredes ex deſcẽdẽtibus teſtatoris ſubſtituti eſſent. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. Gloſſ. valdè not. in l. 1. C. de his qui ante apert. tab. & ibi Bart. Bal. Alber. & idem Bar. in l. 1. col. fi. ff. de leg. 1. ſequens Cyn. in l. 1. C. commu. de leg. Bald. in l. cũ ex filio ff. de vulgar. & pupill. Idem tenet Gloſſ. in l. ſi in perſonam. C. de fideicom. Oldra. conſ. 131. Corn. conſ. 248. circa hanc, vol. 1. & Socin. conſ. 197. circa præmiſſa. Et habetur optimè per pract. Papien. in forma libelli, quo agitur ex ſubſtitutione in verſ. Qui ex eis ſuperuiueret, in fine. Dec. conſ. 115. in princ. & 574. col. 1. vbi de communi teſtatur, & ſimiliter Cur. iun. conſ. 69. 96. 83 & 135. nume. 5. Boër. deciſ. 354. Iaſ. in l. ſi Stichum. §. item 2. ff. de verb. oblig.

Nam

N am pendentia cōditionis impedit tranſmutationē etiam ad filios.l.ſi cui legetur.§.1. vbi Bald.ff.de leg.j. quod ſequendo refert Iaſ.in l.cum filiofam.num.24.cum ſeq.ff.eod.tit.

Nec filius ipſe ſubintrat in locū ſui patris in fideicommiſſo,in diſpoſitione hominis:vt per Bellon.conſ.50.& Iaſ.conſ.8.

Facit etiam:quia ius in ſpe nō dicitur eſſe in bonis noſtris. Albert.Brun.conſil.feud.6. & 8. Et hæreditas quæ non poteſt adiri,nō dicitur delata.l.delata,vbi ad propoſitum Gloſ.notat.ff.de verb.ſignif. ſic ſequitur,quòd nemo dat,quod nō habet.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur.Bar.in l.vniuerſa.C.de lega.

Ad id confert iterum : cùm ea quæ ſunt in conditione,non ſint in diſpoſitione.Iaſ.in l.j.n.12.C.de pactis.Nam filij in præſenti caſu,ſunt poſiti in conditione,non autem in diſpoſitione.idem Iaſ.in l.Centurio,nu.56.ff.de vulgar.& pup. Alex.conſil.199.lib.vj.quod declarat Cæphal.conſil.251.lib.vj.

Præterea cōſtat,quòd fideicōmiſſum expirat morte fideicōmiſſarij,& non trāſmittitur ad hæredē fideicōmiſſarij,ſed remanet apud grauatū,vel eius hær.d.l.cùm filiofam.vbi Iaſ.n.4. & 24.Curt.iun.conſ.87.& 113.poſt Gloſ.cōmuniter approbatā in l.Lucius,la 2.ff.de hær.inſtit. & Pract.Papienſ.vbi ſuprà,n.27. Alex.vbi prædicta aſſerēdo firmat in l.Gallus.§. etiā ſi parente,verſic.Paſſus nō eſt ſine dubio.ff.de lib.& poſth. & poſt alios quos ibi allegat in l.ex facto.§.ex facto.ff.ad Treb.& in l.ſed ſi eo,eod.tit.vbi refert,quòd ſi pater fecit reciprocā ſubſtitutionē inter filios, ſi quis eorū deceſſerit ſine filijs, & ſic cōditio expreſſa: & iura cōditionalia delata in hæreditate aſcendentiū,nō trāſmittuntur ad poſteros,ſi ipſi deceſſerint conditione pēdente.

¶ Et cùm in propriis terminis per hæc religioſiſsimè videriin conſultū & obtentū in ann.1573.volui ad eorū meliorem declarationē præſentē facti ſpeciē interſerere. Agebatur igitur,quòd quidā Matthæus Ioānes deCiuitate regali in ſuo teſtamēto inſtituit ſuos vniuerſales hęredes pro æquali portione,Sebaſtianū eius filiū,& Cicchonum ex altero prædefuncto filio nepotē:& ſi mari contigerit ſine filiis de eorū corporibus legitimè deſcendētibus, eos inuicē ſubſtituit. Euenit caſus,quòd pendente cōditione Sebaſtianus filius inſtitutus, & vt præmittitur ſubſtitutus,relicto filio notario Guido Antonio diē ſuū clauſit extremū : deinde Cicchonus nepos in ſuo teſtamēto hæredē inſtituit Angelellā eius ſororē,& mortuus eſt ſine filiis. Inſurrexit notarius Guidus Antonius filius & hæres vniuerſalis prædicti Sebaſtiani contra prædictā Angelellā hæredē vniuerſalē, vt ſupra inſtitutā, & quæſiuit capere propria authoritate poſſeſsionem bonorum hæreditariorum ipſius Cicchoni,aſſerendo ſe eſſe filiū & hæredem prædicti Sebaſtiani,& per cōſequens ad ipſum ſpectare & pertinere dictā hæreditatem,cùm ſit factus caſus reſtitutionis:& ſic re in cōtrouerſiā deducta,fuit tandem cōpromiſſa,& ea ſubtiliter, accuratè, & optimè perpenſa, non obſtātibus quàmpluribus iureconſultorū Aquilanorū,& Peruſinorū reſpōſis, & in iure allegationibus in fauorē dicti notarij Guidi Antonij,fuit mediante elegāti,maturo,& docto cōſilio, & patrocinio Excellētis Domini Paſchalis Turcanici cōciuis mei,ex voto Excellētis Domini Ioannis Frāciſci de Nobilibus de Ciuitate Ducali,cōpatris mei vndecūq;doctiſſimi & laudatiſſimi,ad fauorē dictæ Angelellę pronunciatū,& iure optimo determinatū, excluſo penitus ipſo notario Guido Antonio;& tali determinationi cognitis ſuis rationib. partes ipſę ſtatim acquieuere.

Et quamuis Gloſſ.in l.is cui.ff.de act.& oblig.contrarium aſſeueret:tamen nō eſt recedendum ab opinione Gloſ. præcit. in d.l.j.& fuit opinio Azon.in ſum.ibi,nu.2.quæ verior,tutiórque apparet,quā tenet Aret.in §.ex conditionali,nu.3.& 4.Inſt. de verb.oblig. & eſt communiter approbata:vt per Alex.in d.l. cùm ex filio.& conſ.92.n.5.lib.vj. Curt.conſ.63.antiquiſſima,col.17. & conſ. 75. Dominus Ludouicus, Soc.in l.j..ff.de vulga.& pup. Iaſ.in l.ſi cui legetur §.hoc autē ff.de leg.j.& conſ.80.iſte caſus,lib. j.Cui vltra præcit.Doct.accedit Bald.in l.j.§.fin autē.C.de cad. toll.vbi ait ibi eſſe text.qui decidit hanc quæſt. & in conſ.254. Titius,vol.1.& in conſil.435.punctus ſuper quo,vol.4.Iaſ.conſ.29. Dominus Nicolaus, col.fi.vol.3. Et probatur apertè hoc in d.§. cum ita, & ibi Gloſſ. in verb. Suſcepiſſet. & alij quos congerit Iaſ.in l.qua de legato.col.4.ff de leg.ij.& Dec.conſ.394.pro vera, & conſil.55.& pro tenui facultate,num 8.

Vbi hoc amplificat procēdere etiā ſi contrariū reperiretur, vrgerétq; aliqua cōiectura volūtatis teſtatoris, & interrogatus vniuerſaliter ita diſpoſuiſſet. & hæc eſt cōmunis opinio, atteſtāte Salyc.in dicta l.ſi in perſonā.quæ corroboratur ex allegatis per Gozād.cōſ.29.videtur,col.3.& ſequitur Corn.cōſ.242. circa hāc,col.1.vol.1.& Soc.iun.conſi.98.viſo puncto colum.1.vol.2.

Sed præſens communis opinio coarctatur,vt fideicommiſſum cōditionale tranſmittatur ad liberos, vbicunque à principio fuerit vnitū cum iure accreſcēdi:tunc enim videtur naturam eius aſſumpſiſſe vt tranſmittatur,ſicut trāſmittitur ius accreſcendi.l.qui patri.ff de acqui.hæred.& Soc.conſ.6.in præſenti conſultatione,col.4.vol.3.& Iaſ. conſ 154. iſtater, vol.4. vbi amplectitur opinionem Soc.qui allegat conſ.Bald.9.vol.2.

¶ Ceterùm aduerte, quod diſpoſitio d.l. qui patri. inducta, apparet fauore pupilli, vt is hæredem habeat:vt ibi exprimit Alex.col.1.& ideò nō habet locū niſi in ſubſtitutione pupillari,vel in ſubſtitutione vulgari continente tacitā pupillarē:vt explanat ide Alex.in eadē l.col.pen.Et d.conſ.9.Bal.citatum per Soc.in d.conſ.6.non probat vllo modo eius intentionem:quia Bal.loquitur in ſubſtitutione pupillari, vt facile diſcernitur ex lectura dicti cōſilij. Aliud eſt igitur dicēdū in ſubſtitutione fideicōmiſſaria.& hæc eſt cōmunis & cōcors ſolutio,teſte Salyc.in l.quidam clogio,circa finem.C.de iure deliberan.

¶ Et quod text.in dicta l.qui patri, habeat locum tantùm in ſubſtitutione directa,non autem in fideicommiſſaria,fatetur expreſſe ipſemet Iaſ.in d conſil.159.in fine.

¶ Sed eſto quod vera ſit opin.Soc.præmemorata in d.conſ.6. tamen adhuc limitāda foret, vt ea nullatenus procederet cōtra neptem teſtatoris filiā hæredis inſtituti:quoniam non eſt veriſimile,quòd voluerit eam excludere ab hereditate patris; & alienas ſucceſsiones propriis anteponere. l. cùm acutiſſimi; C.de fideic.& ita declarat,limitátque ſuam opinionēm Soc.in d.l.hæredes mei.§.cùm ita,col.5.ff.ad Trebell.

¶ Et ad iſtū text.reſpū de declarādo,quò l trāſmiſſio antedicta,non obtinet locū niſi in præiudiciū extranei;& quod filia hæredis inſtituti neptis teſtatoris nō eſt perſona extranea.§. extraneū.C.de rei vx.act.quare hæc pręſumptio procederet ſine ſcrupulo aliquo,vbicunq; ſucceſſurus ab inteſtato eſſet de liberis teſtatoris,qualis eſt ipſa neptis : vt poſt alios cōcludit Dec.in l.pen.col.fin.verſ.Venio ad ſec.C.de impu.& hæc eſt cōmun. theorica Doct.vt per Corn.cōſ.22.col.5.v. Diligēter,vol 2.

Ampliatur ſecundo loco,vt non ſolum procedat in legato, ſeu fideicommiſſo vniuerſali , ſed etiam particulari. Nam ſi legatum relinquatur,ſi nauis ex Aſia venerit vel non venerit: antequàm ſit certum nauem venturam , vel non venturam legatarius moriatur, tale legatum non tranſmittitur. Rom. ſing.90.per text.in l.huiuſmodi.ff.quando dies leg.ced.

Sed regula prædicta,ſicut vides vtiliter ampliata, limitatur vbicunq; contrarium ex defuncti cōiecturis appareret.Bal.in d.l.j.C.de his qui ante aperi.tab.& Bar.in d.§.cum ita.n.4.& ibi Soc.n.9.Ioan.Cæph.conſ.251.lib.ij.Rolan.à Valle conſ.5.lib.iiij. & D.Berard.Alph.in ſuis collect.in d.l.j.141.vbi ad propoſitum copiosè,& eleganter more ſolito complura congerit.

Et hæc coniectura quomodo colligenda ſit,an ex verbis teſtamenti,an ex aliis teſtamēti dictis,præter Soc.primam partem tenentem in d.§.cum ita,nu.11.vide Alphan.in præcit.loc. qui plures authoritates contra Soc.cumulauit.

Hinc nota ad propoſitū,quod illa cōiectura in mediū adduci poteſt, voluntatis teſtatoris,quæ ea eſt, vbicunq; in patria ipſius teſtatoris extaret ſtatutū excludēs mulieres dotatas vel dotādas à bonis paternis:tūc equidē teſtator cēſetur voluiſſe ſe cōformare cū diſpoſitione ipſius ſtatuti, vel alterius ſimilis.ita Bart.in d.§.cum ita, & in l.vt iuriſiurandi.§. ſi liberi.ff.de oper.lib.Soc.conſil.116.In cauſa filiorū,col.4.vol.3.Alex.conſil.15. Viſo teſtamento,volum.4.Zaſi.conſil.1.n.41.lib.j.Doct.in d.§.cum ita,vbi Bart.n.4.cōcludit,quod in locis vbi extāt, vigentque ſtatuta,quod filiæ,& neptes fœminę nō ſuccedāt ſtātibus maſculis,quod neptis non admittitur,ſi ſupereſt nepos ex filio maſculo,qui ex præſumpta volūtate defuncti,ſecūdum ſtatutū ciuitatis neptē excludit.& opin.hāc ſequuntur ibi Angel. Raphael,Paul.Caſtr.Alex.& cōmuniter Scrib.in locis relatis ibi per Rip.& per Dilect.in tract.de arte teſt.tit.5.caut.17.quāuis ibi aſſerat plura collegia cōtrariū aliàs reſpōdiſſe.Caſtrē. conſ.409.Caſus iſte frequēter cōtingit,lib.ij.Alciat.reg.3.præſumpt.32.n.4.Tiraq.in l.ſi vnquàm,in verſ.Suſceperit liberos, n.134. C.de reuoc.donat.Socin.in l.cùm auus,n.95.ff.de cond.& demōſtr. & conſ.73.Capiēde,n.12.& ſequ.vol.4.vbi poſtmodum apertiſſimè admonuit ita aliàs in ſimili caſu vidiſſe cōſultum Ferrariæ,per doctiſſimos viros Bononienſes,& Ferrarienſes.& ita etiā ſæpius ſe conſuliſſe:& hæc eſt cōmunis opin. vt per Soc.

iun.conſ.30. Maxima,lib.iiij.ante n.2.licèt ibi n.6.in fin.coorariã opinionẽ magis cõmuniter receptã ex ſemetipſo aſſerat.

Et hinc eſt, quod cum ſtatutum ſit differens materia inter maſculos & fœminas,ſequitur neceſſariò, quod ſub illis verbis,ſine filiis,& ſic ſub maſculino genere à teſtatore prolato, nõ cõprehẽdatur fœmininũ:ſecũdùm Ancha. in l.tres fratres. ff.de pact.aſſerentem,quod ſi pater filios inſtitueret,filiæ non cõprehenduntur, ſi per ſtatutum maſculi excludũt fœminas, & ſic materia erat indifferens. & ſequitur Alex. in l.Gallus.§. quidã rectè,in fin.ff.de lib.& poſth.& conſ.127.Viſo teſtamẽto,poſt prin.vol.1.& conſ.16.nu.1.vol.4. Socin.conſil.51.Viſa.col.7.vol. 4.Curt.ſen.conſil.51.Super teſtamento,colum.3.Iaſ.in l. ſi quis id quod,in 8.limit.ff.de iuriſd.omnium iud.& Dec.conſil.15. Et pro tenu,col. 4. vbi in his terminis arguit, quod ſub conditione iſta,ſi ſine liberis deceſſerit, maſculinũ non concipiet fœmininum, propter differentiã inter maſculos & fœminas,quàm teſtator fecerat:ſicut contingeret vbicunque per ſtatutũ fieret talis differentia. Nam ſicut quando ex mente teſtatoris huiuſmodi materia eſt differens,ſolet concludi, quòd appellatione filiorum,fœminæ non continentur.vt per Bart.in l.j. ff.de verb.ſignif.& ibi Alc.& Soc. ſen.conſ.36. Rectè in fine,& Corn. conſ.7.Reperio,col.3.& conſ.101.Licèt in hac,col.3.vol.4.

Fallit vltimo loco dicta concluſio,quoties fideicommiſſum eſſet purũ:quia fideicõmiſſum purũ ſtatim peti poteſt, cũ nõ habeat quod ipſum impediat. Paul.Caſt.in l.epiſtolã.§.mulier. ff.ad Trebell.Iaſ.in l.cùm ſecũdùm.C.de fideic.Et ſimiliter poſtquã eſt purificatũ trãſmittitur.Paul.Caſt.cõſ.408.li.j.Viuius.

158 Subſtitutũ nõ excludunt fratres minores ſancti Frãciſci: ſecũdùm Bart.in l.fin.C.quãdo.& quibus quarta pars deb.lib.xj. & in l.filiusfamilias.§.cùm quis.ff.de leg.j.Bald.in cap.in præſentia.col,3.de probatio.Alexan.conſ.13.col.2.vol.3.& Dec.cõſ.259.& conſil.419.viſo elegantis conſilio,nu.2.vbi planum facit iſtãm eſſe communem opinionem,pòſt Alexand.in d.conſil.13.

Et hoc ideò eſt.Nam fratres ipſi minores nullo modo capere poſſunt,ſuntque incapaces bonorum & ſucceſſionis,ac pro mortuis,& penitus extinctis habentur. Clem.exiui de paradiſo,de verb.ſignif.& ibi Doct.Bart.in tract.Minor.Iacob.Butrig. & Bal.in auth.ingreſſi,col.8.C.de ſacroſ.eccleſ.& in l. cùm acutiſſimi col.fin.C.de fideicommiſſis.Dec.& alij conſormiter omnes in dicto cap.in præſentia.de probat.& idem Dec. in d.conſil.419. num.2.& conſ.499.num.5.

Imò frater minor profeſſus,tãtùm abeſt vt patri ſuccedere poſſit,vt etiam ſi poſt patris mortem ex cœnobio exierit,nõ ſolùm à fratribus partem ſuam vendicare non poſſit,ſed etiã cogi,& compelli poterit ad reuertendum ad monaſterium. ita Feder.de Senis conſ.26.Cardin.Zabar.conſ.112.Roma.conſ.268. in caſu propoſito breuis er dicendum,Alexan.conſ.14.vol.3.& conſ. 92.vol.4.Dec.conſ.259.n.7.& conſ.419.n.1. & ſeq.Pariſ.conſ.65. nu.7.8.& 18.vol.2.Bertran.conſ.78.viſo,ante fin.vol 3.& Iacob. Philip.Por.Imolenſ.conſil.23.nu.12.& ita eſt cõmunis opinio, atteſtante Roma.conſ.296. circa declarationẽ propoſiti thematis, ſub nu.1.Iaſ.in l.cùm fundus.§.fin. ante fin.ff.ſi cert.pet.& in l.ex facto.§.fin.in fin.ff.de vulgar.& pupillar.ſubſtit.Dec.in d.cap. in præſentia,poſt n.68.de probat.& Tiraquel.de vtroque retract.titul.1.§.1.Gloſſ.9.n.103. Et ſic ex ipſa communi ſententia,ſi aliquis religionem fratrum minorum ingrediatur, ibique profeſsionem faciat,mox verò recedat abiecto habitu:hæreditas patris tunc nimirùm ſpectabit, & pertinebit ad conſanguineos,non autẽ ad ipſum filium profeſſum,nec ad monaſteriũ tanquàm incapax,& bona poſsidere non valens.Et ita cõſultus in facti cõtingentia in anno 1575.reſpondi ad fauorẽ Vincẽtij,& Stephani Matanæ de Ciuitate noſtra, dũ Fœlix frater eorũ,abiecto habitu poſt emiſſam profeſsionẽ,aliàs aſſumpto per eũ in religione ſancti Bernardini, acceſsit ad domũ Angeli ſui patris,eiq; ſuaſit,ut cõdere deberet teſtamẽtũ,prout ita egit,inſtituitq; in teſtamento hoc prædictũ Fœlicẽ,ſimul cũ memoratis Vincentio & Stephano:reſpondi inquã,anteſignatũ teſtamentũ,& inſtitutionẽ nullas vires habere potuiſſe,ſed penitus nullum,inutile,& fruſtratoriũ apparere,tã quò ad ipſum Fœlicem, quàm etiam quò ad monaſterium, & hæreditatem totam,& integram ipſius Angeli ſpectauiſſe,& ſpéctare ad eoſdem Vincentium & Stephanum eius filios.

Cæterùm antedicta communis ita explanata,claudicat,non ſortiri locũ in fratribus ſancti Dominici, & ſic prædicatoribus.Nã fratres ipſi prædicatores poſſunt capere ex teſtamento,& ſunt capaces,non quidẽ ex regula,ſed ex priuilegio Papæ,vndè ſubſtitutum excludunt:ſecundùm Bald.in l.cùm acutiſſimi.C.de fideicommiſſ.& in auth.niſi rogati,col.1.C.ad Trebel. Alex.conſ.83.vol.2.Card.in Cle.eos.in fin.de reg. Fely.col. 25.& alios omnes in d.cap.præſentia. Viuius.

159 Subſtitutio euaneſcit per ingreſſum religionis fratrum minorũ,ac aliorum mendicantium,vbicunque teſtator daret ſubſtitutum ſub hac conditione, ſi inſtitutus decederet ſine liberis ex ſe legitime deſcendentibus,vel ex ſuo corpore naſcẽtibus,& cõſequẽter monaſteriũ excludit ſubſtitutũ ipſum ſub cõditione,ſi grauatus deceſſerit ſine liberis ex ſuo corpore,& legitimo matrimonio procreatis,caſu quo grauatus monaſteriũ ingrediatur,& profeſsionẽ fecerit:vt voluerũt Cyn. Bargarottus Bononien.& Ricar.Mal.& Barto.in auth. niſi rogati.ff.ad Trebel.Dyn.& Bartol.in l.ſi ita quis.ff.de verbor.oblig. Lapus in alleg.129.Factũ ſuper quo iuris conſilium quæritur,ſub n. 19.Angel.conſ. 60. Ripa cum aliis allegatis per eũ in l.ex facto. §.ex facto n.12.ff.ad Trebel.vbi deducit iſtã eſſe cõmunem opinionem;& magis communem fatetur D.Quintil. Mand.magnus practicus in add. Lapi, in de allegat. 129.in litera D la ſeconda. quam ſequitur, & citat, atque tuetur cumulatiſsimè Berous in cap.in præſentia,nu.482.cum aliis ſeq.de probat.

¶ In contrariam verò partem videlicet, quòd ſubſtitutus ipſe nõ excludatur per monaſteriũ,inclinarũt Hoſtiẽ.& Ioan. And.in cap.Raynaldus de teſt.Fely.in cap. licèt vndique ſub.n.2. de offic.& poteſt.iud.deleg.Bald.& Saly.Paul.Caſt.Fulg.& Florian.in d.auth.niſi rogati, & Imol. in dicta l.ſi ita quis.in fin.vbi aperit iſtã eſſe cõmunem opinionẽ,& veriorẽ ait Ripa in d.§. ex facto.ſub nu.12. & ei inhæret etiã Alex.conſ.13.vol.3. Dec.& Mantua nu.61.in dicto cap.in præſentia,vbi reſpondet omnibus contrariis.

¶ Et de hoc mirandum nõ eſt:quoniã in præſenti caſu,cùm ſubſtitutus hæres religionẽ bonorũ incapacem ingreſſus ſit, mors illa ciuilis idẽ operatur, quod naturalis reſpectu illius fideicommiſsi:& iuxta explanationem traditã per Doct.hanc partem ſuſtinentes,eſt locus fideicommiſſo, vt concedit Iaſ. conſ.132.vol.2.Crauet.conſ.152.Doct.in l.cùm pater.§. hæreditatem.ff.de leg.ij.& Roland.à Valle con.97.n.41.vol.2.

¶ Sed quid ego infœlix peccator dixerim in tam dubitabili paſſu?concurram igitur amoto omni timore cum prima opinione tanquàm tutiori,rationabiliori,eccleſiæ fauorabiliori, & frequentioribus votis approbata. Quam communem ita retentam vtiliter ampliat, & in aliquibus caſibus limitat Berous in d.cap.in præſentia,num.487.cum aliis ſeq.vt vberius diſcurram in proxima ſequenti opinione.

Eſt benè quidem verum, quod ſi hæres inſtitutus ingreſſus foret monaſteriũ bonorũ capax:tũc ceſſaret equidẽ quælibet difficultas,& res plana,& abſq; diſcrimine aliquo redderetur, & nũ eſſet aliter locus ſubſtitutioni:ſecũdùm Bald.conſ.426. ſuper pũcto præmiſſo.vol.2.& cõſ.253.caſus talis eſt,vol.3. Anchar. conſ.165.quæſtio talis eſt,col.1.Doct.omnes in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.ff.de liber.poſth.& in d.cap.in præſentia,& Tiraq.cum quamplurimis ſignatis Doct.per eum in l.ſi vnquàm,verſ.Suſceperit liberos,n.42.C.de reuoc.donat. Viuius.

160 Subſtitutio facta vltimo morienti in tota hæreditate,facit videri hæredes tacitè inuicẽ ſubſtitutos, & ex huiuſmodi ſubſtitutione cenſetur abſque ſcrupulo aliquo inductũ reciprocũ fideicõmiſſum inter inſtitutos.l.Titia Seio.§.Seia libertis.ff.de leg.ij.vbi Bartol. & poſt alios latiſsimè Rip. in l.hæredes mei.§.cùm ita,n.14.ff.ad Trebel.& ita cõſuluit Crauet.conſ. 113.n.1.& iſta eſt vera,cõmuniſq; opinio,vt in mediũ explicarũt Moder.omnes,in d.§. cùm ita cámque interpretes ferè omnes ea ratione cõfirmant,quòd paria videntur nũ nulla fieri poſt mortẽ omniũ, vel vltimũ morienti. l.codicillos.ff.de vſufruct.legat.Paul.Caſtr.in l.penultim.C.de impub.& aliis ſubſtitut. Alex.in l.pater impuberes.ff.de vulg.& pupil.ſubſt.Curt.iun.cõſ. 11.n.5.& conſ.16.n.5.& ſtrenuè quidẽ hanc ſententiã confirmat Soc.iun.conſi.180.n.8.cum aliis ſeq.vol.2. poſt Socin. ſeniorem in d.§.cùm ita, ad lucem adducens etiã iſtam eſſe communem opinionem:cui innititur quoque Pariſ.conſil.43.num.53.vol.2.

Sed iſthæc communis interpretatur primò,ſyncerè quidem procedere in deſcendẽtibus ipſius teſtatoris, in quibus militat præſumptio,de qua in l.cùm acutiſsimi.C.de fideic.& in l.cùm auus.ff.de cond.& demonſt. ſecùs tamen foret in extraneis, in quibus ceſſat ſanè talis præſumptio.vt explicant non obſcurè Doct.in locis præcitatis,& ita expreſsè ſentit Soc. conſil.249. col.6.volum.2.& Socin.iun.in d.conſil. 180. num.2. vbi hanc eſſe

communem

cheran.*in deciſ.Pedemon*.110.*De anno.num*.12.de eadem communi fidem facit, & ab ea in iudicando & conſulendo recedendum non eſſe,vt per eum.

Secundò ſimiliter declarant eadem communis locum non ſortiri vllo modo,vbicunque reperiretur facta ſubſtitutio in tota hæreditate poſt mortē pluriū, ſi deceſſerint ſine liberis, & talis conditio verificatur in perſona vnius tantum: nā tūc In eius portione admittitur vtiq;ſubſtitutus:& iſta eſt vera, cōmuniſq;opinio, atteſtātibus interpretibus iuris omnib. *in l penult.C.de impub.& aliis ſubſtit*. & eſt tex.*in l.fi.§.filium.ff.de leg.2.& in l.Lucius.§.Caius ff.ad Trebell*.Bart. & vniuerſaliter omnes,pręſertimq;Rip.*in d.l.heredes mei.§.cum ita*, & Pariſ. etiam poſt alios aggregatos per eum *conſ.42.nu.21.vol.2.*

Hæcq;declaratio adeò vera eſt,vt ea amplificari facilè queat, vt ſi ſubſtitutio fideicōmiſſaria fieret plurib. extraneis per nomina collectiua,adhuc fore etiam com.omniū opin. quod admittatur ſubſtitutus purificata cōditione in perſona vnius tantū.& ita aſſeuerat Alex *in d.l.penultim*.vbi reiicit opinionē Paul.Caſtrenſ.Et pro hac ſententia communi reſpondit cōſulendo Alex.*conſ.91.col.3.vol.1.& conſ.2.vol.3*.Iaſ.*conſ.41.vol.1*.Crauet.*conſ*.109.*n*.1.*vol*.j.Crot.*cōſ*.143.*n*.38. & Iacob. Mandell.*conſ*.31.qui adducit rationes diuerſitatis inter memoratā ſubſtitutionem factam vltimò morienti,& factam poſt mortem plurium,ſeu omniū. & hoc idem firmat Alciat.quoque *in conſ.ſeq.32 poſito ibi,& inter ſua conſilia,conſ.39.Cōſultationibus viuis,cum duobus aliis ſeq.tomo.3.lib*.ix. Viuius.

161 Subſtitutio ſi ſine filiis,deficit mortuo hærede cum filiis,ſec.com.per Burſ.*conſ.13.nu* 71.*lib*.1.

162 Subſtitutio facta ſi deceſſerit ſine filiis,in fœminis quoque verificatur,ſec.com.per Burſ.*conſ.64 nu.10.lib*.1.

163 Subſtituit verbum,commune eſt,ſecund. magis comm. per Burſ.*conſ.71.num.9.lib*.1.

164 Subſtitutio facta, ſi hæres deceſſerit ſine filiis, hęrede moriente cum filiis euaneſcit,nec amplius reuiuiſcit,ſi ex cōiecturis non apparet illud fuiſſe de mente teſtatoris, ſecund. comm.ac euaneſcit etiam cum vno filio tantum,iuxta com. per Burſ.*conſ.1.nu.1.lib.3.& conſ.75.nu.13.eod.lib per l.non eſt ſine liberis.ff.de verb.ſign*.Bald.*in l.cum acutiſſimi C.de fideic*.gloſſ.*in l.ex facto.§.1.ff ad Trebell*.& ibi Bar.vide Dec.*conſ*.777.& 511. pluralis locutio vno numero eſt cōtenta:& refertur talis ſubſtitutio non ſolum ad filios naſcituros,ſed ad iam natos. Soc. *conſ.23.in 1.vol*.& Bald.*in l.1.C.de condi. inſer*. & numerus pluralis pro ſingulari ſumitur.*l.diuus.ff.de pętitione hered*.Iaſ.*in l.Gallus.§.quid ſi is.ff.de libe.& poſthu*.Soc.*conſ 23.in 1.par.*

165 Subſtitutio facta alicui ſub conditione,ſi hæres decedat ſine liberis,expirat ſi hæres liberos habuerit,dato quòd mortuus fuerit viuo teſtatore:nam liberi ex hęrede extantes facient deficere ſubſtitutionem etiam vulgariter conceptā, & ſic ſiue hæres mortuus fuerit viuo teſtatore, ſiue poſt illius mortem,dūmodo adſint liberi ex eo hærede,ſēper illi liberi excludent ſubſtitutum.Rub.Alex.*conſ.26.* Bellacomb.

166 Subſtitutus alteri ſi decedat ſine liberis, & ſit demum quæſtio,an inſtitutus deceſſerit ſine liberis inter ſubſtitutum & alios venientes ab inteſtato? pręſumendum erit,inſtitutū ſine liberis deceſſiſſe.*l.ex facto.§.penult.ff.ad Trebel*. & ita concludunt ibi omnes docto.per eum text.Bart.& Ang. *in l. qui duo.§.cum in bello.ff.de rebus dub* Boerius *deciſ.38.nume*.30.& ſi quis vellet contrarium dicere, incumberet onus probandi, cum ſit præſumptio pro ſubſtituto.Chaſſan.*conſilio* 19.*nume*. 12.& Alex.*conſ.170.in fi.vol.2.* Bellacomb.

167 Teſtator inſtituendo fratrem ſuum,& ſi decedat ſine liberis maſculis,ſubſtituit filias ipſius teſtatoris, & ille frater inſtitutus moriatur relicto ſibi filio ex vna filia,nō euaneſcit ſubſtitutio,ſed filiæ teſtatoris ſubſtitutę admittentur. Rub. Alex.*conſ.22.* Bellacomb.

168 Subſtitutus cui aliqua hęreditas debetur ſub conditione,ſi hęres moriatur ſine liberis,aut ſub alia: ſi pendente cōditione ille ſubſtitutus rem aliquā ex ea hæreditate emat ab ipſo hærede,conditione adueniente,per quam hęreditas illa eſt ei reſtituenda,ille ſubſtitutus pretium quod iam exoluit, poterit repetere ab ipſo hęrede,aut ab hęrede hęredis.ita Iaſ. *in l.huiuſmodi.§.qui ſeruum.nu.3.ff.de leg*.1.& Alex. *conſ*. 100.*in 7.vol.* Bellacomb.

169 Si in contractu ſocietatis dictum,& conuentum fuerit, vt ſuperuiuens ſuccedat præmorienti, ſubintelligitur ſi ille præmoriens decedat ſine liberis:quia tunc liberi ſuccederēt, & excluderent ſuperuenientem.*l.cum acutiſſimi.C.de fideicomiſſ.l.generaliter.§.cum autem.C.de inſti ſubſtit.& reſtit*. Maſueri.*in titul.de ſocietate*.& Boeri.*deciſ.24.num.2*.Burſ.*conſ* 59. *nu*. 16. Bellacomb.

170 Teſtator habens plures agnatos vel cognatos,ſi vnum inſtituat,& per fideicommiſſum ſubſtituat alios agnatos,vel cognatos proximiores,intelligitur ſenſiſſe de cognatis grauati,non autem de ſuis.Magis com.dicit Clarus *in §.teſtamentum,q.76.verſ ſed hic occurrit.* P.Fich.ex Clar.

171 Hæres inſtitutus,cui eſt datus ſubſtitut⁹,ſi decedat ſine liberis,& interim viuēte ſubſtituto effect⁹ fuerit presbyter, non idcirco ſtatim erit locus ſubſtitutioni: Anch a.*in cap. in præſentia.de prob*. & ſic quamuis inſtitutus efficiatur presbyter,non propterea euaneſcet ius ſubſtitutionis,ſeu fideicommiſſi,niſi ille inſtitutus ingrederetur monaſteriū animo non exeundi,& illi ſe deuoueret.Barbat.*conſ*.20 *lib*.1.Dec.*d.cap. in præſentia.nu.227.& ſeq*.Syluan.nup *lib.5.nu.* 81. *cum duob. ſeq*. Boer.*deciſ.354.nu.3.&* 12.& ibi inquit omnes ita tenere, & eā opin.com.eſſe.& quod magis eſt,ſi interim moriatur ſubſtitutus ſuperſtite inſtituto, qui iam factus erat presbyter, ille ſubſtitutus non tranſmittet ad ſuos ſpē illius ſubſtitutionis, & perdit ius ipſius ſubſtitutionis.*per l.ſubſtitutio*.& ibi Alberi.de Roſate.*ff.de acquir.rer.domi*.Boer.*eo loco n.12.&* 13.Quod ſi inſtitutus monaſterium ingrediatur,quod in communi nō ſit capax bonorū,& tūc inſtituto ingrediente monaſteriū,ſtatim ſubſtitutus admittetur.Alex.*conſ.13.in 3.vol.n.4.* Bellac.

172 Monacho inſtituto hęrede,cui ſubſtitutum ſit vulgariter,repudiante hæreditatem,Abbas cū conuentu, vel monaſteriū,ipſo monacho inuito poteſt adire hęreditatē,& ſubſtitutum excludere,ꝗ non tā vigore iuris,quā ex æquitate canonica procedere dicit Bald.*in l. Deo nobis.C.de Epiſcopis & clericis,& in l.1.C.qui admitti ad bon*. & Inno. & Io. And *in cap. in præſentia.de probat*.Imol.*in cap.Raynutius. de teſt*. Franc. de Ramponibus *in l.poſt aditam C.de impub. & aliis ſubſtitutionib*. Bart.*in l.1.ff.de vulg.& pup*.& ibid.Imol. & communiter can. *d.c.in præſentia*.& ita communiter tenet i refert Bened.Capr. *in tract.ſubſtit.poſt regulas poſito in prima ſpecie num.61.& 63.*

173 Filij hæredum inſtitutorum ſubſtitutione expirata per defectum conditionis,veniunt magis ab inteſtato, quàm ex teſtamento,vel fideicommiſſo,ſecundum commu. per Burſ. *conſ.1.num.6.lib*.1. Bonacoſſ.

174 Subſtitutio in liberorum defectum,hoc eſt, ſi quis ſine liberis deceſſerit,& tunc euaneſcet,tùm is cui ſubſtituitur,religionem profitebitur.commune inquiunt Barb.*conſ.20. ſtat difficultas lib*.1.Dec.*c.in præſentia.n.227.& ſeq.de prob*. Quamuis idem proceſſurum non ſit,ſi tātum clericus efficiatur.cōmune affirmant Boër.*deciſ*.253.Sylua nup.*lib.5.nu.81.cum duob. ſeq*.Nec item idem procedet ſi ſubſtitutio ad captiuorum redemptionem fiat,quemadmodum frequenter placitum aſſerit Corn.*conſ.53.lib*.4.Nec denique id etiam procedet, cū teſtator aliter expreſſim cauerit. commune teſtificatur Calcan.*conſ.7.incipit,quia à me.* E.Suares.

175 Subſtituto mortuo tempore exiſten.cōditionis per mortem grauati ſine filiis,caduca efficitur ſubſtitutio,abſq;iuris hęreditatis in deſcenden.tranſmiſſione, ſec. com. per Burſa. *conſ.1.nu.17.lib*.j. Bonacoſſ.

176 Subſtitutus decedens penden.conditione t tranſmittit ius ſeu ſpem ſuccedendi ad filios ſuos,ſec.com. per Burſ .*cōſ. 71.nu.13.lib*.1. Idem.

177 Religionis profeſſio vicem filiorū ſubit quo ad excludendum ſubſtitutum:vt frequenter placitum inquiunt Fulg. *conſ.53*.Ang.*conſ.80.incip.quæſtio ſubtilis eſt*. & vide quæ hanc etiam in rem obſeruo *verſ.Subſtitutio in liberorum defectum*, E.Suarez.

178 Conditio adiecta ſubſtitutioni per verba naturalitatem importantia,non poteſt ciuiliter adimpleri, ſed naturaliter. Fallit fauore religionis,nam ſi inſtitutus habeat ſubſtitutum ſub conditione,ſi ſine filiis,vel liberis legitimis & naturalib. decedat,ſi ingrediatur monaſterium excluditur ſubſtitutus, quia monaſteriū habetur loco filij,licèt fictè & ciuiliter. eſt cō.opi.ſec.Alex.*cōſ.121.viſo themate.v.in hāc partē.vol.2.* Idē.

179 Tūc dicitur ſupereſſe perſona, quę ex preſūpta mente defuncti excludit ſubſtitutum, quādo ſupereſt aliquis,qui ſit prior in gradu quā ſubſtitutus, & de deſcendentib. teſta-

toris:aliàs ſi ſit in pari gradu cum ſubſtituto,vel de trāſuerſalibus,nō excludit. Eſt com.opin.Barto.& doctor.*in l.hæredes.§.cū ita ff.ad Trebel.* ſec.Alexand.*ibid.*& Socinus *in conſ.94.pre clariori.verſ ſed ad hanc rationē,vſque in fin.col.vol.4.*licet Imo. tenuerit quòd etiam tranſuerſalis dicatur eſſe de perſonis excludentibus ſubſtitutum.*in d.§.tum ita.* M.Chærian.

180 Inſtitutio vel ſubſtitutio facta ab extraneo de aliquo,& eius filiis ac nepotibus,qui non erant de neceſſitate inſtituendi,intelligitur facta de omnibus,ſimul & ſemel, nō autem ordine ſucceſſiuo.Eſt com.& verior opin.ſecund.Alex. *in conſi.3.viſis.in fin.vol.4.* M.Chærian.

Fallit prædicta concluſio ſi inſtitutio, vel ſubſtitutio eſſet facta per nomen collectiuum,velut liberos,quia tunc intelligitur ordine ſucceſſiuo,ſec.Dec.*in conſ.*205 *incip.in cauſa iſtorum,verſ.ſecunda ratione,&c.* Idem.

181 Subſtitutus ſuccedere debet,vbicunque inſtitutus hęres moritur ante teſtatorem, & præſertim quando orīretur contentio inter ſubſtitutum,& venientes ab inteſtato ſuper ſucceſſione,mortuo teſtatore,non mutato aliter teſtamento;ſubſtitutus ipſe admitti tunc deberet ad hæreditatem. prout ita conſuluit Alciat.*conſ.17. Tria principaliter dubia reſoluenda n.1.cum aliis ſeq.tomo 3.lib.9.*& Soc.iun.*conſ 27.Miratus ſum, nu.1.cum cæteris ſeq vol.3.*

¶ Quæ quidem concluſio iuſtificari primò poſſet hac viuaci ratione;cùm ſubſtitutio ipſa inuenta abſque dubio ſit, ne caducæ fierent hæreditates, & legata,& fideicommiſſa. *l.1. C. de cadu.tol.in princ.*

¶ Secundò facit *l.quādiu,la 1.ff.de acq.hæred.* vbi inquit tex. Quamdiu prior hæres inſtitutus hæreditatē adire poteſt,ſubſtitutus non poteſt. ergò vbicunque hæres morte præuentus adire hæreditatē nequiret, tunc ſubſtitutus indubitanter admitti deberet. ita Cagnol.*in l.quandiu,num.2.ff.de reg.iur.*

¶ Tertiò fulcitur etiam eadem concluſio per tex.*in l. quādiu,la 2.ff.de acquir.hæred.* vbi text.determinat,quòd quandiu poteſt ex teſtamento adiri hęreditas ab inteſtato,ea vllatenus non defertur.& ita probatur etiā per *l.ex teſtamento,* vbi Dec. *C.vnde liberi.*& idem Dec. *in l. hæres inſtituta,in 3.notab. C. de impub.*& ibi Apoſtil.

¶ Quartò comprobatur hoc ſimiliter per *l.quandiu,la 5.ff. de acq.hæred.* vbi Vlpianus hæc verba receuſuit: Quandiu inſtitutus admitti poteſt, ſubſtitutioni locus non eſt, nec ante ſuccedere poteſt,quàm excluſo hærede inſtituto.igitur excluſo inſtituto per mortem, ſubſtitutus debet admitti excluſis venientibus ab inteſtato.

¶ Quintò ad idem facit quoque *d.l.quandiu.ff.de regul. iur.* cuius formalia verba hæc ſunt:Quandiu teſtamentum valere poteſt,tandiu legitimus hæres admittitur.& id etiam videtur ſentire Bald.*conſ.162.volum.2.*& Iaſ.*in l.hær.autem,num.53.ff.de vulg.& pupil.ſubſt.*

¶ Sexto ad hoc roborandum videtur ſtringere text. *in l.vnica.§.penult.C.de cadu.tollen.* vbi Imperator diſponit, quòd vbicunque adita non eſt hæreditas,defertur ea vtique primò, ſubſtitutis deficientibus,ad venientes ab inteſtato.

¶ In contrariam verò partem inclinandum fore arbitror tanquam veriorem,videlicet,quod venientes ab inteſtato,admittantur ad ſucceſſionem in præſenti caſu.

Et primò vtique ad hoc ſuadendum moueor, ex doctrina Ioan.And.communiter approbata *in addit.Specul.in tit.de teſtam.in §.incipiente,In primis.* quòd vbicunque ſubſtitutio prima eſt inutilis,etiam ſecunda deficiat.

Secūdò adducor ad hoc idē concludendū,per doctrinā Pet. de Vbal.*in conſ.29.poſito inter conſilia vltimarū voluntatū, volu.1.* vbi conſtanter quidem firmat ſubſtitutionem euaneſcere, quādo ſubſtitutus decedat ante eum,cui ſubſtitutio facta eſt.

Necnon huic noſtræ opinioni præſtare videtur maximam quidem opē,Gloſ.*in l.qui habebat.ff.de vulg.& pupil.ſubſtit.*cōcludens ibi,non fore aliter locum ſequenti ſubſtituto,vbicūque conditio prius appoſita non extiterit verificata.cui innititur non vulgari nēpe anchora Angel.*ibi*,& Rolond.à Val. *conſ.58.In præſenti conſultatione ſatis ardua.num.56.vol.3.*

Similitérque hoc idem confirmatur per doctrinam Ang.in loco præcitato,illuſtratam per Roland.*in d.conſ.58.ſub.nu.56.& ſeq.*aſſerētis,quòd quando tollitur medium,ob quod ad finem peruenitur, deſtruatur etiam ipſe finis.

Et in propriis terminis, quòd ſubſtitutus ipſe penitus excludatur,morte inſtituti ſubſecuta viuo teſtatore, conſuluit Alex.*conſ.1.vol.1.*in quo eam eſſe rationem: quia defecit conditio, cùm per ſubſtitutum non fuerit hæreditas adita. & id etiam ſentit Dec.*in d.l.hæres inſtituta,num.10 & ſeq.*

Vbi cōcludit,quod quādo ſit mētio de hærede,intelligi debet de hęrede,qui adiuit hęreditatē.& Alexand.etiā *in d.cōſ.1.*

¶ Et reſponſio hæc ſufficit omnibus obſtaculis in contrarium ſupra adductis. & Natta aliā allegat ad hoc propoſitum *in addit. ad Alex in d.conſ.1.*& Dec.*conſ.244.In caſu.* qui iura præmemorata probantia contrarium adducit.

Eſt benè verum, quòd Bart. *in l.1.nu 32.ff.de vulg. & pupil. ſubſtitut.* ita religiosè more ſuo, diſtinguere videtur in præſenti caſu,quòd aut moritur teſtator ſtatim poſt mortuum hęredem inſtitutum,ita quòd ille teſtamentum ſuum vllo modo mutare nequiuit:& tunc ſubſtitutum admitti debere conſtanter affirmat.ſi vero ex interuallo, & hoc nempè caſu ſubſtitutum nō admitti vllo modo aſſerit. per *l.quod ſi filius.ff. de captiu.& poſtlim.reuerſ.*Et rationem viuaciſſimam diuerſitatis ibi, inter primum & ſecundum caſum affert;cùm in primo caſu lex faueat ipſi teſtatori, qui citò moritur, & mutare aliter non potuit teſtamentum ſuum:in ſecundo verò caſu minimè,cùm habuerit tempus mutandi teſtamentum,& non mutauit. Et alteram rationem aſſignat ſimiliter efficaciſſimam, cùm nec poſſit allegari,teſtatorem ipſum hoc non cogitaſſe, cum primum inſtitutum viderit. & opinionē Bart. tanquàm ſacroſanctā & cōmunem, quàmplurimi iuris interpretes ſequuti ſunt cateruatim relati per Apoſtil.ibi.Et dum extitiſſet mihi cōmiſſa cauſa per Dominū Baronem oppidi Fonticulorum,tanquàm iudici ſecundarum cauſarum, tunc vertens inter Camillam Petri Ciccarelli,vxorem Ioannis Dominici Caſcioli de Bomminaco ex vna parte,& Ioannem Paulum,& fratrem Ciccarelli de Fonticulis,reos conuentos ex altera,ſuper ſucceſſione prædicti Ciccarelli;qui condito teſtamento, & mortuo hærede,eo viuente,per menſes nouem ante eius mortem,qui potuit mutare teſtamentum ipſum, & non mutauit: iudicaui ſub die 2.menſis Septembris 1579. mediante ſententia diffinitiua, ipſam Camillam tanquàm venientem ab inteſtato,debere pro quarta parte ei tangente, admitti ad ſucceſſionē ipſam,non obſtante ſubſtitutione facta in ipſo teſtamēto,reſoluta per mortem hæredis ſubſecutā viuente teſtatore.

Et hæc ſententia poteſt etiā facile ſuſtineri iſta quoque irrefragabili ratione.Nā ſubſtitutio expirat morte inſtituti viuo teſtatore:& ſic ſubſtitutio euaneſcit mortuo ante teſtatorē ipſum inſtituto textus eſt expreſſus *in l.lex Cornelia.ff. de vulgar. & pupillar.* vbi tex.ita determinat, quòd ſi pater filio ſubſtitueret.& filius viuo patre moreretur apud hoſtes: tunc equidē ſubſtituti vi ſubſtitutionis nō ſuccederent modo aliquo,vtpotè mortuo ante patrem filio, cui ſubſtituti fuerant.

Et ita in præſenti caſu aliàs in anno prædicto.1579.vidi ad fauorem ipſius Camillæ ſubtiliſſimè conſultum per D.Tullium Duronium compatriotam meum,præclare ſcientiæ aduocatum; quem multis iam annis in Gymnaſio Peruſino in variis circulis,dum ſimul militabamus ſub eiſdem præceptoribus,cognoui in fractione panis:prout etiam nōnullis aliis annis,proprias lares parando in Ciuitate Theatina, ad eius domum hiſce oculis vidi ſimiliter omnes ferè de prouinciæ, tanquam ad oraculum Apollinis, ob eius ſcientiam & integritatem conuolitare. Viuius.

182 Subſtitutio facta ſi ſine filiis grauatus moriatur,liberis ſuſceptis,indubitāter illa penitꝰ extinguitur,atq;reſoluitur, etiam ſi abſq; filiis,& prole ipſi filij poſteà moriantur.ita omnes iuris interpretes firmant vnanimiter,& cōcorditer per illum textum,*in l filiusfamiliàs.§.sum quis ff.de leg. j. in l.hæredibus,& in l.ex facto.§.pen.ff.ad Trebel.in l.ſi quis hæredem.C.de inſtitut.& ſubſtitut.& in l.cum vxori.C.quando dies leg.ced.* & ita conſuluit Oldr.*conſ 21.thema tale eſt,nu.1.*cum aliis ſignatis ibi per Raynal.Corſum *in add.in litera A.*Bald.*conſ.304.nobilis vir,in fi.vol.5* Fulgo.*conſ.46.*Andreas,*col.2.*Abb.*conſ.40.veniο ad primum,in 1.dub.vol.1.*Alex.*conſ.31.ponderatis his,in prin. vol.3.*Dec.*conſ.218.In caſu,in 2.dub.*Paul. Caſtrenſ. *conſ.130.ne impropriis vtamur terminis,col.pen.*Cur.ſenior *conſ.45. num.19. circa fin.*Io.Andr. *in addit.Spec.in tit. de teſta.§.in primis, vltima quaſt.* Socin.iun.*conſil. 4. colum.1. & ſeq. vol 3.* & Crauet. *conſil.878.ſub num.1.cum aliis ſeq. vol. 5.* & iſta eſt concors,communiſque omnium opinio,vt planè diſcernitur ex allegatis authoritatibus:cui innititur etiam relatiſſimis quidem fundamentis Celſus Hugo *conſil.68.Teſtatrix, ſub nu.4.*

vbi

vbi non obſcurè meminit de ipſa communi. Soc. iun. quoque conſ.29. licèt in præſenti caſu,nu.20.vol.4. & Menoc.conſ. 85.Propoſita hac conſultatio,n.46.cum aliis ſeq.vol.1.vbi quàmplurima ſatis vtilia fundit pro explanatione prædictæ communis.

Cæterùm iſthæc communis claudicat primò,non vendicare aliter ſibi locum,ſi hæredi,aut honorato, vel imperſonali fideicommiſſum iniungatur:vetbi gratia,cùm filio inſtituto Titium ſubſtituit,ſi filius ipſe,vel eius liberi abſque filiis decederent.tunc etenim ex conditione duplici,& ex alternatiua cenſetur dubio procul hæres grauatus:ſecundùm Bar.in l. Centurio,nu.37.ff.de vulg.& pupil.ſubſtit.& in l.ſi ſic.ff. de leg.3. & in l. codicillis,in prin.ff.de vſufr.leg.& ita conſuluit Raphael Raymundius Comenſis conſ.25.Franc.col.2.& conſ.118.teſtator inſtituit.col.2.Paulus Caſtrenſ.conſ.131.dubium facit,col.1.vol.2. Alex.conſi.185.nu.28.vol.2.& conſi.22.num 8. vol.3. quod repetitum diſcernitur conſ.13.vol.4.Corn.conſil 20.col.4. volumine 4.Pariſ.conſi.7.nu.32.cum aliis ſeq.vol.3.& Marzar.conſ.1.quæſt. 20.fol.13.à tergo.

Limitatúrque ſimiliter ſecundo loco eademmet communis,non ſortiri locum modo aliquo,vbicunque illi,qui in cõditione poſiti,liberi ſunt vocati,& ipſi leguntur: tunc enim ad eos fideicommiſſum indubitanter trahitur,atque deuolui tur,ſi abſque liberis poſtea decederent. vt voluit Guid.Pap. dec.531.Miles.& ita conſuluit Dec.conſ.95.in fi.& conſ.270.circa fin.& Pariſ.conſ.66.nu.58.vol.3.

❡ Et quanquàm in contrariam partem inclinare videatur Crau.conſ.48.nu.14.vol.1. allegando ibi Decium ſibimet aduerſarium,& inconſtantem: nihilominus tamen iſthæc opinio verior apparet,vt idem Crau.ſe corrigens oſtendit in d. conſ.878.ſub nu.9.vol.5.Quo vtique potiſſimum ſcribit locum obtinere,vbicunque poſt filios vocatos, atque alios in conditione poſitos ſubſtitutio fieret: hoc enim caſu grauati cenſerentur,qui vocari nempè forent.ita Corn. conſ. 97.poſt medium.vol.1.vt fuſius ibidem, & non quaſſato quidem calamo,explicat idem Crau.& Marzar.in locis præcitatis.

Tertiò antedicta communis coarctatur quoque,non propagare,extenderéque radices ſuas, quando ſtantibus maſculis fœminæ remouerentur:ibi enim & ad filios in conditione poſitos ſubſtitutio traheretur, qui ſine liberis poſteà decederent,ne aliàs fœminis fieret locus. vt ita conſulendo cõſtãtiſſimè aſſeuerat Ruin.conſ.143.nu.7.vol.3.Pariſ.conſ.11.vol. 3.Alc.conſ.2.Verba breuis Apoſtolici,ſub num.35.tom.3. lib.9.& Marzar.in d.conſ.1.quæſt.20.in 5.coniectura.fol.14.& à ſucceſſione in præſenti caſu planè prohibitæ fœminæ. ex hoc tamen diſcernitur,quòd maſculi,& agnati ſoli inuitantur,& in conditione ponuntur,in ſpeciéque vbi nominatim fœminarum facta prohibitio non eſt,ſed vel in ſolidum,vel in partem,vt ipſæ fœminæ admitti poſſent,teſte Dec.conſ.477.

Quartò reſtringenda etiam meritò venit ipſa communis non procedere, vbicunque ad gradus plures ſubſtitutionum teſtator progrederetur,atque pariter mandaret bona deueniri debere ad propinquiores:quod fieri nõ aliter poſſet,niſi grauati, & vocati ipſi dicerentur, qui poſiti in conditione exiſterent. vt conſuluit Anchar.conſi.74.Soc.conſi. 250.nu.4. vol.2.Barb.in l. cùm acutiſſimi.num.191.& ſeq C.de fideic.& ibi Moder.omnes.Cur.ſenior conſi.51.nu.23.& Iaſ.conſi. 40.in fin. vol.3.& conſi.108.vbi colligit voluntatem teſtatoris ad fideicommiſſum reciprocum ex graduum pluritate. & huic opinioni Ancharani aſſentitur etiam conſulendo Pariſ. conſi.31. nu.24 & conſi.37.nu.37.conſi. 41.nu.69.conſi.77.num.21.& 27.& conſi.ſequen.num.5.& 13.& conſ.91.num. 43.volum.2. Cur.iunior conſi.14.& conſi.16.nu.7.Caſſaneus,conſil.14.col.2.Gozad.conſ. 64.num.10.Purpur.& Curtius in l.j. num.14.C.de pact.& Soc. iun.conſilio 141.num.19.& conſil.168.num.75.volum. 2. & conſilio 1.numero 20.volum. 3. vbi audacter aſſerit,in hoc, contingere amplius non poſſe diſputari, nec ſe putare diſputandum, & ſic ex allegatis enodatè conſtat iſtam eſſe communem opinionem.

❡ Et licèt ab hac ſententia Ancharani non deſint alij quàmplures Doctores,qui diſſentiant,& præſertim Soc in l. cùm auus,col.penul.verſ. Aliàs autem allegabatur.ff.de condit.& demonſt.& conſi.62.col.pen.conſi.69.col.7.conſ.104.col.5.& conſi. 116.col.penult.vol.3.Cur.ſen.conſi.63. Antiquiſſima, num.4.Rui. conſi.128.col.penult.conſi.136.col.penult.& conſ.141.in fin.vol.3.& Rip.in l.Centurio,n.165.ff.de vul.& pup.ſubſt.& tamen ea dilucide apparet magis communis, voluntatique teſtatoris magis propinqua, & conſentanea. atteſtante copioſè quidem Crau.in d.conſ.878.ſub nu.10.vol.5. vbi fatetur huic opinioni ſe ſubſcribere non raro ſolere.

Quinto limitatur etiam memorata communis, compertũ eſſe eam nullatenus locum obtinere,quotieſcunque euidenter,manifeſtéque cõſtaret de voluntate teſtatoris,ſaltem per coniecturas,vt prouiſum extaret per eius diſpoſitionẽ omnibus deſcendentibus, quæ limitatio omnibus iuris interpretibus indubitata apparet. prout eam ponit, atque diſcurrit Raynaldus Corſus in addit.Oldrad. in d.conſ. 21.ſub litera A. Marzar.in d.conſ.1.quæſt.20.in 1.coniectura fol.14.Soc. iun.conſi. 175.vol 2.Port.Imol.conſ.8.nu.25.& conſ.40.nu. 8. cum aliis ſequentibus.& Crau.conſ.62.nu.6.vol 1 & d.conſ.878.cum anteſignatis, atque nonnullis aliis declarationibus ad prælibatam concluſionem vtiliter ad praxim,ac apprimè pertinentibus: & vberius hoc explicant, atque declarant quoque Moder.in d.l.cùm acutiſſimi.C.de fideicom.

183 Subſtitutio vulgaris aditione non euaneſcit, quæ potiſſimum reſciſſa per querelam extet. vtpotè quia tunc ſubſtitutio ipſa vulgaris ſortitur effectum ſuũ.tex.eſt in l.& ſi ſine.§. ſed quod Papinianus ff.de minor.& l.ex contractu, & ibi Barto. ff.de re iud.& idem Bar.in l.j.nu.49 & in l ij.§.1.nu.2.ff.de vulg. & pupillarib.ſubſtitutionib.& Iaſ.in l.poſt aditam,in 2 fallen.C.de impub.& iſta eſt concors,communiſque omnium iuris interpretum ſententia,quam ſtylo quidem ferreo confirmat conſulendo Crau.conſ.898.nu.25.vol.5.

Quæ profectò communis adeò vera diſcernitur, vt amplificari facile etiam poſſit:idem eſſe,cùm ab inſtituto hæreditas auferatur;vel effectum ſuum aliàs aditio non habeat; aut ex cauſa alia hęreditas auferatur:quoniam hoc etiam caſu,ius vulgaris ſubſtitutionis manet proculdubio incolume.tex.eſt in auth hoc amplius,ibique glo.& communiter Doct. omnes, & præſertim Bald.nu.18.C.de fideic.Iaſ.in d.l.poſt aditam,in 1. fallent.& in terminis ita conſuluit Anch.conſ.275. vbi locum vulgari ſubſtitutioni eſſe arbitratur,vbicunque re ipſa inſtitutus hæreditatem retinere nequiret,& in eum caſum nominatus ſubſtitutus foret. & Ancharanus refert, ſequitúrque Crau.in præcitato conſ.898.ſub nu.25.vol.5.

Necnon ſubſtitutio ipſa vulgaris varie ſortitur etiam effectum ſuum,nec euaneſcit,tam nimirùm ex capite nolũtaris, quàm etiam impotentiæ.l.3.C.de hæred.inſtitut. & l. vnica.§. cùm autem in ſuperiore.C.de cad.tol.

❡ Et caput noluntatis dupliciter verificatur in expreſſa, quæ per repudiationem inducitur.§.ſi quis itaque. Inſtitutionum de bonorum poſſeſſione.& l.temerè.C.de iure deliberan. & in tacita,quæ per lapſum temporis inducitur. l.ſi ponas. §.final. ff.de inoffi.teſtam.l.ſi quis filium,in fi.C.eod.tit.& l.licèt, cum glo. de iur.delib.

❡ Et caput ſimiliter impotẽtiæ multipliciter intelligitur. & primò per defectum capacitatis inſtitutio quod ſi Mæuius C.de hæred.inſtit.& l.ij.C.eod.tit.

❡ Secundò cùm inſtitutio euanuit per defectum teſtamenti.l.3.§.final.ff.de liberis & poſthumis. & l.ſi filius. ff. de hæredibus inſtituen.

❡ Tertiò per defectum conditionis. l. fin.ff. de hæredibus inſtit. l. ex ſcriptura. §.fin.& l.ſi ſeparatim.ff.de condition. & demonſtr.

❡ Quartò per aquæ, & ignis interdictionem.l.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff.de liber.& poſth.

❡ Quintò per deportationem inſtituti.l.j.C.de hæred.inſtituen.iuncta gloſſ.ibi.

❡ Sextò per defectum natiuitatis inſtituti.l fin.C.de inſtit.& ſubſtit.

❡ Septimò per mortem. l. ab omnibus. §.cùm quidam ff.de leg.j.& id ſiue ante teſtamentum, ſiue poſt teſtamentum, & poſt mortem teſtatoris mors inſtituti contigerit. vt l. vnica.§.& cum triplici.§.in principio.§.pro ſecundo, & §. in nouiſſimo.C.de caduc tollend.

Alios verò ſex effectus ipſius vulgaris ſubſtitutionis cumulatiſſimè quidem recenſuit etiam Capra, in tract. ſubſt. inter ſuas regulas,& concluſiones,in prima ſpecie,nu 35 cum aliis ſeq.& D.Sfortia Oddus quoque in tract.compendioſæ ſubſtitutionis,in prælud.quæſt 5.

Quæ vulgaris ſubſtitutio fieri ſolet his, vel aliis ſimilibus

verbis, pntà iã filio inſtituto, Si Gregorius nõ erit, talis ſit hęres, vel talem hæredem inſtituo. *l.1.ff.de vulg. & pup. ſubſtit.* & notatur per Gloſ. & Canoniſtas *in cap. Raynutius*, & præſertim per Couarru. *ibi in §.4. ſub n.4. de teſtamẽt.* & Legiſtas *in §. qua ratione, Inſtitut. de pupillar. ſubſtitut.* & per D. Sfortiam Oddum *in tract. compendioſæ ſubſtitutionis, in prælud. quæſt. 4. fol. 10.*

Et iſthæc ſubſtitutio vulgaris (vt ſuprà docuimus) continet in ſe duo capita, ſcilicet caput impotentiæ, & caput voluntatis: quódque exemplificatur hoc modo, ſiue primus hæres inſtitutus non potuerit eſſe hæres, ſiue etiam noluerit. vt *l. cùm proponas*, & ibi tradunt Doct. *C. de hæred. inſtit.* & Bart. & cęteri omnes *in d. l. 1. ff. de vulg. & pupil. ſubſtitut. & in l. 3. §. fin. ff. de liber. & poſthu.* Viuius.

184 Substitutio dubia præſumitur directa. *cap. ſi pater, de teſtam. lib. vj.* & Gloſ. vniuerſaliter, & communiter ab omnibus recepta *in l. verbis ciuilibus, in verſ. Voluntatem ff. de vulg. & pupil. ſubſtitut.* cui accedunt, aiúntque ſingularem, & non eſſe alibi. Bald. Ang. Paul. Caſtrenſ. Imol. Alex. *col. fin.* & Bolog. ibi Aret. *conſ. 153. Periculoſum, col. 5.* Alex. *conſ. 12. Attentis verbis, col. 4. volu. 3. & conſ. 51. In caſu præſenti, nu. 9. vol. 7.* Bald. *conſ. 235. Decreto, in fin. vol. 1.* Socin. *in l. Gallus. §. quidam rectè, col. penult. ff. de liber. & poſth. & conſ. 113. ſupraſcriptis, col. 4.* Ang. *in §. fin. col. pen. Inſtit. de pupil. ſubſtit.* Corn. *in l. precibus. col. 10. C. de impub. & aliis ſubſtit. & conſ. 61. poſt redditum, circa fin. vol. 2. & conſ. 142. videtur, col. fin. vol. 4.* Galiaul. *in l. Centurio, n. 371. & 434. ff. de vulg. & pupil. ſubſtitut.* Dec. *in l. in teſtamento, in 4. notab. C. de teſtam. milit. & conſ. 371. nu. 4. & conſ. 572. in caſu, ante fin.* Ang. *conſ. 125. hoc eſt teſtamentum*, aſſeuerans ibi hoc ideò contingere, quia ipſa ſubſtitutio directa dignior apparet, & denique Cuman. *conſ. 2. col. 3.* innuit expreſsè hoc quoque accidere, ea potiſſimùm ratione, quoniam directa hæc ſubſtitutio, non imponit aliter onus illi cui fit, quemadmodum facit obliqua.

Et ne ignorentur termini præſentis ſpeculationis, neceſſariò diſcurrendum eſt, quid ſit ſubſtitutio ipſa directa, & quis eius effectus. Proinde animaduertendum reor, quòd directa ſubſtitutio ea eſt, qua quis capit hæreditatem defuncti ex diſpoſitione teſtatoris, nullo alio mediante, vel ſibi cooperãte: vt cùm aſſerit teſtator, Gregorium mihi hæredem inſtituo, ſed ſi ipſe hæres non erit, Sempronius ipſe tũc ſubſtitutus eſt directè, & hoc ſi per verba merè directa, & ciuilia, vt per verbum hæres eſto, vel hæres ſit, vel per verbum inſtituo hæredem. Aliquando etiam fit per verba communia, & interdum quoque per verba geminata, videlicet, Titium filium meum impuberem mihi inſtituo hęredẽ, & ſi in pupillari ætate deceſſerit, Mæuium ſubſtituo. tũc ſubſtitutio iſthęc directa eſt, ſi Titius morietur in pupillari ętate, propter verba geminata: ſed ſi poſt pubertatem, erit indubitanter quidẽ fideicõmiſſaria. ſecundùm cõmunem ſcholam omnium in iure Scribentiũ, variis in locis iuris noſtri. Cæterùm ſi teſtator diceret, hæres ſit: tunc vtique hoc diuiditur in quintuplici differẽtia, quarum prima dicitur ſubſtitutio vulgaris, & hæc duplex: vna expreſſa, quæ fit per huiuſcemodi negationem, videlicet, inſtituo mihi hæredem Priamum, & ſi ipſe noluerit, vel nõ potuerit hęres eſſe, Theodorus ſit hęres, vel Theodorum ſubſtituo. Alia verò tacita, quando ſcilicet negatio aliter non exprimitur, ſed potius includitur: vt cùm dicitur, Caſtorem, & Pollucem mihi hæredes inſtituo, & eos inuicẽ ſubſtituo. tacitè eo caſu ſubintelligitur, quòd ſi alter eorũ hæres non fuerit, ſcilicet, quia noluit, vel nõ potuit, quãdo deceſſit ante aditã hęreditatẽ, aliter ſit hæres in ſolidũ. *l. cùm in teſtamẽto. §. hæc verba. ff. de hæred. inſtit.* Bart. *in l. 1. in prin. col. 3. verſ. Vlterius quæro quibus verbis fiat. ff. de vulg. & pup. ſubſtit.* & Bald. *in l. fin. col. 4. verſ. Nunc aliqua dicã de natura verborum. C. de ſacroſanct. eccleſ.*

Et ſic ſubſtitutio directa eſt illa, per quam ſubſtitutus capit hæreditatem ſine facto alterius ex teſtatoris diſpoſitione, ita quòd non oportet recurrere ad primum hæredem, verùm adeundo hæreditatem efficitur dominus. vt *in l. cùm hæredes. ff. de acquir. poſſeſſ.* Indirecta verò obliqua, ſeu precaria ſubſtitutio illa eſt, per quam hæreditas capitur per manum primi hęredis, ex eo, quia non ſucceditur immediatè teſtatori: ideò primus hęres accipit quartam per Trebellianum propter onera, quæ ſubiit primus hæres, ne fruſtrà ſit hæres. vt *l. pen. C. ad Trebell.* Gloſſ. Abb. & alij omnes vniuerſaliter *in ca. Raynutius, de teſtam.* & præſertim Couarru. *ibi in 4. § num. 2.*

¶ Et huiuſmodi diſtinctionis tradit omnia commoda, atque vtilitates Lancell. Galiaul. *in repet. d. l. Centurio. colu.* III. & Gulielm. Benedict. *in d. cap. Raynutius, in verſic. Abſque liberis, in titul. de compendioſa, num. 12.*

Sed iſthæc communis ita explanata interpretatur non intẽpeſtiuè de plano in præſentiarum locum ſortiri, vbicunque ipſa ſubſtitutio compẽdioſa facta foret verbis communibus: tunc enim ea indubitanter diceretur ambigua. ita Rip. *in d. l. Centurio, ſub num. 15.* & Cæphal. *conſ. 429. Magnificè, num. 139. cum aliis ſequentibus, vol. 3.*

Vbi eandemmet communem limitat accuratiſſimè profectò procedere, vbicunque ſubſtitutio compendioſa facta, cõceptáque extitiſſet verbis directis. Viuius.

185 Subſtitutio facta poſt mortem plurium, cenſetur vtique tunc facta vltimo morienti in portione ſua tantùm. ita Bart. & alij omnes conformiter *in l. vel ſingulis. ff. de vulgar. & pupil. ſubſtit. & in l. Lucius. §. Caio. ff. ad Trebel.* Bald. *in l. 1. col. 2. verſ. Ex his apparet ratio triũ legũ. C. de cond. inſer.* Soc. *in l. hæredes mei. §. cùm ita, col. 2. in 4. caſu. ff. ad Trebel.* & Bero. cum aliis ſignatis per eũ, *conſ. 79. n. 15. & 19. vol. 2.* vbi re ipſa vtiliter prorumpit iſtam eſſe communem opinionem, & Iacob. Philip. Port. ſeu potius Anton. Gabriel. pleniori manu *in concluſ. 34. lib. 4.* & D. Sfortia Oddus etiam *in tract. compendioſæ ſubſtitutionis, in 5. partic. quæſt. 1. artic. 6 fol. 69. cum aliis ſeq.* Et facit text. *in l. pen. C. de impub. & aliis ſubſtit. & in l. quamuis, eod. tit.*

Sed vbicunque ſubſtitutio ipſa extitiſſet ſimpliciter facta vltimo morienti, nõ tamẽ enodatè, & expreſsè in toto, tũc vtique filij, vel hæredes nõ cẽſentur aliter inuicẽ ſubſtituti, ſecundùm Bart. Bald. Ang. Imol. & alios omnes cõmuniter *in d. l. vel ſingulis*, & Ant. Gabriell. cum magna cohorte in iure Scribentium, relata per eum *in d. concluſ. 34. lib. 4.* & Sfor. Odd. *in loco præmemorato.*

Imò nunimè filij videntur adinuicẽ modo aliquo his verbis ſubſtituti, videlicet, ſi teſtator dixerit, & ſi omnes deceſſerint. ita Ang. & Ioan. de Imol. *in l. ſi pater impuberes. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* & iſta eſt cõmunis opin. atteſtãte Crot. *cõſ. 62. n. 1. & 5.* Ant. Gabriel. *in d. cõclu. 34.* & Sfortia Oddo *in d. 5. partic. quæſt. 1.* licèt & male Paul. Caſtr. *in l. pen. C. de impub. & aliis ſubſt. & in l. poteſt. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* contrariũ affirmet.

Cæterùm hæc omnia illuminantur aliquibus facibus per Paul. de Caſtr. *in l. pen. C. de impub. & aliis ſubſtit.* vbi vtiliter quidem concludit, quòd ſi forent inſtituti hæredes hoc modo. ſi omnes deceſſerint ſine filiis, talem ſubſtituo; intelligerentur proculdubiò inuicem tunc ſubſtituti, vt ſic ſubſtitutus, nõ ſuccedat altero ex his ſuperſtite: ſed ſi ſubſtitutus eſſet coniunctus, admitteretur profectò ſimul cum hærede ad partem primi decedentis: quod eſt maximoperè notandum.

Nam vbicunque ſumus inter teſtatoris filios, eo caſu, ſubſtitutio cenſetur facta vltimo morienti, & in tota hæreditate teſte Soc. *in l. hæredes mei. §. cùm ita, ſub nu. 8. ff. ad Trebel. & cõſ. 249. Materia, colum. 6. vol. 2.* vbi planum facit iſtam eſſe communem opinionem. cui aſſentitur cum aliis aggregatis per eum Pariſ. *conſ. 43. nu. 35. & ſeq. vol. 2.*

Quæ quidem cõmunis de plano locũ ſortiretur tribus concurrentibus, id eſt quòd ſubſtitutio facta ſit in toto, poſt mortẽ plurium, & quod cõditio verificata etiã extiterit in perſona primi mortui, nõ autẽ vltimi; quoniã tũc grauati filij, inuicem cenſentur ſubſtituti. ita Corn. *in d. l. pen. col. penult. & ſeq. C. de impub. & aliis ſubſtitut.* & Pariſ. *in d. conſ. 43. nu. 34.* Viuius.

186 Subſtitutus vulgaris habet abſque dubio aliquo remedium, *l. fin. C. de edict. diui Adria. tollen.* ſecundùm Bart. & alios communiter omnes ibi, in 4. quæſt. & ſic eueniente caſu ſubſtitutionis, poteſt ſubſtitutus adire hæreditatem teſtatoris, ac inſimul petere ſe mitti, ponique in poſſeſſionem bonorum illius, ex beneficio *d. l. fin.* quod ei indubitanter competit, ex cõmuni omnium Doct. aſſertione iam relata per Bellon. *conſ. 19. ſub num. 14. & ſeq.*

Sed ſubſtitutus ipſe volens, determinánſque contra inſtitutum mitti in poſſeſſionem ex remedio *d. l. fi. C. de edict. diui Adria. tol.* minimè ſufficeret ipſum oſtendere teſtamentum nõ aboletum, nec vitiatum: verùm neceſſariò deberet etiam plenè probare, inſtitutum penitus excluſum extitiſſe, putà repudiatione, vel aliqua impotentia. ſecundùm explanationẽ, declarationémque veriſſimã Bart. *in d. l. fin. §. 1. col. 4* quæ cõmunis facilè diſcernitur ex ſcriptis per Doct. inibi, & ita cõſuluit Bero. *conſ. 57. Concludo in caſu mihi propoſito, num. 21. volum. 2.*

Cæterùm iſthæc communis declaratur vtiliter ad praxim, quòd hæc probatio per ſubſtitutum venientem aduerſatiuè contra

contra inſtitutum, deberet illico, & incontinenti fieri, alioquin non audiretur vllo modo. text. eſt in l.1.C.de edict. diui Adrian. toll. & ita conſulendo explanat, explicátque Bern. in præstate conſ.57. nu.21. in fine.

Eſt bene verum, quòd ſubſtitutus hæredi ſub conditione, ſi deceſſerit hæres ſine liberis, nō debet nec tenetur vllo modo probare, quod hæres ipſe deceſſerit abſque liberis: verùm ſufficit allegare, niſi contrarium probetur per aduerſarium, idest exiſtētia liberorum. ita Bart. Ang. Iacob. de Aren. Alb. Raph. Cum. Imol. Ripa, col. pen. & alij oēs per text. ibi, in l. ex facto. §. ſi quis autem. ff. ad Trebel. Paul. Caſt. conſ.387.n. 4. vol. 1. & Alex. conſi 39. Viſo themate, de quo ſuprà, volum. 1. vbi ab hac opinione, tanquàm ſacroſancta, admonet non eſſe recedēdū in iudicādo, & cōſulēdo, cui innititur etiā Dec. cōſi. 578. Viſo cōſilio clariſsimi Doctoris D. Ioānis de Meta, in princ. vbi ad lucē adducit iſtā eſſe com. opin. & Frāc. Herculan. etiā cū aliis aggregatis per eū, in tract. quis teneatur probare negatiuā, nu.98. in 3. limit. & magis verā, magiſque cōmunē atteſtatur denique Alciat. in tract. de præſump. in reg.1. præſumpt. 49.

Imò ſubſtitutus ipſe poſſet indubitāter capere fideicommiſſum, ſi in ſubſtitutione appoſitum foret verbum liberè. ſecundùm Bart. in l. precibus. col. pen. ver. Vel quid ſi dixit. C. de impub. & aliis ſubſtit.

Quoniā regulariter fideicōmiſſarius nō poteſt propria authoritate ingredi poſſeſsionem. ita Card. Put. deciſ.3. in tit. de teſt. cùm illā capiat de manu hæredis. l. inter omnes, & ibi Paul. Caſtrenſ. & alij omnes. ff. qui ſatiſd. cogan. & l. quod per manus. ff. de iure codicil. aliàs fideicōmiſſarius ipſe accipient fideicōmiſſum propria authoritate, caderet à iure ſuo, ſicut legatarius. l.1. & ibi Doct. C. quo. leg. & in l. non dubium. C. de leg.

¶ Sed fideicōmiſſarius capere bonorū poſſeſsionē facile poſſet, authoritate propria, de licētia teſtatoris, & cōſequēter cùm ei teſtator in teſtamento hoc permiſiſſet, atque conceſſiſſet. l. Titia cum teſtamento. §.1. ff. de leg.2. Bal. conſ. 432. vol. 1. Raph. Cuman. cōſilio 61. in fin. & Dec. conſilio 424. n.15. Viuius.

187 Filij poſiti in cōditione, non cenſentur aliter ea teſtamento vocati ad fideicōmiſſum. ita Gloſſ. in l. Lucius, la 2. ff. de hæred. inſtit. cuius opinio ſyncerè quidē recepta cōmuniter extat ab omnibus iuris interpretibus. atteſtāte Aret. in tract. de teſtam. in gloſſ. Et ſi deceſſerit ſine liberis, Capra conſ.20. n.23. Ruin. conſ.128. vol.1. & conſ.177. n.12. vol.2. Iaſ. in l. pecuniam, col. 2. ff. ſi cer. pet. & conſ.4. n.5. vol.2. Zuccar. in l.1. n.58. C. de pact. Pariſ. conſ.77. n.6. vol.2. Menoch. conſ.95. ſub nu.21. & ſeq. Franciſ. Marzar. in tract. materia fideicōmiſſaria, in 2. par. q.20. fol par.19. Cæphal. conſ.252. nu.1. vol.2. Burſat. conſ.52. n.23. Celſ. Hug. cōſ. 5. n.7. Rol. conſ.51. nu.5. vol.3. & conſ.34. n.55. vol.4. Rub. conſ.120. nu.3. & Capra conſ.2. n.23. Et hanc receptiorē eſſe, & iudicādo, & conſulendo ſequendam, quicquid in puncto iuris dixerit, teſtatur Excellentiſsimus I.C. & Nobiliſsimus dominus Ioſephus de Ruſticis de Aquila, in ſuo aureo tract. An & quando liberi poſiti in conditione vocentur. in 2. par. 3. e.1. par. princ.

Cuius cōmunis cōgruū, cōmodúmque tradit exēplū ferè omnes Doct. memorati, in illa ſubſtitutione vulgatiſsima, atque frequētiſsima: Filiū meū inſtituo, & quādocūque abſque filiis deceſſerit, ſubſtituo Gregoriū: & ſi filij eius ſimiliter abſque liberis deceſſerint, eūdē Gregoriū ſubſtituo. hoc inquā caſu, filij filiorū nullatenus inſtituti ſunt, ſed in cōditione tātū poſiti; vndè tāquàm à nō honoratis, fideicōmiſsū, quod eſt grauamen relinqui non potuit. l. ab eo. C. de fideic.

Imò iſthæc communis eſt adeò vera, vt amplificari facilè poſsit, quòd non ſolùm vbicunque filij forent in conditione poſiti, ſed etiā grauati, minimè cenſerentur vocati. ſecūdùm Alex. & Iaſ. qui aiunt iſtam eſſe communem opinionem in l. Centurio. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. & Soc. iun. quoque conſi.118. nu.22. vol.1. & conſi.176. nu.20. vol.2. licèt Burſat. in dicto conſil. 52. nu.22. contrariam ſententiam, videlicet poſitos in conditione, & ſimul grauatos, vocatos cenſeri, commemorat non obſcurè magis communem fore: & illam etiam canonizatam à Doctoribus Peruſinis reperiri, admonet Bart. Soc. in l. cùm filiusfamiliâs. ff. de leg.1.

¶ In contrariam verò partem, redeundo ad inſtitutum noſtrū, videlicet, poſitos in conditione vocatos cenſeri, & virtualiter, & in conſequentiam intelligi honoratos, inclinauit Barbat. in l. cùm acutiſsimi. C. de fideic. & conſil.27. vol. 1. Caſſane. conſi.14. & conſi.67. Caputaquenſ. deciſ.99. lib.2. Card. Put. deciſ. 215. lib.3. & Socin. iun. cum aliis cateruatim relatis per eum, conſ.4. n.7. & conſ.119. nu.25. vol.1. & conſ.158. & conſ.174. vol.2. & conſ. 110. n.20. vol. 3. in quibus quidē locis ad lucē adducit iſtam eſſe veriorem, & ſimul etiā crebriorē opinionē.

Cæterùm retenta prima opinione Gloſſ. in d. l. Lucius, tanquàm communiſsima, atque ſacroſanctiſsima, atteſtante Iacob. Mandel. Albenſ. conſil. 87. Dicebam ſuperioribus diebus, num.10. Natta conſil. 551. Quoniam ſuper præcedenti controuerſia, ſub n.8. cum aliis ſeq. vol.3. & D. Storia Oddo pleniori manu, in tract. compendioſæ ſubſtitutionis, parte.5. concluſ. 3. fol.168. cū aliis ſequētibus; ea limitatur vtiliter in viginti octo caſibus per Ant. Gabriel. lib.4. concluſ.4. in tit. de fideicom. & per Zach. in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Trebel. n. 704. cum aliis ſeq. & in ſex aliis caſibus limitatur quoque per Frāciſc. Marzar. cōſ. 1. in q. incip. In alia quæſtione propoſita ſuper fideicommiſſo ex teſtamento, fol.13. & ſequen. & per Cæphal. conſi.251. Quoniā in hac cauſa, nu.73. cum aliis ſequen. vol.2. & per Iacob. Mandell. Albenſ. in dicto conſil. 87. ſub n.10. cum aliis ſequen. & per Nattam. in d. conſil. 551. ſub num.8. cum cæteris ſeq.

Et quanquàm liberi in conditione poſiti, non cenſeantur aliter inuitati: tamen compertum eſt, quòd fauore filiorum ponitur cōditio ſi ſine liberis, &c. & ideo dicit tex. in d. l. Lucius, circa fin. quod prudens conſilium teſtantis animaduertitur in eo, quod non fratrem ſolum hæredem prætulit ſubſtitutis, ſed etiam eius liberos.

Vndè iſthæc communis, quòd filij inſtitutorum poſiti in conditione, non cenſeantur regulariter eſſe in diſpoſitione, coarctatur, interpretatúrque meritò, vbicūque tales filij vocati apparerent tacitè, vel expreſsè vt firmauere per textum in d. l. Lucius, Bart. in l.2. §. videndum. ad Senatuſconſul. Tertull. Alex. conſil.185. vol.2. & Corn. conſil.146. vol.2.

Itaque filij poſiti in conditione fideicōmiſſi, cenſentur ad fideicommiſſum ipſum vocati, concurrētibus aliquibus cōiecturis, vel apparente ex teſtamenti verbis, id voluiſſe teſtatorem. ita Card. Put. deciſ.21. lib. 3. & Anguſt. deciſ.8. lib.1. & deciſ.339. 348. & 440. lib.3. & Ant. Gabriel. cum aliis congeſtis per eum in d. concluſ.4. in 5. & 6. limit. Viuius.

188 Subſtitutio extēdi poteſt de perſona ad perſonā ex coniecturata volūtate teſtatoris. ita Capra conſ.23. in 1. dub. Iaſ. in l. Titius. §. Lucius. ff. de liber. & poſth. & cōſ.148. col.3. vol.1. Ang. Crot. nu.27. & Garzias, nu.86. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſth. Paul. Caſtr. conſi.343. vol.1. Corn. conſi. 146. Curt. iun. conſ.121. col.7. Caſſan. conſ.67. nu.46. & Pariſ. conſ.50. ſub num.6n. vol.3. vbi in medium expoſuit iſtam eſſe æquiorem, veriorem, crebrioréinque ſententiam. in conſil. etiā 66. num.66. & 68. eod. vol. Crauet. conſil.155. num.7. & ſeq. vol.1. & conſil.226. num.16. vol.2. & Grat. conſil.5. vol.2.

Sed iſthæc communis abſque ſcrupulo aliquo procederet, ceſſante abſurditate, eo nempè caſu fit extenſio hæc, ne abſurditas ſequatur. ſecundum Ruin. conſil.168. n.19. & ſeq. vol. 3. & Alexan. in l. ſed ſi hac. §. liberos. ff. de in ius vocan.

Verū cōcurrēte abſurditate, vel vbicunque abſurditas ipſa ſequeretur, tūc enim nullo modo fieret extenſio de perſona ad perſonā. ita Soc. conſ.76. col.4. vol.3. Alex. in l. cùm proponas. C. de hæred. inſtit. & in l. Cēturio, col.32. ff. de vulg. & pup. ſubſtit. Bart. Paul. Caſtr. Imol. Alex. Soc. q.2. & cæteri oēs vniuerſaliter in l. cū proponas. C. de hæred. inſtit. & Ruin. cōſ.154. n.2. vol. 2.

Nā abſurditas re ipſa euitāda eſſet. Clem.2. de magi. c. Geneſi. de elect. c. quēadmodū. de prouil. & c. ex ore, de iud. & Ang. conſi. 126. aſſerens ibi, abſurditatem, ac iniquitatē penitus & omninò euitandā eſſe. & hoc idē firmat Signor. de Homod. conſi. 61. & conſ.68. in fin. concludēs in ipſis locis, intellectū, ſeu extenſionē nūquàm trahi ad ea, ex quibus abſurdū ſequi poſsit.

189 Imò ipſa abſurditas nō ſolum euitāda eſſet meritò quidem in ſubſtitutionibus, ſed etiā in ſtatutis. ita Sign. de Homod. conſ.265. Raph. conſi.220. col. fin. & Pariſ. Fulg. conſi.8. nu. 40. & conſil.111. nu.35. vol.1.

¶ Et quemadmodum ſubſtitutio extenditur de perſona ad perſonā ex præſumpta mente teſtatoris: ita diſpoſitio teſtatoris facta in vno caſu, porrigitur quoque ad aliū caſum ex tacita, veriſimilique ipſius teſtatoris mente. ſecundùm Bart. & alios in l. Lucius. §. Titius, per illum textum fin. de lib. & poſth. & in l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit.

Et denique aduertendū eſt, quòd ſicuti extenſio regulariter fieri non ſolet in ſubſtitutione de perſona ad perſonā. vt voluit Cuma. in l. commodiſsimè. ff. de liber. & poſth. & amplè Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo Libertis. ſub num.23

❡ Et præſertim extenſio hæc non fieret, vbicunque ex teſtamento, aliíſque diſpoſitionibus nullatenus euſligeretur voluntas teſtatoris,& ſic idem teſtatorē ipſum fuiſſe diſpoſiturum. ita Baldus *in l.1. C.de his quæ ante apertas tabulas*. Decius *conſi.89.colum.penult.* & *conſ.*287.*num.*8. Alex.*conſ.*139. *col.* 2. *vol.*2.Curtius *conſi.*25.*col.penult.* Corn. *conſi.*298. *col. penult. vol.*3. Socin.*conſi.*76.*nu* 7.*vol* 3.Ripa *in l.1.nn.93.ff. de vulg. & pupill.ſubſtitut.* & Pariſ.*conſi.*73.*col.penult.vol.*3.Ita pariformiter ſubſtitutio minimè eſſet trahenda de caſu ad caſum. ita Ioan. Andr. *in addit. Specul.in titul.de teſtam.§.*1.Oldrad.*conſ.*21.Socin.*conſi.*62.*col* 3.*& conſi.ſequent.nu.* 14.*vol.*3.Lācel. Galiaul. *in l.Centurio,col.*66 *ff.de vulgar. & pupil. ſubſtit.* Crauet. *conſi.*161.*nu.*16.*vol.*1.Gozad.*conſi.*21.*nu.*8.Rubeus *conſi.*28.*num.* 1.& Soc.iun.*conſi.*176.*nu.*8.*vol.*2.

❡ Et præſertim ſubſtitutio in vno caſu concepta, nō extenditur ad alium caſum,vbicunque ea extenſione mediante ſequeretur abſurdum, quòd magis dilectus fieret deterioris conditionis,quàm minus dilectus.ita Fulgoſ.*conſi.*13.&Ruin. *conſi.*141.*col.*1.*& ſeq. vol.*3.

❡ Quæ quidem abſurditas de iure euitari penitus debet. *l. ſi vna matre. C.de bonis maternis, & l. Publius. §.finali.ff. de condi.& demonſt.*& Ruin.*conſi.*43.*nu.*7.*vol.*3.*& conſi.*150.*nu.* 11. & 8. *vol.*2.

Eſt tamen benè verum, quòd extenſio difficilius fieri ſolet de perſona ad perſonam, quàm de caſu ad caſum. ſecundùm Aret.*in l.Gallus.§.& quid ſi tantum,col.*3.& Dec.*conſi.*218.*col.*3.*& conſi.*218.*col.*3.*& conſi.*314.*col.*2.

Quoniam ſubſtitutio vulgaris cōcepta verbis ſingularibus in vnum caſum,regulariter ad aliū caſum trahitur, atque extēditur; vt ſi quis Gregoriū inſtituat,& ſi Gregorius ipſe hæres eſſe noluerit, ſubſtituat Auguſtinū: erit tūc proculdubiò ſubſtitutioni locus,ſi Gregorius morte,ſeu quocunque alio impedimēto hęres eſſe nequiuerit.ita Bart.*n.*14.Frāc.de Are. *col.*5.Soc.*col.*3.Iaſ.*col.*4.Ripa *n.*89.& alij vniuerſaliter *in l.1.ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.per l.Gallus.§. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſth.*Paul.Caſtrenſ.*conſi.* 86. *Dubitatio vertitur de bonis dictis quondā Franciſci,ſub n.*2. *& ſeq. vol.*1. Polit.*in tractatu ſubſt.in tit.de vulg.*& Gulie l. Benedic.*in c.Raynutius,in verſ. Abſque liberis,nu.*25.*de teſtam.*vbi planū facit iſtam eſſe com. opin. & Zaſi. *in tract.ſubſtitutionū in princ. c.*1.*in* 1. *effectu, verſ. Primus igitur effectus eſt.*& D. Sfortia Oddus *in tract.compēdioſa ſubſtitutionis, in prælud.*2.*partie.q.*3.*verſ.Si autem teſtator vnū quidem caſum expreſſerit, alium verò tacuerit. fol.*10.vbi eam limitat vtiliter quidem in ſeptem caſibus.

Imò extenſio ſubſtitutionis de perſona ad perſonam nunquam fit, quando varietur perſona eius, cui fit ipſa ſubſtitutio, vt poſt alios aggregatos per eum, firmat Rip. *in d.l.* 1.*n.* 91. *ff. de vulgar. & pupillari ſubſtitutione.* Viulus.

190 Subſtituens alicui agnato,ſeu cognato alios proximiores agnatos, vel cognatos, nūquid ex tali ſubſtitutione præſumātur vocati illi agnati, vel cognati,qui erāt proximiores ipſius teſtatoris, an autē proximiores ipſius ſubſtituti? Aliqui Doct. nō mediocris authoritatis cōſtāter aſſeuerarūt, ꝙ cēſentur vocati proximiores ipſius teſtatoris: quoniā in dubio præſumitur teſtatorē eos magis dilexiſſe, & iſtā explicauit cōmunē omniū fore opinionē.Hierony. Gabriell.*conſ.*21. *Ludouicus inſtituit hæredes,ſub n.*10.*& ſeq.vol.*1.Bertr. *conſi.*37. *nu.*6.*vol.*1.*partis primæ, conſ.*151.*n.*3.*vol.*4.*conſ.*79.*n.*2.*vol.*5.*conſil.*328.*n.*7.*vol.*6.*& conſi.*48.*n.*7. *vol.*7.& Ioan. Dilect.*in tract. de arte teſtandi, titul.*5.*caut.*21. *nu.*3. licèt prudenter quidē aduertat ibi tutiorem, ſecuriorémque rem eſſe, vt teſtator ad euitandā perplexitatem,& altercationem vtatur in ſubſtitutione præfata verbis claris, perlucidis, atque perſpicuis, ex quibus planè colligi queat mens & voluntas ſua.

❡ In cōtrariā verò partē inclinauit cōſulēdo, doctiſsimè, & ſubtiliſsimè quidē Soc.iun.*cōſ.*126.*vol.*1.vbi cōcludit,quòd attendi meritò debeat proximitas ſubſtituti grauati,nō autē teſtatoris,*vbi ſub n.*56.cōmemorat quoque hāc opinionē eſſe re ipſa magis cōmunē; & pariter nefas fore etiā ab ea tāquā ſacroſancta recedere in iudicādo. cui aſſentitur quoque Gozad.*conſi* 4.*nu.*17. *& poſt n.*31.*verſ. Ad ſextū, & ſeptimū,* & meminit itidē cōmunē. & Rolan. etiā pleniori manu *conſ.* 100. Quoniā Magnificus Dominus Octauianus,*nu.*1.*cum aliis ſeq. vol.*1. prout iſta eſt veritas, & ita iudicari poſſet tuta cōſciētia ex variis rationibus, & authoritatibus, quæ in præſentiarum breuitatis ſtudio ſupprimūtur: & tanto magis cùm illas viderim ad ſaturitatem vſque per Rolan.*in d.conſ.*100.per totum trutinatas,atque diſcuſſas,& per Hierony.Gabriell.*in d. conſ.*121.*ſub nu.*10.*cum aliis ſeq.*

Et hinc non ſit tibi vnquā in obliuione, quòd vbicunque non vigeret ſtatutū excludēs fœminas dotatas,ſtantib.agnatis, ſi teſtator vocaret ad fideicōmiſſum proximiores, venirent tunc vtiq; hi qui iure cōmuni inſpecto, reſpectu ſucceſſionis proximiores forent, quāuis reſpectu naturæ eſſent vlteriores gradu.ita Gloſſ.& Imol.*in l.cū ita.§.in fideicōmiſſo, in fi.ff.de leg.*2 Rip.*in l.ex facto,n.*7.*ff.ad Trebell.*Alex. ad Bartol. *in l ſi cognatis,in verſ.Quæro,ff.de reb.dub.*Bald.*conſ.* 488. *vol.* 3. Iaſ.*conſ.*215.*col.*5.*vol.*2.Ant.Rub.Alex.*conſ* 82.*col.fi.*Brun. *conſi.* 191.*nu.*10.*vol.*2.Ant.Gabriel.*in concluſ.*1.*de ſucceſſ.ab inteſtato, nu.*4.& nouiſſime Sim.de Pret.*conſ.*37.*num.*11.

Et ſic vbicunq; teſtator legauit rē aliquā alicui, & poſt eius mortē voluit illā remanere proximioribus in gradu ipſius teſtatoris,tūc ſi cōcurreret frater,& filia eiuſdē teſtatoris poſt eius mortē ad legatū prædictū,ſeu fideicōmiſſū,illud indubitanter deberet eſſe filiæ,quę eſt proximior fratre, & ſic patruo:quia filia eſt in primo gradu,& frater in ſecundo. *l.* 1. & *l.iuriſconſultus.§.*2.*ff.de grad.*

Et eo caſu exploratum eſt proximiorum appellatione venire,tam maſculos,quā fœminas in fideicommiſſis: ſecundùm Dec.*conſ.*269.*nu.*4.& Pariſ.*conſ.*88.*nu.*12 *vol.*2.

191 Si verò adeſſet ſtatutū iuri cōmuni cōtrariū, tunc proximioribus vocatis,hi veniunt,qui ſec.dipoſitionē ſtatuti,ab inteſtato prǽfererentur.vt cōcedunt iuris interpretes oēs *in d.l.cū ita.§.in fideicōmiſſo,& in l.fi.C.de verb ſignif.*Anchar. *cōſ.* 433.*nn.*2.Corn.*conſ.*27.*nu.*11.*vol.*2.Soc.*conſ.*51.*nn* 26.*vol.*4.Soc. iun.*conſ.*135.*nu.*4.*vol.*1.& Bero.*conſ.*144.*nu.*11.*vol.*2.& optimè Brun.*conſ.*151.*nu.*14.*& ſeq.vol.*2.Quæ opinio quāuis contradictores habeat,quando verbis præfatis addita ſunt verba(ſalua gradus prǽrogatiua)teſte Dec.*conſ.*1.*col.fi.*nihilominus tamen iſthęc contradictio in puncto iuris vera aliter nō extat. vt probat Sim.de Pret.*in d.conſ* 37.*nu.*25.*& ſequen.* & illa cōmunis,& magis recepta,apertiſſimè diſcernitur.

❡ Tum quia proximiores ſimpliciter vocātur,vt probatur ex authoritatibus adductis:tum etiam quando vocantur gradatim proximiores:ſecun.Alex.*conſ.*88.*num.*4.*& conſ.* 137. *in prin.vol.*1.Iaſ.*conſ.*159. *nu.* 4.*vol.*4.Paul.Caſtrenſ.*in l. fi. col.fin. C.de verbor.ſignif.*& Dec.*conſ.*299.*in fin.*

❡ Et ratio eſt nempè euidens & palpabilis,quoniā cenſetur teſtator prędiligere,& vocare ad ſucceſſionē,vel ad fideicōmiſſum.nō eos,qui natura gradu inſpecto proximiores ſunt, ſed qui ſunt proximiores reſpectu ſucceſſionis.affirmantib. Doct.*in l.Gallus.§.quidā rectè.ff.de liber.& poſthum. & in d.l. cūm ita.§.in fideicommiſſo,& in l.fi.C.de verbor.ſignificat.*

❡ Vnde fit vt proximiorib.vocatis, veniant illi qui tales ſunt reſpectu ſucceſſionis ab inteſtato,iuxta diſpoſitionē iuris,quod in loco ſeruatur.teſte Bald.*conſ.*334.*nu.*3.*vol.*3. Dec. *conſ.*321.*nu.*3.Brun.*in dict.conſ.*151.*nu.*14.*vol.*2.Soc.*conſ.*252.*ante nu.*18.*vol.*2.*& conſ.*51.*ante nu.*20.*vol.*4.*&* Corn.*in d.conſ.*27. *nu.*15.*vol.*2. Viuius.

192 Quādo teſtator fauore agnationis & familię,prohibuit ne bona poſſint alienari extra familiā,ſi prohibitus ex teſtamento inſtituit vnum,qui non ſit de familia,data quòd ſit ab inteſtato ſucceſſurus,videtur facere contra voluntatē primi teſtatoris,& tamen valet alienatio,& inſtitutio Bart. *in d. §. Diui.*Fallit in 2.caſib.vt per Iaſ.*in d.§.Diui.nu.*135. Don.à Fi.

193 Bona reſtitutioni fideicōmiſſi ſubiecta regulariter alienari non poſſunt,*l.fi.§.ſed quare,C.com.de lega.* Fallit & fallētia limitatur in 3.caſib.per Purp.*in l.cū proponas.C. de pact. n.* 3.Fallit in 15.caſib.vt per Soc.*in tract.fallentiarū, reg.*38. Fallit vt per Marti.*ſing.*31.vide Anto.Trigo.*ſing.*54.Ampliatur etiā ſi alienatio facta ſit in pręſentia fideicommiſſarij. Fallit in 3. caſib.vt per Iaſ.*in l.cum proponas.C.de pact.*Fallit in 8.caſib.ſecundum Iaſ.*in l.fi.§ ſed quia noſtra.C.commu de legat.* Fallit in multis caſibus,vt per Alex.*in l.Marcellus.§.res quæ.ff ad Trebel.*Fallit vt per Soc.*reg.*12.Fallit in 4.caſibus vt per Vigel.*in comment.*5.*anni cap.*2.*reg.*2 *fol.*7. Idem.

164 Agens ex ſubſtitutione,& dicens ſe ſubſtitutū alicui,ſubſtitutionem ipſam probare tenetur, & quòd ſubſtitutio cōprehendat caſum de quo agitur.teſte Rol. *conſ.* 56 *nu* 4. *lib* 3. vbi ponit ſex concl.in materia:quarū prima eſt, ꝙ in ſubſtitutionib.fideicōmiſſariis locū habet regula & doct.ꝙ hoc caſu ſubſtitutio non loquitur, & qui contrariū aſſerit, probet 2.

Quod

Quod teſtator non loquitur:velle non præſumitur,& non ſufficit dicere teſtatorē ita voluiſſe, niſi eius voluntas tranſierit in diſpoſitionem.ſec.Dec.conſ.61.col.2.186.col.2.205.nu.5.477.in fi.& hanc communē dicit Rol.d.conſ.nu.6.nu.7.Bellacomb.

195 Si quis alienat rem ſubiectā fideicōmiſſo in præſentia fideicōmiſſarij,talis præſentia ſibi non præiudicat.hanc eſſe cōmunem opinionē atteſtatur Iaſ.in l.cum proponas.C.de pact.nu.10.Fallit in 3.caſib.vt per Iaſ.in d.l.cum proponas.col.fi.Do.à Fi.

196 Prohibitus alienare extra familiam alienare non poteſt, l.voluntas.C.de fideicom.Fallit in 4.caſib.vt per Iaſ.in d.l. voluntas.num.9. Idem.

197 Res ſubiectæ reſtitutioni in diem incertum,vel ſub cōditione,interim poſſunt alienari,& trāsfertur dominium,ſed adueniēte conditione annihilatur, l.ſi duobus, §. ſed quare noſtra.C.commu.de leg.Fallit in 8.caſib. ſecundum Iaſ. in d.§. ſed quare.C.commu.de leg num.3. Don.à Fina.

198 Alienare prohibitus à teſtatore extra certum genus perſonarum,putà extra familiam,vel deſcendentes, poteſt ex teſtamento trāsferre in eum, qui aliàs eſſet ſibi ab inteſtato ſucceſſurus,dato quòd non eſſet de familia illa,gl.in l.paterfa.§.Iulius Agrippa.ff.de leg.3. quæ eſt cōmuniter approbata ſecundū Imo.& Cuma.in l.cum pater.§.cū tutor.ff.de leg.2.Fallit in 2.caſ. ſecundū Iaſ.in d.§.Diui,n.137.Ampliatur in 2.caſib.& limitatur in 2.à Baptiſt.à Villa.cōcl.85.Fallit vt per Matt.in ſuis cōcl. cōclu.1.in litera A.Fallit in 2.caſi.vt per So.reg.76.in addi. Idē.

199 Pater poteſt prohibere filium alienare legitimam vſque ad certam ætatem.Boër.deciſ.87.nu.6.com.dicit. Villal.

Nota iſtam communem ad notata per doct.in l.27.Tau.vbi omnes concludunt,per patrem non poſſe poni grauamen aliquod legitimæ.Et vide Boër.in deciſ.87. Idem.

200 Statutum prohibēs alienationē in nō ſubditū, nō cōprehendit clericū.hāc eſſe communē opinionē tradit Ferd.Loaz. in d.§.Diui,n.82.Fallit in 3.caſi.vt per Ferd.Loaz.in d.§.Diui. n.82.Fallit in 2.caſib.vt per Crot.in d.§.Diui,n.88. Do.à Fin.

201 Prohibita venditione,cēſetur prohibita quæuis alia alienatio,gl.in l.ij.C.de vſu.pro empt.in l.ſtatuliberi à cæteris,§.fi.ff. de ſtat.lib.Fallit in 3.caſib.vt per Ferd. de Loaz. in l. filiuſfa. §. Diui,ff.de leg.1.n.97.fallit in 3.caſib.vt per Maria. Soc.in d.§. Diui,n.203.Fallit in 3.caſib.vt per Iaſ.in d.§.Diui,n.143. Fallit in 6.caſib.vt per Ripā in d.§.Diui.n.101. & iſta regula procedit etiam ſi ſit hæredis inſtitutio, ſed hoc fallit in 3.caſib. vt per Rip.in d.§.Diui,num.99.Fallit in 4.caſib.vt per Ioan.Bolog.ibi.num.268. Don. à Fina.

202 Prohibitio alienationis facta filiis,non extēditur ad nepotes.§.nos igitur,vbi gloſ.in auth.de reſt. fideicom. hāc eſſe cōmunē opinionē atteſtatur Ferd.Loaz.in d.§. Diui,n.98. Fallit in 4.caſi.vt per Io.Bolog.in d.§.Diui,n.273.Fallit in 3. caſi.vt per Ferd.de Loaz.in d.§.Diui,n 98.& ibi Maria.Soc.limitat in 2.caſi.n.203.Fallit in 2.caſi.vt per Soc.reg.284.contrariā regulā facit Baptiſt.à Villa.concl. 92. vbi eā limitat. Don.à Fina.

203 Prohibitio alienationis facta hæredi, intelligitur facta hæredi hæredis,l ſicut.§.ſi debitori,ff.quibus mod.pig.vel hypoth. hanc opinionem tenet Bar.in d.§.Diui,cū quo eſt communis opinio.vbi Io.Bolog.limitat in 4.caſib.n.251.& ſeq.Fallit in 3. caſib.& prima limitatio ſublimitatur in aliis tribus per Ferd. Loaz.in d.§.1.n.100.Fallit in 2.caſib.vt per Iaſon.ibi n.74. Fallit in 4.caſib. quos not. Pet.Duen.reg.39. Fallit in a. caſib. vt per Marian.Socin.in d.§ Diui,nu 210. Fallit vt per Crot. in d. §.Diui,col.33.vbi limitationem ſublimitat.Don.à Fina.

204 Alienationis extra familiā ſimplex prohibitio,nō inducit abſolutè fideicōmiſsū,ſed facta demū in extraneos alienatione,illud efflorefcet.cōmune ſcribit Dec.cōſ.23.in pr.E.Sua.

205 Alienationis extra familiā prohibitio,nō impedit,quominus qui proximiorē, ſeu quemcunq; ſibi legitimum hæredē,& nō de ei⁹ familia,qui illa bona reliquit,vel ab inteſtato, vel teſtato in illis bonis poſſit hæredē habere.vt cō.dicūt Iaſ. in l.ſi ita 91,§.ea l.n.9.& n.44.ff.de verb obl. & in l. volūtas n.9. C.de fideic.& in l.filiuſf.§.Diui,lec.1.n.102.lect.2.n.135.Rip.n.96. Loazes n.155 ff.de leg.li.1.latè Tiraq.de retrac.§.26.n.4.Bernar. Diaz.reg.28.Io.Cur.caut.6.n.2.Pariſ.cōſ.22.n.25.li.3.& cōſ.58.n. 9.li.4.Did.à Couar.in ca.Raynald⁹ in prin.n.12.de teſta.inſignis iuris anteceſſor.Arius Pinel.in l.ij.n.8.c.de bon.matern. Quæ tamē ſentētia apertè falſa eſt,vt alibi probam⁹, & apertè aliis receptis ſētētiis,& veriorib.repugnat:nā alienationis prohibitionē extra familiā,eſſe parē alienationi extra certum perſonarū genus,& omnē hæredis inſtitutionē excludere, multis teſtatur:receptū Cur.iu.conſ.121.nu.2.nec ea in re refragatur eminentiſſimi iuris interpretis Arij Pinel.auctoritas,quæ nec Pauli , nec Papin.auctoritate apud me præponderatur: nam doctorum modo opinionem refert. E.ſuarez.

206 Solennitates requiſitas à Canone in alienatione rei eccleſiaſticæ,non poteſt conſuetudo diminuere. communis eſt opio per tex.in c.cauſa,de re iud.& ibi.gl. & c.1 de conſt. Abb. in c.nulli.de reb.eccl non alienan. Fallit in 2.caſib.vt per Marſ. ſing.132. Fallit in 12.quos no. Fel.in d.c. cum cauſa,col.4.Fallit in 6.caſib.in quib.res eccleſiæ poſſunt alienari abſq; ſolennitate,quos ponit Soc.in tract.fallent.reg.110. & ſi iſta alienatio ſit vtilis,an valeat?videas Por.in lib.4.ſuarū concluſio.reg.13.& ſolēnitas quæ requiritur in alienatione rerū eccleſiæ,an requiratur in alienatione rerū hoſpitalis?vide Por.li.5.reg.8.D.à Fi.

Limitatur tamen iſta communis opinio ſecundum Dec.in conſ.481.in caſu,vel quando teſtator vltra prohibitionē adiecit etiam,& quia voluit bona remanere in familia:nā eo caſu propter enixā voluntatem teſtatoris,mater excluditur.Et Dec.ibidem in fin.conſ. indiſtinctè tenet contra communem, & dicit aliam omninò veriorem & tenendam.Mat.Chærian.

207 Res prohibita alienari ſi alienatur,non poteſt præſcribi,nec vſucapi.hāc eſſe cōmunem opionem atteſtatur Ferd. Loaz.in d.§.Diui,n.101.Fallit in 4.caſ.vt per Io. Bolog. in d. §.n.283.& ſeq. Fallit in 3.caſ.ſecundū Fer.Loaz,n.101.Fallit in 12.caſ.quos no.Iaſ.in auth.res quæ,C.com.de leg.n.2.Fallit in 4. caſib.vt per Soc.reg.324.Ampliatur in 18.caſ.& limitatur in 13.à Soc.reg.12.in add.Fallit vt per Rip.in d §.Diui,n.113.Fallit in 2.caſ.quos ponit Bapt.à Vil.concl.258.in litera P.Do.à Fin.

208 Alienatio rerum minorū facta à tutore , vel curatore, nō valet ſine cauſæ cognitione,l.non ſolum,& l.ſeq.C.de præd. mino.l.ſi ad reſoluendam.C.de præd.mino.l.ij.§.1.ff.de reb eorum. nec etiam ſine decreto. Fallit vt per Marſ. ſing. 498 Fallit in 42.caſib.vt per Vigel.in commento 6.anni.in 2 parte tit.de rebus minorum.lib.18.fol.530.Fallit in 5.caſib.quos not. Iaſ. in l. mandata,ff.de off.eius.nu.3.& ſeq. Don.à Fina.

209 Alienationis prohibitio facta ſimpliciter,non inducit fideicommiſſum , niſi in cauſa conuentionis. Eſt communis ſecundum Dec. in conſ.218. in caſu , verſ.ſimiliter idem dicendum.Vide Dec.in conſ.38.circa 1. M.Chærianus.

Alienationis prohibitio facta filiis,non extenditur ad nepotes ac facta familiæ,non egreditur qoartum gradum.Iaſ.in l.filiuſfamilias.§.Diui,nu.109.ff.de leg.1.& Dec.conſi.377.Ioan. Duran.in arte teſtan.tit.8.cau.2.Cur.iun.conſ.3.nu.2. communem dicit. B.Villal.& Vezinus,& E.Suarez.

210 Alienationis prohibitio extra familiam, non eſt tantæ potentiæ , quin ſucceſſor poſſit habere hæredem ex teſtamēto,vel ab inteſtato eū qui non ſit de familia,vt proximiorem cognatum.Iaſ.in d.§.Diui,& Alex.conſ.56.vol.1. Durand. cau. 6.nu.2.communem dicit. Villal.& Vezin.

Amplia iſtas communes , etiam ſi expreſsè per teſtatorem eſſēt prohibita alienatio:poteſt enim alienari ex cauſa dotis: Iaſ.in authen.res quæ.C.comm.de leg.nu.59.Deci:conſ.419. communē dicunt, & alios quos refert Couar. in d.cap.6. in ſecundo caſu.vbi etiā limitat,ſi alias per teſtatorē ſit expreſſum,quod non alienetur niſi ex cauſa dotis;quā opinionē dicit tenere Curt.iun.in d.auth.res quæ.& alios, reprobata opinione Caſt. conſ.80.lib.j.dicentis contrariū,quòd non poſſit per teſtatorem prohiberi,& Couar.dicit pro opinione Cur.iun.& aliorum eſſe l.26.Tau. vbi pater poteſt meliorare filiū in tertio bonorū,& imponere quodcunque grauamen. & quòd nō alienet etiam ex cauſa dotis.Sed in noſtro caſu diſtinguerem, aut ſumus in caſu dict.l.27.cùm iam alij fratres nō priuantur legitima,quæ inter filios eſt tota ſubſtantia patris,præter tertium & quintū , per l.3. Tau.quæ poteſt vni prælegare. & in hoc caſu bene dicit Iunior:ſi tamen ſumus in caſu in quo pater de nouo conſtituit maioricatū,& filij priuantur ſua legitima ſaltem naturali.Non ergo mirū,ſi dicamus poſſe alienari bona maioricatus pro dote:cū legitima naturalis non poſſit tolli filiis , vt habetur in verbo Legitima. Et in hoc caſu, eſſe ſtādū opinioni Caſtrenſis nō dubito. Quam diſtinctionē ipſe Cou.in fi.d.c.6.videtur ſētire,dū dicit,q, cōtingit in illis bonis in quibus teſtator liberè diſponere poſsit,quod nota.

Ampliatur ſecundò nō ſolū quoad dotem alteri præſtādā, ſed etiam ad reſtituendam dotem per grauatum , etiam poſt fideicommiſſum receptum,Ioan de Ana.conſ.60. num. tertio.

Bologn.ibidem communem dicunt.

Limita primò, ſi alienationis prohibitio ſit facta ſub his verbis, vt ſemper in familia remaneāt & proprietas & poſſeſſio, ea nomine & genere ipſius teſtatoris, in aliū nunquā trāſferantur, ſed ſemper integra remaneāt in familia, ſine aliqua detractione Trebellianicæ. Sunt hæc verba tantæ potantiæ, quòd nec momento poſſunt extra familiā eſſe in perpetuū. Iaſ. d. §. Diui. Deci. conſ. 80. & conſ. 442. Durand. titu. 8. cant. 2. communem dicit. Villal. & Vezinus.

Limita ſecundò, ſi alienatio ſit prohibita extra certū genus perſonarū, cēſetur & prohibita hæredis inſtitutio. Curt. iun. conſ. 113. aliàs 121. nu. 2. commun. dicit B. Villal. & Vezin.

211 Alienationis prohibitio ſimpliciter facta extra familiam abſolutè non inducit fideicōmiſſum, ſed facta alienatione in extraneos: communem dicit Deci. conſ. 23. in prin. B. Villal.

212 Ex ſola probibitione de non alienando, ſimplex fideicōmiſſū nō inducitur, quia vult teſtator bona ad alios deuenire, ex vna cōmuni opinione: niſi dicat, quia vult in familia re manere, iuxta magis cō. per Burſ. conſ. 52. n. 39. 40. lib. 1. Bonac.

213 Alienare prohibitus extra certū genus perſonarum poteſt hæredem inſtituere, qui ſucceſſurus ſit ab inteſtato, ſecūdum magis communem per Burſ. conſ. 37. nu. 1. lib. 1. quæ fallit in prohibitione legis & ſtatuti. Idem.

214 Alienare prohibitus extra certum genus perſonarū à lege prohibetur etiam hæredem inſtituere, ex cōmuni: ſecùs ſi prohibetur ab homine, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 37. nu. 2. & lib. 1. Idem.

Ratio conſeruandi bona in familia, vrget tam in nepote, quàm pronepote, ſecun. com. per Burſ. cōſ. 13. nu. 4. lib. 1.

215 Alienatum ſemel, durat alienabile, cū prohibitio eſt in perſona, ſecun. com. per Burſ. conſ. 4. nu. 27. lib. 1. Idem.

216 Statutum de prohibita alienatione in forenſem, extēditur ad ſucceſſionem ab inteſtato, maximè quando extant verba illa, quocunque titulo, & ſimil. ſecundum cōmunem per Burſ. conſ. 36 poſt nu. 5. lib. 1. Idem.

217 Alienationis prohibitio cū cauſæ adiectione inducit abſolutum fideicōmiſſum. Curt iun. conſ. 20. 24. 104 145. & 167. Soci. conſ. 43. & 57. lib. 3. conſ. 327. lib. 2 Pariſ. conſ. 17. & 30. lib. 2. Soc. iun. conſ 163. lib. 2. Ruinus conſ. 18. & 101. lib. 2. conſ. 212. lib. 1. Pariſ. conſ. 7. lib. 3. conſ 32. lib. 3. conſ. 31. & 52. n. 18. lib. 2. conſ. 22. lib. 3. Et an & quando ex prohibitione alienationis inducatur fideicommiſſum. Dec. conſ 217. Idem.

218 Et quòd ratio prohibitionis comprobet prohibitionē: not. Socin. iun. conſ. 20. lib. 1. Grat. conſ. 144. lib. 2. Soc. conſ. 227. lib. 3. Rui. conſ. 15. nu. 17. & ſequen. lib. 2. vbi ratio prohibitionis ampliat prohibitionē, & extendit etiam in correctoriis. Rui conſ. 163. lib 2. Idem.

219 Alienatione prohibita extra familiā ſimpliciter ſine adiecta cauſa, vt familiæ relinquatur: neutro caſu in extraneum poterit alienari, & ſic extra familiam, etiā requiſitis illis de familia, & recuſantibus emere: per Iaſ. in l. qui Roma. §. cohæredes. poſt nu. 15. verſ. conclude ergo. de verb. oblig. Idem.

220 Alienationis prohibitio facta per ſtatutū, vel aliter, nō comprehendit piam cauſam. Iaſ. in l fin. col. penul. C. de ſacroſ. eccleſ. Ioan. Cror. in repet. §. Diui, col, 29. vbi Iaſ. nu. 47. & 55. de leg. 1. Quid de pacto de non alienando, an & quādo valeat? vide Bart. & doct. in l. pen ff. de pact. Idem.

221 Qui poteſt inuitis alienare, multò magis & ignorantib. & abſentibus pōt. l. necnō ignorāti, & inuito. ff. de tutor. & curat. datis ab his. l. 4. §. 1. ff de fideicō. liber. Fallit in multis caſib quos not. glo. & Dec. in l. qui pōt inuitis. ff de regul. iuris. Don. à Fina.

222 Conſentiens alienationi rei ſuę, pręiudicat ſibi in dominio, ſed non in pretio. l. cū à matre cōiuncta. l. mater. C. de rei vēdic. Fallit in 4. caſib. vt per Ioan. Bolog. in l. qua dotis. ff. ſolut. matr. n. 116. videas quę notaui in d. l. cū à matre. Don. à Fina.

223 Alienare prohibitus, non prohibetur alienationi conſentire, vt not. per glo. & Bart. in l. cū pater. §. libertis. ff de leg. 2. Bald. in rub. de pact. in fi. Fallit vt not. Dec. in l. aliud eſt. ff. de regul. iuris. lib. 3. Don. à Fina.

224 Alienationem bonorū pupillaris ſubſtitutio non impedit. Eſt communis opinio ſecundum Iaſ. in l ſi ſeruus. §. fin. nu. 1. de vulg. Contrarium tenui in l. in ratione. §. quod vulgo. ad Falcid. ff. Mat. Chærian.

225 Alienatio cùm in exteros ſtatuto prohibetur, nō ea prohibita cenſetur, quę à teſtatore fieri iubetur: vt cōmune prodit Alex. in l. ſi dignum. ff. ad leg. Falcid. relatus ab Alciat. in l. 2. nu. 10. ff de verb. oblig & ſi contrarium verius ſit, cum res ſoli, quas in exteros, ſeu forenſes alienari ſtatutū interdicit, ipſis nec inſtitutionis relinqui poſſe, aſſeuerat cōmune Fabia. de empt. & vendit. in vlt. quæſt. nu. 27. nec etiam pręſcriptione quęri poſſint, vt receptum ait Alex. conſ 1. n. 23. lib. 4. quinimò nec ſi alienentur, dominium transferatur. vt frequenter doctoribus probatum eſſatur Claud. in l. ſi ita quis. §. ea lege. nu. 17. ff. de verb. oblig. ſi tamen res hę legentur, illarum ęſtimationem quibus legantur, pręſtabit hæres: vt commune aiunt Alex. in l. apud Iulianum. §. conſtat. nu. 14. ff. de legat. 1. Curt. ſen. conſ. 27. num. 6. E. Suarez.

226 Alienationis prohibitio licet ſtrictè facta hęredi per verba perſonalia, extenditur tamen ob rationem appoſitam conſeruandæ agnationis, ſecundum communem per Burſ. conſ. 17. poſt nu. 12. lib. 1. Bellacomb.

227 Alienandi prohibitio in perſona nepotis extenditur ad pronepotē, etiā quòd nomine expreſſo nepos vocaretur, cū adeſt eadem ratio in vtroque, iuxta communem per Burſat. conſ. 13. nu. 5 lib. 1. Idem.

228 Alienationis prohibitio perſonę nominatę facta; non extenditur ad alios, etiam ex identitate rationis, ſecundum communem per Burſat. conſ. 52. nu. 39. lib 1. Idem.

229 Alienationis extra familiā prohibitio à teſtatore facta, etſi ſecundum Iuſtiniani Imper. conſtitut. in tit. de reſtit. fideicōmiſſ. in §. Nos igitur. tamē ad quatuor vſque generationes durare, & idcirco non eſſe perpetua cenſeatur: tamen ſi indicta ſit hęredibus expreſſis verbis, quod teſtator velit bona hęreditaria perpetuo manere apud eius deſcendētes & poſteros de ſua familia, tunc vigore, & vi illorū verborū prędicta prohibitio, quartā & quintā, & aliàs plures generationes egreditur, vt per plurima allegata cōcludit Didacus Couar. variar. reſolu. lib. 3 c. 5. nu. 4. Et ibid. dicit hanc opin. ſine dubio eſſe cōmunem: licet ſubiungat, Sibi durum videri, hanc opinionem contra expreſſum Iuſtiniani reſponſum recipere, &c. I. Fich

230 Alienationis prohibitio facta hęredi, extēditur ad nepotes, & ad alios. Iaſ. in l. filiusfam. §. Diui, 2. ff. de legat. 1. cō. dicit.

Limita iſtā com. ſi hęres eſt nominatus nomine proprio. Tiraq. de retract. conuent. gloſ. 6 n. 25 §. 1. com. dicit, quā reſtringit Ferdi. de Loazes, in d. §. Diui: quē refert Tiraq. de vtroque retractu in præfat. nu 49. ſi alia res probibita alienari, ſit maiorum: quia tunc etſi ſub nomine proprio, extenditur ad hęredem hæredis: quod nota. B. Villal.

231 Alienationis prohibitio ſi eſt facta contemplatione alicuius, vel aliquo modo alicui prodeſt, valet. Curt. iun. cōſ. 121. nu. 1. communem dicit: quia ſine cauſa non valeret. Iaſ. in l. qui Roma. num. 26 ff. de verb. oblig. Villal. & Vezinus.

Ex hac communi recipit magnū robur. l. iv part. 5. tit. 5. prohibēs alienationē rei cōmunis, poſtquā inter ſocios ſuper illa re eſt ſuſceptū iudiciū: tamē ſi non eſt cœptū, pōt extraneo vendi, & ſocius poteſt retrahere, iuſta l. lxx. in ordi. Tau. qui venit ad intellectum l. vij. tit. de las vendidas, &c. lib. 4. For ll. & l. vj. tit. 5. ordin. quę leges loquuntur de retractu. B. Villalob.

232 Facultate alienandi alicui conceſſa per teſtatorē, prout ſibi placuerit, non propterea abſoluta alienandi poteſtas cōceſſa intelligitur: ſed debet ea referri ad arbitrium boni viri, ita ſcilicet vt ſine cauſa ille non poſſit alienare. l. Thais. §. ſurore. ff de fidei. liber. Cor. conſ. 173. nu 5. in 3 vol. Cachera.

233 Alienatio ſi eſt prohibita per ſtatutum in certum genus perſonarum, per verba vniuerſalia & geminata, cenſetur prohibita cauſa ſucceſſionis ab inteſtato, & vltimę voluntatis. ſecundum magis com. per Burſ. conſ. 8. nu. 31. lib. 6. Syluan. conſi. 26. nu. 16. & ſequen. Cæphal. conſ 53. n. 18. lib. 1. poſt Rip. in §. Diui, nu. 99. l. filiusfam. de leg. 1 Bellacomb.

234 Alienationis prohibitio, cōpromiſſū impedit, cōmune dicūt Dec. conſ. 39. n. 4. & conſ. 44. & 575. Afflict. lib. 3. conſtitu. Neapol. rubr. 5. nu. 52. latè Tiraq. de iure marit. gloſſ. 5. n. 202. Blā. de cōpromiſſ. 4. par. n. 28. Pariſ. cōſ. 35. n. 15. lib. 3. Qui & trāſactionē vetat, vt cōmune referre haud verebor ex Iaſ. in l. vlt. n. 122. q. 10. C. de iure emphyteut. copioſè Tiraq. vbi ſup. gloſ. 5. n. 205. q. 200. & copioſius de retract. lign. gloſſ. 13. à nu. 6. E. Suarez.

235 Alienationis prohibitio per iudicem rectè fiet, vt cōmune dicit Rauen. in Alphab. verſ. alienationis. E. Suarez.

236 Alienationis prohibitio, quę vel alicuius contēplatione fit, vel quocunque modo alicui vtilis eſt, valet ac firma eſt, vt commune ait Curt. iun conſ. 121. nume. 2. aliàs autem nullius eſt momenti, vt commune inquit Iaſ. in l. qui Roma. num. 36.

ff. de

ff.de verb.oblig. E.Suarez.

237 Alienationis prohibitio nihil vetat, quin væneāt bona mobilia, quæ aſſeruari nequeūt. vt cōmune doctorū placitū enunciāt Arc. *in r.Praluterum, nu.19.de accuſat.* E. Suarez.

238 Alienationis prohibitio non cohibet inſtituti hæredis liberos, cùm hæres expreſſim in illa nominatur, vt commune, inquit Tiraq. *de retra.conuen.gl.6.§.1.n.24.* Nec tanti eſt momenti, vt bona alienari prohibita in deſcendētium matrimoniis doti dici nequeant. vt cōmune laudant Rauen. in Alpha. verſi. alienatio. Did. à Couarr. *lib.3.reſolut.c.6.nu.10.* E. Suarez.

239 Prohibitio teſtatoris de non alienando nuda nō valet, ſed regulariter valet, ſi concernit fauorem alterius perſonæ, quàm prohibiti, ſiue ſit facta cauſa tacita, vel expreſſa, *l.filius fam.§.Diui,ff.de leg.j.* Fallit in 6. caſib. vt per Amb. de Opiz. *in d.§.Diui,n.10.ver.ex hoc tex.* Fallit in 6. caſ. vt per Ferd. Loaz. *in d.§.Diui,n.3.& ſeq.& nu.29.* limitat in 6. caſib. ſecundam partem glo. Fallit vt per Cro. *ibi*, in 6. caſib. *nu.1.* & quòd nuda non valeat. Fallit in 7. caſib. ſecundū Soc. iu. *in d.§.Diui,n.100.* Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 14. per Iaſ. *n.69.* Fallit vt per Ripā, qui limitat in 3. caſib. *nu.20.* Fallit vt per Alex. ibi videas 8. limitationes Iaſ. *in d.§.Diui,n.60.& ſeq.* Do. à Fi.

240 Alienatio contractu prohibita, nō aliter dominij trāſlati onē impedit, quàm ſi ſpecialis hypotheca interponatur, vt cōmune auſim pronūciare ex Iaſ. poſt alios *in l.ſi ita quis.§.ea lege.n.37.ff.de ver.obli.* Goza. *conſ.100.n.24.* Neguſ. *de pign.2.par.1.mem.n.5.* Loazes *in l.filiusf.§.Diui,n.84.ff.de leg.j.* Alc. *in l.traditionibus,n.28.C.de pact.* commune ait Ant. de Kan. *de pign.2 par.n.5.* magis cōmune aſſerunt Ant. Gom. *in l.60.Tau.nu.19.* Did. à Couarr. *lib.3.reſol.c.15.nu.3.* Sed cōtrarium, quod ſæpe generalis obligatio eiuſdem ſit momēti, & verius mihi videtur, & non minus receptum quis poſſet enūciare ex Alc. *in l.qui abſenti.§.1.ff.de acq poſ.& conſ.59.nu.7.lib.5.* Soc. Nep. *conſ.108.lib.3.* Gra. *conſ.95 nu.12.lib.1.* Soarez *in l.poſt rem iudicatum.ff.de re iud.* Cagn *in l.3.n.175.C.de pact.* Cro. *in d.§.Diui,nu.10.* & Chaſſ. de Burg. *rub.11.§.5.nu.33.* E.Suarez.

241 Alienationis prohibitio facta in cōtractibus, & ſic per pactum inter viuos, ſi quis contrà faciat, non impedit trāſlationem dominij, ſecūdum communem opinionem *in l.ſi ita quis.§.ea leg.* & ibi per Iaſ. & DD. *ff.de ver.obl.& l.ea lege.C.de condict.ob cauſ.* vbi gl. & alij. Et traditur *in l.filiusfam.§.Diui.* vbi plene Soc. iun. *ff.de legat.j.& in conſi.91.nu.5.vol.4.* communem ait. E.Muſcul.

242 Alienationis prohibitio, facta ſub nomine proprio & appellatiuo, non extenditur, etiam ex identitate rationis expreſſa & ſcripta, ſecundum communem per Burſ. *conſ.13.nu.20.lib.j.* Idem.

243 Alienationis prohibitio ſola non permittit vt Trebellianica detrahatur, iuxta communem per Burſ. *conſ.13.nu.42.lib.j.* Bonacoſſ.

244 Prohibitio alienandi extra familiam, non inducit tacitum inter eos fideicommiſſum, qui in familia cenſentur: ſed illud tantum efficit, vt res fideicommiſſo comprehēſæ antea vendi nequeāt: quàm gentiles moniti ſeſe nolle emere renūtiēt, cōmune ait Dec. *conſ.422.nu.7.* & commune *nu.72.* magis commune *nu.198,* affirmat Loazes *in l.filiusfa.§.Diui.ff.de leg.j.* Quamuis contrarium receptius profiteatur Ant. Gom. *in l.40.Tauri.nu.44.* Tiraq. *de retract.lib.j.num.112.* idque verius videatur. Sed ea de re & quæ ſuperius *verſ. Alienatio,* & quæ alibi vberius diſſero, veritatis ſtudioſi vidento. E.Suarez.

245 Prohibitionis diſpoſitio generaliter, & in ęternū exaudiri debet. commune inquiunt Alc. & Tiraq. *limit.7.in l.bonus.§.hoc ſermone.ff.de ver.ſign.* Marc. Man. *de ſoluen.argument.poſt princ.* & videto quæ hanc etiam in rem obſeruatur *ſuperius verſi.Negatio.* E.Suarez.

246 Alienatione prohibita extra familiam, non prohibetur quis habere extraneum hæredem ab inteſtato. *Alex.conſ.59.col.6.lib.7.* & Dec. *conſ.23.col.1.in prin.* communem tenet. B.Villalob.

247 Alienatione prohibita per ſtatutum in forenſem, ſi teſtator mandator vt vendantur forenſi, valet venditio: Alex. *in l.ſi dignum ff.ad leg.Fal.* communem dicit. quem refert Alc. *in l.3.nu.12.ff.de verb.oblig.* B.Villalob.

248 Nota, quòd prohibita alinatione, non intelligitur prohibita alienatio neceſſaria, vt tradit Bal. *in auth.res qua.C.cō.de leg.* Alb. *in 2.par.ſtat.in q.2.* prout in Epiſcopo prohibito, & iurante non alienare bona eccleſię, inconſultò Rom. Pōtifice: quia nō intelligitur, vbi imminet neceſſitas: quo caſu nō ſolum ius non reſiſtit, ſed aſſiſtit, & ita fuit aliàs iudicatum in vrbe in ſacro Rot. Auditorio, vt tradit M. Ant. Bardus *in tract.de temp.vti.& contem.in cap.12.ſub num.12.* I.Fich.

249 Alienare prohibitus extra certum genus perſonarū ab homine, non prohibetur hæredem inſtituere, qui ſucceſſurus ſit ab inteſtato: ſecus ſi à lege vel ſtatuto prohibeatur, ſecundum communem per Burſ. *conſ.37.n.1.lib.1.* vbi declarat prædictam concluſ. *& n.3.* vbi quòd alienatio tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato cenſetur prohibita, quando fit prohibitio à lege vel ſtatuto, ſecundum communem ibi. ſecùs autem ſi ab homine: & vbique quādo adſunt verba vniuerſalia quouis modo, quocunque titulo, & ſimilia: vt *d.conſ.nu.3.* Bellacomb.

250 Prohibitio alienationis facta extra familiam, non ſe extendit vltra quartum gradum. *§.nos autem,* & ibi Ang. *nu.3.de reſtitutio.fide.Rube.* Alex. *conſ.1.nu.3.* Decius *conſ.23.nu.4.* tenet, quòd quando fit prohibitio per verba præciſa, & vniuerſalia: vel quia dicit teſtator, quod vult bona ſua perpetuò apud ſuos remanere, tunc in infinitū prohibitio extenditur. Quòd ſi ſimpliciter facta fuerit prohibitio, & tunc ſolum vſque ad quartum gradum, & ſi in perpetuum facta fuerit, tunc durat in infinitum. Deci. *conſ.516.nu.16.* prohibetur tamen teſtari, & hæredem inſtituere ſecundum communem doct. ſententiam *in l.filiusfamilias.§.Diui.de legat.3* Alex. *conſ.56.num.6.lib.1.* Iaſ. *conſ.120.vol.1.& conſ.96.vol 4.* Kirchouius.

251 Alienandi prohibitio per teſtatorem facta, quia vult bona manere in familia, ſic per modum cauſæ diſpoſitiuæ inducit ſimplex fideicōmiſſum, etiā in caſu mortis: ſecùs ſi dicat, vt remaneant in familia, per modum cauſæ enuntiatiuæ. ſecūdum magis cōmunem per Burſ. *conſ.52 n.40.lib.1.* Chærian.

252 Alienationis prohibitio, par eſt extra certū genus perſonarum, vel extra familiam. Cur. iun. *ibi,n.1.* communē dicit.

253 Alienandi prohibitio filiis facta ex identitate rationis, ad nepotes extenditur, ſecundum communem per Burſ. *conſi.13.num.5.lib.1.* Bonacoſſ.

254 Alienandi prohibitio facta ſub nomine proprio & appellatiuo, non extenditur etiā ex identitate rationis expreſſa & ſcripta, ſecundū cōmunem per Burſ. *conſ.13.n.29.lib.1.* Idē.

255 Alienans rem obnoxiam, non cadit apponendo clauſulā geminatam habita licentia, & non aliter, nec alio modo, etiā ſi ſecuta ſit traditio, ſecundum communem per Burſat. *conſi.26.nu.1.lib.1.* Idem.

256 Teſtator ſi in ſuo teſtamēto prohibuerit filium res immobiles diſtrahere, quia vult quòd perpetuò remaneant in familia: filius nō poterit eas res vēdere, ſed nec permutare, propter rationis identitatem, conſiderando mentem teſtatoris & illius effectum. Bal. *in l.dedi.ff.de condi.cauſa data.* Bal. & Ang. *in l.cum ij.§.ſi cui.ff.de tranſact.* & Iaſo. *in d.l.dedi.nu.5.* Bart. & alij. *l.ſi ita quis.§.ea lege.* Alex. & alij *in l.qui Roma.§.coheredes.de ver.oblig.* Paul. Caſt. *conſ.2.in nouis.* Bellacomb.

257 Res prohibita alienari, poteſt per prohibitum alienari propter dotem, vel donationem propter nuptias. hanc eſſe cōmunem opinionem atteſtatur Crot. *in l.filiusfam.§.Diui, ff.de leg.1.nu.51.* Ampliatur & limitatur in multis caſib. per Bapt. à Villa. *in litera A.in conſ.79.* Fallit hæc communis concluſio in 2. caſib. vt per Amb. de Oppiz. *in d.§.Diui, nu.34.* Fallit in 4. caſib. vt per Crot. *in d.§.Diui,nu.51.* Ampliatur in 7. caſib. & limitatur in 15. à Iaſ. *in auth.res qua.C.com.de leg.nu.32.& ſeq.* Ampliatur in 18. caſ. & limitatur in 3 à Soc. *in trac.fall.reg.12.& reg.324.* Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 3. à Rip. *in d.§.Diui,n.75.* vbi Alex. limitat in 3. caſib. *n.10.* Fallit in 4. caſib. vt per Ioan. Bologn. *in d.§.Diui,nu.187.* Don. à Fina.

258 Creditores tantum agere poſſunt ad reuocandam alienationem. Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. *in com.7.anni.cap.14.q.6.reg.2.fol.355.* Idem.

259 Contra eos agi poteſt ad reuocādam alienationem, cui eſt alienatum. *l.5.C.de reuocu.his.* Fallit in 6. caſi. vt per Vigel. vbi *ſuprà quaſt.7.fol.356.* Don. à Fina.

260 Res in fraudē alienata reſtitui debet, *l.ait Prætor.§.præterea generaliter ff.de his quæ in fraudē.* Fallit in 7. caſib. vt per Vigel. *in com.7.anni.vbi ſuprà,quaſt.8.fol.360.* Don. à Fina.

261 Annus tantū datur ad alienationē reuocandā, *l.1.ff.quæ in fraudem.* Fallit in 3. caſi. vt per Vigel. vbi *ſuprà,q.9.fol.362.* Idem.

262 Reuocatio alienationis fit per actionem Paulianā. Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. *in com vbi ſuprà q.11 fol.364.* Don. à Fin.

263 Valet ſtatutum, quòd in non ſubditum non poſſit alienari res immobilis. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Amb.de Oppiz.*in l.filiusfamiliâs.§. Diui.ff.de leg.* 1. *nu.* 35. *verſi.circa prin.* Ampliatur in 4.caſib.per Emanuel Soar.*cõclu.* 141.Fallit in 8.caſibus,vt per Ferd.Loaz,*in d.§.Diui,n.* 75.Fallit in 6.caſib. vt per Crot. *ibi,nu.* 75. Fallit in 15. caſib. vt per Amb.de Oppiz.*in d.§.Diui,nu.*35. Idem.

264 Alienationis prohibitio perſonalis nec in rem concepta,nõ extẽditur ad hæredes filiorũ,nec inducit fideicõmiſsũ ſimplex,ſecũdũ magis cõmunẽ per Burſ.*cõſ.*64.*n.*22.*li.*1. Idẽ.

265 Alienatione prohibita,omnis prohibita cenſetur hæredis inſtitutio. Fallit in multis caſib. vt per Io. Bolog. *in d.§. Diui,n.*238.*& n.*248.limitat,& limitationẽ ſublimitat. Do.à Fi

266 Prohibitio de non alienando facta à patre filio minori vſque ad certam ætatem valet,ita vt eo termino pendente nihil poterit alienare:& cùm talis prohibitio reſpiciat filij fauorẽ,nõ debet reiici nec ratione legitimæ vel quartæ Trebellianicæ,per *l.filiis matrẽ.C.de inoffic.teſt.* Alexan.*conſ.*27. *& l.ij. C. de vſucap. pro empt.* & cum ea alienationis prohibitio perſonalis ſit,non debet ad nepotes extẽdi, licet aliàs filiorũ appellatione nepotes contineantur,*l.iuſta.& l.filij.ff de verb.ſignific.* hoc enim caſu fit ſtricta interpretatio.& de hac diſpoſitione eſt tex.in terminis *in §.nos igitur.in auth.de reſtitut. fideicõmiſſ.* & ibi Iacob.de Bello viſu, Angel.& alij tradunt. Bellacomb.

267 Filius non obſtante prohibitione alienationis legitimam abſque metu pœnæ poterit alienare:ſed non reliquum. & ita fuiſſe iudicatum refert Guliel.Bened.*in rep.cap. Raynutius.in verbo,reliquit.nu.*32. Bellacomb.

268 Alienationis prohibitio facta hæredi,extenditur ad nepotes,& ad alios.communem dicit Iaſ. *in d §. Diui.* Fallit vt per Baptiſta à Villalob.*concluſ.*92. *in litera A.* Don. à Fina.

269 Alienationis prohibitio cum hypotheca ſpeciali illius rei,facit quòd alienatio non valeat.Fallit vt per Bapt.à Villa. *in litera A.concl.*96. Idem.

270 Prohibitus alienare,poteſt alienando vni ex his,quibus permittitur facere alienabilem,&poſtea etiã inter extraneos, ita quod alij retractare non poſſint. Fallit in 3.caſib. quos no. Mari.Soc.*in d. §.Diui.nu.*143.*& ſequen.* Don. à Fina.

271 Sententia Arbitri prohibentis alienare, nõ impedit dominij tranſlationem.Fallit in 2.caſib.vt per Maria.Soci. *in d. §.Diui,num.*186.Fallit in 3.caſib.vt per Ioan.Bolog.*ibi.*229.*& ſeq.* Don.à Fina.

272 Alienatione fundi facta à matre, nõ poteſt reuocari per filium hæredem inſtitutum,qui acceptauit hæreditatem.Fallit vt per Franc.Turz.*concluſ.*23. Idem.

273 Prohibitio de nõ alienãdo à cauſa veſtita obligat prohibitũ,& impedit alienationẽ, *l.filiusfã.§. Diui,ff.de leg.*1. Sed ſi facta eſt ſine expreſſione cauſæ & perſonæ,eſt ipſo iure nulla, *d.§.Diui.* vbi Io.Bolog.ampliat in 8.caſi. & limitat in 3.*n.* 43. Fallit in 11.caſib.vt per Rip.*in d.§.Diui,n.*9.*& ſeq.*& Ioan.Bolog.*nu.*74. Idem.

274 Filius prohibitus alienare,poteſt alienare vſque ad ſummam legitimæ:hanc eſſe communẽ opinionẽ atteſtatur Ripa *in d.§.Diui.* Fallit in 2.caſib.vt per Ripam *ibi, n.*28.Don.à Fin.

275 Alienationis prohibitio facta per teſtatorem hæredi,nõ ex cauſa vt bona in familia remaneant,non cenſetur prohibita alienatio neceſſaria,legatiſque ab inteſtato,ſecũdum communem per Burſat.*conſ.*64.*num.*5.*lib.*1. Bonacoſſ.

276 Si prohibitio alienationis facta ſit extrà familiam,tunc vltimus de familia non prohibetur alienare, quia nõ ſupereſt perſona ex ſubſtitutis qui alienationem reuocare poſſit. Decius *conſ.*182.*&* 511.*nu.*6.Contrariam tamen ſententiam videtur firmare Couarruuias *variar.reſolut.lib.*3.*cap.*5.*nu.*4.vbi ait quòd ſi indicta ſit hæredibus verbis expreſſis, quòd teſtator velit bona hæreditaria perpetuò manere apud eius deſcendentes & poſteros de ſua familia,tunc illa prohibitin quartã, quintam & aliàs generationes egreditur. I. Fichard.

277 Alienationis prohibitio per verba generalia causã inteſtati cõprehẽdit,iuxta cõmunẽ per Bur.*cõſ.*37.*n.*10.*li.*1.Bona.

De impuberum, & aliis ſubſtitutionibus.

TITVLVS XVI.

SVbſtitutio impuberi facta per verbum commune, vt ſi dicat:Lucium filium meum inſtituo,& ei,quandocunque ſine filiis deceſſerit, Sempronium ſubſtituo, intra tempora pubertatis moriente filio directa eſt, & poſt pubertatem conuertitur in obliquam. Iaſ.*in conſ.*129.*vol* 1.& matrem excludit à legitima,Alex.*in l. Centurio.ff. de vulg.* *& in conſ.*12.*vol.*4.communem dicunt, Dec. tamen *conſ.* 128. dubitat de hac communi,& ideò putat deberi legitimam matri,& vide eundem *conſ.*371. Villalob.

2 Subſtitutio pupillaris facta filio naturali,vel ſpurio, licèt nulla ſit,ac vana:tamen ea conualidatur abſque dubio aliquo poſt mortem patris, ſi de eius conſenſu talis filius naturalis extiterit legitimatus,vt voluit Bar.*in l.ij.col.*3.*ver.Item quaero. ff.de vulg. & pupil. ſubſt.* cui viuaciſſimis rationibus accedunt ibi Imol.Raph.Alex.& alij omnes vniuerſaliter. Pariſ. *conſ.*2. *nu.*17.*vol.*1.*& conſ.*1.*nu.*30.*vol.*2.Ruin.*conſ.*69.*n.*7.*vol.*3.& Rol. à Valle cum aliis cateruatim ſignatis per eum,*conſ.*22.*Viſo teſtamento,ſub nu.*20.*& ſeq.vol.*3. vbi in medium expoſuit iſtam eſſe communem opinion.

Et ratio viuas aſſignari poſſet iſthæc, nam filius legitimari poteſt poſt patris mortem quandocunque,cùm à patre inſtitutus ſit,tum hæreditatem capere poterit. ita Bald. *conſ.* 146. *vol.*1. Raph.Cuma.*in l.Gallus.§.& quid ſi tantum,col.fin.ff.de liber.& poſthu.*& Iaſ.*conſ.*127.*nu.*4.*vol.*4.

Quæ cõmunis ita cõprobat in tantũ amplificatur,vt procedat nõ ſolũ in ſubſtitutione facta de huiuſmodi naturalibus filiis: verùm etiã in teſtamẽto cõdito inter ipſos filios ſpurios,& naturales.vt firmauit doctiſſimè Natta *in repet.l.hac cõſultiſſima. §.ex imperfecto, n.*101. *C.de teſta.* vbi determinauit, quod ſi pater cõdidit teſtamentũ inter naturales, ſeu ſpurios imperfectũ: licèt tale teſtamẽtũ nõ teneat propter incapacitatẽ inſtitutorũ:tamẽ ſi forſan faciat eos poſteà legitimari,teſtamentũ ipſum recõualeſcit:quoniã legitimatio hæc trahitur retro,ac fingit medio tẽpore nõ fuiſſe aliter ſpurios, vel illegitimos.*l.ſi ff.de nat.reſt.& §.illud,in auth.quib.mod.nat.efficiantur,*& ita vidi iudicatũ in Curia Aquilana in anno 1580.

Vndè legitimatus per reſcriptũ indubitãter excludit ſubſtitutũ:ſecundũ Bal.*in fi.*Soc.ſen.*n.*5.& Aret.*col.*4.*in l.Gallus.§.ſi eius.ff.de lib.& poſthu.*Alber.*n.*6.Alex. Iaſ. & alios omnes vniuerſaliter *in l.generaliter.§.cũ autẽ.C.de inſt.& ſubſt.*Ioan.And. *in add.Spec.in tit.de ſuc.ab inteſt.in fi.* & Anch.*in cap. per venerabilẽ,n.*17.*extrà. qui fil.ſint leg.* & iſta eſt magis cõmunis opi. atteſtãte D.Sfortia Oddo *in tract.cõpen.ſubſtit.in* 6.*partic.in tit. an legitimati faciant deficere fideicõmiſſum,ante fin.dicti tractatus,* vbi congerit alios Doct.amplectentes iſtã partẽ, eámque ſequitur,& limitat vtiliter in tribus caſibus, prout eidem opinioni innititur etiam, oſtendendo eſſe magis communem, & limitat quoque in tribus aliis caſib. Io. de Neuiz. *conſ.* 99. *Omnis ſapientia à Deo eſt,ſub num.*20.*cum aliis ſeq.*

Et tunc vtique legitimans poſt mortem patris,tenetur, & debet neceſſariò citare ſubſtitutos:quia requiritur eorum cõſenſus abſque dubio aliquo. vt concedunt Iaſo. *col.pen.*& alij omnes conſormiter *in d.l.Gallus.§.& quid ſi tantum.* Neuiz.*in d.conſ.*99.*n.*20.*& ſeq.*cum aliis aggregatis per eum,& D.Sfortia Oddus *in loco praecitato,in* 2.*limit.fol.*209.in quib.locis oſtẽdunt apertiſſime iſtam eſſe communem opinionem.

¶ Non enim valet huiuſmodi legitimatio ad præiudicium ſubſtituti nõ citati,cui ius in ſpe probabili quæſitũ extat,illo grauato decedẽte,ſtante morte teſtatoris:ſic eũ grauantis,nõ poteſt nẽpè grauatus ius fideicõmiſſi ſubuertere per talẽ legitimationẽ. foret enim iſta quædã alienationis ſpecies rerũ fideicõmiſſo ſubiectarum,cùm per legitimationẽ ipſam in alium deuoluerentur,quã teſtator diſpoſuerit,contra *auth.res quae.C. com. de leg.*prout ita firmarunt cõſtanter quidẽ Anch. *conſ.*427.*circa primũ quaeſitum,*iuris interpretes omnes, & potiſſimum Soc.& Iaſ.*in d.l.Gallus §.& quid ſi tantùm,*Alex. *cõſ.* 67.*col.*3.*vol.*1.Rui.*conſ.*3.*n.*4.*vol.*1.Dec.*conſ.*55.*col.*1.*& ſeq.& cõſ.* 425 *col.*3.& Pariſ.*conſ.*9.*nu.*29. *& ſeq.vol.*2.

Quæ nimirũ cõmunis ita explanata,procedit indubitanter, in legitimatione emanata poſt mortẽ teſtatoris:ſecus verò in legitimatione viuẽte teſtatore ipſo expedita: quia in legitimatione filij,per quã excluditur ſubſtitutus,non requiritur vllo modo citatio, ſi viuo patre ea fiat. ſecund.Gomez.*in reg.*271. Oddum *in loco praallegato, in* 3.*limit.fol.* 209.& Alex. de Neuo *conſ.*33.Vide quæ copioſiſſimè deducta ſunt,*num.*12.

¶ Quoniam ipſa legitimatio per reſcriptum Principis,bonis,honeſtiſque rationibus fieri poteſt viuente patre, etiam agnatis non citatis,quantum ad bona ipſius,de quibus pro libito poterat diſponere. vt explicat & declarat Bar.*in d.l.Gallus.§.& quid ſi tãtùm.col.pen.*& Car.Put.*dec.*7.*in tit de legitim.*

¶ Quòdq;

¶ Quódque vendicat ſibi locum, etiã exiſtentibus quæque bus legitimis quorũ mentio facta eſt,& non citatis eis, licet non habeat Comes in facultatibus legitimandi clauſulam, citatis, vel non citatis. ita Card. Put. deciſ. 4.eod. tit.

Cæterum hæc communis, quòd citatio illorum, quorũ intereſt, neceſſaria ſit in legitimatione mortuo patre facta, limitatur locũ nõ ſortiri,vbicũque ipſa legitimatio poſt mortem patris fieret à Papa, vel Imperatore,vt firmant Bar.n.14. Iaſ.in 1.lectura, nu.140.& cæteri omnes vnanimiter,& cõcorditer, in d.l.Gallus. §. & quid ſi tantum, Io.de Imol.in c.niſi cũ pridẽ,col.16.de renun.Bal.in l.nã ita diuus,col.1.ff.de adept.Abb. conſi. 84.n.6. vol. 1.Ant.de But.in d. c.per venerabilem, in prin. Feliy.cũ aliis cateruatim relatis per eũ,in c.cum olim, nu. 16. de ſent.& re iudic. Alex. de Neuo, in d.conſi.33.nu.12.& Per.Dueñas in reg.43. Appellatio iuſta & licita nõ tollitur à Principe, ſub 5. fall.ver. Et facit etiã in fauorẽ huius limitationis. Viuius.

3 Subſtitutio cõpendioſa impuberi filio facta verbo communi, veluti ſi teſtator dicat,Luciũ filiũ meũ hæredẽ inſtituo,& ei quandocũque ſine filiis deceſſerit, Sẽproniũ ſubſtituo, intra tẽpora pupillaris ætatis directa eſt, poſt autẽ pubertatem decedente filio cõuertitur in obliquã, ſecũdũ gl.in §.qua ratione. Inſtit.de pupil.ſubſtitutio.& opinio hæc communiter approbatur, vt aſſerit Iaſ.conſi.129.factũ ſic ſe habet lib. 1. contra gle. in l. precibus. C. de impub.& aliis ſubſti. Old.conſi.99 factũ tale, & Bal.conſi.392 ſuper primo,& conſi.399.præmittendũ lib.4. Amplia iſtã cõmunẽ procedere etiã ſi mater eſſet in medio, quia ſubſtitutio cõpendioſa facta per verba cõmunia omni tẽpore pupillarẽ quoque continet nõ tacitam, ſed expreſſam verbis generalibus, d.l.precibus,& potentior eſt fauor.pupilli ne abſque teſtamento decedat, quàm matris, vt filio ab inteſtato ſuccedat.l.Papinianus.§ ſed nec impuberis.ff.de inoffi.teſta. & in c. ſi pater,de teſt. lib.6.& hoc tenet , & firmat poſt alios per eum ibi congeſtos Tiraq. in tract. de legib. connubialibus in gl.5.nu.60.Arnol. Ferronus in gl.ad conſuetudines Burdegalenſes in 2. parte in §. 11. Iac. de S. Geor. in l.fin.n.37. C. de edict. diui Adria. tol. licet contrariũ, & male teneat Coraſius in d. l.precibus, n.19.& de ea dubitat etiã Dec.conſi. 128. Sed prima opinio videtur veriſsima.& com.vt per Alex. in l.Cẽturio. ff. de vulg. & pupill. & conſ.12. vol.3.ideo ne te decipiat Dec.ſuis ſuaſionib⁹,noli diſcedere in actu practico à d.cõmuni. F.Vi.

4 Subſtitutio compendioſa facta à pagano,per verba communia filio impuberi, intra tẽpora pubertatis , valet iure directo indiſtincte , & mater per eam excluditur. eſt com. opi, ſec. Iaſ. in l. precibus. & Lanfran.in l. Centurio. ver. ſubſtitutio compendioſa.ff.de vulga. pulchrè Corn. in conſ.187.tria & vulgata.vol.1.per c.ſi pater.de teſta. in 6. Tamen Deci. in d.l precibus.ver. Modernis,hic tenet oppoſitum,dicens quòd non facilè colligi poteſt,vtra opi.ſit mag.communis.Sed eius iudicio diſtinguendũ eſt, ne mater omninò excludatur , ſed ſaltẽ habeat ſuam legitimam in bonis filij,quia iniquum foret illam priuari. cui diſtinctioni pro dubio cùm ſapiat æquitatem,inhærendum videtur tam in conſulendo,quàm iudicando,licet L. Galiaul.in dicta l. Cẽturio, videatur amplecti & approbare opin. Bart.quòd mater non excludatur, reſpondendo ad d.c. ſi pater. in verſic. quarta eſt concluſio. Bellacomb.

5 Subſtitutio compẽdioſa facta à pagano filio impuberi,per verba cõmunia intra tẽpora impubertatis , admittitur ſubſtitutus ex directa pupillari, ita vt per eam inſtitutionẽ ita factã, mater omninò excludatur à bonis filij : poſt verò pubertatem ſi moriatur, ſolùm valebit iure fideicommiſsi. Iaſ.in l. precib. n.25. C.de impu.Guliel.Ben.in rep.c.Raynutius.in verbo, ſi abſque liberis. in materia cõpendioſa ſubſtitutionis,n.45. & hãc com. opin. cõprobat per c. ſi pater. de teſtamentis in 6. & ibi doctores aſſerẽtes eã opinionẽ obſeruari. Io.tamen de Anan. conſ.79.& Aret. conſ.155. dicunt,ꝙ ſi mater eſt in medio, eius fauore talis ſubſtitutio omni tẽpore cẽſetur cõpendioſa,etiã pupillo decedente in pupillari ætate : & hanc cõmunem dicunt ibid. vide tamẽ Guid. Pap.deciſ. 521.& 533. Bellacomb.

6 Subſtitutio ſi fiat per paganum filio cõpendioſè,per verbum commune ſubſtituo, ſi contingat filiũ mori in pupillari ætate, admittitur ſubſtitutus ex directa pupillari, poſt pubertatem ſi moriatur , ſolùm habet locum fideicommiſſaria ſubſtitutio, Iaſ.in d.l.precibus,nu.25.com.dicit.

Limita, quia ſi mater eſt in medio,cenſetur eius fauore talis ſubſtitutio omni tempore compẽdioſa, etiam pupillo decedente in pupillari, Io. de Ana.conſ.79.& Fran. de Aret.cõſ. 155.com.dicit,licet Iaſ.in d.precib n.15.teneat cõtrariã.Imò ꝙ cũ tractemus de cõpendioſa ſubſtitutione,ſub qua pupillaris continetur,excludit matrẽ,ſed prima videtur magis comm.

Amplia iſtam limitationẽ ad patrem,quia ſubſtitutio vulgaris expreſſa aut,quę continet tacitam pupillarẽ,non excludit patrem.Bened.in c.Raynutius in verb.ſi abſque liberis, num. 88.de teſta. com. dicit.Villaleb.

7 Teſtator filios impuberes inſtituens,& eos inuicem ſubſtituens,ex his verbis inter impuberes,vulgaris & pupillaris eſt ſubſtitutio:inter puberes autem ſolùm vulgaris cenſetur facta.Iaſ.in l. Lucius ff.de vulga.& pupillar.in conſ.134. vol. 1. & Io.Duran.in arte teſtan.tit.5.cau 29. comm.dicit. Villal.

8 Teſtator ſubſtituens Petrũ,& eius filios,& heredes,intelligitur ordine ſucceſſiuo.Curt.iun.conſ.121.n.5 cõ.dicit. Idẽ.

9 Quãdo de teſtatoris mẽte nõ cõſtat,inhęrendũ eſt verbis, & eius virtuti.Curt.iun.conſ.169 nu.1.com.dicit. Idem.

10 Adde tamen quòd ſi filius ſubſtituatur vulgariter vel pupillariter hęredi ſcripto dicitur poteſtas.l.ex facto. §. Lucius, praall l.ſi hæres.ff.de hære.inſt.ita Iaſ.in l.poſthumo. C. de contra. tab.col.2.al.Lu.Ro.conſ.516.incip.in caſu propoſitæ conſultationis. & ita in effectu vult Bal.in 3 part.conſ.395.Oldr.conſ.171.1.dub. vide in ſimili Alex.l.quotiens.col.6.verſ. vide etiam in materia. C.de hære.inſt.Guid.conſ.96. Idem.

11 Vide Cor.in 4.vol.conſ.114.vbi relat.mult.tenentib.contrarium.tenet,quòd valet teſtamẽtum,licet filius reperiatur ſolum ſubſtitutus ſub conditione caſuali. Idem.

12 Subſtitutio pupillaris expreſſa,non ſolũ excludit matrẽ ab integra filij ſucceſſione,& hęreditate,verùm etiam à legitima portione:& conſequẽter pupillaris ipſa expreſſa abſq; ſcrupulo aliquo excludit matrem,alióſque aſcendentes pręteritos,quos ipſe filius pręterire nequiret.pater enim pupillo ſuo poteſt extraneum pupillariter ſubſtituere , nulla etiã facta mentione matris,aliorũmque aſcendentiũ ex latere matris:adeo quòd ſubſtitutus omnia bona, vndecunque quęſita ex ſubſtitutione conſequeretur,illis excluſis,etiam reſpectu legitimæ.vt apertiſſimè probatur in l.precibus,in v. Si verè.C. de imp.& aliis ſubſt. quodq;confirmatur etiam ex generalitate tex.in l.Papinianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffi teſta.cuius etiam deciſio reperitur canonizata in c. ſi pater, de teſta.in 6.in quibus quidem locis ratio aſſignatur euidens. Et licet nonnulli ex Scribentibus in iure contrariam iuerint ſententiã nihilominus tamen frequentiori voto iſthęc opinio recepta apertiſſimè diſcernitur,prout de communi teſtatur Soc.ſen. in l.2.nu.21.ff de vulg.& pup ſubſt.& ibi Ripa,nu.44. & fuit de intentione Bar.vbi in 2.effectu,quẽ ſequutus eſt conſulendo, Paul.Caſtrenſ.conſ.18.nu.1.& 3.vol.2.Pariſ.conſ.16.Circa præſentem conſultationem,nu.53.& ſeq.vol.2.& conſ. 59. Certiſſimum eſt nu.3.& ſeq.eod.vol.Dec.in d.l precibus,nu.9.Cagnol.nu. 65. & Cur.iun.nu.12.& Mattheſil.ſing.163.

Et pupillaris ipſa expreſſa (ne ignorẽtur termini præſentis ſpeculationis)ea eſt,quæ fit verbis expreſſis,hoc eſt illis, quibus pupillaris ſubſtitutio fieri ſolet,de quib. in l.1.ff.de vulg. & pup.ſubſt.& in §.1.Inſtit.eod tit.putà dicendo,filium meum impuberem hæredem inſtituo:& ſi hęres erit,& deceſſerit in pupillari ætate,ſubſtituo talem.vel ſic dicendo,& ſi hæres nõ erit,&c.

Imò cõmunis iſthæc ita retenta,tanquã veriſſima, meritò ampliatur quoque ſec.Ang.Aret.Inſt.de pup.ſubſt. in prin. nu. 23.& Dec.in d.l precibus,poſt nu.9.ver. Et iſta concluſio, ſiue fiat ipſa ſubſtitutio per verba directa,ſiue per verba communia.

Cæterum præſens communis ita illuſtrata limitatur primò per Archidiaconum in d.cap ſi pater. vt ea nimirùm procedat iure fori,nõ autẽ iure poli,ſic reſtringendo d.cap.ſi pater.cui accedit Corn.& Dec.nu.10.in d.l.precibus.Sed quicquid ſit,cõtraria opinio verior eſt,atq;receptior.vt per Couarr. in cap. cùm eſſes,ſub nu.11.in cap.Raynutius.§.5.nu.6.de teſtam. per Cagnol.in d.l.precibus nu.96.& per Soc.iun.in l.moribus,nu.94.ff. de vulg.& pup.ſubſt.vbi variis,diuerſiſq;compluribus modis, atque motiuis Archidiacono ſatisfacit.& ſic dènique hęc limitatio falſiſſima diſcernitur,verùm eam extollit , licèt non firmet Soc.ſen.in d.l.2.nu 21.in fi.ff.de vul.& pup ſubſt. Et conſequenter opinio communis præmemorata procedit etiam in foro animæ, & conſcientię. teſte Couarr. ampliſſimè in c. cùm eſſes, ſub numero 11. & in d. cap. Raynutius, §. 5. ſub numero 6.

Bene tamen verum eſt,quòd ſi mater ipſa inops,& pauper extaret

extaret, poſſet vtique abſque dubio aliquo petere alimenta à ſubſtituto ſecuodum Zaſi. *in tract. ſubſtitutionum, in tit. de pup. ſubſt. num. 22.* & Ripam *in d. l. 2. num. 45.*

Secundo poſſet ſimiliter limitari eadem communis, quòd mater nõ excludatur per expreſſam pupillarẽ, quando filius haberet bona aliunde quæſita, quã a patre, vel eius intuitu: nã tunc mater poſſet admitti ad petendam legitimam in illis bonis: & ſi ſecùs fieret impium foret. ita Lãcel. Polit. *in trac. de ſubſt. in rub. de pupillari, in 8. q. col. 3.* referens ibi, ſe impura conſcientia conſuluiſſe. Sed cœca eſt hæc opioio, & peoirus inutilis: & licèt ea primo aſpectu æquiſsima videatur: tamẽ à veritate omninò in maximam fallaciam, atque inſaniã labitur, vt dirigit Soc. iun. *in d. l. moribus, nu. 95.* Imò eadem opinio tanquàm falſiſsima communi omnium Scribentium voto reijcitur, atteſtante Couarr. *in d. cap. cum eſſes, n. 11. in fine.* Nam eo dato, diceretur pupillus pro parte teſtatus, contra regulam *l. ius noſtrum. ff. de regulis iuris.*

Tertiò minime procedit etiam anteſignata communis, vt mater ipſa regulariter, atque ſimpliciter à luctuoſa filij hæreditate, minimè per ſubſtitutionẽ pupillarẽ excludatur. ita Cæphal. cum aliis aggregatis per eum *conſi. 524. Caſus iſte ſatis eſt frequens, nu. 4. vol. 4.*

Vnde mater vt excludatur per ſubſtitutionẽ pupillarẽ, à filij hęreditate in pupillari ętate morientis, requiritur neceſſariò, vt ea facta ſit in ſpecie, & in ſua forma. *d. l. Pap. §. ſed nec impuberis.* Sed hoc nullatenus procederet, vbicũq; pupillaris ſubſtitutio nõ foret formaliter, & ſpecialiter facta, verũ ſub cõpendioſa generaliter cõtẽta. per ea quæ tradit Alex. in l. *Prætor, nu. 3. ff. de oper. nou. nunciat.* & Cæphal. *in d. conſ. 524. nu. 15.*

Et ſic denique per pupillarẽ ſubſtitutionẽ tacitã mater nõ excluditur ab hæreditate, & legitima portione filij. ſecũdùm iuris interpretes cõmuniter *in d. l. 2. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* & præſertim ibi Bar. *col. pen.* Alex. *col. 15.* Fran. Aret. Iaſ. *col. 10. & ſeq.* & Ripam, *n. 46.* Bart. *col. 2.* & Bal. *col. 3. verſ. Circa ſecũdũ quæro, in d. l. precib. C. de imp. & aliis ſubſtit.* & D. Sfortiã Oddũ *in tract. compendioſa ſubſtitutionis, in prælud. q. 7. col. 1. ver. Et primò videamus de matre,* vbi hoc limitat in quatuor caſibus.

Itaque aduerte, ne erres, quòd pupillaris omninò tacita ea dicitur, quæ continetur in vulgari expreſſa iuxta *l. nam hoc iure. ff. de vulg. & pup. ſubſt. & l. quãuis. C. de impub. & aliis ſubſtit. cũ l. fin. C. de inſt. & ſubſt.* nã verbis nullo modo dicitur expreſſa, quia nec generaliter, nec ſpecialiter, nec ſingulariter cõtineri dicitur, ſed præſumitur, vel à lege fingitur. vt *in d. l. nã hoc iure.* & de huc mirandum non eſt, quoniam tacita pupillaris antedicta, nun habet formam pupillaris ſubſtitutionis, ſed ſub eius verbis includitur. vt cùm dicitur, Domitiũ filiũ pupillum, meum hæredem mihi inſtituo, & ſi ipſe mihi hæres non fuerit, Fabius ſit hæres. & hæc ex expreſsis indubitanter vulgaris eſt, ex tacitis verò eſt pupillaris: vnde ſiue ſit Domitius ipſe hæres, ſiue non, in ætate pupillari deceſſerit, hæreditas directo iure peruenit ad Fabiũ, ſed ex vulgari ſuccedit ſolummodò in bonis teſtatoris: ex pupillari verò ſuccedit in bonis teſtatoris, & pupilli, ex iuribus allegatis.

Limitatúrque etiã quintò, quòd licet tacita pupillaris matrem non excludat: tamen ea repudiãte, ſuccederet ſubſtitutus, & non legitimi. ita Bar. *in l. Centurio. col. 2. ver. Ex hoc ſequitur magna vtilitas. ff. de vulg. & pupil. ſubſt.* & Bal. *in l. ſi. col. 1. verſ. Tertiò eſt multum notandum. C. de inſtitu. & ſubſtitut.*

Sextò coarctatur quoque, quòd quamuis pupillaris tacita non admittatur contra matrem ex tacita mente defuncti, tamẽ admittitur quidem ſi cauſa pia fuerit ſubſtituta. ita Ang. *in d. l. precibus, col. 2. verſ. Idem credo ſi pauperes Chriſti.* & ibi etiam Paul. Caſtr. & Dec. *conſ. 182.*

Et hinc aduerte, ꝙ pupillaris ipſa ſubſtitutio valet, & tenet octo cõcurrẽtib9. Primò, ꝙ ea fiat liberis. Secũdò, ꝙ fiat impuberi. Tertiò, ꝙ iſti filij pupilli ſint in poteſtate teſtatoris. Quartò ꝙ pupillus ſui iuris morte teſtatoris efficiatur, atque euadat. Quintò, ꝙ nõ deſinat eſſe in poteſtate ante mortẽ teſtatoris: & ſic ſufficit, ꝙ ſit in poteſtate tẽpore mortis teſtatoris, etiã ꝙ nõ reperiatur in poteſtate tẽpore teſtamẽti. vt voluit Glo. Bart. Alex. & cæteri omnes, & Ripa *nu. 25. in d. l. 2.* vbi planum facit iſtã eſſe com. opin. Sextò, ꝙ fiat teſtamentũ. Septimò, quòd impubes inſtituatur, vel exhæredetur. Octauò quòd hæreditas adeatur. ſec. Bart. *col. 1.* Franc. Aret. poſt medium, & alios omnes tam Antiquos, quàm Moder. *in d. l. 2. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* Bero. *in d. cap. Raynutius, nu. 433. cum aliis ſeq.* & D. Sfortiam Oddum *in d. tract. compendioſa ſubſtitutionis, in prælud. partic. 3. quæſtio. 4. fol. 18.*

Imò aduerte etiã, quòd ſubſtitutio pupillaris facta de extraneo in teſtamẽto minus ſolenni, non eſt valida modo aliquo. teſte Card. Put. *deciſ. 167. lib. 2.*

Et ſic ſubſtitutio pupillaris non valet in teſtamento non ſolenni, niſi alter ex filiis ſit ſubſtitutus. vt concedit Bart. *in d. l. 2. col. 4. verſ. Quæro quid ſi teſtamentum,* & ibi Alex. *col. 11. verſ. Sextò requiritur,* & Paul. Caſtrenſ. *conſ. 351.*

Nec non animaduertendum eſt, quòd probata morte eius, cui facta eſt ſubſtitutio pupillaris, præſumitur mortuus in pupillari ætate. ita affabre quidẽ Card. Put. *deciſione 490. lib. 2.* ideò quilibet prætẽdẽs pupillũ mortuũ nõ fore in pupillari ætate, ſed ea tranſacta, & ſic locũ non eſſe ſubſtitutioni pupillari, tanquã prudens deberet neceſſariò hoc articulare, atque probare, ad excludendũ ſubſtitutũ, ne ſuccedere poſſet, probata ſolũmodò per eum in genere ipſius pupilli morte.

Et quanquàm pater filiis in ſua poteſtate conſtitutis pupillariter ſubſtituere queat. *d. l. 2.* vbi Gloſ. Bar. & alij omnes vniuerſaliter. *ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* & Pariſ. *conſi. 85. Olim, Ser Candidus, nu. 60. cum cæteris ſeq.* vbi reddit rationem.

Tamen hoc nullatenus procedit in patre hæretico. *cap. 2. §. fin. de hæret. in 6.*

Nec in Iudæo, teſte Zaſio, *in tractatu de Iudæis.*

Nec vbicunque pater foret turpis perſona. tunc enim pupillariter filio ſubſtituere nequiret modo aliquo. ſecundùm Bar. *in d. l. 2. & in l. ſed ſi vnius. §. filiofamiliàs. ff. de iniur.*

Neque etiã ſubſtitutio ipſa pupillaris facta à patre de turpi perſona, cui non foret conceſſa adminiſtratio bonorum, valeret vllo pacto. vt voluit Bar. *in d. l. 2. col. 5. verſ. Dixit tamen pro veritate, & in l. cùm oportet. §. non autem. C. de bon. quæ lib.* & Alex. *in dicta l. 2.*

Nec mater denique poteſt filiis ſuis pupillariter ſubſtituere modo aliquo. *l. ſi mater,* & ibi Doct. *ff. de vulg. & pupil. & §. cæterè, in fin. Inſtit. de hær. qual. & diff.* Bart. *in l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit. & in l. 2. eo. tit.* & Ang. *n. 3.* notab. Bell. *nu. 9.* & alij omnes *in princ. Inſtit. de vulg. & pupil. ſubſt.* & Ripa *in d. l. 2. n. 13. ff. eod. tit.* vbi prorumpit iſtam eſſe com. opin.

Et ratio palpabilis ea eſt, quoniã mater ipſa nõ habet filios in poteſtate. *l. illud. §. ad teſtamenta fœminã. ff. de bon. poſſ. cõtra tab. § fin. Inſtit. de exhæred. lib. & §. fœmina. Inſtit. de adopt.*

Cæterùm iſthæc communis ita illuſtrata, claudicat re ipſa non ſortiri aliter locũ, vbicunque in loco vigeret ſtatutum, vt mater filios in poteſtate habere poſſet: tunc enim illa pupillariter abſque dubio ſubſtituere filiis ſuis valeret, ex diſpoſitione ipſius ſtatuti, vt concedit apertiſsimè D. Sfortia Oddus *in d. tract. compendioſa ſubſtitutionis, in prælud. 3. par. qu. 4. verſ. Limitatur autem, vt non procedat in matre, fol. 18.* Alex. Soc. & Ripa, *ſub nu. 13. & ſeq. in d. l. 2.* vbi poſt Alex. hanc ſententiam explanat, interpretatúrque prudenter quidem procedere mortuo eius marito, & non aliter, nec alio modo.

Sed vt apertè intelligas omnia ſpectantia ad præſentẽ materiã, illáque deguſtare queas ad ſaturitatem vſque, operæpretiũ eſt primò proferre teſtimonium illud tanquã irrefragabile, quo manifeſtè probatur, quòd ſubſtitutus pupillariter filio impuberi, etiam in legitima pupilli, per fideicõmiſſum grauari poſsit, caſus eſt, ſecundùm Doct. *in l. ſi Titio. §. ficuts, in fin. ff. de leg. 1.* & ibi per Bar. Imol. & alios omnes, & communiter etiam interpretes omnes *in l. ex tribus. C. de inoffi. teſtam.* Bar. Imol. Paul. Caſtren. & Alex. *in l. 1. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* Bal. *in l. cùm virum, col. 2. C. de fideicom.* Alex. *cõſ. 67. Conſideratis his, quæ in primo themate narrantur, n. 2. vol. 1. & conſil. 12. Attentis verbis teſtamenti dicti Bartholomæi, num. 32. vol. 3.* & Iaſ. *in d. l. ex tribus.* Et rationem huius communis aſſignant Bart. Paul. Caſtr. & alij *in d. l. Titio. §. ficuts.*

¶ Quia talis ſubſtitutio potius habet in ſe prouiſionẽ factam ipſi pupillo, quã grauamen aliquod. & aſſerit inibi Pau. Caſtren. ita aliàs conſuluiſſe Dynum, per *d. l. ſi Titio. §. ficuts.* & hæc eſt re ipſa vera & communis opinio, vt ad lucẽ adducit conſulendo Bero. *conſ. 79. Et ſi dubia in narratione, ſub nu. 11. vol. 2.* & Alexan. *in d. conſi 12.* & Apoſtil. *ibi, in litera M.* licèt & temerè quidem eam eſſe falſam aſſeueret quam ſanè communem optimè confirmat Pau. Caſtren. *in d. l. ex tribus.* quẽ Alex. ibi, & Moder. ſequuntur, vbi ponendo quæſtionem in terminis docuit, quòd ſubſtitutus, qui ſucceſsit impuberi ex pupillari, potuit grauari per fideicõmiſſum etiam in legitima, quæ

ma, quæ ipſi impuberi debebatur iure naturæ, dummodò ipſe pupillus, & impubes obierit in ipſamet pupillari ætate, vt pupillari ſubſtitutioni omnino locus exiſtat, vt pleniori manu explicat Bero. in d. conſil. 79. ſub nu. 11. col. 9. circa medium.

Secundò opportunè aduertendum eſt etiam, quod ſubſtituens pupillariter, cenſetur indubitãter quidem grauare hæredem, & ſubſtitutum, vt totam hæreditatem tam ipſius patris, quàm etiam filij reſtituant. textus eſt clarus in l. ſi Titio. §. fin. ff. de leg. j. & iſta eſt concors, atque communis omnium iuris interpretum opinio, atteſtante Iaſ. ibi n. 15. & ſeq.

Sed circa hoc oritur non leue nimirum certamen, & acerrima diſputatio inter Doct. num videatur huiuſcemodi fideicõmiſſum iniunctũ filio, aut eius hæredi? & in hoc ſanè conſiſtit maxima vtilitas: vtpotè quia ſi illud foret iniunctũ filio, poſſet vtique ex eo detrahi legitima per eius hæredem ex filij perſona. ſi verò foret iniunctũ hæredi, nõ poſſet hæres modo aliquo legitimã detrahere, neq; ex filij perſona: quia ipſe non extitit aliter grauatus, neq; ex perſona propria, ex quo illi nõ debetur legitima, & cõſequenter fideicõmiſſum in dubio iniunctũ cenſetur nõ filio, ſed eius hæredibus, & ſucceſſoribus. ita Bar. in fin. Ioan. de Imol. & Paul. Caſtrenſ. in l. qui duos. per Gloſ. ibi. ff. de vulg. & pup. ſubſt. Paul. Caſt. Imol. Cuma. & Iaſ. in l. ex tribus. C. de inoffic. teſta. Io. de Imol. conſ. 12. & Gul. Benedic. in cap. Raynutius, in ver. Abſque liberis. nu. 49. de teſta. Fulgoſ. in l. eam quam. C. de fideic. & Alex. conſil. 67. Conſideratis his quæ in primo themate narrantur, n. 2. vol. 1. vbi fatetur iſtam eſſe communem opinionem, ac etiam conſil. 12. Attentis verbis teſtamenti dicti Bartholomæi, n. 32. vol. 3. Bertran. conſ. 102. Quæritur in facto quòd anno Domini, num. 7. & ſeq. vol. 5. Cagnol. in l. precibus, nu. 226. & ſeq. C. de impub. & aliis ſubſt. & Apoſtil. ad Alexan. in d. conſil. 12. in litera M.

¶ In contrariã verò partem, ſcilicet, quòd in dubio fideicõmiſſum ipſum ſimpliciter relictũ, cẽſeatur ipſi filio iniunctũ, non autẽ eius hæredi, inclinauit Barto. præter morẽ ſuũ titubando, in l. cohæredi. §. cum filia. ff. de vulg. & pupill. ſubſt. & in l. codicillis, in princ. per illum text. ff. de vſufr. ac. legat. Ripa. in l. Centurio, nu. 128. ff. de vulg. & pupill. ſubſt. & Apoſtil. ad Alex, in d. cõſ. 12. in litera M. Tamẽ quicquid fabuletur per iſtos Doct. incaſſum, nõ eſſet in practica modo aliquo recedẽdũ à prima ſentẽtia, quæ proculdubio eſt reipſa magis veritati conſentanea, magiſq; etiã cõmunis, atteſtãte apertiſsimè Bertran. conſ. 35. Viſo inſtrumento teſtamenti, & codicillorum, nu. 4. vol. 2. primæ partis. vbi ita conſuluit, & Iul. Car. etiam in 3. lib. ſententiarum. §. teſtamentum. quæſt. 72. verſic. Tertius eſt caſus. Viuius.

15 Subſtitutio exemplaris facta ſecundum formã. l. humanitatis. C. de impub. nullũ in ſe poteſt recipere onus, ſeu grauamẽ, & ſic ſubſtituti exẽplariter, nõ poſſunt pacto aliquo grauari, cùm principaliter habeãt bona à lege, & non a teſtatore, qui tenebatur illos ſubſtituere. iuxta cõmunem opinionẽ omniũ trutinatã in d. l. humanitatis. Nã ſicut cõtingit in legitima, in qua filius grauari nequit. l. quoniã in prioribus. C. de inoff. teſtam. ita pariter occurrit in huiuſmodi ſubſtitutione. Et hãc opinionẽ cõfirmat Dec. cõſ. 371. col. 3. verſ. 4. vbi cõcludit, quòd ſi in teſtamẽto ſorores ſubſtitutæ, poſt eorũ mortẽ forẽt grauatæ onere fideicõmiſsi, ex hoc ſolùmodò colligi, quòd ſubſtitutio ſororũ nõ fuerit exẽplaris, per rationẽ huius veræ, & cõmunis opinionis. & ſequitur quoq; Soc. iun. in. cõſ. 103. n. 21. & ſeq. vol. 1. Rolan. à Valle, conſ. 68. n. 68. vol. 4. Secùs tamẽ erit in ſubſtitutione pupillari, quę recipit grauamẽ, cũ ſubſtitutus ex ea habeat bona ab eo, qui potuiſſet aliũ ſubſtituere, vt per Doct. omnes cõmuniter in l. ſi fundũ per fideic. §. fin. ff. de lega. j. Dec. in d. conſ. 371. col. 3. & Rolan. in d. conſ. 68. ſub n. 68. Viuius.

16 Subſtitutio compendioſa facta per verbum cõmune filio impuberi, cõtinet reipſa pupillarem ſubſtitutionem directã: ſecundùm Gloſ. in §. qua ratione, Inſtit. de pupill. ſubſtit. in ver. Exemplum, Bart. Alexan. & alios vniuerſaliter in l. Centurio. ff. de vulg. & pupill. ſubſt. vbi Iaſ. ad lucem adducit iſtam eſſe cõmunem opinionẽ. Dec. in l. precibus. C. de impub. & ali. ſubſt. qui cateruatim recenſuit alios Doct. hanc ſententiã amplectentes, quã intonat ſeruari in practica Gui. Pap. deciſ. 521. & ita cõſuluit Bertran. conſ. 26. dudũ, vol. 1. & conſ. 223. ponitur in facto, & cõſ. 276. viſo puncto, eod. vol. & eidẽ cõmuni accedũt etiã Canoniſtæ in cap. Raynutius, & in cap. ſi pater, de teſtam. & pro iſta opinione eſt text. in l. pater Seuerinam. §. conditionum verba. ff. de condit. & demon. & in d. cap. ſi pater. Et ratio ea eſt: quia quod determinatur ſecundum curſum temporis, variato tempore, variatur & illud quod determinatur. l. pretia rerum. §. i. fin. ad leg. Falcid. l. Titia Seio §. vſuras. ff. de leg. ij. & l. pen. C. de vſur.

¶ In contrariam verò partem, videlicet quod ſubſtitutio facta per verbum commune filio impuberi, ſit omni tẽpore fideicõmiſſaria, inclinauit Gloſ. in d. l. Centurio, in d. l. precibus, in d. cap. Raynutius, & in d. c. ſi pater. quam quidem opinionem aſſerit Bart. tempeſtate ſua fuiſſe communem in d. l. Centurio, & conſil. 8. Factum tale. conſil 22. Honod. conſil. 54. Angelus, & conſil. 271. pater filio. & eam ſimiliter vocat communem Bal. in l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupill. ſubſt. & conſ. 350. In conſulendo ſemper teneo. vol. 4 & conſil. 175. vol 5. Oldr. conſ. 99. factũ tale eſt. Ang. conſil. 97. Viuianus, & conſ. 125. Hoc eſt teſtamentum Et ratio quã adducunt ad hãc opinionẽ tuendã, ea eſt, quòd ſubſtitutio reſpiciens plures perſonas, interpretatur ita, & taliter, vt ſit vniformis omnibus perſonis. d. l. iã hoc iure. & arguendo de perſonis ad tẽpora, concludunt quod ſubſtitutio reſpiciẽs plura tempora, debet neceſſariò interpretari, vt ſit vniformis omnibus tẽporibus. vt l. ſi plures. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. & cõſequẽter illa ſemper nimirum diſcernitur fideicõmiſſaria, ex quo debet eſſe vniformis omnibus tẽporibus, & etiã quia minimè debet fieri diuiſio volũtatis. l. cũ qui. §. fi. ff. de his quib. vt indig. nec debet demũm vna, & eadẽ res diuerſo iure cenſeri, l. cũ qui ædes. ff. de vſucap. & cap. maioribus, de præben. & huic opinioni aſſentitur etiã Pet. de Vbal. conſ. 29. nu. 12. poſito inter conſilia vltimarum voluntatum, vol. 1. dummodò iſta ſubſtitutio cõpendioſa facta per verbũ cõmune, emanata ſit ſine temporis diſtinctione, qui in mediũ referauit ita ſemper cõſuluiſſe.

¶ Sed quicquid præmemorati Doctores ſuadeant, non foret vtique tutum id deciſiuis recedere à prima Bart. & ſequacium opinione, tãquam communi, & ſacroſancta, vt iſta ſubſtitutio valeat vt pupillaris intra tẽpus pupillaris ætatis, poſtmodùm verò valeat vt fideicommiſſaria. vt firmat etiam Rip. in d. l. Centurio, n. 117. in fin. Curt. iun. conſi. 86. n. 3. Chriſtophor. de Caſtellione conſil. 58. nu. 2. & ſeq. poſito inter conſilia vltimarũ voluntatum, vol 1. Natta conſil 68. n. 9. vol. 1. Dec. conſil. 643. nu. 4. Iaſ. conſil. 129. Factum ſic ſe habet. vol. 1. Ioan. Dilect. in tract. de arte teſtandi, tit. 5. cautel. 6. Ioan. de Neuizanis cõſ. 53. Vbi Chriſtus non eſt fundamentum, num. 6. & ſeq. Couarru. in cap. Raynutius. §. 9. num. 17. de teſtam. & circumſpectiſsimus D. Sfortia Oddus in ſuo fertili tract. compendioſæ ſubſtitutionis, in 5. par. de compendioſa facta pagano. qui directò poſt pubertatem, teſtandi priuilegium non habet, art. 3. parti. 5. & abſoluimus ſuprà in Opin. 842. hoc eod. lib.

Quæ quidem communis ita extricata, claudicat, ſecundum Barto. in d. l. Centurio, num. 27. non ſortiri aliter locum, matre exiſtente in medio: quia tunc ipſa ſubſtitutio venit interpretanda fideicommiſſaria omni tempore. ita etiam Gloſ. in d. l. Centurio, & in d. l. precibus Bal. in l. ex tribus. C. de inoff. teſtam. conſ 350. & conſil 392. vol. 4. & conſil 475. vol 5. Ang. conſil 97. & hoc fauore matris, ne excludatur a luctuoſa hæreditate filij. l. penult. C. de inſtit. & ſubſt. cum in dubio illa interpretatio ſumenda eſt, quæ facit pro matre. l. qui duos. §. 1. ff. de reb. dub. & l. fi. C. de inſtit. & ſubſt. & huic opinioni accedit quoque Dec. in d. l. precibus, & Bal. in d. l. iam hoc iure. §. 1. ff. de vulg. & pupil. ſubſt. qui exprimit, & planè deducit eam eſſe communem, haberéque etiam magnam æquitatem. Bal. conſ. 12. vol. 2. & conſil. 175. vol. 5. Aug. conſ. 13. Ant. de Butr. conſ. 53. Ang. in tract. de teſt. in Glo. in ver. in pupill. col. 11. verſ. Quæro quando compendioſa. Papienſ. in forma libelli quo agitur ex ſubſtitutione, in ver. Compendioſa, col. 5. verſ. Nunc autem. Anan. conſil. 97. & Bolog. in add. Fulgoſ. conſil. 33. vbi aiunt huiuſmodi opinionem frequentioribus votis tam Antiquorum, quàm Modernorum approbatã eſſe. cui innititur quoque Corn. conſil. 93. vol. 3. Aret. conſil. 115. in fin. Alex. conſil. 17. vol. 7. & conſil. 12. num. 10. vol. 3. fuſiſsimè D. Sfortia Oddus etiam in d. tract. compendioſæ ſubſtitutionis, in 5. par ſub 3. artic. 5. partic. & Afflict. deciſ. 367. vbi prorumpit ita iudicatum extitiſſe in Sacro Concilio Neapol.

¶ In contrariam tamen ſententiam, videlicet, quòd iſthæc ſubſtitutio excludat etiam matrem exiſtẽtem in medio, ſi decedat filius in pupillari ætate, ex quo dicitur pupillaris; inclinauerunt Salyc. Alexan. & alij in d. l. Centurio. gloſ. in d. §. qua ratione, Inſtit. de pupill. ſubſtit. Oldr. conſil. 123. Capra conſi. 7. Imol. & alij in cap. Raynutius, de teſtamento. Paul. Caſtrenſ. conſil. 111. conſil. 247. & conſil. 254. Corn. conſil 187. vol. 1. conſil 114. & conſil. 316. volu. 3. vbi deducit iſtam eſſe communem. & conſil. 322. eod. vol. & conſil. 28. eod. vol. & conſil. 28. volum. 2. Cuma. conſil. 2. in fin.

in fin. Bertran. *conſ.* 126. *vol.* 1. *& conſ.* 65. *&* 277. *vol.* 2. & Rolan. à Valle cũ alijs cateruatim relatis per eum, *conſ.* 69. *n.* 3. *cum alijs ſeq. vol.* 1. vbi corroborat communem ipſam efficaciſſimis rationibus. & Ripa etiã *in d.l. Centurio, ſub nu.* 118. & eam in practica ſimiliter obſeruari ſcribit Guid. Pap. *deciſ.* 521. & ſequitur denique etiam Couarr. *in d. cap. Raynutius, de teſtam.* §. 9. *in fin.* & Cæphal. cum magna caterua Doctorũ relata per eũ, *conſ.* 524. *Caſus iſte ſatis eſt frequens. n.* 27. *vol.* 4. in quibus locis cõmemorant iſtam opinionẽ contra Bart. eſſe magis communẽ, ac ei inhærendum eſſe in iudicando, & conſulendo. & iſta eſt veritas, vt oſtendimus *ſuprà in d. Opin.* 842 *hoc eod. libro*.

❡ Nam ſubſtitutio compendioſa facta per verbum commune, cõtinet pupillarem expreſſam verbis generalibus. *d.l. precibus.* & potentior eſt fauor pupilli, ne ſine teſtamento decedat, quàm matris, vt filio ab inteſtato ſuccedat. *l. Papinianus.* §. *ſed nec impuberis. ff. de inoff. teſtam.*

❡ Vnde, vt in præſenti tenebroſo, diſputabilique articulo eius exitus inueniri potuiſſet, ſtuduerũt Doct. prudẽter quidem hanc rationabilem diſtinctionem afferre, quòd aut ſubſtitutio ipſa facta extitit cum tẽporis diſtinctione, vt ſi filius meus decedat in pupillari ætate, vel poſteà quandocũque, Titium ſubſtituo: & tunc ſecundùm omnes conformiter, intra tempus pupillaris ætatis dicitur pupillaris ſubſtitutio, & matrem excludit, & poſtmodum dicitur fideicommiſſaria. & hoc modo procedit opinio Bart. *in d.l. Centurio.* 1

❡ Quandoque fit ſubſtitutio abſque temporis diſtinctione: & tunc nõ immeritò diſtinguere vidẽtur interpretes ipſi omnes, quod aut ſubſtitutio facta extat per verbũ directũ ciuile, puta hęres eſto, vel ſimile, & eo nẽpè caſu eſt omni tẽpore fideicõmiſſaria. *l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. & pup. ſubſt.* aut fit per verbũ directũ, & nõ ciuile, & hoc caſu vẽdicat ſibi locum opinio gloſ. *in d.* §. *qua ratione.* quod in pupillari ætate ſit pupillaris, poſtmodum verò fideicommiſſaria, vt ſi dictum ſit per verbũ moriatur, vel per verbũ ſubſtitutio. *d. cap. ſi pater,* & ibi Ioan. And. & Aret. *in* §. *fin. Inſtit. de pupil. ſubſt. n.* 9. *in fin.*

❡ Vel alio modo diſtinguitur in præſenti nubecula, quòd aut ſubſtitutio reperitur facta per verbũ capiat bona, ſua authoritate, vel propria manu, vel quod tota hære ditas ad eum perueniat, vel quod omnia bona perueniãt ad ſubſtitutũ, vel ſine aliqua diminutione perueniãt: tũc profectò infrà pupillarem ætatẽ eſt pupillaris, & excludit matrẽ: poſtmodum autẽ valet iure fideicõmiſſi, & non excludit matrem. Aut ſubſtitutio facta extat ſimpliciter, & in ea non ponuntur aliter dicta verba: & tunc ſi mater reperiatur in medio, valeret omni tẽpore iure fideicõmiſſi, ſi autem mater non eſſet aliter in medio, infra pupillarem ætatem, valeret vtique vt pupillaris, deinde vt fideicõmiſſaria, prout hanc diſtinctionẽ poſuit Pet. de Vbal. *conſi.* 29. *n.* 10. *inter conſilia vltimarum voluntatum, vol.* 1.

❡ Aut alio modo in præſenti re diſtinguitur quoque per Dec. *conſ.* 572. *ſub n.* 4. *& conſi.* 642. *nu.* 3. quod aut apparet coniecturarique poteſt, quod volũtas teſtatoris fuit ſubſtitutionem iure directam, & tunc matre exiſtente in medio, eſt omni tempore fideicommiſſaria.

❡ Et quæ ſint iſtæ coniecturæ, ex quibus appareat voluntas teſtatoris, quam velit eſſe ſubſtitutionem in præſenti caſu, nonnullas & omnes quidem vtiles, & neceſſarias enumerat Ripa *in d.l. Centurio, num.* 121. *& ſeq.*

❡ Sed Dec. *conſ.* 228. prorumpit ibi, quod facilè diſcerni non poteſt, quæ ſit cõmunis opinio in præſenti negotio, & proinde iniuſtũ non foret eligere mediã viam, cùm nouum nõ ſit, quod propter varietatẽ Doctorũ eligatur quandoque media via. ita Anchar. *conſ.* 210. Bal. *in l. paterfamilias.* §. *fin. ff. de hered. inſt.* & Alex. *in l. Titius. ff. ad Trebell.* vt matre exiſtente in medio, ei aſſignetur legitima, non autẽ Trebellianica. vt determinat Soc. *conſi.* 150. quæ etiam, ſi facta ſit pupillaris ſubſtitutio, in foro conſcientiæ non debet modo aliquo excludi à legitima. ita Archid. *in d. cap. ſi pater,* & hãc opinionẽ communẽ vocat Dec. *in d.l. precibus, n.* 10. *& conſ.* 211. *in fin.* & Ioan. Dilect. *in d. tract. de arte teſtandi, in titu.* 5. *cautel.* 6. *n.* 3. & æquiſſimã denique demõſtrat prudẽter quidẽ D. Sfortia Oddus *in d. tractatu cõpendioſa ſubſtitutionis, in* 5. *part. ſub art.* 3. *in* 5. *partic. fol.* 158.

Imo ampliatur ſimiliter opinio præmemorata locum etiã ſibi vendicare, ſi mater tranſiuiſſet ad ſecunda vota. ita Imol. Alexan. Iaſo. & Rip. *in l.* 4. *ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* qui aiunt hanc eſſe communem opinionem. & Aret. etiam *conſi.* 155. & eſt text. *in* §. *optimum, in auth. de nõ elig. ſecun. nub.* & Rip. *in d.l. Centurio, nu.* 138. Bart. *conſil.* 54. Angel. Corn. *conſil.* 332. *vol.* 3. & Iaſ. *in d.l. precibus num.* 119.

❡ Contrariam verò opinionem ſine fundamento ſequitur Alex. *conſ.* 12. *n.* 24. *vol.* 3. Ang. *in d.l.* 4. *ff. de vulg. & pupil. ſubſt. in princ. & in d.l. precibus,* & ibi Dec. *circa fin.* Cor. *conſi.* 28. *vol.* 4. & Oddus *in loco præcitato, fol.* 158. *à tergo* & Iaſo. *conſi.* 132. *col. pen. in fin. vol.* 1. qui mouentur ea ratione. Nam per trãſitum ad ſecunda vota, non ſolùm infertur iniuria filiis. §. *Gregoriana, in auth. de non elig. ſec. nub.* verùm etiã anima mariti defuncti cõtriſtatur. §. *ſin autẽ tutelã. auth. de nupt.* & tradũt Glo. & Doct. *in l.* j. *C. de ſecund. nupt.* & Illuſtriſſimus Car. Albanus *in lucubrat. ad Bar. in rub. ff. de mortuo inferendo, ſub num.* 13. prout hanc cõmunem veram non fore leuiter quidem atteſtantur Alexan. *conſ.* 51. *n.* 15. *in fi. vol.* 7. & Rol. à Valle, *conſ.* 69. *n.* 35. *vol.* 1.

Nam hoc, quod habetur ſemper in ore Iuriſconſultorum, vt anima mariti defuncti, per tranſitum vxoris ſuæ ad ſecundas nuptias contriſtetur, ſemper mihi futile, & vt ſomniũ apparuit, ex quo ex præſenti re nullam trahere poſſe moleſtiam animas tam damnatorum, ac in purgatorio exiſtẽtium, quàm Beatorum, frœtus in ſtabili fundamento verę fidei, patefaciã. Et ratio ea eſt, quare animæ ipſæ damnatæ, commorantes in purgatorio, & beatę, non afficiuntur moleſtia, ex tranſitu hoc vxorum ſuarum ad ſecunda vota, quoniam animæ ſeparatæ, non beatæ, virtute propria, ſeu per ſe nullatenus cognoſcũt, nec ſciunt ea quæ in ſæculo aguntur, ſeu facta viuentium. quod ratione, & authoritate probatur.

❡ Et primò, quia animæ ſeparatæ nõ beatæ, ſunt per diuinã ordinationem, & ſecundum ſuũ modum eſſendi ſegregatæ à conuerſatione viuentium, & coniunctæ conuerſationi ſpiritualiũ ſubſtantiarũ: igitur facta viuentium non cognoſcunt, ſecundùm S. Tho. *in* 1. *par. queſt.* 89. *art.* 8. *in corpore articuli.*

❡ Secundò probatur etiam authoritate Iob. 14. *cap.* ita ibi cõcludentis: Siue fuerint filij eius nobiles, ſiue ignobiles, non intelliget anima ſeparata. Vnde aſſeuerat Gregorius 13. *Moraliũ*, exponens hoc dictum: ſicut viuentes mortuorum animæ, quo in loco habentur, ignorãt: ita mortui qui carnaliter vixerunt vitã in carne poſitorũ, qualiter poſt eos diſponatur, ſimiliter ignorant: quia vita ſpiritus longè eſt à vita carnis. Et Auguſtinus *in libro De cura pro mortuis gerẽda. cap.* 15. *& ſeq.* diſcurrit, quòd animæ mortuorũ rebus viuentiũ nõ interſunt.

❡ Sanctus verò Thom. *in ſecunda ſecunda, queſt.* 83. *art.* 4. ad reſponſionem primi argumenti determinat, quòd mortui ea quæ in hoc mundo aguntur, conſiderata eorum naturali conditione, non cognoſcũt, & præcipue interiores motus cordis.

❡ Sed fortè argues, obiiciéſque contra hoc, quod animæ ſeparatæ non beatæ naturaliter ea, quæ hic aguntur apud nos, cognoſcũt tali ratione. Nã ille, qui de re curã aliquam habet, cognoſcit illã: ſi quidẽ ſi non cognoſceret, curã non haberet, nec curaret. verùm Diues de ſuis fratribus curã habuit, dicẽs *Lucæ* 16. *Habeo quinque fratres*, &c. ergo animæ ſeparatæ cognoſcunt naturaliter ea, quæ apud nos mortales aguntur.

❡ Cæterùm huic argumento, & obiectioni reſpõdet S. Th. *in loco præcitato, in* 1. *par. queſt.* 89. *art.* 8. *in reſponſione ad primum argumentum*, quod animæ mortuorum poſſunt curam habere de rebus viuentium, etiam ſi ignorarent eorum ſtatum, ſicut nos habemus de mortuis, eis ſuffragia impendendo, quamuis eorum ſtatum ignoremus.

❡ Et hinc concludit Auguſt. *in d. lib. De cura pro mortuis gerenda*, quod vbi ſunt defunctorum animæ, ibi ea, quæ hic agũtur, ſcire nõ poſſunt, quam ſententiam explanans S. Th. *in* 4. *ſententiarum, diſtin.* 50. *queſt.* 1. *art.* 4. *in reſpõſione ad primum argumẽtum*, ita prorumpit, quod quamuis aliquæ animæ defunctorum in ſuis receptaculis commorantes ea, quæ hic aguntur, ignorent: nihilominus hoc non contingit propter localem diſtantiam, verùm potius ob aliquam aliam cauſam, vt potè quia afficiuntur vehementer ad ea, quæ in illis receptaculis patiuntur. Vel etiam, nam influentia ſuperioris ſubſtantiæ, licèt eam perficiat ad aliqua cognoſcenda, non tamen ad omnia, verum ad illa dũtaxat, quæ ei ſecũdùm modũ cõpetit.

❡ Imò ad hoc corroborandum, ſcribit idem S. Thom. *in* 1. *par. q.* 89. *art.* 7. *& ſeq.* quod diſtãtia tẽporalis impedit cognitionem animæ ſeparatæ, nõ autem diſtantia localis, qua diues dùm eſſet in tormentis eleuans oculos ſuos vidit Abraham à longe. ergò diſtantia localis non impedit animæ ſeparatæ cognitionem, ſed diſtantia temporalis.

❡ Et huic opinioni, quod animæ reproborum, quæ nunc in

infernn cruciantur, notitiam non habeant eorum, quæ circa ſuos in hac vita gerũtur. innititur etiã Bartholomæus Sybilla *in Speculo peregrinarum quæſtionum.c.6.primæ decadis.*

Et quemadmodũ animæ damnatorũ non cognoſcunt, neq; ſciunt ea, quæ apud mortales gerũtur: ita etiã animæ exiſtentes in purgatorio ſimiliter, ignorant facta, geſtáq; ipſorũ viuentium ſecundùm S.Thom. *in 2.2.q.83.artic.4.ad reſponſionẽ primi argumenti*, vbi admonet, quòd illi, qui in ſeculo reperiũtur, aut in purgatorio nondũ fruũtur viſione verbi, vt cognoſcere queãt, quæ nos cogitamus, vel dicimus: ideò eorũ ſuffragia nõ imploramus orando, ſed à viuis petimus colloquẽdo.

Et quãuis hoc conſtitutiſſimũ ſit, vt animæ defunctorũ nõdũ beatæ, virtute propria, & per ſe, notitiã habere nõ poſſint, eorũ, quæ circa ſuos in vita geruntur: tamẽ facta, geſtáq; ipſorum viuentiũ ſcire queunt, vel per animas eorũ qui hinc ad eos accedunt, vel per Angelos, ſeu dæmones, vel ſpiritu Dei reuelante, teſte S.Tho. *in 1.par.q.89.art.8.in reſponſione ad primũ argumentum, & in 4.ſententiarum.diſt.*52. Aug. *in c.fatendum.13.quæſt.*11. & Bartholomæo Sybilla *in d. Speculo peregrinarum quæſtionum, cap.6 primæ decadis, in 3.conclus.*

¶ Et hoc idem ſequit etiã idem S.Thom. *in 2.2.q.83. art.4. in reſponſione ad 3.argumentum*, vbi concludit, quod animæ ſeparatæ, quæ hic aguntur, tribus modis cognoſcũt: ſcilicet infuſione, reuelatione, & recordatione. Primò, infuſione alicuius ſuperioris ſpiritus, vel *Dei*, & Angelorum bonorũ. Secundò reuelatione, vel paris, vel inferioris ſpiritus, putà animarum, vel dęmonum ad eas quotidie deſcendẽtiũ. Tertiò priori recordatione, memorando eorum, quæ hic geſſerunt. vt dixit Abraham Diuiti, *Lucæ* 10. *&* 16. *Recordare, quia in vita*, &c. & ſequitur Aug. *in d.lib. De cura pro mortuis gerenda, inter medium & finem.* S.Tho. *in 1.par.q.89.art.8.in reſponſione ad primũ argumentum, & in 4 ſententiarum, diſt.*50. & Ricardus de Mediauilla *in 4.ſent.diſt.45.art.*7. vbi ita docuit, quòd animę exiſtentes in purgatorio, ſi quas eis orationes porrigemus, eas cognoſcunt: tamen non ſua virtute naturali, nec in verbo, ſed quia aliquas audiunt ab eis, qui hinc ad eos moriendo pergunt, aliquas ab Angelis bonis, & aliquas alias reuelatione diuina: ſicut Ioannes Baptiſta prædixit animabus ſanctis in Lymbo Chriſtum eſſe deſcenſurum: ſicut exponit Gregorius illam quæſtionem in Matthæo: *Tu es qui venturus es, &c.*

Ideò, data ſcientia in animabus ipſis ſeparatis de & ſuper infortuniis ſuorum charorum, non ſequitur modo aliquo, vt illæ de illis doleãt, nec afficiantur moleſtia: nam (vt inquit S. Thom. *in 4.ſententiarum, diſt.45.quæſt.1.art.1.*) mortui ita ſunt pœnis oppreſſi, vt de ſua miſeria magis doleant, quàm curent facta viuentium ſcire.

Et hinc eſt, quòd dominus Deus animas exiſtentes in purgatorio, & grauiter afflictas viſitat, & cõſolatur per Angelos ſuos. Piè enim credendũ, ꝙ ſancti Dei Angeli frequẽter viſitẽt, & cõſolentur animas in purgatorio cõmorantes, tanquã illas, quæ de proximò ſunt futuræ ſui cõciues in cœleſti Hieruſalem: præ cęteris autẽ viſitãt, & cõſolantur eas, quibus in præſenti fuere cõmiſti, talibus referũt bona, quæ ſiũt à ſuper uiuẽtibus pro earũ remedio: ſicut complura docent exempla Theologi variis in locis ſcræ ſacripturę, quæ breuitatis ſtudio ſupprimuntur.

¶ Vndè Aug. *ad Fratres in eremo, ſermone* 46. qui intitulatur de Angelis, & hoſpitalitate. Sancti, inquit, Angeli ſunt, per quos ad purgatorium deportamur, & dum ibi purgamur, ab eis viſitari ſæpè, & conſolari non dubitamus, promittentes cœleſtem Hieruſalem ingreſſuros.

Cæterùm quòd animas Beatorũ, nũ notitiã habeãt eorum, quæ circa ſuos in hac vita gerũtur? videtur eſſe altercatio inter Gregorium, & Auguſtinum. Nã Gregorius 12. *Moraliũ*, apertè oſtẽdit, quòd animæ ſeparatæ beatorum, cognoſcũt ea quę hic agũtur, manifeſtãdo ibi, quòd qui intus claritatẽ Dei vidẽt, nullo modo cẽſetur, ꝙ ſit aliquid foris, quod ignorent.

¶ Auguſtinus verò *in d.lib. De cura pro mortuis gerenda*, conſtanter firmat, quòd neſciunt mortui, etiam Sancti quid agant viui, & eorum filij: quódque probare ſtudet hac ratione, quòd à matre ſua defuncta non conſolabatur, ſicut quando viuebat: nec eſt probabile vt vita fœliciore ſit facta crudelior probãtq; hoc idem alia ratione, quòd Dominus promiſit Ioſiæ Regi, quòd eo viuente, nulla admodum videret mala, quæ erant populo ſuperuenientia, vt habetur 4. *Regum. cap.*12. *Si autem parentes non interſunt*, concludit Auguſt. *ibi, quis ſunt alij mortuorum, qui nouerunt quid agamus, quidvè patiamur? Pater meus, & mater mea dereliquerunt me, Dominus autem aſſumpſit me. Pſal.*26. *Si ergo dereliquerunt nos patres noſtri*, ait Auguſtinus, *quomodo noſtris curis, & rebus interſunt?*

¶ Sed S.Thom. perſpicaciſſimè, & oculis lynceis penetrando præſentem difficultatẽ, *in 1.par.* ſtudet reducere quàm ſimpliciſſimè opiniones pręmemoratas ad optimã cõſonantiam & concordiã, videlicet, quòd nõ totaliter diſcrepẽt inter ſe iſti duo Doctores: quia Aug. loquitur dubitatiuè, ſeu ambiguè, dicens, vt volet accipiat, quiſq; quod dicã. Gregorius verò loquitur aſſertiuè, prout apertiſſimè diſcernitur in antedicta ſua authoritate, nullo modo credendum eſt. Nihilominus S. Tho. *imò in 1.par.q.89.art.* 8. magis cõcurrens cũ Gregorio, quã cũ Auguſtino, declarãnſq; beatũ Gregorium, ita aſſerit atque determinat, quòd omnia, quæ pertinent ad perfectionẽ intellectus, & ad perfectionem vniuerſi, *Beati* videntes eſſentiã Dei cognoſcunt, ſunt enim Angelis æquales. de quibus ſcilicet Angelis etiam Auguſtinus aſſeuerat, quòd ea, quę apud viuos aguntur, non ignorant: hæc S.Thom. Ex quibus verbis Caietanus exponens Beatum Tho. elicit, atque deducit, quòd concluſio Gregorij eſt etiam Auguſtini implicite. igitur animæ beatę non ignorarent ea, quæ apud nos agerentur, imò ſi ea quę circa nos aguntur, nõ cognoſcerent, nec vtique pro nobis orarẽt: quia defectus noſtros ignorarẽt: ſed hic eſt error Vigilantij, atteſtãte Hieronymo *in epiſtola cõtra eũ, ergo Sancti, ea quæ circa nos aguntur, indubitãter cognoſcunt.* hæc S.Tho. *in 4.ſententiarum, diſt.* 50. & Bartholomæus Sybilla *in d.Speculo peregrinarum quæſtionum, cap.6.primæ decadis.*

Etſi Sancti poſt morte cognoſcunt, quę hic aguntur: nõ tamen autumandũ eſt, quòd afficiantur doloribus cognitis, & aduerſitatibus eorũ, quos in ſęculo dilexerunt: ita enim repleti ſunt gaudio beatudinis, quòd in eis locũ nõ inuenit dolor. vt voluit *S.Tho. in eodem loco*, addens etiam quòd ad gloriam *Beatorum* pertinet, vt auxilium indigentibus prębeant ad ſalutem: ſic enim cooperatores Dei efficiuntur, quo nihil eſt diuinius. vt exprimit *Dionyſius in 3.c.eccleſiaſtica hierar.*

Et conſequenter concludendum, quòd in verbo cognoſcunt, vota, orationes, & deuotiones hominũ, qui ad eorũ auxiliũ confugiunt: ſecundũ S.Tho. *in 4.ſent.diſt* 45.*q*.111. ideò beatis in verbu manifeſtatur illud, ꝙ decet eos cognoſcere de eis quæ circa nos aguntur, etiam quantũ ad interiores motus cordis, potiſſimũ autem excellentiam eorũ decet, vt cognoſcant petitiones ad eos directas, vel voce, vel corde, proinde petitiones, quas ad eos dirigimus, Deo manifeſtante, cognoſcunt. vt tenuit S.Tho. *in 2.2.q.83.art.4.ad ſecundum argumentum*, vbi Caietanus exponens literam S.Tho. dicit, ex hac litera facilè colligi, quòd maximè excellentiam eorũ decet, quòd cognoſcãt petitiones ad eos factas, vt videant illas in verbo, quoniam beatitudo ipſa ſumma excellẽtia eſt. & hoc videtur atteſtari Eccleſia in ſuo modo, & more interpellãdi Sanctos, dum dicit, *Sancte Petre, ora pro nobis.* niſi itaque præſupponeret omnes Sanctos, ex hoc, quòd Deo fruuntur, orationes noſtras cognoſcere, non vtique omnes adiret Eccleſia, vt orarent pro nobis: vnde maior mihi videtur hæc Eccleſiæ authoritas, quàm cuiuſcũque Doctoris: hæc Caietanus.

¶ Nec non S.Tho. *in 1.par ſua ſumma, q.12.art.*8. in corpore, ad idem propoſitũ concludit, quòd vnuſquiſque intellectus creatus in verbo cognoſcat, nõ quidem omnia ſimpliciter, ſed tantò plura, quantò perfectius videt verbum, nulli tamen intellectui beatitudo deeſt, quin cognoſcat in verbo omnia. quę ad ipſum ſpectãt: ad Chriſtum autẽ, & ad eius dignitatẽ ſpectãt quodãmodo omnia, in quantũ ei ſubiecta ſunt omnia.

¶ Vndè firmat etiam *in 2.2.q.83.art.* 11. quòd proprium eſt Sãctorum in patria videre orationes Viatorum ſibi directas: idcircò ſi quid magis impedire videtur, quòd animæ Sanctorum orationes, & alia quæ circa nos aguntur, cognoſcãt, hoc accideret quidem, quia à nobis diſtant: ſed cùm diſtantia illa non impediat, ergò videtur quòd animæ *S*anctorum cognoſcãt orationes Viatorum, eorúmque facta. ſecundum *S.*Tho. *in 4.ſententiarum, diſt.45.art.1.quæſt.*3.

¶ Et in hanc eandem ſententiam videtur inclinare etiã Hugo Cardinalis *ſuper Iob* 14. vbi docet quòd *S*ancti omnia ad ſalutem pertinentia vident ex reuelatione, multa autem ex ſe non vident. & Ricardus de Mediauilla, *in 4.ſenten.diſt.45.art.* 7. vbi ita ſcribit, quòd animę beatę, omnes orationes noſtras, quas porrigimus, cognoſcunt in verbo Dei, quod clarè vidẽt,

quamuis enim non videant omnia, quæcunque videt verbũ: tamen probabile eſt, quòd in eo videant omnia, quę facimus, & dicimus, & quæ in corde geſtamus ad reuerentiam earum.

¶ Et concluſio iſthæc, quòd Beati in patria clarè cognoſcãt omnia quæ hic fiunt, ponitur per S. Thom. pluribus in locis, & præſertim in 1. par. q. 89. art. 8. in corpore articuli, in 4. ſententiarum, diſt. 45. q. 3. art. 1. per totum, in queſtionibus de veritate, q. 8. art. 11. ad 12. argumentũ, & ibidẽ in queſt. 9. art. 6. ad 4. argumẽtum, in quæſtionibus de malo. q. 7. art. 6. cõtra Gentiles, lib. 3. c. 59. in 2. 2. art. 4. q. 83. ad ſecundum argumentũ, & in 2. par. q. 10. art. 2. in corpore. & Aug. diſcurrit iſtã materiam, illámve cõcluſionem in prænotato lib. De cura pro mortuis gerenda, vbi loquitur dubitatiuè. ſecũdũ S. Tho. & eandem materiã tractãt Gregorius in 2. dialog. & in 12. Moraliũ. Hieron. in epiſtola antesignata ad Vigilantium. S. Antonius in ſua ſumma, in 1. par tit. 5. c. 6. Caietanus in 1. par. S. Tho. q. 89. ſuper art. 8. & in 2. 2. q. 83. ſuper art. 4. & in 3. par. q. 10. ſuper art. 2. & Hugo Cardinalis ſuper Iob. 14.

¶ Et ſic denique habes apertiſſimè, & abſque ſcrupulo aliquo, quod etiam data ſcientia, & notitia eorum, quæ hic agũtur, penes animas damnatas, & exiſtẽtes in purgatorio, & beatas, ipſas animas omnes ſe ipſa nullum dolorem tangere de infortuniis, quę in ſuis charis poſt mortem contingunt.

His itaque omnibus rectè adductis, ſtudiosè intellectis, & probè cognitis, cópertũ eſt minimè obſtare illud, quod proferri cõſueuit, quod per tranſitũ vxoris ad ſecũda vota inferatur iniuria: quia cùm mulieri (iure ſuadente) nó ſolùm ad ſecũdas, ſed etiã ad tertias, & deinceps nuptias trãſire licitũ ſit. vt ſuprà Opi. 535 hoc eo. lib. 2. fol. 86. vbertim explicanimus. Cõcludendũ eſt, quod ipſa mulier nemini iniuriam infert, dum ſuo iure vtitur. cap. cum ecclesia, extrà de elect. l. nullus. ff. de reg. iur. & l. j. §. idemque Marcellus ff. de aqua plu. arcenda.

Limitatur etiam ſecũdo loco eadem cõmunis in principio poſita, vt ad rem noſtram, veluti longo poſtlimio redeã, nullatenus procedere, vbicunque ſubſtitutio cópendioſa facta foret per verbũ commune in re certa: tunc enim illa nũquam comprehenderet pupillarem ſubſtitutionem, ex quo verbũ commune adiectũ certę rei, vel quantitati, nũquam trahitur ad inſtitutionem. l. cogi. § & generaliter. ff. ad Treb. & ibi Bar. & alij, Glo. in §. ſi verò nullũ, in ver. Relictis in auth. de her. & falc. Bar. in d. l. Centurio, col. 11. ver. Quare vlterius, quod ſi ſubſtitutio compendioſa, nu. 33. fiat in re certa, & in rep. l. ſi arrogator, col. antepe. ff. de adop. Bal. & Saly. in d. l. precibus, propè fi. C. de impub. & aliis ſubſt. & in l. humanitatis, col. 12. verſic. Principaliter quæro in quibus rebus. C. eo. tit. Natta conſ. 68. n. 4. vol. 1. & D. Oddus in d. tract. comp. ſubſt. in 5. par. ſub art. 3. in 5. par. in 2. caſu, fol. 163. & ſeq. vbi ad lucem adducit iſtam communem opin. eámq; vtiliter etiam ampliat in ſeptem caſibus, & in ſex aliis limit. Viuius.

17 Pater non poteſt ſubſtituere filio in quantum aſcendit legitima. Lud. Ro. in conſ. 134. in 3. col. cum aliis al. in ver. ſubſt. fideicommiſſaria. §. t. Bellacomb.

18 Pater ſi inſtituat filiã in mille ducatis, & quãdocũq. decederet ſine liberis, voluit quòd diſtribuerentur inter pauperes: quãuis illi mille ducati nó ſint vltra legitimã filiæ, valet tamẽ fideic. ſeu ſubſti. ita Iaſ. in l. ex tribus, in 2. col. C. de inoſ. teſt. al. Raph. Fulg. ita cõſuluiſſe & honorem reportaſſe, Pau. de Caſt. contra Bal. & refert quòd hũc caſum latiùs refert & proſequitur Iul. in l. eam quam. in 5. & 6. col. C. de fideicom. adde Cun. conſ. 123. Vide etiam Iaſ. in l. coharedi. §. cum filia. in 3. 4. & 5. col. ff. de vulg. & pup. Idem.

19 Legitima matri per ſubſtitutionem pupillarem excluſę nõ debetur, nec ei aliquo modo aſſignãda eſt in hoc caſu. c. ſi pater. de teſta. li. 6. & iſta videtur verior, & magis com. op. ſec. Alex. conſ. 12. atteſtatis verbis, cõſ. 3. conſ. 17. põderatis his, eodẽ vol. conſ. 51. in caſu præſenti, vol. 7. in l. Centurio, vbi omnes doct. ff. de vulg. & pup. ſubſt. & Corn. conſ. 93. licet poſſet lib. 3. Dec. vero cõſ. 371. in cauſa circa fi. aſſeuerat communem op. omniũ doct. eſſe quòd omni tẽpore dicta ſubſtitutio ſit fideicõmiſſaria, & caſu quo (aduerte) hęc ſubſtitutio reperiretur facta ſimpliciter abſq. tẽporis diſtinctione, ſemper fideicõmiſſariã arbitratur. Bald. cõſ. 355. dicta ſubſtit. vol. 4. & cõſ. 175. præmiſſis. li. 5. & Alex. latè conſ. 38. viſo themate, lib. j. & conſ. 66. viſo teſtamẽto, lib. 2. imò ipſe Dec. veritatis auctor conſ. 128. in caſu propoſito, dicit non poſſe diſcerni, quæ ſit com. opin. Ideò ipſe ſuadet ibi, quòd de æquitate propter conflictũ iſtarũ opinionum poſſet, & deberet matri dicta legitima aſſignari. & in hac opinione reſidet etiam ipſemet Dec. conſ. 643. viſo eleganti, & in effectu dicta ſubſtitutio facta per verba communia omni tempore matre exiſtẽte in medio erit fideicõmiſſaria, vt latè per Dec. in d. cõſ. 371. & omnes legiſtæ cõmuniter in d. l. Centurio. & in l. precibus C. de impub. & aliis ſubſt. & can. in c. Raynu. de teſta. & opinionẽ iſtã vltra prædictos ſcribẽt. ait eſſe magis cõmunẽ. Affl. deciſ. 367. vbi refert & dicit, quod ita in facti cõtingẽtia fuit in ſacro cõſilio iudicatũ, ideò opinionẽ iſtã tanquã veriorẽ magis æquã, magíſq. cõmunẽ mihi ſequendã fore cõſtitui, & nõ ab re, quia deciſiones ſacri cõſilij Neapolitani, quę proferũtur ſub nomine Regis, ſuccedũt in caſibus dubiis loco Imperialis interpretationis, de qua in l. fi. C. de leg. vt per Affl. dec. 169. idẽ. Viuius.

20 Mater in tutela, ſucceſſione, & in ſubſtit. præfertur auo, niſi ſit vilis. per Bal. in l. humanitat. col. 9. verſ. quintò quæritur. C. de impub. & aliis ſubſti. idem vult Bar. in d. auth. matri & auiæ. verſ. quæro quid ſi eſt mater. P. And.

21 Hæredis appellatione in teſtamento, intelligitur ſolũ de deſcẽdentibus: vt ſi teſtator dicat, Si hæres decedat ſine hærede: nam ſolum refertur ad deſcendentes, in contractibus autẽ nomen hæres comprehendit omnem directè ſuccedẽtem in vniuerſum ius quod defunctus habuit. Bal. in cap. 1. de natura. ſucceſſ. feud. & ibi Aluaro. & Præpoſi. Alex. conſ. 36. nu. 9. vol. 3. Riminald. conſ. 35. Bellacomb.

22 Subſtitutio à ſubſtitutione vulgari tacita, putà in pupillari comprehenſa, perinde atq. ab expreſſa, poteſt incipere & effectũ aſſumere teſtamentũ, cùm etiam ad eius cõfirmationem nõ requiratur aditio, licet in pupillari requiratur, prout voluit gl. & ibi. Gul. de Cun. Bar. & Bald. l. lex. Corn. Bar. & Ang. in l. 1. & l. ſi pater captus. ff. de vulg. & pup. per l. neq. §. fi. ff. de teſta milit. & l. pen. de ventr. inſpicien. idq. contra gl. in l. apud Iulia. §. idem Iul. ff. ad Treb. communiter teneri refert Ben. Capra in tract. ſubſtitutio. regulas inſequente in 1. ſpec. nu. 83.

23 Sub expreſſa vulgari continetur tacita pupillaris. l. iã hoc iure, ff. de vulg. fallit in 6. caſib. vt per Corn. in l. cum quidam. C. de inſtit. & ſubſtit. nu. 15. & in l. quamuis. C. de imp. nu. 2.

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 3. à Iaſ. in l. hæredes autem. ff. de vulg. nu. 60.

Fallit in 4 caſib. vt per Iaſ. in d. l. iam hoc iure, num. 4. & in l. quamuis placuerit, C. de impub num. 1. fallit in 5. caſib. quos no. Bened. Capra in ſuo tract. ſubſt. in 1. par. nu. 89.

Fallit in multis caſibus, quos refert Cur. iun. in d. l. quamuis. nu. 7. Don. à Fina.

24 Subſtitutio vulgaris expreſſa, licet regulariter ſub ſe cõtineat pupillarẽ tacitã. l. iã hoc iure. ff. de vulg. & pup. l. fi. C. de inſtit. & ſubſt. & ibi. Bal. Bar. l. 1. ff. de vulg. Imo. in c. Raynut. de teſtam. id tamẽ inter alia fallit, quãdo ſupereſſet mater pupilli, tũc enim licet cõtineat pupillarẽ, tamẽ nõ habet effectũ, nec admittitur ſubſtitutus cõtra ipſam matrẽ, prout voluit gl. in l. precibus. C. de impub. & aliis ſubſtit. & gl. d. l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. Bar. l. ij. & in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. & ibidem Bald. quod ſequitur Im. d. cap. Raynutius, de teſtam. Anch. & Flor. in c. ſi pater. de teſtam. lib. 6. Vnde ſequitur etſi mater repudiet hęreditatẽ, vel moriatur antequã pupilli hæreditatẽ adeat, quod non venientes ab inteſtato, ſed ſubſtitutus admittitur, qui nõ veniret ſi à principio per exiſtentiã matris nõ cõtineretur. argumento l. quod ab initio ff. de reg. iur. quod cõmuniter teneri, licet cõtradictione nõ careat, refert Ben. Capr. in tract. ſubſtitutionum, poſt regulas poſita ſpe. 1. nu. 93. idque cõtra gl. d. l. Centurio. quæ habet quod nõ cõtineat pupillarem tacitã, cùm mater eſt in medio, quã ſequũtur Petr. & Cyn. d. l. precibus. Ang. d. l. j. & Bald. alibi ſibi cõtrarius. Idẽ ferè ſpecie 2. nu. 124. Similiter fallit quãdo eſſet in medio pater vel auia, tenens locũ matris, quia tunc vulgaris expreſſa in effectu nõ continet pupillarem tacitã, ita vt eos excludat: prout voluit Bar. in l. ij. ff. de vul. & pup. per no. in l. 2. §. ſi mater. ff. ad Tert. & in l. nepotes, C. de ſuis & legit. Ben. ex Imo. d. c. Raynutius cõmuniter teneri refert ibi. n. 94. idẽ Capr. & licet Bar. d. l. ij. idẽ putet eſſe, quãdo ſupereſſet frater pupilli vtrinq; vel ex patre tãtùm coniunctus, vt videlicet cõtra ipsũ nõ admittatur ſubſtitutus. Butr. & Bal. in l. precib. C. de imp. & aliis ſubſtitut. cõtrariũ tenẽt dicẽtes, fratrẽ per tacitam pupillarem excludi, quod ſequitur Im. in c. Raynutius, de teſtam. quia illis perinde atque matri non debetur legitima, & ita communiter teneri d. ſpe. 2. nu. 95. idem Capra.

25 Subſtitutio vulgaris expreſſa, facta in caſu volũtatis vel per hæc verba: Si heres non erit, licet ſecundum quoſdam nõ tollat ſuitatem, tollit tamẽ neceſſitatem, & facit de ſuo & neceſſariò voluntarium, vt voluit gl. in l. Papinianus § quarta. ff. de inoff.

de inoff. teſtam. quam omnes communiter ſequi teſtatur Ben. Capr. *in tract. ſub poſt regulas poſito, ſpecie* 1. *num.* 105.

26 Subſtitutio vulgaris expreſſa, perinde exẽplarẽ tacitam ſicut & pupillarẽ tacitã in ſe cõtinet, imò aliquãdo tã exemplarẽ quàm pupillarẽ tacitas ſub ſe cõplectitur, puta ſi fieret pupillo dementi & in poteſtate cõſtituto: nã licet duo ſpecialia cõcurrere nõ poſſint quãdo procedũt ex eadẽ cauſa. *l. j. C. de dot. promiſſ.* tamẽ quãdo ex diuerſa cauſa procedũt, cõcurrere poterũt. *l. ſingularia ff. ſi cer. pet.* Imo. *in c. Raynutius. de teſtã.* dicit ꝙ caſu prædicto ſi filiꝰ decedat in pupillari ætate, cõtinebitur exẽplaris tacita, prout voluit Bart. *l. ex facto ff. de vulg. & pupil.* & Bal. *in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſtit.* & Im. *d. c. Rayn.* cũ quib. cęteros cõm. teſſidere refert *ibid. nu* 104. Cap.

27 Subſtit. vulg. inferior impẽdio eſt, quã vel iure ſãg. vel iure delib. trãſmiſſio. Quin nec vllas vires habet, quandiu trãſmiſſioni ex his capitib. locꝰ eſt cõ. dicit Soc *cõſil* 296. *in praſẽti. lib.* 4. And. Alc. *in l.* 1. *n.* 22 *ff. de vulg. & pup.* magis cõ. teſtat. Ant. Gom. *de teſta. cap.* 9. *num.* 50. *verſi. & in expreſſo.* E. Suarez.

28 Subſtitutio vulgaris tacita, quę ex pupillari ſubſtitutione expreſſa colligitur, tunc extra pupillarẽ ætatẽ protenditur, cùm nulla mẽtio vel pupillaris ætatis, vel tẽporis infrà eam ætatem fit, ſed aut ſimpliciter, aut in longius tempus compoſita eſt, quàm pubertatis ætas comprehendat: Verbi cauſa, ſi ſubſtitutio in hanc formã exaretur, Titiũ impuberi filio meo ſubſtituo, aut Titium ſi filius meus intra 10. an. cadauer exuerit, bonis eius potiri volo, extinguetur, at ſi ita teſtator verba fecerit; Titius, ſi filios meꝰ è corporis cuſtodia euaſerit, hęres eſto: aut, Titius, ſi filio meo intra 25. an. quid humanitus cõtigerit, eius locum habeto: tunc illic ſemper, hic ad expreſſum vſque tempus ſubſtitutio vulgaris durabit, vt commune eſſe antiquorum placitum teſtificatur Albe. *in l precibus, nu.* 4. *C. de impub. & aliis*, ac receptum etiam neotericorũ ꝗg na pronunciant Imol. *in l qui habebat. ff. de vul. & pup.* & in *c. Raynutius, in materia vulgaris ſubſtitutionis, nu.* 83. *de teſta.* E. Sua.

29 Nepos teſtatoris, & filio ſuo præmortuo nõ admittitur ad ſubſtitutionem etiam iure tranſmiſſionis, ſi pater eius pendente conditione deceſſit, quando in ſubſtitutione vocabatur filius ſuperſtes, ſeu ſuperueniẽs. Vltra Bal. *l. in l. quidam Eulogio. C. de iure delib.* firmant Alex. *in conſil.* 252. *in prin. lib.* 6. & Corn. *in conſil.* 290. *per totum. vol.* 4. Similiter conſuluit Soc. ſen. *in conſil.* 77. *in prin.* 1. *vol.* dicens, poſt Fulgoſ. quod contraria opi. non eſt tuta, quia contra etiam communiter tenetur. vt refert hæc Soc. ion. *in conſil.* 14 *num.* 7. *vol.* 4. E. Muſcul.

30 Subſtitutus vulgaris excludit patrem. cõmuniter teneri dicit Zaſ. *in tract ſubſt. poſt prin. ver. in ſecundo caſu.* I. Fich.

31 Subſtituto vulgari competit beneficiũ *l. ſi. C. de edict. diui Adri.* & poteſt petere ſe mitti in poſſeſſionẽ. Bell. *conſ.* 19. *n.* 15. communem dicit, ex Bart. & aliis *in d. l ſi. quaſt.* 4. B. Villal.

32 Subſtituens ad hoc vt ex ſubſtitutione vulgari admittatur, requiritur quòd inſtitutus aut nolit, aut nõ poſſit eſſe hęres, quandiu inſtitutus adire poteſt, non poteſt ſuccedere ſubſtitutus. *l. quandiu. ff. de acq. hæredit.* Vnde ſi hæres inſtitutus decedat, & decedendo ius deliberandi ad ſuum hęredem iuxta formam. *l. cum antiquioribus. C. de iure delib.* tranſmittat, ſubſtitutus excluditur, ſi hæres inſtituti ex iure deliberandi velit adire, ſicut notabiliter voluit Bart. *in l.* 1 *ff. de vulg. & pup. per l. ſi pater. C. de hæred. inſti. l. cum proponas. C. eo. tit. arg. l. ſi quis filium. §.* 1. *§. cum principio. ff. de acq. hær.* ſecondum Im. *in cap. Raynutius, de teſta.* & Bal. *d. l. cum antiquioribus. d. l. cum proponas*, & ita contra Ang. *in d. l. j.* communiter teneri refert Bened. Capr. *in tract. ſubſtitutionum poſt regulas poſito ſpe.* 1. *n.* 46.

33 Subſtitutio tacita vulg. ita coſert vires teſt. ſicut expreſſa vulgaris. Alex. *in d. conſil.* 1. *nu.* 11. magis com. dicit. Villalob.

34 Subſtitutio vulg. tollitur, ſi ſubſtitutꝰ nõ ſit heres, vel ſi moriatur intra annũ, intra quẽ tenetur adire ſi trãſmittat hęredit. Iaſ. *in l. cũ proponas, n.* 18. *C. de hære. inſtit.* cõ. dicit. Villal.

35 Subſtit. vulgaris tollit exiſtentiam ſuitatis, eſt com. opi. ſecũdũ Iaſ. *in l. ſi filius hæres. de liber. & poſth.* ſec. Alex. *conſ.* 4. *videtur inſpectus, verſi. & licet dicta. vol.* 2. M. Charian.

Fallit hæc communis opinio tribus modis. Primò, quando vulgaris eſt iuncta cum fideicommiſſaria, ſec. Bald. *in l. nõ tantum. C. ad Trebel.* & Alex. *in d. conſil.* 4. *vbi ſuprà.*

Fallit ſecundò, quãdo ſubſtitutio vulgaris fuit expreſsè relata ad caſum impotentiæ duntaxat, & non ad caſum volũtatis, de proprio ſignificatu verborum, quia tunc nõ tollit ſuitatem. Alex. *ibidem. verſi. & quod non fuerit.*

Fallit tertiò, in tacita vulgari, contenta in expreſſa pupillari: quia per talem omninò tacitam non tollitur ſuitas. Ita concludunt doct. com. *in d. l. ſi filius hæres.* Idem.

Fallit in 8. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. n.* 53. fallit in 7. caſib. vt per Soc. *reg.* 395. fallit in 3 caſib. vt per Alciat. *in verſi. ſubſtitutio.* fallit in 12. caſib. ſec. Alex. *in l. ſi filius. ff. de liber. & poſthu.* fallit in 10. caſib. vt per eundem Alex. *in l apud Iulianum, §. idem Iulianus, ff. ad Treb. num* 5. Don. à Ploa.

36 Subſtitutio pupillaris facta de duobus filiis, ſi deceſſerint in pupillari ætate, vno præmoriente impubere, nõ habet locũ niſi ambo deceſſerint, etiã ſi non ſit poſita dictio, vterque. Iaſ. *in l. cum quidam. n.* 6. *de impu. & aliis ſubſti. C.* com. dicit. Villal.

37 Subſtitutio pupillaris reciproca facta inter duos filios per patrem emancipato vno & ſubſtitutione ſublata, tollitur & reliqua. Iaſ. *in l. teſtamenta. C. de teſtament. n.* 21. communem dicit, licet ipſe veriorem contrariam affirmet, & teneat. Idem.

38 Subſtitutio pupillaris non conualeſcit, impubere arrogato decedente ante arrogatorem. Iaſo. *in l. arrogator, nu.* 1. *&* 38. *ff. de adopti.* com. dicit. Idem.

39 Subſtitutio pupillaris poteſt per patrẽ fieri vſque ad pubertatem, filio inſtituto hęrede, etiamſi in legitima ſubſtituere vniuerſaliter per fideicomiſſum nõ poteſt, licet poſſit in ſubſtitutione pupillari iniungere vniuerſaliter fideicõmiſſum: nõ ſolum in leg tima, ſed etiam in aliis bonis ipſius filij. *Iaſ. in l ex tribus. C. de inoffi. teſta. num.* 2. com. dicit. Idem.

40 Teſtator ei non heredi inſtituto ſucceditur per vulgarẽ ſubſtitutionẽ, ſecundum Guli. Ben. *in rep. cap. Raynutius, in verbo, ſi abſque liberis. in materia vulgaris ſubſtit. nu.* 4. Bellacõb.

41 Vulgaris ſubſtitutio fieri poteſt in legitima filij *l. ſi poſthumus. §. quod vulgo. ff. de liber. & poſth.* & ibi Paul. Caſt. Alex. & Iaſ. *in l. ſi filio heres. nu* 64. *ff. de liber. & poſth.* & non dicitur onus ſi io, quia ſi filius vult, poteſt eſſe hęres: & hoc modo faciet ceſſare ſubſtitutionem vulgarem, *l. poſt aditam. C. de impu. l. cum proponas. C. de hære. inſti.* & ſi filius decedat non adita hęreditate, eſt quod ſibi imputet. ita Iaſ. *in d. l. ſi filius.* Bellac.

42 Subſtitutio vulgaris facta in vnũ casũ, extẽditur ad omnes caſus ſibi ſimiles. *l. in C. de inſti. & ſubſti. & reſti.* Iaſ. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantũ.* & ibi Iaſ. *n.* 5. qui ibi inquit hoc veriſſimũ eſſe. *ff. de lib. & poſth.* fallit tamẽ ſi ſubſtit. in vno caſu fieret cũ dictione taxatiua tãtũ, vel ſub his verbis, tũc & eo caſu quia ꝓpter ea verba excludi videtur omnes alij casꝰ, & ea ſubſtitutio reſtringetur in ſuo caſu expreſſo. Dec. *conſil.* 332. Idẽ.

43 Legitima filiorũ portio nõ patitur volgarẽ ſubſtitutionẽ. cõm. aiũt Soci. *l. in cõditionib. pupillis ff. de cõd. & demõ.* Ant. Gomez. *de teſta. c.* 3. *n.* 17. *verſi.* 2 *principalis opi. & c.* 9. *n.* 40. patietũr tamẽ atq; admittet adiectũ à patre onꝰ, ne ad certã vſq; liberorũ ętatẽ alienetur. cõ. ait Boẽr. *deciſ.* 83. *n.* 6. Et generaliter, ac reg. cõditiones oẽs, & onera, in merũ filiorũ fauorem vergẽtia nõ reſpuet, nec auerſabitur. vt frequenter placitũ renũcio ex Sal. *in l filius matrẽ. in fi. C. de inof teſt.* Boer. *deciſ.* 194. Io. Dilect. *de arteſtũd. tit. de leg. cant.* 16. Quãuis cõtrariũ veſius, & iam receptius eſſe videatur ex Alex. *l. mulier in fin. ff. ad Treb.* Fabian *in auth. nouiſſima. nu.* 141. *C. de inof. teſt.* Seg. *repe. l. vnũ ex familia. §. ſed ſi fundum ver. ex his infertur. ff. de leg. lib* j. Anto. Gomez. *de teſta. cap.* 11. *nu.* 27. *verſ. & in terminis.* Eman. à Coſt. *in l. Gallus. §. & quid ſi tãtũ part. vlt. nu.* 90. *cũ ſeq. ff. de liber. & poſth.* atq; in illorũ fauore nõ ſpectant, omnino abſque dubio expũgentur. cõmune aiũt Rip. *nu.* 49. Galean. *nu.* 107. *in l. Centurio. ff. de vul. & pup* Pariſ. *conſil.* 30. *nu.* 3. *lib.* 4. Quin & legitimæ parentũ, ac maiorũ portioni à filiis iniũctũ onus impoſita cõditio, iniecta mora nõ minus euaneſcẽt, atq; eradẽtur, quã ſi à patrẽ ib. iuſtę liberorũ parti indicerẽtur. cõ. inquit Ant. Gomez. *de teſta cap.* 11. *n.* 24. *verſi. quod extẽdo.* E. Suarez.

44 Vulgaris ſubſtitutio inducitur per hæc verba: Caiũ hæredem inſtituo, & Titium ſubſtituo: eſt enim ac ſi dictum eſſet, Si Caius hæres non erit, Titium ſubſtituo. *d. l. Gallus. §. quidam rectè*, & ibi Bar. *in l. Centurio ff. de vulg.* I. Fich.

45 Pater diſſipãs bona, antequã interdicatur adminiſtratio, poteſt pupillariter ſubſtit. filiũ. Iaſ. *in l. is qui bonis. ff. de verb. obl.* magis cõ. dicit, & Segu. *in l. Imp. nu* 110. *ff. ad Trebell.* Villal.

Cùm etiã poteſt facere teſtamentũ. *l.* 13. *tit.* 1. *part.* 6. Idem.

46 Subſtitutus pupillariter ſi fuerit grauatus reſtituere alteri quod habuit à pupillo, nõ detrahet legitimã, nec Trebellianicã, de portione quæ ad ipſum impuberẽ ſpectabat Bal. *in l. ex tribus. C. de inoffic. teſtamento. & in l. cum virum nu.* 18. *C. de fidei.* Corn. *conſil* 291. *num.* 11. *&* 12 *in* 1. *vol* & Soc *conſi.* 144.

in 1.vol.& Cor.conſ.49.in 4.vol.nu.7.& 8. Bellacomb.

47 Subſtitutio pupillaris non tantùm naturalibus & legitimis liberis in poteſtate noſtra conſtitutis, ſed etiã legitimis tantum: vt ſi ſuper adoptionem vel arrogationem noſtræ poteſtatis ſũt, fieri poteſt, alias ſecus. l.cum adoptiuus.C. de adoptionib. prout voluit Bar.in l.ij.ff de vul. & pupil. & Im.in c. Raynutius, de teſtamentis, cũ quibus cæteros communiter tranſire refert Ben.Capr.in tract.ubſt.poſt reg poſito ſpe. a.nu.26.

48 Subſtitutio pupillaris directa, tametſi nõ poſſit in ſum puberi fieri, cũ pubes ipſe teſtari poſſit. Bar.d.l.ij ff de vulg.& pup.c ſi ter.de teſta.li.6.id tamẽ inter alia nõ tãtum in milite, ſed etiã fallit, quãdo hoc ſtatuto vel cõſuetudine indultũ eſſet, & poſſint directò etiã poſt pupillare ætatem ſubſtituere, prout voluit Bal d.l.ij.quod tametſi verũ ſit, nũ poterit tamẽ pater directè ſubſtituere filio, poſt pupillarẽ ætatẽ ad 20.ann. accedentẽ, quãtũcunq; ſtatutũ diſponeret minorẽ viginti annorũ teſtari non poſſe, cùm nõ reperiatur iure cautũ, prout Bar.& Bal.d.l.ij.& Imo.in c Raynu de teſta.cum quibus cæteros communiter ſentire ibid.refert Ben Capr.nu 31.

49 Subſtitutio pupillaris licet expiret, ſi ante mortem teſtãtis in poteſtate eſſe deſinat, per emancipationẽ, aut adoptionẽ factã ab auo materno, aut ingreſſione religionis. Bar.d.l.ij. l.cum adoptiuus.C.de adop l.in coharede.§. cùm filia ff.de vul.& pupil. Bal auth ingreſſi.C.de ſacroſ.eccl.Bar.in l.in pupillari.ff.de vulg.& pupil.tamen ſi exeat poteſtatem per adoptionem dignitatis, aut ſpes ſit quod iure poſtliminij reuertatur in poteſtatem, non expirat pupillaris ſubſtitutio, iux.no.in auth.de dignitatib.in §.illud,cel .prout voluit Bar. in d.l.ij. & Imol.d.c. Raynut.per id quod habetur l lex Cornelia, cum quibus cæteros doct.ſentire refert ibidem nu 47.idem Capr.

50 Subſtitutio pupillaris licet nõ aliter valet, quàm ſi pater ſibi prius fecerit teſtamẽtũ, iux. l.j.§ primo.ff.de vulg.& pupill. & idẽ gl.& Bar.Imo.in c.Raynu.& no.in l.ſi quis.cũ §.ff de vul.& pupill.& ibidẽ gl.Bar.Imo.in c.Raynutius & no.in l ſi quis.cũ §.ſi.ff.de vulg.& pupil.tamen miles poteſt ſubſtituere filio, etiamſi ſibi nullũ fecit teſtamentũ, iuxt l.miles ita.§.fina ff.de teſtamen.milit. quod verũ eſt, ſi teſtamentũ ſolenne fecerit, aliàs ſi minus ſolẽne faciat: poterit quidẽ filio pupillariter ſubſtituere, & tenebit ſubſtitutio, dũmodò ſubſtitutus ſit de liberis, quia inter eos valet teſtamentũ, etiã minus ſolenne. l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſtamẽtis.Secus autẽ ſi ſubſtitutus ſit extraneus, per not.d.§ ex imperfecto. quod d.l.ij. voluit Bar.& Imo.d. cap.Raynutius.quod communiter teneri refert Bened.Capr.ibid num.50.

51 Subſtitutio pupillaris etiãſi teſtamentũ ex cauſa præteritionis vel exhæredationis rũpat, hodie manet firma, per auth. ex cauſa.& ibid.gl.& Bart.C de liberis præterit.vt no.gl.& doct. in l.j ff.de vulg.& pupill. & hanc communiter teneri refert ibi. num.54.nu.69.Capra.

52 Subſtitutio pupillaris ad hoc vt valeat, requiritur quod teſtamentum patris non tantum morte confirmatũ, ſed etiã ex eo hæreditas adita ſit. l.ij.verſ.adeo ff.de vulg.& pupill.l.eam quã.C.de fideicõmiſ.quod procedit etiam ſi ſit adita ex vulgari tacita comprehenſa in pupillari.Bart.& Ang.d.l.ij. & Bal.l.ſi. C.de inſtit.& ſubſtit.& ita cõmuniter teneri refert ibid.nu.60. Ben.Capr. licet autẽ ſit regulariter verum, fallit tamẽ in teſtamẽto militis, & ſubſtitutio ad pias cauſas factis, vt ibid. Capr.

53 Subſtitutio pupillaris omnino tacita, qualis eſt quæ cõtinetur ſub vulgari expreſſa, fit per hæc vel ſimilia verba: Si filius meus hæres non erit, talem ſubſtituo vel talis ſit hæres, quia tunc ex iuris diſpoſitione talis ſubſtitutio continet tacitã pupillarem, prout voluit Bart.in l.ij.ff.de vulgar.& pupil.& Imo. cap.Raynutius, de teſtamentis, per l.iam hoc iure.ff.de vulg.& pupil.quod communiter teneri refert ibid.Bened.Capr. num.83.

54 Subſtitutio pupillaris inter alios effectus quoq; habet, vt quos teſtator inſtituẽdo poteſt facere ſuos & neceſſarios hæredes, poſſit ſimiliter ſubſtituẽdo ipſi pupillo filio, ſuos & neceſſarios facere. l.ſed etſi plures §.quos poſſum.ff.de vulg & pup. quod eſt vtile pro trãſmiſſione hæreditatis, quæ fit ad quoſcunq; ratione ſuitatis, iuxta no.in l.ventre.ff.de acq.hære.l.apud hoſtes.C.de ſuis & legit.prout voluit d.l.ij.Bar.& Imo.d. c.Raynutius cũ quibus cæteros tranſire refert ibi.n.102. Ben.Capra.

55 Subſtitutio pupillaris expreſſa hunc effectum quoq; habet, vt excludat matrem & quoſcunque alios aſcẽdentes, præteritos etiam, quos ipſe filius præterire non potuiſſet. iuxta l. Papinianus. §. ſed nec impuberis. ff. de inoffi. teſtamen. l. precibus. C. de impuber. & alijs ſubſtitut. quod tenuit Dyn. l. ij ff. de vul tenẽdo, quod etiã quoq; excludat à legitima. c.ſi pater. de teſt.li.6.quã Dy.opinionẽ licet Iac.de Aren.Ricard.Malũbre, & Guli.de Cun.per l.humanitatis.C de impub.& alijs ſubſtit. aliter ſenſerint: cõmuniter teneri refert ibid.n.104.Capra quia d. l. humanitatis nõ de pupillari, ſed exemplari loquatur.

56 Subſtitutio pupillaris omninò tacita, nõ excludit matrẽ & aſcẽdentes, ſiue in par. inſtituta ſit, & cohæres filij facta. l.ſi. C. de inſt & ſubſt. ſiue inſtituta nõ ſit in aliqua parte. l precibus.C. de impub.& alijs ſubſt.vt tenuit Bar.d l ij ff.de vul.& pup.quod ſec.Imo.in c.Raynutius, cõmuniter teneri refert ibi.n.111. Ben. Capr. Similiter talis ſubſtitutio pupillaris tacita, nõ excludit patrẽ ipſius pupilli: vt d.l.j.tenuit Bar.& Imo. d.ca.Raynutius, quod cùm eadẽ ſit ratio quæ in matre, communiter teneri refert Ben.Cap ibid.n.112.& Imo.dicit ſi pupillus ipſe decedat ſuperſtitibus ipſo patre & matre, quod ambo veniẽt ab inteſtato ad hæreditatem ipſius pupilli, iux.auth.defuncti.C.ad Tertu. quod ſecundũ eũ in auia quoq. locũ habet, vt ipſa nõ excludatur per tacitã pupillarẽ, prout etiã tenuit Bal.d.l.j. & communiter teneri, cùm auia ſuccedat in locũ matris, argumẽto l.nepotes.C.de ſuis & legit.refert ibi n.114.& licet Bar. idem dicat præter cũ Guli.de Cun.id eſſe in fratre pupilli vtrinq. ex linea paterna tãtũ cõiũcto. argumento l.cũ acutiſſimi C.de fideic. tamẽ Iac. But.& Bal.in l precibus. C.de imp.& alijs ſubſt.cõtrariũ tenuerũt, q nõ extẽdatur ad fratrẽ, ex linea paterna, vel vtrinq.coniũctũ, argumẽto l.3.& l.ſi.C.de interd. quod voluit etiam Imo. d.c. Raynut.& ita cõmuniter teneri teſtatur ibi.n.120.ibid. Capra.

57 Subſtitutio pupillaris tacita, licet nõ excludat matrẽ & alios aſcendentes, id tãtum verũ eſt, niſi appareat de cõtraria mente teſtatoris, ſaltẽ præſumpta: putà ſi ad ſecũda vota tranſeat, non petito tutore, aut inhoneſtam amicitiam luxuriandi cauſa inſcio teſtatore contraxerit, aut aliam grauem iniũriã, vt voluit Bar.l.ij.ff.de vulg & pup.argumento l.3. ff.de adim.legatis.gl.notabilis l fideicommiſſum.C.de fideic.Imo.d.c.Raynutius.Bal.in l.precibus.C.de impub.& alijs ſubſtit.gl.l.ſororẽ.l.hæreditas.C.de his quib. vt indig. l.j.ff.eod.tit.& ibid.Bar.& communiter teneri refert ibid nu.134.137.Bened.Capra.

58 Subſtitutio pupillaris expreſſa, matrem omnino tum legitima portione, tũ bonis à linea materna pupillo quæſitis interuertit tã iure fori, quàm iure poli. quemadmodũ frequenter receptũ inquit Ant.Gom.de teſta.c.4.nu.7.verſ ſed his non obſtantib.Quin & tacita pupillaris ſubſtitutio hæreditatem piæ alicui cauſæ delatura matrem excludet.commune ait Rip.in l. j.ff de vulg.& pup aliàs autem ſecùs, vt frequenter placitum atteſtatur Dec.conſ.an ſubtilis eſt caſus in prin. E.Suarez.

59 Subſtitutio pupillaris quam auus prætèrito filij emancipati nepoti facit, hodie valet, ac firma ratáq; eſt.cõmune inquit Frãc.Rip.in l.ij.n.31.ff de vulg.& pup.Nec vlla vnquã hodie irrita fiet pupillaris ſubſtitutio, quod patris teſtamẽtũ ob filij prætentionẽ irritũ ſit.commune affirmãt Rom.conſ.506. in caſu propoſito, ad fi.Ant.Gome.de teſta c.4.nu.4. Emanuel à Coſta.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.par.3.nu.103.ff.de liber.& poſth.vide quæ ſuperius obſeruo ver.Præteritio. Idem E.Suar.

60 Subſtitutio pupillaris tacita: licet matrem pupilli ex fauore non excludat, ex communi, minúſve exemplaris tacita: id tamen non procedit vbi mater teſtatoris ſit ſubſtituta, ſec. com.per Burſ.conſ.19.nu.14.lib.j.vbi contrarium ſcribit n.18. vel vbi appareret de coniecturata mente teſtatoris, iuxta communem d.conſ.nu.7. Bonacoſſ.

61 Subſtitutio pupillaris ſeu teſtatoris mens tacita & coniecturata, non admittitur contra matrem pupilli, ex communi: nec ſubſtitutio in vno caſu trahitur ad alium fauore illius, ex communi, niſi de mente teſtatoris appareat, ſec.com.per aur. conſ.19.nu.7.lib.j.vbi poſt plura concludit, tacitam pupillarẽ non admitti contra matrem, niſi de mente teſtatoris per ſigna vel coniecturas appareat, iuxta communem ibi. Idem.

62 Subſtitutus pupillaris nõn minus grauari, onerariq; poteſt, quàm quiuis ab inteſtato ſucceſſurus.commune interpretum dogma inquit Rhode. Suarez. in l.quoniam in prioribus. fallen.1.nu.15.C.de inoſ.teſta. E.Suarez.

63 Subſtitutus pupillaris poteſt grauari per fideicommiſſum, ſicut poſſunt venientes ab inteſtato. Rode.Suarez in l.quoniam in priorib.C.de inoſ.teſt.fallen.1.nu.14.com.dicit, ex Imol. in c.Raynutius, de teſta.in fi. Villal.

64 Subſtitutio tacita pupillaris reſultat expreſſa vulgari, & dicta vulgaris expreſſa continet ſub ſe ſubſtitutionem tacitã

pupillarem

pupillarem. [illegible] C de impub. [illegible] aliis ſubſt. n. 6. communem d[illegible].

Falli[illegible] matrem [illegible] non admittitur, Iaſ. ibi nu. 7. com. dicit. [illegible]

65 Su[illegible] o pupil[illegible] adimitur [illegible] teſtamēt[illegible] l. pater. & filiu[illegible] de vul. & ſicuti teſtator poteſt ſua bona alienare etiā poſt factū teſtamētū, ita & pupillus hoc poterit tutore authore, & obſer[illegible] ſolēnitatibus, nō obſtāte ea ſubſtitutione pupillari. [illegible] lex. in l. Marcellus. §. res qua. ff. ad Treb. cùm per pupillarē ſubſtitutionē pupillo & ſuis bonis ſuccedatur l. [illegible] de vulg. qui pupillus dū viuit poteſt alienare & demum ſubſtitutus quod reliquū erit, accipiet. nec poterit reuocare eas res alienatas à pupillo. ſec. Iaſ. in l. inter omnes, n. 5. ff. qui ſatiſd. cog. Bellacom.

66 Subſtitutio pupillaris facta vni ex filiis in teſtamento inter liberos [illegible] netur ſi [illegible] ſubſtituatur vnus ex filiis, ſed ſi extraneus ſubſti[illegible] ueretur non ſuſtinetur. com. in §. teſtamentum. q. 10. ver. hinc infertur. [illegible] ex Claro.

6[illegible] Tacita pupillaris non excludit matrē, imo expreſſa ſaltem verbis generalibus. eſt com. op. ſec. Dec. in conſ. 211. ſubtilis eſt caſus in [illegible] vol. 2. M. Cbærian.

68 In foro conſciētię, etiā per expreſſam pupillarē, mater non excluditur à legitima. Eſt dictū Archid. communiter approbatū, ſec. D[illegible] conſ. 211. ſubtilis eſt caſus in [illegible] vol. 2. M. Cbærian.

69 Sub[illegible] pupillaris poteſt fieri [illegible] præteri[illegible] limitatur vt nota. S[illegible] iun. in [illegible] Gallus, §. quid ſi tantum, ff. de liber. & poſth. nu. 14. [illegible] c[illegible] reg[illegible] Bened. Capra in ſuo tract. in 2. parte, nu. 55. vbi limita in 3. caſib. Don. à Fina.

70 Subſtitutio [illegible] tiua particularis, requirit concurſum omnium ad hoc vt ſubſtitutus admittatur omnes pupillos oportet & [illegible] in [illegible] pupillari ætate, ita vno tantum moriente non [illegible] ſubſtitutus, ſiue affirmatiue, ſiue negatiue concepta fuerit. [illegible] pen. [illegible] de impub.

[illegible] in 3. caſ. [illegible] per [illegible] in l. hæredes mei. §. cum illa. ff. ad Treb. nu. [illegible]. D[illegible] Fina.

71 Si dictum eſt, quòd [illegible] mei moriatur in pupillari ætate, ſub[illegible] non requiritur [illegible], ſed ſubſtitutus admittitur ad p[illegible] cuius [illegible] moriantur in pupillari ætate amplia[illegible] & [illegible] in 3. caſi[illegible] per Io. Bolog. vbi ſuprà nu. 238. & nu. [illegible] videas aliam regulam. Idem.

72 Quando pupillaris ſubſtitutio eſt facta pluribus pupillis ſiue nomine co[illegible], vipote ſi deceſſerint in pupillari ætate: tunc pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates. fallit in 3. caſ. vt per Cor. Iun. in l. cū quidam C. de impu. n. 19. Don. à Fin.

73 Subſtitutu[illegible] ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filius legitimis, & naturalibus, excluditur per filiū naturalē legitimatū. eſt magis communis opin. in d. [illegible] & quid ſi tatum. fallit vt no. Mar. Soc. iun. in d. §. nu 146. [illegible] vt in multis caſib. quos no. ſuprà in tit. de legit. in verb. legitimatus excludit. Don. à Fina.

74 Pupillaris ad hoc vt ſortiatur effectum, & valeat, ſufficit, quod patria poteſtas adſit tempore mortis patris, & nō requiritur neceſſario, quòd adſit tempore teſtamenti. hæc eſt magis communis opinio, vt dicit Maria. Soc. iun. in l. moribus, ff. de vulga. nu. 46.

Fallit in [illegible] caſib. vt per eundem, vbi ſuprà. Don. à Fina.

75 Pupillaris facta in teſtamento imperfecto, valet ſi in eo ſint ſubſtituti liberi teſtatoris. hæc eſt communis opinio, vt teſtatur Mari. Soc. in d. l. moribus, n. 66. vbi limitat iſtam communem. Don. à Fina.

76 Pupillaris fieri poteſt ex emancipato filio retento nepote in poteſtate: hæc eſt magis communis opinio vbi limitat iſtam communem. Idem.

77 Pupillaris facta ſub [illegible] forma, ſi heres erit, &c. trahitur etiā ad caſum, quo heres nō ſit modo impubes decedat: communis eſt opinio vt atteſtatur Maria. Soc. in d. l. morib. nu. 84.

Fallit in 4. caſib. quos no. Iaſ. in [illegible] tam. hoc iure, ff. de vulg. n. 5. Idem.

78 Pupillaris ſubſtitutio facta filio legitimo & naturali, trahitur ad omnia bona ipſius pupilli. l. ſed & ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vulga. Bar. in l. 4. in 5. quæſt. in princ. de vul. & in tali ſubſtitutione venit etiam legitima ipſius filij. l. ex tribus. C. de inoffic. teſta. cum talis ſubſtitutio ſit filio fauorabilis. d. l. ex tribus, & mortuo filio ab inteſtato, proximiores excludentur à legitima ſibi debita, & ſubſtitutus ad omnia bona admittetur: & ſi ſubſtitutus ſit grauatus alteri reſtituere hæreditatem, detrahet tantum ſolam Trebellianicam tanquam grauatus: reliquum autem reſtituet. Socin. conſil. 144. nu. 6. par. 1. nam licet filius in ſua legitima non poſſit grauari l. quoniā in prioribus. C. de inoff. teſta. tamē ſubſtitutis pupillariter poterit in legitima grauari. Bal. & Pau. Caſt. in d. l. ex tribus. Bella.

79 Lex fi. [illegible] de inſti. [illegible] ſubſt. non loquitur de tacita vulgari, ſed de tacita pupillari, prout ipſam communiter intelligi refert Bened. Capra in tract. ſub[illegible] ti. po[illegible] reg. poſito, num. 99. ſpecie 1. quem intellectum etiam ſecundum Imo. in c. Raynut. de teſta meliorem eſſe teſtatur ibidem.

80 Pupillaris expreſſa continet tacitam vulgarem: communis eſt opinio vt no. Mari. Soc. in d. l. morib. nu. 96.

Fallit in multis caſib. vt per eundem ibi [illegible] in 8. caſib. vt per Rip. in d. l. morib. num. 42. fallit in 3. caſib. quos no. Bened. Capr. in ſuo tract. in [illegible] par. nu. 92 Don. à Fina.

81 Pupillaris tacita matrem non excludit: communis eſt opinio vt dicit Maria. Soc. in d. l. morib. nu. 69. Io. de Garr. in rub. de ſecun. nup. num. 45. part. 2. fallit in 3. caſib. vt per Corn. in l. cum quidam. C. de inſt. nu. 17.

Fallit in 4. caſib. quos ponit Iaſ. in §. 1. Inſt. de pupil. & in l. precib. C. de impub. nu. [illegible] fallit in 2 caſib. ſecundum Bened. Capr. in tract. ſubſt. in 2. par. nu. 1[illegible]. fallit etiā in pupillari cōprehenſa in vulgari, quā[illegible] eſt ſubſtituta pia cauſa, ſed hæc limitatio ſublimitatur in 2. caſ. per [illegible] in l. precib. c. de impu. col. 5 Don. à Fin.

82 Pupillaris res inducit quomodocunque dixerit bona mea diſtribui, & vendi, pretium diſtribui.

Fallit in 2. caſibus, vt per Marian. Soc. in l. Centurio, ſub nu. 252. Don. à Fina.

83 Pupillaris comprehenſa in compendioſa, matrem excludit: eſt communis opinio, vt refert Marian. Soc. in l. Centurio, num. 110.

Fallit in 2. caſibus, vt per Iaſ. in l. precibus. C. de impub. nu. 18. Don. à Fina.

84 Hęreditatē paternā acceptā cogitur, [illegible] uitus pupillarem ſubſtitutionē acceptare. Ampliatur & limitatur in 4. caſ. vt per Iaſ. in l. quidā elogio. C. de iure delib. col. 2. & ſe[illegible]. Don. à Fin.

85 Subſtitutio pupillaris facta pluribus pupillis, non habet locum niſi omnes pupilli decedant. fallit in 2. caſib. ſecundum Soc. iun. in l. heredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebe[illegible] n. 81. Don. à Fina.

86 Subſtitutio pupillaris fieri non poteſt poſt pubertatem, d. l. Centurio, & §. 1. Inſt. de pupil.

Fallit in 2. caſib. quos no. Bened. Capr. in ſuo tract. ſubſt. in 2. par. nu. 27. Idem.

87 Pupillaris ſubſtitutio non valet non adita hæreditate arg. l. ſi nemo, ff. de reg. iur.

Fallit in 4. caſib. quos no. Bened. Capr. in ſuo trac. ſubſt. in 2. par. num. 61. Idem.

88 Liberis legitimia ſtātum, niſi in adoptantis vel arrogantis poteſtatē tranſeant, nō poteſt pupillariter ſubſtitui, l. cum in adoptiuis, C. de adop. prout voluit Bar. in l. 1. ff. de vul. & pup. & Imo. in c. Raynu. de teſta. cū quibus cæteros tranſire refert Bene. Capr. in tractatu ſubſtitutionū, poſt regulas poſito ſpecie 2. num. 26.

89 Subſtitutio quaſi pupillaris, ſeu vt vocant, exemplaris, nō ſolum in mente captis, ac furioſis, ſed omnibus iis perſonis, quæ ſibi teſtamentum condere nequeūt, fieri rectè ac ritè poteſt. commune dicit Vigl. in §. qua ratione, num. 4. Inſti. de pupil. ſubſti. & matrem tum à legitima tum à cæteris filij bonis exigit, atque expellit commune aiunt Iaſ. num. 43 Rip. num. 48. in l. ex facto ff. de vulga. E. Suarez.

90 Omnibus parentibus licet exemplariter ſubſtituere deſcendentibus. l. humanitatis. c. de impub. fallit in 3. caſib. vt per Corn. in d. l. num. 10. Don. à Fina.

91 Subſtitutio exemplaris rumpitur natiuitate filij ipſius furioſi. fallit in [illegible] caſib. quos no. Bened. Capr. in ſuo tract. in 3. par. num 150. Don. à Fina.

92 Subſtitutio exemplaris vt fieri poſſit, inter alia multa, requiritur quoque vt ſit mente captus cui facienda eſt. l. ex facto. ff. de vulg. & pupil. l. humanitatis. c. de impub. & aliis ſubſt. & ibid. Bald. qui idem eſſe dicit in furioſo, vt exemplariter ſubſtitui poſſit, quod ſec. Im. in c. Raynutius. de teſta per tex. & glo. in l. fi. §. 1. c. de cura. furioſ. cōmuniter tenetur, quemadmodum refert Bene. Capr. in tract. ſubſtitutionum, poſt reg. poſito ſpecie 3. num. 41. Quod Imo. quoque ad prodigum extendit, iuxt. notat. in l. ſi conſtante in princ. & l. ſi verò. §. de viro. ff. ſol. matr. & ita communiter contra Ang. d. l. ex facto. teneri refert ibid. nu. 44. idem Capr. Quod Im. loco præal. ad mutum & ſurdum qui teſtari non poſſint extendit, vt ei quoque poſſit exempla-

riter ſubſtitui, cùm eadem ſit ratio, & prouiſio legis ad caſum ſimilem ſeſe extendat. *l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthu.* prout voluit Bar. poſt Gul. de Cun. & Ray. *in d. l. ex facto.* & Bald. *in d. l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſt.* & ita communiter teneri, *ibid. nu. 46.* refert idem Capr. licet Iac. de Aren. Cyn. & Ang. *d. l. ex facto.* & Io. And. *d. cap. Raynutius.* vt ex Imol. *ibid.* videre eſt, aliud voluerint. Capr.

93 Subſtitutio exemplaris impuberi ac in poteſtate conſtituto à patre fieri nequit, cum pupillaris hoc caſu præualeat. *argu. l. qui habet. de tutel.* & hoc voluit Bar. poſt Gul. de Cun. *in l. ex facto ff. de vulg. & pup.* & Bald. *in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſt.* qui dicit cùm iſta ſubſtitutio ſit ſubſidiaria, nõ poteſt fieri niſi adulto, id eſt maiori, vel minori in poteſtate nõ exiſtẽti, quã opi. *Im. in d. cap. Raynutius.* verã & cõmunẽ eſſe dicit, licet Ang. *d. l. ex facto.* teneat oppoſitũ, & licet pater filio impuberi mẽte capto, in poteſtate ſua exiſtẽti, exẽplariter ſubſtituere nõ poſſit, tamẽ poterit eidẽ emãcipato ſicut mater exẽplariter ſubſtituere. quod ex Im. *d. cap. Raynutius. de teſta.* cõmuniter quoque teneri refert *ibid.* Bene. Capr. *n. 50 & 51.*

94 Subſtitutio exemplaris vt procedat, requiritur inter alia quod mente captus poſt mortem teſtatoris efficiatur ſui iuris, ſicut non recidat in poteſtatem alterius, perinde atq. In pupillari idem requiritur. *l. qui in poteſtate ff. de teſta.* vt voluit Bart. *d. l. ex facto.* & Bal. *d. l. humanitatis.* cum quibus cæteros cõmuniter tranſire refert Bened. *ibid. num. 64.*

95 Subſtitutio exemplaris licet non poſſit fieri præterito, neque exhæredato, poterit tamen fieri inſtituto in minori quàm legitima ex quo poteſt ad ſupplementum agere, iuxt. *l. omnimodo. C. de inoff. teſta.* prout voluit Bart. *l. ex facto. ff. de vulg. & pup.* quod cõmuniter teneri, eſto quod Ang. *d. l. ex facto.* aliud voluiſſe videtur ob fauorem ſubſtitutionum, per *cap. ſi. de reſcr.* & æquum eſſe refert Bened. Capr. *ibid. num. 73.*

96 Subſtitutio exẽplaris expreſſa cõtinet in ſe tacitã vulgarẽ perinde atq; expreſſa pupillaris, & licet Imo. *in c. Raynutius.* velit ex eiuſmodi tacita vulgari niſi teſtamentũ aliter confirmatũ ſit, hæreditatẽ adiri nõ poſſe, per *l. eã quã. C. de fideicom.* tacita cõprehẽſa in exẽplari teſtamentũ poſſit aſſumere vires, & habere effectũ, ſicut & vulgaris tacita cõprehenſa in pupillari, prout cõmuniter teneri refert *ibid. nu. 82.* Idem Capr. referens ſe ad relata ſub prima ſpecie ſubſtitutionum. circa primũ effectum vulgaris, & *ſub ſpecie 2. circa 3. membrum.*

97 Subſtitutio exẽplaris ab alterutro parẽte facta, licet trahitur ad omnia eius bona, vndecũque quæſita, ſicut & pupillaris ſubſtitutio, per *l. ſed etſi plures. §. ad ſubſtitutos,* & Bar. *l. ex facto. ff. de vulg. & pup.* Bal. *l. humanitatis. C. de imp. & aliis ſubſtit.* id tamẽ fallit ſi fiat à parẽte legitimo tantũ, puta adoptatore vel arrogatore, quia tũc tãtũ trahitur ad bona ipſius ſubſtituẽtis. *l. ſi arrogator. ff. de adopt. & d. l. ſed etſi.* Sin autẽ ſubſtitutio exẽplaris ab vtroque parente, patre & matre facta ſit, tunc ſubſtitutus à patre habebit paterna, ſubſtitutus à matre materna bona, ſed aliũde venientia ſubſtituti inter ſeſe diuident, *argumento. l. ex facto. ff. de heredib. inſtituendis,* prout voluit Bart. poſt Nico. de Mattar. *d. l. ex facto. ff. de vulg. & pup.* quod etiã procedit, licet mẽte captus in patris poteſtate fuerit: quia hoc caſu nõ attẽditur vinculũ patriæ poteſtatis. *d. l. humanitatis.* quod verius eſt ſec. Im. contra Dy. & Gul. de Cun. *in d. l. ex facto.* tenẽtes ſubſtitutũ à patre indifferẽter omnia bona auferre. *in cap. Raynutius de teſta.* & ita cõmuniter teneri reſtatur Ben. Capr. *in tract. ſubſti. ſpe. 3. n. 119.* dicens ea procedere, ſi pater ante filium decedat, aliàs non: quia filio manente in poteſtate ſubſtitutio à matre facta corruit. *l. qui in poteſtate ff. de teſtamentis.* Caprã.

98 Subſtitutio exẽplaris informata à iure accreſcẽdi, aut cũ eo vnita, perinde atq; pupillaris, etiã nõ agnita trãſmittitur. *l. qui primo. ff. de acq. hær.* prout voluit Bal. *in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſt.* quod cõmuniter teneri refert Ben. Cap. *ibid. n. 129.*

99 Subſtitutio exẽplaris expirat ſi mens ſana redierit, & perdurauerit vſque ad mortẽ, quia ſicut in teſtamento quod quis ſibi facit, inſpici debet an impedimẽtũ ceſſauerit in vita ipſius teſtantis: ita quoque in teſtamẽto quod quis facit alteri vt pupillo vel furioſo, inſpici debet an impedimentum ceſſauerit in vita eius cui facta eſt ſubſtitutio, vt voluit gl. mag. *l. ſi arrogator. ff. de adop.* ſecund. Bart. *l. ex facto. ff. de vulg. & pup.* & Imol. *in c. Raynutius. de teſtamentis.* ac ita cõmuniter teneri refert *ibidem nu. 140.* quod eſt verũ, ſi verè ceſſauit morbus, aliàs ſi fuit occultus & velatus ſub vmbra quietæ mentis, aut etiamſi fuit interpolatus interuallis ſanæ mentis, poſt recurrat, etiãſi expiraſſet ſubſtitutio, inde reconualeſcit, vt voluit Bald. *in l. humanitatis C. de impub. & aliis.* & Bar. *d. l. ex facto.* Capra.

100 Subſtitutio exẽplaris licet interrũpatur per natiuitatem filij legitimi & naturalis ipſius demẽtis. *l. ſi. auth. licet. C. de natural. lib.* id tamẽ inter alia fallit, quãdo talis filius naturalis & legitimus ipſius demẽtis poſt ſubſtitutionẽ factã auus decederet, & tũm ante mortẽ aui vel auiæ ſubſtituẽtis, ſed etiãſi decedat poſt mortẽ quidẽ ſubſtituẽtis: ſed tamẽ ante mortem ipſius filij, id eſt patris, cui facta eſt ſubſtitutio, cùm vtroque caſu reconualeſcat ſubſtitutio, ſecùs autẽ ſi poſt vtriuſq; mortẽ decederet. prout voluit Bal. *in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſti.* & Imola *in c. Raynut. de teſta. argum. legis poſthumus ff. de iniuſt. teſtamẽto & argum. l. 9. C. de poſthu. hæred. inſtituen.* cũ quibus cæteros cõmuniter tranſire, *ibid. n. 152.* teſtatur Bened. Capr.

101 Subſtitutio exẽplaris quæ parẽtibus cõceditur, cùm huius eſt mente captus, ſi habet filios, ſufficit quòd fiat in vnum. *Iaſ. in l. humanitatis, num. 5. C. de inſtit. & ſubſtit.* communem dicit. B. Villalobus.

102 Surdo & muto qui teſtari nequit, exemplariter ſubſtitui poterit à patre, perinde atque mẽte capto ac prodigo, cùm eadẽ ſit iuris ratio, atque prouiſio legis etiam ad caſum ſimilem ſe extendat. *l. Gallus. §. & quid ſi tantum ff. de libe. & poſth.* prout voluit Bar. poſt Gul. de Cun. & Raynerius *in l. ex facto. ff. de vul. & pup.* & Bal. *in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſub.* & ita communiter ſec. Imo. *in c. Raynutius. de teſtam.* refert Bened. Cap. *in tract. ſubſtitutionum poſt reg. poſito in ſpe. 3. num. 46.*

103 Mulier ſecundo nubens, non poteſt ſubſtituere filiis ſuis exemplariter, quos filios ex primo matrimonio habuerat. Bar. Alex. & Iaſ. *in l. ex facto ff. de vulg.* quæ opinio eſt magis cõmunis vt firmat Io. de Gatto. *in rub. de ſec. nupt. nu. 47.* Bellacom.

104 Prodigo exẽplariter, perinde atque furioſo ſubſtitui rectè poteſt, prout tenuit *Bar. in l. ex facto. ff. de vulg. & pupil.* quia vt ipſe ibidẽ dicit, prodigalitas procedit ex quadã amentia, propter quã prouidetur & à lege, vt detur ei curator in vita: ergo eadẽ ratione prouidetur in morte, vt eidem poſſit ſubſtitui, quod etiã tenuit Bald. *in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſtitu.* id verum dicens, niſi dementia vel prodigalitas ſimulata ſit, idẽ videtur tenere Imol. *in c. Raynutius. de teſtamentis.* cùm teſtari non poſſit, per not. *in l. ſi conſtante. in princ. & l. ſi vera. §. de viro. ff ſol. mat.* & ita communiter teneri, licet Guliel. de Cuneo *d. l. ex facto.* & Aug. ibidem aliud voluerint, refert Bened. Capr. *in tractat. ſubſtit. poſt regulas poſito in ſpe. 3. num. 44.*

105 Muto ac ſurdo, cum teſtari nequeat, perinde atq; furioſo ac prodigo, pater exẽplariter ſubſtituere poteſt: cùm enim eadẽ iuris ſit ratio, æquũ eſt permiſſionẽ legis ad caſũ ſimilẽ quoq; extẽdere, iuxt. *l. Gallus. §. & quid ſi tãtum. ff de libe. & poſthu.* prout voluit Bar. poſt Guliel. de Cun. & Rayne. *in l. ex facto. ff. de vul. & pu.* & Bal. *in l. humanitatis. C. de impu. & aliis ſubſtitut.* & cõmuniter teneri ſecundũ Imo. *in c. Raynutius. de teſtamẽtis.* refert Bene. Cap. *in tract. ſubſti. poſt regulas poſito in ſpecie 3. n. 46.*

106 Vnus eſt modus concipiendi conditionem in fideicommiſſaria ſubſtitutione per vniuerſalem diſtributionem: vt ſi ſit dictũ, Si quilibet ex liberis deceſſerit ſine liberis, ſubſtituo Caium, vel quilibet non habẽs liberos, ſubſtituo Caium, vel quicunque deceſſerit ſine liberis grauo reſtituere, ſubſtitutus admittitur in portionem cuiuſlibet morientis ſine liberis.

Fallit in 2. caſib. vt per Io. Bolog. *in l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebel. num. 274.*

107 Alius eſt modus concipiendi conditionem, vt ſi dicas, Si omnes filij deceſſerint ſine liberis, vel ſi vniuerſi, tunc requiritur concurſus, & qui omnes decedant. Don. à Fina.

108 Subſtitutio his verbis concepta, inſtituo, & ſubſtituo: ex verbo, inſtituo directam: ex verbo, ſubſtituo fideicommiſſariam ſubſtitutionem inducet. communem teſtatur Cur. iun. *cõſ. 83. num 2.* Villal. *in ſua collect.* E. Suarez, & Vezinus.

109 Subſtitutio fideicommiſſaria facta duobus ſimpliciter in quocunque eorum de per ſe purificatur conditio, & ſubſtitutus admittitur, etiam ſi non ſit omnium bonorum. Iaſ. *in l. cùm quidam, nu. 7. C. de inſtitu. & ſubſtitu.* com. dicit. Villal.

110 Subſtitutio facta ſub his verbis, inſtituo & ſubſtituo, ex verbo inſtituo reſultat directa, ex verbo ſubſtituo fideicommiſſaria. Curt. iun. *in conſ. 83. nu. 2.* com. dicit. Villal.

111 Subſtitutio fideicommiſſaria habẽs plures gradus, ſi prima deficit, admittitur ſecundus loco illius. Curt. iu. *conſ. 83 n. 2.* com. dicit. *& conſ. 135. nu. 2.* com. dicit. Villal. & Vezinus.

112 Subſtitutio compendioſa facta filio impuberi, nõ valebit, vt

bit vt pupillaris, ſed erit omni tẽpore fideicõmiſſaria, matre exiſtẽte io medio. ita voluit Bar. *in l. Centurio. in 3. q. prin. ff. de vul. & pup. ſubſt.* Quia iuterpretatio fit ſauore matris, & ne excludatur à luctuoſa hæreditate filij, receditur à regula cõmuni: quẽadmodũ in tacita pupillari, ad quã ſubſtitutio vulgariter facta porrigitur, cũ nõ procedat illa regula cõtra matrẽ. *l. precib. C. de impub. & aliis ſubſti. & l. fi. C. de inſt. & ſubſtit. ſub condit. fact.* itẽ in re dubia illa pars eligetur quæ ſauet matri, vt filio ſuccedat. *l. qui duas. in prin. iuncta gl. fi. in fi. ff. de reb. dub.* Ang. de Vbald. *in conſil. 97. n. 3.* & hãc cõmunẽ doct. opi. eſſe teſtantur Bal. *in l. nã hoc iure. ff. de vulg. & pup.* & Ioan. de Anan. *in cõſil. 79. n. 1.* quorũ ſentẽtiã Ludouic. Bolog. *ibid. in addi. ſuis* ſequitur, & refert Matth. de Affli. *in deciſ. ſacri conſil. Neap. deciſ. 367. in conſil. Neap.* poſt lõgã deliberationẽ iudicatũ, ſubſtitutionẽ cõpẽdioſam factã per verba cõmunia, omni tempore matre exiſtẽte in medio fideicõmiſſariã eſſe: & hanc veriorẽ & cõmunẽ opin. eſſe. Alij multi cõtrariã ſentẽtiã ſecuti ſuerũt, quorũ nomina annotat Marian. Soc. iun. *in d. l. Centurio. n. 265.* vbi ipſe inquit, contra Bart. & alios magis com. ſententiam & opi. eſſe, & ibi reſpondet ipſe argumẽtis in cõtrariũ adductis. *verſ. non obſtant allegata in contrariũ. & in conſil. 94. n. 28.* inquit Soc. iun. quòd hanc opin. cõmunẽ omninò ſequi debeamus, præſertim in iudicãdo & conſulẽdo, *in 1. par. conſil.* & quòd talis ſubſtitutio cõpẽdioſa etiã matre exiſtente in medio, pro tẽpore pupillaris ætatis, ſit directa & non fideicommiſſaria, multis authoritatib. & argumentis, pulchrè, vt ſolet, affirmat Rol. à Valle *in conſil. 69. nu. 6. cum ſeq. in 1. tom. conſil.* de qua doctrina doct. varij varia loquũtur, vt liquet ex *comment. & rep. Franc. de Ripa in d. l. Centurio. n. 118. & annotat. marginal. Moder. in conſil. 12. & in conſ. 17. in verb. medio. litera A.* Alex. de Imol. *in lib. 3. conſil.* Kirchouius.

113 Subſtitutio fideicõmiſſaria ſi facta ſit poſt mortẽ pluriũ, ſi deceſſerint ſine liberis, & talis cõditio purificatur in perſonã vnius tãtũ: dic, quòd in eius portione admittitur ſubſtitutus, ſecundũ cõmunẽ per Oſaſc. *deciſ. 110. nu. 7.* Quã declarat procedere, & hoc adeò verũ eſſe, quod ſi ſubſtitutio fideicõmiſſaria fieret pluribus extraneis per nomina collectiua: cõmunis opi. eſt quod admittatur ſubſtitutus, purificata conditione in perſona vnius tãtũ, ex no. per Alex. *in l. pen. C. de impub.* & loquitur Oſaſ. *d. deciſ. in terminis*, quãdo monaſteriũ eſt ſubſtitutũ. & inter alia alleg. Albã Mãdel. *conſi. 31.* qui adducit rationes diuerſitatis inter ſubſtitutionẽ factã vltimo moriẽte, & factã poſt mortẽ pluriũ ſeu omniũ, alias rationes ponit Oſaſc. *ibi, & nu. 13.* vbi declarat cõcl. quã poſuit *num. 5.* q. ſubſtitutio facta vltimo moriẽte in tota hæreditate, facit videri heredes tacitè inuicẽ ſubſtitutos, quã cõcl. limita, vt per eum ibi, dũ alleg. *l. Titia. §. Seia libertis. de leg. 2.* Bar. & Rip. *in l. heredes mei §. cũ ita. n. 14.* ad Trebel. Aym. *cõſil. 113. n. 1. l. codicillis. ff. de vſuf. leg. quib. omnib. quomodo, & quo in caſu locus eſſe debeat.* quo ad primã cõcl. vide *ibi d. deciſ. n. 8. & aliis ſup. alleg.* vbi reſpõdẽdo cõtrariis, dicit ea loqui in deſcendẽte teſtatoris. Quo caſu ex præſumpta mẽte teſtatoris, præſumitur perſona cõiũcta ſubſtitutũ excludere, *l. cũ auus de cõd. & demõ.* ſecùs in caſu de quo *d. deciſ.* In quo ſubſtitutio facta eſt extraneis, ꝓ qua vide quæ ſcribit Por. *lib. 4. cõcl. 34.* Bellac.

114 Subſtitutio caduca per clauſulã codicillarẽ ad fideicõmiſsũ reducitur: & ſimiliter inſtitutio minꝰ ſolẽni teſtamẽto emiſſa, ſec. com. per Burſa. *conſ. 75. num. 32. lib. 1.* I. Bonacoſſ.

115 Subſtitutio fideicommiſſaria facta à patre in dote filiæ, quatenus eſt eius legitima, non valet, neque tenet, & apparet nulla, vana, & penitus fruſtratoria: niſi aliũdè filia ipſa habeat de bonis paternis, ex quibus legitima detrahi queat. prout ita cõſtanter, communitérque firmant omnes iuris interpretes poſt Dy. & Bar. *in l. fi. §. filia. ff. de leg. 2. & in l. Lucius. §. maritus. ff. ad Trebel.* & Bal. *in l. quoniam nouella. num. 8. C. de inof. teſta. & in l. cùm virum. C. de fideicom.* vbi ſe aliàs conſuluiſſe ita aſſeuerat, prout re ipſa ſic cõſuluit *cõſ. 59. vol. 2. & cõſ. 70. vol. 4.*

Imò concludit, ſtabili quidem fundamento. Dy. *in l. à filia petiit. ff. ad Treb.* fideicõmiſſum relictum à filia, quatenus eſt bonorũ ſubſidium, nullatenus valere, per *l. quoniam in prioribus. C. de inof. teſt.* & hoc dictũ Dy. recenſuit Cy. *in l. vnica. §. videamus. C. de inof. teſt.* & poſt eos ita decidit Io. And. *in add. Spec. in tit. de inſtru. edi. in §. compendioſè. in add. incip. Sed incidit alia quæſtio, in fin.* & ita pariter determinauit Guid. Pap. *deciſ. 613.* vbi prorumpit ita ſeruari in Curia parlamenti Grationopol. & ſic itidẽ vidi conſultũ, reſponſumq́; ſubtiliter, & profũdè quidẽ de præſenti anno 1581. extitiſſe in quadã cauſa vertẽte in ciuitate Reatis, ad ſauorẽ cuiuſdã Simonis, per D. Pompeiũ Leonardiũ Iuriſcõſultũ Reatinũ, cuius conſilio me quoque ſubſcripſi diffuſo quidem calamo, antea ſubſcripto à compluribus illuſtribus DD. Aduocatis curiæ Romanæ.

Quæ quidem cõmunis adeò vera diſcernitur, vt ea amplificari bilariter poſſit. procedere etiã, vt dato, quod fideicommiſſum debeatur piæ cauſæ, adhuc huiuſcemodi fideicõmiſſaria ſubſtitutio nulla, & inualida ſimiliter ſit. Nã ſicut talis dos cẽſetur data filiæ loco legitimę, ſec. Bar. & cõmuniter omnes alios *in l. Titio centum. §. Titio genere. ff. de cond. & demõ.* Bal. *in l. ſancimus. C. de nupt.* & Iaſ. *conſil. 43.* & huiuſmodi dos habeat quoque omnes qualitates legitimę, teſte Paul. Caſtrẽſ. *conſil. 129. col. fi.* ſecundũ antiquã impreſſionẽ, & cõpertũ ſæpè etiam ſit, quod in legitima filij grauari minimè poſſint. *d. l. quoniã in priorib.* Roma. *conſil. 185. vol. 2.* & Dec. *conſ. 613. in vlt. dub.* vbi hoc amplificat quoq́; locũ ſortiri, etiã ſi fideicõmiſſum deberetur piæ cauſæ. quod voluit etiã expreſsè Soc. *conſil. 1. col. 2. vol. 4.* Pariſ. *conſil. 26. col. 3. vol. 2. & conſil. 81. eod. vol.* & Rolan. à Valle *conſil. 25. num. 5. vol. 1.* ita pariter fideicõmiſſum iniũctũ filię in dote ſua, quò ad integrã legitimã ſuã eſt nullũ, etiã ſi deberetur pię cauſę, cũ talis dos habeat omnes qualitates legitimæ: vt per Paol. Caſtrẽſ. *in preallegato conſil. 129.*

Secũdò ampliatur eadẽ cõmunis, idẽ eſſe, ſtante ſtatuto filias dotatas à ſucceſſione excludi mãdãte: quia adhuc talis dos cenſetur data loco legitimæ, & in ea minimè poteſt filię per fideicõmiſſum ſubſtitui, cùm hoc caſu ſtatutũ nõ ſimpliciter primò excludat filiã, & deinde mãdet dotari: ſed dotatã tãtũ excludit. ita Dec. *conſil. 106.* & Cęphal. *conſ. 145. ſub n. 22. vol. 1.*

Cæterùm interpretãtur pręǳicta omnia, vt ea locũ obtineant in ſubſtitutione facta à patre filiæ in dote per fideicõmiſſũ tãtùm: ſecùs verò ſi vulgariter foret ſubſtitutio facta: quia cũ ſit hoc caſu in poteſtate filiæ adire, vel nõ adire, ſubſtit. ipſa vulg. facta in dote valebit, vt per diſtinct. Dyn. iudicatũ eſſe cõmemorat Guid. Pap. *in d. deciſ. 613.* & ita firmat etiã Matheſil. *in ſing. 163.* Nota pulchrã doct. cũ aliis congeſtis ibi per Aruſtill. vbi explanat etiã iſtã eſſe com. opinionem.

Interpretãtur etiã præmiſſa vtiliter quidẽ, ſubſtitutionẽ ipſã fideicõmiſſariã nõ fore propriè ſubſtitutionẽ. ſec. cõ. opinionẽ glo. & aliorũ *in rub. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* vbi Ripa *nu. 10.* ſequitur, & nõ obſcurè atteſtatur iſtam communem.

Et hinc non immeritò infertur, ſubſtitutionẽ fideicõmiſſariam, cùm ea non ſit propriè ſubſtitutio, nullatenus cõprehendi in ſtatuto de ſubſtitutione mẽtionem faciẽte. ita Pau. Caſtrenſ. & Alex. *in rub. C. de impub. & aliis ſubſtit.* & Cagnol. *in l. precibus, num. 37. cum aliis ſeq. eod. tit.* vbi ad lucem adducit hanc communem eſſe opinionem, pro cuius quidem robore & firmitate, multa inibi etiam vtiliter effundit.

Et de hoc mirandũ certè non eſt: quoniã ſubſtitutio fideicommiſſaria eſt onus à teſtatore impoſitum ei cui fit. *l. coheredi. §. cùm filia. ff. de vulg. & pupill. ſubſtitut. & l. ex tribus. C. de inoff. teſtam.* Ioan. Croti *conſil. 35. num. 2. & conſ. 143. num. 2.* & Iacob. Mandel. Albenſ. *conſil. 31. Difficilis. num. 9.* Viuius.

116 Subſtitutio fideicõmiſſaria firma, ſtabiliſque manet, etiã ſi teſtamẽtũ præteritione irritatũ ſit. text. eſt, & ibi Gloſ. *in l. cam quam. C. de fideicõ. & in l. ita tamen. §. quoties. ff. ad Trebel.* & ita conſtantiſſimè firmant per text. ibi Bart. *col. pen.* Bal. Ang. Paul. Caſtr. Floria. & Cor. *in auth. ex cauſa C. de liber præter.* vbi Alex. Bened. de Plũbino, Cur. iu. Ign. & Iaſ. ad lucẽ rectè quidẽ adducunt iſtã eſſe communẽ opinionẽ. Et licèt aliqui iuris interpretes in loco pręcitato vanè nimirũ, & inſipidè nõnullas ſophiſticas, artificioſaſque adduxerint rationes in contrariũ: nihilominus tamẽ hoc ſemper futile autumaui, & ſomniũ; cùm ponderatis rationibus pro communi hac adductis, exiſtimani facilius fore de manu Herculis extorquere clauã, quàm obtineri poſſe in practica cõtra communem ipſam, quam complures alij Doct. quos longum, atque valdè prolixum eſſet recenſere, vti communem tuentur ſententiam.

¶ Vnde non mediocriter admiror, vbicunq́; aliqui Doctores conſueuere ſophiſmatizare, atque hebetoſo ingenio etiã Modernos Scribẽtes inſectari, & potiſſimùm collectores cõmunium opinionum, & ſic docentes verã, genuinamq́; quæſtionum controuerſiſſimarum practicam. ea qua ſanè percipimus vtilitatem, veramque legũ, & materiæ intelligentiã.

Itaque ſubtilizare pernicioſum eſt abſque dubio aliquo. *l. ſi ſeruum. §. ſequitur. ff. de verb. obligat.* vbi prudenter aſſeuerat à

iudicibus nullatenus admitti ſubtilitates, præſertim in Rota, & Parlamentis, in quibus iudices ipſi, vt plurimum æquitati penitus inhærent.

❡ Cùm ſubtilitas ipſa neceſſariò euitanda ſit, vt efficax teſtimonium eſt Bal. *in l. ſancimus, in 2. notab. C. ad Treb.*

❡ Quæ cùm veritatem lædat, non prodeſt, & meritò iudices eã penitus recuſant. *l. ſicut. §. ante po. ff. quib. mod. pig.* & Bert. *conſ. 223. nu. 2. in 1. par. 2. vol. & conſ. 405. n. 3. vol. 4.*

Quoniam ius, eſt ars boni & æqui. *l. j. in prin. ff. de iuſt. & iur.* Et admonet quoque Bal. *in diſput. Accuſatus de vi turbatiua, col. 9. ad hoc propoſitum*, quòd Doctores ſunt ſpeculatores boni, & æqui. & facit Dec. *in cap. ad audientiam, in 2. notab. de appell.*

❡ Eſt benè verum, quòd ſubtiles ſunt nonnulli, qui quandoque, ne hebetes iudicentur, nimia ſubtilitate falluntur, teſte Specul. *in procem. in verſi. Cæterum.*

❡ Sed re ipſa ſubtilitate ſenſus, & ſcrupuloſitate tanta vti non debemus, vt defunctorum iudicia defraudentur. ita Bero. *conſ. 93. num. 8.*

❡ Et ratio eſt, nam nimia ſubtilitas reprobatur. *l. ſi mulier. §. ex aſſe*, cum Glo. *in verſi. Subtilitatem. ff. de iure dotium*, & Spec. *in tit. de aduo. §. nunc de exordiis, col. 8. ver. Vel ita ſunt nonnulli, & in tit. de denuntia. §. 2. verſ. Euangelica.*

❡ Imò denique nimia ſubtilitas cauſat quãdoque errorem: & ſic ob nimiã ſubtilitatẽ ſæpè erramus, aſſitmante Bald. *in l. precibus, col. 6. C. de impub. & aliis ſubſti. & in l. ij. col. 2. quaſt. 4. C. de bon. poſſ. contra tabul. per l. ſi ſeruum. §. ſequitur de verb. obl.* & Cotta etiã *in memorali, in verſ. Apices iuris, ante fi.* Viu.

117 Subſtitutio cõpendioſa verè dicitur, ſiue ea facta ſit abſque certæ ætatis expreſſione: exẽpli gratia, ſi deceſſerit filius meus abſque liberis, Sempronium ſubſtituo: quia licèt in ipſa ſubſtitutione non fuerit appoſitũ, expreſſumq; verbũ quandocunque, nihilominus tamen verbum hoc indubitanter videtur habere tractum temporis in futurum: & conſequenter expreſſio temporis futuri, eſſet expreſſio eius, quod ineſt, quę denique nihil operaretur. *l. 3.* vbi amplè notatur. *ff. de lega. j.* & ita per hunc tex. firmat *Bar. in l. Centurio, col. 2. in 1. quaſt. ff. de vulg. & pupil. ſubſtit.* cui innituntur nõ vulgari admodùm anchora omnes communiter ibi, & præſertim Galiaul. *col.* 88. & Dec. *in l. precibus. col. 9. C. de impub. & aliis ſubſtit.* & ita conſuluit doctiſſimè, alias diuerſas rationes adducens palpabiles, Cot. iun. *in conſ.* 172. & D. Sfortia Oddus etiam *in tractatu compendioſa ſubſtitutionis, in 3. parte. art. 1. quaſt. 1. fol. 39.*

Vel quandocunque deceſſerit idem filius meus ſine filiis, Semproniũ ipſum ſubſtituo. vt *in d. l. precibus*, & ibi Bal. *col. 8. verſ. Modò veniamus.* & Bar. & alij *in d. l. Centurio. & in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſti.* & Hierony. Gab. *conſ. 130. Dominus Florius, ſub nu. 2. & ſeq. vol. 1.* Vel ad certã ętatem, puta vigintiquinque annorũ, reſtricta illamet ſubſtitutio fuerit, vt *in d. l. Centurio.* & iſta eſt vera, ſtabilis marmoreáque concluſio, per iura allegata, cui conſtanter aſſentiunt iuris interpretes omnes communiter, teſte Bald. *in 8. oppoſ.* Corn. *col. 1. & ſeq.* Cur. *nu. 66.* & Cagn. *nu. 136. in d. l. precibus*, & Couarr. *in ca. Raynutius. §. 11. ſub nu. 2. in fi. verſ. Vndecimo.*

Vbi adnotat, & pleniſſima manu diſcurrit decem alios modos etiam, quibus fieri commodiſſimè, atque tutiſſimè poſſit compendioſa ſubſtitutio, & ante eum adnotauit quoque, quibus verbis prætendatur facta ſubſtitutio ipſa compendioſa, Soc. *conſ. 77. col. 1. & conſ. 144. vol. 1.*

Et hinc deſcribendo diffinitionem ipſius ſubſtitutionis cõpendioſę, pro explanatione præſentis materiæ, concludo eam eſſe ſubſtitutionem compendioſam, quę ſub compendio verborum habentium tractum in futurũ cõtinet nimirùm plures ſubſtitutiones, & plura tẽpora ipſas ſubſtitutiones variãtia. ita *Bar. col. 3.* & omnes alij Iuris interpretes vnanimiter, & cõcorditer *in d. l. Centurio*, & pręſertim ibi Ripa *n. 60.* & Galiau. *col. 39.* & Antiqui, Moderniquc Doct. *in d. l. precib. Politus in tract. de ſubſtit. tit. de compendioſa*, & Ioan. de Neuiz. *conſ. 54. Pone Domine cuſtodiam ori meo, num. 1.* Viuius.

118 Fideicõmiſſaria ſubſtitutio non eſt propriè ſubſtitutio. Eſt communis op. ſec. Alex. *in reper. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de liber. & poſthu. verſ. 3. pro hac ſententia.* & Doct. *in Rub. c. de impub.* & Cot. *conſ. 320. vol. 4.* M. Chærian. & Villal.

119 Fideicommiſſarius hæredis appellatione propriè non venit. Eſt comm. opi. ſecund. Alex. *in reper. d. §. quidam rectè verſic. 3. pro hac ſententia. de liber. & poſthum.* Socin. *conſilio 110. in cauſa filiorum. vol. 3.* Idem.

120 Quãdo eſt facta ſubſtitutio fideicõmiſſaria pluribus ſub nomine plurali, ſiue nomine collectiuo, pluralitas reſoluitur in ſuas ſingularitates. *l. Lucius. §. Cauis. ff. ad Treb. l. ſi. §. filium. ff. de leg. ij.*

Fallit in multis caſib. vt per Cur. iu. *in l. precib. C. de impub. & aliis ſubſt. nu. 12. verſi. tertiam principalem.* Don. à Fina.

121 Si fideicommiſſaria ſit pluribus ſimpliciter, tunc admittitur ſubſtitutus, ſiue primus decedat, ſiue ſecundus, purificata conditione. fallit in 4. caſib. vt Corn. *in l. cum quidam. C. de impub. num. 29.* Don. à Fina.

122 Fideicommiſſaria ſubſtitutio, non cõtinetur in reciproca. communis eſt opinio, vt refert Maria. Soc. *in d. l. Centurio, nu. 26.* fallit, vt per eundem *ibi, nu. 27.* Don. à Fina.

123 Si teſtator dixerit, Si filius meus deceſſerit ſine liberis, tunc bona mea dentur pauperibus, erit omni tempore fideicommiſſaria. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Lãcillot. *in d. l. Centurio, nu. 347.* vbi limitat in 2. caſib.

Fideicõmiſſaria etiã in perſona vnius habet locũ. fallit in 2. caſ. vt per Dec. *in d. l. cùm quidã, C. de impub. n. 6.* Don. à Fina.

124 Fideicõmiſſaria quãdo ſit pluribus per nomina collectiua, ſi purificatur cõditio in perſona vnius, nõ habet locũ ſubſtitutio de proprietate ſermonis, ſed ex volũtate teſtatoris. fallit vt no. Soc. *in l. hæredes mei, §. cũ ita, ff. ad Treb. n. 28.* Do. à Fi.

125 Subſtitutio facta per verba directa, ſi deceſſerit ſine liberis ante pubertatem, eſt directa poſt fideicõmiſſaria. hãc eſſe communem opinionem atteſtatur Sebaſt. Sap. *in d. l. precibus, C. de impub. num. 160.* vbi limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

126 In fideicommiſſaria ſubſtitutione, filiũ ſuccedere in locum patris. eſſe magis communem opinionem dicit Alexan. *conſi. 36. vol. 3.* & Iaſ. *conſi. 158. vol. 2.* Dec. autẽ *conſ. 2. & conſ. 227. & conſ. 229.* 478. *& conſ.* 480. contrariam opinionem magis eſſe communem dicit. I. Fich.

127 Subſtitutio fideicommiſſaria facta ſimpliciter poſt mortem plurium, ſimpliciter illi inter ſe videntur ſubſtituti. Soci. *conſ. 104. in 3. volu.* & ſi fieret pluribus extraneis per nomina collectiua, admittetur ſubſtitutus purificata cõditione in perſona vnius tantum, ſecundum communem de qua per Alex. *in l. penult. C. de impuber.* Oſaſc. *deciſ. 110. num. 7.* Bellacomb.

128 In fideicommiſſarium ſubſtitutum ad pias cauſas, vel executorem piæ cauſæ, tranſeunt omnia iura hæreditaria ipſo iure, abſque aliqua fideicommiſſi reſtitutione, fauore piæ cauſæ. Eſt com. opi. ſec. Alex. *conſ. 4. videtur inſpectis. verſic. vnde in talem. vol. 2.* M. Chærian.

129 Subſtitutio conditionalis euacuatur, ſi ſubſtitutus moriatur ante euentũ conditionis, & ſi ſubſtitutus ſit de deſcendẽtibus teſtatoris. Ioan. Dut. *in arte teſtan. tit. 5. caut. 33.* & Alex. *in l. cum ex filio. ff. de vulga. & pupill.* com. dicit. Villa. & Vezin.

130 Subſtitutio conditionalis non tranſmittitur etiam ad filios, niſi aliud appareat ex coniectura a mente teſtatoris. Cur. iun. *conſ. 3. aliàs* 111. *nu.* 25. com. dicit. Villal. & Vezin.

131 Subſtitutio facta ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filiis, omnino extinguitur, ſi cũ filiis deceſſerit: nec habet aliquẽ effectũ, etiã ſi tales filij poſteà ſine liberis decedãt. Voluit gl. *fin. circa mediũ in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel.* nota per *§. ſi quis autẽ. in eadẽ l. qui bene probat, in verſi. aut igitur filius ſuperuixit*, &c. Idẽ dixit Oldr. *in cõſ. 21. thema tale eſt, & in cõſ. 41.* & per eadẽ ferè verba, de Oldr. tamẽ nõ faciẽs mentionẽ. idem firmauit Io. And. *in addic. ad Spec. in tit. de teſtamen. §. imprimis, propè finẽ.* Hoc etiã in caſu multũ ſimili vult Cyn. *in auth. & ſi quis. in vlt. q. C. de ſecund. nupt.* Dũ vult, quod conditio illa, ſi decedas ſine hærede de tuo corpore, deficit, ſi vnũ talẽ hæredem habeas, licet ipſe poſteà habeat hæredem extraneum, ſufficit enim conditionem ſemel defeciſſe. Idẽ voluit Bald. *in l. ſi. in 25. q. C. de hæred. inſtituen.* loquens in caſu, de quo per Cyn. *in d. quaſtione fin.* Et in terminis noſtris loquendo, idem dixit *in cap. 1. §. quia etiam. in tit. Epiſcop. vel Abb. in feud.* vbi etiam idem dixit Iaco. Aluarot. Et dicunt etiam alij Feudiſtæ, & idem voluit Bald. *in conſ. 57. item inſtituo. ſecundo vol.* Paul. de Caſtr. *in conſil.* 162. ne impropriis vtamur vocabulis in antiquis, in nouis eſt *in conſ. 97. n. 3. vol.* 2. qui idem dixit *in l. ex facto. §. pen. ff. ad Trebel.* Crauetta *conſ. 48. nu. 1.* vbi dicit, quòd ita communiter tenetur, quòd & Soc. iu. teſtatur *in conſ. 29. num. 22. vol. 4.* Vbi ad hoc plures concordantes cumulat, vt per eum. E. Muſcul.

132 Fideicõmiſſaria ſubſtitutio reſultat quãdo teſtator ordinat, quod ſua bona vſque in perpetuũ remaneãt infra ſcriptis

fil;is

filiis & hæredibus ſuis, & certum deſcendentibus. Cur. iun. conſ. ttt. num. 20. com. dicit. Vezinus.

133 Subſtitutio conditionalis, non tranſmittitur ad filios filiorum inſtitutorum, ſi penden. cõditione grauatus decedat, ſec. com. per Burſ. conſ. 71. num. 15. lib. 1. quæ concl. fallit, ſi ſit vnita cum iure accreſcendi, iuxta magis communem tela. d. conſil. num. 14. Bonacoſſ.

134 Subſtitutio conditionalis vnita cum iure accreſcendi, tranſmittitur ad hæredes. ſec. magis comm. per Burſat. conſ. 71. nu. 14. libr. 1. Idem.

135 Subſtitutio conditionalis, non tranſmittitur etiam fauore deſcendentium, ſec. com. per Burſ. conſ. 1. nu. 3. vide Rol. conſi. 46. nu. 5. lib. 3. Idem.

136 Subſtitutio compẽdioſa de re certa facta per ciuilia verba, vt hæres eſto, vel inſtituo, trahitur ad vniuerſa bona filij in pupillari ætate decedentis. Boër. deciſ. 33. nu. 7. cõmun. dicit. Villal. & Vezinus.

137 Subſtitutio cùm ſit poſt mortem alterius dicitur compendioſa. Cur. iun. conſ. 172. nu. 2. com. dicit. Villal. & Vezin.

138 Subſtitutio compẽdioſa directis verbis facta cenſetur, quum verba de eorum natura ſonant, quod de manu propria quis accipiat, & propria authoritate, iuxt. no. in l. Titia cũ teſtamento. §. 1. ff. de leg. 2. l. eam quam. & ibidẽ gloſ. C. de fideicõmiſſ. in verbo, directis. quod etiam voluit Bart. in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. Floria. & Imol. in c. Raynutius. in fin. de teſtamentis. quod in effectu ſequi videtur Bald. in l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. & ita communiter teneri refert in tract. ſubſt. 5. ſpecie. n. 24. Ben. Capr. alias ſi verba ſonant: vt quis capiat de manu alterius, non directa, ſed obliqua erunt, prout vult. Bart. d. l. Centurio. Capr. ibid. nu. 29.

139 Subſtitutio compendioſa verbis communib. ſeu indifferentibus, i. quæ poſſunt habere vtrumque ſenſum, tam directũ quã obliquũ, ita vt manu propria, vel de alterius manu accipere liceat, facta cenſetur, ſi teſtator vſus ſit verbis ſubſtituo, perueniat, deueniat, redeat, deuoluatur, reuertatur, ſuccedat, & ſimilib. Ang. & Bart. in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. Bald. l. 1. C. de ſacroſ. eccl. Imol. c. Raynutius. de teſta. Ioã. And. c. licet. de ſepult. lib. 6. quod communiter teneri refert Bened. ibid. n. 32.

140 Subſtitutio cõpẽdioſa à milite impuberi facta, ſi impubes decedat intra pupillarem ætatẽ, valebit vt pupillaria ſubſtitutio, ſi ſit talis cui pupillariter ſubſtitui poterat, adeò quòd ipſe ſubſtitut' accedat ex pupillari iure cõmuni, etiã ſi mater ſit in medio, iux. gl. in l. precib. C. de imp. & aliis ſubſtit. Si verò decedat poſt pupillarẽ ætatẽ, nec mater ſit in medio, valebit iure directo, ex priuilegio militari, & ſic iure ſpeciali, iux. l. Cẽturio ff. de vulg. & pup. aliàs ſi mater eſt in medio, valebit fauore matris iure fideicõmiſſi, iuxt. gl. l. precib. & l. Cẽturio. quod eſt verũ, niſi fuerit facta per verba directa ciuilia, putà ſi dictũ fuerit: Quandocũque filiu' meu' deceſſerit, talis ſit hæres, vel talẽ inſtituo: quia tũc valebit vt directa, etiã poſt pupillarẽ ætatẽ, licet mater ſit in medio, vt tenuit Bart. Bald. & Ang. d. l. Cẽturio. Frãc. de Rãponibus & D. Floria. in c. Raynutius. de teſtam. ſin autẽ facta fuerit per verba directa nõ ciuilia, vel cõmunia, matre exiſtẽte, locus erit fideicõmiſſariæ ſubſtitutioni, iux. d. l. precibus. prout voluit Bart. d. l. Cẽturio. & licet gloſ. ibidem. videatur velle, quòd etiã ſi per verba directa ciuilia ſit facta ſubſtitutio, ꝙ poſt pupillarẽ ætatẽ quoque matre exiſtẽte, valeat ſubſtitutio fideicõmiſſaria: quod Imola quoque d. c. Raynutius videtur ſequi, tamẽ Bart. d. l. Cẽturio, aliud ſentit, cuius opin. tanquã veriorẽ Modernos cõmuniter contra gloſſas ſequi refert Bened. Capr. nu. 48.

141 Subſtitutio cõpẽdioſa à milite per verba cõmunia facta, nõ tãtũ vulgarẽ, ſed etiã directã, etiã poſt aditam hæreditatẽ, cõtinet: ſi fiat puberi, valebit iure directo ex priuilegio militari, etiã ſi mater ſit in medio, iuxta gl. d. l. precibus. ſin impuberi per verba cõmunia fiat infrà pupillarem ætatem, valebit vt pupillaris, ſed poſt eam ætatem ſi mater non ſit in medio, valebit iure directo, propter priuilegiũ militis. ſi verò mater ſit in medio, tunc poſt pupillarem ætatem valebit iure fideicõmiſſi, iuxt. gloſ. Bart. d. l. Centurio & gl. l. precibus Imol. in d. c. Raynutius. quod communiter doctores quoque tenere refert ibidem nu. 51. idem Ben. Capr.

142 Subſtitutio cõpendioſa per verba directa puberi à pagano facta, ante aditam hæreditatem, comprehendit vulgarem. Bart. in l. Centurio. ff. de vul. & pup. D. Ant. in cap. Raynutius. de teſtam. poſt aditam verò hæreditatem, non comprehendit directam ſubſtitutionem, cùm paganus non poſſit directò ſubſtituere poſt pupillarẽ ætatẽ, & poſt aditã hæreditatẽ. §. extraneo. Inſt. de pupill. ſubſt. quod eſt verũ, niſi dementi vel furioſo ſubſtituat, quia cõprehendit exemplarẽ. l. humanitatis. C. de imp. & aliis ſubſtit. ſed ipſa cõpendioſa facta puberi non dementi, cõprehendit fideicõmiſſariã, quantũcunq; facta fuerit per verba directa, iux. l. Scæuola. ff. ad Treb. & voluit Bart. ibid. & Ang. d. l. Centurio. idque de benignitate, non de rigore iuris, vt doct. communiter velle refert Ben. Capr. in tract. ſubſtitutionum poſt regulas poſito ſpeci. 5. n. 55. quam ibidem vt æquã & communiorem in practica obſeruandam dicit per no. in gloſ. in verbis ciuilibus. de vulg. & pup. Idem.

143 Subſtitutio cõpendioſa à pagano per verba directa impuberi cui pupillariter ſubſtitui poteſt facta, potẽtia ſeu aptitudine comprehendit, ſiue apta eſt comprehendere, non tantùm vulgarem ſi vulgariter ſubſtitui poteſt, ſed etiã pupillarẽ, adeò quod ipſi ex pupillari ſubſtitutione, modò in pupillari ætate deceſſerit, ſuccedatur, etiam ſi mater ſit in medio. l. precib. C. de impub. & aliis ſubſt. in quo gloſ. & doct. cõmuniter conuenire refert ibid. n. 57. idem Capr. ſed ſi decedat poſt pupillarem ætatem, gloſ. iur. ciuilis & canonici concordãt in hoc communiter, quod dicta ſubſtitutio poſt pupillarẽ ætatem annulletur, vt neque iure directo, neque fideicõmiſſario valeat, gloſ. l. Centurio. l. in pupillari. l. verbis ciuilib. ff. de vulg. & pup. & d. l. precib. & in §. qua ratione. Inſtit. de pup ſubſtitutione. & gloſ. in cap. Raynutius. de teſtamentis. in verſ. ſubſtitutionis, & in cap. ſi pater. eod tit. lib. vj. in verbo, abſque deductione. idem tenet in d. cap. Raynut. Inno. & communiter doct. vtriuſque iuris nemine diſcrepante, vſque ad Io. And. licet aliqui, quos recenſet Cy. d. l. precib. tenuerint contrarium, quos ſecutus eſt Ioan. Andr. vt refert ibid. n. 58. idem Capr. & num. 66.

144 Subſtitutio cõpendioſa à pagano impuberi, per quæcũq; verba directa ſiue ciuilia vel non ciuilia, aut etiã cõmunia facta infrà pupillarẽ ętatẽ valebit vt pupillaria, ſed poſt pupillarẽ ętatẽ valebit vt fideicõmiſſaria, ſec. Ioan. Andr. in cap. ſi pater. de teſtam. lib. 6. & cap. Raynutius eod. tit. quod & d. cap. Raynutius. Doct. Ant. dicit Florẽtinos practicari, & hodie canoniſtas Modernos cõmuniter ſequi refert ibid. n. 64. Bened. Capr. quod pugnat cũ pręcedẽti cõmuni, ita vt dubia ſit quęſtio: dicit tamẽ pręcedẽtẽ opin. veriorẽ videri, & magis com. per l. verbis ciuilibus. ff. de vul. & pup. vt refert ibid. n. 66. Capra.

145 Subſtitutio cõpendioſa à pagano per verba directa impuberi facta, licet regulariter infrà pupillarẽ ętatẽ, etiã ſi mater ſit in medio, vt directa pupillaris valeat, poſt eã verò ętatẽ, euaneſcat, vt etiã in vim fideicõmiſſi nõ valeat, vt tenent cõmuniter gloſ. iuris ciuilis & canonici l. verbis ciuilib. l. in pupillari. ff. de vulg. l. precib. C. de impub. & aliis ſubſtit. & cap Raynutius. de teſtamẽtis. cap. ſi pater eodẽ tit. lib. 6. id tamen inter alia fallit, quãdo in dicta ſubſtitutione eſſent diſtincta tẽpora; vt ſi dictũ eſſet, Quandocũq; filius meus deceſſerit in pupillari ætate, vel poſtea, talis ſit hæres. quia tũc cẽſentur duæ ſubſtitutiones, vna pupillaris, & alia compendioſa, poſt pupillarẽ ætatẽ, prout voluit gloſ. d. l. verbis ciuilib. quã ſequitur Bar. & communiter doctores, propter quod difficile eſſet in practica tenere cõtrariũ, licet alia opin. quod ſit nulla, quam tenet gloſ. d. §. extraneo. de iure defendi vt verior poſſit, vt voluit Im. d. cap Raynut. vt refert ibid. n. 71. Bened. licet aũt Iac. de Aren. in l. precib. idem exiſtimat eſſe, quando in ipſa cõpendioſa ſubſtitutione apponitur dictio geminata: vt ſi dicatur, Quandocũq; filius meus deceſſerit, talis ſit hęres, eo ꝙ dictio illa ſit diſtributiua, nec vnicã ſed plures ſubſtitutiones, perinde ac dixiſſet: Quandocũq; in pupillari ętate, & poſtea deceſſerit, cõtinet, arg. l. ficus in annos. ff. quib. mo. vſusfruc. amit. gloſ. tamẽ d. l. precib. & Bart. d. l. Centurio. ff. de vulg. per l. ſi Stichum. §. ſtipulatio. ff. de ver. ob. cõtrariũ tenet. quod Imol. d. cap. Raynutius, cõmuniter teneri dicit, vt refert. ibid. nu. 71. & n. 105. Bened. Capr. Similiter fallit, quãdo ſubſtitutio cõpẽdioſa facta à pagano per verba directa, fuiſſet facta impuberi extra poteſtatẽ ſubſtituentis cõſtituto, putà à patre filio emancipato, vel à patre aut extraneo, quia tũc etſi nõ valeat vt directa, etiã infra ætatẽ pupillarẽ, ex quo eidem directo ſubſtitui non potuit, valebit iure fideicõmiſſi, prout voluit gloſ. in l. verbis ciuilibus. & ibid. Bart. idẽ in l. Centurio. ff. de vulg. & pupil. quod licet gloſ. in §. extraneo. Inſtit. de pupillar. ſubſtitut. aliud voluerit, communiter teneri refert ibid. num. 72. Idem Capra.

146 Subſtitutio compendioſa extraneo facta, quem poſtea

eſtatoc loco filij adoptec, iure directo valere non debet, ex quo à principio valecet iure fideicommiſsi,& licet ſec. Imolam *in c.Raymutius. de teſtamentis*, & Bart. *in l. 2. §. ſed etſi extraneũ. ff. de vulg. & pup.* placuit infra pupillaré ætaté iure directo quoque valere, idque defenſari poſsit, vt iure ſortè verius ſit: tamẽ ex quo alia opin. cõmuniter tenetur, illa in practica erit ſeruanda, vt refert *ibid. nu. 72.* idem Capc. tametſi autem nonnulli quoque fallere id putẽt, quando in ſubſtitutione cõpẽdioſa à pagano impubeci facta, appoſita fuit cõditio, ſi ſine liberis, cùm tunc etiã ſi facta ſit pec verba directa, fideicõmiſſaria ſemper futura ſit, ſic vt etiam infra popillaré ætaté vt fideicommiſſaria valeat, iuxt. gloſ. *in l. precibus. C. de impub. & alius ſubſtit.* cùm illa verba, ſine liberis, nõ poſsint cõuenire impuberi, qui non poteſt habere liberos,& ſic puberi in quo iure directo, non ſed iure fideicõmiſsi valet etiã infra pubertatem facta cenſeri poſsit, ſec. Bar. *in l. Centurio. ff. de vulg.* & Iac. de Aren. *in l. precibus. C. de impub. & alius ſubſtit.* gloſ. *in c. Raymutius:* & *ibid.* Inn. *de teſta.* iuxta *l. Scæuola. ff. ad Treb. §. extranee. Inſtit. de pupillari ſubſtitutione.* tamen contrariũ tenuerũt alij Doctores cõmuniter dicentes, quòd conditio ſine liberis, non immutet naturã ſubſtitutionis, quia tacitè etiã ſi non exprimatur, ſubintelligitur. iuxta *l. cũ auus. ff. de cond. & demon. l. cũ acutiſsimi. C. de fideicommiſſ.* vnde talis expceſsio nihil opecatur, ex quo tacitè ineſt. *l. 3. ff. de leg. 1. c. ſi pater. de teſt. libr.* 6. vbi verba illa ſunt, & nihilominus infra pupillaré ætaté valebit, iure directo, vt & pupillaris directa, vt refert *ibid. n. 73. ibid.* Bened. Capr. ſimilitec fallit intec alia, quãdo ipſa ſubſtitutio cõpendioſa fuiſſet facta à pagano ipſo impuberi per verba directa nõ ciuilia, quia tũc quoque valet vt pupillaris, infra pupillaré ætaté, adeò quòd ſubſtitutus pupillariter ſuccedit, etiã ſi mater ſit in medio, iuxta *c. ſi pater. de teſt. lib.* 6. in quo oẽs cõmuniter cõueniunt, ſed poſt pupillaré ætaté nõ euaneſcit, ſed valebit vt fideicõmiſſaria, prout voluit Ioan. And. *d. c. ſi pater.* Bart. & Bal. *in l. Centurio ff. de vulg. & pup.* Ant. & Floria. *c. Raymutius. de teſta.* quorũ opin. æquioc eſt, vt dicit *ibid.* Imola, & de iure canonico verior, quia talẽ verborũ ſubtilitaté non conſidecat. *c. dilectis. de iud. c. præterea. de verb. ſig.* ſicut *ibid. nu.* 75. refert *ibid.* Bened. Capra.

147 Subſtitutio compendioſa à pagano per verba merè obliqua, putà per verbum reſtituat, det, vel ſimile facta ſemper eſt fideicõmiſſaria, & impropciatur vt fideicõmiſſum valeat ſecundũ omnes, vt refert *ibid. n.* 76. Capr. Imò continet ſolã fideicõmiſſariã ſubſtitutionẽ, iuxta *l. cohæredi. §. cùm filia. ff de vulg. & pup.* & hæc ſubſtitutio matrẽ vel alios veniẽtes ab inteſtato non excludit, nec excludit à legitima, neque Trebellianica, quia detrahuntur, niſi teſtatoc id prohibuerit, vel niſi reſtitui deberet pauperibus, vel ad pias cauſas, prout communitec teneri ſecũdũ notat. *l. Marcellus. §. quod autẽ. ff. ad Treb. & auth. ſed cùm teſtator. & auth. ſimiliter. C. ad l. Falcidiam c. ſi pater. de teſtam. lib.* 6. tefert *ibid. n.* 78. idẽ Capra.

149 Subſtitutio compendioſa hiſce verbis à pagano facta: ſi filius meus quandocunque deceſſecit, bona mea dentur paupecibus, omni tempore erit fideicommiſſaria, ex quo facta eſt pec verbum merè obliquum, dentur, vt voluit *Bart. l. Centurio. ff. de vulg.* vnde Epiſcopus poterit bona accipere & dare pauperibus, etiamſi teſtatoc id prohibuiſſet, quia cohibere non poteſt. *auth. de eccleſiaſticis titulis. §. ſi quis autem, & auth. licentiam. C. de Epiſc. & cler.* quod voluit Bartol. *d. l. Centurio.* cum quo tranſit *ibid.* Bald. & Angel. idem tenet Imol. *d. cap. Raymutius. de teſtam.* & Bart. communitec ſequi doctoc. refert *ibid. nu.* 80. idem Capra.

149 Subſtitutio compendioſa à pagano facta, per verba cõmunia in codicillis, omni tempore erit fideicõmiſſaria. *l. Scæuola. ff ad Treb.* quia codicillis directo ſubſtitui nequit. *l. hæreditatem. C. de codicillis.* teſtamento autem puberi, vel etiã pupillo, cui pupillariter ſubſtitui nequit, putà emancipato, aut extraneo facta, ſimilitec omni tẽpore fideicõmiſſaria erit, & iure fideicõmiſsi valebit, cũ nullo tẽpore valere poſsit iure directo, ex quo prædictis directò ſubſtitui nõ poteſt. *l. verbis ciuilibus ff. de vulg. & pupil. §. extranee. Inſtit. de pupillari ſubſtit.* iuxt. not. *l. Scæuola. ff. ad Treb. & l. generaliter. §. fin. C. de inſtit. & ſubſtitut.* & ita communiter teneri refert *ibid. n.* 98. Capra.

150 Subſtitutio cõpendioſa à pagano impuberi cui pupillariter ſubſtitui poteſt, cõmunibus hiſce verbis: ſi filius meus deceſſerit, vel quandocunque deceſſerit, talem ſubſtituo, facta, cum verba illa poſsint intelligi & verificari, ſiue decedat viuo patre, ſiue poſtea, vel ſiue decedat poſt teſtamentũ ante mortẽ, ſiue poſtea, continet vulgarem ſubſtitutionẽ: quæ verificari quoq; poteſt, etiãſi inſtitut[us] poſsit eſſe hæres. *l. Thais. §. Spendophorus. ff. de fideicommiſſ. liber.* quod tenuit Bald. *in l. precibus. C. de imp. & alius ſubſtit.* idem videtur tenere Bart. *in l. Centurio. ff. de vulg. & pupillar.* ſi rectè ponderetur, quod ſequitur Imola *in c. Raymutius de teſtam.* & ita citra dubitationẽ communiter teneri refert *ibid. nu.* 103. Bened. Capra.

151 Subſtitutio compendioſa verbis cõmunibus impuberi cum deſtinatione tẽporũ ſiue ætatũ à pagano facta, putà ſi dixerit: *Si filius mox deceſſerit in pupillari ætate, vel poſtea quandocũque, talẽ ſubſtituo*, valebit iure directo, infra pupillaré ætaté, quia propter diſtinctionẽ tẽporũ cẽſentur fuiſſe duæ ſubſtitutiones, vna pupillaris, & alia fideicõmiſſaria, vt volt gloſſ. mag. *in fin. d. l. precibus.* & procedit etiãſi mater ſit in medio, prout vult. Imola *d. c. Raymutius.* quod cõmuniter teneri *ibid. nu.* 104. refert idem Capr. licet autẽ *Iac.* de Arena, & Cy. *in d. l. precibus* idem eſſe dicunt, ſiquidẽ ſine diſtinctione tẽporũ & ætatũ, modò cũ dictione diſtributiua quandocunque facta ſit, *argumento l. ſicut in annos. ff. quibus mo. vſuſfruct. amittit.* Bart. tamen *l. Centurio ff. de vulg. & pup. d. l. precibus. C. de impub. & alius ſubſtit.* & Bal. *l. ſi quis ad declinãdũ, 3. conclu. C. de Epiſc. & cler.* & doctores cõmuniter contrariũ tenent, vt refert *ibid. nu.* 71. & 105. idem Capra. Quia dictio diſtributiua non inducit pluralitatẽ diſpoſitionũ, niſi fiat expreſsio tẽporũ, *l. ſi Stichum. §. ſtipulatio. l. pluribus. cum ibid. notat. ff. de verb. oblig. ibid. n.* 106. Capra.

152 Subſtitutio cõpendioſa per verba communia à pagano impuberi facta, omni tempore eſt fideicõmiſſaria: & ſic valebit etiam infra pupillaré ætaté hiſce verbis facta: Si fili[us] me[us] deceſſerit, talem ſubſtituo. quam opin. tenuerunt gloſ. *in l. Centurio. ff. de vulg. in l. precibus. C. de impub. & alius ſubſtit. & in cap. Raymutius. in verbo, vel ſubſtitutionis, de teſtam. in cap. ſi pater. in verbo, abſque deductione, eod. tit. lib.* 6. quam *d. cap. Raymutius.* ſequũtur Inn. & Hoſt. & Archid. *in d. c. ſi pater.* Azo. *in ſumma, de impub. & alius ſubſtit.* ſimilitec Dy. Rayn. & Beluiſo, quem ſequitur *d. l. Centurio*, dicẽs communẽ eſſe. & ſecũdum eam doctores conſuluiſſe, quam cõmuniter tam à canoniſtis quam legiſtis teneri refert *ibid. n.* 107. Bened. Capra.

153 Subſtitutio compendioſa à pagano facta, per verba cõmunia in re vel quantitate certa, nõ trahitur ad directã ſubſtitutionem, nec per conſequens ad vniuerſa bona, iuxt. no. *in l. lege. §. generaliter. ff. ad Treb. & auth. vt cum de appellation. §. aliud quoque capitulum. col.* 8. prout voluit Bart. *l. Centurio. ff. de vulg.* Imol. *cap. Raymutius. de teſtam.* quod procedit etiã ſi in tertia vel dimidia parte bonorũ facta eſſet ſubſtitutio, quia & tunc cenſetur in re certa facta, *l. non amplius. §. fin. ff. de leg. 1. l. ſi ſeruum. §. fin. cum l. ſeq. ff. de leg.* 1. Quinimò etiãſi facta ſit in tertia vel dimidia parte hæreditatis, non trahitur ad directã ſubſtitutionẽ, ſi vnus tãtũ fuerit ſubſtitutus, prout voluit Bart. *d. l. Centurio* quẽ ſequitur Imol. *d. cap. Raymutius*, cũ quib. cæteros cõmuniter tranſire refert *ibid. n.* 1. Bened. Capra.

154 Subſtitutio compendioſa vulgaris pluribus inſtitutis facta ſit ſuper toto, altecutro tãtùm mortuo ſubſtitutus nõ admittitur, ſed cohæres tanquam prædilectus. *l. quidam teſtamento ff. de vulg. & pupillar.* vt voluit Bald. *l. pen. C. de impub. & alius ſubſtit.* & Ang. *in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad Treb.* licet autem pluribus facta ſimpliciter, & non ſuper toto, altero mortuo ſubſtitutus regulariter admittatur, *argumento d. l. quidam teſtamento.* à contrario ſenſu, quia verba ita ſonãt. à quibus verbis in dubio non eſt recedendum, iuxt. *l. non aliter. l. ille aut ille. §. cùm in verbis. ff. de legat.* 3. ſicut *d. l. penult.* Bald. *& d. §. cum ita* Ang. quoque placuit. Id tamen inter alia fallit, quando ipſi inſtituti eſſent de liberis, & ipſe ſubſtitutus extraneus, quia nec tũc veniet ſubſtitutus, niſi exiſtat cõditio in perſona vtriuſque, quia attenta mente teſtãtis videtur in dubio cohæres, tanquã magis prædilectus, anteponendus ſubſtituto minus prædilecto. *l. pluribus. §. 1 ff. de cond. & demon. arg. l. cùm auus. ff. eo. tit. l. cum acutiſsimi. C. de fideic. l. ſi is qui ducenta. §. item ſi pater. ff. de reb. dub.* quod voluit Bald. *d. l. penult.* & Ang. *d. §. cùm ita.* & Imola. *d. cap. Raymutius.* & ita communiter teneri refert Ben. Capr. *ibid. nu.* 159. Idem eſt ſi ſubſtitutio compẽdioſa vulgaris copulatiuè ante plurib. inſtitutis per verba ſimplicia, etiam ſi hæredes non erunt, talẽ ſubſtituo: quo caſu verba illa vim copulatiuæ habẽt, quia ſubſtitutus nõ admittitur, niſi in vtriuſque inſtituti perſona exiſtat.

ſtat conditio, proin [illegible] Bar. & Ang. *l. heredes mei §. cum ita ff. ad Treb.* cum [illegible] quod vno non exiſtente hærede, ambo videantur non hæredes. *l. quamuis. & ibidem* Bald. *C. de impub. & aliis ſubſtit.* quod communiter teneri *ibidem n.* 166. refert Bened. [illegible] Capra. idem eſt ſi ſubſtitutio compendioſa vulgaris pluribus inſtitutis ſub nomine collectiuo fiat, puta ſi dicatur: Si vterque, vel ſi neuter non erit hæres, vel ſi ambo in tali ætate, vel ſine liberis deceſſerint, talē ſubſtituo, vt locus ſit ſubſtitutioni, requiritur quod in vtriuſq. perſona exiſtat. Bal. & Bar. *l. pen. [illegible] de impub. & aliis ſubſtit.* Ang. *d. §. cum ita. & d. l. quamuis.* Imo. *d. §. cum ita.* quod communiter teneri *ibid. num.* 170. refert Bened. Capr.

155 Subſtitutio compendioſa pupillaris vel exēplaris, pluribus filiis inſtitutis ſimpliciter facta, vt quia dictum ſit: Si tales filij mei deceſſerint in pupillari ætate, vel non ſanæ mentis, vel copulatiuè, puta ſi dictū ſit: Si Titius & Caius filij mei deceſſerint in pupillari ætate, vel nō ſanæ mentis, talē ſubſtituo: ſubſtitutus nō admittitur, niſi vterq; ita deceſſerit. *l. pater filio. §. fi. ff. ad leg. Falc. l. pen. C. de impub. & aliis ſubſt.* quod voluit Bar. & Ang. *l. heredes mei. §. cum ita ff. ad Treb.* & *ibid.* Imol. dicens per *d. l. pen.* id procedere nō tantum ſi ſubſtitutus ſit extraneus, ſed etiā ſi ſit de liberis, maximè quādo ad inuicē eſſent ſubſtituti. cæterum ſi vltimus decedat in pupillari ætate, vel nō ſanæ mentis, admittitur nō tantum ſubſtitutus ad portionem vltimo loco decedentis ex ipſa ſubſtitutione, tam ex mente quàm in verbis ipſius ſubſtituentis, ex quo cōditio extitit in perſona vtriuſq. ſed etiā ad portionē primo loco mortui: imo ſi extat tātùm cōditio in perſona ipſius vltimi, admittitur ſubſtitutus ad portionē eius, ex quo nō ſupereſt alius inſtitutus. *arg. d. l. pen. & d. §. cum ita.* puta ſi ſupereſt filius primi decedētis tēpore quo vltimus decedit, vt voluit Imo. *d. §. cum ita* cuius dictū procedit, quādo talis ſubſtitutio fuiſſet facta per verba ſimplicia, vel copulatiue: quia tūc cum talis pluralitas reſoluatur in ſingularitatē, ex quo tendit ad diuerſos effectus, cùm cuilibet de per ſe videatur facta pupillaris vel exēplaris ſubſtitutio. *arg. l. falſa. §. fi. ff. de cond. & dem.* vt *ibid.* no. per *Bar.* quod *in d. §. cum ita.* ſecun. Bar. velle videtur, & ſequitur Bald. *d. l. pen. C. de impub. & aliis ſubſtitutionibus.* quod cōmuniter teneri *ibidem n.* 183 refert Bened. Cap. vbi tamen adiungit, quòd ſi ſubſtitutio facta ſit ſub nomine collectiuo, quòd tūc attenta verborū ſignificatione, ſubſtitutus nō admittitur, etiam ſi conditio extiſtat in perſona vltimi, ſed requireretur vt conditio exiſtat in perſona vtriuſque, iuxta *d. l. pen. ibid.* Capra.

156 Subſtitutio cōpendioſa verbis directis facta, ſi iure directæ pupillaris valere potuit, iure fideicōmiſſariæ extra pupillarem ætatē nō valet. vt magis cōmune inquiunt Alex. *n.* 24. Iaſ. *nu.* 29. Ripa *nu.* 69. *in l. Centurio ff. de vulg. & pup.* Quāuis aliud generaliter receptū dicat Iaſ. *conſ.* 129. *lib.* 3. excludet autē illa matrē, vt latè receptū ponit Frac. Viui. *li.* 3. *op.* 334. E. Sua.

157 Subſtitutus cōpendioſè admittitur mortuo primo ſubſtituto, viuo teſtatore, niſi ſit vocatus poſt primū, quem eſſe hæredem teſtator præſupponat, iuxta communem per Burſ. *conſ.* 97. *nu.* 7. *lib.* 3. Bonacoſſ.

158 Subſtitutio in forma ſimplici compendioſa per verba communia continet vulgarem. Apoſtil. *in add. ad Alex. conſi.* 1. *in verbo, reſpondeo*, com. dicit. Villal.

159 Subſtitutio facta per verba habentia tractum temporis, & plura tempora reſpicientia, dicitur cōpendioſa: puta quando fit ſub conditione mortis, cùm quis poſſit diuerſis temporibus mori. Bello. *conſ.* 30. *nu.* 3. com. dicit, ex Bar. *in l. Centurio, verſi. expedito ff. de vulg. & pu.* & doct. *in l. precibus de impub. & aliis ſubſtitut.* Villal.

160 Compēdioſa facta à pagano pupillo per verba directa, non trahitur ad fideicommiſſariam poſt pubertatem: hāc eſſe communem opinionem atteſtatur Sebaſt. Sapia *in l. precibus. C. de impub.* vbi limitat in 7. caſib. *nu.* 96. communis tamē eſt opinio, quòd valeat iure fideicommiſſi, vt atteſtatur Franc. Turz. *concluſ.* 49.

Fallit tamen in multis caſib. vt per Cur. iun. *in d. l. precibus nu.* 50. *& ſeq.* videas Corn. qui limitat in 7. caſib. *in d. l. precibus nu.* 34. *& ſeq.* Don. à Fina.

161 Compendioſa facta per verba communia, ſi non eſt facta mentio de pupillari ætate, matre exiſtente in medio, eſt omni tempore fideicommiſſaria communis eſt opinio vt per Lancel. *in d. l. Centurio*: vbi ampliat in 2. caſib. & limitat in 5. *nu.* 37. Don à Fina.

162 Compendioſa facta per verba cōmunia, vel directa nō ciuilia, etiam per eſt particulare legatum, ſi ſit facta in re certa: hāc eſſe comunem opinionem atteſtatur Lancel. *in d. l. Centurio*, vbi ampliat & limitat in [illegible] caſib. *nu.* [illegible] Don. à Fina.

163 Cōpendioſa à pagano facta per verba directa intra pupillarem ætatē, valet, poſt te [illegible] & nullo modo valet hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Ripa *in d. l. Centurio.*

Fallit in 8. caſib. vt per Ripam *in d. l. nu.* 69.

Fallit in 6. caſib. quos not Bened. Cap. *in ſuo tract. ſubſtit. in* 4. *parte, num.* 70. Don. à Fina.

164 Subſtitutio compendioſa facta de agnatis à pagano per verba communia, matre exiſtente in medio: non [illegible] excluſionem ipſius matris à legitima filij, iuxta magis com. per Burſ. *conſ.* 8 *n.* 3 [illegible] *lib.* 3. vbi articulum plenè diſputat. Bonacoſſ.

165 Subſtitutio compendioſa per verbum commune, continet fideicommiſſariam, ſec. magis com. per *Burſ. conſ.* [illegible] *nu.* 10. *lib.* [illegible] [illegible] fideicommiſſaria ſubſtitutio ius accreſcendi [illegible] iuxta communem *ibi* Idem.

166 Acquiſitum ex ſubſtitutione compendioſa quæ [illegible] iure fideicommiſſi poſt aditam hereditatem, quando talis ſubſtitutio compendioſa præceſſit fideicommiſſum, [illegible] in reſtitutionem talis fideicommiſſi. [illegible] com. opin. [illegible] Dec. *in conſi.* 81. *in caſu propoſito & conſ.* 130. Idem tenet D [illegible] *in conſ.* [illegible] *circa medium.* Clarian.

167 Cōpendioſa ſubſtitutio verbis directis [illegible] conceptæ: videlicet, quandocunque filius [illegible] deceſſerit ſine liberis, Sempronius hæres eſto. intra pupillaris ætatis tempora valeret iure directæ, poſt verò [illegible] conuniter traderunt D [illegible] *in l. Centurio ff. de vul. & pupil. ſubſtit. contra gl. ff. in l. precibus. C. de impub. & aliis ſubſtitut. & in cap. Raynutius de teſta.* qui voluerūt quod propter illa verba ſi ſine liberis deceſſerit, &c. valeat omni tempore iure fideicommiſſi. qua in re [illegible] eſt Papico. *in ſua pr* [illegible] *lib* [illegible] *quomodo ex ſubſtitutione agitur, verbo compendioſa.* [illegible]

168 Subſtitutio compendioſa impuberi [illegible] facta verbis cōmuni, veluti ſi teſtator dicat: Lucium filium meum heredem inſtituo, & ei quandocunque ſine filiis deceſſerit, Semproniū ſubſtituo: intra tempora pupillaris ætatis directa eſt, poſt autem pubertatem decedente filio conuertitur in obliquam. ſecundum Gloſſ. *in §. qua ratione, Inſtit. de pup. ſubſtit.* & opinio hæc communiter approbatur, vt admonet Iaſ. *conſ.* 129 *factum ſic ſe habet, li.* 3. *contra Gloſſ. in l. precibus. C. de impub. & aliis ſubſtit.* & Oldrad. *conſ.* 99. *factum tale.* & Bald. *conſ.* 392. *ſuper primò, & conſ.* 399. *prætermittendum, lib.* 4.

Et illam communem amplia procedere etiam ſi mater eſſet in medio: quia ſubſtitutio cōpēdioſa facta per verba communia omni tempore pupillarem quoque continet, non tacitam, ſed expreſſam verbis generalibus *d. l. precibus.* & potentior eſt fauor pupilli, ne abſq. teſtamento decedat, quam matris [illegible] ab inteſtato ſuccedat. *l. Papinian. §. ſed nec impuberis. ff. de inoff. teſta. & in c. ſi pater, de teſtam. lib.* 6. & hoc tenet & firmat poſt alios, per eum ibi congeſtos Tiraq. *in tract. de legibus cōnubialibus in* [illegible] 5 *n.* 60. Ferr. *in Gloſſ. ad conſuetudines Burdegalenſes in* [illegible] *par. in §.* 11. Iacobinus de [illegible]. Georg. *in l. fin. nu.* 37. *C. de edict. diui Adriani toll.* Licet contrarium & malè firmet Coraſius *in d. l. precibus, nu.* 19. & de ea dubitat etiā Dec. *conſ.* 128. Sed prima opinio videtur veriſſima, & communis: vt per Alex. *in l. Centurio ff. de vulg. & pup. & conſi.* 12. *vol.* 3. ideo ne te decipiat Dec. [illegible], nuli diſcedere in actu practico ab ipſa communi. Viuius.

169 Subſtitutio compendioſa facta alicui, qui decedat viuo teſtatore, ſubſtitutus admittetur ex tacita vulgari comprehēſa ſub compendioſa. C [illegible] *conſ.* 197. *nu.* 11. 1. *vol.* Boer *dec.* 38. *nu.* 19. vnde ſi teſtator filiam ſuam heredem vniuerſalem fecerit, & ſi ſine hæredibus decedat, voluit bona ſua venire ad ſuam vxorem: [illegible] viuo patre filia decedat, ſubſtitutus admittetur ex vulgari tacita coprehenſa ſub compendioſa. & hoc ita eſſe cōfirmo multis argumentis Boer. *d. dec.* 38. *nu.* 17. Bellacomb.

170 Verbis directis ſubſtitutiones compendioſæ factæ, cenſentur eſſe de natura eorum vti verba ſonant, quòd quis ma[illegible] vel authoritate propria accipiat. iuxta notat. *in l. Titia cum teſtamento.* 6. 1. *ff. de legat.* 2. *l. cum quam. & ibid.* glo. *C. de fideic. in verbo, Directim.* quod voluit Bar. *in l. Centurio ff. de vulg. & pup. ſubſtit.* Flor. & Imol. *in cap. Raynutius. in fin. de teſt.* Quod

videtur

videtur quoque vel *in l.fin.C.de ſacroſ eccleſ.* & ita communiter teneri refert Bened. Capt. *in tract. ſubſtitutionum poſt reg. poſito ſpec.5.num.*

171 ... la ſubſtitutio ... alicui poſt mortem hæredis, ſi interim ille inſtitutos recuſet hæreditatem adire, ſubſtitutus ... admitti poterit ad ... hæreditatem in vim vulgaris comprehenſæ ſub ea ... quæ vulgaris facta in vno caſu in alium extenditur. Paul. Caſtr. *conſ.36. 1.vol.* continet enim talis compendioſa & vulgarem ante aditam hæreditatem, & poſt aditam continebit fideicom. Pau. Caſtr. *ibid.* Bellacomb.

172 Subſtitutio quando ſit poſt mortem plurium, ad hoc vt inter illos plures dicatur inductum tacitum reciprocum fideicommiſſum, inter cætera requiritur, quod ſubſtitutio ſit facta in tota hæreditate, vt eſt magis communis opinio, vt per Iaſ. *in l.penult.C.de impub.& aliis ſubſtitut.* Vel ... quod indefinite ... in hæreditate, vt per Cur. iun. *in d. l. pen* Soc. iun. *conſ. 176.& 164.n.3.4.& 5.vol.2.& in conſ 41.n.15 vol.4.* Vezinus.

173 Sub reciproca ſubſtitutione non continetur fideicommiſſaria: hanc eſſe com. opin. atteſtatur Sebaſt. Sap. *in l.hæreditatem, C.de impu.* fallit in 4. caſib. vt per eundem *in d. l.* fallit in 3.caſib. vt per Fran. de Oca. *in l. Centurio, num. 46.* fallit in 4. caſib. vt per Rip. *in l. Lucius, ff.de vulg.num.42.* fallit vt dicit Baptiſt. à Villa. *concl. vltima, in litera B.*

Fallit in 3.caſib vt per Cur. iun. *in l.hæreditatem.C.de impub. num.12.* Don. à Fina.

174 Subſtitutio reciproca reſultat, cùm ſubijcitur ſubſtitutio ab vltimo moriente in tota hæreditate. Curt. iun. *conſ.155. nu.1. & conſ.110.nu.5.* comm. dicit. Villal. & Vezinus.

Item, ſi poſt mortem omnium, idem *ibi nu 2.* com. dicit.

175 Subſtituti de filijs, & de illorum filijs, filijs autẽ præmorientibus abſque liberis, dicuntur vocati ordine ſucceſſiuo, Curt. iun *conſ.161.num.5.* comm. dicit. Villal. & Vezinus.

176 Reciproca facta impuberibus, non continet pupillarem in perſonam pupilli Doct. *in d.l.Centurio.* fallit in 3. vt per Rip. *in d.l num.16.* Don. a Fina.

177 Subſtitutio breuiloqua facta puberi, & impub. adinuicẽ, videtur tantũ facta ad vnũ caſum. fallit in 4 caſib. vt per Dec. *in l.hæreditatẽ, C.de inſtitut. & ſubſtitut n.4.* Don. a Fina.

178 Subſtitutio reciproca reſultat, cùm ſubijcitur ſubſtitutio ab vltimo moriente in tota hæreditate. Curt. iun. *in conſil. 155.nu.1.& conſ. 39.num.5.* communẽm dicit. Vezinus.

179 Subſtitutio breuiloqua ſiue reciproca, cùm non ſit ſubſtitutionis ſpecies, ſed alias ſubſtitutiones ſub ſe contineat, inter alia requirit, quòd inter ipſos ſibi mutuo ſubſtitutos ſit paritas, ſiue æqualitas, ita quòd in perſona cuiuſque poſſit pariter ac æqualiter ſubſtitui, quia ſubſtitutio reciproca plures ſubſtitutiones coniungit, & copulat. *l.iam hoc iure.l. Lucius ff. de vulg.& pup.l.quamuis.C.de impub.& aliis ſubſtit.* vnde vt plures comprehendat vulgares, requiritur vt ſingulis vulgariter poſſit ſubſtitui, & ſimiliter vt plures comprehẽdat pupillares aut exemplares, requiritur vt ſingulis pupillariter aut exemplariter poſſit ſubſtitui, vt voluit Bart. *d. l. Lucius,* & Bald. *in l. in teſtamento. C.de teſtam. milit.* & Imola *in cap. Raynutius. de teſtam.* alias vero ſi inter ipſos non ſit paritas, ita vt vnus pubes, alter impubes, vel vnus in poteſtate, & alius nõ, tunc licet ſubſtitutio reciproca cõprehendat vulgares, tamen nõ cõprehẽdit pupillares, etiã in perſona eius cui potuit pupillariter ſubſtitui, vt voluit Bartol. *d.l. Lucius.* & Bald. *d.l. in teſtamento.* & Imola *d.cap.Raynutius.* quod communiter teneri refert Bene. Capra *in tract. ſubſtit. poſt reg. poſito ſpec.4. num 15.*

180 Subſtitutio reciproca poſtea facta, vt contineat vulgarem, requiritur quòd omnes filij ſint inſtituti, aliàs ſi partim inſtituti, partim vel ambo exhæredati ſint: tunc licet talis ſubſtitutio reciproca poſtea facta, comprehẽdat pupillarem, cùm exhæredato poſſit pupillariter ſubſtitui. *§.non ſolum, Inſtit. de pupil. ſubſtitut.* tamen non continebit vulgarem, cum nõ poſſit exhæredato vulgariter ſubſtitui. iuxt *l.1. ff. de vulg. & pup.* vnde non comprehendit vulgarem, etiam ex perſona ipſius inſtituti, ex quo vniformiter vtique non potuit vulgariter ſubſtitui. *l.iam hoc iure.* & Bald. *d.l. Lucius. ff. de vulg. & pup.* quem ſequitur Imol. *d.cap. Raynutius* & hoc communiter, licet Gul. de Cun. & Rayner. aliud voluerint teneri, refert *ibid. num. 21.* idem Ben. Capr.

181 Subſtitutio reciproca ſi fiat teſtamento, non comprehẽdet ſubſtitutiones fideicommiſſarias, quia ſubſtitutio directa regulariter non obliquatur. gloſ. *in l.qui plures.* Bart. *l. Lucius.* Bald. & Ang. *l.iam hoc iure ff.de vulg. & pup.* Bald. *in l. in teſtamento. C. de teſtam. mil.* quod ... Imol. *in cap. Raynutius,* communiter teneri refert Bened. Cap. *in trac. ſubſtitut. num. ſpecie 4.n.32.* quod eſt verũ, niſi in teſtamento ſiat hiſce verbis, Vos inuicem ſubſtituo vulgariter, pupillariter, exẽplariter, & per fideicommiſſum, quia tunc Bald. *d. l. in teſtamento.* & Imol. *d. cap. Raynutius* continebit præter vulgarem, pupillarem & exemplarem, etiam fideicommiſſariam *ibid. nu 34.& ſeq.* Capr.

182 Subſtitutio reciproca ſi facta eſt codicillis, continebit duas fideicommiſſarias tantum, ... *canola. ff ad Trebel. l.hæreditatem. C.de codicil* & Bart. *d.l. Lucius.* & ita communiter teneri refert *ibid. num.31.* Bened. Capr.

183 Subſtitutio breuiloqua ſiue reciproca, ſi verbis generalibus continet ſubſtitutiones expreſſas, licet tunc hoc reſpectu dicantur tacitæ. gloſ. & Azo, & Bart. *l. Lucius.* & glo. *l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup.* ... *gloſ. penult. in l. precib. C. de impub. & aliis ſubſtit.* tamen cum generaliter dicantur expreſſæ, ipſa ſubſtitutio reciproca ... quantum continet pupillarem, excludit matrem, ex quo verbis generalibus eam expreſſe continet, vt voluit Bar. *d. l. Lucius.* & Angel. *d l.iam hoc iure.* & Bald. *d. l. in teſtamento. C. de teſtam milit.* & Imola *cap. Raynutius de teſtam* & ita communiter teneri refert *ibid. nu 35.* idem Capr. ſecus autem, ſi pupillarem omnino tacitam complecteretur, quia tunc non excludit matrem, ſec. Bart. *d. l. Lucius.*

184 Subſtitutio breuiloqua ſiue reciproca, in dubio refertur ad omnes pariter, ita vt omnes veniant non ſeruato ordine, licet fuerit inter aliquot ſubſtitutos ſanguinis coniunctio: Vnde ſi teſtator 4. habens filios, duos ex prima, reliquos ex ſecũda vxore, eoſq; hæredes inſtituat, & ſibi mutuo ſubſtituat, tunc vno mortuo, vel repudiante, non veniet alter, vtrinque coniunctus ſolus, ſed omnes ſuperſtites pariter, vt tenuit Dy. *l. Lecius hæredi. §. qui diſcretas.* Bart. & Rayne. *l Lucius* Bald. & Ang. *l. iam hoc iure. ff. de vulg & pup per l. & Proculo. ff. de leg. 3.* quia coniunctio ſanguinis nõ eſt attendenda, ex quo non inducit ius acceſcendi. *l.re coniunctis. ff de leg.3.* Bal. *in l. in teſtamento. C. de teſtament. milit.* quod cõmuniter tenetur *n.36.* Bened. Capr.

185 Subſtitutio reciproca propter ſuperuenientem inæqualitatem, non ceſſat in perſona alterius, in quo non ſuperuenit inæqualitas, prout voluit Az. & Gul. de Cun. *d. l. Lucius. ff. de vulg. & pup. per l. eadem. §. 1. ff. de duob. reis.* Vnde ſi facta ſit inter duos filios, quorum vnus 12. an. alter anniculus ſit, non expirabit in perſonam anniculi, licet alter ad pubertatem peruenerit. quod communiter teneri *d. ſd. nn. 41.* refert idem Capra. Idque procedit non ſolum ſi talis inæqualitas perueniat poſt mortem, ſed etiam in vita ſubſtituentis, prout tenuit & notat Rayner. *d. l Lucius arg. cap. cùm Martha. de celebratione miſ. & l. fideico. §. ſi re ff. de leg. 3. l. ſi c lega. ff de adimẽ. leg. ibi. n. ſeq.* Cap.

186 Subſtitutio reciproca licet propter ſuperuenientem inæqualitatẽ non eſſet in alterius perſona, in quo nõ ſuperuenit inæqualitas, vt dictum eſt, tamen ſi non naturaliter, ſed facto hominis voluntario ſuperueniret: puta ſi teſtator duos filios impuberes inſtituat, ac eoſdem ſibi mutuo ſubſtituat, & deinde vnum ex iis voluntarie emancipet, tunc ſubſtitutio reciproca, quo ad vtriuſque perſonam expirabit, prout voluit Guliel. de Con. Ray. & Bart. *in l. Lucius ff. de vulg. & pupil.* Secus autẽ ſi neceſſitate coactus alterutrum emancipaſſet, iuxt. gl. *in §. fi. Inſtit. quib. mod. ius pat. poteſt ſoluit.* quia tũc non expiraret ſubſtitutio pupillaris reciproca, in perſona ipſius remanẽtis in poteſtate. *argumento l. 1. l. alteri ff. de adimẽd lega. l. fi. de accept.* Imo. *in cap Raynutius. de teſtam.* quod tametſi Bald. etiã ſi voluntarie emancipauerit idem eſſe putat, *l. in teſtamento. C. de teſtam. mil. argumento l. fin. ff. de duob. reis. l. tribunus. § fin ff. de teſta. milit.* communiter teneri refert *ibid nn. 50. & 52.* idem Capr.

187 Subſtitutio breuiloqua, ſiue ſit facta verbis directis, ſiue verbis communib. ſiue ſit facta perſonis imparib. ſiue parib. nunquam continet ſub ſe niſi directas, vulgares, pupillares, & exemplares ſubſtitutiones, fideicommiſſariam autem nunquam. & hanc communem doctrinam antiquorum & modernorum doct. appellat Iaſ. *in conſil. 134. num 2.* vbi ipſe multas authoritates doctor. allegat *in 1. vol. conſil* & hanc communiter obſeruari ſcribit conſulendo Phi. Dec. *in conſi. 2 5. num. 6. & in conſil. 292 numer 3. & in conſil ... nume. ...* vbi ipſe eandem opin. communem, à qua conſulendo & iudicando non eſt recedendum, eſſe refert licet Bald. contrariam ſententiam ... *humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſtit.* ... *in conſil. 6. nume. 2. in 3. volum. conſil* ſecutus fuerit, et vera & commu-

communis ſit ipſa hæc ſententia, tamē recipit limitationē, vt locum nō habeat, quādo cū breuiloqua iuncta eſt cōpendioſa, quia vbi ſubſtitutio breuiloqua facta eſt cū clauſula, ſi quis eorū decederet ſine filiis, &c. tunc poſt aditā hæreditatē ipſa ſubſtitutio breuiloqua tranſit in fideicommiſſariam. Bald. *in conſ.* 55. *n.* 5. *in* 3 *vol. conſ.* doctor. *in d. l. Lucius*. Rol. a Valle *in conſ.* 25. *nu.* 10 *in* 1. *Tom. conſ.* Kirchouius.

188 Subſtitutio inter nepotes & filios filiorū ſecundi gradus, poſitorū in cōditione reciproca, cēſetur inducta: ſi inter filios ſit facta, quando adſunt coniecturæ, ex opin. & cōmuni per Burſ. *conſ.* 52. *nu.* 2. *lib.* 1. Bonacurſ.

189 Subſtitutio reciproca inter filios, ſi ſine filiis, expirat moriente altero ex inſtitutis cum filiis, licet filius non extiterit hæres, ſecundum magis com. per Burſ. *conſ.* 51. *nu.* *num.* 37. *lib.* 1. Idem.

190 Subſtitutio reciproca non inducitur inter filios poſitos tantum in cōditione, licet poſt eorum mortem ſit facta, ſec. comm. per Burſ. *conſ.* 52. *nu.* 14. *lib.* 1. Idem.

191 Milite breuiloque ſubſtituēte perſonis imparibus, probata eius voluntate, quod etiā poſt aditā hæreditatē haberet locū ſubſtitutio in perſonā pupilli, habebit locū pupillaris directa, per quā pupilli ſuccederent, ſi in perſonā fratris maioris haberet locū [illegible] dicta. Jaſon *in l. ex teſtamento. nu.* 11. *C. de teſtam. milit.* com. dicit. Vidal. b.

192 *Breuiloqua* ſubſtitutio regulariter non comprehendit fideicommiſſariam. Iaſ. *conſ.* 174. *vol.* 1 dicit communem, ſequitur Roland. a Valle, *conſ.* 25 *nu.* 2. Chætian.

Limita niſi ſimiliter iuncta eſſet compendioſa, vt per eundem Roland. *d. conſil. nu.* 10. I. Fich & Mag. Chætian.

193 Subſtitutio tā breuiloqua quā compendioſa facta perſonis imparibus, dicetur ſolū fideicōmiſſaria, etiā reſpectu pupilli, & ſic ſolum continebit obliquas ſubſtitutiones, & non directas. Pau. de Caſtr. Sal. & Iaſ. *in l. in teſtamēto. C. de milit. teſta.* Cot. *conſ.* 180. 1. *vol. &* *conſ.* 197. *nn.* 3. *in* 1. *vol.* Bellacomb.

De liberis præteritis vel exhæredatis.

TITVLVS XVII.

VVLGARIS concluſio eſt, quod ad hoc vt teſtamētum valeat, filius in poteſtate vel inſtituatur, vel exhæredetur, aliàs ſi ſit præteritus, teſtamentum eſt nullum, & hoc eſt expeditum per text. *l. inter cætera ff. de liber. & poſth.* Et eſt communis opin. vt firmat Curt. iun. *auth. ex cauſa C. de lib. præt.* & non ſufficit ei aliquid relictum fuiſſe per fideicommiſſum, vel quòd ille per fideicommiſſum ſubſtituatur. Bart. contra gloſ. *in l. ſcimus. §. cùm autem. C. de inoffic. teſtam.* & hoc obſeruari in iudicando aſſerit Guid. Pap. *deciſ.* 421. Chætian.

2 Sed quæro, Nunquid hæc inſtitutio ad validitatē teſtamēti requiratur etiam de iure Canonico? Reſp. Bald. *in l. fin. C. famil. erciſcund.* tenet quòd non. Et hanc opinio. dicit eſſe cō. Alex. *d. l. inter cætera.* & tenet idem Bald. *d. auth. ex cauſa.*

Contrariam opin. tenent Petr. de Ancha. Ant. de But. Imol. & communiter doct. *c. Raynutius.* poſt gloſ. ibi, vt teſtatur Iaſ. *Rubr. ff. ſol. matri. nu.* 31. Eandem tenet gloſ. *cap. ſi pater. verb. inſtituit de teſtam. lib.* 6. quam magis communiter approbatā dicit Alex. ſibi contrarius *in conſ.* 60. *incip. viſo conſ. vol.* 2. & quòd hæc ſit verior & cōmunior dicit Iaſ. *d. auth. nouiſſima. n.* 31. *C. de inoff. teſt.* ex quo enim ſecūdum Iaſ. hoc clare deciſum eſt de iure Ciuili, nec reperitur expreſſum de iure Can. ſtandum eſt iuris ciuilis diſpoſitioni. Mich. Graſſus.

3 Quæro, An ſufficiat ad hoc vt filius non dicatur præteritus, ſi legitimę loco aliquid relinquatur? Reſp. quòd nō, ſed requiritur, quòd relinquatur titulo honorabili inſtitutionis, non legati, vel alterius cuiuſcūque. Ita tenet gl. *§. ſā autē. & §. igitur. Inſtit. de hæred. inſtit.* & probatur per text. expreſſum *§. aliud quoque capitulū. auth. vt cū de appellat. cogn.* Et ita indifferēter omnes concludunt, vt firmat Iaſ. *d. auth. nouiſſima nu.* 13.

Amplia, vt procedat etiā in teſtamēto patris inter liberos, quia requiritur, vt cuilibet filio relinquatur titulo honorabili inſtitutionis, *per dictū §. aliud quoque capitulum*, quod generaliter loquitur, vnde generaliter debet intelligi, maximè cùm tendat in fauorem filiorum. Et hæc eſt com. opin. omnium doct. tam iuris ciuilis quam Canonici, vt teſtatur Sal. *d. auth. nouiſſima* & Iaſ. *nu.* 16. Licet ipſe teneat cōtrariam partē, ſec. quā dicit ſe iudicaturū, ſi caſus cōtingeret. Eādē opinionē dicit eſſe tutiorē gloſ. *cap. ſi pater. de teſtā. lib. vj.* Idem.

4 Quæro, An filius poſitus in ſecunda parte ſub cōditione caſuali vel mixta, ad hoc vt teſtamentum valeat? Reſp. de iure veteri, non eſt dubium, quin teſtamentum tale in quo filius ſub conditione caſuali vel mixta inſtituitur, ſit nullū, niſi ſub contraria exiſtat, & ita eſt text. expreſſus *l. ſi pater ibi, iure teſtatus nō videtur. C. de inſtit. & ſubſtit.* Idem.

5 Sed dubium eſt de iure hodierno, An hodie ſit correcta *d. l. ſi pater?* Reſp. *Bart. in d. l. nu.* 2. ait, quod omnes doct. approbarunt diſpoſitionem *d. l. ſi pater.* quod in eo nō valeat hodie tale teſtamentum. quam opinionem [illegible] teneri Deci. *ibi, num* 14. Et tenent multi doct. relati per Rodet. Suarez *in repet. l. quoniam in prioribus fol.* 6.

Contrariam verò opinionem, quòd ſc. lib. c. *d. l. ſi pater* hodiè corrigatur, & talis cōditio de medio eijciatur vſq; ad legitimā filij, & valeat teſt. tenet gloſſ. *d. l. ſi pater. verb. erat* & gloſſ. *in l. ſuus quoq; verſ. conſtat ff. de hæred. inſtitu.* Et eā ſequitur Bart. *d. l. ſi pater. n.* 2. & dicit cōmunē ibi Iaſ. *n.* 19. Alexād. & Iacob. de S. Georg. *n.* 13 vbi dicit ſe ita obtinuiſſe, & ita iudicatū eſſe per tres ſententias. Eandē opinionē tenet Rip. *in rubr. n.* 157. *ff. de vulg. & pup.* Guliel. Bened. *cap. Raynutius. verb. deſi iuit. nu* 28. *ext. de teſt.* Rod. Suarez *vbi ſupra fol* 6. & *fol* 14. *ampliat.* 5. Hanc quoq; dicit cō. eſſe Dec. *d. l. ſi pater.* Idem.

6 Teſtamentum præteritione filij in poteſtate exiſtentis & nati, vel naſcituri de iure ciuili à principio eſt nullū, adeò vſq; eo quod filius dicat nullū, probatur *Inſtit. de exhæredatio. liber. in prin. ibi, inutiio non conſtiterit teſtamentū,* ad idē tex. *in l. j. ff. de iniuſt. rupt. irrito q; ne teſta. ibi, nullius momenti. l.* 3. *§. ex his ibi, illi ſemper in l. qui vxorem ibi, continuo cum teſtam. cum qui in hoſtiu poteſtate fuit rumpitur. eod. in l. inter cætera in fin ibi, inutile eſt teſtamentum ff. de liber. & poſth. in l.* 3. *§. hoc ita interdictum. ff. de tab. exhi. l. generaliter. §. ex teſtamento. ff. de fideicom. libertat.* & pluribus aliis locis probatur illa concluſio, quam verā fatentur doct. *in l.* 3 *C. de bon. poſſeſ. contra tab. in princ.* & communē, vt per eos *in auth. ex cauſa. C. de liber. præter.*

Limitatur autem illa concluſio ſec. Alex. *in d. auth. ex cauſa.* quando filius eſt exhæredatus, & conſenſit ſe exhæredari, licet Iaſ. etiam ibi plurimum, & pluribus mediis impugnet.

Limitatur ſecundò, ſecund. ipſum Alex. quando teſtamentum habet ſolitam clauſulam codicillarem, ſi non valet iure teſtamenti, valeat iure codicillorū: quia tunc ſuſtinetur, & valet iure fideicommiſſi, & filius cenſetur grauatus reſtituere hæreditatem ſcriptis hæredibus, tradit Bart. *in l. j. quæſt.* 5 *ff. de iure cod. in l. ſi iure. in fin. ff. de leg.* 3. Alex. *conſ.* 37. *in cauſa. lib.* 1 & *in d. auth. ex cauſa. C. de liber. præt.* vbi hanc communem opinionem eſſe atteſtatur & ſequitur, & idem tenet *conſil.* 41 *viſo themate. eodem lib.* 1 & *in conſil.* 242. *circa primam dubitationem,* aliàs ſecundum librum meum. 285 *circa finem lib.* 2 & *conſ.* 31. *ponderatis. libr. iij.* Ang. *conſ.* 119. *viſo themate.* Bal. *conſ.* 431. *incip. gloſ. in auth. ex cauſa lib. iij.* & *conſ.* 204. *caſus talis eſt. lib. v.* & denique Roma. *conſ.* 122. *ad quod.* quæ omnia ſufficiant tibi ad probationem dictæ communis. F. Iuris.

7 Teſtamētō in quo filius reperitur præteritus, tā de iure prætorio quam ciuili, nullū eſt. cō. dicit Clarus *in §. teſtamētū. quæſt.* 43 *in prin.* Et tale teſtamētū eſt ipſo iure nullū, etiam antequā impugnetur ab ipſo filio. com. *ead. quæſt.* 43. *verſ. ſucceſſiuè. & l. ſi filius & in l. ſi à primo.* & ibi Iaſ. *nu.* 5 *ff. de liber. & poſth.* quod procedit etiā ſi filius præteritus nō cōqueratur, & ſiue in eo teſtamēto alij filij eſſent hæredes inſtituti, ſiue extranei. vtroq; n. caſu teſtamētū tale nullū eſt etiā filio præterito tacēte, & nō cōquerēte. & hāc opinionē cōmunē eſſe aſſerit Guliel. Bene. *in repet. c. Raynutius. verbo, in eodē teſtamēto. il* 1. *nu.* 82 *vſque ad nu.* 101. & ideo alij liberi teſtatoris poterūt dicere tale teſtamentū nullū: & talis nullitas teſtamenti procedit etiā ſi filius viuo teſtatore moriatur: quo caſu etiā tale teſtamentum eſt nullum. *Iaſ. in d. l. ſi filius. num.* 14. & hæc locū habent vbi in toto teſtamēto filius præteritus eſſet: quia ſi ab vno gradu tantū eſſet præteritus, ille gradus eſſet nullus, & non alij. *l.* 3 *§. fin ff. de libe. & poſth.* & non procedūt ſuperiora, vbi filius vel filia ex pacto cum iuramento ſucceſſioni renūciaſſet, iuxta *cap. quamuis pactum. de pact. in* 6. tunc talis præteritio illius filij renunciantis non rumperet teſtamentum. non enim debebat inſtitui cùm iam renunciaſſet. *l. ſi quando. §.* 1. *C. de inoffic. teſtamento.* & Iaſ. *in d. l. ſi filius. num.* 10. ſuſtineretur autem tale teſtamentum per clauſulam codicillarē, per quam

quam filius præteritus cenſetur grauatus per fideicõmiſſum vniuerſale, reſtituere hæreditatem ſcriptis hæredibus, detracta ſibi quarta. *l. generaliter. §.1.ff de fideicõ.liber.* Bart. *in auth. ex cauſa. C. de liber. præterit.* eo caſu filius præteritus vnam quartam ſolum detrahet. Bart. *in l. Papinianus. §.meminiſſe.ff. de inoffic. teſtam* Iaſ. *in d.l.ſi filius n.*13 Rom. *conſ.*24. Dec. *conſil.* 228. *&* 369. *in fine.* P. Fich. & Bellacomb.

8 Filia teſtamẽtũ nõ rũpitur, ſi prætereatur, etiã ſtãte ſtatuto, quòd filiis maſculis ſtãtibus, filia dotata cẽſeatur excluſa. Alex. & Iaſ. *in l.ſi quis poſthumos. ff.de lib. & poſt.* Soc. *conſ.*76. *vol.*3. Durand. *de arte teſt.tit.*3. *cau.*5. communẽ dicit. Vezinus.

9 Filia non rumpit teſtamentum, ſi vltra dotẽ in quinque ſolidos inſtituatur. Ioan. de Imol. *in cap. Raynutius. de teſtam.* communem dicit. Vezinus.

10 Præteritus is intelligitur qui in teſtamẽto non eſt inſtitutus, neque nominatiui exhæredatus, etiam quod de eo in teſtamento eſſet alio modo facta mentio. com. dicit. Clar. *in §.teſt.q.*42. *in prin.* P. Fich.

11 Præteritus ſine cauſa filius emãcipatus, ius hodie habet dicendi nullũ patris teſtamentũ, vt frequenter placitũ renũcio ex Pau. *n.*7. Corn. *n.*29. Iaſ. *n.*18. *in auth. ex cauſa. C. de liber. præte.* Iaſ. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantũ lect.* 1. *n.*54 *ff. de liber. & poſth.* Imo. *in l. filio præterito. ff. de inuiſt. rupt.* Iul. Clar. *§. teſtam. q.*42. *verſ. & hæc quidẽ cõcluſio.* quãuis illi bonorũ poſſeſſionẽ contra tabulas ſolũ deferri effuerit communiter receptum Porc. *in §. vltim. n.*11. *Inſtitut. de bon. poſſeſſ.* E. Suarez.

12 Præteritio parentũ ac maiorum per lineam paternam contingentium, etiã cum adiecta cauſa à filiis, vel de caſtrenſi peculio teſtãtibus admiſſa, teſtamentum ipſorũ nullũ ipſo iure reddit. commune pronunciant Alex. *in l. nemo in fine. C. qui teſtam. fac. poſſ* Ripa *in l. Centurio. n.*43. *ff. de vulg. & pup.* Viberius Cla. *§. teſtament. quæſt.*48. E. Suarez.

13 Teſtamentum ſubuertitur filiis non inſtitutis, etiã ſi eis legata ſit res certa. Ioan. Durand. *in arte teſtam. tit.*3. *cau.* 1. cõmunem dicit. Villalob. & Vezinus.

Etiam ſi legetur eis legitima, ſi nõ inſtituãtur. *l.*5. *tit.*8. *parte* 6. ſed tamen de hoc vide quæ habes *in verbo, legitima.*

Amplia, ſi inſtituãtur filij ſub conditione nõ poteſtatiua. Durand. *in d. cau.* 1. *n.*3. & Soc. *conſ.*97. *vol.* 3. communẽ dicit.

Amplia in teſtamẽto filij patre non inſtituto, quia nõ valet. Ioan. Durand. *ibi n.*8. comm. dicit. Villalob.

14 Teſtamẽtũ, in quo pater inſtituit filios ſimpliciter, nõ cõprehendit filium, quem ignorabat habere, & eſt nullum. Iaſ. *in l. ſi cuius. n.*2. *C. de teſtã. milit.* communem dicit. idem.

15 Teſtamẽtũ inter liberos nõ ſuſtinetur ea via, quæ melior de iure valere poteſt. Ioan. Duran. *d. cau.* 1. *n.* 7. com. dicit. idẽ.

16 Teſtamẽtũ matris, vel aui materni, ſuſtinetur per clauſulam codicillarẽ, etiam ſi filius ſit præteritus, quia grauati cenſentur venientes ab inteſtato reſtituere. Ioã. Dur. *in art. teſtam. tit.*3. *cau.*15. com. dicit.

Amplia ad teſtamentũ nullũ ex quacunque cauſa, ſi in eo ſit appoſita clauſula codicillaris, veniẽtes ab inteſtato, tenẽtur reſtituere hæredibus ſcriptis obtẽta quarta Trebellianica. Iaſ. *in auth. ex cauſa. n.* 22. *C. de liber. præte.* Duran. *in arte teſtam. tit.*8. *can.*1. *n.* 4. *tit.*11. *cau.*1. & Ioan. Nicol. *in conſ.*2. *n.*6. *de ſecund. nuptiis.* cõmunẽ dicit, quã intelligit Rub. *conſ.*125. *n.* 7. quando venientes ab inteſtato tempore teſtamenti, tenebant primum gradum. quod nota. Idem.

17 Teſtamentum patris cũ clauſula codicillari per verbũ, de præſenti valet, non comprehendit poſthumũ, ſecus tamẽ per verbum, valet & valebit de futuro, & de præſenti. Alex. *conſ.*124. *vol.*1. com. d. reprobata opin. Bart. dicentis clauſulã codicillarem per quodcunque verbum, non comprehendere poſthumum. Et hanc Bart. opinionẽ Fran. de Aret. *conſ. vlt. n.*7. cõmunem dicit, quos refert Iaſ. *in auth. ex cauſa. n.* 24. *de liber. præt.* Et hanc vltimã dicit magis communem Ant. Rub. *conſ.*22. *fin.* vbi dicit Barbat. & Socinum hanc dixiſſe communem. Villalob.

18 Teſtamentũ eſt ipſo iure nullũ, quando erratur in perſona hæredis, quam credebat teſtator eſſe coniunctam. Iaſ. *in l. eam quam. n.*16. *C. de fideic.* com. dicit. Idem.

19 Teſtamentũ, in quo filius ſub poteſtate eſt præteritus, ſi filius dicat nullũ, rũpitur, aliàs non. Iaſ. *in l. poſth. n.* 23. *C. de bon. poſ. contra tabul.* com. dic. licet ipſe faciat concluſionem contrariam, dicens, quod eſt ipſo iure nullum, & *in auth. ex cauſa. de liber. præt. nu.*8. dicit hanc ſuam concluſionem communem, quod ſit ipſo iure nullum in filio ſub poteſtate, & in emancipato, non ſit ipſo iure nullum. Villal.

20 Teſtamẽtũ, in quo à patre filiusfamilias præteritus exiſtit, an ſit ipſo iure ſimpliciter, & omninò nullũ, vel ita demũ, ſi filius velit dicere nullũ? Hanc quæſtionem adeò controuerſam eſſe ſcribit Fer. Vaſ. *illuſtr. contro. lib.*3. *c.*99. *n.*1. (idque ex Iaſ. *in l. fin. n.*23. *cum ſeq. de bo. poſ. contra tabu.*) vt ſit de ſummis iuris apicibus. Cachæt.

Quod enim tum demùm ſit nullum, ſi id velit, tenent per multæ gloſſæ adeò vt *in d.l.fi. n.*23. eam dicat gloſ. eſſe communem, quam ſequitur & firmat Ang. *in l. ita tamẽ. §. quoties ff. ad Treb.* vbi dicit verã eſſe nõ aliter atque Euangelium. eam ſimiliter ſequitur propter multos quos allegat Tira. *in l. ſi vnquam. in verſ. reuertatur. n.*13. *C. de reuoc. dona.*

Contrariã opinio. quòd vt teſtamentũ ſit penitus ipſo iure nullũ, non attenta filij declaratione, multò plures gloſſæ tenẽt, quas ſequitur & firmat Iaſ. *in l. poſthumo. n.*23. *&* 29. *C. de contra tab.* dicens cõmunẽ eſſe tã Vltramontanorũ quàm Citramõtanorũ. Et ſimiliter cõmunẽ dixerũt Emã. à Coſta, Guliel. Bened. Alex. *in conſ.* Dec. (dicens in hac re tanquã clara, non eſſe laborandũ) Et denique Cur. iun prout illos recenſet idẽ Vaſq. *in d. c.*99. *n.*1. *fi.* Et ibidẽ concordiã quandã harũ pugnantiũ opinionũ, ex d. Curt. ſubiungit, quã ibi vide. I. Fich.

21 Licet teſtamentum ſit nullũ ex præteritione filij in poteſtate, tamen debentur legata. Iaſ. *in auth. ex cauſa. n.*1. *de liber. præt.* com. dicit, & Alex. *conſ.*36. *n.*8. *lib.* 1. Villalob.

Fallit ſi in teſtamẽto ſit clauſula codicillaris, quia valebit in vim codicillorũ. Alc. *in l.*1. *§. ſi quis ita. n.*17. *de ver. obl.* cõ. dicit, quia rupto teſtamẽto ex præteritione, clauſula codicillaris ſortitur ſuum effectum integrum. magis com. dicit, Alex. *conſ.*37. *vol* 1. *num.*3.

Amplia iſtam cõmunẽ, & ſi teſtator ignoraret natos ſibi eſſe nepotes. Alex. *in conſ.*26. *n.*9. magis cõ. dicit, ſed Apoſtill. *in add. ad ipſum* Alex. *in d. conſ.*26. dicit, quòd hodie cõ. opin. eſt in contrariũ reprobata gloſ. *auth. ex cauſa. C. de liber. præt.* vt per Bart. Paul. & Iaſ. ibi, nec etiã recipit limitationẽ Bart. inquantũ intendebat dicere, quòd hæc noua com. opin. non habet locũ, quãdo teſtator diu vixerit. Et nota quòd hæc noua cõ. opin. dicitur magis cõmunis ab Alex. *conſ.*47. *n.*11. *lib.*2.

Reſtringe iſtã ampliationẽ in legato paruo, ſecus tamen in magno, quia rupto teſtamẽto per natiuitatẽ poſthumi, rũpitur legatũ magnũ. Alc. *de præſũ. reg.*1. *præſũ.*13 *in prin.* cõ. dicit.

Amplia etiã, ſi prætereatur poſthumus. Iaſ. *ibi n.*2. cõ. dicit.

Amplia ſecundò, etiam quo ad ſubſtitutiones exemplares & pupillares. Iaſ. *ibi n.*10. com. dicit.

Amplia tertiò, quò ad fideicommiſſa. *num.* 11. com. dicit idem Ia.

Amplia quartò, etiam in exheredatione ſine cauſa, vel cũ cauſa non probata. *ibid. n.*8. com. dicit Iaſ.

Limita in legatis relictis ipſi filio rumpenti teſtamentum. idem Iaſ. *nu.*5. com. dicit. B. Villal.

22 Præteritione filiæ teſtamentum annullatur. com. dicit Cla. *§. teſtam. quæſt.*42. *verſ. item quære.* P. Fich.

23 *Auth. ex cauſa. C. de liber. præt.* dicẽs ex præteritione ſolã inſtitutionẽ vitiari, cætera verò firma manere, non habet locum in relictis ipſi præterito teſtamentum impugnanti. Eſt com. opin. ſec. Rom. *conſ.*316. *in eaſu propoſito.* M. Chær.

24 Teſtamentũ nullũ præteritione filij propter clauſulam codicillarẽ, ſuſtinetur in vim fideicõmiſſi. Eſt magis cõ. opi. ſec. Dec. *conſ.*228. *in eaſu propoſito. circa prin. vol.*2. Veſin.

25 Præteritione filij vel nepotis, facta ſine cauſa per matrẽ vel auiam, teſtamentum eſt adhuc hodie ipſo iure nullũ, nec conſeruatur per *auth. ex cauſa. C. de liber. præt.* eſt com. opin. ſecund. Alexand. *conſ.* 26. *circa primum. verſ. circa tertium. vol.* 1. Idem.

26 Diſpoſitio *auth. ex cauſa.* procedit etiã in præteritione vel exhæredatione facta ſine cauſa. Eſt cõ. opin. contra Dyn. ſec. Alex. *d. conſ.*26. *verſ. nec obſtat dicta lex.* Idem.

27 Præteritio filiorum teſtamentũ nullum prorſus reddit, etiam antequam filij illud nullum dicant: & quamuis nullũ non dicant, vt frequentius placitum renuncio ex Iaſ. *à nu.* 23. Dec. *in l. poſthumo nato. C. de bon. poſ. contr. tab.* Imo. *in l. filio præterito. ff. de inuiſt. rupt.* Alex. *conſ.*27. *numer.*1. *&* *num* 3. *lib.* 6. Guliel. *in cap. Raynutius. verſi. in eodem teſtamento in* 1. *num.* 96. *de teſtam.* Boer. *deciſ.*96. *num.*1. *&* 2. Amplia vt idem iuris etiam prætorio futurum ſit: vt commune conſtituo ex Aret.

Alex.

Alex.& Iaſ.n.28.Dec.n.11.Cur.iu.n.48.in l.poſthumo nato. C.de bo.poſ.cont.tab.Imol.in l.filio præterito ff.de inuuſt.rup. Soc. in l.ſi filius.ff.illo eod.tit.Ant.Gomez.de teſtament. cap.11.n.5. Amplia ſecundò,vt hoc etiā procedat, tametſi pater extraneum heredē inſtituerit ſub conditione,ſi filius ſe viuo mortē obeat,vel inſtitutionē in id tēpus conferat, quo filius heres iam eſſe nequeat.commune pronunciant Aret.in l.ſi quis enim.§.vlt. ff. de vulgar.& pupil.idē Aret.Alex.ac Iaſ.in l.Gallus.in princ. ff. de liber.& poſth.Guliel.in cap.Raynutius.ver.adijciens. de teſtament. Segur.l.3.§.vlt.ff.de liber.& poſthu.doctor meus Emanuel à Coſta,in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.par.1.n.51.ff. illo eod.tit. Amplia tertiò,vt idem ius locum habeat,quamuis preteritio cum illius cauſe adiectione fiat, que exheredationi ſatis ſuperque foret.quemadmodū cõmune interpretū dogma eſſe miſerunt in literas Iin.in d.l.filio præterito.n.14.& in l.1.ff. de teſtament.eodem lino.Soc.n.7.& in d.§.& quid ſi tantùm. Alex. & Iaſ. in l. ſicut n.1.C.de teſtam mil.Soc.& Alc.n.5 in l ſi filius qui in poteſtate.ff de liber.& poſth.Corn.n.28.Iaſ.in auth.ex cauſa. C. de liber. præter.Alex.conſ 161.n.1.lib.4.& in auth.non licet.C.de liber.præt. Iaſ.d.in arenam.C.de inof.teſta.Guliel.in cap.Raynutius.verſ.in eodem teſtamento.in 2.n.46.de teſtam.atque alij,quos referūt Did. à Couar.in eod.cap.Raynutius.n.1.Ant.Gom.de teſt. cap.11. n.2. Eman.à Coſta in d.§.& quid ſi tantùm.3.part.n.164. Intellige tamen, quòd ſi heres inſtitutus adiectam ingratitudinis cauſam in hac in ſpecie probauerit, teſtamentū iure ipſo alioquin nullum,conualeſcet,& filius penitus excludetur.receptū quoque eſſe liquet ex Bart.n.12.Salic.n.6.Pau.n.5.ac n.9.Iaſ. n.1. in fi.laté Curt.iun.n.39.in d.authen.ex cauſa.Iaſo.d.l.in arenam n.3.& Galeaul.n.49.Coſta part.2.n.166. in d.§. & quid ſi tantùm. Ant.Gom.vbi ſuprà n.3.quorū tamen opinio & ſi equitati cõſentanea videatur,tamen à veris iuris definitionibus oppidò quā abhorret,vt non immeritò ab ea defecerint Alex.Cur.iu. n.15 in d.authen.non licet.Corn.in d.auth ex cauſa n.28. Guliel. in d.cap. verſ.in eodem teſtamento.in 1.n.218.Alciat.d.l.ſi filius qui in poteſtate.n.5.Viglius in rub.n.4.Inſtit. de inof teſt. & nos alibi id latius efficacibus argumentis refellemus. Quanquā iure ipſo ſuſtineri poſſe huiuſmodi teſtamentum, quod lōgè maius eſt,non improbabiliter contendere videantur Did. à Couar. Ant.Gom.Eman.à Coſta, cum nonnullis antiquioribus : ſed ea tota de re,vt dixi,alibi latius & opportunius. Amplia prætereà quartò,vt idem ius prorſus dici debeat,etſi teſtamentū, de quo agitur inter ipſos liberos conditum fuerit, commune aſſeuerant Dec.conſ. 105.nu.5.in fin.Claud.in l.inter cætera, n. 8. ff.de liber.& poſth.Iul.Clar. §.teſtam q. 8. verſ.ſed quæro in ſcis. Quamuis eiuſcemodi teſtamentum valere poſſit,tamen clauſula codicillaris in teſtamento inter liberos exarata ſemper intelligitur.commune efferunt Bello.conſ.85.n.4.Iul.Clar. vbi ſuprà verſ.vnum tamen ſcias. Amplia quintò atque vltimò , vt & militare teſtamentum preteritio nullū reddat,ſi cauſam aliquā expreſſim non pre ſe tulerit. cõmune inquiūt Rip. in l. Centurio.n.43.ff.de vulgar.& pup.Ioan.Clar.vbi ſuprà quæſt.42. verſ.bene verum eſt.Obſerua tamen diligēter,ac memoriæ tenaciter inſculpito,quòd ſi huiuſmodi teſtamētis clauſula codicillaris inſerta fuerit,teſtamentū fideicommiſſi iure ſubſiſtet;atque inſtitutis hæredibus hæreditatem reſtituere filij cogentur,& reliquos oēs ſuos effectus clauſula illa codicillaris cõſequetur.cõmune renūcio ex Bald.cõſ.431.li.3.& conſ. 104. lib.4.Rom.conſ.122.Alex.cõſ.32.in cauſa mota.& conſ.41.lib.1.& cõſ.285.ad fi.lib.2.Alex.rurſus n.13.Iaſ.n.22.poſt Pau.n.15. in d. auth.ex cauſa.C.de libe.præt.Ang.in §.1.n.4.Inſtit. de cod.Iaſ. in auth.noniſſima.n.24.in fi.C.de inof.teſta.Dec.in l.poſthumo nato. C.de bo poſ.cõtra tab.Io.Dilect.de arte teſtan.tit.3.cau.1.n.4.Ant. Gom.in l.3.Tauri.n.78.laté Iul.Cla.vbi ſuprà.quod ampliabis, licet eo tēpore,quo factū teſtamētū proponitur,filius præteritus nōdū natus eſſet.cõmune proferūt Rui.cõſ.193.n.3.lib.4. Tiraq.in l ſi vnquā.verſ.donatione largitus.C.de reuoc.don.& copioſè ac diligēter de materia diſſerit Iul.Cla.vbi ſ.verſ.& hæc quidē com.opi.cū verſ.ſequentibus.limitabis autē ſuperius cõmune placitū:vt ſi,cùm teſtamentū fieret,præteritioni filius cõſentiſſet,teſtamentū illius cauſa nullū nō reddatur:ſecus ſi poſt teſtamentum iam conſcriptum aſſenſus ſit. communia ponit vberrimè Iul.Clar.vbi ſuprà.quæſt. 43.verſ.ſed quid ſi ipſe ſit'us. E.Suarez.

28 Teſtamentum nullum ob preteritionem filij,ſi filius approbauerit,valebit illius reſpectu. l. filio præterito. ff. de inuuſt. rupt.Iaſ.in l.ſi quis poſthumos.§.ſi filiū.ff.de liber.& poſth.n.13. & quod procedit reſpectu ipſius filij qui approbat tale teſtamētū,ſed nō quo ad præiudiciū aliorum filiorū,qui ſemper poterunt dicere illud teſtamētū nullum. Pau.Caſt.in d.l.filio præterito ff.de inuuſt.rup.Iaſ.in l.ſi quis poſthumos.§.ſi filium.nu.13.ff. de liber.& poſth.& in l.in ſuis.n.56.ff.de liber.& poſth.& ſic concluditur quod etiā filio præterito tacente,vel approbante teſtimoniū,alij liberi teſtatoris in teſtamēto inſtituti , poterūt dicere illud teſtamentum nullū.& hæc eſt communis opinio, de qua ac..in repet.c.Raynutius.de teſtam.in verbo, in eod.teſtamento.el.3.nu.100.cum alijs ſequentibus. Bellacomb.

29 Teſtator poteſt hæredē priuare hæreditate,ſi fecerit aliquid,vel non fecerit,contra eius volūtatem, vt ſi nupſerit ſine alicuius conſilio.com.d.Clar.in §.teſtamentum q.69. Talis tamen priuatio non operatur,vt ipſo iure deſinat eſſe hæres, ſed valet in vim fideicommiſſi.d.quæſt.69.verſi. intellige. & ſi teſtator non dixerit cui in tali caſu hæreditas reſtitui debeat, tunc ſi adſunt cohæredes vel ſubſtituti,illis debet reſtitui:ſed ſi tales non adſint , reſtitui debet venientibus ab inteſtato. dicit Clar.in d.quæſt.69.verſ ſed pone. P.Fichard.

30 Exhæredatio appoſita poſt omnes gradus refertur ad omnes gradus ſuperiores ex præſumpta voluntate teſtatoris, que preſumptio eſt iuris:non tamen de iure,quin admittatur probatio in contrarium.Segu.in repet.l.3.§.fi.de liber.& poſth. nu.82.com.dicit. B.Villal.

31 Exhæredatio facta in principio teſtamenti,ante gradus, ſicut trahitur ad omnes gradus ſequentes , & ita facta in fine trahitur ad omnes præcedentes,ita communiter teneri dicit Iaſ.in l.j.in prin.nu.3.C.de liber.præter.

32 Exheredatio liberorū non ſolū ex 14.cauſis in §. aliud,in auth.vt cum de app.cogn.enumeratis , verùm etiā alijs cõſimilis grauitatis,& ingratitudinis,aut maioris fieri poteſt.cõmunē dicit Iaſ.in auth. non licet.C.de liber.præter. per multas authoritates.& Gabriel.Ben.in repet.c.Raynutius. verb. in eodem teſtamento 2.n.19.de teſtam.& plures inſuper accumulat Rim. in §.1.n.538.Inſtit.de donatio. Io.Fichard.& M.Chærian.

33 Exheredationē tollit tacita reconciliatio,ſecundū cõmunem per Burſ.conſ.121.n.16.lib.3.intellige ope exceptionis,nō quod teſtamentū ipſo iure reuocetur,vt ibi commune aiūt Iaſ. in auth.non licet.nu.4.C.de lib.præter.Curt.iun.conſ.192. nu.10. Vigl.in § mater vel aui.nu.8.Inſt.de exhæred.liber.& in §. igitur.n.6.Inſti.de inofficio.teſtam.Ant.Gom.de teſtam.c.11.n.12.Emanuel à Coſta in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.3. par.num.173. cum ſeq.ff.de liber.& poſth. Iul. Clar. §.teſtamentum.q.41.verſ. ſed quæro.Viuius lib.1.opin.128. E.Suarez.

34 Exhæredatio,cui nulla iuſta cauſa adijcitur teſtamentū, iure nouo,nullū prorſus reddit. vt cõmune affirmare auſim ex gl.Bar.nu.5.Aret.à nu.2.& reliquis ſcribentibus ad l.j.ff. de teſtam.ex gloſſ.1.Bar.nu.12.Pau.nu.9.concluſione 2. & cæteris interpretibus in auth.ex cauſa.C.de liber præter.rurſus Paul. in principio.Alex.nu.9.in auth.non licet.C.illo eo.tit.Corn.conſ.150. nu.1.lib.3.Ant.Gom.de teſta.c.11.num.10. Et ſi verius mihi videatur quod ad l.illam primam.ff.de teſta.ſcripſit Imo.ſequutus Fulg.huiuſcemodi exhæredationē,nulla cauſa iuſta ſuffultam teſtamento,hodie etiā vt olim vires ſuppetere, ac neceſſariā querelam fore ad illius reſciſſionem : quod idem diſputat ac latiſſimè defendit Io.Ign in d.auth.ex cauſa.cum ſeq. & Vigli. numer.2. ac Stepha. Budæus in rub. Inſtit. de inoffic.teſtam. E. Suarez.

35 Exhæredationis cauſa non eſt matrimoniū à filio ſine parentū conſenſu contractū. vt frequēter interpretibus placere ſunt authores Franc.Duar.in tit.ſolut.mat. cap.2.quo modo nuptiæ contra.verſ.hinc exiſtit quæſt. Ant.Coſta de dotib.c.3.n.19.Quod amplia proceſſurum & ſi ignominioſam vxorem filius duxerit , atque idem omnino in filia futurum. vt commune aiunt latiſſimè id agentes Did.à Couar.de ſponſal.2.par. cap 3.§.8.n. 5.& nu.6. Emanuel à Coſta in l. Gallus.§.& quid ſi tantùm.3. par.nu.177.ff.de liberis & poſthumis,Iul.Clarus §.teſtamentum. quæſt.41.verſ.ſed quid ſi filia. E.Suarez.

36 De iure regio dicit l.10.tit.1.par.4.quòd ſi pater vult , vt filia contrahat matrimonium cum aliquo , & ipſa recuſet , ſi cum alio contraxit ſine voluntate patris , quod poteſt illam exhæredare.Et de hoc vide Io.Lup.in repet.cap.per veſtras. de don.inter vir.& vxor. Villal.

37 Exhæredationis iuſta ſatis ſupérque cauſa eſt iniuria verbo tenus , hoc eſt contumelia in patrem illata, vt commune ait Cur.iun.conſ.148.n.1. E Suarez.

38 Filius inſtitutus in primo gradu in totum, vel in partem licet ſit præteritus in ſecũdo, teſtamentum non rumpitur, *l. ſi poſthumus, §. quod vulgo ff. de liber. & poſth.* fallit in 3. caſi. vt per Iaſ. *in d. §. quod vulgo. nu. 1. vſque ad nu. 6.* Don. à Fina.

39 Mater ignoranter præterijt filium, præteritio non habetur pro exhæredatione, *l. ſi mater, C. de inoff. teſt.*

Fallit in 2. caſ. vt per Iaſ. *in d. l. n. 6* vide Mãt. ſin. 176. Do. à Fi.

40 Diſpoſitio *auth. ex cauſa. C. de liber. præt.* vbi filius natus, vel poſthumus ignorãter à patre præteritus fuit, Ampliatur & limitatur in multis caſi. vt per Cagno. *in d. auth. n. 33.* Don. à Fi.

41. Præteritione filij iam nati, vel naſcituri, teſtamentũ patris dicitur nullum à prin. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Franc. Turza. *concl.* 59. vbi limitat.

Fallit in 6. caſib. quos ego notaui *in §. 1. Inſtit. de exhæredat. liber.* Idem

42 Præteritione poſthumi teſtamentum rumpitur, *l. 1. & 3. ff. de iniuſt. rupto.* fallit vt per Mant. *ſing.* 561.

Fallit in 6. caſib. quos ego notaui *in §. poſthum. Inſt. de exhæred. lib. num. 2.* Don. à Fina.

43 Exiſtente defectu pręteritionis, vel exhæredationis in teſtamento, legata, &c. capitula teſtamenti confirmantur, *auth. ex cauſa, C. de liber. præterit.*

Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 4. à Ioan. Bolog. *in d. authen. ex cauſa, n. 70.* fallit in 5. caſib. vt per *Iaſ. in d. auth. n. 16.* fallit in multis caſi. vt per Bal. Nouel. *in d. auth. n. 15.* Do. à Fin.

44 Si filius cauſam ingratitudinis in patrem cõmiſerit, per quam poſſit à patre exhæredari, ſi pater eam iniuriam per pactum remiſerit, non poterit filius ex ea cauſa exhæredari. Pau. Caſtr. *in l. fin. C. de pact.* poſt Bart. ibi & Iaſ. *in auth. non licet. C. de liber. præter. num. 3.*

45 Exhæredationis cauſæ teſtamẽto ritè inſertę probari omninò debent ab hærede, qui ad id hodierno iure obligatur. cõmune pronuncio ex omni ſcribẽtiũ ſuffragiis per illos text. *in l omnimodo. ibi, arguantur ab hæredibus, & in l. ſi quis filium. C. de inoffi. teſt. in. ex omnibus commentarios ad auth. non licet. C. de libe. præter.* aſſerunt Vigli. *in rubr. poſt princip. Inſtit. de inoffic. teſt.* Igneus *in auth. ex cauſa. C. de liber. præter.* Ant. Gomez. *de teſta. cap. 1. nu.* 10 Memineris tamen ſemper, quòd licet plures exhæredationis cauſas in ingratum filium pater expreſſerit, ſatis tamen ſemper erit vnam aliquam ex illis exhæredationi idoneam ab hærede probari, vt luculenter docet text. *in auth. vt cum de appell. cognoſc. §. ſint igitur. in prin. ibi, vel vnam ex iis veram eſſe monſtrauerit. coll.* 8. & commune aſſeuero ex Bal. & Alex. vtroque, *ad fin.* Iaſ. *num. 11. in d. auth. non licet.* & reliquis ſuprà laudatis. E. Suarez.

46 Exhæredationis cauſæ pœnitentia abolentur, vt communiter probari inquiunt Pyth. *in conſue. Aurel. de ſucceſ. cap. 25.* Cotta *in memor. verſ. filiumfam.* & magis communẽ opinionem eſſe affirmat Emanuel à Coſta *in l. cum tale. §. ſi arbitratu. num. 189. ff. de condit. & demonſtr.* Non tamen filiorum priùs ingratorũ furore poſtea ſubſequuto euaneſcẽt, vt commune placitum aſſeuerant Iaſ *in l. ex facto. nu. 29. ff. de vulg.* & qui id nõ probat Iul. Clar. *§. teſtam. quæſt. 31. verſic. ſed pone.* contra quem immeritò blaterat Viuius *lib. 1. opin. 131.* E. Suarez.

47 Exhęredationi vel pręteritioni ſi filius exhæredatus, prę teritúſve conſentiat, tametſi nulla eius conſenſus in teſtamento mentio fiat, teſtamentum firmum, ratúmque erit, ac nullo iure oppugnari poterit, vt cõmune ait meus olim iuriſdoctor Anto. Gomez. *de teſtam. cap. 11. num. 14.* E. Suarez.

48 Exhæredatione ſe abſtenturũ pater promittẽs, nullo modo obligatur, nec impeditur, quin poſtea exhæredare ritè queat. cõmune ponit Ant. Gom. *de teſta. ca. vlt. n. pẽ. ad fi.* E. Suarez.

49 Exhæredari nequeunt poſthumus, infans, & regulariter impubes. vt commune renunciant Arius Pinellus *in auth. niſi triennale. C. de bonis matern.* Iul. Clar. *§. teſtam. quæſt. 41. in fin.* E. Suarez.

50 Exhæredato ſimpliciter filio, de iure digeſtorum teſtamẽtum valebat, nec inofficioſi querelæ oppugnabatur, niſi ſi filius ille prius probaſſet ſe ſemper debita parentibus officia præſtitiſſet. De iure Codicis ſi filius exhæredatus ſimpliciter ob ingratitudinem proponeretur, hæredes quamlibet ingrati culpam probare tenebantur. at de iure nouiſſimo & cauſam ſpeciatim exprimi neceſſe eſt, & illam ab hæredibus probari oportet: quã ſi ſcripti hæredes probare nequierint, teſtamentum quidem valebit, ſed iudicio centumuirali reſcindetur. at ſi probauerint, & ſemper, & omnino teſtamentum ratũ, validúmq. erit. Si verò nulla exhæredationis cauſa inſeratur, teſtamentum nullius momenti erit, vt communia ex multis aſſeuerant. Ant. Gomez *de teſta. cap. 11. nu. 10.* & Iul. Clar. latius de materia agens *in §. teſtam. quæſt. 40.* E. Suarez.

51 Exhæredati liberi, aut hæreditatis alioquin incapaces, in liberorum numero cenſentur, vt cæterorum liberorum legitima portio augeatur. commune inquit Ant. Gomez. *de teſt. cap. 11. num. 22.* E. Suarez.

52 Exhæredatorum ritè ac rectè filiorum liberis ſuis ex propriis perſonis auitum teſtamentum vel nullum dicere, vel inofficioſi querela oppugnare poſſunt, vt receptiſſimũ affirmare auſim ex Bartol. Bald. Ang. & reliquis commẽtatoribus ad *l. pater filium. ff. de inof. teſtam.* ex Bart. *num. 2.* Paul. Imol. Cuman. Alex. & Iaſ. *nu. 48. in l. ſi quis poſthumos. §. ſi quis filium. ff. de liber. & poſth.* ex gloſ. Cyn. Bart. Bal. Ang. Paul. Fulg. & *Iaſ. in l. ſi quis filium. C. de inoffic. teſtam.* & denique ex *Iaſ.* qui id magis commune arbitratur, ac diligenter tractat *in l. in ſuis. nu. 45. ff. de liber. & poſth.* & ſi nos alibi contrarium cum nonnullis lariſſimè probare moliamur. E. Suarez.

53 Filius poſtquam commiſit ingratitudinem, ſi pœniteat viuo patre, non poterit exhæredari. Pyrthus *in conſuet. Aurel. de ſucceſſio. cap. 25.* communem dicit. Villalob.

54 Exhæredato filio etiam iuſtè, cùm quid relictum eſt in teſtamento; datur actio pro ſupplemento legitimę, nõ pro parte hęreditatis, ſecũdum cõmunẽ per Bur. *cõſ. 121. n. 12. li. 1.* Bone.

55 Vna ex cauſis quatuordecim quæ deſcriptæ ſunt *in §. cauſas, vt cum de appella. cognoſ.* à patre teſtãte debet inſeri in ipſo teſtamẽto, cũ filiũ pater exhęredat: quia illud eſt de forma ſubſtantiali ipſius teſtamenti paterni. *d. §. cauſas.* hæres demũ cogetur probare cauſam ingratitudinis à patre propoſitam verã eſſe. Sal. & Iaſ. *in l. vniuerſa C. de precib. imper. offe.* Bened. *in rep. c. Raynutius. in verbo, in eodem teſtam. 2. num. 11. & 26.* com. d. Clar. *§. teſtam. quæſt. 40. verſ. aut talis cauſa.* P. Fichard.

56 Tres ſunt cauſæ ingratitudinis, quæ non enumerantur *in §. cauſas. in auth. vt cum de appel cognoſ.* quarum prima eſt, ſi nõ exhęredetur malo animo, ſed vt ſe accuratius det virtutibus, vel creditoribus ſatisfaciat. *l. multi. ff. de liber. & poſth.* & ibi Bar. illam *l.* ſummãdo dicit, quòd exhęredatio fit quandoque propter bonum. & *in l. cum ex filio. ff. de vulg. & pup.* dicit quòd *d. l. multi.* non eſt correcta. Bellac.

57 Secunda, ſi tempore teſtamenti filius dixit patri, Nolo quicquã de tuo, & exhęredetur, valida & legitima erit exhęredatio, ſecũdũ Bar. *in l. ſi quando. C. de inoffi. teſta.* & ita vult Ang. *conſ 223. in fi.* Iaſ. *in d. l. ſi quando. §. & generaliter. col. 3. & in l. poſth. col. 9. C. de contratab.* ſecus in prętеritione. quia filius voluit. Corn. *in 2. vol. conſ. 31. verſ. non obſt.* Idem.

58 Tertia ſi filius ſit furioſus, nepos verò ex eo ſanus. Nã filius poterit exhęredari, modo nepos inſtituatur. *l. fin. C. de curat. furio.* idem in prodigo. Bald. *in l. ſi furioſo. ff. eo.* Bellac.

Et an pro delicto ante furorẽ cõmiſſo poſſit exhęredari, vide Iaſ. *in l. ex facto. col. 11. ff. de vulg. & pupill.* vbi tenet quòd ſic.

Et inter alias cauſas, de quibus *in d. §. cauſas.* eſt vna, ſcilicet ſi patrem captiuũ non redemerit. de quo etiam eſt tex. *in auth. ſi captiuus. C. de epiſc. & cler.* quæ habet locum etiam in captiuo pro debito. ita Paul. de Caſtr. *in 2. vol. conſ. 42. in fin.*

Nota etiã, ꝙ per illa verba, de quibus *in §. cauſas.* pręal. *ibi, ſi graue & inhoneſtã iniuriã eis ingeſſerit.* Ale. poſt alios *in l. filio præterito ff. de iniu. rup.* dicit, ꝙ ad exhęredandũ filiũ, ſufficit iniuria verbalis, per rationẽ, de qua ibi per eũ. vbi etiã dicit, quòd alię ſimiles vel maiores cauſę expreſſis, *in d. §. cauſas*, eſſent ſufficientes ad filiũ exhęredandũ, de quo etiã vide eundẽ remiſſiuè *in l. ſi quis id quod. col. 3. ff. de iur. om. iud.* & latius *in 2. vol. cõſ. 203.* Fel. *in cap. paſtoralis. col. 1. de reſcript.* Iaſ. *in auth. nõ licet. col. 1. & 2, C. de liber. præt.* vbi latiſſimè pro & cõtra. concl. tamen pro iſta parte Hyp. *ſing.* 78. alleg. Ang. *in l. lex Cor. ff. de iniur.*

59 Filia impudica poteſt exhęredari. no. *in cap. quoniam ad illius. de iureiur.* Bal. *in 1. parte conſ.* 121.

Amplia, quia poteſt exhęredari, etiam à patre meretricatóre. Secus à matre meretrice. ita Iaſ. *in l. in arenã. C. de inof. teſt.*

Limita præmiſſa, quia ſi filia ſit emendata, debet ali, & dotari. ita Iaſ. *in d. l. in arenam. in 2. col. & in d. auth. non licet. in 2. col. de liber. præt.* Alex. *in l. 1. ff. ſol. matr.* & emendatio per triennium quod bene dixit, pręſumi. per no. per Lud. Ro. *conſ.* 236.

Vide tamen Petr. Gerar. *ſing.* 3. Idem.

Contrahere matrimoniũ ſine cõſenſu patris, inducit odium capitale, & ſufficit ad exhęredationem. *l. 3. ſi emancipatus. ff.*

de

de cõtra tabulas. Fel. in c. eccleſia. in 18. col. de conſti. refert multos tenere, quod valet ſtatutũ laicorũ, imponẽs pœnã nubẽti ſine cõſenſu patris. Vide tamẽ Ian. in 1. part. c. 12. in 1. & 2. col. vbi videtur tenere cõtrariũ, per multa quæ alle. & idẽ vult in 2. par. conſ. 65 Cu. conſ. 131. Alex. 1. vol. cõſ. 7. & ita tenet ipſe Fel. vbi Iaſ. in auth. ſed ſi poſt. C. de inoſ. teſt. & in auth. nõ licet. C de liber. præter. in 3. col. in fi. latius in l 2. §. quod ſi in patris. in 7. col. ff. ſol. matr. Phil. in c. 1. §. porrò. de deſpõſ. impu. lib. 6. Pan. in c. 1. de deſponſ. impub. Et aduerte quia Petr. de Ancha. in conſ. 21. tenet quod ſi filia nolit cõſentire patri volẽti eã nubere, poteſt exhæredari. Vide aliquid per Bald. in l ſi pater. C. de ſponſalib. Bellacomb.

60 Exhæredari non poteſt filius vel filia, niſi expreſſa vna de cauſis, de quibus in §. aliud quoque. ver. cauſas. vel rationes. d. auth. non licet. & ibi doctor. C de liber. præter.

Limita in exhæredatione facta malo animo; & ſic odioſa: ſecus in facta bona mente ad prouiſionẽ filij. d. l multi. ff. de liber. & poſthu. & ita vult Iaſ. qui multa alleg. in d. auth non licet. in 4 col. Limita etiam in exhæredatione quæ fieret voluntate filij: quia valet ſine cauſa. ita Iaſ. vbi ſuprà alleg. multa. Alex. in d. auth. non licet. faciunt not. per Calcan. in conſ. 12.

Sublimita tamen in exhæredatione ante teſtamentum, vel teſt. ſe teſtamenti: ſi autem pater exhæredaret filium ſine cauſa, & filius poſt teſtamentum conſentiret, nihilominus teſtamentum redderetur nullum. ita Iaſ. vbi ſupra alleg. Ang. Im. & Alex. in l. ſi quis poſthumos §. 1. ff. de liber. & poſthu.

Limita vltimo procedere in filiis obtinentibus primum locum, ſecus in nepotibus: quia poteſt fieri exhæredatio ſine cauſa. ita Iaſ. vbi ſuprà alleg. Bald. in l. pater filium. in 11. col. ff. de in off. teſta. & in l. in ſuis. in 2. col. de liber. & poſthu. licet de hoc dubitet Bald. in l. ſi quis ... C. de inoſ. ... & ſubiicit Iaſ. quod vere eſt multum dubitabile & in contrarium fortiter fac. text. in d. auth. non licet. dum dicit, non licet parenti aliquem ex liberis. ... præte. eã procedere in aſcendentibus, vel deſcendentibus ... in tranſuerſalibus. Iaſ. vbi ſuprà alleg. multa maximè Alex. ibi.

Limita denique non procedere in filia prohibita ſuccedere ab inteſtato per ſtatutum, quia ſi exhæredetur ſine cauſa valet teſtamentum. Iaſ. vbi ſuprà.

Limita pariter, quia licet in exhæredatione non ſit cauſa, tamen poterit probari per hæredem, & ea probata valebit teſtamẽtum. Iaſ. vbi ſuprà all. Ang. in §. ingratitudinẽ. in auth. de nupt. & ita etiam vult ipſe Iaſ. in l. cum mota. in 5. col. C. de tranſact. Contrarium tenet ipſe Iaſ. in l. in arenam. in 1. col. C. de inoſ. teſt. vbi dicit credere Aug. male dicere, licet aliquando referendo eum incidenter ſecutus ſit. & dicit, quòd contrarium tenet ipſe Aug. in l. 1. in fin. ff. de inoffic. teſta.

Limita demum in patre prætereunte filium bannitum in ære & perſona: quia cùm talis filius habeatur pro mortuo, valet teſtamẽtum, nec fiſcus poteſt rũpere. ita Iaſ. vbi ſupr. in vlt. col. al. Bal. in l. ſi qua pœna. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris.

Quid ſi pater expreſſit plures cauſas, quarum aliquæ ſunt veræ, aliquæ non: dic quod valet teſtamẽtum. ita Iaſ. vbi ſup. alleg. Bal. ibi, per l ſcio. in fin ff de minor. fac. dictum Inno. in c. in præſentia. de renunc. Addo Felin. ad iſtud dictum Inno. in c. 2. col. 4. de re iud. addo Bald. in 2. part. conſ. 406. Bellacomb.

61 Licet pater teneatur exprimere cauſam, tamẽ nõ tenetur exprimere locum & tẽpus ingratitudinis: ſed hæres bene debet iſta probare. ita Iaſ. vbi ſup. in fin. cõm. alleg. multa, maximè Bal. in conſi. incip. propoſito. quod Zachirellus. quod mihi eſt, licet ipſe nõ dicat, in 2. part. conſil. 38. incip. propon. quod Zutiarellus. alleg. etiam Alex. vol 2. conſ 23. Idem.

Si filius ſit patri recõciliatus, videtur exhæredatio adẽpta. ita Iaſ. in d. auth. nõ licet. in fi. com. de lib præter addo eundem in l. fi. col. 4. C. de pactis. & in l. in areua. col. 2. C. de inoffi. teſta. Idẽ.

Addo etiam quòd reconciliatio prodeſt in iniuriis præcedentibus non in ſequentibus. ita Bald. in d. conſil. 406. & ita videtur tenere Iaſ. in d. l fin. Idem.

62 Quid ſi filius qui poterat exhæredari viuo patre, & ante teſtamentum cõditum pœnitentiam agat, an poſſit amplius exhæredari? Iaſ. in d. l. in arenam. in 2. col. tenet quod nõ. alleg. Alex. in l. 1. in 16. col. ff. ſolut. matrim. faciunt quæ habentur per eundem Iaſ. in l. ſi filiam. in fi. C. de inoffic. teſta. & ita etiã tenet in d. auth. non licet. in 1. col. Idem.

63 An filius dicatur exhæredatus, ſi pater in teſtamẽto dicat, Maledictus ſit talis filius meus, quia me verberauit? Iaſ. in d. auth. non licet. nu. 2. tenet quod non. alleg. Bald. in proœm. Decr. in vlt. col. Ipſe tamen Iaſ. in l. ſi pater. in 1. col. C. de hæred. inſtit. impugnat iſtud dictum Bald. vide ibi per eum. Idem.

64 Si filius cõmiſit cauſam ingratitudinis, & ingrediatur monaſteriũ, poteſt tamẽ exhæredari. Iaſ. in d. auth. non licet. in tertia gloſ. in auth. de mona. in prin. & alibi. vide tamen eundem Iaſ. in d. auth. nõ licet. in 3. col. ibi, cauſ tamen. vbi dicit, quòd eſt text. in contrarium in c. non liceat. vbi gl. 19. q. 3. licet gl. in auth. de mona. dicat quod ille text. procedit de iure canonico. Idẽ.

65 Pater poteſt per pactũ remittere cauſam ingratitudinis, & ex ea non poteſt amplius filius exhæredari. Iaſ. in d. auth. non licet. in 1. col. alleg. Ang. & Paul. de Caſtr. in l. ... C. de pact. & dicit colligi ex doctrina Bart. ibi, in 2. col. Idem.

66 Ex cauſis quibus poteſt quis exhæredari, poſſunt eidem alimenta denegari. Fel. in c. cùm ſit. de Iud. Iaſ. in l ... autem. in 4. col. ff de inſt. & iur. & in auth. ſed ſi poſt. C de inoſ. teſta. & in l. 1. in fin. 1. col. C. vnde vir & vxor. Phil in c. vnico. §. porrò. de deſponſ. impu. in 6. Idem in dote, quia poteſt denegari. Petr. Gerard. ſingul. 1. Iaſ. vbi ſuprà.

Quid ſi pater inſtituit duos filios, & vnum grauat ad aliquid faciendum: & ſi ſecus faciat, eum exhæredat, excepta legitima? vide not. Bald. in 2. part. conſi. ... 4. Idem.

67 Pupillus doli capax exhæredari poteſt. l. ... ſi quis. §. legis autem. C. de in off. teſtam. Vezinus.

68 Filij ſunt neceſſario a parentibus inſtituendi, vel exhæredandi, vt valeat teſtamẽtũ. l inter cætera. ff. de liber. & poſth. & de iure nouiſſimo authenticorũ illi parentes tenẽtur, ac debent honorabili titulo inſtituto filiis legitimã relinquere, §. aliud quoque in auth. vt cum de appel. cogn. & hoc tenent gl. & Azo. in §. tam autem, & in §. 1. iter. l. ... de inoſ. teſt. vbi lat. Moder. gl. & doct. omnes communiter in auth. nouiſſima. prout ibi refert Iaſ. nu. 13. C de inoſ. teſt. in d. l. inter cætera. col. pen. & in l. omnimodo. poſt Paul. Caſtr. C. de inoſ. teſt. Alex. conſil. 70. vol. 2. Berti. conſ. 16. ex caſu mihi exhibito, n. 1. vol. 8. Ripa in rub. ff. ſol. matri. n. 44. licet Alex. in d. l. inter cætera. referat, de iure canonico cõmuniter eſſe cõtrariũ. & Cculanſiſime in c. Raym. §. 1. ... ſeq. de teſt. Et ratio eſt ... nia viſa eſt iuriſprudẽtibus ... titulus honorabilior, ſecundũ gl. in l filium. §. ſed & ſi portio. de ... pr. & cùm ... nia titulus quoq; legati honorabilis ſit, amiciſſimos ... de excuſ. tut. & ibi Nicol. de Neap. nihilomin' iuſ ... tutio eſt etiã vtilior.

Nam filius inſtitutus in re certa, tota hæreditatẽ habebit hæredi vniuerſali non adeunte, vt not. Doct. in l. quoties. C. de hæred. inſti. & latius dicemus infrà. Et ſæpè euenit, quòd teſtator ſobolẽ maſculinã nõ habẽs, agnatos hæredes inſtituat, & certã ſummã filiabus relinquat, ipſas non inſtituẽdo in dicta quãtitate, quã relinquit: & ita teſtamentũ tã iure ciuili, quã canonico ſubuertitur, ſecundũ opinionẽ magis communẽ, quã ſequitur, declarat & citat Iaſ. in d. auth. nouiſſima. Bert. conſil. 18. ponitur in facto, ſub nu. 6. vol. 6. Anchar. Anto. & Moder. in c. Raym. de teſt. vbi Barbat. de hoc latiſſime diſputat.

Et ſic de iure nouiſſimo expeditũ eſt, filios honorari titulo honorabili inſtitutionis: aliàs teſtamẽtũ eſſet nullum, & filius ſuccederet patri ab inteſtato, vt cõcludunt prædicti Doctores indifferenter, vt recitat Iaſ. in d. auth. nouiſſima. n. 13. & iſta eſt cõmunis opinio ſecundũ Picũ in repet. l. in quartã. ſub n. 60 ff. ad leg. Falcid. Alex. in d. l. inter cætera. in prin. & Bert. conſ. 132. n. 1. vol. 6. De iure vero ſtorum, legitima ipſa erat filio relinquenda à titulo inſtitutionis, ſecund. cõmun. opinionẽ relatã per Nige. in repet. rub. ff. de legat. 1. n. 17. & Gulſ. Benedict. in d. c. Rayn. in verb. In eodem teſtamento reliquit ... n. 15. De iure canonico neceſſe eſt etiã, vt legitima ipſa relinquatur filio titulo inſtitutionis, ſecundũ gl. & Ioã. And. Ancha. Domin. & Phil. in c. ſi pater. de teſta. in 6. & gl. in d. c. Raymutius in verſ. Relinquens, ... ã aiũt ibi cõmuniter receptã, Afflicto n. 37. & Couarr. in d. §. 1. n. 1. & opinionẽ iſtã ſequitur, & cõmunem eſſe inquit etiam cum cæteris ſignatis per eum. Clar. is in tract. de teſt. lib. ... q. 38. verſ. Hæc ante concluſio. Et licet Hoſtien. in d. c. Raymutius, velit de iure Pontificio, vt ſufficiat legitimã relinquere filio quocũq; titulo: & eius ſententia cõmunis ſit, vt oſtendimus ex Alex. in d. l inter cætera: nihilominus priori opinioni tanquã tutiori, & cõmuniori inhęrem'. Alias verò limitationes, ſeu interpretationes valde vtiles, & cõmunes ponit Clar. in d. q. 38. verſ. Sed quid in teſtamẽto, cum aliis ſeq.

Sed limitantur prædicta non procedere, vbicunque filius de conſenſu ipſius prætereatur in teſtamento patris, vel matris: tunc enim poteſt præteriri, ſecundum doctor. communiter in l. poſthumo. C. de bono. poſſeſ. contra tabul. de qua com-

muni atteſtantur Boëri. *in deciſione* 204.*nu*.40. & Iaſ. *in d. l. poſth.nu* 26.*cum aliis ſequ* & cupioſè Couart.*in c.Raynald.§.* 2. *nu*.3.*de teſta.* Limitator etiam conſulendo in altero caſu per Bertran. *in d.conſil*.316.*nu*.2. Vimos.

69 Filius vltra quatuordecim cauſas expreſſas *in §. aliud. in authen. vt cum de appel cognoſ* ex quibus velut ingratus exhæredari poteſt, ſi conſimilẽ grauitatẽ, vel grauiorẽ cõmittat, licèt ibidẽ non expreſſam, poteſt exhæredari: voluit hoc Guliel.de Cun. & quàmplurimi quos refert & cõmunẽ opinionẽ dicit Iaſ.*in auth non licet.col*.3. *C.de liber. præter.*Couar. *in c.Raynutius.n* 16.*de teſta* & Ripa *in repet.l.fin n*.137. *C.de rev nor don.*ſequitur Alex *in l.ſi quis id quod col*.3 *de iuriſdict.om. iud.* Gerard.*in ſing*.1.*in prin.*Marſi.*ſing*.78.Fely.*in c paſtoralis. n*. 2.*& ſeq de reſcript.* Alex.*conſ*.2 3 *ſuper themate, col*. 2.*vol*.2. Caſſan.*in conſuet.Burg in rub*.7.§ 2.*verſi.Sed quæro pone.*Guli. Benedict.*in l. ex donatione, ff. de donatio.* Afflict.*in cap*.1.§.*ſed quia nã, quæ fuerit prima cauſa benef.c.amit.*& Ripa *in d.l.fin.in q*.41.*col*.2 & Clarus *in tract.de teſta li.vij.q*.4. Et ratio iſti° cõmunis videtur iſthæc, vltra aſsignatã per doctores allegatos.

Quia vbi eſt eadem ratio, vel maior, non dicitur lex extẽdi, ſed enucleari, ſecundum Oldrad. *conſil*.185.*thema tale eſt in fin.*Calderi.*conſil*.1.*in tit. vt lite pendente.* vbi ait, quòd vbi eſt eadem ratio, non dicitur quis extendendo nouũ caſum addere, ſed quod in primo caſu in ratione concludebatur ſecundum æquitatem detegere, ſeu declarare.

Lex enim dicitur eſſe, quod in ratione conſiſtit.*c.conſuetudo.*1.*diſtinct.*

Ergo vbi habet locum legis ratio circa id prædicta dici debet lex.

Alibi ſcribit Calder.*conſ*.1.*in tit de regul* Quod ratio dicitur lex cõ(...) ad omnes caſus, ob id nõ inſpicitur diſpoſitio: an in ea ſit idẽ caſus, vel non, vel ratio dũtaxat conſideratur?

Alibi ſcribunt Petr.& Cyn.*in* (...) *iura.* l (...)ld *in l de quibus. ff. de legib.& in auth.poſt fratres.C.de legit.hæred.*Ioan.Crot.*conſ*. 36.*n*.12.Decius *conſ*.372.*n*.7.& Ioa.de Ana.*inter cõſilia Pauli de Caſtro conſ*.261.*col*.2.*lib.*9.quòd vbi eſt eadẽ ratio, & omnimoda ſimilitudo, nõ dicitur lex extendi, ſed caſus ille ſub eiuſdẽ legis diſpoſitione includi, per gl.*in c*.1.*de tempor. ordin.lib.* vj.

Vnde ſi quis ſubtiliter inſurgeret cõtra iſtã rationẽ dicendo, quòd hic non fit enucleatio, ſed extenſio propriè: ergò iſta ratio nõ cõcludit, quia aliud eſt extẽſio, aliud enucleatio.

Reſponde fundãdo præallegatã ſententia cõmunẽ meliori ratione, quòd in caſu cõmunis opinionis, & in aliis ſimilibus, quamuis ſint pœnales, fit extenſio de ſimilibus ad ſimilia ea identitate rationis, vt not.Alex.*in l.ſi quis id quod.n*.17. *& ſeq.*Iaſ.*in §.ſeq.col*.7.*in §.tripli.Inſti.de actio.& in l*.3.*col.pen. C. de tranſ.in l.à Titio.in* 3.*not ff.de verb obl.*Dec.*in c.tranſlato. in prin.de conſtit.*poſt Abb. *ibi*, vbi Decius allegat Rom. *conſ*. 429.*in* 2.*dubio*, vbi Roma.multa exempla adducit.idem tenet Deci.*in l.illam.nu*.11.*C.de collatio.in c ſecundò requiris. col. fin. de appellatio.& in c*.1.*col*.13. *de probatio.*

Et patet, quòd in caſu dictæ communis, nõ ſolum militat eadem ratio, ſed maior; ergo à fortiori poteſt fieri extẽſio.

Idem videmus in feudo, videlicet, quòd vaſallus priuetur feudo ex omni alia cauſa non expreſſa, quæ poſſet dici ſimilis, vel maior expreſsis, ſecundum Iacobum de Le(...). *conſ*.117. *nu*.34.quod quidem conſil. reperitur inter cõſilia feudalia Alberti Bruni. Vimus.

70 Filius exhæredatus, excluditur à ſucceſsione in feudis hęreditariis, quãdo mala mẽte fuit facta exhęredatio, & cauſę exhęredationis fuere iuſtæ, & expreſſæ, ſec. Iacob. Ardizo. *in Summa ſua de ſucceſsio feud. ſub rubr.an filij ſucced.in feud.*& per And.de Iſer. *in c*.1.*in prin.de ſucceſ. feud.*& per Odofr. *in Summa de ſucceſſi. feud.*Pariſ.*conſ*.1.*n* 7 *vol*.1. & per Angel. *in auth.de nupt.§.ſoluto*, dicentẽ Filium iuſtè exhæredatũ, non ſuccedere in feudo.& optimè facit quod vult Bart.*in l.iuriſiurãdi. §. ſi libertis.ff.de oper.liberto.col. fin.* cũ aliis congeſtis per Moder.*in tractat. feudorum.fol*.27.*col*.2.*&* 3.vbi aſſeuerant iſtã eſſe communem opinionem, quę quippe probatur.

Nam licèt vaſallus non poſsit (...) feudo teſtari, vt *in c*. (...) *de ſucceſ.feud.& in c*.1.*§.donare.qualiter olim feud.poter.alie.*& per Socin. *conſ*.19.*adſit col*.3.*lib*.3.

Tamẽ quando feudum eſt hæreditarium, pater ſine dubio poteſt in teſtamento prælegare vni filiorũ: cùm in tali feudo quis non poſsit ſuccedere, niſi ſit hęres, ſecund. Bart. *in d.§. ſi libertis.* Bal.*in c*.1. *§.decedens. qui feud. dar. poſſ.* Moder. *in l. quicquid aſtringenda,& in l. ita ſtipulatus §.Griſogonus ff.de verbo.oblig.*& per Alex.*conſ*.30.*ponderatis col*. 3.vbi ſcribit iſtã eſſe com.ſententiã *in conſ*.19.*ſuper eo.col fi. & conſ*.28.*col pen.libr.* 5. ideoque factum teſtatoris impugnare debet, *l. cùm à matre C de rei vend.*& per Alex.*conſ*. 124.quod quidè citant Moder. *in d tract de feudis fol*.28.*col*.3.& ponit Prępoſ.*in c. Imperialem in prin col.* (...) *de prohi.feud alie.*

Et his occurrit, quod nõ ſufficit exprimere cauſas in teſtamento per patrem, ſed neceſſe eſt eã probare, vt eſt tex. iuncta Gl. *in ver dicant in l*.1.*in prin. ff.ſi quadru paupe. feciſſe dicatur,& in cap.dilectis.*vbi appoſita,& probata, de excep.& eſt tex.vbi Ale.& al. *in l.ſi prius ff.de oper.noui nunci.* & Pariſius *conſ*. (...) *col*.3.*nu*.136.Et illa eſt communis opinio, vt patet ex cõgeſtis per Couarruuias *in c.Raynutius,nu*.8.*de teſtamen.*

Onus enim probandi cauſas exhæredationis incumbit hæredi.*§.ſi verò* (...)*tur. in ver. Demonſtrauerit in authen. vt cum de appella.cognoſci.*& ibi Bar.& Ang.& plenius per aar.Aret.& alios *in l* (...) *ff.de teſta.*

Fallit tamẽ quotieſcunq; teſtator eo viuẽte feciſſet examinare teſtes ſuper illis cauſis ad futuram rei memoriã, quod poteſt fieri & ſic cauſę ingratitudinis poſſunt probari viuente patre, ſecundũ Alex.*conſ*.104. *ſuper themate vol*. 2. Cæterùm dicta examinatio debet fieri ritè,& rectè exhęredato ſortiter citato, vt dicit Alex.*conſ*.104.*in fi.*& Pariſ.*in d.conſ*.1. *nu*.137.& habetur per Canoniſ. *in c. Albericus & in c. ſignificauit de teſt.*

Feudũque hereditarium ea cõmuni forma inueſtitur, tibi & tuis heredib.ex tuo corpore legitimè deſcendentib.in perſona deſcendentis conſiſtit, poſt Ant.de Alex. dicentem ita maiores tenuiſſe referendo D. Ioan. Ant. Cartaſain, & Do. Goffredum de Gayeta tradit Afflict.*deciſ*.104 *item mente*, aſſerens ita bis fuiſſe in Sacro Cõcilio pronunciatũ, & ita tenere Sebaſt.Neap.*in conſuetu.Neap.incip.& ſi teſtator*, & alios ibi allegatos, quos ſequitur, licet cõtrariũ verius exiſtimet. & eſſe com. opin.atteſtatur idẽ Matthęus Afflic.*deci*.195.*dictat e Regni nu*.7.& pro vera ac indubitata opinione recipit etiã *deciſ. eiuſdẽ Rota Neapolitana* 240.*in cauſa Cubelli nu*. 10. Alex. *conſ*. 25.*ponderatis n* (...) *conſ* 2ã *in cauſa n* 18.*vol*.5.*conſ*. 118.*vol*.6.quod repetitur *conſ*.18 *attentis n*.10.*eo.vol*.5.& Dec. *conſ* 395.*in cauſa nu*.4.poſt Andream de Iſer.& alios quos citat. Vimus.

71 Filia, quæ peccauit in corpus ſuũ, poteſt exhęredari per patrem, vt eſt tex.*in l.ſi filiã C.de inoffi teſta.* Imò pater ei cõpoteſt denegare dotẽ,& alimenta, & ſic à patre non eſt alimentanda, nec dotanda aliquo modo, vt voluit Spe. *in tit. qui filij ſint leg.verſ.Quid ſi filia.*

Imo ſi pater viueret luxuriosè, ſimiliter hac exhæredatione vti poſſet, ſec.Fulgo.*in auth.ſed ſi poſt*,& Bal. *in l.in arenam C. de inoffi.teſtamen.*

Eſt bene verũ, quòd mater meretrix filiã ſuã pariter meretricẽ exhęredare nequiret, ſecundũ Bart.Bal.& omnes cõmuniter *in d l in arenam.*

Tamẽ hoc fallit, ſi viuẽte patre reſipuerit, vel ad bonos mores, honeſtãq; vitã cõuerſa ſit & pœnitentiã egerit, nõ poteſt per patrẽ exhæredari, ſec.Spe.*in loco præcitato*, Ant. *in c. Quintauallis col*.2.*de iureiur.*& alios Docto.cõmuniter ibi, Bal.*in l. ſi filiã ſuperius citatã.*Alex *in l*.1 *ff ſol.matr.*& ibi R.p. *col* 5.*v. Fallit in filia,nu*.71.Camp.*in tract.de dote q*.13.*in fi* P (...) *conſ*.8. *nu*.23.& Mathil.*in repetit.rub.ff.de tideiu* (...).*nu*.260.*& ſeq.*

Ideoq; dixit Bal.*in d l* (...) *ia*. (...) ſi mulier turpiter vixit, & deinde ſe correxit, & (...) vitã cõuerſa ſit, nõ debet reputari (...) perſona: quia (...) cõ(...)uetudo inſpicieda e(...) *Mela* (...) *de alim.& ciba.leg.a.*& (...)ld.ſequitur Alex.*in loco* (...) (...)ta, & (...) eſſe mirab le *in auth.non licet co*. (...) *de libe. præter.*& (...)ip.*in repet.l ſi.nunc*.223. *& ſeq. C de reuocan.donatio.*qui aſſerit (...) eſſe communem opinionem.& (...) in terminis cõ(...) ſuluit Ioan.de Amicis,*conſ*.91.

V(...)c benè inferri poſſet, quòd quãuis vera ſit re(...) quòd ſe(...)el malus ſẽper pręſumitur malus, *c ſemel malus ext.de re*(...) (...)te apo(...)il.poſt D(...)n.cõcord.glomerat, Corſet.*fi*(...) *præſũptio,reg.eſt*, Marſ.*ſing* 74.*Tu habes*, Marc.Ant. Bald. (...) *de tẽp.vtil.& cont.c,*18.*in* te.vbi hãc reg. poſt prædictos exornare contendit.

Nihilominus nõ procedit, ſi ille, cõtra quẽ (...) præſumptio, reuerſus ſit ad meliores fruges,& malæ (...) pœnitẽtia ſe correxerit,& per cõ(...) nuũ triennium be(...) (...) viuerit, ſec.Alex.& al(...) *in l.ſ* (...) *ff. qui ſatiſ.cog.*Tho.Gram.*conſ.* (...) itaq (...) e(...) gaotes more ſuo cõ(...) *in tract.de pœ*(...) per tex.*in §.*1.*ver. Hinc nobis, in auth. de monach.* quem ſequ(...)

vti ſingul. & memoriæ cōmendandum, ex mente adductorū ibi per eum plurimū celebrat. Et hinc pulchrè Roman. *conſ. 236. vt premiſſa conſultatio. col. 2. verſi. ponderandæ* aſſerit, *quod quis benè viuendo per triennium, dicitur nouus homo.* Viui.

72 Filius furioſus poteſt exhæredari ex cauſa ingratitudinis commiſſę, contra patrem ante furorem.

Vndè propter furorē ſuperuenientē nō purgatur vitiū ingratitudinis præcedens, ſecūdum Bart. & cōmuniter omnes *in l. ex facto. in prin. ff. de vulg. & pupil ſubſti.* quam quidē cōmunem ſequitur, & citat Iaſ. *in l. patre furioſo, n. 42. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur.* & Ripa *in ſi. C. de reuoc. donat. nu.* 227. licèt & malè Clarus *in tracta. de teſt. lib 3. q. 41. verſi. Sed pone,* contrarium ſenſerit. Sed propter recōciliationē dictę cauſæ ingratitudinis, poſſunt reuocari, atque remitti; & huiuſmodi remiſsio, ac reconciliatio auferr omnē ingratitudinē, ac cauſas exhęredationis, vt inquit Bart. *in l 3. in fi ff de adimē. leg.* Cotta *in memorali in verſ. Filiusfam l. vltimo,* & late Moder. Papieſ. *in l. de quæſtione col. 5. C. de pact & in l. in arena col. fin. C. de inof. teſta. & in l. filio quē pater, ff de lib. & poſth.* & Couarr. *in c. Raynu. n. 17. de teſta.* vbi citat omnes alios doct. contrarię opin.

Item ſi filius ingratitudinē cōmiſiſſet, cuius occaſione exhęredari poſſet, tunc ſi viuo patre ante teſtametū pœnitētiā egiſſet, vtique exhęredari non poſſet, ſecūdū pulcherrimum dictū Alex. *in l. 1. n. 33. ff. ſolu. matr.* quod tacito Alex. ſibi aſcripſit Cæpeg. *in tract. de dot q. 13 1. part. in fin.* contra quē tanquā tacētē alienos labores, & maxime Alex. ſui præceptoris multū exclamat Thom. Diplouat. *in addit. ad Alex. d. n. 33.* quod dictū tanquàm memorabile ſequutus eſt ibi Ripa, & Curt. Iun. *in l. admonendi. n. 73 ff. de iureiur.* Tiraq. *in l. ſi vnquam. C. de reuoc. dona. in verb. Donatione largitus, n. 51.* & extollit Ioa. Dilect. *in tract. de art. teſtan. tit. 3. caut. 17. n.* 2. quamuis ibi aſſerat non tranſire ſine difficultate: tamen opinionem Alexādri ſequitur, & cōmunē fore pręſupponūt Cotta *in d. memorali filiusfamilias. poſt prin.* & Cou. *in d. c. Raynutius n. 18.* & ſequitur Clarus *in d. quæſt. 41. verſi. Præterea quæro.*

Ceſſat etiā pręlata exhęredatio, quado nō apparet ex teſtamento patris eſſe aditā hęreditatē, vt eſt text. *in l. filiū quē patrē. §. ſed cum exhæredatio. ff de bon poſſ. contra tab. & in l. ſi quis Sempronium, cum concordantibus ff. de hæred. inſti.* Viuius.

73 Filij poſſunt repudiare patris hęreditatē, retētis emphyteoticis bonis pro eis, pręſertimque, quando pater ſibi, & filiis emphyteoſim, ſeu feudū ſtipulatur eſſet, ſecundū Dyn. quē refert, & ſequitur Bart. Bal. & Ang. *in l. vtē vidēdū. §. fi. ff. de peti. hæred.* Cyn. *in l. 2. in fi. C. de lib. & eorū libe.* Alua. *in c. 1. an agna. col. 4.* Iacob. de Belui. *in c. 1 de eo qui ſibi & hæred. ſuis.* Ioan. And. *in addi. Spec. in tit. §. nunc dicamus. in 2. addit.* Ioachimus *in obſeruatione 67. cum incideret quæſtio, centuria 3. n. 5.* & Ant. Capicius cū magna caterua doct. relata per eum *in inueſtitura feudali in tit. feudorum genera verſ. Tertia declaratio, fol.* 238. vbi prædicat eſſe iſtam commu. opin.

In contrariā vero partem, videlicet, quòd filius ſuccedere volens in feudo ex pacto, & prouidentia deberet eſſe hæres, nec poſſet hæreditatem repudiare, & feudum retinere: inclinauit Andr. de Iſern. *in d c. 1.* cuius opinio obſeruatur in Regno Neapolitano teſte Anto. Capicio, *vbi ſuprà.*

Et ſic in Regno ipſo in feudo ex pacto, & prouidētia filius non ſuccederet, niſi adiret hæreditatem, prout quotidie iudicari, & obſeruari vidimus.

Idem videmus, vbicunque frater renuntiaret fratri hæreditatē paternā, aut faceret quitantiam de omni eo, quod poſſet petere, vel conſequi ex hæreditate paterna, ob hoc nō impediretur petere partē feudi, aut partē poſſeſsionū emphyteoticarū: quia cenſentur hæreditaria, nec profectò debētur iure hęreditario, nec tanquā ex hæreditate paterna, ſed vigore cōtractus, vt per Bart. *in d. l. vtē vidēdū §. fin.* Quod etiam procedit ſi in huiuſmodi renūtiatione hęreditatis paternę interueniſſet iuramētū, vt per Bal. *in c. 2. col. 4. in tit. an agna. vel filij.*

Amplia hoc etiam procedere, quando emphyteoſim pater accepiſſet pro ſe, filiis, & hæredibus maſculis: tūc enim, ſi nō ſint hæredes, admittuntur ad emphyteoſim eius liberi, vt per Deci. *conſ. 239. primò col. 2.*

Limitatur pręallegata cōcluſio primo loco, quàm pater ſtipulatus eſſet emphyteoſim ſibi, filiis, & hæredib. eo caſu filius poſsidēdo emphyteotica bona, videtur hæreditati ſe immiſcuiſſe, & ad æs hęreditariū ſoluēdū obligatur: Siquidē ſtipulatione ſic cōcepta emphyteuſim habere nō poteſt, qui nō ſit hæres, vt per Bart. *in l. iuriſiurādi §. liberi ff. de ope. lib.* Alex. *in l. Gallus §. etiā ſi parēte. ff. de liber. & poſth* cum aliis per eundē allegatis *conſ. 19. ſuper eod. col 1. & conſ. 129. perſpectis libr. 5.* vbi alleuerat iſtam eſſe communem opinionem. & ſequitur Iaſ. *in l ſi poſt mortem ff de leg. 1 & conſ. 57 in cauſa col 1. & ſeq. lib. 1.*

Interpretatur ſecūdo, quando filius renūtiaret hæreditati, & paternis bonis: Renūcians enim bonis paternis, intelligitur renūtiare etiam emphyteoſi, ſecūdū Spe. *in ti. de loc. §. nūc aliqu. x.* & Iaſ *in auth. vndè ſi parēs col. 2 C. de inoff teſta. & in l. ſi nō fortē. §. liberius n 34 & ſeq ff de cōd. indeb.* vbi atteſtatur iſtā eſſe com. opin. Et ratio iſtius limitationis videtur iſthęc: quoniam appellatione bonorū cōtinētur data in emphyteoſim, text. eſt *in l. bonorum appellatione, l. a 1. ff de verb. ſigni.* Viuius.

74 Mater à luctuoſa liberorū hæreditate in dubio excludi nequaquā debet. cōmune ait Curt. iun. *cōſ. 134. n. 6.* Quin ſi à filio ſine cauſa pręteretur, nullū teſtamētū dicet: ſi cū cauſa ſilētio inuoluatur, pro exhęredata habebitur. cōmune pronūciat cū Gul. Iul. Cla. *§. teſta. q.* 49. idéq; atteſtantur Ang. *in §. mater. Inſti. de inof. teſt.* Bert. *conſ. 1. n. 3. & conſ. 23. n. 2. lib* 5 Did. à Cou. *in c. Raynu. n 3. & ſeq. de teſta* Ant. Gome *de teſta. c. 11. n.* 34. Si autē per ſubſtitutionē pupillarē excluſa fuerit, nūquam ei legitima aliqua portio debebitur. cōmune affirmāt Alex. *conſ. 12. lib. 3.* & qui eū laudat Viuius *lib. 1. opin.* 206. E. Suarez.

75 Pater ſi à filio exhæredetur ſine cauſa, teſtamētū eſt ipſo iure nullum: ſi verò eſt adiecta exhęredationis cauſa, valet teſtamentum mero iure: ſed ſi illa cauſa non probetur, poteſt à patre impugnari per quęrelam inofficioſi. Si autē pater ſit præteritus à filio in poteſtate, tunc ſiue adiecta ſit cauſa ſiue non, ſemper teſtamētum eſt ipſo iure nullū: ſi verò ſit præteritus ab emancipato, tūc ſi nō eſt adiecta cauſa pręteritionis, valet teſtamentū, ſed pater poteſt illud rūpere per contratabulas. com. dicit Clar. *in §. teſtamentum. q.* 48. Et hoc non ſolum procedit in teſtamento de quaſi caſtrenſi peculio, ſed etiam ſi teſtetur de caſtrenſi pecul. *ead. q.* P. Fichard.

76 Pater ſufficit quòd filium ſuum inſtituat in legitima, in reſiduo poterit extra[illegible]ituere. *l. Papinian. §. quoniam. ff. de inof. teſtamento.* [illegible] *in l. in ſuis. num.* [illegible] *ff. de liber. & poſthum.* Auus autem habens filium, & ex eo nepotem, non tenetur nepoti aliquid relinquere. Dec. *conſi* 15. Chærian.

77 Legitima debet filio relinqui titulo inſtitutionis, aliàs teſtametū eſt nullū. cō. dicit. Clar. *in §. teſtamentum q.* 38. P. F.

78 Legitimā in vna re, filius non poteſt propria authoritate eligere ſibi, ſed authoritate iudicis hoc fieri debet. eſt cō. opi. ſec. Dec. *cōſi. 236. nō parua difficultas.* M. Chærian.

79 Militia vbi per patrē filio empta vēdi poteſt, licet ad heredes nō trāſmittatur, imputatur filio in legitimā. Ita eleganter declarat Bal. *in l. omnimodo. § imputari. n. 3.* inquiēs, ſecūdò eſt reperire militiā, ſeu officiū, ſeu quod poteſt vēdi, nō tamē ad hæredes tranſmitti, & de tali militia ſeu beneficio de pretio patris acquiſito dicēdū eſt, quod imputetur in legitimā: exēpli gratia, In Rep. ſunt aliqui redditus, qui à Principe impetrantur ad vitā, ita vt etiā ad vitā impetrātis poſsint vēdi: ſicut reperiūtur aliqua feuda huiuſmodi lege cōceſſa, quia tūc huiuſmodi beneficia ſunt quid patrimoniale, & ſunt in commercio. & ab aſcendēte procedunt, meritò igitur cōferūtur, & legitimè imputātur. Ita intelligitur text. *in d. §. imputari. in verb vt vēdatur.* plura exempla refert. *ibidē* Bald. ex Bart. *in l. 1. §. nec Caſtrēſe. ff. de coll. bō.* eodè modo & alij doc. hoc voluerunt *in d. §. imputari.* Licet Nicol. de Vbald. *in trac. de ſucc.* cōtrariam ſententiam defenderit. Hanc tamē ſententiam veriorē ſcribunt Rip. *in l. in quartam. n. 163. verſ ſed an officiū ſcriptoriæ apoſtolicæ. ff. ad l Falcid.* Io. Crot. *in l frater à fratre. verſi. decimo tertio quæritur. n. 39. ff. de cōd. indeb.* & com. opi. eſſe dicit Rol. *in conſ. 12. n. 10. in 2. Tom. conſ.* Kirchouius.

80 Teſtator ſi dicat: Filiæ meæ relinquo centū pro dote, tale relictū ſufficit, & ſuſtinebitur in vim inſtitutionis. com. dicit Clar. *§. teſtamentum q. 38 ver. quid autem.* P. Fichard.

81 Auus ſi dotauit neptē ex filio, an imputetur ipſa dos in legitimā eiuſdē filiæ in bonis patris ipſius auo defuncto? vide per Alex. *conſ. 179. libr. 5.* Ang. & doct. *in l. in quartā ff. ad legem Falcid.* dicunt non imputari. Sed aduerte quòd alia opin. videtur vera, quando auus dotauit contemplatione ſui, & non filij: & de hoc liquidò cōſtat, vel per vehementia indicia & ſic videtur intelligēda *l. auus. ff de iur. dot.* Sed ſi dotauit contemplatione filij, vel dubitatur, quo caſu idē videtur eſſe. *l. dedit dotē ff. de coll. bon.* & tunc neptis in ſuam legitimam

imputare debet, quaſi à patre dotata. l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulg & pupil. aui enim manu videtur ipſi filię data: vt per Ang. hic, quē ſequuntur Imol. & Alex. col. 26. verſ. quæro etiam Ang. Alex. conſ. 31. n. 4. lib. 4. conſ. 179. lib. 5. & hanc opin. in fortioribus terminis tenuit conſil. 96. lib. 2.

82 Et ſic videtur quòd in dubio poſsit dici dos data ab auo, fuiſſe cōtēplatione filij, & propterea vti profectitia in legitimā cōputari debeat. Et hęc pręſūptio cadit, vbi filius eſt diues, ſecus ſi pauper: quia tūc onus dotādi ſpectat ad auū, cū filius nō poſsit dotare. Bald. in auth. res quæ col. 1. C. com. de leg. ſequitur Alex. in l. 1. vbi Iaſ. n. 16. ff. ſolut. matr. vbi dicit communē opinionē, quod auus teneatur dotare neptē, niſi cū filius eſſet diues: quia tūc ſpectaret ad filiū, ſicut onus alimētandi. Bart. in l. nō quēadmodū ff. de lib. agnoſ. quo caſu ſi filius eſt pauper, & dotet, tūc auus cenſetur dotare cōtēplatione ſui, vt propterea nō debeat tūc dos imputari in legitimā. Dec. conſ. 81. col. 3. 6. dubio. verſic. & hoc ſanè. Bellacomb.

83 Filia cui in contractu ſui matrimonij dos fuit cōſtituta, poterit demū à patre in ea dote hęres inſtitui: & hāc opinionē cōmunē aſſerit Salic. in l. quoniam nouella. C. de inoffi. teſta. & Guido Papa conſ. 98. Bald. & Caſtr. in l. teſtator. §. filia. ff. de leg. 2. quod procedit etiā in dote à matre cōſtituta ante mortē patris: quia cùm dos filię cōputetur in legitimā, cōſequēter poterit in ea dote inſtitui, ſicuti in ſua legitima. d. l. quoniā nouella & in reliquo poterit pręteriri, nec ei⁹ pręteritio reddet teſtamentū nullū, ſecundū Paul. de Caſt. conſ. 180. ſuper eo de quo quęritur in antiq. Cautius tamē faciet pater ſi vltra dotē iā conſtitutā filię, aliquid adhuc ei relinquat, in quo eā inſtituat ad omne dubiū tollendū, ſecundū Accurſ. in l. 3. §. denique. ff. de minor. & Guid. Papę, in eo conſilio. non poterit tamē pater filię ſubſtituere, niſi in eo in quo excedit legitimā, d. l. quoniam. & Guido Papa ibi. Bellacomb.

84 Legitima nō debetur filię excluſę per ſtatutū, extātibus maſculis, & ſic legitimæ ſupplemētū petere nō poſsit. Tradunt magis cōmuniter Doct. in l. Gallus. §. & quid ſi tantū. ff. de lib. & poſth. cum concordātibus multis quos allegat Soc. ſen. in conſ. 288. circa prim. q. in 2. part. verſ. vlt. loco adducit, vol. 2. & paulò poſt in verſ. primum probatur, &c. plures alios allegando dicit, quòd ita ſe habeat com. opin. Idem dicit Ruin. in conſil. 27. nu. 4. & nu. 11. & in conſil. 51. nu. 1. vol. 3. vt enim refert Soc. iun. in conſil. 61. nu. 3. vol. 4. E. Muſc.

85 Quærit etiā Iaſ. quid ſi teſtator reliquit filiæ cētū ſimpliciter, & mandat teſtamentum aptari dictamine ſapientis. an ſapiens poſsit addere, ſcilicet tit. inſtitutionis? vide per eum, & quæ dixi in dictionario, in verſi. dictamine ſapientis. & Philip. in d. cap. ſi pater. in 21. vol. Cacher.

86 Quid ſi pater in teſtamento dicat, Relinquo filio cētū iure inſtit. Alex. vol. 4. conſ. 105. in vlti. col. verſic. Non obſtat quod quinto. tenet quod valeat teſtamentū, maximè ſi relinquantur illa centum filiæ pro parte ſua iure inſtitut. Idem.

87 Quæro, an parentibus quoq; legitima ſit relinquēda titulo inſtitutionis? Reſp. Bart. in d. auth. nouiſsima, tenet quòd non: & eam in puncto iuris, dicit eſſe veriorem Iaſ. ibi n. 38.

Cōtrariā opinionē cōmuni calculo approbarūt doctor. vt firmat Iaſ. d. auth. n. 37. & dicit Bald. in l. 1. C. de bon. poſſeſ. cōtra liberis. quod Bart. dicit malè cōtra veritatē. eādē opin. cōtra Bart. dicit eſſe cōmunem Alex. d. auth. nouiſsima. & eam tenet Floria. ibi, dicens ſe ita pluries conſuluiſſe. Ang. & Paul. de Caſtr. in d. auth. ex cauſa. C. de liber. præter. Mich. Graſſ.

88 Deſcendentes poſſunt exhæredare aſcendentes ſolùm ex ſex cauſis. vt in d. §. aliud quoque capitulū. verſic. & hæc quidem. Iaſ. qui ponit rationem debere inter aſcendentes & deſcendentes. in d. auth. non licet. in 1. col. Vezinus.

89 Legitima ex cauſa minui poteſt per ſtatutū, tolli autem non poteſt. Hiero. Cagn. in l. iura ſanguinis. ff. de reg. iur. cum. dicit. Pet. Rauē. in alpha. aureo. in verbo, legitima. & Dec. cōſ. 19. & Boer. deciſ. 188. n. 6. magis com. dicūt cōtrariū, quòd imo poteſt tolli. & idē dicit Iaſ. in auth. nouiſsima. C. de inof. teſta. Sed dictus Hiero. ibi dicit, quòd legitima quæ debetur de iure ciuili, in totū poteſt tolli: quę autē debetur de iure naturę, non poteſt. Ioā. antē Nic. in addi. Alci. in tract. præſum. reg. 1. præſum. 8. dicit aut ſtat rationabilis cauſa ſtatuendi: & ex toto poteſt tolli, aut nō eſt, & nō poteſt. & hāc opin. dicit magis cō. dummodò ex toto alimēta nō tollātur. Et ſic coincidit cū Cagn. & dicit coēm ex mēte Curt. iun. conſ. 10. Et de hac cōi vide Soci. conſ. 150. vol. 1. nu. 2. & ſic eſt intelligēdus Alex. conſ. 3. vol. 7. vbi dicit magis com. opin. eſſe, quòd ex toto poſsit tolli: quē refert Goza. conſ. 43. n. 24. ex quo ſequitur quod licet Princeps concedat facultatē inſtituēdi maioricatum de omnibus bonis, pater poteſt tollere legitimā naturalē aliis filiis quæ ſuccedit loco alimētorū, nec Princeps nec pater eſt tutus, ſi aliàs pręſtet talem facultatem, vt per plura deducit Suarez in l. quoniā in prioribus. C. inof. teſt. ſuper l. 5. §. 2. limitabis per totum n. 14. & talis facultas eſt odioſa, vt per Pala. Ru. repet. de donat. inter virum & vxorem. in 5 per veſtras. §. 24. nu. 20. ex quibus etiā reſultat, quòd cum legitima aſcendentium debeatur iure ciuili, quod per ſtatutum poteſt tolli: ſecundum communem opinionem. de qua in verſi. aſcendentes. Villalob.

Hanc poſteriorem opinionem, ex cauſa hic in fine poſita, ſequitur tanquam communem, etiam Nicol. Bellon. conſ. 13. nu 21. & ibid pro hac refert Deci. & per eum accumulata in l. iura ſanguinis. ff. de reg. iur. I. Fichard.

Additio. Circa legitimam & eius emolumētū ac hæreditatē, Anto. de Bur. in c. licet. n. 16 de vot. & vot. red. & c. ſi hæredes n. 6. de teſta. de mente gl. in d. c. licet. diſtinguit, aut hæreditas eſt diuidua, aut indiuidua. primo caſu conſeruatur legitima, ſecundo verò non: prout in ſucceſsione Regni, quia ſi Regnū diuideretur, facilè deſtrueretur. Circa quam legitimationē dicit Bart. in l. fine. §. excluditur. circa fi. de iure patro. & in auth. nouiſſima. C. de inof. teſta. quòd aſcēdētib. titulo inſtitutionis, nō ſit neceſſe habere legitimā, ſicut ecōtrario. Quę opinio practicatur cōtra Bart. vt dicit Angel. in l. ſi à milite. §. ſi nu. 3. ff. de milit. teſta. Bald. in auth. ex cauſa, nu. 17. C. de lib. præt. & in l. omnimodo. nu. 2. C. de inoffi. teſt. Imol. in l. j. §. ſi ex fūdo. nu. 3. verſi. iuxta prædicta reſtat, de hæred. inſti. cū aliis de quib. in apoſtil. in dictis locis. & cōm. dicit hāc Iaſ. in d. auth. nouiſſima. num. 57. admiraturque quod Bart. amicum non inuenerit in ſua opinione: tamen aliquando Bald. variauit, qui cum Bart. aliquando tenuit, vt per Imol. in d. §. ſi ex fundo. Idem.

90 Legitima filiorū portio, nō hęreditatis, ſed bonorum pars eſt. cōm. enūciāt Segur. in l. cū patronus. nu. 49. ff. de leg. lib. 2. Boërius deciſ. 23. nu. 12. Viuius lib. j. opin. 199. E. Suarez.

91 Filius à matre præteritus in ſuo teſtamento, nulla cauſa pręteritionis expreſſa, teſtā. erit nullū: ſi aūt cauſa præteritionis expreſſerit, tūc præteritio haberetur pro exhæredatione propter cauſæ expreſſionē. §. fin. Inſtit. de exhæred. liber. Bened. in repet. cap. Raynutius. in verbo, in eodē teſt. el primo. nu. 252. filius autē præteritus ſine inſertione cauſæ à matre in ſuo teſtamento, dicit teſtamentum nullum. d. §. fin. Bellacomb.

92 Matrem filius non poteſt ſine cauſa in teſtamento pręterire. cō. dicit Clarus §. teſtamentum quæſt. 49. P. Fichard.

93 Pater poteſt relinquere filiæ pro dote, vel ſua legitima certam rem, & valet teſtamentum. Alex. & Deci. in l. humanitatis. C. de impub. & aliis ſubſtit. Ioan. Durand. in arte teſtand. tit. 5 caut. 20. communem dicit. Villalob. & Vezinus.

94 Pater poteſt filiam in ſola dote ſua inſtituere, & valet inſtitutio. com. in §. teſtamentum. quæſt. 44. P. Fichard.

95 Lucrum delatū filio propter tranſitū patris vel matris ad ſecunda vota, non imputatur ei in legitimam, ſed vtrunq; diuerſo iure conſequitur. eſt vera, & in iudicādo amplectenda opin. ſec. Deci. conſil. 246. verſi. vlterius tamen. vol. 2. M. Chær.

96 Mater poteſt filium exhęredare ex cauſa in caſu, quòd pater eſſet dilapidator, ne ſcilicet, hæreditas quæratur patri, ſaltem quo ad vſumfructum, & ab eo dilapidetur: dummodò tamen inſtituat alium, qui poſtquàm filius ſit effectus ſui iuris, ei hæreditatē vnà cum fructibus reſtituat. com. dicit Clarus §. teſtamentum. q. 41. verſi. quæro etiam. P. Fich.

97 Mater tenetur filiū inſtituere, vel exhæredare, nā ſi eū prætereat, teſtamentū nullū eſt. communē dicit Clarus in §. teſtamentum. q. 47. intellige ſi cauſā nullā inſerat: nā cauſa inſerta, talis præteritio habetur pro exhæredatione. Idem.

98 Statuti rubrica diſponēs, vel prohibēs, quòd filia dotata non ſuccedat in bonis aſcendētium, Nigrum verò prædictæ rubricæ, ſeu ſtatuti nō diſponēs, niſi de bonis matris vel auiæ, nullum verbum addendo, ac faciendo de bonis paternis: hoc caſu filia non poteſt ſuccedere in bonis paternis. ſecundum Paulum de Caſtro conſil. 83. vol. 2. præſens caſus medicam. Ioannes Cęphal. cum aliis allegatis per eum conſil. 146. num. 1. vol. 1. Ioan. Baptiſta Bouium, in tractatu de ſtatutis vrbium præſcript. tit. ul. contra omnes creditores. gloſ. 19. num. 61. ratio allegatæ doctrinæ videtur iſta, quia rubrica generalis habens rubricam perfectam, non reſtringitur per Nigrum, vt dicunt

vt dicit Moderni *in d.l.1.ff.ſi cert. peta.* Imo dic fortius, quòd prædicta rubrica generalior Nigro, poteſt allegari ad deciſionẽ cauſarũ, & pro text. & lege, ſec. Bart. *in d.l.1.* quod intelligunt omnes Scribẽt. ibi cõmuniter, quãdo rubrica habet orationẽ perfectã, vt ſ. docuimus, & tenet etiã Alex. *conſ. 13. in prin. vol.3. conſ.180. mature ff. vol. 2.* Cor. *conſ. 67. planè quidẽ lib.1.* & *conſ.104. eo vol.* & *conſ.182. in hac cõſultatione vol.2.* quã quidẽ cõmunẽ vltra alios iã cõgeſtos ſequũtur, & atteſtantur Alex. & Dec. *in 2. lect. in d.l.1.* & Ioã. Cæphal. *in d conſ.146. n.1.* & omnes Moder. corroborãt ſimiliter dictã doctrinã Paul. de Caſtr. per deciſionẽ Petri Gerar. *in ſing. 7.* quòd ſi ſtatutũ diſponat, vt filia fœmina nõ ſuccedat, debet intelligi in bonis dotatis. & per Iaſ. *in l. quoniã nouella. C. de inof. teſta.* licet de eo, ad quẽ ius dotãdi ſpectat, Nigrũ nihil dicat. In cõtrariã verò partẽ inclinauit per ſeptẽ fundamẽta Iaſ. *in d.l.1.* quib' omnibus reſpõdẽt Dec. Niger, & Mãtua ibi, & quã optimè reſpõdebat reſidendo cũ doctrina Paul. Caſt. fortiſsimis, & nouis fũdamẽtis, quæ omitto breuitati ſtudẽdo, illoſtris Raynaldus Rodulph' Peruſin', ſingolaris præceptor me' Iuriſcõſultorũ eloquẽtiſsimus, & acutiſsimus hac tẽpeſtate dũ eũ Peruſij ſuperioribus annis publicè audiebã. & cũ dicta doctrina Paul. de Caſt. tranſeũt oẽs doct. cõmuniter *in locis mẽtionatis*. Corroboraror vlterius præfata opinio Paul. de Caſt. quòd per extẽſionẽ ex mẽte ſtatuẽtiũ collectã cõprehẽditur ſucceſsio patris, quoniã iudicari nequit aliquo modo, quòd ſi ſtatuẽtes fuiſsẽt interrogati de ſucceſsione patris, quòd idẽ diſpoſuiſſent: ſed omiſerũt tãquã clarũ, vtpotè quia maior erat dubitatio de ſucceſsione matris, quũ bona nõ diſcedant à familia agnatorũ. & iſta eſt cõ. opin. vt per Soci. *conſ.128.* Alex. *cõſ 23. 83.* & *122. vol.3.* & Alex. *in d.l.1.* & mihi videtur eſſe probabilẽ, iuri cõſonã, & æquã ſentẽtiã, quia hoc ſtatutũ eſt fauorabile, ſecun. Bald. *in l. maximum vitium. C. de lib. præt.* F. Viuius.

99 Statutum excludẽs fœminam dotatã, ſolum excluditur ab hæreditate dotãtis. Curt. iun. *conſ.65. n.1.* niſi ſtatutum procedat exprimẽdo perſonas: ex quo colligitur ad omnes extendi, idem *ibi n.2.* commu. dicit. B. Villalob.

100 Statutũ excludẽs filiã dotatã à ſucceſsione patris, non excluditur filia à ſucceſsione fratris habẽtis bona patris. Iaſ. *l. poſſeſsio appellata. de acq. poſſ. ff. n.20.* cõmunẽ dicit. Quia hæreditas nõ dicitur amplius hæreditas, vt per eũdẽ *ibi, n.18.* Idẽ.

Amplia ad fœminam ingreſſam monaſterium, quia ſtatutum excludens fœminas ab hæreditate ſtãtibus maſculis, excludit eam. Ripa *lib.1. r.2 n.2.* communem dicit. Idem.

101 Quæro, Stãte ſtatuto, quòd extãtibus maſculis, fœminę nõ ſuccedãt: nũquid teſtamẽtũ annulletur præteritione filię, vel impugnari poſsit? Reſpon. cõmonis & recepta doctorũ opinio eſt, quòd filia nũquã poſsit teſtamẽtũ impugnare, ſi ſit præterita ſtante tali ſtatuto, quòd in ſucceſsione maſculi fœminis præferũtur, maximè ſi maſculi ſint inſtituti, vt firmãt doct. cõmuniter & Iaſ. *in ſpecie in l. Gallus. §. & quid ſi tãtũ.* & *§. in omnibus. ff. de lib. & poſth.* & *in l. filia dotẽ. n.5.* vbi dicit hoc procedere, ſiue velit impugnare per ius dicẽdi nullũ, ſiue per bonorũ poſſeſsionẽ cõtra tabulas, reprobata opinione Ang. *in d. l. filia.* alle. Aret. *in conſ.140* atteſtãtẽ de cõmuni opin. idẽ Iaſ. dicit hãc eſſe cõmuniorẽ ſentẽtiã *auth. nouiſsima. n.57. C. de inof. teſta.* Alex. *in conſ.47. incip. abũdè per celeberrimos iureconſultos. vol.2.* quẽ refert Matth. de Afflict. *deciſ.158. n 6.* eãdẽ dicit eſſe cõ. Brũ *in tract. de ſtatut. exclus. fœm. art.11. q.5.* cumpluribus alleg. per Ant. Capr. *deciſ.176. n. 3.* Mich. Graſſus.

102 Statutum ſuperſtitibus maſculis fœminas excludẽs ad bona in alterius ditionis loco ſita, non profertur. quẽadmodũ magis communem eſſe doctorum ſententiam memoriæ prodidit Alex. *conſ.16. viſo titulo. lib.1.* cenſetur autẽ ſola agnationis conſeruandæ ratione inditi, vt verius arbitror, & magis cõmune pono ex Bald. *in l. maximũ vitiũ. C. de liber. præter.* Romã. *conſ.32.* & *conſ.311.* Dec. *conſ 333* & *conſ.372.* Iaſ. *conſ.205.* & *conſ 225. lib.2.* Curt. iun. *cõſ.87.* & *conſ.111.* & *cõſ.150.* Ruinus *conſ. 20.* & *conſ.89.* & *conſ.93.* & *conſ.107.* & *conſ.179.* & *conſ. 203. lib.2.* Tiraq. qui multos laudat, *in tract. ceſſante cauſa, limit. 52. n.15.* atque ante eos ex Paul. Caſtr. *in l. ſi vero. ff. ſolut. matr.* & *conſ.40. lib.2.* Ang. Aret. *in §. 1. Inſtit. de iure natur. gent. & ciuil.* Alex. *conſ.110. lib.3.* & *conſ.89. lib.6.* Soc. *conſ.128. libro.4.* Quidquid multi contrarium dixerint, de quibus alibi. Suarez.

103 Excluſus à ſucceſsione ab inteſtato, eſt etiam excluſus à ſucceſsione contra teſtamentũ. com. dicit Iul. Clarus *§. teſtamentum. q.44. verſi. Quæ quidem. propè finem.* P. Fich.

104 Excluſus ſimpliciter perindè ac ſi nõ eſſet, dicitur perpetuò excluſus. *l. 1. §. quinetiam.* & ibi notat Bald. *in ſecũdo notab.* & alij ſequuntur *in tit. Epiſc. vel Abba. in vſib. feudorũ:* vbi in ſimili dicit Bald. quod ſi filia ſimpliciter excludatur per ſtatutum, ſtantibus maſculis, dicitur perpetuò excluſa: ita quidẽ, quòd etiam ſi filij maſculi poſtea moriantur, illa non debet reintegrari ad ſucceſsionẽ, à qua fuerat excluſa. Idem dixit *in auth. ſed & ſi quis. verſi. & per hoc. C. de ſecũ nup.* Et ita ſe habet cõmunis opinio, vt ſcribit Deci. alios plures allegãdo *in conſ.309. n.5.* licet aliud eſſet dicendũ, ſi ſtatutum excluderet filiam tẽporaliter: puta, donec, vel quãdiu fuerit maſculus, vt ibid. Deci. declarat cũ multis cõcord. vt per Soc. iun. *in conſ.1. vol.1.* & *in conſ.22. n.1. vol.4.* E. Muſc.

105 Excluſio vnius, alterius eſt incluſio. *l. cũ Prætor. ff. de iudic. l. quòd ſi minor. §. ſed quod Papinianus. ff. de minor. c. nonne. de præſump.* Iaſ. *in l. legata inutiliter. ff. de legat.1.* vbi dicit, quòd Princeps reprobando aliqua ſtatuta, videtur alia approbare, dũmodo corã eo lecta fuerint. Add: Alex. *conſ.59. lib.1. repetito conſ 39. lib.4.* facit quod vult Calderi. *tit. de magiſt. conſ.1. aliàs 485.* vbi dicit, quòd vna qualitate expreſſa reliqua excluditur. & *titul. de hæret. conſ.2.* & *tit. de ſent. excõmunica. conſ. 11.* Ad quod vide limitationes per Fel. *in d. c. nonne. in prin.* & vide Alex. *conſ.75. lib.5.* vbi dicit, quod dicta iura loquũtur vbi de vno eſt dictũ, & de alio omiſſum: quia omiſsũ videtur negatũ. Limita etiã vbi eſſent duo cõnexa, quia vnius expreſsio, operatur expreſsionẽ alterius. Ant. de Butr. *in c. trãſlato. de cõſtit.* Corſe. *in verbo, argumentum. poſt verb. alienatio.* Bellacom.

106 Mater quæ cõuolauit ad ſecũda vota, nõ poterit dicere teſtamẽtũ filij aut filiæ nullum, ſi in eo prætereatur, nec aliquid ei in eo res relinquatur. ſec. Bald. *in l. maximũ vitiũ. C. de lib. præt.* atqui mater quæ cõuolauit ad ſecũda vota, eſt excluſa à filij ſucceſsione ab inteſtato: ergo præterita in teſtamento filij non poterit dicere illud teſtamẽtũ nullũ, quamuis in eo fuerit præterita. Pau. Caſtren. *conſ.215. 1. parte.* Bellacomb.

107 Statutum excludẽs filiam dotatã ab hæreditate patris, vel matris, requiritur ad hoc vt locũ ſortiatur, quòd filia ipſa verè dotata ſit tẽpore quo delata fuerat hereditas illius, de cuius ſucceſsione agitur. vt eſt de mẽte Bar. *in l. Titio centũ. §. Titio genero ff. de cond. & demõn.* & firmat expreſſè Bal. *in l. ſi pater. C. de ſponſal. & in l. non ſolũ. C. de bon. quæ liber.* Pau. Caſt. *in l. de diuiſione. ff. ſolu. matri.* & Bart. conſulendo etiam *conſ.31.* vbi conſtanter determinat, quod ad hoc, vt filia excludatur à ſtatuto diſponente, quòd filia dotata nõ ſuccedat matri, vel patri: requiritur, vt ea dotata nimirũ ſit tẽpore ſucceſsionis paternæ, vel maternæ. & ſequitur Soc. *conſ.121. col.1. vol.1.* And. de Alferiis de Cortona *conſ. 35 ſub n.2. cum alijs ſeq. poſito inter conſilia ad cauſ. vlt. volunt. vol.1.* & hoc idem in proprijs terminis huius ſtatuti concludit Socinus in *conſ. 147. nu. 5. eo. vol.* vbi non quaſſato calamo exprimit ita ſe aliàs conſuluiſſe ſuper ipſo ſtatuto, & quod ſuo cõſilio ſe ſubſcripſerũt aliqui doctiſsimi viri, in quadã cauſa cuiuſdã Bartholomæi de Mignanellis, & terminat, quod ſi filiæ dotatæ non forẽt tẽpore mortis matris, ſuccedũt, & ſucceſſerũt pariter matri cũ filio maſculo, & quòd hereditas materna extitit vtriq; ex filijs delata pro portione ſua. idẽ Alex. *cõſ.162. col 2. vol.6.* Paul. Caſtr. *cõſ.108.* Anch. *cõſ.330.* vbi in terminis ſuadet, quòd ſi ſtatutum excluderet fœminã à quocũque dotatã, ab hæreditate patris, vel matris, requireretur tunc neceſſariò, quòd illa dotata extitiſſet tẽpore quo delata fuerit ei ſucceſsio patris, vel matris.

Idemque decidit quoque Panormit. *conſ.107. ſub num.8. vol. 2.* aſſerens ſtatutũ excludẽs filiam dotatam à ſucceſsione materna, vel paterna, non excludere aliter filiam ab hæreditate matris, ſi illa dotata non reperiebatur à patre tempore mortis matris: quia cum ſtatutum hoc odioſum apertè ſit, tanquã excludens filiam à ſucceſsione materna, cõtra *l. maximum vitium. C. de liber. præter.* debet ſtrictè intelligi, & nõ extendi ad caſum, in quo non reperitur qualitas requiſita à ſtatuto. *cap. circa ſtatutum, de elect. lib. vj.* ſed ſtatutũ iſtud excludit filiam dotatam à ſucceſsione, & ſic requiritur, quòd tempore ſucceſsionis illa eſſet dotata, ad hoc vt ſtatutũ vendicet ſibi locum. Nec debemus recedere à lege cõmuni, niſi quatenus reperiatur in ſtatuto. *l. præcipimus, C. de appel.* Nec obſtare ait, quòd filia fuerit maritata à patre: quia reſpondetur, ſtatutũ fore intelligendum, quando tempore ſucceſsionis maternæ reperiretur dotata à patre, adeò quòd non ſufficit, quòd poſt hæreditatem delatam matris fuerit dotata.

Ex quo qualitas appoſita in aliqua oratione, intelligitur ſecundũ tempus verbi, ad quod refertur. ita Bart. *in l. ex facto ff. de vulg. & pupil. ſubſti.* Andr. de Alſeriis *in d. conſ. 35. n. 3.* & Dec. *conſ. 14. In caſu, col. 2.* & eſt text. *in l. Titius ff. de milit. teſtam. & in l. in delictis § ſi extraneus. ff. de noxalib.*

Nam cũ verba ſtatuti dicãt, quòd filia dotata nõ ſuccedat: illud verbũ dotata, indubitáter refertur ad verbum ſuccedat: vnde debet eſſe dotata tempore ſucceſsionis, & nõ poſt. ita Corn. *conſ. 75 vol. 3. Capb. conſ. 5. n. 26. vol. 1.* Iaſ. *in l. fin. C. de pact.* Curt. iun. *conſ. 10. col. 3. in fin.* Dec. *conſ. 71. col. 1 & conſ. 266. col. 1.* Natta *cõſ. 74 col. pẽ. vol. 1.* Ar*u. in tract. excluſ. fœminæ 6. art. princ. q. 16.* Soc. Iun. *cõſ. 5. n. 16. vol. 2.* Alex. *conſ. 85. Viſo themate ſuprascripto n. 10.* vbi nõ obſcure adducit iſta eſſe com. opin. *vol. 3.* & Ripa *in l. ex facto. n. 31 ff. de vulg. & pupillar. ſubſtit.*

Et in terminis pręſentis ſtatuti difficultatẽ tollit, & penitus remouet Alex. *conſ. 48. Viſis ſtatutis ſub rubrica de ſucceſsione, col. 1. vol. 3.* vbi conſuluit, quòd ſi ſtatutũ dictat, quòd ſi quis inteſtatus deceſſerit relictis filiis maſculis legitimis, & naturalibus, ſi filiæ ſint dotatæ ab aliqua ex perſonis ibi nominatis, nõ admittuntur ad ſucceſsionẽ ab inteſtato, vnà cũ fratre vel nepotibus ex fratre in bonis patris, vel matris. & inſuper, quod plus eſt, diſponat, quòd debeãt eſſe dote cõtẽtæ, & nõ poſsint ſuccedere, nec aliquid petere in bonis patris, vel matris: quòd ad hoc vt filia dicatur eſſe excluſa à ſtatuto, requiritur, quod fuerit dotata tẽpore mortis patris, vel matris, de cuius hæreditate agitur. vnde illhæc deciſio Alexãdri eſt ſimiliter in terminis propriis pręſentis ſtatuti; imò in fortiorib', cũ per alia verba expreſsiora cõſtet quodãmodo de mẽte propria ſtatuẽtiũ, volẽtiũ omni ferè caſu excludere mulieres dotatas: nihilomin' cũ nominatĩ, & expreſsi ſtatutũ nõ loquatur, vt filia excludatur à bonis patris, vel matris, etiã poſt eorũ mortẽ extiterit dotata. merito cõmunis doctorũ ſchola cõcurrit cũ iſta aurea deciſione Alexãdri; que refert, & ſequitur Rolan. *conſi. 96. n. 29. in fine vol. 4.* qui conſuluit in materia huius ſtatuti.

Facit etiã aliud conſiliũ Alex. 151. *col. 1. vol. 2.* vbi ait, quòd licèt valeat ſtatutũ, quòd dotata à patre vel à fratre ſecũdùm vires facultatũ patris, vel fratris ſui, debet dote remanere cõtenta, nec venire poſsit ad ſucceſsionẽ cũ fratribus in bonis paternis: tamẽ vt filia excludatur ab hæreditate paterna, requiritur eã extitiſſe dotatã tẽpore delatæ ſucceſsionis, & cõſequẽter tẽpore mortis patris: adeò quòd actus, dotãdi ſuperueniẽs poſt mortẽ patris, nõ debet eam excludere vllo modo à ſucceſsione paterna ſibi delata tẽpore mortis patris. & idẽ cũ Alex. conſuluit Soc. *conſ. 121. col. 1. vol. 1.* vbi poſt Bart. per eũ citatũ aſſeuerat quod ſtante ſtatuto, vt dotata de bonis patris, vel matris, ad ſucceſsionẽ venire nequeat, quod mulier tũc dotata à fratre poſt mortẽ patris de bonis cõmunib', poſſit petere ſupplemẽtũ dotis ſuæ: vtpotè quia ſtatutũ ipſum intelligi deberet de illa quę tẽpore mortis dotata reperiretur. & in his propriis terminis, videlicet, in filia dotata à fratre poſt mortẽ patris, cõſuluit Natta *conſ. 74. col. 4. in fin. vol. 1.* vbi expreſsè cõcludit ſtatutũ hoc cõſiderare potentiam, quæ cõpetit, ſpectátque filiæ veniẽdi ad hæreditatẽ parentũ, & excludere eam ab ipſa potẽtia veniẽdi: vnde vt excludatur eademmet filia, debet neceſſariò eſſe maritata vno nimirũ tẽpore, quo venire queat ad hæreditatẽ, quod ſyncerè, & abſque dubio eſt tẽpus delatæ hæreditatis. ita Corneus *cõſ. 131. col. 2. vol. 4.* & in his terminis cõſuluit quoque Rolad. *in præcitato conſ. 96. vol. 4.* ſcilicet in filia dotata poſt mortẽ patris: vbi per memoratas deciſiones cõcedit, nõ obſtãte ſtatuto prę libato, ipſã filiam poſſe ſuccedere vnà cũ fratribus in bonis patris, cũ licet ſuerit dotata poſt mortẽ patris. & ita cõſuluit de præſenti anno 1581. D. Põpeius Leonardus Iuriſcõſultus Reatin', tãquã ſcrutator claræ veritatis, ad fauorẽ D. Barbaræ Barnabei Reatinę, vt nõ obſtante ſtatuto Reatino, diſponente, quod filię dotatę à patre, auo, matre, fratre, vel de bonis ſuis, vel relicto in teſtamẽto nomine dotis: nõ poſsint ſuccedere ab inteſtato alicui proximiori cõſãguineo, nec parẽtib' ſuis, vnà cũ fratre, vel nepotibus ex fratre pręmortuo, vt ipſa D. Barbara, quę tẽpore mortis matris nõ erat, nec reperiebatur dotata, ſed poſteà dotata per patrẽ, excludatur à ſucceſsione materna: cui cõſilio tãquã fertili, & in ſtabili fũdamẽto veritatis radicato, ſe merito ſubſcripſerũt D. Horati' Madoſius, & D. Ioã. Baptiſta Raymũdus Iuriſconſulti Romani celebris nominis: prout eidẽ cõſilio me ſubſcripſi etiam, aliqua fundamenta in medium adducendo pro eius robore & firmitate.

Sed vbicunque viget ſtatutum ſolummodò excludens filias a patris hæreditate ſtantibus maſculis, tunc illud indubitanter nullum ſibi locum vendicaret in hæreditate materna. ſecundum Corn. *conſil. 150. col. 1. vol. 2.* Tiraq. *in tract. primo. q. 9. num. 1.* Andr. de Iſer. & Aflict. *in conſti. Regni, in aliquibus, lib. 3. de ſucceſ. fil. com. rub. 23. num. 7.* vbi ad lucem adducit iſtam eſſe communem opinionem. & Lall. de Tuſcia etiam *ubi poſt princip. in l. nstab* contra gloſſ. ibi contrarium aſſeuerantem.

Et ratio viuax aſſignari poteſt iſthęc, quoniam ſtatutũ non trahitur vllo modo ad caſus non expreſſus, nec ad perſonas ſimiles expreſſis, vt efficax teſtim. eſt Bald. *in l. illã. col. 1. C. de col. in § ſi defũct'. col. 1. & in l. fin. circa prin. C. de ſuis & leg.* & Anto. Gabriel. *concl. 48. col. 4. verſ. In cap. etiã, lib. 4.* Viuius *opin. 868.*

108 Statutũ excludẽs ſorores extãtibus fratribus, ſortitur locum etiã indubitáter, vbicũque extarẽt filię fœminæ fratris prædefuncti: & ſic neptes, quæ vigore ipſius ſtatuti facile excluderẽtur a ſucceſſione patrui, quẽadmodũ & ſorores. Et ratio ea eſt, quia cauſa ne agnationis & maſculorũ, videtur conditũ ſtatutũ hoc, vt bona cõſeruetur in familia; imò mẽs quoq; ſtatuẽtis hoc apertè ſuadere cenſetur, voluiſſe cõprehẽdere etiã neptẽ. vt not. *in l. 3. C. ad legẽ Iulia. de adult. & in l. 14. § videndũ. ff. ad Tertul.* & ita Bart. *in l. 3. ff. de ventr. inſpicien.* ne vtiq; melioris conditionis ſit neptis, quæ reperitur in remotiori gradu, quã ſoror quæ eſt in proximiori, contra text. *in l. ſi vna matre. C. de bon. maternis,* vt innuit Fulgo. *in l. 4. C. de in ius vocãd.* & ſic quod diſponitur in filio, diſponitur & in nepote. teſte Bal. *in l. 4. verſ. qu. 1. C. de leg.* cõcludẽs cõſtãter ſibi, ſtatutum excludens filiam dotatam, excludere etiam nepotem.

Et quamuis ex capite excluſiuo fœminarũ, nõ videatur excluſa neptis, cũ nominata aliter nõ extet in ſtatuto: nihilominus tamẽ ex capite incluſiuo maſculorũ, videtur excluſa: nam incluſio vnius, eſt omniũ aliorũ re ipſa excluſio. *l. quod in rerũ. § ſi quis pro. ff. de legat. 3.* & Bal. *in d. l. quod vero. & in l. ſi verò. § de viro ff. ſolut. matr. & in l. maximũ vitiũ in 2. notab. C. de liber. præter.* Beroius *cõſil. 151. n. 17. vol. 2.* & Paul. Caſtrẽ. *in l. qui exceptionẽ ff. de cõdit. indeb.* vbi docet, ſtatutũ excludẽs fœminas, extãtib. filiis maſculis, excludere etiã neptẽ ex filio maſculo, ex quo planè tũc maior viget ratio illã remotiorẽ excludendi. *l. cui pacto ff. de ſer. expor.* Bal. *in d. l. ſi vero. § de viro in l. 4. in fin. C. de in ius vocan. & in d. l. maximũ vitiũ.* Crauet. *conſil. 53 n. 6. & cõſil. 111. n. 18. vol. 2.* Syluan. *cõſil. 1. ſub n. 64. & ſeq.* & Ang. *in § reliquũ. in fin. in auth. de hered. ab inteſt. veni* ponit regulã, quòd ſi quis excluditur a ſucceſſione alicuius, cẽſeantur etiã tũc excluſi filij, eiúſq; deſcẽdẽtes. & hinc Bart. *in l. Neſennius. ff. de neg. geſt.* meritò cõcludit, quod cõſtitutũ, ſtabilituinq; in matre, obtineat locũ etiã in auia, quia militat eadẽmet ratio. ita Dec. *conſil. 634. nu. 5. & ſequen.* ex quo commodè dici poteſt, quòd virtualiter comprehẽdatur neptis ſub pręſenti ſtatuto, cõprehẽditur. n. ſub ratione ſtatuti; imò à lege dicitur ſtatuere, quod deſcẽdit ex ſentẽtia *legis l. omnis & res. § verbum ex legib. ff. de verbo. ſignif. l. cũ mulier. ff. ſolut. matri.* & ibi Bal. & Doctor. *in l. libertum ff. de ritu nupt.* quod quidẽ ſtatutũ abſq; dubio aliquo conformari videtur cũ iure communi antiquo, quo ſtatuebatur, quòd filij fratris, & ſic nepotes nullatenus ſuccedebant patruo, extantibus aliis fratribus patrui, ſed dũtaxat ſuccedebant fratres. *l. conſanguinitatis iure ff. de legit. hered. l. 4. C. de ſucceſſ. edict. & l. auunculo. C. communia. de ſucceſſ. & § ſi plures. Inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ.*

Et ſecundũ iſtã opinionẽ ita illuſtratã, religiosè more ſuo, iudicauit Rota Romana de pręſenti anno 1581. referente Domino Seraphino, meritiſſimo auditore, & ſydere fulgentiſſimo ipſius Rotæ, in cauſa in eã vertẽte inter Dominos Antoniũ, & Octauiũ Emilianos, nobiliſſimę proſapię Ciuitatis noſtræ Aquilæ, filios nobiliſſimæ & illuſt. D. Iacobę Capranicę de alma Vrbe, ex vna parte: & inter dominas Claudia, & Terẽſcã Capranicas, filias D. Stephani Capranicæ ex altera parte, dum tractabatur de ſucceſſione hæreditatis D. Cęſaris Capranicæ patrui antedictę D. Iacobę, & de viribus ſtatuti almę Vrbis, diſponentis, defuncto ab inteſtato ſine filiis ſuccedere pariter germani fratres, & non vterini, excluſis ſororibus, dũmodò cõgruè dotẽtur, vel ſint parati eas dotare. & quia tẽpore mortis prędicti D. Cæſaris, extabat pręmemoratus D. Stephanus eius germanus frater, qui acceperat eius hereditatem; ideò per ipſam Rotã deciſum, determinatumq; extitit, quod ſub ipſo ſtatuto comprehendatur etiam neptis, & filia fratris.

Verùm quia tempore ſanctionis, atque publicationis eiuſdem

dem ſtatuti, mortuus reperiebatur prælibatus D.Cæſar: proindè per Rotam prudentiſſimè,& religioſiſſimè procedẽdo, extitere reſeruata iura eiſdem dominis Antonio,& Octauio: & pariter conceſſus, elargitúſque terminus ad probandum, docendum, & oſtendendum mortis tempus eiuſdem D.Cæſaris, ex quo prætendebant,& prætendunt ipſi domini Antonius & Octauius, ſtatutum hoc reſpicere tantummodò tempus futurum, nõ autem tempus præteritum: vt firmãt doctor. omnes *in l.oẽs popul.ff.de iuſt.& iur.* Alex.*conſ.* 141. *Viſo teſtamento, & conſiderato themate.num.*8.*vol.* 2.& rel. amplè *in c.quãuis cõtra. de probat.* vbi ad lucem adducit iſtam eſſe communem opinionem,& eam in nonnullis caſibus ampliat & limitat.

In contrariam verò ſententiam, videlicet, quòd non excludatur neptis per præſens ſtatutũ, ſed ſuccedat cũ patruis ad hæreditatẽ alterius patrui: prout diſponit ius cõmune,& ſic *text. in §.relíquum,in auth.de hæred.ab inteſt ven.* inclinarunt Bar.& Salic.*in auth.poſt fratres.C de ſuis & legit.* qui apertè deducunt, atq; oſtendũt, quòd ſolus filius intrat in locũ patris, quãdo agitur de ſucceſſione aui, vel patrui.& Alexan.etiã *cõſ.*44.*vol.*5.

Et iſta eſt communis regula, filium in ſucceſſione legali intrare in locum patris.ſecundùm gloſ.& Bald. *in l.cum ita.§. in fideicommiſſo.ff.de leg.*2.& Deci.*conſi.*1.*num.*3.*& conſi.*553.*num.*1. vbi firmat, quod vbicunque tractatur de ſucceſſione patrui, nepos ſuccedit vnà cum patruo, per *authen.ceſſante.C de ſuis & legi.* Alex.*conſi.*157.*vol.*1.*& conſi.*26.*vol.*3.& Natta *conſi.*581.*nu.*1.*vol.*3.& Socin.*conſil.*122.

Cúmq; ſtatutum memoratum nõ loquatur aliter de nepote ex filio, meritò igitur eam nullatenus excludit.ita Corn.*conſi.*82.*num.*6.*vol.*4. nec eius excluſio deberet extendi ad perſonas in ipſo ſtatuto nõ nominatas.teſte Bal.*in l.ſi defunctus,in prin. C.de ſuis & legit.* Alex.*conſi.*97.*nu.*10.*vol.*2.Deci.*conſ.* 246. *poſt nu.*6.*& conſ.*451.*num.*9.Corn.*d.conſ.*82.*num.*9.Pariſ.*conſ.* 47.*n.* 80.*cum aliis ſeq.vol* 3.Rui.*conſ.*143.*num.*9.*in fin.vol.*2.& Rolan. *conſ.*96.*num.*15.*& ſeq.vol.*4.

Quoniam ſtatutum tantum diſponit, quantum ipſius verba loquuntur,& non vltra.*l.ſi verè.§.de viro ff ſolut.matri.*& Bald. *in l.teſtamenta omnia.C.de teſtam.*

Vndè verba adaptata ad aliquas perſonas, non porrigũtur modo aliquo ad alias perſonas nõ nominatas.*l.fin.*& ibi Bald. *C.de interd.matrim.*

Imò diſpoſitio limitata ſtatuti certarũ perſonarũ, producit dubio procul effectũ limitatũ:& nõ cõprehẽdit aliter alias perſonas, vel caſus nõ expreſſos.*l.in agris.ff de acquiren.rerũ domi. l.cancellauerat. ff de his quæ in teſtamẽ.delen.cap.ſuſceptũ. de reſcript.lib.*vj.*& l.cõmodiſſimè*,& ibi Bald.*ff.de liberis & poſthu.*

Et eo faciliùs, atque cõmodiùs concludendũ venit, quòd vigore ſtatuti huius nõ excludatur neptis, quãto priuatio iuris cõpetentis nõ ſortitur aliter locũ, niſi expreſſe à lege exprimatur.ſecũdùm Bald.*in authen.ex teſtamẽto.C.de ſecund. nupt.* vbi allegat text.*in §.cùm igitur.authen.de nõ eligẽ.ſecũd. nupt.*& facit text.etiã *in l.at ſi quis.§.diuus.ff.de relig.*& notat.per gloſ. *in cap.fin.de iure patronat.*& per Decium *in d.conſ.*553.*num.*5.

Et conſequenter cùm non ſit nominata neptis in ſtatuto, meritò concludendum eſt, quod per id nequaquã excludatur, & vt caſus omiſſus remaneat in diſpoſitione iuris cõmunis,& quod nõ mutatur, firmũ permaneat.*l.ſancimus.C.de teſta.l.præcipimus.C.de appel.*& potiſſimùm quãdo eſſemus in odioſis, in quibus non fieret extẽſio de vno caſu ad aliũ.*l.maximũ vitium. C.de liber.præter.l.cùm quidã.ff.de liber.& poſthu.l. Gallus.§.& quid ſi tantùm.eod.tit.l.ſi extraneus. ff. de condit. ob cauſ.& d.l. ſi verò.§.de viro.ff.ſolut.matrim.* prout in ſtatuto reſtringẽte ſucceſſionẽ, quod eſt odioſum.ita Bal.*in l.quoties.in prin.C.de ſuis & legit.& in l.ſi defunctus,in princ.eod.tit.* quo nẽpe caſu fieri extenſio nequit modo aliquo ad perſonã magis remotã, vt efficax teſtimonium eſt Alexand.*conſi.*97.*volum.*2.& Decius *conſ.* 346.

Et hinc ſuccedit etiã, quod verba ſtatuti in dubio intelligi, interpretariq; debent, vt minus iuri cõmuni derogetur, etiam ſi opus foret ea impropriare. vt firmauere gloſ. Abbas & alij *in cap.cùm dilectus.de conſue.*&Dec.*conſ.* 451. *ſub num.* 5. Nam quæ ſpecialiter cõceduntur, veniunt abſq; dubio aliquo ſtrictè aſſumẽda, atq; intelligenda.*l.mihi & Titio.ff.de cõdit.& de monſt.*& notat gloſ.*in cap.ſi ſuper gratia.de offic.deleg lib.vj.*

Et cùm ſtatutum ſtricti iuris extet, meritò illud ſtrictè intelligendum, tanquàm iuri cõmuni contrarium.ita Bartol. *in l. conſtitutionibus. ff. ad municip. & in l. omnes populi, in verſi.* 4.*ff.de iuſt.& iur.* ideo concludendum eſt, quòd ſoror tantum excludatur, tãquàm nominata, non autem neptis, de qua nulla admodum extitit facta mentio. *argum.l. cùm Prætor. ff.de iud. & l.ſtatuliberum.§.ſtatim.ff.de legat.*2.*& l.quos prohibet, cum aliis ſimilibus.ff.de poſtulat.*

Nec poſſet vllo modo fieri extenſio de vna perſona ad aliã, vt de ſorore ad neptem.ſecundum Inno.*in cap.dilectus,col.*1.*de cap.mo.* Cyn.*in l.*1.*in fin.de emãcip. liber.*& Paul.Caſtr. *conſ.*312. Quoniã adiectione, *col.fi.* quãuis ex tacita mẽte ſtatuẽtis colligatur, appareátq; velle etiã includere neptẽ: vtpotè quia mẽs cõiecturata nõ attẽditur, vt in ſubſtitutione facta, ſi ſine liberis decedat, extãtibus liberis euaneſcit abſq; ſcrupulo aliquo ſubſtitutio ipſa, etiam ſi poſtmodũ moriantur filij ſine filiis, qui ſanè faciunt ſubſtitutionem, euaneſcere.& tamen ſi teſtator extitiſſet, interrogatus, idẽ diſpoſuiſſet, ne plus videatur tribuiſſe nepotibus, quàm filiis.

Quia mẽs cõiecturata nõ extẽditur de vna perſona ad aliam. vt cõcedunt Aret.*in l.Gallus.§.& quid ſi tãtùm ff.de libe.& poſthu.* Oldr.*conſ.*22.Io.And.*in addit.Spec.in tit.de teſta.§ in primus, in vlt.quæſt.incip. Quinta quæſtio.*& Pau.Caſt.*in l.ex facto. §.pen. ff ad Trebel.& cõſ.*170.Ne impropriis vocabulis vtamur.Glo. *in l.Titius.ff de liber & poſthu.*& eſt tex.*in l.ſi quis ita. §.pen. ff. de teſta.tute.* Deci.*conſ* 211.*n.*5.*& conſ.*465.*n.*16. *& in l.illam. C. de collat.* Crauet.*conſ.*98.*num.*13.& Marſil.*ſingul.*409.

Quare ſi hoc procedit in diſpoſitione teſtatoris, tanto magis ſortitur etiam locum in ſtatuto, cùm arctius ſit reipſa intelligendum ſtatutũ, quàm diſpoſitio teſtatoris, *l. quicquid aſtringendæ.*& ibi Bart *ff.de verb.oblig.l.conſtitutiones ff ad municip.l.in teſtamentis ff.de reg.iur* & Io.*ut.in cap.dilecti,in fin. extra, de donat.*& per Cæphal.*conſ.*80.*num.*7.*vol.*1.

Quódq; cõfirmatur ea ratione: quoniam ſtatutũ nõ ſolùm excludẽs ſororẽ, ſed etiã filiã, ex capite excluſiuo, nõ cõprehẽdit aliter neptẽ ex filio.ita *Bal.in l.*9.*n.*5.cũ quo tranſire videtur Pau.Caſt.*n.*4.*C.de in ius vocan.* Ancha *in cap.canonũ ſtatuta, verſ. His igitur quinque mẽbris, de cõſtit.* Cur.Ien.*cõſ* 44.*col.* 9.*&* 13 Soc.*conſ.*122.*n.*2.*vol* 3.Ang.Are.*in §.ius autẽ ciuile, in fi. Inſtit de iure natu.gent.& ciuil.*& Iaſ. qui planũ facit iſtam eſſe cõmunem opinionem, *in l.qui exceptionem, num.*1.*ff. de condit. indeb.* Pariſ.etiam *conſi* 41.*num.*79.*& ſeq.vol.*3.Rui.*conſ.* 143 *n.* 8.*vol.*2.Soc.iuo.*conſ.*168.*nu.*12.*vol.*2.& Rolan.à Valle *conſi.* 82. *nu.* 22. *vol.*3. ita pro iſta opinione extitit ſtrenuè conſultum, atq; reſpõſum per nõnullos illuſtres Iurecõſultos in alma Vrbe, qui tanquam diuini vates ad hanc veritatẽ oſtendendam, innouento alto mari, in eo ad ocium mehercle non laborarunt.

¶ Et cùm verſa vice adducerẽtur horribiles illæ diſſidentiũ opinionum procellæ, Domini de Rota meritò per cõplureas dies ſtetere perplexi, in quã partem inclinare deberent; & conſiderantes deniq; quòd agnationis fauore extiterat cõditum ſtatutũ, vt bona cõſeruarentur in familia, inclinauerunt atq; iudicauerunt ad fauorem maſculorũ, declarãdo quod per ipſum ſtatutũ excludatur neptis,& ſic filia fratris, ſicut ſoror.

Cæterùm D.Octauius Viuius frater meus, verè lumẽ & decus Ciuitatis noſtræ,& vas ingenij, maturiq. iudicij plenũ, accuratiſſimè cõſuluit pro parte negatiua, ad fauorẽ antedictorũ Dominorũ Antonij & Octauij eius cognatorũ, qui ſubtiliter defendendo iſtã opinionem, nõnulla in mediũ afferebat, maxima cõſideratione digna, quæ breuitatis ſtudio ſupprimuntur.

Qui etiã, vt in præſentiarũ memoria teneo, ita cõſideratè illã difficultatẽ quæ excitabatur: quod ſi excluditur ſoror, multò magis debeat excludi etiã neptis, tanquã remotior, per *d l. ſi viua matre*, penitus remouebat hac viuaci ratione, videlicet quod hoc ſortiatur locũ in nepte ex ſorore, nõ autẽ in nepte ex fratre.ita Cæphal.*cõſ.*46.*n.*36.*vol.*1.& Ang.Gabr. *de fideicõ. cõcl.*6.*n.*16.in quib.vtiq. locis facilè oſtendũt, illã cõcluſionẽ, quod vbicunq. dicitur excluſa filia, cẽſeatur excluſa neptis, ne illa iure reluctante melioris conditionis reddatur, procedere in nepte ex filia,& nõ in nepte ex filio maſculo.Et ratio differẽtiæ apertiſſimè colligitur ex traditis per Rui.*cõſ.*143.*poſt n.*9. *vol.*2.Imò etiã qui argumẽtũ *d.l.ſi viua matre*, obtinet nimirum locũ abſq. ſcrupulo aliquo in linea aſcẽdẽti,& deſcẽdẽti, nõ autẽ in linea trãſuerſali, quo in quã caſu nõ militat eadẽ ratio. *§.inter eas,Inſti.de nupt.* Et proinde diſpoſitio, quæ rupto teſtamento conſeruat legata liberis parẽtibus. vt *l.*1. *ff. de leg. præſt.* nõ vẽdicat aliter ſibi locũ in fratrib⁹.tex.eſt *in l.*3. *§.liberis.ff.de leg.præſt.*& ita firmãt Deci⁹ *cõſ.*688. & Aretinus *cõſ.* 115. Stãtibus *in propoſito themate enarratis.n.*20.*vol.*2.quoniã nõ debet eſſe melioris conditionis neptis nata ex ſorore, quàm ipſa ſoror: & tunc valet argumentum à maioritate rationis,

ex quo oitstur iuribus matris: & ſi excluditur mater, multò magis neptis, teſte Bar. *in l. ij. C. de liber. præt. & in l. j. §. ſi ſit nepos. C. de coll. dot.* & Crau. *conſ.* 127 *n.* 1. Sed vbicunq. neptis non foret ex ſorore, verùm ex fratre, qui vocetur ad ſucceſſionẽ, etiã vigore ſtatuti: & tunc ſyncerè utitur iuribus ſui patris, & cùm hic adſit diuerſa ratio, meritò militat diuerſa iuris diſpoſitio. ita Rui. *in d. conſ.* 143. *n.* 8. *vol.* 2. & Cæph. *in d. conſ.* 46. *n.* 36. Imò minor ratio eſt excluſionis neptis, quę repræſentat perſonã ſui patris, quã ſoruris. & cũ habeat etiã plus iuris: ideóq. nõ poſſet fieri iſthęc extẽſio ad caſũ, in quo vigeret minor ratio, atteſtante Soc. *conſ.* 122. *n.* 4. *vol.* 3. & Crau. *conſ.* 6. *num.* 10.

Nec non illi rationi fauore agnationis adductę reſponderi facilè poſſet, quòd illa ratio reſtringitur ad perſonas ſpecificatas tãtùm, non autem ad perſonas non expreſſas: vt ſi ſtatutum excluderet matrem extante patruo, non haberet vtique locum in patruo magno: & nihilominus fauore agnationis illud introductum dilucidè diſcernitor, & vt bona conſeruentur in familia. vt concedunt Bald. Caſtren. & alij omnes *in l. j. C. de ſucceſ. edict.* Alex. *conſil.* 97. *vol.* 2. Rom. *conſil.* 411. Bald. *conſi.* 12. *vol.* 3. Soc. *conſ.* 30. & Dec. *conſi.* 451. *in fine.*

Et quòd nõ fiat aliter extẽſio à ratione cõſeruandæ agnationis. ita firmat Alex. *in d. conſ.* 97. Are. *conſi.* 27. *in fine.* Dec. *conſi.* 57. *n.* 10. vipotè, quia illa ratio fauore agnationis, intelligitur de fœminis deſcendentibus, de quibus ſtatutũ loquitur, non autẽ de quibus nõ loquitur. teſte Dec. *conſ.* 287. *ſub n.* 9. & Bar. *in l. liberorũ. ff. de verb. ſignific.* vbi finaliter concludit atq. determinat, quòd ab illa ratione conſeruandę agnationis, cùm expreſſa non ſit, argui nequeat: ſed illa ratio extenditur ad perſonas ſpecificatas dũtaxat, ſecũdũ Dec. *in d. l. j. C. de ſucc. edict.* Bald. *in l. ſi defunctus. C. de ſuis & legit.* & Alex. *conſ.* 80. *vol.* 1. & Berous *conſ.* 154. *Super dubitatione inter partes nunc orta, num.* 6. *vol.* 2. Et ratio eſt: nam ex identitate rationis, non inducitur correctio legis *auth. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccle.* & facit quod notatur per glo. *in c. cùm dilectus, extra de conſuet.* & per Dec. *in d. conſ.* 451. *nu.* 9.

Et quia etiam in huiuſmodi ſtatutis excludẽtibus fœminas, eſt prohibita extẽſio, etiã ex maioritate rationis. ita Alex. *cõſ.* 153. *ſub n.* 4. *vol.* 7. qui ibi planum facit iſtam eſſe com. opin.

Et inde eſt, quòd ſi patruus excluderet ſororẽ, non excluderet aliter amitam, licèt remotior foret: ſecund. Alex. *conſ.* 97. *n.* 9. *vol.* 2. Bald. *in l. ſed & milites. ff. de excu. tut. in l. illam. in prin. C. de colla. in l. quod verò. ver. Item poſe ff. de legi. & in l. ſi quis. verſ. Et facit ad quæſtionem. C. ad Tertul.* Anch. *in c. t. de conſti.* & Io. de Ana. *conſ.* 69. *Pro breui expeditione.* quia ſi hoc ſtatutum voluiſſet, vtique expreſſiſſet. *l. ſi ſeruus. §. non dixit Prætor ff. de acq. hæred. & l. ut ſi quis. §. diuus. ff. de relig. & ſump. fun.* & Cor. *conſ.* 82. *nu.* 8. *vol.* 4.

Vndè ſi ſtatutũ excluderet filias, nõ excluderet vllo modo filias non dotatas. teſte Bar. *conſ.* 31. & Bald. *in l. ſi plures. C. de condit. inſer.* vbi adijcit etiã, quòd ſi illa dotata non ſit, extet tunc caſus omiſſus, & remaneat ſub diſpoſitione iuris, prout cõceditur etiam Paul. Caſtr. *conſ.* 108. Super eo de quo quęritur per *l. Pulcinus. §. cùm autẽ. ff. ex quib. cauſ. in poſ. eat.* & Dec. *cõſ.* 383 *n.* 2. & Rom. *conſ.* 542. *in pr.* Et hinc deniq. cõcludũt Imo. *in d. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſol. mat.* Dec. *conſ.* 315. *ante n.* 4. & Bald. *in l. j. C. de ſucc. edict.* quòd ſi ſtatutũ excludat filiã exiſtente filio, illud nullatenus obtinere locum exiſtente nepote ex filio.

❡ Cæterùm nõ obſtãtibus iſtis rationib. & aliis numeroſis, quæ adduci ad propoſitũ poſſent, quę me nullatenus deterrere potuerũt, cõcurro libẽtiſſime cũ prima opinione, tãquàm penitus pia, & ſacroſancta; q. ſtatutũ excludẽs ſororẽ propter fratrẽ, fortius excludat neptẽ ex præfuncto filio propter patruũ, licèt de eis in ſtatuto ipſo, nulla admodùm fiat mentio. Et licèt Rota ipſa, diuino afflante ſpiritu talẽ opinionẽ firmauerit: tamẽ eidẽ ſententię accedit etiã Soc. in *conſ.* 10. *n.* 17. *vol.* 4. vbi meritò in medium reſeruauit illam eſſe magis communem, & Menoch. quoque *conſil.* 95. Et ſi doctè *num* 86. & 96. *vol.* 1.

❡ Quoniam ſtatutum præferendo filios maſculos agnationem, & familiam patris conſeruare voluiſſe videtur, quæ indubitanter per maſculos, non autem per fœminas conſeruatur. *l. j. §. pen. ff. de ventre inſpicien. l. lege. C. de legit. hæred.* Cyn. *in l. j. C. de adult.* Bar. *in l. liberorum. col. pen. ff. de verb. ſignific.* & Bald. *in l. maximum vitium. C. de liber. præter.*

❡ Imò licèt ſtatutũ ipſum excludens fœminas propter maſculos, non expreſſiſſet ſe hoc inducere fauore maſculorum nihilominus tamen ex præſumpta mente ſtatuentium iſtud facile colligeretur, ex eo quòd ad ſucceſſionem maſculos vocauit, illos filiabus fœminis pręferendo. vt concedunt Doct. vniuerſaliter, & communiter omnes poſt Bald. *in d. l. maximũ vitium, & in l. eam quam. C. de fideicom.* & Soc. *in l. cùm auus, in* 3. *q. principali. ff. de cond. & demonſt.* Viuius *opi.* 869.

100 Clauſula codicillaris ſemper operatur effectũ, vt habeat vim fideicõmiſſi vniuerſalis, quoquomodo teſtamentum irritetur, ſiue ratione omiſſæ ſolennitatis, ſiue exhęredatione, vel præteritione; ita vt veniẽtes ab inteſtato teneantur reſtituere. Iaſ. *in auth. ex cauſa. nu.* 23. *C. de liber. præt.* & eſt communis opinio ſecundum Dec. *conſ.* 490 *nu.* 10. *verſi. Simile non obſtat.* Burſ. *conſ.* 15. *nu.* 3. *lib.* j. Bellacomb.

110 Rupto teſtamẽto ex cauſa præteritionis, filij iã nati, vel naſcituri, etiã ignorãter præteriti, clauſula codicillaris operatur effectũ ſuũ. Eſt magis cõmunis opinio ſec. Alex. *in conſ.* 37. *in cauſa. vol.* 1. & eſſe magis cõmunẽ, ſimiliter atteſtatur Corn. *in conſ.* 225. vbi late diſputat, *volum.* 3. *& in conſ.* 245. *licet eodem vol.*

111 Pater filium ſuum bãnitum propter delictum ab eo cõmiſſum, & qui iam bãnitus eſt, non tenetur eũ hæredẽ inſtituere, nec exhæredare, quia habetur pro mortuo: & nec fiſcus nomine ipſius filij poterit illud teſtamẽtũ rumpere, ſi vellet allegare filium à patre fuiſſe præteritum. Iaſ. *in l. ſi filius. n.* 12. *ff. de liber. & poſthu.* Talis enim filius bannitus vel deportatus, habetur pro mortuo. *l. actione. §. publicatione. ff. pro ſocio.* Tamẽ non prohibetur hęres inſtitui: eſt etiam omniũ ſucceſſionum capax, quæ illi deferuntur, ſecundum Bar. *in diſput. incip. Lucana ciuitatis.* cuius op. dicit comm. Alex. *d. l.* 1. *nu.* 4. *C. de hæred. inſtituen. & conſ.* 26. *nu.* 2. *lib.* 1. Bellacomb.

112 Teſtamentum quod ex cauſa præteritionis nullum eſt, annullatur hodie, quo ad inſtitutionem tãtum, ſed legata, &c. in teſtamento contenta firma manent. com. dicit Clarus *§. teſtamentum. q.* 51. *verſi. Præcedentibus.* P. Fichard. ex Claro.

113 Rupto teſtamẽto per præteritionem, conſeruatur pupillaris ſubſtitutio, per *auth. ex cauſa. C. de liber. præter.* eſt com. opi. ſec. Rom. *con.* 516. *in caſu propoſita. in fi. conſilij.* Vezio.

114 Legata ad pias cauſas etiã hæreditate nõ adita deberi, cõtra tritã & cõmunem regulam, quã aſſerunt, teſtamentũ corruere, quia hereditas non fuit adita, corruunt & legata, & alia in teſtamento contẽta, cùm omne ius teſtamenti ſaluatur. *l. ſi nemo ſubiit. ff. de reg. iur.* affirmat Bar. *in l. j. repet. n.* 65. & 66. *verſ. quarto quæro. C. de ſacro. eccl.* & addit ipſe, legata ad pias cauſas valere, nec requiri aditionẽ, cũ in eis ceſſet omnis neceſſitas iuris ciuilis. *c. cùm eſſes. c. relatũ. extra, de teſta.* Sed Sal. *in d. l. j. n.* 18. *verſ. quære decimotertiò, an hæreditate.* & Io. de Imo. *in l. quã filio. §. ſeruus. n.* 8. *verſ. & prædicta faciunt. ff. de hæredit. inſtit.* & Iaſ. *in l. j. C. de ſacroſ. eccleſ. nu.* 31. & Couar. *in repet. c. Raynutius. de teſta. §.* 3. cũ multis aliis contrariã ſentẽtiã ſequũtur, allegatis hinc inde argumẽtis & adductis ſolutionibus Bar. rationũ. Et hãc com. opin. Doct. eſſe dicũt Io. de Imo. loco iã citato. & Alex. de Imo. *in conſ.* 209. *nu.* 16. *lib.* 2. & Iaſ. *in d. l. j. nu.* 31. *in fi. & nu.* 32. *in prin. verſ. limita hãc cõmunẽ, & in repet. nu.* 34. *verſi. tamen communis ſententia & vera eſt*, contra Bar. quòd legata ad pias cauſas, hęreditate non adita, nõ debeãtur. & *in l. eam quã. nu.* 19. addens communem concluſionem iſtam eſſe, cũ adductis nonnullis limitationibus. *C. de fideic.* Cæterùm alij Bartoli ſententiam magis communem eſſe aſſerunt And. Barba. Sicul. *in conſ.* 8. *nu.* 16. *in* 1. *vol. verſ. Et licet.* Io. de Imo. *in d. l. quã filio §. ſeruus.* dicat, quòd com. opin. eſt contra Bar. tamen ſalua ſua pace dixerim, imò communis opinio ſequitur doctrinam Bart. &c. And. de Beſſetis *in repetitio. d. l. j. nu.* 148. vbi ipſe hanc quæſtionem eruditè in vtramq. partem explicat. Approbat & hanc ſententiã Hieron. Cagnol. *in l. j. nu.* 44. *verſi. rationes tamen Bartoli in repetitione, videntur mihi multum notabiles & benè fundata*, &c. Et ita ſeruari indiſtinctè meminit Apoſtil. *ad conſ.* Alex. *in d. conſ.* 209. *in verb. ſecundum veram.* Quã ſententiam ego *in d. l. j.* cùm in Academia Roſtochienſi eam explicarem, ſequutus ſum. Kirchouius.

115 Legata ex teſtamento inualido & imperfecto, non debentur, niſi in eo adeſſet clauſula codicillaris, ſecundùm Benedict. *in repet. c. Raynutius. in verb. ſi abſque liberis. de leg. & fideic. nu.* 157. & 158. Bellacomb.

116 Legata teſtamẽto nullo ob cauſã præteritionis vel exhęredationis, nihilominus debẽtur: quia licet quoad hæredis inſtitutionẽ teſtamẽtũ corruat, cætera tñ firma manẽt. *auth. ex*

cauſa

cauſa.& *ibidē* gl.& Bar.*C.de liberis præteritis*, quod eſt verum, niſi primū teſtamentū validū ſit,& ſecūdum ex cauſa præteritionis hæredū inualidum,tunc enim ex ſecundo non,ſed ex primo,debebuntur legata. Licet autem teſtamento ex cauſa præteritionis vel exhæredationis,nulla legata ex conditione *d.auth ex cauſa.*Hugo.& Cy.petenda putent,contraria tamē opi.quod dicta legata ex teſtamēto debeātur,& petēda ſint. verior eſt communiter tenetur,ex Bar.*in l j.C.de iure codicil. l.ita tamē.§.quoties.ff.ad Trebellia.*& *in d auth.*vbi idē Pet.Anc. Dy.*Iac.*de Rauen.& *Iac. Butr.*& Ang.*in conſ. quod incip. Berta habens virum*,ſicut refert *ibi.nu.*15.Ben.Cap. non obſtante quod Bar.*in l.ſi iure,verſ.quia declarationem.*in contrarium ponat.

117 Legata teſtamēto nullo ob cauſam præteritionis filij iā nati,licet,vti dictū eſt,debeantur, tamē ſi pater ignorāter filiū quem mortuū credebat,aut poſthumum,cùm vxorē prægnantem ignoraret,præterit legata.per *auth.ex cauſa* , *C.de liber.præterit.*quæ hoc caſu locū non habet,ſed incorrectis manentibus iurib.antiquis non debentur , ſecundū Bar.*in quodā ſuo conſilio,quod incipit,Factū eſt tale.*Cecchus,*& conſ.quod incipit,Omne illud quod alias conſului.& ceſſite quod incipit,I.a pius fecit teſtamentū,& in d.auth ex cauſa,verſ.nūc ad quæſt.propoſitam.& in l.filio præterito.verſ 2.eſt videndum ff.de iniuſto teſt.& in l.tale pactum , §.pater.in fi ff de pact.& ibid.*gl.*in l. ff.de iure codic.*quod cōmuniter teneri refert *ibi.nu.*15. idem Cap.quod licet.n.ſequent.procedere dicit,etiā ſi appoſita ſit clauſula, ſi non valet iure teſtamenti , &c.ſec. *Bar.in l j.ff.de iure codic.* pro quo collegiū Perufinum cōſuluiſſe aſſerit Ang.*in l.ſi.ff.eo.tit.*tamen idē Bar.*in d. conſ.*Factū eſt tale.Cecchus cōcedit & dicit omnes Doctores cōmuniter tenere:Si dictū ſit in teſtamento,Si non valet iure teſtamēti,&c.porrigi clauſul ad eaſum præteritionis poſthumi,& antiqua iura per *d.auth.ex cauſa.*corrigi,& ſic rupto agnatione poſthumi teſtamēto,legata etiā nō adita hæreditate deberi,per *l.ſi ita ſcripſiſſet,ff.de legatis ij.l.ſi ita ſtipulatus fuerim.§ .ff.de ver.obl.qd.auth.ex cauſa* Cy. & Dyn.tenēt.& Bar.*in l.qui filiabus in ſi prin. .de leg.j.*quā op. vt refert Bar.*in l.j.ff.de iure codicil.*tenuit quoq.Beluiſo,qui declarat omnes Doct.ſui tēporis ita ſentire.quod cōmuniter teneri refert *n.*18.*& ſeq.*idē Cap.cum adiecta ſunt verba futuri tēporis,ſecus ſi præſentis:quē tamen articulū adeo dubiū dicit,vt indigeat Cæſarea,declarat *ibid. nu.* 23.*&* 45. Bened. Capr.

118 Diſpoſitio *auth.ex cauſa.C.de liber præter.* locū habet in præteritione facta de filio per matrē,aut alios aſcēdētes. cū ait Clar.*in §.teſtamentū.quæſt.*51.*verſ. Et quia.*Similiter etiam locū habet in filio à patre præterito,communem dicit. *quæſt.* 35.*verſ.ſed quid.* idem locum habet tam in præteritione filij nati,quàm poſthumi à patre ſcienter facta.com.*in d. quæſt.*51. *verſ.item quæro.* Non autem locum habet in poſthumo a patre ignoranter præterito.com.*in d quæſt.* 51. *verſic. ſed quid ſi poſthumus ſit ignoranter.*Contr.dixit Paril.*in conſ.*60.*n.*13.Neq. etiam locum habet quando frater à fratre eſt præteritus , & turpis perſona inſtituta.communem dicit Clarus *d. §. teſtamentum.quæſt.*52. Hæc tamen opinio ipſi Claro non placet. Tandem locus eſt d. diſpoſitioni ſiue exhæredatio facta ſit non inſerta cauſa legitima,ſiue cauſa ſit inſerta , ſed per hæredem non probata.commun.dicit *in d.quæſt.* 52. *verſic.vltim.* P.Fich.

119 Diſpoſitio auth.ex cauſa,facit vt etiam legata & fideicommiſſa ſuſtineantur,item ſubſtitutiones.omnium.idem Clarus dicit *d.§ teſtamentum.quæſt.*54.*Quæro etiam.*Sed legata facta ipſi filio præterito,vel exhęredato non ſuſtinentur. communem dicit.*quæſt.*53.*verſ.prætereà.* Similiter non ſuſtinentur legata facta per teſtatorem turpibus perſonis. communē dicit Clar.*d.quæſt.*34.*verſi.item.* Idem.

120 Teſtamenti nulli dicendi ius non admittit edictum ſucceſſorium. commune dicunt Aret.*conſi.*49.Roder. Soares *in l.quoniam in prioribus.amplia* 10.*C.de inoff.teſta.*Cur.iu.*in rubr. n.*16.*C.de ſucceſſ.edict.*tametſi Alex.*in ead.rubr.nu. vlt.*contrarium magis commune perperam arguetur E.Soarez.

121 Teſtamentum prius annullari debet , & de viribus iuſtæ exhæredationis diſcuti,antequam exhæredatus aliquid conſequatur,ſecundum communem.quæ concluſio fallit,ſi iniuſta eſſet exhæredatio , cùm ipſo iure tunc nullum dicatur teſtamentum,iuxta communem per Burſ.*conſ.* 121.*nu.*11.*lib.*j.

De poſthumo hæredibus inſtituendis,vel exhæredandis,vel præteritis.

TITVLVS XVIII.

TEſtatur pater inſtituēs filium ſuū hæredē, & eius filios,videtur eos inſtituiſſe ordine ſucceſſiuo, vt primò ſcilicet filius admittatur ad eius patris hęreditatem,& demùm poſt illius mortem ſui filij admittentur,& hæc operatur ordo neceſſitatis , & charitatis. gl.Bart.& Iaſ.*in l.Gallus.§.*1.*ff de liber.& poſthu.* & ea eſt cōmunis opinio,quā cōmuniter teneri à doctoribus aſſerit *Iaſ.in l. Titia textores.§.nihil.ff.de leg.*1.*& in d.l.Gallus.§.*1.&appellatur ordinata charitas,quando ſic ab inteſtato ſucceſſuri erant.*Iaſ. in d.l.Gallus.n.*20.& hoc procedit vbi filius teſtatoris hæres inſtitueretur,& filius ex eo filio qui eſt nepos teſtatoris, & filius ipſius hęredis:tūc enim filius ſolus ſuccedet,& poſt eū eius filius:hoc enim ordo charitatis requirit. idē ſi vocati eſſent per diſiunctiuā: vt inſtituo vel ſubſtituo filios meos,vel filios eorū:tūc enim diſiunctiua poſita inter perſonas inter quas cadit ordo charitatis,& neceſſitatis,non reſoluitur in cōiunctā.*l.cū pater.§ pen.ff de lega.ij.*& Dec.*conſ.*95. inſtat enim ordo charitatis,& neceſſitatis,vt primò filius inſtituatur, & poſt eius filij filius:quod ſi eſſet inſtitutus filius teſtatoris,& nepos ex alio filio,tūc inſimul ſuccederent.Iaſon *in d.§. quia.* tūc nepos de neceſſitate erat inſtituendus,vt qui ſubintrauit locū ſui patris iam mortui,quæ neceſſitas ceſſat in alio caſu. & vbi ab aliquo extraneo pater & filius eſſent hæredes inſtituti, intelligentur vocati pro ratis,& portionibus.quia nō ſunt de deſcēdentibus teſtatoris,qui non tenebatur eos inſtituere.ita Boer. *dec.*185.*n.*16.vbi autē teſtator inſtituiſſet ſuum fratrē , aut aliū extraneum hæredē,& eius filios , & tunc inſimul vocarentur, & non ordine ſucceſſiuo, quia hic ceſſat ordo charitatis & neceſſitatis,quæ neceſſitas facit vt prius filius teſtatoris admittatur,quàm ipſius filij qui ſunt nepotes ipſi teſtatori. cùm ergo in poſteriori caſu ceſſet ordo neceſſitatis,quātumuis ordo charitatis videatur hoc ſuadere in fratre inſtituto , & eius filiis inſtitutis,tamē omnes vocantur ad hęreditatē,& hāc opinione veriſsima eſſe teſtatur Cæpola *conſi* 52. ficeq; inter fratrem cohęredē inſtitutū à fratre , & eius filios inſimul cohęredes inſtitutos,diuiſio hęreditatis,vt frater cohęres vnā partem habeat,& eius filij cohęredes alterā partem , quia natura copulæ ea eſt,vt diuidat.ita Cępola *vbi ſuprà*,& eam communem eſſe opinionē aſſerit Decius *conſ.*205.*&* *conſ* 243. & Boerias *deciſ.*165.*nu.*6.Alexand.*conſ.*xa.*part.*3.& Socin. *conſ.* 49. *s. volu.*& eo caſu filij fratris qui tunc ſunt in rerum natura, ſuccedent:alij vero qui nondum ſunt nati,non ſuccedūt, cùm ea inſtitutio ſit pura.Decius *conſ.*153.*in fin.* Bellacomb.

x Frater inſtituens ſuum fratrem hęredem,& ſi decedat ſine liberis ex ſe natis,talem ſubſtituit: ſi demùm frater hęres moriatur ſine filiis,relictis tamen nepotibus ex ſuo filio iam pręmortuo tales nepotes excludent ſubſtitutū.Iaſon poſt alios *in l Gallus.§ inſtituēs.n.*22.*ff.de liber.& poſthum.*Decius *conſ.*391.*n.* 3.& Alexan.*conſ.*5.*in* 3.*col.*frater autem inſtituēs fratrem ſuum, & filios fratris ad hęreditatem illius teſtatoris admittentur & fratres,& eius filij inſimul,& non ordine ſucceſſiuo.frater tamen habebit dimidiam hęreditatis,& eius filij etiam dimidiā Anchar.*in cap.Raynaldus.de teſtamentis.*Iaſon *in l.Gallus.§.quidam recte.nu.*22.23.*&* 24.*ff.de libe. & poſth.* Idem ſi teſtatur hęredi inſtituto ſubſtituat ſuum fratrem, & filios eius d.fratris, & ſuccedet frater ex vna parte,& eius filij ex alia. Alex.*conſ.*22. *num.*6.*part.*3.& Soc.*conſ.*51.*num.*14.*part.*5. Idem.

3 Poſthumi agnatione rumpatur teſtamentum *in princ de exhæredatione liberorum. inſti.* tamen agnatione poſthumi codicilli non rumpuntur.*l pen.C.de iure codic.*Bald. *in l. quoties. C.fami.erciſ.* Idem.

4 Poſthumus qui præteritus eſt in teſtamento patris, & demùm viuo patre teſtante poſthumus ipſe mortuus fuerit , nō rumpit teſtamentum,& ſuſtinebitur illud teſtamentū,& cōualeſcet de iure pretorio:licet de iure ciuili nullū poſſet dici: quia natiuitate poſthumi rūpitur teſtamētū,ſi in eo nulla fuerit facta mētio de ipſo poſthumo. quod procedit ſi filius natus poſt patris teſtamētū viueret:ſed vbi filius natus moritur viuo patre,teſtamentū illud ſuſtinetur.gl.*in l. poſthumus.ff.de iniuſt.rupto.*& Guliel.Ben.*in repet.c.Raynutius.in verbo, in eodē teſtamēto,in prin.n.*226.*de teſta.*communem dicit Clarus *§.teſtamentum.q.*45.*verſ.ſed pone.* P.Fichard.

5 Poſthumus non rumpit teſtamentum, ſi apponatur clauſula codicillaris per verba futuri temporis.Corn. *conſil.* 225. *volum.*3.comm.dicit.Sed Aarb.1.*conſil.col* a.dicit communiorem eſſe,quòd operetur clauſula codicillaris: per quæcunque

verba concepta, & eum ſequitur *Io.* Dnr. *in art. teſtan. ti. 5 cau. tu. nu. 3 bonis rationibus.* quem vide. B. Villal.

6 Obſtetricum iudicio ſtandum eſt, in eo, an partus viuere poſſit naturaliter, vel non. communem dicit Clarus *§. teſtamentum. quaſt. 45. verſi. fi.* P. Fichard.

7 Partus immaturus, & qui ſecundũ iudiciũ obſtetricũ viuere nõ poteſt, habetur pro nõ nato, & ei ſuccedi nõ poteſt. cõ. dicit Clar. *in §. teſtamẽtũ. q. 45. verſ. Sic etiã.* Talis etiam partus nõ excludit ſubſtiturũ, neq. facit deficere cõditionem fideic. com. Clar. *in d. quaſt. 45. verſ. eadẽmque.* Villalob.

8 Nepotem legitimum ex filio ſpurio, auus inſtituere poteſt ſibi hæredem. com. Clarus *in §. teſtamentum. q 2.* intellige quando auus legitimam ſobolem non haberet, *vt in d quaſt. 32. verſi. item ſciaſ. tum ſeq.* P. Fich. ex Claro.

9 Nepos legitimus, vel naturalis ex filio ſpurio deficiente prole legitima, poteſt ab auo inſtitui hæres. Cou. *in epi. 4. c. 8. §. 5. nu. 13.* com. dicit ex Dec. *conſi. 462.* Villal. & Vezin.

10 Amplia etiam ſi proles ſit legitima ex reſcripto principis. idem ibi ex Dec. *conſ. 175.* communem dicit.

Fallit in nepote ex filio inceſtuoſo. idem ibi ex Sal. *in l ſi quis inceſti. C. de inceſtis nupt.* communem dicit.

Fallit ſecundò, in nepote legitimo ex filio clerici inſigniti ex ordine ſacro. idem ibi ex Corſ. *in ſing. in verſi formatio,* communem dicit. P. Villal. & Vrainus.

11 Nepos legitimus & naturalis ex filio ſpurio ab auo inſtitui, vel ſubſtitui poteſt: & nõ obſtãte vitio paterno, capax eſt eorũ quæ ſibi relinquuntur, dũmodo nõ cõſtet, quòd cõtẽplatione patris ei relictũ fuerit. Eſt com. op. ſec. Cor. *in cõſ. 1. vol. 3.* Et eſſe cõmunẽ etiã teſtatur Alex. *in conſ. 74. circa primũ. ver. & dicit Pau. vol. 3.* intellige, non exiſtentib. legitimis. Vide Dec. *in conſ. 85. verſi. vlt. in 4. dub.* vbi videtur contrarium tenere: ſed loquitur ab inteſtato. Vide Bar. & præſertim Iaſ. *l. Gallus. §. quid ſi tantum. col. pen. & fi. de liber. & poſth.* M. Chætian.

12 Nepos ex filia mortua, & viuente auo, habet ius petendi legitimam ex perſona propria: etiam ſi mater renunciauerit legitimæ. Io. à Ripa *de leg. lib. 1. c. 6. nu. 3.* communem dicit. limita tamen ſi interuenit iuramentũ. per Dec. *conſi. 161.*

13 Ius dicendi teſtamentum nullum, quod filio in poteſtate præterito competit contra teſtamentum patris, ſi is moriatur priuſquam illud teſtamentum dixerit nullum.

14 Tranſit ad ſuos liberos ſolùm, & hoc beneficio legis vnicę, de his qui ante apertas tabulas: ſed quo ad extraneos tale ius dicendi nullum ad extraneos non tranſmittitur. Iaſ. ita *in l. cum mota. nu. 16. C. de tranſact.*

15 Nepotes non obſtante renunciatione matris, etiam mediante iuramento ſacta, ſi viuo patre decedat illa, ſuccedere nihilominus poſſunt, ex perſona nimirum propria. cõmunem dicit Alex. *in l. pactum dotali. c. de coll.* Et Goz. *conſ. 75.* I. Fich.

16 Teſtamẽto ob hæreditatẽ nõ aditã rupto, nec piè piis cauſis legata debebuntur. cõmune pono ex Corn. *Iaſ. nu. 19. l. eam quã C. de fideic.* Pala. Ruu. *in rub. §. 65. nu. 17. de don. inter vir. & vxor.* Did. à Cona. *in c. Raynaldus. § 3. n. 11. de teſta.* E. Suarez.

17 Nepos cõceptus poſt morte aui, de cuius ſucceſſione agitur, ex perſona ſui patris qui erat filius ia defuncti, poterit venire virtute tranſmiſſionis, putà mortuo auo ante cõceptionẽ nepotis, ſucceſſio eius defuncti filio defertur, qui filius demũ moritur cõcepto poſthumo: eo. n. caſu ille poſthumus natus ex perſona ſui patris venire poterit ad aui hæreditatẽ. Nã pater eius moriẽdo trãſmittit ſui patris hereditatẽ ad ſuũ filiũ nũc cõceptũ. *l. 1. C. de his qui ante aper. tab.* nã hereditas nõ agnita, ſicuti trãſmittitur ad ſuos iã natos, ita & ad eos poſthumos, qui demũ naſcuntur. & hæc eſt communis opin. quã ponit Ben. *in repet. c. Raynutius. verbo, ſoboles. n. 39.* Bellacom.

18 Subſtitutio ſacta poſthumo hoc modo, ſi poſthumus moriatur in pupillari ætate, aut aliàs, talem ſubſtituo: ſi poſthumus non naſcatur viuus, locum etiam habebit ea ſubſtitutio, quia talis ſubſtitutio facta poſthumo in caſu poſthumi morientis, deficiet etiam eo poſthumo non nato. Soc. *conſ. 52. nu. 3. in primo vol.* Iaſ. *in l. 1. n. 28. ff. de vulg.* & *Boër. dec. 28.* Bellac.

19 Nondũ natus, qui tamẽ ſperatur naſci, ſi inſtituatur hæres, hæreditas nõ poterit adiri quãdiu eſt in vtero, ſed expectabitur quòd naſcatur *l. antiqui. ff ſi pars here. petatur.* verùm interim poteſt peti bonorũ poſſeſſio nomine vẽtris, aut poſſeſſio bonorũ in vim edicti Carboniani, per eum titulum de Carb. edicto. Iaſ. *in l. Gallus. in pr. n. 76. ff. de libe. & poſth.* Bella.

20 Teſtamentum ruptum natiuitate poſthumi, per clauſulã codicillarem in vim fideicommiſſi ſuſtinetur, ſecundum magis communem per Burſ. *conſi. 88. nu. 21. lib. j.* Bunacoſſ.

21 Vbi teſtamẽtũ eſt nullũ veniẽtes ab inteſtato, cẽſetur rogari reſtituere hæreditatẽ hæredi ſcripto: & hoc in vim illius clauſulę codicillaris. *auth. ex cauſa. C. de liberis præterit.* Idem.

22 Teſtator vxorẽ habens inſtituit vario modo poſthumos, tam maſculos quàm fœminas ſibi naſcituros: & poſthumis ſi decederẽt in pupillari ętate ſubſtituit, ſi demum vnus poſthumus naſcatur & moriatur in ætate pupillari, ſubſtitutio non habebit locum: quia iſte caſus omiſſus fuit à teſtatore: ergo ſucceſſio relinquetur diſpoſitioni iuris communis, pręſertim cùm ibi agatur de excluſione matris à luctuoſa filij hæreditate, & ob id mater ſuccedet filio ſuo vnico mortuo in pupillari ætate. Oldr. *conſi. 142* & hanc deciſionem notandam aſſerit *Iaſ. in l. commodiſſimè. nu. 4. ff. de libe. & poſth.* Bellacomb.

23 Mors ficta, & ſic ciuilis, naturali morti nunquã æquiparatur, niſi in caſibus à iure expreſſis, ſec. gl. *in c. ſuſceptum.* & ibi Phil. *de reſcr. lib. 6* & *in c. placuit. 17. q. 1.* Alex. *n. 5. & ſeq.* & Coſt. *par 2. in prin. in l. Gal §. &* quid ſi tatum.* & ibi Iaſ *ff. de li. & poſth.* Vincen. Herc. & Rip. *n. 11. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Treb.* Fel. *in c. in præſentia n. 55. de probatio.* Soc. *in l. cum auus. n. 103.* cũ *aliis ſeq de cond. & demonſt.* Barb. *conſ. 82. vol. 4.* & Boer. *dec. 323. ſub n. 6.* vbi exiſtimat iſtorũ opinionem cõmunem fore, & *I.* Bap. Bouius, *in tract. de ſtatutaria vrbis præſcriptione. in. de eo. habente apodiſſas, c. 102 gl. 12. n. 2. & ſeq.* Iaſ. *in l. 1. in 2. col. C. de har. inſt. & in l. ex facto. in 12. col ff. de vul. & pup.* Alex. *in 2. vol. conſ. 139. in 1. col. in fi.* De quo vide latiſſimè Soc. *in 1. parte conſ 92.* & Alex. *in l. ex facto. § ex facto in 5. col. ff ad Treb.* vbi tenẽt quod grauatus reſtituere hæreditatem, ſi deceſſerit ſine liberis, nõ tenetur reſtituere poſt ingreſſum religionis, ſed erit expectanda mors naturalis. & ita videntur tenere *in 4. vol. cõſi. 117. ibi, præterea teſtes.* Sed idẽ Alex *in 3. vol. conſ. 13.* tenet quòd facta profeſſione in religione incapace hæreditatis, vocabitur ſtatim ſubſtitutus, & dicit, quòd illa eſt com. op. Et ita vult Soc. *in d. conſi. 92.* quia tunc eſt idem effectus mortis ciuilis & naturalis. ita videtur tenere *Iaſ. in locis preal.* idem vult Ben. *in conſil. 83. in prin* & Crot. *in repe. §. & quid ſi tantùm. in 3 col. & ſeq.* maxime *in 7. col.* Ang. *in §. 1. verſi. & prædicta fatuus, & t. Inſti. quibus mo. ius patron. poſſ. ſol.* Viuius *opin. 515.* & Suarez.

14 Subſtitutio ſortietur effectũ, ſi teſtator vxore prægnãte ita dixerit, filium naſciturũ hæredẽ inſtituo, & ſi hæres erit, & in pupillari ætate deceſſerit, talem ſubſtituo, licet filius nõ naſcatur viuus, quamuis ſubſtitutio nõ fuerit facta in eo caſu, ſi filius nõ naſceretur. *l. ab [ex] hæreditate. § fi. ff. de leg. j.* vbi ſubſtitutio pupillaris facta poſthumo cõprehendit etiam tacitam pupillarem poſthumo non nato. *l pe. & fi. ff. de ven. inſpi.* Boër. *dec. 38.* Guliel. de Cun. quem poſt Bar. refert & ſequitur Soc. *in l. 1. ff. de vulg.* faciunt no. per Dec. *conſil. 227.* idem ſi teſtari ætate, talem ſubſtituo, nam ſi filius non naſcatur, ſubſtitutus admittetur: ſubſtitutio enim facta poſthumo ſi moriatur, & ſic in caſu poſthumi morientis, habet locum etiam poſthumo nõ nato. Soc. *conſ. 52. nu. 3. 1. vol.* Dec. *conſ. 227.* & Alex. *conſ. 188. vol. 2.* Gul. Bened. *in repe. c. Raynutius. in verbo, ſi abſque liberis. in materia vulg. ſubſti. nu. 29.* Iaſ. *in l. 1. ff. de vulga. n. 28. & 59.* vbi inquit eam eſſe communem opinionem. Bellacomb.

25 Si teſtator inſtituat ventrẽ ſuæ vxoris, & poſt conditũ teſtamentũ ex eadẽ vxore plures filios ſuſtulerit, eo mortuo cũ illo teſtamento, omnes filij ita ſuſcepti dicentur inſtituti. nam videtur teſtator inſtituiſſe nõ ſolùm eũ qui tũc erat in vtero, ſed & omnes alios qui naſcẽtur ex ea vxore, & etiã ex alia, ita vt nullus eorum poterit dicere ſe præteritum ad rumpendum teſtamentũ. Io. And. *in addi. ad Speculũ in tit. de teſta. ſuper. rub. per l. ſi quis ita dixerit. § fi. de teſta tutel. & l. cum inter veteres C. de fidei. liber.* Alex. *in l. placet. ff. de liber. & poſth.* & hanc opinionẽ tenendã ibi aſſerit Iaſ. & in practica ſeruari. & inſtituere vẽtrem nihil aliud eſt, quã inſtituere poſthumũ. *l. y. §. nominatim. ff. de liber. & poſthu.* ſed inſtituens poſthumum, videtur omnẽ poſthumũ inſtituere, quãdocũq. naſciturũ, *d. l. placet. de liber. & poſthu.* ergo idẽ erit in eo qui inſtituit ventrẽ Iaſ. *in d. l. placet. n. 10.* & hæc procedunt ſiue teſtator dicat: Inſtituo ventrẽ meę vxoris, ſi eſt prægnãs, ſiue etiã dicat, inſtituo poſthumũ meũ. his enim caſibus quotquot naſcẽtur etiã diuerſis temporibus ſuccedẽt. Alex. & *Iaſon in d. l. placet. nu. 12. & 22.* Boër. *deciſ. 148.* & Soc. *conſ. 126. n. 6. vol. 3.* Paul. Caſt. *conſi. 409. part. 2.* verùm ſi teſtator dixerit, Inſtituo poſthumũ qui eſt in vtero meæ vxoris, tunc videtur ſe retuliſſe ad præſentem, qui eſt in vtero. Ia-

ſon

ſon [illegible] num 12. & 13. [illegible] b.

26 Poſthumus ſi hæres [illegible] ſimpliciter, cenſetur eſſe factum ei qui eſt in vtero, ſiue ſit vnus, ſiue plures qui inſimul naſcẽtur, per *l. boues. § hoc ſermone ff. de verb. ſignif.* [illegible] ceſſat tũc fauor conſeruãdi teſtamenti, cũ ſumus in legato facto, & non in inſtitutione. ſimplex enim poſthumi appellatio in legatis cõprehendit plures, ex eodẽ ventre natos ſimul, & non eos qui naſcuntur diuerſis temporibus, & diuerſis conceptionibus per *l. ſi quis ita. § 1. ff. de teſta. tute.* Bart. *in l. ſi cognatis. de rebus dub.* Alex. & Iaſon *in l. placet ff. de liber. & poſthu.* Bellacomb.

27 Filiorum appellatione in teſtamẽto diſpoſitione emiſſa nepotes continentur, vt ſi teſtator filiũ inſtituit hæredẽ, & ſi moriatur ſine liberis Titiũ ſubſtituit, ſi hæres nõ filiũ, ſed nepotẽ, & ſic filiũ ex ſuo filio relinquerit, ceſſabit ea ſubſtitutio, atq; per nepotẽ excluderetur ſubſtitutus *l. Lucius ff. de hæred. inſt.* Bart. *in l. Gallus. § inſtituẽs ff. de liber. & poſthu.* Dec. *conſ.* 391. Idẽ.

28 Poſthumus is propriè dicitur, qui poſt patris humationem & mortẽ naſcitur. *l. 3. § 1.* & ibi glo. & Bar. *ff. de iniu. rupt. & irrit. teſta.* Alex *in rubr. C. de poſthum. hæred. inſtit.* & *in conſ.* 123 *incip. circa primam dubitationem lib. 3* & Iaſ. *in l. Gallus. in princ. de liber. & poſthu.* vbi atteſtatur hanc eſſe com. opinionem, quod etiam [illegible] Dec. *in l. poſthumo. in princ. C. de bonor. poſſ. contra tabul.* & ex Bart. ſentẽtia idem Iaſ. *in l. Gallus. in princ. ff. de liber. & poſthu.* tenet quod appellatione poſthumi [illegible] tur ille proprie venit, qui poſt mortem patris in lucem prodijt. per tex. *in d. l. nomen filiarum de verb. ſign.* quæ iura id expreſſe probare videntur, quamuis Dec. *in d. l. poſthumo. in princ. C. de bon. poſſ. contr. tab.* dicat text. *in d. l. nomen filiarum* nihil facere. Quando autem illorum prçteritio teſtamentum nullum reddat, explicat eleganter & accuratè cum receptis ſententijs. Iul. Clar. *§. teſtam. q. 45.* Et an illis prçteritis, & teſtamento ea ex cauſa rupto, legata nihilominus ſuſtineant[ur], necne? ſcribit diligẽter duas contrarias ac receptas opiniones idem Clar. *vbi ſuprà. quæſt. 51. verſic. quod autem* E. Suarez. & F. Turzan.

29 Legatum magnũ tollitur rupto teſtamẽto, per natiuitatẽ poſth. Alc. *de præſump. reg. 1 præſump.* 13. com. dicit. Vezin.

30 Seruus pœnæ, vita functi loco ponitur, vt cenſet glo. *in l. ex facto. § ſi quis rogatus. 2. ver. ſed cum decedit. ff. ad S.C. Trebel.* neceſſaria, & cõmuniter interpretibus probata iuxta Claudiũ *ſibi ad ſi.* Quamuis cum nonnullis haud de nihilo relinquetur meus iuriſprçceptor Eman. à Coſt. *in l. Gallus. § & quid ſi tantum. part. 2. nu. 1. ff. de liber. & poſth.* E. Suarez.

31 Natus in ſexto menſe, & ſic ante ſeptimum vel in octauo, non rumpit teſtamẽtum in quo fuerat prçteritus: quia minus properè natus deceſſit, & naſcitur etiam in tẽpore in quo non poteſt viuere. *l. 1. C. de hære. inſtit.* Alex. & Iaſon *in l. quod dicitur ff. de libe. & poſthu.* Chaſſa. *conſ.* 19 *nu.* 6. Clarus *§. teſtamentũ. q. 45. verſic. ſed quia ſi iſte.* Burſ. *conſ.* 63 *nu.* 18. *lib.* 1. P. Fich.

32 Natus paulò poſt decem menſes & duos dies poſt mortẽ patris, diceretur poſthumus legitimus, & patris legitimus. gl. *in § mulier. in authen. de reſtit.* & ea quæ parit in vndecimo mẽſe. & ibi Bar. & Iaſ. & Soc. *in l. Gallus. in prin. ff. de liber. & poſthu. n.* 62. Si autẽ poſt multos dies poſt eos decẽ mẽſes quis natus eſſet, nõ diceretur partus legitimus. *l. ab inteſtato § poſt decẽ mẽſes. ff. de ſuis & legi. here.* Bald. *in auth. eiſdem pœnis. C. de ſecund. nupt.* glo. *in l. ſeptimo menſe. ff. de ſtatu homi.* Bellacomb.

33 Quæro, Nunquid filia poſſit inſtitui in ſola dote? Reſp. quod ſic, & iſta eſt recepta & cõmunis opin. vt firmat Iaſ. *in d. auth. nouiſſima. num.* 46. & quod ita de generali conſuetudine obſeruetur, dicit Specul. *tit. de inſtru. edit. § vt autem. verſi. ſed ſuper forma.* Mich. Graſſus.

34 Quæro, an etiã filius emancipatus debeat inſtitui, ad hoc vt teſtamẽtum valeat? Reſp. quod ſic. in hoc tantum eſt differentia inter filiũ emancipatũ & in poteſtate, quia ſcilicet ſi emancipatus ſimpliciter ſine cauſç inſertione, prçteritus fuerit, teſtamentũ ipſo iure nullum eſt, de iure ciuili: ſi verò cum cauſç inſertione, valet mero iure, ſed prçteritus habet ius contratabulãdi de iure prçtorio. ita eſt gl. *in verb. nolue. auth. de hæred. & falcid.* quç communiter approbatur ſecundum Iaſ. *authent. ex cauſa. num.* 8. Alex. *l. ſicut certi. num.* 14. *C. de teſtam. milit.*

Secùs in filio in poteſtate. Nam ſiue is prçteritus ſit cum vel ſine cauſç inſertione, indiſtinctè teſtamentum ipſo iure nullum eſt. ita dicit *d. gl. § exhæredatos.* communiter approbata. Ratio prçdictorum eſt, quia licet de iure hodierno ſublata eſt differentia emancipationis & patriç poteſtatis, quò ad ſucceſſionem ab inteſtato: Tamen quò ad remedia, quç competunt contra teſtamẽta, ſublata non eſt. ita videtur velle gl. *l. ſi emancipati. C. de collationib.* Idem.

35 Statutum ſi excludit filiam dotatam, non ſimpliciter maſculis exiſtentibus, ſed donec ſuperſint maſculi, illis deficientibus & mortuis recuperat locum ſuum, & redintegratur ad patris ſucceſſionẽ, perinde ac ſi nunquam excluſa fuiſſet, demonſtratũr: quia ſi pater, ipſa filia prçterita in ſuo teſtamẽto, filiũ vel filios maſculos inſtituat hæredes, teſtamentũ corruit, & ex die mortis ipſius nullũ eſt, vt tradunt Bal. & Sal. *in l. Auus. de pa.* Ang. & Imo. *in l. qui ſoluẽdo ff. de hæred. inſt.* vbi idẽ Ang. collegij Bononiæ ita conſuluiſſe inquit. ergo ſuccedit tanquã ſua. Dixit quoq; Bart. qui quæſt. noſtrã etiã in terminis ponit *in l. ſi ff. ad Sena. conſult. Tertull.* quod ex qua opinione et dubiũ, an teſtamentum ipſum rumpatur? arg. tex. *in l. ſuus quoque § ſiue, verſi. & ideo de hæred.* nõ indicabitur, nec cel[e]bitur iterum validũ. ita quod filius ſic inſtitutus hæreditatẽ adire valeat, & ad ſolutionem alterius quæſtionis, an talis filia dotata prçterita teſtamentum [illegible] ſicuti filius qui nõ ſuccedat, & ab inteſtato prçteritus, rumpit teſtamentum *l. 3. § pen. ff. de bono. poſſ. contra tabu.* certo iſta, quæ ex forma ſtatuti quouſque ſuperſunt maſculi, excluditur à ſucceſſione patris, ſi in eius fuerit teſtamento prçterita, rumpit teſtamentum. Franc. Turzan.

36 Succeſſorium edictũ locum habet in querela inofficioſi teſtamenti. Alex. *in l. ſi quis poſthumos. § 1. ff. de liber. & poſthu.* & ibi inquit in practica ab hac opinione non eſſe recedendũ. & Iaſ. eam opinionem communem eſſe aſſerit *in l. in ſuis. nu.* 252 *ff. de liber. & poſthu.* & hoc per *l. 3. § ſi emancipatis, ff. de bono. poſſ. contra tabulas.* nepos enim prçteritus venit ex ſua perſona ad querelam per ſucceſſorium edictum, & nõ ex perſona ſui patris exhæredati, ad quam querelam admittetur etiam, ſi eius pater exhæredatus teſtamentum approbaret: quia ſequens in gradu ex ſua perſona, admittetur ad eam querelam. Alex. *in d. l. ſi quis poſthumos. § 1.* & Iaſ. *in d. l. in ſuis. num.* 55. Idem.

37 Suorũ hæredũ iura, & adiectione huius conditionis, ſi filius voluerit labefiunt, & appoſito vulgari ſubſtituto euertẽtur. illud cõ[m]munis ait Soci. *in l. conditionibus pupillus. verſi. ſecũda col. de cond. & dem.* hoc frequentiùs conſtituo ex Arc. Alex. Iaſ. *in l. ſi filius hæres. ff. de liber. & poſth.* Corn. *in l. 3. n. 22. C. de iure de liber.* Soc. *in l. 1. n. 75 ff. de vulg. & pupil.* Alex. *conſ.* 4. *videtur inſpectis lib.* 2. Quin & cohæredis additamento iura ſuorũ quo ad pupillaris ſubſtitutionis confirmationem ruunt, cõmune fatur Rip. *in d. l. 1. nu.* 166 *ff. de vulg. & pup.* Exhæredationes autem ſolum tollentur, quatenus ipſorum ratio ducitur, quatenus verò parentum commoda ſpectantur, non loco ſuo mouebuntur. commune ponit Ant. Gome *de teſta. cap. 4. n. 3.* E. Suarez.

38 Suitas datione vulgaris ſubſtituti tollitur. vt ſi filio exiſtẽti in poteſtate datur ſubſtitutus, ſiue ille ſubſtitutus ſit extraneus, ſiue de ſuis. *d. l. ſi filius hæres* & ibi doctor. *ff. de liber. & poſthu.* & ſic pater teſtator dando ſubſtitutum filio exiſtenti in poteſtate, facit & reddit ſuum filium hæredẽ voluntariũ, qui aliàs erat neceſſarius. *§ 1. Inſti. de hære. quali. & differen.* Iaſ. *in d. l. ſi filius n.* 15 & hanc opinionem magis communem aſſerit Alex. *in d. l. ſi filius.* & ſuãdit ibi Raphael Cuma. periculoſum eſſe ab hac opinione diſcedere, & quam tenet Guiel. Bene. *in cap. Raynutius. in verbo, mortuo, nu* 193. eam dicit magis cõmunẽ, & quam tenet Iaſ. *in d. l. ſi filius.* & procedit hæc opinio, vbi facta eſſet expreſſa vulgaris ſubſtitutio ipſi filio: quia per expreſſam vulgarẽ ſubſtitutionem factam filio in poteſtate, bene tollitur ſuitas: ſecùs in tacita vulgari. Iaſ. *ibi.* Bellacomba.

39 Pater filio non acceptante hæreditatem, excludit ſubſtitutum vulgarẽ. Iaſ. *in l. cum proponas. nu.* 12. *C. de hær. inſtit.* com. dicit ex Rip. *in l. hæredes nu.* 142 *ff. de liber. & poſthu.* Villa.

Limita in filio inſtituto non contemplatione patris, vt in inſtitutione matris, & ſubſtitutis alijs coniunctis. Iaſ. *ibi nu.* 15. com. dicit. Idem.

40 Ius dicendi teſtamentum nullũ, præſcribitur ſpatio triginta annorum: quare ſi filius teſtatoris præteritus, vel alij filij tacuerint, & neque intra illud tempus teſtamentum illud dixerint nullum, poſt illud tempus non poterunt illud impugnare. Bart. & docto. *in l. filio præterito. ff. de iniuſto rupto.* Bened. *in rep. cap. Raynutius in verbo, in eodem teſtamento. el 1. n.* 100. & ante illud tempus triginta annorum, poterunt filij præteriti tale teſtamentum dicere nullum: quod ius dicendi teſtamentum nullum, tranſit ad hæredes. Oldradus *conſil.* 171. *nu.* 6. Bellacomba.

41 Liberi poſiti in cõditione, & etiam vnere fideic. grauati, non

non cenſetur in teſtamento vocati. eſt magis com. opin. ſec. Dec. *conſ.* 422. & pro tenui. Idẽ *conſ.* 291. *viſis diligenter. in fi.* Iaſ. *in l.* 1 *in prin. C. de pac.* Curt. *conſ.* 45. *ſæpè euoluta. & conſ.* 63.

Limitatur tamen præcedens opi. ſec. eundẽ Dec. *in cõſ.* 270. D. Rayn. *verſ.* 2. *conclu. ver.* 4. *non obſtat* vt nõ procedat, quando in conditione fuiſſet etiã expreſſa qualitas, maſculis: quia tũc his tribus concurrentib. quòd ſint etiam grauati, & per verbũm maſculos, indubitanter cenſentur à teſtatore vocati, vt ibi per eundem. *Licet* Alex. *in conſ.* 64. *verſ. tamen poſito vol.* j. dicat duo præcedentia ſufficere, ſcilicet quod ſint poſiti in cõditione, & grauati: & atteſtatur eſſe com. tamen præcedens eſt magis com. & verior. M. Cherian.

42 Fauore fideic. præſumitur grauat° deceſſiſſe ſine liberis, & ei qui dicit filius ſuperuixiſſe, incumbit onus probandi, eſt com. opi. ſec. Dec. *in conſ.* 652. *circa med. verſ.* 4. *concl.* M. Chær.

43 Liberorũ appellatione, venit filia, & deſcendentes ex ea. *l.* j. *C. de condit. in* 6. Bald. *in* 2 *part. conſ.* 218 & clarius *in cõſ.* 238 *in* j *parte*, vbi tenet quod ſubſtitutio facta, ſi ſine liberis deceſſerit, non habeat locum relicto nepote ex filia. Cor. *in* 4. *vol. conſ.* 68. Gui. *conſ.* 51. Et quòd veniat nepos ex filia, tenet Alex. *in* 4. *vol. conſ.* 97. *in fi. & in* 5. *vol. conſ.* 176. *in* 4. *col. in fi. & conſ.* 178. *in prin.* Phil. *in cap. ſi pater. in* 26. *col. de teſta. in* 6.

Limitat ibi Bal. niſi aliter ex coniectura ta mente teſtatoris in contrarium appareat. De quo vide latiſſimè, per Alex. *in* 4. *parte conſ.* 52. *& ſeq.* vbi inuenies multas contrarietates. & ibi appoſui apoſtilias, ad quas recurre.

Adde quod etiam ſi diceret in ſubſtitutione, ſi deceſſerit ſine liberis maſculis, venit tamen nepos ex filia. vt vult Phil. *in d. cap. ſi pater. in* 26. *col.* Idem.

44 Clauſula, ſine præiudicio venientiũ ab inteſtato operatur vt venientes ab inteſtato ſuccedãt, ſi pater nõ teſtetur: ex teſtamẽto autẽ poſſũt excludi. ſec. Alex. *cõſ.* 51. *vol* 4. al. Pau. de Caſt. *cõſ.* 22. *incipiẽte videndũ eſt primò, quod mihi eſt, in* 4. *vol. conſ.* 24.

Fortius ſec. eũ vult idẽ Paul. *conſ.* 223. *incip. dicendũ eſt dictã hæred. alias* 225. quod illa clauſula debet intelligi ſolũ de legitimis hæredib. deſcendentib. à patre legitimari faciente. & ad iſtud al. etiã Petr. de *Anch. conſ.* 54. *incip. pro fratrib.* quod mihi eſt 153. adde eundem *Alex. in* 5. *volu. conſi.* 187. *in* 3 *col. ibi* 7. *proba.* & Pau. de Caſtro *in* 2. *vol. cõſi.* 225. *in fin. & in conſil.* 225. *Ana. in cõſil.* 29. *in* 4 *dubio.* late Socin. *in* 2. *part. cõſil.* 212. *& in cõſi.* 246. *in pe. col.* curt. *in cõſil.* 18. *in* 8. *col.* & latius *in cõſil.* 19. *in pẽ. & vlt. col. & in cõſi.* 73. *in* 8 *&* 9. *col.* Fel. *in cap. cũ dilec. in* 11. *col. de re iud.* *Alex. in* 5. *volu. cõſil.* 188. dicit etiã *Alex. in d. cõſil.* 187. *in* 3. *col. ibi.* 6. *proba.* quod illa clauſula poteſt trahi ad multos ſenſus. vnus eſt vt intelligatur de præiudicio venientium ab inteſtato, quibus ius ſuccedẽdi in bonis perſonæ defunctæ eſſet quæſitũ, tẽpore quo fiebat legitimatio, al. Angel. *in cõſil.* 299. *incip. Dominus Papa.* quod mihi eſt 564. itẽ ſec. Alex. vbi ſ. poſſet intelligi de iure, quod poſſet deferri in ſucceſſione quę deferretur poſt legitimationem, ex cauſa tamẽ de præterito. vt ſi tales venientes ab inteſtato, eſſent vocati per fideic. cuius dies nondum ceſſerat tempore quo fiebat legitimatio. vide ibi latius per eum. Vide etiam amplè Corneum *in* 1. *vol. conſil.* 3. *& in* 5. *vol. conſi.* 93. & Bened. *cõſil.* 157. Crotum *in* §. *& quid ſi tantum, in* 47. *col l. Gallus. ff. de liber. & poſthum.* Idem.

45 Diſpoſitio §. *ex imperfecto*, locũ non habet in filio naturali. Eſt communis opi. ſecund. Dec. *in conſi.* 610. *viſo themate.* nec etiam in legitimato, ſecũdum eius opinionem ibidem: ſed communis eſt in contrariũ *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tãtum.* vbi Iaſ. Crot. & Mod. Hiſp. *de libe. & poſthu.* M. chærian.

46 Naturalis nõ ſuccedit in duab. vnciis ſubſtãtiæ paternæ, niſi aliquib. concurrẽtib. & matre vel aliis filiis legitimis & naturalib. non exiſtentib. ex teſtamento verò ſuccedit vt alij filij ſpurij, ſecũndum com. per Burſ. *conſil.* 83. *num.* 1. *lib.* j. quam declara vt per eum ibi. Bonacoſſ.

47 Naturalis tãtũ nõ admittitur ad ſuccedẽdũ in duab. vnciis ab inteſtato patri, ſi adſint legitimi & naturales, ſi vxor viuat: nec ſit probatũ amaſiã matrẽ naturalis vti vxorẽ, indubitato affectu fuiſſe in domo retẽtã, ſec. com. per Burſ. *conſil.* 61. *nu.* 8 *lib.* j. de qua vide quæ ſcribit Rolãd. *cõſil.* 67. *nu.* 77. *& ſeq. libr.* 3. quã concluſionẽ procedere dicit idẽ Burſ. *d. conſil.* etiã ſi vxor vel filij legitimi repudiarent hæreditatem. Bonacoſſ.

48 Naturales vel ſpurij liberi inſtar legitimorum ad ſucceſſionẽ parẽtũ admitti ſtatutis nequeũt. commune aiunt Io. Baptiſt. de ſanct. Seuer. *in l. omnes populi ff. de iuſt. & iur.* Viuius *lib.* 1. *opi.* 203. Si tamen ius ſuccedendi cum fratribus iuſto matrimonio ſuſceptis habuerint, ſubſtitutum indiſtinctè excludent. cõmune ponunt Dec. *in c. in præſentia, n.* 43. *de probat.* Emanuel Coſta *in l. Gallus.* §. *& quid ſi tantum. vlt par. n.* 62. *ff. de liber. & poſthu.* Quẽ etiã excludent, tametſi teſtator in dignitate aliqua poſitus ſit, ſi de illis alicubi in teſtamento meminerit. cõmune aiunt iidẽ, iiſdẽ in locis Dec. *nu.* 29. Coſta *n.* 71. Quin & iidẽ liberi naturales conditionẽ tũ tacitã, tũ expreſſã generaliter in dubio faciunt deficere, ac ſubſtituto potiores habentur. cõmune pono ex Ang. Pau. & Alex. *in l. ex facto.* §. *ſi quis rogatus. nu.* 6. *ff. ad S.C. Treb.* Alc. *in cognoſcere.* §. *liberorum. ff. de verb ſign.* Viui. *lib* 1. *opi.* 138. atq; ex aliis, quos ſuperius laudo, *ver filius*, quãuis nõnulli neglecto rationis naturalis pondere, in contrarium perperam abierint. E. Suarez.

49 Nati ex illicito coitu indiſtinctè ex teſtamento capiũt, ſec° verò ex dãnato, ſec. cõ. per Burſ. *cõſ.* 76. *n.* 34 *lib.* j. & vide quæ idẽ ſcribit *cõſ.* 62. *n.* 7, *cõſ.* 1. *n.* 32. *cõſ.* 83. *n.* 4. *eodem.* Bonac.

50 Legitimatus an ſuccedat vnà cũ aliis? Bal. *in d. conſ.* 73. *in* 4. *part.* tenet quod ſic Pan. *in c. ſuggeſtũ. de decimis.*

Adde nu. quod pater nõ põt pl° relinquere filio legitimato, quã vni filio legitimo & naturali, ita Iaſ. *in l. vnica, in* 14. *col. ibi, vẽ attende. C. quãdo nõ peten. par.* adde Cur. *conſ.* 16. *in* 3. *col.* Soc. *in* 4. *par. conſ.* 295. *in vlt. col.* allegant omnes Bal. *in cap. per tuas. extr. de maio. & obed.* adde eũdẽ Bal. quẽ nemo al. *in* 1. *part. conſ.* 403. Franc. Crem. *ſing.* 51. Bal. *in l. cõmuniũ. C. de natura. liber.* Et ibi ſubiiciunt quæſtionẽ, conſuetudo eſt, quod primogenit° ſuccedat: An naturalis, primò nat°, qui legitimatur per ſubſequẽs matrimoniũ, poſt natiuitatẽ filij legitimi & naturalis, præferatur in ſucceſſione? & cõcludunt poſt Angel. *ibi*, quòd non. de quo etiam per Fel. *in c. fi. in* 11. *col. de conſti.* Addo Phil. *in regula, ſine culpa.* quæ eſt 23. *de regul iur. in* 6. Cacher.

51 Legitimatio naturalis filij, aut ſpurij, non minus rũpet, ac prorſus euertet teſtamẽtum, quã filij legitimi ortus, vt frequens interpretũ dogma ſcribunt. Dec. *conſ.* 52 *nu.* j. Pariſ. *cõſ.* 7. *nu.* 13. *lib.* 4. latius Iul. Clar. §. *teſtamentum.* q. 84. E. Suarez.

52 Teſtamentũ priùs factum, rũpitur per poſtea legitimatum in eo prætermiſſum, eſt com. opi. ſec. Dec. *conſi.* 365. *viſo conſi. verſu, quartò concludunt. & conſil.* 366. *pro declaratione verſu quarta concludunt.* & eſſe magis communem dicunt Alex. & Iaſon *in rub. ff. de liber. & poſth.* Intellige quando legitimatio fit, viuente ipſo patre, ſecus ſi poſt mortem: quia non ſuccedit, niſi in eo in quo reperitur honoratus, vt eſt text. expreſſ. *in auth. quibus modis nat. effic. leg. in* §. *ſi verò ſolummodo. ibi, in quantum eos pater ſcripſerit.* M. chærian.

53 Legitimatio per ſubſequens matrimoniũ, etiã ſi valeat ipſum matrimonium de iure canonico, tamen in terris imperij non extenditur ad ſucceſſiones. com. dicit, & quod ab ea in iudicando, & conſulendo non ſit recedendum, Franciſ. curt. iun. *conſi.* 136. *nu.* 7. Et eam tenent multi alij alleg. per Petr. à Duen. *reg.* 350. *in* 10. *limit. verſ. qua opinio.* I. Fichard.

cõtrariã, & q taliter legitimatus etiã in terris imperij, ſucceſſibilis ſit, cõ. & ab ea in iudicãdo & cõſulẽdo nõ eſſe recedẽdũ dicũt Phil. *Dec. conſi.* 155. *nu.* 2. *P.* Paul. Pat. *cõſi.* 13. *num.* 46. *vol.* 2 Laur. Syluan. *conſil.* 3. *cũ ſeq.* Guliel. Mayner. *l. quoties idẽ. n.* 17. *vſque ad* 22. *ff. de reg. iur.* Bart. Fumæ *in ſua ſumma Armilla. in ver. fi.* §. 11. qui omnes dicũt hãc eſſe cõmunẽ, & q ita communiter practicetur. vt refert Duen. *in d.* 10. *limit.* Idem.

54 Legitimatus ob matrimonium parentum poſtea ſubſequutum, & omnes iuris effectus, quos legitimi habent, ſortitur, & ad primogenia feuda, aliaq; omnia quæ expreſſim filijs ex iuſto matrimonio natis deferũtur, admittetur, vt frequenter placitũ aſſeuerãt Alex. *in l. ex facto.* §. *ſi quis rogatus. nu.* 18. *ff. ad Senatuſ. Treb.* Boër. *deciſ.* 540. *nu.* 16. Duen. & alij quos laudat Viuius *libr.* j. *opin.* 123. copioſè Did. à Couarr. *in tract. de ſpõſ.* 2. *part. cap.* 8. §. 2. *nu.* 3. Vnde & reuocãdæ donationis idoneam cauſam ſuppeditabit, & quãuis prius donatione natus ſit, legitimæ portionis fini illã reuocabit. cõm. inquit idem Did. poſt ſuprà relatos *d.* §. 2. *nu.* 29. quẽ cũ aliis hac de re acturus ſemper cõſules, atq; intelliges iſthęc omnia proceſſura, ſi filius iſte ex concubina ritè habita ſuſceptus fuerit, vt cõmune iure Cæſarũ affirmat Cur. iu. *conſi.* 138. *nu* 9. Quãuis iure Pontificũ nec id requiratur. cõmune aſſerunt Aym. Crauet. *conſil.* 166. *nu.* 8. Viuius cum aliis *libr.* j. *opin.* 137. E. Suarez.

55 Legitimatus, an excludat ſubſtitutũ? articulus eſt diſputabilis, & ſunt hinc inde opi. negatiuam tamen magis communem dicit Dec. *conſil.* 284. Iaſ. *in l.* 13. *nu.* 204. *C. de iur emphyt.*

Ruin. *conſil.* 76. 99. & 106. *libr.* 3. ſed an excludat vocatũ ſub

conditione,

cō ſtitione, ſi hæres deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalib. & dic q̄ ſic, ſecundū communem per Rol. conſ. 67. n. 16. & cōſ. 83. col. pen. lib. 3. quā concl. declara, vt per eundē d. conſ. 67. nu. 38. procedere: niſi teſtator eſſet tantæ nobilitatis, & auctoritatis, quod eſſet ei dedecus tales ſucceſſores habere, quod quomodo procedat, vide per eū d. cōſ. 67. nu. 49. & ſeq. poſt Pariſ. cōſ. 1. & 2. lib. 4. Tiraq. in l. ſi vnquā. ver. ſuſceperit liberos n. 25. C. de reuoc. don. Rub. Alex. cōſ. 33. Dida. reſol. lib. 3. c. 6. n. 7. Gra. conſ. 158. lib. 4. conſ. 65. lib. 1. Quid de diſpoſitione expreſſe excludente legitimatos & legitimandos, & dic quod valet, & ſic quòd naturales legitimati nō ſuccedunt, teſte Cur. iu. conſ. 81. n. 7. Idē.

56 Sed maior eſt difficultas circa legitimatos per ſubſequēs matrimoniū: quare dic quòd quādo adſunt illa verba, legitimis & naturali. ex legitimo matrimonio procreatis, vel legitimè natis, quòd excluditur legitimatus, vt per Alex. conſ. 5. n. 7. Cur. iun. conſi. 64. nu. 12. Rui. conſ. 92. nu. 13. lib. 3. Nat. conſilio 624. nu. 14. & conſ. 602.

In cōtrariū tamē videtur ſtare Dec. conſ. 155. & 624. in l. generaliter in p. C. de inſti. & ſubſti. Hyp. ſing. 642. Rip. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. n. 47. vbi tamē limitat ff. ad Treb. Rol. conſ. 83. & cōſ. 100. li. 3. Quādo tamē eſſēt expreſſa verba, q̄ legitimatus etiā per ſubſequēs matrimoniū, nō admittatur, vltra Cur. iu. cōſ. 81. Dec. d. cōſ. 155. in fi. Rui. d. cōſ. 92. Cæpo. caut. 223. 250. Bar. in l. pen. §. vxor. ff. ſol. matri. & quia in legitimatione per ſubſequēs matrimoniū oritur difficultas, quādo mulier eſt vilis cōditionis, reſpectu viri, & quādo agitur de ſucceſſione bonorū quæ ſunt extra terras eccleſiæ: vide Hypo. Rimin. inter conſil. matrimonialia, cōſ. 80. vbi concludit cōtra legitimatū, cuius cōtrariū habetur inter cōſ. feudalia, cōſ. 10. & in apoſtil. ad Bar. cōſ. 120. Petrucius, de quo per Sylu. in conſ. 2. n. 3. conſ. 3. nu. 30. poſt Abb. in c. tanta. verſ. in lib. qui filij ſint leg. Tiraq. d. l. ſi vnquam. ver. ſuſceperit. nu. 74. Didac. in epit. ad. 4. decret. 2. par. c. 8. §. 2.

Quæ quidē legitimatio ex quibus reddatur nulla? vide per Iaſ. in l. 4. §. patronū 2. n. 4. ff. de in ius voc. Rom. cōſ. 194. col. 1. & 4. n. 9. & dic, quod taciturnitas eius propter cuius expreſſionē difficilius gratia impetratur, reddit cōceſſionē nullā, teſte Bar. in l. 3. in fi. ff. de teſta. Cur. ſen. conſ. 19. 2. dub. Dec. conſ. 576. nu. 8.

Nec obſtat Bald. in c. naturales. vbi Affl. n. 63. ſi de feu. fue. controu. inter dom. & agnat. vbi quòd ſola ſpurietas exprimi debet, nō etiā eius qualitas, puta ex moniali natū eſſe, vt no. Dec. cōſ. 55. n. 4. Bal. in l. ſi qua illuſtris. C. ad Orfic. quia contrariū ſcribūt Oldr. conſ. 247. dub. 2. Rom. conſ. 326. n. 10. Alex. conſ. 138. col. pen. lib. 1. conſ. 60. col. vlt. conſ. 195. lib. 2. Dec. d. conſ. 55. 338. Fel. in c. poſtulaſti. col. 4. & ſeq. de reſcri. vbi quòd duplex qualitas eſt exprimēda, veluti filiū ex duplici adulterio, ex duob. cōiugatis, vel alia ſimilis. nec obſtat, quòd ſatis ſit ſpurietatē exprimere, quia contrariū no. Rom. conſ. 272. & 326. n. 12. iuxta ibi alle. per quæ reprehenditur Ang. in conſ. 204. qui dixit legitimationē ſubſiſtere, licet expreſſum fuerit filiū ex ligato & ſoluta natū eſſe, cùm ex vtroq. ligato natus eſſet, de quo habetur per Vb. l. de ſuc. ab inteſt. par. 1. n. 111. Fel. d. c. poſtulaſti. col. 6. de reſcr. Dec. d. cōſ. 338. col. pen. vbi declarat dictū Bald. & all. & no. Rom. d. conſ. 194. vbi quando requiratur expreſſio carentiæ vel exiſtentiæ liberorū, & ex quib. reddatur legitimatio inualida, & quid ſi aſſeratur legitimatos tempore legitimationis fuiſſe minores. Cuius occaſione, quærūt etiā doc. in apoſtil. ad Rom. ibi, an infans legitimari poſſit? qua in q. videtur magis cōmunis op. quod niſi detur expreſſa facultas, infans legitimari non poſſit: quæ concl. fallit, niſi adeſſent verba generalia: quæcūq. vel ratificatio, vt per Dec. d. conſ. 55. & 316. Cur. iu. conſ. 32. Pariſ. conſ. 15. lib. 3. pulchrè Rom. d. conſi. 194. n. 10. Dec. d. cōſi. 55. Alex. conſi. 139. lib. 1. conſi. 11. n. 15. lib. 7. Quæ quidē legitimatio per ſubſequētē ſuſceptionē filiorū legitimorū & naturaliū, rūpitur, ſecundū Rom. d. conſ. 194. n. 10. idē dicēdum procedere in legitimatione per reſcriptū, quā op. aliqui verā putāt ex Alex. cōſ. 138. poſt pr. li. 1. conſi. 187. n. 18. lib. 5. & cōmunē dicit Cur. ſen. cōſi. 73. ante n. 15. de quo per Iaſ. in l. tale pactū. §. fi. n. 8. ff. de pac. vbi quòd licet per natiuitatē filiorū legitimorū & naturaliū fiat reuocatio quo ad bona, nō tamē fit quo ad ſtatum perſonæ: & ſic ipſa legitimatio non reuocatur, quā concl. cōmunē dicit Rol. conſi. 96. n. 42. lib. 3. de qua per eundē Iaſ. in l. ex facto. nu. 15. ff. de vul. vbi dicit prædictā primā opinionē procedere, nedū in legitimatione per ſubſequēs matrimoniū ſiue reſcriptum, ſed etiā in legitimatione per oblationē curiæ. & ita in praxi ſeruari dicit Dec. d. conſi. 258. in fi. 307. n. 13. 576. n. 5. Rip. in l. ſi vnquā. q. 23. vbi Tiraq. ver. donatione largitus. n. 285. 306. C. de reuoc. dona. Rom. d. conſi. 194. col. 6. poſt prin. vbi quòd legitimati pro legitimis reputātur, & in aliquo eis diſſimiles nō ſūt, teſte Anc. conſ. 190. col. 1. & ſeq. Ab. cōſ. 86. n. 1. li. 1. Rom. cōſ. 34. Cur. ſen. cōſ. 16. poſt nu. 3. conſ. 73. nu. 11. Cur. iun. conſ. 157. nu. 16. Dec. conſi. 258.

57 Hinc eſt, q̄ ſtatutū maſculis extantib. fœminas excludes, locū etiam habet in maſculis legitimatis, ſecūdū cōmunem per Iaſ. in l. cū acutiſſimi. C. de fideic. in l. 4. §. patronū 2. n. 6. ff. de in ius voc. vbi declarat, & in l. ſi is. qui pro emptore. n. 277. 283. ff. de vſuc. Cur. iu. conſ. 153. col. quicquid dixerit Dec. conſ. 52. 275. col. pen. & conſi. ſeq. col. fi. conſi. 319. col. pen. de qua plura no. Rol. conſi. 67. conſi. 96. n. 50. & ſeq. conſi. 83. nu. 12. & ſeq. lib. 3.

Quid in legitimatis per oblationem curiæ? & dic, quòd etſi doc. dicāt legitimato per reſcriptū, nō poſſe plus relinqui quā vni ex filiis legitimis & naturalibus, cui minus relictū fuerit, per tex. in §. & quoniā varia. in auth. quib. mod. nat. eff. ſui. ille tamen tex. reſtringi debet ad ſuos terminos, & ſic quo ad legitimatū per oblationē curiæ, nō autem de legitimato per reſcriptū. Ang. conſ. 17. col. 2. Rol. conſ. 95. nu. 9. lib. 3. vbi cōcludit, q̄ per omnia omnes legitimati præterquā per oblationē curiæ, ſuccedūt vt legitimi, quos ſequitur Rui. conſ. 87. n. 23. li. 3. vbi inter alias differētias, quę ſunt inter legitimatū per reſcriptū, & legitimatū per oblationem curiæ, hāc ponit, quod legitimatus per oblationē curię, ſolùm agnaſcitur patri, & nō aliis agnatis. §. filiū in auth. quib. mod. nat. eff. ſui. ſed legitimatus per reſcriptū, & patri & cæteris fit agnatus, quā concl. declara, vt latius per eū d. conſ. n. 10. 11. & ſeq. vbi inter alia, quod pater ſicut nō poteſt minuere legitimā debitā iure naturæ filiis legitimis & naturalibus, ita nec legitimatis, Rol. d. conſi. 95. n. 14. Differentiā autē inter legitimationē & diſpenſationem, vide apud Iaſ. in d. l. 4. §. patronū. 2. n. 6. ff. de in ius voc. Dec. conſ. 264. n. 1. & 3. vbi inter alia, quod legitimatus debet inſtitui vel exhęredari: aliàs teſtamentū eſt nullū, de quo etiā per Rol. d. conſ. 67. n. 22. 23. & ſeq. conſ. 83. n. 12. 13. & ſeq. conſ. 96. nu. 50. & ſeq. lib. 3. Didac. in epit. ad 4. decre. 2. par. c. 8. §. 8. & 9. vbi totā legitimationis materiā vtiliter tractat: cui adde, quod legitimati habēt iura ſuitatis, & omnes effectus ſicut verè legitimi, teſte Iaſ. in l. moribus. poſt n. 20. ff. de vul. & in rub. col. 2. ff. de lib. & poſth. in l. conſultiſſ. §. ex imperfecto. nu. 2. C. de teſta. Quid de verbo legitimatus? & dic quod importat idē quod legitimus, & de filio legitimato, quod dicatur legitim⁹, declara, amplia, & limita, vt per Vill. inter tom. ep. lib. 10. ver. legitimatus. Iaſ. d. rub. de lib. & poſth. vbi quòd legitimati nihil differūt à legitimis, & eis debetur legitima in bonis patris, ſicut filio verè legitimo, & ſūt ſui, ſuccedūtq. parētibus ab inteſtato ſimul cū filiis verè legitimis & naturalib. & ſi ſunt præteriti in teſtamēto patris, habēt ius dicēdi nullū de iure ciuili, & cōtra tabulā de iure prætorio, quas concl. limita vt per Iaſ. ibi, & col. 3. & in l. filio quē pater. n. 14. eo. tit. & in repe. l. ſi. is qui pro emptore. à n. 227. vſq. ad 290. ff. de vſuca. ſupraſcripta autem cōmunis concl. quòd legitimatus filius excludit ſubſtitutū: per Alex. cōſ. 2. col. 4. lib. 1. fallit, quando nō fuit extatus, teſte Neuiz. conſ. 99. n. 22. 23. ſic quando ex cōmuni vſu loquendi appellatione filiorum nō venit legitimatus, Neuiz. d. conſ. n. 24. Alex. conſ. 25. col. 1. lib. 1. Item quādo cōtrarium appareat de mente teſtatoris, Neuiz. d. conſi. n. 25. Item fallit, vt in caſu per Alex. cōſ. 172. col. fi. lib. 7. de quo plura per Iaſ. in rep. l. Gallus. §. & quid ſi tantum. n. 45. ff. de lib. & poſth. Rol. d. conſi. 67. à n. 56. vſque ad 63. conſil. 83. col. pen. lib. 3. vbi ſi quis grauatus, ſi deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalibus, legitimatus facit deficere illam conditionem. Quid ſi aliquis ſuſcepit prolem ex concubina, deinde cum alia matrimonium cōtraxit, & poſtea mortua vxore accepit concubinam in vxorem? dic, quod matrimonium medium non impedit filij legitimationem fauore matrimonij & legitimationis filiorum, teſte Iaſ. in l. Pomponius. §. quæſitū. nu. 5. ff. de ac. poſ. vbi diſputat, vſque ad n. 7. & in d. l. ſi is qui pro emptore. n. 101. ff. de vſucap. vbi ſi habens vxorē, aliam cognouit, ex qua prolem ſuſcepit, licet poſtea mortua vxore illam mulierem vxorem ducat: filij tamen ſpurij nō legitimantur, propter impedimentum medij temporis. Viuius.

58 Legitimatus per reſcriptum admittitur ad bona quæ aliter ad legitimum & naturalem ab inteſtato deuenirent, ſecundum communem per Burſ. conſ. 85. n. 12. lib. 1. Bonac.

59 Legitimatus poſt teſtamentum an illud rumpat? Alex. in rub. ff. de liber. & poſth. poſt multas authoritates doc. dicit magis communem concluſionem eſſe, quod rumpat teſtamentū niſi forma legitimationis aliter ſonaret. vidi. n. inquit ipſe

pleraſ-

pleraſque legitimationes in quibus filij ſpurij legitimati hili tantur ad ſucceden.ſolū ex patris volūtate. Poſſet etiā exprimi ſec.eū, vt non ſucceuant niſi in certa portione.vt no.per doct.maximè Ant.de But.in c.per venerabilē.qui fil.ſint leg. de quo vlt.al.per Alex.adde Ang.& Pau.de Caſt.in l ſolent. ff de iuriſd. om.iud.eūdē Alea.in l.1.§.hoc autē ff.ad Treb.& in 2. vol. conſ.74.quaſi repoſuit in 4.vol.conſ.10.& ibi dicit,quod iſte proprie nō erit legitimatus,ſed illa erit quædā diſpenſatio certo modo limitata.de quo etiā per Fel.in c.poſtulaſti.in 12.col.de reſcr.per Iaſ.in l.ſed ſi hac.§.patronū ff. de in ius voc. & in l.fin.in vlt.col.C.de pac.& in l.pactū in 2.col.C.de colla. & Cur. in conſil. 16.in 2.col. Alexand.vol.5.conſ.vlt. Et quando dicatur diſpenſatio,& non legitimatio,vide Dec.in conſ.52.Bal.inter cōſ. Ang. conſ.265.Cæpu.aliquid cau.114.Ad primū autē articulū,quod legitimatus rumpat teſtamentum, adde Pe.de Anch. in conſ. 290.Pan.in 1.par.conſ.86.Lud.Ro.conſ.34. Alex. in d. conſ. vlt. Barb.vol.2.conſ.58.in.2.& 3.col.licet in illo caſu cōſuluerit cōtrariū propter inualiditatem legitimationis.Iaſ.in l.qui ſe patris.in 4.col.C.vnde lib.& in rubr.C.de poſt hered.inſti. vbi infinitas al.remiſſiuoes.Cur.amplè,in conſ 35. & in conſ. 73. in 17. col.Dec in conſ.55.in fi.Et quod legitimatus rumpat teſtamentum,vide etiam Lud.Ro.conſ.34. Bellac.

60 Legitimatus excludit ſubſtitutū: quod procedit vbi ille eſt legitimatus per ſubſequens matrimonium. Iaſ.in l.ſed eſt quæſitum.nu.11.ff de l.ber.& poſth.Guliel.Bened.in repet.c.Raynutius.verb.in extremis.nu.13 de teſtam.& ibi aſſerit communiter hoc teneri.& hanc etiā com.eſſe opin.aſſerit Alex. & Iaſ. in l. generaliter.§.cū autē.C.de inſti.ſubſti.& reſti.Ioan.de Imol.in c. innotuit de electio.& Boer.dec.159.nu.20.vel quando ille ſuit legitimatus per reſcriptū Principis citato ſubſtituto. Bar. & Iaſ. in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.nu.139.ff.de libe.& poſthu. ſed eo caſu non ſuccederet ille legitimatus per reſcriptū Principis citato ſubſtituto,ſi teſtator dixiſſet,ſi decedat ſine liberis legitimè natus:vel ſi teſtator eſſet nobilis & in dignitate conſtitutus:aliàs his ceſſantibus legitimatus ſuccederet.Dec.cōſ. 155.in fi.concludit legitimatū per ſubſequens matrimonium ſubſtitutum excludere etiam ſi in teſtamento dictum eſſet, ſi hæres decedat ſine liberis legitimè natis: ſed non legitimatus per reſcriptum Principis. Idem.

61 Legitimatus excludit ſubſtitutū.eſt com.opi.ſec.Dec.cōſ. 258.in caſu D Fran & conſ. 365. viſo conſ. v. 3. hoc comprobari. & conſ.366 pro declaratione v.4.idē cōprobatur.latè Alex.conſ.2. viſis.vol.1.Contrariā opin.quod non exclud.dicit magis com. Iaſ.in l.2.nu.204.C.de iu emphy.poſt Imo.in l.ex facto.§.fin. ad Treb & c.grad.de ſupp.neg.prælat.lib.6.& ita tenet Ruin.conſi. 99.nu.106.& pulchre conſ.76.vol.3.vbi vult citationem ipſius ſubſtituti regiſtrari.& Patiſ.conſ.9.olim nu.18.vol.2. Dec. conſ. 284.viſo puncto. M.Cherian.

62 Legitimatus per reſcriptum nō ſolùm agnaſcitur patri, ſed & omnibus aliis, dato quod illorum conſenſus non interuenerit:& illis pariter ſuccedit, perinde ac ſi foret verè legitimus.eſt com.opin.ſec Dec.conſ.307.viſo puncto.Eſt magis com.ſec.Alex.conſ.139.eleganter.vol.4. M.Cherian.

63 Legitimatio filiorum in mortis articulo facta tenet, & ſubſtitutum excludit, ſecundum communem per Burſ. conſ. 40.nu.71.lib.1.vide quæ idem ſcribit conſ.10.nu.10. Bonac.

64 Legitimari in præiudiciū ſubſtituti quis nō pōt ad hoc vt excludat eū,qui eſt ſubſtitutus alicui,ſi decedat ſine liberis: ſed in tali legitimatione ſubſtitutus debet citari. Bart. & Iaſ. in l.Gallus.§.& quid ſi tantū.ff.de liber.& poſthu. alioquin legitimatio facta ſubſtituto non citato illi non noceret,cui ius iā eſt acquiſitum ex tali ſubſtitutione.Soc.conſ.251.n.11.vol.2. valebit quidem ea legitimatio quantum ad filium, ſed nō quòd ſubſtituto noceat.Soc.ibi nu.13.& Dec.conſ.25.nu. 9. communem dicunt. Vezin.

65 Legitimatus fili⁹ à Principe,mortuo patre, admittitur in præiudiciū ſuccedētiū,dūmodo nō ſit adita hæreditas vel apprehenſa,& etiā ſi apprehēſa ſaltē ex cauſa legitima,ſec.com. per Burſ.conſ.76.poſt nu.40.lib.1.vbi de filio naturali nulla patris diſpoſitione adiuto quod non poſſit à Principe legitimari poſtquā hæreditas ſit adita vel apprehenſa, ſecus verò ſi delata tātū,licet ſuaden.æquitate,tandē cōcludat poſſe,quam concl.declara,vt per eum ibi d.conſ.& nu.ſeq.lib.1. Bonac.

66 Legitimatio priùs facta nō reuocatur per natiuitatē filiorū,licet effectus legitimationis limitetur & reſtringatur: quia cum ipſo legitimato cōcurrūt filij ex legitimato matrimonio poſtea nati.Et hanc doct. com. ſententiam eſſe ſcribit Philip.Dec.in conſ.308.nu.13. & Rol.à Valle in conſ. 89.nu. 12.in 1.Tom.& Soc.iun.in conſ.142.nu.30.in 1 part.conſ.Kircho. com.dicit Dilect.in art.teſt.tit. 3.caut.13.per allegata Alex. & Iaſ in l ex facto.ff. de vul.& pupill. I.Fichard.

67 Legitimato filio naturali vel ſpurio poſt patris obitum, legitimatio ipſa ad bona aliis medio tēpore ex ſucceſſione ab inteſtato quæſita retrotrahetur,ita quod illa ipſis ab inteſtato ſuccedētib.legitimatus auferre valeat. aliqui in l. Gallus.§. & quid ſi tantū.ff.de liber.& poſthu.huius fuere ſententię, quod ſi prout dicitur in poſthumo poſt patris mortē nato,qui ſi hęres à patre nō inſtituatur,priùs teſtamētū paternū rūpit, & hæreditatē ab hæredib.in priori inſtitutis teſtamento vindicat.l.ſi quis poſthumos.ff.de liber.& poſthu.l.cū quidā.§.quod dicitur ff.de acqui.hered.Item & exēplo captiui filij exhæredati, qui ab hoſtibus reuerſus rūpit teſtamētū paternum, & bona eius apud hoſtes exiſtēte,per alios occupata,recuperat, l.ſi quis exhæredato.§ ſed ſi pater.ff. de iniuſt.rup.irrit.q.fact.teſt. glo. tamē in d.§.& quid ſi tantū.in v.emancipatus,cōtrariū ſecuta fuit,illamq; Barto.iſto ſaltē caſu quando bona nō ſunt vacantia,legitimationis tēpore, ſecutus eſt ibi & ibi.Iaſ. Caſtren. & alij, & idē Iaſ.in l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuc.Ratio eſt ſec. ipſos, quia impedimentū medio tēpore contingens, & ſuperueniēs facit ne retrotrahatur,cū actus medius,extremorū cōiunctionem impediat.c quāuis.de reſcr.in 6.l ſi indebitū. vbi gloſſ. & Barto.ff.rē ratā haberi.Bal. in l.fi. C.ad S.C.Maced. Hinc dicimus,quod ſi alicui Apoſtolica authoritate de aliquo eccleſiaſtico beneficio,putà canonicatu,& prębenda,ſiue tertij,pu tā epiſcopi & canonici,ſiue etiā canonicorū conſenſus acceſſerit,prouideatur ſiue prouideri mandetur,& antequā cōſenſus accedat,& ſic conditio adimpleatur eadē authoritate, alij purè prouideatur etiā per executorē ad id deputatū, hic illo,licet in gratia priore,potior erit per tex.in c.ſi pro te.de reſcr. in 6.ad materiā tamē præmiſſæ dubitationis, vide canoniſtas in c.per venerabilē.extra qui filij ſint leg.& in apoſtil.ad Bar.in d.§. & quid ſi tantùm.in verſ. retrotrahatur. vbi diffuſius concluſio pertractatur. I.Turz

68 Legitimatus per ſubſequens matrimonium admittitur ad ordines.glo.& Doc.in c.tanta.extra qui filij ſint leg. dū volūt,quòd legitimat⁹ eo modo admittitur ad ordines,quia matrimoniū retrotrahitur,& ille dicitur de legitimo matrimonio iuris cenſura Hanc ſcribit commun.doct.opin. eſſe Marian.Soc.iun.in l.fi.n.6.l.Gallus.§.& quid ſi tantum. n. 126. ff.de liber.& poſthu.Kirchou.

69 Legitimatus per ſubſequens matrimoniū, nō excludit ſubſtitutū vocatū ſub conditione, ſi pater eius deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalibus,& de legitimo matrimonio natis.Ita videtur concludere Soc.iun.in conſ.12.n.9 vol 4.Nec non legalis diſpoſitio procedit reſpectu eorū, quæ à iure dantur legitimè natis, vt eſt quod poſſint eligi in epiſcopū, iux. gl. cō.approbatā in c.innotuit,iuncto c.cū in cūctis,de electio.E.Moſ.

70 Legitimatio per reſcriptū retrotrahitur in pręiudicium iuris alteri delati,vel ſola ſpe competentis.eſt com.opin.in l. Gallus.§.& quid ſi tantùm.de liber.& poſthu.ſec.Patiſ.conſ.1.nu. 58.vol.2. M.Chær.

71 Imperator poteſt legitimare,nemine citato.eſt commun. opin.ſecun.Rip.in rub.ext.de iud.nu.84. Idem.

72 Legitimatus excludit ſubſtitutū ſub conditione,ſi inſtitutus deceſſerit ſine filiis legitimis, & naturalibus. eſt com. opi.ſec.Roi.conſ.87.quia Matth.nu.13.vol.3. Idem.

73 Legitimatu per reſcriptū plus relinqui pōt quā legitimo.Rui. in d.cōnſ. 86.numer.23.volum.3.& in conſ. 67.viſo themate.eod.volum. 3. & in conſ. 68. viſa legitimatione,eod.volum. Idem.

Fallit dupliciter,quando teſtator feciſſet mentionem de legitimo,matrimonio procreatis:quia tunc legitimatus nō excluderet ſubſtitutum.eſt com.opi.ſecun.Alex.in conſ. 172. viſis duobus.verſ.circa ſecundum.vol.7.

Secundò fallit,quando teſtator eſſet nobilis genere: quia loquendo de filiis legitimis,non cenſetur intelligere de legitimatis:quia tales potius ſunt dedecori nobili proſapiæ, quam ignobili. Alex.in d.conſ.172.viſis.circa fi.vol.7. M.Chær.

De materia legitimationis,& legitimatorum vide ſuprà,hoc eod. lib. titul. de iure aureor. annulorum, & de natalibus reſtituendis.

74 Statutum poteſt tollere legitimam. communis eſt, ſec Cor.cōſ.250.incip.hāc q.1.vol.Alb.Bru in tract.de,ſtat.excl.fœm. n.8.Dec.in l.iura ſanguinis.& aello.cōſ.13.nu.21. I.Fich.

Familiæ

75 familiæ totius cõſenſu etſi alienare poſſint quæ extra familiã alienari prohibetur, tamẽ eiuſmodi alienatio filiis conſentientiũ poſtea nati haud noc bit, quippe quia pote ũt illi iure ſuo alienata reuocare, et ſibi ipſis illa vindicare, vt cõmune eſſecto ex Fulg. Cor. & Iaſ. n. 2. in l. quoties in 1. c. de fideic. Cro. in l. filiusfa. §. diui. n. 146. Loazes n. 191 ff de leg. lib. 3. Gulie. Ben. in c Raynutius in ver ſoboles quã geſtabat in vtero. num. 48. de teſtam. & ante eos Bald. in c. 1. §. hoc quoque. nu 20. de ſucceſſ. feud. Fulg. rurſus conſ. 67. Dec. conſ. 78. & conſ. 468. n. 29. & conſ. 498. n 20. & iis quos congerit Tiraq. de retract. prox. §. 1. glo. 9. nu. 53. Quamuis ſi tem ad viuum recenſemus, ac turis rationes accuratius perſcrutemur, aliud proculdubio veriſſimum ſit, ſed ea de re alibi, & latius & opportunius. E. Suarez.

76 Prohibitio facta filiis, nõ cẽſetur facta nepotibus, quãdo teſtator prohibet alienationẽ per filios ſuos, volẽs apud eos bona cũ honore, & vtilitate eorum conſeruari. §. non autem in auth. de reſtitu. fideic. & traditur cõmuniter in l. filiusfam. [illegible] §. diui. ff. de legat. 1. [illegible] e. tun. in conſ. 3 nu 18. vol. 4. L. Muſe [illegible].

77 Prohibitio te ator s conc reus eum prohibitione legis, eſt potentior q n ſi ſola eſſet, vt e. t co muni doctrina Scribẽ. in l. filiusfamilias §. diui. ff. de le (tocula enim duo ſunt for r vno. auth itaque. c. commu. de ſucceſ. Soc. iun. in conſ. 16. nu 22. vol. 4. idem.

78 Caſus non expreſſus bedus eſt regulariter pro omi ſo, relinquitur q i. ſi tutt l. cum s d ic n pr ff. ſol mat. l. ſi extraneus ff de condi ob cauſ. dat. & l. conced ume de liber. & poſth & bi D ct. in l. Gallus §. uid ſi tantum ee. Dec. 55 pro tempo facultate, n. 6. conſ 296. in aſu propoſito n. 9. conſ. 4 9 in ca u qui ex ngit, n. conſ. 599. c ulus alias n. g. conſ. 62 n. 6. Pau. Caſt. in l. 1. c. de condi e ert. C. t tun. conſ. 1. nu. 3. & Soc. conſ. 5. in prin. vol. 3. Sed h c n ſ proce ſit, ſi cumque ex onte ctutis appareret teſtatorem vol ſſe ad caſum omiſſum extendi diſpoſitionem ſ am. l. Lucius ff. de liber & poſt um.

Ideoque ſub us p ſt tuo tem vxoris, ei redi relictum erat, donec vid permaneret, præm m ha n muliere ad ſec n s nuptias tranſeu e, ecun o. Andr. in add. Spec. in rub. de renun pti s, & B in auth uid locum de ſecun. nupt. mater de inſti n ſub tit ſub cond. factis, Alex in d. § quid ſi tantum, in l. mulier ad Treb. & conſ. 100. ſ a parte teſtamenti. col. vol. 4.

Et ex h c etiã deciditur, quod ſi teſtator ſi ũ naſciturũ inſtitueret, eique u pupillari ætate, vel poſtea quandocunq; decede et, aliquem i bſt ueret, ſubſtitutus etiam nõ nato filio admitteretur l. c. de poſth. hæred b inſti. ſecundum Gul. de Cun. q em poſt B refert & ſequ ut Soc. in l. de vulg. & pup. & ſicut n ta per eund conſ. 5. in prin. vol. 3. & per Dec. conſ 227 in caſu. & cõ unis op q o teſtator de ſafu ad ca u, t per Dec in d. § quid ſi tantum cui s quæ ſcribi Iaſ. conſ. 203. Vanrocti s vol. t. n. 1 ex verſione ſi Ma. o ſis m nte aliud dicend eſt, vt per Aneh. conſ ie te ſtamentum & Fulg. conſ 49 ex falſo proponentur, de quo ite gu cat Barb. in c. R nuti de teſtam. Interpretatur q . n ca munis op. ſi ſub ratio eſſet facta in pu ã inſtituti, ſecũ um Bar. in l. pater Seuerinam de cond. & demon. & Dec. con. 2 in caſu. in conſ. 290. de mona. & con . 98. vel tra e tur e extenſione facienda de perſona ad perſonam, quæ nu am fi a de verſione m ẽte teſtatoris. l. Titius in prin. de libe. & p h. cum aliis relatis p Dec. conſ 394. pro vera re olutione. & Iaſ. conſ. 220. teſtator. l. 2. F. Viuius.

De iure deliberandi, & adeunda vel acquirenda hæreditate

TITVLVS XIX.

Pupillus nõ poteſt adire hæreditatem ſine tutoris au thoritate. §. neque tamen. Inſti. de hæred. inſti. fallit in 3. caſ. vt per Rip. in l. bonorum. qui admitti. D. a Fi.

2 Hæres ſcriptus, non obſtante contra t bul poteſt adire hæreditatem, & obtinere perpetuo iura dire a Bar. in §. poſt. bonno. c. de bon. poſſ. contra tab. fallit in 3. caſib. quos no. Io. Bolog. in d. l. poſthu nu. 59. Don. à Fina.

3 Per hęc verba, volo adire, non inducitur aditio fallit in 3. caſib. quos no. l. Bolog. in qui ſe patris, c. vnde lib. nu. 49. & ſeq. vbi latiſſimè hoc tra tat. Don. a Fina.

4 Adire hæreditatem non poteſt pupillus, ſine tutoris authoritate. §. neque tamen. Inſti. de autho. tutor. Fallit in 4. caſib. quos no. Soc. reg. 33. fallit in 5 caſib. quos no. Iaſ. in l. more. ff. de acq. her. nu. 44. Don. a Fina.

5 Iuri adeundi hæreditatẽ præſcribitur ſpatio triginta annorũ, quod ius adeundi eſt propriè extra actionem, per Bal. & Alex. in l. licet. c. de iur. delib & illa eſt cõmunis ſententia, quam ibi approbat Iaſ. quia ante hæredita em eſt ius, nõ facultas. l. ſi mater. c. de inſti ſubſ. fallit tamen vt per eundem Iaſ. in d. l. licet. etiã in quod eſt ſuor eodem ſpatio temporis præſcribitur, vt eſt communis opin. in d. l. licet. quãuis Iaſ. ibi contra munem cõtrariũ tenuerit quæ opinio Iaſonata ſuſtineri poſſet, ubi p tris hæreditas ab ai quo nõ poſſideretur qu ſi poſ deatur, & os per triginta annos tac erit, ibi re dicaret, & illud præſcriptũ eſſ t. Corn. conſ. 6. 3 vol. & Ben extra, de teſta. in repe c Raynutius in ver bo, mortuo itaq. n 2 2. & 63 idem dicendũ eſſet in iure petendi ſupp men u ut ne nã tempus illud petendi legiti a. aut titius ſupplemen i, ræſcribitur ſpatio triginta annorũ. d t. in l. omnimod de inoſ. te ſtamento. nã in iure dic ndi teſtamẽtum io ario igintа annorum præſcribitur. Ben. in eo c nu Guid Pap. dec 591. Bellacon. b.

6 Adi io hæ re ur ad tempus mortis teſtatoris, ta e in 3. per l. B. qui pro emptore ff. de vſuc. D

7 A ion ti a l nfirm ionem vltimæ volun tatis lit ſ ſ Pa in l ciendum. ff. de leg. 3. nu. 24. Don. a Fina.

8 Ad t ne hæred tat s t actio, quæ dabatur hæredi contra teſtatorem l. debitori C. de pact. vbi Cur. iun. limitat in 4. nu. 1. & ſeq. Iuen.

9 Monacteri n non poteſt a re ſine monacho. Bar. & doc. in qui admitti. nu. 47. I en.

10 A ind ur eo ipſo, qu ſt ei delata eſt hæreditas, repe tur pe ſ ſe aliquam rem hæreditariam. nam ex b c n ſui tot m hær ditatem adire, no. in l. u poteſt, ff. de ac q. hære.

F t in 8. ſib. qu no. R b. Maran. in d. l. u poteſt, nu. 58. & d atem a e q its vi e r. & ſe nim e re e e. nu 23. caſ s, quos no. Ca e tract. de te reg. 424. bi remiſſi ne ponit, n quibus caſ us, quis non præſum ur adire. Don. à Fina.

11 Seruus nõ poteſt adire ſine iuſſu domi i. ſi ſ s bona. §. ſuſſum. ff. de acq. hered §. alienus. Inſti. de heredi inſti.

Ampliatur in caſib. & limitatur in 5. à Rob. Maran. in d. l. ſi poteſt, nu Don. à Fina.

12 Q norat c ndit nem, ſ b q a eſt i ſtitutus eſſe impo ta non poteſt adire, l. multum intereſt, & l. ff. de cond. & dem.

I in 4 quos no. Iaſ. in l. ſi quis extraneus, §. ſciendum, ſe a ed Do a Fina.

13 aut hę edit em, n p teſt amplius adire her l. de repu. hæred.

Am p iat r i us, & limitatur in 4 r in Iaſ in d. l. ſi quis. num. t. I n.

14 Ad h dit s non fac i n s teſtamenti ſ ſuitur in am. de deiec. iems la prima. ff. de teſt. tutel.

t in t Vigel in commento 5 anno, c. 8. cauſa. 4. D .

Sex 25 ca us vt per Corn. in d. l. tam quam. nu. u. o.

5 n r in add. f. l. t in n. caſib. q in d cam in C. de de. c. nu. 20. allit vt no. Dec. in vt jer uum in ſuu concl. in ver. hæred n b quos no. Bened. Capra in ſuo tract. n. D F

15 Ius a 3 annis præſcribitur. hanc eſ n teſtatur Iaſ. in l. licet, C. de iure delib.

F t vt per d l. licet. fallit vt per Viuium in ſuis concl. ver. hæreditatem adeundenam. Don. à Fina.

16 tes iuſſt tutus motiẽdo ius deliberandi ad ſiium hæredem a traſformatio l. cum antiquioribus. C. de iure deliberandi. traoſmittens, ſi eius hæres ex iure deliberandi velie hæreditatem adire, excluditur ſubſtitutus, vt notabiliter voluit Bartol. in l. prima, ff. de vulgaribus & pupillaribus ſub ſtit.

Ita.per l.ſi pater.& *l.cum proponas. C. de hæred.inſtit.ar :num.l ſi quis ,ilūs §.primo. ff.de acquirend.hæred.*ſec. Imol.*in c.Rayn.de teſtam.*quod ſequitur Bald.*d l.cum antiquioribus.&* *in l.cum proponas,*& ita quicquid dicas *in d.l.prima.* Roge'. communiter ſe ert Bened.Capr.*in tract. ſubſtitut. poſt regulas poſito ſpecie 1. num 46.*

17 Facultas tranſmittendi hæreditatem ad quoſcunque hæredes beneficiu ſuitatis,durat ſpatio tr gi ta annorum *d.licet. C.de iure delibe.* Alex.*in l.cum antiquioribus C. de iure delibe.* & hanc communem eſſe opinionem aſſerit Bened. *in d. verbo, mortuo itaque.num.*109. Bellac

18 Filij nō obſtante præſcriptione,ſeu lapſu 30.ann. poſ t agere,& agnuſcere hæreditatem maternam,vel paternam,ex *capite vnde legitimi,*dato quod excludantur præſcriptione à *capite vnde liberi,*vt per *Bart.conſ.*128. Alex. cęteroſque omnes, *in l.licet.C.de iur.delib.*& iſta communis opinio, [illegible] c. eude Alex. *conſ.*89.*vol.*2.Corn.*conſ.*7 .*vol.*4.Gozadi.*conſ* 59.*nu.*7. & Dilectum,*in tract.de arte teſtandi,tit de acquirend. vel repudianda hæreditate,cautela* 6.*in* . Quo ad extraneū vero,ſi extat ignorantia,reſtituitur aduerſus pręſcriptione trigintra annorum, non autem maiorem,vt per Alex.*conſ.*106.*vol.*5. Fulg. *conſi.* 64.Dec.*conſ.*103. & Dilectum cum aliis cumulans per eū *in d.caut.*6.*nu.*3.vbi docet iſtam communem ſententiam fore.

Quia regulariter ius adeundi hæreditatem ipſorum extraneorum,pręſcribitur ſpatio 30.ann.ſec. com. opin. quam firmant Glo.& Docto.*in l.iii,ff.de acquiren hæred.*Bald. & Iaſ. cū cæteris ſignans per eum *in d l.licet,verſ pro cuius eet euidentia,* Imol.*conſ.*73.*in caſu propoſito in pein.*& iſtam,com.ſequitur etiam,& citat Corn. *conſ.* 299. *videtur prima facie. nu.* 3.*vol.*3. Fely.*in c.de quarta poſt nu* 22.*de præſcrip.* Itaq.*in l.ſi vnquam. C.de reuocan.donat.in ver.Reuertatur n.*392.Franc.Balb.*in tract. de præſcrip in 4 par 4 partis principalis,q.* 19. & Ioachimus *in obſeruatione* 71.*cent.*2 vbi oſtendit ita obſeruari in Camera Imperiali. Viuius.

19 Filius in poteſtate patris,& ſuus, hæreditatem patris non aditam ex potentia ſuitatis,tranſmittit ad quoſcunque hæredes:hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ.*in l. ſi infans.C.de iure deliber.*

Ampliatur procedere in bonorū poſſeſſione,& hęc ampliatio limitatur,vt per Cag.*in l. emācipata.C. qui admitti.nu.*34.

Fallit in 4 caſ.quos not.Iaſ.*in d.l.ſi infans, nu.*10.fallit in 8, caſib.vt per Corn.*in l.ſi fratris.C.de iure delib.num.*15.*&* *ſeq.*

Fallit in 3.caſib.vt per Soc.*reg.*168. ampliatur & limitatur in 2.caſib.à Baptiſt à Vi la *concl.*31.*in litera H.*

20 Ampliatur in 4 c ſ.& limitatur in 4.à Io. Bolog. *in l.emācipata, qui admitti.nu* 13.fallit in 7.caſ.vt per Soc.*reg.*173. falli vt per Sebaſt.Sap.*in l.qui ſe patris C.vnde li.*63.Do.à Fi.

21 Deportato hærede intra deliberandi annū , non ad legitimos illius,aut teſtatoris hæredes , ſed ad fiſcū redit hæreditas.cōmune iuxta Alex.*in l. ſi quis mihi bona. §.ſi quis planè.in. pen.& vlt.ff.de acquirenda hæred.*Eman. à Coſta.*in d. §.& quid ſi tantum.pag.* 7 *nu.*178.*de liber.& poſthu.* E.Suarez.

22 Inuentarium bonorū conſcribere quiuis cogetur,à quo bona poſcuntur,vel conuentione,vel accuſatione,vt communem cum multis teſtatur Arius Pin.non leuiter ipſe dubitans *in l.1.part.2.nu.*23.*&* *nu.*24.*C.de bonis mater.* vt etiam facit Iaſ *in l.ſi fideiuſſor.§.vlt nu* 28.*ff.qui ſatiſd.cogan.* & qui praxi tamen receptum profitetur Picus *in l.poſt contractum.nu.*96.*ff. de donat.* E.Suarez.

23 Inuentarium quando debeat inchoari,vide Iaſ.*in l.ſi in ſi. prin.C.de iur delib.*& aliquid *in §. ſin vero poſtquam.* Lud. Ro. *conſ.*84.eſt text.*in d.l ſi.§.ſin autem dubius.* E.Suarez

24 Inuentarij formā vide per Paul. de Caſtr. *in 2. vol.conſil.* 205.Pan.*in 2 part.conſ.*7 *in 3.col.*per Iaſ.*in d.l. ſi. in prin. in 2. col.de iure delib.*Addo Bal.*in 4.part.conſ.* 4.Ang.*in §.extraneis autem.Inſtit.de hære.quali.& differentia.*aliquid per Guid. Pap. *conſ.*42.*&* *conſ.*129.*&* *conſ.*160. E.Suarez.

25 Inuentarij confectione citatio nominatim fieri debet,ſi creditores & legatarij ſint certi,ſ . om.per Rol. *de inuent.3. part.q.*23.*n.*1.Quid ſi vnus ex creditorib.ſit infans? & dic,quod ſi non habet tutorem,quod vocādi ſunt agnati & cognati ad eum defenden.teſte eodem *d.trac.3.part q.*24. Quid ſi eſt pupillus?& dic,quod citari debet eius tutor,iuxta com. p eundem *d.tract 3.part.q.*25 *nu.*1.*&* *poſt nu.*3.vbi dicit reprobari opi.Bar.*in l.1.§.ſufficit.ff. de admi. tut.* & ſi ſunt plures tutores vnius citatio non ſufficit,vt not.Aym.*conſ.*125.*col.* 2. glo. *in l.* 2.*C.ſi ex plur.tut.* Bellac.

26 Inuentario confecto,hæres, poteſt detrahere falcidiā de legatis & fideicōmiſſis,*l ſi.§.&* *ſi præfatā. C.de iur. delib.* quæ falcidia reſecat legata vltra debitu modū facta *l.*1. *ff. ad l.fal.* quam concl.amplia procedere etiā in teſtamento militis. limita tamen locū non habere,quādo legata facta eſſēt ad pias cauſas,vel in redemptionem captiuorum,ſecundum communem per Rol.*de inuent.*4.*par.q.*5 *nu.*1.2.*&* 3. Idem.

27 Non ſuffic.ꝙ teſtator rem ttat tutori confectionē inuētarij,ſed oportet expreſsè dici ꝙ teſtator vetuit confectionē inuētarij,vt dicit tex.*in d.l.ſi.C.arb.tu.ibi,niſi teſtatores inuētarium ſpecialiter cōſcribi vetuerint.*& ibi Sal.ad hoc not.& not.Ang. Are.*in §.præterea.el* 2.*col.* 43 *mihi* 23. *Inſt. de excep.* vbi dicit,ꝙ vidit multos peritiſſimos in hoc errasse. Ita refert Iaſ. *in d.l. nemo poteſt.*

Ipſe tamen Iaſ.*in d.l.nemo pōt.in* 11.*col.*dicit nō credere ꝙ iſtud ſit verū.& in contrarium al.Cy.*in d.l.ſi.*& Io:And *in add. Spec in tit.de tutore.§.generaliter.v.hoc autē notandū,* & adduc. multa in ōtrariū,quæ vide per eū.Subiungit Iaſ.*in d.l. nemo poteſt.in* 11.*col.*quod teſtator nō poteſt hæredi remittere confectionē inuentarij in pręiudiciū creditorū , quibus teſtator no pōt præiudicare.all.Paul.de Caſt, Alex. & Are.ibi & Bal. *in l ſi.§.cum igi.C.de iure delib.*Crotus *in d l.nemo pōt in* 19. *col.*

Secùs in præiudiciū legatorū,quia potuit eis nō legare:ergo qualificare legatū.*l.videamus.§. iurare. ff. de in litē iurando.*alii ita alii,max.Alex.*conſ.*214.*incip.perſpectis his quæ in themate præſcripto* De his omnib.vide Clar.*§. teſtam.q.* 66. *per totū.*

Ide vult ipſe Iaſ.*in d.l.cū neceſſitatē.in ſi.C.de ſideico m.* vbi al. *dict. conſ.*Alex.*n.*videlicet 124.*in* 1.*vol.*Tu dic ꝙ illud cōſ. eſt *in* 2.*vol.conſ* 82. vbi h.d.*in vlt.col.*Crotus vbi ſ. tenet contrariū.

28 Et in materia,an teſtator poſſit remittere hęredi confectionem inuentarij? vide Barb.*in* 2.*vol.conſ.*64.*in* 4.*col.*Guid. *conſ.*63. E.Suarez.

29 Inuentariū confectum ab hęrede nō operatur vt creditores teneantur bona inſolutū accipere,ſed ei dē tradenda ſunt vendenda,vel per hęredes vendi, & pretiū ſolui, ſi hęreditas ſit ſoluendo,nec damnū patiatur hæres , quo caſu tria re quiruntur,ex communi per Burl.*conſ* 9.*nu.*33 *lib.*1. Bonac.

30 Inuentariū pro viribus hæreditarii hęredē de euictione teneri facit,ſec.com.per Burl.*conſ.*49.*nu.*52.*lib.*1. Idem

31 Inuentarij omiſſio obligat hęredem vltra vires hæreditatis,ſecun.communem opinionem.& etiam de iure cano.teſte Burſ.*conſ.*3 *num.*44.*lib.*1. Idem.

32 Interitio creditoris non eſt fundata contra hæredē filiū, ex eo quod probatur,quod non abſtinuit, quia interim dū ſe nō immiſcuerit,poterit abſtinere. Pyrrhus Angleb. *in conſuet. Aure de ſucceſſ.cap* 29.com.dicit. a.V lalob.

33 Hęres non confecto inuentario , non tenetur ex delicto defuncti vltra vires hęreditarias , ſecundum communem per Rol.*de inuent.par.vlt.q* 18. quam prius retulit *d. trac. vbi ſuprà q.*14.vbi latius decl rat & limitat concl. iuris cano. ſed eam locum habere quatenus ſubſtantia defuncti patiatur , & non vltra, etiam non confecto inuentario. Bellac.

34 Fiſcus adiens hæreditatem alicuius, & ille ſuccedens ex teſtamento,vt quia eſt hæres inſtitutus,aut ſuccedens ab inteſtato tanquā proximior,nō cōfecto inuentario, tenetur vltra vires hæreditarias,ſicuti & princeps : quia ſuccedit ille fiſcus aut Princeps vt priuatus:nam ſuccedens vt Priuatus tenetur ſequi iuris determinationem,& ſecundū leges viuere *l.digna vxor.C.de leg.*quod ſi fiſcus accipiat bona tanquam vacantia, quia defunctus nullum hæredem reliquit quo caſu fiſcus ex vltimo capite ſuccedit.gl.*in l.ex facto.§.ſi.ff.ad Trebel.*vel ſi fiſcus capiat bona alicuius propter ſuum delictum , quia ſunt confiſcata,tunc his capientibus fiſcus ſuccedens non tenetur aliquod inuentarium confice e, & ne tenetur per h vltra vires hęreditarias,ſi adierit non confecto inuentario. *l. ſcimus.in prin.C.de iur.delib.* Bellac.

35 Eccleſia quando acquiſierit tanquam hęres , tenetur [illegible] vires hæreditarias inuentario nō confecto,gl.*in c.*1.*de* [illegible] *j.de ſol.*tex. *in aut .de hær.& fal* com.dicit Iaſ.*in l.* [illegible] *ſi.col. ſi.in prin.C de iur.del.b.*Rol.*de inue* [illegible] *q.*12.*num* [illegible]

36 Eccleſia ſuccedens [illegible] re hæredi [illegible] ,reſtituitur in integ. aduerſus omiſſionem confectionis inuentarij ,ſecundum Rol. *de inuent.q.*12.*num.* [illegible] Idem.

37 Teſtator non poteſt in præiudicium creditorum [illegible] ctionem inuentarij remittere hæredi,tutori [illegible] *fin. C.*

fi.C. arb. tutel. Paul. Caſtr. in l. fi. §. 1. C. de iur. delib. quia non poteſt teſtator creditoribus ſuis præiudicare, quominus hæredē poſſint inſolidum compellere ad exoluendum quod illis debetur, eo caſu quo hæres non faceret inuentariū. Soc. conſil. 51. num. 2. vol. 3. & ita volunt communiter Doct. vt dicit Craueta conſ. 174. Clar. §. teſtamentum. q. 66. verſ. quoad primum. & verſ. quoad l. 3. Bart. in l. nemo poteſt nu. 12. & ibi Iaſ. de leg. 1. Adde Bal. in l. cum tale. §. Titius. de condi. & demonſt. fallit vt per Iaſ. in l. cū neceſſitatem. C. de fideic. Bellac.

38 Hæres non conficiens inuentarium perdit quartam: eſt magis communis opinio vt per Fran. Turz. concl. 9.

Fallit in 2. caſib. vt per Ripam, in l. ex licito, §. ſi is qui quadragınta. ff. ad Trebel. nu. 8.

Fallit vt per Baptiſt. à Villa. concluſ. 93. in litera I. & in conclu. 919. & in litera T. ampliatur in 2. caſib. videas Viuium verſ. hæres extraneus. Don. à Fina.

39 Inuētario legitimē cōfecto ab hærede producto creditur. fallit in 3. caſi. quos no. Frā. Her. in tract. de negatiua, n. 256. Idē.

40 Propter nō confectionē inuentarij, contra tutorē iuratur in litē. fallit in 3. caſib. quos no. Plot. in l. ſi quando. C. vnde vi. n. 249. & n. 368. ponit 5. caſus, in quib. regula nō procedit. Idē.

41 Inuentarium non tenetur conficere pater, habens vſumfructum in bonis aduentitiis filij, ſecundum communem per Rol. tract. de inuent. quæſt. 26. in fi. Miſing. cent. 2. obſer. 93. Quid in patre qui ſuccedit filio iure peculij, an teneatur conficere inuentarium? Dic quòd cùm hodie ſit dare hæreditatem in filio fam. vt per gloſ. Doct. & Bart. in l. 9. ff. de caſtr. pec. in l. poſt dotem. ff. ſol. mat. & pater poſſit ſuccedere filio ab inteſtato vt eius hæres: reſultat quòd inuentarium conficere teneatur, aliàs inſolidum obligatur, ſecundum communem per Roland. d. tract. quæſt 28. cir. fi. Bellac.

42 Beneficio inuentarij non gaudet, qui ex propria cōuentione obligatus eſt. ita Dec. in conſ. 137. & Cor in 3. vol. conſ. 31.

Limita niſi maritus obligaret ſe pro vxore, quæ fecerat inuentarium. Cor. in 4. vol. conſ. 36. Vezin.

43 Inuentarium conſeruat ius adeuntis hæreditatē cum beneficiu inuentarij. l. fi. §. in cōputatione C. de iu. delib. cum aliis al. per Alex. in 5. vol. conſ. 166. in 2. col. Barb. in 4. vol. conſ. 52. in 10. col. Idem.

44 Minor ſi decedit hæreditate non adita, non ſolum non tranſmittit ipſam hæreditatem, ſed nec tranſmittit in integrū reſtitutionem. Fallit in 4. caſib. vt per Corn. in l. ſi infantı. C. de iure deliber. nu. 8. & ſeq. Don. à Fina.

45 Hæreditas nō adita, nō trāſmittitur, not. in l. emācipata, C. qui admitti. Ampliatur, & ampliatio limitatur in 3. caſib. per Corne. in l. non pro numero. C. ad S.C. Orfic. nu. 2. & ſequent.

Fallit in multis caſi. quos no. Io. Bolog. in d. l. n. 12. Do. à Fin.

46 Hæres qui non conficit inuentarium, incidit in ſuſpicionem furti rerum hæreditariarū, ita exiſtente ſuſpicione deiure communi. §. ſancimus. in authen. de hæred. & falc. Rom. conſi. 118. num. 2. & tenetur vltra vires hæreditarias, § ſi verò non fecerit. in auth. de hæred. & falcid. l. fin. C. de iur. delib. fallit, vt per Io. Bolog. in l. qua dotis. ff. ſol. mat. num. 32. fallit in 6. caſib. quos not. Iaſ. in l. ſcimus. §. & ſi præfatam, C. de iure delib. nu. 2. fallit in 2. caſib. quos no. Soc. reg. 170. Don. à Fina.

47 Inuentarij confectionem & cautionem teſtator remittere non poteſt, per tex. vbi notant communiter doct. in l. 1. C. de vſuf. Et eſt com. opin. docto. ſecundum Soc. conſil. 131. refert Bel. conſ. 54. nu. 3. Ioan. Fich.

48 Et ſi de iure veteri hæres ob omiſſam inuentarij confectionem in nihilo plus creditoribus, neque legatariis teneretur, vt probatur ex text. in l. 1. §. ſi quis quadringenta. ff. ad Treb. iure tamen nouiſſimo authenticorum ſecus, & aliter introductum, & diſpoſitum fuiſſe legimus, §. hinc autem nobis. in auth. de hæred. & falc. vbi habetur quòd hæres non conficiens inuentarium, tenetur creditorib. & legatariis inſolidum vltra vires hæreditarias, probatur etiam ex text. in l. fi. §. ſi quis autem temerario, C. de iure deliber. non tamen intelligas, quòd adeò illis obligetur, vt etiam debitum iure naturæ perdat: quia illud non amittit, ſed de legatis detrahitur, & illa deminuet, & ſic deminuta legata inſolidum hæres præſtabit: & ita ex hac declaratione generali, quàm ibi tradit Bar. in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc. quæ fuit prout refert Ric. Mal. & Cyn. intelligis illud quod dicitur hæredem inuentarium conficientem inſolidum, oneribus hæreditariis teneri: quia non procedit quoad legata, vt ibi concludit & tradit gloſ. d. §. ſi quis autem. in verbo, ſacramento. & Alex. qui ait communem. E. Turzan.

49 Inuentarij confectio remitti tutori à teſtatore pro ſui animi ſententia poterit. commune affirmant Ioan. Cror. nu. 49. Ioan. Annibal. n. 388. in l. nemo poteſt, ff. de leg. lib. 1. Ang. conſ. 144. in fi. dicit quòd ſic. al. l. fi. C. arb. tut. Paul. de Caſt. 2. vol. cōſ. 354. al 352. inc. poſtquam iſte tutor. Alex. 4. vol. conſ. 62. quod tamen nō eſt. Alex. vt patet ex ſtylo, & ſubſcriptione. idē vult Lud. Bolo. in conſ. Ana. conſ. 80. in fi. vel. in ca. ſi diligen. in 7. col. de for. comp. Iaſ. in l. pactum inter hæredē. in 2. col. ff. de pact. & in d. l. nemo poteſt. in 10. col. de leg. 1. & in l. cum neceſſitatem. C. de fideic. Card. in conſ. 51. in 1. dubio. Crotus in d. l. nemo poteſt. in 18. col.

Intellige ad præiud. legatariorum, &c. Secus ad præiud. creditorum. Alex. in 2. vol. conſ. 82. repetito in 3. vol. conſil. 40. col. vl. & dico infrà eo §. 4.

Limita niſi ex iuſta cauſa expediat pupillo inuentarium fieri. ita Ang. Paul. de Caſt. & Alex. in conſiliis ſuprà al. Iaſ. in d. l. pactum. per l. in confirmando. & l. vtilitatem ff. de confir. tut. & in d. l. nemo poteſt. & in d. l. cum neceſſitatem. Barb. in 4. vol. conſ. 4. in 6. col. Crotus in d. l. nemo poteſt. col. 18. Erit tamen nihilominus liberum atque integrum iudici, tutorem cogere ad illud conſcribendum, ſi pupillo expedierit. commune aſſeuerant Did. à Couarru. lib. 9. variarum reſolut. cap. 14. n. 4. Iul. Clar. latè de materia agens §. teſtamentum. quæſt. 66. verſ quo ad tertium. cum ver. ſequentibus, ac Viuius lib. 1. opin. 338. Hæredi autem ipſi poterit abſque dubio teſtator inuentarij nōn exarandi veniam facere in eorum omnium fraudem, ac præiudicium, qui vel legato, vel fideicommiſſo, vel illius eiuſdem hæreditatis parte cohoneſtati ſunt, vt frequēter placitū enunciant Pariſ. conſ. 68. num. 57. lib. 9. Did. à Couarru. in cap. 1. n. 17. de teſtam. At in creditorū fraudem, damnúmve eiuſcemodi venia præſtari nequit. commune cēnſentur Ioan. Annib. in l. nemo poteſt, num 406. ff. de leg. lib. 1. Aymon. Crauet. conſ. 174. num. 11. Iul. Clar. d. §. teſtamentū. quæſt. 66. verſic. quo ad primum. E. Suar.

50 Teſtator etiā nō poteſt liberare tutorē, à ratione reddēda, maximè reſpectu reliquorū, ſeu doli, vel latæ culpæ. rel. in d. c. ſi diligenti. in 6. col. ubi, ſeptimū correllarium. al. multa. max. Pau. de Caſt. conſ. 369. incip. ad primū. quod mihi eſt 371. & Ang. conſ. 184. incip. Brunellus, quod mihi eſt 185. & Pau. de Caſt. conſ. 306. alias mihi 310. Ratio eſt, quia dolus de futuro remitti nō poteſt. l. ſi vnus §. illud ff. de pact. aliàs per indirectū daretur materia ſpoliandi pupillos. contra l. cōuenire. ff. de pact. do. Et ita in terminis tenet Ioan. de Ana. in d. conſ. 80. & ſequitur Iaſ. plura allegans in l. actione. in fi. C. de tranſact. Addo Alex. in 1. vol. conſ. 45. vbi multa al. & in 4. vol. conſ 62. ſuprà. al. & in 5. vol. conſ. 164. Card. in conſ. 51. in 6. dub. Ang. in §. ſi quis debitori. Inſti. de lega.

Idem vult ipſe Iaſ. in l. cum neceſſitatem. C. de fideic. vbi dicit quòd licet Dy. conſuluerit, quod etiam de tutela futura poſſit liberatio per indirectum relinqui hoc modo, quia pater pupilli dicat in teſtamento, ſe relinquere remiſſionem reddendæ rationis tutori. & ſi apparuerit aliquid in futurum ſibi deberi, illud totum ſibi legat, per l. ſi quis rationes, ff. de lib. leg. Tamen Sal. in d. l. cum neceſſitatem. refert ſe conſuluiſſe contrarium per l. quidam decedens. ff. de admi. tut. & per alias rationes, & dicit Sal. quòd per illa verba ſolum intelligitur remiſſa ſcrupuloſa inquiſitio rationis. & ita ſequitur ipſe Iaſ. allegādo Ale. in 4. vol. conſ. 62. Idem vult ipſe Iaſ. in d. l. actione, vbi al. Dy. cōſuluiſſe, vt ſuprà in conſ. 194. incip. Brunellus, tu dic quòd illud eſt cōſ. Ang. vt ſuprà retuli nu. 185. Subdit Iaſ. quod illud refert Alexand. in conſi. 196. incip. circa id quod mihi eſt 2. vol. conſ. 54. Addo Cur. cōſil. 66. in 7. col. in 2. art. vbi concludit talem liberationem non extendi ad dolo geſta, vel ad ea quæ apud tutores ſunt, ſed ſolum intelligitur remiſſa ſcrupuloſa rationis redditio. idē vult Socin in 2. part. conſi. 201. & in conſi. 282. Barb. in 2. vol. conſi. 62. in 1. col. & in 4. volum. conſ. 4. in 4. colum. & ſeq. Decius conſil. 192. Angel. conſil. 144. & conſil. 174. & ſequent.

Si tamē velles ſequi opin. Dy. alias Ang. vide Iaſ. in d. l. actione. vbi ponit clauſulam quæ debet ſupponi in teſtamento, videlicet quòd teſtator mādet quòd finita tutela vel cura, nō poſſit ab eis exigi aliqua ratione adminiſtrationis. Et ſi cōtingeret quod ab eis exigeretur ratio, & propter hoc cōdēnarentur ex nūc teſtator tantū legat de bonis ſuis propriis, quantū eſt illud in quo fuerint cōdemnati ratione adminiſtrationis vel occaſione reliquorum: & dicit Iaſ. quòd iſtam clauſulā, frequenter apponunt notarij. ipſe tamen impug. vt ſuprà dixi. Poſſet addi quod teſtator grauat hæredem, vt liberet ipſum tutorem, &c. per ea quæ dicit Barb. in d. conſil. 4. in 5. colum. poſt Angel.

ibi allegatum. vide Dec. conſ. 178. Bellac.

51 Inuentarij confactioneio teſtator non poteſt remittere vſufructuario. com. dicit Clar. §. teſtamentum. quaſt. 66. verſ. quo ad ſecundum. P. Fich.

52 Hæres niſi ſit de liberis primi gradus, per non cõfectionem iouentarij, priuatur Trebellianica. Eſt magis communis opin. ſecundũ Dec. conſ. 236. nõ parua difficultas. verſ. alia eſt opi. vol. 2. Alex. pulchrè in conſ. 67 viſis, & põderatis. circa prin. vol. 4. vbi concludit, filiũ no priuari legitima, nec Trebellianica, per nõ confectionẽ inuentarij. & atteſtatur eſſe com. opin. & ab ea non eſſe recedendũ. Sed quod hæres etiá extraneus non priuetur Trebellianica, tenet Iaſ. & dicit eſſe com. in Rub. ff. ad Treb. verſu, breuiter. & conſ. 84. n. 4. vol. 1. Alex. conſ. 29. lib. v. cõſ. 62. lib 4. refert Iaſ. in l. Marcellus in prin. q. ff. ad Treb. Bart. in auth ſed cum teſtator. C ad leg. Falcid Cor. conſ. 180. vol. 4. Contrariá tamẽ magis comunẽ dicit Fulg. in d. auth. Dec. cõſ. 436. Et quod per nõ confectionẽ inuẽtarij, etiá filius amittat Trebellianicá. dicit eſſe magis cõmunem Dec. in conſ. 480. in caſu, verſu ſed tamen prædictus, vol. 3. Imò quod prohiberi nõ poſſit, dicit magis cõmunem idem Dec. ſibi contrarios in conſ. 81. in caſu propoſito in fi. verſ. ex quibus omnibus. vol. 1. M. Chær.

53 Hæreditas repræſentat perſonam defuncti, l. hæreditas. ff. de reg. iur. vide Mant. ſingul. 536. vbi limitat. fallit in 4. caſibus quos no. Tollentinus in §. ſeruus autem, Inſti. de hæred. inſtit.

Fallit vt per Maria. Soc. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de liber. & poſth. nu. 13. Don. à Fina.

54 Hæreditatis petitio præſcribitur 30. annis: hanc regulam cum 2. limitationibus ponit Sebaſt. Sap. in l. fi. C. de edicto diui Adr. tol. nu. 149. Don. à Fina.

55 Hæreditas non adita beneficio ſuitatis ad quoſcũque hæredes tranſmittitur, no. add. in l. in ſuis, ff. de lib. & poſth. fallit in 5. caſib. quos not. An. de Perig. in d. l. in ſuis, nu. 128, fallit in 3. caſib. vt per Soc. reg. 168. Don. à Fina.

56 Filius emancipatus tranſmittit hæreditatem non aditam ad quoſcunque hæredes etiam extraneus: hanc eſſe communẽ opinionem atteſtatur Crot. in d. §. & quid ſi tantum, nu. 97. vbi limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

57 Hæreditatem adire non poteſt pupillus ſine tutoris authoritate, §. neque tamen, inſt. de autho. tuto.

Fallit in 4. caſib. vt per Soc. reg. 330. fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. in l. mora, ff. de acq. hæred. nu. 44. Don. à Fina.

58 Hæreditatis petitio nõ datur cõtra titulo poſſidẽtẽ, l. regulariter. ff. de pet. hæred. l. hæreditatẽ, C. in quibus cap. teſſ. long. præſ.

Fallit in 10. caſi. quos no. Iaſ. in l. cũ de inoſ. C. de inoff. teſt. n. 10. fallit in 6. caſib. ſecundũ Soc. reg. 296. fallit in multis caſib. vt per Beninca. in §. actionũ, inſtit. de actio. n. 675. Don. à Fina.

59 Hæreditas non poteſt dari, nec adimi directò in codicillis, l. 2. C. de codic. l. hæreditas, C. de his quib. vt indig. l. non codicillum, C. de teſtam.

Fallit in 4. caſib. quos not. Soc. reg. 169. Ampliatur in 2. caſi, & limitatur in 7. à Diaz. reg. 309. fallit vt per Corn. in l. hæreditatem C. de codi. nu. 1. Don. à Fina.

60 Hæreditatis filiofam. delatæ, detẽtio facta lõgo tẽpore, facit præſumi iuſſũ præceſſiſſe, l. ſi filius, vbi Bart. C. de pet. hær.

Fallit in 5. caſibus vt per Iaſ. in l. 1. colum. 5 C. qui admitti. Don. à Fina.

61 Hæreditatem paternam acceptans, cogitur inuitus pupillarem ſubſtitutionẽ acceptare, l. quidam elogio, C. de iu. delib.

Ampliatur & limitatur in 4. caſib. per Iaſ. in d. l. quidam, col. 1. & 2. Don. à Fina.

62 Hæreditate iacante non inchoatur, nec currit præſcriptio, donec vacat, licet continuetur iam cœpta contra ipſam, l. eam quã, vbi not. C. de tempor. & in integr. reſt. l. cœptam, ff. de vſucap.

Fallit in 4. caſib. vt per Bal. in tract. præſcr. in 6. parte prin.

Fallit in 3. caſibus vt per Felyn. in cap. de quarta, de præſcr. Don. à Fina.

63 Hæreditate non adita, legata ad pias cauſas, non debẽtur. Bal. in l. fi. C. de teſta. manu. hanc dicit eſſe communem opinionem in l. 1. in 1. lect. C. de ſacroſanct. eccl.

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in d. l. 1. vide Cagno. in d. l. 1. num. 43. Don. à Fina.

64 Hæreditate non adita, omne ius teſtamenti perit, l. ſi nemo, ff. de teſta. tutel. l. eam quam, C. de fideic. l. ſed & ſi plures. §. ex aſſe, ff. de vulg. & pup. Fallit in 5. caſib. quos no. Dec. in l. ſi nemo, ff. de reg. iu. Don. à Fina.

65 Hæreditatis petitio eſt actio bonæ fidei, §. actionũ. Inſt. de act.

Fallit in 4. caſi. vt per Zaſiũ. in d. §. actionũ. col. 184. Do. à Fin.

66 Hæreditas ſemel adita, nõ poteſt amplius repudiari. l. ſicut C. de repud. hæred. fallit vt per Mãtuá. in ſing. 60. Don. à Fina.

Hæreditas eius cui ab inteſtato ſucceſſurus quis eſt, non elicitur ſpe illi debita. Bart. in l. fi. C. de pact. vbi Cagn. limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

67 Hæres volens adire hæreditatem defuncti abſque eius periculo, tenetur inchoare inuẽtariũ intra triginta dies à die ſcientiæ, l. fi. §. ſin autẽ dubius, C. de iure delib. & inuentarium ipſum intra alios complere, perficereque tenetur.

Et conſequẽter, ſi inuẽtariũ ipſum nõ inchoaretur infrà 30. dies per hæredem, licet poſtea perficeretur infra alios 60. dies, vtique non valeret, nec teneret, ſecundum Ang. & Alberi. in d. l. fi. § ſi verò poſtquam. Vitalem in tract. clauſularum, in clauſula, nil innouari inuentarij confectione pendente col. 2. Io. And. in add. Spec. in tit. de inſt. edit. in fi. verſ. Item poſtquam ſumpta occaſione ex dicto Gulielmi Durandi dicentis, Hoſtien. in ta. Raynaldus in fi. de teſta. Ioã. Fabrũ n. 5. & Ang. de Aret. n. 4. in §. extraneus. Inſtit. de hæred. qual. & diffe. Dec. conſ. 633. conſulus ſuperioribus n. 2. & 9. Bellonum conſ. 68. nu. 4. vbi ſcribit iſtam eſſe cõmunem opinionem; idémque fatetur apoſtilla ad Guid. Papæ in tract. de inuentario ſub nu. 17. in litera A, & Cornelius Benincaſius in tract. de paupertate. quaſt. 9. nu. 18.

¶ In contrariá verò partẽ, videlicet, quod licèt inuentariũ inchoatũ nõ ſit infra 30. dies; nihilominus, quod ſufficiat inchoari tráſactis dictis 30. dieb⁹, & cõpleri, perficiq; infra alios 60. dies. inclinauerũt Cyn. Bar. Bal Saly. Caſt. & Iaſ. in d. l. fin. §. 1. Guid. Papæ quaſt. 171. & in d. tract. de inuentario infra mẽſem, & Guil. Bened. in cap. Rayn. de teſta. in verſ. mortuo itaque teſtatore el 1. n. 40. & Bal. cõſ. 385. quaritur, an ſignum crucis n. 7. vol. 1. Fabios Monticleo, in ſua praxi ſuper quatuor literis arbitrarus in 4. par. q. 5. n. 206. fol. 140. & Rol. à Valle conſ. 73. viſo inuentario cõfecto n. 20. & ſeq. vol. 2. Et iſta apparet cõmunis opin. vt innuit etiá Caſt. in locu præcitato, & Mõticulus etiá in tract de inuentario hæredis poſt decimũ, & vltimũ mẽbrum, ſeu quaſtionẽ n. 40. fol. paruo 127. vbi poſt Corn. in d. l. fi. meminit, quod ita cõmuniter practicatur. Et hæc opinio magis cõmunis, magis ſuſtenibilis, magiſque æqua, & tuta in deciſionis, actúve practico dignoſcitur ex teſtimonio Frãciſci Burſati conſ. 96 ſequitur teſtamentũ magiſtri Iacobi n. 4. vol. 1. & ex ſcriptis, & rationibus mentionatorũ Doctorũ, ſecũdũ quã ſententiá religiosè more ſuo iudicauit D. Bartholomæus de Gorioſtriola Hiſpanus iuriſconſultus excellentiſſimus. & ſubtilitate, præſtantia, ac cõſilij integritate, infallibiliq; iudicio celebratiſſimus, exiſtẽs Iudex Curiæ noſtræ Aquilanæ de præſenti anno 1573. in facti cõtingentia, in cauſa vertente corá eo inter Magnificum Mutiũ Piccolũ, & Magnificá D. Catherinam de Picis, & pro Piccolo prædictá opinionẽ ſequẽdo cõſuluit D. Ioſephus de Ruſticis, vir quidẽ eminẽtis ſciẽtiæ cõciuis meus in conſ. incip. duo videntur, vbi late hanc opinionẽ diſputando ſubtiliter comprobat.

Quæ communis ita amplexa de plano procederet, vbicũque bona reperirẽtur in eodem loco, & ſic in domicilio hæredis, ſeu parum diſtanti: ſecús ſi tota hæreditas, vel maior pars reperiretur alibi, tunc enim infra annum poſſet inuentarium inchoari, & perfici, ſecundum Bar. Bal. & omnes alios in d. l. fi. §. ſin autem à locis, & Bertachi. in ſuo repertorio in ver. inuentarium debet inchoari per hæredem intra menſem, & Monticulum in d. tract. de inuentario hæredis in ſeptimo principali membro, ſeu quaſtione ſub num 35. fol. paruo 50.

Sed aduerte, quod tẽpus cõficiendi inuentariũ, & conſequẽter 30. dies inciperent currere à die aditæ hæreditatis, & non prius: & ſic tempus, hoc à die ſcientiæ, delata hæreditatis & aditionis currere deberet, vt voluerũt gloſ. Bar. & alij omnes in d. l. fi. §. cum igitur, Ang. in tract. de teſta gloſ. 102. verſ. qui B ſciens col. 1. verſ. & debet dictũ inuentariũ, Cuma. conſ. 43. Bart. in l. ſi in diem, in fi. ff. de cond. & demonſtr. Guid. Papæ in tract. de inuentario nu. 14. & in d. deciſ. 571. & Franc. Porcel. in tract. de inuentario cap 3 nu. 11. Et iſtam opinionẽ ſequuntur quoque, & profitẽtur cõmunem Natt. conſ. 123. viſis dubiis ex parte nobilis, & generoſi viri nu. 6. vol. 7. & conſ. 284. multi ſunt conſultationis articuli nu. 1. vol. 8. Dilectus in tract. de arte teſtandi tit. 11. caut. 8. ſub nu. 2. & magis cõmunẽ Dec. in d. conſ. 633. nu. 2. & ſeq. Soc. iun. conſ. 19. col. pen. vol. 3. Bellonus conſ. 65. nu. 15. & Franciſc. Marſuphus ibi in ſubſcriptione in conſ. ſeq. n. 6. & Rolan. à Valle in d. c. 73. num 16. & ſeq. quæ communis ſententia abſque ſcrupulo

aliquo

aliquo procederet, dūmodo hæres non eſſet in culpa, militia, vel dolo: tunc enim, ex quo diſtulit malitioſè hęreditatē adire in aliorū pręiudiciū, currit tēpus ante aditā hęreditatē, vt aduertit Dec. cum alijs aggregatis per eum *in d. conſ. 633. ſub. nu. 5.* & Rolan. à Valle copioſiſsimè *in d. conſ. 73. n. 34. & ſeq.*

Et ſimiliter lectorē admonitū eſſe deſidero, quod iſte hęres ſimpliciter, expreſsè, vel tacitè adiēs hęreditatē defūcti infra tēpus ſtatutū ad cōficiēdū inuentariū: tūc, datò quod nō proteſtetur de confectione inuētarij, nec aſſerat, quod dubius ſit de iurib. hęreditarijs; nihilominus poſſet infra tēpus pręmiſſum iuris ſibi cōceſsū inuētariū cōficere, nō obſtāte omiſsione proteſtationis, ſecūdū Saly. Caſtr. & Alex. *nu. 5. in d. l. fi.* Io. And. *in add. Spec. in ti. de teſt. in rub. col.* 2. Io. de Imn. *in l. 1. §. hac ſtipulatio in fi. ff. ſi cui pluſquā per leg. Fal.* quicquid dixerit Barbat. *in d. c. Raynaldus col. 4.* & ita cōſuluit Paul. Caſtr. *conſ.* 212. paſſus de quo quæritur, tāgitur per D. Angelū, & Io. de Imol. *in eius cōſ. incip. Io. cōtra Bulgar.* & Bert. cum alijs ſignatis per eum, *cōſ. 95 viſo inſtrumēto contractis matrimony per verba de futuro n. 7. & ſeq. vol.* 2. vbi oſtendit iſta eſſe comunē opinionē, & Mōticulus etiā *in d. tract. de inuentario poſt decimū, & vltimū membrum nu.* 174. *fol. parno* 155. & ita iudicauit ſubtiliſsimus D. Thomas de Sico, vir equidē acris iudicij in Curia noſtra Aquilana de anno 1571. in negocio tunc agitato, inter mentionatos dominos Mutium Piccol. & Catheriam de Picis.

Itē hæres tenetur deſcribere, ſeu deſcribi facere in inuētario omnia bona defuncti tam mobilia, quā ſtabilia, & alia omnia, quę reperiebātur penès teſtatorē, etiā quod nō eſſent ſua *d. l. fi.* vbi Bal. *col.* 6. Paul. Caſtr. Iaſ. *in verſ. 3. requiritur*, & alij cōmuniter, Angel. Paul. Caſtr. Roma. Alex. & Imol. *in l. ſi de eo. §. fortè ff. de acquir. poſſeſſ.* & Dec. *in d. conſ. 633. n.* 10.

Sed hoc nō procederet in fructibus recollectis poſt mortē defuncti, qui deſcribēdi nō forent in inuentario, verùm poni deberēt per hæredem in libro rationū, ſecundum Ang. Alex. *col. 3. in d. l. fin. C. de iure delib* & Bertran. *in d. conſil.* 123. *n.* 2. qui ait iſtam opinionem veriorem eſſe.

Ideò ſi hæres doloſè vnā rē dūtaxat quantūuis minimā hæreditariā occultaret, nec ea in inuētario poneret, ſeu cōſcriberet, & hoc probaretur, punietur in duplū valoris rei omiſſæ, perderētq. Falcidiā, ac Trebellianicā in totū ex legatis, & fideicōmiſsis detrahēdā: ſed valeret inuētariū, ſecūdum Bart. *cōſ. 154. n. 7.* Ang. *in l. Paul. ff. ad leg. Falc.* Roma. *conſ.* 276. *nu.* 8. Vitalis *in tract. clauſularū, clauſula* 41. *nu.* 38. & 44. Et iſta eſt cōmunis opinio, vt pręaicant Alex. *nu.* 4. & Iaſ. *n. 3. in d. l. fi. §. licentia, C. de iure deliber.* Gratus *conſ. 17. in fi. vol.* 2. Bellonus *cōſ. 30. n.* 6. & Dilectus *in d. cant. 8. ſub n.* 2. vbi ponit oīa alia remedia, quæ neceſſariò obſeruare debet hæres in confectione inuētarij ad euitandū euitāda, & ſic nullitatē ipſius inuētarij.

Et hoc idem ait procedere in vſufructuario occultante res hęreditarias, ne deſcribi poſsint, vt ſimiliter cadat ab vſufructu, Natta *conſ.* 477. de quatuor quæritur pertinentibus ad vſumfructū *nu. 11. vol.* 2.

Sed aduerte, quod hæres ipſe, licèt intra tēpus mentionatū ei conceſſum ad conficiendū inuentariū à creditoribus conueniri non poſſet, ſecundum Bar. *in d. l. fi. §. donec C. de iure delib. Iaſ. in §. fuerat nu. 61. Inſt. de act.* Bart. *in l. fi. C. de fruct. & lit. expen.* Cappel. Tholoſ. *quæſt.* 257. & Boër. *deciſ.* 10.

Nihilominꝰ hoc fallit in relictis ad pias cauſas, & ſic in pijs cauſis inuētario etiā nōdum cōfecto poteſt hæres cōueniri à legatariis, vt firmauere Ang. & Imo. *in l. hac ſtipulatio, ff. vt leg. no. cau.* Bal. *in repet. l. 1. in 9. q. C. de ſacroſ. eccleſ.* Iaſ. *in l. cū quam. col. ante penult. C. de fideicom.* Ricbard. Cyn. & Bal. *in d. §. donec.*

❡ Limitatur etiam hoc ſecūdo loco, vt memorato hæredi perioiſsū ſit interim alios cōuenire, vt voluerūt Bart. & oēs alij cōmuniter *in d. §. donec.* Boer. *deciſ. 53. nu.* 4. & Guid. Papæ *quæſt. 571. nu.* 8. & Petr. Duen. *in regul. 367. exceptio inuētarij n.* 2. vbi hoc declarat, & ponit pro regula cum limitationibus.

Quod exceptio nō cōfecti inuētarij impediat litē cōteſtari.

Aduerte quoque, quod ſi legatarius, ſeu quilibet creditor teſtatoris opponeret, aſſererētq; plures res, ac bona in hæreditate ipſius teſtatoris eſſe, quā ea quę per hæredē oſtenderētur: tūc dictus creditor ita excipiēdo, ac opponēdo hoc probare teneretur, eīq. incūberet onus probādi; Et ſic ſi hæres exhiberet in iudicio patrimoniū teſtatoris, diceretq. nō eſſe alia bona in hæreditate, & creditores, & legatarij cōtradicerent: tūc certè ſtaretur eius aſſertioni, niſi probaretur alia bona extare, ſecundū gl. *in l. cùm de lege, ff. de prob.* quā ſequuntur Bart. Bal. Iaſ. & alij *in d. l. fi. §. licentia*, Ang. *in l. qui mutū. §. 1. ff. de acquir. har.* Caſtr. *cōſ. 112. vol. 1. & in l mariꝰ, la 2. ff. ſolut. mat.* Aret. *conſ. 120. in fi.* Rom. *conſ. 122. in fi. Alex. conſ. 35. col. 1. vol. 4. & cōſ. 55. col. fi. vol* 1. Guid. Papæ *deciſ. 142. Bal. in l. cōficiuntur §. codicil. ff. de iure codicil.* Iaſ. *cōſ. 34. vol. 1. & in l. cùm ex cauſa in fi. ff. de re iud.* Cur. iun. *cōſ 150. poſt nu. 11.* Gozad. *cōſ. 94. col.* 7. Crauet. *cōſ. 2. ante n. 11. & conſ. 218. col.* 1. & illa eſt cōmunis opinio, vt narrant Curt. ſen. *conſ.* 27. & Ripa *in c. cum eccleſia Sutrina n. 84. de cauſa poſſeſ. & propriet.* Monticulus *in d. tract. de inuentario hæredis in princ. n. 44. & ſequent. ſol. parno* 12. & Alciat *in tract. de præſumpt. in reg. 3. præſumpt.* 28 & licet Iaſ. *in d. §. licētia*, & Sigiſmū. Loffredꝰ *cōſ. 32. n. 9. & ſeq.* cōcludāt dicta gloſſ. procedere, vbicūq. adeſſet pro ea aliqua pręſūptio, vt cōfecto inuētario.

Nihilominus illa gloſſ. procederet, ſiue pro ea ſtaret præſumptio, ſiue non, ſiue confectum ſit inuentarium, ſiue non: & in hoc eſt communiter approbata, vt per Curt. ſen. *in d. conſ.* 27. & Ripa in *in d cap. cum eccleſ. nu.* 83.

Similiter aduerte, quod inuentarium ipſum non valeret, nec teneret aliquo modo, quando non reperiretur legitimè confectū, & deeſſent ſolennitates ad inuentarium prędictum requiſitę, ſecundū *Bar.* & alios omnes communiter *in d. l. fin. C. de iur. delib* per text ibi, vbi ipſæ ſolennitates enumerātur.

Ideo nec mulier ſuper hoc releuaretur, vt poſſet in integrū reſtitui ad conficiendum huiuſmodi inuentarium: quoniam mulierib. hoc caſu non cōcederetur talis reſtitutio, vt voluit *Bald. in d. l. fi. in princip. q. 3. Bart. cōſ. 154. maritus fecit hæredē*, & *Alex. in l iuris ignorantia, C. qui admitti.* & dicā *infra in proxima ſequenti Opinio. Hæres non conficiēs inuentarium circa fi.*

Sed in Regno Neapolit. obſeruatur contrariū, cōceditúrq. antedicta reſtitutio in integrum mulieribus in iudiciis, Cōſtitutio, obſcuritatē legis Diui Regis Rogerij aui noſtri *li.* 2. *tit.* 44. vbi *And. de Iſer. Afflict.* & alij, & ita in facti cōtingentia iudicari vidimus in curia noſtra *Aquilana de anno* 1571. per antedictum D. Thomam de Sico in cauſa tunc vertente inter magnificā Iuliā Stellam, & Proſperum Romanellum.

Imò mulieres ipſę indifferenter reſtituuntur, quando lęſio eſt in prōptu ex aliquibus omiſsis, vel productis, & non probatis in iudicio, & ita obſeruatur in magna Curia Vicariæ, vt teſtatur gloſſ. *in dict. conſtitutio. obſcuritatem in fin.*

Itē nota, quod hæres in confectione inuētarij, debet omnes creditores hæreditarios, ac oēs, qui ſua intereſſe putauerint cōuocare, & ſic oēs creditores ipſi certi nominatim neceſſariò perſonaliter, vel domi in dicta cōfectione inuētarij citari debēt: aliàs nō valeret inuētariū, ſecundū *Bal. in auth. ſed cùm teſtator n. 5. C. ad leg. Falc. Anchar.* & Gemi. *in c. fi. in fi. de elect. in 6. Bar. Bal.* Salyc. *Alex.* & cæteros oēs *in d l. fi. in princ. Bal. in terminis in auth. ſi omnes nu. 12. C. ſi minor ab hæred. ſe abſt. Ang. conſ. 193. pro deciſione quæſitorum col.* 2. Sigiſmun. Loffredum *d. conſ. 32. n.* 8. & Dec. *conſ. 251. in cauſa magnifica Domina nu.* 5. vbi affirmat iſtā eſſe verā, & communē opinionē, & *Alciat.* etiā, vbi reddit rationē iſtius cōmunis *conſ. 43. dubitationib. viſis n. 7. & ſeq. tomo 2. lib. 6. ſol.* 128. & Crauet. *conſ 89. nu.* 6. vbi perhibet illam eſſe veriſsimam, ac communem opinionem.

Et dat cautelā creditorib. ipſis citādis nominatim, quādo vocarētur per proclama, vt tacerēt: quia inuētarium, tāquam nullū, nulliterq. confectum ei aliquo modo nō præiudicaret.

Et in hoc caſu ſufficeret vnica citatio cōtra creditores legatarios, fideicōmiſſarios, & alios, nec interuenire deberent aliquo modo tres citationes, vt voluit cōſulendo *Bart. d. conſ. 133. ſub n. 4. & ſeq.* & ita vltra bis obſeruari vidimꝰ in practica.

Incerti verò creditores per publica banna, ſeu proclama in locis ſolitis, & conſuetis emittenda, ſeu publicāda pro determinata die, hora, & loco vocādi eſſent, vt voluit *Bar. conſ. 154. maritus col.* 1.

Sed abſentes creditores citandi aliter non forent, ſecūdum communem opinionem omnium Doct. *in d. l. fi.* relatam per Loffredum *in d. conſ. 32. ſub nu.* 8.

Vt cōſulēdo determinat poſt alios quāplures illuſtres Doct. aggregatos per eū hoc non procedere, quādo creditores reperirent in iuriſdictione illius loci, in quo eſſet conficiendū inuētariū, & ſic ſi eſſet extra Ciuitatē ſub iuriſdictione ipſius Ciuitatis venirent citandi nominatim mediantibus certis, & ſpecialib. literis citatorijs, nō aūt generalibus, & per proclamata, & ita concludit etiā Dec. *in d. conſ. 251. ſub nu.* 5. Viuius.

68 Hęres non conficiens inuētariū, nō tenetur in foro animæ & conſciētię, vltra vires hęreditarias creditoribus hęreditarijs ſatisfacere, ſecundum gloſ. *in cap. parrochiano de ſepul.*

6. Quid quando hæres petiſ tempus ad deliberandũ, vtrũ tempus ad conficiendum inuentarium currat, durante dicto tempore dato ad deliberãdum, vel poſt tempus deliberationis finitum? dic quòd ſi terminus eſt petitus ad deliberandum, debet confici inuentarium intra illud tempus datum ad deliberandum, vel ſaltem interim currat tempus ad inuentarij confectionem: ſed quando nõ eſt petitus terminus ad deliberandum, tempus ad inuentarij confectionem currit à die aditę hæreditatis. ſecundum communem per Rol. *d. 3. part. qu.* 12. declara tamen vt per eundem *d. tract. 4 part. quæſt.* 2. vbi de hęrede qui petiit tempus ad deliberandum, an priuetur commodo Inuentarij? diſtingue vt per eum ibi. Idem.

88 Tempus faciendi inuentarium, currit à tempore aditæ hęreditatis. Dec. *conſ* 633. Rom. *conſ.* 84. *aliàs* 304. Dur. *in arte teſtan. tit.* 11. *can.* 8. Iaſ. *in l. ſcimus. C. de iure delib. nu.* 7. Bell. *conſil.* 68. communem dicit, & poſt aditam hęreditatem debet incipere intra 30. dies, & finire intra 60. B. Villal. & Vezinus.

Additio. Dictique 30. dies continui ſunt, ac à die ſcientiæ delationis hęreditatis incipiunt, & ſimiliter alij 60. continui, à die hęreditatis aditę incip. & ita de communi teſtatur Bero. *quæſt. 62. an tempus? & qu. ſeq.* & refert M. Ant. Bard. *tract. de temp. vti. & contin. in cap. 3 ſub nu. 7.*

89 Tempus datum à Prętore, non poteſt abbreuiari ad finẽ excluſionis, ita nec tempus datum ad adeundum, de iure ciuili. Curt. iun. *conſ.* 108. *n.* 37. com. dicit. B. Villal. & Vezinus.

90 Iudex tamen poteſt abbreuiare tempus ad adeundam hęreditatem, ne legatarij diu expectent. Alex. *conſ. 4. vol.* 2. & idem Alex. & Iaſ. *in rub. de ſucc. edicto. C. comm.* dicit. Idem.

91 Inuẽtarij cõficiẽdi tẽpus nõ currit fideicõmiſſario, ante reſtitutã hęreditatẽ re vel verbo, ſecundũ cõmunẽ per Rol. *d. tract. de inuent. qu. 2. 3. part. n* 3. pro qua vide Ro. *conſ.* 84. Idẽ.

92 Inuentarij cõfectionis pendente termino, nõ poteſt cõtra hęredem fieri executio ſententię latę contra defunctum, ſecundum cõmunem per Rol. *d* 4. *part. quæſt.* 9. *n.* 3. quã limita, vt per eũ, *ibi nu. 4. & ſeq.* quẽ vide & *quæſt.* 14. Et quòd executio inſtrumentorũ nõ poſſit fieri contra hęredẽ, qui cõfecit inuentarium, not. idem *d. tract. 4. part. quæſt.* 41. *n.* 15. Bellac.

93 Inuentarium ac librum rationum ſi quis nõ cõfecerit, cùm ſit dolus in omittendo, & dolus pręſumptus, non poſſe deferri iuramentum in litem. Iaſ. conſulendo ſcribit in *conſ.* 174. *n.* 3 *ver. tertiò principaliter facit.* in 2. *vol. conſ.* Sed quod deferri poſſit, eſt cõmunis opin. licet dolus in omittẽdo & pręſumptus fuerit, quia poteſt & debet nihiluminus deferri tale iuramentũ. Et hanc cõmunem Doct. ſententiã eſſe poſt alios refert Ioan. Bapt. Plot. *in rep. l. ſi quando. §. 4. inci. primò itaque. n. 85. verſ. & hæc eſt vera & cõmunis opi. C. vnde vi.* Kirchouius.

94 Inuentario non confecto, nec negabitur, nec attendebitur legitima filiorum portio, vt frequenter placitum ait: in contrarium ipſe meritiſſimo abiens, Vigl. *in §. extraneis, n.* 6. *Inſtitu. de hær. qualit. & differ.* vt nec quiuis alius hæres ad legata vltra ipſius hęreditatis vires generaliter tenebitur, commune cum Alex. ponit Fran. Turz. *opin.* 95. E. Suarez.

95 Inuentarij exceptionẽ ita opponi poſſe poſt ſententiã: ſicut & illa, ne quis conueniatur niſi inquantũ facere poterit, ſcribis Rol. *de inuent. par. vlt. quæſt.* 22. *n.* 3. vbi dicit cõmunem. quã limita tribus modis, vt per eũ *d. quæſt. n. 6. & ſeq.* Bonac.

96 Exceptio oppoſita per hæredem conuentũ inuentarij non confecti, impedit litem conteſtari. *l. fi. C. de iure delib.* & ibi Bart. qui ais exceptionẽ hanc, quã hęres habet intra tẽpus cõficiendi inuentariũ, impedire litis ingreſſum: cùm etiã hęc excepsio impediat ſententię executione, & quotidie practicatur, quod inſtrumenta non exequuntur contra hæredes exiſtentes intra tempus cõficiendi inuẽtarium. Et huiuſmodi opinionẽ ſequuntur Paul. de Caſtr. Alex. Iaſ. Corn. cæteríque cõmuniter *in d. §. donec.* per illum text. Alex. *in l. vir bonus. in addi. ad Bart. ff. eod. ſol.* Ang. *in §. æquè. Inſtit. de actio. verſ.* 11. & Philip. franc. *in cap. 1. fallen. 19. de lit. conteſt.* Interpretatur primò, & reſtringitur iſta communis non procedere in hærede cõuento, vt reſtituat vſuras, ſi quando defunctus iuſſit eas reſtitui, vel cauit ſecundũ formam. *cap quamuis. de vſuris, lib.* 6. tunc. n. propter animę periculũ (quę cũctis rebus eſt præferẽda) nõ debet differri. *l. ſancimus. C. de ſacroſ. eccleſ. cap. cùm infirmitas, de pæn. & remiſſ.* Hoc etiam quia animę detrimentũ inferretur illo medio tẽpore, quod poſtea nõ tolleretur. *l. 2. ff. de app. recip. cùm ſit dãnũ irreparabile, meritò diſcedimus à regulis iuris cõmunis. d. l. 2. & l. tutor qui repertorium. ff. de adm. tut.* Diſpoſitio verò præcedens procedit, quãdo omnia ſalua remanent, ita tenẽt Richar. Alberic. Cyn. Rayne. Bal. Angel. Fulgo. Paul. de Caſtr. Alex. Cor. Iacob. de ſancto Georg. *Iaſ.* cæteriq; cõmuniter *in allegato §. donec.* Limitatur ſecundò pręcedens cõmunis, nõ habere locũ, quando cõueniretur hęres pro legatis piis nõ requirentibus dilationẽ, putà alimẽtorũ pauperũ, qui interim necãtur fame. ita limitat Angel. *in l. j. §. hac ſtipulatio. ff. ſi cui plus quam. per l. Falcid.* quẽ ſequitur Imol. ibi, & Alex. Corn. & *Iacob. in practicato §. donec.* Tertiò coarctatur dicta cõmunis nõ procedere, vbicunque cõuenitur hæres reã vendicatione: tunc. n. cõuenitur, vt quilibet poſſeſſor, nõ vt hęres. *l. de eo. §. pen. in fi. ff. ad exhib* quod voluit Odofre. Guli. de Cu. Nicolaus de Matare. Bal. Saly. Paul. de Caſtr. Ange. Alex. Corn. Iac. de ſancto Georg. *in d. §. donec.* quãuis ibi Cyn. ſenſerit cõtrariũ, ob id, quod diſpoſitio illius text. generaliter debet procedere, cũ generaliter loquatur, dũ etiã in eo loquitur de hypothecaria, quæ eſt actio in rẽ, daturq; cõtra quẽlibet poſſeſſorẽ *l. eos. C. qui potio. in pignore habeantur.* & iſtã opin. Cyn. ſimpliciter refert Albert. *in d. §. donec.* tamẽ Alex. Corn. & *Iac.* ibi præcedentẽ limitationẽ aiunt eſſe veriorẽ, & cõmuniorẽ, cũ in tex. dicatur, creditoribus hęreditariis, ex quo qui nõ ſunt creditores hęreditarij nõ cõprehendũtur. idẽ etiã voluit Angel. Imol. *in d. §. hac ſtipulatio.* Vnde hæres rei vendicatione cõuentus, nõ poſſet obiicere pẽdentiã inuentarij. Limitatur prædicta comunis vlterius non procedere, quotieſcũq; petitur aliquid ab hęrede pro impenſa funeris, tũc proculdubio nõ poſſet opponere de inuẽtario: ita tenẽt & cõcludũt Ang. Alex. Corn. Iacob. de ſancto Georg. *in d. §. hac ſtipulatio.* Adde præmiſſis, ꝙ ex huiuſmodi exceptionibus impedientib. litis ingreſsũ cumulauit 30. Martinus de Fan. *in tract. de exceptio.* Alex *in l. vir bonus. in addi. ad Bart. ff. eod. ſol.* Angel. verò Aret. *in §. æquè. Inſtit. de exceptio.* retulit 40. Maria. Soc. poſuit 33. *in c. j. de litis conteſta. in* 6. Philipp. Francus *in d. c. j. & ſeq.* poſuit per viam fallentiarum 43. F. Viuius *opin.* 257.

97 Creditores hęreditarij, aut legatarij non poſſunt hęredẽ conuenire, pendẽte termino ad cõfectionẽ inuentarij: & ſi cõueniatur, poterit opponere eã exceptionẽ quod ſit intra tempus conficiendi inuentariũ: quæ exceptio proceſſui opponitur, & impedit litis cõteſtationẽ. *l. ſcimus. §. licentia.* & ibi doct. & Iaſ. c. *de iure delibe.* & inquit ibi Bar. quẽ ibi ſequitur *Iaſo.* quod executio inſtrumẽti nõ põt fieri contra hæredẽ, donec pendet tẽpus ad inuentariũ cõficiendũ, niſi ex tali dilatione tẽporis poſſet inferri remediũ irreparabile. *Paul. Caſt,* ibi: poterit tamen ipſe hęres pendente termino debitores hęreditarios ad ſibi ſoluendum conuenire, licet tamen ipſe conueniri non poſſit. Paul. Caſtr. *in eo. §. donec.* Nicol. Boër. *deciſ.* 53. *& deciſ* 10. Si tamen fueris vocatus ad reſumẽdũ proceſsũ inchoatũ per ſuum prędeceſſorẽ, tenebitur defendere, & non poterit talem exceptionẽ opponere. *Boër. ea. dec.* 53. Viuius.

98 Inuentarium probat contra tutorem. *d. l. fi. C. arb. tu.* Barb. *in 2. vol. conſ. 59. in 17. col* Dec. *conſ* 60. *in 2. col.*

Et res poſitę in inuentario pręſumuntur extare, niſi probentur conſumptę. Alex. *in j. vol. conſ.* 45. vbi ponit quomodo probentur conſumptæ. Vezin.

99 Hæres nõ tenetur probare alia bona nõ extare, quã deſcripta in inuẽtario. Sed hoc probare debet, qui cõtrariũ allegat. Pau. de Caſt *in 4. vol. conſ.* art. Lud. Ro. *conſ.* 276. *in fi.* Idem.

100 Cõtra inuentarium hęredis, admittitur probatio in cõtrarium, *l. fi. §. licentia. C. de iur. delib.* quod ſecus eſt in inuẽtario tutoris, ſecundum communem per Rol. *de inuent. 3. par. q.* 66. *nu* 7. & plures differentias de inuentario tutoris vel hęredis, vide per eundem *d. tract. 4. part. quæſt.* 47. Bonac.

101 Onus probãdi incũbit aſſerẽti eſſe alia bona in hæreditate, præter deſcripta in inuẽtario, nõ autẽ negãti: etiã ꝙ inuẽtariũ nõ eſſet cõfectum, ſec. com. per Surſ. *conſ.* 123. *nu.* 2. *lib.* 1.

102 In inuẽtario ſi quis nõ ponat ea quę poſtea ad ipſius hæredis notitiã deuenerũt, an perdat per hoc ipſius inuẽtarij beneficiũ? & dic ꝙ nõ, niſi circa illã rẽ, ſec. Rol. *de inuẽt. 3. par. q.* 65. quẽ vide *in d. tract. 4. par q.* 8. vbi plenè diſputat, & tandẽ cõcludit quod punitur hęres celãs rẽ hęreditariã circa eandẽ rẽ, vt teneatur in duplũ, nõ tamen per hoc irritatur. Bellacomb.

103 Hęres vnuſquiſque in ſolidum tenetur adimplere factũ indiuiduum, ad quod tenebatur teſtator, ac vno adimplente, eſt ſatisfactum, & alij non incidunt in pœnam. Alcia. *in l. 3. §. Cato. nu. 41. ff. de verbor. obliga.* com. dicit. Vezinus.

104 Hæreditate aut priuatur nepos ex patricidio commiſſo à patre.

à patre. Boër.*dec.*21 *nu.*8.com.dicit. Vezinus.

105 Hæreditate nõ adita, ſi minor moriatur, ſuccurretur eius hæredi reſtitutione. Pau.de Caſt.*in l.ſi infantis.C. de iur. de liber.* quem refert Duran.*de arte teſtan.tit.*11.*caut.*1.com.dicit. Vezinus.

106 Hæreditate non adita, ſi hæres ſcriptus moriatur, ſi in teſtamento ſit clauſula codicillaris, hæredes eius petunt hæreditatem ex fideicõmiſſo, & non eſt neceſſaria reſtitutio. Alex. *in l.cum filio ff.de leg.*1. Duran.*ibi* com.dicit. Vezinus.

107 Hæreditatis aditio eſt animi. Corn.*conſ.*312.*vol.*4. Dur. ibi com.dicit, ſed non probatur niſi per actum. Nic.*de concor. glo.concor.*92.com.dicit. Vezin.

108 Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas. Alex. *in 4 vol.conſi.*18. Iaſ.*in l.ſi vnus in 2.& 3 col.C.de teſtam.* Alex.*in* 1.*vol.conſ.*45 *in 4.dubio.* Col.*in 4.vol.conſ* 148. Bened. *in conſil.* 19. Caldei,*in tit de teſta conſ* 33.*aliàs* 361. Vezinus.

109 Per omiſſionem inuentarij, filius legitimam non amittit. Eſt magis com.opin.ſec. Alex. *in conſil.* 139. *eleganter circa prin.vol.*1. Idem.

De repudianda, & abſtinenda hæreditate.

TITVLVS XX.

Æres ſuus, etſi repudiaret hæreditatem, poteſt re integra reuocare repudiationem, etſi habeat cohæredem extraneum. Iaſ.*in l pupillorum.C.de repud.& abſtin.hæreditat.n.*2.com.dicit. B. Villalob.

2 Filiofam. inſtituto repudiante hęreditatem, poteſt pater eam acceptare, etiam ſi tali filio eſſet datus ſubſtitutus: hanc eſſe communem opinionem teſtatur Baptiſt. à Villal.*concluſ.* 120.*in litera F.* ubi limitat. Don. à Rina.

3 Adeũdæ hæreditatis facultas ius cẽſetur, cõmune ait Aret. *in l.*3 *ff de acq.hær.* affirmant ibi. Iaſ.*n* 10.& idẽ Iaſ.*in l.cũ filiof. n.*110 *ff.de leg.li.*1.*in l.licet C.de iur.delib.* Dec.*n.*3.poſt alios *in l.*3. *C.de inſtit.& ſubſtit.*& ſi Com.*n.*mm. & alij ad *l pretium rerum, ff.ad leg. Falc.* non leuiter ea in re hallucinetur. E. Suarez.

4 Aditio hęreditatis, cùm animi ſit, ea ſola voluntate reſultat, licet per alios actus exteriores declarata nõ fuerit. Ita cõmuniter tenetur. vide Phil. Cor.*conſ.*312.*n.*5.*vol.*3.quem refert & ſequitur Io.Dilec.*in art.teſt.tit.*11.*cau.*6.dicẽs, ꝙ ea in re nõ reſpicimus veritatem, ſed animi opinionẽ ſequimur. B.Vill.

5 Filius poſſidens res paternas, aut domũ paternã inhabitãs poſt patris mortẽ, pręſumitur eius hæreditatẽ adiuiſſe vt hæres, niſi probet quòd ea alia cauſa eius res poſſideat, *l.ſi quis mihi bonn.§ iuſſum.ff.de acq.hered.* Iaſ.*in l.*1. *C.de repud. hæred.* Bellac.

6 Filia quæ renũciauit ſucceſſioni paternæ aut maternæ, excluditur à ſucceſſione patris aut matris cui renunciauit, ita vt ab inteſtato ſuccedere nõ poſſit. Guid.Pap.*dec.*295.quod procedit quãdo perſona ſupereſt quæ ea præſumpta mẽte patris vel matris teſtãtis excludat renũciantẽ: aliàs non excludetur illa filia renũtians. Dec.*conſ.*553. Bald.*conſ.*372.*lib.*3. Boër. *dec.* 304.*n.*21. Alex.*cõſ.*29.*vol.*3. alias noceret filiæ talis renũtiatio. Alex.*d.conſ.*29.*vol.*3. poterit tamẽ filia renũcians à patre vel à matre hæres inſtitui, & tũc ſuccedet ex teſtã. Ben.*in c.Raynutius.verbo, duas habens.n.*288. pater.n.faciendo eã hęredem, cẽſetur iuramento remiſiſſe. Guid.Pap.*dec.*599. verùm ea filia à petitione ſuæ legitimæ nõ excludetur per eam quitantiam. Steph.Ber.*conſ.*63.*n.*6.1.*vol.* Contrarium tamen quòd ſcilicet legitimæ renuntiaſſe dicatur, & ab ea nõ ſecus quã ab alia bonorũ parte excludatur, voluit Soc.*conſ.*50.*nu.*11.*vol.*2. & communem dicit Iaſ.*in l.ſi quando.§.fi.C.de inoff.teſta.& conſ.* 207. *vol.*2. Dec.*conſ.*18. vide Tiraq.*in præfat.l.ſi vnquam n.*144.*C.de reuocand.donat.* Bellac.

7 Hærede non adeunte hæreditatem, omnia iura teſtamẽti pereunt: & ſic, ſi nemo hæreditatem ipſam adierit, nihil valet ex his, quæ in teſtamento ſcripta ſunt, *l.ſi nemo. in prima, ff.de teſta.tute.l.eam quam C.de fideic.& l ſi nemo ſubiit, ff.de reg.iu.* & notat Roma.*conſ.*428. Dec.*in d.l.ſi nemo,* & in terminis Alex.*conſ.*198.*viſo proceſſu.col.fi.vol.* 7.

Fallit hoc principaliter in filiofa. etiã infante, qui abſque aliquo dubio tranſmittit hæreditatem patris, non agnitã ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis, *l.apud hoſtes, C.de ſuis & legit.*& iſta eſt communis opinio, vt apparet ex relatis per Decium *conſ.* 331. *pro reſolutione col.*5.*conſ.*245.*& conſ.*250.*in antiqua*, & Iaſ.*conſ.*130, *magnificus col.*3, *vol.* 1.

8 Sed imò pupillus, ſeu infans moriẽs hæreditate nõ adita, trãſmittit ad hæredem ſuum beneficium reſtitutionis in integrũ aduerſus omiſſam hęreditatẽ, & per cõſequens hæredes eius poſſunt petere reſtitutionem in integrũ, ex clauſula generali, Si qua mihi iuſta cauſa, &c. aduerſus hæreditatem nõ aditã à minore, vt tenet Bar.*in l ſi infans.col fin. C. de iure delib.*& alij multi, quos referũt P u.de Caſt. Alex.& Iaſ. ibi dicentes iſtã eſſe cõmunem opinionem, prout etiam atteſtatur. Soc.*conſ.*9.*col.*7.*vol.*1.& latè plures citãs Guil. Ben. *in c.Ray. n.*179.*de teſta.* Cor.*conſ.*312 *in fi.* Rom. *conſ.*58. *viſis narratis*, & Rimin.*conſ.*211.*n.*15.*& conſ.*120,*nu.*3. Bald. verò *conſ.*226.*quæſt. vol.*2. arbitratur quæſtionẽ iſtã eſſe difficile, & *cõſ.*213.*caſus talis, n.*3. habet pro abſurda ratione minoris ętatis dari reſtitutionẽ in integrũ, & Soc.*conſ.*216. nõ poteſt negari *col* 5. aſſerit, in iſta quæſtione eſſe locũ gratificationi, & per authoritatem eorũ, qui ſunt in cõtraria ſẽtẽtia, & ob validiſſimas quoq. rationes, quib⁹ reſpõderi nequit, indigere Cæſarea deciſione.

Nihilominus Doct.cõmuniter tenent, quòd competat reſtitutio in integrum etiam hæredibus infantis, vt per Cor.*conſ.* 87.*circa princ.*, & latè ſuprà deduximus, & ab iſta communi fatuum eſſet recedere in acto practico.

Hiſque accedit cõgruẽter hic, quòd infans non poteſt adire hęreditatẽ ex ſemetipſo, ſed pater pro eo, aut tutor, ſecũdum Bar.*in d.l ſi infans,* & omnes doct.cõmuniter *in l. bonorum. C. qui adm.*& vtram ſcribit eſſe communem Ballo.*conſ.*24. *n.*16.

Interpretatur quoq; prædicta regula nõ procedere in legatis ad pias cauſas, vt not. Bar.*in l.*1.*col.pen.C.de ſacroſ eccle.* Sed cõtra Bar. ipſũ audacter aſſeverat eſſe com.op.Canon.& Legiſt. Alex.*conſ.*554.*ſtatutis. nu.*17.*vol.*2. Iaſ.*in d l eam quã.col.*2. *& in d.l.*1.*in* 1.*lect.col.*6.*& in* 2.*lect.col.fi.*& Quintilianus Madoſius cumulatiſſimè in additio. Lapi *in alleg.*91.*in litera I.* quod imò relicta ad pias cauſas, nõ debeantur hæreditate nõ adita: ſed iſtã cõmunem non auſus eſt firmare Tiraq.*in tract.de priuilegiis piæ cauſæ, priuilegio* 33. vbi congerit Doct. prope innumeros remiſſiue. Opinionem verò Bar. ſequitur Dec.*in d.l.ſi nemo,*& Lapus *in d.allegatione* 19.*ſub nu.*4.*& ſeq.* vbi expreſsè fatetur, ſententiã Bar. ſeruari in practica, & eſſe magis æquã, & alios cõplures eiuſdem ſententiæ refert Quintilia. Madoſius *in add.*Lapi, *vbi ſuprà in litera I.* vbi eã, tanquã fauorabiliorem, & æquiorem ſequitur, & ait vidiſſe ſeruari in facto.

Et his accedit ſimiliter, quòd hęreditas poſtquam eſt adita per hæredem, non dicitur amplius hæreditas: ſecundum communem opinionem Doctorum, quam citat, & ſequitur Iaſ.*in l.poſſeſſio appellatio.§.veteres.n.*18.*ff de acq poſſeſſ.*

¶ Fallit etiam præfata cõcluſio in viginti aliis caſibus, quos ponit Barbatius *in rub.extra, de teſtã.col.*58.*verſ.Nunc ad vltimam quæſtionem.* Viuius.

9 Renuntiatio facta à filio, vel à filia in manibus patris, aut matris, tam de bonis patris adhuc viuẽtis, quàm de bonis matris iã defunctę, & quæ bona iã fuerãt filiis quæſita tẽpore illius renũciationis, poterit reſcindi reſpectu bonorũ maternorum, & non quo ad bona paterna: & hoc quia ea filia in bonis paternis tẽpore illius renunciationis nullum ius habebat. *l.*1.*§.ſi impuberis.ff.de colla.bono.* Quia iuri quærendo potuit ea filia renunciare, etiam, ſine ſolennitate in repudiatione.n. & renunciatione iuris quærẽdi, ſolẽnitates nõ ſunt requiſitę. *l.fi.§.fi.de rep.here.* iacet *lex aut Prætor.§.ſed ſi hæreditatem.ff.de min.* vbi minori in iure iã quæſito ſuccurritur, ſed nõ in lucro caprãdo. Fecit, quia vbi vitiatur alienatio, nõ tamẽ vitiatur repudiatio iuris quęrendi. *l.qui autẽ.ff.de his quæ in fraudẽ creditor.*& Rub. Alex.*conſ.*12.*n.*6.& cùm in bonis maternis iã ea filia ius habebat, & quod illi iã erat quæſitũ: quare nõ debet tenere talis renunciatio, & hac læſione probata. Alex.*in eo conſ. n.*7.8.*&* 9. niſi tamen in ea renũciatione ſcita de bonis paternis nondũ quæſitis, dolus, metus, & læſio enormiſſima interueniſſet: quo caſu metu probato, aut dolo, aut læſione, reſcindi poſſet ea renunciatio, vt ibi per Rubeum Alexan. Bellac.

10 Filius vel filia renũtiãs, & quitãs ſucceſſioni paternę vel maternę, ſi demũ in teſtamẽto illi⁹ cui renũciauit prętereatur nõ poterit demũ dicere teſtamẽtũ nullum. Guid. Pap *dec.*598. Ben. *in verbo, duas habẽs.n.*261.*in repe.c.Rayn.* neq; enim pater tenebatur de ea mentionẽ facere, poſtquã ſuæ ſucceſſioni renunciauerat, ac ſi fuiſſet mortua. Bar.*in l* 1.*§.quis habebat.ff. de bon.poſſ.cõtra tab.* ſed & neq. filij ex ea poterũt conqueri contra tale teſtamentum ipſa viuente. Guid.Pap.*ibi.* Idem.

11 Hæreditate paterna repudiata, cæteris filiis debetur hæreditas ęqualiter. Couarru. *in Epito. de ſucceſſio. ab inteſt.conſ.*9. communem dicit. Vezin.

pleraſque legitimationes in quibus filij ſpurij legitimati hili tantur ad ſuccedeu.ſolũ ex patris volũtate. Poſſet etiã exprimi ſec.eũ, vt nun ſucceuiant niſi in certa portione.vt oo.per doct.maximè Ant.de But.in c.per venerabilẽ.qui fil.ſint leg. de quo vlt.al.per Alex.adde Ang.& Pau.de Caſt.in l ſolent. ff.de iuriſd. om.iud.eũdẽ Alex.in l.1.§.hoc autẽ ff.ad Treb.&' in 2. vol. conſ.74.quaſi repoſito in 4.vol.conſ.10.& ibi dicit,quod iſte proprie nõ erit legitimatus. ſed illa erit quædã diſpenſatio certo modo limitata.de quo etiã per Fel.in c.poſtulaſti.in 12.col.de reſcr.per Iaſ.in l.ſed ſi hac.§.patronũ ff. de in ius voc. & in l fin.in vlt.col.C.de pac.& in l.pactũ in 2.col.C.de colla. & Cur. in conſil. 16.in 2.col.Alexand.vol.5.conſ.vlt. Et quando dicatur diſpenſatio,& non legitimatio,vide Dec.in conſ.52.Bal.inter cõſ. Ang. conſ.265.Cæpo.aliquid can.114. Ad primũ autẽ articulũ,quod legitimatus rumpat teſtamentum, adde Pe.de Anch.in conſ. 290.Pan.in 1.par.conſ.86.Lud.Ro.conſ.34. Alex. in d. conſ. vlt. Barb.vol.2.conſ.58.in.2.& 3.col.licet in illo caſu cõſuluerit cõtrariũ propter inualiditatem legitimationis.Iaſ.in l.qui ſe patris.in 4.col.C.vnde lib.& in rubr.C.de poſt hered. inſtit vbi infinitas al.remiſſiones.Cur.aiuplè,in conſ 35 & in conſ. 73. in 17. col.Dec in conſ.55 in fi.Et quod legitimatus rumpat teſtamentum,vide etiam Lud.Ro.conſ.34. acllac.

60 Legitimatus excludit ſubſtitutũ: quod procedit vbi ille eſt legitimatus per ſubſequens matrimonium. Iaſ.in l.ſed eſt quaſitum.nu.11.ff de l ber.& poſth.Guhcl.Bened.in repet.c.Raynutium.verb.in extremis nu.13 de teſtam.& ibi aſſerit c nuoiter hoc teneri.& hanc etiã com.eſſe opin.aſſerit Alex. & Iaſ. in l. generaliter.§.cũ autẽ.C.de inſti ſubſti & reſti.Ioan.de Imol.in c. innotuit de electio.& Boer.dec.159.nu 20.vel quando ille fuit legitimatus per reſcriptũ Principis citato ſubſtituto.Bar.& Iaſ. in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.nu 139.ff.de libe.& poſthu. ſed eo caſu non ſuccederet ille legitimatus per reſcriptũ Principis citato ſubſtituto,ſi teſtator dixiſſet,ſi decedat ſine liberis legitimè natus:vel ſi teſtator eſſet nobilis & in dignitate conſtitutus:aliàs his ceſſantibus legitimatus ſuccederet.Dec.cõſ. 155.in fi.concludit legitimatũ per ſubſequens matrimonium ſubſtitutum excludere etiam ſi in teſtamento dictum eſſet, ſi hæres decedat ſine liberis legitimè natis: ſed non legitimatus per reſcriptum Principis. Idem.

61 Legitimatus excludit ſubſtitutũ.eſt com.opi.ſec.Dec.cõſ. 258.in caſu D Fran & conſ. 365. viſo conſ. v. 3. hoc comprobari. & conſ.366 pro declaratione v.4.idẽ cõprobatur.latè Alex.conſ.2. viſis.vol.1.Contrariã opin.quod non exclud.dicit magis com. Iaſ.in l.2 nu.204.C.de in emphy.poſt Imo.in l.ex facto.§.fin. ad Treb &c.gradi.de ſupp.neg.prælat.lib.6.& ita tenet Ruin.conſi. 99.nu.106.& pulchre conſ.76.vol.3.vbi vult citationem ipſius ſubſtituti regiſtrari.& Pariſ.conſ.9.olim nu.18.vol.2. Dec. conſ. 284.viſo puncto. M.Cherian.

62 Legitimatus per reſcriptum nõ ſolùm agnaſcitur patri, ſed & omnibus aliis, dato quod illorum conſenſus non interuenerit:& illis pariter ſuccedit, perinde ac ſi foret verè legitimus.eſt com.opin.ſec Dec.conſ.307.viſo puncto.Eſt magis com.ſec.Alex.conſ.139.eleganter.vol.4. M.Cherian.

63 Legitimatio filiorum in mortis articulo facta tenet, & ſubſtitutum excludit, ſecundum communem per Burſ. conſ. 40.nu.71.lib.1.vide quæ idem ſcribit conſ.10.nu.10. Bonac.

64 Legitimari in præiudiciũ ſubſtituti quis nõ põt ad hoc vt excludat eũ,qui eſt ſubſtitutus alicui,ſi decedat ſine liberis: ſed in tali legitimatione ſubſtitutus debet citari. Bart.& Iaſ. in l.Gallus.§.& quid ſi tantũ.ff.de liber.& poſthu. alioquin legitimatio facta ſubſtituto non citato illi non noceret,cui ius iã eſt acquiſitum ex tali ſubſtitutione.Soc.conſ.251.n.11.vol.2. valebit quidem ea legitimatio quantum ad filium, ſed nõ quòd ſubſtituto noceat,Soc.ibi nu.13.& Dec.conſ.25.nu. 9. communem dicunt. Vezin.

65 Legitimatus fili⁹ à Principe,mortuo patre, admittitur in præiudiciũ ſuccedẽtiũ,dũmodo nõ ſit adita hæreditas vel apprehenſa,& etiã ſi apprehẽſa ſaltẽ ex cauſa legitima,ſec.com. per Burſ.conſ.76.poſt nu.40.lib.1.vbi de filio naturali nulla patris diſpoſitione adiuto quod non poſſit à Principe legitimari poſtquã hæreditas ſit adita vel apprehenſa, ſecus verò ſi delata tãtũ,licet ſuaden.æquitate,tandẽ cõcludãt poſſe,quam concl.declara,vt per eum ibi d.conſ.& nu.ſeq.lib.1. Bonac.

66 Legitimatio priùs facta nõ reuocatur per natiuitatẽ filiorũ,licet effectus legitimationis limitetur & reſtringatur: quia cum ipſo legitimato cõcurrũt filij ex legitimato matrimonio poſtea nati.Et hanc doct. com. ſententiam eſſe ſcribit Philip.Dec.in conſ.308.nu.13. & Rol.à Valle in conſ. 89.nu.ta.in 1.Tom.& Soc.iun.in conſ.142.nu 30.in 1 part.conſ.Kircho. com.dicit Dilect.in art.teſt.tit. 3.caut.13.per allogata Alex. & Iaſ.in l.ex facto.ff.de vul.& pupill. I.Fichard.

67 Legitimato filio naturali vel ſpurio poſt patris obitum, legitimatio ipſa ad bona aliis medio tẽpore ex ſucceſſione ab inteſtato quæſita retrotrahetur,ita quod illa ipſis ab inteſtato ſuccedẽtib.legitimatus auferre valeat. aliqui in l. Gallus.§. & quid ſi tantũ.ff de liber.& poſthu.huius fuere ſentẽtiæ, quod ſi prout dicitur in poſthumo poſt patris mortẽ nato,qui ſi hæres à patre nõ inſtituatur,prius teſtamẽtũ paternũ rũpit, & hæreditatẽ ab hæredib.in priori inſtitutis teſtamento vindicat.l.ſi quis poſthumos.ff.de liber.& poſthu.l.cũ quidã.§.quod dicitur ff.de acquir.hered.Item & exẽplo captiui filij exhæredati, qui ab hoſtibus reuerſus rũpit teſtamẽtũ paternum, & bona ea apud hoſtes exiſtẽte,per alios occupata,recuperat, l.ſi quis exhæredato §.ſed ſi pater.ff. de iniuſt.rup.irritóque teſt. glo. tamẽ in d.§.& quid ſi tantũ.in v.emancipatus,cõtrariũ ſecuta fuit,illamq; Barto.iſto ſaltẽ caſu quando bona nõ ſunt vacantia,legitimationis tẽpore, ſecutus eſt ibi & ibi.Iaſ. Caſtren. & alij, & idẽ Iaſ.in l.ſi is qui pro emptore.ff.de vſuc.Ratio eſt ſec. ipſũ, quia impedimentũ medio tẽpore contingens, & ſuperueniẽs facit ne retrotrahatur,cũ actus medius,extremorũ cõiunctionem impediat.c quãuis.de reſcr.in 6.l. ſi indebitũ. vbi gloſſ. & Barto.ff re rata haberi.Bal. in l.fi. C.ad S.C.Maced. Hinc dicimus,quod ſi alicui Apoſtolica authoritate de aliquo eccleſiaſtico beneficio,putà canonicatu,& præbenda,ſiue tertij,puta episcopi & canonici,ſiue etiã canonicorũ conſenſus acceſſerit,prouideatur ſiue prouideri mandetur,& antequã cõſenſus accedat,& ſic conditio adimpleatur eadẽ authoritate, alij poſtè prouideatur etiã per executorẽ ad id deputatũ, hic illo,licet in gratia priore,potior erit per tex.in c.ſi pro te.de reſcr. in 6.ad materiã tamẽ præmiſſæ dubitationis, vide canoniſtas in c.per venerabilẽ.extrà qui filij ſint leg.& in apoſtil.ad Bar.in d.§. & quid ſi tantum.in verſ. retrotrahatur. vbi diffuſius concluſio pertractatur. I.Turz

68 Legitimatus per ſubſequens matrimonium admittitur ad ordines.glo.& Doc.in c.tanta.extra qui filij ſint leg. dũ volũt,quòd legitimat⁹ eo modo admittitur ad ordines,quia matrimoniũ retrotrahitur,& ille dicitur de legitimo matrimonio iuris cenſura Hanc ſcribit commun.doct.opin. eſſe Marian.Soc.iun.in l.fi.n.6.l.Gallus.§.& quid ſi tantum. n. 126. ff.de liber.& poſthu.Kirchou.

69 Legitimatus per ſubſequens matrimoniũ, nõ excludit ſubſtitutũ vocatũ ſub conditione, ſi pater eius deceſſerit ſine filiis legitimis & naturalibus,& de legitimo matrimonio natis.Ita videtur concludere Soc.iun.in conſ.12.n.9.vol.4.Nec non legalis diſpoſitio procedit reſpectu eorũ, quæ à iure dantur legitimè natis, vt eſt quod poſſint eligi in epiſcopũ, iux. gl. cõ.approbatã in c.innotuit,iuncto c.cũ in cunctis,de electio.E. Moſ.

70 Legitimatio per reſcriptũ retrotrahitur in præiudicium iuris alteri delati,vel ſola ſpe competentis.eſt com.opio.in l. Gallus.§.& quid ſi tantum.de liber.& poſthu.ſec.Pariſ.conſ.1.nu. 58.vol.2. M.Chær.

71 Imperator poteſt legitimare,nemine citato.eſt commun. opin.ſecun.Rip.in rub.ext.de iud.nu.84. Idem.

72 Legitimatus excludit ſubſtitutũ ſub conditione,ſi inſtitutus deceſſerit ſine filiis legitimis, & naturalibus. eſt com. opi.ſec.Rui.conſ.87.quia Matth.nu.13.vol.3. Idem.

73 Legitimato per reſcriptũ plus relinqui põt quã legitimo.Rui. in d.cõſ. 86.numer.23.volum.3.& in conſ. 67.viſo themate.eod volum 3. & in conſ. 68. viſa legitimatione,eod volum. Idem.

Fallit duplìciter,quando teſtator feciſſet mentionem de legitimo,matrimonio procreatis:quia tunc legitimatus nõ excluderet ſubſtitutum.eſt com.opi.ſecun.Alex in conſ. 172. viſis duobus.verſ.circa ſecundum.vol.7.

Secundò fallit,quando teſtator eſſet nobilis genere: quia loquendo de filiis legitimis,non cenſetur intelligere de legitimatis:quia talea potius ſunt dedecori nobili proſapiæ, quam ignobili. Alex.in d.conſ.172.viſis.circa fi.vol.7. M.Chær.

De materia legitimationis,& legitimatorum vide ſuprà,hoc eod. lib. titul. de iure aureor. annulorum, & de natalibus reſtituendis.

74 Statutum poteſt tollere legitimam. communis eſt, ſec. Cor.cõſ.150.incip.hãc q.1.vol.Alb.Bru.in tract.de ſtat.excl.fœm. n.8.Dec.in l.iura ſanguinis.& aello.cõſ.13.nu.21. I.Fich.

Familiæ

73 Familiæ totius cõſenſu etſi alienare poſſint quæ extra familiã alienari prohibetur, tamẽ eiuſmodi alienatio filiis conſentientiu poſtea nati, haud noc bit, quippe qđa pore, ut illi iure ſuo alienata renocare, ac ſibi ipſis illa vindicare, ut cõmune effecto ex Ful. Cor. & *Iaſ. n. 2. in l. quoties in l. c. de fideic.* Croſa *l. filiusfa. §. diui n. 146.* Loazes *n. 191 ff. de leg. lib. 3.* Gulie. Ben. *in r. Raynutius in ver. ſoboles quæ geſtabat in utero. num. 48. de teſtam.* & ante eos Bald. *in c. 1. §. hoc quoque. nu 29. de ſucceſſ. feud.* Fulg. rurſus *conſ. 67.* Dec. *conſ. 78. & conſ. 468. n. 29. & cõſ. 498. n. 20.* & iis quos congerit Tiraq. *de retract. prox. §. 1. glo. 9. nu. 54.* Quamois ſi rem ad viuum recenſemus, ac iuris rationes accuratius perſcrutemur, aliud proculdubio veriſſimum ſit, ſ[illegible] ea de re alibi, & latius & opportunius. E. Suarez.

76 Prohibitio facta filiis, nõ cẽſetur facta nepotibus, qu[illegible] do teſtator prohibet alienationẽ per filios ſuos, volẽs apud eos bona cũ honore, & utilitate eorum conſervari. *[illegible] nos igitur. in auth. de reſtitu. fideic.* & traditur cõ nunier[illegible] *[illegible] familiæ. §. diui. ff. de legat. 3.* S[illegible] c. iun. *in conſ. 3. nu 8. vol. 4.* E. Muſc[illegible] l.

77 Prohibitio tel at[illegible] concurrens cum prohi[illegible] une legis, eſt potentior q[illegible] la eſſe, ut e[illegible] mnium doct[illegible] na Scribe[illegible] *l. filiusfamilias §. diui.* [illegible] de le[illegible] vincula enim duo ſunt for[illegible] vno *auth. itaque. c. commu. de ſucceſſ.* [illegible] oc. iun. *in conſ. 16. nu 22. vol. 4.* [illegible] dem.

78 Caſus [illegible] ex[illegible] dus eſt regulariter pr[illegible] omi[illegible], relinq[illegible] q[illegible] *l. cum in dot[illegible] prin.* [illegible] *l. ſi extraneus ff. de condi ob cauſ. dat.* [illegible] *& poſth.* & D[illegible] *in l. Gallus* [illegible] *quid* [illegible] Dec. [illegible] 15 *pro tenui facultate, n. 6. conſ 296.* [illegible] *poſita n. 9. conſ 429* [illegible] *conſ 599* [illegible] 6. Pau. Caſt. [illegible] *c. de cond* [illegible] *ert.* Cor. iun. *conſ* [illegible] & Soc. *conſ. 9. in prin. vol.* [illegible] Sed hoc no procedit, [illegible] cunque ex coniectũris appareret teſtatorem [illegible] vincula [illegible] aſum omiſſum ex[illegible] tendi d[illegible] ſpoſitionem ſuam. *l. Lucius ff. de liber & poſthum.*

Ideoque [illegible] poſt mortem [illegible] relictum erat, donec vid[illegible] a permaneret, prz[illegible] hab[illegible] bit ſtatim muliere ad [illegible] nuptias tran[illegible] ſecundo [illegible] Andr. in add. Spec. *in rub. de* [illegible] *nuptii*, & B[illegible] *in auth* [illegible] C *de ſecun. nuptiis* [illegible] *mater. c. de in tu. a. ſub.* [illegible] ſaltir, Alex *in d.* [illegible] *quid ſi tantum. in l. mulier* [illegible] *conſ. 100.* [illegible] *parte* [illegible] *vol. 4.*

Et ex h[illegible] etia[illegible] ecidi[illegible] tur, quo[illegible] teſtator ſi [illegible] naſciturũ inſtituerit, eique ſi in pupillari ætate, vel poſtea quandocunq; decede e[illegible] aliquem ſ[illegible] tuer[illegible] ſubſti[illegible] utus etiam nõ nato ſilio admitteretur [illegible] *de poſth. hæredib.* [illegible] ſecundum Gul. de Con q[illegible] em poſt B[illegible] fert & ſequitur Soc. *in l. 1 ff. de vulg. & pup.* & factum not[illegible] pe[illegible] eund[illegible] *conſ. 5. in prin.* [illegible] & per Dec. *conſ. 227 in caſu c.* [illegible] nunis op[illegible] *de* [illegible] Do[illegible] *in d.* [illegible] *quid ſi tam* [illegible] cu[illegible] quæ ſcri[illegible] *conſ. 2.* [illegible] Vanuoct[illegible] *vol. 1.* [illegible] rs m[illegible] dicendũ eſſet [illegible] per Anc. [illegible] *ſtamenti.* & [illegible] *conſ 49* [illegible] *propoſitione* [illegible] cat Barb. *in c.* [illegible] *de teſtam.* Interpretat[illegible] munis op. [illegible] itutio eſſet facta in puer [illegible] Bar. *in l. pater Seu* [illegible] *ff. de cond. & demon.* [illegible] Dec [illegible] *caſu. in conſ 29* [illegible] *conſ. 298.* vel tract [illegible] etur [illegible] ſione facienda de p[illegible] rſona [illegible] perſonam, que nu[illegible] de verſit[illegible] teſtatoris. *Titius in prin.* [illegible] *de libe* [illegible] cum aliis relatis per Dec. *conſ 394. pro vera re[illegible] luti[illegible] ne* & Iaſ. *conſ. 220. teſtator. vol. 2.* F. Viuius.

De iure deliberandi, [illegible] adeunda vel acquirenda hæreditate

TITVLVS XIX.

Pupillus nõ poteſt adire here[illegible] tem ſine tutoris au thoritate. *§. neque tamen. I[illegible] de hered. inſt.* [illegible] llit i[illegible] 3. caſ. ut per Rim. *in* [illegible] *qui admitti* Do[illegible]n.

2 Hęres ſcriptus, non obſtante contra tab[illegible] poteſt adire hæreditatem, & obtinere perpetuo iura dir[illegible] ta, B[illegible]r. *in l. poſt humo, c. de bon. poſſ. contra tab.* fallit in 3. caſib. quos no. Io. Bolog. *in d. l. poſthu. nu. 59.* Don. à Fins.

3 Per hęc verba, volo adire, non inducitur aditio fal[illegible]it in [illegible] caſib. quos no. Io. Bolog. *in [illegible] qui ſe patri c. unde lib. nu. 49. & ſeq.* ubi latiſſimẽ ho[illegible] t. Don. à [illegible] na.

4 Adire hæreditatem non poteſt pupillus, ſine tutoris authoritate. *§. neque tamen. Inſti de autho. tutor.* Fallit in 4. caſib. quos no. Soc. *reg. 330.* fallit in 5. caſib. quos no. *Iaſ. in l. more. ff. de acq. her. nu. 44.* Don. à Fina.

5 Iuri adeundi hæreditatẽ præſcribitur ſpatio triginta annorũ, quod ius adeundi eſt propriẽ extraneorũ, per Bal. & Alex. *in l. licet. c. de iur delib* & illa eſt cõmunis ſententia, quam ibi approbat *Iaſ.* quia adire hæ[illegible] ita[illegible] em eſt ius, nõ facultas. *l. ſi mater. c. de inſtit. & ſub* [illegible] allit tamen ut per eundem *Iaſ. in d. l. licet.* etia[illegible] intendi quod eſt ſuoru[illegible] eodem ſpatio temporis præſcribitur, ut eſt communis opin. *in d. l. licet.* quãuis *Iaſ.* ibi contra c[illegible] munem cõtrariũ tenuerit. quæ opinio Iaſonis ſuſtineri poſſet, ubi patris hęredi[illegible] as ab aliquo [illegible] o poſſide retur. quia ſi ab al o poſſideatur, & ſi ius per triginta annos tac[illegible] erit, ſibi prędudicaret, & [illegible] ud ius præſcriptũ eſſet. Corn. *conſ.* [illegible] 5 *vol.* & Ben. *extra, de teſta. in repe. c Raynutius in ver bo, mortuo itaq. in 2 n 2. & 63.* idem dicendũ eſſet in iure petendi ſupp[illegible] [illegible] tempus illud petendi legitima, aut il[illegible] ius ſupplemen[illegible] præſcribitur ſpatio triginta annorũ. doct. *in l. omnimodo* [illegible] *de inoſ. teſtamento.* idẽ in iure dic[illegible] ndi teſtan[illegible] ull[illegible] ario triginta annorum præſcribitur. Ben. *in eo loco nu* [illegible] 65. Guid Pap. *dec 591.* Bellacom. b.

6 Adi[illegible] here[illegible] retr[illegible] tur ad [illegible] mpus mortis teſtat[illegible] fal[illegible] in 3. caſib [illegible] per B[illegible] lo. *in l ſi is qui pro emptore ff. de uſuc. n.* [illegible] Don à Fin[illegible]

7 A[illegible] [illegible]nfirmationem [illegible] voluntatis. [illegible] lit in 2 caſib ut per [illegible] *Sciendum. ff. de leg. 3 nu. 24* Don. à Fina.

8 Aditi[illegible] ne hæreditatis cõfun[illegible] tur actio, quæ dabatur hæredi [illegible] tra teſtatorem. *l. debit c. de pact.* ubi Cor iun. limitat in [illegible] *n. 1. & ſeq.* Iden[illegible]

9 M[illegible] n non poteſt a lire ſine monacho. Bat. & doc. *in* [illegible] *qui admitti. nu. 4.* [illegible] em.

10 A[illegible] tio inducitur eo ipſo, quod is cui delata eſt hæreditas, iepe[illegible] tur p[illegible] ſindere aliquam rem hæreditariam. nam ex hoc [illegible] tu[illegible] totam hæreditatem adire, no. *in* [illegible] *pot eſt, ff. de acq. here[illegible].*

[illegible] in 8. caſib. q[illegible] no. Rob. Maran. *in d. l. is poteſt, nu. 58.* & hęreditatem adire q[illegible] is vi[illegible] &ie inmiſc[illegible] in caſibus, quos no. Ca[illegible] *in trac. de* [illegible] *reg. 424.* ubi remiſſi ue pon[illegible] in quibus caſibus, quis non præſuma ur adire. Don. à Fina.

11 Seruus [illegible] poteſt adire ſine iuſſ[illegible] domin[illegible] *bo- na. l. in ſuum. ff. de acq hered. §. alienus, Inſtit. de heredi. inſtit.*

Ampliatur in [illegible] caſib. & limitatur in 5. a Rob. Maran. *in d. l. is, poteſt. nu* [illegible] Don. à Fina.

12 Q[illegible] norat conditionem, ſi b q[illegible] inſtitutus eſſe implia[illegible] non poteſt adire, *l. multis interest, & l.* [illegible] *ff. de cond. & de[illegible] n.*

[illegible] in 4 [illegible] quos no. Iaſ. *in l.* [illegible] *quis extraneus, §. ſcien- dum* [illegible] Don. à Fina.

13 [illegible] auit h[illegible] editatem, non poteſt amplius adire. [illegible] *repu. hered.*

[illegible] us, & [illegible] *in l. ſi quis. rum. 2.* Iden

14 [illegible] non [illegible] teſtamenti [illegible] *nemo a prima. ff. de teſt.*

[illegible] per Vigel *in commento 5 anni, c. 8. cauſa. 4.* [illegible] D[illegible] a.

[illegible] per Corn. *in d. l. eam* [illegible]

[illegible] *add.* fallit in 11. caſib. q[illegible] *de* [illegible] *dcic. n. 20.* fallit ut no. Dec. [illegible] ut per [illegible] *in ſuis concl. in ver. hered* [illegible] no. Bened. Capra *in ſuo tract.* [illegible]

15 [illegible] annis præſcribitur. hanc eſſe [illegible] Iaſ. *in l. licet, C. de iure del b.*

F[illegible] ut per [illegible] ut per Viuium *in ſuis concl. verb. hæreditatem adeundi ius.* Don. à Fina.

16 Hære[illegible] utus moriẽdo ius deliberandi ad ſuum hæredem [illegible] ta formam *l. tum antiquioribus. C. de iure deliberandi.* tranſmittens, ſi eius hæres ex tore deliberandi velit hæreditatem adire, excluditur ſubſtitutus, ut notabiliter voluit Bartol. *in l. pręcipa, ff. de vulgaribus & pupillaribus ſubſtit.*

lius.per l. ſi pater. & l. cum proponas. C. de hæred. inſtit. argum. l. ſi quis, illis §. primo, ff. de acquirend. hæred. ſec. Imol. *in c. Raym. de teſtam.* quod ſequitur Bald. *d. l. cum antiquioribus. & in l. cum proponat,* & ita quicquid dicat *in d. l. prima.* Ange'. communiter refert Bened. Capt. *in tract. ſubſtitut. poſt regul. in poſito ſpeme 1. num 46.*

17 *F*acultas tranſmittendi hæreditatem ad quoſcunque hęredes beneficio ſuitatis, durat ſpatio triginta annorum *d. licet. C. de iure delibe.* Alex. *in l. cum antiquioribus C. de iure delibe.* & hanc communem eſſe opinionem aſſerit Bened. *in d. verbo, mortuo itaque. num.* 109. Bellac.

18 Filij non obſtante præſcriptione, ſeu lapſu 30. ann. poſſunt agere, & agnoſcere hęreditatem maternam, vel paternam, ex *capite unde legitimi,* dato quod excludantur præſcriptione à ca*pite unde liberi,* vt per *Bart. conſ.* 128. Alex. cęteroſque omnes, *in l. licet. C. de iur. delib.* & illa communis opinio, ſ c. e ... Alex. *conſ. 89. vol. 2* Corn. *conſ. 70. vol. 4.* Gozadi. *conſ. 59. nu.* 7. & Dilectum, *in tract. de arte teſtandi, tit. de acquirend. vel repudianda hæreditate, cautela 6. nu.* 2. Quo ad extraneū vero, ſi extat ignorantia, rel ... ituitur aductus pr ... ſcriptioi ē triginta annorum, non autem maiorem, vt per Alex. *conſ. 106. vol. 5.* Fulg. *conſ.* 64. Dec. *conſ.* 103. & Dilectum cum alijs cumulatis per eū *in d. caute. 6 nu. 3.* vbi docet iſtam communem ſententiam fore.

Quia regulariter ius adeu... hæreditatem ipſorum extraneorum, pręſcribitur ſpatio 3... ann. ſec. com. opin. quam firmant Glo. & Doct. *in l. ... de acquiren hæred.* Bald. & Iaſ. cū cæteris ſignatis per eum *in d. l. licet, verſ. pro cuius rei euidentia,* Imol. *conſ. 73. in caſu propoſito in prin.* & iſtam, com. ſequitur etiam, & c... Corn. *conſ. 279. videtur prima facie. nu. 3. vol. 3.* Fely. *in c. de quarta. poſt nu 22. de præſcrip.* Iaſ. itaq. *in l. ... vnquam. C. de reuocan. dona. in ver. Reuertatur. n.* 392. Franc. Balb. *in tract. de præſcrip in 4 par 4 partis principalis, q.* 19. & Ioachimus *in obſeruatione 71. cent. 2* vbi oſtendit ita obſeruari in Camera Imperiali. Viuius.

19 Filius in poteſtate patris, & ſuus, hæreditatem patris non aditam ea potentia ſuitatis, tranſmittit ad quoſcunque hæredes: hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. *in l. ſi infanti. C. de iure deliber.*

Ampliatur procedere in bonorū poſſeſſione, & hęc ampliatio limitatur, vt per Cag. *in l. emancipata. C. qui admitti. nu.* 34.

Fallit in 4 caſ. quos not. Iaſ. *in d. l. ſi infanti, nu* 10. fallit in 8. caſib. vt per Curn. *in l. ſi fratru. C. de iure delib. num. 15. & ſeq.*

Fallit in 3. caſib. vt per Soc. *reg.* 168. ampliatur & limitatur in 2. caſib. à Baptiſt à Villa. *concl. 31. in litera H.*

20 Ampliatur in 4 caſ. & limitatur in 4. à Io. Bolog. *in l. emācip. ita, C. qui admitti. nu.* 13. fallit in 7. caſ vt per Soc. *reg.* 173. fallit vt per Sebaſt. Sap. *in l. qui ſe patris C. unde li.* 63. Do. à Fi.

21 Deportato hærede intra deliberandi annū, non ad legitimos illius, aut teſtatoris hæredes, ſed ad ... ſ.ū tedit hæreditas. cōmune iuxta Alex. *in l. ſi quis mihi bona. § ſi quis planè. n. pen. & vlt. ff. de acquirenda hæred.* & Ioan. à Colla *in d. §. & quid ſi tantum. pag. ... nu.* 178. *de liber. & poſthu.* E. Suarez.

22 *I*nuentarium bonorū conſcribere quiuis cogetur, à quo bona poſcuntur, vel conuentione, vel accuſatione, vt communem cum multis teſtatur Arius Pin. non leuiter ipſe dubitans *in l. 1. part. 2. nu. 23. & nu. ... C. de bonis mater.* vt etiam facit Iaſ. *in l. ſi fideiuſſor. ... vlt nu 28. ff. qui ſatiſd. cogan.* & qui præter tamen receptum profitetur Picus *in l. poſt contractum. nu. 96. ff. de donat.* E. Suarez.

23 *I*nuentarium quando debeat inchoari, vide Iaſ. *in l. ... in ſi. prin. C. de iur delib.* & aliquid *in §. ſin vero poſtquam.* Lud. Ro. *conſ.* 84. eſt text. *in d. l ſi. §. ſin autem dubius.* E. Suarez.

24 Inuentarij formā vide per Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſil.* 205. Pan. *in 2. part. conſ. 73 in 3. col* per *Iaſ. in d. l. ſi. in prin. in 2. col. de iure delib.* Addo Bal *in 4 part. conſ.* 34. Ang. *in §. extraneis autem. Inſtit. de hære. quali. & differentia.* aliquid per Guid. Pap. *conſ. 42 & conſ. 129. & conſ.* 160. E. Suarez.

25 *I*nuentarij confectione citatio nominatim fieri debet, ſi creditores & legatarij ſint certi, ſec. com. per Rol. *de inuent. 3. part. q. 23. n.* 1. Quid ſi vnus ex creditorib. ſit infans? & dic, quod ſi non habet tutorem, quod vocādi ſunt agnati & cognati ad eum defenden. teſte eodem *d. trac. 3. part. q.* 24. Quid ſi eſt pupillus? & dic, quod citari debet eius tutor, iuxta com. per eundem *d. tract 3. part. q. 25 nu. 1. & poſt nu.* 3. vbi dicit reprobari opi. *Bar. in l. 1. §. ſufficit ff. de admi. tut.* & ſi ſunt plures tutores vnius citatio non ſufficit, vt not. Aym. *conſ. 225. col.* 2. glo. *in l. 2. C. ſi ex plur. tut.* Bellac.

26 *I*nuentario confecto, hæres, poteſt detrahere falcidiā de legatis & fideicōmiſſis, *l. ſi. §. & ſi præfatā. C. de iur. delib.* quæ falcidia reſecat legata vltra debitū modū facta. *l. 1. ff. ad l. fal.* quam concl. amplia procedere etia in teſtamento militis. limita tamen locū non habere, quādo legata facta eſſēt ad pias cauſas, vel in redemptionem captiuorum, ſecundum communem per Rol. *de inuent. 4. par. q. ... nu. 1. 2. & 3.* Idem.

27 Non ſuffic. ꝙ teſtator remittat tutori confectionē inuētarij, ſed oportet expreſsè dici ꝙ teſtator vetuit confectionē inuētarij, vt dicit tex. *in d. l. ſi. C. arb. tu. ibi, niſi teſtatores inuētarij ſpecialiter cōſcribi vetuerint.* & ibi Sal. ad hoc not. & not. Ang. Are. *in ... præterea. el 2. col. 43 mihi 23. Inſt. de excep.* vbi dicit, ꝙ vidit multos peritiſſimos in hoc erraſſe. Ita refert Iaſ. *in d. l. nemo poteſt.*

Ipſe tamen *Iaſ. in d. l. nemo pōt. in 11. col.* dicit nō credere ꝙ iſtud ſit verū. & in contrarium al. Cy. *in d. l. ſi.* & Io. And *in add. Spec. in tit. de inſtru. §. generaliter. v. hoc antē notandū,* & adduc. multa in contrariū, quæ vide per eū. Subiungit Iaſ. *in d. l. nemo poteſt. in 11. col.* quod teſtator nō poteſt hæredi remittere confectionē inuentarij in pręiudiciū creditorū, quibus teſtator nō pōt præiudicare. all. Paul. de Caſt. Alex. & Are. ibi & Bal. *in l ſi. §. cum igi. C. de iure delib.* Crotus *in d. l. nemo pōt in 19. col.*

Secus in præiudiciū legatorū, quia potuit eis nō legare: ergo qualificare legatū. *l. videamus. §. iurare. ff de iu iurē iurando.* al. mu... alia, max. Alex. *conſ. 214. incip perſpectis his quæ in themate præſcripto.* De his omnib. vide Clar. *§. teſtam. q. 66. per totū.*

Idē vult ipſe Iaſ. *in d. l. cū neceſſitatē. in ſi. C. de fideicom.* vbi al. dictū *conſ.* Alex. *n.* videlicet 124. *in 1. vol.* Tu dic ꝙ illud col. eſt *in 2. vol. conſ* 82. vbi li. d. *in vlt. col.* Crotus vbi ſ. tenet contrariū.

28 Et in materia, an teſtator poſſit remittere hęredi confectionem inuentarij? vide Laib. *in 2. vol. conſ. 64. in 4. col.* Guid. *conſ.* 63. E. Suarez.

29 Inuentariū cōfectum ab hęrede nō operatur vt creditores teneantur bona inſolutū accipere, ſed eiſde tradenda ſunt vendenda, vel per heredes vendi, & pretiū ſolui, ſi hęreditas ſit ſoluendo, nec datonē pati tur hæres, quo caſu tria requiruntur, ex communi per Burſ. *conſ 9. nu. 13. lib.* 1. Ponac

30 *I*nuentariū pro viribus hæreditatis hęredē de euictione teneri facit, ſec. com. per Burſ. *conſ. 49. nu. 52. lib.* 1 Idem.

31 *I*nuentarij omiſſio obligat hęredem vltra vires hæreditatis, ſecun. communem opinionem. & etiam de iure cano. teſte Burſ. *conſ. 3 num. 44. lib. 1.* Idem.

32 Intentio creditoris non eſt fundata contra hæredē ... ex eo quod probatur, quod non abſtinuit, quia interim ... ſe nō immiſcuerit, poterit abſtinere. Pyrrhus Angleb. *in conſuet. Aure de ſucceſſ. cap.* 29. com. dicit. A. Villalob.

33 Hęres non confecto inuentario, non tenetur ex delicto defuncti vltra vires hęreditarias, ſecundum communem per Rol. *de inuent. par. vlt. q.* 18. quam prius retulit *d. trac. vbi ſupra q.* 14. vbi latius declarat & limitat concl. iuris cano. ſe eam locum habere quatenus ſubſtantia defuncti patiatur, & non vltra, etiam non confecto inuentario. Bellac.

34 Fiſcus adiens hæreditatem alicuius, & ... ſuccedens ex teſtamento, vt quia eſt hæres inſtitutus, aut ſuccedens ab inteſtato tanquā pr... ximior, nō cōfecto inuentario, tenetur vltra vires hæreditarias, ſicut & princeps: quia ſuccedit ille fiſcus aut Princeps vt priuatus: nam ſuccedens vt Priuatus tenetur ſequi iu... dete... minationem, & ſecundū leges viuere. *l. digna uxor. C. de leg.* quod ſi fiſcus accipiat bona tanquam vacantia, quia defunctus nullum hæredem reliquit, quo caſu fiſcus ex vltimo capite ... cedit. gl. *in l. ex facto. §. ſi. ff. ad Trebel.* vel ſi fiſcus capiat bona alicuius propter ſuum delictum, quia ſunt confiſcata, tunc his capientibus fiſcos ſuccedens non tenetur aliquod inuentarium conficere, & neq; tenetur per hoc vltra vires hęreditarias, ſi adierit non confecto inuentario. ... *l. ſcimus. in prin. C. de iur. delib.* Bellac.

35 Eccleſia quando acquirit tanquam hęres, tenetur ... vires hæredi... rias inuentario nō confectu, gl. *in c. 1. de te... a. c. j de ſol. tex. ... in auth. de her. ... al. ...* in. dicit Iaſ. *in l. ſi. ... col. ſi. in prin. C. de iur. delib.* Rol. *de ... ue t. q 12. num* 5. I...

36 Eccleſia ſuccedens iure hære... ... ... itutur ... aduerſus omiſſam confectionem i... entar... ſecund... Rol. *de inuent. q. 12. num.* 1 Idem.

37 Teſtator non ... in pr... m credi torum ... confectionem inuentarij remit... ... hæredi, tuto ... poteſt *lege fin. C*

ſi.C. arb. tutel. Paul. Caſtr. in l. ſi. §. 1. C. de iur. delib. quia non poteſt teſtator creditoribus ſuis præiudicare, quominus hæredē poſſint inſolidum compellere ad exoluendum quod illis debetur, eo caſu quo hæres non faceret inuentariū. Soc. conſil. 51. num 2. vol. 3. & ita volunt communiter Doct. vt dicit Craueta conſ. 174. Clar. § teſtamentum. q. 66. verſ. quoad primum. & verſ. quoad l. 3. Bart. in l. nemo poteſt nu. 12. & ibi Iaſ. de leg. 1. Adde Bal. in l. cum tale. §. Titius. de condi. & demonſt. fallit vt per Iaſ. in l. cū neceſſitatem. C. de fideic. Bellac.

38 Hæres non conficiens inuentarium perdit quartam: eſt magis communis opinio vt per Fran. Turz. contl. 9.

Fallit in 2. caſib. vt per Ripam, in l. ex facto, §. ſi is qui quadraginta, ff. ad Trebel. nu. 8.

Fallit vt per Baptiſt. à Villa. concluſ. 93. in litera l. & in conclu. 919. & in litera T. ampliatur in 2. caſib. videas Viuium verſ. hæres extraneus. Don. à Fins.

39 Inuētario legitimè cōfecto ab hęrede producto creditur. fallit in 3. caſi. quos no. Fra. Her. in tract. de negatiua, n. 256. Idē.

40 Propter nō confectionē inuentarij, contra tutorē iuratur in lite. fallit in 3. caſib. quos no. Plot. in l. ſi quando. C. vnde vi. n. 249. & n. 368. ponit 5. caſus, in quib. regula nō procedit. Idē.

41 Inuentarium non tenetur conficere pater, habens vſumfructum in bonis aduentitiis filij, ſecundum communem per Rol. tract. de inuent. quæſt. 26. in fi. Miſing. cent. 2. obſer. 93. Quid in patre qui ſuccedit filio iure peculij, an teneatur conficere inuentarium? Dic quòd ſi cùm hodie ſit dare hæreditatem in filio fam. vt per gloſ. doct. & Bart. in l. 9. ff. de caſtr. pec. in l. poſt dotem. ff. ſol. mat. & pater poſſit ſuccedere filio ab inteſtato vt eius hęres: reſultat quòd inuentarium conficere teneatur, aliàs inſolidum obligatur, ſecundum communem per Roland. d. tract. quæſt 28. cir. fi. Bellac.

42 Beneficio inuentarij non gaudet, qui ex propria cōuentione obligatus eſt. ita Dec. in conſ. 137. & Cor. in 3. vol. conſ. 31.

Limita niſi maritus obligaret ſe pro vxore, quæ fecerat inuentarium. Cor. in 4. vol. conſ. 36. Veain.

43 Inuentarium conſeruat ius adeuntis hæreditatē cum beneficiu inuentarij. l. ſi. §. in cōputatione C. de iu. delib. cum aliis al. per Alex. in 5. vol. conſ. 166. in 2. col. Barb. in 4. vol. conſ. 52. in 10. col. Idem.

44 Minor ſi decedit hæreditate non adita, non ſolum non tranſmittit ipſam hæreditatem, ſed nec tranſmittit in integrū reſtitutionem. Fallit in 4. caſib. vt per Corn. in l. ſi infantis. C. de iure deliber. nu. 8. & ſeq. Don. à Fina.

45 Hæreditas nō adita, nō trāſmittitur, not. in l. emācipata, C. qui admitt. Ampliatur, & ampliatio limitatur in 3. caſib. per Corne. in l. non pro numero. C. ad S.C. Orfit. nu. 2. & ſequent.

Fallit in multis caſi. quos no. Io. Bolog. in d. l. n. 12. Do. à Fin.

46 Hæres qui non conficit inuentarium, incidit in ſuſpicionem furti rerum hæreditariarū, ita exiſtente ſuſpicione deiure communi. §. ſancimus. in authen. de hered. & falc. Rom. conſi. 118. num. 2. & tenetur vltra vires hæreditarias, § ſi verò non fecerit. in auth. de hered. & falcid. l. fin. C. de iur. delib. fallit, vt per Io. Bolog. in l. qua dotes. ff. ſol. mat. num. 32. fallit in 6. caſib. quos not. Iaſ. in l. ſcimus. §. & ſi præfatam, C. de iure delib. nu. 2. fallit in 2. caſib. quos no. Soc. reg. 170. Don. à Fina.

47 Inuentarij confectionem & cautionem teſtator remittere non poteſt, per tex. vbi notant communiter doct. in l. 1. C. de vſuf. Et eſt com. opin. docto. ſecundum Soc. conſil. 131. refert Bel. conſ. 54. nu. 3. Ioan. Fich.

48 Et ſi de iure veteri hæres ob omiſſam inuentarij confectionem in nihilo plus creditoribus, neque legatariis tenetur, vt probatur ex text. in l. 1. §. is qui quadringenta. ff. ad Treb. iure tamen nouiſſimo authenticorum ſecùs, & aliter introductum, & diſpoſitum fuiſſe legimus, §. hinc autem nobis. in auth. de hered. & falc. vbi habetur quòd hæres non conficiens inuētarium, tenetur creditorib. & legatariis inſolidum vltra vires hæreditarias, probatur etiam ex text. in l. ſi. §. ſi quis autem temerario, C. de iure deliber. non tamen intelligas, quòd adeò illis obligetur, vt etiam debitum iure naturæ perdat: quia illud non amittit, ſed de legatis detrahitur, & illa deminuet, & ſic demum tota legata inſolidum hæres præſtabit: & ita ex hac declaratione generali, quàm ibi tradit Azo. in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc. quæ fuit prout refert Ric. Mal. & Cyn. intelligis illud quid dicitur hæredem inuentarium conficientem inſolidum, onerib. hæreditariis teneri: quia non procedit quoad legata, vt ibi concludit & tradit gloſ. d. §. ſi quis autem. in verbo, ſacramento. & Alex. qui ait communem. E. Turzan.

49 Inuentarij confectio remitti tutori à teſtatore pro ſui animi ſententia poterit. commune affirmant Ioan. Crot. nu. 49. Ioan. Annibal. n. 388. in l. nemo poteſt. ff. de leg. lib. 1. Ang. conſ. 144. in fi. dicit quòd hic. al. l. ſi. C. arb. tut. Paul. de Caſt. 2. vol. cōſ. 354. al. 352. inc. poſtquam iſte tutor. Alex. 4. vol. conſ. 62. quod tamen nō eſt. Alex. vt patet ex ſtylo, & ſubſcriptione. idē vult Lud. Bolo. in conſ. Ana. conſ. 80. in fi. vel in ca. ſi dilig. in 7. col. de for. comp. Iaſ. in l. pactum inter heredē. in 2. col. ff. de pact. & in d. l. nemo poteſt. in 10. col. de leg. 1. & in l. cum neceſſitatem. C. de fideic. Card. in conſ. 51. in 1. dubio. Crotus in d. l. nemo poteſt. in 18. col.

Intellige ad præiud. legatariorum, &c. Secus ad præiud. creditorum. Alex. in 2. vol. conſ. 82. repetito in 3. vol. conſil. 40. col. vl. & dico infrà eo §. 4.

Limita niſi ex iuſta cauſa expediat pupillo inuentarium fieri ita Ang. Paul. de Caſt. & Alex. in conſiliis ſuprà al. Iaſ. in d. l. pactum. per l. in confirmando. & l. vtilitatem ff. de confir. tut. & in d. l. nemo poteſt. & in d. l. cum neceſſitatem. Barb. in 4. vol. conſ. 4. in 6. col. Crotus in d. l. nemo poteſt. col. 18. Erit tamen nihilominus liberum atque integrum iudici, tutorem cogere ad illud conſcribendum, ſi pupillo expedierit. commune aſſeuerant Did. à Couarru. lib. 9. variarum reſolut. cap. 14 n. 4. Iul. Clar. latè de materia agens § teſtamentum. quæſt. 66. verſ. quo ad tertium. cum verſ. ſequentibus, ac Viuius lib. 1. opin. 338. Hæredi autem ipſi poterit abſque dubio teſtator inuentarij non exarandi veniam facere in eorum omnium fraudem, ac pręiudicium, qui vel legato, vel fideicommiſſo, vel illius eiuſdem hęreditatis parte cohoneſtati ſunt, vt frequēter placitū enunciant Pariſ. conſ. 68. num. 57. lib. 9. Did. à Couarru. in cap. 1. n. 17. de teſtam. At in creditorū fraudem, damnúmve eiuſcemodi venia pręſtari nequit. commune eſtantur Ioan. Annib. in l. nemo poteſt, num 406. ff. de leg. lib. 1. Aymon. Crauet. conſ. 174. num. 11. Iul. Clar. d. § teſtamentū. quæſt. 66. verſic. quo ad primum. E. Suat.

50 Teſtator etiā nō poteſt liberare tutorē, à ratione reddēda, maximè reſpectu reliquorū, ſeu doli, vel latę culpę. rel. in d. c. ſi diligenti in 6. col. ibi, ſeptimū correllarium. al. multa. max. Pau. de Caſt. conſ. 369. incip. ad primū. quod mihi eſt 371. & Ang. conſ. 184. incip. Brunellus, quod mihi eſt 185. & Pau. de Caſt. conſ. 306. alias mihi 310. Ratio eſt, quia dolus de futuro remitti nō poteſt. l. ſi vnus § illud ff. de pact. aliàs per indirectū daretur materia ſpoliandi pupillos. contra l. cōuenire. ff. de pact. do. Et ita in terminis tenet Ioan. de Ana. in d. conſ. 80. & ſequitur Iaſ. plura allegans in l. actione. in fi. C. de tranſact. Addo Alex. in 1. vol. conſ. 45. vbi multa al. & in 4. vol. conſ 62. ſuprà. al. & in 5. vol. conſ. 164. Card. in conſ. 51. in 6. dub. Ang. in §. ſi quis debitori. Inſti. de lega.

Idem vult ipſe Iaſ. in l. cum neceſſitatem. C. de fideic. vbi dicit quòd licet Dy. conſuluerit, quod etiam de tutela futura poſſit liberatio per indirectum relinqui hoc modo, quia pater pupilli dicat in teſtamento, ſe relinquere remiſſionem reddendę rationis tutori. & ſi apparuerit aliquid in futurum ſibi deberi, illud totum ſibi legat, per l. ſi quis rationes, ff. de lib. leg. Tamen Sal. in d. l. cum neceſſitatem. refert ſe conſuluiſſe contrarium per l. quidam decedens. ff. de admi. tut. & per alias rationes, & dicit Sal. quòd per illa verba ſolum intelligitur remiſſa ſcrupuloſa inquiſitio rationis. & ita ſequitur ipſe Iaſ. allegādo Alex. in 4. vol. conſ. 62. Idem vult ipſe Iaſ. in d. l. actione, vbi al. Dy. cōſuluiſſe, vt ſuprà in conſ. 194. incip. Brunellus, tu dic quòd illud eſt cōſ. Ang. vt ſuprà retuli nu. 185. Subdit Iaſ. quod illud refert Alexand. in conſi. 196. incip. circa id quod mihi eſt 2. vol. conſ. 54. Addo Cor. cōſil. 66. in 7. col. in 2. art. vbi concludit talem liberationem non extendi ad dolo geſta, vel ad ea quę apud tutores ſunt, ſed ſolum intelligitur remiſſa ſcrupuloſa rationis redditio. idē vult Socin in 2. part. conſi. 201. & in conſ. 282. Barb. in 2. vol. conſi. 62. in 1. col. & in 4. volum. conſ. 4 in 4. colum. & ſeq. Decius conſil. 192. Angel. conſil. 144. & conſil. 174. & ſequent.

Si tamē velles ſequi opin. Dy. alias Ang. vide Iaſ. in d. l. actione. vbi ponit clauſulam quæ debet apponi in teſtamento, videlicet quod teſtator mādet quòd finita tutela vel cura, nō poſſit ab eis exigi aliqua ratione adminiſtrationis. Et ſi cōtingeret quod ab eis exigeretur ratio, & propter hoc cōdēnarentur ex nūc teſtator tantū legat de bonis ſuis propriis, quantū eſt illud in quo fuerint cōdemnati ratione adminiſtrationis vel occaſione reliquorum: & dicit Iaſ. quòd iſtam clauſulā, frequenter apponunt notarij. ipſe tamen impug. vt ſuprà dixi. Poſſet addi quod teſtator grauat hęredem, vt liberet ipſum tutorem, &c. per ea quę dicit Barb. in d. conſil. 4. in 5. colum. poſt Angel.

ibi allegatum. vide Dec. conſi. 178. Bellac.

51 Inuentarij confectionem teſtator non poteſt remittere vſufructuario. com. dicit Clar. §. teſtamentum. quaeſt. 66. verſ. quo ad ſecundum. P. Fich.

52 Hæres niſi ſit de liberis primi gradus, per non cõfectionem inuentarij, priuatur Trebellianica. Eſt magis communis opin. ſecundũ Dec. conſ. 236. nõ parua difficultas. verſ. alia eſt opi. vol. 2. Alex. pulchrè in conſ. 67 viſis, & põderatis. circa prin. vol. 4. vbi concludit, filiũ nõ priuari legitima, nec Trebellianica, per nõ confectionẽ inuentarij. & atteſtatur eſſe com. opin. & ab ea non eſſe recedendũ. Sed quod hæres etiã extraneus non priuetur Trebellianica, tenet Iaſ. & dicit eſſe com. in Rub. ff. ad Treb. verſu, breuiter. & conſ. 84. n. 4. vol. 1. Alex. conſ. 29. lib. v. cõſ. 62. lib 4. refert Iaſ. in l. Marcellus in prin. q. ff. ad Treb. Bart. in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid. Cor. conſ. 180. vol. 4. Contrariã tamẽ magis cõmunẽ dicit Fulg. in d. auth. Dec. cõſ. 436. Et quod per nõ confectionẽ inuẽtarij, etiã filius amittat Trebellianicã. dicit eſſe magis cõmunem Dec. in conſ. 480. in caſu, verſu ſed tamen prædictus, vol. 3. Imò quod prohiberi nõ poſſit, dicit magis cõmunem idem Dec. ſibi contrarius in conſ. 81. in caſu propoſito in fi. verſ. ex quibus omnibus. vol. 1. M. Chær.

53 Hæreditas repræſentat perſonam defuncti, l. hæreditas. ff. de reg. iur. vide Mant. ſingul. 536. vbi limitat. fallit in 4. caſibus quos no. Tollentinus in §. ſeruus autem, Inſtit. de hæred. inſtit.

Fallit vt per Mariã. Soc. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de liber. & poſth. nu. 13. Don. à Fina.

54 Hæreditatis petitio præſcribitur 30. annis: hanc regulam cum 2. limitationibus ponit Sebaſt. Sap. in l. fi. C. de edicto diui Adr. tol. nu. 149. Don. à Fina.

55 Hæreditas non adita beneficio ſuitatis ad quoſcũque hæredes tranſmittitur, no. add. in l. in ſuis, ff. de lib. & poſth. fallit in 5. caſib. quos not. An. de Perig. in d. l. in ſuis, nu. 128. fallit in 3. caſib. vt per Soc. reg. 168. Don. à Fina.

56 Filius emancipatus tranſmittit hæreditatem non aditam ad quoſcunque hæredes etiam extraneos: hanc eſſe communẽ opinionem atteſtatur Crot. in d. §. & quid ſi tantum, nu. 97. vbi limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

57 Hæreditatem adire non poteſt pupillus ſine tutoris authoritate, §. neque tamen, inſt. de autho. tuto.

Fallit in 4. caſib. vt per Soc. reg. 330. fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. in l. mora, ff. de acq. hæred. nu. 44. Don. à Fina.

58 Hæreditatis petitio nõ datur cõtra titulo poſſidẽtẽ, l. regulariter. ff. de pet. hæred. l. hæreditatẽ, C. in quibus cap. ceſſ. long. præſ.

Fallit in 10. caſi. quos no. Iaſ. in l. cũ de inof. C. de inoff. teſt. n. 10. fallit in 6. caſib. ſecundũ Soc. reg. 296. fallit in multis caſib. vt per Beninca. in §. actionũ, inſtit. de actio. n. 675. Don. à Fina.

59 Hæreditas non poteſt dari, nec adimi directò in codicillis, l. 2. C. de codic. l. hæreditas, C. de his quib. vt indig. l. non codicillum, C. de teſtam.

Fallit in 4. caſib. quos not. Soc. reg. 169. Ampliatur in 2. caſi. & limitatur in 7. à Diaz. reg. 309. fallit vt per Corn. in l. hæreditatem C. de codi. nu 1. Don. à Fina.

60 Hæreditatis filiofam. delatæ, detẽtio facta lõgo tẽpore, facit præſumi iuſſũ præceſſiſſe, l. ſi filius, vbi Bart. C. de pet. hær.

Fallit in 5. caſibus vt per Iaſ. in l. 1. colum. 5 C. qui admitti. Do. Fina.

61 Hæreditatem paternam acceptans, cogitur inuitus pupillarem ſubſtitutionẽ acceptare, l. quidam elogio, C. de iu. delib.

Ampliatur & limitatur in 4. caſib. per Iaſ. in d. l. quidam, col. 2. Don. à Fina.

62 Hæreditate iacente non inchoatur, nec currit præſcriptio, donec vacat, licet continuetur iam cœpta contra ipſam, l. eam quæ, vbi not. C. de temper. & in integr. reſt. l. cœptam. ff. de vſucap.

Fallit in 4. caſib. vt per Bal. in tract. præſcr. in 6. parte prin.

Fallit in 3. caſibus vt per Felyn. in cap. de quarta, de præſcr. Don. à Fina.

63 Hæreditate non adita, legata ad pias cauſas, non debẽtur. Bal. in l. fi. C. de teſta. manu. hanc dicit eſſe communem opinionem in l. 1. in 1. lect. C. de ſacroſanct. eccl.

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in d. l. 1. vide Cagno. in d. l. 1. num. 43. Don. à Fina.

64 Hæreditate non adita, omne ius teſtamenti perit, l. ſi nemo, ff. de teſta. tutel. l. eam quam, C. de fideic. l. ſed & ſi plures. §. ex aſſe, ff. de vulg. & pup. Fallit in 5. caſib. quos no. Dec. in l. ſi nemo, ff. de reg. iu. Don. à Fina.

65 Hæreditatis petitio eſt actio bonæ fidei, §. actionũ. Inſt. de act. Fallit in 4. caſi. vt per Zaſiũ. in d. §. actionũ col. 184. Do. à Fin.

66 Hæreditas ſemel adita, nõ poteſt amplius repudiari. l. ſicut C. de repud. hæred. fallit vt per Mãtuã. in ſing. 60. Don. à Fina.

Hæreditas eius cui ab inteſtato ſucceſſurus quis eſt, non elicitur ſpe illi debita. Bart. in l. fi. C. de pact. vbi Cagn. limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

67 Hæres volens adire hæreditatem defuncti abſque eius periculo, tenetur inchoare inuẽtariũ intra triginta dies à die ſcientiæ, l. fi. §. ſin autẽ dubius, C. de iure delibe. & inuentarium ipſum intra alios complere, perficereque tenetur.

Et conſequẽter, ſi inuẽtariũ ipſum nõ inchoaretur infrà 30. dies per hæredem, licet poſtea perficeretur infra alios 60. dies, vtique non valeret, nec teneret, ſecundum Ang. & Alberi. in d. l. fi. §. ſi verò poſtquam. Vitalem in tract. clauſularum, in clauſula, nil nouari inuentarij confectione pendente col. 2. Io. And. in add. Spec. in ti. de inſt. edit. in fi. verſ. Item poſtquam ſumpta occaſione ex dicto Gulielmi Durandi dicentis, Hoſtien. in ca. Raynaldus in fi. de teſta. Ioã. Fabrũ n. 5. & Ang. de Aret. n. 4. in §. extraneus. Inſtit. de hæred. qual. & diffe. Dec. conſ. 633. conſulus ſuperioribus n. 2. & 9. Bellonum conſ. 68. nu. 4. vbi ſcribit iſtam eſſe cõmunem opinionem; idẽmque fatetur apoſtilla ad Guid. Papæ in tract. de inuentario ſub nu. 17. in litera A, & Cornelius Benincaſius in tract. de paupertate. quaeſt. 9. nu. 18.

¶ In contrariã verò partẽ, videlicet, quod licèt inuentariũ inchoatũ nõ ſit infra 30. dies; nihilominus, quod ſufficiat inchoari tráſactis dictis 30. dieb⁹, & cõpleri, perficiq; infra alios 60. dies. inclinauerũt Cyn. Bar. Bal. Saly. Caſt. & Iaſ. in d. l. fin. §. 1. Guid. Papæ quaeſt. 171. & in d. tract. de inuentario infra mẽſem, & Guil. Bened. in cap. Rayn. de teſta. in verſ. mortuo itaque teſtatore el 1. n. 401 & Bal. cõſ. 383. quæritur, an ſignum crucis n. 7. vol. 1. Fabius Monteleo. in ſua praxi ſuper quatuor hæreſis arbitrarius in 4. par. q. 5. n. 206. fol. 140. & R. à Valle conſ. 73. viſo inuentario cõfecto n. 20. & ſeq. vol. 2. Et iſta apparet cõmunis opin. vt innuit etiã Caſt. in loco præcitato, & Mõticulus etiã in tract. de inuentario hæredis poſt decimũ, & vltimũ mẽbrum, ſeu quæſtionẽ n. 40. fol. paruo 127. vbi poſt Corn. in d. l. fi. meminit, quod ita communiter practicatur. Et hæc opinio magis cõmunis, magis ſuſtentabilis, magiſque æqua, & tuta in deciſiuis, actúve practico dignoſcitur ex teſtimonio Frãciſci Burſati conſ. 96 ſequitur teſtamentũ magiſtri Iacobi n. 4. vol. 1. & ex ſcriptis, & rationibus mentionatorũ Doctorũ, ſecũdũ quã ſententiã religiosè more ſuo iudicauit D. Bartholomæus de Gorioſtriola Hiſpanus iuriſconſultus excellentiſſimus, & ſubtilitate, præſtantia, ac cõſilij integritate, infalibiliq; iudicio celebratiſſimus, exiſtẽs Index Curiæ noſtræ Aquilanæ de præſenti anno 1573. in facti cõtiogentia, in cauſa vertente corã eo inter Magnificum Muriũ Piccolũ, & Magnificã D. Catherinam de Picis, & pro Piccolo prædictã opinionẽ ſequẽdo cõſuluit D. Ioſephus de Ruſticis, vir quidẽ eminẽtis ſciẽtiæ cõciuis meus in conſ. incip. duo videntur, vbi latè hanc opinionẽ diſputando ſubtiliter comprobat.

Quæ communis ita amplexa de plano procederet, vbicũque bona reperirẽtur in eodem loco, & ſic in domicilio hæredis, ſeu parum diſtanti: ſecus ſi tota hæreditas, vel maior pars reperiretur alibi, tunc enim infra annum poſſet inuentarium inchoari, & perfici, ſecundum Bar. Bal. & omnes alios in d. l. fi. §. ſin autem à locis, & Bertachi. in ſuo repertorio in ver. inuentarium debet inchoari per hæredem intra menſem, & Monticulum in d. tract. de inuentario hæredis in ſeptimo principali membro, ſeu quæſtione ſub num 35. fol. paruo 50.

Sed aduerte, quod tẽpus cõficiendi inuentariũ, & conſequẽter 30. dies inciperent currere à die aditæ hæreditatis, & non prius: & ſic tempus, hoc à die ſcientiæ, delatæ hæreditatis & aditionis currere deberet, vt voluerũt gloſ. Bar. & alij omnes in d. l. fi. §. cum igitur, Ang. in tract. de teſta. gloſ. 102. verſ. qui B ſciens col. 1. verſ. & debet dictũ inuentariũ, Cuma. conſ 43. Bart. in l. ſi eundem, in fi. ff. de cond & demonſtr. Guid. Papæ in tract. de inuentario nu. 14. & in d. deciſ. 571. & Franc. Porcel. in tract. de inuentario cap 3 nu. 11. Et iſtam opinionẽ ſequuntur quoque, & profitẽtur cõmunem Rota. conſ. 123. viſis dubiis ex parte nobilis, & generoſi viri nu. 6. vol. 7. & conſ. 284. multi ſunt conſultationis articuli nu. 1. vol. 8. Dilectus in tract. de arte teſtandi tit. 11. caut. 8. ſub nu. 2. & magis cõmunẽ Dec. in d. conſ. 633. nu. 2. & ſeq. Soc. iun. conſ. 19. col. pen. vol. 3. Bellonus conſ. 65. nu. 15. & Franc. Marſphus ibi in ſubſcriptione in conſ. ſeq. n. 6. & Rulan. à Valle in d. conſ. 73. num. 16. & ſeq. quæ communis ſententia abſque ſcrupulo

aliquo

aliquo procederet, dũmodo hæres non eſſet in culpa, militia, vel dolo: tunc enim, ex quo diſtulit malitioſè hęreditatẽ adire in aliorũ pręiudiciũ, currit tẽpus ante aditã hęreditatẽ, vt aduertit Dec. cum alijs aggregatis per eum in d. conſ. 633. ſub nu. 5. & Rolan. à Valle copioſiſſimè in d. conſ. 73. n. 34. & ſeq.

Et ſimiliter lectorẽ admonitũ eſſe deſidero, quod iſte hęres ſimpliciter, expreſsè, vel tacitè adiẽs hęreditatẽ defũcti infra tẽpus ſtatutũ ad cõficiẽdũ inuentariũ: tũc, datò quod nõ proteſtetur de confectione inuẽtarij, nec aſſerat, quod dubius ſit de iurib. hęreditarijs; nihilominus poſſet infra tẽpus pręmiſſum iuris ſibi cõceſſũ inuẽtariũ cõficere, nõ obſtãte omiſſione proteſtationis, ſecũdũ Saly. Caſtr. & Alex. nu. 3. in d. l. fi. Io. And. in add. Spec. in ti. de teſt. in rub. col. 2. Io. de Imo. in l. 1. §. hac ſtipulatio in fi. ff. ſi cui pluſquã per leg. Fal. quicquid dixerit Barbat. in d. c. Raynaldus col. 4. & ita cõſuluit Paul. Caſtr. conſ. 212. paſſus de quo quæritur, tãgitur per D. Angelũ, & Io. de Imol. in eius cõſ. incip. Io. cõtra Bulgar. & Bert. cum alijs ſignatis per eum, cõſ. 95. viſo inſtrumẽto contractis matrimonij per verba de futuro n. 7. & ſeq. vol. 2. vbi oſtendit iſta eſſe cõmunẽ opinionẽ, & Mõticulus etiã in d. tract. de inuentario poſt decimũ, & vltimũ membrum nu. 174. fol. paruo 155. & ita iudicauit iuſtiſſimus D. Thomas de Sico, vir equidẽ acris iudicij in Curia noſtra Aquilana de anno 1571. in negocio tunc agitato, inter mentionatos dominos Mutium Piccol. & Catheriam de Picis.

Itẽ hæres tenetur deſcribere, ſeu deſcribi facere in inuẽtario omnia bona defuncti tam mobilia, quã ſtabilia, & alia omnia, quę reperiebãtur penès teſtatorẽ, etiã quod nõ eſſent ſua d. l. fi. vbi Bal. col. 6. Paul. Caſtr. Iaſ. in verſ. 3. requiritur, & alij cõmuniter, Angel. Paul. Caſtr. Roma. Alex. & Imol. in l. ſi de eo. §. fortè ff. de acquir. poſſeſſ. & Dec. in d. conſ. 633. n. 10.

Sed hoc nõ procederet in fructibus recollectis poſt mortẽ defuncti, qui deſcribẽdi nõ forent in inuentario, verùm poni deberẽt per hæredem in libro rationũ, ſecundum Ang. Alex. col. 3. in d. l. fin. C. de iure delib & Bertran. in d. conſil. 123. n. 2. qui ait iſtam opinionem veriorem eſſe.

Ideò ſi hæres doloſè vnã rẽ dũtaxat quantũuis minimã hæreditariã occultaret, nec eã in inuẽtario poneret, ſeu cõſcriberet, & hoc probaretur, puniretur in duplũ valoris rei omiſſæ, perderẽtq. Falcidiã, ac Trebellianicã in totũ ex legatis, & fideicõmiſsis detrahẽdã: ſed valeret inuẽtariũ, ſecũdum Bart. cõſ. 154. n. 7. Ang. in l. Paul ff. ad leg. Falc. Roma. conſ. 276. nu. 8. Vitale in tract. clauſularũ, clauſula 41. nu. 38. & 44. Et iſta eſt cõmunis opinio, vt prędicat Alex. nu. 4. & Iaſ. n. 3. in d. l. fi. §. licentia, C. de iure deliber. Gratus conſ. 17. in fi. vol. 2. Bellonus cõſ. 30. n. 6. & Dilectus in d. caut. 8. ſub n. 2. vbi ponit nĩa alia remedia, quæ neceſſariò obſeruare debet hæres in confectione inuẽtarij ad euitandũ euitãda, & ſic nullitatẽ ipſius inuẽtarij.

Et hoc idem ait procedere in vſufructuario occultante res hęreditarias, ne deſcribi poſsint, vt ſimiliter cadat ab vſufructu, Natta conſ. 477. de quatuor quæritur pertinentibus ad vſumfructũ nu. 11. vol. 2.

Sed aduerte, quod hæres ipſe, licèt intra tẽpus mentionatũ ei conceſſum ad conficiendũ inuentariũ à creditoribus conueniri non poſſet, ſecundum Bar. in d. l. fi. §. donec C. de iure delib. Iaſ. in §. fuerat nu. 61. Inſt. de act. Bart. in l. fi. C. de fruct. & lit. expen. Cappel. Tholoſ. quæſt. 257. & Boer. deciſ. 10.

Nihilomin' hoc fallit in relictis ad pias cauſas, & ſic in pijs cauſis inuẽtario etiã nõdum cõfecto poteſt hæres cõueniri à legatariis, vt firmanere Ang. & Imo. in l. hac ſtipulatio, ff. vt leg. no. cau. Bal. in repet. l. 1. in 9. q. C. de ſacroſ. eccleſ. Iaſ. in l. eã quam. col. ante penult. C. de fideicom. Richard. Cyn. & Bal. in d. §. donec.

¶ Limitatur etiam hoc ſecũdo loco, vt memorato hæredi permiſsũ ſit interim alios cõuenire, vt voluerũt Bart. & oẽs alij cõmuniter in d. §. donec. Boer. deciſ. 53. nu. 4. & Guid. Papæ quæſt. 571. nu. 8. & Petr. Duen. in regul. 367. exceptio inuẽtarij n. 2. vbi hoc declarat, & ponit pro regula cum limitationibus.

Quod exceptio nõ cõfecti inuẽtarij impediat litẽ cõteſtari.

Aduerte quoque, quod ſi legatarius, ſeu quilibet creditor teſtatoris opponeret, aſſererẽtq; plures res, ac bona in hæreditate ipſius teſtatoris eſſe, quã ea quę per hæredẽ oſtenderẽtur: tũc dictus creditor ita excipiẽdo, ac opponẽdo hoc probare teneretur, eiq. incũberet onus probãdi; Et ſic ſi hæres exhiberet in iudicio patrimoniũ teſtatoris, diceretq. nõ eſſe alia bona in hæreditate, & creditores, & legatarij cõtradicerent: tũc certè ſtaretur eius aſſertioni, niſi probaretur alia bona extare, ſecundũ gl. in l. cùm de lege. ff. de prob. quã ſequuntur Bart. Bal. Iaſ. & alij in d. l. fi. §. licentia, Ang. in l. qui mutũ. §. 1. ff. de acquir. hær. Caſtr. cõſ. 112. vol. 1. & in l. maritus, la 2. ff. ſolut. mat. Aret. conſ. 120. in fi. Rom. conſ. 122. in fi. Alex. conſ. 35. col. 1. vol. 4. & cõſ. 55. col. fi. vol 1. Guid. Papæ deciſ. 142. Bar. in l. cõficiuntur §. codicil. ff. de iure codicil. Iaſ. cõſ. 34. vol. 1. & in l. cùm ex cauſa in fi. ff. de iud. Cur. iun. cõſ 150. poſt nu. 10. Gozad. cõſ. 94. col. 7. Crauet. cõſ. 2. ante n. 11. & conſ. 218. col. 1. & iſta eſt cõmunis opinio, vt narrant Curt. ſen. conſ. 27. & Ripa in c. cum eccleſia Sutrina n. 84. de cauſa poſſeſ. & propriet. Monticulus in d. tract. de inuentario hæredis in princ. n. 44. & ſequent. fol. paruo 12. & Alciat in tract. de præſumpt in reg. 3. præſumpt. 28. & licet Iaſ. in d. §. licẽtia, & Sigiſmu. Loffred' cõſ. 32. n. 9. & ſeq. cõcludãt dicta gloſſ. procedere, vbicũq. adeſſet pro ea aliqua pręſũptio, vt cõfecto inuẽtario.

Nihilominus illa gloſſ. procederet, ſiue pro ea ſtaret præſumptio, ſiue non, ſiue confectum ſit inuentarium, ſiue non: & in hoc eſt communiter approbata, vt per Curt. ſen. in d. conſ. 27. & Ripam in d. cap. cum eccleſ. nu. 83.

Similiter aduerte, quòd inuentarium ipſum non valeret, nec teneret aliquo modo, quando non reperiretur legitimè confectũ, & deeſſent ſolennitates ad inuentarium prędictum requiſitę, ſecundũ Bar. & alios omnes communiter in d. l. fin. C. de iur. delib per text ibi, vbi ipſæ ſolennitates connumerãtur.

Ideo nec mulier ſuper hoc releuaretur, vt poſſet in integrũ reſtitui ad conficiendum huiuſmodi inuentarium: quoniam mulierib. hoc caſu non cõcederetur talis reſtitutio, vt voluit Bald. in d. l. fi. in princip. q. 3. Bart. cõſ. 154. maritus fecit hæredẽ, & Alex. in l. iuris ignorãtia, C. qui admitt. & dicã infra in proxima ſequenti Opinio. Hæres non conficiẽs inuentarium circa fi.

Sed in Regno Neapolis obſeruatur contrariũ, cõceditúrq. antedicta reſtitutio in integrum mulieribus in iudiciis, Cõſtitutio, obſcuritatẽ legis Diui Regis Rogerij aui noſtri li. a. tit. 44. vbi And. de Iſer. Afflict. & alij, & ita in facti contingentia iudicari vidimus in curia noſtra Aquilana de anno 1571. per antedictum D. Thomam de Sicu in cauſa tunc vertente inter magnificã Iuliã Stellam, & Proſperum Romanellum.

Imò mulieres ipſę indifferenter reſtituuntur, quando lęſio eſt in prõptu ex aliquibus omiſsis, vel productis, & non probatis in Iudicio, & ita obſeruatur in magna Curia Vicariæ, vt teſtatur gloſſ. in dict. conſtitutio. obſcuritatem in fin.

Itẽ nota, quod hæres in confectione inuẽtarij, debet omnes creditores hæreditarios, ac oẽs, qui ſua intereſſe putauerint cõuocare, & ſic oẽs creditores ipſi certi nominatim neceſſariò perſonaliter, vel domi in dicta cõfectione inuẽtarij citari debẽt: aliàs nõ valeret inuẽtariũ, ſecundũ Bal. in auth. ſed cùm teſtator n. 5. C. ad leg. Falc. Anchar. & Gemi. in c. fi. in fi. de elect. in 6. Bar. Bal. Salyc. Alex. & cæteros oẽs in d. l. fi. in princ. Bal. in terminis in auth. ſi omnes nu. 12. C. ſi minor ab hæred. ſe abſt. Ang. conſ. 193. pro deciſione quæſitorum col. 2. Sigiſmun. Loffredum d. conſ. 32. n. 8. & Dec. conſ. 251. in cauſa magnifica Domina nu. 5. vbi affirmat iſtã eſſe verã, & communẽ opinionẽ, & Alciat. etiã, vbi reddit rationẽ iſtius cõmunis conſ. 43. dubitationib. viſis n. 7. & ſeq. tomo 2. lib. 6. fol. 128. & Crauet. conſ. 89. nu. 6. vbi perhibet iſtam eſſe veriſsimam, ac communem opinionem.

Et dat cautelã creditorib. ipſis citãdis nominatim, quãdo vocarẽtur per proclama, vt tacerẽt: quia inuẽtarium, tãquam nullũ, nulliterq. confectum ei aliquo modo nõ præiudicaret.

Et in hoc caſu ſufficeret vnica citatio cõtra creditores legatarios, fideicõmiſſarios, & alios, nec interuenire deberent aliquo modo tres citationes, vt voluit cõſulendo Bart. d. conſ. 133. ſub n. 4. & ſeq. & ita vltra bis obſeruari vidim' in practica.

Incerti vero creditores per publica banna, ſeu proclama in locis ſolitis, & conſuetis emittenda, ſeu publicãda pro determinata die, hora, & loco vocãdi eſſent, vt voluit Bar. conſ. 154. maritus col. 1.

Sed abſentes creditores citandi aliter non forent, ſecũdum communem opinionem omnium Doct. in d. l. fi. relatam per Loffredum in d. conſ. 32. ſub nu. 8.

Vt cõſulẽdo determinat poſt alios quãplures illuſtres Doct. aggregatos per eũ hoc non procedere, quãdo creditores reperirent in iuriſdictione illius loci, in quo eſſet conficiendũ inuẽtariũ. & ſic ſi eſſẽt extra Ciuitatẽ ſub iuriſdictione ipſius Ciuitatis venirent citandi nominatim mediantibus certis, & ſpecialib. literis citatorijs, nõ aũt generalibus, & per proclamata, & ita concludit etiã Dec. in d. conſ. 251. ſub nu. 5. Viuius.

68 Hęres non conficiens inuẽtariũ, nõ tenetur in foro animæ & conſciẽtię, vltra vires hęreditarias creditoribus hęreditarijs ſatisfacere. ſecundum gloſ. in cap. parrochiano de ſepul.

Io. And. *in tit. de inſtr. edit. §. nunc verò aliqua. in add. exordicte An in foro conſcientiæ*, Hoſt. in Sũma *de teſtib. §. pen. verſ. Quid ſi bona*, & Io. And *in c. quãquam. de vſuris. lib. 6. in nouellis*, quos refert Bart. qui ait ita teneri per Theologor, quorũ firmat plures de re hac ſententias ſe vidiſſe, & cũ hac eadẽ opinione concurrunt quoque Anto. Butr. *in c. quia plerique de immun eccleſ.* Aneh. *in c. Raynut. de teſta.* Abb. *in c. Raynald. col. 9. eodẽ tit. & in c. ſua nos de vſuris*, Lauren. de Rodul. *in repet cap. cõſuluit. de vſuris, quæſt. 24.* Feder. de Senis. *conſ. 20.* Bart. Ang. & Bald. *in l. gerit. ff. de acquir hered.* Imol. *in l. 1. §. hæc ſtipulatio, ff ſi cui plus quam per legem Falc* Bart. *nu. 3.* Bal. Ang. Alex. *nu 5.* & Iaſ. *n 23. cum aliis ſeq. in rub. ff. de acquir. hæred.* & Ang. *in l. fi. in prin. C. de iur delibe. & in l ex teſtamẽto. ff. de teſt. mil.* Alex. de Neuo. *conſ. 98. ſub n. 8.* & Boer *conſ. 53. ſæpè ſub n. 3.* & iſta eſt communis opinio ſecundum Doct. præcitatos, & Ruinum *conſ. 20.* contra Paulum, qui dicitur vnà cum aliis donum dirupiſſe *n. 6. vol. 8.* qui ſimiliter ibi ſequitur dictam communem.

Sed regulariter de iure ciuili in foro iudiciali hæres adiens hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, ſiue ſuus, ſiue extraneus ſit, tenetur in ſolidũ, etiã creditoribus hæreditarijs ſatisfacere, etiã vltra vires hæreditarias, vt *in l. fi. §. fi.* vbi Glo. *C. de iure delib. & in l. qua dotis, ff. ſol. mat.* Bar. *in l. filiusf. § Diui. n. 8. ff. de leg. 1.* Bal. *in l filiũ quẽ habẽtẽ n. 36. & ſeq. C. famil. erciſ.* Io. de *Amicis cõſ. 3 n. 21. & cõſ. 70. n. 2.* Alciat. *cõſ. 29 occupationes mea n. 2. tom. 3. li. 9. fol 200.* Boër. *in d. cõſ. 53. n. 3. & in deciſ. 57.*

Et hoc procedit ſimiliter de iure canonico, vt hæres vltra vires hęreditarias, etiã in foro contentioſo canonico per nõ confectionem inuentarij infra ſtatuta tempora à iure teneatur, ſecundũ cõmunem opinionẽ Bal. *in d. l. fin. C. de iur. delib.* Ang. & *Alex col. 1. in d. rub. ff de acquir hered.* Ang. *in l. 1. §. hæc ſtipulatio ff. ſi plus quàm per l Fal* & Imol. *in rubr ff. de acquir. hæred.* citatã per Rom. *in auth ſimiliter circa fin. C. ad legẽ Falc.* & per *Alex.* de Neuo *in d. conſ. 98 ſub num. 8.*

Et ſic nõ cõficiẽdo inuentarium ipſe hęres inſolidum teneretur, vt per *Abb. in d c. Rayn. n. 13. & ſeq.* Imol. *in d. l. gerit n. 5.* & Caſſado. *deciſ. 3. n. 3. de teſtam.* quoniã contra eũ pręſumptio foret, quòd hæreditaria bona occupaſſet, *§. ſi quis aũt. auth. de hæred. & Fal.* Affl. *deciſ. 44. col. pen.* & Alciat. *in l. 1. n. 14. ff. de leg. 1.*

Et pręmiſſa, quòd hęres nõ cõficiẽs inuẽtariũ teneatur vltra vires hęreditarias creditorib. ſatisfacere, ampliãtur, vt comprehendant quoq. mulierẽ ſuccedentẽ; Et ſic mulier ipſa tenetur inſolidum quemadmodũ maſculus, ſecundũ *Bart. conſ. 154.* maritus fecit hęredem vxorẽ, *Bald. in l fin. in princip. C. de iur. deliberãd. col. 2.* & *Alex. in l. iuris ignorantiã C. qui admit. ad bõ. poſſ. per. col. pen.* & iſta eſt cõmunis opinio omniũ Scribẽtiũ.

Ampliatur ſimiliter dicta communis, vt hęres etiam vſurarij nõ cõficiens inuentarium inſolidum teneatur in foro contentioſo ad vſuras reſtituendas, pręſertimq. vbicunque fœnerator ipſe pœnitens decederet, vt voluit Hoſtiẽ. *in d c. ſua nos*, Abb. *in c. in literis de rapto.* & Alex. de Neuo *in dicto conſ. 98. ſub nu. 8.* vbi deducit iſtã opinionẽ cõmuniter approbari.

Item ampliatur, vt hęres ipſe ſe immiſcẽs hęreditati ſine inuentario infra tempus legitimum cõfecto, teneatur non ſolùm omnibus creditoribus, ſed legatariis, *auth. ſed cũ teſtator. C. ad leg. Falc.* & in corpore vndè ſumitur, & quod notat gloſ. *in d. l. fin. §. cum igitur hæreditas, in verſ Omnibus, C. de iu. delib.*

Ampliatur etiã mentionata cõmunis, vt hęres ipſe nõ conficiẽs inuentariũ bonorum hæreditariorum, teneatur quoq. vltra vires hęreditarias in legato alimẽtorum alicui facto, & conſequenter huiuſmodi legatum alimẽtorũ, tunc ſoluendũ veniret per hæredẽ vltra vires patrimonij, ſecundũ Iaſ. *in l. fi. §. ſi præfatam C. de iure delib.* & Nattã *conſ. 387. in quæſtione alimentorum n. 9. vol. 2.* contra *Bal. in l. voluntatis col. 2. C. de fideis.* contrarium aſſeuerantem, quòd hæres ipſe non teneatur ad ſolida legata, ſi ageretur de legato alimentorum.

Sed præmiſſa cõmunis opinio, ita & taliter ampliata, limitatur nõ procedere, vbicũq. eccleſia, vel pauperes, vel alia pia cauſa inſtituerẽtur hęredes, & adirent hęreditatẽ abſq. beneficio inuentarij, tunc quippè nõ tenerentur vltra vires hęreditarias, ſecundum *Bar. in l. 1. q. 4. prin. C. de ſacroſ. eccl.* & Cardin. Alban. *ibi in ſuis lucubrationib. n. 9.* qui exprimit iſtam eſſe magis cõmunem opinionẽ, & ſequitur copioſè, & citat etiã Tiraq. *in tract. de priuilegiis piæ cauſæ in priuileg. 88.* vbi refert quoque Doct. contrariæ ſententię. Viuius.

Hæreditas in codicillis neque adimi, neque dari poteſt, & neque ſimiliter hęredi inſtituto in teſtamento condito adijci poteſt, *§. pen. Inſtit. de codicill. l. 2. § fi. & l. diui Seuerus ff. de iure codicil. & l. hæreditatẽ C. de codic.* Spec *in tit. de iudicio §. 1. ver. ſi verò*, eũ ſimil. & Dilect. *in tract. de art. teſt tit. 10. caut. 8. num. 1. & in tit. 2. caut. 10. nu. 1.* & licet in codicillis ipſis hæreditas neque dari, neque adimi poſſit.

Nihilomin⁹ hoc nõ procederet in codicillis inter filios per patrẽ factis, tunc quippè in codicillis hæreditas directò dari, & nẽ adimi poſſet, vt voluit Bart. *in l. miles in codicillis, ff. de milit. teſtam.* quẽ ſequuntur Fulgoſ. Paul. Caſtr. Alex. & Franc. de Aretio *in auth hoc inter liberos §. ſi quis autẽ, C. de teſta.* Ang. *in l. 2. C. de codicill* Aretin. *in l. cohæredi §. cùm filia, ff. de vulgar ſubſtit.* Iaſ *in l. 1. C. de codicill.* & iſtorũ opin. in puncto iuris defendi poſſe arbitratur idẽ Iaſ. *in l. hac conſultiſſima §. ſi quis autẽ. col. 2. & ſeq. C. de teſtã.* & ſubſtentabiliorẽ, & veriorẽ parte vocat Boer. *deciſ. 241. col. 2* & mag. com. fore affirmat Guliel. de Bened. *in c. Raynutius in verb. Teſtamẽtũ il 3. n. 57. de teſtam.* & ab eadẽ ſententia Bart nõ eſſe recedendũ, eũ nemo ſit, qui ab ea diſcrepet: cũ fauorabilis ſit patris inter liberos diſpoſitio, teſtatur *Iaſ. in l. Lucius nu 11. & 12. ff. de vulg. & pup ſubſt.*

¶ In contraria verò partẽ, videlicet, quod inſtitutio filiorũ in teſtamẽto facta, in codicillis reuocari nequeat, inclinarũt Bald. *in l. inſtitutio, ff de conditionibus inſtitutio. & d. l. hac conſultiſſima, § ex imperfecto*, Salyce. *in d. §. ſi quis autẽ*, Iaſ. *in l. commodo. nu. 9. C. de inoffic. teſta.* Bert. *conſ. 70 diſpoſitio, vol. 1. in nouis, & conſ. 143. nu. 4. & ſeq. vol. 3.* & Ludou. Rom. *conſ. 179.* ampliſſimẽ Doctor *ſub nu. 12.* vbi ſcribit iſtam eſſe commun. opinio. contra Bart. & ſequaces, prout communis eſt, & veriſſima apparet ex ſcriptis infinitorum conſulentium variis in locis, & iuris interpretum in lecturis.

Sed aduerte retenta dicta communi contra Bartol. & alios, quod licèt in codicillis hæreditas dari non poſſit directò, tamen quando datur, quãuis iure directo nõ valeat, nihilomin⁹ trahitur ad fideicõmiſſum, ſec. gloſ. Aret. Fab. port. & alios cõmuniter *in §. penult Inſt. de codicillis*, Odofred. *Bart.* Bald. Paul. de Caſt. Alex. Aret. *Iaſ.* & cæteros cõmuniter *in l. verbis ciuilib. ff. de vulgar. & pupil. ſubſtit.* Bartol. Alber. *in l. Scæuola, ff. ad Treb.* Alex. *in d. authent. hoc inter liberos §. ſi quis autem*, & Dilectum *in d. cautela 10. ſub nu. 1.* & iſta eſt cõmunis opinio, vt per Scriben. *in memoratis locis.*

Alios verò caſus, in quibus hęreditas ipſa codicillis dari, vel adimi poſſit, ponit Dilectus *in d. caut. 10. & in d. caut. 8.*

Et aduerte, quod Trebellianica in codicillis ipſis prohiberi abſque dubio aliquo poſſet, ſec. com. opin. Scribẽtium in iure relatam per Curt. iun. *conſ. 73. ſubtilia proculdubio, & ſucci plena ſunt motiua, num. 26.*

Et aduerte etiã quod codicilli in quibus adimeretur, vel daretur de nouo legatum eſſet ſolennis diſpoſitio, etiam ſi tractaretur de adimendis legatis in ſolenni teſtamento relictis, ſec. gloſ. *in l. fideicommiſſum C. de fideicommiſſ.* communiter ab omnibus approbatam, vt per Alex. *conſ. 131. ſuper themate, & dubiis ſuprascriptis nu. 1. vol. 7.* Viuius.

70 Teſtes duo interuenire debent in confectione inuẽtarij, & ſic requiritur inuentarium confici debere coram duob. teſtibus: ſec. Ang. *in §. extraneis. Inſtit. de hæred. qualit. & differen. col. 1.* Bart. *in l. fi §. cùm igitur, col. 2. C. de iure deliber.* Bald. *conſ. 145. in prin. vol. 4.* Paul. de Caſtr. *conſ. 205.* & *Iaſ. in d. l. fi. verſ. Octauò quæritur.*

Qui quidẽ teſtes debẽt cognoſcere hęredẽ; & requiritur etiã quòd in eorũ pręſentia res oſtẽdãtur: vt per Paul. Caſtr. *in d. conſ. 205. Bar. in d. §. cũ igitur*, Dec. *conſ. 633. col. pen. in fi.* Ang. *in d. l. fi. ſin autem dubius*, & Iaſ. *in ipſa l. fi. verſ. Nonò quæritur.*

Et vltra prædictos duos teſtes adhibitos in inuẽtario pro teſtib. tres alij teſtes bonę opinionis, locupletes, & bona ſtabilia poſſidẽtes, interuenire debẽt in cõfectione inuẽtarij, qui loco abſẽtiũ creditorũ adhibẽtur, & corã iudice poſtmodũ recognoſcãt hęredẽ, & in præſentia eorũ res videãt, atq; deponãt eũdẽ in cũficiendo inuenta. in hoc, nullũ dolũ, ſeu fraudẽ cõmiſiſſe: vt *in auth. ſed cũ teſtator. C. ad leg falcid. cũ gloſ. & ibi* vbi Bart. Iaſ. & omnes alij Scrib. cõmuniter. *C. de iure delib.* Guid. Pap. *deciſ. 371. ſub nu. 8.* Franc. Porcel. *in tract. de confectione inuentarij. c. 2. ſub nu. 7. & ſeq.* Dec. *conſ. 633. n. 15.* Berttan. *cõſ. 123. viſis dubiis ex parte nobilis, & generoſi viri*, Io. *Adhemary, ſub nu 9. vol. 7.* & Dilectus *in tract. de arte teſtan. tit. 11 cautela 8. ſub nu. 9. ver. Septimò adhibentur duo teſtes.*

Et an teſtes iidẽ, & idẽ tabellio ſemper debeant adhiberi ad inuẽtariũ, explicat & cõcludit quod nõ, Monticulus. *in tract.*

de inuentario hæredis, in 7. mēbro, ſeu q. n.24. & ſeq. fol. parn.28.

Et an hæres ſcribere neſciens, ſufficiat in inuentario loco ſubſcriptionis propriæ manus requiſitæ apponere ſignum crucis ſuæ manus? firmat quòd ſic, ex com. opin. Monticulus *in d. tract. de inuentario hæredis*, poſt decimum, & vltimum mēbrū principale, *n.59. & ſeq. fol. par.131. & ſeq.* Vezi. *op.*887.

71 Teſtatur, licèt de iure poſſit remittere hæredi cōfectionem, ſeu neceſſitatem conficiendi inuentarium. *l. fin. C. arbit. tut. & l. cùm tale pactum. §.1.* vbi Bald. & Imol. *ff. de cond. & demonſtr.* Curt. *conſ.29. in regno Hiſpaniæ, circa fin.* cum allegatis per Dec. *conſ.308. viſa, iterum lecta, col. 2.* & Suc. *conſ.51. viſo teſtamento, vol.3.* & copiosè Clarus *in tract. de teſtam. lib. 3. q.66.* vbi ait iſtam eſſe communem opinionem, & declarat illam quomodo procedat. Nihilominus iudex ſi ei viſum fuerit id expedire rerum adminiſtrationi, poteſt tutorem cogere ad confectionem mentionati inuentarij, non obſtante, ſeu attēta remiſſione ipſi tutori facta per teſtatorem in ſuo teſtamento de non conficiendo inuentarium ex *l. vtilitatem*, vbi Bart. *ff. de confir. tut* Ang. *conſil.144. circa fin.* Iaſ. *in l. cùm neceſſitatem. C. de fideic.* Guid. Papæ *deciſ.352. in fin.* Bart. communiter approbatus, & receptus *in l. nemo poteſt, n.12. ff. de leg.1.* vbi poſt alios Crotus *col.19.* idem Bart. *in l. tutor qui repertorium, n.18. ff. de adminiſtr. tutor.* Crauet. *conſ.193. nu. 10. in l. ſi ex legati cauſa n.21. & ſeq. ff. de verb. oblig.* Aret. *conſ.22 col.2.* & Dec. *cōſ.349. n.5.* Ioan. Dilectus *in tract. de arte teſtandi, in rub. de tutor. cap.11.* & Clar. *in d. q.66. in fin.* Viuius *opin.*878.

72 Teſtator prohibens inuentariū fieri, ac confici per hæredem, non propterea talis prohibitio noceret, fieretq. præiudicium creditoribus, quibus quidem non obſtante huiuſmodi prohibitione inſolidum teneretur hæres inuētario nō confecto: quia teſtator ipſe ſuis creditoribus præiudiciū facere nō poteſt. *l. filiuſfamilias. §. Diui. ff. de leg.1.* & iſta eſt com. opin. vt reſoluit Bal. *in l. ſi. §. cùm igitur. C. de iure delib. & in l. ſi. C. arbitrium tutela*, Dec. *conſ.418. n.14.* Caſtr. Alex *n.18.* Crotus *n.30.* & Annib. *n.596.* Iaſ. *in 1. lect. n.51. & ſeq. & in 2. lect. nu. 65* & Ripa, *n.80. & ſeq. in l. nemo poteſt ff. de leg.1.* & Pariſ. *conſ. 21. n.54. vol.2.* & idem Dec. *conſ.653. n.7.* Viuius *opi.*873.

73 Receptior eſt doctorū ſententia, quòd hæres inuentariū nō cōficiēs, teneatur nō ſolū ad integra legata, etiā vltra vires hæreditarias. *auth. ſed cū teſtator. C. ad l. fal.* ſed etiam Trebellianica priuetur, vt tenuit Pau. Ca. *in conſ.445. circa primū. lib.1.* vbi refert ſe ita ſæpius cōſuluiſſe. Idē atteſtatur Roſellus, qui ſua ipſi⁹ ſubſcriptione dictū cōſiliū approbauit. Hāc etiā magis com. eſſe voluit Cor. *in conſ.303. in 5. dub. lib.1. conſ. 22. lib.2. & conſ.163. in 3. dub. lib.3.* Dec. *cōſ.480. verſ. Poſtremò in caſu iſto. & 495.* Cur. iu. *in conſ.54.* Soc. *in rub. ff. ad Treb. in fi. & in l. Martellus. §. quod autē. eo. tit.* Capr. *cō.7. in fin.* idem voluit Guid. Papa in extraneo, ſecus in filiis, vt *in q.53.* Iaſ. verò contrariū tenuit, *in cōſ.114.* & Aym. Crau. qui poſtquā retulit plures doctores hoc in articulo ſibi ipſis cōtrarios, tandē cōcludit, quòd ob nō inuētarij cōfectionē Trebellianica nō amittatur, vt videre licet apud eū *in cōſ.17. in 1. part.* F. Turza. & E. Suarez.

74 Filius grauatus nō cōficiēs inuētariū, Trebellianicam perdit. Eſt magis com. opi. ſecund. Deci. *conſ.236. nō parua. & cōſ.480. in caſu.* Soc. iun. *in cōſ.132. ad corroborationem. vol.1.* M. Chær.

75 Inuentario nō confecto per filium etiam primi gradus, vel doloſè confecto Trebellianica amittitur, iuxta communem per Burſ. *conſ.55. n.36. lib.1.* Bonac.

76 Inuētariū tenetur facere hæres rogatus de reſtituendo, aliàs perdit Trebellianicā, Cor. *conſ.168. vol.3.* Io. Durand. *in arte teſtan. tit.5. caut.37.* com. dicūt: ſed Alex. *cōſ.67. vol.4.* dicit com. cōtraria. Sed Dec. *cōſ.480.* dicit magis com. primā, etiā in filiis hæredibus, *n.16.* Concor. cum prima *l.10. tit.6. part.6.*

Fallit in legitima, quia etſi non conficiat inuentarium, nihilominus poteſt detrahere legitimam. Calc. *conſ.36.* Ioan. Dur. *in art. teſt. tit.11. can.8.* & Guid. *dec.54.* com. dicūt. B. Vill.

Nota quòd tēpus cōficiēdi inuētariū currit à tēpore aditæ hæreditatis. Dec. *conſ.633.* Rom. *conſ.84.* Ioan. Dur. *in art. teſt. tit.11. can.8.* & Bello. *conſ.68.* communem dicunt. Et poſt aditam hæreditatē debet incipere, & finire intra ſexaginta dies.

Nota ſecundò, quòd teſtator nō poteſt remittere vſufructuario inuētarium, nec cautiones præſtādas in vſufr. Bello. *cōſ.54. n.2.* cū. d. ex Soc. *cōſ.131.* & Bart. *l. nemo poteſt. de leg.1.* Idē.

Additio. Inuentarium hæres de iure antiquo nō conficiebat, & vltra vires hęreditarias de legata non tenebatur, niſi quatenus ei viſum eſſet. hodie per ius auth. indictū eſt, quod ſi integra legata euadere voluerit, ſi hæreditas ſuffectura nō eſſet quòd debeat cōficere inuētariū, aliàs tenetur ad omnia legata. & hanc com. d. Ang. *tract. de inuētario. n.2.* Sed an ſit verum indiſtincte & de aliis queſt. in materia inuentarij per eundem *in d. tract.* & Franc. Porcel. ſimiliter *in eo tract. per totum*, & Gui. Pa. *tract. de forma inuentarij per totum.* Io. Fich.

77 Inuentariū cōficiens nō dicitur adire hęreditatē, ſecundum communem per Rol. *de inuent. 3 par. q.3.* Bonac.

78 Inuentariū qui cōfecit hæres, ſi nō ſit pecunia in hęreditate, cōpellere poteſt creditores hæreditarios vel legatarios ad accipiēdū res hæreditarias in ſolutū, ſecūdū commun. per doct. *in l. ſi. §. etſi præfatā.* per illū text. *C. de iur. delib.* & ſic aliud pro alio ſolui poteſt, cōtra not. *in l.2. ff. ſi cert. pet.* ſecus ſi eſſet pecunia in hæreditate. *l. ſi pecunia. ff. de leg.2.* quā concl. declara, vt per Rol. *de inuentar. 4. par. q.23.* Bald. *d. §. & ſi præfatam. col.2. v. quæro.* vbi inſtruit hæredem quòd dicat creditoribus, vēdite vos, & ego conſentiā, proteſtans quòd nolo teneri de euictione. Quod dictū ampliatur procedere, etiā ſi creditum eſſet ex cauſa dotis. ex not. per Rol. *vbi ſuprà* quod not. Quā concl. declara vt per eundē *d. tract. 4 part. q.24.* vbi an ſit dare caſum in quo hæres cū beneficio inuētarij cogi poſſit ſoluere in pecunia: Dic vt per eū *ibi, & q. ſeq.* vbi an ſi pro prędicta ſolutione faciēda, vēdātur bona hæreditaria, requiratur ſubhaſtatio, vel alia ſolennitas? Et cōcludit quòd nō, ex iurib. per eū alleg. hīc ad prædictas cōcl. vide Rol. *vbi ſuprà. q.26.* Bellac.

79 Inuētariū ſi fiat de rebus abſentibus, tunc ſi ſubſcriptio fiat per procuratorē valet, ſecus ſi fiat inuētariū per ipſū hæredē, quia tūc nō poteſt ſubſcribi per procuratorē, ſed per aliū notariū, ſecūd. com. per Rol. *de inuent. 3. par. q. 49.* Iaſ. *in l. fin. in prin. col.4. verſ. ſextò requiritur. C. de iur. delib.* Bonac.

80 Inuētariū nō ſolū prodeſt aduerſus obligationes merè hæreditarias, ſed & aduerſus mixtas à propria hæredis promiſſione ortas, iūcta hæreditaria aditione, ſine qua alioquin eū effectu nō gigneretur. commune ait Iaſ. *in l. quæ dotis, nu. 52. ff. ſol mat.* E. Suarez.

81 Inuētarium in quo vnam, duáſve res hæres per dolū non ſcripſit, nihilominus valet, quàm ſi bona fide fieret, vt frequenter placitum inquit Iaſ. *in l. fin. §. in computatione. §. licentia. n.4. C. de iure delib.* E. Suarez.

82 Inuentarium conficiens hæres, ſi ſoluit ſcienter alicui legatū integrū abſq. detractione falcidiæ, hodie ſibi præiudicat in cæteris legatis, ſecūdū com. per Rol. *de inuentar. 4. par. q.7.* quam limita vt per eum ibi *n.2. & 3.* Idem.

83 Inuentariū neceſſariū eſt de iure canonico in ſoro contētioſo, cū in eo ſeruētur iura, quæ de inuētario loquūtur, cū ius canonicū in hoc non contradicat iuri ciuili: quod vtique certum eſt, vt *in cap. Raynaldus.* vbi Abb. *col.3. ver. item nota ex hoc tex. de teſta.* quod ius canonicū in foro cōtentioſo approbat diſpoſitionē iuris ciuilis, quæ vult, quòd hæres nō conficiēs inuētariū teneatur creditorib. vltra vires hęreditarias. & hanc communem dicit Roland. *de inuent. par. vltim. quaeſt.35.* Idem.

84 Inuētarij faciēdi tēpus ab adita hæred. incipit, atque ab eius aditione infra 30. dies numeratur, & intra 30. dies finem facit. cō. aiunt Rom. *conſ.84.* Dec. *conſ 633.* Bellō. *cōſ.68.* E. Sua.

85 Inuentarium intra 30. dies, computandos à die aditę hæreditatis, confici debet. Eſt magis communis opin. ſecundum Dec. *conſ.633. conſulitis n.2.* M. Chær.

86 Inuētariū inchoari debet intra 30. dies, à die aditæ hæreditatis, ſec. com. per Rol. *de inuent. 3. part. q.4* & dic, quòd inuētariū incœptū intra mēſē à die aditæ hæreditatis, intra alios duos mēſes perfici debet, & ſic datur tres menſes ad inchoādū & perficiēdū inuētariū, iux. Rol. *d. tra. 3. par. q.6.* Quid ſi hæres inuētariū nō inchoauit intra 30. dies, incœpit tamen & perfecit poſtea intra alios 60. dies, & ſic intra tres mēſes, an habeat beneficiū? *l. ſi. C. de iur. delib.* & dic quod ſic. ſecun. Rol. *d. tract. 3 par. q.7.* Suprаſcripta procedūt, quādo tota hæreditas vel maior pars eſt in loco domicilij hæredis, ſed quid ſi hæreditas, vel maior pars ſit alibi, quàm in domicilio hęredis? & dic, quod datur annus ad cōficiendum inuētarium, ex not. per eundem *d. 3. par. q.9.* Bellac.

87 Inuentarij conficiendi tempus non incipit currere niſi à die aditę hęreditatis, ſecund. comm. per Rol. *de inuentar. 3. part quaeſt. 2. verſ. quid dicendum.* Limita non procedere quādo hęres malitioſè differret adire hęreditatem, quia tunc incipit currere ante aditam hęreditatem. Rol. *vbi ſuprà num.*

6. Quid quando hæres petit tempus ad deliberandũ, vtrũ tempus ad conficiendum inuentarium currat, durante dicto tempore dato ad deliberãdum, vel poſt tempus deliberationis finitum? dic quòd ſi terminus eſt petitus ad deliberandum, debet confici inuentarium intra illud tempus datum ad deliberandum, vel ſaltem interim currat tempus ad inuentarij confectionem: ſed quando nõ eſt petitus terminus ad deliberandum, tempus ad inuentarij confectionem currit à die aditę hæreditatis. ſecundum communem per Rol. d. 3. part. qu. 12. declara tamen vt per eundem d. tract. 4 part. quaſt. 2. vbi de hęrede qui petiit tempus ad deliberandum, an priuetur commodo inuentarij? diſtingue vt per eum ibi. Idem.

88 Tempus faciendi inuentarium, currit à tempore aditæ hęreditatis. Dec. conſ. 633. Rom. conſ. 84. aliàs 304. Dur. in arte teſtam. tit. 11. can. 8. Iaſ. in l. ſcimus. C. de iure delib. nu. 7. Bell. conſil. 68. communem dicit, & poſt aditam hęreditatem debet incipere intra 30. dies, & finire intra 60. B. Villal. & Vezinus.

Additio. Dictique 30. dies continui ſunt, ac à die ſcientiæ delationis hęreditatis incipiunt, & ſimiliter alij 60. continui, à die hęreditatis aditę incip. & ita de communi teſtatur Bero. quaſt. 62. an tempus? & qu. ſeq. & refert M. Ant. Bard. tract. de temp. vti. & contin. in cap. 3. ſub nu. 7.

89 Tempus datum à Pretore, non poteſt abbreuiari ad finẽ excluſionis, ita nec tempus datum ad adeundum, de iure ciuili, Curt. iun. conſ. 108. n. 37. com. dicit. B. Villal. & Vezinus.

90 Iudex tamen poteſt abbreuiare tempus ad adeundam hęreditatem, ne legatarij diu expectent. Alex. conſ. 4. vol. 2. & idem Alex. & Iaſ. in rub. de ſucc. edicto. C. comm. dicit. Idem.

91 Inuẽtarij cõficiẽdi tẽpus nõ currit fideicõmiſſario, ante reſtitutã hęreditatẽ re vel verbo, ſecundũ cõmunẽ per Rol. d. tract. de inuent. qu. 2. 3. part. n. 3. pro qua vide Ro. conſ. 84. Idẽ.

92 Inuentarij cõfectionis pendente termino, nõ poteſt cõtra hęredem fieri executio ſententię latę contra defunctum, ſecundum cõmunem per Rol. d. 4. part. quaſt. 9. n. 3. quã limita, vt per eũ, ibi nu. 4. & ſeq. quẽ vide & quaſt. 14. Et quòd executio inſtrumentorũ nõ poſſit fieri contra hęredẽ, qui cõfecit inuentarium, not. idem d. tract. 4. part. quaſt. 41. n. 15. Bellac.

93 Inuentarium ac librum rationum ſi quis nõ cõfecerit, cùm ſit dolus in omittendo, & dolus pręſumptus, non poſſe deferri iuramentum in litem. Iaſ. conſulendo ſcribit in conſ. 174. n. 3 ver. tertiò principaliter facit, in 2. vol. conſ. Sed quod deferri poſſit, eſt cõmunis opin. licet dolus in omittẽdo & pręſumptus fuerit, quia poteſt & debet nihilominus deferri tale iuramentũ. Et hanc cõmunem Doct. ſententiã eſſe poſt alios refert Ioan. Bapt. Plot. in rep. l. ſi quando. §. 4. inci. primò itaque. n. 85. verſ. & hac eſt vera & cõmunis opi. C. vnde vi. Kirchouius.

94 Inuentario non confecto, nec negabitur, nec attondebitur legitima filiorum portio, vt frequenter placitum aitio contrarium ipſe meritiſſimo abiens, Vigl. in §. extraneis, n. 6. Inſtitu. de her. qualit. & differ. vt nec quiuis alius hæres ad legata vltra ipſius hęreditatis vires generaliter tenebitur, commune cum Alex. ponit Fran. Turz. opin. 95. E. Suarez.

95 Inuentarij exceptionẽ ita opponi poſſe poſt ſententiã: ſicut & illa, ne quis conueniatur niſi in quantũ facere poterit, ſcribit Rol. de inuent. par. vlt. quaſt. 22. n. 3. vbi dicit cõmunem. quã limita tribus modis, vt per eũ d. quaſt. n. 6. & ſeq. Bonac.

96 Exceptio oppoſita per hæredem conuentũ inuentarij non confecti, impedit litem conteſtari. l. ſi. C. de iure delib. & ibi Bart. qui ait exceptionẽ hanc, quã hęres habet intra tẽpus cõficiendi inuentariũ, impedire litis ingreſſum: cùm etiã hęc exceptio impediat ſententię executione, & quotidie practicatur, quod inſtrumenta non exequuntur contra hæredes exiſtentes intra tempus cõficiendi inuẽtarium. Et huiuſmodi opinionẽ ſequuntur Paul. de Caſtr. Alex. Iaſ. Corn. ceterique cõmoniter in d. §. donec. per illum text. Alex. in l. vir bonus. in addi. ad Bart. ff. iud. ſol. Ang. in §. equè. Inſtit. de actio. verſ. 11. & Philip. franc. in cap. 1 fallen. 19. de lit. conteſt. Interpretatur primò, & reſtringitur iſta communis non procedere in hærede cõuento, vt reſtituat vſuras, ſi quando defunctus iuſſit eas reſtitui, vel cauit ſecundũ formam. cap. quamuis. de vſuris, lib. 6. tunc. n. propter animę periculũ (quę cũctis rebus eſt præferẽda) nõ debet differri. l. ſancimus. C. de ſacroſ. eccleſ. cap. cum infirmitas, de pœn. & remiſſ. Hoc etiam quia animę detrimentũ inferretur illo medio tẽpore, quod poſtea nõ tolleretur. l. 2. ff. de app. recip. cum ſit dãnũ irreparabile, meritò diſcedimus à regulis iuris communis. d. l. 2. & l. tutor qui repertoriũ. ff. de admi. tut. Diſpoſitio verò præcedens procedit, quãdo omnia ſalua remanent, ita tenẽt Richar. Alberic. Cyn. Rayne. aal. Angel. Fulgo. Paul. de Caſtr. Alex. Cor. Iacob. de ſancto Georg. Iaſ. cæteriq; cõmuniter in allegato §. donec. Limitatur ſecundò precedens cõmunis, nõ habere locũ, quando cõueniretur hęres pro legatis piis nõ requirentibus dilationẽ, putà alimẽtorũ pauperũ, qui interim necãtur fame. ita limitat Angel. in l. j. §. hac ſtipulatio. ff. ſi cui plus quam. per l. Falcid. quẽ ſequitur Imol. ibi, & Alex. Corn. & Iacob. in preallegato §. donec. Tertiò coarctatur dicta cõmunis nõ procedere, vbicunque cõuenitur hæres rei vendicatione: tunc. n. cõuenitur, vt quilibet poſſeſſor, nõ vt hęres. l. de eo. §. pen. in fi. ff. ad exhib. quod voluit Odofre. Guli. de Cu. Nicolaus de Matare. Bal. Saly. Paul. de Caſtr. Ange. Alex. Corn. Iac. de ſancto Georg. in d. §. donec. quãuis ibi Cyn. ſenſerit cõtrariũ, ob id, quod diſpoſitio illius text. generaliter debet procedere, cũ generaliter loquatur, dũ etiã in eo loquitur de hypothecaria, quæ eſt actio in rẽ, daturq; cõtra quẽlibet poſſeſſorẽ l. eos. C. qui potio. in pignore habeantur. & iſtã opin. Cyn. ſimpliciter refert Albert. in d. §. donec. tamẽ Alex. Corn. & Iac. ibi præcedentẽ limitationẽ aiunt eſſe veriorẽ, & cõmuniorẽ, cũ in tex. dicatur, creditoribus hęreditariis, ex quo qui nõ ſunt creditores hęreditarij nõ cõprehendũtur. idẽ etiã voluit Angel. Imol. in d. §. hac ſtipulatio. Vnde hæres rei vendicatione cõuentus, nõ poſſet obiicere pẽdentiã inuentarij. Limitatur prædicta comunis vltèrius non procedere, quotieſcũq; petitur aliquid ab hęrede pro impenſa funeris, tũc proculdubio nõ poſſet opponere de inuẽtario: ita tenẽt & cõcludũt Ang. Alex. Corn. Iacob. de ſancto Georg. in d. §. hac ſtipulatio. Adde præmiſſis, ꝙ ex huiuſmodi exceptionibus impedientib. litis ingreſſũ cumulauit 30. Martinus de Fan in tract. de exceptio. Alex. in l. vir bonus. in addi. ad Bart. ff. iud. ſol. Angel. verò Aretin. in §. æquè. Inſtit. de exceptio. retulit 40. Maria. Soc. poſuit 33. in c. j. de litis conteſta. in 6. Philipp. Francus in d. c. j. & ſeq. poſuit per viam fallentiarum 43. F. Viuius opin. 257.

97 Creditores hęreditarij, aut legatarij non poſſunt hęredẽ conuenire, pendẽte termino ad cõfectionẽ inuentarij: & ſi cõueniatur, poterit opponere eã exceptionẽ quod ſit intra tempus conficiendi inuentariũ: quæ exceptio proceſſui opponitor, & impedit litis cõteſtationẽ. l. ſcimus. § licẽtia. & ibi doct. & Iaſ. C. de iure delibe. & inquit ibi Bar. quẽ ibi ſequitur Iaſo. quod executio inſtrumẽti nõ põt fieri contra hæredẽ, donec pendet tẽpus ad inuentariũ cõficiendũ, niſi ex tali dilatione tẽporis poſſet inferri remediũ irreparabile. Paul. Caſt, ibi: poterit tamen ipſe hęres pendente termino debitores hęreditarios ad ſibi ſoluendum conuenire, licet tamen ipſe conueniri non poſſit. Paul. Caſtr. in eo. §. donec. Nicol. Boër. deciſ. 53. & deciſ 10. Si tamen fuerit vocatus ad reſumẽdũ proceſſũ inchoatũ per ſuum prędeceſſorẽ, tenebitur defendere, & non poterit talem exceptionẽ opponere. Boër. ea. dec. 53. Viuius.

98 Inuentarium probat contra tutorem. d. l. ſi. C. arb. tu. Barb. in 2. vol. conſ. 59. in 17. col Dec. conſ 60. in 2. col.

Et res poſitę in inuentario pręſumuntur extare, niſi probentur conſumptę. Alex. in j. vol. conſ. 45. vbi ponit quomodo probentur conſumptæ. Vezin.

99 Hæres nõ tenetur probare alia bona nõ extare, quã deſcripta in inuẽtario. Sed hoc probare debet, qui cõtrariũ allegat. Pau. de Caſt in 2. vol. conſ. 211. Lud. Ro. conſ. 276. in fi. Idem.

100 Cõtra inuentarium hęredis, admittitur probatio in cõtrarium, l. ſi. §. licentia. C. de iur. delib. quod ſecus eſt in inuẽtario tutoris, ſecundum communem per Rol. de inuent. 3. par. q. 66. nu. 7. & plures differentias de inuentario tutoris vel hęredis, vide per eundem d. tract. 4. part. quaſt. 47. Bonac.

101 Onus probãdi incũbit aſſerẽti eſſe alia bona in hæreditate, præter deſcripta in inuẽtario, nõ autẽ negãti: etiã ꝙ inuẽtariũ nõ eſſet cõfectum, ſec. com. per Aurſ. conſ. 123. nu. 2. lib. 1.

102 In inuẽtario ſi quis nõ ponat ea quę poſtea ad ipſi⁹ hæredis notitiã deuenerũt, an perdat per hoc ipſius inuẽtarij beneficiũ? & dic ꝙ nõ, niſi circa illã rẽ, ſec. Rol. de inuẽt. 3. par. q 65. quẽ vide in d. tract. 4. par q. 8. vbi plenè diſputat, & tandẽ cõcludit quod puniteus hęres celãs rẽ hęreditariã circa eandẽ rẽ, vt teneatur in duplũ, nõ tamen per hoc irritatur. Bellacomb.

103 Hęres vnuſquiſque in ſolidum tenetur adimplere factũ indiuiduum, ad quod tenebatur teſtator, ac vno adimplente, eſt ſatisfactum, & alij non incidunt in pœnam, Alcia. in l. 3 §. Cato. nu. 41. ff. de verbor. obliga. com. dicit. Vezinus.

104 Hæreditate aut priuatur nepos ex parricidio commiſſo à patre.

à patre. Boer. *dec.* 21 *nu.* 8. com. dicit. Vezinus.

105 Hæreditate nõ adita, ſi minor moriatur, ſuccurretur eius hæredi reſtitutione. Pau. de Caſt. *in l. ſi infantis. C. de iur. de liber.* quem refert Duran. *de arte teſtan. tit.* 11. *caut.* 1. com. dicit. Vezinus.

106 Hæreditate non adita, ſi hæres ſcriptus moriatur, ſi in teſtamento ſit clauſula codicillaris, hæredes eius petunt hæreditatem ex fideicõmiſſo, & non eſt neceſſaria reſtitutio. Alex. *in l. cum filio. ff. de leg.* 1. Duran. *ibi* com. dicit. Vezinus.

107 Hæreditatis aditio eſt animi. Corn. *conſ.* 312. *vol.* 4. Dur. ibi com. dicit, ſed non probatur niſi per actum. Nic. *de concor. glo. concor.* 92. com. dicit. Vezin.

108 Legitima non minuitur per legata ad pias cauſas. Alex. *in 4 vol. conſi.* 18. Iaſ. *in l. ſi vnus in* 2. *&* 3. *col. C. de teſtam.* Alex. *in* 5. *vol. conſ.* 45 *in* 4. *dubio.* Cur. *in* 4. *vol. conſ* 148. Benea. *in conſil.* 19. Calder. *in tit de teſta conſ* 33. *aliàs* 361. Vezinus.

109 Per omiſſionem inuentarij, filius legitimam non amittit. Eſt magis com. opin. ſec. Alex. *in conſil.* 139. *eleganter circa prin. vol.* 1. Idem.

De repudianda, & abſtinenda hæreditate.

TITVLVS XX.

HÆres ſuus, etſi repudiaret hæreditatem, poteſt re integra reuocare repudiationem, etſi habeat cohæredem extraneum. Iaſ. *in l pupillorum. C. de repud. & abſtin. hæreditat. n.* 2. com. dicit. B. Villalob.

2 Filiofam. inſtituto repudiante hæreditatem, poteſt pater eam acceptare, etiam ſi tali filio eſſet datus ſubſtitutus: hanc eſſe communem opinionem teſtatur Baptiſt. a Villal. *concluſ.* 120. *in litera F.* vbi limitat. Don. à Pina.

3 Adeũdæ hæreditatis facultas ius cẽſetur, cõmuneq; ait Aret. *in l.* 3 *ff. de acq. hær.* affirmans ibi. Iaſ. *n* 10. & idẽ Iaſ. *in l. cũ filiof. n.* 110 *ff. de leg.* 1. *in l. licet. C. de iur. deli.* Dec. *n.* 3. poſt alios *in l.* 3. *C. de inſtit. & ſubſtit.* & ſi Com. Arimin. & alij ad *l pretia rerum, ff. ad leg. Falc.* non leuiter ea in re hallucinetur. E. Suarez.

4 Aditio hæreditatis, cùm animi ſit, ex ſola voluntate reſultat, licet per alios actus exteriores declarata nõ fuerit. Ita cõmuniter tenetur. vide Phil. Cor. *conſ.* 312. *n.* 5. *vol.* 3. quem refert & ſequitur Io. Dilec. *in art. ſeſſ. tit.* 11. *can.* 6. dicẽs, q ea in re nõ reſpicimus veritatem, ſed animi opinionẽ ſequimur. B. Vill.

5 Filius poſſidens res paternas, aut domũ paternã inhabitãs poſt patris mortẽ, præſumitur eius hæreditatẽ adiuiſſe vt hæres, niſi probet quòd ex alia cauſa eius res poſſideat, *l. ſi quis mihi bona. § iuſſum. ff. de acq. hæred.* Iaſ. *in l.* 1. *C. de repud. hæred.* Bellac.

6 Filia quæ renũciauit ſucceſſioni paternæ aut maternæ, excludetur à ſucceſſione patris aut matris cui renunciauit, ita vt ab inteſtato ſuccedere nõ poſſit. Guid. Pap. *dec.* 295. quod procedit quãdo perſona ſupereſt quæ ex præſumpta mẽte patris vel matris teſtãtis excludat renũciantẽ: aliàs non excludetur illa filia renũtians. Dec. *conſ.* 553. Bald. *conſ.* 372. *lib.* 3. Boër. *dec.* 304. *n.* 21. Alex. *cõſ.* 29. *vol.* 3. aliàs noceret filiæ talis renũtiatio. Alex. *d. conſ.* 29. *vol.* 3. poterit tamẽ filia renũcians à patre vel à matre hæres inſtitui, & tũc ſuccedet ex teſtã. Ben. *in c. Raynutius. verbo, duas habens. n.* 288. pater. n. faciendo eã hæredem, cẽſetur iuramento remiſiſſe. Guid. Pap. *dec.* 599. verùm ea filia à petitione ſuæ legitimæ nõ excludetur per eam quittantiam. Steph. Ber. *conſ.* 63. *n.* 6. 1. *vol.* Contrarium tamen quòd ſcilicet legitimæ renuntiaſſe dicatur, & ab ea nõ ſecus quã ab alia bonorũ parte excludatur, voluit Soc. *conſ.* 50. *nu.* 11. *vol.* 2. & communiter dicit Iaſ. *in l. ſi quando. §. fi. C. de inoſ. teſta. & conſ.* 207. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 18. vide Tiraq. *in præfat. l. ſi vnquam n.* 144. *C. de reuocand. donat.* Bellac.

7 Hærede non adeunte hæreditatem, omnia iura teſtamẽti pereunt: & ſic, ſi nemo hæreditatem ipſam adierit, nihil valet ex his, quæ in teſtamento ſcripta ſunt, *l. ſi nemo. la prima, ff. de teſta. tute. l. eam quam C. de fideic. & l ſi nemo ſubiit, ff. de reg. iu.* & notat Roma. *conſ.* 428. Dec. *in d l. ſi nemo,* & in terminis Alex. *conſ.* 198. *viſo proceſſu. col. fi. vol.* 7.

Fallit hoc principaliter in filiofa. etiã infante, qui abſque aliquo dubio tranſmittit hæreditatem patris, non agnitã ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis, *l. apud hoſtes, C. de ſuis & legit.* & iſta eſt communis opinio, vt apparet ex relatis per Decium *conſ.* 331. *pro reſolutione col.* 5. *conſ.* 245. *& conſ.* 250. *in antiqua,* & Iaſ. *conſ.* 130. *magnificus col.* 3. *vol.* 1.

8 Sed imò pupillus, ſeu infans moriẽs hæreditate nõ adita, trãſmittit ad hæredem ſuum beneficium reſtitutionis in integrũ aduerſus omiſſam hæreditatẽ, & per cõſequens hæredes eius poſſunt petere reſtitutionem in integrũ, ex clauſula generali, Si qua mihi iuſta cauſa, &c. aduerſus hæreditatem nõ aditã a minore, vt tenet *Bat. in l. ſi infantis. col fin. C. de iure delib.* & alij multi, quos referũt Pau. de Caſt. Alex. & Iaſ. ibi dicentes iſtã eſſe cõmunem opinionem, prout etiam atteſtatur. Soc. *conſ.* 9. *col.* 7. *vol.* 1. & latè plures citãs Guil. Ben. *in c Ray. n.* 179. *de teſta.* Cor. *conſ.* 312 *in fi.* Rom. *conſ.* 58. *viſu narratu,* & Rimio. *conſ.* 20. *n.* 15. *& conſ.* 120. *nu.* 3. Bald. verò *conſ.* 226. *quæſt.* 1. *col.* 2. arbitratur quæſtionẽ iſta eſſe difficile, & *cõſ* 213. *caſus talis, li.* 3. habet pro abſurda ratione minoris ætatis dari reſtitutionẽ in integrũ, & Soc. *conſ.* 216. nõ poteſt negari *col.* 5. aſſerit, in iſta quæſtione eſſe locũ gratificationi, & per authoritatem eorũ, qui ſunt in cõtraria ſẽtẽtia, & ob validiſſimas quoq. rationes, quib' reſpõderi nequit, indigere Cæſarea deciſione.

Nihilominus Doct. cõmuniter tenent, quòd competat reſtitutio in integrum etiam hæredibus infantis, vt per Cor. *conſ.* 87. *circa primum,* & latè ſuprà deduximus, & ab iſta communi ſatmum eſſet recedere in actu practico.

Hiſque accedit cõgruẽter hic, quòd infans non poteſt adire hæreditatẽ ex ſemetipſo, ſed pater pro eo, aut tutor, ſecũdum Bar. *in d. l. ſi infantis,* & omnes doct. cõmuniter *in l. bonorum. C. qui adm.* & itam ſcribit eſſe communem *Bello. conſ.* 24. *n.* 16.

Interpretatur quoq; prædicta regula nõ procedere in legatis ad pias cauſas, vt not. Bar. *in l.* 1. *col. pen. C. de ſacroſ eccle.* Sed cõtra Bar. ipſũ audacter aſſeuerat eſſe com. op. Canon. & Legiſt. Alex. *conſ.* 354. *ſtantis. nu.* 17. *vol.* 2. Iaſ *in d l eam quã. col.* 2. *& in d. l.* 1. *in* 1. *lect. col.* 6. *& in* 2. *lect. col. fi.* & Quintilianus Madoſius cumulatiſſimè in additio. Lapi *in alleg.* 91. *in litera I.* quod imò relicta ad pias cauſas, nõ debeantur hæreditate nõ adita: ſed iſtã cõmunem non auſus eſt firmare Tiraq. *in tract. de priuilegiis piæ cauſæ, priuilegio* 33. vbi congerit Doct. prope innumeros remiſſiue. Opinionem verò Bar. ſequitur Dec. *in d. l. ſi nemo,* & Lapus *in d allegatione* 19. *ſub nu.* 4. *& ſeq.* vbi expreſsè fatetur, ſententia Bar. ſeruari in practica, & eſſe magis æquã, & alios cõplures eiuſdem ſententiæ refert Quintilia. Madoſius *in add.* Lapi, *vbi ſuprà in litera I.* vbi eã, tanquã fauorabiliorem, & æquiorem ſequitur, & ait vidiſſe ſeruari in facto.

Et bis accedit ſimiliter, quòd hæreditas poſtquam eſt adita per hæredem, non dicitur amplius hæreditas: ſecundum communem opinionem Doctorum, quam citat, & ſequitur Iaſ. *in l. poſſeſſio appellatio. §. veteres. n.* 18. *ff de acq. poſſeſſ.*

¶ Fallit etiam præfata cõcluſio in viginti aliis caſibus, quos ponit Barbatius *in rub. extra, de teſta. col.* 58. *verſ. Nunc ad vltimam quæſtionem.* Viuius.

9 Renunciatio facta à filio, vel à filia in manibus patris, aut matris, tam de bonis patris adhuc viuẽtis, quàm de bonis matris iã defunctæ, & quæ bona iã fuerãt filiis quæſita tẽpore illius renũciationis, poterit reſcindi reſpectu bonorũ maternorum, & non quo ad bona paterna: & hoc quia ea filia in bonis paternis tẽpore illius renunciationis nullum ius habebat. *l.* 1. *§. ſi impuberis. ff. de colla bono.* Quæ iuri quærendo potuit ea filia renuntiare, etiam, ſine ſolennitate. in repudiatione. n. & renunciatione iuris quærẽdi, ſolẽnitates nõ ſunt requiſitæ. *l. fi. §. fi. de rep. here.* facit *lex aut Prætor. §. ſed ſi hæreditatem. ff. de min.* vbi minori in iure iã quæſito ſuccurritur, ſed nõ in lucro captãdo. Facit, quia vbi vitiatur alienatio, nõ tamẽ vitiatur repudiatio iuris quærendi. *l. quæ autẽ. ff. de his quæ in fraudẽ creditor.* & Rub. Alex. *conſ.* 18. *n.* 6. & cùm in bonis maternis iã ea filia ius habebat, & quod illi iã erat quæſitũ: quare nõ debet tenere talis renunciatio, & hac læſione probata. Alex. *in eo conſ. n.* 7. 8 *&* 9. niſi tamen in ea renũciatione facta de bonis paternis nondũ quæſitis, dolus, metus, & læſio enormiſſima interueniſſet: quo caſu metu probato, aut dolo, aut læſione, reſcindi poſſet ea renunciatio, vt ibi per Rubeum Alexan. Bellac.

10 Filius vel filia renũtiãs, & quitãs ſucceſſioni paternæ vel maternæ, ſi demũ in teſtamẽto illi' cui renũciauit prætereatur nõ poterit demũ dicere teſtamẽtũ nullum. Guid. Pap *dec.* 598. Ben. *in verbo, duas habẽs. n.* 261 *in repe. c. Rayn.* neq; enim pater tenebatur de ea mentionẽ facere, poſtquã ſuæ ſucceſſioni renuntiauerat, ac ſi fuiſſet mortua. Bar. *in l* 1. *§. qui habebat. ff. de bon. poſſ. cõtra tab.* ſed & neq. filij ex ea poterũt conqueri contra tale teſtamentum ipſa viuente. Guid, Pap. *ibi.* Idem.

11 Hæreditate paterna repudiata, cæteris filiis debetur hæreditas æqualiter. Couarru. *in Epito. de ſucceſſio. ab inteſt. conſ.* 9. communem dicit. Vezin.

13 Filia quæ quitauit, facit partẽ & numerũ liberorũ, licet ad partem aliquã nõ debeat admitti: & ea pars hæredi patris cui renunciauit, cedit, & venit in lucrũ hæredis patris aut matris, cui facta erat ea renunciatio. Guid. Pap. *dec.* 599. & hanc opinionẽ magis cõmunẽ eſſe, & iuxta eã fuiſſe iudicatũ, aſſerit ipſe Guid. Pap. *dec.* 295. & Boër. *dec.* 104. & idẽ de filia à ſucceſſione excluſa per ſtatutum aſſerit Corn. *conſ.* 190. *n.* 7. 1. *vol.*

14 Per renunciationẽ ſucceſſionis paternæ, filia nõ excluditur, quin petat quod pater perdidit per tranſitũ ad ſecũda vota iure ita diſponente: quod ius petẽdi id quod pater perdidit per tranſitũ ad ſecunda vota, defertur liberis primi matrimonij. *l. fœmina. C. de ſecun. nup.* Guil. Ben. *in rep. c. Raynutius. verbo, duas n.* 288. & Dec. *conſ.* 346. *& conſ.* 206. Bellac. nu. 8.

15 Renunciatio filiæ, viuo patre defunctæ, nepotibus indiſtinctè non præiudicat. eſt com. opin. teſte Dec. *in conſ.* 181. ſatis nota. M. Chætian.

16 Renunciatio facta per diuidentes de omni iure, quod habent, vel habere ſperant inuicem in bonis alterius in partem obuenientis, non includit fideicommiſſum futurum inter ignorantes.

Ampliatur & limitatur per Soc. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. oblig. nu.* 1at.

17 *L. ſi vnquam. C. de reuoc. dona.* non habet locum in renũciatione facta per filiam in manibus ſui patris pro ſua dote, nec filij demum ſuſcepti poterunt venire contra talem renũciationem, quando filij veniunt vt hæredes matris, quæ renunciauit. Alex. *conſ.* 29. *nu.* 10. *in* 3. *vol.* Idem.

18 Mulier, licet proprio pacto etiã iurato, repellatur à ſucceſſione patris: tamẽ filius, & etiã hæres eius ſi ex propria perſona veniat ad ſucceſſionem aui, nõ repellitur, vt eſt doctrina Bar. cõmuniter approbata *in l. qui ſuperſtitu. ff. de acq. hæred.* ad quẽ etiã ſe refert Soc. iu. *in conſ.* 53. *ſub n.* 5. *vol.* 4. E. Muſcul.

19 Renunciatio facta per filiã de omnibus bonis paternis & maternis iuramento firmata, valet extantibus maſculis. *c. quãuis pactũ. de pactis in* 6. nõ extantibus autẽ filiis maſcu. non excluderetur filia à ſucceſſione, quãuis renunciauerit: quia non eſt veriſimile, & neque præſumendum eſt, patrem propter filias aliam voluiſſe deijcere, quare ſuccedet ea filia vnà cũ aliis ſororibus, cõferendo quæ accepit. Chaſ. *conſ.* 3. *in fine.* Bellac.

20 Filia dote mediãte renuncians paternæ ſucceſſioni, non poteſt demũ patri ſuccedere, & eius portio hæredi patris cui facta eſt renunciatio, acquiretur. Ben. *in c. Raynutius. in verbo, duas habens. n.* 26. & ſic portio illius penes patris hæredem remanebit. Boër. *dec.* 104. *n.* 10. niſi in tali renunciatione interueniſſet dolus, metus, aut læſio enormiſſima, quia tunc à iuramento relaxari poſſet. Ben. *eo loco nu.* 264. & ea renunciatio reſcindi poterit vel per remedium *l.* 2. *C. de reſcind. vendit.* vel per actionem de dolo ſi iuramentum interuenerit, vt per Benedict. *d. nu.* 264. Bellac.

21 Renunciatio per filiam facta in cõtractu matrimonij de bonis paternis aut maternis, ſeu quitãtia ita patri facta, & firmata iuramento, nocet nõ ſolum ſibi, ſed & eius filiis, nõ ſolũm natis, ſed & naſcituris: quãdo ſcilicet mater moritur poſt mortẽ patris, & filij veniũt ex iure materno, & ex illius perſona: tũc enim filij nõ audirentur cõtra talẽ renunciationem maternã. gl. *in c. quãuis pactũ. de pac. in* 6. Si verò venirent filij ex eorũ perſona, & ſtent fratres eorũ matris, nõ poſſunt venire illi filij: quia admittuntur fratres ad iura ſororis matris filiorũ per ius accreſcendi: cõtra verò alios qui ſunt in gradu remotiores audirentur illi filij, atq. reciperentur. Quòd ſi mater eſſet mortua ſuo patre viuente, quæ deceſſit relictis liberis, & ſuo patre, tũc talis renunciatio à matre facta nõ noceret ſuis filiis: quinimò ſuo auo patri eorũ matris nepotes reperiuntur, & ex eorũ perſona tanquã nepotes poterunt venire ad bona aui, ſublata eorũ matre de medio. *l. Gallus. in prin. ff. de liber. & poſth.* Bene. *in repe. c. Raynutius. in verbo, duas habẽs vxores. n.* 280. & eſt additio ſuper Bar. *in verbo, ſãguis in l. qui ſuperſtites. ff. de acq. her.* & hãc cõmunem opinionẽ eſſe aſſerit Alex. *in l. pactũ quod. verſ.* 2. *C. de colla.* & Steph. Bertr. *conſ.* 138. 1. *vol.* & Ant. Rubeus, Alex. *conſ.* 12. *n.* 12. Idem.

22 Filia ſi pro dote quæ ſibi debetur in bonis paternis aut maternis, renunciauerit bonis paternis aut maternis, & ſic ſi filia pro vna dote renunciauerit ſucceſſioni plurium, talis filia dicetur lædi, & poterit obtinere reſcriptum ad eã renũciationem reſcindendã. Dec. *conſ.* 379. *nu.* 14. excepta enim hæreditate paterna, ex cuius bonis filia habuit dotem, nullla ſuberat cauſa renunciandi aliis ſucceſſionibus, vt ibi per Dec. & Petr. de Anch. *conſ.* 39. & Dec. *conſ.* 181. Idem.

23 Sed quid ſi ſtatutũ dicat, quòd mulier non poſſit cõtrahere ſine conſenſu propinquorum, nunquid poteſt adire hæreditatẽ? Reſp. quòd licet in hoc articulo doct. variè locuti ſint, tamen magis communis opinio eſt, ſtãte tali ſtatuto, mulierem nihilominus hæreditatẽ adire poſſe, vt firmat Alex. *l. mutũ. ff. de acq. hæred.* Et ibi eam tenent Sal. Imol. Cuma. & Aret. Eandem dicit eſſe cõmunem *Iaſ. d. l. more. nu.* 33. *ff. eod.* Quia adire hæreditatem non eſt propriè cõtrahere, ſed quaſi. Vnde cùm verba ſtatutorũ ſtrictè & propriè ſint intelligenda ſecũdum receptam doct. opinionem, ſtatutum loquens in contractu, ad hæreditatis aditionem extendi non debet. Mich. Graſſ.

24 Quæro, an filia renũciãs bonis paternis extãtibus maſculis, ſuccedat fratri mortuo ſine liberis, etiã in bonis paternis, nõ obſtãte renũciatione? Reſp. communiter ea approbata eſt ſentẽtia, quòd poſſit, ſiue ſit ſola, ſiue cũ aliis fratribus vel ſororibus, vt firmat Alex. & cõmuniter doct. *in l.* 1. *§. veteres. ff. de acq. poſ.* Pau. de Caſt. *l. Pau. reſpõdet. §. fi. ff. de acq. hær.* Luc. de Pen. *l.* 1. *C. quãd. & quib. quar. pars debea.* Bal. *l. pactum. C. de coll.* & hãc dicit eſſe cõmunẽ Rober. Maran. *diſput.* 10. *n.* 16. Poſtquã. n. hæreditas per fratrẽ adita eſt, nõ amplius dicũtur bona paterna, ſed ſunt ipſius fratris propria, & certũ eſt filiã renunciatẽ bonis paternis, nõ videri renũciaſſe bonis fraternis, ſec. doct. *in locis alleg.* Et ita iudicatũ eſſe in conſilio Neap. firmat Matt. Affl. *dec.* 178. *n.* 4. Michael Graſſus *in verb. renunciatio.*

25 Quæro, Nũquid talis filia quæ renũciauit bonis paternis, ſi pater decedat relicta dicta filia & nepte ex filio præmortuo, nõ obſtãte renũciatione poſſit patri ſuccedere, an verò excludatur per neptẽ? Reſp. ſecũdũ cõmunẽ & receptã doct. ſententiam, filiã nõ excludi propter renũciationem factã, exiſtente nepte ex filio, quãdo filius mortuus eſt ante patrẽ, quia renũciatio iſta facta eſt in fauorem maſculorũ: Vnde ſublata cauſa, ſcilicet, exiſtentia maſculorũ, tollitur quoq; effectus renũciationis, nõ obſtãte nepte, in qua nõ eſt qualitas maſculina, ſecùs ſit in nepote ex filio. Ita tenet Bar. *in l. liberorũ. ff. de ver. ſig.* Fulg. Alex. & Iaſ. *in l.* 2. *C. de in ius voc.* vbi cõmuniter reprobatã eſſe dicunt opinionẽ Bald. *ibid.* qui contrariũ tenet. Eandem ſentẽtiam firmat Pau. de Caſt. *in conſ.* 47. *incip. proponitur. vol.* 1. Et ea dicit cõmunem Soc. *in conſ.* 296. *vol.* 2. *col. pen.* Hanc ſententiam firmat Gram. *dec.* 63. *per totum,* vbi *nu.* 15. dicit opinioni Bar. eſſe adhærendum per multas authoritates.

Sin verò filius ſuperuiuat, & mortuo patre demũ decedat relicta ex ſe filia & ſorore, ſine dubio ſoror excluditur à nepte, ex quo filio iã quæſitũ eſt ius hæreditatis, quod in filiam deuoluitur, & ſoror perpetuò excluſa cenſetur, ſecũdũ doct. communiter ſuprà alleg. Mich. Graſſus *in verb. renunciatio.*

26 Quæro, an filia renuncians bonis paternis, cũ pacto, quòd nõ velit amplius quicquã petere, videatur renunciaſſe legitimæ? Reſp. licet in hoc articulo ſit cõtrouerſia: Tamẽ crebriori calculo in eã itum eſt ſententiã, filiam, quæ dotata à patre renunciauit bonis paternis, in ampla forma de nõ petẽdo vlterius quicquã, nõ intelligi renũciaſſe legitimæ, per illã generalẽ renunciationẽ, niſi expreſsè fiat mentio legitimæ. tex. eſt de hoc *in l. ſi quãdo. §. generaliter.* & ibi omnes doct. & in ſpecie Bal. & Pau. de Caſt. *C. de inof. teſta.* Guil. de Cun. Bal. & Ang. *in l. de his. de tranſ.* Alex. *in conſ.* 69. *incip. Pet. de Rodulph. vol.* 1. Iaſ. *d. l. de his.* aſſerens eſſe communem opin. & *in d. l. ſi quando.* per illum tex. vbi ſub generali diſpoſitione non comprehenditur legitima, niſi ſpecialis de ea fiat mẽtio, & ita iudicatum eſſe teſtatur Matth. de Affl. *dec.* 178. *n.* 3. Eandem dicit eſſe communem Tho. Gram. *dec. ſua* 57. *n.* 26. Soc. *in conſ.* 30. *vol.* 2. Alex. *conſ.* 180. *& ſeq. vol.* 5. & quòd ita omnes tenent doct. firmat. Maran. *d. diſput.* 10. *n.* 19. & ſequitur Paul. de Caſtr. *in conſ.* 73. *vol.* 1. & pro hac concluſione tex. *in §. cæterum. vt cum de app. cog.* quem allegat ad hoc Gram. *dec.* 102. *nu.* 115.

Hæc cõcluſio adeò vera eſt, vt etiam filia, cui pater aliquid legauit pro ſua legitima, cũ hoc, quod nihil aliud petere poſſit, etiam ſi ſimpliciter acceptet illud legatum, non tamen ex hoc ſibi præiudicat, quò minus poſſit petere ſupplementũ legitimæ, aut dotis, loco illius. ita tenẽt Bal. & Pau. de Caſt. Iaſ. & doct. *d. §. generaliter. & in l. omnimodo. C. de inof. teſt.* & firmat Alex. *in conſ.* 68. *vol.* 1. *Iaſ. d. l. de his.* Alex. *in conſ.* 89. *col. fi. vol.* 4. Soc. *in conſ.* 1. *col.* 1. *vol.* 4. & quod ita communiter tenent doct. dicit Maran. *d. diſp.* 10. *n.* 19. & quòd etiã ſi pater prohibuiſſet filiam plus petere poſſe, nõ tamẽ intelligatur prohibuiſſe legiti-

legitimam,dicit omnes doct.ita concludere Gram. *deciſ.* 57. *num.* Idem,*ibid.*

27 Renũtiatio legitimæ,nunquã in generali renũtiatione includitur,ſecundũ cõmunem per Burſ.*cõſ.*102.*n.*12.*lib.* .Bonac.

28 Filius quamuis renuntiet omni ſucceſſioni etiam generaliter,in tali generali renuntiatione, non intelligitur fuiſſe legitimæ renuntiatum,nec iuri petendi ſupplementi legitimæ, niſi de ipſa legitima in ipſa renũtiatione fuiſſet facta expreſſa mentio.*l.ſi quando.§ ſi.C.de inoff.teſtamento.* & ibi Iaſ.infert, ſi frater alteri fratri vel ſorori aſſignet fundũ pro ſua legitima, quamuis illa dicat ſe contentã,& promittat nihil amplius petere:quòd nihilominus poteſt ſuæ legitimæ ſupplementum petere,niſi expreſsè dictũ fuerit,quòd nec ſupplementũ petet. Bal.& alij *in eo.§.ſi.*& neque etia filius per talẽ renuntiationẽ videtur ſubſtitutioni de ſe factæ renuntiaſſe. Deci. *conſ.*29. *in prin.*& Bettachinus *in verbo,ſubſtitutio.* Bellacomb.

29 Legitimæ liberorum portioni adiectum onus,atque impoſita conditio, cùm legitima ipſa ad ſubſtitutum, vel cohæredem defertur,ſi liberi hæreditatem repudient,rectè procedet,vt frequenter receptum tenuncin ex Iaſ. *verſi.*3.*not. limit. Rhod.Soarez.& limitat.*4.*ad l.quoniã in prioribus.C.de inoff.teſt.* Ioan.Dilect.*de art.teſtand.tit.*5.*cautel.*34.*vi fin.* Anto. Gomez. *de teſta.cap.*11.*nu.*33.Intellige tamen id proceſſurum quouſque filij ad eam ætatem peruenerint,qua teſtandi ius conſequentur: quia tunc ſeu teſtato,ſeu inteſtato decedãt, aliud erit: vt frequenter placitum ait Ruin.*conſ.*58.*num.*9.*lib.*ij. E.Soar.

30 Legitimã portionẽ ſibi expleti, & ij filij in minori parte inſtituti,iuſtè atque vtiliter petere poſſent, qui expreſſim teſtamento plus capere,plúſue habere prohibentur. communiter ponit Ant.Gomez.*in trac.de teſta.cap.*11.*num.*23. E. Suarez.

31 Legitimam portionem modò accipere,& bona cætera repudiare nequit filius,aut ex minpliore ſumma, aut ex aſſe inſtitutus,vt frequenter placitum conſtituo ex Alex.& Iaſ.*in l.*1.*ff. de acq.hær.*Alex. rurſus *in l. quia poterat.in ſi. ff. ad Senatuſcon. Trebel.* Ang.*in §.vlt. Inſt.de hær.qual.& diffe.* Idem.

32 Sed quid ſi filia renunciauit cum iuramento,nunquid talis renunciatio extenditur ad legitimam?Reſp. Magna eſt cõtrouerſia apud doc.*in hac q.*vt per Tho.Gram.*in deciſ.* 101. *& ſeq.& in deciſ.*57.Tamen magis crebriori calculo in eam itum eſt ſententiam,filiam dotatam à patre ſi renunciauit , virtute talis iuramenti non excludi à legitima.ita firmat Iaſ.*in d. l.de his.ff.de tranſact.*Ang.*§.cum autem. in ſi.Inſt.de inof.teſt.* Are. *l.*1. *§.ſi quis ita.n.*7.*ff.de verb.obl.& in l.qui ſuperſtitis.ff.de acq.ha.* vbi talis renunciatio nõ extenditur ad legitimam. Guid. Pap. *q.*93.Gul.Bened.*cap.Raynutius.verb.in eodem teſtamento.n.*200. *de teſta.*Chaſſan.*in conſuet.Burgun tit.des ſucceſſions.ver.lmn a* 6.*ver.*& facit pro hoc tex.& in filia dotata,etiam ſtante iuramento.dicit hanc eſſe communem opin.Boer.*deciſ.*3.*n.*7.*vol.* 5. Licet enim iuramentum faciat actum valere omni meliori modo quo poteſt:Tamen non operatur, vt extendi poſſit ad id,de quo ſpecialis mentio fieri debet,iuxta præfatos doct. & ita iudicatum eſſe firmat Matth.Affl.*deci.*178.*n.*3.Licet ibi tãtùm loquatur in ſimplici renunciatione,verùm docto. per eũ allegati loquũtur in iurata: ita quoque deciſum refert Guid: Papæ,*deciſ.*427.& conſulendo ſequitur Barba.*in conſ.*55. *vol.*2. vbi ſubdit,quòd iuramentũ nõ ſupplet vim clauſulę ſpecialis. Gram.*deciſ.*101.*n.*6.*&* 89.Mich.Graſſus *in verb.renuntiatio.*

33 Renuntiatio generalis cũ iuramẽto operatur circa legitimã.Io.de Rip.*de leg.lib.*1.*cap.*6.*n.*8. commun. dicit. B. Villal.

Amplia ad renũtiationem bonorum paternorum cum iuramento.Idem *ibi nu.*13.com.dicit contrariam Boer.*deciſ.*3.*n.* 7. ſed tene primã quia plures ſunt qui tenent eam,vt per Coua. *in relec.d.cap.quamuis.de pact.par.*3.*§.*2.*num.*2. Idem.

34 Renunciatio facta per filiam de hæreditate patris cũ iuramento,ſi ea parente viuente deceſſerit,nõ nocet nepotibus. Bart.*in l.qui ſuperſtitis.nu.*3.*ff.de acq hær.* Bald.*in l.pact.dotali,n.* 2.*C.de collat.*& *ibid.*Alex.*nu.* 7.*verſi.extra* gl.& Dec.*nu.*18. teſtantur hanc ſententiam cummunem eſſe, dicit idem Dec. *in conſ.*181.*nu.*3.contrariam ſententiam communem opinionem doct.appellauerit : tamen recentiorea doct. priorem ſententiam tanquam communem ſequuntur.Gozadin.*in conſ.*75.*col. penult.in ſi.*dicens,quòd Dec.*in d. conſ.*181.conſuluerit contra communem,Aym.Crauet.*in conſ.*84. *nu.*5. inquiens , quòd in practica ſeruaretur quòd renunciatio non noceret , & Rol. à Valle *in conſ.*11.*nu.*7.*in* 1.*volum.* Kirchouius.

35 Renuntiatio filię etiam minoris 25.annis,pro modico acceptio de bonis paternis & maternis cum iuramento valet ,ſi non ſit enormiſſima læſio,nec de dolo conſtet,ſecundũ cõmunem:ſed ſi maior etiã enormiſſimè læſa, ſuſtineretur,iuxta veriorẽ & magis cõmunẽ per Burſ.*cõſ.*75.*n.*1.*n* 5.*lib.*j. Bonacoſſ.

36 Læſio enormiſſima requiritur, vel exceſſiua vltra triplũ, vel quadruplũ iuſtę portionis debitę, vt filia contra iuratã renuntiationem veniat,ſecundum communẽ per *Burſ.cõſ.*57.*n.* 4.*lib.*1.licet aliàs ſola læſio enormis ſufficeret, ſecundum aliã communem per eundem Burſ *conſ.*27.*nu.*17.*libro* 1. *Idem.*

37 Renuntiatio futuræ ſucceſſionis iuramento firmata valet , *cap. quamuis pactum,de pact.in* 6.ea tamen reſcindi poterit,ſi ín ea dolus,metus,aut læſio enormiſſima interuenerit, vel per remedium *l.ij.C.de reſcind.vendit.*ſi læſio adfuerit, vel per actionem de dolo,ſi dolus interuenerit.Iuramẽtum enim eiuſdem & æquam recipit interpretationem, ne quis immoderatè lædatur.*l.ſi libertus ff.de ope liber.*Bene.*in cap.Raynutius.in verbo,duas habens.num.*264.vide Boër. *deciſ.*10.*num.* 10. & intelligitur enormiter lædi ipſa filia , ſi pro vna dote renuntiaret hæreditati patris,& matris & fratrũ. Dec.*conſ.* 550. *&* 379. &' 180.& ſic ſi renuntiet pro vna dote pluribus hæreditatibus, poterit tali renuntiationi contrauenire,quia per hoc videtur læſa. Deci.*in conſ* 379. *Bellacomb.*

38 Quæro,vtrum ſi filia nupta renunciat bonis paternis,maternis & fraternis , illa renunciatio noceat filiis ſuis hæredibus,quòd ad hoc vt excludantur à ſucceſſione? Reſp. Articulus eſt valdè dubius, vnde pro concordia diſtinguendũ puto. Aut mater moritur poſt eum de cuius hæreditate quæritur,& nullum eſt dubium , filios eius hæredes à ſucceſſione excludi, ita notant omnes doc. *in l.pactũ.C.de collat.& in l.qui ſuperſtitis.ff.de acq.hær.*vt firmat Robet.Maran.*in diſput.* 10.*num.* 40.

Aut verò moritur ante eũ,de cuius hæreditate agitur,& nõ obſtat filiis renunciatio,ſiue loquamur de bonis paternis maternis,ſiue fraternis, & in ſucceſſione bonorum paternorum. dicit hãc eſſe magis com.opi.Alex.*in d.l.pactũ.*Matan.*d.diſpu.* 10.*nu.* 42. ex quo filij iſti veniunt ad ſucceſſionem ex perſona propria,& non ex perſona matris.*auth.ceſſante. C.de legit. hær.* ita tenent Bart.Imo.Pau.Caſt. Frau.de Aret. & communiter doct.*in l.qui ſuperſtitis.ff de acq.hær.*Ideóque matris renunciatio eis obſtare non debet,dummodo dos conferatur. Licet cõtrarium hoc caſu velit Lud.Ro.*in d.l.qui ſuperſtitis.*eò, quia filia renunciat propter dotem quam habet à patre,quo caſu recipit illam in locum ſuæ legitimæ,& proportionis debitæ , & dicit ſe contentam ſua parte , vnde iniquum eſſet , filiis idem bis deberi.eandem dicit eſſe communem in bonis maternis & fraternis,idem Matan.*d.diſpu.*10.*num.*13.*& num.* 48. & hoc caſu non habet locum ratio doris receptæ allegata per Rom. Michaël Graſſus *in verb renuntiatio.*

39 Renuncians omnibus bonis paternis & maternis , non cenſetur renunciare bonis fraternis: nec talis renunciatio trahitur ad bona fratris. *Bar.* expreſſe *in l.ij.§.illud.ff. de hæredi. vel actione vẽdi.*nam cum alia ſint bona paterna,alia bona materna,& alia bona fraterna: ergo renũciatio facta in aliquibus bonis,non trahetur ad alia bona.Guido Papæ *deciſ.*231.*& cõſ.* 16.& Chaſſan.*conſi.*59.*num.*16. Bellacomb.

40 Renunciatio facta de non contraueniendo generaliter occaſione fideicõmiſſi,vel ſubſtitutionis cuiuſcunq; vel alterius iuris præſentis,vel futuri ex teſtamẽto,vel ab inteſtato non præiudicat in fideicõmiſſo conditionali inter ignorãtes, ita eſt doctrina Bart. magis cõmuniter approbata *in l. qui Romæ.§.duo fratres.in* 5.*q ff.de verb.obl.*Et licet Ang. & quidã alij aliter dixerint,tamẽ cũ Bar. eſt cõmunis opi. vt ibi per *Iaſ.* & & Soc.iu.vt refert ipſemet So.iu.*in cõſ.*20.*n.*28.*vol.*4.E. Muſc.

41 Renuntiatio generalis & indefinita, non comprehendit ius fideicommiſſi futuri.eſt com.opi.ſec Soc.*in conſ* 25. *quoniã in precedẽti vol.*2.& Ripa *in l.qui Romæ.§.duo fratres.in* 5.*q.*Bar. *in ſi.de verb.obl.*per tex. *in l. & vno.§.* 1 *de accep.&' l.ſi ita ſcripſiſſes.de leg ij.* M.Chætian.

42 Renuntiatio in vno,non inducit excluſionem in alio,*l.ſi domum.ff.de ſer.vrb.præd.*no.Iaſ.*in l.nec is.§.hæres ff de acq.hære.* poſt Rom. *conſil.*40. *in prin.conſil.* 132. *in fin conſil.*168. *in prin.* Quæ renuntiatio non præiudicat petenda ius iam renuntiatum,ob nouam ſuperuenientẽ cauſam,teſte Rom.*d.conſil.*168. *nume.*2. vbi de muliere petenda fraternam ſucceſſionem quæ iam prius paternæ renuntiauerat. qua in materia adde , quòd renuntiatio renuntianti non nocet,data enormiſſ.læſione : & ideo ſicut in caſu *cap. Quamuis de pact.in* 6. excluditur dolus,

ita etiá quando enormiter quis reperiretur læſus, quia ex magna læſione dolus præſumitur, & tali caſu, nedū minor, ſed etiá maior cōtrauenire poteſt, nō obſtāte iuramēto: adeo quòd nō eſt neceſſaria abſolutio, quia talis enormis læſio excepta eſt à iuramento, quod procedit, etia ſi quis promiſit nō contrauenire aliqua ratione, vel cauſa, vt per Cur. iu. *conſ.* 141. *col.* 2. vbi quòd iuramentū non tollit enormiſſ. læſionē propter quā dolus reipſa cauſatur, qui quidē appellatur dolus præſumptus, qui dicitur proptè dolus, ex not. per Rol. *conſ.* 96. *col ſi. in ſi. lib.* 3. Quid de renuntiāte cū iuramēto, an cōprehendat caſus inſolitos & incogitatos? & dic quòd nō, ſecundū cōmunem per Alex. *conſ.* 28. *col. pen. lib.* 1. *conſ.* 16. *lib.* 7. vbi quòd generalis renuntiatio non firmatur iuramento: licet in hoc diſtinguat *Iaſ. in l. ſed & ſi quis. §. quæſitū. col ſi. n.* 42. *ff. ſi quis caut.* neque etiā remittitur ius futuri fideicōmiſſi, teſte Rip. *in l. quis Romæ. §. duo fratres q.* 5. *de verb. obl.* Regulā autē quòd quis poſſit renūtiare iuri in ſui fauorē introducto, limita, vt per Archid. *in ca. quam periculoſum. col.* 2. *n.* 6. *n.* 7. *q.* 1. Quid de renuntiatione exceptionū? & vide pract. Bonacur. *tit. de imped. & excep. quæ contra reſcrip. n.* 16. Quid de electione iuris in cōpetentiæ? an per eā videatur renuntiatū iuri quod quis ignorabat ſibi cōpetere? & dic quòd non, ſecundū Afflict. *decſ.* 53. *n.* 3. vbi loquitur in materia mutationis actionis. Quid de eo qui renuntiauit omni iuris & legū auxilio ſibi cōpetenti? & dic, talem generalem renuntiationē ad excep. cedendarum excludenda non extendi, ex not. per Alex. *conſ.* 196. *ante ſi. lib.* 2. Dec. *conſ.* 99. *n.* 3. *conſ.* 104. *col.* 2. 446. *poſt prin.* Hypol. *in rubr. n.* 29. *de fideiuſſ.* licet non loquatur quando renuntiatū eſt omni iuris auxilio, nā eo caſu videtur potius ſentire contrariū *d. rub. n.* 35. & pro affirmatiua opi. ſtat Affl. *decſ.* 182. *n.* 10. *n.* 13. Dec. *conſ.* 27. *n* 6. *in l. ſi. in prin ſi cert pet. in capit. ex parte* 2. *n.* 7 *de of. cio deleg.* Soc. *conſ.* 200. *col. pen. & ſeq.* Neguz. *tract. pig.* 3. *memb* 5 *parte prin. n.* 24. Corn. *cōſ.* 51. *lib.* 4. licet contrariū, quod ſcilicet, ex vi illius generalis clauſulæ, renuntiauit omni legū auxilio, videatur renuntiatū beneficio cedendarū: cui renuntiari poſſe ſcribit Rom. *conſ.* 472. *col.* 2. *circa med.* gloſ. *in l. niſi hic actū. ff. de pact.* cuius clauſulæ effectus, plures enumerat Ro. *cōſ.* 13. *à n.* 6. *vſque ad* 20. *lib.* 1. poſt Iaſ. *in l. plerique, n.* 29. & 34. *ff. de in ius voc* qua in re faciunt quę idē Iaſo. ſcribit *in l.* 1. *n.* 11. *vſque ad* 24. *ff. ſi quis in ius voca. non ier.* quòd quando in renuntiationibus, & aliis actibus requiruntur clauſulæ, & verba generalia, vel ſpecialia, quid de generali vel ſpeciali renuntiatione, & vide eundem *in l. ſed & ſi quis §. quæſitū ff. ſi quis caut.* vbi *n.* 6. ponit limit. ad illū tex. quòd generalis renuntiatio nō valet, verū eſt quoad exceptiones futuras, ſecus quoad præteritas: quā concl. declara, vt latius per eū ibi, vbi *n.* 16. dicit, quod ad hoc vt renuntiatio valeat, nō ſolū debet eſſe ſpecialis, ſed etiā ſingularis, idē *Iaſo. in l.* 1. *nu.* 10. & *ſeq. ff. de cōd. indeb* & faciūt quæ de liberatione generali ſcribit Tira. *inter reg. iur. li.* 3. *v. cauſa legis. & ideò.* Quid quādo aliquis, putà minor, renuntiat beneficio minoris ætatis, & reſtitutionis in integ. & omni alij iuris, & legū auxilio, cū iuramento, per illa verba quibus videatur renuntiatū? & dic, vt per Bar. *in auth. matri & auiæ. C. quādo mul. tutel. of fung. poſſ.* Nat. *conſ.* 145. *col.* 3. *in ſi. & col ſeq. in prin.* & ibi quòd renuntiatio iurata nunquā extenditur ad caſus, ad quos nō iurata nō extēderetur, Bar. *d. l. ſed & ſi quis. §. quæſitū. in ſi.* vbi Bal. Ang. & alij, Nat. *d. conſi. nu.* 8. vbi quòd illud quod dicitur, iuramentū habere vim ſpecialis diſpoſitionis. *l. cum pater. §. filius matrē, de leg.* 2. intelligitur in iis in quibus cōſentitur, ſecus in aliis, & *d. conſ. n* 9. vbi quòd renuntiatio generalis, qua renuntiatur omni iuris & legū auxilio, pertinet ad omnia, cùm ſalua ratione recti ſermonis aliter fieri non poſſit, cuius renuntiationis virtutē, & ſic 14. effectus enumerat Rol. *de dote q.* 42. Quid quādo quis approbat omnia cōtenta in aliquo inſtrumento cū iuramento, promittēs non contrauenire? & dic vt per Rip. *reſponſ.* 147. *col. ſi. in ſi.* per Iaſ. *in l.* 1. *ff. de cond. indeb.* & de prædicta clauſula, renūtiauit omni iuris & legū auxilio, vide Catel. *verſ. clauſula general.* Dec. *conſ.* 27. Rolan. *d. q.* 42. *n.* 10. & *ſeq.* Oſasc. *decſ.* 91. *n.* 18. pulchrè Gabriel. *com. op. lib.* 6. *tit. de reg. iur. concl.* 4. poſt Iaſ. *in l.* 1. *ff. de cond. indeb. in l. Stichus. §. item quæſitū. eod. tit.* Viuius.

43 Renuntiatio non nocet renuncianti, ſi per partem non fuerit acceptata: is enim qui verba aduerſarij nō acceptat, non poteſt ſe ex illis iuuare. Bal. *in l.* 7. *C. de repud. hær.* Rebu. *in concordatis in tit de reg. acceptatione in gl. vnica.* Bellacomb.

Matris electio eſt adire vel ea pupillari, vel ex fideicommiſſaria, eueniente caſu ſubſtitutionis: ſecūdum communem per Curſ. *d. conſ.* 19. *num.* 15. Bonacoſſ.

44 Legitimæ renunsians mater, non propterea ius petendi eam neputibus aufertur, & per conſequens non obſtante matris renunciatione, nepos filiæ præmortua dotata ex propria perſona ſua in bonis ſui aui materni, legitimam petere poteſt ſecun. Bald. *in l. pactum dotali. C. de colla. & in l. ſi. C. de pact.* & idem voluit Imo. *in l. qui ſuperſtitis. ff. de acq. hær.* qui hoc pacto limitat, & reſtringit dictum Bart. ibi, quando in vita patris filia moreretur, ſequitur etiam Aret. & Paul. Caſt. *ibidem*, & iſtorum ſententiam refert eſſe communem Ripa, in ſingularibus reſponſis in tit. de legibus, & longa conſuetudine, *cap.* 6. *nu.* 3. & Gram. *decſ.* 57. *num.* 39. F. Viuius.

45 Pater ſi filius hæres ab alio inſtitutus, hæreditatem repudiet, illam iure adire poterit, commune dicit Ant. de Treino. *in add. ad Bon. in rub. qui mo. cius. num.* 18. *verb. pro mortuis* reputantur, quod vſque adeo verum eſt, vt vulgarem ſubſtitutum pater excludat, commune pronunciat Iaſ. *in l. cum proponas, nu.* 12. *C. de hæred. inſti.* E. Suarez.

46 Conſanguineus qui tanquam proximior vult ſuccedere alicui mortuo ab inteſtato, contra aliquem tenentem bona illius defuncti, tenetur probare ſe fuiſſe defuncto conſanguineum: & hoc ſufficit probare, tametſi non probet ſe fuiſſe, & eſſe in gradu proximiorem. Iaſ. *in l. is poteſt, num.* 83. *de acq. hære.* & ibi inquit hoc tenendum. & Cumeus *conſil.* 196. *n.* 10. *vol.* 1. communem dicit. Vezinus.

47 Hæres improprius venit in diſpoſitione, in qua fit mētio de quocūque hærede, ſecundū veriorē ſententiā per Rol. *conſ.* 54. *n.* 37. *lib* 3. de quo verbo, hæres, vide quæ idē ſcribit *conſ.* 53. *col. ſi. poſt med eod. lib.* vbi *in ſi.* quærit, quid quando verbum hęres eſt appoſitū in emphyteuſi recepta à priuato: & quid in re cepta ab eccleſia pro ſe & hæredib. vide *ibi* & quæ not. Prac. Pap. *for. lib. ad præſta. verſi. recuſauit. nu.* 7. Bellacomb.

48 Suus hæres repudiatam ſemel hæreditatem, iterū re integra repetere poteſt. commune inquit Iaſ. *in l. pupillum. nu.* 2. *ff de acq. hær.* E. Suarez.

49 Religionem aliquam, putà ſtatum minorum, ſi quis ingrediatur poſtquam eſt inſtitutus, talis inſtitutio pro nō ſcripta habetur, teſte Iaſ. *in l. ſi quis mihi bona. §. ſeruus. ff. de acq. hær.* Quid de eo qui ingreditur monaſteriū? & dic, licet non poſſit per pactum ſibi reſeruare dominium aliquarum rerum, quia hoc repugnet regulæ, poteſt tamen ſibi reſeruare poteſtatem diſponendi de parte bonorum, vt poſſit teſtari vel cōtrahere, teſte Catel. *verſ. monaſterium*, vbi alleg. Iaſ *in auth. ingreſſi. colu. penult. C. de ſacroſan. eccl.* & no. Syluestr. *in ſumma. verſic. religio.* 3. *num.* 8. Cagn. *in l. ſi. num.* 186. *vſque ad* 209. *C. de pact.* Quid de hæredibus illius qui ingreditur religionem, & qui dicit ſe dolo inductum ad religionem? & dic, quòd bona debentur hęredibus ipſius ingredientis, & non monaſterio: ſecūdum Cæpo. *cautel.* 201. Aym. *conſi.* 160. vbi de Ingrediente religionem, & cedente iura ſuis fratribus in ſæculo remanentibus, quòd læſionem allegare non poſſit, in caſu de quo *ibi, & d. conſ. nu.* 4. & 6. vbi loquitur de nouitio, qui non potuit cedere iura ſibi competentia fratri ſuo, & ibi quid de ceſſione facta ante ingreſſum, diſtingue, vt per eum *d. nu.* 6. Bellac.

50 Monaſterium non poteſt adire mortuo monacho, imò nec inuito. Cor. *in* 2. *vol. conſi.* 13. & *conſi.* 88.

Vide tamen Bened. *in conſi.* 24. vbi tenet, quòd filius qui ingreſſus eſt monaſterium, tranſmittit in monaſteriū ius adeūdi iure ſuitatis.

Et quòd etiam mortuo monacho, competat ius monaſterio, tenet Bened. *conſil.* 40. *circa ſi.* Ang. *in §. alienus quoque. Inſti. de hæred. inſti.* Vezinus.

51 Hærede nō adeunte hæreditatem, inſtitutus in re certa eſt vniuerſalis hæres. Alex. *in l. quoties. C. de hære. inſti.* Io. Dut. *in art. toſ. and. tit.* 6. *cautel.* 2. Mauer. *in l. ius noſtrum. num.* 6. *de regul. iur.* communem dicit. Villalob.

52 Hæres ſucceſſurus intra tempus primi hęredis, interrogatus ſi velit ſuccedere, & ipſe dicat quòd non, ſibi præiudicat. Iaſon. *in rubric. de ſucceſſ. edict. in princip.* communem dicit. B. Villalobus.

53 Tranſmiſſio. Hæreditas paterna nō adita vigore ſuitatis, trāſmittitur ad quoſcunq; etiā penitus extraneos, eſt cōmunis opi. ſec. Rom. *conſ* 58. *viſis narratis*, & Dec. *conſ.* 250. *antiqua & ſatis nota. & conſ.* 331. *pro reſolutione circa finem.* M. Charian.

54 Portio filiarum acquiſita filio maſculo per ſtatutum vel renuntiationem, tranſmittitur vigore ſuitatis, vnà cū hæredi-

tate

tate paterna,eſt com.opi.ſec. Dec.conſi.331.pro reſolutione.ver. ſed breuiter. Idem.

55 Hereditas aſcendentis non adita per deſcendentem,non tranſmittitur ad alios aſcendentes ipſius deſcendentis.eſt cõmunis op.ſecundum Alex.in conſ.168 viſis,ac ponderatis.verſi. nunc videndum,vol.7.Soc.conſ.114.vol.4.in prin præſens conſultatio.dicit eſſe magis communem. M.Charian.

Fallit primò in hereditate aſcendentis,cui deſcendens erat ſuus:quia talis hereditas,vigore ſuitatis,tranſmittitur ab ipſo deſcendente ad quoſcunque etiam extraneos. eſt com. opin. ſec.Alex.ibid.verſi.nec obſtat. Idem.

Fallit ſecũdò,vbi ille aſcendens ſuperſtet,nõ ſolùm eſſet aſcendens illius deſcendentis vltimò defuncti,qui vult tranſmittere,ſed etiam eſſet aſcendens illius aſcendentis mortui, de cuius hereditate agitur:quia tũc talis hereditas ad talẽ aſcẽdentem tranſmittitur,ſec.Alex.ibid.verſ.& ſi diceretur.Idem.

56 Princeps ſine cauſa poteſt tollere hæreditatẽ illis,qui ab inteſtato acquiſierũt,legitimãdo ſpuriũ.Cur.iu.conſ.15 & cõſ. 138.n.10.& com.dicit,vel qui aliàs ſunt vocati,vt ibid.Bonac.

57 Ius adeundi hereditatem,ſi aliqua delata eſt delinquenti tempore cõfiſcationis,ſi tale ſit quod in extraneos trãſeat, etiam in fiſcum tranſit, ſecus ſi neque ad extraneos hæredes tranſire poſſet. ita com.d.Iaſ. in l. ſi quis mihi bona. §. ſeruus municipum.in fi.de acq.here.Ruin.conſ.23 n.2.23.& 26.lib.5.Cla. lib.5.§.fi.q.78.verſi.ſæpè contingit. P.Fichard.

De executione & publicatione teſtamentorum.

TITVLVS XXI.

EPiſcopus loci in quo teſtator natus eſt,cenſetur legitimus executor teſtamenti,iux. comunem ac receptã opinionẽ: Si vero natus eſt teſtator in vna, in alia autem ciuitate domiciliũ habeat tempore quo deceſſit,tunc ſi omnia ſua ſecum tranſtulit,epiſcopus domicilij,ſi in loco natiuitatis ſuę originis ſint,epiſcopus originis.Si denique in vtroque loco habeat,vterque epiſcopus poterit diſtribuere,ſin in alterutro epiſcopus ſub quo ſunt. Sin neutro,epiſcopus originis:& ſi de origine non apparet, epiſcopus dominij exequetur.qua de re vide Capram, in tractat. executionis vlt.volunt.memb.8.nu.57.& ſeq.

Epiſcopus ſuccedit in poteſtate exequenti teſtamenta in quibuſcunque legatis,etiã non piis, hærede non adimplente volũtatẽ defuncti.c.nos quidẽ,& ibi Io.de Imo. n.4. verſ.not. argumentum,& id quod dicitur epiſcopũ negligẽte herede vel executore,ſuccedere in poteſtate exequẽdi,c.ſi heredes, & gl. in verb.ab epiſcopo.& idẽ Io.de Imo.n.2.verſ.nota argumentum. pro opinione quę habet,quòd epiſcopus ſuccedat in poteſtate exequendi teſtamenta,in quibuſcunque legatis etiam non piis.& Pan.ibid.nu.7.verſ.venio ad tertium.ext. de teſta. & vlt. volunt.Et hanc opinionem magis communem eſſe refert Alex.de Imo.in conſ.259.nu.12.in 6.vol.conſi. Kirchouius.

2 Iudex ſecularis mortuo epiſcopo,vel abſente,vel ægroto, legitimus eſt teſtamenti executor, iux.communem poterit exequi,& vltimam voluntatem adimplere. Bened.Capra.

3 Exequi teſtamentũ,mortuo,vel abſente, vel infirmo Epiſcopo,licet Archiepiſcopus non poſſit,niſi ob negligentiam Epiſcopi,cùm in certis duntaxat caſib.habeat iuriſdictionem in ſuos ſuffraganeos,iuxta,c.paſtoralis,de off.ord. inter quos iſte caſus nõ eſt,auth.de eccl.tit.§.ſi autẽ ſe.collat.9.c.quia diuerſitatem.cap.poſtulaſti.de conceſſ.preb.tamẽ iudex ſecularis prædictis caſib.rectè poteſt adimplere,&exequi vltimas volũtates deficiente Epiſcopo,ad quẽ primo loco ſpectat executio l.hereditas,in fi.ff de petit.hered.l.3.in prin.& §.1.ff. de aliment. & cibariis lega.l.nulli.§.cùm autem.C.de epiſcop.& cleric.& d. auth.de eccleſiaſticis titulis.§.ſi quis ædificationem.& §.ſi verò ſemel.& §.ſeq.collat.9.quod videtur tenere Vber.vt refert Spec. d.tit.de inſtrum.edi.§. nunc verò,verſ.ſed nunquid iudex? quod Bartholomæus Nonius d.c.religioſus,tenet, per l.præſes.C.de tranſ.l.1.& fi.C.de epiſc.audient.cum quibus reliquos tranſire in tractatu ex vlt.volunt.memb.8.nu.53.refert Capra.

4 Mulier poteſt eſſe executrix, non ſolùm in negotiis,ſed etiam in vltimis voluntatibus ad pias cauſas,vt dicit Bal.in l. id quod pauperibus.C. de epiſcopis & clericis. Panor.in cap.tuu. de teſtamentis,& Soc.conſi.12.1.vol.& Dec.conſi.91.quod procedit etiamſi tranſierit ad ſecunda vota,vt ibi per Decium.Leges enim quæ repellunt mulieres à limine iudicij, loquuntur quando non ſuo nomine habent actionem,ſed volunt fungi nudo miniſterio,iuxta l.qui aliena.§.quamquam ff.de nego.geſt. ſecundum Baldum ibidem, cum quo cæteros tranſire refert Bened.Capr.in tract. executionis teſta. memb.2.nu.45.

5 Quoties dati ſunt plures executores in teſtamento, vnus ſine alio nihil poteſt,niſi in tribus caſibus:ſcilicet ſi alius,vel ſi alij duo defuncti ſint,& vnus tãtũ ſuperſit, qui ſolus poterit exequi defuncti volũtatẽ:vel ſi alij recuſent,vel ſi alij ſint abſentes,vel impediti impedimẽto nõ modici tẽporis:nã his caſibus ille qui ſolus recipietur,poterit ſolus exequi defuncti voluntatem,& hoc ſpeciali fauore vltimarũ voluntatum,niſi teſtator aliter expreſſerit.c.ſi.& ibi gl. & doct.de teſta. in 6.& Soc.conſi.11.in 1.vol. Bald.in auth.hoc amplius.C.de fideic.& in l. id quod pauperibus.C.de epiſcop.& cleric. Bellac.

Sed nunquid fratres minores poſſint eſſe executores teſtamẽtorũ? Reſp.In hoc articulo doct.variè loquuti ſunt.Bar.in tractat.ſuo minoricarũ,li.3.c.4.& 5.n.5.& 6.diſtinguit & concludit, quod ſi quis reliquit 10.florenos,vt expẽdantur inter decem pauperes,qui eligantur per talem fratrem minorẽ, tũc poſſit executor eſſe,ex quo tũc nullũ litigium fiet per talem fratrẽ,nec diſtributio pecuniæ,ſed ſola electio,nam teſtator ipſe diſtribuit. Et ita ceſſant omnes rationes prohibitionis,& talis nominatio eſt meri facti. Hãc opin.ſequitur Pau.de Caſt.& Im. in l. cum pater. §. hereditatem.ff.de leg.2.Alex conſ 57.n. 8.vol.2.

Contrariam opinionem tenet Bald auth.ingreſſi.nu.20.quod nullo modo poſſint eſſe executores, que ſequitur Card.d.cle. exiui.§.verùm.Et eam ſequitur Rip.in l ex facto.§. ſi quis rogatus.ff ad Treb. vbi dicit quod hæc ſit verior & ſalubrior opinio,licet Barto.opinio videatur communis.Fãdem opin.Bal. contra Bar. dicit poram eſſe veritatem Barb.in cap. tua nobis. num.9.& 10.& dicit eam eſſe communem. Fandem dicit eſſe veriorem Gual.d.tract.tit.7.c.ant.7.num.3.licet Bart.opi.ſit cõmunis.Sed reuera numerando authoritates, Bald.opi. verior & communior eſt. M. Graſſ.

6 Executoris teſtamẽti officiũ,nõ trãſit ad ſuos hæredes,niſi dictũ ſit à teſtatore.Cur.ion.conſ 66. comm.dicit. Vexinus.

7 Executor teſtamento datus,non tantum cogendus eſt ſuſcipere tale officium,vt dixit Bald.in l.nulli.C.de epiſ.& cleric. vt tenuit Azo in ſumma,eo.tit.Spec.tit. de inſtr.edi.§. nunc verò. ver.hoc etiam hodie. niſi exequatur, perdit quod ei teſtamento quacunque contemplatione relictum fuerit.in auth.de heredib. & falcid.§.in omnib.coll.1.& ibid.§.ſi quis in vlt.q.not.Iac.de Beluiſ. ſecundum Bal.in l.1.ff.de leg.2.argumento l.prima,l. Neſennius.& l ſeq.ff. de excuſ.tutor. quod communiter teneri refert Bened.Capr.in tract.exec.vlt.volunt.memb.4.num.12. non tamẽ priuandus eſt à ſubſtitutione pupillari,cum per eam ſuccedatur pupillo,non teſtatori.idẽ tenet Ang.d.l.1.ff.de leg.2.Quod eſt verum,quando talis executor poteſt officium acceptare,& exequi,aliàs verò non: putà ſi erit frater minor, quia relicto cuius capax eſt,priuatur,iux.l.ab adminiſtratione,C.de legat. ſecundum Bartolum. Capra.

9 Executor merus cui pro executione teſtamenti nihil fuit relictum,non cogitur tale officium acceptare, vt tenet Spec. tit.de inſtr.edit.§.nunc verò,verſ.hoc etiã quare,vt refert ibid.Io. And.in addit idem tenuit Iac.de Arena.Iac.de Beluiſo in auth. de eccleſiaſt.tit. §.ſi quis ædificationem. coll.9. & Bart. in cap.religioſus,de teſtam.lib.vj.Idem tenuit Dy.& poſt eum Bart.l.1 ff.de leg.2.per l.tertiam.§.tamen etſi.C.de arbit.& l.ſi quis ſepulchrũ, ff de relig.& ſum fu.quia cùm hoc officium ſicuti procuratorũ priuatum ſit,ad id nemo inuitus compellitur.l.filiusfa.§.inuitus,1.de procurator.l.2.§.quæritur.ff.de cura.bonis dãdo.quod d.l. 3.videtur quoque tenere Bal.& D.Anton.in cap.locum de teſtamentis, quod communiter teneri refert Bened. Capr. in tract. execut.vltim.volunt.membr.quarto,num.17.

9 Executor teſtamentarius ſi ei aliquid teſtamento relictũ ſit,cogitur cauſatiuè tale officium acceptare,aliàs priuatur relicto.iuxt. auth. de here. & falc. §. ſi quis autem non adimplens, coll.1.Quod ſi moram vertat,priuatur ſimiliter, & transfertur relictum lucrum cum poteſtate exequendi in legitimum executorem,l.licet teſtator. C. de epiſc.& cler. quod verum eſt, ſi executor tale relictum & officium non acceptaret: aliàs ſi acceptaſſet,& monitus intra anni curſum non adminiſtrat, priuatur relicto. iuxt. auth. hoc amplius, C. de fideicommiſſis. Sĩ autem bis fuerit monitus,incontinenti perdit, ſi relictum ſit

ad pias

ad pias cauſas, aliàs non lapſo anno, vt tenuit Iac. de Belui. *in d. auth. de hæred. & falcid. §. ſi quis autem*, quem videtur ſequi Bal. *in auth. hoc amplius. C. de fideicommiſ.* imò & tunc actio ne ex teſtamento conueniri poteſt vt exequatur, & tale officium acceptet, vt videtur tenere Spec. *in d. §.* Bal. *in l. 1. ff. de lega. 2.* in qua repetitur ordinarius proceſſus, ſicut in cæteris actionib. niſi ſi ad pias cauſas eſſet deputatus, quia tunc ſummariè procedi poſſit, vt videtur tenere Spec. *in d. §. nunc verò, verſ. ſed quæritur*, & Bald. *in l. 1. C. de ſacroſ. eccle. & in l. hæreditas. ff. de petit. hæredit.* hoc communiter teneri refert Ben. Cap. *in tract. execut. vlt. volunt. memb. 4. num. 42.*

10 Executor teſtamento deputatus, cui teſtator centum legauerit, quæ poſt aliquod tempus reſtitui voluit, cēſetur potius legatarius quàm nudus executor, *l. Sulpitius ff. de dona. inter virum & vxorem* Bart. *l. ſi quis Titio, ff. de leg. 1.* licet etiam nudus miniſter cenſeri poſſit, ea eo quod nullū cōmodū percipit: tamen ex teſtamento contra hæredē & poſſeſſores, vel hypothecā ſuo nomine agere, & procuratorē cōſtituere pōt ante litis conteſtationem, vt ſentit Bald. *l. ad quod pauperibus, in 6. q. C. de epiſc. & cler.* & Spec. *in tit. de inſtrument. edit. §. nūc verò, ver. ſed quo iure.* quod ea Bald. d. loco, omnes cōmuniter teneri refert Bened. Capr. *in tract. vltima volunt. memb. 6. num. 5.*

11 Executor teſtamenti merus ac nudus, vel etiam mixtus, dummodò verus executor ſit, non poteſt agere contra hæredes, licet bona recipere & diſtribuere poſſit, *l. Lucius, §. Manea. ff ad Trebell.* quia ad rem diſtribuendā nō vt perceptor, neque vt legatarius, neque vt fideicōmiſſarius venit, vt voluit gl. *l. ſi quis Titio. ff. de lega. 2.* Quod procedit etiā ſi teſtator dicat, facio talem meum executorē, ad cōplendū omnia legata mea, vt tenuit Spec. *in tit. de inſtru. edi. §. nunc verò. verſ. notandum quoque eſt.* & Hoc cōmuniter teneri refert *in tract. execut. vlt. volun. membr. 6. num. 11.* Capr. quod tametſi regulariter eſt verū, tamen inter alia fallit in executoribus ſeu miniſtris deputatis ad pias cauſas: iſti enim habent actionem ad exigendū relictum, ſec. Spec. *§. nunc verò, verſ. & ſcias*, quod tenet Iaco. de Arena *in tract. ſuo de execut.* Cyn. *in l. ad quod pauperib. C. de epiſc. & cler.* Io. And. *in addit. ad Spec. d. §. nunc verò, verſ. & ſcias, & verſ. ſed quod iure.* Bartolus *d. l. ſi quis Titio*, & Bald. *d. l. ad quod pauperib. & l. nulli. C. de epiſcop. & cleric.* idque hoc cōmuniter teneri refert Capr.

12 Executoris teſtamenti officiū poſt eius mortē tranſit ad epiſcopū. Curt. iun. *conſ. 66. nu. 2.* communem dicit. Vezinus. Fallit niſi ſit dictum à teſtatore, vt tranſeat ad hæredes executoris, idem Cur. ibi commun. dicit. Villalob. & E. Suarez.

13 Executor de cauſa cognoſcere non poteſt. *in l. ſi Prætor. ff. de iudi. in cap. paſtoralis. §. quia verò. de officio & poteſt. iud. de legat. extra.* Bellon.

14 Executor mixtus, ſi eſt maior iudice priori, poteſt recipere omnes exceptiones infringentes ſententiam. Iaſo. *conſ. 9. vol. 3.* communem dicit. Villalob.

15 Executores teſtamētorū vniuerſales, quales ſunt illi qui dantur teſtamento per quod inſtituuntur pauperes, vel teſtator iubet bona ſua inter pauperes diſtribuere, per ſuos executores, nullo inſtituto hærede, vim ac nomē hæredū obtinēt, vt videtur velle Spec. *in tit. de inſtru. edi. §. nunc verò. v. ſed pones, & verſ. & ſcias*, quod ſequitur Bart. *in l. alio. ff. de aliment. & ciba. legatis.* & Bald. *in l. ſi quis ad declinandum, C. de epiſcop. & cler.* vt notatur *in c. tibi. de teſtamentis*, quod cōmuniter teneri refert Bened. Capr. *in tract. execut. vlt. volunt. membr. 4. num. 4.*

16 Executricē teſtamenti licet gl. *in l. tutela. ff. de tutelis*, & gl. *in c. religioſus. de teſtam. lib. 6.* dicant mulierem eſſe non poſſe: verius tamen eſt, quod & conſuetudine obſeruatur, ſecun. Guliel. Dur. *in Spec. in tit. de inſtrumen. editione. §. nunc verò. v. quod de muliere.* executricē eſſe poſſe, iuxt. gl. *in l. vnica. §. pro ſecundò, C. de caducis tollendis*, quod etiā tenet Bal. *in l. à filio. in princ. ff de aliment. & cibar. leg.* & Ioan. And. *in addi. ad Speculatorem, d. §. nūc verò. verſ. quod de muliere*, & Bal. *in l. ad quod pauperib. C. de epiſ. & cleri.* dicit quod fœmina pōt eſſe executrix, nō ſolū in negotiis, ſed etiam in iudiciis ad pias cauſas, cū habeat ſuo nomine actionē. Leges enim quæ repellunt mulieres à limine iudicij, loquuntur quando non ſuo nomine habent actionē, & volunt fungi nudo miniſterio. *l. qui aliena. §. quanquā. ff de neg. geſt.* ſec. Bald. *ibid.* cum quo cæteros cōmuniter tranſire refert *ibid. nu. 45.* Bened. Capra.

17 Executor teſtamenti nō poteſt vendere, niſi pecunia præſtet: ad hoc vt transferat dominiū rei vēditæ. *Iaſ. in l. à diuo Pio. de re iud. ff. §. ſed ſi emptor. num. 8.* commun. dicit. B. Villa. & E. Suarez.

18 Executor teſtamēti pōt agere cōtra hæredē, vt fiat executio, & habeat bona. Pyrrhus Angleber. *de executio. inſtr. c. 17. in cōſue. Aurel* com. dicit, ex Sal. *in l. nulli. C. de epiſc. & cler.* Idem.

19 Executor teſtamēti nō tenetur cauere de exequēdo. Pyrrhus ibi com. dicit ex Bart. *in l. diuus. ff. ſi cui plusquam.* Idem.

20 Executor teſtamenti non poteſt alienare, aut diſtrahere bona defuncti pro executione. Pyrrhus ibi communem dicit ex Bart. *in l. alio. ff. de aliment. legatis.* Idem.

21 Executores teſtamentarij conſtitui nequeunt monachi minores, vt receptum inſit Dec. *conſ. 499. nu. 34.* E. Suarez.

22 Executor à teſtatore electus, cuius conſcientiæ & arbitrio executionem cōmiſit, nō poteſt alteri vices ſuas in hoc committere, quaſi videatur electa induſtria perſonæ: Secùs ſi aliquid certum & declaratum ab ipſo teſtatore comiſit: nā tunc nudū miniſterium tantum videtur commiſiſſe, in quo non refert fiat per ſe, vel per alium, *cap. is cui de offi. del. in 6.* ſec. *Archi.* & Ioan. And. *in nouella, in c. ſi. de teſt. eod. lib.* vt refert & ſequitur Bald. *in l. nulli. C. de epiſcop. & cleric.* Balb. *deciſ. 401.*

23 Executores generales, ſiue vniuerſales, cùm loco hæredis habeantur, niſi aliter ſatisfacere poſſent, poterunt quò cōmodius diſtributionem perficiant, alienare: vt tenuit Bart. *in l. alio ff. de aliment. & cibar. legat.* cum quo cæteri Doctores cōmuniter tranſire refert *ibid. nu. 85.* Capr. iux. *l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſ. & cler.*

24 Executores qui habent poteſtatem vendendi à lege, nihilominus tenentur requirere partem. *l. à diuo. §. ſi venditorē. ff. de re iudicata* qui nat. not. *in l. ab executione. C. quorum appel.* & ibidem per Cy. ſecundum Barto. *in l. alio. ff. de aliment. & cibar. leg.* & poteſt hæres venditionem, offerendo precium neceſſarium pro legatis, vel cauendo intra terminum ſe daturū impedire. *l. 3. C. de iure domin. impetran.* & licet hæres executioni vel diſtributioni interuenire poſſit, etiam ſi executor nolit. *l. legatū. ff. de vſu & vſufruct. leg. l. nulli. C. de epiſc. & cler.* ſecun. Spec. *tit. de inſtr. edi. §. nunc verò, verſ. Quod ſi hæres.* dicit quod eſt verum, & ibidem dicit Ioan. And. *in add. ad Spec.* niſi hæres minaci vultu, legatarios quibus vſuræ & malè ablata, reſtituenda ſunt, terreret: tamen executor poteſt diſtribuere hærede abſente, vel contradicente, vel etiā venire vel adeſſe nolente, cùm executor fungi debeat ſuo officio, & ſecundum ſuā non hæredis conſcientiam diſtribuere, vt patet *d. l. nulli*, ſecundum quod poſt Iac. de Arena, *ibidem* voluit Bald. quod cōmuniter teneri refert *ibid. num. 113.* Capra.

25 Executores teſtamenti poſſunt vendere & alienare ſine bannimentis, ex quo alienant ex mandato hæredis, ad ſimilitudinem procuratoris, cum libera, qui etiam ſine bannimētis alienare poteſt. *l. 1. ff. de rebus eorum, & l. 1. C. quando decret. opus non eſt.* Bal. *in l. & ſi ſine ff. de minoribus*, quod communiter tenet Bart. *d. l. & ſi ſine. & l. alio ff. de aliment. & cibar. leg.* refert *in tract. vlt. volunt. memb. 6 num. 117.* idem Capra.

26 Executores teſtamentorum deputati ad diſtribuendum incerta & malè ablata, poſſunt liberè diſponere & diſtribuere etiam abſque diœceſani interuentu, ſine conſenſu & eo irrequiſito, ſicut & ipſe teſtator potuiſſet. *cap. cùm tu. de vſuris, 14. q. 7. cap. pen. & ſeq argumento cap. religioſus, de teſtam. lib. 6.* vt notant Ioan. & Ber. *cap. cum ſit de Iudæis.* vt videtur velle Arch. *d. cap. religioſus*, dicens quod epiſcopi de hoc ſe non debent intromittere, niſi in defectū, vbi non eſt aliquis à teſtatore præpoſitus, quod notat Hugo *in cap. pudenda. 29. q. 1.* & refert Ioan. And. *d. cap. religioſus*, quam Archi. opinionem, vt ſimpliciter veram non attento, quod contrarium æquitatem habere videtur, ſequitur Paul. *in clem. 1. de priuileg. & clem. dudum. §. ſi verò de ſepul.* & Ioan. Cald. vt refert. *in d. cap. Religioſus*, Laurent. remittens ad not. per Lap. *in c. 1. de pæn.* & Bald. *in l. nulli. de epiſc. & cler.* eandē tenuit & Frider. de Sen. in quadam diſputatione, vt refert *Ang. in diſputatione quæ incipit, Aſtenſis miles*, quam communiter teneri refert *ibid. nu. 123.* idem Capra: quod eſt verū ſi teſtator ſit Iudæus aut infidelis, quia cùm ſit de diſtributione ſuſpectus, non poterit diſtribuere, nec executorem deputare, ſed ad epiſcopum ſpectat diſtributio, vt notat Hoſtien. *in cap. cùm ſit de Iudæis*, niſi obſtaret conſtitutio Synodalis. Capra.

27 Executor teſtamenti vel vltimæ voluntatis, quilibet deputari, & hoc officiū exequi poteſt, quia iure repelli aut prohiberi non poteſt, adeò vt nō tantum laici, licet ſint illuſtres

ſine

ſine licẽtia patris perinde atq; procuratores eſſe poſſunt, c.cui generaliter, de procur. lib. 6. Zabarel. & Bartho. Nonius in c.religioſus, de teſtam. lib. 6. ſed etiã clerici. & ſic Papa, Epiſcopus, Archiepiſcopus, primatea, Cardinales, Abbates, & alij beneficiis præſidentes, nõ tantùm ad pias cauſas poſſunt eſſe executores, ſecundũ Spec. tit. de inſtr. edi. §. nunc verò, verſ. de Epiſcopo autem. & Bar. d. c. religioſus, ſed etiã vt tenent alij ad non pias cauſas, vt ibidem refert Spec. quod verũ eſſe patet, ex ca. Ioannes de teſtamentis, vt d. c. religioſus, quod & tenere Pau. & Ant. in cle. vnic. ea. tit. adẽ, & idem Ant. d. c. Ioannes. Quinimò & collegiũ poteſt eſſe executor. vt tenuit Bal. in l. id quod pauperibus. C. de epiſcop. & cler. vnde tametſi regulariter quilibet poſſit eſſe executor, & tale officiũ acceptare, quemadmodum communiter teneri refert Bened. Capr. in tract. execut. vltimarum voluntatum, ad finem regularum poſita, membro 2. nu. 3. id tamen inter alia fallit in fratribus mendicantibus, præſertim minorib. quia etiã ad pias cauſas circa quas vertitur litigiũ, aut rerũ adminiſtratio, executores eſſe nequeunt. clementina, exiui de Paradiſo, de verborum ſignificatione. Si tamen adminiſtrationi annexa ſint quę ſolo verbo poſſunt expediri, & cõſentire, vt cõmodè ſeparationem patiantur, poterit tale officiũ, quò ad illa adimplere mendicans ſiue minorita, 90. diſt. cap. nõ ſatis, argumento l. vtile ff. de reg. iur. quod d. c. religioſus. videtur quoq; tenere Bartho. Nonius de Peruſi. & Franc. Zabarel. cũ quibus cæteri cõmuniter tranſeunt, vt ibid. nu. 11. refert idem Cap. Similiter fallit in bãnitis & dãnatis, qui per annum & condẽnationem perdiderunt bona quę ſunt confiſcata, ſecundum Bartholom. d. cap. Religioſus, quod etiã vult Bald. l. id quod pauperibus. C. de epiſc. & cler. quia hi niſi ad actũ nudi miniſterij, putà quoad declarationem vel executionem aliquam faciendam, non poſſunt eſſe executores, l. ex facto. §. ex facto. & ibid. Iac. de Arena, & Bar. ff. ad Treb. idem in l. cum pater. §. hæreditatem, ff. de legat. 3. & Bald. d. l. id quod pauperibus, quod communiter teneri ibidem, nu. 20. refert Capra.

28 Executor teſtamẽti legitimus eſt Epiſcopus loci in quo originem traxit teſtator, iux. l. nulli. C. de epiſc. & cleric. quod videtur tenere Spec. d. tit. de inſtrument. edit. §. nunc verò. verſic. quid ſi Epiſcop. & Bartho. Nonius in cap. Religioſus, de teſtam. lib. 6. & Io. And. in c. Ioannes, de teſtam. & communiter tenetur, quod tamen ſuas recipit limitationes, de quibus vide Bened. Capr. in tract. de execut. vlt. volunt. memb. 8. n. 57. & ſeq. putà ſi alibi natus alibi domicilium & bona habeat.

29 Executor datiuus largè loquendo, licet is dicatur, quia datur à teſtatore, vel lege, ſtrictè tamẽ loquẽdo datiuus cẽſetur ille qui datur per hominẽ viuẽtẽ, vt per iudicẽ, vel aliũ iuriſdictionẽ habẽtẽ. 38. diſt. § fi. l. 3. ff. de aliment. & cib. leg. l. j. & 3. ff. de tutorib. & curat. dat. ab his. ſecundum Bartho. Nonium d. c. Religioſus, quod videtur velle quoque Spec. d. §. nunc verò, ver. datum, cum quo cęteros communiter tranſire refert ibidem, nu. 103. Capra.

30 Si omnes moriãtur pręter vnũ, ille ſol[us] poterit exeq. Ben. cõſ. 54. & in ſimili vide Cal. in ti. de teſt. cõſ. 45. alias 373. Vezin.

31 Executor non poteſt poteſtate ſuam alij committere. Ben. in d. conſ. 54. Phi. in c. religioſus, §. ſanè. col. 3. de teſta. in 6. vide Alex. in l. ſi ſtipulatus, de ver. ob. nec trãſmitti ad hęredẽ hanc poteſtatẽ. Bal. in l. tutela ff. de tut. Ang. cõſ. 278. Imol. cõſ. 136. Lud. Rom. conſ. 69. 119. Bald. in l. 1. C. ſi quis ignorãs rem mi. &c. Vezi.

32 Executor an poſſit coniunctos ſuos pauperes eligere, & in eos diſtribuere? vide Bened. in d. conſil. 54. & Calc. in titu. de teſta. conſi. 31. alias 359. Idem.

Quid de eius filio, an poſſit eum eligere? vide Bal. in l. tutor. §. qua tutoris. de execu. tut.

Et an poſſit eligere ſpurium teſtatoris? Bened. in d. conſ. 54. adde Bal. in 3. part. conſi. 77. vbi tenet quòd non. Idem.

33 Epiſcopus non ſuccedit in execu. poſt annum, ſi teſtator prouidit de longiori tempore executuribus. Phil. in d. §. ſanè. col. 3. Idem.

34 Executor an poſſit diſtribuere in plures, an in vnũ pauperem tantũ? vide Lud. ſing. 449. Aliquid per Alex. in l. 9. §. ſed ſi vnus. ff. vt bon. rap.

35 Si per negligentiam executoris executio deuoluitur ad epiſcopum, debebit epiſcopus exequi de cõſilio illius, cuius conſilium tenebatur requirere executor. Corſe. in ver. conſilium. Et in materia, quando deuoluatur executio ad epiſcopum, vide Im. conſi. 122. col. 2. Idem.

36 Minor non poteſt eſſe executor teſtamenti. Ang. Inſt. de fideicommiſſariis extal. Idem.

Mulier poteſt eſſe executrix. Bald. in l. cuicunque. §. fina. ff. de inſtituto.

Nunquid vnus executor poſſit emere ab alio? vide no. Bal. in l. cum ipſa. C. de contrah. empt. Idem.

Executores poſſunt eligere abſentes & ignorantes. Bal. in l. vnum ex familia. §. 1. de leg. 2. Idem.

37 Pauperes eligendi poſt mortem alicuius, nõ poſſunt per executores eligi ante Bal. l. cum pater. §. à filia. de leg. 2. Idem.

38 Executori nudo ſiue mixto, ſi hæres ſine ſatiſdatione ſoluerit, non liberatur, ſed poterit ab illis conueniri, quib. res ab executorib. erant diſtribuendæ, ſi eorum interſit: & ſi executores cõueniũt, hęres ita ſine exacta cautione ſoluẽs nihilominus nõ liberabitur, quod tamẽ ſi exegiſſet, eandẽ illis cedere ſufficeret, iux. gl. in l. Firmio. §. 1. ff. quan. di. leg. ced. communiter approbatã, vt refert in tract. execu. vlt. vol. memb. 6. n. 81. Capr.

39 Executorib. plurib. datis, omnes agere, exequi, & cõueniri poſſunt, etiã ſi vnus ſolus in manibus omnia bona haberet: nec poſſunt inter ſe adminiſtratione diuidere in præiudiciũ agere volentiũ, ſecundũ Io. And. in addit. ad Speculatorem, tit. de inſtrum. editione. § nunc verò, verſ. ſed nunquid, per cap. religioſus, de teſtam. lib. 6. argumento l. 9. ff. de adminiſt. tutorum. quod licet regulariter ſit verũ, inter alia tamẽ fallit, quando alter eſſet abſens: quia tunc alij etiã eo non vocato nec expectato, quoniã lõgè abeſt, exequi poſſunt: ſecundũ gl. cõmuniter approbatam in d. c. Religioſus, alias non. item quia ſi vocandus & expectãdus eſſet vſque ad perfectionem termini præfixi, quo elapſo, alij exequi poterunt. d. gl. cõmuniter approbata, vt refert Capr. in tract. execu. vlt. volunt. memb. 6. n. 181. Similiter fallit quando certa executio & diſtributio eſſet facienda: vt ſi teſtator legauit certo pauperi certam quantitatem, quia tunc vnus ſolus poſſit exequi, & valet, licet malè faciat ſocios non requirendo, alias ſi diſtributio eſſet tacita, ſecus eſſet, vt vult Spec. tit. de inſtr. edit. § nunc verò, verſ. quid ſi plures, quod etiã Iac. de Arena tenet, vt refert Bald. d. l. nulli. C. de epiſc. & cler. & communiter teneri vt refert ibidem, nu. 185. idem Capr. quod eſt verum, quando executores ſunt ſimpliciter deputati: quia tunc vnus ſine alio exequi nequit, niſi in caſibus ſpecialiter expreſſis.

40 Executores à iuſſu iudicis, vel epiſcopi infra annum exequi tenentur: aliàs in epiſcopũ vel aliũ legitimũ executorẽ poteſtas exequendi trãsfertur, ſicut videtur velle Inn. in cap. nos quidẽ, & gl. in c. ſi hæres iuſſa, de teſtamẽtis. & Iac. de Arena in tract. execut. per text. in auth. Hoc amplius. C. de fideicommiſſis, idq; vtroque iure procedit. l. nulli. C. de epiſc. & cler. quod quoque verũ in c. religioſus, de teſta. lib 6. tenere Bar. quod ex Bald. in l. id quod pauperibus. C. de Epiſc. & cler. communiter teneri refert Capr. in tract. execut. vlt. volunt. memb. 7. nu. 2.

41 Executiuum præceptum iudicis ſine cauſæ cognitione, clauſula iuſtificante, eſt ipſo iure nullum. Eſt magis communis op. ſecundum Iaſ. in l. nec quicquam §. vbi decretum. de offi. procon. M. Chærian.

42 Iudex à præcepto executiuo etiam citra vllam cognitionem incipere poteſt: cum clauſula tamen iuſtificante, per quam tale præceptum in vim citationis reſoluitur. Eſt magis com. opin. ſecund. Iaſ. ibid. Idem.

43 Executoribus currit annus, nõ tãtùm à die monitionis, ſed à die ſcientiæ & potentiæ exequendi, vt tenet Bald. d. c. religioſus. c. nos quidẽ. de teſta. niſi cõſuetudine aliter contra conſtitutionem Epiſcopi interpretandũ ſit, quod erit ſeruandũ. argumento l. ſi quis ignara. §. fi. cum l. ſeq. ff. ad Syllan. quod Bald. quoque in l. id quod pauperibus, videtur tenere, dicens annum ignoranti non currere, etiam ſi conſtitutio ad hæc non extendet de iure communi, quod cõmuniter teneri refert in tract. execut. vlt. volunt. memb. 7. n. 8. Capra, quod licet regulariter ita procedit, tamen inter alia fallit, quando ipſe Epiſcopus terminum anni prorogaſſet: quia tunc lapſo anno poteſtas exequendi in ipſum non transfertur, vt videtur velle Bald. in l. nulli. C. de epiſc. & cler. dicens, talem prorogari poſſe. Idem tenet Barth. in d. c. Religioſus, per nota. in l. 1. ff. de re iud. cum quibus cęteros tranſire ibid. nu. 12. refert Bened. Capr.

44 Executores teſtamentorum tenentur reddere rationes hæredibus, præſentibus legatariis, cũ eorum interſit. l. 1. cũ auth. ibid. poſita. C. ſi vt ab hæredi. ſe abſti. vt videtur velle Specula. tit. de inſtru. edit. § nunc verò, ver. ſed an ſimplex, imò tenentur quoque legatariis quib. integrè ſolutum non eſt, eadẽ

reddere

reddere, vt tenet Iac. de Arena, in tract. execut. per l. fin. C. de aduoc. diuer. iud. vt refert Ioan. And. ibid. in addit. ad Specu. cũ quo communiter tranſire Doct. refert idem Capt. in d. tract. execut. vlt. volunt. membr. 8. num. 8.

45 Executio relictorũ ad pias cauſas nõ differtur durante tẽpore inuentarij per hęredẽ conficiendi. Cy. & Bald. in l. nulli. C. de epiſco. & cleri. Cy. in l. fi. §. donec. C. de iure deliber. Balb. deciſ. 402.

De edicto diui Adriani tol. & quemadmodum ſcriptus hæres in poſſeſsionem mittatur.

TITVLVS XXII.

Remedium l. fi. C. de edic. diui Adr. competit pro codicillis, iuxta veriorẽ ſententiã per Burſ. conſ. 89. nu. 12. lib. 1. datũq; dubitanti de viribus teſtamẽti, ſecun. communẽ per eundẽ. d. conſ. nu. 21. Bonac.

2 Raſura ſeu abraſio in loco non ſubſtantiali neque periculoſo nuſquam nocet. Bald. in l. edicto, C. de edic. diui Adri. tollen. ſed ſi raſura reperiretur in loco ſubſtantiali, vitiaret & reſcriptum & inſtrumentũ. d. l. edicto. & ibi Iaſ. nu. 19. Anto. Gomez. l. alv. Tauri nu. 145. com. dicit eſſe gl. in d. l. fi. doct. in c. fraternitatis, de hæretic. Felin. in c. ex literis. nu. 15. de fid. inſtru. quod limitatur vbi inſtrumentũ in quo eſt raſura eſſet penes aduerſariũ, qui demum illud inſtrumentum produxit raturatũ: tunc enim bene præſumendum eſſet aduerſarium doloſè abraſiſſe: & talis raſura reperta in inſtrumento per partem aduerſam producto non nocet alteri. Felin. in eo. c. ex literis. nu. 25. item in falſitate dicendum eſt, quę fit in loco non ſubſtantiali, non vitiat, & ſi ſit in parte ſubſtantiali, bene vitiat. Felin. in d. c. fraternitatis, de hæreti. nu. 16. & 17. Bellacomb.

3 Hæredi petenti mitti in poſſeſſionem vigore l. fi. C. de edi. diui Adr. toll. ſufficit præſentare teſtamentũ, & aſſerere ſe eſſe illum nominatum in ipſo teſtamento, nec aliæ probationes exiguntur, & ſic iudex tenetur mittere in poſſeſſionem hęredem ſimpliciter, oſtendentẽ ei teſtamentũ faciens mentionẽ expreſſè de inſtitutione, & conſequenter ſufficit hæredi oſtẽdere teſtamẽtũ, & eo oſtẽſo iudex debet eũ mittere in poſſeſſionem hęreditatis. ita colligitur ex d. l. fi. & hoc nõ habet difficultatem aliquam, vt aiunt Doctor. ibi, & Alex. conſ. 101. nu. 9. vol. 1. Dec. conſ. 84. & Gozad. 7. ſub nu. 5. & conſ. 21. n. 10. & ſub nu. 26. Imo omnes Doctor. concludunt, quod ſufficit oſtendere ſimpliciter teſtamentum, & dicere ſe eſſe illum nominatum in teſtamento. nec aliæ probationes requiruntur, vt per Scriben. omnes communiter in practicatis locis.

Et hoc ampliatur in tantum procedere, vt hęres ipſe ex oſtẽſione prędicta teſtamẽti debeat poni, ac mitti in poſſeſſionem bonorum, quæ tempore mortis teſtatoris per ipſum poſſidebantur, etiam ſi non eſſent ſua dicta bona, ſed aliena, ſecundum glo. & omnes in d. l. fi. & Ruinum cõſ. 107. ſuperfluum eſt iudicio meo, num. 1. vol. 4.

Ampliatur etiam hoc eatenus procedere, quod ſi filia vnica eſſet hęres inſtituta à patre vaſallo, & peteret mitti in poſſeſſionem bonorum omnium defuncti, & pręſertim feudaliũ bonorum, adhuc deberet poni in poſſeſſionem, nõ obſtante quod agnati dicerent, & opponerent eſſe feudum, & eos admitti debere, vt voluit Guid. de Suzan. in d. l. fin. cui inhærent omnes ibi, Afflict. deciſ. 119. nu. 4. & Vrſil. in add. ibi n. 1. & Natta conſ. 473. quadam nomine Sylua. nu. 8. vol. 2. & Rolan. à Valle cum aliis aggregatis per eum conſ. 2. viſo & perlecto elegãti cõſ. nu. 26. cum aliis ſeq. vol. 3. vbi perhibet iſtã eſſe com. opin.

Quæ limitatur vtiliter non habere locum, vbicunque ipſi agnati offerrent, & opponerent incõtinenti velle probare, & oſtendere bona eſſe feudalia, aſſerendo hodie conſtat, hodie agatur: tunc enim eſſent legitimi contradictores mentionati agnati ad impediendam huiuſmodi immiſſionẽ in poſſeſſionem, ſec. Alua. Præpoſ. And. de Iſer. & Mat. Laud. in c. 1. §. inter filiam ſi de feu. fuer. contro. inter dom. & agnat. & Gozad. conſ. 12. in hac cauſa ex ciuitate Florentia mihi tranſmiſſa. ſub nu. 8. & ſeq. vbi deducit iſtam eſſe com. opin. idemque fatetur Rol. in d. conſ. 2. nu. 32. & ſeq. vbi intelligit hoc procedere cũ grano ſalis.

Et ampliatur quoque hoc idem, vt remedium dictæ l. fina. hęredi ſcripto detur, non modò vt de nouo in bonorum hæreditatis poſſeſſionẽ inducatur, ſed etiam in poſſeſſione iam apprehenſa fortè propria authoritate confirmetur: & conſequenter memoratũ remediũ dicta l. fina. conceditur, nedũ vt inducatur ad poſſeſſionem bonorũ hęreditariorũ de nouo, ſed etiã, vt confirmetur in poſſeſſione illorũ, quã hæres ſcriptus prius habebat, & quam antea fortè apprehenderat authoritate propria, vt volũt Cyn. & Bartol. in d. l. fi. & ibi Alex. in fin. & cæteri omnes cõmuniter ſequuntur. Bald. etiam in additio. Specul. in tit. de teſtamen. in ver. An ſemel. & Pariſ. conſ. 60. ſi conſideramus petita. nu. 2. vol. 3. licèt & malè Ioan. And. in addit. ibi in § pen. in verſ. quòd ſi in diem, contrarium velit.

Sed aduerte hic, quòd remediũ d. l. fi. nõ cõpetit ab inteſtato, & ſic beneficium eiuſdẽ legis nõ procedit in ſuccedente ab inteſtato, vt apparet ex ſignatis per Alex. nu. 22. Dec. n. 39. & Zuccardum num. 306 ibi, vbi ita reſident, & iſtam commu. opin. fore prædicat Pariſius in mentionato conſ. 60. ſi conſideramus petita. nu. 1. vol. 3. Cæphalus conſ. 152. n. 31. vol. 2. Ripa in rubr. ff. quorum bonorum. circa fin. & Gozadin. in d. conſ. 7. ſub nu. 5. & in d. conſ. 21. ſub num 30.

Item beneficium d. l. fi. ceſſat contra habentem titulum ante teſtatoris mortem: tunc enim impeditur poſſeſſionis immiſſio ex diſpoſitione eiuſdem legis, vt firmant omnes communiter ibi, & Afflict. in d. deciſ. 119. num. 6.

Necnon antedictũ beneficium ceſſat in hærede in re particulari inſtituto, cui non datur aliquo modo illud beneficiũ, vt voluit Bartol. in d. l. fi. col. 4. v. ſecundò quæro vtrum quando eſt ſubſtitutus, cũ quo concurrunt omnes Docto. cõmuniter ibi.

Sed inſtituto hęrede, tunc aduerte, quod concederetur tale beneficium, ſecundum gloſ. in d. l. fin. Alex. in l. quoties de hæred. inſt. Saly. Pau. Caſt. Dec. & alios Modern. qui ibi perhibẽt iſtam eſſe communem opinionem. Viuius.

Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coegerit.

TITVLVS XXIII.

Rohibens aliquem teſtari incidit in crimen falſi. com. dicit Boſſ. in t. de his qui prohib. aliq. teſta. Clarus lib. 5. §. falſum, verſ. prohibens. P. Fichard. & Bonacoſſ.

De iis quibus vt indignis auferuntur hæreditates: & ad Senatuſconſ. Syllanianum.

TITVLVS XXIIII.

Voluntatẽ alicuius teſtatoris vt falſam, vel inofficioſam impugnans, non poterit demũ ex ea ſe iuuare: quia per hoc ſe reddit indignũ ſucceſſione, & priuari debet omni emolumento quod ex ea vltima voluntate conſequi aliàs poſſet. l. poſt legatũ. ff. de his quibus vt indi. & ibi Bart. Bellacomb.

2 Officium omittens, non debet fructus lucrari. Alex. in l. 1. C. de his qui. vt indig. Vezin.

3 Quia nõ poteſt ſuccedere ei quem interfecit, ſed talia bona applicantur fiſco, l. cùm ratio in fi. ff. de bon. dam. Quod autẽ dicitur, talia bona applicari fiſco, intellige, dummodo non ſit alius non interficiens, qui in eodem gradu ſit cum interfectore, quia talis ſuccedit. Quã concl. intellige, quod ſuccedit quo ad portionem ſuam, ſecùs quo ad portionem delinquentis, quæ omnino fiſco applicatur, ex glo. in l. 1. ff. ſi quis aliq. teſt. prohib. Alex. in l. hæreditas. n. 6. C. de his quib. vt indign. ita Bart. ibi allegat l. 2. §. fratres. ff. ſi quis aliq. teſt. prohib. idem Bart. in l. 1. ff. eod. vbi quod tamen ſequentes in gradu excludunt, & idem repetit in l. fi. nu. 10. item intelligitur dummodò nõ tractetur de lucris dotalibus, quia illa applicantur hæredibus vxoris vel mariti reſpectiuè occiſi, l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir vxorẽ. vbi Bart. ff. ſol. mat. Ratio verò diuerſitatis de iſto ad alios caſus varia aſſignatur ibi per doctor. maximè per Caſtr.

Et primum dictum facit contra ſubſtitutum, qui excluditur ab hæreditate eius quem occidit, vt per Bar. in d. l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir vxorem in fi. & tali caſu applicatur hæreditas fiſco propter delictũ ſubſtituti, ex theorica generali poſita per Bar. in l. fi. C. de his quib. vt indig. Quid in fratre occidente fratrẽ, an ipſe, vel eius filius eidem occiſo ſuccedat cum aliis fratribus ab inteſtato vel ex teſtamento? & dic vt per Boër. q. 25.

pulchrè

pulchrè per Rol *conſi.56.lib* j. poſt Bald. *in l. eam quam. col. 4. verſi. hac faciunt ad q. C. de de fideic.* Quid de patre occidente filiũ, qua cautela ſeruet hæreditatẽ? vide Boer. *quæſt. 7. nu. 17.* Quid de filio occidente patrẽ? & dic vt per Rol. *d. conſ. 56. nu. 4. lib. j.* vbi declarat doc. Bar. *in d. l. cũ ratio. §. fi. ff. de bon. dam.* quã dicit cõmuniter improbari. Quid de occidente teſtatorẽ? & dic, quòd priuatur hæreditate tanquã indignus, & applicatur fiſco *d. l. cum ratio. in fi.* & no. Rom. *ſing. 467.* ſed quid in occidẽte filiũ teſtatoris, ſeu eius cui quis ſuccedere poteſt? & Bor. *in d. l. cũ ratio*, dicit, quòd priuatur, ſed hæreditas nõ ad fiſcum, ſed pari in eodẽ gradu applicatur. Bal. vero *in l. hæreditas. C. de his quib. vt indig.* dicit quòd priuatur, & fiſco applicatur, de quo vide quæ habentur *in l. his conſequenter. §. 1. ff. fa. erciſ.* Quid in marito occidente vxorẽ? & dic, quòd excluditur a lucro dotis, ſecũdum Iaſ. & cõmuniter doc. *in d. l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir ff. ſol. mat.* Rol. *de dote. q. 61. n. 1. n. 11.* poſt Dec. *in conſ. 525.* Quid ſi occidit repertam in adulterio? & dic, vt per eundem Rol. *d. tract. q. 63.* vbi diſtinguit. Bellacom.

4 Hæres qui adiuit hæreditatẽ teſtatoris occiſi eius morte inulta, tanquã indignus priuatur ſucceſſione, & fiſco applicatur, qui prius tenetur accuſare occiſorem, & facere quod puniatur, *l. 1. C. de his qui. vt indig. l. hæredem.* ampliatur in 3. caſ. & limitatur in 5. à Diaz. *reg. 319.* Hodie tamẽ de cõſuetudine nõ obſeruatur illa pœna, ita atteſtatur Full. *in pract. crim. Can. n. 32. & ſeq.* Imo quotidie hęredes remittũt occiſoribus defuncti, & cũ eis pacẽ faciunt. eſt enim illa lex nutritiua peccati. Cla. *d. § fin. q. 79. verſ. item quando.* P. Fichard. & Don. à Fina.

5 Dolus qui dat cauſam actui, ex quo acquiritur, nocet tertio, & ille tertius fit indignus in teſtamentis, vt eſt communis opi. Gabriel. *conſi. 99. nu. 9.* Bonacoſſ.

6 Nepotes ex filio parricida, priuãtur hæreditate auita. ſuccedit enim patri parricida, ſed fiſcus aufert ab eo hæreditatẽ, tanquam ab indigno. ita contra Bald. *in l. ſi quis inceſti. n. 3. C. de inceſt. nup.* communiter teneri ait Boër. *deciſ. 25. n. 8. & 17.* Cla. *lib. v. §. homicidium. verſic. priuatur etiam.* idem obtinet in nepotib. *vt ibid.* Clar. P. Fich.

7 Pœnę ſtatutæ cõtra mulieres ſecũdò nubentes ex *l. j. C. de ſecun. nup* intra annũ luctus durat, & contra viduas luxurioſè viuentes intra ann. luctus, nõ ſunt correctæ. doct. *in l. ſororẽ. C. de his qui. vt ind.* & plenè de Garr. *in l. 1. nu. 57. de ſec. nup.* quod procedit etiã ſi ipſa vidua cõtraheret matrimoniũ, cũ eo cui fecit ſui copiã: quia ius per ſtuprũ cõmiſſum per viduã, ius acquiſitũ eſt ipſis filiis primi matrimonij, quod ius demũ non poteſt tolli. ita eſt ibi deciſio: & illa eſt cõmunis opinio teſte de Garr. *in auth. eiſdẽ pœnis. n. 16. C. de ſec. nup.* quòd ſi poſt annum luctus illa vidua ſtuprum committeret, nõ perderet dotem. ita de Garr. *in auth. eiſdem pœnis. n. 18.* Bellacomb.

8 Vxor hęres inſtituta à ſuo marito, aut relicta legataria, ſi poſt mortem mariti ſtuprum commiſerit, vt indigna repelli poterit à tali hęreditate aut legato, licet maritus non adiecerit, donec honeſtè & caſtè vixerit. Sal. *in l. fideicommiſſum. C. de fidei.* ex delicto enim commiſſo per hęredem aut legatarium poſt mortem teſtatoris, qui ſe reddit indignũ. *l. 1. de ſec. nupt.* & eo caſu debetur quidem legatum, ſed fiſcus illud auferet velut ab indigno. Sal. ibi. Et quod viuendo impudicè perdat legatum, tenet Panor. *in c. uxoratus. de conuer. coniug.*

Quando teſtator dicit, lego talia & talia vxori, caſu quo nõ poſſit, vel nolit ſtare cum hæredib. tunc ſtando cũ vno, poteſt habere dicta legata. Ita Cum. *in conſi. 38.* & Bened. de Peru. *conſi. 4. in 1. dubio.* Bellacom.

9 Legatum dotis factum filiæ ſpuriæ valet, & tenet, tam de iure ciuili quàm can. ſec. cõmunem per Rol. *conſ. 85. n. 1. n. 7. & 8. lib. 3.* & qui *nu. 12.* quærit, an præſuppoſito validitate legati, ſi excedat modum congruũ alimentorũ, poſſit auocari à filiis legitimis & naturalibus hæredibus patris? Diſtingue, vt per eũ *d. conſ. col. fi.* vbi tãdẽ cõcludit, quod viuẽte matre, nullo modo id quod excedit verã menſurã dotis poſſit ab hęredibus auocari, de quo vide quæ ſcribit Bar. *in l. ſi ff. de his qui. vt indig.* idem Rol. *conſ. 87. nu. 17. conſi. 89. col. 1. lib. 3.* Bellacom.

10 Auus non poteſt relinquere nepoti etiam legitimo ex filio ſpurio, ſtante legitima ſubole, ſecundum communem per Iaſ. *in l. hæreditas. poſt nu. 8. C. de his quib. vt indig.* Vezin.

11 Legatum relictum ſpuriis à patre, cognatis proximioribus defertur, Couar. *epitom. 4. c. 8. §. 5. n. 5.* com. dicit ex Iaſ. *in l. 1. C. de hæred. inſtitu.* & Alex. *in l. hæreditas. C. de his quibus vt indig.*

Et cognatis proximioribus negligentibus per duos menſes, defertur fiſco. *l. 10. tit. 13. par. 6.* Villalob.

De codicillis.

TITVLVS XXV.

IN codicillis habet locũ regulariter, quod dicitur de teſtamento, & ſicut in teſtamento requiritur, ꝙ teſtes ſint in conſpectu teſtatoris, ſic etiã in codicillis. Eſt cõmunis op. ſec. Dec. *conſi. 354. in caſu pręſoſito. circa mediũ:* vbi reprobat opinionẽ Marheſilla. qui ſingulariter tenuit aliud ſeruari in codicillis & donationibus cauſa mortis, quàm in teſtamentis. M. Chærian.

1 Quinq; teſtes ad codicillos requiſiti, debẽt eſſe omni exceptione maiores, teſte Ang. *conſi. 128. Dec. cõſ. 105. nu. 5.* Vezi.

3 Codicillis non dempta ideò ſollennitas cẽſebitur, quia ſtatuto, vel conſuetudine teſtamentis dempta ſit. commune ponit Viuius *lib. 1. ſpi. 306.* cum Rip. *de peſte. in tit. de priuil. vlt. volunt. cauſa peſtis. nu. 47.* E. Suarez.

4 Pater prius cõdito teſtamẽto filio impuberi, nõ poſt in codicillis directã pupillarẽ ſubſtitutionem facere, ſed fideicõmiſſum ſubſtituere poteſt. *l. hæreditatẽ. C. de codicill.* & iſto caſu poterunt hæredes eius legitimã deducere. *l. ex tribus. C. de inof. teſta.* limitatur ac interpretatur hoc eleganter non habere locum, quando per teſtatorem non filius, ſed eius ſucceſſores rogentur hæreditatem reſtituere: tunc quippe fideicommiſſarius ab hæredibus pupilli legitimam deducere nequit. tex. eſt *in l. ſi fundum. §. fi. de leg. j.* & ibi latè Iaſ. poſt Bar. & per Bal. *conſi. 39. teſtator relinquit. lib. 1.* Pau. Caſt. *conſi. 187. in caſu præſenti.* & per Cor. *conſil. 138. nulli dubium. lib. 4. & conſil. 158. viſo ſupraſcripto, vol. 3* & Auguſt. Berotum *in cap. Raynut. nu. 244. de teſta.* & iſta eſt com. opi. per Iaſ. *in d. l. ex tribus.*

5 Ratio huius opinionis cõmunis videtur illa, quia legitima non debetur eis, qui ab inteſtato ſuccedere non poſſunt, ſec. Bal. *conſi. 329. circa 1. dubium, lib. 3. & conſi. 49.* Statuto cauetur quòd mater, *vol. 5.* cuius opinionem audacter aſſeuerat eſſe cõmunem Crau. *conſi. 2. nu. 13.* Ampliatur pręmiſſa cõmunis ita firmata nõ ſolùm procedere in caſu claro, verùm in caſu dubio etiã: vnde audacter & explicitè dicit, ꝙ in re dubia intelligitur fideicõmiſſum iniunctũ nõ filio, ſed eius hęredi. *argumẽto l. quoties. ff. de reb. dub.* & per Pau. Caſt. & Ioſ. *in d. l. ex tribus*, & Alex. *conſi. 67. conſiderato. lib. 5.* & Iaſ. *in l. cohæredi §. cum filia ff. de vulg. & pup. ſubſti. & conſi. 99. demum, vol. 2.* vbi ſcribit, affirmátque illam eſſe communem opinionem contra Bar. cõtrarium concludentem *in d. § cum filia.* & de communi prædicta fecit mentionem etiam Aug. Bero. *d. c. Raynu. n. 244. circa med.* vbi ait iſtam eſſe veriorem, & magis communem ſententiam. F. Viuius.

6 Codicilli intelliguntur rupti, rupto teſtamento, *l. C. de codicillis.*

Fallit in 5. caſibus, quos no. Iaſ. *in d. l. nu. 1.* fallit vt per Soc. *reg 60.* Don. à Fina.

7 In codicillis non poteſt dari directo, nec adimi hæreditas, *l. hæreditatem, C. de codicill.*

Fallit in 4. caſib. quos no. Soc. *reg. 169.* Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 7. à Ioan. Ber. Diaz. *reg. 308.* ampliatur in vno caſu, & limitatur in 6. vt ego notaui *in §. codicillis autem, Inſti. de cod.* Don. à Fina.

8 Si teſtamentũ nõ valet vt teſtamentũ, nõ valet vt codicillus. *l. 1. ff. de iure cod.* Fallit vt per Ant. Trig. *ſing. 104.* Idem.

9 Pater in codicillis nõ poteſt directam pupillarem facere, ſed per fideicommiſſum ſubſtituere poteſt, & ſui hęredes poſſunt deducere legitimam, niſi eis rogetur vt reſtituant. Iaſ. *in l. ex tribus. C. de inof. teſt.* 10. Duran *in arte teſtan. tit. 5. cau. 34.* Et in dubio videtur iniunctũ fideicommiſſum non filiis, ſed hęredibus. *Iaſ. conſi 69. vol. 2.* contr. dicit. B. Villal. & Vezin.

10 Inſtitutio facta in codicillis, trahitur ad fideicõmiſſum. gl. *in ver. voluntatem.* eſt communiter approb. *in l. verbis ciuilibus. nu 3. ff de vulg. & pupil.* ſecundum Alex. *in conſil. 104. viſis teſtamento & codicillis, circa med. vol. 7.* & prædicta opinio procedit etiam, quando præcederet aliud teſtamentum: vt ibid. firmat Alex. Idem.

11 Codicillaris clauſula operatur fideicõmiſſum, etiã poſthumo ignoranter prętermiſſo. Eſt magis communis opinio ſecundum Alex. *conſil. 26. verſi. vel pote, 3. lib. j.* Mat. Chærian.

12 Codicil-

12 Codicilli ante & poſt teſtamentum fieri poſſunt. *l. ſi quis nullum. §. ſi ff. de iure codicil.* & fieri etiam poſſunt nullo condito teſtamento. *d. l. ſi quis. in prin. & l. conficiuntur. ff. eodem.* & in quibus codicillis licèt nequeat dari vel adimi hæreditas. *l. ij. C. de codicil.* tamen poſſunt adimi iure legati vel fideicommiſſi, non ſolùm res ſingulares, ſed etiam ipſa hæreditas per *l. Scæuola. ff. ad Treb.* Cor. *conſ. 305. in prin. in 1. vol.* & facta inſtitutio in codicillis, reſoluitur in fideicõmiſſum. Cor. *conſ. 324. nu. 5. vol. 1.* & plures codicillos poteſt quis facere, nec poſteriores derogant prioribus, niſi ſint contrarij. *§. fi. Inſtit. de codicil. iuncta l. cum proponatis. C. eod.* & an inter liberos poſſit in codicillis reuocari inſtitutio? dicit per Rom. *conſ. 179. col. 3.* vbi nũquid inſtitutio particularis poſſit in codicillis reuocari? vide *d. conſi. col. 4. verſi. non obſtat.* Turzan.

In codicillis teſtes non debent de neceſſitate eſſe rogati *l. fi. in fin. C. de codicil.* vbi tamen quòd debent eodem tempore omnes audire diſpoſitionem defuncti. Idem.

De Legatis.

TITVLVS XXVI.

Legatum eſt donatio quędã à teſtatore relicta ab hęrede præſtanda, vt luculenter probant tex. *in l. legatum. ff. de leg. lib. j. & in l. legatum eſt. ff. de leg. lib. ij.* Ana. *in conſ. 77. in prin.* ponit cõmune Ant. Gom. *in tract. de teſt. c. 12. n. 3.* Quamobrem ſi teſtator rẽ teſtamento legatã viuus adhuc in legatariũ ſimpliciter contulerit, legatum ceſſabit, ac donatio inter viuos cõſtabitur: ſi verò ex cauſa pręcedentis legati expreſſim rem legatam viuus tradiderit legatario, legatum ſuis omnibus cũ qualitatibus firmũ ac ratum permanebit, & conſequenter vt quoduis aliud legatum pro teſtatoris arbitratu imminui, reuocaríque poterit, vt ex Dyn. Bart. Albe. Pau. Caſt. ac Io. Imol. *in d. l. legatum eſt*, aſſerit frequenter placitum. Ant. Gom. *d. c. 12. nu. 4.* E. Suarez.

2 Hæres grauatus reſtituere hæreditatẽ retẽta alia dimidia, & ſic retẽta quota hæreditatis tenetur ad legata, pro rata parte hęreditaria, quatenus habet vltra quartã, *l. j. §. ſed ſi quadringenta. ff. ad Treb. l. Titia. in fi. & l. quod de bonis. ff. ad l. Falcid.*

Fallit in 2. caſ. vt per *Iaſ. in d. §. ſed ſi quadringẽta.* Don. à Fin.

3 Legatũ eſt acceſſoriũ teſtamenti, nõ autem pars, ſecundũ gl. *in rub. ff. de leg. j.* cũ qua ſentiunt Cy. Alex. Soc. *nu. 6.* Iaſ. *n. 4. & ſeq.* Ripa *nu. 6.* cęteriq; cõmuniter ibi. vt meminit D. Pontanus Peru. *ibi, nu. 6.* vnde cautè loquuta eſt d. gl. ſecundum præcitatos doct. non appellans legata partem teſtamentorũ, ſed acceſſorium quid ad teſtamenta. quippè cùm teſtamentũ poſſit abſque legatis valere. *vt l. j. §. qui neque legaturus. ff. de hær. inſt.* ſequitur ergo quod non eſt pars, *l. malum. ff. de verb. ſign.* & hanc eandem communem ſubtiliſſimè explicat, & declarat Marcellus Berincutius Senen. *in apologia in trac. de iuris & facti differentia, nu. 34. cum alijs ſeq.* F. Viuius *opin. 447.*

4 Legata relicta in teſtamento, ad hoc vt valeãt, requiritur quòd ex eo adeatur hæreditas. *l. ſi nemo ff. de teſta. tutel.* Bar. *in l. qui filio §. 1. ff. de hær. inſt.* quæ concl. procedit quando nullus etiam fiſcus apprehendere voluit bona defuncti, ſed eſt datus curator, iux. no. per Mathe. *ſing. 162.* Vezinus.

5 Legata regulariter hæreditate non adita, non deberi: id tamen inter alia fallit ſecundum Bar. *in l. j. C. de iure codicill. & l. j. & ij. eod. tit.* ſecundũ Ben. Capr. *reg. 3. nu. 5.* pręter alia etiam fallit fauore libertatis, ſecũdum gl. & Bar. *in l. eam quam. C. de fideic.* per tex. gl. & Bar. *in l. teſtamento. & in l. Ant. ff. de fideic. liber.* & Bar. *in l. fideic. §. quoties. ff. de leg. 3.* & gl. *in l. generaliter. §. ſi quis. verſi. ex teſtamento. ff. de fideic. liber. l. pen. ff. de his. quæ in teſtam. delent.* & licet contrariũ tenuerint Vltramontani, & eam iuxta *l. cum quaſi §. fi. verſi. quanquam. & l. generaliter, §. ſi quis. ver. ex teſtamen. ff. de fideic. libert.* nũc veriorẽ puteot, priorem, tamen op. ob tot gl. authoritatẽ, cõmuniter teneri ibid. *nu. 46.* refert Bened. Capr. quod maximè procederet, ſi in teſtamento etiã aliàs nullo, ratione imperfectę voluntatis, eiuſmodi legatũ ab inteſtato repetitũ foret, per clauſulã, ſi nõ valet, &c. aliàs ſi nullũ eſſet ratione omiſſæ ſolennitatis: tunc etiamſi talis clauſula adiecta non foret, omnes conſentiant legatas libertates deberi, per tex. & gl. *Inſtitu. de ee cui libertatis cauſa.* Io. And. *in add. ad Spec. tit. de inſtr. edi. §. nunc autem aliqua. verſi. ſed pone.* Capra *ibidem n. 50.* Pręterea fallit dicta regula, hęreditate non adita, legata non deberi, ſecundũ Bar. & Odofred. *d. l. eam quã. in caſu auth. ſi captiui, C. de epiſc. & cler.* vbi ſcriptis hęredibus negatur ſucceſſio, ſi neglexerint captiui redemptionẽ: quia licet ex teſtamento hęreditas nõ adeatur, firma tamen nihilominus manent legata, gl. *in auth. vt cũ de app. cog. §. ſi vnũ, coll. 8.* & cõmuniter teneri teſtatur *ibid. nu. 55.* Capr. Similiter fallit dicta reg. ſecundũ Odofred. quem ſequitur Bar. *in caſu auth. liberi. C. de epiſc. aud.* quoties curã furioſi negligentes eius hęreditate priuantur, & nihilominus hęreditate nõ adita, legata debentur, prout voluit gl. *d. auth. vt cũ de appellat. §. ſi quis. de prædictis. & §. ſeq.* & cõmuniter tenetur, vt refert *ibid. nu. 56.* idẽ Capr. Similiter fallit d. regula, quando teſtator prohibuiſſet detrahi Falcidiã, quia tunc hæreditate non adita, nihilominus legata debebũtur, per tex. *in auth. de hæredi. & Falcid. § ſi verò expreſſim*, ſec. Bar. Pet. Anch. & Bal. *in d. l. eam quã. C. de fideic.* & Iac. de Beluiſo *in d. §. ſi verò expreſſim.* Bar. *in l. nemo. §. 1. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti. & in l. cũ teſtamenti. & in auth. ſed teſtator. C. ad leg. Falc.* & ita cõmuniter teneri refert *ibid. nu. 18.* Capr. Similiter fallit in legatis ad pias cauſas, quę etiã nõ adita hęreditate ex teſtamento debentur. Io. And. *in add. ad Spec. tit. de inſtr. edi. §. nunc verò aliqua. verſ. ſed pone.* Bal. *in l. j. C. de ſacr. eccl. arg. l. miles ita. §. 1. ff. de teſtam. mil.* quod tenuit Pel. Anch. & D. Nic. *in c. relatũ. de teſta.* Bald. *d. l. eam quam* & licet Bar. *d. l. j. C. de ſacro. eccl. & l. eã quam.* vacillet, Imo. *d. c. relatum contradicat*, id tamen ita cõmuniter teneri refert *ibid. nu. 62.* Capr. quod verum eſt, niſi tale relictũ ad pias cauſas, nominatim iniunctũ eſſet certo hæredi: quia tunc non tranſit ad alium cum onere, ſed opus erit aditione. *argumento l. qui quadringenta ff. ad Trebellia.* & Bal. *d. l. eam quam.* & Bar. *in l. Marcell. ff. ad Treb. ibid.* Capra.

6 Legata demũ poſt aditam hęreditatẽ debentur, non ante, ſecundũ Bar. & doct. *in l. eam quam. C. de fideic.* Bar. *in l. j. C. de don. inter vir. & vxo.* Bal. *in l. j. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. & in auth. hoc amplius. C. de fideic.* & ideo cautela eſt, ꝓ aditio fiat, vt ei conſeruentur, ſecundũ Bar. *in d. l. eam quam. & in l. 1. C. de ſacroſ. eccl. in l. filius qui patri. ff. de vulg.* niſi ſint ad pias cauſas, quia aditio nõ requiritur vt debeatur, iuxta no. per doct. *in d. l. eam quam.* vel niſi id diſpoſuerit etiã tacitè, vt prohibendo falcidiã, vel niſi teſtator ipſe poſt factũ legatũ tradiderit, ſecundũ Bal. *in d. l. eã quã. col. 6.* vel niſi prohibita ſit falcidia, teſte Bal. *in d. l.* vbi dicit, quòd dictis caſibus debetur officio iudicis. Bar. *in l. nemo poteſt, col. 1. de leg. j.* Alex. *in l. extraneum. C. de hær. inſt.* vel niſi ſint expreſsè repetita ab inteſt. vel niſi ſit in teſtamẽto clauſula codicillaris, legata tamẽ debẽtur: vel niſi in legatis piis quę dilationem nõ exigunt, vt pro ſepultura, pro alimentis infirmorũ, vel niſi iuratum ſit in teſtamento. itẽ verum, etiã ſi facta ſint in codicil. quia requirunt aditionẽ ab inteſt. gl. & Bar. *in l. qui filio §. ſeruos. ff. de hær. inſt.* Bellacomb.

Item debentur etiam poſt aditam ab vno tantum ex hæredibus in re certa inſtituto, ſecundum Bar. *in l. nemo, in fi. ff. de teſta. tut. in l. ex facto, de hær. inſt.* item verum etiam ab inteſt. vt fiãt aditio, teſte Bal. *ad Spec. tit. de teſta. verſi. rubrica*, & contrarium teſtator diſponere nequit, ex no. per Alex. *in d. l. extraneum. & in d. l. nemo poteſt. de legat. j.* Idem.

7 Dominium rei legatę tacitè, nõ trãſſertur ipſo iure in legatarium ſine traditione, ſicut transfertur dominium rei expreſsè legatæ, ſecundum Bar. *in l. 1. ff. de leg. 1. & in l. emptor. §. ancilla. ff. de rei vend.* quem ſequuntur Bal. Ang. Floria. Pau. de Caſt. Alex. & Iaſ. *in l. ſeruũ filij. §. fi. ff. de leg. j.* Dec. *in l. traditionib. C. de pactis.* Bertach. *in ſuo repertorio, in verb. dominiũ transfertur, verſi. 9.* & iſtorum opinionem aſſeuerant eſſe communem Soc. & Iaſ. *in d. l. j.* Sed contrariam partẽ, quòd imò dominium rei tacitè legatæ tranſeat ipſo iure in legatarium abſq; traditione, tenent Imo. Alex. & Aret. *in d. l. j.* ad quorum fundamenta reſpondent Soc. & Iaſ. ibi. Poſſet tamen interpretari, ac limitari, ni fallor, quando res tacitè legata eſſet apud legatarium, tunc quippe trãſfertur dominium in eum, per tex. *in §. interdum. Inſt. de rerum diuiſio.* & per id quod ſcribit Bal. *l. j. C. communia. de leg.* vbi dicit quod quando teſtator legat rem hæredis, tranſit dominium recta via in legatarium, quando res erat apud eum. F. Viuius *opin. 204.*

8 Legatarius petens legatum ſibi relictum in ... teſtamẽti, de quo in libello mentionem fecerit, non tenetur illud teſtamentum hæredi exhibere: quia preſumendum eſt hęredem habere notitiam contentorum in teſtamento. *l. non eſt ferendus ff. de tranſact.* Iaſ. *in l. ſi legatum. numer. 3. ff. de edend.* intellige tamen quando ageretur contra hæredem extraneum, vel

contra

contra eum qui non poteſt adire hæreditatem, niſi in vim teſtamenti, tali enim hęredi editio teſtamenti non eſt facienda, ſed bene hęredi qui ab inteſtato hęreditatem poſſet obtinere. Iaſ. in eo loco. num. 4. intellige tamen editionem teſtamẽti hæredi extraneo non debere fieri, vt hæres deliberet, verùm ille legatarius illud teſtamentum debet producere in cauſa coram iudice ad docendum de ſuo iure, alias poſſet legatarius ſuccumbere. Bellac.

9 Legatum ab aliquo ita relictum, ſi hęres erit conditionale. l. iiij. ff. de leg. 1.

Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. in commento 5. ann. cap. 37. membro 6. reg. 1. fol. 718. Don. à Fina.

10 Ex legato annuo datur actio. l. 1. & per totũ tit. ff. de annu. leg. fallit vt per Vigel. in commento 5. ann. cap. 33 membro 4. fol. 736. Idem.

11 Legatum liberationis validum eſt. l. 1 ff. de lib. leg.

Fallit in 10. caſibus vt per Vigel. in commento 5. ann. cap. 38. fol. 776. Idem.

12 Legatum facti vtile eſt, & ea eo naſcitur actio. §. ſed & tale. Inſt. de leg. l. ſi ſeruus. §. fi. ff. de leg. 1.

Fallit vt per Viggl. in commento 5. ann. cap. 41. fol. 819. Idem.

13 Legatum conditionale ad alium tranſlatum, cenſetur cum eadem conditione tranſlatum.

Fallit in 2. caſibus vt per Cagno. in auth. ex cauſa. C. de lib. prat. num. 109. Idem.

14 Vocati per nomen collectiuum videntur conſtricti ad vnam partem legati. l. ſi Titius. ff de vſufr. leg.

Fallit in 6. caſib. vt per Ioan. Bolog. in l. re coniunctis. ff. de leg. 3. num. 275. Idem.

15 Legatæ rei dominium tranſit in legatarium ipſo iure, §. 1. C. com. de leg. l. ſi tibi homo, §. cum ſeruus. ff. de leg. 1.

Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. in comm 5. ann. c. 2 reg. 1. num. 7. Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 14 per Iacob. de Nigri. in l. 1. ff de leg. 1. nu. 65. & ſeq. fallit in 5. caſib. vt per Ziſium in l. planè, §. ſi ita Titio. nu. 6. ff. de leg. 1. ampliatur in 8. caſibus. & limitatur in 12. à Rip. in d. l. 1. vbi Iaſ nu. 114. ff de leg. 1. & vltra iſtas, ampliatur in 13. caſib. & limitatur in 9 à Petr. Duen. reg. 210. fallit in 7. caſibus quos not. Hieron. Butrig. in l. omnia. ff. ſi cert. pet. nu. 7. ampliatur & limitatur in 4. caſib. per Maria. Socin. in d. l. 1. num 357. & 384. fallit in 4. caſib. vt per Soc. reg. 221. Don. à Fina.

16 Pro legatis pro quibus competit actio perſonalis, datur hypothecaria. not. doct. in l. 1. ff. de leg. 1.

Fallit in 9. caſib. quos no. Iac. de Nig. in d. l. 1. nu. 76. & quãdo legatur res teſtatoris ſpecificè demonſtrata, & ſimpliciter pro ea datur actio in rem.

Ampliatur & limitatur in 4. caſib. vt per Maria. Soc. iun. in l. 1. ff. de leg. 1. nu. 357. Don. à Fina.

17 Pro legato cõtinẽte vtilitatẽ alterius, & quod de iure cõmuni validũ eſt, competit actio perſonalis. l. 1. C. comm. de leg.

Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 5. à Crot. in l. 1. ff de leg. 1. num. 29. verſ. prima ſit concluſ. ampliatur in 4. & limitatur in 3. à Maria. Soc. iun. in d. l. 1. ff. de leg. 1. n. 263. fallit in 5. caſ. vt per Iacob. de Nig. in d. l. 1. nu. 89. verſ. prima concluſ. Ampliatur in 3. caſibus, & limitatur in 5. à Iaſ. in l. 1. nu. 100. Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in 7. à Iaſ. in l. 1. C. cõm de leg. Don. à Fina.

18 Legatum non inducetur per verba grauamen enunciãtia, veluti ſi quis ita teſtamẽto cauerit, ea cẽtũ aureis, quæ tibi legaui, dabis reſtituéſve Sẽpronio quinquaginta, vt cõmune ait Ant. Gomez. in tract. de teſt. c. vlt. nu. 54. verſ. item etiam limita. E. Suarez.

19 Legatũ tacitè factũ nõ iure ipſo abſq. traditione, trãſfertur in eum cui fit: quamuis expreſsè relictum transferatur. commune ponit cum Iaſ. ac Rip. Viuius lib. 1. opin. 168. Idem.

20 Legatũ hoc modo cõceptũ, Lego Titio rẽ meã, aut lego Theodato ius meũ, id tantũ ius cõprehendit, quod etiã morte periturũ in re teſtator habet: quãuis res tota poſtea à teſtatore comparata fuerit: at ſi legata res proponatur, lõgè ſecus erit, vt communia fatur Ant. Gomez. de teſtam. cap. vlt. nu. 15. verſ. quod tamen vltimum. Idem.

21 Legatum rei eccleſiaſticæ, vel rei fiſcalis, vel rei dotalis valet, ratúmque eſt, vt ſaltem illius rei æſtimatio ei præſtetur, cui res ipſa relinquitur. commune pronunciat Curt. iun. conſil. 30. Villal. in ſua collecta. Idem.

22 Legatũ etiam in codicillis ab inteſtato relictũ, non aliter debebitur, quàm ſi hęreditas ab hęredibus iuſtis adeatur. commune aiunt Curt. conſ. 97. lib. iij. Did. à Couar. in cap. 3. nu. 3 de teſtam. Ant. Gomez. in tract. de teſtam. cap. y. nu 11. ver. & in tantum aſſerunt. Alca. ac Iaſ. nu. 4. Soc. Rip. in l iij. ff. de leg. lib. j. legatum tamẽ piũ nõ idcircò euaneſcet, quia hæreditas adita non ſit. cõmune eff. runt Iaſ. in l. habeat. nu. 14. C. de ſacroſanct. eccleſi Did. à Couarru. vbi ſuprà. Idem.

23 Legatũ, quod in illum confertur, qui voluntate legantis antea creditor effectus eſt cõpenſandi animo relictum non videtur: tametſi quod in eum qui vel iure, vel cõſuetudine creditor eſt, confertur, cõpẽſandi animo relinqui cenſeatur, vt commune ait Io. Coraſ. lib. 3. Miſcell. c. 1. nu. 9. Si quod autem legatum compenſandi animo relictum ſit, atq; expreſſim adiiciatur, ne quid amplius petatur, non quidquam amplius petere poterit, qui illud agnouit, quamquam debitum multo minus, quã legatum ſit, vt frequenter placitum renuncio ex Alca. in l. ſi compenſandi. C. de hæredib. inſti. & conſ. 131. num. 2. lib. j. Matth. de Afflict. deciſ. 44. nu. 34. Idem.

24 Legatum factum hoſpitali, vel alio pio loco de pecunia quę teſtator ex ſolutis debitis, quę pecunia erat in mõte Genuæ, aut Florentiæ, an ſi ſuperueniẽte teſtatore creuerit, & aucta ſit ſumma legata, putà facto calculo & ſolutis debitis, debeat etiã augeri legatũ? Dic quod nõ, ex no. per doct. in apoſtil. ad Bar. in l. cũ ſtipulamur. ff de verb. obl. Villalob. & Vezin.

25 Legatũ ſi fiat de feudo emptitio hęreditario debetur æſtimatio legatario, ſec. comm. per Burſ. conſ. 4. nu. 17. lib. j. Bonac.

26 Legatum piũ non debetur, niſi adita hæreditate, ea no. per Iaſ. in l. j. lect. j. nu. 19. & 2. lect. nu. 34. C. de ſacroſ. eccl. Capel. Toloſ. q. 89. 214. 2oẽr. q 41. 93. Natt. cõſ. 231 poſt Alex. conſ. 209. lib. 2. cui adde quod cauſa legatorũ ad pias cauſas in vtroq; foro agi poteſt, teſte eodẽ Alex. conſ. 170. ee. lib. & peti poſſunt talia legata ab hærede laico, etiã corã iudice eccleſiaſtico. teſte Did. in c. relatũ. el 1. n. 13. de teſta. Quòd autẽ nõ debeãtur legata hęreditate nõ adita, notãdẽ Did. in c. Raynal. §. 3. nu. 11. de teſta. vide Rom. conſ 493. Matheſ. ſing. 163. Villalob. & Vezinus.

27 Legatũ factũ mulieri, ſi vidualẽ vitã ſeruauerit, an ingrediendo religionẽ, legatũ habere debeat? Dic q ſic, teſte Bal. in l. Deo nobis 1. reſp. nu. 9. C. de epiſc. & cler. Et dit quod legatum factũ filię ſi nupſerit, etiẽ debetur ſi intrauerit religionẽ, teſte Euerard. lib. argu. loco à matrimonio carnal ad ſpiritnale. Vezin.

28 Legata conditionalia, & fideicommiſſa tam particularia quàm vniuerſalia, non tranſmittuntur ad liberos

Ampliatur in 4. caſib. vt per Io. Bolog. in l. hæredes mei. §. cũ ita. ff. ad Trebel. nu. 129. & 137. Don. à Fina.

29 Hypothecaria datur pro legato, etiam de iure antiquo, l. creditoribus. ff de ſeparat.

Fallit in 4. caſ. quos refert Crot. in l. j. ff de leg. 1. nu. 41. datur etiam rei vendicatio, vt per Rip. in d. l. j. vbi limitat in 12. caſibus nu. 84. & ſic pro legato competunt tres actiones.

Fallit in multis caſib. vt per Baptiſt. à Villalo. concluſio. 46. in litera L. ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 7. à Rip. in d. l. j. num. 38. Don. à Fina.

30 Legatum continens alterius vtilitatem, ſi eſt validũ, producit actionem. Bar. in l. j. ff. de leg. 1. ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 4. per Soc. reg. 55. in add. Don. à Fina.

31 In caſu, in quo teſtator prohibuit Falcidiã de legatis poſſe detrahi, debentur legata hæreditate non adita per hęredem ſcriptum. no. in l. nemo poteſt. ff. de leg. 1.

Fallit in duob. caſib. vt par Crot. in d. l. nemo, n. 16. Don. à Fin.

32 Teſtator legando rem com. cum alio, intelligitur ſolum legare partem, quam in ea re habet, l. ſeruus, §. cùm fundum, ff de leg j. l. ſi colonus, §. fi. l. quod in verum. §. 2. eod. tit.

Fallit in 4. caſib. quos not. Soc. reg. 124 ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 4. à Iaſ. in d. §. cum fundus, numero 1. & 28. fallit. in 4. caſibus vt per Rip. in l. cum fundus. ff. de leg. j. num. 4. Don. à Fina.

33 Teſtator legans rem ſimpliciter, cenſetur tantummodò legare ius, quod habet in re, l. ſi domus, §. ſi fundus, ff de leg. j. Ampliatur in 7. caſibus, & limitatur in 7. à Socin. reg. 95. in add.

Fallit in 4. caſib. ſecundùm Alca. in l. ſerui electione, §. cùm fundus, ff. de leg. 1. nu. 2. vbi Ponta. ampliat in 8. caſib. & limitat in 5. Idem.

34 Legatarius habens electionem legati, non poteſt eligere partem in vno, & partẽ in altero, l. ſi ex toto. §. ſi ita legatum. ff. de leg. j. fallit in 3. caſ. quos no. Iaſ. in d. §. ſi ita legatum, n. 5. Idẽ.

35 Illud quod poſſum legare domino, poſſũ legare eius ſec

uo, *l. non ideo minus, ff. de hered. instit.* & econtrario illud, quod poſſum legare ſeruo, non poſſum legare eius domino, *l. neque ff. de heredib. instit.* Fallit in 3. caſib. quos notat Iaſ. *in l. ſi mihi & tibi §. regula, ff. de leg. 1. nu. 2. & ſeq.* Don. à Fina.

36 Quod minimum eſt, cenſetur eſſe in legato, *l. legato generaliter, ff. de leg. j.*

Fallit in 4. caſib. quos no. Soc. *reg.* 319. fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. *in l. ſi ita ſit ſcriptum, ff. de leg. j. nu.* 17.

Fallit in multis caſibus, vt per Alex. *in d. l. ſi ita ſit ſcriptum. num.* 4. Idem.

37 Anguſtiæ temporis, quę concernunt executionem, ſeu pręſtationem legati, non vitiant ipſum legatum, *l. ſi mihi & tibi, §. ſi quis ſeruos, num.* 9. Idem.

38 Legatū factū filiab. nō cōprehendit poſthumā, de qua nō eſt facta mentio in teſtamento, *l. qui filiab.* vbi not. *ff. de leg. j.* fallit in 2. caſib. vt per *Iaſ. in d. l. nu.* 8. Don. à Fina.

39 In legato patris bonorum non veniunt fructus niſi à tempore, quo heres fuit in mora, *l. ſi quis bonorum. ff. de leg. j.*

Fallit in 2. caſib. vt per *Iaſ. in d. l. ſi quis bonorum.* fallit in 18. caſ. vt per Rip. *in l. in fideicommiſ. ad Treb. col. 9.* Don. à Fina.

40 Legatum factum hęredi a ſemetipſo non valet. *l. legatū, §. j. ff. de leg. j.* fallit in 2. caſibus vt per *Iaſ. in l. planè, §. ſi duobus, ff. de leg. j.* Idem.

41 Legatarius ſi ſtipuletur ab hęrede ſeruū in ſpecie ſibi legatū nō eſſe fugitiuū, per talē ſtipulationē nihil plus debetur, quā eſſet in legato, quare hęres debet pręſtare talē, qualis eſt, *l. ſi legati ſerui. ff. de leg. j.* fallit in 2. caſ. vt per *Iaſ. in d. l. n.* 2. Idē.

42 Quando teſtator legat domum ſimpliciter, & nullum habet in patrimonio, tale legatum eſt deriſorium, & ſic inutile; & heres non tenetur aliam domum extra patrimonium teſtatoris redimere, doc. *in l. ſi domus, ff. de leg. j.*

Ampliatur & limitatur in 3. caſib. vt per *Iaſ. in d. l. ſi domus, n.* 10. Idem.

43 Quando teſtator legat domum ſimpliciter, & habet in patrimonio plures domos, electio eſt hęredis, quam velit dare, *d. l. ſi domus, ff de leg. j.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 2. à Iaſ. *in d. l. ſi domus, num.* 5. Don. à Fina.

44 Teſtator legādo domū, videtur legare vnā ea illis, quaa habet in patrimonio, *l. 3.* ibi & Bart. *ff. de vino, trit. & oleo leg.*

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. *reg. 94. in addit.* Idem.

45 Legari poteſt ab omni debitore, *l. ſi pecunia, ff. de leg. j.* fallit in 2. caſib. vt per *Iaſ. in d. l. nu.* 8. Don. à Fina.

46 Quando extraneus legat mihi rem meam, alteri obligatam pignori, cenſetur grauare hęredē, vt illud pignus liberetur ſoluēdo debitū principale, *l. ſi tibi homo, ff. de leg. j.* ampliatur & limitatur in 4. caſib. per Iaſ. *in d. l. ſi tibi, n.* 4. Don. à Fin.

74 Legatum ad pias cauſas hæreditate non adita, non debetur. hanc eſſe commu. opin. teſtatur *Iaſ. in l. habeat, C. de ſacroſan eccleſ.* fallit in 3 caſib. vt per eundem *in d. l. nu.* 29. fallit vt per Fran. Tora. *reg. 40. in ſuis concluſ.* Don. a Fina.

48 Legatum rei quā teſtator pręſcribebat, an finita pręſcriptione valebit? gloſ. tenet quod ſic *in l. j. §. fi. ff. de eo per quem fac.* & ibi Bald. & doct. vide tamen *Iaſ. in d. l. cum alienam. in 3. col. ibi. 6. no. limita.* Vezinus.

49 Sed quid ſi res eſſet aliena, ſed dominus non poſſet eam reuocare, vel vēdicare niſi pro illa re quid præſtaret? dic quod valet legatum, in eo quod dominus euincens habet præſtare. ita Iaſ. *vbi ſuprà* al. gloſ. not. *in l. qui ſolidum. §. j.* & ibi Bald. & Imo. *ff. de leg. 2.* Idem.

Subdit ibi Iaſ. an hoc caſu in teſtatore præſumatur ſcientia vel ignorantia, quia ſi præſumatur ſcientia in dubio valet legatū rei alienę: aliàs ſecus. Et ſecun. cum videtur quòd pręſumatur ignorantia *l. verius. ff. de proba.* & ita vult gloſ. *in cap. ſi. hus. de teſta.* ſed iſtud procedit quando res peruenisset ad teſtatorem ex facto alterius: ſi autem ipſe acquiſiuiſſet ex ſuo contractu, præſumeretur ſcientia. vide per eum. Idem

50 Teſtator an poſſit legare rem hæredis? dic quòd ſic: quia ita poteſt diſponere de re hęredis ſicuti de ſua. *l. vnum ex familia. §. ſi rem. ff. de leg. 2.* gl. & doct. maximè *Iaſ. in d. l. cum alienam. in 4. col.* Bened *in conſ.* 113. Lud. Ro. *conſ. 35. in fi.* Idem.

Eſt tamen differentia, quia quando teſtator legat rem propriam, dominium tranſit ipſo iure in legatarium. *l. à Titio. in fi. ff. de fur.* ſecus quando legat rem hęredis. gloſ. *in l. Pap. ff. de ſeruit.* doc. *in l. 1. ff. de leg. 1.* Iaſ. *vbi ſuprà.*

Limitat ibi Iaſ. præmiſſa nō procedere, ſi hæres haberet ſolū ius reale, putà pignoris vel ſeruitut. all. Bart. *in l. ſi ſeruus Titij de leg. 1.*

Subiungit Iaſ. quòd teſtator poteſt obligare rē hęredis. al. Pe. & Cy. *in l. aſſiduus. C. qui potio. in pig. ha.* & ibi Bal. qui dicit iſtum punctum non eſſe alibi in iure. & idem tenet ipſe Bal. *in l. 1. in fi. ff. ſol. mat.* & Alea. *vol. 2. conſil.* 173. ego miror de hac ſpecialitate: quia clarum eſt, quòd cui permittitur quod plus eſt, permittitur etiam quod minus eſt. ſed maius eſt legare rē hæredis in totum, quàm illam obligare. vt de ſe patet. ig. &c. & quòd pignoratio non ſit tanta alienatio, quanta eſt legare rem. faciunt no. per Iaſ. & doct. *in l. 3. C. de lega.* Idem.

55 Quid ſi laicus habeat ius patronatus in eccleſia, & legat alteri eccleſiā? dic quòd legatū, quātū ad eccleſiā nihil valet: tamē videtur quòd intelligatur laicus legaſſe illud ius patronatus, quod habebat. per *l. monumēta. C. de lega.* fac. *l. qui tabernas. ff. de cōtrah emp.* cū aliis al. per gloſ. *in d. l. monumēta.* Idē.

56 Legatū generis quod habet certos terminos ſola hominis deſtinatione, vt fūdus, non valet, ſin autem habeat certos terminos hominis facto, vt domus, valebit, & erit electio hęredis, vt *in l. quod in rerum. §. 1. l. ſi domus. in pr. ff. de leg.* 1. quod eſt verū, niſi teſtator non haberet aliquas domus, vel aliquid de illo genere, de quo legatum fecit, quia tunc nullum erit: prout notatur *d. l. ſi domus.* & à Doct. *ibid.* communiter teneri refert Bened. *d. reg. 113. num.* 26. Sin autem legatū generis habeat certos terminos natura, vt homo, equus, tunc ſecūdum omnes legatum generaliter valet, vt refert *ibid num.* 29. Cap.

57 Legatū factū pręlato, cōtēplatione eccleſię factū nō cēſetur: hac eſſe cōmune opinionē atteſtatur Frac. Turza. *conclus.* 14. vbi limitat: ſed legatū factū cattaneo cēſetur factū cōtemplatione eccleſiæ, & intuitu eccleſiæ. fallit in 3. caſibus vt per Socin. *in l. cum. ff. de rebus dub. num.* 15. Don. à Fina.

58 Legatum factum vxori, in quo relinquitur vſufructuaria omnium bonorum, inſtitutis filiis, intelliguntur ſolum legata alimenta. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Baptiſt. à Villal. *concl 15. in litera L.* Don. à Fina.

59 Legatū ſi factū eſt in teſtamento minus ſolēni, nō tenetur hęres ſoluere: hac eſſe cōmunē opinionē atteſtator Baptiſt. à Villal. *cōclus. 20. in litera L.* vbi limitat in 4. caſib. Idē.

60 Legata facta in teſtamento paterno, non confirmantur per exiſtentiam ſui hæredis, *l. ſi filius patri, ff. de vulg.* fallit in 2. caſib. vt per Soc. *in d. l. num.* 10. fallit in 4. caſib. vt per Alex. *in d. l. num.* 8. Idem.

61 Expreſſio conditionis quę tacitè ineſt in legato, non facit illud conditionale. no. doct. *in l. hæc verba, ff. de leg.* 1.

Fallit in 7. caſib. vt per Soc. *in d. l. nu. 1. & ſeq.* Idem.

62 Commodum rei legatæ cedit legato, *l. quod in rerum, §. ſi quis poſt ff de leg* 1. fallit in 4. caſib. quos not. Rip. *in l. ſi ex toto, ff. de leg. 1. nu.* 8. Don. à Fina.

63 Teſtatur legando ſecundo quod prius alteri legauerit ſub commemoratione primi, cenſetur totum adimere à primo, *ff. transferri, Inſt. de ademp. leg.* fallit in 3. caſib. vt per Ripam *in l. re coniunctis, ff de leg. 3 nu.* 23. Don. à Fina.

Vocati cenſentur in vnam portionem, qui per collectiuam vocantur, *l. ſi quis Titio, ff. de vſufr. accreſ.*

Fallit in 5. caſib. quos notat Rip. *in l. re coniunctis, ff. de leg. 3. num.* 103. Idem.

64 Hæres apud quem remanet aliqua quota hæreditatis, tenetur legatariis pro rata quotę, *l. 1. & 2. C. ad Treb.* fallit in 3. caſibus, vt per Rip. *in l. explicito, §. ſed ſi quadraginta, ff. ad Treb. num.* 2. Idem.

65 Legata relicta ab inſtituto, videntur in dubio repetita à ſubſtituto. fallit in multis caſib. vt per Alex. *in l. licet Imperator. ff de leg. 1. nu.* 9. Idem.

66 Legatarius propria authoritate accipiens rem legatam perdit illam, & eius actionem, *l. non eſt dubium, C. de leg.* fallit vt per Rom. *ſing.* 88. & Curſet. *ſing. incip. legatarius.*

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. nu.* 2. ampliatur in vno caſu, & limitatur in 4. per Diaz. *regul.* 407. videas Plot. *in rep. l. ſi vnguā, C. vnde vi. nu.* 58. fallit in 2. caſib. vt per Alea. *in l. nō dubiu, C. de legat. nū.* 1. & cōtra eū qui propria authoritate occupauit cōpetit interdictū quorū legatorū. vide plures congeſtos per Alpha. *collecta.* 828. ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 5. à Rip. *in l. hoc interdicto, ff. quorum legat.* Don. à Fina.

67 Legatum rei alienæ factū à teſtatore ſciēte valet, *l. cum alienam, C. de leg.* fallit vt per Baptiſt. à Villal. *concluſ. 3. litera L.* ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 7. à Iaſ. *in d. l. nu.* 2. fallit in 4. caſib. quos not. Bened. Cap. *in ſuo tract. reg.* 105. ſed ſi

res eſt

res eſt tradita, hæres non tenetur de euictione. fallit vt per eundem reg.107. Don.à Fina.

68 Legatum rei alienæ factum à teſtatore ignorante,& ſic errante,non valet, d.l. cum alienam. fallit in 8.caſibus, vt per Iaſ.in d.l.num.4.fallit in 7.caſibus.quos not. Bened. Capra in ſuo tract.reg.106. Idem.

69 Si pater filium impuberem exhæredauit alijs inſtitutis,& filio exhęredato dederit pupillarem ſubſtitutum,à ſubſtituto non poteſt alteri legare, l.cum quidam, C.de leg. fallit in 3.caſibus,vt per Iaſ.in d.l.nu 3. Idem.

70 Si fiat legatum mulieri ſub cõditione ſi nõ nupſerit,cõditio hodie reiicitur,& legatũ remanet purũ,& ſic mulier debet habere legatũ,ſiue nubat,ſiue nõ,l.cum relictũ,C.de indict. viduitate tollenda.fallit in 5.caſib.quos no.Iaſ.in d.l.n.3.Idem.

71 Legatarius cui facultas eligendi competit, debet rem mediocrem eligere,l.1.§.1.C.com.de leg.l.ſi quis argentum.§.2. C.de donat.l.legata generaliter,& l.ſi hæres generaliter,ff.de leg. 1.fallit in 2.caſib.vt per Iaſ.in d.l.generaliter. Don.à Fina.

72 Legata reuocantur per ſolas inimicitias ſuperuenientes poſt factũ teſtamẽtũ,licet hæredis inſtitutio nõ,l. ex parte.ff. de adi.leg.fallit vt no.Gerar.de Petraſan.ſing.5.incip.regula eſt. Don.à Fina.

73 Legata peti nõ poſſunt hæreditate nõ adita, l.ſi nemo. ff. teſt.tut.l.ſi quis omiſſa.ff.ſi quis omiſ.vide Tiraq. in tract.ceſſante cauſa.in 1.part.nu.24.Roman.ſing.199.Iaſ.in auth.ex cauſa,nu. 5.C.de lib.præter.Diaz reg. 410. fallit in 12. caſibus quos notat Iaſ.in l.eam quam,C.de fideicom.nu.20. fallit in 26. caſib. quos notat Benedict.Capra in ſua tract.reg 151.fallit in 12. caſibus, vt per Socin. reg.12.in addit. vide Dec. in l.ſi nemo.ff.de reg.iur. fallit vt per Viuium in fine concluſ.in verſ. hæreditate non adita.

74 Legatũ factum mulieri, aut inſtitutio facta de muliere quãdo habebit filiũ,debebitur legatũ illud,etiã ſi filius extractus fuerit à vẽtre illius mulieris dũ morretur, quia dicitur mulierẽ filiũ habere,quãdo exciſo vẽtre filius ablatus fuit ab ipſa muliere dũ moreretur.l.etiam ea mulier.ff. de verbo ſignif. Iaſon in l.quod dicitur.nu.5.ff.de liber.& poſth. Bellaromb.

75 Legati fructus ab adita hæreditate duntaxat,nõ & à teſtatoris morte legatario debẽtur,vt magis frequẽter receptũ profitetur Anton.Gom.in tract.de teſta.c.12.nu.5.quãuis contrarium omnino verius,vt idem Gom. ibidem. veriſsimè aſfirmet. Vide Iaſ.in §.ex maleficiis in 6.& 7.col.Inſti. de action. Corn.conſil.200.verſicul.ex qua infertur.vol.4. E. Suarez.

76 Si teſtator legat domum cum his quę ibi ſunt,non intelligitur legare quæ ibi ſunt merces cauſa,vel ad tempus. l. ex facto el 2 ff.de hær.inſt.

Fallit vt no.Rom.ſing.649. Don.à.Fina.

77 Legatarius actionibus hæreditarijs non tenetur. l.7.C. de hæred.act.fallit in 6.caſib.vt per Vigel.in commenta 5. annot. ca.2.reg.14.fol.14. Don.à Fina.

78 Legata regulariter præſtanda ſunt. l. verbis legis. ff. de ver.ſign.& §.1.Inſt.de fideic.hæred.

Fallit in 43.caſib.vt per Vigel.in com. 5.an.c.3.Don.à Fina.

79 Legata poſt aditam hæreditatem debentur, non ante. Bart.Bald.& doct.poſt gloſſ.in l.eam quam C.de fideicom. fallit in multis caſibus vt per Gabr.Sarayn. in annot.ad Matth. nu.162. Don.à Fina.

80 Filius qui ab hæreditate patris ſe abſtinuit, prælegata petere poteſt, l.apud Iulianum, §.ſi quis.ff.de doli excep. l. filio pater,ff.de leg.3.fallit vt no.Soc.reg.156. Don.à Fina.

81 Prælegata in fideicommiſſum non veniunt,l. Marcellus, §.quidam,ff.ad Treb.fallit,vt per Soc.reg.303.fallit in 4.caſib. vt per Soc.in d.§.quidam,nu.2.fallit,vt per Rip. in d.l.in fideicommiſſariam,nu.2.fallit,vt per Rip.in l hæredes mei,§.cum ita, ff.ad Treb.nu.44. Idem.

82 Prælegata non veniunt in pupillari ſubſtitutione. fallit in 2.caſibus,vt per Rip.in l.hæredes,ff.de vulg nu.178. Idem.

83 Legatum factum eccleſię,intelligitur de parochiali.Iaſ. in l.1.C.de ſacraſan.eccl.nu.4.com.dicit. B.Villal.

84 Legatum factum eccleſiis non trahitur ad futuras. Iaſ. in l.qui filiabus in 2.col.ff.de leg.1. Vezinus.

Legatum factum eccleſiæ,ſi teſtator in ea ſepeliatur,debetur eccleſię,ſi teſtator ibi ſepeliri non potuit,vt quis excommunicatus,vel non confitens,&c. Bened.in conſ.vlt.Barb. vol. 1.conſ.57.in 4.col.& conſ.vlt.vol.3. Idem.

85 Legatum requirit quinque teſtes.l.fi.§.fi.C.de codic.gloſ. in l.fi. C.de don.cauſ mor.& ita videtur tenere Pau.de Caſt. in 2. vol.conſ.147.incip.ſuper 1.quæſita. Idem.

Limita niſi ſit ad pias cauſas,quia ſufficiũt duo. c.relatũ.ext. de teſta.& ita videtur ſentire Pau.de Caſt.in d.cõſ.148. Idem.

86 In legato pio non reijcitur conditio viduitat. Iaſ. in l.1. C.de indic.vid.tol. Idem.

Legatum vſusfructus factum eccleſiæ perpetuò, durat vltra centum annos.Barb.in 4.vol.conſ.20. Idem.

87 Hæres illius qui legauit nomen debitoris,tenetur tantũmodo legatario cedere actiones ſumptibus ipſius legatarij,ſi ſint parui in iudicio ſiẽdis,ſecùs ſi magni.ita notabiliter Ludouic.Rom. in conſ.229 verſic.qua ad tertium. Vesinus.

88 Legatum relictum ad aliquam piam cauſam,ſi non poteſt impleri vt eſt relictum,debet conuerti in aliam piã cauſam:& neque debet redere in vtilitatem hęredis.l.legatũ ciuitati.ff.de vſu & vſufr.lega.Iaſ.in l.apud Iulian.§.conſtat.ff.de leg. 1.nu.19.Anch.conſ.197.in fi. Contrariũ tamen videtur, quia ex quo teſtatoria diſpoſitio eſt certa ratione cauſę,vel perſonę, vel loci, non poterit alterari ab ipſo epiſc. aut executore. l. ſi quis ad declinandam.& ibi Sali.in fi.C.de epiſc.& cler.Bellac.

89 Si maritus aliquid ſuæ vxori in ſuo teſtamento reliquerit,poterit demum vidua poſt mortem mariti & legatum, & dotem ſuam petere, & neque videtur factum tale legatum animo compenſandi. gloſ. in verbo,vendicare. in cap. officij. & ibi Panor.& alij,de teſtamentis. Idem.

90 Si quis presbyteris loci ſuæ originis, aut aliis quolibet anno reliquerit certũ quid,quãuis demũ numerus presbyterorum auctus fuerit:nihil tamen debebitur aliis qui erunt vltra numerum, qui erat tempore teſtamenti. Bald. in l. non modus.C.de ſeruit.& aqua.quem ſequitur Bened.in verbo,ſoboles.nu.54.in rep.cap.Raynu.de teſta. Bellar.

91 Relictũ pro anima,dicitur relictũ ad pias cauſas, & tale relictũ ad pias cauſas,tractari poteſt tã corã iudice laico,quã corã iudice eccleſiaſtico.Bald.in l hæreditas.§.ſi defuncta.ff.de petit.hæred.& Alexand.conſ.270.in vol.2. Bellacomb.

92 Conditio poteſtatiua adiecta legatario, honorato adimpleri debet quamprimum legatarius poteſt. l. hac conditio, ff.de cond.& demonſtr.fallit in 7.caſiũ. vt per Socin.in d.l. num.2.& ſequent. Don.à Fina.

93 Quãdo poſt factũ legatũ adiicitur cõditio per dictionẽ, ſi,præſtationi,ſiue executioni,redditur legatum conditionale.notat.in l.quibus diebus.§.quidam Titio.ff.de conditio.& demonſtr.fallit in 2.caſibus,vt per Socin.in d l.nu.2.Don.à Fina.

94 Teſtator ſi partẽ ex pluribus cuilibet relinquat,nõ cõuenit,vt quis habeat vltra partẽ.ita ſignanter declarat Bart. in l planè §.duobus,& in l.huiuſmodi.§.ſi Titio.el 1.ff.de leg.1.ſic vno modo limitans d.§.ſi duobus. & cũ eo tranſeũt ibi Ang. Paul.de Caſtr.Floria.& Alex.vt per eos.ita etiã cõſulẽdo ſequitur Ang.in cõſ.295.põſt nu.341 per totũ, maximè n.4.& 5.

95 Et licet Angel.in caſu illo determinet totam rem pertinere ad vocatũ cũ hęrede,per d.l.planè.§.ſi duobus: tamẽ id facit,quia in eo caſu illi erant cõiuncti re, & verbis,prout etiã eo caſu ita voluit Bart.in locis prædictis,ſecùs autẽ eſſet ſecundum Ang. ibi, ſi non fuiſſent coniuncti re, vt quia relictum fuiſſet factũ æquis portionibus,vt per eũ:& ideo ipſe ibi nititur probare,quod in caſu ſuo relictũ erat factũ cõiunctim re, & verbis.Et licet aliqui dubitent in d §.ſi Titio, de opinione Bartoli,tamẽ illa videtur tenẽda,vti magis communiter per Doctores recepta,vt ait Soc.Iun.in conſ.43.n.5.vol.4.E. Muſe.

96 Teſtator venditionẽ prohibens,omnem alia alienationem cenſetur prohibere, tam in vltima volũtate quàm inter viuos. l.pater. §.fundum ff.de leg.2.gl.in l.2.C.pro empt. Bart.& cæteri omnes,in l.filiuſfa.§.diui ff.de leg.1. & ibi Ripa, & Alciat.in quæſt.8.vbi firmant iſtam ſententiam communem eſſe,& Soc.quoque conſ.43.vol.3. F. Viuius lib.2.opin.278.

97 In legatis cõditio nõ retrotrahitur,l.1.§ ſerui appellatione,ff.ad Sillan l ſi mater,§ eãdem.ff.de excep.rei iud. Bart.in l.is qui pro emptore.ff.de vſucap.Fallit vt per Matth.nu.195. Fallit in 6.caſib.quos not.Ioan. Crot. in d.l.ſi is qui pro emptore. nu. 38.vbi Io.Bol.ampliat & limitat in 3.caſib.n.319. Don.à Fin.

98 In hæreditate cõditio retrotrahitur. l.hæres quãdoque.ff. de acq.hæred l.ſi ex re.§.fi.de ſtipulat l.omnis hæreditas.§.omnia ferè,ff.de reg iur.Fallit in multis caſib.quos not.gloſ.in d.l.hæres.& alias limitationes addit Io.Crot.in d.l.is qui pro emptore,num.36. Idem.

99 Teſtator diſponens in ſuo teſtamento hæredi, vt diſtribuat aliquam quantitatem inter pauperes, poteſt tunc diſtribuere in vnum pauperem iſtam quãtitatem, ſec. Bar. in l. vnũ ex familia. §. ſi fundum. ff. de leg. 2. Alex. in l. qui quartam. §. 1. & ibi Claudius Aquen. ſcribit iſtam eſſe communem opin. ff. de legat. j. In contrariam verò partem reuocando ſententiam in melius inclinauit idem Bar. in l. 1. ff. de ipſ. leg. quia illa locutio pluralis numeri, in pluribus vera eſſe debet. l. vbi numerus. ff. de teſtib. & cap. pluralis. de reg. iur. lib. 6. not. Pau. de Caſt. cõſ. 356. in teſtamento Michaelis, & hæc opi. videtur verior in pũcto iuris, vt probatur argumento d. l. vbi numerus. & d. cap. pluralis. Item probatur per verba teſtatoria, qui locutus eſt per verba denotantia plures pauperes. Præterea verior videtur prædicta opi. quoniã diuerſa eſt ratio in pluribus, quàm in vno: & quod hoc verum ſit, oſtẽdo, vtpote quia videtur magis piũ pluribus ſuccurrere, quàm vni. Item videtur neſcio quo pacto plurib⁹ pauperib. ius quæſitũ: ergo nõ poteſt in præiudiciũ ipſorum vni pauperi diſtribui, nã priuaret aliquos pauperes iure ſuo. Poſtremò facit ad hoc, nam Epiſcopus in dubio vbi nõ eſt datus exequutor, ipſe eſt vltimæ voluntatis exequutor. c. ſi. 16. q. 1. & tamen Epiſcopus in iſto caſu non poteſt eligere vnum pauperem. c. cum eſſes. extrà. de teſtam. & hoc videtur eſſe magis ea mẽte teſtatoris, quæ quidem mẽs ſemper attendi debet: imò hic deberet ceſſare omnis quæſtio volũtatis, cùm in verbis teſtatoris nulla reperiatur ambiguitas. l. ille. §. ſi. ff. de leg. 3. & hic accedit vtiliter vnum notatu dignũ, quod hæres grauatus poſt mortẽ ſuam diſtribuere bona inter pauperes, profectò hoc facere non poſſet in vita ſua in præiudicium pauperum, qui poſt eius mortem erunt, vt no. omnes com. in l. poſt mortem. C. de fideic. & Alex. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis dolum. ff. de verb. obl. & de iſta opi. com. atteſtatur Decius in l. cum tempus. ff. de reg. iur. F. Vinius.

100 Teſtator ſi legat Titio centum, quę vult ſolui ex pecunia ſibi debita per Gaiũ, & Gaius nihil debet: dic, quòd nihilominus valet legatum. l. quidam teſtamento. in princ. ff. de leg. 1. l. Lucius. ff. de leg. 2. l. Paulo Callimacho. §. fin. ff. de leg. 3. Faciunt notata per Barb. in 3. vol. conſ. 79. col. 4. Secus ſi vnico contextu dicat, lego Titio centum, quæ mihi debet Gaius. l. ſi ſic. §. 1. cum ibi not. ff. de leg. 1. ita Fel. in c. ſuper literis. col. 2. de reſcr. Tu vide not. Bal. in 2. part. cõſ. 445. vbi ponit ſolutiones ad dicta iura, quæ videntur contraria. vide etiam Barb. d. conſ. 79. col. 5. Vide etiam in ſimili Dec. conſil. 183. Chærian.

201 Pactũ factum in legato ad pias cauſas non valet. fallit in 3. caſib⁹, vt per Alex. in l. ſi certis annis. C. de pact. n. 3. Don. à Fin.

102 Legatum vſusfructus omnium bonorum à teſtatore factum vxori, & poſt eius mortem inſtituit fratrem, non valet. hęc eſt comm. opi. fallit in 4. caſib. quos not. Iaſ. in l. extraneũ. C. de hæred. inſtitu. nu. 6. verſ. tenendo tamen. Don. à Fin.

103 Legata non conſeruantur per auth. ex cauſa, C. de liber. præt. ſi teſtamentum ſit nullum, præteritione filij ignoranter facta. fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. in d. auth. ex cauſa. n. 4. & ſeq. vbi videas Curt. iun. qui ampliat & limitat. n. 17. & ſeq. & n. 78.

Fallit in 9. caſib. vt per Cor. in l. liberi. C. de bõ. poſſ. cõtra tab. n. 6. videas Corn. in d. auth. nu. 47. & ſeq. Don. à Fina.

104 Legata & alia diſpoſita in teſtamento hodie ſuſtinẽtur per auth. ex cauſa. non obſtante quòd filius ſit pręteritus, vel exhæredatus. fallit in 5. caſib⁹, vt per Iaſ. in d. auth. n. 16. vbi vide Bal. de Nobil. qui limitat multis modis, n. 15. Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 4 à Io. Bolog. in d. auth. n. 70. Dõ. à Fin.

105 Teſtator pignorando, vel hypothecando rem legatam, non intelligitur legatum reuocare, l. qui poſt. C. de leg. fallit in 2. caſib. vt per Diaz, reg. 738. fallit in 4. caſib. vt per Iaſo. in l. prædia. C. de fideicom. fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in d. l. nu. 2. fallit vt per Bened. Capr. in ſuo trac. reg. 107. fallit vt per Soc. reg. 171. Don. à Fina.

106 Teſtator vendendo, vel alienando rem legatam, ſi alienauit voluntariè, intelligitur reuocata legatum, ſecùs ſi ſine neceſſitate, quare ſaltẽ debetur æſtimatio, d. l. qui poſt. fallit in 3. caſib. vt per Ro. ſing. 420. fallit in 4. caſibus, vt per Vigel. in cõmẽto 5. an. c. 6. cauſa 5. fol. 129. fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. in d. l. qui poſt, n. 2. prima pars regulæ in 11. caſib. quos not. Soc. reg. 218. ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 10. per Bened. Cap. in ſuo tract. reg. 108. ampliatur idem procedere in donatione cauſa mortis. Marſ. in ſing. 136. fallit vt per Ant. Trig. ſing. 100. fallit in multis caſib. vt per Corn. in d. l. qui poſt. n. 5. Dõ. à Fin.

107 Hęres tenetur luere rẽ legatam, quam teſtator pignorauit, d. l. qui poſt. fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in d. l. nu. 4. fallit in 4. caſib, vt per eundem in d. l. prædia. C. de fideic. nu. 9. fallit in 3. caſib. quos not. Bened. Capr. in ſuo tract. nu. 11. reg. 107. fallit in 3. caſib. vt per Soc. reg. 171. Don. à Fina.

108 Legatum factum ſeruo ſine libertate non valet, nec reconualeſcit, licet poſt mortem teſtatoris efficiatur liber. l. ſeruis, C. de leg. fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. in d. l. nu. j. Don. à Fi.

109 Legata relicta in teſtamento quod eſt nullum, propter filij pręteritionem, quando ſcilicet filius præteritus eſt à patre, ſcienter debẽtur, & ſola hæredis inſtitutio irritatur. auth. ex cauſa. C. de liber. præter. quòd ſi filius à patre ignoranter fuerit præteritus: tunc legata nõ deberentur, & in totum corruet illud teſtamentum, & hanc concluſionem vt communem ponit Guliel. Bened. in rep. c. Raynutius. verbo, in eod. teſtã. j. n. 232. 233. & 234. & eã opin. quę eſt Bar. vt magis æquiorẽ, & approbatã tenet Iaſ. in d. auth. ex cauſa. nu. 4. & ibi inquit in iudicando non eſſe ab ea recedendũ, niſi eſſent legata neceſſaria facta pro malè ablatis, vel niſi alter filius eſſet ignoranter pręteritus, & alter inſtitutus. nam tunc legata deberentur, vt ibi per Iaſ. in d. authen. ex cauſa. nu. 6. Bellacomb.

110 Legatũ quãtitatis in eodẽ teſtamẽto pluries relictum in dubio, ſemel tantum debetur, l. planè, §. ſi eã, ff. de legatis primo.

Fallit in 3. caſ. vt per Iaſ. in d. l. col. 3. fallit in 3. caſib. vt per Alex. in l. ſi plurib. §. ſi eadem, ff. de legat. j. nu. ij. Don. à Fina.

111 Modus mixtus pendens ex facto honorati, & alterius tertij, ſi deficiat per factum illius tertij, vel per caſum fortuitum mortis, non facit deficere legatum. fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in l. ſi Titio. ff. de leg. j. num. ij. Idem.

112 Quantitas quando legatur, vt certum corpus exiſtens in aliquo loco, tunc non iudicatur vt quantitas, ſed vt ſpecies. l. talis ſcriptura, ff. de leg. j. fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in l. ſed & ſi certos, quam legit, cum §. ſi numerus, & l. ſi ſeruus plures. ff. de leg. j. Idem.

113 Legatũ ad certũ vſum in aliũ cõuerti nõ poteſt, cle. quia contingit, de relig. dom. l. j. ff. de admin. rerum ad ciuit. pertin.

Fallit in 8. caſib. quos no. Bened. Cap. reg. 112. Idem.

114 Incertitudo vitiat legatum, gloſſ. & Pariſ. in l. legato generaliter, ff. de leg. j. Bar. in l. quidam, ff. de reb. dub. fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anni. cap. 5. excep. 88. fol. 111.

Fallit vt colligitur ex diſtinctione, quam facit Bened. Capr. in ſuo tract. reg. 113. Idem.

115 Legatum à debitore creditori factum, regulariter non valet, l. ſi creditori, §. Marcellus, cum l. ſeq. ff. de leg. j. §. e contrario. Inſt. de lega.

Fallit in 12. caſ. vt per Vigel. in commento 5. anni. c. 4. exceptio. 54. fol. 72. fallit in 7. caſ. quos not. Soc. regul. 220. Don. à Fina.

116 Legari ędibus affixa regulariter non poſſunt, l. certa, ff. de leg. j. fallit vt per Vigel. in commento 5. anni. c. 4. excep. 65. fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 222. Idem.

117 Si teſtator legauit alicui omnem quantitatem pecuniæ, quam ſibi mutuo dederat, de cuius quãtitate voluit ſtare eius ſimplici dicto, huiuſmodi legatũ valet. no. doct. in l. nemo poteſt, ff. de leg. j. fallit in 3. caſib. vt per Crotum in d. l. nu. 36. Idẽ.

118 Res mea mihi legari nõ põt, l. proprias, C. de leg. fallit in 9. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anni. c. 4. excep. 53. fol. 7. fallit in 2. caſib. vt per Soc. reg. 223. fallit in 5. caſib. vt per Alex. in l. ſi domus. §. ſi fundus. ff. de leg. j. nu. j. Idem.

119 Pater promittens decem pro filia, ſi poſtea ei leget animo compenſandi dotem promiſſam, legare videtur. l. ſi quis mandati, §. cum pater, ff. de leg. j. fallit in 5. caſib. quos not. Soci. reg. 282. fallit in 3. caſib. vt per Alex. in l. huiuſmodi, §. cum pater. ff. de leg. 1. num. 1. Idem.

120 Legatum alicui factum cum onere nõ petendi quod ſibi debetur, valet, & acceptando legatũ ſibi ille legatarius præiudicat. l. ſi ab uno ff. de leg. ij. Dec. 425. c. efficij. de teſtamentis, & illud intelligi poteſt, ſcilicet quod ſibi debetur in bonis teſtatoris, & ſic accceptando legatum nihil in bonis teſtatoris petere poteſt: ſecùs ſi aliundè ſibi debeatur, vt ibi per Decium, & Decius conſ. 133. num. 9. Vezinus.

121 122 Legatarius (nemo enim vel hic vel alibi interpretum verbis vti, mihi interpretũ placita colligẽti iure aliquo vitio verterit) ſciens, prudenſq; rem ſibi legatam ab hærede emẽs, videtur legato renunciaſſe, vt frequentius doctorib. probari teſtatur Alciat. in l. Labeo. & Sabinus in verſ. ignorans in fi. ff. de verb. ſig. E. Suarez.

123 Lega-

123 Legatū factū cū clauſula, quod promittit nō reuocare, & quòd ſi reuocauerit quod donat, nō poteſt mutari. Io. Dur. *de arte teſtan. cau.* 3 *tit.* 6 Dec. *conſ.* 293. com. dicit. Vezinus.

124 Legatum relictum in teſtamento minus ſolenni, hæres non tenetur ad ſoluendum, niſi teſtator legatariis concedat, quòd propria authoritate poſſint apprehendere poſſeſſionē rei legatę. Iaſ. *in l. cum quis de ver. & fac. ignor. an.* Duran. *de arte teſtandi tit.* 2. *caut.* 3 communem dicit. Vezinus.

125 Legatū factū Sempronio, ſi duxerit vxorē in mille, & ſi ordinē eccleſiaſticū receperit in 200. ſi efficitur Clericus gaudet in mille. Mart. *in rub. de fideicomm. nu.* 127. com. dicit. Vezin.

126 Legatum factum vxori per hæc verba, relinquo vxori meæ quicquid ad me peruenit nomine dotis, non ſunt deducendæ expenſæ factæ. Iaſ. *in l. poſt dotem. nu.* 36. *ff. ſol. matr.* communem dicit. Vezinus.

127 Legatum factum de re quam habet teſtator, etiamſi ſit fideicommiſſum, finiturum tamē morte teſtatoris, hæres nō tenetur ad redimendum, vel ad præſtandum æſtimationem, & ſi ſit legatum inutile. Iaſ. *conſ.* 109. *vol.* 4. & idem in emphyteuti morte teſtatoris finita. communem dicit. Vezinus.

128 Legatum in alterius voluntate poſitum inutile cenſetur. commune dicit Io. Dilect. *de art. teſtan. tit.* 6. *caut.* 8. Quin & legatum quod relinquitur, ſi hæres arbitrabitur, eo cui relinquitur, e viuis abeunte, antequam hęres arbitrandi morā argui poſſit, inutile fit. commune dicit Soc. *in l. ſi arbitratu, nu.* 32. *ff. de verb. oblig.* E. Suarez.

129 Relictum ad meram alterius volutatē, inutile eſt. *l. ſenatus. §. legatum*, vbi gl. & *ff. de leg.* j. niſi factum eſſet relictum ad cauſam piam, tunc valeret de iure canonico. *c. cum tibi. de teſta.* Et hanc communem dicit *Iaſ. conſ.* 110. *vol.* 1. I. Fichard.

130 Legatū factū pro filiabus maritādis, intelligitur de primis nuptiis tantū, nō autē de ſecundis, & ſic nō habet locū in filiabus viduis, quāuis pauperrimis: ſecundū *Bal. in proœmio decretal. col.* 4. Iaſ. *in l. diuortio. §. quod in anno, n.* 18 *ff. ſolut. matr. & in l. duobus. §. ei qui. de tutor.* Bald. *in l. fi. q. pen. C. de ſent. quæ ſine certa quantitate.* Dec. *n.* 3. *in rub. C. de ſecundis nuptiis*, qui oſtendit iſta eſſe cōmunem opinionē, & ibi eā limitat, & declarat vtiliter ipſe Dec. *n.* 4. & Couarruuias quoq. *in ca. requiſiſti, n.* 3. *de teſtam.* & Iacob. Mandell. *conſi.* 52. *nu.* 9. & Tiraq. cū cæteris ſignatis per eum, per textū *ibi, in l. boues, §. hoc ſermone, nu* 3. *cum duobus ſeq ff. de ver. ſign.* & obſeruatur in pract. ſecundum Iaſ. *in d. §. quod in anno.*

Sed vbicunque eſſet factum legatum filię, ſi erit vidua tempore mortis patris, ſufficeret ſi ipſa filia illo tēpore vidua extitiſſet, licèt poſtea maritetur, & ſic legatum hoc non expiraret per matrimoniū ſubſequutum, ſed peti poſſet: vt conſuluit Ang. *conſ.* 38. Conſtantinus Arculani de Peruſio.

Quia eſto quòd pater legaſſet filiæ in caſu viduitatis: tunc voto ipſius patris ſemper conueniret, & conuenire deberet ſemper filiam eſſe nuptam, & conſequenter ſufficeret viduitatem fuiſſe per momentum, licèt legataria ipſa non perſeueraret in viduitate: vt voluit glo. *in verb. ſufficit*, & Bar. *in l. fi. C. de indicta vid. toll.* & facit tex. & quod ibi notatur *in l. reprehendenda. C. de inſtit. & ſubſtit.* & quod cōcludit Io. Andr. *in regula decet indultū in mercur. de reg. iur. in* 6. cū aliis aggregatis per me *infra in opinione, Pater habens* 12. *filios. poſt prin. videlicet.*

Quòd conſequens immunitatem à lege propter numerum duodecim filiorum, illam nō amitteret, ſi aliquis eorum moreretur: quod firmant *Bar. in l. ex facto, in prin. ff. de vulg. & pupil.* Anchar. *in c. ſtatutum in prin. de reſcriptis in* 6. Imo. *in Clem. & ſi principalis. de reſcript.*

Scilicet quòd ſtatutum requirens certam qualitatem ſufficeret illā ab initio eſſe, licèt poſtea deficeret, & cōcurrit etiā Ang. *in l. ſi quis hæredem. C. de inſtit. & ſubſtit. &* *in d. conſ.* 34.

In quibus locis voluit, quòd ſi fieret legatum mulieri ſi ingrederetur monaſteriū, vel acciperet habitum tertij ordinis: quòd ſi tunc acciperet habitum, & deinde dimitteret, habere deberet legatum ipſum. Viuius *opin.* 443.

131 Legatū relictū canonicis alicuius eccleſiæ, tunc illud eccleſię ipſi cōpetit, & acquiritur, & per conſeqnēs ipſi eccleſiæ relictum videtur, non autem canonicis: ſecundū Bar. *in l. ij. ff. de reb. dubiis*, Car. Io. de Lig. Anch. & Im. *in Clem.* 1. *§. conſtatis, de pœnis.* Petr. Petr. *in tract. de quarta canonica, c.* 4. *verſ.* 3. *principaliter*, & Cęſarē Vrſill. cū aliquo moderamine *in annotationib. Afflict. in dec.* 244. *n.* 2. & iſtam opinionem ſequitur Bero. *in c. quoniam Abbas, n.* 82. *de offi. deleg.* & communem eſſe aſſerit, & *Barb.* quoque *conſi.* 1. *col.* 16. *vol.* 4. atque eam tuetur Lud. Luſita. *in d. l. ij.*

¶ In cōtrariā verò partem, videlicet, quòd legatum factū canonicis alicuius eccleſię debeatur ipſis canonicis, nō autē eccleſię, videtur inclinare gl. *in c. requiſiſti. in ver. nec eſt, de teſta. & in c. Pontifices* 12. *q.* 3. quā equidē inquit ordinariam Abb. *in ca. ij. col.* 3. *de decimis, & in c.* 3 *col.* 4. *de probat.* & cū eadē opinione cōcurrūt ſimiliter Ant. Abb. *col. fi.* & Barb. *n* 23. *in d. c. requiſiſti.* & Soc. *in d. l. ij. nu.* 12. qui ibi enodat iſtorum ſentētiā communē eſſe: quod fatetur Lud. Luſi. etiā *ibidē col. fin.* & ſic hęc vltima opinio rationabilior, & communior apparet ex prędictis, & ſecundum eam tutè iudicari poſſet, ideò et inhęreodo nō obſtaret quippè *d. l. ij.* quoniam ibi tota Ciuitas ab ipſis ciuibus repræſentatur, à canonicis verò non repræſentatur eccleſia, ſed ſimul & à prælato, & aliis clericis. Viuius *opin.* 445.

132 Teſtator legans Titio centū, iubēſq. quòd donec, & quouſque ab hęrede nō pręſtetur dicta 100. certā ſummā annuā vſuraū nomine ſoluendā eſſe per eundē hæredē ipſi Titio: id equidē iubere, efficereq. nō potuit mētionatus teſtator, & ſic legatarius ex huiuſmodi iuſſu teſtatoris, donec legatū præſtetur, antedictas vſuras percipere nequiret: ſec. Bar. *in l. Iulianus. & idem Papinianus ff. de act. emp. & in l. ij. §. fi.* per tex. *ibi ff. de ann. leg.* Abb. & cæteros communiter *in c. ſalubriter, de vſuris.* Alex. *conſ.* 27. *col ij vol.* 4. Cro. *col.* 1. & Ripar. *n. xxij in l. nemo poteſt. ff. de leg* j. Alphōſum Guererium *in theſauro Chriſtianæ religionis, in tit. de vſuris. c.* 67. Rom. & Alex. *col. pen in l ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de ver. obli.* & Berou *in rub. de vſuris, n.* 39. & ita conſuluit *Soc. conſ.* 41. *vol.* 4 & eandē opinionem ſequitur quoq; Rolā Vall. *conſ.* 55. *ſine conſideremus diſpoſitionē iuris, cōn, n.* 21. *cum aliis ſeq. vol. ij.* Soc. in *cōſ.* 27. *n.* 3. *&* 13. *vol.* 4. perhibens ibi magnum verbū poſt alios ſignatos per eum, ita fuiſſe in Curia Romana iudicatū contra Arc. cōtrariū conſulentē, *conſi.* 152. Et cum memorata opinione cōcurrit etiā D. Fol. *in pragmatica de cenſib. in tit. huiuſmodi cenſualia ſuper reb. nu*, 63. dicens ibi iſtam partē eſſe ſecuriorem in practica, & cōmunē eſſe prędicat apoſt. ad Alex. *in d. conſ* 27. *in litera B* licèt temerè aſſerat erroneā fore, & Io. de Ana. *in d. c ſalubriter, col.* 2.

Quam quidem communem ita retentam ampliat, & probat Anch. *in c. peccati venia, nu* 10. *de reg. iur. in* 6. non tantùm procedere in ipſis teſtamentis, & vltimis voluntatibus, ſed etiam in contractibus. Viuius *opin.* 872.

133 Legatū factū filiab' in teſtamento, nō cōprehēdit poſthumā. & ſic in legato facto filiab' prædictis nō venit ipſa poſthuma, quę nondū erat in rerū natura, niſi de ea in dicto teſtamēto appareat facta expreſſa mētio: vt voluerūt gl. Bar. Pau. Caſt. Arc. Raph. Cuma. Alex. & *Iaſ. n.* 8. *&* 26. per tex. *ibi in l. qui filiabus. ff. de leg.* j. vbi intonat iſtā eſſe com. opin. Sed procederet in verè poſthumo poſt mortē teſtatoris orto, nō autē in nato poſt cōditū teſtamentū ante ipſius teſtatoris mortem: ſec. gl. *in rub. C. de poſth. hæred. inſtit.* huiuſmodi. n. poſthumus participare deberet abſq. dubio aliquo de edicto legato filiis facto. *l. ſi cognatis*, vbi Soc. hoc firmat. *ff. de reb' dubiis.* Cum. *in fi.* Ale. & Iaſ. *ſub n.* 9. *cū ſeq. in d. l. filiabus*, & Rom. *cōſ.* 408. *ſub n.* 6.

Et hinc eſt, quod ſi fieret legatum liberis, non comprehenderet natos poſt mortem teſtatoris, ſed duntaxat ortos tempore teſtamenti, vel mortis dicti teſtatoris: quoniam illo tēpore dies legati cedit. *d. l. ſi cognatis*, & ibi Soc. & ita conſuluit Rom. *conſi.* 231. & Dec. *conſ.* 95. *ſub n.* 5. & hoc idem firmat idē Rom. *conſi.* 134. *n* 5. & Ruin. *conſi.* 100. *n.* 5. *vel. ij &* *conſi.* 158 *viſo eleganti conſi. & additionibus ad illud factis. n. ij. &* 9 *vol.* 3. & Tiraq. *in tract. de vtroq. retract. tit.* 1. *gl.* 9. *n.* 83. vbi *n.* 82. hoc etiā ampliat, & approbatur inter conſilia Soc. *conſi. vlt caſus iſte, poſt vltimam ſubſcriptionem, vol.* 1. *&* *in conſ.* Soc. in. 172. *n.* 1 *vol. ij.* qui promit iſtam eſſe communem opinionem.

Sed Soc. ipſe ibi videtur conſulere doctiſſimè id quodā caſu, quòd legatum factum filiis, extendat etiam ad filios naſcituros poſt mortem teſtatoris. Viuius *opin.* 441.

134 Legatum ſimpliciter factum eccleſiæ, abſque expreſſione de qua eccleſia, non vitiatur tanquam incertum, ſed debetur tunc parrochiali eccleſię teſtatoris, ac ei legatum ipſum factum videtur; & ſic in dubio non aliter declarā ſo teſtator in legato facto eccleſię, cui relinquat, intelligitur relictū illi eccleſiæ, cui eſt parrochianus ipſe teſtator: ſecundū Bar. Bal. Caſtr. Soc. & alios cōmuniter *in l. qua conditio §. fi ff. de cond. & demonſt.* per tex. *ibi* Abb. *conſ.* 99. *vol.* 2. *Iaſ in §. ex maleficiis, nu.* 46 *Inſtit. de actio.* & Cæſarem Vrſil. *in add. Aff. in dec.* 244. *n.* 5.

& iſta eſt communis opinio, aſſerentibus. Doct. præallegatis, & *Iaſ. in l. 3. num.* 4. & Cagnol. *in. num.* 24. *C. de ſacroſan. eccle.* & Tiraq. *in tract. de priuilegiis pia cauſa, in priuilegio* 56. *colum.* 1. *& ſeq.* Quam erroneam leuiter ait Ocerius *in §. ſed ius quidem, num.* 3. *cum aliis ſequen. Inſtitu. de iure natur. gen. & ciui.* vbi ſuper hoc tradit quandam diſtinctionem, quę ſuſtineri in deciſiuis non poſſet aliquo modo, ideò noli aliter recedere à dicta communi tanquam veriſſima. Viuius *opin.* 444.

135 Legati nomine ne legatarius obligata hæredis bona habeat, diſponere, ac diſertè iubere teſtator, ſi velit, poteſt. commune eſtantur Alex. *num.* 12. Cror. *num.* 45. *in l. nemo poteſt. ff. de legat.* 1. E. Suarez.

136 Relictum pro anima cenſetur, quãdo legatur alicui monaſterio, ſeu religioſis: quod quidem relictum pium dicitur, ſecundum communem per Burſ. *conſi.* 47. *nu.* 15. *lib.* 1. Bonac.

137 Emphyteuſim pater vni ex filiis prælegare non poteſt. ita eleganter conſulendo ſcribit Alex. de Imo. *in conſ.* 8. *nu.* 15. *lib.* 3. De qua doctrina variè & diſcrepantes extant docto. ſententiæ, quas And. Tiraq. vir magnæ lectionis, in vnum cumulum collegit. *in tract. de vtroque retract. §.* 1. *gl.* 6. *n.* 23. *&* 24. quorũ authoritates hic referre & tranſcribere non operæpretium eſſe exiſtimo. Et hanc communem & veram ſententiam eſſe *ibidem* Tiraq. ex aliis, & apoſtillat. *ad conſ. Alex. in verb. legare, in d. conſi.* 8. *teſtatur.* Et eam communem appellant Dec. *in cõſ.* 259. *n.* 6 & Barto. à Chaſſan. *in conſ.* 53. *n.* 58. licet idẽ Tiraq. *in eo. tract. §.* 30. *gl.* 1. *n.* 2. tale prælegatũ fieri poſſe aſſerat. Kirchou.

138 Maritus legans aliquid ſuæ vxori, in dubio non videtur illud legaſſe animo dotẽ cõpẽſandi. *arg. l. creditorẽ. ff. de leg.* 2. *& l. ſi cõpenſandi* & ibi *Iaſo. C. de hered. inſtit.* propterea ipſa vxor ſeu vidua poſt mortem ſui mariti conſequi poterit dotẽ ac legatũ. Socin. *conſ.* 10. *nu* 24. *vol.* 1. quod procedit quãuis dos & legatum conſiſtant in pecunia. vt ibi per Soc. Bellacomb.

139 Legatum relictum certis perſonis certi loci, videtur relictum contemplatione loci. Duran. *ibi tit.* 6. *caute.* 7. & Barba. *conſ.* 1. *vol.* 4. communem dicit. Vezinus.

140 Teſtator inſtituendo in ſuo teſtamento filium, & reliqua eius familiã: tunc non ſimul, ſed ordine ſucceſſiuo filius, nepos, & deinceps admitterentur: & ſic nomẽ familiæ omnes admittit ordine tamẽ ſucceſſiuo: ſecundũ Bar. *in l. Gallus. §. quidã rectè ff de liber. & poſthu.* cuius ſententiã cõmunẽ eſſe dicit ibi Galiaul. *n.* 26. per tex. *in l. ſi. C. de verb ſign.* Viuius *opin.* 875.

141 Legatum factum de re eccleſiæ valet, ſaltem vt detur æſtimatio. Cur. Iun. *conſi.* 30. communem dicit.

Idem de re fiſci. *ibi num* 5.

Idem de re dotali. *ibi num.* 6.

Idem de rẽ minoris. *eod. num.* Vezinus.

142 Legati, quod in diem certam relinquitur, & obligatio & actio cedit, quamuis & exceptio competat, & dominium ſtatim non tranſeat. communia ponit Ant. Gom. *in tract. de teſtam. cap. vltim. num.* 51. *verſ. aliquando & ſecundò.* E. Suarez.

143 In legatis etiam tacitis ius & dominium recta via in legatarium tranſit. Eſt magis com. opi. cont. Alex. ſecund. Iaſ. *in l. ſeruum §. ſi. de leg* 1. Ripa *in l.* 1. *eo. tit.* M. Chæria.

144 Legatam rem alienam à ſciente ac prudenti teſtatore, hęres ſoluere cogetur. commune aiunt Alex. *in l. qui alienam. C. de leg.* Io. Dilect. *de art. teſtan. cau.* 32. *nu.* 6. E. Suarez.

145 Legatã domũ à teſtatore plures ędes habenti, ſic hęres elargiri tenebitur, vt vel minimã dare poſſit: at ſi domus ſimpliciter ab eo teſtatore relinquatur, qui nullas ędes omnino poſſideat, vanũ ac ridiculũ prorſus legatũ erit. cõmune inquit Mayner. *in l ſemper in obſcuris. n.* 9. *ff. de reg. iur.* Idẽ & Vezin.

146 Legatarius quãdo ſunt plura facta legata, poteſt vnũ acceptare, aliud nõ: ſecùs ſi plures, nec vno legato relinquũtur. *l. nemini. cũ duab. ſeq. ff. de leg.* 2. Corn. *conſ.* 249. *vol.* 4. Vezinus.

147 Legatũ factum pauperibus, poterit dari & erogari carceratis, & his qui in carcere detinentur. Scilicet *in l. indices. c. de epiſc. audien* & relictum factum pro dotandis mulieribus, pauperibus non debetur viduis. *Iaſ. in l. duobus. §. ſi ei quis. ff. de iureiur.* Boer. *dec.* 131. *num.* 3. Vexinus.

148 Legatũ expreſſo hęredis nomine relictũ, nõ videtur in ſubſtitutione repetitũ, vt frequẽter interpretibus placere ſeribit Alcia. *in tract. de præſumpt. reg* 2. *præſumpt.* 33. *n.* 3. E. Suarez.

149 Legata minus ſolenni teſtamento relicta, tum demum hęres ſoluere cogetur, cum rerum legatarum poſſeſſionem adipiſci teſtator legatariis conceſſit. commune pronunciant *Iaſ. in l. cum quis. c. de iur. & fact. igno.* Io. Dilect. *de art. teſt. ti.* 2. *cau.* 3. Non autem dubium eſſe debet, quin teſtator eã copiam poſſeſſionis rerum legatarum, propria authoritate apprehendendę legatarius facere poſſit, vt frequenter placitum ait Iaſ. 2. *lect. nu.* 48. Rip. *nu.* 61. *in l. nemo poteſt. ff. de legat.* 1. Quamuis illis idcircò non liceat rerum legatarum poſſeſſionẽ, quam hęres iam ſuſcepit, per vim renuente ac reluctãte hærede aggredi, quemadmodum receptum eſſe ſcribunt Rip. *in l. Centurio. n.* 52. *ff. de vulga.* Iulius Clarus *§. teſtamentum. q.* 68. E. Suarez.

150 Legatarius grauatus reſtituere quicquid ad eum peruenerit, non tenetur reſtituere fructus, niſi eſſet creditor teſtatoris. Roma. *ſing.* 36. Vexinus.

151 Legatario tenetur notarius edere particulam teſtamenti. Alex. *in rub. ff. de nou. oper. nunciat. col.* 12. Idem.

152 Legatarius habet bona teſtatoris obligata: & an à tempore mortis vel ab adita hęred. vide Socin. *in* 2. *part. conſi.* 269. *in* 1. *col.* Idem.

153 Legatum bonorum teſtatoris, intelligitur de bonis quę erant teſtatoris tempore teſtam. Barb. *in* 1. *col. conſil.* 36. *in* 1. 2. *&* 3. *col.* Bened. *in conſil.* 45. Idem.

154 An autem hęres teneatur tunc pręſtare partem rerum, an vero ęſtimationem? vide tex. *in l. non amplius. §. fin. cum l. ſequenti. ff. eod.* & ibi Bar. ponit qualiter tunc debeat legatarius formare libellum. Idem.

155 Quid ſi lego tres quartas partes pręđij meis neptibus, ſimul cum vxore, an vxor concurret in qualibet parte cum neptibus? Barb. mirabiliter, & ſubtiliter *in* 2. *vol. conſi.* 60. tenet ꝙ ſic. vide per eum. Idem.

156 Legatum, teſtator nõ ſolùm res ſuas quas habet, ſed etiã alienas legare poteſt: & legãdo res alienas, hęres tenetur eas redimere à dominis earum, vel ſi non poteſt redimere, pręſtare ęſtimationem: & quando legatur res hęredis, nihil refert an ſcierit, vel neſcierit hoc defunctus, per tex. *cum gl.* 1. *in §. non ſolum. Inſt. de legat.* Quod tamen intellige, quo ad ſummas ſpecificatas, & certas ac expreſſas, & etiam quo ad bona deſignata in teſtamento per teſtatorem. *l. ſeruus electione. §. fin.* cum ibi not. *de leg.* 1. ſed quo ad mobilia, & credita, ſeu nomina debitorum in genere legata, intelligitur de pertinentibus ipſi teſtatori & pro parte ſua tantum, non autem de mobilib. & creditis fratribus ipſius teſtatoris, in totũ vel in parte ſpectantib. quia in ea generalitate, teſtator cẽſetur tantũ legaſſe ius quod habebat in ipſis bonis mobilibus, & nominibus debitorum, non autem ius fratribus ſuis cõpetens, quos etiã pręſumitur minus grauare voluiſſe quàm ſit poſſibile. *l. quod in rerum §.* 1. vbi Iaſ. *de leg.* 1. ſi tamen talia legata minus oneroſa eſſent; ita vt excederent dodrãtem, id eſt, tres partes ex quatuor: poſſent ipſi fratres hæreditatẽ acceptare cum beneficio legis & inuẽtarij, & etiã ꝙ trimeſtre à iure præfixum lapſum foret: haberẽt literas prorogatorias per aliud trimeſtre, nõ tamẽ retardatis actionibus creditoribus & legatariis. Bellacomb.

157 Hæres legãtis res alienas, licet regulariter de euictione non teneatur, iuxta not. *in l. cum alienã. C. de leg. & in cap. ſi lum. de teſta.* id tamẽ inter alia fallit, quando legaretur res aliena in genere ex natura ſeu qualitate ipſius rei. *l. qui concubinã. §. ſi hæres ff. de leg.* 3. & ibid. gl & Bar. quia ſi tunc legatario res euinceretur, tenẽtur de euictione hæres, cùm obligatus in genere teneatur rem facere accipientis. *l. ſi à ſubſtituto. §. hæres ff. de legat.* 1. *argumento l. ex empto. in prin ff. de actio. empt.* quod verum eſſe & communiter teneri refert Benedict. Capr. *regula* 107. *n.* 3. quod verum eſt, niſi legaretur quid incerti ex pluribus certis: putà vnus ex pluribus ſeruis, quia illud legatum æquiparabitur legato ſpeciei. *l. in ratione. §. diligenter & §. ſequen. ff. ad l. Falcidiam.* Quo caſu tamen ad hoc, vt hæres de euictione teneatur, legatario incumbit, vt ante litem abſq; ſe conteſtatam, cùm magis de lucro captando quàm de dãno vitãdo videatur ſolicitus, litẽ motã legitimè denunciet, ſecundũ gloſſam, *in l. ſi rem. §. ſi. ff. de euict.* & gl. *in l. qui concubinam. §. ſi hæres. ff. de leg.* 3. & ibidẽ *Dynum*, & Bartolum, quod ſequitur Cy. *in l. emptor. C. de euict.* & D. Nic. conſilio quod incipit, videtur prima dictum, & illa communiter teneri refert *num.* 35. Bened. Capra.

158 Legatum rei alienę ſcienter factum, licet valeat, & hęres vel redimere, vel eius æſtimationem pręſtare debeat. *§. nõ ſolùm. Inſtit. de leg.* & ibid. gl. *l. cùm alienam. C. eodem tit.* tamen ſi teſtator habebat ius in re vel partem ipſius rei, tunc ius aut partem quod habebat tantum legare videtur, & non totam rem. *l. ſeruus elect. §. ſi. ff. de lega.* 1. ſecundum D. Nic. *cap. ſi lum. de teſtam.* quod eſt verum, niſi res legata inter hæredem & teſta-

torem

torem erat communis, quo caſu tota debebitur, ſecundum Bart. d. l. ſeruꝰ electione. §. cum fundum. niſi dixiſſet, Lego tibi fundum meum: quo caſu de ſua tantum, & non hæredis parte ſenſiſſe videbitur, ſecundum gl. & Bar. d. §. cum fundum, quod eſt verum, niſi poſt legatum factũ de parte, teſtator neceſſariò per adiudicationem redemiſſet aliã partem hæredis, quo caſu totum quoque deberetur. per l. Iulianus. §. idem Celſus. ff. de action. empt. ſecundum Barto. ex mente Iacobi de Arena in d. §. cum fundum. aliàs ſi ſpontè aliam partem redemiſſet, ſecus eſſet: quia pars poſtea redempta, legato non cedit, ſecundum Dy. Iac. de Arena, & Bart. in d. §. cum fundum. cum quibus cæteros Doct. reſidere refert Ben. Capr. reg. 105. n. 12. Legatũ rei alienæ ignoranter factum, licet regulariter non valeat ſecundum gl. fi. in fi. c. filius. de teſta. per tex. §. non ſolum. ver. quod autem. Inſti. de lega. ibid. gl. id tamen inter alia fallit, quã ſo legaretur res aliena coniunctę perſonę, quia valebit. l. cũ alienã. C. de lega. & gl. in d. c. filius. & gl. d. §. non ſolum, ver. quod autẽ & ita communiter teneri refert Ben. Capr. reg. 106. num. 2. & 26. Quod eſt verum, niſi de tali legato alia perſona ęqualiter vel magis coniũcta eſſet grauata, quia tunc legatum ignoranter coniunctæ perſonæ factum non valeret, vt voluit Bald. poſt gl. d. l. cum alienam, arg. l. non ſolum ff. de ritu nup. & l. cum pater. §. euictis. ff. de leg. 2. niſi ex cauſa limitata ac certa putaſſet rem legatam rem ſuam, putà ex cauſa emptionis factæ à pupillo, vel adulto ſine debita ſolennitate: quia tunc ſimiliter nõ valebit relictum cõiunctæ perſonæ ignoranter factũ, vt voluit glo. in l. ſi domus. §. de euictione. ff. de leg. 1. ſecundum Imo. in d. c. filius. Similiter fallit, quando legata fuiſſet res aliena ignorãter pro anima: vel ad pias cauſas, quia valebit ſaltẽ quò ad æſtimationẽ, quia nulla videtur arctior cõiũctio quàm animę, quæ etiam omnibus rebus eſt anteferenda. l. ſancimus. C. de ſacro. eccl. 12. q. 1. c. præcipimus, ca. Matth. de ſimonia. eccleſia enim cenſetur mater omnium fidelium, 16. q. 2. c. qui abſtulerit. idq; communiter vtroque iure receptũ eſſe. tract. ibid. nu. 18. & 20. Bened. Capr. niſi res legata fuerit eccleſiæ, ſecũdum communem. B. Capra in tract. ſugeſt. poſt reg. poſit ſpecie 2. nu. 10.

159 Legato rei alienæ tradito ac euicto, licet legatarius cõtra hæredem legantis de euictione regulariter agere nõ poſſit. gl. & Bart. in d. l. ſi domus. §. de euictione & l. qui concubinam. §. ſi hæres, ff. de leg. 3. Cy. Bart. & Bal. in l. cum alienam. C. de lega. Pet. Anch. in c. filius. de teſta. Id tamen fallit, ſi legatum rei alienæ in genere ex natura ſeu qualitate ipſius rei relictũ foret, gl. & Bart. in l. qui concubinam. §. ſi hæres. ff. de leg. 3. quia tũc hęres teneretur de euictione, quia obligatus in genere tenetur rem accipientis facere, l. ſi à ſubſtituto. §. hæres. ff. de leg. 1. l. ex empto. ff. de actio. emp. & vend. quod verũ eſſe, & cõmuniter teneri eſſe refert Bened. Capr. reg. 107. num. 5.

160 Legatum de re aliena, ex certa ſcientia teſtatoris efficax eſt, & hæres tenetur emere & dare legatario, Alexan. in l. cum alienam. C. de leg. Corn. conſ. 32. vol. 1. §. non ſolum. & ibi Angel. Inſti. de legat. Duran. in arte teſtan. tit. 6. cau. 32. com. dicit. Villalob. & Vezin us.

Cõcor. cum hac communi l. x. & xxxvij. in 9. part. 6. & ſi res legata venit ad legatarium alio titulo quam legati, hæres tenetur cõferre ei pretium. l. 44. tit. 9. par. 6. quia licet cauſa fuit adimpleta, nõ tamẽ ceſſauit eff ctus. l. ſi ita facta & l. cõditio. ff. de cõditio. & demonſt. Bal. in l. filia legatorum q. 2. C. de legat. de quo per Tiraq. tract. ceſſante cauſa, in 10. limit. vbi dicit cõmunem opi. allegat Pau. de Caſtr. conſil. 148. vol. 1. ibi Pau. cõcludit quod ſi ea, cui quis teſtamento dotem reliquit, nubat interim antè quam teſtator moriatur, ſitq; ab alio dotata, & tamen debetur legatũ, ad quod etiã accedit, quòd ſi teſtator reliquit decẽ Bertę, quæ eo tẽpore teſtamẽti erat iã nupta, debetur illi legatũ, ex Bal. in l. vlt. verſ. pone teſtator. C. de ſentent.

Amplia, etiã ſit factum de re eccleſiæ, ſaltem vt detur æſtimatio. Cur. iun. conſ. 30. com. dicit.

Contrariũ diſponitur per l. 13. tit. 9 part. 6. vbi dicitur, quòd res eccleſię nõ poteſt legari, nec hæres tenetur ad ęſtimationem: quæ concordat cum c. filius. de teſtam. de quo vide l. filius. de teſtam. Idem.

161 Teſtator alienãdo rẽ legatã voluntariè, cẽſetur legatum reuocaſſe. l. fideicom. §. ſi rem. ff. de leg. 3. l. rem legatam. ff. de adimend. lega. Iaſ. in l. non omnis. n. 3. ff. ſi cert. pet. ſecus ſi ex neceſſitate teſtator rem ipſam alienaſſet: quia tũc legatũ nõ cẽſetur reuocatũ. Iaſ. in l. Stichum quis, n. 87. ff. de leg. 1. Bellacomb.

162 Teſtator vbicũq; prius purè legauerat, & ex interuallo eidẽ perſonæ eadẽ res ſub cõditione ab eodẽ teſtatore legata eſt: tũc profectò poſterius legatum valet: & cõſequenter per ſecundum legatum eiuſdem rei eidem perſonæ factũ ex interuallo, dicitur à primo legato receſſum. l. cum ad ea, vbi Gloſſa & Bar. & alij in princ. ff. de cond. & demonſt.

Et econuerſo, ſi prius ſub conditione, deindè purè eidẽ legetur præſens deberi ſtatuitur, & primum legatũ cẽſetur reuocatum: vt per Bart. in l. repetendis, col. 1. ff. de leg. 3. Alex. in l. cum proponatis, n. 3. C. de codicil. Curt. iu. conſ. 163 nu. 14. Io. Cephal. conſ. 67. nu. 17. vol. 1. & Ruin. conſ. 38. nu. 16. vol. 5. qui ſcribunt iſtam eſſe communem opin. Viuius opi. 874.

163 Legato rei alienę alienato, niſi aliud de mẽte teſtatoris appareat, inducitur regulariter legati adẽptio. gl. & Bart. in l. rẽ legatã ff. de adimen. leg. gl. in §. ſi rẽ. Inſti. de legatis. quod vſq. adeo verũ eſt, vt licet per pignorationẽ rei legatæ, nõ videatur facta eiuſdẽ adẽptio, dicto §. ſi rẽ. & l. 3. C. de legat. tamen ſi res legata per teſtatorẽ pro tãto pignorata ſit, nõ ſit veriſimile ipſũ luiturũ, eiuſmodi pignoratio habebitur pro alienatione, & cẽſetur facta adẽptio. l. quæ habebat ff. de leg. & ibid. Bar. in d. l. rẽ legatã. in fi. argumento l. legata. ff de ſupp. leg. per ea quæ no. Bal. in l. manumiſſ ff de inſt. & iur. & l. voluntas. C. de fideicom. quod communiter teneri refert reg. 108. nu. 3. Bened. Capr.

164 Legatũ alicui factũ de re alteri obligata, etiã pro ęquiualente quãtitate, valet & tenet: atq. hæres illã luere tenetur, etiam ſi teſtator rẽ obligatã fore ignoraſſet, ſec. gl. in l. prædia. C. de fideic. & in §. ſed ſi rem, Inſti. de leg. Alex. & Iaſ. cum alijs quamplurimis ſignatis per eos, in l. ſi res obligata num. 13. ff. de leg. 1. vbi prǽſupponunt iſtam opinionem communem eſſe.

165 Contrarium verò aſſeruere Pau. Caſt. Fulg. & Iaſ. d. l. prædia, Neguſantius de Fano in tract. de pignoribus par. 3. prin. membr. ſub n. 29. & illa eſt com. opi. ſec. Soci. in l. 1. §. per ſeruũ corporaliter. nu. 2. ff. de acq. poſſ. Sed prima opinio gloſſæ verior, communiórque apparet: atque eam in actu practico ſequendam fore ſuademus. F. Viuius. opin. 448.

166 Legatũ Titio, cùm plures eſſent relictũ, licet ob incertitudinẽ perſonę regulariter vitiatur. Bart. in l. ſi ita fuerit, ff. de reb. dubiis. quia hæres non cogitur ſoluere, niſi appareat de quo teſtator ſẽſerit. l. quidã. ff. eod. tit. & ibid. Bart. id tamẽ fallit in legatis ad pias cauſas. auth. de eccl. tit. §. ſi quis in nomine. coll. 9. & c. indicãte, & fi. & ibi. Io. And. Anto. Imol. & D. Nic. de teſt. & ita cõmuniter teneri refert Bened. Capr. reg. 113. n. 3.

167 Legatũ rei pro eo pretio pignoratę, quod ipſius valorẽ ęquet, ſeu teſtator rẽ pignoratã ſcierit, ſeu neſcierit, optimo iure valet: ac ſemper rẽ onere expeditã luet hæres, vt cõmune aiũt Por. in §. ſed nõ vſq. nu. vlt. Inſt. de leg. Ant. Gom. de teſt. c. vlt. nu. 39. verſ. quod tamẽ limita. & ſi cõtrariũ perperã cõmune aſſerat Soc. in l. 1. §. per ſeruum. n 2. ff de acq. poſſ. E. Suarez.

168 Legatũ mobiliũ nõ cõprehẽdit debitorũ nomina, vt cõmune inquiũt Iaſ. cõſ. 5. h. 3. Io. Dilect. de art. teſt. ti. 6. cau. 9. Id.

169 Eccleſiaſtica re ſciẽter legata, an debeatur eius ęſtimatio? vide amplè Alex. in d. l. cum alienam. & Iaſ. in d. l. ſi fundum. §. fi. in 8. col. Cor. in d. conſ. 32. Vezin.

Quid in re feudali? vide, Bal. & doc. in cap. 1. §. donare. in tit. quæ olim po. fen. alie.

Et quid in re emphy. vide Alex. vol. 2. cõſ. 9. in 4. col. & Cor. conſil. 84. in 2. vol. Idem.

170 Qui ſi teſtator habeat rem cõmunem cum alio, & legat ipſam rẽ? dic quòd videtur legaſſe ius quod habet. l. ſerui electione §. fi ff. de leg. 1. Gl. in d. l. cum alienam Iaſ. in l. 1. in 2. col. C. qui teſta. facere poſſunt. & ibi aliquid per Alex. poſt Bal.

Et ad iſtud quod legans rem, videatur legare ius quod habet in re. adde Bar. in l. quod in rerum. §. 1. ff. de leg. 1. Bal. in d. l. 1. C. qui teſta. facere poſſ. Lud. Ro. conſil. 503. Alex. vol. 3. conſ. 47. ibi, ergo dicta. & conſil. 54. Idem.

171 Aeſtimatio eſt in ſolutione, quando legatur quota bonorum, l. generali. §. vſumfructum ff. de vſufruct. legat. l. cũ amplius. §. cum bonorum. ff. de leg. 1. quare ſi teſtator in ſuo teſtamento legauerit Titio tertiam partem bonorum ſuorum, poterit hæres indiſtinctè ſoluere ęſtimationem illius tertiæ partis Titio legatario etiam inuito, quamuis bona poſſint recipere commodam diuiſionem. ita Iaſ. in d. §. cum bonorum, quod procedit ſi legatum quotæ bonorum extraneo factum ſit, ſecus ſi filio. ita Iaſ. ibi. nu. 5. Bellacomb.

172 Differentia eſt inter legatũ ex reditu talis feudi, vel ex fructibus: quia ſi teſtator legat Caio centũ, quæ ſibi ſolui voluit ex reditu talis prędij, ſi reditus nõ ſufficiat ad eã ſummã

exoluendã,hæres reſiduum cogetur exoluere , quia talis redditus videtur appoſitus gratia demõſtrationis:quare ſi redditus non ſit ad reſiduum,hæres tenebitur.*l.quidã teſtamento in princ.ff.de leg.1.l.Paulo Calimacho.§.fi.ff.de lega.3.* ſunt enim illæ duæ orationes,nempe demonſtratio ipſius legati,& demũ deſignatio vbi ſolui debeat.Quòd ſi teſtator ita dixerit,volo ex fructibus talis fundi ſolui centum , & tunc fructus videntur appoſiti gratia taxationis: quare fructibus non extantibus ex eo fundo,hæres ad amplius non teneretur, cùm ſit ibi vnica oratio. *l.nomen debitoris.§.vni ff.de leg.3.* Decius *conſil.* 324. Bellacomb.

173 Legata res regulariter ab hærede redimi & lui debet, ſecundum communem per Burſ.*conſ.5.nu.6.lib.2.* quæ concl. fallit,ſi quid vniuerſale legetur:vt ibi. Bonacoſſ.

174 Legato feudo,etiam ne ęſtimatio quidem feudi debetur.com.dicit idem Clar.*in §.feudum.q.40.verſi.Ex hac concluſio.* P.richard.

175 Legatũ cum conditione in primo teſtamento,ſi in ſecundo ſimpliciter legetur,videtur reiecta conditione legatũ factum,& ſic qualitas mutatur mutato teſtamento.Curt.iun.*conſil.*163.*nu.*14.communem dicit. Vezinus.

176 Legato non accreſcunt,quę acquiruntur ex re legata, ante aditam hæreditatem.Petr.Rauen. *in alpha aureo.in verſ. legatum.*communem dicit. Vezinus.

177 Hęres tenetur luere rem legatam , quam teſtator pignorauit. *l.3 in fi.C.de lega.*& ibi Iaſ.*in vlt.col.*

Limitat niſi teſtator permiſiſſet hæredi , quòd poſſet pro ſuis neceſsitatibus talem rem obligare:quia ſi eam obligaret, non teneretur luere.al.tex.no. *in l.deductã §. fi.ff. ad Treb.* & dicit probari *in l.3.in fi.C.de fideic.* fac.ſecundũ eum tex.ſing. quem Bal.multum not. *in l. treb. ff. de vſufructu. rer. quæ vſu conſum.*

Limitat 2. procedere quando teſtator legauit rem , poſtea eam pignorat,tunc hæres tenetur eam luere.*d.l.3.*alias ſecùs. al.gl.*ibi*,idem.

Sublimitat valde ſing.ſecundum.Barto. *in l.ſi res.ff.de leg.1.* quãdo res erat obligata pro debito alterius quàm teſtatoris: ſi autem fuiſſet obligata pro debito teſtatoris,tunc hæres indiſtinctè tenetur eam luere. & iſtud multum not.ſecundum eum pro mag.limitat. Don.à Fina.

178 Legati illius ęſtimatio,quod monachis minoribus,vt vulgus fatur, aut ſimilibus perſonis relinquitur, eiſdem debebitur.communem pronunciat Curt.iun.*conſil.*30.*nu.*7.Villalob. E.Suarez.

Amplia dictam concluſionem,etiam ſi legatum ſit factum fratribus minoribus,qui non poſſunt habere proprium:valet tamen vt reddatur ęſtimatio.Curt.iun. *conſil.30.num.*7.com. dic.& ſic eſt intelligendus Signor.de Homod.*conſi.*40.*in fin.* dicens communem opin. eſſe quòd fratribus mendicantibus non poſſunt legari annui redditus pro alimentis.

Fallit,ſi rẽ habet teſtator,etſi ſit fideicõmiſſum, finiturum tamen morte teſtatoris,quia hęres non tenetur eiicere, nec dare ęſtimationem.Iaſ.*in conſil.*109.*vol.*4. & idem in emphyteuſi, legatũmque finitur morte teſtatoris,Iaſ. *in l.vxor. C.de lega.*com.dicit. Villalob.& Vezinus.

179 Legatũ factũ,lego Priori Bibliã,& fratribus pro emẽda cappa decẽ,ſi Prior pręceſsiſſet, habebit Prior Bibliã tantũ,ſi tamẽ ſequatur,habebit vtrũque.Imol.&Alex.*in l.cohæredi.§.qui partẽ.ff.de vulg.& pup.*& Iaſ.*in l.dolo.ff.de verb.obl.n.4.* com.dicũt,vbi vide Aret.pulchrè loquẽtẽ.Adde doct.*in l.cum quæſtio.§.ſed & aliã.C.de leg.*per *l.Titia § qui Marco ff.de ann. leg.*Bar.*in l.4.de ſtipul.ſeruor.*Felin.*in c.mandato.de ſimon.*Iidẽ.

De annuis legatis.

TITVLVS XXVII.

SI quis habeat aliquem redditũ annualẽ, & legat aliquã partem illius redditus, relictum erit annuale. Crem.*ſing.*75.alleg.tex. *in l.defuncta,§.fin.ff. de vſufruct.* Vezinus.

2 Legatum annuum pro primo anno eſt purum , pro aliis conditionale.Alex.*in l.ſi Stichum.§.1.ff.de verb.obl.* Idem.

3 Legato cenſu annuo quem quis percipit ſingulis annis ex aliqua re, vel quia dando cenſum quem percipit ſingulis annis ex aliqua re,non propterea cẽſetur legare vel donare directum dominium,quod quia habet ſuper ea re ſuper qua legat vel donat cẽſum annuum: cùm aliud ſit dominium directum,& aliud ſit cenſus,vt in ſuperiori deciſione fuit demõſtratum. & cùm inter ſeſe habeant vt principale & acceſſoriũ, ſequitur quòd legato cenſu dominium directum illius rei nõ eſſe legatum,ex qua re cenſus debetur.Guid.Papæ. *deci.*264. per *d.l.ſi.ff.de contrahend. empt.* ſunt enim ea inter ſe diuerſa: quare de vno ad alterum non infertur. Bellacomb.

4 Si teſtator vxori ſuæ ſingulis annis decem ſaccos frumenti legauerit donec in viduitate permanſerit, & demum vidua infra duos menſes moriatur,vel ſecundò vxorata fuerit , totum legatum conſequetur,& neque fiet illi aliqua diminutio temporis quo vixerit , vel quo nõ permanſerit in viduitate.*l. à vobis ff de annuis legatis.*Iaſ.*in l.diuortio,nu.*6. *ff.ſolut. matrim.* Signorol.*conſ.53.incip.quidam nomine Iacobus,in fi.* Idem.

5 Quid ſi lego vnũ ſaccũ grani vſq; ad 10.an.hęres poſſit primo anno totum ſoluere.Iaſ.*in l.2.in 21.col. C.de iure emphy.*al. Bar.*in l.ſi cum præfinitione.ff quãdo dies leg.ced.*tenere quod ſic. Sed ſubiicit Iaſ.ꝙ illa op.Bar.non eſt vera: & ꝙ cõtrariũ tenet Bald.*in l.in annalib.C.de lega.& in l.plures appoch.C.de fide inſtru.*vide per eum. Et ad quæſtionem an creditori ſolui poſſit ante tempus,vltra al.Iaſ.*ibi*,vide latè Barb.*vol.2.conſ.*15. *in 10. & 11.col.* Tuzan.

6 Legata certa quantitate frumenti annuatim alicui legatario,nõ debetur ſtatim ea frumẽti quantitas:ſed erit ſoluẽda eo tẽpore quo frumentum colligitur.*l.Fundo §. pater. ff.quando dies legati cedit.*& ibi Bar.*in l.legatarius.ff.de legat.3.*Soc. *cõſ.4. nu.10.in 4.vol.* idẽ erit dicendum in legato aliorum fructuũ, qui debentur eo tẽpore quo fructus colligentur annuatim,& nõ in principio cuiuſlibet anni. quod ſi legetur inſimul certa quantitas fructuum,& certa ſumma pecuniæ,vtrumq; debebitur tempore quo fructus colliguntur , cùm ſimul vtrumq; legatum ſit.Rom.& Iaſ.*in l.qui hoc anno ff de verb.oblig.* quod ſi veſtitus legatus ſit, tradentur veſtes quando legatarius egebit Soc.*conſ.11.in fi.in 1.vol & conſ.*10. *eodẽ vol.* quod ſi legata ſint alimenta,ea debebuntur de menſe in menſem, & in principio cuiuslibet menſis.*l.ſi pecunia ff.de alim.& cib.lega.*Soc. *in eodẽ conſ.*quòd ſi victus legatus fuerit , in principio cuiuſlibet anni debebitur.*Soc.ibid.* Bellacomb.

7 Legatũ annuũ factũ Eccleſię per verbũ ſẽper,& in perpetuum perſoluẽdũ,finitur curriculo,ſeu ſpatio 100.an.à die relicti,ſec.gl.no.poſt Bart.*in l.an vſusfr. ff de vſufruct. & in l.ſi vſusfruct.leg.*Iaco.de Raue.And.de Piſ.& Nicol.de Neap.*in l. annua ff.de annuis leg.*Card.*conſ.*66.Fed.de Senis *cõſ.*12 Ancharã.*in c.ſi.de teſtã.* Alex.*conſ.60.in prin.vol.2.* vbi ſcribit illã eſſe magis com.opi.& ab ea in iudicãdo,& cõſulendo nõ eſſe recedendũ,Didac.Conar.*in tract.Reſolutionum iuris ciuilis & Pontificij,in c.9.nu.10.lib.3.*idẽ tenet,& cõcludit ipſemet Alex. *in l. 2.in prin.ff.ſol.matr.*& ibi Ripa,Iaſ.Dec.& Claudi. Aquenſ. *nu.* 25 Rui.*conſ.143.nu.11.vol.4.*& *Alex.in d.conſ.60.*& hoc firmãt Doct.ratione infinitatis euitandæ, vt latiſſimè per Alex. ibi poſt prin.& ſententiam iſtã tanquã veriorẽ ſequutus eſt Dec. *conſ.*378.& Marcus Mantua,*in apophthe.apophthe.*52.Contrariã vero partẽ,expreſsè tenuit Rogerius relatus ab Accurſ.*in d.l. an vſusfructus.* Abb.Poſt alios ibi congeſtos per eum *in d.c.ſi. de teſtam.*Barb.*conſ.* 20. *volum.* 4.Angel.Cuma.Soc.*in l.3. §.ſi. nu.6.ff.ad leg. Falcid.*Corn.*conſ.22.n.19.vol.3.* Iaſ.*in l.videamus, §.deferre.ff.de in litem iuran.& in l.2.ff.ſol.mat.*vbi pariter Crotus,Pontanus Peruſinus,Parpal.Ripa,& Alber.*in d. l. an vſusfructus*,vbi audacter aſſeuerat opin.hanc ſe vidiſſe communiter ſeruari in practica.Et pro iſta opinione videtur caſ. legis expreſſus,qui non poteſt,niſi cum magna cauillatione & falſa interpretatione euitari in *l.annuam* , & in *l. annua §. Titia, ff.de annuis leg.*prout egregiè perpendit Ripa,*circa prin.* & Põtanus *in l. 2. ſol mat.*& Soc.*in l.3 §. ſi.ff. ad legem Falc.* & ita per iſtas leges,& alias quamplures rationes, & auctoritates conſuluit Frater Io2. Maria Verratus Ferrarienſis in libello diſputationum aduerſus Lutheranos,*in tit.de annuis legatis.*& ita conſuluit etiam efficacioribus fundamentis & rationib. Riminaldus,*conſ.inſerto,& poſito in d. libello diſputationum contra Lutheranos*,vbi quàm optimè firmat opinionem iſtam,& reſpondet omnibus ferè contrariis, & huic conſilio Riminal. ſe ſubſcripſit Bernardinus Burguntius Doctor eximius Parmenſis,plurimis & optimis rationibus & ſubſcriptio hæc repetitur poſt conſ.Riminaldi *in loco ſ.citato.*His accedit,ꝙ quãdo eſt factum legatum alimentorum alicui Eccleſiæ præſtandorum omnib. fratrib. dictæ Eccleſię in die ſancti Ambroſij, & nihil aliud ſit dictum,tunc alimenta iſta non forent pręſtãda quolibet anno in illa die ſancti Ambroſij,ſed hæres liberatur pręſtãdo,& ſoluẽdo alimẽta pro primo anno in dicta die

ſancti Ambroſij, vt per plura concludit Marcus Mantua. in apopthebeg. apophthbeg. 51. F. Viuius, Villalob. E. Suarez, & Vezin.

8 Quid ſi teſtator legat mihi centũ vel 5. quolibet anno, donec hæres ſoluat ipſa centũ, an illa, quinque peti poſſint quolibet anno? Barb. per multa quæ adduc. in 2. vol. conſ. 66. tenet quòd non. vide ibi per eum. & ita tenet Lanc. Dec. in l. ſi legatum. §. ſi cui. ff. de annu. leg. per illum tex. Vezinus.

9 Annuos reditus ex ſua propria natura nec mobiles nec immobiles eſſe (quantũ ad ius cõmune attinet) ſed tertiam quãdam ſpeciem cõſtituere, tradit And. Tiraq. lib. j. de retract. §. 1. gl. 6. in verſ. Rentes. n. 3. ſecundũ Pan. in c. nulli. de reb. Eccleſ. non alienan. & quoſdam alios quos ibi allegat. Si tamẽ ad alterutrũ eorum trahendi ſint certè immobilium naturam eos ſectatores uit. Et inde fieri, vt plerique omnes dicãt annuos reditus inter immobilia cenſeri, per l. ſi quis inquilino, ff. de lega. j. & expreſſum textum in Clem. exiui. §. cũque annui redditus, de verb. ſign. vbi dicitur, Cumq; annui reditus, inter immobilia cẽſeatur à iure, &c. & l. iubemus. 2. C. de ſacroſ. eccleſ. Ioan. Fich. Idem tamen poſtea nu. 7. limitat hoc ita procedere, ſi reditus ſint perpetui, aut certè ad longũ tempus cõſtituti, ſecus ſi ad modicũ: per multa ibi allegata. tales autem videntur cẽſus redimibiles, de quibus annotaui in verſ. redditus Villal.

10 Lego Titio decem annua vſque ad 25. annũ. intelligitur à morte teſtatoris. pone num. quòd Titius habeat 15. annos, non intelligitur legatum ſolũ pro 10. annis, ſed pro 25. Alex. notabilit. in l. ſi cui lege. §. hoc autem. in fin. ff. de leg. j. de quo etiam per Iaſ. ibi. Vezinus.

Et in materia legatorum, quando annus cœptus habeatur pro completo, vide Cor. conſ. 213. Idem.

11 Quid ſi teſtator legat vxori decem annua, ſoluẽda de fructibus taliter prædij, an ſi multis annis vxor nõ petiit, poſſint eius hæredes petere? Cor. in conſ. 183. tenet quod ſic. Idem.

12 Solutio in legato annuo fieri debet in principio cuiuſlibet anni. l. qui hoc anno. vbi gl. & doct. ff. de verb. oblig. tamen ſi legetur frumentũ annũ ex tali fundo, tale frumentũ non debebitur, niſi in tẽpore meſſium, & nõ in principio anni. l. Firmio. §. pater. ff. quando dies leg. cedit. Soc. conſ. 4. n. 10. vo. 4. Rom. in d. l. qui hoc anno. & Iaſ. in l. j. a. 4. ff. de inſti. & iure. Bellac.

13 Si teſtator legat alimentũ in domo, an poſſint alibi peti? Bar. in conſ. 211. incip. quidã ſibi filios. tenet quòd nõ. Et ita vult Bal. qui refert dictum conſilium Bar. de verbo ad verbum in ſecunda parte conſ. 150. Iaſ. in l. j. C. de legat. tenet in conſ. 139. Angelus conſ. 28.

Limita niſi ex ſæuitia hęredum, non poſſet alimẽtãdus ſtare in domo. & ita tenent Bar. & Bal. in conſiliis præællega. Iaſ. qui infinita al. in l. diuortio. in 8. col. ſol. mat. inter cętera alleg. Paul. de Caſt. conſi. 387. incip. vxor quædam. in fi. quod mihi eſt 389. alias 391. incip. quòd vxor. idem Iaſ. in d. l. j. Bened. in conſil. 128. Charian.

Et aduerte, quod tunc alimentandus tenetur probare, quod non poteſt habitare in domo, vt in terminis tenet no. Pet. de Anch. conſ. 154. refert alio numero, & ſequitur Fel. in ca. ſuper his. in 7. col. de accuſ. Alex. in 1. vol. conſ. 100. repetito in 4. vol. conſ. 3. facit quod vult in 2. vol. cõſ. 101. Iuſ. in l. j. C. de leg. & in d. l. diuortio. in 8. col. Secus ſi ſimpliciter relinquuntur alimenta. Cor. in 3. vol. conſ. 286. vide eundem in 4. vol. conſ. 156.

Non tamẽ tenetur habitare omni momento. l. ſi quis ita legauerit. & ibi Bar. ff. de cond. & demon. Idem.

Quid ſi debeat morari cum duobus, & vnus expellat, an debeat habere legatum alimentorum? Cor. quod ſic, in conſ. 323. Idem.

14 Si hęres grauatus eſt dare alimenta in domo, excuſatur dando in domo ęquè bona. Hypo. in l. 1. §. cum quidam. circa fi. de quæſt. Idem.

Aduerte etiam, quia ſi teſtator dixerit, ſi habitauerit Papiæ cũ filiis, ſuffitit habitare Papiæ. Secus ſi indiſtinctè dixerit, ſi habitauerit cũ filiis, quia debet ſimul habitare. tex. & ibi Bar. in l. qui concubinam. §. vxori. ff. de l. 3. & in d. l. ſi quis ita. Idem.

Pone quidam reliquit duas filias impuberes, in ſuo teſtamento legauit earum matri alimenta, donec ipſę filiæ ſtarent cum ea: deinde vnã nuptui tradidit, altera vero deceſſit, nunquid mater debebit habere alimenta? Rayn. de forl. in l. 1. C. de leg. refert quoſdam magnos doct. determinaſſe quod ſic, per no. ibi. Tamen dicit ſe reſpondiſſe totum contrarium: quia conditio appoſita in legato, cenſebatur appoſita fauore filiarũ, vt inſtruerentur à matre. arg. l. ſed & ſi hoc. §. vlt. ff. de cond. & demon. facit. l. ſi ita relictum. §. Pegaſus, ibi veluti, &c. ff. de leg. 2. & ibi Imn. in 1. not.

De hac materia vide in ſimili Angel. in conſ. 150. vbi ponit quæſtionẽ, quãdo teſtator legat alicui donec, vel quoad ſteterit cũ hærede. vide etiam Iaſ. in d. l. j. vbi dicit quòd ſi relicta ſunt alimẽta alicui donec ſteterit cũ tali, ſeu quoad morabitur in domo, debet illa habere illo tali mortuo. cõtrarium tenet Lud. Rol conſ. 185. de quo etiã amplè Soc. in 1. par. cõſ. 68. & ſeq. Cor. conſ. 311. Beo. in conſ. 4. in 1. dub. Ang. conſ. 301. Idem.

15 Sed quid ſi caſu fortuito cõtingente in perſonã legatarij alimentorũ, non poteſt ipſe morari cũ eo qui tenetur ad alimenta, an habebit legatarius alimenta dũ viuit? Pan. de Caſt. d. l. j. C. de lega. dicit quod non: quia caſus debet nocere legatario, nõ autem hęredi, vt in ſimili no. in l. ſi vno. §. cum quidã. ff. leca.

Sed Alex. in d. l. j. dicit, quòd de hoc dubitat, per no. per Bar. in l. Caio. §. Imperator. de alim. lega. vbi dicit, quod quotieſcũq; ſubeſt iuſta cauſa non habitandi, nihilominus legatarius debet habere legatũ alimentorũ, vt dixit Ben. in d. conſ 4. Idem.

16 Quid ſi teſtator reliquit vxori alimenta in domo, & ipſa ducit ſecundum maritum in domum primi? dic, quod perdit legatum. Bal. in l. j. in fi. C. de lega. Idem.

17 Alimẽta in domo teſtatoris, quãdo alicui relinquũtur, ſi cõmodè poteſt in ea habitare, extra domũ pręſtari nõ debent, ſecundũ veriorem ſententiã per Rol. conſ. 89. n. 10. lib. 3. n. 14. vbi ſi quis nõ poſſit morari cũ aliquo ex iuſta cauſa, nõ perdit legatũ, teſte eodẽ d. conſ. col. 4. in prin. vbi inquit, quod & ſi alimẽta pręſtãda veniant in domo hęredũ, & nõ extra: id tamẽ nõ procedit, nec locũ habet, quãdo non ſtat per legatarios quominus in domo percipiantur alimenta, ſed per hęredes, iuxta no. per Bar. in l. Caio. §. Imperator. ff. de alim. & cib. leg. vbi quòd ille qui cum aliquo morari debet: ſi nõ poteſt ex iuſta cauſa, non perdit legatũ, per l. Mæuia in fi. de ann. lega. & ideo ſubdit quod ſi teſtator reliquit alimẽta vxori in domo ipſius teſtatoris, ſi nõ poteſt ibi cõmodè morari, quia eſt iuuenis, & aliqui ſunt ibi, qui veriſimiliter luxuriarentur cum ea, poteſt petere alimenta, & recedere à domo, ex no. per doc. in l. j. C. de legat. de quo per eundẽ Rol. d. conſ. 89. col. 4. per tot. vbi quod ſi ab vno hęrede de relicta fuerint alimẽta in domo, & per eum fit quominus legatarius cũ eo ſtare poſſit: tunc alimẽta extra domũ peti poſſunt. In caſu autem dicti cõſilij ſtetit per hæredes quominus legatarij perciperẽt alimẽta in domo ipſorũ, cùm ipſi non viuant in cõmunione, & in qua lẽ domo de qua ſenſit teſtator. Quam concluſio. declara vt plenè per eum dicto conſilio, & vide quæ ſcribit Miſing. centur. prima, obſerua. 64. vbi quod vxori debentur alimenta ex bonis mariti, & ſi habeat vnde viuat. Vide infra §. alimenta ſi legantur. Bellac.

18 Quid ſi teſtator relinquat alicui alimenta in parte ſua, & in parte fratris ſui cum quo habebat bona communia? dic quod hæredes tenentur pręſtare in ſolidum omnia alimẽta. ita Bar. in conſ. 211. & volunt doct. max. Alex. & Iaſ. in l. ſi duobus. §. 1. ff. de leg. j. Quod no. quia quilibet diceret cõtrarium. Pr. Gerar. ſing. 44. Fac. quod vult Cor. in 4. vol. conſ. 105. vbi vult, quod ſi teſtator legat filiæ vſumfr. bonorum quæ habet communia cum fratre cuius filium inſtituit, veniat totus vſusfr.

19 Legatum alimentorũ non eſt reiterabile. l. libertis. ff. de aliment. lega. & ibi Bar. & ideò ſi vir vxori legatum alimentorum fecerit, deinde filiis vel aliis alimẽta relinquat in eis bonis: illud ſecundum legatum erit modicę vtilitatis. ita Io. Dilectus, in ſuo lib. de arte teſtand. in tit. 6. cautel. 23. duę enim cauſę lucratiuę ex diuerſis teſtamentis non poſſunt concurrere. & Alex. conſi. 134. nu. 9. in 6. vol. Vezin.

20 Alimenta vbicunque ſimpliciter debentur, ea præſtanda ſunt arbitrio boni viri, id eſt, pro modo facultatum, l. pen. ff. de alim. & cib. leg. & erunt pręſtanda ſecundum redditus patrimonij, & non ſecundum valorem proprietatis rerum Boër. dec. 19. a. 8. nec propterea debet vendi proprietas pro ipſis alimentis præſtandis, etiam ſi in matrimonio eſſet proprietas alicuius rei parui valoris, & modici redditus. l. Imperator. ff. ad Treb. Bar. in d. l. pen. Alex. conſ. 72. vol. 5. & conſ. 70. vol. 4. quod ſi facultates non ſuppeterent, non teneretur quis pręſtare alimenta. Corn. conſi. 128. in 3. vol. at ſi ad certam quantitatem alimenta eſſent taxata, tunc ea quantitate ſoluenda eſſent. d. l. pen. & ibi de Roſate. Bellac.

21 Alimenta alicui legatario debita ex diſpoſitione teſtatoris, legatarius non tenetur operari hæredi, ſecus ſi ex diſpoſitione legis alimenta debeantur, eo caſu ille cui debentur ea

alimenta tenebitur operari, vt ſunt alimenta quæ vxori à marito ſunt præſtãda, & quæ mulier in vtilitatẽ viri tenetur operari. *l. ſicut. ff de operis liber.* Iaſ. *in l. quãdiu. C. de leg.* Pau. Caſtr. *in l. diuortio. in prin. nu. 10. ff ſolu matri.* tenebitur quidem ea vxor ad æqualia ſeruitia, putà facere coquinam, parare mẽſam, & huiuſcemodi ſeruitia. Bal. *in l. j. C. de leg.* Idem.

22 Alimenta vbi debentur iure obligationis ex cõtractu vel teſtamento, ſi non fuerint exoluta, ea alimenta peti poterunt etiam pro tempore præterito: vbi autem deberentur ea alimẽta ſolùm officio iudicis, vt ſunt ea quæ à patre filio debentur: vel econtra, & tunc præterita alimenta peti non poterunt. *l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens ff. de liber. agnoſcend.* Alex. *conſ. 88. nu. 20. vol. 6.* & Corneus *conſ. 183. 1. vol. nu. 5. & conſ. 212 in 3. vol.* Roman. *conſ.* 458. Idem.

23 Alimentorum legatum relictum pauperi, cenſetur eſſe ad cauſas pias: aliàs ſi non relinqueretur pauperi, non dicetur factum ad cauſam piam. Bar. *in l. alio. ff. de optio. lega.* Iaſ. *in l. cum is. §. mulier. ff. de cond. indeb.* Idem.

24 Ius accreſcendi ceſſat, vbi alimenta ſunt duob. relicta ex quibuſdam prædiis, & vnus eorum moriatur, vel recuſet accipere partem ſuam alimentorum, quia ea pars ad proprietariũ venit. *l. dominus. §. per fideicommiſſum. ff. de vſufruct.* Iaſ. *in l. ſi cõſtante. nu. 7. ff. de ſolut. matr.* Idem.

25 Legatum alimentorũ, & vſufructus, per illa verba donec vixerit, vel vidualẽ vitam ſeruauerit, vſque quo cenſeatur pro primo anno purũ, & pro aliis conditionale, vide Burſ. *conſ. 32. nu. 8 nu. 53. & ſeq. lib. 1.* vbi concludit, quod ſit pro primo anno purum, pro ſequenti verò conditionale: & an trãſmittatur ad hæredes ſi filia decedat antequã nubat? Dic quòd non, ſecun. cõmunem *d. conſ. in locis ſupra allegat.* quas tamen concluſiones intellige vt latius per Anchar *conſ.* 307. Bonac.

26 Teſtator legãdo ſuæ vxori victũ & veſtitũ in ſua domo, & grauauerit hæredes de exoluẽdo eo legato, & vt ne moleſtarẽt ipſã vxorẽ: & ſi eã moleſtauerint, priuat eos hæredes hæreditate: in caſu cõtrauẽtionis hæreditas ea ad cohæredes debebit pertinere ſi qui alij ſint, aut ad ſubſtitutos, aut verò ad venientes ab inteſtato, & nõ ad ipſã viduã, licet cõtẽplatione ipſius viduæ ipſius hæredes priuati ſint. Iaſ. *in l. ſi ſeruo legato, §. ſi teſtator. nu. 5 ff. de leg. 1.* & hoc per *l. vxorem. §. hæres,* & Bart. *ff. de leg. iij.* Bellac.

27 Alimenta vxori relicta, debentur tantũ ex vſufructu ſibi, prout per teſtatorem maritum præſtabãtur, ne filius fame pereat, iuxta communem per Burſ. *conſ. 25. nu. 28. lib. 1.* Bonac.

28 Alimenta ſi legantur mulieri in domo hæredũ, tenetur ipſa ibi morari, quia verba appoſita in legato, quod hæredes teneantur præſtare alimenta in domo, ponũtur in cõmodũ & fauorẽ hæredis, cũ dicatur minus grauis ipſis hæredib. præſtatio alimentorũ, ſi in domo alimẽta præſtentur, ſec. differentiã Bart. *in l. Caio. §. Imperator, nu. 3 ff. de alim. & cibar. leg.* Et hãc ſententiã cõmuniter approbatã eſſe ſcribunt D. Alex. de Imol. *in conſ. 100. nu. 1. in 1. lib. & in conſ. 168. nu. 5 & 6. vol. ij. conſ.* Barth. Soc. *in conſ. 28. nu. 5. in ij. vol. conſ.* Steph. Bert. *in conſ. 177. in vol. 2. par. altera.* Sed hæc doctrina vt dextrè intelligatur neceſſe eſt: ſi enim ex cauſa iuſta, mulier nõ poſſit morari in domo hæredũ, legato nõ priuaretur. Ita cõmuni calculo illã generalem differentiã Doctor. limitant Bart. *in d. §. Imperator.* Bald. *in l. 1. nu. 10.* Salicet. *nu. 4. C. de legat.* Petr. de Anchar. *in conſ. 254 n. 3.* Ioan. de Anan. *in conſ. 54 n. 1.* & ibi Ludouic. Bolog. *in addit. ſua. nu. 4.* pulchrè Iaſ. *in l. diuortio. nu. 23. & 25 & in d. l. 1. nu. 3. C. de legat. & in conſ. 44. nu. 2. in 1. vol. conſ.* quã & reliqui Docto. referẽte Rol. à Valle, *in conſ. 22. nu. 11. in 1. Tom.* approbant. Licet nõ ignorẽ Paul. de Caſt. inter diſpoſitionẽ ipſius teſtatoris & legis *in d. l. 1. nu. 4. C. de legat.* diſtinguere: cuius ſẽtẽtiã cũ tẽperamẽto, ibi Alex. *nu. 5.* intelligenda eſſe arbitratur. Quis autẽ iuſtã illam cauſam probare cogatur? an mulier, quod iuſta de cauſa in domo cũ hæredib. viuere nõ poteſt, an verò hæredes probare debeãt? referunt in ſpecie Petr. de Anchara. *in d. cõſ. 254.* & Iaſ *in d. l. diuortio. d. nu. 25.* Quãuis Fran. Curt. *in addit. ad Alex. in d. l. 1. in verb. morari.* illud in conſ. Ancharani nõ inueniri dixerit: aliquãdo tamẽ bonus Homerus dormitat. Kirchu.

29 Legatarius cui ſunt legata alimenta in domo hæredum, ſi non poſſet morari in domo cũ hærede, propter eius malos mores, ſæuitiã eius, aut propter honoris ſuſpicionẽ, tũc illi debent dari alimenta in alia domo. Bal. & Iaſ. *in l. 1. C. de leg.* ſpectat autẽ onus probandi ſæuitiã, aut aliã cauſã ad legatarium, quod ſcilicet cum hærede nõ poteſt ſtare. Iaſ. *ibi.* illud legatũ ſimpliciter relictũ fuiſſet, tunc extra domũ poſſent peti alimẽta. Et hãc opin. tenẽt Bart. & alij *in l. libertus. 1. §. 1. ff. de alim. & ciba. leg.* Bertrandi *conſ. 183. in 2. vol.* & ibi inquit hãc opin. com. eſſe. & Iaſ. *in l. diuortio, in prin. nu. 24. ff. ſol. matri.* Bellac.

30 Si teſtator legat alimẽta vxori alicuius, intelligitur tã de prima quã de ſecunda vxore fauore alimentorũ. Fel. *in c. ſi moniamus. in pen. col. de treug. & pac.* al. Alex. *conſ. 313. incip. viſo proceſſu.* quod mihi eſt *in ij. vol. conſ.* 171. Rip. *in rub. de ſecund. nup.* Sed Iaſ. *in l. diuortio. §. quod in anno. in 3. col. ff ſol. mat.* dicit quòd ſolet admirari de eo quod conſuluit Alex. *in d. conſ.* 171. & quod non putat verum. Chærian.

31 Alimenta monachis, nihil proprium, peculiaréue habentibus legata, iudicis officio debebuntur. commune dicit Ant. Gomez. *de teſtam. cap. vlt. nu.* 46. quamuis ea de re dubitare nõ de nihilo quis poſſit. E. Suarez.

32 Legatum factũ alicui loco pio, vel hoſpitali, aut eccleſiæ pro pauperibus alimentandis, eo loco pio deſtructo, legatum illud non amplius debebitur. Gemini. *in cap. licet. de electio. in 6.* Iaſ. *in l. inter ſtipulantem. §. ſacram. nume. 30. ff. de verbo. oblig.* communem dicit. Vexinus.

33 Vxor cui maritus in teſtamento alimenta reliquit, poterit ea vxor inſimul & dotem ſuam & alimenta petere, niſi per teſtatorem hoc expreſsè illi fuiſſet prohibitum: quia niſi vtrũque petere poſſet, tale legatum alimẽtorum eſſet ſibi inutile. Paul. Caſt. *conſ. 224. par. 2.* quare ne tale legatum ipſi vxori reddatur inutile, præſumendum erit teſtatorem voluiſſe ſuum hæredem grauare duplici onere, quod aliàs nõ præſumeretur *l. Titia. §. quis mutua. ff. de leg. 2.* Soc. *conſ. 10. num. 24. 1. par. & in c. officij de teſtam.* Idem.

34 Alimentorum cauſa tunc demum pia dicitur, cùm pauperi legantur. commune aio ex Bart. *in l. alio. nu. 4. ff. de alimen. & cibar. legat.* Aret. *conſ.* 97. Imol. *in l. cum pater. §. 2. ad fi. ff. de legat. lib. 2.* Alex. *conſ 75. lib. 4.* Iaſ. *in l. cum is. §. ſi mulier. ff. de condic. indeb.* Dec. *conſ. 72. in princip. & conſ. 526. & conſ. 1111.* Soarez *in l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſtam.* Gomez. *in §. præiudiciales nu. 5. Inſtit. de actio.* Grat. *conſ. 140. n. 7. lib. 2.* Oldẽdorp. *de iure ſing. nu. 43. lib. 1.* cùm autem ditioribus relinquuntur, inter gratioſas, ac fauorabiles cauſas ponũtur, vt cõmune pronuncio ex Alex. & Dec. *nu. 9.* Alciat. *nu. 19. in l. ſi certis annis. C. de pact.* Iaſ. *in l. 2. hunc. 3. C. de fideicõmiſ.* Bald. Nouel. *in repetit. l. 1. nu. 53. ff. ſolut. matrim.* Guliel. Bened. *in repetit. cap. Raynut. verſ. ſi abſque liberis. in 2. tract. de leg. nu.* 279. E. Suarez.

35 Legatum alimentorum incertum valet. Barb. *in 3. vol. conſil 29. in 2. vol. in fi.* Vezinus.

36 Legatũ alimentorum, habet ſpecialia, quæ habet legatum libertat. Cor. *in 1. vol. conſ. 323. verſ & primo eſt.* Idem.

De fundo legato.

TITVLVS XXVIII.

SI teſtator primò legauit tibi partem fundi, deinde ſimpliciter eundem fundum tibi legat, nihil valet ſecundum legatum, & ſolũ intelligitur legata pars fundi. Iaſ. *in l. planè. §. 1. in 5. col.* poſt Paul. de Caſtr. *ibi. ff. de leg. 1.* per *l. Mauius. de leg. 2.* & dicit quòd quilibet diceret contrarium. Vexinus.

2 Sed quid ſi teſtator prælegat certa prædia vni exhæredib. deinde generaliter legat vxori vſumfruct. omnium bonorũ, an vxor habebit vſumfruct. dictorum prædiorũ? Paul. de Caſt. *in 2 part. conſ.* 104. determinat quod ſic. alleg. *l. Sempronio. ff. de vſufr. leg.* & ita videtur tenere Panor. *in 2 part. conſ. 4. in 2. col.* addo Bald. *in 2. part. conſ.* 185. fac. quod vult Alex. *in 1. vol. conſ. 25. in vlt. col. ibi. ſed quando teſtator.* Idem.

Aduerte tamen, quòd ſi teſtator legat vni fundum, poſtea legat vſumfruc. illius fundi alteri, ambo concurrunt in vſufr. *l. ſi alij. ff. de vſufr.* Imò Paul. de Caſt. *in 2. vol. cõſ.* 240. tenet, quod ſi fundus ſit relictus vni extraneo, & vxor ſit relicta vſufructuaria omnium bonorum, quòd ambo concurrent in vſufr. illius fundi. Idem videtur tenere Alex. *in 3. vol. conſ.* 56. vbi dicit, quòd ſi teſtator inſtituit filias in omnib. bonis, & reliquit vſumfru. omnium bonorũ vxori, quòd filiæ & vxor in vſufr. concurrent. In caſu tamẽ Alex. erat verbũ pleno iure, & idem eſſet ſi dixiſſet plenariè. Ita Barb. *in 2. vol. conſ.* 2. Limita etiam *d. l. ſi alij. de vſufr. leg.* procedere quãdo fundus fuit relictus vni, deinde vſufr. illius fundi fuit alij in ſpecie relictus: tunc enim ambo concurrunt in vſufr. ſecus quãdo fundus eſſet in ſpecie relictus vni, deinde alij eſſet relictus vſufr. omniũ bonorũ: quia in vſufr. illius fundi non concurret vſufr. cum legatario.

ita Iaſ.*in l.quæſtio.C.de leg.* alleg. Bal.*in l.quoties.in fi. C.fam. erciſ.* addo Bal. *in 2. part. conſ* 56. Ang.*in §.1.Inſti.de vſufruct.* Fac.quod volt Iaſ.*in l.ij.in 28.col.in fi.C.de iur.emph.* vbi ponit q.de emphyteota,alienante rē, vt videatur alienare ius quod habet in re.de quo etiam per eundem Iaſ.*in d.l.quod in rerum.§.ſi vſumfructum.*& Alex.*vol.2.conſ* 187.*in 2.& 3.col.*Pan.*in c.filius,de teſta.* vbi loquitur in legante rem ſibi pignoratam.

Limita niſi teſtator dixiſſet,lego totam talem rem per *l.Iulia.in prin ff de leg.3.*& ita volt Alex.*in d.l ſerui elec.§.fi.in 1.col.* Cor.*vol.4.conſ.*103.Ang.*in d.§.non ſolum.Inſtit.de legat.*

Et propterea credo,quod Iaſ.*in d.l.1.C.qui teſta facere poſ.in 2.col.* æquiuocauerit,in formādo quæſtionem in eo,qui habet fundū cōmunem cum alio:an ſi legat totum fundum,nominando & confinando fundū,intelligatur totum relinquere?& dicit q̄ non,ſed ſolū partem. Nam iſta deciſio eſt contra tex.*d.l.Iulianus.*& quæſtio debuit formari ſine illo verbo totam, alias non video quomodo procedat ſua deciſio. *Io.Fich.*

3 Si teſtator habeat rē cōmunem cū hærede ſuo,legādo rem ſimpliciter,intelligitur etiā partē hæredis legaſſe,& ſic totā.*l.cum filius.§.dominus.*& ibi Bar.*de leg.ij.*Ang.& doct.*in d.l.ſerui elec.§.fi.& in d.l.cum alienā C.de leg.*Ben.*in conſ.*113. Vezin.

4 *I*dem quando legat vſumfr.rerum communium cum hærede.Cor.*vol 4.conſ.*103.Limita,niſi teſtator dixiſſet,talem rē meam,quia tunc ſolum partem ſuam legaſſe videtur.ita Bar.& doct.*in d.§ fi.*Pan.& Imo.poſt Pet.de Anch.*in c.filius.de teſta Iaſ.in d l.cum alienam.in vlt.col.*& vide notabiliter Cor. *in conſi.*212.*in donat.mariti vtenſilium non includuntur communia. Bal in l.j.in fi.ff.de ſtatu.hom.* *I*dem.

5 Si teſtator habeat nudam proprietatem in fundo , & illū mihi leget,hæres tenebitur redimere vſumfructum, ne nuda proprietas ſine emolumento apud me ſit.*l.Mauius.§.fundo.ſecundum intel.mag.no.ff.de leg.ij.* *I*dem.

6 Quid ſi quis habeat rē in emphyteuſim,quę per ei⁹ mortē finitura erat,& illā alteri leget,an valeat legatū?Bar.& doct.*in d.l.quod in rerū.§.1.*dicūt q̄ nō.de quo vide latius per Alex.*ibi,& in l.vxor.*vbi etiā Iaſ.*C.de leg.*& per eūdē Iaſ.*in l.ij.in* 84 *col.ibi,pro hac parte.C.de iure emph.*& Cor.*vol.2.conſ.*84.*I*dem.

7 Si teſtator habens rem in emphyteuſim,leget eam mihi, deinde acquirat directū dominiū,an augebitur legatum?Bar.& doct.*in l.ſeruum filij.in prin.de leg.j.*cum aliqua diſtio.dicunt quod ſic.& iſta op.verior videtur, licèt Bal.& Sal.*in d.l.vxor.* ſint in op.contraria. De quo vide Alex.*in d.l.ſeruum filij.I*dem.

8 Si teſtator legat rē ſua alteri obligatam, an hæres teneatur luere?vide Cor.*vol.3.conſ.*42.vbi tenet quod ſic , ſi teſtator ſciebat obligationem,per tex.*in l.ſi res obligata.ff. de leg.j.& in l.prædia.C.de fideicom.*

Vide Ang.*in §.ſed & ſi rem.in fi.Inſtit.de lega.* dum all. *l.qui habebat.ff.de leg.3.* *I*dem.

9 Quid ſi legat dimidiam fundi,an intelligatur dimidia totius fundi?Soc.*in d.l.ſerus elec.§.fi.char.223.nu.4.* *I*dem.

10 Legatū factū de re aliena eccleſiæ,vel pro anima valet, ſecundum Gl.doct.maximè Alex.*in d.l.cum alienā.* vide Pan. *in c.filius.de teſta.*Ang.*in §.non ſolum.Inſti.de lega.* Idem.

11 Quid autem de re eccleſiæ ipſius relicta , an valeat legatū? vide Alex.& Iaſ.*in d.l.cum alienam.*vbi ponunt quid etiam de iure canonino.

12 Legatum rei Principis erranter coniunctę perſonæ factum non valet.*l.apud Iulianum.§.fi.de leg.j.* Alex. *in d. l.cum alienam.in fi.* *I*dem.

13 Res propria ei cuius eſt,legari non poteſt.*l.proprias. C.de lega.*& eſt ratio,quia res mea amplius mea fieri non poteſt.*l.ſequitur.§.1ana.ff.de vſucap.* Idem.

Limita niſi teſtator legaſſet tibi rem tuā,quā alteri pignori dederas,quia tale legatū valet,ita quod hæres teſtatoris eā à creditore redimere tenetur.tex.no. *in l.ſi tibi homo.ff.de leg.j.*

Limita etiā, niſi illa res eſſet tua,ſed reuocabiliter : vt quia in euentum condi debebas alij dare.*l.non quocunque.§.1.iuncta Gl.2.ff.de leg.j.Iaſ.in d.l.cum alienam.in 1.col.* *I*dem.

14 Si teſtator emit rem alicuius,ſed non ſoluit pretium in totum,vel in partem,& illam rem mihi legat/hęres tenetur ſoluere pretium:non autem ego legatarius. Iaſ.*in d.l.cum alienam.in 2.col.*al.Bald.*ibi.*& Bar.*in l.apud Iul.§.ſi Titius.de leg.1. Ang.in §.ſed & ſi rem ſuam.Inſt.de leg.1.* Idem.

15 Legatum valet,ſi teſtator ignorans rem eſſe alienam,illā mihi legauit,præſente domino cuius erat res. Nā teſtator poteſt de re alina diſponere legando cum conſenſu domini.tex. eſt no.*in l.ſicut.§.vēditionis.ff.quib.mo.pign.vel hyp.ſol.*eo quia ſecundū *Bal.in d l.cum aliena.* accedit potentia ad actum etiā ignoranti cauſam ſuæ potentiæ.& ita vult etiam Sal.*ibi,*& illum tex. *in d. §.venditionis.* reputat ſing. Bald.in mul.loc.ſed Iaſ.*in l.cum alienam.in 2.col.*addit concor.*in c.1.in prin.de probi.alie.feu.*per rede.quem Bal.*ibi in pen.col.*ad hoc notat.

Limita tamen dicta iura ſecundum Iaſ.*in d. l. cum alienam.* vbi dicit,quod multi in hoc deciperentur. Quia ſola præſentia cū taciturnitate illius domini ad quē res ſpectat , & de qua teſtator diſponit,nō ſufficit ad inducēdū cōſenſum illius domini præſent.& tacent. nec per hoc ſibi pręiudicat,ſed requiritur quod expreſsè cōſentiat.per regulā *l.Gaius ff.de pig.act.* cū ſimilibus.al.Alex.& dicit in ſpecie alibi non legiſſe.*in conſ.*20.*in 3.vol.*& iſto modo intelligit ipſe Iaſ.quod vult *Bal.in c.1.in prin.de probi feu.alien.*per Loth.vbi q̄rit quia ſi patior te, de re mea teſtari,an videar conſentire,& mihi præiudice?vbi tenet quod non,per *l.ſi quando.§ fi.C.de inoff.teſtamento.I*dem.

An autem d.§.venditionis debeat limitari in filiofa. teſtāte de re patris pręſent.ad pias cauſas?vide Bald.*in l.j.C.de ſacro. eccle. ver.deinde quæro nunquid filiusfam.*quem refert & declarat Iaſ.*in d l.cum alienam.*

16 Quid ſi rem alienam teſtator ignoranter reliquit filio pro legitima?dic quod valet tale relictum , ne filius dicatur pręteritus fauore teſtamenti.ita *Bal.in l.ſcimus. C.de inof.teſt.* Iaſ.*in d l.cum alienam,in 3.col.* Idem.

De vſufruct.legat. & vſu.

TITVLVS XXIX.

SI legetur vſufructus cum hoc quòd proprietas non poſſit alienari,videtur legata etiam proprietas.Lud.Ro.*conſ.*206.Cum.*conſ.*120.Barb.*in 2.vol.conſ.*64. Alex.*in l.ſi conſtante.in 1.& 2.col.ff.ſol. mat.* Franc.Crem.*ſing.*27. Cur.*Iun.conſi.*14.*in 1.col.*Bal.*in l.Proculus.ff.de vſufr.* Vezanus.

2 Vſuſfr.legatus vxori cū filiabus,&c.an extinguatur mortua vxore? Cur.Iun.*in conſ.*14. Idem.

3 Si teſtator legat fructus fundi , hęres tenetur cultiuari & ſeminari facere.*l.fundi Trebatiani.ff.de vſufr.leg.*Iaſ.*in l.non eſt dubium.C.de lega.* *I*dem.

4 Quid ſi teſtator relinquit vxori vſumfr. omniū bonorū, & poſt mortem vxoris alium inſtituit:nunquid valeat tale relictū?Alex.*in l.filius à patre.in 5.col.& ſeq.ff.de liber.& poſth.* relatis multis opinionib.concludit quod non. Et idem vult *in 2.vol.conſ.*162.*& in l.extraneum.in 5.col.C.de hæred.inſtit.*

Contrariā opi.per multa tenet Iaſ.*in l.extraneum.in 2.col.& ſeq.C.de hæred.inſti.*vbi etiam vide Alex.Addo Paul.de Caſtr. *in 2.vol.conſ.*290.*incip.ſuper 1.*Lud.Rom.*conſ.*71. Idem.

Limita procedere quandò ſunt inſtituti filij,ſecùs autem ſi eſſent inſtituti vel ſubſtituti hæredes extranei:quia tūc vxor habebit integrū vſumfructū,vt vult Bar.*in conſ.*59.*incip. Bartholomæus fecit teſtamentum.* Et *in conſ.*170.*inci.Petrus.& in conſ.ſeq.incip.Nicolaus.*Ang.*conſ.*97.Pan.*in 2.part.conſ.*78.*in 2.dub.* Alex.*in 1.vol.conſi.*40.*& in 4.vol.conſ.*29.*& in 3. vol.conſ* 57.*& in 4.vol.conſi.*29.Ben.*in conſ.*25.Ang.*conſ.*109.*& conſ.*301.

Amplia etiā ſi filius hæres inſtitutus,moriatur viuo patre qui teſtatus eſt cum clauſula codicillari : quia tunc etiā vxor habebit integrum vſumfructum.ita Alex.*in 2 vol.conſ.*42.

Et etiam ſi pia cauſa ſit ſubſtituta.Ben.*in d. conſ.*25. Idem.

5 Quid ſi filio ſit ſubſtitutus pupillariter extraneus ? dic vt per Iaſ.*in l.& ſi contra.in 2.3.& 4.col.ff.de vulg & pup.*vbi dicit quod ſi eſt ſimpliciter ſubſtitutus , mater habebit ſolum alimenta:quia ſubſtitutus eſt loco filij.

Secùs ſi ſit dictio donec & quouſque , vel huiuſmodi , quæ fac.legatum conditionale ſeu annuum.

Limita etiam quia mater debet habere alimenta etiam inuito filio,qui potius velit dare vſumfructum quam alimēta. Ita Sal. *in d. auth. hoc locum. in vlt. quæſt.*fac.quod vult Alb.de Roſa.*in 2.part.ſtatu.quæſt.*102 *in fi.* Idem.

6 Quid ſi filius & extraneus inſtituātur hæredes,an tūc mater habebit integrū vſumfructū?Fel.*in c.1.in 3 col.de præſc.* Refert & ſequi.Sal.*in d.auth.hoc.locum in 3.col.ver ſed ſuppoſita* tenere,quod mater habebit tantūmodo alimenta , & quòd extraneus gaudebit fauoribus dat.à lege filio,per *l ſi cōmunem.*

Contrarium tenet Bar.*in l.Titia.ff.de leg.ij.*& cum Bar.tranſeunt *I*mo.Fulg.& Flor.ibi.& Alex.*in apoſtillis.*& pro op.Bar. fac.tex.*in l.filium.§.ſi legatum.§.de leg.præſtan.* & iſtud videtur tenere Cor.*in 1.vol.conſi.*5. Idem.

7 Quid ſi ſit inſtituta mater teſtatoris,an vxor tūc habebit integrum

integrum vſumfr. Pet. de Anch. *in conſ.* 237. dicit quòd non.

Contrarium videtur tenere Alex. *in 3. vol. conſi.* 57. *ibi. ſed circa hoc.* & Cor. *in d. conſi.* 5. Idem.

8 Sed quid ſi ſint inſtituti fratres teſtatoris? dic quòd vxor habebit integrum vſumfr. ita Alex. *in 3. vol. conſi.* 57 *preal.*

Et idem quando fratres teſtatoris ſint ſubſtituti, & moritur filius, quia vxor habebit integrum vſumfructum. Alex. *in d. conſi.* 40. *in 1. vol. & in 4. vol. conſi* 29.

Limitat præmiſſa Bened. *in conſ.* 158. niſi teſtator habẽs filiã, inſtituerit hæredes vniuerſales eius fratres, quia tũc vxor non habebit niſi alimenta ex cõiecturata mente teſtatoris. Idem.

9 Quid ſi inſtitutis filiis, bona deueniant in fiſcum? dic quòd vxor habebit integrum vſumfructum, cùm fiſcus habeatur loco hæredis extranei. ita Bar. *inter conſi.* Bald. *in 1. part. conſil.* 318. Bal. *in d. 1 part. conſi.* 406. *& in 3. part. conſi.* 418. Petr. de Anch. *conſi.* 185. Roſat. *conſi.* 516. Alex. *in 4. vol. conſi.* 29. Idem.

10 Quid ſi in teſtamẽto legentur alimenta vxori, & in codicillis relinquatur domina vſufr. &c. Alex *in 4. vol. conſ.* 56. dicit quod vxor tũc habebit dimidiũ vſusfructus. alleg. Pau. de Caſt. *in conſ.* 387. *incip. quod vxor dicti Roſtori. mihi* 389. *alias* 391. *incip. quòd vxor eod.* & ita etiã refert & ſequi. Ale. *in l. Titia. ff. de leg.* 2. *quòd vxor eod.*

Et illud in fortiorib. terminis tenet Corn. *in 1. vol. conſil.* 5. Subiungit Alex. *in d. conſi.* 56. quòd ſi filius decederet, portio vſusfructus accreſceret matri. vide per eum. Idem.

11 Quid ſi mater vel ſoror teſtatoris relinquitur vſufructua ria inſtitutis filiis? dic. Bal. *in d. auth. hoc locum.* quòd ſolum habebit alimenta. Cor. *in 3. vol. conſi.* 210. Ang. *conſi.* 109. Idem.

12 Sed quid ſi teſtator legat alimenta, & vſumfructũ vxori, an debeat habere vtrumque? Bal. *in 3 part. conſi.* 209. *& conſi.* 211. tenet quòd ſic. Idem.

13 Verum ſi teſtator leget, ſeu relinquat vxorẽ vſufruc. alicuius fundi filiis inſtitut. an ipſa vxor habebit totum vſumfructum? Bart. *in d. §. Titia.* tenet quòd ſic. & Sal. *in d. auth. hoc locum.*

Adde quod ſi teſtator ſimpliciter relinquat vxorem vſufruct. relictis filiis, quòd venit vſufr. ita Alex. *in d. §. Titia.* alle. Bal. *in l. ſi pater. C. de vſufr.* & ita tenet Lance. *in l. vxori mea. ff. de annuis leg.* per illum text.

Sed aduerte quia Bald. ibi videtur loqui in terminis illius legis, quãdo vxor fuit relicta vſufr. in cert. reb. ſecùs ſi vniuerſaliter, & ſe remittit ad not. per Bar. *in d. l. Titia. §. fi. de leg.* 2. & quòd etiã hoc caſu debeat ſolũ habere alimẽta, tenet Aret. *cõſ.* 40. & ſequi. Iaſ. *in l. cum bo. §. ſi in annos. in fi. ff. de trãſac.* Cacher.

14 Vſufructuarius cui vſusfructus omnium bonorũ ſuit relictus, ſeu legatus, tenetur ad onera aliena ſimul, itaque onus æris alieni ad ipſum ſpectabit, ſecũdùm *Bart. in l. ſi. ff. de vſufr. lega.* ſed in contrarium facit de directo *l. 1. C. ſi cer. pet. & l. 2. C. de hered. actio.* videlicet quòd vſufructuarius omnium bonorũ non teneatur ad ſoluendum æs alienum, & iſthæc opinio contra Bart. videtur communis, vt patet ex congeſtis per Iaſ. *in l.* 1. *& ſeq. ff. ad Treb.* per Dec. *conſ.* 485. *circa fi.* & per Soc. *conſ.* 131. *in præſenti*, & Bello. *conſi.* 7. *n.* 1. idcirque comprobatur ex his, quæ ſcribit Barba *conſ.* 63. illud: nam creditoribus tenentur ſatisfacere hæredes de bonis hæreditatis, vt per Paulũ de Caſt. *in l. fi. §. ſin autem æs alienum. C. de bonis quæ libe.* ideóque hæres propter æs alienum ſoluendum, & pro ſatisfactione, poteſt vẽdere bona mobilia & immobilia, antequàm illa vſufructuario tradat, & tanto minorem vſufructum habebit vſufructuarius. *l. vſufructu bonorum, ff. ad l. Falc.* & ibi Alex. & Bal. *conſ.* 87. *ſuper* 1. *libr.* 2. & Paul. de Caſtr. *conſ.* 335. *in cauſa quæ vertitur.* & Dec. *conſ.* 620. vbi ſcribit iſtam eſſe communẽ opinionẽ, licet & malè Gozad. *conſ.* 94. aſſeueret contrarium. Viuius.

15 Vſufructuarius omnium bonorum vſumfructum illius fundi, qui in ſpecie alteri legatus fuerat non habebit. generi enim per ſpeciem derogatur, per *regulam generi. de regul. iuris.* & Dec. *conſ.* 590. *num.* 6. Veainus.

16 Relictum vſusfructus omnium bonorum factum extraneo, etiam filiis hæredibus inſtitutis valebit, & debebitur integer vſusfructus: prout ſonant verba relicti, deducta tamen ſi liis legitima, tam ſuper proprietate quam vſufructu. Bart. *in l. vxori meæ. ff. de vſufr. lega.* Ben. *in verbo, Cætera bona. nu.* 22. *in repet. cap. Raym. de teſtam.* Idem.

17 Vſufructus omnium bonorum ſi legatus ſit filiabus, & poſt mortem earum inſtitutus ſit aliquis hæres legatũ valet: teſte Alex. *in conſ.* 162. 2. *dub. lib.* 2. *conſ.* 58. *lib.* 3. Soc. *conſ.* 139. *col.* 4. *lib.* 1. *conſ.* 1. 2. *quæſt. princip. lib.* 4. vbi dicit communẽ opinionem. Iaſ. *in leg. extraneum. col.* 4. *& ſequent. C. de hæredib. inſtit.* Marian. Iun. *conſi.* 115. *col.* 2. *lib.* 3. Pariſ. *conſi.* 95. *n.* 43. *lib.* 2. poſt Roma. *conſ.* 71. de quo vide quæ ſcribit Bal. *in l. ad quod pauperibus. quæſt.* 14. *C. de epiſcop. cleric.* Iaſ. *in l. filius à patre*, vbi etiam Caſt. *de liber. & poſth.* Dec. *in capit. præterea. col.* 5. *de offic. deleg.* Vezin.

18 Vſusfructus teſtamento relictus ipſo iure ante vllã hæredis traditionẽ, ei cui legatur eſt, acquiritur, ſecundũ communẽ per Iaſ. *in leg.* 1. *n.* 62 *ff. de legatis* 1. Alcia. *in leg.* 2. *§. & harum. n.* 51. *de verborum obliga.* Qua in re, magis placet cõcluſio Alex. *conſ.* 56. *n* 3. *lib.* 3 *conſ.* 58. *n.* 9. *eodem*, vbi quòd tutius eſt, quòd ab hærede fiat traditio, niſi in caſu de quo per Roland. *conſi.* 74. *num.* 25 *lib.* 2. vbi latiùs declarat. Bellacomb.

19 Vſufructu omnium bonorum legato, nihil excipitur, niſi de voluntate teſtantis appareat. Eſt doctrina Bar. communiter recepta *in l. generali. §. vxori. ff. de vſufruct. leg.* Et adeò potẽs eſſe debet illa clauſula duplicata (omnium & quorumcumque bonorũ) vt generaliter comprehẽdat etiã bona, quæ aliàs aliqua ratione nõ cõprehenderentur, ſicut in ſimili diceremus, quòd verba illa in conditione feudi (pro te, & hæredibus quibuſcũq;) cõprehendunt omnes, & quoſcunque hæredes, ita vt feudũ dicatur hæreditariũ, quod aliàs ita nõ eſſet. Soc. Iun. *in conſ.* 68. *nu.* 19. *vol.* 4. Vbi poſt alios Iaſon tradere dicit, *in vſibus feudorum. verſic. tertiò limitatur, & verſicu. feudum hæreditarium*, cum concordantibus ibi per Soc. Iun. *in d. conſi.* 68. E. Muſcul.

20 Vſusfructus ſi legetur in rebus mobilibus, vt ſunt veſtes, & alia his ſimilia, an finito tali vſufructu debeatur earum rerum æſtimatio? & videtur quòd ſic, ex Alex. *conſ.* 58. *lib.* 3. cuius contrarium ſcribit Abb. *in cap. ſi. extrà. de fideiuſſor.* Soc. *conſi.* 9. *lib.* 4. Pro prima tamẽ op. vide text. *in §. conſtituitur.* vbi Aret. not. *Inſtit. de vſufr.* & vide quæ habentur *in tit. ff. de vſufruct. earum rerum quæ vſu conſu.* Idem.

21 Vſufructuarius percipit fructus à ſolo ſublatos à ſe, vel de eius mandato, etiam ſi in horreo non ſint reconditi. Gemin. *in cap. ſi propter. de reſcrip. in* 6. communem dicit. B. Villalob.

22 Vſufructuarius omnium bonorũ, tenetur ad ſolutionem æris alieni, ſecund. doctr. Bart. *l. ſi. nu.* 5. *verſ quære, quid ſi alicui legatur vſufructus omnium bonorum? ff. de vſufruct. leg.* Dec. *conſi.* 278. *n.* 11. ſed contraria ſententia verior eſt. *l.* 1. *C. ſi cer. pet. l.* 2. *C. de hæred. vel act. vend.* & hæc ſententia communior eſt, referentibus Dec. ſibi contrario *in conſi.* 485. quia creditoribus ſolutio debet fieri ab hærede, & hæres debet ſatisfacere creditoribus de bonis hæreditariis. Et hoc modo vſufructuarius erit priuatus vſufructu, & hæres proprietate, in rebus legatis pro ære alieno ſoluendo, per tex. *in l. vſufructu. bonorum legato. ff. ad l. Fal.* ita inquit Paul. de Caſtr. *l. fin. §. ſin autẽ. C. de bo. quæ lib. & eod.* Dec. *conſi.* 536. *n.* 13. *& in conſi.* 590. *nu.* 4. 10. Dilect. *in tract. de arte teſtan tit.* 6. *de leg. caute.* 42. *num.* 7. Soc. Iun. *conſilio* 109. *numero* 13. 14. *&* 15. *in* 1. *part. conſil.* Aym. Crauet. *conſil.* 187. *numero* 1. & Rol. à Valle *conſilio* 8. *numero* 13. *tom.* 2. vnde inquit Bald. hunc modum ſeruandum eſſe, quòd primò debeat ſatisfieri creditoribus, & ſolui funeris impenſæ, de fructibus quos teſtator reliquit in ſuo patrimonio, tẽpore mortis, ſi ſufficiunt: ſin autẽ non, per venditionẽ immobiliũ & de reſiduo poſtea legatarius vſusfructus habebit vſumfructũ, *in conſ.* 87. *in fi.* 5. *vol.* Propterea dicit Paul. de Caſt. hanc practicã eſſe, quòd hæres antequã tradat bona vſufructuario, deducat æs alienũ, & vendat bona mobilia & immobilia, ſi aliter ſolui nõ poteſt, & poſtea detur reſiduũ vſufructuario *in conſ.* 388. *incip. in cauſa quæ vertitur Bononiæ. verſi. ſed hæres antequam tradat. colum.* 3. ſecundum veterem impreſſionem. Kirchouius.

23 Vſufructuarius certæ rei, nõ tenetur ad ſoluendum æs alienum. Couarru. *Reſolut. lib.* 2. *cap.* 2. communem dicit. Villal. & Vezinus.

Amplia ad vſumfructuarium omnium bonorum, quia non tenetur ſoluere æs alienum, ſed hæres. Alex. *in l ſi filio. §. vir. ff. ſolut. matrim.* communem dicit, & Bellon. *conſi.* 7. *nu.* 1. ex Barb. *conſi.* 63. & Dec. *conſi.* 533. Idem.

Intellige iſtã cõmunẽ, quia poteſt hæres antequàm tradat legatario, incipiẽdo à mobilibus ſoluere æs alienũ & reſiduũ legatario dare, præſtita cautione de ſoluẽdis aliis debitis. Dec. *conſil.* 620. communem dicit, licet Gozad. *conſi.* 94. teneat contrarium. Idem.

Amplia ſecundò communem ad legata gratuita teſtatoris. Couar. *in d. cap.* 2. *nu.* 7. com. dicit. Villal.

24 Vſufructuaria ſi mulier relicta ſit, ſtantibus liberis, alimenta tantùm debentur. Cora. *in l.* 1. *nu.* 3. *de ſeruitut. ff.* & Decius *conſil.* 54. *num.* 1. com. dicunt. vnum tamen habebis, quod

alimen-

alimenta ſuo iure ac ſua manu percipiet. Ang. *in l. j.ff. rerum amotarũ*, ac mortuis filiis pleno vſufructu gaudebit. Bar. *in l. ſicut in annos.ff. quibus modis vſusfruct. amit.* Idem.

25 Alimenta autẽ præſtabuntur ſecundùm æſtimationẽ iudicis, habito reſpectu ad vitã vſufructuarij, pręſtabunt data ſatiſdatione de lõgiori, vel breuiori vita, vt per Pala. Rub. *in repe. rub. de don. inter vir.* quæ facit ad intellectum *l.11.n.5. vol.3. Ferr.ll.& l.vij.sum.12. l. vij.* eius fori ad taxationem alimentorum ſi excedat quintam. Villal.

26 Legatũ vſufructus vſq; ad 10. ann. Titij, durat mortuo Titio ante 10. an. Lud. *ſing.244.* per *l. ambiguitatẽ. C. de vſuf.* Vez.

27 Legatũ vſusfructus pecuniæ fac. quòd debeatur proprietas pec. vſufr. Bar. *in l.1.§. ſi decem quæ in arca.ff. vt lega. no. caue.* per ea quę habentur *toto tit.ff. de vſufr. ea. rerum quæ vſu conſumuntur.* Idem.

28 Legato vſufructu omnium bonorum veniunt etiam fructus, redditus & prouentus. Paul. de Caſt. Ro. & doct. *in l. diuortio. §. ſi vir in fundo.ff. ſol. ma. l. vſufr. legato cum 3. ſeq.* & ibi Bar. Bald. Ang. & Alb. *ff. de vſufr. l. quotiens. §. fi. eod. tit.* vbi eſt tex. quòd venit etiam vſuſr.

Addo tex. *in l. generali. §. vxori meæ.* & ibi Bar. *ff. de vſufr. leg.* vbi eſt tex. quòd ſi relinquitur vſuſr. omniũ bonorũ, debetur vſuſr. in quibuſcunq. bonis tã mobilibus quã immobilibus.

Etiam vſuſr. nominum debitor. Cor. *in 2. vol. conſ.187. in fin.* Pet. de Anch. *conſ.3.* Bellac.

29 An autẽ in tali legato veniat fructum quod erat in domo cauſa vẽdendi: Vel pone, Mercator pannorũ relinquit vxori vſufructum omniũ bonorum, an veniant panni venales? Bar. *l. generali.ff. de vſufr. leg.* dicit, quòd ſi teſtator ſimpliciter relinquit vſumfructũ omniũ rerum ſuarũ, veniunt etiam venalia. *l. pediculis. §. Labeo.ff. de aur. & arg. leg. iuncta l. Iul. in pr. ff. de leg.3.*

Limitat niſi diceret, quæ domi ſunt. *d. §. vxori & l. ea tamen adiectio ff. de leg.3.*

• Sublimitat ſecus eſſe, ſi diceret, quæ domi quoquo modo ſunt. & ita vult Alex. *in 5. vol. conſi.30. in vlt. col. & conſi.118. in 2. col.* Idem.

30 Tẽpus certæ ętatis hæredis grauati adiectũ legato alicui facto per dictionẽ, quouſq. denotat diẽ & nõ coditionẽ: vt ſi dicatur, lego tibi vſumfructũ quouſque filius meus peruenerit ad decimũquintũ annũ: quare licet interim filius grauatus moriatur, nõ propterea legatũ extinguetur, ſed durabit vſq. ad illud tẽpus ad quod perueniſſet ſi ad illud tẽpus vixiſſet. *l. ambiguitatẽ. C. de vſu.* Paul. Caſt. *in l. ſi cui legetur. §. hoc autem. n.4. ff. de leg.j.* & Caſt. *in d. l. ambiguitatem*, propterea quòd tale legatũ nõ continet conditionem, ſed diem tantũmodo. Bell.

31 Vſusfructus relictus ſub quota bonorũ, vel rerũ: vt lego bonorũ meorũ vſumfructũ tertiæ partis, vel rerũ mearũ vel mercium, nõ tenetur ad aliqua onera: & neq. ea onera ſequuntur vſufructuarium quotæ bonorum vel rerum. *l. generali. §. fi. & l. fi. ff. de vſufr. leg.* quia bona dicuntur deducto ære alieno. *l. ſubſignatum. §. bona. ff. de ver. ſign.* Bened. *in repet. c. Raynutius. in verbo, catera bona. de teſtam.* Idem.

32 Si teſtator inſtituat hæredes, ſiue inſtituat filios, ſiue extraneos, & vxorem relinquat dominam, illa verba, dominam ſiue dominatricem, ſeu maſſariam, ſiue donnam, & madũnã, talia verba importãt dominium, & non vſumfructum. hanc opinionẽ dicit eſſe communem Paul. de monte Pico *in l. Titia cum teſtamento, §. Titia cùm nuberet, ff. de leg. ij.* vbi limitat in 3. caſib. *nu.19.* Don. à Fina.

33 Vxor inſtituto hærede extraneo, habet vſumfructum in totum, nec hæres concurrit cum vxore vſufructuaria, no. Pau. de Monte Pico *in d. §. Titia cùm nuberet. n.93.* vbi limitat in 4. caſib. Don. Fina.

34 Vſusfructus per ingreſſum monaſterij non perditur, vt ſi filiofamilias relictus ſit vſusfructus quãdiu aget in humanis: ſed trãſibit in monaſteriũ, & durabit quouſque filius viuet: ſecundum Henric. Boich. *in c. fi. de pignorib. per l. corruptionem. C. de vſufruct.* & hanc opin. aſſerit Soc. *conſ.10. numer.20. part. j.* Vezin.

35 Si teſtator legat particulariter fundum vni & vſumfructum alteri, ſimpliciter habebit proprietatem totam, & dimidietatem vſusfructus.

Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 3. per Pau. de Monte Pico *in d. §. Titia, nu.98.* Don. à Fina.

36 Teſtator inſtituit filios heredes, & extraneo reliquit vſumfructum, ille extraneus habebit totum vſumfructum.

Fallit in 3. caſib. quos no. Pau. de monte Pico, *in d. §. Titia, n.83.* Idem.

37 Teſtator ſi legat alimenta vxori, ſiue vſumfructum, ſi ſteterit cum filiis, ſeu habitauerit cũ hęredibus, mulier tenetur ſtare, prout teſtator diſpoſuit, aliàs non habebit legatum. fallit in 4. caſib. quos no. Pau. de Monte Pico *in §. Titia, n.135. l. Titia cum teſtamento.*

38 Teſtator ſi relinquat vxori ſuæ vſumfructum omniũ bonorũ, & poſt mortem eius aliquem inſtituat hęredem, tale legatũ non valet, quia non poteſt confirmari aditione. Iaſ. *in l. extraneum. C. de here. inſtit.* vbi limitat *col.3. & 4.* Don. à Fina

39 Donãs vel legans alicui vſumfructum ex tali fundo, vel talis fundi vſumfructum, vel donans aut legans alimẽta ex tali fundo, videtur ſolum vſumfructum abſque proprietate legaſſe, *toto tit. de vſufr. leg.* Bar. *in l. donationes. §. ſpecies ff. de don. & in l.4. ff. de alimen. lega.*

40 Vxor per maritũ relicta in teſtamẽto ſuo domina, maſſaria, & vſufructuaria omnium bonorum, filiis hęredibus inſtitutis, poteſt habere alimenta ſibi cõdecentia, ſolummodò cũ quadam pręeminentia & honore, prout habebat viuente marito: ſecundùm Bar. Pau. de Caſt. Imo. & Cuma. *in l. Titia. §. fi. ff. de leg. ij.* Bar. Cyn. Alber. Bal. & Saly. *in auth. hoc locum. C. ſi ſecundo nup. mul.* Alex. *conſ.29. in prin. vol.4.* Bert. *conſ.85.* ponitur in facto, quod dudum de anno, ſcilicet Domini, *in prin. vol.6.* Corn. *conſ.257. nu.6. & 12. vol.1. & conſ.308. nu.3. vol.4* Bellon. *conſ.6. n 12.* Caprã *conſ.72. n.17. & conſ.154. punctus, quidam Sanctes de Aquila, nu.1.* Soc. Iu. *conſ.94. nu.2. vol.1.* vbi prorumpit hanc eſſe communem opinionem, & *conſ 96. eod. vol.* Corn. *in in preclaro conſi 257.* & Dec. *conſ.54 nu.1.* & idem conſuluit idem Soc. *conſ 99. vol 1.* Bar. *conſ.9.* Iaſ. *in l. & contra ff de vulg. & pupil.* Ang. *conſi.144.* Rom. *conſ.118 conſ.153. & conſ.116.* Soc. *cõſ. 279. vol.2.* Are. *conſ.40.* refert & ſequitur Iaſ. *in l. cum hi. §. ſi in annos. in fi ff. de tranſact.* Paulus de monte Pico *in d l. Titia §. fi. num.28.*

Et hoc idem concludendum eſt in viro, quem ſi vxor relinqueret dominum vſufructuarium, & maſſarium, vtique non poſſet habere niſi alimenta, vigore legati huius, propter idẽtitatem rationis, quæ par eſt in vtroque. ita voluerunt Bal. Cuma. & Flor. *in d. l. Titia. §. fi.* Iaſ. *conſ.112. col. pen. vol. 1.* Cur. Sen. *conſ.11. col. pen.* & Cur. Iun. *conſ.6. col. 12.* & Bald. *in d. auth. hoc locum.*

Sed aduertẽdum eſt, quòd ſi iſta vxor relicta vſufructuaria. intelligeretur de prima vxore, quam maritus habebat tempore teſtamenti, non autem de ſecunda vxore, quam tempore mortis ſuperſtitẽ reliquit: vt voluit Bald. *in l. fi. col pen. C. de indict. vid. toll.* quem ſequitur cum aliis aggregatis per eum, Tiraq. *in l. bones. §. hoc ſermone. ff. de ver. ſign. n.104. & ſeq.*

¶ In cõtrariã verò partẽ videtur inclinare cõſulẽdo optimè & vtiliſſimè Bert. *in d. conſ.85. col.2.* & Alex. *conſ.171. col.2. vol.2.* Ideò aduerte, quod Alex. loquitur quãdo quis relinqueret alimẽta alicui, & eius vxori. quo caſu militarent rationes ipſius Alex. vt latè proſequitur Soc. Iun. *conſ.172. n.25. & ſeq. vol.2.* verùm iſtas rationes autumarem non militare in caſu Bal. diuerſo, ſuperius recitato.

Aduertendum eſt etiam, quòd vbicunque vir relinqueret vxorem ſuam dominã, maſſariam, & Vſufructuariam omniũ bonorum, & fratres carnales inſtitueret hæredes vniuerſales, & filiam dotaret, præferendo in inſtitutione fratres ipſi filię: tunc etiam vxor eſſet duntaxat alimentaria, & ſic alimẽta, nõ autem vſumfructum percipere poſſet: vt conſuluit Capra. *conſ.158. ſubſcripſi me eidem conſil.*

Et iſta alimenta poteſt accipere, ac ſumere vxor propter huiuſmodi præeminentiam propria authoritate, nec expectare debet, vt ſibi ab hærede præſtentur: vt voluit Io. And. *in add. Spec. in tit. qui fil. ſint leg. §.1.* Ang. *in l. j. ff. rerũ amotarũ.* Alex. *in l. nemo poteſt, col.6. ff. de leg. j.* & fuit de intẽtione Bar. & aliorum *in d. auth. hoc locũ.* Alex. *n.15.* Iaſ. *n.37.* Cro. *nu.26.* Ruin. *col 17.* & cæteri communiter *in l. nemo poteſt ff. de leg. j.* Picus, *in d. l. Titia nu.116 & 123.* Dec. *conſ.418. nu.3 & ſeq.* Pariſ. *conſ.21. nu. 2 vol.2.* Gozad. *conſ.95. nu.11.* & Soc. Iun. *conſ.86. nn. 7. vol.1.*

Imò ipſa mulier, cui à viro relicta ſunt alimenta, non teneretur operari pro hærede, ſeu ad eius vtilitatem: ſecundùm Bar. Paul. Caſtr. & alios antiquos *in l. diuortio. ff. ſol. matr.* & Gratum, cum aliis relatis per eum, *conſ 87.* Inuocato diuino ſuffragio, Dominus Ferraldus de Feraldis, artium & medicinæ Doctor, *ſub num.21. cum aliis ſequen. vol. 2.* vbi docet iſtam eſ-

ſe com-

e communem opinionem.

Et ſic etiam defunctis filiis,qui prius extabant, non debet conſequi,niſi alimenta ab illis,qui ſuccedũt filiis ex pupillari ſubſtitutione,ſeu ab inteſtato:quia quũ viuente filio,legatum cœperit habere vires,& conſequenter alimenta tantùm debe rentur,nõ debet in plus teneri hæres,quã teneretur filius. *l.ſi fundum.§.cum filium.ff ad leg.Falcid.*

Sed filij morerẽtur,etiã quod habeãt ſubſtitutũ, maximeq; extraneũ,vxor prędicta debet habere integrũ vſumfructũ: vt per Bart.& alios,*in d.l.Titia.§.ſi.* Imol.Alex. & Aret. *in l. & ſi contra tabulas.ff de vulg.& pup. Ang.in auth.hoc locũ.C.ſi ſecun. nup.mul.& cõſ.*97.Viuianus,*circa fi.& cõſ.*199.*in d. teſta.*Rum. *conſ.*516.*n.*1.3.& 8.Bar.*conſ.*56.*Bar.& conſ.*171.Nicola⁹ & Alex. *conſ* 42 *in prin.lib.*j.& iſtã eſſe cõmemorat magis com.opin. Iaſ.*in l.ſi fundũ.§.ſi pater fam col.2.ff.de leg.j.& in l.ſed & ſi contra tabulas,nu.6.ff.de vulg.& pup.*Pariſ.*conſ.*94.*circa primũ, nu.*44.*vol.*2.Soc. Iun.*conſ.*85.*nu.*21.& ibi quoq; Dec.*in ſubſcriptione.ſex conſ ſeq.n.*5.*vol.*1.& idem Soc.Iun.*in d.conſ.*94.*n.*2. *poſt medium.*& ita conſuluit Alex.*in d.conſ.*29.*nu.*1.*cum aliis ſeq.*

Quod vxor relicta domina,& vſufructuaria,ſtantibus filiis, donec vidua & caſta viueret , tunc ſi decederent filij tractu temporis,inciperet habere plenum vſumfructum.

Ampliatur,& declaratur hoc etiã procedere, vbicunq; filius eiuſdẽ matrimonij moreretur,ac decederet ſtantib.filiis alterius matrimonij; tunc ſimiliter matri debetur integer vſusfructus:quia dicta conſuetudo Bulgari,habet locum duntaxat ſuperſtitibus filiis primi matrimonij. ita elegãter tenuit Bal. *in d.auth.hoc locũ.*& Ang. Aret.*in tractatu de teſta.fol.*31.Tamen Bal.reuocãdo ſententiã in melius,tenuit cõtrariũ *in d l. Titia. § fi.* videlicet,q̃ hoc caſu vxori prædictæ debeãtur ſolũmodò alimẽta,ſec.cõſuetudinẽ Bulgari,quę ſequitur ibi Imol.& ita cõſuluit Rui.*cõſ.*41.*n.*4.*&* 9.*vol.*3.vbi dicit hãc opi.eſſe veriorẽ

Interpretatur hoc poſtremò etiã procedere , vbicunq; vxor ipſa relicta eſſet vſufructuaria nõ omniũ bonorũ mariti , ſed aliquarum rerũ ſingulariũ,vel particularium: tunc enim debe ret habere vſumfructum dictarum rerum,nec eſſet locus con ſuetudini Bulgari: vt conſuluit Bert.*in d.conſ.*85.*col.*3. Viuian.

41 Vſufructuaria ac domina relicta vxor liberis hæredib. inſtitutis, alimenta ſolũ cõſequetur , ſi aliud teſtatorẽ voluiſſe palã nõ ſiat. cõmunem inquiunt Corn.*conſ.*173.*circa primum. li.*3.Alex.*conſ.*56.*perlectis.lib.*3. *Dec.conſ.*454.*n.*j.Goz.*conſ.*99.*nu.*8.Ac memineris,quod ſi filij ſine ceſſerint,integrũ bonorum vſumfructũ cõſequetur. com. affirmat Dec.*conſ.*376.*alias* 476. *concluſionẽ.v.*2.*reſpondetur* .Præmiſſa autẽ opinio procedit etiã ſi pius locus foret ſubſtitutus,ſec.eundẽ Dec.*ibid.* Tamẽ iſta ampliatio videtur dubia:quia fauor pię cauſę ęquiparatur fauori filiorũ: vt not.doct.*l.hac cõſultiſſima.§.ex imperfecto.C.qui teſtã.fac.poſſ.*fac.text.*l.ſunt perſonæ.ff.de relig.* cogita. E.Suarez, & Cagnianus.

42 Vſufructuarius omniũ bonorũ nõ ſoluit legata,ſed onus ſoluendi legata incũbit hæredib. *Bart.in d.l.ſi.per l.Sempronio. ff.de vſufruct.leg.*Qui vſufructuarius in vſufructu legato concurrit cũ aliis legatariis particularibus.Guid.Pap.*in deciſ.Gratianop* q.541.*nu.*2.Ang.Aret.*in §.conſtituitur.nu.*3.*Inſtit.de vſufr. & in tract.de teſta.in verb item relinquit d.B. eius vxorem nu.*7.*in* 7. *vol.tractat.*Hanc ſententiã docto. com.eſſ,elicet alij refragentur,inquiunt Dec.*in conſ.*590.*nu.*3.Soc.Iun.*in conſ.*100.*nu.*27.*& in conſ.*115.*nu.*10.*in j.parte,*& Roland.à Valle,*in conſ.*8.*n.*26.*in* 2.*Tomo conſ.*vbi ipſe hanc ſententiam latiùs declarat poſt Aym.Crauetta *in conſ.*188.*in* j.*parte.*Et *ibid.*Rol.*nu.* 36. multis adductis authoritatibus docto.declarat com.ſententiam eſſe, vſufructuarium omniũ bonorum concurrere in vſufructu cũ legatariis.De qua deciſione plura ſcribunt Dec.& Cagn. *in l. in toto ff.de reg.iur.*Licet non ignorem Moder. hanc doctrinã aliter explicare *in ſuis add.ad conſ.Decij in conſ.*607.*in verbo, omnium.* Kirchouius.& Chærian.

43 Vxor relicta vſufr. conſequitur alimenta fauore filiorũ, & ab extraneo integrũ vſumfructũ,& ſic extraneus ex perſona filiorũ nõ conſequitur aliquod beneficiũ,teſte Bal.*cõſ.*317.*col.*2.*lib.*2.itẽ vbi locus eſſet ſubſtitutioni extraneorũ. Bal. *cõſ.* 318.*eod.lib.*& viuentibus filiis vſusfructus non debetur, ſecus illis mortuis,teſte Caſt.*conſ.*417.*col.*1.460.*col.*a *lib.*2.218.*lib.*1. Alex.*conſ.*57.*lib* 3.Auir.*ad Capel.Toloſ.q.*362.& ſic reſpectu diuerſarũ perſonarũ hoc ſtatutũ reperitur, diuerſuſq; ſuccedẽdi modus ſeruatur, ideò mater binuba reſpectu filiorũ eiuſdem matrimonij ſuccedit in vſufructu,reſpectu autẽ filiorũ ex alio matrimonio in plena proprietate,*l.fœmina.§. illud. C. de ſec nup.authẽ.ſi.quis.C.eo.tit.*vbi Bal.& Moder.*in l.generaliter.C.eundem.*Boer.*quæſt.*185.

44 Idẽ in fideicomiſſo intuĩcto filio & extraneo: in perſona filij intelligitur ſi deceſſerit ſine filiis,ſecùs in extraneo.*l.generaliter.§.cũ autẽ.C.de inſt.& ſubſt.*vbi Dec.*nu.*105. *Soc. in l. hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Treb.*gloſ.*in l.& ideo. ff.de leg.*Bellac.

45 Vxor ſi hęres vſufructuaria ad vitam inſtituatur , ac poſt mortẽ reſtitutione bonorũ grauetur,non in hęreditatis proprietate,ſed in hæreditariorũ bonorũ vſufructu inſtituta hæres cẽſetur, vt frequẽter placitũ aiũt Paul. de Mõte Pico *in l. Titia cũ teſtã §.Titia cũ nub.q.*26.*& n.*79.*ff.de leg.li.*2. Car. Rui. *cõſ.*51.*n.*15.*& cõſ.*54.*n.*16.*& n.*17.*& cõſ.*216.*n.*21.*lib.*2. E.Suarez.

46 Maritus relictus ab vxore dominus,vſufructuari⁹,& maſſarius ſuorũ bonorũ inſtitutis filiis hęredibus,ſolũ debet habere alimẽta,ſicuti & ecõtrariò vxore relicta vſufructuaria à ſuo marito,filiis hęredib.inſtitutis:quo caſu vxor & domina vidua,nihil aliud pręter alimentũ conſequi põt. Bald.*in auth. quod locũ.C.ſi ſecun.nupſ.mulier.*Ioan. Nicolaus *in l.generaliter. n.*32.*C.de ſec n.*Paul.de Monte Pico *in l. Titia teſtamẽto. §.fi.n.*27.*de leg.*2.Bal.*in l.&.ſi contra.ff.de vulg.& pup.* Bellac.

47 Vſufructu vni legato,& alteri fundo,ambo cõcurrunt in vſufructu,niſi aliud appareat de mente teſtatoris. Ioan.Dur. *in arte teſtand.tit.*6.*caut.*24.cõmunem dicit.B.Villal & Vezin.

48 Amplia, quod vſufructu omnium bonorum vni legato, & alteri fundo certo , vſusfructus competit tam vſufructuario,quàm legatario:idem *ibi* com.dicit.

Amplia ad vſufructuarium vnius rei,ſi alteri legatur res,vſusfructus erit amborum.idem *ibi* com.dicit. *Idem.*

49 Si legatur vxori ad eius vitã, hæres hęredis præmortui poterit illud vendicare.Bart.& Bal.*in fin.com.in l.Titia.§. Titia ff.de leg.*2.communem dicunt. Vezinus.

50 Legata ad certũ vſum deſtinata, regulariter in aliũ conuerti non poſſunt,*clem.quia contingit de relig.do. l. 1. ff. de adminiſtr.tut vel curat.argumento cap.*3.*c.ſuggeſtum.* & ibid. gl. *de appel.*22.*q.*2.*c.ſi autẽ* 42.*diſt.c licet.c.inter corporalia. de trãſlatio.epiſc.auth.quomodo oporteat epiſc. §.ſi verò hoc nõ fieret.* vt *ibi.* gl.*in verb.hæc adimplenda.coll.*1.*argu.l.liberto.§.Lucius.ff. de an nu.leg.*ſec. Spe.*tit.de inſtru.edi.§.nunc aliqua,ver.quod ſi quis.* & ita cõmuniter teneri aſſerit Bened. Capr.*reg.*321.*n.*4. quod tamẽ inter alia fallit in relictis ad certũ viũ,quia poſſunt per legatum à latere,vel epiſcopum,quatenus conſentiat hæres defuncti in aliũ vſum pium conuerti,*ca.nos quidẽ.& ibid.* Nic.*de teſtã.*& hoc voluit Lapus *in cle.*2.*de relig. dom.*& per not.à Vin. & Io. And.*in c.fi.de teſtam.*quos ſequitur *in d.cle.*2. Aegid.*Bellam.*Card.& D.Nic.& communiter teneri *d.reg.*112.*nu.*9. refert idem Capr.

Ana.*in conſ.*77.*all.c.nos quidẽ.extrà de teſtam.* & ita vidẽtur tenere *Alex.*& Iaſ.*in l.ſi fundũ.§.fi.in* 4.*col.ff.de leg.*1. quod eſt verũ quãdo nõ poſſet diſpoſitio teſtatoris ſpecifice adimpleri,aliàs Papa etiã hærede cõſentiente eã cõmutare nõ poſſet, & ne quidẽ in aliũ pium vſum magis fauorabilem, quia teſtatoria voluntas pro lege eſt ſeruãda.13.*q.*2.*c.fi. auth. de nuptiis. §.diſponat,c.tua.de teſta.c.fi.c.cum Mathæa. de celebrat. miſſ.* & eius mandatum ad vnguem,nec in plus aut minus exequẽdũ. *argumento c. cui de ſacerdot.ide preb. lib.*6.*c. cum dilecta de reſc. l.diligenter,ff.mandati.*& Lap.*d.clem.*2.& *ibidem.* Floria.& Imo. quod contra Io.And.& D.Ant.communiter teneri refert Bened. Capr.*ibid.nu.*21 *&* 24 Hęc tamen limitata ſunt quando teſtator prouidiſſet,quod ſi legatum de iure aut de facto adimplere nequiuit,quod tunc legatum ad hæredẽ reuerteretur:quo caſu legatum ad certum quẽpiam vſum relictum , ſi in illum voluntas teſtatoris non impleretur ex authoritate ſuperioris non poſſit in alium vſum conuerti, cùm teſtator ad hęredem videre diſpoſuerit,ſecundum *Bar.in l.liberto.§.Lucius.* & *ibid.* gl.*ff.de an.leg.*quod Azonem ſenſiſſe *d.§.Lucius,* Bart.aſſerit,& ita communiter teneri refert *ibidem in fi.*idem Capra.

51 Legatum alicui factum à teſtatore,vt poſſit cædere in ſuo nemore decem plauſtra lignorũ:ſi interim legatarius moriatur,tale legatum,& talis facultas cædendi ligna vſque ad eam quantitatẽ,tranſibit ad hæredes ipſius legatarij. *arg l ſi ne ceſſarias.§.de vendendo ff.de pigno.actio.*Alex. & Iaſ. *in l. apud Iulianum.§ ſi quis alicui.nu.*5.*ff.de leg.*3. Vezinus.

52 Quãdo teſtator legat domum ad vsũ & habitat.vxoris,& poſt eius mortẽ voluit peruenire ad eius hæredes , intelligitur de hęredib.teſtatoris,nõ autem vxoris.Hyp.*ſing.*21.alleg. Alex.

Alex *in 2.vol.conſi.23.* adde quòd illud conſ. eſt repetitum *in j. vol.conſi.56.* Vezin.

53 Legatum habitationis alicuius domus, & legatum alicuius vſus, intelligitur factum cauſa ipſius legatarij. Bal. *in auth. habita.C.ne filius pro patre.num.6.* Alex. *ſuper Bar. in l.cum antiquitas.C.de vſufr.* & Bal. *in c.quam ſit, de vſuris.* Vezinus.

54 Teſtator legās vxori habitationē domus, ſi ſolū vnā domū teſtatur habeat, illius domus habitationē cēſetur legare: ſi autē plures domos teſtator habuerit, tūc hæres vnā domū eliget, quā dabit viduę pro ſua habitatione *l.ſi domus.ff.de leg j.* dū tamē ſit in eo loco vbi degebat defunctus: quia ſi aliæ domus eſſent in alio loco, nō poſſet heres eligere. Iaſ. *d.l.ſi domus,* nō q̃ debeatur domus in qua teſtator faciebat ſuā habitationē, ſed hæres eligat quā daturus ſit, nec cogetur hæres ad pēſionē aliā domū conducere: ſed ſufficiet quòd tradat vnā ex illis quę ad defunctum pertinebant. Iaſ. *in d.l.ſi domus.* Bellac.

55 Si teſtator relinquat domum vxori, & iubeat nullū ſibi inferri impedimentū in poſ. ipſius domus: ex hoc intelligitur ſibi dediſſe licentiam propria authoritate apprehendendi domū. ita dicit. no. Ang. *in l.hoc ſi res ff.de rei ven.* habetur aliquid per nouiſſimos, max. Iaſ. *in l.non dubium.C de leg. in l.talis ſcriptura.in vlt.col.de leg.j in l.nemo poteſt.in col eod.tit.* Idem.

56 Ille qui ex legato habet habitationem, poteſt illam rem alteri locare. *l cum antiquitas.C.de vſufr.§.ſi cui.Inſti.de vſu & habita.* Cor *conſ.305.in vlt.col.verſ.circ.2.* Ang. *in d. §.ſed ſi cui.* Secus autem ſi legatū dicat quòd poſſit ſtare. ita vult Fulg. *in conſ 207.incip.Franc.filius.* De quo vide etiā no. *Alex.in 2.vol. conſ.223.* & Soc. *in 2.part.conſ.281.* & Cor. *in d.conſi.305.* Chær.

57 An autem legata habitatione debeantur alimenta? Bal. *in l.ſi.ver.ſed quid ſi teſtator.C. de indic. vid. tol.* tenet quòd ſic. Crem. *ſing.65.* Idem.

58 Legata habitatione, intelligitur de parte quam teſtator habitabat. *l.vxori.in prin ff de leg.3.*

Quid ſi legetur vni pauperi vſus vnius magni palatij, an poſſit vti toto? dic quòd ſic. Crem *ſingu.83.* al. *l.domus.§.licet.ff. de vſu & habita.* Idem.

59 Sed quid ſi teſtator legat ſuā habitationē, apponēdo cōfines, an videatur legata proprietas? dic quòd ſic. ſecùs ſi dicat, lego habitationem talis domus. Crem. *ſing.110.* al. Bal. *in d.l. cum antiquitas.*

Qui habet habitationem, debet vti honeſtè, aliàs priuatur. *l.non aliter.* & ibi Bald. *ff.de vſu & habit.* Idem.

60 Caſtro legato vel cōceſſo, cedūt omnia caſtra adiacētia, etiā ſola deſtinatione teſtatoris, ſecondū cōmunem per Bur. *conſi.2.n.49.lib.j.* poſt doct. *in l.j.ff de acq.poſſ. ex l. quod in rerum.§.ſi quis poſt teſtamentum. & l.planè.§.1.ff.de leg.j.l.prædiis. §.Titio.de leg.ij.* Quoniā agri, molendina, & cætera immobilia quæ tempore conceſſionis ſunt caſtro deſtinatione adiecta, ſec. Bal. *in c.1.de capt.qui cur.vendid.* Burſ. *d.conſ.2.nu.49.*

61 Legans domū cum omnibus rebus quæ in ea ſunt, nulla re excepta, nō videtur per hoc legare pecuniam numeratam quæ ibi reperietur. Frumentū tamen & aliæ res quę ibi ſunt, in ipſo legato bene comprehendentur, non tamē pecunia. *l.ſi mihi Mæuia.§.ſi.ff.de leg.3.* quem tex. ſingularē ad hoc propoſitum inquit Iaſ. *in l.ſingularia.nu.28.ff.ſi cert.pet.* ratio eſt quia pecunia non circumſcribitur loco. *l.ſi fideic.§.tractatum.ff. de iud.* Item etiam nō venit inſtrumentū, ſeu nomen debitoris. *l.Cum.in princ.* vbi Bar. *ff de leg.ij.* Iaſ. *in §.item Seruiana.col.7. Inſtit.de act.* Bene. *conſi.159.* Oldr. *conſi.163.* Card. *conſil.51.* Nec item veniunt poſtea immiſſa. Bened. *conſi.45.* Bellacomb.

62 Legata domo, ſi teſtator habet plures domos, erit in arbitrium hæredis dare minimam, & ſi nullam habeat; legatum eſt eluſorium, Maine. *l.ſemper in obſcuris, num.9.ff.de reg. iur.* communem dicit. Villalob.

63 Si teſtator iubeat fieri hoſpitale in domibus ſuis, & illud ſibi hæredem inſtituat, deinde viuēs domos alienet, an reuocabitur inſtitutio vel legatum? Iaſ. *vbi ſuprà* dicit quòd nō. al. Bar. *conſ.incip.teſtator in teſtamento diſpoſuit,* quod mihi eſt 26. Adde Alex. *in d.l.fideicommiſſa.§.ſi rem.de leg.3.* Et quid ſi alias emat, an iſtę emptæ debeantur pro hoſpitali? vide Alex. *in l. placet.in fi.ff.de liber.& poſth.* & ſimili Bar. & Alex. *in add.in l.ſi id quod.§.quinque.ff.de leg.j.* Cachær.

64 Legata domo venit penus. gl. & Bar. *in l.vxori.in prin.ff. de leg.3.* Vezinus.

65 Affixa domib. ſeu ędib. legari non poſſunt. *l.cætera.* vbi duct. max. Iaſ. *in 1.col.ff.de leg.j.* Idem.

66 Legatum cameræ comprehendit omnia parata ad ipſam cameram, etiam ſi ſint extra eam. Bar. *in l.ff.de pen.lega.*

Non tamen venirent ea quæ ipſa vxor intuliſſet in camerā inſcio teſtatore, cauſa impinguandi legatum. Bar. *in l.cum ita. in prin.* per illum tex. *ff.de leg.2.* & ibi *Bal.* Idem.

97 Teſtator cautionē quam debet præſtare vſufructuarius, nō poteſt remittere, neq. prohibere, quin ea cautio præſtetur de vtendo illis rebus arbitrio boni viri. cōmunem dicit Cla. *§.teſtamentum.quæſt.64.* Bal *in l.j.C.de vſur.* Dec. *conſi.565.* Iaſ. *conſ.40.vol.1.* & hoc locū habet ſiue vſusfructus conſtituatur in rebus quæ vſu conſumuntur, ſiue in aliis Dec. *ib.* Chætian.

68 Vſufructuarius etiā omniū bonorū, nō tenetur creditoribus hæreditariis de vſufructu reſpōdere, ſed debēt diſtrahi tot proprietates vſque ad quātitatem debitam, & de reſiduo percipi vſusfructus. Eſt communis opinio contra Bar. ſecundum Iaſ. *in l.j.ver.2.mouetur.ff.ad Senatuſc.Treb.* P. Fichard.

69 Vſusfructus ſi alicui cum onere vel rei non alienandæ, ſeruitutis cōſtituendę legetur, & proprietas ſimul legata cēſebitur, vt frequenter placitum ex immenſa doctorum congerie ponit Arius Pinel. contrarium ipſe cordatè, ac prudenter docens, *l.j.parte 3.nu.41.C.de bon.mater.* E. Suarez.

70 Vſusfructus teſtamento relictus iure ipſo ante vllā hæredis traditionem ei, cui legatus eſt, acquiritur. commune aiunt Iaſ. *in l.j.n.62 ff.de leg.lib.1.* Alc. *in l.ij.§.& harum. n.51.ff. de verb oblig.* Idem.

71 Vſusfructus ſtatuæ, vel imaginis relinqui poteſt. fallit in vſufructu imaginis alicuius Sancti, quia in re religioſa nō poteſt conſtitui vſusfructus quia eſſet crimen, vt eſt communis opinio, de qua Maluitina *in tract.de oblationib.in 3.dubio.n.76. Tomo 3.fol.76.* Bonacoſſ.

De dote prælegata.

TITVLVS XXX.

Dotis gratia, ſeu nomine, ſi quidpiā pater filiæ reliquerit, ac poſtea viuus eandem filiam collocauerit & dotauerit, non propterea impeditur poſtea filia relictū illud petere, quatenus excurrit, ac ſupergreditur dotē ſibi præſtitā. vt fuit celebris ac famigerata ſententia Oldr. quē referūt & ſequūtur & Bal. & Ang. *l.Lucius.j. ff de leg.lib.ij.* Alex. *n.5.* Iaſ. *n.19.in l.huiuſmodi.§.cum pater.ff de ver.obl.* teſtatur com. Alex. *conſ.7.n.10.lib.j.* Iaſ. *in l filia.n.3.C. de leg.* Soc. *conſ.101.n.3.lib 3.* Ben. *in c.Raynutius.ver.dotē.nu.14. de teſta.* Dec. *conſ.81.nu.6.* Pariſ. *conſ.61.38.lib.ij.* Et ſi nihil amplius filiā poſſe petere aſſeruerit Dynus, quem laudant, ac ſummoperè probāt Cuma. *n.7.* Pau. *n.4.* Im. *ad fi.in d.l.Lucius.* rurſus Im. *in d.§.cum pater.* Cap. *de dote.1 par.q.36.* Hyp. *in l.vna, n.27.C.de rapt.virg.* Sed certè quid quid ſit, ſuperior ſententia & vera omninò eſt, & indiſtinctè recepta, ſeu pater pro filia maritanda, ſeu pro dote filiæ reliquerit: labūturq. maximè qui Bar. eā diſtinctionem *in d.l.Lucius,* adſcribūt inter quos primas obtinet Pau. *cōſ 214.lib.j.* & qui falsò, ac perperā frequēter placitam illā ſcripſit Pal. Run. *in rep.c 3.no.§.12.n.8.* vt aduertit Did. à Cou. ea altorū mente *in c.officij.n.10.de teſtam.* Suarez.

2 Nuptui elocandæ fœminæ ſi quidpiā relinquatur, atq. eā viuus, poſtea teſtator in viri alicuius manū minori dote, quā legati ſumma eſt, dederit, nō omninò extinguetur. ſed reſiduū quatenus dotē datam legatum ſupergreditur, peti poterit, vt frequēter placitū pono ex Alex. *conſ.7.n.10.lib.j.* Soc. *conſ.101. n.3.C.de legat & in l huiuſmodi §.cū pater.nu.19.ff. de leg.lib.j.* Dec. *cōſ.81.n.6.* Gul. Ben. *in c.Rayn.ver.dotē.n.14.de teſta.* Pariſ. *cōſ.71.n.38.li.ij.* Tametſi cōplures nō leuib. argumētis in diuerſa omnia abierint, quorū familiā ducūt Raph. Cu. *n.7.* Pau. *n.4. Im.ad fi.in l.Lucius 1.ff.de leg.li.ij.* cęteros ſuperpeditabit Cap. *de dote par.1.q.39.* & Hyp *in l.vna.n.27.C.de rap.virg.* E. Suarez.

3 Legatum relictum mulieri pro ſe maritanda, vel ad eam maritandam, debebitur mulieri ſimul atque erit nubilis ętatis: & ſtatim cùm ad nubilē ætatē peruenerit, legatū erit debitū, pręſtando tamen cautionem de nubēdo. *l.qui habebat.* cū ibi notatis, *ff.de vulg.* & neque requiritur quòd nuptiæ contrahantur: & ſic tale legatū non habebit conditionem matrimonij. Bar. *in l.Titio centum.§.Titio genero, in fine, ff de cond. & demonſtra.* Alex. *conſil.71.in 5.volum.* & dicitur mulier nubilis ætatis, cùm attingit annum duodecimum: vir autem cum attin-

attingit quartumdecimum, *l. ſancimus. C. de nup.* Bellac.

4 Lapeoſatum certa dotem, factarũ deductione nõ videtur remiſſa per maritum, qui ſimpliciter vxori legauit dotem. *l. 2.* & ibi Bar. *ff. de dote prælegat.* ſed ſi maritus legaret vxori quic quid ad eũ peruenit nomine dotis, videtur remiſiſſe ſuę vxori deductionem expenſarum ſactarũ in ipſis rebus dotalibus. Iaſ. *in l. poſt dotem. nu. 36 ff. ſol. matri.* Villal. & Bellac.

5 Si dos non fuit forte ſoluta, & maritus legat dotes vxori, an poſſit ipſa agere contra hæredes mariti? Bal. *in 2. part. conſ.* 350. tenet quod ſic. Vezinus.

6 Pater legando filiæ ſuę centum cũ erit vidua, ſi ſemel fuerit effecta vidua, coſequętur legatũ, quod demum non perdit quauis poſtea nubat. *l. ſi quis,* & ibi Iaſ. C. *de inſtit. & ſubſt.* ſufficit enim conditionem ſemel fuiſſe adimpletam, quáuis non duret implementũ. *l. cum vxori. C. quan. dies legat. ced.* Iaſ. *in d. l. ſi quis.* niſi pater dixiſſet, lego filiæ viduę, & quã diu ſtabit vidua: nam tunc ſecundò nubendo perderet legatum, vt plenius per Iaſ. *in d. l. ſi quis.* Bellac.

7 Si pater filię legauerit certam quantitatem pecuniæ pro ſua dote, & demum in vita minorem ſummam pro ſua dote conſtituerit ipſi filiæ, dos quidem data in legato computabitur, & demũ reliquũ poterit petere ea filia. Ita omnes tenere aſſerit Dec. *conſ. 81. nu. 6.* Vezinus.

8 Sed quid ſi pater inſtituat filiam in dote quam dedit, & tamen nullam dedit? Bal. *in 3. par. conſ.* 12. tenet quod inſtitutio ſit nulla. vide per eum. Vezinus,

10 Legatum factum filiæ cum alimentis, interim quod nubat cenſetur pro dote, & nomine dotis factum, maximè ſtan. ſtatuto excluſiuo fœminarum, iux. com. per Burſ. *conſ. 32. num. 26. lib. 1.* Bonae.

11 Si teſtatur legat filię quæ vidua fuerit, venit etiã illa quę erat vidua tempore teſtamenti. Imol. & Paul. de Caſt. *in l. hoc ar. ∫ic. ff. de hæred. inſt.* Alex. *in l. cùm ſtipulamur. ff. de verb. obl.* Fel. pulchre *in ca. ad hæc. in 2. col. de reſcr.* Iaſ. *in l. 3. §. ex plurib. ff. de acq. poſſ.*

Contrarium tenet Bart. *in d. l. hoc articulo.* ſed communiter reprobatur, vt dicit Iaſ. *in l. quominus in fi. 27. & in prin. 28. col. ff. de fluminib.* Vezinus.

12 Quid ſi maritus recipit res ęſtimatas in dotẽ, & legat eas vxori, an ipſa debeat habere res, & ęſtimationẽ? Bald. tenet notabiliter quod ſic, *in l. Lucinius locuſta. ff. de leg. 2.* Idem.

De vino & oleo legatis.

TITVLVS XXXI.

SI teſtator certam vini quantitatẽ alicui legauerit ſingulis annis, poterit hæres illi legatario dare vnã vineam, ex qua ille legatarius vinum legatũ conſequi poſſit: & illi legatario etiã inuito curã illius vineæ relinquere poterit. & hoc fauore exercentis liberalitatem. *Bald. in l. ſi quis argentum. §. ſi verò. C. de dona.* Iaſ. *in l. non amplius. §. cùm bonorum. ff. de leg. 1.* Item teſtator legando alicui certam quantitatem vini vel frumenti, cenſetur eam legare de eo vino aut frumento, quod eſt in patrimonio defuncti, & hæres de alio non poteſt dare inuito legatario: nec legatarius hæredem cogere poteſt dare de alio. *l. 3. ff. de vino & oleo leg.* & ibi Bart. & Iaſ. *in l. ſi domus. in prin. ff. de leg. j.* Bellac.

De fundo, vel inſtrumento legato.

TITVLVS XXXII.

TEſtator relinquens fundũ Titio quo ad viuet, mortuo Titio fundus ille reuertetur ad hæredem ipſius teſtatoris & ad hæredem hæredis ipſius teſtatoris. *l. ſciendum. ff. de verbo obl.* Alex. *cõſ. 173. in 1. vol.* & ideo ſi hæres moriatur viuente legatario, demũ mortuo legatario, tale legatum ad hæredem hæredis pertinebit. Alexand. *eo loco.* Chærianus,

De liberat. leg.

TITVLVS XXXIII.

LEgatum liberationis non extenditur ad id quod vendicari poteſt. *l. Aurelius. §. Manea. ff. de lib. le.* Soc. *in 2. parte, conſ. 282. in fi. 4. col.* Et ibi al. Ang. *in conſ. 185. incip. Brunellus,* tenentem quod liberatio generaliter legata, non impedit exactionem reliquorum quæ remanſiſſent in manibus tutorum, & erant incognita teſtatori. mouetur per text. *in l. Lucius ff. de libe. le. & in l. tres fratres ff. de pac.* & dicit quod idem vult Ang. *in conſ. 175. incip. viſo dicto ſtatuto,* ſubiic. Soc. eſſe text. meliorẽ *in d. §. Manea.* per quẽ tex. cum gl. ita etiam tenet Bal. *in l. cum neceſſitatem. C. de fideic.*

Adde Fel. *in cap. ſi in 2. col. in fi. de præſcr.* vbi al. multa, maximè Alex. *conſ. 310. incip. circa primum dub.* quod mihi eſt *in 2. vol. conſ. 170. & in conſ. 428.* quod mihi eſt *in 3. vol. conſ. 64.*

Adde etiam Bal. *in 1. par. conſ. 49. & conſ. 52.* & Barb. multa al legantem, *in primo vol. conſ. 41. in 19. col.* & Iaſ. *Inſti. de actio. in prin. in 15. col.* Alex. *in 1. vol. conſ. 46. & in 5. vol. conſ. 164.*

Vide tamen Cor. *in conſ. 29.* vbi tenet quod in generaliſſima quittatione, venit etiam id quod poterat vendicari. vide etiã *in conſ. 323.* fac. quod vult Bolog. *in conſ. 13.* vide *in ver. generalis. §. 15.* Bellac.

2 Quando creditor rem ſibi obligatam legat debitori, tale legatum, non continet commodum pecuniarium, ſed continet ſolum liberationem pignoris, non autem liberationem à debito. *l. 1. ff. de lib. leg. iuncta l. ſi mulier. §. fi. ff. de leg. 3.*

Limita niſi res eſſet pignorata pro tanto quantũ valet, quia tunc teſtator legando illam rem, videtur etiam liberaſſe legatarium à debito. tex. ſing. *in l. qui habebat. ff. de leg. 3.* & ita dicit ſing. Bar. *in l. ſi tibi homo. de leg. 1.* Idem.

3 Si debitor legat creditori, valet legatum, ſi creditoris intereſt, alias ſecus. *l. ſi creditori. cum ſeq. ff. de leg. 1. & l. ſi debitor. & l. legans. ff. de lib. leg.*

Et an agnoſcendo legatũ creditor ſibi præiudicet? vide Alex. *in 1. vol. conſ. 132.*

4 Quid ſi debitor legat creditori rem ſibi pignoratam? dic quod non tenetur creditor reſtituere pignus hæredi debitoris quantumcunque offerat debitum. *l. creditor.* & ibi docto. *C. de lega.* Idem.

5 Sed quid ſi creditor rem ſibi pignoratam legat debitori, an intelligatur eum à debito liberaſſe? vide Ang. *in §. ſi quis debitori. Inſti. de lega.*

6 Quid ſi debitor legat cred. & iubeat plus nõ peti? vide nu. Cor. *in conſ. 212 in vlt. vol. & in 2. vol. conſ. 192.* Idem.

7 Debitor quantitatis neceſſarius, ſi leget ſpeciem, nõ videtur cõpenſandi animo legare, vt commune pronuncio ex Alex. *conſ. 12. nu. 5. lib. 7. & conſ. 7. num 17. lib. 6.* Soc. *conſ. 43. nu. 23. lib. j.* Iaſ *in l. huiuſmodi. §. cum pater. nu. 12. de leg. lib. j. & in § fuerat. nu. 67. Inſti. de act.* Roderic. Soarez *in ſum. de las arras.* Riminal. *in auth. præterea. C. unde vir & vxor.* Did. à Couar. *in c. officij. nu. 7. de teſtam.* a qua tamen ſententia videntur rectè deſeciſſe Iaſo. & Alex. *nu. 7. in l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ff. ſolu. matri.* Rom. & Aret. *Alex. nu. 13.* Iaſ. *nu. 26.* Dec. *nu. 10. in laudata nouell. præterea.* Soc. *reg. 282. in prin.* Matth. ab Affict. *deciſ. 134. numero 4.* E. Suarez. 1

8 Maritus recognouit ſe recepiſſe à ſua vxore decem, & demum in ſuo teſtamento recognouit ſe recepiſſe decem & octo: dicendũ erit ea decẽ & octo recognita à marito, incluſa eſſe in illis decem priùs recognitis ab ipſo marito: & ita ſolũ decem & octo debebuntur recognita in teſtamento, & ſi tam ſumma decem, quã ſumma decem & octo, de quib. facta eſt mentio in teſtamento, ſoluta eſſent, decem repeti poterunt per condictionem indebiti, tanquam indebitè ſoluta fuerit ea ſumma decem librarum. *l. j. ff. de condict. indebit.* & probatur hæc ſuperior regula per *l. ſi duorum. ff. de ver. ob. & in l. Titia. j. §. qui nuncia. ff. de leg. 2.* Pau. Caſt. *conſ. 405. 1. vol.* tantũmodo ea ſumma decem & octo debet peti & non ſumma decem, quæ in maiori ſumma decem & octo videtur incluſa. Bellac.

9 Si teſtator legat Titio centũ, quos de ſua pecunia dixit eſſe apud ipſum Titiũ, & tamen Titius iam ei reſtituerat, an debeatur legatum? Bened. *in conſ. 87.* tenet quod non. Vezin.

10 Legatum factum creditori voluntario, debetur & creditum: ſecus tamen in creditore iuris, vel conſuetudinis, quia præſumitur factum animo compenſandi. Ioan. Cora. *in lib. 2. Miſcella. cap. 4. nu. 9.* com. dicit. Villalob. & Vezin.

11 Debitum dicitur neceſſarium, & animo compenſandi relictum, ſi filius legat quod ex teſtamento patris debebat, ſecundum communem per *Burſat. in conſilio 60. numero 9. lib. 1.* *Bonacoſſ.*

12 Si debitor neceſſarius legat creditori, videtur animo compenſandi. Cor. *in conſ. 257.* & ibi ponit fallentias quas vide.

Et in materia vide eundem Cor. *in 4. vol. conſ. 115.* *Idem.*

13 Debitor aliquid legans ſuo creditori, non cenſetur illud legatum factum animo compenſandi, niſi aliter hoc probabitur, per *l. creditorem. ff. de leg. 2. & l. ſi non compenſandi. C. de hæred. inſtit.* Corne. *conſilio 316. nume. 29. volum. 1.* & ideo ſi debitor in decem leget ſuo creditori centum, conſequetur

& de

& decē debita, & centum legata. Soc. *conſ.*18. *in* 4. *vol.* Vezin.

14 Et in ſimili quādo legat debitori, & poſtca debitor ſpōte ſoluit, an debea. legatū? vide notabiliter Bened. *in conſ.*112. Vide etiam Lud. Ro. *conſ.*229. Idem.

15 Quid autē ſi legat debitori id in quo ſibi tenetur, deinde debitor ſoluit, an ſit legatum reuocatum? dic aut ſponte debitor ſoluit & non reuocatur aut fuit exactus & reuocatur. ita nobiliter *Bened. in conſ.*112. Idem.

16 Quid ſi hæres alicuius pro debito hæred. aliquid habuit in ſolutum, deinde leget bona immobilia ex hæred. peruenta, an illud datum in ſolutū veniet in legato? Alex. notabiliter *vol.* 3. *conſ.*49. concludit quod ſic. Faciunt quę ſubtiliter vult Aret. *in conſ.*46. vbi omnino vide. *Idem.*

17 Legatum factum per teſtatorem filio debitoris ſui hoc adiecto, plus tibi reliquiſſem, ſi pater tous quod mihi debebat, ſoluiſſet: inducit liberationē filio ipſius debitoris, ſi hæres eſſet patris. Lud. *ſing.*519. *Idem.*

18 Legatum liberat. non extendi. ad debitum iam exactum. fortè per procu. vel huiuſmod. Crem. *ſing.*103. *Idem.*

De Auro & Argento leg.

TITVLVS XXXIIII.

PECVNIA ſeu moneta teſtamento legata, eo valore ſolui debet, quo teſtamenti tempore, non quo ſolutionis tempeſtate cenſebatur. cōmune inquiunt Ar. Pin. *in rubr. par.* 1. *c.* 3. *nu* 22. *cum ſeq. C. de reſcin. vend.* Socin. *conſ.*6. *lib.* 4. Quod ideirco obſeruandum eſt, quia vel Princeps ſolus abſque vllo populi conſenſu pecuniam mutare poteſt. communiter dicit Boer. *deciſ* 237. *nūm.*7. qua tamen in re ſemper cauſa aliqua probabilis, vel rei, vtilis verſetur neceſſe eſt, vt alibi latiſſimè oſtendo. Suarez.

2 Si teſtator legat mille in pecuniis & mercātiis: intelligitur de dimidia in pecuniis, & dimidia in mercantiis. Iaſ. *in l. legata inutiliter.* §. *in legato. de leg.* 1. per illum text. Vezinus.

3 Teſtator ſi quingētos relinquat aureos amico, aut 40. ducatos quolibet anno, donec hæredes ſoluerint talē ſummam, tunc nequeunt prædicta quadraginta peti: quia ſapit vſuram omni iure prohibitam. ita conſuluit Are *conſ.*153. *viſo themate.* & hanc communiter approbari à ſcribentibus teſtatur Hieron. Cagn. *in l. curabit. nu.*9. *&* 10. *C. de actio. emp.* poſt Bart. *cōſ.* 66. *lib.* 4. *&c.* refert tamen *ibidem ſequentib. num.* quod oppoſitum conſuluerit Soc. quem ſequuntur Alc. *lib.* 5. *paradox. cap.* 20. & Rip. *in l. nemo poteſt. de leg.* 1. Et ibi latè hoc ipſe Cagn. diſtinguendo proſequitur, quem vide. I. Fich.

Amplia, quia in fideicōmiſſis, teſtatoris coniecturata mens non operatur, quando ratio ſermonis non patitur. Curt. Iunnio. *conſ.*90. *nu.*2. comm. dicit. B. Villal.

4 Lego decem ducatos qui ſunt apud talem, alias lego fundum: Nūquid hæres poſſit ſoluere alios 10. ducatos, quàm illos, vt retineat fundū? Iaſ. *in l.* 4. §. 1. *in* 4. *col. ff. ſi cert. pe.* al. Bar. poſt Dyn. *in l. talis ſcriptura, in ſi. prin.* per illū tex. tenere quod non. & ita etiam refert ipſe Iaſ. *in l. nūmis. in* 2. *col. ff. de in lit. iur.* vbi tamen arguit contra Bart. & dicit quod eſt noua conſideratio. & *in d. l. talis ſcriptura in* 2. *col.* etiam arguit fortiter cōtra opin. Bart. & comm. tamen dicit ab ea non eſſe receden. refert etiam *in l. ſi certos nummos. ff. de verb. obl.* Chætian.

5 Quid ſi lego Titio decem, quæ per eū ſolui volo illi quę ſibi dixi in ſecreto? dic quod valet tale legatū, nec Titius tenetur nominare illum. *Ita Iaſ. in l. captatorias. col.* 2. *C. de teſtament. milit.* al. no. per Spec. *in tit. de inſtr. edi.* §. *nunc verò aliqua. verſ. ſed quid ſi ille viuens. & verſ. ſeq.* & Petr. de Ancha. *in conſ.* 405. *incip. in his dubiis.* quod mihi eſt 436. *incip. in his dub.*

In contrarium vide Ang. *conſ.*201. *Idem.*

6 Legatū alicui factū de flurenis aureis, hæres auditur volēs ſoluere in moneta vſque ad valorē florenorū, qui valor erat tēpore mortis teſtatoris, aut teſtamēti, niſi hæres eſſet in mora: nā tūc ad plus teneretur. Socin. *conſ.*6. *in* 1. *vol.* *Idem.*

7 Legatum calicis in dubio intelligitur de argento. Lance. *in l. legatū. ff. de vſufr. leg.* al. Bar. *in l. Titia.* §. *Seia. ff. de aur. & arg. leg.* Vide Bal. *in l. ſi rondū. C. de fur.* vbi dicit, quod intelligitur de honorabili, ſecundū qualitatem eccleſiæ, & facultates teſtatoris. vide aliquid per Pan. *in c. indicante. de teſtam.* Lud. *ſing.* 515. videtur velle quod intelligatur de calice auri.

Vide etiam Pan. *in c. ex part. de conſ.* vbi videtur tenere, quod vouens dare calicē, non teneatur dare de argento. Cacher.

8 Si teſtator veſtes ſuas alicui legauerit, tale legatū referetur ad veſtes, quæ erant teſtatoris tēpore teſtamenti, & nō ad veſtes poſtea acquiſitas. *l. ſi ita ff. de auro & argen. legato.* & legatarius teoebitur probare, quod tales veſtes erant teſtatoris tempore teſtamenti: quia hoc eſt fundamentum ſuæ intētionis, ita Bal. *in l. fin* §. 1. *C. de appell.* Iaſ. *in l. non ſolum* §. *ſciendum. num.* 4 *ff. de noui ope. nun.* Bellacomb.

9 Si teſtator legauit vxori ſuæ veſtimēta & iocalia quæ æſtimauit valere ducenta, ſi demum appareat non tanti valere, & quantumuis minus valeant, non poterit vxor petere vt ſuppleatur quod minus valet, & id quod deeſt æſtimationi factæ per teſtatorem, quaſi voluerit teſtator ducēta legare: ad quod nō eſt aduertēdū, ſicut ecōtrario ſi ea iocalia vel veſtimenta pluris valeat, nō poterit hæres illud plus petere, nec aliquid diminuere ex eo legato: ſed veſtes & iocalia vti ſunt, debent vxori dari nō attēta æſtimatione teſtatoris, cùm ea æſtimatio teſtatoris nō ſit attēdenda. Iaſ *in l. ſi fundū ſub cōditione.* §. *ſi libertus. ff. de legat.* 1. *& l. cum pater.* §. *pater qui filio. ff. de leg.* 2. & ibi Bart. per eos textus. Guliel. Bened. *in repet. cap. Raynutius. in verb. & hortū. nu.*13. *de teſta.* Cuius opinio approbata eſt à Iaſ. *in d. l. ſi fundū.* §. *ſi libertus*, quod ſi teſtator mādaret rē ſuā vendi pro tali pretio, tamē tali æſtimationi ſtādū eſſet: quia quāuis ea res plus valeat, teſtator videtur illud plus donare, ita vt nec in eo caſu locū habeat remediū *l.* 2. *C. de reſc. vend.* Bellacōb.

10 Si teſtator iubeat eius vxorem viduā veſtiri, an ſufficiat ei emere vnam veſtem, an vero durante viduitate, & poſt hæres teneatur emere? vide Alex *in l. legatū. ff. de an. leg. & in l. diuortio.* §. *ob donationes. in* 3. *col. ff. ſol. mat.* vbi al. Bal. *in l.* 1. *C. de ſideic.* qui dicit quod intelligitur omni anno, ſi mos regionis ita poſtulet, aliàs primis fractis debent aliæ veſtes fieri. Addo Feli. *in cap. innonamus.* 2. *col. de treu. & pa.* Iaſ. *in d. l. diuortio.* §. *quod in anno. in* 3. *col.* Idem.

11 An autē tale legatū transeat ad ſecundam vxorem? vide Alex. *in l. quod principi. ff. de leg.* 2. *& in l. ſi quid.* §. *inter emptum & paratum. ff. de leg.* 3. vbi concludit quod non. Iaſ. *vbi ſuprà.* Bal. *in l. ſi. ver & no. de indic. vid. tol.* vide tamen Alexan. *in* 2. *vol. conſ.*171. *ubi, & intelligitur. & in d. l. ſi. in apoſtil. ad Bal.* Idem.

12 Quid ſi legat omnia veſtimēta, pannos, & maſſaritias domus, an iſta qualitas domus referatur ad omnia? vide not. Dec. *conſ.*92. vbi adduc. mult. in cōtrariū cōcludit dictā qualitatem referri ad omnia, & inter cætera adduc. Old. *in conſ.*8. vbi vult, quòd vltima clau. habēs adiectionem certi loci, minuit vim & effectum generalis legati præceden. & arctat ad locū ſpecialiter cōprehenſum. al. tex. *in l. nā quod.* §. *ſi ff. de pen. leg. in ſi.* vbi ſi omnis penus legata ſit, præter vinū quod erit Romę, illa qualitas loci Romę, raſtringit legatū vniuerſaliter factū de peno, ad penū dūtaxat quæ Romæ reperitur. Idem.

13 Legatū eccleſiæ ſimpliciter factū, cui eccleſiæ debentur? vide Soc. *in l. qua conditio.* §. *cum ita. in prin ff. de cond. & demon.* Iaſ. *in l.* 1. *in prin & in* 1. *col. C. de ſacroſan eccl.* vbi dicit, quod in dubio intelligitur de eccleſia parrochiali, ex quo ab ea teſtator percepit ſacroſ. *cap. ſi. de ſepul.* al. Cy. Sal. & Paul. ibi, & alia multa, maxime Bal. *in l. qua conditio* §. *ſi ff de cond. & demon.* idē vult ipſe Iaſ. *in* §. *ex maleficiis. in* 12. *col. Inſtit. de actio. & in l. non vtique.* §. *ſi quis inſulam. ff. de eo quod cer. lo.* vide Phi. *in cap. cum quis.* §. *cum ab eo de ſepul. in* 6. Pan *in ca indicante. de teſta.* vide etiā Ang. *in* §. *ſed ius quidem ciuile. Inſtit. de iure natura.* Bellac.

14 Si autē eſſent duæ parrochiæ, vel in vna eſſent duo preſbyteri, in dubio cenſetur relictū pauperiori. per tex. no. *in* §. *ſi quis in nomine. in auth. de eccl. tit.* ita Iaſ. *in d. l.* 1. *& in d.* §. *ex maleficiis.* dicit Iaſ. quod quādo ſunt duę parrochiæ, debebitur legatū illi eccleſiæ à qua teſtator ſacramenta recipiebat.

Subdit *Iaſ. in d.* §. *ex maleficiis, col.*13. quòd ſi aliquid legatur ſimpliciter monaſterio, in dubio intelligetur de monaſterio mulierū & ſic monialiū. al. Bal. poſt Cy. *in l. cū multa. C. de do. ante nupt.* quod dicit eſſe mirabile & ſingul. Phi *in d.* §. *cum ab eod. in ſi.* fac. dictū Bal. *in l. in multis. in ſi. com. ff. de ſta homin.* Idē.

15 Quid ſi relinquitur eccleſiæ ſancti Ioannis, & in loco ſunt duæ eccleſiæ ſub eodem titu. S. Ioan. dic quòd debetur pauperiori. ita *Iaſ. in l. ſi ita. in* 4 *col ff. de leg.* 1. al. tex. *in d.* §. *ſi quis.* & ibi Ang. *in auth. de eccl. tit.* Vezinus.

16 Et quid in priuilegio conceſſo eccleſiæ S. Petri, & in loco ſunt duæ eccleſiæ S. Petri? vide Cald. *in tit de priuil. conſ.*6. vbi dicit priuilegium non valere propter incertitudinem. Chærianus.

17 Quid ſi teſtator relinquat eccleſiæ decem menſuras, ſeu ſeſtaria frumenti, & in illo loco habentur diuerſæ menſuræ, dic quòd intelligitur de minori. ita *Iaſ. in d. l. ſi ita. in fin.* com.

al.*cap.ex parte*.& ibi Pan.*ext.de renſi.* vbi Pan. reſpondet ad *l. Titia.§.Seia.ff.de aur.& arg.leg.* quem tex. adduc. pro contrario. vide ibi per eos. *Idem.*

18 Lego vxori veſtes, anulos & perlas, & indumenta quæcunque precioſa, & non precioſa ad vſum ſuum hactenus facta, an veniant perlæ, quæ non apparent ad vſum vxoris empta? Cor. *in 4. vol. conſ.* 218. tenet quòd ſic. Vezinus.

19 Quid ſi legat vxori ... mnia parata ad eius vſum, an veniāt parata à ... viri & vxoris? Phi. poſt Ioan. And. *in c. cùm ... de præſ. in 6.* tenet quod non. *l. legat. ff. de legat. 2.* vide tamen ... *ſing.* 632. Vezinus.

20 Sed quid ſi maritus dicit peruenisse ad ſuas manus centum ... vxoris, quos ſibi legat capiendo de bonis, vt v... placuerit, an poſſit hæres ſoluere in pecunia? Corn. *in 4. vol. conſ.* 132. *verſ. inſuper.* tenet quod ſic. Idem.

De rebus dubiis.

TITVLVS XXXV.

SI quis in ſuo teſtamento alicui legauerit res ſuas mobiles, & alteri res ſuas immobiles, neuter eorū habebit iura, nec actiones, nec nomina debitorū, ſed ea remanebunt penes hæredem: quia ibi nulla eſt iudicā... neceſſitas, vt iura & actiones comprehēdātur: & ideo dicendum eſt in donatione facta de bonis mobilibus & immobilibus, vt nomina debitorum non cenſeantur donata. Guid. Pap. *conſ.* 52 *nu* 2. nomina enim debitorū tertia ſpecies cenſetur, quæ nec mobilium nec immobilium appellatione venit, ſecund. Bart. *in l. poteſt ff. de authorit. tutor.* & eſt communis ſecundum Iaſ. *conſ. 5. vol. 3.* I. Fichard.

2 Legatum ſub conditione relictum familiæ, vel cognatis, ſufficiet quòd reperiantur cognati, vel de familia tēpore exiſtentis conditionis, quo tempore illa qualitas obſeruanda erit. *l. interueniſt. ff. de leg. præſtan.* Socin. *in l. ſi rogatio. ff. de rebus dubiis. verſ. tertia concluſio.* Vezinus.

3 Quantitas legata ſimul cum ſpecie, putà cum fructibus ex tali fundo, debet præſtari eodem tempore quo fructus: quia ſimul legata ſimul præſtari debent. Bart. *in l ſi legatarius. §. cū ita. ff. de leg. 3.* Idem.

4 Legatum factum canonicis, non intelligitur factum capitulo, ſed cuilibet canonico. Fel. *in c. audit. in 13. col. de præſcr.* al. Barb. *in c. requiſiſti. in 40. col. de teſta.* Vezinus.

5 Verba (ſi ambo, ſi vterque, vel ſi omnes) faciunt orationem vniuerſalem, vt ſic in vno falſificata, tota reddatur falſa, iuxta *l. ſi is qui ducenta §. vtrum ff. de rebus dub.* prout ſignāter declarat Paul. de Caſtr. *in l. heredes mei. §. cùm ita*, quem in hoc communiter alij ſequuntur. *ff. ad Treb.* & ita ſe habet comm. opin. doc. *in d. §. cùm ita*, vti traditur maximè per Moderniores. Sic etiā voluit Dec. *in conſ. 593. viſo teſtamento.* Rui. *in conſ. 46. ponderatis diligenter nu. 3. & in conſ. 67. num. 7. & in conſ. 121. nu. 5. & 6. vol. 3.* Pariſ. *in conſ. 14. num. 9. vol. 2.* Soc. iun. *in conſ. 41. ſub num. 5. vol. 4.* E. Muſcul.

De optione legata.

TITVLVS XXXVI.

SI teſtator legat optionem, aliàs electionem ex tribus rebus omnino conformibus, non valet legatum talis optionis. Lud. *ſing.* 487. al. *l. cum aurum. §. ſed ſi argēti, cum gl. ff. de aur. & argent. legat.* Vezinus.

2 Si teſtator legat vnam de domibus, electio eſt legatarij. Iaſ. *in l. qui duos. ff. de leg. 1.* per illum tex.

Secùs ſi ſimpliciter legat domum, quia hæres poterit dare quam velit ita. Iaſ. ibi. alleg. *l. ſi domus. in prin. illo eod. tit. & l. ſi ex pluribus. ff. de verb. obl.* Idem.

3 Si teſtator mandauerit bona ſua diſtribui inter pauperes à tertio eligendos, non poteſt tunc ille eligens vnum ſolum eligere, & ei omnia dare: ſed pluribus ea bona ſunt cōcedēda. Bar. *in l. 1. ff. de optim. legata.* Sali. *in l. ſi quis ad declinandam. in ſi. C. de epiſ. & cler.* Sed ſi mandauerit bona ſua diſtribui inter pauperes, & ad hoc quoſdam elegerit ad eam diſtributionem faciendam, illi quibus data fuit ea facultas eligendi, poterunt vnum ex ipſiſmet eligere, dum tamen ſit pauper, & qualitatis requiſitę, gl. Bar. & Bal. *in l. planè ff. quod cuiuſque vniuer. & in l. ſi tibi. ff. mand.* Soc. *conſ. 12. nu. 9. par. 1.* Bellacomb.

4 Si teſtator diſponat, ꝙ poſt mortem hæredis diſtribuantur bona inter pauperes eligēdos per executores ipſius teſtamenti, nō poterunt dicti executores aliquos pauperes eligere ante mortē ipſius hæredis. Eſt magis cōmunis opi. ſec. Alex. *in conſ. 81. viſa conſultatione. circa med. vol. 6.* M. Chæriac.

5 Electio legatū adepturi cōmiſſa hęredi, vel alteri, & in vita & tantum coram duobus tēſtibus, etiam in electi abſentia fieri poteſt, com. pronunciat Ant. Gomez. *de teſta. c. vlt. n. 48. verſ. item adde quod iſtam. & verſ. item adde quod talis.* Suarez.

De ademp. legat.

TITVLVS XXXVII.

LEgatum teſtator non videtur reuocare, licet rē legatam alteri poſtea pignorauerit. *l. 3. qua incipit, qui poſt. C. de leg.* & ibi doct. maximè Alex. & Iaſ. & eſt text. & ibi Ang. *in §. ſi rem ſuam. Inſti. de legat.*

Limita non habere locū, ſi res eſſet obligata pro tanto quātum valet, cū eo caſu teſtator nō præſumatur habere animū luendi rē. ſec. Bart. no. *in l. rē legatā ff. de adimen. legat. per l. qui habebat. in princ. ff. de leg. 3. & l. legatum in ſi. ff. de ſup. leg.* & ita volunt doc. maximè Alex. *in d. l. 3.* idem Alex. *in l. interdum. §. 3. in ſi. de acq. poſ.* Bald. *in l voluntas. C. de fideicommiſſ.*

Sublimita niſi res pignorata fuiſſet maioribus ſuorum: quia licet pignorauerit pro tanto quantū valet, præſumitur velle redimere & non reuocare legatum. Alex. & Iaſ. poſt Paul. de Caſt. *in d. l. 3.* Bellacomb.

2 Adimi regulariter legata poſſunt. *l 3. §. fin. ff de adim. leg. l. xxvij. quæ incip. fideicommiſſum. C. de fideicom.* fallit in 18. caſ. vt per Vigel. *in commento 5. anm. c. 6. cauſa 2. fol.* 119. Don. à Fina.

3 Tranſlatio legati facta inutiliter in ſecundum adimit legatum à primo, *l. planè, ff de lega. 1.* fallit in 7. caſib. quos not. Iaſ. *in d. l. planè. nu 1. ea quæ in teſtamento ipſo iure adempta cenſentur. l ſi ita ſcriptum. vbi gl. ff. de leg. 1.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 3 à Zaſi. *in d. l ſi ita ſcriptum, num. 7.* Don. à Fina.

4 Voluntariæ rei legatæ alienatio, ſeu donatio, inducit legati ademptionem, *l. rem legatam*, vbi gl. *ff. de admend. lega. l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ff. de leg. 3. §. ſi rem. Inſt. de leg.* fallit in 10. caſib. quos no. Bened. Capea *in ſuo trac. reg.* 108. Idem.

5 Alienatio, vel donatio rei legatæ ex voluntate teſtatoris facta, inducit legati ademptionem, niſi aliud de mente legātis appareat. gloſſ. & Bat. *in l. rē legatam, ff. de admend. legatis. l. fideicommiſſa. §. ſi rem ff. de legatis 3. §. ſi rem.* & *ibid.* glo. *Inſtit. de legat.* quod etiā procedit, licet dicta alienatio vel donatio voluntaria ſit nulla, nec ſuum ſortiatur effectū, ſatis eſt enim eam demonſtraſſe: Nā ea quę à mera voluntate dependent, licet per trāſlationē nō ſortiantur effectū, vtilē tamē ademptionem, ſeu reuocationē faciunt. *Bar. in l. etſi. ff. de adimen. legat. & in l. planè. ff de lega. 1.* Quod intellige de actionibus inter viuos, qui etſi nulli ſunt inducunt legati reuocationē. *l. legatum, § ſi. ff. de adim. leg.* glo. & Bart. *in l. 3. §. minor. ff. de fundo inſtruct.* Secus autē eſt in vltimis voluntatibus, quare per contrariam inualidam volūtatē nō inducitur legatorū ademptio, ſec. Bart. *in l. ſi iure de leg. 3.* & Cyn. *in l. noſtram in ſi. C. de teſtamētis.* Bart. *in l. quæſitū, §. ſi quis. ff. de fundo inſtruct.* quia in vltima volūtate non cenſetur quis habere voluntatem reuocandi primū, ſi ſecundum non valet, quod in actibus inter viuos ſecus eſt, per text. apertū *in l. cum dominus. §. filiusfam ff. de pecul. legat. & l. ideo ff. de admend. legat. l. ſi legatum. ff. de legat. 1.* Bartol. *in l. ſi. ff. de auro & argen. legato.* & ita cōmuniter teneri refert Bened. Cap. *reg. 108. nu. 13.* Alienatione autē voluntaria licet legatum reuocatum vel ademptum cenſeatur, vti dictum eſt, id tamen inter alia fallit, quādo ea rei familiaris neceſſitate fieret: quo caſu non creditur teſtator animū legatū reuocandi habuiſſe, vt dicit gloſſ. *in l. 3. C. de legat. & in §. ſi rem, Inſtitut. eod. titul.* & Bart. *in l. rem legatam. ff. de admend. legat. argum l. 1. ff. de tutel. & rationibus diſtrahend. l. cum plures. §. cum tutor. ff. de admin. tut.* quod verū eſſe, & communiter teneri *ibid. n. 21.* refert Bened. Capra.

6 Res legata ſi alienetur per teſtatorem, an ſit reuocatū legatum? diſtingue, aut eſt alienatio neceſſaria, aut voluntaria. primo caſu non reuocatur. *§. ſi rem. Inſti. de leg. l. rem legatam.* vbi Bart. *ff de admen leg l. fideicommiſſa § ſi rem de leg. 3 l. ſi res obligata. de leg. 1. l. 3. C. de leg. præal.* & volunt ibi doc. max. Iaſ. & Alex. *in §. ſi rem. & in l. inbut ff de admen. leg.*

Limita procedere quando alienaretur ex neceſſitate rei familiaris: ſecus quando ex neceſſitate per legē impoſita: vt poſſet eſſe in caſu *l. filia legatorū. C. de leo ... p. C. de do. promiſ.* ita dicit Iaſ. *in l in teſtamento in pe. ſol. C. de teſtamento.*

mul

mil. al. Nicol. de Mutina, & Alb. de Rolat. *in d. l. filia legatorum.*

In contrarium facere videtur quod vult Alex. *vol. 3. conſ. 31.* ſecundo autē caſu, videlicet quando alienatio eſt voluntaria, reuocatur legatum. vt habetur in iur. hus & locis præal. & ita vult in terminis Bened. *in conſ. 3. in 9. col.* Subiungit Alex. *in d. l. nihil*: quod quando res legata alienatur ea neceſſitate, & ſic non reuocatur legatum, agitur ad rem, non autem ad pretiū. al. *l. Lucius. la 1.* & ibi glo. & Bar. *ff. de leg. 2.* Bellaco ub.

7 Sed an per cōtractum inutilem, reuocetur legatum? dic quod ſic. vt vult Alex. *in d. l. 3. & in d. §. ſi rem & in l. ſeruum. §. ſi idem.* vbi multa al. *ff. de leg 1.* per tex. *in d. l. legatū. §. 1. ff. de adimen. leg.* cū aliis per eū al. & per Iaſ. *in d. §. ſi itaē. in 3. col.* Ide.

Quod autem dictum eſt ſup. alienationem reuocari ea voluntaria alienatione: Limita, niſi teſtator rem non tradidiſſet emptori, vel pretium et non fuiſſet ſolutum. Nam his caſibus etiam voluntariè alienans, non videtur voluiſſe reuocare legatum. *l. prædia. §. liberto. ff de fun. instruc.*

Aduerte tamen, quia glo. *in d. §. liberto.* & Bar. *in d. l. rem legatam,* intelligunt illū ita. procedere ſecundum diſtinctionem *d. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. de leg 3.* Idem.

Addit Iaſ. quod ſi teſtator ſemel alienauit rē legatam voluntariè, licet redimat, non tamen reconualidatur legatum ſed reuocatum. al. tex. no. *in l. cū ſeruus.* & ibi Bar. *ff. de adimen. leg.*

Limitat, niſi ſit legatum libertat. ſecund. Bart. *in d. l. cum ſeruus.* & Bal. Ang. Pau. de Caſt. & doc. *in d. l. ty.* Idem.

8 Quid ſi ipſe teſtator nō alienauit voluntarie rē legata ſed dedit licētia hæredi alienadi, an ſit reuocatū legatū? Iaſ. *in d. l. 3. ivα. col. ibi, limita tamē prædicta.* tenet quod nō. per *l. poſtquā §. fi. ff. vt leg. no. caue.* al. Bal. Sal. Ang. & Pau. de Caſt. *ibi.* Limitat etiā Iaſ. ibi præmiſſa procedere, quādo teſtator volūtarie vendidit, & tradidit, & pretiū repetit: iſtis tribus concurrentibus, bene reuocatur legatū. Limitat præterea Iaſ. quādo teſtator legaſſet rē ſimpliciter: ſecus ſi alternatiue re vel æſtimatione: quia alienādo tūc rē volūtariè, nū intelligitur reuocatū legatum, quin debeatur æſtimatio. al *l. Lucius la j ff. de leg. 2.* Ang. Sal. & Pau. de Caſt. *in d. l. 3.* Limitat inſuper dicta diſtinctioné inter alienationem neceſſariā, & volūtariā procedere, quādo legatū fuit factū purè: ſi autē ſit factū ſub cōditione, tūc indiſtinctè reuocaretur etiā per alienationem neceſſariā. al Bald. *ibi in 4. q.* & Ang. Sal. & Paul. de Caſt. per *l. Stichū qui meus erit. in p. ff. de leg. j.* qui tex. ſec. eū nihil fac. ſed al. tex. ſing. *in l. ſcribit. alias quintus. §. fi. in fi.* & ibi Bart. *ff. de au. & ar. leg.* quod ſec. eū reputat ſing. Imo. & Moderni. *in d. l. Stichū qui meus erit.* Ide.

Et iuxta prædicta quęrit ibi Iaſ. An mulier teſtatrix quę legauit fundū, vel domū alicui, & poſt teſtamentū nupſit, & dedit omnia bona in dotem viro: an per iſtam donationem in dotem generalem intelligatur reuocatū legatū? Et dicit videri quòd ſic: quia iſta eſt alienatio voluntaria, ergo, &c.

In contrarium dicit ipſe, conſuluit Alex. & eſt noua deciſio *in 3. vol. conſil. 31. incip. ponderatis his quæ in themate narrantur. in vlt. col.* & illam deciſionem ſequitur Iaſo. non per rationes Alex. ſed per ea quæ ipſe adducit.

Infert tamen ibi Iaſ. quod rationes Alex. ſingularius probant quod etiam ſi mulier dediſſet in ſpecie in dotem illam rem quam prius legauit, nō reuocaretur legatū, & dicit quòd eſt ſuprema limitatio, ſed nullatenus firmat. Idem.

9 Si teſtator legat vni nepoti mille, & alteri nepoti, vt æqualis ſit, alia mille: deinde in codicillis reuocat illud primum legatum, aliud legatum etiam cenſetur ademptum. Ludo. *ſing. 316.* al. *l. alteri ff. de adimen. legat.* Vezinus.

10 Legata reuocantur ſi teſtator interrogetur, an ſecerit legata? & reſpondeat quod non. Cepo. *cau. 205.* Idem.

11 Quid ſi teſtator legauit nomen debitoris, & poſtea exigit, an videatur reuocatum legatum? vide Ang. *in §. ſi rem ſuam. Inſtit. de legat.* Idem.

12 An ex ſecundo teſtamento minus ſolenni adimantur legata in primo teſtamento facta? vide Ang. *Inſti. de ademp. leg. verſi. quid ſi fiat.* Idem.

13 Quid ſi teſtator facit legatum, & ſoluit in vita, an poſſit tale legatum reuocari? Iaſn. *in l. filiæ dotem, in 3. col. in prin.* tenet quod non. al. Bar. poſt Dy. *in l. legatum. ff. de leg. 2. Bal. in l ij. C. de iur. dotiū. & in l. j. in pe. col. C. ſi quis omiſ. cauſa teſtamenti.*

Vide Crotum *in repe. l. frater à fratre. in 8. col. de cond. indeb.*

14 Si teſtator legat vni vnam rem, & deinde eam legat alteri, an videatur ademptum legatum à primo? Iaſ. *in l. ſi pluribus. in 1. & 2. col. ff. de leg. 1.* ſubtiliter multa adduc. vide per eū, & per Alex. *in l. ſi Fortidianum. C. de leg. & 5. vol. conſil. 169.*

Quando autem legat totam rem vni, deinde alteri legat dimidiam, intelligitur voluiſſe illam dimidiam adimi de toto. *l. cum quæſtio. C. de leg.* & ibi doct. Bellacomb.

15 Legata & tunc reuocata cenſebuntur, cùm res relictæ poſtea vel inutiliter alteri donabuntur, quamuis non idem iuris ſit, ſi alteri inutiliter legētur. com. inquit Did. à Couarruuias *in rub. de teſt.* Tametsi vtrobiq; atq; vtraq; via adimi probet luculenter tex. *in l. & ſi tranſferā. ff. de adim. legat.* & nos id alibi copioſius oſtendemus. E. Suarez.

16 Si teſtator legauit Titio ducentū, & voluit quod centū ſoluerentur de tali trafico: deinde ipſe teſtator recepit ipſum traficū, an ſit reuocatū legatū? text. eſt quod nō, *in l. quadā teſtamēto ff. de leg. 2.* Parb. *in terminis in 2. vol. conſ. 30. in 2. col.* Vez.

17 Sed quid ſi teſtator legat proprietatē alicui, deinde alienat vſumfructū? Iaſo. *in d. l. 3. in fi. C. de lega.* dicit quod per hoc nō reuocatur proprietas: ſi aūt legaret vſumfructum, & poſtea voluntariè illum alienaret, eſſet reuocatum legatum. ita intelligit gl. *ibi. in ver. dedit.* Bellacomb.

18 In dubio non præſumitur ademptio legati. Alex. *vol. 5. conſ. 169 in 2. col.* faciunt quæ vult Corn. *in 2. vol. conſ. 155.*

Vide etiam *in eo. vol. conſ. 171.* vbi loquitur de adiectione & detractione legati. Idem.

19 Legatū reuocatur per ſuperuenientiam liberorum, & an diſtinguatur inter paruū & magnū? & an conſeruetur per *auth. ex cauſa. C. de liber. præter.* vide Cor. *in 3. col. conſ. 4.* Vezin.

20 Quid ſi teſtator dicat, dono Titio præſenti, & recipienti talē rē, an intelligatur donatio, an vero legatum, & ſic poſſit reuocari? Ang. *in § 1. Inſti. de leg.* tenet quod ſit donatio. Vezi.

21 Legata in teſtamento ſolēni nō adimūtur, nec reuocātur, niſi alio teſtamento, vel codicillis, tamē à quinque teſtibus factis, ſecūdū magis com. per Burſ. *conſil. 96. num. 6. lib j.* Bonac.

22 Legatum factum cum clauſula, quod teſtator promittit non reuocare, & quod ſi reuocauerit, quod donat, non poteſt mutari, & Io. Durād. *in arte teſtan. cau. 3. iu. 6.* cō. dicit. Vezin.

23 Legatū alternatiuū ſi relinquatur, eſt electio legatarij, & nō heredis. Salice. *in l. plerūq; § fi. ff de iur. dot.* cō. dicit. Idē.

24 Legatorum vel hereditatis priuatio non ob quāuis, ſed grauē dūtaxat iniuri inducitur, per not. *in l. iij. ff. de adimē legat.* ſec. Imol. *cap. Raynutius de teſt.* & ita cō. teneri refert Bene. Capr. *in tract. ſubſtit. poſt reg. poſito, ſpecie ſecunda, num. 144.*

De iis quibus vt indig. leg. auferuntur.

TITVLVS XXXVIII.

Legatū reuocatur propter inimicitias ſuperueniētes *l. ex parte. l. iij. §. non ſolū. ff. de adimen. leg. l. ſi inimicitiæ. de his quib. vt indig.* non ipſo iure, ſed ope excep *d. l. ex parte ibi excep. doli mali ſubmouebitur.*

Limita quādo inimicitię ſuperuenerūt culpa legatarij: putà, quia occidit filium teſtatoris: Secus autem econtra. ita tenet Bar. *in l. cum tabul. §. quoniam.* per illum text. *ff. de his quib. vt indig.* Hip. *in l. j. §. præterea. in 9. col. de quæſtio.* Lud. *ſing. 196.*

Sed Iaſ. *in l hæreditas. col. 1. & 2. C. eo. de his quib. vt ind.* putat quod iſtud dictū ſit falſum: & in contrariū pōderat text. expreſſum *in l. iij. ff. de adimen. leg. in ver. & pœnitens teſtatorem, prioris offenſa.* vbi legatū fuit reuocatū, quia teſtator offenderat legatarium: & ſic inimicitia proceſſit culpa teſtatoris. dic. ibi ita. quod ſi teſtatorem pœniteat offenſę, recōualidatur legatū. adducit multa alia fundamenta cōtra Bar. & dicit conſidera, quia ſi caſus contingeret eſſet caſus pro amico.

Et ita etiam latiùs tenet ipſe Iaſ. *in l. ſi filiam. C. de inoff. teſt.* Pet. Gerar. *ſing. 5.* Bellacomb.

2 Et ſi legatarius concubuit cum vxore teſtatoris, reuocatur legatum. Ang. *Inſti de ademp. legat.* Idem.

3 Sed pone, quod poſt contractas inimicitias teſtator fecerit codicillos, in quibus nō reuocauit legata facta illi cū quo cōtraxit inimicitias, prout poterat, ſi volebat quod eſſent reuocata, an per hanc præſumptionē deſināt eſſe reuocata? Bar. *in l. filio. §. Seia.* per illū text. *ff de adimen. leg.* dicit quod non refert. & ſequi. Iaſ. *in auth ex cauſa. in 5. col ibi, pro iſta ampliatione. C. de liber. præte.* vbi dicit eſſe no. quia multi dicerent oppoſitum. Idem.

4 Vnum ſingulariter not. quod licet legata, per ſolas inimicitias reuocentur, tamen illæ inimicitiæ debent probari per quinq; aut ſeptē teſtes. ita mirabiliter vult Bar. poſt Dy. *in l hæredes palàm. §. ſi quid poſt ff de teſtam.* Refert & ſequi. Iaſon. *in d. l. hæredes in 1. col.* licet Bal. teneat cōtrariū *ibi.* Idem.

An autem per ſolam reconciliationem videatur ſublata reuocatio legati facta propter inimicitiam? vide amplè & ſubtiliter Pet.Gerar. *ſing.3.* Idem.

5 Quid ſi legatarius ignoranter incidiſſet in inimicitiam cum teſtatore, an videatur reuocatum legatum? Petr.Gerar. *ſing.5.* tenet quòd non. Idem.

6 An autem reuocatio legati poſſit probari per duos teſtes? vide not. Bal. *in 1.parte conſi.*225. vbi al. multa pro & contra. concludit tamen quod ſic, ſi teſtes ſint integræ & probatæ vitæ. & vide Cor. *in 3.vol.conſi.* 39. vbi dicit quod legatorũ & fideicõmiſſorum reuocatio probatur per 5. teſtes. Idem.

7 Capitalis inimicitia oritur quoties crimen capitale, vel graue deducitur contra aliquem per viã accuſationis. *l. qui cum natu maior. ff. de bonis libert. l. iij. §. fin. de adi. lega.* Frãc. Marc. *quæſt.* 324. & etiam cùm crimen deducitur per viã exceptionis. *in ſpecie cap. præſentium. de teſtam. in 6.* Mar. *in ea lege.* Contrahitur etiã inimicitia capitalis ex iniuriis verbalib⁹, ſec. Iaſ. *in l. procuratoribus. C. de procur.* Itẽ ex minis probatur inimicitia capitalis. Bald. *l. metum. C. quod met. cauſ.* Bellacõb.

8 Inſtitutio hæredis non reuocatur per ſubſequentes inimicitias: & ſic quamuis hæres inſtitutus cõmiſiſſet aliquam iniuriam contra teſtatorem, non propterea reuocaretur ea hæredis inſtitutio. *d. l. ex parte. de adimend. leg.* & multo minus reuocaretur, ſi mortuo teſtatore hęres eius contra ipſum teſtatorem aliquid egerit, vt quia eius viduam carnaliter cognouerit. Iaſ. *in l. ſororem. C. de his quibus vt ind.*

9 Legata inimicitiis poſtea ſubſequutis vſque adeò reuocantur, vt ſatis ſuperque ſit inimicitias duobus teſtib. probari. cõmune renuncio ex Aret. *in l. Lucius. ff. de vulga.* Iaſ. *in l. fideicommiſſum. C. de fideicommiſſ.* Did. à Couarru. *in rubric. de teſtam.* E. Suarez.

10 Legata in codicillis adempta iure ipſo extinguuntur, vt frequens interpretum dogma aſſeuerat Porc. *in prin. num. 4. Inſti. de ademptis. legat.* Idem.

11 Legatũ perditur ſi onus iunctũ recuſetur. *l. pe.* vbi doct. maximè Iaſ. *C. de lega.* Alex. latiſſimè *in 1. vol. cõſil.* 102. facit ꝙ vult Bal. *in l. Neſennius ff. de exec. tu.* Ang. not. *cõſ.* 166. Idem.

12 Legatum perditur ſi legatarius ſtupret viduã relictam teſtatoris. Bart. & Bal. *in l. fideic. C. de fideic.* Barto. *in l. j. ff. de his quib. vt ind.* gl. Bar. & Bald. *in l. Sororem. C. eod. ti.* Veainus.

13 Legatarius qui rẽ legatã propria occupat authoritate eõ vitio cadit à iure ſuo. *l. non eſt dubium.* & ibi doct. *C. de leg.* Nam rei legatæ ſine traditi. non transfertur poſſeſſio. Gl. *in l. cum duobus. §. idem reſpondit. el 2. in ver. dedit. ff. pro Socio.*

Et ita etiam vult *Iaſ. in l. alia ſcriptura. in vi. col. de leg. j.* al. leg. Lud. Ro. *conſi.* 312. *incip. circa propoſitam.* Adde Bened. *conſi. 3. in fi.* I. Fich.

*L*imita niſi eſſet data licẽtia à teſtatore apprehẽdẽdi rem legatam, propria authoritate. *l. Titia cum teſtamento. §. 1.* ſecũdum vnũ intel. gl. *de leg. 2.* doct. max. *Iaſ.* qui multa adduc. *in d. l. non eſt dubium.* Phi. *in c. ſi pater. in 9. col. de teſta. in 6.* & eſt communis opin. ſecundum Ploi. *l. ſi quando nu. 54. C. vnde vi.*

Adde *Io.* Dilect. *in arte teſtand. tit. 2. cautel. 3.* ex *Iaſo. in l. cum quis. C. de iur. & fact. ignorant. & l. nemo. de leg. j.* I. Fich.

*L*imita 2. non habere locũ in legatario, qui eſſet executor teſtamenti. *l. fiſtulas. §. fundum. ff. de contrahen. emp.* ſecundum Bal. Ang. & Sal. *in d. l. non eſt dubium.* vbi Alex. plures al. remiſſiones. & ibi *Iaſ.*

*L*imita 3. quando legatarius occupat, poſt aditam hæred. ſecùs ſi ante aditã hæred. & apprehẽsã poſ. nã tũc legatarius nõ perdit ius ſuum. ſecundum Glo. & doct. *in d. l. non dubium.*

Ad quod facit pulchrũ Bal. *in l. j. C. quor. lega.* vbi dicit, quod viduæ, quib. mariti fecerũt legata, debẽt eſſe veloces in occupãdo bona ſibi legata, antequã hęres adeat hęred. Corn. *in 2. vol. conſi.* 119. *in 6. col. verſ. circa 3. autẽ quæſitum.* vbi dicit, quòd legatũ nõ cadit, niſi in caſu *l. ſi quis in tantũ. C. vnde vi.* Idem.

14 Quid de ſurripiente teſtamentum? dic quod legatarius cadit à legato tanquam indignus: & quando indignitas reſpicit fauorem alicuius perſonæ, illud quod ab eo auſertur, applica. illi perſonæ. *l. ſi legatarius. C. de lega.*

Quod vltimum intellige quando pœna priuationis imponitur à lege: vt *d. l. ſi legatarius.* aliàs ſecus eſſet. Cacher.

15 *L*egatũ, ſi factũ eſt in teſtamẽto minus ſolenni: hęredes nõ tenentur ad ſoluendum, niſi teſtator legatariis concedat quod propria authoritate poſſint apprehẽdere poſſeſſionem rei legatę. *Io.* Durand. *in arte teſtan. titu. 2. cau. 3.* cõmun. dicit *Iaſ. & l. cum quis. C. de iur. & fact. ignor.* Villalob. & Vezin.

Nota iſtam com. cũ ſequentib. ad intell. *l. xxxj. tit. 14. part. 6.*

*F*allit in obligatione naturali: per quã hæres tenetur ad pręſtandũ, ſecundum communem opin. vt per Iaſ. *in l. cùm quis. C. de iur. & fac. ignor. nu. 2.*

*F*allit 2. quãdo teſtamentum eſt nullum, ex eo quod teſtator errauit inſtituens quem credebat coniunctum, cùm aliàs non eſſet. Iaſ. *in l. eam quam, de fideic. C. nu. 5.* commu. dicit.

*F*allit 3. quando teſtamentum eſt nullum ex pręteritione: quia non ſunt inſtituti hęredes, qui inſtituendi eſſent. *B*ello. *conſ. 53. in prin.* commu. dicit. Idem.

Nota quod ſi legatarius poſſidet, etiam ſi teſtamentũ ſit nullum: legitimè retinet etiam in foro conſcientiæ. Iaſ. *in d. l. cum quis. C. de iur. & fac. igno.* commu. dicit. Idem.

16 Legatum dicitur inutile, quod in voluntate alterius relinquitur, niſi ſit in piam cauſam. *Io.* Durand. *in arte teſtant. titu. 6. caut.* 8. commu. dicit. Villalob. & Veainus.

De materia iſtius cõmunis habes *l. 6. tit. 3. part. 6. l. 6. tit. 5. lib. iij. For. legum. & l. 31. cum nonẽ ſeq. in deciſ. Taur. & l.* quę cũ cõmuni concordat *in l. axia. tit. 9. part. 6.* quam rogo videas. *Idẽ.*

*P*oſſidens hæreditatem, ſi contra agentem petitione hæreditatis, vel familiæ erciſcũdæ iudicio excipetet, quòd eſt indignus hæreditate, vt putà ſi defunctum teſtari prohibuerit, *l. j. C. ſi quis al. teſta. prohi.* cum nota. per Bart. *in l. fi. ff. eod. titu.* & per Soc. *conſ. 105. viſo proceſſu vol. 3.* vel quòd defuncti vxorem, ſeu liberos occiderit, vel tacitam fidẽ de reſtituenda hæreditate incapaci accommodauerit, vt ſæpè accidit in his, qui inſtituuntur hæredes ab habentib. filios ſpurios, vt per Bal. *in l. ſi quis presbyter. C. de epiſ. & cler.* & Barba. *in c. cùm in officiis. col. fi. de teſta.* exceptione iſta non iuuabitur, ſecundum Gl. *in l. hĩc conſequenter. §. 1. ff fami. erciſc. l. loca. §. competit. ff. ſi ſer. vend.* & opinio hæc communiter approbatur, vt per Curne. *conſ.* 150. *circa præſentem lib. 2.* Docto. variis in locis iuris noſtri: & ſic exceptio oppoſita per poſſidentem hęreditatem contra agentẽ petitione hæreditatis, vel familiæ erciſcũdæ iudicio, quòd eſt indignus hæres ipſe hæreditate, vel quod defuncti vxorem, vel liberos occiderit, vel tacitam fidem incapaci accommodauerit, nihil operatur. Viuius *opin.* 272.

17 Nõ refert per quæ verba teſtator loquatur, dũmodò eius intentio percipiatur. *l. in legatis. C. de legat.* & ibi gloſſ. & docto.

Nec vitiatur legatum ex imperfecta oratione, vel latinitate, ſi conſtet de mente teſtatoris. *l. ſi in teſtamento. ff. de leg. 1. & l. verbum volo. C. de fideic.*

Addo quòd ſuffic. quod verba prolata per teſtatorem in legando, ſecun. com. vſum loquendi habeant certam interpretationem. *l. librorum. §. quod tamen Caſſius. ff. de legat. iij.* Imò etiam nutu legatum fieri poteſt. *d. l. in legat* & ibi Iaſon.

18 Legatum perditur ſeu non valet, ſi æs aliẽnũ abſorbet totã hæreditatẽ: ſed ſi quid ſupereſt, valet vſq. ad illud ſalua hæredi falcidia, *l. ſi vniuerſa.* & ibi doc. *C. de leg.* quam Bart. ſummat hoc modo, *Mal da chi non ha, dice la Campana de ſancto Pedro.* P. Fichard.

Et illa *l. ſi vniuerſa* ſecundum Bald. ibi, habet locum in donatione cauſa mortis. alleg. *l. 1. §. 1. ff. ſi quid in frau. pat.*

Limita *d. l. ſi vniuerſa.* niſi teſtator legatũ Titio feciſſet ſub conditione, quòd daret hæredi tantum, quod ſufficit pro ſatisfacien. cred. hęreditariis. nã tunc hæres poſſet ſoluer. legatum: & de illo quod ſibi daretur cauſa condi. implendæ haberet ſatisfacer. cred. glo. eſt ſingu. *in l. ſeruum filij. §. ſi idẽ ſeruus. in ver. in fraudem creditor. ff de legat.* j. quam ibi reputat not. Ang. & dicit ibi Pau. de Caſt. illam non eſſe. alibi. Bellac.

19 Demonſtratio falſa temporis, an vitiet legatũ? vide not. Bal. *in 3. parte conſ.* 85. Vide etiam Benedict. *in. conſ.* 87. vbi dicit, quod ſi lego tibi centum, quæ dico eſſe apud te, & tu iam mihi reſtitueras, non debetur legatum. Idem.

20 Legato alicui facto, actio, & vel obligatio quę affixa eſt oſſibus legatarij, non finitur: etſi finiatur tempus appoſitum ipſi legato, ſed exceptio tantum, dominium autem rei legatæ finito tempore, tranſit in hęredem: ſicut tranſlatum erat in legatarium. Iaſ. *in l. illud. C. de lega. nu.* 7. com. dicit. Villalob.

Additio ratio prædictorum eſt, quam cum aliis in hac materia ponit M. Ant. Bard. *in tract. de tem. vit. & contin. in cap. 12. ſub num. 12.*

21 Licet pro legatis pręſtandis tres competant actiones, rei vendicatio, actio ex teſtamento & hypothecaria. *l. vlt. C. commu. de lega. & fidei.* iudicium tamen ordinarium requiritur,

&

& neque eſt ab executione incipiēdum. Bene *in repet. r. Raynutius ſuper verbo, ſi abſque liberis. de leg. & fidei. num.* 191. *de teſtam.* & neque legata habent executionem paratam. *Idem.*

22 Legatario licet tres actiones competant pro legatis, videlicet perſonalis ex teſtam. rei vendicatio, & hypothecaria, per *l. j. com. de leg.* & not. per gl. & doct. *in l. j. ff. de leg. j. & in l. 1. C. communia de lega.* refert Iaſ. *in l. 3. C. de leg.* Alex. *in 2. vol. cōſi.* 4. *in 3. colū. & cōſi* 98. & eſt text. *in §. 1.* & ibi Ang. *Inſtit. de legat.*

Limitatur ea neq; d. l. quod actio ex teſtamento nō cōpetit pro legatis factis duntaxat ad honorem, & vtilitate teſtatoris, vt conſtituatur capella, quia tunc competit officiū iudicis. Ripa *in l. per omnes, nu.* 42. *ff. de leg.* j. communem dicit ex Bar. ibi, licet ſibi non placeat. imò quod nō ſolum cōpetāt in iſto legato actio ex teſtamento, ſed etiam officium iudicis.

Fallit ſecundò in legatis quę ſuſtinētur de iure ſpecialiter: vt in legatis conditionalib. pro quibus competit actio in factum, vel officium iudicis. idem *ibi, nu.* 43. com. dicit, vbi vide alias limitationes. Villalob.

Nota quod *l.* j. in quantum dicit quod pro legatis cōpetit rei vendicatio, limitatur in vniuerſalibus fideicommiſſis, vel legatis: quia non competit niſi facta reſtitutione per hæredem. Sublimitatur in legato vniuerſali, relicto eccleſię, ſecuta ſtiti one per hæredem. idem Ripa *ibi nu* 51. cōmunē dicit.

Limita *d. l.* quo ad rei vēdicationē in legato patris bonorū: quia nō cōpetit rei vendicatio. idem *ibi, numer.* 53. cō. dicit.

Limita etiam in legato vnius rei facto duobus in ſolidū: quia non competit rei vendicatio. idem *ibi, numero* 56. commun. dicit. Idem.

Fallit *d. l.* j. quia hypothecaria non competit in re legata. idem *ibi, nu.* 65. communem dicit.

Amplia primò pro legatis pro quibus competit officium, idem *ibi, nu.* 66. communem dicit.

23 Nota quod actio hypothecaria quę competit pro legatis non fuit cognita de iure digeſtorum, idem Io. de Ripa *ibi, num.* 64. communem dicit. Villalob.

24 Legatarius an habeat remediū? *l. fi. C. de edic. diui Adr. tol.* Iaſo. *in l. pactum inter hæredem. in 1 volum. ff. de pact.* tenet quod ſic. alleg. text. & gl *in §. illud.* & ibi Aug. *in auth. de hæred. & falcid.* Vezinus.

25 Ad inducendam morā in legatis ad pias cauſas, quibus dies certus eſt, non requiritur interpellatio: tamen ad incurrendam pœnam requiritur monitio. Goza. *conſil.* 34. *nume.* 6. commu. dicit.

Fallit ſi per conſtitutionem generalem epiſcopi fiat præceptum quod legata pia adimpleantur, quod tunc dies interpellat ad incurrendam pœnam. idem Goza. *nu.* 8. ibi commu. dicit ex Aret. *conſi.* 67. & Abb. *conſi.* 59. B. Villalob.

26 Cautionē de præſtandis legatis, vel fideicōmiſſis teſtator pōt remittere *l. 2. C.* & ibi Bar. *vt in poſſe. quo. lega.* & ibi Bart. Bal. & alij. & iſtam cōcluſionē ſequūtur Doc. *in l. nemo poteſt. ff. de lega.* j. quā amplia primò, vt etiam procedat ſi hæres eſſet dilapidator bonorū, adhuc teſtator poteſt ei remittere huiuſmodi ſatiſdationem, *l. fin. in princ. ff. vt lega. nomine caue. l. & alij omnes. in d. l.* 2. Amplia, & ſecundo loco, quod ſimiliter teſtator poteſt remittere cautionem Mutiana. *l. fi. ff. de manu. teſta.* & ita notat Aug. *in §. præfata autem*, per illum tex. *in auth. de nuptiis.* hæc concluſio ita declaratur, vt nō procedat in cautione de vtēdo, ac fruēdo arbitrio boni viri, quæ quidē à teſtatore remitti nō poteſt. *l. ſcire debetis. C. vt in poſſe. leg. & l. j. C. de vſufructu.* nam illa cautio cōcernit fauorem hæredis, quam teſtator remittere nō poteſt, ſecundū glo. *in d. l. ſcire debetis.* communiter approbatam à ſcriben. *in d. l. nemo poteſt*, & vltra Doct. inibi atteſtatur de communi Guido Papæ *conſi.* 63. *in 2. dubio*, Bellonus *conſi* 54. *nu* 3. 10. Annibal *in repet. d. l. nemo poteſt, nu.* 164. Cornel. Benincaſſ. *in trac. de paupertate, q.* 11. *ſpecial.* 7. *in vltimis voluntatibus, nu.* 8. & Crauet. *conſi.* 174. *nu.* 3. *cum aliis ſeq.* vbi fruſtrà ipſe per plura conatur ſuſtinere, fulcirique contrariam partem.

Sed aduerte, quod iſta cōmunis vera eſſet, quando vſusfructus reperiretur cōſtitutus in vltima volūtate, ſecùs ſi inter viuos: quia inter viuos poteſt conſtitui vſusfructus. *§. cōſtituitur. Inſt. de vſufruct.* & tūc principalis cōſtituēs poteſt remittere talē cautionē: vt per Bar. *in l. j. C. de vſufructu*, & ita debet intelligi *d. l. ſcire debetis*, & eodē modo debet intelligi argumētū à cōtrario ſenſu (ibi minimè in teſtamēto remitti poſſe) ergo extra teſtamētū, ſiue per hęredē, ſiue per teſtatorem benè poteſt remitti: quia quilibet poteſt ſibi præiudicare.

Et ſimiliter communis præmiſſa de plano procederet in bonis immobilibus: ſed in mobilibus teſtatorem cautionem ipſam remittere poſſe voluit Pet. *in d. l. j.*

¶ In contrariam verò ſententiam, videlicet, quod in vtroque caſu teſtator cautionem remittere nequeat, inclinauit Bart. *in d. l. 1. nu.* 10. cuius opinionem communem eſſe recitat Alex. *conſ.* 58. *num.* 10. *vol.* 3 & Dec. *conſ.* 565. *num.* 5. & veriſsima apparet.

Veruntamē hic non ab re inueſtigandum eſſe arbitror, quæ ſit ratio diuerſitatis, cur teſtator poſsit remittere ſatiſdationem hæredi de præſtandis legatis, vel fideicommiſsis. *d. l. 9.* & tamen non poteſt remittere ſatiſdationē de vtēdo, & fruēdo arbitrio boni viri. *l. 1. C. de vſufru. & d. l. ſcire debetis.* Gloſſ. igitur ibi aſsignat duas rationes diuerſitatis, quarum primam reprehendit Bar. *in d. l. nemo poteſt*, & ſequitur ſecundam, *col.* 1. quia teſtator inuitaretur ad delinquendum. hanc rationē tenet idem Bar. *in l. pactum inter hæredem. ff. de pact. & in d. l. 1. C. de vſufruct.* quoniam huiuſmodi remiſsio de vtendo, ac fruendo arbitrio boni viri ſonat in turpitudinem, quod vſufructuarius poſsit dilapidare, & abuti, idcóque nihil valet.

Et dato quod exploratum ſit, teſtatorem non poſſe remittere ſatiſdationem de vtendo boni viri arbitrio: tamen eam poteſt remittere hęres: vt probat tex. *in d. l. ſcire debetis, in ver. Teſtamēto.* à contrario ſenſu Glo. & Bat. *in d. l. 1. C. de vſufruct.* quarum opinionem audacter ſcribit eſſe communem Alber. *in l. 4. C. de vſufruct.* & Dec. *conſilio* 48. *vel* 418. cui aduerſatur Iaſo. & Crotus *in d. l. nemo poteſt.* Iaſ. inquam *in 2. lectura circa fin.* Viuius.

De indicta viduitate, & lege Iulia miſcella tollenda.

TITVLVS XXXIX.

Vidua ſub conditione nubendi, legato honeſtata, ac poſt mortem illud reſtituere iuſſa, ſi cōditioni non paruit, è veſtigio ipſum reſtituet. commune interpretum placitum cōſtituo ex Iaſ. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. nu.* 28. *ff. de liber. & poſthu & in l. Lucius. ff. eo. tit. & in l. ſi mater. verb facit iſta lex. C. de inſtitut. & ſubſtit.* Iac. de S. Georg. *in l. ſi pater. C. de iure dot.* Ant. Gomez. late *de contract. c.* 11. *nu* 34. E. Suarez.

2 Vxor tranſiens ad ſecunda vota, perdit legatū ſibi relictū, ſi caſte non vixerit. Iaſ. *in l fin. C. de indic. viduita. tollen.* Duran. *de arte teſtādi, tit.* 6. *caut* 39. com. dicit, & ſi ex ſtatuto debet lucrari aliquid de bonis mariti, non compenſatur cum legato ſibi facto à marito, vt eſt cōmunis opi. Cortaſi. *Miſcellaneorū* 3. *c.* 1. Nec obſtat huic communi opinioni *l.* 16. *Tauri*, huius regni, quia ibi maritus non dicitur debitor, nec in vllo obligatus mulieri, nimirùm ſi non fiat compenſatio cum legato, per lōge tradita per docto. ibi pręcipuè per Gomeziū, de quo Ioan. Baptiſta Vezinus Tuletanus *in ſuo erario communium opinionum litera V. opin vlt.* impreſſo 1550. Mindonij opera excuſo in Compoſtella. Bnnac. Villal. & Vezinus.

3 Nuptias ſecundas ſi vidua cōtraxerit, cui ſi caſtæ vitæ modum ſeruaret, vel à marito, vel à filio, vel à quopiā mariti neceſſariò aliquid legatum eſt, legato ſtatim eo prorſus excidet: quáuis longè ſecùs futurum ſit, ſi ab alio ſub ea vitæ cōditione illud ipſi relictum proponatur. commone aiōt Iaſ. *in l. vlt. C. de ind. vid. tol.* Io. Dilect. *de art. teſtan. tit.* 6. *caut.* 39. ac prolixè Did. à Couarr. *de ſponſ* 2. *par. c.* 3. *nu. vlt.* & ſi perperam indiſtinctè contrarium receptum aſſeuerat Claud. *in l. mulier. §. cum proponeretur. ff ad S.C. Trebel.* F. Suarez.

4 Facit quod vult ipſe Iaſ. poſt Pau. de Caſt. *in auth. cui relictum. in fi. C. de indic. vidui. tol.* vbi dicit, quod mulieri viduæ magis conuenit abſtinentia à ſecundo matrimonio, quàm viro.

5 Mulier non tenetur ire ad iudiciū. Bal. *in 1. part. conſ.* 28. *in 2. col. & in 4 par. conſi.* 345. *c. mulieres* & ibi Phi. *de iud. in* 6.

Maximè in prægnante, quę non tenetur comparere. tex. eſt *in l. 9. §. ſi verò mulier. ff ſi quis cau.* Idem.

6 Si quis vxorem ſuam heredem fecerit, quouſque honeſtè & caſtè vixerit, & vitam vidualem ſeruauerit, & poſt mortem ſuam Titium hęredem fecerit, muliere quam eiō ſecūdò nubente perdetur hęreditas, & ad Titium ſubſtitutum perueniet excluſis venientibus ab inteſtato ipſi teſtatori, vel ipſi mulieri. *argumen. leg. ſi mater. Cod. de inſtitu. & ſubſtitut. ſub condi.* & ibi Pau. Caſtr. Alexand. & Iaſo. ibi aſſerit eam opinionem communem eſſe, & in practica ſeruari, cōtra Socini opinionem, *conſilio* 5. *in tertio volum.* vbi tenet contrarium, per

l.vxori.3.ff.de vſuf.lega. quæ intelligi debet vbi ad certum tẽpus vſuſfructus alicui legatus fuiſſet, nempe vſque ad quinquennium, vel ad aliud certum tẽpus: Nam eo caſu quoties ad certum tẽpus legatus eſt vſuſfructus, & poſt illud tempus voluit teſtator vſumfructum ad aliũ pertinere, tunc mortuo vſufructuario pendente eo tempore non veniret vſuſfructus ad ſubſtitutum, niſi poſt tempus elapſum. Sed quando tẽpus non eſt limitatum, vt in quæſtione propoſita, & tũc procedit prior deciſio. ita Iaſ. ibi, qui in iudicando & conſulẽdo aſſerit à tali opinione non eſſe recedendum. Bellac.

7 Conditio viduitat. in legato reiicitur. l.1. & toto ti. C. de indic. vidu. tol.

Amplia procedere etiã in muliere nupta, cũ qua tamẽ non fuiſſet ſequuta copula carnalis, licet virũ habuit. ſecũ. Bal. Ang. Pau. de Caſt. Alex. & Iaſ. auth. cui relictum. C. de indic. vid. tol.

Limita non procedere in vidua, in qua non reiicitur conditio quæ ad hoc vt conſequatur legatum, debet iurare, & præſtare cautionem. de qua in d. auth. cui relictum.

Limita 2. procedere, quando legatum eſt factum ipſimet mulieri virgini: ſecus ſi ſit factum tertio. d.l.1.C.eo.

Sublimita, niſi ille terti⁹ eſſet pater, frater, vel propinquus mulieris, ob cuius reuerẽtiã præſupponẽdũ eſt, ꝙ mulier abſtinere debeat à matrimonio, ne propinquus ſuus perdat legatũ. ita Iaſ. in d.l.1. vbi confirmat pulchris mediis & ſimilib.

Limita 3. niſi tale legatum eſſet ad pias cauſas: quia conditio viduitat. non reiiceretur. Iaſ. in d.l.1. al. tex. in l. Titio vſufr. §. ſeruus. ff. de cond. & demon. & ibi Bar. ſub dubio tamen ſorte.

Limita 4. ſi conditio viduitat. eſſet perpetua, vel indefinita: vt quia dixerit, lego tali puellæ, ſi non nupſerit.

Secus ſi eſſet temporalis, vt quia pater, vel alius reliquiſſet domum puellæ, ſi non nupſerit vſque ad ætatem 20. ann. tunc talis condi. debet impleri, aliàs mulier perdet legatum. Iaſ. in d. auth. cui relictum. al. tex. ſolennem. in l. ſi vir vxo. §. fi. & ibi Bar. & doct. ff. de condi. & demon.

Sublimitat Iaſo. niſi tẽpus tã lõgum adiiceretur vt eſſet in fraudẽ, ne matrimoniũ in effectũ deduceretur. vide per eum.

Limita 5. ſi legatum fiat mulieri virgini, ſub conditione, ſi non nupſerit cum aliquo de mundo, vel indefinitè.

Secus ſi fiat ſub conditione, ſi non nupſerit certę perſonæ, vel alicui de tali parẽtela: quia ex quo poteſt nubere omnib. aliis, cõditio nõ reiicitur, imo debet impleri: & ſi cõtrà faciat, perdit legatũ. tex. eſt in l. cùm ita ff. de cõd. & demõ. & vult Iaſo. in d. authen. cui relictum. c. de indict. vidu. tollend. Cacher.

8 An ſi nubat poſt duos vel tres annos, reſtituet fructus, quando dixit teſtator, quàdiu vitam vidualem? &c. vide Bal. in l. cum filius. §. qui Mutianam. de leg. 2. Idem.

9 Si teſtator legat vxori vſumfructum fundi pro toto tẽpore vitę ſuæ, ſi vidua remanſerit, & poſt eius mortẽ relinquit illũ fũdũ Titio: ſi vxor nubat, Titius habebit fundũ, ſecũdũ Io. And. in n. de ſec. nup. & ſeq. Iaſ. qui infinita all. in l. tale pactum. §. fin. in 2. col. ff. de pac. & in l. ſi extraneus in 1. col. ff. de cond. cau. da. & in l. ſi mater. in 1. & 2. col. C. de inſti. & ſubſti. & in l. gallus. §. & quid ſi tantum. in 3. col. ff. de lib. & poſth. Soci. in 2. part. conſi. 259. Alex. in 2. vol. conſi 130. & in 4. vol. conſi. 100. Bolog. conſi. 22. Alex. in d.l. ſi mater. Crotus in d. §. & quid ſi tantum. in 13. col. & ſeq. Idem.

10 Sed quid ſi teſtatur dicat, lego tali, ſi vidua erit, vel quandiu, vel donec erit vidua, & fiat vidua, deinde nubat, an priuetur legato? vide Alex. in d.l. in ſubſtitutione. ff. de vulga. & pup. vbi etiam ponit quæſtionem de legato facto mulieri, ſi intrauerit monaſterium, & intrauit, ſed poſtea exiuit.

Vide etiam Iaſ. in l. ſi quis heredem. in 1. col. C. de inſti. & ſubſti. vbi dicit, quod legatum factum filię ſi vidua erit, debetur filiæ quæ fuit effecta vidua, licet poſtea nupſerit. al. l. fi. & ibi Bald. & Pau. de Caſt. C. de indic. vid. tol.

Subiungit Iaſ. Pau. de Caſt. dixiſſe. in d.l. fi. §. 1. quod dũ legeret Paduæ, fuit ei tranſmiſſa quæſtio conſulenda, & quod ciues Veneti volebant iudicare cõtra filiam. dicit Pau. quòd oſtendit eis tex. in d.l. fi. §. 1. & Veneti viſo tex. mutarunt propoſitum, & iudicarunt pro muliere. & idem repetit ipſe Iaſ. in d.l. fin. in 4. col. de indic. vid. tol. Idem.

11 Legatum relictum mulieri donec caſtè & honeſtè vixerit, nõ deperditur, quãuis mulier ad ſecũda vota tranſierit, niſi teſtator dixiſſet ea verba, & vitã vidualẽ ſeruauerit. Barto. in l. mulier. §. cum proponeretur. per eum tex. ff. ad Treb. c. Neocena. 41. diſtin. quæ Bartoli deciſio debet intelligi in eo caſu, vbi legatũ ſit viduæ ab aliquo extraneo, vel à patre viduæ, vel ab alio quã à marito, vel à filiis mariti ipſius viduę: quod ſi ad tertia vota tranſiret, perdit mulier illud legatũ. Ange. in §. hac mulier. in fi. in authen. quomo. oporteat epiſcopo. quia contra bere tertia vota, eſt ſatis contrarium honeſtati. Fel. in c. ſi cautione. nu. 40. de fid. inſtru. quòd ſi tale legatum fiat à marito ſuæ vxori, aut à filio ſui mariti: ſcilicet, donec caſtè vixerit, & perdetur legatũ tranſeundo ad ſecunda vota. Ange. in §. cum ita. de non eligen ſecundè nuben. nu. 6. vbi vſus fuit ea diſtinctione ſuper hac quæſtione de relicto facto viduę, donec caſtè & honeſtè vix. rit. glo. in l 2. c. de indic. vidui. tollen. & ibi Iaſ. qui ita tenet. & in l. vlt. C. de iudi. nu. 4. & Oldr. conſ. 213. & hoc procedit etiã ſi teſtator ſimpliciter ita dixerit, lego victũ & veſtitũ vxori quãdiu vixerit, vt ibi per Oldra. & Carõ. in rub. C. de ſec. nupt. pœna 9. & in l. 3. ſuper gloſ n. 23. C. eo. & Coraſ. Miſcell. lib. 3. c. 3. Alex. & alij in l. mulier. §. cũ proponeretur. ff. ad Treb. Bellac.

12 Legatũ vxori per maritum relictum ſub conditione, ſi caſte, honeſteq; vixerit, poſt eius mortẽ per ſecundas nuptias nõ amittit legatũ ipſum, nec eo priuatur aliquo modo, ſecun. Bal. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Treb. cuius opin. com. eſſe appellat Claudius tot. & ſequitur Euerardus in topicis. In contrariam verò partẽ quod vxor priuetur legato præmiſſo, ſi poſt mortẽ mariti nupſerit, magna cohors ſcribentiũ, & eorum opin. com. eſſe conſtat, teſte Io. Dilect. in tracta. de arte teſtan. tit. 5. cau. 39. nu. 4. & Berũon. de publicis concub. ſed ne erres, ſciaſq; quid concludendũ, conſulendum, iudicandũmue ſit caſu eueniente ſuper præſenti conflictu opin. inhęreas diſtinctioni in hoc traditæ per Iaſ. in l. fin. C. de indi. viduit. & per Alex. & Ang in dicto §. cũ proponeretur. F. Vin. lib. 2. epi. 156.

13 Si teſtatur aliquid legat vxori donec caſtè vixerit, & vitã vidualẽ ſeruauerit, deinde facit eidẽ vxori alia legata: illa qualitas de caſtè ſeu vidualiter viuendo, &c. non intelligatur repetita in aliis legat. per l. in repeten. ff. de leg. 3. & ibi Bar. idem in terminis vult ipſe Bal. in conſ. 39. incip. colla reliquit. Addo Bal. in 2. part conſ. 224. Cu. conſ. 32. & conſ. 47. & Bened. de Peruſ. conſ. 70. Alex. in 3. vol. conſ. 66. Crot. in l. re coniunctis. in 38. col. de leg. 3. I. richard.

Fac. quod vult. Pan. in c. cum dilecti. de don. vbi clauſula oneroſa non refertur ad omnia, ſed ad vltimum tantum.

Vide tamen Pau. de Caſt. in 2. vol. conſ. 153. in fi. vbi tenet contrarium, dicens poſſe reſponderi ad cõtraria quod loquũtur, quando cõditio eſt talis, quod eius effectus non offendit maritum. Secus in iſta conditione viduitat.

Fac. quod vult in eod. 2. vol. conſ. 70. vbi ponit, quando conditio ſeu qualitas appoſita in legato facto vni intelligatur repetita in legato facto alteri.

Aliqua in materia repetitionis vide ſubtiliter per Aret. cõſ. 1. vide in ſimili. Lud. ſing. 237 vbi dicit, quod conditio quę ſubintelligitur nunquam intelligitur repetita in ſequenti legato. & idem dicit in conſ 134 in fi. Idem.

An autem conditio appoſita in teſtamento, videatur repetita in codicillis? vide Ang. conſ. 294. Idem.

14 Vidua intra annum luctus nubens cui facta fuerãt multa legata à ſuo marito, liberis non ſtantibus ex eo matrimonio, non perdit ea legata. Corn. conſ. 308. quod de conſuetudine ob ſeruari aſſerit Boer. deciſ. 186. nu. 3. Vezinus.

15 An autem mulier dicatur vitam vidualem ſeruare, ſi nõ portet habitum nigrum? Bal. in l. decreto. C. ex qui. cau. inf. irro. per illũ tex. tenet ꝙ nõ tenetur portare habitũ nigrũ, ſi non vult. Quid ſi ingrediatur monaſteriũ, an dicatur ſeruare vitã vidualẽ? Crẽ. ſing. 143. al. Bald. in l. Deo nob. C. de epi. & cler. quod ſic. Sed Alex. ff. ad Treb. l. mulier. §. cũ proponeretur. in princ. 7. col. dicit hoc intelligere, niſi mos regionis vel cõmunis vſus loquendi, aliter ſe haberet. Et per illud dictũ Alex. aliàs defendi vnam viduã, quę deferebat veſtẽ morelã ſeu violetam: quia in illo loco erat talis mos. vide aliquid per Aret. in d. l. decreto, quam legit cum l. nullam & in ver. vidua. Cacher.

16 Quid ſi mulier fuerit per vi in proſtibulo proſtituta? dic ꝙ per hoc nõ dicitur deſinere caſtè viuere. Alex in d. §. cũ proponeretur in 6. col. al. Bal. in l fœdiſſima. C. de capt. & poſtl. reuer. Idẽ.

17 Religionẽ ingreſſa filia, cui, ſi ſacris imbueretur, ducenta, ſi nuberet, mille nummum ſeſtertia legata erant, integra mille conſequetur. commune ponunt Hyppo. in l. vna: numero 45. C. de rap. virg. Emanuel à Coſta, cũ Dec. Fely. & Ferret. in l. cum tale. §. ſi arbitratu. ampliat. 11. num. 5. ff. de condit. & demonſt

monſt. Dec. *conſi.* 64. *&* *conſ.* 419. Duran. *in arte teſtan. tit.* 6. intellige tamen, niſi ſi teſtator prohibeat expreſſim ne illa mille nummû ſeſtertia aliter filia adipiſci poſſit, quã ſi matrimoniũ inierit. cõmune aſſeruot Dec. *conſ.* 419. Berous *in c. in præſentia. n.* 494. *& ſeq. de proba.* Viu. *lib.* 1. *opi.* 125. quãuis mihi ſolidas hac in ſe iuris vtriuſque ratione a iotuenti verius multo videtur, vel vtroque caſu, vel neutro potius filia admittatur. Sed hac de re copioſius alibi. E. Suarez.

Limitat tamen *Iaſ.* iuxta prædicta, quãdo maritus fecit legatum vxori ſimpliciter: ſecus ſi legaſſet vxori, etiamſi ad ſecundas nuptias conuolauerit. quia tũc dummodo nubat poſt annum luctus, habebit legatum. quo ad proprietatem & vſumf. non ab filiis primi patrimonij. al. gl. *in* §. *vnum itaque in auth. de nupt.* & Bal. *in l.* j. *in ver. ſed pone prior maritus. C. de ſecund. nupt. & in l. filium quem habentem.* vbi etiam hoc repetit ipſe Iaſ. *col.* 7. *C. fam. erciſc.* & Lud. Rom. *conſ.* 119. *incip. ex themate conſultationis.* Dec *in d. c. eccleſia ſancta M. de conſtitut.*

Iaſ. autẽ *in l.* 9. *col.* 1. *verſi. C. de indic. vid. tol.* dicit quod ſi maritus qui habet filios ex vxore, ſi fecerit legatũ vxori, nulla conditione adiecta. & mulier poſtea traſcat ad ſecũda vota: Si quidẽ tranſit 7. annũ luctus, in totũ priuatur legato: ſi autẽ nubat poſt annum, perdit proprietatem rei legatæ quæ acquirit filiis primi matrimonij, & habet tantũ vſumfructũ. hoc aſt ſecundũ eum, quod vult dice. ille tex. & clarius *in l.* j. *& in l. fœmina. & in l. generaliter. C. de ſecun. nup.* Alex. *in* 3. *vol. conſi.* 66.

18 Nuptiæ ad certũ aliquod tẽpus inhiberi conditione poſſunt, vt frequenter placitũ aſſerere auſim ex Are. *conſi.* 67. Alea. ac Iaſ. *in l. turpia.* §. 1. *ff. de leg. lib.* j. Iaſ. *in auth. cui relictum. n.* 3. *C. de indict. vid. tol.* Fel. *in c. ex parte. de conſtit.* Soc. *in l. mulier & Titio n.* 11. *de cond. & demonſt.* & Dec. *in l. nuptias. num.* 9. *ff. de reg. iu.* Rip. *in rub. n.* 11. *C. de ſec. nup.* Quamuis aperta Papiniani authoritas reluctari videatur *in l. enim tale.* 71. § *reſcriptum ff. de cond. & demon. in verbis illis*: Ne quod omnino nuptiis impedimentum inſeratus, ſed ea de re latiùs alibi. E. Suarez.

De iis qua pœna nomine in teſtamento, vel codicillis relinquuntur.

TITVLVS XL.

Teſtatoris diſpoſitio ita facta, lego Titio mille, & illis non ſolutis, volo vt ſoluantur centũ pro centenario in annos ſingulos, cũ ſapiat vſurã, nullo modo valet. Bar. *in l.* 3. §. *ſi ff. de annu. leg. & in l.* 9. *C. de iis qua pœna nomine.* Guliel. Bene. *in rep. c. Raynutius in gl.* 1. *nu.* 65. & neque tenebitur hæres ad eam ſummam ſingulis annis ſoluendam, ità vt talis conuentio non valeat etiam nomine pœnæ. ita ibi *Bene. per l.* j. *C. de ſumma Tri.* & quæ ibi notantur. Bellacomb.

2 Pœna appoſita ex diſpoſitione hominis nõ acquiritur illi cuius cõtemplatione eſt appoſita, ſed venientib. ab inteſtato. Io. Nic. *in l. generaliter. n.* 48. *de ſec. nup. C.* com. dicit. *B.* Villalob.

3 Iuſſus conſtruere monumentum ſub tali pœna, ad exemplum alterius exiſtentis in tali loco, ſi in eo loco illud nõ reperiatur, ille non incurret aliquam pœnam *l. in teſtamento. in prin. ff. de cond. & demon.* Rebuf. *in l. vnica. in ſeptimo notabili. n.* 3. *C. de ſentent. qua pro eo quod intereſt.* Bonac.

4 Si in fine alicuius ſtatuti pœnalis ſit aliqua additio, pœna appoſita in principio, videtur repetita in illa additione. Ex quo enim adijcitur, videtur quod ſit pars illius ſtatuti. quod intellige, cum adijcitur verbum adijcientes. Vel etiam, idem iudicium eſſe volumus, &c. communis eſt opi. vt per Ab. *in c. de multa. nu.* 18. *de præbendis.* Vide Iaſ. *in l. pen. ff. de in ius vocan.* Bonacoſſ.

De fideicommiſſis.

TITVLVS XLI.

Hæredem in teſtamento, aut in codicillis poteſt quis onere fideicommiſſi grauare, & etiam in donatione cauſa mortis, vt ſua bona vel eorum partem reſtituat alteri. *l. cùm pater.* §. *eorum ff de leg.* 2. & etiam quis grauare poteſt eũ cui inter viuos aliquid donat, vt bona donata, aut partem eorum alteri reſtituat. *l. quoties. C. de do. quæ ſub mod.* Alea. *conſ.* 12. *lib.* 3. & ſic in vltima voluntate, & in contractu inter viuos quis grauare poteſt eum cui aliquid relinquit, aut donauit, vt illud alteri reſtituat. Ben. *in repe. c. Raynut. verbo, ſi abſque liberis. de fidei. ſubſti. n.* 20. *extrà, de teſtamen.* Bellac.

2 Fideicommiſſum cõditionale aſcendentis, nõ trãſmittitur ad deſcendẽtes. Cur. iun. *conſ* 135. *n.* 5. cõmunem dicit. Vezinus.

3 Teſtator poteſt grauare hæredem, vt alicui reſtituat rem ipſi prius inter viuos à teſtatore donatam. comm. dicit Clarus *in* §. *teſtamentum. q.* 71. *verſi. vlt.* P. Fichard.

4 Hæres grauatus reſtituere hæreditatem per fideicommiſſum, etiam ſi adiuit hæreditatem ſine beneficio inuentarij, poteſt deducere aduerſus fideicommiſſariũ, id quod ſibi debetur à defuncto, ſecundum communem per Rol. *de inuent. par. vlt. q.* 11. *nu.* 5. *& ſeq. & nu.* 9. vbi ponit exemplum in vxore inſtituta & grauata, quæ & ſi non conficiat inuentarium, ſuam dotẽ deducere poteſt, ſecundum communem *ibi, & conſ.* 65. *lib.* 2. *& d. trac. de inuent. par. vlt. q.* 15 *nu.* 12. Bellac.

5 Fideicommiſſum poſt impuberis mortẽ à nemine expreſſim relictum à filiis hæredibus in dubio relinqui videtur: quapropter & ipſa legitima filij portio reſtitui debebit. communiter dicunt Alex. *in l.* 1. §. *vlt nu.* 3. *ff. de vulg.* idem Alex. & Iaſ. *nu.* 16. *in l. cohæredi.* §. *cum filia. ff. illo tit.* Rhoderic. Soarez. *l. Quoniã in priorib. limit.* 1. *C. de inoff. teſta.* Guliel. Bened. *in c. Raynutius. v. abſq; liberis, in ſecundo tractatu compendioſè. n.* 45. *de teſta.* Et ſi contrariũ cõmune eſſe miſerint in litteras Rip. *n.* 136. Galcaul. *n.* 409. *in l. Centurio, ff. de vulg* quorum ſententiam non probo, ac videndos conſulo ſuprà relatos, *verſ. iſto. n.* 105. E. Suarez.

6 Fideicommiſſum reſultat ex ſola coniecturata mente teſtatoris, etiam ſi ea verbis non conſtet. Cur. Iu. *conſi.* 121. *num.* 10. communem dicit. Vezinus.

7 Pater non poteſt grauare impuberem per fideicõmiſſum: quod poteſt facere in perſonam ſubſtituti pupillaris. Iaſ. *in l ſi arrogator. nu.* 58. *ff. de adopti.* com. dicit. B. Villal.

8 Fideicõmiſſum familiæ ſimpliciter relictũ, cẽſetus relictũ illis tantũ, qui reperiẽtur in familia tẽpore mortis teſtatoris, *l. cùm ita.* §. *in fideicommiſſo. ff. de leg.* 2. quod ſi fideicõmiſſum conditionaliter fuiſſet relictũ familiæ, requiritur quod ſit de familia tẽpore exiſtẽtis cõditionis. Dec. *cõſ.* 364. com. dicit. Vezinus.

9 Filius grauatus reſtituere per fideicommiſſum, poteſt detrahere duas quartas, vna legitimæ, & alia Trebellianicæ. Cur. Iun. *conſ.* 148. *nu.* 9. communem dicit. Vezinus.

10 Per conditionis remiſſionẽ remiſſum eſt fideicõmiſſum, *l. delata. in fi. C. de rebus cred.* Bar. *in l.* 1. *C. de pact.* fallit in multis caſib. quos no. Io. Bolog. *in d. l. delata. nu.* 22. Don. à Fina.

11 Fideicõmiſſum quoties familiæ relinquitur, ſi ſuperſint defuncto frater, & filius alterius fratris præmortui, frater ſolus ſuccedet excluſo nepote filio fratris, & ſic non inſimul cõcurrunt frater & alterius fratris filius. Bal. *in l. cum filio.* §. *in fideicõmiſſo. ff de leg.* 2. & hãc opinionẽ veriorẽ de iure aſſerit *in l. ſi auia. n.* 6. *C. de ſucceſſ. edict.* in hoc enim fideicõmiſſo vocãtur proximiores teſtatori, & nõ cõcurrunt auunculi cũ filiis fratrũ: quia auũculus proximior eſt quã nepos, & filius alterius fratris. *l. auũculo. C. de ſuis & leg. hær.* ſi autẽ agatur de ſucceſſione legali, bene verũ eſt quod auũculus cũ filio fratris præmortui ſuccedit vna per *auth. ceſſante. C. de ſuis & leg. hær.* & per eũ titulũ, vt fratrũ filij: ſecùs ſi agitur de ſucceſſione ea diſpoſitione teſtatoris, & ſic de titulo hęreditario, proximior debet admitti. Dec. *cõſ.* 478. *&* 480. *& cõſ.* 1. in legato enim quod familię relinquitur, qui ſunt proximiores ſuccedũt gradatim. Dec. *eo. conſi.* 1. Bellac.

12 Fideicõmiſſum relictũ eis, qui ſunt de familia, intelligitur relictum ei, qui in agnitione, vel familia tenet primũ gradum & proximiorem. Alea. *conſ.* 88. *nume.* 12. *vol.* 1. communem dicit. Villalob. & Vezinus. Suarez.

13 Fideicõmiſſum in teſtamẽto relictũ, etiã nõ agnitũ, trãſmittitur ad hęredes: ſimiliter fideicõmiſſũ relictũ in codicillis, vel virtute clauſulę codicillaris inductũ. eſt cõ. opi. ſec. Dec. *in cõſ.* 478. in cauſa dñi Aurelij. idẽ Dec. *in cõſ.* 490. *viſis.* M. Cheri.

14 Hęres grauat9 vni certę perſonę reſtituere hęreditatẽ, poterit ſtatim eã hęreditatẽ illi certę perſonę reſtituere *l. poſt mortẽ. C. de fideic.* grauatus autẽ reſtituere hæreditatẽ vni ex certis, cùm ſint plures, poterit vſq; ad mortẽ variare in tali electione: & ſi ante mortẽ vnũ elegerit hęres grauat9, & in tali electione vſq; ad mortẽ perſeuerauerit, & ille elect9 reperiatur in rerũ natura tẽpore mortis grauati, valida erit talis electio. & tene-

bus *l. cùm pater. §. à filia*, & ibi Bar. *ff. de leg. ij.* Iaſ. *in d. l. poſt mortem.* Quòd ſi teſtator hæredem ipſum grauauerit vni hæreditatē reſtituere, & ſi non elegerit & teſtator talē elegit, & ſi ille electus moriatur, aliū elegit ipſe teſtator, & tunc hæres grauatus non poterit in præiudiciū ſecundi, primū nec alium eligere, niſi moriendo, & non ante, vt ibi per Iaſo. Bellacomb.

15 Grauatus reſtituere hæreditatem Titio & eius hæredib. maſculis, non intelligitur grauatus reſtituere hæreditatē nepoti Titij nato ex filia. *l. ſi viua matre. C. de bonis mater.* Paul. de Caſt. & Iaſ. *in l. Gallus. §. nūc. n. 17. ff. de libe. & poſthu.* Vezin.

16 Hæres grauatus poſt mortem teſtatoris diſtribuere bona inter pauperes, non poterit facere talem diſtributionem in vita ipſius teſtatoris: vbi enim tractatur de præiudicio tertij, hæres ante tempus ſoluere non poteſt. *l. cùm pater. §. a filia. ff. de leg. ij.* & ibi Bart. idem Bar. & Iaſ. poſt alios *in l. poſt mortem. C. de fideicommiſ.* Dec. *in l. cum in tempus. ff. de reg. iuris.* vbi inquit eam opinionem communem eſſe. Vezinus.

17 Congruit præcedentibus nonnulla, de coniecturis fideicommiſſi conditionalis annectere, cùm coniecturalis hæc inueſtigatio frequens ſit, vtilis, & peregrina: licèt itaq; ius fideicōmiſſi conditionalis regulariter nō trāſmittatur, idque népè plures ampliationes recipiat, quas alibi explicaui, nūcque cōſultò omittēdas eſſe cenſui: cùm tamē in omnibus hæſitationibus fideicōmiſſorum præferenda indubitanter ſit teſtantis voluntas: ipſa quidem etiam tacita efficit de intranſmiſſibili trāſmiſſibile, è contra etiam, de tranſmiſſibili intranſmiſſibile: ſecundùm Bal. *in l. vnica. C. de his qui ante apert. tab. in l. vnica. vt act. ab hered. in l. ſi pater, col. 4. de inſtit. & ſubſt. & in c. 1. qui ſucceſſ. ten. col. 2.* quem refert Paleot. *in ſubſcri. ad Alex. conſ 93. vol. 3.* Iaſ. *conſ. 233. col. 2. in princ. vol. 2.* Curt. Sen. *conſ. 75. col. 10.* Dec. *conſ. 574. n. 4.* Pariſ. *conſ. 52. n. 18. vol. 3.* & Soc. Iun. *conſ. 141. col. 7. vol. 2. & conſ. 63. Viſo propoſito themate, nu. 2. & ſeq. vol. 4.* vbi ad lucem adducit iſtam eſſe communem ſententiam.

Eſtque re ipſa communis omnium iuris interpretum opinio, tranſmiſſionem fideicommiſſi conditionalis, ex tacita voluntate teſtantis coniecturis elicita fieri. vt teſtatur non obſcurè quidem Pariſ. *conſ. 5. n. 14. & ſeq. vol 3. & conſ. 50. n. 16. & ſeq. eod. vol.* & Curt. Iun. *conſ. 16. ſub nu. 6.*

Imò iſthæc concluſio adeò vera eſt, vt talis tranſmiſſio cōditionalis fideicommiſſi fauorabilis cenſeatur, vt volunt Soc. *in l. qui dues, in prin. ante n. 26. de reb. dub.* citans in argumentū Glo. *in d. l. vnica. C. de his qui ante apert. tab.* & Fran. Marzar. cū aliis catenatim relatis per eum, *in tract. fideicommiſſariæ materiæ, in 2. par. in prin. fol. par. 4. & ſeq.* vbi fuſiſſimè quidem tuetur opinionem iſtam, eámq; pariter indubiam vocat, vt fauorabile fideicommiſſum ipſum ſit, vt bona conſeruentur in agnatione, & familia.

¶ Idq; vtique tanquam fauorabile adiuuandum venit *l. heredes mei. §. cùm ita. ff. ad Treb.* vbi meritò quidem diſponitur vnicam duntaxat ſufficere coniecturam ad inducendum fideicommiſſum. quoniam lex fauere cenſetur fideicommiſſariæ voluntati, vt etiam pro ea ſuſtinenda verba improprientur *l. Titia. §. Lucius. ff. de leg. ij. & l. Scæuola ff. ad Trebel.*

Eáq; obtinet locū etia, ſi teſtator dixerit ſuperſtites, vel ſuperuiuētes ſubſtituo. vt firmauere Raph. Cum. *cōſ. 13. Titius* Raph. Fulg. *conſ. 15. Proponitur q monte ij, in 2. dub.* Alex *in l. q. patri, col. fi.* ſad in terminis illius textus, *de acq. her.* Iaſ. *cōſ. 154. col. fi. vol. 4. cōſ. 52. col. fi. vol. 3.* Dec. *cōſ. 369. col. 3.* Io. Maria Riminal. *conſ. 78. col. 2.* Ruin. *cōſ. 79. col. pen. vol. 3.* & Pariſ. *conſ. 76. col. 2. vol. 2. & in d. conſ. 50. nu. 35. & ſeq. vol. 3.*

¶ Et quāuis aliqui Doct. nō cōtēuēdæ authoritatis, cōtrariū ſenſerint, videlicèt Bal. *in l. quidē elegio. C. de iure delib.* Lud. Ro. *in d. l. q. patri, in fi.* ac idēmet Bal. bis cōſulēdo, ſ. *cōſ. 271 Subſtitutio fideic. vol. 2. & cōſ. 435. Pūclus ſuper quo, in fi. vol. 4.* Iaſ. titubāter, *cōſ. 29. col. fi. vol. 3.* Ruin. pariter ſibi cōtrarius, *cōſ. 193. n. 28.* Cur. Iu. *cōſ. 69. col. fi.* Soc. Iu. *cōſ. 133. col. 2. in fi. vol. 1.* Rip. *in l. hære. mei. §. cū ita. ff. ad Treb.* Quinimò ipſe Soc. Nepos bis aſſeruit iſtā Bal. opi. magis cō. eſſe, *cōſ. 14. n. 9. & ſeq. & cōſ. 30. n. 7. vol. 4.*

¶ Nihilominus tamē nō arbitror fore modo aliquo recedēdū ab opinione vtriuſq; Raphaëlis, quā etiā vltra præmemoratos Doct. ſequitur Crauet. *cōſ. 306. col. 3.* & in eiꝰ repetit. *l. cùm filiuſfam. in 2. par. n. 261. circa fi. & n. 352.* Hiero. Zanch. *in repet. d. l. hæred. mei. §. cùm ita, ante n. 221.* & facilè diſcernitur magis cōmunis ſentētia, atteſtāte ingenioſiſſimo D. Sfortia Oddo, *in trac. cōpen. ſubſtitutionis, partic. 6. art. 2. cōcl. 14. poſt 6. lim. verſic. Contrariū tenēt.* Eſt etiā re ipſa æquior, & benignior opinio, à qua non foret vllatenus in iudicando, & conſulendo recedēdum, & ſecundum iſtam magis cōmunem ſententiā extitit de præſenti anno 1581. hîc Aquilæ religioſiſſimè atq; copioſiſſimè cōnſultū, per D. Alexandrū Treutacinque, cōpatriotā meum, virū vtique eminentis ſcientiæ: & conſiliū fuit ſubſignatū per Illuſtres Doctores Peruſinos, & Aquilanos, in pulcherrimo caſu ad fauorē magnificorū filiorū *D. I*oannis Hieronymi Riueræ: & illi conſilio requiſitus me ſubſcripſit, & electo iudice in præſenti cauſa de amborum partium conſenſu, Illuſtri D. Vincentio de *F*ranchis, regio conſiliario, vndique incorruptiſſimo, & relata trutinatáque in ſacro conſilio Neapol. cauſa ipſa: ita ibi religioſè quidē iudicatū extitit de mēſa Maij 1581. licèt pro ipſis filiis tranſmiſſionē præcedērēt. vehemētiſſimæ cōiecturæ aſſererētur, quo caſu hæc opin. indubitāter procedit.

¶ Sunt tamen qui ipſam dupliciter declarent. Primò, quoties eſſemus in dictione ſuperſtites, geminata; tunc enim trāſmiſſionē impediri aſſerūt, nō immeritò quidē. Sociꝰ Iun. *in d. cōſ. 133. col 3. in prin. vol. 1.* & Zanchar. *in d. §. cùm ita. ante n. 222.*

¶ Secundò, quando ſubſtitutioni da ſuperſtitibus, in totum adiiceretur: vt ſingulariter tradit Ruin. *conſil. 181. col. 2. & fi. vol. 2.* Si enim tranſmiſſioni, iſto caſu locus eſſet, in totum nō ſuccederetur. Sed licèt iſtam limitationem idem Zanchar. aſſerat ante *d. nu. 221.* videtur nihilominus titubare, *in fi. nu. 340.* relinquens cogitandum, vt per eum: verumtamen eſt pulchra limitatio, & ſingularis.

Tranſmiſſionis autē ex tacita volūtate, cōiecturæ quomodò colligantur, non admodum extricatum eſt; Quidam enim extrinſecus à teſtamento colligi poſſe autumant. Socin. Iun. *conſ. 167 col. 3. v. 2.* citans ibi Ruin. *in d. §. cùm ita.* vt per eum. Pariſ. *in d. conſ. 5. nu. 17. vol 3. & conſ. 66. col. 9. in prin. eod. vol.* Rubeus Alexandrinus, *conſ. 8. propè finem.* Curt. Iun. *conſ. 121. col. 6. circa princ.* & Ruin. *cōſ. 86. col. 4. vol. 2.* & aliqua in materia tetigimus in præcedenti opinione, *num. 20.*

¶ Alij verò iuris interpretes aſſerunt hoc iudicis arbitrio, circumſpectionique relinqui; & præſertim Cur. Iun. *conſ. 96.* relatus per Socin. Iun. *conſ. 141. num. 23. vol. 2. & conſ. 167. col. 3. eod. vol.* quem etiam comprobat.

¶ Cæteri demùm doctor. ſentiunt, coniecturas iſtas, ex expreſſis in teſtamento colligendas eſſe, vt per Soc. poſt Bal. *in d. §. cùm ita & conſ. 6. vol. 3.* Dec. *conſ. 55. col. pen. conſ. 417. col. 2. & conſ. 465. col. fi.* Pariſ. *conſ. 86. col. 4. vol. 2. & conſ. 63. col. 2. in fi. vol. 3.* Ruin. *conſ. 129. col. 2. in prin. vol. 3.* Ioan. Crot. *in l. 1. poſt num. 75. ff. de legat. 1.* Curt. Iun. *conſ. 16. num. 6.* & ita eſt tenendum, & cōcludendum; eſtque tutior opinio, ac etiam cōmunis, teſte Soc. Iun. *in d. conſ. 141. num 22. vol. 2.*

Vtque ad coniecturas tranſmiſſionis tacitæ voluntatis deueniā; Prima ea eſt, quādo poſt reciprocā ſubſtitutionē inter filios, ſi ſine liberis deceſſerint, factā, ſubſtitutus eſſet extraneus, ſi omnes ſine liberis; tunc enim primus decedēs cum liberis trāſmitteret ſpē ſubſtitutionis reciprocæ ad filios ſuos. ita videtur determinare Bar. *in d. §. cùm ita, in finalib. verbis, ſi illa accuratè ponderētur*, vbi idē firmāt Alberic. de Roſate, *ante fi.* Alex. *n. 7. & 19.* Soc. Sen. *n. 13.* Fabius Accorōbonus *n. 33.* & Zāchus *n. 275.* quicquid diſputando inferius aſſeueret, coniecturā iſtā ex Bal. *cōſ. 175.* factū tale eſt. Fortiſguer. *vol. 2. in antiquis* de ſumi ſubdēs. idē Soc. Sen. *conſ. 6. col. 3. vol 3.* Iaſ. *cōſ. 154. col. 6. vol. 4.* Curt. Iun. *conſ 16. col. 3. & conſ. 121. col. 5.* Ruin. *conſ. 113. col. fin. vol. 1. conſ. 85. col. penul. & ſeq. vol. 2. conſ. 140. col. 7. in prin. conſil. 175. col. 2. & conſi. 201. col. antepen. eod. vol.*

¶ Et licèt ab ea diſſenſerint pauci admodū Doct. ſub dubio tamen, vt Ripa *in d. §. cùm ita. nu. 64. & 66. in fi.* & Socin. Sen. *conſ 69. nu. 2. vol. 3.* nihilominus non eſt ab ea, tanquam communi opinioni recedendum, de qua meminit D. Sfortia Oddus *in d. tract. compend. ſubſtit. part. 6. conclu 13. limit 5.*

Secūda cōiectura ſimiliter oſtēditur, quādo deſcendētes in cōditione poſiti eſſent, quæ ex eodē ferè æquitatis fonte, quo præcedēs cōiectura oritur. Bal. *in d. l. vnica. n. 10. C. de his qui ante aper. tab.* Fulg. *conſ. 15. n. 3.* Ancha. *conſi. 74. col. 1. verſ. Sed certè.* Cum. *conſi. 13. n. 1.* Curt. Sen. *conſi. 76. col. pen.* Dec. *conſi. 594. n. 6. conſi. 397. n. 6. & conſi. 515. n. 1.* Soc. Sen. *conſi. 6. n. 12 & conſi. 104. n. 9. vol. 3.* Cur. Iun. *conſi. 16. n. 6* Soc. Iun. *conſi 141. n. 24. vol. 2.* Crauet. *conſi. 69. n. 3. & in l. cùm filiuſfamilias, n. 334. ff. de leg. 1.* Pariſ. *cōſi. 50. col. 4. vol. 3.* Oddus *in d. tract. cōpend. ſubſtit. partic. 6. cōcl. 13. in 6. limit.* & Zanchus *in d. §. cùm ita. nu. 306. in 7. coniect.*

Quæ quidem coniectura tāquam veriſſima ampliſicari meritò poſſet, vt procedat etiam ſubſtituta pia cauſa: ſecundùm

Baldum

Bal.conſ.226. Teſtes inſtitui ſororem, vol.3. in antiq. aliàs cõſ.254. vol.1. in nouis, cuius conſilij meminit Soc. Iu. conſ.42. n.33. vol.1.

¶ Limitatur tamen notabiliter, vt per Ruin. conſ. 140. col.8. ver.4. vol.2. in poſitis tacitè in cõditione, ex l. cùm auus. ff. de cond. & dem. & eſt quidem notabilis limitatio, & menti tenenda.

Tertia cõiectura traditur quoque vbicunq. ſubſtitutio iuncta foret cũ iure accreſcẽdi. ita Bald. conſ.9. n.1. vol.2. & conſil. 25. n.2. vol.4. Alex. conſ.20. n.7. vol.1. Soc. Sen. conſi.9. n.14. vol.3. Cur. Iun. conſilio 16. idem Soc. in d. §. cùm ita. numer.13. Ruin conſ.85. n.10. vol.2. Iaſ. conſ.154. col. pen. ver. Quartò principaliter, vol.4. Caſſ. conſ.62. nu.17. & Natta conſi. fi. nu.7. vol.4.

¶ Et quàuis cõiectura iſthæc plurimũ controuertatur, & cõtra eã ſenſerint Ang. in d. l. quis patri. circa prin. verſ. Si autem ipſum ius accreſcendi, de acq. hered. vbi Io. de Im. nu.5. in fi. Rom. n.17. & Fran. Are. in finalibus verbis, Ruin. ſibi contrarius, conſ. 181. nu.8. vol.2. Ripa in d. §. cùm ita, nu.66. poſt Paul. Caſtr. in l. ſi quis hæres, col.2. ff. de acq. hered. & quoſdam alios.

¶ Tamẽ non eſt recedendum a Baldi ſententia, quam magis communem nuncapauit Ceph. conſi.16. nu.45. vol.1. & conſ. 283. nu.26. vol.2. amplexúſque fuit etiam Crau. in d. l. cùm filiofamiliàs, nu.345. in in aliis ſeq. ff. de leg.1. & Oddus in d. tract. de compend. ſubſtit. partic.6. concl.13. in 7. limit.

Quarta eſt coniectura, quàdo habita eſſet ratio agnationis, vel maſculinitatis, vt concedunt conſtanter quidem Iaſ. conſ. 233. col. fi. vol.2. conſi.52. col. fi. vol.3. & conſ.154. vol.4. Soc. conſi.6. col.3. in fi. vol.3. Dec. conſ.397. & conſ.574. col.2. Cur. Sen. conſ.75. Pariſ. conſ.66. col.8. vol.3. & conſil.70. vol.2. Cur. Iun. conſilio 69. conſi.89. col.2. in fi. & conſi.96. Ant. Rub. conſ.28. col.3. conſil.143. col.3. & conſ.120. col.3. Soc. Iu. conſil.117. col. fi. vol.1. vbi meminit conſilij Cur. Sen. & Soc. Iun. ſe ſubſcripſit Cur. Iun. idem Soc. Iu. conſi.167. col.4. vol.2. Crau. conſi.306. col.3. & in d. l. cùm filiofamiliàs, in 2. par. n.336. & Ruin. conſ.179. col.3. vol.2. admonẽs illã coniecturam fortiorem eſſe quæcunque alia per Soc. poſita in d. §. cùm ita. Et ita etiam profusè, concinne, & eleganter quamplurimas marmoreas rationes vidi aliàs in facti contingentia reſponſum, per inſignem, & celeberrimum D. Ioſaphum de Ruſticia, conciuem meum, ſummo ingenio, & ſingulari ſcientia pręditum: & eo tempore lætatus extiti præclaro conſilio, approbato à magna illuſtrium Doctorum catherua, & emanato ad fauorem Magnificorum DD. de Simeonibus de Aquila.

Quinta inducitur quoque coniectura ſimilis præcedenti: quando voluit teſtator bona perpetuò in familia remanere, ſecundũ n Dec. conſ.574. ſub n.4. & Ruin. conſ.130. n.2. & 6. vol. 3. & conſ.156. col. fi. vol.2.

Sexta itidem prædictis proxima manifeſta colligitur cõiectura, vbicũque adeſſet prohibitio alienationis. ita Ruin. in d. conſ.130. col.2. & ſeq. vol.3. & Zanch. in d. §. cùm ita. nu.329.

Septima coniectura exhibetur etiam ſatis vtilis, quando teſtator non ſolùm inuitauit ſubſtitutũ, ſed eius hęredes: vt cõcludunt Bald. in l. ſi pater, nu.19. de inſtit. & ſubſtit. Alex. conſ.39. vol.3. Soc. in d. §. cùm ita. nu.12. Dec. conſi.397. nu.6. & conſ.515. n. 1. Alc. conſi.3. n.18. lib.8. & Zanch. in d. §. cum ita. nu.331.

Octaua coniectura ſcatutit etiam è viſcẽribus iuris, quæ ea eſt, vbicunque teſtator duos inſtituit, adijciendo in ſtirpes, & non in capita: ſecundùm Soc. Iun. conſi.89. poſt n.14. vol.3. & in d. §. cùm ita. nu.57. in fi. iſtámque opinionem veriſſimam eſſe fatetur Oddus, in d. tract. de compend. ſubſtitut. partic.6. concl.13. in 3. limit.

Nona eſt coniectura, quando teſtator ſubſtituiſſet etiã filios fratris iam tempore teſtamenti prædefuncti, vnà cũ fratribus tũc viuentibus: tunc enim, ſi vnus fratrum prædecedat grauato, tranſmittit ſpem fideicommiſſi ad eius filios: ſecũdùm Ruin. conſi.145. col. pen. vol.2. cum aliis amplè aggregatis per Oddum, de communi atteſtantem, in d.6. par. in 4. limit.

Decima coniectura affertur denique, quando extraneus anteponendus veniret deſcendentibus teſtatoris, niſi fideicommiſſum intelligatur tranſmiſſibile. nõ enim cenſetur extraneum ſuæ poſteritati voluiſſe præferri. l. cùm acutiſſimè. C. de fideic. Ne igitur minus dilectus magis dilecto preferatur, fit tranſmiſſio. argumen. l. Publius §.1. de condit. & demonſtr. per gl. & Bar. in l. ſi mater. §. fin. ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit. prout ita concludit Ruin. conſi.178. col.2. in fi. cum ſeq. vol.2. & Zanchar. in d. §. cùm ita. nu.333. eandémque opinionem amplectũtur etiam Crau. d. l. cùm filiofamiliàs, in 2. parte nu.349. allegans Iaſ. conſ.52. propè fi. vol.3. Soc. conſi.6. col.3. in fin. vol.3. & in d. §. cùm ita. nu.13. idem Iaſ. conſi.154. col.4. vol.4. & Pariſ. conſil.78. nu.3. vol.2. & conſi.5. nu.38. vol.3. Et quamuis aliqui Doct. contradixerint: tamen hęc diſcernitur apertiſſimè communis opinio, vt ipſam ſequendo teſtatur Ant. Gabriel. lib.4. de har. inſtit. conclu.2. nu.22.

Poſſem demum alias complures etiam coniecturas afferre, ſed hę nunc ſufficiant, tanquàm magis in foro verſatę: ſuntquè menti tenendæ, cùm ſæpiſſimè circumferantur, & de veritate ipſarum dubitetur. Agitur enim de coniecturata mẽte defuncti, quod periculoſum eſt, & laborioſum, ſæpéq. ipſam mentem perquirentes decipiuntur. Viuius.

20 Per ſimplicem diuiſionem hereditatis factam inter hæredes grauatos, non cenſetur fideicommiſſo cõditionali etiã reciproco renunciatũ. vt Bar. nu.10. in fi. & alij omnes vniuerſaliter concludunt, in l. qui Romæ §. duo fratres. ff. de verb. oblig. & in l. qui cum tutoribus. ff. de tranſact. Alex. conſi.21. Viſo compromiſſo, col.5. vol.5. Corn. conſ.102. Licet in hac, vol.4. Capta conſil. 89. Quidam. col.3. Creſcen. deciſ.37. lib.y. Boë. deciſ.147. num. 2. Barba. conſil.48. Illud afferam in medium, vol.1. Dec. conſ.267. Non excedit, in prin. Baro. conſi.130. Ex inſtrumento, num.1. vol.2. & Gozad. conſ.36. In facto, col. fi. & iſta eſt communis, & cõcors omnium opinio. teſte Bellono. conſi.19. nu.7. Dec. conſi.29. col. 2. & conſil.86. col.3. Alex. & Rip. nu.38. & ſeq. in d. l. qui Romæ. §. duo fratres. Pariſ. conſi.46. nu.9. vol.2. Burſ. conſ.64. nu.28. Rolan. à Valle, conſi.34. Vide dubia, nu.73. & ſeq. vol.4. vbi reddit rationem. Rom. conſ.403. Pro deciſione, n.1. vbi D. Hora. Mandoſ. in addit. in litera A. & Iacob. Philip. ſeu potius Anto. Gabriell. concluſ.39. in prin. lib.y.

Quæ quidem communis eſt adeò vera, & indubitata, vt ſi extitiſſet promiſſum quoque in diuiſione per diuidentes ipſos hinciudè de non contraueniendo, minimè præſumatur vllo modo remiſſum fideicommiſſum. ita Bar. in d. l. qui Romæ. §. duo fratres, in 2. quæſt. & Iaſ. conſil.173. num.6. vol.4. qui aſſeuerat iſtam eſſe communem opinionem. Soc. Iun. numer. 87. & Ripa in d. §. duo fratres, nu.44. Bellon. in d. l. conſil.19. ſub num.8. & Ruin. etiam conſil.137. ſub num.6. vol.2. & conſil.92. ſub nu.20. vol.3. Pariſ. in d. conſ.46. nu.9. Boë. deciſ.147. nu.9. & ſeq. Bero. d. conſ.130. in prin. nu.2. vol.2. Grat. conſ.29. num.29. vol.2. Beccius. conſi.111. nu.7. vol.1. Iacob. Mandell. conſil.29. Pro diſcuſſione, ſub n.14. & ſeq. Rol. in d. conſ.34. nu.75. & ſeq. vbi aſſignat rationem. & Ant. Gabriel. in d. concl.39. in prima ampliat. lib.y.

Sed hoc de plano procederet, iudicio meo, vbicũque alter ex contrahẽtibus haberet multos filios tẽpore contractus, & ipſius diuiſionis, cùm factus tunc iudicari potuiſſet, ſi diuidẽdo voluiſſet fideicommiſſo renũciare, cùm ſua nullatenus intereſſet, & pręſertim ſi eſſet vir prudẽtiſſimus, & in rebus agendis ſatis cautus: pręſumendum eſt abſque dubio, ipſum nullatenus ſenſiſſe, quòd eſſet fideicommiſſo renunciatum. quam quidam præſumptionem multum conſiderant doctor. poſt gl. in l.1. & in l. cùm proponas. C. de pact. & in l. de fideicommiſſo C. de tranſact. Bar. & alij in d. §. duo fratres.

¶ Nec non huc ſortitur locum etiam, quando in fideicommiſſo reciprocè facto diſcernitur, ac veriſimilis res extat, quòd ex vna parte poteſt locum obtinere, & ex altera nõ; vt quia vnus habet filios, & per quos fideicõmiſſũ deficiat, & alter nullos habeat filios, neque vxorem: tunc profectò fideicõmiſſum minimè gẽtium poteſt dici per diuiſionẽ remiſſum. teſte Dec. conſ.495. nu.20. quoniam inter ipſos fideicommiſſarios ceſſat ratio, propter quam conceſſum eſt à fideicommiſſo reciproco recedere, videlicet votum captandę mortis. vt in d. l. de fideicommiſſo.

¶ Imò etiam fideicommiſſum in pręſenti caſu remiſſum nõ cenſetur, quia reſultaret vtrique tunc inter fratres diuidentes inęqualitas. teſte Dec. conſ.86. ſub n.4. Capra conſ.89. nu.15. Grat. d. conſ.29. ſub n.31. & ſeq. Iacob. Mandell. Albenſ. conſ.29. nu.15. & Bertr. conſ.21. in fi. vol.2.

¶ Secundò amplificatur quoque præmemorata communis vbicunque ius adhuc natum non erat tempore ipſius diuiſionis; quoniam tunc non obſtantibus quibuſcunque clauſulis appoſitis in inſtrumento diuiſionis, etiam prægnantibus, & præſertim illis ad habendũ, &c. cũ promiſſione de euictione, &c. & de non contraueniendo, &c. & ex quacunque cauſa cognita, vel incognita, cogitabili, ſeu incogitabili vſq. in præſentem diem, &c. nullo modo cenſetur renunciatum iuri accreſcendi de nouo ſuperuenienti: ſecundum Bar. & alios iuris interpretes omnes vniuerſaliter in d. l. qui Romæ. §. duo fra.

tres.ſeder.de Sen. conſ.228. Factũ tale eſt.& Alex.conſ. 107.In cauſa Nicolai de Campegio,n.15.& 17.vol.4. vbi cõmemorat iſtã eſſe cõmunem opinionẽ.quã approbat Rui.con.137. vol.2. cõcludens ibi per huiuſmodi mutuã liberatione,& remiſſionẽ inter diuidẽtes vſque in præſentem diẽ de quacunq; cauſa cogitabili,vel incogitabili, nõ dici aliter renunciatũ iuri accreſcendi,quod ea die natũ nõ erat:quia verba illa generalia, atque prægnãtia reſtringũtur vtique ad ea,quæ de præſenti debetur,& ſic ad tẽpus præſens diuiſionis,& renũciationis. vt voluit Ant.Gabriel.cũ aliis ſignatis per eũ,in d.cõcl.39.ſub prima lim. licèt & malè quidẽ Boe.dec.147.n.12.& ſeq.ſẽriat cõtrariũ.

¶ Imò hæc communis procedit etiam tempore,quo fideicommiſſum erat delatũ.ita Soci.Inn.conſil.126.num.122. vol. 1.

Cæterùm communis iſthæc ita amplificata claudicat, non ſortiri aliter locum vbicunque in ipſa diuiſione forent appoſita verba ampla,pinguia,& valdè prægnantia : tunc etenim cenſetur iuri fideicommiſſi futuri renunciatum. Nam generalitas,& plenitudo verborum in huiuſmodi diuiſione, ſolet fideicommiſſi remiſſionem inducere. vt firmat Ioan. And.in addit.Spec.in tit. de teſta.§.In primis,verſ.Sed quid ſi fideicommiſſarium.cui innititur Alex.in d.l.qui Roma.§.duo fratres,col.11.verſ. Aduerte tamen.& conſ.62.n.4.vol.7.Dec.in d.conſ. 86. n.4. & conſ.287.In ciuitate,col.fin.Anto.Gabriel.in d.concl.39. lib. 4. in 3.limit.Menoch.conſ.87.n.78.& ſequen.Cur.Iun.conſ.46.col.5. Pariſ.conſ.71 ſimplex diuiſio,in prin.vol.3.& conſ.46.In præſenti,col.pen.& fin vol.2.Ioan.de Neuizanis,conſ.31.Tribue Deus ſermonẽ.n.14.& Burſat.conſ.86.Dominus Baptiſta,n.12.vbi cũ aliis aggregatis per eũ,ad lucẽ adducit iſtam eſſe cõmunem opinionem,& magis communẽ Ant.Gabriel.in loco præcitato. & Marzar.in tract. materiæ fideicõmiſſariæ, in 3.part.q. 59. vbi admonet ita vidiſſe iudicari,ipſũmque iudicaſſe etiam in Rota Florentina.& Menoch.conſi.87.ſub num.27.& ſequentibus.

¶ In contrariã verò partẽ inclinauit cõſulendo ſubtiliſſime,atque doctiſſimè D.Franc.Beccius conſ. 111.Etſi vol.1. vbi amplè diſcurrit,& cõmemorat illã eſſe cõmunẽ opinionẽ,ſub n.25.quæ ſemper mihi placuit per rationes alibi cõmodius exprimẽdas:& tãto magis,cùm vẽtilato præſẽti caſu aliàs in Rota Roma.nihil reſolutũ extiterit,teſte D.meo Orad. dec.249.

Et iſturum opinio eo faciliùs procederet,ſi interuenerit iuramentum in ipſa diuiſione : tunc abſque ſcrupulo aliquo videtur renunciatum fideicommiſſo.iuxta tradita per Dec.conſ. 345.Viſis.& per Rip.in d.l.qui Roma.§.duo fratres,n.71.&Burſ. in d.conſ.86.ſub nu 17. vbi demonſtrat iſtam eſſe communem opinionem.& Bero.in d.conſ.130.nu.38. licèt leuiter quidẽ Bertran.conſ.76.col.2.& ſeq.vol.1.& Ruin.conſ.137.ſub nu.15. & ſeq. vol.2.contrarium aſſeruerint.

Vnde aduerte,quòd ad hoc, vt ſit renunciatũ fideicõmiſſo, opus eſt primò,verba eſſe valde prægnantia,vt ſupra oſtendimus;Secũdò quòd ipſa verba reſpiciant futurum,vt not. Dec. conſ.288.Bellon.conſ.19.ſub n.9.& Bero. in d.conſ.130.n. 24. & conſ.132.Caſus de quo nũc agitur n.1.vol.2.Et tertiò, quòd partes habeãt notitiã fideicõmiſſi.ita Deci.conſ.491.in 2.dubio,& Soc. Iun.conſ.116.n.50.vol.1.& eſt communis opinio , atteſtãte Bellon.d.conſ.19.n.10.Et tunc data ſcientia fideicõmmiſſi, hæres remittens non poſſet contrauenire: ſecundùm Socin.Iun. in d.conſ.116.nu.53 & Bolog.conſ.32 Viſo igitur,in fine.

¶ Eſt benè verum , quòd fideicommiſſo dicitur etiam renunciatum in inſtrumẽto diuiſionis,ſi in eo itidem reperiantur plures clauſulæ reſpicientes ius de præſenti.ita D.meus Oradinus,deciſ.269.

Secundò limitatur cõmunis prænotata etiam,vbicunque in inſtrumento diuiſionis appoſita foret illa clauſula: ad habendum,tenendũ,poſſidendum,vtendum,fructuandũ,pignorandum,alienandum,& permutãdum, & omnia & ſingula faciendum.quæ nempè verba põderanda veniũt, in quãtum in diuiſione conceditur facultas alienandi:nam per hæc verba ius fideicommiſſi remitti videtur, ſequuta maximè alienatione, vt per Bart.in d.l.qui Roma.§.duo fratres.in 8.quæſt.& Ang.in 5. quæſt.Alex.conſ.185.Viſo & maturè diſcuſſo,col.3.vol.2.Dec. conſ. 21.Et pro tenui.n.7.Mohed.deciſ.156.Chiſſanen.deciſ.189.Crot. in d.§.duo fratres,col.37.verſi.Octauò quæro. vbi commemorat ſe in ardua quæſtione cõſuluiſſe, & ex compluribus quidẽ fundamentis , quæ ibidem licet intueri , iſtam concluſionem corroborat Cor.conſ.144.Licèt col.pen.verſi.Et licèt fortè, vol. 3.Octauian.Cache.deciſ.122.Petrus,ſub n.17.Socin.conſ.43.Viſo teſtamento Ser Roberti,col.1.& ſeq.vol.4.Pariſ. conſ. 46.col. pen. & fin.vol.2.& pleniori manu conſ 91. col. 4.vol.3. Soc. Iun.in d. conſ.116.n.54.Crauet.cõſ.24.col.11.verſ.Tertiò poſito,vol.1.Bero. d. conſ.130.n.22.& Alciat.conſ.80.Generoſiſſimus Ludouicus Richardus nu.7.& ſequẽ.Tom.3.lib. 1x.vbi in medium expoſuit iſtam eſſe communem opinionem, atque eã vtiliter declarauit. & Ant. Gabriel.etiam in d.concluſ.39.in 4.limit.& Cephal.conſ.371.In teſtamento,num.23.& ſequen.vol.3.

Tertiò non ſortitur aliter locum eadẽ cõmunis,vbicunque in diuiſione ipſa apponuntur illa verba,quæ etiã ponderanda veniunt:Deinceps perpetuò placuerit,&c.quibus profectò fideicommiſſo ſimiliter renunciari videtur. Nã cùm fideicõmiſſo ſubiecta alienari nequeant,vt in l.fin.§.ſed quia.C. communia de legat. ſi fideicommiſſum non intelligeretur fore remiſſum, præmemorata verba eſſent ſuperuacuo adiecta cõtra l.ſi quãdo.ff.de leg.1.& cap.ſi Papa,de priuileg.in 6.& notatur per Bald. in rub. C. de contrahen. emption. in 9. quæſtion. & per Cephal.conſ.330.ſub n.49.& ſeq.vol.3.vtpotè quia non poſſent fratres alienare,& cõſequẽter facere quicquid ipſis placuerit.

Ad quod vtriq. facit,quod ſcribit Ang.in d.l.qui Roma.§.duo fratres,in 5.quæſt.q. ſi in diuiſione fuerit dictum,quod vnus alteri conceſſit pro ſe , & quibus bona prædicta concedere voluerit,cenſeatur remiſſum fideicommiſſum,per text.in cap. 1. de feud.non haben.propr.natur.feud. Sed iſta verba æquipollent illis verbis,Quicquid placuerit perpetuò faciendũ.Sicut ergò per verba hæc,ſecundum Angel.ita pariformiter per illa verba etiam intelligitur fideicommiſſo renunciatum: quoniã nõ refert modo aliquo,quid ex æquipollẽtibus fiat.l.mulier. in pr. ff.ad Trebell.cum vulgaribus.& ita ex his,aliiſq; efficaciſſimis rationibus firmat Crot.in d.l.qui Roma §.duo fratres.in 8.quæſt. & reaſſumit Socin.Iun.in d.conſ.116 num 54.

¶ Et licèt trutinato præſenti caſu in Rota Roman.ſuperioribus annis,ſecũdum D meũ Oradinũ,deciſ.249.Nũ fideicõmiſſum habens clauſulas prægnantes , maximè illã Quicquid placuerit faciendum,cenſeatur illi renũciatũ,nihil ibi tũc reſolutum extitiſſe recenſuit:tamen ex allegatis aliter non recedo à prædicta opinione ita roborata tanquàm veriſſima , quã ſequitur etiã & cõmunem eſſe exprimit Menoch.conſ.87.Quæ n.15.cum aliis ſeq.vol.1.& Roland.in d.cõſ.34.ſub n.79.vol.4.

Quartò coarctatur etiam anteſignata cõmunis , vt non obtineat locum , vbicunque diuidentes in inſtrumento diuiſionis nihil in eo ſibi reſeruant:tũc etenim cẽſentur iuri fideicõmiſſi derogare,vt tradit Pariſ.in d.conſ.26.n.52.& ſeq.vol.2.ita ſimiliter quando nihil reſeruant hoc exprimẽtes in diuiſione, quòd eam faciant nulla reſeruatione facta,videntur fideicommiſſo renunciare,vt contrariorum eadem ſit diſciplina. vt in l.& ſi contra ff.de vulg.& pupil.ſubſtit.cum ſimilib.ex natura præſcriptæ orationis vniuerſalis.iux.regulam l.Iulianus.ff.de leg.3 l.à procuratore.C.mand.& c.ſolita.de maior.& obedien. & in his terminis tradit Pariſ.in conſ.84.num 7.vol.4.

Quintò non extendit aliter vires ſuas prædicta communis, vbicunque in ipſa diuiſione appoſita foret altera infraſcripta clauſula,cuius vigore concludendum eſt , vel fideicommiſſo renunciatum,ſecundùm vnam opinionem;vel ſaltem, ſecundùm alteram ſententiam,non poſſe eum , in quem bona ſunt alienata,vllo modo inquietari,atque vexari:videlicet, quãdo illum in ipſa diuiſione,tanquam in rem ſuam propriam procuratorem conſtituerit,& in locum,& priuilegium ſuum poſuerit,& ammodò directo, proprióque ſuo nomine occaſione dictarum rerum,& pro eo liberè poſſit agere,petere,excipere,& replicare,conſequi,& ſe tueri,& vti illis iuribus,quibus ipſe ante præſentem diuiſionem vti poterat,&c.Et quòd iſthæc clauſula operetur præmemoratum effectum.ita voluit Bart.in d.l.qui Roma.§.duo fratres.in 8.quæſt.quem ibi communiter ſequuntur omnes.Bero d.conſ.130.nu.32.vol 2.Iacob.Mãdell.d.conſ.29.ſub nu.15.& Octauia.Cacher.deciſ.122. ſub n. 17.

¶ Et facit,quia per præallegatam clauſulam cẽſetur data facultas alienandi,& liberè diſponendi,vt amplè deducit Pariſ. conſ.46.in præſenti conſultatione.num. 23.& ſeq.vol.2. idémque poſt Corn.& Socin.quos allegat,firmat Socin.Iun.in d.conſil. 116 num.60.vol.1.

¶ Augétque etiam vim, & effectum remiſſionis fideicommiſſi,verbum liberè in eadem clauſula appoſitũ,quod ſignificat re ipſa,nihil obſtante ſine contradictione alicuius, & non requiſito alterius conſenſu:ſecundùm Corn.cõſ.60.col.11. ver. Et verba ſunt clara.& conſ.106.col.3. verſ. Et quòd non ditatur. volu.2.Curt.Iun.conſil.21.numero.3.& Gozadin.conſil. 91.nu.7.

Sec:

Sextò claudicat etiā antedicta cōmunis non procedere vbicunque fratres in diuiſione remitterent omne id, quod alter eorū habet, vel habere ſperat in parte alterius. & ſic ex adiectione illius clauſulæ in inſtrumēto diuiſionis, q alter ex ipſis diuidentibus ceſſit omne ius, omnemque actionem, quod, & quā habet, & habere ſperat, & ei cōpetit, & competere poteſt quocunq; modo, iure, vel cauſa in bonis, & rebus peruentis in partem alteri ex ipſis contrahentibus, inducta facilè videtur fideicōmiſſi remiſſio, quoniā verba hęc videntur habere tractū in futurū: & conſequenter iuri futuri fideicōmiſſi renunciatū videtur, ſi nulla cauſa trahens originem ex præterito appareat, ex qua diuidentes poſſint in dictis reb. ius prætendere in futurū, niſi ius fideicommiſſi, de quo agitur per ea quę tradit Bar. *in d.l.qui Romæ.§.duo fratres, in 6.quæſt.* quē ſequuntur communiter Doct. vt patet ex congeſtis per Alex. *ibi col.antep.* & Rip. *nu.78.& ſeq.* Pariſ. *conſi.71.nu.14.& ſeq.vol.3.* Alex. *conſi.8.col.fi.vol.5.* Rom. *in l.j.in 12.q.C.quando non peten. par.* Pau.Caſt. *conſ.448.col.fi.vol.1.* Aret. *conſ.92.col.pen.* Caſſan. *conſ.31.* Gozad. *conſ.53.col.2.* Gra. *conſ.60.col.1.vol.1.& conſi.126.col.fi.vol.2.* & Cur.Iun. *conſi.23.col.& ſeq.& conſ.52.in fi.*

¶ Sed hoc vtiq; nō ſortiretur locū, ſi verba illa remiſit vnus alteri omne ius quod habet, vel habere ſperat, &c. poſſent referri ad alias cauſas, ex quibus cōtrahētes ſperabāt aliquod ius: tunc. n. renūciare nō dicitur etiā ſciens fideicōmiſſo, ſecundū Bar. *in d.l.qui Roma.§.duo fratres, in ſexta quæſtione.* Alex *conſi.102.Viſo themate ſuprascripto, ſub nu.5 & ſeq.vol.6.* vbi apoſtil. *in litera A.* & Gozad. *conſ.45.ante nu.18.*

Septimo renunciatio fideicommiſſi ex eo etiam reſultare videtur, quando in inſtrumēto diuiſionis ſubijcitur ea clauſula: Et promiſit alter alterum defendere, & omni tēpore indemnem conſeruare proprijs ſumptibus, & expenſis. per quā vtique clauſulam facilè inducitur renunciatio fideicommiſſi. vt tradit Cur.Iun. *in conſi.49.col.5.* Cur.Sen. *conſi.63.col.16. verſi. Quarta principalis dubitatio.* & ſequitur Pariſ. *in d.conſi.71.nu.9.10.* de Neuiz. *in d.conſi.31.ſub nu.14.* Burſ *in d.conſi.64.nu.32.* Caput Aquen. *dec.34.lib.2.* & Menoch. *in d.conſi.87.ſub nu.33.cum alijs ſeq.* vbi aſſignat rationes. Et faciunt tradita per Soc. *in d.conſi.43.colum.2.verſ.Item ſecundò multum operatur,* & per Octauian.Cacher. *dec.112.ſub nu.17.*

Octauò emanat etiam renunciatio fideicōmiſſi ex alia clauſula in diuiſione appoſita, videlicet, quòd ſi alicui ipſorum diuidentium de rebus, & poſſeſſionibus obuentis in partē, quæſtio, vel lis moueretur in totū, vel in partem, &c. damnū inter eos pariter ſit, & eſſe debeat commune per ea quæ ſcribit Soc.Iun. *in d.conſ.116.columna ſecunda,* & Cur. *in d.conſi.63.col.17.* vbi meminit hunc caſum eſſe indubitatum, & ſequitur Pariſ. *in d.conſi.71.nu.9.*

Nono remiſſio fideicommiſſi ex alia etiam clauſula colligitur in inſtrumento diuiſionis adiecta, renuncians, &c. & omnibus alijs realibus, & perſonalibus legibus, iuribus, & auxilijs, & beneficijs in præſenti re competentibus, & competituris, quibus vti in iudicio, vel extra vna pars cōtra alteram, & altera contra alteram tempore aliquo non præſumāt: quæ quidem verba tāquam generalia, & habentia tractū in futurū (ſalua ratione recti ſermonis) nullo modo ſaluari poſſent, niſi remiſſio fideicōmiſſi induceretur. vt in proprijs terminis cōcludit Cur.Iun. *in d.conſ.49.col.5.& col.pen.nu.14.* Cephal. *cōſ.330.Egregius teſtator ſub nu.48.& ſeq.vol.3.* & Menoch. *conſ.87.nu.26.& ſeq.vol.1.* & facit illud quod de eadem clauſula diſcurrit Soc.Iun. *in d.conſ.116.col.10.verſi.Tertiò, & probatur.*

Poſtremò limitatur quoque prælibata cōmunis, vt quemadmodum ex clauſulis pręmemoratis, & vnaquaque earū inducta videtur remiſſio fideicōmiſſi: ita pariformiter iuramētum in inſtrumento diuiſionis appoſitum, præſtitūmq; plurimū attendi deberet: virtus etiam ſua operari videtur, vt perinde habeatur, ac ſi fideicommiſſo foret ſpecialiter renunciatum: nam iuramentum ipſum vim habet expreſſi, & ſpecialis conſenſus. *l.cum pater.§.filius matrem.ff.de leg.2.* no. Bal. *in l.j.col.2.verſ.Secundò quæritur.C.commu.* & iuramentum habet etiam vim ſpecialis clauſulæ derogatorię. vt tradit Bald. *in l.ſancimus, col.fi.C.de teſta.*

Hócq; confirmatur ex eo, quod tradit Imo. *in c.cùm contingat, colum.pen.verſi.Circa quintam, de iureiur.* vbi concludit, q per iuramentum cenſetur renunciatum diſpoſitioni *l.de his.ff.de tranſact.* refert, & ſequitur Alex. *conſi.11.col.4. verſi. Poteſt & tertiò reſpondere.vol.2.* Corn. *conſil.240.colu.pen. verſi. Nec videtur, vol.2.* Soc. *d.conſi.103.col.fi.vol.3.*

Facit etiam quia ſub verbis generalibus & vniuerſalibus, in quibus omnia includuntur. *l.ſi quis ducenta.§.vtrùm.ff.de reb.dub.* cum alijs vulgaribus, diuidentes videtur in genere cogitaſſe de huiuſmodi fideicommiſſo. *vt in l.qui iure.ff.de milit.teſta.* ideò ſub generalitate cēſentur fideicommiſſo renūciaſſe, & pręcipuè accedente iuramento: quod, vt docuimus, habet vim expreſſi, atque ſpecialis conſenſus. prout ex prędictis concludit Cur. *in d.conſ.49.col.fi.ver.Accedit.*

Ad hæc, q ex ipſa diuiſione emanauerit remiſſio fideicommiſſi, ſuadet præſens materia, quę vtique ęqua eſt, & fauorabilis: nā per fideicōmiſſi remiſſionē tollitur occaſio, & votū captā[?] læ mortis. *vt in l. de fideicommiſſo.C.de tranſact.* & notatur *in d.l.qui Romæ.§.duo fratres.& in l.iu.C.de pact.* nec ex ea reſultat donatio: quia tantū vnus præſtat, quantū ſibi ab altero præſtatur, & tātùm vnus remittit, quantū ſibi ab alio remittitur: *vt in l.cū proponas.C.de pact.& in l pater puellæ. C. de inoff.teſta.& in d.l.fideicommiſſo.* quæ decidit minoribus, tanquam ex remiſſione fideicōmiſſi nō lædātur, in integrū reſtitutionem vllatenus cōpetere. vbi *Bar.* ſimiliter cōcludit inter fratres fideicōmiſſum remitti poſſe. neque ex hoc minorem prętēdere, allegaréq. poſſe læſum fore, quāuis hoc ei caſu dānoſum eſſe poſſit. & ſequitur Octa.Cacher. *dec.112.ſub nu.16.*

Nec nō ex huiuſmodi remiſſione libera vnicuiq. tribuitur de rebus fideicōmiſſo ſubiectis diſponendi facultas: quā homines plurimū exoptare ſolēt. *vt in l.in re mādata.C.man.l.nō vſq.adeò.ff.ſi quis à par.fuer.man.& l.ſicut.C. de pact.& oblig.*

Itē cùm taliter remittētes trahātur ab illa occaſione, & voto captādę mortis. in hoc equidē verſatur publica vtilitas, vt homines à ſceleribus & delictis abſtineāt *l.congruit.ff de offic.preſid.& l.ita vulneratus.ff.ad legem Aquiliam,* cū vulgaribus.

¶ Et cùm hoc videatur eſſe vtile reipublicę, ſequitur vtiliter, quòd nec quis poſſet prętextu minoris ętatis in hoc dici circumuentus. *l.de fideicommiſſo.* cum ibi no. *C.de tranſact.* vbi Imperator huiuſmodi remiſſionem magnoperè commēdat.

Ideo ex his facilius pręſumitur remiſſio: prout hęc accuratè quidem conſiderat Dec. *in d. conſi.287.col fi.* Pariſ *d. conſilio 71.colum.fi.* Soc. *d.conſil.43.nume.14.* & Soc.Iun. *in d.l.conſ.116.num 68.*

¶ Et præſertim fideicōmiſſum ipſum cenſetur remiſſum etiam, vbicunque verba diuiſionis nil aliud operari poſſent, quàm fideicommiſſi remiſſionem. ita Bar. *in d.l.qui Roma.§.duo fratres, in 6.q.* & ibi Cro. *nu.127.* Alex. *conſil.102.num.6.vol.6.* Bald. *conſil.440.* Factum proponitur, *colum. 2. vol. 3.* Ruin. *conſi.84.nu.7.conſi.119.nu.11.& conſi.144.nu.5.vol.2.* Dec. *conſi.187.in fi.* Soc.Iun. *conſi.116.n.50.& 74.col.1.* & Pariſ. *conſ.71.nu.14.vol.3.*

Et quamuis prædictis obſtare quodammodò videatur, quòd non teneat hæc fideicommiſſi remiſſio, vbicunque in inſtrumento diuiſionis non fuerit facta mentio teſtamenti, nec adiecta illa verba inſpectis, cognitiſque verbis teſtamenti, iuxta normam *l de his.ff.de tranſact.* tamen ea non obſtat modo aliquo, nec vendicat ſibi locum eo caſu, quo diuidentes, vel tranſigentes habuerint ſcientiam teſtamenti. vt voluit Bartol. *in 4. q.* quem alij conformiter & vniuerſaliter ſequūtur *in d.l.qui Romæ.§.duo fratres.* & ibidē Bar. & poſt eū cæteri omnes *in d.l.de his.* Alex. *in d.conſ.11.col.5.vol.2.& cōſ.76 col.5.vol.3.* Octauian.Cacher. *in d.deciſ.12.nu.20.* & Pariſ. *in d.conſ.46.nu.20.vol.2.*

Sed de vera, vel pręſumpta ſcientia ipſorum diuidentium, non obſcurè dicitur apparere ex his, quę ſuperius dedocta ſunt, & ex traditis vbertim per Rip. *in d.l.qui Roma.§.duo fratres, nu.53.cum alijs ſeq.*

Secundò limitatur etiam *d.l.de his,* minimè procedere, vbicunque in ipſa diuiſione ſeu tranſactione interpoſitum foret iuramentum. vt patet ex his quæ tradit Alex. *in d.conſ.11.col.4.verſ.Poteſt & tertiò reſpondere.* Cor. *conſ.240.col.pen.ver.Nec videtur, vol.2.* Soc. *in d.conſ.103.col.fi.* Iaſ *in d. l.de his.n.11.* & ex alijs quę ſupra ad hoc deduximus.

¶ Et quamuis iſthæc renunciatio ſufficiat quidē generalis, & pręſertim vbicunq. ea cum iuramento celebrata extitiſſet, ex allegatis authoritatibus: nihilominus D. *Fran.Bec. in d. conſ.111.nu 35.* cum alijs ſignatis per eum, videtur ſentire contrariū, quòd *d.l.de his,* in ſpecie renunciari debeat cū iuramēto, & non aliter, nec alio modo. tamen quicquid ipſe ſuadeat, noli aliter recedere à prima opinione iam relata, & roborata,

tanquàm

tanquàm ſacroſancta, & in iure ſundatiſſima, quam ſequitur etiam, & tuetur ſacer Senatus Pedemont. *in præmemorata deciſ.112.num.20.* Viuius.

21 Si Fideicōmiſſarius præſens non contradicat venditioni factæ per grauatum, non præiudicat ſibi in re ſubiecta fideicommiſſariæ reſtitutioni. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Franc.Curt.*in l.cum proponas, C.de pact.*

Fallit in 2.caſib.vt per eundem *in d.l.nu.2.* Don. à Fina.

22 Actio ex S.C.Trebel.competit ex teſtamento, ſeu fideicommiſſo, quo alicuius fidei eſt commiſſum, vt reſtituat actori hæreditatem defuncti, qua reſtituta in actorem cui eſt reſtituta, actiones hereditariæ transferuntur.*l.reſtituta ff.ad Treb.*

Fallit in 16.caſ.vt per Vigel *in cōmēto 5.anni.c.28.fo.588.* Idē.

23 Fideicommiſſi reſtituendi gratia conditioni parere compellendus eſt heres.*l.ſi eius pupilli.§ ſi neceſſarij.ff.ad Trebel.*

Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.*in commento 5.anni.cap.28. except.15 fol.597.* Don.à Fina.

24 In fideicommiſſum tranſeunt omnes actiones. *§. reſtituta Inſtit.de fideicommiſſ.hæred.*

Fallit in 15.caſib.vt per Vigel.*in cōmento 5 anni.cap* 29.Idem.

25 Quando grauatur pater vel dominus dare hereditatem filio vel ſeruo inſtitutis, tunc fideicōmiſſum aſſumit vires ex perſona ipſius patris vel domini.*l.cum filiuſ.am ff.de leg.*1. fallit in 3.caſibus, vt per Ioan.Bologn.*in d.l.nu.97.* Idem.

26 Quando pater grauatur dare filio quē habet in poteſtate poſt mortem ſuā, vel cùm morietur, in dubio præſumitur teſtator conſideraſſe formam conditionis, & voluiſſe eam præciſe ſeruari, quaſi eam imponens fauore patris, vt interim habeat fructus.*d.l.cum filiofam.*

Fallit in 2.caſib.vt per Ioan.*Bolog.ibi nu.233* Don.à Fina.

27 Grauatus per fideicommiſſum non tenetur reſtituere legata, vel fideicommiſſa, nec perceptiones.*l. ſi Titius ex parte. ff.de lega.3.*

Ampliatur & limitatur in 3 caſib. vt per Ioan.Bolog.*in l.hæredes mei §.cum ita.ff ad Trebellia num.97.*

Vide concluſionem limitatam in materia conditionis fideicommiſſi *num.256.* Don.à Fina.

28 Si teſtator dicat, ſi heredes mei decedant ſine liberis, ſubſtituo Caium, vel grauo heredes meos reſtituere hæreditatē ſi decedant ſine liberis, conditio diuiditur in plures ſingularitates *l.Lucius.§.caso ff ad Trebel.*

Fallit in 3. caſ.vt per Ioā.Bolog.*in d.l.hæredes mei n.266.* Idē.

29 Fideicommiſſarius eſt legitimus contradictor, ne mittatur aliquis in poſſeſſionem per diſpoſitionem legis finalis, C. *de edic.diui Adria.tollend.*

Fallit in 2.caſib.quos not.Seb.Sapia.*in d.l.fi.nu.142.* Idem.

30 Grauari poteſt honoratus, *l.ab eo.C.de fideicom.l.Imperator.ff.de legat.2.*

Ampliatur in 6.caſib.& limitatur in 8.à Marco Anto.Banc. *in l.cum filio.ff.de leg.1.nu.15.* fallit in 4. caſib. quos notat Maria.Soc.Iun.*in d.l.cum filio, num.27.* Don.à Fina.

31 Non honoratus grauari non pōt, *d l.ab eo.C. de fideicōmiſſ.*

Fallit in 11.caſib.quos no.Mat.Ant.*Bauer.in l.cum filio, ff.de leg.1, num.17.ver.ſecunda ſit concluſio, num.17.*

Fallit vt per Soc.Iun.*ibi nu.17.* fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. *in d.l.ab eo.* fallit in 3.caſib.vt per *Alex.in d.l. cum filio.* Idem.

32 Si adita hæreditate fideicommiſſarius vniuerſalis ante fideicōmiſſum reſtitutum decedat, illud ad hæredes tranſmittit. hanc eſſe communē opinionē teſtatur Mar.Ant. Bauer. *in d.l.cum filio.ff.de leg.1.* vbi limitat in 3.caſib.*nu.65.* Don.à Fina.

33 Hæres grauatus alicui extraneo reſtituere, fructus interim percepti non ſunt reſtituendi.*l.in fideicommiſſariam.ff.ad Treb.*

Fallit in 4.caſ.vt per Marian.Soc.Iun.*in l.cū filio.ff.de leg.1.n.2.in 4.parte.gloſſ.* fallit in 3. caſib.vt per Bartol. Soc. *reg.* 172. Idem.

34 Fideicommiſſum iniunctum patri de reſtituenda hæreditate aduentitia ipſi filio inſtituto, hodie non valet reſpectu proprietatis. hanc opinionem cum 2.limitationib. ponit Maria.Soc.*in d.cum filio, in d.4 parte, ver.veniamus ad quæſtionem, num.24.* Idem.

35 Si pater inſtituat filium legitimum & naturalem, ſiue etiā naturalem tantum, & grauat eum fideicōmiſſo, liberi poſtea ſuſcepti faciunt ceſſare fideicommiſſum, *l.cum auus, ff.de cond & demon.l.cum acutiſſimi.C.de fideic.l.generaliter.§. cum autem, C.de inſt.& ſubſtit.*

Ampliatur in 5.caſib.& limitatur in 8.à Iaſ.*in d.§.cum autem. nu.1 & ſeq.* Fallit in 2.caſib.vt per Soc.*reg.*167.

Ampliatur in 5.caſib.& limitatur in 7.à Dec.*in l.generaliter. C.de inſtit. & ſubſtit.* Ampliatur in 21.& limitatur in 23. à Port.*lib.2.reg.43.* Idem.

36 Si hæres inſtitutus, & grauatus per fideicōmiſſum reſtituere totam hæreditatem, decedat antequam adiuerit hæreditatem, fideicommiſſum vitiatur, & hæres talis heredis nō poteſt cogi adire, & reſtituere, *l.eam quam, C.de fideicom.* vbi Doctores not.

Fallit in 4.caſib.vt per Iaſ.*in d.l.eam quam, n.21.* fallit vt per Soc.*in l.cum filio, ff de leg.1.nu.71.* Don.à Fina.

37 Si inſtitutus ſit incapax, fideicommiſſum ab eo relictum non valet. no. *in d l.eam quam.*

Fallit in 4.caſib.vt per Iaſ.*in d l.nu.23.* Don.à Fina.

38 In fideicōmiſſo vniuerſali facto verbis generalibus, non ſolùm venit hæreditas, ſed etiam veniunt prælegata.*l.cum virum, C.de fideicommiſſ.*

Fallit in 4.caſib.vt per Iaſ.*in d.l.num.1.* Don.à Fina.

39 In fideicommiſſis voluntas magis, quàm verba eſt attendenda, *d.l.cum virum.* fallit in 3.caſib.quos no.Diaz.*re.*644.videas Iaſ.*in l.ſi quis filium.C.de liber.præterit.* Don.à Fina.

40 Fideicommiſſum vniuerſale relictū à filio poſt mortē, intelligitur ſi ſine liberis deceſſerit.*l.cum auus, ff. de condit.& demon.* Ampliatur in 8.caſib.& limitatur in 8.à Iaſ.*in l.generaliter, §.cum autem, C.de inſtit.& ſubſtit.col.1.* Don.à Fina.

41 Fideicommiſſum, vel relictum in diem certam, poteſt ante illam diem ſtatim reſtitui.*l.poſt mortem, C.de fideicommiſſ.*

Fallit in 4.caſib.vt per Iaſ.*in d.l.col.2.*

Fallit in multis caſ.vt per Dec.*in l.cū tēp.ff.de reg.iur.* Idē.

42 Fideicomiſſi conditionalis remiſſio, ſeu renunciatio ſimplex ipſum non tollit, neque extinguit fideicōmiſſum, *l.ſi ita ſcriptum, §.ſub conditione, ff.de.leg.2.*

Ampliatur & limitatur in 5.caſ.per Purp.*in l.1.n.*49.*C.de pact.*

Fallit in 6.caſib.vt per Gul.Bened.*in repet.c.Rayn. nu.116.de teſtam.* Idem.

43 Fideicommiſſarius vniuerſalis poteſt cogere hæredē adire & reſtituere, particularis non poteſt.*l.ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti. ff.ſi quis omiſ.cauſa.* Ampliatur in 2.caſib.& limit.per Ioan. Bologn.*in l.1 ff.de leg.1.nu.192.* Don. à Fina.

44 Prælegata veniunt in generali fideicōmiſſo, fallit in 3. caſib.vt per Corn.*in l.cum virum.C.de fideicom.num. 12. & ſeq.* Don.à Fina.

45 Filij naturales faciunt deficere conditionem fideicommiſſi.Bald.*in l ex facto, §.ſi quis rogatus, ff.ad Trebel.*

Fallit in 8.caſib.vt per Rip.*in d.§.ſi quis*, vbi Alex.limitat in 7.caſib. videas *Per.*Duen.*reg.*352. Don.à Fina.

46 Fideicommiſſum à futuro euentu pendens, poteſt per pactum remitti.*l.1.* vbi *Bart.C.de pact.*

Ampliatur & limitatur in 5.caſib.vt per Purp.*in d.l.1.num* 9. Don.à Fina.

47 Tacitū, vel reciprocum fideicōmiſſum inducitur, ſi teſtator mandat, quod hæreditas deueniat ad vltimū decedētē. fallit in multis caſib.quos colligere poteſt ex Soc. *Iun.in l.hæredes mei.§.cum ita, ff.ad Treb.nu.*8. Don.à Fina.

48 Grauatus de reſtituenda hæreditate per viā contractus non detrahit quartam Trebellianicam, ſed ſolū quando quis grauatur per viam vltimæ voluntatis. Iaſ.*in l.poſt mortem. n.5. C.de fideicommiſſ.* Dec.*conſ.*51.*in 4.dub.* Iaſ.*conſ.*84.*vol.*1.*cōſ.*89.*eod.vol.*& poteſt deducere id quod à teſtatore ſibi debetur, ſecundū Rolland *tract.de inuentar part.vlt.quæſt.*12.*nu.* 5.*& ſeq.*

49 Hæres rogatus hæreditatem reſtituere compelli poteſt à fideicōmiſſario, quod caueat de reſtituenda hæreditate caſu reſtitutionis aduenientē.*l.cum Archimedoram.C.vt in poſſeſ. leg. & per totum tit.ff.vt legatorum ſeu fideicommiſſorum nomine caueatur.* niſi à teſtatore hoc prohibeatur, quod poteſt, *vt l.2. C. vt in poſſeſſ.leg.* vel niſi eſſent filij primi gradus qui nō tenetur cauere: per *l.iubemus.C.ad Trebel.* item & hæres grauatus poteſt cogi, vt faciat inuentarium ex quo tenetur rationē reddere.*l.cum tale.§.Titius.ff.de condit & demon.* & ſufficiet illud facere ad inſtar tutoris, & neque requiritur ea ſolemnitas de qua *in l.fin.§.ſin autem.C.de iure delib.* ſed ſufficiet deſcriptionem facere. ita Corn.*in conſ.303 nu 22.primo vol.* Bellac.

50 Grauatus à teſtatore de reſtituenda hæreditate alicui ex filiis quem ipſe elegerit, inſtituendo demū vnum ex filiis, videtur eum elegiſſe.*l.vnum ex familia.§.ſi duos.ff.de lega 2.& ibi* Bart.& *Bald.*& Paul.Caſt.& *Boer.deciſ.*204.*n.*32.quinimò habens facultatem eligendi vnum ex plurib. vel reſtituendi bona vni ex pluribus, poterit ille grauatus plures eligere.Bar. & Bald.

& Bal. *in eo. §.* & Boër. *in ea deciſ.* Quòd ſi hęres nullum eligat, omnes filij admittēdi eſſent in tali hęreditate. Dec. *conſ.* 573. *n.* 10. *per l. cū pater. §. hæreditatem, & §. rogo ff. de leg.* 2. & huc procedit vbi dictum eſſet ſimpliciter, quòd hęres eligat vnū ex filiis: quia ſi nullum eligat, omnes admittendi eſſent. Bellac.

51 Maritus vxorē ſuā inſtituens hæredem, cū qua ſine liberis per longū tempus vixerat, eā grauauit de reſtituendo hæreditatē Caio, ſi decedat ſine liberis, ſi demū mortuo marito ea mulier nupſerit, & liberos ex ſecūdo marito habuerit, tales filij nō excludent ſubſtitutum: quia præſumendum eſt teſtatorē intellexiſſe de liberis ex ſe natis, & ex ſuo matrimonio, & non ex alio. *l. ſed ſi hoc. ff. de cond. & demonſt. & l. placet.* & ibi Bar. *de lib. & poſthu.* & Paul. Caſtr. ibi Boër. *dec.* 276. vbi inquit ita fuiſſe iudicatum. *Idem.*

52 Hęres grauatus qui de fructibus hęreditariis ſoluit creditori hęreditatis vſuras, ſiue eas ſoluerit ſpontè, ſiue coactè, in reſtitutione fideicōmiſſi eas vſuras nō poterit a ſubſtituto repetere, nec aliquid propter id retinere: ſed ſi ſoluiſſet in extenuationē, & ad extinctionē ſortis principalis, in reſtitutione fideicommiſſi bene poſſet id quod ſoluit pro ſorte principali deducere, & repetere. *l. ſi quid poſſeſſori ff. de pet. hæred.* Rubeus Alex. *conſ.* 157. Idem.

53 Fideicōmiſſo ſubiecta, poſt mortē poſſidētis poſſunt per eū in teſtamento alienari, & ſic titulo legati, vel fideicōmiſſi relinqui, & valebit tale legatū, ſi aliud nō obſtaret. Ita in terminis de hoc eſt caſus *in l. cū pater. §. cū pater. ff de leg.* 2. & ibi no. Bar. & alij ſequūtur, maximè Io. de Imo. licet per alios nō allegetur. Nā ibi teſtator, qui prędiū quoddā ex cauſa fideicōmiſſi debeat filiæ, reliquit filio exhæredato, & ibi determinatur prædium illud deberi exhæredato. Nec dicatur, quòd ille textus in hoc debet dici correctus per *auth. res quæ. C. com. de legat.* vt voluit gl. *in d. §. cum pater.* Quoniā reſpōdetur, quod hoc omnino falſum eſt, quia nulla dicatur facta correctio, vt Dyn. Bar. & alij communiter dicunt ibi, reprobando illā glo. Quod etiam tenent Doct. *in l. fi. § ſin autem ſub conditione. C. comm. de legat.* vt ibi per Saly. *in ſecunda oppoſ.* Hæc refert Soc. Iun. *in conſ.* 68. *nu.* 5. *vol.* 4. E. Muſcul.

54 Fideicommiſſarius qui rogatus eſt reſtituere hæreditatē poſt mortem ſuam pauperibus: ſi in vita reſtituat, non adimplet voluntatem teſtatoris. Dec. *in l. cum tempus. nu.* 2. *de reg. iu. ff.* communem dicit. ſed Hieron. Cagn. *ibi nume.* 6. dicit magis communem contrariam, imò quod adimplet, ſed pro communi Dec. eſt communis. ſ. proxima cogita. Villalob.

55 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam ſecundo fideicommiſſario, niſi quando hęres primo Trebellianicā non detraxit. Soc. *in l. cum filiofam. ff. de leg.* 1. Durand. *de arte teſt. tit.* 5 *cau.* 28. communem dicit. Vexinus.

56 Rogatus hæreditatem expendere poſt mortem in virgines maritandas, vel in pauperes, non poteſt illam erogare in vita. Dec. *in l. cum tempus. de reg. iur. ff.* com. dicit. contrariam veriorem, & cōmuniorem dixit Hier. Cagn. *in d. l. cum temp.* per totam optimis fundamentis. B. Villal.

57 In fideicōmiſſis filius in locū patris nō ſuccedet, ſed proximior in gradu pręfertur. Eſt mag. cō. op. cū *Bal. in l. cū ita. §. in fideic.* reprobata ibi gl. *de leg.* 2. ſec. Dec. *in conſ.* 408. *in caſu. & cōſ.* 217. *& in conſ memini.* Alex. *cōſ.* 26. *vol.* 3. *Duran. de arte teſtan. tit.* 5. *caut.* 27. com. dicūt. Sed op. gl. contra Bar. dicit mag. cō. Soc. *Iu. in cōſ.* 116. *viſo pūcto. n.* 9. vbi reprobat *Dec. vo.* 1. Ray. *cōſ.* 171. *caſus. n.* 10 *vol.* 2. Iaſ. *cōſ.* 158. *vol.* 2. *Bella. cōſ.* 50. M. Chær.

58 Quid ſi teſtator inſtituat vxorē, ita quòd poſt mortē reſtituat hęreditatē tali: Tamē poſſit ipſa mulier diſponere de cētū, an ab inteſtato defuncta vxore ſubſtitutus habebit illa centum: an verò venientes ab inteſtato proximiores vxoris? Cur. *Iun. in conſ.* 4. *in* 2. *col.* dicit quòd venientes ab inteſtato habebunt. probat multipliciter. vide per eum. contrarium in ſimili tenet Bened. *in conſ.* 9. *in* 3. *dub.*

59 Fideicōmiſſum quo pater hæreditatē ſuā ad aliquē pertinere, aut peruenire ſimpliciter cōſtituit, ſi eius filius ſine liberis deceſſerit, à filij hęrede, nō ab ipſo filio relictū cenſetur, quamobrē omnis prorſus hęreditas debebitur, ac pleniori iure eiuſmodi fideicōmiſſum valebit. cōmune inquiunt. Pariſ. *conſ.* 41. *n.* 44. *& conſ.* 71. *n.* 9. *& ſeq. lib.* 3. Grat. *conſ.* 134. *n.* 45. *lib.* 1. *& conſ.* 103. *n.* 13. *lib.* 2. ac latiſſimè Iulius Clarus *§. teſtamentum. quæſt.* 62. *verſ. tertius eſt caſus.* & ſi contrarium magis commune aſſeueret Galeaul. *in l. Centurio. nu.* 409. *ff. de vulg.* quem meritò carpit Iul. Clar. *vbi ſuprà.* E. Suarez.

60 Subſtitutio fideicommiſſaria facta duobus etiā ſine expreſſione nominis collectiui, nō vēdicat ſibi locū in perſona primi morientis, vbi cōditio ſubſtitutionis exiſtet, quādo ſcilicet ſupereſt perſona quę ex pręſumpta mēte teſtatoris ſubſtitutū excludit: quod contingit quādo duobus filiis inſtitutis facta fuit ſubſtitutio inter eos. *l. ſi is qui ducenta. §. ſi pater. ff. de rebus dubiis. l. cum acutiſſimi. C. de fideic.* Caſt. *conſ.* 344 *vol.* 2. Alex. *conſ.* 104. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 209. & eo caſu ſi vnus ipſorum ex filiis inſtitutis nominatur relictis liberis, & alter demum decedāt ſine liberis, tunc liberi illius qui primò mortuus eſt, excludēt ſubſtitutū. Pau. Caſtr. *conſ.* 449 *par.* 2. aliàs autè duobus extraneis inſtitutis, & ſubſtitutis ſine expreſſione nominis collectiui, talis ſubſtitutio vēdicat ſibi locū in perſona alterius decedētis: quod ſecus eſſet vbi ſubſtitutio facta fuiſſet cū expreſſione nominis collectiui, quia tunc requireretur vt cōditio exiſteret in perſona vtriuſq; *l. quamuis.* & ibi Bal. *C. de impu.* & ibi doct. quod locū habet in vulgari & pupillari ſubſtitutione: vt per Pau. Caſtr. *conſ.* 344. *par.* 2. Soc. tamen *conſ.* 94. *par.* 4 variè tractat hanc quæſtionem. & ibi videtur concludere quòd tūc demum ſupereſt perſona quę excludat ſubſtitutum, quando ſupereſt aliquis ex deſcendentibus teſtatoris, ſecus ſi ſupereſſet aliquis ex tranſuerſalibus. Bellac.

61 Filius fideicōmiſſarius nō poteſt reuocare fideicōmiſſum per patrē alienatū, ſi adiuit eius hęred. ſine inuentario, vel cū inuētario, ſed ſubſunt tot bona quæ aſcendūt ad fideicom. ita in terminis tenet Lud. Rom. *conſ.* 18. Communē dicit. Vexin.

62 Fideicommiſſo ab vltimo morienti relicto alterna inter inſtitutos inſtitutio facta cenſetur. commune dicit Cur. *Iun. conſ.* 111. *nu.* 4. Villal. *in ſua collect.* E. Suarez.

63 Fideicommiſſum, an & quando inducatur ex prohibitione alienationis? vide ſubtiliter Dec. *conſ.* 23. *& conſ.* 38. Soc. *in* 2. *part. conſ.* 227. *&* 249. *Idem.*

64 Fideicōmiſſum cenſetur iniunctū alienatione prohibita. Fallit vt colligitur ex Port. *lib.* 1. *ſuarum conclu. reg.* 37.

Cōtrariā regulam, videlicet, quòd fideicōmiſſum non inducitur per prohibitionē alienationis. facit Soc. *in l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. obl.* vbi limitat in multis caſ. *n.* 12. Do. à Fin.

65 Per ſimplicem diuiſionem non intelligitur renūciatum fideicommiſſo: hanc eſſe communē opinionem teſtatur Por. *in lib* 2. *reg.* 38. vbi ampliatur in quatuor caſibus, & limitatur in 12. Don. à *Fina.*

66 Filius in fideicōmiſſis ſuccedit in locū patris, & multi tenēt, quòd non ſuccedat. ampliatur & limitatur vtraq. opin. per Port. *in li.* 5. *reg.* 33. & cōmunis eſt opinio, quòd filius in fideicōmiſſis & ſubſtitutionibus non ſubintret in locū patris. fallit vt per Baptiſt. à Villal. *concluſ.* 9. *in litera F.* Don. à Fin.

67 Fideicommiſſum cenſetur remiſſum per facultatem alienandi inuicem conceſſam. ampliatur & limitatur in multis caſib. vt per Rip. *in l qui Romæ. §. duo fratres, ff. de verb. oblig. nu.* 83. Don. à Fina.

68 In filiis ex remiſſione conditionis, videtur etiam ſemper remiſſum fideicommiſſum, niſi appareat conditionē remotam fuiſſe in odium eorum. fallit in 5. caſi. vt per Io. Bolo. *in l. j. C. de pact. nu.* 28. *Idem.*

69 Incapax qui pro ſe reſtituere nō poteſt, accipere poteſt, vt alij reſtituat, *l. non videtur, ff. de reg. iur.* vbi Dec. limit. *Idē.*

70 Hæres cui facta fuerunt pręlegata grauatus onere fideicommiſſi vniuerſalis verbis generalibus fact. ſi ſint appoſita verba collectiua, quicquid ex bonis meis peruenerit ad hæredem, volo vt ea reſtituat, &c. cogetur reſtituere nō ſolum hæreditatem, ſed & prælegata omnia. *l. cum virum.* & ibi *Iaſ.* poſt alios doct. *C. de fideicommiſ.* Boër. *deciſ.* 280. ſecus ſi fideicommiſſum indefinitè factum eſſet, vt quia teſtator dixit, rogo vt reſtituas bona, & tunc prælegata non eſſent reſtituenda, ſed ſolum hęreditas. Boër *deciſ.* 26. *in princip.* quòd ſi non appoſita eſſent verba vniuerſalia, & tūc aut primò rogauit, & poſtea pręlegauit, & eo caſu prælegata non debentur. *l. Titia ff. ad leg. falcid.* & Boër. *loco quo ſupra nume.* 8. & iſta eſt communis opi. quòd ſi primò ipſe teſtator prælegauit, & poſtea rogauit de reſtituenda portione ſuæ hæreditatis, opin. prælegata non debentur fideicommiſſario: quia aliud eſt hæreditas, & aliud eſt pręlegatū. Si verò ſimpliciter hęres grauatus ſit reſtituere portionē, cui iā prælegata facta fuerāt, & debebātur prælegata glo. *in d. l. cum virum* Boër. *eo loco nu* 8. *& n.* 9. niſi adiectū eſſet ſignum vniuerſale, quicquid. quia tunc totū vel vires reſtituēdū. vel ſi hæres eſſet grauatus filio teſtatoris reſtituere, vel ſi

talia

talia eſſent prælegata, quæ totam hæreditatem abſoberent, & his caſib. tota hęreditas cum ipſis pręlegatis eſſet reſtituē nda. l. Sic d. *l. cum verum.* Bellacomb.

71 *In* reſtitutione fideicommiſſi vniuerſalis, quod relictum fuit verbis generalib. & vniuerſalibus, vel per verba collectiua, aut per verba ſuſtinui ſignificantia, veniunt prælegata ſa... vni ex hæredib. grauato, quæ prælegata ab ipſo hærede grauato ſunt reſtituenda fideicommiſſario, vt à cum ipſa hæreditate *l. cum virum. C. de fideicommiſſ.* & ibi Doct. & *Boer. deci 180. in prin.* vt per hęc verba, grauo te vt reſtituas quicquid ad te peruenit ex bonis meis: nam verbum, quicquid, eſt collectiuum vniuerſaliter. *Iaſ. in d. l. cum verum* & Boer. *in eodē loco.* idem ſi teſtator dixerit grauo te vt reſtituas omnia bona mea, q ia qui totum dixit, nihil excludit. idem ſi dixerit: rogo te vt reſtituas omne q inuenies in bonis meis, his enim caſ. & hęreditas, & prælegata ipſa veniunt reſtituēda, ſiue illa pręlegata relicta ſint ante grauatiōē fideicommiſſi, ſiue poſt. Boer. *in eadē deciſ. nu. 1.* vbi vero fideicōmiſſum nō eſſet relictū ſub verbis generalibus, aut vniuerſalibus, nec ſub verbis collectiuis, recurrendum eſſet ad diſtinctionē quæ habet, nempe quod aut teſtator primò rogauit hæredē, & poſtea illi prælegauit. & tunc non veniunt prælegata in reſtitutione fideicōmiſſi. *l. Titia ff. ad l. Falcid.* & ita eſt communis opinio. Aut econtrario, quia primo prælegauit, & poſtea rogauit ipſe teſtator, & tunc prælegata veniunt in reſtitutione ipſius fideicomiſſi, quādo teſtator mētione fecit hæreditatis, vt quia dixit, quod reſtituat portionē hæreditatis, aliàs non, niſi prælegata tota eſſent diſtributa, vt ibi Boer. *nu. 8.* & in ſumma quando prælegata pręmittuntur, & fideicōmiſſum ſequitur abſq; verbis vniuerſalibus, & pręlegata in fideicommiſſo cōprehenduntur: ita voluit gl. magna *in fi. in l. cum virum. C. de fideicommiſſ.* quam ibi videntur ſequi doct. Et idem voluit *gl. 2.* cum qua etia videntur tranſire doc. *in l. Marcellus. §. quidā liberis. ff. ad Trebel.* Iaſ. *conſ. 175. vol. 4.* Et iſtam opin. quali in terminis videtur firmare Alex. *in conſ. 18.* cſto quod dominus Ioan. *nu. 15. cū aliquib. ſeq. 3 vol.* cū concordantibus, vt per Ruin. *in conſ. 152. ſtantibus verbis teſtamenti. nu. 6. vol. 3.* Suc. iun *in conſ. 89. n. 2. vol. 4.* com. ait. quòd ſi fideicommiſſum præcedit, & pręlegata ſequantur, & non veniunt in reſtitutione. Boer. *ibid* & Dec. *conſ. 254* Soc. *conſ. 31. in. 4. vol.* Idem Bellac. & Eraſ. Muſcul. & Villalob.

72 Prælegata facta alicui ex hæredibus inſtitutis: an intelligantur comprehenſa in fideicommiſſo vniuerſali ſubſequente? Dic. quod ſic, quod imò intelligantur incluſa etiam pręlegata non obſtante illis verbis, in omnibus aute alis, &c. quia ſunt verba notariorū, qui ſæpe ex imperitia ſcribunt. *arg. ll. qui fructus. ver. imperitia. ff. de vſufr. leg.* & illa clauſula, in omnibus autē aliis, nō ſunt verba formalia teſtatoris; ſed notarij, de quibus vide quę ſcribit Oldr. *conſ. 158. in fi.* Alex *conſ. 25 n. 8. lib. 1.* Bart. *in l. ſi ita ff. de hær. inſt.* qua concl. firmat Nat. *conſ. 321 n. 1. v. non ob. & conſ ſeq.* Curt. ſen. *conſ. 3. nu. 4.* Capi. *conſ. 113.* An autē valeant prælegata facta hæredi: & dato quod nō valerēt, an nihilominus poſſit imponi onus fideicommiſſi? dic vt per Bald. *conſ. 158. lib. 5.* Pariſ. *conſ. 79. nu. 1. & ſeq. lib. 3.* qua in materia prælegatorum, & an, & quando veniant in reſtitutione fideicommiſſi: vide Rol. *conſi. 34. lib. 4.* Bellacomb.

73 Pręlegatarius poſſidens rem ooeri ſuppoſitam, ſi poſtea fiat hæres, ipſe tenetur ad illud, nō autē cohæres, ſec. com. per Burſ. *conſ. 6. nu. 3. nu. 9. nu. 15. lib. 1.* vbi latius declarat.

74 Legatū prælegatū coniunctò factū, ſi euincatur, cohęredes æquè coniuncti de euictione non tenentur, ſecundum communem per Burſat. *conſ. 5. num. 5. 23. lib. 1.* Idem.

75 Teſtator prælegans rē alicui oneri ſubiectā, cēſetur velle quod ille ſolus eā redimat, nō autē alij hęredes, ex cōmuni. & ſi tenētur hęredes, quod à poſſidente conſeruentur indemnes, iuxta communem per Burſa. *conſ. 6. num. 3. lib. 1.* Idem.

76 Fideicōmiſſū vniuerſale nō ideo minus debetur, ac firmū validūq; eſt, quòd teſtamētū vel inofficioſi querela ruptū ſit, vel ob filij pręteritionē nullū declaretur, vt crebris Doctorum ſuffragiis exceptū inquiunt Alex. Iaſ. *n. 11.* Curt. iun. *n. 53. in auth. ex cauſa. C. de lib. prater.* Dec. *conſ. 85. n. 3.* Guliel. Benedict. *in c. Raynutius, ver. in eodem teſtamento in 1. nu. 237. de teſta.* Anto. Gome. *in l. 44. Tauri num. 5.* E. Suarez.

77 Fideicommiſſum vniuerſale tranſit in eccleſiam, vel ciuitatem abſque reſtitutione, vt commune dicit Iaſ. *in l. vt inter diuinum n. 10. & 11. C. de ſacroſ. eccle.* Burſ. *conſ. 55. nu. 26. libr. 1.* & generaliter cuicunq; illud ſit relictū ante vllā reſtitutionē, atq; adeò ante aditam hæreditatē, in hæredes trāſmittitur. cōmune inquiunt Aret. *nu. 8.* *Alex. nu. 21.* *Iaſ. à n. 306.* Mar. Ant. *n. 154.* Bal. Nouell. *nu. 46. nu. 47.* Soc. iun. *nu. 253.* Aymon. *in 1. par. nu. 36. & 2. par. à nu. 263.* & antea Rip. *nu. 73.* atq; eleganter Alciat. *nu. 21. in l. cum filiofam. ff. de lega. lib. 1.* Rip. *in l. hæredes mei. §. cum ita, nu. 57. & in l. vbi purè. num. 3. ff. ad Senatuſconſult. Trebellia.* Guliel. Bened. *in c. Raynutius, ver. ſi abſque liberis: in 2. à n. 6. & à nu. 70. de teſta* Alciat. *lib. 4.* Paradox. *cap. 5. in fi.* Marian. iun. *conſ. 141. nu. 27. lib. 3.* Ant. Gomez. *de teſtam. cap. 5. num. 9. & num. 14. verſ. item quæro.* E. Suarez.

78 Fideicommiſſi ius vniuerſalis, etiam ante agnitionē vel reſtitutionem, tranſmittitur ad hæredem ſubſtituti. eſt communis opin. ſec. Dec. *in conſ. 478. in cauſa domini Aurelij. verſic. & cum dicta. vol. 3.* M. Chærian.

Ampliatur, vt procedat etiam in fideicommiſſo in codicillis relicto, vel virtute clauſulę codicillaris inducto. Eſt com. opin. ſecun. Dec. *ibid.* & idem Dec. *conſ. 409. viſis. vol. 3.* Idem.

79 Fideicōmiſſarius vniuerſalis beneficio inuentarij ab hęrede facti vſq; adeò fruitur, vt nec aliud facere ipſe teneatur, nec opus ſit, vt ei illud hæres cedat. commune eſſantur Alex. *in l. Centurio. ff. de vulg. & pup.* Ant. Gome. *de teſtam. c. 5. nu. 12. v. ſi antē hæres.* At ſi inuentarium ab hærede factū nō ſit, quin illud fideicōmiſſarius facere poſſit, vt illius prærogatiuis potiatur, nihil prohibet. commune ait Alex. *in l. in ratione. §. quod vulgò. q. 8 nu. 19 ad leg. Falcid.* E. Maſcul.

80 Fideicommiſſum vniuerſale conſeruatur per *authen. ex cauſa, C. de liberis prateri.* ſicuti & cætera legata relicta in teſtamento in quo filius eſt ſcienter pręteritus, tunc enim eo teſtamento nullo declarato ob filij pręteritionem filius pręteritus eam hæreditatem accipiet, & deinū cato reddet fideicōmiſſario cui per teſtamēt illud erat ea hæreditas reſtituēda. & hæc ſec. comm. opin. q aro eam aſſerit eſſe *Iaſ. in ea auth. ex cauſa. nu. 6.* & *Bened. in verbo, in eodem teſtamento 1. num. 237. in rep. cap Raynutius. de teſtam.* Bellacomb.

81 Fideicommiſſum pure relictum tranſmittitur ad quoſcūque hęredes etiam non agnitum. *l. cum filio. ff. de legat. 1.* & ibi Alex. & Iaſ. qui aſſerunt hanc communem eſſe opinionem. idē Alex. *conſ. 29. lib. 4.* propterea fideicommiſſarius moriens ante fideicommiſſi reſtitutionem, tranſmittit illud ad quoſcunq; hæredes, ita vt hæres purè grauatus teneatur illud reſtituere hęredi ipſius fideicommiſſarij, qui iam mortuus eſt. *l. vnica. §. in nouiſſimo. c. de cadut. tollen.* *Bene. in rep. cap. Raynutius. in verbo, ſi abſque liberis, in materia fideicom. ſubſtitu. num. 62.* & *Iaſ. in ea. l. cum filio.* Idem.

82 Fideicommiſſum ſimplex nō inducitur ex ſola prohibitione de non alienando, quia vult teſtator bona ad alios deuenire: ex vna communi, ſec. Burſ. *conſ. 52. nu. 39 lib. 1.* niſi dicat, quia vult in familia remanere, iuxta magis communem per eundem Burſat. *d. conſilio, numero* 40. vbi latius declarat. Bonacoſſ.

83 Fideicommiſſarius etiam particularis, non poteſt agere cōtra hærede, niſi ſibi cedatur actio, & ſic fiat reſtitutio actionis à primo legatario grauato de ſibi reſtituendo legatum, *l. Imperator. in prin. ff. de leg. 1. l. ſi legatarius ff. de leg. 2.* Bart. *in l. 1. col. 3 in fi. verſ de leg. 1.* & ibi Iaſ. *nu. 73.* hoc autem eſt intelligēdum, quòd non poteſt agere actione directa, niſi cedatur, ſed vtili actione bene poteſt agere, ſecundum Barto. per illum tex. *in l. ſi quis ſeruum. §. certarum. ff. de leg. 2.* fac. tex. *in l. ex legato. C. de leg.* Iaſ. *d. l. 1. poſt. nu. 74. verſ reſponde*, ſecundū *Bar.* per tex. *in l. nomen. §. 1. C. qua res pig. ob. poſſ.* Vezinus.

84 Tranſmiſſio fideicommiſſi conditionalis non fit moriēte grauato ante euentū conditionis, ſecundum communē per Burſ. *conſ. 71. num. 7. lib. 1.* quæ concl. fallit ex præſumpta mente teſtantis, putà, cùm neptes ſunt vocatæ, ex iurib. ibi alleg. Bonacoſſ.

85 Fideicommiſſum conditionale tranſit ad hæredem decedente fideicommiſſario ante factam ſibi reſtitutionē. Communem ait Alex. *in l. cum filio. de leg. 1.* Dec. *conſi. 490. nu. 10. ver. poſtremo.* Villal.

86 Fideicommiſſum conditionale decedente fideicommiſſario pendente conditione, non tranſmittitur ad hæredes, iuxta *l. 1. §. ſin autem aliquid ſub conditione. C. de cad. toll.* Etiam ad proprios liberos, vt benè probatur *in l. hæredes mei. §. cum ita ff. ad Treb.* & eſt gl. communiter approbata *in l. 1. C. de his qui ante aper. tab.* vbi Bal. Saly. & alij. Bart. & alij *in l. ſi cui. ff. de actio. & obl.* & tradunt communiter Docto. *in locis prædictis.* Soc. iun.

Soc.Iun.*in conſ.54.nu.13.& conſ.63.nu.1.vol.* 4.

Limitatur, quado volūtas teſtatoris colligi poteſt in cōtrariū, per aliquas habiles cōiecturas. Nā ſicut fideicōmiſſum, quod de ſui natura eſt transmiſſibile, poteſt ex volūtate teſtatoris fieri nō trāſmiſſibile. *l.in conditionibus. §.1.ff.de cond.& demōſt.* vbi Doct.notant. Ita & per cōtrariū, fideicōmiſſum ſui natura non trāſmiſſibile, poteſt per teſtatoris voluntatem fieri transmiſſibile: vt tradūt Bal.& alij *in d.l.j.de his qui ante aper.tab.*& de hoc cōmunis doctrina *in l.3.ff de leg j.*vt refert Soc. Iun. *in d.conſ.63.ſub nu.2.& 3.*vt per eum. E.Muſcul.

87 Fideicommiſſarius cum conditione, ſi filij teſtatoris non ſuperuixiſſent, non tenetur probare non ſuperuixiſſe: quia lex præſumit non ſuperuixiſſe. Alc.*de præſump. reg. 1. præſumptio. 49.nu 6.in fi.*communem dicit. Villalob.

88 Fideicōmiſſa cōditionalia nō tranſmittuntur ad filios defuncto grauato ante cōditionis euentū, ſecundū cōmunē per Burſ.*conſ.71 poſt n.7 lib.*1. niſi ex præſumpta mente teſtatoris, quia ex tunc trāſmittūtur ad filios decedente etiā grauato ante conditionē, teſte Bal.*in l.j.C.de his qui ante aper.tab.* quæ mens teſtatoris colligitur ex no.per eūdē Bur.*d.cōſ poſt n.7.*Bonac.

89 Reſtitutio quæ fieri debet ſub cōditione, non tranſmittitur ad hæredes conditione pendente, & ideo ſi teſtator ali quid ſuo nepoti reliquerit, & adijcit, quod ſi decedat ſine liberis, illud relictum ad hæredem ſuum reuertatur: ſi interim hæres moriatur, reſtitutio non debetur. Bald.*in l in cauſa. §. Pomponius ff.de minor.*Dec.*conſ.*417.communem dicit. Vezin.

90 Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur ad hæredes. Cur.Iun.*conſ.79.nu.*1.communem dicit.

Amplia etiā ſi fideicommiſſum ſit aſcendentis, quia nō transmittitur ad aſcendentes. Cur.Iun.*conſ.135.n.5.*& Sen.*conſ.75 n.* 4 & Dec.*in conſ.115 in princ.& conſ.* 574. communem dicit. Villal.& Vezinus.

91 Fideicommiſſum inducitur ex clauſula codicillari, ſecūdum communem per Burſ. *conſ.88.nu.22. lib.*j. Bonac.

92 Fideicōmiſſum vel ſubſtitutio reciproca nō inducitur, ſi fiat tantum poſt mortem omniū, vel deficiēti filiis, niſi in tota hæreditate & vltimo morienti fiat, ſecundum cōmunem per Bur *conſ.52.nu.16.lib* j.Alleg. Mand.*conſ.31.& 32.* Alc.*conſi.* 164 *nu.*20.Riminald.*conſ.255.per totum.* Idem.

93 Si fideicommiſſum relictum ſit vltimo morienti, videtur facta ſubſtitutio reciproca inter inſtitutos. Cur. Iun.*conſ.3.alias conſ.111.nu.*4.communem dicit. Villalob.& Vezin.

94 Fideicommiſſi reſtituendi onere preſſi, aſcendentes non fruuntur beneficio.*l.cùm acutiſſimi. C.de fideic.*vt nec deſcendētes ſi vel purè in vita, vel poſt certum tēpos reſtitutio fieri iubeatur.communiā fatur Ant.Gom.*de teſtam.c.5.nu.35.verſi. imò quod magis eſt.nu.*37. E.Suarez.

95 Fideicōmiſſum in caſu cōtrauentionis tātū factū, non habet locum mortuo grauato, & inibi nō ſequuta alienatione, ſecundum communem per Burſ.*conſ.97.n.15.lib.*j. Bonac.

96 Clauſula, ſi decedat ſine liberis, ſubintelligitur quidē in filio grauato ſub cōditione mortis: ſecus ſi ſub alia cōditione quàm ſub cōditione mortis grauatus eſſet, quia re nō ſubintelligeretur illa clauſula, ſi ſine liberis decedat: & in illis caſibus in quibus filius eſſet grauatus reſtituere ſub alia cōditione, quàm ſub mortis conditione, ea cōditio prius eſſet verificanda antequàm fideicōmiſſum ad hæredes hæredis trāſmitti poſſet, & ſuorum filiorum qui ſuſcepti erunt, nihil operaretur. Sal.*in l.cùm acutiſſimi.C.de fideic.*Iaſ.*in l.cum ſecundum.C.de fideic.* Chaſſ.*conſ.67.nu.*17. Bellac.

97 Fideicommiſſum relictum alicui, ſi ſine filiis deceſſerit, expirat relictis filiabus.Cur.Iun.*conſ.*139.*nu.*14. communem dicit. Villal.& Vezinus.

98 Fideicommiſſarij intentio, dicentis grauatum ſine liberis deceſſiſſe, fundata eſt ipſo iure, quia ei qui dicit grauatum filios reliquiſſe, & ſic fideicōmiſſi conditionem defeciſſe, incumbit onus probandi. Eſt comm.opin.ſecond.Dec.*conſ.*652 *viſo conſ.circa med.vol.*4. M.Chærian.

99 In fideicommiſſaria ſubſtitutione attēdi magis teſtatoris, quàm hæredis proximiores, veriorem & communiorem dicit Durand.*in art.teſtand.tit.5.cau.*21. vbi vide.I. Fich.

100 Fideicommiſſario agenti contra hæredē grauati, ſufficit probare bona fuiſſe reperta in hæreditate fideicōmittētis tēpore mortis ſuæ: ſecus ſi agit cōtra tertios poſſeſſores, quia tūc de dominio fideicōmittētis probari debet, ſecūdùm Rol. *conſ.46.n.10.lib.3.*vbi *n.11.*dicit, quòd ſubſtitutus, extraneū cōuenire nō poteſt pro rebus ſubiectis fideicōmiſſo, niſi probet quòd defunctus fuerit dominus vel quaſi: quod nō probatur ex ſola poſſeſſione, ex ibi alleg. vbi *nu.*12. quod actio ex teſtamento nec officiū iudicis nō datur cōtra extraneū poſſeſſorē titulatū.*l.j.§.ſi hæredi.ff.ad Treb.*aut ex edicto diui Adr. & nō poteſt, aut cōdictione, *ex l.ſi colon.*vel officio iudicis, & nō poteſt, cum poſſeſſor habeat titulū ex no.per doct.*in l.9.C.de fur in l.rē quā nobis.ff.de acq.poſ.*Nat.*cōſ.*400.*col.fi.*vbiq; ſi fideicōmiſſarius agit contra extraneum, qui poſſidet rem hæreditariam cum titulo, tunc quia fideicōmiſſaria hæred.petitio non competit contra poſſidentem cum titulo, opus eſt rem vendicare à poſſeſſore.*l.9.l.hæreditas,C.de pet.hær.*neceſſéq.habet probare de dominio, vel quaſi defuncti, aliàs obtinere nō poteſt.iuxta tradita per Rol.*conſ.*46.vbi latius declarat. Bellac.

101 Fideicommiſſi demiſſio inducitur ex multis clauſulis, & promiſſionibus generalibus in inſtrumentis diuiſionis rerū fideicommiſſi appoſitis, ſecundum communem per Bur.*conſ.* 64.*nu.34 lib* j.putà, ex clauſula, promiſit non cōtrauenire, ſuppoſita fideicommiſſi ſcientia, quæ clauſula tollet fideicommiſſum, iuxta communem per eundem Burſa. *conſ.86. nu.13. & ſeq.eodem vol.*vbi latius declarat. Bonscoſſ.

102 Fideicōmiſſum reciprocū inter inſtitutos nō inducitur, niſi fiat ſubſtitutio in tota hæreditate, vel cū alio ſignu vniuerſali, ſecūdū magis cōmunē per Bur.*cōſ.51.n.8.li.*j.& oēſt fiat vltimo morienti, nō autē poſt mortē omniū, & magis cōmuni ibi relata, factáq; poſt mortē omniū nō veniūt portiones aliorū, quæ vltimo iure fideicōmiſſi obuenerūt ſubſtituto, niſi præcedat ſubſtitutio grauame, iuxta cōmunē *d.conſ. poſt nu.*8. pro quo vide etiam quæ ſcribit Oſaſc.*decìſ.*110. Belie comb.

103 Fideicommiſſum diuiſione tollitur ex clauſulis prægnātis, & data ſcientia illius, ſecundum communem per *Bur.conſ.* 12 *nu.*45 *lib.*j. *Idem.*

104 Fideicōmiſſum nō dicitur reſolutū, vel renunciatū per diuiſionē factā inter fratres etſi promiſſum ſit nō cōtrauenire diuiſioni. Burſ.*conſ.64.n.28.lib.*j. Bell.*conſ.19.n.8.*communem dicit.ex Bart.*l.quis Romæ. §.duo fratres q.1.de ver.obl.ff.*& Dec. *conſ.86.n.4.& conſ.495.verſ ſed tamen his non obſtantibus.*

Fallit ſi fideicommiſſarius ſciebat ad ſe pertinere fideicommiſſum & diuiſit: nam videtur reſolutum idem *ibi nu* 10.communem dicit ex doctrina *Bar.in d.§.duo fratres.* Vide Bur.*cōſ.* 64.*nu.29.& num.34.& conſ.12. num.45 & conſ.36. num.13.lib.*1. Villalob.& Vezin.

105 Fideicōmiſſum nō cēſetur remiſſum per diuiſionē factā inter aliquos virtute cōpromiſſi & arbitramēti: quæ quidē diuiſio nō inducit fideicōmiſſi reciproci remiſſionē.*l.quis Romæ. §.duo fratres.ff.de verb.obli.l.cum pater. §.hæreditatē 1.de lega.* 2, & hāc opinionem cōmunē eſſe aſſerit Alex.*cōſ.208.n.4.vol.* 6. & hoc quādo illa diuiſio eſt ſimplex, & hoc etiā procedit, vbi in ipſa diuiſione ſeu cōpromiſſo eſſet generaliter prouiſum à diuidētibus ſe nihil contra diuiſionē facturos: nā adhuc non dicetur diſceſſum à tali fideicōmiſſo, & neque per hoc induceretur remiſſio illius fideicōmiſſi, vt per Bar.*in §.duo fratres,* & Alex.*in eod.conſ.* quòd ſi in tali diuiſione facta per partes adiectæ fuiſſent clauſulæ latiſſimæ: vt ſi dictū fuiſſet, ſtabitur diuiſioni, & ſuper reb.dubiis nihil petet alter ab altero in perpetuū aliqua ratione, vel alio iure, vel de facto, ſi diuidentes eſſent certiores futuri fideicōmiſſi, illud tunc videretur remiſſum, aliàs nō: & in dubio ignorantia præſumitur.*l.verius. ff. de prob.*Alex.*loco quo ſuprà.*& Boër.*decìſ.* 143.*n.*10. neq; enim videretur tranſactū ſuper futuro iure, niſi de iure futuro in ipſa tranſactione ſpecialis fieret mētio. Boër.*ibi n.*11. & Dec.*conſ.* 495. Cacheran.

106 Pater grauatus ſi ſine liberis decedat reſtituere hæreditatē Titio, nō cēſetur grauatus ipſis liberis reſtituere, ſed ſolum ſuccedūt patri grauato ab inteſtato, vel ex teſtamēto, & præferūtur ipſi Titio ſubſtituto, no.doc.*in l.Cēturio.ff.de vul.*ampliatur in 4.caſib.& limitatur in 3.à Lancell. *in d.l.Centurio, num.* 446. Don. à Fina.

107 Pater adoptiu' nō poteſt grauare filiū arrogatū in quarta, quę ei debetur in bonis patris adoptiui: hāc opinionē cū 2. limitationib.ponit Iaſ.*in l.arrogator,ff.de adop.n.*28. Don.à Fin.

108 Filius grauatus fideicommiſſo non puro, ſed in diem, vel ſub conditione detrahit duas quartas: hanc eſſe communem opinionem tradit Iaſ. *in l filium quem habentem. C famil. erciſ.* latè videas Io.Bolog.*in rub ff.ad Falc.nu.71.vſque in finem.*

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſo. *in d.l.filium quem.num. 9. & in auth.res*

auth. res quæ. C. commu. de leg. nu 3. Don. à Fina.

109 Quem non honoro grauare non poſſum. l. ab eod. C. de fideicom. fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. in d. l. ab eo. fallit in 11. caſib. quos no. Mar. Ant. Baue. in l. cum filio. ff. de leg. 1. num. 17. fallit in 3. caſib. vt per Alex. in d. l. fallit in 10. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anni. c. 3. excep. 40 fol. 40. fallit in 5. caſ. vt per Soc. iun. in d. l. cum filio, nu. 7. vbi Ioan. Bologn. latiſſimè nu. 44. & ſeq. vbi etiam Pont. num. 24.

Ampliatur & limitatur in 4. à Rip. in d. l. cum filio, num. 13. Don. à Fina.

110 Honoratus grauari poteſt, d. l. ab eo. ampliatur in 6. caſ. & limitatur in 8. à Mar. Anto. Baue. in d. l. cum filio, n. 15. & ſeq. vbi Soc. iun. limitat in 4. caſib. nu. 27. ampliatur & limitatur per Rip. in d. l. cum filio, num. 28. Don. à Fina.

111 Grauatus de reſtituenda hæreditate per eius mortē, poteſt illam ante mortem reſtituere, l. poſt mortem, C. de fideic. fallit in multis caſ. quos not. Dec. in l. cū tēpus. ff. de reg. iur. fallit in 4. caſ. quos no. Iaſ. in d. l. ge poſt mortem, numero 3. Don. à Fina.

112 Grauatus reſtituere hæreditatē, nō tenetur prælegata reſtituere. l. in quartam, ff. ad l. Falc. fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in l. cum virum, C. de fideic. ſed grauatus reſtituere portionē, cenſetur grauatus reſtituere etiam prælegata. fallit hoc in 4. caſ. quos no. Socin. in l. Marcellus, §. quidam. ff. ad S. C. Treb. nu. 1. Don. à Fina.

113 Grauamen, vel onus, non augetur aucta re, circa quā vel in qua aliquid oneroſum verſatur, vel debetur. fallit in 5 caſ. quos no. Alber. Bru. in tract. de augmento, & diminutione. fol. 13. & 14. Don. à Fina.

114 Sentiens ex teſtamento commodum non pecuniarum, vt libertatis, vel iuris patr. grauari non poteſt, nota. doct. in d. l. ab eo. fallit in 2. caſib. quos no. Maria. Soc. iun. in l. cum filio, ff. de leg 1. num. 11. & ſeq. Don. à Fina.

115 Filius grauatus à patre de reſtituenda hæreditate, ſubintelligitur conditio, ſi abſque liberis deceſſerit, l. cum acutiſſimi, C. de fideic. l. generaliter, §. cum autem, C. de inſt. & ſubſtit.

Fallit in 2. caſib. vt per Soci. reg. 167. ampliatur in 21. caſib. & limitatur in 23. à Portio lib. 2. ſuarum concluſ. reg. 143. videas ſuprà in trac. de fideicom. Don. à Fina.

116 Grauari pōt inſtituti pater, vel dominus, no. l. cū filiofam. ff. de leg. 1. fallit in 3. caſ. vt per Maria. Soc. iun. in d. l. n. 51. Idem.

117 Fideicōmiſſarius donans in vita fideicommiſſum dicitur donare, & non reſtituere. Suarez. in l. quoniam in priorib. C. de inoff. teſt. com. dicit. Vill. & E. Suarez. & Vezin.

118 Fideicommiſſaria in reſtitutione veniunt mobilia, & ſe mouentia, pecuniæ, merces, fructus, & ſimilia, Inſtit. de ſingu. reb. per fideicomm. relict. in princip. & not. Alex. conſ. 401. 497. nu. 5. Aym. conſ. 295. circa fi. vbi loquitur de animalib. mobilib. fructibus. Pariſ. conſ. 79. nu. 44. lib. 2. conſ. 25. n. 68. Socin. iun. cōſ. 150. nu. 13. lib. 1. De quo vide Capr. conſ. 32. nu. 7. vbi loquitur de ſuppellectilibus, pecuniis, & cæteris mobilibus imputatis in legitimā conſumptis, & not. Pariſ. conſ. 55. nu. 36. lib. 3. Alciat. conſ. 631. Sed an veniant bona quæ teſtator vendiderat cū pacto retrouendendi intra certum terminum, ſi poſt eius mortem hæres grauatus redemit dicta bona, vtrum ipſe hæres poſſit dicta bona pro ſe retinere, reſtituente pretiū fideicōmiſſario, ſeu teneatur reſtituere ipſa bona etiam ſine retentione pretij ſoluti in redemptione? Dic, vt per Cagnol. in l. 9. n. 254. quæſt. 94. C. de pac. inter emp. qui dicit huiuſmodi bona fideicommiſſario deberi, quia poſt recuperationem ex prima cauſa apud hæredem eſſe dicuntur, teſte Bart. in l. in diem. ff. de aqua pluui. dicit tamē hæredē recuperaturū pretiū à fideicommiſſario, quia de proprijs pecuniis redemiſſe videtur, & præſumitur, vt ibi per eum, cui adde Decium conſ. 238. nu. 5. Gozt. cōſ. 160. in fi. lib. 2. Rom. conſ. 276. col. 9. v. quo ad nonū. Alex. conſ. 81. nu. 13. lib. 9. Catel. ver. hæres grauatus. Bellacomb.

119 Fideicommiſſarius petit omnes fructus tam pendentes, quàm perceptos à die mortis grauati: ſec. commu. per Burſ. conſ. 71. nu. 25. lib. 1. Bonacoſſ.

120 Prælegata quæ præcedūt fideicōmiſſum, veniunt in reſtitutionē fideicōmiſſi, licet tale fideicōmiſſū nō fuerit iniūctū per verba omnino vniuerſalia. Eſt com. opi. ſec Dec. conſ. 252. viſo puncto. verſ. ſed tamen prædictis. M. Cherian.

121 Quando honor præcedit grauamen, prælegata & fideicommiſſa veniunt in reſtitutionem fideicommiſſi, & per verba indefinita, & non vniuerſalia relicti. Eſt com. opin. ſecū. Alex. conſ. 25. circa prin. verſ. quantum. ad 9. vol. 1. Villalob.

122 Fideicommiſſo inter filios facto cōprehenduntur emphyteuſes eccleſiæ, quæ alienatæ in legitimam imputantur, ſecundum comm. per Burſat. conſ. 48. nu. 24. lib. 1. Bonac.

123 Fideicōmiſſu paterno ſubiacēt bona ēphyteutica hæreditaria mixta, ſec. com. per. Burſ. conſ. 48. num. 7. lib. 1. Bonac.

124 Fideicommiſſum ante reſtitutionem cedi & donari poteſt, ſec. comm. per Burſat. conſ. 55. num. 24. lib. 3. Idem.

125 Bona hæredis, nec bona teſtatoris quæ ad hæredē ex cōtractu inter viuos, & aliàs quā ex vltima voluntate peruenerunt, putà ſi aliquid ad hæredē perueniſſet ex donatione quæ nō ſtatim valuit, ſed morte donantis confirmata fuit. l. ſequēti §. ff. de leg. 1. Boer. dec. 280. n. 7. nō veniūt in reſtitutione fideicōmiſſi. item nec legata quæ facta ſunt hæredi inſtituto, quæ licet nō valeant, quia à ſe ipſo legari nō poteſt. l. plane. §. ſi duobus. ff. de leg. 1. tamē ea legata nō veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, nec bona teſtatoris quæ ad hæredē ex contractu inter viuos peruenerunt. Boer. d. deci. 280. nu. 7. teſtator enim rogando hæredem generaliter de reſtituenda hæreditate, cenſendum eſt rogaſſe ipſum hæredē vt reſtituat alias res, & nō donatas, & quas res hæres capit non in vim teſtamēti. Bellac.

127 Vbi honor ſequitur grauamen, taliter relicta nō veniūt in fideicommiſſum. Vel relicta poſt onus iniunctum, non veniunt in reſtitu. Eſt mag. com. opin. ſecun. Corn. cōſ. 228. quod dominus Ser. Antonius. vol. 4. M. Chærian.

128 Fideicōmiſſarius nō tenetur ad alimēta filij naturalis, ad quæ pater defūctus grauatus tenebatur, pro fructib. perceptis ex portione ſua, ſec. com. per Burſ. conſ. 83. n. 18. lib. 1. Bonacoſſ.

129 Si fideicommiſſarius emat rem ſibi aliquo caſu reſtituendam, poterit eueniente caſu agere ad pretium. gl. in l. qui Romæ. § duo fratres, & ibi docto. maximè Alex. in 21. col. de verbo. oblig. Vezinus.

130 Fideicommiſſum licet aliquando ex coniecturata mēte teſtatoris, poſſit dici inductum: tamen id nō procedit, quando tali interpretationi repugnat ratio recti ſermonis, vt eſt doctrina Bart. communiter approbata & recepta in l. fi. ff. ad Trebel. pro quo bene facit l. Plautius in fi. ff. de auro & arg. lega. Soci. iun. conſ. 14. nu. 9. vol. 4. E. Muſcul. & Villal. & Suarez.

131 Verba generaliter prolata à teſtatore, important, vt in fideicommiſſo comprehendantur prælegata, & fideicōmiſſa grauato relicta. l. cum pater. §. fides tua. ff. de lega. 2. & l. cum virum. C. de fideicommiſſ. & vtrobique tradūt DD. Et videtur de hoc com. opi. vt per doct. maximè Alex. in l. Marcellus. §. quidam liberis ff. ad Trebel. in 1. col. quod etiam ſequitur ibi Suc. ſen. col. fi. verſ. 3. concluſio, num. 2. E. Muſcul.

132 Hæres monitus à iudice, ſi poſt annum nō adimpleuerit voluntatem defuncti, in eo quod reſpicit cōmodum pecuniarium alicuius, priuatur non ſolum hæreditate, ſed & legatis & prælegatis ſibi factis in eo teſtamento, & hoc quādo teſtator non dediſſet ſpecialem executorem, auth. hoc amplius, C. de fidei. & hanc opinionem vt magis communem quod perdat prælegata, tenet Iaſ. in d. auth. hoc amplius. & ſequitur Ben. in c. Raynutius in verbo, ſi abſque liberis, de leg. & fidei. nu 204. & debet iudex perſonaliter hæredem admonere, ita vt non ſufficeret præceptum illi factum, in abſentia de ſatisfaciendo volūtati defuncti. Angel. in §. ſi quis. num. 14. in authen. de hæred. & falcid. I. Fich.

133 Annus intra quē hæres legata exoluere tenetur, niſi velit priuari falcidia, & omnib. emolumentis hæreditariis, licet cōputetur à die monitionis per iudicē factæ. authen. hoc amplius, C. de fideic. & ibid. Bart. c. nos quidem, de teſta. gl. in auth. de hæred. & falcid. §. ſi quis non implens. nu. 14. idq; communiter tenere refert Bened. Capr. reg. 110. num. 22. id tamen fallit ſi per teſtatorem aliud tempus intra quod voluntatem ſuam explendam inſſiſſet præfixum ſit, tunc enim hoc ipſum à iure præſtitutum erit attendendum, per not. in l. ſtatulib. §. hærede. ff de ſtatulib. fi. §. ſin autem. C. de iure delib. prout voluerunt Ancha. Innoc. Nicol. & communiter Doct. in d. c. nos quidem, de teſtamentis. quem ad ibidem num. 28. refert idem Bened. Capra.

134 Parentes ac reliqui maiores, non fruuntur conſtitutione. l. cum acutiſſimi. C. de fideic. vt commune latè poſuit doctor meus Ant. Gomez. de teſta. cap 5. nu 35. verſ. imo quod magis eſt. E. Suarez.

135 Renuntiatio quantumuis generalis, & quæuis ad plura poſſit ſe habere: tamē ſi cauſa in ea exprimatur, talis cauſa regulat cauſatum, & eam qualitatem reſtringit. c. cum conſtante, de appel. & ibi Inn. adigere. §. quamuis, ff. de de iure pat. cum effectus rerum ex cauſis colligantur. l. voluntas. & ibi Bald. & doct.

doctor. C de f.d. Soc.conſ.14.n.11.in 1.vol. Idem.

136 Prohibitio alienationis facta de re aliqua extra familiã, illis de familia conſentientibus, res ipſa poterit alienari, & illi qui conſenſerunt, nõ poterũt demũ cõtrauenire. l. quoties. C. de fideic. verũ alij deſcendentes poſtea nati, quibus fideicõmiſſum debebitur, poterũt ex eorum perſona alienationem reuocare, per notata in l. peto. §. ſi ff. de leg. 2. Decius conſil. 468. nu. 29. & conſil. 498. nu. 21. & conſi. 57. communem dicit. Vezinus.

137 Filius fratris non intrat in locum patris ſui in fideicommiſſo, quando agitur de ſucceſſione hominis, ſecus verò quando agitur de ſucceſſione legali, ſecundum Bal. in l. cum ita. §. in fideicom. ff. de leg. 2. quem ſequuti ſunt ibi Cuma. & Flo. Iaſ. in l. 2. col. 2. C. de ſacr. eccle. Alex. conſ. 204. conſideratis verbis, n. 6. vol. 2. & Dec. conſ. 1. ferè per totũ, conſ. 478. in cauſa Domini Aurelij n. 2. & ſeq. & conſ. 480. in caſu, quo coniugis, ſub num. 9. cum ſeq. in quibus concor. allegat, & mouetur ea ratione: quoniam in fideicommiſſo, ſeu diſpoſitione hominis cõſideratur affectio, quam quis videtur habere ad proximiores in gradu: ſed in titulo hæreditario, ſeu diſpoſitione legali, conſideratur diſpoſitio iuris, quæ eſt, quod filius ſubintret locum patris, vt præcitata, vbi ſuprà, & opinionem iſtam Bald. dicit magis communem, & veriorem. Dec. in d. conſ. 1. nu. 5. & ſequitur quoque cõſulendo, & ait pariter eſſe magis communem Natt. conſ. 127. n. 4. & ſequen. & conſi. ſequen. nu. 4. vol. 1. & Bellonus conſ. 50. num. 1. & ſeq. vbi refert quamplures Doct. ita conſuluiſſe, præſertimque Iaſo. Rubeum, & Crotum, vt habeatur inter conſilia Domini Rubei conſi. 36. cum tribus ſequen.

¶ In contrariam verò partem inclinauit Glo. in d. §. in fideicommiſſo, in ver. Proximo videlicet, quòd filius fratris, licèt agatur de ſucceſſione hominis, aſſumat locũ patris, quã ſequutus eſt Alexan. ſibi contrarius conſi. 26. videretur fortaſſe col. fin. vol. 3. vbi inquit Doctores magis communiter ſequi opinionem gl. quam Bald. & citat Bald. ſibi etiam contrarium in conſ. vt ibi, idem Alex. conſ. 124. viſo proceſſu cauſa, ſub n. 3. vol. 7. vbi pariter ſequitur ſententiam glo. Dec. qui memor ſui primi conſilij non erubuit, tanquam veriorem amplecti glo. conſ. 217. in caſu propoſito, vbi in terminis conſuluit, hãc ſimiliter ſcribit communẽ Iaſ. conſ. 159. magnifica col. 2. lib. 4. & conſ. 215. col. 4. cum ſeq. libr. 2. Curt. iun. conſ. 57. col. 4. & alij innumeri, quos refert, & ſequitur Crauet. conſ. 67. vltra per me ſcripta, n. 5. vbi ſupponit cõmunem opinionem cum glo. contra Bal. & Dec. vbi ſuprà; Et ſic ſecundum cõmunem præmiſſam, quando ſumus in diſpoſitione hominis, & præſertim quãdo agitur de hæreditate aui, vel patrui, filius indifferenter aſſumit locum patris. Et licet ſuper hoc Doctor. ita varij fuerint, vt vix diſcerni poſſit, quæ ſit communis opinio: tamen veritaté profitendo iſta ſecunda opinio glo. videtur, & apparet cum effectu magis vera, magiſque cõmunis, prout atteſtatur, & eã ſequitur Dilectus in tract. de arte teſtã. in tit. 5. caut. 27. Soc. iun. conſ. 20. non diſputabo in præſentiarum, n. 1. vol. 3. Thobias Nonius conſ. 4. n. 6. Ioan. Cæphal. copioſiſſimè atque doctiſſimè conſulendo, ac reſpõdendo cõtrariis omnibus, conſ. 16. n. 28. cum aliis ſeq. vol. 1. & Petr. de Beniut. deciſ. 88. in præſenti difficultate, Iacob. Philip. Porti. ſeu potius Anto. Gabriel, cũ magna caterua Doctorum relata per eũ in concluſio. 33. lib. 2. vbi limitat vtiliter pluribus modis, ita cõſuluit etiã ſubtiliſſimè Hyppol. Riminal. conſ. 167. Laurentius de Arduinis. n. 5. cum aliis ſeq. poſito inter conſilia vltimarum voluntatum vol. 1. vbi ſimiliter tollit, & remouet omnia obſtacula, & Hieronymus Gabriel conſ. 86. Mariotos, nu. 9. lib. 1. vbi ampliat cum cæteris Doct. aggregatis per cũ, n. 6. & 10. ipſam cõmunem procedere etiã in feudo, & emphyteuſi, vt filius ſubeat locũ patris in ipſo feudo, & emphyteuſi, ſicut in hæreditate, & ſecundum eãdẽ opinionẽ magis cõmunem ipſe conſului, & obtinui de præſenti anno 1565. in cauſa non leuis momenti, reiectis tamen conſiliis aliquorum clariſſimorũ virorũ per iudices cauſæ prædictæ in contrariũ ſcriptis copioſiſſimè, & in proceſſu productis. Imò aliàs ſuperioribus annis, ſecundũ eandẽ opinionẽ gloſ. iudicaui, & ſententia mea per iudices ſuperiores ad quos fuerat appellatum approbata, & confirmata extitit, & hoc non abſque ratione euenit. Nã Dec. nõ valens aliquo modo remouere obiectionẽ, & obſtaculũ gloſſ. prędictę, auſus fuit atteſtari opinionẽ cõmunem eſſe cõtra ipſam glo. quando ſcilicet agitur de ſucceſſione hominis, prout fecerat in d. ſuo 1. conſ. ex ſe ipſo ibidem citato, nõ animaduertens ipſe Dec. quam ibi in d. conſi. 480. & in conſi. 1. dicit communem opinionem fuiſſe à ſe ipſo reiectam in d. cõſ. 218. vbi nõ erubuit, tanquã veriorẽ, & cõmuniorem ſequi opinionẽ, d. gloſ. & hoc minimè ab re cõcluditur per Dec. gloſ. & alios præcitatos Doctores, per rationes allegatas per eos optimas & veriſſimas.

Nam glo. ſunt naues per quas nauigamus, per hoc vaſtum pelagus iuris ciuilis, ducentes nos ad portum claræ veritatis, vt eleganter dixit Saly. in l. 1. C. de pact. & Ripa lib. 3. de donationibus num. 45. fol. 77.

Et gloſas ipſas vim legis habere teſtatur Grat. conſil. 1. num. 16. vol. 2.

Et ipſam gloſſam idolum aduocatorum, & iudicum appellat Cyn. in l. non intereſt rerum. C. de contrahen. ſtipu.

Et ſomniare dicuntur volentes infringere opinionẽ gloſſę, vt dixit Bal. in c. cõtingit. col. 6. ext. de dol. & cõtu. & alios multos ad propoſitum citat Zuccard. in rubri. C. de pact. ſub nu. 15.

Et boni Doctores conueniunt cum ipſa gloſſ. mali verò diuertunt, ſecundum Affl. deciſ. 384. num. 3.

Standum eſt ergo ipſi glo. vbi non habemus text. contradicentem, vt voluit Corn. in l. fererem, col. fin. C. de his quibus vt indig. apoſtill. ad Dec. in l. vt vim ff. de iuſt. & iur.

¶ Imo ſecundum Grat. conſil. 13. num. 36. & ſequen. volu. 1. ex mente adductorum ibi per eum, dictum gloſ. non habentis contradictorem pro text. allegari, & adduci poteſt etiam contra ipſam communem, ſecundum Felyn. in cap. primo, col. penul. verſi. a. lunata ext. de conſtit. nimirum, quia accurrit, & ſuccurrit tenebis legum, vt ipſe Accurſ. Gloſſator teſtatur in l. facta, §. in danda in verb. Conduxit ff. ad Trebell.

Adhæreas denique opinioni veritatis, id eſt gloſſatori, & in perpetuum non errabis, ſecundum Bal. in l. fin. §. neceſſitatem. col. 1. C. de bonis quæ liber.

Maxime gloſ. ff. veteris, & Inſtitutionum: quia cæteris ſunt meliores, ſecundum Hieronym. Cagnol. in rubr. C. de edend. num. 48. vbi reddit rationem. Viuius opin. 319.

Communia de legatis, & fideicommiſſis, & de ſui rem miſſione tollenda.

TITVLVS XLII.

Legata vniuerſalia fideicõmiſſis vniuerſalibus, & legata particularia particularibus fideicommiſſis exæquata ſunt, l. 1. ſecundum communem intellectum. ff. de leg. 1. Bellon.

2 Legata & fideicommiſſa iis tantùm caſib. hodie exæquata ſunt, quibus illorum circuitus inutilis habetur. commune dicit Porc. in §. ſed non vſque. num. 7. Inſti. de leg. qua de re videto etiam hoſpitem olim meum, ac virum reconditæ eruditione præditum, Iac. Cuiacium Inſtit. de ſingul. reb. per fideicom relict. 2. ſchol. E. Suarez.

3 Teſtator, ſi dicat fideicommiſſariis & legatariis, poſſint propria authoritate accipere poſſeſſionem rerum relictarum, tunc eas conſequi poterunt, etiam ſi teſtamentum minus ſolemne eſſet. com. dicit Dilect. in art. teſtan. titu. 2. cau. 3. ea Iaſ. in l. cum quis. C. de iur. & facti igno. & l. nemo. de leg. 1. I. rich.

4 Si teſtator legat pediſequæ, ſi ſteterit cum eius vxore vſq; ad tempus maritandi: & pediſequa nubat in 16. anno, cõſequetur legatum, ſecundum Alex. in conſi. 20. in 2. vol. Vezinus.

5 Quid ſi maritus legat vxori centum, capienda ad arbitriũ ipſius vxoris ſuper bonis, an hæres poſſit ſoluere in pecunia? Cor. in 4. vol conſ. 132. verſi. inſuper. tenet quòd ſic. Idem.

6 Sed quid ſi pater legat iardinũ tribus filiabus donec nubant, & poſt legat filiis: an vna nubente, filij habebũt pro illa parte? Cor. in 4. vol. conſ. 204. determinat quòd non. Idem.

7 Quid ſi teſtator legat Titio fundum, cũ poterit dare decẽ, an illa decem debeãtur hæredi? Lud. in ſing. 47. tenet quòd ſic. Idẽ.

8 Lego Titio fundum, & æſtimationem fructuum omnium bonorum meorum, an Titius debebit etiam habere æſtimationẽ fructuũ dicti fundi? Lud. in ſing. 246. tenet quòd ſic. Idẽ.

9 Lego tibi anno quolibet vnum ſaccum frumenti, & ſi hęres nõ ſoluerit, relinquo tibi mille: ſi hęres non ſoluat primo anno, poteris conſequi illa mille? Lud. ſing. 194. Idem

10 Si lego Titio tertiam partem fructuũ talis mei fundi, hęres poteſt dare tertiam partẽ æſtimationis fructuum, & vẽdere fundum. l. fundi Trebatiani. ff. de vſufr. le. Lud. ſing. 429. Idem.

11 Electio, fideicommiſſum, aut legatum reſtitutione conſequuturi in iis ponitur, quę mei facti ſunt. commune dicit, ac defendit contra reluctantes Eman. à Coſta. §. ſi arbitratu. l. cum tale. 2. part. num. 15. ff. de cond. & dem. Suarez.

12 Eligi debet res mediocris ab habente optionem. Barbat. vol. 2. conſi. 56. in fi. 3. & prin. 4. col. & conſ. 66. col. 10. Iaſ. in l. ſi. §.

1. per illum text. *in fi. C. com. de leg. & in l. legato generaliter. ff. de leg. 1.* Panor. *in cap. iudicante. de teſta.*

Limita niſi legetur eccleſiæ. ita Barb *in 2. vol. conſ. 59. col. 5.* vbi dicit, quòd quando legat. eccleſiæ generaliter, debetur id quod eſt melius. al. Pe. de Anc. *in cap. iudicante. ext. de teſta.* & ibi Panor. Poſſet tamen dici, quòd illa non eſt limitatio: quia melius eſt inter bonum & optimum, & ſic dicitur mediocre. vide etiam de hoc Bened. *conſ. 3 col. 1.*

Et in ſimilia quando mandatur prouideri de maiori præben. &c. vide Rotam. *in No. concluſio. 217.*

Limita etiam non procedere, quando electio eſſet duorum tantum, quia tunc poteſt eligere meliorem. Ita Iaſ. *in d. l. legato generaliter. in 2. col. per l. qui duos, illo to. tit*

Item limita quando legatario tacitè competit electio ex diſpoſitione legis, tūc enim debet eligere mediocrem: ſecus autem quando teſtator reliquiſſet electionem ſeu optionē: quia tunc poſſet eligere quod vellet, & ſic optimum. *l. 2. ff. de optio. leg.* ita Iaſ. *vbi ſuprà* al. gl. & Bald. *in d. l. fi. C. communia de leg.* quod tamen dicit eſſe ſanè intelligendū, quando illæ res eſſent in patrimonio teſtatoris: aliàs legatarius non poſſet eligere optimum. & ita dicit ſaluari gl. *in d. l. 2 de optio. leg.*

Addit Iaſon, quod quando hæredi eſſet expreſsè à teſtatore data electio, non poſſet tunc hæres eligere peſſima, ſed mediocrem. all. *l. ſi hæres generaliter. illo to. ti. de leg. 1.* Add. Bene. *in conſ. 3. 1. col.* I. Fich.

13 Alternatiua in fideicommiſſis vbi cedit ordinata affectio ſucceſſionum ordinem importat, ſecundum communem per Burſa. *conſ. 67. nu. 3. lib. 1.* quā procedere dicit etiā ſi patris & filij coniunctio fieret, declarando vt per eū *d. conſ. nu. 24.* Bonac.

14 Alternatiuæ eſt electio creditoris, cùm vnum eſt in obligatione, aliud in ſolutione, ſecundū commun. per But. *cōſ. 112. nu. 20. lib. 1.* poſt Bar. *in l. quamuis. ff. de pig. act.* Iaſ. *in §. nunc autem. nu. 10. Inſtit. de act.* Idem.

15 Alienationis extra familiā prohibitio facta nō ſimpliciter, ſed per modū cauſæ & rationis, vel quando illi prohibitioni verba diſpoſitiua teſtatoris addūtur, inducit talis prohibitio ita facta fideicōmiſſum in vtilitatem venientiū ab inteſtato, qui nō ſunt de familia teſtatoris: licèt tamē ſint proximiores ipſi hæredi grauato, qui eſt prohibitus alienare, cenſentur eſſe excluſi. Deci. *conſ. 23. n. 2.* vt ſi teſtator vltra prohibitionē alienationis expreſsè diſpoſuerit ipſa ſua bona in ſua domo remanere, & in illis qui ſunt de ſua parentela. Ex his enim verbis & ſimilibus inductū videtur fideicōmiſſum. *Bar. in l. Cēturio, ver. quæro vlterius. ff. de vulg.* Alc. *conſ. 56. vol. 1. conſ. 55. vol. 3.* Cor. *cōſ. 230. lib. 3.* Dec. *cōſ 377.* vel etiā ſi teſtator vltra prohibitionē alienationis extra familiā diſpoſuerit, quòd ſua bona deberent remanere apud ſuos filios, vel nepotes in perpetuū quia tunc vltra prohibitionē alienationis, adeſt teſtatoris diſpoſitio, & ſic inducitur fideicōmiſſū. *l. codicillis. §. inſtituto. ff. de leg. 2.* Dec. *in eo cōſ. n. 24.* vel ſi teſtator vltra prohibitionē vltra familiam voluerit, & iuſſerit bona ſua perpetuò in familia remanere, quia verbū, iuſſit, vel voluit, importat fideicōmiſſum. *l. 2. C. cōmu. de leg. vel fideic.* vel ſi inſimul ea verba apponerētur, quia tūc ex illis verbis reiteratis & geminatis, voluntas teſtatoris magis deliberata ac explorata demōſtratur, per notata *in l. Baliſta. ff. ad Treb.* Quare his caſi. & ſimilibus, licet aliàs prohibitio alienationis ſimpliciter facta extra familiā nō excludat alios veniētes ab inteſtato ipſius heredis, qui eſt prohibitus alienare, *d. l. cū pater. §. cum inter. ff. de leg. 2.* hoc tamē fallit in caſibus prędictis, & quādo ea verba prohibitionis ſunt generalia, vel geminata. Aret. *in l. ventre. ff. de acq. hæred.* vel etiā ſi teſtator ita dixerit: volo quòd bona mea in familia remaneant, nā adhuc induceretur fideicōmiſſum. Dec. *eo cōſ. n. 4.* Hæc enim teſtatoris diſpoſitio, quòd bona remaneāt in familia, inducit fideicōmiſſum inter eos qui ſunt de familia teſtatoris. & in ſumma quādo vltra prohibitionē alienationis extra familiā, verba principaliter diſpoſitiua reperiūtur: vel quādo ratio prohibitionis præceſſiſſe allegatur, voluit teſtator ſua bona in familia remanere, fideicōmiſſū naſcitur inter eos qui ſunt de familia teſtatoris, ita notatur *in l. qui Romæ. §. cohæredes. ff. de verb. obl.* ſecus quādo ſimpliciter extra familiā prohibitio alienationis interueniſſet: quia tunc niſi ſecuta contrauentione per hæredem non oriretur fideicommiſſum. Decius *eo conſi. num. 5. & conſ. 425* & eo caſu poſſet ille hæres grauatus habere hæredem ab inteſtato, & ex teſtamento eum qui aliàs ab inteſtato eſſet ſucceſſurus. Deci. *conſi. 23. in prin.* Bellacomb.

16 Alienatio extra familiā prohibita adiecta cauſa vt familiæ relinquatur, faciet talis prohibitio, vt neutro caſu extra familiā res alienari poſſit, etiā illis de familia requiſitis, & emere recuſantib. quia hæc verba, ne alienet extra familiā, videntur eſſe appoſita in vim cauſæ, & ſic inducūt tacitū fideicōmiſſum in eorū fauorē, quorū contēplatione fuit factū. *Dec. cōſ 425. n. 6.* quod procedit vbi ea prohibitio facta fuit in teſtamēto. *l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg. 1.* Sali. & Caſtr. *in l. quoties ab omnibus. C. de fideic.* Iaſ. *in l. qui Romæ. §. cohæredes. n. 15. ff. de verb. obli.* prohibitus autē alienare extra familiā, poterit vnū de familia hæredē inſtituere, ſed nō extraneū. Dec. *conſ. 411.* Vide Ale. de Imo. *conſ. 56. lib. 1.* Iaſ. *cōſ. 120. vol 1. & cōſ. 96. vol. 4.* vbi dicūt cōmunem doct. eſſe opinio. vt prohibitus alienare extra familiā, prohibeatur etiā teſtari & hęredē inſtituere: & ſi ille grauatus nullū de familia inſtitueret hęredē, tunc proximior de familia admittitur. Dec. ibi. ſimpliciter autē prohibitus alienare poterit extraneū inſtituere. Alex. *cōſ. 155. par. 2.* qui ſibi aliàs ab inteſtato eſſet ſucceſſurus, vt ibi per Deciū, & Dec. *conſ. 23. in prin.* Socin. iun. *conſ. 112. in 1. par.* & hanc quęſt. in vtramque partem latè explicauit Barth. Romul. *in d. §. diui. nu 90.* Bellacomb.

17 Alienari bona ſubiecta fideicommiſſo, nō poſſunt per filium ex ſuo delicto condemnatum pro redemptione ſuę perſonę. Eſt communis opinio ſecundum Iaſ. *in auth. res quæ. verſ. 6. & vltim. C. communia. de legat.* licet Fulg. teneat contrarium, vt ibi per eundem Iaſ. Mar. Cherian.

18 Alienari non poteſt res ſubiecta reſtitutioni ob neceſſitatem prouenientem ex delicto prohibētis, Iaſ. *in auth. res quæ. num. 20. C. communia de legatis.* communem dicit. Villalob.

19 Pręſentia illius qui nō poteſt actū impedire cōtradicendo quin fiat, nō ſibi nocet: & vt ſi vēdatur res ſubiecta reſtitutioni pręſente & tenēte fideicōmiſſario. *l. Caius.* iūcta gl. *de pign. act.* Bald. *in l. 1. C. de bonis mater.* & hāc cōmunem opinionē eſſe aſſerit Iaſ. *in l. cùm proponas. C. de pac.* reprobādo ibi gloſsā quę contrariū tenebat, quia certū eſt res reſtitutioni ſubiectas alienari poſſe pēdente cōditione: ſed ea cōditione adueniēte reuocabitur talis alienatio. *l 3. §. pr. C cō. de leg. & fideic.* & hæc deciſio procedit ſiue ille fuerit ſciēs, ſiue ignorās eā rē quę vēditur fuiſſe reſtitutioni ſibi ſubiectā. Iaſ. *in d. l. cùm proponas. C. de fideic.* ſi tamē ille vēdens affirmaret rē quæ vēditur nulli fideicōmiſſo ſubiectā eo fideicōmiſſario præſente & tacente: tunc illius præſentia illi noceret in eā rē vēdicādo. *arg. l. ſi ſine. C. ad Velleia.* vel ſi ille fideicōmiſſarius præſēns cōſentiret, vel vbi ille de euictione fideiuberet ipſi emptori de ea re quæ vēditur, quā ſciebat reſtitutioni ſubiectā, his enim caſibus ille fideicōmiſſarius ſibi pręiudicaret Iaſ. *in l. cum proponas. C. de pact.* vbi tamen fidicōmiſſarius conſentiret tali alienationi rei ſubiectę reſtitutioni in ſui vtilitatem, adueniente cōditione poſſet tūc ad pretium agere. Bar. *in l. ſi fundum. ff. de leg. 1.* Cur. iun. *conſi. 4. n. 22.* & Cor. *conſi. 339. in 1. vol. & conſ. 3. num. 7. vol. 3.* Bellac.

20 Alienatio bonorū ſubiectorū fideicōmiſſo in diē vel ſub cōditione, reuocatur adueniēte die vel cōditione, niſi pro dote filiarū, vel donatione propter nuptias. *auth. res quæ. C. communia de leg.* habetur ibi per Cyn. & no. per Bart. *in l. ſeruo legato. §. 1. ff. de lega. 1 & l. ſi fundum. ff. de cōditio. & demonſt. & in l. fi. §. ſin autem. C. commu. de lega* & per Bar. *in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Trebell.* & pretium eo caſu debet reſtitui emptori. text. *in l. emptorem. §. ibidem. ff. de actionibus emp.* & in terminis ſubſtitutionis ſeu alienationis rei ſubiectę fideicommiſſo, eſt tex. *in l. fi. §. emptor. C. communia. de legat.* etiam in ſcienter emēte rē fideicommiſſo ſubiectam quo ad pretium, nō quo ad duplum & intereſſe. *d. §. emptor.* & ibi gloſ. Vezrnus.

21 Res ſubiecta reſtitutioni pro exoluēdis debitis per hęredē poterit alienari. *auth. res quæ. C. com. de leg. & fideic.* Soc. *cōſ 23 n. 2. vol. 3.* Itē pro dote filię exoluēda poterit alienari res ſubiecta reſtitutioni. *d. auth res quæ.* Itē poterit alienari ob imminētem neceſſitatē, puta propter famē, vel propter redēptionē perſonę hęredis, ea bona his caſib. poſsēt alienari, quātūuis ſint ea bona reſtitutioni ſubiecta. Bar. & Io. de Plat. *in l. quēadmodū, de agric. & cēſ. lib. xj. C.* Iaſ. *in ea auth. res quæ C. com. de leg. & fideic. nu. 2. & 31.* Bellac.

22 *Auth. res quæ. C. com. de legat.* locū nō habet, quādo cauſa fideicōmiſſi pręceſſit cauſā dotis, ſed videtur habere locū, quādo cauſa dotis præceſſit cauſā fideicōm. Ang. de Peru. *in auth. de reſti. & ea quæ parit in 11. menſe. col. 4.* & Iaſ. *in d. auth. res quæ. n. 29 verſ. ex ſecunda habetur extenſionē.* Sed ſententiā contrariā veriorem & probabiliorem eſſe ſcribit Bartho. Soc. *conſil. 23. 3. vol.*

3.vol. Et hanc authoritate præſtantiſſimorum virorū firmari meminit Io. Crottus in l.ſi filiusfamilias.§.diuus.nu. 168. verſ. vlti. confirmatur.ff.de leg.1.& comm.eſſe dicit Rolan.à Valle,in cōſil.85. vbi ipſe poſt Soc.argumentis,quæ in contrarium adducuntur,reſpondet in 1.Tom.conſ. Kirchouius.

23 Rei in qua cadit affectio prohibitio alienationis facta à teſtatore,cum cauſæ expreſſione valet:vt potà quia fuit maiorum ſuorum,& ſimil.gl.in l.filiusfamil.§.diuus.de leg.1. & impedit dominij tranſlationem:& talis prohibitio facta cum cauſę inſertione extra familiā non inducit fideicōmiſſum,niſi ſecuta contrauentione,quòd ſi vltra prohibitionem alienationis verba principaliter diſpoſitiua reperiūtur, vel ſi ratio prohibitionis præcisè allegetur,quia ſemper voluit teſtator bona ſua remanere in familia, & tūc inter eos qui ſunt de familia abſolutè fideicōmiſſū naſcitur etiā abſque vlla contrauentione. Dec.conſ.23.nu.5.& impedit alienationē voluntariā,non q̄ per ea creditoribus præiudicetur, quia ea prohibitione non obſtante,poterunt creditores authoritate iudicis in illis bonis executionē facere.l.peto.§.prædiū.ff.de lega.1.& ibi Bart. & pro legitima filiorū excludenda illæ res capi poterunt,& alienari.& illa eſt cautela ſeu remedium per quod res prohibitæ alienari etiā cū cauſa poterūt alienari. talis enim prohibitio creditoribus nō nocet. Iaſ.in d.l filius.§.diuus.nu.27. Bellacōb.

24 Prohibitus alienare extra familiam,non prohibetur habere hæredem etiam extraneum in bonis alienari prohibitis. Non enim videtur facere contra prohibitionem, qui aliquē ſibi hæredem relinquit. l.cùm pater.§. cum inter. ff. de leg. 2. & ibi Bar.idem Bar.in d.l.peto.§.fratre ff.de leg.2. Barto.& docto. in l.ſi quis ita.§ ea l.ff.de verb.oblig. Dec.conſ. 23. & conſ. 513. & Alex.conſ.155.vol.2.dummodo eum inſtituat hæredē,qui aliàs ab inteſtato eſſet ſibi ſucceſſurus. Dec.conſ.2. Idem.

25 Res prohibitæ alienari in vltimis voluntatibus per teſtatorem,poterunt tamē ex cauſa dotis aut donationis propter nuptias alienari. Ant.Rub. Alex.in auth.res quæ C.cōm.de lega. & hoc locū habet,nō ſolū in tacita prohibitione quæ reſultat ea cauſa fideicōmiſſi,ſed etiā quādo expreſsè teſtator prohibuiſſet in teſtamento alienationē, nā adhuc ex cauſa dotis poſſet fieri ea alienatio. Bart.in l filiusfamiliàs.§.diui.ff.de leg j. Secus ſi in cōtractib' alienatio prohibita eſſet:quia nec ex cauſa dotis poſſet fieri ea alienatio. Iaſ.in l.quæ de legato.ff.de leg.j. quādo talis eſſet prohibitio quę impediret trāſlationē dominij,vt ibi per Iaſ.& hanc commun.opin.dicit eſſe, & durū ab ea recedere in iudicando. Iaſ. in d.l.filius.§.diuus.nu. 65. Cacher.

26 Legatum ſub conditione relictū non tranſmittitur etiā ad liberos filios legatarij,ſi legatarius decedat pendente conditione. Alex.in l.cum quidā.C.de impu. vnde eſt quòd ſi teſtator relinquat aliquid ſuo nepoti,& adiiciat quòd ſi deceſſerit ſine liberis,quòd reuertatur ad ſuum hæredem,ſi interim hęres moriatur,non fiet tranſmiſſio ad hęredem ipſius hæredis vniuerſalis:nō enim fiet tranſmiſſio ad hęredē ſi decedat pēdente conditione. Bald.in l in cauſa.2.§.Pōponius. ff. de minor. Iaſ.in l.1.nu.94 ff.de leg.1.pendentia enim conditionis impedit tranſmiſſionem,vt per Iaſ.ibi nu.93. Item & legatum relictū ſub die mortis nō tranſmittitur ad hæredem legatarij, ſi legatarius interim decedat ante purificatam conditionē legati. l.1.§.dies.ff.de cond.& demon. Dec.conſil.417. Vezinus.

27 Melioramenta detrahit heres grauatus facta in re ſubiecta fideicommiſſo, neceſſaria ſcilicet, & ad perpetuā fundi vtilitatem:non autem voluntariè facta quantū videlicet ipſe grauatus expendit de propria ſubſtantia,in quibus æſtimādis tempus reſtitutionis attenditur ad incommodū hæredis, vel fideicommiſſarij grauati,ſecund.comm.per Burſat.in conſ.71. num.22.& ſequen.lib.1. Bonacoſſ.

De conditionibus inſertis tam legatis quàm fideicommiſſis,& libertatibus.

TITVLVS XLIII.

CONDITIO fit per ſi, modus per vt, cauſa per quia. l.demonſtratio falſa.in §.ſi.ff.de cond.& demōſtr.glo.in l.1.C.de his quæ ſub mod.vel cond. fiunt & in rub.C.de falſ.cauſ.adiec. Bart.in l.1. ff. eod. tit. de condit.& demonſt. Bellon.

2 Conditio eſt triplex,caſualis, poteſtatiua,& mixta in l. vnic.§.ſin autem aliquid ſub conditione.C.de cad. tollend. Bellon.

3 Conditio eſt de futuro,non de præſenti, vel præterito, l. cum ad præſens.cum duabus ll.ſeq.ff.ſi cert.pet.l.inſtitut.ff.de condi.inſtit.

Obiect.Cōtra de l.quibus diebus.in §.quidā ff de cond. & demonſt.vbi valet conditio talis,ſi moritur,& ſic de præſenti.

Solut.Ibi præſens pro futuro ponitur:& exponitur, ſi moritur,pro ſi morietur,vt ibi gl.dicit. Bellon.

4 Pro.Conditio nihil ponit in eſſe. l. & ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omiſ.cauſ.teſta.l.legata ſub conditione.ff.de condit.& demonſt.l.cedere diem ff.de verb ſignif. Bellon.

5 Pro.Conditio extitura non reddit conditionalem diſpoſitionem ſed puram.l ſi pupillus.§.1.ff.de non.& deleg.

Obiect.Cōtra de l.quibus diebus,§.quidā Titio.ff.de cond.& demonſtr.vbi legatū redditur,cōditionale per conditionem,ſi moriatur,quæ tamen eſt omni modo extitura.l.1.ff.eod.titu.

Solu. Dic,quòd legatum ſub hac cōditione,ſi moriatur,eſt quidē purū,quo ad tranſmiſſionē legati, vt in l. heres meus.ff. de cond.& dem.quo ad verò locutionem, eſt cōditionale:quia incertum eſt quando morietur.l.dies.ff.eod.tit. Idem.

6 Pro.Conditio purificata pro pura habetur.in l.ſi pupillus. ff.de condit.inſt.l.ſi.§.Titius.ff.de cond.& demonſtrat. Idem.

7 Pro.Conditio ſubintelligenda eſt etiam ſi nō apponatur in l. eam qui. ff.de ſolut. vbi conditio ſubintelligitur in contractu,ſi in eodem ſtatu maneat is, cui ſoluendum eſt in l. cū ſeruus.ff.condit.inſtitutio.& l auia. ff. de condit. & demonſtratio. vbi conditio in inſtitutione adiecta, in legato videtur repetita.& in l.ſi cui.ff.de ſeruis tit gen.ibi,nam quædam in ſermone tacitè accipiuntur.& in l.dotis promiſſio ff.de iur. dot. vbi omnis dotis promiſſio futuri matrimonij tacitam conditionem habet:item in iuramento intelligitur ſemper conditio,excepta legis, aut principis authoritate. lege final ff.qui ſatiſd.cogant.& cap.venientes.extrà de iureiur.& in reſcriptis,clauſula,ſi preces veritate nitantur.in cap.2.extrà de reſcr.

Obiec.Contra de l.vniuerſa.C.de diuer.reſcr. & can.dicente. §.vniuerſa.25.q.2.vbi non valet reſcriptū,niſi ſit expreſſa conditio in reſcripto,ſi preces veritate nitantur.

Solut. Verum eſt ſecundum leges, ſecùs ſecundum ius canonicum,vt ibi. Bellonus.

8 Conditio debet impleri in forma ſpecifica,l.Mæuius,& l. quæ hæredi,ff.de cond.& demonſt.fallit vt not. Rimimald. in l.ſi mater.C.de inſtit.& ſubſtit.vbi Corn.in 1.notatur. Don.à Fin.

9 Cōditionis verificatio,vbi ſunt verba ex ſui natura requirentia implementū in perſona vtriuſque,non ſufficit in vltimo decedente tantū,etiam reſpectu ſuæ portionis,niſi quando de voluntate teſtantis conſtat,quod voluerit ſubſtitutum habere totum , ſi portio primi decedentis veniſſet ad vltimō decedentem.textus eſt expreſſus in l.hæredes mei.§.cū ita.ff. ad Trebel.vbi cōmuniter docto. Et frequens interpretum placitum arbitratur Soc.iun.conſ.50 nu.11.vol.4. E.Muſcul.

10 Conditiones quibuſcunque relictis adiectæ,vel in vnum conceptæ caſum,ex voluntate ad ſimiles dilatantur. vt commune ait latiſſimè doctor meus Emanuel à Coſta in l. Gallus. in §.& quid ſi tantum.3.parte num.1.cum ſequentib ff. de liber. & poſthum. E.Suarez.

11 Ablatiui abſoluti reſoluuntur in conditionem l. facta,§. reſcripto.ff ad Trebell.Ampliatur in 3.caſib.& limitatur in 5. à Soc.in tract.fallent.regul 1.in additio. Ampliatur in 4.caſib. & limitatur in 5.à Ripa,in rub.ff ſolut.matr.nu.31. Don. a Fina.

12 Conditio appoſita in perſona honorati, non poteſt ab eo diuidi,l.cui fundus.ff de cōditio.& demon. Ampliatur in vno caſu,& limitatur in 5.per Ripam,in l.Stichum qui meus erit, ff. de leg.1.num.29. Idem.

13 Dies adiectæ cōditioni negatiuè ſuſpendit executionem actus purificati vſque ad vltimum momentum illius diei. l.in illa.ff.de verb.oblig.fallit in 4.caſib.vt per Ripam.in d.l.in illa, num.2.& in l.ita ſtipulatus, nu.98. Don.à Fina.

14 Conditiones in caſum poſitæ,& cōditiones mixtæ, quæ iure digeſtorum filij inſtitutionem demoliebantur,hodie ex l.quoniam in prioribus.C.de inoff.teſtam.expunguntur, & inſtitutio firma & pura ſubſiſtit , vt receptum produnt Paul. in l. ſuus quoque ff.de liber.& poſth. Lancelot.in ſi.lac.nu.14. Dec. in l.ſi pater.C.de inſtit.& ſubſtit. Rhoder.Soarez in illam l.quoniam in prioribus, ampliat.1.Guliel. Bened.in c. Raynutius, verſ. reliquit.num.28.de teſtam. at cōditiones turpes tam olim, quā hodie labem,ac perniciem inſtitutioni afferent, vt frequenter placitum eſt ante Alber. in d.l.ſi pater.num.193.Guliel.in laudato c.Raynu.ver.reliquit.nu.33. & receptius aſſeuerat Ema. à Coſta magni ingenij vir in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.3.par. num.106.ff de liberis & poſthumis. E.Suarez.

15 Diſpoſitio redditur conditionalis, vbicunque in ea eſt adiecta dictio, ſeu ſecundum Bart. in l.1.ff.de condit. & demonſt. Alex.conſ.9.vol.7. Don.à Fina.

16 Legatum factum & relictum ſub conditione morandi cum filiis, debetur etiam poſt mortem filiorum: ſecundum Bal.in l.1.C.de leg.Soc.conſ.68.num.5.1.vol.Dec.conſ.601. & ibi plenè vide. Vezinus.

17 Legatum factum vxuri donec ſteterit in domo teſtatoris, intelligitur ſcilicet vidualiter.Iaſ.in l.1.C.de leg.al.Bald.in l.voluntas.in vlt.col.C.de fideic.addo Old.conſ.313. Veſinus.

18 Legatum qualificatum, ſeu cōditionale, ſi teſtator legat Titio centū, capien. ſuper tali fundo, non videtur legaſſe fundum, ſed ſolum obligaſſe.l.fundus quem.ff. de annu.leg. l. codicil.§.inſtituto.ff.de leg.ij.& vbique Bar.& ita tenet Lud. Rom. conſ.508.Alex.in l.reſcriptum.§.ſi pacto.ff.de pac. Iaſ.in auth. ſacramenta puberum.C.ſi aduer.vend.col.7.& in l.ij.col.14.C.de iur. emphy.vbi dicit, quòd tal. erit obl. real.quē ſeq. fundū ad quēcunque vadat.Lud.ſing.625.Franc.Crem. ſing.45. Alex.in l.ad diem.ff.de verb.obl. Idem.

19 Legatum in primo teſtamento ſub conditione, & in ſecundo teſtamento ſimpliciter relictum, tanquam reiecta cōditio fuerit, purè debetur.commune inquit Cur.iun.conſ.163. aliàs 136.num.14. E.Suarez.

20 Conditione nō adimpleta nihil debetur, l ij.in prin.C.de cond.inſtit.l.32.§.ſi quis,ff.de cond.& demon. Fallit in 30.caſib. vt per Vigel.in cōmento 5.anni.8.c.31 fol.676. Dun.à Fina.

21 Conditio hęc, ſi cùm nupſerit mulier, regulariter exiſtit, & legatum debetur ſi nupſerit mulier, l.quoties,22.ff.de condi. & dem. fallit in 8.caſib.vt per Vigel.in commento 5. anni.ca.32. reg.1.fol.702. Idem.

22 Conditio ſupradicta deficit ſi non nupſerit, legatiq; actio denegatur, l.24.C.de nupt. fallit in 3.caſib.vt per Vigel. vbi ſuprà, regul.2.fol.703. Idem.

23 Conditio, ſi non nupſerit, pro non adiecta videtur.l.quoties,ff.de cond.& demon.l.ij.C.de indi.vidu.tol. fallit in 10. caſib. vt per Vigel.in comm.5.anni.cap.32.membro 3.fol. 705. at de eadem conditione vide membro 13.vbi ponit ius authen.& fallentias. Idem.

24 Conditio hæc, ſi vel dum, cum liberis erit, item ſi non à liberis receſſerit, deficit, legatique actio denegatur ſi à liberis receſſerit.l.3.C.de cond.inſert. fallit in 6. caſib. vt per Vigel. in commento 5.anni.cap.32.membro 5.fol.716. Idem.

25 Conditio quæ tacitè ineſt, ita impedit natiuitatē obligationis, ſicut expreſsè Dec.conſ.2.nu.4.comm.dicit. Vezinus.

26 Conditionis euentus non conſtituit debitorem in mora.Dec.conſ.2.num.4.comm.dicit. Vezinus.

27 Conditionalia verba in fideicommiſſo, non denotant quem à teſtatore vocatum ad commodum hæreditatis.Alex. conſil.105.communem dicit. Villalob.

28 Conditio mixta, ſi deficit per caſum mortis, facit deficere legatum.comm.videri ait Dec.in conſ.485. num.4. Idem.

29 Conditio ſuapte natura ſemper ea, quibus adiungitur ſuſpendit, & tranſmiſſionem etiam à iure cōceſſam impedit, vt frequenter interpretibus placitum teſtit Anto. Gomez. de teſta.c.3.nu.15.ver.pro hac ſententia. E.Suarez.

30 Impediens conditionem impleri, tenetur, ac ſi eſſet impleta, l.in executione,§.quicunque.ff.de verb.obligat. Fallit in 2. caſib.vt per Iaſ.in d.§.quicunque. Don.à Fina.

31 Qui poteſt facere, vt poſſit conditioni parere, iam poſſe videtur, l.qui poteſt,ff.de reg.iur.c.ſi.de elect.Bart. per illum tex. in l.ſed & ſi per Prætorem,§.1.ff.ex quibus cauſa maiores.fallit in 2.caſib.vt per Dec.in d.l.qui poteſt. Don.à Fina.

32 Conditio illa, ſi decedat ſine liberis, in filiis teſtatoris, & in aliis deſcendentibus ipſius teſtatoris, qui ſunt hæredes inſtituti & grauati, ſimpliciter de reſtituenda hæreditate intelligitur.l.cùm auus,ff.de cond.& demonſt.non autem locum habet, & neque ſubintelligitur in fratribus teſtatoris inſtitutis, nec in aliis conſanguineis inſtitutis & grauatis.Decius conſil. 437. Iaſ.conſ.90. lib.1. nam ſi fratrem ſuum inſtituat hæredē, & grauet de reſtituēda hæreditate, nō ſubintelligetur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis. Decius conſ.529.& in l.cùm auus. ſolùm locum habet in deſcendentibus, & non in collateralibus.Dec.conſil.435. Vezinus.

33 Quando ſtat per vnum ex contrahentibus quominus cōditionem impleat, habetur pro adimpleta ad incommodum illius per quem ſtat, l.in executione,§.fin.ff.de verb.obligat.l. in re ciuili.ff.de cond.& dem.Ampliatur in 4.caſib. vt per Cor.in l.cùm autē maternū.C.de inſti. & ſubſtit.n.7.& n.417. limitat in 4.caſib.fallit, vt not.Iaſ. in l.centeſimis,§ ſi ita ſtipulatus. ff. de verb.oblig.fallit in 6.caſib. vt per Dec.in l.in iure ciuili,ff.de reg. iur.de hoc latiſſimè videas per Soc.in l.in teſtamēto, ff. de cond. & demonſt.num.4.& ſeq. Don.à Fina.

34 Monachi & alij religioſi parentibus ab inteſtato nō ſuccedunt, ſec. Maſuer.in tit.de ſucceſſ.v.niſi per conſuetudinem:vnde ſi filius hęres inſtituatur, & ei fiat ſubſtitutio ſi decedat ſine liberis, patre mortuo ingrediatur religionē, faciet locū ſubſtitutioni, ſec. Bal.c.in præſentia de probat.& ibi Felin.Bald.in l.cū acutiſſimi.C de fideic.Socin.l.cùm auus, de condit.& demonſtrat. Intellige tamē ſi ingrediatur religione mēdicantiū: ſecus in aliis.Alex.cōſ.13.vol.3.Boēr.deciſ.354.n 11. ius autē ſubſtitutionis nō perditur per ſīplex ſacerdotiū, vt per Corn.in auth. niſi rogati.C.ad Trebel.Anch.c.in præsētia.de prob.vbi Imol.& hęc eſt communis concluſio ſec.Boe.d.deciſ.354.n.3.& 12. Bellac.

35 Clauſula, ſi ſine liberis moriatur, ſubintelligitur in ſubſtitutione fideicommiſſaria facta filio ſimpliciter.l.cùm auus.ff. de condi.& demon.ſi autē cum filiis inſtituitur ſit inſimul extraneus inſtituturus vnà cum filiis ipſis, & inſimul fuerint grauati, non ſubintelligetur ea clauſula: nam cùm in perſona extranei non ſubintelligatur, nec etiam in perſona filij. l. iam hoc iure. ff de vulg.Soc.conſ.94.nu.10.in 4.vol. Eraſm.Muſcul.

36 Subſtitutio facta, ſi filius decedat ſine liberis, expirat, ſi filius decedat relictis nepotibus, & ſic relictis filiis ex eo filio hærede inſtituto, quamuis filius mortuus fuerit. Pau.Caſt.cōſil.131.part.2.Bald.in l.1.C.de cond.inſer.Boer.deci.13.nu.9.Dec. conſ 577.& Oldra.conſ.267.Alex.conſ. 135. & ibi in poſtil. vol.ij. & eam eſſe communem opin.atteſtatur Dec. ibid. Vezinux.

37 Conditio ſi concipiatur in vltimis voluntatibus quę potuit contingere, tamen modò nō poteſt, vt ſi Titius viuet, qui iam tempore adiectæ conditionis mortuus erat: reiicitur, vt impoſſibilia.Bar.in l.1.ff de condi.& demon.Couar.in epi.4.cap. 3.part.3.§.2.communem dicit. Villalob.

38 Hęres inſtitui pōt ſub ea cōditione, ſi nomen teſtatoris honeſtū & arma portauerit, & ſi hoc nō fecerit, eſt grauatus hæreditatē alteri reſtituere: tūc ſi ille hæres recuſet adimplere cōditionē, nec portauerit nomē & arma defūcti, priuabitur hæreditate quæ fideicōmiſ.reſtituēda eſt: & ſi nō fuiſſet rogatus reſtituere hæreditatē in nō parēdo cōditioni, eſſet tali hæreditate priuitus.l.facta.§.ſi ſub cōditione. vbi Bart. & Paul. de Caſt.ff.ad Treb.Bened.in repeti.c.Raynutius.in verbo,ſi abſq; in materia de ſubſti.fidei.n.90.de teſta. Guid.Pap.deciſ.251.Bellac.

39 Dotis legatū, vel dotis cauſa factū alicui mulieri conditionale cenſetur, nec debetur, niſi ſequuto matrimonio: vt in l.Publius Mauius, in prin ff de cōdit.& demonſt.firmat Ioan.Dilectus, in tract de arte teſtadi,t.6.caute.51.Barba.per tex.ibi in l. Titio centum.§.Titio genero.ff.de conditio.& demon.& iſta eſt cōmunis opi.ſec.Paul.Caſtr.ibi Corn.conſ.219.vol.4. Bald.Nouellū, in trac.de dote.in 6.par.priuilegio 50.Couarru.c.3.nu.2.de teſta & diſputat Iaſ.in l.ſi Titio.nu.12.ff. de leg.1. In contrariā vero partē, videlicet, vt ipſum legatum dotis purum ſit inclinauere Imol.in d.§.Titio genero.nu.7.& 10. vbi prohibet iſtā opinionem communem fore, quam firmant etiam alij non pauci per eum relati, & per eos, de quibus ſuprà.

¶ 40 Sed quid ipſe infœlix peccator dixerim in tā dubitabili paſſu; concurrā ergò cū prima opinione tāquā realiter magis cōmuni, & ſacroſancta, cū qua concurrit etiā Grāmatic. in conſtitutio.in aliquib.nu.25.vbi refert ita extitiſſe iudicatū in facto in Sacro Regio Concilio Neapolitano, ipſo patrocinātē, vbi tractabatur de muliere ingreſſa monaſterium poſt legatum dotis ei factum, & nihilominus fuit decifum conditionem ipſius legati adimpletā fuiſſe ob ingreſſum prædictū, ac dotem ſoluendam eſſe eidem moniali. Viuius.

41 Dotis nomine ſi teſtator dixerit Margaretæ & Catarinę, relinquo & aſſigno cuilibet earum mille aureos, licet ſint cōiunctę verbis, tamen ex quo erant omnino vocatæ ad diuerſas res, quia partes aſſignatæ fuerant, quæ ad oculum oſtendi potuerunt, non dabitur locus iuri accreſcendi, ſi vna ex illis mortua fuerit. Itē ſi pater reliquerit mille nomine dotis pro qualibet filiarum. Ita inquit Bar.l.huiuſmodi.§.quib. ita. nu.2. dicens: Teſtatur inſtituit filias ſuas in centum pro quolibet, certè inter eas nō eſt locus iuri accreſcendi, quia ſeparata quātitas aſſignatur cuilibet. Cuius ſententiā reliqui Doc.ibi, Bal. Raph.Cu.nu.3 ver.vnde dicit.Bar.& Pau.de Caſt.communiter approba

approbarunt. & idem Bar. *in l. re coniunctis. num. 23. verſ. 2. quæro nunquid inter coniunctos verbis tantum, ſit ius accreſcendi? ff. de leg. 3.* Io. de Imo. *l. qui filiabus. § ſi quis ita. nu. 2. ff. de leg. & fideic. 1.* Alex. de Imo. *in conſ. 55. nu. 3. in lib. 4.* Et hanc ſententiam cõm. eſſe dicunt Iaſ. *in l. re coniunctis. num. 104. verſ. ex iſta fallentia.* & Bar. Romuleius *nu. 92. ver. ex iſtis dictis Bartoli.* Kirchouius.

42 Teſtatoris prohibitio de nõ diuidẽdo, ſi eſt facta ad tẽpus certũ, valet per tex. *in l. 4.* quem ad hoc notat Bald. *num. 1. ver. 2. not. ff. de cond. inſtit.* Pau. de Caſt. *in l. ſi non ſortẽ. §. ſi centũ. nu. 4. ff. de cond. indeb.* vbi ipſe diſtinguit, ſi teſtator mandaſſet, vt non diuiderent vſq; ad certũ tẽpus, tunc valeret: ſecus verò ſi mandaſſet, vt nunquã diuiderent, quẽadmodũ in pacto diſtinguitur. *l. in hoc iudicio. §. ſi conueniat ff. communi diuidundo.* Bar. Soc. *in conſ. 278. nu. 11. ver. aliquando & ſecũdo apponitur pactum in vol. 2 conſ.* Mantua in Mantiſſa *ad 2. conſ. 10. conſ. 326. in ord. nu. 2.* Quã ſententiã latiùs defendit Iaſ. *in d. §. ſi centũ. nu. 3. cũ ſeq.* Licet Alex. de Imo. *ibid.* contrariã ſententiã amplectatur, tamen priorem comm. Bar. Soc. *in d. conſ. 278. nu. 12.* & æquiorem Iaſ. *in d. §. ſi centũ. nu. 5.* appellant. Sed quid in tẽpore incerto? putà ad vitã alicuius, vt nõ fieret diuiſio dicendũ, & in cõuentione reſpõderat Florian. *in d. §. ſi cõuenerat.* eam in tẽpore incerto ad vitã alicuius ſubſiſtere, ita q; poſſet teſtator præcipere, ne ſui hæredes etiã quã diu viuant, hæreditatẽ diuidant, cũ ſocietas ad vitã à iure nõ improbetur. *l. 1 ff. pro ſoc.* & quod *in d. §. ſi conueniat.* aſſeritur non valere pactũ ne omnino diuiſio fiat, intelligi de pacto de non diuidendo in æternũ. *lege nulla. ff. pro ſocio.* Alex. de Imo. *in conſ. 59. nu. 9. in 5. volumin.* Iaſ. *§. quadã. ver. quid diceretis de caſu iſto. num. 41. Inſtit. de act.* Dec. *in conſ. 265.* & ibi ipſe *nu. 2.* inquit, *d. §. ſi conueniat*, intelligendũ eſſe, ne omninò diuiſio fiat, cùm illa dictio, omninò, naturã habeat præciſam, & intelligatur quòd nullo modo fiat diuiſio. *ca. etſi Chriſtus.* vbi Abb. *ext. de iureiu.* & idẽ Dec. *in l. ſi quis in cõſcribẽdo. nu. 24.* & Alc. *nu. 17. ver. quod ſi cõuenerit. C. de pact.* Steph. Bertr. *in cõſ. 76. in vol. 2. parte priore.* Io. Dilect. *in trac. de arte teſtan. tit. 8. de varijs teſt. præceptis. caute. 8.* Apoſtilla. *in ſuis additionib. in verb. ad tẽpus. in 18. conſ.* Alex. *lib. 4.* & hãc doctorũ cõmunẽ ſententiã eſſe cõſulendo ſcribit Rol. à Valle *in conſ 84. in 1. Tom. conſ.* Quãuis Bar. Soc. *in d. conſ. 268.* cõtrariam ſententiam communem dixerit. Kirchouius.

43 Si teſtator reliquerit tali mulieri centũ pro ea maritanda, debebitur legatũ, quamuis ea mulier eſſet maritata tẽpore teſtamenti. *l. ſi ita facta ff. de cond. & dem. l. antepenult. C. de ſenten. quæ ſine certa quant.* Iaſ. *in l. quominus. nu. 133. ff. de flumin.* Alex. *conſ. 146. in 5. part.* Curt. ſen. *conſ. 32.* Vezinus.

44 Pater ſi per legatum relinquit filiæ centũ pro ſua dote, & poſtea pater in contractu ſui matrimonij ipſi filiæ cõſtituit eandem ſummam in dotem, pater hoc cenſetur feciſſe animo compenſandi cum legato, ita vt demum filia non poſſit petere legatum. *l. Titia. §. qui tribus. ff. de lega. 2. l. filiæ. C. de legat.* & ibi doctores. Soc. *conſ. 100. nu. 7. in 3. vol.* E. Muſc.

45 Nuptiarum cõditio, intra triennium à teſtatoris morte expleatur neceſſe eſt, vt frequens interpretum dogma conſtituo ex Iaſ. *nu. 6.* Io. Bapt. de S. Seuer. Lanc. *Dec. in princ. ad l. 4. c. de inſtit. & ſubſtit.* Gul. Bened. *in c. Rayn. ver. eiſdẽ Petro. nu. 4. de teſta.* Chaſſan. *in cõſuet. Burg. rub. 7.* Corſet. *in verb. cõditio.* alleg. *Bar. in l. 4. c. quãdo & quib. quart. pars lib. 10.* Iaſ. *in l. 4. c. de inſtitut. & ſubſtitut.* tametſi cõtrariũ dictare videatur luculẽta Mariani doctrina *l. cõditionũ 90. ad fi. ff. de conditio. & dem.* cenſebitur autem religionis ingreſſu nuptiarũ conditioni ſatisfactum, quamuis aliud expreſſim teſtator caueat. cõmune dicit Hyppol. *in l. vna. nu. 45. c. de rapt. virg.* E. Suarez.

46 Grauamen nullũ in legitima imponi poteſt: vnde ſi pater relinquat aliquid filiæ ſuæ pro ea maritanda, ſi illud quod ſibi relinquetur nõ excedat legitimã, ſtatim debebitur, & neq; expectãdũ erit quòd nubat, legatũ dotis cedat in legitimã ipſi filiæ *l. quoniã. c. de inoffi. teſt.* Bal. *in l. ſancimus. c. de nupt.* Bart. *in l. Titio centũ. §. Titio genero. ff. de cond. & demonſtr. nu. 4* quod ſi legatum illud legitimam excederet, eſſet cõditionale in eo quod excedit: & tunc tempus nuptiarum expectandum eſſet. *Bar. ibid.* & Salic. *in d. l. ſancimus, in fine.* Bellac.

47 Nuptiis abſtinenti virgini ſi centũ legentur, ac ſi illas ea contraxerit, alicui cœnobio, vel cuipiam piæ cauſæ eadem centum relinquantur, contractis nuptiis non virgini nuptæ, ſed piæ illi cauſæ legata centum præſtabuntur. cõm. ait Emanuel à Coſta *in l. cum tale. §. ſi arbitratu. limi. 10. nu. 8. ff. de cond. & demonſt.* quamuis non immeritò à qua cuius hærere poſſit. E. Suarez.

48 Filia quamuis nupſerit, non propterea deſinit eſſe de deſcendentibus ſui patris, & de ſua agnatione, *l. ſi vxorẽ. c. de cõdit. inſertis.* nuptiæ enim non ſunt modi ad faciendũ deſinere quẽ eſſe ſuũ hæredẽ. Alex *conſ. 23 in 2. volu. nu. 87.* Vezinus.

49 Legatum ſi fiat mulieri de minori ſumma, ſi religionẽ ingreſſa fuerit, de maiori verò ſi matrimoniũ contraxerit, an per ingreſſum monaſterij amittat pinguius legatum, ex quo remouetur dicta conditio impeditiua vitæ contemplatiuæ? Dic, quòd & ſi aliqui cõmunem dixerint eam concluſ. quòd non amittat. contrariam tamen veriorẽ dicunt doctor. *in apoſtill. ad Matheſ. ſing. 52.* Iaſ. *conſ. 43 col. 4. lib. 4.* vbi dicit cõmunẽ obſeruatam à generali conſuetudine, de qua per Oſaſc. *deciſ. 126. nu. 22.* vbi plura de *l. Titia ſi non nupſerit. ff. de conditionib. & demonſtr.* Iaſon ſibi ipſi contrarius *in authent. ſi qua mulier. col. ſecunda. C. de ſacroſanct. eccleſ.* vbi quòd nihilominus cõſequetur maiorem ſummam. Dec. *in ca. in præſentia. col. 29. extra de proba.* Euce. *lib. arg. loco à matrimon.* Carn. *ad ſpir.* Quæ opin. benignior eſt, & pietati congruens, teſte Hypol. *ſing. 215.* Cael. *verſ. conditio adiecta.* vbi concludit eam conditionem reijcien. fauore religionis. pro qua vide quæ ſcribit Alex. *conſ 55. col. 2. lib. 3.* vbi refert communem. Boër. *q. 3 nu. 14.* pulchrè Rolan. *cõſil. 55. nu. 17. lib. 3.* vbi poſt plura concludit pro filia ingredien. monaſterium. Quo autem remedio valeat tale legatum? Dic, vt per *Dilect. tit. de leg ca. 64.* Bar *in l. 4 ff. de his quæ pœn. nom.* Roland. *d. conſ. 55 col fin. num. 31.* Bellac.

50 Lego vxori centum, ſi cum Titio ſteterit: Quid importet tale legatum? vide Barto. & Alex. *in l. Mænia. § vxore ff. de an. leg.* & Iaſo. *in l. ſi quis hæredem in 6. col. C. de inſtit. & ſubſti* in quibus loc. volunt, quòd requirat. perſeuerantia vt conſequatur legatum: nec ſufficiet conditionem ſemel fuiſſe impletã. Chærian.

51 Legatum ſi ſit relictum filiæ pro maritanda cum A. ſi filia maritetur cũ B. filia nihilominus habebit reſiduũ. Iaſ. *in l. filia legatorum, de legat. C. nu. 3.* comm. dicit. B. Villalob.

Et infert ad validitatem teſtamẽti, in quo pater inſtituit filiam hæredem ſi nupſerit mercatori: Si alij nupſerit dat ſolũ certa legata. al. Card. & Gemi. *ibi in 10. q.* Aliud eſt enim ſecũdum eum, eligendi matrimonij metu pœnæ libertatem auferri: Aliud matrimonium certa lege inuitari. *l. Titio centum. §. Titiæ. el 1. ff de cond. & demonſt.*

Et ad iſtud facit quod vult Iaſ. *in lege 1. in fin. 1. & in princ. 2. col C. de inſtit. & ſubſtit. ſub cond. fac. & in l. 4. in 1. col. eo. titul.* vbi dicit quòd ad matrimonium metu pœnæ, ſecus autem ſpe lucri, nemo inuitari debet, al. iura quæ omitto. Fac. quod vult Dec. *in cap. eccleſia S. Mariæ. in 14. col. ibi a pro iſta concl. ext. de conſtit.* I. Fich.

Faciunt no. per eundem Fel. *in c. 2. circa fi. de treu. & pace.* vbi al. pulchrum conſ. Oldr. 16. incip. thema tale eſt, Titius habẽs vnã filiã. vbi vult quòd ſi teſtator dicit, inſtituo filiã meã ſi nupſerit mercatori, & ſi non nupſerit mercatori, priuo ea hæred. Filia nupſit primò mercatori, deinde illo mortuo vult nubere nobili, quod priuabitur hæreditate. Idem.

52 Filia cui relicta ſunt mille, ſi nupſerit: & quingenta, ſi ingreſſa fuerit monaſteriũ: ſi ingrediatur monaſteriũ, nihilominus conſequetur mille. Eſt commu. opio. ſec. Iaſ. *in auth. ſi qua mulier. C. de ſacroſ. eccleſ.* Dec. *c. in præſentia, ext. de probat.* Adde videndum Matheſil. *ſing. 52.* & ibi apoſtil. M. Chærian.

53 Sed quid ſi fiat legatum virgini mulieri, ſub cõditione ſi monaſteriũ intrauerit, an talis cõditio reijciatur? Iaſon *in dicta authen. cui relictũ.* al. Bart. tenere quòd ſic, *in cõſ. incip. domina Munta contra d. Paul.* quod mihi eſt 184. *incip. domina Nuca Pauli.* Bald. *in d. auth. cui relictũ.* tenet cõtrarium. Quia ſi fiat legatũ mulieri ſub conditione non neg. ſed affirmatiua, putà lego mulieri centum ſi nupſerit Titio, talis conditio nõ reijcitur, imò oportet quòd nubat, vel per eã non ſtet, ſi vult cõſequi legatũ *l. 2. & 4. C. de inſtit. & ſubſtit.* quanto ergo magis tenetur implere conditionẽ, quando fit legatũ ſi monaſteriũ intrauerit? & idẽ tenet ibi Paul. de Caſt. vt refert Iaſ. Cacher.

54 Vſufructu fundi relicto vxori, donec caſtè & vidualiter vixerit, & poſt eius mortem alteri relicto: muliere tranſeunte ad ſecundas nuptias, ſtatim admittitur ſubſtitutus, nõ expectata morte mulieris. Eſt communis opinio ſecundum Iaſ. *in l. ſi mater. verſic. facit iſta l. C. de inſtit. & ſub.* licet Dec. cum Rom. *ibid.* oppoſitum teneant. M. Chærian.

55 Legatum factum Sempronio, ſi duxerit vxorẽ in mille,

& ſi ordinem eccleſiaſticum recepetit in too. ſi efficitur clericus, gaudet in mille. Hyppo. *in rub. de fideiuſſor. nu.* 127. *ff.* cõmun. dicit. B. Villalob.

56 Legatum factum mulieri, vel alicui, vt contrahat matrimoniũ cum A. ſi ipſa velit requiſita recuſauit, & ſi poſtea A. velit, nihilominus debetur, etſi non contrahat. Iaſo. *in l.* 1. *C. de inſtit. & ſubſtit. num.* 8. comm. dicit. Idem.

57 Legatũ relictũ alicui mulieri tẽpore nuptiarũ, vel cùm nubat, vel in tẽpus nuptiarũ, vel pro dote, nõ debebitur tale legatũ ante diẽ nuptiarũ, & ſic duo requirũtur antequam tale legatum debeatur. primũ, quòd illa cui relinquitur, perueniat ad ætatem adultam: ſecundum erit quod nuptiæ contrahantur, & quod re ipſa matrimonium celebretur. *l. ſancimus. C. de nup.* & intelligitur quod re ipſa matrimonium celebretur per verba de præſenti, poſito quod ad domũ non ſit traducta ipſa mulier. Bart. *in d. l. Titio. §. Titio genero. ff. de cond. & demonſt.* Alex. *conſ.* 77. *in* 5. *vol.* vel ſi relinquitur mulieri, quando maritabitur, ea verba verificantur in matrimonio per verba de præſenti contracto. Alex. *conſ.* 20. *in prin. in* 2. *vol.* Bellacomb.

58 Relictum aut ſubſtitutio facta mulieri ſi filium peperit, non habebit locum ſi exſecto ventre matris filius extractus fuerit: quia tunc non dicetur mulierem peperiſſe: *l. anniculus. §. ſi. ff de ver. ſign.* inquit enim ibi tex. falſum eſſe eam mulierẽ peperiſſe, cui filius extractus eſt. Ang. & Iaſo. *in l. quod dicitur. num.* 4. *ff. de libe. & poſthu.* Vexinus.

59 Partus natus ex re legata, pendente conditione non debetur. *l. Lucius Titius. in prin.* & ibi Bar. *ff. de leg.* 2. Vezinus.

60 Legatum factum alicui ſi ſtuduerit legib. intelligitur ſi ad doctoratum peruenerit. Dec. *conſ* 177. Vezinus.

61 Vnitas corporum præſumitur, niſi pluralitas probetur. *c. cum Ioan. de fide inſtru.* Bal. *in l.* 2. *C. de erro. aduor.* Alex. *cõſ.* 88. *nu.* 17. *in* 5. *vol.* corporum autem diuerſitas præſumitor ex nominum diuerſitate & confinium. *l. in teſtamento. ff. de cond. & dem.* Alex. *conſ.* 96. *in* 5. *vol.* Vezinus.

62 Legatum filio, ſi teſtator legat decẽ Gaſpardo eius filio, quia Ioannes etiam eius filius totidẽ habuit, valet legatum. licet Ioannes non habuit illa decem. Dec. *in conſ.* 46. quia per cauſam de præterito legatum non limitatur. *l. ſi ita. ff. de aur. & ar. le. & l. demonſt. §. cùm autem ff. de cond. & dem.* Vexin.

63 Cõditio, ſi ſine filiis vel liberis deceſſerit, expirat mortuo grauato cum filio tantum, niſi aliud ex mente teſtatoris appareat, ſecund. comm. per Burſat. *conſ.* 1. *nu.* 1. *lib.* 1. Bonac.

64 Conditio in ſubſtitutione facta in caſu quo nati plures deficiant, non verificatur vno tantum nato, etiam matre in medio non extante, ſecundum communem per Burſat. *conſil.* 19 *num.* 4. *lib.* 1. Idem.

65 Conditio de filiis naſcituris, non verificatur vno etiam tantum nato, ſecundum magis communem per Burſa. *conſil.* 19. *nu.* 21. & 22. *lib.* 1. vbi alleg. Soc. ſen. ſibi contrarium *conſi.* 76. *lib.* 3. Idem.

66 Conditio de filiis natis non verificatur nec in potentia vno tantum nato, ſecundum communem per Burſat. *conſ.* 19. *num.* 10. *lib.* 1. Idem.

67 Poſitus in conditione non cenſetur vocatus, ſecundum magis comm. per Burſat. *conſ.* 52. *num.* 23. *lib.* 1. Idem.

Conditionem ſemel fuiſſe impletã, ſufficit, dato quòd non duret implementum. Hanc regulam ornat Iaſ. *in l. ſi quis. C. de inſtit. & ſubſtit.* vbi plura exempla notab. Amplia & limita vt per eum ibi. Et quando conditio per alium adimpleri poſſit, vide Bar. *in l. Arethuſa. ff. de ſtat. hom.* Vezinus.

68 Conditioni ſatisfaciendi cauſa nummos incapaci datos fiſcus aufert, non qui dedit, licet dominium tranſlatum non fuerit. commune inquit Eman. à Coſta. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum.* 5. *par. num.* 15. *ff. de lib. & poſth.* quamuis verius opinioni aduerſæ nomẽ dederit Cumã. *in l. Manius. ff. de cond. & demon.* & ipſe alibi eam latiſſimè iuri magis conſentaneam oſtendam. E. Suarez.

69 Conditioni ſatisfactum eſſe debet probare, qui ex cõditionali contractu agit. comm. ait Bello. *conſ.* 59. *nu.* 4. E. Suar.

70 Conditione appoſita ſi quæ alicui relinquãtur, & deinde illi relictorum reſtitutio poſt mortẽ iniũgatur, ac partiũ cõditioni non ſit, ſtatim ij, qui deficiente cõditione in rem venerunt, reſtituere cogentur, nullo tempore amplius expectato, vt commune prutientur Iaſ. *in l. Gallus. §. & quid ſi tãtùm. lnn.* 28. & *in l. Lucius. ff. de liberis & poſthu.* & Iac. de S. Georg. *in . ſi pater. ff. de iur. dot.* E. Suarez.

71 Cõditione comprehenſi filij eius, qui & hæres inſtitutus & grauatus eſt, non dicuntur ad hæreditatem vocati, ſed ſubſtitutũ duntaxat excludunt, nec adiecti conditioni ſine liberis decedendi, tacitè inſtituti hæredes putantur, vt receptũ ait Ant. Gomez. *de teſta. c.* 3. *n.* 24. *v.* 3. *facit.* & latius *c.* 5. *n.* 24. *v. & in expreſſo.* Exemplũ eſto, filiũ meum inſtituo hæredem, & iubeo vt ſi liberis orbatus animam ediderit, Titio bona mea reſtituat. hic ij nepotes nõ cenſebuntur ex conditione vocati tacitè, nec inſtituti, nec quidquam illis proderit, ſi aliquid ſimul eiſdem mandatum proponatur, aut aliquo modo onus aliquod ipſis vnà ſit iniunctũ. cuius rei extat exemplum: fili mi hæres eſto, & ſi inops à liberis, commune naturæ debitũ exolueris, Titio amico noſtro hæreditatẽ reſtitue. volo autem vt qui tibi ſuperſtites liberi fuerint, liberto meo Damæ 50. aureos annuatim ſuggerant, vel quid ſimile: nã nec hic eius filij vocati honeſtatiue videbũtur. vt cõmune aiũt Alex. *n.* 94. Iaſ. *n.* 56. *in l. Centurio. ff. de vulg. & pupil.* Dec. *in l.* 1. *n.* 15. *C. de pac.* & affatim Ant. Gomez. *de teſta. c.* 5. *n.* 43. *v.* 2. *& in ſpecie.* E. Suarez.

72 Cõditione cuiuſcunque ſubſtitutionis cõplexi, quicunque illi ſint, nec vocati, nec tacitè inſtituti cenſentur. cõmune aiũt *in l. Gallus. in prin. & in § in omnib. ff. de lib. & poſth. & in l. cohæredi. §. vlt ff de vulg.* latè Ant. Gomez. *de teſtamẽ. c.* 3. *nu.* 24. *ad fin. & c* 5. *nu* 42. *ver.* 8. & facit, vt nec in fideicommiſſi conditione ſcripti, ad hęredis emolumentũ à teſtatore memorati potabũtur, vt com. dic. *Alex. conſ.* 105. *lib.* 1. E. Suarez.

73 Conditionẽ ſufficit impleri per æquipollens, etiã quod ſit conditio voluntaria. Ita tradunt doct. pręſertim Soc. Sen. *in vlt. notab. in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. ff. de lib. & poſthu.* Limitatur quando indè ſequeretur extenſio oneris, ſeu grauaminis per fideicommiſſum de perſona ad perſonã, cũ illud prohibeatur *in §. nos igitur. in auth. de reſtitu. fideicommiſſ.* & per tradita per Alex. qui in hoc communiter approbatur *in d. §. & quid ſi tantùm. in l. Gallus. ff. de lib. & poſth.* quem ſic allegando ſequitur Soc. Iun. *conſi.* 29. *nu.* 7. & 28. *vol.* 3. E. Muſc.

74 Cõditione deficiente, euaneſcit relictum conditionale. *l.* 3. *ii. q. quando dies leg. ced. & l. hæres meus.* 2. *reſp. ff. de cond. & demon.* cũ concordantibus aliis allegatis *ibi in gl. fi. & l. dies certus. iuncta gl. ff. eo. tit.* quicquid in contrariũ dixerit gl. *in l. ſi cui. ff. de actio. & oblig.* quæ communiter reprobatur per textũ in ſui generalitate *in l.* 1. *§. ſin autem aliquid. C. de cad. tollen.* Et ita docet Bar. Bald. & alij poſt gl. *in l.* 1. *C. de his quæ ante apert. tabul. & in l.* 1. *ff. de leg.* 1 Et ita ſe habet communis opinio, vt per doctores in locis prędictis quemadmodum refert Socin. Iun. *in conſ.* 43. *nu.* 1. *vol.* 4. cum quibus etiam ſtat. E. Muſcul.

75 Subſtitutio duob. facta per nomina collectiua vel copulatiuè non habebit locũ, niſi cõditio impleta fuerit in perſona vtriuſq;. *l. pena. c. de impu.* & ideo oportebit vtrũq; ex inſtitutis mortuum eſſe ad hoc vt ſubſtitutus admittatur. Dec. *conſ.* 194. Alex. *conſ.* 11 *in* 3. *vol.* & hoc quãdo adeſt perſona quæ ex præſumpta mente defuncti excludit ſubſtitutum, aliàs nõ. Alex. *conſ.* 157. *in* 5. *vol.* Vexinus.

76 Conditio, quæ potuit contingere, & nunc iam nequit, ſi conferatur in tempus præteritum, aut præſens expleatur neceſſe eſt, at ſi in futurũ apponatur, tanquã *ἀδύνατον* ſeu impoſſibilis reiicietur: vt ſi virgo eſt, ſi Titius viuit illa corrupta, hoc mortuo, ac, ſi Titius viuet, qui iam deceſſiſſet, vt receptũ ſcribit Did. à Couar. *de deſponſ.* 2. *par. c.* 3. *§.* 2. *nu.* 3. E. Suarez.

77 Conditio pecunię in mare proiiciendę obſeruari debet, vt commune aſſeuerat Eman. à Coſta. in contrariam ſententiam rectè abiens *in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm.* 5. *parte. nu.* 20. *ff. de liberis & poſthu.* E. Suarez.

78 Cõditio mixta per caſum impedita, habetur pro defecta, vt concludit *Bar.* & magis cõmuniter ſequuntur alij *in l.* 1. *C. de l.* cũ cõcordãt. vt per Ruin. *in cõſ.* 46. quãuis alias cõſuluerim. *n.* 3. Soc. Iun. *in cõſ.* 46. *ſub n.* 26. 4. *vol.* com. dicit. E. Muſc

79 Conditio fideicõmiſſi, videlicet, ſi quis ex filiis deceſſerit ſine liberis, debet reſtringi ad maſculos. Soc. Iuo. *in conſ.* 56. *in prin.* Vbi dicit ſe pluries ita conſuluiſſe *in* 4. *vol.* & plenius & multis rationib. cõprobauit *in conſ.* 168. magnificus Comes, Eques, & iuris vtriuſq; Doct. *per totũ* 2. *vol.* vbi apertè demõſtrauit, talẽ opin. eſſe veram & com. & menti teſtatoris conſentaneã, vt per eum plenè ibi videbis. E. Muſcul.

80 conditio habitandi adiecta in fauorẽ eius, cum quo eſt habitandũ, ſi deficiat per mortẽ eius, extinguitur relictũ in totum, per *l. illis libertis. ff. de cond. & dem.* & ibi tradunt Doc. Et tradunt etiam *in l.* 1. *C. de legatis. & in l. in teſtamento la* 2.

ff de

ff. de cond. & dem. Dixit Ruin. *in conſ. 44. numero alias n. 3. vol. 2.* cum aliis concordans, per Soc. Iun. *in conſ. 74. n. 5. vol. 4.* vbi etiam commune dogma ponit. E. Muſcul.

83 Conditio mixta purificata retrotrahitur in noua hypotheca, ac in præiudiciū tertij à die contractus, dummodo ſecundo loco nō ſit tranſlatum dominium vel poſſeſſio in alium, ſecundum communem per Burſ. *conſ. 45. num. 4. lib. 1.* Bonac.

84 Principis volūtas conditionē, qua comprehenditur, impoſſibilem reddit. vt eſt cōmunis interpretū op. *in l. continuus §. cum quis ff. de ver. ob. & in l. apud Iulianum. §. conſtat ff. de leg. lib. 1.* quā atteſtatur, ac merito damnat Did. à Couar. *de ſpon. 2. part. c. 3. n. 8.* Quāuis. n. difficilis admodū id genus conditio ſit, vel à caſu pēdens, nō idcircò tamē impoſſibilis cōditio cenſeri debet, vt dictat frequēter placita Accur. doctr. *in §. impoſſibilis. Inſti. de her. inſti.* Sed & cōtra falſum hoc interpretū dogma, eſt tex. expreſſus *in l. interridet. ff. de condit. & demonſt. adiuncta l. 1. §. eum qui. ff. de poſtulan.* verum ea dere latius. Suar.

85 Nuptias primas, quæ conditionem impediēt, ſeu in virginibus, ſeu in iis fœminis, quæ vel nuptæ quidē, ſed nō mulieres factæ ſunt, vel virginitate optima mulierū dote, ſpoliatæ nunquam nupſerunt, nihil prorſus ponderis ac momenti habebunt, vt receptiſſima interpretū placita dicit Eman. à Coſt. *in l. cùm tale. §. ſi arbitratu. limit. vlt. ff. de cond. & dem.* E. Suarez.

86 Conditio inſtitutionis & legati, cùm verè nō adimpleatur tamē habetur pro completa ex legis diſpoſitione, & compactatio ex teſtamento. *Iaſ. in l. mater. n. 7. C. de inſt. & ſubſt.* communem dicit. Villalob.

87 Diſpoſitio *l. cum auus ff. de cond. & demonſt.* non comprehendit naturales filios tantum, ſecundum communem per Bur. *conſ. 51. n. 20. lib. 1.* ſecus autem diſpoſitio hominis, ſi ſine liberis, cùm naturales fideicommiſſum deficere faciant, ſecundum magis communem per eundem *d. conſ. vbi ſuprà.* Bonacoſſ.

88 Ius implendi conditionē in teſtamentis, non tranſit ad hęredē illius qui eā implere debebat. *l. vnic. §. ſin autē. C. de cad. toll. & ceſt. ... ff. de cond. & demonſt.* ſecus in contractib. *§. ex conditionali. Inſti. de inut. ſtipu.* ... *in l. ſi decem cùm potero. ff. de ver. oblig.* Bened. *in repet. c. Rayn. in verbo ſi abſque liberis. in materia fideicommiſſ. ſub ſtitut. nu. 70 de teſtam.* Vezin.

89 Legatum relictum monaſterio S. Mariæ, ſi non apparet de quo ſenſerit teſtator, tunc ſi in ciuitate vel territorio in quo ciuis vel incola eſt, non inueniatur tale monaſterium, debebitur eccleſiæ Cathedrali domicilij teſtatoris: Aut ſi plura inueniuntur eius nominis monaſteria, tunc ſi vnum eſt in ciuitate, alterum in ſuburbiis vel territorio ciuitatis, dabitur monaſterio ciuitatis, ſi teſtator habitauerit in ciuitate. Contrà ſi ambo in ciuitate, vel ſuburbiis, vel ciuitatis territorio ſint, tūc dabitur monaſterio exiſtenti in parrochia ipſius Io. Andr. & Imo. *in c. indicante, de teſtam. argu. legis quæ conditio, §. ſi. ff. de conditio. & demonſtr.* & ibi Bar. & *auth. de eccleſ. titu. §. ſi quis in nomine,* quod voluit Cyn. *l. 1. C. de ſacro. eccleſ.* & ita communiter teneri Bened. Capr. *d. regul. 113. numer. 7.* Sin autem ambo ſint in eadē parrochia, tunc ei debebitur à quo recepit aliqua obſequia, vel merita, ſi non recepit, vel de vtroque recepit obſequia, tūc ei, in quo magis conuerſatur, debebitur: ſi pariter conuerſatus, pauperiori dabitur. Si æquali paupertate laborant, epiſcopus poterit gratificari, aſſignando vni, vel diuidendo inter ipſa monaſteria pro ſuo arbitrio, *arg. l. ſi quis ſeruum ff. de leg. 2. arg. l. qui ſemiſſes, ff. de vſuris. auth. de eccleſiaſticis tit. §. ſi quis in nomine. arg. l. Titio ff. de leg. 1. capit. primo, de paroch. cap. quoniam. de decimis. & d. c. indicante.* poſt Hoſt. voluit Io. And. & tenuit Spe. *in tit. de inſtru. edit. §. nunc verò aliqua. ver. quid ſi aliquod. d. c. indicante.* Petr. Anch. Imol. & D. Ant. placuit, & ita communiter teneri *ibid. nu. 11.* refert idem Cap. *arg. d. c. quoniam. & d. c. i.*

Legatum licet ob incertitudinem loci regulariter vitietur, *argu. l. ſi domus. ff. de leg. 1. not. l. generaliter. ff. eod. titul. l. 3. §. ſi quis inſulam. ff. de eo quod cer. loco. l. ſtipulatio. ff. de verb. oblig.* Id tamen fallit in legatis ad pias cauſas, maximè concurrente fauore vltimæ volūtatis: quia talis teſtatoris diſpoſitio, ſi mandet monaſterium extruere non declarato loco, in quo conſtruendum ſit, iuxta no. *in l. in teſtam. l. legatum. ff. de condit. & demonſtra. l. quidam. eod. titul. l. ſi cui. ff de an. legat.* gl. Laur. & & Tancred. Goff. id. Inn. Hoſt. Io. And. gloria. & Imol. *in cap. nos quidem. de teſt.* & ita communiter teneri refert *regul. 113. n. 14.* Capr.

Ad ſenatuſconſultum Trebellianum & de incertis perſonis.

TITVLVS XLIIII.

TRebellianica retineri poteſt de fideicommiſſis vniuerſalibus. ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 6. à Io. Bolog. *in rub. ff. ad l. falc. nu. 60.* Don. à Fina.

2 Filius grauatus reſtituere hæreditatem, poteſt detrahere duas quartas: hanc eſſe communem opinionem teſtatur Fab. de Giochis, *in auth. nouiſſima, C. de inof. teſt.* fallit vt per Franc. Crem. *ſing. 74.* fallit in 4. caſi. vt per Fab. Giochis, *in d. auth. nu. 105.* Don. à Fin.

3 Res ab hęrede alienatæ, vel perditæ, vel corruptę, & ſerui ab hærede manumiſſi in computatione Trebellianicę veniunt. *l. ſi heres. §. ſi heres. ff. ad Trebel.*

Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *in comm. 5. anni. cap. 28. tit. quid & quantum. regu. 18. fol. 625.* ea quæ capiuntur extra teſtamentum, non imputantur in quartam Trebellianicam.

Fallit in 2. caſibus vt per Io. Bolog. *in d. l. in quartam. n. 187. verſ. quare.* Idem.

4 Trebellianica non poteſt detrahi in vna re. *l. linteū margaritarum. & l. planè. ff. ad l. Falcid.* Fallit in 7. caſib. vt per Io. Bolo. *in l. in quartum ff. ad l. Fal. n. 231.* fallit in 6. caſi. vt per Corn. *in l. 1. C. ad l. Falc. n. 2.* Fallit in 3. caſi. vt per Iaſ. *in auth. res quæ. C. com. de leg.* fallit in multis caſ. per Baptiſt. à Vill. *conc. 208. in litera E.* fallit vt per Viuiū, *in verſ. legitimas duas.* Don. à Fin.

5 Filij teſtatoris detrahunt Trebellianicam ex corporib. hæreditariis nulla facta imputatione fructuum, etiam ſi pater iuſſerit, *l. iubemus. C. ad Trebel.*

Fallit in 10. caſib. quos nu. Ripa *in l. fideicommiſſariam, ff. ad Trebel. col. 1.* Don. à Fina.

6 In Trebellianicam imputantur res alienatę per hæredem, *l. in quartam, ff. ad l. Falc.*

Fallit in multis caſib. quos no. Maria. Soc. iun. *in d. l. nu. 92.* fallit in 8. caſib. vt per Ripam *ibi. nu. 97.* Don. à Fina.

7 Hęres extraneus grauatus reſtituere hæreditatem, ſolam Trebellianicā detrahit, & hoc ex Senatuſcōſulto inductū fuit, vt inuitētur hęredes ad adeundā hæreditatē. *§. ſed & quia. Inſt. de fideic. hered. l. filiū. C. fam. erciſ.* quod intelligendū eſt, ſi ſpōtè adiuit, ſecùs ſi coactè. *l. quia poterat. ff. ad Treb.* Hinc eſt, quòd hęres rogatus alteri reſtituere hęreditatē, inuentariū facere cogitur, vt Trebellianicam nō amittat. *§. ſi verò non fecerit. in auth. de hered. & falcid.* qui tex. generaliter de fideicōmiſſariis loquēs vniuerſalē quoq. fideicōmiſſariū cōprehendit. *l. 1. §. generaliter. ff. de legat. præſtan. canon. ſi Romanorum. 19. diſtinct.* & no. Doct. *in l. Marcellus. ff. ad Treb.* Quòd autē hęres extraneus qui nō fecit inuētariū, Trebellianicā perdat, ſicut Falcidiam, tenēt Old. per pulcherrimas rationes, *conſ. 234.* Hęlena Matarelli, Pau. de Caſtr. *conſ. 207. ſuper primo. & in lege, cū tale. §. 1. ff. de condit. & demonſt.* Imo. etiā ibi, & *in auth. ſimiliter. C. ad legē Falc.* Fulg. *conſ. 23. humaniſſimè, & conſ. 96. pro deciſione. poſt prin.* Corn. *conſ. 303. vol. 1. conſ. 22. vol. 2. & conſ. 168. vol. 3.* Matheſi. *in ſing. 158.* Dec. *conſ. 236. in 5. quæſt. conſ. 480. & 495.* in quibus cōſ. inſiſtā eſſe magis communem opinionē aſſeuerat. idem atteſtatur Caſſadorus *dec. 3. n. 1. 4. & 6. in tit. de teſtu.* & Crau. *conſil. 17. n. 1.* Capr. *conſ. 7. in fin.* Soc. *in rub. in fi. ff. ad Treb. & in l. Marcellus. §. quod autem. eodem titu.* & Cur. Iun. *conſ. 54.* & Alc. *conſ. 29. numero 4. Tom. 2. lib. 9.* vbi conſulendo affirmat iſtam eſſe veriorem & communiorem opin. & Octauian. Cacheran. *deciſ. 147.* per totam. vbi allegando locum iſtum cum infinita propè Doctorum caterua teſtatur ita deciſum in Senatu Pedemontano.

8 In contrariam verò ſententiam inclinarunt Iacob. de Arei. Ioan. Andr. *in addi. ad Spec. in tit. de inſtrum. editio. §. fi. verſ. nunc videamus.* Bar. ſibi contrarius, *conſ. 2. & in auth. ſed cùm teſtator. C. ad l. Falcid.* & ibi etiam Bald. & Sal. & idem Sal. affirmat iſtam opinionem eſſe veram *conſil. 99. ſuper primo quæſito. volum. 4.* licet ibi, & *in l. cùm tale. §. 1. ff. de cond. & demon.* ſubijciat de cōſuetudine inductā per errorem opinionem ſeruari contrariam, & iſtam partem audacter aſſerit eſſe cōmunem Alexand. *conſil. 67. viſis. libr. 4. & in d. authen. ſed cùm teſtator.* Iaſ. etiam & *in rub. ff. ad Trebel. nu. 7. & in repet. rubr. nu. 17. & in d. l. Marcellus. eodem titul. numero 57.* & refert Crauer. *in prucitato conſilio 17.* & pro iſta parte reperio conſuluiſſe Paul. de Caſtr. *conſilio 232. volum. 2. in nouis incip. in Chriſti*

nomine, & conſ.299.& iſta quæſtio adeò ambigua eſt propter cõflictũ opinionũ,& diuerſas iuris interpretũ ſentẽtias, vt cõſtat ex iis quæ congerũt Doct. in d.l. Marcellus. adeò, vt deciſionẽ principis deſiderat, vt refert Caſſado. in præallegata dec. 3. in tit. de teſta. circa fi. Retẽta itaque prima parte, tãquã magis vera & cõmuni. amplia, vt procedat etiã ſi hæres ſit filius teſtatoris. vt per Bald. conſ.404. in ſubſtitutione libr.5. & Corn. conſi.168. in hac conſultatione, vbi ponit iſtã eſſe magis cõmunem opinionẽ. idem dicit Dec. conſil.236. non parua difficultas. & Corn. conſ.22. in hac conſultatione, lib.5. eandẽ opinionem ſequitur Barb. conſi.46. difficile. lib 3. & Auguſtinus Beroius in c. in præſentia. nu 448. in fi. de probat. Couar. in c. Raynutius. §.11. nu 10. de teſta. & vide Viſill. in add. ad Affl. dec.367. ſub n.13. & iſtam quæſt. in vtramque partem diſputat Fran. Porcell. trac. de inuentario, c.5. per totum. & licet filius ob omiſſionẽ inuentarij perdat Trebellianicã, tamen non perdit legitimã. & in hoc Doct. cõueniunt cõmuniter, vt refert & atteſtatur Corſ. in tract. de poteſtate regia, in materia Trebellianica. q.73. aliàs 37. & Lauren. Calc. conſi.76. aliàs 36. tota iſta quæſtio, & iſtam opinionem originaliter tenuit gl. in auth. hoc amplius. C. de fideic. Oldr. in d. conſi.134. Bar. in d. auth. ſed cum teſtator, & alij complures congeſti per Corn. in loco ſuprà citato. Interpretatur & limitatur præfata concluſio, quando teſtator hæredi remitteret neceſſitatem inuentariũ faciendi, quia tunc omiſſio inuentarij hęredi nõ noceret. l. fi. C. arbit. tute. l. cum tale. §.1. vbi Bal. & Imo. ff. de condit. & demonſt. Cort. conſi.29. in regno Hiſpaniæ, in fi. cum allegatis per Dec. conſil.308. viſa iterum lecta. & Suc. conſi.51. viſo teſtamento. lib.3. F. Viuius opin.357.

9 Hæres rogatus hęreditatem reſtituere ex Senatoſcõſulto Trebelliano, quartam retinere poteſt. §. ſed quia ſtipulationes Inſtitut. de fideic. hered. & ſi filius eſſet, ſeu deliberia, quib. legitima debetur iure naturæ, quartã facilè vltra legitimã poſſet detrahere. c. Raynutius. & c. Raynal. de teſta. quod quidẽ procedit, quando vno, eodẽmq; tẽpore vtriuſque quartę detractio non concurrit: vtputà quando filius eſſet in dieto, vel ſub cõditione rogatus reſtituere: tunc enim poteſt duas quartas detrahere, ſecus autem, quando purè eſſet rogatus: quia tũc non poteſt de iure can. nec de eiꝰ ęquitate detrahere, niſi vnã quartam, ſecundum gl. & communiter canoniſtas in d.c. Raynutius. Legiſtas in l. quanquã C. ad l. Falc. & l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inof. teſta. & iſtam communem ſequitur Bar. in l.3. §. interdum. ff. ſi cui pluſquam. per leg. Falc. in d.l. quanquam. & in d. §. meminiſſe. Fulg. conſ.26. ſtante ſtatuto. & Bertr. conſ.129. viſo & põderato. nu.52. & conſ.134. nu.3. vol.2. & Alex. l. in ratione. §. quod vulgò ff. ad leg. Falcid. conſi.43. attenta. in fin. volum.2. & conſ.142. circa primam dubitationem. vol.2. & iſtam ſententiam approbat vſus totius mundi volentis in hoc ſtare canonib. vt legitur inter conſilia Bald. conſi.282. & conſ.387. quidam. Alex. lib.3. & iſtam cõmunem atteſtatur Affl. dec.367. nu.4. Georg. Nat. in tract. quod ſtantib. maſcul. l.4. q. prin. nu.14. & ad vtrãque partem diſputat, ſequitur allegat. pluriorũmq; declarat Aug. Beroius c. in præſentia. nu.437. cum aliis ſeq. de prob. & Rip. in l. iubemus. C. ad Treb. Limitatur hoc vbicunque pater expreſsè filio primi gradus grauato Trebellianicam prohibuiſſet, quia quãuis pater ipſe filiis primi gradus Trebellianicã prohibere nequeat, vt l. iubemus. ad Treb. nihilominus hoc verũ eſt, quando vna tantùm detrahi poſſet, vt quia purè fuiſſet grauatus per fideicõmiſſum. Sed quãdo duas regulariter poſſet detrahere, vt in caſu, quo grauatus eſſet ſub conditione, vel in diem, iſto caſu pater prohibere Trebellianicam poſſet, vt filius haberet duntaxat legitimã, vt voluit Pau. de Caſt. & Alex. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Treb. & idem Alex. conſi.28. & 165. vol.5. & Cor. conſ.22. vol.2. vbi ſcribunt iſtam eſſe communem. Cõtrariam verò partem, quòd ineſſicax ſit iſta prohibitio, tenuit Paul. de Caſtr. reuocando ſentẽtiam in melius in d.l. iubemus, & fuit de mente Bar. & Alex. in l. quod de bonis. §. quod anus. ff. ad leg. Falc. & ideò Alex. conſ.50. vol.6. non fuit auſus conſulere pro prima opinione. Iſtam ſecundam partẽ tenuit etiam Ang. conſi.121. & Alex. in d. §. quod anus. vbi reſpõdet ad d.l. iubemus. Bald. & Saly. in d.l. iubemus. Roma. conſi.216. aliàs conſi.206. Barb. in d.c. Raynut. circa fi. Alex. conſi.5. vol.3. & conſi.201. & 67. vol.6. Dec. conſ.81. & 170. & conſi.218. & iſta eſt cõmunis opinio. vt ponunt præcitati Doct. Alex. & Soc. in l. Marcellus. ff. ad Trebel. ſeu in d.l. iubemus. vbi etiam Modet. Curt. iun. conſi.160. num.3. & Gozad. conſi.45. & 97. nu.4. vbi refert quòd teſtator indiſtinctè non poteſt aliquo modo prohibere Trellianicam filio, etiam ſi deducendo forẽt duæ quartæ: & fatetur tandem iſtam eſſe communem opinionem, & iſta in effectu videtur communior. ſecus autem, quando teſtator prohiberet cattaneo hęredi inſtituto, & grauato detractionem Trebellianicæ, quia iſto caſu valeret prohibitio, & hæreditas deuenire poteſt ad hæredem abſque Trebellianicæ detractione. §. ſi verò expreſſim. in auth. de hered. & falci. gl. in §. ſed quia ſtipulationes. Inſtit. de fideic. hered. in verbo, liceat. Bar. in auth. ſed cum teſtator. C. ad l. Falc. & iſta opio. ratione non caret, quia tex. in d. §. ſi verò expreſſim. loquens de Falcidia & de Trebellianica, eſt extendendus: nã per hoc ad ius cõmune reuertimur. l. verbis. ff. de verb. ſign. & vbi reditur ad ius cõmune, lex noua etiã correctoria recipit extenſionem, ſecũdũ gl. in c. ſtatutum. de præb. lib.6. pręſertimq; vbi ſublata ſignificatione vocabuli, caſus de quo fit extẽſio comprehenditur. gl. in cle.1 de elect. & appellationem Falcidiæ ad Trebellianicã porrigi certũ eſt, per nota. in auth. vnde ſi parens. C. de inoff. teſta. & ſententiã iſtam cõmuniter approbari ſcribit Alex. in d.l. Marcellus. poſt Io. de Imo. ibi, & quòd iſta cõmunis ſit, fatetur etiã Barba. conſi.10. illud. lib.4. Iaſ. conſi.84. amiſſa. lib.3. & conſi.246 præſuppoſito. vol.2. Alex. in l. ſi filius à patre. num.3. ff. de lib. & poſth. & in l. extraneum. C. de hered. inſtit. nu.8. Iaſ. in l. ſi fundum. §. ſi libertus. nu.10. ff. de leg.1. & in d.l. Marcellus. nu.40. & Bald. Nouellus in tract. de dote, in 6. parte. in 13. priuilegio, nu.2. Interpretantur prædicta etiã procedere, ſi teſtator hæreditatem reſtitui mãdauerit totã, vel integrã, vel pleno iure, vel vſus fuerit his verbis, hęres reſtituat omnia bona, vel reſiduũ bonorũ, aut quicquid ex bonis peruenerit, videtur tunc Trebellianicã prohibuiſſe. per quę no. gl. in l. decẽ. ff. de fideic. libertatibus. quã ſingularẽ dicit Ang. ibi, & Bald. in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc. facit. l. fi. eod. tit. & hoc approbat Alex. in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. & conſi.201. perſpectis verbis, lib.6, & iſtam opinionem communem eſſe ſupponit, idem Alex. conſi.5. circa primum, lib.3. Gozad. conſi.97. n.6. & magis cummunẽ dicit Alex. conſi.67. nu.1. vol.1. & com. etiã dicit Bell conſ.64. n.2. & hæc opi. cõprobatur ex multis rationibus relatis per Corſetum, tractatu de poteſtate regia. quæſt.73. §.2. Contrariam verò ſententiam quòd retrahatur, tenuit Roma. conſ.75. viſis. & conſi.79. totum fundamentum. & conſi.239. in hac re. & Fel. in c. auditis. de præſcr. & Iaſ. conſi.84. puto. vol.1. Dec. conſi.495. & Pau. de Caſtr. in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc. & iſtam opin. ait eſſe com. Rom. in d. conſi.239. & magis com. dicit Bell. conſi.55. nu.1. conſ.66. n.1. & ſeq. & conſi.80. F. Viuius. opin.358.

10 Filius inſtitutus & grauatus ſub cõditione de reſtituenda hæreditate, poteſt duas quartas detrahere: vnam tanquã filius, quæ eſt legitima: alteram tanquã grauatus, quæ eſt quarta Trebellianica, quam detrahit vt quilibet hæres grauatus. c. Raynutius. de teſtamen. & ea eſt communis doctorum concluſio in eod. c. Raynutius. & in l. filium quem. C. famil. erc. Et propter has duas quartas poterit filius ſextantem alienare. Iaſ. in l.3. nu.10. C. de pac. ſed ſi purè grauatus eſſet, vnam ſolam quartam detraheret. Doct. in illis locis. Guid. Pap. dec.92. vel etiam quando ſuccedit in vim clauſulæ codicillaris, vt quando eſt pręteritus in teſtamento, & ſuccedit ab inteſtato: & cogitur demũ in vim illius clauſulæ codicillaris reſtituere hæreditatem: quo caſu vnam ſolam quartam detrahit. Dec. conſil.320. In his autem quartis ita eſt aduertendũ, quod ſi ſint quiſque filij, legitima quę eſt dimidia inter filios eſt imprimis auferẽda, & demum Trebellianica erit in quartam reſidui. ita Cor. conſ.311. nu.22. in prin. vol. Bellac.

11 Trebellianica debetur in ſingulis rebus pro diuiſo. l. Titia, & l. Plautius, ff. ad l. Falc. l.1. C. eo. l. ſi peculium. ff. de peculio legato.

Fallit in 5. caſib. quos no. Bened. Capr. in ſuo trac. reg.109. n.23. & ideo non poteſt detrahi in vna re. fallit 4. caſibus quos no. Rip. in d.l. in quartam. Don. à Fina.

12 Trebellianica hodie per teſtatorem prohiberi poteſt. gl. in auth. non. de hered. & falcid. glo. in §. fina. Inſtitutio. ad Trebel. Fallit vt per Socin. regu.432. fallit vt not. Franc. Turz. concluſ.52. fallit vt per Baptiſt. à Villa concl.77. in litera F. fallit vt per Matth. in ver. Trebellianica. Don. à Fina.

13 Trebellianica per heredem de relictis vniuerſalib. retineri poteſt, toto tit. ff. & C. ad Treb. ſingula 47.

Fallit vt per Mant. ſing.288. fallit vt per Ant. Trigo. ſing.47. Fallit vt not. Soc. reg. 433. Don. à Fina.

14 In Trebellianicam imputatur quodcũque ex teſtamento capitur, *d. l. in quartam.*

Fallit in 4. caſib. quos not. Ripa *in d. l. nu.* 82. Don. à Fina.

15 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam à ſecundo fideicommiſſario, *l. 1. § denique. ff. ad Trebel.*

Fallit in 3. caſib. vt per Ripam *in d. § denique, nu.* 7. vbi Alex. limitat in 3. caſib. Don. à Fina.

16 Filius primi gradus hæres inſtitutus, & grauatus de hereditate reſtituẽda nõ cõputat fructus quos percepit ex hereditate paterna in Trebellianica: ſecus in nepote. *l. in fideicommiſſariis. in princ. ff. ad Trebel. & l. iubemus, C. ad Trebe.* gloſ. *in l. quod de bonis. § cum anus. ff. ad l. Falcid.* & ibi Bart. *in d. l. iubemus.* & Iaſ. *in l. Gallus. in princip. n.* 45. *ff. de liber. & poſthum.* Cacher.

17 Heres regulariter imputat fructus in quartam. *l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebell.*

Fallit in 10. caſib. quos not. Rip. *in d. l. nu.* 25. Don. Fina.

18 Legatum imputatur in quartam. fallit in 6. caſib. vt per Dec. *in auth. præterea, C. vnde vir. nu.* 10. Don. à Fina.

19 Hæres qui coactus adiuit, non detrahit Trebellianicam. fallit in 3. caſib. vt per Alexand. *in l. omnibus, § qui ſuſpectum, ff. ad Trebel. num.* 3.

Fallit in 7. caſib. vt per Vigel. *in commentẽ 5. anni. capit.* 28. *tit. euentus ſi hæres coactus adiuit. reg. 2. fol.* 614. Don. à Fina.

20 Legitimatus detrahit legitimam, & Trebellianicam de fideicommiſſo, perinde ac ſi eſſet verè legitimus. eſt commun. opi. ſec. Dec. *conſ.* 157. *quæritur an legitimatus.* M. Chæriam.

21 Hæredes plures inſtituti & grauati reſtituere hæreditatẽ, quilibet eorũ hæredum (ſi ſint plures) poterit detrahere Trebellianicam die reſtitutionis aduenient, ex ea parte quæ ad quemlibet peruenit. Alex. *conſil.* 43. *n.* 4. *vol.* 2. Chaſſan. *conſ.* 681. Dec. *cõſ.* 135. *n.* 2. & ſi ſint tres heredes, quilibet ex illis detrahet ſuam Trebellianicam. Ludo. Roma. *conſ.* 18. & Decius *conſ.* 452. *in princip.* Bellac.

22 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam fideicõmiſſario ſecundo: niſi quando hæres primò Trebellianicam non detraxit, Ioan. Duran. *in arte teſtand. tit.* 5. *cau.* 28. communem dicit. Villalob. & Vezin.

Nota iſtam commun. ad intel. *l. vlti. tit. 5. part. 6. & l. viij. titu. 6. part. ea.*

23 Item non detrahit quando teſtator prohibuit detractionẽ Trebellianicæ, *Iaſ. conſ.* 84. *vol.* 1. *nu.* 9. communem dicit.

24 Item & non detrahit, quando teſtator mandauit reſtituere plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit. Gozadi. *conſi.* 97. *num.* 6. communem dicit. Villat.

25 Fideicommiſſarius non conficiens inuentarium, perdit detractionem Trebellianicæ. Magis communem dicit Corn. *conſ.* 168. *vol.* 3. & Dec. *conſ.* 236. vt refert Ioan. Durand. *in art. teſtan. tit.* 5. *cau.* 37. Subiungit tamen, licet hæc op. dicatur communis per Doct. ſuprà relatos, valde tamen dubia eſt (inquit) & de ea ſunt diuerſæ iuris interpretum ſententiæ, vt patet ex his quæ cõgerunt *Doct. in l. Marcellus. ff. ad Treb.* Et Alex. *cõſ.* 67. *vol.* 4. dicit communẽ eſſe opinionẽ, quòd heres nõ amittat Trebellianicã ſi inuentariũ non fecerit. Et q. adeo ambigua eſt, vt deciſionem principis deſideret. vt dicit Rota *in tit. de teſtam. deciſ.* 4. *in collectis per Caſſador.* Hæc ille. Ioan. Fich.

26 Legitimas duas, ſeu duas quartas poteſt detrahere filius grauatus de reſtituẽdo, id eſt, vltra legitimam poteſt detrahere Trebellianicam: ſecundum communem opinionem Doct. *in cap. Raynutius de teſtam. in l in quartam. ff. ad leg. Falcid. & in l. filium, quem habentem. C. famil. erciſc.* quam declarant & citant Crot. *in repet. in l. qui Romæ. § duo patres. col. 22. ff. de verb. oblig.* Dec. *conſi.* 203. *num.* 3. Crabet. *conſil.* 310. *num.* 1. & Curt. Iun. *conſi.* 106. *num.* 1. & Natta *conſil.* 255. *præſupponitur in facto quòd deceſſit ab humanis, num.* 5. *vol.* 2.

Et hoc procedit, quãdo vtriuſque quartæ detractio eodem tẽpore non concurreret. *d. ca. Raynutius, & cap. Raynaldus. eod tit.* Doct. omnes cõmuniter *in l. quanquam. C. ad leg. Falcid.* Bald. *conſ.* 488. *factũ ſuper quo lib.* 1. Bart. *in l. Papinianus. § meminiſſe ff. de inoffic. teſtam.* Fulgo. *conſ.* 26. *ſtante ſtatuto,* cum allegatis, & congeſtis per Alex. *conſ.* 43. *attenta in fi. lib.* 7. & *in l. in ratione. § quod vulgo. ff. ad l. Falcid.* & Afflict. *deciſ.* 367. *nu.* 4.

Interpretatur etiam dicta cõmunis nõ habere locum, quando teſtator mandaret, ſeu iuberet totam hæreditatem reſtitui: quia hoc caſu filius grauatus detrahit ſolũmodò legitimam, ſecundum allegatos Doct. & iſtam ſcribit eſſe commun. opin. Bertran. *in l. hac edictali. § ſi tamen. C. de ſecund. nupt. nu.* 10. Sed ipſe Bert. *loco de quo ſuprà, & conſ.* 129. *viſo, & ponderato caſu nobis exhibito, ſub n.* 52. *vol.* 8. dicit quod filius priuatus hoc caſu debet computare Trebellianicam in legitimam: & ita declarat dictam limitationem communem.

Et iſta opinio ita, & aliter reſtricta ampliatur vtiliter procedere in aſcendẽtibus quoq; & ſic parẽtes, ac aſcendẽtes ipſi inſtituti per filios in eorum teſtamẽtis, & grauati reſtituere hæreditatẽ poſt eorũ mortẽ: poſſent tũc etiã detrahere duas quartas, id eſt, legitimã & Trebellianicã, quẽadmodũ detrahit filius ipſe grauat⁹ à patre: vt ex multis cõſuluit Craue. *in d. cõſ.* 110. *n.* 1. vbi tuetur iſtã opinionẽ, vocátq; veriorẽ, & cõmunem.

Sed pater ipſe à filio inſtitutus, & grauatus reſtituere ſub cõditione, fructus non lucraretur ex toto, verùm in quartã Trebellianicam tanquam extraneus heres imputare deberet: vt voluit eum aliis glomeratis per eum Ripa, *nu.* 31. & Hier. Lau. *nu.* 69. *in l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebel.* qui oſtendit iſtam eſſe communem ſententiam.

¶ In contrariã verò partẽ, videlicet, quòd fructus nõ computentur in Trebellianicam in liberis primi gradus, licèt duas quartas detrahant, inclinauit ſubtiliſſimè, atque doctiſſimè Rota Romana, atteſtãte Caſſod. *in deciſ. 2. de teſtamẽtis.* Sed accedendo communi prememoratę adduco aliquas rationes.

Et primò quippè, quod fructus in legitimam debitam iure naturę computari non poſſint, ſuadeo hoc ſtabili fundamẽto: quia & ſi teſtator hoc voluiſſet, etiam expreſsè non potuiſſet. *l. iubemus. C. ad Trebel.*

Secũdò preſens cõmunis ſententia cõprobatur etiã: quoniã legitima de ſubſtãtia nẽpè, & de rebus hęreditariis, nõ autẽ de fructibus debetur. *l ſcimus. § repletionẽ* cũ ibi nota. per glo. & Doct. *C. de inoffic. teſt.* & faciũt quę habẽtur *in l. in fideicõmiſſariam,* per gl. & omnes *ibi. ff. ad Trebel.* & tradita per Bart. & cęteros *in d. l. in quartã,* vbi imputatur ſolũmodò in legitimã iura naturę debitã, id quod eſt in patris patrimonio. & ideò fructus ipſi nullatenus imputantur: ſiquidẽ ſtatim à die mortis ſunt ipſius filij. ita Bald. Paul. de Caſtr. & omnes alij *in d. l. iubemus,* & gloſ. & cęteri cõſtantes *in d. l. fideicommiſſariam.*

Et quemadmodum fructus percepti in legitimam computari nequeunt, ita pariformiter nec in Trebellianicam, vt docuimus ex cõmuni opinione: quã tanquã ęquiorẽ ait in practica obſeruari apoſtilla ad Alex. *in cõſ. 165. ſub litera E. vol.* 5. Vnde filius grauatus in vita, vel poſt mortẽ ſuam reſtituere, & ſic in caſu, quo duę quartę detrahendę forent: tunc fructus nõ tenebitur modo aliquo imputare, niſi poſtquàm ipſe, ſeu heredes ſui extitiſſent in mora conſtituti in iudicio. Nã à die litis conteſtatę filius ipſe grauatus, ſeu heredes ſui fructus in Trebellianicã, & nun prius imputare tenentur: vt concedunt Bal. Pau. de Caſt. & omnes alij cõmuniter, & concorditer *in d. l. iubemus.* & eſt tex. *in terminis in d. cap. Rayn. de teſtam. in verſ. in eo verò quod quartã, & cætera,* vbi Gloſ. & cęteri omnes Canoniſtę. Per quẽ textũ facilè cõfundi videtur doctrina Pauli Caſtrẽſis: quã plurimũ cõmendat, atque extollit Alex. *in d. conſi.* 165. *circa præſentẽ conſultationẽ, in fin. vol.* 5. & *in l. mulier. § cùm proponeretur, col. 5 ff. ad Trebel.* qui cõcludere videtur, quòd vbi cũque vna legitima foret detrahẽda, hoc eſt Trebellianica dũtaxat: tũc fructus percepti à filio grauato nõ venirent vtiq; imputãdi in Trebellianicã, etiã ſi hoc per teſtatorẽ expreſsè diſpoſitũ fuiſſet: vt *in d. l. iubemus,* qui quidẽ tex. in caſu hoc loquitur. Nihilominus tamen vbicunq; duę legitimę detrahẽdę forẽt, vt in caſu *dict. cap. Raynut.* ſecus eſſet: nã videtur illud aperte tra *d. cap. Raynu.* vbi caſus clarus: & ita doctiſſimè quidẽ cõſuluit Ang. *in conſ.* 121. Zoilus domini, & Alexãder mi t. *in cõſ.* 250. *vol.* 6. non nihil dubitauit ſimiliter de hoc Pauli dicto *in d. § cùm proponeretur,* vbi itidẽ nec auſus eſt illud affirmare tanquã periculoſum, atq; nouũ. Vnde nõ immeritò idẽ Pau. *in d. l. iubemus,* mutauit conſiliũ ſuũ in melius: & eſt etiã de mẽte Bar. *in l. quod de bonis, § quod anus. ff. ad l. Falc.* vbi Alex. quoq; hoc idẽ voluit. cęterùm opinio Pauli Caſtrẽſis *in d. § cùm proponeretur,* abſq; ſcrupulo aliquo procedere poſſet in terminis *d. l. iubem⁹.* videlicet, quãdo pater, qui filiũ ſuũ grauaſſet per fideicõmiſsũ, expreſsè diſpoſuiſſet, quòd ipſe fruct⁹ in Trebellianicã imputare deberet, quos tamẽ nõ imputaret, ſi nempè pater hoc nõ mãdaſſet: per tex. *in d. c. Rayn.* iũcta *d. l. iub.* Viu. *opi.* 459.

27 Trebellianica per teſtatorẽ prohiberi poteſt, & tunc peruenit hęreditas ad fideicommiſſarium, ſtante prohibione hac abſque ipſius Trebellianicę detractione: ſecundùm gloſ. & omnes *in l. Marcellus. ff. ad Treb.* & iſta eſt communis opinio

vt per Imol. Alex. & alios *ibi in fin.* Ang. Aret. *in §. ſed quia, n. 3. Inſtit. de fideic. hæred.* Bald. *conſ.* 170. *n.* 5. *vol.* 5. B. llam. *conſ.* 48. *in* 2. *dub.* Aret. *conſ.* 37. *n.* 10. *& conſ.* 67. *circa fin.* Bertrand. *conſ.* 205. *n.* 4. *in nouis, vol.* 3. Dilectum *de arte teſtandi. tit.* 5. *de ſubſtitutionibus, cautela* 31. *n.* 2. & Bellonum *conſ.* 80. *nu.* 16. & magis communem ait Alex. *conſ.* 137. *nu.* 6. *vol.* 1. & Iacob. Philipp. Port. ſeu potius Ant. Gabriel. cumulatiſſimè *in concluſ.* 25. *Falcid. lib.* 6.

Quæ nempè communis non procederet, vbicúque teſtator vſus ſit verbis ampliſſimis, & prægnātibus, videlicet reſtituas hæreditatē pleno iure, tunc enim per iſta verba detractio ipſius Trebellianicæ non cenſeretur prohibita, & ſic iſtis verbis non obſtantibus eſſet locus detractioni prædictæ: ſec. Oldra. *conſ.* 248. Caſtr. *conſ.* 28. *col.* 2. *vol.* 2. Capr. *conſ.* 36. *in fi.* Roma. *cōſ.* 75. *ſub nu.* 2. *& conſ.* 79. *nu.* 2. *&* 5. Caſtren. & Comen. *in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid.* Soc. *conſ.* 33. Corſet. *in tract. de Trebell. §* 2. *col. penult.* Felyn. *in cap. auditis. col.* 3 *de reſcript.* Dec. *in l. Titia. ff. de inoffic. teſta.* Berican. *conſ.* 37. *vol.* 1. *in nouis, & conſ.* 75. *vol.* 2. Ruin. *conſ.* 59. *in fin. vol.* 2. Gratum *conſ.* 103. *nu.* 14. *vol.* 2. & iſtorum opinio apparet magis communis.

In contrariā verò partē, videlicet quòd ſi teſtator iuberet, ſeu mādaret hæreditatē ſuam reſtitui debere pleno iure, quod ob hoc videretur Trebellianicā ipſam prohibuiſſe, inclinauit Bald. *in l. precibus, col.* 15. *C. de impube.* Alex. *conſ.* 101. *col.* 2. *vol.* 6. Guid. Papæ, *quæſt.* 537. *& conſ.* 122. & Dilectus *in d. cautela* 31. *n.* 3. qui exclamant iſtam eſſe cōmunem opinionē. Nihilominus prima opinio realiter, & effectualiter videtur magis cōmunis, & magis vera ex præcitatis: ſecundùm Soci. Iun. *conſ.* 88. *vol.* 4. qui conſulendo eam tuetur, & amplectitur. Viuius *opin.* 1004.

28 Trebellianicam non poteſt prohibere pater filiis primi gradus, etiam expreſsè: & ſic liberis ipſis poſt mortem teſtatoris hæreditatem cogatis in caſu, in quo duæ quartæ, ſeu portiones ſunt deducendæ, ipſa Trebellianica per filios detrahēda per teſtatorem prohiberi nequiret, taliter quòd non obſtāte dicta prohibitione, filij Trebellianicā deducere poſsūt: ſecundùm Bal. & Saly. *in l. iubemus. C. ad Trebel.* Guid. Papę *deciſ.* 51. Alex. *conſ.* 5. *in fin. vol.* 4. Soc. *in reg.* 432. *in* 1. *fallen.* Gozal. *conſ.* 48. *in fin.* Bertran. *conſ.* 20. *n.* 10. & in nouis, *conſ.* 246. *in fin. vol.* 3. Ripa *in l. filiusfamilias. §. Diui, nu.* 30 *ff. de leg.* 1. & iſtorum opinio communior apparet, & paſſim ob eius æquitatē, ac filiorum fauorem in vſu recepta eſt: ſecùndùm Iaſ. *in l. Marcellus. nu.* 55. *ff. ad Treb.* Dec. *conſ.* 81. *in* 4. *dubio, & conſ.* 218. *n.* 5. Gozad. *conſ.* 81. *nu.* 15. *& conſ.* 94. *ſub nu.* 16. Pariſ. *conſ.* 43. *nu.* 26. *vol.* 3. Nattam *conſ.* 145. *nu.* 33. *vol.* 1. *& conſ.* 528. *nu.* 25. *& ſeq. vol.* 3. cum aliis congeſtis per Couarru. *in cap. Raynut. §.* 11. *nu.* 7 *de teſtam.* & Iacob. Philip. Port. ſeu potius per Ant. Gabriel. *in concl.* 25. *Falcedia, lib. v. ſub prima limi. verſi. contrarium verò.* Et huic ſententię tanquàm communi, inhærent quoque Berous *in cap. in præſentia, num.* 446. *de probat.* Cæſar Vrſillus *in add. Afflict. deciſ.* 367. *nu.* 10. *cum aliis ſeq.* vbi dicit magnum verbum ita fuiſſe de anno 1562. iudicatum in Sacro Concilio Neap. & ita iudicauit etiam in fauorem filiorum collegium Bergomenſe: ſecundùm Cardinalem Albanum in lucubrationibus in Bartolum, *in d. l. filiusfamilias. §. Diui, num.* 6.

In contrariam verò partem, videlicet, Trebellianicam prohiberi poſſe in filiis primi gradus, inclinarunt Cyn. *in d. l. iubemus*, & aliqui alij variis in locis, quorum ſententiam perhibēt magis communem eſſe Corſ. *in tract. de Trebel. quæſt.* 1. Ruin. *conſi.* 115. *nume.* 25. *& conſ.* 138. *in fin. vol.* 3. Bertran. *conſi.* 130. *nu.* 5. *& conſi.* 144. *col.* 2. *vol.* 3. *in nouis, & conſi.* 156. *ex proceſſu cauſa. numero* 11. *vol.* 8. & Bellonus cum aliis relatis per eum, *conſ.* 80. *nu.* 19. *& ſeq.* qui vltra quòd fatetur de dicta magis communi opinione, eam approbat aliquibus rationibus.

¶ Tamen quicquid ipſe cum ſequacibus ſuadeat, non foret aliquo modo recedendum à memorata prima ſententia tanquàm ſacroſancta, & magis communi: quam ſequuti fuimus etiam ſuprà *in opinio.* 358. *lib.* 1. *fol.* 331. Hæres rogatus hæreditatem reſtituere, & eam ſequutus eſt etiā, perhibuitq; eſſe magis veram, magis æquam, & magis communem. Iacob. Manchellus *conſ.* 7. *ſub n.* 6. & doctiſſimè Illuſtriſſimus Cardi. Albanus *conſ.* 1. *n.* 14. *& ſeq.* & cumulatiſſimè Ant. Gabriel. *in d. concl.* 25. vbi eam limitat in decem caſibus, & Celſus Hugo *conſ.* 24. *proponuntur mihi dubia, n.* 18. *& ſeq.* Licet dum imprimebatur præſens materia & opinio, de menſe Aprilis 1581 ex tēpore viderim Regium Collaterale Concilium, & ſacrum Concilium Sanctæ Claræ, ſimul vnitis ipſis oraculis, & Regiis ſacris Conciliis in anno 1577. iudicaſſe pro contraria parte, & opinione Cyni & ſequacium præmemorata, quòd filius debeat remanere cōtentus ſua legitima, & quod pater potuerit prohibere ei detractionem Trebellianicę, atteſtante nō quidē quaſſato calamo, ſed ſtylo ferreo, Illuſtri D. meo Vincentio de Franchiſ. *deciſ.* 11. *In cauſa, nu.* 10. *& ſeq.* Viuius *opi.* 1005.

29 Mater quæ ad ſecunda conuolauit vota, non petito tutore filio ſuo, cuius tutelā gerebat, & nec reddita ratione illius tutelæ, non ſuccedit illi filio ſi moriatur impubes. *l. omnem. C. ad Tertul. §. ſi autem tutelam. in auth. de nupt. in authen. eiſdē pœnis. C. de ſec. nupt.* Ioan. de Garro. *in rubr. de ſec. nupt. nu.* 46. nec ſuccedat mater filio ſuo in pupillari ætate defuncto, nec ab inteſtato, nec ex teſtamēto iure ſubſtitutionis. *d. l. omnem.* & de Garro. *in d. authen. eiſdem pœnis. n.* 5. niſi eſſet minor, quo caſu excuſaretur *d. authent. eiſdem pœnis.* & hoc ſi mater ſola eſſet tutrix: quia ſi eſſent alij tutores, qui ſufficerent, nō teneretur aliū tutorē petere, ſed debet iudici notificare q. vult ſecundo nubere, & debet in manibus iudicis renūtiare tutelæ, & reddere ſuæ adminiſtrationis rationem. Dec. *conſil.* 246. Bellac.

30 Trebellianicæ detractionem, ſecūdùm cōmunē doct. ſententiam, teſtator in ſuo teſtamento prohibere poteſt. gl. *in §. ſi verò expreſſim. in verbo, ſubſtitutis in auth. de hæredi. & falcid.* Bart. *in l. Marcellus. nu.* 7. *verſ. ſecunda quæſtio eſt. ff. de ad S. C. Treb.* & hanc ſententiam docto. communem eſſe, ſcribunt paſſim interpretes. Ang. Aret. *in §. ſed quia. nu.* 3 *Inſtit. de fideicom. hæred.* Alex. *in conſ.* 67. *nu.* 1. *verſi & licet an dicta prohibitio. in* 1. *lib.* & idem Alex *in conſi.* 5. *nu.* 16. *verſi. Sed hodie ſecundum magis communem opin. in* 3. *vol. conſ.* Iaſ. *in d. l. Marcellus nu.* 40. *cū ſeq.* & idem *in conſil.* 84. *nu.* 9. *verſi. tamen tenendo aliam opin.* quæ apud Doct. videtur eſſe communior. *in* 1. *vol. & in conſi.* 99. *num.* 2. *verſi tamen tenendo in* 4. *vol.* Dec. *in conſ.* 81. *nu.* 3. *verſi. ſimiliter.* Marian. Soci. *in conſi.* 137. *nu.* 6. *verſi eſt enim magis, in* 1. *part. & in conſ.* 28. *nu.* 2. *in* 2. *part. conſi.* Licet autem multi alij Doct. reclament, eorūmq; ſententiā veriorē eſſe referat Alex. *in d. l. Marcellus. n.* 8. *verſ. & quanquā prima opinio ſit ſatis cōmunis*, tamen hęc opinio verior videtur, per multas authoritates & fundatùm per Iaſ. tùm per Alex. adducta. Hanc tamen cōmunē ſententiā in filiis primi gradus non procedere teſtantur allegati doct. Iaſ. *in d. l. Marcellus. n.* 53. *verſi. nunc iſtam communē concluſionem.* Dec. *in conſ.* 269. *n.* 15. Maranta *in conſ.* 103. *n.* 9. *&* 10. *in* 1. *vol.* Soc. Iun. *in d. conſ.* 137. *n.* 7. Rol. à Valle *in conſ.* 12. *num.* 6. *in* 1. *tom.* etſi Fernand. Vaſquius ſententiam contrariam remiſſiuè ſequatur *in lib.* 3. *de ſucceſ. reſolut. §.* 10. *n.* 27. Kirchouius.

31 Trebellianica non prohibetur filiis primi gradus, nec amittitur ob non confectionem inuentarij. ſec. magis com. per Burſ. *conſ.* 44. *num.* 19. *lib.* 1. Bonac.

32 Trebellianica non detrahitur ex prohibitione alienationis tantum, ſecundum communem per Burſat. *conſ.* 13. *num.* 42. *lib.* 1. Idem.

33 Trebellianica locum ſibi vendicat in diſpoſitione *authen. contra rogatus. C. ad Treb.* & id quomodo ſit, ſcribit Burſ. *conſ.* 48. *num.* 15. *lib.* 1. vbi de communi opin. Idem.

34 Trebellianica ceſſat contra fideicommiſſarium ad piam cauſam, etiam ſi mediatè ſuccedat eccleſia, ſecundum magis communem per Burſ. *conſi.* 48. *num.* 16. *lib.* 1. vbi dicit hanc opi. ſeruari. Idem.

35 Fideicommiſſaria eccleſia non ſubiàcet detractioni Trebellianicæ, etiam ſi mediatè tantum ſuccedat, ſecundū æquiorem & magis cōmunem per Burſ. *conſ.* 55. *nu.* 32. *lib.* 1. Idem.

36 Trebellianica & legitima ad dimidiam hæreditatis aſcendunt, iuxta com. per Burſ. *conſ.* 19. *nu.* 36. *lib.* 1. Idem.

37 Trebellianicæ detractionē teſtator hæredi prohibere poteſt. Magis com. eſſe dicit Cla. *in §. teſtamentum quæſt.* 61. *verſ. tu ſcis.* & ſi dixerit, volo vt hæres meus reſtituat totam hæreditatē ſine aliqua diminutione, vel huiuſmodi, cenſebitur prohibuiſſe detractionē Trebellianicæ. Magis com. dicit Cla. *in §. teſtamentū. quæſt* 61. *verſ. ſed nūquid ſi teſtator.* & nota quòd prohibitio Trebellianicę locū tantū habet in liberis ſecūdi & vlterioris gradus. nā quò ad liberos primi gradus, magis cōmunis eſt hodie quod pater illis nō poſſit prohibere Trebellianicā. *d. q.* 61. *verſi. ſed hæc quidē. cum ſequentib.* P. Fich. ex Claro.

38 Trebellianica poteſt à teſtatore prohiberi. eſt magis com. opi. ſec. Dec. *conſ.* 81. *in caſu propoſito, verſic. ſimiliter. in* 4. *dub.* Iaſ. *in conſ.* 84. *volu.* 1. *& conſ.* 89. *eod. vol. & in conſi.* 99. *vol.* 3. Alex. *conſ.* 5. *circa primum in fi. vol.* 3. *& in conſ.* 66. *viſo proceſſu vol.* 1.

Fallit in liberis primi gradus, quia in eis non poteſt prohiberi. eſt com. opin. ſecundum eund. *in d. conſil. verſi. ſed in caſu*

iſt.

iſto,& vide paulò poſt. M.Chærian.

Hâc fall.limita,quãdo filius poteſt duas quartas detrahere, quia tũc vna poteſt prohiberi.itẽ limita,quando omnes ſunt grauati reſtituere,ſec.Goa.in cõſ.46.n.22.vſq.ad finem.Idem.

39 Teſtator poteſt prohibere detractionẽ quartę Trebellianicę in fideicommiſſo.Barb.conſ.10.vol.4.Iaſ.conſ.84.vol.1.& conſ.146.vol.2.vel ſi teſtator vtitur verbis aoipliſſimis:vt plenã hæreditatẽ,vel quicquid ad eũ peruenerit, vel omnia bona reſtituere mãdauerit.Alex.cõſ.5.vol.3.Io.Dur.in arte teſtan.tit.5.caut 31.& Lud.Goza.conſ.97.n.6.cõmunẽ dicunt & magis cõmunẽ dicit Alex.conſ.67.vol.1.n.1.inquãtũ hæc cõmunis dicit,quòd quãdo teſtator mãdat reſtituere totã hæreditatem, quòd Trebellianica nõ detrahitur.Bell.in conſ.64.n.1.communẽ dicit ex Alex.conſ.5.n.3.vol.1.& cõſ.141.vol.2.& cõſ.2.& cõſ.133.vol.5.& Ang.conſ.135.incipiẽt.hoc eſt teſt. ſed dictus Bell. in conſ 55.n.1.dicit magis cõmunem contrariã. Imò quod detrahitur ex mente Dec.conſ.495.& vide eundem Bellon.conſ.66.num.1.& 2.Roma.conſ.239. qui dicit communem. & Pau. in auth.ſed cum teſtator.C.ad leg.Falc.& Cap.conſ.83. B.Villal.

Nota iſtam com.ad intell.l.vlt.tit.5.par.6.& l.8.tit.11.par.ea.

Fallit,quãdo filius primi gradus inſtituitur, & grauatur de reſtituendo,quia inefficax eſt prohitio.Dec.conſ.81.& 299.& Cur.Iun.cõſ.70.nu.16.& Lud.de Goza.conſ.45.n.21.communem dicũt.ſed Alex.conſ.29.n.5.& Corn.conſ.22.vol.2.dicũt cõmunem cõtrariam,ſed pro concordia vide Dec.conſ.480.dicentem : Aut ſunt detrahendæ duæ quartæ,& poteſt prohibere,ſi tamẽ vna,nõ:ſed tamẽ Cur.Iu.conſ.160.n.3.& Couar.in c. Rayn.de teſta.§.n.7.indiſtinctè dicũt,patrẽ nõ poſſe prohibere deductionẽ Trebellianicã.& Lud.de Goza.conſ.97.n.4.dicit communẽ primam,etiam ſi deducẽdę eſſent duæ quartæ, quod non poteſt prohibere.& hæc videtur cõmunior.Idem.

40 Si filius reſtituit abſque detractione Trebellianica,poteſt repetere.gl.in c.fi.de don.inter vir.& vxo.& l.v.ti.2.par.4.

41 Si inſtitutus nõ confecit inuentarium,non detrahit Trebellianicã , & perdit eam.Bel.conſ.89.n.12.cõmunem dicit,ex Dec.conſ.495.& Bell.conſ.54.nu.4.magis com.dicit. B.Villa.

Amplia & in filio primi gradus.idem ibi com.dicit,ex Cur. Iun.conſ.54.

Amplia ad occultantem bona hæreditaria, quia non detrahit Trebellianicã,& punitur,quia duplicatus res omiſſa ael-lo.conſ.30.nu.5.communem,ex Alex.& Iaſ.in l.fi. §. licentia.C. de iure delib.

Nota quod in omnib.caſibus,in quib.Trebellianica eſt detrahenda,cõputandi ſunt omnes fructus quos percepit reſtituens bona fide fideicommiſſario.Bell.conſ.64.nu 8.com.dicit ex Bar.& Paul.in l.iubemus.§.fi.C.ad Treb. Idem.

42 Quamuis Doctorum ſit cõtrouerſia , an cõtra teſtatoris prohibitionem detrahi poſſit Trebellianica?receptior tamẽ eorum eſt ſententia eam detrahi poſſe,vt tenuit Alex. in cõſ. 67.conſideratis.vol.1.& conſ.5.in fin.vol.5. Quod Bal.procedere voluit in liberis primi gradus duntaxat, in aliis verò non. in l.iubemus.C.ad Treb.per auth.ſed cum teſtator.C.ad leg. Falcid. iuncta l.Marcellus.verſ.quod autem.eod.tit.cuius opin.Alex.in d.conſ.67.non approbat,nec improbat,ſed allegat Cyn. in d. l.iubemus.& in l.cohæredi.§.cũ filia.& ibi Raph.Cum.ff.de vulg. & pup. tenentes contra Bal. quòd autem Trebellianica indiſtinctè prohiberi poſſit tam in liberis primi gradus quàm in aliis,communem eſſe opin.atteſtatur Alexandrinus conſ.2.n. 26.vbi allegat Ang.in conſ.125.Signorol.in conſ.235.in fi.Alex. in l.ſi debitor,ad l.Falc.Iaſ.in d.l. Marcellus.ad Treb.Corn.conſ. 22.vol.2.Alex.conſ.29.vol.5.Are.conſ.67.in fi. Cur.conſ.51.ideo Alexandrinus conſ.14.nu.12. vbi vltra alios ſuperius allegatos adducit Cyn.in.d.l.iubemus.& Cuma.conſ.25.Picum & Dec.in conſ.81.& 218. F.Tura.

43 Teſtator hærede inſtituto non ſolũ expreſsè poteſt Trebellianicam prohibere,per auth.ſed cum teſtator.C.ad leg.Fal. ſed etiam & tacitè ex verbis generalibus:Bar.in l.j.ff. de vulg. Lancelotus Galiaula in repet.l.Centurio.ff.de vulg.n.353. quod fallit ſi apponantur hæc verba , grauo heredem vt pleno iure hęreditatem reſtituat.per l.decem,iuncta ibi gloſ.ff.de fideic.libertа.Bald.in auth.ſed cum teſtator.ff.ad l.Fal. Gui.Papæ deciſ. 51.& 537.& hanc opinionem communem eſſe aſſerit,& obſeruari Guid.Pap.in ea dec.vel etiam ſi apponãtur ea verba, volo talẽ meam hęreditatẽ ſine vlla diminutione ad talẽ pertinere:vel totã integram.Lãc.in d.l.Centurio.n. 352.& 355.quòd ſi ſolùm dicebat teſtator,volo meam hęreditatem,vel omnia bona mea ad talẽ pertinere, vel peruenire , per ea verba non cenſeretur prohibita Trebellianica , vt per Lanc.Gal.in d l. Centurio.n.354 in filiis tamen primi gradus Trebellianica nõ poteſt prohiberi.l.iubemus.C.ad Treb.Guid.Pap.dec.5. & hæc obſeruari aſſerit Iaſ.in l.Marcellus.n.55.ff.ad Treb. Rom.conſ. 206.nu.6.Alex.conſ.5.vol.3 Bald.& Salic.in d. l. iubemus. Et ibi inquiunt eam opinionem communem eſſe. idem Alex.conſ. 201.n.14.in 6 vol.Dec.conſ.218.n.5. Bellac.

44 Per non confectionem inuentarij, amittitur Trebellianica indiſtinctè,tam in liberis,quã in extraneis.eſt mag.com. opin.ſec.eund.Corſ.in d.q.de Trebellia.in fi.& maximè quando hæres eſſet aliàs ſuſpectus.& eſſe magis com.etiam atteſtatur Corn.in conſ.168.verſ.deueniendo.vol.3.& Dec.in conſ.236. non parua.verſ.ſed certè.Contrar.opin.dicit. magis eſſe commu.idem Corn.in conſ.180.multiundo.verſ.deuenimus. vol. 4. & Alex.conſ.67.lib.4.& Iaſ.latè in conſ.84.puto vol. 1. & quod non perdatur, tenet latè Crauet. & in puncto iuris tuetur in conſ.17.quæritur an nobilis per totum.Egeret deciſione Cęſarea. M. Chærian. & E.Suarez.

45 Trebellianica nõ cenſetur prohibita verbis generalibus vel ex coniecturis,niſi expreſsè,& ſpecialiter prohibeatur.eſt vera opin.ſec.Iaſ.in conſ.84.puto vol.1. Idem.

46 Trebellianica in liberis primi gradus prohiberi nõ poteſt.Eſt verior & magis com.opin. ſecundũ Bar. Soc. cõſ. 137. viſo.vol.1.vbi allegat pro hac parte Bal. Sal.Ful. Coro. Paul. Roma.Alex.Barb.Soc.Io.de Ana.Io.de Prat.veteri.Crot. Iaſ. Claud.Aquẽs Caro.Saccũ.Dec.Galiaul.Guid.Pap.Pau.Pic. Carol.Rui.Cur.Iu.dicit egere dec.Cęſarea in cõſ.254.n.2.M.Chę.

47 Quando duæ quartæ detrahuntur, fructus in Trebellianicam computantur. Eſt vera & com.opin.teſte Goaad.conſ. 81.Latè Crauetta.conſ.16 poſt redditum.in fi. Idem.

48 Trebellianicæ beneficium non perdit hæres non conficiens inuentarium,hanc opi.veriorem & communiorem dicit Alex.conſ.29.perſpectis.vol 5.vt refert Minſing.obſ. 60. cent. 3.Et quòd camera etiam eam ſequitur. I.Fichard.

49. Trebellianica etſi detrahi ſoleat de ſubſtitutione,illud intelligitur de ſubſtitutione fideicummiſſaria,nõ autem de breuiloqua,quæ naturaliter non continet fideicõmiſſariã.l.iam hoc iure.in verb.vulgarem duntaxat.ff.de vulg.& pup.ſubſt.& in l.ij.C.de impub.& aliis ſubſt.vbi Bar.multum commendat illum text.ſubdens ſe ita conſuluiſſe,docto in l.ex teſtamento.C. de teſtam.milit.Bart.& alij in l. Lucius.ff.de vulg.& pup.Bar.Soc. in conſ.6.nu.2.in 3 vol.conſ.& Dec.num 6.in conſ.275. teſtantur ſententiam Bart.communiter obſeruari,& approbatam eſſe. Rol.à Valle in conſ.25.n.2.in 1.Tomo conſ. Kirchou.

50 Trebellianica quarta non minus quàm Falcidia à teſtatore prohiberi poteſt.commune aiunt Iaſ. conſ.84.lib.1. & conſ. 46.lib.ij.Bell.in §.ſed quid.nu.6.Inſt.de fideic.hæred. Ant.Gom. de teſtam.cap.11.n.15.latiſſimè Iul.Clar.§.teſtamentum quæſt.61. verſ.in ſcis.& verſi.ſeq.ac Fran.Vi.lib.1 opin.142.quorum opin. etiam tũc verior atque æquior eſt , cùm filius heres inſtituitur. qua in ſpecie illam frequentes placitam teſtantur Alex. conſ.29.lib.v.Corn.conſ.22.lib.ij.Alc.in l cùm proponas C.de pact. Rub.conſ.2 n.24 & conſ.44.nu.2.copioſè Iul.Clar.d.q.verſ.difficultas eſt.cum ſeq.Fran.Vi.d.opin.142.poſt princ.qui multos cõtrarium receptum ac magis receptum aſſerentes referunt.Sed quicquid illi deblaterẽt,quod ſuprà poſuimus verius, iuſtius, atque vtilius eſt. E.Suarez.

51 Trebellianicam quartam,nedum ſuam ipſorum legitimã filij detrahent,quibus iniunctum eſt,vt ſi ſine liberis deceſſerint,hæreditatem alteri reſtituant.commune fatentur Alex.cõſ. 139.eleganter lib.1.Fran. Turz.opin.142. Quin & cùm nõ purè, ſed diuerſis tẽporibus hæreditatẽ reſtituere iubentur,tũ legitimã ipſorũ portionẽ, tũ Trebellianicã põtificio iure vbiq; obſeruando,vnà detrahent.cõmune affirmãt Math.de Affli.dec. 367.n.4.Berous in cap. in præſentia.nu. 437. cum ſeq. de probat. Franc.Viuius lib.1.opin.142.& opi.204.Nunquam autem Trebellianica hæc quarta filius hæreditatẽ paternam reſtituturus cõpetens,ea fructib. interim perceptis imminuetur. cõmune aiunt Pariſ.conſ.126.nu 35.lib.1.Picus in l.in quartam.nu.10.ff.ad leg.Falcid.Fran.Viuius d.lib.1.opin.133. E. Suarez.

52 Trebellianicam quartã prohibuiſſe teſtator videtur , qui vel plenam hæreditatem,vel quidquid ad hæredem perueniſſet,vel omnia bona reſtituere mãdauit.commune dicũt Alex. conſ.5.lib.3.Io.Dilect.de art.teſtan.tit.n.5.caut.31.& qui de materia latiſſimè aguot Iul Clar §. teſtamentum. quæſt. 61.verſ.ſed

quid

quid ſi hoc,cũ ſeq. Franc. Viuius *lib 1.opin 143 ad fin.* Non tamẽ ſi teſtator hęredẽ rogauerit,vt quidquid ſuę mortis tẽpore ſuperfuerit,reſtituat, quartã Trebellianica nõ deduceretur ab hærede nihil hęreditatis imminuente,vt frequẽter placitũ enunciat Ant.Gomez.*de teſtã.c.15.n.16.v.itẽ adde quod in prædicto.* Quod autem etiam inſtitutis liberis prohiberi Trebellianica poſſit,dicunt receptum Corſet.*tract.de poteſt.reg.q.de Trebellianica.dub* 1.Dec.*conſ.*480.*in cnſu.* Quamuis contrariũ affirmeot frequenter placitum Dec.*conſ* 81. Guid. Papę *q.*51. ſecundum ſtylum,quod placet. Idem.& M.Chætian.

53 Trebellianicæ detractionẽ, nõ poteſt pater liberis primi grad⁹ & ſic propriis filiis prohibere.eſt vera ęquiſſima, & magis cõmunis op..vt dicit Soc.Iun.*in cõſ.5.ſub n 18.in prin.& in conſ.88.nu 3.vol* 4 & habetur per doct *in l. iubemus.* vbi Bal. Salic.& alij plures.*& in l. Marcellus.in prin.C.ad. Treb.*aliis verò,qui non ſunt de liberis primi gradus, detractio ôeri poteſt,ſecundum magis communem opin.de qua per Doct *in d. l.iubemus,& in l. Marcellus ff.ad Treb.* E.Muſcul.

54 Trebellianicã vel Falcidiã hęres inuentariũ conficiẽs licet detrahat,*auth.de hæred.& Falcid.§.ſi vero non fecerit inuẽtar.coll.*s.id tamen inter alia fallit,ſi teſtator detractionẽ alterutri⁹ fieri prohibuiſſet.*auth.ſed cũ teſta §.ſi verò expreſſum.C. ad l.Falcid.*& ibid.Cyn.Bar.& Imo.*in l.Marcellus.§.quod nuñ. ff.ad Treb.*quã cõmuniter ſequũtur canoniſtę *in c. Raynal. de teſtam.*vt refert Bened.Capra.*reg.*110.*n* 3.Similiter fallit ſi pro redẽptione captiuorũ, vel ad pias cauſas legatũ ad relictum quid foret,quia tũc nõ detrahitur Trebelliana aut Falcidia, *auth.de eccleſ. t.§. ſin autẽ.coll.9.* quod ſec.Ant.*in d.c.Raynal.*cõmuniter ab vtriuſque iuris interpretibus tenetur,per not. *in c.ſi pater.de teſtamen.lib.6.*& Bal. *in l. id quod pauperibus.C.de epiſc.& cler* quemadmodum *ibid.nu.5.* refert idem Capr.

55 Trebellianica vel Falcidia licet nõ ſolùm nõ detrahitur, cũ j.annũ à die monitionis per iudicẽ factæ, à ſolutione relictorũ ceſſatur,ſed etiã omne emolumẽtũ ea teſtamẽto amittitur.iuxta gl.*in d.c.Raynal.*Bar.*in auth. hoc ampli⁹.C.de fideic.* gloſ.*in auth.de hæredib.& Falcid.§.ſi quis.non implens e.ſi hæredes.e.nos quidẽ.de teſtam.*& cõmuniter teneri *ibid nũ.22.* refert idẽ capr.id tamẽ fallit ſi teſtator aliud tẽpus, intra quod voluntati ſuę ſatisfaciẽdũ foret,præfiniſſet,nã tũc illud obſeruaretur,iuxt.not.*in l.ſtatu libero.§.hærede.ff.de ſtatu.lib.l.fi.§.ſin autẽ.C.de iure delib.*prout *in d.c.nos quidẽ,*voluerũt Anch.Imol. D.Nicol.& communiter docto.vt *ibid.nu.28.* refert idẽ Capr.

56 Trebellianica an per non confectionẽ inuentarij perdatur?De hac quæſtione adeò vario modo doct.loquũtur,vt vix diſcerni poſſit,quę ſit vera,quæue cõmunis opin.Quidã dicũt Trebellianicã amitti per nõ cõfectionẽ inuẽtarij,per tex.*in §. ſi verò non fecerit inuentarium.in auth.de hered.& Falcid.*& hãc ſententiam ſibi placere ſcribit Soc.*in l.Marcellus.§. quòd autem.n.14.v circa tertiam quæſt.ff.ad S. C. Treb.* & ita conſuluit Phil.Dec.*in conſ.236.nu.5.v.quantò quæritur de articulo valdè diſputabili.*& *in conſ.480.nu.15.cum ſeq v. poſtremò in iſto caſu.* atteſtando veriorem & magis com.hanc Doct.opin. eſſe, id nititur ipſe oſtendere per allegationes multarũ ſcripturarũ, authoritatũ,& pręſertim cõſiliorũ,quę trãſcribere nõ eſt neceſſe.Sed cõtrariã opi.ęquiorẽ,benigniorẽ,magis com. & tenendã eſſe,quod nõ perdatur Trebellianica per non confectionem inuentarij,ſcribunt nouiſſimè multorũ doct.authoritates adducentes.Hier.Cag.*in l.Papin.§.meminiſſe.nu.15.ver. ſed contraria opin.ff.de inoffic.teſtam in tomo 1.oper.ſuorum.*Iaſ.*in l.Marcellus ad fin.prin.ff ad Treb.* & ita etiam firmat Alex. *in conſ.29 perſpectis,conſideratisq; his.nu.5.lib.5.*Diceos,quod iſta eſt verior,& magis cõmunis opi.& inter cęteros multũ egregiè,firmant banc opi.eam ab obiectis defendendo,& contraria fundamenta retorquendo.Crauet.*in conſ.* 17. quæritur an nobilis Anton.per totum,cum concord.per Soc.Iun. *in conſ.* 88.*nu.7.& 8.vol.4.* Vbi dicit,ſibi ſemper placuiſſe conſiderationes Crauetæ,& abſque dubio ſe credere hodie hanc opin. eſſe magis com.& communiter receptam. dicit enim, quod multi ex modernis, & recentiorib. eam ſequuti ſunt, prout plurimi per dominos cõſulẽtes relati fuerãt,quos ipſe refert & allegat *in d conſ.*88.Did.Couar.*in c.Rayn.§.n.nu.* 10.*ext.de teſtam.in to.1.*Relection.& Rol.à Valle.*in conſ.27.num.27.in 1. tom.conſ.*Kirchouius & E.Muſcul.

57 Bona redempta an veniant in reſtitutione fideicõmiſſi. vide Dec.*cõſ.*298.Et an poſſint ea bona alienari ob legitimã, vel Trebellianicam filij grauati eligẽtis pro ſuo iure, vel an eius hæres,à quo vult fideicommiſſarius bona auocare, poterit ea bona ſic eligere? vide Dec.*conſ.*236.Socin.Iun.*conſ.*28.*n.* 1.*lib.*2.licet Caſtr.*in l.Marcel.§.res quæ.ff ad Trebel.* teneat bona alienata eſſe in legitimam imputanda:licet in Treb.dubitet,& referat opi.vt per eũ. Cui adde Pariſ.*conſ.44.nu.46.lib.2.& conſ.109.eod.lib.*& an poſſint ea bona ſubiecta alienari ex cauſa dotis,ſi extent alia bona tẽpore datæ dotis? Pariſ. *conſil.* 119.*n.5.lib.1.*Et an pro dote conſtituenda? Pariſ. *conſ.52.lib.2.* Et quod pro reſtituenda dote poſſit alienari fideicommiſſum, etiã quod dos fuerit recepta poſt fideicommiſſum iniunctũ, not.Iaſ.*cõſ.157.li.2.qui in auth.res quæ.C.com.de leg.* dicit quod non:& contrariũ tenet *conſ.271.lib.* 2. in hoc ſibi contrarius, Ruin.*conſ.89.nu.42.lib.2.* vbi tenet contra Ang. volentẽ contrarium.& dicit hac eſſe com.opi.Gozad.*conſ.97.in prin.*Grat. *conſ.17.in princ.lib.2.*Rub.*conſ.78.in princ.* & hoc procedit vbi non adeſſent alia bona.vt per Iaſ.*d.auth.res quæ.col. fin.* quæ cõcluſio fallit,vbi poſt conſtitutionẽ dotis alienauit bona non ſubiecta fideicommiſſo, tunc non poſſunt pro dote alienari bona ſubiecta:ſed debet mulier agere actione hypothecaria contra poſſeſſores bonorũ ad conſecutionem dotis. *Bellac.*

58 Acquiſitũ ea pupillari ſubſtitutione,venit in reſtitutionẽ fideicommiſſi,etiã conditionalis.pupillari ſubſtituto iniuncti per verba vniuerſalia.eſt com.opi.ſec. Alex.*in l. ita tamen. §.qui ſuſpectã.verſ.in hoc dubio articulo.ad Trebel.* Vexin.

59 Filij poſiti in conditione non cenſentur poſiti in diſpoſitione,& faciunt tales filij deficere fideicõmiſſum, & venient ad defuncti hæreditatem ab inteſtato tanquam proximiores. Dec.*conſ.*545.Vide vt per Soc.*l.cũ auus ff.de condit.& dẽ.*Curt. Sen.*conſ.63.*Pariſ.*conſ.31.conſ.86 conſ.87.vol.2.*Ruin.*conſ.128.& 138.vol.3.*Gabriel.*lib.4.tit.de fideicommiſſ.concl.4.*& ideo ſi quis pater filium inſtituerit,& quem grauauerit reſtituere hęreditatẽ ſi decedat ſine liberis,eo caſu liberi ſuſcepti excludẽt ſubſtitutũ:& hoc operatur ea cõditio, ſi decedat ſine liberis: & hoc procedit ſiue illa conditio appoſita ſit in teſtamento, ſiue in contractu matrimonij:nam ſemper filij ſuſcepti excludent ſubſtitutũ,& ſuccedent patri mortuo ab inteſtato.*l.Lucius.*& ibi glo.*ff.de hæred.inſtit.*& Boër.*deciſ.155.nu.15.* nõ quòd filij ſuſcepti dicantur ſuccedere ex teſtamento in vim illius clauſulæ tanquã ſubſtituti,ſed ſolũ ab inteſtato ſuccedent,ſi eorum pater nullũ fecerit teſtamentũ.gloſ.*in d.l.Lucius.de hæred.inſtit.*& ibi Bald.& Alex.*in l.ex facto.§. ſi quis rogatus.ff.ad Trebel.*Ioan.de Imola,*in d.l.Lucius,*poſt Bart.vbi inquit eam opin.com.eſſe.propterea filij ſi patri ſuccedunt ab inteſtato, cùm non ſuccedant tanquã ſubſtituti in vim illius clauſulę, non poterunt reuocare alienata per patrẽ,ſi fortè pater ipſe aliqua bona ex ea hæreditate alienaſſet.Bart. *in d. l. Lucius.*& neque impediet talis cõditio quin pater inſtitutus,& ita grauatus poſſit aliquẽ inſtituere in illis bonis, & neq; impediẽt filij,ſi fortè eorũ pater ita grauatus aliquod delictũ cõmiſerit quin ea bona fiſco acquiratur.Guid.Pap. *deciſ.* 39. & ibi poſt multa inquit gl & Barto.opi.*in en l.Lucius.ff. de hæred. inſtit.* ſeruari,& ab ea in iudicando nõ eſſe recedendũ. Quæ tamen regula fallit,vbi de filiis maſculis facta fuiſſet mẽtio: vt ſi teſtator dixiſſet,ſi filius meus filiis ſine maſculis deceſſerit,talẽ ſubſtituo,tunc filij maſculi ſuſcepti cẽſentur tacitè vocati.& veniẽt ad hæreditatẽ tãquã ſubſtituti ex ea diſpoſitione teſtatoris.Habent.n.ea verba duo capita in ſe.Vnũ eſt maſculorũ incluſiuũ,& alterũ fœminarũ excluſiuũ,propterea excluſis fœminis maſculi reperiũtur vocati.Guid.Pap.*deciſ.*184.& ſic eo caſu filij maſculi poſiti in conditione cenſentur vocati in diſpoſitione.Fallit & ſecundò,vbi teſtator ſub duplici conditione alternatiua ita dixiſſet,ſi talis filius meus hæres inſtitutus moriatur ſine liberis,aut eius liberi ſine liberis: vel etiã ſi copulatiuè ita dicat teſtator,ſi filius hæres meus decedat ſine liberis,& eius liberi ſine liberis,talẽ ſubſtituo: his caſib. propter talẽ duplicẽ conditionem filij cenſentur vocati tanquã ſubſtituti ex illis verbis:& ſic cenſentur eſſe poſiti in diſpoſitiona.Bart.*in l.Centurio.ff.de vulg.*Guid.Pap.*deciſ.*184. Iaſ. *in ea.l.Centurio.*in hoc caſu poſteriori tenet contrariũ,quem ſecutus eſt Curtius Senior *conſ.63.nu.5.* & ibi inquit etiã eo caſu filios ſemper poſitos eſſe in conditione ſicuti in primo caſu,& eam opin.commu.eſſe aſſerit ibi. Bellac.

60 Legata ſoluere debet fideicõmiſſarius. *l.* 2.& ibi gloſ.*C. ad Trebel.l.1.*& ibi docto.*ff ad Trebel.*debita autem hæreditaria & funeria impẽſa ſpectant ad hęredem pro ſua parte quartæ Trebellianicæ,& pro aliis tribus partibus teſtantibus, quę

ſunt

ſunt noué vnc iç, onus reſoluendi ſpectat ad ipſum fideicommiſſariū: præſtatio verò alimentorū anni luctus reſpectu viduæ aſpectar ad hæredem: nam eo anno pendente, vidua in vtilitatem hæredis tenetur onerari. l. ficus. & ibi Bar. ff. de aper. libert. rom quod illo anno durante hæres lucratur fructus omnium bonorū, quos non tenetur reddere. l. j. §. ex actio. C de rei vxor. actio. Guid. Pap. deciſ. 296. Idem.

61 Hæres grauatus de reſtituenda hæreditate, ſi nō tenetur ad reſtitutionem animaliū, ſine culpa ipſius mortuorum, nec ad æſtimationem eorundem l. deducta §. ante diē. ff. ad Treb. Decius conſ. 81. communem dicit. Vezmus.

62 Hęres ex ſubmiſſione defuncti ad omnes curias cum renuntiatione fori poteſt hæres ibi cōueniri. c. dilecti. & ibi But. & Panor. ext. de foro compet. Bar. in l. poſtulante. per illū tex. ff. ad Treb. facit l. ſi is qui Romæ ff. de iud. Sed ex ſubmiſſione defuncti ad areſtū, nō poterit hæres areſtari, ſec. Bar. Ang. & d. Alc. in l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog. facit d. l. ſi deceſſerit. & l. j §. na autem. C. de cad. tol. Quæ ſubmiſſio ad areſtū valet, ſi fuerit tu rata, & eſt ſeruada de iure can. c. ex reſcripto. ext. de iureiu. qui tex. eſt ad limitationē traditorū per Doct. circa hūc paſſum in l nemo poteſt. ff. de leg. j. in l. ob as. C. de act. oblig. Bald. deciſ 69.

63 Adminiſtratio bonorum filij patri eſt auferenda quoties ipſa diſſipat, & ea filiis danda eſt: vt tamen pater hinc alatur. l. Imperator. ff. ad Treb. l fina. C. de ſenten. poſ. ſi autem pater ſua propria bona diſſipatet, poterunt tunc filij petere vt illis aliquid aſſignetur vnde viuere poſſint, cùm pater eos alere teneatur. Bald. in l. defuncta. n. 3. C ſi in ſi au. patro. hāc opi. veriorē & æquiorem aſſerit Iaſon. in l. ſi conſtante ff. ſol. matr. contra Salic. ibi contrarium tenentem. & contra Bald. qui ſibi videtur contrarius, in l. nō poteſt. ff. de adopt. & opinionem ipſius Bald. in d. l. defuncto. ſuſtinet Boer. deciſ. 7. nu. 17. & 18. & eam communem dicit Capic. deciſ. 35. Cacbet.

Ad legem Falcidiam.

TITVLVS XLV.

QVartam Falcidiam vel Trebellianam, licet hęres inuentariū conficiens regulariter detrahere poſſit. auth. de hered. & Falcid. §. ſi verò non fecerit inuentarium. col. 1. id tamen inter alia fallit quando teſtator id expreſsè prohibuiſſet, auth. ſed cùm teſtator. C. ad leg Falcid. & ibid. Cyo. & d. auth. de hered. & Falcid. §. ſi verò expreſſim. Bar. & Imo. in d l. Marcellus. §. quod autem. ff. ad Treb. quem ſequuntur canoniſtæ communiter in c. Raynal. de teſta. ſimiliter fallit, quādo legatum eſſet factum ad pias cauſas, vel pro redemptione captiuorum, vt auth. de eccl. tit. §. ſin autem. col. 9. quod ſecun. dom. Ant. in d. c. Raynal. tam in Falcid. quàm Trebelliana, ab vtriuſque cenſuræ doctor. cōmuniter teneri refert Bene. Cap. reg. 110. n. 3. & 5. per no. in c. ſi pater. de teſt. li. 6. d. l. Marcellus. §. quod autem. ff. ad Treb. & Bal. in l. id quod pauperib. C. de epiſc. & cler. Ben. Cap.

2 Legata niſi præſtentur infrà annum à die mentionis per iudicē factæ, licet Falcidia & omni emolumento priuatur hæres, ſecundum gloſ. in c. Raynal in ver. Legitimam. de teſta. Bar. in auth. hoc amplius, C. de fideicommiſſis. c. ſi heredes. c. nos quidē, de teſtam. gl. in auth. de hered. & Falc. §. ſi quis non implens, & ita communiter teneri refert Bened. Capr. reg. 110. n. 22. id tamē inter alia fallit, ſi teſtator aliud tempus intra quod voluntatem ſuam adimplere vellet, præfixiſſet, nam tunc illud erit attendendum. iux. no. in l. ſtatu lib. §. herede ff. de ſtatulib l. fina. §. ſin autem, C. de iure delib. prout voluerunt Anch. Imol. D. Nic. & communiter Doct. d. c. nos quidem, de teſt. quemadmodum ibi. nu. 28. refert idem Ben. Capr.

3 Pretium ſeruorum manumiſſorum ex hæreditate defuncti, deducitur in computationes legis Falcidiæ. §. cùm autem Inſt. de leg. Fal l. 36. ff. ad leg. Falcid.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commenta 5. anni. c. 27. tit. qua extra val intra, reg. 19. fol. 579. vbi limitat in 4. caſi. Don. à Fina.

4 Legata inutilia hęredi in quartam imputantur. l. 50. ff. ad l. Falc.

Fallit vt per Vigel. vbi ſuprà reg. 20. fol. 580. Idem.

5 Portio accreſcens imputatur in Falcid. l. in ſingulis. ff. eod.

Fallit in 8. caſib. vt per Vigel. in comm. 5. anni. vbi ſuprà reg. 23. fol. 581. Idem.

6 Si portio grauata non grauatæ accedat non contribuūtur legata, & poteſt is cui accedit ex ea retinere quartam, quāuis in ſua portione quartam habeat. l. j. §. ſi coheredis. ff. ad leg. Fal. Fallit vbi ſuprà reg. 23. Idem.

7 Filia non tenetur compenſare dotem non exactam in falcidiam, & iubente patre.

Fallit in 3. caſib. vt per Io. Bolog. in l. in quartam ff. ad l. Falcid. nu. 96. Idem.

8 Legatario & fideicommiſſario regulariter beneficium legis falcidiæ non compet. l. 47 §. fi. ff ad l. Falcid.

Fallit in multis caſib. vt per Vigel. in comm. 5. anni. c. 26. in ti. quibus benefic. legis falcidia reg. 4. fol. 541. Don. à Fina.

9 Ex re indiuidua legata detrahitur falcidia in æſtimatione l. ſi is qui quadraginta. ff. ad l. Falci §. fi. Fallit vt per Vigel. vbi ſ. capite quid & quantum reg. 3. Don. à Fina.

10 In falcidia extimatio pretij rerum ex veritate facienda eſt. l. in Falcid ff ad l. Falcid.

Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. in commenta 5. anni. cap. 27. in ti. modus computandi. reg. 2. Don. à Fina.

11 In computatione legis falcidiæ mortis tempus ſpectatur. l. 30. ff ad l. Falcid.

Fallit in 8. caſib. vt per Vigel. in commenta 5. anni. c. 27. tit. qua extra, vel intra reg. 1. fol. 557. Don. à Fina.

12 Quod poſt mortē teſtatoris deceſſit hęreditatē nō minuit. l. 58. §. ante diē ff. ad l. Falc. fallit in 7. caſ. vt per Vigel. in com. 5. anni. c. 27. tit. qua extra vel intra reg. 2. fol. 562. Don. à Fina.

13 Actiones defuncto competentes inter bona defuncti cōputantur in ratione legis falcidiæ. l. 49. §. fi. ff de verb. ſign. fallit in 6. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anni. c. 27. ti. qua intra vel extra reg. 3. fol. 563. Don. à Fina.

14 Actiones contra defunctum competentes regulariter minuunt falcidiam. l. 16. C. ad l falcidiam.

Fallit in 2. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anni. c. 27. tit. qua intra vel extra reg. 4. fol. 568. Don. à Fina.

15 Quod deducit hæres iudicio teſtatoris in falcidiā imputat.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anni. cap. 27. tit. quæ extra vel intra. reg. 15. fol. 576. Don. à Fina.

16 Vbi legatarius non poſſidet, hæres non tenetur imputare in falcidiam, datum cauſa conditionis implendæ. Bar. & communiter dd. in l. quartam. ff. ad leg. Falcid.

Fallit in 3. caſib. quos no. Pau. de Monte Pico in d. l. in quartam, nu. 35. Idem.

17 Vbi teſtator nihil reliquit, nec hæres percepit fructus, tamen alienauit aliquas res hæreditarias, illæ res alienatæ imputantur ei in quartam, & in illis habebit quartā ſuam, caſu quo valor earum aſcendat quartam: & caſu quo valeret vltra quartam, reuocaretur alienatio quatenus eſſet vltra quartam. Bart. cum quo eſt communis opinio in d. l. in quartam.

Fallit in 2. caſib. quos no. Pau. de Monte Pico, in d. l. in quartam. num. 44. Idem.

18 Hæres conficiens inuentarium, Falcidiam detrahere poteſt, §. ſi verà non fecerit, in auth. de hered. & falci.

Fallit in 14. caſib. quos no. Bened. in ſuo tract. reg. 110. Idem.

19 Falcidiam ne hæres detrahat, teſtator prohibere poteſt. Cōem dicit Clar. §. teſtamentū. q. 72. verſ. ſed quæro. P. Fichard.

Additio. Iſta cōmunis opinio probatur in §. ſi verà expreſſim in auth. de hered. & falcid. Reſtringitur tamē hæc cōmunis opinio vt nō procedat in filiis primi gradus. Ita Iaſ. in l. Marcellus. n. 53. & 55. ff. ad Senatuſcon. Trebel. poſt Bald. in l. iubemus. v. nota q teſtator. & verſ. & ego dico. C. ad Trebel. atque ita reſpondit P. Decius cōſ. 81. Mouetur Iaſ. per gl. in d. §. ſi verò expreſſim. quæ hoc apertiſſimè probat ex §. aliud quoque capitulū. in auth. vt cum de appellat.

Etiam de inſtitutionib. factis in re certa detrahitur Falcid. Eſt communis opinio ſecun. Cor. in conſ. 136. cōſtat. verſ. tamen his minimè. vol. 3. M. Chærian.

20 Falcidiam quæ debetur hæredi ex legatis, ſi teſtator dicit, q integre legatum ſoluatur, tenetur hæres dimittere. Iaſ. in l. cū quis. n. 5. C. de iur. & fact. ign. magis communem dicit. Villal.

21 Falcidia licet in eo quod pœnę nomine per iudicia cōdēnationem poſt ſpecialē affectionē decedit vel accreſcit nō detrahatur. l. cum pater, cum l. ſeq ff. ad l. Falcidia, tametſi pœnę nomine iuſſu teſtatoris relictū ſit, putà vel legatario cōtradicēte alteri detur, tūc quia nō tā pœna quā legatū ſit, rectè detrahatur, prout voluerunt Inn. Anch. & Abb. d. c. Raynald de teſtam. quos ibidem Io. And. & Dom. Ant. ſequuntur. quòd communiter quoque teneri ibidem refert Benedictus Capra. nu 13.

22 Falcidia ſeu quarta de legatis, & fideicommiſſis detrahi poteſt, l. Marcellus. §. Pomponius, ff. ad Trebel.

Fallit in 19. caſib. vt per Io. Bologn. in rub. ff ad l. Falc. nu. 59.

fall.t

fallit in 3.caſ. vt per Corn. *in auth. Sed cū teſtator. C. ad l. Falcid.*

Fallit in 4. caſ. quos not. Soc. *reg.* 331. fallit in legatis ad pias cauſas, quia ex his non detrahitur Falcidia. fallit hęc limitatio in 3. caſib. vt per Alexan. *in l. lex Falcidia. §. ad municipij, ff. ad l. Falcid.* Don. à Fina.

23 Falcidia poteſt prohiberi per teſtatorem. *§ ſi expreſſim.* & ibi *Ang. in auth. de heredi. & Falc.* gl. *in l. decem. ff. de fideicom. lib.* doct. *in auth. ſed cum teſtator. ad l. Falc. & in l. Marcellus. ff. ad Trebel.* Pau. de Caſtr. *in 2. vol. conſ.* 150. *in c. in cauſa quæ vertitur.* Capr.

24 Falcidia non detrahitur per piam contra aliam piam cauſam. Bened. *in conſ.* 86.

25 Falcidia regulariter detrahi poteſt. *l. 1. ff. ad l. Falcid.* fallit in 41. caſ. quos no. Vigel. *in com. 5. anni. c. 26. reg. 1. fo.* 329. vide infrà *reg* 4. Don. à Fina.

26 Falcidia detrahitur de ſing. reb. legatis. fallit in 7. caſib. vt per Ioan. Bologn. *in l. in quartam. nu.* 229. Idem.

27 Datum cauſa conditionis implendæ in Falcidiā nō imputatur. *l. id autem.* quę eſt 75 *in princ. ff. ad l. Falc.* Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *in commento 5. anni. 27. tit. quæ intra vel extra. reg.* 13 *fol.* 574. *Io.* Bologn. *in l. in quartam. nu.* 176. Don. à Fina.

28 Funeris impenſa ęris alieno loco deducitur in computatione legis Falcidiæ. *§. cum autem. Inſtit. ad l. Falcidiā.* fallit in 2. caſib. vt per Vigel. *in commento 5. anni. cap.* 27 *tit. quæ intra vel extra, reg.* 18 *fol.* 578. *Idem.*

29 Quarta Falcidia licet ratione delicti, & ſi hæres cancellaſſet teſtamentum, ne legata præſtaret, aut ſi negaret rē hæreditariam eſſe, vt conuincatur de mendacio, non detrahatur. *l. ſi tacitum. l. beneficio. l. hereditatem §. fi. ff. de ad leg. Falc.* ſec. Vincent. & *Ioan.* Andr. *in c. Raynald. de teſtam.* & ibid. gloſ. fi. id tamen intelligendum & accipiendū eſt, vt procedat in eo quod auſert, vel quod acceſſit pœnæ nomine propter iudicis condemnationem, vt in illo non detrahatur Falcidia. *l. cum pater. ff. ad leg. Falcid.* vel propter ſpecialem affectionem, vt *l. ſeq. eo. tit.* ſecus autem ſi pœnæ nomine iuſſu teſtatoris relictum ſit, vt contradicentibus legatariis aliis reliquiſſet, quia nō merè pœna eſt, ſed potius legatum, prout voluit Innoc. Capi. Petr. & Abb. *in d. c. Raynaldus.* quod ſequitur ibid. *Io.* Andr. ſecundo. Anto. *ibid.* quia hæres poterit detrahere Falcidiam ſecundo. Nicol. *ibid.* quod communiter teneri *ibid. num.* 3. refert Bened. Capr.

30 Data inter viuos non imputantur in Falcidiam, *l. pater filiam, ff. ad legem Falcidiam.*

Fallit in 2 caſib. quos no. Ripa *in d. l. quartam, ff. ad l. Falc. nu.* 37. vbi *Io.* Bologn. *nu.* 103. limitat. in 3. caſib. *Don.* à Fina.

31 Quod iure hęreditario accipitur, in Falcidiam imputatur, *d. l. in quartam, in princ.*

Ampliatur in 5. caſib. vt per Ripā, *in d. l. in quartā, n.* 64. Idē.

32 Quæ alio iure quàm hæreditario capiuntur, in Falcidiam non imputantur, *l. in quartam. in 2. reſponſo. ff. ad leg. Falcidiam.*

Fallit in 6 caſib. quos no. Ripa *in d. l. quartam, n.* 66. *Idem.*

33 Fructus imputātur in Falcidiā, *l. in ſomnis. ff. ad Trebel.*

Ampliatur & limitatur in multis caſib. vt per Ripam *in d. l. in fideicommiſſariam, num.* 4.

Fallit ſi fructus ſunt percepti ex rebus hæreditariis poſt mortem teſtatoris, quare in Falcidiam non imputantur: hæc tamen limitatio ſublimitatur in 4. caſib. vt per Alex. *in l. in ratione. ff. ad l. Falcid.* Idem

De caducis tollendis.

TITVLVS XLVI.

LEgatū efficitur caducū ſi legatarius moriatur ante teſtatorem, & eo caſu legatum remanet penes hęredem teſtatoris. *l. vni. §. pro ſecundo,* c. *de cad. tollen.* & neque ad hęredem legatarij tale legatum caducum tranſmittitur. *Pau.* caſt. *conſ.* 402. *in 2. vol.* Vezin.

2 Donatio efficitur caduca præmoriente donatario ante donatorem, & ſic nulla. *l. vnica. §. pro ſecundo. C. de caduc. toll. §. 1. Inſtit. quib. mod. teſta. infir.* Rol. *conſ.* 58. *nu.* 43. *lib.* 3. & *nu.* 44. vbi quod inſtitutio cenſetur caduca & inutilis quando inſtitutus non viuit tempore mortis teſtatoris. Bellac.

3 Subſtitutio caduca efficitur, mortuo ſubſtituto ante euentum conditionis, nec illud ius hæreditariū ad deſcendentes tranſmittitur, ſec. com. per Burſ. *conſ. 1. nu. 17. lib.* 1. alleg. Bero. *conſ.* 117. *n. 4. n. 7. lib.* 3. & ſubſtitutio caduca efficitur, ſubſtituto ſine filiis decedente, & hærede inſtituto ſuper exiſtente, ex communi per Burſ. *d. conſ. 1. num.* 2. *Idem.*

4 Caducitas incurſa purgatur, & tollitur ex celeri liuellorū ſatisfactione, ſec. com. per Burſat. *conſ. 26. nu. 42. lib.* 1. poſt Alex. *in l. ſi inſulam. nu. 9. nu. 17. ff. de verb. obl.* Dec. *conſ.* 138. *num.* 7. Ruin. *conſ.* 198. *nu. 4. vol.* 1. Afflict. *deciſ.* 175. quæ locū ſibi vendicat, licet iuramentum interueniſſet, cū adhuc purgatio moręe admittatur. Alex. *conſ.* 113. *in fin.* Gozad. *conſ.* 66. *Idem.*

5 Prima ſubſtitutio quando efficitur quaſi caduca per mortem ſubſtituti, qui præmoritur, vel efficitur incapax, tunc ſequens in gradu admittitur, quod maximè locū habet in ſubſtitutione compendioſa. ita Maſuerius *in titulo, de ſucceſſion. §. item notandum.* & Guid. Papæ *de ciſ.* 335 Vezin.

6 Si ex duobus ſubſtitutis datis alicui hæredi, alter eorum viuo teſtatore moriatur, & tandem mortuo teſtatore hæres inſtitutus deceſſit, alter ſubſtitutus admittetur ad omnem hæreditatem, & in totum in vim ſubſtitutionis ſuccedet, *l. vnic. §. in primo, & in §. his itaque. C. de cad. tollend.* vbi Bart. plenè, & Guid. Pap. *deciſ.* 335. Vezinus.

7 Portio quando vni ex cohæredibus relicta ad illū non peruenit, nec de eo facta inſtitutio valuit, iure accreſcendi ad cohæredē pertinet. *arg. l. 1. §. 1. & ſeq. C. de cadu. toll.* & melius facit *l. legatum. §. ff. de leg.* 1. Vnde quando inſtitutio de illegitimo nato, & incapace, palàm fit, quod portio, quæ illi acquiri non poteſt, accreſcat cohęredi, eſt notabilis doctrina Bar. magis communiter recepta *in l. fi. ver. quæro, & reuoco in dubium. ff. de his quib. vt indig.* vbi in fine dicit, quod ita determinauit Oldra. & licet non alleget vbi, tamen Soc. iun. *in conſ. 48. n. 34. vol.* 4. credit, quod voluerit allegare *in conſ.* 39. *thema tale eſt,* &c. Et eandem opi. tenent ferè omnes *in l. hæreditas. C. de his quib. vt indig.* maximè Alex. Coro. & Iaſ vt inquit Soci. iun. *in d. conſ. 48. vol.* 4. E. Muſcul.

8 Hærede inſtituto mortuo adhuc ſuperſtite teſtatore, teſtamentum per hoc non erit caducū. Nam ſubſtitutus ad hæreditatem admittitur, & teſtamentum in vim ſubſtitutionis ſuſtinebitur, & habebit robur à ſecundo gradu. *l. ſi pater filium. ff. de vulg.* & ibi gl. *l. 3. §. ſi* & ibi Iaſ. *ff. de libe. & poſthu.* Iaſ. *in l. Gallus. in prin nu.* 75 *ff. de libe. & poſth.* eo. n. caſu inſtitutio reſpectu inſtituti iam mortui efficietur caduca: ſed teſtamētum interim valebit quoad ipsū ſubſtitutū & incipiet ab ea ſubſtitutione vulg. *l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cadu. tollen.* quod procedit vbi ſubſtitutus eſſet in natura tempore mortis teſtatoris: vt per *Iaſ. in d. l. Gallus. num. 76. in princ.* Idem.

9 Fundus legatus ſub cōditione, quòd ſi legatarius decedat ſine liberis, reuertatur ad hæredē inſtitutum, ſi is hæres viuente legatario moriatur, remanebit ille fundus penes legatarium, & neque ad hęredem hęredis reuertetur, cum fideicō miſſum ſub conditione legatum nō tranſmittitur. *l. vni. §. ſub conditione. C. de cad. toll.* Iaſ. *in l. cum filio. num. 24. ff. de leg.* 1. Decius *conſ.* 427. & *conſ.* 347. Idem.

10 Si quis fuerit ſubſtitutus alicui, ſi decedat ſine liberis, qui demū hæres effectus fuit ſacerdos, ſi ſubſtitutus moriatur ante hæredē grauatū, qui iā preſbyter erat, perdit ſuū ius ſubſtitutionis, quod ad ſuos nō tranſmittet. *l. ſubſtitutio. ff. de acqui. rer. dom.* & ibi Alberi. conditionalia. n. nō tráſmittuntur. *l. vni. §. ſinautē. C. de cad. toll.* Boër. *dec.* 354. & 508. Dec. *cōſ.* 408. Vezin.

11 Fideicommiſſum relictum ſub conditione, vel in diē, ſi fideicommiſſarius ante euentum diei vel conditionis moriatur, non tranſmittitur ad quoſcunque hæredes nec ad ſuos. *l. 1. §. ſin autem ſub conditione. C. de cadu. toll.* Bald. *in l. 1. C. de his qui ante apert. tabulas.* Iaſ. *in l. cum ſecundum. C. de fideicom. numero* 3. Chaſſa. *conſil. 63. num.* 5. Bened. *in rep. cap. Raynutius. in verbo, & vxorem. num. 62. in 5. deciſ.* & licet in fideicommiſſo filio relicto de reſtituenda hęreditate cùm morietur, ſubintelligatur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis, *l. cum auus. ff. de cond. & demonſt. l. cum acutiſſimi. C. de fideicom.* tamen vbi filius grauaretur ſub alia conditione quàm ſub conditione mortis, vel poſt mortem ſuam, tunc non intelligeretur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis: quæ clauſula ſolùm ſubintelligitur, vbi filius poſt mortem ſuam eſt grauatus hæreditatem reſtituere, ſed non vbi ſub alia conditione, vel ſi vnus grauatus eſſet hæreditatem reſtituere. Alex. *conſ. 93. nu. 3. lib* 3. Chaſſa. *conſi. 67. n.* 18. ergo in illis caſibus vbi filius grauatus eſſet hęreditatem reſtituere ſub alia conditione, quam ſub conditione mortis, conditio prius eſſet adimplenda antequam fideicommiſſum

tranſmit-

tranſmitteretur, ita vt nec liberorũ habenda eſſet ratio. Iaſ. *in d. l. cum ſecundu. C. de fideic.* Sal. *in d. l. cum acutiſſimi. n. 2.* & hęc clauſula, ſi decedat ſine liberis, nõ habet locu, neque ſubintelligitur in vulgari ſubſtitutione facta filio, vt Curt. Iun. teſtatur *conſ. 35. in princip.* & ſolùm locum habet in deſcendentibus teſtatoris, qui ſunt grauati poſt mortẽ, vt ibi per Cur. & nõ in aliis grauatis, ita vt nec extendatur ea *l. cum auus.* ad tranſuerſales grauatos. Alex. *conſ. 185. n. 23. in 2. vol.* Bellac.

15 Teſtamẽtũ in quo vxor eſt relicta domina & vſufructuaria omnium bonorũ quoad viuet, & poſt eius vxoris mortem inſtitutus ſit aliquis hæres, ſuſtinebitur & valebit legatũ, per Iaſ. & alios *in l. filius à patre de libe. & poſthu.* Alex. *conſ. 58. vol. 5.* & hanc opin. communem & multũ æquam dicit ibi Iaſ. & eam de cõſuetudine ſeruari inquit Bald. *in l. id quod pauperib. C. de epiſc. & cler.* Nec vitiabitur legatũ vſuſfructus ob hoc quod nõ debeatur niſi hæreditate adita, quia hoc caſu tẽpore mortis vxoris de inſtitutione reijcietur vt teſtamẽtum nõ vitietur, & ſtatim poterit adiri hæreditas. Iaſ. *d. l. filius. n. 27.* Cacheran.

16 Inſtitutio facta in teſtamẽto de aliquo cui facta fuit vulgaris ſubſtitutio, ſi hæres nõ ſit hæres, vt quia mortuus ſit teſtatore viuẽte, aut aliàs non poſſit adire hęreditatem: tũc ille qui eſt ſubſtitutus admittetur, & teſtamentum ſumet vires à ſecundò gradu *l. vni. §. pro ſecundo. C. de cad. tol. per l. tam dubitari. ff. de hæred. inſtit. & l. cum proponas. C. de hæred. inſtit.* vel ſi hæres propter incapacitatem nõ poſſit adire hęreditatem, admittetur etiam ſubſtitutus. *l. 4. C. de hæred. inſtit.* vel ſi ſubſtitutio ex poſtfacto annulletur, & hoc ſiue inſtitutus mortuus ſit viuente teſtatore: quo caſu res redit ad cauſam caduci. *d. l. §. pro ſecundo. C. de cad. tol.* Dec. *conſ. 529.* vbi tenet hanc eſſe communem opinionem. Vexinus

17 Legata data ab inſtituto, cenſentur repetita à ſubſtituto, niſi aliud appareat teſtantis. Bell. *conſ. 63. n. 5.* com. dicit. *ex l. nõ inſtam. C. ad Treb. & l. licet. de leg. 3. & l. vnica. §. pro ſecundo. & § non autem. C. de cad. tollen.* & Iaſ. *in d. l. licet.* Idem.

18 Legatum factum nomine expreſſo hæredis, non cenſetur repetitum in ſubſtitutione. Alc. *de præſum. reg. 2. præſumpt. 35. nu. 3.* com. dicit.

19 Fideicõmiſſum an fiat caducum, ſi ſubſtitutus præmoriatur hæredi. vide Paul. de Caſtr. *in 2. vol. conſ. 553. aliàs 351.* Vexi.

20 Spes fideicõmiſſi cõditionalis in teſtamẽto relicti mortuo fideicõmiſſario ante euentum cõditionis, nõ tranſmittitur ad ſuos hæredes & poſteros. *l. vnica. §. ſin autem. c. de cad. toll. l. à teſtatore. de condit. & demonſt.* Guil. Ben. *in rep. c. Raynu. in verbo, ſi abſque liberis, in materia fideicommiſſaria ſubſtitutionis n. 70.* ſecus vbi fideicõmiſſum eſſet relictum in cõtractu, vel in alia diſpoſitione inter viuos: quia tunc bene ad ſuos hæredes tranſmitteretur. *§. ex conditionali. Inſtit. de verb. obli.* & Ben. *eo loco nu. 11.* & Chaſ. *conſ. 65 nu. 5.* Cachet.

21 Fideicommiſſum relictum poſt mortem grauati, cenſetur eſſe conditionale, ſi fideicommiſſarius ſuperuiuat ipſi grauato. *l. cum filio.* & ibi Iaſ. *n. 24. ff. de leg. 3. l. hæres meus. in prin. ff. de condit. & demonſt.* non enim tranſmittitur fideicommiſſum vniuerſale conditionale, ſi fideicommiſſarius pendente cõditione moriatur. *l. vnica. §. ſin autem. c. de caducis tollendis.* Idem.

22 Fideicommiſſario primo ante hæredem defuncto, fideicommiſſum apud hæredem remanet, cum onere reſtituendi ſecundo ſubſtituto. *l. vnica. §. pro ſecundo. c. de cad. tol.* Bar. *in l. quandiu, vltima, per illum textum de acq. hæred.* Et eſt com. opi. ſecundum Dec. *conſ. 427. licet in caſu. vol. 3.* M. Chærian.

23 Legatarij adinuicem ſubſtituti quibus legatum ſit diuerſimodè in viriles admittentur in parte & portione illius qui iam defunctus eſt. *l. vnica. §. ſed vt manifeſtetur.* & ibi gl. *c. de cad. tol.* Iaſ. *in l. j. c. de impub. & aliis ſubſtit.* Vexin.

24 Legatum rei alienius factũ Titio cum hoc onere, quòd legatarius eam rem non alienet: ſi demum ea res ad alterum peruenerit per ius accreſcendi, ille talis eam rem nõ poterit alienare. *l. vnica. § ſin autem. c. de cad. tol.* Rebu. *in tract. nominat. in 8. quæſt. nu. 13.* Bellac.

25 Clauſula geminata, & nõ aliter, nec alio modo, in alienatione rei obnoxiæ prẹſeruat à caducitate, licet ſequatur traditio, ſecundum communem per Burſ. *conſ. 26. n. 3. lib. j.* poſt Clarum. *§. emphyteuſis. quæſt. 12. verſi. item quæro.* P. Fich.

26 Subſtitutio caduca efficitur ſubſtituto ſine filiis decedente, & hærede inſtituto ſuperexiſtente, ſec. com. per Burſ. *conſ. 1. nu. 2. lib. j.* Bonac.

De ſuis & legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab inteſtato venientibus.

TITVLVS XLVII.

DEſcendentes aſcendentibus ab inteſtato ſuccedunt, ſalua tamen gradus prærogatiua nulla facta differẽtia ſexus, nec ſuitatis, nec emãcipationis. *§. 1. in aut. de hæred. ab inteſta. venien.* ſicuti & aſcendẽtes ſi ſoli ſunt ſuccedũt ſuis deſcendẽtibus in infinitũ, ſalua tamẽ gradus prærogatiua *auth. defuncto. c. ad Senatuſc. Tertul.* Bened. *in rep. c. Raynutius. in verbo, & vxorem. nu 8.* & his deficientibus cognati, ſicut & agnati proximiores inſimul ſublata differẽtia agnationis & cognationis. Boër. *ibi.* Bellacom.

2 Filiusfamilias & infans trãſmittit hæreditatem patris, nõ agnitam ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis. Dec. *conſ. 331. & conſ. 245.* Iaſ. *conſ. 130 vol. 1.* communem dicit. Vexinus.

3 Aſcendẽtes eiuſdẽ gradus nulla habita diſtinctione lineæ vel ſexus, ſuccedũt æqualiter deſcendentibus nulla habita diſtinctione vnde bona prouenerint, ſiue ex parte patris, aut matris. & hoc ex generalitate *authentica, defuncto. c. ad Tertul.* Corn. *conſ. 94. n. 11. & conſ. 286. n. 7. in 1. vol.* ſequitur Guliel. *in repet. c. Raynutius. in verbo, & vxorẽ. n. 7. in 5. dec.* cõtra Bartoli opinionem *in l. quod ſcitis. c. de bonis quæ liberis.* vbi tenet auũ paternũ nepoti mortuo ab inteſtato, & ſine liberis, ſuccedere in bona quæ à patre prouenerãt ad ipsũ nepotẽ: & auũ maternũ nepoti mortuo ſuccedere ad bona quæ à matre ad ipſum nepotẽ prouenerãt. licet Iaſ. *in l. poſt dotem ff. ſol. matr. n. 10.* Bartoli opinionem tenuerit: Corneij tamen & aliorum opinio eſt eſt verior, ex textu & generalitate illius *authentica, defuncto. c. ad Tertul.* & idem Corn. *conſ. 7. in 3. vol.* Bellac.

4 Sui fiunt regulariter inuiti, & ignorantes. *l. lege Cornelia. ff. de teſtam.* fallit in 3. caſib. vt per Corn. *in l ſi fratris. c. de iure delib. num. 123.* Idem.

5 Filia definit eſſe hæres ſua & neceſſaria, ſi ſtatutum eam excludit a ſucceſſione patris. fallit in 4. caſib. vt per Corn. *in d. l. ſi fratris. nu. 164.* Idem.

6 Pater habens filios ex prima vxore, & conuolãs ad ſecunda vota, ſuccedit filio defuncto cum aliis filiis qui erãt fratres & ſorores filij iam defuncti: intellige in vſufructu ſolum reſpectu bonorum, quæ filio obuenerant ex ſucceſſione materna: in proprietate verò & vſufructu quãtum ad alia bona quæ obuenerant aliunde quàm ex ſucceſſione materna. Idem in matre dicendum. Soc. *conſ. 34. in 1. parte.* Cacher.

7 Filij repræſentãt perſonam eorum patris prædefuncti in ſucceſſione aſcendentiũ: in ſucceſſione verò tranſuerſali agnatorum & cognatorũ, nuſquã filij referũt perſonã eorũ patris, niſi quando tractatur de ſucceſſione patrui, aut auunculi, aut materteræ, aut auiæ. *auth. ceſſante. c. de legi. hære.* vltra autẽ patruos, auunculos, amitas, aut materteras, liberi non aſſumũt perſonam eorum patris iã defuncti. Imò tũc qui eſt in gradu proximior, erit potior in ſucceſſione. Dec. *conſ. 1. nu. 2.* Ang. *in §. cum filio. Inſt. de hæred. quæ ab inteſtato.* Iaſ. *in l. ſi poteſt. nu. 26. ff. de acquir. hæred.* Vexinus.

8 Filius ex beneficio ſanguinis, & ex ea *l. j. c. de his qui ante apert. tab.* moriens ante aditã hęreditatem, tranſmittit ius adeundi eam hæreditatẽ ad quoſcunq; hæredes deſcendentes. *d. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab.* & hęc tranſmiſſio locum habet in hæreditate aſcendentis, ſiue ſit pater, ſiue mater teſtantis: & eam hæreditatẽ quia ad ſuos deſcendentes tranſmiſit: quia in hac trãſmiſſione nõ curatur patria poteſtas, ſed ſolum qualitas ſanguinis: ſcilicet ꝙ inſtitutus ſit ex ſanguine teſtatoris, & ꝙ trãſmittat ad eos qui ſunt deſcẽdẽtes de ſuo ſanguine. & hæc eſt cõmunis opinio de qua per doct. *in d. l. vnica.* & Ben. *in verbo, mortuo. n. 151. in rep. c. Raynutius.* Bellacomb.

9 Filius inſtitutus ex potentia ſuitatis tranſmittit patris hæreditatẽ ad quoſcunque hęredes, ſi moriatur antequam adierit paternã hęreditatem, aut ei ſe immiſcuerit *l. apud hoſtes. C. de ſuis & legi. hæred. l. fratris. C. de iure delibe. & l. ſi infantes. eodem.* & ibi Iaſ. & *in l. ſi filius hæres ff. de libe. & poſth.* quod procedit ſiue filius ſciat hęreditatem ſibi delatam, ſiue ignoret. & tranſmittit inquam ad hęredes etiam extraneos. *d. l. apud hoſtes.* Bened. *in repet. c. Raynutius. in verbo, mortuo itaque. n. 108.* & hoc communiter teneri aſſerit ibi. Bellac.

10 Infans paternam etiã nõ agnitã, ad ſuos legitimos ſucceſſores tranſmittit. Eſt com. opi. ſecundum Cor. *in conſ. 219.*

verſic

verſ. ſed licet vol. 3. Soc. *cõſ. 8. poſt redditũ. vol. 4.* M. Chærtan.

11 Hæreditas non adita, etiam delata, de iure ſpeciali trãſmittitur ex potentia ſuitatis. Eſt magis com. opin. ſec. Alex. *conſ. 20. viſo in prin. verſ. ex quib. vol. 1.* Idem.

12 Ignorans hæreditatem delatam non tranſmittit ius deliberãdi in ſuos heredes, ſec. com. per Burſ. *conſ. 61. n. 1. lib. 3.* Idẽ.

13 Tranſmiſſio iure ſuitatis in ſuos heredes per filiũ infantem impeditur, ſi adſit alius frater infantis, ſec. mag. com. per Burſ. *conſ. 61. nu. 21. lib. 3.* Idem.

14 Proximiores vbi vocantur in fideicõmiſſo, poſt mortem alicuius ſine liberis, in dubio ſemper inſpicitur proximitas ipſius grauati vltimo defuncti. ita pluries firmauit Soc. Sen. legẽdo, & cõſulendo, vt eũ allegat Soc. iun. *conſ. 126. n. 40. vol. 1.* vbi etiã lõgè hãc difficultatẽ diſputãdo, tãdẽ pro veriori opi. firmaſſe, proximitatẽ vltimo defuncti, & grauati eſſe attendẽdã, teſtatur ipſemet *in conſ. 22. n. 28. vo. 4.* vbi per eum. E. Muſc.

15 Proximitas ſolum attenditur in fideicommiſſaria ſubſtitutione. Alex. *conſ. 305. vol. 6.* Io. Durand. *in arte teſtan. tit. 5. cau. 21.* com. dicit. B. Villal.

16 Nepoti ſemper fauendum eſt, quãdo agitur de primogenitura proueniente ex ordine teſtatoris aſcendentis, & ſic de ſucceſſione, quoniã ipſe dicitur patris locũ ſubintrare. *§. cum filius Inſtit. de hæred. quæ ab inteſtato, &c.* cum concordantib. de quib. ibi per doct. & ibi egregiè concludit Io. Faber. *in verſ. ſi vero nepos filius primogeniti,* & ſatis apertè voluit Bar. *in auth. poſt fratres. la 1. C. de legit. heredi.* idem vult cum multis aliis magnæ authoritatis doct. quos refert & ſequitur And. Sicul. aliàs Barb. *in conſ. 10.* ſapienter ſcribitur primo Reg. *vol. 2.* vbi etiam dicit, quòd de hoc eſt communis opin.

Et licet plerique tenuerint contrariũ, tamen iſtam op. latè cõprobat, & ab obiectis defendit Soc. Sen. *in conſ. 252.* viſis inſtrumentis, qui inter cætera maximè confidit in authoritate Io. And. & Bar. qui fuerunt duo luminaria magna, alter iuris canonici, alter ciuilis. *verſ. ex quib. ſunt ſublatæ rationes*: cum concord. per Soc. Iun. *in conſ. 3. nu. 10. vol. 4.* Muſcul.

17 Fratres cõſanguinei præferuntur vterinis in bonis quæ à patre ipſi fratri prouenerãt. vterini verò fratres præferũtur conſanguineis in bonis quæ à matre ad ipſos filios peruenerant, per *l. de emancipatis. C. de legit. hæred.* & *per l. quòd ſcitis C. de bonis quæ liberis.* Corn. *conſ. 94. nu. 10. & conſ. 286. in 1. vol.* Boer. *dec. 185. num. 3.* quæ diſtinctio bene ſeruatur in fratribus vterinis & conſanguineis: licet in aliis non ſeruetur talis diſtinctio: putà cùm auus paternus & maternus ſuccedunt alicui eorum nepoti, qui nulla habita diſtinctione ſuccedunt æqualiter: ita Corn. *conſ. 286. nu. 8. vſque ad finem.*

18 Fratres autẽ cõiuncti ex vno latere non ſuccedunt fratri mortuo cõiuncto ex vtroque latere cũ patre & matre defuncti, idẽ de ſororibus. *§. conſequenter. §. ſi igitur. in auth. vt fratrũ filij.* licèt alij fratres & ſorores ex vno latere tantũ coniuncti ſuccederent fratri defuncto ex vno latere vnà cum patre & matre, per *l. fina. C. ad Tertul. & l. de emancipatis. C. de leg. hæred.* quę iura per *auth. defuncto, ad Tertul.* corriguntur, vt ibi per Bald. & Boër. *dec. 125.* & tũc demũ frater ex vno latere ſuccedit fratri ex vtroq; latere deficientibus fratrib. ex vtroq; latere, & patre & matre ipſius defuncti. *d. auth. defuncto.* Bellac.

19 Fratres naturales ex eodem patre & matre inter ſe poſſunt ſuccedere, & ſunt inter ſe ſucceſſibiles. *l. hac parte. ff. vnde cog.* & inter eos eſt ius agnationis. Alex. *conſ. 174. in 5. vol.* inter ſpurios autem ceſſat omne ius agnationis, & non ſuccedũt inuicem. Alex. *ibidem.* verùm de conſuetudine nulla legitima ſucceſſio eſt inter eos fratres naturales ſeu baſtardos, & null' parentũ baſtardo poteſt ſuccedere qui mortuus eſt ſine liberis. Ben. *in rep. ca. Raynutius. in verbo, & vxorem. nu. 151. in 5. dec.* fiſcus autem bene ſuccedit. vt ibi per Ben. Idem.

20 Fratrẽ cõiunctũ ex vno latere excludit frater coniunctus ex vtroq; latere in ſucceſſione fratris mortui ab inteſtato cõiuncti ex vtroque latere, & nepos ex fratre vtrinque coniuncto, ſeu eius filius ſuccedit patruo ſuo, excluſo fratre conſanguineo ſui patris. Corn. *conſ. 140. nu. 15. in 1. vol. per auth. ceſſãte. C. de leg. hæred.* Guliel. Benedict. *in rep. cap. Raynut. in verbo, & vxorem. nu. 101. & 103. in 5. deciſ.* Idem. *d. verbo, & vxorem.*

21 Filius qui tempore euenientis conditionis, ſub qua erat inſtitutus, non reperitur in familia patris, non poteſt eſſe ſuus, & neceſſarius, *§. 1. Inſtit. de hæred. qual. & diff.*

Fallit in 2. caſib. quos no. Iaſ. *in l. ſub conditione, ff. de liber. & poſthum. nu. 1.* Don. à Fina.

22 Appellatione ſuorum hęredum veniunt extranei hęredes, *l. ſciendum, & l. hæredis appellatione, ff. de verb. ſignif.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. *in l. Gallus, §. etiam ſi parente, ff. de liber. & poſth. nu. 10.* Don. à Fina.

23 Filius vel filia non eſt ſua, ſi vel iure communi, vel à ſtatuto excluditur à ſucceſſione. Bar. *in l. 1. §. ſciendum. ff. de ſuis & legit. hæred.* Bal. *in l. maximum vitium. C. de liber. præt.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Alb. Bru. *in tract. de ſtatu. in 10. art. prin. in 3. q. nu. 1.* fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. *in l. qui ſe patris, C. vnde liberi. nu. 6.* Don. à Fina.

24 Suus hęres eſt ille, qui eſt in poteſtate, *§. ſui autem. Inſt. de hæred. qualit. & differ.*

Fallit, vt per *Ant.* Trigo. *fin. 45.* fallit in multis caſib. quos no *Iaſ. in d. l. qui ſe patris, nu. 10.* Don. à Fina.

25 Per dationem cohæredis extranei ſublata eſt exiſtentia ſuitatis, *l. apud Iulianum, §. idem Iulianus, ff. ad Treb.*

Fallit in 4. caſib. vt per Alex. *in d. §. idem Iulian. in 4. notabili.* Don. à Fina.

26 Frater coniũctus ex latere matris tãtũ, prefertur fratri cõiuncto ex latere patris tatum, in bonis quę à defuncta matre peruenerãt ad ipſum fratrẽ ex latere matris: & ecõtrario, frater ex latere patris tãtùm prefertur in ſucceſſione ſui. fratris ex latere matris in bonis, quæ ex linea paterna peruenerãt. *l. de emancipatis. C. de ſuis & legi. hæred. & in auth. itaq. C. comm. de ſucceſſion.* Cor. *conſ. 7. vol. 3.* Boe. *dec. 135. n. 3* & in ſumma, ſolè fratres cõſanguinei fratri cõſanguineo ab inteſtato ſuccedũt in bonis à patre, aut linea paterna prouenientibus, & quæ peruenerãt ad ipſum fratrẽ cõſanguineũ tãtum, & in bonis à matre quæſitis ſoli vterini fratres, fratri vterino ſuccedũt. *d. l. emãcipatis,* gl. Ben. *in c. Raynutius, in verbo, & vxorẽ, n. 102. & 103. in 5. dec.* in bonis autẽ neutralibus, & per defunctũ fratrẽ acquiſitis aliũde quàm à patre, vel à matre ſimul & æqualiter ſuccedũt fratres, tã conſanguinei quàm vterini, & hoc deficiẽtibus patre & matre, & fratribus vtrinq; coniũctis. *auth. itaq. C. comm. de ſucceſſ. auth. defuncto. C. ad Tertul.* & Rom. *conſ. 40. nu. 6.* & Rubeus Alex. *conſ. 40. nu. 6.* Bellacomb.

27 Legitimatus cũ clauſula limitatiua, videlicet, abſq; pręiudicio, &c. venientiũ ab inteſtato, nõ ſuccedit ab inteſtato, nec præiudicat legitimis hæredibus: ſed tãtũ admittitur ex teſtamẽto, & in præiudiciũ legitimorũ hæredũ. eſt com. op. ſec. Dec. *in conſ. 338. in caſu propoſito. verſ. his præmiſſis.* Mat. Chær.

28 Nepoti mortuo ab inteſtato æqualiter ſuccedunt tã patruus ex vtroque latere, quàm patruus ex vno latere tantùm cõiunctus, ſecundũ Cur. iun. *conſ. 46.* quia tunc nõ curatur de pluralitate vinculorũ, quę ſolum conſideratur cùm tractatur de ſuccedẽdo fratri, vel patruo, aut aſcendẽtibus aut deſcendẽtib': ſecùs quãdo plures nepotes ex diuerſis fratribus, vel quãdo duo patrui tractãt inter ſe de ſuccedẽdo nepotibus. Bart. *in l. poſt cõſanguineos. §. legitima. ff. de ſuis & leg. hær.* Cur. *vbi ſuprà.* Iac. de Bello viſu *§. ſi verò in auth. de hæred. & falcid.* Pau. Caſtr. *in auth. poſt fratres. C. de leg. hæred.* Corn. *conſ. 119. n. 5. vol. 3. & conſ. 94. nu. 10. 11. 12. & 13. vol. 1.* Bellacom.

29 Filia cui à patre aliquid pro ſua dote & legitima relictũ eſt cùm nupſerit, ſi moriatur antequam nubat, trãſmittit ad hæredes etiam tranſuerſales relictũ ſibi factum, quatenus cõcernit ſuam legitimam. Alex. *conſ. 131. 1. vol.* qui in legitima nõ potuit grauari, & grauamen illud reijcitur, per *l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſtamento* Bened. *in verbo, mortuo. nu. 110.* licet aliàs relictum alicui mulieri cùm nupſerit, non debeatur donec ea mulier nubat *l. Titio centum. §. Titio genere. ff. de conditio. & demonſtra* & ibi Bart. Idem.

30 Filia ſi renunciauit in fauorem alicuius ex fratribus, acquirit ei ſuam portionem, & illius filiæ portio acquiritur illi in cuius fauorem facta fuit talis renunciatio. Bal. *in l. ſi defunctus. C. de ſuis & legit. hæred.* Boër. *dec. 104. nu. 9.* & Bald. *in l. ſi actionem. C. de pact.* Vezinus.

31 Filius habens filios ex ſuo matrimonio, & in ſuo teſtamẽto non tenetur aliquid relinquere patri aut matri: cùm prima cauſa ſemper debet eſſe liberorum. *auth. in ſucceſſione. C. de ſuis & legit. hære.* & non tenetur quis aſcendentes inſtituere quãdo ſtant deſcendẽtes. *l. ſi quis exhæredato. ff. de inoff. rupto. & l. pater filium,* & ibi Pau. de Caſtr. poſt Bar. *ff. de inof. teſta.* Guid. Pap. *dec. 426. in fi. & conſ. 50. in princ.* Idem.

32 Auunculus aut patruus excludent nepotem filiũ ſui fratris in ſuccedendo, niſi in caſibus ſpecialibus, ſcilicet vbi agitur de ſucceſſione aui, aut alterius alicuius aſcẽdentis, aut vbi

agitur

agitur de ſucceſſione patrui, auunculi, aut amitæ, aut matertetæ: his enim caſibus filius fratris ſuccedet cum ſuis patruis, aut auunculis: authen. ceſſante. C. de legi. hæred. & in titul. vt fratrū filii, in authen. & hoc locū habet vbi agitur de ſucceſſione legali: ſecus ſi agatur de ſucceſſione ex teſtatoris diſpoſitione, vt cōtingit in fideicōmiſſis: quia tūc filius nō ſubintrat in locū ſui patris. Dec. conſ. 571. nu. 9. Alex. conſ. 227. nu. 5. in 9. vol. Corn. conſ. 138. vol. 2. nu. 2. & Dec. conſ. 408. Quātū autē pertinet ad alios trāſuerſales, talis filius nō ſuccedit in locū ſui patris præmortui, imò per patruus excluditur. auth. poſt fratres. C. de legit. hæred. Ioan. Faber in §. cū filius. Inſtit. de hæred. qualit. & differen. Iaſ. in l. ſi auus frater. C. de ſucceſſo. edicto, nu. 4. & 5. & Dec. conſ. 444. nu. 2. & 3. & cōſ. 3. in illis duob⁹ caſib⁹ filius ſuccedēdo cū patruo aut auunculo, ſubrogatur in locū ſui patris iā defuncti. Dec. conſ. 3. in patruo autē magno, aut in aliis trāſuerſalibus non habet locum ea ſubrogatio. Bellacomb.

33 Rerum hæreditariarum poſſeſſio, non probat quem hæredem. l. nā hoc. C. vnde cogna. & ibi hoc notat Iaſ. poteſt enim eſſe quòd eas res poſſideat alio titulo, vt quia per antea eas res emerat. Iaſ. ibi. & quāuis filius fateatur quòd poſſidet res paternas, non ſequitur quòd ſit hæres, niſi hoc fateatur, aut probetur quod poſſidet vt hæres. ita Iaſ. ibi. Caeber.

34 Soror licet indotata excludit aliam, quæ cum iuramento renunciauit bonis paternis & maternis, iuxta communem per Burſ. conſ. 75. nu. 2. lib. 1. Bonac.

35 Dos data filiæ, & eidem pleno iure quæſita, trāſmittitur ad eius liberos, velut hæredes, nec eis in legitimam ab auo debitam imputatur. Eſt magis comm. opin. ſec. Alex. in conſil. 23. viſis dubiis. vol. 1. M. Chærian.

Fallit, niſi dicti nepotes ſuccederent auo materno, cū eorū auunculis ex perſona matris: quoniam eo caſu tenerentur ſibi imputare, quemadmodum eorum mater imputaſſet: ſecū. Alex. ibid. poſt Bald. in l. illā. C. de colla. Saly. in l. ſi omnes. § repletionem. C. de inoſ. teſta. Imol. l. in quartam ff. ad leg. falc. Idem.

36 Nepoti mortuo ab inteſtato ſuccedunt auus maternus & auia paterna, ſi ſuperſint & ſoli ſint, æqualiter: & nepotis hæreditas diuidetur in duas partes inter eos, nulla habita differentia vnde bona prouenerint. Corn. conſ. 94. 1. vol. num. 10. 11. 12. & 13. Vezinus.

37 Auus in ſucceſſione neptis potior erit fratribus nō vtrinque cōiūctis. cōmune fatur Bellon. conſ. 24. in princ. E. Suarez.

38 Nepti mortuę ab inteſtato ſuccedunt æqualiter auus paternus, qui erat pater patris ipſius neptis, & patruus, qui erat frater vtrinque coniunctus patri illius neptis. Petr. de Ancharano conſ. 347. quia hic non attenditur graduū vicinitas, cùm tractetur de ſucceſſione defuncti extantibus aſcendētibus, & fratribus, vel filiis fratris vtrinq; cōiūctis, per authen. defuncto. C. ad Tertulliā. ſuccedūt enim pariter. Ita de Ancha. ibi. Idem.

39 Auus excludit in ſucceſſione neptis fratres non vtrinque coniunctos. Bello. conſ. 24. in prin. comm. dicit ex gloſ. in l. 2. ff. de iur. & fact. ignor. in ver. potiorem. Villal.

De iure regio quicunque aſcendens excludit fratrem defuncti, per l. 7. Tauri.

40 Deſcendentes in aui vita, nec nati, nec concepti, quāuis auo nō ſuccedant quo ad hæreditatem, ſuccedent tamen quo ad dignitatē, & honores. comm. dicit Ant. Gomez. de teſta. ca. 1. nu. 11. verſ. limit. 2. & ex parentum perſona iure tranſmiſſionis à ſuitate (vt doctorum verba vſurpem) à ſanguine, à iure deliberandi etiam quo ad hæreditatem ſuccedent. commune inſit idem Ant. Gomez. eo. nu. 11. & c. 9. num. 44. E. Suarez.

41 Deſcendentibus alicuius per lineam maſculinam cōceſſa, non conceduntur eiuſdem filiabus, quoniam ramis (vt doctorum ore in colligendis doctorū opinionibus loquar) fœmineæ lineæ excluſis, & caput ipſum excluditur. cōmune ponunt Io. Crot. nu. 10. Loazes. nu. 67. in l. filiusfamilias. §. Diui. ff. de leg. lib. 1. Pari. conſ. 20. n. 44. lib. 3. latè doctor meus Arius Pinel. in l. 3. n. 29. C. de bon. mater. atque ſimpliciter priuilegia alicuius deſcendentibus elargiuntur, ſi in reip. perniciem non vergant, & per lineam fœmineam deſcendētibus tributa, atque indulta cenſebuntur. commune ponit idem Arius Pinel. diligenter, & copioſè in eandem l. 3. num. 32. E. Suarez.

42 Deſcendētibus etiam fœminis cōceſſa priuilegia, ſi reipub. grauia ſint, nuptis fœminis nō tribuentur. commune ait Soc. Nep. conſ. 40. nu. 16. Sed contrariam ſententiā magis cōmunem fatur Dec. conſ. 223. Cagnol. in l. cum quadam puella. ff. de iuriſ. om. iudic. Verum enimuerò vt hanc poſteriorem veriorem, ita doctorū numero inferiorem recenſet accuratè, ac prolixè Arius Pin. in l. 3. nu. 34. C. de bonis matern. E. Suarez.

43 Nepotes ex filio præmortuo, aut filia præmortua habēt partem, & ſuccedunt in lucro quo priuatur auia ſecundò nubens: & ſuccedunt in eo lucro vnà cum auunculis aut patruis, in ſtirpes: tamen & illud lucrum inter eos diuidi debet. l. in quibus C. de ſec. nup. Dec. conſ. 87. nu. 4. com. dicit. Vezinus.

44 Filii fratrum licet admittantur ad hæreditatē auunculi aut patrui, vnà cum eorū auunculis aut patruis, tamen filii filiorum alicuius fratris aut ſororis non admittentur ad hæreditatem fratris aut ſororis, ſed ſoli fratres aut ſorores admittentur ad hæreditatem fratris aut ſororis excluſis filiis filiorū. ita tenet Oldrad. conſ. 141. in fi. per text. in §. huiuſmodi. verſ. nulli. de hæred. ab inteſtato venien. Chærian.

45 Agnati ſubſtituti compendioſè per verba cōmunia, non excludunt matrem in medio exiſtentem ab hæreditate filii, ſecundum magis com. per Burſ. conſ. 8. nu. 39. lib. 1. Bonac.

46 Spurii filius legitimus non ſuccedit auo, etiā legitimis non ſtantibus, niſi auus prohibeat vſum relictorum filio. Iaſ. in l. hæredib. ff. de iis quib. vt indi. Io. Dur. in arte teſtan. tit. 1. cau. 3. nu. 12. comm. dicit. Fich.

47 Nothus legitimatus per reſcriptum poſt natiuitatē verè legitimi, non excludit legitimum, iux. magis communem per Burſ. conſ. 76. num. 21. lib. 1.

48 Nepos ſuccedit cum patruo in ſucceſſione legati patrui: ſecus in fideic. Dec. conſ. 1. num. 5. comm. dicit. Vezinus.

49 Nepos legitimus ex filio ſpurio ab inteſtato auo, nō poteſt ſuccedere. Cur. iun. conſ. 157. nu. 1. comm. dicit, & Pyrrhus Angleber. in conſue. Aur. de ſucceſſorib. cap. 6. Villal. & Vezin.

50 Naturales tantū filii non excludunt filiā fœminā legitimam & naturalē, vigore ſtatuti excluſiui fœminarum, ſecun. comm. per Burſ. conſ. 98. nu. 14. lib. 1. Bonac.

51 Naturalis verè nō præſumitur, niſi probetur etiā ſi pater illū naturalē in teſtamento nominet, & licet habeat vnde ſe alat, ei ē tamē legari & donari poteſt: ſecus verò nato ex dānato coitu, licet earum matri donari & legari poſſit, ſecund. comm. per Burſ. conſ. 62. num. 7. lib. 1. vbi latius declarat. Idem.

52 Nepoti alicui defuncto ſuperſtitibus patruo vtrinq; cōiuncto patri illius defuncti, & altero patruo qui erat frater cōiunctus tantum ex altero latere patri illius defuncti, æqualiter ſuccedēt: quia tūc poſt fratres, & filios fratrū non cōſideratur vinculorum pluralitas. auth. poſt fratres. C. communi. de ſucceſ. plenè Cor. conſ. 119. in 3. vol. num. 5. & ſic illi duo patrui ſuccedent eorum nepoti iam defuncto. Vezinus.

53 Nepos ex primogenito præfertur ſecundogenito in ſucceſſione regni. Barb. conſ. 4. vol. 2. Io. Dur. in arte teſtan. titul. 3. cau. 8. commu. dicit. Sed Alex. conſ. 4. vol. 4. & in conſ. 54. vol. 3. quē refert Iaſ. in l. maximū vitiū C. de libe. prete. nu. 4. com. dicit contrariā. quam intellige, ſi primogenitus mortuus viuo patre. Dec. cōſ. 443. maxime ſi filius poſſidet. n. 38. Villal. & Vezi.

Opinio Barb. & Duran. eſt approbata indiſtinctè per l. 40. in ord. Tau. B. Villal.

54 Nepos natus ex primogenito patre prædefuncto excludit filiū ſecundogenitū patruū ſuū à ſucceſſione regni, & primogenitura, ſecund. Bald. in auth. ceſſante, C. de legitim. hæred. & conſ. 389. conſuetudo. vol. 2. & hoc ide firmāt nonnulli Doct. quos refert & ſequitur Soc. iunior. per eum relatis conſ. 252. viſis inſtrumentis. & opinionē illā ſcribit expreſſè eſſe comm. Barb. conſ. 10. lib. 1. & conſ. 4. lib. 4. Couar. in tract. de variis reſolutionib. iuris ciuilis, c. 5. lib. 3. nu. 8. & Grāmat. deciſ. 1. vbi refert in facti cōtingentia ita in ſacro Conſilio Neapolitano fuiſſe deciſū. & ita determinauit quoq; Rota Romana, teſte Horatio Mādoſio in addit. Ram. cōſ. 29 ſuper litera A, de anno 1545. & ita fuiſſe iudicatū in regno Caſtellæ, & in regno Franciſci refert Chaſſan. in catalogo gloriæ mundi, in 5. part. conſiderat. 44. In cōtrariā verò ſentētiā, videlicet ꝙ nepos ex primogenito nō præferatur filio ſecundogenito in ſucceſſione regni, inclinauit Io. Andr. in addi. Spec. in tit. de feudis, Bart. in auth. poſt fratres. C. de legit. hæred. cū aliis cōcordāt. relatis per Rubeū conſ. 149. nu. 6. 10. & ſeq. vbi cōſuluit pro iſta parte: & opinio iſtorū videtur æquior, ſi primogenitus mortuus ſit viuo patre, & ſic nōdū ei iure quæſito ſecūdū veriorē & magis com. opin. quā ſequitur & audacter atteſtatur Alex. cōſ. 4. ponderatis, vol. 4. & Dec. cōſ. 443. & in caſu ad me trāſmiſſa. in fi. & ſentētiā hāc approbat in d. auth. poſt fratres. & confirmat Ant. de Roſ. tract. de ſucceſſio. ab inteſt. in verſ. & legitim. & Cou. in loco ſuperiùs citato.

nomine, *& conſ.*299. & iſta quæſtio adeò ambigua eſt propter conflictũ opinionũ, & diuerſas iuris interpretũ ſentẽtias, vt cõſtat ex iis quæ congeſtũt Doct. *in d. l. Marcellus.* adeò, vt deciſionẽ principis deſideret, vt refert Caſſado. *in præallegata dec.* 3. *in tit. de teſta. circa fi.* Recẽta itaque prima parte, tãquã magis vera & cõmuni. amplia, vt procedat etiã ſi hæres ſit filius teſtatoris. vt per Bald. *conſ.*404. *in ſubſtitutione libr.* 5. & Corn. *conſi.*168. *in hac conſultatione*, vbi ponit iſtã eſſe magis cõmunem opinionẽ. idem dicit Dec. *conſil.*236. *non parua difficultas.* & Corn. *conſ.*22. *in hac conſultatione, lib.* 5. eandẽ opinionem ſequitur Barb. *conſi.*46. *difficile. lib* 3. & Auguſtinus Beroius *in c. in præſentia. nu* 448. *in fi. de probat.* Couar. *in c. Raynutius.* §. 18. *nu* 10. *de teſta.* & vide Vrſill. *in add. ad Affl. dec.*367. *ſub n.*13. & iſtam quæſt. in vtramque partem diſputat Fran. Porcell. *trac. de inuentario, c.* 5. *per totum.* & licet filius ob omiſſionẽ inuentarij perdat Trebellianicã, tamen non perdit legitimã. & in hoc Doct. cõueniunt cõmuniter, vt refert & atteſtatur Corſ. *in tract. de poteſtate regia, in materia Trebellianica. q.*73. *aliàs* 37. & Lauren. Calc. *conſi.*76. *aliàs* 36. *tota iſta quæſtio*, & iſtam opinionem originaliter tenuit gl. *in auth. hoc amplius. C. de fideic.* Oldr. *in d. conſi.*134. Bat. *in d. auth. ſed cum teſtator*, & alij complures congeſti per Corn. *in locis ſuprà citatis.* Interpretatur & limitatur præfata concluſio, quando teſtator hæredi remitteret neceſſitatem inuentariũ faciendi, quia tunc omiſſio inuentarij hęredi nõ noceret. *l. fi. C. arbit. tute. l. cum tale.* §. 1. vbi Bal. & Imo. *ff. de condit. & demonſt.* Curt. *conſi.*29. *in regno Hiſpaniæ, in fi.* cum allegatis per Dec. *conſil.* 308. *viſa iterum lecta.* & Soc. *conſi.*51. *viſo teſtamento. lib.* 3. F. Viuius *opin.*357.

9 Hæres rogatus hęreditatem reſtituere ex Senatuſcõſulto Trebelliano, quartam retinere poteſt. §. *ſed quia ſtipulationes Inſtitut. de fideic. hæred.* & ſi filius eſſet, ſeu deliberis, quib. legitima debetur iure naturæ, quartã facilè vltra legitimã poſſet detrahere. *c. Raynutius. & c. Raynal. de teſta.* quod quidẽ procedit, quando vno, eodẽmq; tẽpore vtriuſque quartę detractio non concurrit: vtputà quando filius eſſet in diem, vel ſub cõditione rogatus reſtituere: tunc enim poteſt duas quartas detrahere, ſecus autem, quando purè eſſet rogatus: quia tũc non poteſt de iure can. nec de eius ęquitate detrahere, niſi vnã quartam, ſecundum gl. & communiter canoniſtas *in d. c. Raynutius.* Legiſtas *in l. quanquã C. ad l. Falc. & l. Papinianus.* §. *meminiſſe. ff. de inof. teſta.* & iſtam communem ſequitur Bar. *in l.* 1. §. *interdum. ff. ſi cui pluſquam.* per leg. Falc. *in d. l. quanquam. & in d.* §. *meminiſſe.* Fulg. *conſ.*26. *ſtante ſtatuta.* & Bertr. *conſ.*129. *viſa & pã derata. nu.*52. *& conſ.*134. *nu.*3. *vol.*8. & Alex. *l. in ratione.* §. *quod vulgò. ff. ad leg. Falcid. conſi.*43. *attenta. in fin. volum.*2. *& conſ.*142. *circa primam dubitationem. vol.*2. & iſtam ſententiam approbauit vſus totius mundi volentis in hoc ſtare canonib. vt legitur inter conſilia Bald. *conſi.*282. *& conſ.*387. *quidam.* Alex. *lib.*3. & iſtam cõmunem atteſtatur Affl. *dec.*367. *nu.*4. Georg. Nat. *in tract. quod ſtantib. maſcul. l.* 4. *q. prin. nu.*14. & ad vtrãque partem diſputat, ſequitur allegat. plurimũmq; declarat Aug. Beroios *c. in præſentia. nu.*437. *cum aliis ſeq. de prob.* & Rip. *in l. iubemus. C. ad Treb.* Limitatur hoc vbicunque pater expreſsè filio primi gradus grauato Trebellianicam prohibuiſſet, quia quãuis pater ipſe filiis primi gradus Trebellianicã prohibere nequeat, vt *l. iubemus. ad Treb.* nihilominus hoc verũ eſt, quando vna tantùm detrahi poſſet, vt quia purè fuiſſet grauatus per fideicõmiſſum. Sed quãdo duas regulariter poſſet detrahere, vt in caſu, quo grauatus eſſet ſub conditione, vel in diem, iſto caſu pater prohibere Trebellianicam poſſet, vt filius haberet duntaxat legitimã, vt voluit Pau. de Caſt. & Alex. *in l. imuber.* §. *cum proponeretur. ff. ad Treb.* & idem Alex. *conſi.*28. *&* 165. *vol.*5. & Cor. *conſ.*22. *vol.*2. vbi ſcribunt iſtam eſſe communem. Cõtrariam verò partem, quòd inefficax ſit iſta prohibitio, tenuit Paul. de Caſtr. reuocando ſentẽtiam in melius *in d. l. iubemus*, & fuit de mente Bar. & Alex. *in l. quod de bonis.* §. *quod autem. ff. ad leg. Falc.* & ideò Alex. *conſ.*50. *vol.*6. non fuit auſus conſulere pro prima opinione. Iſtam ſecundam partẽ tenuit etiam Ang. *conſi.*121. & Alex. *in d.* §. *quod autem.* vbi reſpõdet ad *d. l. iubemus.* Bald. & Saly. *in d. l. iubemus.* Roma. *conſi.*216. *aliàs conſi.*206. Barb. *in d. c. Raynut. circa fi.* Alex. *conſi.*5. *vol.*3. *& conſi.*201. *&* 67. *vol.*6. Dec. *conſ.*81. *&* 170. *& conſi.*218. & iſta eſt cõmunis opinin. vt ponunt præcitati Doct. Alex. & Soc. *in l. Marcellus. ff. ad Trebel.* ſeu *in d. l. iubemus.* vbi etiam Modet. Curt. iun. *conſi.*160. *num.*3. & Gozad. *conſi.*45. *&* 97. *nu.*4. vbi refert quòd teſtator indiſtinctè non poteſt aliquo modo prohibere Trellianicam filio, etiam ſi deducendo forẽt duæ quartæ: & fatetur tandem iſtam eſſe communem opininem, & iſta in effectu videtur communior. ſecus autem, quando teſtator prohiberet extraneo hęredi inſtituto, & grauato detractionem Trebellianicæ, quia iſto caſu valeret prohibitio, & hæreditas deuenire poteſt ad hæredem abſque Trebellianicæ detractionę. §. *ſi verò expreſſim. in auth. de hæred. & falci.* gl. *in* §. *ſed quia ſtipulationes. Inſtit. de fideic. hæred. in verbo, liceat.* Bar. *in auth. ſed cum teſtator. C. ad l. Falc.* & iſta opin. ratione non caret, quia tex. *in d.* §. *ſi verò expreſſim.* loquens de Falcidia & de Trebellianica, eſt extendẽdus: nã per hoc ad ius cõmune reuertimur. *l. verbũ. ff. de verb. ſign.* & vbi reditur ad ius cõmune, lex noua etiã correctoria recipit extenſionem, ſecũdũ gl. *in c. ſtatutum. de præb. lib.*6. pręſertimq; vbi ſublata ſignificatione vocabuli, caſus de quo fit extẽſio comprehenditur. gl. *in cle.* 1. *de elect.* & appellationem Falcidiæ ad Trebellianicã porrigi certũ eſt, per not. *in auth. vnde ſi parens. C. de inoff. teſta.* & ſententiã iſtam cõmuniter approbari ſcribit Alex. *in d. l. Marcellus.* poſt Io. de Imo. ibi, & quòd iſta cõmunis ſit, fatetur etiã Barba. *conſi.*10. *illud. lib.*4. Iaſ. *conſi.*84. *omiſſa. lib.*1. *& conſi.*146 *præſuppoſito. vol.*2. Alex. *in l. ſi filius à patre. num.*3. *ff. de lib. & poſth. & in l. extraneum. C. de hæred. inſtit. nu.*8. Iaſ. *in l. ſi fũdum.* §. *ſi libertus. nu.*10. *ff. de leg.*1. *& in d. l. Marcellus. nu.*40. & Bald. Nouellus *in tract. de dote, in* 6. *parte. in* 13. *priuilegio, nu.*2. Interpretantur prædicta etiã procedere, ſi teſtator hæreditatem reſtitui mãdauerit totã, vel integrã, vel pleno iure, vel vſus fuerit his verbis, hęres reſtituat omnia bona, vel reſiduũ bonorũ, aut quicquid ex bonis peruenerit, videtur tunc Trebellianicã prohibuiſſe. per quę no. gl. *in l. decẽ. ff. de fideic. libertatibus.* quã ſingularẽ dicit Ang. ibi, & Bald. *in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc.* facit *l. ſi. ead. tit.* & hoc approbat Alex. *in l. Centurio. ff. de vulg. & pup. & conſi.*202. *perſpectis verbis, lib.*6. & iſtam opinionem cõmunem eſſe ſupponit, idem Alex. *conſi.*5. *circa primum, lib.*3. Gozad. *conſi.*97. *n.*6. & magis communẽ dicit Alex. *conſi.*67. *nu.*1. *vol.*1. & com. etiã dicit Bell *conſ.*64. *n.*2. & hæc opi. cõprobatur ex multis rationibus relatis per Corſetum, tractatu de poteſtate regia. *quæſt.*73. §. 2. Contrariam verò ſententiam quòd retrahatur, tenuit Roma. *conſ.*75. *neſcio. & conſi.*79. *totum fundamentum.* & *conſi.*239. *in hac ra.* & Fel. *in c. auditis. de præſcr.* & Iaſ. *conſi.*84. *puto. vol.*1. Dec. *conſi.*495. & Pau. de Caſtr. *in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc.* & iſtam opin. ait eſſe com. Rom. *in d. conſi.*239. & magis com. dicit Bell. *conſi.*55. *nu.*1. *conſ.*66. *n.*1. *& ſeq. & conſi.*80. F. Viuius *opin.*358.

10 Filius inſtitutus & grauatus ſub cõditione de reſtituenda hæreditate, poteſt duas quartas detrahere: vnam tanquã filius, quæ eſt legitima: alteram tanquã grauatus, quæ eſt quarta Trebellianica, quam detrahit vt quilibet hæres grauatus. *c. Raynutius. de teſtamen.* & ea eſt communis doctorum concluſio *in eod. c. Raynutius. & in l. filium quem. C. famil. erc.* Et propter has duas quartas poterit filius ſextantem alienare. Iaſ. *in l.* 1. *nu.*10. *C. de pac.* ſed ſi purè grauatus eſſet, vnam ſolam quartam detraheret. Doct. *in illis locis.* Guid. Pap. *dec.*92. vel etiam quando ſuccedit in vim clauſulæ codicillaris, vt quando eſt pręteritus in teſtamento, & ſuccedit ab inteſtato: & cogitur demũ in vim illius clauſulæ codicillaris reſtituere hæreditatem: quo caſu vnam ſolam quartam detrahit. Dec. *conſil.*320. In his autem quartis ita eſt aduertendũ, quod ſi ſint quinque filij, legitima quę eſt dimidia inter filios eſt imprimis auferẽda, & demum Trebellianica erit in quartam reſidui. ita Cor. *conſ.*331. *nu.*22. *in prin. vol.* Bellac.

11 Trebellianica debetur in ſingulis rebus pro diuiſo. *l. Tertia, & l. Plautius, ff. ad l. Falc. l.* 5. *C. eo. l. ſi peculium. ff. de peculio legata.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Bened. Capr. *in ſuo trac. reg.* 109. *n.*23. & ideo non poteſt detrahi in vna re. fallit 4. caſibus quos no. Rip. *in d. l. in quartam.* Don. à Fina.

12 Trebellianica hodię per teſtatorem prohiberi poteſt. gl. *in authentic. de hæred. & falcid.* glo. *in* §. *fina. Inſtitutio. ad Trebel.* Fallit ut per Socin. *regu.*432. fallit vt not. Franc. Turz. *concluſ.*52. fallit vt per Baptiſt. à Villa. *concl.*77. *in litera* F. fallit vt per Matth. *in ver. Trebellianica.* Don. à Fina.

13 Trebellianica per hęredem de relictis vniuerſalib. retineri poteſt, *tota tit. ff. & C. ad Treb. ſingula* 47.

Fallit vt per Mant. *ſing.*288. fallit vt per Ant. Trigo. *ſing.*47. Fallit vt not. Soc. *reg.* 433. Don. à Fina.

In

14 In Trebellianicam imputatur quodcúque ex teſtamento capitur, *d. l. in quartam.*

Fallit in 4. caſib. quos not. Ripa *in d. l. nu.* 82. Don. à Fina.

15 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam à ſecundo fideicommiſſario, *l. 1. §. denique. ff. ad Trebel.*

Fallit in 3. caſib. vt per Ripam *in d. §. denique, nu.* 7. vbi Alex. limitat in 3. caſib. Don. à Fina.

16 Filius primi gradus hæres inſtitutus, & grauatus de hęreditate reſtituẽda nõ cõputat fructus quos percepit ex hęreditate paterna in Trebellianicã: ſecus in nepote. *l. in fideicommiſſariis. in princ. ff. ad Trebel. & l. iubemus, C. ad Trebe.* gloſ. *in l. quod de bonis. §. cum annus. ff. ad l. Falcid.* & ibi Bart. *in d. l. iubemus.* & Iaſ. *in l. Gallus. in princip. n.* 45 *ff. de liber. & poſthum.* Cacher.

17 Hęres regulariter imputat fructus in quartam. *l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebell.*

Fallit in 10. caſib. quos not. Rip. *in d. l. nu.* 25. Don. Fina.

18 Legatum imputatur in quartam. fallit in 6. caſib. vt per Dec. *in auth. præterea, C. vnde vir. nu.* 10. Don. à Fina.

19 Hæres qui coactus adiuit, non detrahit Trebellianicam. fallit in 3. caſib. vt per Alexand. *in l. omnibus, §. qui ſuſpectum, ff. ad Trebel. num.* 3.

Fallit in 7. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni. capit.* 28. *tit. euentus ſi hæres coactus adiuit. reg.* 2. *fol.* 614. Don. à Fina.

20 Legitimatus detrahit legitimam, & Trebellianicam de fideicommiſſo, perinde ac ſi eſſet verè legitimus. eſt commun. opi. ſec. Dec. *conſ.* 157. *quæritur an legitimatus.* M. Chærian.

21 Hæredes plures inſtituti & grauati reſtituere hæreditatẽ, quilibet eorũ hæredum (ſi ſint plures) poterit detrahere Trebellianicam die reſtitutionis adueniente, ex ea parte quæ ad quemlibet peruenit. Alex. *conſil.* 43. *n.* 4. *vol.* 2. Chaſſan. *conſ.* 681. Dec. *cõſ.* 135. *n.* 2. & ſi ſint tres hæredes, quilibet ex illis detrahet ſuam Trebellianicam. Ludo. Roma. *conſ.* 18. & Decius *conſ.* 452. *in princip.* Bellac.

22 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam fideicõmiſſario ſecundo: niſi quando hæres primò Trebellianicam non detraxit, Ioan. Duran. *in arte teſtand. tit.* 5. *cau.* 28. communem dicit. Villalob. & Veſin.

Nota iſtam commun. ad intel. *l. vlti. tit.* 5. *part.* 6. *& l. vij. titu.* 6. *part. ea.*

23 Item non detrahit quando teſtator prohibuit detractionẽ Trebellianicæ, *Iaſ. conſ.* 84. *vol.* 1. *nu.* 9. communem dicit.

24 Item & non detrahit, quando teſtator mandauit reſtituere plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit. Gozadi. *conſi* 97. *num.* 6. communem dicit. Villal.

25 Fideicommiſſarius non conficiens inuentarium, perdit detractionem Trebellianicæ. Magis communem dicit Corn. *conſ.* 168. *vol.* 3 & Dec. *conſ.* 236. vt refert Ioan. Durand. *in art. teſtan. tit.* 5. *cau.* 37. Subiungit tamen, licet hæc op. dicatur communis per Doct. ſuprà relatos, valde tamen dubia eſt (inquit) & de ea ſunt diuerſæ iuris interpretum ſententiæ, vt patet ex his quæ cõgerunt *Doct. in l. Marcellus. ff. ad Treb.* Et Alex. *cõſ.* 67. *vol.* 4. dicit communẽ eſſe opinione, quòd hęres nõ amittat Trebellianicã ſi inuentariũ non fecerit. Et q. adeo ambigua eſt, vt deciſionem principis deſideret, vt dicit Rota *in tit. de teſtam. deciſ.* 4. *in collectis per Caſſador.* Hæc ille. Ioan. Fich.

26 Legitimas duas, ſeu duas quartas poteſt detrahere filius grauatus de reſtituẽdo, id eſt, vltra legitimam poteſt detrahere Trebellianicam: ſecundum communem opinionem Doct. *in cap. Raynutius de teſtam. in l. in quartam. ff. ad leg. Falcid. & in l. filium, quem habentem. C. famil. erciſc.* quam declarant & citant Crot. *in repet. in l. quis Romæ. §. duo fratres. col.* 22. *ff. de verb. oblig.* Dec. *conſi.* 203. *num.* 3. Crabet. *conſil.* 110. *num.* 2. & Curt. Iun. *conſi.* 106. *num.* 1. & Natta *conſil.* 255. *præſupponitur in facto quòd deceſſit ab humanis, num.* 5. *vol.* 2.

Et hoc procedit, quãdo vtriuſque quartæ detractio eodem tẽpore non concurreret. *d. ca. Raynutius, & cap. Raynaldus. eod. titu.* Doct. omnes cõmuniter *in l. quanquam. C. ad leg. Falcid.* Bald. *conſ.* 488. *factũ ſuper quo lib.* 1. Bart. *in l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoffic. teſtam.* Fulgo. *conſ.* 26. *ſtante ſtatuto*, cum allegatis, & congeſtis per Alex. *conſ.* 43. *attenta in fi. lib.* 7. *& in l. in ratione. § quod vulgo. ff. ad l. Falcid.* & Afflict. *deciſ.* 367. *nu.* 4.

Interpretatur etiam dicta cõmunia nõ habere locum, quando teſtator mandaret, ſeu iuberet totam hæreditatem reſtitui: quia hoc caſu filius grauatus detrahit ſolũmodò legitimam, ſecundum allegatos Doct. & iſtam ſcribit eſſe commun. opin. Bertran. *in l. hac edictali. §. ſi tamen. C. de ſecund. nupt. nu.* 10. Sed ipſe Bert. *loco de quo ſuprà, & conſ.* 129. *viſo, & ponderato caſu mihi exhibito, ſub n.* 52 *vol.* 8. dicit quòd filius priuatus hoc caſu debet computare Trebellianicam in legitimam: & ita declarat dictam limitationem communem.

Et iſta opinio ita, & aliter reſtricta ampliatur vtiliter procedere in aſcendẽtibus quoq; & ſic parẽtes, ac aſcendẽtes ipſi inſtituti per filios in eorum teſtamẽtis, & grauati reſtituere hæreditate poſt eorũ mortẽ: poſſent tũc etiã detrahere duas quartas, id eſt, legitimã & Trebellianicã, quẽadmodũ detrahit filius ipſe grauat' à patre: vt ex multis cõcluſit Crauet. *in d. cõſ.* 110. *n.* 1. vbi tuetur iſtã opinionẽ, vocátq; veriorẽ, & cõmunem.

Sed pater ipſe à filio inſtitutus, & grauatus reſtituere ſub cõditione, fructus nõn lucraretur ex toto, verùm in quartã Trebellianicam tanquam extraneus hęres imputare deberet: vt voluit cum aliis glomeratis per eum Ripa, *nu.* 31. & Hier. Lau. *nu.* 69. *in l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebel.* qui oſtendit iſtam eſſe communem ſententiam.

¶ In contrariã verò partẽ, videlicet, quòd fructus nõ computentur in Trebellianicam in liberis primi gradus, licèt duas quartas detrahant, inclinauit ſubtiliſſimè, atque doctiſſimè Rota Romana, atteſtãte Caſſod. *in deciſ.* 2. *de teſtamẽtis.* Sed accedendo communi prememoratę adduco aliquas rationes.

Et primò quippè, quod fructus in legitimam debitam iure naturę computari non poſſint, ſuadeo hoc ſtabili fundamẽto: quia & ſi teſtator hoc voluiſſet, etiam expreſsè non potuiſſet. *l. iubemus. C. ad Trebel.*

Secũdò pręſens cõmunis ſententia cõprobatur etiã: quoniã legitima de ſubſtãtia nẽpè, & de rebus hęreditariis, nõ autẽ de fructibus debetur. *l. ſcimus. §. repletionẽ* cũ ibi nota. per glo. & Doct. *C. de inoffic. teſt.* & faciũt quę habetur *in l. in fideicõmiſſariam*, per gl. & omnes *ibi. ff. ad Trebel.* & tradita per Bart. & cęteros *in d. l. in quartã*, vbi imputatur ſolũmodò in legitimã iura naturę debitã, id quod eſt in patris patrimonio: & ideò fructus ipſi nullatenus imputantur: ſiquidẽ ſtatim à die mortis ſunt ipſius filij. ita Bald. Paul. de Caſtr. & omnes alij *in d. l. iubemus*, & gloſ. & cęteri cõſtanter *in d. l. fideicommiſſariam.*

Et quemadmodum fructus percepti in legitimam computari nequeunt, ita pariformiter nec in Trebellianicam, vt docuimus ex cõmuni opinione: quã tanquã ęquiorẽ ait in practica obſeruari apoſtilla. ad Alex. *in cõſ.* 165. *ſub litera E. vol.* 5. Vnde filius grauatus in vita, vel poſt mortẽ ſuam reſtituere, & ſic in caſu, quo duę quartę detrahendę forent: tunc fructus nõ tenebitur modo aliquo imputare, niſi poſtquàm ipſe, ſeu hęredes ſui extitiſſent in mora conſtituti in iudicio. Nã à die litis conteſtatę filius ipſe grauatus, ſeu hęredes ſui fructus in Trebellianicã, & non prius imputare tenentur: vt concedunt Bal. Pau. de Caſt. & omnes alij cõmuniter, & concorditer *in d. l. iubemus*, & eſt tex. *in terminis in d. cap. Rayn. de teſtam. in verſ. in eo verè quod quartã, & cætera*, vbi Gloſ. & cęteri omnes Canoniſtę. Per quẽ textũ facilè cõfundi videtur doctrina Pauli Caſtrẽſis: quã plurimũ cõmendat, atque extollit Alex. *in d. conſi.* 165. *circa præſentẽ conſultationẽ, in fin. vol.* 5. *& in l. mulier. §. cum proponeretur, col.* 5 *ff. ad Trebel.* qui cõcludere videtur, quòd vbicúque vna legitima foret detrahẽda, hoc eſt Trebellianica dũtaxat: tũc fructus percepti à filio grauato nũ venirent vtiq; imputãdi in Trebellianicã, etiã ſi hoc per teſtatorẽ expreſsè diſpoſitũ fuiſſet: vt *in d. l. iubemus*, qui quidẽ tex. in caſu hoc loquitur Nihilominus tamen vbicunq; duę legitimę detrahẽdę forẽt, vt in caſu *dict. cap. Raynut.* ſecus eſſet: nã videtur illud cõtra *d. cap. Raynu.* vbi caſus clarus: & ita doctiſſimè quidẽ cõſuluit Ang. *in conſ.* 121. Zoilus domini, & Alexãder *in cõſ.* 250. *vol.* 6. nonnihil dubitauit ſimiliter de hoc Pauli dicto *in d. §. cum proponeretur*, vbi itidẽ nec auſus eſt illud affirmare tanquã periculoſum, atq; nouũ. Vnde nõ immeritò idẽ Pau. *in d. l. iubemus*, mutauit conſiliũ ſuũ in melius: & eſt etiã de mente Bar. *in l. quod de bonis. §. quod annus. ff. ad l. Falc.* vbi Alex. quoq; hoc idẽ voluit. cęterùm opinio Pauli Caſtrẽſis *in d. §. cum proponeretur*, abſq; ſcrupulo aliquo procedere poſſet in terminis *d. l. iubem'.* videlicet, quãdo pater, qui filiũ ſuũ grauaſſet per fideicõmiſſũ, expreſsè diſpoſuiſſet, quòd ipſe fruct' in Trebellianicã imputare deberet, quos tamẽ nõ imputaret, ſi nempè pater hoc nõ mãdaſſet: per tex. *in d. c. Rayn. iũcta d. l. iub.* Viu. *opi.* 459.

27 Trebellianica per teſtatorẽ prohiberi poteſt, & tunc peruenit hęreditas ad fideicommiſſarium, ſtante prohibione hac abſque ipſius Trebellianicę detractione: ſecundùm gloſ. & omnes *in l. Marcellus ff. ad Treb.* & iſta eſt communis opinio

iſto,& vide paulò poſt. M.Chærian.

Hæc fall.limita,quàdo filius poteſt duas quartas detrahere, quia tūc vna poteſt prohiberi.itē limita,quando omnes ſunt grauati reſtituere,ſec.Goz.in cōſ.46.n.22.vſq.ad finem. Idem.

39 Teſtator poteſt prohibere detractionē quartę Trebellianicę in fideicommiſſo.Barb.conſ.10.vol.4.Iaſ.conſ.84.vol.1.& conſ.146.vol 2.vel ſi teſtator vtitur verbis ampliſſimis:vt plenā hæreditatē,vel quicquid ad eū peruenerit, vel omnia bona reſtituere mādauerit.Alex.cōſ.5.vol.3.Io.Dur.in arte teſtan.tit.5.caut.31.& Lud.Goza.conſ.97.n.6.cōmunē dicunt & magis cōmunē dicit Alex.conſ.67.vol.1.n.1.inquātū hæc cōmunis dicit,quòd quādo teſtator mādat reſtituere totā hæreditatem, quòd Trebellianica nō detrahitur.Bell.in conſ.64.n.1.communē dicit ex Alex.conſ.5.n.3.vol.1.& cōſ.141.vol.2.& cōſ.2.& cōſ.133.vol.5.& Ang.conſ.135.incipiēt.hoc eſt teſt. ſed dictus Bell. in conſ.55.n.1.dicit magis cōmunem contrariā. Imò quod detrahitur ex mente Dec.conſ.495.& vide eundem Bellon.conſ.66.num.1.& 2.Roma.conſ. 239. qui dicit communem. & Pau. in auth ſed cum teſtator.C.ad leg.Falc.& Cap.conſ.83. B.Villal.

Nota iſtam com.ad intell.l.vlt.tit.5.par.6.& l.8.tit.11.par.ea.

Fallit,quādo filius primi gradus inſtituitur, & grauatur de reſtituendo,quia inefficax eſt prohitio.Dec.conſ.81.& 299.& Cur.Iun.cōſ.70.nu.16.& Lud.de Goza.conſ.45.n.21.cōmunem dicūt.ſed Alex.conſ.29.n.5.& Corn.conſ.22.vol.2.dicūt cōmunem cōtrariam,ſed pro concordia vide Dec.conſ.480.dicensem : Aut ſunt detrahendæ duæ quartæ,& poteſt prohibere,ſi tamē vna,nō:ſed tamē Cur.Iu.conſ.160.n.3.& Couar.in c. Rayn.de teſta.§.n.7.indiſtinctè dicūt,patrē nō poſſe prohibere deductionē Trebellianica.& Lud.de Goaz.conſ.97.n 4.dicit communē primam,etiam ſi deducēdę eſſent duæ quartæ, quod non poteſt prohibere.& hæc videtur cōmunior.Idem.

40 Si filius reſtituit abſque detractione Trebellianica,poteſt repetere.gl.in c.fi.de don.inter vir.& vxo.& l.v.ti.2.par.4.

41 Si inſtitutus nō confecit inuentarium,non detrahit Trebellianicā, & perdit eam.Bel.conſ 19.n.12.cōmunem dicit,ex Dec.conſ.495.& Bell.conſ.54.nu.4.magis com.dicit. B.Villa.

Amplia & in filio primi gradus.idem ibi com.dicit,ex Cur. Iun.conſ.54.

Amplia ad occultantem bona hæreditária, quia non detrahit Trebellianicā,& punitur,quia duplicatur res omiſſa acl-lo.conſ.30.nu.5.communem,ex Alex.& Iaſ.in l.fi. §. licentia.C. de iure delib.

Nota quod in omnib.caſibus,in quib.Trebellianica eſt detrahenda,cōputandi ſunt omnes fructus quos percepit reſtituens bona fide fideicommiſſario.Bell.conſ.64.nn.8.com.dicit ex Bat.& Paul.in l.iubemus.§.fi.C.ad Treb. Idem.

42 Quamuis Doctorum ſit cōtrouerſia, an cōtra teſtatoris prohibitionem detrahi poſſit Trebellianica?receptior tamē eorum eſt ſententia eam detrahi poſſe,vt tenuit Alex. in cōſ. 67.conſideratis.vol.1.& conſ.5.in fin.vol.5. Quod Bal.procedere voluit in liberis primi gradus duntaxat, in aliis verò non. in l.iubemus.C ad Treb.per auth.ſed cum teſtator.C.ad leg. Falcid. iuncta l.Marcellus.verſ.quod autem.eod.tit.cuius opin.Alex.in d.conſ.67.non approbat,nec improbat,ſed allegat Cyn. in d. l.iubemus.& in l.cohæredi.§.cū filia.& ibi Raph.Cum.ff.de vulg. & pup. tenentes contra Bal. quòd autem Trebellianica indiſtinctè prohiberi poſſit tam in liberis primi gradus quàm in aliis,communem eſſe opin.atteſtatur Alexandrinus conſ.2.n. 26.vbi allegat Ang.in conſ.125.Signorol.in conſ.235.in fi.Alex. in l.ſi debitor,ad l.Falc.Iaſ.in d.l.Marcellus.ad Treb.Corn.conſ. 22.vol.2.Alex.conſ.29.vol.5.Are.conſ.67.in fi. Cur.conſ.51.idem Alexandrinus conſ.14.nu.12. vbi vltra alios ſuperius allegatos adducit Cyn.in.d.l.iubemus.& Cuma.conſ.25.Picum & Dec.in conſ.81.& 218. F.Tuta.

43 Teſtator hærede inſtituto non ſolū expreſsè poteſt Trebellianicam prohibere,per auth.ſed cum teſtator.C.ad leg.Fal. ſed etiam & tacitè ex verbis generalibus:Bar.in l.j.ff. de vulg. Lancelotus Galiaula in repet.l.Centurio.ff.de vulg.n.353. quod fallit ſi apponantur hæc verba, grauo heredem vt pleno iure hęreditatem reſtituat.per l.decem,iuncta ibi gloſ.ff.de fideic.liberta.Bald.in auth.ſed cum teſtator.ff.ad l.Fal. Gui.Papæ deciſ. 51.& 537.& hanc opinionem communem eſſe aſſerit,& obſeruari Guid.Pap.in ea dec.vel etiam ſi apponātur ea verba, volo talē meam hęreditatē ſine vlla diminutione ad talē pertinere:vel totā integram.Lāc.in d.l.Centurio.n. 352.& 355.quòd ſi ſolùm dicebat teſtator,volo meam hęreditatem,vel omnia bona mea ad talē pertinere, vel peruenire, per ea verba non cenſetetur prohibita Trebellianica, vt per Lanc.Gali.in d l. Centurio.n.354 in filiis tamen primi gradus Trebellianica nō poteſt prohiberi.l.iubemus.C.ad Treb.Guid.Pap.dec.5. & hæc obſeruari aſſerit Iaſ.in l.Marcellus.n.55.ff.ad Treb. Rom.conſ. 206.nu.6.Alex.conſ.5.vol.3 Bald.& Salic.in d. l. iubemus. Et ibi inquiunt eam opinionem communem eſſe. idem Alex.conſ. 201.n.14.in 6 vol.Dec.conſ.218.n.5. Bellac.

44 Per non confectionem inuentarij,amittitur Trebellianica indiſtinctè,tam in liberis,quā in extraneis.eſt mag.com. opin.ſec.eund.Corſ.in d.q.de Trebellia.in fi.& maximè quando hæres eſſet aliàs ſuſpectus.& eſſe magis com.etiam atteſtatur Corn.in conſi.168.verſi.deueniendo.vol.3.& Dec.in conſ.236. non parua.verſi.ſed certè.Contrar.opin.dicit. magis eſſe communidem Corn.in conſi.180.multitudo.verſ.deueniamus. vol. 4. & Alex.conſ.67.lib.4.& Iaſ.latè in conſ.84.puto vol. 1. & quod non perdatur, tenet latè Crauet. & in puncto iuris tuetur in conſi.17.quæritur an nobilia per totum.Egeret decisione Cęſarea. M. Chærian. & E.Suarez.

45 Trebellianica nō cenſetur prohibita verbis generalibus vel ex coniecturis,niſi expreſsè,& ſpecialiter prohibeatur.eſt vera opin.ſec.Iaſ.in conſ.84.puto vol.1. Idem.

46 Trebellianica in liberis primi gradus prohiberi nō poteſt.Eſt verior & magis com.opin. ſecundū Bar. Soc. cōſ.137. viſo.vol.1.vbi allegat pro hac parte Bal. Sal.Ful. Corn. Paul. Roma.Alex.Barb.Soc.Io.de Ana.Io.de Prat.veteri.Crot. Iaſ. Claud.Aquēs.Cato.Saccū.Dec.Galiaq.Guid.Pap.Pau.Pic. Carol.Rui.Cur.Iu.dicit egere dec.Cęſarea in cōſ.254.n.2.M.Chę.

47 Quando duæ quartæ detrahuntur, fructus in Trebellianicam computantur. Eſt vera & com.opin.teſte Graad.conſ. 81.Latè Crauetta.conſ.16 poſt redditum.in fi. Idem.

48 Trebellianicæ beneficium non perdit hæres non conficiens inuentarium,hanc opi.veriorem & communiorem dicit Alex.conſ.29.perſpectis.vol.5.vt refert Minſing.obſ. 60. cent. 3.Et quòd camera etiam eam ſequitur. I.Fichard.

49. Trebellianica etſi detrahi ſoleat de ſubſtitutione,illud intelligitur de ſubſtitutione fideicommiſſaria,nō autem de breuiloqua,quæ naturaliter non continet fideicōmiſſariam.l.iam hoc iure.in verb.vulgarem duntaxat.ff.de vulg.& pup.ſubſt.& in l.y.C.de impub.& aliis ſubſt.vbi Bart.multum commendat illum text.ſubdens ſe ita conſuluiſſe,ducto in l.ex teſtamento.C. de teſtam.milit.Bart.& alij in l. Lucius.ff.de vulg.& pup.Bar.Soc. in conſ.6.nu.2.in 3 vol.conſ.& Dec.num 6.in conſ.205. teſtantur ſententiam Batt.communiter obſeruari,& approbatam eſſe. Rol.à Valle in conſ.25.n.2.in 1.Tomo conſ. Kirchou.

50 Trebellianica quarta non minus quàm Falcidia à teſtatore prohiberi poteſt.commune aiunt Iaſ. conſ.84.lib.5. & conſ. 46.lib.y.Bell.in §.ſed quid.nu.6.Inſt de fideic.hered. Ant.Gom. de teſtam.cap.11.n.15.latiſſimè Iul.Clar.§.teſtamentum quaſt 61. verſ.in ſcis.& verſi.ſeq.ac Fran.Vi.lib.1 opin.142.quorum opin. etiam tūc verior atque æquior eſt, cùm filius hęres inſtituitur. qua in ſpecie illam frequenter placitam teſtantur Alex. conſ.29.lib.v.Corn.conſ.22.lib.y.Alc.in l cùm proponas.C.de pact. Rub.conſ.2 n.24 & conſ.44.nu.2.copioſè Iul.Clar.d.q.verſ.difficultas eſt.cum ſeq.Fran.Vi.d.opin.142.poſt princ.qui multos cōtrarium receptum ac magis receptum aſſerentes referunt.Sed quicquid illi deblaterēt,quod ſuprà poſuimus verius, iuſtius, atque vtilius eſt. E.Suarez.

51 Trebellianicam quartam,nedum ſuam ipſorum legitimā filij detrahent,quibus iniunctum eſt,vt ſi ſine liberis deceſſerint,hæreditatem alteri reſtituant.commune fatetur Alex.cōſ. 139.eleganter lib.1 Fran. Turz.opin.142. Quin & rùm nō purè, ſed diuerſis tēporibus hæreditatē reſtituere iubentur,tū legitimā ipſorū portionē, tū Trebellianicā pōtificio iure vbiq.obſeruando,vnà detrahent.commune affirmāt Math.de Affli.dec. 367.n.4.Betous in cap. in præſentia.nu. 437. cum ſeq. de probat. Franc.Viuius lib.1.opin.142.& opi.204.Nunquam autem Trebellianica hæc quarta filiis hæreditatē paternam reſtituturis cōpetens,ex fructib. interim perceptis imminuetur. cōmune aiunt Pariſ.conſ.126.nu 35.lib.1.Picus in l.in quartam.nu.10.ff.ad leg.Falcid.Fran.Viuius d.lib.1.opin.133. E. Suarez.

52 Trebellianicam quartā prohibuiſſe teſtator videtur, qui vel plenam hæreditatem,vel quidquid ad hæredem perueniſſet,vel omnia bona reſtituere mādauit.commune dicūt Alex. conſ.5.lib.3.Io.Dilect.de art.teſtan.tit.5.caut.31.& qui de materia latiſſimè agunt Iul Clar §. teſtamentum. quaſt. 61.verſ. ſed

quid

quid ſi hoc, cũ ſeq. Franc. Viuius lib. 1. opin 143. ad fin. Non tamẽ ſi teſtator hęredẽ rogauerit, vt quidquid ſuę mortis tẽpore ſuperfuerit, reſtituat, quarta Trebellianica nõ deducetur ab hærede nihil hęreditatis imminuente, vt frequẽter placitũ enunciat Ant. Gomez. de teſtã. c. 15. n. 16. v. iti adde quod in prædicto. Quod autem etiam inſtitutis liberis prohiberi Trebellianica poſſit, dicunt receptum Corſet. tract. de poteſt. reg. 9. de Trebellianica. dub. 1. Dec. conſ. 480. in caſu. Quamuis contrariũ affirment frequenter placitum Dec. conſ. 81. Guid. Papę 9. 51. ſecundum ſtylum, quod placet. Idem, & M. Chærian.

53 Trebellianicæ detractionẽ, nõ poteſt pater liberis primi gradu' & ſic propriis filiis prohibere. eſt vera ęquiſſima, & magis cõmunis op. vt dicit Soc. Iun. in cõſ. 5. ſub n 18. in prin. & in conſ. 88. nu 3. vol. 4 & habetur per doct. in l. iubemus. vbi Bal. Salic. & alij plures. & in l. Marcellus in prin. C. ad. Treb. aliis verò, qui non ſunt de liberis primi gradus, detractio fieri poteſt, ſecundum magis communem opin. de qua per Doct. in d. l. iubemus, & in l. Marcellus ff. ad Treb. a. Muſcul.

54 Trebellianicã vel Falcidiã hęres inuentariũ conficiẽs licet detrahat, auth. de hæred. & Falcid. §. ſi vero non fecerit inuẽtar. coll. 1. id tamen inter alia fallit, ſi teſtator detractionẽ alterutri' fieri prohibuiſſet. auth. ſed cũ teſta §. ſi verò expreſſim. C. ad l. Falcid. & ibid. Cyn. Bar. & Imo. in l. Marcelius. §. quod autẽ. ff. ad Treb. quã cõmuniter ſequũtur canoniſtę in c. Raynal. de teſtam. vt refert Bened. Capra. reg. 110 n 3. Similiter fallit ſi pro redeptione captiuorũ, vel ad pias cauſas legatũ ad relictum quid foret, quia tũc nõ detrahitur Trebelliana aut Falcidis, auth. de eccleſ. t. §. ſin antẽ. coll 9. quod ſec. Ant. in d. c. Raynal. cõmuniter ab vtriuſque iuris interpretibus tenetur, per not. in c. ſi pater. de teſtamen. lib. 6. & Bal. in l. id quod pauperibus. C. de epiſc. & cler. quemadmodum ibid. nu. 5. refert idem Capr.

55 Trebellianica vel Falcidia licet nõ ſolùm nõ detrahitur, cũ 1. annũ à die monitionis per iudicã factæ, à ſolutione relictorũ ceſſatur, ſed etiã omne emolumẽtũ ex teſtamẽto amittitur. iuxta gl. in d. c. Raynal. Bar. in auth. hoc ampli'. C. de fideic. gloſ. in auth. de hæredib. & Falcid. §. ſi quis non implens c. ſi hæredes. c. nos quidẽ. de teſtam. & cõmuniter teneri ibid nũ. 22. refert idẽ capr. id tamẽ fallit ſi teſtator aliud tẽpus, intra quod voluntati ſuę ſatisfaciẽdũ foret, præfiniſſet, nã tũc illud obſeruaretur, iuxt. not. in l. ſtatu libero. §. hærede. ff. de ſtatu. lib. l. fi. §. ſin autẽ. C. de iure delib. prout in d. c. nos quidẽ, voluerũt Anch. Imol. D. Nicol. & communiter docto. vt ibid. nu. 28. refert idẽ Capr.

56 Trebellianica an per non confectionẽ inuentarij perdatur? De hac quæſtione adeò vario modo doct. loquũtur, vt vix diſcerni poſſit, quę ſit vera, quæue cõmunis opin. Quidã dicũt Trebellianicã amitti per nõ cõfectionẽ iouẽtarij, per tex. in §. ſi verò non fecerit inuentarium. in auth. de hered. & Falcid. & hãc ſententiam ſibi placere ſcribit Soc. in l. Marcellus. §. quòd autem. n. 14. v. circa tertiam quæſt. ff. ad S. C. Treb. & ita conſuluit Phil. Dec. in conſ. 236. nu. 5. v. quintò quæritur de articulo valdè diſputabili. & in conſ. 480. nu. 15. cum ſeq. v. poſtremò in iſto caſu. atteſtando veriorem & magis com. hanc Doct. opin. eſſe, id nititur ipſe oſtendere per allegationes multarũ ſcripturarũ, authoritatũ, & pręſertim cõſiliorũ, quę trãſcribere nõ eſt neceſſe. Sed cõtrariã opi. ęquiorẽ, benigniorẽ, magis com. & tenendã eſſe, quod nõ perdatur Trebellianica per non confectionem inuentarij, ſcribunt nouiſſimè multorũ doct. authoritates adducentes. Hier. Cag. in l. Papin. §. meminiſſe. nu. 15. ver. ſed contraria opin. ff. de inoffic. teſtam in tomo 1. oper. ſuorum. Iaſ. in l. Marcellus ad fin. prin. ff. ad Treb. & ita etiam firmat Alex. in conſ. 29 perſpectis, conſideratisq; his. nu. 5. lib. 5. Dicens, quod iſta eſt verior, & magis cõmunis opi. & inter cęteros multũ egregiè, firmant hanc opi. eamq; ab obiectis defendendo, & contraria fundamenta retorquendo. Crauet. in conſ. 17. quæritur an nobilis Anton. per totum, cum concord. per Soc. Iuo. in conſ. 88. nu. 7. & 8. vol. 4. Vbi dicit, ſibi ſemper placuiſſe conſiderationes Crauetæ, & abſque dubio ſe credere hodie hanc opin. eſſe magis com. & communiter receptam. dicit enim, quod multi ex modernis, & recentiorib. eam ſequuti ſunt, prout plurimi per dominos cõſulẽtes relati fuerãt, quos ipſe refert & allegat in d. conſ. 88. Did. Couar. in c. Rayn. §. 15. nu. 10. ext. de teſtam. in to. 1. Relectionum. & Rol. à Valle. in conſ. 27. num. 27. in 1. tom. conſ. Kirchouius. & E. Muſcul.

57 Bona redempta an veniant in reſtitutione fideicõmiſſi. vide Dec. cõſ. 298. Et an poſſint ea bona alienari ob legitimã, vel Trebellianicam filij grauati eligẽtis pro ſuo iure, vel an eius hæres, à quo vult fideicommiſſarius bona auocare, poterit ea bona ſic eligere? vide Dec. conſ. 236. Socin. Iun. conſ. 28. n. 1. lib. 2. licet Caſtr. in l. Marcel. §. res quæ. ff. ad Trebel. teneat bona alienata eſſe in legitimam imputanda: licet in Treb. dubitet, & referat opi. vt per eũ. Cui adde Pariſ. conſ. 44. nu. 46. lib. 1. & conſ. 109. eod. lib. & an poſſint ea bona ſubiecta alienari ex cauſa dotis, ſi extent alia bona tẽpore datæ dotis? Pariſ. conſil. 119. n. 5. lib. 1. Et an pro dote conſtituenda? Pariſ. conſ. 52. lib. 1. Et quod pro reſtituenda dote poſſit alienari fideicomiſſum, etiã quod dos fuerit receptã poſt fideicommiſſum iniunctũ, not. Iaſ. cõſ. 157. li. 2. qui in auth. res quæ. C. com. de leg. dicit quod non: & contrariũ tenet conſ. 271. lib. 1. in hoc ſibi contrarius, Ruin. conſ. 89. nu. 42. lib. 2. vbi tenet contra Ang. volentẽ contrarium. & dicit hãc eſſe com. opi. Gozad. conſ. 97. in prin. Grat. conſ. 17. in prin. lib. 2. Rub. conſ. 78. in princ. & hoc procedit vbi non adeſſent alia bona. vt per Iaſ. d. auth. res quæ. col. fin. quæ cõcluſio fallit, vbi poſt conſtitutionẽ dotis alienauit bona non ſubiecta fideicommiſſo, tunc non poſſunt pro dote alienari bona ſubiecta: ſed debet mulier agere actione hypothecaria contra poſſeſſores bonorũ ad conſecutionem dotis. Bellac.

58 Acquiſitũ ex pupillari ſubſtitutione, venit in reſtitutionẽ fideicommiſſi, etiã conditionalis. pupillari ſubſtituto iniuncti per verba vniuerſalia. eſt com. opi. ſec. Alex. in l. ita tamen. §. quis ſuſpectã. verſ. in hoc dubio articulo. ad Trebel. Vezin.

59 Filij poſiti in conditione non cenſentur poſiti in diſpoſitione, & facerunt tales filij deficere fideicõmiſſum, & venient ad defuncti hæreditatem ab inteſtato tanquam proximiores. Dec. conſ. 545. Vide vt per Soc. l. cũ auus ff. de condit. & dẽ. Curt. Sen. conſ. 63. Pariſ. conſ. 31. conſ. 86. conſ. 87. vol. 2. Ruin. conſ. 128. & 138. vol. 3. Gabriel. lib. 4. tit. de fideicommiſſ. concl. 4. & ideo ſi quis pater filium inſtituerit, & quem grauauerit reſtituere hęreditatẽ ſi decedat ſine liberis, eo caſu liberi ſuſcepti excludẽt ſubſtitutũ: & hoc operatur ea cõditio, ſi decedat ſine liberis: & hoc procedit ſiue illa conditio appoſita ſit in teſtamento, ſiue in contractu matrimonij: nam ſemper filij ſuſcepti excludent ſubſtitutũ, & ſuccedent patri mortuo ab inteſtato. l. Lucius. & ibi glo. ff. de hæred. inſtit. & Boër. deciſ. 155. nu. 15. nõ quòd filij ſuſcepti dicantur ſuccedere ex teſtamento in vim illius clauſulæ tanquã ſubſtituti, ſed ſolũ ab inteſtato ſuccedent, ſi eorum pater nullũ fecerit teſtamentũ. gloſ. in d. l. Lucius. de hæred. inſtit. & ibi Bald. & Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel. Ioan. de Imola, in d. l. Lucius, poſt Bart. vbi inquit eam opin. com. eſſe. propterea filij ſi patri ſuccedunt ab inteſtato, cùm non ſuccedant tanquã ſubſtituti in vim illius clauſulę, non poterunt reuocare alienata per patrẽ, ſi fortè pater ipſe aliqua bona ex ea hæreditate alienaſſet. Bart. in d. l. Lucius. & neque impediet talis cõditio quin pater inſtitutus, & ita grauatus poſſit aliquẽ inſtituere in illis bonis, & neq; impediẽt filij, ſi fortè eorũ pater ita grauatus aliquod delictũ cõmiſerit quin ea bona fiſco acquiratur. Guid. Pap. deciſ. 39. & ibi poſt multa inquit gl. & Bart. opi. in ea l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. ſeruari, & ab ea in iudicando nõ eſſe recedendũ. Quæ tamen regula fallit, vbi de filiis maſculis facta fuiſſet mẽtio: vt ſi teſtator dixiſſet, ſi filius meus filiis ſine maſculis deceſſerit, talẽ ſubſtituo, tunc filij maſculi ſuſcepti cẽſentur tacitè vocati, & veniẽt ad hæreditatẽ tãquã ſubſtituti ex ea diſpoſitione teſtatoris. Habent. n. ea verba duo capita in ſe. Vnũ eſt maſculorũ incluſiuũ, & alterũ fœminarũ excluſiuũ, propterea excluſis fœminis maſculi reperiũtur vocati. Guid. Pap. deciſ. 184. & ſic eo caſu filij maſculi poſiti in conditione cenſentur vocati in diſpoſitione. Fallit & ſecundò, vbi teſtator ſub duplici conditione alternatiua ita dixiſſet, ſi talis filius meus hæres inſtitutus moriatur ſine liberis, aut eius liberi ſine liberis: vel etiã ſi copulatiuè ita dicat teſtator, ſi filius hæres meus decedat ſine liberis, & eius liberi ſine liberis, talẽ ſubſtituo: his caſib. propter talẽ duplicẽ conditionem filij cenſentur vocati tanquã ſubſtituti ex illis verbis: & ſic cenſentur eſſe poſiti in diſpoſitione. Bart. in l. Centurio. ff. de vulg. Guid. Pap. deciſ. 184. Iaſ. in ea l. Centurio. in hoc caſu poſteriori tenet contrariũ, quem ſecutus eſt Curtius Senior conſ. 63. nu. 5. & ibi inquit etiã eo caſu filios ſemper poſitos eſſe in conditione ſicuti in primo caſu, & eam opin. commu. eſſe aſſerit ibi. Bellac.

60 Legata ſoluere debet fideicõmiſſarius. l. 2. & ibi gloſ. C. ad Trebel. l. 1. & ibi docto. ff. ad Trebel. debita autem hæreditaria & funeris impẽſa ſpectant ad hęredem pro ſua parte quartæ Trebellianicæ, & pro aliis tribus partibus teſtantibus, quę

ſunt

ſunt noue vnriç,unut reſoluendi ſpectat ad ipſum fideicommiſſariũ: præſtatio vero alimentorũ anni luctua reſpectu viduæ aſpectat ad hæredem:nam eo anno pendente,vidua in vtilitatem hæredit tenetur onerari.*l.ſicut*.& ibi Bar.*ff. de oper. libert.*tum quod illo anno durante hæres lucratur fructus omnium bonorũ,quos non tenetur reddere.*l.j.§. exactio.C de rei vxor. actio.*Guid. Pap.*deciſ.*296. Idem.

61 Hæres grauatus de reſtituenda hæreditate,ſi nõ tenetur ad reſtitutionem animaliũ, ſine culpa ipſius mortuorum,nec ad æſtimationem eorundem *l.deducta.§.ante diẽ.ff. ad Treb.* Decius *conſ.*81.communem dicit. Vezinus.

62 Hęres ex ſubmiſſione defuncti ad omnes curias cum renuntiatione fori poteſt hæres ibi cõueniri.*c.dilecti.*& ibi Bat. & Panor.*ext.de foro compet.*Bat.*in l.poſtulante.*per illũ tex.*ff.ad Treb.*facit *l.ſi is qui Romæ. ff. de iud.*Sed ex ſubmiſſione defuncti ad areſtũ,nõ poterit hæres areſtari,ſec.Bar. Ang.& d.Ale. *in l.ſi deceſſerit.ff. qui ſatiſd.cog.*facit *d.l. ſi deceſſerit. & l.j.§. ne autem.c.de cad. tol.*Quæ ſubmiſſio ad areſtũ valet,ſi fuerit iurata,& eſt ſeruãda de iure can.*c.ex reſcripto. ext. de iureiu.* qui tex.eſt ad limitationẽ traditorũ per Doct.circa hũc paſſum *in l nemo poteſt.ff.de leg.j.in l.ob æs.C. de act.oblig.*Bald.*deciſ* 69.

63 Adminiſtratio bonorum filij patri eſt auferenda quoties ipſa diſſipat,& ea filiis danda eſt:vt tamen pater hinc alatur. *l.Imperator.ff.ad Treb.l.fina.c.de ſtutem.poſ.*ſi autem pater ſua propria bona diſſiparet,poterunt tunc filij petere vt illis aliquid aſſignetur vnde viuere poſſint, cùm pater eos alere teneatur.bald.*in l.defuncto.n.3.C ſi in fran.patro.*hãc opi.veriorẽ & æquiorem aſſerit Iaſon. *in l. ſi conſtante ff. ſol. matr. contra* Salic.ibi contrarium tenentem.& contra Bald.qui ſibi videtur contrarius,*in l nõ poteſt.ff de adopt.* & opinionem ipſius Bald.*in d.l.defuncto.* ſuſtinet Boer.*deciſ.*7.*nu.* 17. & 18. & eam communem dicit Capic.*deciſ.*35. Cacher.

Ad legem Falcidiam.

TITVLVS XLV.

QVartam Falcidiam vel Trebellianam,licet hęres inuentariũ conficiens regulariter detrahere poſſit.*auth.de hæred. & Falcid.§.ſi verò non fecerit inuentarium. col.*1. id tamen inter alia fallit quando teſtator id expreſſe prohibuiſſet,*auth ſed cùm teſtator.c.ad leg Falcid.& ibid.*Cyn.*& d.auth.de hæred. & Falcid. §.ſi verò expreſſum.*Bar.& Imo.*in d l.Marcellus.§.quod autem. ff. ad Treb.* quem ſequuntur canoniſtæ communiter *in c. Raynal.de teſta.* ſimiliter fallit,quãdo legatum eſſet factum ad pias cauſas,vel pro redemptione captiuorum,vt *auth. de eccl. tit. §.ſin autem. col.*9. quod ſecun.dum.Ant.*in d.c.Raynal.*tam in Falcid.quàm Trebelliana,ab vtriuſque cenſuræ doctor.cõmuniter teneri refert aeoe.Cap.*reg.*110.*n.*3. & 5.per no.*in c.ſi pater.de teſt.li.6. d.l.Marcellus.§.quod autem.ff ad Treb.*& Bal.*in l.id quod pauperib.C.de epiſc.& cler.* Ben.Cap.

a Legata niſi præſtentur infrà annum à die mentionis per iudicẽ factæ,licet Falcidia & omni emolumento priuatur hæres,ſecundum gloſ.*in c.Raynal in ver. Legitimam.de teſta.* Bar. *in auth.hoc amplius,C.de fideicommiſſis.c.ſi hæredes.c. nos quidẽ,de teſtam.*gl.*in auth.de hæred. & Falc.§.ſi quis non implens*,& ita communiter teneri refert aened.Capr.*reg.*110.*n.*22.id tamẽ inter alia fallit,ſi teſtator aliud tempus intra quod voluntatem ſuam adimplere vellet,prefixiſſet,nam tunc illud erit attendendum.iux.no.*in l.ſtatu lib.§. hærede ff.de ſtatulib l.fina.§. ſin autem,C.de iure delib.*prout voluerunt Anch.Imol.D.Nic. & communiter Doct.*d.c.nos quidem,de teſt.* quemadmodum *ibi.nu.* 28.refert idem Ben.Capr.

3 Pretium ſeruorum manumiſſorum ex hæreditate defuncti,deducitur in computationes legis Falcidiæ. *§. cùm autem Inſt.de leg.Fal l.36.ff.ad leg.Falcid.*

Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.*in commento 5.anni.c.27.tit.qua extra vel intra,reg.*19.*fol.*579.vbi limitat in 4.caſi. Don.à Fina.

4 Legata inutilia hęredi in quartam imputantur.*l.*50.*ff. ad l.Falc.*

Fallit vt per Vigel.*vbi ſuprà reg.*20.*fol.*580. *I*dem.

5 Portio accreſcens imputatur in Falcid.*l. in ſingulis. ff. eod.*

Fallit in 8.caſib.vt per Vigel.*in comm.5.anni. vbi ſuprà reg.* 23.*fol.*581. *I*dem.

6 Si portio grauata non grauatæ accedat non contribuũtur legata,& poteſt is cui accedit ex ea retinere quartam,quãuis in ſua portione quartam habeat.*l.j.§.ſi cohæredis.ff. ad leg.Fal.* Fallit *vbi ſuprà reg.*23. Idem.

7 Filia non tenetur compenſare dotem non exactam in falcidiam, & iubente patre.

Fallit in 3.caſib.vt per Io.Bolog.*in l.in quartam ff.ad l.Falcid.nu.*96. Idem.

8 Legatario & fideicommiſſario regulariter beneficium legis falcidiæ non compet.*l.*47 *§.fi.ff ad l. Falcid.*

Fallit in multis caſib.vt per Vigel.*in comm.5.anni.c.26.in ti. quibus benefic legis falcidia reg.*4.*fol.*541. Don.à Fina.

9 Ex re indiuidua legata detrahitur falcidia in æſtimatione *l.ſi is qui quadraginta.ff ad l.Falci §.fi.*Fallit vt per Vigel.*vbi ſ. capite quid & quantum reg.*3. Don.à Fina.

10 In falcidia æſtimatio pretij rerum ex veritate facienda eſt.*l.in Falcid ff ad l.Falcid.*

Fallit in 5.caſib.vt per Vigel.*in commento 5.anni.cap.27.in ti. modus computandi reg.*2. Don.à Fina.

11 In computatione legis falcidiæ mortis tempus ſpectatur. *l.30.ff.ad l. Falcid.*

Fallit in 8.caſib.vt per Vigel.*in commento 5.anni.c.27.tit. qua extra,vel intra reg.*1.*fol.*557. Don.à Fina.

12 Quod poſt mortẽ teſtatoris deceſſit hęreditatẽ nõ minuit. *l.58.§.ante diẽ.ff.ad l. Falc.*fallit in 7. caſ. vt per Vigel. *in com. 5.anni.c.27.tit.qua extra vel intra reg.2.fol* 562. Don.à Fina.

13 Actiones defuncto competentes inter bona defuncti cõputantur in ratione legis Falcidiæ.*l.49.§.fi ff de verb.ſign.* fallit in 6.caſib.vt per Vigel.*in commento 5 anni.c.27.ti.qua intra vel extra reg.3.fol.*563. *Don.* à Fina.

14 Actiones contra defunctum competentes regulariter minuunt falcidiam.*l.16.C.ad l falcidiam.*

*F*allit in 2.caſib.vt per Vigel.*in commento 5.anni. c.27.tit. qua intra vel extra reg.4.fol* 568. Don.à Fina.

15 Quod deducit hæres iudicio teſtatoris in falcidiã imputat.

Fallit in 4.caſib.vt per Vigel *in commento 5.anni.cap.* 27.*tit. quæ extra vel intra,reg.*15 *fol.*576. Don.à Fina.

16 Vbi legatarius non poſſidet, hæres non tenetur imputare in falcidiam , datum cauſa conditionis implendæ.Bar.& communiter dd. *in l.quartam.ff.ad leg.Falcid.*

Fallit in 3.caſib. quos no.Pau.de Monte Pico *in d.l.in quartam,nu.*35. Idem.

17 Vbi teſtator nihil reliquit,nec hæres percepit fructus,tamen alienauit aliquas res hæreditarias,illæ res alienatę imputantur ei in quartam,& in illis habebit quartã ſuam,caſu quo valor earum aſcendat quartam:& caſu quo valeret vltra quartam,reuocaretur alienatio quatenus eſſet vltra quartam.Barr. cum quo eſt communis opinio *in d.l.in quartam.*

Fallit in 2.caſib.quos no.Pau.de Monte Pico,*in d.l.in quartam.num.*44. Idem.

18 Hæres conficiens inuentarium,Falcidiam detrahere poteſt,*§.ſi verò non fecerit,in auth.de hæred. & falci.*

Fallit in 14.caſib.quos no. Bened.*in ſuo tract.reg.*110. Idem.

19 Falcidiam ne hæres detrahat,teſtator prohibere poteſt. Cõem dicit Clar.*§.teſtamentũ.q.72.verſ. ſed quæro.*P.Fichard.

Additio.Iſta cõmunis opinio probatur *in §.ſi verò expreſſum in auth.de hæred. & falcid.* Reſtringitur tamẽ hæc cõmunis opinio vt nõ procedat in filiis primi gradus.Ita Iaſ.*in l. Marcellus.n.53.& 55.ff.ad Senatuſcon.Trebel.*poſt Bald. *in l.iubemus. v. nota φ teſtator.& verſ.& ego dico.C.ad Trebel.*atque ita reſpondit P.Decius *cõſ.*81.Mouetur Iaſ.per gl.*in d.§.ſi verò expreſſum.* quæ hoc apertiſſimè probat ex *§.aliud quoque capitulũ.in auth. vt cum de appellat.*

Etiam de inſtitutionib.factis in re certa detrahitur Falcid. Eſt communis opinio ſecun.Cor.*in conſ.136.cõſtat.verſ. tamen hic minimè.vol.3.* M.Chærian.

20 Falcidiam quæ debetur hæredi ex legatis,ſi teſtator dicit, φ integre legatum ſoluatur,tenetur hæres dimittere.*Iaſ. in l. cũ quis.n.5.C.de iur.& fact.ign.*magis communem dicit.Villal.

21 Falcidia licet in eo quod pœnę nomine per iudicis cõdẽnationem poſt ſpecialẽ affectionẽ decedit vel accreſcit nõ detrahatur.*l.cum pater,cum l.ſeq ff.ad l.Falcidiã*,tametſi pœnę nomine iuſſu teſtatoris relictũ ſit,putà vel legatario cõtradicẽte alteri detur,tũc quia nõ tã pœna quã legatũ ſit,rectè detrahetur,prout voluerunt Inn.Aneb.& Abb.*d.c.Raynald de teſtam.* quos ibidem Io.And.& Dom.Ant.ſequuntur. quòd communiter quoque teneri ibidem refert Benedictus Capra.*nu* 13.

22 Falcidia ſeu quarta de legatis , & fideicommiſſis detrahi poteſt,*l.Marcellus.§.Pomponius,ff.ad Trebel.*

*F*allit in 19.caſib.vt per Io.Bologn.*in rub.ff ad l.Falc.nu.*59.

falle

fallit in 3.caſ. vt per Corn. in auth. Sed cū teſtator. C. ad l. Falcid.

Fallit in 4.caſ. quos not. Soc. reg. 331. fallit in legatis ad pias cauſas, quia ex his non detrahitur Falcidia. fallit hęc limitatio in 3.caſib. vt per Alexan. in l. lex Falcidia. §. ad municipij, ff. ad l. Falcid. Don. à Fina.

23 Falcidia poteſt prohiberi per teſtatorem. § ſi expreſſim. & ibi Ang. in auth. de heredi. & Falc. gl. in l. decem. ff. de fideicom. lib. doct. in auth. ſed cùm teſtator. ad l. Falc. & in l. Marcellus. ff. ad Trebel. Pau. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 150. in c. in cauſa quæ vertitur. Capr.

24 Falcidia non detrahitur per piam contra aliam piam cauſam. Bened. in conſ. 86.

25 Falcidia regulariter detrahi poteſt. l. 1. ff. ad l. Falcid. fallit in 41. caſ. quos no. Vigel. in com. 5. anm. c. 26. reg. 1. fo. 529. vide infrà reg. 4. Don. à Fina.

26 Falcidia detrahitur de ſing. reb. legatis. fallit in 7. caſib. vt per Ioan. Bologn. in l. in quartam. nu. 229. Idem.

27 Datum cauſa conditionis implendæ in Falcidiā nō imputatur l. id autem. quę eſt 75 in princ. ff. ad l. Falc. Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anm. 27. tit. quæ intra vel extra. reg. 13 fol. 574. Io. Bologn. in l. in quartam. nu. 176. Don. à Fina.

28 Funeris impenſa ęris alieno loco deducitur in computatione legis Falcidiæ. §. cum autem. Inſtit. ad l. Falcidiā. fallit in 2. caſib. vt per Vigel. in commento 5. anm. cap. 27. tit. quæ intra vel extra, reg. 18 fol. 578. Idem.

29 Quarta Falcidia licet ratione delicti, & ſi hæres cancellaſſet teſtamentum, ne legata præſtaret, aut ſi negaret rē hæreditariam eſſe, vt conuincatur de mendacio, non detrahatur. l. ſi tacitum. l. beneficio. l. hæreditatem §. ſi. ff de ad leg. Falc. ſec. Vincent. & Ioan. Andr. in c. Raynald. de teſtam. & ibid. gloſ. ſi. id tamen intelligendum & accipiendū eſt, vt procedat in eo quod auferr, vel quod acceſſit pœnæ nomine propter iudicis condemnationem, vt in illo non detrahatur Falcidia. l. cùm pater. ff. ad leg. Falcid. vel propter ſpecialem affectionem, vt l. ſeq. eo. tit. ſecus autem ſi pœnæ nomine iuſſu teſtatoris relictum ſit, vt contradicentibus legatariis aliis reliquiſſet, quia nō merè pœna eſt, ſed potius legatum, prout voluit Innoc. Capi. Petr. & Abb. in d. c. Raynaldus. quod ſequitur ibid. Io. Andr. ſecund. do. Anto. ibid. quia hæres poterit detrahere Falcidiam ſecund. do. Nicol. ibid. quod communiter teneri ibid. num. 3. refert Bened. Capr.

30 Data inter viuos non imputantur in Falcidiam, l. pater filiam. ff. ad legem Falcidiam.

Fallit in 2 caſib. quos no. Ripa in d. l. quartam, ff. ad l. Falc. nu. 37. vbi Io. Bologn. nu. 103. limitat. in 3. caſib. Don. à Fina.

31 Quod iure hęreditario accipitur, in Falcidiam imputatur, d. l. in quartam, in princ.

Ampliatur in 5. caſib. vt per Ripā, in d. l. in quartā, n. 64. Idē.

32 Quæ alio iure quàm hæreditariu capiuntur, in Falcidiam non imputantur, l. in quartam. in 2. reſponſo. ff. ad leg. Falcidiam.

Fallit in 6 caſib. quos no. Ripa in d. l. quartam, n. 66. Idem.

33 Fructus imputātur in Falcidiā, l. in commiſ. ff. ad Trebel.

Ampliatur & limitatur in multis caſib. vt per Ripam in d. l. in fideicommiſſariam, num. 4.

Fallit ſi fructus ſunt percepti ex rebus hæreditariis poſt mortem teſtatoris, quare in Falcidiam non imputantur: hæc tamen limitatio ſublimitatur in 4. caſib. vt per Alex. in l. in ratione. ff. ad l Falcid. Idem

De caducis tollendis.

TITVLVS XLVI.

Legatū efficitur caducū ſi legatarius moriatur ante teſtatorem, & eo caſu legatum remanet penes hęredem teſtatoris. l. vni. §. pro ſecundo, C. de cad. tollen. & neque ad hęredem legatarij tale legatum caducum tranſmittitur. Pau. caſt. conſ. 402. in 2. vol. Vezin.

2 Donatio efficitur caduca præmoriente donatario ante donatorem, & ſic nulla. l. vnica. §. pro ſecundo. C. de caduc. toll. §. 1. Inſtit. quib. mod. teſta. infir. Rul. conſ. 58. nu. 43. lib. 3. & nu. 44. vbi quod inſtitutio cenſetur caduca & inutilis quando inſtitutus non viuit tempore mortis teſtatoris. Bellac.

3 Subſtitutio caduca efficitur, mortuo ſubſtituto ante euentum conditionis, nec illud ius hæreditariū ad deſcendentes tranſmittitur, ſec. com. per Burſ. conſ. 1, nu. 17. lib. 1. alleg. Bero. conſ. 117. n. 4. n. 7. lib. 3. & ſubſtitutio caduca efficitur, ſubſtituto ſine filiis decedente, & hærede inſtituto ſuper exiſtente, ex communi per Burſ. d. conſ. 1. num. 2. Idem.

4 Caducitas incurſa purgatur, & tollitur ex celeri liuellorū ſatisfactione, ſec. com. per Burſ. 41. conſ. 26. nu. 42. lib. 1. poſt Alex. in l. ſi inſulam. nu. 9. nu. 17. ff. de verb. obl. Dec. conſ. 138. num. 7. Ruin. conſ. 198. nu. 4. vol. 1. Afflict. deciſ. 175 quæ locū ſibi vendicat, licet iuramentum interueniſſet, cū adhuc purgatio moræ admittatur. Alex. conſ. 113. in fin. Gozad. conſ. 66. Idem.

5 Prima ſubſtitutio quando efficitur quaſi caduca per mortem ſubſtituti, qui præmoritur, vel efficitur incapax, tunc ſequens in gradu admittitur, quod maximè locū habet in ſubſtitutione compendioſa. ita Maſuerius in titulo, de ſucceſſion. §. item notandum. & Guid. Papæ deciſ. 335 Vezin.

6 Si ex duobus ſubſtitutis datis alicui hæredi, alter eorum viuo teſtatore moriatur, & tandem mortuo teſtatore hæres inſtitutus deceſſit, alter ſubſtitutus admittetur ad omnem hæreditatem, & in totum in vim ſubſtitutionis ſuccedet, l. vnic. §. in primo, & in §. his itaque. C. de cad. tollend. vbi Bart. plenè, & Guid. Pap. deciſ. 335. Vezinus.

7 Portio quando vni ex cohæredibus relicta ad illū non peruenit, nec de eo facta inſtitutio valuit, iure accreſcendi ad cohæredē pertinet. arg. l. 1. §. 1. & ſeq. C. de cadu. toll. & melius facit l. legatum. §. ff. de leg. 1. Vnde quando inſtitutio de illegitimo nato, & incapace, palàm fit, quod portio, quæ illi acquiri non poteſt, accreſcat cohęredi, eſt notabilis doctrina Bar. magis communiter recepta in l ſi. ver. quæro, & renoco in dubium. ff de his quib. vt indig. vbi in fine dicit, quod ita determinauit Oldra. & licet non alleget vbi, tamen Soc. iun. in conſ. 48. n. 34. vol. 4. credit, quod voluerit allegare in conſ. 39. thema tale eſt, &c. Et eandem opi. tenent ferè omnes in l. hæreditas. C. de his quib. vt indig. maximè Alex. Corn. & Iaſ vt inquit Soci. iun. in d. conſ. 48. vol. 4. E. Muſcul.

8 Hærede inſtituto mortuo adhuc ſuperſtite teſtatore, teſtamentum per hoc non erit caducū. Nam ſubſtitutus ad hæreditatem admittitur, & teſtamentum in vim ſubſtitutionis ſuſtinebitur, & habebit robur à ſecundo gradu. l. ſi pater filium. ff. de vulg. & ibi gl. l. 3. §. ſi & ibi Iaſ. ff. de libe. & poſthu. Iaſ. in l. Gallus. in prin. nu. 75 ff. de libe. & poſth. eo n. caſu inſtitutio reſpectu inſtituti iam mortui efficietur caduca: ſed teſtamētum interim valebit quoad ipſū ſubſtitutū & incipiet ab ea ſubſtitutione vulg. l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cadu. tollen. quod procedit vbi ſubſtitutus eſſet in natura tempore mortis teſtatoris: vt per Iaſ. in d. l. Gallus. num. 76. in princ. Idem.

9 Fundus legatus ſub cōditione, quòd ſi legatarius decedat ſine liberis, reuertatur ad hæredē inſtitutum, ſi is hæres viuente legatario moriatur, remanebit ille fundus penes legatarium, & neque ad hęredem hęredis reuertetur, cum fideicō miſſum ſub conditione legatum nō tranſmittitur. l. vni. §. ſub conditione. C. de cad. toll. Iaſ. in l. cum filio. num. 24. ff. de leg. 1. Decius conſ. 427. & conſ. 347. Idem.

10 Si quis fuerit ſubſtitutus alicui, ſi decedat ſine liberis, qui demū hæres effectus fuit ſacerdos, ſi ſubſtitutus moriatur ante hæredē grauatū, qui iā pręſbyter erat, perdit ſuū ius ſubſtitutionis, quod ad ſuos nō tranſmittet. l. ſubſtitutio. ff. de acqui. rer. dom. & ibi Albert. conditionalia. n. nō tráſmittuntur. l. vni. §. ſinautē. C. de cad. toll. Boër. dec. 354. & 508. Dec. cōſ. 408. Vezin.

11 Fideicommiſſum relictum ſub conditione, vel in diē, ſi fideicommiſſarius ante euentum diei vel conditionis moriatur, non tranſmittitur ad quoſcunque hæredes nec ad ſuos. l. 1. §. ſin autem ſub conditione. C. de cadu. toll. Bald. in l. 1. C. de his quæ ante apert. tabulas. Iaſ. in l. cùm ſecundum. C. de fideicom. numero 3. Chaſſa. conſil. 63. num. 5. Bened. in rep. cap. Raynutius. in verbo, & vxorem. num. 62. in 5. deciſ. & licet in fideicommiſſo filio relicto de reſtituenda hęreditate cùm moritur, ſubintelligatur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis, l. cum auus. ff de cond. & demonſt. l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. tamen vbi filius grauaretur ſub alia conditione quàm ſub conditione mortis, vel poſt mortem ſuam, tunc non ſubintelligeretur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis: quæ clauſula ſolùm ſubintelligitur, vbi filius poſt mortem ſuam eſt grauatus hæreditatem reſtituere, ſed non vbi ſub alia conditione, vel ſi vnus grauatus eſſet hæreditatem reſtituere. Alex. conſ. 93. nu. 3. lib 3. Chaſſa. conſi. 67. n. 18. ergo in illis caſibus vbi filius grauatus eſſet hęreditatem reſtituere ſub alia conditione, quam ſub conditione mortis, conditio prius eſſet adimplenda antequam fideicommiſſum tranſmit-

tranſmitteretur, ita vt nec liberorũ habenda eſſet ratio. Iaſ *in d.l.cum ſecundũ.C.de ſideic.*Sal.*in d.l.cum acutiſſimi. n.2* & hęc clauſula, ſi decedat ſine liberis, nõ habet locũ, neque ſubintelligitur in vulgari ſubſtitutione facta filio, vt Curt.Iun. teſtatur *conſ.33.in princip.*& ſolùm locum habet in deſcendentibus teſtatoris, qui ſunt grauati poſt mortẽ, vt ibi per Cur.& nõ in aliis grauatis, ita vt nec extendatur ea *l.cum autem.* ad tranſuerſales grauatos. Alex.*conſ.185.n.23.in 2.vol.* Bellac.

15 Teſtamẽtũ in quo vxor eſt relicta domina & vſufructuaria omnium bonorũ quoad viuet, & poſt eius vxoris mortem inſtitutus ſit aliquis hæres, ſuſtinebitur & valebit legatũ, per Iaſ.& alios *in l.filius à patre de libe.& poſthu.* Alex *conſ.58.vol.3.* & hanc opin.communem & multũ æquam dicit ibi Iaſ.& eam de cõſuetudine ſeruari inquit Bald.*in l id quod pauperib. C.de epiſc.& cler.* Nec vitiabitur legatũ vſusfructus ob hoc quod nõ debeatur niſi hæreditate adita, quia hoc caſu tẽpus mortis vxoris de inſtitutione reijcietur vt teſtamẽtum nõ vitietur, & ſtatim poterit adiri hæreditas. Iaſ.*d.l.filius.n* 27. Cacheran.

16 Inſtitutio facta in teſtamẽto de aliquo cui facta fuit vulgaris ſubſtitutio, ſi hæres nõ ſit hæres, vt quia mortuus ſit teſtatore viuẽte, aut aliàs non poſſit adire hęreditatem: tũc ille qui eſt ſubſtitutus admittetur, & teſtamentum ſuinet vim à ſecundò gradu *l.vni.§.pro ſecundo.C.de cad.tol per l iam dubitari.ff de hæred inſtit.& l.cùm proponas.C.de hæred inſtit.* vel ſi hæres propter incapacitatem nõ poſſit adire hęreditatem, admittetur etiam ſubſtitutus.*l.4.C.de hæred.inſtit.* vel ſi ſubſtitutio ea poſt facto annulletur, & hoc ſiue inſtitutus mortuus ſit viuente teſtatore: quo caſu res redit ad cauſam caduci.*l.j.§.pro ſecundo. C. de cad.tol.* Dec.*conſ.*529.vbi tenet hanc eſſe communem opinionem. Vezinus

17 Legata data ab inſtituto, cenſentur repetita à ſubſtituto, niſi aliud appareat teſtantis. Bell.*conſ.63.n.*5.com. dicit.*ex l.nõ. iuſtam.C.ad Treb.& l.licet.de leg.j.& l.vnica.§.pro ſecundo.& § non autem.C.de cad tollen.*& Iaſ.*in d l.licet.* Idem.

18 Legatum factum nomine expreſſo hæredis, non cenſetur repetitum in ſubſtitutione. Alc.*de præſum.reg. 2. præſumpt.35. nu.3.*com.dicit.

19 Fideicõmiſſum non fiat caducum, ſi ſubſtitutus præmoriatur hæredi. vide Paul.de Caſtr.*in 2.vol.conſ 353.aliàs* 351. Vezi.

20 Spes fideicõmiſſi cõditionalis in teſtamẽto relicti mortuo fideicõmiſſario ante euentum cõditionis, nõ tranſmittitur ad ſuos hæredes & poſteros.*l.vnica.§.ſin autem. c. de cad. toll.l. à teſtatore.de condit.& demonſt.*Guil.Ben.*in rep.c.Raru.in verbo, ſi abſque liberis, in materia fideicommiſſaria ſubſtitutionis n.70.* ſecus vbi fideicõmiſſum eſſet relictum in cõtractu, vel in alia diſpoſitione inter viuos: quia tunc bene ad ſuos hæredes tranſmitteretur.*§.ex conditionali Inſtit.de verb.obli.*& Ben. *eo loco.nu.*11.& Chaſ.*conſ.*65 *nu.*5. Cacher.

21 Fideicommiſſum relictum poſt mortem grauati, cenſetur eſſe conditionale, ſi fideicommiſſarius ſuperuiuat ipſi grauato *l.cum filio.*& ibi Iaſ.*n.24.ff.de leg j.l.hæres meus. in prin.ff. de condit.& demonſt.*non enim tranſmittitur fideicommiſſum vniuerſale conditionale, ſi fideicommiſſarius pendente cõditione moriatur. *l. vnica. §. ſin autem. c. de caducis tollendis.* Idem.

22 Fideicommiſſario primo ante hæredem defuncto, fideicommiſſum apud hæredem remanet, cum onere reſtituendi ſecundo ſubſtituto.*l.vnica.§.pro ſecundo.c.de cad.tol.*Bar.*in l. quandiu, vltima, per illum textum de acq.hæred.* Et eſt com.opi. ſecundum Dec.*conſ 427.licet in caſu.vol.3.* M.Chærian.

23 Legatarij adinuicem ſubſtituti quibus legatum ſit diuerſimodè in viriles admittentur in parte & portione illius qui iam defunctus eſt.*l.vnica.§.ſed vt manifeſtius.* & ibi gl. *c.de cad.tol.* Iaſ.*in l.j.c.de impub.& aliis ſubſtit.* Vezin.

24 Legatum rei alicuius factũ Titio cum hoc onere, quòd legatarius eam rem non alienet: ſi demum ea res ad alterum peruenerit per ius accreſcendi, ille talis eam rem nõ poterit alienare.*l.vnica.§ ſin autem.c.de cad.tol.*Rebu.*in tract.nominat. in 8.quæſt.nu.*13. Bellac.

25 Clauſula geminata, & nõ aliter, nec alio modo, in alienatione rei obnoxiæ pręſeruat à caducitate, licet ſequatur traditio, ſecundum communem per *Burſ.conſ.26.n.3.lib.j.*poſt Clarum.*§.emphyteuſis.quæſt.*12 *verſi.nunc quæro.* P.Heb.

26 Subſtitutio caduca efficitur ſubſtituto ſine filiis decedente, & hærede inſtituto ſuperexiſtente, ſec.com. per Burſ. *conſ.1.nu 2 lib.j.* Bonac.

De ſuis & legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab inteſtato venientibus.

TITVLVS XLVII.

Deſcendentes aſcendentibus ab inteſtato ſuccedunt, ſalua tamen gradus prærogatiua nulla facta differẽtia ſexus, nec ſuitatis, nec emãcipationis. *§.1.in aut.de hæred ab inteſta.venien.*ſicuti & aſcendẽtes ſi iuſti ſunt ſuccedũt ſuis deſcendẽtibus in infinitũ, ſalua tamẽ gradus prærogatiua *auth.defuncto. c.ad Senatuſc.Tertul.* Bened.*in rep.c.Raynutius.in verbo, & vxorem.nu* 8. & his deficientibus cognati, ſicut & agnati proximiores in infinitũ ſublata differẽtia agnationis & cognationis. Boer.*ibi.* Bellacom.

2 Filiusfamilias & infans trãſmittit hæreditatem patris, nõ agnitam ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis. Dec.*conſ.331.& conſ.245.*Iaſ.*conſi 130.vol.1.*communem dicit. Vezinus.

3 Aſcendẽtes eiuſdẽ gradus nulla habita diſtinctione lineæ vel ſexus, ſuccedũt æqualiter deſcendentibus nulla habita diſtinctione vnde bona prouenerint, ſiue ex parte patris, aut matris. & hoc ex generalitate *authentica, defuncto. c. ad Tertul.* Corn.*conſ.94 n.11.& conſ.286.n.7.in 1.vol.*ſequitur Guliel. *in repet.c Raynutius.in verbo, & vxorẽ n.7.in 5.der.*cõtra Bartoli opinionem *in l.quod ſcitis.c.de bonis quæ liberis.*vbi tenet auũ paternũ nepoti mortuo ab inteſtato, & ſine liberis, ſuccedere in bona quæ à patre prouenerãt ad ipſũ nepotẽ: & auũ maternũ nepoti mortuo ſuccedere ad bona quæ à matre ad ipſum nepotẽ prouenerãt. licet Iaſ.*in l.poſt.dotem ff.ſol.matr.n.*10. Bartoli opinionem tenuerit: Cornei tamen & aliorum opinio eſt eſt verior, ex textu & generalitate illius *authentica, defuncto.c. ad Tertul.*& idem Curn.*conſ.7.in 3.vol.*Bellac.

4 Sui ſiunt regulariter inuiti, & ignorantes. *l.lege Cornelia. ff.de teſtam.*fallit in 3.caſib. vt per Curn.*in l ſi fratris.c.de iure delib.num.*123. Idem.

5 Filia definit eſſe hæres ſua & neceſſaria, ſi ſtatutũm eam excludit à ſucceſſione patris. fallit in 4.caſib. vt per Curn. *in d.l.ſi fratris.nu.*164. Idem.

6 Pater habens filios ex prima vxore, & conuolãs ad ſecunda vota, ſuccedit filio defuncto cum aliis filiis qui erãt fratres & ſorores filij iam defuncti: intellige in vſuſructu ſolum reſpectu bonorum, quæ filio obuenerant ex ſucceſſione materna: in proprietate verò & vſuſructu quãtum ad alia bona quæ obuenerant aliunde quàm ex ſucceſſione materna. Idem in matre dicendum. Soc.*conſ.34.in 1.parte.* Cacher.

7 Filij repræſentãt perſonam eorum patris prædefuncti in ſucceſſione aſcendentiũ: in ſucceſſione verò tranuerſali agnatorum & cognatorũ, nuſquã filij referũt perſonã eorũ patris, niſi quando tractatur de ſucceſſione patrui, aut auunculi, aut materteræ, aut amitæ. *auth.ceſſante.c.de legi.hære.*vltra autẽ patruos, auunculos, amitas, aut materteras, liberi non aſſumũt perſonam eorum patris iã defuncti. Imò tũc qui eſt in gradu proximior, erit potior in ſucceſſione. Dec.*conſ.1.nu.2.*Ang.*in §.cum filio.Inſt.de hæred.quæ ab inteſtato.*Iaſ.*in l.ſi poteſt.nu.26. ff.de acquir.hæred.* Vezinus.

8 Filius ex beneficio ſanguinis, & ex ea *l.j.c. de his qui ante apert.tab.*moriens ante aditã hęreditatem, tranſmittit ius adeundi eam hæreditatẽ ad quoſcunq; hæredes deſcendentes. *d.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.*& hęc tranſmiſſio locum habet in hæreditate aſcendentis, ſiue ſit pater, ſiue mater teſtantis: & eam hæreditatẽ quia ad ſuos deſcendentes tranſmiſit: quia in hac trãſmiſſione nõ curatur patria poteſtas, ſed ſolum qualitas ſanguinis: ſcilicet ꝙ inſtitutus ſit ex ſanguine teſtatoris, & ꝙ trãſmittat ad eos qui ſunt deſcẽdẽtes de ſuo ſanguine. & hæc eſt cõmunis opinio de qua per doct.*in d.l.vnica.* & Ben.*in verbo, mortuo.n.151.in rep.c.Raynutius.* Bellacomb.

9 Filius inſtitutus ex potentia ſuitatis tranſmittit patris hæreditatẽ ad quoſcunque hęredes, ſi moriatur antequam adierit paternã hęreditatem, aut ei ſe immiſcuerit *l. apud hoſtes. C.de ſuis & legi. hæred. l.fratris. C.de iure delibe.& l.ſi infanti. eodem.*& ibi Iaſ.*& in l.ſi filius hæres ff.de libe.& poſth.*quod procedit ſiue filius ſciat hęreditatem ſibi delatam, ſiue ignoret. & tranſmittit inquam ad hęredes etiam extraneos. *d.l.apud hoſtes.* Bened.*in repet.c.Raynutius in verbo, mortuo itaque. n.*108.& hoc communiter teneri aſſerit ibi. Bellac.

10 Infans paternam etiã non agnitã, ad ſuos legitimos ſucceſſores tranſmittit. Eſt com.opi. ſecundum Cor.*in conſ.*219.

verſic

nomine, *& conſ.*299. & iſta quæſtio adeò ambigua eſt propter cōflictū opinionū, & diuerſas iuris interpretū ſentētias, vt cōſtat ex iis quæ congerūt Doct. *in d. l. Marcellus.* adeò, vt deciſionē principis deſideret, vt refert Caſſado. *in præallegata dec.* 3. *in tit. de teſta. circa fi.* Reiēta itaque prima parte, tāquā magis vera & cōmuni. amplia, vt procedat etiā ſi hæres ſit filius teſtatoris. vt per Bald. *conſ.* 404. *in ſubſtitutione libr. ij* & Corn. *conſi.* 168. *in hac conſultatione*, vbi ponit iſtā eſſe magis cōmunem opinionē. idem dicit Dec. *conſil.* 236. *non parua difficultas.* & Corn. *conſ.* 22. *in hac conſultatione, lib. ij.* eandē opinionem ſequitur Barb. *conſi.* 46. *difficile. lib.* 3. & Auguſtinus Beroius *in c. in præſentia. nu.* 448. *in fi. de probat.* Couar. *in c. Raynutius.* §. 11. *nu.* 10. *de teſta.* & vide Vrſill. *in add. ad Affl. dec.* 367. *ſub n.* 13. & iſtam quæſt. in vtramque partem diſputat Fran. Porcell. *trac. de inuentario, c.* 5. *per totum.* & licet filius ob omiſſionē inuentarij perdat Trebellianicā, tamen non perdit legitimā. & in hoc Doct. cōueniunt cōmuniter, vt refert & atteſtatur Corſ. *in tract. de poteſtate regia, in materia Trebellianica. q.* 73. *aliàs* 37. & Lauren. Calc. *conſi.* 76. *aliàs* 36. *tota iſta quæſtio*, & iſtam opinionem originaliter tenuit gl. *in auth. hoc amplius. C. de fideic.* Oldr. *in d. conſi.* 134. Bar. *in d. auth. ſed cùm teſtator*, & alij complures congeſti per Corn. *in loco ſuprà citato.* Interpretatur & limitatur præfata concluſio, quando teſtator hæredi remitteret neceſſitatem inuentariū faciendi, quia tunc omiſſio inuentarij hęredi nō noceret. *l. fi. C. arbit. tute. l. cum tale.* §. 1. vbi Bal. & Imo. *ff. de condit. & demonſt.* Curt. *conſi.* 29. *in regno Hiſpaniæ, in fi.* cum allegatis per Dec. *conſil.* 308. *viſa iterum lecta.* & Soc. *conſi.* 51. *viſo teſtamento. lib.* 3. F. Viuius *opin.* 357.

9 Hæres rogatus hęreditatem reſtituere ex Senatuſcōſulto Trebelliano, quartam retinere poteſt. §. *ſed quia ſtipulationes Inſtitut. de fideic. hæred.* & ſi filius eſſet, ſeu de liberis, quib. legitima debetur iure naturæ, quartā facilè vltra legitimā poſſet detrahere. *c. Raynutius. & c. Raynal. de teſta.* quod quidē procedit, quando vno, eodémq; tēpore vtriuſque quartę detractio non concurrit: vtputà quando filius eſſet in diem, vel ſub cōditione rogatus reſtituere: tunc enim poteſt duas quartas detrahere, ſecus autem, quando purè eſſet rogatus: quia tūc non poteſt de iure can. nec de eiꝰ ęquitate detrahere, niſi vnā quartam, ſecundum gl. & communiter canoniſtas *in d. c. Raynutius.* Legiſtas *in l. quanquā C. ad l. Falc. & l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inof. teſta.* & iſtam communem ſequitur Bar. *in l. j. §. interdum. ff. ſi cui pluſquam.* per leg. Falc. *in d. l. quanquam. & in d. §. meminiſſe.* Fulg. *conſ.* 26. *ſtante ſtatuto.* & Bert. *conſ.* 129. *viſo & pōderato. nu.* 52. *& conſ.* 134. *nu.* 3. *vol.* 8. & Alex. *l. in ratione. §. quod vulgò ff. ad leg. Falcid. conſi.* 43. *attenta. in fin. volum.* 2. *& conſ.* 142. *circa primam dubitationem. vol.* 2. & iſtam ſententiam approbat vſus totius mundi volentis in hoc ſtare canonib. vt legitur inter conſilia Bald. *conſi.* 382. *& conſ.* 387. *quidam.* Alex. *lib.* 3. & iſtam cōmunem atteſtatur Affl. *dec.* 367. *nu.* 4. Georg. Nat. *in tract. quod ſtantib. maſcul. l.* 4. *q. prin. nu.* 14. & ad vtrāque partem diſputat, ſequitur allegat. plurimúmq; declarat Aug. Beroius *c. in præſentia. nu.* 437. *cum aliis ſeq. de prob.* & Rip. *in l. iubemus. C. ad Treb.* Limitatur hoc vbicunque pater expreſsè filio primi gradus grauato Trebellianicam prohibuiſſet, quia quāuis pater ipſe filiis primi gradus Trebellianicā prohibere nequeat, vt *l. iubemus. ad Treb.* nihilominus hoc verū eſt, quando vna tantùm detrahi poſſet, vt quia purè fuiſſet grauatus per fideicōmiſſum. Sed quādo duas regulariter poſſet detrahere, vt in caſu, quo grauatus eſſet ſub conditione, vel in diem, iſto caſu pater prohibere Trebellianicam poſſet, vt filius haberet duntaxat legitimā, vt voluit Pau. de Caſt. & Alex. *in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Treb.* & idem Alex. *conſi.* 28. *&* 165. *vol.* 5. & Cor. *conſ.* 22. *vol.* 2. vbi ſcribunt iſtam eſſe communem. Cōtrariam verò partem, quòd inefficax ſit iſta prohibitio, tenuit Paul. de Caſtr. reuocando ſententiam in melius *in d. l. iubemus*, & fuit de mente Bar. & Alex. *in l. quod de bonis. §. quod autem. ff. ad leg.* Falc. & ideò Alex. *conſ.* 50. *vol.* 6. non fuit auſus conſulere pro prima opinione. Iſtam ſecundam partē tenuit etiam Ang. *conſi.* 122. & Alex. *in d. §. quod autem.* vbi reſpōdet ad *d. l. iubemus.* Bald. & Saly. *in d. l. iubemus.* Roma. *conſi.* 216. *aliàs conſi.* 206. Barb. *in d. c. Raynut. circa fi.* Alex. *conſi.* 5. *vol.* 3. *& conſi.* 201. *&* 67. *vol.* 6. Dec. *conſ.* 81. *&* 170. *& conſi.* 218. & iſta eſt cōmunis opinio. vt ponunt præcitati Doct. Alex. & Soc. *in l. Marcellus. ff. ad Trebel.* ſeu *in d. l. iubemus.* vbi etiam Moder. Curt. iun. *conſi.* 160. *num.* 3. & Gozad. *conſi.* 45. *&* 97. *nu.* 4. vbi refert quòd teſtator indiſtinctè non poteſt aliquo modo prohibere Trellianicam filio, etiam ſi deducendo forēt duæ quartæ: & fatetur tandem iſtam eſſe communem opininem, & iſta in effectu videtur communior. ſecus autem, quando teſtator prohiberet extraneo hęredi inſtituto, & grauato detractionem Trebellianicæ, quia iſto caſu valeret prohibitio, & hæreditas deuenire poteſt ad hæredem abſque Trebellianicæ detractione. §. *ſi verò expreſſim. in auth. de hæred. & falc.* gl. *in §. ſed quia ſtipulationes. Inſtit. de fideic. hæred. in verbo, liceat.* Bar. *in auth. ſed cum teſtator. C. ad l. Falc.* & iſta opin. ratione non caret, quia tex. *in d. §. ſi verò expreſſim.* loquens de Falcidia & de Trebellianica, eſt extendēdus: nā per hoc ad ius cōmune reuertimur. *l. verbis ff. de verb. ſign.* & vbi reditur ad ius cōmune, lex noua etiā correctoria recipit extenſionem, ſecūdū gl. *in c. ſtatutum. de præb. lib.* 6. pręſertimq; vbi ſublata ſignificatione vocabuli, caſus de quo fit extēſio comprehenditur. gl. *in cle.* 1. *de elect.* & appellationem Falcidiæ ad Trebellianicā porrigi certū eſt, per nota. *in auth. vnde ſi parens. C. de inoff. teſta.* & ſententiā iſtam cōmuniter approbari ſcribit Alex. *in d. l. Marcellus.* poſt Io. de Imo. ibi, & quòd iſta cōmunis ſit, fatetur etiā Barba. *conſi.* 10 *illud. lib.* 4. Iaſ. *conſi.* 84. *omiſſa. lib. j. & conſi.* 146 *præſuppoſito. vol.* 2. Alex. *in l. ſi filius à patre. num.* 3. *ff. de lib. & poſth. & in l. extraneum. C. de hæred. inſtit. nu.* 8. Iaſ. *in l. ſi fundum. §. ſi libertus. nu.* 10. *ff. de leg. j. & in d. l. Marcellus. nu.* 40. & Bald. Nouellus *in tract. de dote, in* 6. *parte. in* 13. *priuilegio, nu.* 2. Interpretantur prædicta etiā procedere, ſi teſtator hæreditatem reſtitui mādauerit totā, vel integrā, vel pleno iure, vel vſus fuerit his verbis, hęres reſtituat omnia bona, vel reſiduū bonorū, aut quicquid ex bonis peruenerit, videtur tunc Trebellianicā prohibuiſſe, per quę no. gl. *in l. decē. ff. de fideic. libertatibus.* quā ſingularē dicit Ang. ibi, & Bald. *in auth ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc.* facit. *l. fi. eod. tit.* & hoc approbat Alex. *in l. Centurio ff. de vulg. & pup. & conſi.* 201. *perſpectis verbis, lib.* 6, & iſtam opinionem cōmunem eſſe ſupponit, idem Alex. *conſi.* 5. *circa primum, lib.* 3. Gozad. *conſi.* 97. *n.* 6. & magis communē dicit Alex. *conſi.* 67. *nu.* 1. *vol.* 1. & com. etiā dicit Bell *conſ.* 64. *n.* 2. & hæc opi. cōprobatur ex multis rationibus relatis per Corſetum, tractatu de poteſtate regia. *quæſt.* 73. §. 2. Contrariam verò ſententiam quòd retrahatur, tenuit Roma. *conſ.* 75. *neſcio. & conſi.* 79. *totum fundamentum. & conſi.* 239. *in hac re.* & Fel. *in c. audítis. de præſcr.* & Iaſ. *conſi.* 84. *puto. vol.* 1. Dec. *conſi.* 495. & Pau. de Caſtr. *in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc.* & iſtam opin. ait eſſe com. Rom. *in d. conſi.* 239. & magis com. dicit Bell. *conſi.* 55. *nu.* 1. *conſ.* 66. *n.* 1. *& ſeq. & conſi.* 80. F. Viuius. *opin.* 358.

10 Filius inſtitutus & grauatus ſub cōditione de reſtituenda hæreditate, poteſt duas quartas detrahere: vnam tanquā filius, quæ eſt legitima: alteram tanquā grauatus, quæ eſt quarta Trebellianica, quam detrahit vt quilibet hæres grauatus. *c. Raynutius. de teſtamen.* & ea eſt communis doctorum concluſio *in eod. c. Raynutius. & in l. filium quem. C. famil. erc.* Et propter has duas quartas poterit filius ſextantem alienare. Iaſ. *in l. j. nu.* 10. *C. de pac.* ſed ſi purè grauatus eſſet, vnam ſolam quartam detraheret. Doct. *in illis locis.* Guid. Pap. *dec.* 92. vel etiam quando ſuccedit in vim clauſulæ codicillaris, vt quando eſt prętéritus in teſtamento, & ſuccedit ab inteſtato: & cogitur demū in vim illius clauſulæ codicillaris reſtituere hæreditatem: quo caſu vnam ſolam quartam detrahit. Dec. *conſil.* 320. *In* his autem quartis ita eſt aduertendū, quod ſi ſint quinque filij, legitima quę eſt dimidia inter filios eſt imprimis auferēda, & demum Trebellianica erit in quartam reſidui. ita Cor. *conſ.* 331. *nu.* 22. *in prin. vol.* Bellac.

11 Trebellianica debetur in ſingulis rebus pro diuiſo. *l. Tertia, & l. Plautius, ff. ad l. Falc. l. ij. c. eo. l. ſi peculium. ff. de peculio legato.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Bened. Capr. *in ſuo trac. reg.* 209. *n.* 23. & ideo non poteſt detrahi in vna re. fallit 4. caſibus quos no. Rip. *in d. l. in quartam.* Don. à. *Fina.*

12 Trebellianica hodie per teſtatorem prohiberi poteſt. gl. *in authentic. de hæred. & falcid.* glo. *in §. fina. Inſtitutio. ad Trebel.* Fallit vt per Socin. *regu.* 432. fallit vt not. Franc. Turz. *concluſ.* 52. fallit vt per Baptiſt. à Valle. *concl.* 77. *in litera* F. fallit vt per Matth. *in ver. Trebellianica.* Don. à Fina.

13 Trebellianica per hęredem de relictis vniuerſalib. retineri poteſt, *toto tit. ff. & C. ad Treb.* *ſingula* 47.

Fallit vt per Mant. *ſing.* 288. fallit vt per Ant. Tigo. *ſing.* 47 Fallit vt not. Soc. *reg.* 433. Don. à Fina.

14 In Trebellianicam imputatur quodcũque ex teſtamento capitur, *d. l. in quartam.*

Fallit in 4. caſib. quos not. Ripa *in d. l. nu.* 82. Don. à Fina.

15 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicã à ſecundo fideicommiſſario, *l. 1. §. denique, ff. ad Trebel.*

Fallit in 3. caſib. vt per Ripam *in d. §. denique, nu.* 7. vbi Alex. limitat in 3. caſib. Don. à Fina.

16 Filius primi gradus hæres inſtitutus, & grauatus de hęreditate reſtituẽda nõ cõputat fructus quos percepit ex hęreditate paterna in Trebellianica: ſecus in nepote. *l. in fideicommiſſaria. in princ. ff. ad Trebel. & l. iubemus, C. ad Trebe.* gloſ. *in l. quod de bonis. §. cum anus. ff. ad l. Falcid.* & ibi Bart. *in d. l. iubemus.* & Iaſ. *in l. Gallus. in princip. n.* 45. *ff. de liber. & poſthum.* Cachee.

17 Hęres regulariter imputat fructus in quartam. *l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebell.*

Fallit in 10. caſib. quos not. Rip. *in d. l. nu.* 25. Don. Fina.

18 Legatum imputatur in quartam. fallit in 6. caſib. vt per Dec. *in auth. præterea, C. vnde vir. nu.* 10. Don. à Fina.

19 Hæres qui coactus adiuit, non detrahit Trebellianicam. fallit in 3. caſib. vt per Alexand. *in l. omnibus, §. qui ſuſpectum, ff. ad Trebel. num.* 3.

Fallit in 7. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *annu. capit.* 28. *in euentus ſi hæres coactus adiuit. reg.* 2. *fol.* 614. Don. à Fina.

20 Legitimatus detrahit legitimam, & Trebellianicam de fideicommiſſo, perinde ac ſi eſſet verè legitimus. eſt commu. opi. sec. Dec. *conſ.* 157. *quæritur an legitimatus.* M. Chætian.

21 Hæredes plures inſtituti & grauati reſtituere hæreditatẽ, quilibet eorũ hæredum (ſi ſint plures) poterit detrahere Trebellianicam die reſtitutionis aduenienre, ea ea parte quæ ad quemlibet peruenit. Alex. *conſil.* 43. *n.* 4. *vol.* 1. Chaſſan. *conſ.* 681. Dec. *cõſ.* 135. *n.* 2. & ſi ſint tres hęredes, quilibet ex illis detrahet ſuam Trebellianicam. Ludo. Roma. *conſ.* 18. & Decius *conſ.* 452. *in princip.* Bellac.

22 Fideicommiſſarius non detrahit Trebellianicam fideicõmiſſario ſecundo: niſi quando hæres primò Trebellianicam non detraxit, Ioan. Duran. *in arte teſtand. tit.* 5. *cau.* 28. communem dicit. Villalob. & Vezin.

Nota iſtam commun. ad intel. *l. vlti. tit.* 5. *part.* 6. *& l. vij. titu.* 6. *part. ea.*

23 Item non detrahit quando teſtator prohibuit detractionẽ Trebellianicã, *Iaſ. conſ.* 84. *vol.* 1. *nu.* 9. communem dicit.

24 Item & non detrahit, quando teſtator mandauit reſtitui ee plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit. Gozadi. *conſi.* 97. *num.* 6. communem dicit. Villal.

25 Fideicommiſſarius non conficiens inuentarium, perdit detractionem Trebellianicæ. Magis communem dicit Corn. *conſ.* 168. *vol.* 3 & Dec. *conſ.* 136. vt refert Ioan. Durand. *in art. teſtam. tit.* 5. *cau.* 37. Subiungit tamen, licet hæc op. dicatur communis per Doct. ſuprà relatos, valde tamen dubia eſt (inquit) & de ea ſunt diuerſæ iuris interpretum ſententiæ, vt patet ex his quæ cõgerunt *Doct. in l. Marcellus. ff. ad Treb.* Et Alex. *cõſ.* 67. *vol.* 4. dicit communẽ eſſe opinionẽ, quòd hęres nõ amittat Trebellianicã ſi inuentariũ non fecerit. Et q. adeò ambigua eſt, vt deciſionem principis deſideret, vt dicit Rota *in tit. de teſtam. deciſ.* 4. *in collectis per Caſſador.* Hæc ille. Ioan. Fich.

26 Legitimas duas, ſeu duas quartas poteſt detrahere filius grauatus de reſtituẽdo, id eſt, vltra legitimam poteſt detrahere Trebellianicam: ſecundum communem opinionem Doct. *in cap. Raynutius de teſtam. in l. in quartam. ff. ad leg. Falcid. & in l. filium, quem habentem. C. famil. erciſc.* quam declarant & citant Crot. *in repet. in l. qui Romæ. §. duo patres. col.* 22. *ff. de verb. oblig.* Dec. *conſi.* 203. *num.* 3. Crabet. *conſil.* 110. *num.* 1. & Curt. Iun. *conſi.* 106. *num.* 1. & Natta *conſil.* 255. *præſupponitur in facto quòd deceſsit ab humanis, num.* 5. *vol.* 2.

Et hoc procedit, quãdo vtriuſque quartæ detractio eodem tẽpore non concurreret. *d. ca. Raynutius, & cap. Raynaldus. eod. titu.* Doct. omnes cõmuniter *in l. quanquam. C. ad leg. Falcid.* Bald. *conſ.* 488. *factũ ſuper quo lib.* 1. Bart. *in l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoffic. teſtam.* Fulgo. *conſ.* 26. *ſtante ſtatuto*, cum allegatis, & congeſtis per Alex. *conſ.* 43. *attenta in fi. lib.* 4. *&* in *l. in ratione. § quod vulgo. ff. ad l. Falcid.* & Afflict. *deciſ.* 367. *nu.* 4.

Interpretatur etiam dicta cõmunis nõ habere locum, quando teſtator mandaret, ſeu iuberet totam hæreditatem reſtitui: quia hoc caſu filius grauatus detrahit ſolùmodò legitimam, ſecundum allegatos Doct. & iſtam ſcribit eſſe commun. opio. Bertran. *in l. hac edictali. §. ſi tamen. C. de ſecund. nupt. nu.* 10. Sed ipſe Bert. *loco de quo ſuprà, & conſ.* 129. *viſo, & ponderato caſu mihi exhibito, ſub n.* 52 *vol.* 8. dicit quòd filius priuatus hoc caſu debet computare Trebellianicam in legitimam: & ita declarat dictam limitationem communem.

Et iſta opinio ita, & aliter reſtricta ampliatur vtiliter procedere in aſcendẽtibus quoq; & ſic parẽtes, ac aſcendẽtes ipſi inſtituti per filios in eorum teſtamẽtis, & grauati reſtituere hæreditatẽ poſt eorũ mortẽ: poſſent tũc etiã detrahere duas quartas, id eſt, legitimã & Trebellianicã, quẽadmodũ detrahit filius ipſe grauatus à patre: vt ea multis cõſuluit Crauet. *in d. cõſ.* 110. *n.* 1. vbi tuetur iſtã opinionẽ, vocátq; veriorẽ, & cõmunem.

Sed pater ipſe à filio inſtitutus, & grauatus reſtituere ſub cõditione, fructus nõn lucraretur ex toto, verùm in quartã Trebellianicam tanquam extraneus hęres imputare deberet: vt voluit cum aliis glomeratis per eum Ripa, *nu.* 31. & Hier. Lau. *nu.* 69. *in l. in fideicommiſſariam, ff. ad Trebel.* qui oſtendit iſtam eſſe communem ſententiam.

¶ In contrariã verò partẽ, videlicet, quòd fructus nõ computentur in Trebellianicam in liberis primi gradus, licèt duas quartas detrahant, inclinauit ſubtiliſſimè, atque doctiſſimè Rota Romana, atteſtãte Caſſod. *in deciſ.* 2. *de teſtamẽtis.* Sed accedendo communi pręmemoratę adduco aliquas rationes.

Et primò quippè, quod fructus in legitimam debitam iure naturę computari non poſſint, ſuadeo hoc ſtabili fundamẽto: quia & ſi teſtator hoc voluiſſet, etiam expreſsè non potuiſſet. *l. iubemus. C. ad Trebel.*

Secũdò pręſens cõmunis ſententia cõprobatur etiã: quoniã legitima de ſubſtãtia nẽpè, & de rebus hęreditariis, nõ autẽ de fructibus debetur. *l. ſcimus. §. repletionẽ* cũ ibi nota. per glo. & Doct. *C. de inoffic. teſt.* & faciũt quę habẽtur *in l. in fideicõmiſſariam*, per gl. & omnes *ibi. ff. ad Trebel.* & tradita per Bart. & cęteros *in d. l. in quartã*, vbi imputatur ſolùmodò in legitimã iure naturę debitã, id quod eſt in patris patrimonio. & ideò fructus ipſi nullatenus imputantur: ſiquidẽ ſtatim à die mortis ſunt ipſius filij. ita Bald. Paul. de Caſtr. & omnes alij *in d. l. iubemus*, & gloſ. & cęteri cõſtanter *in d. l. fideicommiſſariam.*

Et quemadmodum fructus percepti in legitimam computari nequeunt, ita pariformiter nec in Trebellianicam, vt docuimus ex cõmuni opinione: quã tanquã ęquiorẽ ait in practica obſeruari apoſtilla. ad Alex. *in cõſ.* 165. *ſub litera E. vol.* 5. Vnde filius grauatus in vita, vel poſt mortẽ ſuam reſtituere, & ſic in caſu, quo duę quartę detrahendę forent: tunc fructus nõ tenebitur modo aliquo imputare, niſi poſtquàm ipſe, ſeu hęredes ſui extitiſſent in mora conſtituti in iudicio. Nã à die litis conteſtatę filius ipſe grauatus, ſeu hęredes ſui fructus in Trebellianicã, & non prius imputare tenentur: vt concedunt Bal. Pau. de Caſt. & omnes alij cõmuniter, & concorditer *in d. l. iubemus*, & eſt tex. *in terminis in d. cap. Rayn. de teſtam. in verſ. in eo verò quod quartã, & cætera*, vbi Gloſ. & cęteri omnes Canoniſtę. Per quẽ textũ facilè cõfundi videtur doctrina Pauli Caſtrẽſis: quã plurimũ cõmendat, atque extollit Alex. *in d. conſi.* 165. *circa præſentẽ conſultationẽ, in fin. vol.* 5. *& in l. mulier. §. cum proponeretur, col.* 5 *ff. ad Trebel.* qui cõcludere videtur, quòd vbicũque vna legitima foret detrahẽda, hoc eſt Trebellianica dũtaxat: tũc fructus percepti à filio grauato nõ venirent vtiq; imputãdi in Trebellianicã, etiã ſi hoc per teſtatorẽ expreſsè diſpoſitũ fuiſſet: vt *in d. l. iubemus*, qui quidẽ tex. in caſu hoc loquitur. Nihilominus tamen vbicunq; duę legitimę detrahẽdę forẽt, vt in caſu *dict. cap. Raynut.* ſecus eſſet: nã videtur iſtud cõtra *d. cap. Raynu.* vbi caſus clarus: & ita doctiſſimè quidẽ cõſuluit Ang. *in conſ.* 131. Zoilus domini, & Alexãder niet *in cõſ.* 250. *vol.* 6. nonnihil dubitauit ſimiliter de hoc Pauli dicto *in d. §. cum proponeretur*, vbi ſtidẽ nec auſus eſt illud affirmare tanquã periculoſum, atq; nouũ. Vnde nõ immeritò idẽ Pau. *in d. l. iubemus*, mutauit conſiliũ ſuũ in melius: & eſt etiã de mẽte Bar. *in l. quod de bonis. §. quod anus. ff. ad l. Falc.* vbi Alex. quoq; hoc idẽ voluit. cęterùm opinio Pauli Caſtrẽſis *in d. §. cum proponeretur*, abſq; ſcrupulo aliquo procedere poſſet in terminis *d. l. iubem*⁹. videlicet, quãdo pater, qui filiũ ſuũ grauaſſet per fideicõmiſsũ, expreſsè diſpoſuiſſet, quòd ipſe fruct⁹ in Trebellianicã imputare deberet, quos tamẽ nõ imputaret, ſi nempè pater hoc nõ mãdaſſet: per tex. *in d. c. Rayn. iuncta d. l. iub.* Viu. *opi.* 459.

27 Trebellianica per teſtatorẽ prohiberi poteſt, & tunc peruenit hęreditas ad fideicommiſſarium, ſtante prohibitione hac abſque ipſius Trebellianicę detractione: ſecundùm gloſ. & omnes *in l. Marcellus ff. ad Treb.* & iſta eſt communis opinio

iſto, & vide paulò poſt. M. Chærian.

Hác fall. limita, quãdo filios poteſt duas quartas detrahere, quia tũc vna poteſt prohiberi. itẽ limita, quando omnes ſunt grauati reſtituere, ſec. Goz. in cõſ. 46. n. 22. vſq. ad finem. Idem.

39 Teſtator poteſt prohibere detractionẽ quartę Trebellianicę in fideicommiſſo. Barb. conſ. 10. vol. 4. Iaſ. conſ. 84. vol. 1. & conſ. 146. vol 2. vel ſi teſtator vtitur verbis ampliſſimis: vt plenã hæreditatẽ, vel quicquid ad eũ peruenerit, vel omnia bona reſtituere mãdauerit. Alex. cõſ. 5. vol. 3. Io. Dur. in arte teſtan. tit. 5. caut. 31. & Lud. Goza. conſ. 97. n. 6. cõmunẽ dicunt & magis cõmunẽ dicit Alex. conſ. 67. vol. 1. n. 1. inquãtũ hæc cõmunis dicit, quòd quãdo teſtator mãdat reſtituere totã hæreditatem, quòd Trebellianica nõ detrahitur. Bell. in conſ. 64. n. 1. communẽ dicit ex Alex. conſ. 5. n. 3. vol. 1. & cõſ. 141. vol 2. & cõſ. 2. & cõſ. 133. vol. 5. & Ang. conſ. 135. incipiẽt. hoc eſt teſt. ſed dictus Bell. in conſ 55. n. 1. dicit magis cõmunem contrariã. Imò quod detrahitur ex mente Dec. conſ. 495. & vide eundem Bellon. conſ. 66. num. 1. & 2. Roma. conſ. 239. qui dicit communem. & Pau. in auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc. & Cap. conſ. 83. B. Villal.

Nota illam com. ad intell. l. vlt. tit. 5. par. 6. & l. 8. tit. 11. par. ea.

Fallit, quãdo filius primi gradus inſtituitur, & grauatur de reſtituendo, quia inefficax eſt prohitio. Dec. conſ. 81. & 299. & Cur. Iun. cõſ. 70. nu. 16. & Lud. de Goza. conſ. 45. n. 21. cõmunem dicũt. ſed Alex. conſ. 29. n. 5. & Corn. conſ. 22. vol. 2. dicũt cõmunem cõtrariam, ſed pro concordia vide Dec. conſ. 480. dicentem: Aut ſunt detrahendæ duæ quartæ, & poteſt prohibere, ſi tamẽ vna, nõ: ſed tamẽ Cur. Iu. conſ. 160. n. 3. & Couar. in c. Rayn. de teſta. §. n. 7. indiſtinctè dicũt, patrẽ nõ poſſe prohibere deductionẽ Trebellianica. & Lud. de Goza. conſ. 97. n. 4. dicit communẽ primam, etiam ſi deducẽdę eſſent duæ quartæ, quod non poteſt prohibere. & hæc videtur cõmunior. Idem.

40 Si filius reſtituit abſque detractione Trebellianica, poteſt repetere. gl. in c. fi. de don. inter vir. & vxo. & l. v. ti. 2. par. 4.

41 Si inſtitutus nõ confecit inuentarium, non detrahit Trebellianicã, & perdit eam. Bel. conſ. 19. n. 12. cõmunem dicit, ex Dec. conſ. 495. & Bell. conſ. 54. nu. 4. magis com. dicit. B. Villa.

Amplia & in filio primi gradus. idem ibi com. dicit, ex Cur. Iun. conſ. 54.

Amplia ad occultantem bona hæreditaria, quia non detrahit Trebellianicã, & punitur, quia duplicatur res omiſſa ex Io. conſ. 30. nu. 5. communem, ex Alex. & Iaſ. in l. fi. §. licentia. C. de iure delib.

Nota quod in omnib. caſibus, in quib. Trebellianica eſt detrahenda, cõputandi ſunt omnes fructus quos percepit reſtituens bona fide fideicommiſſario. Bell. conſ. 64. nu 8. com. dicit ex Bar. & Paul. in l. iubemus. §. fi. C. ad Treb. Idem.

42 Quamuis Doctorum ſit cõtrouerſia, an cõtra teſtatoris probibitionem detrahi poſſit Trebellianica? receptior tamẽ eorum eſt ſententia eam detrahi poſſe, vt tenuit Alex. in cõſ. 67. conſideratis. vol. 1. & conſ. 5. in fin. vol. 5. Quod Bal. procedere voluit in liberis primi gradus duntaxat, in aliis verò non. in l. iubemus. C. ad Treb. per auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid. iuncta l. Marcellus. verſ. quòd autem. eod. tit. cuius opio. Alex. in d. conſ. 67. non approbat, nec improbat, ſed allegat Cyn. in d. l. iubemus. & in l. cohæredi. §. cũ filia. & ibi Raph. Cum. ff. de vulg. & pup. tenentes contra Bal. quòd autem Trebellianica indiſtinctè probiberi poſſit tam in liberis primi gradus quàm in aliis, communem eſſe opin. atteſtatur Alexandrinus conſ. 2. n. 26. vbi allegat Ang. in conſ. 125. Signorol. in conſ. 235. in fi. Alex. in l. ſi debitor, ad l. Falc. Iaſ. in d. l. Marcellus. ad Treb. Corn. conſ. 22. vol. 2. Alex. conſ. 29. vol. 5. Are. conſ. 67. in fi. Cur. conſ. 51. idem Alexandrinus conſ. 14. nu. 12. vbi vltra alios ſuperius allegatos adducit Cyn. in d. l. iubemus. & Cuma. conſ. 25. Picum & Dec. in conſ. 81. & 218. F. Tura.

43 Teſtator hærede inſtituto non ſolũ expreſsè poteſt Trebellianicam probibere, per auth. ſed cum teſtator. C. ad leg. Fal. ſed etiam & tacitè ex verbis generalibus: Bar. in l. j. ff. de vulg. Lancelotus Galiaula in repet. l. Centurio. ff. de vulg. n. 353. quod fallit ſi apponantur hæc verba, grauo heredem vt pleno iure hęreditatem reſtituat. per l. decem, iuncta ibi gloſ. ff. de fideic. liberta. Bald. in auth. ſed cum teſtator. ff. ad l. Fal. Gui. Papæ deciſ. 51. & 537. & hanc opinionem communem eſſe aſſerit, & obſeruari Guid. Pap. in ea dec. vel etiam ſi apponãtur ea verba, volo talẽ meam hęreditatẽ ſine vlla diminutione ad talẽ pertinere: vel totã integram. Lãc. in d. l. Centurio. n. 352. & 355. quòd ſi ſolùm dicebat teſtator, volo meam hęreditatem, vel omnia bona mea ad talẽ pertinere, vel peruenire, per ea verba non cenſeretur prohibita Trebellianica, vt per Lanc. Gali. in d. l. Centurio. n. 354 in filiis tamen primi gradus Trebellianica nõ poteſt probiberi. l. iubemus. C. ad Treb. Guid. Pap. dec. 5. & hæc obſeruari aſſerit Iaſ. in l. Marcellus. n. 55. ff. ad Treb. Rom. conſ. 206. nu. 6. Alex. conſ. 5. vol. 3 Bald. & Salic. in d. l. iubemus. Et ibi inquiunt eam opinionem communem eſſe. idem Alex. conſi. 201. n. 14. in 6 vol. Dec. conſ. 218. n. 5. Bellac.

44 Per non confectionem inuentarij, amittitur Trebellianica indiſtinctè, tam in liberis, quã in extraneis. eſt mag. com. opin. ſec. eund. Corſ. in d. q. de Trebellia. in fi. & maximè quando hæres eſſet aliàs ſuſpectus. & eſſe magis com. etiam atteſtatur Corn. in conſi. 168. verſi. deueniendo. vol. 3. & Dec. in conſ. 236. non parua verſi. ſed certè. Contrar. opin. dicit. magis eſſe commu. idem Corn. in conſi. 180. multitudo. verſ. deuenіamus. vol. 4. & Alex. conſ. 67. lib. 4. & Iaſ. latè in conſ. 84. puto vol. 1. & quod non perdatur, tenet latè Crauet. & in puncto iuris tuetur in conſi. 17. quæritur an nobilis per totum. Egeret deciſione Cęſarea. M. Chærian. & E. Suarez.

45 Trebellianica nõ cenſetur prohibita verbis generalibus vel ex coniecturis, niſi expreſsè, & ſpecialiter prohibeatur. eſt vera opin. ſec. Iaſ. in conſ. 84. puto vel. 1. Idem.

46 Trebellianica in liberis primi gradus prohiberi nõ poteſt. Eſt verior & magis com. opin. ſecundũ Bar. Soc. cõſ. 137. viſo. vol. 1. vbi allegat pro hac parte Bal. Sal. Ful. Corn. Paul. Roma. Alex. Barb. Soc. Io. de Ana. Io. de Prat. veteri. Crot. Iaſ. Claud. Aquẽs Cato. Saccũ. Dec. Galiau. Guid. Pap. Pau. Pic. Catol. Rui. Cur. Iu. dicit egere dec. Cęſarea in cõſ. 254. n. 2. M. Chę.

47 Quando duæ quartæ detrahuntur, fructus in Trebellianicam computantur. Eſt vera & com. opin. teſte Graad. conſ. 81. Latè Craucetta. conſ. 16 poſt redditum. in fi. Idem.

48 Trebellianicæ beneficium non perdit hæres non conficiens inuentarium, hanc opi. veriorem & communiorem dicit Alex. conſ. 29. perſpectis. vol 5. vt refert Minſing. obſ. 60. cent. 3. Et quòd camera etiam eam ſequitur. I. Fichard.

49. Trebellianica etſi detrahi ſoleat de ſubſtitutione, illud intelligitur de ſubſtitutione fideicommiſſaria, nõ autem de breuiloqua, quæ naturaliter non continet fideicõmiſſariam. l. iam hoc iure. in verb. vulgarem duntaxat ff. de vulg. & pup. ſubſt. & in l. y. C. de impub. & aliis ſubſt. vbi Bart. multum commendat illum text. ſubdens ſe ita conſuluiſſe, docto in l. ex teſtamento. C. de teſtam. milit. Bart. & alij in l. Lucius. ff. de vulg. & pup. Bar. Soc. in conſ. 6. nu. 2. in 3 vol. conſ. & Dec. num 6. in conſ. 205. teſtantur ſententiam Bart. communiter obſeruari, & approbatam eſſe. Rol. à Valle in conſ. 25. n. 2. in 1. Tomo conſ. Kirchou.

50 Trebellianica quarta non minus quàm Falcidia à teſtatore prohiberi poteſt. commune aiunt Iaſ. conſ. 84. lib. 1. & conſ. 46. lib. y. Aell. in §. ſed quid. nu. 6. Inſt. de fideic. hæred. Ant. Gom. de teſtam. cap. 11. n. 15. latiſſime Iul. Clar. §. teſtamentum quæſt. 61. verſ. in ſcis. & verſi. ſeq. ac Fran. Vi. lib. 1 opin. 142. quorum opin. etiam tũc verior atque æquior eſt, cùm filius hęres inſtituitur. qua in ſpecie illam frequenter placitam teſtantur Alex. conſ. 29. lib. v. Corn. conſ. 22. lib. y. Alc. in l. cùm proponas. C. de pact. Rub. conſ. 2 n. 24 & conſ. 44. nu. 2 copioſè Iul. Clar. d. q. verſ. difficultas eſt. cum ſeq. Fran. Vi. d. opin. 142. poſt princ. qui multos cõtrarium receptum ac magis receptum aſſerentes referunt. Sed quicquid illi deblaterẽt, quod ſuprà poſuimus verius, iuſtius, atque vtilius eſt. E. Suarez.

51 Trebellianicam quartam, nedum ſuam ipſorum legitimã filij detrahent, quibus iniunctum eſt, vt ſi ſine liberis deceſſerint, hæreditatem alteri reſtituant. commune fatentur Alex. cõſ. 139. eleganter lib. 1. Fran. Turz. opin. 142. Quin & cùm nõ purè, ſed diuerſis tẽporibus hæreditatẽ reſtituere iubentur, tũ legitimã ipſorũ portionẽ, tũ Trebellianicã põtificio iure vbiq; obſeruando, vnà detrahent. cõmune aſſirmãt Math. de Affli. dec. 367. n. 4. Berous in cap. in præſentia. nu. 437. cum ſeq. de probat. Franc. Viuius lib. 1. opin. 142. & opi. 204. Nunquam autem Trebellianica hæc quarta filiis hæreditatẽ paternam reſtituturis cõpetent, ex fructib. interim perceptis imminuetur. cõmune aiunt Pariſ. conſ. 126. nu 35. lib. 1. Picus in l. in quartam. nu. 10. ff. ad leg. Falcid. Fran. Viuius d. lib. 1. opin. 133. E. Suarez.

52 Trebellianicam quartã prohibuiſſe teſtator videtur, qui vel plenam hæreditatem, vel quidquid ad hæredem peruenisſet, vel omnia bona reſtituere mãdauit. commune dicũt Alex. conſ. 5. lib. 3. Io. Dilect. de art. teſtan. tit. 5. caut. 31. & qui de materia latiſſimè agunt Iul. Clar. §. teſtamentum. quæſt. 61. verſ. ſed

quid

quid ſi hoc,cũ ſeq. Franc. Viuius lib.1.opin.143 ad fin. Non tamẽ ſi teſtator hęredẽ rogauerit,vt quidquid ſuę mortis tẽpore ſuperfuerit,reſtituat, quarta Trebellianica nõ deducetur ab hærede nihil hęreditatis imminuente,vt frequẽter placitũ enunciat Ant.Gomez.de teſtã.c.15.n.16.v.itẽ adde quod in prædicto. Quod autem etiam inſtitutis liberis prohiberi Trebellianica poſſit,dicunt receptum Corſet.tract.de poteſt.reg.q.de Trebellianica.dub 1.Dec.conſ.480.in caſu. Quamuis contrariũ eſſe ment frequenter placitum Dec.conſ.81. Guid. Papę q.51. ſecundum ſtylum,quod placet. Idem,& M.Chærian.

53 Trebellianicæ detractionẽ, nõ poteſt pater liberis primi grau' & ſic propriis filiis prohibere.eſt vera ęquiſſima, & magis cõmunis op.,vt dicit Soc.Iun.in cõſ.5.ſub n 18.in prin.& in conſ.88.nu 3.vol.4 & habetur per doct. in l. iubemus. vbi Bal. Salic.& alij plures.& in l. Marcellus.in prin.C.ad.Treb.aliis vero,qui non ſunt de liberis primi gradus, detractio fieri poteſt,ſecundum magis communem opin.de qua per Doct in d. l.iubemus,& in l. Marcellus ff.ad Treb. E.Muſcul.

54 Trebellianicã vel Falcidiã hęres inuentariũ conficiẽs licet detrahat,auth.de hared.& Falcid §.ſi vero non fecerit inuẽtar.coll.1.id tamen inter alia fallit,ſi teſtator detractionẽ alterutri' fieri prohibuiſſet.auth.ſed cũ teſta §.ſi verò expreſſim.C. ad l.Falcid.& ibid.Cyn.Bar.& Imo.in l.Marcelius.§.quod autẽ. ff.ad Treb.quã cõmuniter ſequũtur canoniſtę in c. Raynal. de teſtam.vt refert Bened.Capra.reg.110.n 3.Similiter fallit ſi pro redęptione captiuorũ, vel ad pias cauſas legatũ ad relictum quid foret,quia tũc nõ detrahitur Trebelliana aut Falcidia, auth.de eccleſ.1.§. finantẽ.coll.9.quod ſec.Ant.in d.c.Raynal.cõmuniter ab vtriuſque iuris interpretibus tenetur,per not. in c.ſi pater.de teſtamen.lib.6.& Bal. in l. ad quod pauperibus. C.de epiſc.& cler quemadmodum ibid.nu.5.refert idem Capr.

55 Trebellianica vel Falcidia licet nõ ſolùm nõ detrahitur, cũ 1.annũ à die monitionis per iudicẽ factæ, à ſolutione relictorũ ceſſatur,ſed etiã omne emolumẽtũ ex teſtamẽto amittitur.iuxta gl.in d.c.Raynal.Bar.in auth. hoc amplius.C.de fideic. gloſ.in auth.de hæredib.& Falcid.§.ſi quis.non implens.c.ſi hæredes.c.nos quidẽ.de teſtam.& cõmuniter teneri ibid.nũ.82.refert idẽ capr.id tamẽ fallit ſi teſtator aliud tẽpus, intra quod voluntati ſuę ſatisfaciẽdũ foret,præfixiſſet,nã tũc illud obſeruaretur,iuxt.not.in l.ſtatu libero.§.harede.ff.de ſtatu.lib.l.fi.§.fin antẽ.C.de iure delib.prout in d.c.nos quidẽ,voluerũt Anch.Imol. D.Nicol.& communiter docto.vt ibid.nu.88.refert idẽ Capr.

56 Trebellianica an per non confectionẽ inuentarij perdatur? De hac quæſtione adeò vario modo doct.loquũtur,vt vix diſcerni poſſit,quę ſit vera,quæue cõmunis opin.Quidã dicũt Trebellianicã amitti per nõ cõfectionẽ inuẽtarij,per tex.in §. ſi verò non fecerit inuentarium.in auth.de hered.& Falcid.& hãc ſententiam ſibi placere ſcribit Soc.in l.Marcellus.§. quòd autem.n.14.v circa tertiam quæſt.ff.ad S. C. Treb. & ita conſuluit Phil.Dec.in conſ.836.nu.5.v.quantò quæritur de articulo valdè diſputabili.& in conſ.480.nu.15.cum ſeq v. poſtremò in iſto caſu. atteſtando veriorem & magis com.hanc Doct.opin. eſſe, id nititur ipſe oſtendere per allegationes multarũ ſcripturarũ, authoritatũ,& pręſertim cõſiliorũ,quę trãſcribere nõ eſt neceſſe.Sed cõtrariã opi.ęquiorẽ,benigniorẽ,magis com. & tenendã eſſe,quod nõ perdatur Trebellianica per non confectionem inuentarij,ſcribunt nouiſſimè multorũ doct.authoritates adducentes.Hier. Cag.in l.Papin.§.meminiſſe.nu.15.ver. ſed contraria opin.ff.de inoffic.teſtam.in tomo 1.oper.ſuorum.Iaſ.in l. Marcellus ad fin.prin.ff.ad Treb. & ita etiam firmat Alex. in conſ.89 perſpectis,conſideratisq;his.nu.5.lib.5.Dicens,quod iſta eſt verior,& magis cõmunis opi.& inter cęteros multũ egregiè,firmant hanc opi.eam ab obiectis defendendo,& contraria fundamenta retorquendo.Crauet.in conſ.17. quæritur an nobilis Anton.per totum,cum concord.per Soc. Iun. in conſ. 88.nu.7.& 8.vol.4.Vbi dicit,ſibi ſemper placuiſſe conſiderationes Crauetæ,& abſque dubio ſe credere hodie hanc opin. eſſe magis com.& communiter receptam. dicit enim, quod multi ex modernis, & recentiorib. eam ſequuti ſunt, prout plurimi per dominos cõſulẽtes relati fuerãt,quod ipſe refert & allegat in d conſ.88.Did.Conar.in c.Rayn.§.11.nu. 10. ext.de teſtam.in to.1.Relection.& Rol.à Valle.in conſ.27.num.87.in 1. tom.conſ.Kirchouius.& E.Muſcul.

57 Bona redempta an veniant in reſtitutione fideicõmiſſi. vide Dec.cõſ.898.Et an poſſint ea bona alienari ob legitimã, vel Trebellianicam filij grauati eligẽtis pro ſuo iure, vel an eius hæres,à quo vult fideicommiſſarius bona auocare, poterit ea bona ſic eligere? vide Dec.conſ.836.Socin.Iun.conſ.28.n. 1.lib.2.licet Caſtr.in l.Marcel.§.res quæ.ff.ad Trebel. teneat bona alienata eſſe in legitimam imputanda:licet in Treb.dubitet,& referat opi.vt per eũ. Cui adde Pariſ.conſ.44.nu.46.lib. 2.& conſ.109.eod.lib.& an poſſint ea bona ſubiecta alienari ex cauſa dotis,ſi extent alia bona tẽpore datæ dotis? Pariſ. conſil. 119.n.5.lib.1.Et an pro dote conſtituenda? Pariſ. conſ. 52. lib.2. Et quod pro reſtituenda dote poſſit alienari fideicomiſſum, etiã quod dos fuerit recepta poſt fideicommiſſum iniunctũ, not.Iaſ.cõſ.157.li.2.qm in auth.res quæ.C.com.de leg. dicit quod non:& contrariũ tenet.conſ.171.lib. 2. in hoc ſibi contrarius, Ruin.conſ.89.nu.42.lib.2.vbi tenet contra Ang. volentẽ contrarium.& dicit hac eſſe com.opi.Gozad.conſ 97.in prin.Grat. conſ.17.in primo.lib.1.Rub.conſ.78. in princ. & hoc procedit vbi non adeſſent alia bona.vt per Iaſ.d.auth.res quæ.col. fin.quæ cõcluſio fallit,vbi poſt conſtitutionẽ dotis alienauit bona non ſubiecta fideicommiſſo, tunc non poſſunt pro dote alienari bona ſubiecta:ſed debet mulier agere actione hypothecaria contra poſſeſſores bonorũ ad conſecutionem dotis. Bellac.

58 Acquiſitũ ex pupillari ſubſtitione,venit in reſtitutionẽ fideicommiſſi,etiã conditionalis.pupillari ſubſtituto iniuncti per verba vniuerſalia.eſt com.opi.ſec.Alex.in l. ita tamen. §.qui ſuſpectã.verſ.in hoc dubio articulo.ad Trebel. Vezin.

59 Filij poſiti in conditione non cenſentur poſiti in diſpoſitione,& faciunt tales filij deficere fideicõmiſſum, & venient ad defuncti hæreditatem ab inteſtato tanquam proximiores. Dec.conſ.545. Vide vt per Soc.l.cũ auus ff.de condit.& dẽ.Curt. Sen.conſ.63.Pariſ.conſ.31.conſ.86 conſ.87.vol.2.Ruin.conſ.128.& 138.vol.3.Gabriel.lib.4.tit. de fideicommiſſ.concl.4.& ideo ſi quis pater filium inſtituerit,& quem grauauerit reſtituere hęreditatẽ ſi decedat ſine liberis,eo caſu liberi ſuſcepti excludẽt ſubſtitutũ:& hoc operatur ea cõditio, ſi decedat ſine liberis: & hoc procedit ſiue illa conditio appoſita ſit in teſtamento, ſiue in contractu matrimonij:nam ſemper filij ſuſcepti excludent ſubſtitutũ,& ſuccedent patri mortuo ab inteſtato.l.Lucius.& ibi glo.ff.de hæred.inſtit.& Boër.deciſ.155.nu.15.nõ quòd filij ſuſcepti dicantur ſuccedere ex teſtamento in vim illius clauſulæ tanquã ſubſtituti,ſed ſolũ ab inteſtato ſuccedent,ſi eorum pater nullũ fecerit teſtamentũ.gloſ.in d.l.Lucius.de hæred.inſtit.& ibi Bald.& Alex.in l ex facto.§. ſi quis rogatus.ff.ad Trebel.Ioan. de Imola,in d.l.Lucius,poſt Bart.vbi inquit eam opiu.com.eſſe.propterea filij ſi patre ſuccedunt ab inteſtato, cùm non ſuccedant tanquã ſubſtituti in vim illius clauſulę, non poterunt reuocare alienata per patrẽ,ſi fortè pater ipſe aliqua bona ex ea hæreditate alienaſſet. Bart. in d. l. Lucius.& neque impediet talis cõditio quin pater inſtitutus,& ita grauatus poſſit aliquẽ inſtituere in illis bonis, & neq; impediẽt filij,ſi fortè eorũ pater ita grauatus aliquod delictũ cõmiſerit quin ea bona fiſco acquiratur.Guid.Pap. deciſ. 39. & ibi poſt multa inquit gl.& Barto.opi.in ea l.Lucius.ff. de hæred. inſtit. ſeruari,& ab ea in iudicando nõ eſſe recedendũ. Quæ tamen regula fallit,vbi de filiis maſculis facta fuiſſet mẽtio: vt ſi teſtator dixiſſet,ſi filius meus filiis ſine maſculis deceſſerit,talẽ ſubſtituo,tunc filij maſculi ſuſcepti cẽſentur tacitè vocari,& veniẽt ad hæreditatẽ tãquã ſubſtituti ex ea diſpoſitione teſtatoris.Habent.n.ea verba duo capita in ſe.Vnũ eſt maſculorũ incluſiuũ,& alterũ fœminarũ excluſiuũ,propterea excluſis fœminis maſculi reperiũtur vocati.Guid.Pap.deciſ.184.& ſic eo caſu filij maſculi poſiti in conditione cenſentur vocati in diſpoſitione.Fallit & ſecundò,vbi teſtator ſub doplici conditione alternatiua ita dixiſſet,ſi talis filius meus hæres inſtitutus moriatur ſine liberis,aut eius liberi ſine liberis: vel etiã ſi copulatiuè ita dicat teſtator,ſi filius hæres meus decedat ſine liberis,& eius liberi ſine liberis,talẽ ſubſtituo : his caſib. propter talẽ duplicẽ conditionem filij cenſentur vocati tanquã ſubſtituti ex illis verbis:& ſic cenſentur eſſe poſiti in diſpoſitione. Bart.in l. Centurio.ff. de vulg. Guid.Pap.deciſ.184. Iaſ. in ea.l. Centurio.in hoc caſu poſteriori tenet contrariũ,quem ſecutus eſt Curtius Senior conſ.63.nu.5. & ibi inquit etiã eo caſu filios ſemper poſitos eſſe in conditione ſicuti in primo caſu,& eam opin.commu.eſſe aſſerit ibi. Bellac.

60 Legata ſoluere debet fideicõmiſſarius. l. 1.& ibi gloſ.C. ad Trebel.l.1.& ibi docto.ff.ad Trebel.debita autem hæreditaria & funeris impẽſa ſpectant ad hæredem pro ſua parte quartæ Trebellianicæ,& pro aliis tribus partibus teſtantibus, quę ſunt

ſunt nouę vncię, nnus reſoluendi ſpectat ad ipſum fideicommiſſariũ: præſtatio vero alimentorũ anni luctus reſpectu viduæ aſpectat ad hæredem: nam eo anno pendente, vidua in vtilitatem hæredis tenetur onerari. *l. ficus.* & ibi Bar. *ff. de oper. libert.* tum quod illo anno durante hæres lucratur fructus omnium bonorũ, quos non tenetur reddere. *l. j. §. ex actio. C. de rei vxor. actio.* Guid. Pap. *deciſ.* 296. Idem.

61 Hæres grauatus de reſtituenda hæreditate, ſi nõ tenetur ad reſtitutionem animaliũ, ſine culpa ipſius mortuorum, nec ad æſtimationem eorundem *l. deducta. §. ante diẽ. ff. ad Treb.* Decius *conſ.* 81. communem dicit. Vezinus.

62 Hęres ex ſubmiſſione defuncti ad omnes curias cum renuntiatione fori poteſt hæres ibi cõueniri. *c. dilecti.* & ibi But. & Panor. *ext. de foro compet.* Bar. *in l. peſtulante.* per illũ tex. *ff. ad Treb.* facit *l. ſi is qui Roma. ff. de iud.* Sed ex ſubmiſſione defuncti ad areſtũ, nõ poterit hæres areſtari, ſec. Bar. Ang. & d. Ale. *in l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog.* facit *d. l. ſi deceſſerit. & l. j. §. ne autem. C. de cad. tol.* Quæ ſubmiſſio ad areſtũ valet, ſi fuerit iurata, & eſt ſeruãda de iure can. *c. ex reſcripto. ext. de iureiu.* qui tex. eſt ad limitationẽ traditorũ per Doct. circa hũc paſſum *in l. nemo poteſt. ff. de leg. j. in l. ob æs. C. de act. oblig.* Bald. *deciſ* 69.

63 Adminiſtratio bonorum filij patri eſt auferenda quoties ipſa diſſipat, & ea filiis danda eſt: vt tamen pater hinc alatur. *l. Imperator. ff. ad Treb. l. fina. C. de ſentent. paſ.* ſi autem pater ſua propria bona diſſiparet, poterunt tunc filij petere vt illis aliquid aſſignetur vnde viuere poſſint, cùm pater eos alere teneatur. bald. *in l. defuncte. n. 3. C. ſi in frau. patro.* hãc opi. veriorẽ & æquiorem aſſerit Iaſon. *in l. ſi conſtante ff. ſol. matr. contra* Salic. ibi contrarium tenentem. & contra Bald. qui ſibi videretur contrarius, *in l. nõ poteſt. ff de adopt.* & opinionem ipſius Bald. *in d. l. defuncte.* ſuſtinet Boer. *deciſ.* 7. *nu.* 17. & 18. & eam communem dicit Capic. *deciſ.* 35. Cacher.

Ad legem Falcidiam.

TITVLVS XLV.

QVartam Falcidiam vel Trebellianam, licet hęres inuentariũ conficiens regulariter detrahere poſſit. *auth. de hæred. & Falcid. §. ſi verò non fecerit inuentarium. col.* 1. id tamen inter alia fallit quando teſtator id expreſſe prohibuiſſet, *auth. ſed cùm teſtator. C. ad leg. Falcid. & ibid* Cyn. & *d. auth. de hæred. & Falcid. §. ſi verò expreſſim.* Bar. & Imo. *in d. l. Marcellus. §. quod autem. ff. ad Treb.* quem ſequuntur canoniſtæ communiter *in c. Raynal. de teſta.* ſimiliter fallit, quãdo legatum eſſet factum ad pias cauſas, vel pro redemptione captiuorum, vt *auth. de eccl. tit. §. ſin autem. col.* 9. quod ſecun. dom. Ant. *in d. c. Raynal.* tam in Falcid. quàm Trebelliana, ab vtriuſque cenſuræ doctor. cõmuniter teneri refert bene. Cap. *reg.* 110. *n.* 3. & 5. per no. *in c. ſi pater. de teſt. li.* 6. *d. l. Marcellus. §. quod autem. ff. ad Treb.* & Bal. *in l. id quod pauperib. C. de epiſc. & cler.* Ben. Cap.

2 Legata niſi præſtentur infrà annum à die mentionis per iudicẽ factæ, licet Falcidia & omni emolumento priuatur hæres, ſecundum gloſ. *in c. Raynal in ver. Legitimam. de teſta.* Bar. *in auth. hoc amplius, C. de fideicommiſſis. c. ſi heredes. c. nos quidẽ, de teſtam.* gl. *in auth. de hæred. & Falc. §. ſi quis non implens,* & ita communiter teneri refert Bened. Capr. *reg.* 111. *n.* 22. id tamẽ inter alia fallit, ſi teſtator aliud tempus intra quod voluntatem ſuam adimplere vellet, prefixiſſet, nam tunc illud erit attendendum. iux. no. *in l. ſtatu lib. §. herede ff. de ſtatulib. l. fina. §. ſin autem, C. de iure delib.* prout voluerunt Anch. Imol. D. Nic. & communiter Doct. *d. c. nos quidem, de teſt.* quemadmodum *ibi. nu.* 28. refert idem Ben. Capr.

3 Pretium ſeruorum manumiſſorum ex hæreditate defuncti, deducitur in computationes legis Falcidiæ. *§. cùm autem Inſt. de leg. Fal l.* 36. *ff. ad leg. Falcid.*

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni. c.* 27. *tit. qua extra vel intra, reg.* 19. *fol.* 579. vbi limitat in 4. caſi. Don. à Fina.

4 Legata inutilia hęredi in quartam imputantur. *l.* 50. *ff. ad l. Falc.*

Fallit vt per Vigel. *vbi ſuprà reg.* 22. *fol.* 580. Idem.

5 Portio accreſcens imputatur in Falcid. *l. in ſingulis. ff. eod.*

Fallit in 8. caſib. vt per Vigel. *in comm.* 5. *anni. vbi ſuprà reg.* 23. *fol.* 581. Idem.

6 Si portio grauata non grauatæ accedat non contribuũtur legata, & poteſt is cui accedit ex ea retinere quartam, quãuis in ſua portione quartam habeat. *l. j. §. ſi cohæredes. ff. ad leg. Fal.* Fallit *vbi ſuprà reg.* 23. Idem.

7 Filia non tenetur compenſare dotem non exactam in falcidiam, & iubente patre.

Fallit in 3. caſib. vt per Io. Bolog. *in l. in quartam ff ad l. Falcid. nu.* 96. Idem.

8 Legatario & fideicommiſſario regulariter beneficium legis falcidiæ non compet. *l.* 47. *§. fi. ff ad l. Falcid.*

Fallit in multis caſib. vt per Vigel. *in comm.* 5. *anni. c.* 26. *in ti. quibus benefic. legis falcidia reg.* 4. *fol.* 541. Don. à Fina.

9 Ex re indiuidua legata detrahitur falcidia in æſtimatione *l. ſi is qui quadraginta. ff. ad l. Falci. §. fi.* Fallit vt per Vigel. *vbi ſ. capite quid & quantum. reg.* 3. Don. à Fina.

10 In falcidia extimatio pretij rerum ex veritate facienda eſt. *l. in Falcid. ff ad l. Falcid.*

Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni. cap.* 27. *in ti. modus computandi. reg.* 2. Don. à Fina.

11 In computatione legis falcidiæ mortis tempus ſpectatur. *l.* 30. *ff. ad l. Falcid.*

Fallit in 8. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni. c.* 27. *tit. qua extra, vel intra reg.* 1. *fol.* 557. Don. à Fina.

12 Quod poſt mortẽ teſtatoris deceſſit hęreditatẽ nõ minuit. *l.* 58. *§. ante diẽ ff. ad l. Falc.* fallit in 7. caſ. vt per Vigel. *in com.* 5. *anni. c.* 27. *tit. qua extra vel intra reg.* 2. *fol.* 562. Don. à Fina.

13 Actiones defuncto competentes inter bona defuncti cõputantur in ratione legis falcidiæ. *l.* 49. *§. fi. ff de verb. ſign.* fallit in 6. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni. c.* 27. *ti. qua intra vel extra reg.* 3. *fol.* 563. Don. à Fina.

14 Actiones contra defunctum competentes regulariter minuunt falcidiam. *l.* 16. *C. ad l falcidiam.*

Fallit in 2. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni. c.* 27. *tit. qua intra vel extra reg.* 4 *fol* 568. Don. à Fina.

15 Quod deducit hæres iudicio teſtatoris in falcidiã imputat.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in commento* 5. *anni cap.* 27. *tit. qua extra vel intra. reg.* 15 *fol* 576. Don. à Fina.

16 Vbi legatarius non poſſidet, hæres non tenetur imputare in falcidiam, datum cauſa conditionis implendæ. Bar. & communiter dd. *in l. quartam. ff. ad leg. Falcid.*

Fallit in 3. caſib. quos no. Pau. de Monte Pico *in d. l. in quartam, nu.* 35. Idem.

17 Vbi teſtator nihil reliquit, nec hæres percepit fructus, tamen alienauit aliquas res hæreditarias, illæ res alienatę imputantur ei in quartam, & in illis habebit quartã ſuam, caſu quo valor earum aſcendat quartam: & caſu quo valeret vltra quartam, reuocaretur alienatio quatenus eſſet vltra quartam. Bart. cum quo eſt communis opinio *in d. l. in quartam.*

Fallit in 2. caſib. quos no. Pau. de Monte Pico, *in d. l. in quartam. num.* 44. Idem.

18 Hæres conficiens inuentarium, Falcidiam detrahere poteſt, *§. ſi verò non fecerit, in auth. de hæred. & falci.*

Fallit in 14. caſib. quos no. Bened. *in ſuo tract. reg.* 110. Idem.

19 Falcidiam ne hæres detrahat, teſtator prohibere poteſt. Cõem dicit Clar. *§. teſtamentũ. q.* 72. *verſ. ſed quæro.* P. Fichard.

Additio. Iſta cõmunis opinio probatur *in §. ſi verò expreſſim in auth. de hæred. & falcid.* Reſtringitur tamẽ hæc cõmunis opinio vt nõ procedat in filiis primi gradus. Ita Iaſ. *in l. Marcellus. n.* 53. & 55. *ff. ad Senatuſcon. Trebel.* poſt Bald. *in l. iubemus. v. nota* ꝙ *teſtator. & verſ. & ego dico. C. ad Trebel.* atque ita reſpondit P. Decius *cõſ.* 81. Mouetur Iaſ. per gl. *in d. §. ſi verò expreſſim.* quæ hoc apertiſſimè probat ex *§. aliud quoque capitulũ. in auth. vt cum de appellat.*

Etiam de inſtitutionib. factis in re certa detrahitur Falcid. Eſt communis opinio ſecun. Cor. *in conſ.* 136. *cõſtat. verſ. tamen his minimè. vol.* 3. M. Chærian.

20 Falcidiam quæ debetur hæredi ex legatis, ſi teſtator dicit, ꝙ integre legatum ſoluatur, tenetur hæres dimittere. *Iaſ. in l. cũ quis. n* 5. *C. de iur. & fact. ign.* magis communem dicit. Villal.

21 Falcidia licet in eo quod pœnę nomine per iudicis cõdẽnationem poſt ſpecialẽ affectionẽ decedit vel accreſcit nõ detrahatur. *l. cum pater, cum l. ſeq ff. ad l. Falcidiã,* tametſi pœnę nomine iuſſu teſtatoris relictũ ſit, putà vel legatario cõtradicẽte alteri detur, tũc quia nõ tã pœna quã legatũ ſit, rectè detrahetur, prout voluerunt Inn. Anch. & abb. *d. c. Raynald. de teſtam.* quos ibidem Io. And. & Dom. Ant. ſequuntur. quòd communiter quoque teneri ibidem refert Benedictus Capra. *nu.* 13.

22 Falcidia ſeu quarta de legatis, & fideicommiſſis detrahi poteſt, *l. Marcellus. §. Pomponius, ff. ad Trebel.*

Fallit in 19. caſib. vt per Io. Bologn. *in rub. ff ad l. Falc. nu.* 59.

fall.

fallit in 3.caſ. vt per Corn. *in auth. Sed cũ teſtator. C. ad l. Falcid.*

Fallit in 4.caſ. quos not. Soc. *reg.* 331. fallit in legatis ad pias cauſas, quia ex his non detrahitur Falcidia. fallit hæc limitatio in 3. caſib. vt per Alexan. *in l. lex Falcidia. §. ad municipij. ff. ad l. Falcid.* Don. à Fina.

23 Falcidia poteſt prohiberi per teſtatorem. *§ ſi expreſſim.* & ibi *Ang. in auth. de heredi. & Falc.* gl. *in l. decem. ff. de fideicom. lib.* doct. *in auth. ſed cum teſtator. ad l. Falc. & in l. Marcellus. ff. ad Trebel.* Pau. de Caſtr. *in 2. vol. conſ.* 150. *in c. in cauſa qua vertitur.* Capr.

24 Falcidia non detrahitur per piam contra aliam piam cauſam. *Bened. in conſ.* 86.

25 Falcidia regulariter detrahi poteſt. *l. 1. ff. ad l. Falcid.* fallit in 41. caſ. quos no. Vigel. *in com. 5. anni. c. 26. reg. 1. fo.* 529. vide in *frà reg* 4. Don. à Fina.

26 Falcidia detrahitur de ſing. reb. legatis. fallit in 7. caſib. vt per Ioan. Bologn. *in l. in quartam. nu.* 229. Idem.

27 Datum cauſa conditionis implendæ in Falcidiã nõ imputatur *l. id autem.* quę eſt 75 *in princ. ff. ad l. Falc.* Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *in commento 5. anni. 27. tit. qua intra vel extra. reg. 13 fol.* 574. *Io.* Bologn. *in l. in quartam. nu.* 176. Don. à Fina.

28 Funeris impenſa ęris alieno loco deducitur in computatione legis Falcidiæ. *§. cum autem. Inſtit. ad l. Falcidiã.* fallit in 2. caſib. vt per Vigel. *in commento 5. anni. cap. 27. tit. qua intra vel extra, reg. 18 fol.* 578. *Idem.*

29 Quarta Falcidia licet ratione delicti, & ſi hæres cancellaſſet teſtamentum, ne legata præſtaret, aut ſi negaret rẽ hæreditariam eſſe, vt conuincatur de mendacio, non detrahatur. *l. ſi tacitum. l. beneficio. l. hæreditatem §. fi. ff de ad leg. Falc.* ſec. Vincent. & *Ioan. Andr. in c. Raynald. de teſtam.* & ibid. gloſ. fi. id tamen intelligendum & accipiendũ eſt, vt procedat in eo quod aufert, vel quod acceſſit pœnæ nomine propter iudicis condemnationem, vt in illo non detrahatur Falcidia. *l. cum pater. ff ad leg. Falcid.* vel propter ſpecialem affectionem, vt *l. ſeq. eo. tit.* ſecus autem ſi pœnæ nomine iuſſu teſtatoris relictum ſit, vt contradicentibus legatariis aliis reliquiſſet, quia nõ merè pœna eſt, ſed potius legatum, prout voluit Innoc. Capi. Petr. & Abb. *in d. c. Raynaldus.* quod ſequitur ibid. *Io.* Andr. ſecund. do. Anto. *ibid.* quia hæres poterit detrahere Falcidiam ſecund. do. Nicol. *ibid.* quod communiter teneri *ibid. num. 3.* refert Bened. Capr.

30 Data inter viuos non imputantur in Falcidiam, *l. pater filium, ff. ad legem Falcidiam.*

Fallit in 2 caſib. quos no. Ripa *in d. l. quartam, ff. ad l. Falc. nu.* 37. vbi *Io.* Bologn. *nu.* 103. limitat. in 3. caſib. *Don.* à Fina.

31 Quod iure hęreditario accipitur, in Falcidiam imputatur, *d. l. in quartam, in princ.*

Ampliatur in 5. caſib. vt per Ripã, *in d. l. in quartã, n.* 64. Idẽ.

32 Quæ alio iure quàm hæreditario capiuntur, in Falcidiam non imputantur, *l. in quartam. in 2. reſponſo. ff. ad leg. Falcidiam.*

Fallit in 6 caſib. quos no. Ripa *in d. l. quartam, n.* 66. *Idem.*

33 Fructus imputãtur in *Falcidiã, l. in commiſ. ff. ad Trebel.*

Ampliatur & limitatur in multis caſib. vt per Ripam *in d. l. in fideicommiſſariam, num.* 4.

Fallit ſi fructus ſunt percepti ex rebus hæreditariis poſt mortem teſtatoris, quare in Falcidiam non imputantur: hæc tamen limitatio ſublimitatur in 4. caſib. vt per Alex. *in l. in ratione. ff. ad l Falcid.* Idem

De caducis tollendis.

TITVLVS XLVI.

Legatũ efficitur caducũ ſi legatarius moriatur ante teſtatorem, & eo caſu legatum remanet penes hęredem teſtatoris. *l. vni. §. pro ſecundo, C. de cad. tollen.* & neque ad hęredem legatarij tale legatum caducum tranſmittitur. *Pau. caſt. conſ.* 402. *in 2. vol.* Vezin.

2 Donatio efficitur caduca præmoriente donatario ante donatorem, & ſic nulla. *l. vnica. §. pro ſecundo. C. de caduc. toll. §. 1. Inſtit. quib. mod. teſta. infir.* Rol. *conſ. 58. nu. 43. lib. 3. & nu.* 44. vbi quod inſtitutio cenſetur caduca & inutilis quando inſtitutus non viuit tempore mortis teſtatoris. Bellac.

3 Subſtitutio caduca efficitur, mortuo ſubſtituto ante euentum conditionis, nec illud ius hæreditariũ ad deſcendentes tranſmittitur, ſec. com. per Burſ. *conſ. 1, nu. 17. lib. 1.* alleg. Bero. *conſ. 117. n. 4. n. 7. lib. 1.* & ſubſtitutio caduca efficitur, ſubſtituto ſine filiis decedente, & hærede inſtituto ſuper exiſtente, ex communi per Burſ. *d. conſ. 1. num. 2.* Idem.

4 Caducitas incurſa purgatur, & tollitur ex celeri liuellorũ ſatisfactione, ſec. com. per Burſ. *41. conſ. 26. nu. 42. lib. 1.* poſt Alex. *in l. ſi inſulam. nu. 9. nu. 17. ff. de verb. obl.* Dec. *conſ. 138. num. 7.* Ruin. *conſ. 198. nu. 4. vol. 1.* Afflict. *deciſ.* 175. quæ locũ ſibi vendicat, licet iuramentum interueniſſet, cũ adhuc purgatio moræ admittatur. Alex. *conſ. 113. in fin.* Gozad. *conſ.* 66. *Idem.*

5 Prima ſubſtitutio quando efficitur quaſi caduca per mortem ſubſtituti, qui præmoritur, vel efficitur incapax, tunc ſequens in gradu admittitur, quod maximè locũ habet in ſubſtitutione compendioſa. ita Maſuerius *in titulo, de ſucceſſion. §. item notandum.* & Guid. Papæ *deciſ.* 335 Vezin.

6 Si ex duobus ſubſtitutis datis alicui hæredi, alter eorum viuo teſtatore moriatur, & tandem mortuo teſtatore hæres inſtitutus deceſſit, alter ſubſtitutus admittetur ad omnem hæreditatem, & in totum in vim ſubſtitutionis ſuccedet, *l. vnic. § in primo, & in §. his itaque. C. de cad. tollend.* vbi Bart. plenè, & Guid. Pap. *deciſ.* 335. Vezinus.

7 Portio quando vni ex cohæredibus relicta ad illũ non peruenit, nec de eo facta inſtitutio valuit, iure accreſcendi ad cohæredẽ pertinet. *arg. l. 1. §. 1. & ſeq. C. de cadu. toll.* & melius facit *l. legatum. §. ff. de leg.* 1. Vnde quando inſtitutio de illegitimo nato, & incapace, palàm fit, quod portio, quæ illi acquiri non poteſt, accreſcat cohęredi, eſt notabilis doctrina Bar. magis communiter recepta *in l fi. ver. quæro, & reuoco in dubium. ff de his quib. vt indig.* vbi in fine dicit, quod ita determinauit Oldra. & licet non alleget vbi, tamen Soc. iun. *in conſ. 48. n. 34. vol. 4.* credit, quod voluerit allegare *in conſ. 39. thema tale eſt,* &c. Et eandem opi. tenent ferè omnes *in l. hæreditas. C. de his quib. vt indig.* maximè Alex. Corn. & Iaſ vt inquit Soci. iun. *in d. conſ. 48. vol. 4.* E. Muſcul.

8 Hærede inſtituto mortuo adhuc ſuperſtite teſtatore, teſtamentum per hoc non erit caducũ. Nam ſubſtitutus ad hæreditatem admittitur, & teſtamentum in vim ſubſtitutionis ſuſtinebitur, & habebit robur à ſecundo gradu. *l. ſi pater filium. ff de vulg.* & ibi gl. *l. 3. § fi* & ibi Iaſ. *ff. de libe. & poſthu. Iaſ. in l. Gallus. in prin nu. 75 ff. de libe. & poſth.* eo. n. caſu inſtitutio reſpectu inſtituti iam mortui efficietur caduca: ſed teſtamẽtum interim valebit quoad ipſũ ſubſtitutũ & incipiet ab ea ſubſtitutione vulg. *l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cadu. tollen.* quod procedit vbi ſubſtitutus eſſet in natura tempore mortis teſtatoris: vt per *Iaſ. in d. l. Gallus. num. 76. in princ.* Idem.

9 Fundus legatus ſub cõditione, quòd ſi legatarius decedat ſine liberis, reuertatur ad hæredẽ inſtitutum, ſi is hæres viuente legatario moriatur, remanebit ille fundus penes legatarium, & neque ad heredem hęredis reuertetur, cum fideicõmiſſum ſub conditione legatum nõ tranſmittitur. *l. vni. §. ſub conditione. C. de cad. toll.* Iaſ. *in l. cum filio. num. 24. ff. de leg.* 1. Decius *conſ. 427. & conſ.* 347. Idem.

10 Si quis fuerit ſubſtitutus alicui, ſi decedat ſine liberis, qui demũ hæres effectus fuit ſacerdos, ſi ſubſtitutus moriatur ante hæredẽ grauatũ, qui iã presbyter erat, perdit ſuũ ius ſubſtitutionis, quod ad ſuos nõ tranſmittet. *l. ſubſtitutio. ff. de acqui. rer. dom.* & ibi Alberi. conditionalia. n. nõ tranſmittuntur. *l. vni. §. ſinautẽ. C. de cad. toll.* Boër. *dec. 354. & 508.* Dec. *cõſ.* 408. Vezin.

11 Fideicommiſſum relictum ſub conditione, vel in diẽ, ſi fideicommiſſarius ante euentum diei vel conditionis moriatur, non tranſmittitur ad quoſcunque hæredes nec ad ſuos. *l. 1. §. ſin autem ſub conditione. C. de cadu. toll.* Bald. *in l. 1. C. de his quæ ante apert. tabulas.* Iaſ. *in l. cum ſecundum. C. de fideicom. numero* 3. Chaſſa. *conſil. 63. num. 5.* Bened. *in rep. cap. Raynutius. in verbo, & vxorem. num. 62. in 5. deciſ.* & licet in fideicommiſſo filio relicto de reſtituenda hęreditate cùm morietur, ſubintelligatur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis, *l. cum auus. ff. de cond. & demonſt. l. cum acutiſſimi. C. de fideicom.* tamen vbi filius grauaretur ſub alia conditione quàm ſub conditione mortis, vel poſt mortem ſuam, tunc non intelligeretur ea clauſula, ſi decedat ſine liberis: quæ clauſula ſolùm ſubintelligitur, vbi filius poſt mortem ſuam eſt grauatus hæreditatem reſtituere, ſed non vbi ſub alia conditione, vel ſi vnus grauatus eſſet hæreditatem reſtituere. Alex. *conſ. 93. nu. 3. lib. 3.* Chaſſa. *conſi. 67. n.* 18. ergo in illis caſibus vbi filius grauatus eſſet hęreditatem reſtituere ſub alia conditione, quam ſub conditione mortis, conditio prius eſſet adimplenda antequam fideicommiſſum

tranſuit-

tranſmitteretur, ita vt nec liberorũ habenda eſſet ratio. Iaſ. *in d.l. cum ſecunda. C. de ſ. deic.* Sal. *in d.l. cum acutiſſimi. n.* 2 & hęc clauſula, ſi decedat ſine liberis, nõ habet locũ, neque ſubintelligitur in vulgari ſubſtitutione facta filio, vt Curt. Iun. teſtatur *conſ. 33. in princip.* & ſolum locum habet in deſcendentibus teſtatoris, qui ſunt grauati poſt mortẽ, vt ibi per Cur. & nõ in aliis grauatis, ita vt nec extendatur ea *l. cum auus.* ad tranſuerſales grauatos. Alex. *conſ. 185. n. 23. in 2. vol.* Bellac.

15 Teſtamẽtũ in quo vxor eſt relicta domina & vſufructuaria omnium bonorũ quoad viuet, & poſt eius vxoris mortem inſtitutus ſit aliquis hæres, ſuſtinebitur & valebit legatũ, per Iaſ. & alios *in l. filius à patre de libe. & poſthu.* Alex. *conſ. 58. vol. 3.* & hanc opin. communẽ & multũ æquam dicit ibi Iaſ. & eam de cõſuetudine ſeruari inquit Bald. *in l. id quod pauperib. C. de epiſc. & cler.* Nec vitiabitur legatũ vſusfructus ob hoc quod nõ debeatur niſi hæreditate adita, quia hoc caſu tẽpus mortis vxoris de inſtitutione reijcietur vt teſtamẽtum nõ vitietur, & ſtatim poſſit adiri hæreditas. Iaſ. *d. l. filius. n.* 27. Cacheran.

16 Inſtitutio facta in teſtamẽto de aliquo cui facta fuit vulgaris ſubſtitutio, ſi hæres nõ ſit hæres, vt quia mortuus ſit teſtatore viuẽte, aut aliàs non poſſit adire hęreditatem: tũc ille qui eſt ſubſtitutus admittetur, & teſtamentum ſumet vires à ſecundo gradu *l. vni. §. pro ſecundo. C. de cad. tol. per l. iam dubitari. ff. de hered. inſtit. & l. cum proponas C. de hered. inſtit.* vel ſi hæres propter incapacitatem nõ poſſit adire hęreditatem, admittetur etiam ſubſtitutus. *l. 4. C. de hered. inſtit.* vel ſi ſubſtitutio ex poſtfacto annulletur, & hoc ſiue inſtitutus mortuus ſit viuente teſtatore: quo caſu res redit ad cauſam caduci. *l. j. §. pro ſecundo. C. de cad. tol.* Dec. *conſ.* 529. vbi tenet hanc eſſe communem opinionem. Vezinus.

17 Legata data ab inſtituto, cenſentur repetita à ſubſtituto, niſi aliud appareat teſtantis. Bell. *conſ. 63. n.* 5. com. dicit. *ex l. nõ. inſtam. C. ad Treb. & l. licet. de leg. j. & l. vnica. §. pro ſecundo. & § non autem C. de cad. tollen.* & Iaſ. *in d. l. licet.* Idem.

18 Legatum factum nomine expreſſo hæredis, non cenſetur repetitum in ſubſtitutione. Alc. *de præſum. reg. 2. præſumpt. 35. nu.* 3. com. dicit.

19 Fideicõmiſſum non fiat caducum, ſi ſubſtitutus præmoriatur hæredi. vide Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 353. aliàs* 351. Vezi.

20 Spes fideicõmiſſi cõditionalis in teſtamẽto relicti mortuo fideicõmiſſario ante euentum cõditionis, nõ tranſmittitur ad ſuos hæredes & poſteros. *l. vnica. §. ſi autem. C. de cad. toll. l. à teſtatore de condit. & demonſt.* Guil. Ben. *in rep. c. Rayn. in verbo, ſi abſque liberis, in materia fideicommiſſaria ſubſtitutionis n.* 70. ſecus vbi fideicõmiſſum eſſet relictum in cõtractu, vel in alia diſpoſitione inter viuos: quia tunc bene ad ſuos hæredes tranſmitteretur. *§. ex conditionali Inſtit. de verb. obli.* & Ben. *eo. loco. nu.* 11. & Chaſ. *conſ. 65 nu.* 5. Cacher.

21 Fideicommiſſum relictum poſt mortem grauati, cenſetur eſſe conditionale, ſi fideicommiſſarius ſuperuiuat ipſi grauato. *l. cum filio.* & ibi Iaſ. *n. 24. ff. de leg. j. l. hæres meus. in prin. ff. de condit. & demonſt.* non enim tranſmittitur fideicommiſſum vniuerſale conditionale, ſi fideicommiſſarius pendente cõditione moriatur. *l. vnica. §. ſi autem. C. de caducis tollendis.* Idem.

22 Fideicommiſſario primo ante hæredem defuncto, fideicommiſſum apud hæredem remanet, cum onere reſtituendi ſecundo ſubſtituto. *l. vnica. §. pro ſecundo. C. de cad. tol.* Bar. *in l. quandiu, vltima, per illum textum de acq. hered.* Et eſt com. opi. ſecundum Dec. *conſ. 427. licet in caſu. vol. 3.* M. Chærian.

23 Legatarij adinuicem ſubſtituti quibus legatum ſit diuerſimode in viriles admittentur in parte & portione illius qui iam defunctus eſt. *l. vnica. § ſed vt manifeſtetur.* & ibi gl. *C. de cad. tol.* Iaſ. *in l. j. C. de impub. & aliis ſubſtit.* Vezin.

24 Legatum rei alicuius factũ Titio cum hoc onere, quòd legatarius eam rem non alienet: ſi deinde ea res ad alterum peruenerit per ius accreſcendi, ille talis eam rem nõ poterit alienare. *l. vnica. § ſi autem. C. de cad. tol.* Rebu. *in tract. nominat. in 8. quæſt. nu.* 13. Bellac.

25 Clauſula geminata, & nõ aliter, nec alio modo, in alienatione rei obnoxiæ pręſeruat à caducitate, licet ſequatur traditio, ſecundum communem per *Burſ. conſ. 26. n. 3. lib. j.* poſt Clarum. *§. emphyteuſis. quæſt. 12. verſi. item quæro.* P. Fieb.

26 Subſtitutio caduca efficitur ſubſtituto ſine filiis decedente, & hærede inſtituto ſuperexiſtente, ſec. com. per Burſ. *conſ. 1. nu 2. lib. j.* Bonac.

De ſuis & legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab inteſtato venientibus.

TITVLVS XLVII.

DEſcendentes aſcendentibus ab inteſtato ſuccedunt, ſalua tamen gradus prærogatiua nulla facta differẽtia ſexus, nec ſuitatis, nec emácipationis. *§. 1. in aut. de hered. ab inteſta. venien.* ſicuti & aſcendẽtes ſi ſoli ſunt ſuccedũt ſuis deſcendẽtibus in infinitũ, ſalua tamẽ gradus prærogatiua *auth. defuncto. C. ad Senatuſc. Tertul.* Bened. *in rep. c. Raynutius. in verbo, & vxorem. nu.* 8. & his deficientibus cognati, ſicut & agnati proximiores inſimul ſublata differẽtia agnationis & cognationis. Boër. *ibi.* Bellacom.

2 Filiusfamilias & infans trãſmittit hæreditatem patris, nõ agnitam ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis. Dec. *conſ. 331. & conſ.* 245. Iaſ. *conſ.* 130. *vol.* 1. communem dicit. Vezinus.

3 Aſcendẽtes eiuſdẽ gradus nulla habita diſtinctione lineæ vel ſexus, ſuccedũt æqualiter deſcendentibus nulla habita diſtinctione vnde bona peruenerint, ſiue ex parte patris, aut matris. & hoc ex generalitate *authentica, defuncto. C. ad Tertul.* Corn. *conſ. 94. n. 11. & conſ. 286. n. 7. in 1. vol.* ſequitur Guliel. *in repet. c. Raynutius. in verbo, & vxorẽ n. 7. in 5. dec.* cõtra Bartoli opinionem *in l. quod ſciens. C. de bonis quæ liberis.* vbi tenet auũ paternũ nepoti mortuo ab inteſtato, & ſine liberis, ſuccedere in bona quæ à patre prouenerát ad ipsũ nepotẽ: & auũ maternũ nepoti mortuo ſuccedere ad bona quæ à matre ad ipſum nepotẽ prouenerát. licet Iaſ. *in l. poſt. dotem ff. ſol. matr. n.* 10. Bartoli opinionem tenuerit: Cornei tamen & aliorum opinio eſt eſt verior, ex textu & generalitate illius *authentica, defuncto. C. ad Tertul.* & idem Corn. *conſ. 7. in 3. vol.* Bellac.

4 Sui fiant regulariter inuiti, & ignorantes. *l. lege Cornelia. ff. de teſtam.* fallit in 3. caſib. vt per Corn. *in l ſi fratris. C. de iure delib. num.* 123. Idem.

5 Filia deſinit eſſe hæres ſua & neceſſaria, ſi ſtatutũm eam excludit à ſucceſſione patris. fallit in 4. caſib. vt per Corn. *in d. l. ſi fratris. nu.* 164. Idem.

6 Pater habens filios ex prima vxore, & conuolás ad ſecunda vota, ſuccedit filio defuncto cum aliis filiis qui erãt fratres & ſorores filij iam defuncti: intellige in vſufructu ſolum reſpectu bonorum, quæ filio obuenerant ex ſucceſſione materna: in proprietate verò & vſufructu quãtum ad alia bona quæ obuenerant aliunde quàm ex ſucceſſione materna. Idem in matre dicendum. Soc. *conſ. 34. in 1. parte.* Cacher.

7 Filij repræſentát perſonam eorum patris prædefuncti in ſucceſſione aſcendentiũ: in ſucceſſione verò tranſuerſali agnatorum & cognatorũ, nuſquã filij referũt perſonã eorũ patris, niſi quando tractatur de ſucceſſione patrui, aut auunculi, aut materteræ, aut auiæ. *auth. ceſſante. C. de legi. hære.* vltra autẽ patruos, auunculos, amitas, aut materteras, liberi non aſſumũt perſonam eorum patris iã defuncti. Imò tũc qui eſt in gradu proximior, erit potior in ſucceſſione. Dec. *conſ. 1. nu. 2.* Ang. *in §. cum filio. Inſt. de hered. quæ ab inteſtato.* Iaſ. *in l. ſi poteſt. nu. 26. ff. de acquir. hered.* Vezinus.

8 Filius ex beneficio ſanguinis, & ex ea *l. j. C. de his qui ante apert. tab.* moriens ante aditã hęreditatem, tranſmittit ius adeundi eam hæreditatẽ ad quoſcunq; hæredes deſcendentes. *d. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab.* & hęc tranſmiſſio locum habet in hæreditate aſcendentis, ſiue ſit pater, ſiue mater teſtantis: & eam hæreditatẽ quis ad ſuos deſcendentes tranſmiſit: quia in hac trãſmiſſione nõ curatur patria poteſtas, ſed ſolum qualitas ſanguinis: ſcilicet ꝙ inſtitutus ſit ex ſanguine teſtatoris, & ꝙ trãſmittat ad eos qui ſunt deſcẽdẽtes de ſuo ſanguine. & hæc eſt cõmunis opinio de qua per doct. *in d. l. vnica.* & Ben. *in verbo, mortuo. n. 151. in rep. c. Raynutius.* Bellacomb.

9 Filius inſtitutus ex potentia ſuitatis tranſmittit patris hæreditatẽ ad quoſcunque hęredes, ſi moriatur antequam adierit paternã hęreditatem, aut ei ſe immiſcuerit *l. apud hoſtes. C. de ſuis & legi. hered. l. fratris. C. de iure delibe. & l. ſi infantis eodem.* & ibi Iaſ. & *in l. ſi filius hæres ff. de libe. & poſth.* quod procedit ſiue filius ſciat hęreditatem ſibi delatam, ſiue ignoret. & tranſmittit inquam ad hęredes etiam extraneos. *d. l. apud hoſtes.* Bened. *in repet. c. Raynutius in verbo, mortuo itaque. n.* 108. & hoc communiter teneri aſſerit ibi. Bellac.

10 Infans paternam etiã nõ agnitã, ad ſuos legitimos ſucceſſores tranſmittit. Eſt com. opi. ſecundum Cot. *in conſ.* 219.

verſic

verſ. ſed licet. vol. 3. Soc. *cōſ. 8. poſt redditū. vol. 4.* M. Chærian.

11 Hæreditas non adita, etiam delata, de iure ſpeciali trāſmittitur ex potentia ſuitatis. Eſt magis com. opin. ſec. Alex. *conſ. 10. viſo in prin. verſ. ex quib. vol. 1.* Idem.

12 Ignorans hæreditatem delatam non tranſmittit ius deliberādi in ſuos heredes, ſec. com. per Burſ. *conſ. 61. n. 1. lib. j.* Idē.

13 Tranſmiſſio iure ſuitatis in ſuos heredes per filiū infantem impeditur, ſi adſit alius frater infantis, ſec. mag. com. per Burſ. *conſ. 61. nu. 21. lib. j.* Idem.

14 Proximiores vbi vocantur in fideicōmiſſo, poſt mortem alicuius ſine liberis, in dubio ſemper inſpicitur proximitas ipſius grauati vltimo defuncti. ita pluries firmauit Soc. Sen. legēdo, & cōſulendo, vt eū allegat Soc. iun. *conſ. 126. n. 40. vol. 1.* vbi etiā lōgè hāc difficultatē diſputādo, tādē pro veriori opi. firmaſſe, proximitatē vltimo defuncti, & grauati eſſe attendēdā, teſtatur ipſemet *in conſ. 22. n. 28. vo. 4.* vbi per eum. E. Muſc.

15 Proximitas ſolum attenditur in fideicommiſſaria ſubſtitutione. Alex. *conſ. 305. vol. 6.* Io. Durand. *in arte teſtan. tit. 5. cau. 21.* com. dicit B. Villal.

16 Nepoti ſemper fauendum eſt, quādo agitur de primogenitura proueniente ex ordine teſtatoris aſcendentis, & ſic de ſucceſſione, quoniā ipſe dicitur patris locū ſubintrare. *§. cum filius Inſtit. de hered. qua ab inteſtato, &c.* cum concordantib. de quib. ibi per doct. & ibi egregie concludit Io. Faber *in verſi. ſi vero nepos filius primogenitus*, & ſatis apertè voluit Bar. *in auth. poſt fratres. la 1. C. de legit. hered.* idem vult cum multis aliis magnæ authoritatis doct. quos refert & ſequitur And. Sicul. aliàs Barb. *in conſ. 10.* ſapienter ſcribitur primo Reg. *vol. 2.* vbi etiam dicit, quòd de hoc eſt communis opin.

Et licet plerique tenuerint contrariū, tamen iſtam op. latè cōprobat, & ab obiectis defendit Soc. Sen. *in conſ. 252. viſis inſtrumentis*, qui inter cetera maximè confidit in authoritate Io. And. & Bar. qui fuerunt duo luminaria magna, alter iuris canonici, alter ciuilis. *verſ. ex quib. ſunt ſublatæ rationes*: cum concord. per Soc. Iun. *in conſ. 3. nu. 10. vol. 4.* Muſcul.

17 Fratres cōſanguinei præferuntur vterinis in bonis quæ à patre ipſi fratri prouenerāt. vterini verò fratres præferūtur conſanguineis in bonis quæ à matre ad ipſos filios prouenerant, per *l. de emancipatis. C. de legit. hered. & per l. quòd ſtatis C. de bonis qua liberos.* Corn. *conſ. 94. nu. 10. & conſ. 286. in 1. vol.* Boer. *dec. 185. num. 3.* quæ diſtinctio bene ſeruatur in fratribus vterinis & conſanguineis: licet in aliis non ſeruetur talis diſtinctio: putà cùm auus paternus & maternus ſuccedunt alicui eorum nepoti, qui nulla habita diſtinctione ſuccedunt æqualiter: ita Corn. *conſ. 286. nu. 8. vſque ad finem.*

18 Fratres autē cōiuncti ex vno latere non ſuccedunt fratri mortuo cōiuncto ex vtroque latere cū patre & matre defuncti, idē de ſororibus. *§. conſequenter. §. ſi igitur. in auth. vt fratrū filij.* licèt alij fratres & ſorores ex vno latere tantū coniuncti ſuccederent fratri defuncto ex vno latere vnà cum patre & matre, per *l. fina. C. ad Tertul. & l. de emancipatis. C. de leg. hered.* quę iura per *auth. defuncto, ad Tertul.* corriguntur, vt ibi per Bald. & Boer. *dec. 125.* & tūc demū frater ex vno latere ſuccedit fratri ex vtroq; latere deficientibus fratrib. ex vtroq; latere, & patre & matre ipſius defuncti. *d. auth. defuncto.* Bellac.

19 Fratres naturales ex eodem patre & matre inter ſe poſſunt ſuccedere, & ſunt inter ſe ſucceſſibiles. *l. hac parte. ff. vnde cog.* & inter eos eſt ius agnationis. Alc. *conſ. 174. in 5. vol.* inter ſpurios autem ceſſat omne ius agnationis, & non ſuccedūt inuicem. Alex. *ibidem.* verùm de conſuetudine nulla legitima ſucceſſio eſt inter eos fratres naturales ſeu baſtardos, & null⁹ parentū baſtardo poteſt ſuccedere qui mortuus eſt ſine liberis. Ben. *in rep. ca. Raynutius. in verbo, & vxorem. nu. 151. in 5. dec.* fiſcus autem bene ſuccedit. vt ibi per Ben. Idem.

20 Fratrē cōiunctū ex vno latere excludit frater coniunctus ex vtroq; latere in ſucceſſione fratris mortui ab inteſtato cōiuncti ex vtroque latere, & nepos ex fratre vtrinque coniuncto, ſeu eius filius ſuccedit patruo ſuo, excluſo fratre conſanguineo ſui patris. Corn. *conſ. 140. nu. 15. in 1. vol. per auth. ceſſāte. C. de leg. hered.* Guliel. Benedict. *in rep. cap. Raynut. in verbo, & vxorem. nu. 102. & 103. in 5. deciſ.* Idem. *d. verbo, & vxorem.*

21 Filius qui tempore euenientis conditionis, ſub qua erat inſtitutus, non reperitur in familia patris, non poteſt eſſe ſuus, & neceſſarius, *§. 1. Inſtit. de hered. qual. & dif.*

Fallit in 2. caſib. quos no. Iaſ. *in l. ſub conditione, ff. de liber. & poſthum. nu. 1.* Don. à Fina.

22 Appellatione ſuorum hęredum veniunt extranei hęredes, *l. ſciendum, & l. heredis appellatione, ff. de verb. ſignif.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. *in l. Gallus, §. etiam ſi parente, ff. de liber & poſth. nu. 10.* Don. à Fina.

23 Filius vel alia non eſt ſua, ſi vel iure communi, vel à ſtatuto excluditur à ſucceſſione. Bar. *in l. j. §. ſciendum. ff. de ſuis & legit. hered.* Bal. *in l. maximum vitium. C. de liber prat.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Alb. Bru. *in tract. de ſtatu. art. 10. art. prin. in 3. q. nu. 1.* fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. *in l. qui ſe patris, C. vnde liberi. nu. 6.* Don. à Fina.

24 Suus heres eſt ille, qui eſt in poteſtate, *§. ſui autem. Inſt. de hered. qualit. & differ.*

Fallit, vt per Ant. Trigo. *fin. 45.* fallit in multis caſib. quos no Iaſ. *in d. l. qui ſe patris, nu. 10.* Don. à Fina.

25 Per dationem coheredis extranei ſublata eſt exiſtentia ſuitatis, *l. apud Iulianum, §. idem Iulianus, ff. ad Treb.*

Fallit in 4. caſib. vt per Alex. *in d. §. idem Iulian. in 4. notabili.* Don. à Fina.

26 Frater coniūctus ex latere matris tātū, prefertur fratri cōiuncto ex latere patris tantum, in bonis quę à defuncta matre peruenerāt ad ipſum fratrē ex latere matris: & ecōtrariu, frater ex latere patris tātùm prefertur in ſucceſſione ſui. fratris ex latere matris in bonis, quæ ex linea paterna peruenerāt. *l. de emancipatis. C. de ſuis & legi. hered. & in auth. itaq. C. comm. de ſucceſſion.* Cor. *conſ. 7. vol. 3.* Boę. *dec. 135. n. 3* & in ſumma, ſoli fratres cōſanguinei fratri cōſanguineo ab inteſtato ſuccedūt in bonis à patre, aut linea paterna prouenietibus, & quæ peruenerāt ad ipſum fratrē cōſanguineū tātum, & in bonis à matre quæſitis ſoli vterini fratres, fratri vterino ſuccedūt. *d. l. emācipatis,* gl. Ben. *in c. Raynutius, in verbo, & vxorē, n. 102. & 103. in 5. dec.* in bonis autē neutralibus, & per defunctū fratrē acquiſitis aliūde quàm à patre, vel à matre ſimul & æqualiter ſuccedūt fratres, tā conſaguinei quàm vterini, & hoc deficiētibus patre & matre, & fratribus vtrinq; coniūctis. *auth. itaq. C. comm de ſucceſſ. auth. defuncto. C. ad Tertul.* & Rom. *conſ. 40. nu. 6.* & Rubeus Alex. *conſ 40. nu. 6.* Bellacomb.

27 Legitimatus cū clauſula limitatiua, videlicet, abſq; pręiudicio, &c. venientiū ab inteſtato, nō ſuccedit ab inteſtato, nec præiudicat legitimis hæredibus: ſed tātū admittitur ex teſtamēto, & in præiudiciū legitimorū hæredū. eſt com. op. ſec. Dec. *in conſ. 338. in caſu propoſito. verſ. his præmiſſis.* Mar. Chær.

28 Nepoti mortuo ab inteſtato æqualiter ſuccedunt tā patruus ex vtroque latere, quàm patruus ex vno latere tantùm cōiunctus, ſecundū Cur. iun *conſ. 46.* quia tunc nō curatur de pluralitate vinculorū, quę ſolùm conſideratur cùm tractatur de ſuccedēdo fratri, vel patruo, aut aſcendētibus aut deſcendētib⁹: ſecùs quādo plures nepotes ex diuerſis fratribus, vel quādo duo patrui tractāt inter ſe de ſuccedēdo nepotibus. Bart. *in l poſt cōſanguineos. §. legitima. ff. de ſuis & leg. her.* Cur. *vbi ſuprà.* Iac. de Bello viſu *§. ſi verò in auth de hered. & falcid.* Pau. Caſtr. *in auth poſt fratres. C. de leg. hered.* Corn. *conſ. 119. n. 5. vol. 3. & conſ. 94. nu. 10. 11. 12. & 13. vol. 1.* Bellacom.

29 Filia cui à patre aliquid pro ſua dote & legitima relictū eſt cùm nupſerit, ſi moriatur antequam nubat, trāſmittit ad hæredes etiam tranſuerſales relictū ſibi factum, quatenus cōcernit ſuam legitimam. Alex. *conſ. 131. 1. vol.* qui in legitima nō potuit grauari, & grauamen illud reijcitur, per *l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſtamento.* Bened. *in verbo, mortuo. nu. 110.* licet aliàs relictum alicui mulieri cùm nupſerit, non debeatur donec ea mulier nubat. *l. Titio centum. §. Titio genero. ff. de conditio. & demonſtra.* & ibi Bart. Idem.

30 Filia ſi renunciauit in fauorem alicuius ex fratribus, acquirit ei ſuam portionem, & illius filiæ portio acquiritur illi in cuius fauorem facta fuit talis renunciatio. Bal. *in l. 1. defuncti. C. de ſuis & legit. hered.* Boer. *dec. 104. nu. 9.* & Bald. *in l. ſi actionem. C. de pact.* Vezinus.

31 Filius habens filios ex ſuo matrimonio, & in ſuo teſtamēto non tenetur aliquid relinquere patri aut matri: cùm prima cauſa ſemper debet eſſe liberorum. *auth in ſucceſſione. C. de ſuis & legit. here.* & non tenetur quis aſcendentes inſtituere quādo ſtant deſcendētes. *l. ſi quis exhæredato. ff. de inoff. rupto. & l. pater filium,* & ibi Pau. de Caſtr. poſt Bar. *ff. de inof. teſta.* Guid. Pap. *dec. 426. in fi. & conſ. 50. in princ.* Idem.

32 Auunculus aut patruus excludent nepotem filiū ſui fratris in ſuccedendo, niſi in caſibus ſpecialibus, ſcilicet vbi agitur de ſucceſſione aui, aut alterius alicuius aſcēdentis, aut vbi

agitur

agitur de ſucceſſione patrui, auunculi, aut amitæ, aut matertelæ: his enim caſibus filius fratris ſuccedet cum ſuis patruis, aut auunculis: *authen. ceſſante. C. de legi. hered. & in titul. vt fratrũ filii, in authen.* & hoc locũ habet vbi agitur de ſucceſſione legali: ſecus ſi agatur de ſucceſſione ex teſtatoris diſpoſitione, vt cõtingit in fideicõmiſſis: quia tũc filius nõ ſubintrat in locũ ſui patris. Dec. *conſ.* 571. *nu.* 9. Alex. *conſ.* 227. *nu.* 5. *in* 9. *vol.* Corn. *conſ.* 131. *vol.* 2. *nu.* 2. & Dec. *conſ.* 408. Quãtũ autẽ pertinet ad alios trãſuerſales, talis filius nõ ſuccedit in locũ ſui patris præmortui, imò per patruos excluditur. *auth. poſt fratres. C. de legit. hered.* Ioan. Faber *in §. cũ filius. Inſtit. de hered. qualit. & differen.* Iaſ. *in l. ſi aute frater C. de ſucceſſo. edicto, nu.* 4. & 5. & Dec. *conſ.* 444. *nu* 2. & 3. & *cõſ.* 3. in illis duob' caſib' filius ſuccedẽdo cũ patruo aut auunculo, ſubrogatur in locũ ſui patris iã defuncti. Dec. *conſ.* j. in patruo autẽ magno, aut in aliis trãſuerſalibus non habet locum ea ſubrogatio. Bellacomb.

33 Rerum hæreditariarum poſſeſſio, non probat quem hæredem. *l. nõ hoc. C. vnde cogna.* & ibi hoc notat Iaſ. poteſt enim eſſe quòd eas res poſſideat alio titulo, vt quia per antea eas res emerat. Iaſ. ibi. & quãuis filius fateatur quòd poſſidet res paternas, non ſequitur quòd ſit hæres, niſi hoc fateatur, aut probetur quòd poſſidet vt hæres, ita Iaſ. ibi. Cacher.

34 Soror licet indotata excludit aliam, quæ cum iuramento renunciauit bonis paternis & maternis, iuxta communem per Burſ. *conſ.* 75. *nu.* 2. *lib* 1. Bonac.

35 Dos data filiæ, & eidem pleno iure quæſita, trãſmittitur ad eius liberos, velut hæredes, nec eis in legitimam ab auo debitam imputatur. Eſt magis comm. opin. ſec. Alex. *in conſil.* 23. *viſis dubiis. vol.* 1. M. Chærian.

Fallit, niſi dicti nepotes ſuccederent auo materno, cũ eorũ auunculis ex perſona matris: quoniam eo caſu tenerentur ſibi imputare, quemadmodum eorum mater imputaſſet: ſecũ. Alex. ibid. poſt Bald. *in l. illã. C. de colla.* Saly. *in l. ſimum. § repletionem. C. de inof. teſta.* Imol. *l. in quartam ff. ad leg. falc.* Idem.

36 Nepoti mortuo ab inteſtato ſuccedunt auus maternus & auia paterna, ſi ſuperſint & ſoli ſint, æqualiter: & nepotis hæreditas diuidetur in duas partes inter eos, nulla habita differentia vnde bona prouenerint. Corn. *conſ.* 94. 1. *vol. num* 10. 11. 12. & 13. Vezinos.

37 Auus in ſucceſſione neptis potior erit fratribus nõ vtrinque cõiũctis. cõmune fatur Bellon. *conſ.* 24 *in princ.* E. Suarez.

38 Nepti mortuę ab inteſtato ſuccedunt æqualiter auus paternus, qui erat pater patris ipſius neptis, & patruus, qui erat frater vtrinque coniunctus patri illius neptis. Petr. de Ancharano *conſ.* 347. quia hic non attenditur graduũ vicinitas, cùm tractetur de ſucceſſione defuncti extantibus aſcendẽtibus, & fratribus, vel filiis fratris vtrinq; cõiũctis, *per authen. defuncto. C. ad Tertulliã.* ſuccedũt enim pariter. Ita de Ancha. *ibi.* Idem.

39 Auus excludit in ſucceſſione neptis fratres non vtrinque coniunctos. Bello. *conſ.* 24. *in prin.* com. dicit ea gloſ. *in l.* 1. *ff. de iur. & fact. ignor. in ver. potiorem.* Villal.

De iure regni quicunque aſcendens excludit fratrem defuncti, *per l.* 7. *Tauri.*

40 Deſcendentes in aui vita, nec nati, nec concepti, quãuis auo nõ ſuccedant quo ad hæreditatem, ſuccedent tamen quo ad dignitatẽ, & honores. comm. dicit Ant. Gomez. *de teſta. ca.* 2. *nu.* 11. *verſ. limit.* 2. & ex parentum perſona iure tranſmiſſionis à ſuitate (vt doctorum verba vſurpem) à ſanguine, à iure deliberandi etiam quo ad hæreditatem ſuccedent. commune inſit idem Ant. Gomez. *eo. nu.* 11. & *c.* 9. *num.* 44. E. Suarez.

41 Deſcendentibus alicuius per lineam maſculinam cõceſſa, non conceduntur eiuſdem filiabus, quoniam ramis (vt doctorum ore in colligendis doctorũ opinionibus loquar) fœmineæ lineæ excluſis, & caput ipſum excluditur. cõmune ponunt Io. Crot. *nu.* 10. Loazes. *nu.* 67. *in l. filiusfamilias. §. Diui ff. de leg. lib.* 1. Pari. *conſ.* 20. *n.* 44. *lib.* 3. latè doctor meus Arius Pinel. *in l.* 3. *n.* 29. *C. de bon. mater.* atque ſimpliciter priuilegia alicuius deſcendentibus elargiuntur, ſi in reip. perniciem non vergant, & per lineam fœmineam deſcendẽtibus tributa, atque indulta cenſebuntur. commune ponit idem Arius Pinel. diligenter, & copioſè *in eandem l.* 3. *num* 32. E. Suarez.

42 Deſcendẽtibus etiam fœminis cõceſſa priuilegia, ſi reipub. grauia ſint, nuptis fœminis nõ tribuentur. commune ait Soc. Nep. *conſ.* 40. *nu.* 16. Sed contrariam ſententiã magis cõmunem fatur Dec. *conſ.* 223. Cagnol. *in l. cum quadam puella. ff. de iuriſ. om. iudic.* Verum enimuerò vt hanc poſteriorem veriorem, ita doctorũ numero inferiorem recenſet accuratè, ac prolixè Arius Pin. *in l* 3. *nu.* 34. *C. de bonis matern.* E. Suarez.

43 Nepotes ex filio præmortuo, aut filia præmortua habẽt partem, & ſuccedunt in lucro quo priuatur auia ſecundò nubens: & ſuccedunt in eo lucro vnà cum auunculis aut patruis, in ſtirpes: tamen & illud lucrum inter eos diuidi debet. *l. in quibus C de ſec nup* Dec. *conſ.* 87. *nu.* 4. com. dicit. Vezinus.

44 Filij fratrum licet admittantur ad hæreditatẽ auunculi aut patrui, vnà cum eorũ auunculis aut patruis, tamen filij filiorum alicuius fratris aut ſororis non admittentur ad hæreditatem fratris aut ſororis, ſed ſoli fratres aut ſorores admittentur ad hæreditatem fratris aut ſororis excluſis filiis filiorũ. ita tenet Oldrad. *conſ.* 141. *in fi. per text. in §. huiuſmodi. verſ. nulli. de hæred. ab inteſtato venien.* Chærian.

45 Agnati ſubſtituti compendioſè per verba cõmunia, non excludunt matrem in medio exiſtentem ab hæreditate filij, ſecundum magis com. per Burſ. *conſ.* 8 *nu* 39. *lib.* 1. Bonac.

46 Spurij filius legitimus non ſuccedit auo, etiã legitimis non ſtantibus, niſi auus prohibeat vſum relictorum filio. Iaſ. *in l. hæredib. ff. de iis quib. vt indi.* Io. Dur. *in arte teſtan. tit.* 1. *cau.* 3. *nu.* 12 comm. dicit. Eich.

47 Nothus legitimatus per reſcriptum poſt natiuitatẽ verè legitimi, non excludit legitimum, iux. magis communem per Burſ. *conſ.* 76. *num.* 21. *lib.* 1.

48 Nepus ſuccedit cum patruo in ſucceſſione legati patrui: ſecus in fideic. Dec. *conſ.* 1. *num.* 5. comm. dicit. Vezinus.

49 Nepos legitimus ex filio ſpurio ab inteſtato auo, nõ poteſt ſuccedere. Cur. iun. *conſ.* 157. *nu.* 1. comm. dicit, & Pyrrhus Angleber. *in conſue. Aur. de ſucceſſorib. cap.* 6. Villal. & Vezin.

50 Naturales tantũ filij non excludunt filiã fœminã legitimam & naturalẽ, vigore ſtatuti excluſiui fœminarum, ſecun. comm. per Burſ. *conſ.* 98. *nu.* 14. *lib.* 1. Bonac.

51 Naturalis verè nõ præſumitur, niſi probetur etiã q; pater illũ naturalẽ in teſtamento nominat, & licet habeat vnde ſe alat, eidẽ tamẽ legari & donari poteſt: ſecus vero nato ex dãnato coitu, licet earum matri donari & legari poſſit, ſecund. comm. per Burſ. *conſ.* 62. *num.* 7. *lib.* 1. vbi latius declarat. Idem.

52 Nepoti alicui defuncto ſuperſtitibus patruo vtrinq; cõiuncto patri illius defuncti, & altero patruo qui erat frater cõiunctus tantum ex altero latere patri illius defuncti, æqualiter ſuccedẽt: quia tũc poſt fratres, & filios fratrũ non cõſideratur vinculorum pluralitas. *auth. poſt fratres. C. communi. de ſucceſ.* plenè Cor. *conſ.* 219 *in* 3. *vol. num.* 5. & ſic illi duo patrui ſuccedent eorum nepoti iam defuncto. Vezinus.

53 Nepos ex primogenito præfertur ſecundogenito in ſucceſſione regni. Barb. *conſ.* 4. *vol* 2 Io. Dur. *in arte teſtan. titul.* 3. *cau.* 8. commu. dicit. Sed Alex. *conſ.* 4. *vol.* 4. & *in conſ.* 54. *vol.* 3. quẽ refert Iaſ. *in l. maximũ vitiũ C. de libe. præte. nu.* 4. com. dicit contrariã. quam intellige, ſi primogenitus moriatur viuo patre. Dec. *cõſ.* 443. maximè ſi filius poſſidet. *n.* 38. Villal. & Vezi.

Opinio Barb. & Duran. eſt approbata indiſtinctè *per l.* 40. *in ord. Tau.* B. Villal.

54 Nepos natus ex primogenito patre prædefuncto excludit filiũ ſecundogenitũ patruũ ſuũ a ſucceſſione regni, & primogenitura, ſecund. Bald. *in auth. ceſſante. C. de legitim. hæred.* & *conſ.* 389. *conſuetudo. vol.* 2. & hoc idẽ firmãt nonnulli Doct. quos refert & ſequitur Soc. rationib. per eum relatis *conſ.* 252. *viſis inſtrumentis.* & opinionẽ illã ſcribit expreſsè eſſe comm. Barb. *conſ.* 10. *lib.* 1. & *conſ.* 4. *lib.* 2. Couar. *in tract. de variis reſolutionib. iuris ciuilis, c.* 5. *lib.* 3 *nu.* 8. & Grãmat. *deciſ* 1. vbi refert in factũ cõtingentia ita in ſacro Conſilio Neapolitano fuiſſe deciſũ. & ita determinauit quoq; Rota Romana, teſte Horatio Mãlaſio *in addit. Rom. cõſ.* 29 *ſuper litera A*, de anno 1545. & ita fuiſſe iudicatũ in regno Caſtellæ, & in regno Franciſci refert Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, in* 5. *part. conſiderat.* 44. In cõtrariã verò ſentẽtiã, videlicet q; nepos ex primogenito nõ præferatur filio ſecundogenito in ſucceſſione regni, inclinauit Io. Andr. *in addi. Spec in tit. de feudis*, Bart. *in auth. poſt fratres. C. de legit. hæred.* cũ aliis cõcordãt. relatis per Rubeũ *conſ.* 149 *nu.* 6. 10. & *ſeq.* vbi cõſuluit pro iſta parte: & opinio iſtorũ videtur æquior, ſi primogenitus mortuus ſit viuo patre, & ſic nõdũ ei iure quæſito ſecũdũ veriorẽ & magis com. opin. quã ſequitur & audacter atteſtatur Alex. *cõſ.* 4. *ponderatis, vol.* 4. & Dec. *cõſ.* 443. & *in caſu ad me trãſmiſſo. in fi* & ſentẽtiã hãc approbat *in d. auth. poſt fratres*, & confirmat Ant. de Roſ. *tract. de ſucceſſio. ab inteſt in verſ. & legitim.* & Cou. *in loco ſuperius citato.*

Sed quid cõcludendũ in hoc opinionũ cõflictu, & in tãta doctorũ ambiguitate? dic quòd Bal. *in l. cũ antiquiorib. C. de iure delibe. & in l. fi. C. de ſuis & legi.* arguit ad vtranque partem. & tandem dicit, ſoluat Apollo, & Io. de Sylua *in tract. de primogenitura. quaeſt. 35. lib. 1.* locupletiſſimè ſcribit omnia, quæ in vtranque partẽ poſſunt allegari, & demũ recitat ſententiã Othonis imperatoris, qui dicebat quæſtionem iſtã eſſe gladiatorio iudicio dirimẽdam. & ipſe Io. in hoc opinionũ cõflictu diffinire nõ auſus fuit. Remanet ergo res dubia, & ob hoc mihi ſequendã fore decreui optimã, & tutiſſimam diſtinctionẽ ſuper hoc articulo traditã nouiſſimè per Aug. Beroiũ *in c. dilectis filij, nu. 52. cũ ſeq. de arbitris*, vbi doctè iſtã arduã, & confuſam quæſtionẽ diſtinguendo reſoluit. & Chaſſan. *in d. catalogo in d. 5. pars. 44. conſideratio.* vbi cõgerit doctor. pro vtraque parte. F. Viuius.

55 Quoties ſoli nepotes ex diuerſis fratrib⁹, vel pronepotes ſoli, vel nepotes & pronepotes mixtim cõcurrũt nullo ſuperſtite auunculo, aut patruo, in ſucceſſione aui aut proaui mortui ab inteſtato, ſuccedũt in ſtirpes ipſi auo, & nõ in capita, ac ſi cũ patruis & auunculis ſuccederent. gloſ. *in auth. ceſſante. C. de leg. hær.* & ibi Bart. idẽ Bart. *in l. poſt cõſanguineos. §. 1. ff. de ſuis & leg. hæred.* Ioan. Faber *in §. cæterum de leg. agn. ſucceſ.* & Bart. *conſ.* 176. & hanc partẽ tenẽdam aſſerit Guid. Pap. *deciſ.* 134. & ſecũdũ eam opinionẽ iudicatũ refert, & quã etiam tenet Gul. Bened. *in repe. c. Raynutius. in verbo. & vxorẽ, n. 69. in 5. deciſion.* & Bal. *in tit. de natur. ſucceſ. feudi. ca. 1.* inquit eam eſſe commu. opinionẽ, & ſequẽdam: ita etiã Angelus *in §. cum filius, de hæred. quæ ab inteſtato defer.* & Stephanus Bertrand. *conſ. 2. 1. parte.* Et hoc caſu nepotes inter ſe ſuccedendo, non tenentur inter ſe conferre, cum veniant ex perſona propria, ſecus ſi vnus ex nepotibus ſuccederet cum ſuo auunculo: quia tunc teneretur conferre, cùm veniat referendo perſonam patris iam defuncti: Alex. *conſ. 50. nu. 16. vol. 6.* & Corn. *conſ. 195. part. 2.* Idem cẽſendum erit in ſucceſſione patrui, auunculi, aut amitæ ab inteſtato relictis nepotibus & filiis ex diuerſis fratrib⁹, qui ſuccedunt in ſtirpes, & non in capita. Iacob. de Belloviſ. *in §. reliquum, de hæred. ab inteſtato venien. in auth.* Bellac.

56 Agnatorũ & cognatorũ differentia, quando fit per diſponentẽ, & agnati præferuntur cognatis, ſolũ vinculũ agnationis attenditur: non concurſus vinculi cognationis conſideratur vti impertinentis, iuxta notabilem doctrinam Bal. communiter approbatam *in l. 1. C. de legit. hæred.* Dum cõcludit: quòd ſi per legẽ aliquam fiat differentia inter agnatos, & cognatos, quia agnati præferuntur cognatis, frater vtrinque cõiunctus, non præfertur fratri conſanguineo tantum: quia vinculũ cognationis, quod plus reperitur in vtrinque coniuncto, dicitur impertinens. Quam doctrinam refert, & ſequitur Soc. Sen. *in conſ. 89. circa præmiſſum. num. 12. & 13. vol.* 4. & Socin. Nep. ſiue Iun. *in conſ. 15. num. 1. volum. 4.* receptam ponit. E. Muſcul.

57 Lex quando facit differẽtiam inter agnatos & cognatos, videlicet vocando agnatos & cognatos, excludendo frater ex parte patris tantũ vocatur cũ vtrinq; cõiuncto ſimul. Ita voluit Bald. cũ quo tranſeunt DD. maximè Paul. de Caſtr. Fulg. & Corn. qui omnes dictũ Bald. in ſpecie referũt, & ſequuntur *in l. 1. C. de legit. hæred.* Et hanc opinionẽ in fauorẽ fratris conſanguinei tantùm: vt ſ. cũ vtrinque coniuncto ſimul ſuccedat, & apertè firmat Rom *in conſ. 411. quatuor ſunt, quæ refragãtur. in prin. & in fin.* licet de Baldo mentionẽ non faciat. Ita etiam firmat Alex. *in conſ. 9. in fi. lib. 5.* Et eandẽ opinionẽ ſępe firmauit Soc. Sen. *in conſ. 303. in fin. 2. vol. repetito in 3. vol. num. 25. & in conſ. 89. circa præmiſſum conſultationis articulũ. nu. 12. & 13. 4. vol.* dicens poſt Bal. *in d. l. 1.* quòd per eiuſmodi legem, ſiue ſtatutũ reducimur ad ius Ciuile antiquũ, &c. de quo *in d. l. 1.* videlicet, quòd caput vnde agnati, præferebatur capiti vnde cognati, quo ſtante frater conſanguineus tantũ, ſimul vocabatur cũ vtrinq; cõiuncto: quia in vtroq; erat par ius agnationis, & vinculũ cognationis, quod erat in vtrinq; coniũcto, dicebatur impertinẽs, & nõ cõſiderabatur, vt eſt textus *in d. l. 1.* Et ita propriè hodie eſt dicẽdũ in locis vbi talis lex, ſiue ſtatutũ extat ꝙ agnati excludũt cognatos, vt ibi per eum qui dicit, quòd ita aliàs fuit conſultum in ciuitate Ferrarię per Ange. Aret. per Alex. de Imola; item alios plures, vt enim refert Soc. Iun. *conſ. 24. nu. 12. vol. 4.* Et ſic conſtat ex prędictis quòd iſta eſt com. opin. quã & rectè intueri ſentit Bar. *in l. 1. §. qui habebat. in 2. quæſt ff. de bon. poſſeſ. contra tabul.* dum loquitur de parte patris tantum.

Et licet plerique contrarium tenuerint, tamẽ non eſt in dubio recedendum à communi opinione, per iura & docto. ſcripta vulgaria. at tantò magis talem opin. ſequi debemus, quia vltra quod eſt cõmunis, dicitur etiam niti optimis, & concludentibus rationibus, vt dicit Socin. Iun. *in d. conſ. 24. num. 12.* vbi etiam *ſub nu. 16.* refert Soc. Sen. patruum ſuũ reprobantem & opinionẽ Petr. Anch. & vltra eum adducit quoque, vltra 8. doc. tenentes contra eundem Ancha. quos apud eundẽ allegatos videre licet. E. Muſcul.

58 Agnatio nõ poteſt cõſeruari per fœminas, iuxta diſtinctionẽ Pauli de Caſtro *in conſ.* 79. caſus iſte frequens contingit in antiquis. In nouis eſt *ſub n. 410. vol. 1.* quã refert & ſequitur Socin. Sen. *in l. cum anno, v. quartus caſus. ff. de condit. & demonſtr.* quã & Socin. Iun. *in cõſ. 168. n. 26 4. vol.* proſequutus eſt, com. eſſe ibi dicit, vt ipſe teſtatur *conſ. 65. nu. 3. vol. 4.* E. Muſ.

59 Agnatio vel parentela quomodo probetur, vide per Aret. *conſ. 37.* Fulg. *conſ.* 184. Bar *in l. 2. §. item Labeo. ff. de aq. pl. arc.* Abb. *in c. licet ex quadam. de teſtib.* curt. Sen. *conſ. 82.* Alex. *conſ. 90. lib. 6.* vbi quod in antiquis ſufficit probare per famã. Deci. *conſ.* 322. 505. 524. 531. Rib *conſ. 16. col. pen.* vbi ſufficit probare ſe agnatũ, quando nõ agitur de certo gradu: & quod ſufficit quaſi poſſeſſio agnationis, & onus aliter probãdi transfeat in partẽ, Dec. *in c. ſuper eo. de teſtib.* Et de modo probandi proximitatẽ, Fulg. *d. conſ.* 184. Et qualiter probetur deſcendentia Alex. *d. conſ.* 90. Aret. *conſ.* 37. Et quòd aſſertio agnationis probet quem eſſe agnatum, not. Iaſ. *conſ. 81. lib. 1.* Dec. *conſ.* 524. Et qualiter probetur proximitas & parentela: vide Soc. Iun. *conſ. 138. lib. ij.* Iaſ. *conſ. 24 lib. 3.* Bar. *d. l. 2. §. item Labeo.* Bal. *in auth. quas actiones. col. vlt. C. de ſacroſ. eccleſ.* Idem.

60 Agnationis conſeruandę ratio niſi exprimatur, nõ cẽſetur in ſtatuto excluſiuo fœminarum vnica, ſec. magis com. per Burſ. *conſ. 93.* vbi *nu. 8.* contrariam, & ſic affirmatiuam veriorem & communiorem enunciat, ex no. per docto. *in Apoſtol. ad Rom. conſ. 16. num. 5.* Bonac.

61 Agnatio patris & filij ex legitimatione per reſcriptũ cõſeruatur, ſec. com. per Burſ. *conſ 98. num. 23. lib. 1.* Idem.

62 Si quis ab inteſtato moriatur relicto filio emancipato, & nepote ex eo filio, filius quãtũuis emãcipatus præfertur ſuo filio, qui erat nepos teſtatoris, cũ ſit in gradu proximior. & ob id eſt filius teſtatoris & in ſua poteſtate, cũ ceſſet differẽtia emancipationis & patriæ poteſtatis. *l. meminimus. C. de legit. hæredi.* Iaſ. *in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. nu. 56. ff. de liber. & poſthu.* Vezinus.

63 Teſtamentum illud in quo pater filium emancipatũ hæredem inſtituit, & nepotẽ ex eo in ſua poteſtate retentũ pręterit, valet ipſo iure, & quia ſuſtineretur, cum filius emancipatus præcedat filiũ ſuum nepotem teſtatoris in gradu, nepos ille ab inteſtato auo non ſuccederet. *l. meminimus. C. de legi. hæredi.* & beneficium rumpendi teſtamẽtũ conceditur propter ius ſuccedendi ab inteſtato. *l. ſi quis poſthumos. §. ſi filius. ff. de liber. & poſthum.* ſed nepos non poteſt rumpere teſtamentũ in quo eius pater eſt inſtitutus, quãtumuis nepos ille prætericus ſit: quare debet ille nepos ceſſare. *Bart.* & Iaſ. *in leg. Gallus. §. & quid. nume. 55. ff. de liber. & poſthum.* Bellacomb.

64 Subſtitutũ aut fideicõmiſſariũ nõ excludit filius adoptiu⁹. *l. ſi ita quis. §. ſi cum. ff. de leg. ij.* & adoptiu⁹ filius appellatur legitimus. Legitimatus autẽ filius dicitur ille, qui reſcripto principis, aut per ſubſequens matrimoniũ legitimatus eſt. Salic. *in l. eos etiam. C. de appella.* Legitimatus autẽ per ſubſequens matrimoniũ bene excludit ſubſtitutum. Imola *in l. ex facto. §. ſi quis. ff. ad Trebel.* Dec. *conſ.* 399. commu. dicit. Vezin.

65 Pater habens ſolùm filios naturales, ſi eos legitimandos per reſcriptum principis curauerit, & deinde ille ex ſuo matrimonio liberos legitimos & naturales procreauerit, per talem natiuitatem filiorum ex matrimonio ea iam facta legitimatio reuocabitur quoad bona, ſed non quoad ſtatum ipſorum filiorum, qui ſemper remanebunt legitimati: docto. ita tenent *in l. ex facto. ff. de vulga.* Iaſ. *in l. ſi de pactum. §. pater. num. 8. ff. de pac.* niſi tales filij legitimati fuiſſent per ſubſequens matrimonium, vt ibi per Decium. Ballac.

66 Legitimus ille dicendus, qui ex matrimonio contracto in facie eccleſiæ naſcitur: oportet enim dicenti contrariũ, nõ ſolũ inter parentes matrimonium non poſſe ſubſiſtere: ſed etiam malam fidem amborum probare. Coua. *in epi 4. c. 8. §. 3. nu. 2.* commu. dicit ex Pan. & præpoſi. *in c. peruenit, qui filij ſint legitim.* B. Villal.

Concor eum *l. 1. tit 13. par. 4.*

67 Nota, quòd ſi pater nominat filium ſuum legitimum in teſtamento, non ſtantibus filiis legitimis, efficitur legitimus, viua matre habili ad contrahendum matrimonium. Boër. *dec.* 240. *nu.* 16. *vſque ad nu.* 19. comm. dicit. B. Villal.

68 Legitimus non eſt temerè pronũtiandus, niſi cũ legitimo contradictore. Boer. *deciſ.* 40 *nu.* 16. *& ſeq.* comm. dicit ex Anch. & Abb. *in c. cauſam quæ. qui fil. ſint leg.* tamẽ ſentẽtia lata pro vno fratre, omnes alios fratres comprehendit, *l.* 19. *tit.* 22. *par.* 3. Idem.

69 Legitimus ex matrimonio, præfertur legitimato per principem poſt natiuitatem legitimi. idem Couar. *in d. cap.* 8. *§* 2 *num.* 28. comm. dicit. Idem.

Concor. cum *l.* 12. *Tau.*

70 Nota, quòd ius legitimitatis nõ præſcribitur per quinquenniũ à morte patris. Idem *ibi §.* 3. *nu.* 1. com. dicit. nec obſtat *l.* 25. *tit.* 29. *par.* 3. quæ loquitur in libertate. Idem.

71 Legitimi hæredes propriè, & expreſſè dicũtur et à teſtamẽto inſtituti, ſi hæreditas alioquin ad eos ab inteſtato reditura fuit, vt frequenter placitũ ex multis iuris interpretibus atteſtatur doctor meus Ari. Pinel. *in l.* 1. *num.* 8. *C. de bo. mater.* Vnde cum emphyteuſis alicui, & legitimis illius hæredibus conceſſa proponitur, atque idcirco ſolum hæredibus propriè legitimis, hoc eſt ab inteſtato ſucceſſuris præſtita intelligitur, vt cõmune ſentit Gulieł. *in c. Rayn. verſ. & vxorem. num.* 75. *de teſta.* Curt. iun. *in l.* 1. *nu.* 11. *ad fi. C. quand. non pet. part.* Oliuer. *in prin. nu.* 11. *Inſt. de ſucc. ab inteſt.* Ari. Pin. *vbi ſuprà.* E. Suarez.

72 Sororis filius nõ dicitur propriè agnat⁹, licet videatur retinere ius agnationis, & ideo nõ habebit locũ in ſtatutis excluden. cognatos propter agnatos, teſte Bal. *in l. lege. in fi. C. de leg. hær.* Ang. Aret. *in §. cæterũ. Inſt. de leg. agna. ſucceſ.* Dec. *in rub. C. vnde leg.* & eſt tex. *in §. fi.* vbi Are. *Inſt. de pat. pot.* vbi dicitur ꝙ nepos ex filia eſt de agnatione aui paterni nõ materni. *l. pronũciatio. in fi. & l. ſeq. §.* 1. *ff. de ver. ſign.* Aym. *cõſ.* 67. *nu.* 3. vbi ꝙ ſoror tamẽ eſt agnata, *§. nos verò. ibi, ex agnatis autẽ mulierib. Inſt. de leg. agnat. ſuc.* & alibi dixit idem Aym. *cõſ.* 180. *nu.* 1. quod licet ſoror ſit agnata; in eius tamẽ perſona finitur agnatio, nec per eã conſeruatur. ex quo infert quod diſpoſitio ſiue ſtatutaria, ſiue vltimę voluntatis facta in fauorem agnatorum, non comprehendit fœminas agnatas. ex no. per Dec. *in l.* 1. *nu.* 91. *ff. de reg. iu. in rub. C. vnde leg. cõſ.* 13. *col.* 2. pro quo vide Brun. *trac. ſtatut. art.* 12. *quæſt.* 9. & de principali art. de quo ſuprà de filio ſororis, no. Pract. Pap. *for. li. ab inteſt. ver. nullis, q̃,* nu. 28. Bellac.

73 Legitimatus ab inteſtato ſuccedere nequit in præiudiciũ ab inteſtato veniẽtiũ vigore clauſulæ, ſine præiudicio veniẽtiũ ab inteſtato, appoſitæ in legitimatione, ſecund. Bal. *conſil.* 173. *in fi. vol.* 1. Anch. *conſ.* 342. Paul. Caſt. *cõſ.* 222. *in fi.* Cuma. *cõſ.* 98. Fulg. *conſ.* 16. & Dec. cũ aliis cõpluribus ſignatis per eum *conſ.* 393. *nu.* j. vbi oſtẽdit iſtã comm. opin. eſſe. cui quidẽ inhęret quoque conſulendo doctiſſimè per plures rationes Iaco. Maud. *conſ.* 7. *nu.* 1. *cum aliis ſeq.* vbi pariter præſupponit iſtorũ ſententiam communem fore. F. Viuius *lib.* 1. *opin.* 160.

74 Legitimatus per reſcriptum ſuccedit etiam contra teſtamentum vt verè legitimus. Eſt mag. comm. opin. ſec. Alex. & Iaſ. *in rubr. ff. de lib. & poſth.* M. Chærian.

75 Legitimatus ab Imperatore cum patris aſſenſu ſuccedit in bonis & terris eccleſię etiam ſubiectis pontifici, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 76. *num.* 27. *lib.* 1. Bonac.

76 Legitimãtur naturales per ſubſequẽs matrimoniũ. *l. cum quis.* & ibi doct. *C. de natura. libe. l. nuper. eo. tit. cap. tanta. qui fil. ſint leg.* Ang. *in conſ.* 17. vbi dicit ꝙ talis legitimatio eſt fortior omni alia. & idẽ vult *in conſ.* 20. Pan. *in c.* j. *qui fil. ſint leg.* Vezin.

Amplia, licet illa non eſſet concubina. Pan. *in c. innotuit. nu.* 17. *de eloc.* Dec. amplè *in conſ.* 155.

Contrarium tenet Ang. *in §. aliquãdo. alias fin. Inſtit. de nupt.*

Limita niſi ſint nati ex pediſequa, & vili muliere. ita Ang. *in §.* 1. *in auth. qui. mod. natura. effi. leg.* Cæpo. *cau.* 247.

Limita pariter niſi concepti eſſent in adulterio. Lud. Rom. *conſ.* 367 *ibi, quo ad tertium.* Pan. *in cap. tanta. num.* 8. *qui fil. ſint leg.* Bal. *in l. ex libera. C. de ſuis & leg.* vide Ang. *in §. fin. Inſtit. de nup. in vlt. col. & Inſtit. de ſeruo. cog.*

Limita etiam niſi poſt natiuitatẽ filiorum naturaliũ, pater contraxiſſet matrimonium cũ alia: quia tunc per ſubſequens matrimoniũ non legitimarentur filij. ita tenet Ang. *in d. conſ.* 17. vbi alleg. tex. *in d. auth. qui. mo. natura. effi. le. §. ſi verò. verſic. omnino enim ſuis exiſtentibus.* qui ſecundũ eum nõ eſt alibi. Crẽdo Ang. corruptum, quia ille text. probat contrarium.

Et contrarium tenet Bar. *in l. bonorum. ff. rem ra. haberi.* Iaſ. remiſſiuè *in l. quotiens. in* 11. *col. in fi. C. de rei vend.* Iaſ. amplè *in l. Pomp. §. quæſitum de acq. poſſ.* vbi al. Ang. *in d. conſ. pro iſta op.* & ita tenet Plu. *in regula, ſine culpa quæ eſt* 23 Pan. *in c. tanta. nu.* 3. *qui fil. ſint leg.* vide Alex. *in l. Pomp. §. quæſitum eſt. de acq. poſ.* Ang. *in §. fi. in fi. Inſtit. de nup.*

Limita inſuper not. procedere vt poſſint tũc ſuccedere cum aliis legitimis de iure can. tãtũ: ſecus de iure ciuil. ita no. Ang. *in cõſ.* 59. vbi dicit quòd talis legitimatio procedit quo ad ſacros ordines, & alia reliqua, quę ſolũ cõfert eccleſia: non autẽ ad ea quæ ſolùm defert poteſtas Cæſarea, & in foro Cæſareo.

77 Quid ſi habens vxorem, contrahat de facto cùm alia ignorãte palam & publicè, & ex iſta ſecundum ſuſcipit filios, an dicantur legitimi quo ad ſuccedendum patri? Bened. *in conſ.* 116. tenet no. quòd ſic.

Fac. quod vult Ang. *in §. ſi aduerſus. in gl. ſuper ver. vulgo. Inſt. de nup.*

Vide Bal. *in l. qui contra. C. de ince. nup.*

Limita no. concl. prædictã quòd filij legitimẽtur per ſubſequẽs matrimonium, nõ procedere quando illa non potuiſſet eſſe vxor: vt quia erat ſaracena. Pan. *in c. tanta nu.* 14. *qui fil. ſint leg.* fac. quod vult Bal. *in l. & ſi contra. ver. nota ergo. C. de nup & in l. ex libera. C. de ſuis & legitim.* Vezinus.

78 Quid ſi deſponſaui concubinam filio mortuo, an nepotes ex eo legitimentur? Franc. Crem. tenet quòd nun. *ſing.* 32. all. Bal. *in l. benignius. ff. de legib.* Hypo. *ſing.* 121. Idem.

79 An requirantur dotalia inſtrumenta. vide Ang. *conſ* 59. & Ang. Aret *in §. fi. Inſt. de nup.* Bal. *in l. neque. C. de nupt. & in l. cum quis. C de natura libe. & in l. ſi qua illu. C. ad Orfi.* Idem.

80 Legitimatio per ſubſequẽs matrimoniũ, an trahatur retro ad tẽpus natiuitat. quòd ſic, quo ad ea quę ſunt ipſi legitimato fauorabilia, & alij nõ ſunt præiudicialia. *l. fi. ff de na. reſti.* de quo vide Alex *in* 12. *col.* & Iaſ. *in* 14. *colũna in dicto §. & quid ſi tantùm,* & ibi Crotus *in* 41. *col. de liber. & poſthu.* Idem.

81 Legitimatus excludit ſubſtitutum. Curt. Iun. *conſ* 83. *nu.* 8. Iaſ. *in l. cùm autem de inſtit. & ſubſtit. nu.* 7. *C.* commu. dicit. B. Villal. & Vezinus.

Limita, ſi non ſit citatus ſubſtitutus: quia tunc non excluditur. idem *ibi, num.* 10. comm. dicit.

Amplia iſtam limitationem: etſi ſit legitimatus viuente patre. Dec. *conſ.* 85. Coua. *in epitom* 4. *c.* 8. *§.* 9. *nu.* 8. commu. dicit. de quo vide *ſuprà in ver. citatio. num.* 31. B. Villal.

82 Legitimatus antequàm dies fideicommiſſi ceſſerit, excludit ſubſtitutum. communis eſt, per ea quæ allegat Duran. *in art. teſtandi.* 5. *cau.* 15. I. Fichard.

83 Legitimatus per ſubſequens matrimonium tunc demum in feudo ſuccedit, ſi in contractu matrimonij ſint inſtrumẽta dotalia: alias non. Curt. Iun. *conſ.* 136. *nu.* 2. comm. dicit: quã intellige de iure ciuili, non tamẽ canonico, quam per plura deducit Dec. *conſ.* 155. & dicit com. opin. *num.* 1. *in fin.* de quo vide congeſta per Coua. *in epitom* 4. c. 8 *num.* 8. Vezinus.

De iure autẽ regio eſt *l.* 1. *tit.* 13 *par.* 4. *& l.* 12. *tit.* 6. *par.* 1. *& l.* 1. *tit.* 6. *l.* 3. *For. ll.* quę leges indiſtinctè dicũt filios legitimari per ſubſequẽs matrimoniũ, & quo ad ſucceſſionẽ præcipuè *d. l.* 1. & cùm lex indiſtinctè loquatur, indiſtinctè eſt intelligẽda. *c. ſi Romanorũ,* 19. *diſt.* maxime cum in defectum iuris regni, recurrendũ ſit ad ius canonicũ, & non ad ciuile, per longè tradita per Io. Rube. *in re. tit. de dona. inter vir. & vxo. in introductione.*

84 Legitimatus idem non imputat, quod legitimus quando legitimatus quo ad quædam. Curt. Iun. *conſ.* 75. *num.* 4. com. dicit, quia tunc non dicitur propriè legitimus. Idem.

In legitimatis per Papam, quia non ſuccedunt in bonis exiſtentib. in imperio. Curt. Iun. *conſ.* 136. *nu.* 7. com. dicit. Cõcor. cum *l.* 4. *tit.* 15. *par.* 4. Idem.

85 Filius ſpurij licet ſit incapax, tamẽ liberi, ſeu deſcẽdẽtes ipſius ſpurij legitimi, & naturales poſsũt legata, vel relicta ſibi ab auo capere: poſt tamẽ mortẽ eorũ, patris ſpurij. eſt com. opi. ſec. Alex. *in cõſ.* 158. *viſo teſtamen. in prin. vol.* 7. M. Chærian.

86 Nepos legitimus ex filio ſpurio, ceſſante legitima ſobole, validè ab auo inſtitui & ſubſtitui poteſt. eſt magis comm. opin. ſec. Dec. *conſ.* 462. *viſa legitimatione. vol.* 4. Idem.

87 Statutũ quòd ſpurij ſuccedãt, non valet. eſt comm. opin. ſec. Dec. *conſ.* 271. *in caſu trãſmiſſo de Hiſpania.* vbi refert Federic. *conſ.* 275. *in* 1. *caſu talis eſt ſtatutũ.* Tamen cõtra com. tenet Dec. ibid. vbi refert Calde. tenere cõtra com. opin. bonis rationib. cũ Calde. trãſit, eius opinionẽ cõfirmãdo & reſpõden-

2 Filius matrem ſuam propter ſtuprum in viduitate cõmiſſum, eam exhæredare non poterit: nec etiam ſi tranſierit ad ſecunda vota, quia tales cauſæ non ſunt de illis ex quibus parentes poſſunt exhæredari, de quibus *in §. aliud quoque capitulũ in auth. vt cũ de appell. cognoſ.* Pau. de Caſt. *conſ. 416. in 4. vol.* quamuis nõ teneatur eam inſtituere, nec aliquid ei relinquere, ſi illa mater ad ſecunda vota tranſierit. Bald. *in l. maximum vitium. C. de liber. præterit.* Paul. Caſtr. *conſ. 215. in 1. part.* Idem.

3 Mater filio ſuo mortuo ab inteſtato ſuccedit, & concurrit vnà cum fratribus & ſororibus vtrinque coniunctis ipſi defuncto. *authen. defuncto. C. ad Tertul.* excludit tamen ipſa mater fratres aut ſorores defuncti, ex altero latere ſolùm cõiunctos. Corneus *conſ. 75. in 1. vol.* Idem.

4 Moriens relictis aſcendentibus in gradu diſpari, vt ſi habeat patrẽ ſuũ & auiá maternã, eo caſu pater excluſo auo materno, aut auia materna: ſuccedet in omnibus bonis filij ſui, etiamſi ea bona ad filium peruenerint ex matris ſucceſſione, & ſic ex linea materna aut aliàs. Item ſi quis moriatur matre & auo paterno ſuperſtitibus ſola mater ſuccedet, tanquã proximior ab inteſtato excluſo auo paterno, etiam de bonis quę ex linea paterna prouenerint. *auth. defuncto. C. ad Tertul.* Gul. Bene. *in c. Raynutius in verbo, & vxorem, num. 7. in 5. deciſ.* & hoc procedit vbi nulli adſunt filij defuncti, aut collaterales ex vtroque latere, aliàs locum haberet auth. defuncto. Bellac.

5 Mater tutrix teſtamentaria tenetur facere inuentarium, aliàs non ſuccedit filio. Barb. *in 3. vol. conſ. 91. col. 1.*

Limita niſi teſtator remiſerit inuentarij confectionẽ. Card. *conſ. 51. in 1. dubio.*

Limita niſi filii eſſent egeni, & multis creditorib. tenerentur. Lud. *ſing. 105.*

Limita, niſi eſſet minor 25. an. *l. fi. C. ſi aduer. delict.* & ita vult Paul. de caſtr. *in d. conſ. 265.* Bal. *in l. omnẽ. C. ad Tert. & in l. precib. col. 3. de impu.* Lud. Ro. *in conſ. 279.* Bened. de Peru. *conſil. 14.* Soc. *in 1. par. conſ. 39. in fi. 5. col.* Cor. *in 3. vol. conſ* 40. Ang. *in §. actionum. col. 12. de actio.*

Limita etiam niſi eſſet mater præuenta morte filii qui infra annum mortuus eſt. *l. 9. § confeſtim in fi. ff. ad Tertul.* Paul. *in d. conſ. 265. & in conſ. 274. aliàs 276. incip. poſtpoſitis authoritatibus.* Ang. *conſ. 166.* *Lud.* Ro. *conſ. 221.* Viuius.

6 Sed quid ſi mater, ſe arctauit in tẽpore, quia forte de anno nõ reſtabant niſi 4. dies, & moritur filius, an mater priuetur eius hær. Paul. de caſtr. not. *in d. conſ. 265.* tenet quòd ſic. & idẽ in effectu tenet *in d. conſ. 274.* Alex. *in l. cũ ſtip col. 4. de verb. obl.*

Et infrà quantum tempus teneatur petere? vide Ang. *in §. fin. Inſtit. ad Tertul.*

Limita inſuper niſi ſubeſſet legitimũ impedimẽtũ infra annũ, quia poſſet poſtea petere, nec priuaretur hæred, filij. Paul. de caſtr. *in 2. vol. cõſ. 372. incip. res iſta modicã habet dubitationẽ.*

Limita prętetea ſi mater eſſet ruſticana. vt vult no. Soc. *in d. conſ. 39. col. 6.* Bellac.

7 Mater tutrix etiam teſtamentaria ſecundo nubendo, perdit tutelam ſuorum filiorum primi matrimonii, ne ſuccedet ſi eis non petierit prouideri de tutore. Ioan. Fab. *in l. omnem. C. ad Tertul.* & ibi corneta inquit hanc opinionem vt cõmunem tenendam. quod confirmat de Garronib. *in auth. eiſdem pœnis nu. 32. C. de ſecund. nupt.* Bellac.

8 Mater legitima & naturalis mulierẽ arrogantẽ excludere debet, per tex. *in l. 9. § impuberẽ. ver. quare & ſi pubes ff. ad Tert.* ſecund. veriorẽ ſentẽtiã per Oſaſc. *deciſ. 75. poſt nu. 5.* Bonac.

9 Mater propter non petitum tutorem filio ab eius ſucceſſione priuatur, ſi moriatur in pupillari ætate *l. ſeian. C. de legit. hæred.* non tamen per hoc excludetur auia, ſed & nec alii proximiores pupillo excludentur ab illius ſucceſſione, & hãc comm. opin. eſſe aſſerit Soc. *conſ. 153.* & eam comprobat Salic. *in l. nepotibus. C. qui pet. tuto.* donec enim mater viuit pendente anno nõ currit tempus aliis proximioribus. Quare ſi interim pupillus moriatur, mater quidem excluſa eſt, alij tamẽ proximiores nõ ſunt excluſi. ita Rub. Alexã. *conſ. 81.* verũ vbi mater ante elapsũ annũ moreretur, & proximior pateretur elabi annũ, excludẽdus etiã eſſet, ſi tutorẽ nõ petierit. Rub. ibi. Bellac.

10 Statutũ excludens matrem ab hæreditate filii ab inteſtato decedentis, habet etiam locũ in pupillo decedẽte inteſtabili. eſt magis com. opin. cũ Bart. ſecundũ Barbat. *in conſ. 67. lib. 3.* refert Dec. *in conſ. 563. dubia, circa prin.* Sed quia articulus eſt dubitatiſſimus propter authoritates doctor. tenentiũ oppoſitum, diſtinguit: Aut pupillus eſt ſine patre, ita quòd nullo modo poteſt decedere teſtatus: & tunc procedat opinio contraria, quòd mater non excludatur: aut pupillus habet patrẽ, qui poteſt ei facere teſtamẽtũ, *vt Inſtit. de pupil. ſubſtit. in prin.* & tũc procedat opinio com. ſuprà relata. Et ibi ſubiũgit Dec. quòd in caſu dicti ſtatuti mater nõ ſolùm per agnatos maſculos, ſed etiã per agnatas fœminas excluditur, veluti per auitã. & ita cõcludit *in fi. d. cõſily:* licet videatur rigoroſũ. Chærtiã.

11 Mater ſi per ſtatutum priuetur ſucceſſione filiorum ſtãtib. agnatis, priuatur etiam auus maternus. Io. Nigo. *in l. generaliter. nu. 45. de ſecun. nu.* comm. dicit. Vezinus.

Ad Senatuſconſultum Orficianum.

TITVLVS XLIX.

NATOS ex damnato coitu ita lex abhorret, vt nolit eos ſuccedere nedum patri, ſed nec etiam matri, iuxta *auth. ex cõplexu*, & ibi tradita per gl. & Doc. *C. de inceſt. nup.* & videtur text. *in authen. licet, in fin. C. de natural. libe.* Et in filio ſacerdotis eſt pulchra deciſio Archidia. per illũ tex *in c. cum multa, in fi. 15. quæſt. 8.* Nam cũ ibi tex. ſimpliciter dicat, filios ſacerdotis ad hæreditatem admittendos nõ eſſe, dicit ibi Archidia. poſt Lauren. antiquũ doct. quẽ allegat, quòd debet ſimpliciter intelligi de hæreditate tã materna, quàm paterna, vt per eũ. Et quòd natus ex coitu accuſabili, ac punibili, etiam matri nõ ſuccedat, tametſi largè ſpuri' dici poſſit, eſt gl. nota *in l. ſi qua illuſtris. C. ad Orfic.* quã ibi ſequũtur Cy. Bart. Odoſ. Albert. Paul. de Caſt. Salicet Fulg. & alij cõmuniter. & Bart *in l ſi. in 1. & 2. quæſt. ff de his quib. vt indig.* & eſt de hoc magiſtralis doctrina Ang. *in § ſi. num. 18. in auth. quib. mod. naturales effic ſui*, &c. Et ita etiã ſirmat Alex. *in conſ. 174.* ſuper eo, de quo quæritur. *lib. 5.* Et nouiſſimè dicit Cur. *in d l ſi qua illuſtris*, quòd à tali opinione, nullo modo in deciſiuis eſt recedẽdũ. vt hæc refert Soc. iun. *in conſil. 48. num. 8. vol. 4.* E. Muſcul.

2 Spurius ita demum nõ ſuccedit matri, ſi eſt natus ex coitu damnabili, putà ex adulterio, ſtupro, vel inceſtu, vel alio ſimili accuſabili, ſecundum leges, natus alias ex coitu nõ accuſabili, ſecundum leges ſuccedit matri ab inteſtato, & cõtra teſtamentum. eſt com. opin. om. gl. & doct. *in l. ſi qua illuſtris. C. ad Orfic.* ſec. Soc. *conſ. 148. verſ. quibus fundatis. quod incip. memoriis iam ſunt. vol. 1.* M. Chærtian.

3 Statutũ diſponẽs q monaſteriũ, vel religionẽ ingredięte patri, vel matri ſuccedere nõ poſſint, valet & tenet ſec. Bart. *in l. ſi. C. de pactis.* cũ initiat vinculũ ante ingreſſum. ſecus autẽ eſſet ſi dictũ ſtatutũ vteretur verbo futuri tẽporis, veluti, ſi ingreſſa fuerit, &c. Tũc enim ſecundũ eund. Bart. valeret ſtatutũ, ſed docto. omnes vnanimiter tenẽt hoc ſtatutũ indiſtinctẽ nõ valere, pręcipue q; Ang. Imol. Rom. Alex. & Iaſ. *in l. ſtipulatio hoc modo cõcepta. ff. de verb. obl.* & idẽ Iaſ. cũ aliis late ibi cõgeſtis per eũ *in d l. ſi.* vbi hoc idẽ tenẽt Dec. Claud. Aquen. Ruminal. aliíque moder. Soc. *in l. ſi ff. de his, quæ pœnæ nomine.* Georg. Natt. *in tract. quòd ſtantib maſc. quæſt. 2. princ. nu. 58.* & iſta eſt vera, indubitata, & com. opin. cõtra Bart. vt aſſerit Alex. *conſ. 139. viſo themate. vol. 2.* Dec. *in cap. in præſentia. extrà de probat. num. 197.* Io. Baptiſt. Caſte. *in add ad Matth in ſing. 145.* nota dictũ, &c. Ruinus *cõſ. 205 nu. 2. vol. 1.* Bolog. *in d. l. ſi. n. 105.* & Mãtua. *ibi. nu. 78. cũ ſeq.* & idẽ Dec. *in c ecclesia S. Mariæ. nu. 188. de conſt.* & Felin *in d. c. in præſentia. nu 38.* & ibi D. Brunor à Sole *in addit.* & Cãpeg. *in tract. quòd ſtantib maſc. quæſt. 12. nu. 60. cũ aliis ſequẽtibus.* Itẽ nec valet ſtatutũ præcipiens quòd qui nõ petierit creditũ ſuũ intra tale tẽpus, puta intra decenniũ, amplius petere nõ poſſit, ſec. Bart. *in l. omnes populi. in 3. quæſt. prin. ff. de iuſtitia & iure*, & alios quã plures congeſtos per Th. Ferrar. *in cautel 38. nu. 1.* vbi aſſeuerat hanc eſſe comm. opin. & nouiſſimè. Anto. Galleſius *in tracta. de formulis Cameralis obligationis ſuper form. Cameræ. oblig. 3. quæſt. nu. 11.* quãuis ibi dicat illud ſtatutũ non ſeruari in vrbe Roma. & de hac cõmuni diximus ſuprà in verſ. ſtatutum diſponens, quod qui non petierit creditum ſuum à debitore, &c. F. Viuius.

De bonis maternis, & materni generis.

TITVLVS L.

PATER tum aduentitiis, tum maternis filij bonis, quãdiu viuet, vtetur ac fruetur, nec ſi vel filius commune interim naturæ debitum agnoſcẽs è viuis migret, vel clericus teſtamentum fecerit, vel denique de liberatione aliqua cunſerit, vſu illo fructu propterea pater libetur. communia ait diligenter, atque appoſitè meus iuriſductor Arius Pinel. *in l. 1. part. 1. num. 39. & ſeq. C. de bo. mat.* Non ta-

men idcirco quidquam prohibuerit, quin hodie in omnis ſeſe obligationibus pater, ac filius in aduentitiis hui.. bonis irretire poſſint, ſecundum Bald. Salic. Paul. de Caſt. & Corn. *in l. iubemus §. in ſupradictis. C. ad Treb.* commune proferunt Iaſ. *loc. 1. num 37.* Caccialup. *nu. 39 in l. frater à fratre. ff. de cõd. inde.* & hinc communi opin. inhæret quoque Alex. *conſ 186. num. 6. lib. 6.* Crot. *in l. ſi conſtante in 2. repet. numer. 120. ff. ſolut. matrim.* Viuius *opin. 599.* & E. Suarez.

2 Pater in bonis maternis non poteſt agere ſaltẽ abſque filij conſenſu requiſito: & per conſequens citra ipſius filij conſenſum agere nequit, quò ad proprietatem bonorũ aduentitiorũ, dumodò non ſit infans, vel abſens: vt voluerunt Cyn. Ang. Saly. Caſtr. Fulg. *nu. 4.* Corn. & alij omnes communiter *in l. fi. §. vbi autem C. de bonis quæ liber.* per text. *ibi, in no. in cap. accedens. col. 1. de procur.* Alber. *in l. ſi longius. § ſi plum. num. 4. ff. de iud.* Ang *in §. actiones autem. nu 4. Inſtit. de act.* Roma. *conſil. 241. ſub num. 1.* Cappella Toloſ. *in deciſ. 105.* & Pinel. *de bonis mat. l. 1. 2. par nu 66.* vbi oſtendit illam eſſe com. opinionem.

3 In contrariã verò partẽ, videlicet, ꝙ pater habeat ius agẽdi, & defendẽdi abſq; filij conſenſu in aduẽtitiis, & ꝙ ei competat exercitiũ dictarũ actionũ abſq; conſenſu filij, inclinarũt Mat. *in d. §. vbi autẽ.* idem Bar. *col. 1.* Sal. *nu. 8* & Caſtr. *col. 1. in d. l. 1. C. de bonis mat.* Aret. *nu. 5.* & Imol. *col. 9. in l. fi. §. pupillus. ff. de ver. oblig.* vbi fatetur illam eſſe commu. opio. Legiſt. Tamen re vera prior ſententia communior, & verior apparet: vt deducunt Scriben. *in d §. vbi autẽ.* & Cagnol. etiam eam amplectendo *in l. frater à fratre. nu. 164 ff. de cond. indeb.*

Sed retenta dicta priori ſententia tanquã communiori, ſi filius requiſitus in huiuſmodi caſu, conſenſum patri præbere nollet: tunc quippè pater agere poſſet non aliter quã ſi filius conſenſiſſet, dũmodò non ſit iuſta cauſa contradicendi: ſecun. Ang. Caſtr. Fulg. & alios *in d. §. vbi autem,* & Pinel. *vbi ſuprà.*

Cæterũ quo ad vſumfructũ, pater agere, & defendere non prohibetur tanquàm legitimus adminiſtrator: vt tradũt Ang. Fulg. *nu. 5.* Corn. *col. 3.* & cæteri omnes *in l. 1. C. de bonis quæ lib.* Auſter. *in add. d. Capp. q. 105.* & Pinel. *vbi ſuprà.* & iſta eſt cum. opin. vt oſtẽdũt apertiſſime Doct. præcitati, & Cagnol. *in d. l. frater à fratre. nu. 160. cũ aliis ſeq.* vbi meminit de communi, & eam late declarat. Sed in aliis bonis, in quibus pater non haberet vſumfructum, vtique in eis non eſſet legitimus adminiſtrator: ita Doct. omnes *in l. cum oportet. C. de bon. quæ lib. & in d. l. 1. C. de bon mat.* Capicius *deciſ. 56. nu. 4. & deciſ. 73. num. 10.* & Pariſ. *conſ 157. num. 15. 32. & 244. vol. 4.*

Et eſto quod pater agere queat, vt ſupra docuimus ſine filij cõſenſu, etiã quo ad proprietatẽ aduentitiorũ: tamẽ aduerte, quod vbicũq; pater ageret ad ipſa aduẽtitia ſine filio, tenetur nempè cauere de rato reſpectu proprietatis, quæ eſt ipſius filij. ita Iaſ. *in l. ſoluto matrimonio. §. voluntatem, n. 11. ff. ſolu. matr.* vbi *nu. 14.* hoc lepidè interpretatur, & limitat. Viuius *opi. 594.*

4 Pater poteſt procuratorem cõſtituere ſine filij cõſenſu in aduentitiis ante litem cõteſtatã: & ſic ipſe pater aliter nõ prohibetur etiã citra filij conſenſũ procuratorẽ conſtituere, etiã quo ad proprietatem aduentitiorũ, ante tamen litem conteſtatã: ſec. Cyn. Albe. Bar. Bal. Ang. Saly. Fulg. Caſtr. Corn. & cæteros omes *in l. 1 C. de bonis mater* Ang. *in §. ſin autem. Inſtit. de ſatiſd.* Bal. *in l. fi. §. vbi autem. C. de bon. quæ liber.* Alex. *num. 6.* & Iaſ. *in l. neque. nu. 4. C. de procur.* Curt. *in l. præſes. nu. 4.* & ibi alij. *C. de tranſact.* Roma. *conſ. 241. ſpectabiles domini collaterales, ſub nu. 10.* & Tiraq. *in l. ſi vnquam, in prin. nu. 19. C. de reuocan. don.* & iſta eſt comm. opin. prout referunt Doct. *in d. l. 1.* & Roma. *in d. conſ. 241.* Viuius *opin. 593* & Villal.

5 Mulier omni iuri, quod habet in bonis paternis renuncians cũ iuramento, poterit, priùs abſoluta à dicto iuramento, contrauenire ex capite enormiſſimæ læſionis. vt voluit Corn. *cõſ. 146. vol. 1. cõſ. 139. & 214. vol. 3.* & Dec. *cõſ. 170.* Rub. *cõſ. 101.* Abſolutio autẽ illa debet de iure, & æquitate cõcedi, ne iuramentũ ſit iniquitatis vinculũ. *c. & ſi Christus. & c. quãto. de iureiur.* gl. *in auth. quod eis. C. de nupt.* docto. *in c. cũ contingat. de iureiur.* Pan. Caſt. *cõſ. 175. cõtra ſuperius lib. 1.* cum aliis citatis per Alex. *cõſ. 213. viſis. vol. 7.* & per Curt. *cõſ. 44. ſuper cõtingentia. circa fi.* nã ex euidenti, & enormi læſione præſumitur dolus, etiã ſi ceſſio eſſet facta patri, *l. ſi ſuperſtite. C. de dol.* cum relatis per Soc. *cõſ. 263. capio primũ.* & iſtã opi. dicit com. Dec. *cõſ. 203. nu. 5.* & Gram. *deciſ. 101. nu. 103.* & concluſ. hæc ampliatur etiã habere locũ in trãſactione iurata, quæ certè reſcinditur ratione enormiſſimæ læſionis. ſecundum Dec. *conſ. 170.* vnde mulieribus enormiter læſis neceſſe eſt ſuccurri, nõ obſtante iuramento, quia iuramẽtũ nõ tollit remediũ. *l. 2. C. de reſcind. vẽd.* & not. omnes doct. ibi Rip. *in 3. lib. reſponſorũ. tit. de donat. reuoc. c. 15.* vbi recitat iſtã eſſe com. opi. & Crauet. *conſ. 190. alias 192. nu. 2.* & Gram. *deciſ. 102. n. 54. 103.* & 104. Sed vbicunq; aduerte, in tranſactione iſta non interueniſſet iuramentũ, tunc nõ poteſt reſcindi prætextu læſionis vltra dimidiam iuſti pretij, vt volũt Cyn. Bald. Sal. & alij doct. *in d. l. ij. C. de reſcindend. venditio. in l. 11. quis cum alter. ff. de ver. obligat. in c. cum cauſam. de emptio. & vendit.* & Afflict. *deciſ. 220. n. 2.* vbi refert cũ iſta opin. ſere omnes docto. communiter tranſire, & Gram. *deciſ. 66. n. 63.* Io. Cephalus *conſ. 110. n. 70. vol. 2.* Ampliatur etiam præmiſſa cõcluſio in minore enormiter læſo, cui profectò ſuccurrendum eſt per relaxationẽ iuramẽti, & hoc non habet dubitationẽ aliquam. Sed quando minor ipſe ſciens euidentem læſionem, nõ excedentem dimidiam partẽ iuſti pretij ſponte, & ex certa ſcientia, & benè conſultus ceſſit, &c. tunc per relaxationẽ iuramẽti minori ſuccurri nõ eſt permiſſum, prout communiter tenetur per omnes docto. dicit Curt. *conſ. 44.* Bertrand. *conſ. 135. nu. 3. vol. 4.* & hoc autẽ, & hoc quod docuimus de minore enormiter læſo, cui prius petita abſolutione à iuramento ſuccurrendum eſt, declarant vtiliter non procedere in maiore renunciante cum dicto iuramento. *c. quamuis. & auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vend.* vbi omnes ſcribent. not. & *in d. l. 2.* & ita ſe habet cõmunis opin. vt refert Gram. *deciſ. 102.* Ampliatur quoque dicta concl. habere locum ſimiliter in ruſticis enormiter læſis, quib. neceſſe eſt ſuccurri nõ obſtante iuramẽto, vt per Crauet. *conſ. 192. n. 2.* & per doct. ĩ citatos. Iſta reg. 6. ſeu concl. ita ampliata, limitatur quotieſcunque in inſtrumẽto reperiretur ſcriptum, mulier ſciens hæreditatis æſtimationem ſponte, & ex certa ſcientia ceſſit, &c. tunc mulier cõtra pacta quaſi decepta venire nõ poterit: nã ſcienti, & cõſentiẽti nõ fit iniuria, neq; dolus. *l. cum donationis. C. de tranſact.* ita tenet Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. ob.* per not. per Bart. *in d. l. 2.* præcipuèque ſi iuraſſet non contrauenire ratione enormiſſimæ læſionis, ſec. d. Ant. *in d. c. cum contingat.* & Alex. *in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta.* quæ quidem limitatio, ſeu ſententia ſequenda nõ foret, quando ſubeſſent veriſimiles coniecturæ, quòd mulier ſpontè donare voluerit, ſec. communem aſſertionem omnium doc. vt patet ex dictis, relatiſque per Dec. *conſ. 379. requiſitis. in fi.* F. Viuius *opin. 532.*

De bonis quæ liberis in poteſtate patris conſtitutis, ex matrimonio, vel aliter acquiruntur: & eorum adminiſtratione.

TITVLVS LI.

Filius ſeorſum habitans à patre quod acquirit, acquirit ſibi quantum ad proprietatem, & quo ad vſumfructum acquirit patri. *l. cum oportet. C. de bonis quæ liberis.* Alex. *conſ. 138. vol. 5.* Vezinna.

2 Filius ex pecunia paterna cum ſuo labore ſi aliquid fuerit lucratus, medietas illius lucri quæritur patri tanquam profectitium, & cum fratrib. illud eſſe cõmunicandũ: Altera verò medietas cenſebitur tanquã aduentitium, & induſtriæ filij attribuetur, & per conſequens non eſſet cõmunicandum, neq; veniret in collationẽ cum aliis fratrib. ſicuti nec alia aduentitia. *l. vlt. C. de colla.* ita Bart. *in l. 1. §. nec caſtrenſe. nu. 5. ff. de colla. bonor. & in d. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber.* quẽ ibi ſequitur Caſtr. & Salic. Bart. *in l. 1. C. pro ſocio.* Bal. *in d. l. cum oportet.* dicit iudicio iudicis relinquendũ. quæ in effectu conuenit cũ opinione Bart. & Iaſ. *in l. illud C. de colla. n. 7.* & hoc procedit ſiue filius ſimpliciter negotietur, ſiue ſuo nomine. Chaſſa. *in conſuetud. Burgun. in tit. des enfans de pluſieurs licts. §. 2. nu. 10.* & hãc opi. com. eſſe aſſerit Soc. *conſ. 162. & 192.* & eã obſeruari aſſerit Chaſſa. *in ſuis conſuet. Burg. in d. tit. des enfans de pluſieurs licts. §. 2 n. 78.* & Cor. *conſ. 151. vol. 3.* quod ſi filius ex pecunia patris negotietur, & patris nomine, totũ lucrũ ad patrẽ pertineret. Roma. *in d. authẽ. ex teſta. C. de collat.* & Iaſ. *in d. l. illud.* Bella.

3 Filius ſi ex pecunia paterna fundũ emerit ſuo proprio nomine, ipſius erit propriũ, pecuniam tamen fratribus pro rata cuiuſque reſtituet, ſecundum Pau. Caſtrenſem *in l. cum oportet. numero 7. C. de bonis quæ liber.* quia res empta ex pecunia mea, mea non eſt, ſed ementis. *l. ſi ex ea pecunia.*

c. de res vend. Soc. conſ. 61. in 4. vol. idem in fratre acquirente, qui ſi de pecunia cõmuni rem aliquam propriu nomine emerit, talis res erit ſua: pecuniam autem tenetur reſtituere. Soc. eo conſil. 61. Idem.

4 Acquiſita ab vno ex fratribus patre viuente, qui in familia reſidebat ipſius patris, & qui frater bona ipſius patris gubernabat, ipſo patre permittente, præſumuntur eſſe acquiſita ex bonis paternis. gloſſ. in l. cum oportet, ſuper verbo, ex eius ſubſtantia. C. de bon. quæ lib. quam ibi ſequitur Faber. & idem Faber in §. 1. Inſtitut. per quas perſon. nob. acquir. niſi contrarium probetur, vt per Ioan. Fab. in illis locis. & eo caſu incumberet onus probandi ipſi fratri, quòd ſcilicet illud acquiſiuit ex ſua induſtria, & non ex patris ſubſtantia, Bart. in l. Titium & Maurum. §. altero ff. de adminiſtr. tut. Guid. Pap. conſ. 104. & pretia rerum acquiſitarum ponenda erunt in communione: quia ex acquiſita, & ſi ſint acquiſita nomine ipſius filij, erunt quidem ſua, ſed pretium erit communicandum. l. ſi patruus. C. com. vtriuſque iudi. & Guid. Pap. vbi ſuprà. Bellac.

5 Filius aliquid acquirit, & non conſtat an ex pecunia paterna, an ex ſua induſtria id acquiſitum fuerit, illud ex coniecturis decidendum erit. Bal. & doct. in l. cum oportet. C. de bonis quæ libe. quæ omnia iudicis arbitrio ſunt relinquenda. Soc. conſil. 192. in 1. vol.

6 Quæſita per filium ſine patris ſubſtantia, & ex ſolo labore ipſius filij patri quo ad vſumfructum quæruntur: exceptis tamẽ his, quæ filius acquiſiuit ex re caſtrenſi, vel quaſi, quæ in totum filio quærũtur. l. cum oportet. C. de bonis quæ liberis. Soc. conſil. 192. vol. 2. Vezinus.

7 Filius patre mortuo, fratribus ſuis tenebitur reddere rationem de his quæ viuo patre adminiſtrauit, licet pater eam rationem non petierit. arg. l. cum oportet. C. de bon. quæ lib. exigitur ratio ſtricta, ſicuti in extraneo. Soc. conſ. 46. par. 1. & conſil. 192. nu. 5. part. 4. Iaſ. in l. ſi hæres. ff. de cond. cauſa datæ. Pauor. conſ. 12. in 1. part. Bertran. conſ. 39. nu. 19. par. 2. Idem.

8 Pater habet vſumfructum in omnibus bonis aduentitiis filij, eo viuente. l. cum oportet. c. de bo. quæ libe. & §. hoc quoque. Inſtit. per quas perſo. nob. vel acqui. quod quippe venit intelligendum cum grano ſalis, videlicet in quæſitis per filium tẽpore emancipationis: ſecùs verò in poſteà quærendis, in quibus nullum vſumfructum habet. l. 1. & ibi Paul. de Caſtr. c. de bo. quæ libe. & idem Paul. de Caſt. in d. l. cum oportet, & iſtam opin. ſcribit eſſe communem Aldobr. in præcitato. §. hoc quoque. Imò plus dic, quòd nec expreſsè pater poteſt ſibi reſeruare vſumfructum, in bonis poſteà quærendis per emancipatum, ſecundum Io. And. in add. Spec. in ti. de nat. ex lib. ven. in fi. motus ea potiſſimum ratione, quia in acquiſitis poſt emancipationem per filium, pater nullum ius habet. l. ſi filium. ff. de verb. ob. & in l. fi. ff. de ſtipu. ſeruo. meritò huiuſcemodi retentio nil operatur. & hoc idẽ ante Io. And. in loco ſuperius citato poſuit Old. conſ. 24. vt not. Iaſ. idem tenens. & in l. fi. num. 28. c. de pac. & Ger. in ſing. 76. circa fi. F. Viuius opin. 604.

9 Pater habens filios, ingrediẽnſq; religionem, non perdit vſumfructum aduentitiorum, & maternorum, & ſic vſusfructus acquiritur monaſterio per totum tempus vitæ ipſius patris. ſec. gl. Cy. Bar. num. 42. Alb. & Roſel. in auth. ingreſſi. c. de ſacroſ. eccl. gl. Bal. Fulg. Paul. Caſt. & Corn. in auth. idem eſt. c. de bo. quæ lib. Inn. Dec. nu. 256. & ſeq. & Aug. Beroum, nu. 129. & ſeq. in cap. in præſentia, de probatio. Spec. in tit. de ſta. mo. §. 1. q. 47. Imo. in l. cum filio. ff. de le. 1. Cæpol. conſ. 22. numer. 4. & cum opinione hac pariter concurrunt profitendo eam cõmunem eſſe Alex. conſil. 139. vol. 2. nu. 5. Soc. conſ. 10. vol. 1. nu. 20. Gomeſ. in l. 48. taur. nu. 8. Pinel. in l. 1. par. 1. num 49. c. de bo. ma. & Crot. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, nu. 30. ff. de li. & poſth. & ita iudicatũ extitit in curia Parla. Delph. teſte Guid. Papæ deciſ. 615. aliàs 595. ſi vſufructuarius. cum contraria vero opinione, videlicet, vſumfructum ipſum ſtatim conſolidari cum ſua proprietate, reuertíque ad filium, atque in totum extingui, tranſiuere Martinus Silimanus, cyn. & Dyn. in d. auth. idem eſt, & ibi etiam Sali. & Iaſ. nu. 48. in d. auth. ingreſſi. Marſ. ſing. 668. Rimin. in §. 1. nu. 128. Inſtit. per quas perſo. ius nob. acqui. & Coua. in cap. 2. num. 8. de teſta. vbi cum aliis relatis per eum oſtendit iſtam eſſe communem opin. quam tanquam æquam, atque optimis rationibus vallatam per memoratos doct. ſequi non erubeſcam. F. Viuius opin. 600.

10 Filiusfamilias, ea quæ lucratur ex pecunia patris ſibi data, ac conceſſa ad negotiandum, aut occaſione negotiandi, dicitur peculium profectitium, ideóq; erunt fratribus communicanda poſt patris mortem, ſecundum Spec. in tit. de iud. in §. ſequitur, verſ. Quòd ſi aliter, poſt gloſſ. in l. cum oportet c. de bonis quæ libe & ſequitur Fulgoſ. ibi, vbi fatetur hoc idem ſentire Bal. neminemque contradicere, & denique aſſeuerat iſtam opinionem eſſe in practica ſequendam.

¶ In contrariam vero partem inclinauit Bar. in l. 1. §. nec caſtrenſe. c. de collatio. bono in l. ſi tibi §. ſi pactus. ff. de pactis, in d. l. cum oportet. in princip. & in l. illud C. de collatio. & in tract. de duobus fratrib. ſimul habitantibus in 2. q. in princip. videlicet, quod dimidia pars lucri attribui debeat operæ, ac induſtriæ filij negotiantis, ideo illud tanquam aduentitium fratrib. non erit aliquo pacto cõferendum, l. ſi. C. de collatio. Altera autem pars dimidia attribui debet paternæ pecuniæ, proinde de illa tanquam profectitia cõmunicabitur aliis fratribus mortuo patre, l. certum ff. famil. erciſcũ. & cum Bart. ſentit Bal. & Pau. caſtrenſis in d. l. cum oportet, & ibi Moder. Perufini atteſtantur iſtam eſſe communem opinionem, quàm ſequitur Ange. etiã conſil. 85. colum. 2. pater habet plures filios, ex eo, quòd ſapit magna æquitate, Soc. conſ. 92. col. antepen. volum. 1. Paul. Caſt. Fulgo. Iaſ. & Dec. in d. l. illud. Corn. conſ. 24. volum. 1. & conſ. 58. vol. 4. Corall. in l. filium, quem habentem C. famil. erciſcun. Roma. & alij in authen. ex teſtamento c. de collatio. Ripa in l. in quartam. ff. ad leg. Falcid. num. 157. Bertran. conſ. 103. vol. 3. Abb. conſ. 36. in princip. Roma. conſ. 469. col. fi. vbi dicit non eſſe recedendum ab opinione Bar.

¶ Sed enim vero Bal. ipſe in d. l. cum oportet. col. 4. in auth. ex teſtamento. col. 4. c. de collatio. in l. omnimodò §. imputari colu. penult. c. de inoffic. teſtamen. & in c. 1. colu. 1. de beneficio fratris, videtur contradicere Bart. in locis ſuperius citatis, tenendo, quod hoc totum remittendum ſit arbitrio iudicis, qui plus aut minus poterit aſſignare perſonæ ipſius filij: proptereà nõ parum laborarunt Docto. in concordando opiniones iſtorũ in d. l. illud, præcipuéque Dec. & Iaſo. inibi, vbi fœdere diſtinctionis reduxerunt hoc ad veram, genuinam, & legitimam conſonantiam.

Tamen retẽta communi opinione Bart. quæ eſt veriſſima, & obſeruatur in iudiciis, & actu practico, interpretatur non procedere, vbicunque filius ex pecunia habita à patre negotiando vſuras exerceret, tũc proculdubio illud, quod ex ea ſuperlucraretur, non acquireret patri, nec poſt eius mortem teneretur fratribus communicare, l. quòd ſeruus ff. de acquiren. poſſeſ. vbi Doct. omnes hoc tenent & firmant, & Barto. Saly. Bald. Pau. de Caſt. & alij in d. l. cum oportet, Bald. in dictis authen. ex teſtamento, Ange. conſ. 60. morte dicti filij aliorum filiorum confratris colum prima, verſicu. Super ſecundò dico, quòd ſi patruus, & Iaſ. in additio. ad Portium. in §. primo, nu. 29. Inſtitut. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. reprobata Gloſſ. in dicta l. cum oportet, & in dicta l. cum ſeruus, vbi Claudius Aquenſis aſſerit iſtã eſſe communem opinionem. Et ratio communis præcitatorum Docto. videtur iſta: quia filius ex delicto non quærit patri, ſicut nec ſeruus domino, vt eſt caſus in d. l. cum ſeruus, ſed vſuræ ſonant in quoddam furtum, ſeu rapinam, & de iure diuino ſunt prohibitæ: ergo ex tali illicita cauſa filius patri nõ quærit, ideóque mortuo patre filius huiuſmodi lucrum non tenebitur fratribus conferre, cùm aduentitia non conferantur. d. l. ſi. C. de collatio. & iſtam communem per plures, & vrgentiores rationes corroborant Doct. præcitati.

Idemque videmus in quæſitis per filium in ludo. Nã ex quę acquirit in ludo filius, non acquirit patri tanquam acquiſita ex turpi quæſtu, & ex illicita cauſa, vt per Bal. & Roma. in d. auth. ex teſtamento col. 7. Alex. conſil. 77. in fi. vol. 5. Dec. in d. l. illud col. fin. & omnes communiter in d. l. frater à fratre. ff de condictio. indeb. & in locis præcitatis.

Ideò penitus abſtine à quærendo partem huiuſmodi illicitorum, ac turpium lucrorum: quia luſor ipſe, & vſurarius nõ ſolùm damnat ſeipſum, ſed vxorẽ etiã, filios, fratres, & hæredes, qui ſcienter poſſident bona hæc quæſita ex vſuris, & ex ludo. Vndè legitur exemplum de quodam homine ſatis deuoto rapto, & ducto ad videndũ gaudia beatorum, & pœnas dãnatorũ, qui vidit quendã in inferno ſepultũ, & arborẽ lætã, & magnam de eius viſceribus procedẽtem, & in ramis ipſius arboris pendebãt homines vtriuſq; ſexus, qui omnes torquebantur flãmis ab imo inferni aſcendentibus, & tũc ille deuotus quæſiuit ab Angelo quid hoc eſſet, & quare iſti tã crudeliter torquerẽtur? Reſpondit Angelus, iſte in imo ſepultus eſt

pater, & omnium origo illorũ, qui in ramis pendent: & olim erat pauper, & diues euaſit per vſuras, nec in vita reſtituit malè acquiſita, & ſic obiit, proinde hic in inferno ſepultus eſt, & iſti in ramis pendẽtes ſunt heredes eius, qui ſciẽter poſt eius mortem poſſiderunt illa bona iniuſtè à patre per vſuras quæſita: Et ideo ipſi, & omnes ſequaces, & deſcendentes eorũ poſſidentes talia bona ſcienter pertinent ad dictos ramos.

Et hinc eſt, quod ſi filius fœneraretur volẽte patre cũ pecunia materna, vel paterna, tunc quippè ad reſtitutionem huiuſmodi illiciti quæſtus, & vſurarũ, tam pater, quàm filij ipſi tenerentur, & obnoxij forent eis, quibus extortæ ſunt: vtpotè quia ambo deliquerunt, vt voluit Angel. *conſil.* 207. reperitur quædam ſcriptura tenoris, & continentiæ infra ſcriptæ ante h. Viuius *opin. num.* 314.

11 Pater vſumfructum bonorũ, quem in filij ſui bonis habet, non perdit aliquo pacto per monachiſmum, vel clericatũ ipſius filij: & ſic vſusfructus bonorũ, quæ filiofamilias clerico, ſeu monacho effecto acquiruntur, ipſi patri competit, ſec. Spec. *in tit. de ſta. mo. §. 1. verſ. quæritur.* Abb. *in c. conſtitutus, de in integ. reſt.* Sali. fabrum, & Iaſ. *num.* 48. *in auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. eccl.* Imo. in cap. quia ingredientibus, de teſta. Dec. *num.* 246. *& ſeq.* & Ang. Berouin, *num.* 525. *cum alijs ſeq. in ca. in præſentia, de probatio.* & iſtorum opin. ſequuntur etiam cum aliis ſignatis per eos, atque communem eſſe perhibent, Coua. *in cap. quia nos. num.* 2. *de teſta.* & Vaſquius, *in tract. de ſucceſſionum proceſſu, tit. quis teſtari non poſſ. libr.* 1. *§.* 1. *numer.* 41. F. Viuius *opin.* 601.

12 Pater licèt ſit vſufructuarius bonorũ filij ſui. *l. cùm oportet. C. de bonis quæ liberis*, tamen non erit vſufructuarius dotis aduentitiæ, & ſic in ea non erit legitimus adminiſtrator. *l. Caius. ff. ſolut. matr.* Iaſ. *in l.* 1. *§. quod ſi, num.* 17. *ff. ſolut. matri.* & ibi tenet hanc eſſe communem opinionem. & ſic lex, cùm oportet, quantum ad hoc non habet locum in dote aduentitia. Vezinus.

13 Nepoti ab auo donatum patri acquiritur: quantum ad vſumfructum tantum, cùm cenſeatur aduẽtitium, proprietas autem pertinet ad ipſum nepotem. *lege fina. C. de bonis quæ liberis.* & in dubio præſumendum eſt relinqui nepoti ſui cauſa & contemplatione. quòd ſi cõſtaret & cauſa patris & ſui etiã intuitu tale relictum fuiſſe factum, & tunc ad patrem tale legatum pertineret. Iaſ. *in l. qui in aliena. §. interdum. num.* 26. *ff. de acquir. hæred.* vbi aſſerit hanc communem eſſe opinionem. & Alex. *conſ.* 185. *in* 5 *vol. nu.* 17. *& conſ.* 42. *in* 7. *vol.* Cacher.

14 Pater quando eſt legitimus adminiſtrator bonorum aduentitiorũ filij ſui in poteſtate, qui eſt minor, ſi vrgeat aliqua neceſſitas pro filio, vt quia fortaſſe æs alienũ pro eo filio eſt ſoluendum, & ſic adeſt cauſa alienationis, poterit pater res filij alienare ſine decreto iudicis, etiã ſi filius ſit minor. quia eſt alienatio neceſſaria. *Azo in ſumma. c. de bonis quæ libe.* & poterit alienare etiam ſine illis ſolennitatibus quæ requiruntur in alienationibus bonorum minoris, de quibus *in l. magis puto. § ne paſſim ff. de rebus eorum.* Bald. *in l.* 1. *ff de rebus eorum.* Bald. Pau. de Caſtr. Alexan. & Iaſ. *in l. præſes prouinciæ. nu.* 5. *C. de tranſ.* & nec tenetur pater facere inuentarium de bonis aduentitiis ſui filij. Bal. *in l. cùm oportet. C. de bon. quæ liber. & in l. fi. C. §. finautem. C. eo.* Dec. *conſ.* 209. Verum licet non teneatur facere inuentarium, propterea quod non eſt ſimplex adminiſtrator bonorum ſui filii, ſed vſufructuarius, cogeretur tamẽ facere deſcriptionem de bonis ipſius filij: & honeſtè faciet hoc faciendo, quia ea bona filij poſt mortẽ patris ſunt filio reddenda. Boër. *deciſ.* 61. *n.* 7. & maximè ſi pater ſit ſuſpectus, vt ſi diſſipet bona ſui filij, vel ſi ad ſecunda vota trãſierit: quod procedit reſpectu bonorum mobiliũ aduentitiorũ filij. Bal *in d. l. cùm oportet. § non ſolum.* Boër. *in d. deciſ. n.* 14. ſed nec eo caſu quo pater eſt its legitimus adminiſtrator, tenetur rationem reddere *l. cũ oportet. § . fi. C. de bonis quæ libe.* & hoc verũ eſſe aſſerit Iaſ. *in d. l. præſes. nu.* 3. & Boër. loco quo *ſuprà nu.* 6. & pro illis bonis poterit pater in iudicio procuratorem cõſtituere. *Bart.* cum gloſ. *in l.* 1. *C. de bonis mater* & *Iaſ. in d. l. præſes.* Dec. *conſ.* 209. Salic. *in l. ſi ſuperſtite. C. de dolo.* Bellac.

15 Si filiusfamilias miles inteſtatus moriatur ſine liberis, omnia quę in caſtris filius acquiſiuerat vſque retro à tempore acquiſitionis finguntur fuiſſe patris. *l. ſeruum filij. ff. de leg.* 1. *l. hæreditatem. in prin. & l. fi. in princ. ff. de caſtren. pecu.* nam quãuis filiusfamilias ſit miles, nõ tamen propterea liberatur à patria poteſtate. *l.* 3. *ff. de caſtren. pecul.* vnde infertur quod ſi filiusfamilias miles propter delictum deportetur, peculiũ eius caſtrenſe non publicabitur, ſed patri remanebit *l.* 3. *C. de bonis quæ lib.* quem tex. *Bald.* ibi notauit in hoc ſingularem. & *Iaſ. in d. l. ſeruum filij. in prin.* filius enim familias miles ſi non teſtatus ſit, non habet hæredem ab inteſtato, ſed pater iure quodam omnia occupat. Iaſ. *in l. poſt dotem. n.* 91. *ff. ſol. matri.* Bellac.

FINIS LIBRI SEXTI.

SYNTAG

SYNTAGMATIS

COMMVNIVM OPINIONVM AD INSTAR COD. IVSTIN. IN TITVLOS REDACTARVM, LIBER VII.

De acquirenda, retinenda, & recuperanda poſſeſſione.

TITVLVS PRIMVS.

DOMINIVM quid ſit, & quotuplex, vide Bart. in l. ſi quis vi. §. differẽtia. ff. de acq. poſſ. & quomodo probetur? no. idem Bart. in l. rem alienã. col. 3. circa me ff. de pig. pac Spec. tit. de emp. §. nunc aliqua ver. lim. 6. vide no. in l. officiũ ff. de rei ven. in l. rem quæ nobis. vbi Bar. Alex. & Iaſ. n. 18. & Rip. n. 33. & 40. ff. de acq. poſ. Rol. de ord. iu. c. 6. cuius dominij probatio difficilis eſt, cùm non ſolum titulũ, ſed authoris dominiũ probare oporteat, aliàs in cauſa obtineri nequit, teſte Alex. conſ. 98. lib. conſ. 12. lib. 7. Affl. dec. 40. & eſt cõmunis, ſecundum Bart. in l. cum res. C. de proba. pro qua probationis difficultate; vltra prędictos Doct. vide Rot. dec. 15 de re iudic. in no. Boer. q. 42. Iaſ. in §. omniũ, n. 71. Inſtitut. de act. datur tamen caſus in quo nõ iã difficilis ea ſit probatio, vt putà, in factis antiquis, in quibus probatio per famã ſufficit, iuxta no. per Dec. qui refert cõmunẽ in c. 2. de app. quã ſequitur Aym. de antiq. tem. par 2. n. 3. Dec. conſ. 42. 428. Cur. iun. conſ. 27. Hypol. ſing. 505. in Rub. C. de proba. n. 194. Fel. in c. veniens 2. de teſt. quã cõmunem conclu. per famã probari dominiũ in antiquis, intellige procedere, quãdo factũ eſt adeò antiquũ, quòd 100. annorum metam excedat, vt per Aym. loco ſupra alleg. Aret. conſ. 37. Barb. conſ. 6. col. 5 conſ. 18. col. antep. lib. 7. Cy. & alios in l. ſi quidem. C. ſol. matr. & ideo quãdo agitur de probatione dominij annorũ 40. ſola fama nõ ſufficit, ſecundũ cõmunem per Rip. d. l. rem quæ nobis. nu. 37. poſt Alex. conſ. 15. col. 2. lib. 5. de qua per eundẽ Alex. conſ. 159. col. 3. in fi. n. 10. lib. v. Dec. conſ. 42. col. 9. cõſ. 428. Nat. cõſ. 378. col. fi. vbi docet practicã capitulandi in probando dominio in antiquis: de quo dominio probanda ſingularem practicã docet Alex. conſ. 4. col. 6. n. 10. lib. 2. & habetur per Pract. Pap. for. poſſeſ. actoris. verſ. item ſpatio per Azo. in ſumma. C. de proba. in l. cum te. quæ eſt l. ix. Anch. conſ. 42. Fran. Mar. dec. 195. Iaſ. d. §. omnium. Inſtit. de act. quomodo autem deponere debeãt teſtes vt probetur dominiũ? dic, vt per Rol. conſ. 46. nu. 17. vſque ad 25. lib 3. Quid de libello concepto ſuper rei vendicatione? & dic, non ſolum venire directum dominium, ſed vtile, ſecundum Abb. in c. ceterum. 18. de iud. vbi doc. in apoſtil. plura ad praxim docent. notab. & ipſe Abb. d. c. nu. 20. Bellac.

2 Ad probationem quaſi dominij, requiritur titulus, & traditio poſſeſſionis vacuę. Eſt cõmunis opi. ſecundum Alex. conſ. 182. viſo proceſſu. verſ. nec etiam puto. vol. 7. M. Chærian.

3 Ad dominium probandum, non ſufficit titulus venditionis & interuentus pretij, & poſſeſſionis vacuę traditio: ſed etiã requiritur, quòd venditor tempore contractus fuerit dominus rei venditę. Eſt communis opin. ſecundum Alex. in conſ. 182. viſo proceſſu, circa prin. vol. 7. M. Chærian.

4 Licet modus acquirendi dominij ſit ciuilis, tamen dominium iuriſgentium eſt, ſecund. com. opin. vt per Crauet. conſ. 103. viſis. Idem.

5 Dominia iuregentium primò diſtincta non fuerunt. cõmune ſatetur Galeaul. in rub. n. 168. ff. de ver. oblig. Iaſ. in l. 3. nu. 43. ff. de acq. poſſ. Arius Pinel. in rub. par. 2. nu. 11. C. de reſc. vend. E. Suarez.

6 Dominia etiã iure ciuili, atq; etiam principum conſtitutionib. quæſita princeps, vel ex plana poteſtate nequit auferre, vt cõmune ponit inſignis Pinel. in rub. par. 1. c. 2. nu. 9. C. de reſc. ven. ea tamen vel ex iuriſgentium contractu parta auferre poterit, ſi publica vtilitas ita exigat, vel iuſta cauſa ſubſit, vt frequẽtius placitũ ait Alex. conſ. 361. n. 10. lib. 7. quẽ alicubi retulit Tiraq. ac poſt eum latè Viuius lib. 3. opi. 242. E. Suarez.

7 Poſſeſſio eſt duplex, ciuilis & naturalis. Ant. Nic. in concor. gloſ. concor. 69. & Cota. in l. naturaliter. §. nihil commune, n. 9 ff de acq. poſ. com. dicunt, & Rip. in l. 3. ff. de acq. poſ. n. 28. B. Villal. & Vezinus.

8 Poſſeſſio ciuilis eſt ius inſiſtendi rei non prohibitę poſſideri aptũ producere ciuiles effectus. Cur. iun. conſ. 127. num. x. com. dicit. & Coua. in repe. reg. poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6. par. 2. n. 3. ex Bar. in d. l. 3. de acq. poſſ. Villalob. & Veain.

9 Poſſeſſio ciuilis poteſt acquiri à principio ſine naturali. Iaſ. in l. clàm poſſidere. §. qui ad nundinas n. 37. ff. de poſſeſ. magis communem dicit. Idem.

10 Poſſeſſio etiã acquiritur per traditionẽ ſcripturæ dominij antiqui rei venditæ, non tamen per contractũ venditionis, vel trãſlationis, quæ de nouo conficitur. Anton. in d. l. 45. Tau. n. 57. com. dicit ex Petr. Can. & Bald. in d. l. 3. C. de do. quòd etiam ex Bar. in l. licet. & Alex. in l. poſſidere. de acq. poſſeſ.

Amplia iſtã communẽ primò ſiue res ſit præſens, ſiue abſẽs idẽ Ant. n. 58. communẽ dicit ex Io. de Imo. in cap. 2. de conſue.

Amplia 2. ad vẽditionẽ vel donationẽ inſtrumẽti rei. idẽ ibi n. 59. cõmunẽ dicit ex doc. in c. pen. vt lit. pẽd. & l. 1. C. de donatio.

De iure Regio per traditionem inſtrumenti de nouo confecti poſſeſſio trãſfertur. l. viij. tit. 30. par. 3. & l. 7. tit. 12. lib. 3. For. ll. & l. 17. Tau. & 44. Villalob.

11 Nota, quòd etiã poſſeſſio trãſfertur per traditionẽ clauiũ l. clauib. ff. de cõtrah. emp. quod intellige, ſi traditio clauiũ fiat in conſpectu rei. Ant. Gom. in d. l. 45. n. 60. com. dicit ex Bart. in l. 1. quæſt. 4. de acq. poſſ. cõtrariũ affirmat Tiraq. de iure conſti. par. 2. Amplia tertiò, imò quòd nõ ſit neceſſaria præſentia rei. Idẽ.

12 Itẽ acquiritur per reſeruationẽ vſusfructus factã per vendentẽ, vel donantẽ. idẽ Ant. Gom. in d. l. 45. n. 60. cõmunẽ dicit ex l. quiſquis. C. de donat. & Bald. in rub. de procurat. quando reſeruans habeat plenũ ius, ex gloſ. in l. quãuis. ff. de acq. poſſ. non tamen reſeruat proprietatẽ, quia requiritur traditio ex Rom. Are. & Alex. in l. 3. ff. de acq. poſſ. Idem.

13 Item acquiritur per reconductionem factam per hæredẽ inquilino ſine apprehenſione. idem ibi n. 67. com. dicit ex gl. in l. qui vniuerſas. §. per colonum. ff. de acq. poſſ. Idem.

14 Item acquiritur poſſeſſio ſine traditione, ſi res quam ego detinebam, fuit mihi vendita, vel donata, idem Ant. n. 69. com. dicit ea gloſ. in §. interdum. in fi. de rer. diuiſ.

Concor. cum iſta communi l. xlvj. tit. 28, par. 3. Et nota communes ſequentes ad illius ampliationem, & limitationem.

Amplia 1. iſtam communem etiam ſi res ſit in abſentia acquirentis. idem Ant. n. 70. comm. dicit ex Alb. Ang. & Paul. *in l. certi condictio. §. ſi ff ſi cert. petat.* Idem.

Amplia 2. ſi res illa non ſit detenta de voluntate domini. Idem Ant. nu. 16. com. dicit ex Bart. & Paul. & Cuma. *in l. non ſolum §. quod vult. ff de vſucap.*

Reſtringe dictam communem & ampliationem *d. l. regni*, ſi dominus ſciret per emptorem, vel donatarium rem detineri, alias ſecus. idem Ant. *in nu.* 71. com. dicit ea gloſ. *in l. quædam mulier ff. de rei vendi.* Poſſeſſio etiam acquiritur ſine apprehenſione, ſi cuſtos ponatur rei. Ant. *in nu.* 74. com. dicit ea Alb. & Pau. *in l. quarundam rerum ff. de acquir poſſ.* Villal.

15 Item acquiritur poſſeſſio ex ſignatione rei. idem Ant. *nu.* 76. com. dicit ex gloſ. *in l. quod ſi neque. in fi. ff. de peri. & commo. rei ven.* Idem.

16 Poſſeſſio ciuilis & naturalis, transfertur ex clauſula cõſtituti, ſi conſtituens poſſideat vtramque. Ant. *ibi n.* 78. com. dic. ex Bart. *in l. quod meo ff de acq uir poſſ.* Idem.

Intellige iſta cũ quis lo poſſeſſionẽ acquirit, vel poſteà ratũ habet. idẽ Ant. n. 82. ea Pan. *in c. cũ veniſſent. de reſtitutio. ſpoliato.* & Tiraq. *de iure conſti. poſſeſſ. par* 3. *limit.* 1. *nu* 9. *in fi.*

Amplia primò, dicta com. etiã quò ad verã poſſeſſionẽ, & no fictam. Tiraq. *de iure conſtit. parte* 9. *amplia.* 1. *in fi.* com. dicit.

Amplia primò, iſtam ampliationem ad omnes modos acquirendi poſſeſſionem per actum fictum. Ant. *in d. l.* xlv. *Taur. nu.* 92. com. dicit ex Bart. & Ang. *in l. certè.* §. 1. *de preca. ff.*

Nota iſtam comm. ad ampliationem *d l.* xlv. *Taur. & l.* 17. *in d. ord. de donatione. & melioratione facta per patrem filio*, quòd ſi eſt tradita poſſeſſio, non poteſt reuocari.

Amplia ſecundò dictã ampliationẽ ad introducẽdã pręſcriptionẽ: quia pręſcriptio etiã procedit ex poſſeſſione translata miniſterio iur. Coua. *in rep. c. poſſ de. re iur. lib.* 6. §. 1. *n.* 5. cõ. dicit ex gloſ. & doc. *in c. cõiugu de do. & cõcor.* Roma. *ſing.* 410.

Amplia ſecundò com. ad procuratorem, quia per eũ acquiritur per dictam clauſulam conſtituti poſſeſſio. idẽ *Ant. num.* 91. com. dicit. & Tiraq. *de iure cõſti. par.* 2. *ampl.* 25. *n.* 15. cõmunẽ dicit ea Iaſ. *in l. ſi is qui pro emptore. num* 38. *ff. de vſucap.*

Amplia tertiò, etiam ſi res non ſit præſens. Tiraq. *ibidẽ par.* 3. *lib.* 2. *nu.* 1. comm. dicit.

Reſtringe iſtam ampl. in poſſeſſione, quæ habet plurimum iuris, minimum facti: vt in poſſeſſione eſt; quæ nobis ignorãtibus acquiritur nõ ex cauſa peculiari per filiũ, vel per ſeruũ, quæ nõ dat cauſam vſucapionibus: Couar. *ibi n.* 6. com. dicit, ex gloſ. *in l.* 1. §. *item acquirimus. ff. de acquir. poſſ.* & Iaſ. *num.* 39.

Reſtringe dictas cõmunes quo ad principales: ſecus tamen in aliis: & ſic tutor vendens rem minoris, non poteſt tamẽ ſe cõſtituere poſſidere nomine alterius, nec trãsfert poſſeſſionẽ. idẽ Ant. *n.* 88. com. dicit, ex Bart. *in l.* 1. *ff de acquir. poſſeſſ.*

Amplia iſtam reſtrictionem ad poſſeſſionem, quæ acquiritur in captis per filiũ, aut ſeruum: quia per poſtliminium ea, quæ ſunt iuris nõ tamẽ facti redeunt. idẽ *ibi v. hinc planè.* com. dicit ea Iaſ. *n.* 36. poſt Bart. *in l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſucap.*

Amplia iſtam reſtrictionem ad procuratorem, quoniam licet habeat mandatum ad vendendum, non tamen ſe poteſt cõſtituere poſſidere nomine emptoris. Tiraq. *de iure conſtit. par.* 3. *lib.* 13. *num.* 6. communem dicit. Idem.

17 Nota, quod ſi duobus res vendatur; & primò transferatur poſſeſſio per conſtitutum, & ſecundò verè tradatur, ſuſtinetur prior. Tiraq *de iure conſti par.* 1. *num.* 23. com. dicit.

Intellige iſtam com. ſi conſtituatur poſſidere per ſimplex conſtitutum: ſecùs tamen ſi per precarium: quia alteri tradẽdo verè præualet vera traditio ſecũdæ, Tiraq. *ib. parte* 1. *n.* 14. communem dicit ex gloſ. *in l. interdum. ff. de acquir. poſſeſ.*

Limita ſecundò com. in conſtituto appoſito in minus valido, vel inutili cõtractu. Tiraq. *de iure conſti. nu.* 4. com. dicit.

Reſtringe iſtam limitationem, quando contractus licet à principio ſit inualidus, tamen habet actum ſucceſſiuum in quo poſſit validari, vt donatione inter virum & vxorem, quę confirmatur morte. Anto. Gome. *in d. l.* xlv. *Taur.* *Idem.*

18 Obligatio ſi fiat generalis omnium bonorum cum clauſula conſtituti, ſi res quępiã per cõſtituentẽ alienetur: poteſt agi per conſtitutarium contra tertium, non excuſſo principali. Tiraq. *ibi nu.* 57. & 64. com. dicit ex Cuma. *in legibus ff. de acquir. poſſ.* Idem.

19 Nota, quod licet conſtituens ſimpliciter nõ poſſit ſubuertere poſſeſſionem cõſtitutarij de omnibus ſuis bonis, ſi re vera tradat alteri rem quampiam ex illis bonis, transfert vſucapiendi conditionem, & dominium in illũ tertium: quale erat apud debitorem. Tiraq. *ibi part.* 3. *lib.* 14. *nu.* 10. communem dicit, ex Bart. *in l. Celſus. ff. de vſucap.* Idem.

20 Conſtitutum non ſolùm operatur in obligatione generali omnium bonorum circa pręſentia: ſed etiam quo ad futura bona. Tiraq. *ibi part.* 3. *limit.* 30 *nu.* 12. com. dicit ex *Bart. in l. vlt. C. quæ res pigno. oblig poſſunt.* Idem.

21 Si vendens ſe conſtituat poſſidere nomine emptoris; ſi diſtrahatur venditio, opus eſt vt interueniat etiam cõſtitutum. Ant. Gome. *in d l.* xlv. *nu.* 8. communem dicit ea Bald. *in l.* 1. *C. quando liceat ab emp. diſcedere.* Idem.

22 *Item* acquiritur poſſeſſio per denuntiationẽ noui operis: ſi denuntiator poſſideat & fiat denũtiatio in præſentia rei, & ſtatim trãsfertur in aliũ cõtra quẽ fit denũtiatio. Ant. Gõ. *in d. l. n.* 3. com. dicit ex doct. *in l.* 1. §. *in operis. de no. ope. nũc. ff.* Idẽ.

23 Item per ſtatutum acquiritur poſſeſſio ſine apprehẽſione per hæredem. Tiraq. *in trac. le mort ſaiſit le vif. decla.* 6. *nu.* 6. *in præfat.* com. dicit. ex Iaſ. qui generaliter *in l.* 1. *C. communia de lega. n.* 7. dicit, quod per ſtatutũ poteſt introduci quod poſſeſſio transferatur ſine apprehenſione. com. dicit. idem.

24 Interdictum recuperandæ non datur fictè poſſidenti, videlicet, per ſtatutum diſponens quod poſſeſſio transfertur in hæredẽ. Alex. *in l. in ſuis. n.* 9 *ff. de liber. & poſth.* & Alci. *in tract. de præſum. regul.* 5. *par.* 3. *nu.* 6. *in fi.* quos refert cum aliis Tiraq. *in tract. le mort ſaiſit le vif. in* 6. *parte. declara & nu.* 2 *in fi.* & noſter Coua. *in reſo. lib.* 3. *c.* 5. *nu.* 6. *in verſ ſic & interdicto recuperãdæ.* communem dicunt ipſi, tamen Tiraq. & Coua. tenet contrarium, & dicunt veriorem contrariam, cùm veram poſſeſſionem habent, de quo per ipſummet Tiraq. *de iure conſtitut. part.* 1 *nu.* 68. & *in* 2. *par. ampli.* 18. quam opinionem in caſu hæredis approbat *l.* xlv. *Taur.* Idem.

25 *Item* nota, quod ſi bona ſint poſſeſſa ab alio de voluntate domini tradẽtis, trãsfertur per iſtos actus fictos ſine apprehẽſione, ſi tamẽ poſſeſſio ſit vacua: requiritur apprehẽſio vera. Iaſ. *in l. poſſeſſio appellata. n.* 86. *de acquir. poſſ.* com. dicit. Idem.

26 Per apprehenſione vnius fundi, vel partis fundi intelligitur apprehenſa poſſeſſio aliorum fundorum eiuſdem qualitatis & naturæ. Ant. Gome. *in d. l.* xlv. *Taur. nu.* 39. com dicit, ex gloſ. *in l.* 3 *ff. de acq poſſ.* Idem.

27 *Poſſeſſio* acquiritur ea ſola ratione tradentis, ſi acquirẽs ſit incertus ratione loci, & quotæ. idem Iaſ. *ibi, nu.* 96. *concl.* 4. com. dicit, ex Paul. & Im. *d. l.* 4. §. *incertam.* Idem

28 Poſſeſſio acquiritur per infantem quinquennalem cum auctoritate tutoris. ſi tamen ſit trium duorum annorum qui fari non poteſt, non acquiritur etiam cũ auctoritate tutoris, ſed tutor ſolus ſic acquirit. Iaſ. *in l.* 1. §. *adipiſcimur. nu.* 17. *ff. de acquir. poſſ.* com. dicit. Idem.

Fallit in poſſeſſione violenta ex iuſſu tutoris: quia non acquiritur etiam per ſeruum pupilli. Iaſ. *ibi.* §. *item acquirimus. nu.* 44. comm. dicit. Idem.

29 Poſſeſſio acquiritur tertio, per ſeruum meum volente ſerue, & tertio ratum habente. Iaſ. *in d. l.* 1. §. *hac de ſeruis. num.* 6. com. dicit. Villal.

30 Poſſeſſio nõ acquiritur per ſeruũ emptũ, quouſq; poſſeſſio ſerui apprehendatur. Iaſ. *in d l.* 1. §. *veteres. n.* 11. com. dicit. Idẽ.

31 Poſſeſſio naturalis ſerui, licèt ſeruetur per fugã ſerui, non tamen ciuilis. Iaſ. *in d. l.* 1. § *per ſeruum nu.* 3. com. dicit.

Et hoc caſu loquitur *l. pen. in fi. tun. par.* 3.

Limita iſtam comm. ſi ſeruus diu ſe geſſit pro libero: quia tunc tam ciuilis, quàm naturalis perditur. idem *ibi n.* 108. *in fi.* quia com. dicit ex doc. *in l.* 3. §. *ſi ſeruus.* Idem.

32 Poſſeſſio probatur per receptionẽ mercedis, etiã in priuilegium tertij tunc temporis nõ poſſidentis. Boer. *deciſ.* 239. *n.* 5. com. dic. & ſic eſt intelligenda opin. Bar. & doc. *in l. quamuis, & in l. qui vniuerſas.* §. *quod per colonum. ff. de acquir. poſſ.* com. dicit. Villal. & Vezin.

Item per dictum ruſticorum dicentium aliquem tenere, & poſſidere. Dec. *conſ.* 215. com. dicit. Idem.

Additio. Et circa probationem poſſeſſionis & quomodo probetur cõtinuata poſſeſſio, per M. Ant. Bar. *in tract. de temp. vti. & contin. in cap.* 14. *nu.* 2. *cum duobus ſequent.* I. Fich.

33 Poſſeſſio probatur probatis extremis, quia media pręſumuntur probatis extremis. gloſ. *in can. vol.* 16. *q.* 4. Segu. *in* §. *fi. l.* 3. *nu.* 10. *ff. de liberis & poſth.* com. dicit. Villal.

34 *Poſſeſſio* intermedia probatur probatis extremis, Pan. *in*

cap.

cap.accedentibus.de priuil. etiã ad cauſandam præſcriptionem, Curſe.in ſing.in verbo poſſeſſio,el a com.dicit

Concor.cum l.10.tit.14.par.3. Villal. & Vezinus.

Additio.Intelligas intermedia per extrema probari,ſcilicet, in poſſeſſione ſeu præſcriptione decennali,quia in alia 20.30.an. nõ ſufficit probare extrema,niſi & mediũ tẽpus probetur.Co. cap.poſſeſſor.2.part.prælect.§.1 nu.1.& de re.iur.li.vj. & M. Ant. Bard.tract. de temp.vti.& cont.cap.14 ſub num 4. Idem.

35 Poſſeſſionem antiquam probans nouus poſſeſſor, præſumitur clandeſtinus,& inuaſor.Curt.Iun.conſil.165.nu.5.comm. dicit. B. Villal. & Veain.& Bonac.

36 Poſſeſſio transfertur in voluntarium ſequeſtrem:ſecùs tamen in neceſſarium.Io.Cora.in Miſcel.lib.3.c.2.nu.3.communem dicit. Villal. & Vezio.

De ſequeſtre neceſſario quod poſſidet,eſt l.xj.tit.19.parte.7.

37 Poſſeſſio retinetur in immobilibus quandiu dominus eſt in ipſa re, vel habet eam in conſpectu, vel ſi de facili poteſt eã intrare.Ant.Gome.in d.l.xv.nu.101.comm.dicit ex gloſ.l.1.ff. de acquir.poſſ. Idem.

38 Poſſeſſio naturalis amittitur ſi poſſidens ſe abſentat longe ab ipſa re ex cauſa iuſta,ſiue iniuſta. idem ibi nu.102. com. dicit ex Bart.in d.l.3.in amittenda ff de acquir poſſ. Idem.

39 Poſſeſſio ciuilis nõ amittitur per abſentiã, quãdiu veniẽs non reſiſtit,vel ſi ipſe animo deſiit poſſidere:vel ſuſpicatur ſe poſſe repelli,vel deuenit ad ſtatũ res quę poſſideri nõ poteſt, vt per inũdationẽ, vel alluuionem,vel per imperium latronũ, vel potentiam occupantis.idem ibi nu.102.com.dic.ex Paul.& Iaſol.& Cuma.& Alex.in d.l.quod meo.§.ſi.de acquir.poſſ.

Concor.cum l.pen.tit.30.par.3. Idem.

40 Poſſeſſionem naturalem per decennium negligens ciuilem quoque admittit.communem dicit Alex.conſil.143.vol. 2. refert & ſequitur Bal.in repet.l.Celſus in 2.par.prin.nu.12. de vſucap.Adde Fer. Vaſqu.lib.y.Illuſtr.Contro.cap.53.nu.4.vbi dicit ius poſſeſſionis negligi, abijci, & pro derelicto cẽſeri per negligentiam decennij,legem interpretari.Et hæc eſſe communem. I.Fich.

41 Poſſeſſio etiam ciuilis per longam abſentiam poſſeſſoris amittitur,ſiue ab alio res poſſideatur,ſiue non.idem ibi in ver. 4.modo,com.dicit gl.& Bart.in l.ſi id quod.ff. de acq.poſſ. Vill.

42 De iure regio tam poſſeſſio ciuilis,quàm naturalis perditur per annum & diem alio poſſidente,ſciente poſſeſſore,per l.1.tit.11.lib.y.For.ll.& l.1 tit.13.ordin.& ll.242.& 192.ſtyli, cum bona fide & titulo tamen. Idem.

Additio.Diſtingue circa amiſſionem poſſeſſionis,vt per M. Ant.Bard.in tract.de vti.& comm.in cap.18 ſub.num.7.

43 Poſſeſſio ciuilis eſt quæ cauſat præſcriptionem. idem ibi nu.105.com.dicit ex Pan.in c.vigilanti.de præſcrip. B. Villal.

44 Poſſeſſor ciuilis cũ bona fide etiã ſine titulo acquirit fructus.idem ibi nu 106.comm.dicit ex gl.in l ſi quis à non domino. Inſtit. de re.diuiſ. Idem.

45 Poſſeſſionem ſolam naturalẽ retinẽa vt in vſufructuario, vel colono ad longũ tẽpus retinetur animo,ſi ſit abſens:& nõ perditur niſi in caſib.in quib.ciuilis poſſeſſio perditur, idẽ ibi n.107.com.dicit ex gl.& doct.in l.3.§.vlt ſim.ff.de acq.poſ. Idẽ.

46 Poſſeſſio tam ciuilis quàm naturalis conſeruatur per colonum,tutorem,filium,ſeruum, vel procuratorem etiã ſi detentor abſens ſit.Aret.idem ibi nu.109.comm.dicit, ex gl. in l. ſi colonus.ff.de acq.poſſ.

Amplia primo, etiam ſi detentor alteri conducat. idem ibi com.dicit ex Pau.in l. quis vniuerſas.§ ſi.ff.de acq.poſſ.

Amplia ſecundò,etiam ſi detentor efficiatur furioſus, non tamen ſi moriatur.idem ibi com. dicit ex gl. in l.ſi id quod.§. 1.ff.de aq.poſſeſ. Idem.

47 Poſſeſſio tã naturalis quàm ciuilis perditur ſolo animo, etiam ſi inſiſtat in tali re.idem ibi, concludit 6.commu.dicit ex gl.in d.l.3.§.in amittenda. Idem.

48 Si quis eſt in poſſeſſione ſine titulo, præſumitur mala fides:hanc concluſionẽ dicit eſſe communem Balb.in l.Celſus.ff. de vſucap.vbi limitat in 2.caſib.nu.23.ver.4.concluſio.

Ampliatur in 2.caſ.per Ri.in d.c.cũ eccleſ.n.94. Don. à Fin.

49 Quilibet poſſeſſor habens titulum verũ,vel putatiuũ, vt in iuſto errore,præſumitur bonæ fidei. Ampliatur & limitatur in 2.caſib.per Balb.in d.l.Celſus,n.25.ver.regula eſt. Do. à Fina.

50 Poſſeſſoris mala fides probatur, ſi ſibi fuerit denunciatũ, quòd res erat alterius.fallit vt per Balb.in d.l.Celſus.numer.25. ver.ſexta concluſio. vbi vide quot modis probatur mala fides. Don. à Fina.

51 Poſſeſſio præſumitur continuata. hanc concluſionem ampliatam,& limitatam in 4.caſib.tradit Balb. in d. l. Celſus,nu. 29.ver.2.concluſio. Don. à Fina.

52 Poſſeſſio eſt iuris non facti. Io.Cora. in §. nihil commune. nu.3.ff.de acq.poſſ. & Petr.Raue.in alpha.aure. in verbo poſſeſſio. communem dicũt:ſed intellige,vt per Iaſo.in l.j ff de acq.poſ. & in l.j.ff.de vſufruct.n.71.q in apprehenſione eſt facti, & poſteà eſt iuris & dicit communem. Ex qua cõmuni infertur.q ſi Romanus pontifex dat delegatum,vt cognoſcat de iure alicuius,delegatus poteſt cognoſcere de poſſeſſione,Coua. in c. poſſeſſor.n.3.part.2.ver.ab hac definitione. de reg.iur. lib. 6. communẽ dicit ex Inn.in c. epiſcopi de reb.eccl. pro qua eſt tex.in l. peregrè.ff. de acq.poſſ.& c.dilecto de verb.ſig. Villa.& Vezinus.

53 Poſſeſſio acquiritur animo & corpore, & amittitur ſolo animo.Maniei.in l.ferè.nu.5.de re in.ff.com. dicit. Idem.

Additio.Et quomodo animus in materia accipiatur,ponit Barto.Romul.in l.j nu.2.& ſeq.ff.de acq.poſſ.An autẽ poſſeſſio continuetur de patre in filiũ,& alium hæredem? per M.Ant. Bard.in tract de temp.vtil.& cont.cap.13.n.1.cum duobus ſeq.

Intellige illam communem apprehenſionem manuum in rebus mobilibus,& immobilibus, per pedum poſitionem, Ant.Gom.in l.45.Tau.n.34.in fi.commun.dicit ex Pau.Caſt. in l j.de acq.poſſ.ff.& l.3.eo.tit.

Intellige ſecundò iſtam communem, non ſolùm per actũ verum,ſed etiam per actum fictum,vt per viſum,etiam ſi res diſtet per decem miliaria,Ant. Gom.in d.l.45.nu.45.ex glo. in l.j.ff.de acq.poſ.com.dicit.

Reſtringe iſtam intelligentiam duob.concurrentib. volũtate poſſidentis cũ actu,viſu in conſpectu rei.ide Ant. Gom. ibi.com.dicit ex Bar.in d.l.1.§.ſi iuſſerim ff.de acquir.poſſ.

Nota in iſta materia,q ſicut dominiũ trãsfertur ſolo animo tradentis,ſic etiam poſſeſſio trãsfertur ſolo animo poſſidentis.Iaſ.in l.1.§.per procuratorẽ.n.9.ff.de acq. poſ.com. dicit.

Reſtringe iſtã communem ſecundò, ad poſſeſſionẽ de nouo acquirendã,nam ſi acquiſita fuit,& perdita quàm primò venit in aſpectu illius acquiritur.idẽ Ant ibi com.d.gl.d.l.1.

54 Poſſeſſio rei quę in nullius bonis eſt,non acquiritur per viſum ſine apprehenſione.idem Ant.nu.47. com. dicit ex l. 3. & doct.ff.de acq.poſ.§.Neratius.

Concordat cum iſta communi l.20 tit.28.par.3.reproba.l.16. tit.14.lib.3.For.ll.

Amplia iſtam communem, etiam ſi dicatur per ſtatutum, quod ſit inuentoris.idem ibi com.dicit ex Bar.d.l.1. Idem.

55 Nota,quòd ſi iudex,vel executor etiam ſi poſſideant, ſi per imperiũ latronũ,vel potentiã aduerſarij nõ poteſt tradere veram poſſeſſionẽ: poteſt illã tradere per aſpectũ, & poſſeſſio acquiritur.idẽ Ant.n.54.& Tiraq.de conſtit.3 part.l.17.nu.8. commu.dicunt ex Ant.c.contingit,de dolo & contum.

Nota etiam generaliter,q ſi dolo, vi aduerſarij non poteſt deueniri ad cõſpectum rei,poteſt tradi poſſeſſio etiam abſente re. Tiraq ibi nu.9.com.dicit. Idem.

56 Si teſtis dicat, quòd Titius poſſedit per decẽ an.& vltra, quod illa adiectio nihil operatur in teſte,cùm ſit incertã. hãc opinionem cũ 4.limitatio.ponit Balb.in d.l.Celſus,nu.32.verſ. 5.habetur concluſio. Don. à Fina.

57 Per inundationem perditur poſſeſſio, l.poſſideri.§.Labeo, ff.de acq.poſſeſ.

Ampliatur in 4.caſib.& limitatur in 3.per Iaſ. in d.§.Labeo. fallit in 3.caſib.vt per Alex.in d.§.Labeo.nu.2. Don. à Fina.

58 Miſſum in poſſeſſionem ex primo decreto in perſonalib. non poſſidet,ſed dicitur cuſtodire,& habere nudam tenutam. l.poſſideri,§.genera.ff.de acq.poſſ.

Ampliatur in vno caſu,& limitatur in 3.per Iaſ.in d.§.genera.nu.102. Idem

59 Poſſeſſio an vnã ſpeciẽ habeat,an poti⁹ plures? magna ſcribẽtiũ diſcordia eſt,vt memoria prodidit Bal.in c.cæterũ.ad fi. de iud.Certũ tamẽ eſt eã diſceptationẽ verborũ ten⁹ cõſiſtere: quia vtriuſq; ſectæ authores diſtincta vtriuſq; poſſeſſionis effecta agnoſcãt ac probẽt:vel elegãter animaduertit Alc.l.1.n. 22. ff.de acq poſ.ſẽſit But.relat⁹ à Sal.in l.licet.n.9.in finẽ.C.eo. Certũ deinde quoq; eſt lõgè recepti⁹ ac frequẽti⁹ interpretũ dogma eſſe, vt duas poſſeſſionis ſpecies cõſtituam⁹,quarũ,altera naturalis,altera verò ciuilis ſit: quẽadmodũ cõſtat ex Alb.Pau.Alc.n.

13. & 53. *Aret. nu.* 18 Iaſ. *n.* 53. Crot. *n.* 29. Aemil. Ferret. *in d. l.* 1. *ff. de acq. poſſ.* Dyn. *in regula ſine poſſeſſione, de regul. iur. lib.* 6. aſſerit tutius ac receptius Sal. *in d. l. licet. n.* 9. *ad p. C. de acquir. poſſ.* & qui id accuratè tuetur Rub. *n.* 29. Berenga. *n.* 68. *in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſeſ.* Ant. Gomez. *in l.* 15. *Taur. nu.* 19. Rebuſ. *in* 3 *Tomo ad leg. Gallic. tit. de mat. poſſeſ. in prin.* Confirmatur autem in primis hęc opinio ex multis iuris locis, in quib. non fruſtra vel coniunctim, vel diſiunctim naturalis & ciuilis poſſeſſionis mentio fit. Cōfirmatur deinde ex aliis iuris authoritatib. vbi naturalis poſſeſſio pro corporea ponitur: & econtrario. quaſi illa vt ſpecies à iuſta, ac legitima poſſeſſione differat. Tertio ex aliis poſſeſſio perſonis iuris incapacib. adſcribitur, & iis in caſib. conceditur, in quib. titulus improbatur. quartò ex aliis legū cōſtitutionib. in quib. is poſſidere negatur, qui alibi poſſidere naturaliter dicitur, vt de depoſiti cuſtode, de colono, de cōmodati ſuſceptore, nuſquā non videre licet. quī autē ſolos iuris effectus hic atq; illic hoccè diſcrimē cōſtituere vociferantur, nō admodū certè animaduertere videntur id dumaxat accōmodari poſſe iuſtæ poſſidendi cauſæ bonę vel malæ fidei, perſonæ iuris capaci, vel ſecus, non verò & referri poſſe ad ſolā animi iniectionē. Si quis tamē in contraria profectos noſſe, ac percurrere velit, adeat Cuma. *n.* 10. Iaſ. *nu.* 54. Soc. Rip. *nu.* 27. *& n.* 14 Zaſ. *nu* 15. atque Alc. *d. l.* 1. *ff. de acq. poſſ.* Cum. rurſus *in l. ſed ſi nolit. ff. eod. tit.* Zaſ. *in l.* 9. *verſ. deinceps ff. de orig. iur.* Coraſ. *d. §. nihil com. nu.* 14. Franciſ. Conna. *lib* 3. *cap.* 10. nos ea de re ſi ſe obtulerit occaſio & copioſius, & forſan vtilius. E. Suarez.

60 Poſſeſſio quo ad perſecutionē attinet, in iis quæ facti ſūt ponitur, at poſtea in iis quę iuris ſunt, cenſetur. comune ait Iaſ. *in l.* 1. *ff. de acq. poſſ.* Eius autē cauſa leuis dicitur, quāuis res poſſeſſa magni precij, ac valoris ſit. cōmune ponit Viui. *lib.* 1. *opin.* 31. *in fi.* Quamobrē illius tractatio appellationē iure Cæſa. eo nō admittit. cōmunè inquit Rip. *c. ſæpe. nu.* 3. *de reſt. ſpol.* etſi pontificū decretis illā admittat. cōmune prōunciat Curt. iun. *conſ.* 166. *n.* 39. quā etiā iu rē video quæ inferius obſeruo, *ver. ſententia.* atque intellige quod appellatio quidē iure Cæſareo no admittitur ſolū quo ad effectū retardandæ executionis, nō autē quo ad ipsū negotiū tractandū. cōmune cenſent Marant. *in praxi.* 6. *par. v. appellatio. n.* 194. & qui plures laudat Nic. Ant. Graua. ad Veſtr. *lib.* 7. *c.* 3. *n.* 38. intellige deinde non minus verè ac propriè de reb. mobilib. vt frequenter placitū aſſero ex Alex. *n.* 19. *Iaſ. n.* 37. Rip. *n.* 24. Io. Crot. *nu.* 14. Carol. Ruin. *n.* 1 *in l.* 1. *ff. de acq. poſ.* Probatur autē poſſeſſio ex mercedis receptione, vt cōmune aſſerit Boër. *deciſ.* 320. *n.* 5. Et ex ruſticis aliquē tenere ac poſſidere aientib. cōmune effatur Dec. *conſ.* 215. ac generaliter contenta eſt illius diſceptatio ſemiplena probatione, vt receptū aſſeuerant Fran. de Curt. *l. admonēdi. n.* 203. *ff. de iureiur.* Calc. *conſ.* 100. atque alij, quos laudat Frā. Viu. *lib.* 1. *opin.* 395. quib. addes Dec. *conſ.* 56. *n.* 2. *& conſ.* 252. *num.* 9. *& conſ.* 663. *nu.* 2. *& in l. vlt. n.* 15. *C. de edict. diui. Adr. toll.* Grat. *conſ.* 42. *nu.* 6. *n.* 26. Bellon. *conſ.* 35. *n.* 6. Etſi contrariū tamē verius, meo quidē iudicio ſit, quod etiā frequēter placitū teſtantur Alex. *conſ.* 87. *n.* 3. *li.* 7. Petr. de Benini. *dec.* 72. *nu.* 10. *& ſeq.* aſſerunt Matth. ab Afflic. *dec.* 364. *nu.* 5. Plot. *in l. ſi quando. num.* 115. *C. vnde vi.* Rol. à Vall. *conſ.* 51. *nu.* 16. *lib.* 2. Natta *conſ.* 630. *n.* 6. *lib.* 4. Iac. Menoch. vir ſelectæ doctrinæ *de recup. poſſ. remed.* 15. *n.* 418. Quia tametſi Viuius ſuperius relatus poſſeſſionis cauſam modici momenti eſſe contendat, tamen veriſſimū profectò eſt, magni ponderis ac momēti poſſeſſionē eſſe, quod facile collectu eſt ex *§. retinendæ. in finē. Inſtitu. de interdict. ex l. vlt. C. de rei vendic. ex l. is qui deſtinauit. ff. de rei vendic.* ex Bal. & Afflict. *in c.* 1. *de contentio. inter domin. & vaſal.* Rip. *in c. ſæpe. de reſti. ſpoliat.* Io. Coraſ. *in l. naturaliter. §. nihil commune. à nu.* 16. *ff. de acq. poſſ.* Vnde niſi ius poſſeſſioni reluctetur, aut aliqua alia præſumptione poſſeſſor infeſtetur, probandi onus aduerſario imponitur, vt cōmune tradit Curt. Iun. *conſ.* 90. *nu.* 3. Iac. Menoc. *de recup. poſ. remed.* 10. *nu.* 43. itaq; meritò & Neapolitanū conſiliū legitimis probationibus illius quæſtionē, agitari debere cenſuit, reſte Matthe. de Afflic. *dec.* 364. & praxis gallica id prorſus reiectis contradicentium nænis amplexa eſt, authore Rebuſ. *in tertio Tom. ad leg. Gallic. nu.* 26. poſſeſſionis porrò intermedię probatio à iuſta extremorum probatione rectè fiet: quemadmodum commune profert Abb. Panormit. *in c. accedentib. de priuileg.* Idem.

61 Ex cōtractu non intelligitur data licētia apprehēdendi poſſeſſionē propria authoritate, *l. ſi ex ſtipulatione. ff. de acqui. poſſ.* fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. *in d. l. n.* 3. Don. à Fina.

62 Poſſeſſor quilibet bonæ fidei præſumitur, not. gloſſ. *in §. alia. Inſtit. de act. l. pen. C. de euictio. c. præſumitur. de reg. iur. in* 6. Fallit in 15. caſib. quos no. Per. de Vbal. *in repe. c. ſi diligenti. de præſcri. nu.* 25. quæ rep. eſt *in* 1. *vol. repet.* Don. à Fina.

63 Poſſeſſio per traditionē clauiū portæ dom⁹, vel ſolarij, vel ſcrinij, in quo res recondita eſt, trāsfertur ita demū, ſi claues ipſæ traditæ, & conſignatę forēt in re præſenti iuxta horrea, ita quod determinatè ſciatur, vbi res & merces eſſent: vt voluit *Bar.* & cæteri oēs *in l.* 1. *q.* 1. *ff. de acq. poſ.* pręſertimq; Iaſ. Claud. Aquen. & Rip. *num.* 53. *& ſeq.* qui proferunt opin. iſtam *Bar.* communem eſſe.

¶ Et quamuis Alex. ibidem, & Bartholomæus Romuleius. *nu.* 175. *cum aliis ſeq.* diſcrepent à dicta communi, nihilominus tutum eſſet in deciſiuis recedere à communi præmiſſa, tanquàm ſacroſanctæ: quam ſequitur etiam Michaël Ciſnen. *ſuper leges Tauri in l.* 17. *ſub nu.* 2. vbi refert nonnullos alios caſus, in quib. ficto modo transfertur poſſeſſio abſq; traditione.

Vndè per traditionem ipſam clauium probaretur poſſeſſio, & huiuſmodi probatio abſque dubio aliquo ſufficeret, vt ſpoliatus reſtitueretur: ſec. Glo. & omnes *in d. l.* 1. & præſertim *Alex ibi nu.* 78. Rotam Ro. *in antiquis dec.* 717.

Cæterùm hæc omnia intellige vera eſſe, vbicunque titulus pręceſſit traditioni clauiū, alias titulo nō pręcedēte per ſolā traditionē clauiū poſſeſſio nō trāsfertur: vt per Iaſ. qui ita hoc explanat, & interpretatur *in d. l.* 1. *§. ſi iuſſerim. n.* 16. *ff. de acq. poſ.*

Et ſi titulus nō pręceſſit, quod in dubio cenſeātur claues traditæ cauſa cuſtodiæ: firmat Bar. *in l. cū pater. §. pater pluribus, in prin. ff. de leg.* 2. Dec. *in d. l.* 1. & ibi illuſtris *D.* Pontanus pręceptor meus, *n.* 68. & *Alex. n.* 28. *&* 34. & Albert. *in ead. l. §. ſi iuſſerim*, qui diſcurrunt, & determinant caſum etiam, in quo non forent traditæ veræ claues: prout reſoluitur quoque alter caſus, quando traditę non eſſent claues principales, per Old. *cōſ.* 209. *in cauſa hoſpitalis Sancti Aegidij*, & per Rot. Ro. *dec.* 153. *Nota pone, quod aliquis eſt inductus, &* *deciſ.* 302. Nota quod per traditionem anuli portæ beneficij, in antiquis.

Iſta itaq; cōmunis ita illuſtrata, ampliatur primò intantum procedere, vt trāsferatur poſſeſſio etiā per cōtra ſignū. ita Afflic. *dec.* 299. *in fin.* Et tūc vtiq; nō eſt de neceſſitate, ꝙ hoc cōtraſignū detur iuxta caſtrū, ſeu fortalitiū. Et ratio poteſt eſſe, quia cōtraſignū adulterari nō pōt, vt faciliter poſſunt claues.

Secundò amplificatur etiā eadē cōmunis locū quoq; obtinere in beneficialibus: tūc. n. per traditionē clauiū, vel anuli, vel cathedræ ipſi⁹ eccleſiæ acquiritur poſſeſſio beneficij: vt voluit Iaſ. *in l. clauib. n.* 92. *ff. de contrah. empt.* Rota Roma. *in d. dec.* 153. *& deciſ.* 302. *&* 717. dic ſi aliquis expectans acceptat, in antiquis. & Biſſignet. *dec.* 8. *de reſti. in. ſpoliat.*

Tertiò ampliatur ſimiliter procedere cōmunis iſthæc in inſtrumētis emptionis: quia eis traditis videtur tradita poſſeſſio rei ēptæ. *l.* 1. *C. de donat.* & nō requiritur præſentia illius rei, vt ſeruorū. *in d. l.* 1. ſicut requiritur *in d. l. clauib.* Et ratio eſt quia claues nō afferunt ſecū totale fundamētū rei, & poſſeſſionis, veluti inſtrumenta. ita Alber. *in l.* 3. *§. Neratius. ff. de acq. poſſ.*

Quartò ampliatur etiam vtiliter cōmunis pręlibata, quod traditis clauib. transferatur poſſeſſio domus horrei, vbicunq; hoc ageretur etiā nō apud domū, & horreum: quia ſi hoc propè ipſa horrea ageretur, clauium traditio nihil operaretur: nā ſufficeret quippè aſpectus horreorum: vt *d. l.* 1. *§. ſi iuſſerim, & l. quod meo. §. ſi venditorem. ff. de acq. poſ.* ergò vt aliquid addat traditio clauium habet locum d. l. etiam non iuxta horrea.

Quintò ampliatur eademmet cōmunis, vt locum obtineat etiam ſi tradantur claues per alium eo nomine. *d. l.* 1. *§. ſi iuſſerim, & l.* 1. *C. de expil. hæred.*

Sed opl. hac āpliatā limita primò, ꝙ nō trāsferatur poſſeſſio nō pręcedēte aliquo titu. vt planè colligitur ex *d. l. clauib. & in §. antepē. Inſt. de rer. diuiſ. & in l.* 2. *C. de peric. & cōmo. rei vēd.* vt explanauı *ſuprà per d. l. cum pater. §. pater plurib.* vbi Bar. *ff. de leg.* 2.

Secundò limita etiam, quod minimè locum habeat, niſi in vero poſſeſſore: quia qui poſſeſſionem non habet, non poteſt eam alteri tradere, ſeu transferre: *arg. l. traditio. ff. de acq. rer. dom.* & eſt tex. *in l.* 1. *§. Scæuola. ff. ſi quis teſta. lib. eſſ. iuſ. fuer.* & & Rota Rom. *in practicatis deciſ.* & *Alber. in d. l.* 1. *§. ſi iuſſerim.* & Oldra. *in d. conſ.* 209.

Tertiò limita itidem, quando nō forent traditæ principales claues principalis portæ. ita Alber. *in d. l.* 1. *§. ſi iuſſerim.*

Quartò limita ſimiliter quoque, quando eſſent plures poſſeſſores, & vnus ſolummodò traderet claues, & ſic vbicunque

claues traderentur ab eo, qui nõ poſſet de ſe ſolus diſponere: tunc quippè poſſeſſio non transferetur. ita Alber. *in d. l. j. § ſi inſſerim.* & Oldr. *in d. conſ.* 209. & facit tex. *in l. in concedenda ff. de aq. plu. arcen.*

Quintò limita, vbicunque in illa domo, cuius ſunt traditæ claues, eſſent aliquę res vacantes; quia nõ transfertur tunc earum poſſeſ. & facit ad hoc *l. iij. §. Neratius. ff. de acq poſ.* & poſſet vtique exemplificari in colũbario, vbi eſſent aliquæ aues.

Sexto limita etiam nõ intempeſtiuè, minimè procedere in traditione rei non cohærentis rei venditæ, putà ſi traderetur anulus aureus, vel biretum, vel quid ſimile. ita Faber *in d. §. antepen. Inſt. de rer. diuiſ.* Guid. Papæ *deciſ.* 22. & 81.

Quódq; procedit in rebus ſpiritualibus etiam: Nã poſſeſſio beneficij nõ trãsfertur vllo modo per traditionem ipſius bireti, ſeu anuli extra rei, & ſic eccleſiæ conſpectum. *cap. tranſmiſſam. de elect.* & ibi Io. And.

Sed benè tunc videtur tradita poteſtas intrandi poſſeſſionẽ propria authoritate, tex. eſt *in l. prædia ff. de acq. poſ.* & ibi Bar. & alij omnes, Inn. *in c.* 2. *de cõſue.* Rom. *ſing.* 137. *cõſuetudo eſt,* & *conſ.* 337. quo ad primum conſultationis articulum, *ſub n.* 6. Alex. cum alijs aggregatis per eum *in l.* 3. *ff. de acq. poſſ.* Dy. *in ca.* 1. *de reg. iur. li.* 6. & Iaſ. *in l. quoties, n.* 31. *C. rei vend.*

Quamuis in beneficialibus regulariter, quia propria auth. apprehendere poſſeſſionem beneficij nequeat, *c. cũ qui. de preb. lib.* 6. & Lapus *in all.* 127. Anaſt. *canon. ſub nu.* 3. & *ſeq.*

Et quanquã poſſeſſio beneficij nõ trasfertur vllo modo per traditione anuli, vel bireti, eccleſia & re non præſenti: tamen vbicũq; traditio bireti, vel anuli portæ locis beneficialis fieret in cõſpectu beneficij, & ſic re præſenti, operaretur neſupè actualẽ poſſeſſionẽ arg. *d. l. clauib. C. de cõtra emp.* & ita concludit Ro. *in d. conſ.* 337. *n.* 6. & *conſ.* 482. *in caſu propoſito n.* 3. & *ſeq.* Alex. *in d. l.* 3. *ff. de acq. poſſ.* Abb. & Fely. *col. pen. in c. cum aliquis. de re iud.* & Tiraq. *in trac. de iur. conſt. in* 3. *parte. limit.* 17. *nu.* 2.

¶ Cæterũ hoc intellige ſanè procedere duobus modis. Primo quidem, vbicunque traderetur anulus, ſeu biretum ab habente poteſtatem tradendi: vt concedit Ro. *in d. conſ.* 382. *ſub n.* 3. & Pet. Rebuf. *in ſua pract. benef. in tit. de miſ. in poſſ. nu.* 35.

¶ Secũdò hoc intellige de plano procedere, dũmodo poſſeſſio vacua foret, & nõ reperiretur in ea impedimentum. ita Ripa *in trac. de peſte. de priuil. contrac. tem. peſt. nu.* 188. & Abb. Fely. & alij *in d. c. cum aliquibus*; & conſequenter poſſeſſio per receptionem clauium ita probatur, niſi alius poſſideat: quia duo non poſſunt inſolidum poſſidere: ſecundum Barto. Soc. *conſ.* 131. & *in l. poſſideri. nu.* 24. *ff. de acq. poſ.*

Et quare anulus, ſicut claues nõ transferat poſſeſſionẽ, dicas vt per Bal. *in l. j. C. de do.* quia quædã ſunt nomina poſſeſſiua, vt claues, & ſimilia, & quædã ſignificatiua, vt anulus & ſimilia.

Septimo limita, vt ſupra docuimus, ſi nõ eſſent traditæ verę claues: vt cõcedit cõſumatiſſimus in legali ſciẽtia præceptor meus D. Gul. Pont. *in d. l.* 3. *n.* 68. *ff. de acq. poſ.* ex mẽte Bal. Nou. & colligitur (vt ipſe ibi explanat) ex verbis tex. *in d. l. clauibus.*

¶ Ipſe tamen cõcludit eſſe circa hoc diſtinguendum, quod aut hoc fuit dolo facto, & tũc nullo modo transfertur poſſeſſio: quia nõ concurrit animus tradentis, & accipientis. Aut errore, & eo quippe caſu videtur tranſlata poſſeſſio. & diſtinctio illa hæc vltra cũ probatur *in l. ſi me in vacuã, in pr. ff. de acquir. poſſeſ.*

Nam quãdo nõ erratur in corpore haudquaquã impeditur trãſlatio poſſeſſionis. ita gl. *in l. quæ extrinſecus. ff. de ver. obli.* & limitationẽ hanc vberius declarat, atque interpretatur Rota Ro. *in d. dec.* 302. & 353. *in antiquis,* & Biſſig. *in d. dec.* 8. *de re. ſpo.*

Poſtremò limita in reb. conſiſtentibus numero, põdere, vel menſura: quia ante menſurationẽ, & ponderationem non dicitur perfectus contractus, & ſic nõ videtur tranſlata tũc poſſeſſio per traditionem clauium rerum exiſtẽtium in horreis. *l. ij. C. de peric. & commod. rei vend.* vbi Caſt. & *l. quod ſæpè. §. in iis. de contrah. emp.* & eſt dec. Affl. 280. & 399.

¶ Sed hoc nõ procedit vbicunq; venditio iſtarũ rerũ extitiſſet facta indeterminata, in qua quidẽ tũc nõ requireretur aliqua põderatio, vel mẽſuratio, vt *in d. § in iis.* & in his caſi. videtur ficta poſſeſſio, non autem vera. ita Gl. *in l.* 3. *in. fi. ff. eo.* Viuius *opin.* 619.

64 In plurib. fundis poſſeſſio vnius apprehenſa aliorum fũdorum poſſeſſio apprehenſa, non dicitur ſecũdum Gl. *in ver. quamlibet.* communiter acceptam ab omnib. *in l.* 3. *de acq. poſſ.* quod & in reb. hæreditariis, præſertim procedit, in quib. ſi apprehenſa reperiatur aliquarũ rerum poſſeſſio, cæteræ res nondum apprehenſæ abſq; dubio aliquo poſſideri nõ dicuntur: vt voluerũt Dy. & Anch. *in c.* 1. *de reg. iur.* Alex. poſt alios *in d. l.* 3. quod & Iaſ. inibi pulchrè tradidit, dicens apprehenſione poſſeſſionis vnius prædij nequaquã acquiri poſſeſſionem aliorũ prædiorum, etiã concurrente animo acquirere volentis. *l. prædia. de acq. poſſ.* allegans Bal. *in l. ij. C. de ſeruit. & aq.* & Ang. *in l licet, C. de acq. poſ.* ſubiungendo hæc procedere nõ ſolũ, quãdo plures res diſtinctæ, ſeparatæq; forent, verum etiã ſi plures ſub vniuerſitate iuris, putà hæreditatis continerentur: nã & eo pariter caſu, per apprehenſionem poſſeſſionis vnius rei hęreditariæ, aliarum rerum poſſeſſionem non contineri.

¶ In contrariam verò ſententiã inclinarunt Doc. antiqui, quos recitat Andr. de Iſer. qui tenuere in caſu, quo plures res titulo vniuerſali quæſitę eſſent, vnius rei apprehẽſione, & aliarũ rerũ poſſeſſionẽ apprehenſam dici, exẽplificãdo de reb. hęreditariis, per Glo. *in l. reſtituta. ad Treb.* & ita iudicatũ eſſe, ſicut Aluar. *in c.* 1. *verſ. quæro ab extra in tit. quid ſit inueſtit.* ex d. And. de Iſer. *in tract. ſup.* & opinioni huic inhæret quoque Tiraq. *in tract. de retract. conſan. §.* 36. *Gl.* 3. *n.* 23. & 11. *in tit. ſeu rub. iuriſdictionis in omne territorio bonũ acquiſitũ ſit.* Sed parũ aut nihil obſtãt ea, quę Alua. & And. de Iſer. ſuper antiquorum opinione tradiderũt: quia ipſemet And. eã opinione reprobat, & ait male ſecũdũ eã eſſe iudicatũ, allegãdo *l. quæ abſenti. §. fi. de acq. poſ.* quã antiquorũ doctrinã, etiã Dy. & Anch. *in d. c.* 1. reprobarũt. ideóq; remoto omni dubio, tutè & libẽter poſſumus ſequi cõmune præmiſsã, quod ex apprehẽſione aliquarũ rerũ hęreditariarũ, aliç res, quę non eſſent apprehẽſę, poſſideri nõ cẽſeatur.

Nec itidẽ capitur poſſeſſio, niſi coloni eijciantur. ita Card. Put. *dec.* 17. *de cau. poſ.* Et hoc idẽ procedit quoq; in iis, quorũ etiã finita locatione: ſecũdũ Ant. Aug. *dec.* 3. & 214. & Put. *dec.* 6. *de cauſ. poſſeſ.* Nec ſufficit illos de domo eijcere, niſi de fundo eijciantur. teſte Put. *dec.* 2. *de cauſ. poſſ.* Viuius *opin.* 620.

65 Poſſeſſionis probatio, nõ ſufficit in deciſoriis petitorij iudicij, ſed tituli quoq; probatio requiritur: vt voluerũt Pet. Cy. Bal. Alber. & Saly. *in l. nemo ignorat. C. qui accu. nõ poſſ.* Bar. Cy. & Bal. per tex. *ibi in l. nõ nudis. C. de prob.* & Iaſ. *in l. neq; poſſeſſio. C. de teſta.* & iſtorũ opinio cõmunis eſt. licèt & male Dec. *in conſ.* 54. & Fely. *in c. per tuas. extra de probat.* teneant oppoſitum.

Sed titulus tũc facilè probari poſſet: nã ipſe titulus probaretur dubio procul per inſtrumẽtũ: vt no. per Gl. & omnes alios *in §. ſunt & alia. Inſtit. de vſucapionib. & longi temp. præſcript.*

Et ſi forte tunc non appareret inſtrumentũ ad hoc probandum, probaretur vtique titulus ipſe per teſtes aſſerentes, deponentesq; ſe interfuiſſe contractui: cũm iſtud ſit tale, quod obijciatur ſenſui viſus: ſecundum Doct. pręmemoratos.

Cęterum titulus iſte probaretur per inſtrumentum, in quo conceſſum ſit alicui omne ius, quod haberet concedens: niſi aliter probaretur de iure concedentis: cũ in cõceſſione ſubaudiatur clauſula, ſi quod habet. ita Bar. *in l. cũm res. C. de probat.* & Dyn. & Bal. *in l. ſi ſic §. ſi miles. in fi. ff. de leg.* ij.

Vndè probato titulo nõ venit aliter probãda bona fides: cũ ea tũc in dubio pręſumatur. *l. pen.* & ibi Doct. *C. de euictionibus.*

Quod equidẽ de plano procedit, ſi quis haberet titulũ, & diu poſſediſſet etiã ſine titulo: quia tunc bona fides ipſa abſq; dubio aliquo pręſumeretur. ita Inn. *in c. cũ veniſſet, de in integ. reſti.* Bar. & alij omnes *in l. Celſus C. de vſucap.* & Ang. *in l. præſcriptione. C. quib. nõ obſt. lõgi tẽp. præſcriptio.* Quia bona fide dicitur poſſidere, ille qui fuit in lõga poſſeſſione: ex quo tũc adsũt probabiles cõiecturę iuſtę poſſeſſionis. ita Illuſt. & Reuer. D. Oradinus pręceptor meus, lumẽ, & decus iuris ciuilis & cano. *in dec.* 303.

Veruntamen poſſeſſio non ita facilè probaretur, quemadmodũ & titulos: nam in omnib. caſib. infraſcriptis non probatur modo aliquo poſſeſſio ipſa. Et primo reſponſio de fructib. quę poteſt contingere ex variis, diuerſiſq; cauſis nõ arguit neceſſariò poſſeſſionis recognitionẽ: vt cõcedit Bal. *cõſ.* 130. *vol.* 3. Quia poſſeſſio nõ probatur ex ſola fructuũ perceptione: cũm poſſit teſte replicari, atq; reſponderi perceptorẽ ipſorum fructuũ, illos familiaritatis cauſa percepiſſe. Verbi gratia, ſi vxor iuſtũ titulũ habuit, & vir fructus percepit, nõ propterea eũ poſſediſſe ſequitur. *l. qui iure. ff. de acq. poſ.* Bal. *in l. ob maritorũ. C. ne vxor pro marit.* Soc. *conſi.* 131. *vol.* 1. & Alciat. *conſi.* 294. *nu.* 7.

Secũdò ſimiliter nec ex prohibitione, ne vicinus ſtercora, & feces proijciat, nec proijcere debeat in loco vicino, arguitur poſſeſſio, nec cõtinuatur. ita Paris. *cõſ.* 99. *Adri. agẽs. n.* 6. *vol.* 4.

Tertiò teſtis deponens laboratores poſſediſſe nomine Titij, nec probet, & pręcisè deponat de eius mandato: non dicitur tunc probata poſſeſſio. ita Goad. *conſil.* 42. *in caſu, nu.* 5.

&

Soc. iun. *conſ.135. non obſtantibus his.nu.23.vel.ij.*

Siquidem poſſeſſio nullatenus probatur, teſtibus deponentibus, ſe nomine meo poſſediſſe, niſi & illud addant, me id ratum habuiſſe. *§.ex his itaque. Inſtit. per quas perſo.l. ſi ego. ff.de neg.geſt & l.1.§.per procuratorem. ff. de acq. poſ.* Alex. *conſ.*100. *vol.*1.Cot.*conſ.*190.*& conſ.*199.*col.*4.*vol.*1.*& conſ.*46.*col.*3.*vol.*3. Iaſ.*conſ.*185.*col.*4.*vol.*2.Goza.*in d.conſ.*42.*nu.*5.*& ſeq.* Soc. iun. *in d.conſ.*135.*nu.*23.& Craſuet.*conſ.*5.*circa ſunt.nu.*16.

Quarto per æſtimum, quod quis haberet in communi, non probaretur minimè poſſeſſio, neque dominium. ita Bald. *in l. ſi pater. C.de act.emp.* Lanfran. *in c. quoniã contra. de prob. in tit. de teſt. ſub nu.*93. Fran. Are. *in l. in illa. in ſi ff.de ver.ob. & in l.decẽ. eo in.* Bar. Bal. & cæt. oẽs *in l.ſi poteſt. C. de act. emp. & vend.*

Quintò per ſolutionẽ collectarũ, ſeu tributi, nequaquã probatur etiam poſſeſſio. *l.pater tuus*, & ibi Bar. *ff.de act. emp.*

Vndè poſſeſſio probaretur vtique per teſtes, qui deponerẽt vidiſſe Titiũ tenere, & poſſidere. ita Corn. *conſ.*6.*vol.*3.& Dec. *conſ.*252. agitur cauſa magni ponderis, *ſub nu.*3. *& conſ.* 302. *&* *pro tenui facultate mea nu.* 17. & gloſſ. *in l. ſtipulatio iſta. §. hac quoque in verſ. Stipuletur. ff. de verb. obl.* & illa eſt communis opin. teſte Dec. *in d.conſ.*302.*ſub nu.*17.

Imò probatur etiam ipſa poſſeſſio ex nonnullis aliis actib. deductis, atque poſitis per Afflict. *in deciſ.*167. Gabriel. & per Vrſillũ *ibi in add. Spec. in tit. de poss. & poſ.§.*1.*Bal. in l.ſi. col.* 12. *C.de edict.diui Adr.* & *in l. inducta. ad fi. C.de rei ven.* Bart. & alios omnes *in d.l.Celſus.col.pen.* Viuius *opin.*621.

66 Poſſeſſor bonę fidei fructus ſuos faciens, eos cum expenſis melioramentorũ compenſare tenetur vſque ad quantitatẽ concurrentẽ ipſorũ fructuũ. *c.ad noſtrã. de reb. eccl. non. alie. l. ſumptus. ff.de rei vẽd. & l. inſulã. § fructus. ff. ſol. ma.* & per glo. Bar. Ang. Bal. & alios *in l.in fundo. ff.de rei vend.* Caſt. *conſ.* 326. *viſo puncto*, Ang. & Bald. *in d.§.fructus.* Io. de Imo. *conſ.* 112. *col. pen. & ſeq.* Bal. *in l.ſuper. c.de euict.* & Cor. *conſ.* 240.*col.*3. *vol.*2. ideoq; ſi colligerat, ſeu perciperet tot fructus, qui melioramẽtis ipſis ę quiualerẽt: vtiq; tunc rem reſtituere teneretur abſq; aliquorũ melioramentorũ ſolutione: ſec. iura memorata, & no. & limitat Berous, *in cap.*1.*num.* 41.*& ſeq.de imm.eccl.*

¶ Quod quippè in tantũ procedit ſec. cõmuniter Doc. vt ſi quis bonæ fidei poſſeſſor eſſet virtute tituli iniuſti, & nulli, adhuc haberet locũ diſpoſitio *d.l ſumptus, cũ aliis ll. pracitatis*, videlicet, quod melioramenta ipſa cũ fructibus cõpenſarẽtur. ita declarat Fely. cum cæteris congeſtis per eum, *in ca. cum cauſa. col. fi. extra de re iud.* & Ant. Neguſ. *in trac.*1.*de pignorib. in* 4.*memb.*5.*par. nu.* 12. & ita deciſum extitit in Sacro Concilio Neapo. teſte Afflict. *in deciſ.*87.*nu.*5.*cum aliis ſeq.* & ibi Cęſare Vrſil. *in add num.*8. qui cumulatiſſime hoc diſcurrit.

Et quãuis bonę fidei poſſeſſor faciat fructus ſuos; nihilominus eos tenetur reſtituere, & præſertim fructus induſtriales, quatenus locupletior effectus eſſet: vt voluit Bar. *in l.ex diuerſo. in prin. ff.de rei vend.* Alex. *conſ.* 21. repetito in cauſa Mericei. *nu.*10.*& ſeq.vol.*4.& Vrſillus cum aliis aggregatis per eum *in add. Afflic. in deciſ.*240.*nu.*4.*cum aliis ſeq.* vbi deducit iſtam eſſe com. opin. & declarat etiam vtiliter materiã in practica.

Et aduerte quod tunc præſumitur bona fides, & de ea cõſtare videtur, vbicunq; interueniret longa poſſeſſio, vel adeſſent probabiles cõiecturę iuſtæ poſſeſſionis. ita Innoc. *in c.* 2. *col.* 3.*de reſti. in integrũ*, Abb. *in cap. conſultationib. de iure pat.* Rol. à Valle *cõſ.*3. *Denemo, nu.*94.*vol.*1.& iſta eſt com. opi. vt in medium referauit Balb. *in l.Celſus, poſt* 2.*par.nn.*2.& Ripa *in c.cum eccleſia. num.*90.*cũ aliis ſeq. de cauſ. poſſeſ. & propriet.* & ita iudicauit etiã Rota Roma. ſub die 23. Februarij. 1568. atteſtãte Illuſtri D. Oradino pręceptore meo, *deciſione* 150. Viuios *opi.*682.

67 Poſſidens prior per conſtitutum præfertur ſecundo habenti actualẽ poſſeſſionem: quia poſſeſſio eſt vera, licèt modus ſit fictus: ſec. Bart. & cæteros omnes communiter, *in l. ab emptione. col.fi.de pact.* Iaſ. *in l. quoties. C. de rei vend.* Dec. *in l.contractus. ff.de reg.iur.* & Iaſ. *conſ.*6.*ſub num.*2.*vol.*3.

Et tantò magis, cũ pactũ conſtituti transferat naturalem, & ciuilem, non autem actualem poſſeſſionem. ita Cardin. Puteus *deciſ.*2.*de emp.& vendit.*

¶ Nam poſſeſſio actualis non transfertur per clauſulã conſtituti, nec per clauſulã vendit, tradit, ceſſit, & conceſſit, quæ aſt eiuſdẽ naturę, & virtutis cũ clauſula prælibata conſtituti, ſed illa clauſula ſola licentia apprehendendi poſſeſſionẽ impertatur. *l pradia*, & ibi Bart. Alex. & alij *in fi. ff de acq.poſ.* Abb. *in cap.*2.*de conſue.* Bald. *in cap.*1.*col.pen. quod ſic inueſt. & in l. inducta. col.*1.*C.de rei vend.* & Alex. *conſ.*10.*vol.*4.

¶ Quod equidẽ procedit vbicunq; res immobilis quę alienatur abſens tẽpore contractus: ſecus verò ſi eſſet præſens, & in conſpectu contrahentiũ: tunc enim transfertur etiã poſſeſſio realis & actualis. ita Bar. & Iac. de Aret. *in d.l. pradia*, Cy. Bar. & Bal. *in l.*2.*eod.tit.* & idem Bald. *in l.*1.*col.*1 *C. de ſuffra.* & Lanfran. *in cap. quoniam contra. in verſi. Teſtes, de probat.*

Sed fundans ſe in clauſula conſtituti, teneretur quippè tunc probare conſtituentẽ tẽpore ipſius conſtituti poſſediſſe: ſec. Ant. Aug. *deciſ.*3.*&* 549. gloſ. & alij omnes *in l.quãuis. §.ſi cõductor. ff.de acquir.poſſ.* Alex. Ang. & cæteros omnes *in l. quadã. ff.de rei vend.* Oldr. *conſ.*114 *fallum eſt tale, ſub nu.*2. Gozad. *cõſ.* 42.*nu.*8.*&* 16. Dec. *nu.*14.& Cagnol. *in l.contractus. ff.de reg.iur.* Neuia. *conſ.*79.*nu.*16. Grat. *conſ.*117.*nu.*13.*& ſeq.vol.*1. Lanfran. *in cape c.quoniã contra in v. Teſtes, de probat.* & Alex. *conſ.* 10. *vol.* 4. Tiraq. *in trac. conſtituti poſſ. in* 3.*par. in* 1. *limit. nu.*1.& Ber. *conſ.*30. *lecto proceſſu. nu.*10.*& ſeq. vol.*1.*prima par. & conſ.*238.*cõtra donationẽ. nu.*9.*vol.*3.*prima par.* & Marſil. *in ſing.* 521. *alie qui*, vbi cum aliis aggregatis per eũ hoc vtiliter limitat locũ non ſortiri in antiquo inſtrumento continenti conſtitutũ, in quo propter tẽporis antiquitatẽ præſumitur poſſeſſionẽ fuiſſe penès cõſtituentẽ. Vnde aduerte amantiſſime lector ne decipiatis in confidendo in conſtitutione precarij, quæ fruſtratoria quippè redditur, & nullius momenti, niſi articuletur, & probetur conſtituentem tempore conſtituti poſſediſſe. Et hiſce oculis vidi aliquos aduocatos nonnullis vicibus amiſiſſe cauſas, & lites ex mera, & pura eorum incuria. Viuius *opin.*623.

68 Poſſeſſio non continuatur in hęredem abſque apprehenſione, *l.ſi ſororis, C.de iure delib.*

Fallit in 3.caſib. quos no. Iaſ. *in d.l.ſi ſororis.* fallit in 3.caſ. quos no. Diaz. *reg.* 262. & ideo ſi vis, vel robaria, aut furtũ fuit cõmiſſum in re hęreditaria adita hæreditate, hæres nõ habet furti actionẽ: fallit in 2.caſib quos no. Plot. *in l. ſi quando, C. vnde vi. nu.*837. Don. à Fina.

69 Poſſeſſio præſumitur de pręſenti ex poſſeſſione de pręterito. Abb. & Doct. *in c.cum ad ſedem. de reſt. ſpol.* Bart. & alij *in l.ſiue poſſidetis, C.de probat.*

Ampliatur in 3.caſ. & limitatur in 4.per Rip. *in c.cum eccleſia Sutrina. de cauſa poſſ.& prop.nu.*23. ſed negans hodie poſſidere, non præſumitur poſſidere propter poſſeſſionem de pręterito. fallit in 3.caſib. vt per Rip. *in c.cum eccleſia, extrà de cauſ. poſſ.& proprie.nu.*27. Don. à Fina.

70 Nemo poteſt ſibi cauſam poſſeſſionis mutare. *l.*3.*§.illud quoque. ff.de acq.poſſeſ.*

Fallit in 4.caſib. vt per Vigel. *in commento* 3.*anni.cap.*2. *ver. Altera reg.fol.*313. Don. à Fina.

71 Poſſeſſio nobis per filiumfamil. & ſeruum acquiritur. *l.* 1.*§.item acquirimus. ff.de acq.poſ.*

Fallit in 10.caſib. vt per Vigel. *in commento* 3.*anni.cap.*3.*de acquir.poſſ.fol.*317. Don. à Fina.

72 Si poſſeſſor poſſeſſionem corpore relinquat, amittit poſſeſſionem. *l.*44.*§.fi.de acq.poſſ.*

Fallit in 5.caſib. vt per Vigel. *in commento* 3.*anni.cap.*4.*de acquir.poſſ.fol.*328. vbi videas multas concluſiones limitatas de amittenda poſſeſſione. Don. à Fina.

73 Malę fidei poſſeſſor de perceptis fructibus propter titulũ excuſatur, *l.ſi fundum, ff.de rei vend. dd. in c. grauis. de reſt. ſpol.*

Fallit in 4.caſib. vt per Soc. *reg.*251. Don. à Fina.

74 Mitti in poſſeſſionẽ ſi quis velit, cõtradictorẽ citari facere debet, qui ſi cõpareat, & tẽpore miſſionis expulſus ſit, & nõ appellet, ad contradicendum amplius non admitti. *l.*1.*C ſi de momentanea poſ.fuerit appella.*

Fallit vt per no. Soc. *reg.*264. Don. à Fina.

75 Miſſus in poſſeſſionem ſi reus 7. bonũ veniat, fructus nõ lucratur, *c.quoniam, §.in aliis*, vbi gloſ. *extrà de his conceſſ.*

Fallit in 3.caſibus vt per Soc. *reg.*265. Don. à Fina.

76 Poſſidẽs ſi ille per quẽ poſſidet de poſſeſſione expellatur, nõ tantũ naturalẽ, ſed etiam ciuilem perdit. gloſ. *in c.cum olim cauſam, extra de reſtit. ſpol.* gloſ. & doct. *in l.ſi. C.de acq. poſſeſ.*

Fallit in 3.caſib. quos not. Soc. *reg.*279. Don. à Fina.

77 Poſſeſſor bonę fidei licet fructus lucretur, tamen illos cũ impenſa compenſare tenetur, *l.fructus, ff.de vſuc.* & ibi gl. *l.ſumptus. ff de rei vendi.*

Fallit vt per Soc. *reg.*298. Don. à Fina.

78 Poſſeſſorium adipiſcendæ & recuperandæ petitorium primo intentatum ſuſpendere facit, *cap. paſtoralis, extrà de cauſa poſſ.& propriet.*

Fallit in 3 caſib. quos not. Soc. *reg.*300. vide Corſet. qui cõ-

trariam

trariam regulã facit,& limitat *in ſing. incip.poſſeſſorũ.* Idem.

79 Ille qui non poſſidet, nec detinet, non eſt legitimus contra dictor ad impediendum hæredem mitti in poſſeſſionem, *l. fin.C. de edict.diui Adrian.*

Ampliatur,& limitatur in 2.caſib.quos no.Dec.*in d.l. fin.n.* 40. Idem.

80 Poſſidens ciuiliter, ſi naturalem poſſeſſionẽ per decenniũ negligat, etiã ciuilem amittit, hanc eſſe communem opinionẽ teſtatur Franc.Turz.*in ſuis concluſ.reg.*112 Don.à Fina.

81 Pupillus poſſeſſionem acquirere poteſt.*§.1.Inſtit. de auth. tut.* fallit vt colligitur ex diſtinctione, quam facit Bart.Soc *in l.1.§.adipiſcimur,ff.de acq.poſſ.* Don.à Fina.

82 Cum iura partium ſunt obſcura, pro poſſeſſore iudicandũ eſt, quare in dubio poſſeſſor præſumitur dominus. *l. y. C. de prob.l.fi.C.de rei vend.cap.inter dilectos,extrà de fide inſtru.*

Fallit in 3.caſib.quos no.Bello.*in ſuis com.opin. in litera* B. *in ver. cum iura.* Idem.

83 Agenti poſſeſſorio recuperandæ obſtat notorius defectus proprietatis. declaratur iſta regula à Felin.*in cap.ad petitionẽ. de accuſ.nu.6.& 7.* Idem.

84 Plures non poſſunt in ſolidum ciuiliter poſſidere. *l. 3. §. econtrario ff.de acq.poſſeſ.* vbi Io.Bolog.limitat in 3.caſib.*n.*99. Don. à Fina.

85 Poſſeſſio ex præcedenti titulo tradita & hàbita præſumitur. *l.y.ff.de acquir poſſeſ.*

Fallit in 4.caſib. vt per Cagno.*in l.y.C.de pact.inter empto.& vendito.nu.*173. Don. à Fina.

86 Poſſeſſionem alterius ingrediens authoritate iudicis inualida, non excuſatur à pœna legis, *§ hac actione, Inſtit.de vi bon rap.l.ſi dominum,ff.eo.* Bart.*in l.iuſtè.ff de acq.poſſ.*

Fallit in 3.caſib.vt per Fel.*in cap.cũ cauſa,de offic.deleg.* Don. à Fin.

87 Poſſeſſionẽ propria authoritate quis capere nõ poteſt ex titulo, quem in re iuſtè habet, *l.fi.ff. quorum legato.l.nec ex vero,C.de acquir.poſſeſ.*

Fallit in 5.caſibus vt per Iaſ.*in d.l.ſi ex ſtipulatione, colum.*1. Don.à Fina.

88 Fundi parte apprehẽſa, cenſetur poſſeſſio totius fundi apprehenſa. *l.poſſideri,ff.de acq.poſſ l.vulgaris quæſtio ff de fur.*

Ampliatur in 4.caſi.& limitatur in vno à Zaſi.*in d.l.poſſideri,nu* 20. Idem.

89 Filiusfam.rem peculiarem poſſidere non dicitur, *l.filiusfa.ff.de reg.iur.* vbi Dec.ampliat & limitat. Idem.

90 Poſſeſſio prout acquiritur animo & corpore, ita amittitur animo & corpore, *l.quemadmodum.ff de acq.poſſ.*

Fallit vt no.Dec.*in l. ferè quibuſcunq; ff de reg. iu.* cõtrariam reg. ſcilicet, quòd poſſeſſio acquiritur animo & corpore, ſed amittitur ſolo animo, facit Baptiſt.à Villalob.*concl.*100. *in litera P.* vbi ampliat,& limitat eam. Don. à Fina.

91 Poſſeſſio trãsfertur ex cõtractu ſimulato, quãdo agitur vt transferatur. Curt.iun.*cõſ.*108.*n.*12.cõ.dicit.B. Villal.& Vcain.

92 Poſſeſſio iuris,& quaſi iuris poteſt eſſe penes plures. *Iaſ. in l.poſſideri.§.ex contrario.nu* 82.*ff.de acq.poſſ.*com.dic. Idem.

93 Interdicto vti poſſidetis, ſeu retinendæ agẽs ſe poſſidere, & in ſua poſſeſſione turbari dicens, ideo vt contrarius audiendus non eſt, vt *in cap.ſolicitudinem.de appellat.*

Fallit in 2.caſib.quos not.Soc. *reg* 189. Don.à Fina.

94 Malæfidei poſſeſſor ſi quis à principio fuerit, ex poſt facto verò bonæfidei, pro rata temporis malæfidei,& bonæfidei iudicandus. Ant.& Imo. *c.r.grauis,extra de reſtit ſpoliat.*

Fallit in 2.caſib. vt per Soc.*reg* 250. Don. à Fina.

95 Principis prior conceſſio attenditur, etiã quòd in ſecundum poſſeſſio transferatur, ſecundum communem per Burſ. *conſ.78.poſt nu 6.lib.*1.pro qua vide quæ ſcribit Rom.*conſ.*298. vbi plura etiam de principe & fide illius. Bonac.

96 Bonæ fidei poſſeſſor fructus iam perceptos vſucapit triẽnio.vt commune aſſeuerat Balb.*de præſcr.par.4.par.4. princip. quæſt.35.nu.2.* E.Suarez.

97 Poſſeſſio apprehẽſa per aliquẽ, in abſẽtia alterius ciuiliter poſſidẽtis, dicitur naturalis. Eſt cõ.opi.ſeq.Alex.*in rẽſ.*201. *viſo themate.vol.7.& in cõſ.35.viſo themate.vol.*6. M. Chærian.

98 Poſſeſſionem alterius qui ex inualido iudicis decreto ingreditur, pœnas poſſeſſionis alienæ turbatori indictas pẽdet. cõmun.aiũt Iaſ.*in l.iuſtè poſſides.n.27.& ſeq.ff. de acq.poſ.* Aym. Crauet.*conſ.*248. *verſ. nõ obſtat aliud dubiũ.* Viuius *lib.1. opinio* 287.Iul.Clar.*in pract.§.vltim.quæſt.82.ſtatus.*4. E. Suarez.

99 Poſſeſſione ſua nemo priuãdus eſt abſq; cauſæ cognitione, etiã ſi eſſet prædo, aut intruſus, ex no.per doc.*in §. recuperanda.Inſt.de interd.in l.ſi quis ad ſe fundũ.C.ad l.Iul de vi pub.* Rip.*in l.naturaliter.§.nihil commune.n.46.ff.de acq poſſ.*Fel. *in c.vlt.n.24.verſ.fallit 2.de præſump.*Dec.*in l.vnic.n.4.C.de edic. di. Adr.* Chær.

100 Poſſeſſoria omnia cõcurrũt cum petitorio excepto poſſeſſorio retinendæ ratione contrarietatis. Iaſ.*in d.§.nihil commune,nu.97.*com.dicit. Io.à Ripa *in lib.de reſcri.cap.7. nu.2.*

Fallit niſi intentetur poſſeſſorium retinendæ, reſpectu diuerſæ poſſeſſionis. *Iaſ.ibi n.98.*com.dicit, vbi vide diſtinctionem & intellectum. Villal.

101 Poſſeſſoria iudicia nõ dãtur illi qui ſua culpa excidit poſſeſſione. Veram opinionem eãmque communiter doct.ſequi dicit Alex.*in l.3.§.genera.de acq.poſſ.nu.*28. I.Fich.

102 Poſſeſſorij cauſam perinde atque petitorij in feuda lib. cauſis coram domino feudi determinandam eſſe, comm.dic. Fr.Cur.*in tract.feu part. vlt.nu.*23. Idem.

103 Poſſeſſio ſi eſt antiqua, pro titulo beneficij præſumitur, ideo poſſidens non cogitur oſtendere: hanc regulam cum 4. limitationibus ponit Fel.*in c. licet eli.de ſimo.* Don. à Fina.

104 In poſſeſſorio præfertur qui habet poſſeſſionẽ de præſenti,& eam probauerit: hãc opinionem limitatã ponit Plo. vbi latiſſimè tractat de poſſeſſorio *in l.ſi quando, C. unde vi.n. 95.& ſeq.* Idem.

105 Poſſidere poteſt quis vnam rem duobus modis, vno generali pro ſuo,& alio ſpeciali: vt puta pro emptore. Iaſ.*l. 3.§. ex pluribus.nu.34.& 36.ff.de acq.poſſ.*com.dic. B.Villal.

Amplia, ſiue cõcurrat eodẽ tẽpore, ſiue in diuerſis tẽporib', dominiũ autẽ poteſt detineri ex diuerſis cauſis in idẽ tempus cõcurrentibus. Iaſ.*in d l.3.§ ex pluribus n.*38.com.dicit. Idem.

106 Poſſideri dicuntur immobilia. *Iaſ.in l.poſſeſſio.nu. 39.ff eo. tit.*com.dicit. Idem.

107 Poſſidere præſumitur tempore mortis qui ſemel poſſedit. Alciat.*de præſumpt.re.2.præſumpt.21.nu.*51.communem dicit. Idem.& Vezinus.

108 Poſſidere præſumitur tẽpore expulſionis agẽtis interdicto recuperãdæ, probando quòd aliquãdo poſſederit. Alc. *de præſump.re 2.præſump.21.n.14* .com.dicit. Villal.& Veſinus.

109 Non præſumitur quis poſſidere, niſi alleget poſſeſſionem. *Alc.ibi in prin.*com.dicit. Idem.

110 Poſſidens ciuiliter de voluntãte poſſidentis à quo cauſam habet propria authoritate poteſt naturalem accipere. Cur.iu.*conſ.127.nu.3.*com.dicit. Villal.& Vcain.

Amplia iſtã cõmunem etiam ad naturalem,& intellige ambas, quãdo illa, quæ interdicitur acquiri, eſt vacua. Ant.Gom. *in l.45.Tau.n.43.*com.dicit. Et glo.*in d.l.clàm poſſidere.* Idem.

112 Poſſidere negans, ſi conuincatur de mendacio, poſſeſſione priuatur. *l.fi.ff.de rei vend.*gl.*in §.pe in auth.de iure,& cent. & in auth.item ſi poſſeſſor.C.qui pot.in pig.* fallit in 6.caſib.quos no.Ant.de Trem.*in add.ad practicam Vberti de Bonacur.in tit. quib.mo.nu.27.ver.niſi primum.*

Fallit in 5.caſi.quos no. Pot.*in li.j.ſuarũ cõcl.reg.*30.fallit in 5. caſib.vt per Fel.*in c.cæterum, col.pen.de iud.* Ampliatur in 10. caſib.& limitatur in 11.ab Ant. Gab.*in lib.5.de acq.poſſ.concl.*5. Don.à Fina.

112 Poſſeſſor non prohibetur ſuam continuare poſſeſſionem, etiam ipſa lite pendente.gl.*in cle.2.in verb.innouatis,vt lite pendente,cap.cum teneamur,de appellat.*

Fallit in 3.caſibus, quos no. Pot.*li.5.ſuarũ concl.reg.*32.Idem.

113 Interdictum retinẽdæ poſſeſſionis cum petitorio intẽtari non poteſt: hanc eſſe communem atteſtatur Soc.*reg.*187. vbi limitat in 2.caſibus.

Fallit in 3.caſib.vt per Rip.*in l.naturaliter,§.nihil.com.num.* 166.*ff.de acq.poſſ.* Don.à Fina.

114 Interdictum recuperandæ, vel adipiſcendæ poſſeſſionis ſimul cum petitorio intentari poteſt: cõmunis eſt op. *in l.fundi,ff de vi & vi arma.*gl.& doct.*in l.incerti,C.de interd.*

Fallit in 2.caſi.quos no.Soc.*reg.*188.fallit in multis caſibus, quos no.Rip.*in l. naturaliter,§ nihil commune,ff.de acquir. poſſ. nu.*142. Don.à Fina.

115 Quaſi poſſeſſio vnico actu acquiritur, dũmodo ille actus fuerit ſortitus effectum.*c.cum olim.de cauſ.poſ.*& ibi Pan.& Alex.*conſ.74.nu.11.in 4. vol.* com.dicunt. Veain.

116 Dominiũ probatur per inſtrumenta antiqua ex fama publica. Et quid ſi agatur contra tertiũ? & plura in materia pro

bationis

bationis dominij, vide per Burſ. conſ. 27. n. 7. & ſeq. lib. 1. vbi de communi opi. Bonac.

117 Dominio in tradendo ſicut attenditur ſolus animus tradentis: an idem ſit in transferenda poſſeſſione? not. Iaſ. in l. 1. §. per procuratorẽ. nu. 9. ff. de acq. poſ. vbi concludit quod ſic, ſecũdum cõem. Adde quod dominium transfertur ex contractu principis abſq; traditione, teſte Ruin. conſ. 52. lib. 1. & ibi quid in donatione ſeu priuilegio eiuſdẽ, & quãdo vtitur clauſula, motu proprio. Idem.

118 Dominium non transfertur per ſententiã nõ ſecuta traditione. Barto. in l. ex hoc iure & ibi Iaſ. nu. 45. ff. de iuſt. & iure. quare licet licet iudex adiudicet alicui fundum aliquẽ per ſuã ſententiam, nõ ex hoc transferetur in eũ illius fundi dominium, niſi ſequatur traditio. Idẽ erit dicendum, ſi per ſententiam arbitri res adiudicaretur: nam non transfertur dominiũ niſi ſecuta ſit traditio. c. Raynaldus. de teſtamentis. Bal. in l. fi. §. fi. C. com. de leg. Sed & neque transfertur dominiũ, ſi cõfiteor rem meam eſſe tuã, niſi ſecuta fuerit traditio. Bald. in l. cũ falſa, C. de iuris & fact. ignor. Dec. conſ. 504. Villalob. & Suarez.

119 Dominiũ quæſitum ex contractu cum priuato vel cum principe, non tollitur ab eo ſine cauſa, ſec. com. per Burſ. conſ. 78. nu. 13. lib. 1. Bonac.

120 Dominiũ rei meæ an ciuitas vel vniuerſitas ſine cauſa auferre poſſit? dic vt per Bar. in proœm ffortum, verb. omnem. col. 3. ver. item quæro quid de ciuitate, in l. totes. in fi. ff. de pollicitat. vbi quando id fieri poſſit per ſtatutum. Bartol. in l. penul. C. de fide. inſtrumen. & iur. haſt. fiſcal. lib. decimo. & in l. neque Dorotheum. eo. tit. & in l. fin. C. de iur. reipub. lib. 11. Bellac.

121 Dominiũ irreuocabiliter ex pluribus cauſis diuerſo tempore contingentib. non poteſt acquiri. l. & an eadem. §. 1. ff. de excep. rei iudi. l. iij. §. ex plurib. ff. de acq poſſ. l. non vt ex plurib. ff. de regul. iuris. Bar. in l. ex ſextante. §. Latinus ff. de excep. rei iudi. res enim noua mihi acquiri poteſt ex noua acquiſitione, quando prima cauſa acquiſitionis eſt dubia, vel quando per ſecundam acquiſitionẽ ius pinguius nobis acquiritur. Dom. de ſancto Gem. in c. cum perſonæ §. quod ſi talis. de preb. in 6. reg. neque pignus. ff. de reg. iuris. & reg. non vt. de regulis iuris. inquit quod ſi res aliqua facta ſit noſtra pleno iure, nõ poteſt denuõ nobis acquiri: aliàs ſecus. nam ſi de prima cauſa acquiſitionis dubitatur, ex ſecunda cauſa dominium rurſus acquiri poſſet. Iaſon in dicto §. ex pluribus. nume. 17. Cacheran.

122 Dominiũ, vel communi opinione, vel fama probabitur, vt commune inquit Chaſſan. in conſuetud. Burg. rub. 1. §. 2. glo. & la preuue. nu. 15. non tamen inde probatur, quod rem ſibi tradi tam vacante poſſeſſione, ac pretium à ſe numeratum quis oſtendat, niſi & venditorem fuiſſe dominum cõmoſtret. commune affirmat Turzan. opi. 116. E. Suarez. Villalob. & Vezinus.

123 Dominium ſine poſſeſſione quæri nihil vetat. vt cõmune aio ex Aret. num. 1. Iaſ. num 8. in rub. ff. de acq. poſſ. Aret rurſus in l. fundi venditor. nu. 9. ff. de acq. poſſ. Iaſ. & Dec. in l. traditionibus ad fi. C. de pact. Ant. Gomez. de contract. c. vlt. nume. 9. E. Suarez.

124 Dominiũ quib. caſib. ſine traditione transfertur, nõ ſolũ vtile, ſed & rectũ transferri intelligitur. cõmune autumo ex Aret. quamuis variè in l. 1. ff. de leg. lib. 1. Iaſ. & in l. vltima n. 26. C. de ſacroſanct. eccleſ. & in l. 1. C. commun. de leg. Gomez. in §. ſic itaque. nu 16. Inſtitut. de actionibus. E. Suarez.

125 Dominium acquiri non poteſt ex variis cauſis diuerſo tẽpore contingentibus, tamen ex pluribus titulis quis poteſt ſe tueri & defendere, & præſertim quando dubitari poſſet de validitate primi tituli. c. poſt electionem. de conceſ. preben. Ioannes Monach. in c. cum perſona. de preb. in 6. Panormitanus conſ. 3. in prin. part. 2 quẽ refert. Iaſ. in §. ex pluribus. l. 3. ff. de acq. poſſ. & propterea quis ſe poterit tueri ex teſtamẽto, & ex donatione, ſi quis vtrumque habeat, vt ibi per Panor. Idem Bellacomb.

126 Dominium non eſt neceſſe probare per authorẽ, ſi agit cum vendente vel eius hærede. Afflic. dec. Neapolit. 40. com. dicit. Vezinus.

127 Dominium rei legatæ tranſit in legatarium à morte teſtatoris, fictè, ab adita autẽ hereditate vere. Nicellus de cõcor. gl. concor 92. com. dicit. Vezinus.

128 Occupans loca aliena, & poſtea faciẽs ſe de dictis bonis inueſtiri, nihil facit, ſed loca illa sũt primo domino reſtituẽd. Et iſta eſt communis opinio. de qua Socin. Iun. conſi. 89. num. 22. volumin. 1. Et not. quod ſtante ſtatuto, quod quicunque occupauerit rem alterius, puniatur in tantum, quod ſi occupem rem per te poſſeſſam, incido in pœnam, licet non eſſem dominus. Pau. de Caſtr. in rub. ff. de ope. no. nun. num. 4. Idem.

129 Dominus propria authoritate poteſt intrare in re emphyteotica, ſi emphyteuta ceſſauit per biennium. Dec. conſi. 147. n. 7. commun. dicit. Vezinus.

130 Dominium rei ſuæ non transfertur in alium, quando licet quis permittat de re ſua inueſtiri, niſi tribus concurrentibus, de quibus per Burſ. conſ. 46. num. 18. & 20. lib 1. Bonac.

131 Dominium ab vſufructu differt, ſec. commu. per Burſ. conſi. 12. num. 33. lib. 1. Idem.

132 Oblatio non ſufficit, quando tendit ad acq. ius offerenti, & ad obligandum alium ad aliquid. Iaſon. in l. ſi ſeruus. ff. de vulg. & pupil. Vezinus.

133 Meum ex vna cauſa, an poſſit fieri meum ex alia? Bar. in l. iij. §. ex pluribus. ff. de acq. poſſeſſ. Fel. amplè in capitu. inter dilectos. colum. 10. de fid. inſtrument. Panorm. in conſilio 3. parte ij. Iaſon. in §. ſic itaque. columna. 3. Inſtitut. de actio. & in l. ſi duo patrom. §. item Iulianus. ff. de iureiurand. Aret. in conſilio 2. in fin. Idem.

134 Dominium non transfertur ex ſimplici traditione ſine titulo & cauſa, quando illa cauſa non ſubeſt, nec re, nec ſpe: ſecus tamen, ſi ſperatur quod reuiuiſcat. Ant. Gomez. in l. 45. tau. nu 30. commun. dicit ex Bar. in l. ſub conditione. in fi. ff. de ſolu. nu. 9. B. Villal. & Suarez.

135 Dominium per contractum habilem, ſola traditione ſimplici transfertur: Idem Anto. Gomez in d. l. num. 91. communem dicit ex gloſſ. & Docto. in l. ſi fundum ff. de fund. dota. Idem.

136 Nota quod licet ſola pollicitatione obligatur quis eccleſiæ, & pio loco, vt in l. 1. ff. de pollic. non tamen ex ſola pollicitatione, ſine traditione acquirit eccleſia, vel pius locus dominium. ideo ibi nu. 91. commu. dicit ex gl. & doct. in l. ſi quis rem. §. res etenim ff. de polli.

137 Dominium ex pluribus cauſis proueniens poſt acquiſitum, non retinetur: ſecùs ſi à principio concurrant plures tituli. Ant. Gomez. in l. xlv. taur. nu. 98. communẽ dicit ex gl. in l. in numerationib. ff. de ſolu. Idem.

138 Dominium rei tranſactæ non transfertur per tranſactionem, & ſic renuncians liti per tranſactionem non tenetur de euictione. idem Gomez. num. 71. commu. dic. ex Doct. in l. pe. de vſu. pro empt. & Azo. in ſumma de vſucapio. pro empt. numer. 29. Idem.

Reſtringe iſtam communem ad rem deductam in iudicio, ſi tamen detur alia res diuerſa, vt à lite diſcedatur, ſi res erat dantis, dominium transfertur, ſin autem dat cauſam vſucapiendi. idem. in d. nu. 71. cõmu. dicit ex Bart. & Paul. de Caſtr. in l. 1. ff. pro empto. & ſic dicit intelligendam. l. pen. C. pro empto.

Nota quod ſi iſta res quæ traditur, vt renuncietur, euincatur à tertio, tenetur de euictione tradens. idem ibi n. 73. commu. dicit ex Doct. in l. ſi pro fundo. C. de tranſactio. Idem.

139 Dominium probatur per com. opi. vel famam. Chaſſa. in conſue. Burg. rub. 1. §. 2. in gl. la preuue. n. 15. cõmunem dicit. Idem & Vezinus.

Additio. Limita veram eſſe in antiquis, Gab. Saray. in adnota. ad ſing. Markeſ. 12. nu. 23. Sed quia probatio dominij ſolet eſſe difficilis, an quando, & quomodo probetur, vel præſumatur, vt per inſtrumentum locationis per Marc. Ant. Bard. in tract. de temp. vtil. & contin. in c. 18. nu. 1. vbi de aliis probationibus dominij. I. Fich.

140 Iurium perſonalium an ſit dare quaſi poſſeſſionem dubitatur. Et non dubium eſt in illis dari quaſi poſſeſſionem, cũ præſcribantur, vt not. glo. in l. cum de in rem verſo ff. de vſur. l. regulariter l. nec vllam. §. fi. ff. de petit. hære. Guil. de Cun. in l. ſolent. §. fin. ff. de offic. procon. & lega. canoniſtæ in c. querela. extr. de elect. licet Cy. ſententiam contrariam in l. ſi certis annis. C. de pact. ſecutus fuerit. Et hanc communem opinionem Doctoꝝ eſſe ſcribit Signor. de Homod. in conſilio 222. numero 4. Kirchouius.

141 Poſſeſſio defuncti abſque apprehenſione nec in ſuis heredibus continua perſtat. cõmune dicit latè Andre. Tiraq. in tract. le mort ſaiſit. à nume. 6. vbi autem ſtatuto aliquo poſſeſſio defunctorum in hærede continuatur, non illorum bonorum poſſeſſio idcirco cõtinuabitur, quorũ poſſeſſionẽ alter quiuis

appre-

apprehenderit, vel ante aditã hæreditatem, vel poſt aditam, prius tamen quàm hæredes ipſi poſſeſſionẽ re vera nacti ſint. cõmune ait lațiſſimè de. laiãs Io. Bapt. Plo. in rep. l. ſi quãdo. n. 8 & n. 13. cum pluribus ſequentibus. C. vnd. vi. Quinimò nec aliter hæredes prædicto ſtatutorũ beneficio vtentur, quàm ſi prius eos rite citauerint, qui vel iniuſta poſſeſſione res hæreditarias anticiparint. cõmune ponit Viuius lib. 1. opi. 304. cum Alex. conſ. 83. viſa facti. nu. 83. & nu 20. lib. 7. atq; alias iuris interpretibus: Nec item vnquam hæredibus ob id genus ſtatuta recuperandę poſſeſſionis interdictum competet, quàm poſtea quam re ipſa poſſeſſionẽ ſuſceperint. cõmune aiunt Rip. in l. 1. n. 37. ff. de acq. poſ. & in rub. n. 24. de cauſ. poſſeſ. & propr. Pariſ. conſ. 1. n. 159. lib. 1. Viuius vbi ſuprà. E. Suarez.

142 Poſſeſſio, quatenus iuris eſt, in eum penitus hæredẽ omnia totius hęreditatis transfertur, qui rem aliquã hęreditatis apprehendit. commune inquit Tiraq. de retract. lign. §. 36. gl 3. nu. 11. Quatenus autem facti eſt, ſolum illius rei poſſeſſio penes hæredem erit, quam ipſe apprehenderit. commune ponit idem, eodem in loco, nu. 3. & ſeq. Idem.

143 Dominiũ & ſi nuda traditione nõ transferatur, trãsfertur tamẽ, cum vel inutilis cõtractus præceſſit. vt eſt gl. opi. in l. cõtractus. in verſ. vel id. C. de fide inſtru. recepta iuxta Sali. illic n. 11. Neguſ. de pign. 4. par. n. 39. & ſi non immeritò alicui æqua hærere iſthic poſſit ex l. ſi ego. ff. ſi certũ peta. atque exiis, quæ ad illá illic tradunt Ang. Rom. Iaſ. & Alc. in prin. E. Suar.

144 Dominium & in corporeis cenſetur. cõmune dictio ex Alex. nu. 4. & nu. 6. Soc. n. 1. Rip. nu. 26. Bereng. c. 2. n. 12. in l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acq. poſſ. Roderic. Soarez, in manoratus quæſt. 189. E. Suarez.

145 Dominium non transfertur à ſimplici traditione, ſi nec reipſa, nec ſpe titulus, aut cauſa ſubſit. commune dicit Ant. Gomez. in l. 45. Tauri. num. 30. quod & ij aſſerunt, quos ſuprà retuli, verb. dominium q' ſi nuda. E. Suarez.

146 Dominium per ſententiá transfertur. videas pulchram Bar. diſt. in l. ex hoc iure, ff. de iuſt. & iu. & eſt communis opi. vt dicit Iaſ. in d. l. ex hoc iure, vbi limitat. nu. 45. & an per ſententiam transferatur dominium. vide Alexan conſ. 20. lib. 7. vide doct. in c. propoſuit. de conceſ. præb. Don. à Fina.

147 Error an, & quã do impediat dominij trãſlationẽ plures ponit diſtinctiones Bar. in l. qua acta. de off. procur. Caſ. Idem.

148 Dominij appellatione vſusfructus non continetur, l. falſus, §. ſi. ff. de furt. l. recte diximus, ff de verb ſign. fallit in l. in venditione, ff. de bon. auth. iud poſſ. l. ij. ff. de vſufruct. declarat gl. & Bald. in l proprietatis, C. de probat. Don. a Fina.

149 Dominium rei quam poſſideo ſi apud alium ſit, & res pereat, damnum pertinet ad dominum. l. qua fortuitis. C. de pigner. actio. fallit, vt per Rom. ſing. 35 Don. à Fina.

150 Acquiritur dominiũ captatione ferarũ, beſtiarum, volucrũ, & piſciũ. §. feræ. Inſtit. de rer. diuiſio. Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in cõment. 3. anni. in cauſa 2. acq. don. fol. 17. Do. à Fin.

151 Filius f. acquirit patri. §. 1. Inſtit. per quas perſonas nobis acquiritur, l. 6. C. de bonis quæ liberis. Fallit in 16. caſib. vt per Vigel. in comm. 6. anni. in 2. parte, in tract. de iure interpret. in cap. 2. fol. 275. Don. à Fina.

152 Per filium etiam ab alio poſſeſſum nobis acquiritur poſſeſſio. l. j. §. item acquirimus, ff. de acq. poſſ. §. 1. Inſtit. per quas perſon. nob. acqu. Ampliatur & limitatur per Dec. in l. filiusfam. ff. de reg. iur. Don. à Fina.

153 Seruus acquirit domino etiam inuito. l. etiam inuitis, ff. de acq. rer. domi. l. ſeruus vetante. ff. de verb. oblig. Fallit in 3. caſi. vt per Marc. Mant. in ſing. 15. fallit in 7. caſib. vt per Vigel. in commento 3. anni. cap. 2. reg. 56. fol. 96. & de ſeruo communi tract. in reg. 4. & ponit 6. fallentias, & reg. 6. quinimò tractat de ſeruo in quo habemus vſumfructum. fallit in 3. caſi. ſecundum Iaſ. in d. l. ſeruus vetante. nu. 1. vſque ad fin. Don. à Fina.

154 Acquiſita per mulierem conſtante matrimonio, præſumuntur acquiſita de bonis mariti, l. Quintus, ff. de donat. inter vir. & vxo. gloſ. & doct. in l. cùm oportet. C. de bon. quæ liberis. Fran. de Crem. in ſing. 6. vide multos collectos per Alfanum collecta. 560. Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in 18. vt per Ioan. de Neuiz. in ſil. nupt. Ampliatur & limitatur in 3. caſib. vt per Lup. in repet. rub. de donat. inter virum & vxorem. Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 6. à Por. in lib. j. ſuarum concl. reg. 14. Don. à Fina.

155 Filiusfamilias acquirit patri ſi ſit in eius poteſtate. l. qui ſeruo. ff. de acquirend. poſſeſſio. §. primo. Inſtit. per quas perſo. nob. acq. ſpecies acquirendi eſt liberare dominium obligatione. l ſpecies. ff. de recep. Don. Fina.

156 Filio quæritur dominium in aduentitiis, §. 1. Inſtit. per quas perſo. nob acq. fallit in 3. caſib. vt per Viuium in ſuis concluſ. verſi. filio quæritur, fol. 221. l Don. à Fina.

157 Monaſterio acquiritur per monachum exiſtentẽ in fuga, no. doct. in l. j. §. per ſeruum, ff de acquiren. poſſ. Fallit vt colligere potes ex diſtinctione, quam ponit Bar. Soc. in d. §. per ſeruum, nu. 9. Don. à Fina.

158 Acquiſibile priuilegio eſt acquiſibile conſuetudine, ca. cùm contingat. de foro compet. Fallit in 4. caſib. ſecundum Fel. in d. c. cùm contingat Idem.

159 Per extraneã perſoná nobis non acquiritur. l. ſtipulatio iſta. §. alteri ff. de verbor. obligat. Fallit vt per Man. ſingula. 544. Fallit ſi liber homo eſt bona fide poſſeſſus. Fallit hęc fallẽtia in 9. caſib. quos no. Vigel. in commento 3. anni. c. 2. reg. 6 fol. 121. Fallit in 4. caſib. vt per eundem reg. 9 folio 136. Idem.

160 Acquiſitorũ nomine veniunt ea tatũ, quæ laboribus & induſtria parãtur, nõ autem legata, donationes, vel alia gratuito obuenientia. idque communiter receptum teſtatur Io. Pirr. Angelber. ſuper conſuet. Aur. tit. de Societ. inter vir. & vxo. cap. 2. Don. à Fina.

161 Duo nõ poſſunt eſſe domini eiuſdẽ rei inſolidum. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculũ. ff. commod. l. Manius. §. duorũ ff. de leg. ij. l. quidã. §. proinde. ff. de re iud. contra, quia ſi loco tibi rem in emphytheuſim, ego ſum dominus, & tu etiam quia habes rei vendicationem. l. j ff. ſi ager vect. l. 1. ff. de ſuperſi. l. in rem. ff. de rei vend. Don. à Fina.

162 Qui ſemel dominus, ſemper præſumitur dominus. l ſi ne poſſidetis. C. de probat. Idem.

163 Traditio facta ante conditionis euentum, transfert dominium. l. dotis fructus, in fi. l. ſeq ff. de iure dot.

Ampliatur & limitatur per Io. Bolog. in l. j. § ſi vir vxori. ff. de acquir. poſſeſſione. n. 67. & latius, & clarius n. 76. Do. à Fina.

164 Ex cõtractu reprobato nõ transfertur dominiũ. l. j. C. de fundo do. l. nõ dubiũ, de legi. fallit in 2. caſi. vt per Io. Bolo. vbi ſ. nu. 8. vbi Pont. in verſ. circa tertiam concluſionem. Idem.

165 Qui dicit ſe dominum, licet probet ſe vſufructuarium, obtinebit. Fallit vt Io. Bolog. in l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acqu. poſſeſ. nu. 4. in a par. Idem.

166 Dominium rei meæ non poteſt princeps auferre per reſcriptum, gl. in l. omnes, C. ſi contra ius, vel vtilit. publ. fallit in 7. caſi. vt per Iaſ. in d. l. omnes, n. 2. vbi gl. limitat in 4. caſ. Ampliatur, & limitatur in multis caſibus. vt per Por. lib. quinto reg. 15. 16. & 17. Idem.

167 Dominium rei in ſpecie, ſed alternatiuè legatum, non tranſit niſi facta electione, l. huiuſmodi, §. Stichum, de leg. j. Ampliatur in 4. caſib, & limitatur in 14. per Io. de Nig. in rep. l. j. ff. de leg j. Idem.

168 Dominium non transfertur, ſi trado rem meã vt alienam, gl. in l. j. ff. de offi. proconſ. vbi Bar. per l. ſi procurator, de acquirenda rerum dominione. Fallit in 3. caſibus vt per Iaſ. in d. l. col. 4. Don. à Fina.

169 Dominium in eccleſiã ſolo titulo, ſine traditione trãsfertur, l. ſi. C. de ſacroſanct. eccleſ. gl. & doct. in cap. ex literis, de tranſactionibus. Fallit quando contrahitur cum procuratore. Ang. in l. j. §. per procuratorem. ff. de. acq. poſſeſ. Io. ind. l. fin. col. 2. Idem.

170 Dominij translationẽ nõ impedit pactum de non alienando oppoſitum in contractu, Bar. & Bald. in l. ea lege. C. de condict. ob cauſam. l. qui abſenti. §. j. vbi Doct. ff. de acq. poſſeſſione. Fallit in 7. caſibus, quos refert Cro. in l. filiusfam. §. Diui, ff. de leg. fallit in tribus caſibus, quos no. Por. in libro tertio ſuarũ concluſionum, concluſione prima, vbi refert hãc eſſe communem, licet multos referat tenentes contrarium. Idem.

171 Dominium rei legatæ ſtatim recta via tranſit in legatarium particularem à morte teſtatoris, l. à Titio, ff. de furtis l. vnica, §. in nouiſſimo, C. de caducis tollendis l. ſi ſeruus legatus, ff. de noxal. l. legatum ita, ff. de legatis ij. fallit vt per Mant. ſing. 669. fallit, vt per Corn. in l ſi creditores. C. de fid. numero 4. Apliatur in 13. caſib. & limitatur in 9. à Petr. Duen. reg. 210. fallit in 6. caſib. quos no. Hieron. auriga. in l. omnia, ff ſi cert. pet. fallit in 5. caſib. ſecundum Zaſi. in l. planè, § ſi ita Titio. ff. de leg. j. Ampliatur in duobus caſib. & limitatur in 12. à Ripa, & Iaſ. in l. prima ff. de legatis primo. vbi Ioan. Bologn. ampliat in 12. caſibus, & limitat in 6. numero. 288. & ibi Pontanus numer. 72.

Ampliatur in 4.caſibus,& limitatur in 14. Io.de Nig.in d.l.j.ff.de leg.j.n.65 Ampliatur & limitatur in 4. caſib.à Mar.Soc. in d.l.j.n.357.& n.384.fallit in 4.vt per Soc.reg.201.fallit in vno caſu, & fallentia limitatur a Franc. Viuio,in libro ſuarum concl.in verſ.dominium rei legatæ.fallit in 3.caſibus, vt per Vigel.in commente 5.anni.cap.2.reg.7. Idem.

172 Dominium niſi ex vna cauſa contingere nõ poteſt. l.iij.§.ex plurib.ff.de acq.poſſ.vbi Pontanus limitat in 4.notab. & aſſignat rationem.fallit in 4.caſib.quos no.Za.in d.§.ex pluribus.n.23.fallit in 2.caſib.vt per Dec.in l.non vt ex pluribus,ff.de reg.iur.fallit in 3.caſib.ſecundum Fel.in c.inter dilectos, de fide inſtrum.nu.72. Idem.

173 Dominiũ rerum dotaliũ ſoluto matrimonio illicò trãſit in vxorem,ſine aliqua traditione vel noua apprehẽſione, l.in rebus. C.de iur.dot.l.dotis act.ff.ſol.mat. Videas Io.Bologn. in l.j.ff.ſol.mat.nu.77.fallit in 15.caſib.ſecundum Bal.Nouc.in tract.de dote in 8.parte,in 6.priuil.à n.j.vſque ad finem. Idem.

174 Dominiũ per pronomina poſſeſſiua iuncta cũ ſubſtãtiuo alterius generis ſignificatur,vt argẽti,ſeu tritici ſignificatur,l.Quintus.§.argẽto,ff.de auro & arg.leg.l.qui habebat,ff.de leg.iij.fallit in 4.caſi.vt per Soc in tract.fall.reg.96.Do.à Fina.

175 Dominiũ directum ex præſcriptione nõ trãſfertur,vtile vero ſic,l.traditionib.& ibi gl.& Bar.C.de pact.vbi Rim. limitat in multis caſib.n.3.& ſeq.Fallit in 4.caſib.vt per Soc. reg.97.fallit in 3.caſi.vt per Igno.in l.contractus.ff.de reg.iur.n.45.Fallit vt per Fran.Cur.in d.l.traditionib.n.7.fallit in 18.caſib.vt per Iaſ.in d.l.traditio.num.14.& ſeq.fallit vt per Dec.in d.l.traditionibus,nu 11.fallit in 9.caſib.vt per Fely. in rubr. de præſcr.n.4.vbi videas Pariſ.qui ponit 10.fallen.fallit in 3.caſi. vt per Alex.in l.traditionib.C.de pact.nu.2.Don.à Fina.

176 Dominium,quando in eius tranſlatione error fit per trãſlationẽ à domino rei factã non traſfertur,l.iij.§.ſubtilius. ff.de cond.ob cauſam.Fallit in 4.caſib.vt per Soc.reg. 98. Idem.

177 Domini inſolidum plures eiuſdem rei, vel iuris eſſe non poſſunt,l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculum,ff.commod.l.3.§. ex contrario,ff.de acqui.poſſ.fallit in 8.caſib.vt per Soc.reg.99. Don.à Fina.

178 Dominus ſemel amplius effici non poteſt,l.ſequitur,§. lana.ff.de vſucap.fallit vt per Mant. ſing.420. fallit in 5. caſi.vt per Soc.regul.100.fallit in multis caſib.vt notaui ſupra in concluſ.9. Idem.

179 Dominus ſoli,eſt dominus ædificij ſuperpoſiti, l.iij. C. de rei vend.§.ex diuerſo,Inſtit.de rer.diui.l. qui domum, ff.ad l. Aquil.l.ſi.de ſuperſ.l.obligationum.§.placet,ff.de act.& obligatio. fallit in 6.caſib.vt per Alexand.in l.prima.§.nunc videamus,ff. de operis noui nunciatione.fallit in 7.caſib.vt per Soc.regul. 111. Idem.

180 Dominium alteri quęſitum princeps non poteſt auferre ſine cauſa,no.Doct.cõmuniter in l.Gallus,§. & quid ſi tantum, ff de liber. & poſthum.l.fina.C.ſi contra ius,vel vtilit.publ. fallit in 2.caſib.vt per Viuium in ſuis concluſ.verſi. princeps de plenitudine.fallit in 4.caſib.quos no.in c.quæ in eccleſiarum,de conſtit.nu.41. Idem.

181 Capta in bello,capientium,l.naturale,§.fin. & l.alie, ff. de acq.rer.dom.Ampliatur in 3.caſib.& limitatur in 4. vt ego notaui in §.item ead.Inſtit.de rer.diuiſ.fallit vt no.Maria. Soc. & Bar.Soc.in l.j.ff.de acq.poſſ.num.6. Idem.

182 Qui vult dominium transferre,ſtatim recipiat,nihil agit.Fallit in 8.caſibus,vt per Soc.in l. ſi tibi, ff.ſi certum petatur.nu.7. Idem.

183 Inuentione theſauri acquiritur nobis,l.j.C.de theſauris. fallit in 4.caſib.vt per Vigel.in comm. 3.anni.in 4.cauſa.fol.31. Don.à Fina.

184 Inſula in mari nata,vel in flumine nobis acquiritur.§. inſula,Inſtit.de rer.diuiſ.Fallit in 7.caſib.vt per Vigel. in commento 3.anni.cauſ.8.fol.40. Don.à Fina.

185 Adiectione acquiritur dominium l.23.§.ſi quis rei ſua, ff.de rei vend. Fallit in 12.caſib. vt per Vigel. vbi ſuprà, cauſa 20.fol.50. Idem.

186 Specificatione nobis acquiritur. l.27. §. vbi ſimul. ff.de acquir.rer.dom.Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.in com.3.anni.cauſa 11.fol.66. Idem.

187 Confuſione nobis acquiritur.§.ſi duorum, Inſtit. de rer. diuiſ.Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.in com.3.anni.cauſa 13.fol. 73. Idem.

188 Bona fide nobis acquiritur.l.48.in princ. & §. fina.ff.de acq.rer.dom.Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.in com.3.anni.cauſa 16.fol.79. Idem.

189 Traditione & alienatione acquiritur dominiũ. Fallit in 14.caſib.vt per Vigel.in commento 3.anni.cap.4. Do.à Fin.

190 Acquiritur actio abſenti ex numeratione eius nomine facta per alterũ.Ampliatur & limitatur in 4.caſib. per Purp. in l.certi condictio.§.ſi nummos.ff.ſi cer.pet.n.42.& nu.80.& 84. Don.à Fina.

191 Acquiſita per vnũ ex fratribus, ſimul poſt mortẽ patris habitãtibus,præſumuntur acquiſita de cõmuni, l.ſi fratres,ff. pro ſoc.Spe.in tit.de iud.§.ſequitur videre de cõmunibus. Bar. in l.Titium.§.altero,ff.de adminiſtrat.tut.n.5.Bald.in l. ſi patronus, C.com.vtriuſq.iud. Iaſ.in l.j.C.qui teſt.fac.poſſ.Fallit in 4.caſib. vt per Alc.in tract.præſumpt.in prima reg.præſumpt. 25. & vltra Alc.vnam poſuit fallen.Petr.Duen.reg.3. Don.à Fina.

192 Capta in bello capientibus acquirũtur,§.item ea.Inſtit.de rerũ diuiſ.l.j.ff.de acquir.poſſ.vbi latè videas Io.Bolog.n. 28.& ſeq.& Pontanus qui ampliat & limitat n.17.Ampliatur in 2. caſib.& limitatur in 5.per Soc.in d.l.j.n.46.& ſeq. Idem.

193 Bannitus ex forma ſtatuti,in territorio bannientis nihil acquirere poteſt etiam per ſubiectam perſonam vt ſeruũ, vel filium.Ang.& Moderu.& Lud.Rom.in l.Antiſtius. §.ſi.ff. de acquir.hære.Fallit in 4.caſib. vt per Soc. in tract. Fallentiarum,reg.36. Idem.

194 Filius ſi acquirit ex pecunia patris,diuiditur lucrum,gl. in l.cùm oportet,C.de bonis quæ lib.Spec.in tit.de iud.§. ſequitur, verſ.quod ſi alter. Fallit vt per Viuium in ſuis concluſ. verſ.filius ſi a.ea quæ lucratur.fol.221.fallit in 3.caſib. ſecundum Dec.in l.illam.de collat.nu.11. Don.à Fina.

195 Pro poſſeſſore habetur,qui dolo deſiit poſſidere,cap.pro poſſeſſore de reg.iur.

Fallit vt no.Dyn.in d.c.pro poſſeſſore. Don.à Fina.

196 Poſſeſſoris conditio melior eſt in pari cauſa, ca.in pari. de reg.iur.vbi Dyn.declarat. Idem.

197 Si poſſidens ciuiliter ignorat ſuam naturalem poſſeſſionem ab alio occupari,non amittit ciuilem,l.quamuis ſaltus.ff. de acquir.poſſ.

Fallit in 2.caſib.ſecundum Pari.in c.vigilanti,de præſcr.nu.9. Idem.

198 Sciẽs naturalẽ poſſeſſionẽ ab alio occupatã,amittit ciuilem, ſi dubitat ſe poſſe repelli.l.ſi id quod.ff.§.ſi.ff.de acq.poſſ. Fallit in 2.caſib.ſecundum Pariſ.in d.c.vigilanti.n.11. Idem.

199 Poſſeſſio amittitur per negligentiã,& lapſum temporis arbitrio iudicis declarandũ.Bar.in l.iij.§.cùm igitur,& in l. qui poſſ.de vi & vi arm videas Pariſ.& Doct.in cap.ſi vigilanti. de præſcript.n.11.

Fallit in 3.caſib.quos no.Alex.in l.ſi de eo.§.ſi fortè.ff.de acq. poſſ.num.6. Don.à Fina.

200 Ex contractu inutili tradens priuatur poſſeſſione,ſiue acquiratur ingredienti,ſiue non acquiratur,per l. quòd meo.§. ſi à furioſo ff.de acquir.poſſ.

Ampliatur in 5.caſib.& limitatur in 6.per Ioan. Bolog.in l. j.§.ſi vir vxori.ff.de acquir.poſſeſſ.num.57.vbi Pontanus verſ.2. & contractu inutili,ſeu reprobato transfertur, & acquiritur poſſeſſio.

Ampliatur in 8.caſib.vt per Ioan.Bolog.vbi ſuprà.num.63. Don.à Fina.

201 Poſſeſſio non transfertur ſine traditione vera,vel ficta. l.licet cum gloſ.C.de acq.poſſeſ.fallit in 3.caſib.vt per Purp. in l. certi condictio.§.depoſui.ff.ſi cer.pet.nu.3. Don.à Fina.

202 Per aſpectum oculorũ acquiritur nobis poſſeſſio.l.quod meo.§.ſi vendiderem.ff.de acq.poſſeſ.

Fallit in 3.caſib.quos no.Iaſ.in l.poſſeſſio.§. ſi. iuſſerim, ff.de acquir.poſſ.nu.12.fallit in 3.caſib. vt per Rip.in l.j.ff.de acq.poſ. num.51. Don.à Fina.

203 Incerta pars ratione,& loci,& quotę non poteſt poſſideri,l.locus,verſ.incerta,l.ſi for.§.fina ff.de acquir.poſſeſſ.

Fallit in 7.caſib.quos no.Iaſ.in l.poſſideri,§.partem incertam, ff de acquir.poſſeſ.nu.9. Don.à Fina.

204 Poſſeſſio poteſt acquiri ex plurib.cauſis etiam diuerſo tempore concurrentibus,l.iij.§.ex pluribus,ff.de acquir. poſſ. Idem.

205 Duo inſolidum eandem rem poſſidere non poſſunt.l. duo.ff.de precario.

Ampliatur in 6.caſib.& limitatur in 3.per Io.Bologn.in l.3. §.ex contrario.ff.de acquir.poſſeſ.nu.137.

Fallit in multis caſi. quos no. Dec. in l. nō vt ex plurib. ff. de reg. iur. Ampliatur & limitatur in 2. caſ. vt per Iaſ. in d. §. nouę expl. Fallit vt per Vig. in commenſe 3. anni de acq. poſſ. c. 2 fol. 313. Idē.

206 Abſens retinet animo ciuilem poſſeſſionem ſui fundi vacantis, l. ſi id quod, §. ſi. de acq. poſſeſ. l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſſ.

Fallit in 7. caſib. quos no. Iaſ. in d. §. qui ad nundinas, n. 17.

Fallit vt colligitur ex Fran. Turz. in ſuis concl. reg. 112. fallit in 2. caſib. vt per Ripam in l. 3. ff. de acq. poſſeſ. nu. 77. Idem.

207 Venari licet recreationis cauſa, etiā in fundo alieno, auibus, & canibus, nō autē laqueis, foueis, retibus, & cęteris ſimilibus artibus, præterquā in occidēdis, capiēdiſq; beſtiis nociuis; prout ſunt leones, apri, & ſimiles. c. 1. §. nemo retia, de pace tenenda, vbi Affl. Præpo. & alij hoc expreſse firmant, Bert. conſ. 16. viſis aliis quæſitis, ſub nu. 5. & ſeq. vol. 5. Gram. dec. 67. n. 1. & ſeq. nu. 9. & ſeq. & eſt communis opin. & tritam regulam eſſe affirmat Rol. à Valle conſ. 9. nu. 22. vol. 2.

Et ſic aucupatio, ſeu venatio capta in agris alienis efficitur capientis, nec domino fundi illam reddere tenetur: ſecundū Glo. in l. diuus Pius. ff. de ſeruit. ruſt. præd. & Dyn. & Bar. in l. 3. ff. de acq. rerum dom. & Ang. Are. in §. feræ igitur ſub nu. 1. Inſtit. de rerum diuiſ. vbi ait memoratas Glo. cōmuniter ab omnibus receptas eſſe. & eādem communem ſequitur, approbat, & citat etiam Couar. in regula, Peccatum, de reg. iur. in 6. in 2. par. §. 8. verſi. Quartò ab eadem concl. fit, fol. paruo 186. & ita cōſuluit Rol. à Valle. conſ. 9. num. 19. cum aliis ſeq. vol. 2. idemque firmat Fran. Marc. decſ. 530. nu. 14. in 1. par. vbi hoc copioſè declarat, ponitque plures venationis ſpecies, num. 1. cum cæteris ſeq. & Bert. in d. conſ. 16. nu. 6. vol. 5.

Vbi ampliat hoc procedere etiam, vt venatores ipſi nullam ferarum captarum portionem reddere dominis locorum teneantur, etiam ſi forent captæ poſt prohibitionem ingreſſus factam venatoribus per dominum fundi.

Et aduerte, quòd venator in dubio præſumeretur venari cauſa recreationis: vt voluit Alex. conſi. 72. nu. 13. vol. 1.

Et quemadmodum venari licet in ſylua, ſeu fundo alieno: ita etiam in loco alieno cuilibet piſcari permiſſum eſt: ſecundùm Cor. conſ. 22. nu. 2. & ſeq. vol. 4.

Imò Præſides, Barones, & alij ſimiles domini, prohibere nō poſſunt ſubditos ſuos venari, & piſcari: vt voluit Guid. Papæ, quæſt. 514. D. Reſtaurus Caſtaldus præceptor meus, in tract. de Imperatore, quæſt. 110. & 311. Bert. conſ. 14. ſuper proceſſu cauſa agitata, n. 1. vol. 5 & Gram. in d. dec. 67. n. 11. cū aliis ſeq. vbi tradit remedium in fauorem Dominorum, & etiam vaſallorum tutiſſimum. & ita reſpondet quoque Natta. conſ. 375. vol. 2. & Corn. in d. conſ. 22. & Bert. in d. conſ. 16. n. 7. cum aliis ſeq. vol. 5. & ſequitur ſimiliter Vrſillus in add. Afflict. in dec. 368. nu. 5.

Imò nec Princeps poſſet prohibere vaſallos venari, & piſcari: ſecundum Dec. conſ. 197. ſub nu. 1. & ſeq. & Bartholomæum Romuleum cum aliis illuſtribus Doct. relatis per eū, in l. 3. n. 21. cū cæteris ſeq. ff. de acq. poſſ. vbi doctiſſime, & vberius, quam alius, quem huculque viderim, diſputando firmat iſtam opinionem, & tollit omnia obſtacula contraria, & ſequitur etiā Roland. in d. conſ. 9. nu. 12. & ſeq. & Bert. conſ. 38. viſo caſu mihi exhibito ex parte vniuerſitatis, & hominum, nu. 10. cum aliis ſeq. vol. 8. & conſumatiſſimus Dominus Ioan. Ant. de Nigris, in capitulis Regni, in c. 84. Magiſtro foreſtarum, nu. 5. & ſeq. vbi ait iſtam eſſe communem concluſionem, & limitat in territoriis vniuerſitatum; & communem opinionem vocat etiam Cou. in d. regula peccatum, in 2. par. §. 8. in princ.

Vbi ſimiliter concludit, & communem ſententiā eſſe prædicat, quòd Principes ſupremi poſſint, & valeant venationem prohibere ex iuſta, rationabilique cauſa. & ita conſuluit etiā in propriis terminis Natta conſ. 604. ſæpenumero interrogatus reſpondi, vol. 3. Viuius opin. 1010.

208 Recognitio, facta quoad bona quid operetur? & an & quando ſibi in bonis recognitis noceat, & quādo tertio? vide Iaſ. conſ. 65. lib. 3. conſ. 136. col. antepen. lib. 4. & quid operetur quo ad perſonam recognoſcentis, vel eius filij. Bal. Sal. & Are. in l. tranſactione matris. C. de tranſact. Iaſ. conſ. 81. lib. j. quid de deſcriptione facta in cataſtro, quid operetur: & an probet pro cataſtrante, vel tertio præiudicet? vide Bald. in l. cenſualis. C. de don. & in l. ſi functiones. eo. tit. quibus adde quę ſcribit Bal. in l. ſi certis. col. 3. verſ. extrà, C. de pact. & per cognitionem factā per aliquem qui ſe recognouit emphyteutā, quod ius dicatur tranſire in eum cui fit recognitio: vide Rip. in l. ſi aliquā ff. de acq. poſſ. & ibi quid inf. ratur in præiudiciū tertij: quid quoad poſſeſſoriū & petitoriū: & quid operetur ea confeſſio quo ad dominiū & poſſeſſionē: vide Bal. in l. cum falſa. C. de iur. & fact. ign. & quid de confeſſione & recognitione in reali. Aret. conſ. 36. col. 2. Barb. conſ. 14. col. 16. lib. 4. & ibi an reuocentur per errorem emiſſa. quid in recognoſcente rem ſuam eſſe cenſualem: vide Iaſ. in d. l. cum falſa. & an recognoſcens rem tenere in feudum, transferat directum dominium. Caſtr. conſ. 11. lib. 1. Quæ omnia declarat vt per Iac. in ſua inueſt. verſic. qui quidem vaſalli promiſerunt recognoſcere. nu. 12. Aym. Crauet. conſ. 15.

209 Si recredentia alicui fuerit adiudicata, & pars aduerſa paſſa fuerit eam recredentiam per triennium, & ille recredētiarius vſus fuerit ea recredentia per illud triennium, nō poterit demum ille recredentiarius moleſtari ab eo, cōtra quē lata fuit illa recredentia ſuper eo beneficio, cuius iā obtinuit recredentiam. & ita fuiſſe iudicatum refert Rebuf. in tit. de pacificis poſſeſſoribus pag. 24. nu. 1671. & Papon. in ſuo recollect. arreſt. tit. de triennal. poſſeſ. arreſt. 2. & vlt. & proderit talis recredentia etiam contra tertium agentem, vt per Papon. in eo arreſto: qui refert Boër. dec. 24. in princip.

210 Vendito prædio ad menſuram, vt decē videlicet ſoluātur pro quolibet iugere, pertica, ſeu cuppa, tūc ripa fluminis publici, cui prædium hoc venditum inhæreret, nō veniret mēſuranda, nec cōputanda in pretio, & menſura: ſed cederet emptori, niſi aliud expreſsè eſſet inter contrahentes dictū, ſeu cōuentum, ſecund. Bar. in tract. de fluminib. vel Tyberiadis, n. 4. cū aliis ſeq. Bal. in rub. ff. de rer. diuiſ. Fab. in tract. de emp. & vend. in 6. q. princ. ver. circa quartum mēbrum. Aret. in §. riparum. Inſtit. de rer. diuiſ. Contrariam vero partem tenuit Vbertus de Bobio. Ray. & Cyn. l. riparum, ff. de rer. diui. & Iaſ. in l. quominus ff. de fluminibus, n. 70. cum aliis ſeq. Cæterùm quicquid illi doctor. antiqui, ſimul cū Iaſ. ſuadeant, ob hoc tamen nō recedo a prima opinione Bar. imò eam ſequor, tanquam communem: prout communem eſſe explicat Alex. conſ. 120. vol. 3. & Iaſ. in d. l. quominus, vbi inquit, n. 72. durum fore in actu practico ab ea recedere, & inibi Ripa n. 73. cum aliis ſeq. fatetur eſſe communem, amplectitur, & ampliat in vno caſu, & in duobus aliis limitat, & ſequitur pariter Hiero. Brixianus, in tract. de finib. cap. 23 Follerius in pragmatica de cenſibus, in rubr. dummodo annuus cenſus huiuſmodi, n. 7. & ſeq. & Bal. in d. l. riparum, vbi refert, & reijcit ſententiam dictorum antiq. F. Viuius opin. 1018.

211 Nauigare in flumine publico, & piſcari etiam licet: quia ſunt de iure gentiū. §. flumina. Inſtit. de rer. diuiſ. Iaſ. in l. quominus n. 8. ff. de flū. Ex flumine tamē nauigabili nō licet alio aquā ducere: ſecus in flumine nō nauigabili. flumē enim nō nauigabile eſt de iure gentiū. Iaſ. in d. l. quominus. n. 1. & 13. flumē autē nauigabile eſt de regalibus, in quo ſine principis licentia non permitteretur: vt per Iaſ. d. n. 13. Bald. in rub. ff. de rer. diuiſ. Bella.

212 Ius nauigandi in flumine publico præſcribi non poteſt. Card. in conſi. 38.

213 In flumine publico cuilibet competit ius piſcandi, l. 1. ff. ne quid in lo. pub. & §. flumina. Inſtit. de rer. diuiſ.

Et locus eſt præoccupanti. d. l. 1. §. 1.

Limita, ſi flumen eſſet priuatum, quia tunc ei cuius eſt licet piſcari, & non aliis. tex. in l. iniuriarum actio. ff. de iniur. in fi.

Limita 2. quādo quis præſcripſiſſet vt ſolus piſcaretur in tali loco fluminis, & non alij. d. l. iniuriarum actio. §. fina. cum l. ſeq.

Limita 3. quando illud ius piſcandi eſſet priuatum: putà quia Princeps vendidiſſet alicui certam piſcariam in certo loco talis fluminis. & ita poteſt intelligi. cap. 1. in verſi. piſcationū reditus. in tit. quæ ſint reg.

Limita 4. quando vicinus meus ſe obligaſſet per ſtipulationē quòd ſibi vel hæredibus ſuis nūquam liceret piſcari in tali loco ſeu flumine. talis enim conuentio eſt valida. tex. cū gloſ. in l. venditor. in princ. ff. commun. prædio. & dicit ibi Pau. de Caſtr. quòd hoc nedū habet locum in mari, ſed etiam in aliis aquis.

Limita 5. quando eſſet conſuetudo quòd non liceret alicui piſcari, in tali flumine, niſi pro vſu publico: talis enim conſuetudo bene valeret. d. l. venditor. §. ſi conſtat.

214 Nunquid autem domini terrarum poſſint prohibere piſcari in talibus fluminibus publicis? dic quòd de Principe non eſt dubium quòd ſic. l. ſeruitutes. §. pen. ff. de ſeruit. tit. genera.

Quo ad alios dominos videtur etiam dicendum quòd ſic. quia quo errore dicunt, quòd in terris ſuis ſunt Imperatores, quia hodie diuiſum eſt imperium. vt no. gl. in rubr. C. de ſtud. liber. vr. ro. lib. xj. Ita codē errore videtur quòd poſſint prohi-

bere piſcari. ſed *Io. Fab. in §. flumina. Inſtit. de rer. diuiſ.* dicit totum contrariũ. quia ſicut præſides prouinciarũ nõ poſſunt hoc facere, ita nec iſti domini. allegat. *l. 3. §. planè ff. quod vi aut clã.*

Limita niſi ex conſuetudine eſſet eis ius quæſitum, per not. per Bal. *in d. l. item lapilli. in 4. q. ff. de re. diuiſ.* faciunt quę habẽtur *in l. fin. ff. de vſuc. & in cap. ſignificãte. de appel.* & in ſpecie per Fel. *in cap. 2. in fin. com. 1. diſt.*

215 Et ꝙ domino prohibẽte non poſſit quis piſcari in flumine publico, tenet Alex. *in l. 3. §. Nerua filius. circa fi. de acq. poſ.*

216 In fundo alieno non licet piſcari, niſi fundus eſſet inundatus à flumine, & ibi aqua piſces apportaſſet. Ange. *in §. fera. Inſtit. de rerum diuiſ.*

217 Aurum de palliola perquirens in ripa fluminis, non tenetur illud portare in monetam propinquã, vt hoc ibi caueatur, & neque aliud tenetur propter hoc dare Principi. *Franc. Marc. deciſ. 585. in ſecunda parte.* Bellac.

218 Dominus ſi faciat proclama, quòd nemo audeat venari, dicitur eis violentiam inferre, eſt tamẽ cautela pro dominis, vt fiant talia proclamata: quia ſi ſubditi non contradicant, & à venatione deſiſtant, dominus cõſtituitur in quaſi poſſeſſione prohibendi per longa tempora. *l. j. & ij. C. de ſeruit. & aqua.* habetur per gloſ. & docto. *in l. quidam Hyb. ff. de ſeruit. vrb. præd.* ita dicit Hoſt. *in cap. non eſt. ext. de deci.* Vezinus.

219 Venatio an & quando ſit permiſſa etiam clericis. eſt glo. melior de corpore iuris, *in cap. qui venatorib. 86. diſt. & in clem. ne in agro. §. porrò. de ſtat. mona.* habetur *in cap. extr. de cler. venat.* Idem.

220 Si nobilis miſit falconem vel accipitrẽ, & ruſticus eũ cepit, præbuitq; cauſam mortis dando comedere carnes falſas, vel huiuſmodi, an teneatur ruſticus ad æſtimationem? vide Bart. *in ſuo tract. de falcone. incip. Comes Guido.* & Iaco. de ſancto Geor. *in ſuo laudabili tract. feudorum, in verbo, & cum venationibus.* Cacheran.

221 Pone quòd intraui fundum tuum te inuito, & ibi multas venationes cepi: Nunquid efficientur mei capientis? gloſ. *in §. fera. Inſtit. de re. diuiſ.* dicit quòd non.

Sed gl. tenet contrarium, *in l. 3. ff. de acq. rer. do. & in l. diuus Pius aucupibus. ff. de ſer. ruſt. præd.* & iſtæ vltimæ gl. ſunt approbatæ, vt refert Iac. de S. Geor. *vbi ſuprà,* vbi etiam all. ita tenere Bart. *in l. 1. §. omnia ff. de acq. rer. do.* & Aug. *in d. l. Diuus,* vbi dicit hanc q. fuiſſe de facto. Subiungit tamẽ Floria. *in d. l. diuus* concordare dictas gl. contrarias hoc modo. Aut fructus fundi conſiſtit in venatione, & tunc ſi dominus prohibeat mihi ingreſſum, venationes non efficientur meæ. & ita intelligat. 2. gl.

Aut fructus non conſiſtit in venatione, & tunc venationes efficientur mei capientis, & ita loquantur gloſ. cõtrariæ. Addo Fel. ita dicentem *in cap. omnes ll. in vlt. col. 1. diſt.* Idem.

Dicit tamen Io. Fab. *in d. §. fera.* præmiſſa procedere, quãdo priuatus prohibuit ingreſſum fundi. ſed ſi iudex prohibuiſſet tibi ad meã inſtantiã, tũc id quod caperes, nõ efficeretur tuũ. al. optimũ tex. *in l. qui fundũ. §. qui ſciens. ff. de vſuc. pro emp.*

222 In fundo enim alieno quis aucupari poteſt, dũmodo fundo dãnũ nõ inferat. Ang. *in d. §. fera.* Ponit etiã Fel. *in d. c. omnes ll. in 6. & 7. col.* an per alienũ agrũ trãſire liceat? & dicit quòd nõ regulariter. *d. l. diuus.* & ita vult Alex. *in 4. vol. cõſ. 15. in 2. col.*

Fallit in ſex caſibus enumerat. per gl. *in d. c. omnes ll.* Idem.

223 An autem talem me inuito in fundo meo ingredientem retinere poſſim, donec mihi reſtituat venationem? dic quòd non, ſecundum Angel. *in d. l. diuus.* Potero tamen contra eum agere actione iniuriarum; quia me prohibente ingreſſus fuit. *l. iniuriarum actio. §. fi. ff. de iniu.* poſſem etiam armata manu reſiſtere ne ingrediatur: vt volt gl. *in l. 3. §. planè. ff. de acq. rer. do.* refert & ſequitur Iacobinus *vbi ſuprà.*

Vbi etiam ponit quid ſi in laqueo meo detineatur fera, & alius capiat eam, cuius eſſe debeat? & dicit quòd erit capientis, quia illud quod detinetur in laqueo meo nõ efficitur meum, niſi mea manu capiam. all. tex. *in l. in laqueum. ff. de acq. rer. do.*

Ponit etiã quid ſi lupus, vel canis, vel miluus accepit pecudẽ, vel auẽ alicuius, & habet in ore: ego eripio eã de faucibus ſuis, an tenear eam reſtituere priori domino? & dicit quod ſic. alleg. text. *in l. Pomponius. in fin. ff. de acq. rer. dom.* Idem.

224 Si aliquis Baro conceſſit alicui monaſterio ſiluam, retẽto tamen vſu venandi, omnes de illo monaſterio poterunt etiam ibi venari. ita Paul. de Caſtr. & Alex. *in l. ex facto. §. 1. ff. de vulg. & pup.* per nota. per Bar. *in l. quominus in 5. q.* vbi hoc etiã refert Iaſ. *in 11. col. ff. de flumin.*

In materia, an communitas poſſit quicquã ſuper venatione diſponere? vide Dec. *conſ. 197.* Bellac.

225 Venatio inter ea ponitur, quæ iuris gentium cenſentur. communem concluſ. inquiunt *Iaſ. conſ. 119. lib. 4.* Matth. de Afflict. & qui eum laudat Rol. à Valle. *conſ. 9. nu. 2.* Quamobrem ſi quis eo in loco venatione aliis interdicat, vbi antea venari illis licuerat, prohibitio ſiue interdictio nullius momẽti prorſus erit. cõmune aſſeuerant Iaſ. *d. conſ.* Rol. *vbi ſ. n. 12.* E. Suar.

226 Venator quas feras in agris alienis capit, nõ prohibitus alioquin ingredi, perfectè iure omni ſuas facit. cõmune dicit Cæpol. *de ſeruit. ruſt. præd. cap. de aucup.* Quin & ſi ingredi vetitus ſit, ferarũ quidẽ dominus fiet, ſed agrorũ domino iniuriarũ tenebitur. cõmune interpretũ dogma, ac praxi, rerũ veradoctrice, receptũ atteſtãtur Fab. Ange. & reliqui interpretes *in §. fera. Inſtit. de rer. diuiſ.* Frã. Marc. *dec. 530. n. 14. par. 1.* Io. de Anã. & qui eũ laudat Iul. Clar. *in pract. §. iniur. v. quæro.* Rol. à Valle cũ Iaſ. & aliis *cõſ. 9. n. 23.* quicquid Porc. *d. §. fera. n. 8.* contrariũ effutiat. Idem.

227 Venationẽ hominibus ſuis dominus & Magiſtratus per proclamata prohibere nõ poteſt. *l. ij. & 3. ff. de acq. rer. do. §. fera igitur beſtia. Inſt. de rer. diuiſ.* Vnde ſi dominus faciat ſtatutũ, ne liceret venari aut aucupari, dicitur inferre violẽtiã, niſi interuenerit cõſenſus eorũ, quorũ intereſt: putà, populi. *l. iniuriarũ actio. §. fi. ibi. Et ſæpi reſcriptũ eſt nõ poſſe quẽ piſcari prohiberi, ſed nec aucupari. ff. de iniur.* Quod pluribus authoritatib. cõprobat Dec. *conſ. 197. n. 1. & 2.* & ibi Apoſtil. *in verſ. nõ valet. & cõſ. 271. n. 1.* & ibi Modern. *in ver. venari.* Quã cõmunem doct. opin. eſſe dicũt *Iaſ. cõſ. 119. n. 1. vol. 4.* & Rol. à Valle, *conſ. 60. n. 12. in 2. Tõ. conſ.* Quã multis declarationibus & exẽplis egregiè explicarũt Iac. de S. Georg. *in tract. feu. verb. & cũ venationibus, pag. 112. & in verb. & cũ piſcationib. pag. 116. lib. mei.* Hening. Gœdẽ. *cõſ. 76. in ord. de iure venandi.* Hiero. Schurpf. *conſ. 1. cent. 3.* & Hartmã. *lib. ij. pract. feren. titu. de ſeruit. cap. 7. aucupiũ & venatio.* Et quid ſi homines aut ſubditi talibus proclamatibus pœnalibus & prohibitionibus nõ cõtradixerint, & per longa tẽpora acquieuerint, an tũc dominis ius acquiratur, vel in quaſi poſſeſſione prohibendi cõſtituantur? valdè eleganter explicat Rol. *d. conſ. 9. n. 14. cum ſeq. & conſ. 22. nu. 27. eod. Tom.* Kirchouius.

228 In fructu cedunt omnia quæ ex terra naſcuntur, vel ea ex quibus omnia alimentantur. *l. in pecudum. & l. ſi fructus. ff. de vſur.* Boër. *dec. 224. num. 4.* Vezinus.

229 Theſaurus ſi inueniatur in alieno fundo nõ dãta opera, cum voluntate domini, vel ſine ea, medietas eſt inuẽtoris, & medietas domini fundi: ſi tamen fuerit inuentus data opera, modò dederit licentiam, modò non, totum erit domini fundi Gomez. *l. xlv. Tau. nu. 51.* com. dicit ex gl. *in can. ſi quid inuenisti. 14. q. 5. in l. 1. C. de theſaur. lib. xij.* com. dicit. Villalob.

230 Theſauri inuẽti in loco publico, dimidium eſt Regis, dimidium inuentoris. idem *in d. l. xlv. nu. 82.* com. dicit *ex l. 4.* & doct. *ibi ff. de iure fiſci.* Idem.

Amplia ad inuenta in loco religioſo caſu. Idem ibi magis com. dicit ex Iaſ. *in §. theſauros, Inſtit. de rer. diuiſ.*

De iſtis theſauris vide *l. xlv. titu. 28. par. 3. & l. viij. tit. 2. lib. vj. ord.* quæ videtur cõtrariari: ſed hæc loquitur in minimis. Idẽ.

231 Theſaurus inuentus in loco proprio, & data opera, dummodò non ſit in arte magica, eſt inuentoris, Gomez. ibi com. dicit ex gl. *in l. vnic. C. de theſaur.* B. Villalob.

232 Decretũ ſtricti iuris, & interpoſitũ per iudicẽ ex cauſa partim vera, & partim falſa, totũ eſt nullũ, ac penitus annullari debet, ſecũdũ Fulg. *in l. ſi nõ ſortẽ. §. ſi centũ. in fi. ff. de cõd. inde.* Bal. & Rom. *in l. certi cõditio. §. quoniã ff. ſi cert. pe.* Alex. *in l. 1. §. ſi ſtipulãti. ff. de verb. obl.* Rui. *cõſ. 160. n. 27. vol. 2. & cõſ. 152. n. 10. vol. 4.* & Soc. qui ſcribit iſtã eſſe communẽ opinionẽ *in l. iuſtè poſſidet. col. fi. ff. de acq. poſ.* & Cur. iun. etiã *cõſ. 170. n. 2.* & Roma. *cõſ. 454. ſub n. 12.* vbi d. Horat. Mandoſius cũ aliis citatis per eũ ſuper litera Z. narrat ſimiliter iſtã eſſe communẽ. Et ita iudicauit Sacrũ Regiũ Conciliũ Neapo. teſte Afflicto *deciſ. 218.* & ita fuit aſſiſtentia, & adiudicatio. Viuius *opin. 175.*

233 Domus quę nõ nocet vſui publico, quãuis ædificetur in loco publico, nõ debet tolli nec deſtrui, ne vrbs ruinis deformetur: ſed pro ſolo & illius ęſtimatione dabit pecunias reipublicę, ſi ille nemine prohibẽte ędificauerit. *l. ij. §. ſi quis nemine. ff. ne quid in lo. pub. l. 1.* & ibi Iacob. Rebuff. *de diuerſ. præd. lib. xij. C.* & Pe. Rebuf. *in rep. l. j. in gl. 1. num. 135. C. de ſent. quæ pro eo.* Bel.

234 In publico ędificans ſine Principis permiſſione, & ſic nõ legitimè, & iuſtè, non facit ſuum, quia non iure ędificat: cùm licentiã non habuerit à Principe, iuxta tradita per doct. magis

gis communiter, *in l. fluminum. ff. de damn. infect.* Villalob.

235 Ædificium factum in re dotali, non cedit ſolo: quamuis medietas expenſarum ſit alterius coniugis. Boër. *in conſue. Biturum reg. des couſtumes des mariages. §. 2.* comm. dicit ex Iaſ. *in l. ſenatus. §. Marcellus. ff. de leg. 3.* Villalob. & Suarez.

236 Quando vna res, vel diſpoſitio alteri æquiparatur, quidquid plus eſt in re, ad quã fit æquiparatio, adiicitur rei æquiparatæ: ipſi verò ad quam fit æquiparatio, nihil accedit. Eſt comm. opin. cum Bar. *in l. 1. ff. de leg. 1.* ſecund. Dec. *in conſ. 46. viſo puncto, in fi. vol. 1.* Mat. Chæſianus.

237 Tempeſtatis cauſa, quæ in mare iactantur, tunc demum pro derelictis non habita cẽſentur, cùm bene cõpoſita & colligata iactantur. vt eſt com. opin. cum Accur. *in l. qua ratione. §. vlt. ff de acq. rer. do. & in l. falſus. §. ſi ſaccum ff. de furt. & l. interdum. §. 1. ff de acq. poſſ. & in l. 9. §. vlt. & in l. qui leuandæ. ff. ad l. Rhod. de iact. & in §. pon. Inſtit. de rer. diuiſ.* Quam tamẽ opin. nos alibi latè & euidenter confutamus. E. Suarez.

238 Poſſeſſor bonæfidei habens titulum, facit naturales fructus ſuos, *l. in bonafidei. ff. de acq. rer. dom.* & eſt comm. ſecond. Didac. *lib. 1. varia. reſol. c. 3. nu. 2.* Poſſent tamẽ tales fructus etſi nõ rei vẽdicatione, tamẽ vel officio iudicis, vel cõditione ſine cauſa peti. hancq; ſententiã receptiorẽ teſtatur paulò poſt idẽ Did. Quid de induſtrialib⁹? vide *ibid. a. concluſ.* I. Fichard.

239 Lucrũ, quod alicui aufertur cõtẽplatione alicuius, debet ei applicari, cuius cõtẽplatione aufertur. Curt. Iunio. *cõſ. 93. n. 6.* com. dicit. Villal. *in ſua collecta.* E. Suarez & Veztnus.

Fallit vbi pœna appoſita eſſet ex diſpoſitione hominis: quia non acquiritur illi cuius cõtemplatione acquiſita eſt, ſed venientibus ab inteſtato. Ioan. Nic *in l generaliter. num. 48. de ſecund. nupt. C.* comm. dicit. Idem.

240 Præſentia taciturnitati adiũcta in iis actibus, qui ſuper re mea me inuito geri poſſunt, cõſenſum nec præ ſe fert, nec inducit. at in iis, quæ me aduerſante impedirẽtur, ſecus erit: vt frequẽter placitũ conſtituo ex Alex. & Iaſ. *in l. quæ dotis. ff. ſol. matr.* Alex. *in l. ſæpe. ff. de re iud.* Cor. Iaſ. *nu. 11.* Cur. Iun. *nu. 1. in l. cùm proponas. j. C. de pact.* Iaſ. *in l ſi fundũ per fideic. num. 7. ff. de leg. lib. 1.* Iaſ. rurſus ad Ponz. *in §. præterea. nu. 14. ad fi. Inſti. quib. mod. ius patr. pot. ſol.* Io. Crot. *in l. filiusfa. §. diui. nu. 169. ff. de leg. lib. 1.* Car. Ruin. *in l. 4. §. Cato. nu. 169. ff de verb. oblig.* E. Suarez.

241 Præſentia & taciturnitas mea quãdo fit actus in re mea, qui me inuito fieri poſſit, imò ne quidẽ ſubſcriptio mea tanquam teſtis ad illum actum, mihi præiudicabit, vt communiter teneri refert Bened. Capr. *reg. 56. nu. 15. & 47.*

242 Præſens ac tacens ſi præceſſerit actus ſiue cõtractus, de cuius natura ad illud quod fit eo præſente & tacente tenebatur, habetur pro conſentiente. *l. 3. C. de acquir. poſſ.* & ibid. glo. Bart. Bal. Sal. & communiter legiſtæ, & Bart. *in d. l. quæ dotis. ff. ſol. matr.* refert Ben. Capr. *reg. 56. num. 30.*

243 Præſens ac tacens actui qui per coniunctum fit, cẽſetur fieri de eius conſenſu, niſi proteſtetur, vt communiter teneri refert Bened. Capr. *reg. 55. nu. 20. & reg. 56. nu. 31. & ſeq.*

244 Præſentia & taciturnitas in iis quæ reſpiciũt præiudiciũ tertij, cuius ad nos cura & ſollicitudo ſpectat, nõ inducit cõſenſum, ſimiliter cõmunẽ etiã in actibus qui cõtradicendo impediri poterãt, niſi taciturnitas lõgo tempore duceretur, quia tũc videretur cõſentire, vt refert Ben. Cap. *d. reg. 56. num. 54. & ſeq.*

245 Poſſeſſio tã ciuilis, quã naturalis ſi ſit occupata de volũtate poſſidentis transfertur. idem Ant. *in d. num. 34.* com. dicit *ex gl. in l. & habet. §. fi. vol. 2. & placet. ff. de preca.* 48. Villalob.

246 Item iudex poteſt mittere in poſſeſſionem vnius ſpeciei. idem Gomez. *in d. l. 45. nu. 44.* com. dicit ex glo. *in l. 1. C. vbi in rem actio.* Idem.

247 *Poſſeſſio* ciuilis retinetur per poſſidentem ciuiliter ac naturaliter, etiam relinquentem rem ſolam ſi aliquis ingrediatur clandeſtinè. *Iaſ. ibi nu. 36.* com. dicit. *Idem.*

248 *Poſſeſſio* ciuilis & naturalis per cõſtitutũ, ſecũdũ ſententiã cõmuniter approbatã, trãſfertur in creditorẽ. *l. quod meo.* & ibi Bart. *nu. 3.* & idẽ Bart. *in l. Celſus. verſ. ſed pono quòd debitor. n. 15. ff. de vſucap. & vſurpa.* Et hãc magis comm. ſent. doct. eſſe inquiunt. *Iaſ. in l poſſideri. in §. incertã partẽ. nu* 16. & idem. *in conſ. 147. nu. 2. verſ. ergo antẽ conſidero in 2. vol. cõſ.* Rol. à Valle, *in conſ. 79. nu. 43. in j. To.* quã deciſionem latius declarãt Alex. de Imo. *in l. interdũ. §. qui alienã. & d. l. quod meo. ff. de acq. poſſ.* Anton. Neguſantius *in tract. de pign. & hypoth. in 1. memb. 6. par. prin. nu. 35. in 9. vol. tract.* vnde dicunt doct. cõmuniter *in d. §. incertã.* quòd quãdo fit cõſtitutũ generale omniũ bonorũ præſentiũ & futurorũ, tale cõſtitutũ operatur trãſlationẽ poſſeſſionis, nõ ſolùm reſpectu bonorũ præſentiũ, ſed etiã futurorũ, quãdo erũt acquiſita. *l. quãuis. ff. de precar.* Vbi ſi cõſtitui me poſſidere tuo nomine ancillã, illud cõſtitutũ extenditur quoque ad partũ poſtea naſciturũ, & ſic ad futura. Alex. *in l. ſtipulatio hoc modo. nu. 27. ff. de verb. obligatio.* Et hanc ſententiam magis comm. opin. doct. eſſe dicũt Matth. de Afflict. *in deciſ. ſacri conſ. Neap. deciſ. 335 nu. 8.* Ant. Neguſ. *in d. tract. de pign. & hypot. in 2. mẽb. 2. part. princ. nu. 3. verſ. 2. amplia.* Kirchouius.

249 Duobus cõtendentibus de poſſeſſione, iudex debet ſũmarias informationes capere, vtrum eorũ melius poſſideat, vel de poſſeſſione probet: & illũ faciat fungi vice poſſeſſoris, alteri inhibeat, ne ad poſſeſſionẽ accedat: ſaluo iure vtriuſque partis, tã in proprietate quàm in poſſeſſione. Et melius facit quã ſequeſtrare rẽ, vel inhibere parti ne ad rẽ ipſam accedat, ſec. Inn. *in c. in præſentia. ext. de prob.* & Bald. *in l. ordinarij. C. de rei vend.* quæ alleg. ad hoc pleróſque doct. Balb. *deciſ. 9.*

250 *Poſſeſſiones*, quæ poſſidebantur ante tempus belli, poſſeſſoribus, facta pace reſtitui debent, & eo magis ſi reperiantur apud fiſcum, vt eſt commu. opin. de qua d. Rol.º à Valle *in conſ. 1 nu. 118. in 3. vol.* Bonacoſſ.

251 *Poſſeſſio* transfertur ex contractu ſimulato, quando agitur vt transferat. Curt. *Iun. conſ. 108. nu. 12.* communem dicit. *Bonacoſ.* & Veztnus.

252 Seruus acquirit domino ignorãti ex cauſa peculiari poſſeſſionẽ & vſucapiendi conditionem. Sed ex cauſa peculiari licet acquirat poſſeſſionem, non tamen conditionem vſucapiendi. Iaſ. *in l. 1. §. item acquiramus, nu. 5. ff. de acq. poſ. & in §. per ſeruum, nu. 8.* comm. dicit. B. Villalob.

253 Vniuerſitas, an & quibus caſibus per poſſeſſorios actus ſingulorũ acquiratur ius vniuerſitati, & cõtinuetur? vide Pariſ. *conſ. 111. conſ. 27 nu. 104. lib. 1.* Et cauſa dicitur reſpicere vniuerſitatẽ, licet cõtineat cõmodũ ſingulariũ perſonarũ in incerto. Bartol. *in l. teſtatrix. ff. ſi ſeruit. vend.* Ruin. *conſ. 129 lib. 4.* Soc. *conſ. 199. col. fin.* Aym. *conſ. 45 55.* Et de eo quod actũ fuit in vniuerſitate, an teneãtur ſinguli? vide Abb. *in c. 2. ex. de his quæ fi. à præl. ſin. conſ. ca.* Et qualiter fieri debeat diuiſio rerum quæ acquiruntur vniuerſitati, vide *Bald in l. 1. §. quòd ſi nemo q. 6. ff. quod cuiuſque vniuerſ.* oo. *Ad quæſtionẽ de paſcuis*, de qua per gl. & doct. maximè Caſtr. *in l ſicut. ff eod.* vide Corn. *conſ. 45. & 46. lib. 3. conſ. 111. lib. 1. conſ. 63. lib. 4.* vbi cõcludit quòd poſſeſſio ſingulorũ nõ dicitur poſſeſſio vniuerſitatis, Sed de ſen. *conſ. 75.* Cald. *conſ. 9.* Rubr. *conſ. 4.* licet in contrariũ ſtet Curt. Sen. *conſ. 76. col. fin.* Ruin. *conſ. 129. lib. 4.* Sed pro prima opin. vide Dec. *conſ. 221.* Cæpol. *de ſeruit. rur. paſcuis.* ſecus ſi cõmunitas vel vniuerſitas ſeu pro ea agẽtes ſciãt & patiãtur: vt per doct. in locis ſuprà alleg quia tũc etiã vno ſingulari dũtaxat poſſidẽte acquiritur & reſtituitur poſſeſſio, vt per Soc. vbi Aret. *in l. 1. §. municipes. ff de acquir poſ.* Et licet Caſtr. *in d. l. ſicut.* velit quod poſſeſſio ſingulorũ operetur retentionẽ, non tamen excludit quin poſſint acquirere vniuerſitati, prout poſſunt retinere. Ruin. *conſ. præalleg.* Et quòd per animũ retinẽdi inducatur acquiſitio poſſeſſionis, licet de ea non appareat, tenet Bart. *in l. quod vulgo. ff. pro empt.* Soc. Iun. *conſ. 4. nu. 22. conſ. 135. nu. 28. lib. 3.* Et de materia teſtiũ pro vniuerſitate vel cõmunitate, vide Bart. *in l. in tantum. ff. de rer. diuiſ.* Et an per poſſeſſionẽ ſingulariũ perſonarum acquiratur poſſeſſio vniuerſitati: & an per talẽ poſſeſſionẽ in paſcuãdo & nemus faciẽdo acquiratur iuriſdictio in territorio ciuitatis vicinæ? Corn. *conſ. 63 lib. 4.* Et qualiter acquiratur ius paſcuandi. Dec. *conſ. 199.* Et qualiter probetur poſſeſſio paſcuorũ: & an paſtu ſingulorũ probetur poſſeſſio vniuerſitatis? Pariſ. *conſ. 27. lib. 1.* Et qualiter ſeruitus pecoris paſcendi acquiratur tẽpore. Ruin. *conſ. 118. lib. 4.* Dec. *conſ. 483.* Aym. *conſ. 4.* Et an actus particularium proſint vniuerſitati: & quando in paſcuis? vide Rub. *conſ. 4. col. vlt.* Alex. *d. l. ſicut.* Corn. *conſ 148. lib. 1.* Cum. *conſ. 158.* Et de conſuetudine antiqua depaſcendi, vide Dec. *conſ. 549.* Bellac.

254 Vniuerſitas, vel corpus fictum repræſentans viuum, acquirit poſſeſſionem. Iaſ. *in l. poſſeſſio appellata. §. municipes. nu. 9. ff. de acquir. poſſ.* comm. dicit. Villal.

255 Acquiſitorum alia cauſa eſt, alia acquirendorũ. *l. qui autem. ff. quæ in fraud. cred. l. 1. §. confertur. ff. de col. bon.* Bello.

256 Facili⁹ quid acquiſitũ retinem⁹, quã de nouo acquiram⁹ *l. licet. C. de acquir. poſ. in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alien iuris in c. cõſuluit. & c. rurſus, extrà qui cler. vel vouẽt.* Bellõ.

257 Poſſeſſio vniuſcuiuſque rei qualiſcũq; ſit, perditur per ſpatium vnius anni, ita vt amplius poſt annũ nõ ſit recurſus ad ipſam poſſeſſionem. Chaſſ. *conſ. 30. nu. 18.* Boër. tamen *deciſ. 239.* Dicit comm. eſſe opin. quod relinquitur iudicis arbitrio, per quod tempus perdatur poſſeſſio. Bellac.

258 Poſſeſſionis retinẽdæ cauſam agitari dilata proprietatis lite ad finẽ vſque controuerſiæ poſſeſſoriæ, fruſtra actor deſiderat. cõmune fatur Ripa *in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 154. ff. de acquir. poſſeſ.* Quin nec recuperandæ poſſeſſionis cauſa amplius promouebitur, vbi à proprietatis lite abſolutio contigerit. commune inquit Io. Coraſ. *d. §. nihil commune. verſic. explicitus. num. 4.* E. Suarez.

259 Res quælibet libera, & pleno iure poſſeſſa præſumitur, etiam ſi prædia vicina ſint feudalia, ſecundum communẽ per Burſ. *conſ. 46. nu. 8. nu. 9. 23. lib. 1.* vbi latius declarat. Bonas.

260 Proprietarium ſe dicens, aut proprietatem ad ſeipſum pertinere affirmans ſuccumbet, ſi dominiũ dũtaxat vtile ſibi cõpetere probauerit. commune ſic ex multis quos citat Arius Pin. *in l. 1. par. 2. n. 8. C. de bon. matern.* ex Marmer. *nume. 7.* Coraſ. *nu. 39. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſ.* Quamuis contrarium verius, ac non minus receptum oſtendat Arius Pinel. *vbi ſuprà.* cum quo ſum. E. Suarez.

261 Dominiũ nõ amittit confitens habere in emphyteuſim rẽ ſuã Ioan. de Ripa *in l. cõditionis. nu. 23. C. de pact.* cõm. dicit.

262 Dominium nõ probatur per inſtrumentum locationis inter cõductorẽ & locatorẽ, quando agitur actione reali cõtra cõductorẽ *cap. inter dilectos*, & ibi Feli. *de fid. inſtr.* Alex. *conſ. 21. vol. 4.* comm. dicit. Villalob. & Vezinus, & E. Suarez.

263 Poſſeſſor contra quem agitur hypothecaria, poteſt negare illum à quo agens dicit habere titulum, eſſe dominũ illius rei: & creditor tenetur probare eſſe dominum, aliàs ſuccumbet: licet ipſe debitor, ſiue agat, ſiue conueniatur, nõ poteſt negare dominium: vel cum creditore, vel cum alio tertio, quia allegaret turpitudinem ſuam. Ant. Neguſ. Fano. *de pign. part. 6. mem. 2. num. 35.* comm. dicit. Villal.

264 Dominium tribus his cõcurrentibus, videlicet titulo, vacuæ poſſeſſionis traditione, & pretij numeratione, probari voluit Placen. *in l. cum res. C. de probat.* Gl. tamen ibi, *in verb. venditam.* contrariũ concludit. Mouetur quòd ex iſtis tribus neceſſariò nõ inferatur emptorem dominum fore, cùm poſſibile ſit, venditorẽ dominum rei venditæ non fuiſſe. *l. traditio. ff. de acquir. rer. dom.* oportetéque neceſſariò probare quòd venditor fuerit dominus, aliàs obſtat regula, quæ ſumitur ex *l. neque natales. C. de probat.* & ideò Bart. *in d. l. cùm res. ſequitur d. gl.* quam dicit communiter teneri. F. Tnizan.

265 Fama ſola, ſi agatur de probãdo dominio annorũ quadraginta, nõ ſufficit: ita cõmuniter teneri dicit Ripa *in l. rẽ quæ nobis. nu. 57. ff. de acquir. poſſeſ.* Nec probatur etiã dominiũ de præſenti. Commune it Dec. *conſ. 428.* & Ripa *in d. l. rẽ quæ nobis. nu. 58.* vide Boër. *deciſ. 42. nu. 32.* Villal.

266 Additio. Quo ad probationem dominij de præſenti, diſtingue, vt per Rip. *in allegat. l. num. 59.* videlicet aut ſtatus rei repugnat famæ, aut non.

267 Cẽſus ſolutio arguit ſoluẽtẽ dominũ directũ. Bald. *in l. indicia. C. de rei vendic.* Hyppol. de Marſil. *in rubr. de probatio. verſ. fit etiam probatio alio modo:* nã qualis apparet ſolutio, talis apparet ꝙ præceſſerit cõceſſio, vt inquit Hypp. quod notãdũ eſt pro dominis directis qui perdũt inſtrumẽta emphyteutica.

268 Vxor poterit probare res ſuas eſſe per priuatã ſcripturã à ſuo marito factã. Rom. *in l. qui iure. ff. de acquir. poſſ.* Soc. *conſ. 123. 1. parte. & conſ. 123. par. 2.* vbi comm. dicit. Vezinus.

269 Poſſeſſio probatur ex eo quòd quis colit agrũ aliquem, & fructus percipit. Bar. *in l. Titia. ff. de ſolut.* Bal. *in l. ij. C. finium regun.* & quaſi poſſeſſio iuris depaſcendi probatur, probando quod pecora in eo loco depaſcebãtur, vel ea vẽdẽdo, & recipiendo pretium aut penſiones. Bar. *in l. qui vniuerſas. §. quod per. ff. de acquir. poſſeſ.* & Socin. *conſ. 15. in 3. vol.* Bellac.

270 Miſſus in tenutam bonorum vigore ſententiæ arbitralis non dicitur poſſeſſor eſt comm. opin. cont. Bart. ſecundum Alex. *in conſil. 201. viſo themate. in fin. vol. 7. & conſil. 35. in fin. vol. 6.* Chærian.

271 Remedium *can. redintegranda. 3. quæſt. j.* competit cuilibet, qui ſine iuſta cauſa de poſſeſſione cecidit, tam pro rebus eccleſiaſticis quàm prophanis. Eſt magis comm. opin. ſecund. Alex. *conſil. 51. viſo. in princip. vol. j.* M. Chærian.

272 Conſtitutum. Quod dicitur, eum qui nititur ex conſtituto debere probare conſtituentem poſſidere tempore conſtituti, vt dixit Angel. & Alexan. *in l. quãuis. §. ſi conductor. & in l. quod meo. ff. de acquir. poſſeſ.* Alex. *in conſ. 161. nu. 1. lib. 6. & in conſ. 24. n. 5. lib. 7.* Dec. *in l. contractus. nu. 15. & 16. ff. de reg. iur. in cõſ. 251. nu. 3. in conſ. 281. nu. 5.* Iaſ. *in conſ. 148. nu. 5. in 4. vol conſ.* Hãc cõem Doct. concluſionẽ eſſe dicit Rol. à Valle, *in cõſ. 79. nu. 23. in 1. Tom. conſ.* eruditè vt omnia tradit And. Tiraq. cum infinitis adductis Docto. authoritatib. *in tract. de iure conſtit. poſſeſſorij in 3. part. in 1. limit.* procedit, quando agitur contra extraneũ tertiũ, ſecus ſi contra ipſum conſtituentem, vel eius heredem: nam contra eos ex conſtituto probatur poſſeſſio. ſec. ipſum Ang. *vt ſuprà, & in l. quædam mulier. ff. de rei vendi.* vbi hoc etiam tenet Bald. & Kirchou. Balb. *dec. 275.*

273 Bona fides ſemper præſumitur in poſſeſſore, etiã abſque titulo, vbi ius non contradicit. Balb. *in l. Celſus. de vſuc. part. 3. ver. tertia habet concluſ. nu. 9.* communem dicit, niſi contrariũ probetur. Couar. *in reg. poſſeſſor. de reg. iur. tit. 6. §. 6. n. 9. part. 2.* commu. dicit ex gl. *in c. ſi diligenti. de præſcript.*

Fallit, niſi appareat alias antiquior poſſeſſor. Idem in 4. cõcluſ. com. dicit, & illam tertius non poteſt opponere.

274 Reſtringe iſtã limit. ſi poſſeſſio ſecunda durauit per 30. an. quia præſumitur bona fides. Idem *in d. l. Celſus.* com. dicit.

Amplia iſtam reſtitutionẽ etiamſi poſſeſſor triennalis ingreſſus ſit poſſeſſionẽ propria authoritate. idẽ Couar. *in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 8. n. 3.* cõ. dicit ex Bart. *in l. vlt. C. vnde vi.* B. Vil.

275 Bona fides regulariter, ac generaliter in rei corporeæ poſſeſſore ſemper præſumitur, quouſque contrariũ iuſtis probationibus innoteſcat. commune dicunt Balb. *in l. Celſus. nu. 104. ff. de vſucap.* Boër. *deciſ. 42. n. 35.* Alc. *reg. 4. præſũpt. 5.* Porc. & ad eum Iaſ. *in princ. nu. 5. Inſtit. de vſucap.* Iſtẽ Did. à Couar. *de ſpon. 2. par. cap. 3. §. 1. nu. 4. & in reg. poſſeſſor. 2. par. tit. 6. §. 8. n. 2. de reg. iu.* vir ſingularis doctrinæ Menoch. *de recuper. poſſ. remed. 8. nu. 64.* E. Suarez.

276 Bona fides cõtractu etiã nullo ex iuris errore patitur, & ad fructus acquirendos ſufficit, vt receptũ inquiũt Iaſ. *in l. 1. §. ſi vir vxori. n. 22. & in l. 3. §. ex contrario. n. 37. ff. de acquir. poſſeſ.* Curt. Sen. *conſ. 71. nu. 14.* & alij, quos cit. Did. à Couarru. *lib. 1. reſolut. c. 3. n. 7.* excipe in eccleſiaſticis rebus, nã in illarũ fructibus lucrifaciẽdi, nõ ſatis eſt bona fides ex iuris errore profecta, vt receptius dicunt Feli. *in c. cũ cauſa. n. 21. de re iud.* Grãma. *deciſ. 79.* Satis tamẽ erit ſi quis alius prætereà extrinſecus addatur color, vt cõmune pronũciat ex Imo. & aliis, inſignis iuris interpres Ari. Pinel. *in l. 2. c. 4. num. 20. C. de reſc. vend.* E. Suarez.

277 Redditus annui (non perpetui) inter mobilia cenſentur, cõmunior eſt, vt apparet ex allegatis per Nicol. Boër. *conſ. 3. n. 7.* Quæ tamen ſanè intelligenda ſunt, nempe redditibus ad modicum tempus, vt potè ad quatuor, aut quinque annos (ita loquitur Boërius) duraturis. Non ergo ex hac cõmuni ſequitur, Cenſus redimibiles, ob id quod quouis anno redimi poſſint, ipſos quoque inter mobilia computandos eſſe. Et ſi enim poſſibile ſit, vt vel altero vel ſecũdo anno redimantur, tamen perinde poſſibile eſt, vt centum annis non redimantur (cuius multa extant exempla) cùm tamen redimendi facultas quandocunque competat, ſi in inſtrumento venditionis (prout in talibus redimibilibus cenſibus, vel penſionib. eſt moris) appoſita fuerit. Cùm ergo tempus redemptioni non certũ, ſed planè incertum, adeoque indefinitum fuerit appoſitum, talis cẽſus perpetuus cenſebitur. *l. iuriſperitos.* vbi notat. *ff. de excuſat. tut.* ſufficit igitur incertum eſſe, ſitne futurum aliquid, an nõ, vt perpetuum in dubio cenſeatur, ita ſcribit Tiraq. *lib. 2. de retract. §. 2. gloſ. 1. n. 39. per l. ſufficit.* & ibi Iac. *in 2. no. ff. de condit. indeb.* & ſubiungit, Ex qua omnes illud vbique aſſumunt, dubia & incerta interpretari præſumique perpetua, &c. cum multis ibi alleg. & firmat idẽ Tiraq. *in eo tract. lib. 1. gl. 14. n. 120.* I. Pich.

278 Redditus, ſeu cenſus annui ſi perpetui ſint, computantur & connumerantur inter bona immobilia: ſecũdùm Bald. *in l. hac edictali. §. his illud. vol. 2. C. de ſecund. nupt. & in auth. ingreſſi. numero 19. & in l. priuilegia. C. de ſacroſanct. eccleſ. per l. fina. ff. quorum bonorum.* Afflict. *in tract. de iur. prothomiſ. in princip. numero 6.* & Roland. à Valle *conſ. 54. num. 6. & 28. vol. 2.* Bellonum *conſilio 23. proponitur in facto quòd anno 1513. numero 9.* & Menochium *conſilio 29. non parum ſubſtiti in hac cauſa, numero decimoſexto, volu. 1.* quia de huiuſmodi reddita perpetuo, ſeu ad longum tempus ſuper re immobili, non iudicetur tanquam de pecunia, ſed vti de re immobili. *d. l. hac edictali. § his illud. verſic. Immobilium. & l. iubemus nulla. in verſiculo*

Annuas

Annuas ciuiles.C.de ſacroſan.eccle.& ibi Doct.Et ita intelligitur etiã Clem.exiui de paradiſo.§.cũmq; annuus redditus.de verb.ſignifi.vt per Feder.de Senis.conſ.12.Fratres prædicatores.&iſta eſt concors,& communis Doct.ſentẽtia: vt per Tiraq.in tract.de vtroque retract.§.1.gloſ.6.n.3. Ant.Gabr.in ſuis concluſionibus in tit.de verb.ſignif.concluſ.8.& Benedictum Bouium in tract.de cenſib.art.5.

Si verò ipſi annui redditus eſſent temporales ad modicum tẽpus duraturi:tunc profectò cõnumerarentur inter bona mobilia,& venirent appellatione mobiliũ: vt firmauere Bal.in d.§.his illud.Tiraq.in d tracta.de retract.§.1.glo.6.n.7.& in gloſ.14.n.119.Ant.Gabriel.in d.concluſ.8.limit.2.n.3.Barb.conſ.22.col.3.lib.3.Caſſan.ſuper conſuetud.Burgundiæ.fol.203.rub.5.§.1.ſub n.4.Iacob.Menoch.de arbitrariis lib.2.cẽturia 3.caſu 233.& inſignia Dominus meus Follerius in tract.de cẽſib.fol.163.nu.32.& Afflict.in d.tract.de iur.prothomiſ.in prin ſub n.6.& iſta eſt cõmunis opi.vt per Bened.Boui.art.15.in fi.d.tract.de cẽſib.& ita cõſuluit Boër.in conſ.2.& vltimo.col 3.& ſeq.ver Venio ad tertiũ an præfata mater,poſito poſt lecturam.Dyn.de reg.iur.in fi.Et ita vidi ſimiliter conſultũ in iſtis propriis terminis de præſenti mẽſe aprilis 1573.& doctiſſimè,& copioſiſſimè quidẽ per diſertũ,& doctũ D.Valentẽ Carluriũ de Ciuitate Ducali vti fratrẽ colendiſſimum,ſuper quadã controuerſia vertente inter monaſteriũ,ſeu hoſpitale Sacti Hieronymi de eadẽ ciuitate Ducali,& Magnificã D.Marthã, olim vxorẽ Capitanei Pandulphi:cui cõſilio à partibus ipſis requiſitus,tanquàm optimis iuribus,& realiſſimis fundamentis vallato me ſubſcripſi,vnà cũ præclariſſimo D.Marco Antonio Burghẽſi Senenſi Sacræ Aulæ cõſiſtorialis aduocato decano,& ita iudex præſentis cauſæ Reuerẽdiſſimus D.Pãphilius Pyrotta Epiſcopus Ciuitatis Ducalis iudicauit,mediante diffinitiua ſententia promulgata ſub die 13.menſis Nouẽbris 1574.ad fauorẽ prædictę Dominę Marthæ,quòd cẽſus ſuper quibus controuertebatur,pertinebãt ad ipsã D.Marthã,cui omnia bona mobilia donata fuerãt.

Item pecuniæ quæ ponuntur in montibus,connumerantur etiam inter prædicta bona mobilia: vt per Ruin.conſ.82.vol.2.& Ant.Gabriel.in d.concluſ.8.in fi.

Necnon pecuniæ deſtinatæ ad emendum fundum vel redditum,computantur quoque inter bona mobilia: ſecundùm magis communem opinionem citatam,& relatam per Boër.dec.209.Tiraq.in tract.de retract.§.1.glo.7.n.103.& 106.& Ant.Gabriel.in ſuis concluſ.in tit.de præſumpt.concluſ.12.n.19.per Illuſtrẽ D.Hippolytũ Rimin.cõnſ.56.n 81.vol.1.Soc.iu.conſ.120.n.18.vol.1.& Pinel.in l.1.part 2.n.44.C.de bon mat.& per Ang.de Clauaſio in ſua Summa Angelica in verb.Alienatio.n.6.verſ.Verum pecunia.vbi limitat communem iſtam.

Similitérque in legato mobilium veniunt etiam pecuniæ.Specul.in tit.de fruct.& inter.verſic.Sed pone prælatos.Dec.conſil.381.& Tiraq.teſtatur iſtam eſſe communem opinionem in d.tracta.de retract.§.1.gloſ.7.nu.105.per tex.in authen.de nuptiis.§.& quia parum,& Doct.in l.ea demum.C.de collat.

Itidem animalia ſunt etiam mobilia.l.1.& ſeq.C.de verb.ſignifi.Tiraq.in d.§.1.gloſ.7.nu.118.& Dec.in d.conſ 381.

Et licèt boues aratorij ſimiliter inter mobilia bona computentur:vt per Bal.& Saly.in l.1.C.de ſer.fug.nihilominus cenſentur inſtrumenta fundi.

Et ideò fundo legato veniunt ipſi boues,tanquàm inſtrumentũ,ſi in fundo erãt & ad eũ cultiuãdũ parati.l.itẽ ſi fundus.§.ſeminarios.ff.de vſufruct.vbi Ang.& Flo.& not.Bar.Cæpol.in trac.de ſeruit.in ti.de vſufruct.& Bertachi.in ſuo repert.in ver.Bos.

Et hinc ego dicebã in facti cõtingentia,quòd ſi reſignãti epiſcopatũ in manibus papæ,fuerint donata ſpolia & bona,&c.quòd nõ poterit amouere de epiſcopatu boues aratorios,qui cenſentur inſtrumentũ fundorũ,pro quibus cultiuãdis empti fuerãt:argumen.d.§.ſeminarios,& quod ibi notatur.Nã beneficiatus,& epiſcopus æquiparantur vſufructuario:vt per gloſ.in cap.præſenti.de offic.ord.in 6.in ver.Reſeruari.Et ſicuti vſufructuarius præfertur hæredi in bobus aratoriis:ita & in caſu propoſito ſucceſſor præfertur illi,qui renũciauit.Et ad hoc bene facit tex.in c.nulli liceat.12.q.2.in v.Reſeruari.cũ ibi notatis per Archi.Nã animal deputatum ad vtilitatem eccleſiæ,ſanctum ſanctorum efficitur.

Sed in ſpecie præmiſſa cenſus,de quibus ſupra longo ſermone pertractauimus,& multiplici contentione diſputauimus,concludendũ eſt,non cõprehẽdi ſub donatione de qua agitur:nã tunc dubitatur,vtrum ſub mobilibus,an ſub immobilibus contineantur,quãdo neceſſe eſt cenſus,& annuos redditus huiuſmodi ſpeciei,vel mobiliũ,vel immobiliũ applicari.quo nẽpè caſu vera,& cõmunis diſtinctio eſt,vt quãdo ſunt impoſiti ſuper aliqua re ſtabili,tametſi redimi poſſint à domino rei,cui inhærent,applicẽtur ſpeciei immobiliũ:quia cohærentia facit,vt habeantur in omnibus pro immobilibus.Bal.in cap.1.col.2.n.5 de contr.int.vaſal.& epiſ.& in cap.1.§ ſciendũ.de feud.cogno.vbi etiã Aluar.n 5.Alber.Alex.& Soc.in l.ſciendũ.in prin.qui ſatiſd.cogan.& proptereà datur pro eis remediũ,etiã poſſeſſoriũ,vt ait Bal.& alij doct.prædicti,quãuis pro iuribus incorporalibus non detur.l.fin.ff.quor.bonor.Quãdo autẽ nõ ſunt ſuper aliqua re ſtabili impoſiti,ſed debẽtur ſolùm ratione obligationis perſonalis:tunc ſi ſint duraturi ad modicũ tẽpus,applicãtur ſpeciei mobiliũ:& in his poteſt procedere conſ.Boery 3.& notatur à Caſſan.in conſuet.Burgund.rubr 5.§.1.Des rentes viduos,qui loquũtur in diſpoſitionibus,in quibus neceſſe eſt,cenſus ſpeciei mobiliũ,vel immobiliũ applicare,non autẽ in eis,quæ ſubſiſtunt per ſe abſque eo,quòd cenſus cõprehendant.Si verò ſint perpetui,vel ad longũ tempus,applicantur ſpeciei mobilium.Clemen.exiui de paradiſo.de verb.ſignific.& §.hac ergò.auth de non alie.Feder.de Senis conſ.12.Abb.in cap.nulli.de reb eccl.non alien.num.9.Marian.Soc.ſen.in tracta.de oblat.in 8.libell.n.5 Sed ſi diſpoſitio ſit huiuſmodi,quæ per ſe ſubſiſtat abſq; eo,quòd comprehendat cenſus,& iura:tunc vtique diſpoſitio loquens de mobilibus,clarum eſt,quòd nũquã cõprehẽdit annuos redditus cuiuſcũq; generis ſint: quia tãgi nequeũt,nec videri,& cõſequẽter nec moueri.Ceterùm ſi loquatur de immobilib.& mobilib.vel de immobilib.tantũ:tũc de eo cõtrouertũt Doctor.vtrũ contineãtur appellatione immobiliũ,vel potius intelligantur nõ cõprehẽdi:ſed manere extra diſpoſitionẽ in tertia ſpecie iuriũ,& actionũ,& eo caſu,quo concluditur,eos non contineri ſub immobilibus,receptiſſimũ eſt non venire in diſpoſitionẽ,at ceſſare diſpoſitionẽ in ipſis,tanquàm in tertia ſpecie.Et ita intelligendi ſunt omnes,qui in diſpoſitione,quæ per ſe ſubſiſtit,ſcribunt cenſus appellatione immobiliũ nõ cõtineri,videlicet,quòd nõ contineantur ſub immobilibus,ſed neque etiã ſub mobilibus,verùm remaneant ſub tertia ſpecie extra diſpoſionẽ: nã aſſerere hoc caſu illos cõprehẽdi ſub ſpecie mobiliũ,eſt abſurdiſſimũ,& cõtra leges ipſas,& omniũ Doctorũ mentẽ in d.cap.nulli.& in d.cap.1.§.ſciendũ,& in d.l.ſciendũ.in prin.qui ſatiſd.cogã.& aliis in locis ſignatis per Tira.de retra.cõſan.§.1.gl.6.n.3.& ſeq.

¶ Et licèt aliqui Doctores per tranſenn ſum in eis caſibus,in quibus diſpoſitio per ſe ſubſiſtebat abſque eo,quòd cõprehenderet cenſus,& de eo dubitabatur,vtrum cõtinerẽtur ſub immobilibus,ſcripſerint cõtineri ſub mobilibus: vt Barb.cõſ.22.vol.3.tamẽ eorũ mens fuit oſtendere,quòd nõ cõtinebatur ſub immobilibus:quia de hoc quærebatur,non autẽ decidere,quid cõprehẽderetur ſub mobilibus,quod iuri repugnat.Nec enim refert,quòd pecunia etiã emptioni parata,contineatur ſub mobilibus: quoniam hæc pecunia tangi,& videri poteſt,ſed cenſus longè diſtant à pecunia,videriq́ue & tãgi nequeũt.Idcircò quando diſpoſitio ſubſiſtit abſque eo,quod cenſus cõprehendat,faciunt tertiam ſpeciem,ſi qua ratio perſuadet,ne ſub immobilibus contineantur. Viuius opin.683.

280 Dominũ qui ſimpliciter affirmat,ſi vbi vtile dominiũ cõpetere probet,nõ ſuccumbet.cõmune aio ex Iaſ.in §.ſed iſta quidẽ.n.141.Inſti.de act.& in l.ſi domus.§.ſi fundus.n.9.ff.de leg.lib.1.& in leg ſed & ſi poſſeſſori.§ itẽ ſi iurauero ff de iureiur.Feli.in cap.cæterum de iudic.& in rub.n.7.de præſcript.quod etiam proceſſurum arbitror,& ſi rei dominũ dicat.quippe cùm nullo modo aliàs dominium aut proferri,aut intelligi ſoleat.tametſi in contrarium doctores crebrius iuerint,ſecundũ Alex.Bolog.n.11.Alc.n.9.Horman.n.19.Rip.n.27.Claud.Mariner.n.46.in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acq.poſſeſſ.ſed ea de re copioſius,& accuratius ſuo in loco. E.Suarez.

281 Per vnum actum collationis vel præſentationis probatur poſſeſſio,dum tamen talis præſentatio vel collatio fuerit immediata.c.cũ de benefi.de præbendis in 6.Frãc.Marc.dec.109.&ille qui vltimo loco præſentauit,dicitur eſſe in poſſeſſione,dũ tamẽ illa præſentatio ſit facta bona fide,& quod admiſſa fuerit,& præſentatus fuerit in poſſeſſione.Decius conſ.124.Bella.

282 Actor in iudicio poſſeſſorio ſi vnam cauſam deduxerit,& illam probauerit,debet obtinere,& in illius vtilitatẽ ſequi debet ſententia contra reum.Ioan.in cap.querelam.de elect.Boer.deciſ.43.num.23. Vezinua.

Soc. iun. *conſ.* 135. *non obſtantibus his. nu.* 23. *vol.* 4.

Siquidem poſſeſſio nullatenus probatur, teſtibus deponentibus, ſe nomine meo poſſediſſe, niſi & illud addant, me id tantum habuiſſe. *§. ex his itaque. Inſtit. per quas perſo. l. ſi ego. ff. de neg. geſt. & l.* 1. *§. per procuratorem. ff. de acq. poſ.* Alex. *conſ.* 100. *vol.* 1. Cor. *conſ.* 190. *& conſ.* 199. *col.* 4. *vol.* 1. *& conſ.* 46. *col.* 3. *vol.* 3. Iaſ. *conſ.* 185. *col.* 4. *vol.* 2. Gozad. *in d. conſ.* 42. *nu.* 5. *& ſeq.* Soc. iun. *in d. conſ.* 135. *nu.* 23. & Crauet. *conſ.* 5. *tria ſunt. nu.* 16.

Quartò per æſtimum, quod quis haberet in communi, non probaretur minimè poſſeſſio, neque dominium. ita Bald. *in l. ſi pater. C. de act. emp.* Lanfran. *in c. quoniā contra. de prob. in tit. de teſt. ſub nu.* 93. Fran. Are. *in l. in illa. in ſi. ff. de ver. ob. & ind. decē. eo tit.* Bar. Bal. & cæt. oēs *in l. ſi poteſt. C. de act. emp. & vend.*

Quintò per ſolutionē collectarū, ſeu tributi, nequaquā probatur etiam poſſeſſio. *l. pater tuus*, & ibi Bar. *ff. de act. emp.*

Vndè poſſeſſio probaretur vtique per teſtes, qui deponerēt vidiſſe Titiū tenere, & poſſidere. ita Corn. *conſ.* 6. *vol.* 3. & Dec. *conſ.* 252. agitur cauſa magni ponderis, *ſub nu.* 3. *& conſ.* 302. *& pro certo facultate mea nu.* 17. & gloſſ. *in l. ſtipulatio iſta. §. hæc quoque. in verſ. Sepeliatur. ff. de verb. obl.* & illa eſt communis opin. teſte Dec. *in d. conſ.* 302. *ſub nu* 17.

Imò probatur etiam ipſa poſſeſſio ca nonnullis aliis actib. deductis, atque poſitis per Afflict. *in deciſ.* 167. Gabriel. & per Vrſillū *ibi in add.* Spec. *in tit. de pos. & poſ. §.* 1. Bal. *in l. ſi. col.* 12. *C. de edict. diui Adr.* & *in l. inducia. ad ſi. C. de rei ven.* Bart. & alios omnes *in d. l. Celſus. col. pen.* Viuius *opin.* 621.

66 Poſſeſſor bonę fidei fructus ſuos faciens, eos cum expenſis melioramentorū compenſare tenetur vſque ad quantitatē concurrentē ipſorū fructuū. *c. ad noſtrā. de reb. eccl. non. alie. l. ſumptus. ff. de rei vēd. & l. inſulā. §. fructus. ff. ſol. ma.* & per glo. Bar. Ang. Bal. & alios *in l. in fundo. ff. de rei vend.* Caſt. *conſ.* 326. *viſo puncto*, Ang. & Bald. *in d. §. fructus.* Io. de Imo. *conſ.* 112. *col. pen. & ſeq.* Bal. *in l. ſuper. C. de evict.* & Cor. *conſ.* 240. *col.* 3. *vol.* 2. ideoq; ſi colligerat, ſeu perciperet tot fructus, qui melioramētis ipſis ęquivalerēt: vtiq; tunc rem reſtituere teneretur abſq; aliquorū melioramentorū ſolutione: ſec. iura memorata, & no. & limitat Berous, *in cap.* 1. *num.* 41. *& ſeq. de int. reſt.*

¶ Quod quippè in tantū procedit ſec. cōmuniter Doc. vt ſi quis bonæ fidei poſſeſſor eſſet virtute tituli iniuſti, & nulli, ad hoc haberet locū diſpoſitio *d. l. ſumptus*, cū *aliis ll. practatis*, videlicet, quod melioramenta ipſa cū fructibus cōpenſarētur. ita declarat Fely. cum cæteris congeſtis per eum, *in ca. cum cauſa. col. ſi. extra de re iud.* & Ant. Neguſ. *in trac.* 1. *de pignorib. in* 4. *memb.* 5. *par. nu.* 12. & ita deciſum extitit in Sacro Concilio Neapo. teſte Afflict. *in deciſ* 87. *nu.* 5. *cum aliis ſeq.* & ibi Cęſare Vrſil. *in add num.* 8. qui cumulatiſſime hoc diſcurrit.

Et quāuis bonę fidei poſſeſſor faciat fructus ſuos; nihilominus eos tenetur reſtituere, & præſertim fructus induſtriales, quatenus locupletior effectus eſſet: vt voluit Bar. *in l. ex diuerſo. in princ. ff. de rei vend.* Alex. *conſ.* 21. repetito in cauſa Merici. *nu.* 10. *&* *ſeq. vol.* 4. & Vrſillus cum aliis aggregatis per eum *in add. Afflic. in deciſ.* 240. *nu.* 4. *cum aliis ſeq.* vbi deducit iſtam eſſe com. opin. & declarat etiam vtiliter materiā in practica.

Et aduerte quod tunc præſumitur bona fides, & de ea cōſtare videtur, vbicunq; interueniret longa poſſeſſio, vel adeſſent probabiles cōiecturę iuſtæ poſſeſſionis. ita *Innoc. in c.* 2. *col.* 3. *de reſti. in integrū*, Abb. *in cap. conſultationib. de iure pat.* Rol. à Valle *cōſ.* 3. *Denunc. nu.* 94. *vol.* 1. & iſta eſt com. opi. vt in medium referauit Balb. *in l. Celſus, poſt* 2. *par. nu.* 2. & Ripa *in c. cum eccleſia. num.* 90. *cū aliis ſeq. de cauſ. poſſeſ. & propriet.* & ita iudicauit etiā Rota Roma. ſub die 23. ſebruarij. 1568. atteſtāte Illuſtri D. Oradino pręceptore meo, *deciſione* 150. Viuius *opi.* 623.

67 Poſſidens prior per conſtitutum præfertur ſecundo habenti actualē poſſeſſionem: quia poſſeſſio eſt vera, licèt modus ſit fictus: ſec. Bart. & cæteros omnes communiter, *in l. ab emptione. col. ſi. de pact.* Iaſ. *in l. quoties. C. de rei vend.* Dec. *in l. contractus. ff. de reg. iur.* & Iaſ. *conſ.* 6. *ſub num.* 2. *vol.* 3.

Et tantò magis, cū pactū conſtituti transferat naturalem, & ciuilem, non autem actualem poſſeſſionem. ita Cardin. Puteus *deciſ.* 2. *de emp. & vendit.*

¶ Nam poſſeſſio actualis non transfertur per clauſulā conſtituti, nec per clauſulā vendit, tradit, ceſſit, & conceſſit, quæ eſt eiuſdē naturę, & virtutis cū clauſula prælibata conſtituti, ſed illa clauſula ſola licentia apprehendendi poſſeſſionē importatur. *l. prædia*, & ibi Bart. Alex. & alij *in ſi. ff. de acq. poſ.* Abb. *in cap.* 2. *de conſue.* Bald. *in cap.* 1. *col. pen. quid ſit inueſt. & in l. inducia. col.* 1. *C. de rei vend.* & Alex. *conſ.* 10. *vol.* 4.

¶ Quod equidē procedit vbicunq; res immobilis quę alienatur abſens tēpore contractus: ſecus verò ſi eſſet præſens, & in conſpectu contrahentiū: tunc enim transfertur etiā poſſeſſio realis & actualis. ita Bar. & *Iac. de Are. in d. l. prædia*, Cy. Bar. & Bal. *in l.* 2. *eod. tit.* & idem Bald. *in l.* 1. *col.* 1. *C. de ſuffra.* & Lanfran. *in cap. quoniam contra. in verſi. Teſtes, de probat.*

Sed fundans ſe in clauſula conſtituti, teneretur quippè tunc probare conſtituentē tēpore ipſius conſtituti poſſediſſe: ſec. *Ant.* Aug. *deciſ.* 3. *&* 549. gloſ. & alij omnes *in l. quāuis. §. ſi cōductor. ff. de acquir. poſſ.* tam. Ang. & cæteros omnes *in l. quadā. ff. de rei vend.* Oldr. *conſ.* 114. *factum eſt tale, ſub nu.* 2. Gozad. *cōſ.* 42. *nu.* 8. *&* 16. Dec. *nu.* 14. & Cagnol. *in l. contractus. ff. de reg. iur.* Neutz. *conſ.* 79. *nu.* 16. Grat. *conſ.* 117 *nu.* 13. *& ſeq. vol.* 1. Lanfran. *in repet c. quoniā contra in v. Teſtes. de probat.* & *Alex. conſ.* 10. *vol.* 4. Tiraq. *in trac. conſtituti poſſ. in* 3. *par. in* 2. *limit. nu.* 1. & Ber. *conſ.* 30. *lecto proceſſu. nu.* 10. *& ſeq. vol.* 1. *prima par. & conſ.* 238. *cōtra donationē. nu.* 9. *vol.* 3. *prima par.* & Mattil. *in ſing.* 521. *alie qui*, vbi cum aliis aggregatis per eū hoc vtiliter limitat locū non ſortiri in antiquo inſtrumento continenti conſtitutū, in quo propter tēporis antiquitatē præſumitur poſſeſſionē fuiſſe penès cōſtituentē. Vnde aduerte amantiſſime lector ne decipiaris in confidendo in conſtitutione precarij, quæ fruſtratoria quippè redditur, & nullius momenti, niſi articuletur, & probetur conſtituentem tempore conſtituti poſſediſſe. Et hiſce oculis vidi aliquos aduocatos nonnullis vicibus amiſiſſe cauſas, & lites ea mera, & pura eorum incuria. Viuius *opin.* 623.

68 Poſſeſſio non continuatur in hęredem abſque apprehenſione, *l. ſi ſeruus, C. de iure delib.*

Fallit in 3. caſib. quos no. Iaſ. *in d. l. ſi ſerui.* fallit in 3. caſ. quos no. Diaz. *reg.* 262. & ideo ſi vis, vel robaria, aut furtū fuit cōmiſſum in re hęreditaria adita hæreditate, hæres nō habet furti actionē: fallit in 2. caſib. quos no. Ploc. *in l. ſi quando, C. vnde vi. nu.* 837. Don. à Fina.

69 Poſſeſſio præſumitur de pręſenti ex poſſeſſione de pręterito. Abd. & Doct. *in c. cum ad ſedem. de reſt. ſpol.* Bart. & alij *in l. ſine poſſideres, C. de probat.*

Ampliatur in 3. caſ. & limitatur in 4. per Rip. *in c. cum eccleſia Sutrina. de cauſa poſſ. & prop. nu.* 23. ſed negans hodie poſſidere, non præſumitur poſſidere propter poſſeſſionem de pręterito. fallit in 3. caſib. vt per Rip. *in c. cum eccleſia, extrà de cauſ. poſſ. & propriet. nu.* 27. Don. à Fina.

70 Nemo poteſt ſibi cauſam poſſeſſionis mutare. *l.* 3. *§. illud quoque. ff. de acq. poſſeſ.*

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in commento* 3. *anni. cap.* 2. *ver. Altera reg fol.* 313. Don. à Fina.

71 Poſſeſſio nobis per filiumfamil. & ſeruum acquiritur. *l.* 1. *§. item acquirimus. ff. de acq. poſ.*

Fallit in 10. caſib. vt per Vigel. *in commento* 3. *anni. cap.* 3. *de acquir. poſſ fol* 317. Don. à Fina.

72 Si poſſeſſor poſſeſſionem corpore relinquat, amittit poſſeſſionem. *l.* 44. *§. ſi. de acq. poſſ.*

Fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *in commento* 3. *anni. cap.* 4. *de acquir. poſſ. fol.* 328. vbi videas multas concluſiones limitatas de amittenda poſſeſſione. Don. à Fina.

73 Malę fidei poſſeſſor de perceptis fructibus propter titulū excuſatur, *l. ſi fundum, ff. de rei vend.* dd. *in c. grauis. de reſt. ſpol.*

Fallit in 4. caſib. vt per Soc. *reg.* 251. Don. à Fina.

74 Miſſi in poſſeſſionē ſi quis velit, cōtradictorē citari facere debet, qui ſi cōpareat, & tēpore miſſionis expulſus ſit, & nō appellet, ad contradicendum amplius non admitti. *l.* 1. *C. ſi de momentanea poſ. fuerit appella.*

Fallit vt per no. Soc. *reg.* 264. Don. à Fina.

75 Miſſus in poſſeſſionem ſi reus ꝟ. annū veniat, fructus nō lucratur, *c. quoniam, §. in aliis*, vbi gloſ. *extrà de litis conteſt.*

Fallit in 3. caſibus vt per Soc. *reg.* 265. Don. à Fina.

76 Poſſidēs ſi ille per quē poſſidet de poſſeſſione expellatur, nō tantū naturalē, ſed etiam ciuilem perdit. gloſ. *in c. cum olim cauſam, extra de reſtit. ſpol.* gloſ. & doct. *in l. ſi. C. de acq. poſſeſ.*

Fallit in 3. caſib. quos not. Soc. *reg.* 279. Don. à Fina.

77 Poſſeſſor bonę fidei licet fructus lucretur, tamen illos cū impenſa compenſare tenetur, *l. fructus, ff. de vſuc.* & ibi gl. *l. ſumptus. ff de rei vendi.*

Fallit vt per Soc. *reg.* 298. Don. à Fina.

78 Poſſeſſorium adipiſcendæ & recuperandæ petitorium primo intentatum ſuſpendere facit, *cap. paſtoralis, extrà de cauſa poſſ. & propriet.*

Fallit in 3 caſib. quos not. Soc. *reg.* 300. vide Corſet. qui cōtrarium

trariam regulā facit,& limitat *in ſing.incip.poſſeſſorū.* Idem.

79 Ille qui non poſſidet,nec detinet,non eſt legitimus contra ſictor ad impediendum hæredem mitti in poſſeſſionem,*l.fin.C.de edict.diui Adrian.*

Ampliatur,& limitatur in 2.caſib.quos no.Dec.*in d.l. fin.n.*40. Idem.

80 Poſſidens ciuiliter,ſi naturalem poſſeſſionē per decenniū negligat,etiā ciuilem amittit,hanc eſſe communem opinionē teſtatur Franc.Turz.*in ſuis concluſ.reg.*112 Don.à Fina.

81 Pupillus poſſeſſionem acquirere poteſt.*§.1.Inſtit. de auth. tuto.*fallit vt colligitur ea diſtinctione,quam facit Bart.Soc *in l.1.§.adipiſcimur.ff.de acq.poſſ.* Don.à Fina.

82 Cùm iura partium ſunt obſcura,pro poſſeſſore iudicandū eſt, quare in dubio poſſeſſor præſumitur dominus. *l.* 9. C. *de prob.l.fi.*C.*de rei vend.cap.inter dilectos,extrà de fide inſtru.*

Fallit in 3.caſib.quos no.Bello.*in ſuis com.opin.in litera* B.*in ver.cùm iura.* Idem.

83 Agenti poſſeſſorio recuperandæ obſtat notorius defectus proprietatis.declaratur iſta regula à Felin.*in cap.ad petitionē.de accuſ nu.*6.*&* 7. Idem.

84 Plures non poſſunt in ſolidum ciuiliter poſſidere. *l.* 3. *§. econtrario ff.de acq.poſſeſ.*vbi Io.*Bolog.*limitat in 3.caſib.*n.*99. Don. à Fina.

85 Poſſeſſio ex præcedenti titulo tradita & hàbita præſumitur.*l.9.ff.de acquir poſſeſ.*

Fallit in 4.caſib. vt per Cagno.*in l.9.*C.*de pact.inter empt.& venditor.nu* 173. Don. à Fina.

86 Poſſeſſionem alterius ingrediens authoritate iudicis inualida,non excuſatur à pœna legis,*§.hac actione, Inſtit.de vi bon rap.l.si domum,ff.eo.*Bart.*in l.iuſtè.ff de acq.poſſ.*

Fallit io 3.caſib.vt per Fel.*in cap.cū cauſa,de offic.deleg.*Don. à Fin.

87 Poſſeſſionē propria authoritate quis capere nō poteſt ea titulo,quem in re iuſtè habet,*l.fi.ff. quorum legato.l. nec ex vera,*C.*de acquir.poſſeſ.*

Fallit in 5.caſibus vt per Iaſ.*in d.l.ſi ex ſtipulatione , colum.*1. Don.à Fina.

88 Fundi parte apprehēſa,cenſetur poſſeſſio totius fundi apprehenſa.*l.poſsideri,ff.de acq.poſſ l.vulgaris quæſtio.ff de fur.*

Ampliatur in 4.caſi.& limitatur in vno à Zaſi.*in d.l.poſsideri,nu* 20. Idem.

89 Filiusfam.rem peculiarem poſſidere non dicitur, *l.filiusfa.ff.de reg.iur.*vbi Dec.ampliat & limitat. Idem.

90 Poſſeſſio prout acquiritur animo & corpore, ita amittitur animo & corpore,*l.quemadmodum.ff.de acq.poſſ.*

Fallit vt no.Dec.*in l. ferè quibuſcunq; ff de reg.iu.* cōtrariam reg. ſcilicet,quòd poſſeſſio acquiritur animo & corpore , ſed amittitur ſolo animo,facit *Baptiſt.*à Villalob.*concl.*100. *in litera P.*vbi ampliat,& limitat eam. Don. à Fina.

91 Poſſeſſio trāſfertur ex cōtractu ſimulato,quādo agitur vt transferatur.Curt.iun.*cōſ.*108.*n.*12.cō.dicit.B. Villal.& Vezin.

92 Poſſeſſio iuris,& quaſi iuris poteſt eſſe penes plures. *Iaſ. in l.poſsideri.§.ex contrario.nu* 82.*ff.de acq.poſſ.*com.dic. Idem.

93 Interdicto vti poſſidetis,ſeu retinendæ agēs ſe poſſidere, & in ſua poſſeſſione turbari dicens,ideo vt contrarius audiendus non eſt,vt *in cap.ſolicitudinem,de appellat.*

Fallit in 2.caſib.quos not.Soc. *reg* 189. Don.à Fina.

94 Malæfidei poſſeſſor ſi quis à principio fuerit,ea poſt facto verò bonæfidei,pro rata temporis malæfidei,& bonæfidei iudicandus.Ant.& Imo.*& c.grauis,extra de reſtit ſpoliat.*

Fallit in 2.caſib. vt per Soc.*reg* 250. Don. à Fina.

95 Principis prior conceſſio attenditur,etiā quòd in ſecundum poſſeſſio transferatur , ſecundum communem per Burſ. *conſ.*78.*poſt nu.*6.*lib.*1.pro qua vide quæ ſcribit Rom.*conſ.*298. vbi plura etiam de principe & fide illius. *Bonac.*

96 Bonæ fidei poſſeſſor fructus iam perceptos vſucapit triēnio.vt commune aſſeuerat Balb.*de praſcr.par.*4.*par.*4.*princip. quaſt.*35.*nu.*2. E.Suarez.

97 Poſſeſſio apprehēſa per aliquē,in abſētia alterius ciuiliter poſſidētis,dicitur naturalis.Eſt cō.opi.ſeq.Alex.*in cōſ.*201. *viſo themate.vol.*7.*& in cōſ.*35.*viſo themate.vol.*6. M. Chærian.

98 Poſſeſſionem alterius qui ex inualido iudicis decreto ingreditur , pœnas poſſeſſionis alienæ turbatori indictas pēdet. cōmun.aiūt Iaſ.*in l.iuſtè poſsidet.n.*27.*& ſeq.ff. de acq.poſ.*Aym. Crauet.*conſ.*248.*verſ. nō obſtat aliud dubiū.* Viuius *lib.*1.*opinio.*287.Iul.Clar.*in pract.§.vltim.quaſt.*82.*ſtatus.*4. E. Suarez.

99 Poſſeſſione ſua nemo priuādus eſt abſq; cauſæ cognitione,etiā ſi eſſet prædo,aut intruſus,ex no.per duc.*in §. recuperanda.Inſt.de interd.in l.ſi quis ad ſe fundū.*C.*ad l.Iul de vi pub.* Rip.*in l.naturaliter.§.nihil commune.n.*46.*ff.de acq.poſſ.*Fel. *in c.vlt.n.*24.*verſ.fallit* 2.*de praſump.*Dec.*in l.vnic.n.*4.*C.de edic. di.Adr.* Chær.

100 Poſſeſſoria omnia cōcurrūt cum petitorio excepto poſſeſſorio retinendę ratione contrarietatis.Iaſ.*in d.§.nihil commune.nu.*97.com.dicit.*Io.*à Ripa *in lib.de reſcri.cap.* 7. *nu.*2.

Fallit niſi intentetur poſſeſſorium retinendæ , reſpectu diuerſę poſſeſſionis.*Iaſ.ibi n.*98.com.dicit,vbi vide diſtinctionem & intellectum. Villal.

101 Poſſeſſoria iudicia nō dātur illi qui ſua culpa excidit poſſeſſione.Veram opinionem eámque communiter doct.ſequi dicit Alex.*in l.*3.*§ genera.de acq.poſſ.nu.*28. *I.*Fich.

102 Poſſeſſorij cauſam perinde atque petitorij in feuda lib. cauſis coram domino feudi determinandam eſſe,comm.dic. Fr.Cut.*in tract.feu part.vlt.nu.*23. Idem.

103 *Poſſeſſio* ſi eſt antiqua,pro titulo beneficij præſumitur, ideo poſſidens non cogitur oſtendere:hanc regulam cum 4. limitationibus ponit *Fel.in c. licet eis.de ſimo.* Don. à Fina.

104 *In* poſſeſſorio præfertur qui habet poſſeſſionē de preſenti,& eam probauerit:hāc opinionem limitatā ponit Plo. vbi latiſſimè tractat de poſſeſſorio *in l.ſi quando,* C. *vnde vi.n.*95.*& ſeq.* Idem.

105 Poſſidere poteſt quis vnam rem duobus modis,vno generali pro ſuo,& alio ſpeciali:vt purà pro emptore.Iaſ.*l.* 3.*§. ex pluribus.nu.*34.*&* 36.*ff.de acq.poſſ.*com.dic. B.Villal.

Amplia,ſiue cōcurrat eodē tēpore,ſiue in diuerſis tēporib*, dominiū autē poteſt detineri ex diuerſis cauſis in idē tempus cōcurrentibus.Iaſ.*in d.l.*3.*§ ex pluribus n.*38.com.dicit.Idem.

106 Poſſideri dicuntur immobilia.*Iaſ.in l.poſſeſſio.nu.* 39. *ff.eo.tit.*com.dicit. Idem.

107 Poſſidere præſumitur tempore mortis qui ſemel poſſedit.Alciat.*de praſumpt.re.*2.*praſumpt.*21.*nu.*51.communem dicit. Idem.& Vezinus.

108 Poſſidere præſumitur tēpore expulſionis agētis interdicto recuperādæ,probando quòd aliquādo poſſederit. Alc. *de praſump.re.*2.*praſump.*21.*n.*14.com.dicit.Villal.& Vezinus.

109 Non præſumitur quis poſſidere,niſi alleget poſſeſſionem.*Alc.ibi in prin.*com.dicit. Idem.

110 Poſſidens ciuiliter de voluntāte poſſidentis à quo cauſam habet propria authoritate poteſt naturalem accipere. Cur.iu.*conſ.*127.*nu.*3.com.dicit. Villal & Vezin.

Amplia iſta cōmunem etiam ad naturalem,& intellige ambas,quādo illa,quæ interdicitur acquiri,eſt vacua.Ant.Gom. *in l.*45.*Tau.n.*43.com.dicit.Et glo.*in d.l.clàm poſsidere.I*dem.

111 Poſſidere negans,ſi conuincatur de mendacio,poſſeſſione priuatur.*l.fi.ff.de rei vend.*gl.*in §.pe in auth.de iure,& cent. & in auth.item ſi poſſeſſor.C.qui pot.in pig.*fallit in 6.caſib.quos no.Ant.de Trem.*in add.ad practicam Vberti de Bonacur.in tit. quib.mo.nu.*27.*ver.niſi primum.*

Fallit in 5.caſi.quos no.Por.*in h.j.ſuarū cōcl.reg.*30.fallit in 5. caſib.vt per Fel.*in c.cæterum, col.pen.de iud.* Ampliatur io 10. caſib.& limitatur in 11.ab Ant.Gab.*in lib.*5.*de acq.poſſ.concl.*5. Don.à Fina.

112 Poſſeſſor non prohibetur ſuam continuare poſſeſſionem,etiam ipſa lite pendente.gl.*in cle.*2 *in verb.innouato,vt lite pendente,cap.cum teneamur,de appellat.*

Fallit in 3.caſibus,quos no.Por.*li.*5.*ſuarū concl.reg.*32.Idem.

113 *Interdictum* retinēdæ poſſeſſionis cum petitorio intētari non poteſt: hanc eſſe communem atteſtatur Soc.*reg.*187. vbi limitat in 2.caſibus.

Fallit in 3.caſib. vt per Rip.*in l.naturaliter,§.nihil.com.num.*166.*ff.de acq.poſſ.* Don.à Fina.

114 Interdictum recuperandæ,vel adipiſcendæ poſſeſſionis ſimul cum petitorio intentari poteſt:cōmunis eſt op. *in l.fundi,ff.de vi & vi arma.*gl.& doct.*in l.incerti,C.de interd.*

Fallit in 2.caſi.quos no.Soc.*reg.*188.fallit in multis caſibus, quos no.Rip.*in l.naturaliter,§.nihil commune,ff.de acquir. poſſ. nu.*142. Don.à Fina.

115 Quaſi poſſeſſio vnico actu acquiritur,dūmodo ille actus fuerit ſortitus effectum.*c.cum olim.de cauſ.poſ.*& ibi Pan.& Alex.*conſ.*74.*nu.*11.*in* 4. *vol.* com.dicunt. Vezin.

116 *Dominiū* probatur per inſtrumenta antiqua ex fama publica.Et quid ſi agatur contra tertiū & plura in materia pro

bationis

apprehenderit, vel ante aditã hæreditatem, vel poſt aditam, priua tamen quàm hæredes ipſi poſſeſſionẽ re vera nacti ſint. cõmune ait latiſſimè declarãs Io.Bapt.Plo *in rep. l. ſi quãdo. n.8 & n.13. cum pluribus ſequentibus. C. vnd. vi.* Quinimò nec aliter hæredes prædicto ſtatutorũ beneficio vtentur, quàm ſi priua eos ritè citauerint, qui vel iniuſta poſſeſſione res hæreditarias anticiparint. cõmune ponit Viuius *lib. j. opi.* 304. cum *Alex. conſ.* 83. *viſa facti. nu.* 83. & *nu* 20. *lib. ij.* cũ; aliis iuris interpretibus: Nec item vnquam hæredibus ob id genus ſtatuta recuperandæ poſſeſſionis interdictum competet, quàm poſtea quam re ipſa poſſeſſionẽ ſuſceperint. cõmune aiunt Rip. *in l. j. n. 37. ff. de acq. poſ. & in rub. n. 24. de cauſ. poſſeſ. & propr.* Pariſ. *conſ. 1. n* 159. *lib. 1.* Viuius *vbi ſuprà.* E. Suarez.

142 Poſſeſſio, quatenus iuris eſt, in eum penitus hæredẽ omnia totius hæreditatis transfertur, qui rem aliquã hæreditatis apprehendit. commune inquit Tiraq. *de retract. lign. §. 36. gl. 3. nu.* 11. Quatenus autem facti eſt, ſolum illius rei poſſeſſio penes hæredem erit, quam ipſe apprehenderit. commune ponit idem, *eodem in loco, nu. 3. & ſeq.* Idem.

143 *Dominiũ* & ſi nuda traditione nõ transferatur, trãſfertur tamẽ, cum vel inutilis cõtractus præceſſit. vt eſt gl. opi. *in l. cõtractus. in verſ. vel id. C. de fide inſtru.* recepta iuxta Sali. *illic. n.* 11. Neguſ. *de pign. 4. par. n* 39. & ſi non immeritò alicui æqua hæreret iſthic poſſit *ex l. ſi ego. ff. ſi certũ peta.* atque ea iis, quæ ad illã illic tradunt Ang. Rom. *Iaſ.* & Alc. *in prin.* E. Suar.

144 Dominium & in corporeis cenſetur. cõmune elicio ex Alex. *nu. 4. & nu.* 6. Soc. *n.* 1. Rip. *nu.* 26. *Bereng. c. a. n.* 12. *in l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acq. poſſ.* Roderic. Soarez, *in maioratus quaſt.* 189. E. Suarez.

145 Dominium non transfertur à ſimplici traditione, ſi nec reipſa, nec ſpe titulus, aut cauſa ſubſit. commune dicit Ant. Gomez. *in l. 45. Tauri. num.* 30. quod & ij aſſerunt, quos ſuprà retuli, *verb. dominium & ſi nuda.* E. Suarez.

146 Dominium per ſententiã transfertur. videas pulchram Bar. diſt. *in l. ex hoc iure, ff. de iuſt. & iu.* & eſt communis opi. vt dicit Iaſ. *in d. l. ex hoc iure,* vbi limitat. *nu.* 45. & an per ſententiam transferatur dominium. vide Alexan. *conſ. 20. lib. ij.* vide doct. *in c. propoſuit. de conceſ. preb.* Don. à Fina.

147 Error an, & quãdo impediat dominij trãſlationẽ plures ponit diſtinctiones *Bar. in l. qua acta, de eff. procur. Caſ.* Idem.

148 *Dominij* appellatione vſuafructus non continetur, *l. ſalſus. §. ſi. ff. de furt. l. recte diximus, ff. de verb. ſign.* fallit *in l. in venditione, ff. de bon. auth. iud. poſſ. l. ij. ff. de vſufruct.* declarat gl. & Bald. *in l proprietatis, C. de probat.* Don. à Fina.

149 Dominium rei quam poſſideo ſi apud alium ſit, & res pereat, damnum pertinet ad dominum. *l. qua fortuitis. C. de pignor. actio.* fallit, vt per Rom. *ſing.* 35 Don. à Fina.

150 Acquiritur dominiũ captatione ferarũ, beſtiarum, volucrũ, & piſciũ. *§. feræ. Inſtit. de rer. diuiſio.* Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in cõment. 3. anni. in cauſa 2. acq. don. fol.* 17. Do. à Fin.

151 *Filiusf.* acquirit patri. *§. 1. Inſtit. per quas perſonas nobis acquiritur, l. 6. C. de bonis quæ liberis.* Fallit in 16. caſib. vt per Vigel. *in comm. 6. anni. in 2. parte, in tract. de iure interpret. in cap. 3. fol.* 275. Don. à Fina.

152 Per filium etiam ab alio poſſeſſum nobis acquiritur poſſeſſio. *l. j. §. item acquirimus, ff. de acq. poſſ. §. 1. Inſtit. per quas perſon. nob. acqu.* Ampliatur & limitatur per Dec. *in l. filiusfam. ff. de reg. iur.* Don. à Fina.

153 Seruus acquirit domino etiam inuito. *l. etiam inuitis, ff. de acq. rer. domi. l. ſeruus vetante. ff. de verb. oblig.* Fallit in 3. caſi. vt per Marc. Mant. *in ſing.* 15. fallit in 7. caſib. vt per Vigel. *in commento 3. anni. cap. 2. reg. 56. fol. 96. & de ſeruo communi tract. in reg.* 4. & ponit 6. fallentias, & reg. 6. quintò tractat de ſeruo in quo habemus vſumfructum. fallit in 3. caſi. ſecundum Iaſ. *in d. l. ſeruus vetante. nu. 1. vſque ad fin.* Don. à Fina.

154 Acquiſita per mulierem conſtante matrimonio, præſumuntur acquiſita de bonis mariti, *l. Quintus, ff. de donat. inter vir. & vxo.* gloſ. & doct. *in l. cùm oportet. C. de bon. quæ liberis.* Fran. de Crem. *in ſing.* 6. vide multos collectos per Alfanum *collecta.* 560. Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in 18. vt per Ioan. de Neniz. *in ſil. nupt.* Ampliatur & limitatur in 3. caſib. vt per Lup. *in repet. rub. de donat. inter virum & vxorem.* Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 6. à Pot. *in lib. j. ſuarum concl. reg.* 14. *Don.* à Fina.

155 Filiusfamilias acquirit patri ſi ſit in eius poteſtate. *l. qui ſeruo. ff. de acquirend. poſſeſſio. §. primo. Inſtit. per quas perſo. nob. acq.* ſpecies acquirendi eſt liberare dominium obligatione. *l ſpecies. ff. de recep.* Don. Fina.

156 Filio quæritur dominium in aduentitiis, *§. 1. Inſtit. per quas perſo. nob. acq.* fallit in 3. caſib. vt per Viuium *in ſuis concluſ. verſi. ſi bis quæritur, fol. 221. l* Don. à Fina.

157 Monaſterio acquiritur per monachum exiſtentẽ in fuga, no. doct. *in l. j. §. per ſeruum, ff. de acquiren. poſſ.* Fallit vt colligere potes ex diſtinctione, quam ponit Bar. *Soc. in d. §. per ſeruum, nu.* 9. Don. à Fina.

158 Acquiſibile priuilegio eſt acquiſibile conſuetudine, *ca. cum contingat. de foro compet.* Fallit in 4. caſib. ſecundum Fel. *in d. c. cum contingat* Idem.

159 *Per* extraneã perſonã nobis non acquiritur. *l. ſtipulatio iſta. §. alteri ff. de verbor. obligat.* Fallit vt per Man. *ſingula.* 544. Fallit ſi liber homo eſt bona fide poſſeſſus. Fallit hęc fallẽtia in 9. caſib. quos no. Vigel. *in commento 3. anni. c. 2. reg. 6 fol.* 121. Fallit in 4. caſib. vt per eundem *reg. 9 folio* 136. *Idem.*

160 Acquiſitorũ nomine veniunt ea tatũ, quæ laboribus & induſtria parãtur, nõ autem legata, donationes, vel alia gratuito obuenientia. idque communiter receptum teſtatur Io. Pitr. Angelber. *ſuper conſuet. Aur. tit. de Societ. inter vir. & vxo. cap.* 2. Don. à Fina.

161 Duo nõ poſſunt eſſe domini eiuſdẽ rei inſolidum. *l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculũ. ff. commod. l. Mæuius. §. duorũ ff. de leg. ij. l. quidã. §. proinde. ff. de rei iud.* contra, quia ſi loco tibi rem in emphytheuſim, ego ſum dominus, & tu etiam quia habes rei vendicationem. *l. j. ff. ſi ager vect. l. j. ff. de ſuperfi. l. in rem. ff. de rei vend.* Don. à Fina.

162 Qui ſemel dominus, ſemper præſumitur dominus. *l ſi ne poſſideris. C. de probat.* *Idem.*

163 Traditio facta ante conditionis euentum, transfert dominium. *l. dotis fructus, in fi. l. ſeq ff. de iure dot.*

Ampliatur & limitatur per Io. Bolog. *in l. j. § ſi vir vxori. ff. de acquir. poſſeſſione. n.* 67. & latius, & clarius *n.* 76. Do. à Fina.

164 Ex cõtractu reprobato nõ transfertur dominiũ. *l. j. C. de fundo do. l. nõ dubiũ. de legi.* fallit in 2. caſi. vt per Io. Bolo. *vbi ſ. nu.* 8. vbi Pont. *in verſ. circa tertiam concluſionem.* *Idem.*

165 Qui dicit ſe dominum, licet probet ſe vſufructuarium, obtinebit. Fallit vt *Io.* Bolog. *in l. naturaliter. §. nihil commune ff. de acqu. poſſeſ. nu. 4. in 2 par.* Idem.

166 Dominium rei meæ non poteſt princeps auferre per reſcriptum, gl. *in l. omnes, C. ſi contra ius. vel vtilit. publ.* fallit in 7. caſi. vt per Iaſ. *in d. l. omnes, n.* 2. vbi gl. limitat in 4. caſ. Ampliatur, & limitatur in multis caſibus. vt per Por. *lib. quinto. reg.* 15. 16. & 17. Idem.

167 *Dominium* rei in ſpecie, ſed alternatiuè legatum, non tranſit niſi facta electione, *l. huiuſmodi, §. Stichum, de leg. j.* Ampliatur in 4. caſib, & limitatur in 14. per Io. de Nig. *in rep. l. j. ff. de leg. j.* Idem.

168 Dominium non transfertur, ſi trado rem meã vt alienam, gl. *in l. j. ff. de offi. proconſ.* vbi Bar. *per l. ſi procurator, de acquirenda rerum dominione.* Fallit in 3. caſibus vt per Iaſ. *in d. l. col.* 4. Don. à Fina.

169 *Dominium* in eccleſiã ſolo titulo, ſine traditione trãſfertur, *l. ſi. C. de ſacroſanct. eccleſ.* gl. & doct. *in cap. ex literis, de tranſactionibus.* Fallit quando contrahitur cum procuratore. Ang. *in l. j. §. per procuratorem. ff. de. acq. poſſeſ. Io. in d. l. fin. col.* 2. *Idem.*

170 Dominij translationẽ nõ impedit pactum de non alienando oppoſitum in contractu, Bar. & Bald. *in l. ea lege. C. de condict. ob cauſam. l. quis abſentis, §. j.* vbi Doct. *ff. de acq. poſſeſſione.* Fallit in 7. caſibus, quos refert Cro. *in l. filiusfam. §. Diui, ff. de leg.* fallit in tribus caſibus, quos no. Por. *in libro tertio ſuarũ concluſionum, concluſione prima,* vbi refert hãc eſſe communem, licet multos referat tenentes contrarium. Idem.

171 *Dominium* rei legatæ ſtatim recta via tranſit in legatarium particularem à morte teſtatoris, *l. à Titio, ff. de furtis l. vnica, §. in nouiſſimo, C. de caducis tollendis. l ſi ſeruus legatus, ff. de noxal. l. legatum ita, ff. de legatis ij.* fallit vt per Mant. *ſing.* 669. fallit, vt per Corn. *in l. ſi creditores. C. de fid. numero* 4. Apliatur in 13. caſib. & limitatur in 9. à *Petr.* Dueñ. *reg.* 210. fallit in 6. caſib. quos no. Hieron. autriga. *in l. omnia, ff ſi cert. pet.* fallit in 5. caſib. ſecundum Zaſi. *in l. planè, § ſi ita Titio. ff. de leg. j.* Ampliatur in duobus caſib. & limitatur in 12. à Ripo, & Iaſ. *in l. prima ff. de legatis primo.* vbi *Ioan.* Bologn. ampliat in 12. caſibus, & limitat in 6. *numero.* 288. & ibi Pontanus *numer.* 72.

Ampliatur in 4.caſibus,& limitatur in 14. Io.de Nig.*in d.l.j.ff.de leg.j.n.*65 Ampliatur & limitatur in 4.caſib.à Mar.Soc.*in d.l.j.n.357.& n.*384.fallit in 4.vt per Soc.*reg.*201.fallit in vno caſu, & fallentia limitatur a Franc.Viuio,*in libro ſuarum concl.in verſ.dominium rei legata.* fallit in 3.caſibus, vt per Vigel.*in commento 5.anni.cap.1.reg.*7. Idem.

172 Dominium niſi ex vna cauſa contingere nõ poteſt. *l.ij.§.ex plurib.ff.de acq.poſſ.*vbi Pontanus limitat in 4.notab. & aſſignat rationem.fallit in 4.caſib.quos no.Za.*in d.§.ex plurib.n.*23.fallit in 2.caſib.vt per Dec.*in l.non vt ex pluribus,ff.de reg.iur.*fallit in 3.caſib.ſecundum Fel.*in c.inter dilectos, de fide inſtrum.nu.*72. Idem.

173 Dominiũ rerum dotaliũ ſoluto matrimonio illicò trãſit in vxorem,ſine aliqua traditione vel noua apprehẽſione, *l.in rebus. C.de iur.dot.l.dotis act.ff.ſol.mat.*Videas Io.Bologn.*in l.j.ff.ſol.mat.nu.*77.fallit in 15.caſib.ſecundum Bal.Nouc.*in tract.de dote in 8.parte,in 6.priuil.à n.j.vſque ad finem.* Idem.

174 Dominiũ per pronomina poſſeſſiua iuncta cũ ſubſtãtiuo alterius generis ſignificatur, vt argẽti,ſeu tritici ſignificatur,*l.Quintus.§.argẽto,ff.de auro & arg.leg.l.qui habebat,ff.de leg.iij.*fallit in 4.caſi.vt per Soc *in tract.fall.reg.*96.Do.à Fina.

175 Dominiũ directum ex præſcriptione nõ trãsfertur,vtile vero ſic,*l.traditionib.*& ibi gl.& Bar.no.c.*de pact.* vbi Rim. limitat in multis caſib.*n.3.& ſeq.* Fallit in 4.caſib.vt per Soc. *reg.*97.fallit in 3.caſi.vt per *Igne.in l.contractus.ff.de reg.iur.n.*45.Fallit vt per Fran.Cur.*in d.l.traditionib n.*7.fallit in 18.caſib.vt per Iaſ.*in d.l.traditio.num.*14.*& ſeq.*fallit vt per Dec.*in d.l.traditionibus,nu.*11.fallit in 9.caſib.vt per Fely. *in rubr. de praſcr.n.*4.vbi videas Pariſ.qui ponit 10.fallen.fallit in 3.caſi. vt per Alex.*in l.traditionib.C.de pact.nu.*2.Don.à Fina.

176 Dominium,quando in eius tranſlatione error fit per trãſlationẽ à domino rei factã non trãsfertur,*l.ij.§.ſubtilius.ff.de cond.ob cauſam.*Fallit in 4.caſib.vt per Soc.*reg.* 98. Idem.

177 Domini inſolidum plures eiuſdem rei, vel iuris eſſe non poſſunt,*l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculum,ff.commod.l.3.§.ex contrario,ff.de acqui.poſſ.*fallit in 8.caſib.vt per Soc.*reg.*99. Don.à Fina.

178 Dominus ſemel amplius effici non poteſt,*l.ſequitur,§.lana.ff.de vſucap.*fallit vt per Mant.*ſing.*420. fallit in 5.caſi.vt per Soc.*regul.*100.fallit in multis caſib.vt notaui *ſuprà in concluſ.*9. Idem.

179 Dominus ſoli,eſt dominus ædificij ſuperpoſiti, *l.ij. c. de rei vend.§.ex diuerſo,Inſtit.de rer.diui.l. qui demum, ff.ad l.Aquil.l.ſi.de ſuperſ.l.obligationum.§.placet,ff.de act.& obligatio.* fallit in 6.caſib.vt per Alexand.*in l.prima.§.nunc videamus,ff.de operis noui nunciatione.*fallit in 7.caſib.vt per Soc.*regul.* 121. Idem.

180 Dominium alteri quęſitum princeps non poteſt auferre ſine cauſa,no.Doct.communiter *in l.Gallus.§. & quid ſi tantùm, ff de liber. & poſthum.l.fina.C.ſi contra ius,vel vtilit.publ.* fallit in 2.caſib.vt per Viuium *in ſuis concluſ.verſi. princeps de plenitudine.*fallit in 4.caſib.quos no.*in c.qua in eccleſiarum,de conſti.nu.*41. Idem.

181 Capta in bello,capientium,*l.naturalẽ,§.fin. & l.alio, ff.de acq.rer.dom.*Ampliatur in 3.caſib.& limitatur in 4. vt ego notaui *in §.item ead.Inſtit.de rer.diuiſ.*fallit vt no.Maria. Soc. & Bar.Soc.*in l.j.ff.de acq.poſſ.num.*6. Idem.

182 Qui vult dominium transferre,ſtatim recipiat,nihil agit.Fallit in 8.caſibus,vt per Soc.*in l. ſi tibi, ff.ſi certum petatur.nu.*7. Idem.

183 Inuentione theſauri acquiritur nobis,*l.j.C.de theſauris.* fallit in 4.caſib.vt per Vigel.*in comm. 3.anni.in 4.cauſa,fol.*31. Don.à Fina.

184 Inſula in mari nata,vel in flumine nobis acquiritur.*§.inſula,Inſtit.de rer.diuiſ.*Fallit in 7.caſib.vt per Vigel. *in commento 3.anni.cauſ.8.fol.*40. Don.à Fina.

185 Adiectione acquiritur dominium *l.23.§.ſi quis rei ſua, ff.de rei vend.* Fallit in 12. caſib. vt per Vigel. *vbi ſuprà, cauſa* 10.*fol.*50. Idem.

186 Specificatione nobis acquiritur. *l.27. §. vbi ſimul. ff.de acquir.rer.dom.*Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.*in com.3.anni.cauſa* 11.*fol.*66. Idem.

187 Confuſione nobis acquiritur.*§.ſi duorum, Inſtit. de rer. diuiſ.*Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.*in com.3.anni.cauſa* 13.*fol.* 73. Idem.

188 Bona fide nobis acquiritur.*l.48.in princ. & §. fina.ff.de acq.rer.dom.*Fallit in 4.caſib.vt per Vigel.*in com.3.anni.cauſa* 16.*fol.*79. Idem.

189 Traditione & alienatione acquiritur dominiũ. Fallit in 14.caſib.vt per Vigel.*in commento 3.anni.cap.*4. Do.à Fin.

190 Acquiritur actio abſenti ex numeratione eius nomine facta per alterũ.Ampliatur & limitatur in 4.caſib. per Purp. *in l.certi condictio.§.ſi nummos.ff.ſi cer.pet.n.*42.*& nu.*80.*&* 84. Don.à Fina.

191 Acquiſita per vnũ ex fratribus,ſimul poſt mortẽ patris habitãtibus,præſumuntur acquiſita de cõmuni, *l.ſi fratres,ff.pro ſoc.*Spe.*in tit.de iud.§.ſequitur videre de cõmunibus.* Bar.*in l.Titium.§.altero,ff.de adminiſtrat.tut.n.*5.Bald.*in l. ſi patronus, c.com.vtriuſq.iud.*Iaſ.*in l.j.c.qui teſt.fac.poſſ.*Fallit in 4.caſib. vt per Alc.*in tract.præſumpt.in prima reg.præſumpt.* 25. & vltra Alc.vnam ponit fallen.Petr.Duen.*reg.*3. Don.à Fina.

192 Capta in bello capientibus acquirũtur,*§.itẽ ea.Inſtit.de rerũ diuiſ.l.j.ff.de acquir.poſſ.*vbi latè videas Io.Bolog.*n.* 28.*& ſeq.*& Pontanus qui ampliat & limitat *n.*17.Ampliatur in 2. caſib.& limitatur in 5.per Soc.*in d.l.j.n.*46.*& ſeq.* Idem.

193 Bannitus ex forma ſtatuti,in territorio bannientis nihil acquirere poteſt etiam per ſubiectam perſonam vt ſeruũ, vel filium.Ang.& Modern.& Lud.Rom.*in l.Antiſtius. §.fi.ff.de acquir.hære.*Fallit in 4.caſib. vt per Soc.*in tract. Fallentiarum,reg.*36. Idem.

194 Filius ſi acquirit ex pecunia patris,diuiditur lucrum,gl. *in l.cum oportet,C.de bonis qua lib.*Spec.*in tit.de iud.§. ſequitur, verſ.quod ſi aliter.* Fallit vt per Viuium *in ſuis concluſ. verſ.filiusfa.ex qua lucratur.fol.*221.fallit in 3.caſib. ſecundum Dec.*in l.illam.de collat.nu.*11. Don.à Fina.

195 Pro poſſeſſore habetur,qui dolo deſijt poſſidere,*cap.pro poſſeſſore de reg.iur.*

Fallit vt no.Dyn.*in d.c.pro poſſeſſore.* Don.à Fina.

196 Poſſeſſoris conditio melior eſt in pari cauſa, *ca.in pari. de reg.iur.*vbi Dyn.declarat. Idem.

197 Si poſſidens ciuiliter ignorat ſuam naturalem poſſeſſionem ab alio occupari,non amittit ciuilem,*l.quamuis ſaltus.ff.de acquir.poſſ.*

Fallit in 2.caſib.ſecundum Pari.*in c.vigilanti,de præſcr.nu.*9. Idem.

198 Sciẽs naturalẽ poſſeſſionẽ ab alio occupatã,amittit ciuilem, ſi dubitat ſe poſſe repelli.*l.ſi id quod.ff.§.fi.ff.de acq.poſſ.*

Fallit in 2.caſib.ſecundum Pariſ.*in d.c.vigilanti.n.*11. Idem.

199 Poſſeſſio amittitur per negligentiã,& lapſum temporis arbitrio iudicis declarandũ.Bar.*in l.iij.§.cum igitur,& in l.qui poſſ.de vi,& vi arm* videas Pariſ.& Doct.*in cap.ſi vigilanti. de præſcript.n.*11.

Fallit in 3.caſib.quos no.*Alex.in l.ſi de eo.§.ſi fortè.ff.de acq.poſſ.num.*6. Don.à Fina.

200 Ex contractu inutili tradens priuatur poſſeſſione,ſiue acquiratur ingredienti,ſiue non acquiratur,*per l. quòd meo.§.ſi à furioſo.ff.de acquir.poſſ.*

Ampliatur in 5.caſib.& limitatur in 6.per Ioan. Bolog.*in l.j.§.ſi vir vxori.ff.de acquir.poſſeſſ.num.*57.vbi Pontanus *verſ.*2. *& contractu inutili, ſeu reprobato transfertur, & acquiritur poſſeſſio.*

Ampliatur in 8.caſib.vt per Ioan.Bolog.*vbi ſuprà.num.*65. Don.à Fina.

201 Poſſeſſio non transfertur ſine traditione vera,vel ficta. *l.licet cum gloſ.C.de acq.poſſeſ.*fallit in 3.caſib.vt per Purp. *in l.certi condictio.§.depoſui ff.ſi cer.pet.nu.*3. Don.à Fina.

202 Per aſpectum oculorũ acquiritur nobis poſſeſſio.*l.quod meo.§.ſi vendiderem.ff.de acq.poſſeſ.*

Fallit in 3.caſib.quos no.*Iaſ.in l.poſſeſſio.§. ſi. iuſſerim, ff.de acquir.poſſ.nu.*12.fallit in 3.caſib.vt per Rip.*in l.j.ff.de acq.poſ.num.*51. Don.à Fina.

203 Incerta pars ratione,& loci,& quoq; non poteſt poſſideri *l.locus,verſ.incerta,l.ſi ſer.§.fina ff.de acquir.poſſeſſ.*

Fallit in 7.caſib.quos no.*Iaſ.in l.poſſideri,§.partem incertam, ff de acquir.poſſeſ nu.*9. Don.à Fina.

204 Poſſeſſio poteſt acquiri ex plurib.cauſis etiam diuerſo tempore concurrentibus,*l.iij.§.ex pluribus,ff.de acquir. poſſ.* Idem.

205 Duo inſolidum eandem rem poſſidere non poſſunt.*l.duo.ff.de precario.*

Ampliatur in 6.caſib.& limitatur in 3.per Io.Bologn.*in l.3.§.ex contrario ff.de acquir.poſſeſ.nu.*137.

Fallit

Fallit in multis caſi.quos no. Dec.*in l.nō vt ex plurib ff.de reg. iur.* Ampliatur & limitatur in 2.caſ.vt per Iaſ.*in d.§.noue expl.* Fallit vt per Vig.*in commento 3.anni de acq.poſſ.c.2.fol.313.* Idē.

206 Abſens retinet animo eiuſdem poſſeſſionem ſui fundi vacantis,*l.ſi id quod,§.ſi.de acq.poſſeſ.l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas.ff.de acquir.poſſ.*

Fallit in 3.caſib.quos no.Iaſ.*in d.§.qui ad nundinas,n.17.*

Fallit vt colligitur ex Fran.Turz.*in ſuis concl.reg.* 112. fallit in 2.caſib.vt per Ripam *in l.j.ff.de acq.poſſeſ.nu.* 77. Idem.

207 Venari licet recreationis cauſa,etiā in fundo alieno,auibus,& canibus,nō autē laqueis,foueis,retibus,& cęteris ſimilibus artibus,præterquā in occidēdis,capiēdiſq; beſtiis nociuis; prout ſunt leones,apri,& ſimiles.*c.1.§.nemo retia,de pace tenenda*,vbi Affl.Præpo.& alij hoc expreſſe firmant,Bert.*conſ.*16.*viſis aliis quæſitis,ſub nu.5.& ſeq.vol.*5.Gram.*dec.67.n.1.& ſeq.nu.9.& ſeq.*& eſt communis opin.& tritam regulam eſſe aſſirmat Rol.à Valle *conſ.9.nu.22.vol.2.*

Et ſic aucupatio,ſeu venatio capta in agris alienis efficitur capientis,nec domino ſundi illam reddere tenetur : ſecundū Glo.*in l.diuus Pius.ff.de ſeruit.ruſt.præd.* & Dyn. & Bar.*in l.3.ff.de acq.rerum dom.*& Ang.Aret.*in §.feræ igitur,ſub nu.1.Inſtit.de rerum diuiſ.*vbi ait memoratas Glo.cōmuniter ab omnibus receptas eſſe.& eādem communem ſequitur,approbat,& citat etiam Couar.*in regula,Peccatum,de reg.iur.in 6. in 2.par.§.8.verſi.Quartò ab eadem concl.fit,fol.paruo* 186.& ita cōſuluit Rol.à Valle.*conſ.9.num.19.cum aliis ſeq.vol.2.*idemque firmat Fran.Marc.*deciſ.530.nu.14.in 1.par.*vbi hoc copioſè declarat,ponitque plures venationis ſpecies ,*num.1. cum cæteris ſeq.*& Bert.*in d.conſ.16.nu.6.vol.5.*

Vbi ampliat hoc procedere etiam,vt venatores ipſi nullam ferarum captarum portionem reddere dominis locorum teneantur,etiam ſi forent captæ poſt prohibitionem ingreſſus factam venatoribus per dominum fundi.

Et aduerte, quòd venator in dubio præſumeretur venari cauſa recreationis:vt voluit Alex.*conſi.72.nu.13.vol.1.*

Et quemadmodum venari licet in ſylua,ſeu fundo alieno: ita etiam in loco alieno cuilibet piſcari permiſſum eſt:ſecundùm Cor.*conſ.22.nu.2.& ſeq.vol.4.*

Imò Præſides,Barones,& alij ſimiles domini,prohibere nō poſſunt ſubditos ſuos venari,& piſcari:vt voluit Guid.Papæ,*quæſt.*514.D.Reſtaurus Caſtaldus præceptor meus,*in tract.de Imperatore.quæſt.*110.& 311.Bert.*conſ.14.ſuper proceſſu cauſæ agitatæ,n.1.vol.5* & Gram.*in d.dec.67.n.11.cū aliis ſeq.*vbi tradit remedium in fauorem Dominorum , & etiam vaſallorum tutiſſimum. & ita reſpondet quoque Natta.*conſ.375.vol.2.*& Corn.*in d.conſ.22.*& Bert.*in d.conſ 16.n.7.cum aliis ſeq. vol.5.* & ſequitur ſimiliter Vrſillus *in add.Afflict.in dec.*368.*nu.5.*

Imò nec Princeps poſſet prohibere vaſallos venari,& piſcari:ſecundum Dec.*conſ.197.ſub nu.1.& ſeq.* & Bartholomæum Romuleum cum aliis illuſtribus Doct.relatis per eū,*in l.j.n.21.cū cæteris ſeq.ff.de acq.poſſ.*vbi doctiſſime,& vberius,quam alius,quem huculque viderim,diſputando firmat iſtam opinionem,& tollit omnia obſtacula contraria,& ſequitur etiā Roland.*in d.conſ.9.nu.12.& ſeq.*& Bert.*conſ.38.viſo caſu mihi exhibito ex parte vniuerſitatis,& hominum,nu.10. cum aliis ſeq. vol.8.*& conſumatiſſimus Dominus Ioan.Ant.de Nigris , *in capitulis Regni,in c.84.Magiſtro foreſtarum,nu.5.& ſeq.* vbi ait iſtam eſſe communem concluſionem,& limitat in territoriis vniuerſitatum;& communem opinionem vocat etiam Cou.*in d.regula peccatum,in 2.par.§.8.in princ.*

Vbi ſimiliter concludit,& communem ſententiā eſſe prædicat,quòd Principes ſupremi poſſint,& valeant venationem prohibere ex iuſta , rationabilique cauſa.& ita conſuluit etiā in propriis terminis Natta *conſ. 604.ſæpenumero interrogatus reſpondi,vol.3.* Viuius *opin.*1010.

208 Recognitio ,facta quoad bona quid operetur ? & an & quando ſibi in bonis recognitis noceat,& quādo tertio? vide Iaſ.*conſ.65.lib.3.conſ.136.col.antepen.lib.4.*& quid operetur quo ad perſonam recognoſcentis,vel eius filij.*Bal.* Sal. & *Are.in l.tranſactione mater.* C.*de tranſact.*Iaſ.*conſ.81.lib.j.* quid de deſcriptione facta in cataſtro,quid operetur : & an probet pro cataſtrante, vel tertio præiudicet? vide Bald.*in l.cenſualis.*C.*de cen.& in l.ſi functiones.eo.tit.*quibus adde quę ſcribit *Bal.in l.ſi certis.col.3. verſ.extrà,*C.*de pact.* & per cognitionem factā per aliquem qui ſe recognouit emphyteutā,quod ius dicatur tranſire in eum cui fit recognitio:vide Rip. *in l.ſi aliquā ff.de acq poſſ.*& ibi quid inf.ratur in præiudiciū tertij: quid quoad poſſeſſoriū & petitoriū:& quid operetur ea confeſſio quo ad dominiū & poſſeſſionē:vide Bal.*in l.cum falſa.*C.*de iur & fact.ign.*& quid de confeſſione & recognitione in reali. Aret.*conſ.36.col.2.*Barb.*conſ.14.col 16.lib 4.*& ibi an reuocentur per errorem emiſſa. quid in recognoſcente rem ſuam eſſe cenſualem: vide Iaſ.*in d.l.cum falſa.*& an recognoſcens rem tenere in feudum,transferat directum dominium.Caſti.*conſ.11.lib.1.* Quæ omnia declarat vt per Iac.*in ſua inueſt.verſic.qui quidem vaſalli promiſerunt recognoſcere.nu.12.*Aym.Crauet.*conſ* 15.

209 Si recredentia alicui fuerit adiudicata , & pars aduerſa paſſa fuerit eam recredentiam per triennium,& ille recredētiarius vſus fuerit ea recredentia per illud triennium,nō poterit demum ille recredentiarius moleſtari ab eo , cōtra quē lata fuit illa recredentia ſuper eo beneficio, cuius iā obtinuit recredentiam.& ita fuiſſe iudicatum refert Rebuf.*in tit.de pacificis poſſeſſoribus pag.*14.*nu.* 1671.& Papon.*in ſuo recollect. arreſt.tit.de triennal.poſſeſ. arreſt.*2. *& ult.* & proderit talis recredentia etiam contra tertium agentem,vt per Papon. *in eo arreſto*:qui refert *Boër.dec.24.in princip.*

210 Vendito prædio ad menſuram,vt decē videlicet ſoluātur pro quolibet iugere,pertica,ſeu cuppa , tūc ripa fluminis publici,cui prædium hoc venditum inhæreret,nō veniret mēſuranda,nec cōputanda in pretio,& menſura:ſed cederet emptori,niſi aliud expreſſè eſſet inter contrahentes dictū,ſeu cōuentum,ſecund.Bar.*in tract.de fluminib.vel Tyberiadis, n.4. cū aliis ſeq.*Bal.*in rub.ff.de rer diuiſ.*Fab.*in tract.de emp.& vend.in 6.q.princ.ver.circa quartum mēbrum.*Aret.*in §.riparum.Inſtit.de rer. diuiſ.* Contrariam vero partem tenuit Vbertus de Bobio. Ray.& Cyn.*l.riparum,ff de rer.diuiſ.*& Iaſ.*in l.quominus,ff.de fluminibus,n.70.cum aliis ſeq.*Cæterùm quicquid dicti doctor.antiqui,ſimul cū Iaſ.ſuadeant, ob hoc tamen non recedo a prima opinione *Bar.*imò eam ſequor,tanquam communem : prout communem eſſe explicat Alex.*conſ.120.vol.3.*& Iaſ.*in d l. quominus*,vbi inquit,*n.*72.durum fore in actu practico ab ea recedere,& inibi Ripa *n.73.cum aliis ſeq.*fatetur eſſe communem, amplectitur,& ampliat in vno caſu,& in duobus aliis limitat, & ſequitur pariter Hiero.Brixianus,*in tract.de ſimb.cap.23.*Follerius *in pragmatica de cenſibus,in rubr. dummodo annuus cenſus huiuſmodi,n.7.& ſeq.*& *Bal.in d.l.riparum*, vbi refert, & reijcit ſententiam dictorum antiq. F. Viuius *opin.*1018.

211 Nauigare in flumine publico,& piſcari etiam licet : quia ſunt de iure gentiū.*§.flumina.Inſtit.de rer.diuiſ.*Iaſ.*in l quominus n.8.ff.de flū.Ex* flumine tamē nauigabili nō licet alio aquā ducere:ſecus in flumine nō nauigabili.flumē enim nō nauigabile eſt de iure gentiū. Iaſ.*in d.l.quominus. n.1.& 13.* flumē autē nauigabile eſt de regalibus,in quo ſine principis licentia non permitteretur:vt per Iaſ.*d.n.13.*Bald.*in rub.ff.de rer.diuiſ.*Bella.

212 Ius nauigandi in flumine publico præſcribi non poteſt. Card.*in conſi.*38.

213 In flumine publico cuilibet competit ius piſcandi,*l.j.ff ne quid in lo.pub.& §.flumina.Inſtit.de rer. diuiſ.*

Et locus eſt præoccupanti.*d.l.j.§.1.*

Limita,ſi flumen eſſet priuatum,quia tunc ei cuius eſt licet piſcari,& non aliis.tex.*in l.iniuriarum actio.ff.de iniur.in fi.*

Limita 2.quādo quis preſcripſiſſet vt ſolus piſcaretur in tali loco fluminis,& non alij.*d.l.iniuriarum actio.§ fina.cum l.ſeq.*

Limita 3.quando illud ius piſcandi eſſet priuatum:puta quia Princeps vendidiſſet alicui certam piſcariam in certo loco talis fluminis.& ita poteſt intelligi.*cap.1. in verſi. piſcationū redditus.in tit.quæ ſint reg.*

Limita 4.quando vicinus meus ſe obligaſſet per ſtipulationē quòd ſibi vel hæredibus ſuis nūquam liceret piſcari in tali loco ſeu flumine.talis enim conuentio eſt valida.tex.cū gloſ.*in l.venditor.in princ.ff.commun prædio.*& dicit ibi Pau.de Caſtr. quòd hoc nedū habet locum in mari, ſed etiam in aliis aquis.

Limita 5. quando eſſet conſuetudo quòd non liceret alicui piſcari,in tali flumine,niſi pro vſu publico:talis enim conſuetudo bene valeret.*d.l.venditor.§.ſi conſtat.*

214 Nunquid autem domini terrarum poſſint prohibere piſcari in talibus fluminibus publicis?dic quòd de Principe non eſt dubium quòd ſic.*l.ſeruientes.§.pen.ff.de ſeruit.ſit genera.*

Quo ad alios dominos videtur etiam dicendum quòd ſic. quia quo errore dicunt ,quòd in terris ſuis ſunt Imperatores, quia hodie diuiſum eſt imperium.vt no.gl.*in rubr.C.de ſtud. liber.vr.ro.lib.xj.* Ita eodē errore videtur quòd poſſint prohi-

bere piſcari.ſed Io.Fab.in §.flumina.Inſtit.de rer diuiſ.dicit to tum contrariū.quia ſicut præſides prouinciarū nō poſſunt hoc facere,ita nec iſti domini.allegat.l.3.§.planè ff quod vi aut clā.

Limita niſi ex conſuetudine eſſet eis ius quæſitum,per not. per Bal.in d.l.item lapilli.in 4.q.ff.de re.diuiſ.faciunt quę habē tur in l.fin ff.de vſuc.& in cap.ſignificāte.de appel.&in ſpecie per Fel.in cap.2.in fi.a.com.1.diſt.

215 Et q. domino prohibēte non poſſit quis piſcari in flumine publico,tenet Alex.in l.3.§.Nerua filius.circa fi.de acq.poſ.

216 In fundo alieno non licet piſcari,niſi fundus eſſet inundatus à flumine,& ibi aqua piſces apportaſſet. Ange.in §.fera. Inſtit.de rerum diuiſ.

217 Aurum de palliola perquirens in ripa fluminis,non tenetur illud portare in monetam propinquā,vt hoc ibi caueatur,& neque aliud tenetur propter hoc dare Principi. Franc. Marc.deciſ 585.in ſecunda parte. Bellac.

218 Dominus ſi faciat proclama,quòd nemo audeat venari, dicitur eis violentiam inferre, eſt tamē cautela pro dominis, vt fiant talia proclamata:quia ſi ſubditi non contradicant, & à venatione deſiſtant,dominus cōſtituitur in quaſi poſſeſſione prohibendi per longa tempora.l.j.& ij.C.de ſeruit.& aqua. habetur per gloſ. & docto. in l.quidam Hyb.ff. de ſeruit. vrb. præd.ita dicit Hoſt.in cap.non eſt.ext.de deci. Vezinus.

219 Venatio an & quando ſit permiſſa etiam clericis. eſt glo. melior de corpore iuris,in cap.qui venatorib.86.diſt. & in clem ne in agro.§.porrò.de ſtat.mona.habetur in cap.extr. de cler. venat. Idem.

220 Si nobilis amiſit falconem vel accipitrē, & ruſticus eū cepit, præbuitq; cauſam mortis dando comedere carnes falſas, vel huiuſmodi,an teneatur ruſticus ad æſtimationem? vide Bart.in ſuo tract.de falcone.incip. Comes Guido.& Iaco.de ſancto Gent.in ſuo laudabili tract.feudorum,in verbo,& cum venationibus. Cacheran.

221 Pone quòd intraui fundum tuum te inuito, & ibi multas venationes cepi:Nunquid efficientur mei capientis?gloſ. in §.fera.Inſtit.de re.diuiſ.dicit quòd non.

Sed gl.tenet contrarium, in l.3.ff.de acq. rer.do. & in l. diuus Pius aucupibus.ff.de ſer.ruſt.præd.& iſtæ vltimæ gl.ſunt approbatæ,vt refert Iac.de S.Geor.vbi ſuprà,vbi etiam all.ita tenere Bart.in l.1.§.omnia ff de acq.rer.do. & Ang. in d.l.Diuus,vbi dicit hanc q.fuiſſe de facto.Subiungit tamē Floria.in d.l.diuus concordare dictas gl.contrarias hoc modo.Aut fructus fundi conſiſtit in venatione,& tunc ſi dominus prohibeat mihi ingreſſum, venationes non efficientur meæ. & ita intelligat. 1.gl.

Aut fructus non conſiſtit in venatione, & tunc venationes efficientur mei capientis,& ita loquantur gloſ.cōtrariæ. Addo Fel.ita dicentem in cap.omnes ll.in vlt.col.1.diſt. Idem.

Dicit tamen Io.Fab.in d.§.fera. præmiſſa procedere,quādo priuatus prohibuit ingreſſum fundi. ſed ſi iudex prohibuiſſet tibi ad mei inſtantiā,tūc id quod caperes, nō efficeretur tuū. al.optimū tex.in l.qui fundū.§.qui ſciens.ff.de vſuc.pro emp.

222 In fundo enim alieno quis aucupari poteſt,dūmodo fundo dānū nō inferat.Ang.in d.§.fera.Ponit etiā Fel.in d. c. omnes ll.in 6.& 7.col.an per alienū agrū trāſire liceat?& dicit quòd no regulariter.d l.diuus.& ita vult Alex.in 4.vol.cōſ.15.in a.col.

Fallit in ſex caſibus enumerat.per gl.in d.c.omnes ll. Idem.

223 An autem talem me inuito in fundo meo ingredientem retinere poſſim, donec mihi reſtituat venationem? dic quòd non,ſecundum Angel.in d.l. diuus. Potero tamen contra eum agere actione iniuriarum;quia me prohibente ingreſſus fuit.l. iniuriarum actio.§.ſi.ff.de iniu.poſſem etiam armata manu reſiſtere ne ingrediatur:vt vult gl.in l.3.§.planè.ff.de acq. rer, do. refert & ſequitur Iacobinus vbi ſuprà.

Vbi etiam ponit quid ſi in laqueo meo detineatur fera,& alius capiat eam,cuius eſſe debeat?& dicit quòd erit capientis, quia illud quod detinetur in laqueo meo nō efficitur meum, niſi mea manu capiam.all.tex.in l.in laqueum. ff.de acq. rer. do.

Ponit etiā quid ſi lupus,vel canis,vel miluus accepit pecudē, vel auē alicuius,& habet in ore:ego eripio eā de faucibus ſuis,an tenear eam reſtituere priori domino?&dicit quod ſic. alleg.text.in l.Pomponius.in fin.ff.de acq.rer.dom. Idem.

224 Si aliquis Baro conceſſit alicui monaſterio ſiluam,retēto tamen vſu venandi,omnes de illo monaſterio poterunt etiam ibi venari.ita Paul.de Caſtr.& Alex.in l.ex facto.§.1.ff.de vulg.& pup.per nota.per Bar.in l.quoniam in 5.q. vbi hoc etiā refert Iaſ.in 11.col.ff.de flumin.

In materia,an communitas poſſit quicquā ſuper venatione diſponere?vide Dec.conſ.197. Bellac.

225 Venatio inter ea ponitur, quæ iuriſgentium cenſentur. communem concluſ.inquiunt Iaſ.conſ.119.lib.4.Matth.de Afflict.& qui eum laudat Rol.à Valle.conſ.9.nu.2. Quamobrem ſi quis eū in loco venatione aliis interdicat, vbi antea venari illis licuerat,prohibitio ſiue interdictio nullius momēti proeſus erit.cōmune aſſeuerant Iaſ. d conſ.Rol. vbi ſ̄ n.12. E. Suar.

226 Venator quas feras in agris alienis capit, nō prohibitus alioquin ingredi,perfectè iure omni lucrifacit.cōmune dicit Cæpol.de ſeruit.ruſt præd.cap.de aucup.Quin & ſi ingredi vetitus ſit,ferarū quidē dominus fiet,ſed agrorū domino iniuriarū tenebitur.cōmune interpretū dogma,ac præi,rerū vera doctrice,receptū atteſtātur Fab.Ange,& reliqui interpretes in §. fera. Inſtit.de rer.diuiſ.Frā.Marc.dec.530.n.14.par.1.Io.de Anā. & qui eū laudat Iul.Clar. in pract.§.iniur.v.quæro.Rol. à Valle cū Iaſ.& aliis cōſ.9.n.23.quicquid Porc.d.§.fera.n.8.contrariū effutiat. Idem.

227 Venationē hominibus ſuis dominus & Magiſtratus per proclamata prohibere nō poteſt.l.ij.& 3.ff.de acq.rer.do.§.fera igitur beſtia.Inſt.de rer.diuiſ.Vnde ſi dominus faciat ſtatutū,ne liceret venari aut aucupari,dicitur inferre violētiā,niſi interuenerit cōſenſus eorū,quorū intereſt:putà, populi. l.iniuriarū actio.§.ſi.ibi.Et ſæpè reſcriptū eſt,nō poſſe quē piſcari prohiberi,ſed nec aucupari.ff.de iniur.Quod pluribus authoritatib.cōprobat Dec.conſ.197.n.1.& 2.& ibi Apoſtil.in verſ.nō valet.& cōſ.271. n.1.& ibi Modern.in ver.venari.Quā cōmunem doct.opin.eſſe dicūt Iaſ.cōſ.119.n.1.vol.4.& Rol.à Valle,conſ.60.n.12.in 2.Tō. conſ.Quā multis declarationibus & exēplis egregiè explicarūt Iac.de S.Georg.in tract.feu.verb.& cū venationibus,pag.112.& in verb.& cū piſcationib.pag.116.lib.mei.Hening.Gœdē.cōſ.76. in ord.de iure venandi.Hiero.Schurpſ.conſ.1.cent.3.& Hartmā. lib.ij.pract.forea.tit.de ſeruit.cap.7.aucupiū & venatio. Et quid ſi homines aut ſubditi talibus proclamatibus pœnalibus & prohibitionibus nō cōtradixerint,& per longa tēpora acquieuerint,an tūc domini ius acquirant,vel in quaſi poſſeſſione prohibendi cōſtituantur?valdè eleganter explicat Rol.d.conſ. 9.n.14.cum ſeq.& conſ.22.nu.27.eod.Tom. Kirchouius.

228 In fructu cedunt omnia quæ ex terra naſcuntur, vel ea ex quibus omnia alimentantur.l.in pecudum.& l.ſi fructus.ff.de vſur.Boër.dec.224.num.4. Vexinus.

229 Theſaurus ſi inueniatur in alieno fundo nō data opera, cum voluntate domini,vel ſine ea,medietas eſt inuētoris, & medietas domini fundi:ſi tamen fuerit inuentus data opera, modò dederit licentiam,modò non,totum erit domini fundi Gomez.l.xlv.Tau.nu 51.com.dicit ex gl.in can. ſi quid inueniſti.14.q.5.in l.1.C.de theſaur.lib.xij.com.dicit. Villalob.

230 Theſauri iuuēti in loco publico, dimidium eſt Regis, dimidium inuentoris.idem in d.l.xlv.nu.82.com.dicit ex l.4. & doct.ibi ff.de iure fiſci. Idem.

Amplia ad inuenta in loco religioſo caſu. Idem ibi magis com.dicit ex Iaſ.in §.theſauros,Inſtit.de rer.diuiſ.

De iſtis theſauris vide l.xlv.tit.28.par.3.& l.vij.tit.2.lib.vj. ord.quæ videtur cōtrariari:ſed hæc loquitur in minimis.Idē.

231 Theſaurus inuentus in loco proprio,& data opera,dummodò non ſit in arte magica,eſt inuentoris,Gomez.ibi com. dicit ex gl.in l.vnic.C.de theſaur. B. Villalob.

232 Decretū ſtricti iuris,& interpoſitū per iudicē ex cauſa partim vera,& partim falſa,totū eſt nullū,ac penitus annullari debet,ſecūdū Fulg.in l.ſi nō ſortē.§.ſi centū.in fi.ff.de cōd.inde. Bal.& Rom.in l.certi cōditio.§.quoniā ff.ſi cert.pe.Alex.in l.1.§. ſi ſtipulātis.ff.de verb.obl.Rui.cōſ.160.n.27.vol.2.& cōſ.152.n.10. vol.4.& Soc.qui ſcribit iſtā eſſe communē opinionē in l. iuſtè poſſidet.col.fi.ff.de acq.poſ.& Cur.Iun.etiā cōſ.170.n.2.& Roma. cōſ.454.ſub n.12.vbi d.Horat.Mandoſius cū aliis citatis per eū ſuper litera Z.narrat ſimiliter iſtā eſſe communē.Et ita iudicauit Sacrū Regiū Conciliū Neapo.teſte Afflicto deciſ.218.& ita fuit aſſiſtentia,& adiudicatio. Viuius opin.175.

233 Domus quę nō nocet vſui publico,quāuis ædificetur in loco publico,nō debet tolli nec deſtrui,ne vrbs ruinis defœmetur:ſed pro ſolo & illius ęſtimatione dabit pecunias reipublicę,ſi ille nemine prohibēte ędificauerit.l.ij.§.ſi quis nemine. ff.ne quid in lo.pub.l.1.& ibi Iacob.Rebuf.de diuerſ.præd.lib.xij. C.& Pe.Rebuf.in rep.l.j.in gl.1.num.135.C.de ſent.quæ pro eo.Bel.

234 In publico ędificans ſine Principis permiſſione,& ſic nō legitimè,& iuſtè,non facit ſuum,quia non iure ędificat:cùm licentiā non habuerit à Principe, iuxta tradita per doct. magis

gis communiter, in l. fluminum. ff. de damn. infect. Villalob.

235 Ædificium factum in re dotali, non cedit ſolo: quamuis medietas expenſarum ſit alterius coniugis. Buct. in conſue. Bitu. in reg. des couſtumes des mariages. §. 1. comm. dicit ex Iaſ. in l. ſenatus. §. Marcellus. ff. de leg. j. Villalob. & Suarez.

236 Quando vna res, vel diſpoſitio alteri æquiparatur, quidquid plus eſt in re, ad quã ſit æquiparatio, adiicitur rei æquiparatæ: ipſi verò ad quam ſit æquiparatio, nihil accedit. Eſt comm. opin. cum Bar. in l. 1. ff. de leg. 1. ſecund. Dec. in conſ. 46. viſo puncto, in fi. vol. 1. Mat. Chærianus.

237 Tempeſtatis cauſa, quæ in mare iactantur, tunc demum pro derelictis non habita cẽſentur, cùm bene cõpoſita & colligata iactantur. vt eſt com. opin. cum Accur. in l. qua ratione. §. vlt. ff. de acq. rer. do. & in l. falſus. §. ſi iactum ff. de furt. & l. interdum. §. 1. ff. de acq. poſſ. & in l. 9. §. vlt. & in l. qui leuanda. ff. ad l. Rhod. de iact. & in §. pen. Inſtit. de rer. diuiſ. Quam tamẽ opin. nos alibi latè & euidenter confutamus. E. Suarez.

238 Poſſeſſor bonæ fidei habens titulum, facit naturales fructus ſuos, l. in bonæ fidei. ff. de acq. rer. dom. & eſt comm. ſecund. Didac. lib. 1. varia. reſol. c. 3. nu. 2. Poſſent tamẽ tales fructus etſi nõ rei vendicatione, tamẽ vel officio iudicis, vel cõditione ſine cauſa peti. hãcq; ſententiã receptiorẽ teſtatur paulò poſt idẽ Did. Quid de induſtrialib⁹? vide ibid. 2. concluſ. I. Fichard.

239 Lucrũ, quod alicui aufertur cõtẽplatione alicuius, debet ei applicari, cuius cõtẽplatione aufertur. Curt. Iunio. cõſ. 93. n. 6. com. dicit. Villal. in ſua collecta. E. Suarez & Vezinus.

Fallit vbi pœna appoſita eſſet ex diſpoſitione hominis: quia non acquiritur illi cuius cõtemplatione acquiſita eſt, ſed venientibus ab inteſtato. Ioan. Nic. in l generaliter. num. 48. de ſecund. nupt. C. comm. dicit. Idem.

240 Præſentia taciturnitati adiũcta in iis actibus, qui ſuper re mea me inuito geri poſſunt, cõſenſum nec præ ſe fert, nec inducit. at in iis, quæ me aduerſante impedirẽtur, ſecus erit: vt frequẽter placitũ conſtituo ex Alex. & Iaſ. in l. qua dotis. ff. ſol. matr. Alex. in l. ſæpe. ff. de re iud. Cor. Iaſ. nu. 11. Cur. Iun. nu. 1. in l. cùm proponas. j. C. de pact. Iaſ. in l. ſi fundũ per fideic. num. 7. ff. de leg. lib. 1. Iaſ. rurſus ad Porc. in §. prætereà. nu. 14. ad fi. Inſti. quib. mod. ius patr. pot ſol. Io. Crot. in l. filiusfa. §. diui. nu. 169. ff. de leg. lib. 1. Car. Ruin. in l. 4. §. Cato. nu. 169. ff. de verb. oblig. E. Suarez.

241 Præſentia & taciturnitas mea quãdo ſit actus in re mea, qui me inuito fieri poſſit, imò ne quidẽ ſubſcriptio mea tanquam teſtis ad illum actum, mihi præiudicabit, vt communiter teneri refert Bened. Capr. reg. 56. nu. 15. & 47.

242 Præſens ac tacens ſi præceſſerit actus ſiue cõtractus, de cuius natura ad illud quod ſit eo præſente & tacente tenebatur, habetur pro conſentiente. l. 3. C. de acquir. poſſ. & ibid. glo. Bart. Bal. Sal. & communiter legiſtæ, & Bart. in d. l. qua dotis. ff. ſol. matr. refert Ben. Capr. reg. 56. num. 30.

243 Præſens ac tacens actui qui per coniunctum ſit, cẽſetur fieri de eius conſenſu, niſi proteſtetur, vt communiter teneri refert Bened. Capr. reg. 55. nu. 20. & reg. 56. nu. 31. & ſeq.

244 Præſentia & taciturnitas in iis quæ reſpiciũt præiudiciũ tertij, cuius ad nos cura & ſollicitudo ſpectat, nõ inducit cõſenſum, ſimiliter cõmunẽ etiã in actibus qui cõtradicendo impediri poterãt, niſi taciturnitas lõgo tempore duceretur, quia tũc videretur cõſentire, vt refert Ben. Cap. d. reg. 56. num. 54. & ſeq.

245 Poſſeſſio tã ciuilis, quã naturalis ſi ſit occupata de volũtate poſſidentis transfertur. idem Ant. in d. num. 34. com. dicit ex gl. in l. qui habet. §. fi. vol. 2. & placet. ff. de preca. 48. Villalob.

246 Item iudex poteſt mittere in poſſeſſionem vnius ſpeciei. idem Gomez. in d. l. 45. nu. 44. com. dicit ex glo. in l. 1. C. vbi in rem actio. Idem.

247 Poſſeſſio ciuilis retinetur per poſſidentem ciuiliter ac naturaliter, etiam relinquentem rem ſolam ſi aliquis ingrediatur clandeſtinè. Iaſ. ibi nu. 36. com. dicit. Idem.

248 Poſſeſſio ciuilis & naturalis per cõſtitutũ, ſecũdũ ſentẽtiã cõmuniter approbatã, trãſfertur in creditorẽ. l. quod meo. & ibi Bart. nu. 3. & idẽ Bart. in l. Celſus. verſ. ſed pono quòd debitor. n. 15. ff. de vſucap. & vſurpa. Et hãc magis comm. ſent. doct. eſſe inquiunt. Iaſ. in l. poſſideri. in §. incertã partẽ. nu 16. & idem. in conſ. 147. nu. 2. verſ. ergo antẽ conſidero in 2. vol. cõſ. Rol. à Valle, in conſ. 79. nu. 43. in j. To. quã deciſionem latius declarãt Alex. de Imo. in l. interdũ. §. qui alienã. & d. l. quod meo. ff. de acq. poſſ. Anton. Neguſantius in tract. de pign. & hypoth. in 1. memb. 6. par. prin. nu. 35. in 9. vol. tract. vnde dicunt doct. cõmuniter in d. §. incertã. quòd quãdo ſit cõſtitutũ generale omniũ bonorũ preſentiũ & futurorũ, tale cõſtitutũ operatur traſlationẽ poſſeſſionis, nõ ſolùm reſpectu bonorũ præſentiũ, ſed etiã futurorũ, quado erũt acquiſita. l. quãuis. ff. de precar. Vbi ſi cõſtitui me poſſidere tuo nomine ancillã, illud cõſtitutũ extenditur quoque ad partũ poſtea naſciturũ, & ſic ad futura. Alex. in l. ſtipulatio hoc modo. nu. 17. ff. de verb. obligatio. Et hanc ſententiam magis comm. opin. doct. eſſe dicũt Matth. de Afflict. in deciſ. ſacri conſ. Neap. deciſ. 335 nu. 8. Ant. Neguſ. in d. tract. de pign. & hypot. in 2. mẽb. 2. part. princ. nu. 3. verſ. 1. amplia. Kirchouius.

249 Duobus cõtendentibus de poſſeſſione, iudex debet ſũmarias informationes capere, vter eorũ melius poſſideat, vel de poſſeſſione probet: & illũ faciat fungi vice poſſeſſoris, alteri inhibeat, ne ad poſſeſſionẽ accedat: ſaluo iure vtriuſque partis, tã in proprietate quàm in poſſeſſione. Et melius facit quã ſequeſtrare rẽ, vel inhibere parti ne ad rẽ ipſam accedat, ſec. Inn. in c. in præſentia. ext. de prob. & Bald. in l. ordinary. C. de rei vend. quæ alleg. ad hoc pleróſque doct. Balb. deciſ. 9.

250 Poſſeſſiones, quæ poſſidebantur ante tempus belli, poſſeſſoribus, facta pace reſtitui debent, & eo magis ſi reperiantur apud fiſcum, vt eſt commu. opin. de qua d. Rol.⁹ à Valle in conſ. 1. nu. 118. in 3. vol. Bonacoſſ.

251 Poſſeſſio transfertur ex contractu ſimulato, quando agitur vt transferri. Curt. Iun. conſ. 108. nu. 12. communem dicit. Bonacoſ. & Vezinus.

252 Seruus acquirit domino ignorãti ex cauſa peculiari poſſeſſionẽ & vſucapiendi conditionem. Sed ex cauſa peculiari licet acquirat poſſeſſionem, non tamen conditionem vſucapiendi. Iaſ. in l. 1. §. item acquirimus, nu. 5. ff. de acq. poſ. & in §. per ſeruum, nu. 8. comm. dicit. B. Villalob.

253 Vniuerſitas, an & quibus caſibus per poſſeſſorios actus ſingulorũ acquiratur ius vniuerſitati, & cõtinuetur? vide Pariſ. conſ. 111. conſ. 27 nu. 104. lib. 1. Et cauſa dicitur reſpicere vniuerſitatẽ, licet cõtineat cõmodũ ſingulariũ perſonarũ in incerto. Bartol. in l. teſtatrix. ff. ſi ſeruit. vend. Ruin. conſ. 129 lib. 4. Soc. conſ. 199. col. fin. Aym. conſ. 45. 55. Et de eo quod actũ fuit in vniuerſitate, an teneátur ſinguli? vide Abb. in c. 2. ex. de his quæ fi. à præl. ſin. conſ. ca. Et qualiter fieri debeat diuiſio rerum quæ acquiruntur vniuerſitati, vide Bald in l. 1. §. quòd ſi nemo q. 6. ff. quod cuiuſque vniuerſ. no. Ad quæſtionẽ de paſcuis, de qua per gl. & doct. maximè Caſtr. in l ficus. ff. eod. vide Corn. conſ. 45. & 46. lib. 3. conſ. 111. lib. 1. conſ. 63. lib. 4. vbi cõcludit quòd poſſeſſio ſingulorũ nõ dicitur poſſeſſio vniuerſitatis, Sed de ſen. conſ. 75. Cald. conſ. 9. Rubr. conſ. 4. licet in contrariũ ſter Curt. Sen. conſ. 76. col. fin. Ruin. conſ. 129. lib. 4. Sed pro prima opin. vide Dec. conſ. 321. Cæpol. de ſeruit. ruſt. in paſcuis. ſecus ſi cõmunitas vel vniuerſitas ſeu pro ea agẽtes ſciãt & patiãtur: vt per doct. in locis ſuprà alleg. quia tũc etiã vno ſingulari dũtaxat poſſidẽte acquiritur & reſtituitur poſſeſſio, vt per Soc. vbi Aret. in l. 1. §. municipes. ff de acquir poſ. Et licet Caſtr. in d. l. ficus. velit ꝙ poſſeſſio ſingulorũ operetur retentionẽ, non tamen excludit quin poſſint acquirere vniuerſitati, prout poſſunt retinere. Ruin. conſ. præalleg. Et quòd per animũ retinẽdi inducatur acquiſitio poſſeſſionis, licet de ea non appareat, tenet Bart. in l. quod vulgo. ff. pro empt. Soc. Iun. conſ. 4. nu. 22. conſ. 135. nu. 28. lib. 4. Et de materia teſtiũ pro vniuerſitate vel cõmunitate, vide Bart. in l. in tantum. ff. de rer. diuiſ. Et an per poſſeſſionẽ ſingulariũ perſonarum acquiratur poſſeſſio vniuerſitati: & an per talẽ poſſeſſionẽ in paſcuãdo & nemus faciẽdo acquiratur iuriſdictio in territorio ciuitatis vicinæ? Corn. conſ. 63 lib. 4. Et qualiter acquiratur ius paſcuandi. Dec. conſ. 199. Et qualiter probetur poſſeſſio paſcuorũ: & an paſtu ſingulorũ probetur poſſeſſio vniuerſitatis? Pariſ. conſ. 27. lib. 1. Et qualiter ſeruitus pecoris paſcendi acquiratur tẽpore. Ruin. conſ. 118. lib. 4. Dec. conſ. 483. Aym. conſ. 4. Et an actus particularium proſint vniuerſitati: & quando in paſcuis? vide Rub. conſ. 4. col. vlt. Alex. d. l. ficus. Corn. conſ. 148. lib. 1. Cum. conſ. 158. Et de conſuetudine antiqua depaſcendi, vide Dec. conſ. 549. Bellac.

254 Vniuerſitas, vel corpus fictum repræſentans viuum, acquirit poſſeſſionem. Iaſ. in l. poſſeſſio appellata. §. municipes. nu. 9. ff. de acquir. poſſ. comm. dicit. Villal.

255 Acquiſitorum alia cauſa eſt, alia acquirendorũ. l. qui autem. ff. quæ in fraud. credi. l. 1. §. confertur. ff. de col. bon. Bello.

256 Facili⁹ quid acquiſitũ retinem⁹, quã de nouo acquiram⁹ l. licet. C. de acquir. poſ. in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris in c. cõſuluit. &c. verſ. extrà qui cler. vel vouẽt. Pellõ.

257 Poſſeſſio vniuſcuiuſque rei qualiſcunque ſit, perditur per ſpatium vnius anni, ita vt amplius poſt annū nō ſit recurſus ad ipſam poſſeſſionem. Chaſſ. conſ. 30. nu. 18. Boër. tamen deciſ. 239. Dicit comm. eſſe opin. quod relinquitur iudicis arbitrio, per quod tempus perdatur poſſeſſio. Bellac.

258 Poſſeſſionis retinēdæ cauſam agitari dilata proprietatis lite ad finē vſque controuerſiæ poſſeſſoriæ, fruſtra actor deſiderat. cōmune fatur Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 154. ff. de acquir. poſſeſ. Quin nec recuperandæ poſſeſſionis cauſa amplius promouebitur, vbi à proprietatis lite abſolutio contigerit. commune inquit Iu. Curaſ. d. §. nihil commune. verſic. explicitus. num. 4. E. Suarez.

259 Res quælibet libera, & pleno iure poſſeſſa præſumitur, etiam ſi prædia vicina ſint feudalia, ſecundum communē per Burſ. conſ. 46. nu. 8. nu. 9. 23. lib. 1. vbi latius declarat. Bonss.

260 Proprietarium ſe dicens, aut proprietatem ad ſeipſum pertinere affirmans ſuccumbet, ſi dominiū dūtaxat vtile ſibi cōpetere probauerit. commune aio ex multis quos citat Arius Pin. in l. 1. par 2. n. 8. C. de don matern. ex Marmer. nume. 7. Coraſ. nu. 39. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſ. Quãuis contrarium verius, ac non minus receptum oſtendat Arius Pinel. vbi ſuprà. cum quo ſum. E. Suarez.

261 Dominiū nō amittit confitens habere in emphyteuſim rē ſuā Ioan. de Ripa in l. cōuētionis. nu. 25. C. de pact. cōm. dicit.

262 Dominium nō probatur per inſtrumentum locationis inter cōductorē & locatorē, quando agitur actione reali cōtra cōductorē cap. inter dilectos, & ibi Feli. de fid. inſtr. Alex. conſ. 21. vol. 4. comm. dicit. Villalob. & Verinus, & E. Suarez.

263 Poſſeſſor contra quem agitur hypothecaria, poteſt negare illum à quo agens dicit habere titulum, eſſe dominū illius rei: & creditor tenetur probare eſſe dominum, aliàs ſuccumbet: licet ipſe debitor, ſiue agat, ſiue conueniatur, nō poteſt negare dominium: vel cum creditore, vel cum alio tertio, quia allegaret turpitudinem ſuam. Ant. Neguſ. Fano. de pign. part. 6. mem. 2. num. 35. comm. dicit. Villal.

264 Dominium tribus his cōcurrentibus, videlicet titulo, vacuæ poſſeſſionis traditione, & pretij numeratione, probari voluit Placen. in l. cum res. C. de probat. Gl. tamen ibi, in verb. venditam. contrariū concludit. Mouetur quòd ex iſtis tribus neceſſariò nō inferatur emptorem dominum fore, cùm poſſibile ſit, venditorē dominum rei venditę non fuiſſe. l. traditio. ff. de acquir. rer. dom. oporteréque neceſſariò probare quòd venditor fuerit dominus, aliàs obſtat regula, quæ ſumitur ex l. neque natales. C. de probat. & ideò Bart. in d. l. cùm res. ſequitur d. gl. quam dicit communiter teneri. F. Iuizan.

265 Fama ſola, ſi agatur de probado dominio annorū quadraginta, nō ſufficit: ita cōmuniter teneri dicit Ripa in l. rē qua nobis. nu. 57. ff. de acquir. poſſeſ. Nec probatur etiā dominiū de præſenti. Communem ait Dec. conſ. 428. & Ripa in d. l. rē qua nobis. nu. 58. vide Boër. deciſ. 42. nu. 32. Villal.

266 Additio. Quo ad probationem dominij de præſenti, diſtingue, vt per Rip. in allegat. l. num. 59. videlicet aut ſtatus rei repugnat famæ, aut non.

267 Cēſus ſolutio arguit ſoluētē dominū directū. Bald. in l. indicta. C. de rei vendit. Hyppol. de Marſil. in rubr. de probatio. verſ. fit etiam probatio alio modo: nā qualis apparet ſolutio, talis apparet ꝙ præceſſerit cōceſſio, vt inquit Hypp. quod notādū eſt pro dominis directis qui perdūt inſtrumēta emphyteutica.

268 Vxor poterit probare res ſuas eſſe per priuatā ſcripturā à ſuo marito factā. Roma. in l. quis iure. ff. de acquir. poſſ. Soc. conſ. 123. 1. parte. & conſ. 123. par. 2. vbi comm. dicit. Verinus.

269 Poſſeſſio probatur ex eo quòd quis colit agrū aliquem, & fructus percipit. Bar. in l. Titia. ff. de ſolut. Bal. in l. ij. C. finium regun. & quaſi poſſeſſio iuris depaſcendi probatur, probando quod pecora in eo loco depaſcebātur, vel ea vēdēdo, & recipiendo pretium aut penſiones. Bar. in l. quis vniuerſae. §. quod per. ff. de acquir. poſſeſ. & Socin. conſ. 15. in 3. vol. Bellac.

270 Miſſus in tenutam bonorum vigore ſententiæ arbitralis non dicitur poſſeſſor eſt comm. opin. cont. Bart. ſecundum Alex. in conſil. 201. viſo themate in fin. vol. 7. & conſil. 35. in fin. vol. 6. Chærian.

271 Remedium can. redintegranda. 3. quæſt. j. competit cuilibet, qui ſine iuſta cauſa de poſſeſſione cecidit, tam pro rebus eccleſiaſticis quàm prophanis. Eſt magis comm. opin. ſecund. Alex. conſil. 51. viſo. in princip. vol. j. M. Chærian.

272 Conſtitutum. Quod dicitur, eum qui nititur ex conſtituto debere probare conſtituentem poſſidere tempore conſtituti, vt dixit Angel. & Alexan. in l. quãuis. §. ſi conductor. & in l. quod meo. ff. de acquir. poſſeſ. Alex. in conſ. 161. nu. 1. lib. 6. & in conſ. 24. n. 5. lib. 7. Dec. in l. contractus. nu. 15. & 16. ff. de reg. iur. in cōſ. 251. nu. 3. in conſ. 281. nu. 5. Iaſ. in conſ. 148. nu. 5. in 4. vol conſ. Hāc cōem Doct. cōcluſionē eſſe dicit Rol. à Valle, in cōſ. 79. nu. 23. in 1. Tom. conſ. eruditè vt omnia tradit And. Tiraq. cum infinitis adductis Docto. authoritatib. in tract. de iure conſtit. poſſeſſorij in 3. part. in 1. limit. procedit, quando agitur contra extraneū tertiū, ſecus ſi contra ipſum conſtituentem, vel eius hęredem: nam contra eos ex conſtituto probatur poſſeſſio. ſec. ipſum Ang. vt ſuprà, & in l. quadam mulier. ff. de rei vendi. vbi hoc etiam tenet Bald. & Kirchou. Balb. dec. 275.

273 Bona fides ſemper præſumitur in poſſeſſore, etiā abſque titulo, vbi ius non contradicit. Balb. in l. Celſus de vſur part. 3. ver. tertia habet concluſ. nu. 9. communem dicit, niſi contrariū probetur. Couar. in reg. poſſeſſor. de reg. iur. tit. 6. §. 6. n. 9. part. 2. commu. dicit ex gl. in c. ſi diligenti. de præſcript.

Fallit, niſi appareat alias antiquior poſſeſſor. Idem in 4. cōcluſ. com. dicit, & illam tertius non poteſt opponere.

274 Reſtringe iſtā limit. ſi poſſeſſio ſecunda durauit per 30. an. quia pręſumitur bona fides. Idem in d. l. Celſus. com. dicit.

Amplia iſtam reſtitutionē etiamſi poſſeſſor triennalis ingreſſus ſit poſſeſſionē propria authoritate. idē Couar. in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 8. n. 3. cō. dicit ex Bart. in l. vlt. C. vnde vi. B. Vil.

275 Bona fides regulariter, ac generaliter in rei corporeæ poſſeſſore ſemper præſumitur, quouſque contrariū iuſtis probationibus innoteſcat. commune dicunt Balb. in l. Celſus. nu. 104. ff. de vſucap. Boër. deciſ. 42. n. 35. Alc. reg. 4. præſūpt. 5. Porc. & ad eum Iaſ. in princ. nu. 5. Inſtit. de vſucap. latè Did. à Couar. de ſpon. 2. par. cap. 3. §. 1. nu. 4. & in reg. poſſeſſor. 2. par. tit. 6. §. 8. n. 2. de reg. iu. vir ſingularis doctrinę Menoch. de recuper. poſſ. remed. 8. nu. 64. E. Suarez.

276 Bona fides cōtractu etiā nullo ex iuris errore patitur, & ad fructus acquirendos ſufficit, vt receptū inquiūt Iaſ. in l. 1. §. ſi vir vxori. n. 22. & in l. 3. §. ex contrario. n. 37. ff. de acquir. poſſeſ. Curt. Sen. conſ. 71. nu. 14. & alij, quos cit. Did. à Couarru. lib. 1. reſolut. c. 3. n. 7. excipe in eccleſiaſticis rebus, nā in illarū fructibus lucrifaciēdi, nō ſatis eſt bona fides ex iuris errore profecta, vt receptius dicunt Feli. in c. cū cauſa. n. 21. de re iud. Grāmat. deciſ. 79. Satis tamē erit ſi quis alius prætereà extrinſecus addatur color, vt cōmune pronūciat ex Imo. & aliis, inſignis iuris interpres Ari. Pinel. in l. 2. c. 4. num. 20. C. de reſc. vend. E. Suarez.

277 Redditus annui (non perpetui) inter mobilia cenſentur, cōmunior eſt, vt apparet ex allegatis per Nicol. Boër. conſ. 3. n. 7. Quę tamen ſanè intelligenda ſunt, nempe redditibus ad modicum tempus, vt potè ad quatuor, aut quinque annos (ita loquitur Boërius) duraturis. Non ergo ex hac cōmuni ſequitur, Cenſus redimibiles, ob id quod quouis anno redimi poſſint, ipſos quoque inter mobilia computandos eſſe. Et ſi enim poſſibile ſit, vt vel altero vel ſecūdo anno redimantur, tamen perinde poſſibile eſt, vt centum annis non redimantur (cuius multa extant exempla) cùm tamen redimendi facultas quandocunque competat, ſi in inſtrumento venditionis (prout in talibus redimibilibus cenſibus, vel penſionib. eſt moris) appoſita fuerit. Cùm ergo tempus redemptioni non certū, ſed planè incertum, adeoque indefinitum fuerit appoſitum, talis cēſus perpetuus cenſebitur. l. iuriſperitos. vbi notat. ff. de excuſat. tut. ſufficit igitur incertum eſſe, ſitne futurum aliquid, an nō, vt perpetuum in dubio cenſeatur, ita ſcribit Tiraq. lib. 2. de retract. §. 2. gloſ. 1. n. 39. per l. ſufficit. & ibi Iac. in 2. no. ff. de condit. indeb. & ſubiungit, Ex qua omnes illud vbique aſſumunt, dubia & incerta interpretari pręſumique perpetua, &c. cum multis ibi alleg. & firmat idē Tiraq. in eo tract. lib. 1. gl. 14. n. 120. I. Vich

278 Redditus, ſeu cenſus annui ſi perpetui ſint, computantur & connumerantur inter bona immobilia: ſecūdùm Bald. in l. hac edictali. §. his illud. col. 2. C. de ſecund. nupt. & in auth. ingreſſi. numero 19. & in l. priuilegia. C. de ſacroſanct. eccleſ. per l. fina. ff. quorum bonorum. Afflict. in tract. de iur. prothomiſ. in princip. numero 6. & Roland. à Valle conſ. 54. num. 6. & 28. vol. 2. Bellonum conſilio 23. proponitur in facto quòd anno 1513. numero 9. & Menochium conſilio 29. non parum ſubſtiti in hac cauſa, numero decimoſexto, volu. 1. quia de huiuſmodi redditu perpetuo, ſeu ad longum tempus ſuper re immobili, non iudicetur tanquam de pecunia, ſed vti de re immobili. d. l. hac edictali. §. his illud. verſic. Immobilium. & l. iubemus nulli. in verſiculo

Annuas

Annuas ciuiles.C.de ſacroſan.eccle.& ibi Doct.Et ita intelligitur etiã *Clem.exiui de paradiſo.§.cũmq; annui reddutus.de verb.ſignifi.* vt per Feder.de Senis.*conſ.12.Fratres prædicatores.*&iſta eſt concors,& communis *Doct.*ſentẽtia: vt per Tiraq.*in tract.de vtroque retract.§.1.gloſ.6.n.3.*Ant.Gabr.*in ſuis concluſionibus in tit.de verb.ſignif.concluſ.8.*& Benedictum Bouium *in tract.de cenſib.art.5.*

Si verò ipſi annui redditus eſſent temporales ad modicum tẽpus duraturi:tunc profectò cõnumerarentur inter bona mobilia,& venirent appellatione mobiliũ: vt firmauere Bal.*in d.§.his illud.*Tiraq.*in d tracta.de retract.§.1.glo.6.n.7.& in gloſ.14.n.119.*Ant.Gabriel.*in d.concluſ.8.limit.2.n.3.*Barb.*conſ.22.col.3.lib.3.*Caſſan.*ſuper conſuetud.Burgundiæ.fol.203.rub.5.§.1.ſub n.4.*Iacob.Menoch.de arbitrariis *lib.2.centuria 3.caſu 233.* & inſignia Dominus meus Follerius *in tract de cẽſib.fol.163.nu.32.*& Afflict.*in d.tract.de iur.prothomiſ.in prin ſub n.6.* & iſta eſt cõmunis opi.vt per Bened.*Boui.art.15.in fi.d.tract.de cẽſib.* & ita cõſuluit Boer.*in conſ.2.& vltimo.col 3 & ſeq.ver Venio ad tertiũ an præfata mater,poſito poſt lecturam.*Dyn.*de reg.iur.in fi.* Et ita vidi ſimiliter conſultũ in iſtis proprijs terminis de præſenti mẽſe Aprilis 1573.& doctiſſimè,& copioſiſſimè quidẽ per diſertũ,& doctũ D.Valentẽ Carlutiũ de Ciuitate Ducali vti fratrẽ colendiſſimum, ſuper quadã controuerſia vertente inter monaſteriũ, ſeu hoſpitale Sacti Hieronymi de eadẽ ciuitate Ducali,& Magnificã D.Marthã, olim vxorẽ Capitanei Pandulphi:cui cõſilio à partibus ipſis requiſitus, taquàm optimis iuribus,& realiſſimis fundamentis vallato me ſubſcripſi, vnà cũ præclariſſimo D. Marco Antonio Burghẽſi Senenſi Sacræ Aulæ cõſiſtorialis aduocato decano,& ita iudex præſentis cauſæ Reuerẽdiſſimus D.Pãphilius Pyrotta Epiſcopus Ciuitatis Ducalis iudicauit,mediante diſſinitiua ſententia promulgata ſub die 13.menſis Nouẽbris 1574.ad fauorẽ prædictę Dominę Marthæ,quòd cẽſus ſuper quibus controuertebatur, pertinebãt ad ipsã D.Marthã,cui omnia bona mobilia donata fuerãt.

Item pecuniæ quæ ponuntur in montibus, connumerantur etiam inter prædicta bona mobilia: vt per Ruin.*conſ.82.vol.2.*& Ant.Gabriel.*in d.concluſ.8 in fi.*

Necnon pecuniæ deſtinatæ ad emendum fundum vel redditum, computantur quoque inter bona mobilia : ſecundùm magis communem opinionem citatam,& relatam per Boër.*dec.*209.Tiraq.*in tract.de retract.§.1.glo.7.n.103.& 106.*& Ant.Gabriel.*in ſuis concluſ.in tit.de præſumpt.concluſ.12.n.19.*per Illuſtrẽ D.Hippolytũ Rimin.*conſ.56.n.81.vol.1.*Soc.iu.*conſ.120.n.18.vol.1.*& Pinel.*in l.1.part 2.n.44.C.de bon.mat.*& per Ang.de Clauaſio *in ſua Summa Angelica in verb.Alienatio.n.6.verſ.Verum pecunia.* vbi limitat communem iſtam.

Similitèrque in legato mobilium veniunt etiam pecuniæ. Specul.*in tit.de fruct.& inter.verſic.Sed pone prælatos.*Dec.*conſil.381.*& Tiraq.teſtatur iſtam eſſe communem opinionem *in d.tracta.de retract.§.1.gloſ.7.nu.105.per tex.in authen.de nuptiis.§.& quia parum,*& Doct.*in l.ea demum.C.de collat.*

Iτidem animalia ſunt etiam mobilia.*l.1.& ſeq.C.de verb.ſignifi.*Tiraq.*in d.§.1.gloſ.7.nu.118.*& Dec.*in d.conſ 381.*

Et licèt boues aratorij ſimiliter inter mobilia bona computentur: vt per Bal.& Saly.*in l.1.C.de ſer.fug.* nihilominus cenſentur inſtrumenta fundi.

Et ideò fundo legato veniunt ipſi boues, tanquàm inſtrumentũ,ſi in fundo erãt & ad eũ cultiuãdũ parati.*l.uẽ ſi fundus.§.ſeminarios.ff.de vſufruct.*vbi *Ang.*& Flo.& not.Bar.Cepol.*in trac.de ſeruit.ruſt.de vſufruct.*& Bertachi.*in ſuo repert.in ver.Bos.*

Et hinc ego dicebã in facti cõtingentia, quòd ſi reſignãti epiſcopatũ in manibus papæ, fuerint donata ſpolia & bona,&c. quòd nõ poterit amouere de epiſcopato boues aratorios, qui cenſentur inſtrumentũ fundorũ, pro quibus cultiuãdis empti fuerãt: *argumen.d.§.ſeminarios,*& quod ibi notatur.Nã beneficiatus,& epiſcopus æquiparantur vſufructuario: vt per gloſ.*in cap.præſenti.de offic.ord.in 6.in ver.Reſeruari.* Et ſicuti vſufructuarius præfertur hæredi in bobus aratoriis: ita & in caſu propoſito ſucceſſor præfertur illi,qui renũciauit. Et ad hoc bene facit tex.*in c.nulli liceat.12.q.2.in v.Reſeruari,*cũ ibi notatis per Archi.Nã animal deputatum ad vtilitatem eccleſiæ, ſanctum ſanctorum efficitur.

Sed in ſpecie præmiſſa cenſus,de quibus ſupra longo ſermone pertractauimus, & multiplici contentione diſputauimus, concludendũ eſt,non cõprehẽdi ſub donatione de qua agitur: nã tunc dubitatur,vtrum ſub mobilibus,an ſub immobilibus contineantur,quãdo neceſſe eſt cenſus,& annuos redditus huiuſmodi ſpeciei,vel mobiliũ,vel immobiliũ applicari.quo nẽpè caſu vera,& cõmunis diſtinctio eſt, vt quãdo ſunt impoſiti ſuper aliqua re ſtabili, tametſi redimi poſſint à domino rei, cui inhærent, applicẽtur ſpeciei immobiliũ:quia cohærentia facit, vt habeantur in omnibus pro immobilibus.Bal.*in cap.1.col.2.n.5 de conuer.inu.vaſal.& epiſ.& in cap.1.§ ſciendũ.de feud.regno.*vbi etiã Aluar.*n* 5.Alber.Alex.& Soc.*in l.ſciendũ.in prin.qui ſatiſd.cogan.*& propterea datur pro eis remediũ, etiã poſſeſſoriũ,vt aiunt Bal.& alij doct.prædicti,quãuis pro iuribus incorporalibus non detur.*l.fin.ff.quor.bonor.* Quãdo autẽ nõ ſunt ſuper aliqua re ſtabili impoſiti, ſed debẽtur ſolùm ratione obligationis perſonalis:tunc ſi ſint duraturi ad modicũ tẽpus, applicãtur ſpeciei mobiliũ:& in his poteſt procedere *conſ.Boerij 3.*& notatur à Caſſan.*in conſuet.Burgund.rubr.5.§.1.Des rentes vidnes,*qui loquũtur in diſpoſitionibus, in quibus neceſſe eſt,cenſus ſpeciei mobiliũ,vel immobiliũ applicare,non autẽ in eis,quæ ſubſiſtunt per ſe abſque eo,quòd cenſus cõprehendant.Si verò ſint perpetui,vel ad longũ tempus, applicantur ſpeciei mobilium.*Clemen.exiui de paradiſo.de verb.ſignific.& §.hæc ergò.auth de non alie.*Feder.de Senis *conſ.12.* Abb.*in cap.nulli.de reb eccl.non alien.num.9.*Marian.Soc.ſen.*in tracta.de oblat.in 8.libell.n.5* Sed ſi diſpoſitio ſit huiuſmodi,quæ per ſe ſubſiſtat abſq; eo,quòd comprehendat cenſus,& iura:tunc vtique diſpoſitio loquens de mobilibus,clarum eſt, quòd nũquã cõprehẽdit annuos redditus cuiuſcũq; generis ſint : quia tãgi nequeũt,nec videri,& cõſequẽter nec moueri.Cęterùm ſi loquatur de immobilib.& mobilib. vel de immobilib.tantũ: tũc de eo cõtrouertũt Doctor.vtrũ contineãtur appellatione immobiliũ, vel potius intelligantur nõ cõprehẽdi:ſed manere extra diſpoſitionẽ in tertia ſpecie iuriũ,& actionũ,& eo caſu, quo concluditur, eos non contineri ſub immobilibus, receptiſſimũ eſt non venire in diſpoſitionẽ, at ceſſare diſpoſitionẽ in ipſis,tanquàm in tertia ſpecie.Et ita intelligendi ſunt omnes,qui in diſpoſitione,quæ per ſe ſubſiſtit, ſcribunt cenſus appellatione immobiliũ nõ cõtineri,videlicet, quòd nõ contineantur ſub immobilibus,ſed neque etiã ſub mobilibus,verùm remaneant ſub tertia ſpecie extra diſpoſionẽ: nã aſſerere hoc caſu illos cõprehẽdi ſub ſpecie mobiliũ,eſt abſurdiſſimũ, & cõtra leges ipſas,& omniũ Doctorũ mentẽ *in d.cap.nulli.& in d.cap.1.§.ſciendũ,& in d.l.ſciendũ.in prin.qui ſatiſd.cogã.*& aliis in locis ſignatis per Tira.*de retra.cõſan.§.1.gl.6.n.3.& ſeq.*

¶ Et licèt aliqui Doctores per tranſcurſum in eis caſibus, in quibus diſpoſitio per ſe ſubſiſtebat abſque eo, quòd cõprehenderet cenſus,& de eo dubitabatur, vtrum cõtinerẽtur ſub immobilibus,ſcripſerint cõtineri ſub mobilibus: vt Barb. *cõſ.aa.vol.3.*tamẽ eorũ mens fuit oſtendere,quòd nõ cõtinebatur ſub immobilibus:quia de hoc quærebatur,non autẽ decidere, quid cõprehẽderetur ſub mobilibus,quod iuri repugnat. Nec enim refert,quòd pecunia etiã emptioni parata, contineatur ſub mobilibus : quoniam hæc pecunia tangi,& videri poteſt, ſed cenſus longè diſtant à pecunia, videriq́ue & tãgi nequeũt. Idcircò quando diſpoſitio ſubſiſtit abſque eo,quod cenſus cõprehendat,faciunt tertiam ſpeciem,ſi qua ratio perſuadet, ne ſub immobilibus contineantur. Viuius *opin.683.*

280 Dominũ qui ſimpliciter affirmat, ſi vbi vtile dominiũ cõpetere probet,nõ ſuccumbet.cõmune aio ex Iaſ.*in §.ſed iſta quidẽ.n.141.Inſti.de act.& in l.ſi domus.§.ſi fundus.n.9.ff.de leg.lib.1.& in leg.ſed & ſi poſſeſſori.§ uẽ ſi tuτauero ff de rei vendic.*Feli.*in cap.cæterum de iudic.& in rub n.7.de præſcript.* quod etiam proceſſurum arbitror,& ſi rei dominiũ dicat.quippe cùm nullo modo aliàs dominium aut proferri,aut intelligi ſoleat. tametſi in contrarium doctores crebrius iuerint,ſecundũ Alex. Bolog.*n.11.*Alc.*n.9.*Horman.*n.19.*Rip.*n.27.*Claud.Mariner.*n.46.in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acq.poſſeſſ.* ſed ea de re copioſius,& accuratius ſuo in loco. E.Suarez.

281 Per vnum actum collationis vel præſentationis probatur poſſeſſio,dum tamen talis præſentatio vel collatio fuerit immediata.*c.cũ de benefi.de præbendis in 6.*Frãc.Marc.*dec.*109. & ille qui vltimo loco præſentauit,dicitur eſſe in poſſeſſione, dũ tamẽ illa præſentatio ſit facta bona fide, & ꝙ admiſſa fuerit,& præſentatus fuerit in poſſeſſione. Decius *conſ.*124.Bella.

282 Actor in iudicio poſſeſſoriu ſi vnam cauſam deduxerit, & illam probauerit,debet obtinere, & in illius vtilitatẽ ſequi debet ſententia contra reum. Inno. *in cap.querelam.de elect.*Boër.*deciſ.43 num.23.* Vezinus.

283 Poſſeſſio immobilium patris, non prodeſt filio in caſu. *l. ſciendum ff. qui ſatiſd. cog.* ſecundum Guiel. de Cu. Bart. Alb. Roma. & omnes *in d. l. ſciendum.* ita Tiraq. *in præfat. comment. in l. ſi vnquam. C. de reuo. dona.* Io. Fich.

284 Vbi in inſtrumento eſt hypotheca generalis bonorum cum conſtituto, poteſt creditor venire contra tertium poſſeſſorem, non facta excuſſione bonorum debitoris, intentando remedium. *l. fi. C. de acq. poſſeſ.* ſer. Iaco. Bu. & Bald. ibi, Ang. & communiter doct. *in l. exitus ff. eod. tit. in l. fi. ff. ſi cert. pet.* quia illud remedium eſt poſſeſſorium recuperandæ, & agenti tali remedio non poteſt opponi exceptio excuſſionis concernens petitoriũ. *c. 1. c. in literis. ext. de reſtit. ſpoliat. l. ſi quis ad ſe fundũ. C. ad leg. Iul. de vi. in l. cum à te. ff. de precario.* Ideo in tali caſu vtile eſt intentare dictum remedium. Balb. *deciſ.* 84.

285 Ex traditione facta à domino, vel quaſi domino ex cauſa habili præcedenti transfertur dominium, *l. traditio. ff. de acq. rer. dom.* fallit in 6. caſib. quos no. Franc. Cur. *in l. traditionib. C. de pact.* fallit in 5. caſib. quos not. Vigel. *in comento 3 anni. cauſa 18. exceptio. 1. fol.* 55. fallit vt per Mãtua. *ſingul.* 145. Duo. à Fina.

286 Sine traditione nõ trãsfertur dominiũ *l. traditionib. C. de pact.* fallit in 14. caſibus, vt per Vigel. *in cõmento 3. anni cap. 4. fol.* 34. fallit in 12. caſib. vt per Corne. *in d. l. n.* 4. fallit in 5. caſi. quos no. Lud. Gozad. *in d. l. traditionib. n.* 1. Don. à Fina.

287 Quando eadem res vẽditur, vel donatur duob. in ſolidũ, ille præfertur in dominio, cui prius res fuit tradita, nõ attẽto cui prius fuit vẽdita, vel donata. *l. ſiue autẽ, §. ſi duobus ff. de publi. l. quoties, C. de rei vendi.* fallit in 4. caſibus, per Vigel. *in commẽto 3. anni. cap. 3. regul. 1. fol.* 140. fallit in 12. caſib. quos no. Iaſ. *in d. l. quoties. n. 3. & ſeq.* ampliatur in 12. caſib. & limitatur in 6. ab Ant. Gabr. *lib. 3. de emp. concl.* 2. fallit in multis caſib. vt per Marſil. *in ſing.* 82. fallit in 9. caſibus, vt per Socin. *reg.* 118. fallit in 8. caſib. vt per Dec. *in l. contractus, ff. de reg. iu. n.* 18. fallit vt per Bapt. à Vill. *concl.* 132. *in litera P.* fallit vt per Viuiũ *in ver. vẽdẽs.* fallit in 7. caſib. vt per Marſ. *in l. qui duob. ff. de falſ.* Don. à Fin.

288 Promittens tradere, non tenetur transferre dominium. *l. ſi rem tradi. ff. de verb. oblig.* fallit in 2. caſib. vt per Iaſo. *in d. l.* fallit, vt per Ant. Trigo. *ſing.* 27. Idem.

Traditio ficta circa dominium, & poſſeſſionem idem operatur, quòd vera. *arg. l. cùm quid. ff. ſi cer. pet.* fallit in 6. caſibus, ſecundum Aret. *in l. quod meo, ff. de acquir. poſſ.* vbi Ioan. Bolog. limitat in 4. caſibus, *num.* 52. Idem.

Vnus ex cohæredibus tradendi ſpeciem ſub pœna debitam, licet ſit communis, non trãsfert dominium pro portionibus cohæredum, *l. ius noſtrum, ff. de reg. iur. l. hæredes, §. ſi in certo homine ff. fam. erciſ.* fallit in 3. caſibus, quos not. Ripa *in l. 4. §. Cato. ff. de verbo. oblig. num.* 47. Idem.

Traditio facta à colono non præiudicat domino, no. *in l. peregrè, §. quibus, ff. de acquir. poſſ.* fallit in 3. caſib. quos no. Alex. *in d. §. quibus, num.* 9. Idem.

289 Conducens rem propriam ab alio, tanquam rem illius perdit poſſeſſionem. Rip. tenet communem *in l. ſi aliquã rem. num. 19 ff. de acq poſ.* & acquiritur locatori: vt ibidem ipſe Rip. pariter communem ait. *num* 22. Villalob.

290 Conducens rem ſuam vt ſuam, non perdit dominium. Rip. *in d. l. ſi aliquam rem. num. 26. &* 29. Vezinus.

291 Conducens rem ſuam propriã ignorãter, non perdit dominium, neque poſſeſſionem: poteſtque obijci, ac referri per eũ locatori exceptio, ſeu quæſtio dominij, & ſic remedium. *l. conductores. C. locati. & l. non ab re. C. vnde vi.* non habet locum contra conductorem, qui rem propriam conduxit, ſecundum gl. *in d. l. non ab re, in ver. cedere, in fi.* Cur. ſen. poſt alios congeſtos per eum *conſ. 70. n. 2. &* 7. vbi ita conſuluit, atque firmauit iſtam opinionem veriorem, communémque apparere, idémque ſentiũt Dec. *in l. neque pignus, n. 4. ff. de reg. iur. & ibi in add. ſuper litera A.* & ibi Cagnol. *ſub n.* 8. idem quoque reſpondit Riminal. *conſ* 94. *n. 16. vol.* 1. Ioan. Ant. de Nigris *in capitulis regni in cap. 6. ſubditorum noſtrorum. ſub nu.* 41. quia conductio & locatio iſta eſt nulla, ſecundum omnes, præſertimque Ripam *nu. 15. 16. 18.* Alex. *num. 10. in l. ſi aliquam rem. ff. de acquir. poſſ.* deficitque conſenſus, qui locationis contractum perficit. F. Viuius *opin.* 134. Villalob. & Chærian.

292 Conductor debet prius reſtituere poſſeſſionẽ locatori, quàm litigare de proprietate, *l. ſi quis conductionis titulo. C. locati.* quæ lex ex communi opinione omnium Doct. ibi, & alibi & Coraſij *in miſcellaneis iuris ciuilis, lib. 3. cap. 2. nu.* 10. procedit, quando de locatione conſtaret, appareretve, & vbicunque colonus locationem ipſam non negaret.

Et tunc ipſe conductor tenetur rem conductam locatori reſtituere, reſeruata tamen quæſtione proprietatis in alio iudicio, vt eſt textus *in l. ſi quis conductionis*, & Doct. cõmuniter, ſequũtur ibi, & in varijs, diuerſiſq; locis iuris noſtri, in quibus tractatur hæc materia, vt per Alex. poſt alios *in l. ſi alienam. ff. ſol. matr.* per Pau. de Caſt. *in l. qui rẽ. ff. depoſiti.* per Bart. & Saly. *in l. cõmodare. ff. commod.* & per Anto. Abb. Io. de Imol. & alios omnes Canoniſtas *in cap. inter dilectos. de fide inſtru.*

Vbi vnanimiter, & concorditer concludunt, quòd ſi contra conductorem ad rei reſtitutionem agatur per condictionem ex *d. l. ſi quis conductionis*, ipſe non poſſit de dominio ſuo opponere, nec dicere locationem nullam prætextu ſui dominij, ex quo tale remedium dicitur eſſe remedium momentaneæ poſſeſſionis recuperandæ, in quo exceptio dominij nõ admittitur. Bar. Bald. Salyc. & omnes *in d. l. ſi quis conductionis, & in d. l. qui rem, & in l. ad probationem C. locati.*

Sed aduerte, quod remedium reſtitutorium recuperandæ poſſeſſionis non poſſet locator obtinere, niſi probaret poſſeſſionem, vt notatur *in cap. olim cauſa, in cap. cùm ad ſedem, & in cap. in literis in gloſ. 2 extra de reſti. ſpol.*

Et tunc nempè ſufficeret probari, quòd locator ſaltẽ fuiſſet poſſeſſor rei locatæ tẽpore locationis, vt cõcedit Bald. *in d. l. quis cõductionis in pr.* & Gra. *cõſ. 90. omiſſis argumẽtis, n. 15. vol.* 1.

Sed hoc non procedit quotieſcunque conductor memoratus offert ſe paratum probare, quòd rem à ſe tempore locationis poſſeſſam conduxit, ita quòd locator non fuit in poſſeſſione, & ſic exceptio poſſeſſionis propriè à cõductore cõtra locatorẽ obijci poteſt, ſecundũ glo. *in l. non ab re. C. vnde vi.* Curtiũ Seni. *conſ. 70. n.* 4. cum alijs relatis per eũ, Pariſ. *conſ. 59. nu. 30. vol.* 1. & Ripã *in l. ſi aliquã rẽ. ff. de acquir. poſſ. in fin.* in quibus quidem locis exprimunt illã eſſe veram, communémque opinionem, & ſequitur etiã Iacob. Menochius *in tracta. recuperãdæ poſſeſſionis remedio* 11. *n.* 4. vbi luculenter, & melius quam alius, quem hucúſque viderim. ampliat in nouem caſibus *d. l. ſi quis conductionis*, & in ſeptem alijs limitat.

Quæ quippè communis licèt de plano procedat, vt conducens rem ſuam ignoranter à non domino, non perdat dominium, neque poſſeſſionem, ex authoritate allegatorum Doctorum in locis præcitatis, & Curtij Senioris *in d. conſilio 70. ſuper controuerſia vertente, ſub num.* 2. vbi ad lucem adducit iſtã eſſe com. opin. & Gratus etiam *in d. conſ. 90. nu.* 16.

Tamen hoc obtinet locum etiam, vt procedat generaliter & indiſtinctè, ſiue conductor ignoraſſet, ſeu ſciuiſſet ſe poſſeſſorem, & dominũ rei conductæ, vt ob talẽ conductionẽ rei propriæ nõ amittat ſuã poſſeſſionẽ, vt firmat, & probat Grat. *in d. conſ. 90. n. 16. & ſeq. vol. 1.* Alex. *in l. 1. §. ſi vir col. 11. ff. de acq. poſſ.* Pariſ. *conſ. 59. viſo inſtrumento venditionis, n. 31. vol.* 1. & Curt. ſen. *in d. conſ. 70. ſub. nu. 2. &* 5. Viuius *opin.* 135.

293 Quæſtio dominij relata, etiam agenti condictione ex *l. ſi quis conductionis tit. C. loca.* ſeu poſſeſſorio recuperandæ, poteſt referri quæſtio dominij, quando eſſet notorium ipſum agentem non habere, imò conuentum per caſum notabilẽ, cum gl. *in ver. præſumitur. c. ad decimas, de reſti. ſpol. in 6. & c. ſi quiſitantib. ext. de diuer.* idem in caſu *c. literas. ext. de reſtitu. ſpol. & c. 1. eo. tit.* Et certis alijs caſibus, de quib. per doct. *in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſ.* Balb. *deciſ.* 498.

294 Conductor quin poſſeſſionis à ſe ante cõditionem obtentæ exceptionem locatori rem repetenti opponat, nihil impedit, communem aiunt Pariſ. *conſ 59. n. 39. lib. 1.* Iac. Menochius vir elegantioris doctrinæ *in tract. recup. poſſeſ. remed. 11. num.* 4. quod intellige iuxta ſuperius obſeruata. E. Suarez.

295 Exceptio dominij, ſeu dolo facis, &c. non admittitur cõtra agentem in interdicto retinendæ, & dicentem ſe turbatũ, ſecundum gl. *in l. ſi de eo. §. fi. de acq. poſſ.* Iac. But. Iac. de Beluiſo, *in l. ſi de vi. ff. de iudi. in l. ordinarij. C. de rei vend. in l. incerti. C. de interdi.* Bar. & communiter Doct. *in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſeſ.* Licet glo. *in d. l. ſi de vi glo. fin. in fin. & in l. dolo. ff. de excep. doli.* Dy. *in cap. dolo. in cap. qui ad agendum. de reg. iur. in 6.* & Sal. *in dicta l. ordinarij.* videantur tenere contrarium: quorum opinio ſecundùm Bar. *vbi ſuprà*, poſſet procedere, quãdo hinc inde eſſent pares probationes in poſſeſſorio: quia tunc ille obtineret, qui etiam de dominio probaret, vt no. Cyn. *in l. 1. in pen. q. C. vti poſſi.* In poſſeſſorio autem adipiſcendæ bene admittitur dicta exceptio, ſi excipiens incontinenti eam probare vellet, *l. fi. C. de edict. diui Adrian. tol.* & ibi

gl. & per

glo.& par l.ſi is à quo.ff.vt in poſſ.leg.l.3.§.duo.ff. de Carbon.edic.Balb.deciſ.75.

296 Petitorium,& poſſeſſorium adipiſcendæ poſſunt cumulari.Io.Cota in l.naturaliter.§.nihil commune.ver. explicitis nu. 19.regula 11.ff de acq.poſſ.communem dicit. P.Fichard.

297 Petitoriū intentatū & intentandū ſuſpendi poteſt,&4. in ſolo poſſeſſorio procedi.datur autē cautela, quòd dū formātur articuli,fiat proteſtatio:quòd ſi petitoriō illi ſaperēt, fiunt ad illud ornandō & colorandū,& non aliter,de quo per doct.in c.paſtoralis.de cauſ.poſſ.& propriet. & in cle.vn.eod.tit. Quod quidē petitorium,reus in poſſeſſorio agere volēs,poſt litē etiā cōteſtatā ſuſpendere poteſt,ſecundū Rip.in l.naturaliter.§.nihil cōmune.n.161.ff de acq.poſſ.vbi dicit cōmunem,quāuis Alex.ibi n.85.cōtradicat,& receptiorem dicat legiſtarum ſententiā,quæ in cōtrarium ſe habet,quam ſequitur Iaſ.ibi n. 137.dicens priorē in beneficialibus,poſteriorem verò in aliis cauſis locū obtinere, pro qua vide quæ ſcribunt Alex.& Iaſ. in l.j.C.de Carb.edict.pulchrè Didac.var.reſol.lib.j.c.16. Quibus adde,quòd actor petitoriū differre ſiue ſuſpendere non poteſt:& poſſeſſoriū retinendę proponere, ex no.per Rip.d. §.nihil commune.nu.154.vbi dicit cōmunē.Quia in re illud prętereundem nō eſt,quod ſi iudex ſuſpenſo petitorio ſententiā dixerit,eam nullius fore momenti,ſecundum Ægid.deciſ.98. 557.569.niſi per reſcripta principis ſibi quis cōſuluiſſet. Bell.

298 Habens ciuilem poſſeſſionem,poteſt naturalē per vim & propria authoritate,quāloque licuerit occupare. eſt cōm. opin.in l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas.de acq.poſſ. ſec. Soc. in conſ.122.in cauſa domina Iacoba verſ.reſpondeo dupliciter.vol. 4. M.Chærian.

299 Agenti poſſeſſorio recuperandæ,nō poteſt opponi exceptio dominij.Eſt vera & magis communis opi.ſec. Dec.in conſil.57.circa med. vol.1. M.Chærian.

300 Canon,reintegranda 3.q.1.datur contra ſingularem ſucceſſorem,poſſidentem cum titulo & bona fide.Io.Cotaſ. l.naturaliter.in §.nihil commune.verſ.expeditis.n.66.ff.de acquiren. poſſeſſione.communem dicit & Rip.in l.rem quæ nobis.n. 7.inquit ita communiter tenere tam Legiſtas,quam Canoniſtas. ff.eod. Villal.& Vezin.

Item cōmunem dicit Alex in l.rem quæ nobis.ff.de acq.poſſ.refert Minſing.obſer.85.cent.3.& dicit in camera ſeruari.I.Fich.

Amplia dictum cap.competere etiam contra rit.poſſidentem Ioan.de Ripa.de leg.lib.j.reſpon.1.nu.83.communem dicit Villal.

Amplia ſecundò d.cap.non ſolùm pro recuperanda poſſeſſione rerum immobilium,ſed etiā immobilium.Iaſ.in l. rem quæ nobis.ff.de acq.poſſ.nu.19.communem dicit. Idem.

Amplia tertiò d.can.non ſolùm rebus eccleſiæ, ſed etiam laicorum competit remedium illius cap.Ioan.Cota.d.§.nihil commune.verſ.expeditis.nu.98.ff.de acq.poſſ. communem dicit. & Ripa in l.rem quæ nobis.n.25 ff.eod. B.Villal.

301 Redintegrandæ conuentus reus tā in poſſeſſorio quàm petitorio iudicio,poteſt alterum in iudicio nominare, cuius nomine poſſidere ſe dicat:Veriorem& communiorem opin. dicit Iac.Menoch.in 15.remed.recu.poſſ.nu.485. I.Fich.

Limita dictū c.reintegranda.ſi concurrāt titulus , poſſeſſio, ac bona fides,quia tūc cōtra ſingularē poſſeſſorē nō cōpetit. Io.de Rip.in c.8.de don.in fi.cōmonem dicit, de quo per Pan. in c.cum ad ſedem.de reſt.ſpol.& Alex.in conſ.91.vol.5. B.Vill.

302 Reintegrandæ quod non ſolùm ad 30.ann. verum etiā perpetuò duret , communiorem videri dicit Minſing.obſer. 86.cent.4. I.Fich.

303 Spoliatus beneficio nō eſt aliquo modo reſtituendus,ſi cōtra eum objiciatur notorius tituli defectus.c.ad decimas de reſt.ſpol.in 6.tenet,& firmat Inn.in c.conſtitutus.de fil. presbyt. Præp.in c.2.3.q.1. Do.in d.c.ad decimas.col.3.Hen. in c.cum veniſſent.de inſtit.Ant.col.pen.& Fran.in 7.differentia,in c. bona,de app.in 6.Imo.& Abb.in c.in literis.nu.2. & 28. de reſt.ſpol.idem Abb.& Aret.in c.ſi cōſtiterit,de accuſ.& Caſſ in dec.3.n.4.& ſeq. in tit.de reſti.ſpol.qui ſatetur iſtā eſſe cōmunē opin.& Gom.in reg.de annal.poſſ.q.58.Sed ipſemet in reg. de non iudican. iuxta formam q.5.meminit quandoque in Rotæ prætorio prædictā Innocentij ſententiam communem reprobatam fuiſſe. Ipſe vero ſpreta aſſertione iſta friuola non diſcederē à prænominata communi,tanquā in iure veriſſima;imò eam totis viribus ſequendam fore in iudicando,conſulendóque ſuadeo.

Et huic opinioni Inno. & ſequacium inter alia vnum fundamentū obſtare videtur,videlicet,quòd prædo in beneficio eccleſiaſtico reſtituendus foret ante omnia.d.c.in literis. Cui quidem fundamento realiter reſpōderi poteſt non habere lō cum hoc,quando conſtaret in iudicio ſpoliatum eſſe prædonem:tūc certè negari ei debet omnino reſtitutio : ſecundùm Inn.& Imo.ibi,& Corſet.in tract.de excellentia Regis.q.72.

Item ſpoliatus minimè reſtitueretur ante omnia , quando ex huiuſmodi reſtitutione irreparabile damnū ſequi poſſet: ſecūdùm Pau.Caſt.Alex.& Iaſ.in l.j.C.de edic.diui Adr.tollē. Legiſtas omnes,præſertímque Alex.& Fran.Rip.in l.naturaliter.§.nihil cōmune. ff. de acq.poſſ.& Iacobus Menochius cum aliis per eum congeſtis,in tract.recuperan.poſſ.in 1. remedio. nu. 279.& ſeq.vbi fatetur illam eſſe communem opinionem,& optime eam explicat,& declarat Viuius opin.731.

304 Spoliatus ſua poſſeſſione,vel in ea turbatus ante omnia eſt reſtituendus, & manutenēdus.l.ſi quis ad ſe fundū. C.ad l. Iul.de vi publ.& can reintegrāda.3.q.1.Io.Ant.de Nigris in capitulis Regni,in c.6.Subditorum noſtrorū.n.26 Alex.& Doct.no. in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acq.poſſ. & iſta eſt vulgaris,& communis regula.

Quam quidem regulam amplia intantū procedere, vt ſpoliatus debeat reſtitui vſque ad minimū, & vltimum quadrantem,etiam ſi iniuſtiſſime poſſideret. c.ſollicitè , de reſt.ſpol.& ita tenet Bal.conſ.135.vol.2.& conſ.139.n.1.vol.3. & Cæpol.conſ. 19 n.4.& Hier.Cuccalon.in repertorio 2.vol.tractatuum, in ver. Spoliatus il 1.& refert ita in facti contingentia obtinuiſſe.

Ampliatur ſecūdò iſta regula,quòd ſpoliatus interiās remediū dicti canonis reintegranda,eſſet reſtituendus, dato quòd nō probet vim,ac violentiā fuiſſe illatam,& ſic ſufficit, quòd ſola clandeſtinitas interuenerit in ſpolio facto. Nam contra clandeſtinū poſſeſſorē poteſt agi remedio recuperandæ : nec poſſet excipere clādeſtinus poſſeſſor exceptionē ſui dominij: vt per Imo.& Alex.in d.§.nihil.commune,vbi referunt idē ſentire Inn.Io.And.& Ant.de Butr.quod quomodocunque quis fuerit ſpoliatus poteſt agere non obſtante ſibi exceptione dominij.Et hanc opinionem latè diſputat Soc. in d. §. nihil commune , vbi eam nu.32. dicit veriſſimam Fabius Coriambonus, & communem aſſerit Ripa nu 73.& in c.ſæpè de reſtit.ſpol.

¶ Contrarium verò,& male ſenſerunt Dyn.in regula,qui ad agendum,de reg.iur.in 6.Bal.in l ſi quis emptionis.§.ſed hoc ſuper illis.C.de preſc 30.annorum.Ang.in l.vitia.C.de acq.poſ.& Lud. Rom.in d.§.nihil commune. Quicquid tamen iſti Doct.ſuadeant ob hoc non eſt diſcedendum à prædicta communi:quā approbant,tuentur pariter,& atteſtantur ferè omnes Moder. in d.c.ſæpè,& in d.§.nihil commune.

Ampliatur tertiò dicta regula , quòd non ſolùm ſpoliatus ante omnia,eſt reſtituendus ad rem,ſeu poſſeſſionem ſpoliatam,verùm etiam ad fructus,quos ſpoliatus percepit,ſeu percipere potuit ex re ipſa,vel poſſeſſione.tex.eſt in c.grauis , & ibi Doct.no.de reſtitut. ſpol.Rota dec.25.in rub.de reſtitut. ſpol. in nouis,& Ripa in d.§.nihil commune.nu 48.

Et non ſolùm ad poſſeſſionem , & fructus ipſos,ſed etiam ad expenſas,damna & intereſſe paſſa per ſpoliatum debet ſpoliatus in primis , & ante omnia reſtitui. c.accedens , el 2 & ibi Abb.in pen.not.& in d c.grauis,vbi Doct.& Rip.in d.§.nihil cōmune.nu.50.& Cæſar Vrſillus in add. Affl. in dec.98.n.1.vbi refert magnum verbum ita obtinuiſſe in facti contingentia in Sacro Concilio Neap.

Ampliatur etiam regula præmiſſa , quòd prędo quoque & iniuſtus poſſeſſor nullum habens in re titulum ſpoliatus reſtitui deberet.l.j.§.qui à me ff.de vi , arm. & c.in literis de reſtitutione ſpoliatorum.

¶ Qui quidem textus non procederet ſecundùm gloſ.fin. ibi communiter approbatam ab omnibus , vbicunque ipſe prędo concurreret in poſſeſſorio cum domino.

¶ Nec procederet etiam dictum cap.in literis,quando notoriè conſtaret quòd prædo eſſet in poſſeſſione : vt tenet ibi Abb.col.3.4 & to. Nam tunc appareret de peccato,ideò deberet ſtatim amoueri. Aliquas alias verò ampliationes recēſuit Vrſillus in annotationibus Affl.in d.deciſ.98.ſub nu.1. & ſeq.

Item ampliatur antedicta regula,vt ſpoliatus etiam authoritate iudicis debeat ante omnia reſtitui.c.conquerente , de reſtitutione ſpoliatorum,Lud.Roma. in l ſi finita in princ.de damno infect.Ancharanus conſ.249.ad prædicta dubia , & Dec.in l.fin. col.10 C.de edict.diui Adr.tollen.

Sed iſthęc regula ita declarata fallit non procedere in exce-

ptione reſeruationis Papalis, ſpecialis vel generalis: nã agẽti ſpolio, ſeu remedio dicti ca. reintegrãda obſtat dicta exceptio reſeruationis Papalis in beneficialibus, & oppoſita cõcernit defectũ proprietatis & poſſeſſionis: vt firmat Rota *dec. 56. & 371. in antiquis*, Biſſignetus *dec. 4. de reſtit. ſpoliat.* Doct. *in d. §. nihil cõmune*, & Iacob. Nouel. *in ſua pract. crimin. in rub. Vulgaris eſt regula q. c. n. 41. fol. 563.* Et ita ſe habet cõmunis opin. & practica obſeruat: vt meminit, & teſtatur Gom. *in reg. cancellariæ regula de triẽnali poſſeſſore. quaſt. 35.* Æneas de Falconibus, *in tract. de reſeruat. in 4. q. prin. 11. effectu, & 41.* Auguſt. Berous, *quaſt. 80.* Fran. Rip. *in d. §. nihil cõmune*, Caſſodorus *dec. 1. in tit. de reſtit. ſpol.* & Soc. *in l. rem qua nobis ff. de acq. poſſ. nu. 19.*

❡ Quam communem ſententiam intellige veram eſſe, ſi ſpoliatio eſſet facta ante litem motam, nõ autem lite pendẽte: vt conſtat *in practata decis. 56.* & notat Æneas de Falconibus *in d. effectu 11 ſub n. 8.*

❡ Similiterq; eam intellige procedere, quando reſeruatio eſſet facta ad beneficium vacaturum, ſecus ſi ad vacans: vt per Caſſad. *decis. 2. de reſt. ſpol.*

Alias vero declarationes, & limitationes *ad d. regulã c. reintegranda* circiter 50. ponit Iac. Nou. *in pracu. pract. cri.* Octo vero limitationes refert Fab. Corãbo. *in d. §. nihil cõmune. nu. 32. cum alijs ſeq.* & 33. limit. ponit Bal. Nou. *ibi n. 46. vſque ad fi.* & 55 recẽſuit Corſe. *in tract. fallen. ad reg. quod ſpoliatus ante omnia q. 78. n. 1. cũ alijs ſeq. in 2. vol. diuerſorum poſito.* Et duas alias limit. addit Coraſ. *in Miſcellaneis iuris ciuilis lib. 4. c. 8. n. 3. cũ alijs ſeq.* Et materiã d. Cano. reintegranda vſq; ad ſatietatẽ, & vtiliſſimè quidẽ explicauit Iac. Menoch. *in tract. recup. poſſ. in remed. 15. n. 5. cum alijs numeris ſeq.* Viuius *opin. 72.*

305 Remediũ *c. reintegranda. 3. q. 1.* diſponens quòd ſpoliato, ſeu deiecto à ſua poſſeſſione fiat reintegratio ipſius poſſeſſionis ante omnia cõpetit nedũ poſſeſſori, ſed etiã conductori, & mãdatario: ſecundùm Spec. *in tit. de poſſ. & repetit. §. 1. verſ. Sed nunquid depoſitarius*, vbi etiã Io. And. & Soc. *conſ. 17. nu. 15. vol. 3.* Similitérq; competit cõmodatario, depoſitario, & ſimilibus, quibus res depoſita, vel cõmodata auſertur: ſecundùm omnes Doct. *in l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acq. poſſ.* Io. Ant. de Nig. *in capitulis Regni, in c. 6. ſubditorũ noſtrorũ, ſub n. 43. in 3. ampliatione.* S. Ant. *in ſua ſumma in 2. par. c. 5. cui ſienda ſit reſtitutio. conſ. 5. ſub verſ. De acquiſito per ludos*, & Soc. *in l. rẽ qua nobis. n. 6. eo. tit.* & ibi Rip. *nu. 21.* ait hãc eſſe communem opinionem, & Iacob. Menoch. *in tract. recup. poſſeſ. remed. 15. n. 49. & ſeq.* vbi citat alios Docto. contrariæ ſententiæ. Viuius *opin. 733.*

306 Remediũ *cap. reintegranda. 3. q. 1.* exploratũ eſt eſſe pleniſſimũ remediũ, & magis generale, ac vtile inter alia remedia poſſeſſoria, cumq; cũ omnibus alijs remedijs: ſecũdùm Doct. *in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acq. poſ.* & Lanſr. de Oria *in repet. rub. col. 3. in 3. concluſione, de cauſa poſ. & propriet.*

Et datur iſtud remediũ, nõ ſolum clericis pro rebus eccleſiæ, ſeu proprijs, verùm etiã cõceditur pro rebus laicorũ generaliter, ſiue mobilibus, ſiue immobilibus: ſecũdùm doctrinam Inn. *in c. cum ad ſedem. nu. 6. extr. de reſtit. ſpol.* cõmuniter approbatã: vt atteſtatur eã ſequendo Io. de Imo. Alex. *col. 5.* & Soc. *n. 4. in l. rem qua nobis. ff. de acq. poſ.* & idẽ Alex. *conſ. 94. col. fi. vol. 5.* & Marant. *in tract. iudiciorum. in 4. part. prin. in 7. diſt. n. 50.* vbi dicit quòd iſta eſt cõmunis opinio, & quòd obſeruatur in pract. & Io. Ant. de Nigris etiã *in capitulis Regni in c. 6. ſubditorũ noſtrorum. n. 43.* & Quintil. Mandoſ. cũ cæteris aggregatis per eum *in add. Lapi in alleg. 51. Latatus ſum. in litera P:* vbi teſtatur hãc ſententiã ſemper vidiſſe ſeruari Romæ, atq; copioſè ibidem in prin. refert cõtrariã opinionem, videlicet, quòd *d. c. reintegranda* cõpetat dũtaxat in rebus eccleſiæ, & in perſonis eccleſiaſticis, nõ autem procedat inter laicos pro rebus profanis eſſe ſimiliter communem, cum alijs ſignatis per eum. Sed reiecta iſta ſententia, inhæreo primæ opinioni tanquàm ſacroſanctę, & in iure veriſſimę, & fundatiſſimæ, & ea obſeruatur in practica in foro canonico & ciuili.

Ampliatur hoc ſcilicet, quòd *d. c. reintegranda*, remedium datur, & cõceditur etiã pro fundis, & iuribus incorporalibus, & bonis etiã ſtabilibus: ſecundùm Bar. *in l. 3. §. vnde vi. ff. de vi arm.* Ant. de But. *in c. cùm eccleſia Sutrina, n. 38.* vbi etiã Abb. *de cauſ. poſſ. & propriet.* Iaſ. *conſ. 172. vol. 4.* Soc. *d. l. rem qua nobis. in 5. q.* & Ripa *in d. c. cùm eccleſia, nu. 101.* & iſta eſt communis opinio, teſte eodẽ Ripa *in c. ſæpe, n. 22. de cauſa poſſ. & propriet.* Soc. & Iaſ. *nu. 19. in d. l. rem qua nobis.*

Et iſtud remedium *c. reintegranda* cõpetit pariter pro penſionibus denegatis, & pro iuribus perſonalibus. Vndè debitor obligatur ſingulis annis ſoluere vnũ par caponũ occaſione alicuius rei: hoc caſu certũ eſt poſſe cõueniri officio iudicis, vel interdicto poſſeſſorio, & ſic pro annua pręſtatione cõpetunt, ſeu cõceduntur remedia poſſeſſoria: ſecundũ Canoniſtas cõmuniter *in c. querelã. de elect.* per illũ tex. Et ita in facti cõtingentia iudicatum fuit in Sacro Regio Cõcilio Neap. atteſtante Affl. *dec. 395. n. 3. 4. 6. cũ duobus alijs ſeq. & in Rota Bononienſi*: vt meminit Pet. de Benintendis *dec. 27.* Quamuis Legiſtę omnes affirment contrariũ *in l. ſi certis annis. C. de pactis*, præſertimq; ibi Iac. de Are. Pet. Cyn. Bal. & Alber. de Ror. Bar. *in l. ſi. per illum tex. ff. quorũ bonorum*, & Iacob. Menoch. cũ alijs ſignatis per eum *in tract. recuperandæ poſſeſſionis, in primo remedio nu. 87.* vbi oſtendit iſtam ſecundam opinionem crebriorem ſore, quam ſequitur etiam, aitq; veriorem communioremque eſſe Alc. *conſ. 8. exactè viſo proceſſu cauſa. n. 15. Tomo 2. vol. 6 fol. 116.* Sed veritatem iſtius concluſionis planè abundeque demonſtrat Affl. *in practata dec. 395.* Rip. *in l. ſi. n. 3. & ſeq. ff. quorum bonorum*, & Tiraq. *in tract. de vtroque retractu, in §. 1. gloſ. 6. & in §. 6. gloſ. 1. n. 10. & ſeq.*

Et hic notandũ, ſeu docendũ eſt vnũ congruenter, vtrum iſte debitor, qui tenetur dare vnũ par caponũ liberetur ſoluẽdo, ac conſignãdo eos mortuos? Iaſ. *in l. quod te. ff. ſi cer. pet. in vlt. q.* tenet, quòd nõ liberatur aliquo modo: quem ſequuntur Docto. & eius opinionem late ſequitur ibi Bolog. *nu. 83.*

Item aduertendum eſt, quòd promittens dare cuilibet canonico omni anno vnum par caponum, non tenebitur, ſi numerus canonicorum augeretur: ſecundùm Pett. & Cyn. *in l. nemo modus. C. de ſeruit.* Viuius *opin. 734.*

307 Spoliatus quandocũque poteſt petere, ſeu agere ad reſtitutionem ſibi faciendam: cùm remedium *c. reintegranda. 3. q. 1.* ſit perpetuum, & impræſcriptibile, & competat etiã poſt mille annos, & in perpetuum; vt ſuadent omnes Canoniſt. cõmuniter, *in c. ſolicitè. de reſtit. ſpol.* Soc. *in l. rem qua nobis. 8. q. ff. de acq. poſſ.* Io. de Amicis *conſ. 61. n. 18.* & Caſſador. *dec. 6. in tit. de reſtit. ſpol. in prin.* vbi aſſeuerat hanc eſſe communem opinionem, & communiorem vocat Ioachimus *in obſeruatione 86 valdè controuertitur. centuria 3.*

❡ Sed Claudius de Seyſſel. *in d. l. rem qua nobis, col. fi.* Marant. *in tract. de iudicijs, in 4. par. 7. diſtin. n. 40.* Bert. *conſ. 247.* Grat. *conſ. 70. vol. 2. n. 18.* Dec. *conſ. 303. col. fi. n. 34.* & Ant. Galleſius *in trac. de exercit. iuris peritorum. lib. 3. n. 50.* audacter affirmãt contrariam opinionem, videlicet, quòd remediũ *d. c. reintegranda* pręſcribatur 30. annorũ curriculo, eſſe magis communem. Et ita fuit deciſum in Rota Bononienſi, teſte Petro de Benintẽdis *dec. 10.* vbi caſu hoc eueniente pro eius maiori reſolutione, tãquàm ad portũ claræ veritatis recurrere poſſis, & ita quoq; iudicauit Ioſephus Ludouici, concurrente pręſertim bona fide, & titulo pręſcribentis, *in dec. 59. n. 9. & ſeq. in prima par.*

❡ In iſto verò conflictu opinionum ſequor primam partem, omiſſo omni multiloquio: quam quidem tanquã veriorem tenuit maior pars Dominorũ de Rota: vt recenſuit Caſſadorus, *in practata dec. 6. num. 1.* eámque ſequebatur Illuſtris D. Raynaldus Ridophius Peruſinus præceptor meus in Gymnaſio Peruſino, viuia, & veriſſimis rationibus, interpretans *l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſ.* & ita tenuit etiã Rota in Placen. caſtrorum, coram Ioan. Paulo de menſe Martij, Aprilis, & Maij 1545. ſecundum Gomez *dec. 41.* & Simon. *dec. 83.* Viuius *opin. 735.*

308 Remedium *c. reintegranda. 3. q. 1.* non cõceditur, nec datur cõtra bonę fidei poſſeſſorẽ cum titulo: verbi gratia, quãdo poſſeſſio nullo modo eſt vitioſa, nec poſſeſſor habet cauſam ab authore vitioſo: vt voluit *Bar. in l. rem qua nobis. ff. de acq. poſſ.* & Soc. poſt alios quàmplures ibi per eum congeſtos. *n. 12.* & iſtam opinionem communẽ eſſe aſſerit Soc. *conſ. 39. in quaſtione qua vertitur. col. 2. & ſeq. vol. 3.* Gozad. *conſ. 28.* Pariſ. *conſ. 1. vol. 1. & conſ. 28. vol. 1.* & Soc. iun. *conſ. 47. & ſeq. vol. 2.* & Rubeus *conſ. 4. nu. 6. 10. & ſeq.* vbi pro hac parte conſuluit, & *conſ. 167. nu. 9.*

❡ Contraria verò ſententia videtur magis communis, & practicabilis: vt per Alex. Iaſ. & Ripam *in d. l. rem qua nobis.* Dec. *conſil. 57. col. fi. & conſ. 152. col. 3.* Ioan. de Amicis *conſil. 97. colum. 2.* Boer. *decis. 239.* Marant. *in tract. de iudicijs. in 4. par. 7. diſtin. num. 50.* Afflict. *decis. 361. col. pen.* & Caſſadorum *decis. 7. de reſtit. ſpoliat.* Et ita conſuluit Bertran. *conſil. 44. negare non*

poſſum.

non poſſum.n.1.vol.5.& Ruinus conſ.46.nu.6. vol.1. videlicet, ſpoliatus debeat reſtitui etiã cõtra titulo,& bona fide poſſidentẽ.quã opinionẽ ſequitur quoq; Io. Baptiſta Plotus poſt alios quã plures relatos per eũ.in repet.l.ſi quãdo. C. vnde vi. n.65.poſt mediũ,& ita iudicauit Sacrũ Cõciliũ Neapo.vt refert Afſl.in alleg.dec.361.n.33.& Rota Bononiẽſis, teſte Petro de Benintendis in dec.33.ſub n.1.& ita obſeruatur in curia Romana:ſecundũ Io.Baptiſtam Bouium in tract. de ſtatut. vrbis præſcriptione,tit.cont.om creditores.gl.19.n.237.& ſeq. Et iſtam partẽ tãquã veriſſimã amplector:ea quo deciſiones Sacri Cõcilij Neapol.quę ſub nomine Regis proferũtur hodie in Regno ſuccedunt in caſibus dubiis loco Imperialis interpretationis,de qua in l.fi.C.de legib.vt per Afſl.dec. 269.col.fi.in fine. Et iſtã vltimã opinionẽ ſequitur quoq; tanquã magis communem Maran.in trac.de iud.in 4.par prin in 7.diſt.n. 50. poſt medium,vbi refert quod iſta eſt veritas, & magis com.opin.Io. Ant.de Nigris in capitulis Regni,in c.9. Subditorũ noſtrorũ.nu. 43. Ruinus conſ.44.n.1.vol.4.Petr.de Beninten.in d.dec.33.n.3. & D.Quintil.Mandoſ.in add.Lap.in alleg.51. Lætatus ſum in litera L.& Ioachim.in obſeruatione 85.diſcrepant, centuria 3. vbi meminit ita iudicaſſe cameram Imperialem. Viui. opin. 776.

309 Poſſeſſorio recuperãdę agens,debet narrare,& producere in libello ſe poſſediſſe, ac propter iniuſtas cauſas cecidiſſe à poſſeſſione,& per illum cõtra quem agitur res poſſideri,& demũ; concludere ſe debere reintegrari ad ſuã poſſeſſionem, ſeu aduerſariũ ſuũ cõdemnari ad reſtitutionem poſſeſſionis: vt per Inno.in c.querelam de elec.in c.ad ſedem,& in c.ſæpè de reſtit.ſpoliat.cũ quo ibi omnes cõmuniter ſentiũt,& Io.An.de Nigris in capitulis Regni in c.6.Subditorũ noſtrorum,n. 49.& ita cõſuluit Bert.cõſ.105.vbi caſum quem mihi exhibuit probus vir.vol.8. vbi ſimiliter mentionẽ facit de dicta cõmuni, & nõ immeritò Doc.hoc tenuerũt.Nã intentanti remedium c.reintegrãda.3.q.1.ſufficit probare antiquiorẽ poſſeſſionem, quæ poſtcà ad ſuũ aduerſariũ reũ conuentum ſine eius facto peruenerit,quod præſumitur,vt ex dicta cauſa iniuſta poſſeſſio peruenerit ad reũ:ſecundùm Bert.in d.conſ.105. n.2. & tũc probata antiquiori poſſeſſione dicitur ſpoliatio re ipſa probata,& pręſumitur nouus poſſeſſor clandeſtinus,& inuaſor, adeò quod poteſt cõdemnari ad relaxandũ dictã poſſeſſionẽ: ſecundùm Bald.in l.pen.colum.fi.C.ſi à non compet.iudice,Inn.& Doct.in d.c.ſæpè,Lapum in alleg.51.incip. Lætatus ſum. Abb.in d c.ad ſedem.& in c.ſi diligenti.col.4.de præſcr.Afſl.dec.327.n.3. & Alc.in trac.de præſump.reg.2.præſump.21.& iſta eſt cõmunis opin.teſte Cur.Iun.conſ.165.n 5.Alc.in d.præſumpt.21. & Afſl. in conſtit.Regni incip.circa violentiam.n.29.in fi.lib.j.

Nec ab re,vt ſuperius deduximus, libellus ſuper poſſeſſorio in libello debet ponere ſe cecidiſſe à ſua poſſeſſione ob iniuſtã cauſam:quoniã remediũ d.c.reintegranda,non conceditur amittentib.poſſeſſionem culpa,negligentia,vel iniuſta cauſa:vt tenẽt Doct.cõmuniter in d.c.ad ſedẽ,& alij relati per Io. Ant.de Nigris in d.c.6.Subditorũ noſtrorũ.n.45.& per Soc.in l. rẽ qua nobis.n.8.ff.de acq.poſſ.vbi aſſignãt tria exẽpla,in quib. iſta cõmunis verificari poſſit,& dictã cõmunem atteſtantur Rip.in.d.c.ſæpè.nu.27. Alex. conſ.6.vol.3.Abb.& alij in c.accedens,vt lite non conteſt.& D.Quintil.Mandoſ.cum cæteris aggregatis per eũ in add.Lapi in d.allegat.51.in litera O.vbi eam ſequitur,& meminit ita vidiſſe aliquibus vicibus iudicari.

Sed eccleſiis minoribus,& abſentib.qui eorum negligentia ceciderunt à poſſeſſione,competit pro recuperãda poſſeſſione,amiſſa eorum negligentia officium iudicis: ſecundum Hoſtien. & alios communiter in d. c. accedens. Soc.in d.l.rem qua nobis nu.9.& Alex.conſi.92.col.3.vol.1.

Et aduerte,quod non eſt neceſſe,vt deducatur in remedio ipſo reintegrandæ aduerſarium eam poſſidere reſpectu poſſeſſionis:ſecundùm pulchram deciſionem Rotæ Bononienſi, poſitam in dec.Petri de Beninteno.dec.33. Viuius opin.778.

310 Sequeſtrum abſque conſenſu vtriuſque partis poſitum penes aliquem mercatorẽ,non priuat poſſeſſorẽ poſſeſſione, præcipuéq; ſi per iudicem incompetẽtem appoſitum fuit:iuxta communem opinionem omnium Scriben.quam ſequitur & declarat Fely.& alij ibi in c.illud.nu.16.de præſcr.Chaſſaneus conſil.48.per totum, Gomeſ.in reg. cancellar. in reg. de annali poſſeſſore q.6. ante fin.& Bertran. conſil.115. etiam ſi poſſeſſio alicui ablata.numero 2. volum. 6. vbi mentionem facit de iſta communi ſententia. Et ſic ſecundùm communem pręmemoratam, per ſequeſtrum iudiciale non perditur modo aliquo poſſeſſio.l.intereſſe,cùm ibi notatis per Iac.de Are.& per Canoniſtas in Clemen 1 de ſequeſt.poſſ.& fruc.per Bar. Bald. & alios in l.licèt.ff depoſi.& per Cyn.Bar. & cæteros omnes communiter in l.3.C.de prohib ſequeſ.pec.

Et hoc iniuſtũ non eſt,quia ſi vnus poſſidet,& alter nõ,ſequeſtrum fieri nequit per iudicẽ,atque inhiberi vtriq; parti minimè debet,ne vadãt ad poſſeſſionem,etiã quòd videat partes proceſſuras ad arma,& ſcandala.Iaſ.in l.quidã exiſtimauerunt.ff.ſi cert.pet.poſt Bal.ibi col.2.Fran.Marc.dec.198.n.3.& ſeq. in prima part. & Ferra. in ſua pract.Papien.ſuper for. ſequeſtri. in prin.nu.3.fol.parue 144.vbi inquit,quod quãdo certũ eſt aliquem poſſidere fundũ,ſuper quo quæſtio mouetur, timetúrque ne ad arma,ac rixã partes veniant;iudex tenetur præcipere ſub determinata pœna,parti nõ poſſidenti, vt poſſeſſorem non impediat in ſua pacifica poſſeſſione,nec ipſum quoquo modo turbare præſumat:aliàs incõuenienẽs ſequeretur, quòd quilibet excogitata malitia rixã mouere fingeret,vt eiꝰ aduerſariꝰ priuaretur cõmoditate fructuum,& poſſeſſionis. Sed quotieſcũq; duo cõtendũt ſe poſſidere propter timorẽ armorũ,rixæ,ſeu ſcandali,quod leui inſurgere poteſt:ſequeſtratio tunc fieri poſſet:cùm ad iudicis officium ſpectet ſcãdalis obuiare, etiam vtraque parte contradicente rem ipſam, vel poſſeſſionem apud tertium ſequeſtrare, & ſecundùm exitum probationis procedere:vt per Bar.Bald.Flor.Alca.& cęteros in l.æquiſſimum.ff.de vſufruct.& Cur.Sen.conſ.61.

¶ Et hoc procedit,intelligitúrque,quando eſt dubium inter partes,qui poſſideat: ſecundùm Pau.Caſt. conſ.121.per totum.vol.2.& Ferra.in d forma ſequeſtri.§.1.& ſeq.

Ideò aduerte,vt ſequeſtratio hęc in caſib.permiſſis fieri valeat per iudicem,ſaltẽ ſummariè cõſtare prius ipſi iudici debet de timore armorum,& de ſcandalo prouenientẽ:& in hoc diſcutiendo partis citatio requiritur,nec creditur iudici aſſerẽti ita eſſe,niſi ea actis appareat:quapropter ſi ſequeſtratio, ex abrupto procederet abſque partis citatione,& cauſa cognita,de facto reuocari deberet:ſecundũ Ang.conſ.103.in fi.Cur. in repet.l.vnica.C.de prohibit.ſequeſtr.in 2. not.7.fallen.cum ſeq. col.3.Dec.conſ.366.pro declaratione nu.13.

Aduerte etiã,quòd nõ reuocaretur ſequeſtrũ ipſum,etiã ſi poſſeſſor poſt ſequeſtrũ reportaret ſentẽtiã in ſui fauorẽ, cuius occaſione extitit decretũ per aliã ſententiã infirmatũ. cæterùm eſſet expectãda finalis cauſæ victoria.ita. eſt & ibi Gl.in cle vnica de ſequeſtra.poſ.& Mil.in ſuo reper.in ver.ſequeſtr. n.2.

¶ Et hoc intantùm verũ eſt,vt ſi iudex qui primã ſententiã latã cõtra poſſeſſorem reuocauit,ſequeſtrationẽ etiã reuocaſſet,veniret omninò reintegranda:ſec.Spe.in d.tit.de ſequeſtr. poſſ.n.5.verſ.Sed pone,lata eſt ſententia.Viuius opin.721.

311 Agens petitorio,& poſſeſſorio recuperãdę,ſi prius obtinet in poſſeſſorio,& non probet ſe dominũ,non debet obtinere in petitorio.Communem inquit Alex.& poſt eum Rip. in l.naturaliter.§.nihil commune.num.148. cum ſeq ff de acq.poſſ. B.Villalob.

312 In iudiciis poſſeſſoriis ſufficit probatio per vnum teſtem cum iuramento ſuppletiuo,vel per formam: quia cauſa poſſeſſoria eſt leuis.Dec.conſ.292 com.dicit. Vezinus.

313 Spoliatus à iudice non petit reſtitutionem, prout petis ſpoliatus à priuato,quia præſumitur pro iudice.Cur.Iun.cõſ. 175.nu.5.com.dic.gl.in c præſentium,7.q.1.no. Arch.in c.quia præſulatus,1.q.4.Ab.in c.licet ex ſuſcepto,de for.comp. fallit in 3. caſib.vt per Fel.in c.cùm cauſam,de offi.deleg.& in c. dilectus,el 1.de reſcri. Don.à Fina. Villalo.& Vezinus.

214 Spoliatus iurat in litẽ cõtra ſpoliãtẽ,vel turbantẽ,l.ſemper,§.in hoc interdicto,ff.quod vi aut clam.fallit in 3. caſib. quos no.Plot.in repet.l.ſi quando,C.vnde vi,n.735.Don.à Fina.

315 Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus.l.ſi quis ad ſe fundum,C.ad l.Iuliam de vi publ.c.in literis,de reſt.ſpoliat. cap.conquæren.de reſti.ſpoliat. Ampliatur, & ampliatio limitatur per Marſ.ſing.195.& ſing.199.Ampliatur& limitatur in multis caſib.vt per Io.Bolog.in d.§.nihil commune.nu.95. & ſeq.fallit in multis caſib.quos refert Soc.in l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff. de acq.poſſ.num.126.Ampliatur in 23.caſib. & limitatur in 20. à Por.lib.2.reg.45.fallit in 12.caſibus, vt per Soc.reg.379.Ampliatur in multis caſibus,vt per Viuium in ſuis concluſ.in ver. ſpoliatus.Ampliatur in 24.caſibus,& limitatur in 25.à Rip.in dicto §.nihil commune,nume.46.videas Marſ.ſin.11.fallit in 10. caſibus,vt per Claud.Marſ. in dicto §.nihil commune. fallit vt per Damaſ.reg.38.Ampliatur & limitatur in multis caſibus, vt per

6

vt per Anto. de Tremulis in addi. ad praxim Vberti de Bonacurſio.in tit.quib.mod.ſuo.no.nu.17. in ver. & ſpoliator. fallit vt per Maiſ. fin. 11. fallit in 50. caſib. quos no. Nouellus in praxi. crimi. fol. 92. Don. à Fina.

316 Spolians punitur pœna, l.ſi quis in tantã. C. vnde vi. Ampliatur in 46 caſib. & limitatur in 37. a Port. lib. 1. ſuarum concluſ. regu. 38. Idem.

317 Spoliatio, quando in renunciatione initium nõ habuit, vel habuit initium & finem, ſed poſt ſpoliationẽ; tũc contra ſpoliatum poſſeſſorio recuperãdę agentem de renũciatione opponi non poteſt, c. ſolicitæ, de reſtitut. ſpoliato. fallit in 4. caſibus, quos no. Soc. reg. 378. Don. à Fina.

318 Canon redintegranda 3. q. 1. inducit nouum remediũ poſſeſſorium, & ſic prouidet de nouo remedio cõpetente, etiam vbi alia remedia deficiebant, intantum quod pinguius prouidet, ac ſubuenit quã l. ſi colon. C. de agrico. & cenſi. lib. x. quæ prouidet, quando res fuit vitio affecta. & d. c. redintegranda, loquitur generaliter etiã vbi res nõ fuit vitio affecta, nec poſſeſſio fuit aliquo tẽpore vitioſè quæſita, & per cõſequens ille canõ prouidet ſpoliatis, & eiectis de poſſeſſione iniuſtè quomodocunque & qualitercunque, ideo non ab re concludunt Doc. quòd ille canon inducat nouum remedium, aliàs non competens, & pręcipuè Archid. in d. c. redintegranda. gl. Hoſt. Io. And. Calderi. Io. de Ligna. & omnes in c. cum ad ſedem. extrà de reſt. ſpo. vbi Pan. dicit hoc in practica obſeruari quotidie, & ita ſe conſuluiſſe, & iſta eſt communis opin. teſte Soc. in d. l. rem quæ nobis. num. 3. & Moder. in c. ſæpe. de reſtitut. ſpo. & hoc idẽ voluit Lapus in allegat. 52. vbi ait ita ſemper ſe obſeruaſſe & practicaſſe, & Cornæus Peruſinus conſ. 329 nu. 29 vol. 2. vbi aſſeuerat hanc eſſe cõ. opin. vt & deduximus latè ſuprà, & idem Cornę. conſ. 56 nu. 28. vol 2. Iacob. Menoch. in tract. recup. poſſ. remed. 15. nume. 5. E. Viuius opin. 737.

319 Poſſeſſio transfert onus probandi in aduerſariũ, niſi aliqua præſũptio ſit contra poſſidentem, vt quando ius reſiſtit poſſeſſioni. Cur. Iun. conſ. 90. nu. 3. com. dicit. Vezinus.

320 Poſſeſſio trãſfertur ex cõtractu ſimulato, Quãdo agitur vt trãsferatur. Cur. Iun. conſ. 108. nu. 12. com. dicit. Vezinus.

321 Poſſeſſor malę fidei, poſtquã ſoluit de ſuo ante litis cõteſtationem, acquirit vtilem actionem negotiorum geſtorũ contra dominũ. Boëri. deci. 44. num 4. com. dicit. Vezin.

322 Poſſeſſio beneficij eſt coloranda per agentem poſſeſſorio recuperandę, vel titulo, vel alio modo. Præpo. in c. quod ro ſtitu. 3. q. 1. com. dicit. Vezinus.

323 Poſſeſſionis quæſtio poſſeſſionem litigoſam reddit. Cur. Iun. ibi nu. 6. com. dicit. Vezinus.

324 Poſſidere quis nõ intelligitur niſi alleget ſuã poſſeſſionẽ. Alcia. in tract. præſump. reg. 2. præſump. 21. com. dicit. Vezinus.

325 Poſſeſſor extraneus citãdus, extranei poſſeſſores de quorum pręiudicio tractatur, ſunt citandi in pronunciatione, in qua pronunciatur deueniri poſſe cõtra eos, ſec. Iaco. de Aret. Bart. & Ang. in l. decẽ. ff. de verb. obl. licet ipſe Barto. ibi dicat tunc ſufficere citationem generalẽ per tubã, per auth. ſi omnes C. ſi vt ſe ab hæreds. abſtin. Iac. autem But. tenuit contrariũ, ſcilicet non eſſe neceſſariam ipſam citatione, ſicut quando pronunciatur teſtamentũ inoſficioſum, nõ ſunt citãdi legatarij. l. Papinianus. §. ſi ex cauſa. ff. de inoffic. teſta. Balb. dec. 245.

326 Poſſeſſione rerum quã eccleſiaſticarũ, quã profanarum lapſis ęquè omnibus cõpetet remediũ. c. reintegranda. 3. q. 1. & l. ſi colon. C. de agricol. & conſ. lib. 11. commune inquiunt Alex. conſ. 51. incip. viſo. lib. 1. & conſ. 61. in cauſa. lib. 5. Alex. conſ. 4. nu. 1. Soc. in l rem quæ nobis. ff. de acqui. poſ. Viuius latè cum aliis opinio. 734. cum compluribus ſequent. Bonac.

327 Poſſeſſio defuncti continuatur in hæredem. l. cum miles. ff. ex quib. cau. maio. 25 an. in integ. reſt. & maximè cùm ſit ſuus hęres. gl. in verb. exiſtimantur. in §. ſui. Inſtit. de hæred. qual. & differen. Quia poſt mortem patris non hæreditatem percipere videtur, ſed magis liberam bonorũ adminiſtrationem cõſequitur, qui etiam viuo patre quodammodò dominus exiſtimabatur. l. in ſuis hæredib. vbi gl. in ver. quodammodò. annota. etiã poſſeſſionem habere. ff. de liber. & poſthu. Hinc dixit Bal. filium magis venire ad poſſeſſionem continuatiuè, quàm ad nouæ poſſeſſionis adeptionem vel petitionem. c. 1. nu. 1. ver. quod eſt notatu dignum. de controuer. inter maſc. & fœm. de benefic. Sed communis ſenten. eſt in cõtrariũ, quod nõ continuetur poſſeſſio in hæredem niſi per vſucapionem. & ita intelligitur d. l. cum miles. Bart. & alij doct. in l. cum hæredes. ff. de acq. poſ. & improbatur communiter illorũ ſententia, qui aliud in ſuis, aliud in cęteris hæredibus eſſe aſſerebant, vt latè proſequũtur And. Tiraq. in tract. Le mort ſaiſit le vif. in 3. declar. præfat. n. 6. & Rol. in conſ. 46. n. 26. 27. 28 29. cũ ſeq. vbi ipſi hanc materiã latiùs declarauerunt, in 1. vo. conſ. Etſi autem poſſeſſio defuncti ipſo iure nõ continuetur in hæredẽ etiã ſuũ, poteſt tamen propria authoritate eã accipere, modò nõ ſit ab alio prius occupata. Bart. in l. fi. n. 16. v. nũc extra gloſ. quæro. & Dec. n. 4. v. poteſt tamẽ hæres. C. de edict. diui. Adr. tol. Bart. in l. ij n. 3. v. ſed cõtra hoc oppono. C. quãdo & quib. quar. pars debetur lib. x. Papien. pract. in for. libelli. quo petitur hæreditas ex teſtamento. in verb. inuiſtò occupauit. in prin. Ang. Aret. in §. quadrupli. nu. 43. in fi. ver. quæro an aliquis ſit citandus. & And. Tiraq. in d. tract. le mort. in 8. declarati. præfat. & in 5. par. declar. 3. Kirchonius.

328 Spoliatus nõ tenetur reſpõdere in cauſis criminalib. cõtra ipſũ motis ante reſtitutionẽ ſibi factã. c. 1. 3. q. 1. quoniã exceptio ſpoliationis impedit litis ingreſſũ, cũ debeat ſpoliatus ante omnia reſtitui. l. ſi quis ad ſe fundũ. C. ad l. Iuliã. de vi pub. & ibi gl. & in c. 1. de reſt. ſpol. & dicit Ang. in l. ſi maritus. C. de don. inter vir. & vxor. quod ſpoliatus omnib. bonis ſuis, vel maiori parte à tertio, tũc à nemine inquietari poteſt, neque ciuiliter, neq; criminaliter, niſi prius & ante omnia reſtituatur. vt ſ. docuimus. & Bart. in d. l. naturaliter. §. nihil commune. ait dictam exceptionẽ eſſe dilatoriã, ideoq; impedire debet litẽ conteſtari. quẽ ſequũtur omnes doctores ibi. ff. de acq. poſſ. Ang. in §. æquè. in 39. exceptio. Inſt. de except. & Franeus in c. 1. in fallen. 22. de lit. conteſt. lib. 6. ſed huiuſmodi exceptio ſpoliationis, nõ poteſt opponi poſt litẽ conteſtatã, ſec. Bart. in d. §. nihil commune, quẽ omnes ibi cõmuniter ſequũtur, vt referũt Moder. ibi, licet nõ nulli ſenſerint cõtrariũ, relati per præcitatos Moder. & per Fulg. in d. §. nihil cõmune. Amplia præfatã cõcluſionẽ ita declaratã, vt habeat locũ, nõ ſolũ ſi ſpoliatus trahatur in cauſã criminalẽ per viã accuſationis, ſed etiã per viã inquiſitionis, ſec. Gem. in c. frequẽs. de reſt. ſpol. lib. 6. cuius opi. atteſtatur eſſe com. poſt hos per eũ relatos Rip. in d. §. nihil cõ. n. 55. F. Viu. opi. 739.

329 Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de vi pub. vbi etiã hoc procedit, ſi ſpoliatus poſſideret iniuſte. l. colonus. l. cum fundus. ff. de vi & vi arma. quæ ſententia adeò vera eſt, vt procedat, ſi ſpoliatio à iudice cauſæ cognitione non præcedẽte facta eſſet, ne pro iudice extraiudicialiter procedẽte, præſumeretur. c. cõquerente. extrà de reſt. ſpol. Soc. ſen. in conſ. 12. n. 10. & 11. in 1. vol. cõſ pulchrè & copioſè Hier. Schurpf. in conſ. 58. conſ 73 n. 9. & 10. in 2. cent. & in conſ. 6. & conſ. 84. in 3. cent. conſ & hãc ſententiã prout doctor. omnes concludunt in eo quoq; caſu procedere ſcribit Rol. à Valle, ſi iudex procederet ſeruato iuris ordine, ſi tamẽ non eſſet iudex cõpetens, ſpoliato etiã cõpetere remediũ poſſeſſoriũ. in conſ. 6. n. 28. vbi ipſe n. 36 addit, Satis eſſe probare de poſſeſſione anteriori ſpolijs, abſq; eo quod aliter probaretur de poſſeſſione tẽpore ſpolij. in 2. To. conſ. Quã com. Io. de Imol. eſſe dicit in c. cum eccleſia Sutrina. extra, de cauſ. poſſ. & propriet. & licet contra hanc com. opin. quædam argumenta adducat Frãc. de Rip. ibid. ver. Quid tenendum, videtur quod cõmunis non procedat. n. 34. cum ſeq. tamen nu. 37. in fi. ipſe inquit non eſſe tutũ in iudicando recedere à com. Kirch.

330 Spoliatus regulariter ante omnia venit reſtituẽdus, etiã ſi ſpoliator incõtinenti velit de dominio probare, ſec. gl. not. in c. 1. & in literis. ext. de reſt. ſpol. & in l. momentanea. in l. meminerint, in verbo, reddatur. & ibi Bart. C. vnde vi. Inn. in cap. 2. de cauſa poſ. & propri. Niſi probare vellet per confeſſionem ſpoliati, vel notorietatem facti, vel per ſententiam in petitorio latam in fauorem eius qui ſpoliauit, ſec. Io. And. & Hoſt. in c. cum dilectus. ext. de cauſ. poſſ. & propriet. Butrig. & Pan. in ti. col. in c. paſtoralis. eod. tit. & in pluribus aliis caſib. enumeratis per doct. vbi ſuprà. & per Imolam & do. Conſtantium in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſ. & in l ſi is à quo. primo reſponſo. vt in poſ. lega. & l. ille à quo. §. 1. ff. ad Tre. Quæ videntur contrariari dictę concluſioni, loquuntur vbi agitur de adipiſcenda poſſeſſione, non de recuperanda, ſecundum præfatos doctores. Balb. deciſ. 28.

331 Spoliatus à iudice nõ poteſt petere, vt ante omnia reſtituatur, cùm præſumatur pro iudice. Curt. conſ. 175. nu. 5. com. dicit. Villal. & Bonac. & Vezin.

332 Spoliatus nec accuſationi nec inquiſitioni reſpondere antea tenetur, quàm reſtituatur, cõe ponit Viui. 739. Non tamen

contra

contra eum, qui titulo ac bona fide poſſideat. communiter aiũt *Paul.conſ. 1.lib. 1.* Soc.Iun.*conſ.47.& ſeq.lib.2.* Grad.*conſ.28.* Licet cõtrariũ cõmune teſtentur Alex. *conſ 97. lib 2. & conſ. 91.lib.2.& conſ.91.lib.v.* idẽ Alex.& Rip.*n.27.in l. rem quæ nobis.ff de acq poſſ.* atq; amicus noſter Nicol.Ant. Grauatius ad Veſtrium *lib.7.c.3.n.41.*& poſt eũ Viuius *d.lib 3.opi.272.* Agere autẽ ſpoliatus poterit, & poſt decurſum mille an.ſpatiũ, vt receptũ teſtatur Caſſadorus *dec.6 in tit.de reſti ſpol.* Quamuis verius meo quidẽ iudicio ſit, vt ſolũ intra 30.an.poſſint agere, quod etiã frequentib.interpretũ calculis fultum affirmãt *Bertr.conſ.248.* Ant.Galleſius *in tract.de exercit.iuris perpetuũ. lib.2.nu.50.*& amicus noſter Nicolaus Ant.Grauatius *d.c.3.ac d.n.41.* Porrò nõ opus erit vt beneficialib.vel ſpiritualib.rebus ſpoliatus titulum ſibi aſſerat, ſed poſſeſſionem ſuam duntaxat iuſti alicuius tituli allegatione munitam probet. commune pronunciãt Pan.& qui eum laudat Turz.*opi.129.* ſi tamen denique apertè conſtiterit res ad ſpoliantẽ, non ad ſpoliatum attinere: ſpoliatus quibuſcunque temporariis rebus, nunquam reſtituetur. commune dicit accuratè Did.à Couar. *de ſponſal.2.part.c.7.§.5.nu.10.* E.Suarez.

333 Spoliatus non reſtituitur quando per ſententiam conſtat de dominio ſpoliatoris. cõmunem dicunt Alex. Iaſ.Rip. & Fabius.vt refert Iac.Meno.*in com.de Reme.recupe.reme.1.q.20.nu.204.* I.Fichar.

334 Exceptio ſpoliationis impedit litis ingreſſum, cùm ſpoliatus debeat ante omnia reſtitui *l.ſi quis ad ſe fundum. C. ad leg.Iuliã de vi publica.*& ibi gl.& *in c.1.de reſti.ſpolia.* & dicit Ang.*in l.ſi maritus.C.de donat.inter virũ & vxorẽ*, quod ſpoliato tauetur, ſi ſpoliatus eſſet omnib bonis ſuis, vel maiori parte à tertio: tũc etenim à nemine inquietari poteſt, neq; ciuiliter neq; criminaliter, niſi priùs & ante omnia reſtituatur, vt ſ. deduximus.& Bar.*in l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acq.poſ* ait præfatã exceptionẽ eſſe dilatoriã, ideò impedire debet litem cõteſtari, quẽ ſequũtur omnes Doc.ibi, & Ang.*in §.æquè.Inſt. de excep.in 39.excep.*& Franc.*in c.1.de lit.conteſt.lib.6.in fallen.22.* vnde allegãs dicta exceptionẽ eſt profecto audiendus, vt per Spe.*in §.1.in tit.de citat.* Inn.& Abb.*in c.nouit.de app.& Io. And in c.cum olim.circa fi.extrà.de reſtitut.ſpolia.* quorũ opinionem ſcribit eſſe cõmunem Gram.*dec.85.n.1. & 3.* Sed huiuſmodi exceptio ſpoliationis, nõ poteſt opponi poſt litẽ cõteſtatã, ſec.Bar.*in d.§ nihil cõmune*, quẽ ibi cõmuniter ſequũtur omnes, vt aſſerunt Fulg.& Moder.ibi, quãuis nõnulli ſenſerint cõtrarium, quorũ fundamentis abundè reſpondent præcitati Moder.inhærẽdo cõmuni opinioni.& aduerſus iſtam exceptionem aduerte, quòd nõ obſtaret iuramentum præſtitum per debitorem ante ſpoliũ, vt per Io.And.*in c.2. de ord cogn.*& alios citatos per Gram.*in d dec.85.* Item exceptio præſcriptionis oppoſita, & in iudicio allegata, impedit litis conteſtationem ſecundum Hoſt.Canoniſtas omnes *in c.1 de præſcrip.* quorum opinionẽ comprobat Boẽr.*dec.344.n.1. cũ alijs ſeq.* vbi denique fatetur eſſe communem & ita eam deciſiſſe cõcilium Burdegalenſe, & hoc idem conſuluit Senatus Gratio nopolitanus, teſte Guid.*Papæ in deciſ.221.*

Similiterq; iuramentum calumniæ tanquã inductũ iure naturali, & diuino, quamuis remitti poſſit: nihilominus ſi peteretur à parte, & nõ præſtaretur totus, tũc proceſſus quippè, & ſententia inde ſecuta annullaretur, & cõſequenter iuramẽtum calumniæ eſt adcò potens, vt ſi omittatur vbi petitũ ſit, reddat proceſſum totũ ipſo iure nullũ, ſecundũ Bar. Bal.Ale. & alios omnes *in l.2.§.ſed quia veremur.C.de iura.cal.* Affl.*in cõſtitutione, Lite legitime conteſtata, ſub n.4.& ſub n.6.lib.2.rub.23.* Macan.*in tract.iudiciorũ in 6.part.in 10.mẽbro.actu 1.nu 2.*& Proſperum Carauitam *in ritu 288.capitulum emanatum, nu.34. cum alijs ſeq.* vbi admonet iſtam eſſe veriorem opinionem, & ita in terminis conſuluit Soc.Iun.*conſ.59. viſo proceſſu agitato inter Iacobum, & fratrem, n.1.cum alijs ſeq.vol.2.* vbi optimè reſoluit iſtam eſſe comm.opin. Viuius *opin.238.*

335 Condictio *canonis redintegrãda.3.q.1.* non ſolùm in reb. eccleſiaſticis & clericorũ (prout aliqui voluere) verũ & laicorum, & profanis locũ ſibi vẽdicat. aiũt Ant.de But.*in c.cum ad ſedem.de reſtit.ſpolia.* Inn.& Io.And.*in c.ſæpè.eo.tit.* Bar.*in l.colonus.de agric.& cẽſi.lib.x.* Ang.*cõſ.154.in q.1.*& Soc.*l.rẽ quæ nobis. ff.de acq.poſſ.* qui hãc cõmunẽ refert & ſequitur. F. Turzan.

336 Remedium canonis reintegrandæ, cõpetit etiam laicis pro reb.prophanis. Alex.de Imo.*conſ.51.n.1.lib.1. & in conſ.16. nu.14.*& ibi Apoſtil.*ver.prophanus.in 3.lib.conſ.* Et hanc cõem ſentẽtiã eſſe ſcribit Dec *in cõſ.252.* Licet multi alij cõtrariam ſententia defendãt, quos refert Menoch.*in d.15.remedio. nu.26. ver. cõtrariã ſententiã.* Sed priorẽ tõ veriorẽ eſſe cum multis adductis authoritatib. inquit Rol.à Valle *in d.conſ.50.n. 3.* Ita quoque ante illum Henning Gœden.*conſ.105. in ord conſ.1. de interdict.reſtitutorius.nu.9.* firmauerat. Kirchouius.

337 Remediũ *c.redintegranda 3.q.1.* cõpetit poſſidenti vigore conſtituti, ſecundũ veriorem & cõmunem ſententiam, quã refert Rip.*reſp.46.n.2.* imò tranſit etiam in ceſſionariũ proprietatis, & ei competit, teſte Rip.*reſp.47.n.2.* Veaimus.

338 Remediũ *prædicti canonis redintegranda 3.q.1.* datur ſecũdũ cõem ſententiã doct.ei, qui probat ſe rẽ poſſediſſe, & à poſſeſſione ſine iuſta cauſa cecidiſſe, & ad aliũ perueniſſe. Dec.*in conſ.57.n.3.ver.& ſic ex omnib.ſ.dictis fundata remanet intentio. & in conſ.62 in prin. ver. vnde ſaltem videtur quod agentes.& in conſ.252.nu.3.* Quam ſententiã cõmunem eſſe atteſtatur Rol.à Valle, poſt alios *in conſ.50.nu.5.in 2 Tom.conſ.* Kirchouius.

339 Quæro, an exceptio ſpoliationis impediat litis ingreſſũ? Reſ.cõis eſt Doctorũ ſentẽtia q ſic. ita tenet An.de Bu.*in c.cũ olim 2.ext.de reſti.ſpo* vbi ita intelligitur *c.frequẽs.eo.tit.in 6.*& ibi Io.And. Ang.*in l.ſi maritus quidã.C de don.inter vir. & vxo.* Spe.*tit.de citat.§.1.ver itẽ quod eſt ſpoliatus.* Hanc dicit eſſe cõmunẽ ſententiã Tho.Gram *dec.85.n 1* Io.Fab.*§.fi. Inſt. de actio.* licet contrarium velit Pan *in d.c.cum olim.* M. Graſſus.

340 Quæro, an exceptio ſpolij poſt litis conteſtationẽ oppoſita ſuſpendat petitoriũ? Reſp. Magna eſt controuerſia inter Doct. in hoc articulo. Nam Abb.*in c. ex conqueſtione.de reſti. ſpol.* exiſtimat, ſpoliatũ cõuẽtũ petitorio à ſpoliante, poſſe vſq; ad cõcluſionẽ in cauſa opponere de ſpolio, & ita ẽ exceptionem ſuſpendere petitoriũ, etiamſi proponatur poſt litẽ conteſtatã. Et ita dicit cõmuniter tenere canoniſtas, Pau.de Caſt. *in conſ.272.incip.quia per primum*, quem ref. et An.Capy.*in dec. 28.num.8.* Et pro hac opinione eſt tex.*in Cle.1.de cau poſ & propr.*

Cõtrariã ſententiã cõprobant Doctores iuris ciuilis magis cõmuniter *in l.naturaliter.§.nihil cõmune.*& ibi in ſpecie hoc firmat *Iaſ.n.137.ff.de acq.poſ.* q. exceptio ſpolij ſit dilatoria: ideóq; proponẽda ante lit.cont. aliàs ſi poſt opponatur, petitoriũ nõ ſuſpendit. ita tenet *Ar.*& Dec *d.§ nihil cõmune* & Pau.de Caſt.*in d.conſ.* dicit eſſe cõmunẽ ſententiam doct. *in d.§. nihil cõmune.* Oldend. *in trac ſuo excep.ſub Rub de excep ſpolij.* Vbi tamẽ ipſe inclinat in cõtrariã partem, cũ modificatione tamẽ, exiſtimãs perdurãt eſſe, ſi ſtrictũ ius tãtilli tẽporis poſt litẽ conteſtatã, recipere debeat reo cõuento defenſionẽ ablatarum ſibi rerũ per actorẽ. rectiſſimè igitur inquit iudicẽ ſequi mediã viã, inſpecta rerũ & perſonarũ qualitate, vt animaduertat, vter litigantiũ de dãno, aut de lucro ſit ſolicit[9]. Pingui[9]. n. certãti de dãno ſuccurritur, quã de lucro captãdo. Reſpõdẽt Doc. q contraria *in c.conqueſtione & Clem 1.* loquantur in ſpiritualib.& beneficialib. de æquitate canonica. Mich. Graſſus.

341 Sed quæro, Nũquid prædicta exceptio ſpoliationis repellat quemcunq; etiã tertium poſſeſſorem ſuſpenſo petitorio? Reſp.cõmuniter recepta eſt ea ſentẽtia, quod tantũ locum habeat aduerſus ipſum ſpoliatorẽ, & non aliũ. ita tenet Abb.*in c. 2.de ordi.cognit.& in c.literis.de reſti ſpol.* Alexan.Iaſ.& Doct.*in l.ſi te bonis.C.de iure delib.* reprobata opinione *Bar.*& Ang. Et ita firmãt omnes ſcribẽtes *in c.frequẽs.de reſti ſpo.lib.vj.* Cuius diſpoſitionẽ etiã locũ habere in foro ciuili concludunt communiter, vt dicit Maran.*in Spe.aduocat.par.4.diſt.6.n.42.* Eãdem dicit cõmunem eſſe ſententiam, & ſecundum eam eſſe iudicatum, Mat.de Affl.*dec.19.n.7.cum plurib.allegat.* Idem.

342 Quæro, an exceptio dominij, ſiue proprietatis poſſit opponi agẽti interdicto adipiſcẽdæ poſſeſſionis? Reſp: quòd ſic, dũmodo opponẽs obtulerit ſe ex cõtinẽti probaturũ. tex. eſt *l.ille à quo.§.1.ff.ad SC.Treb l.15 ff ad exhib.* Hãc dicit eſſe cõ. op. Ant.Cap in *dec.12 n.28.* Et eã tenet Pau.de Caſt.*l.iij.C.de edic.diui Adr.tol.& l.ſi de vi.ff de iud.* Eãdẽ tenet Bal.*l.fi.C.quo. bonor.* Oldendor.*tra excep rub. de except.dominij.* M.Graſſus.

343 Remediũ c.reintegranda datur etiã cõtra poſſidentẽ cũ titulo gl.*in c.cum ad ſedẽ.in ver.interdictũ.*& ibi Pan.*n.16.* Inn. *c ſæpè.n.1.& 2.*& Pan.*n.15.extr.de reſtit.ſpol.* Alex.de Imo.*in l.rẽ quæ n.8.ff.de acq.poſ.* Ale.*in cõſ.51.n.1.verſ.quinimò certum Ant. & in conſ.200.n.8.in 2 lib.& conſ.6.n.5.& 17.li 3.& in conſ 9.n. 6.* vbi ipſe inquit hanc communiorem doct.ſententiam eſſe, & *in conſ.92.num.8.in 5.lib.conſ.* Iaſ.*in d.l.rem quæ n.19.* addens, hanc communem opinionem eſſe. Idem dicit Dec *in conſ.57. nu 5.*

*nu.*5.Robert.Marant.*in tract. de ord.iud.in 7. diſt. iud. parte 4. n.*50. 10.Baptiſta Plotus *in l.ſi quando* §.3.*nu.*46.*C. unde vi.* & nouiſſime Rol.à Valle *in conſi.* 50.*nu.* 11.& *in conſ.*52.*nu.*7.*in* 2. *Tom.conſi.* & ibi ab illo multę authoritatea doc. adducuntur. Sed a iij multi doct. etiã nonnulli ex allegatis voluerũt non dari prædictũ remedium contra poſſidentem cũ titulo.Bar. *in d.l rem quã.* Alex. *in conſi* 118.*nu.*1. & 7.*in* 4.*lib.* & *in conſ* 69.*nu.*7.*in libro v.conſ.* Et hanc ſententiam veriorem eſſe inquit Apoſtil.ad Alex. *in dicto conſ.*6, *in verb.sit.* & idem *in d.conſ.*91.*in ver tum.*Bart.Soc.*in conſ.*226.*nu.*15.*verſ.*2.*eadem cõcluſi.in* 2.*vol.conſ.*121.*in conſ.*21.*nu.*1.*in* 3.*vol.conſ.*Ant.Rubę. *in l. naturaliter.* §.*nihil commune.nu.* 70.*cum ſeq.* & *in conſ.*4. Soc.iu. *in conſ.*47.*nu.*25.& *in conſi.*48.*num.*12.Quibus locis ipſi teſtãtur,hanc veriorem & communem doct.opinionem eſſe,quã nouiſſimè defendit & ſequitur cum pluribus adductis authoritatibus Iac.Menochius *in comment. ſuis recuperandæ poſſeſſionis in decimoquinto remedio, num.* 89. *ver. contrariam itaque ſententiam.* Kirchouius.

344 Agenti poſſeſſorio recuperandæ obſtat abſolutoria lata contra eum in petitorio.Io.Cor. *in l.naturaliter.* §.*nihil commune.nu* 3 *ff.de acq.poſſ.*commun.dicit. *I.* Bellon.

345 Actor non poteſt ſuſpendere petitorium,& proponere poſſeſſorium retinendę aſſerendo nolle procedere in petitorio,donec ſit expeditum poſſeſſorium. Communem inquit Rip. & Ioan.Cora.*in l.naturaliter.* §.*nihil commune. num.*154 *ff. de acq poſſ.* B. Villab.

346 Confeſsio facta in iudicio poſſeſſorio ſummario, facit fidem in petitorio plenario,communem ait Rip.*in l. naturaliter.* §.*nihil commu.nu.*120.*ff.de acq.poſſ.* Villalob.

347 Ciuilis poſſeſsio,quę ſolius legis miniſterio,citra hominis factum acquiritur,non parit interdictum recuperandę:ſecund.Bald.*in auth.defuncto.q.*3 *C.ad Treb.* Eſt commun. opin. ſec.Iaſ.*in l ſi forori C.de iur.del.*& Rip.*in rub. de cauſ. poſſeſſ. & propria.* Idem.

348 Publiciana in rem actio toties in eum defertur, qui rẽ à non domino adeptus eſt , quoties in eundem, ſi à domino rem nactus eſſet , dominium tranſiret. commune dicit Anto. Gom.*de teſta.c* 5.*nu.*13.*verſ.item addo & extende.* Quin nec alij vnquam dabitur,quàm illi, qui & bona fide titulum à non domino conſequutus ſit , & vacuam poſſeſſionem ſeu ei tradita fuerit,vt frequenter placitũ inquiũt Alex.*in l.iij.* §.*ex contrario.nu.*40.*ff.de acquir poſſeſ.*Prępoſ.*in c.redintegranda.*3 *quæſtio.*1.Ludo.Gom.*in* §.*ſed iſta. num.*30.*Inſt.de action.* E. Suarez.

349 Quęro,an creditor,cui debitor omnia ſua obligauit cũ poteſtate capiendi propria authoritate in conſtitutione precarij,poſsit agere cõ.dictione *ex l.ſi.C. de acqui poſſ.* pro recuperãda poſſeſsione rei,quã debitor ex bonis hypothecatis alienauit,cõtra tertiũ poſſeſſorem,nulla facta excuſsione bonorũ debitoris? Reſp. communiter in eam itum eſſe ſententiam, quod poſſit agere recta cont. a quemcunque poſſeſſorem tanquam priuatus ſua poſſeſſione, quam ipſe ex huiuſmodi conſtituto obtinebat. Ita tenent Inn.Lud.Roma.& Alex.*in l.exitus con ouerſia.ff de acq poſ.*Ioc.Bur.& Bald.*d.l.ſi.*& latè Tiraq. *d tract.de iure conſ: poſ.parte prima.nu.*54. *cum numeris ſeq.* vbi communem aſſerit Marant.*in Spec.part.*4.*diſtin.*7.*nu.*51.Mich. Graſſus.

350 Poſſeſſoria remedia non dátur pro iurib. meré perſonalib.Otolora.de nobilitate Hiſpanica, *cap.*1.*part.* 2.3 *par. nu.* 3. magis comm.dicit ex docto.*in l.ſi certis annis, C.de pact.* & *in c. querelam,de elect.* Villalob.

351 Contrariorum cùm ſit eadem diſciplina,à cõtrariis ſummo iure procedet argumentum, vt communi interpretũ ſuffragio receptum affirmare auſim cum Accur.*in rubr.ff.de acq. & amit.poſſ.*& ioibi Are.Ale.Soc.Iaſ.Alc,Cro.& aliis.cũ Bar. *in l.inter ſtipulantem.* §.*ſacram.ff de verbo.obl.*Bal.*conſ.*142.*nu.* 3. *lib.*4.& *conſ.*398.*nu.*3.Cagn.poſt Dec.*in l.ſecundum naturam*, & *in l.nihil tam naturale.ff. de regu.iur.* Eueiard. *in topicis. loco* 75. Stepha.Bod.poſt alios,quos citat *in* §.*videamus igitur verſi.ſimul intelligemus.Inſti.de iis qui ſunt ſui vel alieni iuris.*Santaren. *de ſponſ.*3.*part.num.*77. E. Suarez.

352 Satisfactio, vbi quis non poteſt per viã iuris rẽ ſuam vel ſibi debitam cõſequi,tùc ſibi licet quomodolibet ſatisfacere, dummodo ſine ſcandalo, ſecundum Innocen. *in capitulo cùm olim,in ſecunda columna, extrà de reſtitu.ſpoli.in cap quia plerique; extrà de immu.eccle.*Bal.*in l.*1.*C.de teſta.*Balb.*dec.*140.

Communia de vſucapionibus.

TITVLVS II.

Præſcriptio eſt ius quoddam ex tempore congruens, legum authoritate vim capiens,negligentibus pœnã inferens,& finem litibus imponens,Balb.*tract.de præſcriptio.in* 1.*part.*commu.dicit. Villal.

2 Præſcriptio cauſatur ex ciuili,vel naturali poſſeſsione,vel ſaltem ciuili.Balb.*de præſcription.in* 3.*part.conſ.*57.*q.*3. comm. dicit,tã in acquiſitione dominij,quàm alterius iuris inferioris,vt vſusfructus.cõtra Bar.*in l.iij.* §.*ex contrario.ff.de acq. poſ.* vbi dicit , quòd in acquiſitione vſufructus ſufficit naturalis poſſeſſio : qui communiter reprehenditur. Idem.

3 Præſcriptio tollit obligationem naturalem.*Balb.de præſc.* 2.*part.*3. *par.q.*10.*conclu.*38.com.dicit. Idem.

4 Præſcriptio non tollit actionem ipſo iure,ſed ope. exceptionis,& ſic.opus eſt allegatione partis,communẽ dicit *Boc. dec.*344.*nu.*8.vt refert Minſing.*obſerua.*28.*cent.*3.ſubiungit tamen in camera deciſum,præſcriptionem etiam nõ opponẽte parte in ferenda ſententia eſſe attendendam, ſi manifeſtè appareat probata. *I.* Fich.

5 Præſcriptio cum bona fide perimit obligationem ciuilem, & naturalem reddit inefficacem. Alc.*in rub.de præſcrip.nu.*44. communem dicit. B. Villal.

6 *P*ræſcriptio actionum an vtranque obligationem tollat? vide latè examinantem Fern. Vaſ.*illuſt.contro.lib.*4.*c.*53. *per totum.*vbi *nu.*9.aſſerit vtramque obligationem longiſſimi temporis ſpatio pariter tolli,&c. *I* Fichard.

7 Bona fides quæ ad præſcriptionem iure requiritur,præſumitur in dubio in poſſidente,niſi contrarium probetur,ſecũdum Bar.& alios *in l.Celſus.ff de vſucap.*præſertimq; Io.Fran. Balbum ibi cum aliis ſignatis per eum,*in tertia part.ſub. nu.*2. & 9.gl.Anto.Panormit.Fel.& reliquos omnes,*in c.ſi diligenti.de præſcriptio.*Bal.& Ang.*in l ſuper longi C. de præſcriptio. long. tempor.*Alex.*conſi.*200.*vol.*2.& *conſ.*75.*vol.*4. Ial.*in* §.*ſed iſta, n.* 99.*Inſtitut.de actionibus.*Curtius Senior,*conſi.* 71. Curt. Iunio. *conſi.*28.Alciat.*in tracta de præſ.reg.*3 *præſcri.*5.*nu.*1.& Couarruuias *in relectione,cap.poſſeſſ.in ſecunda part.* §.*octauo,n.ſecundo,de regulis iuris in* 6.vbi fatetur iſtorum opinionem communem eſſe, & ſequitur etiam , & communem fore meminit Menochius *de recuperanda poſſeſſ.remedio* 13.*n.*64.ſed hoc abſque dubio,ac difficultate procederet vbicunque poſſeſſor ipſe haberet titulum verum, vel putatiuum,etiam errore iniuſto, & ſic iniuſtus error hoc caſu cauſaret bonam fidem,ſecundum Bar. *in d l.Celſus,nu.*17.& *in l.igitur.* §.*poteſt ff.de libera.cauſ.*per textum,ibi,Alcia.*in d.præſump.*5.*ſub nu.*1.Couarruuias,*vbi ſuprà*, & Iacobum menochium,*in tract.recuper.poſſeſſ.remedio* 13. *nu.* 34.& *ſeq.*in quibus quidem locis memorati recentiores oſtẽdunt hanc ſententiam communem eſſe. Sed hoc non procederet aliquomodò in vſucapione,in qua certè requireretur titulus verus,& non fictus,cauſatus iuris errore.

*E*t conſequenter ad fructuum vſucapionem , & acquiſitionem titulus putatiuus non ſufficeret,ſecundum *Bar.in l. ſed ſi lege.* §.*ſcire ff.de pet.hæred.*& Vrſill.cum aliis ſignatis per eum *in addi. Affl.in dec.*240.*ſub nu.*5.& *ſeq.*vbi deducit ita determinatum extitiſſe in Sacro Regio Conſil.Neapol. Viuius opi.83.

8 Præſcriptio non introducitur, niſi cũ bona fide in principio,in medio,& in fine,Balb.*in* 2.*par.*3.*par.quæſt* 7.com.dicit.

*I*ntellige q requiritur bona fides in principio,in medio autẽ cùm nõ habeat malã fidẽ,etſi dubitet dubitatione ſpeculatiua: vt ſi dubitet an ſit ſua res,vel ſi iuſtè poſſideat , cũ non habeat conſcientiã læſam , credẽs poſſe poſſidere cũ illa dubitatione:currit pręſcriptio,ſi tamẽ dubitet,nõ ſolùm de iure,ſed dubitet an teneatur reſtituere, nõ pręſcribit cũ agat cõtra conſciẽtiã,vt tenet *Coo.d.reg.poſſeſſor.par.*2.*n.*4.ex Adria.B.Villa.

9 Pręſcriptio tria requirit,titulũ,bonã fidẽ,poſſeſſionẽ,omnes veluti notiſſimũ iuris elementũ tradere ſolent, vt ſcribit Vaſq.*illuſt.contro lib.*4.*c.*77.*n.*10.ipſe verò ibi tenet,ſolã diutinam poſſeſſionem continuatam,& iuſtam ſufficere ad pręſcriptionem creandam,perficiendam & conſumendam *I.*Fich.

10 Malę fidei poſſeſſor cenſetur, qui à vero rei domino admonitus rem illam ſuam,non verò diſtrahentis eſſe, eã nihilominus emit.cõmune pono ex Fel.*c.*2.*n.*5.*ver fallit* 5.*de præſc.* Mat.de Affl. *dec* 396.*nu.*10. Balb.*in relect.l.Celſus.part.*3. *nu.* 24. *ff.de vſuc.*& Arius Pin.qui optimè declarat,*in auth. niſi triennale.*

rade.nu.14.cum ſeq.C.de bon.mat. E. Soarez.

11 Mala fides authoris an noceat hæredi vniuerſali, quominus poſſit præſcribere, etiã ſi ipſe hæres eſſet bonæ fidei? dic quòd ſic, teſte Iaſ. in l. Pomponius. §. cum quis. n. 20 ff. de acq. poſſ. & an noceat ſingulari ſucceſſori? vide Iaſ. in l. ſi ſic. §. ſi mihi. col. ſi. in fi. ff. de leg. j. De hærede autẽ q ex mala fide defuncti impediatur præſcribere, etiã iure canon. no. Alca. conſ. 84. n. 1. li. j. Quod nõ procedit, ſi nõ vtatur ſui authoris acceſſione, quia tũc præſcribit in præſcriptione lõgi tẽporis, ſec. Por. li. 4. cõcl. 1. Quid in hærede poſſeſſoris malæ fidei, an poſſit ex perſona inchoare præſcriptionẽ? dic quod ſic, iuxta no. per Alex. conſ. 110. nu. 7. lib. j. vbi apoſtil. pro quo facit quæ ponit Iaſ. in l. Pomponius. §. quæſitũ, nu. 13. & 14. ff. de acq. poſſ. vbi de mala fide hæredis. Quid in eo præſcribebat, poſtea cœpit dubitare verũ res pertineat ad eũ, vel nõ, & ſic no habet bonã fidẽ nec malã ſed dubitat? dic, quòd talia defectus ſuperueniẽs nõ interrũpit præſcriptionẽ, ſecundum Iaſ. in d. l. poßideri. §. genera. n. 19. de acq. poſſ. & ad id quod dixi de eo qui dubitat, adde mediũ cõſtitui inter bonam & malam fidem, vt aliud ſit bona fides, aliud mala, aliud dubietas media inter bonam & malam fidem, ſecundum communem per Fich. inter commun. opĩ. lib. 11. ver. medium.

12 Mala fides authoris nocet hæredi vniuerſali quo minus poſſit præſcribere, etiam ſi ipſe eſſet bonæ fidei, gl. in l. ij. C. de vſuca. pro hæred. & in l. ſi ego. §. partus, ff. de publ.

Ampliatur, & limitatur per Iaſ. in l. Pomponius, §. cum quis, ff. de acq. poſ. n. 20. fallit in 4. caſib. vt per Balb. in trac. præſcr. in 3. parte, col. 45. videas Dynum qui cõtrarium voluit, in c. poſſeſſor de reg. iu. in 6. videas Por. in lib. 4. ſuarum concluſio. reg. 1. videas Dec. in l. quod ipſis, ff. de reg. iur. videas Soc. in reg. 11. fallen. vbi limitat in 2. caſib. Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in 4 ab Ant. Gab. in lib. 5. de præſcript. conclu. 5. fallit in 6. caſibus, quos no. Pariſ. c. nihil, de præſcr. nu. 12. Don. à Fina.

Mala fides hæredis nocet in præſcr. inchoata perficienda.

Fallit vt no. Iaſ. in d. l. Pomponius, §. quæſitum, ff. de acq. poſſ. nu. 13. Idem.

13 Quòd mala fides impediat præſcriptionẽ, hæc concl. procedit etiam in actionibus perſonalibus, teſte Rol. conſ. 21. nu. 19. lib. ij. quã declarat ibi n. 53. 56. & 57. cui adde Oſalc. dec. 177. eũdẽ Rol. conſ. 9. nu. 38. & ſeq. lib. 3 & an mala fides authoris noceat hæredi bonæ fidei? vide Dy. in c. poſſeſſor malæ fidei. nu. 45. de reg. iur. lib. 6. vbi cõcludit quod nõ, quem tamen reprobat Rom. conſ. 149. col. fi. & conſ. 201. col. 2. nu. 5. Aym. conſ. 146. in fi. quæ præſcriptio cũ mala fide an procedat hodie, & quando? ponit Minſing. cent. 4 obſer. 6. vbi quòd etſi iure ciuili præſcriptio 30. annorũ procedat cum mala fide, l. ſicut. C. de præſcr. 30. vel 40. ann. communiter tamen à doct. cõcluſum ſequitur, omnes leges ciuiles quæ dicũt præſcriptionẽ certis in caſibus nõ exigere bonã fidẽ a iure cano. correctas & ſublatas eſſe, tã in rebus corporalibus, quàm actionibus realibus & perſonalibus, quod & Alexand. confirmat in realibus loquens conſ. 51. nu. 11. lib. v. Rip. reſp. 195. vbi quòd l. omnes. & l. cum notiſſimi. C. de præſcr. 30. vel 40 annorũ. de iure cano. corrigũtur, in perſonalibus verò & in debitore nõ exiſten. in mora, idẽ dicit ipſe Rip. ſecus in debitore moroſo, de quo vide quæ ſcribit Alex. conſ. 4. lib. 2. vbi quòd mala fides authoris nocet ſucceſſori, ſecundũ cõmunem opinionem ibi relatã. quã conclu. non ſolũ in tempore 30. vel 40. ann. procedere dicit Minſing. vbi ſ. ſed etiã ſi ſit tẽpus immemorabile, dũmodo cõſtet de mala fide præſcriben. quia immemorabilis tẽporis curſus nõ ſuffragabitur, teſte Alex. in l. cum quis. C. de iure delib. Iaſ. in l. poßideri. §. ex pluribus. n. 6. ff. de acq. poſſ. vbi quòd iure canon. quãdocunque ſuperueniat mala fides, interrũpit & tollit præſcriptionẽ, & ibi etiã quòd dubitans de iure ſuo, vel ſui authoris poteſt præſcribere. de quo vide quæ idem ſcribit in d. l. poßideri §. genera. n. 19. Quid in vſucapione? & dic, quod ad eã ſufficere de iure ciuili bonã fidem ab initio, quod mala fides poſteà ſuperueniens nõ interrũpit vſucapionem, l. vnica. C. de vſucapio. transfor. & tamẽ in fructibus mala fides ſiue ab initio, ſiue ex poſtfacto ſuperueniens ſemper acquiſitionẽ fructuũ impedit, rationẽ ponit Iaſ. in d. l. poßideri. §. ex contrario. num. 38. & ſeq. ff. de acq. poſſ. quã ſententiam declara, vt per eũ in l. Pomponius. §. quæſitum. n. 13. & 14. eod. tit. vbi loquitur de malæ fide hæredis. priorẽ tamen concl. limita, vt per Minſin. d. obſer. 6. nõ procedere in actionibus, quæ de ſui natura temporales ſunt, nec pœnam cõtinent, ſed potius dantur ad intereſſe. item iure adeundi per 30. annos, cùm ius ſit quærendum, & nõ quæſitum. Denique non procedit in mala fide prædeceſſoris, quæ videtur nõ impedire inchoare præſcriptionem. Affl. dec. 4. alitàs deciſ. 40. n. 7. cuius contrarium not. Cagno. in l. qui in alterius. n. 16. de regul. iur. Quæ opin. conciliat Abb. in cap. ſecundo, nu. 7. & ſeq. de præſcri. & Vexinus in ſuo tracta. vt negatiua opi. obtineat in ſing. ſucceſſore, affirmatiua verò in vniuerſali, qui teneretur exonerare conſcientiam defuncti, teſte Cur. Iun. conſ. 170. aliàs 177. nu. 14. & habetur per Rol. conſ. 6. n. 42. 43. & 45. lib. 3. vbi prædictam conclu. quòd præſcriptio cum mala fide non currat, ampliat procedere præſcriptione immemorabili, quæ mala fides præſumitur in contrahente: qui ſcit contractum reſcindi poſſe, & præſumitur etiam ex ſciẽtia rei alienæ. & d. conſ. Rol. nu. 47. quòd mala fides defuncti nocet hæredi, vt non poſſit continuare præſcriptionem, nec de nouo inchoare ex perſona ſua in quacunque actione, ſecundum communem opinionem ibi relatã. Cui adde, quòd licet malæfidei poſſeſſor non poſſit præſcribere dominium: poteſt tamen præſcribere confirmationem dominij, teſte Minſin. centur. 4. obſeru. 28. ex Bald. conſ. 305. lib. 3. Rub. Alex. in conſ. 3. nu. 10. Balb. de præſcrip. 4. part. 5. part. princ. q. 22. in fi. Iaſ. de feud. in tit. qualiter feud. conſti. verſ. his conſequens, pro qua quæſtio. præſc. cum mala fide, vide Matheſ. ſingu. 23. Rol. conſ. 3. n. 93. lib. 1. vbi quòd allegatio malæfidei præſumptæ nõ admittitur vltra 30. annos, quæ mala fides probatur per ſola indicia, ſec. Bald. in l. pen. C. de edict. Hypol. ſing. 34. & tollit omnem præſcriptionem, ſecundum communem per Pariſ. in conſ. 15. n. 20. lib. 1. Iaſ. in l. poßideri. §. genera. n. 18. & ſeq. ff. de acq. poſſ. vbi pulchrè, cui adde Rol. conſ. 21. n. 19. 53. 56. & 57. lib. ij. Bellac.

14 Minori currit præſcriptio inchoata contra maiorem. Cur. conſ. 82. col. 4. de quo vide in verſ. præſcript. §. 160. cum ſeq. Vexinus.

15 Medium eſſe inter bonam & malam fidem, ita vt aliud ſit bona fides, aliud mala fides, & aliud dubietas, media nimirũ inter bonam & malam fidem. communiorem eſſe magíſque obtinuiſſe ſcribit Fer. Vaſ. Illuſt. controuer. lib. ij. cap. 77. in prin. vbi illum vide latius hæc proſequentem & declarantem. I. Fichard.

16 Mala fides defuncti impedit præſcriptionem vniuerſalis hæredis, vel ſucceſſoris. Iaſ. in l. cum quis. n. 22. ff. de acq. poſſ. magis communem dicit. Et vide quæ habes in ver. præſcriptio. infrà. B. Villalob. Cur. Iun. conſ. 311. n. 36. vol. 3. Bonac.

17 Mala fides in dubio non præſumitur, ſed potius bona fides. com. poſt multas all. dicit Ferdin. Vaſq. illuſtrium controuerſ. lib. ij. c. 79. n. 15. I. Fichar.

Ampliã procedere, etiam poſſeſſor non oſtendit illum titulum: quæ ampliatio ſimiliter communis eſt, ſecundum Alc. & Tiraq. vt refertur d. n. 15. Idem.

18 Mala fides quocunque tempore ex ſcientia rei alienæ emergens, præſcriptionem nondum perfectam diſturbat. cõmune ponit Bal. de præſcript. 2. par. tertiæ partis q. 7. & 8. non tamen mala fides poſſeſſoris à quo res comparata eſt, illius præſcriptioni impedimẽto erit, qui eam ab ipſo comparauit. Sic enim reſtringi debet auth. malæ fidei, vt ſequenter placitum inquiunt Balb. vbi ſuprà q. 12. nu. 8 limit. 7. Arius Pinel. in auth. niſi tricennale. num. 34. C. de bon. mater. diluet autem malam fidem, tum iuris error atque iniuſta cauſa, vt cõmune ait Rub. conſ. 75. tum 30. an. curſus, vt commune ſcribit latè Viuius opi. 473. E. Suarez.

19 Malæfidei poſſeſſor in vtroque foro nullo vnquã tẽpore præſcribit, vt eſt com. opi. Arno. Problemate 75. Et quomodo probetur hæc mala fides ibi vide. Et iuris error, & iniuſta cauſa malam fidem excludit, vt eſt com. opin. Soarez. ver. mala fides. nu. 17. & ille dicitur malæfidei poſſeſſor, cui ab aliquo ſit renunciatum rem emendam per ipſum fore ipſius domini, vt eſt com. opin. Soarez ibi nu. 19. Bonac.

20 Pacto de retrouendẽdo præſcribitur, non obſtante clauſula, quandoque. Iaſ. Dec. & Doct. in l. petens, C. de pact.

Fallit in 6. caſibus, ſecundum Por. d. lib. 3. reg. 38. Don. à Fina.

21 Malæfidei poſſeſſor non præſcribit, c. fi. de præſcr. c. poſſeſſor, de regul. iur. in 6. Arno. problem. 75.

Fallit in 6. caſib. quos no. Port. lib. 3. ſuarum conclu. reg. 46. Ampliatur & limitatur in multis caſib. per Baptiſt. à Vill. conclu. 20. in litera P. fallit in multis caſibus, vt per Fely. in c. ſi diligenti. de præſcr. nu. 11. fallit in 7. caſib. vt per Pari. in c. quoniã omne. de præſcript. nume. 16. fallit in 8. caſibus, vt per Alexan. in

l. Pomponius. §. cùm quis. ff. de acq. poſſ. nu. 11. fallit in 9. caſib. vt per Campeg. in tract. de teſtib. conclu. 426. fallit in multis caſib. vt per Socy. reg. 33. & reg. 431. Don. à Rina.

22 Mala fides hæredis vniuerſalis ſibi nõ nocet, ſi aderat bona fides in authore, ſecus hodie. auth. malæ fidei. C. de præſcrip. long. temp. Et mala fides quando præſumatur, vide Bart. in l. quemadmodum. C. de agri. & cen. lib. xj. Fel. in c. ſi diligenti. col. 2. de præſcript. vbi etiam docet modũ probãdi bonã vel malam fidem. Et dic, quod quilibet poſt litis cõteſtation. dicitur malæ fidei. l. ſed ſi. §. ſi ante, ff. de pet. hær. Bellac.

23 Præſcriptio cum mala fide nõ procedit: & in hoc eſt ius ciuile correctum per ius can. tam in reb. corporalib. quàm in actionib. realib. & perſonalib. Balb. ibi q. 17. com. dicit: licet Soc. conſ. 203. dicat communẽ contrariã, ſed tamen cõmunior eſt prima. & vide Alex. in rub. de præſcript nu. 48. Villab.

Adde hanc com. affirmare Mining. obſer. 6. cent. 4. I. Fich.

Amplia iſta communem etiam per tempus immemoriale: ſi conſtat de mala fide præſcribentis: temporis curſus non ſuffragatur. Alex. in l. cùm aliquis. C. de iur. delib. comm. dicit. quem refert Couar. in d. §. 8. nu. 4. B. Villal.

Limita in actionib. quæ ſunt de ſui natura temporales, nec continent pœnam: ſed potiùs dantur ad intereſſe. ideo Balb. ibi. commu. dicit. Idem.

Limita ſecundò, in iure adeundi per 30. an. cùm ius ſit quærendum, & non quæſitum. Balb. ibi commu. dicit.

Limita tertiò, in mala fide prædeceſſoris, quæ non impedit inchoate præſcriptionem. Math. de Affl. in Neap. dec 40. n. 7. com. dicit. Hier. Cagn. l. qui in alterius. nu. 16 ff. de reg iur. com. dicit contrarium. ſed pro concordia diſtingue, vt per Pan. in c. 2. de præſcr. nu. 7. & 8. quòd opinio prima procedit in ſingulari ſucceſſore, & ſecũda in vniuerſali qui tenetur exonerare conſcientiã defuncti, vt per Cre. Iu. conſ. 170. n. 14. vbi dicit magis cõmunem, ſecundũ quã intellige vt hic per Pyrrh. Angel. in conſue. Aure. de executionibus. cap. 14. Villalob. & Veainus.

Reſtringe hãc tertiã limit. ad ſucceſſorẽ repræſentantẽ prædeceſſorẽ, ſecùs in ſucceſſore dignitatis, vel officij, ſi nõ vult vti poſſeſſione prædeceſſoris. Coua. in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 9 n. 6. ver. 7. appares. com. dicit ex gloſ. in c. cura. de iure patr. Idem.

24 Mala fides ſuperueniens circa vnum, interrumpit pręſcriptionem in alijs. Balb. in 2. part. 6. q. 2. com. dicit. Villalob.

Limita ſi poſteà bene informatus depoſuerit malam fidem, Balb. ibi. nu. 44. commu. dicit. Idem.

25. Præſcriptionem dubitatio non impedit, ſi poſt inchoatã præſcriptionem interuenit: ſecùs ſi à principio. Balb. in 2. par. 3. part. q. 2. & in 2. par 6. par. q. 2. commu. dicit. Et ſic intellige, Iaſo. in l. 3. §. genera. ff. de acq. poſſ. nu. 19. Idem.

26 In præſcriptionib. quę titulũ nõ deſiderãt, bona fides orta etiã ex iniuſta cauſa, & fatua, putà iuris errore, ſufficit ad pręſcribendum. vera & commun. opinio eſt vt ſcribit Vaſq. Illuſt. controuer. lib. ij. c. 77. nu. 9. I. Fich.

27 Præſcriptionem error iuſti tituli cauſat, quantum ad vſucapiendum & præſcribendum, non tamen ad repellẽdũ eum, qui agit petitione hęreditatis, vel interdicto quorum bonorũ, quæ iudicia regulariter non dantur contra titulo poſſidentẽ, Balb. in l. Celſus. ff. de vſuc. no. 2. commu. dicit.

Amplia, vt procedat etiã ſi nõ ſubeſſet iuſta cauſa credẽti titulũ eſſe verũ: ſi tamẽ quis ita credat ibid. not. 3. cõ. dicit. Villal.

28 Præſcriptio bona fide proceſſiſſe pręſumitur. cõmune cẽſent Balb. in l. celſus part. 3. n. 2. ff. de vſucap. Alc. de præſump. reg. 3. præſump. 5. latè Did. à Couar. de ſponſal. 2. part. 8. §. 1. n. 4. Vt autẽ mala fide procedat nec ſtatuto edici poteſt. cõmune ponit Viuius lib. 1. opinio. 276. in finẽ. Nullo autẽ modo in iis admittetur, quæ liberi arbitrij ſunt, cõmune dicit Ant. Gom. de teſtamẽ. c. 9. nu. 27. ver. 2. pro iſta parte. Nec etiã in alijs aliqua omnino præſcriptio admittitur, quæ in generalia recognitionis ſignũ Principi reponũtur, ac reſeruãtur. commune aſſerit Pyrrhus in conſue. Aurel. de præſcri. c. 4. Nec itẽ vlla præſcriptio vllo modo opponi poterit debitori pignus debiti ſolutione redimere volẽti, vt frequẽter placitũ ait Raph. Cuman. in l. pignoris. ff. de vſucap. quãuis hac in ſpecie præſcriptionẽ triginta annorũ opponi poſſe dicãt receptũ Ang. in §. actionũ, n. 54. Inſt. de action. Rip. in rub. nu. 14. ff. de pignor. ac magis commune aſſerat Bal. de præſcript. 1. part. 5. part. q. 12. quos non multum moratus veriorẽ atque æquiorẽ ſuperiorem ſententiam exiſtimo. Quin & nunquam pręſcriptio procedere poterit, quod ad veri domini animo poſſeſſio ciuilis retinetur. cõmune pono ex Sal. nu 21. Fulg. 17. Iaſ. in l 1. C. de ſer. fug. Iaſ. n. 19. Rip. ad finẽ in l. 1. ff. de acq. poſ. Ant. Gom. in Tau. l. 405 n. 105. & de contrac. c. vlt. n. 25. Did. à Couar. in c. poſſeſſor. par. 2. §. 1. n. 3. de reg. iur. tametſi id inſulſum atq; abſurdum ſit, vt alibi copioſè oſtẽdo. E. Suarez.

29 Præſcriptionẽ qui ſemel bona fide perfecit, quãuis poſt ea rem, quã pręſcripſit, alterius eſſe nouerit, illam reſtituere nullo iure tenebitur, vt frequentius placitum affirmant Bal. Nouel. de præſc. 2. par. 3. prin. q. 9. Tiraq. in tract. ceſſante cauſa, limit. 12. nu. 16. ac vir doctrina & eruditione commemorabilis Iac. Menoc. de recup. poſſ. remed. 16. num. 17. E. Suarez.

30 Præſcriptio non inducitur in actibus voluntarijs, ſec. cõmunem per Rol. conſi. 52. nu. 28. 29. & ſeq. lib. 3. vbi vide exempla notab. & conſi. 34. lib. ij. Bonac.

31 Præſcriptionem ſemel completam nõ tollit mala fides ſuperueniens præſcribentis, vt eſt commu. opi. Burgos in c. cùm dilecti. nu. 22. fol. 26. de emp. & vend. Bonacoſſ.

32 Poſſeſſor malæ fidei non præſcribit, c. 2. de reg. iur. in 6. & c. ſi. de præſcr. in Antiquis, & ibi plenè tradunt doc. & poſt alios Fel. qui longe diſputat, & tandem oſtendit ita eſſe communẽ opi. vt ſ. per d. c. ſi. correctum ius Ciuile, quo dicebatur actionẽ perſonalem tolli per curſum triginta annorum, etiã in fauorem ſcientis ſe teneri, & ſic exiſtentis in mala fide. Licet Bart. in l. ſequitur § ſi viam. ff. de vſucap. & ante eum Hoſti. in ſumma, de præſcrip. tenuerint contrarium, quod etiam pleriq; ſecuti ſunt in diuerſis locis, vt per Fel. in d. c. fin. & per Balbum in tractat. de præſcriptio. in 2. part. 3. part. princip. in 13. q. & commu. opin. contra Bart. & ſocios non eſſe recedendum, vt per Fel. & Balb. in locis prædictis. eo præcipuo fundamento: Quia agitur de materia peccati, ne quis ſ. ſciẽter, cum alieni iactura locupletetur, & etiam, quia d. c. fin. ſimpliciter & indiſtinctè dicit, nullã pręſcriptionem cũ mala fide procedere. Et licet multa in contrarium, & pro opinio. Barto. allegari poſſent: Tamen in iis non eſt inſiſtendum, cum ſatis nobis eſſe debeat, cõmunẽ opi. eſſe cõtra Bar. à qua in dubio recedendũ non eſt, vt inquit poſt iam allega. Soc. iun. in conſ. 27. n. 31. vol. 4. E. Muſcul.

33 Præſcribi nõ poſſunt ea, quæ ſunt reſeruata in ſignũ recognitionis vniuerſalis, ea tamẽ quę ex ſpeciali priuilegio & prærogatiua conceduntur, bene præſcribũtur tanto tẽpore cuius initij memoria non extat. Pyrrhus in conſue. Aure. de præſcrip. c. 4. communem dicit. Vezinus.

34 Denuntiatio extraiudicialis emptori ante alienationẽ facta, ne rem emat non pertinentẽ ad eius venditorẽ, cõſtituit emptorẽ in mala fide: ſecus ſi poſt tranſactam alienationẽ, & traditã poſſeſſionem fiat, quippe quia tunc nihil nocet. cõmune aio ex Alex. in l. de pupillo. §. nunciationem. n. 12. ff. de noui ope. nunciatio. Fel. in c. 2. nu. 5. de præſcr. Math. de Afflict. dec. 369. ac Balb. in l. Celſus. 3. part. nu. 13 ff. de vſucap. E. Suarez.

35 Succeſſor vniuerſalis propter malã fidẽ ſui prædeceſſoris, licet ipſe ſit in bona fide, tamen præſcribere non poteſt: quia mala fides authoris nocet hęredi, etiam in bona fide exiſtenti: & hæres tenetur ipſius defuncti exonerare conſcientiam. Eſt magis com. opi. ſec. Alex. conſ. 4. videtur inſpectis vol. 2. ſequitur Dec. conſi 272. viſo proceſſu. Cherian.

36 Pręſcriptio nõ offenditur mala fide venditoris, cùm non ab eo, ſed ab alio de illo rẽ bona fide aſſequuto, res poſſidetur. cõmune inquit Balb. de præſcrip. 2. par. 3. part. princip. q. 12. n. 7. limi. 3. Cõciliat autẽ pręſcriptio rerũ mobiliũ dominiũ directũ, ac rerũ ſoli vtile duntaxat dominiũ ritè pręſcribenti, vt commune renuncio ex Porc. in princ. n. 10. Inſtitu. de vſucap. & ex iis quos latè producit Arius Pinelus in auth. niſi tricennale n. 30. C. de bon. mater. Obligationẽ verò non ſolum ciuilẽ, ſed etiã naturalẽ tollit. com. dicit Balb. d. 2. par. 3 par. princip. q. 10. conclu. 38. Quamuis verius, meo quidẽ iudicio ſit, ciuilẽ obligationẽ pręſcriptione tolli, naturalẽ inefficacẽ reddi: quod etia receptum affirmat Alciat. in rub. n. 44. de præſcrip. E. Suarez.

37 Si poſt perfectam, & completam pręſcriptionem ſuperueniat malæ fides & ſcientię rei alienę quam pręſcripſit, non tenetur eam reſtituere etiam in foro conſcientię. communis eſt opinio in c. quoniam omne. de præſcrip.

Fallit in 2. caſib. quos not. Pariſ. in d. c. quoniam omne. num. 4. Don. à Rioa.

38 Pręſcriptio debiti per decennium ſtatuto induci, ac ſtabiliri nequit. commune inquiunt Imo. conſi. 15. nu. 1. Bertr. conſ. 84. nu. 4. lib. ij. Afflict. in conſtitut. Neap. lib. 3. Rub. 31. n. 4. Viuius libr. 1. opin. 276. & opin. 312. in finem. Si quę autem alia pręſcriptio ſtatuto iuſtè induceretur, nec renũciare debitor illi poterit.

rit.cõmune eſſerunt Balb. *de praſcript in 6.part. princ.q.6.* Pa-riſ.*in rubr.nu 32.da praſcript.* Viuius *lib.1.opin.272.* Tametſi cõ-trarium magis mihi probetur,tom quia rigida ſtatuti iniqui-tas inſtrigitur,ac debitorum malitiæ obuiam itur:tum deni-que,quia creditoribus alioquin fanore dignis vtiliter conſo-litur.atque id etiam receptum Fabiauut & alij apud Pariſ.ſu-pertus allegatum cenſent. E.Suarez.

39 Præſcriptio, quæ ſemel bona fide perfecta eſt, nec ab iis iudicibus reiici explodique poteſt, qui liberum arbitriũ ha-bent.cõmune inquiunt Did.à Couar.*in cap poſſeſſor.3 part.§.2. in fin.de reg.iur.lib.6.* & qui quamplurimos laudat Iaco. Me noch.*de arbitr.iudic.lib.1.quaſt.49.num.j.* Idem.

40 Præſcriptio eſt loco ſolennitatis in alienando rẽ,quan-do lex non reſiſtit, ſed ſolùmodo requirat quaudam formã. Bello.*conſ.46 num.7.*communem dicit. Vezinus.

41 Poſſeſſio ciuilis,quæ ſolo animo retinetur,ad vſucapio-nẽ neceſſaria omnino eſt,quãobrẽ vt vſucapio procedat, ne-ceſſe eſt probetur illũ priſtinũ rei dominũ amiſiſſe, vt dictat Accurtij doctrina *in l.3.C.de ſer.fugit.*quã frequentib.doctorũ calculis exceptã eſſe cõſtat ex Bart.*nu.9.* Bald. *nu.22.*Sal.*nu.21.* Fulg.*nu.17.*Paul.ac Iaſ.ad candẽ illã l.& ex Panor.*in c.vigilãti. nu.4.de praſcrip.* Alex.*in l.3.§ ex cõtrario.nu.4 ff. de acquir. poſſ.* Iaſ.*n.49.* Rip.*ad fi.in l.3.ff.illo eod.tit.*Ant.Gomez.*in l.45.Taur. nu.105.* Did.à Couarru.*in c.poſſeſſor.par.2.§.j.n.3.* Gregor.Lop. *in 5.parte.*Quã tamen abſurdam & a veris iuris principiis alie-niſiimã nos alibi lib.j. obſeruationũ iuris iamdudum oſten-dimus.Intellige tamen eum,qui per decem annos naturalem poſſeſſionem ſuſque,déque habeat,hanc etiam ciuilem amit-tere,vt cum Soc.*conſ.38 pro deciſione,lib.1.*commu,eſſe docto-rum opinionem recolit Tuizan.*op.112.* E.Suarez.

42 Præſcriptio tanti tẽporis cuius memoria nõ eſt in cõtra-rium , habet locum priuilegij conceſſi à Principe ex certa ſcientia.Bello.*conſil.55.num.5.*communem dicit. Vezinus.

43 Præſcriptio non cauſatur ex titulo nullo. Curt.Iun.*conſ. 189.num.5.*communem dicit. Vezinus.

44 Fictio ad hoc quod habeat locũ,requirũtur duo extrema habilia.Iaſ.*in l.3.nu.13.ff.de vſucap.*comm.dicit. Villalob.

45 Fictio duplex circa eandem rem non debet concurrere. Ant.Gomez.*in l.45.Taur.num.92.* comm.dicit ex gl. *in l.cùm poſt.§.gener.ff.de iure dotium.* Villal.& E.Suarez.

46 Titulum allegare ſufficit , quamuis de eo nõ fiat fides, quando agitur de tempore immemorabili centum annorum, ſecund.comm.per Burſat.*conſ.127 nu.27.lib.3.* Bunac.

47 Præſcriptio cõtra priuati alicuius rẽ cœpta nõ impedie-tur,nec ab ordinario ac ſtatu ſui iure dimouebitur, quod ec-cleſia multis prærogatiuis munita interim,dũ illa ad finẽ per-ducitur,ei priuatu ſucceſſerit.commune affirmat Franc.Tut-zan.*opin.117.* B.Villal.

48 Filius hæreditatem præſcribere, vel vſucapere non po-teſt.*l.4.§.filium,ff.pro hered.l.nihil,C.eod.tit.*

Fallit vt per Soc.*reg.154.* Don.à Fina.

49 Præſcribi poſſunt ea,quæ ſunt iuriſdictionis. Bart. *in l.j. ff. de aq.plu.ar.*Fallit in 5.caſi.vt per Soc.*reg.306.* Don.à Fin.

50 Titulus quilibet allegat' probat,cũ agitur de tẽpore im-memorabili,quod habet nõ modò vim inductiuam fictionis, ſed veritatis,ita vt nõ admittatur probatio in cõtrariũ. Alex. *conſ.6.nu.1.vol.1.*Ripa *in l.quaminus.nu.41.ff.de fluminib.*vbi cõ-mune dictũ nũcupat,vt refert Borſ.*cõſ.127.nu.29.lib.3.* Bonac.

51 Titulus ſufficiẽs ad præſcriptionẽ cauſatur ex iuſto erro-re.Ita tradit Pariſ.*conſ.57.Actores iſti.nu.15.& in conſ.67.nobilis Seluester.nu.84.vol.3.*vbi allegat *l.diutina.C.de praſcrip.lõg.tẽp.* & alia plura iura,vt per eũ.Et hoc in effectu voluit Curt.Iun. *in l.3.num.20.ff.21.C.de edill.Adria.toll.*& hæc dixit Soc. Iun.*in conſ.77.cũ pluribus ſeq.1.vol.& in conſ.37.n.8.vol.3.*Vbi di-cit ſe reperire,quod idẽ firmauit Iac.de S.Georg. *in d.l.3. nu. 58.*Et talis titulus cauſet præſcriptinnẽ,ante præalleg.docto. poſuit Hoſt.*in ſum.de vſuc.ſub titulo,pro harede,in verſ. Verũ-tamẽ probabilis ſiue iuſtus error,*& quod petitio hęreditatis de-tur cõtra poſſidentẽ titulo putatiuo,poſt alios velut commu. dictũ,firmat inſignis modern. Vbertin.Zucchar.*in d.l.3.434.* vt eũ allegat Soc.Iun.*in d.conſ.37.num.8.* E.Muſcul.

52 Titulum ſuæ poſſeſſionis quid regulariter dicere nõ te-neiur,*cap.cogi,de petit.her.l.in ciuili,C.de fruct.& lit.expenſ.*

Fallit vt per Lanſr.de Oria.*ſing.j.*

Fallit in 5.caſib.vt per Soc.*reg.430.* Don.à Fina.

53 Titulum habens à malæfidei poſſeſſore longo tempore non præſcribit,*auth.malafid.c.de praſcript.long.temp.* fallit in ſex caſibus,vt per Soc.*reg.431.* Don. à Fina.

54 Tituli exceptio vſque ad ſententiam opponi poteſt, ſecũ. Rol *conſ 48.nu.9.lib.j.* Quid de exceptione titulo poſſideo? & dic,quod eſt perẽptoria,iuxta not.per Bart.*in l.cogi.c.de petitio.hared.* Aret.*conſ.109.col.2.* Qua in materia plura ſcribunt Bart.*in l.cùm de hoc.ff.de excep.rei iud.* Oſaſc.*deciſ.160.*Quibus adde,quod ſolus titulus iuncta etiã poſſeſſione nõ probat do-miniũ,glo.*in l.cùm res.c.de probat.*quam ſequuntur Cyn.Bar. & alij relati per Natt.*conſ.396.col.3.*vbi ponit exẽpla , & inter alia,de Comite, qui donauit caſtrum Abbati, vnde nõ ſequi-tur quòd Abbas ſit dominus , niſi probetur quòd ipſe Comes ſit dominus.declara,vt latius per eum ibi, vbi inquit, ſi ſolus titulus habita etiam poſſeſſione dominium cõferret : fruſtrà tractaretur materia præſcriptionis,quæ vltra titulum & poſ-ſeſſionẽ requirit diuturnitatẽ,& continuam poſſeſſionem, & inſuper bonã fidẽ. accedit, quòd nec etiã ex titulo & poſſeſ-ſione probatur quaſi dominium,vt competat publiciana, niſi etiam probetur traditio vacuæ poſſeſſionis. per docto. *in d. l. cùm res.c.de probat.*Nat.*d.conſ.396.col.fin.nu.7.* Qui titulus ſo lus iu.a nõ cõfert,neque probat,ſed ius tãtum accipiendi cau-ſat,teſte Aym.*conſ.134.n.21* Qua in materia,dic ſufficere quẽ-uis tit.alleg. & pro fundamento, cum probatione temporis immemorabilis,ſecund.Rol.*conſ.66.num.48.lib 4.*poſt Alex. *conſ.6.col.3.lib.1.*& Iac.Pariſ.*conſ.23.nu.18.&.21.lib.4.*Quæ allega-tio tituli cum probatione immemorabili, habet vim contra-ctus oneroſi qui per principem ſine cauſa re uocari nõ poteſt, ex not.per Rol.*d conſ.66.num.23.*docto.*in cap.primo.de probat.* Quando verò titulum ſuæ poſſeſſionis quis dicere vel oſten-dere cogatur?dic vt per Affl.*deciſ.265.nu.87.*Rol.*conſ.89. nu. 21.26.lib.4.d.conſ.66.*& quando ex longa poſſeſſione præſuma-tur titulus?vide Boer.*q.42.nu.5.par.1.* vbi an ſufficiat allegare titulum,& probare ſuam vel ſuorum poſſeſſionem.Cui adde, quòd ex titulo præambulo quia poſſediſſe præſumitur, teſte Bald.*in l.4.c.de acq.poſſeſ.*Boër.*q.77. nu 3.* & poſſidens ex tit. anteceden.dicitur eſſe in bona fide, per Neuiz.*conſ.79.nu. 31. & nu.31.*vbi quòd antiquior titulus facit præſumi antiquiorẽ poſſeſſionẽ,& an præſumatur titulus probata poſſeſſione lõ-gi temporis,& an titulum allegare ſufficiat, & probare ſuam vel ſuorum poſſeſſionem?dic vt per Boë.*d.q.42.*qui autẽ ſint tituli traoſferentes dominium?vide Sylueſt. *in ſumma.verſ.ic. vſucap num 4.* Beliac.

55 Seruitus habet cauſã cõtinuã,præſcribitur per 10.annos inter præſentes,& 20.inter abſentes,*l.ſi quis diuturno,ff. ſi ſer-uitus vendicetur.*

Fallit in multis caſibus,quos notat Fel. *in cap.de quarta, de praſcrip.num.49.*fallit in 3.caſib.vt per Pariſ.*in d. cap. de quar-ta,num.20.* Don.à Fina.

56 Titulus allegatus ex diuina poſſeſſione, nõ præſumitur, comm.eſſe ſcribit Vaſq *illuſt.contro.c.67.nu.8.* ſec.Bart.& cõ-muniter doct.Tamen hanc ipſe non ſequitur, ſed impugnat. Et comẽdit poſſeſſionem cum iuſta, aut ſaltẽ tolerabili cau-ſa poſſideudi,ſufficere,nec alium titulum requiri,&c.I.Fich.

57 Titulũ inducit annua & vniformis præſtatio cuiuſlibet reditus,facta ex cauſa per decennium continuum, & inducit præſumptionem veræ cauſæ,Couar ru.*in c. poſſeſſor de reg. iur. lib.6.par.2.§.4.nu 2.*com.dicit ex Bart.*in l.cum de in rem verſa. ff.de vſur.per l.litibus.c.de agric.& conſ.lib.11.* B.Villal.

Amplia iſtam commune,& ſi iſta præſtatio annua vniſor-mis ex cauſa ſit facta à ruſtico,idem ibi com. dicit *in verſ.ter-tiò probatur.*ex Bart.*in l.litibus.c.de agr.& cenſit.lib.11.*

Reſtringe iſtam cõmunẽ, cùm ius reſiſtit, vbi præſumptio Iuris eſt cõtra poſſeſſorẽ,vt in dominis,qui præſumũtur à va-ſallis extorſiſſe per metũ ſeruitij aliàs indebiti:tunc requiri-tur tẽpus, de cuius initio non ſit memoria hominum in cõ-trarium,Couarr.*ibi nu.5.*com.dicit,ex Fabro *in §.aquè ſi agat, Inſt.de act.*& Aret.*conſ.14.in § 5.nu 2.verſ.quinta concluſio.*

Concordat cum hac communi l.20.in conuentu Madritio, de anno 1548. Villalob.

58 Poteſtas ſuprema Pontificia eſt impræſcriptibilis. *cap. cum nobis,de praſcript.*

Fallit in 3.caſib.quos not.Felio.*in d.cap. cùm nobis, numer.3.* Don.à Fina.

59 Viſitatio præſcribi nõ poteſt.*cap. cùm ex officij,de praſcr.* Fallit in 6.caſib.vt per Felyn *in cap. cùm ex officij. numer.10.* Don.à Fina.

60 Tituli allegatio in ſeruitutis præſcriptione cõmuniter reprehenditur, teſte Burſ. *conſ.* 87 *num.* 23. *lib.* 1. Bonac.

61 Tituli deducti præſumpta probatio inducitur ſpatio decem annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes, ſecund. comm. per Burſ. *conſ.* 27. *num.* 6. *lib.* 1.

62 Si poſſeſſio eſt antiqua, præſumitur pro titulo, ideo non cogitur oſtendere. fallit in 4. caſib. vt per Fel. *in cap. licet helo. de ſimo. num.* 14.

63 Poteſt epiſcopus facere edictum, quòd omnes oſtendant titulos ſuos ſub pœna priuationis.

Fallit in 2. caſib. ſecund. Fel. *in d. c. licet helo. nu* 17. Don. à Fin.

64 Iuſtus titulus excuſat poſſeſſorem à fructibus qui percipi potuerunt. *l. ſi fundum. C. de rei vend.*

Fallit in multis caſib. vt per Rom. *ſing.* 534. Don. à Fina.

65 Si aliquis allegat titulũ ſolẽnẽ & legitimũ, putà ſtipulationis ex præſtatione decẽnali, probatur titulũ allegatũ præceſſiſſe, adeò, quod eius virtute poteſt debitor in futurũ cõpelli, *l. cum de in rem verſo. ff. de vſur.* gloſ. & Bart. *in l. ſeruitutes, ff. de ſeruitutibus.*

Fallit in 8. caſib. vt per Iaſ. *in l. ſi certis annis, C. de pact. nu.* 7.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. *reg.* 82. Don à Fina.

66 Titulus obligatorius præſumitur in præſtatione annua, ac inducitur probatio obligationis. Balbus *de præſcript. in 3. part. princ. q.* 10. comm. dicit. B. Villal.

Additio. Et ſcrib. *in cap. peruenit*, per illũ text. *de conſ.* Card. *in clem. cos in 2. not. de regula.* prout in ruſtico annuatim donante domino agri, vt per Marc. Anton. Bard. *in tract. de temp. vel. & contin. in cap.* 18. *num.* 9. I. Richard.

67 Præſcriptio cõtra ius cõm. titulũ requirit, *c.* 1. *de reſcri. in* 6.

Fallit in 4 caſib. vt per Soc. *reg.* 307. fallit in 9. caſib. vt per Fel. *in cap. ſi diligenti, de præſcript. nu.* 12. Don. à Fina.

68 Seruitus quæ cauſam diſcontinuã habet, ad hoc vt præſcribatur, requiritur tantum tempus, cuius initij memoria nõ extet. *l. hoc iure, § ductus aquæ, ff. de aqua quot. & æſt.* Curt. iun. *conſ.* 174. *num.* 17. communem dicit.

Fallit vt not. Soc. *reg.* 373. fallit in 5. caſib. quos no. Pariſ. *in c. de quarta, de præſcript. num.* 22. Don. à Fina. & Vezinus.

69 Titulus ſeruitutis præſumptiuè probatur ex poſſeſſione decennali inter præſentes, cum ſcientia & patientia domini, ex quibus ſeruitus acquiritur, ſecund. comm. per Burſ. *conſ.* 87. *num.* 22. *lib.* 1. Bonacoſſ.

70 In actionibus perſonalibus non procedit vſucapio, *cap. quoniam, de præſcr.*

Fallit in 4. caſib. vt per Fel. *in d. c. quoniam.* Don. à Fina.

71 Sine poſſeſſione præſcriptio non procedit, *l. ſine poſſeſſione, ff. de vſucap.*

Fallit vt per Dyn. *in c. ſine poſſeſſione. de reg. iur. in* 6. Don. à Fi.

72 Præſcriptio in delictis etiam occultis locũ habet, vt eſt comm. opin. de qua d. Gargianus *inter conſ. crim. conſ.* 124. *numer.* 17. Bonac.

73 Per præſcriptionẽ 10. vel 20. annor. acquiritur vtile dominiũ non directũ, teſte Iaſ. *in l. traditionibus. nu.* 13. *C. de pact.* vbi dicit communem: quam limitat ſex modis, vt ibi per eum. Idem.

74 Præſcriptio in criminalibus per libelli ſolã oblationẽ aut inquiſitionis à iudice formationem etiam ſine citatione rei, interrumpitur præſcriptio. *l. mulier. § ſexaginta.* & ibi Bart. *ff. de adul.* do. Cato *in l.* 9. *§ hoc edicto. ff. de eo per quem fac. erit.* licet Bal. *ibi contrà. & in d. § ſexaginta.* allegans duas gloſ. quæ ſecundum eum intelligunt, quòd ibi interuenerat partis citatio. Balb. *deciſ.* 252.

75 Præſcriptio per ſolam citationem minus legitimè aut nulliter factam, non interrũpitur præſcriptio 30. vel 40. ann. per text. nota. cum gloſ. *in l. ſi pater. C. de ſtat. defunct.* & ſecundum gloſ. *in c. ex tuarum. verſ. putantes. extr. de purg. cano in cap. cùm plures. extr. de offic. del. in cap. penult. verſi. legitimè. extr. de foro compet.* Panorm. *in cap. illud. ext. de præſcript.* Bald. *in repet. Paduana. l. edita. C. de eden. col.* 10. Balb. *deciſ.* 192.

76 Præſcriptio non currit excõmunicato, ex quo agere non poteſt, *cap. intelleximus, cum ſimil. de iud.* & non valenti agere, non currit præſcriptio. *l. fin. C. de ann. except.*

Fallit in 2. caſib. quos not. Pariſ. *in cap. placuit, nu.* 19. *de præſcript.* Don. à Fina.

77 Denunciatio extraiudicialis non cauſat malam fidem, nec interrumpit præſcriptionem incohatam, *l. pen. ff. de vſuc. pro empto.* Bart. *in l. naturaliter, de vſucap.*

Fallit in 6. caſib. quos not. Pariſ. *in capitulo nihil, de præſcr. num.* 13. Don. à Fina.

78 Error iuris, in quo verſatur poſſeſſor, impedit præſcriptionem, *l. nunquam, in princip. & l. ſi fur. § 1. ff. de vſuc.*

Fallit in 5. caſ. quos not. Fel. *in d. c. de quarta, n.* 26. *de præſc.* Fallit in 4. caſib. quos not. Pariſ. *in d. cap. de quarta, nu* 9.

Fallit in 6. caſib. ſecundũ Franc. Balb. *in l. Celſus, ff. de vſuc. in prima par. in 4. notab. nu.* 17. videas Ant. Gab. *lib.* 5. *de præſcr. concluſ.* 5. Don. à Fina.

79 Quæro, An vniuerſitas poſſit præſcribere per particularium perſonarũ de vniuerſitate poſſeſſionem, vt ſi ſinguli de vniuerſitate lignando poſſederunt ſyluã? Reſp. Bald. *conſ.* 373. *vol.* 3. affirmat, quod vniuerſitas per poſſeſſionẽ hominũ particulariũ nõ præſcribat, nec dicatur poſſidere vel poſſediſſe, niſi probetur iſtos homines poſſediſſe cũ mandato vniuerſitatis. Eandẽ opi. tenet Corn. *cõſ.* 333. *incip. capio. n.* 29. *& cõſ.* 145. *incip. viſo, in fi. vol.* 1. *conſ.* 65. *& in c. etſi in hoc. vol.* 4. *cõſ.* 294. *incip. multa in remediũ. vol.* 3. Pariſ. *conſ.* 27. *nu.* 73. *conſ.* 104. *nu.* 131. *vol.* 1. Ayto. Crauet. *conſ.* 317. *incip. in cauſa prohibitionis. num.* 4. *vol.* 2.

contrariã opin. quod ſ. vniuerſitas per particulariũ hominum poſſeſſionem præſcribat, abſq; eius mandato, tenet Cepoll. *in tract. de ſeruit. ruſtic. præd.* dummodò tamen ſcientia vniuerſitatis, vel eam regentium interuenerit, quæ ſcientia per patientiã præſumitur, & patientia locũ mandati habetur. Eandem opin. tenet Dec. *in conſ.* 221. *nu.* 10. vbi dicit, quod ſi vniuerſitatis homines ſingulares cum eorum animalibus paſculati fuerint in nemore, tanquam eſſet vniuerſitatis, præſumitur, quod ipſa vniuerſitas poſſederit, & præſcripſerit, licet nõ appareat de mandato: quia vniuerſitatis præſentia loco mandati habetur. Idem voluit Pariſ. *conſ.* 111. *num.* 64. *vol.* 1. Petrus Anchar. *conſ.* 153. *incip. ex narratis in facto. col.* 6. Felin. *cap. cum omnes. de conſtit. verſi.* 6. *declaratio.* Hanc communem eſſe dicit Hier. de Mont. *d. tract. de finib. cap.* 72. Franc. Curt. Sen. *conſil.* 67. Bertr. *conſ.* 24. *num.* 1. *vol.* 1. Mich. Graſſus.

80 Dubius præſcribit Fel. *in cap fina nu.* 9, *de præſcript.* communem dicit. B. Villalob.

Intellige iſtam communem, ſi poſt inchoatam præſcriptionem ſucceſſit dubitatio: ſecus tamen, ſi à principio. Balbus *tracta. de præſcr in 2. part. tertia part. q.* 2. communem dicit, & vide *in verbo præſcriptio. infrà.* Idem.

81 Succedẽs in iurib. defuncti, præſcribere nõ poteſt, ſi à defũcto incipere vellet, ſec⁹ ſi à ſe. *l. ſuũ heres, ff. de diuerſ. & tẽp. præſc.*

Fallit in 2. caſib. quos no. Soc. *reg.* 389. Don. à Fina.

82 Titulum habens à malæfidei poſſeſſore longo tempore non præſcribit, *auth. malæ fides, C. de præſcr. long. temp.*

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. *reg.* 431. Don. à Fina.

83 Præſcribi non poteſt ius patronatus, *c. cura, de iu. patro.*

Fallit vt per Franc. Tutz. *concluſ.* 11. Don. à Fina.

Dubius etiam atque incertus præſcribendi ius habet. commone ait Fel. *in c. vlti. nu.* 9. *de præſcr.* Excipe vt id non procedat, cũ ante præſcriptionis initium orta dubitatio fuerit. vt receptum ſcribit Balb. *de præſc.* 2. *par.* 3. *princ. q.* 2. Suarez.

84 Præſcriptio licet currat contra ignorantẽ, ignoranti cõpetit reſtitutio ex capite iuſtæ ignorantiæ. Bart. *in l.* 1. *§ ſi quis autem, ff. de itin. actúque priua.* & iſta eſt communis opinio, vt firmat Fel. *in cap. vigilanti, de præſcr.*

85 Fallit in 7 caſib. vt per Fel. *in d. c. vigilanti, nu.* 3. & regulariter præſcriptio currit contra ignorantem. fallit in 3. caſibus, quos not. Soc. *reg.* 305. fallit in 5. caſib. vt per Pariſ. *in d. c. vigilanti, num.* 5. Don. à Fina.

86 Vniuerſitas poteſt per particulares homines poſſeſſionẽ præſcribere, abſque eius mandato, dummodò ſcientia vniuerſitatis vel eum regentiũ interueniat, quæ ſcientia per patientiam præſumitur, & patiẽtia locu mandati habetur. Hæc videtur eſſe com. opi. doct. referente Hier. de Monte. *in tract. de fini. regen. c.* 72. quam ipſe ibi latiùs proſequitur. Kirchouius.

87 Præſcribi põt omnino obediẽtia Imperatori debita per Reges, ac alias ciuitates. Balb. *de præſc.* 2. *part.* 5. *prin. q.* 2. com. dicit. Villalob.

88 Præſcribi etiam poteſt merum, ac mixtum imperiũ. *Idẽ ibi q.* 3. com. dicit, ex Fel. *in c. cum ſit de foro compe.* pro qua eſt text. *in l. viros. C. de diuerſ. of. lib.* 11 Idem.

89 Merũ, ac mixtum imperium præſcribitur contra Imperatorem, ac Regem præſentem per ſpatium decem an. ipſo autem abſente, requiritur tantum tẽpus de cuius initio non eſt memória in cõtrarium. idem Balb. *q.* 3. *in t. quæſt.* 2. *part.* 5. *part* communem dicit. Si autem iuriſdictio eſt penes totam [illegible] à principe: præſcribitur contra eum per decem annos. *Petrus*

N[illegible] in ca. 1. de exequendis mandatis Regum [illegible] Balbo de præſcrip. in 2. par. [illegible] Et de mate [illegible] præſcripti[illegible] per eum. Et [illegible] quan[illegible] centum annorum [illegible] ſcientia [illegible] idem [illegible] in l. imperium, nu. 2. de iuriſd. omnium iud. Vbi [illegible] magis com. Iaſ. [illegible] conſ. 14. vol. 2[illegible] magis communem dicens contraria, quod [illegible] ſupremo prælatur non per tempus immemoriale [illegible] aſſumptur noſter Cou[illegible] Idem.

90 Item nota quod [illegible] præſcr[illegible] iurisdictionis [illegible] actus [illegible] merum, mixtum, ac iuriſdictio ſimplex ſi [illegible] præſcribantur, non cenſetur omnes [illegible] ſpecies [illegible] ſcriptæ, ſed [illegible] illum præſcriptione [illegible] ſolum ad hoc quod dicatur præſcripta totius [illegible] ſpecies illius actus. Balb. in 2. part. 5. ver. 2. principaliter. [illegible] communem dicit. Idem.

91 Præſcribi poſſe [illegible] quæ competunt principi, in ſignum ſupremæ poteſtatis. Hæc autem præſcriptio [illegible] fertur eſſe tum per tempus, de [illegible] principi [illegible] memoria hominis in contrarium [illegible] Balb. in 2. parte 5. princ. q. 3. communem dicit. Idem.

Ampli[illegible] iſtam [illegible] præſcribere ius [illegible] memoria [illegible] Otalurs [illegible] prima part. de nobilitate [illegible] com. dicit. Idem.

D[illegible] præſcribitur iuriſdictio [illegible] per quadraginta annos, & [illegible] centum annos. l. [illegible] 3. ord. per quam porrigitur [illegible] tit. 4. par. 3. & l. 6. tit. [illegible] par. & 5. tit. 1[illegible] hæ [illegible] ſunt collectæ, ac [illegible] non præſcribuntur [illegible] apparet [illegible] quæ concord. cum hac [illegible] Paul. R[illegible] in repet. cap. per veſtras. de donat. inter [illegible] Idem.

92 Regalia præſcribi poſſe tempore [illegible] cuius [illegible] memoria, communior eſt, vt videtur [illegible] ap[illegible] Ciron. [illegible] in tract. de antiq. temp. in 4. part. 9. abſolutis digreſſ. [illegible] ver. quarto qua- [illegible] 13. Idem.

93 Præſcriptio nō inchoatur, nec currit hæredi[illegible] ſtate[illegible] di[illegible] [illegible] cepta l. acceptam, l. in ſo[illegible] nondum, de vſucap. l. cum miles, circa princ. [illegible] ex quibus cauſis maiores

Fa[illegible] Bal. in tra[illegible] par. princip. ver. vigeſimus quintus [illegible] 3. caſib. [illegible] in cap. de quarta, de præſcr. vbi Par[illegible] quod communem ſ[illegible] 4. Donā Fua.

94 Præſcribes regalia, iuriſdictiones, pedagia, & ſimilia per tempus [illegible] cuius [illegible] memoria [illegible] contrarium, non tenetur probare ſcientiam, ac [illegible] quia [illegible] præſumitur per dictum tempus. Balb. in 2. part. 5. prin. 9. 6[illegible]. In præſcriptione [illegible] immemoriali contra regem ſemper requiritur ſcientia, & patientia. A[illegible] conſ. 16. vol. 5. co. dicit, quod [illegible] Petrus N[illegible] in cap. de exequendis mandatis Regum [illegible] 15. v. 8. reducitur, vbi videtur [illegible] hodie per l. 6. d. tit. [illegible] ord. [illegible] eſſe neceſſaria ſcientiam [illegible] patientiam regis ad præſcr[illegible] merum imperium, cum ex illa lege appareat de voluntate [illegible] cū ſit modica præiudic. [illegible] ripti, [illegible] alias renun[illegible] nunciatiua iuriſdictio penes Regem, & hoc modo [illegible] Imperator res imperii alienare [illegible] vt per Angel. in l. 2. [illegible] hoc interdictum, ne quid in loc. publ. Et vltra illud princeps concedens iuriſdictionem, nō cenſetur à ſe abdicare iuriſdictionem, nec dare [illegible] ſed cumulatiue: vt per plura deducit Chaſſ. in conſuet. Burgund. rubr. 2. §. 1. in gloſ. ſin. 30. cum non poſſit abdicare à ſe [illegible] iuriſdictionem: vtile tamen dominium, & [illegible] ſuperioritate, & recognitione, & ſic. ſec. Bald. in [illegible] 23. ad quem poteris appellare, & [illegible] appellationis [illegible] ſcere. Io. And. in add. ad Spec. de iuris. [illegible] v. videſi duas. & Ang. in l. 1. ſi quis mandatum. ff. de [illegible] ſi cuius mandat eſt iuriſ. de [illegible] ſuperioritatem & appellationem Rex (vt dicitur) eſt [illegible] poteſt ſe abdicare, vt per plura deducit Th. Gram. in conſ. [illegible] per cap. dudum de præſcrip. in 6. quod videtur innuere l. 1. titulo 1. libro 5. ord. item pro hac ſua opinione in hoc regno adducit [illegible] 9. par. 1. iuncta l. [illegible] 1. lib. 7. ord. dicit. n. quod in d. l. prohibetur introduci cōſuetudo ſine ſcientia Regis: & in d. l. 11. mandatur quod conſuetudines populorū obſeruētur: ex quibus dicit ſublatam d. l. 3. & non requiri voluntatem principis, vel ſcientiam, & ſic in d. l. 6. non eſſe neceſſaria ſcientiā regis, cū iam ibi explicuit ſuam voluntatem, quod valeret præſcriptio: & adducit ad hoc Bald. de pace conſtan. in vſib. feud. cap. 1. §. 1. & eſt [illegible] 3. & dicit non obſtare d. l. 7. tit. 1. in 1. ord.

[illegible] opponitur quod iudex eccleſiaſticus nō incarceret laicos, nec excom[illegible] in [illegible] ca l. vlt. Iſta apud Io[illegible] annos [illegible] conſuetudinē circa dictā executionē dicens: por que aquello ha ſido ſin nueſtra ſciencia &c. quia dicta prohibitio [illegible] cauſa eſt, [illegible] agitur de maximo præiudicio regis, quia quando per Prælatos præſcribitur cōtra Regem, nō præſcribitur cōtra [illegible] & [illegible] iuriſdictio in perſonas alterius fori, & non poteſt à principe reuocari, iuxta notata per d. ct. [illegible] de ſud. Sed his non obſtantib. adherendum eſt communi opinioni, [illegible] quia hāc [illegible] tenet Inn. in c. bona. de poſtul. prælat. & Bar. in l. 1. ff. de aqua plu. arc. & in l. ſi publicanus. de public. & Io. Lupus in rub. de don. inter virum & vxore in repet. c in præludio. [illegible] ſed eſt pulchra dubitatio, n. 3 cum alijs ſeq. & Pet. Bellug. in Spec. prin. in rub. 22. n. 67. & eſt com. opin. teſt. ipſo Nun[illegible] tu etiā, quia eſt maxim[illegible] non vſurpa[illegible] regaliū [illegible] dicitur [illegible] eſt puniendus l. ſacri affat. [illegible] & ibi B[illegible] de diuer. re. & [illegible] in crimen læſæ maieſtatis, l. quiſ. [illegible] ad leg. Iul. maieſt. [illegible] incurrerent [illegible] ſpecialiter [illegible] d. l. 6. nō eſt dicendū, vt per Bald. in rubr. de cauſ. poſ. & pro[illegible] C. de do[illegible] promiſ. & l. [illegible] Tuto ff. de cond. & demonſt. & Iac. de S. Geor. de feudis in § diſtig. & aſſalt. nu. [illegible] vna reuocatio d. Leit. 4. par. 5. & l. 6. tit. 59. par. 3. in quo prohibitio [illegible] præſcriptio in[illegible] iuriſdictionis [illegible] regni, per quā reuocatur [illegible] commune, quod concedit præſcriptionem per tempus de cuius initio nō eſt memoria, in contrarium per omnes [illegible] op. Altera quod præſcriptio quadragenaria ſufficiat. Et iam [illegible] quia nō requiritur certioratio regis in præſcriptione [illegible] quadragenaria. Quod aliquo modo nō [illegible] dicendum [illegible] in d. c. 1. n. 3 de pace conſtant. huc dicit, imo totū [illegible] tangentib. ipſi regi, [illegible] ipſe mei Balb. diſting[illegible] præſcribitur cōtra [illegible] vt ſiquant paſſagia, & non requiritur ſcientia principis: ſi tamen præſcribitur [illegible] requiritur ſcientia, & patientia ipſi[illegible] vt in l. [illegible] petit. C. de præſcr. [illegible] nec lex. 11. tit. 1. lib 7 ord. tolli[illegible] Segu que los hueron otor[illegible] por los Reyes nueſtros progenitores y por nos confirmadas, &c. Et ſic præſumitur notitia & certioratio: & alias dicitur [illegible] minore, quia iuramento neceſſaria probatio certiorationis, præſu[illegible] certioratio ex iuramēto. Iaſ. in auth. ſacramenta. n. 65 C. ſi adu. ven. & Io. Mau. de reſt. in integ. c. 14. de qua ſupra in [illegible] certioratio, vel eſt intelligendi illa lex iuxta diſtinctione Balb. in d. [illegible] cūm nō præſcribitur cōtra regē, nec eſt ſciendi ratio vis in intellectu d. l. 6 [illegible] tit. 1. lib. 1. ordo. quia vera ratio illius l. eſt, quia prælati ſunt incapaces iuriſdictionis: data autē incapacitate, nec præſcriptio etiā immemorialis procedit, per c. 1. de præſcr. in 6. Praelati non habent territoriū, nec eorū iuriſdictio adhæret territorio, vt per plura deducit, & probat Oldr. conſ. [illegible] Bellug. in Spec. prin. in d. rub. 22. n. 48. Nec obſtat c. ut animarū, de conſtit. in 6. quia vbi territorium eſt oppoſito, id eſt, dicere c[illegible] ſiue, vel certos terminos, intra quos poteſt exercere iuriſdictionem: & [illegible] habeat territoriū, in quo cedit poſſeſſionē [illegible] habere, cum tune poſſeſſione præſcriptio non procedat, vt reſol. ſine poſſeſſione. de reg. iu. lib. 6. Ex his ego teneo in præſcriptione quadragenaria, [illegible] quā præſcribitur iuriſdictio ciuilis, quod requiritur ſcientia, & patientia Regis alias cōtemnēda: & nota verbū Ayn. de Antiq. temp. in 4. part. in ver. abſ[illegible] differētias, n. 23. quod in caſibus in quibus requiritur ad introducendū conſuetudinē, vel præſcriptionem ſcientia principis; quod ſufficit quod officiales, ac procuratores regis, vel principis ſciāt, vt ei præiudicetur ex Bal. conſ. 340. vol 5. & Caſtr. conſ. 205. incipienti, viſo quodam ſaluo conducto, pro quo adducit Leum mancipium, verſ. circa procuratoris. ff. de adil. edicto. Nota quod iure regio ad præſcribendū pedagia quæ portazgos dicuntur, acquiruntur tempus 50. an. l. 1. tit. 10. lib. ord.

Li[illegible] omnes iſtas communes opi. in eis, quæ ſunt reſeruata principi in ſignum vniuerſalis recognitionis, quod non præſcribuntur. Pyrrhus Angleb. in conſuet. Aurel. de præſcr. c. 4. com. dicit, vt ſunt cenſus, vel tributa, ſe quo Couar. in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 2. ver. 2. rerum ſpecies. Villal.

95 Præſcribitur contra fiſcū in bonis nondū incorporatis, ſed tantum delatis tanquam vacantib. propter vectigal non ſolutū per lapſum quinquennij: in alijs autē bonis ſi denūciatio præceſſerit, per quadriennium: ſi tamen nō fuit denuntiatū ſine titulo, & bona fide per 30. an. cū titulo autē & bona fide per 30. an. Balb. in 2. part. 5. part. in prin. communē dicit. Idem.

96 Fiſcus præſcribit, quãdo vendit rem alienã per quadrieñium, iuxta *l. bene a Zenone. C. de quadrien. preſc.* quam intellige, ſi vẽdit bona fide. Balb. *de præſcr. ibi q. 8.* com. dicit. Vezin.

Limita tertio, niſi ex priuilegio cõcederetur eccleſię, vt cõtra eã nõ poſſit pręſcribi niſi per 100 ann. ad inſtar eccleſiæ Romanæ. idẽ Balb. ibi *q. 1. in pr.* com. dicit. Villal. & Vezinus.

97 Si res priuati peruenit ad eccleſiam pro tempore præterito, vtitur præſcriptione priuati: pro futuro autem præſcriptione eccleſiæ. Balb *ibi q. 3.* com. dicit. Idem.

98 Præſcribitur ius eligendi per 40. an. Balbus *in 5. part. q. 8.* communem dicit.

Amplia, etiam ſi vnicus actus interuenit in hoc tempore, idem ibi com. dicit. Idem.

99 Parochiani præſcribũt ius præſentãdi, quãdo nõ conſtat ab aliis cõſtructã, fundatã vel dotatã eſſe eccleſiã. Cou. *in reg. poſſeſſor. par. 2. §. 10. nu* 3. com. dicit. ex Dec. *con* 117. Idem.

Nota, quòd ſi conſtat à principio liberã eſſe eccleſiam: nõ præſcribitur contra eam per quodcunque tempus ius pręſentandi, Couar. & ibi *nu.* com. dicit ex Pan. *in cap. querelam. nu.* 9 *de elect.* Idem.

100 Præſcribitur ius patronatus, cùm conſtat eccleſiam eſſe patronam, idem *Balb.* ibi quæſt. 9. com. dicit. Si curat tempus 40. an. cũ titulo, vel imm. moriale ſine titulo, quod nota.

Amplia, etiam ſi dubitetur per tẽpus de cuius initio memoria non ſit in contrarium. Balb ibi *n* 100. com. dicit. *Idem.*

101 Pręſcribitur etiã ius patronatus præſcripta villa, vel caſtro, cui annexum eſt ius patronatus, idẽ ibi com. dicit. Idẽ.

102 Præſcribitur per epiſcopũ, vt poſſit alienare res eccleſię inconſulto capitulo, per tempus tamen, de cuius memoria non ſit in contrarium, idem ib. *q* 1. com. dicit. Idem.

103 Præſcribitur contra ciuitatem etiã particulari per 100. an. in quattuor caſibus enarratis *in l. ſi. C. de ſacroſan. eccle* in aliis autem præſcribitur contra eam iure priuatorum. Balb. *in 3. par 5 part. q* 1 com. dicit. Nec dicitur *d. l. fina.* correcta *per d. auth. quas actiones. C. de ſacroſ. eccleſ.* quò ad ciuitatem, ſed ſolũ quò ad eccleſias, monaſteria, vel pia loca. Coua. *in re poſſeſſor. par. 2. nu. 9. de reg. iur. in* 6. com. dicit, reprobata opi. Loer. *dec.* 264. *nu* 25. qui dicebat l. in fine eſſe in totum ſublatam.

Amplia iſtam cõmunẽ ad caſtra, ad paruam villam: dummodò habeant multitudinem. idem ibi *q. 2.* com. dicit. *Idem.*

104 Præſcribitur contra condictionem ex canone redintegranda. 3 *quæſt. 1. per 30. an.* ſicut & ipſa condictio durat. Balb. *in 4 par 4 par q. 24.* com. dicit. Idem.

Cõtraria opinionẽ, quòd non ſolùm 30. an. ſed etiam perpetuò duret remediũ d. canonis redintegrãda, cõmuniorẽ videri ſcribit Minſig. *obſer. 86. cent. 3.* vt & ſuprà notatum. *l.* Fich.

105 Præſcribitur contra remedium *l. 2. C. de reſcin. vend. per 30. an.* idem ibi *q. 26.* com. dicit. B. Vill.

De iure regio non durant hæc actio niſi per quadriennium. *l. 4. tit. 7. lib. 5. ord.*

106 Præſcribitur ſeruitus perſonalis per 30. an. idem ibi *q. 16. nu. 1.* com. dicit. Villal.

107 Regalia, ſeu principi reſeruata, putà vectigalia, legitimare ſpurios, creare notarios, famẽq; reſtituere, & cætera huiuſmodi poſſunt acquiri per præſcriptionẽ tãti temporis, cuius initij memoria non extat in cõtrarium. *cap. ſuper quibuſdam. §. preterea.* & ibi Abb. *de verb. ſignif. & in cap. cum nobis. col. 1. de præſcrip.* poſt Bar. *in l ſi publicanus §. ſi ff. de public.* Bal. *conſ. 340. col. 2. vol. 5.* Alex. *conſ. 30. in 3. dubio.* Alex. *in l. more. col. 2. ff. de acq. hæred. & cõſ 6. col. 2. vol. 1.* Iaſ. *in l. de quibus. col. 12. ff. de legib. in l. imperium. col. 9 ff de iuriſd. om. iud. & in l. is qui puta col. 2. ff. de acq. hæred.* & Dec. *conſ. 341. col. pen. conſ. 403 col 2. conſ. 468. conſ. 496. col. 2. in 2. dubio. conſ. 534. conſ. 586. & conſ. 638. in princip.*

Nam pręſcriptio ipſa tanti temporis cuius initij in contrarium memoria non extaret, pro veritate vtique haberetur: ſecundum Glo. *in l. 1. C. de ſeruit.* Bal. *in cap. cum cauſam. col. 3. de prob.* Bello. *conſ. 55. in propoſito caſu, ſub nu. 5.* & Cur. iun. *conſ. 158. nu. 12. vol. 1.*

Imò præſcriptio ipſa æquipolleret tunc veritati. *l. 1. vbi* Gl. *de ſer.* & Alex. *in d conſ. 6.*

Vndè non mirum quippè eſt, ſi per tantum tempus, cuius memoria non extet in contrarium, præſcriberentur etiam impręſcriptibilia. *c. 1. §. fi. de præſcript. in 6.*

¶ Eſto quòd vetuſtas tanti temporis tãtùm poteſt, quãtũ Imperator cum cauſa. ita Andr. de *Iſer. in c. 1. in verſ. Flumina publica. col. 3.* quę ſint regalia & Iaſ *in l quominus col. 8. v. 4 ratio. ff. de flumin* & bonus te. *in l ſi. ff de aqua pl. arc.* ibi quibus vetuſtas authoritate n dare... annuis ius non probaret.

Siquidẽ ex vſu ipſo longi illius tẽporis excedẽtis vniuẽtiũ omnium memoriã pręſumeretur bona fides. teſte Dec. *cõſ* 85 *col. 4.*

Imò in pręſcriptione huiuſmodi regalium, aut Principi reſeruatorum non eſſet neceſſaria ipſius Principis ſciẽtia: vt per Alex. *in d. conſ. 6. col. 2 vol. 1. & conſ. 24. col. 5. vol. 5.* Iaſ. *in d. l. imperium. col. 9.* Fel. *in cap. de quarta. & in d. cap. cum nobis. col. 4. de præſcri.* Dec. *conſ. 5. col. 3. conſ. col pen. & conſ. 496. col. 4.* Cur. iun. *conſ. 61. col. 4.* & Ant. Rub. Alex. *conſ. 21. col. 5.* Rolan. à Valle *conſ. 59. quia articulus. nu. 23. & ſeq. vol. 4.*

Et iſta eſt cõmunis opinio, quod pręſcriptione tanti temporis, cuius in contrariũ memoria nõ extat, etiã ignorãte ſuperiore, merum quoq; imperiũ pręſcribatur. ita Gloſ. 1. & ibi Aug. *in l. 1. §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æſt.* Bal. *in §. 1. quæ ſint regal.* Ant. But. *in c. peruenit. col. 23. de cenſib.* Alex. *d. conſ. 6. vol 1* Fel. *in d. c. cum nobis. col. 4. in c. cũ ex officio. col. 3. in c. ſi diligẽti. col. pe. & in c. de quarta. col. pen. de præſcr.* & Curt. iun *in d. conſ.* 61. *n* 3 & Natta *conſ. 636. multa ſunt. n. 5. vol. 3.* prout iſta fore cõ. ſententia apertiſſime oſtendunt plerią; ex memoratis Doct. Et ratio eſt, quia authoritate Principis hoc introductũ reperitur. ita Bald. *conſ. 439 col. 4. vol. 3* & Crauet. *conſ. 10. num. 11.*

¶ In contraria verò parte inclinauit *Bal. conſ. 401. col 5.* vbi plane deducit, quòd cõmunis opinio eſt, quod in feudis Principũ pręſcribendis requiratur eorũ ſciẽtia, & Bal. inibi loquitur generaliter: adeo quòd eius verba videntur trahi facilè poſſe etiã ad præſcriptionẽ tãti tẽporis, cuius initij memoria non extat in cõtrariũ, necnon Oldra. *in c.* 254. quia tota *col* 3. requirit, & exigit ſciẽtia ſuperioris in cõſuetudine iuris cõtraria. Et quod in hac pręſcriptione reſeruatorũ Principi exigatur eius ſciẽtia, vel eius procuratorũ, ſeu officialium, voluit Boer. *deciſ. 264. nu.* 19. vbi tamẽ ſimpliciter loquitur, nulla aliter facta mẽtione *Doct.* aſſerẽtiũ cõtrariũ, & ſciẽtiã ipsã ſuperioris requirit denique etiã Abb. *in d. c. cũ nobis.* Cæterũ quicquid fabulentur pręmemorati Doct. noli aliter à priori opinione in actu practico recedere.

Cũ præſcriptione ipſa cẽtũ anno. nõ ſolũ fęuda præſcribuntur, ſed etiã aduerſus eã reſtitutioni in integrũ nullus eſt locus: ſec. Gloſ. *in §. de cætero in auth. vt de cætero* com. Bal. *in l. 1. C. de annal excep.* Curt. *conſ. pen.* & Alciat. *conſ. 196. num. 55.*

Et opinio iſta ita explanata procedit etiam in cõſuetudine: cũ exploratũ quippè ſit, quòd conſuetudo tanti tẽporis, cuius initij memoria nõ exiſtit, habeat & habere abſque dubio aliquo videatur vim priuilegij, etiam in his quæ Principi ſunt reſeruata. *c. ſuper quibuſdam. § præterea. de verb. ſignif.* & ibi not. & habetur *in c. de reſcript. in 6.* & firmat Bellon. *in d. conſ. 55. nu.* 3. vbi ad lucem adducit iſtam eſſe communem opinionem.

Nec non conſuetudo hæc habet etiam effectum publici inſtrumenti. ita Afflict. *deciſ* 239. *In vſu autem tanti temporis* non procedit regula *l. quod in initio ff. de reg. iur.* prout Dec. exprimit ibi *in 1. fallent.*

Sed omnia præmemorata limitantur vtiliter quidem non ſortiri aliter locum, vbicunque huiuſmodi Principi reſeruata competerent alicui priuato: tunc enim contra eum ſufficeret præſcriptio ordinaria 30. vel 40. anno. ſecũdum *Bal. conſ* 70. *col. 4. vol. 3. & in cap. 1. quæ ſint rega.* & Fely. *in d. cap. cum nobis. col. 4. de præſcrip.*

Similiterq; pręſcribitur triginta annorum curriculo ius non iurandi, præſtandiq; domino iuramentum fidelitatis: vt per Crauet. eleganter. *conſ. 27. num. 6.* Neuiz. *conſ. 11. nu* 8 *&* 16.

Itidẽ præſcribi 40. ann. circulo poteſt etiam ius non ſoluendi cenſum, etiam eccleſię. teſte Paul. Caſtr. *conſ.* 13 *col. 1. vol. 4.* & Crauet. *conſi. 57. num. 8.* Viuius *opin.* 692.

108 Præſcribi poteſt immunitas, & exemptio concurrente titulo & bona fide quadraginta annorum ſpatio. Vnde ciues omnes ſi ſoluunt gabellam, ſeu vectigal impoſitum excepto vno, qui non ſoluit per quadraginta annos, erit quippè in huiuſmodi caſu pręſcripta immunitas nõ ſoluẽdi: ſecundũ *Bart.* *Ang* Paul. Caſtr. & alios *in l licet autem. ff. de publ.* Bal. *conſ.* 825. *quæſtio vertens col. 1.* Alex. *conſ. 30. ponderatis. col. 4. volu. 5. & conſ. 126. in cauſa col pen volu 1.* Corn. *conſ.* 44. in hac conſultatione. *col. penult volum 4 & conſ. 12. in præſenti. colum. 5 volum. certo. & conſilio 199. volumine primo,* & iſta eſt communis opinio: vt per Balbum *in tracta de præſcript. numer a 19 & ſequẽs. folio. 55.* & Gratoniat. *in deciſione* 100. *numera vigeſimo quinta*

Et talis immunitas,& exéptio præſcripta tolli nō poteſt: ſecundùm Bal. *in l. quod ſemel ff. de decret. ab ord. fac. & in l. ſi quis, in fi. ff. de iur. immun.* & per Bertach. *in tract. de gabellis in 9. q. 1. par.* Viuius *opin.* 634.

109 Præſcribi, ſeu vſucapi non poſſunt res minorum: ſecundum gl. & Doct. communiter *in l. vbi lex. ff. de vſucap. l. alienationis. & ibi gloſ. ff. de ver. ſign. l. in bona fides. cum glo. ff. de acq. rer. domin.* & Lauren. Syluan. *conſ. 49. conſultationibus noſtris, ſub nu. 68.* notatur etiam *in l. etiam ſi ff. de min. & l. 1. 2. 3. & fi. C. ſi quis ignor. rem min.*

Sed huiuſmodi cōmunis opinio procedit in præſcriptionibus extraiudicialibus, nō autē in præſcriptionibus iudicialib⁹ quæ indiſtinctè currūt aduerſus omnes, & præſertim eccleſiā, & minorē: vt voluit Balbus cū aliis aggregatis per eū *in trac. de præſcriptionibus in 1. par. 5. par principalis. q. 6. nu. 2. & ſeq.* vbi vtiliter firmat poſt Bar. & alios recitatos per eū, quod datur, conceditúrque in tali caſu minori, & eccleſiæ reſtitutio in integrum.

Item declaratur etiam antedicta cómunis ſententia, quòd licèt præſcriptio legalis nō currat contra minorem, curreret tamen præſcriptio ſtatutaria, & conſuetudinaria aduerſus ipſum minorem: vt firmat cum quodam temperamento cumulatiſſimè Tiraq. *in tract. de præſcriptionibus. §. 1. glo. 9. Minores per totam.* quæ opinio redditur non nihil dubia ex authoritatibus contrariis ſignatis per eundem Tiraq. ibi.

Sed bene verū eſt, quòd præſcriptio ipſa ſtatutaria cōtra minores currit ipſo iure poſt pupillarē ætatē: ſec. Rom. & Clau. Scyſel. *in prin. l. naturaliter. ff. de vſucap* & Sylu. *in d. conſ. 49. ſub n. 68.* vbi perhibet illā eſſe communem opininnē. Viu. *opi.* 615.

110 Præſcriptio nō poteſt per pactū tolli, ac impediri: ſecūdum Oldr. Cy. & Bal. *in l. Centurio, in fi. ff. de vulg. & pupill.* Bar. *col. pen.* cū Are. Alex. *n. 25.* Iaſ. *in prima lectura n. 80.* & in 2. *lect. n. 3.* Crot. *n. 45.* Rip. *n. 104.* & Hannib. *n. 686. in l. nemo poteſt. ff. de leg. j.* vbi aiunt iſtā eſſe cōmunem opinionē. Et cā ſequitur quoq; Abb. *col. fi.* & Fely. *col. 3. in rub. de præſcr.* Rom. *in conſ. 201. & in repet. rub. ff. de arboris. col. 20.* Balb. *in tract. de præſcr. in 5. part. 5. partis princ. q. 6. nu. 1. & ſeq.* vbi teſtatur de communi, & Præp. *in c. 1. §. præterea. de cap.* Corra. *in vſib. feud.* Ale. *in d. rub. de præſcript. nu. 58.*

¶ In contrariā verò partē inclinarunt Bal. Dyn. titubantes Ang. Ino. & Florianus *in d. l. nemo poteſt,* Ant. *in d. cap. cùm non liceat, de præſcrip.* Io. And. *in add. Spec. in tit. de præſcr. ſuper rub.* Ex iſtorum ſententiam inquit communem eſſe Iaſ. *in d. l. nemo poteſt,* & Barbarius *conſ. 51. ſe ſcripſit, lib. 1. conſ. 53. lib. 2. & cōſ. 32. clementiſſimum. lib 4. col fin.* & Ioan. Dilectus, *de arte teſtandi tit. 6. in cautela 31. ſub num. 3.* & cum ea ſentit etiam Alc. *in d. rub. de præſcr. nu. 58.* vbi meminit, quòd ante tempora Bar. opinio hæc tenebatur ab omnibus. Tamen in actu practico noli recedere à prima opinione negatiua, quam ſequitur etiam cum aliis relatis per eum, & magis communem, magíſq; veram dicit Io. Baptiſta Bouius *in tract. de ſtatutaria vrbis præſcriptione, glo. 29. n. 19. cum ſeq.* vbi illam etiam ampliat.

Quę quidem cōmunis ita retenta limitatur primum non procedere, vbicunque in huiuſmodi pacto interueniret iuramentum: ſiquidē pactū ipſum de non præſcribēdo per interuentū iuramenti, confirmatur ſecundùm cōmuocē opinionem omnium Scriben. vt copioſè cōcludunt Alex. Rip. *n. 3.* Hann. *nu. 760. in d. l. nemo poteſt,* Fely. *nu. 15* & Alc. *nu. 69. in d. rub. de præſcript.* & Balb. *in d. q. 6. n. 3.* Et licet Bouius vbi ſuprà cum aliis relatis per eum, *nu. 29. & ſeq.* dicat contrariam opinionem veriorem eſſe: nihilominus à dicta prima ſententia communi tanquam ſacroſancta, fatuum eſſet in deciſiuis diſcedere.

Secundò limitatur ſimiliter præcedens communis, quòd licet per pactum præſcriptio tolli nequeat, nihilominus per pactū ipſum prorogari poſſet præſcriptio: *ſecūdum gl. in auth. quas actiones. C. de ſacroſ. eccleſ.* Ang. *conſ. 54.* Bal. *in rub. de conſt. col. 3.* Fely. *nu. 12.* & Alc. *nu. 69. in d. rub. de præſcri.* & Rip. *in d. l. nemo poteſt. nu. 112.* Et iſta eſt communis opinio, licèt & ruditer Crotus ibi *nu. 45. & ſeq.* ſenſerit contrarium.

Limitatur tertio loco dicta communis, vt non procedat in caſibus, quibus lex, vel ſtatutum approbaret pactum de non pręſcribendo. nam per ſtatutum fieri poſſet, vt præſcriptioni pacto renunciari valeret: ſecūdùm Bal. Saly. *in l. 2. per tex.* ibi. *D. de conſti. pecun.* Ant. & Imol. *in c cum nobis, de præſcr.* quos ſequitur, & refert Fely. *in d. rub. de præſcr.* & iſta eſt communis opinio: ſecūdùm Moder. & oēs *in d. l. nemo poteſt.* Vi. *opi.* 266.

111 Præſcriptio ſeruitutis aquę ducendæ, viæ, & aliarum ſimilium ſeruitutum continuarū impletur annis decē inter præſentes, & viginti inter abſentes, etiam ſine titulo in ſeruitute continua: & ſic ſeruitutes ipſæ continuæ vſucapiuntur decennio inter præſentes, & 20. inter abſentes. *l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſeru. vend.* & ita voluerūt Ang. Aret. *col. 7. verſ. quæro quāto tempore,* & Io. Faber *n. 17 in §. aquę. Inſtit. de act.* Fely. & alij *col. 15. in cap. de quarta extr. de præſcr.* & notatur etiā *in l. ſi aquā. C. de ſeruit. & aqua.* & iſta eſt cōmunis opinio: ſecundùm Coraſiū in miſcellaneis iuris ciuilis *lib. v. cap. 5. n. 1. cum aliis ſeq.*

Imò ampliatur hoc, quòd etiam in ſeruitute diſcōtinua ſufficiat allegare titulum, cùm de præiudicio agatur: & ſic allegans titulum ipſum ſeruitutis diſcontinuæ, atque probans de vſu, vel quaſi poſſeſſione ſeruitutis decē annorū inter præſentes, & 20. inter abſentes, ſciēte & patiente aduerſario: quia tūc titulus allegatus præſumitur etiā ſi non probetur, & ſeruitus ipſa diſcōtinua pręſcriberetur ea curriculo pędicto: ſecūdùm glo. & Bar. Flor. Caſt. & alios *in l. ſeruitutes. C. de ſeruit.* gloſſ. Pet. Buti. Bar. Bal Fulg. & Floria. *in l. cùm de in rem verſo ff. de vſur.* Saly. Alex. & Dec. *in l. ſi certis annis. C. de pact.* Albet. *in l. ij. C. de ſeru. & aqua,* Tiraq. cum aliis aggregatis per eum *in trac. de præſcript. §. 1. gloſ. 4. verſ.* & hęc quidem ſatis, *fol. par. 24.* vbi etiā refert Doct. contrarię ſententię, Mart. Carrat. *conſ. 1. nu. 9.* vbi *Franc.* Maria. Plotus *in add ſuper litera* F. Balbus *in tract. de præſcript. par. 24 par. princ. nu 3.* & Crauet. *conſ. 226. nu. 1. cum aliis ſeq.* vbi iſtam opinionem latè probat, & omnes memorati Moder. perhibent eſſe communem tam Legiſtarū, quàm Canoniſtarum, & obſeruari in practica, & ab ea non fore recedendum, aduertit Mart. Carratus in dicto *conſil. 1. num. 9.*

Et aduerte, quòd pęſcriptio ipſa ſeruitutis incipit currere à tempore quo pęſcribens incipit vti iure ipſius ſeruitutis aduerſario ſciēte: & incipit poſſidere per primum, ac vnicum actum: ſecundùm Ang. Aret. *col. 7. verſ. quare quando dicatur* & Ioan. Fabri, *num. 19. in d. §. aquę.* Viuius *opin.* 627.

112 Pręſcribi non poteſt ſpatio decennij ius petendi alimenta, vſuras, ſeu intereſſe decurſas ob non ſolutionem dotis: & ſic vſurę ipſius dotis, quę debentur tanquam intereſſe ratione ſubſtinēdorum matrimonij onerum, ob morā dotis pędictę non ſolutę aliter non pęſcribuntur decennio, quo minus vſurę ipſę poſſint peti poſt decennium: ſecundùm Aret. *col. 5.* & Iaſ. *n. 20. in §. fuerat. Inſtit. de act.* Roma. *in l. inſulam. §. vſuras. col 5 ff ſol. matr.* & conſulendo *conſ. 517.* Alex. *col. 5.* & Iaſ. *n. 19. & ſeq. in l. qua dotis. ff. ſol. mat.* & iſta eſt magis cōmunis opinio: vt perhibet Corn. *conſ. 164. vol. 3.* & ſecundum eam iudicauit Sacrum Regium Concilium Neap. Geam. *deciſ. 70.* & conſuluit Corn. *in d. conſ. 164.*

¶ In contrariam verò ſententiā, videlicèt, quòd vſurę, ſeu alimenta pędicta pro dote non ſoluta ſpatio decennali præſcribuntur, & quòd ea huiuſmodi diuturnitate tēporis cēſeātur remiſſa: inclinauit Bal. conſulendo, *conſ. 474. poſt biennium. vol. 3. per text. in l. cùm quidā. §. diuus. ff de vſur.* cui inhęret Cor. *conſ. 206. col. fin. vol. 2.* Alex. *conſ. 74. vol. 5.* & Alc. *in tract. de præſump. lib. 3. reg. 2. præſump. 32.* & Tiraq. *in tract. de præſcriptionibus. §. 1. gloſ. 4 verſ.* octauo illis annectendus eſt *tex. fol. par. 31.*

¶ Sed ob authoritatem iſtorū noli aliquo modo diſcedere in practica à dicta cōmuni, quę veriſſima redditur ex ſcriptis memoratorū Scriben. atque tutiſſima ex deciſione Rotę Neapolitanę, & ex *conſ.* Natta *conſ. 495. de duobus, à nu 1. vſque ad nu. 12. vol. 3.* vbi doctiſſimè concluſit pro iſta parte communi, tollendo omnia cōtraria. Nec ei obſtat text. *in d. l. cùm quidā. §. diuus,* quia ad illum tex. reſpōdent pręcitati Doct. & Roma. *in d. l. qua dotis. col. 4.* Alex. *conſ 56. col. pen. & conſ. 63. vol. 4. n. 16. & conſ. 108. nu 10. vol. 7.* Corn. *conſ. 250. nu. 13 & ſeq. vol. 2. d. conſ. 164. col. penul.* Dec. *conſ. 571.* & Natta *d. conſ. 495. nu. 4.* & vide ad materiam, quę poſuimus ſupra *in opinione. 479. Marita cui oſſet dos promiſſa.* Viuius *opin.* 628.

113 Pręſcribens, ſi poſt completam pręſcriptionē mala fidea ſuperuenerit, non tenetur rem domino reſtituere, & iſta eſt opinio magis communis, teſte Sancto Bernardino protactore noſtro in ſuis ſermonibus de Euangelio ęterno *in ſerm 32. art. 2. ſub c. 3 verſ.* Sed quęri poteſt, an ille qui completa pręſcriptione, Abb. *in c. vigilanti. de præſc.* poſt Io. Vinc. Tāc. Goff. Hoſt. & Io. And. *in reg. poſſeſſor, de reg. iu in 6. in mercu.* & Ino. *in cap. cura, in fin de iure pat. & in c. plerique de immu. eccl.*

¶ Quę quidē cōis debet etiā obſeruari in foro conſcientię ſecūdū pęcitatos Doc. & iſta eſt pura veritas. Eſt benè verū, φ

Frater Gerardus de Senis, vt idem Ioan. And. refert, *in d. reg. poſſeſſor. in 6 q.* forte Io. Scoti æmulus qui primam tenuit par. tem *in 4 ſenten. diſt.* 15. ſentit contrariũ, quòd imò præſcribens non ſit tutus in foro cõſcientiæ: quam etiã neſcio, quo ſpiritus ductus ſequutus eſt Abb. *conſ. 3. col.* 18. *vol. 2.* ideò in deciſiuis noli aliter recedere à dicta communi tãquam ſacroſancta, & tu tiſſima etiã in foro poli: quã ſequitur, & tuetur etiã cũ cæteris aggregatis per eũ S. Bernard. vbi ſupra. Viuius *opin.* 629.

114 Hæreditatem adeundi ius, ſeu poteſtas, quæ cumpetit ex traneis, ac ſe immiſcendi, quæ ſuis competit, triginta annorũ ſpatio durat. *l. fi. C. de edic. diui Adr. tol. glo. not. in l. 3. ff. de acquir. hæred.* Bart. & Angel. Paul. de Caſtren. *in l. ſi filio præterito. ff. de iniuſto teſtam.* gl. Alex. & Iaſ. *nu. 1. &* 5 *in l. licet. C. de iure deliber. & in l. C quando non peten. partes*, & opinio iſta comuniter approbatur: vt per Alex. *in d. l. licet.* Bolog. *in d l. 1. nu.* 50. vbi omnes Modern. hoc idem atteſtantur. Hippo. Riminal. *in §. 1. nu.* 210. *Inſtit. de donat.* Gram. *in dec.* 103. *nu.* 46 Alex. *conſ.* 163. *viſo proceſſu. col. 2. vol. 2.* Iaſ. *conſ. 19. præſentes, vol. 1.* Ruin. *conſ. 62. nu. 8. & 19. lib. 3.* Curaſ. *in miſcell iuris ciuilis lib vj. c. 21. nu. 1. cum aliis ſeq.* & Goaad. *conſ. 56. nu 1. & ſeq. & ſub nu.* 13. *& conſ. 80. nu.* 6. vbi iſtam communem latiſſimè declarat.

Et hoc quippè ampliatur, non ſolùm procedere in hæredibus ſcientibus ipſis delatã eſſe hæreditate, verùm etiã in ignoratibus, qui caſu quo ab obitu defuncti triginta anni fl xe. iut profectò ab hæreditaria petitione caderent. lex. eſt *in l. hæredeas. C. de pet. hære.* & ita hoc notát & firmat Doct. *in d. l. licèt & in d. l filio præterito.* & iſta eſt cõmunis opin. vt meminit Alex. *in d. l. licèt.* & Goxad. *conſ.* 68. videtur tacie dicendum *ſub num.* 13.

Interpretatur verò iſtud non procedere, quando iſti ignorantes per huiuſmodi ignorantiam ex clauſula (ſi qua mihi iuſta cauſa, &c.) aduerſus præſcriptionem in integrũ reſtitutionem peterẽt, quæ abſq; dubio aliquo concedẽda foret: vt per Fulgoſ. *conſil. 64. in fi.* & Bertrã. *conſil. 1. num* 6. *vol. 6.* per doctrinam Bar. *in l. 4. §. ſi quis propter. ff. de itin. actũque priuat.* Et comprobatur melius hoc, ex his quæ tradit Specul. *in titu. de præſcrip. §. 1. verſi. pone colonus.* Fulgoſ. *conſ.* 93. Francus *circa finem*, & Alex. *conſ. 89. col. 3. vol. 2.* & ita ſe habet cõmu. opin. vt aſſerit Soc. *in l. cum fili'. §. 1. ff. de ver. obl. col. 1.* Dec. *cõſ. 303. in caſu. col. 2.*

Sed aduertendum eſt hic, quòd iſtud remediũ non prodeſſet contra præſcriptionẽ quadraginta annorum; quoniam illa plenißimã ſecuritatẽ parit. *l. omnes. C. de præſcrip 30. ann.* & hoc tenet Alex. *conſ. 172. col. 3. vol. 2.* & Soc. *in l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. oblig. in fi.* Goaad. *in d conſ. 68. ſub nu.* 14. Dec. *cõſ. 29. & prolemus, & conſ. 375. viſa bulla, ante fin. & conſ. 36. diligenter conſideratis in fi.* faciunt ſcripta per Soc. *conſ. 299. circa fin.*

Et ſciendum eſt ad præmiſſorum vtilẽ intelligentiã, quòd beneficium hoc reſtitutionis in integrũ eſt vtile à principio & non currit niſi à die ſcientiæ; quia tempus quadriẽnij datũ, conceſſũmque ad petendam reſtitutionem in integrum eſt vtile à principio. *l. fi. C. de temp. in integ. reſtu.* vt per Bal. *conſ.* 226. *queſtio. vol. 2.* quod putat eſſe memoriæ commendãdum. Alex. *conſ. 110. perſpectis. lib.* 5. Et tempus vtile non currit ignoranti. *l. vtile. ff. quis ordo in bon. poſſ. ſeru.*

Et ita remediũ hoc ſecundùm Doct. allegatos, dabitur etiã contra præſcriptionem 40. annorum, ſi is qui petit reſtitutionem, iuſtè ignorauerit hæreditatẽ ſibi delatam eſſe: & iſta eſt communis opinio, teſte Gozad. cum aliis relatis per eum in *conſ. 56. nu.* 11. quam ſequuntur, & citant Balbus *in tract. de præſcrip. in 4. par. 4. part. princ. q. 29. nu. 1. cum aliis ſeq.* Io. Bapt. Bonius *in tract. de ſtatutaria Vrbis præſcriptione, glo. 19. nu. 1. cum aliis ſeq. fol. parn.* 45. Horat. Mandoſius *in add.* Rom. *conſ. 123. in litera N.* vbi admonet ita deciſum extitiſſe in Rota Ro. & Afflict. *deciſ. 37. nu. 1. & deciſ. 329. nu. 5. cum aliis ſeq.* in quibus locis refert ſic bis votatũ fuiſſe in Sacro Regio Cõcilio Neapolit.

❡ In contrariam verò partem inclinarunt aliqui Doct. mẽtionati in locis pręmiſſis, videlicet, quòd reſtitutio in integrũ nõ cõcedatur etiã ex capite iuſtę ignorãtiæ aduerſus præſcriptionẽ triginta vel quadraginta annorũ, & ſequitur Soc. iun. *conſ. 54. & 145. vol. 1. & conſ. 6. vol. 3.* vbi pręcidat iſtã eſſe magis cõmunem opinionẽ, & ita iudicauit *D. Alexan.* Treotacinq; cõpatriota meus, vir ſemper honoris cauſa nominãdus, de pręſenti menſe Aprilis 1573. cõtra aliquos meos cliẽtulus in cauſa vertente inter quoſdam de oppido Cambiani, & Labateti.

❡ Tamen aduerte quòd in deciſiuis ſatuum foret diſcedere à dicta prima ſententia, tanquam realier magis communi, & præſertim in Regno in quo reperitur caſus deciſus per mẽtionatas deciſiones Afflict. quæ in caſibus dubiis ſuccedunt & habentur loco legis, & ſic habes quòd quadriennium non currit, niſi à die ſcientiæ, ſecundũ Alex. *conſ. 71. n. 7. vol. 1.* Dec. *conſ.* 303 Tholomeus *cõſ.* 76. Iaſ. *in §. rurſus. Inſtitut. de act.* in quibus locis atteſtãtur iſtã eſſe cõmunẽ opinione, & Illuſtris D. Reſtaurus Caſtaldus præceptor meus quoq;, dũ publicè audiebã Peruſij, qui pleniſſimè more ſuo declarabat omnia prędicta.

Intepretatur etiam præcitata concluſio, quòd ſui, vel extranei hæredes excluduntur à ſucceſſione lapſu triginta annorũ, quando filij agnoſcunt hæreditatem ex capite vnde legitimi. Na filij poſſunt ſuccedere ex capite vnde liberi, à quo triginta annorum præſcriptione excluſi, admitti poſſunt intra alios triginta annos ex capite legitimorum: *argum. l. j. §. ſed videndũ ff. de ſucceſ. edic.* vt per Alex. alióſque Doct. *in d. l. licet*, Bart. *cõſ.* 128. *quidam habuit.* Corn. *conſ. 70. venium. col. pen. & fin. lib. iij.* cum relatis per *Iaſ. conſ. 34. vol. 2.* & iſtam ſcribit eſſe cõmunẽ opinionem Alex. *conſ. 88. viſo puncto. col. 2. vol. 2.* & Gozad. *in d. conſ. 56. num.* 5. & *ſub num.* 13. qui limitat ibi huiuſmodi cõmunem cùm aliis aggregatis per eũ de plano procedere, niſi extarent alij filij, qui venirent ex dicto primo capite: quia vbicũque haberet locum antedictum primum caput, ſemper ſecũdum ceſſaret. *lex. eſt in §. admonendi. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt.* vt voluit glo. *in l. j. §. ſed videndum. ff. de ſucceſ. edic.* communiter approbata à Scriben. *in d. l. licèt.* Viuius *opin.* 632.

115 Seruitutes habẽtes cauſam continuam, quæ ad eorum vſum non requirunt continuum factum hominis, licet à principio requirant, præſcribũtur inter præſentes per 10. an. & inter abſentes per 20. an. *Balb. de præſcript. par. 2 part. 4. q. 1.* com. dicit Seruitutes autem habentes cauſam continuam, licet naturaliter ſint diſcontinuæ, quibus poteſt quis vti quando voluerit: vt eſt itineris, vel viæ, perduntur per 10. an. inter pręſẽtes, & per viginti inter abſentes, ſi tamen habent cauſam diſcontinuam: videlicet hebdomadarum, vel dierum ex forma conſtitutionis perdũtur per 20. an. tam inter præſentes, quàm abſentes. Balb. 3. *par. 4. par. q. 1. num. 1.* com. dicit.

Limita iſtam vltimam commonem opin. in ſeruitutib. perſonalib. in quibus non conſiderantur intaruallа tẽporis: nec diſtinctio prædicta. *Balb. ibi q.* 6. com. dicit. Iidem.

116 Seruitus diſcontinua requirens factum hominis, conſtituitur, præſcribitur, & probatur allegato titulo ſeruitutis, ac probata poſſeſſione decennali inter pręſentes, & vicennali inter abſentes, & pręſumitur titulus allegatus licet aliter non probetur, cum ſcientia & patientia aduerſarij *Balb. tractat. de præſcr in 2. par. 4. part. q.* 1. communem dicit. *nu. 3. & in n.* 1. dicit quod requiritur etiã fides, & dicit etiam communem contrariã. Imò quòd in iſtis ſeruitutibus habẽtibus cauſam diſcontinuã, requiratur tantum tempus de cuius initio non ſit memoria in contrarium. Curt. iun. *in conſ. 174. nu. 28. & 38.* dicit communẽ. approbat gl. *la grande in l. ſi de ſeruis. ff.* Sed tamen dictam communem opi. gl. intellige, vt in hac communi, quando adeſt titulus ad pręſcribendum, de quo per d. Balb. ibi. vbi vide alias limitationes ad regulam dictę gl. Villalob. & Vezinus.

117 Scientia, & patientia domini requiritur in pręſcriptione iurium incorporalium. Couar. *in re. poſſeſſor. par. 2. n.* 8. com. dicit ex Innoc. *in cap. 2. de in integ. reſtit. & l. 1. C. de ſer. & aqu.* Idẽ.

Fallit primò, in pręſcriptione immemoriali iuriũ incorporaliũ. Bal. *de præſcr. in 2. part. 4. part. q. 1. nu.* 14. com. dicit. Iidem.

Fallit ſecundò in pręſcribente cum titulo, & bona fide habente titulum à tertio, qui reputabatur dominus, quia non requiritur ſcientia & patientia veri domini, & ſufficit tempus ad inſtar rerum corporalium. Balbus *ibi nu.* 15. com. dicit.

Fallit tertiò, in pręſcriptione libertatis, cum res de facili reuertatur ad ſuam naturam. Couar. *in d. nu. 8. verſ. 1.* ſententiam com. dicit. *ex l. ſi partem. §. per fundum ff. quemad. ſer. amit. c. ſi de terra. de priuileg.* Iidem.

118 Præſcribuntur ea, quę competunt de iure gentiũ per ſpatium tanti tẽporis, de quo memoria hominum non eſt in cõtrarium. Balbus *de præſcr. in 3. part. 3 part. q.* 6. com. dicit. Iidem.

119 Pręſcribuntur decimę prędiales in partem, licet non in totum. Balbus ibi *in 5. par. q.* 7. commonem dicit. Contrariam, quod imo nulla cõſuetudine poſſit introduci per laicos, quod nõ ſoluãt integram decimam, dicit communẽ Curt. *in c. fi. de cõſue.* Sed pro cõcordia dic, vt per Bello. *conſ. 55. per totum*, vbi videtur innuere, quod opi. Balbi habeat locum in præſcriptione, de cuius initio nõ eſt memoria. Cur. autem de alia minori

quam

quam ſic probat: nulli dubium eſt, quin per Romanũ põ. ſi ſcẽ poſſit cõcedi: vel dado priuilegiũ vel approbando cõſuetudinẽ, vt minus decima ſoluatur: per gl. *in c.a nobis.1. de deci.* & ibi Doct. & Abbas dicit hoc indubitatũ *in c.in aliquibus.* & Dec. *conſ.*147. & *conſ.*113. & Bello dicit de hoc eſſe communẽ opi. Et cõſuetudo, de qua nõ extat memoria in contrariũ habet vim priuilegij. *l. hoc iure. §. ductus aquæ ff. de aqua quoti. & æſti. & c. ſuper quibuſdam de ver. ſign.* & ibi Pan. & Fel. *in c. accedentes, de præſc.* & Barb. *conſ.*41. *vol.*1. & *in conſ.*45 *vol.*2. *in ſeruiri caſu*, ſcilicet in laicis acquirentib. decimas, ergo conſuetudine poteſt introduci, vt minus decima ſoluatur. Et hoc etiã tenet Alex. *conſ.*6. *vol.*1. vbi dicit hãc eſſe mag. com. op. Idem.

Amplia illa cõmunem ad laicũ qui poteſt præſcribere per tantũ tempus, q̃ non ſit memoria hominũ in contrarium ius percipiendi decimas: & obtinebit, allegato titulo, cũ poſſeſſione dicti tẽporis. Pyrrhus *in conſue. Aurel. de poſſ. iudicius c. 2. in fi.* magis cõmunem dicit ſine titulo, cùm ſint incapaces; nõ præſcribũt: vt per plura probat noſter Couar. *in reſo. c.*17. *lib.*1. *n* 6. & *Io.* Mona. *in c* 2. *de preb. in* 6. Et nota in hac materia, cũ per concilium Lateranenſe ſit tolleratũ laicis vt percipiãt decimas, quæ ante illud cõciliũ ſolitę erant per eos percipi: quòd probata poſſeſſione immemoriali dicitur probatũ ſufficienter ante cõciliũ Lateranenſe percepiſſe. Couar. *in c. poſſeſſor. in* 2 *§.*3 *n.*9. *verſi.* 3. *tertius*, com. dicit ex Doct. *in c. cum apoſtolica, de his que ſunt a Prælat.* Villalob.

Nota iſtã cõmunẽ cũ præcedenti ad intel. *l.* 1. *ti.*7. *lib.*1. *ord. ibi* 6. *en los otros lugares que antiguamente ſuelen tener los legos.*

120 Præſcribitur conſuetudo quę eſt contra ius, vel præter ius de iure ciuili per decem annos, de iure autem canonico, ſi eſt contra ius, requirũtur 40. anni: ſi præter ius, 10. anni. Balb. *vbi* ſ. *par* 5 *q.*12. com. dicit. Idem.

121 Præſcriptionem, quam primùm incipit ceſſatio ſolutionis, cũ de præſenti agi poſſit, incipere currere in penſionib. etiam quo ad futuros annos, veram & cõmunem eſſe Doct. op. affirmat Schurpb. *conſ.*10. *nu.*12. *cent.*

Contrarium tamen in iudicio cameræ Imper. ſeruatur, teſte Minſingero. *obſer.*13. *cent.*3. I. Fich.

122 Præſcribi non poteſt cum titulo nullo, Cur. iun. *conſ.*185. *num.*3. com. dicit. B. Villal.

123 Præſcribitur contra hæreditatem iacentem etiam ſi ſit vſucap. Balbus *in* 6. *part. in prin. in caſu.*75. com. dicit. Idem.

Item non prę́ſcribuntur ea quæ ſunt merę voluntatis, vt ire ad molendinum, vel ſimilia. Balb. *in* 4. *par.* 5. *partis.* com. dicit pro qua eſt tex. *in l qui iure familiaritatis. ff. de acq. poſſ.*

Limita, ſi interuenit prohibitio: quia tunc bene pręſcribuntur per tẽpus longiſſimũ. idem *ibi q.*6. com. dicit ex gl. *in l. qui luminib. ff. de ſeruit. vrba prædio.* Cou. *in reg. poſſ. §.* 4. *par.*2. *n.*6.

Amplia iſtã limitationẽ ad actus negatiuos, qui nõ præſcribũtur, niſi à tẽpore prohibitionis. *Bel. in conſ.*1. *n.*15. com. dic. de qua per Alex *conſ.*136. *vol.*2. & Guid. *dec. pen.* Idem.

Item non pręſcribuntur ea, quę ſunt reſeruata Principi in ſignum vniuerſalis recognitionis: vt in cõmuni *ſuprà eo.* Idẽ.

124 Præſcribi non poſſunt alienari prohibita. Rip. *in §. diuus. l. filiuſfam ff. de leg.*1. com. dicit. & ibid. Ferd. Loaz. *nu.* 101.

Limita, & intellige iſtam communem, vt non procedat in pręſcriptione longi temporis 20. an. cum bona fide Balb. *tra. de præſcr. in* 5. *par.* 5. *par. q.* 4. com. dicit.

Limita ſecundò, in præſcriptione immemoriali, vel 40. an. ſi ius nõ reſiſtit in prohibitione alienationis in certas perſonas. *Bello. conſ.*46. *nu.*7. com. dicit ex Bar. *in l. fi. C. in quib. cau. non eſt neceſſaria in integrum reſtit.* Idem.

125 Itẽ non pręſcribuntur legata per hæredẽ cùm teſtator ſuſtulit præſcriptionẽ Barb. *conſ.*22. *vol.*4. & *conſ.* 51. *vol.*1. Io. Duran. *in arte teſtan. tit.* 6. *cau.*31. com. dicit. Villal & Vezin.

126 In pręſcribendis iurib. negatiuis eſt neceſſaria cõtradictio, quia tempus ſolum non eſt modus tollendæ obligationis, propterea nunquam currit pręſcriptio, niſi à tempore cõtradictionis. gl. & Doc. *in l. qui luminib. ff. de ſerui. vrban. prædior. & in l.*j. *C. de ſeruit. & aqua.* Fran. Balb. *in tract. de præſcr. in* 2. *par.*5. *par prin.* quę concernit pręſcriptionem fiſcalem, *in* 7. *q. num.* 4. *ibi*, vbi habetur, quòd in præſcribendis iurib. negatiuis, & ita, communiter à doct. concludi ſcribit Nicolaus Bel. *in conſ.*1. *num.*15. vbi ipſe ex ſententia Aluaroti refert, vaſſallũ nunquam pręſcribere ſeruitia quæ domino debet, niſi interpellatus negauerit ea præſtare. Et Guid. Pap. *in q.*630. *n.*13. voluit, eos qui negabant ſe teneri ad cuſtodiam caſtri, non præſcribere niſi interpellati contradixerint. Huc quoque referũtur, q̃ ſolent tradi de eo, qui dicit ſe nõ teneri ad collectas virtute pręſcriptionis, ſi quidem voluit Doct. ad hoc vt potuerit pręſcribere talem immunitatem collectarũ, quod fuerit aliquando requiſitus ſoluere, & recuſauit, vt conſulendo ſcribit Alex. de Imo. *in conſ.*136. *num.*19. item ad hoc vt d. Catane. *in* 4. *li. conſ.* cuius arg. & alia *Bald. in d. q.*7. *in* 2. *part.*5. *part. prin. nu.*4. tranſcribit, & bono ordine refert. Kirchouius.

127 Pręſcribitur onerũ vel collectarũ exẽptio, vel nõ ſolutio etiã realiũ cũ titulo ac ſpatio 40. an. ſecundũ cõmunem per Bur. *cõſ* 16. *n.*40 & 41. *li.*1. vbi plura de præſcribẽda libertate nõ ſoluẽdi onera vel collectas ex cõm. ibi relata. Bonna.

128 Præſcriptio non cadit inter ſocios etiam per longiſſimum tempus, quin teneantur diuidere. Bal. *in* 4. *par.*4. *partis. q.*13. com. dicit. Villal.

129 Pręſcriptio etiam interrumpitur, ſi pauci ſuperſint dies ad illam complendam: licet concedatur reſtitutio, *Bal. in* 3. *par.*6. *partis. q.*1. *num.*8. communem dicit. Idem.

130 Per pactũ renuntiari nõ poteſt præſcriptioni. Bar. *in l. nemo poteſt. ff. de leg.*j. vbi Io. Bolog. limitat in 4. caſib. *nu.*208.

Fallit in 6. caſib. quos no. Fero. *in d. l. nemo poteſt, nu.*45. fallit in 7. caſib. quos no. Fel. *in rub. præſ nu.*18.

Fallit in 5. caſib. quos ponit Pariſ. *in d rub. de præſ. nu.* 24.

Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 3. per Balb. *in tracta. præſ. in* 5. *parte, quinta par. prin. col.* 7. Ampliatur, & limitatur per Baptiſt. a Villa. *concluſ.*272. *in litera P.* & ideo pactũ, quod ſeruitus præſcribi non poſſit non valet. fallit in 9. caſi. quos no. Rip. *in d. l. nemo poteſt. ff. de leg.*j. *num.*105. Don. à Fina.

131 Superioritatis ius pręſcribi poteſt, cõmunem dicit Suc. *conſ.*275. *vol.*2. & Purpura. *in l* j. *num.*14. *ff. de offic. eius* I. Fich.

Cõtrariã op. com. dicit Cra. *in tra. de Antiq. temp. par.* 4. *n.*72 vt refert. Vaſq. *lib.*j. *illuſt. contro. c.*2. *n.*14. vbi vide. B. Villal.

132 Superioritatis ius contra principẽ per præſcriptionem antiquam, cuius initij memoria non extat in contrarium, nõ poſſe pręſcribi, multi doct. voluerunt, cùm nullus poſſit pręſcribere, ne ſit ſub Cęſare aut principe. *cap. cum non liceat.* vbi Abbas notat *n.*16. *ext. de præſcr.* & *in cap per venerabilem. n.*37. *ext. qui filij ſint legitimi.* Lud. Rom. *in conſ.*371. *in verſ dum autẽ quaritur, n.*5. Alex de Imo. *in l. more n.*13 *ff. de acq. hære.* & hanc ſententiam magis com. opi. doctiſſimorum virorum eſſe inquit Barth. Soc. *in conſ.*275. *verſ ſi verò volumus. nu.*5. *vol.*2. Iaſ. copioſè *in conſ.*208. *ver. ſecundò notabiliter reſpondetur. n.*2. *in* 2. *vol. conſ.* Contrariã autẽ ſententiã alij defenderũt. *Bar. in l.* j. *§. denique. ff de acqu. plu. arc. l. infamem, nu.*14. *ff. de pub. iud.* & *in l. hoſtes, nu.*6. *ff. de capt. & poſtlim. reuer.* Pan. *in cap. quòd tranſlationem. nu.*1 *ext. de off. legati.* & *in conſ.*82. *nu.*1 *in* 1 *par. conſ.* Fel. *in cap. cum nobis, nu.*4 *ver. circa ſupremam poteſtatem.* Alex. de Imo. *in conſ.*15 *nu.* 4 *in* v. *lib. conſ.* Iaſ. *in conſ.*70. *num.*1. *in* 3. *vol. conſ.* & hanc opin. quo ad principẽ temporalem, magis com. eſſe dicit Aym. Crau. *in tract. de antiqui. temp in par.* 4 *§ incip. materia iſta ſingularitatis teſtimo. n.*73 Quã ſententiã etiam de iure communi Romano veriorem appellat Vaſquius Mẽchaceñſis *in lib.*j. *controuerſ illuſt. cap.*2. *num.*14. *in fin.* vbi illius Codex ab impreſſoribus, vt ex deductis allegatis ſatis apparet, non impreſſus eſt. Kirchouius.

133 Credulitas cum errore iuris non facti ſuadens, quòd titulus non iuridicus, ſit iuridicus, non prodeſt ad pręſcribendum, *l nunquam, ff. de vſucap.*

Fallit in 5. caſib. vt per Felyn. *in cap. de quarta, de præſcr. ver. ſecunda doctrina, col.*8. Don. à Fina.

134 Pręſcribi non poſſunt ea quę principi competunt in ſignum ſupremę poteſtatis non poſſunt pręſcribi, per *l. competit. C. de præſcript. trig. annorum.* vt tributi ſolutio quæ fit in ſignum ſubiectionis, ſic nec præſcribi poteſt contra ſupremam principis poteſtatem. quædam verò ſunt quæ ſunt princip. reſeruata in ſignum cuiuſdam pręrogatiuę, & ea pręſcrib. poſſunt. Pan. *in cap. cùm contingat. de foro compe.*

135 Pręſcriptio iurium incorporalium requirit ſcientiã aduerſarij. Abb. *in c. de quarta, de præſcr.* & *in c.*1. *eo. tit.* Bar. *in l.* 1. *§.*1. *ff de itin. actu priuat.*

Fallit in 2. caſib. vt per Fely. *in d. c. quarta, col. pen.* Cępol. *in tract. ſeruitutum, c.*20. *col.*4. Don. à Fina.

136 Pręſcriptione, vel cõſuetudine quęri poteſt, q̃ eſt poſſibile priuilegio, *c. duo ſimul, de of ord. c. cũ cõtingat de foro compe.*

Fallit in 4.caſib. vt per Felyn. *in cap. accedentes, de præſcrip. col.3.* Don. à Fina.

137 Quæro, an fines præſcribantur? Reſp. Quòd fines ſi ſint limitati, ſiue priuatarum rerum ſecularium vel Eccleſiarũ, ſiue publicarum rerum aut dignitatum Eccleſiaſticarum & temporalium, nunquam præſcribi poſſint. Ita tenet Abb. *in cap. ſuper eo. in . de parroc.* vbi ſubdit, principes ſeculares male facere, qui quotidie aliorum territoria cum graui animarum præiudicio occupant. Idem tenet Card. Zab. *cle. parrochialis. ver. vt illud. nu. 4. de re iud.* Iaſ. *§. quædam actiones. nu. 38. Inſt. de actio.* Pariſ. ſ. Put. *cap. at ſi fines nu 9. de finib feud.* Io. Lecirier. *tract. de primog. q. 4. nu. 2. lib. 2. tom. 7.* Laurent. Calcan. *in conſ. 90. inci. quia illa quæſtio nu. 6.* vbi dicit, quod id ideo, quia diuiſio regnorum, territoriorum & diœceſium ſpectat ad ſolum Papam, vel principem, & eis ſunt reſeruata in ſignum vniuerſalis iuriſdictionis, imperij & actus. Ideoque priuatorũ poſſeſſio nihil operatur, contra illud præſcribi non poterit. Eandem opi. tenet Guid. Pap. *conſi 88. nu. 5.* vbi dicit Doctor. communiter in eam ire ſententiam. Mich. Graſſus.

138 Præſcriptio non currit, ſed dormit in multis caſib. quos no. Pariſ. *in c. ex tranſmiſſa, de præſcrip. num. 9.* Don. à Fina.

139 Præſcriptio regulariter procedit, *cap. 1. & per totum titu. de præſcrip.*

Fallit in 18. caſib. quos not. Pariſ. *in c. cum non liceat, de præſc. n. 36.* Idem.

140 Obedientia, ac reuerentia, quæ per inferiores debetur ſuperioribus, non poteſt præſcribi. no. glo. & Doct. *in cap. cum non liceat, de præſcri. num. 42.* Don. à Fina.

141 Actio perſonalis cũ mala fide nullo tẽpore præſcribitur. Balb. *de præſc. in 4. part. q. 8. nu 11* communiter. B. Villal.

Additio. Bartol. *in l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſuc.* dicit quod malæ fidei debitor præſcribit in actionib. perſonalibus: cùm fundamentũ huius præſcriptionis ſit ſecundũ eum in ſola negligentia non petentis, & non in facto & animo præſcribentis. Quod dictum reprobat Bal. *in l. 1. nu. 12. C. de ſer. & aqu. & in auth. ad hoc. nu. 8. C. de vſur.* Ang. *in d. §. ſi viam. nu. 9.* & ibi Im. dicens ſic tractã conſuluiſſe, & alij Scrib. Alex. *in conſ. 185. viſo titulo quæſtionis, nu 26. circa fi.* Inn. Ant. de But. Ab. Im. & alij *in c. fi. de præſc. cum aliis*, ac ipſemet Bar. quaſi tacitè ſe retractans contrarium tenuit *in l. omnes populi. ver. idem in legibus.* Sed in *d. §. ſi viam.* iudicio eccleſiæ ſe remiſit.

Notat & alium errorem Bar. *in l. ab hoſtib. § ſed quod ſimpliciter. ff. ex quib. cau. ma. 3 diſt.* inter actiones reales & perſonales in reſtitutione vſucapionis finitę in pręſentia, quia reſtitutio conceditur, quamuis vſucapio in præſentia ſit finita ſec. opi. Bulg. quam communiter Doct. ſequuntur contra Bar. *in l. quod tempore. C. de reſt. mil.* & ibi Bald. *nu 3.* vbi etiam Bart. *circa med.* videtur tenere opin. Bulg. I. Fich.

142 Facultas implendi conditionem, præſcribitur. Bar. *in l. pignore, in fi. ff. de vſucap.*

Fallit in 2. caſib. quos not. Port. *d. lib. 3. reg. 36.* Don. à Fina.

143 Libero arbitrio, & liberæ voluntati non pręſcribitur, gl. *in l. vnica, C. de anna. exceptio.*

Ampliatur in 6. caſib. vt per Port. *d. lib. 3. reg. 37.* Don. à Fina.

144 Iudex etiã parte nõ opponẽte, poteſt repellere actorẽ, cui obſtat legitima præſcriptio. no. Doct. *in c. ad aures de præſ.*

145 Quatuor circa hoc conſiderat caſus Pariſ. *in d. ca. ad aures, num. 6.* Don. à Fina.

146 Laicus non poteſt pręſcribere decimas. Abb. *in ca. cauſam quæ, de præſcrip.*

Fallit in 2. caſib. quos no. Pariſ. *in d. c. cauſam, nu. 9.* Don. à Fi.

147 Interruptio præſcriptionis, nõ operatur effectum quo ad tertium, no. Doct. *in c. illud, de præſc.*

Fallit in 2. caſib. quos no. Pariſ. *in d. c illud, nu. 35.* Don. à Fina.

148 Iuriſdictio, vel ius exigendi pedagium, vel vectigal dicitur habere continuam cauſam, ex quo ipſa competit perſonæ, Balbus *de præſc. 2 part. 5. par. q. 3 q. 1.* communem dicit. Villal.

149 Præſcriptio circa vnũ actũ nõ extẽditur ad aliũ. Fallit in 4. caſib. vt per Purp. *in l. imperiũ. ff. de iuriſd. omn. iud num. 48.*

Fallit in 9. caſib. quos no. Fel. *in rubr de præſc. nu. 4.* vbi videas etiam Pariſ. *nu. 14.* fallit in 3. caſib. vt per Alex. *in d. l. traditionib. num. 25. C. de pac.* Don à Fina.

150 Tranſlatio dominij, & pręſcribendi, vel vſucapiendi cõditio æquiparatur. Fallit in 5. caſib. quos no. Fran. Balb. *in l. Celſus, de vſucap. num. 14. ver. nona concluſio.* Don. à Fina.

151 Præſcriptio in cauſa vſuraria non currit, vt eſt com. opi. Arno *problemate 55.* Bon. coſſ.

152 Præſcriptionem lex inducens & admittens malæ fidei, non valet, vt eſt com. opi. de qua Formoſus *in tract. de vlt. ſi. in. cano. & ciui. nu. 47.* & omnino dicit Zaneti. *in tract. de differen. inter ius cano. & ciuile. nu. 75.* Balb. *in tract præſcr. in 13. prin. q. nu 4.* Bonus *de ſtatuta præſcrip.* Idem.

153 Pręſcriptio rerum incorporalium debet eſſe cum bona fide. Fel. *in c. . de præſcrip.* com. dicit. Idem & Veztnus.

154 Præſcribi non poſſunt ea quæ ſunt meræ facultatis, vt ſi turris mauſi longiſſimo tempore collapſa, dominus vult eã reficere, non poterit ſibi opponi præſcriptio: illud enim ius reficiendi eſt, & dependet ex mera facultate, quę non poteſt præſcribi. Felin. *in c. conſuluit. de iud.* plenè Chaſſa. *conſ. 11. num. 16. & conſ 4.* & ſic in his quæ ſunt merę facultatis, vel in his quæ gratioſe conceduntur, nulla currit præſcriptio. Iaſ. *in l. quominus. num. 28. ff. de fluminib.* Bellacomb.

155 Pacto de retrouendendo ſpatio 30. anno. præſcribi poteſt fallit in 5. caſib. vt per Cagn. *in l. 2. C. de pact. inter empto. num. 70. & ſeq.* Don. à Fina.

Feudũ præſcribi pŏt, no. gl. & Doct. *in c. ad audiẽtiã, de præſ.*

Fallit in 2. caſib. quos not. Pariſ. *in d. cap. ad audientiam num. 16.* Don. à Fina.

156 Bona fides ſufficit abſque titu. poſſidenti, quando ius nõ reſiſtit, *c. illud de præſc. l. ſi quis emptionis, C. de præſc. 30. anno.*

Fallit in 3. caſ. quos no Pariſ. *in c. ſi diligẽtis, de præſc. n. 44.* Idẽ.

157 Statutum non valet ſi diſponat, quod malæ fidei poſſeſſor poſſit præſcribere, nota. doctor. *in cap. quoniam omne, de præſcript.*

Fallit in 9. caſibus, quos no. Pariſ. *in d cap. quoniam omne, nu. 23. & ſeq.* Idem.

158 Statutum præfigens certum terminum ad inquirendũ, elapſo illo tempore, perit ius procedẽdi de eo crimine, adeò quod de eo amplius cognoſci non poteſt. & ideo ſi maleficiũ ſit notorium, & ſit elapſum tempus datum ad inquirendum ſecundum formam ſtatuti, tandem ſi reus confitetur maleficium, reus non poteſt ex illa confeſſione condemnari, vt eſt com. opi. de qua D. Rol. à Valle *in conſ. 94. nu. 12. in 3. vol.* vbi adducit rationem. & iſtud ſtatutum inducens præſcriptionem inquiſitioni formandæ procedit tam in occultis, quàm in nõ occultis delictis. Sylua. *conſ. 7. nu. 2. in 1. vol.* & ideo confeſſio rei poſt elapſum terminum d. ſtatuti eſt nulla, & non nocet cõfeſſio, vt eſt magis com. opi. de qua ibi Syluanus. *nu. 6* vide tu tamen Marſ. *in conſ. 87. num. 15.* & per totum Natta *conſ. 225. num. 3. in 1. vol.* Bellac. Bonac.

159 Minori etiam pupillo currit præſcriptio conuentionalis procedens ex contract. defuncti, ſicut cucurriſſet contra defunctum, ſine ſpe reſtitutionis. *l. Aemilius, ff. de mi. l. ea quæ à patre. C. de reſt. mino.* no. doct *in l. ſi. C. in quibus cauſis*

Ampliatur, & limitatur in 3. caſ. per Balb. *in tract præſc. in 6. part. princ col. 12.* Don. à Fina.

160 Minori etiam pupillo currit præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, ſed non datur reſtitutio, *l. 1. C. ſi aduer. vſuc.*

Ampliatur, & limitatur, vt per Balb. *in d. tract in 6. par. col. 13.* Don. à Fina.

161 Pręſcriptio currit contra creditorem habentem hypothecariam intentandam aduerſus tertium poſſeſſorem, etiam nondum diſcuſſis bonis principalis, vt per Dec. *in c. cum inter. num. 23. de exception.* & Soci. iun. *conſ. 27. n. 13. & conſ. 117. per tot. vol 1.* vbi docent communiter reprobari Alex. *conſ. 5. vol. 5. aſſerentem contrarium.* quoniam, cum quis impedimentum remouere poteſt, & non remouet, non excuſatur aliquo modo, & cum hac opinione communi concurrit quoque Alex. ſibi contrarius *conſ. 220. vol 6.* nam, vt ipſe inquit, creditor eſt in culpa, cùm non egerit ad diſcuſſione principalis, ſed pro prima parte multa accumulauit Tiraq. *in tract. de præſcrip in gloſ. 7.* ipſe vero inhæreo ſẽtẽtię cõmuni, tam à veteri per ea quæ ſcribunt Socin. *in d. conſ.* & Dec. *vbi ſ.* F. Viuius. *opin 630.*

162 Præſcriptione tutus, ſi ſoluit, repetit tanquam indebitũ. Bar. *in l. ſi. ff. de rem ratam haberi.*

Fallit vt notab. Felyn. *in cap. ad aures, de præſcr. col. 11. q.* Don. à Fina.

163 Præſcriptionem impedit mala fides in actione perſonali, ſicut in reali, gl. & Inn. *in c. ſi. de præſcr.*

Fallit in 4. caſib. vt per Felyn. *in c. ſi.* Don. à Fina.

164 Præ-

164 Præſcriptio non extenditur, gl. *in c. audita, de præſcr.* & ibi Innoc. & Doct.

Ampliatur in 6 caſib. & limitatur in 11. à Port. *lib. 3 ſuarū cōcluſ. eg. 6.* & ſt in multis caſi. vt per Fel. *in c. audita, de præſc. nu. 27.* Iaſ. in 5. caſib. vt per eſt *in c. cū ex iniūcto, de heret.* Idē.

165 Quæro, an diuturnitas tēporis ſeu taciturnitas ſola ad præſcriptionem non ſufficiens in non petendo debitū, inducat remiſſionē debiti, ſeu donationē? Reſp. Rom. *in conſ. 517. nu. 15.* tenet quod non, per tex. *in l. libertis quos. §. manumiſsis. ff. de alim. & cib. ar. leg.* Eandem opin. tenet Iaſ. *l. qua dotis. nu. 18. ff. ſol. matr.* Et ibi dicit eam eſſe comm. Gul. Pont. *nu 8.* Intelligo tamen hanc cōmunem ſententiā procedere, niſi hæc tria concurrant, taciturnitas nempè longi temporis, coniunctio ſanguinis, & calculatio rationis ſæpius inter eos facta, abſq; eo quod de illo debito in ratione facta fuerit mentio, vt declarant Ba. Bal. Sal. & Gloria de Sancto Petro, *in l. Procula ff. de probat.* Naq; tūc videtur tacitè facta remiſſio inter eos. Bart. & Doct. *l. qua dotis.* ibi Iaſ. *n. 18.* & Gul. Pontan. *n. 8 ff. ſol. matr.* Hāc opin. tenent Bald. *l. cum proponas. la 3. & l ſi certis annis. C. de pact.* Alex. *in conſ. 46 n. 12. vol. 3. & conſ. 61. n 14 vol. 4.* Math. de Afflict. *deciſ. 13. num. 12. & 22.* Alciat. *tract. de præſumpt. 1. reg. præſumpt. 32. nu. 5.* vbi poſt Iaſ. & Pōtan. *in d. l. qua dotis.* vbi firmāt hanc eſſe comm. opin. & dicit hæc tria copulatiuè requiri, ad hoc vt dicta præſumptio reſultet. Michael Graſſus.

166 Quæro, an iuri offerendi debitū, & recuperandi pignus à creditore cōtra debitorem præſcribatur? Reſp. Magna eſt in hoc articulo Doctorū cōtrouerſia, nonnullis exiſtimantibus præſcriptioni locū eſſe. gl. *l. cum notiſsimi. §. 1. C. de præſcrip. 30. vel 40. annorū.* Azo *in ſum. ſuper l. qui poteſt. de reg. iuris.* Angel. *§. actionum. Inſtit. de actio.* Et eam dicit omnium iuniorem & veriorem Balb. *in tract. de præſcr. 4. par. 5 partis princ. q. 2.* Schrader. *in conſ. 32. inter conſ. doct. Germanor. vol. 3. num. 79.*

Contrariam opinionem firmarunt Gloſſatores & Doctor. antiqui relati per Bartol. *d. l. cum notiſsimi. §. 3.* Schrad. *d. conſil. nu. 27.* & opinionem d. gloſ. communiter reprobatam eſſe dicit Pau. de Caſt. *in l. ſi rem §. omnis ff de pign. act.* Et eā opinionem dicit communem Henning. Goo. *conſil. vlt.* Cōrad. Paul. *in tract. de vſur. rub. an iuri offerendi præſcribatur.* Et hæc opinio videtur mihi æquior. Mich. Graſſus.

167 Statutum diſponens, quòd qui non petierit creditum ſuum à debitore intra tale tempus, vtputà intra decennium, amplius petere non poſſit, valet & tenet, ſecund. Bart. *in l. ſequitur. §. ſi viam. nu. 4. ff de vſucap & in l. cum notiſsimi. in princ. C. de præſcript. 30. vel 40 an. in l ambitioſa. num. 14 ff de decretis ab ordin. faciend. in l. legant. ff. de liberatio. leg. in l. cum mulier. ff. ſol. matrim. & in l. nemo poteſt. nu. 22. de leg. 3* vbi cōcludit in fortioribus terminis, quod intantum verū eſt de validitate præfati ſtatuti, quòd non poteſt pacto renuntiari, vtpotè, quia eſt introductum in fauorem publicum, & in odium negligentis, & iſtam Bartol. ſententiā ſequitur Iaſ. *in princ. Inſtit. de action. nu. 100.* In contrariam vero partem inclinauit ipſemet Bart. reuocando ſententiam, iudiciúmq; in melius, *in repet. l. omnes populi. nu. 24. ff. de iuſtit. & iure,* quòd dictum ſtatutum non valeat tanquam nutritiuum peccati, cui opinioni inhæret Imo. *in d. §. ſi viam.* vbi concludit veriorem eſſe opinionem Bar. *in d. l. omnes populi,* & idem Imo. aſſerit eam eſſe cōmunem, *conſ. 16. nu. 3. & in conſ. 46. nu. 2.* Afflict. *in conſtit. Neapolit. lib. 1. rubr. 31. nu. 4.* Bert. *conſ. 84. num. 5. vol. 2.* Crotus *in d. l. nemo poteſt.* & ibi Ripa *nu. 116.* Alc. *in l. quinque pedum. C. finiū reg.* Th. Ferrar. poſt alios quamplures congeſtos ibi per eum *in cautela 38. num. 2.* Fran. Balbus *in tract. de præſcrip. in 2. part. princ. quæſt. 12 & ſeq.* Gomeſ. *in princ. Inſtit. de action. nu. 6.* Goad. *conſ. 56. num. 13.* Gabriel Sarayn. *in addit. Mathesil. ſingul. 23.* & quod ſimile Ant. Galleſius *in tract. de formulis Camer. alis oblitat ſuper formu. camer. obliga. 3. q. nu. 11.* licet dicat ibi prædictum ſtatutum nō ſeruari in vrbe Roma. & ſic ex allegatis mihi ſequi idā fore cōſtitui opin. cōmunem, pro qua ſententia eſt text. *in c. ſi virgo. verſ. ſi autem ſciuerit. 34 quæſt. 2. & in c. fin. cum ſimilibus de præſcriptio.* & dato quòd prætitatuor ſtatutum valeret, nihilominus deberet interpretari, quādo adeſſet bona fides in præſcribente, quia exiſtens in mala fide non præſcribit. Et ſi dictum ſtatutum permitteret expreſsè præſcriptionem cum mala fide, vtique nō valeret, ſec. Ioan. Andr. Bart. Bal. Anch. Imol. & Anton. de Butr. *in locis citatis à Fran. in c. poſſeſſor. de reg. iur. in 6. nu. 9.* vbi refert Imo. dicentem hanc opinionem eſſe cōmunē. & ſequitur etiā cū magna caterua Doct. relata per eū, & ſibi eſſe magis cōmunem, & limitat Gabriel Sarayna *in d. ſing. Mathesil. 23.* licet Bart. *in d. §. ſi viam.* aliud voluerit, & mater ſecundum Imol. ibi relatum à Franco, & Alex. *conſ. 99. nu 9. vol. 4.* Et licet aſſerat Ferratien. *in ſua pract. Papieſ. in for. reſponſionis rei conuen. in gl. in ver. præſcriptionis,* quod ipſa opinio Bart. obſeruetur in practica, & Mar. Soc. *conſ. 3.* ſimiliter perhibet cōmunem eſſe, nihilominus in decretis noli aliter recedere à dicta prima ſententia tanquam ſacroſancta, ac magis tuta, magis communis & vera.

¶ Interpretatur, ac limitatur etiam antedicta cōmunis in principio poſita in duobus aliis caſibus relatis per Gabrielē Saraynæ *in addit. Mathesil. in d. ſing. 23.* Viuius *opin. 757.*

168 Statutariæ præſcriptioni, & ſic inductę à ſtatuto debitor renūciare nō poteſt in merū odiū creditoris negligentis petere debitū per ea quæ ponunt Bart. & alij doct. maximéque Iaſ. & Crotus *in l. nemo poteſt. ff. de leg. 3.* & alij, quos citat Pariſius *conſ. 92. nu 6. vol 3* & iſtam opin. Bart attēſtatur eſſe cōm. Balb. *in tract. de præſcr. in 6. parte princ. q. 6.* Paul. de Caſtr. *in l. ſequitur. §. ſi viam ff de vſucap.* & Pariſi *in rubr. de præſcrip. n. 32.* poſt alios in dictis locis congeſtos per eos. In cōtrariā verò opinionē inclinauit Dy. Bald. Florian. Im. Ioan. And. Anto. de Bu. & alij doct. citati à Iaſ. *in d. l. nemo poteſt, nu. 83.* & à Fel. *in rub. de præſcrip* & à Pariſ. *in præcitato conſ. 92. nu 43. vol. 3.* vbi citat Fabia. & moder. atteſtātes hāc ſententiā eſſe cōmunē. Sed tamen in tā diuerſis iuris noſtri interpretū ſententijs, quid concludendū ego cēſeam euenienti, indubitanter tā in conſulendo, quàm in iudicando ſemper amplectērer primā opi. Bar. tanquā veriorē, cōmuniorē & frequentiorē. Hæc tamen opinio Bart. tūc procederet, quando quis renunciaret præſcriptioni ſtatuariæ currendę, præſcriptioni verò iā decurſæ vtiq; renūtiare quilibet poteſt, vt per Bartol. & alios *in d. l. nemo poteſt.* & maximè per Crotū, *nu. 113. in 6. fallentia,* & ponit Roman. *conſ. 20 num 5* quia ad ius ſemel renuntiatum iura redire non patiuntur. *l. quæritur. §. ſi venditer. ff. de ædi. edict.* ponit Pariſ. *conſ. 69 nu. 20. vol. 3.* F. Viuius *opin. 744.*

169 Statutum introducens præſcriptionē, non valet, vt tanquam iniquam non eſt ſeruandum. Imo *in l. omnes pop. nu. 72. ff. de iuſt. & iure. l nemo poteſt. de leg.* dicit comm. Et Alc. *in rub. de præſ. num 5.* Fichi.

Contraria opinio. dicit cōm. Rip. *in l. nemo. de leg. 1.* & Guid. Pap. *dec. 31. & 319 & 409. d. l.* prout refert cū multis pro vtraque opin. alle. *Ioan. Baptiſt. Boutus in trac. de ſtatu. ver. præſcr. nu. 11. & 12.* quam & poſtea *ſub num. 17.* tanquam veriorem ſequitur. *Idem.*

170 Statutum non poteſt facere, quòd lapſo aliquo tempore ſtatim creditor cadit à iure ſuo. Soc. *conſ. 203.* com. dicit. ſed verior & communior eſt contraria, quòd poſſit facere. Ferd. de Soarez *in tract. de matri. num 23.* B. Villal.

171 Conſiliū neceſſario ſequendum eſt in legis & hominis diſpoſitione, vbi pro forma præſcribitur, ſecundum commu. per Burſ. *conſ. 90. nu. 45. lib. 1.* vbi *nu. 46.* quòd conſilium iuriſperitorum ab inquiſitore & ordinario ſequendum non eſt, ſecundum cōmunem *ibi, & nu. 51,* vbi quòd conſilium requirendum ab eo qui poteſtatem habet iudicandi, non eſt neceſſariò ſequendum, iuxta communem ibi alleg. Bonac.

172 Citatio facta de reo vt compareat corā arbitro, interrumpit præſcriptionē: ſicut citatio iudicialis, ſecund. Bal. & Doct. *in l. cum antea. C. de arbit.* quod nō procederet, ſi citaretur corā arbitratore, ſecund Bal. *vbi ſuprà.* quia iſtud cōpromiſſum magis aſſimilatur contractui quàm iudicio. *Balb deciſ. 39.*

173 Præſcriptio interrūpitur per citationē & litis cōteſtationē, quæ commu. opin. dicit Rol. à Valle *in conſ. 39. num. 30. in 1. Tom. conſ.* quomodo autē hoc intelligatur paſſim doct. declarant, quia præſcriptio longi temporis litis conteſtatione interrumpitur, ſed non ſola citatione, *l. nouæ litis, C. de rei vend.* præſcriptiones longiſſimi tēporis 30. vel 40. ann. per ſolam in ius vocationē interpellantur, multò magis ergò per litis cōteſtationē. *l. ſicut. §. quæ ergò. & l. cum notiſsimi. C. de præſcrip. 30. ann.* Bar. Iaſ. & alij *in l. ex hoc edicto. ff. de eo per quem factū erit què minus quis in iudicio ſiſtat* Pan. & Fel. *in c. illud. ext. de præſcri.* Pet. de Ferr. *in ſua pract. in form. reſpon. rei cōuen. in verb. præſcriptionis verſ. reſtat nunc videre quib. modis præſcriptio interrumpatur, nu. 26.* Lud. de Goad. *conſ. 56. nu. 12. verſ. 5.* addo. Franc. Balb. *in tracta. de præſcrip. in 2. part 6. par prin. in §. expedita. in §. 4. principaliter. in §. circa tertiā ſpeciē præſcriptionis.* Oldendorp. *in tract. de vſuca. & præſcrip. in §. quāquā autem vtilis.*

nu.21.cum ſeq.verſ.per interruptionem in 8.vol.tract.& in tracta. except.vſucap ſeu praſcript. Ioan.Crot.*in conſ.71.nu.62.cum ſeq.* & Bertrand. Vvurmbler *in pract.obſer.lib.1.tit. de praſcript.c 9. incip.praſcriptio interrumpitur & in c duobus ſeq.incip.praſcriptionis interruptio, & actionis perpetuatio.* Item præſcriptio interrumpitur quandoque per interpellationem extraiudiciale. K rcho.

174 Præſcriptio etiã interrũpitur ſi ſuperueniat inhabilitas in perſonã præſcribentẽ, nõ tamen ſi ſuperuenerit in perſonã contra quam præſcribitur. *Balbus ibid.q.4.nu.1.*comm.dicit.

Fallit ſecundum membrum dictæ comm.opin. in præſcriptione trigenaria, quæ dormit contra pupillum. idem *Balbus ibi num.eodem.* communem dicit. Villalob.

175 Præſcriptio mixta, hoc eſt 10. vel 20. an. interrumpitur per litis conteſtationem factam coram iudice cõpetenti. *Balbus in 2.ſpecie,2.par.6.par.q.1.nu.32.*comm.dicit. Idem.

Amplia ad actiones perpetuas ſeu tẽporales. in actionib. autem annalib. & prætoriis, quæ regulariter durant per annum: interrumpitur præſcriptio per litis conteſtationem, ſeu quaſi: hoc eſt, per libelli oblationem Principi factam. *Balbus ibi, num* 6.communem dicit.

Amplia etiã ad actiones criminales. *Balb.ibi nu.*24.cõ.dicit.

Limita in præſcriptione decennali inducta per ſtatutum cùm ſit loco præſcriptionis 30.an. quæ per ſolam citationem interrumpitur, & non eſt neceſſaria litis conteſtatio. idẽ *ibid. nu.*10.comm.dicit, & Pyrrhus Angleb.*in conſuet. Aure.de poſſeſſorius iudic.cap.*3.communem dicit.

Nota iſtam commu.ad intellectum *l.3.tit.13.ord.lib* 3.Idem.

176 Præſcriptionem licet interrumpit defectus poſſeſſionis, non tamen defectus tituli, quin poſſit de nouo inchoari præſcriptio. Balb.*in 2.par.6.par.q.1.verſ.*4.comm.dicit. Idem.

177 Interruptio præſcriptionis naturalis prodeſt omnibus: ciuilis autem interrumpenti ſolum. Balb.*in 3.par.3.part. principalis.q* 3.communem dicit. Idem.

178 Præſcriptio non tollitur per pactum. Balb.*de praſcript. in 5.par.5.part.q.*6.comm.dicit.

Amplia, etiam ſi ſit dictum in obligatione, quòd toties incipiat deberi, quoties fuerit præſcriptum, etiam ſi ſit appoſita dictio, vt quandocunque poſſit petere. Balb.*ibi* com.dicit.

Intellige, & amplia iſtã cõcluſionẽ ad præſcriptionẽ triginta annorũ, quæ datur in odiũ negligẽtiũ. Alc.*in rubr de praſcr. nu.*60.com.dicit, vide de hac materia.*nu.*5.6.*vſque ad fin.rubr.*

Fallit hæc cõmunis in præſcriptione præterita quæ poteſt renunciari. Balb.*tract.de praſcript.in d.q.*6.com.dicit. Idem.

Contrariam opinionem, ſcilicet quòd imò præſcriptio pacto tolli poſſit. communem dicit Barb.*conſ.22.vol.*4. *& conſil.* 52.*vol.*3. I.Fich.

179 Facultas non præſcribitur, *l.viã publicam.ff.de via publ.* gloſ.*in cap.vt priuilegia.de priuileg.*

Fallit in 8.caſibus, quos not. Port.*lib.3.ſuarum concl.reg.*33. Don.à Fina.

180 Præſcriptio, ſi eſt ſublata per ſtatutũ, ſimpliciter, vel per priuilegium, intelligitur in realibus actionib⁹ de præſcriptione decem, vel viginti annorum, in perſonalibus tamẽ triginta annorum: etſi ſtatutum poteſt operari in longa, non extẽditur ad aliam. idem Balb.*ibi.q.*9.com.dicit. B.Villal.

181 Præſcriptione ſublata per ſtatutum, non intelligitur de præſcriptione de cuius initio non eſt memoria in contrariũ. Bellon.*conſ.8.num.*8.com.dicit. Idem.

182 Statutum non poteſt tollere obligationem naturalem vel ciuilem per quodcunque tempus, & tale ſtatutum nõ valet. Balb. *in 5.part.5.part.quaſt.6.& in 2.part.3 part.q.*10. *nu.*14. communem dicit. Idem.

183 Præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, currit cõtra minorẽ, ſed datur reſtitutio excepta trigenaria: quia cùm ſit odioſa, dormit in pupillo. Balb.*in ſexta par.in princ.in 23.caſu.* communem dicit.

Amplia etiam ſi currit ad corroborationem contractus celebrati cum defuncto. Balb.*ibi* comm.dicit.

Amplia ſecundò, ad præſcriptionem ſtatutariam, quia currit contra minorem adultum: licet dormiat contra pupillũ. Balbus *ibi* comm.dicit. Idem

184 Præſcriptio immemorialis habet locũ in priuilegio cõceſſo à principe ex certa ſcientia. Bell.*conſ.65.nu.*5. com.dicit, intellige data capacitate in præſcribente. Couar.*in reſol.lib* 1. *c.10.nu.*14.com.dic.ex Hyp.*ſing.*80. Et nota aliud verbũ Aymon.*de antiquit.temp part.4.nu.*10. quòd in caſibus in quibus caſus verus æquiparatur ficto, in illis appellatione priuilegij, venit priuilegium fictum. Idem.

185 Præſcriptio . . . ſolennitatis in alienando rem, quãdo lex non re . . . , ſed . . . ſummodò ponit formam alienationis. *Bello.conſ.46.num* 7. . . . mmu.dicit. Idem.

186 *Præſcriptio* . . . præſtationis in legatis incipit quolibet anno, in contractibus tamen ſufficit vnica præſcriptio. *Boër.deciſio* 336.com.dicit Idem.

187 *Præſcripti*onis exceptio per arbitriũ admittitur, ſi præſcriptio ſit cum bona fide. Balb.*in 1.par.q.*5.com.dicit. Idem.

188 *Præſcriptionis* exceptio impedit litis conteſtationem, ſi opponatur. *Boer.deciſ* 344.*nu* 7. *&* 8.com.dicit. *Idem.*

Additio. *Præſcriptio* an probetur, & ſufficiat per poſſeſſionem inceptam ab vno, & finitam à ſucceſſore. *Barto.in l.Pomponius.§.praterea,in fi.ff.de acquiren.poſſ.* dicit quod ſic, & ita Pariſ.*conſ.107.laborioſa,nu.11.vol.*1. Marc.Ant.Nat.*conſ.* 70. vide *num.4.vol.*1.Soc.iun.*conſ.47.viſo pradicto.num.1.cum duab.ſeq. volu.*2. Limita, niſi in beneficiis in quibus tempus prædeceſſoris cum tempore ſucceſſoris ad finiendum trienniũ colorati tituli non coniungitur, continuatur, & ratio vt per M.Ant. Bard.*in tract.de temp.vtil.& contin.in c.14.nu* 6. *I.*Fich.

189 Præſcriptio in actionibus redhibitoria, & quãto minoris, aliiſque rei non perſecutoriis, quæ anno olim, & hodie expirant. *§.eas. Inſtit.de perpe.& tempo.actio.* contrà minorẽ abſque ſpe reſtitutionis currit, ex ſententia Caſtr. quem doc.cõmuniter laudant *in l.fi.C.in quib.cau in integ.reſtit.non eſt neceſſ.* currit quoque contra ipſum minorem inſtantia triennalis, de qua *in l properandum.§.fi.c.de iud.* & ibi doc. & idem Caſt. *d.l.2.*& ibi Barto. 16. *oppo.* vbi etiam in tempore dato ad cõficiendũ inuentarium idem concludit per text *in l fi.c de iure delib.* fallit tamen quod dicitur de triennali inſtantia, quando tutor vel curator ſiue etiã procurator, cuius dolo vel culpa inſtantia ipſa periit, non eſt ſoluendo: quia tunc datur in ſubſidium in integ.reſt. ſi læſus perſiſtat. *d.§ fi.*& ibi idẽ Caſt. poſt Bar. conclud. idem in tempore dato ad appellandũ: quod eſt decem dierum. *authen.C.de appel. & tempore ad appellationem proſequendum:* quod eſt annus, & ex cauſa bienniũ, & longius, *& ex ratione, eod. titul. de appel auth. ei cui. C. de temp. & repa.appel.* quod ideo inductum eſt, vt iuris rigor conſeruetur. *auth.de appel & intra qua temp.in prin.*& voluit gl.*in l.auxiliũ. ver. ceſſant ff.de mino* idem concluditur in tẽpore dato ad excipiendum de dote non numeratæ pecuniæ, quam habuiſſe confeſſus fuit non fuiſſe ſibi numeratã. *in l. contractib. in prin. cum gloſ.in verb.perituris.C.de non nu pecu.*& habetur per Caſt. *vbi ſuprà.* F.Turzan.

190 Præſcriptionis interruptio facta per vnum non prodeſt aliis, vt ſi quis litem mouerit contra aliquem, & litem fuerit conteſtatus, talis motio litis & conteſtatio, prodeſt ſolũ mouenti litem, & per conſequens talis interruptio præſcriptionis prodeſt actum exercenti & quò ad ipſum operatur ſuum effectum, & non contra alios. *l inter quatuor.ff. diuer. & tempo. praſt.*& quo ad alios obiicit ille poſſidens ſe liberas ædes habere. *l.loci corpus §.competit ff ſi ſeruit. vindic. gloſ. prag.ſane. in verbo.termino rem.in tit.de paci poſſ.*& Boe.*deciſ.*24.*num.*2. fiet etiam interruptio præſcriptionis per libellum oblatum corã arbitris, & miſſionem executionis. Oldr.*conſ.*176. interruptio tamen facta ab vno ex correis credendi prodeſt alteri. Alex. *conſ.98.in* 7.*vol.* aelliæ.

191 Clauſula generalis, ſi qua mihi iuſta cauſa, competit ex capite ignorantiæ aduerſus præſcriptionem longiſſimi temporis. ſec.magis com.per Burſat.*conſ.26.nu* 34. *lib.*1. Bonag.

192 Clauſula, habita licentia, & non aliter, ponitur ad euitãdã ſeducitate, ſec. com.po. Burſat.*conſ.40.n.45.lib.*1. Idem.

De praſcriptione longi temporis 10.*vel* 20.*annorum.*

TITVLVS III.

AD præſcribendum merũ imperiũ, requiritur, quod labatur tantum tempus, cuius initij memoria non extet. hæc eſt communis opinio *in l.imperium de iuriſdictio.*

Fallit in 8.caſib.quos not. Gaſpard. Valla, *in d. l.imperium, num* 76.

Fallit in 2.caſib.vt per *Iaſ.in d.l.nu.*20.*& ſeq* Don.à Fina.

2 Ex præſcriptione longi temporis acquiritur vtile dominium: hanc eſſe communem opinionem refert Franc.curt.*in l.trads.*

l.traditionibus, C.de pact.nume.7.

Fallit in 12. caſib. quos no. *Iaſ.in d l.traditionibus,num.14.*

Fallit in 4.caſib.ſecundum Soc.reg.97.fallit vt per Dec. *in d.l.num.11.* Don.à Fina.

3 Tempus decem annorum longum dicitur, commune ait Martin. Nauar.reconditæ doctrinæ vir *in capit.1.§.2.num.5 de pœnit.diſt.1.* At centum an.tempus dicitur hominum memoriam ſuperare,vt cõmune placitum enuntiant Curt.Iun.*conſ. 90. num. 2.* Aym. Crauet.hac in re ſemper videndus *de antiq. tempor.4.par.verſi.abſolutis differentiis.* E. Suarez. & Vezin.

4 Præſcriptio decẽ vel viginti annorũ interrumpitur per litis conteſtationem.Bar.& doc.*in d.l.ex hoc edicto.l.minor,C. de rei vendic.*

Fallit in 3.caſib. vt per Soci.*reg.304.* fallit in 4. caſib. quos refert Iaſ.*in d.l.ex hoc edicto.n.11.* & Soc.*reg.308.* Ampliatur, & limitatur per Baptiſt.à Villa *concl.266.in litera E.* Dõ. à Fina.

5 Minori nõ currit hodie præſcriptio decem vel viginti annorum *l.fina.C.in quibus cauſis.*

Fallit in 6.caſibus,vt per Balb *in dicto tract.in 6.part. col.16.* Don. à Fina.

6 Succeſſor ſingularis præſcribit ſpatio decẽ vel 20.an.ſolutionem munerem, cùm ſibi non ſit nuntiatũ de maiori ſũma,ſi poſſidet cũ titulo:ſi tamẽ non habet tit.præſcribit cum bona fide per 30.an Balb.*in 4.part.4.par.q.7.*cõ.dicit. B.Vill.

7 In illis caſibus, in quibus contra priuatum præſcribitur decem vel viginti,vel triginta annorum ſpatio:contra eccleſiam nunquam præſcribitur minori tempore quàm quadraginta annorum,*cap.de quarta,& cap.illud,de preſcr.*

Ampliatur,& limitatur in 2.caſib.per *Iaſ.in auth.quas actiones,C.de ſacroſanct.eccleſ.num.1.* Don.à Fina.

8 Præſcriptio. Excluſus præſcriptione lõgi aut longiſſimi temporis à ſuarum rerum vẽdicatione,non habet remedium denuntiationis eccleſiaſticæ:quia qui rem præſcripſit, poteſt retinere cum bona conſcientia,licet poſt finitã præſcriptionẽ ſciuerit e illegitimo tit.ſecũdum *Inn. in c. cura, extrà de iure patron in ſua glo.pen.in c.quia plerique.ext. de imm.eccleſ.* & ibi Prior.quod etiã ſentire videtur gl.*in c.vigilanti. & c.fina. ext.de preſcr.* ſecus in actionibus perſonalibus,in quibus procedere poteſt opi.Bar.*in conſtitutione ad reprimendam , in verbo,per denuntiationem,* qui tenuit in dicto caſu eſſe locum denunciationi.& Bal.*in c.ſi quis per 30.ſi de feud.fue.contra.ibi,ſed quæro nunquid ſtatutum.Bal.dec.147.*

9 Teſtis deponens Semproniũ poſſediſſe octo annis,& plus, tũc quippe huiuſmodi adiectio,plus,ad minuſculam partẽ,id eſt,ad quartã partẽ annorũ trahẽda nõ eſt,& ſic illa adiectio, & plus,tanquã incerta,nihil operatur,& ob hoc præſcriptio decẽ annorũ impleta nũ eſt,ſecũdũ Bar.*n.5.* & Fulg.*in l.cùm furti.ff de in lit.iur.* Iac.de Aren.Cy.Odof.Iacob.Butr.Bald.Aret.Pau.Caſtr.Fulg.& Fern.Vaſq.*in l.ſi quis in ſuo.C. de inof.teſta.n.3.* vbi oſtendit iſtorũ opi.com.eſſe,& ſequitur cum aliis innumeratis relatis per eũ.& communem pariter ſcribit Balb.*in repet.l.Celſus.q.6.n.14 & ſeq.ff.de vſucap.poſita in fi.ſui tract.de preſer.* Nat.*in rep.cle ſæpe.de verb.ſigni.* Ant.*c.conſ.104.* Alex.*conſ.108.vel.2.* Im.*conſ.83.in fi. & conſ.115.in fin.*& Card. *conſ.107.*& ſcripſimus latius *ſuprà part.1.opin. 377. teſtis deponens per dictionem,* licet & male idem Bar.*in d. l. ſi quis in ſuo, n.2.* ſenſerit contrarium,quem omnes communiter reprobarunt,teſte Vaſquio *ibi,nu.3.* F.Viuius *lib.2.opin.304.*

10 Teſtis productus ad probandum de continua poſſeſſione,deponens Titiũ poſſediſſe à decem annis citra,nõ probat poſſeſſionẽ lõgi tẽporis,nec præſcriptionẽ,quia nõ cõcludit: cùm vna die poſſidere potuiſſet,& verificata foret eius depoſitio,ſecundũ Hoſtien.Io.And.Fel.& cæteros omnes Canoniſtas,*in c.licet cauſam.de probat.per tex.* vbi Bar.*in l.Celſus.nu. 23.ff.de vſucap.* Bald.*in l.indicia.in fi.C.de rei vend.& in l.falſus C.de furt.* Alex.*conſ.110.in fi.vol.1.* Bald.& Iaſ.*c. de tranſ.* Fer.*in ſua pract Papien.in forma reſp.rei conuenti in §.præſcriptionis,n. 21.* Alex.*in ſcholiis ad Bart.ſuper verſ.ſed circa in d.l. Celſus* & Balb.*ibi,in repet.quæſt.6 ſub n.9.& ſeq.* vbi præſupponit iſtorum opin.communem eſſe. F.Viuius *lib.2.opin.305.*

12 Accuſatio criminalis tollitur præſcriptione viginti an.*l. querelam.C.de fal.*& ita com.teneri dicit Abb.*in c. cùm haberet.n.4.de eo qui dux.in matr.* Card.Alex. *in c. de accuſatione. verſ.item opponi poteſt.* Boer. *dec.26.n.7.* Ant.Gom. *ſuper l.76. Taur.nu.5.* Marſ.*conſ. 117.n. 40.* Nouius *conſ.105.nu.16.* Idem dicendũ eſt de inquiſitione,nẽpè quod poſt lapſum 20.an.iudex etiã non amplius ex officio cõtra reum procedere poſſit, ita cõtra gl.*in d.l.querelã.*cõmuniter teneri ait Iaſ.*in l.1.nu.8. in fi.ff.de iur.om.iud.* Balb.*de præſcr.in 4 part. 4.partis prin. q.2. nu.3.* Iaſtre.*dec.486.* Nota tamen quòd licet criminalis actio ex inquiſitione præſcribatur 20.ano.tamen omnes actiones ciuiles quæ ex crimine deſcendũt,durãt vſq; ad 30.an.Com. dicit Igneus *in l.in cognitione.n.185.ff.ad Syllenan.* Clar.*§.fi.q.51. in prin.* Fallit prędicta cõmunis in crimine adulterij, quia illud quinq; tãtum an.ſpatio pręſcribitur.per tex.*in l.mariti.§. hoc quinquenniũ ff.d adult.* Clar.*d.q.51.ver.poteſt autẽ.* vide Bar. Diaz.*reg.19.* Tiraq.*tract.de præſer.* vbi dicit quod reducitur ad decenniũ.& *in tract.de pœnis.* Et no.quod quis accuſatus poſt terminũ pręfixũ à ſtatuto,debet cõparere , & allegare exceptionẽ pręſcriptionis:aliàs poteſt poni in bãno,tanquã cõtumax vigore d.ſtatuti,dicentis quod accuſatus citatus nõ cõparens ponatur in bãno:niſi ex forma libelli appareat de impoſſibilitate accuſandi , quia tunc non poſſet poni in banno.ita Alex.*in l.ſi eum in iudicio.ff.ſi quis caut.*Soarez.*ver. accuſatio.n. 33.* Bonac.

13 Tempus longiſſimũ & immemorabile omnes defectus tollit,& omnia interueniſſe facit præſumi, ſecundum magis communem per Aurſ.*conſ.160.nu.50.lib.2.* Bonacoſſ.

14 Tempus immemorabile & centum annorum,idem eſt, ſecundum communem per Aur.*ibid.nu.59.* Idem.

15 Tempus immemorabile , conceſſionem & priuilegium principis inducit,ex cõmuni per eundẽ Aur.*ibid.n. 60.* Idem.

16 Tempus immemorabile,pręſumi facit conceſſionẽ legitimam,& priuilegium rectẽ conceſſum ,etiam quod titulum non alleget,ſecundum communem per Aurſ.*conſ.150.n. 30.lib.2.* Idem.

De quadriennij præſcriptione.

TITVLVS IV.

RÉſtitutio ex capite ignorantiæ poſt 40. an. intra quadriennium competit eccleſię & pauperibus,reiecta opinione Alex. dicentis quòd poſt centum annos.Boer.*dec.39.n.7.*& Bello.*conſ.46.n.15.*com. dicit. B.Villal.

2 Reſtitutio ex capite ignorãtię,datur contra præſcriptionem 30.an.Ber.*conſ.15.vol.1.nu.42.*& Cur.iun.*conſ.57.num.3.*& Balbus *tract.de præſ.in 4.par.4.prin.q 29.*communem dicit.

Limita tã in præſcriptione quadragenaria,quàm in alia,ſi reſtitutio in integrum petatur pro conſequendo lucro. *Iaſ.in l.poſſideri.§.Labeo.nu.14.de acq.poſſ ff.*com.dicit. Idem.

Nota primò,quòd hoc quadriennium intra quod reſtitutio eſt poſtulanda,incipit currere à tempore lęſionis, & implete pręſcriptionis.Balbus *de præſcr in 5.part.q.2* com.dicit.

Nota ſecundò,quòd hoc quadriennium non currit per vitam prælati alienantes.Idem Balb.*ibi* com.dicit. Idem.

L.bene à Zenone.C.de quadri præſc. & eius diſpoſitio habet etiã locum in inferiorib.principib.non recognoſcentib. ſuperiorem.ita pulchrè tradit conſulendo Iaſ.*in conſ.227.ver.11. facit 2.vo.*licet multi alij doct.non cõcedant.Bath.Soc.*in conſ. 46.n.22.in 4.vol.*Pan.*in conſ.3.num.8.in 2.part.*tamen priorem ſententiam com.eſſe ſcribunt Philip. *Dec.in conſ.357. n. 1 circa fi.*& Rol.à Valle *in conſ.29.n.17.in 1.Tom.*Sed Dec. *in eo cõſ. nu.7.*ſententiam communem nõ amplecti videtur per authoritates ibi adductas:quam doctrinam quoque Nicol. Bellon. *in conſ.51.*breuiter & eruditè explicat. Kirchouius.

De præſcriptione triginta annorum,vel 40.

TITVLVS V.

PRæſcriptio,quæ triginta vel quadraginta annis peragitur,Iuriſconſultis atque Imperatoribus,ante *l.ſicut,*& ante *l.omnes. C de præſcrip 30.vel 40.anno.* ignota prorſus fuit.communẽ ponit Corn.*conſ.38. num.10.lib.1.* Procedet autem illa & contra pactum retrouendendi initum in perpetuum:vt frequenter placitum enũciat Purpur.*in l.petens.num.40.C.de pac.* Did.à Couar.*lib. 1.reſolu. c.9.nu.1.* Cęphalus iuris profeſſor clariſſimus,*conſ.40. num.2* Nec quidquam impediet ſi iuſiurandum huiuſmodi pacto in ſecula futuro acceſſerit.com.teſtantur Boë.*deciſ 182.n.7.* Tiraq. *lib.2.de re tract.§.1 gl.2.num.1.ac nu.7.* Cæph.*conſ.43 nu.12.* Did.

à Couar

à Coo. vbi *ſuprà nu.* 7. Notabia tamen, ac memoriæ ſemper in fixum gerea, quod non minus hæc triginta & quadraginta annor. præſcriptio, quàm quæ decem annorũ curriculo perficitur, generaliter aa regulariter reſtitutione ex ioſta aliqua ignorantię cauſa tum petenda, tum impetranda coouelletur. commune inqoiunt Roma. *conſi.* 149 *in fin.* Fel. *nu.* 1. Pariſ. *nu.* 3. *at nu.* 5 *in cap. vigilanti. de præſcript.* Dec. *conſ.* 36. *n.* 9. Boër. *deciſ.* 39. *num.* 6. Soc. *conſi* 80. *lib. iij.* Grat *conſ* 91. *num.* 55. *lib.* j. Bertr. *conſ.* 15. *nu.* 42. *lib.* 3. Corn. Iuo. *conſ.* 156. *nu.* 3. Eſt autẽ huic reſtitutioni petendę ſtatum definitũmque tempua quadriẽnium, à ſciẽtia cẽſſuruin, vt commune affirmare auſim ex Panor. *in fi.* Fel. *nu.* 9. *in c. vlt. de præſcript.* atque ex iis vtriuſq. iuris pręſulib. quos laudat Tiraq. *de retract. lign.* §. 35. *glo.* 4. *num.* 4. ac latius inſignis Pinel. *in auth. niſi trecennale. C. de bo. matern.* E. Suarez.

2 In pręſcriptione 30. ann. bona fides etiã neceſſaria eſt. Eſt magis com. opi. cont. Bart. ſec. Dec. *conſ.* 266 *ad excluſionem & conſ* 272. *viſo proceſſu. verſi. nõ obſtat. & conſi.* 267. *non excedit. ver. nam de iur.* Chærian.

3 Ex pręſcriptione 30. an. cùm bona fide acquiritur vtile dominium. *Balb. de præſcript. in* 2. *par. q* 2. *concl* 3. com. dicit: & in tantum hoc eſt veru quod cõpleta pręſcriptione, non poteſt adiri eccleſia per denunciationem euãgelicam, vt reſtituat rẽ pręſcriptam, cùm ſit tuta in conſcientia. Balb. 2. *part. 3. par. q.* 50. com. dicit. tamen ſi res pręſcripta poſt 30. an. veniret ad dominũ, licet aduerſum quemlibet pręſcribens haberet actionẽ ad vendicandam: non tamẽ cõtra dominũ verum. Balb. *in* 2. *part. 3. par. q.* 6. cum. dicit. Et nota quòd antiquua dominua poteſt auocare rem præſcriptam à quocunque tertio: ſi ipſe tertius non præſcripſit, & nõ poteſt iuuari tertioa à poſſeſſione primi poſſeſſoris. *Balb.* ibi cũ. dicit, quã tamẽ cõcluſio. cõmunem cum præcedenti. limita, niſi aliàa pręſcribens poſſideret cum titulo, & bona fide, quia & per præſcriptionem lõgi tẽporis (vt eſt 20. an.) nec dominua auocat à tertio, nec iuuatur cõtra eum rei vẽdicatione, quod nõ prodeſſet trigenario poſſeſſori, & cum bona fide ſine titulo. Balb. ibi com. dic. *B.* Vil.

Amplia dictã com. opi. q̃ ſi duo diuerſia tẽporibus præſcripſerint rem aliqua, & alius tertius poſſideat rẽ præſcriptã cũ titulo & bona fide, præfertur in re vendicãda ſecũdua præſcribens. cùm extinctũ ſit ius alteriua. Balb. ibi *n.* 9. com. dicit. Idẽ.

5 Dominium directum præſcribitur ſpatiu centum ann. ſine titulo & aliis requiſitis, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 27. *nume.* 5. *lib.* j. Bonac.

6 Præſcriptio 30. vel 40. an. cum mala fide. nõ currit in actionibua perſonalibua etiam pro legato competẽtibua. communis eſt opin. Curt. iun. *conſ.* 203. *nu.* 26. *in* 3. *vol.* Nec etiam hæres defuncti, qui fuit in dolo, quia tenetur exonerare conſcientiã defuncti, vt eſt magis com. opin. Fel. *in cap. ſi diligenti. de præſcript.* Balb. *de præſcrip. in* 2 *part.* 3 *part. diſt.* 1. *q.* 12. Bonac.

7 Præſcriptio quadragenaria efficit, vt per eam quis efficaciter excludetur, vt & contra eam reſtitutio in integrum non videtur cõpetere. *Dec. cõſ.* 554. & Alex. *cõſ.* 163. *n.* 2. *&* 3. *in* 2. *vol.* Bellac.

8 Onerum vel collectarum exemptio, vel non ſolutio etiam realium præſcribitur cum titolo ac ſpatio 40. annor. ex cõmuni per Burſ. *d. conſi* 16. *num.* 40. *&* 41. Bonac.

9 Ex conſuetudine temporis non memorabilia, etiam inſcio principe vel ſuperiore, ius colligeodi pedagium acquiritur. eſt magia com. opin. ſec. Alex. *conſi.* 6. *vol.* 1. M. Chærian.

10 Penſionis ſi in vnoquoq; anno propria eſt præſcriptio, quo ad futuroa annos ſeu pẽſionea ſe nõ extẽdit. cõ. dicit Gui. Pap. *dec* 46 407. *&* 408. vt refert Minſing. *obſer.* 13. *cent.* 3. *I.* Fich.

11 Præſcriptio 40. an. currit etiã aduerſua ignorantez: ſed aduerſus illam conceditur reſtitutio. Eſt com. opi. ſecund. Cor. *in conſi.* 195. *vol.* 3. M. Cherian.

12 Iuri adeũdi vel immiſcendi præſcribitur ſpatio 30. vel 40. annorum. Eſt commun. opio. ſecund. Iaſo. *in conſ.* 19. *pro excutienda. per tot. vol.* 1. *Idem.*

23 Actiones realia iure canonico & ciuili, tolli noo poſſunt pręſcriptione 30. vel 40. annorũ. ſed actionea perſonales vtiq. extinguũtur præſcriptione inducta iure ciuili 30. annis, etiam mala fide, ſecũdũ Hoſt. *in ſum. de præſcri. rer. immob.* §. *res. verſ. actiones perſonales.* *Bart. in l. hac autẽ iura ff. d E ſer. vrb. præd.* Bal. *conſ.* 437. *vol.* 1. *Bar.* & Roma. *in l. ſequitur.* §. *ſi viã ff. de vſucap.* Boniſ. *in cle. de re iudic.* Corn. *conſ.* 206. *vol.* 2. *& cõſ.* 296. *vol.* 3. Bellamerã. *in cap. ſi. de præſcript. deciſ.* *Toloſa.* 73. Papienſ. *in ſua pract. in for. reſponſionis res conuent. ſuper verb. præſcriptionis.* & Apuſtil. ad Alex. *conſ.* 99. *vol.* 4. præſupponunt iſtã opinionem ac diſtinctionẽ veriorẽ. & communẽ fore in practica obſeruari. In contrariã verò partẽ inclinarunt Pan. & alij omnes, *in d. c. ſi.* gl. Ang. & Fra. *in reg. poſſeſſ. mala fides, de reg. iuris, li. vj.* Pau. Caſt. *cõſ* 98. *li. ij.* Alex. *d. cõſ* 99 *vol.* 4. *& cõſ.* 102. *vol.* 1. *in fi.* Anch. *cõſ.* 5. quorũ opinionẽ ſequũtur, & explicãt com. eſſe 310. *n.* 19. & *Fel. in d. c. ſi.* Balb. *in tract. præſcr. in* 2. *par.* 3 *par. prin. q.* 13. Imo. *in d.* §. *viã.* Gozad. *conſ.* 56. *n.* 13. Crotua, *in l. nemo poteſt.* & ibi Ripa *n.* 116. *ff. de lega* 1. Gratus *conſ.* 41. *vol.* 1 & Gomeſ. *Inſtit. de actio in prin. n.* 68. & eandem ſententiã tuetur Fortũ. *in tract. de vltimo fine, illat.* 2. & tenet Mattheſi. *ſingu.* 23. & ibi Gabr. Saray. *in addit.* videlicet, quod actiones perſonalea pręſcribi nõ poſſint à debitore, qui ſcinerit ſe debitorẽ eſſe, etiã triginta vel quadraginta annorũ curriculo ac ſpatio, & ſic actiones pariter perſonales, cum mala fide nullu tẽpore pręſcribuntur, ſecundũm opinionem iſtã vltimo loco relatã, quę ex deductis magis cõmunis apparet, & ab ea in iudicando, conſulendóque tã quam magis cõmuni ſinceram iuris veritatẽ profitendu nullo pacto diſcedendũ eſſe exiſtimo. Et hinc deducitur alia cóoclu ſio, quòd actiones ipſę perſonalea de iure canonico, & in conſcientia cũ mala ſide debitoris nullo modo pręſcribuntur ſpatio 30. vel 40. annorũ, & pręcipuè interueniente iuramento, ſecundùm Angel & Roman. *in d.* §. *ſi viã.* glo. Bal. & Imol. *in d. cap. ſi.* & Iaffredum poſt alioa cõplures relatos per eũ *deci.* 148. actionea perſonales, nam vbi de peccato vitãdo agitur, lex ſecularis cedit, & ſubijcitur Pontificię, quo ad vtrunque forum gl. eſt ordinaria, *in d. reg. poſſeſſor*, cum qua tranſeunt ibi Francus, & omnes & Fel. *in c. in cauſis. de teſtibus. &* *in c.* 1. *&* *in c. eccleſia, de conſtitu.* Sed aduerte vtiliter, quòd mala fidea defuncti nocet etiã eius hęredibus, qui etiam a ſeipſis minimè poſſent inchoare pręſcriptionẽ, ciũ eam longiſſimi temporis ſtante mala eorum prędeceſſorum, vt efficax teſtimonium eſt Abb. Ant. de *But.* & Fely. *nu.* 6. *in c. ſi diligẽti. de præſcrip.* vbi perhibet iſtam eſſe magia communem opinionem, cui cohęret etiam cum aliis aggregatis per eum Gozad. *conſi.* 56. *num.* 15. & *Bertran. conſil.* 226. thema queſtionis tale eſt, *nu.* 7. *vol.* 3. qui ſimiliter prędicat illam ſententia fore communẽ. Viuiua opin. 7.

14 Pręſcriptio 40. an. aduerſarium excludit etiam à beneficio reſtitutionis in integrum ex capite ignorantię, ſecundũ verã & magia communẽ opi. vt plenè demõſtrauit Soc. iu. *in conſ.* 66. *cum diebꝰ elapſis, nu.* 102. *vol.* 1. & vltra authoritates multaa ibi allegataa, quę ſunt vſque ad 16. idem tenet Bertran *in conſ.* 139. *cum ſupponatur.* 2 *vol. expromis.* Pariſ. *in conſ.* 23. prima in huiuſmodi *nu.* 221. 1. *vol.* Rub. *in conſ.* 60 *circa dubitationem, ad finẽ.* Qui aſſerit ita eſſe communem opi. Et *Io. Igneua in l.* 1. §. *ſi cõditionis. nu.* 126 *ff. ad Sylla.* quod etiam ſequitur And. Tiraq. *in tract. de vtroque retract nu* 37. 38. *&* 39. vt hęc refert Soc. iu. *in conſ.* 17, *nu.* 15. *vol.* 4. E. Muſcul.

15 Pręſcriptio in annuia pręſtationib. requirit ad minus curſum 30. an. *l. cũ notiſſimi.* §. *in his*, vbi Bald. Salic. & alij, c. *de præſcrip.* 30. *vel* 40. *an.* Nec eſt intrãdum io arduam illam diſputationem, vtrum ſufficiat vna pręſcriptio pro omnib. an. an verò pręſtatio cuiuſlibet anni, requirat particularẽ pręſcriptionem, & incipiat in initio, cuiuſlibet an. ſicut regulariter in annuia legatis, de qua per doc. maximè. Sal. *in d.* §. *in his*, & per Bart. & alioa maximè Alex. *in l. de pupillo*, §. *ſi pluribus. ff. de nouo operis nunciat.*

Et licet apud Citramõtanos ſit magia com. opi. q̃ vna pręſcriptio ſufficiat pro omnib. annis: Tamẽ Vltramõtani & Cy. cũ eis tenuerũt cõtrariũ, vt per Balb. *in tract. de præſcript. in* 4. *part.* 4. *pars principal in* 4. *q.* & nouiſſimè per Clauer. *de antiq. temp. in* 4 *part.* 20. *q. n.* 181. Et hoc maximè procedit, quãdo inter Vltramõtanoa lis iſta vertatur, apud quos ita communiter tenetur, vt tradũt Guid. Pap. *q.* 406 *pone quod debes*, &c. Nicol. Boer. *in dec.* 336. circa hac q. cũ aliis allegatis per Grau. ſub dicto *n.* 181. Hęc refert Soc. iũ. *in conſ.* 27. *n.* 32 *in* 4 *vol.* E. Muſc.

17 Pacto de retrouẽdendo lõgiſſimo tẽporis ſpatio pręſcribi, planè com. eſt vt expreſſè teſtantur Alex. Ang. Fel. Balb. Purp. Hieron. *Cag.* Lod. Gozad. in locis, quoa refert Did. Cou. *lib.* 1. *varia. reſolut. cap.* 9. *in prin.* vbi latiſſimè tractat Cagn. Pręterea Nico. Boëi. *deciſ.* 182. *nu.* 4. *& ſeq. in rep. l. ij. nu* 13. & ibidẽ Lud. Gozad. *nu.* 84. *C. de pac. inter emp. & vend.* Zaſius *in conſ* 12. *nu.* 75. *lib.* 1. Et eandem conſtanter in multis conſiliis pro cõmuni ſequitur Hiero. Schurph. & nouiſſimè d. Mar. Mantua. amicus noſter obſeruandiſſimus *in d. l. ij. n.* 2.

Contrariam verò opinionem antiqui doctor. ferè omnes tenuere, nempe Rogerius (in dialogo de pręſcriptio.) Mart. Vinc. Iac. de Rauen. Petr. Cyn & pleriqne moderni ſuo tempore,

re, vt ipſe Cyn. ô nemorat *in l. cum notiſsimi. §. ſed cum illud.* iure. *de præſcri. 30. vel 40. ann.* Lu. al. *conſ. 341.* ſuper quod quæ it ... ac per ſe tenere allegatur Guid. Su. Gul. C. g. *in l. ſi rem. §. omnis. de pig. actio.* Io. And. & Butr. *in c. quoniam frequenter ... non cont.* vbi eoſdem ſequitur Abb. pan. eandem ... Alu. *in titu. de feu. da. in vi. leg. tenu, in* ... Bart. Sal. *in d. l. eodē tit.* Paul. Caſt. *in l. pignoris. & l. nec creditores. ff. de pign. act.* I ... Papienſis *in form. reſp. rei conuenti. in ver. præſcrip. poſt. nu. 25.* L ... Lud. Gum. *in § actē ... ſeruiana. nu. 38. In. l. de act.* Vdal. Zaſ. (ſibi cōtrarius) *in §. actionu. ver. & quia dici debuerem, &c. eo. tit.* (prout eos refert Did. *in d. c. 9.* Fabra. à S. Sabino. *in tract. de empt. in q. 7. q. princ.* Barb. *conſ. 51. nu. 9. vol.* Par. *conſ. 92. num. 28. vol. 3.* E ... iuſum *conſ. 2. in vlt. dub. vol. 4.* Io. Crot. *in l. nemo poteſt. verſ. vlt. not. de leg. 1.* Pau. Pariſ. *conſ. 92. num. 28. vol. 3.* vbi in fi. concludit ... opin. ſit in iure verſima & optima, & cō ... dētibus rat ... ibus fundat. ideóq; eque ... in conſulēdo, & iud ... ea ſuadēt etiā fauor ... quę cūctis reb. ſit præferenda, & Petr. Gerat *ſing. 18.* I ... *in l. vi compulſione. nu. 76. ff. ad Sil.* Alc. *in rub. de præſcrip. nu. 64.* Bart. Chaſ. *ſuper conſuet. Burg. rub. 5. §. 1.* & plenē ... *conſ. 11. per tot.* Et ipſe ... Di. *in d. c.* ... defendit. Quanuis ... Io. Fran. Zoanc. *in d.* ... *nu. 35.* Demum eandē ... rationi & æquitati magis conſonā, non attenta com. nu. opi. in iudicando ſeq ... Senatus iudi ... Imp ... Mins. *obſer. 16. cet. 1. & obſer. 4. cet. 4.* ſecund. prima edit. itaq; totā hāc controuerſiā apud nos Germanos in imperio deinceps ſopitā fore ſpero ... porro ſuper ... à qui volent. I. Richard.

Ad hu. De q ... cōm. opi. vide Rol. *conſ. 25. lib. 1.* Gabrie. *cō. opi. lib. tit. de præſcr. concl. 6.* Oſaſc. *dec. 69. nu. 12.* vbi diſtinctione & declaratione dubitationē omnē tollit. Pott. *lib. 3. concl. 38.* Quod ſi res empta ſit cū pacto retrouēdēdi toties & quandocunque ... præſcribitur 30. annis, teſte Rub. Alex. *conſ. 3. nu. 9.* & Iaſ. *in l. petens. num. 10. C. de pac.* Nouel. *inter reg. lib. 14. ver. pactū redimēdi.* vbi ponit ... & declar. *ad reg. & concl.* de qua ibi. pro quo vide quæ no. Cror. in repet. *l. nemo poteſt. col. pen. de leg. 1.* vbi Iaſ. *col. 15. nu. 75.* per text. *in l. quod ſi nolit §. ſi quid ita ff. de adil. edi.* Signor. *conſ. 140.* Alea. *conſ. 63. lib. 3.* Abb. *in c. abſquib. de deci.* Et dic quod cōtra Iaſ. *in d. l. petens. num. 10. C. de pac.* tenet Alea. *in l. Pomponius §. cum quis. ff. de acq. poſ.* & quod verbū quādocunque, & quotieſcuque operatur, quod nō præſcribitur niſi ſpatio 40 annorum. Bal. *in c. 1. de capit.* Conrad. Ang. *in l. ſi quis decurio. C. de decurio. libr. 10.* Aret. *conſ. 15.* Fel. *in rub. de reſcript. col. 5.* Cæpol. *cautel. 92.* & ita fuiſſe iudicatum refert Caſſian. Puteus, Subalpin. Senatus præſes. fallit tamē doctrina Iaſ. *in d. l. petens.* quādo eſſet pactum de retrouēdēdo, & paruitas pretij: quia tūc cum cōtractus præſumatur vſurarius, nullo tēpore præſcribitur, teſte Gerard. *ſing. 18.* Idem.

18 Pactum appoſitū in emptione quòd quandocunque pretiū reddatur, teneatur emens reuendere, præſcribitur per triginta annos. Al ... ia. *in rub. de præſcrip. nu. 6.* & Bal. *de præſcr. in 4. part 5. part. q.* ... comm. dicit. Vi ... l.

19 Iura offerēdi ſeu redimēdi per præſcriptionem 30. anno. præſcribi poſſe, probatur per tex. *in l. cum notiſsimi. C. de præſcr. 30. vel 40. anno.* vbi expreſſe dicitur ius quod cōpetit ſecūdo creditori in hypotheca vel pignore, cōtra priorē creditorem præſcribi 30. annis, cum ius redimēdi ſeu offerēdi ſit ius. Ergò præſcribi poteſt 30. annis *l. ſicut. §. omnes. C. eodē.* Hāc cōm. opin. eſſe inquit Hier. Schurpf *in conſ. 41. verſ. item quartò. nu. 7. in 1. cen. & in conſ. 88. num.* ... *in 2. cent.* Kirchouius.

20 Petitio hæreditatis non ſolet præſcribi, niſi ſpatio 30. annorū: iuxta tradita cōmuniter *in l. licet. C. de iure delib.* Vnde vide ... incōueniēs, quod tollatur ... decennio, vel vicenio. Sed reſpondetur, quod iſtud toleratur, quia cùm tunc petitio hæreditatis datur cōtra titulo poſſidēte, & ſic eadē dat ſuos terminos, qui ſunt, vt nō detur cōtra titulo poſſidēte, vt aliàs dictū eſt, eaceditur poſtea à non ſuis terminis, vt ſi cōtra eā currat præſcriptio prædicta. ita voluit gl. fi. *in l. 3. C. de edict. diui. Adri. toll.* quā ibi cōmuniter ſequūtur doc. vt ibi per Dec. *in vltimis verbis.* & per alios moderniores. ita etiā dixit alia gl. *fi. in l. pe. C. in quib. cau. ceſ. long. temp. præſcr.* & ita magiſtraliter reſpondet & declarat Ang. *in conſ. 84. in cauſa prædicta, in 4. dubio.* cū concordātibus per Soc. iun. *conſ. 37. nu. 10. vol. 4.* E. Muſcul.

21 Adeundæ hæreditatis iuri præſcribitur triginta annorū ſpatio, vt cōmune teſtatur Balb. *de præſcr. 4. quarta part. principal. 9. q.* ... tamē ea capite tātū vnde liberi, ea triginta anno ... exceptione excludentur, nō verò vnde legitimi, niſi intra alios triginta annos: vt commu. dicit Alex. *conſ. 80. lib. 7.* & late Anto. Gomez. *de teſtam. c. 9. num. 19.* quin nec extraneis ex ignorantia reſtitutio negabitur, vt comm. aiunt Soc. *in l. cùm filius. §. in hac ff. de verb. obl.* Dec. *conſil. 204.* E. Suarez.

22 Ius petendi, vel agendi ad ſupplemētū legitimæ, ſiue ipſa legitima non præſcribitur minori triginta annorū curriculo: ſecundū Doctores omnes cōmuniter *in l. ſi quis filiū. C. de inof. teſtam.* ... gl. *in §. ſed hac ita. nu. 2. Inſtit. de inoffi. teſta.* Aur. Gomez *de teſt. c. 11. nu. 23. ver. pulchrum tamen.* & ante eos Balb. *de præſcrip. part. 4. q. 29.* licet Bal. *conſ. 14.* tenuerit contrariā opinione, quā omnes Doctores variis in locis magis cōmuniter damnarunt, vt refert, atteſtaturq; poſt alios ibi relatos per eū Boer. *dec. 250. nu. 4. & ſeq.* Ioan. Baptiſta Caſtello in additio. ad Franc. Creuen. *in ſing. 128. antiqua eſt quæſtio.* Ripa *in l. fi. nu. 235. C. de reuoc. in. donatio.* Bertran. *conſ. 25. viſo proceſſu dudū cepto nu. 5. & conſ. 187. viſo caſu nu. 1. vol. 6.* Gozad. *conſ. 56. nu. 7. &* Gramm. *dec. 103. nu. 46.* Bal. *conſ. 315. part. 4.* Pau. Caſt. *conſ. 109. incip. dubia de quibus. lib. 1. repetito conſ. 124. vol. 2.* Alex. *conſ. 128. vol. 1. conſ. 8. vol. 3.* Bened. *conſ. 40. & conſ.* 8. Calder. *tit. de teſta. conſ. 17. alias 345.* & ſequitur quoq; cū aliis ſignatis per eū, & communem eſſe docet Io. Lap. Bout. *in tract. de ſtatu vrb. præſcr. tit. cont. omnes credit.* Gl. 19. *num. 57.* & Ioachimus *in ſingularibus obſeruationibus iudicii Imperialis cameræ, centu. 2. obſeruatione 72.* quamuis Bar. vbi refert illam quæſtionem aliàs occurriſſe in camera ipſa, ac Duomnos memionatam opinionē affirmaſſe non ſolum veram eſſe in ſupplemento legitimæ, ſed etiam in ipſa legitima iure naturali debita filio: & declarat Bertran. *conſ. 8.* pro faciliori declaratione intentionis, *nu. 1. cum aliis ſeq. vol. 8.* vbi etiam firmat.

Quod incipit currere præſcriptio ipſius legitimæ à pubertate.

Et aduerte quod concederetur aduerſus ipſam præſcriptionem, & antedictum tempus lapſum triginta annorum in integrum reſtitutio ex qualibet iuſta cauſa, vt conſuluit Bertr. *conſ. 28. cum proindo iure, vol. 8.* Vinius *opin. 458.*

23 Actiones perſonales de iure can. & in conſciētia nō præſcribūtur ſpatio 30. vel 40. anno. cū mala fide debitoris de ſoluendo interpellari ab homine vel à die, quādo erat eiuſdem fori debitor & creditor, & maximè ſi iuramentū interuenit. ſecund. gl. Bal. & Imo. *in c. fi. ext. de præſcr.* Io. And. *in cap. 2. eod. tit. in 6.* Card. *in c. vigilanti ext. eo.* Panor. *in c. cura circa fi. ext. de iure patr.* Bald. *in c. ſi quis per triginta ſi de feu. ſue. contr. in auth. ad hac. C. de vſur.* Iu. & do. Conſtan. *in l. quibus. § dominus. ff. de cond.* & dein Aug. & Rom. *in l. ſequitur. §. ſi viā. ff. de vſuc.* & vtiliter caſus *in d. c. fi. ibi, nulla valeat abſque bona fide præſcriptio,* qui tex. fundat ſe ratione peccati in retinēdo alienū: quę ratio etiā militat in eo qui tenetur actione perſonali. Etiam lex vult neminē locupletari cū aliena iactura *l. nā hoc natura. ff. de cond. ind.* & Dominus prohibuit rē alienā cōcupiſci, multo fortius retineri. Nec potuit lex inducēs præſcriptionē ſtatuere cōtra legē Dei, *per not. per gl. in c. literas. extr. de reſt. ſpol.* quæ opi. cū tēdat ad fauorē animæ, tutior dici poteſt, per tradita in *c. veniens. ext. de ſponſ. per gl. in c. 1. de ſeruis.* & talis præſcriptio appellatur iniquū præſidiū, vt dicit tex. *in auth. vt eccleſ. Rom. con. an gau. præſcr. colla. 2.* licet cōtrariā opin. tenuerit Hoſt. *in ſum. de præſcr. §. qua res.* & Bar. *in d. §. ſi viā.* & idē ſenſerit Inn. *in d. c. cura. in gl. legitima.* Bilb. *dec. 148.*

24 Pręſcriptio 30. anno. per ſolā citationē interrūpitur, *l. cū notiſsimi. in prin. C. de præſcr. 30. anno.* fallit vt per Marſ. *ſing. 291.*

Ampliatur in 7. caſib. & limitatur in 7. à Iaſ. *in l. ex hoc edicto, ff. de eo per quem factū erit, nu. 5.* videas Fel. *in c. illud. de præſcrip. in tract. de interrumpenda præſcriptio.* fallit in 4. caſibus, vt per Soc. *in d. l. ex hoc edicto. nu. 16.* Don. à Fina.

25 Priuilegiū conceſſum in iis, quæ reiterationem recipiūt ad illud tollendū, requiruntur triginta annorum. Ludouicus Goza. *in conſil. 23. nu. 9.* dicit magis communem ex quo priuilegiati vt non teneantur ad collectas, perduot priuilegium, ſi per triginta annorum pacificè collectas ſoluerunt. Ripa *lib. 1. de leg. cap. 21. num. 11.* comm. dicit. B. Villalob.

26 Ius adeundi hæreditatem extraneo competens præſcribitur ſpatio 30. anno. gl. *in l. quandiu, la 1. ff. de acq. hared.* vbi Bart. Bal. & Pau. de Caſtr.

Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in 5 à Pott. *lib. 3. reg. 54.* Don. à Fina

27 Ius

27 Ius immittendi, præſcribitur ſpatio 30. an. n. gl. *in l. licet, C. de iure delib.* gl. *in l. unica, C. quan. do non petent partes.*

Fallit in 5. caſib. quos not. Pet. *d. lib. 3. reg. 35.* Don. à Fina.

28 Oſtium indicis præſcribitur ſpatio 30. ann. gl. *in l. ſicut, C. de præſc. 30. vel 40. ann. c. l. querela in C. de falſ.*

Fallit in 3. caſib. vt per Balb. *in trac. præſc. in 4. par. partis prin. in 30. quæſtione princ.* Don. à Fina.

29 Actio communi dividundo præſcribitur 30. annis. *l. 1. §. a. v. nemo. C. de annal. except.* & actiones regulariter perpetuo tollũtur.

Fallit in 2. caſib vt per Rom. & *ibi add. ſingu.* 751. & alit in 20 caſib. quos no. Vigel. *in commento 2. an. l. capit. 2. fol. 159.* Don. à Fina.

30 Actio ciuilis, & ſi ex crimine originẽ trahat, minoris tẽporis intercapedine qua 30. ann. præſcribetur, cõmune ait Igneus *in l. in cognitione. nu. 186. ff. ad S. c. Syllan.* Suarez.

31 Actio perſonalis nullo præſcribetur tẽpore, ſi mala fides intercedat cõmune inquit Balb. *de præſc. 4. par. q. 8. n. 2.* Suarez.

32 Præſcribitur ius offerendi ſaltem ſpatio 30. ann. communis eſt opinio, vt refert Ares. *in §. actionum. Inſt. de act.*

Fallit in 3. caſib. quos n. Pott. *lib. 113 ſuarum concl. reg. 32.*

Fallit vt per Bapt. a Villa. *concluſ. 179. in litera l.* Don. à Fina.

33 Pactũ de retrouẽdẽdo factũ per verba quoties, & quãdocũq; ubla a fuerit pecunia, præſcribitur 30. anni. Fallit in multis caſ vt per Cur. iunior. *in l. petẽt. C. de pact. nu. 14.* Dõ. à Fina.

34 Locatio perpetua induci videtur & probari ea curſu 40. annorum, quib. conductor ſeu colonus terras coluit, & reſpõdit domino de quota parte fructuũ Bal. & Ang. *in l. malè agitur. C. de præſcrip. 30. ann.* dummodo mercedis ſolutio fuerit ſemper vniformis, de cuius concl. veritate vide Rui. *conſ. 151. lib. 113.* Aym. *conſ. 107.* Bellac.

35 Præſcriptioni 30. anno. renunciari non poteſt. Alcia. *in rub. de præſcrip. nu. 6.* commu. dicit. Venuus.

36 Emphyteuticus contractus præſumitur, atq; etiã præſcribitur ſpatio 30. aut quadraginta annorũ. Magis commu. dic. Iaſ. *in l. 2. nu. 155. C. de iure emphy.* & ſequitur iunder. Pariſ. *in 2. part. conſue Pariſ nu. 34.* I. Fich. Idem.

37 Omnis eccleſia, excepta Romana, patitur præſcriptionẽ 40. anno. tã de iure ciuili *d. auth. quas actiones, C. de ſacroſa eccl.* quã de iure canonico, *c. de quarta, & c. ad aures, & c. illud. de præſcrip.*

Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 2. per Balb. *in trac. præſc. in 5. parte princ. col. 1.* Don. à Fina.

38 Eccleſia Romana patitur præſcriptionem centum annorum. *c. ad audientiam, de præſc. auth. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccl.* Bal. *in l. u. C. de ſer. & aqua.*

Ampliatur in 4 caſib. & limitatur in 6. per F. *in d. c. ad audientiam, in d. authen. quas actiones. nu. 7.* videas Pariſ. *in d. c. ad audientiam nu. 10.* Don. à Fina.

39 Eccleſia nõ patitur minorem præſcriptionem. quàm 60. annorũ. *d. auth. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccle. cap. de quarta, & c. ad aures, & c. illud, de præſc.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Diaz *reg. 222.* & contra eccleſiam ex tempore currit præſcription. fallit in 3. caſib. ſec. Pariſ. *in d. c. ad audientiam, de præſc. nu. 13.* Don. à Fina.

40 Iure emphyteutico, quanto tẽpore præſcribatur, nõ lenis eſt inter Doctores altercatio. Multi. n. volũt etiã longũ tẽpus, 10. vel 20. annorum ſufficere, vt Ant. de Butr. *in c. peruenit, de cenſi.* prout refert & ſequitur Alca. *conſ. 163. viſo & diligẽter cõſiderato, n. 10. lib. 4.* dicẽs: quod ita Bald. ita tenuit, vt per eũ Quod etiam firmauit Fel. *in cap. cum Bertoldus nu. 28. de re iud.* &c.

Alij verò tenent, quod requiritur ſpatiũ trigiuta, aut ſaltem quadraginta annorum cõtra Eccleſiam, vt per Barto. & alios poſt gl. ibi *in l. 2. C. de iure emph. & in l. comperit. C. de præſcr. 30. vel 40. anno.*

Et iſte poſterior opinio videtur cõmuniter recepta, vt per Iaſ. *in d. l. 2. nu. 85.* Et ita communiter teneri aſſerit etiam, & ſequi videtur Io. Franc. Balb. *in trac. de præſc. in 1. part. 3. par. principal. in 20. q. nu. 42.* Ac ita allegando hoc dicit magis commune Socin. iun. *in conſ. 82. nu. 4. vol. 3.* E. Muſcul.

41 Emphyteuta qui per 40. anoos ceſſauit ſoluere penſionẽ, & tamen ſemper poſſedit, an dicatur præſcripſiſſe liberationẽ à penſione ſoluenda? Bar. *in l. comperit.* reprobata ibi glo. *C. de præſcrip. 30. vel 40. ann.* tenet quod ſic. *per l. ſicut. & l. omnes. illo eo. tit.* refert Iaſ. *in d. l. 2. in 23. col. q. 28.* vbi dicit, quod illa deciſio procedit indubitanter quantum ad penſionem. Sed quantum ad alia videtur dubia. Iſtam tamen deciſionem indiſtinctè tenet in 6. col. *in prin.* vbi tenet aliter allegat. Spec. *in d. §. nunc aliqua. ver. 44. in. de emphy.* & Bal. in alijs locis. vide Bar. *in l. ius emphyteuticum.* & *in l. C. de iure patri. lib. 11.* Bellac.

42 Quando autem ſi aliquis poſſedit annis 40. fundũ non emphyteuticum, pro quo tamen tempore emphyteutico ſoluit penſionem, an præſumatur contractus emphyteuticus præceſſiſſe, adeo vt illud ius dicatur præſcriptum? gl. eſt quod ſic, *in d. l. 2.* & ibi Ang. & doct. Alb. *in 7. col.* idem vult Spec. *in d. §. nunc aliqua. ver. 64. ver. 106. & ver. 142.* idem vult Iaſ. qui infinita allegat *in d. l. 2. in 62. col.* ibi, *in ea gl. in 2.*

Addo quod idẽ tenet Pao. de Caſt. *in 2. vol. cõſ. 295. alias 293. incip. viſo puncto* allegat no. per Cy. *in d. l. comperit. in 4. & 5. q.* Idẽ et à voluit Alca. *in 1. vol. conſ. 79. circ. 3. col.* ibi, ſed præmiſſus omnib. vbi dicit quod propter lapſum tanti temporis, & ſic propter antiquitatẽ præſumũtur omnia ſolẽnia interueniſſe. Idẽ

43 Vtrum emphyteuta poſſit præſcribere contra dominum directum dominium? dic quod noo, etiam ſi mille annis poſſideret, ex quo eum in directum dominum recognoſcit. *malè agitur. C. de præſcrip. 30. vel 40. an.* & ita expreſſe vult Iaſ. *in d. l. 2. in 63. col.* ibi, *tertio quæro.* al. Bar. & alios *in auth. perpetua. C. de ſacroſan. eccl. & in d. l. comperit.* Lal. *in l. neque. C. de vſufr.*

44 An autẽ poſſit præſcribi contra aliquẽ tãquã contra emphyteuta, vel tanquã colonum, putà quia per decennios & vltra quis ſoluit penſionẽ tãquam emphyteuta, vel colonus, an poſſit in futurũ cõpelli? Bar. *in l. licet per ſolu tex. C. de agri. & cenſ.* tenet quod ſic, ſecus in vaſallo feudum. *in l. ſi ad rem verſo. in fi. ff. de vſu & in l. ſolent §. 1. in fi. ff. de off. procon.* Bal. & duct. *in l. ſi certis annis. C. de pact.* Iaſ. *in d. l. 2. in 63. col.* ver. Quarto quæro. vbi dicit plenius ſcripſiſſe *in §. præiudicial. inſt. de act.* allegat etiam Panor. *in conſ. 75. incip. duo prin.* quod tamen in ordine nu. eo eſt 74 addo quod idem vult Alca. et videatur limitari in ruſtico. *in 5. vol. conſ. 50. in fi.* & Barb. *in 1. vol. conſ. 5. in 8. col.* Dec. *conſ. 46.* vide Alca. *conſ. 124. vol. 5.* Idem.

45 Præſcriptio regaliũ quatuor requirit longũ tẽpus 40. an. bonã fidẽ, cõtradictionẽ requiſitã fuiſſe, & ſcientiã principis: ſec com. per Burſat. *conſ. 142. num. 21. & 25. lib. 1.* Bellac.

46 Præſcriptio 30. vel 40 anno. in feudis ſcientib. dominis procedit iuxta cõ. de qua per Burſat. *conſ. 165. n. 63. lib. 2.* Idem.

47 Præſcriptio ſtatuti non procedit cum mala fide, ſecundũ communem per Burſat. *conſ. 217. nu. 1. lib. 2.* Idem.

48 Præſcribitur libertas non ſoluendi collectio ſpatio 40. annorum per eccleſiam, ſi ſoluendi caſu euenerit, & nõ ſoluerit. ea communi per Burſat. *conſ. 186. nu. 13. lib. 2.*

49 Præſcribuntur regalia longiſſimo tempore citra dominum ſci. nitam ſec. communem per Burſat. *conſ. 160. nu. 19.* Idem.

50 Emphyteutica res præſumitur, ſi eius tanquã emphyteuticæ poſſeſſor diu canonem ſoluerit. cõmune ſatur Iaſ. *in l. 2. num. 55. C. de iur. emphy.* erit autem hic diutina canonis ſolutio, quæ viginti annos excedat. vt commune eſſe ait illic Iaſ. *n. 155.* & Balb. *de præſcrip. parte 3. q. 10. nume. 36.* ac Viuius *lib. 1. opin. 95.* E. Suarez.

51 Soluens alicui canonem vt feudatarius, emphyteuta, vel colonus triginta annorũ ſpatio, hoc caſu dicitur illi acquiri hoc ius perſonale pro ſe, hæredib. ac ſucceſſorib. vt per Bal. Bar. Sal. Cyn. alioſq; com. *in l. malè agitur, & in l. omnes. C. de præſ. 30. vel. 40. an. & in l. 2. C. de iure emphy.* & ibi nonnulli Doct. aiunt ita eſſe com. opin. & Aug. Beroius *in c. dilecti fil. nu. 24. de arbitris,* & Balb *in tract. de præſcrip. in 3. par. princip. q. 10. prima par. nu. 8. & in 2. par. princ. q. 6. nu. 1. in fi.*

Sed ſi quis per decennium poſſediſſet aliquam rẽ vt feudalem, tunc vtique præſumeretur præceſſiſſe ſolemnis conceſſio feudalis, ſec. com. opin. omnium Doctorum, quam citat Balb. *in d. q. 10. poſt nu. 35.* & Pariſ. *conſilio 23. numero 3. volum. quarto,* nam in hoc caſu de minori præiudicio agitur, quàm in ſuperiori, quantum ſ. intereſt inter perſonam, & res, merito etiã curſus minoris temporis ſufficit ad inducendam præſcriptionem. Viuius *opin. 237.*

52 Quid ſi cõcedatur emphyteuſis ad tempus ſine temporis præfinitione, qualiter intelligatur illud verbũ, ad tẽpus? Bal. *in l. 1. in princ. ff. ſi ager vect.* dicit quod intelligitur de decennio dumtaxat. *l. ſine præfinitio. alias l. in metallum ff. de pœnis.*

Contrarium tamen videtur tenere Iaſ. *in d. l. 2. in 64. col. cum ſeq. ibi, ſeptimò quæro,* vbi dicit quod cum non inueniat contradicentem. Bal. quit in hoc cogitandum.

Tu

Tu pro illa deciſione Bal.allega eunde Bal.*in 3.par.conſ.34.* vbi dicit quòd bannitus ſine tempore intelligitur per decennium.allegat *d.l.fine præfinito.* Bellac.

53 Et præſuppoſita præſcriptione,propter ſolutionē per tēpus xl.annorū,an præſumatur præſcriptus contractus emphyteuticus an cēſualis?Io.*Fab.in l.1.col.1.C.de iur. emph.*dicit,q̃ præſumatur præſcriptus emphyteuticus,quando magis frequentatur:aliàs ſecus.refert & ſequitur *Iaſ.in d.l. 2. in 65.col. in,nonò quæro.* Idem.

54 Poſſidens fundum aliquem per annos xl.tāquā emphyteuticum,ſoluendo penſiones,vtile dominiū ſeu ius emphyteuticarium præſcribi Eſt com.op.ſecundum Iaſ.*in d.conſ.37. vol.1.* M.Chæzian.

55 Præſcriptionē triginta,vel quadraginta annorū error iuris impedit,ſec.gl.iūcto tex.*in c. Apoſtolicæ.de donatio.* quā ſequitur Abb.*conſ.34.vol.1.& conſ 19.vol.2.*Pau.de Caſt.*conſ.70. & conſ.429.vol.1.*Anch.*conſ.vlt.*cui cōſilio ſubſcripſit ſe Car. vt ibi clarè cōſtat, & huiuſcemodi opinionē latetur eſſe communē *Fel.in c. de quarta.de præſcr.*q. é ſequitur,refértq; Cur. iun.*conſ.vlt.*Eādem ſententiā tenet Alex.*conſ.73.vol.2.& conſ. 46 in 2.dubio lib.3.*Soc.*cōſ.29.lib.1.*& Bellam.*conſ.7.& conſ.10.* Balb.*in repet.l.Celſus.in pri.n.17.ff.de vſucap.*vbi *in d.n.17.cu alijs ſeq.*limitat cōmunem præmiſſam in quinque caſ. In contraria verò partē,ſcilicet quod error iuris nō impediat præſcriptionē longiſſimi tēporis,inclinauit,titubāter tamē,Pau. de Caſt.*conſ.406.vol.1.conſ 3.circa finē conſ 44. & conſ.81.vol.2.* idē tenet Bald.*conſ.221.circa finē lib.1.& cōſ 52.in fi.lib.5.*Rom. *conſ.123.*idē videtur velle Abb.*conſ.37.in 3.dubio.lib.1.*idē ſentit Calc.*conſ 98.*Rot. Rom.*in deciſ.310.nota quòd ex minus, in antiquis.*Cald.*conſ.2.vol.2.in tit.de conſtit.* Feder. de Senis *conſ.* 247.Guid.Pap.*in quæſt.*159.vbi ait,quod Prælati alienatio abſque capituli cōſenſu,præbet iuſtā præſcribendi anſam.idem cōcludit & ſequitur Rip.*in l.1 ff quorū bonorū.*& Crau.*conſ.166 nu.13.*in quibus locis ambo aſſerunt,quod ſpurius hæreditatē paternā præſcribit triginta annorū curriculo, licet in iure erret,credens ſe capacē eſſe,cùm nō ſit.poſt Bald.*in l.nullo.C. de rei vend.*Quòd autem iuris error nō impediat lōgiſſimi tēporis præſcriptionē,tenet Imo.*in l.nunquam.ff de vſucap.*Soc. *conſil.33.volum.4.*nonnulliq;alij relati per Fe.*in præcitato cap. de quarta.*& hanc opinionē fatetur audacter eſſe cōmunē Alex.*conſil.75.& conſil.*154.quamuis dictos doct.omnes non referat. Retenta itaque iſta vltima opinione negatiua, tanquā frequentiori calculo approbata,magis iuri & æquitati cōſona,dic procedere in multis caſibus, præſertim quando præſcribens tractaret de damno vitādo,& Eccleſia,vel minori de lucro captando:tūc enim error iuris nullo pacto videretur obeſſe præſcribenti.*l.iuris.la 2.in fi.& l.error.C.de iur.& fact. igno.*facit tex.*in l.qui teſtamēta.in fi ff.de excuſ.tut.* vbi ſententiæ inualidę error,quę putabatur valere,excuſat à damno, & abſq; dubio iſte caſus procedere videtur in minore,milite, & ruſtico,in quibus magis tolleratur error iuris, quādo agitur de dāmno vitādo,per ea quę habētur per Mod.*in l.ſi quis id quod.ff.de iur.om iud.& in l.iuris ignorantia.C.qui admitti.*procedit ſimiliter dicta cōmunis,quando pręſcriptio habet in ſe naturalem ęquitatem:hoc.n.caſu iuris error nō noceret,putà ſi oia præſcriberet relicta ſibi in teſtamētu minus ſolēni:& ita hoc caſu tenet Bal.*conſ.169 circa.fi.vol. 4.*F. Viuius *opin.*631.

56 Annuę obligationes, etſi 30.annis ſemel atque omnino pręſcribantur,annua tamen relicta non ſemel, ſed illorū vniuſcuiuſque anni obligatio eo tempore pręſcribetur. commune renuncio exCum.*in l.de pupillo.§.ſi in pluribus.ff de non. ope.nun.*Fulg.*in l.cùm notiſſimi.§.in his C.de præſcript. 30. anno.* Corn.*conſ.22.n.23.lib.3.*Alex.*n.3.*Iaſ.*in l.ſi Stichum.§.ſtipulatio. ff.de verb.oblig.*Fel.*in c.auditis.de præſcrip.* Balb. *de præſcrip.4. part. 4.part.quæſt.4.* E.Suarez.

57 Prohibita alienari longiſſimo tempore præſcribentur. commune pronuntiant Corn.*conſ.117 lib.1.& conſi.294 ad fi. lib.3.* Balb.*de præſcrip.5 par.5.part.q.4.nu.4.*Rip.*n.* 113.Io.Cro. *n.*140. Alc.*nu.*47.Loazes *nu.*191.*in l.filiusfamil.§.diui ff de leg.* 1. E.Suarez.

58 In pręſcriptione tāti temporis,cuius initij memoria nō extat in contrarium,allegatio tituli non foret neceſſaria,ſec. gl.*in c.ſuper quibuſdam.§.præterea in ver.non extat.de ver.ſig.* quam ſequitur Abb.*conſil.7 libr 2.*Feder.de Senis *conſil.* 234. Io.Fab.*in §.agnè. Inſtit. de actio.* Calder. *conſil.1.in tit.de libelli oblatione.*Gozad.*conſ.8.*Soc.*conſ.127.vol.1.*quod eſt repetitum *in conſ.181.vol.2.*Iaſ.*in l.ſi certis annis,C.de pact.* & Canoniſtæ omnes cōmuniter *in c.1.de præſcr.li.6.*de qua quidē communi atteſtātur Mod.*ibidē.*Sed tamē contrarium videtur tenere,ac cōcludere expreſsè Alex *conſ.74.vol.4.*Fel.*in c. accedentes.de præſcr.*& Cur.iun.*conſ.*158.videlicet quod tituli allegatio in huiuſmodi præſcriptione ſit neceſſaria,ſiquidē ſecundū eos,nō videtur prodeſſe præſumptio tituli,niſi allegetur.*l.cùm quid. ff ſi cer pet.*Cæterùm parum obſtat authoritas Alex.Fel.aliorumq; ſuperius relata,vtpotè quia pręfati doc. loquuntur in iis,quæ nō ſunt præſcriptibilia etiā per tēpus,cuius initij memoria in cōtrariū nō extet,v.g.data pręſcribentis incapacitate circa beneficiorū collationē,vel circa decimas.iuxta tex. *in c.quanto.de conſuet.*ſeu quādo lex pręſcriptioni expreſsè reſiſtit.vt in caſu c.de accedētes.de pręſcrip.vel in materia procurationis,quibus caſibus tēporis curſus nil operari poteſt,vt capacē reddat eū,qui ſit incapax.Quapropter neceſſe eſt,vt titulus exēptionis ſeu priuilegij allegetur.& ad probationē huiuſmodi tituli probare opus foret tēporis curſum:cuius initij memoria in cōtrariū nō extaret,ſecus verò,ſi eſſemus in materia præſcriptibili,& abſq; titulo tūc profectò nō eſſat neceſſaria allegatio tituli,&multo minus in huiuſmodi caſu neceſſe eſſet probare quid factū eſſet,tāquā ea cauſa alicuius tituli nō neceſſitij, vt no.*Fel.in c.cauſam quæ.de præſc.*F.Viuius *op.*637.

59 Tempus longiſſimum facit præſumi ſolennitates extrinſecas.Boer.*dec.1.nu.*15.com.dicit.

Fallit ſi ex eius aſpectu appareat defectus.Cur.iun.*cōſ.*130.*n.* 7.com.dicit,de qua in verbo ſolemnitas. Villal.& Don. à Fi.

60 Tēpus centū an.requiritur ad hoc quod dicatur cucurriſſe tēpus de cuius initio memoria nō ſit in cōtrariū.Cur.iun. *cōſ.90.n.2.*com.dicit.Aym.Crau *de antiquitate tēporū,par.4.in ver.abſolutis differētiis,in prin.vſq; ad n.9.*diſputādo hanc materiam concludit,quod quando requiritur tempus, de cuius initio non ſit memoria, non eſt neceſſarius curſus centum annorum,ſed quod probetur, quod non ſit memoria hominum in contrarium,per notata per doct.*in c.1.de præſcr.in 6.*

De iure regio ad probādū immemoriale, tempus ſufficit q̃ teſtes depoñāt de quadraginta annis de viſu& de auditu,audi tu antiquorū,cū publica fama & voce(vt habetur *in l.41.Tau.*) in contrariū probato tempore immemoriali,nō dicitur probatū tempus centū annorum,cùm requiritur lapſus temporis centū annorū.Cou.*in c poſſeſſor de reg.iur.lib.6.n. 9.*com. dicit,ex gloſ.*in c.cùm vobis de teſtibus.* Idem.

61 Tempus de cuius initio memoria,non ſit in contrariū, debet probare ille,qui fundat intentionem ſuam in dicto tēpore.Cur.iun.*conſ.90.in fi.*com.dic. B.Villal.& Veain.

62 Præſcriptio longiſſima nec titulo,nec bona fide opus habet.com.ponit Boe.*dec.42.n.34.*Quin & iure Pōtificio iſthæc præſcriptio ex iuris errore malam fidem diluente procedet. cōmune inquiūt Rub.*conſ.75.*& qui diligenter explicat Arius Pinel.*in auth niſi tricennale.n.21.C.de bon.mat.*late etiā Viuius *lib 1.opi.*241.Habebit autē ſummas vires id præſcriptionis genus in res etiā reſtitutioni obnoxias,vt receptum affirmant Cor.*conſ.38.n 10 & conſ.117 lib.1.& conſ.224.ad finē,lib.3.*Gra. *conſ.21.n.36.lib.2.*Ant.Gomez.*in l.Tauri.40.n.9.* E.Suarez.

63 Præſcriptio temporis ſupra hominum memoriam decurſi,per priuilegio à principe ſcienter,ac prudenter collato ius habet.commune inquit Bellon.*conſ.55.nu.5.* Nec illa vſurius titulū alleget neceſſe eſt.com.ponit Viuius *lib.1.opi.* 242. opus tamen eſt,vt is qui præſcribit,capax eiuſce rei ſit,quam præſcr.commune ſcribit Did.à Cuu.*lib 1.variarum reſol.c.10. nu.4.* E.Suarez.

64 Præſcriptiò bona fide cauſata ſpatio longiſſimi temporis,putà 30.an.ſine titulo valido,iure ſobſiſtit,*l.ſi quis emptionis.C.de preſcript.30.ann* Quo caſu generalis eſt regula,quod præſcriptio procedat ſine titulo,ſec.Rom.*conſ.166.col.4.n.8.* Fel.*in c.ſi diligenti.col fi.de præſcr.*Dec.*conſ 267.n.5.*Paris. *conſ. 66.nu.88.lib.3.*Balb.*de præſcr.2.part.3 par.princ.q.6.*& quòd in pręſcriptione 30.annorum bona fides ſit etiam neceſſaria,cōmunem dicit contra Bar.Dec *conſil.266.col.fin.& in conſi.* 272. *col.3.& d.conſi.267.col pen.* Bellac.

65 Alienationis probibitio in bonis perpetuò familiæ relictis nō eſt impedimēto,quin eorū bonorū cauſam immediatè,vt ſic loquar ab hęrede nactus,illā lōgiſſimo tēpore vſucapiat.vt commune dicunt Alex *conſi 38.n.10 & conſ.117.lib.3.&* *conſi.*

*conſ.194.ad fi.lib.3.*Grat.*conſ 21.nu.36.lib.9.* Ripa *nu.113.* Crot. *nu.140.*Loazes *nu* 191.Alc.47.*in l.filius fam.§.diui.ff.de leg.lib.* 1.nec obſtabit quin ordinaria præſcriptione vtatur,qui ab alio cauſam adeptus ſit,vt cõmune affirmare auſim ex Balb.*de praſcr.5.par.princ.q.5.*Pariſ.*conſ.81.nu.44.lib.4.* inclyto Pinel. *in auth.niſi tricennale,nume.35.C.de bon.mater.* E.Suarez.

66 Molendinum ſi quis habuerit in aliqua villa, & nonnulli homines illius vel alterius villę, tam longiſſimo tempore iuerint ad molendũ in eo molendino, non ,tamen in futurũ eos ad molendum compellere poteſt:cũ in his quę ſunt facultatis non cadat præſcriptio. Hæc autem ſententia non procedit quando interueniſſet prohibitio,& volẽtes ire ad alia molendina fuiſſent prohibiti, & prohibitioni ,acquieuiſſent per longiſſimũ tẽpus ſufficiens ad præſcriptionẽ perficiendam, quia tunc benè acquiritur ius prohibenti , vt poſſit in futurũ cogere eos ad molendũ.Pan.*in c. ſignificante.nu.j. extrà de appell.* Et hanc ſcribentium com.opin.eſſe afferunt *Balb.in tract. de praſcr.in 4.par.5.prin.in 5.q.ver.hanc concluſionẽ.* limita,niſi interueniſſet prohibitio.*n.3.*Iac. de S. Georg. *in trac. feuda.in verb.& cum molendinu.nu.5.v.& hãc concluſionẽ limitabis procedere.* & Rol.à Valle,*in conſi.22.n.34.in 2.Tomo.* Kirchouius.

67 Subdiri ſi acceſſerint per longiſſimum tẽpus ad coquendum panem ad furnum alterius, cũ hoc fiat per modum facultatis,nõ poteſt induci præſcriptio,vel iuris acquiſitio: de qua quæſtione faciũt paſſim doctn.mentionem.*Guid.Pap. q.298.* Rip.*in c.cum eccleſ.Sutrina.n.45.ext.de cauſ.poſſ.& propr. & in l.quo minus.n.132.v.4.quaritur an ſubditi.ff.de fluminib.*vbi ipſe plurimas authoritates doc. adducit. Hanc quoque com. ſententiam eſſe meminit Rol.à Valle,*conſ.53 n.23.Tom.y.*de ea quoque antea dictum eſt *in ver.molendinum.* Kirchouius.

68 Commodum longioris vitę in obligationibus , reſpectu præſcriptionis, non eſt conſiderabile. Eſt com.opi.ſec.Iaſo.*in l.qui bis idem.in 6.fallentia.de ver.obli.* Tamen idem *Iaſ.ibidem* tenet cum Aret.quam tener in puncto iuris eſſe veriſſimam. Chæſian.

69 *L.fin.C.de ſacr.eccl.*correcta per ius auth.in Eccleſia,quo ad præſcriptionem paſſiuam,non cenſetur correcta in ciuitate.Eſt com.opi.ſec.Iaſ *in auth. quas actiones. ver. contrariam opinionem.C.de ſacroſanct.eccl.*per regulam, quod in correctoriis non eſt licita extenſio,etiam ex maioritate rationis. Idẽ.

70 Merum,ac mixtum imperium & iuriſdictio non pręſcribitur,niſi per tantum tempus de cuius initio nõ eſt memoria hominum in contrariũm.Cur.Iuo.*conſ.164. nu.152.* commu. dicit.licet præſcribi poſſit.Bello.*conſ.46.nu.1.*commun.dicit. Villalob.& Vezinus.

71 Merum imperiũ præſcriptione vel conſuetudine poteſt acquiri.commu.dicit *Io.I*mo. *in c. cum contingat. infi. extr. de foro compet.*vt allegat Iacob de S.Georg. *in ſuo tract. feudo. in verb.cum mero imperio.nu.13.*ſequitur Zaſ *in l. imperium. nu.26. ff.de iuriſd.om.iud.* licet olim controuerſæ(vt ibi dicit) dubitationis fuerit. I.*Fich.*

72 Præſcriptio tẽporis immemorabilis habet vim priuilegij,etiã cõtra ſuperiorẽ ignorantẽ. eſt magis com.opin.teſte Dec.*conſ.85.*poſt Alex.*conſ.6.viſo themate.vol.1.* Chæſian.

73 Præſcriptio longiſſ.temporis etiam contra ignorantem decurrit:ſed conceditur in integrum reſtitutio. Eſt commu. opin. ſec. *Alex.conſ.116.perſpectis.vol.5.* Soc.*in conſ.128. praſentis.nu.150.vol.j.* Chæſian.

74 Mala fides præſumpta triginta annis purgatur,atque extinguitur,& ſic præſumptio malæ fidei tollitur triginta annorum curriculo:ſec. Bar.*in l.cum quarebatur,in fi.C. vnde vi.* Alex.*conſ.6.col.1.vol.1.& conſ.151.nu.7.vol y.* Afflict.*de c.40. n.12.* Panorm.*in c.ſi diligenti, col.3.de praſcript.*Bartol.*in l.Celſus,n.17.*vbi etiam Claudius,*nu.31.*& Ioan.Franciſc. Balbus.*in 3.parte nu.41.ff.de vſucapio.*Iaſ.*conſ.57.col.fi.vol.1.& in §. Sed iſta nu.100.Inſtitu.de actio.*Dec.*conſ.267. & conſ. 558.in fi.* Curtius Senior *conſ.82.col.3.*Curtius Iunior *conſ.52.nu.y.* & ita conſuluit Crauet.*conſ.146.Reſpondi de iure,nu.1.& 6.*Ruinus *conſ. 156.n.10.vol.1.conſ.34.nu.10.vol.y.& conſ.118.nu. 4.vol.4.*Socinus Iunior *conſ.115.nu.30.vol. y.* Et eidem opinioni inhæret quoque Couarruuias *in relectione,c. poſſeſſor,in y.parte.§.8.n.3.de regulis iuris in 6.*& Iacobus Menochius *in tract recuperanda poſſeſſionis,remedio 13.nu.70.* com aliis complurib. in illis locis relatis per eos,in quibus apertè oſtendunt iſtam opinio. com. eſſe, poſt Claudium & Balbum *in d.l.Celſus.*

Sed opinio hæc cõmunis nõ ſortiretur quippè l cũ,vbicũq; de neceſſitate in pręſcriptione bona fide requireretur. Et hinc eſt,quod in pręſcriptione iuris aquæ ducẽdę exigitur bona fides,alioquin non valet præſcriptio:ita Gloſſa. Barto. & alij *in l.1.§.hoc interdicto ff.de itin.actũq; priua.* Cyo. *in l.1.C. de ſeruitu.& aqua.*Laurentius Syluianus *conſ.1.ſub n.161.& ſeq.*& Aret.*conſ.30.viſo themate,ſub nu.y.*vbi refert iſtã eſſe com.opi.

In qualibet enim ſeruitute pręſcribenda bona fides neceſſaria nẽpè foret.*l.j.§.ſed ſi.ff. de aqua quotidia. & aſtiua, & l.j.* & ibi Bal.*C.de ſeru.& aqua.& l.fi.ff.de itinere,actũque priua.* & hęc eſt communis opinio,innuente *Aret.in d.conſ.30.*

Vndè nõ admittitur pręſcriptio quantumuis antiquiſſima, etiam mille annorũ in præſcribenda ſeruitute,vel iure aquæ ducendę,niſi adſit,& concurrat bona fides. textus eſt *in c ſi.*& ibi Gl.& Doctores *extra de praſcriptio.& in c poſſeſſor mala fides,de regulis iuris in 6.*& Aretin.*in d.conſ.30.nu.y.*Cranetta *in d.conſ.146.ſub nu.j.& ſequen.*& Pariſ.*conſ. 112.ſi originem aqua ſub nu 29.cum aliis ſequentibus vol.j.*

Et iſta mala fides in præſcribenda ſeruitute,nimirũ ſemper præſumitur: ex quo contra ſe præſcribens habere videtur iuris pręſumptionem:ita Aret.*in d.conſ.30.* & Alciat. *in tract.de praſumptionibus in reg 3 praſump 5 nu.6.*

Et quamuis in ſeruitute aquę ducendæ ſeu in pręſcribendis aquis nulla profectò currat præſcriptio,tamẽ vbicũq;probaretur præſentia,ſciẽtia,& patientia domini,ſeu aduerſarij:tũc induceretur dubio procul ipſa pręſcriptio. textus eſt *in l. y. in ver ſciente.C.de ſeruitutib.& aqua.*Abb.& alij *in cap.cũ eccleſia Sutrina,extra de cauſa poſſeſsionis , & proprietatis.* Laurentius Syluanus *in conſ.1.ſub.nu.165 & ſeq.*& Pariſius *in d.conſ 112.n.39.*vbi profert iſtam eſſe cõem ſententiam. Viuius *opin. 473.*

75 Viuere quilibet præſumitur vſque ad centum annos,niſi probetur mortuus.*l ſi §.& nobis.C.de ſacroſ.eccl. & l. an vſusfructus,in fi.ff.de vſufruct.*Glo.Bar. & cæteri, *in l.y. §. ſi dubitetur.ff.quemad.teſt. aper.*Bar.Ang.Imol. & Roma.poſt Glo. *in l.ſed & ſi.ff.de acquir.hered.* Ferrarien.*in ſua prac. Papien. in for. libelli,quo petitur hareditas ex ceſta §.poſſidebat,n.y fol.paru.392* Afflict.*in conſtit.Statuimus,in fi.rub.6.lib.1.*Bertran.*conſ pen. ſeu 337.Ex his qua parte hereſta mulieris,nu.4. vol.8.*Cur. Sen. *conſ. 2.ſub nu.2.*Crotus *in tract.de teſtibus.ſub num.282.in 7.par.* Bal. *conſ.148.Factum quaſtionis tale eſt,vol.y.*Ioan. de Neuizanis *in ſua Sylua nuptiali,lib.y.nu.111.* Thobias Nonius *conſ. 5.n. 13. & ſeq.*Capicius *dec.4.nu.18.*& Dec.*conſ 204.nu.4 & conſ.575.nu.10.*vbi recitat iſtam eſſe cõem regulam,& opinionem. Et ſic actor in præſenti caſu proculdubio ſuccumberet . niſi ſupereſſet tempus probandi contrarium.

¶ In contrariam verò partem inclinauit cõſulendo Corn. *conſ.119.nu.8.vol.j.*Dec.titubanter,*in l ſi emancipati,col.3. C.de collat,*& Alciat.*in tract.de praſump. in regul.1.praſump.44.*qui etiam limitat & declarat.& Ruin.*conſ.189.nu.14. vol.1.* Pariſ. *conſi.86.nu.20.cum aliis ſeq.vol.4.* & Couarruuias *in ſuis reſolutionibus,lib.y.c.7.nu.6.*poſt alios ſignatos ibi par eũ. Zuchar.*in l.ſi.nu.200.c.de edic.diui Adriani toll.*& Franc.Coſcius *in cap.1.de conſt.n.23.& ſeq.* Et iſtã vlt. opin. ſequebatur ætatis noſtræ monarcha,& Iuriſcõſultorũ Princeps pręceptor me.°,D. Renaldus Ridolphius Peruſinus,dum publice interpretabatur *d.l.ſi emancipati,*qui oculis , vt aiunt,lineis omnia arcana, recondita,& abſtruſa iura intuebatur,& penetrabat,prout in ſuis lecturis imprimendis facilè dignoſcitur, forſan in breui temporis curriculo. Tamen eius opin. & ſequacium , tanquã in iure non verſorem,rationabiliorem omninò reiicio,& ſequor primã ſententiã Gloſſ.& Bar.cõem. Quia amicus Plato, amicus Socrates, magis tamen amica veritas,vt inquit etiam Soc.Iuo.*conſ.41.n.1.vol.* 3.proteſtãdo ſe cõtra Dec.& cõſulẽdo contra eum ibi.Et caue ne te decipiat Corn.*conſ 340. nu.9.& ſequen.vol.1.*vbi dicit iſtam Glo.& Bart. opinionem iure non probari,& iſtam ait inſolentes,& vulgus tenere. Caueque pariter à Coraſio *in miſcellaneis iuris ciuilis , lib. 5. c. 18. per totum,* qui ibi pueriliter per aliquas frigidas rationes ſuadet dictam communem nunquam probabilem ſibi viſam fuiſſe. Caue bis etiam à Gozadi.qui præcipitanter *conſ.68.ſub nu.6.* ait falſam eſſe. Imò præcauendum eſt potius ab aſſertione Gloſſatoris, attellantis à ſemetipſo,& ex naturali propria ceruice,in ſcholiis ad Alex.*conſ.j.nu.42.*vol.5.opinionem iſtorum contra cõmunem his temporibus crebriorem fore.

Et mors ipſa multifariam probari ſolet,& primò ea potiſſimùm probatur per librum hoſpitalis,& præſertim ſibi te cõ

fuctu-

fuêru-ſine, vt ipſis libris circa hoc fides adhibeatur: vt voluit & iudicauit R. Roma. ſub die 16. Octobris 1570. atteſtante veritatis fonte, D. Oradino præceptore meo, *in deciſ.* 266.

Secundo ... probatur mors per librū Rectoris Eccleſiæ, in quo mors ſep... liorum deſcribitur, cum ei credatur de morte aliorum, ac ... ente maximè conſuetudine: vt tradit, & firmat Crauet. *in tra. l. de antiq. tempor. in* 1 *par. n.* 264.

Tertio ſufficiens probatio eſt etiā, vbi quæritur de morte alicuius, qu... inter liberos, & cōiūctos habeatur pro mortuo; quia ... eritimū ... s eſt, quòd ipſi ſciāt hoc, quā extranei: ſecūdū not. *in auth. hodie. C. de repud.* & voluit Ang. *in l. de tutela. C. de in integ. reſt. min.* per illā tex. Bar. Verone. *cōſ.* 50. *col.* 3. Alex *cōſ.* 27. *col.* 2. *vol.* ... *cōn. conſ.* 204. *vol.* ... Ant. Cotl. *in ſing. in verſ. Mors.* & Crauet. *conſ.* 127. *In contractu matrimonij, ſub nu.* ...

Quartò mortuus quis præſumitur, qui per 20. annos abfuit à patria ſua, itā vt ni... l certi de eius vita reperiri potuit: & tūc omni qua decuit exa... ma diligē... adhibita, mediatib. nūciis, & exploratorib. deſtinatis in reperiēdo abſēte, eoq. nullatenus reperto, dicitur mors probat.: ſec. Bal. *conſ.* 90. *vol.* 2. Bar. Alex. & alios oēs vnanimiter *in l. hoc iure. ff. de verb. oblig.* Crauet. *in d. conſ.* 127. *nu.* 17. & Gozid ... Videtur prima ta cie dicedū *n.* 9. vbi in medium expoſuit illā ... ſſe cōm. opin.

Quinto mors ipſa probatur etiā per famā publica: ſec. ... y. Bart. Bal. Ang. & ... lios oes cōcorditer, *ut l. ſi quidē. C. ſol matr.* Saly. *in l. ea quidē. col. pen. C. de accuſ.* Alex. *cōſ.* 172. *In cauſa, & lite inter dominam Dorotheam, n.* 7. *vol.* 6. Crauet. *in d. conſ.* 12 ... *n.* 17. Iaſ. *in l. cum eo, col. ſi. C. de tranſact.* ... *cōſ.* 204. *col.* 2. *vol.* 3.

Sed hęc omnia procedunt in cauſis ciuilib. ſecus verò in criminalib. tūc. n. cū tractetur de maximo præiudicio, & irrecuperabili, putà vbi eſſet quæſtio de homicidio, & quæreretur quis interfeciſſet, debet nempè plene probari mors ipſa per teſtes: vt *in l. inde Neras. §. ſi. cum l. ſeq ff. ad leg. Aquil.* & notat Corſet. *in d. ſing. in ver. Mors, ſub n.* 3.

Et interdum tractatur etiam de præiudicio famæ, & ſtatus in probatione mortis: & tunc deberet adhiberi alia probatio, de qua *in auth. hodie. C. de repud.*

Et aduerte, quod hoc tempus centum annorum ſtatutum à Legiſtis vitæ hominis, eſt etiam nimis breue. Nā ante diluuiū ætas hominū erat prol... ior, vt ... A... a, & ... , primus parētib. qui vixerūt annis 662. Seph. 912. Enoch ... 5. c... iam. 910. Malael. 895. Iaſet. 962. M... lem. 969. vt habetur per Aug. *c.* 15. *de ciuit Dei*, per Fratr. in Ioannem compatriotam meū *in ſermonib. quadrageſimalib. in ſerm.* ... *diuino de morte.* 41. *Modicum tempus vobiſcum ſum, col.* 4 *verſ Vixit enim Adam primus parens.* & per Diſcipulum *in ſermone.* 60. *Modicum etiam non videbitis me, col.* 2. & *ſeq. in litera* N. vbi refert etiam ætatem aliorum antiquorum patrum ferè innumerabilium.

¶ Sed poſt d... uium Deus co... ... pus breuius, vt tadit Ioſeph. *de antiq. lib.* 1. *c.* 5. & 8. licet quoq; illo tēpore ſatis lōgius eſſet tempus vitæ mortalium, vt habetur *Gen. c.* 11. Et hoc, ſiquidē ante diluuiū homines erant ... igioli, & ab ipſo Deo facti, & pabula opportuniora eis erant propt... ra. & octo alias cauſas, & rationes adducit *in d ſermone* 60. *in litera* O. Diſcipulus. Ideo tantorū annorū cur... culus viuebant, dein de obuarias cauſas ... eſtas per Diſcipul... *in dicto ferm.* 60. *in litera* O. & ob vi... ... tate, quas iugiter per ſcrutabatur, ideſt ... eome... a ... ue, Deus eis amplius viuendi ſ... ... quę ... quam antea dicere potuiſſent, niſi ſexcent... ... eſſet anus: per not. n. curricula magnus annus impletur hæc ibi ... ephus, adducens authores tam Græcorum, qu... ... & A... vpt ... on.

... irmat *in c.* 14. *eiuſde* ... & quo ... pore ... poſt ſuit per Deū tempus vit... h... inis ... & ... pore Dauid annorū. 70. in potentarib. ... auis ex ... ſo Geneſeos præcitato, ſcrip ... fu ... ſpiritus meus in homine in æternū: ... ... 120. Sic etiam ante tēpus Moſis ... 12 ... & in declinatione deflexit vita homini ... *teſtiſſi ...* 18. Numerus dierū hominū, vt multis ... tenuis anni: prout apud Legiſtas ſtatutum eſt, & docuimus ſupra ex cōmuni opinione. Dū ergo tempus habemus, operemus bona, Chriſto quę adhæreamus, cui vero Deo laus, gloria, & gratiarū actio debetur in ſempiternum. amen. Viuius *opin.* 1042.

76 Vita humana ad ceutū vſq. an. duratura non præ... mitur, & ſi vltra eos non durare præſumitur, quauis. n. ... illos quiſpiam aſpirare poſſit: tamen præſumptio generalis non eſt, & quemuis alium ad ipſos peruenturum, & ſi maxime ſit, nemini vltra illorum ſeculum vitam prolaturum, vt verò & cōmune interpretū dogma renuncio ex Aret. *in l. ſed & ſi de ſua. ff. de aeq. ha.* Corn. *conſ.* 119. & *conſ.* 340. *lib.* 3. & *conſ.* 181. *lib.* 3. & *conſ.* 1. *lib.* 4. & *conſ* 208. & *conſ.* 243. *lib.* 4. Iaſ. *in l. vlt. ad ſi. C. de ſacroſ. eccl.* Dec. *in c. cum dilecta. de reſcrip. viij. in l. vlt. nu.* 28. *C. de ediẋ. diuo. Adr. toll.* & *conſil.* 575. *nu.* 10. & *in l. ſi emancipat. C. de collat.* & Cor. Soc. Gozad. Alc. Marruet. Capi. Neuiz. Coraz. Mon. Corra, quos laudat & probat præclarus iuris anteceſſor Arius Pinel. *in l.* 2. *C. vlt nu.* 3. *C. de reſcin. vend.* Pariſ. *conſ.* 87. *in ſi. lib.* 4. Viuius etiam *opin.* 104. ac Pon. *lib.* 1. *concl.* 12. E. Suarez.

De annali exceptione tollenda, &c.

TITVLVS VI.

Libellus generalis, incertus, obſcurus, & vagus ſuſtinetur ſi à parte nō opponatur. *l. p. C. de anna. exceptio.* & eo caſu obſcuritas, incertitudo, ſeu generalitas ipſius libelli ex probationibus ſupplebitur. *ita in d. l. ſi. verſ. ſicut. talis exceptio.* ibi etiā Salic. quare ſi actor libellum ſuum incertum, generalem, aut obſcurū proponat, & neque per reum reprobatus fuerit ille libellus, actor demū probans & declarans in proceſſu rem, q; ititatē, aut cauſam deficiētē in libello debebit obtinere. Salic. ibi. ¶ ſi pars obiciat de incertitudine, aut generalitate libelli, iudex ex ſuo officio actorē coget ad eū libellū declarandū. Soc. *in c. ſignificantibus. verſiculo* ... *cundum dubium. de libellis oblatione.* Exceptio tamen quòd libellus ſit generalis, vel incertus, debet opponi ante litem conteſtatam, vel in ipſa cōteſtatione, & etiam poſt ſignificatur quem poſſe competere. Bald. & Salic. *in l. exceptionem c. de exceptio.* Iaſon. *in §. omnium. nu.* 125. *Inſtit. de actionib.* & proceſſus ipſo iure nullus ex facta probationibus non poſſet ſuppleri ſeu adiuuari. & exceptio ineptitudinis libelli impedit proceſſum, & litis conteſtationem. Bart. *in l. ſi præſes. de pœnis.* ita Iaſ. *in l. Lecnne officium, num* 9. *ff. de officio aſſeſ.* quæ exceptio etiam poſt ſententiam poreſt opponi. *Iaſ. in* 9 *omnium. nu.* 16. *de actio.* Salicetus *in d. l. exceptionem. nu.* 12. *de except.* Bellac.

De alluuionibus & paludibus, &c.

TITVLVS VII.

Flvminvm quædam ſunt priuata, quædam publica *l.* 1. *ff. de flum*

Proprietas fluminum publicorū eſt Cæſaris: quia ipſa flumina ſunt de regalibus. *c.* 1. *in tit. qua ſint reg.* hodie autem cum merum imperium ſit præſcriptum per ciuitates Lombardiæ. gloſ. *in §. iuſiuran. alias in §. nulla. in aut. de defenſor. ciuil.* flumina publica qu... ad proprietatem ſunt illius ciuitatis, ſeu populi, per cuius territorium decurrunt. vt vult Ang. *in l. flumenum in prin ff. de dam. inſe.* Plus vult Bar. *in d. l. quominus. in* 1. *col* quod hodie omnes ciuitates Italiæ præſcripſerunt merum imperium, & acquiſiuerūt omnia regalia. refert Iac. *vbi ſuprà.* Bellac.

2 In aquis, fluminibus, nemoribus & ſimilibus, conſuetu do anti ... uanda eſt. Barb. *in* 1. *v l. conſ.* 9. *in* 1. *col.* & *in conſ.* 51. *in* ... *col.* Vezinua.

3 An lignamina vi fluminis impulſa, retiorere liceat. Fed. *rōſil.* 107. & eit quod nō, niſi habeātur pro derelict. & quod totū eſt fieri facere proclamata, quò l in tale tempus auferatur; alias quòd pro derelict. habebūtur, & ſecutius eſſe, vt tūc pauperibus cōcedetur. Vide Iaſ. *in l. ſi quis nec cauſā.* § *res pign. nu.* 4. *ff. ſi cert. pet.* vbi dicit, quòd talia remaneāt domin... nec acquiruntur ei, in cuius agri impulſa ſunt. Bal. *in rub. de rer. diuiſ.* Idē.

4 Ripæ fluminū quo ad proprietate ſunt illarū perſonarū quatū prædiis adhæret: ripæ enim ante & cura hominū recipiūt incōmoda, & reparātur incōmoda pertinēt ad vicinos: ergo ſultū eſt vt & cōmoda earū riparū ad vicinos pertineāt. Bal. *in rubr de rerū diuiſio.* Iaſ. *in l. quominus. nu.* 64. *ff. de flumi.* ita ve via publica quæ eſt in medio, nō impediat quin ripæ ſint eorū quorū prædiis adhærēt. Iaſ. *ibi nu* 99. & venient ripæ etiā ſi de illis non ſit facta mentio in inſtrumento. nam vēdito fundo, & ripæ quoque cenſentur venditæ. Iaſ. *ibi. nu.* 70. Bellac.

5 In materia alluuionis, factū hominis, & naturæ æquiparantur ad vtilitatem habentiū prędia vicina. Ita in ſimill determinat Bar. *in l. quominus.* 10. *quæſt. ff. de flumin.* vt per eum. cum quo eſt cōmunis opinio, vt ibi per Iaſon. & nouiſſimos. Et Bart. ita refert, & ſequitur Soc. ſen. *in conſ.* 79. *ſuper quæſt. qua vertitur. verſ. quemuis dicat* Pari. 3. *vol.* Et eſt in ſimill deciſio Bart. Ang. Paul. de Caſtr. & aliorum. *in l. fluminum, in princ.*

ff. de damno infec. Ac ita id communi interpretum ſententia receptum affirmat Soc. iun. *conſ. 27. nu. 8. vol. 4.* E. Muſcul.

6 Allouio fluminis, hoc eſt, additio vel detractio, quæ fit à flumane ipſo per allouionẽ ſuã transfert dominiũ. *l. ergo ſi in-ſula. §. alluuio. ff. de acquir. rerum domi. & §. præterea. Inſtit. de re-rum diui.* Sed hoc limitatur, vt nõn habeat locũ in iuriſdictio-ne, & confinibus alicuius territorij, qui non mutantur aliquo modo per alluuionem, nec inde diminutionem, ſeu augmẽtũ recipiunt, ſecund. Bart. *in tract. de flumi. in 1. par. ver. acquiritur nobis.* Bald. *in rub. ff. de rerum diuiſio.* Cæpol. *in tract. ſeruit. ruſtic. prædio. in titul. de flumine priuato, cap. 32.* Corne. *conſ. 146. alias 322. lib. 1. & conſ. 287. lib. ij.* Iaſ. *concl. 146. volum. 2.* Riminal. *cõſ. 64.* & Soc. *conſ. 127. nu. 5. vol. 1.* vbi explicat iſtam eſſe commu-nem opinionem, & admonet ab ea non fore recedendum in iudicando. & ſequuntur quoque & aiunt eſſe commune Ri-minal. *in §. 1. Inſtit. quib. alie. licet, vel non. nu. 51.* & Hierony. Bi-xianus *in tract. de confinibus, cap. 24. nu. 6.* & Ægid. Boſſ. *in practi. crim. in tit. de principe & priui. num. 280.* Contrariam vero par-tem tenuit Curt. iun. *conſ. 56.* per plures rationes, argumenta, & authoritates: ponens conſil. illud fuiſſe factum per colle-gium Papienſe, tamen quicquid ipſe ſuadeat, ſequor opinio-nem Bar. & ſequacium, quam fatetur communem eſſe ipſe-met Curt. ibi. Et duas alias limitationes, ſeu caſus, in quibus ius alluuionis non vendicat ſibi locum, ponit Rimin. *in d. §. 1. num. 48. cum alijs ſeq.* & Boër. *conſil. 24. num. 31. & ſeq.* Papienſ. *in ſua pract. in formu libelli actio. real. num. 13. ſeq.* Riminal. *loco de quo ſuprà numer. 39. cum multis ſeq.* non ſolum limitat prædi-ctam regulam in princip. poſitam, verùm ampliat etiam tri-bus modis plenè, & doctè, more ſuo F. Viuius *opin. 47.* & E. Suarez.

7 Fluminis alueus ſi mutetur de vno loco, in quo quis ha-bet ius aliquod in alium locum, ius illud quod habebat ille, perditur: Bal. *in rubr. de rerum diui. ff.* verùm ſi alueus in ſuum locum redeat & reuertatur, ille dominus ſuum ius recupera-bit. Franc. Marc. *dec. 341. part. 1.* Bellac.

De ſententiis omnium iudicum.

TITVLVS VIII.

SENTENTIA diffinitiua lata parte abſente nec citata, aut procuratore, nihil valet. gloſ. *in l. nec quicquam. ff. de offi. procenſ. & legat.* interlocutoria tamen ferri poteſt abſente parte, & ea non vocata. Bal. *in l. fin. C. de ſent. ex breuic. recit.* Iaſ. *in d. l. nec quicquam. nu. 21. & 22.* quod locum habet vbi interlocutoria eſſet parui vel modici præiudicij: aliàs autem ſi eſſet præiudicialis, proferẽ-da eſſet parte præſente aut citata. Bart. & docto. *in d. l. nec quic-quam.* & hanc communem opinionem tenendam eſſe aſſerit Iaſ. *in ea l. nec quicquam. num. 22.* Bellac.

2 Tenuta ſeu alius actus iudicis in quo proceſſit de facto parte non citata; vbi erat citanda, poteſt ab eo reuocari par-te non citata, & ſine cauſæ cognitione, ſecund. gloſ. *in capitul. excommunicatos. 11. quæſt. 3. in l. minor.* & ibi dominus Alexan. *ff. de euictio. in l. 1. in verb. infirmabitur. ff. de fer.* Bald. *in l. ſi pacto quo pœnam. C. de pactis. in l. poſt ſententiam, in vlt. ſol. C. de ſent.* Bar. *in l. ij. C. de ſeruit.* Balb. *deciſ. 354.*

3 Tempus datum à iudice partium conſenſu, prorogari po-teſt: & ideo non ſoluens intra terminum a iudice ſtatutũ, ſub pœna excommunicationis pœna, vel pecuniaria, nõ incidet in pœ-nam facta termini prorogatione per partem, dummodo ſol-uat in termino prorogato. *l. Celſus. ff. de arbit.* & ſecund. Bar. *in l. 1. §. & poſt operis. ff. de oper. noui nuncia.* canoniſt. communiter *in cap. præterea, el 2. extra de appellat.* Balb. *deciſ. 432.*

4 Comminatio iudicis de ſententiando abſentia citati nõ obſtante, habet vim citationis peremptoriæ, ſecundum gloſſ. quæ reputatur ſingularis *in l. apparitor. C. de cohorta.* Secus ſi comminatur ſe ad vlteriora proceſſurum. Monitio quoque iudicis ore facta habet vim perẽptorij. *l. ij. C. quomodo & quan-do iud.* Balb. *deciſ. 188.*

5 Sententia an ferri debeat contra dominum, vel procura-torem? Dic, vt per Bart. *in l. Quæcũque. ff. de act. & ob. in l. furio-ſo. ff. de re iud. in l. 1. C. de ſent. & interloq. col. pen. & antep.* Bart. *in l. ſtipul. iſta §. ſi ſtipuler alicui. num. 2. de verb. obl. in l. ſi procu-ratori præſentis. co. ti.* tex. *in l. ſi ideo. §. 1. ff. de euic.* Bart. *in l. ſtipu-latio iſta. §. pen. col. 3. in princ.* vbi Iaſ. *numer. 12. de verbor. oblig. in auth. vt omnes obed. iud. prouin. §. 1. col. fi.* Ab. latè *in cap. que-relam. col. 3. in fi. col. ſeq. exer. de elec.* pulchrè Rob. *de ord. iud. cap. 53. nu. 108.* vbi quod ſi quis litigat per procuratorem; & facta litis conteſtatione, moritur dominus, ſententia contra pro-curatorẽ ferri poteſt, quia procurator effectus eſt dominus litis, & debet iudex dicere, condẽnam talẽ procuratorẽ quo-dam filij defuncti procurato. nomine hæredum, vel eorũ ad quos ea res pertinet, eodẽ modo quando lis agitata eſſet cum procuratore, & iudex ferret ſententiam in perſonam domini, nam non valet, per tex. *in l. 1. C. de ſent.* in quo articulo diſtin-gue, vt per Tremol. *in practi. Bonacur. s. de imped. exec. & cauſ. null. poſt nu. 14. v. vel quia condẽnauit iudex,* Quid de ſentẽtia lata cũ procuratore reuocato: an ſit nulla? & dic, vt per Rũ. *conſ. 367. nu. 10.* vbi videtur concludere quod non, niſi plura concurrant de quib. ibi. Quid ſi procurator decedat ante cau-ſæ diffinitionẽ, an poſſit ſententia ferri in perſonam domini cauſæ? & Guid. Pap. *q. 86.* concludit quod ſic, de quo vide quæ ſcribit Iaſon *in l. nulla. C. de procur.* ſed ſi ambo ſint mortui, & procurator & dominus, diſtingue, aut ex eiſdẽ actis con-ſtat de morte, & tunc non fertur ſententia in perſonam mortui, ſed citantur hæredes: ſi verò non conſtet,

7 tunc ſi profertur ſententia valet, † Quid de exe-cutione ſententiæ: an contra procuratorem litis exequi poſſit? & dic quod non, ſicut nec contra tutorem, curatorem, & ſimiles, niſi eſſet procurator in rem ſuam, de quo vide quæ habetur per pract. Pap. for. *exec. ſentent.* per aut. *in l. j. C. de ſẽt.*

8 Quid ſi procurator litẽ fuerit cõteſtatus; & dominus litis effectus; an valebit ſententia lata cum domino; abſente procu-ratore? & dic quod ſic, & ſi dominus aliqua agat quæ concer-nat ordinem litis, procuratore domino litis effecto non voca-to, non valebunt; ſecus ſi aliqua agat concernentia litis deci-ſionem, ſec. Auſt. *ad Capel. Toloſ. q. 102.* Quid quãdo filius fuit admiſſus ad defenden. patrem abſentem, contra quem erat lis conteſt. finito proceſſu: an iudex debebit proferre ſententiam condemnatoriam contra patrem, an verò contra filium? & dic quod contra filium, ſecundum veriorem ſententiam, per Iaſ. *in l. exigendi. nu. 22. C. de proc.* vbi vide rationes not. prædi-ctas autem principales concluſ. intellige, & declara, vt per Abb. *d. cap. querelam col. 4. & ſeq. de elec.* Bellacomb.

9 Præceptũ iudicis de ſoluẽdo factũ illi qui cõfeſſus eſt, eſt interlocutoria ſentẽtia, habẽs tamẽ vim diffinitiuæ. *l. a credi-tor. §. iuſſus ff de appella.* Henricus Boich. *in c. in literis. de offi. de legati.* Guid. Pap. *deciſ. 12.* niſi tale præceptũ de ſoluẽdo eſſet la-tũ cũ cauſæ cognitione, tũc n. diceretur ſẽtẽtia diffinitiua. Bell.

10 Quæro, an præceptũ iudicis in cõfeſſũ, ſit ſentẽtia defini-tiua, vel interlocutoria? reſ. q licet inter doc. ſit cõtrouerſia cõ-muniter tamẽ in eã itũ eſt ſententiã, q ſit ſentẽtia ita tenet Bal. *in add. ad Spec. tit. de ſent. v. ſed an valeat præceptũ.* Ang. *§. illud inſtit. de her. & falci.* eãdẽ tenet Rip. *c. quoniã contra. v. interlocu-tiones. ext. de probatio.* Fel. *c. quærenti. de offi. del.* Et eam dicit eſ-ſe com. Marant *in Spec. par. vlt. cap. 1. nu. 28.* Mich. Graſſus.

11 Si iudex in ſententia refert ſe expreſsè ad acta, & ex illis ap-paret de errore ipſi' iudicis, vitiatur ſentẽtia & eſt nulla. Quia quẽadmodũ error expreſſus in ſententia illa vitiat, & nullã ipſo iure reddit *l. ſi expreſſim. ff de app. l ij. C. quando procuratore non eſt neceſ. c. 1. de re iu.* ita quando error deprehenditur ex a-ctis, ad quæ fit relatio, cũ hæc pacificẽtur. arg. tex. *in l. aut præ-tor. § 1. ff de re iud. & l. pen. C de ſent. quæ ſine quant. & l. inſtitutio talis ff. de cond. inſt.* firmat Bart. *in l. vnic. C de error. calc.* Abb. *in c. quoniam contra. de probat.* hãcque veram & magis com. con-cluſ. teſtatur Alex. *conſ 125. diſcuſſis nu. 4. lib. 3.* Inn. tamen *in c. in præſentia. de renun.* diſtinguit, quod aut iudex expreſsè ſe re-fert ad acta, in quibus error deprehenditur, & tunc vera eſt con. aut non expreſsè ſe retulit ad illa, & tunc ſecùs, quia fore taſſis iudex ex alio fuit motus, quod non apparet ex actis, hãc-que diſt. ſequitur Abb. *in cap. inter cætera. de re iu.* F. Tutz.

12 Quæro, An ſententia referens ſe ad acta nihil probãtia va-leat, ſi nõ fuerit appellatũ? Reſp. In hoc articulo variè locuti ſũt doct. Quidã ſentiũt, quod talis ſẽtẽtia nõ ſit ipſo iure nul-la. Ita firmat *Inn. d. c. quoniã cõtrà. falsã* Bald. *l. prolatã. C. de ſẽt. & interl. & in l. 1. C. de erro. calc. l. 2. C. de iud. vidus.* Abb. *c. inter cæ-tera. de re iu.* mar. de Affli. cũ multis per eũ al. *deciſ. 28. n. 3. & ſeq.*

13 Contrariã ſententiã, quod talis ſẽtẽtia ſit ipſo iure nulla, & conſequenter non tranſeat in rem iudicatam, quamuis nõ ſit appellatum, tenet idem *Inn. in cap. cum Bert.* & ibi Ant. de But. *de re iud.* Ant. de Bu. Imo. & Aret. *d. ca. quoniam contra.* Et hanc

hanc opi.dicit eſſe communem Alex.*l.ſi is ad quem.ff.de acq. her.* Eādem dicit eſſe communem Mat.de Afſl.*deciſ.47.n.3.*& eā tenet Io.de Imo.*l.ex diuerſo.§.ſi ff ſol.mat.* Eādem dicit eſſe magis communem Alex.*in conſ.123.inci.diſcuſſis haſitationibus.vol.1.* Et eam tenet Hoſt.*cap ſicut nobis.de re iud.* Et hæc quidem procedunt, quando iudex expreſsè in ſententia refert ad acta. Michael Graſſus.

14 Sed quid ſi ſentētia nō refert ſe ad acta, ſed tamē ex actis apparet ſe iniquā, quo caſu ſententia dicitur lata cōtra ius litigatoris? Reſp. In hoc articulo magna fuit cōtrouerſia inter doct. Quidā exiſtimant ſententiā eſſe nullam, ſi apparet ex actis iudicem malè iudicaſſe. Hāc opi.tenent Iacob.de Rauen. Petr.de Bellap.*l.j.c.de error cal.* Rot.*dec.355.incip fuit dubitatum.* Eandem ſententiam firmat Abb.*c.cum inter.de re iud.c.quoniam contra.de prob.* Card.*cle.1.§.fi.de foro comp.*

Cōtrariā op.quod talis ſentētia nō ſit nulla, tenet Bal.*in l.j.c.de error.cal.* Alex.*l.res iudicata.§.fi.ff.ſol.mat.* Fel.*c.inter cæter.as.de re iud.* Eādem tenet Bal.*l.j.c.ne filius pro patre.* Et eam dicit eſſe magis cōmunem Alex.de Imo.*in l præſes ff de re iu.* quem refert Matt.de Afſl.*dec.28.n.8.* Eandem dicit eſſe com. opin. Idem.

15 Quæro, an valeat ſententia iudicis, referentis ſe ad certā quātitatem, de qua liquet in certo inſtrumento, non tamen in actis producto? Reſp. Inn.*in c.venerabilis.ext.de except.*concludit per tex.ibi, dū dicit per auth.ſcripta, quòd ſic.eadem ſententiam firmat Bal.*l.j.c.de ſent.ex breuic.recit.* Alex.ſibi contrarius *in l.aut prætor § ſi iudex.de re iudic.*

Sed in contrariā partē magis communiter itum eſt, quod ſcilicet talis ſententia nō valeat, ſi inſtrumētū in iudicio, vel inſtātia illa productū nō ſit. Hāc opi.tenet Io.And.*in add.ad Specul.tit.de ſent.prola.§.qualiter.verſ quid ſi iudex.* Io.de Imo.*c.cum venerabilis.de except.* Eadem tenet Rom. *l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.oblig.* & eam dicit eſſe communem Alex.*in conſ.53 incip quæritur an ſtante nullitate. vol.5.& in conſ.109.incip.viſo proceſſu cauſa vertentis.* Et hanc dicit eſſe veriorem & communiorem Iaſ.*d.§.ſi iudex.nu.19.* Idem.

16 Iudex ordinarius lata ſentētia, licet nulla, ſi ab ea eſt appellatum, non poteſt eam reuocare vel emendare. Si verò nō fuerit appellatum, & nulla ſit, ob turpitudinē, & ſordes ipſius iudicis, tunc ſimiliter non ipſe, ſed ſuperior reformat ſententiam, prout communiter tenent Legiſtæ per *l.abſentem.C.de accuſ.*vt plenius ibidem notatur & refert Bened.Capr.*reg.26.n.18.*aut fuit nulla non alia de cauſa, quàm ex turpitudine ac ſordibus iudicis, & tūc poterit iudex ordinarius iterum pronūciare, & definire cauſam.*l.præſes.c.quomodo & quando iudex,*vt voluit Inn.*in c.de cauſis,de offi.deleg.*vt ſecundū Ant.*ibidē* cōmuniter tenent Legiſtæ, de quo tamen vt dicit Bene. Cap.*reg.26.n.19.*dubitari poſſit, nā licet Iacobus de Arena, & poſt eum Cy.*in d.l.ſi vt proponis.C.quomo.& quand.iudex,*hoc tenuerunt, tamen alij Legiſtæ tenent, vt voluit Bar.*in d.l.ſi vt proponis,& l.ſi expreſſum.ff de appellat.* Bellac.

17 Sententia nulla, non debet exequi etiā in criminalib.vt eſt com.opi.Cla.*quæſt.94.ver.ſcias autē.*& eſt nulla lata contra mortuum.*l.pen.ff.quæ ſententiæ ſine appel.reſcin.* Cæpolla *conſ.crim.59.nu.3.* Bonac.

18 Iudex poſtquàm in cauſa pronuntiauit, & ſententiā pro perfecta habuit, vtpotè, quia per verbum condemno, vel abſoluo, aut æquipollens pronunciauit: quo caſu dicitur habuiſſe ſent. pro perfecta, vt no.gl.& ibi Bar.*in l.alterū.& in l.poſtquam iudex.de re iud.in l moris.§ iſta ferè.ff.de pœn.& in l.j.in pr.ad Turp.*illa amplius corrigere, neq; emēdare poteſt: quia ſtatim ſen.recitata, deſinit eſſe iudex, præterquàm in acceſſoriis, ex doct.Gul.de Cu.*in l quia arbit.ff de arbit.* Secùs ſi pro perfecta eā nōdū habuit.*arg.text.in l.contractus.c.de fid.inſtr.*& no.per gl.*in d.l.alterum.*vbi Paul.Caſtr.& *in d.l.iudex poſt quàm.*vbi etiam Bar.*de re iud.* Nec ad ſolam ſententiæ perfectionem ſolū illa verba, videlicet, lata, data, &c.ſufficiunt, ſed dicta verba cōdēno, vel abſoluo requirūtur, ſec.gl.quā Alex. *in cōſ.118.n.12.li.2.*allegat & dicit eſſe com.approbatā *in c.fi.in ver.illuſerunt.de re iud.in 6.*quæ tamen eſt in ver.ſen.F.Turz.

19 Iudex delegatus ſi ſententiam nullā tulerit, non poterit amplius cognoſcere, aut ſe intromittere, quia ſemel functus eſt offic.*l.qualem.in fi.ff.de arbitris,*ſed recurritur ad ſuperiorē qui eum dedit, iuxta *l.ſi vt proponis,§.1.c.quomodo & quando iudex.*prout voluit Inno.& Io.Andr.*in d.c.de cauſis,de officio deleg.*quod cōmuniter teneri dicit Bene.Capr.*reg.26.n.12.* fallit tamē ſi fuiſſet nulla, ex eo q̃ nō ſeruaſſet formā mādati, quia tali caſu iterū poſſit pronūciare, prout voluit Bal.& poſt eū D.Nic.*in d.c.de cauſis.per l.quid tamē de arbitris.* Similiter fallit quādo talis ſentētia nulla, fuiſſet lata ſuper cauſa matrimoniali, vel beneficiali: quo caſu delegatus ſentētiā nullā poteſt reuocare, emēdare aut aliā dare, ſi ex ſententia euidenter deprehēditur iniquitas, prout voluerūt Dom.de Rot.*dec.341.quæ incipit. Item dubitatur ibidē.n.ſeq.& n.40.*dicit cōmunem non procedere, præterquam in beneficiis principum. Idem.

20 Iudex ſuccedēs in officio poteſt interpretari ſentētiā ſui prædeceſſoris ex coniecturis, & aliis quæ percipere poteſt ex agitatis corā prędeceſſore, ſecūdū Bar.Ang.Im.& alios Dec. cōmuniter *in l.ab executione.ff.de appell.*ſecus verò ſi ipſe ſucceſſor vellet interpretari dictā ſentētiā ſuo ſenſu mero, ſec. Imo.ibi, ſaluā tē contrariā opinionē Bal.*in l.2.c.de ſen.ex breui recitan.*& iſta cōmunē celebrāt, ſequūtur & citāt Doc.*in d.l.ab executore.*& ſimiliter iudex ſuccedēs in officio poteſt exequi ſentētiā abſq; mandato ſui prędeceſſoris, quia videtur idē iudex, vt per Bar.*in l.à diuo Pio.§.ſentētiā Romæ.ff.de re iu.* cuius opinionē cōmuniter ſequūtur Doct.vt per Soc.*ibi n.16.* Amplia hoc intantū procedere, q̃ iudex etiā alterius tribunalis habet facultatē ſententiā alterius iudicis exequendi, vbicūque ad ipſam pertineret executio iſta de iure cōmuni, ſeu ſtatutario; ſecus vero, niſi haberet huiuſmodi executionē de iure cōmuni, vel municipali, quoniam tunc non poſſet ſine literis iudicātis, vt per Bar.& omnes *in d.§ ſententiā Romæ,*vbi Soc. alios referens ſcribit *nu.17.& ſeq.*iſtā eſſe communem opin. & his occurrit congruenter hic, quòd ſentētia lata ſuper executione ſententiæ eſt interlocutoria, ſecundū Doc.cōmuniter *in l.ab executione.c.quorū appel.*vt per Rip.*in l.quòd iuſſit.nu.43.ff.de re iud.*licet Iac.Bu.*in d.l.ab executione,*& malè, teneat dictam ſententiam eſſe diffinitiuam. F. Viuius *opi.400.*

21 Princeps ſupremus & Papa poſſunt ex plenitudine poteſtatis ſententiam non ſuo nomine, & ſic prorſus nulliter latam, ratā habere & confirmare: quia ſubſtantialia proceſſus mutare poſſunt, ita vt ratihabitio eorum retrotrahatur, & mandato comparetur, quemadmodum communiter teneri refert Benue.Capr.*reg.54.nu.33.*

22 Iudices reſcriptis dati, ordinem in reſcriptis traditū ſequi tenentur, etiam ij ſi iuri aduerſentur.*c.cum dilect.de reſc.c.de cauſis,de offi.deleg.*iuncta *l.nemo.c.de ſent.& c.quoniam cōtrà.de probatio.*& no.Doct.*in rub.de reſc.* ſed iudex ipſe non habet iuriſdictionem aliquā ante pręſentationem reſcripti, ſec.com.opin.omnium Doct.quam citat, & declarat Dec.*in cap.ſuper eo.nu.24.cum aliis ſeq.de appel.* Viuius.

23 Scripturā in ſententia de neceſſitate requiri, no.doct.*l.j.& per tot.C.de ſent.ex breuic.reci.* Bar.*in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi.proconſ.*& ſi in ea reperiretur dictio abbreuiata, &c.non poſſet fieri extenſio, ſecundum Iaſ.*in rep.l.gallus.§.idem cred.num.7.ff.de lib.& poſth.*ex quibus autem nulla reddatur ſententia: vide Alex.*conſ.123.li.7.* Dec.*conſ.295.col.vl.* vbi declarat, & caſus in quibus in ſententia ſcriptura non requiritur; vide per gl.*in § ſancimus.in gl.magna.in auth.de exhib.reis.in auth vt cle.apud proprios epiſc.in auth.vt iud.ſine quoquo ſuffra.§ neceſſitatem.ver.in non ſcripto.* Idem.

24 Quæro, An ſententia interlocutoria debeat proferri in ſcriptis? Reſp.cōmunis & vera concluſio eſt, quod neceſſariò nō ſit in ſcriptis ferenda: licet poſtea debeat in ſcriptis redigi, ita tenet gl.*in c.quoniā contra.ver.interlocutiones.* Et hāc op. ſequitur Bar.*in l 2.C.de ſent.ex breui.recit.* Ang.& Imo.*in l.j.§.libellis.ff.de app.* Et hāc dicit eſſe cō.op.Iaſ.*d.l.nec quicquā.n.59.cū ſed.de off.procōſ.* Et in hoc differt à ſētētia diffinitiua, q̃ nō valet, niſi in ſcriptis feratur, & deſcripti recitatione, *tex.l.ſi.c.de ſent ex breui.recit.*& eſt cōmunis ſecūdū præfatos doct.

Amplia hāc communem, vt etiam de partiū cōſenſu ſententia diffinitiua ſine ſcriptis lata nō valeat, ita tenet gl.*c.ſi.ver.illuſtriū.de re iu.in 6.gl.§.ſicubi.auth.de mand.prin.* Et ita communiter firmat Iaſ.*d.l.nec quicquam.nu.67.* Mich. Graſſus.

25 Sententia præcipitāter lata, & tam breui tempore quo veriſimiliter acta maturè videri non potuerunt, eſt nulla, ſecundum Bart.& Bald.*in l.2.c.de eden.in l.2.C.de ſent.ex breui.reci.* Bar.*in l.prolatam.C.de ſent ve.ſi.per cap.cum ex literis.ext.de in integ.reſtit.* Butr.*in cap.eccleſia ſancta Maria.ext.de conſtitu.* Præpoſ.*in cap.dilecto.7.col ext.de app.*niſi ſecundum Fulg.

nu.21.cum ſeq.verſ.per interruptionem in 8.vol.tract.& in tracta. except.vſucap.ſeu præſcrip. Ioan.Cr. *t.in conſ.71.nu.62. cum ſeq.* & Bernhad. Vuurnblei. *in pract.obſer.lib.1.tit. de præſcript. c 9. incip.præſcriptio interrumpitur q' in t duobus ſeq.incip.præſcriptionis interruptio,q. actionis perpetuatio.* item præſcriptio interrumpitur quandoque per interpellationem extraiudiciale. Kircho.

174 Præſcriptio etiā interrūpitur ſi ſuperueniat inhabilitas in perſonā præſcribentē, nō tamen ſi ſuperueniat in perſonā contra quam præſcribitur. Balbus *ibid.q.4.nu.1.* comm.dicit.

Fallit ſecundum memb. uni dictæ comm.opin. in præſcriptione trigenaria, quæ dormit contra pupillum. idem Balbus *ibi num.eodem.* communem dicit. Villalob.

175 Præſcriptio mixta, hoc eſt 10. vel 20. an. interrumpitur per litis conteſtationem factam coram iudice cōpetenti. Balbus *in 2.ſpecie,2.par.6.par.q.1.nu.32.* comm.dicit. Idem.

Amplia ad actiones perpetuas ſeu tēporales. in actionib. autem annalib.& prætoriis, quæ regulariter durant per annum: interrumpitur præſcriptio per litis conteſtationem, ſeu quaſi: hoc eſt, per libelli oblationem Principi factam. Balbus *ibi, num.* 6. communem dicit.

Amplia etiā ad actiones criminales. Balb. *ibi nu.24.* cō.dicit.

Limita in præſcriptione decennali inducta per ſtatutum cùm ſit loco præſcriptionis 30. an. quæ per ſolam citationem interrumpitur, & non eſt neceſſaria litis conteſtatio. idē *ibid. nu.10.* comm.dicit, & Pyrrhus Angleb. *in conſuet. Aure.de poſſeſſorus indue.cap.3.* communem dicit.

Nota iſtam commu.ad intellectum *l.3.tit.13.ord.lib.3.* Idem.

176 Pręſcriptionem licet interrumpit defectus poſſeſſionis, non tamen defectus tituli, quin poſſit de nouo inchoari præſcriptio. Balb. *in 2.par.6.par q.j.verſ.4.* comm.dicit. Idem.

177 Interruptio præſcriptionis naturalis prodeſt omnibus: ciuilis autem interrumpenti ſolum. Balb. *in 3.par.3.part. principalis. q.3.* communem dicit. Idem.

178 Præſcriptio non tollitur per pactum. Balb. *de præſcrip. in 5.par.5.part.q.6.* comm.dicit.

Amplia, etiam ſi ſit dictum in obligatione, quòd toties incipiat deberi, quoties fuerit præſcriptum, etiam ſi ſit appoſita dictio, vt quandocunque poſſit petere. Balb. *ibi* com.dicit.

Intellige, & amplia iſtā cōcluſionē ad præſcriptionē triginta annorū, quæ datur in odiū neglgētiū. Alc. *in rubr. de præſcr. nu.60.* com.dicit, vide de hac materia. *nu.5.6. vſque ad fin.rubr.*

Fallit hæc cōmunia in præſcriptione præterita quæ poteſt renunciari. Balb. *tract.de præſcript.in d.q.6.* com.dicit. Idem.

Contrariam opinionem, ſcilicet quòd imò præſcriptio pacto tolli poſſit. communem dicit Barb. *conſ.22.vol.4. & conſil. 52.vol.3.* I.Fich.

179 Facultas non præſcribitur, *l.viā publicam.ff.de via publ.* gloſ. *in cap.vt priuilegia.de priuileg.*

Fallit in 8.caſibus, quos not.Port. *lib.3.ſuarum concl. reg 33.* Don.à Fina.

180 Pręſcriptio, ſi eſt ſublata per ſtatutū, ſimpliciter, vel per priuilegium, intelligitur in realibus actionib⁹ de præſcriptione decem, vel viginti annorum, in perſonalibus tamē triginta annorum: etſi ſtatutum poteſt operari in longa, non extēditur ad aliam. idem Balb. *ibi.q.9.* com.dicit. B.Villal.

181 Præſcriptione ſublata per ſtatutum, non intelligitur de præſcriptione de cuius initio non eſt memoria in contrariū. Bellon. *conſ.8.num.8.* com.dicit. Idem.

182 Statutum non poteſt tollere obligationem naturalem vel ciuilem per quodcunque tempus, & tale ſtatutum nō valet. Balb. *in 5.part.5.part.quæſt.6. & in 2.part.3 part.q.10. nu.14.* communem dicit. Idem.

183 Præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, currit cōtra minorē, ſed datur reſtitutio excepta trigenaria: quia cùm ſit odioſa, dormit in pupillo. Balb. *in ſexta par.in princ.in 23.caſu.* communem dicit.

Amplia etiam ſi currit ad corroborationem contractus celebrati cum defuncto. Balb. *ibi* comm.dicit.

Amplia ſecundò, ad præſcriptionem ſtatutariam, quia currit contra minorem adultum: licet dormiat contra pupillū. Balbus *ibi* comm.dicit. Idem

184 Pręſcriptio Immemorialis habet locū in priuilegio cōceſſo à principe ex certa ſcientia. Bell. *conſ.65.nu.5.* com.dicit, intellige data capacitate in præſcribente. Couar. *in reſol.lib* j. *c.10.nu.14.* com.dic.ex Hyp. *ſing.80.* Et nota aliud verbū Aymon. *de antiquit.temp.part.4.nu.10.* quòd in caſibus in quibus caſus verus æquiparatur ficto, in illis appellatione priuilegij, venit priuilegium fictum. Idem.

185 Pręſcr[illegible] eſt [illegible] ſolennitatis in alienando rem, quādo lex non re[illegible], ſed [illegible] ſummodò ponit formam alienationis. Bello. *conſ.46.num* [illegible] mmu.dicit. Idem.

186 Præſcriptio [illegible] annuæ præſtationis in legatis incipit quolibet anno, in contractibu. tamen ſufficit vnica pręſcriptio. Boēr. *deciſ.336* com.dicit Idem.

187 Præſcripti[illegible] exe[illegible]tio per arbitriū admittitur, ſi præſcriptio ſit cum bona fide. Balb. *in 1.par.q.5.* com.dicit. Idem.

188 Præſcriptionis exceptio impedit litis conteſtationem, ſi opponatur. Boer *deciſ 344.nu 7.& 8.* com.dicit. Idem.

Additio. Præſcriptio an probetur, & ſufficiat per poſſeſſionem inceptam ab vno, & finitam à ſucceſſore. Barto. *in l.Pomponius.§.præterea.in fi.ff.de acquiren.poſſ.* dicit quod ſic, & ita Paris. *conſ.107.laborioſa,nu.11.vol.1.* Marc.Ant.Nat. *conſ.* 70. vide *num.4.vol.1.* Soc.iun. *conſ 47. viſo prædicto.num 1.cum duob.ſeq. volu.2.* Limita, niſi in beneficiis in quibus tempus prędeceſſoris cum tempore ſucceſſoris ad finiendum triennium colorati tituli non coniungitur, continuatur, & ratio vt per M.Aut. Bard. *in tract.de temp.vtil.& continu.in c.14.nu.6.* I.Fich.

189 Præſcriptio in actionibus redhibitoria, & quāto minoris, aliiſque rei non perſecutoriis, quę anno olim, & hodie expirant. *§.eas. Inſtit.de perpe.& tempo.actio.* contrà minorē abſque ſpe reſtitutionis currit, ex ſententia Caſtr. quem doc.cōmuniter laudant *in l.ſi.C.in quib.cau.in integ.reſtit non eſt neceſſ.* currit quoque contra ipſum minorem inſtantia triennalis, de qua *in l properandum.§.fi.C.de iud.* & ibi doc. & idem Caſt. *d.l.2.* & ibi Barto. 16. *oppo.* vbi etiam in tempore dato ad cōficiendū inuentarium idem concludit per text *in l.fi.C.de iure delib.* fallit tamen quod dicitur de triennali inſtantia, quando tutor vel curator ſiue etiā procurator, cuius dolo vel culpa inſtantia ipſ. periit, non eſt ſoluendo: quia tunc datur in ſubſidium in integ.reſtit. ſi læſua perſiſtat. *d.§ fi.* & ibi idē Caſt. poſt Bar. conclud. idem in tempore dato ad appellandū: quod eſt decem dierum. *authen.C.de appel. & tempore ad appellationem proſequendum:* quod eſt annus, & ea cauſa bienniū, & longius, *e ex ratione, eod. titul. de appel auth. ei cui. C. de temp. & repa.appel.* quod ideo inductum eſt, vt iuris rigor conſeruetur. *auth. de appel & intra qua temp.in prin.*& voluit gl. *in l.auxiliū. ver. ceſſant ff.de mino* idem concluditur in tēpore dato ad excipiendum de dote non numeratæ pecuniæ, quam habuiſſe confeſſus fuit non fuiſſe ſibi numeratā. *in l. contractib. in prin. cum gloſ.in verb.periturus.C.de non nu.pecu.*& habetur per Caſt. *vbi ſuprà.* F.Turzin.

190 Præſcriptionis interruptio facta per vnum non prodeſt aliis, vt ſi quis litem mouerit contra aliquem, & litem fuerit conteſtatus, talis motio litis & conteſtatio, prodeſt ſolū mouenti litem, & per conſequens talis interruptio præſcriptionis prodeſt actum exercenti & quò ad ipſum operatur ſuum effectum, & non contra alios. *l.inter quatuor.ff. diuer. & tempo. præſ.* & quo ad alios obiiciet ille poſſidens ſe liberas ædes habere. *l.loci corpus. §.competit ff ſi ſeruus. vindic. gloſ prag.ſanc. in verbo.termino rem.in tit.de paci poſſ.* & Boe. *deciſ.24.num.2.* ſiet etiam interruptio præſcriptionis per libellum oblatum corā arbitris, & miſſionem executionis. Oldr. *conſ.*176. interruptio tamen facta ab vno ex correis credendi prodeſt alteri. Alex. *conſ.98.in 7.vol.* ac Iac.

191 Clauſula generalis, ſi qua mihi iuſta cauſa, competit ex capite ignorantiæ aduerſus præſcriptionem longiſſimi temporis, ſec.magis com.per Burſat. *conſ.26.nu.34. lib.1.* Bonag.

192 Clauſula, habita licentia, & non aliter, ponitur ad euitādā caducitatē, ſec. com.po. autſat. *conſ.40.n.45.lib.1.* Idem.

De præſcriptione longi temporis 10.vel 20.annorum.

TITVLVS III.

AD præſcribendum merū imperiū, requiritur, quod labatur tantum tempus, cuius initij memoria non extet. hæc eſt communis opinio *in l.imperium de iuriſdictio.*

Fallit in 8.caſib.quos not. Gaſpard. Valla, *in d. l.imperium, num 76.*

Fallit in 2.caſib. vt per *Iaſ.in d.l.nu.20.& ſeq* Don.à Fina.

2 Ex præſcriptione longi temporis acquiritur vtile dominium: hanc eſſe communem opinionem refert Franc.Curt. *in l.tradi.*

l. traditionibus, C. de pact. nume. 7.

Fallit in 12. caſib. quos no. Iaſ. in d. l. traditionibus, num. 14.

Fallit in 4. caſib. ſecundum Soc. reg. 97. fallit vt per Dec. in d. l. num. 11. Don. à Fina.

3 Tempus decem annorum longum dicitur, commune ait Martin. Nauar. reconditæ doctrinæ vir in capit. 1. §. 2. num. 5. de pœnit. diſt. 1. At centum an. tempus dicitur hominum memoriam ſuperare, vt cõmune placitum enuntiant Curt. Iun. conſ. 90. num. 2. Ayni. Crauet. hac in re ſemper videndus de antiq. tempor. 4. par. verſi. abſolutis differentiis. E. Suarez. & Vezin.

4 Præſcriptio decẽ vel viginti annorũ interrumpitur per litis conteſtationem. Bar. & doc. in d. l. ex hoc edicto. l. minor, C. de rei vendic.

Fallit in 3. caſib. vt per Soci. reg. 304. fallit in 4. caſib. quos refert Iaſ. in d. l. ex hoc edicto. n. 11. & Soc. reg. 308. Ampliatur, & limitatur per Baptiſt. à Villa concl. 266. in litera E. Dõ. à Fina.

5 Minori nõ currit hodie præſcriptio decem vel viginti annorum l. fina. C. in quibus cauſis.

Fallit in 6. caſibus, vt per Balb. in dicto tract. in 6. part. col. 16. Don. à Fina.

6 Succeſſor ſingularis præſcribit ſpatio decẽ vel 20. an. ſolutionem minorem, cum ſibi non ſit uuntiũ de maiori ſũma, ſi poſſidet cu titulo: ſi tamẽ non habet tit. præſcribit cum bona fide per 30. an Balb. in 4. part. 4. par. q. 7. cõ. dicit. B. Vill.

7 In illis caſibus, in quibus contra priuatum præſcribitur decem vel viginti, vel triginta annorum ſpatio: contra eccleſiam nunquam præſcribitur minori tempore quàm quadraginta annorum, cap. de quarta, & cap. illud, de praeſcr.

Ampliatur, & limitatur in 2. caſib. per Iaſ. in auth. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccleſ. num. 1. Don. à Fina.

8 Præſcriptio. Excluſus præſcriptione lõgi aut longiſſimi temporis à ſuarum rerum vẽdicatione, non habet remedium denuntiationis eccleſiaſticæ: quia qui rem præſcripſit, poteſt retinere cum bona conſcientia, licet poſt finitã præſcriptione ſciuerit e illegitimo tit. ſecũdùm Inn. in c. cura, extrà de iure patron in ſua glo. pen. in c. quia plerique. ext. de imm. eccleſ. & ibi Prior. quod etiã ſentire videtur gl. in c. vigilanti. & c. fina. ext. de praeſcr. ſecus in actionibus perſonalibus, in quibus procedere poteſt opi. Bar. in conſtitutione ad reprimendam, in verbo, per denuntiationem, qui tenuit in dicto caſu eſſe locum denunciationi. & Bal. in c. ſi quis per 30. ſi de feud. fue. contro. ubi, ſed quaero nunquid ſtatutum. Bal. dec. 147.

9 Teſtis deponens Semproniũ poſſediſſe octo annis, & plus, tũc quippe huiuſmodi adiectio, plus, ad minuſculam partẽ, id eſt, ad quartã partẽ annorũ trahẽda nõ eſt, & ſic illa adiectio, & plus, tanquã incerta, nihil operatur, & ob hoc præſcriptio decẽ annorũ impleta nõ eſt, ſecundũ Bar. n. 5. & Fulg. in l. cùm furti. ff de in lit. iur. Iac. de Aren. Cy. Odoſ. Iacob. Butr. Bald. Aſe. Pau. Caſtr. Fulg. & Fern. Vaſq. in l. ſi quis in ſuo. C. de inoſ. teſta. n. 3. vbi oſtendit iſtorũ opi. com. eſſe, & ſequitur cum aliis innumeraria relatis per eũ. & communem pariter ſcribit Balb. in repet. l. Celſus q. 6. n. 14 & ſeq. ff. de vſucap. poſita in fi. ſui tract. de praeſcr. Nat. in rep. cla ſaepe. de verb. ſign. Are. conſ. 104. Alex. conſ. 108. vol. 2. Im. conſ. 83. in fi. & conſ. 1 . 5. in fin. & Card. conſ. 107. & ſcripſimus latius ſuprà part. 1. opin. 377. teſtis deponens per dictionem, licet & male idem Bar. in d. l. ſi quis in ſuo, n. 2. ſenſerit contrarium, quem omnes communiter reprobarunt, teſte Vaſquio ibi, nu. 3. F. Viuius lib. 1. opin. 304.

10 Teſtis productus ad probandum de continua poſſeſſione, deponens Titiũ poſſediſſe à decem annis citra, nõ probat poſſeſſionẽ lõgi tẽporis, nec præſcriptionẽ, quia nõ cõcludit: cùm vna die poſſidere potuiſſet, & verificata foret eius depoſitio, ſecundũ Hoſtien. Io. And. Fel. & cæteros omnes Canoniſtas, in c. licet cauſam. de probat. per tex. vbi Bar. in l. Celſus. nu. 23. ff. de vſucap. Bald. in l. iudicia. in fi. C. de rei vend. & in l. falſus C. de furt. Alex. conſ. 110. in fi. vol. 1. Bald. & Iaſ. c. de tranſ. Fel. in ſua pract. Papien. in forma reſp. rei conuenti in §. praeſcriptionis, n. 21. Alex. in ſcholiis ad Bart. ſuper verſ. ſed circa in d. l. Celſus & Balb. ibi, in repet. quaeſt. 6 ſub n. 9. & ſeq. vbi præſupponit iſtorum opin. communem eſſe. F. Viuius lib. 1. opin. 305.

12 Accuſatio criminalis tollitur præſcriptione viginti an. l. querelam. c. de fal. & ita com. teneri dicit Abb. in c. cùm haberet. n. 4. de eo qui dux. in matr. Card. Alex. in c. de accuſatione. verſ. item apparet poteſt. Boër. dec. 26. n. 7. Ant. Gom. ſuper l. 76. Tauri. nu. 5. Marſ. conſ. 117. n. 40. Nouius conſ. 105. nu. 16. Idem dicendũ eſt de inquiſitione, nẽpè quod poſt lapſum 20. an. iudex etiã non amplius ex officio cõtra reum procedere poſſit, ita cõtra gl. in d. l. querelã. cõmuniter teneri ait Iaſ in l. 1. nu. 8. in fi. ff. de iur. om. iud. Balb. de praeſcr. in 4 part. 4. partis prin. q. 2. nu. 3. Iaffre. dec. 486. Nota tamen quòd licet criminalis actio ex inquiſitione præſcribatur 20. ann. tamen omnes actiones ciuiles quæ ex crimine deſcendũt, durãt vſq; ad 30. an. Com. dicit Igneus in l. in cognitione. n. 185. ff. ad Syllesan. Clar. §. fi. q. 51. in prin. Fallit prędicta cõmunia in crimine adulterij, quia illud quinq; tãtum an. ſpatio pręſcribitur. per tex. in l. mariti. §. hoc quinquenniũ ff. d. adult. Clar. d. q. 51. ver. poteſt autẽ. vide aer. Diaz. reg. 19. Tiraq. tract. de praeſcr. vbi dicit quod reducitur ad decenniũ. & in tract. de pœnis. Et no. quod quis accuſatus poſt terminũ pręfixũ à ſtatuto, debet ſe cõparere, & allegare exceptionẽ pręſcriptionis: aliàs poteſt poni in bãno, tanquã cõtumax vigore d. ſtatuti, dicentis quod accuſatus citatus nõ cõparens ponatur in bãno: niſi ex forma libelli appareat de impoſſibilitate accuſandi, quia tunc non poſſet poni in banno. ita Alex. in l. ſi eum in iudicio. ff. ſi quis caut. Soarez. ver. accuſatio. n. 33. Bonac.

13 Tempus longiſſimũ & immemorabile omnes defectus tollit, & omnia interueniſſe facit præſumi, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 160. nu. 50. lib. 2. Bonacoſſ.

14 Tempus immemorabile & centum annorum, idem eſt, ſecundum communem per Bur. ibid. nu. 59. Idem.

15 Tempus immemorabile, conceſſionem & priuilegium principis inducit, ex cõmuni per eundẽ Bur. ibid. n. 60. Idem.

16 Tempus immemorabile, pręſumi facit conceſſionẽ legitimam, & priuilegium recte conceſſum, etiam quod titulum non alleget, ſecundum communem per Burſ. conſ. 150. n. 30. lib. 2. Idem.

De quadriennij praeſcriptione.

TITVLVS IV.

Reſtitutio ex capite ignorantiæ poſt 40. an. intra quadriennium competit eccleſię & pauperibus, reiecta opinione Alex. dicentis quòd poſt centum annos. Boer. dec. 39. n. 7. & Bello. conſ. 46. n. 15. com. dicit. B. Villal.

2 Reſtitutio ex capite ignorãtię, datur contra præſcriptionem 30. an. Ber. conſ. 15. vol. 1. nu. 41. & Cur. iun. conſ. 57. num. 3 & Balbus tract. de praeſ. in 4. par 4. prin. q. 19. communem dicit.

Limita tã in præſcriptione quadrageuaria, quàm in alia, ſi reſtitutio in integrum petatur pro conſequendo lucro. Iaſ. in l. poſsideri. §. Labeo. nu. 14. de acq. poſſ. ff. com. dicit. Idem.

Nota primò, quòd hoc quadriennium intra quod reſtitutio eſt poſtulanda, incipit currere à tempore lęſionis, & impletę pręſcriptionis. Balbus de praeſcr. in 5. part q. 2. com. dicit.

Nota ſecundò, quòd hoc quadriennium non currit per vitam prælati alienantes. Idem Balb. ibi com. dicit. Idem.

L. bene à Zenone. c. de quadri praeſc. & eius diſpoſitio habet etiã locum in inferiorib. principib. non recognoſcentib. ſuperiorem. ita pulchrè tradit conſulendo Iaſ. in conſ. 117. ver. II. facit 2. vo. licet multi alij doct. non cõcedant. auth. Soc. in conſ. 46. n. 22. in 4. vol. Pan. in conſ. 3. num. 8. in 2. part. tamen priorem ſententiam com. eſſe ſcribunt Philip. Dec. in conſ 557. n. 1 circa fi. & Rol. à Valle in conſ. 29. n. 17. in 1. Tom. Sed Dec. in ea cõſ. nu. 7. ſententiam communem nõ amplecti videtur per authoritates ibi adductas: quam doctrinam quoque Nicol. Bellon. in conſ. 51. breuiter & erudite explicat. Kirchouius.

De praeſcriptione triginta annorum, vel 40.

TITVLVS V.

Præſcriptio, quæ triginta vel quadraginta annis perficitur, Iuriſconſultis atque Imperatoribus, ante l. ſicut, & ante l. omnes. c de praeſcript 30. vel 40. anno. ignota prorſus fuit. commune ponit Corn. conſ. 38. num. 10. lib. 1. Procedet autem illa & contra pactum retrouendendi initum in perpetuum: vt frequenter placitum enũciat Purpur. in l. petent. num. 40. c. de pac. Did. à Couar. lib. 1. reſolu. c. 9. nu. 1. Cephalus iuris profeſſor clariſſimus, conſ. 40. num. 2 Nec quidquam impediet ſi iuſiurandum huiuſmodi pacto in ſecula futuro acceſſerit. com. teſtantur Boë. deciſ. 182. n. 7. Tiraq lib. 2. de ra tract. §. 1 gl. 2. num. 1. ac nu. 7. Ceph. conſ. 43 nu. 12. Did.

à Couar

pore, vt ipſe Cyn. cõmemorat *in l. cum notiſſimi. § ſed cum [illegible].* alias [illegible] iure. *de præſcr. 30. [illegible] 4. ann.* [illegible] *co. 331.* ſuper eo quod [illegible] allegatur Guid. de Suz. Gul. de Cug. *in [illegible] de pig. actio.* Io. And. & Ant. Butr. *in [illegible] quoniam frequenter [illegible] lit. non cont.* vbi eoſ[illegible] ſequitur Abb. Pan. eandem [illegible] Aluar. *in titu. de feu. da. in vs. leg. com. in [illegible] fen.* Bart. Sal. *in d.* [illegible] *co. de iure.* Paul. Caſt. *in l. pignoris. [illegible] l. nec creditores. ff. de pign. acti.* Practicus Papienſis *in form. reſp. rei [illegible] præſcript poſt an. 25.* [illegible] Lud. Gom. *in § atẽ Seruiana. na. 36. In l. de act.* Vdal. Zaſ. [illegible] bi cõtrarius) *in § actionũ ver. [illegible] quia dies debitorem, &c. [illegible]* (post eos refert Did. *in d. c. 9.* Fabia. à S. Sabin. *in tract. de empt.* [illegible] *q. prin.* [illegible] *conſ.* [illegible] *nu. 9. vol. 1.* Par. *conſ. 92. num. 28. vol. 3.* Et curſu *in conſ.* [illegible] *in vlt. dub. vol. 4.* Io. Cro. *in l. nemo poteſt verſ. vlt. not. de leg. 1.* Pau. Paril. *conſ. 92. num. 28. vol. 3.* vbi in fi. cõcludẽdo dicit, [illegible] opin. ſit in iure veriſſima & optima, & cõcludẽtibus rationibus fundata: ideóq; ſequẽda in cõſulẽdo, & iudicãdo: [illegible] ea ſuadẽt etiã fauor animæ, quę cũctis reb. ſit præferenda, &c. Petr. Gerar. *ſing. 18.* Ignæus *in l. in cognitione. nu. 76. ff. ad [illegible]* Al. *in rub. de præſcri. nu. 64.* Britto. Chaſ. *ſuper conſuet. Bur. rub. 5. §. [illegible]* & pleniſſimè *conſ. [illegible] per tot.* Et ipſe [illegible] Di. *in d. c. 9.* hanc poſteriorẽ retinet, fortiterq; defendit. Quia [illegible] eſt etiã Io. Fran. Zoane, *in d. l. 1. nu. 35.* De[illegible] rationi & æquitati magis conſonã, non attenta [illegible] opin. in iudicando ſequi [illegible] et ampliſſi. [illegible] iudicij cameræ Imper. vt teſtatur Minſing. *obſer. 16. cent. 1. & obſer. 4. cent. 4.* ſecund. primã edit. itaq; totã hãc cõtrouerſiã apud nos Germanos in imperio deinceps ſopitã fore ſpero, cũ ſufficienter porro ſuper illa qui volent. I. Eichard.

[illegible] De qua [illegible] opi. vide Rol. *conſ. 25. lib. 1.* Gabrie. *cõ. opi. lib. 5. tit. de præſcr. concl. 6.* O[illegible]ſc. *dec. 69. nu. 12.* vbi diſtinctione & declaratione dubitationẽ omnẽ tollit. Port. *lib. 3. concl. 38.* Q[illegible] res empta ſit cũ pactu retruuẽdẽdi toties & quandocunque [illegible] præſcribitur 30. annis, teſte Rub. Alex. *conſ. 3. nu.* [illegible] *9.* & Iaſ. *in l. petens. num. 10. C. de pac.* Nouel. *inter reg. lib. 14. ver. pactũ redimẽdi.* vbi ponit limit. & declar. *ad reg. & cõcl.* de qua ibi. pro quo vide quæ no. Crot. in repet. *l. nemo poteſt. col. pen. de leg. 1.* vbi Iaſ. *col. 15. nu. 75.* per text. *in l. quod ſi nolit. §. ſi quid ita ff. de adil. edi.* Signor. *conſ. 140.* Alex. *cõſ. 63. lib. 3.* Abb. *in c. aliquib. de deci.* Et dic quod cõtra Iaſ. *in d. l. petens. num. 10. C. de pac.* tenet Alex. *in l. Pomponius §. cum qui. ff. de acq. poſ.* & quod verba quãdocunque, & quotieſcũque operatur, quod nõ præſcribitur niſi ſpatio 40 annorum. Bal. *in c. 1. de capit.* Conrad. Ang. *in l. 1 quis decurio. C. de decurio. libr. 10.* Aret. *conſ. 15.* Fel. *in rub. de reſcript. col. 5.* Cæpol. *cautel. 92.* & ita fuiſſe iudicatum refert Caſtian. *Puteus*, Subalpin. Senatus præſes. fallit tamẽ doctiſſima Iaſ. *in d. l. petens.* quãdo eſſet pactum de retrouẽdẽdo, & paruitas pretij: quia tũc cum cõtractus præſumatur vſurarius, nullo tẽpore præſcribitur, teſte Gerard. *ſing. 18.* Idem.

18 Pactum appoſitũ in emptione quòd quandocunque pretiũ reddatur, teneatur emens re[illegible]ndere, præſcribitur per triginta annos. Alcia. *in rub. de preſcrip nu. 6.* & Bal. *de præſcr. in 4. part. 5. part. q.* [illegible] comm. dicit. Vi[illegible].

19 Iuri offerẽdi [illegible] redimẽdi per præſcriptionem 30. anno. præſcribi poſſe, probatur per tex. *in l. cum notiſſimi. C. de præſcr. 30. vel. 40. anno.* vbi expreſsè dicitur, ius quod cõpetit ſecũdo creditori in hypotheca vel pignore, cõtra priorẽ creditorem præſcribi 30. annis, cum ius redimẽdi ſeu offerẽdi ſit ius. Ergò præſcribi pote[illegible] 3[illegible] annis. *l. ſicut [illegible] omnes. C. eodẽ.* Hãc cõm. opin. eſſe inquit Hier. Schurpf. *in conſ. 41. verſ. item quartè. nu. 7. in j. cen. & in conſ. 88. num. 9. in 2. cent.* Kirchouius.

20 Petitio hæreditatis nõ [illegible] præſcribi, niſi ſpatio 30. annorũ: iuxta tradita cõmuniter *in [illegible] cet. [illegible] de iure delib.* Vnde [illegible]detur incõueniẽs, quod tollat[illegible] [illegible]o, decennio, vel vicẽnio. Sed reſpõdetur, quod iſtud toleratur, quia cũ tunc petitio hæreditatis datur cõtra titulo poſſidẽte, & ſic excedat ſuos terminos, qui ſunt, vt nõ detur cõtra titulo poſſidẽtẽ, vt aliàs dictũ eſt, exceditur poſtea à non ſuis terminis, vt ſic [illegible]tra ea currat præſcriptio prædicta. ita voluit gl. fi. *in l.* [illegible] *C. de edict. diui. Adri. toll.* quã ibi cõmuniter ſequũtur doc. vt ibi per Dec. *in vltimis verbis.* & per alios moderniores. ita etiã dixit alia gl. *fin. l. pe. C. in quib. cau. ceſ. long. temp. præſcr.* & ita magiſtraliter reſpondet & declarat Ang. *in conſ. 84. in cauſa prædicta, in 4 dubio.* cũ concordãtibus per Soc. iun. *conſ. 37. nu. 10. vol. 4.* E. Muſcul.

21 A[illegible] eundæ hæreditatis [illegible]uri præſcribitur triginta annorũ ſpatio, vt cõmune teſtatur Balb. *de præſcr. 4. quarta part. prin-cipal. 29. q.* [illegible] tamẽ ex capite tãtũ vnde liberi, ea triginta annorum exceptione excludentur, nõ verò vnde legitimi, niſi intra alios tri[illegible]ginta annos: vt commu. dicit Alex. *conſ. 80. lib. 7.* & late Ant. Gomez. *de teſtam. c. 9. num. 19.* quin nec extraneis ex ignorantia te[illegible] tutio negabitur, vt comm. aiunt Soc. *in l. cum filius. §. in hac ff. de verb. obl.* Dec. *conſil. 204.* E. Suarez.

22 Ius petendi, vel agendi ad ſupplemẽtũ legitimæ, ſiue ipſa legitima non præſcribitur minori triginta annorũ curriculo: ſecundũ Doctores omnes cõmuniter *in l. ſi quis filiũ. C. de inof. teſtam.* Vigl. *in §. ſed hæc ita. nu. 2. Inſtit. de inoffi. teſta.* Ant. Gomez *de teſt. c. 11. nu. 23. ver. pulchrum tamen.* & ante eos Balb. *de præſcrip. part. 4. q. 29.* licet Bar. *conſ. 14.* tenuerit contrariã opinionẽ, quã omnes Doctores variis in locis magis cõmuniter damnarunt, vt refert, atteſt. utrq; poſt alios ibi relatos per eũ Boer. *dec. 250. nu. 1. & ſeq.* Ioan. Baptiſta Caſtello in additio. ad Franc. Clemen. *in ſing. 128. antiqua eſt quæſtio.* R[illegible]pa *in l. fi. na. 235 C. de reuoc. in. donatio.* Bertran. *conſ. 25. viſo proceſſu dudũ cepto na. 5 & conſ. 187 viſo caſu nu. 1. vol. 6.* Gozad. *conſ. 56. na. 7. &* Gramm. *dec. 103. nu. 46.* Bal. *conſ. 315 part. 4.* Pau. Caſt. *conſ. 109. incip. dubia de quibus. lib. 1. repetite conſ. 124. vol. 2.* Alex. *conſ. 128. vol. 1. conſ. 8. vel.* [illegible] B[illegible]ned. *conſ. 40. & conſ. 78.* Caldet. *tit. de teſta. conſ. 17. alias 345.* & ſequitur quoq; cũ aliis ſignatis per eũ, & communẽ eſſe docet Io. Iap. Bout. *in tract. de ſtatu vrb. præſcr. in. cont. omnes credu.* Gl. 19. *nu. 57.* & Ioachimus *in ſingularibus obſeruationibus iudicij Imperialis cameræ, centu. 2. obſeruatione 72.* quamuis Bar. vbi refert iſtam quæſtionem aliàs occurriſſe in camera ipſa, ac Dominos mentionatam opinionẽ affirmaſſe non ſolùm veram eſſe in ſupplemento legitimæ, ſed etiam in ipſa legitima iure naturali debita filio: & declarat Bertran. *conſ. 8.* pro faciliori declaratione intentionis, *nu. 1. cum aliis ſeq. vol. 8.* vbi etiam firmat.

Quòd incipit currere præſcriptio ipſius legitimæ à pubertate.

Et aduerte quòd concederetur aduerſus ipſam præſcriptionem, & antedictum tempus lapſum triginta annorum in integrum reſtitutio ex qualibet iuſta cauſa: vt conſuluit *Bertr. conſ. 28. cum prouido viro, vol. 8.* Viuius *opin. 458.*

23 Actiones perſonales de iure can. & in conſciẽtia nõ præſcribũtur ſpatio 30. vel 40. anno. cũ mala fide debitoris de ſoluendo interpellati ab homine vel à die, quãdo erãt eiuſdem fori debitor & creditor, & maximè ſi iuramentũ interuenit. ſecund. gl. *Bal.* & *Imo in c. fi. ext. de præſcr. Io.* And. *in cap. 2. eod. tit. in 6.* Card. *in c. vigilanti ext. eo.* Panor. *in c. cura curæ fi. ext. de iure patr.* Bald. *in c. ſi quis per triginta ſi de feu. fue. contr. in auth. ad hæc. C. de vſur.* Im. & do. Conſtan. *in l. quibus. § dominus. ff. de cond. [illegible] dem* Ang. & Rom. *in l. ſequitur. §. ſi viã. ff. de vſuc.* & vtiliter caſus *in d. c. fi. ibi, nulla valeat abſque bona fide præſcriptio,* qui tex. fundat ſe ratione peccati in retinẽdo alienũ: quę ratio etiã militat in eo qui tenetur actione perſonali. Etiam lex vult neminẽ locupletari cũ aliena iactura. *l. nã hoc natura. ff. de cond. in d.* & Dominus prohibuit rẽ alienã cõcupiſci, multo fortius retineri. Nec potuit lex inducẽs præſcriptionẽ ſtatuere cõtra legẽ Dei. *per not. per gl. in c. literas. extr. de reſt. ſpol.* quæ opi. cũ tẽdat ad fauorẽ animæ, tutior dici poteſt, per tradita *in c. vemens. ext de ſponſ. per gl. in c. 1. de ſeruis.* & talis præſcriptio appellatur iniquũ præſidiũ, vt dicit tex. *in auth. vt eccleſ. Rom. cen. an. gau. præſcr. colla. 2.* licet cõtrariã opin. tenuerit Holſt. *in ſum. de præſcr. §. qua res.* & Bar. *in d. §. ſi viã.* & idẽ ſenſerit Inn. *in d. c. cura. in gl. legitima.* Balb. *dec. 148.*

24 Præſcriptio 30. anno. per ſolã citationẽ interrũpitur, *l. cũ notiſſimi. in prin. C. de præſcr. 30. anno.* fallit vt per Marſ. *ſing. 291.*

Ampliatur in [illegible] caſib. & limitatur in 7. à Iaſ. *in l. ex hoc edicto, ff. de eo per quem factũ erit, nu. 5.* videas Fel. *in c. illud. de præſcrip. in tract. de interrumpenda præſcriptio.* fallit in 4. caſibus, vt per Soc. *in d. l. ex hoc edicto. nu. 16.* Don. à Fine.

25 Priuilegiũ conceſſum in iis, quæ reiterationem recipiũt ad illud tollendũ, requiruntur triginta annorum. Ludouicus Goza. *in conſil. 23. nu. 9.* dicit longis communem ex quo priuilegiati vt non teneantur ad collectas, perdunt priuilegium, ſi per triginta annorum pacificè collectas ſoluerunt. Ripa *lib. 1. de leg. cap. 21. num. 11.* comm. dicit. B. Villalob.

26 Ius adeundi hæreditatem extraneo competens præſcribitur ſpatio 30. anno. gl. *in l. quandiu, la 1. ff. de acq. hered.* vbi Bart. Bal. & Pau. de Caſtr.

Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in 5 à Port. *lib. 3. reg. 34.* Don. à Fine.

27 Ius

27 Ius immiſcēdi, præſcribitur ſpatio 30. an. gl. *in l. licet. C. de iure delib.* gl. *in l. vnica. C. quando non petent partes.*

Fallit in 5. caſib. quos not Pett. *d. lib. reg.* Don. à Fina.

28 Officium iudicis præſcribitur ſpatio 30. ann. gl. *in l. ſicut, C. de praeſc. 30. vel 40. ann.* & *l. querela in C. de fal.*

Fallit in 3. caſib. vt per Balb. *in trac. praeſc. in 4. par. partis prin. in 30. quæſtione princ.* Don. à Fina.

29 Actio communi diuidundo præſcribitur 30. annis *l. 1. C. vt. nemo. C. de anna except.* & actiones regulariter præſcribūtur.

Fallit in 2. caſib. vt per Rom. & *ibi add. ſing.* 755. fallit in 20 caſib. quos no. Vigel. *in commento 2. anni. capit. 26 fol.* 59. Don. à Fina.

30 Actio ciuilis, & ſi ex crimine originē trahat, nō minoris tēporis intercapedine quā 30. ann. præſcribetur, cōmuniter ait Igneus *in l. in cognitione. nu. 186. ff. ad S. C. Syllan* Suarez.

31 Actio perſonalis nullo præſcribetur tēpore, ſi mala fides intercedat. cō. nunc inquit Balb. *de praeſ.* 4 *par q. 8. n. 2.* Suarez.

32 Præſcribitur ius offerendi ſaltem ſpatio 30. ann. communis eſt opinio, vt refert Aret. *in §. actionum. Inſt. de act.*

Fallit in 3. caſib. quos no. Pott. *lib. iij ſuarum concl. reg 32.*

Fallit vt per Bapt. à Villa *concluſ. 179. in litera l* Don. à Fina.

33 Pactū de retrouēdēdo factū per verba quoties, & quādocūq; oblata fuerit pecunia, præſcribitur 30. anni. Fallit in multis caſ. vt per Car. iunior. *in l. petēs. C. de pact. nu.* 14. Dn̄. à Fina.

34 Locatio perpetua induci videtur & probari ex curſu 40. annorum, quib. conductor ſeu colonus terras coluit, & reſpōdit domino de quota parte fructuū Bal. & Ang. *in l. malè agitur. C. de praeſcrip. 30. ann.* dummodo mercedis ſolutio fuerit ſemper vniformis, de cuius concl. veritate vide Rui. *conſ.* 151. *lib. iij.* Aym. *conſ.* 107. B. lac.

35 Præſcriptioni 30. ann. renunciari non poteſt. Alcia. *in rub. de praeſcrip. nu. 6.* commu. dicit. Vezinus.

36 Emphyteuticus contractus præſumitur, atq; etiā præſcribitur ſpatio 30. aut quadraginta annorū. Magis commu. dic. Iaſ *in l. 2. nu. 155. C. de iure emphy.* & ſequitur moder. Pariſ. *in 2. part. conſue Pariſ nu. 34.* I. Fich Idem.

37 Omnis eccleſia, excepta Romana, patitur præſcriptionē 40. anno. tā de iure ciuili *d. auth. quas actiones, C. de ſacroſā eccl.* quā de iure canonico, *c. de quarta, & c. ad aures, & c. illud. de praeſcrip.*

Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in a. per Balb. *in trac. praeſc. in 5. parte princ. col. 1.* Don. à Fina.

38 Eccleſia Romana patitur præſcriptionem centum annorum. *c. ad audientiam, de praeſc. auth. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccl.* Bal. *in l. v. C. de ſer. & aqua.*

Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 6. per Fel. *in d. c. ad audientiam, in d. authen. quas actiones. nu. 7.* videas Pariſ. *in d. c. ad audientiam nu. 10.* Don. à Fina.

39 Eccleſia nō patitur minorem præſcriptionem quàm 60. annorū. *d. auth. quas actiones, C. de ſacroſanct. eccle. cap. de quarta, & c. ad aures, & c. illud, de praeſc.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Diaz *reg. 222.* & contra eccleſiam ea tempore currit præſcriptio. fallit in 3. caſib. ſec. Pariſ. *in d. c. ad audientiam, de praeſc nu. 13.* Don. à Fina.

40 Iuri emphyteutico, quanto tēpore præſcribatur, nō leuis eſt inter Doctores altercatio. Multi. n. volūt etiā lōgū tēpus, 10. vel 20. annorum ſufficere, vt Ant. de Butr. *in c. peruenit, de cenſi.* prout refert & ſequitur Alex. *cōſ. 163. viſo & diligēter cōſiderato, n* in. *lib. 4.* dicēs: q etiā Bald. ita tenuit, vt per eū. Quod etiam firmauit Fel. *in cap. cum Bertoldus nu. 28. de re iud.* &c.

Alij verò tenent, quod requiritur ſpatiū triginta, aut ſaltem quadraginta annorum cōtra Eccleſiam, vt per Barto. & alios poſt gl. ibi *in l. ij. C. de iure emph.* & *in l. comperit. C. de praeſcr. 30. vel 40. anno.*

Et iſte poſterior opinio videtur cōmuniter recepta, vt per Iaſ. *in d. l. ij. nu. 85.* Et ita communiter teneri aſſerit etiam, & ſe qui videtur Io. Franc. Balb. *in trac. de praeſc. in 1. part. 3 par. principal. in* 2n. *q. nu.* 42. Ac ita allegando hoc dicit magis communē Socin. iun. *in conſ. 82. nu. 4 vol. 3.* E. Muſcul.

41 Emphyteuta qui per 40. annos ceſſauit ſoluere penſionē, & tamen ſemper poſſedit, an dicatur præſcripſiſſe liberationē à penſione ſoluenda? Bar. *in l. comperit.* reprobata ibi glo. *C. de praeſcrip. 30. vel 40. ann.* tenet q ſic. *per l. ſicut. & l. omnes. illo contr.* refert Iaſ. *in d. l. ij. in 23. col. q. 28.* vbi dicit, q illa deciſio procedit indubitanter quantum ad penſionem. Sed quantum ad alia videtur contor. Iſtam tamen deciſionem indiſtinctè tenet in 63 *col. in prin.* vbi etiam allegat Spec *in d. §. nunc aliqua. ver. 40. in. de emphyt.* & Bal. in aliis locis. de Bar. *in l. ius emphyteuticum.* & *in l. C. de in patri lib.* B. lac.

42 Quid autem ſi aliquis poſſedit annis 40. fundū non emphyteuticum, pro quo tamen vt pro emphyteutico ſoluit penſionem, an præſumetur cōtractus emphyteuticus præceſſiſſe, adeo vt illud ius dicatur præſcriptum? gl. eſt quod ſic, *in d. l.* & ibi Ang & doct. max. Ab. *in col.* idem vult Spec. *in d. §. nunc aliqua ver. 64 ver. 106. & ver. 142* idem vult Iaſ. qui totinita allegat *in d. l. in 62. col.* ibi, *in ea gl. in fi.*

Addo quod idē tenet Pau. de Caſt. *in 2. vol. coſ. 295. alias 293. incip. viſo puncto allegat no. per Cy in d. l. ciperit. in 4. & 5. q.* Idē et à vult Alca. *in 1. vol conſ 79 circ. ij. col.* ibi, ſed præſumitur omnibus vbi dicit quod propter lapſum tanti temporis, & ſic propter antiquitatē præſumūtur omnia ſolēnia interueniſſe. Idē

43 Vtrum emphyteuta poſſit præſcribere contra dominum directum dominium? dic quod non, etiam ſi mille annis poſſideret, ex quo eum in directum dominum recognoſcit. *malè agitur. C. de praeſcrip. 30. vel 40. an.* & ita expreſsè vult Iaſ. *in d. l. 2 in 63. col* ibi, *tertio quæro.* al. Bar. & alios *in auth perpetua. C. de ſacroſan eccl & in d. l. comperit.* Lal. *in l. neque. C. de vſufr.*

44 An autē poſſit præſcribi contra aliquē tāquā cōtra emphyteuta, vel tanquā colonum: puta quia per decē annos & vltra quis ſoluit penſionē tāquā emphyteuta, vel colonus, an poſſit in futurō cōpelli. Bar. *in l. licet per edictum. C. de agri. & cenſ.* tenet q ſic: ecus in vaſſallo ſec. eum idem vult *in c. de in rem verſo. in fi ff de uſu & in l ſolent. §. 1. in fi. ff. de off. procon.* Bal. & doct. *in l. ſi certis annis. C. de pact.* Iaſ *in d. l. in 6. col. & Quarto quæro.* vbi dicit plenius ſcripſiſſe *in §. præterea. Inſt. de act.* allegat etiam Panor. *in c. 5. incip. duo prim.* quod in ordine meo eſt 74 addo quod idem vult textus et videatur limitari in ruſt. co. *in 5 vol. conſ 50. in fi* & Barb. *in 1. vol. conſ 50. in 6. col.* Dec. *conſ.* 46. vide Alca *conſ. 124. vol. 5.* Idem.

45 Præſcriptio regaliū quatuor requirit lōgū tēpus 40. an. bona fide, cōtradictionē requiſiti modere, & ſciē tā principis: ſec. com. per Burſat *conſ 142. num. 21 & 2, lib. 2.* Bonac.

46 Præſcriptio 30. vel 40. anno. in feudis ſcientib. dominis procedit, contrà cō. de qua per Burſat. *conſ 165. n 63 lib 2.* Idem.

47 Præſcriptio ſtatuti non procedit cum mala fide, ſecundū communem per Burſ. 217. *nu. 1 lib. 2.* Idem.

48 Præſcribitur libertas non ſoluendi collectas ſpatio 40. annorum per eccleſiam, ſi ſoluendi caſu euenerit, & nō ſoluerit. ex communi per Burſat. *conſ. 186. nu 13. lib. 2.*

49 Præſcribuntur regalia longiſſimo tempore citra domini ſcientiam ſec. communem per Burſat *conſ. 160. nu. 19.* Idem.

50 Emphyteutica res præſumitur, ſi eius tanquā emphyteuticæ poſſeſſor diu canonem ſoluerit. comune ſatur Iaſ. *in l. 3. num. 55. C. de iur. emphy* erit autem hic diuturna canonis ſolutio, quę triginta annos excedat. vt communē eſſe tradit illic Iaſ. *n.* 155. & Balb. *de praeſcrip. parc. 3. q. 10. nume 36.* ac Viuius *lib. 1. opin 93.* E. Suarez.

51 Soluens alicui canonem vt feudatarius, emphyteuta, vel colonus triginta annorū ſpatio, hoc caſu dicitur ſibi acquiri hoc ius perſonale p ſe, hę edib. ac ſucceſſorib. vt per Bal. Bar. Sal. Cyn. alioſq; cōtra *in l. male agitur, & in l. omnes. C. de praeſ. 30. vel. 40. an. & in l. 2. C. de iure emphy.* & ibi nonnulli Doctorum ita eſſe com. opin. & Aug. Beinus *in c. dilecti ſi nu. 24. de arbitris,* & Balb *in tract. de praeſcrip. in 3. par. princip. q. 1. prima par. nu. 58. & in 2. par. princ. q. 6. nu. 1. in fi.*

Sed ſi quis per decennium poſſediſſet aliquam rē vt feudalem, tunc vtique præſumeretur præceſſiſſe ſolemnis conceſſio feudalis, ſec. com. opin. omnium Doctorum, quam teſtat Balb. *in d. q. 10. poſt nu. 35.* & Pariſ. *conſilio 23. numero, 3. volum. quarto,* nam in hoc caſu de minori præiudicio agitur, quam in ſuperiori, quantum ſ. intereſt inter perſonam, & res, meritò etiā curſus minoris temporis ſufficit ad inducendam præſcriptionem. Viuius *opin.* 237.

52 Quid ſi cōcedatur emphyteuſis ad tempus ſine temporis præfinitione, qualiter intelligatur illud verbū, ad tēpus? Bal. *in l. 1. in princ ff. ſi ager vectig.* dicit quod intelligitur de decennio dumtaxat *l. ſine præfinito.* aliàs *l. in metallum. ff. de pœnis.*

Contrarium tamen videtur tenere Iaſ. *in d. l. ij in 64. col cum ſeq. ibi, ſeptimo quæro,* vbi dicit, quod cum non inueniat contradicentem. Bal. relinquit in hoc cogitandum.

Tu

Tu pro illa deciſione Bal.allega eundẽ Bal.*in 3.par.conſ.34.* vbi dicit quòd bannitus ſine tempore intelligitur per decennium.allegat *d.l.ſine præfinito.* Bellac.

53 Et præſuppoſita præſcriptione,ꝓpter ſolutionẽ per tẽpus xl.annorũ,an præſumatur præſcriptus contractus emphyteuticus an cẽſualis?Io.*Fab.in l.1.col.1.C.de iur. emph.*dicit,ꝙ præſumatur præſcriptus emphyteuticus,quando magis frequentatur:aliàs ſecus.refert & ſequitur *Iaſ.in d.l. 2. in 65.colũ,nonò quæro.* Idem.

54 Poſſidens fundum aliquem per annos xl.tãquã emphyteuticum,ſoluendo penſiones,vtile dominiũ ſeu ius emphyteuticarium præſcribi.Eſt com.op.ſecundum Iaſ.*in d.conſ.37. vol.1.* M.Chærian.

55 Præſcriptionẽ triginta,vel quadraginta annorũ error iuris impedit,ſec.gl.iũcto tex.*in c. Apoſtolicæ.de donatio.* quã ſequitur Abb.*conſ.34.vol.1.& conſ 19.vol.*2.Pau.de Caſt.*conſ.70. & conſ.429.vol.1.*Anch.*conſ.vlt.*cui cõſilio ſubſcripſit ſe Car. vt ibi clarè cõſtat,& huiuſcemodi opinionẽ fatetur eſſe communẽ *Fel.in c. de quarta.de præſcr.*q̃ ẽ ſequitur,refertq; Cur. iun.*conſ.vlt.*Eadem ſententiã tenet Alex.*conſ.73.vol.2.& conſ. 46 in 2.dubio lib.3.*Soc.*cõſ.29.lib.1.*& Bellam.*conſ.7.& conſ.10.* Balb.*in repet.l.Celſus.in pri.n.17.ff.de vſucap.*vbi *in d.n.17.cũ alijs ſeq.*limitat cõmunem præmiſſam in quinque caſ. In contraria verò partẽ,ſcilicet quod error iuris nõ impediat præſcriptionẽ longiſſimi tẽporis,inclinauit,titubãter tamẽ,Pau.de Caſt.*conſ.406.vol.1.conſ 3.circa finẽ conſ.44.& conſ.81.vol.2.* idẽ tenet Bald.*conſ.221.circa finẽ lib.1.& coſ 52.in fi.lib.*5.Rom. *conſ.123.*idẽ videtur velle Abb.*conſ.37.in 3.dubio.lib.1.*idẽ ſenſit Calc.*conſ 98.*Rot. Rom.*in deciſ.310.nota quòd ex minus, in antiquis.*Cald.*conſ.2.vol.2.in tit.de conſtit.* Feder. de Senis *conſ.* 247.Guid.Pap.*in quæſt.*159.vbi ait,quod Prælati alienatio abſque capituli cõſenſu,præbet iuſta præſcribendi anſam.idem cõcludit & ſequitur Rip.*in l.1 ff quorũ bonorũ.*& Crau.*conſ.*166 *nu.*13.in quibus locis ambo aſſerunt,quod ſpurius hæreditatẽ paternã præſcribit triginta annorũ curriculo, licet in iure erret,credens ſe capacẽ eſſe,cùm nõ ſit.poſt Bald.*in l.nullo.C. de rei vend.*Quòd autem iuris error nõ impediat lõgiſſimi tẽporis præſcriptionẽ,tenet Imo.*in l.nunquam.ff de vſucap.*Soc. *conſil.33.volum.*4.nonnulliq;alij relati per Fel.*in præallato cap. de quarta.*& hanc opinionẽ fatetur audacter eſſe cõmunẽ Alex.*conſil.75.& conſil.*154.quamuis dictos doct.minimè non referat.Retenta itaque iſta vltima opinione negatiua, tanquã frequentiori calculo approbata,magis iuri & æquitati cõſona,dic procedere in multis caſibus, præſertim quando præſcribens tractaret de damno vitãdo,& Eccleſia,vel minor de lucro capiando:tũc enim error iuris nullo pacto videretur obeſſe præſcribenti.*l. iuris.la 2.in fi.& l.error.C.de iur.& fact. igno.*facit tex.*in l.qui teſtamẽta.in fi ff.de excuſ.tut.* vbi ſententiæ inualidæ error,quæ putabatur valere,excuſat à damno, & abſq; dubio iſte caſus procedere videtur in minore,milite, & ruſtico,in quibus magis tolleratur error iuris, quãdo agitur de dãmno vitãdo,per ea quæ habẽtur per Mod.*in l.ſi quis id quod.ff.de iur.om.iud.& in l.iuris ignorantia.C.qui admitt.*procedit ſimiliter dicta cõmunis,quando præſcriptio habet in ſe naturalem æquitatem:hoc.n.caſu iuris error nõ noceret,putà ſi quis præſcriberet relicta ſibi in teſtamẽto minus ſolẽni:& ita hoc caſu tenet Bal.*conſ.*169 *circa.fi.vol.4.*F. Viuius *opin.*631.

56 Annuæ obligationes, etſi 30.annis ſemel atque omnino præſcribantur,annua tamen relicta non ſemel, ſed illorũ vniuſcuiuſque anni obligatio eo tempore præſcribetur. communem renuncio exCum.*in l.de pupillo.§.ſi in pluribus.ff de non. ope.nun.*Fulg.*in l.cùm notiſsimi.§.in his C.de præſcript. 30. anno.* Corn.*conſ.22 n.23.lib.3.*Alex.*n.3* Iaſ.*in l.ſi Stichum.§.ſtipulatio. ff.de verb.oblig.*Fel.*in c.auditis.de præſcrip.* Balb. *de præſcrip.4. part. 4.part.quæſt.4.* E.Suarez.

57 Prohibita alienari longiſſimo tempore præſcribentur. communè pronuntiant Corn.*conſ.*117 *lib.1.& conſi.294 ad fi. lib.3.*Balb.*de præſcrip.5 par.5.part.q.4 nu.4.*Rip.*n.* 113.Io.Cro. *n.*140. Alc.*nu.*47.Luazes *nu.*191.*in l.filiusfamil.§.diui ff de leg. 1.* E.Suarez.

58 In præſcriptione tãti temporis,cuius initij memoria nõ extat in contrarium,allegatio tituli non foret neceſſaria,ſec. gl.*in c.ſuper quibuſdam.§.præterea in ver.non extat.de ver.ſign.* quam ſequitur Abb.*conſil.7 libr.2.*Feder.de Senis *conſil.* 234. Io.Fab.*in §.æquè. Inſtit. de actio.* Calder. *conſil.1.in tit.de libelli oblatione.*Gozad.*conſ.*8.Soc.*conſ.127.vol.1.*quod eſt repetitum *in conſ.181.vol.2.*Iaſ.*in l.ſi certis annis,C.de pact.* & Canoniſtæ omnes cõmuniter *in c.1.de præſcr.li.*6.de qua quidẽ communi atteſtatur Mod.*ibidẽ.*Sed tamẽ contrarium videtur tenere,ac cõcludere expreſsè Alex.*conſ.74.vol.4.*Fel.*in c. accedentes.de præſcr.*& Cur.iun.*conſ.*158.videlicet quod tituli allegatio in huiuſmodi præſcriptione ſit neceſſaria,ſiquidẽ ſecundũ eos,nõ videtur prodeſſe præſumptio tituli,niſi allegetur.*l.cùm quid. ff ſi cer pet.*Cæterum parum obſtat authoritas Alex.Fel.aliorũmq; ſuperius relata,vtpotè quia prælati doc. loquuntur in iis,quæ nõ ſunt præſcriptibilia etiã per tẽpus,cuius initij memoria in cõtrariũ nõ extet,v.g.data præſcribentis incapacitate circa beneficiorũ collationẽ,vel circa decimas.iuxta tex. *in c.quanto.de conſuet.*ſeu quãdo lex præſcriptioni expreſsè reſiſtit.vt in caſu c.de accedẽtes.de præſcrip.vel in materia procurationis,quibus caſibus tẽporis curſus nil operari poteſt,vt capacẽ reddat eũ,qui ſit incapax.Quapropter neceſſe eſt,vt titulus exẽptionis ſeu priuilegij allegetur.& ad probationẽ huiuſmodi tituli probare opus foret tẽporis curſum:cuius initij memoria in cõtrariũ nõ extaret,ſecus verò,ſi eſſent*in materia præſcriptibili,& abſq; titulo tũc profectò nõ eſſet neceſſaria allegatio tituli,& multo minus in huiuſmodi caſu neceſſe eſſet probare quid factũ eſſet,tãquã ex cauſa alicuius tituli nõ neceſſarij,vt no.Fel.*in c.cauſam quæ.de præſc.*F.Viuius *op.*637.

59 Tempus longiſſimum facit præſumi ſolennitates extrinſecas.Boer.*dec.1.nu.*15.com.dicit.

Fallit ſi ex eius aſpectu appareat defectus.Cur.iun.*cõſ.*130.*n.* 7.com.dicit,de qua in verbo ſolennitas.Villal.& Don. à Fi.

60 Tẽpus centũ an.requiritur ad hoc quod dicatur cucurriſſe tẽpus de cuius initio memoria nõ ſit in cõtrariũ.Cur.iun. *cõſ.90.n.*2.com.dicit.Aym Crau *de antiquitate tẽporũ,par.4.in ver.abſolutis differẽtiis,in prin vſq; ad n.9.*diſputado hanc materiam concludit,quod quando requiritur tempus, de cuius initio non ſit memoria, non eſt neceſſarius curſus centum annorum,ſed quod probetur, quod non ſit memoria hominum in contrarium,per notata per doct.*in c.1.de præſcr.in* 6.

De iure regio ad probãdũ immemoriale, tempus ſufficit ꝙ teſtes deponãt de quadraginta annis de viſu & de auditu,audi r'antiquorũ,cũ publica fama & voce(vt habetur *in l.41.Tau.*) in contrariũ probato tempore immemoriali,nõ dicitur probatũ tempus centũ annorum,cùm requiritur lapſus temporis centũ annorũ.Coua.*in c poſſeſſor de reg.iur.lib.6.n. 9.*com. dicit,ex gloſ.*in c.cùm veſtis de teſtibus.* Idem.

61 Tempus de cuius initio memoria,non ſit in contrariũ, debet probare ille,qui fundat intentionem ſuam in dicto tẽpore.Cur.iun.*conſ.90.in fi.*com.dic. B.Villal.& Vezin.

62 Præſcriptio longiſſima nec titulo,nec bona fide opus habet.com.ponit Boe.*dec.* 42.*n.*34.Quin & iure Põtificio iſthæc præſcriptio ex iuris errore malam fidem diluente procedet. cõmune inquiũt Rub.*conſ.*75.& qui diligenter explicat Arius Pinel.*in auth niſi triennale.n* 11.*C.de bon.mat.*latè etiã Viuius *lib.1.opi.*241.Habebit autẽ ſummas vires id præſcriptionis genus in res etiã reſtitutioni obnoxias,vt receptum affirmant Cor.*conſ.38.n* 10 *& conſ.117.lib.1.& conſ.204 ad finẽ,lib.3.*Gra. *conſ.21.n.36.lib.2.*Ant.Gomez.*in l.Taur.40.n.9.* E.Suarez.

63 Præſcriptio temporis ſupra hominum memoriam decurſi,per priuilegio à principe ſcienter,ac prudenter collato ius habet.communè inquit *Bellon.conſ.55.nn.*5. Nec illa vſurus titulũ alleget neceſſe eſt.com.ponit Viuius *lib 1.opi.* 242. opus tamen eſt,vt is qui præſcribit,capax eiuſce rei ſit,quam præſcr.commune ſcribit Did.à Cou.*lib 1.variarum reſol.c.*10. *nu.*4. E.Suarez.

64 Præſcriptio bona fide cauſata ſpatio longiſſimi temporis,putà 30.an.ſine titulo valido,iure ſubſiſtit,*l.ſi quis emptionis. C.de præſcript.30.ann* Quo caſu generalis eſt regula,quod præſcriptio procedat ſine titulo,ſec.Rom.*conſ.166.col.4.n.8.* Fel.*in c.ſi diligenti.col fi de præſcr.*Dec.*conſ* 267.*n.*5.Paris. *conſ. 66.nu.88.lib.3.*Balb.*de præſcr.2.part.3 par.princ.q.6.*& quod in præſcriptione 30.annorum bona fides ſit etiam neceſſaria,cõmunem dicit contra Bar.Dec *conſil.266.col.fin.& in conſi.* 272. *col.3.& d.conſi.267.col pen.* Bellac.

65 Alienationis prohibitio in bonis perpetuò familiæ reſtictis nõ eſt impedimẽto,quin eorũ bonorũ cauſam immediatè,vt ſic loquar ab hærede nactus,illã lõgiſſimo tẽpore vſucapiat.vt communiter dicunt Alex.*conſi 38.n.10.& conſ.117.lib.3.&* *conſi.*

conſ.294. ad fi.lib.3. Grat. *conſ.21.nu.36.lib.ij.* Ripa *nu.113.* Crot. *nu.140.* Loazes *nu.191.* Alc. *47. in l filius fam. §.diui. ff.de leg.lib. 1.* nec obſtabit quin ordinaria præſcriptione vtatur, qui ab alio cauſam adeptus ſit, vt cõmune affirmare auſim ex Balb. *de præſcr.5.par.princ.q.5.* Pariſ. *conſ.81.nu.44.lib.ij.* inclyto Pinel. *in auth.niſi triennale.nume.35.C.de bon.mater.* E.Suarez.

66 Molendinum ſi quis habuerit in aliqua villa, & nonnulli homines illius vel alterius villę, iam longiſſimo tempore iuerint ad molendũ in eo molendino, non tamen in futurũ eos ad molendum compellere poteſt: cũ in his quę ſunt facultatis non cadat præſcriptio. Hæc autem ſententia non procedit quando interueniſſet prohibitio, & volẽtes ire ad alia molendina fuiſſent prohibiti, & prohibitioni acquieuiſſent per longiſſimũ tẽpus ſufficiens ad præſcriptionẽ perficiendam, quia tunc benè acquiritur ius prohibendi, vt poſſit in futurũ cogere eos ad molendũ. Pan. *in c. ſignificante.nu.3. extrà de appell.* Et hanc ſcribentium com.opin. eſſe aſſerunt Balb. *in tract. de præſcr.in 4.par.5.prin.in 5.q.ver.hanc concluſionẽ.* limita, niſi interueniſſet prohibitio. *n.3.* Iac. de S. Georg. *in trac. feuda.in verb.& cum molendinis.nu.5.v.& hãc concluſionẽ limitabis procedere.* & Rol.à Valle, *in conſ.22.n.34.in 2.Tomo.* Kirchouius.

67 Subditi ſi acceſſerint per longiſſimum tẽpus ad coquendum panem ad furnum alterius, cũ hoc fiat per modum facultatis, nõ poteſt induci præſcriptio, vel iuris acquiſitio: de qua quæſtione faciũt paſſim docto. mentionem. Guid.Pap. *q.298.* Rip. *in c.cum eccleſ.Sutrina.n.45.ext.de cauſ.poſſ.& propr.* & *in l.quo minus.n.132.v.4.quæritur an ſubditi.ff.de fluminib.* vbi ipſe plurimas authoritates doc. adducit. Hanc quoque com.ſentẽtiam eſſe meminit Rol.à Valle. *conſ.53 n.23.Tom.ij.* de ea quoque antea dictum eſt *in ver.molendinum.* Kirchouius.

68 Commodum longioris vitę in obligationibus, reſpectu præſcriptionis, non eſt conſiderabile. Eſt com.opi.ſec. Iaſo. *in l.qui bis idem.in 6.fallentia.de ver.obli.* Tamen idem Iaſ. *ibidem* tenet cum Aret. quam tenet in puncto iuris eſſe veriſſimam. Chæſian.

69 *L.fin.C.de ſacr.eccl.* correcta per ius auth. in Eccleſia, quo ad præſcriptionem paſſiuam, non cenſetur correcta in ciuitate. Eſt com.opi.ſec. Iaſ *in auth. quas actiones. ver. contrariam ſuppoſitionem.C.de ſacroſanct.eccl.* per regulam, quod in correctoriis non eſt licita extenſio, etiam ex maioritate rationis. Idẽ.

70 Merum, ac mixtum imperium & iuriſdictio non pręſcribitur, niſi per tantum tempus de cuius initio nõ eſt memoria hominum in contrariũm. Cur. Iun. *conſ.164. nu.152.* commu. dicit. licet præſcribi poſſit. Bello. *conſ.46.nu.1.* commun. dicit. Villalob & Vezinus.

71 Merũm imperiũ præſcriptione vel conſuetudine poteſt acquiri. commu. dicit Io.Imo. *in c. cum contingat. in fi. extr. de foro compet.* vt allegat Iacob de S.Georg. *in ſuo tract. feudo. in verb.cum mero imperio.nu.13.* ſequitur Zaſ. *in l. imperium. nu.26. ff.de iuriſd.om.iud.* licet olim controuerſæ (vt ibi dicit) dubitationis fuerit. I.Fich.

72 Præſcriptio tẽporis immemorabilis habet vim priuilegij, etiã cõtra ſuperiorẽ ignorantẽ. Eſt magis com.opin. teſte Dec. *conſ.85.* poſt Alex. *conſ.6.viſo themate.vol.1.* Chærian.

73 Præſcriptio longiſſ. temporis etiam contra ignorantem decurrit: ſed conceditur in integrum reſtitutio. Eſt commu. opin. ſec. *Alex.conſ.116.perſpectis.vol.5.* Soc. *in conſ.128. præſentis.nu.150.vol.j.* Chærian.

74 Mala fides præſumpta triginta annis purgatur, atque extinguitur, & ſic præſumptio malæ fidei tollitur triginta annorum curriculo: ſec. Bar. *in l.cum quærebatur, in fi.C. vnde vi.* Alex. *conſ.6.col.1.vol.1.& conſ.151.nu.7.vol ij.* Afflict. *de c.40. n.12.* Panorm. *in c.ſi diligenti, col.3.de præſcript.* Bartol. *in l.Celſus, n.17.* vbi etiam Claudius, *nu.31.* & Ioan.Franciſc. Balbus. *in 3.parte nu.41.ff.de vſucapio.* Iaſ. *conſ.57.col.fi.vol.1.& in §. Sed iſtæ nu.100.Inſtitu.de actio.* Dec. *conſ.267. & conſ.558.in fi.* Curtius Senior *conſ.82.col.3.* Curtius Iunior *conſ.52. nu.ij.* & ita conſuluit Cranet. *conſ.146.Reſpondi de iure, nu.1.& 6.* Ruinus *conſ. 156.n.30.vol.1.conſ.34.nu.10.vol.ij.& conſ.118.nu.4.vol.4.* Socinus Iunior *conſ.115.nu.30.vol. ij.* Et eidem opinioni inhæret quoque Couarruuias *in relectione, c. poſſeſſor, in ij.parte.§.8.n.3.de regulis iuris in 6.* & Iacobus Menochius *in tract. recuperandæ poſſeſſionis, remedio 13.nu.70.* cum aliis complurib. in illis locis relatis per eos, in quibus apertè oſtendunt iſtam opinio. com. eſſe, poſt Claudium & Balbum *in d.l.Celſus.*

Sed opinio hæc cõmunis nõ fortiretur quippè locũ, vbicũq; de neceſſitate in pręſcriptione bona fide requireretur. Et hinc eſt, quod in pręſcriptione iuris aquæ ducẽdę exigitur bona fides, alioquin non valet præſcriptio: ita Gloſſa. Barto. & alij *in l.1.§.hoc interdicto ff.de itin.actũq; priua.* Cyn. *in l.2.C. de ſeruitu.& aqua.* Laurentius Syluanus *conſ.1.ſub n.161.& ſeq.* & Aret. *conſ.30.viſo themate, ſub nu.ij.* vbi refert illã eſſe com.opi.

In qualibet enim ſeruitute pręſcribenda bona fides neceſſaria nẽpè foret *l.j.§.ſed ſi.ff. de aqua quotidia. & æſtiua, & l.j.* & ibi Bal. *C.de ſeru.& aqua.& l.ſi.ff.de itinere, actúque priua.* & hęc eſt communis opinio, innuente *Aret. in d.conſ.30.*

Vndè nõ admittitur pręſcriptio quantumuis antiquiſſima, etiam mille annorũ in præſcribenda ſeruitute, vel iure aquæ ducendę, niſi adſit, & concurrat bona fides. textus eſt *in c fi.* & ibi Gl. & Doctores *extra de præſcriptio.& in c.poſſeſſor malæ fidei, de regulis iuris in 6.* & Aretin. *in d.conſ.30.nu.ij.* Cranetta *in d.conſ.146.ſub nu.j.& ſequent.* & Pariſ. *conſ. 112. ſi originem aquæ ſub nu 29.cum aliis ſequentibus vol.j.*

Et iſta mala fides in præſcribenda ſeruitute, nimirũ ſemper præſumitur: ex quo contra ſe præſcribens habere videtur iuris pręſumptionem: ita Aret. *in d.conſ.30.* & Alciat. *in tract.de præſumptionibus in reg 3 præſump.5 nu.6.*

Et quamuis in ſeruitute aquę ducendæ ſeu in pręſcribendis aquis nulla profectò currat præſcriptio, tamẽ vbicũq; probaretur præſentia, ſciẽtia, & patientia domini, ſeu aduerſarij: tũc induceretur dubio procul ipſa pręſcriptio. textus eſt *in l. ij. in ver ſciente.C.de ſeruitutib.& aqua.* Abb. & alij *in cap.cũ eccleſia Sutrina, extra de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis.* Laurentius Syluanus *in conſ.1.ſub.nu.165 & ſeq.* & Pariſius *in d conſ 112.n.39.* vbi profert iſtam eſſe cõem ſententiam. Viuius *opin.473.*

75 Viuere quilibet præſumitur vſque ad centum annos, niſi probetur mortuus. *l ſi §.& nobis.C.de ſacroſ.eccl. & l. an vſusfructus, in fi.ff.de vſufruct.* Glo. Bar. & cæteri, *in l.ij. §. ſi dubitetur.ff.quemad.teſt.aper.* Bar. Ang. Imol. & Roma. poſt Glo. *in l. ſed ſi ſi.ff.de acquir.hered* Ferrarien. *in ſua prac. Papien. in for. libelli, quo petitur hæreditas ex teſta §.poſſidebat, n.ij.fol.paru.392* Afflict. *in conſtit. Statuimus, in fi.rub.6.lib.1.* Bertran. *conſ pen. ſeu 337.Ex his quæ parte honeſtæ mulieris, nu.4 vol.8.* Cur. Sen. *conſ. 2.ſub nu.2.* Crotus *in tract.de teſtibus, ſub num.282.in 7.par.* Bal. *conſ.148.Factum quæſtionis tale eſt, vol.ij.* Ioan. de Nemzanis *in ſua Sylua nuptiali, lib.ij.nu.111.* Thobias Nonius *conſ. 5.n. 13. & ſeq.* Capicius *dec.4.nu.18.* & Dec. *conſ 204.nu.4 & conſ.575.nu.10.* vbi recitat iſtam eſſe cõem regulam, & opinionem. Et ſic actor in præſenti caſu proculdubio ſuccumberet, niſi ſupereſſet tempus probandi contrarium.

¶ In contrariam verò partem inclinauit cõſulendo Corn. *conſ.119.nu.8.vol.j.* Dec. titubanter, *in l ſi emancipati, col.3. C.de collat,* & Alciat. *in tract.de præſump. in regul.1.præſump.44.* qui etiam limitat & declarat. & Ruin. *conſ.189.nu.14. vol.1.* Pariſ. *conſ.86.nu.20.cum aliis ſeq.vol.4.* & Couarruuias *in ſuis reſolutionibus, lib.ij.c.7.nu.6.* poſt alios ſignatos ibi per eũ. *Luchar.in l.ſi.nu.200,C.de edic.diui Adriani toll.* & Franc. Coſcius *in cap. t.de conſt.n.23.& ſeq.* Et iſtã vlt. opin. ſequebatur ætatis noſtræ monarcha, & Iuriſcõſultorũ Princeps pręceptor me[us], D. Renaldus Ridolphius Peruſinus, dum publicè interpretabatur *d.l.ſi emancipati,* qui oculis, vt aiunt, lineis omnia arcana, recondita, & abſtruſa iura intuebatur, & penetrabat, prout in ſuis lecturis imprimendis facilè dignoſcetur, forſan in breui temporis curriculo. Tamen eius opio. & ſequacium, tanquã in iure non veriorem, rationabiliorem omninò reiicio, & ſequor primã ſententiã Gloſſ. & Bar. cõem. Quia amicus Plato, amicus Socrates, magis tamen amica veritas, vt inquit etiam Soc.Iun. *conſ.41.n.1.vol.3.* proteſtãdo ſe cõtra Dec. & cõſulẽdo contra eum ibi. Et caue ne te decipiat Corn. *conſ 340. nu.9.& ſequen.vol.1.* vbi dicit iſtam Glo. & Bart. opinionem iure non probari, & illam ait inſolentes, & vulgus tenere. Cauéque pariter à Coraſio *in miſcellaneis iuris ciuilis, lib. 5. c. 18. per totum,* qui ibi pueriliter per aliquas frigidas rationes ſuadet dictam communem nunquam probabilem ſibi viſam fuiſſe. Caue bis etiam à Gozadi. qui præcipitanter *conſ.68.ſub nu.6.* ait falſam eſſe. Imò præcauendum eſt potius ab aſſertione Gloſſatoris, atteſtantis à ſemetipſo, & ex naturali propria ceruice, in ſcholijs ad Alex. *conſ.j.nu.42.vol.5.* opinionem iſtorum contra cõmunem his temporibus crebriorem fore.

Et mors ipſa multifariam probari ſolet, & primò ea potiſſimum probatur per librum hoſpitalis, & præſertim ſi ... cõ

ſuctu-

ſectu-ſine, vt ipſis libris circa hoc fides adhibeatur: vt voluit & iudicauit Rota Romana ſub die 16. Octobris 1570. atteſtante veritatis ſonte, D. Oradino præceptore meo, *in deciſ.* 266.

Secundò itidem probatur mors per librū Rectoris Eccleſiæ, in quo mors ſepultorum deſcribitur, cum ei credatur de morte alicuius, accedente maximè conſuetudine: vt tradit, & firmat Crauet. *in tract. de antiq. tempor. in 1 par. n.* 264.

Tertio ſufficiens probatio eſt etiā, vbi quæritur de morte alicuius, quod inter liberos, & cōiūctos habeatur pro mortuo; quia veriſimile eſt, quòd ipſi ſciāt hoc, quā extranei: ſecūdū not. *in auth. hodie. C. de repud.* & voluit Ang. *in l. de tutela. C. de in integ. reſt. min.* per illū tex. Bar. Veronē. *cōſ.* 50. *col.* 3. Alex. *cōſ.* 27. *col.* 2. *vol.* 7. Corn. *conſ.* 204 *vol.* . Ant. Corſ. *in ſing. in verſ. Mors.* & Crauet. *conſ.* 27. *In contractu matrimonij, ſub nu.* 17.

Quartò mortuus quis præſumitur, qui per 20. annos abſuit à patria ſua, ita vt nihil certi de eius vita reperiri potuit: & tūc omni qua decuit exactiſſima diligētia adhibita, mediātib. nūcijs, & exploratorib. deſtinatis in reperiēdo abſētē, eóq. nullatenus reperto, dicitur mors probata: ſec. Bal. *conſ.* 90. *vol.* 2. Bar. Alex. & alios oēs vnanimiter *in l. hoc iure. ff de verb. oblig.* Crauet. *in d. conſ.* 127. *nu.* 17. & Goz id. *cōſ.* 6?. Videtur prima ia cte decedū, *n.* 9. vbi in medium expoſuit iſtā eſſe cōm. opin.

Quintò mors ipſa probatur etiā per famā publicā: ſec. Cy. Bart. Bal. Ang. & alios oēs cōcorditer, *in l. ſi quidē. C. ſol. matr.* Saly. *in l. ea quidē. col. pen. C. de accuſ.* Alex. *conſ.* 172. *In cauſa, & lite inter dominam Dorotheam, n.* 7. *vol.* 6. Crauet. *in d. conſ.* 12 . *n.* 27. Iaſ. *in l. cum ea, col. fi. C. de tranſact.* Corn. *cōſ.* 204. *col.* 2. *vol.* 3.

Sed hęc omnia procedunt in cauſis ciuilib. ſecus verò in criminalib. tūc. n. cū tractetur de maximo preiudicio, & irrecuperabili, putà vbi eſſet quæſtio de homicidio, & quæreretur quis interfeciſſet, debet nempè plenè probari mors ipſa per teſtes: vt *in l. indè Nerat.* § *fi. cum l. ſeq ff. ad leg. Aquil.* & notat Corſet. *in d. ſing. in ver. Mors, ſub n.* 3.

Et interdum tractatur etiam de præiudicio famæ, & ſtatus in probatione mortis: & tunc deberet adhiberi alia probatio, de qua *in auth. hodie. C. de repud.*

Et aduerte, quod hoc tempus centum annorum ſtatutum à Legiſtis vitæ hominis, eſt etiam nimis breue. Nā ante dilu uiū ætas hominū erat prolixior, vt in Ada, & Eua, primis parētib. qui vixerūt annis 662. Seph. 912. Enoch. 905. Caām. 910. Malael. 895. Iaſet. 962 Matuſ lem. 9 9. vt habetur per Aug. *c.* 15. *de ciuit Dei*, per Fratrem Ioannem compatriotam meū *in ſermonib. quadrageſimalib. in ſerm. illo diuino de morte.* 41. *Modicum tempus vobiſcum ſum, col.* 4 *verſ Vixit enim Adam primus parens.* & per Diſcipulum in *ſermone.* 60. *Modicum etiam non videbitis me, col.* 2. *& ſeq. in litera* N. vbi refert etiam ætatem aliorum antiquorum patrum ferè innumerabilium.

¶ Sed poſt diluuium Deus conſtituit tēpus breuius, vt tadit Ioſeph. *de antiq. lib.* 1. *c.* 5. *&* 8. licet quoq. illo tepore ſatis lōgius eſſet tempus vitæ mortalium, vt habetur *Gen. c.* 1 . Et hoc, ſiquidē ante diluuiū homines erant religioſi, & ab ipſo Deo facti, & pabula opportuniora eis erant præparata. & octo alias cauſas & rationes adducit *in d. ſermone* 60. *in litera O.* Diſcipulus. Ideò tantorū annorū curriculis viuebant, dein de ob varias cauſas [illegible] ſtas per Diſcipulū, *in dicto ſerm.* 60. *in litera O.* & ob vir[illegible] q. vt [illegible]tates, quas iugiter per ſcrutabātur, ideſt [illegible]giam, geometriamue, Deos eis amplius viuendi ſolatia cōdonaſſe, quę nūquām antea diſcere potuiſſent, niſi ſexcentis [illegible] iſſent annis: per tot. n. curricula magnus annos imple[illegible] ibi Ioſephus, adducens authoritates [illegible] Græcorum, quam Caldæorum, & Aegyptiorum.

Et idē firmat *in c.* 14. *eiuſdē lib.* & quod tēpore [illegible] poſitū fuit per Deū tempus vitæ hominis annorum 120. & poſt tempore Dauid annorū. 70. in potentatib [illegible] *lin.* qu is ex loco Geneſeos præcitato, ſcriptū ſit: Non p[illegible] ſpiritus meus in homine in ęternū: [illegible] c u tq; [illegible] illius 120. Sic etiam ante tēpus Moſis cr[illegible] & in declinationem deflexit vita hominis. Cum h[illegible]ur *Eccleſiaſtici* 18. Numerus dierū hominū, vt multum centū anni: prout apud Legiſtas ſtatutum eſt, & docuimus ſupra ex communi opinione. Dū ergo tempus habemus, operemus bona, Chriſtoque adhæreamus, cui vero Deo laus, gloria, & gratiarū actio debetur in ſempiternum. amen. Viuius *opin.* 1042.

76 Vita humana ad centū vſq. an. duratura non præſumitur, & ſi vltra eos non durare præſumitur. quauis. n. ad illos quiſpiam aſpirare poſſit: tamen præſumptio generalis non eſt, & quemuis alium ad ipſos peruenturum, & ſi maxima ſit, neminem vltra illorum ſeculum vitam prolaturum. vt verū & cōmune interpretū dogma tenuoc io ex Aret. *in l. ſed & ſi de ſua. ff. de acq. hæ.* Corn. *conſ.* 119. *& conſ.* 340. *lib.* j. *&* *conſ.* 181. *lib.* j. *&* *conſ.* 181. *lib.* ij. *& conſ.* 208. *& conſ.* 243. *lib.* ij. Iaſ. *in l. vlt. ad fi. C. de ſacroſ. eccl.* Dec *in c. cum dilecta. de confir. vtil. in l. vlt. nu.* 28. *C. de edicl. diui. Adr. toll. & conſil.* 575. *nu.* 10. *& in l. ſi emancipati. C. de collat.* & Coc. Soc. Gozad. Alc. Mainet. Capi. Neuiz. Corax. Mon. Cotta, quos laudat & probat præclarus iuris anteceſſor Arius Pinel. *in l.* ij. *c. vlt nu.* 33. *C. de reſcin. ven.* Pariſ. *conſ.* 87. *in fi. lib.* 4. Viuius etiam *opin.* 104. ac Port. *lib.* 1. *concl.* 11. E. Suarez.

De annali exceptione tollenda, &c.

TITVLVS VI.

LIBELLVS generalis, incertus, obſcurus, & vagus ſuſtinetur ſi à parte nō opponatur. *l. fi. C. de anna. exceptio.* & eo caſu obſcuritas, incertitudo, ſeu generalitas ipſius libelli ex probationibus ſupplebitur. *in d. l. fi. verſiculo, & talis exceptio.* ibi etiā Salic. quare ſi actor libellum ſuum incertum, generalem, aut obſcurū proponat, & neque per reum reprobatus fuerit ille libellus, actor demū probans & declarans in proceſſu iudicio, quantitatē, aut cauſam deficiētē in libello debebit obtinere. Salic. ibi. Et ſi pars obijcit de incertitudine, aut generalitate libelli, index ex ſuo officio actorē coget ad eū libellū declarandū. Soc. *in c. ſignificantibus. verſiculo ſecundum dubium. de libelli oblatione.* Exceptio tamen quod libellus ſit generalis, vel incertus, debet opponi ante litem conteſtatam, vel in ipſa cōteſtatione, & etiam poſt litē ſignuratur eam poſſe cōpetere. Bald. & Salic. *in l. exceptionem C. de exceptio.* Iaſon. *in* § *omnium. nu.* 125. *Inſtit. de actionibus.* & proceſſus ipſo iure nullus ex lactia probationibus non poſſet ſuppleri ſeu adiuuari. & exceptio ineptitudinis libelli impedit proceſſum, & litis conteſtationem. Bart. *in l. ſi præſes. de pœnis.* Iaſ. *in l. omne officium. num.* 9. *ff. de officio aſſeſ.* quæ exceptio etiam poſt ſententiam poteſt opponi. Iaſ. *in* § *omnium, nu* 16. *de actio.* Salicetus *in d. l. exceptionem. nu.* 12. *de excep.* Bellac.

De alluuionibus & paludibus, &c.

TITVLVS VII.

FLVMINVM quædam ſunt priuata, quædam publica *l. j. ff de flum.*

Proprietas fluminum publicorū eſt Cæſaris: quia ipſa flumina ſunt de regalibus. *c.* 1. *in tit. quæ ſint reg.* hodie autem cum merum imperium ſit præſcriptum per ciuitates Lombardiæ. gloſ. *in* § *ſuſtiran. aliàs in* § *nulla. in aut. de defenſor. ciuil.* flumina publica quo ad proprietatem ſunt illius ciuitatis, ſeu populi, per cuius territorium diſcurrunt. vt vult Ang. *in l. fluminum. in prin. ff. de dam. inf.* Plus vult Bar. *in d. l. quominus. in* 1. *col* quod hodie omnes ciuitates Italiæ præſcripſerunt merum imperium, & acquiſiuerūt omnia regalia. refert Iac. *vbi ſuprà.* Bellac.

2 In aquagijs fluminibus, nemoribus & ſimilibus, conſuetudo antiqua ſeruanda eſt. Barb. *in* 1. *vol. conſ.* 9. *in* 1. *col. & in* ſ *conſ.* 51. *in* 7 *col.* Vezinus.

3 An lignamina vi fluminis impulſa, retinere liceat. Fed. *conſil.* 107. dicit quòd nō, niſi habeātur pro derelict. & quod tutū eſt fieri facere proclama, quòd in tale tempus auferatur; alias quòd pro derelict. habebūtur, & ſecurius eſſe, vt tūc pauperibus erogētur. Vide Iaſ. *in l. ſi quis nec cauſā.* § *res pign. nu.* 4. *ff. ſi cert. pet.* vbi dicit, quòd tal remanēt domin, nec acquiruntur ei, in cuius agrū impulſa fuot. Pal. *in rub. de rer. diuiſ.* Idē.

4 Ripæ fluminū quo ad proprietatē ſunt illarū perſonarū quarū prædiis adhærēt: ripæ enim arte & cura hominū recipiūt incremē: & ripatū incōmoda pertinēt ad vicinos: ergo iuſtū eſt vt & cōmoda earū riparū ad vicinos pertineāt. Bal. *in rubr. de rerū diuiſio.* Iaſ. *in l. quominus. nu.* 64. *ff. de flumi.* Ita vt via publica quæ eſt in medio, nō impediat quin ripæ ſint eorū quorū prædiis adhæret. Iaſ. *ibi nu* 99. & veniunt ripæ etiā ſi de illis non ſit facta mentio in inſtrumento. nam vēdito fundo, & ripæ quoque cenſentur venditæ. Iaſ. *ibi. nu.* 70. Bellac.

5 In materia alluuionis, factū hominis, & naturæ æquiparantur ad vtilitatem habentiū prędia vicina. Ita in ſimili determinat Bar. *in l. quominus.* 10. *quæſt. ff. de flumin.* vt per eum. cum quo eſt cōmunis opinio, vt ibi per Iaſon. & nouiſſimos. Et Bart. etiā refert, & ſequitur Soc. ſen. *in conſ.* 79. *ſuper quæſt. quæ vertitur. verſ. quinimò dicit* Part. 3. *vol.* Et eſt in ſimili deciſio Bart. Ang. Paul. de Caſtr. & aliorum. *in l. fluminum, in princ.*

ff. de damno infec. Ac ita id communi interpretum ſententia receptum affirmat Soc. iun. *conſ. 27. nu. 8. vol. 4.* E. Muſcul.

6 Alluuio fluminis, hoc eſt, additio vel detractio, quæ fit à flumine ipſo per alluuionẽ ſuũ tranſfert dominiũ. *l. ergo ſi inſula. §. alluuio. ff. de acqui. rerum domi. & §. præterea. Inſtit. de rerum diui.* Sed hoc limitatur, vt nõ habeat locũ in iuriſdictione, & confinibus alicuius territorij, qui non mutantur aliquo modo per alluuionem, nec inde diminutionem, ſeu augmẽtũ recipiunt, ſecund. Bart. *in tract. de flumi. in 1. par. ver. acquiritur nobis.* Bald. *in rub. ff. de rerum diuiſio.* Cæpol. *in tract. ſeruit. ruſtic. prædio. in titul. de flumine priuato, cap. 31.* Corne. *conſ. 146. alias 322. lib. 1. & conſ. 287. lib. iij.* Iaſ. *concl. 146. volum. 2.* Riminal. *cõſ. 64.* & Soc. *conſ. 127. nu. 5. vol. 1.* vbi explicat iſtam eſſe communem opinionem, & admonet ab ea non fore recedendum in iudicando. & ſequuntur quoque & aiunt eſſe commune Riminal. *in §. 1. Inſtit. quib. alie. licet, vel non. nu. 51.* & Herony. Brixianus *in tract. de confinibus, cap. 24. nu. 6.* & Ægid. Boſſ. *in pract. crim. in tit. de principe & priuil. num. 280.* Contrariam vero partem tenuit Curt. iun. *conſ. 56.* per plures rationes, argumenta, & authoritates: ponens conſil. illud fuiſſe factum per collegium Papienſe, tamen quicquid ipſe ſuadeat, ſequor opinionem Bar. & ſequacium, quam fatetur communem eſſe ipſemet Curt. ibi. Et duas alias limitationes, ſeu caſus, in quibus ius alluuionis non vendicat ſibi locum, ponit Rimin. *in d. §. 1. num. 48. cum aliis ſeq.* & Boër. *conſil. 24. num. 31. & ſeq.* Papienſ. *in ſua pract. in forma libelli actio. real. num. 13. ſeq.* Riminal. *loco de quo ſuprà numer. 39. cum multis ſeq.* non ſolum limitat prædictam regulam in princip. poſitam, verùm ampliat etiam tribus modis plenè, & doctè, more ſuo F. Viuius *opin. 47.* & E. Suarez.

7 Fluminis alueus ſi mutetur de vno loco, in quo quis habet ius aliquod in alium locum, ius illud quod habebat ille, perdidit: Bal. *in rubr. de rerum diui. ff.* verùm ſi alueus in ſuum locum redeat & reuertatur, ille dominus ſuum ius recuperabit. Franc. Marc. *dec. 341. part. 1.* Bellac.

De ſententiis omnium iudicum.

TITVLVS VIII.

SENTENTIA diſſinitiua lata parte abſente nec citata, aut procuratore, nihil valet. gloſ. *in l. nec quicquam. ff. de offi. proconſ. & legat.* interlocutoria tamen ferri poteſt abſente parte, & ea non vocata. Bal. *in l. fin. C. de ſent. ex breuic. recit.* Iaſ. *in d. l. nec quicquam. nu. 21 & 22.* quod locum habet vbi interlocutoria eſſet parui vel modici præiudicij: aliàs autem ſi eſſet præiudicialis, proferẽda eſſet parte præſente aut citata. Bart. & docto. *in d. l. nec quicquam.* & hanc communem opinionem tenendam eſſe aſſerit Iaſ. *in ea l. nec quicquam. num. 22.* Bellac.

2 Tenuta ſeu alius actus iudicis in quo proceſſit de facto parte non citata; vbi erat citanda, poteſt ab eo reuocari parte non citata, & ſine cauſæ cognitione, ſecund. gloſ. *in capitul. excommunicates. 11. quæſt. 3. in l. minor.* & ibi dominus Alexan. *ff. de euictio. in l. 1. in verb. infirmabitur. ff. de fer.* Bald. *in l. ſi pacto quo pœnam. C. de pactis. in l. poſt ſententiam, in vlt. fol. C. de ſent.* Bar. *in l. ij. C. de ſeruit.* Balb. *deciſ. 354.*

3 Tempus datum à iudice partium conſenſu, prorogari poteſt: & ideo non ſoluens intra terminum à iudice ſtatutũ, ſub excommunicationis pœna, vel pecuniaria, nõ incidet in pœnam facta termini prorogatione per partem, dummodo ſoluat in termino prorogato. *l. Celſus. ff. de arbit.* & ſecund. Bar. *in l. 1. §. & poſt operis. ff. de oper. noui nuncia.* canoniſt. communiter *in cap. præterea, el 2. extra de appellat.* Balb. *deciſ. 432.*

4 Comminatio iudicis de ſententiando abſentia citati nõ obſtante, habet vim citationis peremptoriæ, ſecundum gloſſ. quæ reputatur ſingularis *in l. apparitor. C. de cohorta.* Secus ſi comminatur ſe ad vlteriora proceſſurum. Monitio quoque iudicis ore facta habet vim perẽptorij. *l. ij. C. quomodo & quando iud.* Balb. *deciſ. 188.*

5 Sententia an ferri debeat contra dominum, vel procuratorem? Dic, vt per Bart. *in l. Quacũque. ff. de act. & ob. in l. furioſo. ff. de re iud. in l. 1. C. de ſent. & interloq. col. pen. & antep.* Bart. *in l. ſtipulatio iſta §. ſi ſtipulet alicui. num. 2. de verb. obl. in l. ſi procuratori præſentis. co. ti.* tex. *in l. ſi ideo. §. 1. ff. de euic.* Bart. *in l. ſtipulatio iſta. §. pen. col. 3. in princ.* vbi Iaſ. *numer. 12. de verbor. oblig. in auth. vt omnes obed. iud. prouin. §. 1. col. fi.* Ab. latè *in cap. querelam. col. 3. in fi. col. ſeq. extr. de elec.* pulchrè Rob. *de ord. iud. cap. 53. nu. 108.* vbi quod ſi quis litigat per procuratorem; & facta litis conteſtatione, moritur dominus, ſententia contra procuratorẽ ferri poteſt, quia procurator effectus eſt dominus litis, & debet iudex dicere, condẽnam talẽ procuratorẽ quondam filij defuncti procurato. nomine hæredum, vel eorũ ad quos ea res pertinet, eodẽ modo quando lis agitata eſſet cum procuratore, & iudex ferret ſententiam in perſonam domini, nam non valet, per tex. *in l. 1. C. de ſent.* in quo articulo diſtingue, vt per Tremul *ad pract. Bonacur. t. de imped. exec. & cauſ. null poſt nu. 14. v. vel quia condẽnauit iudex*, Quid de ſentẽtia

6 lata cũ procuratore reuocato: an ſit nulla? & dic, vt per Rũ. *conſ. 367. nu. 10.* vbi videtur concludere quod non, niſi plura concurrant de quib. ibi. Quid ſi procurator decedat ante cauſæ diffinitionẽ, an poſſit ſententia ferri in perſonam domini cauſæ? & Guid. Pap. *q. 86.* concludit quod ſic, de quo vide quæ ſcribit Iaſon *in l. nulla. C. de procur.* ſed ſi ambo ſint mortui, & procurator & dominus, diſtingue, aut ex eiſdẽ actis conſtat de morte, & tunc non fertur ſententia in perſonam mortui, ſed citantur hæredes. ſi verò non conſtet,

7 tunc ſi proferatur ſententia valet, † Quid de executione ſententiæ: an contra procuratorem litis exequi poſſit? & dic quod non, ſicut nec contra tutorem, curatorem, & ſimiles, niſi eſſet procurator in rem ſuam, de quo vide quæ habetur per pract. Pap. for. *exec. ſentent.* per tex. *in l. j. C. de ſẽt.*

8 Quid ſi procurator litẽ fuerit cõteſtatus; & dominus litis effectus; an valebit ſententia lata cum domino; abſente procuratore? & dic quod ſic, & ſi dominus aliqua agat quæ concernat ordinem litis, procuratore domino litis effecto non vocato, non valebunt; ſecus ſi aliqua agat concernentia litis deciſionem, ſec. Auſt. *ad Capel. Toloſ. q. 102.* Quid quãdo filius fuit admiſſus ad defenden. patrem abſentem, contra quem erat lix conteſt. finito proceſſu: an iudex debebit proferre ſententiam condemnatoriam contra patrem, an verò contra filium? & dic quod contra filium, ſecundum veriorem ſententiam, per Iaſ. *in l. exigendi. nu. 22. C. de proc.* vbi vide rationes not. prædictas autem principales concluſ. intellige, & declara. vt per Abb. *d. cap. querelam. col. 4. & ſeq. de elec.* Bellacomb.

9 Præceptũ iudicis de ſoluẽdo factũ illi qui cõfeſſus eſt, eſt interlocutoria ſentẽtia, habẽs tamẽ vim diffinitiuæ. *l. a diuo. tor. §. iuſſus ff. de appella.* Henricus Boich. *in c. in literis. de offi. de legati.* Guid. Pap. *deciſ. 12.* niſi tale præceptũ de ſoluẽdo eſſet latũ cũ cauſæ cognitione, tũc n. diceretur ſẽtẽtia diſſinitiua. Bell.

10 Quæro, an præceptũ iudicis in cõfeſſũ, ſit ſentẽtia definitiua, vel interlocutoria? reſ. q licet inter doc. ſit cõtrouerſia: cõmuniter tamẽ in eã itũ eſt ſententiã, q ſit ſentẽtia ita tenet Bal. *in add. ad Spec. tit. de ſent. v. ſed an valeat præceptũ.* Ang. *§ illud auth. de her. & falci.* eãdẽ tenet Rip. *c. quoniã contra. v. interlocutiones. ext. de probatio.* Fel. *c. querenti. de offi. del.* Et eam dicit eſſe com. Marant. *in Spec. par. vlt. cap. 1. nu. 28.* Mich. Graſſus.

11 Si iudex in ſententia refert ſe expreſsè ad acta, & ex illis apparet de errore ipſius iudicis, vitiatur ſentẽtia & eſt nulla. Quia quẽadmodũ error expreſſus in ſententiæ illa vitiat, & nullã ipſo iure reddit. *l. ſi expreſſim. ff. de app. l. ij. C. quando procuratore non eſt neceſ. c. 1. de re iu.* ita quando error deprehenditur ex actis, ad quæ ſit relatio, eo hæc paria cẽſentur. arg. tex. *in l. aut prætor. § 1 ff. de re iud. & l. pen. C. de ſent. quæ ſine quant. & l. inſtitutio talis ff. de cond. inſt.* firmat Bart. *in l. vnic. C. de error. calc.* Abb. *in c. quoniam contra. de proba.* hãcque veram & magis com. concluſ. teſtatur Alex. *conſ. 125. diſcuſſis. nu. 4. lib. j.* Inn. tamen *in c. in præſentia. de renun.* diſtinguit, quod aut iudex expreſsè ſe refert ad acta, in quibus error deprehenditur, & tunc vera eſt com. aut non expreſsè ſe retulit ad illa, & tunc ſecùs, quia fortaſſis iudex ex alio fuit motus, quod non apparet ex actis, hãcque diſt. ſequitur Abb. *in cap. inter cætera. de re iu.* F. Turz.

12 Quæro, An ſententia referens ſe ad acta nihil probãtia valeat, ſi nõ fuerit appellatũ? Reſp. In hoc articulo variè locuti ſũt docti. Quidã ſentiũt, quod talis ſẽtẽtia nõ ſit ipſo iure nulla. Ita firmat Inn. *d. c. quoniã cõtrà. falſã* Bald. *l. prolatã. C. de ſẽt. & interl. &* in *l. 1. C. de erro. calc. l. 1. C. de iud. vidua* Abb. *c. inter cætera. de re iu.* Mat. de Afl. cũ multis per eũ al. *deciſ. 28. n. 3. & ſeq.*

13 Contrariã ſententiã, quod talis ſẽtẽtia ſit ipſo iure nulla, & conſequenter non tranſeat in rem iudicatam, quamuis nõ ſit appellatum, tenet idem Inn. *in cap. cum Bert.* & ibi Ant. de But. *de re iud.* Ant. de Bu. Imo. & Aret. *d. ca. quoniam contra.* Et

hanc

hanc opi.dicit eſſe communem Alex.l.ſi is ad quem.ff.de acq. her.Eãdem dicit eſſe communem Mat.de Afflict.deciſ.47.n.3.& eã tenet Io.de Imo.l.ex diuerſo.§.ſi ff ſol.mat. Eãdem dicit eſſe magis communem Alex.in conſ.125.inci.diſcuſſis heſitationibus. vol.1.Et eam tenet Hoſt.cap ſicut nobis.de re iud. Et hæc quidem procedunt,quando iudex expreſsè in ſententia refert ad acta. Michael Graſſus.

14 Sed quid ſi ſententia nõ refert ſe ad acta,ſed tamẽ ea actis apparet ſe iniquã,quo caſu ſententia dicitur lata cõtra ius litigatoris? Reſp.In hoc articulo magna fuit cõtrouerſia inter doct.Quidã exiſtimant ſententiã eſſe nullam,ſi apparet ex actis iudicem malè iudicaſſe.Hãc opi.tenent Iacob.de Rauen. Petr.de Bellap.l.j.c.de error cal.Rot.dec.335.incip fuit dubitatum.Eandem ſententiam firmat Abb.c.cum inter.de re iud.c. quoniam contra.de prob.Card.cle.1.§.fi.de foro comp.

Cõtrariã op.quod talis ſentẽtia nõ ſit nulla, tenet Bal.in l. j.c.de error.calc Alex.l.res iudicata.§.fi.ff.ſol.mat.Fel.c.inter caeteras.de re iud.Eãdem tenet Bal l.j.c.ne filius pro patre.Et eam dicit eſſe magis cõmunem Alex.de Imo.in l præſes ff de re iu. quem refert Matt.de Afflict.dec.28.n.8.Eandem dicit eſſe com. opin. Idem.

15 Quæro,an valeat ſententia iudicis,referentia ſe ad certã quãtitatem,de qua liquet in certo inſtrumento, non tamen in actis producto? Reſp.Inn.in c.venerabilis.ext.de except.concludit per tex.ibi,dũ dicit per auth.ſcripta, quòd ſic.eadem ſententiam firmat Bal. l. j. c. de ſent.ex breuic.recit. Alex.ſibi contrarius in l.aut prætor § ſi iudex.de re iudic.

Sed in contrariã partẽ magis communiter itum eſt, quod. ſcilicet talis ſententia nõ valeat,ſi inſtrumẽtũ in iudicio,vel inſtãtia illa productũ nõ ſit.Hãc opi.tenet Io.And.in add.ad Specul.tit.de ſent.prola.§.qualiter.verſ quod ſi iudex.Io.de Imo. c.cum venerabilis.de except.Eadem tenet Rom. l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.oblig.Eam dicit eſſe communem Alex.in conſ. 53 incip quæritur an ſtante nullitate. vol. 5. & in conſ.109. incip. viſo proceſſu cauſa vertentis. Et hanc dicit eſſe veriorem & communiorem Iaſ.d.§.ſi iudex.nu.19. Idem.

16 Iudex ordinarius lata ſentẽtia,licet nulla,ſi ab ea eſt appellatum,non poteſt eam reuocare vel emendare.Si verò nõ fuerit appellatum,& nulla ſit,ob turpitudinẽ,& ſordes ipſius iudicis,tunc ſimiliter non ipſe,ſed ſuperior reformat ſententiam,prout communiter tenent Legiſtæ per l.abſentem. C.de accuſ.vt plenius ibidem notatur & refert Bened.Capr.reg.26, n.18.aut fuit nulla non alia de cauſa,quàm ex turpitudine ac ſordibus iudicis,& tũc poterit iudex ordinarius iterum pronũciare,& definire cauſam.l.præſes.c.quomodo & quando iudex,vt voluit Inn.in c.de cauſis,de offi.deleg.vt ſecundũ Ant.ibidẽ cõmuniter tenent Legiſtæ,de quo tamen vt dicit Bene. Cap.reg.26.n.19.dubitari poſſit,nã licet Iacobus de Arena,& poſt eum Cy.in d.l.ſi vt proponis.C.quomo.& quand.iudex,hoc tenuerunt, tamen alij Legiſtæ tenent,vt voluit Bar.in d.l.ſi vt proponis,& l.ſi expreſſum.ff de appellat. Bellac.

17 Sententia nulla, non debet exequi etiã in criminalib.vt eſt com.opi.Cla.quæſt.94.ver.ſcias autẽ.& eſt nulla lata contra mortuum.l.pen.ff.quæ ſententiæ ſine appel.reſcin. Cæpolla conſ.cri.59.nu.3. Bonac.

18 Iudex poſtquàm in cauſa pronuntiauit,& ſententiã pro profecta habuit,vtpotè,quia per verbum condemno,vel abſoluo,aut æquipollens pronunciauit:quo caſu dicitur habuiſſe ſent. pro perfecta,vt no.gl.& ibi Bar.in l.actorũ.& in l.poſtquam iudex.de re iud.in l moris.§.illa ferè.ff.de pœn.& in l.j.in pr. ad Turp.illã amplius corrigere,neq; emẽdare poteſt:quia ſtatim ſen.recitata,deſinit eſſe iudex,præterquàm in acceſſoriis,ea doct.Gul.de Cu.in l quia arbit.ff de arbit. Secùs ſi pro perfecta eã nõdũ habuit.arg.text.in l.contractus. c.de fid.inſtr. & no.per gl.in d.l.actorum.vbi Paul.Caſtr.& in d.l.iudex poſtquàm.vbi etiam Bar.de re iud.Nec ad ſolam ſententiæ perfectionem ſolũ illa verba,videlicet,lata,data,&c.ſufficiunt,ſed dicta verba cõdẽno,vel abſoluo requirũtur,ſec.gl.quã Alex. in cõſ.118.n.12.li.2.allegat & dicit eſſe com.approbatã in c.fi.in ver.illæſerunt.de re iud.in 6.quæ tamen eſt in ver.ſen.F.Turz.

19 Iudex delegatus ſi ſententiam nullã tulerit,non poterit amplius cognoſcere,aut ſe intromittere,quia ſemel functus eſt offic.l.qualem.in fi.ff.de arbitris,ſed recurritur ad ſuperiorẽ qui eum dedit,iuxta l.ſi vt proponis,§.1.c.quomodo & quando iudex.prout voluit Inno.& Io.Andr.in d.c.de cauſis,de officio deleg.quod cõmuniter teneri dicit Bene.Capr.reg. 26.n.18. fallit tamẽ ſi fuiſſet nulla,ex eo quod nõ ſeruaſſet formã mãdati, quia tali caſu iterũ poſſit pronũciare,prout voluit Bal.& poſt eũ D.Nic.in d.c.de cauſis.per l.quod tamẽ de arbitris.Similiter fallit quãdo talis ſentẽtia nulla,fuiſſet lata ſuper cauſa matrimoniali,vel beneficiali:quo caſu delegatus ſentẽtiã nullã poteſt reuocare,emẽdare aut aliã dare,ſi ex ſententia euidenter deprehenditur iniquitas,prout voluerũt Dom.de Rot.dec.341. quæ incipit. Item dubitatur ibidẽ.n.ſeq.& n.40.dicit cõmunem non procedere,præterquam in beneficiis principum. Idem.

20 Iudex ſuccedẽs in officio poteſt interpretari ſentẽtiã ſui prædeceſſoris ex coniecturis,& aliis quæ percipere poteſt ex agitatis corã prædeceſſore,ſecũdũ Bar.Ang.Im.& alios Dec. cõmuniter in l.ab executione.ff.de appell.ſecus verò ſi ipſe ſucceſſor vellet interpretari dictã ſentẽtiã ſuo ſenſu mero,ſec. Imo.ibi,ſaluã ẽ contrariã opinionẽ Bal.in l.2.c.de ſen.ex breui recitan.& iſta cõmune celebrãt,ſequũtur & citãt Doc.in d. l.ab executore.& ſimiliter Iudex ſuccedẽs in officio poteſt exequi ſentẽtiã abſq; mandato ſui prædeceſſoris,quia videtur idẽ Iudex,vt per Bar.in l.a diuo Pio.§.ſentẽtiã Romæ.ff.de re iu. cuius opinionẽ cõmuniter ſequũtur Doct.vt per Soc.ibi n.16. Amplia hoc intantũ procedere,quod iudex etiã alterius tribunalis habet facultatẽ ſententiã alterius iudicis exequendi,vbicũque ad ipſam pertineret executio iſta de iure cõmuni,ſeu ſtatutario;ſecus verò,niſi haberet huiuſmodi executionẽ de iure cõmuni,vel municipali,quoniam tunc non poſſet ſine literis iudicãtis,vt per Bar.& omnes in d.§.ſententiã Romæ,vbi Soc. alios referens ſcribit nu 17.& ſeq.iſtã eſſe communem opin. & his occurrit congruenter hic,quòd ſentẽtia lata ſuper executione ſententiæ eſt interlocutoria,ſecundũ Doc. cõmuniter in l.ab executione.c.quorũ appel.vt per Rip. in l. quod iuſſit. nu.43.ff.de re iud.licet Iac.Bu.in d.l.ab executione,& malè,teneat dictam ſententiam eſſe diffinitiuam.F. Viuius opi.400.

21 Princeps ſupremus & Papa poſſunt ex plenitudine poteſtatis ſententiam non ſuo nomine,& ſic prorſus nulliter latam,ratã habere & confirmare:quia ſubſtantialia proceſſus mutare poſſunt, ita vt ratihabitio eorum retrotrahatur, & mandato comparetur, quemadmodum communiter teneri refert Benne.Capr.reg.54.nu.33.

22 Iudices reſcriptis dati,ordinem in reſcriptis traditũ ſequi tenentur,etiam ij ſi iuri aduerſentur.c.cum dilect.de reſc, c.de cauſis,de offi.deleg.iuncta l.nemo.c.de ſent.& c.quoniam cõtrà.de probatio.& no.Doct.in rub. de reſc. ſed iudex ipſe non habet iuriſdictionem aliquã ante præſentationem reſcripti, ſec.com.opin.omnium Doct.quam citat,& declarat Dec.in cap.ſuper eo.nu.24.cum aliis ſeq.de appel. Viuius.

23 Scripturã in ſententia de neceſſitate requiri,no.doct.l.j. & per tot.C de ſent.ex breuic.reci.Bar.in l.nec quicquam. §. vbi decretum.ff.de offi.proconſ. & ſi in ea reperiretur dictio abbreuiata,&c.non poſſet fieri extenſio,ſecundum Iaſ.in rep.l.gallus.§.idem cred.num.7.ff.de lib.& poſth.ex quibus autem nulla reddatur ſententia:vide Alex.conſ.123.li.7.Dec.conſ.495.col.vl. vbi declarat,& caſus in quibus in ſententia ſcriptura non requiritur; vide per gl.in § ſancimus in gl.magna. in auth.de exhib.reis.in auth vt cle.apud proprios epiſc.in auth.vt iud.ſine quoque ſuffra.§ neceſſitatem.ver.in non ſcripto. Idem.

24 Quæro, An ſententia interlocutoria debeat proferri in ſcriptis? Reſp.cõmunis & vera concluſio eſt,quod neceſſariò nõ ſit in ſcriptis ferenda:licet poſtea debeat in ſcriptis redigi,ita tenet gl.in c.quoniã contra.ver.interlocutiones.Et hãc op. ſequitur Bar.in l 2.C.de ſent.ex breui.recit.Ang.& Imo.in l.j.§. libelli ff.de app.Et hãc dicit eſſe cõ.op.Iaſ.d.l.nec quicquã.n.59. cũ ſed.de off.procõſ. Et in hoc differt à ſentẽtia diffinitiua, quæ nõ valet,niſi in ſcriptis feratur,& deſcripti recitatione, tex.l.fi. c.de ſent ex breui.recit.& eſt cõmunis ſecũdũ præfatos doct.

Amplia hãc communẽ,vt etiam de partiũ cõſenſu ſententia diffinitiua ſine ſcriptis lata nõ valeat,ita tenet gl. c.fi.ver. illuſtriũ.de re iu.in 6.gl.§.ſicubi.auth.de mand.prin.Et ita communiter firmat Iaſ.d.l.nec quicquam.nu.67. Mich. Graſſus.

25 Sententia præcipitãter lata,& tam breui tempore quo veriſimiliter acta maturè videri non potuerunt,eſt nulla,ſecundum Bart.& Bald.in l.2.c.de eden.in l.2.C.de ſent. ex breui recit.Bar.in l.prolatam.C.de ſent in fi.per cap.cum ex literis. ext.de in integ.reſtit. Butr. in cap. eccleſia ſancta Mariæ.ext.de conſtit, de.Præpoſ.in cap.dilecti.7. col ext.de app.niſi ſecundum Fulg.

eſſet lata partibus præſentibus & conſentientibus, quaſi tunc præſumitur cauſę cognitio præceſſiſſe. Bal. dec. 357.

26 Iudex ſuam interlocutoriam poteſt tantū bis reuocare regulariter, ſecūdum gl. in verbo ſuper ea, in cle ſi. de ap. Bar. in l. quod iuſſit ff. de re iud. Bal. & do. Pizi in c. cum ceſſante, extr. de app. Balb. deciſ. 194.

27 Sententia transfert dominium in rei vēdicatione: & ſic Titius ages rei vendicatione cōtra Mæuiū, & per iniuriā iudicis dominus declaratus fuit: tūc vtiq; in eū trāſiret dominium ciua rei, de qua ageretur, ſec. gl. Dy. Iac. de Arena, Guid. Rayo. Oldrad. Iaſ. n. 43 & alios in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iur. Cy. & Iac. de Arena in l. j. C. cōmunia vtriuſq. iud. gl. Bar. Imol. Alex. Ang. & reliquos cōmuniter in l. Pomponius. §. ſi inſtit. ff. de acq. poſſ. gloſ. in §. fin. Inſtit. de offic. iud. Calder. Cardin. in capitu. propoſuit per text. ibi. de conceſ. præb. & iſta eſt communis opinio: ſecundum pleroſque ex citatis Scrib. & venit amplectenda tanquā veriſſima, non obſtante quòd aliqui tenuerint cōtrarium. Viu. opin. 701.

28 Laudū, ſeu ſententia lata à iudice incōpetente, & ſic nulla, quomodocūq; ſit, licèt regulariter nō valeat, poteſt tamē partiū cōſenſu confirmari. Sed aduerte quòd hoc caſu nō valeret ſentētia ipſa in vim ſentētiæ, cæterùm in vim pacti: vt eſt tex. cū gloſ. communiter approbata in l. 2. C. commu. vtr. iud. quā ſequitur Rom. conſ. 175 in fi. & conſ. 175. n. 4. & Aff. dec. 117. pro miſſio in fi. & Cæſar Vrſillus in add. ibi. n. 1. & Dec. conſ. 475 in cauſa. col. pen. & in c. ex parte. il 2. nu 72. de offic deleg. & in ca. ſignificante ſub nu 17. & ſeq de appell. & Soc. conſ. 220. viſis compromiſſo, nu. 3. vol. 2. Viuius opin. 702.

29 Sententia cōtra mortuū prolata tēpore ipſius ſententiæ, eſt ipſo iure nulla, licèt poſtmodùm illa per viuū tueatur, atq; defendatur. textus eſt in l. in ſumma. §. ſi. ff. de re iu. & ibi doct. & in l pen. ff quæ ſent ſine apel. reſcin. Capicius dec. 1 ſub n. 26. Vātius in tract. de nullit. in rub. ſen tit. de nullit. ſen. ex defectu iuriſ. & vnde, ac quibus modis proueniat, tā in iudice ordinario, quàm delegato n. 106. & Sebaſt. Medices cum aliis aggregatis per eū in tract. mors omnia ſoluit, in 2. par. concl. 101. n. 285.

Imò intantū procedit, verùmq; apparet iſthæc cōcluſio, vt ſi ſententia ipſa lata pro mortuo ad eius fauorē promulgata eſſet, minimè valeret, neq; teneret: vt efficax teſtimonium eſt Bar. in d. l. in ſummma §. fi. Alex. in l. ſi deceſſerit ff. qui ſatiſd. cog. nu. 5. Van. in loco præcitato, Hugo Celſus conſ. 73. Titius ſub n. 41. Maran. in tract. iudiciorū, in 6. par. 3. partis, nu. 103. & Iaffred. dec. 27. ſententia lata, vbi planum facit iſtam eſſe communem opinionem contra gloſ. in d. l. in ſumma. §. fi.

Imò ſimiliter ſententia lata pro mortuo in cauſa beneficiali eſſet nulla, etiam quòd daretur ignorantia iuris. ita Card. Put. deciſ. 186.

Sed ſententia hæc ita amplificata non procederet, vbicūque ſentētia pro defuncto lata extitiſſet publicata, atque prolata à iudice ignorāte mortē: tunc enim illa prodeſſet ſubrogato in locum mortui. ita Bal. eleganter in l. 1. §. 1. in fi. C. de cad. toll.

¶ Alias verò duas limitationes, in quibus ſentētia lata in fauorē, vel cōtra defunctū valeat, recenſuit Van. in d. trac. de nullit. ſent. ex defectu iuriſ. & vnde ſub n. 106. Viuius opin. 716.

30 Sententia lata contra minorem indefenſum, tutorē vel curatorem legitimū non habentē, non valet in ciuilibus: ſecus verò ſi ea prolata eſſet ad eius fauorem: tunc nēpè abſque controuerſia aliqua valeret, & teneret: ſecūdùm gl. & omnes alios in l. 1. C. qui legit. perſon. Spec. de arbit. §. fi. verſ. pen. Bald. in l. cum minorem. quæſt. 5. C. qui aduer. rem iud. gl. Bart. & cæteros omnes in l. non eo minus, C. de procur. gl. Bald. & reliquos in l. ſi tutor. C. in quibus cau. in integ. reſtit. non eſt neceſſ. Nattam conſ. 341. ſcripſi alias nu. 18. vol. 3. Bero. conſ. 102. n. 1. vol 3. Iaffred. dec. 343. ſententia lata pro pupillo, vbi planum facit iſtam eſſe communem opinionem, & Maran. etiā in tract. iudiciorum in 6. par. 3. vol vltima par. nu. 105. & ſeq. vbi eam limitat non procedere in furioſo: nam ſententia etiam ad eius fauorem promulgata minimè valet.

Imò iſthæc communis intantùm procedit, & amplificatur, quòd ſi minor haberet tutorem, & ille non adimpleuiſſet ſolennia requiſita, & ſic de iure adimplenda: tunc ſi proferretur ſententia contra pupillum, eſſet vtique nulla: ſecus autem ſi in fauorem: ita gl. in d. l. ſi tutor, & ibi Bal. & Paul. Caſtr.

Ampliatur ſecundo eadem communis obtinere locū etiā in ſententia lata per falſos teſtes contra minorem: tunc ea cenſetur nempè ipſo iure nulla fauore minoris ætatis. l. 1. C. ſi ex falſ. inſtrum. canoniſtæ communiter hoc firmant in cap. ab excommunicato de reſcript. & Legiſtæ in l. Diuus Adrianus. ff. de re iud. vbi Iaſ. nu. 5. meminit de communi. & ſimiliter affirmat idem eſſe ſi huiuſmodi ſententia eſſet lata contra eccleſiam.

Et licet ſententia lata cōtra minores indefenſos nō valeat: nihilominus tamē hoc de plano, & ſine ſcrupulo aliquo procederet in prima inſtantia: ſecus verò in ſententia lata in cauſa appellationis, vt per Bar. in l. alienam. C. de procur. Bald. in l. præſes. C. quomodo, & quando, & Alex. in l. contra pupillum. nu. 6. ff. de re iud.

Claudicátq; etiā ſecūdo loco eadem cōmunis, vbicunq; ſententia hæc ratificata foret. nā ſententia pro, vel cōtra minorē promulgata poſſet indubitanter per eū ratificari. ita Fel. in c. cauſam, el 1. ſub n. 6. rā alias ſeq. de iud. & Ber. conſ. 30. ex themate mihi tradita conſultationis n. 1. vol. 1. 2. partis, vbi planè deducit iſtam eſſe communem opinionem. Viuius. opin. 718.

31 Sententiæ appellatione venit de proprio ſignificatu omnis ſententia, ſiue ciuilis, ſiue criminalis ſit: vt diſcurrunt, & firmant communiter Doct. in rub. ff. de re iud.

Cæterùm appellatione ſententiæ intelligitur profectò in dubio de diffinitiua, & nō de interlocutoria: & ſic in potiori ſignificatu, niſi ſequatur abſurditas. ita gl. in ver. Sententia. in l. 1. §. biduū, quando app. ſit, & in Clem. 1. de re iud. & in capitulo, cum olim de cenſib. & in l. quod iuſſit. per textum ibi. ff. de re iud. Card. in capitu. cum olim. de cauſ poſſ. & propriet & in capitu. venientes. de iureiur. Dominicus in c. cum appellationibus friuolis. §. ſi vero de app. in 6. & in c adeò in 2 reſponſ. in fi. co. ti. Abb. in c. fi. de ſequeſtr. poſſ. & fruc. & in 1. cauſam matrimony, vbi alij omnes vnanimiter, & contrà ſudices de offi. de leg. & Barb. in c. cum dilectus col 18. de ord. cogr. & facit etiā tex. in l. quid ergo. §. quaſitum, & ibi Bal. & alij ff. de his qui nc. infa.

Et hinc non ab re inferebat primo Card. in c. vt debitus in fi. de appel. ſtatutū prohibens appellare à ſentētia, intelligi à diffinitiua, nō autem ab interlocutoria, vbi refert quoq; ita conſuluiſſe Bald. in Ciuitate Piſtorij, & ſequitur etiam Philip. de Peruſio poſt Abb. in c. paſtoralis in 6. quæſt. de appell. & Præp. ibi in ſecunda col Fely. in c. cauſam quæ, num. 27. de reſcr. Dec. in l. fi. n. 25. C. de pact. & Rip. in rub. n. 4. de re iudic. Siquidē verbū hoc, Sentētia, propriè cōuenit diffinitiuæ, nō autem interlocutoriæ: ſec. Rom. in l. ſtipulationem, n. 10. ff. de verb. oblig.

Inferebátque ex his etiam ſecundò vtiliter equidem Bar. in l. dicere. ff. de arbit. ſtatutum arctans arbitrum ad finiendū cauſam intra menſem, intelligi debere per ſentētiā diffinitiuam: & ideò non ſufficeret tunc abſoluere partes ab obſeruatione iudicij: vt per Bar. in l. generali. lib. 10. & Bald. in l. iuſiurandum & ad pecunias. §. ſi ff. de iureiur.

Tertio inferebat quoq; Bald. in l 1. C. ne lice. ser. pronoe. ſtatutum diſponens ſententiā proferri nō debere ſine conſilio ſapientis, intelligi de diffinitiua, non autē de interlocutoria; cui inhæret Rom. in l. ſi quis mihi bona. §. pen. ff. de acq. har.

Quarto inferebat etiam ex allegatis Bal in add. Spec. in tit. de ſent prolat. col. 2. ſtatutū diſponens de ſententiis debere ſolui gabellam, intelligi de ſententiis diffinitiuis: vt de eis debeat ſolui gabella, non autem de interlocutoriis.

Quintò itidē infertur per Guil. de Cun. & Bald. in l. ſi ex cauſa. §. nūc videndū ff. de minori. eundemq; Bald. in l. 1 ff. de eſ præto. & in l. poſt ſententia col. C. de ſent. ſtatutum iubens à ſententiis non poſſe appellari, intelligi à diffinitiuis tantum.

Sed iſthæc opinio, quòd appellatione ſentētiæ veniat diffinitiua tātùm, ita illuſtrata limitatur primo loco, ſi materia fauorabilis quippè ſit: tunc enim ſententiæ appellatione veniret etiam ſententia interlocutoria: ſecundùm Iaſonem in l. ſi conſtante, nu. 79 ff. ſoluto matrimonio.

Claudicátq; ſecundo loco etiam eadem opinio, vbicúque militaret, concurreretque maior ratio, vel eadem in interlocutoria, quæ militaret in diffinitiua: tunc vtiq; intelligeretur etiā de interlocutoria: præſertimque vbi materia indifferens foret ad interlocutoriam, & diffinitiuam. ita Alex. conſ. 50. viſis actis cauſæ agitatæ, nu. 12. vol. 2. Card. Put. deciſ. 21. & Cut. conſ. 204. nu. 2. vol. 2. vbi innuere videtur iſtam eſſe approbatam opinionem vniuerſaliter ab omnibus. Viuius opin. [illegible].

32 Sentētia diffinitiua in ſcriptis proferri, recitariq; debet: interlocutoria verò valet ſine ſcriptis, ſed poſteà debet in ſcriptis redigi: vt per gl. & alios omnes, & præ cæterim Berōē, num 206. in cap. quoniam contra. de probat. & per Legiſtas in l. fin. C. de ſentent. ex periculo recitand. & in l. 2 ff. de appellat.

Aut.

Ant. Corſet. *in ſing. in ver. Sententia, il decimo.* Alex. *in l. iuſtè poſsidet, nu. 12. ff. de acquir. poſſ.* vbi in mediũ reſeruauit iſtam eſſe commun. opin. Iaſ. etiam *in l. néc quicquam. §. vbi decretũ. col. 24. ff. de offic. proconſ.* & Marant. *in tract. de iud. in 6. par. 3 partis, nu. 12. ſuper 1 actu.* Et hoc idem ſancitũ reperitur in Regno, quòd ſententiæ diffinitiuæ in ſcriptis redigi debeant: vt habetur *in conſtit. incip. Ab omnibus Regni noſtri*, vbi Afflict. *num.* 5.

Vndè neceſſariò prius ſcribi debent ſententiæ diffinitiuæ, & poſtmodũ publicari, legi, & recitari. *cap. fi. de re iud. in 6. & l. 4. C. de ſent. & breuic. recit.* Et ſi fortè ordo iſte præuerteretur & ſic ſi verbotenus ſentẽtiæ diffinitiuę proferęrẽtur, & poſteà ſcriberẽtur: illæ tũc nõ valerent, nec ſuſtineri poſſent modo aliquo. teſte Spec. *in tit. de ſent. §. iuxta, ver. Non valet nu. 12.* & D. Carauit. cũ alijs aggregatis per eũ *in ritu 37. nu. 2.* vbi videtur innuere etiã, *ſub nu. 5.* ſentẽtias quoque interlocutorias in ſcriptis recitãdas eſſe: prout ita ſæpe vidi in practica obſeruari.

Sed de partiũ cõſenſu iſta ſolẽnitas remitti quidẽ poſſet, & cõſequẽter fieri, paciſciſque inter eas, vt ſentẽtia etiã diffinitiua ſine ſcriptis proferatur. *l. quotiens*, vbi gloſ. *C. de priuileg. ſchol. lib. 10.* Bart. & alij. & Ant. Corſet. *in d. ſing. in ver. Sententia el 10. poſt prin.*

Et licet ſententia merè interlocutoria non requirat aliter ſcripturam, ex communi opinione recitata per Alexan. *in d. l. iuſtè poſsidet, nu. 12.* & Bero. *in d. cap. quoniam contra. ſub nu. 206.* cui inhæret etiam Afflict. *d. conſtit. ab omnibus Regni noſtri. ſub. nu* 5. & Rom *ſing. 5.* quod ſententia, vbi concludit ſententiam ſuper incidenti ſine ſcriptis proferri poſſe.

Tamen interlocutoria habente vim diffinitiuæ indubitanter profectò requiruntur ſolẽnitates ſcripturæ: ſecundũ gloſ. *in cap. fi. de elect. in 6.* & Alex *in d. l. iuſtè poſsidet, nu. 14.*

Vnde ſententia nullatenus valeret ſi de ea notarius rogatus non fuiſſet. *l. cum ſententiam. C. de ſenten.* vbi Doct. omnes, Bar. & Bal. *in l. 1. C. de ſenten ex peri. recitan.* & Spec *in tit. de ſent. §. vt autem. col. 8. verſ. Notarius.*

Et hinc eſt, quod ſi in ſententia diffinitiua non forẽt appoſita illa verba, In his ſcriptis pronũciamus: tunc ea, vtique nõ valeret: quia illud pro forma requireretur, ſecũd. Ang. *in l. error. C. de teſta. & in l. fi. C. de ſent. ex peri. recit.* & aliquos alios Doc. varijs in locis iuris noſtri, per text. *in auth. hoc inter. §. niſi fortè. C. de teſta. & in l. contract. C. de fide inſtr.* qui affirmauere ſentẽtiã aliter latam non valere. *arg. text. in l ſecunda & vlt. C. de ſent. ex breuic. recit.* Sed in contrariũ clarat veritas: ſufficit enim ſi ſententia ipſa in ſcriptis proferatur. per textũ *in l. cum antiquitas. §. fi. C. de teſta.* & ita firmat gloſſ. *in cap fi. in ver. Illuſtriũ. de re iudic. in 6.* ad quã ſe remittit Bar. tangens hanc quęſtionẽ. *in §. ſit tibi quoque, nu. 5. in auth. de mand. Prin.* & ſequitur etiã Spec. *in tit. de ſent. §. iuxta, verſ. non valet etiã*, & D. Carauit. *in d. ritu. ſub nu.* 8. Et dũ ſuperioribus annis per hanc doctrinam ſic iudicatũ religioſè quidẽ extitiſſet per doctiſſimũ, & iuſtiſſimũ D. Perſiũ Circiũ iurecõſultũ Terræ Mõtis Regalis, dum tũc reperiebatur meritiſſimus Gubernator in Ciuit. Ducali, & appellatũ eſſet à tali ſentẽtia, ita & taliter promulgata, ea non obſtãtibus iſtis friuolis, & nullius momẽti exceptionibus, fuit eo tempore per iudicem ad quem approbata, & meritò confirmata.

Et de hoc ſyncerè mirãdũ nõ eſt: Nã appellatio, ſeu libellus appellatorius valet, & tenet, ſuſtineturq; etiam ſi in eo dictũ, expreſſũmque nõ ſit per appellantẽ, & in his ſcriptis prouocat, &c. ſecund. Spec. *de appell. §. 1. verſ. Et notabiliter.*

Et quanquàm notarius debeat neceſſariò eſſe rogatus de ſẽtẽtia: nihilominus tamẽ, vbicũq; in ſentẽtia nõ adeſſet lecta, lata, & recitata fuit ipſa ſentẽtia, tũc foret nulla, & penit° inualida: ſiquidẽ actuarius tenetur de neceſſitate aſſerere in calce ipſius ſententię, lecta, lata, & recitata fuit tali die, menſe, & anno, curia ſedẽte pro tribunali, &c. aliàs ſi aſſereret lata fuit ſententia, ex quo nõ appareret fuiſſe lectam, nequaquàm valeret, neque ſuſtineri poſſet: vt cõcedit Bart. *in l. 3. in fin. C. de ſent. ex breuic. recit.* & Carauit. *in dicto ritu 37. nu. 8.* vbi aſſignat rationem, plurimumq; exornat præſentem materiam, illam extricando, & explanãdo. Et ita vidi in cauſa maximi momẽti annullatam ſententiam in anno 1574. eandemq; quidem per D. Capitaneũ Regiæ Terræ ciuitæ Regalis prouincię Aprutij de conſilio Excellentis D. Perſij Circij ex defectu lectę latæ, quæ non reperiebatur in ipſa ſententia.

Benè tamen verum eſt, ſententiam fuiſſe latam probari per verba. Lecta, & publicata; appoſita per notarium in fine ſententię. ita Card. Put. *deciſ.* 356.

Nam ſententia dicitur lata abſque dubio aſsignãdo in ea requiritur verbum publicata: ſecundum Chaſſani. *deciſ.* 167.

Cæterum vbicunque notarius ſcripſiſſet, appoſuiſſetque in calce ſententiæ lectam latam, & re ipſa non extitiſſet ea recitata, & lecta: poſſet vtique tunc probari contrarium per negatiuam coarctatam loco, & tempore: vt voluit Bart. *in l. 2. C. de erro. aduoc.* & Carauit. *in d. ritu 37. ſub nu.* 8. Viu. *opin.* 720.

33 Sententia lata contra citatum extra territorium citantis exiſtentem, nulla eſt ipſo iure: cùm defenſio auferri de iure non debeat. *Clem paſtoralis. de re iudic.* Bal. *in l. omnes. §. fin. verò col. 2. C. de epiſ. & cleric.* Lanfran. *in c. quoniam contra, ■ ver. Citationes. n. 25.* & ibi apoſtil. *in litera A. de probat.* & Aret. *cõſ.* 165. *ſicut Ioan. ſcripſit. col. 12.*

Nam defenſionem Princeps tollere non poteſt. *d. Cle paſtoralis*, Gram. *voto 30. n. 9 cum alijs ſeq.* Marſil. *in ſin.* 288. Abb. *in ca. 1. in prin. de reſcrip. & in c. in cauſis, de re iud.* vbi concludit, quòd nec per legem, nec per Principẽ defenſio ipſa tolli poſſet in crim. quantumcunque quis eſſet excommunicatus, ſeu criminoſus. *per c. cum inter. de excep.* vbi idem Abb. & *in cap. dilectis. eod tit. col. pen.*

Hócque amplificatur vtiliter primum procedere, etiam in cauſa hæreticæ prauitatis, vt ipſi heretico tunc tradenda profectò ſit copia indiciorum contra eum exiſtentium ad finem ſe purgandi, & defendendi. ita Pariſ. *conſ. 2. n* 155. *vol.* 4.

Imò reo etiam in facto notorio defenſiones iuris minimè tolluntur: vt voluit Inn *in c. ſtatuimus. de offi. deleg.*

Vndè inquiſitor vllatenus defenſiones, & exceptiones reo competentes tollere nequiret: ſecundùm Archid. & alios omnes *in c. exhibita. de iud.* Spec. *de notorio crimin. §. 1.* & Carrer. *in tract de hæreticis nu.* 82.

Et ſic quomodocũq; reus ſe tueri, defẽdereque voluerit admittetur: vt firmat Bart. *in extrau. de reprimẽdis in v. Sequitur.*

Nã defẽſio nõ debet alicui tolli. *l. 3 §. ſi ad diẽ. ff. de re milit. l. penult. C. de tẽp. in integ. reſt pet. & c. cum inter. de excep.*

Quod vendicat quidẽ ſibi locũ, & verũ eſt, etiam ſi procedi poſſet ſine iuris ſolẽnitate: & ſic quantũcunque iudex haberet arbitriũ ex forma ſtatuti in huiuſmodi caſu, nõ tamẽ poſſet denegare defenſiones. teſte Bart. *in l. filius. ff. de donat. & in l. 1. ff. de teſta milit.* Gand. *in trac. maleficiorũ, verſ. Itẽ quæro nunquid poteſtas, qui habet arbitrium*, & Alex. *conſ. 65. habita ſuper contentis. col. 1. & ſeq. vol. 1.*

Siquidẽ ſi iudex haberet arbitriũ in procedẽdo, quod regulari abſq; dubio aliquo deberet ſecũdũ iuris regulas: adhuc teneretur tradere in præſenti caſu copiã inquiſitionis reo cum cõpetẽti termino ad purgãdũ indicia, & ad ſe defendẽdũ: vt voluit Alex. *in d. cõſ. 65.* & Natt. *ibi in add.* & eſt ſtatus in Regno *in c. incip. Ab illo inchoãdũ fore penitus prouidẽtes*, vbi diſponitur, poſitos in carcerib. in ſuis defẽſionib. plenè audiẽdos.

Sed ſi hæreticus vocaretur ad informandũ per inquiſitorẽ ſuper crimine hæreſis patrato per eum: tunc nempè deberet excommunicari: & ſi per anni circulum in excõmunicationẽ perſiſteret, velut hæreticus puniendus foret. *cap. cùm contumacia de hæret. in 6.* & notat Gundiſſal. *in trac. de hæreticis. q. 82. num. 3. & ſeq.* vbi vtiliter hoc capiſcat, & declarat.

Secundò ampliatur quoque præmiſſa concluſio, procedere etiam in crimine lęſæ maieſtatis humanę. Nã in hoc crimine non ſolùm defenſiones auferri nequeunt, ſed vnicuique etiã debet dari terminus ad ſe defendẽdũ, & indiciorum copia: vt per Alex. *nu. 4.* Iaſ. *nu.* j & Dec. *nu. 14. in l. is apud quẽ. C. de edẽ.* Afflict. *deciſ.* 391. Boſſ. *in pract. crim. titul. de indic. & conſid. ant. tort. nu. 74. cum alijs ſeq.* Pariſ. *in d. conſ. 2. vol. 4.* & Rip. *in d. l. is apud quem. nu. 8.* vbi ad lucem adducit iſtam eſſe cõmu. opin.

Ampliatur itidẽ eadẽ concluſio tertio loco intantùm fortiri locũ, vt non ſolũ copia concedenda eſſet iudiciorũ, ſed etiã cõpetens terminus ad illa purgãda: vt cõcedit Boſſ. *in loco præcitato*, Bal. Alex. & Cagnol. *n.* 18. cũ alijs congeſtis per eũ *in d. l. is apud quem*, Guid de Suza *in tract de iud. & tort. n. 62. & ſeq.* Paul. de Eleaz. *in cõmento. 2. grauis. col. fi. extra de depoſ.* & Gan. *in d tract. maleficiorũ. in verſ. Nunquid torquendus ſit audiendus* & ita obſeruatur, & practicatur in Regno.

Et ſi tunc nõ concederetur defenſio, ſeu copia inquiſitionis appellandum eſſet. teſte Ripa *in d. l. is apud quem, ſub n.* 8.

Iſtaque inquiſitionis copia reo tradenda venit completa inquiſitione, & emanata prius reſponſione, & depoſitione eiuſdem rei ſuper inquiſitione formata cõtra eũ: ſecũdùm Rum.

conſ.7.col.2.vol.5.prout ita hodiè de conſuetudine obſeruatur in practica.

Ampliator quartò ſimiliter anteſignata cõcluſio, vt dari debeat reo copia indiciorum,& repertorũ contra eũ, etiã quòd immineat periculum ſubornationis: ſicut quando admittuntur teſtes poſt didicita teſtificata: *iuxta cap. fraternitatis extra de teſtib.* & illa copia traditur magnis,& paruis,& omni generi perſonarum: vt firmat Boſſ. *in loco pracit. n.75.*

Poſtremò amplificatur etiam prememorata cõcluſio, quòd ſponte confeſſo, minimè eſſet deneganda ad probandum defenſio de iure ſuo, ſuáque innocentia. ita Gand. *in tract. maleficiorum. in tit. de quaeſt. in verſ. Si confeſſus dicat ſe erraſſe, per tex. in l.1. §. ſi quis vltrò. ff. de quaeſt.*

Siquidem defenſio,& probatio fieri poſſet vſque ad ſententiam. *l. ſi quis vereatur. C. de reb. credit. & l. indicia. C. de probat.* Bal. *in l. bona fides. col.3. C. de reb. cred. & in l. fi. col. 1. C. de probat.* & Ancha. *conſ.22. verum confeſſio contra iniuſtum. col.3.* quamuis, & malè quidem Lallus de Tuſcia *in conſt. l) qui de leuibus. n.13. per textum. in c. poſtquam lib.6.* aſſeueret contrarium, videlicet cõfeſſum crimen corã inquiſitore puniri, cõdẽnarique poſſe, non aliter ei tradita copia capitulorum & inquiſitionis.

Et hinc eſt, quòd ſi reus in tormentis fateretur crimen, & illud poſtmodum vltrò ſolutus vinculis & catenis,& in ſua libertate poſitus, ratificaret die ſequenti extra tormenta in bãcho iuris: tunc iudex teneretur ei ſtabilire terminum, ſaltem duorũ dierũ ad producendas omnes,& quaſcũque defenſiones cõpetentes aduerſus ſuã cõfeſſionẽ, vt vndiq. ſcaturire queat eius innocentia, caſu innocens ſit: vt per Afflict. & alios Regnicolas *in conſt. Si damna*,& Marant. *in tract. iudiciorum. in 6. par. in 14. act. de quaeſt.* quæ duplici nomine admittitur, in quib. locum illa habeat,& quo ordine ad illam perueniatur. *n.15.*

Cæterùm iſthæc concluſio ita eſplanata, amplificatáque, limitatur primò locũ nõ obtinere in inſigni maleficio, & hoc quando adeo inſigne eſſet, quod redactum eſſet ad notorium & manifeſtum: vt exprimit Boſſ *in loco pracitato. n.76. & de inſigni latrone.* vide per Afflict. *in d. deciſ.391. n.10.*

Limitatur etiam ſecundò locum non ſortiri in reperto in flagranti crimine: cùm contra notorium crimino ſum, delinquentémque nulla defenſio cadere poſſit. *d. l.3. §. ſi ad diem. ff. de re milit.* Abb.& Fely. *in c. cauſam. el 1. nu 5. de iudic.* Grãmat. *deciſ.36. nu.50. cum aliis ſeq. & nu.80.* & Foller. *in pract. crim. in verſ. Item quòd fuit captus in flagranti crimine. nu.1. & ſeq.* Et ita obſeruari vidi in patria mea, in anno 1578. dũ quidam aſſaſſinus incognitus & aduena, cũ duobus ſcoppettis paruulis, tũc impiè degraſſatus, aggreſſuſque eſſet Paſchalem Marianum Aquilanum, qui cum euaſiſſet tam maximum vitæ ſuæ diſcrimen Dei benignitate, cœpit ſtrenuè quidem ipſum aſſaſſinũ fugam arripientem, duxitque ſtatim ad publicum carcerem, eóque ſine cunctatione torto, atque tormentato, vt negociũ atrociſſimum,& notorium quidem exigebat, faſſóque crimine cũ ſuis circumſtantiis extitit in ipſa Ciuit. Aquil. ſuſpẽſus.

Et licuit quippè ipſi Paſchali hoc agere, ac prędictũ aſſaſſinũ capere: eũ quilibet, ad quẽ ſpectat, repertũ in flagrãti crimine capere poſſit, illũq; pariter ducere ad iudicẽ loci cõmiſſi criminis. textus eſt *in l. raptores. C. de epiſ. & cler.* And. de Iſar. *in 4. not.* & cæteri Regnicolæ *in conſtit. Iuſtitiary non per calendas,* Bart. *in l. ſi quis in ſeruitute. col.2. per illũ textũ. ff. de furtis.* Bern. de Plotis *cõſ.133. Hercules. nu.21. inter cõſ. crim. in fol. lib.1.* & Follet. *in d. verſ. Itẽ quòd fuit captus in flagrãti. num.3.* vbi hoc ampliat locũ ſortiri etiam in quolibet extraneo, vt is, quãuis ad eũ nõ ſpectet præſens captura, valeat ipſum reõ capere in flagranti crimine repertum, atq; poſtmodũ ita captũ ad publicum carcerem adducere. & eſt tex *in c. Regni exordiente.* Amplius nulli priuato liceat. vbi diſponitur licere cuicunq; priuato capere publicum delinquentem, & eum præſentare in carceribus, vel tranſmittere ad ſuperiores infra duos dies; alias incurreret priuati carceris pœnam.

Imò hoc procedit quoq; in debitore, vt is capi queat à priuato ſi fugam arriperet, & non haberet in loco vndè poſſet ſibi ſatisfieri. *arg. l. ait prator. §. ſi debitorẽ. ff. de his qua in fraud.* Et ſic captura propria authoritate creditoria fieri poſſet, vbicunque debitor eſſet in fuga. *d. l. ait prator. §. ſi debitorem,* & ibi Bar.& Pet. à Plaza cum magnã caterua Doctorum relata per eum *in epito. cauſarum criminalium, cap.34. ſub num.14.*

Quódque adeo verum eſt, vt vendicet ſibi locum non ſolùm in debitore laico, ſed etiam in clerico, vt is fugiẽdo pro debito capi poſſit ſine metu excommunicationis: ſecundum Abb. *col.2. & 5.* & alios omnes *in cap. cum non ab homine, de iud.* Ioan. And.& Abb. *in cap. 2. de pig.* Inno. *in gloſ. ſua in ver. Prælatorum.* & cæteros omnes. *in cap. vt fama. de ſen. excõ.* gloſſ. *in cap. ius gentium 1. diſt.* & Doct. *in l. nullus. C. de iud. & in cap. olim. el 1. de reſt. ſpol.*

¶ Sed debitor ita captus per creditorẽ debet ſtatim duci ad iudicem. teſte Bar. *in l.2. ff. de fer. & in d. §. ſi debitorẽ,* & Bal. *in add. Specul. de renunc. verſ. pen.*

Limitatur tertiò eadẽ concluſio etiam locũ non obtinere modo aliquo, vbicunque extaret ſtylus, vel conſuetudo contraria, vt inquiſito copia indiciorũ,& terminus ad defendendũ dari non debeat. ita Roi. *deciſ.11. col. fi.* Afflic. *d. dec.391. n.5. & deciſ.135. Quidam Venetus, nu.3.* & Pariſ. *conſ.44. vol.1.*

Claudicatq; poſtremò antedicta cõcluſio, quãdo copia indiciorũ petita nõ foret: tũc n. iudex poſſet indubitãter deuenire ad torturã nulla data copia: ſec. Rip. *in d. l. apud quẽ n.9* quod declarat ibi vtiliter Dec. cum aliis Moder. Viuius *opin.717.*

34 Sentẽtia lata ſuper executione ſententiæ eſt interlocutoria: ſec. com. ſcholã omniũ in iure Scribẽtiũ *in l. ab executione. C. quorum appel. non recip.* Bal. *in l. a Diui. ff. de reb. cred.* Paul. Caſt. *conſ.335.* Ang.& Alex. *in l.5. in prin. ff. de verb. oblig.* & eũdem Alex. *conſ.50. vol.2.* & Marantã *in trac. iudiciorũ in 6. par. in 1. actu de deciſoriis iudicij tribus membris diſtinctis, ſententia, appellatione, & executione. nu.25.* Ripã *in l. quod iuſſit. nu. 44. ff. de re iud.* & Iaffred. *deciſ. 422. Sententia lata, in prin.* vbi meminit de cõmuni opinione: licet Iac. Butri *in d. l. ab executione,* & Romã. *in rub. ff. de re iud.* & malè quidẽ aſſeruerint diffinitiuã eſſe.

Nec nõ ſententia excommunicationis dicitur etiã interlocutoria. vt firmatum Spec. *in tit. de ſenten. §. ſpecies, ver. Sententia antẽ excõmunicationis.* Glo. Ant. de But.& Abb. *in c. ſacro. de ſent. excom.* Roma.& Nicell. *in rub. ff. de re iudic.* Iaſ. *n.8.* & Rip. *ſub n.14. in 7. ampliat. in d. l. quod iuſſit,* Marãta *in d. 1. actu, nu. 40.* & Fely. *in rub. colum.9. extra de re iud.* & iſta eſt communis omnium opinio.

Sed ſententia ipſa excommunicationis nunquã profectò trãſiret in rẽ iudicatam. *c. ad reprimendã. de offi. ord.* & ibi gloſ. *in v. Suſpendatur,* & Philip. *in c. qua fronte, de appell.* niſi ad præſumptionem iuſtitię: cùm poſt decẽ dies præſumatur pro ea, vt ſic excommunicato incumbat onus probandi de iniuſtitia. *d. c. ad reprimendã, & c. de ſacro: de ſent. excom.* & doct. præſertimque Sicul. *col. pen. in c. conſanguinei de iud.*

Et ſentẽtia tũc in rẽ iudicatã trãſiuiſſe dicitur, vbicũq; appellatũ nõ foret à die notitię ipſius ſentẽtiæ ꝗ. decẽ dies: tũc ſiquidem,& nõ ante haberet effectũ ſentẽtię. *c. ad conſultationẽ,* & ibi Doct. *de re iudic. auth. hodie,* vbi Cyn.& alij. *C. de appel. & c. cõcertationi. de appel. in 6.* Ang. *conſ.302. n.4.* Guid. Papæ *in tract. de appel. nu.69.* & Cephal. *conſ.135. num 33. vol.2.*

Similiterque ſententia ſuper exceptione peremptoria prolata, cenſetur etiam interlocutoria: ſecundum anteſignatos Doct. licèt habeat vim diffinitiuę: vt concludit quoque Bal. *in l. pen. C. de ſent. ex breui. recitan.*

Idemq; videmus in ſententia ſuper incidenti, vel emergenti promulgata, vt ea interlocutoria quippè ſit: ſecundum eoſdẽ Doc. *in locis pracitatis.* Io. Bapt. Ferret. *conſ.273. vol 2. nu.1.* Spec. *in d. §. ſpecies in prin.* & Ripam *in d. l. quod iuſſit, nu.14. in 5. ampliat.* vbi ad lucem adducit iſtam eſſe com. opin.

Sed quotieſcunque lata foret ſententia ſuper vno articulo ſubſtantiali quò ad negotiũ principale, diceretur indubitãter habere vim diffinitiuę. textus eſt ſing. cum gloſ. *in cap. intra vtile de min.* Bal. *in l.1. C. quando prouo. non eſt neceſ.* gloſ. *in Cle. fi. de app.* & Alex. *in d. l. v. ff. de ver. obl.*

Itidẽ ſẽtẽtia ſuper appellatione ab interlocutoriis, dicitur etiã interlocutoria. vt voluit Paul. Caſt. *cõſ.26.* cuius opi. procederet indiſcriminatè habito reſpectu ad partes: ſed habito reſpectu ad perſonã iudicis, dicitur diffinitiua: ſec. Bal. *in auth. hoc ſacramẽtũ, aliàs hodie, in v.* Iſta opi. præſupponit. *C. de iur. cal.*

Item ſententia etiã primi, vel ſecũdi decreti interlocutoria dicitur, vt firmauere Bart. *in l. ſi finita. §. ſi ſeriò. ff. de dã. infect.* Iaſ. *in d. l. quod iuſſit. nu.7.* Rom.& Nic. *in d. rub. ff. de re iu.* vbi allegat gloſ. *in l. praſenti. §. ſi hoc facere. C. de his qui ad eccleſ. confug.* licèt ipſa ſententia ſecundi decreti habeat certè vim diffinitiuæ,& facilè mixta dici poſſet. teſte Bal. *in l. per hanc in fi. C. de tep. appel* & Præpoſ. *in cap. cum ceſſante, extra de ap. col.9.*

Vndè quotieſcũq; interlocutoria haberet vim diffinitiuæ, vt diffinitiua iudicaretur, haberetque eius naturam. ita Alex. *in d. l. v. ff. de ver. oblig. col 2.* Dec. *in c. peruenit. el 2. col. fin. de appellat.* & Crauet. *conſilio 273. num. 2. & 4.* & venitet tunc ab[illegible]

dubio aliquo appellatione diriment, vt ab vtraque eodem modo appelletur: ſecundum An. de Bur. Abb. Ioan. And. & alios *in c. peruenit. de appell.*

Poſtremò præceptum de ſoluendo dicitur quoq; interlocutoria, & poteſt indubitatè ad beneplacitū reuocari. Ita An. Pe. de Suz. & alij *in l. ſi deb. de iud.* & Rom. *in d. rub. de re iud.*

Et quamuis præceptum hoc vim diffinitiuæ habeat: tamen ſi id cauſa nō cognita, & abſq; vlla iuris ſolennitate fieret, retractari facile, & contrario imperio poſſet: vt concedit Ang. *in d. l. ſi debitori*, Dec. *in c. cum ceſſante. col. 3. de appell.* Maran. *in d. 1. actu. nu. 27.* & Crau. *conſ. 273. nu. 4.*

Vltimo loco cōdēnatio expenſarū, ſeu ſententia lata ſuper eis dicitur quoq; interlocutoria, ſi ea fieret in progreſſu cauſæ ante ſententiā: eo n. caſu poſſet iudex illas expenſas taxare in ipſa cauſæ progreſſione: vt firmat, & probat Iaſ. *in d. l. quod iuſſit, n. 4.* ſecus vero ſi fieret cōdemnatio hæc vnà cū ſententia diffinitiua: tunc nēpe cēſeretur pars ipſius ſentētiæ. ſecundùm Ang. *in l. qui agnitus. ff. de excep.* Philip. *in d. c. cum ceſſante. col. antepen.* Fely. *in d. rub. de re iu. col. 9.* & Marantā *in d. 1. actu. nu. 36.* vbi prorumpit illam eſſe communem diſtinctionem.

Demū etiā ſētētia ab obſeruatione iudicij eſt ſimiliter interlocutoria: determinat affabrè Marā. *in d. 1. actu*, cū aliis aggregatis per eū ibi. ſed re ipſa nō dicitur mere interlocutoria, & licet ab ea appellare. ita Creſcen. *deciſ. 132.* & Gomeſ. *deciſ. 83.* & ſic in cauſis variorum clientulorum infinitis propè vicibus obtinui in practica.

Ceterum ſentētia etiā, qua pronūciatur nō poſſe tertiò appellari interlocutoria eſt, diffinitiuæ vim habēs: vt tradit Io. Monachus *in c. cupientes. in gl. magna. incip. & ita eſt canon. de elec. lib. 6.* licèt autem diffinitiuæ vim habeat: & ad hoc vt valeat appellatio debet in appellatione exprimi cauſa: ſecūdum eum notabiliter, quod menti tenendum eſſe dicit. Bal. *in l. vnica col. 3. in prin. nu. 6. C. ne liceat tertio prouoc.*

Vbi Saly. *col. 2. nu. 11. verſ. Quære an ſententia.* Fel. *in c. quoad conſultationem col. 13. de re iud.* vbi exprimit iſtam opinionem veriorē eſſe, & Capicius etiam *dec. 1. nu. 20. & ſeq. & in d. cap. cupientes.* Io. Monach. ſubdebat, omnes ſententias proceſſum impedientes interlocutorias eſſe, & quòd ab interlocutoria non appellatur, niſi ratione grauaminis.

Et ideò non grauatus à iudice nō appellat, vndè nec de nouo iuſtificare poteſt ſuam appellationem, quem referendo ſequitur Bal. *in d. l. vnica. poſt nu 6. ibidem ait.* Viu. *opi. 714.*

35 Quæro, Vbi ſententia ſit ferenda? Reſp. ſec. cōmunem & receptam doct. opin. ſententiam eſſe ferendam in loco ſolito iudicij. de hoc eſt tex. *in l. cum ſententiā. C. de ſent.* & quod hæc ſit com. opin. firmat Iaſ. *in l. pe. per illum tex. ff. de iuſtit. & iur.* Maran. *in ſpec. par. 3. prin. c. 1. nu. 71.*

Limita hanc cōmunem concl. vt nō habeat locū in iudice appellationis, námq; is in omni loco honeſto poteſt ſententiā proferre. Ita ſentit gl. *d. l. cum ſententiā.* & ibi doc. cōmuniter, vt firmat Rober. Maran. *in ſpec. d. par. 3. c. 1. n. 18.* M. Graſſus.

36 Iudex ſi probabiliter vim vereretur, aut alia immineret neceſſitas, tū ipſe in cauſa neceſſitatis vel imminētis timoris, ex turri poſſet ferre ſententiā, vel in æquo ſedēs iudicare. Ita gl. eſt notabilis *in verb. recitauit in l. 1. C. de ſen. ex breuic. recit.* Licet ibi Bar. *n. 3.* contrariū ſentiat: ſed pro gloſſ. eſt com. opin. Vdal. Zaſ. *in l. pen. n. 24. ff. de iuſt. & iur. in tom. 1.* Kirchouius.

37 Recōuentioni non eſt locus quoad effectum ſimultanei proceſſus aliquo pacto, quā ſo vna cauſa reperitur ſummaria, altera verò plenaria: vt per *Inn.* & cōmuniter Canoniſtas omnes *in c. 1. de mut. pet.* & Legiſtas *in auth. cōſequēter. C. de ſent.* Ang. *in l ſed & ha § nō ſolum. ff de procu.* Maran. *in tract. iudiciorum. in 4. par. prima quæſt. prin. iudiciorum. 6. diſt. nu. 28. & ſeq.* in quibus locis plerique Scriben. admonent iſtam eſſe com. op. Doct. vtriuſque cenſuræ.

Et aduerte, quòd quoad effectus ſimultanei proceſſus, recōuētio ipſa fieri debet ante litē conteſtatā: & tunc dicitur vera recōuentio, & pari paſſu procedit cū ipſa cōuentione, ſecundū mentionatos *Doc.* & Maran. *vbi ſupra ſub n. 5.* vbi admittit iſta eſſe cōmunem opinionem, ſecus autem quoad effectū prorogationis iudicis: quia vſq; ad ſententiam fieri poteſt reconuentio coram eod. *c. diſpendioſa. c. reus quoque*, & ibi Ioan. And. *de reſcript. lib. 6. & in d. c. 1.* & Alc. *in ſua pract. vtriuſque iuris, in tit. quando ſit reconuentio facienda.*

Alios vero caſus, in quibus recōuentio ipſa locum nō habeat, diſcurrit, & ad ſaturitatem vſque diſcutit Maran. *in d. tract. iudic. in 4. part. prime. in 1. quæſt. in 6. diſtin. nu. 11. cum aliis ſeq.* & Alc. *in d. ſua pract. in tit. in quibus cau. vel rebus non poſſit fieri reconuentio.* Viuius *opin. 682.*

38 Reconuentio poſt litem conteſtatam fieri non poteſt. Eſt commun. opi. ſec. *Fel. in c. 1. in prin. de mut. petit.* fallit in 2. caſib. vt per eundem *Fel. ibi nu. 2.* Fich.

39 Reconuentio non fit coram iudice delegato electo de conſenſu partium. Gom. *in c. diſpendioſa. de reſcr. n. 35. lib. 6.* com. dicit. B. Villal. & Vezin.

Contrarium deciditur per *l. 20. tit. 4. par. 3.* Idem.

40 Recōuentio non habet locū in cauſa appellationis, ſec. *Inn.* Bu. & Pan. *in c. 1. de mut petitio.* Cy. & Sal. *in l. per hāc. C. de temp. app.* Gul. Bar. & Sali. *in auth. & cōſequēter. C. de ſen. & interlo. om. iu.* Spe. *in tit. de reconuen. § nūc dicamus. ver. ſed nūquid corā iudice.* per caſum quem Bald. dicit ſingularem. *in l. ad cognitionem ff. ex quib. cau. in poſſ. ea. & l. 2. § ſed ſi agant. ff. de iud.* Quod limitāt *Angel. in l. conſenſiſſe. § legatis. eod. tit.* But. & Pā. *in d. cap. 1.* Niſi appellans, cùm haberet copiam iudicis appellationis in proprio domicilio, voluit ad alium remotum iudicem appellare, & in appellatione extrà iud. quod ſequitur do. *Præpo. in rub extrà, de app. in 30. col.* Balb. *deciſ. 65.*

41 Recōuētio in iuriſdictione prorogata habet locū ſec. gl. ſi. & notabilē *in ſuo. 2. intellectu in d. l. eſt receptū.* ibi Ang. & dominus Cai. ſacit no. *in l. cū Papi. & in auth. & cōſequēter. C. de ſen. & interl. om. iu. per cā. in c. 1. ext. de mutu. petit.* Balb. *dec. 125*

42 Reconuentio habet locum etiā in officio iudicis implorato, ſecundū gl. *in l. 3. § ſi.* iūcto illo tex. & iūgēdo gl. *ibi in verbo, debetur. cū gl. ff. de variis & ext cogn.* contrariū tenuit gloſſ. *in l. ſed ſi reſtituatur. circa prin. ff. de iud.* prima opi. poteſt procedere quādo officium iudicis principaliter imploratur. Secunda quando incidenter ſecūdùm *Inn. in titulo extrà, de mu. petitio. in fine. ibi*, & ſecundum prædi. *Balb. deciſ. 242.*

De ſententia quæ ſine certa quantitate profertur.

TITVLVS IX.

Error in ſententia, ſiue expreſſus ſit, ſiue deprehēdatur ex actis, vtroq; caſu ſententia iudicis vt ſit nulla eſſe volunt. Iac. de Rauen. Pet. Cy. *in l. ex diuerſo. § ſi. ff ſo. mat.* mouētur hac ratione, quòd ſententia ſemper ad acta referatur, & ſic, ſi error ſit in actis, pariter & in ſententia expreſſus cenſeatur: allegant tex. *in cap. cum ad ſedem, de reſtitu. ſpolia. & in l. 3. C. de ſent. quæ ſine certa quantitate prof.* gl. & Doct. *in l ſi quis ibi per eos ex hibendum. ff. de excep. rei iud.* & alia de quibus ibi per eos, & inter cętera referunt Rotam hanc opin. ſequi *deciſ. 405.* & dicunt incipere, dubitatur vtrum auditor, quam tamen in lib. meo etiam diligēter ſingulis ſic (vt aiunt) incipientibus viſa non inueni, reperio tamen gloſſ. *l. vnic. C. de error. calcu.* quæ ſecundum vnum intellectum firmat contrarium, ſcilicet quod niſi error ſit in ſententia expreſſus, valeat. quam ſequuntur Ang. & Sal. Alex. verò ab Im. ſequitur diſtinctionem Bart. ibi dicentis, aut in ſententia eſt expreſſus error, & tunc ſententia eſt ipſo iure nulla. *l. 3. C. quando prouo. nō eſt neceſ. l. 1. ff. quæ ſent ſine appellatione reſc.* Aut non eſt expreſſus error in ſententia, ſed apparet ex actis, & tunc ſubdiſtinguit: aut ſententia eſt lata per relationem ad illa acta, in quib. eſt error, & videtur expreſſus in ſententia. *d. l. 3. C. de ſen. quæ ſine cer quant. profe. & l. aut prætor. § 1. ff. de re iud.* aut eſt lata ſimpliciter, & eo caſu dicit aduertēdum, quæ quæ illa ſunt acta, ad quę ſentētia neceſſariò refertur vt libellus. *l. vt fundus ff cōm. diui.* ſimiliter ſentētia lata in cauſa appellationis, quę de neceſſitate ad primā ſentētiā refertur quā iudex approbat, vel improbat. *l. eos qui. C. prima de appellat.* & tali caſu ſi in libello, vel in ſententia eſt expreſſus error, ſentētia ſecūda ſimpliciter lata videretur erronea, & errorē cōtineret, & meritò eſſet nulla *d. l. 1. ff quæ ſētētia ſine appellatio. reſcin.* & iſto caſu poſſet eſſe vera opinio *Iacobi* de Rauenna. Si vero error appareret in aliis actis, tūc nō redditur ſentētia nulla. & ſic intelligitur opinio gloſ. *in d. l. vnica. C. de error. cal. & d. l. 1. ff. quæ ſententia ſine appellation. reſcin. & l. præſes. ff. de re iud.* Opinionem tamen illam, quod niſi ſit expreſſus error in ſententia non eſt nulla, approbat idem Alex. *in d. l. 1. C. de erro. cal.* pro qua allegat text. *in d. l. ex diuerſo. § ſi. ff. ſo. mat. & l. poſthumus. § ſi quis ex iis. ff. de inoſ. teſtam. & l. ſi expreſſim à contrario, ff. de appellat.* Bartol. & Ang. *in d. l. 1. in pr. ff. quæ ſent. ſi appell. reſcind.* Bartol. & Imol. *in d. l. ex diuerſo.* But. *in cap ab excommunicato. de ſententia excommunicatis. in 6.* & quæ ipſe

Alex. latè dixit in l. cùm prolatis. ff. de re iud. ex quibus omnibus videtur communior. F. Turza.

De ſententiis quæ pro eo quod intereſt, &c.

TITVLVS X.

Non habetur ratio intereſſe extrinſeci. l. ſi ſterilis, §. cùm per venditorem, ff. de act. empt. Fallit in 3. caſ. vt per Cagno. in rub. C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt. nu. 22. & in l. vnica. C. eod. n. 106. Dõ. à Fina.

2 Intereſſe probatur contra doloſum per iuramentum. cõmunis eſt opinio in l. vnica. C de ſent. quæ pro eo quod intereſt. vbi Caguol. limitat in 3. caſib. num. 127. Don. à Fina.

3 Sententia ſuper intereſſe certa eſſe debet. fallit in 2. caſib. vt per Purpur. in l. certi condictio. ff. ſi cert. pet. n. 104. Dõ. à Fina

4 Non habetur ratio lucri ceſſantis, quando lucrum eſt extrinſecum, not. in d. l. 1. C. de ſent. quæ pro eo. Fallit in 4. caſib. vt per Sebaſt. Sap. in d. l. 1. nu. 90. & ſeq. & intereſſe lucri ceſſantis poteſt peti etiam de iure cano. Fallit in 4. caſib. vt per Fel. in d. cap. cùm venerabilis. de excep. col. 9. nu. 5. Don. à Fina.

5 Non ſufficit ab initio intereſſe, quando ex poſtfacto deſinit, l. ſi. §. 1. ff. ad l. Rod. de iact. Fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. in l. ſi quis quemquam, §. illud, ff. ſi quis cautel. num 3. diſtinguit Bartol. in l. quis autem. §. illud, ff. ſi quis caut. Don. à Fina.

6 Conuentionalis pœna quę in contractu adiicitur vt loco intereſſe prima ſuccedat, an poſſit duplum tranſcendere? fuerũt opiniones variæ, vt habetur in gloſ. in verſ. proferuntur. in l. vnic. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. Petr. de Anch. conſ. 147. incip. apud antiquos & modernos, prout refert Iaſ. in l. ſi quis maior. ver. quinto & vltimò. de tranſac. de iſto text. cuius dictũ, vt etiam inquit Ludouic. Rom. in l. ſtipulatio iſta §. alteri. ff. de verb. oblig. ſibi arrogat, & appropriat: decidit, quòd vbi contractus in quo ipſa pœna adiicitur iuramento cõprobatur pœna ſic appoſita, duplum excedere poteſt. allegat ad hoc tex. in d. l. ſi quis maior. quem tamen idem Iaſ. hoc non probare ait, cũ nõ appareat quãta eſſet iſta pœna, & de ipſo text. Ancha. magnum feſtum facere. Sed contra Ial. & pro Anch. ſatis videtur ibi text. apertius ponderando in verbis illis reſtituta pœna, quæ pactis probatur inſerta, cum illa indefinita, videlicet pœna vniuerſali æquipolleat, l. ſi pluribus, cum multis concordantiis, de quibus ibi in gloſ. ff. de legatis ſecũdo, c. ſolitæ. §. nobis, de maioritate & obedient. & clarũ ſit quod in ſtipulatione pœna ad quamcunque quantitatem dici poteſt. §. alteri. cum gloſ. in v. quæ ſit. Inſtit. de inutil. ſtipulat. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ſimiliter cum gloſ. in v. quantitas, vbi idem text. ff. de verb. oblig. §. omnes autẽ. & ibi gloſ. in verbo, actio. circa fi. Inſtit. de actio. gloſ. in d. l. vnic. §. ſancimus, in ver. proferuntur. C. de ſent. quæ pro eo quod inter. ad quam ſe remittit gloſ. in d. l. ſtipulatio. §. alteri. ff. de verb. oblig. & ita ponderaſſe Anch. arbitror: & in hac opinio. quòd partes contrahentes, pœnam ad quam malunt quantitatem, etiam duplum, triplũ, quadruplum, & quintuplum aſcendentem in ſtipulationem deducere poſſunt, fuere Vltramont. vt Bart. refert in d. l. ſtipulatio. §. alteri. gloſ. verò in præallegat. l. prima. C. de ſen. quæ pro eo quod inter. voluit quòd ſi pœna per verba multiplicatiua adiiciatur, putà duplum, triplũ, & centuplum, excedere non poteſt. Bartol. in d. l. ſtipulatio. §. alteri, nu. 20. aliter diſtinguit.

7 Videlicet aut pœna in inſtru. adiiciatur certa in eadẽ quãtitate quoq; expreſſa, puta vẽdis domũ vel prædiũ pretio ſpecificato, veluti ſi dicas pro cẽtũ florenis, & in fine adiicis clauſulã cõſuetã, q̃ omnia & ſingula attẽdere, adimplere & obſeruare partes promiſerũt ſub pœna, & ad pœnã, dupli, tripli, quadrupli, quintupli, vt ſ. & hoc poſsũt, & valet vſq; ad quantancunque ſummã ſtipulatæ fuerunt, & adiicere poſſunt prout volũt. exempli quoque gratia, vendo pro quinquaginta, & ſubiungo ſub pœna mille. alleg. tex. in l. ſi dictum. ff. de euiction. Aut apponitur pœna reſpectu incerti, putà ſub pœna dupli, tripli, vel quadrupli, eius quod res vendita valebit, vel eius quod intererit partis, & tunc per hęc nomina duplum tranſcendere non poteſt. alleg. d. l. vnic. C. de ſen. quæ pro eo quod inter. & ſic in effectu hęc ſua diſtinctio concordare videtur cum gl. ibi in d. v. proferuntur. aſſignat diuerſitatis rationem inter primum, & ſecundum caſum, quia primo pœna quantitatem adiectã, & expreſſam excedere non poteſt: ſecundo quidẽ caſu nimiũ, & ſatis vltra partium cogitationem, & intentionem aſcẽdere poſſet: & à Bart. non videtur diſcedẽdũ, cum ſua diſtinctio optimè probetur ex traditis per gloſſ. in d. l. ſi dictum. ff. de euictio. & corroborari videtur per d. gl. in d. verbo. proferuntur. præallegat. Et licet aliqui huius fuerint ſententiæ, quòd legalis pœna quadruplum excedere non poſſit, d. §. omnes, Inſtitut. de action. gl. tamen in canon. cùm deuotiſſima. in verbo, compenſat, 22. q. 2. dicit ſanctius eſſe vt dicatur, quod tam legalem quàm cõuentionalem in infinitum extendi poſſe pro qualitate negotij vel delicti, habito verò reſpectu ad rem quadruplum excedere non debere, vide ibid. & nota, quia omnes videntur tenere contrarium. F. Turzan.

8 Debitor vini poſt moram, tenetur ad æſtimationem vini quanti plurimi valuit à tempore moræ. no. in l. vinum, ff. ſi cer. pet. fallit in 3. caſib. vt per Dec. in d. l. vinum, num. 4. & ſequent Don. à Fina.

9 Iure antiquo & nouiſſimo, venit lucrum cum damno in intereſſe, dum tamen aliàs lucrum ſit certum, ſecus vbi fuerit incertum. l. quatenus, ff. de regul. iur. fallit in 6. caſibus, ſecundũ Igne. in d. l. quatenus, nu. 18. Don. à Fina.

10 Lucrum ceſſans, demum petere poteſt, qui negociari ad ſolet. commune ſcribunt. Burſ. conſi. 71. nu. 8. lib. 1. praxim eius docet. conſi. 68. nu. 11. 19. 31. eo. lib. Soc. conſi. 156. lib. 3. Dec. conſi. 3. Rebuf. in l. vna. n. 601. C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt, quãuis aliud longè diuerſum ſolida iuris ratio dictet, conſtituit, ac præcipiat ex l. ſi ſterilis. §. cùm per venditorem ff. de act. empt. vt non de nihilo titubauerit Dec. d. conſ. & æſtuet idem Dec. in c. cùm venerabilis. nu. 14. de excep. atq; aliter omnino in empt. ocularius cenſuerit And. Alc. in d. l. vnica. nu 79. & num. 80. C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt. verũ ea de re copioſius alibi. intellige tamen ac perpetuo menti inſculpe, vt huiuſmodi lucrum peti poſſit, non ſolùm ſatis eſſe eum, qui illud poſcit, negotiari conſueuiſſe, ſed & neceſſario probandum eſſe tantundem vero ſimiliter lucrari alioquin potuiſſe, quantũdem petit. Commune aſſerunt Iaſ. in l. 3. §. vl. ff. de eo quod certo loco. late Did. à Coua. lib. 3. variarum. c. 4. n. 9. ver. 1. deducitur, & qui copioſius praxim tradit. Atque id duntaxat ad primum lucrum, quod aliàs creditor facere potuiſſet, non & ad alia deinceps quæ conſequi probabiliter poſſet, humaniter cũ multis conſtringit Stracha de contrac. merca. 5. par. nu. 3. & ſeq. quãuis Cag. non ſemel aliud verius eſſe, & nec vno anno lucro huiuſce generis petitionem circumſcribi aſſeueranter contendat. E. Suarez.

11 Obligatio ad intereſſe dicitur eſſe diuidua, l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de ver. obl. Fallit in 2. caſib. quos not. Iaſ. in d. l. ſtipulationes, nu. 7. Don. à Fina.

12 In obligationib. facti non tenetur quia præciſè ad factũ, ſed ſoluendo intereſſe liberatur, l. ſi quis ab alio. ff. de re iud. l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. hanc eſſe communẽ opinionem atteſtatur Franc. Turza. concluſ. 39. fallit in 3. caſ. quos no. Mantua. ſing. 88. fallit in 5. caſib. quos no. Bald. in addi. ad Spec. in tit. de intereſſe, in ver. not. quòd aut merum factum. fallit vt per Soc. reg. 61. fallit in 10. caſib. vt per Iaſ. in d. l. ſtipulationes, nu. 32. fallit in 5. caſib. vt per Vincent. de Hercula. in l. in executione. nu. 150. ff. de ver. obl. fallit in 6. caſib. vt per Soc. Iun. in d. l. ſtipulationes, nu. 395. fallit vt per Anto. Trigo. ſing. 18. Fallit vt per Baptiſt. à Villalob. concluſ. 14. in litera O. Fallit in 5. caſib. vt per Io. Bolog. in d. l. ſtipulationes, nu. 22. vbi ponit 11. limi. Idem.

13 Mercatori neque alij, ante quàm debitor ſuus ſit moroſus in ſolutione, vel reſtitutione pecuniæ ſibi debitæ, putà ſi dilationem ad ſoluendum vel reſtituendum debitori conceſſerit, ad aliquod intereſſe paciſci licet, etiã quod mercator, in loco mutui facti tantum fuiſſet veriſimiliter lucraturus: quia etiã ſolito negotiari, non congruit ante moram de aliquo intereſſe paciſci, neque illud ſibi debeatur ex doct. Aret. conſi. 9 dub. 3. Dec. in c. cum venerabilis. de excep. in conſilio 116. in fi. conſilio 441. ad fin. hac fretus ratione, quia ſi ſibi nõ debetur ante moram, nec in pactum deduci poteſt: ſic quoq; arguit ipſe Dec. conſi. 119. ver. oppoſitum. ibi, quia denuo mirem, & hanc ſecutus opin. communem affirmat idem Aret. conſi. 152. viſo themate. dubio q. & conſilio 157. viſis diligenter. ad fin. licet enim Dec. contrarium (forſan de dicto Aret. non recordatus) ſequutus fuerit conſil. 111. ver. non obſtant quadam reſponſiones: ab authoritate tamen Aretin. non videtur recedendum, quem etiã ſequitur Crauet. conſil. 87. incip. Sempronius. ſubdit tamen ipſe Decius loco præallegato ſe putare, quod habito reſpectu ad intereſſe veriſimile, putà in caſu l. curabit. C. de actionibus empti. certa quantitas promitti & de ea conueniri li-

… poteſt, cum tunc de vero intereſſe appareat, & ſi commu-nī contingentia inſpecta, & fundo vendito tot fructus percipiuntur, qui valent decem plus tamen & minus, ſecūdum varietatem temporis, illa promiſſio à principio facta iuxta illa decē, parum plus vel minus non videtur illicita: quia ad fructus & intereſſe cōmenſuratur, & videtur facta quædam tranſactio, futuro euentu inſpecto, ad ſubmouēdū probationis difficultatem. pro quo allegat tex. quē dicit bonū *in l. fi. ff. de præte. ſtipul.* fatetur quoq; *nu.* 14. ſententiam illam doctor. qui tenuerunt intereſſe tueri, & peti poſſe, cōmunem, quam tamen iure nō bene probari inquit, eò quod tale intereſſe dicitur extra rē, de qua nulla ratio habetur etiā ſi cōſiſtat in dāno, allegat text. *in l. ſi ſterilis. §. cum per venditorem. de act. empt.* F. Turz.

14 Mercator, vel ſolitus mercari, an & quando lucrū ceſſans à moroſo debitore licitè petat? Dic vt per Burſ. *conſil.* 68. *nu.* 11. *lib.* 1. Bonac.

15 Quando agitur propter malefactum ignoranter, non venit intereſſe extrinſecum. *l. cum plures ſeruum ff. locat.* fallit in multis caſib. quos not. Sebaſt. Sap. *in l.* 1. *C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt. num.* 61. Don. à Fina.

16 Venditor negociari ſolitus, ab emptore nō ſoluente, tū pretium ipſum, tum ceſſans omne lucrum cōſequetur. com. dicit Soc. *conſ.* 156. *lib.* 1. Iaſ. ac Reboſ. *nu.* 601. *in l. vna. C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt.* Iaſ. curſus *in l.* 2. *§. vlt. ff. de eo quod certo loco.* Dec. *conſ.* 441. *ad fi.* Soc. *conſ.* 156. *lib.* 2. Quanquam contrarium aperte, ac luculenter probat tex. *in l. ſi ſterilis. §. cum per venditorem ff. de act. empt.* ſed ea de re vberius alibi. Obſeruato tamen quòd ad fructus rei venditæ perceptos ab emptore moram admittente, agere venditor abſque dubio poterit. vt cōmune ponit latè Franc. Viuius *lib.* 1. *opin.* 433. E. Suarez.

17 Coniecturis probatur intereſſe, & per iudicem poterit ex coniecturis taxari. Bart. *in l. non ignorat. C. de fruct. & lit. expenſis.* Alex. *conſ.* 189 *nu.* 11. *vol.* 6. & hoc quando directo probari non poſſet. Aug. *in §. non ſolum. Inſtit. de verb. oblig.* & Rebuſ. *in rep. l. vnica. C. de ſententiis quæ pro eo quod intereſt. in verbo, ſubtilitatem. num.* 16. & 79. Bellac.

18 Mulieri non debetur intereſſe dotis non ſolutæ ab heredib. viri. comm. eſt opin. *in l. diuortio. ff ſolu. matr.* fallit in 5 caſibus, quos not. Plot. *in rep. l. ſi quando, C. vnde vi. numer.* 462. Don. à Fina.

19 Intereſſe per ſolum iuramentum probatur, ſi aliter probari non poteſt. *l. ſi quando, c. vnde vi.* gl. *in cap. qualiter, de accu.* fallit in 2. caſib. vt per Soc. *reg.* 190. fallit in multis caſib. vt per Plot. *in d. l. ſi quando.* Don. à Fina.

20 Intereſſe ſolui poteſt inuito actore, cùm fauore rei introducta ſit talis ſolutio, *l. ſtipulationes non diuiduntur, §. Celſus, ff. de verb. oblig.* fallit in 3. caſib. vt per Soc. *reg.* 193.

21 Iniuriā qui alteri tacitè vel expreſsè remittit, nō per hoc intelligitur remiſiſſe dānum, intereſſe, vel expēſas: & poterit ille remittens agere ad dāna & intereſſe, & ad expēſas, nō obſtāte ea remiſſione iniuriarū expreſſa vel tacita, etiam ſi ille quaſcunque iniurias remiſerit. Bald. *in l. ſi tibi. §.* 1. *ff. de pact.* Iaſ. *in l.* 1. *nu.* 16. *ff. de pactis.* & ad hoc vt omnia remittatur, debet fieri expreſſa mētio quòd remittit omnē iniuria, omnia dāna, & intereſſe. ita Iaſ. ibi. & Rebuſ. *in repet. l. vnica C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt profer. in præfa. nu.* 63. Bellacomb.

22 Intereſſe extrinſecum de tritico, vino, & ſimilibus nō debetur, quia creditor intrinſecum intereſſe pretij cōſequi poſſet, & ſic ſi penès aliquē depoſuiſſem aliquā frumenti quātitatē determinatam, ſeu menſuratā, quā decreueram certo die pro canone fundi emphyteutici ſoluere, & adueniente tempore, cùm repeto, ille mihi nō reſtituit, ob quod à iure emphyteutico cado: tunc iſte nō tenetur mihi reſarcire dānum hoc caducitatis, quia eſt intereſſe extrinſecū, quod equidē de tritico, & ſimilibus nō debetur: cùm creditor intrinſecum cōſequi pretij poſſit, vt voluerunt omnes Doct. communiter *in l. nūmis. ff. de in litē iuran.* vt ipſam cōmunē ſequitur, & citat ibi Iaſ. *nu.* 4. & Zaſi. *nu.* 8. & Iacob. Renal. *in l.* 1. *c.* 6. *fol.* 107. *cū ſequētibus. C. de ſent. quæ pro eo quod, &c.* Viuius *opin.* 389.

23 Intereſſe intrinſecū in iis, in quibus cadit, nō poteſt habere locum intereſſe extrinſecum: quoniā creditor altero cōtentus eſſe debet, vt ſi haberet intrinſecum intereſſe, cōſequi nequiret etiā extrinſecum, ſecundum Bart. *in l.* 1. *C. de ſenten. quæ pro eo quod:* cuius opinionem ſequitur, & refert communem eſſe Rebuff. vbi cum aliis relatis per eum *nu.* 418. Beringerius Paulacus *ibidē nu.* 120. & Sebaſt. Sap. *nu.* 42. per text. *in l. ſi ſterilis. §. cum per venditorem, ff. de actio. empti,* vbi deciditur, quòd debens triticum die determinata, à die moræ tenetur, quanti plurimi valuerit triticum ipſum præſtare, & ſic intereſſe intrinſecum pretij: Si verò à die moræ paſſum per creditorem ſit dānum ob frumentum non conſignatum, quia ſerui fame perierint, quòd intereſſe extrinſecum dicitur: ſi quidem extrinſecus prouenit, non tenetur debitor ex huiuſmodi mora hoc extrinſecum ſeruorum intereſſe famæ peremptorū emendare, ſeu reſarcire, ſecundum text. ibi, quia nunquam illa duo intereſſe intrinſecum, & extrinſecum concurrunt, ſecundum Iaſ. *nu.* 3. Zaſi. *nu.* 8. *& ſeq.* & alios omnes Moder. *in l. ſi nummis ff de in litem iuran.* Viuius *opin.* 390.

Si à non competente iudice iudicatum fuerit.

TITVLVS XI.

IVDEX per reſcriptum falſum deputatus, obiecta falſi reſcripti exceptione, non poteſt de ea cognoſcere, an ipſum reſcriptum ſit falſum, vt de iuriſdictione ſua. Inn. *c. ſuper eo. de offic. del. arg c. ſua. de offi. vicarij, & tot. tit. C. ſi à non compet. iudice.* faber enim falſi reſcripti, ſicut non potuit facere iudicem in principali, ita etiā nec in incidenti, ſec. Io. And. *d. c ſuper eo.* vnde quandocunque conſtabit reſcriptum eſſe falſum, omnia agitata eius vigore nulla declarabuntur, etiam ſi non appelletur, prout voluerūt *in d. cap. ſuper eo.* Inn. & Io. Anū. arg. eorum quæ notant. *in cap.* 2. *de dilat.* quòd ita t. & Legiſtæ communiter *in l. præſcriptione. C. ſi contra ius vel vtilitatem pub.* ſequuntur. Idem tenuit Io. de Lignano, & D. Flor. *in d. c. ſuper eo.* propter dubium dicatur habere iuriſdictionem, *arg. l. Barbarius. ff. de offi. præt.* & eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, quod tamen verum eſſe negat Bened. Capr. *reg.* 19. *nu.* 4?. eo quod iudex delegatus non vtatur ſua, ſed delegantis iuriſdictione, vt *d. l. Barbarius.* vbi tamen addit quod D. Ant. *in d. cap. ſuper eo.* teneat primā opinionem. cum qua ibidem videntur tranſire Bald. Imo. & D. Nic. & eam expreſſe tenet idem Bal. *in d. l. præſcriptione.* quā etiam veriorem, & communem dicit *d. reg.* 19 *n.* 49. idem Bened. Capr. tentans, *nu. ſeq.* prædictorum concordiam, vt ſi reſcriptum ſit omninò falſum, quo caſu faber illius etiā ſi voluiſſet, non potuit dare iuriſdictionem, & tunc procedat dictum Inn. & ſeq. *in d. c. ſuper eo.* aut reſcribens poterat dare iuriſdictionem, ſed reſcriptum dicitur falſum, ex eo quia falſum expreſſum vel verum tacitum ſiue prætermiſſum eſt, & hoc doloſe per ſubreptionem, & tunc procedat opinio eiuſdem Inn. *in d. cap.* 2. *de dilatio.* & Bart. & ſequa. & eo caſu licet iudex in eo datus, poſſit de qualitate precū cognoſcere, prout dicitur *in d. c. ſuper eo. in fi.* tamen facta fide de hoc, non poterit cognoſcere de ipſo negotio principali. 25. *diſt. cap. & ſi legibus.* Bened. Capr. *ibidem, nu.* 47. *vſque ad fi reg.* 19.

2 Proceſſus factus cura perſona inhabili per legē vel ſtatutū, eſt ipſo iure nullus. Petr. Rauen. *in Alpha. aure. in ver. lex,* comm. dicit: & ſic proceſſus factus coram minore procuratore alterius, eſt ipſo iure nullus, etſi à parte non opponatur. Frā. Curt. *in c. qui generaliter. §. licet de proc. in* 6. cō. dicit. Vezi.

3 Iudex incompetens cenſetur quis, etiam pro iniuria ſibi illata, vt eſt comm. opin. de qua Gomez. *inter conſilia crim. cōſ.* 8. *nu.* 5. *per text. in l. qui iuriſdictioni, ff. de iuriſ. omnium iud. &c.* qualiter & quando ſecundo, de accuſa. ibi, non tanquam idem ſit actor & iudex, quod loquitur de cauſa inquiſitionis. Kirco. *in ſuo communium opin. lib.* 2. *centuria* 5. *concluſ.* 57. Rol. à Valle *conſ.* 47. *nu.* 6. *in* 2. *vol.* Cla. *lib.* 5 *§. fin. quæſt.* 35. *verſ ſolet etiā.* Patiſ. de Puteo *in tract. ſyndica. §. notorium.* Afflict. *ſuper conſtitutione Regni, libr.* 2. *in conſtitutione eos tantum, fol.* 187. Natta *conſ.* 294. *num.* 1. D. mag. Alcia. *in Pract. titul. de Notoriis crimin. verſic. quod verum intellige.* Gandi. *de maleſ. tit. de pœnis reorum. num.* 26. Rol. à Valle *conſil.* 48. *in* 2. *vol.* Et debet cauſa in his terminis de facili à Principe committi. vt dicit Clar. *quæſt.* 35. *verſ. ſolet etiam.* Ne vltra demeritum producatur pœnalitas c. *menſuram. de pœnis. diſt.* 1 Bal. *conſ.* 144. *in fi. in* 2. *parte.* [Bonac.

De pœna iudicis qui malè iudicauit.

TITVLVS XII.

IVDICIS ſententia inualida, non excuſat à pœna ſtatuti ſimpliciter loquentis de intrante in rem alienam. *Ial. ibi num.* 24. comm. dicit. Villal. & Vezinus.

2 Iudicis decretum interpoſitum ex falſa cauſa, eſt nullum. Curt. iun. *conſ.* 170. *num.* 2. comm. dicit. Idem.

3 Magiſtratus, ſi quid iniuſtè facit, officiales ſui debent ſibi

c[illegible] tradi[illegible] ere,& reſiſtere.ſi poſſunt,alʼàs tenerut vt [illegible]ſt communis opin.C[illegible] n.co[illegible]ſ.41.num 5. Bonaco.

4 Iudex iniquæ ſententiæ lator à qua non ap[illegible]llatum ſit, de damno [illegible]la ſententia illato conueniri poteſt. commune inquiunt Alexand.*in l.d.es cautions num.1 ff de dam.infect.* Dida a Couarru.*in tract.de ſponſal 2 part.cap* 8.*§.vltim.numer* 18. Quin gen[illegible]raliter iudex imperitè iudicans, [illegible]cuius intererit, arbitrio *alterius* comp[illegible]tentis iudicis tenebitur,vt frequenter placit[illegible] renunciant Ægidius Boſſius *in pract.titul. de official. corrup.num* 22. Iul.Clar. *in pract. §.vlt.quæſt.*83.*ver.iudex*. E. Suarez.

5 Barattariam committens iudex, priuatur officio, nec dignus eſt in futurum alio. Couarru.*in regula peccatum. de reg. iur.lib.*6.Clar.*§.fin.quæſt*.73. Et cogitur reſtituere ablatum in quadruplum,[illegible] eſt communis opin.Clar.*ibi ver.iudex.*Et datum amittet dans,etiam quod iuſtam ſententiam daret. Non autem amittit,ſi [illegible]uis iudici dederit, vt iuſtitiam celerius ſibi miniſtraret,& ideo poterit repetere. & not. quòd blandis verbis intrans cameram iudicis,& perſuadens vt pro ſe ſententiã ſe at.[illegible] [illegible]t liuē, ſed punitur pœna centū aureorū. Clar.ibi,nã perſua[illegible]re eſt pluſquã cõpellere.*l* 1.*§. perſuadere. ff de ſeruo corrupto* facit illud Ciceronis:Nihil quidē hoc plus mali facere videtur,qui oratione ,quã qui precibus iudicē corrumpit,quòd pecunia corrumpere prudentem nemo poteſt, dicendo a[illegible]tē poteſt.Si tamen pecunia ſit data iudici poſt ſententiam,non dicitur barattaria.Marſ.*ſing.*190.& not.quod cõfeſſio non nocet alteri,etiam in crimine barattariæ , vt dicit Bal.*in conſ.*495 *ad* [illegible].*in* 1.*vol* & pœnæ ſtatutæ contra aliquid accipientes per barattariam,videntur inſtitutæ contra cãtes. *l.*1.*C de capreſſis libr.*10.Bal *in l.*1.*col.*2.*C.de calumniato*.BonaQ

6 Iudices pecuniariæ corruptionis damnati, & officium & ius ad officium amittunt,ac legis Iuliȩ repetundarum tenentur,quadruplúmque præterea eius,quod acceperunt,euomere coguntur,vt commune teſtatus rectē explicat Iul. Clarus *in pract.§.vltim.quæſt.*73. *verſic. iudex committens barattariam.* E.Suarez.

7 Scribit Iaſ.*in §.bona fides.col mihi* 3.*nu* 6.quòd ſi ſententia iudicis,ſiue iudicum delegatorum ſit iniqua,erit quoque nulla,nec poteſt eſſe iniqua,quin ſit etiam nulla:ea,inquit,ratione,quia illis mandatur, vt iuſtitiam faciant.ſi igitur iniquam ferant ſententiam,mandatum non adimplent , verùm contra illius formam pronuntiant, conſequenter nulliter , *cap. cum dilecta,de reſcr.cum alijs vulg.*quæ Iaſ.ſententia alio ſic corroborari poteſt medio:ſi compromiſſum fiat in aliquē, ſeu aliquos ea lege,quòd de iure tantū decidant,& definiant,ſi quidem arbitri contra ius pronuntient,laudum erit nullum. *l.nō diſtinguemus.§.ſi ff de recep.arb.* Bart.*in l.diem proferre. §.ſtari. ff.eod.* Aret. *conſil.*68.*verſ.*3 *oſtenditur*. Corn.*conſil.* 177.*lib.*3. *ergo*. Idem.

8 Dicendum in iudice delegato,cui mandatur, vt pronuntiet,ſecundum ius.ſed contra *Iaſ.* dictum inuehitur, & tenet Fel.*cap in cauſam qua.de re iud.*ſequitur Rip.*in l. quis Roma. §. duo fratres.ff.de verb obl.*& breuitatis ſectator & amator , verúſque leg.interpretes But.Aſten.*conſil.*69 *verſ.*7.ipſe delegatus. Pro opinione verò *Iaſ.*tenet Cor.*conſil.*177.*num.*27.*lib.*3. *Ita* demum ſi expreſſe mandatum ſit iudici delegato, quòd prout de iure pronuntiet,ſequitur Old.*conſil.*93. *magiſter ordinis, ver.*& *ſic cum iuſtas cauſas. conſil.*265.*orta materia*. Barb. *cap.prudentiam,*& *cap.in literis.de offic.deleg.*Fel.tamen *vbi ſuprà* dicit illam opin comm.ſed dici poteſt quod *Iaſ.*& ſequa. opin.procedere poſſit,quãdo diſpoſitiuè demãdaretur, quòd de iure pronunciaret,& non ſub verbis illis generalibus,iuſtitiam faciat,quia tunc,licet demandatū ſit quòd tacitè ineſt, illa tamen diſpoſitiua expreſſio aliquid operari debet , *iuxta text.l.ſi quando.ff de leg.*1.& *in cap ſi Papa.de priuil.in* 6.*cum ſimil.*& pro hac declaratione ſeruit dictum Bar.*in d.l.diem proferre.§.ſtari.ff.de arbit.* Abb.*d.cap.cum dilecta.de reſcript*. Fulg. *conſ.*11. F. Furzan.

9 Iudex,qui facit aliquem iniuſtè torqueri, capite punitur, vt eſt comm.opin.Clar.*§.fi.q.*64.*in prin.* Bonac.

10 Iudex malè iudicans ex imperitia,tenetur arbitrio iudicis.comm.dicit Boſſ.*in titul.de officialib.corrup. pecun. num.*22. Clar.*d.§.fi.q.*83.*ver.iudex*. Fich.

11 Iudex qui operam dedit vt accuſatus,vel inquiſitus falsò accuſaretur,per quod poſtea innocens ad mortem condemnaretur,punitur pœna capitis.*Idem* ſi per pecuniam,vel iracundiam innocentem ad mortem condemnauit. idem,ſi indebitè aliquē ad torturã ponit.Clar.*q.*68.*verbo iudex*. Bona.

12 *Iudex* qui iudicauit ſec.vnam opin. quam plures doctores tenent, punietur in ſyndicatu,ſi cõtraria opinio erat communiter approbata.Secus ſi neutra,& in dubio,quia tunc iudex non peccat,ſi alteram ſententiam inclinauit , ſecundum Inno.*in cap ne innitaris.extrà de conſtitutio.* Balb.*dec.*15.

13 *Iudex* non tenetur in ſyndicatu, ſi nō reperitur. communis opi.& ipſe tenet eam partem,quam vult Ang. *in l.cum prolatis.ff.de re iud.*Ab.*in c.*1.*col.*4.*de re iud.*Bal.*in l.fi.C.de pœna iudicis qui malè iudica.*Alex.*in d l.cum prolatis.*com.dicit.*Bonac.*

14 *Iudex* conuentus,licet ſententia iniqua tranſierit in rē iudicatam,poteſt tamen iudex in ſyndicatu conueniri, ſecūdū *Bart.*& Ang.*in l.*1.*ff.quod quiſ.iur.per gl.in verbo,non.* Inn. *in c.ſæpe in gl ſua magna,*& *in fi ext.de app.* Bar. *in l.ſi iudex ff. de va.*& *extraord.cogni.*Bal. *in l fi.C. de pœ.iudic. qui ma. iudic.* Ang.*in l.filiusfa.ff.de iudic.* Balb *dec* 3[illegible]9

15 Iudex non excuſatur,quin teneatur in ſyndicatu,ſi pars appellauit ab eius ſententia,& poſtea deſeruit appellationē , vt eſt cōmunis opi.de qua Coratius *de cōmuni opinio.lib.*3.*tit.*9.*n.*27.*contrarium eſt*:verum,quando habuit opinionem Præceptoris ſui,vt ibi per eum,communem dicens. Bonacoſſ.

16 *Iudex* etiam finito ſyndicatu poteſt in patria & villa ſua, pro malè extortis conueniri,ſec. Bartol. *in l.*1.& 3.*ff. ad leg. Iul.repetund.*Ang.*in l ſi filius ff de iud.* Super quo diſtingue, vt per Bald.*in l obſeruare.in §.proficiſci.ff de offic. proconſul. in* 4.*q.* Calderi.*in quæſtionib.ſyndicatus.q.*249. Balb. *dec.*226.

17 Error ſemper & perpetuò eſt emendandus , ſecundum communem per Burſat *conſi.*68.*nu.* 44.*lib.*1. Bonac.

17 Error eſt in ſententia,dum ad acta erronea ſe refert , ſecundum communem per Burſat. *conſilio* 47.*numero* 83.*libro* 1. Idem.

19 *Iudex* non poteſt pro ſententia pecuniam recipere.vide Fel *in c.tua nos.de ſimo.*nec valet conſuetudo in contrarium. Fel.*in c.ad apoſtolicam. de ſimo.*

20 Iudex in iudicando non poteſt recedere à cōmuni opinione.*§.*1.*Inſti.de hæred.inſtitu.*& *l.*3.*§.fi.ff.de ſuppel leg.*& *l.Barbarius ff de offic.prætor.* Doct.not.*in c.nonnulli.de v.ſign.*Bal.*in l.*3.*C.de pœ.iud.qui malè iudica.*Barbac.latè *in c. ne Romani de elec.*& Iaſ.*in auth.nouiſſima col.*6.*C.de inoffi.teſta.*Alex. *conſi.*23 *n.*3.*vol* 6.& Soc.nepus.*conſ.*189. *numero* 74.*vol.* 3. Cotta *in ſuis memoralibus in memora. in ver.Opinio.il* 3.Lauren.Sylua. *conſ.*3. *num.*52.Hieronymus Brixianus *in trac.de confinibus.c.*58. *num.* 14.& Alcia.*in tract.de præſumptio.in regula prima, præſumptione* 51.*num.*3.

Nam,qui contra communem iudicat, cenſetur propter imperitiam iudicaſſe,vt dixit Ale.*in l.cum prolatis.* & ibi Ang.*ff. de re iud.*Iaſo.*in l.fi.col.pen ff.qui ſatiſd. cog.* Curt. Iun. *conſ.* 4. *col.*30.& *conſ* 46.*nu* 13.& Berous *conſ.*153. an locatio ad affictū francandum facta,*nu.*19.*vol.*1. vbi adducit iſtam eſſe crebriorem opinionem,& dixit Bart.*in dicta lege* 3. *C.de pœn. iud.qui malè iudic.*

Quòd iudicans contra communem opinionem , dicitur facere litem ſuam,& tenetur in ſyndicatu,quem ſequuntur omnes Doctores inibi,Alex *in d l.cum prolatis.num.*tat. & *ſeq.* & *Iaſ.in fi.*Iaffredus *in dec.*25.Fel.*in c.*1. *de conſt. pen. col.* Paris de Puteo *in tract.de ſyndica.in ver. iudicare col.*4.& *ſeq.* & Cataldinus.*in tract.de ſyndica.in q.*29.& Berous *in d.conſil.* 153.*nu.*19. Et hinc admonet ſtudioſos , ne nouarū opinionum inuentores eſſe velint *Ioan.*Faber.*in proœmio Inſtit.*

Nec eſt curandum aliquo modo de opinione ſingulari,vel peregrina alicuius Doctoris,ſed ſequi debemus communē, ſecundum Bal.*in l.*1.*circa fi.*per illum tex. *ff.de ſenato.* Io. Mo. *in c.cupientes.de elect.lib.*6.Bar.& Doct.no.*in l.fi.C.de pœ iud. qui malè iud.*Io.And.& Canonis *in ca.* 1.& *in c. ne innitaris de conſt.*Roma.*conſ* 61.Licèt mihi magna ſemper fuit dubitatio *num.*3.Curt.*in repet.l.admonendi.nu* [illegible]5.*ff de iureiur.* & Cotta *in ſuis memoralibus in memo in verſiculo Opinio communis , poſt princ.*

Nec eſt curandū,ſi contraria opinio eſſet verior: quia tunc iudex debet iudicare ſecundum communem , non obſtante ſententia veriori contraria,ſecundum Fulg.*in conſ* 33. Ioan. de Neuiza.*in ſua Sylua nuptiali lib.*5.*nu.*61.62.63.& 65.& Alciat,& alios Mod.*in l.*1 *ff ſi cer.peta.*

Nec eſt curandum,ſi Pontifex teneret contra ipſam communē: quia hoc caſu iudex communem ſequi debet, vt per Fel.

& alioa cõmuniter in d.c.1.de cõſt.Hoſt.in c.paſtoralis.extra de decim. Marc.Man.in d.c.1.n.110.extra de cõſt.Io.Bertach.in tra. de epiſc.Bolo.in d.l.1.ſub n.42 ff.ſi cer.pe.& Neui.in d.Sylua nuptiali lib.5.n.25.vbi admittit iſtam eſſe cõmunem opinionem.

Hinc eſt quòd iudex non cogitur iudicare, ſecundum deciſiones Rotæ Romanæ.

Imò licet iudici cõtra eas ſententiã proferre:quia deciſiones iſtæ nõ ſunt per Pontificẽ approbatæ,ſed eis tanquam magiſtralibus deciſionib⁹ ſtari debet,ſec.Car.in c.paſtoralis.de fid.inſt.& ita in facti cõtingentia fuit deciſum in Rota Romana,vt refert Caſſadorus in dec.7.nu.7.in tit.de prab.& ita etiã tenet Fely.in d.c.paſtoralis. Gem.in c.duobus.col 2 de reſcr. lib. 6.in c.neque 9.diſt & in conſ.94.col.2.& Rip.in l.j.ff ſi cer. pet.

Sed circa hoc nõ parùm hæſitandũ eſt:quia deciſiones Rotæ æquipollent cõmuni opinioni,& per cõſequẽs deciſio Rotæ eſt maioris authoritatis,quàm ſit cõmunis opinio, vt d.c. 1.de conſt.Imo.& Barb.in c.clim.de lit.cont.& Goin.in proœmio regularũ cãcellariæ.quaſt.2.& Hier.Cuchalon in add.ad Dec. alioa referens in l.iura ſanguinis.ff.de reg.iur. Tamen rationes iſtorum parùm,aut nihil me mouent ad diſcedendum à prima opinione Card.& ſequacium,tanquàm magis communi: quam dicebat in iure veriſſimam,& in practica obſeruari Illuſtris D.Rainald.Ridol.præceptor meus vir ſingularis memoriæ,& excellentis ingenij, interpretando publicè Peruſij d.l.j ff.ſi cer.pet.& de hoc non eſt valdè mirandum.

Quia minimè authoritas Bar.eſt poſtponenda authoritati Dominorum de Rota, ſaltem in terris Imperij, vt refert Corn.conſ.332.col.2.vol.1.

Ex quo authoritas Bar. eſt maxima in practica, ſecundum Alex.in l.ſi domus.§.fi.col.3.ff.de leg.1.Butrig.in l.1.ff.de ver.obli. & Iaſ in l quominus,nu.32.ff de flumi. & quanta ſit authoritas ipſius Bart.nemo eſt,qui neſciat,inquit Fulg.conſ.180.& conſ. 226. Nec eſt tutum recedere ab opinione Bart. vt explanauit Pan.de Caſt.conſ.353.viſis omnibus inſtrumentis, ſeu potius conſ. 184.ex facto proponitur,quod teſtator,ante fi.vol.2.

Et aſſeſſores nolũt recedere aliquo pacto ab opinione Bar. in iudicando,ſecundum Imol.in cap.dilecta.de appell.

Et authoritas Bar.in legis defectum ad vnguem obſeruatur, ſecundum Ferd.in rep.l.filiusfamilias.§.Diui nu.93.ff.de leg.1. & Caccialupum in tract.de modo ſtudendi fol.4.

Imò in Hiſpania opi.Bar.præfertur cæterorum ſententiis.

Quid ergo nos facienï Itali?curemus eius dicta colere,adorare,& imitari,vt ſuadet & refert Iaſ.in d.l.admonẽdi ff.de iur.

Quia ſemper habuit veritatem ante oculos.vt concedit idem Iaſ.in l.certi condictio,col.12.ff.ſi cer.pet.

Et quia bonus Bartoliſta optimus iuriſta cẽſẽdus eſt,prout publicè cõmemorat Caccialupus in d.tract. de modo ſtudendi col.5.& Rip.in lib 3.reſpõſorũ c.2.n.12.& fuit ſupremus Doctor, Et moſtrò ciò,che pò far la lingua noſtra.vt teſtatũ reliquit,cũ aliis citatis per eũ Gram.conſ.crim.4.n.8.Bertran.conſ.218.vidi inſtrumẽtũ matrimonij,ante fi.vol.8.& cõſ.267.etiã ſi nobilis & generoſus vir,n.2.eod.vol.Parb.conſ.55.n.13 poſito inter conſilia Alex.vol.4.Et ipſe Bar.pro certo fuit dux,& illuminator iuris, vt refert Iaſ.in l.frater à fratre, ff.de condic.indeb.& Bert.vbi ſ.

Et quamuis Bar.vbique ſit magnæ authoritatis,tamẽ plus in extrauaganti ad reprimendum:ibi enim procedit per modum gloſ.ſecundum Caccialupum in memorato tractatu de modo ſtudendi col.pen.& in eis valdè maturè loquitur,ſecundum Soc.conſ.275.in cauſa fratris col.3.vol.2.

Et illæ Gloſſæ Bartuli ſunt meliores,quã tex.vt refert Igne⁹ in diſputatio.an Rex Frãciæ recognoſcat Imperatorẽ col.35.

Sed reuertẽdo ad inſtitutũ, vndè digreſſi ſumus,benè verũ eſt,quòd deciſiones Sacri Cõcilij Neapolitani, quæ proferuntur ſub nomine Regis in caſibus dubiis,ſuccedunt loco legis,& interpretationis Imperialis,de quo in l.fi.C.de leg.vt per Affl. in deciſ.169.col.fi.vnic.in dicta cauſa.& in deciſ.96.fuit in Sacro, ſub nu.11.vbi Vrſillus in add.Maranta in tract.de iudiciis parte 2.6.partis prin.actu 2.ſub n.4.Bolog.in l.j.ſub nu 38.ff.ſi cer.pet. & doctiſſimus D.Carauita in ritu 190.n 6.

Et licèt ſententia diffinitiua,& declaratio,deciſióq;Papæ, vel Imperatoris,vel Regis,vel alterius ſupremi Principis ius faciat, vímq; legis generalis obtineat, §.ſed & quod princip. Inſtit.de iur.natur.gent. & tot.l.1.ff.de cõſtit.princ.vbi Doct.C. de leg.c.in cauſis,vbi omnes Scriben.ff.de re iud.Ang.in l.j.col. 21.& ibi Alex.col.pen.ff.de ſeruis.And.de Iſer.in §.præterea.de capi.Corrad.in vſibus feudorum,& Iaſ.in rub.ff.de conſtit.principum,nu.5 & Tiraq.in tract.de iure primigeni.quaſt.40.num.162

Imo ſententia lata cõtra prædictã ſententiam,deciſionẽ,& declaratione Principis foret ipſo iure nulla,ſicut ſi eſſet promulgata cõtra legẽ,vt fuſiſſimè diſcurrit Imo.& alij in l.apud Iulianũ.§.verũ.ff ad Treb.& Iaſ.in d.rub.ff.de conſtit. prin. nu.6.

Tamẽ hoc nõ eſt ſimpliciter verũ,vt ſẽtẽtia diffinitiua,& declaratio Principis habeatur pro lege:ſed neceſſe eſt probare, & demõſtrare,quòd talis ſentẽtia fuerit lata præſentib.partib.ſecundum Bal.& alios in l.fi.C.de legib & Inn.in c.in cauſis de re iud.& Cumen.conſ.4.in nomine Domini Ieſu Chriſti.in prin

Et hoc procedit etiã,vbi hæc principis ſententia eſſet iuris diſpoſitiua,vel declaratiua,ſecundum Bal.in l.3.C.de leg.& eſſet fundata ſub generali ratione.

Et obtinet etiam locum in ſententia diffinitiua,non autem in interlocutoria:quia interlocutoria ſententia Principis nõ ſeruatur pro lege,c.accedent.de accu.& no.Bal. in auth ſi quis. col.pen.de teſt.& Doc.præſertímque Alex.propè fi.in l.cum prolatis ff.de re iud.& Iaſ.in d.rub.ff.de conſt.principum nu.10.

Vbi hoc limitat nõ procedere, vbicunque Princeps in ipſa interlocutoria ſẽtẽtia aſſereret,vt ea haberet vim legis:& ideo tũc ſententia lata per iudicẽ eſt cõtra ſententiã Principis interlocutoriam in ſimili cauſa,non foret quippe ipſo iure nulla,ſed teneret,& valeret,vt in d.l.cum prolatis,vbi Doct.

¶ Poſtremò interpretatur etiã, quod licitũ eſt recedere à ſententia Imperatorum,dummodò non ſit redacta in corpore iuris.ita Bar.in l nemo.C.de ſent.& interlo.om.iud.

Nec eſt curandum ſi ex variis ſententiis Doct. dubium reſultet:quia tunc ſtandum eſt communi opinioni per iudicẽ, etiam ſi ex variis opinionibus ipſis dubium reſultaret,c.2. de ſtat.Monachorũ,c.nouimus,& ibi Antoni⁹ ext.de ver.ſign.c.fi.de his quæ fiũt à maior par.c.iudices 3.q.3.Bal.in c.1.§.iudices col.pẽ. de pace iura firma.& l.j.in fi.ff.de ſenator.Alex.conſ.95. viſis preceſſibus vol.3.& conſ 51.col.2.& vol.5.Et quamuis Capicius dec. 10.in cauſa Dominæ,videatur innuere contrarium,tamẽ Rota Romana,atteſtante Puteo dec.233 lib.3.conſtanter firmauit,explanauítque deciſionem ipſam Capicij non procedere, nec locum ſortiri,vbicunque quæſtio haberet communem opinionem pro vna parte,quamuis in ea extarent, ac reperirentur variæ Doctorum ſententiæ: tunc enim diceretur dubio procul continere eius clarum,& nullatenus altiorem indaginem requirere,vt voluit Rota Rom.prænarrata, & Rips in l. damnum.§.hoc autem iudicium,nu.107.ff.de dam infec.

Sed quotieſcunque aduerte,daretur conflictus opinionum, non ſolum ſingularis opinio lege expreſſa conuinceretur,verùm etiam per rationes,& argumenta neceſſaria, & concludẽtia,vt eſt tex.no.iũcta Glo.in c.1.de his quæ fiũt à maiori par.

Imò vbicunque non apparet de cõmuni opinione, vel aliqui Doctores atteſtantur vnam eſſe communem,aliique contrariam:tunc res dicitur dubia propter cõflictum opinionũ, ſecundum Soc.in rub.& in l.ſi fuerit,ff de rebus dubiis, & Ang. conſ.100.ſanctiſſima.column.4.

Ideò iudex ſi tulerit hoc caſu ſententiam contra communem mero iure,propter cõflictum opinionum valet & tenet, ſecundum communem opinionem Doctorum in locis ſupra citatis,quã ſequitur in terminis conſulendo Gratus conſ. 77. inuocato diuino ſuffragio,duo principaliter obijciuntur, num.14. & ſeq.vol.2.& citat Ripam.in l.qui Romæ §. duo fratres,nu.33 ff.de verb.obli. igitur tales caſus dubios ſolebat appellare Iaſ. eſſe caſus pro amico,vt per eum in l. dotis cauſa,nu.35.in l.poſt dotẽ. nu.105.ff.ſolu matri.& in l.in ſuis.col.2.ff de liberis & poſth. tunc enim optimum eſt habere iudicem propitium,amicum & fauorabilem,vt concludunt omnes Scriben.communiter examinantes hanc materiam:nam poteſt eligere cui ius dicat,hæreréque opinioni,quæ ſibi placuerit,& ſic fauere amico,vt ait etiam Gloſſ.in capitul.venerabilem.de electio.& Iaſon.in dicta l. cum prolatis.circa finem.& in l.diem functo,ff.de offic. aſſeſſo. col. 6.Tamẽ hoc intelligitur cum grano ſalis,videlicet, de iudice non claudicante, ſecundum Socin.in capitu.primo,columna 49. de libel.oblatio.& Bal.in c.ne innitaris.de conſtit.

¶ Et licèt bonum ſit habere iudicem fauorabilẽ, maximè in arbitrariis,c.conſuluit,cũ ibi no.per Abb.& alios de off.dele. tamen ipſe iudex cauere debet,ne gratioſus ſit nimis,vel partialis,aut acceptor perſonarũ in arbitrariis:aliàs peccaret cõtra propriã conſcientiã agens,quia ad gehennã ædificaret, & incideret quippè abſq;dubio aliquo in pœnas c.cũ æterni,de re iud in 6.cũ ibi notatis per Io.And.& Moder.Peruſi,& Bal. in

l.cũ

l.obſeruare §. proficiſci, quaſt.26 ff de off. procon.ſ. & leg.

Hinc eſt, quod ſi aliquis ex pluribus alicuius legis intellectus magis communis reputaretur, ſententia tamen aduerſus huiuſmodi magis communẽ lata non diceretur nulla, vt per Alex. *in d. §. duo fratres. col.21.* & *Iaſ. in d. l. tũm prolatis col.fi.*

Et ratio videtur iſta. Nam res obſcura, & varios intellectus habens, ad decidendum allegari non poteſt, vt voluit Bald. *in l. in ambigua ff de reb. dub.* & ſenſit gloſ. *fi. in cap.1. de conſ. in 6.* & idem Bal. *in cap. fi. ext. de conſt. per illum text. col.fi.*

Imò hoc caſu ſi iudex pronũciat contra dictã legẽ varios habẽte intellectus, quaſi putãs ob causã hoc facere, ſuſtinebitur ſententia, vt inquit tex *in d. l. cũ prolatis*, quẽ tex. ad hoc ſingularẽ, & ſic intellectũ Iacobi de *Are.* faciunt ibi Imol. *Alex. in prin. Iaſ. col. fin.* poſt Bart. & tenuit hoc idẽ Bart. & Bald. poſt *Cyn. in l. y. C. quando prona.* Alex. Iaſ. & alij *in d. §. duo fratres.*

Et breuiter concludendo dicas, quod quãdo magni, & excellentes Doctores ſunt in diuerſis opinionib. hærere vni nõ eſt peccatũ, nec reputatur, vt dicit Inn. *in d. c. ne innitaris, & in c. tuas, de ſimo.* Bal. *in l. ab eo. C. quomodo, & quãdo iudex.* Bar. *in l. y. col.3. ff. de verb. oblig.* Ang. *conſ.65. per habẽtẽ poteſtatẽ, ante fi. v. Super ſecundo nũquã conſulere auderem propter varietates opin.* Caccial. *in trac. de trãſactio. q.12. col.12. n.y. & ſeq. & de eiſ. N eapol. in q.374. circa fin.*

Quia duob. amicis in duab. opinionib. cõtrarijs exiſtẽtibus ſanctũ eſt pro veritate pugnare, in qua bonus vir habet habenas, vt ait Bal. *cõſ.380. aliàs 340. col y vol.4.* & Mari' Salomon. *in §. reſponſa prudentum col.fi. Inſtit. de iure natu. genti. & ciui.*

Et ſic ad euitandũ periculum mortalis culpæ in iudicando in caſu, vbi pluriimorũ Doctorũ opiniones reperiuntur, tria neceſſariò, & diligentiſſime veniunt aduertenda, & cõſiderãda ſecundum Henricum de Gandauo *in quolibeto ſuo.*

¶ primò conſiderandus eſt Doctorum ſtatus, ſcilicet quales aliàs inuenti ſunt in determinationibus ſuis: vtrũ mendaces vel veraces ſint dubij, ſec. maius, & minus, qualis vitæ ſcilicet ſi veritatem amauerint facto vel verbo, qualiter inſtructi ſint de eis quæ determinarunt: qua effectione moueantur ad decidendum; & qualia conſilia dederint amicis, aut coniunctis ſuis in ſimili caſu.

¶ Secundò recognoſcenda ſunt fundamenta eorum, & rationes in ſententiando, in tali caſu, & quotum ſunt efficaciores, & expreſſiores authoritates.

¶ Tertia cõſideranda auditorũ cõditio eſt, verũ ſcilicet ita habiti, ac virtute præditi ſint, quòd poſſint diſcernere determinationes eorũ vel ſic ſint ſimplices, quos oportet fidẽ alteri adhibere, & verũ vtraq; pars Doctorũ ſit eis æqualiter nota, vel altera tãtũ: ſi igitur auditor ſit peritus, & nouit ſtatũ Doctoris qui ſentiebat cõtra partẽ periculosã habere omnes bonas cõditiones prænarratas, vel plures quã alius, & rõnes eius efficaciores, & authoritates expreſſiores: tũc itaq; ſi ſe exponeret periculo in iudicando, mortaliter peccaret, iuxta illud *Eccleſiaſtici.3.* Qui amat periculũ peribit in eo: & quia cõtra dictamẽ rectæ rationis agere cõprobatur. Si verò auditor ſĩplex ſit, nec poſſet diſcernere inter Doctores, & crederet fide dignos illos, qui dicerẽt dubiã partẽ, talis ſic ſe exponẽs huic periculo vtiq; nõ peccaret mortaliter: q. nõ reputat illud periculũ, licèt ſit in rei veritate, niſi eſſet tale, quòd foret de naturali iure, vel regula fidei, quod ſcire quilibet obligatur: & tũc ſimplicitas, vel ignorãtia, niſi eſſet inuincibilis nõ excuſaret; Vndè breuiter, & reſolutiuè cõcludẽdũ eſt, quòd nemo eſt in periculo mortalis culpæ, niſi periculo contra conſcientiam ſe exponat. hæc ille.

Nec recedendum eſt per iudicem ab opinione communi propter ſententiam gloſ. contrariam.

Quia licèt opinio gloſ. videatur cõmunis, & ab ea in iudicando, & cõſulendo nõ poſſit recedi, vt voluit Iacob. Butri. *in l.1. C. qui pro ſua iuriſd.* Bald. *in l. cum hereditas. C. depoſi. & in l. penult. C. de pœna iud. qui malè iud. & in l. quãquã. C. de ſentẽ. quæ ſine cer. quant.* Caſtrẽ. *conſ.267. vol.1.* Alex *cõſ.74. & ſeq. nu.3. & conſ.34. vol.4.* Corn. *conſ.59. vol.3.* Bal *conſ.300. nu.11. & ſeq. vol.1. conſ.352. nu.3 vol.3. & conſ.236 vol.5.* Gozadi. *conſ.59. nu.35.*

Et licèt ſimiliter gloſ. ſoleat eſſe talis, & tantæ authoritatis, vt omnes aliàs antecellat authoritates, ſec. Bart. *in l. vt vim. nu. 8. ff. de iuſt. & iure.* Abb. *in d. c.1. de conſtitut.* Zaſiũ *conſ.111. nu.18.* Troy. Malue. *in tract. oblat. in 4. dubio. Aret. conſ.115. nu.24. vol y. & cõſ.150. recordor aliàs ſcripſiſſe in hac cauſa, nu.y. vol 6.* & Stepha. de Feder. *in tract. de interpretatione iuris in fi.* Deci. *in cap. ad hæc. nu.41. de poſtul prælato. conſ.146. nu.7. conſ. 422. nu. 13. & in d. l. vt vim. nu.34* vbi ſimiliter Iaſ. *eod. nu.* & Claud. Aquen. *ibi, & lectu.1. nu.334* & Bologn. *e. num.86.*

Inò opinio Gloſſæ præfertur cõmuni opinioni, ſec. Fely. & Dec. *in d. c.1. de conſti. nu.43. conſ.23. nu.6. & conſ.74. col. fi.* & Ioã. Cephalũ *conſ.32. nu.8. vol.1.* Tamen hoc non eſt verum ſimpliciter, vt voluit Bolog. *in auth. habita col.41. C. ne filius pro patre*, nã effectualiter loquendo non præſumi poteſt Doctores communiter tenere contra Gl. cuius authoritatem nouerant quanta, & qualis ſit, niſi haberent legem, vel rationem, per quam conuincerentur: ergo poſſumus effectualiter cõcludere, quod opinio cõmunis præferenda eſt opinioni Glo. ita not. & firmat Dec. & Bolognet. cõ alijs relatis per eũ *in d. l. vt vim n.86.* & Ioan. de Leſnaudiere *in tract. de Doctor. in 4 par. q 47.*

Videmus enim iudices, & rectè contra opinionem Glo. iudicare quotidie, vt dicit Abb. *in capit. Cappellanus de fer.* & refert Caſſadorus *in dec.1. num.3. in tit. de vſuris*, & iſta omnia moraliter, & pulchrè referebat D. Ranaldus Ridolfius præceptor meus legendo publicè Peruſij *l. 1. ff. ſi cert. pet.*

Ideò nõ eſt ſimpliciter credendum opin. Gl. eſſe communẽ, ſed vbicunq; opinioni Gloſſæ accedunt tres Doctores, tũc dicitur communis: & eſt cõmunis realiter, & cum effectu, vt dicit Iaco. But. *in l.1. C. qui pro ſua iuriſdi.* Franciſcus Coſcius *in d. c.1. num.26. de conſt.* & Gratus *conſ.75. num.22. vol.y.*

Bene verũ eſt, quòd propriè illa dicitur cõmunis opinio, quæ plurium Doctorũ illuſtriũ, vel grauiũ teſtimonio, authoritate que fomentatur, ac iuuatur, ſeu quæ habet plures Doctores pro ſe, *l.1. v. Et ſanè crebrior*, & ibi Bal. *ff. de offi. q. & l. Diui fratres. ff. de iure patro. iuncto c. nouimus*, vbi omnes canoniſtæ notãt. *de ver ſing.* Mattheſila. *in notab. opin.* Alex. *cõſ.7. vol.4.* Iaſ. *in l.y. C. de inſtit. & ſubſtit. col.1.* Ferrarius *in cautela 31.* Anto. de Prato *in tract. de ſecundis nuptiis fol.8. col.3.* Hyppoly. Riminal. *conſ.166. magnifica Domina Ioanna Turrianſa, n.9. & conſ. ſeq. incipien. Extra poſitus inter conſilia vltimarũ voluntatũ vol.1.* & Alcia. *in d. trac. de præſump in reg.1 præſumptio.31. ſub nu.3.* vbi *nu.8.* explicat, quod illi dicũtur Doctores grauiores, quorum lecturæ, ſcholia, & ſcripta ſunt frequentiora, & approbatiora. Et ſic opinio communis eſt illa, quam maioris authoritatis iureconſulti ſequuntur, etiã ſi plures numero, ſed non authoritate pares contrariã teneant. *l. ob carmen. §. fi. ff de teſti.* Iac. Butrig. *in l. maiorem. C. de pact.* Mattheſi. *in tract. de electio. opinio. col. fin.* & Natta *conſ.130. ſuperioribus annis nu.5. vol.1.*

Vndè poſtquam in Doctorũ authoritates incidim⁹: duo pulcherrima dicta ſilentio prætereunda fore nõ arbitror, Primũ quippè eſt, quod ſi Doct. incidenter, ſimpliciter, & perfunctoriè quid dixerit, nõ auget modo aliquo numerũ aliorũ ad cõſtituendũ, inducẽdũq; com. opi. ita tradit Alcia. *parerg. lib.4. c.17.* Abb. *in c. bona, el y ſub nu.30. de poſtul. prælat.* Lauren. Calca. *conſ.29. ſub. nu 9.* Fulg. *conſ.101. ſub nu 3.* Iaſ. *conſ.151. col.3.4.* Rolan. à Valle *conſ.39. Poſt abſolutũ conſiliũ, n.34. vol.4.* & Ant. Maſſa Coratius nõnullos alios referens *in tract. de com. opi. Doctorũ lib.1. tit.6. n.3. cũ alijs ſeq.* vbi ad lucẽ adducit iſtã eſſe com. opin. cumulareq; alios in contrariã parte inclinãtes, & deniq. concordat fœdere diſtinctionis opiniones prędictas ponendo tres veriſſimos caſus, in quibus locum facilè obtineant vtræque opiniones antedictæ.

Secundũ eſt etiã, quòd Doctores, qui referũtur ab alijs, nec eorum dicta in fonte videri poſſunt, quia eorũ profectò monumenta non habentur, non debent aliorũ numero cumulari pro conſtituenda communi opinione, ita Dec. *conſ.259. col.3.*

Quapropter ſit ibi cordi ſemper tenere in iudicando, & cõſulendo com. opi. quia iudicare cõtra com. eſſet contra ſtimulum calcitrare, vt per Crauet. *conſ.19. nu.y.* & per Antoniũ capicium *in inueſtitura feudali in tit. feudorum genera, v.y declaratio circa fi. fol.230.* Siquidem communis opinio ipſa habet vim conſuetudinis, ſecundum Bal. *in c. ne innitaris. de conſtitutio.*

Nec te decipiat Barbatius communium opinionum oppugnator, teſte Tiraq. *in tract. de pœnis temperandis cauſa 51. ſub nu.64.* & apertius Roderico Suarez *in ſuis allegationibus in l.1. lib.3. tit. De las ganancias, nu.44.* & Fely. *in c. cæterum col. 8. de reſcrip.* vbi ait, quod ipſe Barbatius ſtudio impugnandi communes opiniones ſæpiſſimè delirauit.

Ibidem ego egrè patior etiam id, quod ſtultè, & fabulariter tanquam futile, & vt ſomnium protulerunt Butr. *in c. tua nos. col.11. de vſur.* Barbatius *cõſ 10. col. fi. vol. y.* & incertus author *in tract. de crimine leſæ maieſtatis quæſtio.1. num.8. inſerto inter tractatus criminales diuerſorum, quæſt.1. numero 8.* & Cepha. *conſi.*

166.*ſeſtator, nu.*19.*vol.*1. concludendo permiſſum eſſe contra communem opinionem iudicare, quæ non habeat caſum legis. Cæca eſt itaque hęc opinio,& ſequaciũ,& penitus inutilis & quo tendat neſcio: labitur enim à veritate omninò in maximam fallaciam, atque inſaniã; Vndè meritò, & rationabiliter in contrariam ſententiam, videlicet, quòd communis attendatur, vbicunque nulla lege fulcitur, ſed ſolummodò ratione inclinarunt Corſet. *in ſing in ver. Opinio il 2. incip. vbi Doctores in aliquo articulo ſunt varij, ſub nu.*2. Fely. *in cap.*1. *ſub nu.* 54.& Marcus Mantua, *ſub.nu.*111.*& ſeq.de conſtit.* Soc. *conſ.* 155. *præſtantiſsimè.* Iaſ *in l.illam nu.*10.*C.de collatio.* Ioan. Nevizanus *in Sylua nuptiali lib.v.nu.*20.*cum alijs ſequent.* Purp. *nu* 137. *& ſequent.* Ioan. Bolognet. *ſub n.* 41.& alij communiter in *l.*1. *ff.ſi cer.pet.*& Lancel. Conrad. *in lib.de prætor.* §.2. *in ſimul. de ſent. in* 1. *ampliat.nu.*23.

Et iſta opinio tanquã ſacroſancta,& irrefragabilis hac quidẽ ratione cõprobari poſſet. Si quidè nõ omnes caſus ſub lege cõprehendi poſſunt, vt inquit text. *in l. neq; ff de leg.* cũ plura ſint negotia, quàm vocabula, vt *l.naturà ff de præſcrip. verb.*

Non poſſunt quippè omnes articuli ſigillatim decidi, ſed debet neceſſariò procedi in eis decidendis per rationes, & de ſimilibus ad ſimilia, *l. non poſſunt.ff.de leg.* Et ſic oportet prudentem ſoluere nodos, quæſtiones, & controuerſias, quæ nunquam etiam contigerunt, non ſolùm quippè mediante ſcientia, practica, ſed etiam ſpeculatiua per ſubtiles indagationes, per argumenta, rationes,& ſimilia,& aliis variis modis, ſecundum regulas iuris, quas decet habere notas.

Et hinc eſt, ſecundum Boëtium de diſciplina ſcholaſtica, quòd miſerrimi ingenij eſt, nolle niſi inuentis vti.

Et propterea rationibus innitendum eſt: quoniã, vt inquit textus *in l.ij.* §.*ſed quia. C. de vet. iure enucl.& in proœm. ſexti,* Natura ſemper nouas deproperat edere formas. Quia quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, *l. Diuus ff.de reſtitu. in integrum & l.de ætate.* §.*ex cauſa de inter. act.*

Imò denique non ſolum lege, verum etiam ratione, vel ſimili poſſunt omnia decidi,& facit textus *in l.ſcire oportet.* §.*ſufficit ff.de excuſ.tut.& in cap.ſecundò requiris in fi.de appel.* vbi ſub authoritate legis poteſt etiam allegari ratio naturalis, ratione legis, vel ſimili deficiente,& notat gl. *in cap.conſuetudo* 1.*diſtin.* & facit optimè text. *in cap.de quib.* 22.*diſtin.* vbi ponit ad quos ſit recurrẽdum, cùm ſacroſanctæ ſcripturæ authoritas nõ occurrit, atque etiam ad exempla recurrendũ. Alias verò rationes adducit ad corroborationẽ huius opinionis D. Ant. Maria Coratius *in tract.de communi Doctorũ opinione lib.*1.*tit.*9.*caſu* 22. vbi pronuntiat iſtã opinionem obſeruari in practica, *ſub nu.* 22.*cum alijs ſeq.*& reipſa ita vidi eam obſeruari in praxi viginti annis me patrocinãte in variis cauſis non leuis quidẽ momẽti in tribunalibus ſupremis,& aliis inferioribus Regni: aliàs ſequeretur hoc abſurdũ, quod *Doctores* illuſtres, tanquã fatui fruſtrà laborarent in decidendo caſus à lege nullatenus deciſus, quod dicendũ nõ foret: cùm doctores ipſi tanquam à Spiritu ſancto inſtructi ſemper demonſtrarunt eorum vigilantiam in decidendo caſus non aliter deciſos à lege ex variis cõcludentibus rationibus in lege ipſa fundatis, vel ex aliis caſibus ſimilibus, vel ex quibuſuis aliis argumentis,& regulis.

Vnde miſerrimus mundus totus eſſet, niſi iudicandũ, & reſpondendum foret ſecũdũ cõmunes opiniones etiã caſũ legis nõ habẽtes, ſed ſolũmodò rationes; Imò omnia ſcripta Doctorum quantumuis illuſtrium redderentur penitus fruſtratoria,& vana. Qualiter enim ex teſtimonio Paul. Caſtr. *in l. clodius ff.de acquir.hæred.* ſcientia legalis fuiſſet augmentata, ſi ita egiſſent antiqui, vt noluiſſent conſulere, pronuntiare, & reſpondere, niſi in caſibus deciſis à lege.

Quare nõ immeritò opinio Doctorũ, vbi deficit lex, pro lege ipſa ſeruanda eſt;& ſic ſtandũ eſt opinioni Doctorũ, vbi lex nõ reperitur. ita Archid. *in cap. noluit* 11.*quæſt* 1. Purp. *in l. cùm quid,n.*84.*ff.ſi cer.pet.* Euerar. *in loco à leg.ceſſ.poſt medium,* Fely. *in cap.*1.*nu.*54.*extra de conſtit.* Neuiza. *cõſ.*2.*n.*16.& Ant.de But. Abb.& alij *in cap.*1.*extra de decim.* per tex.ibi,& *Ang.* etiã *in l. ſi idẽ cũ eodẽ.ff.de iuriſdic.omniũ iud.* per textum ibibi,& tetigimus hoc etiam ſupra diffuſius *in Opinio.*197.*Doctor.atiis.nu.*24.

Itaq; ego infœlix peccator redeundo illuc, vnde non decuit prius abire, concludo quòd ſimiliter præcauendũ eſt etiã à Zaſio tanquã ab igne, *in* 1.*lib.reſponſorũ cap.*1. vbi temerè deducit, & probare conatur, quod opiniones cõmunes plerunque falſæ reperiũtur: quia iudices, vt ſupra docuimus, vt primùm vident communẽ opinionem non ab ea ſanctũ putãt diſcedere.

Imò ipſas opiniones cõmunes ſemper in meis omnibus lucubrationib. veriſſimas reperi,& fundatas in viſceribus legis, imò in anima eiuſdem legis,& in ſolidis rationibus: ideò non immeritò vere à Spiritu ſancto inſtructus *Alciatus* religiosè more ſuo, appellat ipſas communes opiniones ſacroſanctas *in lib* 4.*parerg c.*17.

Et hinc eſt, quòd paria ſunt contra legem, vel communem opinionem Doctorum iudicare,& vtroq; caſu cenſetur ſententia ipſo iure nulla, vt not. Bar. *in d.l. cùm prolatis,* & ibi Moder. & Ripa *in l dies.* §. *hoc autem iudicium nu.*107.*ff.de damno infecto,*& alij congeſti per *Io.* Neuizanum *in ſylua nuptiali libr.v.n.* 71.& Franciſcus Curtius *in d.c.*1.*de conſtit.nu* 27 quãuis ibi Fel. *col. fin.* videatur tenere contrariũ, dũ voluit, quod ſententia contra communem opinionem Doctorum lata quaſi ob expreſſum iuris errorem nõ ſit nulla,& allegat hoc tenuiſſe Ang. poſt Imo.& Doct. *in l quis Romæ* §.*duo fratres,ff.de verb.oblig.* & huic vltimæ opinioni inhæret etiam Cagnolus *in d.l.*1.*ff ſi cer pet. nu* 157.& hoc communiter teneri ſcribunt Iaſ *in d l. cùm prolatis,*& Gratus *in d.conſ* 77.*ſub nu.*14.*vol.*2. Et denique illa eſt veritas ipſa: nã Bar. *in d.l.cum prolatis,* dũ allegatur pro contraria parte affirmatiua, videtur expreſsè cõcurrere cum hac vltima ſententia communi, vt ibidem explanant, & inſimul aduertũt Alex. *nu.*5.& *Iaſ.n.*12.& ita firmãt. Sed *Ioan.* Neuizanus *in ſua ſylua nuptiali lib.*5.*n.*71. videtur plurimũ dubitare de opinione hac, & contra eam quamplura fundamenta adducit.

Et in tantum poſtremò iudex tenetur ſecundum opinionẽ iudicare ex rationib. ſuperius adductis, vt quodammodo ſit ponere eos in cœlũ, & temerariũ quippè ab ea recedere in iudicãdo,& conſulendo, etiã ſi videretur caſus legis in contrarium. ita in ſpecie firmat Alex. *in l.ſi conuenerit.ſub n.*12.*de re iudic* & præſertim cùm ratione non deſtituamur, ſecũdum eundẽ ibi.

Nam vt patet ex Alex. *in l.Gallus* §.*ſi eius in* 2.*no.ff de liber.& poſth.* vbi clarã habemus deciſ. nõ eſt quærẽdũ de ratione.

Et communis opinio adeò habetur pro vera, vt is qui eam in iudicio contenderit,& cõtra eam litigauerit, fit abſq; exceptione in expenſis condemnandus, vt efficax teſtimonium eſt Ant.de But. *nu.*21.& Abb. *nu.*25. *in c.finem litib. de dolo & cont.* Alex. *in l.properandũ* §.*ſin autẽ vtraque C.de iudicijs,* & Marcus Ant. Natta *conſ.*149.*veriſſima fuit cõcluſio.nu* 7.*vol.*1.& Anto. Maria Coratius *in tract. de communi opinione Doctorũ lib* 1.*tit.* 10.*n.*1 *cum alijs ſeq.* quem pauci ſunt dies cõperi, & poſtquàm adduxerim præcitatos Doct. comprobantes opinionem iſtã efficaciſſimis quidem multis rationib. Viuius *opin.*398.

De fructibus & litium expenſis.

TITVLVS XIII.

IVdex pro animi ſui ſententia reum damnare, vel nõ damnare poteſt ad ſumptus ante litis cõteſtationẽ expẽſos refundẽdos, ſi nulla eam in rẽ petitio proponatur, quod longe ſecus eſt erogatis à lite conteſtata expenſis. quippe quia in illis nec ſupplicatio exigitur, nec iudicis arbitrio quidpiam permittitur. commune ait Anto. de Tremo. *in addit.ad Bon.in pract. de recuſat.nu* 4.*ver.rectiſſi-* *m.* Villalob. *in ſua collect. a.* E. Suarez.

2 Renuntians, vel cedens liti condemnatur in expenſis. arg. *l. in l.poſtquam lite.C de pact.* niſi ex cauſa renuntiet, quæ de nouo ſuperuenit: quia tunc ab expenſis excuſandus eſſet. Bal. *vbi ſuprà* Aufre *in dec.Cap. Thol.dec.*5. vt quia videt reus inſtrumentum à parte aduerſa productum: quo viſo ſtatim cedit liti: tunc enim ab expenſis eſt excuſandus. doct. *in l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.* Bellac.

3 *Iudex* expenſarum taxationem poteſt in ſententia reſeruare, condemnationem tamen earum expenſarum nõ poteſt ſibi reſeruare. *l. terminato.*& ibi colos & doct. *C. de fruct. & lit. expen.* Minſing. *obſeruat.*45. *centur* 1. quia per condemnationẽ rei principalis, functus eſt iudex ſuo officio, & ideo nõ poteſt poſtea ad eas expenſas condemnare, *l. Paulus. ff.de re iud.* Rebuf. *in com.in conſtit. regiat, in trac. de expen. damn. & intereſſe, art.*5.*in gl.vnica.num.*11 ideo praxis inuenit, vt iudex ſibi reſeruet eam expenſarum taxationem, & niſi reſeruet eas expẽſas taxandas, non poſſet demum eas taxare, cùm eſſet functus ſuo officio. Lucas de Pen. *in l* 3.*de ſ. in recupe.lib.*10.& Rebu. *in eo loco ſuo.* Bellac.

4 *Iudex* qui ſibi reſeruauit taxationẽ expen. nõ poteſt diuina taxare, licet fuerint in libello petita: quia expenſarum no

mine non continentur dãna. cap. in noſtra. ext. de uſur. ſecundũ Bal. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. Balb. deciſ. 281.

5 Expenſarũ refectio reo fieri debet à mutãte, vel emendãte: hãc opin. dic. eſſe cõmunem Fran. Purp. in l. edita, C. de edẽdo.

Fallit in 4. caſib. ſecundũ Purp. in d. l. n. 75. & 305. Don. à Fin.

6 Quæro, an condẽnatio expenſarũ dicatur interlocutoria, vel definitiua? reſp. cõis & vera cõcl. eſt, q ſi condẽnatio expẽſarũ fiat in proceſſu cauſæ ante ſententiã definitiuã, tũc eſt interlocutoria: ſecùs ſi fiat cum ſententiã definitiua: quia tunc cenſetur pars ſententiæ definitiuæ. ita tenet Fel. rub. extr. de re iud. Ang. l. qui agnitus. ff. de except. & hanc eſſe comm. opin. firmat Marant. in ſpecul. d. part. vlt. cap. 1. nu. 36. Mich. Graſſus.

7 Quæro, an pendente appellatione poſſit agi cõtra iudicẽ, qui ſententiã vel nullã vel iniquã dixit, ad expẽſas litis, dãna & intereſſe? Reſp. q ſic, ita tenet Bar. in l. 3. §. ex quibus. ff. de alie. iud. mut. cauſa facta. Et idẽ in quæſt. 9. incip. Iudex per imperitia. Eandẽ tenet opinionẽ Alex. l. 4. §. fi. ff. de dam. infec. Bal. in l. obſeruare. §. proficiſci. n. 12. ff. de offi. proconſ. Et ea dicit eſſe communẽ Socin. in conſ. 24. n. 8. & 9. cum ſeq. vol. 1. Felin. cap. paſtoralis. §. quia verò. nu. 18. & 19. ext. de offi. deleg. Mich. Graſſus.

8 Expenſæ. Si quis condẽnatus fuerit ex interlocutoria in expenſis erga aliquem propter aliquam contumaciam, & ipſas expenſas ſoluerit, demum obtinuit in diffinitiua, facta etiam condemnatione in expenſis: quæritur an victus in diffinitiua debeat etiam ſoluere expenſas quas habuit ex interlocutoria? Bart. in l. ſi pignore. 1. reſp. nu. 2. ff. de pig. act. dicit q non, vbi doc. Moder. in apoſtil. declarant hoc non habere locum, quando in ſententia diffinitiua apponitur clauſula, victum victori, &c. in quibus neutra partium interlocutoriè extitit cõdẽnata: prout ſolet excel. Taurien. Ducalis Senatus apponere, & vide quæ ſcribit Nat. conſ. 120. col. 7. in pr. capel. Toloſ. q. 222. Rota deciſ. 405. in nouis. Bellac.

9 Expenſæ. Quod dicitur, q victor qui habuit primam ſententiã pro ſe, ſuccumbens poſtea in cauſa appellationis, nõ debeat in expenſis cõdemnari factis in cauſa appellationis, quia ſi propter primam ſententiam habuerit iuſtam & tolerabilẽ cauſam litigandi, vt voluit gl. quæ reputãtur ſingularis in l. generaliter. §. ſin autem. C. de reb. cre. procedit ſecundum gl. in c. ignorantia, de reg. iur. in 6. Imolam, & Hoſt. in cap. finem litibus. ext. de dolo & contu. Bart. in d. §. ſin autem. dominos de Rot. in nouiſſi. deciſ. 255. ſi ex nouis probationibus & actitatis in cauſa appellationis ſuccumbat. Secus ſi ex eiſdem actis: niſi ſecundum Sal. in d. §. ſin autem. Ang. & Aret. in l. negotiorum. ff. de app. illæ nouæ probationes concernerent factum proprium ipſius ſuccumbentis, vel eſſent ſuper his de quibus an eſſent verè conſtabat, vel cõſtare poterat eidem, etiam in primo iudicio: quia tunc non excuſaretur à condemnatione expenſarum, cum nõ habuerit tolerabilem ignorantiam, ſecundùm Sal. vbi ſuprà. Et dic vt ibi per eum. Balb. deciſ. 8.

10 Expenſarum condemnationem non patitur victus, quãdo habet iuſtã cauſam litigãdi. Marſ. in l. patre, vel marito, de q.

Fallit vt per Mant. ſing. 257.

Fallit in 3. caſib. ſecundum Marſil. in d. l. col. 4.

Fallit vt per Iaſ. in l. properandum, §. ſin autem. C. de iud. col. 2. videas Diaz reg. 174. Don. à Fina.

11 Expenſarum condemnatio in quibus caſib. fiat ante litis conteſtatione, ponit Spec. 30. caſus in tit. de expen. §. ſi ante litis conteſtationem, nu. 6. vſque ad nu. 12. Don. à Fina.

12 Expenſarum abſolutio in iudicio intelligitur de expenſis quæ debentur officio iudicis, in lite. expenſæ autem quæ debentur iure actionis, ſemper peti poterũt, Sali. in l. properandũ. §. ſin autem. C. de iudi. Iaſ. in l. omnibus. §. hoc iudicium. ff. ſi quis ius dicenti. Bellac.

13 Reſeruatio ſuper fructibus. Si iudex in ſentẽtia dicat: reſeruo iudicare de fructibus, quia non de eis liquet, poterit ſuper eis alia die iudicare, ſec. Spe. in ti. de diſpu. & alleg. §. fi. ver. quid ſi de fructibus. & Io. And. ibi in add. gl. cum Bart. in l. terminato. C. de fru. & lit. exp. licet contrarium teneant Sal. ibi, & Angel. in l. Paulus. ff. de re iud. allegans Inn. in cap. cum dilectus. extrà de dolo & contumacia. Balb. deciſ. 430.

14 Expẽſæ cõtumaciales nõ repetũtur licet cõtumax vincat & pars aduerſa cõdẽnetur in expẽſis. Bar. in l. ſi pignore. in prin. ff. de pign. actio. Iaſ. in l. properãdũ. §. ſin autẽ. nu. 20. C. de iudi.

15 Per vnum teſtem actor probans ſemiplenè, & ſuccumbẽs, quia non ipſi actori, ſed reo eſt delatum iuramẽtum, non condemnatur in expẽſis, quaſi per illum teſtem videatur habuiſſe iuſtã litigãdi cauſam veriſimiliter credẽdo, quod ſibi deferretur iuramentum, ſec. Io. And. Pe. de Anch. But. & communiter omnes canoniſtas in c. finem litibus. ext. de dol. & contu. Bal. in l. 1. C. de aduoc. diuerſo. iud. Alex. in l. properandũ. §. ſin autẽ reus. C. de iudiciis. quã quidẽ communẽ ſequũtur, & atteſtãtur doct. paſſim & præſertim in præcitato cap. finẽ litibus, & Mod. in repet. legis admonendi. ff. de iureiur. & iſta communia procedit, ſecundum præcitatos doct. quando teſtis productus per actorem erat omni exceptione maior, alias ſecùs. Viuina opin. 944.

16 Quando iudex abſoluit condemnatum in principali ab expenſis, debet exprimere cauſã, quare abſoluit ab expen. nec ſufficit ſi dicat, bonis moti reſpectibus, &c. aliàs ſententia eſt nulla tanquam habens iuris errorem, ſecundum Salice. & Sandil. in auth. nouo iure. C. de iudic. per illum tex. ibi declarat, &c. & in §. oportet. in auth. de iud. Io. And. in c. finem. ext. de dol. & contu. Butr. in c. examinata. ext. de iud. Licet Pan. ibi teneat cõtrariũ. Nã qui ſub genere dicit, non declarat l. ita fidei. ff. de iure fiſci. & cum Pan. tenet Fel. in c. ſicut. in 12. col. extr. de re iud. Balb. deciſ. 340.

17 Expenſæ non debentur, quando quis obtinet iuramento delato in ſupplementum. Bald. in auth. generaliter, C. de epiſc. & cler. ſecus autẽ ſi quia vinceret ex iuramento iudiciali: quia tũc omnes expenſas conſequi deberet. Rebuf. in com. in cõſt. reg. in trac. de expen. arti. 1. n. 119. ſed hoc non ſeruari in curiis. ita inquit Rebuf. quia qui victus eſt etiam in vim iuramẽti ſuppletorij, in expenſis eſt condemnandus, vt ibi per Rebuf. Bellac.

18 Quando expenſæ petuntur ex promiſſione, iuſta cauſa litigandi ab eis non excuſat, ſecũdum gl. quæ dicitur ſingularis, in §. oportet. in auth. de iudi. niſi conuentus in principali abſolueretur, ſecundum Baldum in l. terminato. C. de fruc. & lit. expẽ. in 2. vol. quod eſt not. cùm in inſtrumentis cõmuniter promittatur expen. reficere cũ damnis & intereſſe. Balb. deciſ. 312.

Expenſæ contumacis. Licet contra contumacem ex primo decreto ſit facta miſſio in poſſeſſionẽ, eſt tamen in expẽſis cõdemnandus: quam condemnationem expenſarum iudex tunc facere poteſt abſque vlteriori citatione, ſi autem differret, debet iterato eum citare, ſecundum cõmuniter docto. in l. ſanciimus. C. de iudic. quod hodie eſt declaratum in §. ſi verò. in authẽ. de duo. reis. & in c. quoniam frequenter. extr. vt lite non conteſt. ad præmiſſa facit l. nullum, iuncta gloſſ. C. de teſti. Balb. deciſ. 338.

19 Expenſæ quas quis facit in aduocatis, & id in quo quis dãnificatur ex eo q à negotiis auocatur, repetere põt, teſte Bar. in l. ſi procurator. ff. rem rat. haber. pro quo vide Franciſc. Peruſ. in c. ſtatutum. §. ſi. de reſcript. in 6. vbi concludit quod teſti non debẽtur pro operibus ſuis. cui adde eundẽ Bar. in l. vnic. §. hoc iudicium. ff. ſi quis ius dic. non obtẽp. vbi diſtinguit inter expẽſas quæ veniunt ratione victoriæ, & quæ ratione cõtumaciæ. & ibi Iaſ. poſt alios doct. q declarat dicta Bar. in d. l. ſi procurator. Spe. tit. de expenſ. §. ſi. ver. quid ſi victor. Abb. in c. finem litibus. de dolo. & contumac. Bar. in l. non ignoret. C. de fructib. & lit. expenſ. text. in §. hac autem omnia. ver. dãnum. & expen. Inſt. de pœn. temer. litig. Bar. in l. 1. de alienat. iudic. mu. cau. fact.

20 maximè vbi † promiſſio eſt in inſtrumẽto de ſoluẽdo expenſas & intereſſe, & de ſtãdo dicto creditoris, vt per Bar. in l. ſi. ff. de prætor. ſtipulat. Iaſ. in l. iuſiurãdũ quod ex cõuẽtione. in prin. ff. de iureiur. quas autẽ expẽſas quis repetat. vide Alex. conſ. 37. col. 8. li. 7. Et q in expẽſis ratione victoriæ nõ veniãt niſi expẽſæ litis, tex. eſt vbi Caſtr. in d. l. nõ ignoret. nõ autẽ ſecundũ eum veniũt dãna & intereſſe, vt ſi propter litem reliquiſſet prædia, vel artificium. Caſt. vbi ſuprà Iaſ. d. §. hoc iudicium. vbi declarãt verba Bart. in d. l. ſi procurator. & ibi.

21 col. 3. dicit q & ſi in expẽſis † ratione victoriæ nõ veniãt dãna paſſa in reb. veniũt tamẽ ea quæ ratione perſonæ quis paſſus fuit: vt ſi erat artifex, qui ratione perſonæ debebat tãtũ lucrari. Accedit q in expẽſis debitis deducũtur, quas quis domi feciſſet, teſte Guid. Pap. q. 625. vbi dicit hoc procedere de iure: cõtrariũ tamen ſeruari ex ſtylo iudiciorũ & curiarũ. illud autẽ q dicitur de iure, locũ nõ habet quãdo quis ex artificio in domo vixiſſet: quia tunc tales expenſæ non deducuntur. Abb. in d. c. finem. de dol. & contu. quæ omnia declarat vt per doct. in tract. expenſ. Bellac.

22 Expenſæ per hæredem grauatũ factæ in litigando pro ſuſtinendis iuribus hæreditariis: an detrahendæ ſint de fideicommiſſo? & dic quòd ſic, & non compenſantur cum fructibus, ſecundum Campeg. inter conſi. Grat. conſi. 9. nu. 17. libro 7. Bald. conſi. 255. lib. 7. Bal. & Doc. in l. ſi. §. in computatione. ver. in alias cauſas.

*cauſa. C.de iur.delib.*vbi Bald.*in 3 no.* vide tamen ipſum Bal. *conſ.*271. Aloiſius.*lib* 1.*in antiq.*Ang.*conſ.*245.*col.*3. Oldr. *conſ.* 27.38.*Rub.*Alex.*conſ.*131.Soc.iun.*conſ.vl.num.*40.*lib.*1. Quid de 33 † expen.factis per heredē cum beneficio inuentarij in litigādo cum legatariis & creditoribus hereditariis: an veniāt detrahendæ,tāquam expenſæ neceſſariæ? de quibus *in d.§.in computatione*, & ſic an minuāt hæreditatem? & dic ꝙ communis opi.eſt contra Bal.ſecundùm opin.Ang.Caſtr.Alex.& 34 *Iaſ.*teſte Æmil.*conſ.*15. & licet † ipſe atteſtauerit eā opi procedere etiā ſi ſuccubuit:quādo litigauit cū creditoribus, nihilominus in iudicādo non eſt receden.ab opi. Angeli,qui ſolet appellari doctor iudicum,ſecundum Chaſſan.*conſ.*53.& ita audio iudicatum fuiſſe in Rota Florētina,qua in materia videntur facere quę ſcribit Rol.*conſ.*30.*lib.*1. Idem.

25 Quæro,an in cauſis criminalibus victus victori cōdēnetur in expenſis? Reſp.quòd ſic.ita probat tex.*l.fi. C. de fruc.& lit.expen.*& tenet gl.*c.finē litibus.de dolo & contu.*Et hanc ſententiā firmat Bar.*in l.*1.*in fi.prin.ff.ad Turp.& in l.ſi poſtulauerit.in prin.& §.fi.ff de adul.*Spe.*tit.de expen.§.fi.ver.ex præmiſſis.ibi,ſi verè ſit criminalis.* eadem ſententiā firmat Ang.*§.hæc autem.Inſti.de pœn.teme.litig.Ab.d.c.finē litibus.*&Bal.*l.qui crimen.C.qui accuſ.nō poſ.*Et hāc dicit eſſe communem opinionem Hypp.de Marſ.*pra.crim.§.ſupereſt.nu.*1. Mich.Graſſus.

26 Quæro,an iuramentū calumniæ excuſet à condemnatione expenſarū? Reſp.in hac quæſt.doc.ſententiis variāt.Nāque aliqui exiſtimant excuſare quem ab expenſis,gl.*d.c.finem litibus.*& gl.*in l.qui ſolidum.§.etiam.verb. litibus.ff de leg.*2. Et ſequitur ait.Brixienſ.poſt gl.*in c.in primis.2.queſt.*1.Iac.Butr. quem refert Bar.*in l properandum.§.ſin autem C.de iud.*

27 Alij vero cōtrà ſenſerūt,iuramentū † calumniæ nō excuſare à cōdemnatione expenſarū.*Bar.in auth. generaliter.C.de epiſc.& cler.& d.§.ſin autē.*& ibi Saly.& *Doct.*& *in l.non ignorat.C.de fruct.& lit.expen.*eandē ſententia firmāt Bald.& Old. *d.auth.generaliter.*An.de But.Imo.& Ab.*d.c.finem litibus.*Et eā dicit eſſe cōmunem Lanfr.de Oria.*c.quoniā contra.ver expenſa.n.*8.*de probat.*Eandem dicit eſſe communem Hier.de Mōte.*in tract.de finibus c.*45.*nu.* 12. Et tenet prac.Ferra.for.*libel. act.real.*Maran.*in Spe.6 par.Rub.de iuramento calum.nu.*12.

a *Poſſent* tamen hæ opiniones cōciliari per doctrinam Ang. de Peruſ.*§.oportet.auth.de iudic.* vt iuramentū excuſet ab expenſis debitis ratione præſumptæ calumniæ ſecundum primam opinionem,niſi de calumnia partis notoriè cōſtet.Bar. *l.*1.*C.ad Turp.* non autem ab expenſis ratione contumaciæ.*l. ſancimus.C.de iud.*vel temeritatis;& ita loquitur communis. iuramentum enim calumniæ nihil habet commune cum contumacia vel temeritate. Mich.Graſſus.

28 Quæro,vtrum condemnatio expenſarū poſſit fieri , vbi quis fuerit victus per interlocutoriam ſententiam? Reſp.Receptior opinio eſt,iudicem,etiam in ipſa ſententia interlocutoria poſſe condemnare victū in expenſis,non expectata definitiua.ita tenet gl.ibi,Pan.& doct.*in.finem litibus.de dol. & cont.*Bal.Sal.& Pau.de Ca.*l.ſancimus.C.de iud.* & hanc dicit eſſe communem *Iaſ.l.properandum. §. ſin autem alterutra.* Licet iudex ſi velit, condemnationem expenſarum poſſit differre ad diffinitiuam ſententiam. Mich.Graſſus.

29 Expenſę factę pro aliquo contra eius expreſſam volūtatem repeti non poſſunt,etiamſi in ſui vtilitatē vertātur,*l.fi. C.de neg.geſt.l.ſi propter.ff.mand.Bar.in l.quamuis.ff.ſol.mat.*

*F*allit in 6.caſib.vt per Soc.*reg.*137. *Don.à Fin.*

Expenſę termino tranſacto negotij peti non poſſunt , niſi in fine de his mentio expreſſa habita ſit,*l.terminato,C.de fru. & litium expenſ.*

*F*allit in 6.caſib.ſecundum Soc.*reg.*138. *Don.*à Fin.

Expenſarū cōdemnatio cōtra ſuccūbentē fienda eſt , etiam ſi de calūnia iurauerit in ciuilibus cauſis. gl.& doct.*in c.finem litibus,extra,de dolo & contu.l.eum quem temerè,de iud.*

*F*allit in 5.caſib.vt per Soc.*reg.*139 *Don.à Fin.*

30 Quæro,quid ſi litigans habuit iuſtam cauſam litigandi, nunquid nihilominus victus condemnabitur? Reſp. ꝙ nō.ita probat tex.*l.qui ſolidum.§.etiam ff.de leg.*2.& ibi omnes.eandem ſentētiam firmat gl communiter recepta.*c.finem litibus. & d.§.ſin autem.*& ibi tractat Iaſ.gl.*in auth.de iudicibus.§.oportet.colla.*6.*c.*1.*de elec.in* 6.Et eam firmat communem eſſe Pan. *cap.calumniam.de pœnis.*

Sed nunquid hoc etiam procedit in cauſa appellationis? Reſp.licet gl. *in d.c finem litibus* velit in cauſa appellationis iuſtam cauſam non excuſare à condemnatione expenſarum: tamen contraria ſententia ſequentibus approbata eſt per do. ibidem Abbate firmante. M.Graſſus.

31 Sed quid dicendū ſtāte ſtatuto,vel lege municipali , vt victus victori cōdēnetur in expēſis? Reſp. Variæ ſunt Doc.ſententiæ. Nā quidā exiſtimant,eū qui iuſtam cauſam litigandi habet,nihilominus cōdēnandū eſſe.gl.*§.ſancimus.*quam ibi no. *Ang.auth.de exhib.reis.Bar.l.*3.*§.ſi rē ff.de leg.*3.Crem.*ſing.*tar. Corſe.*in ſing.ver.pœna.*& eam ſentētia dicit eſſe cōmunē Hyp. *ſing.*207.*& in prac.cri.§.opportunè.n.*43.Lud.Gom.*c.t.n.*218.*de conſt.in* 6,idq;ideo vt ſtatutū aliquid operetur vltra ius com.

Contrariū cōtra Bar.aſſeuerat Matheſ.*no.*80.Alex.*d.l prope randū.§.ſin autem.C.de iud.*ibi Iaſ.Bald.*l.terminato. C.de fruct. & lit.expen.*Apoſtil.*ad cōſilia Alex.*183.*lib.*5.vbi volunt communem opinionē tūc demum procedere poſſe , quoties ſtatutum cōdemnans victum in expenſis,dirigit verba in ipſum iudicem,ſed inducit quandam obligationem ipſius victi,vt victus teneatur victori ad expenſas , vel victor a victo petat expenſas. Nāmq; tūc victor non obſtante iuſta cauſa poterit petere expenſas a victo,etiamſi iudex omiſerit cōdemnationē.quę ſententia mihi verior videtur,& ſi authoritates numerentur,cōtraria opinio forte nō erit communis. M.Graſſus.

32 Quęro,vtrū iudex teneatur cōdemnare in expenſis,quando non petuntur? Reſp.ꝙ non:ita tenet gl. communiter recepta *c.fi.ex.de reſcr.*vt notant Abb.& *Fel.c. ſignificauerunt. de except.*Iaſ.*l vniuerſa.C.de precib impe.offer.*Et Alex. & Iaſ.*d.§. ſin autem alterutra.nu.*30.Hyppol.*ſing.*664. M.Graſſus.

33 Iudex,ſi non vult,non tenetur condemnare reum in expenſis factis ante lit.conteſt.niſi petantur , facta tamen poſt lit.cōt.etſi non petantur,tenetur condemnare.Ant.de Trem. *in addi.ad Bonacur.in pract.excep.de recuſat.nu.*4.*in verbo ratificare.*com.dicit. Vallal.

Nota iſtam communem ad intel.*l.*6.*tit.*13.*lib.*3. *For.ll & l.* 251.*ſtyli,*& vide quæ habes *infrà,in verbo reus.* Vallal.

34 Quęro,quo iure debeantur expenſæ? Reſp.aut expenſæ debetur ratione victoriæ,& tūc ſiue fuerint factæ ante litem cōteſtata ſiue poſt,debentur officio iudicis,aut verò debetur ratione contumaciæ,& tunc ſi ante litis cōteſtationem fiūt, iure actionis debentur:ſi poſtea factæ fuerint,officio iudicis, ſecundum communem & receptam *Doct.*ſententiā, *in d.c. finem litibus.*teſte Ripa *d.l.*4.*§.hæc autem iudicium.nu.*82 & ex his patet intellectus gl.magnæ,*in d. c.* aſſeuerantis expenſas factas ante litem conteſtata iure actionis deberi.M.Graſſus.

35 Iudex in ſententia diffinitiua nō poteſt aliquo pacto ſibi reſeruare in futurū cōdemnationem,vel abſolutione expenſarū.ſecundū Lanfr.*in c.quoniā contra.de probatio.in c.*2.*de expenſis nu.*6.cū aliis relatis per Celſum *in add ibi, & taxationē fit,*ſecundū Cyn.& omnes cōmuniter.*in l.terminato.C. de fru. & lit.expen.*& *Bald.in auth generaliter.C.de epiſc & cler.*& ita ſtatutū eſt in Regno Neapolitano *per prag.exordientē temeritatē litigantiū,*licet Bar.& malè,poſt Glo.*in d.l.terminato.*ſenſerit contrariū,& Octaui Veſti.etiam *in ſua pract.lib.*8.*tit de ſecunda,ac tertia ſententiā,earūmq.probatione,ac fructuū,& expenſarum condemnatione col.*7.*ver.& quāuis ſupra diximus,ſol. par.*135.ibi refert aliquos caſus,in quib.iudex poſt latam ſententiam,poteſt de expenſis cognoſcere, & de iſta communi atteſtatur Moder.*in ibi,*& Lanfr.*in d.c.*2.*de expen.n.*6.& Ioachim.*in obſerua.*45.*& ſi iudex,cen.*1.vbi meminit eam obſeruari in camera Imperiali,reiecta præmemorata opin Bar.

Secus verò videtur in interlocutoria: nam per eam non deſinit eſſe iudex:ita ſentit *Fely.in c ſignificauerunt col.*7. *ext. de excep.*& *Ioachi.in d obſerua.*45.vbi exprimit iſtam eſſe communem opinionem.

Hoc idē etiā dicendū eſt in delegato, qui quidē nō poteſt ſibi reſeruare taxationē expenſarū,nec ſuā ſententiā interpretari,ſecundū Bar.& cōmuniter Scribentes *in l.ab executore.ff. de app.*per tex. ibi & Glo.*in ver.preces,*niſi ſecūdū præcitatos *Doct.*talis delegatus eſſet,qui vtiq; poſſet exequi ſentētiam, iux.no.per Glo.*in l.à diuo Pio in pr.& §.*1.& ibi Bar.*ff.de re iu.*

Quia delegatus à Principe non ſolùm de iure canonico poteſt ſuam ſententiam exequi,*c.ſignificaſti,& c.quærenti.de off.de leg.*ſed etiam de iure ciuili,*l.fi. C.de iud.*& ita tenent *Docto. in d.l.à Diuo Pio,*& Soc.alios referēs ibi,vbi aſſeuerat iſtam eſſe communem opinionem.

. Sed aduerte,ꝙ ipſe iudex delegatus vbicunque citat reum debet,& tenetur in literis,& citationē ponat a copiā ſuæ cō-

miſſionis, ſeu reſcripti. ſecundū Bar. & omnes alios cōmuniter in *§. ſi quis in ius vocatus non ierit.* & ita ſeruatur vbique in pract. quotidie. Tamen quando delegatus non faceret inſeri in citatione ſua copiam cōmiſſionis, citatus non teneretur aliquo modo comparere: ſiquidem huiuſmodi citatio nō arctaret citatum, tex. eſt *in c. præterea. de dil.* gl. *in c. ſi epiſcopus,* & ibi Arch. 2. q. 2. & Illuſtr. D. Car. Alban. *in l. y. nu. 18.* vbi deducit iſtam eſſe com. opin. & Apoſtilla ad Fel. *in c. cum in iure in litera B.* vbi dictam communem in vno caſu tantùm veliſſimè limitat in fine dictæ additionis.

Et quemadmodū iudex in ſententia ſibi reſeruare nequit cōdēnationē, vel abſolutionē expenſarū, ita iudex ipſe ſimiliter non poteſt ſibi reſeruare condemnationem fructuum in ſua ſententia. vt voluit Bal. *in l. terminato. col. j. C. de fruc. & lit. expen.* vbi firmat etiam hoc verū eſſe, ſiue ſibi liqueat, ſiue non: ſed taxationem eorū ſic, ſi ſibi non liqueat. Viuius *opin.* 407.

Expenſæ victoriæ debentur. *l. properandum. §. ſine autem alterutra. C. de iudic. c. calumniam. de pœnis. cap. finem litibus. de dol. & contumac.* Bald. *conſ.* 271. *vol. j.* Vezinus.

Sed an hæc regula locū habeat in interlocutoria? Spec. *in t. de expen. § nunc videndum. ver. ſed nunquid.* determinat quod ſic. & Bal. *in l. non ignores. C. de fruc. & lit. expen.* Bal. Ang. Sal. & Alex. *in d. §. ſine autē alterutra.* Bal. *in l. ſancimus. C. de iud.* Imò ſi hoc eſſet omiſſum, poſſet iudex in quacunque parte iudicij ſupplere. ita dicit Inn. *in ca. ſæpe. extr. de except.* Bal. Sal. & doct. *in d. l. ſancimus.*

Limita tamen niſi illa interlocutoria eſſet lata ſuper mero iuris articulo: tunc n. victus non debet in expen. condemnari. ita Cy. *in l. pulla. C. de his quib. vt ind.* Bal. *in fi. C. quando prou. nō eſt neceſſe.*

Limita etiā, quia iudex in interlocutoria poteſt expenſas in fine lit. reſeruare. ita vult Io. And. & Ant. de Bu. *in c. 1. de ſeq. poſ. & fruc.* & Bald. *in cap. j. circa fi. ext. de cauſa poſſ. & propriet.* Fel. *in c. ſignificauerunt. in 6. col. de excep.* Phi. poſt Par. *in cap. ſæpe. de app.* addo Alexand. *in l. Paulus la 1. ff. de re iud.* fac. quod vult Phi. *in cap. 1 in vlt. no. de reſt. ſpol. in 6.* Vezinus.

36 Nota etiam quod facta cōdemnatione expenſar. in interlocutoria taxatio illar. reſeruari poteſt, imò debet, ſi de illis ad præſens conſtare non videatur, per no. *in d. cap. finem litibus.* & per Bar. *in l. ab executore. ff. de appel.* Idem.

Et ſemel facta taxatio reuocari poteſt. Iaſ. *in l. j. in y. col. C. de iudic.* Idem.

37 Sed nunquid regula *d. §. ſine autem alterutra.* cū ſimilibus locum habeat in cauſa app. doct. ibi dicunt quod ſic, ſi appellans ſuccubuit ex eiſdem actis. Idem.

38 Quid autē ſi ego obtinui in cauſa principali, & aduerſarius obtinuit in cauſa app. dic quod ego debeo in expen. condemnari. ita Sal. *in l. generaliter. §. 1. C. de re. cre.* de quo latiꝰ, *in d. cap. finem litibus.* & per doct. maximè Alex. & Iaſ. *in d. §. ſine autem in 8. col.* Rota in No. *concl.* 251.

Limita niſi ſuccūberē ex nouis probationib. ſec. Alex. *vol. ij. conſ.* 172. de quo etiā vide Ang. Are. *in §. hæc autē omnia. in pen. col. Inſti. de pœna temer. litigan.* Rota *in d. concl.* 251. Idem.

39 An autē iudex debeat cōdēnare in expē. ſi nō ſint petitæ? dic ꝙ aut loquimur in factis poſt litē cōte. & tūc poteſt cōdēnare. *l. aediles. §. itē ſciendum. ff. de ads. edic.* & ita volūt Dy. & Bar. *in l. 4. §. hoc autē iud. ff. de. dam. infec.* nō tamē tenetur iudex hoc facere niſi velit, vt volūt cōiter doc. contra Sal. *ibi in d. §. ſine autem,* &c. aut loquimur in factis ante litē cōte. & tūc gl. *in d. c. finē litibus.* tenet ꝙ nō poſſit cōdēnare, ſi nō ſit petitū. de quo vide latius, *in d. §. ſine autē,* & Fede. *in cōſ.* 139. Fel. *in d. c. ſignificauerūt. de excep.* Phi. *in d. ca. ſæpe. in 14 col. de app.* Ang. & Iaſ. *in §. 1. in 24. & 25. col. Inſti. de act.* fac. quod cum Barb. *in 3. vol. conſ. 90. in 5. col.* Idem.

40 Adde tamē quod expēſę dicūtur petitæ, ſi actor in libello requirat ſec. ſe ferri ſentētiā. ita no. Iaſ. *in l. vnic. in fi. 17. & in prin. 18. col. ff. ſi cert. pet. & in d. §. ſine autem alterutra. in 10. col.* Idem.

Adde etiā ꝙ expēſæ peti poſſūt per totam illā diē, qua iudex iudicauit. ita no. Iaſ. *in d. §. ſine autē.* al. Bal. *in add. Spec. in t. de expen. v. poſſunt expēſa no petita.* & dicit eſſe gloſ. *in l. terminato.* & ibi Bar. *C. de fruc. & lit. expen.* quod dicit eſſe menti tenē. Idē.

41 Renūciās liti debet in expē. cōdēnari. Iaſ. *in d. §. ſine autē alterutra. in prin.* al. Bal. *in l. poſtquam lite. col. vlt. in 5. q. C. de pact. & in auth. contra qui propriam. in y. no. C. de non nu. pec.* Idem.

Debet etiam condemnari in expen. ille qui ſuccumbit etiam arbitro, vt vult Iaſ. *in d. §. ſine autem. in prin.* Idem.

42 Hæres illius qui non habuit iuſtam cauſam litigandi, debet in expenſ. condemnari. Iaſ. *vbi ſuprà.* al. Bal. *in l. ſi pater. C. ſi pend. app. mors interuen.* Idem.

43 Ille qui detulit iuramentum, debet in expen. cōdem. glo. *in l. generaliter. C. de in iur.* Iaſ. *in l. eum qui. in y. col. v. 4. not. ff. de iureiur. & in d. §. ſine autem. in 4. col. ibi, in autem aduerte.* Idē.

44 Iuſta cauſa litigandi excuſat ab expen. *l. qui ſolidum. §. 1.* & ibi gl. *ff. de leg. y.* gl. & doct. *in d. l. nō ignores* omnes doct. maximè Iaſ. *in d. §. ſine autem alterutra, in j. col.* & ibi dicit, quod iuſta cauſa litigandi excuſat ab omni pœna iuris & canonis, & a pœna compromiſſi. al. multa maximè Alex. *in conſ. 174. incip. opportunè.* quod mihi eſt *in j. vol. conſ.* 52. al. etiam eundē Alex. *conſ. 261. incip. titulus quæſtionis.* quod mihi eſt *in y. vol. conſ.* 119. addo Alex. *in 4. vol. conſ. 115. in vlt. col.*

Limita niſi expenſę eſſent promiſſæ per ſtipulationē, quia tunc iuſta cauſa litigandi non excuſat. ita gl. ſing. *in §. oportet. in aut. de iud.* quam ſequi. Bal. *in l. eos. §. cautione. C. de app.* Sal. & doct. maximè Alex. & Iaſ. *in d. §. ſine autē.* in quibus loc. multa allegant. addo Alex. *in y. vol. conſ. 37. in fi. & in 3. vol. conſ. 34. in fi. & in 4. vol. cōſ. 34. in fi.* & Iaſ. *in l. 3. § hoc iud. ff. ſi quis iuſd. non obtemp.* Alex. *in y. vol. conſ. 119 in pen. col.* Marſ. *in l. patre. in 5. col. ff. de quæſtio.* Phi. *in c. j. § aducientes. de elec. in 6.*

Amplius vult ſingulariter Sal. *in d. §. ſine autem alterutra.* quod licet iudex abſoluat victum ab expen. non tamen intelligetur abſoluiſſe ab iſtis promiſſis, quę debetur iure actionis in quo Alex. ibi, dicit attendendam eſſe formā libelli. vide ibi per eum.

Limita etiā quando eſſet ſtatutū quod victus victori debeat in expen. cōdēnari: quia tunc iuſta cauſa litigandi nō excuſat. ita Ang. no. *in l. non ſolū. in fi. ff. de rei vend.* Alex. *in 3. vol. conſ. 34. in fi.* Iaſ. qui plura al. *in d. §. ſine autē alterutra. in j. & y. col.* vbi multa pro & contra. de quo etiam vide Barb. *in j. vol. conſ. 12. in 8. col. & conſ. 18. in fi. & in y vol. conſ. 50. in 5. col.* & eundem Iaſ. *in §. actionū. in 10. col Inſti. de acti.* Alex. *in 5. vol. conſ. 183. in fi.* Marſ. *vbi ſuprà in 6. col.* Alb. *in y. part. q* 191. Crem. *ſingu.* 120.

Limita quoque in expen. contumacię à quib. iuſta cauſa non excuſat. ita Spec. *in tit. de expen. §. j. verſ. hoc autem certum eſt.* doct. maximè Alex. & Iaſ. *in d. §. ſine autem. in 3. col.*

Limita & 4. Iaſ. *vbi ſ.* quando ſuccumbit in interlocutoria, quia indiſtinctè debet condemnari. vide latius per eum.

Limita vlteriꝰ procedere in cauſa princip. ſecus in cauſa app. quia debet fieri condem. expenſa. Marſ. *vbi ſuprà in 7. col.*

Itē limita niſi requiratur plena vel legitima probatio: quia tunc proban. per vnum teſtem nō excuſaretur ab expen. Phi. *in c. j. §. adycientes. de elect. in 6.*

Limitat 5. in ſportulis, quas aduerſarius tenetur reſtituere, ſiue habuerit iuſtam cauſam litigandi, ſiue nō. al. Bal. *in l. fin. in vlt. col. C. de fruct. & li. expen.* dicit tamen Bal. quod iſtud procedit de conſuetudine quarundam ciuitatum, ſed nō de iure. vt eſt gl. ſing. *in §. tripli. Inſti. de actio.* Viuius.

45 Iuſtam cauſam litigandi. Quando autē dicatur quis habere dic quod ille qui probauit intentionem ſuam per duos teſtes reprobatos non ratione dicti, ſed quia infames, & huiuſmodi, ita Spec. *in ti. de calū. in fi.* al. *l. qui cum maior. §. fi. ff. de bo. lib.* refert & ſequi. Bal. *in auth. generaliter. C. de epi. & cler. & in l. j. C. de aduo. diu. iud.* Cur. *in l. admonendi in 119. col. ff. de iureiur.* Iaſ. *in §. præal. ſine autem in 4. col.*

Quod intellige verū, niſi aliqua ſuſpicio eſſet contra perſonā quæ tales teſtes produxiſſet: quia talis ſuſpicio elideret pręſūptionē pro eo facientē. ita Bald *in d. auth. generaliter.* Idem.

46 Semiplenè etiam probante actore per vnū teſtem, & delato iuramento ſuppletorio nō debet ſuccumbens in expen. cōdem. ita Bal. ſing. *in d. auth. generaliter. ar. l. eum qui. in princ. ff. de iu. iur.* refert & ſequi. d. Franc. de Cur. *vbi ſuprà.*

Faciunt no. per Fel. *in c. cum fortius. in j. col. de calum.* vbi ponit præmiſſa, & addit idem eſſe in eo qui audiuit a fide dignis. addo Pet. de Anc. *in conſ. 248.* Iaſ. *in d. §. ſine autem. in 3. col. in fi. ibi 4. concl.* vbi al. multā, maximè Alex. *in 4. vol. conſ. 108. incip. viſo themate.* & illis adde Alex. *in y. vol. conſ. 122. in fi.*

Limita niſi probatio ſemiplenè facta habeatur pro nulla. ita Bal *in d. auth. generaliter.* & ſic iſto caſu nedum reus non deberet in expen. condem. quinimò condemnandus eſt actor.

Itē dicitur in iuſta cauſa, qui habet opinionē & conſ. doctoris pro ſe. ita Pet. de Anc. *in Clem. ne Romani. de elect.* vt refert Alex. *in d. §. ſine autem. vel in c. de quarta. in 8. col. de præſcr.* Iaſ. *in d. § ſine autem in 3. col* Marſ. *vbi ſuprà in 7. col.* Idem.

47 Idē, vbi opinio doct. ſcribentiū eſſet pro vna parte, niſi

communis opin.eſſet in contrarium.ita *Al.x.& Iaſ. vbi ſupra* allegant multa quæ vide.

Idẽ ſi aliter de bona fide litigantis cõſtat:vt quia forte erat perſona religioſa,de qua nõ erat veriſimile,quòd iniuſtè peteret.doct.*vbi ſuprà*.addo Fel.*in c.ſuper his.in vlt.col. de accuſ.*

Idẽ ſi aliquis ſuccedat in ius alterius, & reperiat in ſcrinio patris inſtrumentum obligationis contra aliquem non cancellatum:tamen debitum erat ſolutum, & agat:dicetur iniuſta cauſa,donec ſibi conſtet de ſolutione.*l.qui in alterius.ff. de reg.iu.*ita Imo.*in c.ſi cum litibus.de dolo & contu.*

Idẽ in eo qui ſequutus fuit opinionẽ ſui præceptoris.ita Oldra.*in l.quaſit.§.j.ff.de ſun.inſt.*Pan.*in c.j.in 7.col.de poſtu.prala.*

Limita quando ille præceptor eſſet doctiſſimus, per no. *in c.cùm beatiſſimus.24.q.j.*

Item limita niſi eſſet doctor, qui conſueuiſſet tenere opiniones inſolitas:quia contra talem eſt præſumpt.ignorantię.ita Bal.*in l.fi.C.de pœna iud.qui mal.iudic.*

*A*dde quòd ſi quis haberet conſilia doctor.valentium, vltra aduocatos. dicitur habuiſſe iuſtam cauſam. ita *Ang.in l.terminato.C.de fruc.& lit.expen.*

Imò plus dicit *Alex.in ij.vol.conſ.*184.quòd credens iuriſperitis etiam malè conſulentibus,dicitur habere iuſtam cauſam erroris:Sed iſtud non credo verum, per prox.dicta.& per ea quæ vult Fel.*in d.c.ſuper his.in fi.& in cap.per tuas.de ſimo.*vbi dicit quòd tunc conſilia doctor.excuſant quando ſunt valentes ſcientia,& conſcientia. Idem.

48 Idem quando teſtes extraiudicialiter ſe iactabãt,quòd deponerẽt in fauorem alicuius,quãuis poſtea cõtrariũ deponãt, ille dicitur in iuſta cauſa.ita Ioan.*And.in c.1.in fi.de elec.in 6.* Bal.*in l.non ignores.C.de fruct.& lit.expen.* Alex.& Iaſ.*in d.§.ſine autem.in 4.col.*Fel.*in cap.cum fortius in 1.col.de calum.* Pet.de Anch.*conſ.*248.Phi.*in d.cap.1.in fi.de elect.in 6.*Idem in eo qui audiuit à perſonis fide dignis. Bart.*in l.1.in princ.ff. ad Turp.* Alex.& Iaſ.*vbi ſuprà*.Fel.& Petr.de *Anch.in loc. prael.* Idem in eo qui litigauit ob pudorem ſuũ ſeruandũ.*Iaſ.vbi ſuprà* al. Bar.*in l.quæ omnia.§.1.in 3.no.ff.de procu.*Idem in eo qui ratione partis plus debito petitæ litigat ſuper toto.*Iaſ.vbi ſuprà.*

49 No.tamen quòd Bal.*in d.l.generaliter.§.1.C.de reb.cred.& in l.aduo.in rep.Padu.& in l.1.C. de aduo. diuer. iud. & in d. auth.generaliter.*dicit,quòd quando dicatur eſſe iuſta cauſa litigandi,cõmittitur iudicantis arbit.vt proba.*in auth. de iud. §. oportet.col.6.*Intellige dũmodo iudex qui nõ cõdemnat in expenſis,exprimat cauſam propter quã nõ cõdemnat. per not. per *Alex.*poſt alios.*vbi ſupra*.Fel.*in c.ſicut.in 8.col.de re iud.& ibi in 9.col.*ponit an tũc ſententia ſit nulla, ſi nõ exprimit cauſam propter quã non condemnat. de quo etiã per *Iaſ. vbi ſuprà in 4.col.* In dubio autem victus, non præſumitur habere iuſtam cauſam litigandi.ſecond.doct.*in d.§.ſine autem.*gl.*in d. auth.generaliter.* Io.*And.in d.c.1.§.fi.de elect.in 6.* Idem.

50 *A*n autem iuramentũ calumniæ excuſet ab expen. vide *Alex.*poſt alios,*in d.§.ſine autem.*vbi dicit quòd non, quando ex act.apparet quod ille qui iurauit de cal.non habuit iuſtam cauſam litigandi.de quo vide *Iaſ.ibi in 5.col.*& eundem *Alex.in l.aut Prætor.ff.de in.iur.* Idem.

51 Si quis pro parte temporis,habuit iuſtã cauſam litigandi, & pro parte non,an excuſetur ab aliquibus expenſis?vide *Alex.*& *Iaſ.in 5.col.vbi ſup.*& Fel.*in c.ij.in 3.col.extra,de calum.*

52 Quid autem ſi pro parte obtinuit,& pro parte ſuccubuit? vide doc.*vbi ſuprà*.& eſt concl.quod fiet hinc inde cõpenſatio.de quo etiam per *Alex.in ij.vol.conſ.*172. Bellac.

53 Si actor plus debito petierit,non debet reus in aliquibus expenſis condemnari: ſed actor. ſic pro ea rata,pro qua plus debito petiit:quia propter plus debito petitum,licuit reo negare totum. vt no.*in c.præſentium.de teſti.in 6.* ita doct. *in d.§. ſine autem.*vbi Iaſ.*in 7.col.*ſubdit ibi Alex.poſt Sal.*in l.vnic.C. de plus petit.*quòd ſi actor doloſè plus debito petiit, & reus petiit eum priuari iure ſuo,iuxt.*d. l.vnicam.* tunc quia actor in totum ſuccumbit,condemnabitur in omnibus expenſis.

Limita niſi in libello ſit clau.ſaluo iure ſuperflui.vt dixi *infra.verbo,plus debito petens.§.1.* Idem.

54 Quid ſi vincã in interloq.& expenſas habuerim, deinde in diff.ſuccumbam,fuerimq; in expẽſis cõdemnatus, an teneat illas expenſas reſtituere? Bar.*in l.ſi pignore.ff.de pig.act.* dicit ꝙ nõ,de quo per eũdẽ *in l.dãn.§.cũ paries.ff. de dam.infec.*per Bal.*in d.l.non ignores.*Alex *in l.ſi patroni.§.qui fideicom.ff.ad Treb.*& per Iaſ.*in d.§.ſine autem.in 7.col.* Idem.

55 Poſt diffinitiuam ſententiam de ſumptibus lit. tractand. non eſt.*l.terminato. vbi materia. C.de fruc.& lit.expen.*

Limita niſi ſuppleat eadem die.*l.Paulus.ff de re iud.cap.cum appellationibus friuolis de app.in 6.* & qualiter tunc accipiatur dies, vide Bal.*in d.l.terminato.*

56 Idẽ in arbitro ſi eius poteſtas durabat.Sal.& doct.*in d.l. terminato.*

Limita niſi expenſę eſſent promiſſę,& ſic deberẽtur iure actionis:nã etiã lata ſententia quæ tranſiuiſſet in rem iudicatã,poterunt peti tales expenſæ, licet de iis nulla facta fuerit mentio in diffinitiua.ita eleganter Bal.& doct.*in d.l.terminato per no.per gl.in l.ſi mulier.§.ſi rem.de leg.3.& in l.non ſolũ ff.de rei vend.& in §.oportet.in auth.de iud.*quod eſt quotidianum in practica.addo Fely.*in c.ſignificauerunt,in 2.col.de excep.*

Limitabat etiam præceptor meus D.Iacobinus de ſancto Geor.*in d.l.terminato.in quæſtione facti*, vbi fuiſſet factum ſequeſtrum de mercibus, quæ propterea vendi non poterant: vt ſublato ſequeſtro poſſit agi ad intereſſe. all.quoddã conſi. Bal.incip.quidam mercator. Idem.

57 Sed nunquid in taxatione expenſarum debeat pars citari?Dic quòd ſic,ſecũd.Bal.*in d.l.terminato.*quia agitur de eius præiudicio:ergo debet audiri.*§.oportet.in auth.de iud.& vul.l. de vno quoque.cum ſimilibus.ff.de re iudic.* Idem.

58 Vtrum in criminalibus ſit fienda condem.expenſarum? videtur quod non,per tex *in l.non ignores.ibi legibus conſtitutã. C.de fruc.& litis expen.*& ita tenebat ibi Iac.Butr.

Tu dic cõtrariũ *per l.fi.illo eo.tit.& per l.qui crimẽ. C.qui accuſ.nõ poſ.*& videtur expreſſè probari *in c.accedens in fi.de accuſ.*de quo etiã per Ion.& cano.*in c.cũ oporteat.de accuſ.& in c.cũ dilecti.de dolo & contu.*Bart.*in l.1.ff.ad Turp.*Sal.*in d.l.qui crimẽ* Ang.Are.*in tract.maleſ in ver.Nec non ad querelã.verſ.ſuccũbẽs.*& iſtã parte tenẽdo,reſpõde ad *d.l.non ignores.*quod hoc nõ negat.de quo etiã vide *Alex.*qui plures all.remiſſiones *in d.l.1.ad Turp.*Fel.*in d.c.accedens.in 3.col.*Iaſ.*in d. § ſine autem in 7.col.*vbi dicit iſtud eſſe verũ,ſiue procedatur per accuſatione,ſiue denũciationem,ſiue per inquiſitionem.fac.quod vult Bar.*in l.cũ ſatis. verſ.Non quod moderatur. C. de agricol. & cen. lib.11.*vbi dicit,quod accuſans tenetur ad expẽſas accuſato abſoluto.Marſ.*in l.ſi patre.in 3.col.ff.de quæſtio.*Bal.*in l.ſeueriter.C. de excuſ.tuto.*Et quod iudex inquirẽs tenea. ad expẽſas, vltra pręmiſſa tenet Alex.*in d l.1.ad Turp.*all. inter cætera. Cy. & Bal.*in l.ſeueriter.C.de excuſ.tu.*de quo etia habetur per *Ang. Are.in d.trac.maleſic.in ver.hæc eſt quædã inquiſi.in 19.col.* per Fel.*in d.c.accedens.in 3.col.*Barb.*in j.vol.conſ.47.in 1.col.*per *Iaſ. vbi ſuprà* all.multa quæ omitto.

Ampliat ibi *Iaſ.*quia etiã inſtigator debet in expenſis condemnari.all.Bar.*in d.l.1.§ incidit.per illum tex.& l ſenatus.ff.ad Tur.*addo Ang.*in d.ver.nec non ad querelam.in princ.*fac. quod vult *Bal.in l.1.§.ſi curatores in ſum.ff de mag.conue.*

Limita niſi præceſſiſſent legitima indicia,propter quæ iudex formaſſet inquiſitionem: quia tunc iudex non tenetur, dato quod reus abſoluatur.all.*Bal.in l.1.in 4.col. mihi in 2. col. C.qui accu.non poſ.& in l ſancimus.in 13.q.C.de iud.*

59 *I*nquiſitus tenetur ad expenſas factas ante ſententiã, nõ poſt.gl *in c.ad aures.de ſimo.*

Vide tamen Phi.*in c.vt officium de hære.in 6.* vbi dicit quod inquiſitus non tenetur ſoluere notario ſcribenti acta. *I*dem.

60 An iudex qui pronuntiat ſe incompetentem, poſſit in expenſas condemnare?vide Fede.*conſ.*133. *I*dem.

61 Expenſæ itineris,& aliæ quæ fiunt in hoſpitiis, poſſunt peti iudicis officio.ita not.doct.*in d.l.non ignores.in ver.diſpendiis. C.de fruc.& litis expen.*

Limita, quia debet deduci, quod in domo propria fuiſſet expoſiturus.*l.ſed ſi lege.§.qui autẽ.ff.de pet.hæred.*Iaſ.*in d.§.ſine autem.in 6.col.* Alex.*in 2.vol.conſ.37.in vlt.col.* *I*dem.

62 Nunquid autẽ appellatione expenſarum veniant damna quæ ſupportauit propter abſentiam,vt quia prædia ſua remãſerunt inculta,& huiuſmodi?Sal.*in d l.non ignores.* tenet quod non.de quo vide *Iaſ.in l.1.§.hoc iud.in 3.col ff. ſi quis ius dic. & in d.§.ſine autem alterutra.* *I*dem.

63 Et appellatione expenſarum veniunt legitimę & moderatæ expenſæ. Alex.*in 4.vol.conſ.77.in 1.add.in fi.*Addo *Bal. in l.2 ff.vbi pup.edu.deb.* vbi dicit, quod debent admitti expenſæ rationabiles,aliæ reprobari. *I*dem.

Quid de expenſis inſtrumenti mandati?Sal.*in d.l.terminato.* tenet quod omnino debeantur.

65 Sed quid de expenſa facta in inſtruméto debiti? *Bal. in d. l. non ignoret.* diſtinguit notabiliter, dicés, quod ſi debitor fuit in mora, tenetur: aliàs nó. Sal. autẽ ibi intelligit dictũ Bal. procedere, quado debitor cóuétus vſq; à principio obtulit ſe paratũ ſoluere: tũc. n. eſt bene fiẽda diſtinc. *Bal.* per no. *in l. ſi reus paratus. ff. de precar.* Sed ſi debitor litigauit, indiſtinctè tenebitur: quia ex hoc apparet ꝙ fuit neceſſe creditorẽ habere inſtrumétũ obligationis & illud producere. & iſta videtur veritas, de quo etia vide Alex. *in l. Ariſt. ff. de aequ. hære.* Fel. *in c. nouit in fi. de iud. & in c. accedẽs el. j. in j. col. vt lite nõ cõtc.* Barb. *in 2. vol. cõſ. 7. in 6. col.* & Iaſ. *in §. ſic itaque. in 9. col. Inſt. de actionib.* Idem.

66 Quid ſi litigator fuit in itinere ſpoliatus, núquid in iſta cõdemnatione expenſarum veniat iſtud damnum? gl. *in d. c. finem litibus,* dicit quòd non, per ea quæ habentur *in l. inter cauſas. §. non omnia ff. mand.* & iſta ſententia placet, licèt Alber. *in d. l. terminato.* vide a. inclinate in op. contraria. Idem.

67 Ille etiá qui obtinuit in cauſa, nó debet habere niſi expẽſas quas facere debebat. *l. de efficio.* & ibi Alex. *ff. vbi pup. edu. debeat.* quod vult Iaſ. *in l. fi. §. in cõputata. in prin. 2. col. C. de iur. delib.* vbi dicit, ꝙ nó veniút expẽſæ niſi rationabiles, ſec. Bar. per illú tex. *in l. qua ſub cõditione. ff. de cond. & demon.* Idem.

68 Quid de aduocato, qui in ſuamet cauſa conſuluit, an debeat habere expenſas? Bar. *in l. ſtipulatus es opus. ff. de fideiuſ.* dicit quòd non, quando non veniunt niſi ſumptus litis: ſed vbi venirent damna & intereſſe, ſecus eſſet: vt quia dum conſulebat in cauſa ſua, non poterat intẽdere aliis cauſis, & ita tranſeunt Ang. & Im. *ibi.*

Sed Bal. & Sal. *in l. fi. C. de fruc. & lit. expenſis* dicunt contrarium. vide Iaſ. *in d. §. ſiue autem. in 6. col.*

Et idem dicunt in eo, qui habuit aduocatum gratis. vt ibi per eos, maximè Iaſ. *ibi ſuprà.* Idem.

69 Subiungit *Iaſ.* idem eſſe, ſi notarius cauſæ, noluit recipere ſalarium ob reuerentiam partis quæ obtinuit: quia tũc aduerſarius non tenetur. all. Ang. *in d. l. fi.*

Limita præmiſſa, niſi victor habuerit gratiam expenſarum in remunerationem beneficij præteriti, vel futuri: quia tunc debet fieri cõdem. expenſarum, ita doct. *in locis præall.* al. Spec. *in tit. de expen. §. fi. verſ. quod ſi victor.* Io. Andr. *in d. cap. finem litibus,* & ibi Panor. & Bal. & Ang. *in d. l. fi.*

70 Sed núquid ille qui differt producere inſtrumétũ titulũ, debeat in expẽſis cõdénari? Dic ꝙ ſic, ſecũd. Guil. de Cu. *Bal.* & doc. *in l. cogi. C. de peti. hæred. per d. l. non ignoret.* de quo per Fely. *in c. exceptionẽ. in 14. col. de excep. & in c. de cætero. in 3. col. de re iud. & in c. ad audientiã el 2. in 10. & 11. col. de reſcrip.* Idẽ.

71 *Idem* in clerico differente producere inſtrumentum clericale. Fel. *in d. c. exceptionem. in princ.* Marſ. amplè *in l. patre. in 36. col. ff. de quæſtio.* Phil. *in c. 1. in 3. col. de reſcrip. in 6.* *Idem.*

72 Valet pactũ de ſtãdo ſuper ex, ẽſis dicto part. maximè cũ iuramento. Alex. *in 2. vol. conſ. 37. in pen. & vlt. colum.* Vezinna.

73 Poteſt tamen taxa reuocari, ſi fuit malè taxatũ. doct. *in l. videamus. §. deferre.* maximè Alex. *in 2. col. ff. de in litem iurando.* *Iaſ. in d. § ſiue autẽ. in prin. 9. col. doct. in c. ſi. quod met. cauſa.* *Idẽ.*

74 Et in taxatione debet pars citari: nõ tamen debet citari fideiuſſor de iudicato ſoluẽ. Marſ. *in l. patre. in 17. col. de q.* *Idẽ.*

75 Debitor ſine die ſi conuenitur non monitus, nõ ſoluit expenſas ſi confitetur. Fely. *in c. licet hely. in 2. col. de ſimo.* latius *in c. quoniam contra. in 7. col. de proba.* Iaſ. *in §. ſic itaque in 9. col. de actio. & in l. certi condictio in 2. col. ff. ſi cert. pet. & in l. fin. §. Labeo. in 1. col. eo. tit. & in d. §. ſiue autem. in prin. 5. col.* Marſ. *in d. l. patre. in 8. col. de queſt.* Panor. *in c. 2. de accuſ.* Lud. *ſing.* 396. Ang. *in §. ſic itaque. in 6. col. de actio.*

Vbi autem eſt appoſita dies, non requiritur monitio: & tene. ad expenſas. Fely. *vbi ſuprà.* Marſ. *vbi ſuprà in 9. col.*

Item quando fuiſſet interpellatus. Cæpo. *cau.* 84.

76 Cui autem incumbat onus probandi interueniſſe extraiudicialem interpellationem. Ludo. *ſing.* 397. dicit, quòd reo.

Sed in apoſtilla ibi allegatur Fely. tenere contrarium. *in c. quoniam contra. in 8. col. de proba.* Idem.

77 Expenſæ contumaciales debentur in qualibet parte iudicij. *l. ſancimus. C. de iud.* Idem.

78 Contumax non auditur niſi refectis expenſis. Fely. *in c. 2. de accuſ.* all. multa. Iaſ. & doct. *in d. l. ſancimus.*

Addit *Iaſ.* ꝙ etiá ſi velit reſarcire expẽſas, adhuc nó auditur, niſi ſatiſdet de iud. ſiſti & de obſeruatione iudicij. *§ ſi verò, in authen. de exhi. reis.* tex. clarior, *in c. 1. de do. & contu. in 6.*

Item ſecundum eum poteſt iudicis officio mulctari. *l. j. §. fi.* vbi Bar. *ff. ſi quis ius dicen. non obtemper.*

Idem poteſt contra eum perueniri ad primum & ſecundum decretũ *auth. et qui C. de bo. aucto. iud. poſ. cum ſimilibus.* Idem.

76 Contumaci denegari debet audientia, donec ſoluat expenſas. *d. l. ſancimus.* & ibi doc. maximè Iaſ. *col.* 1. fac. glo. *in l. ſed & ſi per prætorem. §. ſed ſi decreto. ff. ex quib. cau. maio.*

Et intelligit *Iaſ.* non ſolú in illa cauſa, ſed & in omni alia quam habet etiam cum aliis perſonis coram eodẽ iudice. all. Bal. *in l. conſentaneum. C. quomodo & quando iu. in 5. col. in v. deinde ad euidentiam præmiſſo. & in c. fi. de mutuis petit. & in c. cum venisſes. in 3. col. de iud. & in c. grauis. in 7. col. de reſt. ſpol.* Idem.

80 Quid in arbitro, an propter contumacia poſſit denegare audientiam? vide Iaſ. *in l. ſancimus. in 1. col. C. de iudic.*

Multas extentiones add. *l. ſancimus,* vide ibi per Iaſ. qui etiã ponit multas limitationes.

Primò limitat, niſi contumax incõtinenti compareret: quia purgaret contumaciam. ita dicit ſentire gl. *in l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cau.* & hoc ſequitur ipſe *Iaſ.* contra Bald. *in d. l. & ſi poſt tres.* & Pau. de Caſtr. *in d. l. ſi ſancimus.*

Secundò limitat, quando citatus non cõparuit, eo quia fuit impeditus ſine ſui culpa, ſec. Bal. *in d. l. & ſi poſt tres.* & dicit eſſe tex. *in d. l. ſancimus, ibi, mala conſcientia abfuerit.*

Tertiò limitat, quãdo citatus perſonaliter, vel ad domum, fuit citatus tali tempore, quod potuiſſet in termino comparere, ſi voluiſſet. *l. ex conſenſu §. fi. ff. de app.* aliàs non dicitur malam conſcientiam habere, prout requirit *d. l. ſancimus. in fi.* ſecundum Sal. *ibi in vlt. col.* Idem.

81 Quæ autem & quales expenſæ debeant reſici ratione cõtumaciæ? Vide Iaſ. *in d. l. ſancimus. in 3. col. in 1. q.* Idem.

82 An contumax poſſit condem. in expenſis ſine noua citatione? omnes doct. *in d. l. ſancimus,* maximè *Iaſ. in 3. col. in 2. q.* tenent quod ſic.

Limitat Iaſ. quando in citatione eſſet appoſita comminatio: quod ſi non cõparuerit, procedetur ad vlteriora: ſecus ſi fuiſſet ſimpliciter citatus, & fuiſſet contumax.

Subdit Iaſ. quod licet doct. communiter ita teneant, nec inueniat contrariũ tenentẽ, ipſe tamen tenet contra doc. quod imò ſit neceſſaria citatio. vide ibi per eum. *Idem.*

83 Vtrum ad hoc vt contumax de cætero audiatur, ſufficiat oblatio verbalis expenſarum? *Iaſ. in d. l. ſancimus. col. 4. in 3. q.* dicit, quod ſi ſint liquidæ & taxatę, requiritur realis oblatio: aliàs ſuffi. verbalis cum ſatiſdatione. all. multa. Addo Barb. *in 2. vol. conſ. 36. in 17. col. in prin.* Eundem *Iaſ. in l. 1. in 1. col. ff. qui ſatiſd. cogan. & in l. quod te. in 3. col. ff. ſi cer. pet.*

Quærit etiam ibi Iaſ. *in 4. q.* an illa l. ſolum habeat locum in vero contumace? vide ibi per eum. Vezinus.

84 Quintò quærit, an à condemnatione expenſarũ, quæ fit ratione cõtumaciæ, poſſit appellari? & cõcludit quòd ſic, ſi cõpareat ante condemnationem expenſarũ, vt ibi per eũ. Idem.

85 Sed quid ſi tempore condemnationis cõtumax erat abſens: tempore tamen taxationis expenſarum erat pręſens, poteritne appellare? Bal. *in d. l. ſancimus.* dicit quod non à condemnatione, ſed bene poterit appellare à taxatione.

86 Quid ſi aliquis fuit citatus tribus citationibus, & in 1. & 2. non comparuit, ſed ſolũ in tertia? an tenea. ad expenſas 1. & 2. citationis. doct. *in d. l. ſancimus.* tenent quod ſic. & *Iaſ. ibi in 5. col. in 6. q.* allegat multa. Addo Fely. *in c. 2. de accuſ.* Idẽ.

87 Quęrit inſuper *Iaſ.* an contumax ſolutis expenſis admittatur ab opponente contra proceſſum iam factum? & diſtinguit notabiliter. vide eum. Idem.

88 Vtrum, iſta condemnatio expenſarum contu. poſſit peti poſt ſententiam? Bal. *in d. l. ſancimus.* dicit quod non. Idem.

89 Antequam iudex faciat condemnationem expenſarum ratione contu. debet ſibi de contumacia cõſtare. tex. no. & ibi Bar. *in l. hac autem. § in 1. ver. liqueret prætori. ff. qui. ex cau.* Fel. *in c. quoniam contra. in 7. col. de proba.* *Idem.*

90 Nullo tamen petente poteſt facere iudex condem. expẽſarum ratione contu. quia ad eius officium ſpectat propulſare contu. ita Bal. *in d. l. ſancimus.* *Idem.*

91 Expenſę contu. peti poſſunt quandocunque ante diffinitiuam, per no. per *Inn. in c. ſæpe.* vbi etiam Phi. *in 12. col. de app.* habetur per *Fely. in d. c. quoniam contra. in 7. col.* *Idem.*

92 Si cõtumax moriatur, eius hęres nõ poteſt cõdẽ. in expẽſis illius cõtumacię. Alex. *in l. ſi eũ hominẽ. in prin. de fideiuſ.* *Idem.*

93 Expenſę retardati proceſſus reficiendę ſunt. *l. non ignoret.* & ibi doct. *C. de fruc. & litis expen.* *Idem.*

94 Et cum tales expenſæ retardati proceſſus ęquiparentur contumacialibus, vt dicit Bar. *in l. 3. ff. de alie. iud. mu. cauſa fac*

debent

debent incont refici. *l. ſanctimus. C. de iud.*

Fac. quod vult Bald. *in l. generaliter. §. his de præſentibus. C. de rebus cred.* vbi dicit, quòd quando quis ſuccumbit in vno articulo cauſæ, & condemnatur in expenſis illius interlocutoriæ, tenetur illas expenſas ſtatim reficere, non expectata diffinitiua. de quo per Alex. *in d. l. generaliter. §. ſed iuramento.* qui all. glo. ibi. & Bal. *in l. j. C. de ſent. quæ ſine cer. quantit.*

Addo Fel. notabiliter *in c. qualiter & quãdo el 1. in 11. col. de accuſ.* vbi dicit, quòd ſi iudex reuocat interlocutoriã, debet cõdẽnare in expẽſis, & tales expẽſæ ante omnia debẽt refici. & latius idẽ vult *in c. ad audientiã el 2. in 11. col. de reſcr. & in c. ſignificauerunt. in 4. col. de teſt.* Iaſ. *in l. error. in 1. col. C. de iur. & fac. igno.* F. Turzan.

95 Condemnatio expenſarum quę fit ratione alicuius articuli, non debet extendi niſi ſolùm ad expẽſas factas circa illũ articulum, non autem ad expenſas factas alia de cauſa. Pbi. *per illum tex. in cap. 1. §. ſi quis vg. in prin. de excep. in 6.* Idem.

Ex prima citatione non poteſt procedi ad pœnã cõtumaciæ, poteſt tamen procedi ad condemnationem expenſarum quas fecit pars præſens.

Fallit in 3. caſib. vt per Marſ. *in l. patre, vel marito, ff. de quæſt. num. 42.* Don. à Fin.

96 Iudex nõ debet cõdẽnare cõtumacẽ in expenſis, niſi prius cõſtet ſibi de cõtumacia. fallit in 2. caſib. vt per Marſ. *in d. l. patre, n. 44.* vbi latiſſimè tractat materiã expenſarum. Do. à Fin.

97 *Appellãs* nõ condẽnatur in expenſis & eroẽda, vbi pronũtiatur in parte bene iudicatũ, & in parte malè iudicatũ, tũc enim hinc inde fieri debet expenſarũ cõpẽſatio. *c. Raynutius, & c. Raynaldus, de teſta. c. cum Ioannes, de fide inſtr.* Bar. *in auth. hodie. C. de iud.* Conſtan. *in ordinat. reg. art. 118.* Bellacomb.

98 Actus iudicialia debet fieri expenſis eius qui procurat & inſtat vt fiat, ſecundum gl. & Bar. *in l. 3. ff. ex quib. cauſ. in poſſ. ea.* Balb. *deciſ. 224.*

99 Cõſilium doctiſſimi viri excuſat ab expenſis partẽ. Cur. *conſ. 19. nu. 4.* communem dicit. *B.* Villal. & Verinus.

100 Expẽſę factæ in litigãdo, per iuramẽtũ probatur *l. ſanctimus. C. de iud.* Hyp. de Mar. *in rep. rub. de probat. v. rurſus.* Veri.

101 Debitor tenetur creditori ſoluere facturã inſtrumẽti leuari, quando fuit leuatũ & captũ à notario poſt morã debitoris, & maximè quãdo etiam litigauit: ſecus ſi non fuit in mora ſoluendi, nec litigauit, ſed obtulit debitum, ſecundum Bal. & Salic. *in l. non ignoret. C. de fru. & lit. expen.* Balb. *deciſ. 55.*

102 Promittẽs in inſtrumento ſe ſtaturũ circa expẽſas, dicto creditoris (vt ſæpè fit) obligatur ſoluere facta declaratione per creditorẽ. Magis eſt com. op. vt dicit Beue. Va. *in Apoſt. ad Fel. in c. ſi diligenti. n. 13. in ver. verũ. extra de foro compet.* I. Fich.

103 Victus victori in expenſis condemnatur, *l. ſi. C. de fruct. & lit. expenſis.* gl. *in c. finem litibus, de dolo & contu.* Bar. *in l. ſi poſtulauerit. in prin. & §. ſi. de adult.*

Fallit vt per Matth. *ſing. 81.* vbi Gabrie. Saray. ponit alteram limitationem.

Fallit vt per Mani. *ſing. 485. in ſing. 545.*

Ampliatur in 19. caſib. & limitatur in 31. per Lancillotum *in tract. de of. prætor. in cauſis crim. in ti. de ſent. diffinitiua crim. n. 5.*

Ampliatur vt per Viuium *in ſuis concluſio. in verſ. iudex tenetur.* fallit in 5. caſib. vt per Marſ. *in l. patre, vel marito. ff. de q.*

Ampliatur in 3. caſib. & limitatur & ſublimitatur in 9. Iaſ. *in l. properandum. §. ſin autem, C. de iud.*

Fallit vt per Franc. Turz. *conclu. 101.*

Fallit vt per Damaſ. *conclu. 140.* Don. à Fina.

104 Iudex debet habere à poteſtate ſeu vica. expenſas victus etiam eundo & redeundo. Iaſ. *in l. ſi non fortem. §. libertus. col. 11. ff. de cond. ind.* Verinus.

105 Iudex per inquiſitionem indebitè procedens, ſi de hoc cõſtet etiam ex proceſſu, tenetur parti ad intereſſe, damna, & expen. *l. ſeueriter.* & ibi Cyn. *C. de excuſ. tut.* Bal. *in auth. generaliter. C. de epiſ. & cleric. ſi. in l. non ignoret. C. de fruct. & lit. expenſ.* Balb. *dec. 400.*

106 Procurator nõ poteſt petere ſalariũ in cauſa propria, poteſt tamẽ per modũ intereſſe & dãni, ſecũdũ Bar. & cõmuniter doc. *in l. ſi. de fruct. & lit. expen. & in l. properãdũ. §. ſin autẽ alterutra. C. de iud.* & vide *ſuprà adnecatur. nu. 60.* I. Fich.

107 Petens in iudicio aliquid fieri, debet fieri illud ſuis expenſis, & ad hoc tenetur expenſas erogare. *l. Prætor. §. etiã ſi is. ff. de edend.* & ibi Iaſ. *n. 9.* vnde ſi iudex mittat notariũ ad aliquẽ locũ ad requiſitionem partis pro examinãdis teſtibus, vel ad quid aliud, hoc fieri debebit expenſis requirentis. *Bal. in d. §. etiã.* verùm ſi iudex mittat cauſam ad cõſiliũ ſapientis, quamuis id faciat ad petitionem partis, illud tamẽ fieri debebit expenſis vtriuſq. quòd in practica obſeruari aſſerit Iaſ. *in d. § etiam.* Spec. *tit. de aſſeſſ. §. ſalariũ. n. 4. l. ſed & lect. §. 1. ff. ſi. regũd.* Bela.

108 Expenſæ tam ante litem conteſtatã, quàm poſt, officio iudicis petuntur, gl. & doct. *in c. finem litibus, extra, de dolo & contu* facit tex. *in l. terminato, C. de fruct. & litium expenſ.*

Fallit in 2. caſib: vt per Soc. *reg. 140.* Don. à Fina.

109 Renuntians petitorio debet in expenſis condemnari. no. *in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſ.* vbi Io. Bolo. ampliat & limitat *nu. 146.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 2. per Rip. *in §. nihil commune. nu. 115.* Don. à Fin.

110 Expenſæ factæ pro conſeruãdis rebus ſunt reſtituendæ,

Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 2. à Rip. *in l. vbi purè. §. quis in diſtrahendis. ff. ad Trebel. nu. 1.* & 20, & quando expenſæ ſunt repetendę? diſtinguendo declarat Bar. *in l. in fundo, n. 4. ff. de rei vend.* Don. à Fin.

111 Aſcendentes, an & quando repetant expenſas à deſcendentibus? diſtinguendo declarat Bar. *in l. Neſennius, ff. de neg. geſt.* Don. à Fina.

112 Expenſa litis, & alimenta, ſeu victus petenti bona paterna ſibi reſtitui debere, agẽtique querela teſtamẽti inofficioſi reus ſubminiſtrare debet, & ſic concurrentibus tribus requiſitis, videlicet actorem eſſe filium, vel nepotem, actorémque pauperem fore, & primã ſententiã in eius fauorem reportaſſe aduerſus reum, ipſi actori ſumptus litis, & alimenta mediãte officio iudicis prouideri debent, ſoluenda ac pręſtãda tamẽ per dictum reum, ſecundum glo. Bar. Alberi. Ang. Caſtren. & vulgò *in l. ſi inſtituto. §. de inofficioſo. ff. de inoffi. teſta.* per textum ibi Acilat. *in tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 9. nu 9.* & iſtorum opinio communis eſt, ſecundum *Io.* Cæphalum cum aliis relatis per eum *conſ. 127. num. 10 & 12. vol. 1.* Sed nulla lata ſententia, concurrentibus tamen duobus aliis ſaltem requiſitis prædictis, prouidendum fore de litis ſumptibus, & alimentis, conſuluit doctiſſimè *Io.* Cæphalus *in d. conſ. 127. num. 10.* vbi congerit alios eiuſdem ſententię, qui in aliis curiis in pręſenti caſu mentionem fecerũt prouidiſſe de expenſis litis.

Itẽ vxori litigãti cum viro pro exactione dotis, quãdo mulier nõ habeat niſi dotẽ, maritus interim ſubminiſtrare tenetur expenſas litis vnà cũ alimentis, ſecundũ *I*mo. Abb. Fel. & alios cõmuniter *in c. ex parte. ext. de accuſ.* Afflict. *deciſ. 10. & 152.* Soc. *conſ. 286. vol. 2.* Hoſtien. *in ſumma tit. de accuſat. § quis poſſit.* Spec. *in tit. de inquiſitio. §. ſi. verſ. quid ſi matrimonium.* Io. Lupi. *in repet. c. per veſtras §. 39. ampliatione 8.* Boër. *deciſ. 325. nu. 2.* Alciat. *in d. præſumpt. 9. ſub nu. 10.* & Corneliũ Benincaſiũ *in tract. de paupertate q. 7. ſecundo ſpeciali, nu. 4 & ſeq.*

Alios verò caſus, in quibus reus actori litiganti ſecum, teneatur litis expenſas ſimul cum victu ſuppeditare, ponũt Doctores *in d. c. ex parte,* & plerique ex relatis Doctoribus in locis præcitatis, & *Boër. deciſio. 303. nu. 4* & dominus Cornelius Benincaſius *in d. tract. de paupertate q. 7. 1. ſpeciali. num. 11. & ſecundo ſpeciali eiuſdem 7. q. num. 4. cũ aliis ſeq.* & Cæſar Vrſillus *in add. Affl. in d. deciſ. 10. per totam.* Viuius *opin. 268,*

De re iudicata.

TITVLVS XIIII.

SEntentia vt perfecta eſſe, ac ſuis omnibus numeris conſtare intelligatur, expletúmque iudicis officium exiſtimetur, neceſſe cumprimis eſt abſoluendi, vel condemnandi verbum illi inſeratur, alioquin nec verba illa ſufficient, lata, data, &c. vt frequenter placitum inquit Alex. *conſ. 118. omnis. num. 12 lib. 3,* nec ſententia ipſa aliquid valebit. cõe ſcribit *Iaſ. in l. errore. nu. 3. C. de teſtamentis.* E. Suarez.

2 Sententia diffinitiua ciuilis, cauſæ expreſſionem nõ requirit, ſecus in criminali, ſecundum *Iodoc. pract. crim. c. 55 nu. 10.* de quo vide Bar. & Bal. *in l. in ſumma. ff. de re iud.* Iaſr. de oria. *tract. interloq. & appell. num. 77. & ſeq.* qua in q. in abſolutoria ſententia inſeri cauſam dixit Bar. *in l. 3. §. Senatus conſult. ff. de iure fiſci.* Quibus autem ſententiis cauſa exprimi debeat: ponit idem Bar. *in l. properandum. §. ille procul. num. 3. C. de iud.* prac. *Bar. tit. de ſent. q. 1.* pra. Pap. for. *ſent. diff. ver. relaxandum num. 4.* pulchrè Abb. *in c. examinata. nu. 8. de iudi.* licet Corn. *conſi. 79. col. 1. lib. 3.* dixerit, quòd iudex prudens cauſam in ſua ſententia

non exprimit, vt etiam per Ancb. conſ. 208. col. 2. n. 8. & in criminalibus, vide tex. in l. 4. §. ignominia. ff. de iis qui no. infa. Cur. in l. 1. col. 6. in fi. ff. ſi cert. pet. plura not. Pariſ. conſ. 502. lib. 1. Iaſr. concl. 300. Iaſ. l. 1. n. 47. ff. de edend. & an iudex mutado pœnam legis, cauſam in ſentetia exprimere debeat? Dic, vt per Miſin. cent. 2. obſer. 30. Bellac.

3 Iudex non tenetur exprimere cauſam in ſententia. c. ſicut de re iud. & l. in ſumma ff. eo. tit. & ita tenet gl. in l. ſi me & Titiũ. ff. de excep. rei iud. imò eam exprimendo fatuus cẽſetur. l. 4. §. ignominia ff. de his qui no. infa. no. gl. in l. properandum. §. illo. C. de iudi. & habetur per Io. And. & alios in d. c. ſicut. & per Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obl. & Papien. in ſua pract. in forma ſententiæ definitiuæ in gl. relaxandum. n. 4. & Corne. cõſ. 345. n. 3. vol. 1. & conſ. 89. n. 1. vol. 3. tamẽ ſi ipſe iudex cauſã ineptam exprimeret, dicta ſententia penitus vitiaretur, ſecundum Fel. in c. cùm ordinem, extrà de reſcr. Inno. & alios Doct. communiter in c. in præſentia, de renunciat. & in l. ſi is ad quem. ff. de acq. hære. & illã opinionẽ cõmunẽ ſequitur, & citat Curt. iun. in l. 1. n. 33 ff ſi cert. pet. Ratio iſtius communis videtur hęc, quia iudex releuatur à iure ab expreſſione cauſæ in ſententia, illud eſt propter præſumptionẽ iuris, quæ eſt pro ipſo iudice, d. c. in præſentia. & l. 4. C. de of. eius iud. quẽ quidẽ tex. ad hoc ſingularem & meliorem de iure dicit Barba in tract. de præſtan. Card. in 1. q. 1. partis. Sed quãdo exprimit cauſã in ſentẽtia, quæ ſit inepta, aut minus legitima, tunc ſumus in caſu claro, quod iudex male iudicauit, & ſic ceſſat præſumptio in re clara, quæ eſt pro iudice. l. cõtinuus. §. cùm ita. ff. de ver. ob. Aduerte etiam hic, quod quando iudex aſſerit in ſententia probatum fuiſſe aliquid per duos teſtes ſe referendo expreſſe ad acta, tunc ſi conſtaret de errore ipſius iudicis, eſſet nulla, ſecundum communem opinionẽ omnium Doct. quam citat, & ſequitur Dec. in c. quoniam cõtra, n. 158. de proba. & Mod. ibi. Limitatur primò iſta cõmunis ex no. per Ant. de But. in c. per tuas. extrà qui filij ſint legit. vbi per illum tex. concludit, quod ſi ad ferendam ſententiam iudex ex duabus cauſis moueatur, quarum vna ad cauſam faciat, altera minimè, ſuſtinebitur ſententia ex ea faciente ad cauſam, vbi aliàs redderetur nulla, ſi vna tantùm ratio fuiſſet expreſſa. c. ex parte. & c. dilectus. de conceſſ. præbend. & hoc idem ſequitur Inn. in d. c. in præſentia. Imo. in l. ſi plagij. & in l. quod dicitur ff. de verb. obl. Anto. & Abb. in c. 1. & c. cum inter. de re iud. Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obli. & in l. ſi is ad quem. poſt Roma. ff. de acq. hæred. cum aliis concord. de quibus per eum, & Mod. in dictis locis. Limitatur ſecũdo loco præcitata communis per doctrinam Iacob. Butrig. l. 4. §. ignominia, ff. de his qui not. in infam. vbi voluit, quòd ſi iudex expreſſit falſam cauſam in ſententia, per quam ſententia reddebatur nulla, cum adiectione dictionis, maximè ſuſtinebitur ſententia, quoniã ad illam cauſam duntaxat nõ cenſetur iudex ſe adſtrinxiſſe, & iſtam doctrinam ſequitur Abb. in c. ſicut. de re iudi. & in c. ex parte. Aſtẽſis circa fin. de conceſſio. præb. & c. tũ ex literis. de reſt. ſpolia. & Alex. in d. §. duo fratres. & hoc dictũ Iac. Butr. procedit quãdo ex actis apparet de alia legitima cauſa: tũc enim Iudex exprimẽdo cauſã falſã appoſita dictione, maximè, veriſimiliter ad illã cauſam legitimã, quã nõ expreſſit, reſpexiſſe videtur, & ita declarat Domi. in c. venerabilẽ, §. fi. de ſen. exc. in 6. & in c. in tantũ. circa fi. 21. diſt. Imo. & D. Ant. in c. ex parte. de renunt. & in c. ab excõmunicato. de reſcr. & Roma. in l. ſi is ad quẽ. ff. de acq. hære. & iſtã ſcribit eſſe cõmunem opinionẽ Ruynus conſ. 63. nu. 15. vol. 1. F. Viuius opin. 399.

4 Sentẽtia. Si cõſultor dicat in cõſilio, aliquẽ fore cõdẽnandũ, vel abſoluendũ, & iudex in ſentẽtia dicat: pronũcio ſecundũ formã cõſilij, nõ valet ſententia: ſecundũ glo. in l. 1. in verb. admittit, ad finẽ, ſimila gloſ. in l. fin. C. ſi aduer. liber. & ibidẽ Bart. Specul. in tit. de excep. §. viſo. ver. porrò in Italia. ibi, ego puto, &c. & ibi Io. And. in addit. idẽ ſentit Bald. in l. ſolent. ff. de offic. procõ. Imo. in c. ſi pro debilitate. ext. de offic. deleg. Fede. de Senis conſ. 204. do. Præpo. in c. dilecto. ext. de appel. Sal. poſt Iac. But. in d. l. licet contrariũ ibidẽ ſenſerint. Pet. Cy. ac Bal. & Ang. in l. qui ſe dicit ſuis nũmis. ff. de iudic. Panor. & Fel. in c. cum venerabilis. ext. de excep. Quorũ opinio ſecundum Spec. vbi ſuprà, poſſet procedere in interlocutoria, non in diffinitiua. Balb. deciſ. 1.

5 Condemnatio ſi alicui conceſſa fuerit, videtur etiã eidem commiſſa abſolutio, & ecõtrà. c. inferior. & ibi gl. in ver. inferiori. di. 21. & in c. cùm inferior. ext. de maior. & obed. & econtra cui prohibetur condemnatio, eidem videtur quoque prohibita abſolutio Felin. c. 3. de re iudic. Vnde dubitarunt Doct. an hoc vltimum dictũ haberet locum in materia correctoris, vt qui prohibetur condẽnare ex lege noua correctoria, videatur etiam prohibitus abſoluere. Sed gl. in Clem. 1. in verb. contra eos, de hæret. dicit, quòd in materia correctoria hoc nõ habeat locum, propterea prohibitus condẽnare poterit abſoluere. Quã Doc. ibi communiter approbarunt. Hinc ſoluitur illa diſputabilis quæſtio, ſi inquiſitor hæreticæ prauitatis, & ordinarius, vterque in condẽnando interuenire debeat, an ita etiam in abſoluẽdo, an verò vterque ſolus poſſit abſoluere? Licet autẽ Franc. de Acolit. Aret. in rub. n. 3. & Barth. Soc. n. 8. d. gl. in verb. contra eos. ff. de acq. poſſ. non approbauerint: tamen Dec. in l. nemo qui condẽnare. n. 3. ff. de reg. iur. & Iaſ. in l. 3. n. 9. ver. quid tenendũ ff. de re iud. Quia ſi tollitur poteſtas condẽnandi, non videtur adempta poteſtas abſoluendi. gl. in d. Cle. 1. verb. contrà eos optimè defenderunt. & huius glo. opinionem magis communem eſſe Ludoui. Carer. in ſuo trac. de hæreticis. cap. vnic. de eius inquiſitoris officio. n. 9. inquit: verùm Hiero. Cagno. & Card. Alex. in d. c. inferior. refert gl. illam ſaluari in caſu ſuo, ſpecialẽmq; eſſe in inquiſitore hæreſis, vt licet inquiſitor ſine epiſcopo condẽnare non poſſit, abſoluere tamen valeat fauore abſolutionis, vt ipſe latiùs in d. l. nemo qui condẽnare. n. 3. proſequitur. Quamuis non ignorem Marian. Socin. iun. referre in d. rub. de acq. poſſ. n. 66. Aret. Barth. Soc. & aliorum ſententiã videri communem opinionem eſſe: tamen ipſe n. 81. verſ. pro hoc. addit Fel. Dec. & Iaſ. authoritate poſſe dubitari quæ ſit cõmunior opinio, à quorum authoritate, cùm ipſe reſpondeat contrariis argumentis, recedere non videtur. Kirchouius.

6 Iudex alterutri parti conſanguineus, ſi nulla ei iudicãti exceptio proponatur, firmam ac proculdubio valituram ſententiã feret, vt commune interpretũ dogma affirmat Iaſ. in l. qui iuriſdictionem. n. 6 ff. de iuriſd. om. iud. E. Suarez.

7 Iudices plures. Si plures ſint, qui debẽt iudicare, omnes debet loqui & pronunciare: nec ſufficit vno loquẽte, alios eſſe præsẽtes, ſi taceãt, ſec. gl. in l. cùm magiſtrat. C. quãdo prouocare nõ eſt neceſſe, & in l. tũc autẽ, aliàs incipit, ſi vm. & ibi Bar. ff. de re iud. & ita communiter tenetur reprobata gl. in l. ſicuti. ff. de arbitr. per textum ibi in fi. Quæ tamẽ gl. ſecundũ doct. vbi ſuprà poteſt procedere, & ſaluari in arbitris. Sufficit tamẽ ſecũdum eundem Bart. vbi ſuprà, ſi vno legente & pronunciante cęteri expreſsè dicãt, ſe cõſentire tali pronũciationi. Balb. deciſ. 18.

8 Sententia etiam lata à principe ſine partis citatione, non valet. gl. in l. fi. & ibi Bal. C. de legib. text. in clem. paſtoralis, de re iud. c. 2. de cauſ. poſ. & proprietatis.

9 Fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in l. quod principi, ff. de conſtitut. princ. nu. 9. Don. à Fina

10 Sẽtẽtia ad hoc vt valeat, citatio perẽptoria requiritur, l. perẽptorias. C. ſent. reſcin. nõ poſ. & l. ceſſante, C. quo. & quando iu.

Fallit in 27. vt per Soc. reg. 352.

Fallit in 115. caſib. quos refert Diaz reg. 67.

Fallit in 19. caſ. vt per Iaſ. in l. nec quicquã, ff. de off. procõ. n. 23.

Ampliatur idem procedere in ſententia arbitratoris.

11 Fallit tamẽ hæc ampliatio in 10. caſi. vt per Iaſ. in l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. n. 22. vbi Zaſius limitat in 7. caſi. n. 33. fallit vt per Franc. Viuium in ſuis conclu. ver. ſententia, vbi ampliat & limitat. Don. à Fin.

12 Sententia interlocutoria debet in ſcriptis proferri, gloſſ. communiter approbata in cap. fin. de re iud. in 6. vide Mantua. ſing. 695.

Fallit in 2. caſibus, vt per Iaſ. in l. nec quicquam, ff. de off. proconſ. num. 59. Don. à Fina.

13 Sententia debet ferri de die, & ſi feratur de nocte, non valet, §. ſedebunt, in auth. de iud. not. in l. non minorẽ, C. de tranſ.

Fallit in 7. caſi. vt per Iaſ. in l. more Romano. ff. de feriis, n. 12. fallit in 9. caſi. quos not. Lancill. in tra. de off. præto. in tit. de ſent. num. 41

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 356.

Fallit in 4. caſib. vt per Fely. in c. conſuluit, de off. deleg. nu. 18. fallit in 8. caſib. vt per Anto. Nicel. in tract. de concord. gl. concord. 21. qui tractatus eſt in primo vol. tract.

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. in l. non minorem, C. de tranſact. n. 3. Ampliatur idem procedere in arbitro qui non poteſt ſententiam de nocte proferre.

Fallit hęc ampliatio in 3 ca. vt per Pet. Duẽ. reg. 58. Do. à Fin.

14 Sententia lata ſuper libello inepto non valet. gl. in princ. Inſt. de act. in princ. Bald. in l. actor. C. de reb. cred. Bald. in l. hoc iure, ff. de iuſt. & iur.

Fallit

Fallit in 5.caſib.per Iaſ.in l ſi patronus,ff de iureiurando. falli: in 4.caſib.vt per Soc.regul.368. Don.à Fin.

15 Sententia abſolutoria tollit ipſo iure ciuilem obligationem.in.no.gl.in l.Iulianus verum debitorem,ff.de cond.ind.

Fallit in 2.caſib.vt per Iaſ.d.l.nu.26. Don.à Fin.

16.Sententia lata per ordinarium qui per errorem iudicat, vt delegatus cùm non eſt , nulla dicitur. Bar.in l.j.C.quis pro ſua.gl. in c.ex literis.de offi.deleg.

Fallit in 4.caſib.vt per Fel.in cap.cum ex officij , de praeſcrip. nu.28. Don.à Fin.

17 Sententia in qua dicit iudex,pronontio pro vt in conſilio,valet. Alex.Are.in l.j.§.1.ff.de verb.obligatio. doct. in l.j.C. ſi aduerſus libertatem.

Fallit in 4.caſi.vt per Fely.in c.cùm venerabilis.de exceptio. fallit in 3.caſib.vt per Soc.reg.87.in add. fallit in 4.caſi.ſecùd. Crot.in l.j.§ ſi quis ita,ff.de ver.obli.n.6. fallit in 3. caſi. vt per Fel.in c.ſi pro debilitate.de offi.deleg.nu 11. Don.à Fin.

18 Sententia lata contra minorem ſine authoritate curatoris,eſt ipſo iure nulla.l.cum & vos minores. C. ſi aduerſus rem iud.l.acta.§.contra indefenſos ff.de re iud.

Ampliatur io 4.caſi.& limitatur in 4. per Ant.de Trem.in add.ad prac.Vber. de Bonacur. in tit.de imped exec.nu.14. ver. contra minorem.vide diſtinctionem quam ponit Cor. in l.non eo minus.C.de procu. Don.à Fin.

19 Sententia lata pro minore ſine authoritate curatoris valet.Ampliatur & limitatur per Ant.de Trem.in add.ad pract. Vber.de Bona.in tit.de imped.execu.n.14.ver.contra minorem. Don.à Fin.

20 Sententia debet ferri ſuper toto eo quod petitur , aliàs non valet.l.in hoc iudicio,ff.ſamil erc. l etiam,ff.de mino.

Fallit in 14.caſib. vt per Fely.in c.cū inter,de iud. Do.àFin.

21 Sētētia lata ſuper principali videtur reijcere exceptiones non compenſabiles cum ea:compenſabiles tamen remanent in ſuo robore. Abb.in c.ſuborta.de re iud.Pau.in l.quod in diem, de compenſat.

Fallit in 8.caſib.vt per Fel.in d. ca.ſuborta. Don.à Fin.

22 Sententia qua aliquis venit declarandus aliquam pœnā incurriſſe,citationem exigit.gl.in cle.praeſenti,de cenſib.

Fallit in 3.caſi.vt per Fel.in c.cū non ab homine,de iud.& in c. parrochianos,de ſent.excom.& in c.Rodulfus.de reſ. Don.à Fin.

23 Sententia ſi per iudicē appellationis fuerit confirmata, per ipſum exequenda,gl.in c paſtoralis,de of.deleg. Alex.in l.à diuo Pio,ff.de re iud.& ex ea agitur.& non ex confirmata.fallit vt per Baptiſt.à Villal.concl.42.in litera S.

Fallit in 2.caſib.vt per Alex.in d.l.nu.21. Don.à Fin.

24 A ſententia arbitri non licet appellare,l.diem proferre,§. ſtari,ff.de arbi.& l.qualem,eo.tit.

Fallit in 3. caſib. quos no.Cro.in l.nemo poteſt.ff. de leg.j.nu. 40.fallit in 13. caſib. vt per Soc. reg. 17.fallit in 3.caſib.vt per Pet.Duen.regul.57.

Fallit in 5.caſib. vt per Cur. iuniorem in l. ſi quis in conſcribendo.C.de pact.nu.11. Don.à Fina.

25 Sententia lata contra hęredem nocebit ſubſtituto,& fideicommiſſariis & legatariis , non citatis. Bar. Ang. Imo.& Alex.in l. filiusfam.§. Diui,ff.de leg j.

Fallit in 2.caſi.vt per Crot.in d.§. Diui,n.41. ver. explanando tamen.fallit in 2.caſib. ſecundum Soc.in d.§.Diui,nu.137.fallit in 5.caſib.ſecundum Alex.in l.ſi ſeruus ff.de leg.j. Don.à Fina.

26 Per ſententiam acquiritur dominium directum.hac opinionem dicit eſſe cōmunem Iaſ.in l.ex hoc iure,ff. de iuſt.& iure.vbi limitat.n.45.videas pulchram Bar.diſtinctionem in d.l.ex hoc iure,n.6. Don.à Fina.

27 Sententia lata cōtra ius partis,eſt ipſo iure nulla,quādo error eſt in ſententia expreſſus.gl.in l ius pluribus,ff.de iuſt.& iure.cōtrariā regulā cum ſuis ampliationibus & limitationibus ponit Io. Bol.in l.qui Roma,§.duo fratres.ff.de ver.obl.n.95.

Ampliatur in 2.caſib.& limitatur in 3.per Iaſ.in d.l.ius.n.3. videas Io.Bolog.qui ponit plures concluſiones in d.l.ius pluribus,nu.15. Don.à Fin.

18 Sententia lata contra ius,non valet.l.1. & 2.quando prouocare non eſt neceſſe,l.ſi expreſſim,de appel.

Ampliatur in 4.caſib.& limitatur per Io. Bolog.in l.qui Roma,§.duo fratres.ff.de verb.oblig.nu.93.

Fallit in 16.caſib.vt per Soc.reg.35.

Ampliatur in 6.caſib.limitatur in 5.caſib.ab Ant.Gab.lib.2. de ſentent.conclu.7.

Ampliatur & limitatur in 7.caſib. & limitatur in 12.à Fel. in l.ſententia.de ſent. Don.à Fina.

29 Sententia lata contra ius partis valet,ac facit ius irreuocabile,quando partes non poſſunt appellare:ſed ſi poſſunt appellare,reuocabile,l.res iudicata,ff.de reg.iur.l.ab eo. C.quo. & quando iudex.

Fallit in 3.caſib.vt per Io.Bolog.in l.penul. & fi.ff. de iuſt.& iure nu.22. Don.à Fin.

30 Sentētia vnius teſtimonio lata eſt nulla,quāuis teſtimoniū ſit legitimum,c.licet vniuerſis,& c.licet ex quadam,de teſt.

Fallit in 2. vt per Soc. reg. 423. fallit in 6.caſib.vt per Io.de Platea,in l.ſemel,nu.3.C.de re milita.lib.12.fallit in 22. caſ.quos no.Boniſ.de Vital.in trac.maleficiorū,in tit.de probat. fallit in 30.caſib.vt per Spec.in tit.de teſti.§.reſtat,nu.7. Don. à Fina.

31 Sententia deportationis ſolum aufert ea, quę in fiſcum transferuntur,l.ea ſola.ff.de reg.iur.vbi Dec.limitat in 2.caſi. Idem.

32 Sententia eſt ferenda parte pręſente & inſtante.fallit in 3.caſib.vt per Lancil.in tract.de pratore,in tit.de ſent.n.32.ver. dum autem. Don.à Fina.

33 Sententia lata regulariter eſt valida,l.j. & per totum tit.ff. de re iud.& in dubio iuſta præſumitur lata.

Fallit in 8.caſib.vt per Soc.reg.362

Fallit in 63.caſib.in quibus ſententia redditur nulla,vt per Lancil.in tract.de pretore in tit.de ſent.nn.42.& ſeq.

Fallit in multis caſibus,vt per Baptiſt.à Villal.concluſio. 26. Don.à Fina.

34 Sententia retractatur citra remediū appellationis in 15. caſi.quos refert Cato Sacht.in l.admonēdi.ff. de iureiur.& retractatus per inſtrumēta de nouo reperta.fallit in 15. caſib. quos no.Iac.Petr.de Ptolomeis in d l.admonendi,n.18. Don.à Fin.

35 Sententia regulariter tranſit in rem iudicatam,l.1.& per totum titulum ff.de re iud.

Fallit in 22.caſibus,vt per idem Iacob.Pet.in d.l.admonendi. num.50. Don.à Fina.

36 Sententia lata in cauſa ſummaria,vbi ordo iuris non ſeruatur,non eſt mera diffinitiua.

Fallit vt colligitur ex diſtinctione quam ponit Dec.in l.imperium,ff.de iuriſd.nu.12. Don.à Fina.

37 Sententia ſi relata ſit ad acta in quibus ſit error,non valet.fallit.in 2.caſibus,vt per Dec. in l.j.C.de errore calcu.nu.11. Don.à Fina.

38 Sententia lata contra principalem,non habet locum contra fideiuſſorem.

Fallit vt per Franc.Turz.concl.140. Don.à Fina.

39 Sententia lata pro falſo procuratore valet,& tenet,& ſic poteſt ratificari.Bar.in l.ii mater.§.hoc iure,ff.de except.rei iud.

Fallit io 9.caſib.vt per Soc.reg.86.in add.

Fallit in 12.caſibus,vt per Fel.in c.cauſam.de iud.nu.12.Don. à Fina.

40 Sententia iniqua per quā fuit confirmatum laudum arbitratoris,facit e'b :aciter pœnam committi.doct.in l.qui Roma.§.duo fratres.ff.de verb.oblig.

Fallit in 5. caſibus , vt per Rip.in d.§.duo fratres,numero 13. Don.à Fina.

41 Sententia condemnatoria lata contra excipientem, non patit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio intentato ad diuerſum finem.

Fallit vt per Rip.in d.§.duo fratres,nu.27. Don.à Fina.

42 Sententia lata poſt tempus præfixum à ſtatuto non valet.doc.in c.de cauſis,de offic.deleg.

Fallit in 3.caſib.vt per Fel.in d.nu.13. Don.à Fina.

43 Sententia eſt nulla , ſi lata eſt extra territorium ius dicentis.l.2.§.ſed ſi iudex.ff.de iud.

Ampliatur in 3.caſib.& limitatur in 8.ab Ant. de Trem.in add.ad pract.Vber.de Bonacur.de impe.execu.nu.15.ver.rationa temporis. Don.à Fina.

44 Sententia nulla approbata pacto nullo reſpectu regulatur vt ſententia,ſed vt pactum quod eſt vtile.

Fallit in 4.caſibus,ſecundùm Fely.in c.ſignificaſti,de foro competenti,nu.10. Dou.à Fina.

45 Deueniri non poteſt ad diffinitiuam lite non conteſtata,c.tua,vt lite non conteſt.

Fallit in vno caſo,& limitatio ſublimitatur in 3. per Fely. in d.cap. Idem.

46 Sententia à qua nō eſt appellatū,vel appellatio eſt nul-

la habet præſumptionem pro ſe taliter quòd cõtrar u n probar non poteſt. fallit in 3. caſib. vt per Pariſ. in d. c. quoniam contra, de prob. Don. à Fina.

47 Si ſtatutũ dicit, quod iudex nõ poſſit ferre ſentẽtiã ſine cõſilio ſapiẽtis, & lata fuerit ſententia ſine conſili , nõ val r.

Fallit vt per Alex. in l. ſi quis mihi, §. ſi coram, ff. de acq. hære. nu. 6. Don. à Fina.

48 Si iudex iudicaret in loco non vſitato more maiorũ, & in q non eſſet ſalua eius maieſtas, ſententia nõ valet, l. ſententiam, C. de ſen. fallit in 4. caſib. vt per Corn. in l. ſi vt propoſuis. C. quom. & quando iudex. fallit in 5. caſib. vt per Io. Bolog. in l. pen. & fi. ff. de iuſt. & iur. nu. 30. Don à Fin.

49 Sententia lata contra vnum, tertio non præiudicat l. j. & per totum tit. C. vt res inter alios.

Fallit vt no. Matth. no. 26. vbi Gab. Saray. ponit nouem, quę requiruntur ad hoc, vt præiudicet. Don. à Fin.

50 Sententia lata ſub conditione non valet, ſed ab ea debet appellari, l. j. §. biduum, ff. quando appellandum ſit.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 369. fallit in 8. caſib. vt per Por. lib. 4. ſuarum concl. reg. 9.

Fallit in 3. caſi. vt per Alex. in l. à diuo Pio. §. in vẽditione, ff. de re iud. nu. 19.

Fallit vt per Damaſ. reg. 124. Don. à Fin.

51 Sententia contra ſententiam non valet, & nulla eſt cum ſecunda ſine nouo proceſſu, & noua inſtãtia lata repetatur, l. j. C. quan. prouo. non eſt neceſſe.

Fallit in 14. caſib. vt per Soc. reg. 353. fallit in 16. caſi. vt per Fely. in c. inter monaſterium, de re iud. nu. 21. Don à Fin.

52 Sententia lata ab vno ex delegatis eſt nulla. l. cum magiſtratu. C. quando prouo. non eſt neceſſe.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. reg. 355. Don. à Fin.

53 Sententia lata per iudicem pecunia corruptum, eſt ipſo iure nulla. l. venales, C. quando prouo. non eſt neceſſe.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc reg. 356. fallit in 3. caſib. vt per Fel. in c. sua nos, de ſimo. nu. 4. Don. à Fina.

54 Sententia lata cõtra filium in bonis aduentitiis in præiudicium patris, non poteſt mandari executioni, l. ſi condemnatus, §. fi. ff. de noxa.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. reg. 358. Don. à Fin.

55 Sẽtẽtia requiritur ſi lex per verba futuri tẽporis loquatur. gl. in l. in crimin C. de iuriſ. gl. in auth. habita, C. ne fil. pro patre.

Fallit in 10. caſib. vt per Soc. reg. 360. Don. à Fina.

56 Sententia in cauſa beneficiali lata in rem iudicatam trãſit, c. olim, extra de dolo, & contu.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 363. Don. à Fina.

57 Sententia regulariter ius facit inter partes, l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. c. cum inter, de re iud. doct. in c. quoniam contra. de probatio.

Fallit vt per Dec. in l. res iudicata, ff. de reg. iu. fallit in 9. caſi. vt per Soc. reg. 365. & an ſẽtẽtia ſuper ętate lata an faciat ius, diſtinguẽdo declarat Bar. in l. de ætate. de min. n. 16. Do. à Fin.

58 Sententia lata contra prælatum particularem pro eccleſia agentem eo caſu præiudicabit eccleſię, l. cum qui. §. in popula. ff. de iure iur. doct. in c. cum olim extra de teſtib.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. reg. 366. Don. à Fina.

59 Sẽtẽtia lata per plures arbitros electos, quorũ vnus condẽnauit in 15. alius in 10. alius in 5. pręualet illa quæ minorem ſummã cõtinet. l. diem proferro. §. ſi plures, de arb. e. 1. eo. tit. li. 6.

Fallit in 3. caſib. vt per Soc. reg. 370. Don. à Fina.

60 Dominus qui litigauit per procuratorẽ, ſi ſit citatus ad audiẽdã ſentẽtiã, vel aliũ actũ iudiciariũ, & fuit cõtumax, nõ valet ſententia lata. Bar. in l. furioſo, ff. de iu. Abb. in c. 2. de teſt.

Fallit in 2. caſib. quos no. Iaſ. in d. l. furioſo. Don. à Fina.

61 Error elicitus ex actis non reddit ſententiam nullam, ideo non impedit tranſitum in rem iudicatam. glo. Abb. & alij in c. inter cæteras, de re iud.

Fallit in 9. caſib. vt per Fel. in d. c. n. 2. fallit vt per Dec. in l. 1. ff. de erro. calcul. nu. 11. Don à Fin.

62 Iudici vbicunque eſt ſublata facultas cõdemnandi à nouo iure corrigente antiquum, ob hoc non intelligitur eidem probibita authoritas abſoluendi, ſecũdum gl. in gl. 1. ver. contra eos de hæreticis. cum qua ſentiũt omnes Canoniſtę communiter ibi, & Legiſtæ in l. 3. de re iud. vt refert Claud. de Seyſel. in rub. ff. de acq. poſſ. Iaſ. in d. l. 3. n. 5. & Moder. repetentes in l. nemo qui condemnare. ff. de reg. iur. vbi Dec. poſt Bal. aſſignat ratione iſtius cõmunis. In cõtrariã ſententiã quòd in materia correctoria prohibibita condemnatione, cenſeatur prohibita abſolutio, inclinauerunt Steph. Vercel. & Ancha. in d. cle. 1. & ſequitur Are. in d. rub. ff. de acq. poſſ. Bar. Soc. ibi motus tribus fundamentis, vt per eum. & Fel. in d. c. 5. de re iud. vbi ponit iſtã opinionem Soc. & ſequaciũ eſſe cõmunem, & cum ea videtur etiam concurrere Rip. in d. l. 3. vbi eã. nu. 8. interpretatur & limitatur non procedere quando prohibetur condemnatio fauore, & priuilegio perſonę condemnandæ: tunc non cenſetur prohibita abſolutio, ne in odiũ retorqueretur quod fuit inductũ in fauorem l. quod fauore. C. de legi. & ita procedit tex. in l. quoties. C. vbi ſenatores. & ibi Bal. F. Viuius opin. 403.

63 Iudex condemnans victum victori in aliqua parte, nõ videtur à contrario ſenſu in alia parte abſoluere, ſecundũ Abb. eleganter in cap. cum inter. de re iud. Cornę. conſil. 49. videtur in hac. vol. 2. vbi concludit non valere conſequentiam, iudex cõdemnat aliquem in vna parte, ergo in alia abſoluit, quia datur medium, vt per Dec. in ca. ſi duobus. de appellatione. Gozadi. conſil. 1. primò diſcutiam, & ideò ſententia erit nulla, quia non lata ſuper toto. l. in hoc iudicio. ff. famil. erciſc. l. dicere. ff. de arbit. gl. in l. 1. C. ſi aduer. vendit. & late explicat Corneus in d. conſ. 49. & iſta eſt communis opinio, vt per Mod. in l. 1. ff. de off. eius. & ita cum iſta opinione reſidebat D. Raynaldus Rodulphus Peruſinus præceptor meus, ſed per nõnullas illas rationes hic non explicitas, dum publicè interpretabatur Peruſij, dictam l. j. Pono & alium caſum, videlicet ſi iudex in ſentẽtia dicat, victum victori in expenſis, nec adijciat condemnantes: tunc non valet iſta ſententia reſpectu expenſarum, quaſi non contineret condemnationem aut abſolutionem, ſeu ęquipollens, ſecundum Bart. in l præſes. C. de ſent. quem ſequitur Bal. in l. errore. C. de teſta Rom. & Nicellus in l. 1. ff. de re iud. & Iaſ. in §. curare. num. 55. Inſtit. de actio. vbi multa refert pro vtraq; parte. In contrariam vero ſententiam titubanter inclinauit idem Bar in l. 1. §. fin autem. ff. de hæred. inſtit. vel. multos Doctores citans in c. ex parte. de fid. inſtr. & Ripa in l. 1. num. 22. in fi. ff. de re iud. & iſtam opi. conabatur poſt Roma. in d. l. 1. ff. de re iud. cõcordare, ac ſaluare præcitatus Raynaldus in d. l. 1. videlicet ſi forent in ſententiam adiecta illa verba, &c. quæ inducunt omne quod venit de natura actus, iuxta tradita per Bar. & alios in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de liber. & poſthu. Viuius opin. 419. & Balb. deciſ 420.

64 Sententiam legere non tenetur iudex in criminalib. ſed de conſuetudine notarius eam legit. Et ita obſeruatur. Clar. §. fin. q 93. in prin. Rochus de Curte in tract. de conſuetudine nu. 150. vbi dicit, quòd communiter ita faciũt omnes iudices. Nec tenetur iudex in ſententia exprimere cauſam, vt eſt com. opi. Cla. ibi, ver. fuit aliquando. & ſi eſt pręſens reus ſufficeret dicere condemnamus, quia legitimè ſe nõ defendit. Abſoluimus, quia legitime ſe defendit. Vel quia cõtumax, cõdẽnamus, &c. Cla d. q. 93. ver. fuit aliquando. & tenet ſententia, condẽno in centũ, quæ ſi nõ ſoluat, amputetur ſibi manus. Et ita de cõſuetudine obſeruatur. Cla. d. q. 93. ver. quæro nũquid. & ſi iudex cõdemnauit alique in maiori ſumma, quàm dicat ſtatutũ, ſententia eſt nulla, & iudex qui malè iudicauit, tenebitur verſus Rempublicã ad intereſſe. Cla. d. q. 93. ver. quæro. & ſentẽtia, cõdemno Titiũ ex tali cauſa in centũ, ſaluo & reſeruato, quòd ſi eſſet condẽnatio in plus, vel minus, quàm ſtatutũ dicit, ex nũc eam reduco ad debitã quãtitatẽ Cla. ibi. vbi dicit non ita ſeruari. & apponitur clauſula in ipſa ſentẽtia, & in omnibus & per omnia, iuxta formam ſtatutorũ ſuperinde diſponẽtium, vt eſt communis opi. Clar. ibi. ver. ſed pone. Bonac.

65 Sententia ſi non appareat eſſe latam & promulgatam nõ valet. Bal. in l. fideicomm. §. quoties ff. de leg. 3. & niſi de his appareat, dicetur talis ſentẽtia imperfecta, ſi nõ appareat quod fuerit lata & lecta. Dec conſ. 458. Vetinus.

66 Sẽtẽtia interlocutoria de neceſſitate nõ debet in ſcriptis proferri. Iaſ. in l. ne quicquã. n. 59. de off. Proconſ. com. dic. Vil a.

67 Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, licet ſit interlocutoria, habet tamen vim diffinitiuæ. Coua. in reſo. lib. 1. n 8. com. dicit, ex Rebuff. l. quòd iuſſit. n. 48. ff. de re iudi. Idem.

Idẽ ante illos dixit Fel. in ca. Examinata in fi. de iud. I. Fich.

68 Sententia interlocutoria, quò ad partes, tranſit in rem iudicatam, quò ad iudicem tamen non, quin poſſit reuocari. Præp. in c. 12. q. 1. & Iaſ. in l. quod iuſſit, num. 46. de re iud. ff. com. dicit. B. Villal. & Veain.

De iure

De iure regio, iudex habet terminum trium dietũ ad illam reuocãdam, & ſi ab eo fuerit appellatum, vſque quo deueniat ad iudicem ad quem l.3 tit.2. lib.4. For.ll. & de hoc loquitur l. 3. & l.5 tit.13 & l 1.tit.15.lib.4.For.ll. Idem.

Ampliа etiamſi contingat aliquod factum, poteſt reuocari. Iaſ. ibi num.23. comm. dicit.

Amplia ſecundò, quòd intantum eſt vera, quòd ſi pars in proſecutione appellationis fecerat expenſas, non ſunt reſaciendæ. Iaſ. ibi nu.9. comm. dicit.

Fallit in interlocutoria, in qua iudex pronũtiauit ſe eſſe iudicẽ. quia per eũ nõ poteſt reuocari. Iaſ. ibi, nu.9. comm. dicit.

Fallit ſecundò in interlocutoria bis confirmata, gl. in cle. ſi. in ver. ſuper ea. de appel. ſec. Spec. & Car. ibi. & Auſt. in addi. ad Dec. capel. Tol. 181. quia tunc per iudicem, nec per partea poteſt reuocari. Et vide Alex. conſ. 99. vol. 5. Idem.

69 Acta facta in iudicio ſummario, ſiue iuramentum ibidẽ præſtitum, ſiue ſentẽtia lata: ſeu vbi ſummariè articulus incidens: V. g. dominii vel poſſeſſionis ventilatur, non obſtant in iudicio ordinario: ſecundum Bar. in l. ſi iudex, in. § ff. de iis qui ſunt ſui vel alie. iur. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. obl. vbi hoc idem firmant Iaſ. Rip. & omnes ſcriben. Cor. quoque conſ. 126. n. 2. vol. 4. per tex. in l. a diuo Pio. §. ſi ſuper reb. ff. de re iudic. & in l. ſed ſi ante ff. de exceptio. & illa eſt comm. opi. vt per Moder. in d. §. duo fratres. Ratio videtur iſta, quia teſtes examinati in iudicio ſummario, nõ probant in iudicio ordinario, tex. & doc. in c. veniens. de teſtibus Bar. in l ſæpe. in ſi. ff de re iud. Bal. & doc. in l. 2. C. de eden. tamen nota quod acta in vno iudicio ſummario, probarent inter eaſdem perſonas in alio iudicio ſummario, ſec. Cor. in prætacto conſ. 126 n 3. & Mod. in d. ca. veniens, & in d. §. duo fratres. Viuius opin. 32.

70 Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam, præſumitur iuſtè lata. c. ſemper, de re iud. res iudicata, de regul. iur. quod procedit quo ad eas perſonas inter quas fuerat lata ſentẽtia, ſed non quo ad tertiũ: quia is cõparere poterit, & impedire eius executionẽ, & requiritur noua cauſę cognitio. l. a diuo Pio. §. ſi ſuper reb. §. ſi poſt. ff. de re iud. Soc. conſ. 158. n. 12, vol 2. Bellac.

71 Quęro, an ſẽtẽtia cõdẽnatoria producat vtrãq; oblig. naturalẽ & ciuilẽ? Reſp. quoad ciuilem, nullus eſt qui dubitat, vt teſtatur Iaſ. in l. Iuliã. verũ debitorem. n. 23 ff de cond. indeb.

72 Sed an naturalem producat, inter doctores eſt cõtrouerſia communis: tamen & vera ſententia eſt, quòd ſententia cõdemnatoria producat obligationem tùm ciuilem, tùm naturalem, vt relatis plurib. op. firmat Iaſ. d. l. Iulianus. nu. 23 Quæ communis ſententia tamen intelligenda eſt, de naturali obligatione impropria, quę ſcilicet naſcitur ex illa naturali æquitate, quæ vult, vt patriæ, magiſtratui, & ſic ſententiæ iudicis obediamus. habet enim ſententia ſecun. doc. communiter d. l. Iul. duo capita, ex quibus oritur, conſenſum nempè, & ęquitatem naturalem in genere. Mich. Graſſus.

73 Clauſula appoſita in ſententia, prouiſo quòd quoties per libros rationum de aliquibus ſolutionib. conſtiterit, quid importet & operetur? Dic, quòd importat conditionem reſolutiuã ſententię, quoties poſtea cõſtaret per libros rationũ vel aliàs de aliquib. ſolutionib. ſec. Bert. conſ. 335. li. 2. 1. par. n. 14. & ſic licet ſententia prima facie videatur pura: propter tamen ſequentẽ reſeruationẽ, efficitur cõditionalis. gl. in l. itẽ Labeo. ſed ſi purè. ff. famil. erciſ. Bert. d. conſ. vſque ad n. 17. pro quo vide quæ ſcribit Dec. in l. plerunque cir. fi. de reg. iur. Iaſ. in l. qui Romæ. §. Angerius. n. 9. ff. de verb obl. & fac. quæ not. Bar. in l. Iul. n. 39. ff. de cond. indeb. Quid de dictione niſi, poſita in ſententia, quid importet? putà ſi iudex dixerit, pono te in bãno, niſi ſolueris 10. intra menſem? & dic, vt per Iaſ. in l. ſi eum. §. qui iniuriarum. n. 27. & ſeq. ff. ſi quis caut. Bellac.

74 Sẽtẽtię appellatione in dubio intelligimus de diffinitiua, non de interlocutoria ſimplici. l. 1. §. quòd in ſententiis, iuncta gl. ff. quando appellan. ſit. & ſecũdũ gl. in l. 1. C. ſent. reſcin. nõ poſ. in §. cùm olim. extr. de teſt. Imn. & Alc. in rub ff de 75. re iud. vel. in rub. ext. eo. Ideo ſententia † ab obſeruatione iudicij nõ excuſat iudicem, qui ex ſtatuto tenebatur ferre ſentẽtiã intra certũ tẽpus, ſecũdũ Bart. in l. generali. C. de decurio. lib. 10. & Nicel in d. rub. de re iudic. quia ſibi de cauſa non liquebat, per nota. in l. properãdũ. §. 1. c de iud. Nec ſtatutum loquens de appellatione à diffinitiua, habet locũ in appellatione ab interlocutoria, præſertim non habente vim diffinitiuæ, ſecũdũ Pan. de Ca. conſ. 23. inci. Vtſo puncto: vt refert & ſequitur dominos Præpo. in c. paſtoralis. in 5. col. ext. de appellat. Balb. deciſ. 424.

76 Statutũ ſimpliciter loquens de ſententiis diffinitiuis, cõprehẽdit ſentẽtias interlocutorias habentes vim diffinitiuę, ſecus ſi expreſsè loquitur de mera diffinitiua, ſecund. Rom. & Nicel. in rub ff. de re iud. circa fi & ſecundum eos ita determinauit Ang. per l. ſi ita legatum. in prin. ff. de leg. 1. nam & in huiuſmodi interlocutoriis cùm tractatur de magno pręiudicio requiritur peremptorium vt in diffinitiua, ſec. Bar. in l. cõſentaneum. C. quom. & quan. iud. nec in appellatione à talib. interlocutoriis requiritur inſertio cauſę, ſecũdũ Ioã. And. in nouella. in c. perueniẽt. ext. de appel. & gl. ſingularẽ ſec. Rõ. in c. ſi. de elec. in 6. in verb. manes. Imol. & Card. in cle. appellanti de appel. Balb. in l. minoribus. C. de his quib. vt ind. Balb. deciſ 423.

77 Succeſſor in officio poteſt interpretari ſententiam ſui prædeceſſoris ea coniecturis, & aliis quæ poteſt percipere ex actitatis corã prædeceſſore, ſecũdũ Bart. Ang. Imo. & communiter doc. in l. ab executore ff. de appel. ſecus ſi vellet interpretari ſuo ſenſu mero, ſecũdũ Imo. ibi, ita ſaluantẽ cõtrariã op. Bald. in l. 2. C. de ſen. ex breui. recipien. Balb. deciſ. 132.

78 Sententia lata ſuper appellatione ab interlocutoria eſt reſpectu partium interlocutoria, licet reſpectu iudicis dicatur diffinitiua, ſi pronunciatur contra appellantem, & remittatur negotium diffiniendum iudici à quo, ſecundùm Bald. in auth hodie. C. de iura calumniæ. Balb. deciſ. 129.

79 Sententia nulla, quia lata die feriata ob neceſſitates hominum nõ poteſt per partes confirmari, aut ratificari tacitè vel expreſſè: quia talis nullitas prouenit ex defectu iuriſdictionis & ſolennitatis ſubſtantialis, cuius ſuppletio & confirmatio in voluntate ratificantis nõ eſt, ſec. Cy. l. cũ antea. C. de arb. Bal. & Pan. in c. prudentiam. ext. de offic. deleg & per theoricam Inn ibi. in ver. Item non eſt contrà. Inſt. de teſta. milit. & ibi, ſed & ſi ſpondemus. cõtra facit l. 2. C. cõmunia vtriuſ. iud. Balb. deciſ. 253.

80 Quæro, an iudex partibus inuitis, vel altera parte inuita poſſit in cauſa concludere? Reſpon. quòd ſic, ſecundũ receptam & comm. Doct. ſententiam. Ita tenet & cõcludit gl. per omnes reputata ſingularis in Clem. ſæpè verb. cõcluſione. de verb. ſig. Et eam dicit eſſe communiter approbatam Hyppol. de Marſil. d. pract. crim. § ſeq n. 10. dũmodò tamen dilationes ſufficiẽter datæ ſint. Bald. & Matthæ. de Afflict. n. 105. c. 1. in princ. ſi de inueſt. inter domi. & vaſall. Iaſ. repet. l. admonendi. n. 152. & in lectur. n. 52. Mich. Graſſus.

81 Iudex delegatus nõ poteſt ſibi reſeruare taxationem expenſarum, nec ſuã ſententiam interpretari, ſec. Bart. & communiter Doct. in l. ab executore ff. de appel. per tex. ibi, & gl. in verb. præſes. Niſi ſec. eos eſſet talis delegatus, qui poſſet ſuam exequi ſententiam. iuxta no. per gl in l. à diuo Pio. in prin. & §. 1. & ibi Bart. ff. de re iud. Balb. deciſ. 131.

82 Valet ſententia lata vtraque parte præſente, licet neutra inſtiterit tunc ius dici. Secus ſi altera partium tantũ fuit pręſens, niſi eſſet lata pro actore, qui ſemel in libello petiit reũ condemnari, ſecun. Bald. in l. 1. C vt qua deſunt aduocat. Ang. in l. quamuis. C. de adulte. Balb. deciſ. 409.

83 Abſens ſi poſt ſententiam capiatur, audiendus eſt ſuper omnib. cõtentis in proceſſu & ſententia, tam in pœnis corporalibus, quàm pecuniariis, & ita pluries practicam, cum ibi eſſem iudex maior: præcipuè cùm forma tradita à ſtatuto dicatur ſubſtantialis. Dec. in cõſ. 429. n. 5. & de materia dictarum legum, vide Ang. & ſuam additio. Aug. in tract. malefic. in ver. videns, quòd inquiſiti. per totum. & Hyppol. in pract. §. poſtquam. à n. 35 vſque ad n. 62. & in conſ. 64. n. 43 & in conſ. 117. n. 36. & in conſ. 134. n. 11. & Chaſſ. in conſuet. Burg. rub. 1. §. 7 in prin. n. 10. vſque ad fi. & Ludo. Carrer. in pract. crim. in prin. n. 65. cum aliis. & Iſern. & Matth. de Affl. in conſt. Neap incip. Grand. tit. 1. lib. 2. de materia poſtcaquam hæc ſcripſi, reperi Petr. Nũcum de exequendis mandatis regum, conſ. 15. vbi cõgerit quatuordecim correctiones iuris communis per dictas leges. Villal.

84 Nota circa l. 1. tit. 3. lib. 3. ordin. quæ loquitur de non conteſtanti infra nouennium. & l. v. tit. 16. lib. etiam 3. ord. de citato ad audiendum ſententiam, quòd contumacia in d. legib. debet eſſe vera, adeò, vt non ſufficiat ficta. vt per Bart. in l. ſi ſe non obtulit. §. condemnatum ff. de re iud & Iaſ. ibi n. 32. item nota circa d. l. 1. quòd requiritur, quod dicta petitio ſit propoſita in iudicio parte præſente, vel procuratore ſuo, vt per Ant. in r 2. de dilat. & Panorm. in c ſi de iud. & in tantum operatur ficta confeſſio in d. l. 1. quòd pars non admittitur ad probandũ contrarium. vt per Iaſ. in l error. C de iur. & fact. ignor. n. 6. & 7. reprehendentem Alex. tenentem contrariũ, de quo per Frãc.

de Arct. *conſ.146. viſa conſultatione.*

85 Nota etiam, quòd licet per d.l. non requiratur ſentẽtia, ſed hoc eſt intelligendum verum quò ad ipſum fictũ cõfitentem, ſecus quò ad ſuum hæredem, quia tunc requiritur ſententia, ſecund. Bald. *in l.ij.C. de edend.* quia confeſſio ficta hæredi non præiudicat, vt tenet Bar. *in l.i. ff. de priua. delic. ver. nõ quero,* dixi. nota etiam, quòd dicta confeſſio dicitur iudicialis & ſolennis, vt tenet Aretin. *in c. at ſi clerici. nu.21. de iud.* ex Cino, & Bald. *in l. quoniam ff. de iis qui not. infam.* & de materia iſtius l. vide Hyppol. *ſing.27.* & Alex. *in addit. ad Bar. in l. tranſigere. C. de tranſact.* circa tamen *l.5. tit.16.* vide *l.3. tit.22. par.3. & l.9. tit.23 par. ead.* & quod Docto. tractant, maximè Io. de Im. *in l. ex conſenſu. ff. de app. & in l. diuus. ff. de in int. reſtit. & gl. in cle. v-nic. de dol. & cont. in glo fin.* vbi dicitur, quòd non dicitur cõtumax, niſi pars cõparuerit ad accuſandã cõtumaciã: & vide Bal. *in l. falſus. C. de fur.* & Alex. *in l. cõtumacia. ff. de re iud.* Villalob.

86 Sentẽtia poſtquã tranſiuit in rem iudicatam, præſumitur pro rectitudine proceſſus, ſiue lata ſit de recenti, ſiue nõ, ſiue in præſentem, ſiue in abſentem contumacem, verum vel fictum. ita referunt per multas authoritates Io. de Im. *c. in præſentia. nu.34.35. & 36. ext. de renun. & c. cùm in iure. num.30. & 31. ext. de of. del.* & Alex. de Imo. *in l. ſciendum. num.21. ff. de verborũ.*

87 *obl.* & Alex. de Imo. *conſ.22. lib.ij.* volentes hanc † ſententiam communiter receptam eſſe, non obſtante eo quod Bart. contrariam ſententiam veriorem eſſe voluerit. *in auth. ſi quis in aliquo. num 13. C. de eden.* idem Bart. *in l.j. num.5. C. de relat.* cuius communem doctrinam eſſe ſcribit Fran. Curt. *d. auth. ſi quis in aliquo nu.13. ver. ex his infert etiam* & idem Curt. *in addit. ſuis ad lect.* Alex. *d. l. ſciendum litera l.* ſed Imo. & Alex. ſententiam ſequuntur alij doc. Fel. *c. quoniam contra. num.31. ver. 4. conclu. ext. de prob.* vbi ipſe multas authoritates aliorũ doc. adducit, addique hanc ſenten. communiter receptã eſſe Pan. *conſ.73. num ij. lib.1.* Lud. Rom. *conſ.334. num.7. & 8.* Alex. de Imol. *conſ.121. lib.ij.* quorum ſententias Ang. Aret. cõciliare voluit *in §. fi. num.9. Inſtit. de fideiuſ.* Kirchouius.

88 Sententia in qua non eſt expreſſus error iuris, ſed tacitè colligitur ex relatione ad acta, non vitiatur ſecundum communem concluſionem, *per l. præſes. ff. de re iud.* glo. & doctor. *in l.ij. C. quan. prouoc. non eſt neceſ.* Alex. *conſ.59. nu.11. in 3. vol.*

89 Sententia quæ nulla eſt, per partes ratificari non poteſt, ad hoc ſcilicet vt valeat vt ſententia, poſſunt tamen partes eã ſententiam quæ nulla eſt, ratificare, vt valeat in vim pacti: & valebit vt pactum, gl. approbata *in l.ij. C. com. vtriuſ. iud.* Bart. *in l. licet, C. de iudi.* & oportet quòd de conſenſu, ratificatione, & illius ſententiæ approbatione facta per partes, conſtet per contractum. Cor. *conſ.125. par.2.* Bellac.

90 Sententia etiam quæ in actione reali fertur, iudicati actionem producit, vt communiter doctoribus probari inquit Ripa. *in l. miles. §. iudicati. nu.6. ff. de re iud.* Quod ſi ab ea prouocabitur, ac deinde confirmata fuerit, non iam illa, quæ cõfirmata eſt, ſed quæ confirmat, actionem pariet. cõmune teſtatur Iaſ. *nu.11.* Rip. *num.15. in l.j. ff. de re iudic.* amicus noſter Nicol. Grauatius ad Veſtrium, *lib.8. c. vlt. num.31.* Nec tamen idcirco priſtina vel obligatio, vel actio extinguetur. commune dicit Porc. *in §. præterea. num.5. Inſtit. quibus modis toll. oblig.* E. Suarez.

91 Sententia per teſtes probari poteſt, ſecundum dominos de Rota. *deci.409. in nouis, per cap. Albericus. de teſtibus.* quando ſcilicet allegatur ſententiam latam fuiſſe, & inſtrumentũ ſententiæ deperditum: & hoc caſu ſunt duo probanda, nempe tenor ſententiæ, & illius amiſſio. & licet ſentẽtia ſine ſcriptura ferri nõ poſſit per eum *titulum, de ſenten. ex breu recitan.* tamen non omnia in quibus requiritur ſcriptura, per ſcripturã ſunt probãda. Comp. *in cap.1. de elec. in 6.* & de Rota *in cap. deci.* acta enim iudiciaria in quibus ſcriptura eſt de ſubſtãtia iudicij per teſtes non poſſunt probari. niſi probetur quòd ſcriptura facta fuit deperdita. Cor. *conſ.69. nu.13. 1. vol.* Alex. *conſil.59. num.9. in 7. vol. & conſ.7. in ij. vol.* Bellacomb.

92 Sententia in criminalibus ſtatim mittenda eſt executioni. *l. qui cum reus. ff. de pœnis.* Fel. *in c. querenti, de off. deleg.* fallit in 12. caſib. vt per Fel. *in d. c. querenti.*

Fallit in 7. caſib. vt per Iaſo. *in l. debitoribus, ff. de re iudicat.* Don. à Fina.

93 Sentẽtia ſi apparet lata, & non apparet lata. parte inſtãte, eſt ipſo iure nulla. Bart. *in l.1. C. vt quæ deſunt aduo.* Ang. & Im. *in l. de vnoquoque, ff. de re iud.*

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. *in l. properandum, §. & ſi quidem, col.3. de iud.* Don. à Fina.

94 Sententia lata ſuper expenſis, dicitur interlocutoria. gl. *in l. quod iuſſit. ff. de re iud.*

Fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. *in d. l.* ibi dicit.

95 Articulos impertinentes ſi iudex admiſerit tanquam pertinentes, poterit demùm eos reijcere etiam factis probationibus ſuper illis, non obſtante quod prius eos admiſerit: quia talis admiſſio eſt ſententia interlocutoria, quæ reparari poteſt. Iaſ. *in l. quod iuſſit. ff. de re iudi.* Dec. *conſ.517. nu.9. & conſ.84. in fi.* Zabarella *in cle. ſæpè. §. & quia in ij nota. de verb. ſignif.*

Dicuntur autem impertinentes articuli, qui ad cauſam nõ faciunt directè nec indirectè: & pertinentes dicuntur, qui faciunt ad cauſam directè vel indirectè. Bald. & Iaſ. *in l. ſi duo patroni §. idem Iulianus. ff. de iureiu.* & etiam dicuntur pertinentes qualitercumque adminiculenter negotio principali, in dubio autẽ articuli admitti debent. Paul. de Caſtr. *in l.1. ff. ſi quis cautio.* Dec. *in eodem conſ.517.* iam allegato. & *Iaſ. in l.1. nu.18.* debent admitti omnes articuli ſaluo iure impertinentium, Guid. Papæ *deciſ.347.* & Dec. *conſ.162.* Bellac.

96 Decretum ex falſa cauſa interpoſitum à iudice eſt ipſo iure nullum *in l.1. §. hæc verba ff. ne vis fiat.* Guid. Pap. *conſ.61.* idem ſi fuerit interpoſitum ex cauſa falſa, & vera: nam adhuc in totum vitiabitur. Dec. *conſ.403.* Vezinus.

97 Sententia, à qua appellatum non, quæque in rem iudicatam tranſiuit, magno præiudicio, ac multa præſumptione munitur, ſiue illa de præſentib. ſiue iam olim lata ſit, & ſiue in præſentem, ſiue in abſentem dicta, proponatur. communiter pronunciant Imol. *in cap. cũ in iure peritus, de offic. deleg.* Alex. *conſ.25. viſo proceſſu. ad med. lib.6.* Felin. *in c. quoniam contra, ver. 4. concluſio. de probat.* latè Did. à Couar. *in tract. de ſponſ. c. vlt. §. vlt. nu.12. ver. ex quibus.* ac Franciſ. Viuius *lib.1. opin.261.* Si tamen iniquè lata fuerit, & aliquis illa ſcienter ac prudenter vtatur, mortifero peccato ſe irretiet, cõmuniter affirmat Did. à Couarr. *d. §. vlt. nu.19.* E. Suarez. & Chærian.

98 Sentẽtia ſuper meritis, vel debito lata contra principalem, non nocet fideiuſſori cõtractus: & hoc caſu iura loquuntur, non autem in ſententia excuſſionis tantum, ſecundum omnes, de quo per Burſ. *cõſ.203. nu.5. lib.9.* Bonac.

99 Sententia tenet non citatis eis, de quorum intereſſe ſecundariò agitur: contra eos tamen non exequitur, ſecundùm communem per Burſat. *conſ.203. num.19. lib.ij.* Idem.

100 Sententia lata contra communẽ opi. mero iure valet, propter conflictum opinionum. eſt com. opin. ſec. Iaſ. *in l. cum prolatis. de re iudi.* ſequitur Rip. *in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 6. oppoſ.* Bar. *de verb. obl.* Chærian.

101 Sententia lata ad conſilium ſapientis, nunquam tranſit in rẽ iudicatã. eſt cõ. opi. ſec. Soc. *cõſ.278. nõ leuis. in fi.* Idem.

102 In iudiciis vniuerſalibus incerta ſententia reſpectu rerũ admittitur, ſed in executione poſtea liquidatur. eſt com. opi. ſec. Aret. *in conſ.110. clariſſime. in fi.* Idem.

103 Sententia lata per errorem expreſſum habita relatione ad acta, eſt ipſo iure nulla. eſt com. opi. ſec. Alex. *in conſi. 123. diſcuſſis. verſ. tamen quò ad propoſitum. vol.1.* Chærian.

104 Peruerſio ordinis cauſæ ad cauſam, non vitiat ipſo iure ſententiam. gl. *l.j. C. de appel.* eſt com. opi. ſec. Soc. *cõſ.98. in ſuſ. index. vol.4.* Idem.

105 Sententia inter alios non nocet ad plenũ præiudiciũ, ſecundum magis cõem per Burſ. *conſ.203. nu.23. lib.ij.* Bonac.

106 Sententia ſub conditione intrinſeca futurum reſpiciẽs, quę inconſtinenti verificari nequit, nulla eſt, ſecundum communem, de qua per Burſat. *conſ.219. nu.2. lib.ij.* Idem.

Sententia indiuidua eſt, licet contineat res diuiduas, quod receptiſſimum refert Hieronym. Gabriel. *conſ.56. n.1. & 9.* de quo vide *Burſat. conſ.219. num.11. lib.ij.* Idem.

107 Sentẽtiæ nullæ nõ trãſeunt in iudicatũ, nec executioni mãdantur, ſec. com. per Burſa. *conſ.220. num.16. lib ij.* Idem.

108 Sententiam non vitiat falſa cauſa expreſſa in ea, niſi per appellationẽ, vel alio remedio reſcindatur. gl. *in l. ſi is ad quẽ, ff. de acq. hæred.* Ang. *in l. qui Romæ, §. duo fratres. ff. de verbo. oblig.* & cauſam non eſt neceſſariam exprimere. fallit in multis caſib. ſecundum Fel. *in c. ſicut de re iud.*

Fallit in in 7. caſib. vt per Fel. *in cap. ſicut de re iudic. col.10.* & iudex non tenetur cauſam in ſententia exprimere. fallit in 16. caſib. vt per Socin. *reg.296.* videas Frãc. Turza *concl.86.* vbi dicit quod communis eſt opinio, quod ſententia propter deprehenſum errorẽ non eſt nulla, niſi error in ea expreſſus ſit.

Vivius *in ſuis concluſionibus in verſ. iudex nõ tenetur.* Rip. verò *in §. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. obli.* facit regulã contrariam, & ampliatur in 3. caſib. & limitatur in tertio. Don. à Fin.

109 Sententia lata ex probationibus priuilegiatis, nunquã tranſit in rem iud. Inn. *in c. tua, de cohabitat. cler. & mulie.* Aug. *in l. j. C. qui ſent. reſ. non poteſt.*

Fallit vt no. Iaſ. *in l. admonendi, ff. de iure iud.* Don. à Fi.

110 Sentẽtia tẽpore pronũtiationis ab ipſo iudice legi debet. *c. fi. de re iud. in 6.* Bald. *in l. hac cõſultiſſima, C. qui teſtam. facere poſ.* vbi Bal. limitat in 2. caſib. Dom. *in d. c. fi.* limitat in 3. caſib. Don. à Fin.

111 Sententia lata nõ viſis actis, vel ſine præuia cauſæ cognitione, eſt ipſo iure nulla. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Fran. Turz. *concluſ.* 133.

Fallit in 6. caſib. vt per Fel. *in cap. eccleſia ſancta Mariæ, col. 6. de conſtit.* Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur per Dec. *in l. is apud quem, C. de edendo, nu. 34.* Don. à Fin.

112 Sentẽtia lata cõtra procuratorẽ offerentẽ ſe liti ſine mãdato traditur executioni contra eum. *l. 4. ff de re iudic. l. Plautius, ff. de procu.* Fallit in 2. caſib. vt per Rom. Alex. & Iaſ. *in d. l. 4.* Don. à Fin.

113 Sententia lata contra abſentẽ præſumitur lata magis ratione contumaciæ, quàm ex eo quod iuſtam cauſam habuerit, *l. ſi ideo, ff de euictio.*

Fallit in 5. caſib. ſecundum Fel. *in c. cùm Bertol. de re iudic. col. 8.* fallit in multis caſib. vt per Pot. *in l. j ſuarum concl. reg. 6.* Do. à Fina.

114 Sentẽtia lata contra notoriũ facti non eſt nulla, ſed debet retractari. *l. fi. C. ne filius pro patre. l. ciues, de appellat.*

Fallit in 3. caſib. vt per Fel. *in c. per tuas, col. 2. de ſent. excom. num. 6.* Don. à Fin.

115 Sẽtẽtia diffinitiua reuocari nõ poteſt à iudice, *l. Paulus, & l. iudex. de re iud. l. moris, & l. ſed enim, & l. duo fratres, ff. de pœnis.* fallit in 12. caſi. vt per Præp. *in c. cùm ceſſante. de appel.*

Fallit in 8. caſib. vt per Fel. *in c. qualiter. de accuſat.*

Ampliatur in 8. caſib. & limitatur in 22. à Lancil. *in tract. de offic. prato. in tit. de ſent.*

Ampliatur idem procedere in arbitrio, qui nec poteſt retractare ſententiam per ſe latam. limitatur hæc ampliatio in 3. caſib. vt per Petr. Duen. *reg.* 59. Don. à Fin.

116 Bene verũ eſt, quod iudex poteſt declarare ſuã ſentẽtiã. *c. qualiter, & quando de accuſa.* vbi Fel. limitat in 4. caſibus.

Fallit vt no. Fran. Tur *z. concl.* 64. Idem.

117 Sententia principis facit ius generale, *§. ſed quod princ. Inſt. de iur. natur.*

Fallit in 5. caſib. vt per Fel. *in c. in cauſis de re iud.* ſed quando eſt lata in contumaciam non facit ius quo ad alios. fallit in 5. caſib. ſecundũ Fel. *in c. cùm Berthold. de re iud.* Don. à Fin.

118 Sententia ſub conditione intrinſeca, quæ futurũ negotium reſpiciat, & ſit in poteſtate partis exequi, nec incontinenti purificetur, pro nõ lata habetur, ex doctrina Alex. *in l. qui Romæ. §. Augerius. n. 6. ff. de verb. ob.* Caſtr. *in l. cõtinuus. co. 1.* Ant. Gabriel. *lib. 2. commun. conclu. tit. de ſent. concl. 1. n. 17. & 21.* cõmunẽ & veriorẽ poſt alios nuncupat Oſaſc. *dec. Pedemont.* 146 *n. 11. cum ſeq.* de quo per Burſ. *conſ. 155. nu. 8. lib. 2.* Bellac.

119 Sententia in correum lata non exequatur cõtra alterũ, ſecundum communem per Burſ. *conſ. 176. nu. 66. lib. 2.* Idem.

120 Sententia ex petitorum iudicio lata nunquã tranſit in rem iudicatam, ſecundum communem, licet permulti contrà ſentiant, de qua per Burſ. *conſ. 184. nu. 4. lib. 2.*

121 Sententia referens ſe ad aliquod inſtrumentũ quod non eſt in proceſſu, non valet, ſecus tamẽ ſi eſt in proceſſu. *Iaſ. in l. aut prætor. §. ſi iudex. nu. 19. ff. de re iud.* communem dicit, quia ad alia acta iure poteſt ſe referre. Sebaſt. Van. *de defectu proceſſu. & ſolenni. nu.* 105. com. dicit. Villalob.

Amplia etiam, ſi iudex ſit informatus de dicto inſtrumento, non tamen producto in iudicio. Cou. *Reſol. lib. j. cap. 1. nu.* 9. com. dicit ex Are. *in c. 3. de accuſat. nu.* 14. Idem.

122 Sententia prolata non viſo proceſſu, eſt ipſo iure nulla, ſi conſtat. An. de Trem. *in add. ad Bona. in pract. except. in rub. de impe. execut. nu. 17. in verb. alij caſus, verſ. qui autem de publicatione teſtium.* com. dicit. Villal. & Vezinus.

123 Sententia lata pro abſente non contumace, non valet. Iaſ. *in l. nequicquam, ff. de offic. procon. & in l. furioſo. num. 3. de re iudic. ff.* com. dicit.

Amplia iſtã cõmunẽ etiã ſi ſit lata in fauorẽ furioſi, vel abſentis qui non potuit citari Fran. de Are. *in c. cauſam quæ, de iudi. nu. 23.* ex An. & ibi ex gl. *in l. furioſo. & l. quaſitum. ff. de re iud.* Idem.

124 Sententia iudicis, quæ trãſiuit in rẽ iudicatã habet præſumptionẽ pro ſe, ſiue lata fuerit in præſentẽ, ſiue in abſentem, & cõtumacem verũ, vel fictũ: ſecundum Spec. Io. And. *in §. vt autẽ. de ſent. prol.* Io. Cald. & Abb. *in ca. quoniam contra, de prob.* & alios cõmuniter ibi, Marcũ Antonium Blanchum *in tract. de cõpromiſſis. q. 9. de effectu ſententiæ. nu.* 10. Imo. & Ant. de But. *in c. in præſentia, de renunt.* vbi ſubdit ipſe Imo. hãc eſſe cõmunem opinionẽ, *in c. cum in iure. de off. deleg. col. 12. & in c. in præſentia, de renunt.* & latiſſime Rom. *in l. ſecundam. col. 24. ff. de ver. obli.* Gram. *dec. 24. n. 5. & 13.* & Moder. *in d. c. quoniã contra.* Et ratio eſt, quia ſententia poſtquã trãſiuit in rem iudicatam cuiuſcũque iudicia fuerit, habetur pro veritate. *l. res iudicata. ff. de re iud. c. cùm inter. de re iud.* & ex ea reſultat præſumptiõ iuris, & de iure, cõtra quã non admittitur probatio in cõtrariũ, niſi propter confeſſionẽ partis. vt no. Bar. *in l. Iulianus vero debitorem. ff. de condi. indeb.* & Bald. *in l. filium quem habentem. c. famil. erciſ. & in l. cum quis. c. de iur. & fact. ignor.* & Cæpol. *in caut.* 23.

¶ Et præſertim hoc procedit, vbicunq; ſententia quæ trãſiuit in re iudicatã, lata eſſet nõ de recenti, ſed de antiquo, vel longinquo, & tũc præſumitur pro ſententia, etiã ſi in ea non eſſet facta mẽtio ſollenniũ, aut actorũ: ſecũdũ Hoſtien. *in c. cũ inter. de re iud.* Inn. *in c. cùm in iure. de offi. deleg.* Bar. & Cur. iun. *in l. admonendi. num 250. ff. de iureiur.* & Are. *conſ. 36. col. fin.*

¶ Paul. verò Caſtr. ſibi parũ conſtãs, *conſ. 76. col. 2. lib. 2.* tenuit contrarium, vbi ait, quòd non præſumitur pro ſententia in antiquis, etiã quò ad acta, niſi de eis fiat mentio in ſentẽtia. idẽ voluit Bal. *conſ. 204. col. 2. vel. 3.* idẽmque videtur tenere Alex. *conſ. 123. col. 2. vol. 2.* Sed prima opinio Inn. videtur magis cõmunis: vt ſcribit Cur. iun *in d. l. admonendi nu.* 250.

Et prędictis accedit vtiliter, quòd antiquũ tempus, quo ad hoc, dicitur viginti annorum: *argumento c. cùm venerabilis, de except.* & facit *tot. tit. c. de præſcript. long. temp. 10. vel. 20. annorum,* & ita tenet Calder. *in d. c. quoniam contra.* quem ſequitur Abb. *conſ. 61. col. pen. lib.* j & Calca. *conſ. 8. col.* 4.

¶ Sed opinio iſtorũ mihi parùm ſatiſfacit, ex quo alteram ſententiã huic de directo cõtrariã reperio, & forſan veriorẽ, quòd in præmiſſis tempus dicitur antiquũ, quã do poſt latã ſententiã eſſet lapſum bienniũ: vt tradit Bald. *in l. vnica. c. ne lic. in vna, eademq. cauſa ter prouoc.* poſt Hoſtie. *in d. c. in præſentia,* idemque voluit Io. And. *in nouella.* Ang. *in l. quacunque §. fi ff. de public.* Bal. *in c. 1. de milite vaſa qui cõtumax eſt.* Bertach. *in 3. part. ſui repert. in verſ. Sententia præſumitur, ante fi.* Alex. *in l fi. §. illud. ff. quando appellan. ſit, in add. ad Bar. ante fin.* & Gram. poſt alios relatos ibi per eum, *in deciſ. 24. nu. 7. & ſeq.* ſubdens ibi iſtam eſſe veriſſimam opinionem.

¶ In cõtrariã verò partem, videtur inclinare Bal. *in d. c. 1.* citans Inn. *in c. Albericus, ext. de teſtib.* & idem Bal *in c. 1.* quo tẽpore inſles, quod rnò requiratur, vt ſit lata ſentẽtia ipſa intul tũ de antiquo. Cęterũ neutrã ex iſtis duab. opinionibus ſequor: cum ambæ erroneæ appareant, vt infra apertiſſimè oſtenditur.

¶ Tertiã opinionẽ circa præmiſſa reperio quòd ad hoc, vt dicatur ſentẽtia antiqua, ſufficit tẽpus decẽ annorũ: ſec. Hoſt. *in d. c. Albericus.* quẽ ſequitur Ang. *in d. c. quoniã cõtra.* Alex. *cõſ. 123. col. 2. lib. 2.* Goa. *conſ. 130. vel. 137. col fi.* & Veronen. *conſ. 26. col.* 4.

¶ Quarta etiã affertur ſententia, quòd antiquum tempus circa hoc tunc dicatur, quando fluxi, elapſique diſcernantur centum anni: quæ communiter per doct. approbatur, atteſtãte Dec. *conſ. 321. col. 3.* Alex. *in l. cum aliquibus. c. de iure delibe.* & Marco Antonio Blancho *in d. tract. de compromiſſis in 9. quæſt. de effectu ſententiæ. ſub nu. 11. verſ. 1. caſu.*

¶ Quintã vltimo loco reperio opinionẽ, iudicio meo, magis tutã & æquam, & ſequendã fore ſuadeo: quæ quidẽ eſt iſta, quòd totum hoc cõmitti, & relinqui debeat iudicis arbitrio, quando ſententia ipſa dicatur lata de antiquo, vt pro ea pręſumatur etiã in ea nõ facta mentione ſolẽniũ, & actorũ: & iſtã opinionem ſequitur, & tenet Io. Cald. *in d. c. in præſentia.* Alex. *conſ. 219. col. 4. lib. 6 conſ. 17. col. 3. lib. 4.* Are. *conſ 36 col. fi* & iſtã ponit eſſe communem opinionem Aug. Ber. *in d. c. quoniam contra. num. 252.* & alij Moder. ibi, *qui quidem iudex variè arbitrari poſſet ſecundum qualitates iudicum, qui pronunciarunt.*

tionem in his actibus, quos ipſe agere poteſt liberè abſque iniuria, etiam ſine cauſa, & in alterius præiudicium: nec enim citatio tunc impedire poteſt liberam voluntatē Principis: quod expreſsè tenuerunt Soc. *conſ.* 164. *vol.* 2. & alij, quos refert & ſequitur Crauet. *conſ.* 5. *col.* 11.

Coarctatur etiā ſecūdo loco præmiſſa commun. opi. quòd ſententia Principis requirat citationē regulariter locū obtinere, niſi in caſu in quo proferretur ſentētia cōtra rebelles eccleſię: tunc quippe non requiritur citatio in promulgatione ipſius ſententiæ: ſecundùm Ioan. Andr. *in c. cùm olim. de re iud. in nouel arg. illius text.* & de hoc tripudiat, & facit feſtum Bald. *in proœmio feud. in princ. fol.* 4.

Sed aduerte vtiliter, ne erres, quod ex authoritate, & teſtimonio Inn. *in c. 1. de lit. conteſt.* de nullitate proceſſus facti, fabricatiq; coram Principe, nō ſeruato iuris ordine, opponi nō poteſt: quia permittēs corā ſe aliter procedi, videtur diſpenſare. & idem not. Ioan. *in c. inſtituentes. 25. q. 11.* ad quod optimè facit quod not. Specul. *in tit. de ſent. §. iuxta propoſitiones. verſi. nō valet etiā ſi eſſet lata.* & quod not. *in l. omniū. C. de teſt.* Et ita ſtabilitū quoque reperio in Regno, quòd à ſentētia Sacri Regij Cōcilij Neapol. tanquā à ſupremo tribunali emiſſa, dici de nullitate nequeat modo aliquo. prout ita ſancitū extat *in pragmatica quinta, emanata in an.* 1545. *incipiēte, quāplurimum, in tit. de officio Sacri Regij Concilij*, vbi diſponitur, quod allegantes, proponentesq; nullitates nō ſubſiſtentes aduerſus ipſius Sacri Concilij ſententia, incurrere pœnā duarū vnciarum, ſi cauſa citra mille ducatos dignoſcitur. Si verò vltra mille ducatos, pœnam quindecim vnciarum, & pragmatica iſthæc reperitur interpretata, explanata, & declarata tempore illuſtriſſimi Don Perafanni Viceregis, vt mihi vberrimè indicatur.

¶ Et hinc haud oblitus ſum vidiſſe hiſce oculis ſæpenumerò aliquos doctores regnicolas intelligentiſſimos, atque doctiſſimos accedentes aliquando ad ciuitatē Neap. patrocinū præſtitiſſe in cauſis arduis exagitatis in ipſo Sacro Concilio, & ſuccubuiſſe & incognitā habētes præſentē regiā pragmaticā improuidè, inſipidè, & negligēter dixiſſe de nullitate ſententię eiuſdē Sacri Cōcilij, & ſtatim mediāte arreſtatione perſonæ ſoluiſſe integram pœnam ipſius pragmaticæ. Viuius *opin.* 710.

126 Sententia iniqua lata ab ordinario valet, & tranſit in rē iudicatam: vt per Doct. omnes *in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obli.* & huiuſmodi tranſitus facit iuſtum quod forſan erat iniuſtū. *l. res iudicata ff. de re iud. & l. ingenuum. ff. de ſtat. ho.*

Et dicit Bald *in cap. in præſentia. de probat.* quod res iudicata falſum mutat in verum, & ſequitur profuſe Neuiz. *in Sylua nuptiali lib.* 1. *num.* 110.

Et Curt. iun. *conſ.* 23. *ſub nu.* 8. vbi ponit alios effectus dictę ſententiæ, quæ tranſitum facit in rem iudicatam.

Imo non valet reſcriptum Principis cōtra ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam, niſi conſtet de expreſſa mente reſcribentis: ſecundum Dec *num.* 3 & Cagnol. *ſub nu.* 6 *in l res iudicata. ff. de reg. iur.* & tractat Iaſ. *in l. inſtitutia. ff. de inſti.* & *in eius conſil.* 47. *vol.* 3. Cęſar Vrſil. *in add.* Afflict. *in deciſ* 79. *num* 5.

Sed ſententia iniqua lata à delegato cum clauſula, iuſtitiam facias, nō valet, nec trāſit in rē iudicatā: ſecundum Hoſt. & Odof. Card. Portuē. qui dicūt, quòd Gaſpar, & Io. de Cald. & Io. de Lignano fuerunt huius ſententię, vt ponūt Bal. & Caſtr. *in l. ius pluribus. ff. de iuſt. & iur.* Nam, vt inquit Bald. *in l. 1. C. de appel.* actus factus aduerſus ordinē hominis, ipſo iure nō valet: ſecus ſi ordo erat à iure: ponit Iaſ. *in d. §. duo fratres*, & Barba. videtur ſequi *in cap. prudentia. col.* 12. *de offic. deleg.* & Gomel. *in §. itē ſi quis in fraude n.* 7. *Inſtit. de action.* Vnde Domini de Rota *deciſ.* 26 *ſub rubr. de re iud. & deciſ.* 8. *& dec.* 22 *ſub. rub. de ſentēt. excom. in nouis*, volūt, quod licet ſentētia lata ab homine cōtra iuris diſpoſitionē valeat, ſecundū Gloſ. *in cap. in ſumma.* 2. *q.* 1. nihilominus illud verū eſt ſi ab ordinario: nā ſi à delegato non valet, & ſequitur Barb. *in cap. literis. de offic deleg.* & fuit de intentione Inno. & Imol. *in cap. Piſanis de reſtit. ſpol.*

Sequitur ergò quod talis clauſula in reſcripto, iuſtitiam facias, vtilis eſt contra iniquam ſententiam.

¶ In contrariā verò partē, quòd iniqua ſententia lata à delegato valeat: inclinarūt Cardin. & Abb *in cap ſi. de prab.* & dicūt fuiſſe de mente Inn. *in d cap. prudentiā*, qui non loquitur de hac clauſula, ſed de ſimili, ſi tibi conſtiterit. Fely. *in d. cap. literis*, ait iſtā eſſe cōmunem opinionē, & *in cap. cauſam quæ. de re iudic.* dicit idem damnando Hoſt. & Dominos de Rota.

Et aduerte ad intelligentiam premiſſorum, quòd præſumitur pro ſententia ipſa quæ tranſiuit in rē iudicatam. Et quòd in rem iudicatam tranſitum facere dicitur, vbicunque nō fuiſſet appellatum vel appellatio deſerta eſſet: vt tradit cum aliis relatis per eū Dec. *in c quoniam contra. nu.* 138 *de probat. & in d. l. res iudicata. nu.* 1 *ff. de reg. iur.* Grat. *conſ.* 40. *nu.* 24. *& conſ.* 77. *nu.* 12. *vol.* 2. & Ioan. Baptiſta Ferret. *conſ.* 51. *num.* 23 *vol.* 1.

Sed prędictā cōcluſionē, quod præſumatur pro ſentētia, quę trāſiuit in re iudicatā, limitat atq; declarat plurib. modis idē Dec. *in d. c. quoniā cōtra. n* 172 *cū alijs ſeq.* Viuius *opin.* 713.

127 Sententia lata in cauſa matrimonij, quando ageretur de eius fœdere, & ſubſtantia, licet nunquam tranſeat in rem iudicatam quo ad veritatem, & merita cauſæ, ſecundū cōmunē opinionem glo. & omniū Scrib. vt *in c. later. de re iud.* citatam per Curt. iun. *conſ.* 170. *habita diligenti nu.* 26. & per Mantuam *ſub nu.* 26. *in c. ex literis. de in integ. reſtit.* & Beroum *ſub nu.* 27.

Nihilominus communis iſta non procedere aliter in ſententia prolata in fauorē matrimonij, quæ vtique faceret trāſitum in rem iudicatam. vt per Hoſt. Zabbar. *in d. c. literis, in §. not.* Ang. *col.* 3. *in quæſtione propoſita. circa fi.* Fely. *in d c. later. col.* 3. Marſil. *in pract. crim. in § Ordine, nu.* 8 & Mantuam. *in d. c. ex literis num.* 28. Viuius *opin.* 712.

128 Sententia lata de conſilio alicuius Doctoris, vel ſapientis ſeu iuriſperiti, nunquam tranſit in rem iudicatā, & poteſt ſemper retractari vbicūq; appareret conſiliū alterius iuriſperiti ęquius, & rectius ſentientis: ſecūdùm Ant. Butr. Abb. & alios, in c. *propoſuiſti de probat.* Bal. *in c pen eod. tit.* Ang. *in l. quod ſi nolit. §. mancipiū. ff. de adil. edic* Rom. *in l. cùm quidā §. quod dicitur. ff. de acq. hæred. & conſ.* 228 *pro plena diſcuſſione. n.* 16. Alex. *in l. ab hoſtibus. col.* 3 *ff ſolut matr.* Iaſ. *in rub ff. de iureiur. in fin. & in l. ſi conuenerit. n.* 21 *ff. de re iud.* Ruin. *conſ.* 54. *n* 1. *col.* 5. vbi hoc ampliat procedere etiā ſi à dicta ſententia fuiſſet appellatū, & appellatio poſtmodū deſerta fuiſſet ob non proſequutionē factā infra legitima tēpora. Et eandem opinionem Ant. Butr. & aliorū ſequitur quoque Marſil. *in ſing.* 427. *plures ſunt caſus, & in pract. cri. § ordinē, n.* 4. Viuianus *in tract. iudiciorum, in vltima parte* 6. *par. incipien. deciſoria iudicij tribus membris diſtincta ſententia, appellatione, & exequutione. n.* 130. *fol. par.* 159. Dec. etiam *conſ.* 278 *nu.* 7. & Corſet. *in reper. Pan. in ver. ſententia lata per doctā peritorum*, qui oſtendunt iſtam eſſe communem opinionem.

Et hic, ſi extaret ſtatutū, quòd ſententia deberet ferri cum conſilio, relatione, ſeu dicto conſultoris, vel ſapiētis, vt reperitur ferè vbique, vel etiam ſi de partium voluntate extitiſſet commiſſa cauſa conſilio alicuius iuriſperiti: tunc ab huiuſmodi ſententia non tantùm appellari poſſet, verùm etiam ſi appellatum fuiſſet, ſententia hæc nunquam tranſiret in rem iudicatam, imò quandocūque ſi appareret conſilium alterius Doctoris peritioris in contrarium factum, ſecundùm communē opinionem præmiſſam, poſſet abſq; dubio aliquo retractari.

Alios verò caſus circiter 23. & omnes quidē vtiliſſimos, in quibus ſententia nō traſeat in rē iudicatā, ponit Maran. *in d.* 6. *par. vltima par. ſui tract. de iudicijs. n.* 130. *cum alijs multis ſeq.*

Sed aduerte, quod cauſa debet exprimi in conſilio prædicto ſapientis, & conſultoris: vt voluit Abb. *in c. ſicut nobis. extra de re iud. in fi.* qui mouetur hac concludenti ratione.

Nā iudex non tenetur præciſe ſequi conſilium ſapientis: vt tradit Bar. *in l.* . *§. ſi plures col.* 3. *& ſeq. ff. de exercit.* & late Fel. *in c. ex parte. de conſtit.* Lucas de Penna *in l. omnes iudices. col.* 7. *cum alijs ſeq. C de decur. lib. x.* Dec. cum alijs ſignatis per eum *in c. ſi pro debilitate, num.* 6 *de off. deleg.* & Bart. *in l. ſi conuenerit. ff. de re iud.*

Vbi etiam ait, quod non excuſatur iudex in ſyndicatu propter conſilium ſapientis, & ibi Alex *col pen. & ſeq.* & Iaſ. *col. pen. & ſeq.* niſi ſtatutum, vel commiſſio expreſse dicat debere iudicari ſecundùm tale conſilium: vt ibi per ipſos Bart. Alex. Iaſ. & per Comen. *conſ.* 55. *duo habentes*, & Dec. *in d. c. pro debilitate.* Ideò vt iudex bene diſcernat, an conſiliū ſit iuri conſonū, videtur neceſſariū exprimere iura, & rationes, quibus mouetur cōſultor. Et hanc opinionem ſequitur Fel. *in d. c. ſicut nobis. n.* 12.

¶ In contrariā verò partē, quod in conſilio ſapientis nō ſit exprimenda cauſa, & quod ſatis ſit cōſultori referre votū ſuū ſine allegationibus, inclinant Spec. *in tit. de requiſ. conſilij. nu.* 11. & idē eſſe de iure aſſerit Coru. *cōſ.* 323 *ad prim vol.* 4. & idem videtur concludere Io. And. *in d. c. ſicut nobis.* diſtinguens tamen vtrum conſiliū ſapiētis petitū fuerit per iudicē, an verò per litigatores & ita ſeruatur hodiernis temporibus, quod conſilium ſapiētis nō debeat cōtinere cauſas, ideſt allegationes & facti & iuris, & hoc nō ab re, cū paſſim extēt ſtatuta diſponētia quod

Iudex teneatur præciſè ſequi conſiliũ conſultoris: vt per Bar. Alex. & Iaſ. *in d. l. ſi cõuenerit*, & ita obſeruatur in regno Neapol. cùm omnes iudices, ſeu gubernatores Regij habeant aſſeſſores, quorum votum, & conſilium ſequi neceſſariò, ſecundùm formam eorum commiſſionis tenentur.

Imò Barones eiuſdẽ Regni debent, & tenentur in eorũ iuriſdictionibus deputare capitaneos, aſſeſſores, & iudices ſecũdarũ cauſarũ, vt aliàs in Sacro Regio Cõcilio Neap. deciſum extitit: teſte Matino Frecci. *ſuper feudis fol. 223 nu. 3.* & ſic de ſtylo, & conſuetudine, ſeu potius de iure Regni, aſſeſſores & cõſultores in Regno ipſo ob exprimũt aliter cauſã in eorum votis, ſeu cõſilia, nec ex neceſſitate, nec ex vrbanitate, & ita obſeruaui quindecim annis continuis in cauſis ferè infinitis mihi cõmiſſis per varios, & diuerſos Barones Regni, ſeu per eorum officiales.

Et hinc penitus fatuos & infœlices vocare audeo, pleróſq; ex vaſallis Baronũ Regni, qui cõmittẽdo ſe beneficio naturę, & nõ cogendo cõſultores eis deſtinatos, & deputatos ad pręſtandũ cautionẽ de parendo ſyndicatui, & de reddendo rationẽ votorũ in cauſis ciuilibus, & criminalibus per eos proferendorũ, in maxima quippè egeſtate viuunt; & conſultores ipſi æqualiter triũphant, ſiue retractentur, & annullentur ex eiſde actis eorũ vota, ſiue confirmentur. ideò excãdeſco quodãmodo aliquando in iſtos vaſallos, vidẽtes, quòd Regij aſſeſſores præſtant iuramentũ, & idoneã cautionẽ de parendo ſyndicatui in fine officij; & nihilominus dormiẽtes, & nil curãtes de propria pernicie, & iactura ſinũt cõſultores ipſos in libertate perſeuerare, abſq; ſpe aliqua reddẽdi rationẽ, niſi in die iudicij, à quo igitur dignetur mediante ſua pietate, & infinita miſericordia pręſeruare, & liberare nos Agnus immaculatus, & mũdus Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui cũ patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſecula ſeculorũ. Viuius *opin. 711.*

129 Sententia, in qua iudex, ſi probatum eſt, cõdemnat, alioquin abſoluit, proculdubio valet. firmáq; omnino eſt. cõmune inquit Iaſ. *in § curare. nu. 39. Inſtit. de act.* Et illa profectò ſeruari neceſſariò debebit, quę in conſulentis conſilio continetur lata eſt. commune ait Marant. *de ordin. iud. 6. par. 3 part. nu. 126. ſuper 1. actu.* Quod tamẽ ita demũ proceſſurũ intelliges, ſi notum iudici conſiliũ illud iam ſit: ſecus verò ſi vel adhuc literis mandatũ non ſit, vel ſaltẽ iudici nõ innotuerit. commune affirmat Dec. *in c. cùm venerab. nu. 144. de except.* E. Suarez.

130 Quæro, Si iudex in ſentẽtia ſua dicat, pronũcio prout in tali conſilio continetur: An videatur cõdemnaſſe, ſi conſultor in ſuo conſilio cõdemnandum eſſe conſuluit? Reſp. Videtur dicendũ quòd nõ, quia in ſentẽtia pro forma requiritur verbũ condẽno, abſoluo, aliàs ſentẽtia ipſo iure nulla eſt. Cõtraria tamẽ opinio communiter approbata eſt, vt firmat Alex. *in l. 1. ff. de re iud.* Rober. Maran. *d. part. 6. cap. 1. nu. 126.* intentio enim iudicis hęc fuit, vt condẽnaret, relata ad conſiliũ ſapiẽtis. Vnde ita debet interpretari, vt actus potius valeat, quàm pereat. Et ita tenet Ang. *in conſ. 250. incip. domina.* Mich. Graſſus.

131 Quęro, An ſentẽtia probet acta iudicij pręceſſiſſe & proceſſũ? Reſp. ꝙ nõ probat, niſi trãſiuiſſet in rẽ iudicatã, quia tũc habet pręſumptionẽ iuris pro ſe, quo ad rectitudinẽ proceſſus & inſtantiã. Ita tenet gl. *cap. quoniã cõtra. extr. de prob.* quã ſequũtur ibi Inn. Ant. de But. & doct. Inn. *cap. bona memoria. extr. de elec.* Spec. *tit. de ſẽt. & re iud. § fi. ver. in ſumma.* Rota *dec. 417. & dec. 296.* Fred. de Sen. *cõſ. 165.* ſiue ſentẽtia lata ſit parte pręſente, ſiue cõtumaciter abſẽte. Ant. de But. *d. c. quoniã.* Spec. *tit. de ſent. prolat. § vt autẽ*, prac. Papiẽ. *form. ſent. definit. verb. viſaq; iuris cetera.* Imo. & Rom. *l. 4. § condemnatum. ff. de re iud.* Imo. *c. cùm in iure. de of. deleg.* Vbi dicit hãc eſſe cõmunẽ opi. quẽ refert Th. Gra. *dec. 24. n. 5.* Ratio, quia nõ appellãs videtur approbare ſententiã, & per cõſequens omnia ex eadẽ cõſequentia, vnde verbis ipſius cũcta acta narrãtibus ſtandũ eſt, & omnia legitimè interueniſſe pręſumẽdũ eſt. Eãdẽ opi. tenet Bert. *conſ. 232. vol. 3. incip. addẽdo elegãter.* Vbi dicit, ꝙ multi ſunt doctiſſimi, & magnæ authoritatis, qui huic ſentẽtiæ aſtipulãtur, quod pro ſententia præſumatur, quę trãſiuit in rem iudicatã, ſiue lata fuerit de præſenti, ſiue nõ: ſiuę in pręſentẽ, ſiue in abſentẽ, & contumacẽ verum vel fictũ. Et eã dicit cõmunẽ idẽ Imo. *in d. c. quoniã. & in c. in præſentia. de renunt.* Roma. *in l. ſtipulatio. ff. de verb. obl.* idem conſuluit Curt. ſen. *conſ. 65.* Idem.

132 Quæro, An iudex poſſit reuocare ſententiam interlocutoriam? Reſp. ꝙ ſic, & de hoc eſt tex. *in l. quod iuſſit ff. de re iu.* & ibi communiter teneri firmat Iaſ. *in princ.* Et dicit prac. Papienſ. *in for. ſent. interloc. ſup. incompet. iud.* quòd veritas eſt ſecundum omnes doct. tam legiſtas, quàm canoniſtas, ꝙ ſententia interlocutoria poſſit reuocari omni caſu, ſi interueniat cauſæ cognitio, niſi ſit talis, qua lata finiatur officiũ iudicis: vt quia iudex pronunciat ſe non eſſe iudicẽ cõpetẽtem, ſiue ſententia interlocutoria contineat aliquid dari, vel fieri: ſiue deciſionem alicuius articuli incidentis vel emergentis. Et hanc eſſe communem opinionem firmat idẽ Iaſ. *d. l. quod iuſſit. n. 23.* Et ita intelligenda eſt communis doct. opinio, quæ vult interlocutoriã, quæ habet vim definitiuæ, reuocari nõ poſſe vt procedat in illis, quæ nõ ſperant aliã ſententiã poſt ſe. Aliæ námque quæ dantur in medio proceſſus, quæ ſperant diffinitiuã poſt ſe, reuocari poſſunt. Alex. *d. l. quòd iuſſit.* Marã. *d. par. 3. c. 1. n. 46. & 52.* Vbi dicit *ſupra* d. concluſionẽ eſſe cõmunem.

Amplia cõmunẽ opinionẽ, vt procedat, etiãſi poſt interlocutoriã factę eſſent expẽſę per partẽ. Námq; nihilominꝰ poteſt reuocari etiã nõ refuſis expẽſis parti. ita probat tex. *in c. cùm ceſſãte. de app.* & ibi tenẽt Hoſti. Ioã. And. & doc. cõmuniter. Hãc dicit eſſe cõmu. opi. Alex. *d. l. ꝙ iuſſit. limit. 5 & Iaſ. n. 6.* Idẽ.

133 Sententia lata contra non citatũ, eſt ipſo iure nulla. *Cle. paſtoralis. § cæterùm.* & ibi tradunt doct. *de re iudic.* & probatur *in c. nuper. de decim.* & ita per illum text. firmat Socin. ſen. *in ſuo ſolenni tracta. de citat. in 7. artic. ver. 4. procedit*, vti eum allegat Soc. iu. *in conſil. 76. nu 32. vol. 4.* E. Muſcul.

134 Sentẽtia lata ex probationibus priuilegiatis, ſicuti ſi fertur ex teſtimonio partis aduerſæ in ſupplementũ ſemiplenæ probationis, & in multis aliis caſib. quod eſt cõtra *l. omnibus. C. de teſtib. cũ ſimilib.* nũquã trãſit in rẽ iudic. in tantũ quod perpetuo, ſemperq; apparẽtib. verisprobationib. reuocari poteſt, ſec. Inn. *in c. tua nos. ext. de cohabit. cler. & mulie.* Bar Rom. Alex. Iaſ. & omnes *in l. admonẽdi ff. de iureiur.* Ang. *in l. ſub ſpecie. C. de re iud.* Ant. Imo. cæteróſq; Cano. *in cap. propoſuiſti. de prob.* Pano. *in c. ex tuarũ de purg. cano.* Dec. *in d. c. propoſuiſti. n. 44.* & Io. de Ami. *cõſ. 102. n. 4.* vbi exprimit iſtã eſſe cõmunẽ ſententiã: & ſequitur ac limitat Marã. *in tract. iudiciorũ, in 6. par. in 1. actu. nu. 146.* vbi *n. 130. cum aliis ſeq.* refert 24 caſus, in quibus ſententia non tranſit in rem iudicatam. *v.* Viuius *opin. 706.*

135 Sentẽtia nõ poteſt ferri parte nõ citata, & per cõſequens lata nõ præiudicat, ſecundũ doct. *in l. de vnoquoq; ff. de re iudic.* vbi Marſ. & Doct. *in l. nec quicquã*, vbi Iaſ. *n. 20. de offic. Procon. & legati*, & Bernard. de Luco *in reg. 673. per tex. in c. Deus omnipotẽs, 2. q. 1. & in cap. 1. de cauſ. poſ. & propriet.* quia citatio eſt fũdamentũ iudicij, vt inquit Spe. *in tit. de citatio. in prin.* Abb. & alij *in cap. quoniã contra falsã. in verb. citationes. de probat.* & ibi tradit Dec. & dicit Bar. *in l prolatam. C. de ſentẽtiis & interlo. omniũ iudi.* poſt Antiquos per eũ relatos, quòd citatio dicitur de ſubſtãtia iudicij ſaltẽ eo reſpectu, quia ea omiſſa ſententia cõtra abſentẽ nõ citatũ erit nullius momẽti, & cũ Bar. trãſeũt omnes cõmuniter ibi. Ampliatur primò iſta cõcluſio, vt in tãtũ procedat, quòd ſi ſentẽtia fuerit lata cõtra abſentẽ nõ citatũ, nõ valeat, nec teneat, etiã quãdo eſſet lata in fauorẽ abſentis nõ citati, vt voluit Saly. gl. & Bar. *in l. ea qua. C. quomodo, & quãdo iudex. & in l. furioſo. ff. de re iud.* vbi Alex. *n. 3.* ſcribit iſtã eſſe cõmunẽ opinionẽ, & Iaſ. *in d. l. nec quicquã. n. 48.* quã ipſe limitat nõ procedere in ſentẽtia definitiua, ſecùs in interlocutoria lata in fauorẽ abſentis nõ citati. Ampliatur ſecũdo loco quòd ſentẽtia, omiſſa citatione, etiã à principe lata, dicitur nulla, vt in *l. fi. in prin. cùm glo. 2. C. de legib.* tenet Bald. ibi, Alex. *cõſ. 21. aliàs cõſultus, lib vij.* Soci. *in tract. de citatio. in 7. art. prin.* Marſi. *in d. l. de vnoquoq.* vbi hoc plurimũ declarat, *n. 15. cũ aliis multis ſeq.* & Iaſon *in d. l. nec quicquã. n. 29.* vbi refert doctores contrariũ aſſerẽtes. Ratio iſtius ampliationis videtur iſta, quippè negãs citationẽ videtur negare defenſionẽ, quæ cùm naturalis ſit, & iure naturali cõcedatur. *l. vt vim. ff de iuſti. & iure*, auferri nemini debet, vt eſt text. *in clem. paſtoralis. § cæterùm. de re iudica.* & ita tenet Bal. *in l. cùm fratrem in fin. C. de his quibus vt indignis.* Alex. *conſ. 5. vol. 2. n. 2* Iaſo. *in l. ij.* quã legit cũ *l. 1. C. quãdo libellus Principi datus, & in l. reſcriptũ in ſecundo nota. ff de pact.* Imò citatio ipſa dicitur adinuenta de iure diuino Nam etiam Deus omnipotens, cui omnia ſecreta ſunt clara, non prius Adam damnauit, quàm citaſſet, quãdo dixit: Adã, vbi es? vt legitur *Geneſ. cap. 3.* & ita dixit Bart. *in extrag. ad reprim. in verb & figura.* Soci. *in præallegato tract. de citatio. in ſecundo articul.* Abb. *in cap. cùm olim. de re iudic.* & Curtius ſenior *conſil. 49. numero 92.* vbi alios allegat. Ampliatur tertio hoc

habere

habere locũ, nõ ſolũ in ſententia definitiua, verũ etiã in interlocutoria requirẽte cauſę cognitionẽ, & afferẽte parti nõ modicum pręiudiciũ, in qua quidẽ ſententia requiritur, vt feratur partibus præſentibus, & legitime citatis: ſecus autẽ ſi ſit parui præiudicij. *l. à procedente. C. de dilat.* tenet & declarat Bar. *in d. l. nec quicquã. §. vbi decretũ*, Ang. Imo. Paul. de Caſt. & Mar. *n. 4. & ſeq. in d. l. de vnoquoq.* Bar. Imol. & Alex. *in d. l. ſi opus. ff. de noui ope. nunt.* & Iaſ. *in d. l. nec quicquã.* vbi *nu. 23.* ait iſtã eſſe cõmunẽ opinionem. & Ruyn. *conſ. 69. n. 6. vol. 5.* quia cauſę cognitio eſt de iure diuino, ſecundũ Abb. *in c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſtit.* & Dec. *conſ. 264. reuocatur.* Aduerte tamẽ quòd in interlocutoria ſentẽtia nõ ſolùm requiritur citatio, verùm etiã peremptoriũ, ſecundũ Hier. Tortum in quodã ſuo cõſilio, quod refert & citat Marſ. *in d. l. de vnoquoq. nu. 6.* Ampliatur quartò, quòd etiã ſentẽtia diffinitiua videtur nulla ſi pars citetur ad audiendã iudicis voluntatẽ, quia requiritur citatio ad audiendã ſententiã, ſecundũ Rotam Rom. *in deciſ. 342. in nouis.* Iſtud autẽ procedit etiã in cauſis ſummariis, vt per gl. & Doct. *in cle. ſæpe, de ver. ſign.* & Terretũ *conſ. 59. aliàs 95. n. 3.* Ampliatur quinto loco, quòd quãdo domino fuit facta citatio ad audiendã ſententiã in caſu, quo iudiciũ fuerit agitatum cum eius procuratore, tunc ſententia ipſa domino nõ cõparente nõ valet, vt per Bar. *in l. mutari, circa fi. ff. de procur. & in l. procurator. C. eo. tit.* Canoniſtę omnes, *in c. in nomine Domini, de teſtibus.* & Alex. *in l. furioſo. n. 7. ff. de re iu.* Ampliatur ſextò, quod ſi reo fuerit citatio facta ſeptima die mẽſis April. & lata fuerit per iudicẽ ſentẽtia die 13. eiuſdẽ menſis in fauorẽ actoris ſine alia citatione rei cõdẽnari, tũc ex defectu iſtius citationis omiſſę ſententia redditur nulla, nõ obſtãte præcedenti citatione facta pro alia die, *l. fi. §. ſi. cùm ibi notat. ff. quod vi, aut clàm*, & no. & declarat Ruyn. *con. 136. n. 1. vol. 5.* Ampliatur prædicta vltimo loco, quòd nõ valet ſtatutũ quod ſentẽtia poſſit ferri parte nõ citata, ſecundũ Bal. *in l. j. C. quomodo & quãdo iudex. per d. cl. paſtoralis.* & idẽ tenet Soc. *conſ. 164. viſa bulla Bonifacij, vol. 2.* An. & Io. de Imo. *in d. cle. paſtoralis*, & Bar. Soc. *conſ. 7. nu. 14.* poſito, ac inſerto inter conſ. feudalia. Alber. Brun. & Curtius Iun. *cõſ. 170. n. 21.* Et iſtã cõcluſionẽ ita & taliter ampliatã limitat in 19. caſib. Iaſ. *d. l. nec quicquã. n. 23.* Eãdem regulã limitat in aliis 19. modis. Franc. Niconitius *in c. quoniã cõtra falſam. de prob. in verſ. citationes, n. 54. vſq. ad n. 97.* eãdẽ etiam regulã limitat An. Nicel. 115. modis *in cõcordantiis gl. concord. 52. n. 224. vſq. ad n. 371. & in repetitio. c. teſtium. & in ca. 2. de teſtibus.* F. Viuius *opin. 709.*

136 Sententia abſolutoria non tollit nec elidit naturalem obligationem, gl. & doct. *in d. l. Iulianus verùm debitore.*

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. num. 26. verſ. alia eſt regula.* Don. à Fin.

137 Sentẽtia lata ex cauſa falſa valet mero iure, glo. & Bar. *in l. ſi is ad quem, ff. de acq. hæred.* vide pulchrã diſtinctionem quam ponit Ant. de Trem. *in add. ad pract.* Vber. de Bonacur. *in tit. de except. & benefi nu 3. verſ. vel errore.*

Fallit in 5 caſib. vt per Iaſ. *in d. l ſi is ad quem. nu. 13.*

Fallit in 3. caſib. quos no. Marian. Soc. *in l. quis Romæ, §. duo fratres, ff de verb. obli. nu. 68.*

Fallit in 7. caſib. vt per Fel. *in c. ſicut de re iud. nu. 30.* multos caſus conſiderat Cro. *in d. §. duo fratres, nu. 7.* fallit in 5. caſib. ſecundum Alex. *in d. §. nu. 36.* Don. à Fin.

138 Non eſt licitum allegare ſententiã pro ſe latã eſſe iniuſtam. no. *in l. ſi ſeruus plurium. §. ſi hæreditatis, ff. de leg. j.* vbi Iaſ. limitat in 2. caſib. *nu. 4.* Don. à Fina.

139 Sentẽtia lata prætexto falſorũ teſtiũ, mero iure valet, & tenet gl. *in c. licet. de probat.* Barto. *in l. Diuus, ff. de re iudicata.*

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. Diuus, nu. 1.*

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. *reg. 36.*

Fallit in 4 caſib. vt per Fel. *in c. licet cauſam. de probat. nu. 70.*

Fallit in multis caſib. vt per Alex. *in d. l. Diuus, ff. de re iud.* communis tamen eſt opinio, quòd non valeat, vt atteſtatur Franc. Turz. *concl. 78.* & licet non valeat, tamen contra eam datur reſtitutio in integrum.

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. Diuus.*

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. *reg 367.*

140 Sententia lata contra priuatum, à qua non eſt appellatum, & ſic tràſiuit in rem iudicatã, non retractatur prætextu inſtrumentorũ de nouo repertorum, *l. ſub ſpecie. C. de re iud. l. ſub prætextu. C. de tranſact.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. *in l. imperatores, ff. de re iud. nu. 1. vſque ad nu 8.* Don. à Fin.

141 Sententia generalis lata ſuper petitione generali, ſi proſecutio fuit ſpecialis, ope replicationis ad proſecuta reſtringitur, *l. licet iudice. C. de iud.*

Fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. nu. 2.* Don. à Fin.

142 Sententia lata poſt lapſum triennij, & ſic poſt finitam inſtantiam eſt ipſo iure nulla. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. *in l properandum. C. de iud.*

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. nu. 26.*

Fallit in 4. caſib. vt per Fel. *in c. venerabilis, de iud. num. 25.* Don. à Fin.

143 Sententia nõ retractatur ob nouas probationes, ſeu inſtrumenta de nouo reperta, *l. ſub ſpecie. C. de re iud. l. imperatores. ff. eo.*

Fallit in 13. caſib. vt per Soc. *reg. 361.* fallit in 18. caſib. vt per Fran. de Cur. *in l. admonendi, n. 21.* fallit in 7. caſib. vt per Io. de Prato, *in d. l. nu. 13.*

Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 7. à Fel. *in c. inter monaſterium, de re iud. n. 10.* fallit in 4. caſi. vt per Io. Bolog. *in d. l. admonendi, nu. 30.* contrariã regulã, videlicet quòd ſentẽtia retractetur per inſtrumẽta de nouo reperta, facit Iacob Pet. de Prolo. *in d. l. admonendi, n. 17.* vbi limitat in 15. caſib. Don. à Fin.

144 Sẽtẽtia in qua exprimitur iuris error eſt nulla ipſo iure: hanc eſſe communẽ opinionẽ tradit Frã. Turz. *cõcl. 139.* Idem.

145 A ſententia arbitratoris petitur reductio ad arbitrium boni viri, ſtante enormi læſione, *l. ſocietatem, §. arbitrorum, ff. pro ſocio. l. ſi libertus. la 2. ff de leg. ij.*

Ampliatur in 15. caſib. & limitatur in multis per Pot. *lib. 4. ſinarum concluſio. reg. 8.* Don. à Fina.

146 Sententia à non ſuo iudice lata non valet. *l. fi. C. ſi à non compet. iud.*

Fallit in 13. caſib. vt per Sebaſt. Sap. *in l. fi. de iuriſd. omnium iud.* Don. Fina.

147 Sententia debet eſſe conformis libello. *l. vt fundus, ff. de comm. diui. c. licet de ſimo.*

Fallit in 13. caſib. vt per Soc. *reg. 357.*

Fallit in 7. caſib. vt per Io. de Vico Mercato *in l. edita, C. de edendo, num. 27.*

Ampliatur & limitatur in multis caſib. vt per Dec. *in l. omnẽ, ff. ſi certum petatur, num. 25.*

Fallit in 31. caſibus, ſecundum Fely. *in cap. licet Hel. de ſimo. num. 18.*

Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 9. per Ioan. Bologn. *in l. vnum, ff. ſi certum petatur, nu. 70.* Don. à Fina.

148 Sententia abſolutoria lata in petitorio, & per quã reus fuit declaratus dominus, non parit exceptionem rei iudicatæ in poſſeſſorio recuperandæ. eſt hæc communis opinio *in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. poſſ.*

Falli in 15. caſib. vt per Alex. quorum quoſdã ponit Horm. Det. *in d. §. num. 12. ver. 2. concl.* Don. à Fina.

149 Abſolutoria lata in primo iudicio quando parit exceptiuuem iudicatæ in ſecundo, & condemnatoria lata in ſecũdo parit reo præiud. in primo, concurſus non admittitur. hãc eſſe communem opinionem atteſtatur Horma. Det. *in d. §. nihil commune, num. 28. ver. tertia concluſio.* Don. à Fina.

150 Citatio præſumitur interueniſſe, etiam ſi in ſententia nõ ſit facta mentio de citatione. Iaſ *in l. ſi ſe obtulit. §. condemnatum. num. 8. ff. de re iud.* communem dicit.

Amplia primò in antiquis quæ excedũt metam triginta annorum. Bello. *conſ. 49.* communem dicit. Villal. & Vezin.

Amplia ſecũdò, in ingroſſatione inſtrumenti, in antiquiſſima ingroſſatione præſumitur citatio. Boe. *dec 37. num. 8. ver. & iſta eſt communis.* communem dicit. Villal. & Vezinus.

151 Citatio domini, qui dedit procuratorem ad cauſam, non facit eum contumacem. veram & communem teſtatur Rip. *in l. furioſo nu. 10. ff de re iud.* B. Villal.

152 Citatio in caſibus, in quibus non requiritur: ſi tamen fiat minus ſolennis, tenet actus. Ant. Nic. *in concor. glo. conc. 52. in fi.* communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

153 Citatio ad omnes actus, etiam ad diffinitiuam, operatur quod non ſit neceſſaria alia citatio, etiam ſi citatus non ſit de longinquis partibus. Iaffred. Balbus *deciſ. 42.* communẽ dicit. Intellige iſtam communem, quando daretur contumacia partis, & fuerit comminata ſententia, vt per Nic. *vbi ſupra limitato.* B. Villal. & Vezinus.

154 Sententiam non ſuo nomine, & ſic prorſus nulliter latam, Papã

tã Papa vel ſupremus princeps ex plenitudine poteſtatis rati ficare ac cõfirmare poteſt.cõmu. refert Ben.Capi.reg.54.n.33.

155 Sententia nulla lata pro non citato, licet ſecũdum commune & veriorẽ opinionẽ contra glo.in l.properandũ.§.ſin autem.in verb.contradictionẽ.C.de iud.ab ea ratificari nõ poſſit, ſecundũ gl.in l.quæſitũ.& ibid. Bart.ff.de re iud.& gl.in l.furioſo.ff.eod.tit.ibid.Bart.& glo.& Bar.in l.ea quæ.C.quomodo & quando iudex, vt communiter teneri dicit Bened.reg.54.n.41. id tamen fallit in iudiciis ſummariis & criminalibus, ſecundum Bart. in extrauag.ad reprimendũ.Bal.l.obſeruare.§.fi.ff.de offic.procõſ. & in l.accuſatorib.C.de accuſ.ibidem num.42.& ſeq. Idem.

156 Ex ſentẽtia plus inferri nõ debet, quàm ea ea neceſſariò interatur, per text.in l.ſi quis à liberis.§.ſi vel parens.ff.de liber. agnoſ.verba enim ſententiæ intelligi debent prout ſonant, & ſtricte, nec extẽdi ad intellectum quem ex lata ſignificatione habere poſſent, l.1.C.ſi plures vna ſent.cuius rei exemplum po nit Oſaſc.deciſ.64 vbi poſt plura dicit, quòd verba ſententię reſtringuntur & limitantur ex actis, quam concluſ. declara, vt latius per eum: vbi quòd & ſententia includit in ſe ea, quæ ex actis deſumi poſſunt. Bellac.

157 In interlocutoria, quæ cõtinet aliquid dari, vel fieri à parte parti, eſt pars citãda.l.de vnoquoq.ff.de re iudi.l. ad perẽptoriũ ff.de iud.Si autẽ cõtinet factũ iudicis tantũ aut ex eo læditur pars, & debet citari.l.à procedente.C.de dilat. aut nõ lędi tur, vt quia Iudex cõmittit aliquẽ citari: vel prorogat terminũ, & tũc nõ requiritur partis citatio.l.diẽ proferre, in princip. ff.de arbitr.l.cùm clericis.C.de epiſc.& cler.& ibi per gl.& doc. Ita diſtinguunt Iac.Butr.& Bar.in d.§.vbi decretũ.Balb.dec.32.

158 Quæro, an ſententia interlocutoria requirat citationẽ partis? reſp.quòd ſecundũ magis communem & veram doct. ſententiam, ſi ſententia interlocutoria ſit præiudicialis parti, requiratur citatio partis, aliàs nihil valet: ſecùs ſi ſit modici præiudicij. ita tenent Bart.& omnes docto.in l.nec quicquam. ff.de of.procon.& ibi Iaſ. dicit hãc eſſe magis com.opi. Eandẽ tenent Bart.Imol.& Doct.in l.ſi opus.ff.de noui oper.nun.

Limita hanc communem concl.vt nõ procedat, quãdo partes ſunt præſentes in iudicio, nãmq; tũc etiã inuitis partibus quæcunque ſententia poteſt proferri etiam diffinitiua ſine citatione. Ita eſt text.qui probat in l.de vnoquoque.verb. præſentib.de re iud. vbi tenent hanc ſentẽtiam Ang. Imol. & Alex. Et quod iſta ſit cõmunis opi.firmat Iaſ.d.l.nec quicquã.nu.26. quam tamen intellige & declara vt per eum. Mich.Graſſ.

159 Sed quæro, Nunquid in inhibitoriis, quas faciũt iudices eccleſiaſtici ſecularibus, requiratur citatio? Reſp.doct. in hac q. ſentẽtiis variant. Vna eſt illorum, qui dicunt nõ requiri citationem, ex quo contradicere non poſſunt. Hanc partẽ amplectitur Bal.in l.presbyteri.C.de epiſc.& cler.Ant.de Butr.cap. tuam.de ord.cog.Aret.conſ.75.incip.diligenter. Altera eſt opinio illorum, qui volunt, quod requiratur citatio, quam tenent Imol.& Pan.cap.debitores.ext.de iureiur.Petr.de Anch. in conſ. 222.incip. caſus talis eſt, poſt præceptum. Hanc dicit eſſe magis communem opi.Alex.in l.4.§.condemnatum.ff.de re iud.& in l. Titia.ff.ſol.matr.& in conſ.91.incip.viſis ac mihi tranſmiſſis.vol. 2.conſ.9.incip.præſtantiſſime doct.vol.4. Idem.

160 Actus non præiudicat nõ citatis, etiã quod fieret ab Imperatore.clem.paſtoralis.§.cæterum.& ibi tradunt docto. de re iud. Et probatur in cap.nuper.de decim.ac ita per illum tex.firmat Soc.ſen.in ſuo ſolenni tract.de cit.art.7.ver.quartò procedit. Et tenet pro cõmuni Soc.iuo.conſ.76.nu.32.vol.4. F.Muſcul.

161 Sententia nõ valet, ſi iudex pronũciat antequàm nũcius miſſus ad citandũ fecerit relationẽ, licet poſt ſentẽtiã referat ſe ante ſententiã citaſſe ad audiendũ ſententiã, ſecũdùm Bar. in l.hac autem.§.1.ff.ex quib.cauſ.in poſſ.eat.Inn.in c.cùm contingat.in gl.ſua.in ver.iuſtè.& in cap.prudentiã.ext.de of.deleg.Bar. in l.multum.ff.de cond.& demonſt.Balb.deciſ.499.

162 Citatio in ſententia illius mentionem faciẽte pręſumitur, vt communiter effatur Iaſ.in l.ſi ſe obtulit.§.condemnatum.nu. 8.ff.de re iud.ſed contrarium magis commune affirmat Alex. conſ.41.viſo proceſſu in pr.lib.4. quod etiam magis iuris finitionib.conſentaneum eſt. E.Suarez.

163 Solẽnitas ſẽtẽtiæ præſumitur, quãdo partes fuerũt præſẽtes. Ay.in 2.part.in verb.ſed iſta limitatio.n.15. com. dicit. Vill.

164 Quæro, an valeat ſententia lata pro abſente non contumace? Reſp.gl.l.properandum.§.ſin autem reus.verb.cõtradictionem.& §.ſi autem alterutra.verb.victoris.tenet quòd ſic.

Sed negatiua ſententia communiter approbata eſt, vt firmat Rapha.Cuma.& Alex.l.furioſo.ff.de re iud.& ibi Iaſ. nu.3. Eandem dicit eſſe communem idem Iaſo.l.nec quicquam.nu. 48.ff.de off.procon.Ea quo enim deficit citatio, quæ eſt de forma ſubſtantiali ſententiæ, ſententia pro abſente non citato lata æquè non valet in eius fauorem, ac ſi contra abſentem non citatum eſſet prolata. Michael Graſſus.

165 Citatio non requiritur vbi citato nulla futura eſt defenſio. cõmune aio ea Hyppo.in l.de vnoquoque.nu.84.& n.94.ff. de re iud.& de probat.n.218.& ſing.30.Boer. in l.conſentaneũ.n. 59.C.quomodo & quando iud.Afflic.deci.178.n.6.Ant.de Burg. in c.fi.n.76.de empt.& vend. Sebaſtian.Vant.de nullit.ſent.pag. 250.n.2.aliàs & ſi clarũ, manifeſtũ atque vt vulgo mos loquẽdi increbuit, notorium delictum ſit, requiretur, vt communiter fantur Sali.in l.ea quidem.n.86.C.de accuſa.Ant.Gomez.de delict.c.1.nu.43.& obſeruatum eſt ſuperius. E. Suarez.

166 In iudiciis vniuerſalibus valet ſententia incerta, reſpectu rerum, ſed ſi fiat poſtea liquidatio in executione eſt com. opi. ſecun.Aret.conſ.110.clariſſimè. M.Chærian.

167 In abſolutione à iuramento, vel etiam in ſimplici habilitatione requiri partis citationẽ. Hoc magis communiter teneri à doctoribus atteſtatur Hyppo.Marſi.in repeti.l.de vnoquoque.nu.163.ff.de re iud.vbi allegat Maria.Soci.in repet. rub. de dola.& Socin.in cõſ.59.in cauſa.verſ.præterea talis.vol.3. plenè in hac materia loquentem. F. Turz.

168 Sententia ſi per iudicem appellationis ſit confirmata, producit actionem, & ea ea agitur & non ea prima.Iaſ.in l.rei iudicatæ.nu.11.ff.de re iudicata.com.dicit. Villal.

169 Fallit, ſi ſententia appellationis ſit confirmata ex deſertione primæ per lapſum fatalium, cùm ſit interlocutoria, agitur ex prima. Iaſ.ibi num.4.com.dicit. Idem.

170 Sẽtẽtia lata cõtra hęredẽ, per quã eſt pronũtiatũ teſtamẽtũ nullũ, pręiudicat legatariis. Alex.in l.ſæpe ff.de re iud.magis cõmunem dicit, vt refert Ant.de Tre.in addit.ad Bonac.in prac.excep.in rub.de excep.& Ben.n.5.in ver.nota autẽ nonò.Idẽ.

171 Sententia licet ſit pronuntianda in loco maiorum, tamen propter neceſſitatem eminentem, poteſt proferri ſuper turrim.Iaſ.in l.& ab antiquis.C.de teſtam.com.dicit. Idem.

172 Sententia continens certam diſpoſitionem, licet adijciantur (prout hactenus ſolitum eſt) illa verba non faciunt cõditionem, nec oportet aliquid probare, quando petitur executio.Curt.iu.conſ.79.aliàs num.3. cõm.dicit. Villal.& Vezin.

173 Sententiæ verba ſtrictè ſunt intelligenda. Curt. iu.conſ. 74.comm.dicit. Villalob.& Vezinus.

174 Quando iudex velo leuato tulit ſententiã, redditur ipſo iure nulla. Barb.in 2.vol.conſ.27.in 2.col.Iaſ.in l. nec quicquam. §.vbi decretum.in 15.col. in fi.ff.de off.procon.

Amplia etiam interloq: Alex.in terminis in 1.vol.conſ.33.

Et vide in ſimili not. Barb. inter conſ.Alex.in 4.volu. conſil. 123.col. 8.ver.quinimò plus dicunt. Bolog.conſ. 36.col.2. Idem.

175 Iudex poſtquam protulit ſententiam, nõ poteſt aliquid addere. Alex.amplè in 1.vol.conſ.90.

Limita quoad expenſas in quib. eadem die ſupplere poteſt. l.Paulus.la 1.ff.de re iud. Alex.in d.conſ.90.

Idem ſi reuocauit attentata, quia poterit poſtea cõdemnare in expenſ.Rota in no.deciſ.13. Idem.

176 Si in ſententia exprimantur plures cauſæ, quarũ aliquę ſint falſæ, aliquæ veræ; nõ vitiatur ſentẽtia propter cauſas falſas: ſed ſuſtinetur propter veras, ſecundùm Inn.Io.And.& Panor.in c.in præſentia.extrà, de renunciatio.eundẽ Panor. in c.cũ inter.in 2.col.in penultimo notabili. extr.de re iud.Imo.in l. ſi plagij.ff.de verb.oblig.facit l.ſi ex falſis. C.de tranſact. idẽ ſi omnes cauſæ expreſſæ eſſent falſæ, ſed iudex dixiſſet his & aliis cauſis &c.vel eſſet vſus verbis, præſertim, præcipuè, vel aliis includẽtibus alias cauſas, quàm expreſſas, dummodo ex proceſſu poſſit apparere de aliqua legitima cauſa: aliàs ſecus, cùm index non poſſit moueri, niſi ex cauſis cõtentis in proceſſu. l.illicitas.§.veritas.ff.de off.præſid.ſecũd.Panor. vbi ſuprà.& eſt de mente Bal.in repeti.l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his qui not. infa.col.10.& in l.1.C.de condi.indeb. Feli.tamen in c.ſicut.extr. de re iudicata. tenet tunc ſentẽtiam valere, licet ex actis non appareat de legitima cauſa: quod improbant Rom.in l.ſi is ad quem.ff.de acquiren.hered.Butr in d.c.in præſentia.& do.Prępoſitus in cap.dilecto.col.8.extr.de appellat.Balb.deciſio.300.

177. Sentẽtia lata in cauſa matrimoniali poteſt probari per teſtes.Fel.in d.rub.col.ult.al.c.Albericus.& ibi gl.& Im.ext. de teſti.Regulariter enim contra, quia debet probari per acta.ca.fi.

de re

de re iud. in 6. cum concord. Vezinus.

178 Sententia lata in cauſa matrimoniali non tranſit in rẽ iudicatã c. lator. c. conſang. extra, de re iud. & c. tenor. eod. tit. c. fraternitatis. de frig. & male. Fel. in rub. de ſpõſ. in fi. 5. col. Barb. in 2. vol. cõſ. 46. in 11. col. in prin. Iaſ. in l. aut prætor. §. iurare. in 1. col. ff. de iu. iur. in l. cauſas. in 1. col. C. de tranſact.

Limita niſi lata ſit in fauorem matrimonij: quia tunc trãſit in rem iud. Fel. in d. c. lator. in 3. col. Lud. Rom. conſ. 367.

Limita etiã in ſponſalibus de futuro, quia ſententia tranſit in rem iudicatam. Fel. in cap. 2. in 4. col. de ſponſ.

Limita præterea, quia licet in cauſa matrimoniali & ſimilibus ſententia non trãſeat in rem iud. Tamen non poteſt poſt decem dies appellari. Phil. in c. directè in vlt. col. in prin. de app.

Limita inſuper niſi ſentẽtia fuerit bis cõfirmata: quia tunc trãſit in rẽ iud. gl. in d. c. fraternitatis. ver. fornicans. in fi. quã ſequitur Butr. in d. c. tenor. in pen. col. Pan. in c. ad reprimendã in 3. col. de off. ord. & in d. c. fraternitatis. verſ. vlt. ponderab. Fel. in ca. qualiter & quando el 1. in 6. col. in prin. de accuſat.

Licet Ant. de Butr. in d. cap. fraternitatis. & Ioo. in clem. 1. de re iud. non ſequantur d. gl. quaſi ſemper militet ratio. d. c. lator. ſcilicet ne matrimonia diſſoluantur.

Limita etiam qui lata ſententia poteſt alter coniugum nubere. Pau. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 266. Don. à vin.

Sed an lite pendente poſſit interdici matrimonium? vide Barb. in 2. vol. conſ. 9. col. 2. & ſeq. Imo. conſ. 125. dicit, quòd pendente lite poteſt fieri ſequeſtratio, & inhiberi copula. Idem.

179 Quid ſi non erat matrimonium, an poſſit alij nubere, non petita licentia? Barb. in d. conſ. 9. in 11. col.

Et valet matrimonium etiam poſt inhibitionem contractum. Alex. in 5. vol. conſ. 151. in fin.

Vide tamẽ Dec. cõſ. 163. ver. 7. allegatur. ubi. 3. reſpõdetur. Idẽ.

180 In cauſa matrimoniali poſſunt produci teſtes etiã poſt concluſionem in cauſa. Fel. in c. 1. in princ. vt lite non conteſt. & in d. rub. de ſponſ. in 6. col. verſ. 3. poſt concluſum. & c. alleg. Pan. in cap. ſicut ex literis eod. tit. de ſponſ. Idem.

181 In cauſa matrimoniali poteſt confeſſio etiã iurata reuocari. Fel. in d. c. 1. in 1. col. vt lite non conteſt. & in d. rub. in 6. col. ubi 11. alleg. Pet. de Anch. conſ. 208. incip. ego Ang. quod mihi eſt 212. Idem.

182 Sẽtẽtia ex teſtimonio periti in arte, nũquã trãſit in rem iudicatã. Hier. Cagn. in l. conſ. de reg. iuris. ff. n. 32. com. dicit. Addit. ad Pan. in c. fraternit. de frig. & maleficiat. Villa. & Vezinus.

183 Sententia quæ trãſit in rem iudicatã non poteſt impugnari ex eiſdem actis. Cur. iun. conſ. 92. n. 6. com. dicit. Idem.

184 Fallit ſi appareat euidenter iniqua ex eiſdẽ actis, quia nunquam tranſit in rem iudicatam. Cur. iun. conſ. 124. num. 14. com. dicit. & eſt ipſo iure nulla. Iaſ. in l. errore. num. 11. C. de teſtam. com. dicit. Villalob. & Vezinus.

185 Sentẽtia lata ſuper contractu vſurario, nunquam trãſit in rẽ iudicatã propter periculũ animę, licet nõ ſit appellatũ, vel deſerta appellatione in principali, vt eſt com. opi. de qua Iaſ. in conſ. 21. nu. 1. in 1. vol. & Maran. in ſpeculo. Bonac.

186 Sententia cõtra carceratũ, vel ſub quauis alia cuſtodia, ſeu cautione: putà de ſe præſentando alibi, eſt nulla, eſt com. opi. de qua Vantius de nullitatibus proceſſ. fol. 105. n. 161. Bonac.

187 Sententia lata non viſis actis, & cauſæ cognitione non præcedente, eſt nulla, vt eſt communior & verior ſententia Vant. de nullitatibus proceſſ. fol. 214. nu. 36. Idem.

188 Sententia ad aliud quàm ad acta pro eius certitudine ſe referre non poteſt, vt eſt com. opi. de qua Vantius de nullita. ſub. proceſſ. fo. 228. nu. 103. Niſi illa acta eſſent falſa, quia ſententia non valeret, vt eſt com. opin. ibi n. 129. Idem.

189 Sententia per falſos teſtes, vel falſas allegationes, ſeu inſtrumenta lata eſt nulla, vt eſt com. opi. de qua Vãtius de nullitat. proceſſ. fol. 235. nu. 132. Limita, vt ibi per eum. Idem.

190 Sententia data ex falſo inſtrumento licet nõ teneat, ex falſo tamen iuramento data ipſo iure tenet, vt eſt com. opi. de qua Vantius de nullita. proceſſ. fol. 237. nu. 139. Idem.

191 Sententia criminalis lata contra aliquẽ in loco cõmiſſi delicti, non facit fidẽ in loco originis, vel domicilij: ita vt ſit executioni mittẽda, quã lo eſt lata per iudicẽ alterius territorij, prorſus à iuriſdictione illa ſeparati, vt eſt com. opin. Facit tamen indiciũ cõtra eũ, ita quod etiã nũ conſtito de delicto poteſt procedi, vt eſt com. opi. Cla. §. fi. q. 38. ver. ſed pone. Idẽ.

192 Sententia in rem iudicatam, nunquã tranſit ſi ex priuilegiatis probationibus lata ſit. commune inquiunt. Cot. conſ. 55. viſis h. 3. Io. de Amicis conſ. 102. n. 4. Nec item vnquã rei iudicatæ vires induet ſentẽtia, quæ ex periti alicuius artis teſtimonio dicta eſt. cõmune aſſirmant additio Panor. in c. fraternitatis de frigid. & malef. Gramm. conſ. ciuil. 118. n. 2. Cagnol. in l. conſily. n. 32. ff. de reg. iur. Io. de Amicis d. conſ. 102. n. 5. & qui id eleganter conſtringit, ac multos generaliter contrarium aſſerentes laudat Pinel. in l. 2. c. vlt. n. 6. C. de reſcind. vendit. Nec item ſententia ex ipſis actis euidenter iniqua, in rem iudicatam vnquam veniet. commune ait Cur. iun. cõſ. 124. n. 14. nec item quæ ex ſapientis conſ. dicta eſt. commune inquit Dec. conſ. 278. non lenis. in fi. E. Suarez.

194 Sententia quamuis ex partium conſenſu à iudice ferri poſſit, tamen ab arbitrio non poteſt. cõmune dicit Iaſ. in l. ſi conuenerit. n. 7. de re iudic. Idem.

195 Sẽtẽtia quæ ſuper alterius sẽtẽtię executione fertur, interloquutorię vice ac numero habetur, cõmune ponit Franc. Viuius lib. j. op. 157. in fi. tametſi contrarium verius, meo quidẽ iudicio, ſit: vt etiam arbitratus eſt Iac. Butr. in l. ab executore ff. de appel. Idem.

196 Sẽtẽtia nullius momẽti prorſus ipſo iure erit, ſi ab eo tãquã à iudice, aut tãquã à delegato lata ſit, qui nec iudex nec delegatus reuera ſit, nec proderit: obſtabitve quidquã quod is qui iuriſdictionẽ alteri cõcedere vel delegare poteſt, illã poſtea ratã habuerit. cõmune aio ex Gui. Pap. dec. 286. n. 2. Geor. in clement. ſæpe. ver. mandato. de re iud. Barb. in clem. 1. de ſequeſt. poſſ. Fel. in c. nonnullis. §. ſunt & alij. in princ. n. 49. de reſcrip. item ſecundò, ſententia nulla ipſo iure habenda erit, ſi à duobus iudicibus feratur, cùm & tres creati eſſent, & tertius abeſſet, nec quidquam officiet quod tertius ille poſtea pręſẽs eã confirmet. commune renuncio ex Ang. in l. licet in fine. ff. de iudic. Dec. conſ. 434. in fi. Sebaſt. Vant. de nullita. nu. 176. Tertiò, nulla penitus ſentẽtia erit, ſi eo nõ citato feratur, cuius intereſt, cõmune pronũciãt Ant. de Tremor. in addit. ad Bon. in prælud. except. n. 17. in fi. Villalob. in ſua collect. Quarto, nulla iure ipſo ſententia eſt, quæ vel nõ inſpectis rei probationibus lata eſt, vt cõmune effatum aſſerit Ale. conſ. 53. quæritur. in fi. lib. j. Vel quã nõ perſpectis actis latã eſſe cõſtat. cõmune ſcribit An. de Tremo. in addit. ad Bon. in rub. de impedimen. execu. n. 17. in ver. alij caſus. ver. quid aũt de publicatione. Quintò, nec nomen ſententiæ, nedum vires conſequetur ſententia, quæ expreſſo facti errore innitetur. vel manifeſtum, & liquidum errorẽ continebit: vt frequẽter placitũ renuncio ex Fel. in c. quoniã cõtra. n. 6. de prob. Sebaſt. Vãt. de null. n. 126. Quamobrẽ ſi ſe ad acta nihil probantia retulerit, nulla ipſo iure erit quod in ſpecie cõmune enũciatũ dicũt Ale. conſ. 123. diſcuſſis. n. 4. li. j. Iaſ. in l. ſi is ad quem. n. 21. ff. de acquirend. hæred. Dec. in c. quoniam contra. n. 158. de probatio. Item conſequenter nulla etiam ipſo iure erit, ſi ſe ad inſtrumentum in proceſſu nuſquam adductũ referat, quod rurſus in ſpecie cõmune profitetur Iaſ. in l. Prætor. §. ſi iudex. n. 19. ff. de re iud. Rurſus etiã cõſequenter vel à fortiori nulla omnino ſententia erit, ſe ad probationes referẽs, in quibus contrarium reperitur. cõmune teſtantur Ales. conſ. 127. n. 7. lib. j. Alex. n. 11. Iaſ. n. 21. in l. ſi is ad quem. ff. de acquir. hæred. Fel. in c. inter cætera. n. 2. in fi. de re iud. Soc. conſ. 99. n. 13. lib. 3. Matth. de Afflict. dec. 47. n. 3. Sextò, nulla ipſo iure ſententia erit, quæ per errorẽ iuris in illa met expreſſum feretur, quòd ſi error in ipſa met non exprimetur, valebit quidem, ſed appellatione reſcindi poterit. cõmunia affirmo ex Iaſ. in l. cum prolatis. n. 7. & in l. præſes. n. 3. ff. de re iud. & in l. penul. n. 6. ff. de iuſtitia & iur. & in l. ſi is ad quem. à n. 16. ff. de acquir. hæred. Marant. de ordin. iudic. par. 4. n. 5. & par. 6. in n. 117. latè Sebaſt. Vãt. de nullit. in n. 118. Septimò, nulla erit ſentẽtia, quæ ex falſa cauſa cõtra minorẽ dicitur. cõmune profitetur Iaſ. in d. l. ſi is ad quẽ. n. 14. ff. de acq. hære. Octauò vires, nullúmque pondus ſententia ſortietur, in qua iudex cauſã ineptã expreſſit, quãuis nullã rationẽ iudex exprimere teneatur. cõmune aſſerunt Curt. iun. in l. j. n. 33. ff. ſi cert. pet. Franc. Viuius lib. 1. opi. 156. Quod tamẽ nõ procedet, ſi iudex in reddenda cauſa verbo, maximè, vſus ſit, & alia legitima cauſa perpenſis actis eluceſcat, alioquin etenim ſecus. cõmune teſtificatur Carol. Ruin. conſ. 63. lib. 1. n. 16. Nonò, nullũ robur, nullúmque momẽtũ ſententiæ ineſt, quę poſt finitã inſtãtiã fertur. cõmune ponit Viuius. d. lib. 1. opi. 262. Decimò, ſententia, in qua quis in maiorem multã damnatur, quàm ſtatuto ſancitur, ea ſibi nullas vires habet, qui ſtatã ſummam ſupergreditur. commune inquiunt Io. de cane mortuo conſil. 33. numer. 2. inter conſil. crimin. Iul. Clar. in pract. §

pract.§.vlt.q.93.ver.quæro ſi iudex. Vndecimò, nihil ſententia valet, in qua quis peritorum ex parte damnat, ex alia nec abſoluit, nec condemnat. commune ait Fran. Viuius. *lib.1.opin.*176.cũ Corn.Gez.d.& aliis. Duodecimò, nulla erit ſentẽtia ob iudicis turpitudinem, vt nec amplius corrigi, nec amplius aliter à iudice pronunciari poſſit. cõmune enunciãt Panoc. *in cap.cum oporteat.nu.6.de accuſat.* Tertiodecimò, nulla prorſus erit ſententia ſi noctu feretur. cõmune inquiunt, cõtrariũ conſuetudine pleriſque in locis ſeruari atteſtantes *Iaſ. in l. nõ minorem.nu.3.C.de tranſac.* Seb. Vantius *de nullit.tit.de nullitate ſententia ex defectu iuriſd.num.*132.Soci.*in tract.fallen.regu.*359.*fallen.y.*2. Iacob. Menochius, qui in arbitris ſecurè contrariũ probat *de arbitr.iudic lib.*j.*q.*62.*nu.*1. Denique (non enim lati' in hanc rem nunc ſpatiari lubet) ſententia iure ipſo nulla erit, ſi euidenter iniqua oſtendatur. vt receptum interpretum dogma ponunt Fel.*nu.*26.Dec.*n.*26.Lanfr.*in princ.rep.n.*41.*in c.quoniam contra.de probat.* idem Fel.*in cap. inter cæteras. ver. 6 declaratio.* & *verſ.y.declaratio, de re iud.* Gra.huiuſmodi nullita cum, & poſt tres ſententias conformes admittendam aſſerens, *conſ.*72.*lib.y.* & qui cõplures laudat Nic. *Ant.* Gratia.ad Velt.*lib.*4.*c* 4.*nu.*26.quãuis contrariũ longè verius iure ſit, vt latiſſimè alibi demonſtro, & vt conſtanter exiſtimauit Bald.quem ſequitur Felin.ſibi aduerſus *in c.per tuas.n.* 4. *ad fi. de ſent.excom.* aſſerit idem luculenter Angel.*in l.*j.*C.de re iud.* & quãquã dubitet, tamen hoc magis probat Curt.*in l ſi diuerſa.nu.*13.*C.de tranſac.* ſed nos, vt diximus, hæc alibi vberrime. Notandũ porro eſt, & memoriç diligenter cõmendãdũ, quod ſententia ſimpliciter confirmans ſententiã ipſo iure nullã, & ipſa quoque iure ipſo nulla eſt, vt cõmune auſim conſtituere ex *Iaſ.* ac Dec.*in verſ.*3. *concluſio.in l.vna C. de error.calcul.* Fel. *in c ea quæ, verſ.meritò.de re iudi.* Seball. Vant.*de nullitate.n.*138 Notandum rurſus hac in materia eſt, & memoriç tenaciter inſcribendũ, quod ſententia euidenter ac notoriè, vt doct.fantur, nulla, nec etiã poſt duas alias conformes penitus ſententias executioni mandabitur, ſed nulla ſemper dici, nulla ſemper declarari poterit. cõmune aſſerunt Bernard. *conſ.*83. *lib.*1. Marianus *in conſ.*45. Aymon. Crauet. *conſ.*3. & *conſ.*104. Grat. *conſ.*72. & *conſ.*80. & *conſ.*85.*lib.y.* Pariſ.*conſ* 98. *lib.*3. ratio autem ea eſt, quam nos in elucubratiſſimo conſilio pro Salomo De Darderio cõtra Baptiſtam Lambertum duab. ſententiis iure nullis innitentem copioſius attulimus, quia huiuſce generis ſententiæ impropriè, ac falsò ſententiæ dicuntur, cũ reuera nec ipſum nomen, nedũ effectum ſententiarũ aliquem habere intelligantur. *l.*4.*§.condemnatum.ff.de re iudic.l.non putamus.§.non quæuis.ff de bon poſſeſ.contra tab.* tradit latè Fel.*in c.ex tenore.nu.*4.*de reſcript.* conferunt ad idem text.*in l.y.ff.de auth.tut.in l.quoties ff qui ſatiſd.cog.in l.ſi quis aliquid. §. teſtamentũ. ff.de pœn.in l.ſi aut nullum. C.de legit. hæred.* Sed & notandum denique in hac eadem materia valde eſt, ac menti feriò inſculpendum, quod ſententia nulla ipſarum partium conſenſu nequit conualeſcere, quamuis pacti iſtac vires ſumat. commune ait Paul.*in l.* 1.*nu.*7.*C.qui pro ſua iuriſdict.* E.Suarez.

197 Sententia iudicũ delegatorũ, quib. ſemper iniungitur, vt iuſtitiam faciant, non ideo nulla erit, quia iniqua ſit. cõmune affirmant Fel.*in c.cauſam quæ.de re iudic.* & qui aliquã multos in contrariũ profectos diligenter refert Frãc. Turzã. *opi.*156.cuius diſcordiæ veritas ex iis pendet, quç ſ. proximè poſui, *verſ.demq;* & alibi vberius à nobis excutiũtur. E.Suarez.

198 Sentẽtia diffinitiua vel interlocutoria, parte cuius inter eſt nõ citata, eſt nulla. Ant.de Tremol.*ad pract.Bonac.in prælud except.num.*17.*in fin.* commun.dicit. Villalob.& Vezin.

199 Sententia arbitramentalia quæ tranſiuit in rem iudicatam à partibus emologata debet obſeruari. Curt.iun.*conſ.*177. *num.*13.communem dicit. Vezinus.

200 Sententia in cauſa dotis etiã incerta valet & tenet. Ripa *in rubr ff ſolu.matrim.* communem. dicit. Vezinus.

201 Sententia lata de nocte, quaſi extra tempus ſtatutum à lege prolata, & quando poteſtas iudicis ſuſpenſa videtur, non valet ſec.gloſ.Barto.Abb.Bald.Angel.Paul.Caſtr.Alex.& Iaſ. qui aſſerit opi.iſtam eſſe com. *in l.nõ minorẽ.C.de tranſact.* & *in l.more.* vbi gloſ.& alij.*ff.de fer.* & Iaffre.*in deciſ.*412. vbi ſcribit quoq. iſtorũ ſententiã eſſe com.& ſequitur pract.Papienſ. *form.ſentent.diffi.* §.j.*n.* 37. glo. Ang. & omnes *in §. omnis. Inſtit.de verb.oblig.* vbi ipſe Ang.inquit opin.præmiſſam Barto. ſeruandam fore, & quod recedens ab ea litem ſuam faceret, & inquit com.declarat & ſequitur pariter ſubtiliſſim' & celebercimus in legendo, & conſulendo hac tempeſtate D. Thobias Nonius Peruſinus *in d.§.omnis.n.*22.& *ſeq.* & Maranta *in tract. iudiciorũ in 6.part.*3.& *vltima part is, in* 1.*actu n.*92.& Canenſ.*in pragmat.*20.*alia, quæ inter cõiunctos.nu.*60.vbi cum alias citatis per eum ampliat hoc procedere etiam in laudo per arbitros prolato de nocte. Sed vtique non procederet in ſententia arbitratoris aſſumpti de iure & de facto: quç cũ ſit quç lẽ tranſactio, prolata de nocte valet, & tenet: ſec. Pract. Papienſ. *in forma ſent.diffinit.*§.1.*n.*37.Paul.Caſtr.*in d.l.more.in fi.* & Marc. Anto. Blanc.*in tract.de cõpromiſſ.q.*1.*n.*26. In contrariam verò parte inclinauit Hoſtienſ.*in sũma.de iudic.§.qualiter.* & glo.& Butr.*in c.conſuluit, extrà de offic.deleg.* quorum opinio procedecet abſq; dubio, quando ambæ partes eſſent præſentes, & non contradicerent, quando vltima dies inſtantiç & iuriſdictionis expiratura eſſet, aut quando accederet expreſſus partium conſenſus, ſiue quando iudex negotiorũ multitudine impeditus, de die pronunciare non potuiſſet, aut quando cõſuetudo in loco vigeret, vt nocturno tẽpore ſententia feratur: & ſic in omnib. iſtis caſ. prçdicta Hoſtienſ. opinio procederet, & ſentẽtia lata de nocte valeret & teneret, prout cõmuniter declarant doc.*in locis præcitatis.* & Canoniſtæ *in dicto c.conſuluit,* vbi Fely.Io.And *in addi.*Spec.*de ſent.§.iuſta. in v. de nocte.* Iaſ. *in d.l.non minorem,* & Iaffre.*in d.deciſ.*412. vbi meminit de iſta cõmuni, & prçdicta limitationes, ſeu declarationes & alias quamplures poſuit vberius, vtilius, ac diſtinctius quam alius, quẽ hucuſq; viderim D.Thob *in d.§.omnis.* Et aduerte ad prçmiſſorum declarationẽ, quod nox dicitur, quãdo tenebrç ſunt ſuper terram, adeò quod homo de facili non cognoſcitur. *c.ſi perfodiens, extra de homic.* quẽ tex.ad hoc citat Ang.*in l.*1. *C.de cuſto.reo.* declarat Bald.*in d. l more. in princ.* & refert Dec. *conſ.*354.*in caſu in fi.* Et aduerte etiam, quod quando ſententia ipſa fertur de nocte in dictis caſ. tria luminaria adeſſe debent, ſec. Bart.Ang.& omnes *in d §.omnis,* & ego tam in cauſis ciuilib. quàm in criminalib. multoties in regno dum eram iudex, impeditus de die, nocte protuli ſententias, trib. tamen luminarib. accenſis, & ita vidi obſeruari multis vicib. me patrocinante. Quamuis iudices non teneantur, nec cogi aliquo modo poſſint ad pronunciandum de nocte de iure communi, nam magiſtratib. temporib. veſpertinis in publicum eſſe non conuenit. *l.y.§.deinde cũ eſſet.ff.de orig iur.* ſed cauſas audientes matutino, mox meridie, & demum veſpere, id eſt, ante noctẽ ſedere debent. *§.ſedebunt.in auth.de iudic.* & hoc idem in regno ſancitum reperio in conſtitutione baiuloa, diſponente, quod omnes iudices à mane vſque ad veſperas, præter neceſſarias horas comeſtionis, & ſomni ſui copiam omnibus præſtare teneantur. Et quanquã ſententia noctu ferri nequeat, nihilominus tamen noctu ab ea appellari poſſet, ſec. *Bald.in auth.hodie.C.de appel.* ſicut etiam feriata poteſt ſimiliter appellatio interponi. *l.*1. & ibi Bart.*C.de feriis.* & *l. diuus, circa fi. ff. eod. tit.* Viuius *opin.*703.& Balb. *deciſ.*412.

202 Omnis actus extraiudicialis poteſt de nocte fieri. *l. non minorem.C.de tranſ.* & in ſpecie vult *Iaſ.in l.non ſolum.§. morte. in 27.col ff.de oper. no.nun.* Dec.*in c.conſuluit, in* 3.*col.de of.deleg.* Vezinus.

203 Sententia lata contra impuberẽ indefenſum, eſt nulla *l.cum & minores.* & ibi per doct.*C.ſi aduerſ.rẽ iud.* & *l.acta.§.fi. ff.de re iud.* & ibi etiam tradunt doct. cõcordant. vt per Dec. *in conſ.*411.*verſ.his.n.*4. Et dixit Ang.*in l.*1.*ſuper glo.*1.*C.qui pet tut.vel curat.* Et non ſolũ in ciuilibus procedit, verùm etiã in criminalibus, vt docet *Bart.* quem alij ſequuntur *in l.contra.pupillũ.in ver.quæro quid in criminali.ff de re iudic.* Et allegat.text. *in l.clarum.C. de authoriz.præſt.* Et ibi etiam doct. idem volũt. Soc.iu.*in conſ.*1.*nu.*80.*vol.*4. com.affirmat. E.Muſcul.

204 Quçro, an ſentẽtia lata cõtra minorẽ indefensũ, valeat mero iure? Reſp. ꝙ nõ, ſed eſt ipſo iure nulla, de hoc eſt text' *in l.cum minores, C.ſi aduer.rem iudicatam.l.contra pupillum.* ibi *Bart.* & Alex.& doct.cõmuniter.*ff.de re iudic.* Iaſ.*ſi is ad quem n.*14 *ff de acquir.hæred.* & hoc eſt indubitatum. Mich.Graſſus.

205 Sed quçro, nunquid valeat ſententia, ſi pro minore lata ſit? Reſpõd. quod ſic, & de hoc eſt tex.*in l.nõ cõ minus.ibi* Alex. & omnes doctor. C.*de procuratoribus.* Alex.*in l.furioſo. ff. de re iudicata.* Et quod hæc ſit cõmunis opinio, firmat Robert. Marant. *d.6.part.Rub. de ſenten.num.*106. Idem.

206 Quçro, An ſententia poſſit ferri contra procuratorem mortuo domino poſt litem conteſtatam? Reſp. quod ſic, quia effectus eſt dominus litis, ideoque non extinguitur mandatum

tu[illegible]n.

20[illegible]renda aut concipienda ſit ſentẽtia:[illegible]o, videtur ſentẽtia nõ valere, per text.[illegible] ma §. fin. & quæ ibi not. doct. *ff. de re iud.* Reſp. in hoc[illegible]ter approbata eſt ſententia Alex. *in l. nulla. C. de procur.* ſcilicet dũ qua iudex ita pronunciabit: Condẽno talẽ procuratorem quondã Titij defuncti, procuratorio nomine hæredũ, vel eorum ad quos res illa pertinet. Et talis ſententia valet. Hanc eſſe communem & receptam ſententiam teſtatur Rober. Maran. *in Spec. 6 par. Rubr. de ſent. num.* 108. Idem.

208 Quæro, An ſententia lata ſuper inepto libello, ex quo ſcilicet non poſſit legitime colligi actio, ſit ipſo iure nulla? Reſp. quòd ſic. ita tenet gloſ. *in princ. Inſtit. de verb. oblig.* ſecũdũ quam communiter approbatam firmat Maran. *in d. par. 6. Rubr. de ſent. nu.* 67. & eam opinionem tenet Abb. *c. cùm dilectis. extra, de emptione & venditione.* Bal. *in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure.* Ex quo enim talis libellus non valet, etiam parte non opponente, imò poteſt de ineptitudine opponi poſt ſentẽtiã, apparet ſententiam eſſe nullam. Mich. Graſſus.

209 Sẽtẽtia lata ex præſumptionibus nũquã tráſit in rẽ iudicatã, quin poſſit ex cõtrarijs probationibus, vel præſũptionibus melioribus retractari: vt eſt text. ſing. *in l. ſi quis adulterij. C. de adult.* ſecund. comm. intellectũ, de quo per Fel. poſt alios *in c. propoſuiſti. de probat.* quẽ quidẽ intellectũ approbãt etiam Iac. Butrig. Ang. & alij *in d. l. ſi quis adulterij.* Viuius *opin.* 707.

210 Sẽtẽtia quãdo eſt nulla, quia eſt defectus in ſententia, ſeu in cõcernentib. ſententiã ipſã, & nõ in reliquis ſubſtãtialib. ipſius proceſſus, tũc iudex appellationis illa reformare poteſt. Alex. de Imol. *cõſ.* 53. *n.* 1. *lib* 5. Dec. *in rub. ext. de appel. n.* 12. *ver.* 2. Abb. hic cõcludit. Aym. Crauet. *conſ.* 140. *num* 8. quam opin. cõmunẽ eſſe inquit Rol. à Valle, *cõſ.* 41. *n.* 40. *tom.* 1. Kirchou[us].

211 Sententia ſuper legitimo ſtatu facit ius quoad omnes. Bald. *in l. ingenuum nu.* 6. *ff. de ſtatu hom.* Io. Fab. *in §. præiudiciales nu.* 17. *cum ſeq. Inſtit. de act.* doct. *in cap. cauſam. a ext. qui filij ſint legitimi.* Et hanc ſententiam communem eſſe refert Zaſ. *in l. ſaepe. nu.* 65 *ff. de re iud.* Et quomodo hoc intelligatur in allegatis locis, doct. ſatis copioſè declararunt. Kirchouius.

212 Sẽtẽtia quãuis ipſo iudicis ore pronunciari debeat, tamẽ generali Italiæ cõſuetudine illa notarius recitat, ac iudex ſub iũgit: Ita abſoluo, vel ita cõdeno, vt atteſtatur Vital. *de malef. in rubr. de pœn. cõdẽnat. n.* 26. Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 93. *in prin.* Quin & iudicis ſubſcriptione ſentẽtia vallari ſufficiet, tametſi nõ eiuſdẽ manu exaretur. cõmune inquit Eman. à Coſta *in l. ſi ex cautione. verſ.* 2. *ſpecies. C. de non num pec.* E. Suarez.

213 Nullũ ſi quidpiã eſt, & tamen illud idẽ denuò fieri debere conſtat, retractari ac reuocari nec debet, nec poteſt. vt cõmune doctorũ placitum renuntio ex iis, quos laudat Aymon Crauet *conſ.* 65. incipit, Sorores, & *conſ.* 140. *in cauſa ſpolij. ad finem.* & latius *conſ.* 189. *in cauſa appellationis. nu.* 6. E. Suarez.

214 Concluſio in cauſa non eſt de ſubſtãtia iudicij, vnde ſi pmittatur, ob id iudiciũ ineſſicax nõ redditur, teſte Fel. *in c. cũ I. & A. de re iud.* Rob. *de ord. iud. c* 51. *nu.* 9. & ſcribit Rol. *conſ.* 52. *à nu.* 4. *vſque ad* 12. *lib.* 4. & *nu.* 29. poſt Abb. *in c* 2. *num.* 15. *de ord. cogn.* quod intellige procedere in foro Cæſaris & eccleſiæ in cauſis beneficialibus & ſummariis, ſecus in prophanis, & ordinariis. glo. *in clem. ſæpe. verſ. concl. de verb. ſig.* Fel. *in c. cùm dilectus, col.* 6. *verſ. quantò. de fid. inſtr.* Capic. *deciſ.* 1. *col.* 9. Vant. *de nullit. c. ex defectu proceſſus. nu.* 45. Quibus adde, quòd cõcl. in cauſa æquiparatur ſententiæ, ſecund. Neuiz *conſ.* 20. *nu.* 26. & eſt terminus diſceptatiuus, vt not. [illegible]atel. *ver. confeſſio poteſt.* cuius concl. omiſſio, vt iam diximus, nõ vitiat ſententiã iure ciuili, per ea quæ ſcribit Abb. *in c. paſtoralis. de cauſ. poſſ. & propriet. col.* 3. Bald. *in l. ne cauſas. C. de appel.* Fel. *in c cũ dilectus. nu.* 33. *de fid. inſtru.* etſi contrariũ teneat Bald. *in marg. verſ. Renuntiatio & concl.* vbi dicit eã eſſe de ordine ſubſtantiali, cuiúſque omiſſionẽ vitiare ſententiã, *per auth. iubemus. C. de iud.* iuxta tradita per Miſing. *cent.* 3. *obſer.* 27. vbi declarando dicta doct. inquit, quòd etſi concluſio nihil ſit aliud, quàm renuntiatio probationũ & defenſionũ: iuxta gl. *d. c. cùm dilectus de fid. inſtr.* poſt eam tamen in iure allegari poteſt, ſecund. Bal. *in d. auth. iubemus*, itẽ peti reſtitutio per minores, mulieres, eccleſias, & deferri iuramentũ ſuppletiuũ, ſi modò ante concluſionem petitum ſit. Accedit, quòd admittitur etiam probatio per cõfeſſionem partis, per rei euidentiã, & per aſpectum loci. Quid de interrogatione? & dic, eam fieri poſſe ad partis inſtantiam poſt concl. præſertim in cauſis ſummariis, teſte Abb. & Fely. *in c. cum lagariones. de fid. inſtr.* quid de probatione ad defenſionem rei? & dic quòd admittitur in criminali facta cõcluſione in cauſa. Bart. *in l. Diui fratres. ff. de pœn. in l.* 1. *§. fin. ff. de quæſt.* Miſing. *d. cent. & obſer ſuprà alleg.* vbi etiam quod Iudex inuitis partibus, vel carũ altera, datis ſufficien. dilationibus, cauſam pro concluſa acceptare poteſt, quod etiã ex ſubalpinæ patriæ Ducal. Decretis diſponitur. *lib* 3. *c.* 26. Quando autem dicatur concluſum in cauſa? Dic, vt per Nat. *conſ.* 251. *col. fi.* 252. *nu.* 2. & *col.* 3. *circa med.* & habetur *in c. cum dilectus. de fid. inſtr.* & qui Nat. *d. conſ.* 252. *col.* 3. declarat deciſ. Rotæ ibi alleg. quòd in ſummariis admittatur articuli, etiã poſt terminũ. quæ Rota loquitur in beneficialibus, & matrimonialibus, quæ habẽt ſeparatã rationem à cauſis prophanis, quæ omnia latius declarat Nat. *d. conſ.* Iaſ. *in l. patre furioſo. nu.* 21. *ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. in rep. l. admonendi. nu.* 59. *ff. de iureiur.* Bellac.

215 Actio oritur ex ſententia confirmante, & non ex confirmata: comm. dicit Iaſ. *in l.* j. *num.* 11. & poſt eum *ibid.* Ripa *num.* 15. *ff. de re iud.* Villalob.

216 Actio iudicati oritur ex ſententia lata in actione reali. ita dicit communiter teneri dom. Franc. Rip. *in l. miles qui. §. iudicati. num.* 6 *ff. eod.* Villalob.

217 Actio oritur ex ſententia arbitri cũ pœna, vel ſine pœna poſt homologationem tacitã, vel expreſſa, de iure cano. Magis comm. inquit Alex. *in l. at prætor. in prin. nu.* 3. *ff. eod.* Villal.

218 Agenti cõtra filiũ ex debito paterno, neceſſe eſt allegare filiũ eſſe hæredem, & illud probare: aliàs ſi nõ probaret, ſuccũbere debet tanquam nõ probans id, quod eſt cauſa ſuæ intentionis, per doctrinam Bar. *in l. neceſſariis. ff. de acquir. hære.* & Bal. *in l. ſi cum dotẽ. §. tráſgrediamur. ff ſol. matr.* Et hanc ſententiam comm. eſſe ſcribit *ibid.* Io. de Imol. *n.* 26. *ver. in fi. gl.* Alex. de Imol. *in conſ.* 34. *nu.* 5. vbi Apoſtil. *in verb. fauor.* plures authoritates adducit *in* 3. *lib.* & *in conſ.* 73. *nu.* 3. *in lib.* 5. & *in conſ.* 183. *in princ. in* 6. *vol.* Et iſtam magis commu. Doct. concluſionẽ eſſe meminit Barth. Soc. *in conſ.* 61. *nu.* 7. *in* j. *vol.* Nõ obſtante dicto Apoſtoli: Si filius, ergo hæres. Quia illud dictũ procedit in filio agente, nõ autem in filio cõuento, vti hæres. Quia tũc qui agit cõtra filiũ vti hæredem patris, debet hoc probare, cũ ſit cauſa ſuæ intẽtionis. Rol. à Vall. *in cõſ.* 20 *n.* 17. & 18 *in* j. *vo.* Kir.

219 Iudicata contra minorem abſque curatore, nullius ſunt momenti. *d. l. cũ & minores. C. ſi aduerſ. rem iudic. l. ſi præſes. C. quomodo & quando iud. l. acta. §. fin ff. de re iud.* & ibi Alex.

Amplia etiam ſi ſit doctor. Bal. *in l. ſed & milites. §. qui autẽ. ff de excuſ. tut.*

Amplia ſiuè iudicium ſit ciuile ſiue criminale. Dyn. *in conſ.* 38. Bart. *in l. contra pupillum ff. de re iud.* Corn. *in* 4. *vol. cõſ.* 198. Alber. *in* 4. *par. q.* 84.

Et propterea quando proceditur criminaliter contra minorem, eſt ei de curatore prouidan. Ang. Aret. *in tract. malefic. in ver. cõparent dicti inquiſiti & confitentur verum. col.* 5. Bolog. *in conſ* 39. *col.* 2. & latius *in conſ* 37. *col.* 6. *in fi.* Hyppol. *in l.* j. *in §. requiſito ff. de quæſtio.* Angel. *in §. pœnales. col.* 7. *de act.* Guid. *cõſ.* 150. Bellac.

220 Et cum minore defenſo valet iudicium. *d. l. cum & minores.* Soc. *in* 2. *par. conſ.* 242. *in princ.*

Sufficit tamen ſi minori ſit datus procurator legitimè conſtitutus. Marſ. *in l. de minore, col.* 10. *in fi. ff. de quæſt.*

Et pater non eſt legitimus curator filij emancipati. Bal. *in d. §. qui autem.* Nec etiam non emancipati. Bal. *in l. amiciſſimos. §. Lucius. ff. de excuſ. tutor.*

Limita etiam in minore intellectu carente: & idem in furioſo. *Alex. in l. furioſo. ff. de re iud.* Idem.

221 Pro minore autem valet ſententia. *l. non eo minus. C. de procurat.* glo. *in d. l.* j. *C. qui leg. perſo.* Pan. *in* 2 *par. conſ.* 45. *in fin.* Ana. *conſ.* 93. *Alex. vol.* 2. *conſ.* 3. *circa fi.* & *conſ.* 59. & *in d. l. non eo minus.* vbi idem dicit in eccleſia. & idem vult Iaſ. *in d. l. non eo minus* Angel. *in §.* j. *Inſtit. de auctor. tut.* Idem.

222 Et in tutore minus legitimè adminiſtrãte, eſt gloſ. not. *in l ſi tutor. C. in quib. cauſ. in integr. reſtit.* quam alleg. Corn. *in* 4. *vol. conſ.* 164. *in prin.* Bacb. *in* 3. *vol. conſ.* 91. *max. col.* 3. in cauſa ſpirituali contra minorem contumacem valet. Bal. *in ca.* j. *col. pen. ver. ſed contra adulter. de mil. vaſ. qui contu. eſt.* Specu. *in tit. de confeſſionib. §. ſequi. in princip.*

Iſtud limita, ſecundum aliquos, niſi oppona. de nullitate, quia tunc nõ valet ſententia lata pro minore. allegatur Bal. *in cap.* j. *col.* 5. *de reſcript.*

Limita etiam quando acta ſunt fauorabilia minori, ſecus in

dubio. Cor. *in. 4. vol. conſ.* 164. Idem.

223 In cauſa dotis, an minor poſſit eſſe in iudicio Iaſ. *in auth. quod locum col. 6. C. de collat. relatus op.* tenet quod ſi principaliter agitur cauſa matrimonial. & in conſequentiam cauſa dotis, tunc poteſt minor eſſe in iud. ſi autem quæſtio dotis mouetur principaliter ſine diſputat. matrimonij, ſecus vt ibi per eum. quem omnino vide.

Et in cauſis ſpiritualib. & beneficialibus, eſt text. & ibi doct. max. Phi. *in cap. . de iud. in 6.* Idem.

224 Tertius ad cauſam veniens: in ſtatu in quo ea reperitur audiri debet, ſecund. doct. *in l. ſæpe, de re iud.* Afflict. *deciſ.* 235. Marc. Delphin. *deciſ* 272. vbi q tertius ſciẽs litẽ, ſeq; nõ opponens, nec appellans à ſententia, præiudiciũ ſaltem quo ad poſſeſſionem ſibi parat. iuxta comm. per Alex. *in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. nu. 24. ff. de re iudi.* Hinc dixit Abb. *in c. ſuper eo col. vlt. de offi. deleg.* quod ſi iudex tertium ſe malitioſe habere ad impediend. executionem cognouerit, illum audire no debet, teſte Iaſ. *in l. 4. §. condemnatum. nu. 11. de re iud.* Bellac.

225 Tertius veniens ad cauſam virtute clauſulæ, omnéſq; alios intereſſe putand. in reſcripto: tũc in eo ſtatu admittitur in quo cauſa reperitur, adeò vt ſi publicati eſſent teſtes, ſibi obeſſent, teſte Fel. *in c. veniẽs. de teſti. in c. exceptionẽ. de except. in c. ſuper. nu. 13. de re iud.* Caſſad. *deciſ. 3 tit. de except.* Cui adde, quod quando tertius commiſſionem impetrat, quod cõſtito de intereſſe, iudex ipſum admittat, tũc in eo non ſtatu non recipitur, ſed renouandus eſt proceſſus, teſte Caſſa. *deciſ ſupra alleg.* Sed an tertius veniens ad cauſam poſt terminos non ritè rectéq; ſeruatos, teneatur illos iterare & repetere? & dic quod ſic, ex not. per doct. *in apoſtil. ad Rotã, deciſ. 2. nu. 37. de reſcript. in nouis.* Qui quidem tertius ad defenſionem cauſę pro ſuo intereſſe ex perſona rei cõparend. fori declinatoriã etiã poſt litem cõteſtatam opponere poterit, licet talis exceptio regulariter ante litem cõteſtatam opponi debeat, *c. inter monaſteriũ, de re iud.* Iaſ. *in l. ita demũ. nu. 5. C. de procur.* poſt Innoc. *in c. capitulũ ſanctæ crucis. de reſcri.* Franc. Nicoli. *alleg* 34. *n.* 17. Idem.

226 Tertius comparens didicitis atteſtationibus, non poteſt alios teſtes producere, & prima publicatio ipſi nocet, ſecund. comm. per Burſ. *conſ. 95. num.* 13. Bonac.

227 Tertius pro ſuo intereſſe etiam ſi ſententia tranſiuit in rem iudicatam, poteſt infrà decem dies à tempore ſententiæ appellare. Balb. *deciſ* 134. comm. dicit. Vezinus.

228 Sentẽtia declarari ex cõiecturis, ſi quæ ſint, à iudice poterit, qui ipſius latori ſucceſſerit: quãuis alioquin abſq; illis nequeat. com. ponit Franc. Viuius *lib. 3. opin.* 158. E. Suarez.

229 Solennia requiſita non præſumũtur interueniſſe ex temporis diuturnitate quando ex inſpectione inſtrumẽti appareret ea non interueniſſe: aliàs ſecus *l. ſi filius. C. de petit. hær. l. ſciẽdũ. ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ* 3. *vol.* 4. Iaſ. *l. bonorum. nu. 15. C. qui admit.* Dec. tamen *conſ. 598. nu.* 7. inquit talem præſumptionem, quæ eſt, quod nõ reperitur in inſtrumento, tolli ex contraria præſumptione, quæ oritur ratione antiquitatis, vt per Fel. *in c. ſicut. de re iud. in verſ. ita vt hoc ſit veriſſimum, quòd ratione antiquitatis omnia ſemper præſumuntur acta ſolemniter.* Bellac

230 Dies indultus à lege miſerationis gratia, non impedit natiuitatem, neque exercitium actionis. Io. Franc. à Ripa *in l. inter dies. in prin. ff. de re iudi.* dicit hanc opinionem communiter receptam. B. Vil.

231 *Additio.* Diem termini aliqui in terminum computari tenuerunt, aliqui verò contrariũ. *Attenta autem varia opin.* Cæſ. Contar. *in l. diffamari. in q. 14. nu. 92.* magis commo. dicit non cõputari. quod amplia, ac limita, vt per Tiraq. *de retract. munic. in §. 1. gloſ. 11. nu. 20. vſque ad fin.* & tetigit etiam Marc. Aut. Bard. *in tract. de temp. vti. & contin. in c. 3. ſub. num. 1.* L. Rich.

232 Si iudex vel aduocatus eligant opin. quam multi Doct. tenuerunt, licet non ſit approbata, an excuſentur, vel teneantur: & quid ſi aduocatus conſuluit, & iudex pronũtiauit contra communem? vide Iaſ. *in l. cum prolatis. col. 3 ff. de re iudic.* Quid quando adeſt diuerſitas opinionum, & ibi dixi, & an excuſetur qui ſecundum opinionem præceptoris conſuluit, vel iudicauit? dic quod ſic, vt per eundem Iaſ. *in l. generaliter. nu. 10. ff. de in ius voc.* & vide text. *in l. dicere. §. fin ff. de arbitr.*

233 Doctoris dictũ debet intelligi ſecundum ea, quę alleg. vt eſt doctrina Bar. communiter approbata *in l. non ſolum. §. ſi liberationis verba ff. de liber. legat. cum concord. per Soc. iun. in conſ. 14. nu. 10. & in conſ. 71. nu. 15. vol.* 4. E. Muſcul.

234 Clauſula inutilis. *De nihilo* ſeruit clauſula, quàm plerique iudices in fine ſententiarũ criminalium apponunt, videlicet, Et eatenus, quatenus dictæ ſententiæ & condẽnationes ſeu abſolutiones eſſent vitia, vel præter formam ſtatutorũ, illas caſſamus & annullamus, & reducimus ad formã ipſorum ſtatutorum, ſec. Bar. *in l moris. in §. iſta ferè. aliàs in l. aut damna. in §. ſi ff. de pœn. in l iudex. ff. de re iudic* Bald. *in l. non dubium. in 9. col. C. de legib.* Ang. *in l. ne quemadmodũ ff de iudic.* Iac. Butrig. *in l. terminato C. de fruct. & lit. expenſ.* & Iac. de Beluiſ. *in l. ſi pacto, quo pœna. C. de pact.* vt refert Bart. *vbi ſ.* Balb. *deciſ.* 495.

235 Statutum per quod diſponitur quod iudex teneatur cõmittere cauſam conſilio ſapientis, ſi partes vel aliqua ipſarũ hoc voluerit, & quod teneatur illud requirere, & ſequi, valet & tenet, prout voluit *Io. And. in addi. ad Spec. tit de requiſitio. conſily. §. 1. verſi. vt autem.* & hoc communiter, de conſuetudine ſeruari dicit Bene I. Capi. *reg. 28. num. 36. arg. l. ſi conuenerit.* vbi Bar. quoque idẽ videtur tenere. *ff de re iud. vt in l. 1. §. ſi plures. ff. de exerc. act.* quod procedit, vt voluit Io. Andr *in d. addi.* quando talis iudex haberet iuriſdictionem & poteſtatem ab ipſis ſtatuentibus, aliàs ſi haberet à ſuperiore, non poſſent ipſum arctare ad requirendum, vel ſequendum conſilium, niſi eſſet à ſuperiore confirmatum illud ſtatutum. *arg. cap. cum inferior. de maior. & obed.* Bened. Capr.

236 Pauper ſi vel præſumptione, ac præiudicio aliquo polleat, vel aliqua ſententia victor iã euaſerit, tum ex bonis, quę petit, alimenta conſequitur, tum ad eã litem omnino perficiendã ſumptus atque expenſas à diuite aduerſario ſtatim excudet. vt frequens interpretum placitum conſtituo ex Guid. Papæ, *dec. 561. in prin.* Rip. *l. 1. nu. 3. ff. de re iud.* Alc. *reg. 3. præſum. 2. nu 9. & nu. 10.* Rebuſ. *to. 1. ad conſtitutiones Gallic. titu. de ſen. prouiſional. nu. 113* Palat. Rub. *in repet. cap per veſtras. §. 39. de donat. inter vir. & vxor.* Boër. *deciſ.* 329. E. Suarez.

237 Colludentes in iudicio contra partem, vel ſubtrahentes probationem, cauſam amittunt, & puniuntur, maximè in cauſę amiſſione, ex commun. per Burſ. *conſ. 99. num. 21 lib. 3.* Bart. *in l. in fraudem. § quoties. ff de iur. fiſc.* Iaſ. *in l. diuus. num. 16. ff. de re iudic.* Bonac.

238 Excommunicatus ſe defenden. an poſſit petere ſentẽtiã pro ſe ferri actore nõ inſtante. vide Fel. *in d. c. cũ inter de excep.*

Et an poſſit dicere de nul. ſententiæ. Alex. *in l. de pupillo. §. ſi. max. in 3. col de oper. no. nunc.* quod non.

Et an audiatur in capien. ſuum debi. fugitiuum. Fel. *in d. cap. cum inter. in 9. col.*

An petat reductione ad arb. boni viri. Fel. *in cap. ſignificauerunt. in . col. de excep.* Cald. *in tit de arbitr. conſi.* 1. *alias* 110. Alex. *in d. § fin in 3 col.* Vezinus.

239 Cautio de iudicato ſoluendo præſtita, fori declinatoriã non excludit, teſte Afflict. *deciſ. 133. num.* 4. Vezinus.

240 Cautio de non offendendo non præſtatur niſi ad inſtãtiam partis. communem dicit Pariſ. *conſ. 168. nume. 10. lib.* 4. Clar. *lib. 5. ſent. §. fin. q. 47 verſ ſed nunquid.* vbi addit ſe plerunque vidiſſe contrarium ſeruari. P. Fich. & Bonac.

De executione rei iudicatæ.

TITVLVS XV.

EXceptio rei iudicatę obſtabit principaliter agẽti, quando ſuper aliquo iure propoſito inciderẽter per viam exceptionis pronuntiatum ſit, & illud idẽ per modum actionis in alio iudicio ad eundẽ effe ctum intentat. text. *in l. duobus. ff de except. rei iud.* not. Dec. *conſ.* 9. vbi doct. *in apoſtil.* hoc confirmant. Bellac.

2 Sententia executioni mandari poteſt per eum iudicem, qui vel ipſius latori ſucceſſerit, vel ſtatuto, iure, aut conſuetudine ſententiis exequendis præfectus ſit, quamuis nunq ad illum literę proponantur: vt commune inquiunt Soc. *in l à diuo Pio §. ſententiam Romæ num. 17. & ſeq ff. de re iud.* que laudat Viuius *d lib. 3. opin. cap.* 7. & qui latius aliquam ibi ſequuntur. Aegid. Boſſ. *in pract. tit. de for. compet. num.* 87 Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 96. verſ. item quæro.* E. Suarez.

3 Sententiæ verba expreſſe ac ſtrictè exaudiri debẽt, commune interpretũ placitũ eſſe ait Curt. iun *conſ.* 74. id , & Vezin.

4 Iudex requiſitus in iuris ſubſidium per literas alterius iudicis non ſuperioris vt exequatur, nõ tenetur exequi, ſi ſententia, cuius petitur executio, dicatur iniqua. no. ſingulariter Inn. *in cap. . extra de offic. ord in c cum in iure, extra, de off. deleg.* ſentit Pan. *in d. cap.* 1. & ſequitur dominus Cato *in l. cum quad. in ff. de iuriſd. omn iud.* Balb. *dec.* 88.

5 Ordo

5 Ordo [illegible] te ... traditus,in cauſis nõ ſeruatur,ſec.gl. [illegible] C.*de iud.*Innoc.*in c.ex ratione. ext.de app.*niſi in eodem iudicio circa executionem iudicati. de quo *in l.à diuo Pio.ff.de re iud.Balb.deciſ.*178.

6 Ordo in executione iudicati etiam circa bona mobilia de iure communi debet ſeruari,vt primò capiatur quod minus debitori nocet,ſec.gl.cum *Bar.in l.à diuo Pio,§.in venditione. ff.de re iud.* Et ſi talis ordo peruertatur,non tenet ſic geſtũ. ſec.Im.ibi Fel.*in c.quod ad conſultatio.ext.eod.*aut ſaltem pote rit appellari,ſec.Panor.ibi,aal.*in auth ſed hodie. C. de aſt. &* obl.Butr.*in c.quoniam.§.ſi.ext.vt lit.non cont.*Balb.*deciſ.*14.

7 Executionem ſententię petere officio iudicis melius eſt, quàm via actionis:ratio eſt,quia tunc nec libellus , nec litis conteſtatio requirũtur , ſecus quando iure actionis peteretur, iuxta no.per Alex.*cõſ.*50.*col.*3.*lib.*2.Iſer.*in cõſt.reg.Neapol.Dilationes.*Cæterùm qui executionem petit,ſententiã & acta ex hibere tenetur,niſi tranſactũ eſſet bienniũ,quia tũc ſola ſententiæ productio ſufficeret,vt per Bald.*in l.*1.*C.ne lic.ter. pronot.*quæ quidẽ executio ſententiæ dicitur cauſa ſũmaria:*l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.*vbi doct.*ff.de re iud.*Bart.*in l luibus. col. pen.c.de agric & cenſ.lib.*11.quod intellige vt per Bald.*in l.j.§. ſi non videtur.propè fi.ff.ſi quis ius d.non obtẽp.*locũ habere quando contra executionem nulla opponitur exceptio. *Bellac.*

8 Inſtrumentum vbi ſtatuto prõptã,paratã q;habet executionem,quamuis nõdum liquidatum ſit(vt doctores ſantut)ſi in proceſſu tamen liquido,ſupputari queant,executioni cõmittetur.cõmune aiunt Did.à Couarru.*lib.*2.*reſol.*c.11.Vimius *lib.*1.*opi.*380.de iure autem communi,nullũ inſtrumẽtũ quãuis liquidũ paratã executionẽ habebit,vt cõmune aio ex Ale. *in l.*5.*§.*1.*ff.de re ind.& in l.ſi cum dotem.§.eo autem tempore. ff. ſol.matr.*Iaſ.*in l.*2.*n.*9.*ff.de iureiur.*Iaſ.rurſus *in l.vlt.n.*6.*C.de edict.diui Adria.tol.*Roder.Suarez.*in l.poſt rem iudicatam. ff. de re iudic.*Cãpeſ.*de dote.*5.*art.q.*11.allegat & cõmẽdãt ad id tex. *in l.minor ann.*25.*ff.de minor.*qui de publico inſtrumento nulla prorſus verba facit: ſed ea de re latius alibi. E.Suarez.

9 Inſtrumẽtũ.Partes nõ poſſũt cõuenire, ꝙ inſtrumẽtũ habeat executionẽ paratã abſq; aliquo ordine iudiciario,ſecũdũ gl.*in c.de cauſis.extr.de off delega.*ſẽtit Bal.*in l.sale.§. qui prono cauus,in* 2.*opp ff.de pact.*& per ea quę volũt Doct.*in l.nemo põt. ff.de leg.*1.gl.*in l.prolatã.C.de ſẽ.* facit *l.ius publicum. ff.de pact.* domini de Rota,*in nouiſ.dec.*91.*in rubr.de libel.oblat.* Fortè tamẽ valebũt in vi pacti geſta vitute talis cõuẽtionis, ſecũdũ Pã *in d.c.de cauſis.per l.*2.*C.cõm.vtriuſque iudic.*Balb.*dec.* 226.

10 Cauſa in proſecutione debet declarari , licet in actione reali generalis admittatur:nõ.n.ſufficeret in articulis demonſtrare ſe dominũ,& ꝙ ſit domin⁹,niſi etiã dicat ex qua cauſa domin⁹ ſit.aliàs probationes ſuper incerto reciperẽtur,quòd eſſet abſurdũ.Paul.Caſtr.*in l.ſi mater.§.denique.n.*2.*ff de excep. rei iud.*nã quamuis in actione reali ſufficiat generaliter exprimere cauſam proximam,nẽpe dominiũ.*l.& an eadẽ.ibi, dum dicetur,non expreſſa cauſa.ff.de except.rei iud.* in proſecutione tamẽ cauſa remota,vt cõtractus ipſa eſt exprimẽdus, nẽpè ꝙ talis res eſt mea ex cauſa emptionis,aut alia.*d.l.ſi mater.§.denique.ff.de excep.rei iud.*Paul.Caſtr.*in d.l.& an eandẽ.n.*2.quod procedit vbi reus hoc peteret,aliàs libellus procederet ſine cauſæ expreſſione,ſecundum Paul.Caſtr.ibi. Bellac.

11 Sẽtẽtiæ executionẽ impedit tertius , ſi in prõptu doceat de iure ſuo,ſecũdũ Panor.*in c.veniens.*2.*de teſtib.*quo caſu ſi is pro quo executio fieri debet,præſtet cautionem de reſtituendo rẽ illi tertio,caſu quo ille vinceret,fieret & continuaretur ea executio,& neque impediri poſſet.Fel.*in d.c.veniens.*& adhuc ille tertius eiicietur ſi demõſtretur à parte aduerſa eum ſciuiſſe cauſam eam agi.tunc enim non audiẽdus eſſet,alias ſi in prõptu ille tertius veniat,docẽs de ſuo iure,audietur,aliòquin ſine præiudicio illius tertij fiet executio cõtra cõdẽnatũ. *c.cũ ſuper.de ſen.& re iud.*plenè Boer.*dec.*79.*in princ.* Bellac.

12 Inſtromẽtũ guarẽtigiatũ ante liquidationẽ nõ mandatur executioni,ſecũdũ Bal.*in l.*2.*C.de exec.rei iud.*Soc.*cõſ.*51.*n.*5.1. *vol.*inſtrumẽta tamẽ quę incerta ſũt,poſſũt executioni demãdari,dũmodo in proceſſu liquidẽtur.Bar.*in l.pẽ.ff.de leg.* 2. itẽ nec inſtrumẽtũ cõditionale poteſt demandari executioni,niſi prius facta fuerit liquidatio.*Bal.in eo loco,*& Soc. *vbi ſuprà.* & quantumuis inſtrumẽtũ guarẽtigiatum habeat executionẽ paratam,nõ tamen inſtrumentum cõditionale,quod non mereretur executionem ante purificatam conditionem.Cor. *conſ.* 112.*n.*4.*in* 1.*vol.& conſ.*223.*n.*4.*vol.*2. *Bellac.*

13 Executio ſententiæ capitalis fit hoc modo: Antequã reus criminis ducatur ad patibulũ,vel mortẽ,ei intimatur mors, & exhortatur à ſacerdote, vt confiteatur & communicet, & pœnitentiam agat ſuorum peccatorum,& ſacramẽta eccleſię ſuſcipiat.Et hæc eſt laudabilis cõſuetudo.Clar.*q.*99.*in prin.*& differtur in diem ſequentem executio ſententiæ criminalis, quando reus ſuſcepit ſacramẽtum Euchariſtiæ. Clar.*verſ.ſed* 14 *quæro.*Extrema † autẽ vnctio non debet dari capitaliter cõdẽnatis,& ita practicatur & obſeruatur, & pro executione facienda,nõ exiſtẽte carnifice,poteſt vilis perſona cogi, vt ſit carnifex,vt eſt com.opin.Clar.*d.q.*99.*verſ.ſed pone.* & expẽſa in executione capitali faciẽda,debet fieri à fiſco,vel cõmunitate.Cla.*ibi verſ.quære hic.* Et debet fieri executio in loco ſolito.Niſi eſſet publicus graſſator,& latro famoſus,quia in loco delicti fieri debet. Cla.*ibi verſ.itẽ quæro.* Et licet quis lege vel ſtatuto deberet cõburi,prout in crimine hæreſis & ſodomiæ,& falſi,debet prius reus ſtrãgulari,& poſtea cõburi propter animam : & ne in deſperationem inducatur reus. Clar. *ibi verſ.vnum tamen.* Bonac.

15 Executio capitalis nõ fit animali irrationali, qui hominẽ occideret,vel aliud ageret,niſi propter atrocitatẽ delicti, putà,ſi cũ animali coitũ feciſſet,&c. Cla.*d.q.*99.*verſ. quæro etiã.* vide tamen Chaſſan.*conſ.*1.Cla.etiam *verſ.non eſt.*& ſi quis foret condemnatus plurib.condẽnationib.pecuniariis,eſſet facienda executio pro omnib.niſi vna aliã tolleret.idem ſi eſſent corporales,vel incompatibiles , quia iudicis arbitrio in vna deberet fieri electio:cùm quis niſi ſemel poſſit mori , vt eſt comm.opin.Clar.*d.q.*99.*verſ.vlt.quæro,*vbi latius. Bonac.

16 Executio ſẽtẽtiæ capitalis eſt differẽda,quãdo reus aliũ de aliquo crimine accuſaſſet,donec iudicium accuſationis ab eo cœptę perficiatur.cõm.eſt op.Clar.*q.*97 *verſ.eſt etiã.* Bonac.

17 Sẽtẽtię executio ſuſpẽditur ex appellatione,omiſſo medio facta ſec.cõ n.de qua per Burſ.*cõſ.*225.*n.*200.*lib.*2. Bonac.

18 Executio ſententię latę contra principalem,non fit contra fideiuſſorem contractus non citatum , ſecundum magis comm.per *Burſ.conſ.*103.*n.*15.*lib.*2. Idem.

19 Executio ſentẽtiæ capitalis differẽda eſt,quando officialis cui à principe mãdatũ eſſet aliquẽ decapitari vel ſuſpendi, videret illud mandatum principis eſſe iniuſtum,debet enim tunc principi reſcribere.com.dicit Carer.*in pract.crim.n.*110. Clar.*d.q.*97.*verſ.item eſt differenda.* P. Fichard.

20 Executio ſententiæ capitalis impeditur,ſi condemnatus auſugiendo è manibus ſatellitum, & amplectetur ſacerdotẽ portantem ſacram euchariſtiam.com.dic.Gom.*in §.pœnales. n.*50.*Inſt.de act.*idque cõtra gl.*in c.quæſitũ.*13.*q.*2.*Itẽ* impeditur executio,ſi cõdemnatus dicat ſe ante cõmiſſum delictum feciſſe votũ de ingrediendo in religionem,tunc.n. ſuper hoc ſtãdũ eſt eius iuramento.com.dic. Viuius *in com. opin.in verſ.* 21 *ordo eccleſiaſticus,*&Plaza.*lib.*1.*delict.c.*35 *nu.*6.Itẽ † impeditur ſi cõdẽnatus obuiũ haberet Cardinalẽ, qui imponeret pileũ ſuũ cardinalitiũ ipſi reo.com.dicit d. Gom. *in d.§. pœnales.nu.*50.*Inſt.de act.*Itẽ impeditur, ſi poſt cõdemnationẽ appareret de innocentia rei.com.dicit Marſ.*pract.cri.§.opportunè.nu.*7.Gram. *conſ.crim.*16.*nu.*23.Hoc tamen caſu iudex non debet reũ abſoluere,cùm enim ſententia lata iam functus ſit officio ſuo, nihil amplius poteſt , ſed debet ſuperſedere & principi reſcribere.ita com.dicit Ant.Gom.*c.*8.*delict.num.* 4. Hæc omnia Clar.*d.§.fi.q.*98.*per totum.*P. Fichard.

22 Executionis dilatio.Si princeps mandat aliquem puniri grauiori pœna,quàm deberet ex lege vel conſuetudine,iudex lata ſententia debet executionem differre per 30. dies , ac ſi princeps illam tuliſſet.*l.ſi vindicari.C.de pœn.* & ſecũd.Nicel. *in l.*1.*ff.de re iud.*quia interim Princeps poterit vti miſericordia,quæ illi bene conuenit.*l.imperialis.C.de nupt.l fin.C.de do. inter vir.& vxo.Bal.deciſ.*425.

23 Executio ſententiæ latæ in actione perſonali,non poteſt fieri contra tertium poſſeſſorem,ſiue cœperit ante litem motã poſſidere,ſiue poſt,quandocunque ante executionem,& ſiue condemnatus dolo deſierit poſſidere,ſiue non.*Bart.*& alij Doct.*in l.à diuo Pio.§.ſi ſuper reb.ff.de re iud.*quia executio facta in bonis à tertio poſſeſſis,eo non citato,nullum iuris ordinem habet,& quod ea non iure ordinario,ſed per iudicem reuocari debeat,conſulendo ſcribit Petr.de Anch.*in conſ.*192. Referunt & alij Aymon Crauet.*in conſ.*235 *n.*2.*in* 2.*par.*& Rol. à Valle,*in conſ.*5.*addens n.*9.comm.Doct.concluſionem eſſe *in* 2.*Tom.conſ.*Kitchouius.

24 Petens executionem ſententię per alium iudicem prolatæ, ſi venerit, ſiue literis iudicis qui ſententiam protulit, repelli debet. Bald. Alber. Paul. de Caſtr. in l. epiſcopale. C. de epiſc. aud.

Fallit in 2. caſib. vt per Cagnol. in l. cum quidam puella. C. de iuriſd. num 33 verſ. 3. Don. à Fina.

25 Maioris iuriſdictionis eſt executio, quàm pronuntiatio.

Fallit in 3. caſib. vt per Purp in l. 3. ff. de iuriſd. num. 65. Idem.

26 Intra triginta annos arreſtum exequi poterit. doct. in c. plerumque. de reſcrip. & in l. ſi. C. de preci. impe. offer. & ita in praxi obſeruari aſſerit Rebuf. in comm. ad conſtit. regias, tit. de liter. ciuilib. in gl. vlt. num. 3. Bellac.

27 Executio non poteſt fieri pro debito vniuerſitatis contra vnum inſolidum. Bart. in l. ſi ſe non obtulit. ff. de re iud.

Fallit in 5. caſib. ſec. Ripà in dicto §. col. 6. n. 34. Don. à Fina.

28 Actus nullus executioni mãdatur, licet nullus remaneat, no. in c. dilect. de appel. vbi Prepoſitus limit. in 4. caſi. n. 85. Idẽ.

29 Executio ſententię fieri non debet durãte tempore dato ad appellandum. gl. in l. vnica. nil nouar. appellatio pendente, gl. in c. non ſolum de appell. lib 6.

30 Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 7. à Fely. Fran. in d. c. non ſolum num. 7.

Fallit in 17. caſib. vt per Specu. in tit. de exec. ſententiæ, §. poſtremo, num. 1. Don. à Fina.

31 Iudex à quo, non debet lapſo tẽpore appellationis, proſequendæ ſententiam executioni mandare, niſi citato appellãte ad dicendum cauſam, quare ſententia executioni mandari nõ debeat. l. ſi contra maiorem C. de appellat. & ibi Bal. & Sal. ide Bald. in l. eos. C. eodem, in princip. & Dom. de Rota deciſ. 422. in nouiſ. Bart. in l. j. ff. nil nouari appell. penden. Pantorm. in cap. ex ratione. extrà de appell. vult enim d. l. ſi contra. conſtare.

32 † debere parti ſui de negligentia in proſequendo appellationem: quod non poteſt, niſi parte citata, quæ potuit habere impedimenta, quæ allegabit, & excuſabunt à negligentia. facit l. fin. §. illud. C. de tempor. appellat. licet Inn. in d. c. ex ratione. & in cap. cũ ſuper. extrà de re iudic. teneat citationem non fore neceſſariam in dicto caſu, quando fit executio in rebus adiudicatis per ſententiam: ſecus in aliis. Balb. deciſ. 465.

33 Executio contra omnes, & in omnibus rebus poteſt regulariter fieri, niſi expreſſe reperiatur prohibitum, per regula l. ab ea, ff. de probat & in l. mutus, §. cùm quæritur, ff. de procur.

Fallit in 14. caſib. quos not. Petr. Duen. reg. 275. Don. à Fina.

34 Executio poteſt fieri contra fideiuſſorẽ pẽdente lite cõtra reũ. Bald. in l. fin. nu 2. ff. de fideiuſ. gloſ. in l. creditor, ff. mand.

Fallit in 4. caſib. quos not. Petr. Duen. reg. 276. Don. à Fina.

35 Executio poteſt fieri in hæredem mortuo teſtatore, l. vnica, C. vt act. ab hered.

Ampliatur in 5. caſib. & limitatur in 8. à Petr. Duen. reg. 277. Don. à Fina.

36 Iudex requiſitus debet eſſe cautus, vt videat ſi iudex requirẽs ſit cõpetẽs, & habuerit poteſtatẽ. l. in criminali. vbi Bald. & Caſtr. C. de iuriſd. omn. iudi. vide Bart. in l. à diuo Pio. §. ſentẽtiã. ff. de re iud. Ang. in l. ſi vt proponis, C. de exec rei iud. Hyppol. ſing. 138. Fel. in c. poſtulaſti. col. pen. de fo. comp. cui adde quòd quãdo nullitas eſt notoria, poteſt denegare executionem, abſque eo quòd aliquid reſcribat iudici à quo requiritur, ſecund. Ludo. rõſ. 51. qui iudex in exequẽdo ſententiã, nõ tenetur ſeruare ordinẽ iudiciariũ. Inn. in c. ex ratione. de appel. Bal. in l. j. C. de iuris & fact. igno. Et hanc practicam docet Iulius Clarus in l. defendẽte. ff. quãdo ex fact. tut. Alex. in l. de pupillo. §. meminiſſe. ff de no. oper. nũtia. Bart. in l. j. C. de exec. rei iud. vide Aſflict. in tit. quæ ſint regal. verſ. bona cõmittẽt. nu. 15. vbi an & quando iudicatum per eccleſiaſticum, teneatur laicus exequi: & an hoc locũ habeat in ciuili, cùm Bart. in l. diuus. ff. de cuſtod. reor. loquatur in criminali. vide eundem Bart. in d. l. diuus. in l. non dubium. eod. tit.

37 & in d. l. à diuo Pio. §. j. Et de † eccleſiaſtico requirente laicum, vide Fel. in c. cùm ſit. verſ. limita quintò. de for. compe. Cal. can. conſ. 119. Roma. conſ. 51. quem ſequitur Ruin. conſ. 7. num 5. lib. 4. vbi ſi nullitas eſt euidens & notoria, poteſt denegare executionem. Et quando exhibetur ſententia ſine proceſſu, dic quòd non facit fidem Ruin. conſ. 124. in princ. lib. 5. Aufr. de poteſt. iudic. ſecul. & eccleſ. num. 31. Abb. in cap. quoniam contra. de probat. vbi refert quinque opin. adde Bald. in auth. clericus quoque. C. de epiſc. & cler. vbi an, & quando iudex requiſitus teneatur ſequi acta facta coram iudice remittente, vel requirente. Et quid in cauſa hæreſis, vbi eccleſiaſticus remittit? vide Salic. in l. ea quidem. numer. 19. C. de accuſ. vbi tenet opin. Barto. in d. l. diuus. vbi Angel. tenet contrarium. An autẽ epiſcopus cui clericus mittitur degradandus, teneatur ſtare pro-

38 ceſſui laici? Sal. in d. auth. cler. C. de epiſcop. & cler. Et † quid in cauſa hæreſis ſi laicus requiratur ab eccleſiaſtico? Fel. in c. ad abolendam de homicid. col. vlt. tenet contra Bartol. in d. l. diuus. in aliis vero delictis etiam mixtis ſecus. Et adde Bartol. in § ſi verò crimen. in authent. de ſanctitate epiſcop. vbi te-

36 net † eandem opin. quam tenet in d. l diuus. quem ſequitur ibi Angel. ſed idem Ang. in d. l. diuus. ſequitur Bartol. exce-

40 pto crimine hæreſis. Et an † iudex requiſitus de exequẽdo, teneatur ſequi iura ſua territorij, vel fori iudicis requirẽtis? Iaſ. in l. à diuo Pio. §. ſententiam de re iud. licet contrarium decidat Pract. Pap. for. libelli. ſpol. poſſ. quem ſequitur Ripa in

41 c. ſæpè. col. vlt. de reſtit. ſpol. vbi in foro Cęſaris † ſententia lata in remedio c. reintegranda. intentato, ſuſpenditur per appellationẽ, quę aliàs de iure ciuili in cauſa poſſeſſoria nõ ſolet ſuſpẽdere executionẽ: iudex laicus nõ tenetur pręſtare brachiũ ſecularis iudici eccleſiaſtico, in executione ſẽtẽtię, à qua per clericũ fuit appellatũ. Alber in l. epiſcopale. C. de epiſc. audiem. n. 3. Et quod eccleſiaſticus inuocet brachiũ ſeculare, & ecõuerſo. tex. eſt in l. epiſcopale. C. de epiſc. & cler. vbi per doct. Bel.

42 Executio ſententiæ ſpectat ad iudicem appellationis, not. in l. à diuo Pio, ff. de iud.

Fallit in 3. caſib. ſecundum Alex. in d. l. nu. 20. Don. à Fin.

43 Nomen debitoris mei poteſt capi pro executione ſententiæ. not. in d. l. à diuo Pio, §. ſi quoque.

Fallit in 3. caſib. vt per Alex. in d. § num. 2. Don. à Fina.

44 Cauſa reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam indiſtinctè impẽdit illius executionem. l. 1. & per totum tit. C. de in integr. reſtit. poſtula. & eſt communis opinio.

Fallit in 3. caſib. quos not. Ant. de Tremul. in add. ad pract. Vbert. de Bona. in tit. de imped. execu. n. 4. v. 2. Don. à Fina.

45 Executio iudicati contra principalẽ, fieri poteſt in fideiuſſorem de iudicatũ ſoluendo, abſq; nouo proceſſu, ſec. gloſ. in verbo, ſoluere in l. vlt. C. de vſur. rei iud. bene facit tex. in l. ff. iud. ſol. & in d. l. vlt. dum vtitur verbo, ſtatim, & vtrobiq; tenet Bartol. Iac. de Are. in l. ſi quis pro eo. §. nummos, ff. de fideiuſ. Guil. de Cu. in l. y. an ſi. & ſeq. ff. qui ſatiſd. cog. Secus in fideiuſſore contractus, & extra iudiciũ, ſec. Bar. vbi ſ. & Spec. in titu. de execu ſent. §. ſequitur. v. ſed nunquid ſententia. Ioan. And. in cap. 1. de iniur. in 6. & Guil. vbi ſ. primum dictũ limitatur, quando ſtipulatio iudicatum ſolui eſt in iudicio interpoſita, aliàs ſecus. ſec. Bartol. in l. j. argu. l. y. C. de execut. rei iud. & l. minor 25. an. cum fideicommiſſum, ff. de minor. quaſi tunc non ſit liquidum iudici. Fideiuſſor vero qui iudicatum ſoluit, prout promiſerat in iudicio, habebit executionem paratam & ſine libello cõtra principalẽ, ſec. Bar. in locis prealleg. Balb. deciſ. 136.

46 Executio ſi fit ſuper re, ſuper qua cognitio præceſſit, & lata eſt ſententia, tunc non impeditur executio, ſed tertio ſe opponente cauetur de indemnitate, l. is à quo fundus, & l. ſeq. ff. de pet. hered.

Fallit vt per Anto. de Tremul. in add. ad pract. Vbert. de Bonac. in tit. de imped. execu. nu. 9. ver. controuerſia mouetur, & in. ta. v. actione reali. ponit Bart. diſtinctionẽ, & limitat quęlibet capita.

Fallit in 2. caſib. ſecundùm Iaſ. in l. à diuo Pio. §. ſuper rebus. ff. de re iud. num 17.

Ampliatur & limitatur in 2. caſib. per Petr. Duen. reg. 273. & per Diaz. reg. 266.

Fallit in multis caſib. ſecundùm Fely. in cap. veniens, de teſt. num. 10. Don. à Fina.

47 Executio vbi fit in rebus adiudicatis per ſententiam, nõ eſt neceſſaria citatio victi. l. qui reſtituere. ff. de rei vend & ff. ne vis fiat ei. l ſi quis miſſum. & ſec. Innoc. c. ex ratione. ext. de appel. Bald. in l. 1. C. de iuris & fact. ignor. Secus quando in condemnatione venit genus, vel quantitas, vel res quæ reſtitui debet, non extaret, ita quod pro executione caperentur aliæ res, ſec. ordinem. §. in venditione. in l. à. diuo Pio ff. de re iud. ſec Bart. ibi in gloſ. in verb. præiudicio. Bald. in d. l. 1. Innoc in cap. cùm ſuper. ext. de re iudi. & eo caſu procedat opinio Cyn. in l. ab executione. C. quor. app. in 1. q. & Roffr. in l. meminerint. C. vnde vi. volentium citationem eſſe neceſſariam. Balb. deciſ. 180.

48 Executio aliter facta atque in §. in venditione. l. à diuo Pio. ff. de re iud. inſtituitur, valet, atque inuiolabiliter ſtat. vt commune interpretum placitũ ait ad illũ §. Iaſ. num. 18. E. Suarez.

49 Executionis via non proceditur, antequàm omnia liquidò con-

dò cooſtent, vt commune pronuncio ex Boei. deciſ.52.num.8. Aoc.Capic.deciſ.17. Aym.Crauet.conſ.231. atque ea alıis, quos ipſi laudant. E.Suarez.

50 In omni executiona per iudicem citari debet pars cum termiuo congruo, etiam quando in eadem ſpecie faciēda eſt executio, vt voloit Cy. Imo. Alexan.& Iaſ. in l.à diuo Pio, §. in venditione, num.9.ff de re iud.

Fallit in 3.caſibus, quos uot. Lancil. in tract. de prato in titu. de execu.num 3.

Fallit in multis caſib. ſecund. Felyn. in cap. ex ratione. de appel.num.8. Don. à Fina.

51 Executioni morā refert reſtitutio in integrū, & ſi maiorem iodaginem deſideret, vt receptum profert Iaſ. in l.ſi ſe obtulit.§.condemnatum.nu.27.ff.de re iudicata. E.Suarez.

52 Executio ſentētiæ criminalis fit hoc modo: Si reus eſt iu carceribus, & ſeotentia cūdemoatoria ſit pecuuiaria, reus detinetur io carceribus, vſque quo ſuerit ſolota cōdēnotio, oec relaxatur, etiā ſi præſtatur idonea caotio: oec reus habet quadrimeſtre tempus ad ſoluendū. comm. eſt opin. Clar. quæſt.95. in prin. Sed ſtatim debet ſoluere, vel intra aliud modicū tepus iudicis arbitrio. vt ibi. Et ſi tenetur de barratatione bonorū prouidetur. Si verò eſt extra carceres, ſi in principio præſtitit fideiuſſorē de ſoluendo iudicato, vocatur fideiuſſor, qui eum conſignet, qui non dimittitur donec ſoluat. Si autē præſtitit fideiuſſorē de ſoluendo iudicato, vocatur fideiuſſor vt ſoluat, & cōtra eū ſi nō ſoluit, cōceditur executio. Et cōtra ipſum fideiuſſorē de iudicato ſoluendo poteſt fieri executio, ſine nouo proceſſu, vt eſt comm. opin. Clar. quæſt. 95 in princ. Sed ſi reus oō eſt in carceribus, neq; ſub fideiuſſore, ſequuta condenatione, ſtatim conceditur contra eius perſonā, & cōtra eius bona executio perſonalis, & realis &c. Et ita hodie ſeruatur. Et qui non habet in ære, luat in perſona. Clar. ibi verſ. Sed quid, vel committatur pœna. Quod oon procedit in Officialib. ad Syodicatū, quia detinentur in carceribus. Et ſi data ſit fideiuſſio in principio, vel poſtea, aſtringitur d. fideiuſſio. Clar. ibi ver. Et ſciat. vbi comm. dicit. Et ſi pars aduerſa, coi aliqua portio coodemnationis venit ſoloēda, vellet quod potius reus corporaliter eſſet plectendus, coio non eſſet ſoluendo, non debet iudex hoc obſequi, ſed debet eū detinere in carceribus. Clar. d. quæſt.95. verſ. ſed quæro. Nec poteſt reus non ſoluendo cedere bonis, ſed corporaliter luere debet, vt eſt comm. opin. Cla. d. quæſt. 95. verſ. ſed pone. Et ſi reus deficiat in vno nūmo, etiā debet luere in corpus, vt eſt comun. opin. Clar. d. quæſt. 95. verſ. quæro quid ſi iſte. Et ſi ſit ſoluendo reus, malit tamen eligere pœnam corporalem, quàm pecuniariā, non debet audiri. Clar. d. quæſt. 95. ver. quæro etiam. Sed ſi eſſet mulcta fiſco debita, nō eſſet neceſſe propter paupertatem illā cōmutare in pœnā corporale, ſed poteſt iudex illā diminuere, & etiam remittere. Et iſta eſt commun. opin. conſtito tamen prius de paupertate. Et fit etiam compoſitio, non minus quarta parte totius mulctæ. Et cōdēnatio, licet diuidi debeat inter fiſcū & partem aduerſam ipſius rei, debet tamen prius fiſco perſolui tota. Et ille, qoi admittitur ad partē, debet ire ad fiſcum, & ſuam petere partem. Et ita de conſuetudine obſeruatur. Clar. d. quæſt.95. verſ. ſolet etiam. Sententia capitalis executioni ſtatim mittitur, cùm ab ea nō datur appellatio ex hodierna conſuetudina. Clar. d. quæſt.96. in princ. Booacoſſ.

53 Iudex alterius territorij, non poteſt mittere executioni ſeutentiam ab alio iodice latam, niſi ad literas, & requiſitionem illius iudicis, qui ſententiam tulit, l. properandū. §. ſin autem. C. de iudic.

Fallit in 4.caſib. vt per Cagno. in l. cùm quadam puella. ff. de iuriſd. omn. iud. num.33. verſ. quartò colligit.

Fallit in 2.caſib. vt per Iaſ. in d. §. ſic autem, num.2.

Fallit iu 4.caſib. ſecuudum Fely. in c. poſtulaſti, de foro compet. num.21. Don. à Fina.

54 Executionem ſentētiæ impedit exceptio nullitatis, quæ poteſt incontinenti probari. Bart. quem ſequuntur omnes in l.4.§. condemnatum. ff. de re iud.

Fallit in 3.caſib. vt per Iaſ. & Zaſ. in d. §.

Fallit in 7.caſi, vt per Alex. in d. §. n.5. & ſeq. vbi ponit aliam regulā, & limitat in 6.caſi. iu qoib. licet exceptio requirat altiorē indagioē, impedit executionē ſētētiæ exceptio nullitatis, quę requirit altiorē indaginē nō impedit executionē ſētētię. Bar. in d. §. cōdēnatū, facit tex. in c. ſuſcitata, de in integr. reſtit.

Fallit in 3.caſib. vt per Iaſ. in d. §. col.4. vbi etiam Zaſi. ponit 3. fallentias. Don. à Fina.

55 Executio ſētētiæ fieri nō poteſt cōtra tertiū poſſeſſorem, ſecund. doct. in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus, vbi glo. & Bar. ff. de re iud. Dec. cōſ.187.198. col.4. in fi. Quid de ſentētia lata contra rāū principalē, an poſſit mandari executioni contra emptorē rei litigioſæ? & die, vt per Neuiz. cōſ.20. nu.13. Dec. d. cōſ.187. col. fi. doct. in l. fi. C. de litig. qoid quādo agitur de executione iurio realis, & tertius poſſeſſor habet cauſā ab eo contra qoem principaliter oritur? diſtingue vt per Neuiz. d. conſ. vbi ponit tres caſus not. vſque ad nu.14. Quòd autē executio ſententię latæ in actione perſonali fieri nō poſſit cōtra tertiū poſſeſſorem: ſiue cœperit poſſidere ante litem cōteſtatā, ſiue poſt quā docūque aote executionem, & ſiue cōdemnatus deſierit dolo poſſidere ſiue non, ſcribit Rol. conſ.5. nu.8. lib.ij. vbi ampliat concl. procedere etiā ſi res fuiſſet alienata pendeote lite per debitorem in fraudem creditoris, quia ſi feratur ſententia in fauorem credicoris ſuper actione perſonali: oon tamen mittetur executioni contra tertiū poſſeſſorem in quem res trāſlata eſt, ſed cōtra eū agend. erit reuocatoria: probādo fraudē debitoris qui alienauit, teſte Rol. d. conſ.5. nu.10. not. doct. in d. §. ſi ſuper rebus. Bar. in l. ſi quis miſſū. §. iudex. ff. de dam. infect. Quid de ſententia lata contra cedentem ſiue alienantem, an mandetur executioni contra tertium poſſidentem illa res? & dic, vt per Abb. in c. fi. nu 8. de alie. iud. mut. cauſ. fac. Bellac.

56 Executio in fundo dotali oon fit pro debito vxoris contracto poſt matrimoniū. glo. in l. quinque legib. ff. de bon. damnat. Bald. in l. ij. q. vlt. C. ne vxor pro marito. vbi quòd nec etiam pro debito communi inter virum & vxorē. Pro debito verò contracto ante matrimonium talis executio fieri poteſt, quia bona dicuntur ære alieno deducto. Guid. Pap. quæſt. 447. & vide Bal. nouel. in tract. dot. part.7.18. priuileg. lib.5. Fallit prima conclusio in primo dicto quando interueniſſet iuramentum, ex c. cùm contingat. de iureiur. not. Cagnol. in l. fin. num.253. C. de pactis. in l. ij. num.62. C. de reſcind. vend. Idem.

57 Executio vel tenuta data ſuper bonis in quibus fuit cognitum in cauſa contra defunctum, cootra hæredem dari non debet abſque citatione, ſecund. Innoc. Felin. Aret. & alios in c. quia. de iudic. Alex. in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. Ang in repet. l.j. num.28. & ſeq. C de iudic.

58 Executionē ſenteotię petens debet producere acta cauſæ vltra ſententiā, niſi eſſet lata partibus pręſentib⁹, & nō cōtradicentibus, vel niſi poſt biennium: quia tūc pro ſentētia quæ trāſiuit in rē iudicatā, & pro rectitudine peoceſſus præſumitur, teſte Alex. in apoſtil. ad Bart. in l.3 ff. quando appel. ſit. Idem.

59 Executio vna quando etiā impediat, vel non: vide Iaſ. in l.j. in prin. ff. ſi quis ius dicent. non obtempe. Ripa in l.4. §. ex conuentione ff. de re iudica. Dic quòd contra debitorem executio in bonis non impedit executionem in perſona. Iaſ. conſ.9. col. 13. conſ.11. lib.j. & d. l.j. & vide quæ idem ſcribit in l nulli. col.3. C. de iudic poſt Bart. in l.j. col. fin. C. quomodo & quando iudex. & in l. conſentaneum. num.17. eod. tit. Et an pro executione ſententiæ diuerſi iudices adiri poſſunt? Dic vt per eundem Iaſ. d. cōſ.9. & conſ.28. col. fin. lib.j. Idem.

60 Executio eſt nulla, ſi ordo excedatur in ea. l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iud.

Fallit vt per Port. in lib.5. reg.11. Don. à Fina.

61 Sententia contra tertium poſſeſſorē non mandatur executioni. Bald. in l.j. C. quo. leg.

Fallit vt per Socy. reg.135. Don. à Fina.

62 Executio ſententię crimioalis impeditur iu 8.caſi. quos enomerat Blanc. in praxi. crim. fol.154. multos alios caſus conmerat Marſ. in praxi crim. in §. opportunè, nu.j. Don. à Fina.

63 Et quis mandare debeat executioni ſententiam à qua appellator? Diſtingue vt per Bar. in l. præcipimus. §. officium. C. de appel. & ibi quid in criminalib. Bellac.

64 Executio pro debito pecuniario, nō ſeruata forma l. à diuo Pio. §. in venditione ff. de re iud. an valeat. ſ. vt primò mobilia, deinde immobilia capiātur? & aliàs vt ibi? & dic, vt per Iaſ. d. §. nu.10. & commu. opin. eſſe, valere, ſecund. Iaſ. ibi. ſed ea communis procedit in cauſis, in quibus ſola facti veritate proceditur, tūc enim executio minimè reuocatur, licet ordo nō ſeruetur, teſte Bal. in c. tua. vt lit nō cōteſt. Rom. in l. nō ſolùm. §. ſed vt probari. ff. de oper. no. nun. Iaſ. loco ſuprà alleg. Idem.

65 Executionē ſentētię latę cōtra defunctū exequi poſſe cōtra hæredē vniuerſalē cōdēnati, eo citato, cōmuniter à doctoribus traditur. Inn. in c. quia. quē Abb. nu.9 cū ſeq. & Fely. nu.4. ext. de

iudic. ſequuntur. Papienſ. *pract. in form. execut. ſent. diffin. in §. ſapiës. nu. 26. verſ. quare, an ſententia.* Alcia. de Imol. *in l. oratione. nu. 2. ff. de ſeruis.* & ibi Alex. *in l. à diuo Pio. in §. in vëditione. nu. 34. verſ. ſecüdò fallit quädo peteretur executio nö cötra cödënatü, ſed contra eius ſucceſſorë, quia tüc ſemper requiritur citatio. ff. de re iudica.* Qua tamen cöcluſionem, & ſententiä commun. in executione ſententiæ latæ cötra defunctü, in interdicto retinendæ, non procedere tradit Ant. Capic. *in j. deci. nu. 14.* & eam cü eo temperamento accipiendam eſſe, quando prius facta eſſet diſcuſſio & probatio, quis ſit hæres, ex notatis eorum quæ per Doct. *in l. poſtulante. ff. ad Treb.* annotata ſunt, conſulendo ſcribit Rol. à Valle, *in conſ. 21. nu. 8. 9. 10. §. quib. tamen nö obſtantib. in tom. j.* vbi ipſe & rationes pulchras, & multas authoritates Doct. deducit. Kirchouius.

66 Quädo fit executio ſuper re aliqua de qua fuit lata ſententia, quòd ea executio à tertio ſe opponëte impediri non poteſt, ſi ei de indënitate cauearur, *l. is à quo. & l. ſeq. ff. de rei vend.* Bart. *in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. nu. 2.* vbi Iaſ. *n. 17. ff. de re iudic.* quod quidë locü habet etiä in beneficialib⁹, teſte Fel. *in c. venië. 2. nu. 7. de teſtib.* necnö in feudalibus, ex not. per Afflict. *in c. Imperialë. §. præterea inter duos. nu. 67. de prohib. alien. per Fred. & c. ſi duo. num. 33. de pace ten.* qua in re diſtingue, vt per Mi̇ſing. *cent. 5 obſer. 73.* nam inquit ipſe, aut in re vacante fit executio: & tertius contradictor illam impedit, *text. in ca. veniens. de teſtib.* aut fit executio in re per aliü poſſeſſa: & tunc tertij contradictione non obſtante fieri poteſt executio, *l. is à quo. de rei vend.* ſi tamen victor cautionë de reſtituendo præſtabit, ſi tertium obtinere contingat, aut condemnatio in vna re facta eſt: & in alia fit executio: & tunc tertius executionem impedit. Barto. *d. § ſi ſuper rebus.* Ioſ. Ludouic.

67 Executio ſententiæ qualiter fieri debeat. vide Bar. & doct. *in l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iud.* Vezinus.

In executione ſententię, debet pars citari. Bald. & Sal. *in l. ſi cötra maiorë. C. de appel.* quia ſuper dubio, an appellatio ſit deſerta, eſt opus cauſę cognit. ergo pars citan. *l. in cauſa. §. cauſa cog. ff. de minor.* & ita vult Bart. *in l. j. ff. nil. no. app pen.* ad dictum Innoc. *in c. ex ration. de appel.* reſponde, quòd procedit quando executio eſt liquida: alias ſecus. de quo etiä vide Bald. *in l. j. C. de iur. & fact. igner.* per Iann. *in c. de cætero.* vbi Fel. *de re iud.* & per Iaſ. *in l. j. in 5 col C. de iud.* Barb *in 4. vol. conſ. 37. col. 1.* Caed. *cöſ. 32. in fi.* Alex. *in l. à diuo Pio. §. in vëdit. in 11. add. de re iud.* Idë.

68 Et in materia, an executor poſſit cognoſce. de excep. oppoſit. contra ſententiam? dic vt per Bar. & Alex. *in l. à diuo Pio. in princ. de re iud.* Pan. & Fel. *in d. c. de cætero.* & per Fel. *in c. fi. n. in 5. col. de præſumpt.* Alex. *in d. l. à diuo Pio. in 3. add. in fi. cü ſeq.* Idë.

69 Executio ſententiæ, an poſſit fieri die feriata in fauore hominum? vide Alex. *in l. 1. §. nunciatio, de oper. no. nunc.* qui refert Bar. ibi, & in aliis loc. tenere quòd ſic. vide tamen ibi per eum, & per Fede. *conſ. 144.* Et quòd poſſit fieri, tenet Alex. *in 4. vol. conſ. 130. in 1. col.* Idem.

70 Executio ſententiæ latæ cötra procu. an debeat fieri cötra dominum, an contra procuratorem? vide text. gloſ. Bart. & Alex. *in l. 4. in princ. ff. de re iud.* Idem.

71 Si pro executione ſententiæ agatur contra procurat. & ipſe non opponat, an procedat iudicium executiuum contra eum. vide Alex. *in l. 4. §. ſi ex conuentione.* vbi Imol. hoc relinquit cogitand. *de re iud.* Idem.

72 Executio ſentëtiæ latę cötra procur. in rë ſuä, fit contra ipſü procur. *l. Plautius. ff. de procur. d. l. 4. in prin.* ſed an eo caſu poſſit fieri cötra dominü? vide Alex. *in d. l. 4. circa 4. col.* Idem.

73 Pro executione ſententiæ poſſunt multa remedia ſimul intentari. Iaſ. *in l. nulli. in 3. col. C. de iud.* fac. quod vult Phil. *in c. dilect. in j. col. de appel.* vbi dicit, quòd bona carcerati capi poſſunt pro executione. Alex. *in 4. vol. cöſ. 130. in 4. col. ver. fac. quod in ſimili.* Cor. *in 4. vol. cöſ. 108. in fi.* fac. quod vult Bal. *in l. y. in fi. C. de teſt. mil.* Marſ. *in l. vnius. §. cuſtodiæ in 6. col. ff. de quæſtio.* fac. quod vult Cor. *in 4. vol. conſ. 166. verſ.* fac. Alex. *in l. 4. §. ſi ex cöuëtione. in prin. ff. de re iud. in l. hæres. §. quòd ſi ſtipul. ff. de fideiuſ.*

Dicit tamen Alex. *vol. 2. conſ. 159. circa fi.* quòd captura cömitti non debet, non facta excuſſione in bonis. & ita tenet *in l. à diuo Pio. §. in venditione. in 2. add. de re iud. in l.* Idem.

74 Executio ſententiæ non poteſt parti victrici committi. Iaſ. *in l. in illë. §. col. ff de acquir. poſſ.* vide tamen Alex. *ibi. & in l. miles. §. qui iudicati. de re iud.* Idem.

75 Executor ſententiæ criminalis, ſi videt eam iniuſtam, an debeat exequi. Ang. *in l. à diuo Pio in princ.* dicit quod non. & ibi Alex. *in fi. com. de re iud* Idem.

Vide tamen Iaſ. *in §. ſi minus. in 6. col. Inſt. de actio.*

76 Et adde quod executio ſententiæ principis per irä latę, eſt per 30. dies differë. Iac. de ſancto Geor. *in tract. feu. in verb. princeps. verſ. 34.* al. gl. *in cap. cüm apud. 11. q. 3.* Addo Alex. *in l. debitoribus. in 3. col. de re iud.* Idem.

77 An autem exec. ſententiæ criminalis fieri debeat ante deceſſum? vide Fely. *in cap. ij. de re iud.* & adde vnum not. verbum per eundem *in cap. nonnulli. in 20. col. de reſcript.* vbi dicit ꝙ ſi damnatus eſt aliquis vtilis reipub. debet ſuperſederi ab exëc. & cöſuli princeps. Vide Clar. *§. fi. lib. 5. q. 96. in prin.*

Et quod non debeat differri, tenet Calde. *in tit. de ſent. & re iud. conſ. 1. aliàs 196.*

Aliàs autem non eſt curand. de appel. condënati, ſed debet fieri exec. ita Bal. *in 4. parte. conſ. 99.* Idem.

78 Contra executionem non admittuntur except. requirëtes altiorem indaginem. Bart. & doct. *in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. cum aliis al. per Alex. vol. 4. conſ. 94. in 2. col. & in 5. vol. conſ. 83. verſ. confirman. prædicta* Lud. Roman. *conſ. 323.* Vide tamen not. Lud. Rom. *conſ. 244 in fine.* Idem.

79 Excep. autem nullit. quæ offertur incötinëti, & per modo cöſtat, impedit executionë. Cor. *vol. 3. conſ. 208.* Barbat. *vol. 3. conſ. 20.* vide Alex. *in l. de pupillo. §. quis opus. in 3. & 4. col. de oper. no. nun. & in l. 4. §. cödënatü. in 1. add. & ſeq.* Lud. Rö. *cöſ. 51.*

Idem in except. nul. contra laudum. Imo. *conſ. 30. in 3. dubio.*

Limita niſi à leg. pendentia ſuper nullitate, quia tunc non impedit exeq. Cor. *in d. conſ. 208.*

Quid ſi peta. reſtitutio in integrum. vide Alex. *in d. §. condemnatum. in 4. & 5. add.* Idem.

80 Ea quę in executione ſë ëtię capi nö poſſüt, ſi offerätur, tamë capi nö debët. Marſ. *in l. vnius. §. ſeruus. ff. de quæſt.* Idem.

81 Exec. ſententię latæ contra principalem fit contra fideiuſſorem. *Alb. in 3. par. q. 25.* Idem.

82 Pro executione an ſi non ſeruc. forma *l. à diuo Pio. §. in exeq. ff. de re iud.* retracte. adiudicatio. Salic. via reſt. in inte. vide Cor. *vol. 4. conſ. 92. & conſ. 185.* Ang. *conſ 47.* Idem.

83 Exeq. ſententiæ debet fieri per iudicem alterius territorij ad requiſitionem eius qui iudicauit. *l. à diuo Pio. §. ſententiam.* & ibi doct. *de re iud.*

Limita, ſi ſententia lata ſit ſecundum ius commune: ſecus ſi ſecundum ſtatuta. Alex. *in d. §. ſententiam. in 5. col. verſ. 2. limit.* Hyppo. *ſing. 138.* Idem.

84 An pro executione ſententiæ, requira. libellus? vide ample Alex *in l. intra dies. de re iud.* Idem.

85 Fructus feudi capi poſſunt pro exeq. ſententię quando non extant alia bona. Alex. *in l. commodis. ff. de re iud.* Idem.

86 Pendente executione contra princ. poteſt fieri exeq. cötra fideiuſ. & econtra Alex. *in l. hæres. §. quòd ſi ſtip. de fideiuſ. & in l. j. ff. iud. ſol.* Idem.

87 In executione ſententiæ ſeruanda ſunt ſtatuta loci vbi petitur executio. Roma. *conſi. 243.* Idem.

88 Citatio partis in petitione familiæ iudicia ad aſſociandü, vigore pactorü executiuorü, appoſitorü in inſtrumëto, nö eſt neceſſaria aliquo modo, & conſequenter iudex parte nö citata poteſt cöcedere licentiä aſſociandi creditorë ad poſſeſſionë, donec fuerit ingreſſus, & hoc ad prouidendü, ne ſcandala, & rixæ ſequätur, ſec. Salyc. *q. 8.* Alber. *col. y.* & Iaſ. *in l. creditores. C. de pignor.* Alex. *conſ. 131.* in cauſa inter Vniuerſitatë ſtrazarolorü, *ſub nu. 4. & 11. vol. 4.* Cottam *in memorial. in verſ. pacta executiua circa fi.* Marantam *in tract. iudiciorum in 6. par de citatione, ſub nu. 11.* Iacob. Menochiü *in tract. recuperanda poſſeſſionis. remedio 5. num. 29.* & Afflict. *deciſ. 326.* vbi firmat ita deciſum fuiſſe in ſacro Regio conſilio neapolitano.

Sed quotieſcunque petita eſſet licentia ingrediendi poſſeſſionë, tunc iudex illä cöcedere nequiret, nö citata prius parte, vt voluerüt Bar. *nu. 26.* & alij omnes *in d. l. creditores.* & Bal. *in l. y. q. 10. ff. de ſer. & in l. 1. ff. de execu. rei iud. col. 1.* & Vrſillus *in add.* Affli. *in d. deciſio. 326. ſub nu. 1.* & Cotta *in practicate memorial. in ver. pacta executiua.* vbi appellat iſtam com. opin. ſore, & Dec. quoque *nu. 90.* & Mantua. *nu. 45. in cap. quoniam cötra. de probat.* & Alex. *in d. conſ. 131. ſub num. 4.* & idem firmant etiam Iaſ. *in l. ij. num. 113. C. de iure emphy.* Zuccar. *in l. fi. nu. 158. C. de edicto diui Adria. tollen.* Neguſan. *in tract. de pignorib. in 4. par. prin. nu. 24.* Illuſtris d. Riminal. Iunior. *in princip. Inſtit. de donat. num. 542.* & Pariſ. *conſ. 172. num. 13. vol. 4.*

Et licèt ſoleat concedi aſſociatio prædicta vigore clauſulæ precarij, & conſtituti appoſiti in inſtruméto creditoris, abſque alia partis citatione: tamen de anno 1579. dũ reperiretur conceſſa huiuſmodi familia, & aſſociatio per iudicem primarum cauſarũ Caſtri Rocchæ ſancti Stephani Boniſacio Cueciæ de eodem oppido, vigore cuiuſdam inſtruméti producti per eum, carentia tali clauſula precarij, & cõſtituti: atque opponeretur ſimiliter per eius aduerſarium de nullitate cõceſſionis huiuſmodi familię ex defectu antedictæ clauſulæ precarij, & conſtituti, coram D. Hieronymo de Roſis præclaro, atque inſigni doctore cõciue meo: replicaui ad defenſioné, & ſuſtentationé aſſociationis huius, quod in ipſo inſtrumento appoſita reperiebatur altera clauſula, vendit, tradit, ceſſit, & cõceſſit, & cætera, quæ idẽ operabatur in præſente creditore ſtipuláte pro ſe, & cætera, quod clauſula conſtituti, & precarij. Et ita obtinui, atque reportaui ſentẽtiã ad fauorem antedicti mei cliẽtis. Nã clauſula, vẽdit, ceſſit, & cõceſſit in inſtruméto vẽditionis appoſita, nõ probat traditioné poſſeſſionis rei vẽditæ abſentis, ſed præſentis. Sic ſcilicet quãde inſtrumẽtũ celebratur in facie rei, & operatur quippè tunc, vt ſua authoritate emptor ingredi poſſet poſſeſſioné rei, quod aliàs nõ valeret *l. prædia*, & ibi Dy. Old. & Bart. *circa fi. ff. de acq. poſſ.* Doct. omnes, preſerti Petr. de Suza *in l. emancipatione. C. de fide inſtr.*

¶ Imò hæc eadem opinio fulciri, comprobariq; poſſet etiã ex doctrina Soc. *in cõſ. 236 ſeu 239. vol. 2.* vbi affabrè concludit, quòd clauſula cõſtituti, cùm ea nempe hodie apponi ſoleat in inſtrumentis venditionis, illam et ſubintelligatur in ipſis inſtrumentis appoſita, licèt appoſita aliter non fuerit.

¶ Vbi vtiliter innectit quoque, quòd procurator ſimpliciter cõſtitutus ad alienãdũ, poſſet vtiq; eũ facere huiuſmodi cõſtitutũ. & faciũt notata per Ang. *in l. bene à Zenone. C. de quadrié. praſcr.* ad præſentis veritatis dilucidationé. Viui⁹ *opin. 93.*

89 Citatio partis requiritur in executione ſentẽtiæ faciẽda, *l. 1. C. de iur. & fact. ignor.* Bart. notan. *in extrauagan. ad reprimendũ, in verſ. in executioné, quomod. in læſæ maieſt. crimen reced. in vſibus feudorũ*, quẽ ſequũtur Alex. *in l. à diuo Pio §. in venditione nu. 35. ff. de re iud.* & *ibid.* Iaſ. *n. 9.* & Vincent. Hercul. *n. 32.* & Maranta *in tract. iudiciorũ in 6. par. in 3. actu. n. 16. & ſeq.* Vbi inquit nõ fore neceſſariã citationé partis hoc caſu, quãdo fieret executio in eadem re, ſuper qua lata ſententia ipſa extitit.

Et ſequitur, quòd executor ſententiæ non teneatur citare partem ad executionem faciendam. Octau. Veſtr. *in ſua pract. in tit. ſeu rubr. de executione rei iudicatæ, expenſarum taxatione, ac fructuum liquidatione, poſt princ. fol. par.* 150. vbi ait, quòd ita obſeruat ſacrum Palatium Romæ.

Sed vbicunque à ſententia appellatum eſſet, ac appellatio deſerta reperiretur, tunc profectò in executione facienda debet citatio tanquam neceſſaria præmitti à iudice à quo ad dicendum cauſam, quare ſententia executioni mandari nõ debeat, alioquin executio non teneret, ſecund. Bart. *in l. 1. ff. nil nouã. appel. pend.* Bald. Saly. & omnes *in l. ſi contra. C. de appel.* Rotam *deciſ. 422. in nouis*, & iſtam prædicat eſſe comm. opinion. Maranta *in loco præcitato*, & Caſſadorus *in deciſ. 6. num. 2. in tit. de cauſa poſſeſ. & propriet.*

Et pręmiſſa concluſio ita enucleata, quòd partis citatio requiſita ſit in executione ſentẽtiæ, ampliatur, ſiue executio fiat in actione perſonali, ſiue in reali, cùm militet eadẽ ratio, ſec. Cyn. *in l. ab executione C. quorũ appel. nõ recip.* cũ quo trãſeunt Ioan. de Imol. & Alex. *in d. §. in venditione*, & quãuis Bart. aſſeueret ibi contrariũ, tamen inibi Iaſ. *nu. 9.* refert opin. Cyni eſſe magis cõmunem, & veriorem in iure dixit Alex. *in d. loco.*

Et quemadmodum citatio rei eſt irrequiſita in executione ſententiæ, ita etiã citatio in delatione iuramenti in litẽ minimè eſt neceſſaria, ſed ad videndũ ſolũmodo taxationé rerũ ablatarũ per iudicẽ faciendã reus citãdus quippè foret. ita Rota Rom. *deciſ. 93. in antiq. & deciſ.* 299. licet quo ad taxationem rerũ, & ibi Ant. Maria Papozon. *in add.* & Phanuccius cũ magna Doctorũ caterua relata per eũ *in tract. de iureiurando in litẽ in 3. par. in princip. nu.* 10. vbi ad lucẽ adducit iſtam eſſe cõm. opin. & ita in facti contingentia obtinui de præſenti anno 1579. non abſque leui certamine, coram circunſpectiſſimo, atque integerrimo D. Ceſare Riuera compatriota meo, tanquam Auditore Illuſtriſſimi D. Pompei Columnæ in cauſa aliquorum de ſtatu, & comitatu Equicolarum.

¶ Et dum allegatus extitiſſet per aduerſarium Io. Baptiſt. Plotus *in repet. l. ſi quando. C. vnde vi, ſub nu.* 830. pro contraria parte, vbi præſuppunebat opinionem iſtam affirmatiuã ſimiliter cõmunem eſſe, replicabã Plotũ cõmunem hanc citaſſe ex ſemetipſo, ſuóq; capite, & ſine ratione, & authoritate aliqua. Vnde cũ prima ſentẽtia Rotæ, & cõmunis veriſſima nẽpe ſit, ex viua ratione, in qua illa fundatur, quæ ea eſt, vt iuramẽtũ in litẽ inuito reo de iure deferri ſoleat actori, facilè, & rationabiliter ſuadere poſſum, ab ea in actu practico recedere tutum non fore.

Et cõprobatur etiã eadẽ opinio cõmunis negatiua ex ſcriptis per Iaffredũ Lanfrancũ *in deciſ.* 258. citatio partis nõ requiritur, vbi recenſuit quinque alios caſus, in quibus nõ exigitur, neque requiritur partis citatio. Viuius *opin. 94.*

90 Executio rei iudicatæ, nec pignoratio fieri poteſt ſuper bobus, aratris, cæteriſq; inſtrumentis ruſticorũ, *l. executores. C. quæ res pign. da. poſſ.* & not. Andr. de Iſern. & alij Doct. *in c. j. §. agricultores. de ſtatut. & cõſuet. quæ cont. lib. eccl. in feud.* & Maranta *in tract. de iudiciis in 6. par. in 3 & vltimo actu princ. nu. 31. fol. paruo* 196. Tamen in rei veritate, & ſecundũ corticem verborum *d. l. executores*, ille tex. loquitur dumtaxat de bobus, & inſtrumentis agrorũ tributariorũ, ne ſolutio tributi retardetur: nihilominus ſecund. Bart. communiterq; omnes Docto. *vbi ſuprà*, idem eſſet dicendũ ſi mentionata prædia nõ eſſent tributaria: quia ſi ceſſaret ratio ſolutionis tributorũ, militaret quippè alia ratio, ſcilicet ne ſterilitas fructuũ damno eſſet reipublicæ, *argumento l. j. §. de eo opere. ff. de aqua plu. arcen.* & ne ſegetes cœleſti prouiſione conceſſæ pereant, *l. ij. C. de fruct. & lit. exp.* Hoc idẽ videtur hodie ſtatutũ in Regno Neapol. vt habetur *in cap. 156. incip. conſtitutionis boues, &c.* exceptis duobus caſibus relatis ibi per text. & talia prohibita capi, ſi capiãtur, poſſunt impunè propria authoritate recuperari per partẽ à manu executorũ, ſecund. Iaſ. *conſ. 20. pro liberatione. vol. 3. text. in l. defẽſionis, & l. prohibitũ*, & ibi Gloſ. *C. de iure fiſci. li. x.*

Sed interpretantur iſta omnia non habere locũ pro debito fiſcali, tunc enim ſi debitor non eſſet ſoluendo, vel non reperirentur alia bona pro executione facienda, poſſent iſto caſu capi boues, & alia inſtrumenta aratoria: & hoc videtur expreſsè ſancitum *in c. Regni, exordiente, Pridem contra inſolẽtiam. in princ. dictorum capitulorum.*

¶ Limitantur etiam antedicta, quando pręmiſſę beſtię aratorię, & alia prohibita capi pro executione ex forma iuris cõmunis, & cap. Regni capiuntur non loco pignoris, nec ſimplicia executionis, ſed vt vendantur, maximè ad haſtam, vel dentur in ſolutum, & pro executione ſententię, vel crediti, vt alia bona colantur, tunc enim hęc impunè fieri poterunt, ſecũdum Ruinum *conſ. 130. ad dubiam, nu. 9. vol. 1.*

¶ Coarctãtur etiã poſtremò iam poſita, in ſubſidium, vbi non ſunt alia bona, id eſt quando executores non inuenerunt alia bona ſufficientia pro faciẽda integra executione crediti, niſi feciſſent executioné in beſtiis aratoriis, & aliis prohibitis: tunc enim pręmiſſa prohibita pignorari, poſſunt capi pro executione crediti, non obſtante lege cõmuni, & ſtatuto quolibet contrario, ſecundum Glo. *in d. l. executores*, & ibi Docto. Petr. Gerard. *in fin.* 55. dictum eſt, & Ripa *in tract. de peſte, rubr. de præſeruat. remed. n.* 221. Spec. *in tit. de primo, & ſecundo decreto. §. reſtat.* Andr. de Iſern. & omnes Scriben. Regnicolę *in conſt. ab officialibus, & in conſt. quiſquis.*

¶ Contrariũ verò aſſeruerunt, & malè, Petrus de Bellapert. Cy. & Sal. *in d. l. executores*, & Neguſantius *in trac. de pign. in 2. parte n.* 48. quę omnia latiſſimè cumulantur per Iulium *Ferrett. in tract. de gabellis, & publicanis, inſerto inter ſua conſilia, n. 525. cum aliis ſeq.* vbi ponit alias limitationes, & Ioan. Ant. de Nigris etiam *in d. c. pridem contra inſolentiam. n. 1. cum aliis ſeq.* Viuius *opin.* 267.

91 Pręceptũ iudicis cum clauſula, Si ſenſeris te grauatũ, cõpareas, &c. habet ex ſui natura vĩ ſimplicis citationis. ita Glo. *in c. ex parte de verb. ſig. l. de pupillo. §. meminiſſe, & l. non ſolum. §. ſed vt probari in fi.* & ibi Bart. *col. 1.* Imol. & omnes alij. *ff. de oper. no. nunc.* Card *in Clem. 2. q. 23. de iud. & in cap. 1. de reſtit. ſpol.* Bal. *in l. ij. C. de ſeru. & in l. actione. col. 2. C. de tranſact.* Bart. *in 2. not.* & cęteri omnes. *in l. 1. C. de exec. rei iud.*

Quod quippè abſque ſcrupulo aliquo procederet, ſi mãdatũ hoc fieret cõparẽti: aliàs haberet vim pręcepti, ſecũdũ Pal. *in rub. c. cõminationes, vel epiſt. col. 1. & in l. peremptorium. ff. de re iud.*

Et ideò pręceptum hoc de ſoluendo, vel de comparendo, ſi ſenſerit ſe grauatum, nõ arctat ad ſoluendũ vllo modo, ſi ci-

tatus compareat. ita Ang. Aret. *in §. curare. Inſtit. de act.* Bald. *in l. ea. C. ſi mancip. ita fu. ali. & in c. 1. in tit. de mil. vaſal. qui contu. eſt,* Pau. Caſt. *conſ. 183. in cauſa qua vertitur cora domino vicario. vol. 1.* Fran. Aret. *in l. actione. C. de teſt.* & Iunu. *in c. tua nos. col. 3. de cohab. cler. & mul.*

Vnde præceptũ factũ cũ clauſula, ſi ſenſerit ſe grauatũ compareat, reſoluitur per cõparitionem in vim ſimplicis citationis: vt cõcedunt Bart. & alij omnes *in d. l. de pupillo. §. meminiſſe. ff. de oper. nou. nunc.* Ang. *in l. 1. C. de exec. rei iud.* & Ripa *in d. §. meminiſſe,* vbi in mediu referauit iſtã eſſe cõmunẽ opinione.

Et tunc ſtante nullitate ipſius mandati de facto relaxati, ſi citatus poſſidebat, non obſtante iudicis inhibitione, poſſet equidem perſeuerare in ſua poſſeſſione, nec ob hoc cenſeretur innouare, nec ſpoliare, nec turbare, nec denique facere de facto: ſecundùm Dec. *conſ. 460 viſo, n. 20.* & Ioan. Bapt. Plotum *in l. ſi quando. n. 105 C. vnde vi,* vbi ad lucem adducit eſſe communem opinionem.

Sed ſi præceptum iuſtum quippe ſit, putà quia citatus non poſſidebat, & tunc per comparitionem preceptum hoc nullatenus reſolueretur in vim ſimplicis citationis: verùm citatus inobediens, etiã ſi cõpareat mulctatur. *l. 1.* & ibi omnes ſcrib. *ff. ſi quis ius dic. nõ obtẽp. & d. l. de pupillo §. meminiſſe.* & ibi Caſtr. & Ripa *n. 23.* & Io. Bapt. Plot. *in d. l. ſi quando, ſub n. 105.*

Sed tamen in Regno pœna ſpreti mandati taxatur, reducitúrque ad vnum tarenum, vel duos tarenos pro qualibet vncia, vt meminit Paris de Put. *in tract. ſynd in verſ. an poteſtas,* & Gram. *conſ. criml. 73. ſuper dubio prædic transmiſſo. ſub n. 1.* Et ego in pract. in Regno per viginti annos ſemper vidi ipſam pœnã ſpreti mandati taxatam ad rationem vnius tareni pro vncia.

Hincq. aduerte vtiliter, quod mulcta ipſa nullaten⁹ incurritur ad nutũ, inſtãtiãque procuratoris Curię, niſi inſtãte parte. Vnde mulcta hæc nũquã fiſco acquiritur, niſi actoris interſit. *l. 2.* & ibi gl. & omnes alij. *ff. ſi quis in ius voc. non ierit,* & Andr. de Iſern. Lallus de Tuſcia, *n. 19.* Afflict. *ſub n. 30.* & cæteri omnes Regnicolæ *in conſt. In pecuniarus. lib. 2. rubr. 29.*

Cęterum vbicunque præceptum emanatum, relaxatũque ſit ſine cauſę cognitione, vel abſque clauſula iuſtificatoria, foret indubitãter ipſo iure nullũ: vt planè probatur *in l. nec quicquã. §. vbi decretum ff. de offic. procõſ.* ſecundum intellectũ Iac. de Aren. qui cõmunis eſt. cui accedunt Bartul. & alij omnes, vt ample ibi refert Iaſ. *col. 3.* & ſequitur etiam Caſtr. *cõſ. 321 viſis actis, & actuatis in ſcriptura Thomaſii. n. 2. vol. 1.* Idemque probatur etiam *in l. 1. C. de exec. rei iud.* vbi not. Bart. Bald. Saly. & cæteri omnes concorditer allegantes rationem huiuſmodi communis intellectus.

Nã preceptũ iudicis ex abrupto, & ex cauſa nõ cognita factũ. nõ tenet neq; valet, & vllo vnquã tẽpore trãſit in rẽ iudicatã. Ita Inn. *in c. cum veniſſent. col. 3 de reſt. in integ.* Quod de plano quidẽ procederet, ſecũdũ eũ ibi, in cõtẽtioſis, nõ aũt in volũtariis, & ſequitur Bald. *in Marg. in ver. Mandatum. verſ. tt.*

Et hinc eſt, quod poſt decem dies conceſſos ad appellandũ, ab huiuſmodi mandato appellari poſſet: vt firmarunt omnes Doct. & præſertim Phil. *in c. ceſſãte. de appell.* ſecus verò ſi mãdatũ extitiſſet relaxatũ cauſa cognita: tunc enim tranſactis decem diebus tranſiret vtique in rem iudicatam, & ei teneretur indubitanter, & omni prorſus exceptione remota parere citatus: vt conſuluit Caſt. *in d. conſ. 183. vol. 1.*

Itaq. omnia premiſſa explanata coarctarẽtur primò nõ ſortiri locum, vbicunque mandatũ factũ extitiſſet cauſa cognita: tũc. n. illud haberet indubitãter vim ſẽtẽtiæ: ſecundũ Spec. *de act. & petit. §. 5. exordiente, Petitionib ver. Cæterum, in fi.* Et ideò nõ mirũ eſt ſi mandatũ relaxatũ cauſa cognita nõ reuocatur modo aliquo: prout ita vidi ſemper obſeruari, & practicari.

Secundò etiam claudicant præmemorata omnia, vt præceptum de ſoluendo factum debitori confitenti debitum reuocari nõ poſſit: vt concludit Bar. *in l. ſi plures ff. de arenſ.*

Et hoc præceptũ factũ cõfeſſo dicitur executio, nõ aũt ſentẽtia. Bar. *in l. 1. de confeſ.* & Ant. de But. *in c. fi. col. 41. de confeſſ.*

Vtpotè quia præceptum requiritur in confeſſum, non antẽ ſententia, quæ ferri debet partibus litigantibus. Bald. *in auth. hoc amplius col. 1. C. de fideicom.*

Et hinc eſt, q; ſi præceptum factum cõfeſſo fieret ante cauſę cognitionem, & conſequenter ante litem conteſtatã: haberet tunc vim interlocutoriæ, & nõ diffinitiuæ: vt voluit Alex. *cõſ. 30. & cõſ. 134. ſuper præmiſſo dubio. nu. 2. & ſeq. vol. 7.* & hoc firmant etiã Glo. *in §. aliud. in verſ. Decreto col. 1. auth. de hæred.* & Falcid. Abb. *in rubr. de re iud. col. fin.* Fel. *in cap. quærent. num. 7. & 9. de offi. deleg.* & Ang. *in l. certum. § fi. ff. de confeſ.*

Vbi determinat præceptũ hoc nõ fore ſentẽtiã vbicũq; emanauerit preceptũ iudicis libello nõ precedente: ſed quãdo libellus, & litis cõteſtatio precederet preceptũ: tunc nimirũ iſtud præceptum eſſet ſententia interlocutoria, habens vim ſententiæ diffinitiuæ: vt efficax teſtimonium eſt Ang. *in d. §. illud,* Bal. *in l. his quis. col. 2. C. de appel.* Ant. de Butr. Abb. & alij *in rub. de re iud.* & Fel. *in d. cap. quærentis. circa fin.*

Attamẽ aduerte quod licet contra confeſſũ in cauſa ciuili nõ feratur ſententia, ſed præceptũ: nihilominus tamen hoc intelligitur ſane, & cum grano ſalis de confeſſo verè, & non fictè.

Fictus enim confeſſus ille dicitur, qui contumax foret in reſpondendo poſitionib. *cap. 2. de confeſ. in 6.*

Necnon dicitur etiam contumax ille, qui contumax eſſet in iurando: ſecundum Bart. *in l. manifeſtè ff. de iureiur. in fi.*

Vnde in memoratis confeſſiuuibus nõ ſufficeret modo aliquo præceptum, ſed exigeretur neceſſariò ſententia declaratoria: vt per Bart. *in l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fiſci, & in d. l. manifeſte in fin.* & Fel. *in d. cap. quærentis. num. 8.*

Et de hoc mirandum non foret: quoniam contumax in reſpondendo poſitionibus, & in iurando, nõ diceretur ipſo iure confeſſus, hoc eſt quod habeatur pro confeſſo ipſo iure. vt per Bart. *in d. l. manifeſtè in fi.* Bal. *in l. 1. C. de confeſſ. col. 21.* & Ange. *in l. tranſigere. col. fina. C. de tranſact.*

Poſtremò explanantur etiam prædicta non obtinere locum in præcepto de diſcombrãdo, quod de iure certè fieri poſſet: vt firmauit Bart. *in l. ficus. §. ſupernacnam. col. 7. ver. redeo ad ordinem ff. quib. mo. pig. ſoluit.* & Ioan. de Plat. *in l. non cogendum. § ſi procuratori. ff. de procur.*

Et id mandatum cũm executio, & non ſententia diffinitiua dicatur: ſecundùm Glo. *in l. fi. § neceſſitatem. C. de bon. quæ lib.* Bart. *in l. 1. & in l. non fatetur. de confeſſ. & in l. error. de iur. & facti ignoran.* & Alex. *conſ. 10. col. 7. vol. 7.*

Concludendũ eſt non poſſe reuocari. Nam à ſentẽtia diſcõbrationis, ſeu extractionis appellari nõ poteſt: cũ ea executionem paratã habeat: vt voluit Bar. *in l. 1 ff. de ſer.* Alex. Iaſ. & alij *in l. 1. ff. ſol. matr.* & Gram. *deciſ. 58. Magnifica Margarita. nu. 15.*

Itidem præceptũ etiã de ſoluendo penſionẽ, & affictũ dom⁹, fundi, vel alterius rei ſimilis, reuocari minimẽ poteſt: cũ decretum ipsũ de ſoluendo pẽſionẽ locatori habeat executionẽ paratã. text. eſt aureus *in l. Præſes prouinciæ ff. de locat. & cõduct.* vbi iudex ea quę ex locatione debẽtur ſine mora debet executioni demandare. Et ita extitit iudicatum in ſacro Concilio in facti contingentia Magnifici Fabij Viuij fratris mei in anno 1561. patrocinãte pro eo excellenti D. Nicolao Interuccio ciue meo, in cauſa vertẽte tũc inter ipsũ Fabiũ, & Ioan. Vincẽt. de Colage de Caſtro Pizoli ciuitat⁹ Aquil. Viuius *op. 678.*

92 Mãdatũ executiuũ, nulla præcedẽte ſentẽtia cõdẽnatoria, vel parte nõ citata, decretũ nullũ eſſe dicitur *l. 3.* vbi nu. *C. de execu. rei iud. & l. ſe tiam nulla ff. de re iud.* Nec verba iudicis dicentis in ſententia, viſa citatione, &c. probãt citationẽ preceſſiſſe, preſertim ſi lata fuit parte abſẽte. vt Bar. & alij voluere *in auth. ſi quis in aliquo C. de eden.* Inn. *in c. quoniã contra de probat.* Bart. & alij *in l. 1. ff. quand. appel. ſit. & in l. 1. C. de relat.* plenius q; hac in re ſcribit Alex. *in conſ. 41. viſo proceſſu. in princip. vol. 4.* vbi dicit hanc opin. eſſe magis commun. F. Turan.

93 Executio ſententiæ nõ poteſt fieri ſine citatione, ſiue fiat in bonis, ſiue in perſona, quia vbicunque abſenti poteſt competere aliqua defenſio, ſemper ille citari debet etiam in notoriis. *cap. ſi de offi. delega in 6.* Inn. *in c. tua. de cohab. cler.* Conſtan. *in ordin. reg. art. 120.* Maran. *de iud. 6 part. in 3. actu. nu. 16. & ſeq.* Viuius *opin. 94.* E. Suarez.

94 Executor merus non poteſt aſſignare poſſeſſionem impetranti velo leuato & ſine partis citatione, ſecundùm Inn. *in ſua glo. in verbo, per portarium. in cap. cum olim. extr. de priuileg.* facit *l. meminerint. C. vnde vi.* & quod vult Bar. *in repet. l. 3. C. de pigno.* Balb. *deciſ. 325.*

95 Condẽnatus habet quatuor menſes ad ſoluendum miſerationis cauſa indultos, *l. 2. & 3. in princ. C. de vſur. rei iud. & c. quærentis,* & ibi Gloſ. & Fely. *num. 7. de offic. & poteſt. iud. deleg.* Bart. *in l. 2. C. de vſur. rei iudic.* Alex. *in l. 7 ff. de iureiur.*

Sed aduerte, quod ipſe cõdẽnatus tenetur, & debet à principio cauere quod ſoluet tranſactis prædictis quatuor mẽſibus, aliter poteſt ſtatim perſonaliter capi, vt decidit Bart. & Ang. *in l. ſi debitori in fi. per illũ text ff. de iudiciis.* & Iaſ. hoc pro ſingulari commendat *in l. ſi arrogator. col. fina. ff. de adoptio. & in l. 7. in fin. ff. de re iudic.* & Fely. *in cap. quod ad conſultatio.* ex

ſub nu.9.de re iud. vbi hoc explanat,atq; limitat procedere in dilatione miſerationis cauſa à lege elargita,& conceſſa,non autem in aliis dilationib. ex conuentione priuata, & ex aliis quibuſcuoque pactis,& contractib.prouenientibus.

Cæterũ hoc nõ procedit in cõdemnatis ex maleficio,ſeu ex quocunq; crimine,quib. regulariter nõ conceditur,neque cõpetit dilatio quadrimeſtris ad ſoluendũ,etiã ſi in ſententia in cauſa iſta criminali,quis eſſet ad pœnã pecuniaria,& pecuniariter dãnatus,ſecundũ Glo.Bar.& Fulg. *in l ſi victũ.ff de re iud. Inn.in d.c.quærenti.de of dele.* Bal *in l. C.de executione rei iud. & in addit. Spec.in tit.de ſententia, & re iud.col.9.in ver.Tertio fideiuſſit.* Alex.*n.18 & ſeq* & Iaſ.*n 16 & ſeq. in l.debitoribus. ff.de re iud.* vbi ſcribit iſtã eſſe magis cõmunem opinionem.

Item ipſa dilatio quadrimeſtris ad ſoluendũ iudicatis à lege conceſſa,ceſſaret etiã ſi facilis eſſet ſolutio iudicati cõdẽnato,*d.l.debitorib.in prin.* veluti, ſi locupletiſſimus fœnerator in modicã ſummã dãnatus foret,ſecũdũ Cy. *Alber.* de Roſ.& Iac. Are.*in l.vnica.§.exactio.C.de rei vxo.act.* Fel.*in d c quod ad cõſultationẽ.ſub n 9.& ſeq.* Are.Ripã,& alios cõmuniter *in l.ita ſtipulatus.ff.de ver.obl.* & Nico.Pigno.*in add.* Rom.*in ſing.465.* vbi tollit argumenta ipſius Romani,ibi contrarium,& malè, aſſeuerantis.

¶ Et regulã hãc,quod condẽnatis ſoleãt à lege miſerationis cauſa cõcedi quatuor menſes ad ſoluendũ,ita declaratã,& limitatã.limitat et à Fel.*in d.c.quærenti,n.2.* in ſeptẽ aliis caſib.& Alex limitat in 4.caſi *in d l.debitorib n.10.* & vide Lãcelot limitatẽ in 7.aliis caſi.*in trac.de of præter. in cauſis ciuil. §.2.in ti.de execu ſent.n.11.& ſeq.* Viuius *opi* 124.& Don. à Fin.

96 *Præ*ceptũ executiuũ,cum clauſula ſi ſenſeris te grauatũ, dicitur ſententia interlocutoria,& valet,ſed cõparente citato reſoluitur in vim ſimplicis citationis,ſecũdũ doct.*in l de pupillo.§.meminiſſe ff de no.ope.nun.* Caſt.*in l.j.nu 4 C. de exec.rei iud.* Iaſ.*in l nec quicquam.§.vbi decretum.ff. de offic.procõſ.* vbi ha. dicit cõmunem *nu 5. & 6.* Citato autẽ nõ cõparente præceptũ in eius cõtumaciã firmũ remanet,& tranſit in rẽ iudicatã,mandatũq; executioni,teſte Affl.*dec.167.nu.4.* doct.*in d. l.de pupillo.§.meminiſſe* vbi Rip.*n.24.* qui dicit hãc communẽ, & poteſt citatus non obſtãte tali præcepto in eius poſſeſſionẽ perſeuerare,per Dec.*conſ 460.col.3.& 4.* Bello.*cõſ.18.n.24.* Pariſ.*conſ.39 col.2.lib 3.* Capi. *dec.72.* & an præceptũ iudicis ſit ſententia diffinitiua? diſtingue,vt per Caſt. *in l 3.C. de re iu.* Quid de pręceptis guarentigiatis quę fiunt per notarios virtute poteſtatis attributę ex ſtatuto? & dic, vt per Iaſ.*in l.error. nu.25.& ſeq.C.de iur.& fac.ignor.* & quid operetur clauſula,ſi ſenſeris te grauatũ,cõpareas? dic vt per Lanſ. *in c.quoniam contra.ver citationes.de proba.* Caſt.*in l.1.C.de exec.rei iud poſt Bar. in d.l nec quicquam.§.vbi decretum 2 lec.nu.11.* Viuius.

97 Præceptum factũ parte non citata & abſente, poteſt ab ipſo iudice reuocari,etiam parte non citata, ſec.gl.quæ reputatur ſingularis *in l.minor 25.an.in prin.ff de minor.* Spec.*in tit.de primo decreto,§.iam de effectu.verſ ſed quid ſi iudex.* facit quod vult Inn.*in c.querelam.ext.de elect.in 5.col de electione facta abſentibus his qui vocari debebant.* Balb.*dec.236.*

98 Executio contra omnes,& in omnibus fieri poteſt. Marãta *in ſpeculo aur.in vlt.parte in vltimo actu iudicij,n.28.*

Ampliatur in 5.caſib.& limitatur in 47.per Lancel.*in tract. de prætore.in tit.de execut.ſen.nu.13.* Don. à Fina.

99 Executio ſententiæ impeditur ex nullitate notoria reſultante ex actis,etiam ſi tres cõformes eſſent ſententiæ.Sal. *in l.1.C.ne l.ceat tertiò prouoc.*

Fallit in 3.caſib.quos no.Port.*libr.1.ſuarum concluſ.regul.32.* Don.à Fina.

Executio ſententiæ ſtatim facienda eſt poſt tres conformes quacunque nullitatis exceptione,non obſtante *cle. 1. de re iu.*

Ampliatur in 8.caſib.& limitatur in 16.à Port.*lib.* ... *reg 25.* Don.à *Fina.*

100 Præceptum comminatorium iudicis non valet,ſi metũ taxatum à iure excedat. Bar.*in l.j.ff. ſi quis ius dicenti non obtemp.* fallit in 2.caſib.vt per Soc.*reg.301.*

Præceptum iudicis nudum à cauſæ cognitione non valet, no.doc.*in d.l.j.ff.ſi quis ius dicenti.*

Fallit in 6.caſib.vt per Rip.*in l.filiusfa.§.Diui,ff de leg.3. nu. 117.* Idem.

Præceptum factum ſub pœna excõmunicationis latæ ſententię,ſi detentus impedimento non comparet, ex excõmunicatus.fallit in 3.caſib.ſecundùm Fel.*in c. cum ſuper cauſa.de teſtib.cog nu 7.* Idem.

101 Citatio ad domum quando facta valeat,vide Rom.*conſi.454* quid in artifice,ſeu mercatore? & dic, quòd in locu vbi operatur,non in loco habitationis citari debet,teſte Albet.*in l.cum quidam per ſtũ iex.ff.de fund.inſtr.* Quid quãdo quis habet duas domos,& quãdo habitat in domo,& habet officinã:vbi valet facta citatio? & dic,vt per Bar.*in l.hæres inſtitutus.de acq. hæ.in l.lex Cornelia.in prin.ff.de iniur.* & quid veniat appellatiõe domus? Bal. *in l conſentaneum.C.quom & quando iud.* & an & quando citatio vel denuntiatio ad domũ fieri poſſit? Bart. *in l.1.§.permittitur ff.de lib agnoſ.* Albe.*in l.ſemper.§.1 ff.quod vi aut clam.* vbi dicit,quod talis citatio eſt ſubſidiaria.de qua vide eundẽ *in Reg.præſumitur ignorantia. de reg.iur* & quando aliquid denunciandum eſt vxori,an ſufficiat denunciare marito? Dic,vt per Iaſ.*in l.3.colu.pen. C. de iur.emphy.* & quando fit citatio ad domum,an debeat fieri voce cridę? vide Bal.*in l.diffamari.ver. vocitaſſe.C de ingen.manumiſſ.* quæ omnia examinat Albe. *in l. ſi rem.§.ſi ff de euic* & ad hoc vt citatio ad domũ fieri poſſit, vel in perſonã domeſticorum: quæ excuſſio prius fieri debeat vel inquiſitio? Abb.*in c.cauſam de dolo & contum.* Dec.*in c conſultationibus.ver.ſec.* Abb.*de offi.de eg.* & quãdo quis citari poſſit vnus in perſonam alterius,puta,maritus in perſonã vxoris. vide Guido.Pap.*q 445.* & qualiter citatio ad domum fieri debeat? Bal.*in l conſentaneum col vlt.C.quom. & quando iud.* Rot. *in antiq.dec.395.* Rom *cõſil.454.* Quid in abſcondente? Caſt.*in auth. ſi omnes. C. ſi ſe ab hær abſtin.* Quid in pręſente latitante? Rui.*conſ.68.lib.v.* & quid agere debeat nuntius? Alex. *conſil. 137.lib. 7.* quid de citatione per edictũ? & dic, quòd operatur vt poſſit procedi in cauſa,non quòd poſſit quis excõmunicari vigore talis citationis:quia tũc requiritur perſonalis,niſi in fraudẽ ſe abſentauerit,vel impedierit,quominus ad eũ citatio potuerit peruenire. Ro.*dec.271.307.in not.* de eo autẽ qui ſe abſentauit, vel fraudulẽter occultauit,aut impediuit ne citatio ad eũ perueniret,nõ.Bart.*in l.1.§.ſed & Ariſto.ff.quod vi aut clã.* Bellac.

102 Exequi etiam debet ſententia,ſi Bannitus condemnatus in contumaciam veniat in fortiã iudicis,qui eum condemnauit,Et quidẽ ſtatim. Et faciat iudex bãnitũ recognoſcere bannum,& fateri ſe eſſe illũmet,qui in ipſo banno eſt nominatus,poſtea exequatur ſententiã.cõmunis eſt opin.Clar.*§.fi.q. 96.ver.quæro.* Et ſi negat ſe eſſe illũmet,de quo in ipſo bãno, poterit iudex torquere,vt cõfiteatur ſe eſſe deſcriptũ in banno. Et iſta eſt cõmunis practica. Et ſi peteret ſe admitti ad nouam defenſionẽ,nõ eſſet audiendus,ſtante ſtatuto,quòd contumax habeatur pro confeſſo.Clar.*d.quæſtio 96. verſ ſed nunquid,* vide tamen eundem Clar.*in d.§.fi.q.44.ver. quæro nunc.* vbi Principis gratia poteſt admitti ad nouas defenſiones, & *d.q.96.verſ.Sed pone.* Et bãnitus per vim ductus ad territoriũ iudicis,qui eũ banniuit,cùm eſſet extra territorium poteſt exèqui ſententia condemnatoria.Clar.*d.q.96.verſ. Sed quid ſi bannitus.* Et ideo non debent confidere banniti extra territorium bannientis,vt ibi per Clarum. Bonacoſſ.

103 Exequi debet laicus ſententia iudicis eccleſiaſtici contra reum per eum ſibi remiſſum,& condemnatum in crimine,quod ſpectat ad ipſum eccleſiaſticũ: *Aliàs* ſecùs,vt eſt cõmunis opi.Clar *d.q.96.ver.quid etiam* Et ideo inquiſitor,vel alius eccleſiaſticus,qui tradit hęreticũ ad curiã ſecularem, debet ſententiam indilatè exequi,cùm tale crimẽ ſit merè eccleſiaſticum,vt eſt comm.opi. Secùs ſi eſſet crimen merũ, vel mixtum ſeculare,quia non tenetur exequi, ſed deberet prius de eo cógnoſcere laicus iudex,vt eſt communis opin. *Cla.ibi verſ.quæro etiam.in fine.* Et iudex vnius territorij nõ poteſt ſententiã exequi condemnatoriã, & confeſſionem de reo factã, niſi eſſent ambo iudices ſub vno territorio, & ſubditi ambo eiuſdem principis,quia vnus poteſt exequi ſentẽtiã alterius: ſed etiam à ſeipſo,ſi videt. quod executionem mereatur, vt eſt com. opi.Clar.*d q.96.verſ.Item quæro.* Bonacoſ.

Executor nouus,ſi eſt maior iudice priori, poteſt recipere omnes exceptiones infringentes ſententiam.Iaſ.*conſ.9.vol.3.* communem dicit. Vezinus & Villalob.

Executio ſimplex,ſi mandetur fieri,nõ requiritur citatio:ſi eſt facienda in eadem re quæ adiudicata eſt:ſecùs tamen in alia. Dec.*in c.ex ratione.nu.17.* communem dicit,*de appella* vbi ponit duas limitationes. *B.*Villalo.

Executio facta,nõ ſeruato ordine,vt primò mobilia,& poſtea immobilia,ac deinceps perſona capiatur,valet. Iaſ.*in l. à diuo Pio.§. in vẽditione.de re iu.nu 18* cũ.dicit,licet ſibi nõ placeat.

Nota iſtā cōem ad intel. l. 4. tit. 8. lib. 3. in ordi. Et nota dictū ſolemne Ang. in l. fi. C. de edic. diui Adri. ſuper gl. in verb. diſpoſitionibus, & Curt. iun. ibi, nu. 65. dicentem contractum per teſtes probatum habere executionem paratā: licet Bar. & Alex. in l. 1. in fi. ff. de his quæ in teſtam. delen. & Paul. de Caſtr. in l. noſtram. C. de teſta. teneant contrarium: quas opiniones concordat Bellonus in conſ. 22. nu. 9. dicens opinionem Aug. procedere, quando contractus eſt cancellatus, vel deperditus: & teſtes deponunt de tenore inſtrumenti, & dictū teſtiū redigitur in ſcriptis: alias autem cùm in ſcriptis dicta teſtium non rediguntur. ratio eſt, quia dicta teſtium faciunt notorium, ſicut inſtrumentum, iuxta tex. in cap. ſignificāti. de teſtib. & hoc videtur de mente Petri & Baldi in dictis locis. Villalob.

104 Executioni, ſi per ſtatutum mandetur ſcriptura priuata alicuius, intelligitur etiam ſi per alium ſcribatur. Pyrrus in cōſuet. Aurel. de executio. inſtru. c. 21. communem dicit ea Ang. l. cum antiquitas. C. de teſtam.

Nota ad intellect. l. vlt. in curiis de Madrid. de 1534. anno, quæ loquitur de apocha recognita. Vezinus.

105 Executionem impedit reſtitutio in integrū: etſi requiſat altiorem indaginem. Iaſ. in l. ſi ſe obtulit. §. condemnatum. num. 27. ff. de re iud. communem dicit. Villalob.

Additio. Limita niſi reſtitutio petatur poſt tres ſententias conformes, ſeu poſt duas ſententias, ſi per ſtatutum ſufficiant duę. Limita ſecundo niſi calumnioſè petatur, vt addidi ſuprà in ver. exceptio. I. Fich.

106 Executio ſententiæ capitalis differenda eſt, quādo reus alium de aliquo crimine accuſaſſet, donec iudicium accuſationis ab eo cœptæ perficiatur. com. dicit Imol. in l. is qui reus. n. 34. ff. de pub. iud. Ang. ibid. n. 17. in fi. Clar. tamen putat difficile poſſe obtineri in practica. in d. §. fi. q. 97. v. eſt etiā. P. Fich.

107 Executio ſententiæ capitalis debet differri per biduum, vel aliud breue tēpus, vt reddat reus rationē mercaturæ, negotiationis, adminiſtrationis, vel huiuſmodi. Cla. q. 97. in prin. Item, vt accuſatio de aliquo per reū facta cognoſcatur, vt eſt cōmunis opi. Cla. ibi v. eſt etiā. itē differtur executio, ſi reus nolit pœnitere, & peccata ſua confiteri. Cla. ibi. Item differtur executio, ſi mulier ſit prægnans. Cla. ibi, ver. differtur etiam. Item differtur executio ſententiæ capitalis dieb. feriatis in honorem Dei, vel ſanctorū, licet quandoque propter enormiſſimū crimen poſſit exequi, vt eſt com. opin. Clar. ibi, v. quæro etiam. Regulariter autem non debent iudices differre executionē ſentētiæ capitalis, vt ibi per Clar. v. Regulariter. Bonac.

108 Quæro, an iudex in ſententia poſſit tēpus executionis à l. iudultum ex cauſa prorogare vel minuere? reſpond. quod in iudice ordinario hoc eſt expeditum, per tex. l. ij. ff. de re iudi. & quod iſta ſit com. opinio, firmat Iaſ. ibi in prin. & n. 6. M. Graſſ.

109 Sed cōtrouerſia eſt inter doc. nunquid delegatus poſſit illud tempus prorogare vel minuere. cōmuniter tamē in eā itum eſt ſententiā, quod non poſſit, vt teſtatur Iaſ. d. l. ij. n. 5. & n. 9. quia iudicaret de re, quæ non eſt ſuæ iuriſdictionis, & imponeret legem ſuo ſuperiori, quod fieri nequit, ſec. not. per Bar. & doc. communiter. Mich. Graſſus.

110 Quæro, an in iudicio, quo petitur executio ſententię, requiratur libell⁹, & ordo iudiciarius? reſp. quod ſi agatur actione ea ſententia deſcendente, tunc requiri libellū, & cęteros actus iudiciales: ſecus ſi imploratur officiū iudicis, quia tunc ſufficit ſummaria petitio. ita tenet Spec. t. de execut. ſent. §. qualiter. in prin. Bar. & doc. l. intra dies. ff. de re iud. & nouiter cōſtitut. Imper. Carol. v. Auguſt. 3. par. art. 48. hanc dicit eſſe com. opi. Imo. d. l. intra dies. ſubdens ab ea non eſſe tutum recedere. eandem dicit ibi com. Rapha. Cuma. & in pract. ſeruandā. & Alex. cum multis per eum alleg. M. Graſſus.

111 Quæro, an citatio partis requiratur in executione ſententiæ? reſpō. quod ſic. l. 1. ibi, ſi cœperis commoueri. C. de iur. & fac. ign. Bar. Alex. Iaſ. & doc. l. à diuo Pio. §. in vēditione. & ibi Vinc. de Hercul. n. 32. ff. de re iud. Ratio eſt, quia aliter pars poteſt lædi propter multas exceptiones, quas opponere poterit. Gl. & doc. l. 3. Matth. de Affl. in conſtit. Neapol. lib. ij. rub. 17. num. 15. M. Graſſus.

112 Sed nunquid indiſtinctè in omni executione requiratur citatio? reſp. Cyn. l. ab executione. C. quor. appel. non recip. tenet quod ſic, ſiue executio fiat in actione perſonali, ſiue in reali, propter identitatem rationis: & hanc ſententiam ſequitur Imo. d. §. in venditione. & ibi Alex. qui dicit, quod hæc opinio. eſt verior. & Iaſ. num. 9.

Contrarium tamen tenet Barto. d. §. in venditione. nu. 2. q. in reali, quando ſit executio in eadē re, in qua facta eſt cōdēnatio, & quando in perſonali agitur ad ſpeciē extantē, nō requiratur citatio, aliàs ſecùs. Et hæc opi. eſt magis com. vt firmat Iaſ. d. §. in vēditione. n. 9. Mihi tamē placet opi. Cy. quę nititur æquitate: quā etiā tenet Suc. in trac. de dilat. art. 7. q. 19. & aſt magis tuta.

Amplia hanc concluſ. procedere etiam poſt deſertionē appellationis, ſ. ſi pars intra tempus non fuit proſequuta appellationē, & ſic remanſit deſerta. ita tenet Bart. l. 1. in fi. ff. nil nou. ap. pen. Bal. & doct. communiter in l ſi contra. C. de app. vt teſtatur Maria. in Spec. par. 6. Rub de execu. n. 16. & ſequitur Dec. conſ. 97. n. 2. Matth. de Afflic. conſt. Neap. lib. ij. Rub. 17. n. 20. aliàs ſi pars in executione nō fuerit citata, non valet executio. vide dec. Neap. 358. M. Graſſus.

113 Quæro, Quis ſit ordo, & forma executionis? Reſp. de hoc eſt textus in l à diuo Pio ff. de re iud. l. 3. C. de execut. rei iudic. & tradit gl. in c. paſtoralis. §. quia verò. de offi. deleg. Et not. cōem concluſ. quod prius debent capi bona mobilia minus dānoſa. ita tenet gl. in d. l. à diuo Pio. in verb. animalia, quam dicit cōmuniter approbatam ibi Iaſ. nu. 10. Licet Raph. Cuma. velit in electione creditoris eſſe capere, de quib. ipſe velit. M. Graſſus.

114 Sed quæro, An executio, facta non ſeruato ordine d. l. à diuo Pio. ſit ipſo iure nulla? Reſp. Bar. in d. §. in venditione. tenet quod non, quem ſequuntur Io. An. & Ant. de But. in c. quoniā frequēter. §. ſi. ext. vt lite nō conteſt. Abb. c. quod ad conſultationē. de re iud. Et hanc eſſe magis com. opin. firmat Iaſ. d. §. in venditione. n. 19. Licet ipſe amplectatur contrariā opin. quam etiā tenet ibi Alex. & Imo. & hæc videtur verior, vt ſcilicet dicamus Iureconſultū ibi ponere formam, à qua recedi nō debet, ne nimis grauetur debitor. Hanc opin. tenet quoque Fel. d. c. quod ad conſultationē. Maran. part. 6. Rub. de execut. & ita iudicatum refert Matth. de Afflic. deciſio. 358. M. Graſſus.

115 Quæro, vtrum ſententiæ executio impediatur nullitatis exceptione? Reſp. quod ſic, dūmodò ſummariè & ſtatim probari poſſit nullitas, l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus ff de re iud. Bar. & omnes. l. 4. §. condēnatum ff. de re iud. Fran. c. dilecto. de appel. doc. l. fi. C. ſi ex falſ. inſtru. Bal. l. ab executione. n. 7. C. quor. app. nō recip. Matth. de Afflic. dec. Neap. 283. & hanc dicit eſſe com. opi. Alex. conſ. 33. nu. 9. lib. 1. Seba. Vant. de nullit. c. quot. & quib. mod. nullitas proponi poſſit. nu. 32. Alex Iaſ. & Mod. d. §. condemnatum, & prçſertim Ripa. M. Graſſus.

116 Sed quid, ſi ſint tres cōformes ſentētiæ, nūquid nullitatis exceptio impediet executionē? Reſp. Receptior eſt opin. non impediri triū ſententiarū conformium executionē. tex. eſt in Clement. 1. de re iud. & firmant omnes doc. prçſertim Alex. & Iaſ. & apertius Ripa dic. §. condemnatum. num. 14. & ſeq.

Amplia prçdictam concluſionem, vt procedat etiam in criminalib. Namq; non obſtante nullitatis exceptione tres conformes ſententię executioni mandandæ ſunt. ita firmat gl. cōmuni conſenſu approbata. d. Clem. 1. verb. quamuis.

Amplia ſecundò, vt obtineat quoq; in trib. ſentētiis interlocutoriis. ita tenet d. gl. cōmuniter approbata, vt firmat Alex. Rub. ff. de re iud. Abb. c. cauſam matrimonij. de offi. delegati. Eādē ſentētiā tenet Rot. dec. 113. in nouis. & Fel. Rub. de re iud.

Limita prædictam cōem concluſionē, vt admittēda ſit nullitatis exceptio aduerſus tres ſententias conformes, quoties nullitas ipſa notoria eſt, & euidēs ex actis. ita tenet Oldr. cōſ. 106. Card. d. Clem. j. Dom. conſ. 24. & conſ. 95. col. 1. Eandē ſententiam firmat Franc. c. dilecto, de appel. Bald. l. 1. C. ne lice. tertiò prouo. Imol. de pupillo §. qui opus ff. de oper. no. nun. Corn. cōſ. 204. lib. ij. Iaſ. conſ. 44. lib. . Curt. ſen. conſ. 59 col. 6. Aym. Crau. conſ. 3. col. 1. Io. ab Amic. conſ. 128. & eam dicit com. Rip. d. §. condemnatum, & tenet ibi Alex. & Iaſ.

Secundo limita, vt nō habeat locū in tertio opponente nullitatis exceptionem. Namq. impeditur executio. ita tenet Io. And. d. Clem. 1. in gl. verb. contra ſe. ibi Card. q. 4. Fel. c. cū ſuper. de re iud. nu. 28. & c. qualiter. el ij. n. 31. vbi dicit hanc eſſe com. opin. c. veniens. el ij. ext. de teſtibus. Alex. & Iaſ. d. l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. Eandem dicit eſſe com. Sebaſt. Vant. de nullit. tit. quis poſſit dicere de nullit. & ſequitur Dec. c. ſua. nu. 10. de appellat. Rot. dec. 441. in antiq. Rom ſing. 591. Quam ſententiam ego indiſtinctè verā puto, quoties ſententiæ tertio vel ex natura cauſę, vel ratione ſcientiæ non nocent, licet cōtrarium velint Barb. Zenacli. & Im. d. Clem. 1. M. Graſſus.

117 Quæro, An tertius poſſit impedire executionē ſententię

inſec

inter alios latæ? Reſp. Circa hũc paſſum in varia a per doc. itũ eſt ſentẽtias: pro clariori igitur declaratione diſtinguẽdũ eſt: Aut ſit executio ſentẽtię latæ in actione reali, aut perſonali primo caſu, aut victus poſſidet rẽ duobus ſimul petẽtibus, & tũc qui prius vicerit, obtinebit in executionis iudicio, præſtita tamẽ cautione victo de eũ defendẽdo cõtra tertiũ. ita probat tex. expreſſus *in l. is à quo. cũ l. ſeq. ff. de rei vend. l. cum idẽ. ff. de pet. hær.* per quę iura, ita tenet Bar. Alex. Iaſ. & doc. *l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud.* Bar. *d. l. cum idẽ. & l. ſi alienã rẽ. ff. de ſol.* Abb. Ant. de But. Card. Fel. *n.* 7. Arc. & alij *c. veniens. el 2. de teſtib.* Inn. *c. cùm ſuper. n.* 4. Fel. *n.* 11. *de re iud.* Si verò tertius poſt ſententiã, quę tranſiuit in rem iudicatã, cœpit agere contra victum, vel oppoſuit ſe executioni, non auditur, ſed mãdatur executioni ſententia contra poſſeſſorem in re petita, etiã ſine vlla cautione. ita tenent Inn. Imo. Ant. de *But.* & Fel. *d. c. veniens nu* 8. & Arc. *ibi, n.* 3. dicit hãc eſſe communem opinionem, & quod omnes ſequãtur firmat Fel. *nu.* 9. Eãdem ſententiam firmat Ang. Arc. *l. à ſententia. ff. de appella.* Alex. & Iaſ. *d. §. ſi ſuper rebus.* gl. *d. c. cùm ſuper. ver. interpoſitam.*

Aut tertius ſe opponens poſſidet, & tũc dubio procul audiendus eſt, & impediet executionẽ. Ratio, quia hic tertius rei petitæ poſſeſſor nõdũ fuit victus ab eo, qui petit executionẽ: alioquin non fieret executio cõtra victũ, ſed cõtra ipſum tertiũ, qui nũquã litigauit, nec victus fuit, ſicut probatur *in d. c. cum ſuper, & d. §. ſi ſuper rebus. & l. ob maritorũ. C. ne vxor pro marito* Facit regula, Res inter alios acta, aliis nõ nocet *l. ſæpè. de re iud.* ita tenet Im. *l. à ſententia, in prin. ff. de app.* quam ſequitur Alex. & doc. communiter *d. §. ſi ſuper reb.* Pet. à Duen. *in tract. regula. reg.* 274. *limit.* 2.

Aut res quæ à duobus petitur, vacat, & tũc admittitur opponens ſe ad impediendã executionẽ, ſi velit docere, quod eius intererſit poſſeſſionem victori non tradi: quia facilius eam obtinebit vacantem, quàm ſi fuerit alteri tradita. tex. *in d. c. veniẽs.* vbi tenet Inn. & omnes doct. Bar. Alex. & *Iaſ. d. §. ſi ſuper rebus.* Fel. & doc. *d. c. cum ſuper.* & hanc eſſe communem ſententiam firmat Did. à Couua. *in lib. pract. q. c.* 16. *nu.* 3.

Secundo caſu principali, quando lis eſt ſuper actione perſonali, & ſententia executioni mandanda in rebus, quas victor aſſerit eſſe debitoris cõdẽnati, ſi tertius volens impedire executionẽ, nõ poſſidet, & vult probare ſe dominũ eſſe illarũ rerũ, impeditur executio. tex. *l. à diuo Pio. §. ſi ſuper reb. ibi* gl. *ver. fiat.* Bar. & omnes doct. cõmuniter. *ff. de re iu.* Inn. & doc. *d. c. veniens.* Sin verò tertius ille poſſidet, ſatis eſt, quod alleget poſſeſſionẽ, ad impediẽdã executionẽ quò ad poſſeſſionẽ, quã obtinet, etiãſi nõ dixerit ſe dominũ, & victor velit probare dominiũ eſſe apud debitorẽ victũ, ita tenẽt Bar. & doc. cõmuniter, teſte Iaſ. *nume.* 9. Za. *d. §. ſi ſuper.* Fab. *l.* 3. *C. de prin. fiſc.* Abb. *d. c. cum ſuper.*

Prędicta omnia ego vera eſſe iudico, in iis caſibus, quibus ſẽtentia lata inter alios aliis nõ præiudicat, nec iure nocet, vel nocere quidem poteſt & nocet, tertius tamẽ potuit appellare & appellauit. Secùs verò in iis caſibus, quibus ſentẽtia nocet tertio quoad plenũ præiudicium ex natura cauſę, vel ratione ſciẽtię, aut alio pacto, & tertius appellare nõ poteſt. Nãmque tũc quoq. quo ad tertiũ trãſiuit ſentẽtia in rẽ iudicatã, ideóque executio impediri nequit, per ea quę no. doct. cõmuniter *d. l. ſæpè. ff. de re iu.* & in ſpecie vbi interueniſſet ſciẽtia tertij, dicit hãc eſſe cõmun. op. Alex. *d. §. ſi ſuper re. n.* 24. *per tex. c. quãuis. de re iu.* Ant. de *But.* Pan. & Fel. *d. c. veniẽs. el 2. de teſti.* quos refert & ſequitur Pe. à Duen. *tract. reg.* 274. *limit.* 1. M. Graſſus.

118 Quæro, Quid probare debeat tertius volẽs impedire executionẽ ſentẽtię inter alios latæ? Reſp. frequentiſſimo omniũ cõſenſu traditũ eſt, eum, qui velit impedire ſentẽtiæ executionẽ, docere debere ſummatim, & intra breue tẽpus ius cõtradicẽdi, cauſam, ſcilicet, quod dãnum patiatur ex illius ſententiæ executione. ita probat tex. *c. veniẽs. el 2. de teſtib.* ibi no. Pã. & rel. *l. à diuo Pio. §. ſi ſuper reb.* ibi doc. *ff. de re iudi.* & iſta eſt cõmunis opin. vt teſtatur Did. Cou. *in li. pra. q. c.* 16. *n.* 1. & tenet rel. *c. præterea. col. pen. de teſtib. cogẽ.* Quod tamẽ ita intelligi debet, vt ſufficiat ſemiplena probatio, nec requiratur plena probatio, vt firmat Inn. & omnes doct. *d. c. veniẽs.* vbi rel. ita communiter à doc. noſtris receptum eſſe dicit, *n.* 13. & *d. c. cum ſuper. nu.* 16. *de re iud.* M. Graſſus.

119 Sed quæro, quid ſi adſit ſuſpicio calũnię, an ſit admittẽdus tertius opponẽs ſe executioni? Reſp. quod nõ. *c. ſuſcitata. de in integ. reſtit.* & tenẽt gl. Abb. rel. & Dec. *c. ſuper eo. de offi. deleg. ver. tenebis.* rel. *c. ſi. de calum.* Card. rel. *n.* 10. *d. c. veniẽs. el 2. de teſtib.* Card. *clement.* 1. *q.* 4. *de re iud.* quorum opin. communis eſt, teſte Couar. *d. c.* 16. M. Graſſus.

120 Quęro, An tertius poſſit impedire triũ ſentẽtiarũ executionẽ, ex cauſa nullitatis? Reſp. doct. ſententiis variãt, nonnullis exiſtimãtibus, nõ poſſe, quæ ſentẽtia eſt Guliel. & Barb. *clemens.* 1. *de re iud.* quã etiã ſequitur ibi Zen. & Im. eo caſu, quãdo tertius ille fuit certus de omnib. tribus ſententiis, aliàs verò vbi nullam ſcientiam habuit duarum ſententiarum, cenſuerunt nullitatis exceptionem admitti, ad impediendam executionem à tertio.

Cõtrariã opi. quod ſ. indiſtinctè exceptio nullitatis per tertiũ obiecta impediat triũ ſententiarũ executionẽ, frequẽtiori calculo approbarũt interpretes. *Io. And. d. clemen.* 1. *ver. contra ſe.* Card. *q.* 4. rel. *c. veniens.* 2. *n.* 11. *ext. de teſtibus. ff. de re iud.* Rot. *dec.* 441. *in antiq.* Rom. *ſing.* 291. rel. *c. qualiter.* 1. *nu.* 31. vbi dicit ita tenere doct. cõmuniter. *de accuſat. c. cum ſuper. n.* 18. *de re iud.* Van. *de nullit. tit. quis poßit dicere de nullitate,* vbi aſſerit hanc eſſe communem, quam ego indubitanter verã iudico, quoties ſententiæ nec ex natura cauſę, nec ratione ſcientiæ tertio nocent etiam ſcienti: ſecus verò eſſe arbitror, quando tertio ſententia nocet vt tertia, & ea ex cauſa appellatio interdicitur, quod probatur ex ratione *d. cle.* 1. M. Graſſus.

121 Sententiã, vel proceſſum in fauorem falſi procuratoris, dominus poteſt ratificare, ſiue maior, aut minor. Iaſ. *in l. licet de procurat. C. nu.* 10. communem dicit. Turaan.

222 Sẽtẽtia cõtra principalẽ lata nõ habet executionẽ paratã cõtra fideiuſſorẽ cõtractus, in fideiuſſore verò iudicij ſecus, ſec. gl. *in c.* 1. *de iniur. & dã. dat in* 6. *in ver. pregrauatur.* & Bar. *in l.* 1. *ff. in. ſol.* ſed agi debet ordine iudiciario ſeruato actione ex ſtipulatu, & quomodo agẽdũ ſit, docet *Im. in c. peruenit. de fideiuſ.* qui opin. gl. & Bar. *ibi* cõmunem dicit. Turaan.

123 Sẽtẽtiæ, quæ in re trãſit iudicatã ſtandũ eſt, & pro dicto eius proceſſu præſumitur ſiue de præſenti, ſiue de antiquis & ſiue in præſente, ſiue abſente lata ſit. Inn. & Imo. qui aſſerunt hanc communem *in c. cum in iure peritus. de off. de leg.* Fel. *in c. quoniam contra. verſ. quarta concluſio, & verſ. 3. concluſio. de probationibus.* Idem.

124 Cõtractus vſurarius. Si debitor, cõtra quem ſit executio inſtrumẽti guarẽtigiati ſeu condẽnationis in forma cameræ factæ in perſonã procuratoris, alleget corã epiſcopo cõtractũ vſurarium eſſe, nõ poteſt de iure epiſcopus inhibere executionẽ iudici temporali, donec ſit declaratũ an ipſe cõtractus ſit vſurarius, & inhibitio eſt minus legitima, ſecũdũ Angelum, Imo. & Nicol. *in l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iud.* Ang. *in l. funds. ff de exceptio.* niſi ſecundũ Imo. vbi ſuprà, reus corã iudice laico oppoſuiſſet cõtractum vſurarium eſſe, & ob hoc petiiſſet cauſam remitti iudici eccleſiaſtico: quia tunc iudex laicus debet ſuperſedere, per ea quæ habẽtur *in c. tuam. extra. de ord. cogni.* Federi. tamen de Senis, & Imo. *ibi, & in c. debitores. ext. de iureiuran.* Anch. *conſ.* 22. & Bal. *in l. conſulta. C. de teſta.* vt refert & ſequitur dom. Præpo. *in c. dilecto. col.* 3. *ext. de appell.* talem inhibitionem poſſe fieri dixerunt. Balb. *dec.* 416.

125 Actio ciuilis, quãdo proſequitur rem familiarẽ, ſi feratur ſententia abſolutoria ſuper facto, quaſi crimen nõ ſit cõmiſſum, obſtat exceptio in cauſa criminali. vt eſt communis opi. de qua Cur. iun. *in conſ.* 350. *nu* 1. *in* 3. *vol.* Etiam pro intereſſe fiſci. vt eſt com. opi. *ibi. nu.* 6. Bonacoſ.

126 Abſolutus, quia non commiſit crimen, obſtat exceptio rei iudicatæ, ſecundum communem opinionem de qua Boſſ. *tit. de ſentent. nu.* 77. Aliàs ſecus, vt ibi, vide Pariſ. *conſ.* 150. *nu.* 24. *in* 4. *vol.* Bonacoſſ.

127 Condemnatus ad ſoluendum non euitat executionem, dato quod velit fideiubere, vel pignora dare. *l. ſi ſe non obtulit. §. ait prætor, ff. de re iud.*

Ampliatur & limitatur in 2. caſib. vt per Ripam *in d. §. ait prætor, nu.* 4. Don. à Fina.

128 Sententię executor incidenter per viam exceptionis poterit de nullitate ſententiæ cognoſcere: ſed nõ principaliter: ratione enim incidentium augetur iuriſdictio. *l. quoties. C. de iud.* Bal. *in l. aduerſus. C. ſi aduer. rem iudicat.* & Socinus *conſ.* 83. *in quarto volum.* & ibi patens eſt nullitas, & quæ ex actis facilè oſtenditur, inferior poterit cognoſcere de tali nullitate. Sal. ibi, & Soc. *in eo conſ. nu.* 23. Bellac.

139 Nullitas principaliter deducta coram ſuperiore agẽdo non impedit executionẽ ſententię, ſecundùm Ang. & *Im. in l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iudi.* Innoc. *in c. cùm in iure. gloſſa. ibi, alij dicunt, & fortè melius. extrà de off. de leg.* Spec. *in tit. de*

libel. concep. §. nunc videndum. in fin. Io. And. in add. ad Spec. tit. de litis conteſt. §. quoniam. v. quid de cauſa nullitatis. Do. de Rota dec. 284. in nouiſſ. in rub. de re iudic. licet Cuneus in d. §. condemnatum. tenuerit contrariũ. Prima verior, niſi forte nullitas eſſet euidens, per ea quæ dicuntur in ſequenti deciſione. Et niſi in tribus caſib. quos ponit Do. Præpoſ. in c. dilecto. col. 34. extrà de appel. Balb. dec. 470.

130 Nullitas proceſſus. Quãdo iudex per inquiſitionem procedit in caſu à iure vel ſtatuto non promiſſo, poteſt reus quãdocunq; allegare nullitatem proceſſus & ſententię: quia cùm iudex tunc nõ poſſit ſupplere vices accuſatoris, deficit vna ex perſonis ſubſtantialibus iudiciorũ, ſecundũ Iac. But. & Bal. in l. licet. C. de procu. eundem Bal. in l. ij. ff. ſi quis in ius voc. nõ ier. in l. fi. C. de de excep. in l. i. §. ſublata. in 2. col. ff. ad Treb. Fel. in c. inter monaſterium. 7. col. extrà de re iudic. Balb. dec. 318.

131 Nullitas ſententiæ perpetuò opponi poteſt vſque ad 30. annos, licet ab ea appellatum nõ fuerit, aut appellatio ipſa deſerta ſit, ſecundũ glo. in c. vnde quæritur. 35. q. 9. Bald. in l. ſcire oportet. §. fi. ff. de excu. tut. in l. data opera. C. qui accuſ. non poſſ. & in c. ſæpe, de appellat. Angel. in l. ſicut, C. de præſcri. 30. vel 40. anno. Alex. conſ. 59. vol. 4. Socinus. conſ. 10. vol. 4. Iaſ. in l. ij. in fi prin. ff de ſeruit. & conſ. 21. vol. 1. & Corn. conſ. 302. vol. 1. Et hoc q̃ nullitas vſque ad 30. annos poſſit proponi, & allegari, & nõ vltrà: procedit quotieſcunque non vertitur periculũ animę, aliàs poſſet perpetuò agi, vt declarat Spec. in tit. de ſenten. §. iuxta, in fi. Bal. in d. l. data opera. Sal. in l. ſi præſes, C. quomodo & quãdo iud. Card in cle. 1. q. 14. de re iud. & Philipp. in cap. dilecto, de appellat. Et hinc colliguntur, proueniuntq; cõplures vtiliſſimi effectus, qui cũ practicis nõ paruę admodũ vtilitatis quotidie eſſe poſſint, eos ponere conſtituimus: primus igitur effectus hic adducitur iſte, quod nullitate oppoſita in iudicio incidenter per modum exceptionis ſummariè non requirentis, altiorẽ indaginẽ ad impediendam executionem ſententiæ, tunc quippe abſq; dubio aliquo executio ipſa impeditur, vt voluerunt Bar. Alex. Iaſ. & Ripa poſt alios in l. 4. §. condẽnatũ, ff. de re iud. Bal. in l. ab executione. n. 7. C. quorum app. non recipiuntur. Afflict. dec. 283. dum eſt, & Vantius cũ ceteris citatis per eũ, in tracta. de nullitatib. in r. quot & quib. modis nullitas proponi poſſit. n. 32. vbi ſcribit iſta eſſe cõem opin. Secundus effectus quoq; adducendus, non minoris vtilitatis primò iudicabitur, & videtur iſte, q̃ ea, quæ fuerũt attentata pendente lite ſuper nullitate, ſunt reuocanda ante omnia, ſec. Bar. in l. 1. n. 18. C. quando prouo. nõ eſt neceſſe. quẽ ſequuti ſunt Paul. Caſt. & Alex. in d. §. cõdemnatum. Sal. in l. 1. C. ne liceat tertio prouo. & Iaſ. in l. 1. n. 1. C. de bono. poſſ. ſec. tabu. Contrariũ verò aſſeruerũt Inn. & Bal. in c. cum in iure, de of. deleg. videlicet, attẽtata pẽdente nullitate non eſſe ante omnia reuocanda, licet nihil debeat nouari pendente nullitate: idẽque voluit Ang. & Imo. in 1. §. condẽnatum. Rota in deci. 280. in nouis. Vitalis in trac. clauſularũ, cap. nullitate pendẽte, & Francus in d. c. dilecto. q. 10. vbi ait opin. iſtã eſſe verã, tamet ſi prior ſententia Bar. mihi cõmunis videatur, ac frequẽtiori ſuffragio interpretantiũ probata. idcirco reor eam tutiorem eſſe, & ſeruandam fore. Adducitur modò etiã tertius effectus. verũ pro eius reſolutione adnotandũ eſt, quomodo nullitas principaliter, aut incidenter in iudicio tractetur, ſi quidẽ hoc paſſim practicis cõtingit. Nullitas igitur, vt iſte tertius effectus demonſtretur, dicitur incidenter tractata, vbicũque condẽnatus ſimpliciter appellauit: tunc etenim deſerta appellatione ipſa, poterit iterũ cauſa nullitatis non obſtante deſertione proponi. ſec. Bar. n. 10. & Imo. n. 16. in l. ſi expreſſim, ff de app. Pan. n. 9. & Francũ q. 53. aliàs 58. in d. c. dilecto, & Soc. in d. conſi. 10. & quoque omnes fatentur, nec de hoc quiſquam hactenus dubitauit. Principaliter verò nullitas propoſita dignoſcitur, vbicunque dico ſententiam nullã eſſe, & ſi qua eſt appello: tũc iſtam nullitatẽ principaliter nõ incidenter deductam ſore voluerunt. Bar. n. 3. & Imo. in d. l. ſi expreſſim, Iac. But. in l. 1. C quã do prouo. non eſt neceſſ. Anc. in cle 1. de app. Iaſ. in l. 1. ff. de iuſti. & iure. & in l. Titia textores. §. 1. ff. de leg. 1. & Franc. in d. c. dilecto, q. 48. & 58. quorũ opinio cõmunis eſt, teſte Dec. ibi Alex. conſ. 2. vol. 3. n. 14. & Sebaſtiano Vantio, in d. c. quot & quib. modis nullitas proponi poſſit, n. 12. vbi explicat alios modos, quib. nullitatis cauſa principaliter in iudiciũ deducitur, habetque hoc effectũ iſtũ maximi momẽti, quod quando nullitas ſimul cũ appellatione principaliter proponitur, & deſeratur appellatio, tunc appellatione ipſa deſerta non eſt vlterius locus proſequendi nullitatẽ, quaſi ſit vna ac eadẽ inſtantia nullitatis, & appellationis, ſec. Inn. in d. c. ſæpe. Bald. in l. qui teſtamento. ff. excu. tut. Cum. in d. l. ſi expreſſim, Saly. in d. l. 1. C. quando prouo. non eſt neceſſ. & ita in cauſa ſua propria conſuluit Io. de Amicis, conſ. 6. num. 29. cum aliis ſeq. vbi nume. 35. prǽſupponit iſtam eſſe communem opinionem.

Contrariã verò ſententiam, q̃ in caſu hoc non ſit præcluſa via nullitatem ipſam probandi & proſequẽdi, tenuere Bar. in d. l. ſi expreſſim. nu. 10. & ibi Imo. n. 16. Abb. nu. 9. & Franc. q. 58. in d. c. dilecto. Albert. Brun. in conſ. 50. n. 8. vltima impreſſionis. Socin in d. conſ. 10. & Gramm. conſ. ciuili 164. vbi profert hoc magnum & vtile verbum, ita obtinuiſſe in ſacro regio conſilio. Neap. & iſtam opinionem ſequitur quoque Natta, conſ. 217. aliàs 307. nu. 3. cum aliis ſeq. & Couar. in ſua prac. c. 24. circa fi. vbi inquit communẽ ſibi apparere, & ita his dieb. in facto obtinui. ideo huic vltimæ ſententiæ tanquam communi inhæreo. F. Viuius opin. 551.

132 De nullitate dici poteſt vſque ad 30. annos, quando tamẽ per modũ agendi directè ac principaliter deduceretur, teſte Alex. conſ. 59. lib. 4. Dec. conſ. 8. col. pen. Quã concl. intellige procedere, vbi non verteretur animę periculũ, aliàs perpetuo agi poſſet, iuxta not per Saly. in l. ſi præſes. C. quom. & quando iud. item intellige, niſi ipſo iure actus geſtus nullius eſſet roboris: nam tunc perpetuò etiã ipſa nullitas durat, ex reg. quæ ab initio. ff. de reg. iur. in c. nõ firmatur. extra co. tit ſus, ſi per modum exceptionis nullitas proponeretur: ſimiliter nec temporis curſus præfinitus eſſet, ſec. Alex. conſ. 82. vol. 4. lib. 3. Sebaſt. Vantius de nullit. quoties & intra quod temp. n. 8. Quibus adde, quod nullitatis cognitione pendente principale appellationis negotium conquieſcit, l. contra maiores C. de inoffi. teſt. quã concl. limita, vt per Bal. ibi, niſi temerè nullitas deducta eſſet, ex not. per Alex. conſ. 68. col. vltim. lib. 7. Hyppol. ſing. 152. Seb. de nullit. vbi ſuprà. num. 12. Bellacomb.

133 Nullitatem ſententiæ propones ex vna cauſa, poterit etiam aliam omnẽ nullitatis cauſam proſequi, ne ſententia cõfirmetur, teſte Abb. conſ. 97. lib. 1. Alex. conſ. 147. lib. 6. ſi tamen libellus nullitatis cauſæque proſecutio generalis fuiſſet: & ſẽtentia generalis ſubſecuta, obſtaret exceptio nullitatis nõ ſpecificè deductæ, ſec. Franc. in c. dilecto. q. 14. de app. in qua q. nullitatis, dic, q̃ ſuper nullitate notoria pronunciatur, etiam parte nõ peten. nec lite conteſtata, iuxta tradita per Miſing. cent. j. obſer. 20. vbi ita ſæpius in camera fuiſſe iudicatum aſſerit. Quomodo autẽ nullitas & iniquitas ſimul in iudiciũ deducantur, & an ſimultaneo proceſſu expediri debeant? vide eũdẽ cent. 4. obſer. 63. & an nullitate in iudiciũ deducta inhiberi poſſit per ſuperiorem iudicẽ inferiori, impediatúrque executio? hic, vt per eum cent. prædicta obſerua. 64. Bellacomb.

134 Nullitas ſententiæ poteſt ſemper & indiſtinctè adduci. cle. 1 de re iud. c. licet. de prob. c. cùm venerabilis. de except. Bart. in in l. damus. ff. de re iudi. in l. qui agnitis. de excep. & in l. ſi expreſſim. cum ſimul. de appel. Pan. in 2. part. conſ. 55. in 2. dubio. Iaſ. in l. 1. in 3. col. Ang. Aret. in 1. vol. conſiliorum. Barb. conſ. vltim. in 4. col. vbi dicit, quod nullitas in criminalibus poteſt in quacunque parte iudicij allegari. Et idem in ciuilibus tenet Phil. in cap. dilecto. in 13. col. de appel. & Alexan. in 5. vol. conſ. 47. in fi.

Limita niſi quis renunciaſſet nullitati. Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 73. Idem.

135 Si de nullitate principaliter agitur, impeditur exequutio ſententię: ſecus de nullitate. opp. per viã exceptionis. Dec. in conſ. 103. poſt Paul. de caſtr. in auth. quæ ſupplicatio. C. de preci. imper offer.

Fac. quod vult Alexander. in 5. vol. conſ. 83 circa fin.

Et quod nullitas impediat executionẽ, tenet Alex. in 1. vol. cõſ. 33. in fi. Et ſi prima ſententia ſit confirmata, Cardin. in conſ. 71.

136 An vbi apponitur pœna, habeat locũ, quando contractus eſt nullus? vide multa pro & contra, per Fel. in c. tua nos. in 2. col. de iureiurando. & aliquid in c. ceterum in 6. col. de iud. Et pulchrè in c. ex tenore. in 3. & 4. col. de reſcript. & in 6. col. Iaſ. in l nẽ. dubium. in 13. col. C. de ll. & in l. 1 §. hac autẽ verba. in 2. col. quod quiſque iu. & in l. ij. §. q̃ ſi in patris. in 6. col. ff. ſolut. matri. Idem.

137 Nullitas incidenter putà per modũ exceptionis propoſita regulariter ſi fuerit in promptu, executionem impedire conſueuit. Multas authoritates ad hãc ſententiam allegat Seba. Vant. in tract. de nullit. ſenten. in rub. quot, & quibus modis nullitas in iudicio proponi, & ſuper ea libellus & ſententia concipi & formari poſſit. num. 32. Et hanc doctrinam communem

doct.

doc. ſentēt á eſſe aſſerit *Alex. de Imo. in conſ. 33. n. 9. in lib. 3.* & facit mentione ipſe huius deciſionis *in cōſ. 85 n. 8. in 2. lib.* Ergo ea limitetur tradiderūt idē Ale. *in cōſ. 83. n. 8 & 9 in v. lib. cōſ.* & poſt eū Apoſti. *in d. conſ. 33. in verb. executionem.* Kirchouius.

138 Nullitatis exceptio, tametſi reſcripto aut ſtatuto diſponente, ne vlla exceptio contra inſtrumentū poſſit opponi, nō admittatur: tamen ſi cauſetur ex defectu nullitatis, & ſic iuriſdictionis, putà ſi opponatur quod inſtrumentum falſum aut nullū ſit, iuxta commun. doc. ſententiam, rectè opponetur, vt refert ac ſequitur Bened. Capr *reg. 51. nu. 22.*

139 Si ſtatuto caueretur contra ſententiam latam cōtra inquiſitum non poſſe opponi aliquam exceptionem nullitatis, non diceretur ſublata exceptio nullitatis prouenientis ex defectu iuriſdictionis, & competentiæ iudicis. Soc. iu. *in conſ. 78. nu. 15* vbi com. eſſe probat. Bonac.

140 Iudex, ſi incipit à præcepto executiuo, niſi ſit clauſula iuſtificatoria, actus eſt ipſo iure nullus. *Iaſ. in l. ne quicquam. ff. de offi. procon. nu. 6.* magis com. dicit. Villal.

141 Iudex vnius territorij debet alterius iudic. requirētis ſententiā exequi. *Iaſ. in l. proper. §. fin. aut̄ cū reus. C. de iud.* Vezinus.

142 Iudex ſecularis nō tenetur exequi ſententiā iudicis eccleſiaſtici, quādo pro cōdēnato eſt præſumptio contra ſententiā D. M. Ale. *int. perniciosam n. 122. de off. ord.* com. dicit. Bonac.

143 Quādo in iudicijs ſummariis & cauſæ ſummariæ vt eſt executio iudicati, incidit alia quæſtio nō ſūmaria, vt eſt quæſtio proprietatis, tamē debebit quæſtio illa incidens ſummariè decidi, ſicut principalis, ſecundum doct. communiter *in l. à diuo pio §. ſi poſt addictum. ff. de re iud.* Balb. *dec. 29.*

144 Ius excipiendi tranſit etiā ad ſing. ſucceſſore. *l. ſi tibi decem. §. pactum. ff. de pac. l. ſi à te. §. Iulianus ff. de exceptio. rei iud.* Alex. *in 5. vol. conſ. 170. circ. fi.* vbi al. no. per Pau. *in l. ſi terrius. §. 1. ff. de aqua plu. arcē.* & idē vult ipſe Alex. *in l. ait prætor. in prin. ff. de iureiur.* & *in cōſ. 268. in fi.* Bal. *in l. illicitè. ff. de rebus eo.* Vezi.

145 Tempus executionis cauſarum criminalium eſt in iudicis arbitrio. Boer. *dec. 45. ibi. nu. 7.* com. dicit. Villal.

146 Iuuare aliū nec iure Cæſarū, nec iure Pontificum in foris exequendo quiſpiā tenetur, vt frequenter placitum affirmāt Dec. *nu. 4.* & Chuchalon ad illū *in l. culpa caret. ff. de reg. iur.* Franc. Caſon & qui eū cū aliis refert, Viuius *lib. 1. opin. 33.* quam etiam in rem videto, quę ſuperius obſeruo, *ver. Defendere.* E. Suarez.

De vſuris rei iudicatæ.

TITVLVS XVI.

EXceptio vſurariæ prauitatis oppoſita contra ſententiā ſuper inſtrumento contractus vſurarij, debet impedire executionem ipſius ſententiæ, quæ nunquam tranſit in rem iudicatam. Et ideò pro executione impedienda poteſt adiri iudex eccleſiaſticus, qui inhibeat iudici laico ſuper executione, vt ſub excommunicationis pœna ſuperſedeat vſq; ad ius cognitū, ſuper d. cōtractu. & iſte eſt modus antiquus ſecundū *Ang. in l. 4. col. fi. ad fin. in §. condemnatū. ff. de re iudica.* quia Ang. licet dictū morem dānet ibi, & Ang. ſequatur Parb. *in conſ. 18.* tamen eorū ſententia refellit Tiraq. *de vtroque retractu.* vbi de retractu cōuentionali agit. *in gl. 2. nu. 36. in p.* Natta *conſ. 497. ad fi.* vbi etiā dicit ſe conſuluiſſe, bonum eſſe fieri debere Principis decretum ſuper hoc: Ne ſ. ſuper cōtractu vſurario interim exequatur, ſed ſuperſedeatur. Et debet prius peti abſolutio à iuramento, vt per Alb. *in rub. C. de vſuris, col. 3.* Nā ſententia ex inſtromēto nullo, nō debet exequi, cum inſtrumento tanquàm corpus ſine anima exiſtat. Rol. à Valle *in conſ. 39. nu. 41. in 3. vol.* Bonacoſſ.

2 Tēpus ſoluendi cōdēnationē à ſententia diffinitiua à qua fuit appellatum incipit currere ſi fuerit confirmatum à tēpore ſecundæ ſententiæ *per leg. 2. C. de vſuris rei iud.* agitur enim ſemper ex ſententia confirmante, & non ex confirmata. Iaſ. *in l. ſi ſe non obtulit. §. ſi quis. nu. 4. ff. de re iudi.* Vcai.

Quibus res iudicata non nocet, & de rebus inter alios iudicatis aliis non nocere.

TITVLVS XVII.

STatutum diſponens, quòd ſententia lata cōtra vnū, poſſit exequi contra alium, valet & tenet An. de Trem *in add. ad Bonac. in pract. excep. in rub. de except. & be*re quę poſt *nu. 5. in verbo, & interdum,* cōmunem dicit. Villa.

2 Mandatarius ſucceſſorem nō damno afficit ſententia in antec. illorum lata, commune inquit Soc. *conſ. 181. nu. 93. lib. 1.* magis cōmune affirmat Dec. *conſ. 445. nu. 19.* & *Aym. Grau. conſ. 197. nu. 7.* Sed contrarium verius & cōmunius oſtēdit diligenter & operosè Pinel. *in l. 1. par. 3. nu. 43. C. de bo. mat.* Bella.

3. Sententia lata in cauſa alicuius pedagij inter certos mercatores & muliones, & exactorem ſeu dominū alicuius pedagij in vtilitatē exactoris, nocebit nō ſolùm illis qui ſunt in cauſa, ſed & aliis qui nō erāt in iudicio: nā vbi ſemel cōſtitit de inſtitutione pedagij, aliquo iuſto titulo, tūc talis ſentētia ſemel lata faciet ius quoad omnes alios tranſeūtes. ſec. Guid. pap. *dec. 549.* dū tamē nō appareat colluſū fuiſſe inter partes. ita Gui. Pap. *dec. iam dicta.* qui ita deciſum fuiſſe atteſtatur. Bellac.

4 Sententia lata cōtra hęredē præiudicat legatariis & fideicō. *l. Papinianus. §. ſi ex cauſa ff. de inoff. teſt.* notatur *in l. ſi patrona. §. fi. ad Treb.* & ibi Bar. Alex. & Caſt. dato etiā quòd fideicommiſſarius nō fuerit citatus. ita Paul. Caſt. ibi Dec. *conſ. 342. nu. 7.* & lex præſumit, quòd ille ad quē cauſa principaliter ſpectabat, erit diligēs ad cauſam ipſam ſuſtinendā. Decius ibi, & Alex. *conſ. 119. n. 35. in 6. vol. & conſ. 123. 1. vol* fallit in tribus caſib. qui ponuntur *in l. ſi ſeruus plurium. §. 1. de leg. 1.* & ibi Iaſ. Idem.

5 Quæſtio, An ſentētia lata cōtra hęredē præiudicet & noceat legatariis? Reſp. in hoc variæ ſunt doct. ſententiæ. Aliqui dicūt diſtinguendū eſſe, An ſentētia lata ſit cōtra hæredē cōtumacem vel colludentem, & tūc ipſo iure abſq; neceſſitate appellationis, minimè præiudicet legatariis, quin non obſtante exceptione rei iudicatæ, poſſint agere ad legata aduerſus victorem ipſum: an verò lata ſit ob iniuriā & culpam ipſius hęredis, qui iudice ad iniquè pronūciandū prouocauit, nec deinde, cùm potuiſſet à ſententia appellauit, & tunc noceat legatariis ad hoc ne poſſint victorē cōuenire, quia tutus eſt exceptione rei iudicatæ, & hæc fuit opinio Bar. *in l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi hæreditatis ff. de leg. 1.* quam ſequūtur ibi Iac. de Aren. Alb. *nu. 5.* Cum. *lect. 2.* & Iaſ. qui dicit cum Bar. communiter trā-
6 ſire alio. Ratio † differētię allegatur, quia in primo caſu hęres verſatur in dolo, ideóq; propter dolū hęredis ſubuenitur legatariis etiam contra victorem: in ſecundo verò tātum eſt in culpa, atq; ob id contra hæredem quidē, non autem aduer-
7 ſus victorē ſubuenitur. Quidā verò exiſtimāt † contra Bar. etiā hoc vltimo caſu, quādo hæres fuit in culpa, nec appellauit cùm potuiſſet, ſententiā latam iniquè legatariis ipſo iure nō nocere abſq; vlla neceſſitate appellandi, ſicut *in præced. gl. ibi, verb. nō nocebit. 2. intellectu.* Imo Pau. de Caſt. Cum. *lec. 1.* Alex. & Are. Ideóq; agere poſsūt aduerſus victorē, & dicere vim & poteſtatē teſtamēti non obſtante exceptione rei iudicatæ.

8 At quicquid ſit hęc doc. cōtrouerſia optimo diſtinctionis moderamine tollitur, vt ſententia lata cōtra hæredē, qui fuit in culpa, quia nō appellauit, cū potuiſſet, legatariis noceat ne poſſint agere cōtra victorē, ſi ſ. ab ea intra tēpus legitimum à die ſcientię non appellauerint: quod ſi verò legitimè appel-
9 lauerint, tūc agāt quoq; aduerſus † victorē, vt ſententia lata per iudicē appellationis reuocetur. ita tenet gl. *d. §. ſi hæreditatis. verb. non nocebit. in 1. intellectu,* & ibi ſequitur Cum. *lec. 1.* & eam ſententiam frequentiori doc. calculo approbatam eſſe firmat Alex. *l. ſæpè. nu. 83 ff. de re iud.* M. Graſſus.

10 Cōdemnatus vt hęres in executione ſentētię poterit allegare, quòd eſt hæres cū beneficio inuētarij, licet in toto proceſſu nō allegauerit & ſi talis hæres eſt beneficio inuētarij ſoluerit, & demū cōſtat bona defuncti nō ſufficere pro exſoluēdis omnib. creditor. poterit cōtra eū agere cui integrè ſoluit, vt ſibi pro rata ſatisfaciat. Io. Faber *in §. extraneus. num. 7. Inſtitut. de hæred. qual.* Bellac.

11 Fideicōmiſſarius vniuerſalis etiā nō citatus, lata cōtra hęredes ſententia læditur. cōmune aſſerit Rip. *in l. filiusfa. §. diui. n. 59. ff. de leg. 1.* probant Pau & Alex. *n. 2. in l. ſi patroni. §. vlt. ff. ad Treb.* Alex. *in l. ſæpe. n. 16. ff. de re ind.* Dec. *conſ. 34.* Suar.

12 Sententia in caſu falſi lata inter partes nō nocet notario non vocato, nec audito in ea falſitate, ſecundum Fel *in c. cum Ioannes Eremita, de fide inſtr.* Boēt. *deciſ. 117 nu. 17.* Vezin.

13 Sententia lata cōtra inſtitutum nocet ſubſtituto etiā nō citato. *l. ex contractu. ff. de re ind.* Bar. *in l. in diem. ff. de aqua pluuia arcend.* Dec. *conſ. 342. nu 7.* Vezinus.

14 Sentētia lata contra reū, aut cōtra vnum ex tutoribus, aut contra vnū ex correis, non nocet alteri fideiuſſori, aut coniutori, aut correo, qui nō fuit citatus in ea cauſa. *l. fi. C. de fideiuſ*

Soc. ... nu 13.& 14.part. ... idem in laudo quod latum cōtra principalem non nocet fideiuſſori. Dec.conſ. 400. in fin.& neque nocent acta ibi facta ipſi fideiuſſori non citato. Corn. conſ.281.in 3.vol.nu.6. Vezinus.

15 Ius poſt litem conteſtatā ſuperueniens actori ex cauſa de præterito, ſibi prodeſt, ita vt ſequi debeat ſententia in ſuā vtilitatē, c. Abbate ſanè de re iud.in 6. Alex.conſ. 176.vol.y. Iaſ.in §.omniū.de actio.nu.63.ſecus ſi ius ſuperueniat ex cauſa de præſenti. dicto cap. Abbate ſanè,& Iaſo.in d.§. omnium. Vezinus.

19 Ius ſuperueniens auctori meo, an mihi proſit? Bar.& doc. l.rē alienā.ff.de pign.act.de quo eſt tex. in l.à Titio ff. de rei vēd. & in l.apud Celſum.§.ſi à Titio ff.de excep.doli. & quod proſit, tenet Alex.in 5.vol.conſ.1.in 9.col.in fi.Cor.in 4.vol.conſ.79.ver. & quando ſuperuenit ius. Vezinus.

17 Ius ſuperueniens non requirit nouum libellum. Alex. in l.non poteſt ff de iud. Idem.

18 Ius ſuperueniens actori, an ei proſit? vide Bart. in l ſi mandauero.ff mand.& in l.ſi mulier.ff.ſolu.matr.& in l.rei iud in y.col. eod.tit. Iaſ.remiſſiue in prin. Inſtit.de actio.in ſi.commu.& aliquid per eū in l.ſi prius.in 6 col ff.de ope.no. nun.& pulchrè per eum in §.omnium in 12.& 13.col.Inſtit.de actio.vbi conclud.quod ſi actor in libello petiit abſolutè ſe declarari dominū, nō expreſſa cauſa, prodeſt tale ius ſuperueniēs.c.abbate ſanè.de re iu.in 6.

Si verò petiit ex cauſa ſpecifica, tūc ſi ſuperuenit ius ea cauſa de præterito proderit, aliàs non. vide Alex.in 5.vol.conſ. 160. in vlt.colum.

19 Et quod ius ſuperueniens ea cauſa de præterito proſit, tenet Alex.in 5.vol.conſ.127.in j.col.

20 Notat tamē ibi Iaſ.quod illud quod dicitur de cauſa de præterito, procedit quādo cauſa agitur corā iudice ord. ſecus ſi agerctur corā delegato. al. Bal.in l præſcrip.c.ſi cōtra ius.in 8.q.

Subiungit tamen Iaſ.eſſe viden. Lud.Ro.tenentem contrarium in l ſi Titium ff.de ver.obl. Idem.

21 Ius ſuperueniens poſt concluſum in cauſa non prodeſt. Alex.in d.conſ.150.in vlt.col. Idem.

Quid in iure ſuperueniente, reo an ei proſit? Alex.latè in d. l.ſi mulier.& Iaſ.vbi ſuprà. Idem.

22 Remediū ordinariū vbi cōcurrit cū extraordinario vnū per aliud nō tollitur: nā ſi quis ſemel ordinariū intētauerit, poterit demū ad extraordinariū redire, & ecōtrario. cyn.in l.etiā. c.ſi tut.vel curat.interuen. Guid.Papæ conſ.105.n.5. Vexious.

Si ex falſis inſtrumentis, vel teſtium. iudicatum erit.

TITVLVS XVIII.

SEntentia abſolutoria à iudicij obſeruatione propter libelli ineptitudinē vel actoris abſentiam, magis eſt interlocutoria, quā diffinitiua.c. ad diſſoluēdū.ext.de deſpo. impu.ibi Panor.& Bar.in l.T itia.ff.de accuſat. ſecus ſi ab ſolue. eum, quia actor non probauit, ſecund.gl.c.de his.extr.eo Balb.dec.262.

2 Sentētia ſuper ineptitudine libelli eſt interlocutoria: caſus eſt ſingularis ſec. Rō.in l.metū.§.ſed quod prætor. ff. quod metus cauſa.& ſec. Nicellū, in rubrica ff.de re iudi. idē in ſententia ſuper recuſatione iudicis, ſec. Archid.& Io.And.in c. iudex ab apoſtolic.de offic.delegati,in 6.Nicel. vbi ſ.idē in ſententia ſuper deſertione appellationis, licet habeat vim diffinitiuæ, ſec.Inn. in c.auditis.extrà.de procu.Ang.in l.imperiū ff.de iuriſd.om.iudi. Bal.l.y.C.de epiſc.audiē.Rom.& Nicell.in d.rubrica, de re iudic.vt habeat vim diffinitiuæ, quando eſt appellatū à diffinitiua, vel à ſententia lata ſuper exceptione peremptoria, ſecus ſi ab alio grauamine illato ante diffinitiuam. Balb. dec. 421.

3 Sententia lata ſuper executione ſententiæ, eſt interlocutoria, ſec.cōmuniter doct.in l.ab executione. C. quor.ū appellat. licet Iac.But.ibi teneat eſſe diffinitiuā.idē in ſententia excommunicationis ſec.Spec.in tit.de ſen.§.ſpecies.v.ſententia autē excōmunicationis.gl.But.& Pan.in c.ſacroſan.de ſen. excomm.Fel.in rub.extr.de re iudic.Roma & Nicel.in rub.ff.eo.idē ſec.eos, vbi ſ.in ſententia lata ſuper exceptione perēptoria, licet habeat vim diffinitiuæ, vt etiam vult Bal.in l.pe.C. de ſent. ex breuicu. recitan.& in ſententia ſuper incidenti ſec.eos & Spec. in d.§. in prin. Nec in ea requiritur ſcriptura, per l.defendente. in verbo, facias iudicata,& in verbo, reſponſum habes. ff. de arb. ideo. ſec.Bal.in d.l.pen.idem in ſententia primi vel ſecūdi decreti, ſec.Bar.in l.ſi finita.§.ſi forte.ff de dam.infect.Roma & Nicel.vbi ſ.allegat gl.in l.præſenti.§.ſi hoc facere.gl.magna, in fin.c.d. his qui ad eccleſ. confug. Licet ſentētia ſecundi decreti habeat vim diffinitiuę, & poſſit dici mixta, ſecundum Bal.in l.per hāc. circa fi.C.de tempo.appella.& domi.Præpo. in c.cùm ceſſante. 9. col.extrà de appellat. Balb.dec.422.

Sententia contra maiorem abſentem contumacem, per dolum,& falſas probationes producentem lata, eſt nulla: præſertim ſi iudex ſecutus fuerit probationes huiuſmodi, vt probatur in l.ſi prætor.§.Marcellus,&ibi gl.Bart.& alij de iudic.Abb. in c.cum venerabilis, de excep.& plenius in c.hæc cauſam de proba.probatur etiam in l.qui agnitis.eo.tit. de excep. faciunt l.1.y. & 3.C ſi ex falſ.inſtr.& quod notatur in l.querela.C.de falſ.Io. And.in d.c.hæc cauſam, hāncque opinionēm ſecutus eſt Soc. in conſ.18.in 1.parte. Villal.

5 Sententia diffinitiua lata ex falſa cauſa valet mero iure, licet ſit iniuſta.l.1.§. item cum contra ſacras conſtitutiones. ff. quæ ſenten.ſine appel.reſcindan.leg.cùm putarem. ff.familiæ erciſ. doc. in l.ſi prætor.§. Marcell.ff.de iud.& in l. Diuus.ff. de re iudi. Bar. Soc.in l.qui agnitis.ff.de excep.& in l.iuſtè poſſides.n.6.ff.de acq. poſſ.propterea reſtitutionis remedium quo ad retractationē neceſſarium eſt, d.l.diuus.& ibi doc.ff de re iud.quam ſententiam communem eſſe ibi docto. teſtantur. Et Syluest. Aldobran.§ ſi quis autem.nu.8.& 13.cum ſeq.Inſtit.de excuſ. tut. vel. curat.quāuis ipſe putet per d.l.qui agnitis.defendi pulſe in ſententia non opus eſſe reſtitutione, cùm cognita rei veritate nō detur rei iudicatæ exceptio, quæ daretur ante reſtitutionem, ſi mero iure valeret.Adde l.1.& y.C.ſi ex falſis inſtr. Prętere a cùm ideò ſubſiſtat rei iudicatæ authoritas, quia lex præſumit ei veritatē ineſſe.l.ingenuum.ff de ſtatu hom. l.res iudicata.ff. de reg.iur.detecta autē veritate rei & falſitate inſtrumentorū iā eneruatum ſit fundamentum d.præſumptionis, cū nihil magis repugnet veritati quàm falſitas, quę eſt veri immutatio, ſequitur quod ſentētia ipſa vitiatur ex vitio intrinſeco, quod ineſt ipſi ſententiæ, ideò non eſt neceſſaria reſtitutio, quę ſolet reparare ea quæ accidunt rei & ſentētię, nō quæ inſunt, vt patet in l.1.ff.de in integr.reſtit.& hoc eſt de mente gl.in l.ſi fide iuſſ.§.in omnib.in verb.ceſſat.in fi.ff. mandati.& per alia nonnulla, quæ & ſimilia argumenta ante illū Iaſ.in repet.l.admonendi. nu.10.& Io.Corr.ibid in § incipien.ſpecies falſi.nu.22.& Laſ.noſter in d.l.diuus. Adria.nu 6.7.8.& 9.& d.l.qui agnitis. n. 6 cū ſeq.Item idem Zaſ.in lib.1.ſing.reſpon.c.13.incip.ſentētias tráſactionéſue ex falſis inſtrumentis datas, ſine in integrū reſtitutione retractari adduxerunt: tamen ſententia cōmunis à pleriſq; doct. plurib.optimis & bonis argumētis defenditur. gl. in verb.denegandā.in d.l.ſi prætor.§.Marcellus. & ibi doct.in d. l.admonēdi.& in d.l. Diu°.& ibi maximè Iaſ.n.7.& in d.l.qui.agnitis. Abb.in c.cū venerabilis.n.41.Dec.n.31.& 32.ext. de excep. quorū argumenta ibi quilibet per ſe videre poterit. Kirchō.

6 Sententia expertorum peritorūq; in arte, vt ſunt Medici, obſtetrices, æſtimatores, & ſimiles qui de credulitate iurant, & nō de veritate, nūquā tranſit in rem iudicatā, ita quod perpetuò ab ea poteſt appellari, ac poteſt retractari, reuocariq; ipſa ſentētia poſt tempus datum ad appellandum, ſi ſuperueniret dictum aliorum magis peritorum, qui contrarium dicerent, quod prędicti imperitè æſtimauerunt, & iudicauerunt, ſec.Ioan.And.in addi. Spec.in tit. de homicid. §.ſi.ver. ſed pone. Bal.in l.ſi ab hoſtibus.§.ſi vir.ff.ſol.matr.Ang.in l.quod ſi mancipium.ff.de adil.edict.Ant.& omnes in c. propoſuiſti. de probatio. Iaſ.in l.admonendi.ff.de iureiur.Barb.& Dec num. 42. cum aliis ſeq.in d.c.propoſuiſti.Maran.in tract.iudiciorum. in 6.par.in 1. actu.nu.131.aliàs 141.& Marſi.in l.1.in fi.aliàs §. ſi quis vltrò.ff.de q. nu.55.vbi ſcribunt iſtam eſſe communem opin. & ita conſuluit Io.de Amic.conſ.102.vbi nu.4. pariter dicit iſtam communem ſententiam fore, prout aſſeruit quoq; Gramm. conſ. ciuil.118.nu.y.& cag.in reg.conſily.ff.de reg iur.nu 32. ſed ſi appellatio interpoſita extitiſſet ab hac ſententia expertorū, vtique curreret,& periret inſtantia appellationis vnius anni circulo, quemadmodum in cęteris iudiciis,& poſſet ipſa ſententia exequi, vt in c.ex ratione, de appel.& ita conſuluit Gramm. in d.conſ.ciuil.118.Item interpretatur dicta communis nō habere locum, vbicunq; experti aſſumpti forent accedente ambarum partium conſenſu, tunc quippe ſententia iſtorum retractari nequit, ſec.Iaſ.in d.l. admonendi.& Maran. vbi ſuprà. F.Viuius opin.704.

7 Sententia, qua iudex ſimpliciter pronunciauit, prout in cōſilio ſapientis, ſeu conſultoris continetur, qui in eo retulerat Titium condemnandum, valet, & tenet propter relationem

ſactam

factã ad illud conſiliũ, ſec. Pet. Cy. & B. *in l. j. C. ſi aduer. lib.* Ang. *in l. qui ſe dicit. ff. de iud.* Abb. & Dec. *in c. cum venerabilis. de except. n. 14a.* & Maran. *in tract. de iud. in 6. part. 3. part. n. 126. ſuper primo actu*, in quib. locis recitãt iſtã eſſe cõmunem opin. Hoc vero limitatur nõ procedere vbicunq; iudex diceret in ſententia, pronũcio in omnibus & per omnia, ſicut pronunciauit talis iudex in tali cauſa, tũc profectò huiuſmodi ſententia nõ valeret aliquo pacto, ſi quidẽ certificatio nulla fit per relationem ad acta eiuſdem inſtantiæ, ſec. Ang. & Imo *in l. ſi convenerit. ff. de re iu.* Spe. *in tit. de ſent. prola. §. qualiter. ver. ſed ſi iudex.* vbi pariter Io. And. *in add.* hoc firmat. Ang. & Iaſ. *in §. curare nu. 37. Inſtit. de act.* vbi ſcribit iſta eſſe com. opi. Fallitque ſimiliter ꝑmiſſa cõmunis nõ habere locũ, quãdo iudex formaliter aſſereret, pronucio abſolutionem, vt in conſilio: hoc in caſu cũm iudex ipſe futuri temporis verbis vtatur nõ valet ſententia, ſec. Bar. *in d. l. j. C. ſi aduer. lib.* & Dec. *in d. c. cum venerabilis.* vbi n. 144 præſupponit iſtã eſſe comm. opin. quã ſequitur Vatius *in tract. de nullitatib. in tit. de nullitate ex defectu proceſſ. n. 91.* ſed ſi iudex diceret in ſententia: condemno, ſi eſt p[illegible] aut [illegible]liter abſoluo. hoc caſu abſque dubio valet ſententia [illegible], ex Ang. *in d. §. curare.* & ibi Iaſ. *nu. 30.* qui explicat opin. hanc c[illegible]n. fore. F. Viuius *opi. 705.*

8 Sententia eſt nulla, quæ pendẽte dilatione fertur, quia dilatio pen[illegible]en e termino nũ currit, teſte Iaſ. *conſ. 10. lib. j. in l. quia pro tribunali. n. 5. ff. de re iud.* Vant. *de nullit. ex defec. iuriſ. ord. nu. 5.* Q[illegible] conc[illegible]mita, niſi cauſa ob quã dilatio cõceſſa fuit ceſſa[illegible] e, [illegible] iudex ea reuocaſſet, quia tunc iudicis officiũ non cõqu[illegible], ſec. Bal. *in c. 2. de dila.* Alex. *conſ. 34. in fi. lib. 2.* Tiraq. *tract. conſ. ceſſ. part. 1. nu. 74.* finge iudicem alicui tẽpus ad cõparendũ vel reſpondendũ poſitionibus præfixiſſe: ille verò ſtatim cõparuit & reſpondit, tunc iudex non aliter expectato termino d[illegible] ora tũ dierum ad vlteriora, iure procedere poteſt, cum fin[illegible] ſit cauſa dilationis, teſte Bar. & aliis *in l. à filia. §. alumno. ad Treb.* Rom. *conſ. 503. col. 3. ver. moueor.* idem erit quã io iudex [illegible]lati[illegible]ne reuocat, ex no. per Are. *l. ſi quis hæres. 2. ff. de acq. hær.* [illegible] a ta[illegible] ſeu reuocare poſſe intellige cauſa deficiẽ. vt per Io. An. *ad Spec. tit. de dilat. §. 1. ver. probatoria.* Quę omnia limita, vt per Iaſ. *d. l. qui pro tribunali. q. vl.* vbi reg. negatiuam tradit, quòd penden. dilatione nihil à iudice eſt innouandum, quam etiam pluribus modis limitat. Idem.

9 Sententi[illegible] ob inſtrumenta de nouo reperta, quorum vſus in primo iudicio certã ob cauſã impeditus eſt, retractari poterit. cõmune p[illegible]o ex Iaſ. *in l. Imperatores. num. 6. ff. de re iud.* And. Alcia. *in l. ſub prætextu. C. de tranſ.* Quod ſi nulla iuſta impedimenti cauſa oſtẽdatur, nec inſtrumentis de nouo repertis, nec etiã teſtamento vel aliqua alia vltima voluntate de nouo eruta, atq; inuenta reſcinderetur. ſic. n. dictat vera & frequentius recepta Accur. doctr. *l. 3. §. item ſi ipſe. ver. eniceru. ff. ſi cui plus quàm per l. Falc.* a qua ſtãt eodem in loco antiquiores iuris proceres. & Alex. *in d. l. Imperatores. nu. 1.* Iaſ. *in l. nõ minorẽ. n. 1. C. de trãſ.* Quã is perperã aliud autumarint. Ro. *ſing. 95.* Iaſ. ſibi aduerſus, *in laudata d. Imperatores. n. 2.* Fel. *in c. ſuborta. n. 11. de re iud.* & illud cũ Alex. *in d. l. ſub prætextu. n. 6.* magis commune poſuerit Franc. T[illegible]ra. vir alioquin magna diligentiæ laude dignus *op. 84.* qua etiam de re latius alibi. E. Suarez.

10 Sententia, quæ vel per aduerſarij cõfeſſionẽ inique obtẽta probatur, vel ſic rẽ eſſe liquido cõſtat, reſtitutione cõdẽnato indulta infringetur. cõmune inquit Alc. *in c. nouit. n. 46. de re iud.* vel per piam, ac religioſam denũtiationẽ retractabitur. cõmune fatetur Cur. iun. *cõſ. 104. n. 4.* quæ apprimis cõſerunt ad ea, quæ ſuprà obſeruaui *n. 50. ver. denique.* E. Suarez, & Bon.

11 Sententia qua nullum fuiſſe teſt[illegible]mentum contra hęredẽ pronunciatur, & iis quibus aliquid legatur, nocet. commune ponunt Alex. & qui illum laudat Ant. de Trem. *in addi. ad Bon. in rub. de excep. & bon. nu. 5. ver. nota autem nono.* ac Villal. *in ſua collect.* Idem.

12 Sententia, quæ irretractabile damnum infligit, ſi nulla dicatur, nõ antea executioni mandabitur, quàm illius vires diligenter excutiãtur, tametſi alteri indagine opus ſit. communiter loquiunt Iaſ. *in l. 3. §. ſi ſeruus. nu. 9. ff. de acq. poſ.* Iulius Clarus *in pract. §. vlt. q. 94. ver. ſcias autem.* Idem.

13 Nullitas ſententiæ quę prætẽditur reformari ex eiſdem actis, eſt petẽda corã iudice ipſius actus. glo. *in l. 4. C. de accuſ.* aut principaliter pętenditur pronunciari nulla, & tunc datur optio grauato: niſi allegentur ſordes ipſius iudicis. Fel. *in c. per tuas, de ſen. excom.* cum. dicit. B. Villal.

Nota iſtã cõmunem ad intel. *l. 2. tit. 28. part. 3. & l. 2. tit. 15. lib. 3. ord.* in qua l. aſſign[illegible] t[illegible] tempus [illegible] dierum ad dicendum de nullitate, de iure tamen cõmuni, in actore durat vſque ad tẽpus actionis: & in reo [illegible] perpetuũ. Iaſ. *in l. data opera. ff. de fideiu.* quẽ refert Ant. de Tre. *in add. ad Bon. in pract. excep. de temper. execut. n. 18. in verbo perpetuũ.* Vnũ tamen nota, quòd ſi appellatio eſt interpoſita ex cauſa probabili, quòd nullitas poteſt opponi etiam ſinito proceſſu appellationis, ſi tamẽ cauſa erat improbabilis, nõ poteſt opponi, ſecundũ Bal. *in l. cõtra maiores. C. de inof. teſt.* & ſic eſt intelligendũ dictum Pau. Caſtr. *in conſ. 288. vol. 1. nu. 3.* Itẽ nota quòd licet nullitas ſit euidẽs, quæ de iure ciuili poteſt in perpetuũ proponi, vt per Balb. *trac. de praeſc. in 4. part. 4. part. q. 2.* tamẽ cũm in d. l. ſit taxatũ tempus ad dicendum de nullitate, etiam ſi ſit euidens, non poteſt dici de nullitate poſt illud tempus: vt eleganter traditur per Alex. *in conſ. 105. vol. 5. n. 4.* & quæ perplura cõfirmat. Irẽnota & tene menti, quod ſi iudex admiſit nullitatem poſt illud tempus, cum aliàs non debeat admittere, debet pronuntiare ſuper nullitate, vt per gl. & ibi Pan. & Fel. *in c. cum contingat. de eſ dele.* Villa.

14 Additio. Nullitate ipſo iure pa[illegible]t inhabilitas iudicis, vel partiũ à iure naturæ cauſata: prout furor, ſurditas, infãtia, & ſimil. licet per aliquẽ nõ ſit oppoſita. Seb. Vant. *in tract. de nulli. ſent. in c. ex defectu iuriſdictionis ord. n. 36.* communem dicit.

Licet per verba quantumcunq; præciſa & prægnantia, prohibitum ſit opponi de nullitate ſententiæ, tamẽ nũquam excluditur excep. nullitatis, quæ ex defectu poteſtatis, & iuriſdictionis cauſatur. gl. eſt com. approb. *in cle. 1. in gl. fi. de ſeq. poſ. & fruc.* ſec. Dec. *in conſ.* [illegible] *iſto puncto. in prin. vol. 1.* M. Chær.

15 Ordinarius ſententiam abs ſe nulliter latã à qua fuit appellatũ, nõ poteſt reuocare, aut emendare: quã etiam ſi appellatũ non ſit, & nulla fuerit ob turpitudinẽ & ſordes ſuas, ſimiliter nõ poterit emẽdare, ſed ſuperior: prout cõmuniter tenẽt legiſtæ. ſecus erit [illegible] nulla ſit alia de cauſa, quam ex ſordibus & turpitudine, quia tũc ordinarius poterit ſuã ſententiam reformare, vt cõmuniter teneri refert Bene. Cap. *reg. 26. n. 18. & 19.*

16 Sentẽtia lata ex probationibus præſumptiuis, vel priuilegiatis, nũquam tranſit in rẽ iudicatã, ſed poteſt quandocũque cõperta veritate reuocari. eſt com. opi. ſecũdum Cor. *in conſ. 55. viſit. circa fi. verſi. & primo allegatur. volum. 3.* M. Chær.

17 Sententia lata pro mortuo nõ valet: pariter nec decretũ in eius fauorem interpoſitum, ſecundum Bar. & communiter doct. *in l. in ſumma. §. fi. ff. de re iudic.* Reprobata gl. *ibi*, quæ viſa eſt tenere contrarium. Balb. *dec. 27.*

18 Papa & princeps ſupremus poſſunt ſententias nõ ſuo nomine, & ſic planè nulliter latas, ex plenitudine poteſtatis, ratificare ac cõfirmare, iuxta communem, vt refert Bened. Capr. *reg. 54. nu. 33. infra in verbo ratihabitio.*

De Confeſſis.

TITVLVS XIX.

Confeſſio iudicialis habet vim ſententiæ, & nihil expectat niſi præceptum de ſoluendo, *l. 1.* vbi doc. *C. de confeſ.* confeſſus enim pro iudicato habetur, *l. ſicut maior.* vbi Iaſ. *4. not. C. de repud. hær.* & facitiuu *l. nc. 19.* De ore tuo te iudico. & talis confeſſio dicitur liquidiſſima probatio, ſecũdum Cur. *coſ. 224. 261. lib. 4.* & omne probationis genus ſuperat. Rom. *conſ. 391.* Iaſ. *in l. Titia. nu. 39. de ver. obl. in l. licet Imperator. n. 10. de leg. 1.* adeò vt ex inualido proceſſu ſtãte confeſſione ſententia ferri poſſet. Hyppol. *cõſ. 39. ſing. 39.* vbi plures ponit caſus in quibus confeſſio præiudicat. Affli. *dec. 372. nu. 6.* quod limita, & intellige vt per Capic. *dec. 189.* Sed confeſſionem nnon eſſe probationẽ, dixit Fel. *in Rub. nu. 2. de probat.* quem ſequitur Hyppol. *ibi nu. 74.* quã ſententiã non omnes indiſtinctè approbant: nã iudicialis cõfeſſio notorium inducit. Affl ic. *dec. 176.* Gram. *dec. 31. n. 8. dec. 36. n. 36. & ſeq.* intellige in ciuilib. & facta concl. in cauſa, aliàs ſecus. gl. & doc. *in c. ſignificauerunt. ver. liquere. de appell.* Fel. *in c. ex inſinuatione. eo. tit.* Afflic. *dec. 276. nu. 4.* de qua iudiciali confeſſione plura no. Dec. *in c. at ſi clerici. n. 17. vſque ad 44. de iud.* vbi ponit reg. cum ampl. limita etiã vt per Dec. *in c. dilecto. n. 3. de appella.* quãdo agitur de titulo beneficiali, quia tunc confeſſio aduerſarij agenti non prodeſt, ſed titulum probare debet. quod intellige, vt per Boer. *conſ. 40. n. 73.* Rota *dec. 44. de teſtib. in antiq.* Viuius.

2 Confeſſio iudicialis partis in criminalibus locum ſententiæ habe-

habetur, [illegible] Burſ. *conſ.* [illegible] *nu.* 4. *lib.* 3. Q. ani conclu. de [illegible] de O[illegible]c. *deciſ.* 149 *nu.* 6. Cui adde q[illegible] inquiſiri non agitur contra herede [illegible] ſententiam, vt ſi in famoſo latrone, iura [illegible] *in apoſtil. ad Barto. in l.* j *nu.* 19. *C. de confeſ.* & per B[illegible] *d. conſ. col. fi.* vbi [illegible] declarat. Quod autem confeſſio qualificata pœnam mitigare ſoleat, commun. dicit idem Burſ. *d. conſ. num.* 25. vbi alle. Oſaſc. *dec.* 60 *num* 9. Bellacomb.

3 Confeſſio abſente parte facta duobus teſtibus cooteſtib. probata ſemiplenam probationem inducit, quæ cum alia ſemiplena probatione iungi poteſt, ſecundum magis commune m. per Burſ. *conſ.* 11. *numero* 12. *lib.* 3. poſt Gabr. *commun. opin. tit. de confeſſio. concl.* 1. *numero* 52. Bonac.

4 Confeſſio, quę inducitur à iure, vel ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, non poteſt reprobari iſta facta cōfeſſio: nec admittit probationē in contrarium, & ita communiter ſeruatur inquit Aret. *in conſ.* 153. *nu.* 3. Poteſt tamē probari innocētia rei, vt ibi per eū. Rimnal. *cōſ.* 59. *n.* 13. *vol.* 3. Bonac.

5 Confeſſio facta à minore ſine curatore per iudicem dato proceſſui eſt nulla, vt eſt communiſſimis opin. Grat. *reſponſo* 52. *nu.* 9. *in* ij. Bonacoſſ.

6 Confeſſio ſuper inordinato proceſſu valet, & taliter confeſſus poteſt condēnari, vt eſt communis opin. Marſ. *in conſilio* 29. *nu* 5. *in* j. Quod intelligit, quando eſt ſpontanea Ipſa confeſſio, ſecus ſi ſit violenta facta per torturam legitimis non præcedentibus indiciis. *ibi numero* 50. Bonacoſſ.

7 Confeſſio minus legitimè facta per reum, non habet vires confeſſionis, etiamſi ſit ratificata, vt eſt communis opin. de qua Marſ. *conſ* 29 *numero* 9. *in* 1. *volum.* Bonacoſſ.

8 Confeſſio tacita ex verbis lib: lli inſurgens poteſt reuocari, & mutari: maximè ante litem conte. *per l. qui familiæ erciſcundæ. cum gl. ff. fam. erciſ* ſicut & confeſſio tacita orta ex productione inſtrumenti, vel atteſtationum, vt vult Bal. *in l. cum precum. C de lib. cauſa.* Balb. *dec.* 78.

9 Confeſſio extraiudicialis facta etiam parte præſente, non præiudicat confitenti, niſi fuerit à parte acceptata, ſecundum glo. & Bal. *in notabilibus in l. ſum. C. de repu. here.* Cyn. & Sal. *in l.* j. *C. de confeſ.* eo idem Sal. *in l. generaliter. C. de non num. pecu.* do. Caſo. *in l. tale pactum in princip ff. de pact.* Licet do. Alex. *in d. l. ſum.* teneat contrarium, quando confeſſio tendit in fauorē partis tacētis, quaſi tūc videatur acceptare. Balb. *deciſ.* 79

10 Confeſſio ſpōtanea non validat proceſſum nullū ratione iuriſdictionis deficientis. *c. at ſi clerici, extrà, de iudi.* & ſecundum gl. quę reputatur ſingularis. *in clem.* 1. *de ſequeſtra. poſ. & fru.* Et eſt ad limitationē eorū quę habentur *in c.* j. *de accuſa in* 6. & per Bar. *in l. ſi cōfeſſus ff. de cuſto. & exhi. reorū.* Balb. *dec.* 81.

11 Confeſſus citroen extra iudicium, an poſſit reuocare confeſſionem, ita quòd ex ipſa reuocatione euitet torturam quæ ex ipſa confeſſione eſſet ſibi inferenda? ad quam facit iudiciū ſufficiens, iuxta tradita per Glo. *in l. capite quinto. ff. ad leg. Iul. de adulter.* & not. per Doct. *in c. at ſi clerici. de iudi.* Bar. *in l. quò ſine. nu.* 3. *ff de quæſt.* Marſi. *in l. repeti. ff. eo. de quæſtion.* vbi dicit quod cogi poteſt talis confitens perſeuerare in dicta confeſſione. Bal. not. *in l. vnic. C. de confeſſ.* concludit quod reuocatio fiat rę integra, ſ. ante torturam, & ante vlteriorem proceſſum prodeſt, vt ex tali confeſſione ſic reuocata non poſſit vlterius torqueri, nec procedi, ſi aliæ non appareant, & ſuperueniant probationes & indicia. quod nota. Idem quod poſſit reuocari confeſſio facta in tormentis ante ſententiam & cōdemnationem, voluit Paris de Put. *in tractat. ſuo ſolenni Syndica. ver. teſtis tortus.* Ino. *in cap. per inquiſitionem. de elect.* vide ad materiā an, & quando confeſſio criminis eſt vltronea, probabilis, veriſimilis, & poſſibilis, & plenè probat ad condemnādum per ipſum Marſ. *in l. de minore in prin. ff. eod. tit. de quæſt.* Ratio eſt, quia in confeſſum nullæ ſunt partes iudicis, niſi in cōdēnando. *l. proinde ff. ad legem Aquil. l. ſi confeſſus ff de cuſto. & exhibitio. reo. l. qui ſententiam. C de pœnis. cum ſimil.* Viuius

12 Confeſſus habetur pro iudicato. *l.* j. *ff. de confeſ l. vnic. C. eo. l. poſt rem ff. de re iud.*

Obiec. contrà quia etiā confeſſus condēnādus eſt: vt *l. Lucianus. ff. eodem tit. & l ſi domus. in §. qui confitetur ff. de lega.* 1.

Sol. Simpliciter confeſſus condemnandus nō eſt, vt hic: ſed vbi non eſt ſimpliciter confeſſus, ſed cum aliqua adiectione qualitatis, vt ſi hæres cōfiteatur ſe quidem debere rem legatam, ſed non poſſe redimere, vel ſpeciem interiiſſe, vel ſimile, ad æſtimationem eſt condemnandos, vt ibi. Bellon.

13 Confeſſi de ſe ſuper conſcientiis aliorum interrogari nō debent. *in l ſina C. de accuſ. & in capit.* 1. *de confeſſ. extra.* Bellon.

Obiec. cōtrà de *l.* j. *C. de falſ. monet. & l. prouinciarū. C. de feriis.*

Sol. Speciales ſunt caſus ibi propter immanitatem criminum: vt latronum inſignium, vel fabricantium falſam monetam, vel committentium crimen læſæ maieſtatis. *d. c.* 1. *de confeſſis.* Bellon.

14 Confeſſus coram iudice incompetenti torqueri poteſt à competenti, & cogi in confeſſione permanere, vt receptum eſſe atteſtatur Iaffred. *dec.* 104. Viuius *lib.* j. *opin.* 48. Iul. Clar. *in pract.* §. *vlt. q.* 55 *ver.* ij. E. Suarez.

15 Confeſſus homicidium, & defenſionis cauſa ſe illud patraſſe affirmans, niſi adductam cauſam probet, pœnas alias quam corporis luit. communem inquit Iaſon. *in l. vt vim. nu.* 3. *ff. de iuſt. & iur.* & Iul. Clar. *in pract.* §. *vlt. quæſt.* 55 *ver. poſſet quoque.* E. Suarez

16 Confeſſ. ia delictum, & ſi ad iudicis blanditiis, ac promiſſionibus pellectus fuerit, plecti poteſt ac debet. commune inquit Chuchalon ad Deci. *in lege ea eſt natura ff. de regu. iur.* Intellige ſ. in confeſſione perſiſtenti, vt iam tradit Viuius ita diſſidentium interpretum dogmata concilians *opinio.* 405. & vide *infrà verſicu. iudex.* Amplia vnica confeſſio ſufficiat, vt cum multis receptum teſtatur *Iul. Clar. in pract.* §. *vlt. q.* 65. *verſicu. vltim.* E. Suarez.

17 Confeſſus in iudicio legitimè condemnari poteſt, licet proceſſus ſit ineptus, teſte Marh. *ſ. ſing.* 53. vbi ponit rationē, & vide quæ ſcribit Iaſ. *in l cū ee. n.* 5. *C. de tranſact.* Et illud quod dicitur *in l. Publica ff depoſ.* ex confeſſione in omni actionem limita niſi talis cōfeſſio emanaret ab adminiſtratore: quia tūc probationem tantum inducit, per *l. fin. ff de inſtit.* ita doc. *in apoſtil. ad Bar. in l. quidam. ff de conſtit. pecu* Don. a Fina.

18 Confeſſio non acceptata à parte vel à iudice, nihil præiudicat confitenti, vt eſt commun. opin. de qua D. Brunorus, *in eius criminali conſil. numero* 161. Bonacoſſ.

19 Confeſſio iudicialis facta coram iudice non cōpetente, non valet in vim iudicialis confeſſionis, niſi facta eſſet parte aduerſa præſente & acceptante. commu. dicit Aret. *conſ.* 26. *in fin.* Alex in *l.* 3. §. *ſeruus. num* 3 *ff. de iureiur.* quem refert Capic. *deciſ.* 179 *nu. primo, in fin.* & ideo non ſufficit ad probationem, ſed ad torturam: refert Clar. *d. quæſt.* 55. *ver.* 2. & 3. P. Fichard. & Bonacoſſ.

20 Confeſſio non abſoluta vel pura, ſed cū qualitate adiectali confeſſus habeat præſumptionem contra ſe, poteſt pro parte acceptari & pro parte ſperni: ita vt confeſſus homicidiū defenſionis cauſa feciſſe habeatur, ac ſi ſimpliciter abſque illa qualitate confeſſus eſſet, ita vt ex illa condemnari poſſet, niſi confeſſus qualitatem adiectam probaret. Hanc Barto. deciſionem dicit communiter approbatam Iaſ. *in l. vt vim. num.* 13. *de iuſt. & iur.* quem refert Boſſ. *in tit. in d. confeſſ. num.* 19. & Menchiaca *lib.* 3. *de ſu. l.* §. 23 *nu.* 23. Thomas Ferrat. *cautel.* 5. Pet. Cephalus, *inter conſ. crim. diuerſ. conſ.* 88. *nu.* a. *lib.* ij. Pract. Carr. *n.* 163. *& ſeq.* Hanc etiam communē dicit Boer. *dec.* 164. *nu.* 10. Alciat. *in l.* j. §. *ſi quis ſimpliciter nu.* 76. *de ver. obli.* Blanc *in pract. crim.* Menchiaca *controuer. illuſt. c.* 2. *num* 8. Male igitur Marſ. *conſ.* 136. *nu.* 31. *& nu.* 44. dixit opinionem contra Bar. eſſe magis communem, refert Clar. *d.* § *fi. q.* 55. *ver. poſſet.* P. Fichard.

21 Poſitionibus criminoſis aut captioſis per quas delictum aut periurium detegi poſſet, nemo tenetur reſpondere. gloſſ. Bat. Alex. *in l. qui iuraſſe.* § *ſi pater ff. de iureiur.* Iaſo. *in l. penult. C. de pact.* & nec etiam poſitioni criminoſæ de delicto tertij: ſed & nec articulis obiectionalibus reſpondendum eſt. Verùm para producens debet admitti ad probandum abſque eo quod quis illis teneatur reſpondere. Franc. Marc. *deciſio.* 789. Bellacomb.

22 Confeſſio in iudicio facta ſtatim reuocari poterit, etiam non edocto de errore. *c. præterea.* & ibi Pano. *de teſtib. cog.* Bal. *in l. edita. C. de eden.* Iaſ. *in l. error, nu.* 9. *C. de iur. & fact. ignor.* q ſi ex poſt quis vellet confeſſionem reuocare, id quidē poterit, ſed prius probato de errore, & vſque ad ſententiā talis confeſſio reuocari poterit probando errorem. *d. l. error. & c. fin. de confeſ. gl. in l. quoniam. ff. de his qui not. infa.* Iaſ. *in d. l. error, num.* 24. & quamuis ea confeſſio eſſet iurata, poſſet adhuc reuocari conſtito de errore. Socin. *conſilio* 97. *numero* 16 *in* 4. *volum.* Bellacomb.

23 Con-

23 Confeſſus & ſi ex interuallo poſſit ſe excuſare, ea excuſatione, quæ ſimul eſſe poſſit cũ confeſſione, ita tamen, quòd non veniat contra iuramentũ, non tamen poteſt ſe excuſare, ea excuſatione, quæ perimat, & eneruet confeſſionem, nulla in hoc habita conſideratione iuramenti. Boſſius *de confeſſis. num* 34. communem eſſe probat. in eo quod dicit, & ita dicũt omnes. Bonacoſſ.

24 Cõfeſſio in vno iudicio facta, in alio reuocari poſſit, ſiue ad eũdem, ſeu ad aliũ emanauerit eſt. ctũ. gl. *in auth. ſi vẽ poſſeſſor. in verbo, trãſferat. in fin. C. qui potior. in pigno. habeãt.* voluit, quòd ſi poſſeſſor conuentus hypothecariã a creditore negauerit rem in bonis debitoris fuiſſe conſtituti pignoris & hypothecę tempore, ſi conuictus de mẽdacio, vt quia creditor agẽs ſuã probet intentionem, id eſt, rem ipſam in bonis ipſius debitoris fuiſſe, rem ipſam retinere velle contendat, & nitatur priorem allegando hypothecam, vel alia ex cauſa: putà quod illã de dicti creditoris conſenſu ſibi retinere liceat, ante omnia eam, vt mendacij pœnam luat, reſtituere cogitur, & exinde audiendus erit, tuãque cũ id ſibi alio in iudicio iure non abnegetur, poterit reuocare abnegationem & contrà propriã venire confeſſionem. Tu vero concluſionẽ, quod confeſſio in vno iudicio facta in alio reuocari poſſit, vera & procedere intellige, quando contrà dictã confeſſionẽ fuit in contradictorio iudicio iudicatum. ita declarat & intelligit Alex. Imo. *in l. magiſtratib. ff. de iuriſd. omnium iudi.* & docet Bartol. *in l. Papinianus. §. ſed nec impuberis, ff. de inoff. teſt.* per illũ textũ vbi Bar. variationẽ admittit, ſi variãs in prima ſuccubuit inſtãtia, alias ſec° admitti tuq ... ibide data ibi facti & rei cõtingẽtia. F. Turz.

25 Cõfeſſio tãquã erronea reuocari poterit, ſi nõ fuit per partẽ acceptata. Cy. *in l. vnic. C. de cõfeſ.* & ibi Sali. *in* 15. *oppoſitione.* ĩdẽ Salicet. *in l. generaliter. in quinta quæſtione, C. de non nu. pec.* & ibi loquit ſe ſæpius cõſuluiſſe Bal. *auth. nouo iure. C. de pœn. iudic. qui mal.* Hypp. *in rub. de prob. verſ.* *vñ & fieri debet ea confeſſio parte præſente & acceptãte.* Alex. c... 20. *in* 5. *vol.* & Curtius ſenior *conſ.* 77. & Bal. *in l. ſuus. C. de repu. hæred.* niſi fuit in iudicio facta cõfeſſio abſente parte, tũc enim tenet. & ita de cõſuetudine ſeruari aſſerit Ang. *in l. j. C. de cõfeſſ.* vt per Alex. *in additionibus ad Bar. in d. l. j. C. de conf.* quãuis Socin. *conſ.* 228. *nu.* 6. *in* 2. *parte,* teneat cõfeſſionẽ factã parte præſente ſine acceptatione tenere: & quòd ſufficiat ſola præſentia abſque acceptatione, vt ibi per eum. Et not. quòd erronea confeſſio poteſt reuocari non ſolùm per eum qui errauit, ſed & per eius hæredem. *l. non idcirco. C. de iuris & facti. igno.* Iaſ. *in l. ſi quis à filio. §. ſi quis plures. num.* 6 *ff. de leg.* 1. Iaſ. *in l. inter ſtipulantem. §. ſi Stichum. ff. de ver. oblig.* Vezinus.

26 Cõfeſſionẽ errore emiſſam quiuis cõtrariis probationibus poterit refellere, vt cõmune fatetur Boſſius *in prac. tit. de confeſ. nu.* 60. Iul. Clar. *in pract. §. vlt. quæſt.* 55. *verſ. vlt.* E. Suarez.

27 Iudex etiã ex inordinato proceſſu poterit cõdẽnare reum in criminali cauſa ea ſua cõfeſſione. gloſ. *in l. ſi cõfeſſus. ff. de cuſto reorũ.* & in notoriis nõ requiritur iuris ordo. *cap. ad noſtrã. el* 3. *de iureiur.* ſed confeſſio facit notoriũ. *cap. fin. de cohab. cleri.* ergo ea tali notorio quod reſultat ex ea confeſſione quis poterit condẽnari. Iaſ. *in l. inter. §. ſi Stichũ. nu.* 11. *ff. de verb. obliga.* quod procedit vbi principaliter delictũ confiteretur, vt per Bar. *ibi.* intellige ſi confeſſio fuerit facta coram iudice competenti, aliàs non ſufficeret. Hippoly. de Marſ. *in ſua practi. cauſarum criminalium in verbo, poſtquam. nu.* 12. *&* 13. & hoc etiam procedit vbi vltra confeſſionem conſtaret de crimine. & eã Bartoli opinionem ſuſtinet Iaſ. *in l. inter. §. ſi Stichum ff. de verbor. oblig.* & Pariſius *in cap. at ſi clerici. de iudic.* & Iaſ. *in l. iuſiurandum §. procurator. nu.* 20. *ff. de iureiurando.* Bellacomb.

28 Reus poteſt etiã ea vnica confeſſione iudiciali ſponte facta condẽnari. commu. dicit Brun. *de indiciis & tortura. nu.* 21. quẽ refert Foller. *in pract. cri. nu.* 39. & quod in tali confeſſione ſponte facta & ſine tormentis, non requiratur ratificatio ſeu perſeuerantia confitentis, ſed ꝙ ſtãtim quòd eſt confeſſus crimen, debeat condemnari. com. eſſe dicit Dyn. *in l. 3. ff. de cuſt. reor.* quem refert Guido Papæ *deciſ.* 339. Gand. *in tit. de quæſt. nu.* 15. Iac. de Beluiſo, *in pract. cri. in rub. de quæſt. nu.* 97. Bald. *in trac. de quæſt. nu.* 2. Vitalis de Maleſ. *tit. quæ indicia. nu* 3. Imol. *cõſ.* 109. *nu.* 1. quẽ refert Caret. *in pract. cri. num.* 24. Marſ. *in prac. cri. §. quoniã. nu.* 18. & quod ita ſeruet conſuetudo, dicit Bait. *in l. j. de cuſt. reor.* quẽ refert Bald. *in l. ſi quis ea. num.* 2. *de cuſt. reor.* Licet autẽ gl. *in l. j. ff. de quæſt.* dicat, quòd vna confeſſio ſpontanea non ſufficiat, ſed quòd requirãtur tres. tãmẽ gl. illã communiter non teneri dicit Salicet. *in l. 3. C. de cuſt. reor. nu.* 3. Si autem confeſſio facta eſſet in tormentis, vel metu, tunc reus non poſſet condẽnari, niſi in ea perſeueret, illámq; ratificet, vt comm. dicit Boër. *deciſ.* 163. *nu.* 18. Brunus de indic. *& tortur. nu.* 3. *&* *nu.* 21. idque ſiue indicia præceſſerint, ſiue non. vt com. dicit. prac. Carrer. *nu.* 196. Cla. *d. §. fin. qu.* 65. *ver. ſi. &* *quæſt.* 64. *ver. cæterùm ſi reus.* P. Fie. & Bonac.

29 Cõfeſſio in iudicio facta per accuſatũ liberè & abſq; formidine tormẽtorũ, facit plenã probationem, ita vt abſq; alia perſeueratione ſit ſufficiẽs ad cõdemnãdũ, dũ tamen conſtet de caſu & delicto. *l. ſi cõfeſſus. & in l. ſi. C. de cuſto. reorũ.* & hanc opin. com. eſſe aſſerit Guid. Pap. *dec.* 339. *Bal. in l ſi quis in hoc. C. de epiſ. & cler.* Bart. *in l j. C. de confeſ.* Iaſ. *in l. iuſiurandũ §. procurator. nu* 23 *ff. de iureiur.* Franciſcus Mar. *dec.* 92. *in* 2. *par.*

30 Statutũ quod bannitus in criminalibus habeatur pro confeſſo, non cõprehendit delinquentem extra territoriũ iudicis bannientis, ſecund. But. *in c. propoſuiſti, extr. de foro cõpet.* Quia ipſũ ſtatutũ non poteſt extorquere talem confeſſionẽ ab abſente extrà territoriũ, per nota *in cap. poſtulaſti. ext. eod tit. & in c. Romana. in §. contrahentes. eod. tit. lib.* 6. Balb. *deciſ.* 200.

31 Confeſſio procuratoris nocet domino. fallit in 7. caſib. vt per Fely *in c. ad hoc Deus. de lit. conteſt. nu.* 29. & de confeſſione procuratoris, tutoris, vel curatoris vide Azo. *in repet. cap. nos ſi quenquam,* 2. *quæſt.* 1. & eſt *in* 3. *vol. rep. iur. cano.* fallit vt per Marſ. *in ſing* 290. Don. à Fina.

32 Excipiens non confitetur, not. doct. *in c. cum venerabilis. de exceptio.*

Fallit in 7. caſib. vt per Fely. *in d. cap. cum venerabilis, nu.* 10. fallit vt per Dy. *in cap. exceptionem, de reg. iur.* Don. à Fin.

33 Producens inſtrumentum videtur confiteri contenta in eo etiam contra ſe, & ex his poteſt condemnari, no. doct. *in d. ca. cum venerabilis.* fallit vt not. Fel. *in d. cap.* fallit in 2. caſib. ſecundum Pariſ. *in d. ca. cum venerabilis, nu.* 57. Don. à Fina.

34 Reprobato inſtrumento corruit confeſſio orta tacitè ex eius productione. fallit in 3. caſib. ſecundum Fely *in d. cap. cum venerabilis, num.* 18. Don. à Fio.

35 Confeſſio ficta non infamat in criminalibus, not. doc. in *ea cum te, de re iud.* & ad hoc vt ficta confeſſio operetur, viginti requiruntur, quæ ponit Foller. *in praxi. crim. in verſ. & ſi cõfitebuntur. in* 4. *par.* 3. *par.* vbi etiam ponit 8. effectus.

Fallit in 3. caſib. ſecundum *Fely in d. ca. num* 5. Don. à *Fina.*

36 Confeſſio laborantis in extremis attenditur, no. *in c. exhibita, de iud.* fallit vt per *Fely. in d cap.* Idem.

Confeſſio inter eaſdem perſonas ſemper præiudicat, ſiue ſecuta ſit ſententia, ſiue non: ſiue fiat in iudicio ſummario, ſiue in plenario. Dec. *in l.* 2. *C. de edendo.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 4. per Io. Bolog. *in. l.* 2. *C. de edendo, num.* 68. Don. à *Fina.*

38 Abſolutionẽ excõmunicationis petẽs ad cautelã extra iudiciũ non fatetur delictũ. Secus ſi in iudicio. extraiudicialiter inquã, & nõ ſolẽniter, ſed ad cautelã, ad mitigãdũ dolorẽ partis, vel ex quadã humilitate, & tũc nõ præſupponit culpam. comm. eſt opin. vt per Corſet *in add. ad repet.* Abb *in ver. abſolutio. nu* 7. Idem ſi petator veniã. Blacus *in repe. l. ſi nu.* 308. *ff. de quæſt. & in prac. crim qu.* 49. *ver. Sed hic incidẽter.* Et magiſter meus D. Alc. *in cõſ.* 108. *n.* 10. *& ſeq. lib.* 5. vbi ampliat, etiã in eo, qui gratię, aut clementię Principis ſe ſubmittit, quia iuri ſuo ideo renũtiare nõ videtur, vide *Frã. Mar. deciſ. Delp.* 389. *nu.* 2. *in* 2. *par.* Bon.

39 Confeſſio extraiudicialis nullius eſt ponderis. cõmune inquit *Fely. in c. at ſi clerici de iud.* videas de hoc Iul. Clar. *in prac. §. vlt. q.* 22. *ver. cõfeſſio. & quæſt.* 55. Don. à *Fina,* & Vezinus.

40 Confeſſio facta corã eo cuius intereſt præſente, & nõ expreſſim acceptãte nõ perfectè probat. cõe teſtatur Iaſ. *in l. error nu.* 3. *C. de iuris & fact. ign.* Rip. *nu.* 22. Alc. *num.* 3. *in rub. ff. de ver. obl.* contrarium tenent multi, vt per Alex. *in l. ſuus hæres, n.* 3. *C. de rep. hæred.* Soc. *cõſ.* 128. *n.* 6. *lib.* 4. Don. à *Fina.* & Vez.

41 Confeſſio facta abſente parte, ſemiplenam probationem inducit. commune teſtatur Crauet. *de antiq. j. par. ar.* 3. *nu.* 30. Viu. *lib.* j *opinio.* 49. Don. à *Fina.*

42 Confeſſio propria in vno iudicio facta nocet in alio cõe ait Pan. *in c. per inquiſitionẽ. nu.* 12. *de electio q.* 54. Don. à *Fina.*

43 Cõfeſſio quæ vel in articulis, vel in ſcriptura alia fit, nec partis aduerſę acceptationẽ, nec præſẽtiã deſiderat. com. atteſtor ex Bar. *in l. certũ, §. ſi quis abſẽte, de cõfeſ.* Pau. & reſigni *in l. Publia. §. vlt. depoſiti.* Fel. *in c ſi cautio. n.* 25. *de fide inſtr.* Don. à Fina.

44 Confeſſio facta in tormentis quam nulla, vel non legitima indicia præceſſerunt, nullius eſt momenti, licet confeſſus in ea perſiſter. comm. eſt Iaſ. *conſ.* 188 *n.* 8. *lib.* 4. & *deciſ.* 95. *n.* 2. Boſſ. *in pract. tit. de confeßis per tortura, nu.* 6. Iul. Clar. *in pract.* §. *ult. quaſt.* 55. & 64. Don. à Fina.

45 Confeſſio ſeu in iudicio, ſeu extra iudicium ab vno ex pluribus correis debendi facta, nec aliis nocet, nec prodeſt. commune teſtatur Ioan. Ranchegallus. *in l. ex duobus. nu.* 16. & 17. *aliàs* 71. *ff. de duob. reis.* Don. à Fina.

46 Cõfeſſio facta corã iudice incõpetẽte, eſt ſufficiẽs indiciũ ad torturã, vt eſt comm. opin. de qua Rol. à Valle *in conſ.* 31. *nu.* j. *in* 3. *vol.* Bald. *in l. eos. C. de appel.* Fel. *in c. at ſi clerici. nu.* 6. & 9. *de iudic.* fallit, ſi fuerit reuocata coram cõpetente iudice ante torturã, vt eſt comm. opin. Rol. à Valle *in conſ.* 31. *num.* 17. *in* 3. *vol.* Bald. *in l.* j. *C. de confeſ.* fallit, ſi de tali cõfeſſione nõ ſit orta ſuſpitio, vel infamia. Alias quis cogitur perſeuerare, ſi eã nõ reuocet, vt eſt com. opin. vt *ibi. nu.* 18. *in d. conſ.* 31. Bonac.

47 Cõfeſſio rei, cõtra ipſum probat plus quàm mille teſtes pro ſe, vt eſt cõm. opi. de qua Marſ. *in rubr. de probatio. n.* 74. & ibi omnes. Paſethus *cõſ.* 182. *n.* 6. ſed limita in cõfeſſione inualida, etiã in ſtatutis. Brunorus, *in vnico cõſ. crim. nu.* 159. Bonac.

48 Confeſſioni non veriſimili, non eſt ſtandum, ſed teſtibus, etiam quòd ipſe reus non reuocet, nec allegat errorem, vt eſt communis opin. Boſſi. *de confeßis. num.* 70. & *ſeq.* Paſethus, *conſ.* 184 *num.* 3. Bonacoſſ.

49 Cõfeſſio rei delicti cõualidat proceſſum nullum, vt eſt comm. opin. de qua Arno. *cõmentario.* 120. limita in confeſſione nulla in tormentis facta, non præcedentibus indiciis, & nõ ſeruatis ſeruãdis. D. Brunorus *cõſ. vnico, nu.* 159. Et conualidat etiã ſententiã Marſ. *ſing.* 374. Et ſtatutũ dicens aliquẽ haberi pro cõfeſſo, iſta ficta cõfeſſio, non eſt minoris virtutis quàm ſit vera. Pau. de Caſt. *in l. ſi finita.* §. *ſi quis. nu.* j. *ff. de damno infec.* An accuſatus de adulterio cũ Seia vxore Titij, ſi reſpondeat ſe carnaliter cognouiſſe Seiã, an per hoc videatur cõfiteri delictũ? Et ſi confitetur generaliter omnia contenta in accuſatione fore & eſſe vera: dic, quòd tunc refertur ad ea, quæ ibi continentur ſpecialiter, & etiam acceſſoriè, licèt per modum qualitatis: ſi verò non generaliter, ſed dicit ſe cognouiſſe d. Seiam, tunc refertur ad ſubſtantiam perſonæ, nõ ad alias qualitates ipſius perſonæ. ita dicit. Bar. *in l. ſi cui.* §. j. *nu.* j. *ff. de leg.* j. Et ad ſupraſcripta, vide D. Brunorum à Sole *in vnico ſuo conſ. num.* 11. vbi de communi atteſtatur. Bonacoſſ.

50 Cõfeſſio ſpontanea nõ requirit perſeuerantiã. Imò ſtatim confeſſus condẽnatur, nec poteſt reuocari confeſſio, ſecus ſi in tormentis, vt eſt com. opin. Carrerius *fol.* 7. *nu* 24. vbi etiã plura de confeſſione. & *fol.* 43. & ibi qualiter reus dicatur perſeuerare, & poſſit reuocare confeſſionẽ. & no. quòd ſi quis confiteatur crimen iudici, non formato proceſſu, per hoc non inducitur præuẽtio iuriſdictionis, quia amodo pertinet ad officiũ iudicis. Bal. *in l. ſi domus.* §. *in pecunia. ff. de leg.* j. Bonacoſſ.

51 Confeſſio rei, quòd fecit ad ſuam defenſionem, non obſtante tali qualitate defenſionis, iudex poteſt condẽnare confeſſum, vt eſt communis opin. Carrerius *fol.* 113. *num.* 165. fallit vt per Marſ. *ſing.* 185. vide omninò. Bonacoſſ.

52 Confeſſio facta coram iudice incompetente, licèt nõ valeat, vt iudicialis, valebit tamen vt extraiudicialis ad duos effectus. Primus, quia ex ea poterit poni ad torturã, ſicut ſi extraiudicialiter eſſet confeſſus. Secũdus, quia poterit cogi perſeuerare in tali confeſſione coram iudice competente. Niſi doceat de errore, & de cauſa variandi, vt eſt commu. opin. de qua Iaffredus *deciſ.* 104. Bonacoſſ.

53. Confeſſus in iudicio ſimpliciter ſe cõmiſiſſe homicidiũ, poſtea ex interuallo vult interpretari ſuã cõfeſſionẽ, quòd fecit ad ſuã defenſionẽ, an poſſit? reſpon. quòd non. quia ſi quis in iudicio ſimul & ſemel cõfitetur ſe vulneraſſe, vel occidiſſe hominẽ, ſed quod fecit ad ſuã neceſſariã defenſionẽ, poteſt licitè cõdẽnari per iudicẽ ex tali cõfeſſione, & poteſt iudex iſtã ſuam qualificatam cõfeſſionem in parte acceptare, quatenus (ſcilicet) cõfitetur ſe occidiſſe, aliam reſpuere, quatenus dicit ſe feciſſe ad ſuam defenſionem. Niſi defenſionẽ ſuam aliter probauerit. Et ratio eſt quia quotieſcũque cõfitẽs habet præſumptionem cõtra ſe, poteſt cõfeſſio qualificata diuidi, & in parte acceptari, & in parte ſperni. & iſta eſt magis com. opin. de qua Iaſ. *in l. vt vim nu.* 13. *ff. de iuſt. & iure.* Bonacoſſ.

54 Cõfeſſio extraiudicialis in criminalibus nõ præiudicat, fallit in pluribus cauſis. vt ſubtiliſſimè per Fel. *in cap. olim. n.* 2. & *ſeq. de reſcr.* Bonacoſſ.

55 Cõfeſſio extraiudicialis de crimine, ad hoc, vt faciat indicium ad torturã, oportet quod ſit probata per duos teſtes, vt eſt com. opin. de qua Cur. iun. *in conſ.* 309. *nu.* 7. *cum ſequentib. in* 3. *vol* vide D. m. Alcia. *in c. cũ nõ ab homine. nu.* 98. *de iudicio.* Blancum de *indiciis nu.* 204. Bonacoſſ. & Vezinus.

56 Cõfeſſio regulariter valet. fallit in 3. caſib. vt per Marſil. *in l.* j. *de quaſt. nu.* 1. fallit vt colligitur ex diſtinctione quã ponit Abb. *in c. nos in quẽquam* 2. *q.* 1. & illa repet. eſt in primo volum. repet. iuris canonici. ſed aduerte, quod ex cõfeſſione ſpõtanea ſequitur condemnatio in 26. caſib. quos ponit Lãcil. *in tract. de offic. præt. in cauſis crim. in tit. de confeſſ.* & plures ſunt caſus in iure ſparſi, in quibus confeſſio non nocet confitenti, quos collegit Marſ. *in ſing.* 329. Don. à Fina.

57 Confeſſio ſerui de facto domini non nocet ipſi domino, *l. ſeruos, C. de teſtib. l. vnius.* §. *ſeruo, ff. de quaſt.*

Fallit vt per Marſil. *in l.* j. §. *ſi ſeruus. ff. de quaſt. num.* 1. Don. à Fina.

58 confeſſio iurata nõ poteſt reuocari, Marſil. *in l.* j. §. *ſi quis vltro, ff. de quaſt.* vbi limitat, & tractat materiam reuocationis confeſſionis. Don. à Fina.

59 Confeſſio facta in cauſa ciuili in iudicio minus legitimè inſtituto ſufficit ad condemnandũ, ita vt ſententia ita lata in confeſſum ſuper libello inepto teneat. & hoc obſeruari aſſerit Guid. Pap. *deciſ.* 120. per notata per glo. & Bart. *in l. ſi confeſſus ff. de cuſto. reorum.* Vezin.

60 Confeſſio à reo ſponte facta, etiam ſi facta ſit ſuper proceſſu nullo, nihilominus reus ex illa cõdemnari poterit ſecundum doctrinam Inn. *in c. qualiter & quando* 2. *de accuſ.* cõmuniter approbatam, vt dicit Alex. *in l. inter ſtipulantẽ,* §. 1. *in fi. ff. de verb. oblig.* & Iaſ. *ibidẽ nu.* 11. Marſ. *in l.* j. §. *diuus. n.* 10. *ff. de q.* & *conſ.* 44. *n.* 7. & *conſ.* 13. *n.* 2. Alex. *conſ.* 19. *n.* 3. *li.* 7. Ioan. Arno. *cõmentario* 120. ita etiam cõmunem dicit Marſ. *ſing.* 201. Foler. *in pract. crim. n.* 56. & Ant. Gomeſ. *c.* 12. *delictorum nu* 8. intellige quando nullitas non procederet ex defectu iuriſdictionis, ita colligi ex mente omniũ doct. atteſtatur Gomeſ. *in dict. o loco* Cla. *d.* §. *fi. q.* 55. *ver. item poſſet.* P. Fich. & Bonacoſſ.

61 Confeſſio extraiudicialis non ſufficit ad plenã probationem. com. dicit Paris de Puteo *de ſynd. c.* 5. Albe. *in l. quoniam, nu.* 1. *ff. de infamibus*, niſi facta eſſet parte aduerſa præſente & acceptante. com. dicit Berous *in cap. at ſi clerici. de iudi. nu* 142. & *nu.* 143. ſufficeret tamen talis confeſſio ad torturam, refert Clar. *d.* §. *quaſt.* 55. *ver.* 1. 2. & 3. P. Fich. & Bonacoſſ.

62 Confeſſio facta ſpõte in criminalibus abſque tormẽtis, vel metu tormentorũ, etiam nullis indiciis præcedẽtibus, vel non data indiciorum copia, & ſic data nullitate proceſſus, ſufficit ſine aliqua ratificatione ad condemnandum confitentem, vt eſt tex. & ibi no. *in cap.* 1. *de accuſa. lib.* 6. ita tenet Bald. *in addit. Spec. in tit. de confeſ.* idem Bald. & Doct. *in l.* 4. *C. quod metus cau.* Bal. & Ang. poſt gl. *in l. vnic. C. de confeſſ.* Anch. *in cle. vnic. de homic.* & idem Ang. *in l.* 1. *ff. de confeſ.* cum aliis allegatis per Folleriũ *in prac. crim. in* 1. *par.* 3. *partis. in ver. ſi confitebitur. nu.* 65 & iſtam ait eſſe communẽ opinionẽ Gandi. *tract. maleſ. coram ſub rub. de quaſt. & tormentis ver. quis ſit effectus quaſtionis*, & Modoe. *in cap. at ſi clerici. in prin. de iud.* Bonifac. *in tract. maleſic. in rub. quæ indicia debeãt præcedere torturam nu.* 7. Ant. b. tt. de Antramonia *in trac. de q. & tortur. n.* 6. Ioan. de Arnono *in commentario* 120. & Folleſius *in loco præcitato. nu.* 65 vbi late limitat iſtam cõem. in 9. caſib. Contrariũ vero Doct. affirmauerunt in confeſſo in tortura ſemel, quia ſemel cõfeſſus in tormentis, niſi perſeuerauerit, condẽnari per iudicem nequit, vt habetur *in l.* 1. *aliàs l. ſi confeſſus* 5 *ff. de cuſto. reo.* tamẽ poteſt iterum quæſtionari, vt reſpondent omnes Doct. communiter teſte Boer. *deciſ.* 163. *nu.* 28. F. Viuius *opin.* 140.

63 Confeſſio facta coram iudice incompetente, licet nõ valeat, vt iudicialis, vt per doc. indifferẽter paſſim, valebit tamẽ vt extraiudicialis, & iudex ordinarius poteſt ipſum confitentem ponere ad torturã, quemadmodũ ſi extraiudicialiter eſſet confeſſus, *arg. notatorum in l. capite* 5. *ff. de adult.* poteſt etiam eundem confitentem cogere ad perſeuerandum in huiuſmodi confeſſione extraiudiciali, niſi doceat de errore, & de cauſa variandi, vt voluit Guli. de Cun. & cõmuniter omnes doc. *in l. Magiſtratib. ff. de iuriſd. omn. iudi.* quam quidem communem ſequitur, celebrat, & citat Iaffredus *dec.* 104. Boer. *dec* 89. & *ſeq.* Viuius *opin.* 141.

64 Con-

64 Cōfeſſio ſpontanea qualificata, nō ſufficit ad condemnādum quemquā ad mortem. Boſſi. *de confeſ. n.* 20. communem dicit. & ponit exemplū, ſcilicet interfeci me defendendo. Et admittitur talis cōfeſſio, vt eſt communis opi. *ibi. n.* 36. & no. quòd ſi quis cōfitetur inquiſitionē, videtur cōfiteri delictum quod principaliter deducitur, & omnes circunſtātias & qualitates. Ang. Are. *Inſtit. de inut. ſtip. §. praterea. n.* 3. Bonacoſ.

65 Reus ſi velit confeſſionem ſuā ſponte facta reuocare, audiendus eſt, modò velit docere confeſſionem illā fuiſſe erronea, & errorem probare. Ita com. dicit Are. *in ca. cum dilect. in vltimo verbo, de accuſ.* quē refert Boſ. *in tit. de confeſ. n.* 60. *& in tit. de defenſ. reorū, n.* 4. Nō tamen poteſt confeſſionem illā prorſus perimere & eneruare, ſed poteſt tātùm ſe excuſare, & aliquid deducere cōtra propriā cōfeſſionē, vt omnes dicere atteſtatur *Boſ. in d. tit. de cōfeſ. n.* 35. Et licet Sali. *in l. fi. n.* 2. *C. de probat.* dixerit quòd indiſtinctè proſit reuocatio, atque etiā Ang. *de maleſ. in verbo, comparent. n.* 1. dicat ſe vidiſſe practicari, tamen ſeruatur contrarium, vt nimirum nunquā admittatur reuocatio niſi probato errore. Hæc Clar. *d. §. fi. quaſt.* 55. *v. fin.*

66 Quod quiſquis ſua voce dilucidè proteſtatus eſt, id in eundem caſum proprio teſtimonio infirmare non poteſt. *ca. per tuas, de prob. l. generaliter, C. de non numera. pec.* Don. à Fin.

67 Nullæ ſunt partes iudicis in confitentes, *l. proinde, in fi. ff. ad l. Aquil. l. ſi debitor, de iud.* Idem.

Confeſſus pro iudicato eſt, *l. j. ff. & C. de confeſ.* Idem.

68 Confeſſionibus etiā falſis ſtandum eſt, *l. in confeſſionibus, ff. de interrog. actio.* Don. à Fin.

69 Confeſſio facta corā iudice incompetenti non valet, ad hoc vt ex ea ſequi poſſet condemnatio corā iudice competenti. *cap. at ſi clerici. de iudi.* & ibi docto. maximè Pan. Alex. *conſ.* 13. 1. *vol.* Vezin.

70 Cōfeſſio facta in iudicio viua voce, licet non redacta in ſcriptis & ſine teſtibus valet, ſecundū veriorem ſententiā per Rol. *cōſ.* 70. *n.* 11. *nu.* 16. *lib.* j. poſt Dec. *conſ.* 445. *n.* 55. *Aym. cōſ.* 198. *in fi. Affl. dec.* 28. *col.* 2. quod maximè procedit in cōfeſſione facta corā ſenatu, qui obtinet vicem principis, ac principē repræſentat, iudicátq́; ſola facti veritate inſpecta, ex præalleg.

71 Confeſſus corā iudice incōpetenti torqueri poteſt à cōpetēti, & cogi in cōfeſſione permanere. cōmune teſtatur Iaſ. *dec.* 104. Viu. *li.* j. *opi.* 48. Iul. Clar. *in pra. §. vl. q.* 55. *v. a.* Do. à Fi.

72 Sententia declaratoria delicti non requiritur, vbi pars eſt confeſſa delictum in iudicio, vt eſt com. opi. *Burſ. conſ.* 77. *nu.* 24. Bonac.

73 Confitens delictum, ſed non qualitatē delicti, non punitur pœna ordinaria, ſed extraordinaria. Ant. Gabriellius *in ſuo communium opi. lib.* 7. *concl.* 9. Amplia & limita. vt ibi per eum. & Burſ. *conſ.* 77. *nu.* 25. *lib.* 1. Bonac.

74 Confeſſio geminata in quocunque cōtractu, & in quacunque cauſa, exceptionem non numeratæ pecuniæ omnino circunducit. communem teſtatur Ema. à Coſt. *in l. ſi ex cautione. fallentia* 14. *C. de non nu. pec.* Don. à Fina.

75 Confeſſio minoris abſque vlla curatoris auctoritate emiſſa, vt illi noceat praxi generali receptum eſt. Iul. Clar. *in pract. §. vlt. quaſt.* 55. *ver. vlterius.* Don. à Fin.

76 Confeſſio pecuniæ, aut aliarum rerum receptarum ex alia cauſa quàm ex mutuo, ſtatim nocet, nec oppoſita non numeratę pecuniæ exceptione onus probādi in creditorē trāſfert. commune ait ex Aret. *conſ.* 6. Alex. *num.* 35. *in l. j. ff. ſol. mat.* Iaſ. *in l. legitima, col.* 3. *ff. de pact.* Fel. *in c. ſi cautio. num.* 54. *de fide inſtru.* Don. à Fin.

77 Confeſſio recepti ſi nuncupatim non conſtet de actuali numeratione facta ex cauſa donationis cenſebitur. communiter receptum prodit Cur. iun. *conſ.* 95. *num.* 3. Don. à Fin. & Vezinus.

78 Confeſſio curatoris, tutoris, procuratoris, executoris, vel alterius adminiſtratoris de facta numeratione quā aliter factā eſſe nō cōſtat in dānū præiudicium vt pupilli, & cæterorum quorum principaliter intereſt, fidem non facit. cōmune ait Tiraq. *de retract. conuentio. §.* 4. *gloſ.* 6. *nu.* 12. Bolog. *in l.* 2. *§. vlt. nu.* 44. *ff. ſi cert. pet.* Folle. *in pragmat. de cenſib. ver. qua quidem executio. nu.* 51. Don. à Fin.

79 Reus delictum ſponte cōfeſſus, mitius puniendus quàm is qui probationibus conuictus eſt. *arg. l. vnic. C. de his qui ſe deferunt.* Et hanc ſententiam communiter approbatam dicit Simanc. *de hæreſ. cap.* 55. *nu.* 6. quam etiam communem appellat Berous *in c. at ſi clerici. in prin. nu.* 88. *de iud.* ſed iudices hoc nō curāt, vt etiā nūquā ſeruari vidiſſe atteſtatur Alb. *in l. j. §. quaſtioni. n.* 3. *de quaſt.* Clar. *d. §. fi. q.* 60. *ver. nō deſunt.* P. Fich.

80 Statuto diſponente, quod ei qui ſponte cōfitetur delictū diminuatur pœna, licet tunc aliquis primò negauerit, poſtea tamē ſponte cōfeſſus ſit, nihilominus gaudebit beneficio illius ſtatuti. magis cōmunē eſſe dicit Clar. *d. §. fi. quaſt.* 82. *ſtat. nono, ver. fi.* allegās Iaſ. *in l. eū qui. ff. de iureiur. n.* 8. Bar. tamen in eadem l. tenuit contrariū, cuius opinionem dicit cōmunem Soc. *in l. non fatetur. n.* 7. *ff. de excep.* quem refert Menchiaca *li.* 3. *de teſta. §.* 23. *nu.* 22. vbi tamen etiam poſtea refert Iaſ. & Fel. atteſtātes communem eſſe contra Bar. P. Fich. & Don. à Fin.

81 Reus ſi delictū ipſum cōfeſſus fuerit, nullæ ſunt amplius partes iudicis niſi in condemnando, talis enim confeſſio contra eum plenè probat. Gomeſ. dicit Bar. *in tract. de quaſt.* quem tractatum tamen alij Gādino aſcribunt. Idem. dicit Gandin. *in tit. de quaſt. nu.* 15. Item Guido Suzardis *de indic. & tortu. n.* 44. quem refert pract. Conrad. Imol. *conſ.* 109. pract. Milei. *n.* 17. Clar. *d. § fi.* 65. *in prin.* P. Fich. & Bonac.

82 Confeſſio de credulitate facta per partem æquè præiudicat ſicuti ea quæ fit de veritate. gloſ. *in capitulo ex literis. de iureiuran.* Iaſ. *in l. cum te tranſegiſſe. C. de tranſactio.* & reſponſio facta per verbum credit, idem præiudicat prout confeſſio de veritate. Cur. *conſ.* 108. 1. *vol. num.* 5. debet autem confeſſio per duos teſtes probari. Cor. *conſ.* 100. *nu.* 9. *in* 2. *vol.* Bellac.

83 Confeſſio mera abſque aliis indiciis à ſocio criminis facta, in caſibus in quibus de complicibus poteſt fieri interrogatio. non eſt ſufficiens indicium ad torturam, vt eſt communis opi. de qua Soarez *in ver. confeſſio. nu.* 246. Bonac.

84 Cōfeſſio, ſi pœna minuitur aliqua ratione, etiā ei qui ſemel negauit, & poſtea eſt cōfeſſus, minui debet, vt cōtra communē dicit Clar. de quo Soarez. *ver. cōfeſſio, n.* 262. Bonacoſſ.

85 Cōfeſſio ſocij in criminibus in caſibus in quibus poteſt interrogari de cōſortibus, nō eſt ſufficiēs indiciū ad torturā, niſi alia ſint indicia. Boër. *dec.* 319. *n.* 1. *&* 2. Tho. Grā. *in voto* 6. *n.* 2. *&* 7. communem dicit. E. Suarez & Bonac. & Don. à Fin.

86 Cōfeſſio mariti in inſtrumēto dotali ſe recepiſſe, & habuiſſe mille in dotem, præſumitur tempore dotis recepiſſe, & non ex interuallo. Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *nu.* 8. *præſump.* 34. com. dicit. Vezin. & Don. à Fin.

87 Confeſſio de dote recepta non firmatur iuramēto. Cur. iun. *conſ.* 95. *nu.* 4. com. dicit. Iidem.

88 Confeſſio dotis cùm conſtat animo donandi, licet non præiudicat marito, tamen confirmatur morte. Cur. iun. *conſ.* 95. *n.* 6. com. dicit. Iidem.

89 Confeſſio filij præiudicat patri ſicut vera probatio. *Boër. deciſ.* 221. *nu.* 17. com. dicit. Don. à Fina. & Vezinus.

90 Confeſſio de dote recepta facta conſtante matrimonio, cenſetur facta in fraudem legis, & ſic non nocet quando fuit renuntiatum exceptioni non numeratæ dotis. hanc magis communem inquit Alexand. *conſil.* 142. *volum.* 5. Crot. *in l. ſi cōſtante. colum.* 52. *ver.* 2. *concluſio. ff. ſolut. matrimon.* Don. à Fina.

91 Confeſſio facta in iudicio poſſeſſorio ſummario facit fidē in petitorio plenario. communem ait Rip. *in l. naturaliter. §. nihil commune. nu.* 120. *ff. de acq. poſſ.* Don. à Fina.

92 Confitens confeſſori ſua peccata, tenetur patefacere etiā notoria ipſi ſacerdoti. Naua. *in cap.* 1. *ver. ſtatim cuo officium, nu.* 61. *de pœnit. diſt.* 2. com. dicit. Idem.

93 Confeſſio cum aliquo alienato facta tunc ex parte probari, & ex parte improbari ab aduerſario poteſt, cùm adiuncta nō ſimul interueniſſe dicitur. commune atteſtatur Boër. *dec.* 339. *numero* 3. Iul. Clar. *in pract. §. vltim. quaſt.* 55. *ver. poſſet.* Don. à Fina.

94 Confeſſio conſulum vel ſyndicorum alicuius vniuerſitatis nocet vniuerſitati: & iuxta talem confeſſionem communitas poteſt condemnari. Dec. *conſil* 221. *numero* 2. 3. *&* 4. Vezinus.

95 Confeſſio & ſententia ſiue res iudicata in affectu ſunt paria, *l. poſt rem. ff. de re iud. l.* 1. *&* 3. *de confeſſ. l.* 1. *C. de confeſſis. c. cum ſuper. de confeſſ.* Don. à Fina.

96 Cōfeſſio geminata iudiciali cōfeſſioni æquiparatur. Bal. *in c. cum ſcimus. C. de agri. & cenſi. lib.* xj. latè de geminata confeſſione videas Cur. *in ſuis conſi.* 63. *col.* 16. Don. à Fina.

97 Confeſſio facta in carcere nō valet, niſi tamē perſeueret poſitus extra carcerem in tali confeſſione, *l. qui in carcerem,*

ff quod metus cauſa,l.j.§.diuus Seuerus,& §.quæſtionis,ff de quæſt. Don.à Fina.

98 Cōfeſſio furioſorum &dementium nulla eſt,*l.in negotiis, ff.de reg.iu.l.2.§.furioſis de iure co.c.fi.extra de ſucc.ab inteſt.* Idē.

Confeſſio non coram iudice facta eſt nulla,*cap.at ſi clerici. ext.de iud.* Idem.

99 Confeſſio extra iudicium facta non valet,*l.2.de cuſt.reo. d.c.at ſi clerici.* Idem.

100 Cōfeſſio in carcere facta nō valet,*l.qui carcerem,ff. quod metus cauſa,l.j.§.diuus,& §.quæſtionis.ff.de quæſt.* Don. à Fina.

101 Confeſſio facta ſub ſpe futuræ cauſæ,æquiparatur confeſſioni factæ ſpe futuræ numerationis. Bald.*in l.ſub ſpecie. C. de poſtul.* Don.à Fina.

102 De ſe cōfeſſio nō creditur ſuper crimine alieno.*l.ſi. C.de accu.l.vnica.C.de confeſ.l.1.in prin.C.de falſ.monet.* Don.à Fina.

103 Parcitur ſponte confitenti,*l.3.in fi.ff.de alien.iud.l.1.C. de his qui ſe.lib.10.l.ſed ex cauſa.§.2.ff.de mino.l ſed & ſi lege.§. pen.ff.de petitio.hered.* Don.à Fina.

104 Qui confitetur vnum,per conſequens confitetor & id quod ſequitur ex illo.*cap.quo iure.diſt.8.cum ſuper de offi.deleg.c.cum dilecti,de dolo.& contuma.* Don.à Fina.

105 Renuntiás liti nón videtur fateri, *l.ſi ſe.* vbi Bal.*C.de inge.manu.*Iaſ.*in l.poſtquam litē,C.de pact.* Don.à Fina.

106 Confeſſio ipſius rei facta in iudicio ciuili, præiudicat illi in iudicio criminali.com.dicit Aret.*in c.cauſam quæ.n. 17. & ſeq.de teſtibus.*quem refert Boſſius *in tit.quomodo procedatur per except.n.4.& in tit.de pluribus.vid n.17. Publ. ſuper cõſuet. Aluar.nu.11.* refert.Clar.*d.lib.5.§.fi.quæſt.54.ver.ſed quid ſi.*addit tamen contrariam opinionem ſibi magis placere, ſed nihil pro eius confirmatione allegat. P.Fichard.

107 Cōfeſſio quę in inſtrumento fit aliquē habuiſſe,& accepiſſe,tāti eſt momenti , vt interueniſſe numeratio cunfecepiſſe [sic] ... ęſtionis inſtrumēti in tempore pręſumatur.commune ait ex Actionis... *in l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.nu.14.ff.de verb.oblig.*Iaſ.*in l.poſt dotem.nu.85.ff.ſolu.mat.* Cephal.*conſ.*101.*n.*13.Don.à Fin.

108 Confeſſio ſacerdoti facta,& reuelata multū probat.cōmune teſtificatur aliquibus concurrentibus Fel.*in c. teſtimonium.nu.10.de teſtib.* Viu.*lib.1.opin.*50. Don.à Fina.

109 Cōfeſſionē errore miſſum quibuſcunque cōtrariis probationibus poterit refellere.cōmune fatetur Boſſ.*in pract.tit. de confeſ.nu.*60.Iul.Clar.*in pract.§.vlt.quæſt.55.ver.vlt.* Don.à *Fina.*

110 Cōfeſſio per aliquem facta in vno iudicio inter certas perſonas, nō ſibi præiudicat in alio iudicio inter alias perſonas:ſed ſolùm præiudicat ſibi reſpectu interrogātis.*l.ſi.ff. inter.act.*Pan.*in c.quānis.n.4.de re iud.* Cor.*conſ.274.n.8.in 3.vol.* quāuis Guid.Pap.contrarium videatur aſſerere,*quæſt.* 254.ex tali tamen confeſſione ius acquireretur mulieri etiam abſenti,& hoc fauore dotis.Alex *conſ.99.in 7.vol.* Bellacomb.

111 Ægrotantis confeſſio multum operatur,& nocet confitenti,*l generaliter,C.de non num.pec.*gloſ.Bar.& doct.*in l.1. C. de falſa.cauſa.* Idem.

112 Fortiſſima probatio eſt confeſſio propria apud iudicē facta.*d l generaliter.cap per tuas.de prob.cap.ſi ſacerdos. de offi. ord.* Don.à *Fina.*

113 Teſtatoris cōfeſſio in vltima voluntate ſimplex,& ſine iuramento non facit plenā fidem,*§.1.in aut.de iure iur. nemo præſt.l.cum quis deſcedens. §. codicillis. ff.de leg.3.* Don.à Fina.

114 Cōfeſſio abſéte aduerſario facta nō valet,*l.ſi.ff. de interr. act.l.certū,§.ſi quis abſente,ff.de cōfeſ.l.1.C .de confeſ.*Do.à Fin.

115 Confeſſio facta parte pręſente,ſi expreſsè pars non acceptet, non probat.Alc.*in rub.ff.de verb.nu.3.*Iaſ.*in l.error. C. de iuris & fac.ignoran.*com.dicit. Villal.& Vezinus.

116 Tu vide de hoc prolixè Pet.à Dueo.*reg.*119.vbi allegat Alci.ibi cōtrariū dicere,quod imò altera opinio ſit verior,& quòd pluresad hoc alleget auctoritates.Io.Fi.Ben. Vil.&Vez.

117 Confeſſio iudicialis ad hoc vt probet,de iure regio, aut pręiudicet,requiruntur ſex:ætas maior in confitente, ſpontanea voluntas,& non vi vel per metum contra confitentem, parte,vel procuratore præſente,& ſuper re certa,& nō cōtra naturam vel leges:vt habetur *in l 4.titul.13.part.3.* & vide *l. 1. tit.7.lib.3.For.l.2.& l.3.titul.3.& l.xj.titul.4.par.3.*& vide plures caſus,quando confeſſio præiudicet per Hyppol.*ſingul.*319. Idē.

118 Fallit primo in confeſſione clerici facta coram iudice ſeculari:quia non probat,nec facit indicium.Marc.Ant. *de iudic. & tortu.nu.*214.communem dicit. Villalob.Suarez.Bonacoſſ. & Vezinus.

119 *Fallit* ſecundò, In confeſſione procuratoris facta in vno iudicio,quia non præiudicat domino in alio.Pan. *in d.cap.per inquiſitionem.*comm.dicit.

120 Fallit tertiò, in his quæ non dependent à voluntate partis,quia cis non præiudicat confeſſio.Iaſ.*in l.error.nu.*12. *C. de iur.& fac.ignor.*com.dicit. Idem.

121 Fallit quartò in confeſſione liberationis, quia etiam abſente parte probat.*Bald.conſi.466.volum.4.*communem dicit. Contrariam dicit communem Ioan.de Ripa *in l.conditionis. C. de pactis.num.21.*ex mente Fel.*in cap.cautio.de fide inſtrum.num. 32.*& tene ſecundam. Villalob. & Don. à *Fin.*

122 Fallit quinto,ad ſemiplenam probationem Aymon. *de antiq.temp.par.1.in verſ.propoſitum noſtrum. nu.* 30.com. dicit ex Bar.*in l.admonendi.de iureiur ff.* Villal.

123 Confeſſio conditionalis vnius actus, qui ſimul & ſemel fuit adhibitus,non poteſt pro parte acceptari,vt ſi confiteatur recepiſſe decem ex mutuo cum conditione de ſoluendo intra annum,vel ſub aliqua alia conditione : ſecùs tamen ſi ex conditione quæ poſt actum interuenit:vt ſi confiteatur recepiſſe & ſoluiſſe,bene acceptatur pro parte.*Boër.deciſ.339.nu.3.*communem dicit.

Limita primam partem cōmunis in confitente homicidiū cōmiſiſſe,ſed ad ſua defenſionem,quia acceptatur pro parte,& tenetur probare ad ſuam defenſionem homicidium factum, aliàs punitur.Iaſ.*in l.vt vim.num.13.ff.de iuſtit.& iur.*com.dicit, quam intelligit ad condemnandum,nō autem ad pœnam corporalem.& Panor. *in cap.auditis de præſcript.*

Amplia ſecūdā partē cōmunis,ſi per ſtatutū tenetur præciſè reſpondere poſitionibus:alias habetur pro cōfeſſo,vt dicat , ſi mutuū accepi,reſtitui. Boer.*in deciſione* 339.*n.*4.comm.dicit.

Nota iſtam communem ad intel.*l.1.titul.4.li.3.ord.* & hodie ſublata eſt omnis dubitatio per *l.xj. in ord. de Madrid. in pragma.* vbi eſt diſpoſitum pōſitionibus eſſe reſpondendum per verbum confiteor,vel nego,aliàs habetur pro confeſſo.

124 Nota *in l.1.ibi,y ſi lo deue luego el iuez pronunciar por ſentētia.* Et ſic ante pronūciationē,nō erit codēnatus:& ſi moriatur ante nuntiantē,hæres nō tenetur ex tali cōfeſſione per *l.manifeſta.in fi.ff.de iureiur.*& vide Franc.Curt.iun.*conſil.*59. Idem.

125 Confeſſio admittitur contra præſumptionem iuris, & de iure.Panor.*in cap.is qui fidem.de ſponſal.* Alciat.*in tract. de præſump.par.2.nu.*6.com. dicit.

Amplia ad probationem per indirectum,quia admittitur etiam contra præſumptionem iuris,& de iure.Aymon. *de antiquis.temp.par.4.ver iſta materia ſingularitatis.n.*14. comm. dicit gl.*in clem.vnic.de probat.*

Limita quando præſumptio non eſt in fauorem partium, vt in matrimonio,in quo non admittitur confeſſio contrà præſumptionem iuris,& de Iure.Coua.*in epi.3.in ca.4.*com. dicit Villal.Vezin.Don.à Fin.& E.Suarez.

126 Confeſſio facta in tormentis , etiam ſi ſit perſeuerata, non pręcedentibus indiciis,eſt nulla.*Iaſ. conſ.* 188.*vol.2.nu.2.* communem dicit.

Nota iſtam communem ad intel.*legis 4.& 6.tit.30.part.7.& l.5. tit.13.par.3.* Idem.

127 Confeſſio extraiudicialis abſente parte facta,probat ſemiplene.Eſt communis opi.ſecun.Iaſ.*l.admonendi.verſ.tenendo tamen.&c.ff.de iureiur.* Intellige dummodo per duos teſtes plenè probetur,ſecundum Alex.*in conſil.152.vol.5.& in conſ.2. vol.7.* Chærian.

128 Confeſſio qualificata non poteſt per aduerſarium diuidi, nec in partem ſine qualitatibus acceptari. Eſt doctrina Bart. communiter approbata *in l. Aurelius. §. idem quæſiit. ff. de liberat.leg.* ſecundum Soc.*conſ.* 194.*viſo.in fi.vol.2.* Mat. Chær. & Donat. à *Fina.*

129 Confeſſio tunc præiudicare parti dicitur , quando ab altera fuit acceptata , aliàs ſecus. Ita ſemper conſulendo poſt alios tradidit Alex.de Imo.*in conſi.90.nu.1.& in conſi 11. num.* 7. vbi Apoſtil.*in ver.acceptata.*plures authoritates Doc. alleg. & idem Alex.*in conſ.20.nu.2.in 4.lib.& in conſ.184.in 6.vol.* Iaſ. *in l.error.nu.5.6.& 7.C.de iur.& fact.ignor.*& idem Iaſ.*in l. poſtquā litē.num.2.C. de pac.*Et hanc ſententiam communem eſſe affirmāt Curt.Senior.*in conſi.*77.& Pariſ.*in conſi.131. vol.1.*Licet alij

130 contrariā ſententiā de iure veriorem,& melioribus rationib.fulcitā eſſe,exiſtimauerint.Barth. Soc.*in conſi.228.nu. 6. in 2.vol.conſi.* Alc.*in trac. de præſump. in 3.regu. prin. præſump. 21. nu.6.*

n.6 cāp.c.j. Rol. à Valle,in conſ.26.n.18 in j. Tom. cōſ.Kirchouius.

131 Cōfeſſio facta coram iudice incōpetente,licet non valeat vt iudicialis,valebit tamē vt extraiudicialis ad duos effectus. Primus,quia ex ea poterit poni ad torturam, ſicut ſi extraiudicialiter eſſet confeſſus,arg.notatorum in l.cap.5.de adul.in caput. quàm graue,extrà de exceſ.prala.Secundus,quia poterit cogi perſeuerare in tali confeſſione coram iudice competente, niſi doceat de errore,& de cauſa variandi,ſecund.Guil.de Cu. d.Caro.& communiter doct. in l.magiſtratibus. ff. de iuriſdictio omnium iudicum. Inn.in ca.per inquiſitionem. extrà de elect. licet d.Card.in cap.at ſi clerici.extra de iud tenuerit talem cōfeſſionē penitus non valere.Quæ ſecunda opinio poſſet procedere in confeſſione clerici coram iudice laico, per illum tex.ſecundum Imolam ibi.Et etiam in confeſſione laici tracti inuitè ad iudicium: ſecus in confeſſione laici voluntariè litigantis,ſecundum Panor.ibidem. Balb.deciſ.104.

132 Cōfeſſio facta abſente parte,licet nō faciat plenā probationē facit tamen ſemiplenā probationē.Bar.in l. admonendi. §. ſi iurare, Cor.conſ.13 in j.vel & ibi dicit eā comm.opin. & conſ.11 nu.16.in j.vol.& conſ 123.num.3 eod vol.dum tamen illa cōfeſſio per duos teſtes probetur, qui licet non deponunt de cōfeſſione facta eadem die,probabunt tamen Steph.Ber. conſ. 375.vol.2. Alex conſ.68.vol.3. & vnus teſtis deponens de vera confeſſione facta ab ipſo creditore parte præſente,ſemiplenè probaret. Alex.conſ.56.vol j.& vnus teſtis de ipſo actu deponens & confeſſio extraiudicialis probata per duos teſtes facta etiā parte abſente,plenè probant. Dec.conſ.516 nu.6. Bellac.

133 Cōfeſſio in quo caſu patris pœnitentiam requirat,vt valeat:vide Ang.conſ j.nu.5.qui de cōfeſſione parte præſente, probata per vnicum teſtē?& dic,eā facere ſemiplenā probationē,teſte Alex.conſ.152.lib.v.53.lib.j.quid de confeſſione extraiudiciali geminata,quid operetur? & an duæ probationes cōiūgātur vt probent?quā ſunt ſemiplenæ. Ruin. conſ. 2. lib.4.& qualiter differant iudicialis & extraiudicialis cōfeſſio,vide Alber.in l.error.nu.4.C.de iur.& fac.ignor. vbi num.5. quādo noceat extraiudicialis,& dic,quòd acta præſente parte idē operatur quod pactū. Albet.in l.ſi quis in conſcribendo.

134 num. j. C de epiſ.& cle.& an cōfeſſio in regiſtro facta cū iurameto acquirat ius tertio?Albe.in l.j.col.ſi.in ſin.C.de cōfeſſ.vbi dicit quòd nō,in cōfeſſione autē extraiudiciali ad hoc vt probet,requiruntur duo teſtes. Alex.conſ.36.col.2 39. col. 2.132.lib.5.Iaſ.in rep.l.admonendi.col 68.de iureiur.& tunc parte abſente non probat niſi ſemiplenè:ſi autē pars fuerit præſens, videtur quòd plenè probet,ſi vero vnus teſtis ſolus deponit, videtur quod faciat vna dimidiæ ſemiplenæ probationis, ita quòd nō faciat ſolū indiciū,& quādo cōfeſſio abſente vel præſente parte probet. Albet.in l.non ſolum. § ſi liberationis verb.de lib.leg.niſi ſit cōfeſſio facta parte abſente calore iracūdiæ,quę nō valet,teſte Hypp.in Rub.col.21.& ſeq.C de proba. Quid de cōfeſſione extraiudiciali, quid operetur? & an ex ea quis puniatur,vel probetur delictū,vel deueniatur ad torturam? & vide Fel qui reg.ponit cū amp.& limit.in cap.de hec.de ſimon. Quid de confeſſione facta per verbū Credo,an reuocari poſſit? & vide Aret.in l.de tutela.C.de in integ.reſt. Bellac.

135 Cōfeſſio rei facta per torturā indebitè & nullis præcedentibus indicijs nō valet,nec ex ea poteſt reus cōdēnari, dato etiā quod millies fuerit ratificata.eſt comm.opio. ſecund. Alex.in l.qui aliena,§.fin ff.de acquir.hered.Marſ.in conſ.8. Iaſ. in conſ.188.num.2.comm.di. Don a Fina.

136. Quæro, An iudex poſt concluſionē in cauſa poſſit partes interrogare?Reſpon.Diuerſæ ſunt Doct.ſententiæ. Námque Speeul.in tit.de poſit.§.4. ver.quidam tamen dixerunt. & verſ. ſed ſi ante.& ibi Ioā.Andr.in addit.verb.interrogare.tenet quòd iudex ex officio,nō ad inſtantiā partis poſſit interrogare ſuper declaratione antiquorū capitulorū, non ſuper nouis, & ita tantùm ſuper iis,quæ ante concluſionem acta ſunt,etiam poſt concluſionem,& quandocunque. Et eum ſequitur Bald. l.per hanc.C.de tempor.appellat.Innocent. cap. cum Ioan. de fid. inſtru. Rom.conſ.20.in fin. & in l.4. §. hoc autem iudicium. ff. de dam.infect.& hanc dicit eſſe comm.opin.Hyppōl.l.j.§.ſi. num. 68.ff.de quaſtio.Et eam dicit in practica ſuſtentabiliorem propter authoritatem Innocentij.

Contrariam verò partem, quod ſcilicet iudex indiſtinctè poſſit interrogare etiam ſuper nouo capitulo ad fundandam intentionē partis ad priuatam vtilitatem,tenet Alex.d.§.hoc autem iudiciū.poſt Anton.de Butr.cap.cùm cauſam de iura. calum.& ſequitur Abb.d.cap.cum Ioan.& hoc ex officio, non ad petitionem partis.Hanc dicit eſſe magis comm.opi.Robert. Marant.in Specul.part.4.diſt.9.num 28. Mich.Graſſus.

137 Reus non tenetur reſpondere,ſi non ſint aliqua indicia contra ipſum,imò non tenetur reſpondere ſi nō præcedat aliqua diffamatio.com.dicit Card. Alex.in can. de accuſatione.2. quaſt.8.idem dicit Are.in cap.qualiter & quando.2.§.debet.ver. in foro autem.de accuſat. quem refert Do. Ant. de Padilla in l. tranſigere.num.5.C.de tranſact.Clar.d.§.ſi.quaſt.45.verſ. ſed pone.in ſi. P.Fich.& Bonac.

138 Examinando reū in cauſa criminali,iudex poteſt illi deferre iuramentum de veritate dicenda.cōmunem dicit Marſilius in l.quaſtionis habenda.num.72.ff. de quaſtion. quem refert Pract. Conradi in principio.& Gomez.cap.j.delict.num.65.Et licet videatur dicendum quod nemo teneatur ad propriam turpitudinem detegendam.lege alias.de iureiurand.& ita etiā teneri in Francia atteſtetur Marcus deciſ.276. tamen magis cōmunis eſt in contrarium,vt dicit Clarus d. lib.5.§.ſi.quaſt. 45. verſ.ſed quare.ad hi tamen ſibi hanc practicam nūquām placuiſſe, quia ſit manifeſta occaſio periurij. Pet.Fic.

139 Statutū diſponēte,quod poſitionibus ſimpliciter,& præcisè reſpondere debeat,alias habeatur pro confeſſo, ſi contingeret in caſu prædicti ſtatuti,quod Titius negaret ſe recepiſſe centū à Mæuio,quæ ab eo in iudicio petebantur,hoc etiam ſupplēdo,& addēdo,quod quatenus appareret in aliquē euentū,ipſum Titiū iſta centū habuiſſe, affirmat & fatetur in negotiis dicti Mæuij petentis,ſeu agentis expendiſſe, vel ei reſtituiſſe:hoc caſu animaduerte,quod nō videtur eſſe dicto ſtatuto ſimpliciter reſponſum, & reſpondens ipſe habetur pro cōfeſſo,ſec.Bar.Rom. Alex.Fran.de Aret.& Iaſ.in l.j.§.ſi quis ſimpliciter.vbi ait iſtā eſſe com.opin.ff.de verb.ob.& Boer.poſt alios cōplures cōgeſtos per eū deciſ.339.nu.4. E.Suarez.

140 Reſponſio debet eſſe cōformis interrogationi ad hoc vt valeat.l.j.§. ſi quis ſimpliciter. ff. de verb oblig.in §. præterea. Inſt.de inut.ſtip l.vt reſponſum congruū. C. de tranſact. Belloo.

141 Reſpōſio ſine interrogatione valet.l.ſi ſine.ff.de inter.Bel.

Reſpondere de iure licitum eſt,etiam in 17.anno.l.j.§.j.ff.de poſtul. Idem.

142 Reſponſio indefinita in criminalibus ſecundū ſpecificā interrogationem,vt videatur reus confiteri factum,& cohærentia,tamen ſecundum interrogationem præcedentē.& iſta eſt com.opin.de qua Iaſ.in l ſi cui.§.ſi.nu.10.& ſeq.ff. de leg.j. licet contraria videatur communis,& in practica ſeruetur;& maximè quando tractatur de graui præiudicio,& quando ſūt opiniones doctorum pro & contra, iudicandum eſt pro reo ad abſoluendum,vt ibi dicit Iaſ.qui tenet hanc ſecundam cōmunem opin.fatetur tamen Iaſ.ibi primam opin.eſſe magis communem. Bonacoſſ.

143 Cōuictus reus legitimis probationibus,ſi à iudice interrogetur etiā in tormētis,tenetur ſub mortalis culpę reatu reſpōdere an crimē cōmiſerit:nā etiā ſi iniquè torqueatur,iuſtè tamē interrogatur,& ideò tenetur reſpōdere,iuxta Innoc. & cōmunem in cap 9.de confeſ.& S.Thomam. 2.2.quaſt.69.art. j.

144 Item iuſtè captus peccaret ſi aufugeret,vt voluit gloſ. in Clem paſtoralis in ver.per violentiam. de re iud & in capit. ingentium 1.diſt.in verſ.Seruitutes, Dec. in l.quod à quoquam, ſub num.3 ff.de regul.iur.& ibi Apoſtillator in litera A. & B. Vbi hoc limitat non procedere, vbicunque quis eſſet iniuſte captus,ſeu carceratus. Viuius opin.168.

145 Reo nō debet dari terminus ad reſpondendū ſuper facto proprio,etiamſi petat tempus deliberandi.com.dicit Auguſt.ad Ang.de malefic.in ver.comparuerunt.nu.6. vt illū refert pract.Conrad.nu.2.Et licet Alex.in l.1 nu.6.de edend.dicat contrariam communem eſſe,tamen prior illa ſeruatur de cōſuetudine,vt teſtatur Sali.in auth.offeratur.n.6.C.de lit.cont.Caſtr. ibid.nu.5.& 11 vt refert pract. Conrad nu 5. Amer. de ſyndic. num.84.Clar.d.quaſt.45.verſ.ſed hic quaro. P.Fichard.& Bonac.& E.Suarez.

146 Confeſſio extraiudicialis facta parte abſente facit ſemiplenam probationem.doct in l.certum, §. ſi quis abſente, de conf.Marſ.in rubric.de probatio.nu.89. & in ſing.329. videas Viuium in verſ.cōfeſſio.vide Marſ.ſing.309.& 310.& 459. & 594. & 627.fallit vt per Ant.Trigo.ſing.86.

Ampliatur vt per Aluiſ.de Alber ſing.66.fallit 105.caſib. vt per Baptiſt.à Villa.concl.132.in litera C.

Ampliatur in 4.caſi.& limitatur in 13.per Fel.in c.ſi cautio,

num.22.de fide inſtrumentorum.

Fallit in 8.caſib.quos ponit Rober.Maranta *in tra.. de ord. iud.in 6.par.in rub. de confeſſ nu.12.*

Fallit in 3 caſib.ſecundum Iacob.Filip. Tholomæum, *in l. admonendi,de iureiur.nu.265.*

Fallit in 12.caſib.in quibus in confeſſione non requiritur præſentia partis,quos refert Ioan. Baptiſt. Caccialup. *in d.l. admonendi,num.136.*

Fallit in 20.caſib.in quibus confeſſio extraiudicialis plenè probat,quos refert Fran.de Curte,*in l.admonendi,num.*194.

Fallit ſi fuerit geminata,quia tunc producit actionem.

147 Ampliatur & limitatur per Port.*in lib.1. [illegible]arum concluſ. reg 22.* Ampliatur in multis caſib. & limitatur in 25.ab Ant. Gabriel.*lib.1 de confeſſ.reg.1.*

Fallit in [illegible] caſib.vt per Fely.*in cap.ad hæc,de ſimo.nu.1.*fallit vt per Marſ.*in rub.de proba.num.*89.

Ampliatur in 3.caſi.& limitatur in 18 per Soc.*reg.*63.in quibus confeſſio extraiudicialis etiam abſente parte probat.vide Marſ.*ſing.*202. *Don.à Fina.*

148 Confeſſus crimen de quo excipitur contra eum,punietur ordinarie.gloſ.*in cap.1.de exceptio.*

Fallit in 4 caſib.vt per *Fel.in d.cap.1.* *Don.à Fina.*

149 Confeſſio ſpontanea facta in iudicio ſufficit ad condēnandum.*cap.veſtra,*vbi gl.*de cohabitatione cle.& mul.cap. cùm olim.In ſi de ver.ſig.cap.ſi.de reſt.ſpol.*

Ampliatur in vno caſu & limitatur in 10.à *Dec. in cap at ſi cleri.de iud.nu.*17.fallit vt not.Carer.*in praxi crim. l. obſeruare. nu.*160.fallit in 12.caſ.vt per Marſ.*in praxi.cri.in §.poſtquā,nu.*16.fallit in 11.caſib.quos no.Iaſ.*in l.iuſiurandū, §.procurator,de iure iurādo,nu.*20.fallit in 2 caſib.vt per Blan.*in prax.crim.fol.* 55.*nu* 30.Ampliatur in 15 caſib.& limitatur in 19.à Lancel. *in tract.de offi.præt.in cauſ.crim.nu.3.& ſequentib.in tit.de confeſſ. & in tit.de dep.reſp.*& ad hoc vt confeſſio præiudicet multa requiruntur quæ ponit Follerì *in praxi.crim.ver.& ſi confitebuntur,num.*31. Don.à Fina.

150 Confeſſio facta ſine cauſa,ſcilicet ſi aliquis confiteatur ſe debere decem, & non exprimit cauſam, non valet, neque præiudicat,*cap.ſi cautio,*vbi doct *de fide inſtr l.cum de indebito, § ſi ff.de prob gl.in l.1.ff.de interrog.actio.l.inſtrumēta,C.de prob. l.generaliter,C.de non nu pec.*

Fallit in 4.caſib.quos refert Marſ.*in l.1. §.præterea, nu.59.de quæſt.*fallit in 16.caſib.ſecund.Fely.*in d.c.ſi cautio,nu.4.*& vltra ſupradictas limitationes tres ponit Petr. Duen.*reg.* 110. lauſſime vide Matth.*in not.*13.vbi Gab.Saray.*in annotationibus.*

Fallit in 3.caſib.vt per Soc.*reg.*67. fallit in 5. caſibus vt per Marſ.*in rub.de prob.nu.*77. Don.à Fina.

151 Cōfitēs ſe mutuo recepiſſe pecuniā,nihilominus poteſt intra bieniū opponere exceptionē nō numeratæ pecuniæ, *§. proponere,l.in contractibus,C.de non nu pec.§.1. Inſtit.de li oblig.*

Ampliatur in 6.caſib.& limitatur in 7.à Fel.*in cap. ſi cautio. de fide inſtru.num.*45. Don.à Fina.

152 Confeſſos in iure pro iudicatis haberi placet, *l. 1. C. de conf.*vide Mant.*ſing.* 643.vide Anto.Trig.*ſing.*37.

Fallit in 18.caſib.in quibus cōfitēti ſuccurritur, quos refert Spec.*in tit.de conf.*refert & ſequitur Lancil.*in tract. de of prat. in cauſis crimib.*Ampliatur in 15.caſib.& limitatur in 35.ab eodē *in tit.de off.præto.in cauſis crim.in tit.de conf.crim.* Cōtrariam regulā,quod cōfeſſio ſola nō ſufficiat ad cōdēnandū, niſi alia indicia concurrant,facit Carer.& eam limitat in 4.caſib.*in §. circa vltimam nu.4.in praxi crim.*vide Matth.*notab* 53.Ampliatur & limitatur per Marſ.*ſing.*101. Don.à Fina.

153 Quæro,An cōfeſſus in iudicio ſpontè,ſi poſtea iterū neger,poſſit cogi per torturā ad perſeuerādū? Reſp.q. nō opus eſt alia ratificatione,ſed poteſt condemnari,dūmodo ſit maior 25.annis,& confeſſio ſit veriſimilis probabilis,& poſſibilis,cùm in cōfeſſum nullæ ſint partes iudicis, niſi in cōdēnādo.Hanc ſententiā firmat Io.de Im.*cōſ.*109.*incip.viſa inquiſitione.*vbi dicit quòd iſta eſt comm.opin.quē refert & ſequitur Hyp.de Marſ.*in prac.crim.§.quoniam nu.*18. Michael Graſſus.

154 Veniam petens delicti ſolenniter coram iudice,cenſetur fateri delictum:ſecus ſi extraiudicialiter.comm. eſt opin. Clar.*lib.5.§.fin.quæſt.*49.Nouel.*in pract.crim.fol.*36. *numer.* 34. Corſ. *in repert.* Abb.*ver.abſolutio, vel venia.* Soar.*ver.veniam. nu.*48.*& ſeq.*Blan.*l.fi.nu.*308.*ff.de quæſt.*Dom.Alc.*coſ.*10 *num.* 10.*& ſeq.lib.*5.& qui gratiæ & clementiæ principis ſe ſubmittit,iuri ſuo renuntiare non videtur. Fran.Mar.*deciſ.*389.*nu.*2. *part.2.* Bonacoſſ.

155 Verbum in ſtat[illegible]o habeat[illegible] putà, [illegible]ndentes poſitionibus habeant pro confeſſis requiri[illegible] etiam,Syluanus in *conſ.*100.*vol.*1 Secu[illegible] ſi d[illegible]it,ha[illegible] eatur & ſit, quia verbū ſit, inducit canonem latæ ſententiæ.Pan.*in c.* [illegible] *de foro compe.* cōem dicens. idē ſi vtatur verbo careat, quia eſt canon latæ ſētētiæ.Gom *in c.diſpendia.de reſcr,in 6.n.*23.cō.dicit Bonac.

156 In confeſſione idem eſt,quod in ſententia, not.dd.*in l.is apud quem.C.de edendo.*

Fallit in multis caſib.vt per *Purp.in d l.num.*80. *& ſequent.* Don.à Fina.

157 Confeſſus de crimine extra iudicium,non punitur. Rot. *in deciſio.nouiſ.*180 *incip licet confeſſio,ſub rub.de confeſ*

Fallit in 12.caſib.quos not.Diaz.*reg.*125.& illa cōfeſſio nihil operatur.

Fallit hoc in multis caſib.vt per Baptiſt à Villal. *concluſione* 132.*in litera C*

Fallit in 9.caſib.vt per Fely *in cap.olim,de reſ.num.*4.Don.à Fina.

158 Confeſſus homicidium, & defenſionis cauſa ſe illud patraſſe affirmās,niſi adducta cauſam probet, pœnas a[illegible] quā corporis luet.commune inquit Iaſ *in l vt vim.num.3 ff.de iuſt. & iur.*Don.à Fina.

159 Negatiu.Per negationem non fit res dubia, quando ipſa negatio eſt euidenter calumnioſa,ſec. Ang.*in l.1 ff.de tranſac.* facit *l.1 in §.ſi ea ff.de ven. in poſ mitten.* Balb *deciſ.* 1[illegible].

160 Negatiu ſimplex non facit dubiū de mādato,vt habeat locum cautio rati. Sed quando etiam tantum ſemiplene de mandato conſtaret,vel ipſe procurator haberet iura principalis ſui penes ſe,*iuxta gl.1 in l.ſi C.quando fiſcus vel priua.*His enim & ſimilibus dicitur eſſe dubiu de mandato per negationem,vt habeat locum dicta cautio, ſecundùm doc. communiter *l.non ſolum.in § qui alieno.ff de proc.* licet Fulg. ibi attentauerit contrarium. Balb *deciſ.*191

161 Qui in negatiua ſe fundat agendo, ſiue excipiendo,tenetur illam probare.Bar.*in l.in illa ſtipulatione, ff. de verb. oblig.*

Fallit in 5.caſib.quos notat *Iaſ.in d.l.col.*5. Don.à Fina.

162 Negans de mendacio conuictus,ſæpe priuatur iure ſuo. *l.ſi ff de rei vend.*

Fallit in 5.caſib.quos not.*Fel.in c.caterū,col.penult.de iud.*& plures caſ.in quibus negans punitur vide per Bald. *in auth. contra qui propriam,C.de non nu.pecu.* Cotta *in memo. iuris, in verbo,negans.*videas ſupra in [illegible] feudum. Don.à Fina.

163 Negās in [illegible] nō eſt in dolo,& ideo nō punitur,quia ſcriptum eſt,non tibi dico,vt te perdas.Boer.*q.*124.*per totum.* & negans illud,quod ſi cōfeſſus fuiſſet,nō potuiſſet ei præiudicare,non facit indicium hæc ſua negatio,nec ei præiudicat, vt dicit Marſ.*in conſ.*52.*n.*67.*& conſ.*15 & Mantua *conſ.*213 *circa fi.in 1. vol.*vbi dicit hoc eſſe veriſſimū,& dicit Ioan. de Amicis *in conſ* 134 q. inquiſitus poteſt negare impunè, & variare, & hæc negatio nō facit indiciū ad torturā, etiā quòd alias eſſet fur.nā mēdaciū non punitur,niſi in caſ. a iure expreſſis. Menochius *de arbitr.iudicis caſu* 276 *n* 8.Burſat *conſ* [illegible]. cōem dicēs.Lucius *inter cōſilia* [illegible] *ſ.*160.*n.* 33.*tom.*1.Clar.*q.*21.*v.mē.*

164 *dacium.*& negans etiam cum iuramento non dicitur periurus in criminali,vt [illegible]net Alex *in addi. ad Bart. in* [illegible] *ff de bonis eorū.qui ſibi mor.conſciuer.* de quo Maran. *in pract.* vbi de interrogatione agit.*n* 9 *fol.*185.item negans non punitur, quando [illegible] non circa ſolēnē actū, vel inual[illegible] Bald. *in l.edita.in lec Padua. in v. expedita prima.* C. *de eden.*de quo Cotta *rerum memora verbo,negans.*vide omnino Bl[illegible] *in l* [illegible].*n.* 265 *& ſeq.ff.de quæſtio.* vbi dicit, quod licet contrari[illegible] dicere & proponere propter ſalutē.Et mendaciū non eſt de[illegible]um, cū quis contra dolū & fraudem mentitur,vel cum quis ex officio id facit,dum ſuum alteriúſue ſanguinem redimit,vt dicit D.m.Alcia.*de duello.nu.*20.nec facit indi[illegible] ad torturam mendacium. Follerì.*in pract.cri.tit.item. quod fecerē venenatus. num.* 29. & eſt cōmunis opin.& non punitur mendacium,niſi in caſib.expreſſis.Menochius *de arbitr.iudic.caſu* 276. *nu.* 8. Burſ.*conſ.*20 *nu.*21.*lib.*1.vbi cōem.dicit. item mendacium non præſumitur.*l. I abeo. §. Tubero. ff. de ſuppellectil. lega.* F[illegible]rt. *in trac.de vltimo fine iuris cano.& ciuilis.nu.*478.*to.*1. negāgēs iudex priuatur officio.Sed hodie officiales in [illegible] non ſyndicantur.Et ita ſeruat conſuetudo. Clar. *quæſt* 64. Bonac.

165 Negatio reddit rem dubiam, *l.3. C. quibus ad libertatem procla.non licet,cap.1.de offi.deleg.lib* 6.

Fallit in 4. caſib. vt per Fel. in c.coram, de off delegat.col.3. Don. à Fina.

166 Negatiua quãdo præcedit verbũ poteſt, inducit neceſſitatem præciſam & priuat potentiam.gl.in ca.c. de reg.iu.in 6.Bar.in l.de his.de tranſ.

Fallit in 2.caſib.quos no.Iaſ.in l.Gallus.in prin.col.5.ff.de lib. & poſth col.5.diſtinguit laté Io.Bolog.in l.j.ff.de verb. oblig.n. 27. Don.à Fin.

167 Negatiua probatur ex inſpectione actorũ.Cur.in cõſ.59. col.12.Iaſ.amplè in l.Titia sextores.col.3.de leg.j.Bar.cũ apoſtil. in cõſ.81.Barb.inter cõſ.Alex.in 4.vol.conſ.123.col.8. & in 5.vol. conſ.55.col.2.Cor.conſ.591.ver.fac.quia neg. & conſ.222.col.vlt.

Et in materia quomodo negatiua poſſit probari, vide Bar. & Alex.in add.in l.fi.C.de iureiur.Alex.in l.ne es in.ff.de acq. her. & in l.j.§ ſi dubitetur ff. quemadm.teſta.aperi.& in l.1.C.de bon. poſ.ſec.tab. & Alex.in 4.vol.conſ 91.in fi. & in 5.vol.conſ. 156.col. pen.ver.iſtẽ reſpondeo.Barb.in 3.vol.conſ.3.col.1 & 2. Vezinus.

168 Confeſſio facta ad liberãdũ parti abſenti, licet nõ proſit in vim parti, non valet vt probet aliquem debitorem non eſſe. eſt communis opinio ſecundùm Aret.conſ.60. Alexand. concl.245.vol 6. Don.à Fin.

169 Cõfeſſio ad hoc, vt inducat plenã probationẽ, requiritur quod ſit facta nõ ſolum parte præſente, ſed etiã parte acceptante.Alex.conſ.20.vol.4.Soc.conſ.228.vol.2. Don.à Fin.

170 Allegãs ſolutionem non cenſetur debitum confiteri. eſt communis opin.ſecundùm Alex.conſ.183.vol.6.Dyn.in ca. nullus de regul.iuris.in 6.

Fallit in 6.caſi.vt per eundẽ in c.at ſi clerici. de iud.num.18. ſed aduerte, quòd hæc cõfeſſio facit indiciũ. fallit in 4. caſib. vt per Careriũ, in l.obſeruare,n.121.in ſua praxi.crim. & iſta cõfeſſio facta extra iudicium poteſt reuocari. hãc eſſe communem opinionem atteſtatur Franc.Turz.concluſ.173. cautelam ponit Blanc.in praxi crim fol.156. Don.à Fin.

171 Confeſſio extraiudicialis parte præſente plenè probat, l.Publia Mauia,in fi.depoſ.l.cum de indeb.§.fi.de proba. ſed decẽ & octo requiſita ad hoc, vt confeſſio extraiudicialis operetur effectũ, quos ponit Foller.in prax.crim.in ſecunda parte tertia partis,in ver.& ſi confitebuntur, & ibi ponit decem & octo, & quatuor effectus confeſſionis extraiudicialis.

Fallit in 8.caſibus, quos no.Pet.Duen.reg.19. Don.à Fin.

172 Negãs primò ſi poſtea fateatur, obtinet priuilegiũ cõfitenti cõceſſum, iuxta cõmunem per Burſ.conſ.79.nu.7.lib.j. pro qua vide quę no.doc.in Apoſtil.ad Rom.conſ.70. nu. 6. vbi tãgunt quæſt.an is qui primò negat, mox pœnitentia ductus cõfiteatur, beneficiũ confeſſionis conſequi valeat? de quo per Iaſ.in l.ſicut autem.§.fi.3.limitat ff.de re iud Bar. & Iaſ. in l.eum qui.in prin.nu.3.ff de iureiuran. Iaſ.in §.omnium.n.86. in §.ex maleficiis.n.28. vbi Gomeſ.nu. 40. Inſtit.de act. & vide Clarum in pract.quæſt.81.ſtat.9.in fi. Bonacoſſ.

173 Inquiſitus negãs homicidiũ nõ poteſt poſtea probare, quòd fec. ad ſui defenſionem. Io.And.in regula, nullus pluribus. de reg.iu.in 6.Paul.de Caſtr.& Soc.in l.nemo prohib.ff.de excep. al.Bal.in l.vnica,C.de confe.Adde Pau.de Caſt.in 2.vol.cõſ.36.

Subiungit tamen Soc. quòd cõmunis opi.eſt in contrariũ. per deciſionem Imo.in l.Titia ſi non nupſerit.ff de cond. & demon. vbi ſi conuentus rei vendica.ab eccleſia, negauit rem eccleſiæ, & cõuictus, allegat rem liuellariam, admittitur: & tamen in nullo puni.vide Pan.in c.ſi quis.num.3.de ſolut. Idem.

a Per auctoritatẽ Imo.in c.fi.col.24.de ſol. vbi ſe reus negat numerationem eo caſu quoq; nõ habet locũ, auth.contra qui propriam.C.de non nu.pec. conuictus poteſt opponere excep.ſolut.& tamẽ in nullo puni.al.etiã Bal.in l.peremptorias. col.3. C. ſent.reſcin.non poſſ.adde Angel.Are.in §.1.col.14. Inſt.de excep. Vezin.

174 Quid in tutore vel curatore negãte ſe talem, an perdat beneficia cõpetente tutori & curatori? Iaſ. in l.j.col.3.& 4.C. de tranſ.tenet quòd non, & dicit ita conſuluiſſe, & quòd multi ſe ſubſcripſerunt. & idem vult in d.l.quod te.ſi cer.pet.

Adde etiam quòd negans perdit beneficium ſolennitatis extrinſecæ.Iaſ.in l.ſtipen.col.8.in fi.ff.de ver.obl. Idem.

175 An autem & quãdo negãtem poſſit pœnitere. vide Iaſ.in §.ex maleficiis.col.7. Inſt.de act.& in l.eum qui.col.3.ff. de iu.iur. & dicit quòd vbicunque tractatur de pœna augenda propter negationẽ, intelligimus ſemper de ea negatione, in qua quis perſeuerauit: ſed ſi confitetur nondum liquidato negotio per probationes, tunc euitat pœnam, ſeu damnum quod ex negatione emergebat.

Tamen in d.eum qui. dicit quòd vera ſententia eſt, quòd admitta.vſque ad litem conte.excluſiuè. Idem.

176 Negatiua nõ poteſt inducere impoſſibilitatẽ.vt habetur in l.gallus.in prin.ff.de lib.& poſth.& in c.1.de reg.in 6. Idẽ.

177 Negatiua mag. negat, quàm affirmatiua affirmet. Dec. in conſ.3.col.4.in prin.al.gl.c.cùm dilectus.de conſue. Idem.

178 Qui ſeipſum occidit pro confeſſo habetur tribus cõcurrentibus, & tunc confeſſio iſta tacita operatur tres effectus, quos refert Foller.in praxi.crim.4.par.3.part.nu.70.Do.à Fin.

179 Pro confeſſo habetur teſtis qui falſum depoſuit, ſi poſtea citatus non comparet.

Fallit in 17.caſib.quos no.Folle.in prax.crim.in ver.& ſi confitebuntur.in 4.par.3.par.nu.90. Don.à Fin.

180 Iudex promittens liberationem, impunitatémq. delinquenti, ſi delictũ cõfiteatur, nõ tenetur huiuſmodi promiſſionem obſeruare, imò ex tali cõfeſſione nõ obſtãte promiſſione impunitatis eidem facta poteſt poſtea illũ cõdẽnare, & excuſatur, ſecundũ Præpo.Alex.& Dom.de S.Gemi. in c. ſi quilibet.& c.vtile.22.quæſt.2.Fel.in c.accedens.el 2.vt lite nõ conte.& in c.afferte mihi gladium.de præſum.Dom.poſt Vguti.& Archi. in c.nos in quemquã in fi.2.quæſt.1.per tex.in c.vtilem.22. quæſt.2. & iſtã ait eſſe com.opi.Hier.Chuchalõ in add.ad Dec. in l. ea eſt natura.ff.de reg.iur.& Mod.in d.c.afferte mihi gladium. Quæ cõmunis ratione non caret: nã iudex ad inueſtigãdũ veritatẽ poteſt vti cauillationibus, ac etiam ſimulare, vt probatur in d.c.afferte mihi.& in c.non enim volebat Deus.22.quæſt.2.& propter vtilitatem publicã ad bonum finẽ permiſſa eſt ſimulatio.d.c.vtilem. Cõprobatur quoque ſecundo loco, & fortius, videlicet quod in malis promiſſis non expedit fidẽ obſeruari.c.in malis promiſſis.de reg.iur.li.6. Hinc eſt, quòd pacta contra publicam vtilitatem etiã ſi iuramento vallata ſint, minimè ſeruari debent.vt dicit Bar.in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.& in l.j.§.1.de dolo. Tertio loco comprobatur dicta cõmunis, quia non refert quo veritas habeatur, dummodo habeatur. l.cùm ſeruus.ff.de ver.ob. Poſtremò fulcitur iſta cõis: nam ſi licet excoriare, torquere, & alia nõnulla in corpore hominis fieri pro veritate habenda, tanto magis blãditiis, & bonis verbis, ſecũdum Archi.in d.cap.vtilem, & alios in locis præcitatis, imo iudex poteſt delatũ de crimine ad pœnam damnare ea ſola confeſſione, quam ab eo, promiſſa criminis impunitate, extorſit, & de iure id permiſſum iudici eſſe abſq; vllo peccato adſeruerunt Archid.in d.cap.vtilem. Domi.poſt Archid.in d.c.nos in quemquã. Fel.in præcitatis locis in c.afferte, & in ca. accedens. Pariſ.de Puteo in tractatu ſyndic.cap.ſaluus conductus.& c.de tortura.ver.& aduertendũ eſt. & Caterin. Cota in Memorabilibus, in ver.dolũ bonũ. In contrariam verò partẽ inclinauerunt cõplures Doc.videlicet quòd iudex teneatur dictã promiſſionẽ, & fidẽ ſeruare.Iac.de Belui. in practica crim.in rubr. de quæſtionib. vbi admonet iudices abſtinere à prædictis perſuaſionibus in ſpecie: ſed generaliter interrogẽt quod crimẽ cõmiſerit. & illam ſententiã ſequũtur etiã & audacter fatetur eſſe veriorẽ Dec & Cagn.nu.20.cũ aliis ſeq.in d.l.ea eſt natura, vbi Hier. Chuchalõ in addit.ad Dec. Gram.poſt alios relatos per eũ in q. 3. per totã, quæ reperitur in fine ſuarũ deciſionũ. & ita Io. de Imol. conſ.109.viſa inquiſitione, & iſtã vltimã ſententiã videtur ſecutus Fortunius in l.cõuentionum.ff.de pact.in q.illa.an iudex qui promiſſa impunitate criminis coegit à loco ſacro diſcedere, & ſecũ ire delinquentẽ, tenetur ei fidẽ ſeruare, &c. Sed in iſta ambiguitate, & in tot variis interpretũ ſententiis pro materia reſoluẽda vnũ explicitè præmittẽdũ eſt, quòd ex dicta cõfeſſione reus minimè puniẽdus eſt, niſi ſpe promiſſionis fruſtratus in ea perſeueret. tenẽt elegãter Io.de Imol.in d.cõſ.109.Dec. in d.l.ea eſt natura, circa fi.& in l.vnica.C.de ſen.quæ pro eo quod interest.n.25.Marſ.in l.1.n.15 ff.de quæſt.& in ſing.101.& 177.Alc. in l.natura cauillationis ff.de verb ſignif.& Gram. in d.q.3. Fortunius in d.l.conuentionum, & ibi expreſſius Duarenus.Iac.de Belui.in allegata practica crim in tit.de quæſtioni.n.140.Vbicũq; tamẽ criminis reus cõfeſſionẽ ita extortã reuocauerit, abſq. aliquo dubio opinor nõ poſſe, nec debere eã ea dãnari: & ita hanc vltimã opinionẽ veriorẽ eſſe arbitror, quæ placet Pari. de Puteo in tractatu Synd.in c.de tortura ver.ſequitur quæſtio quotidiana. Sed ſi in confeſſione fruſtratus ſpe promiſſionis reus perſeuerauerit, dãnari poterit ex mente omniũ Doct. cõmuniter, qui quæſtionem hanc tractauerunt, & ita opiniones ſuprà relatæ ad concordiam reduci ponunt. Viuius opin 405.

181 Confeſſio facta metu tormentorum, vel in tormentis, confitenti non præiudicat. l. obſeruare, C quor. appellat. ſed ad hoc vt præiudicet triginta requiruntur, quæ ponit Foller. in prax. crim in ver. & ſi confitebuntur. in 3. par. 3 par. vbi etiam ponit 12. effectus.

Fallit vt no. Carer. in d. l. n. 172. videas Marſil. in l. 1. ff. de quæſtio. fallit vt per Marſ. in l. 1. §. quæſt. n. t. ff. de quæſtio. Do. à Fina.

182 Cõfeſſio facta nõ præcedẽtibus indiciis, nõ probat neq; præiudicat, l. pen. vbi gloſ. ff. de quæſtio. Ang. in l. 1. C. de confeſ.

Fallit in 4. caſib. quos no. Foller. in prax. crim. in 3. par. 3 par. verſic. & ſi confitebuntur. nu. 4. fallit vt not. Carer. in d. l. obſeruare, num. 181. Idem.

183 In confeſſione quis cogitur perſeuerare, multos hoc tenentes allegat Caret. in prax. crim. d. l. obſeruare. nu. 190. vbi limitat. Idem.

184 Confeſſio minoris, ſine curatore nõ valet. fallit vt not. Caret. in ſua praxi. in §. circa quartum, num. 9. vide pulcherrimam diſtinctionem in repet. in cap. ex parte. de confeſſ. fol. 72. n. 2. Don. à Fina.

185 Confeſſio rei extorta à iudice, cum promiſſione impunitatis, facit vt poſſit reus condemnari. Ita communem eſſe dicit Apoſtil. ad Dec. in l. ea eſt natura. de reg. iur. nu. 7. Plaza in lib. 1. delic. cap. 37. nu. 7. & ita tenuit Cy. in l. præſenti. C. de his qui ad eccleſ. confug. & Alcia. in l. natura, in, ſ. de verbo. ſign. Contrariam verò, ſcilicet quòd non poſſit reus condemnari; com. dicit Cagnol. in l. ea eſt natura. de reg. iur. nu. 18. & idem atteſtatur Remigius de immunit. eccleſ. fallentia 26. Sed priorem magis communem dicit Boſſ. in tit. de confeſſio. per tortur. nu. 12. quę & Claro communior videtur, ſed poſterior æquior. clar. d. §. fi. quæſt. 55. ver. circa ſecundum. P. Fichard.

186 Confeſſio rei qui eſt minor annis valet, etiamſi ſine authoritate curatoris facta ſit. Ita communiter practicari dicit Bald. in l. 1. nu. 59. c. de confeſ. quem refert Pariſ. de Puteo de ſyndico nu. 7. Ange. de maleſi. in verbo comparuerunt, & confitentur totum, nu. 8. ſubdens ridiculum eſſe, ſeruare contrarium. clar. d. quæſt. 55. ver. vlterius. P. Fichard.

187 Confeſſus ſponte, & in confeſſione perſeuerans, nec cã reuocans, non auditur appellans. l. non tantum. ff de appellat. no. in l. addictos, c. de epiſ. aud. & in l. addictos. c. de appell.

Fallit vt not. carer. in praxi crim. l. obſeruare nu 46.

Fallit in multis caſi. vt per Viuium in ſuis concluſio. in ver. confeſſio. & ſi vis videre an ſententia ſit neceſſaria in ſponte confeſſum, videas Azo. in repet. cap. nos in quemquam. 2. quæſt. 1. nu. 22. Don. à Fina.

188 Confeſſio ſocij criminis facit indicium. Bar. in l. ſi ſeruus & in l. repeti. §. 1. ff de quæſtio. multos allegat hoc tenentes caret. in praxi crim. l. obſeruare, num. 122. vbi limitat. vide Marſ. ſing. 209. Don. à Fina

189 Confeſſio mandatarij contra mandãtem facit indiciũ. Bald. in conſ. 97. vol. 5. multos allegat Caret. in d. l. nu. 223. vbi limitat. Don. à Fina.

190 Confeſſio, & inculpatio offenſi in mortis articulo facit indiciũ. Ang. in l. ſi quis in graui. §. ſi quis moriẽs, ff. ad Sylla. fallit vt per carer. in d. l. n. 124. vide Marſi. ſing. 22. latiſſimè videas in meo tractat. de indi. in cap. de dicto offenſi. Don. à Fina

191 Cõfeſſio extorta per pacẽ facit indiciũ, doctor. in l. tranſigere. c. de tranſactio. fallit vt per caret. in d. l. n. 125. Don. à Fina.

192 Confeſſio cum qualitate, putà quando quis confitetur occidiſſe hominem ad ſui neceſſariam defenſionem pro parte acceptari poteſt, & pro parte nõ, vt eſt communis opin. clar. quæſt. 55. ver. poſſet quoque. vide Portium concluſ. 15. lib. 1. Ant. Gabriel. concluſ. 19. lib. vij. Iaſ. vt vim. num. 13. ff. de iuſtit. & iure. Poſſet tamen ipſi reo prodeſſe, non probata d. qualitate, ſcilicet ad ſui neceſſariam defenſionem, quia poſſet puniri pœna extraordinaria. Quod intellige, ſi contrà eum non adeſſet aliquod aliud legitimum indicium, & quando eodem verborũ contextu facit d. confeſſionem qualificatam, ſecus ſi ex interuallo: quia tunc ex tali confeſſione poteſt ad mortem cõdemnari, ſi nõ probet illam qualitatem, quam in ſuis defenſionib. probare poteſt. Etiam quòd ſimpliciter ab initio cõfeſſus fuiſſet homicidium, vt eſt communis opio. Clar. verſ. fortè poſſet. et ideo cautius aget, ſi reſpondet negando homicidium, & ſi id fecit, feciſſe dicat ad ſui neceſſariam defenſionẽ, vt eſt com. opin. Clar. d. quæſt. 55. verſ. cautius. Bonac.

193 Confeſſio abſente parte facta, per teſtes ſingulares non probatur, vt eſt communis concluſio. Alc. conſil. 2. lib. 1. num. 5. Etiã ſi plures ſiot, quia nõ cõiunguntur, vt per eũ. de iure autem canonico ſecus eſt. Alc. conſ. 6. n. 26. comm. dicit. Bonac.

194 Confeſſio erronea, etiã in criminalib. ſpõte facta, reuocari poteſt, ſi quis vult docere erraſſe, & errorẽ probare. vide Soc. reg. 64. 65 & 66. Sed non ſufficit contrariũ velle probare per torturã. Bene poteſt deducere aliquid, quod poſſit ſimul ſtare cum d. confeſſione. Licet cõtrariũ ſeruetur, loquit clar. d. quæſt. 55. quia cõfeſſione ſpõte facta, vel ratificata extra tormenta, nũqua admittitur reuocatio, niſi probato errore, vide omnino Donatũ in ſuo lib. regularum 3 de iudiciis in ver. confeſſio. ſed tu diſtingue, prout diſtinguit blacus in tract. de indi. & tortura. nu. 18. vbi dicit, quòd aut eſt error facti, aut iuris: ſi facti poteſt reuocare reus eius confeſſionem. Si iuris, & tunc non poteſt reuocare. vide Marſ. ſing. 257. & quando noceat vel non noceat confeſſio reo. vide per Marſ. ſing. 339. Bonac.

195 Confeſſus ſe occidiſſe talem, poteſt ſe defendere & allegare, illum talem fuiſſe bannitum, furem, vel adulterum, in furto vel adulterio deprehenſum. clar. q. 56. in prin. Bonac.

196 Confeſſus crimen poteſt ex confeſſione condẽnari. communis eſt opi. clar. q. 65. Et vnica ſufficit cõfeſſio ſpontanea, vt eſt communis opi. clar. ibi, ver ſed quæro etiam ſi confeſſio fuiſſet facta iudici abſente accuſatore in forma iudicij, & iudice ſedẽte pro tribunali, etiã quod iudex procedat ex officio, quia iudex acceptat pro eo, nam in criminalibus proceditur ad inſtar ciuilium. Sadoletus in l. non fatetur. §. ſi quis abſente, col. 9. ver. prædicta ff. de confeſſis. Et ideo ſi fur ſit confeſſus coram iudice, illa confeſſio prodeſt domino, & facit plenam fidem pro eo abſente: quia iudex repræſentat perſonam ſuam, & ſibi acquirit Alex. in l. is apud quem. nu. 27. C. de eden. confitens autem maleficium iudici in camera, non autem ad tribunal, nũquàm infamatur, neque ex illa confeſſione damnatur. Et ideo adſeſſores faciunt ſemper duci malefactorem ad tribunal, vt ibi confiteatur in forma iudicij, vt dicit Angelus in l. ictus fuſtium ad finem. ff. de his qui notantur infam. & practica eſt, vt ſemper ſcribi faciant, q; ſententia fuit lata in termino, & poſt terminum, & ipſo iudice ſemper pro tribunali ſedente, & eſt valde tuta hæc quidem practica. vt dicit idem Ang. in l. ſi prætor. col. 1. ff de iudic. Si verò confeſſio ſit facta in tormẽtis, vel extra tormenta, non poteſt reus condemnari, niſi perſeueret in ea & ratificet. vt per Clar vbi ſuprà. Si tamen reus omnino ſit legitimè conuictus, non eſt aliud quærendum. Sed debet iudex reum condemnare. Et ita practicatur. Clar. quæſt. 66. in prin. & ſufficiũt minores probationes ex qualitate delicti, quod ſecundum q; communiter contingit, reputatur difficilis probationis: vt putà famulus aufugit, furtũ fuit factum domino. Nã ſatis dicitur conſtare de ipſo furto, vt eſt cõmunis opin. Clar. q. 66. ver. 1. idem ſi oſtendatur aliquod ſignum, ſeu veſtigiũ alicuius circunſtantiæ, ex qua veriſimiliter præſumi poteſt furtum commiſſum fuiſſe: putà, ſi reperiatur fractura in hoſtio, vel pariete, vel arca. clar. ibi. Bonac.

197 Confeſſio partis probat cõtra confitentem. fallit in 46. caſib. in quibus confeſſio non præiudicat, quos refert Fran. Hercu. in tract. de negatiua, nu. 196. Don. à Fina.

198 Confeſſio partis officio iudicis extorta probat. fallit in 13. caſib. vt per Frã. Herc. in trac. de negatiua. n. 199. Do. à Fina.

199 Cõfeſſio per interrogationẽ factã parti probat. Ampliatur in 4. ca. & limitatur in 5 ab Her. in d. trac. n. 204. Do. à Fin.

200 Cõfeſſio facta de mille ſi oſtẽdetur ſe particulas recepiſſe, vt quinquaginta, tũc in reliquis ſolutio nõ facta probatur: hãc regulã cũ vnica limitatione ponit Her. vbi s. n. 221. D. à Fi.

201 Confeſſio facta in libello ſupplici nocet. l. cum precum, & ibi Bar. C. de lib. cauſa.

Ampliatur in 2. caſibus & limitatur in 10. à Port. lib. 1. ſuarũ concluſ. reg. 13. Ampliatur & limitatur per Curt. iun. in l. cùm te. C. de tranſactio. Don. à Fina.

202 Confeſſio inducit notorium. cap. veſtra, & cap. tua nos. & cap. ſi. de cohab. cleric. cap. cum olim, de verb. ſig.

Fallit in 6. caſib. quos not. Ben. Capr. in ſuo tract. in tit. de notorio, nu. 27. Don. à Fina.

203 Reus cõfitẽs ſe plura furta cõmiſiſſe diuerſis tẽporib. à diuerſis perſonis, nõ per hoc debet cõdẽnari, quia talis cõfeſſio eſt nimis generalis, cũ nõ cõſtet de reb. abſtractis. Ang. in ſuo tract. maleſi. in verbo, & veſtẽ. v. quod ſi aliquis. & refert Hyp. de Marſ. in rub. de probat. ver. & per exẽplũ. Idẽ dicẽdũ eſt in eo qui confitetur ſe hominem occidiſſe, ſi nõ cõſtet de corpore illius, talis enim confeſſio nũ noceat confitenti debet ergo

in primis cõſtare de occiſo corpore,& de re furto ſubtracta, antequã reus puniri poſſit. Hypp.de Mar. *vbi s.*& notãdũ eſt, quod ſi agatur de violentia, quæ per teſtes ſit probata contra violentum, vel de furto probato contra furem ſuper rebus ablatis, vel per violentum, vel per furẽ, ſtatur iuramento illius qui paſſus eſt vim, vel ipſum furtũ, & hoc vbi per teſtes nõ poteſt probari, quod res fuerint ablatæ, vel aſportatæ, per *l. ſi quando. C. vnde vi. cap. ſi. quod met. cau.*& Hyppol. de Marſ. *in rub. de probatio. ver. item iure.* Bellac.

204 Confeſſio in tormentis,& metu tormentorum, à pari procedunt, ſecundũ doct. poſt Bal. *in l. interpoſitas. C. de tranſact.*& eſt communis, ſecundum doct. quos citat & ſequitur Burſ. *conſ. 201. nu. 7. lib. 2.* Bonac.

205 Confeſſio partis probatur per teſtes dicẽtes de præſentia tantùm, licet non dicant de intelligentia, ſecundũ communem per Burſ. *conſ. 2. nu. 16. lib. j.* poſt Dec. *in c. at ſi clerici. nu. 21. in fi. de iud. in l. poſtquam liti. nu. 8. C. de pact.* Idem.

206 Confeſſio ſubius tormenta nullis præcedentibus indiciis,& millies firmata non nocet iuxta communem, de qua Burſ. *conſ. 201. nu. 18. lib. 2.* Idem.

207 Cõfeſſus reus per errorẽ, ſi diceret ſe cõfeſſum per errore, audiretur, errore ſcilicet probato, vt eſt cõmunis opin. de qua *Burſ. de cõfeſſis. nu. 60.* Et eſt neceſſe omnino probare errorem, vt eſt communis opin. *ibi nu. 65.* quia non ſufficeret tortura, ne propter variationẽ poſſet torqueri. vt ibi. Bonac.

208 Cõfeſſio corã iudice in loco nõ tribunali,& ſic in loco nõ iudicij facta, fidẽ nõ facit, neque valet. no. *in l. j. C. de confeſ.* fallit in 4. caſibus, quos not. Socinus *reg. 66.* Don. à Fin.

209 Cõfeſſio de credulitate ita præiudicat, ſicut cõfeſſio de veritate, glo. *in c. ex literis, de iureiur.* glo. *in l. quare, ff. de iuriſd. om. iud.*

Fallit vt per Soc. *reg. 68.* Don. à Fina.

210 Confeſſus crimen regulariter pœnã nõ patitur, ſecus ſi per ſententiã fuerit cõdẽnatus, *l. ſi confeſſus, de cuſtod. reorũ:* mitius enim agitur cũ confeſſo, quàm cum conuicto. Fallit in 2. caſibus vt per Fel. *in c. at ſi clerici. de iud. n. 5.* fallit vt per Dam. *reg. 133.* fallit in 3. caſibus vt per Soc. *reg. 70.* Don. à Fina.

211 Confiteri non dicitur qui tacet in criminalib. *l. pen. & l. inter eos. §. vetare. de furt.*

Fallit vt per Soc. *reg. 392.* fallit vt per Bartand. *in praxi. crim. reg. 121. nu. 18.* Don. à Fina.

212 Confeſſus & conuictus legitimis probationibus, condẽnatus non appellat. *l. obſeruare curabis, C. quorum appellat.*

Ampliatur & limitatur in 6. caſibus, vt per Carer. *in d. l.* fallit in 8. caſibus, vt per Pet. Duen. *reg. 156.* Don. à Fina.

213 Confeſſio facta extra iudicium ſine cauſa, non inducit obligationem. *l. cum de indebito. §. ſin autem ff. de prob.*& ibi Bal. Guid. Papæ *deciſ. 176.* inducit tamen ſemiplenam probationẽ, ſiue facta ſit cum ſcriptura, ſiue ſine ſcriptura. Ioan. Conſtantinus *in comment. in conſtitutiones regias. art. 28.* Alex. *conſ. 4. nu. 20. 1. vol.*& ad hoc vt talis confeſſio probet, ille cui facta fuit ea cõfeſſio debet allegare aliquam cauſam, & ſic validaretur ea confeſſio, quæ alias eſt indiſcreta, vt ibi per Alex. Bellacomb.

214 Pro confeſſo habetur, qui delatorem ſuum corrumpit. *l. eius qui delatorem, ff. de iure fiſci.*

Fallit in 7. caſib. quos no. Folle. *in praxi. crim. ver. & ſi confitebuntur in 4. par. 3. par. nu. 69.* Don. à Fina.

215 Confeſſio ficta defuncti non tranſit ad hæredem, neque ei nocet, *l. eius qui delatorem. ff. de iure fiſ.*& ibi Bat. *& l. Manichaos, C. de hære.*

Fallit vt per Fran. Turz. *concluſ. 177.*

Fallit vt per Rom. *ſing. 306.* fallit in 6. caſi. vt per Ang. Bero. *in cap. at ſi cler. de iud.* Don. à Fina.

216 Confeſſio conditionalis voius actus, qui ſimul & ſemel fuit adhibitus, non poteſt pro parte acceptari: hanc eſſe commun. opin. atteſtatur Boer. *deciſ. 339. num. 3.*

Ampliatur & limitatur per Bapt. à Villa. *concl. 145. in litera C.* Don. à Fina.

217 Cõfeſſio ſine cauſa valet quo ad ſemiplenã probationẽ: & ſic quamuis non faciat plenam probationem, faciet ſemiplenam. Spec. *in tit. de confeſ. §. nunc videndum ver. ſed nũquid.* Rom. *conſ. 373.* Alex. *conſ. 4. vol. 1.* ſi verò in ea priuata ſcriptura facta ſine cauſa fuerit appoſitũ iuramentum, tale iuramentũ faceret valere eam ſcripturam. Rom. in eo conſilio, quem ſequitur Hypp. de Marſ. *in ſuo tractatu de proba. verſiculo, ſcias tamen.*& cũ talis priuata ſcriptura ſit facta ſine cauſa, faciet ſemiplenam probationem, poterit iudex deferre iuramentum in ſupplementũ parti eã producenti, conſiderata paucitate pecuniæ & qualitate petẽtis. ita Romã. *eo loco in fine.* Bellacomb.

218 Confeſſio in tormentis facta, poſtea ratificata, expreſsè nocet, ſecundum Paridem de Puteo *in trac. ſyndic. c. an ex confeſſione.* Gramm. *conſi. 40. nu. 14. & 15.* magis tamen communis opinio eſt in contrarium, ſecundum Roman. *conſil. 107.* referente Burſ. *conſi. 201. nu. 25. lib. 4.* Bonac.

219 Confeſſio duobus teſtibus probatur, per Barto.& Iaſ. *in l. admonẽdi. de iureiur.* Alciat. *conſi. 2. nu. 7.* poſt *Dec. conſ. 310. nu. 10.* quod commune ait Octau. cacheran. *dec. Pedemont. 76. nu. 29.* referente Bur. *conſi. 166. nu. 21. lib. 4.* Idem.

220 Confeſſio in tormentis non præcedentibus indiciis nõ nocet, etiam ſi poſtea ſuperuenirent: etiam ſi eſſemus in crimine læſæ maieſtatis, ſecundum Bar. *in l. maritus. ff. de quæſtio.*& ita communiter teneri per doct.& aduocatos ait Albert. *in d. l. maritus nu. 4* Clar. *§. fi. q. 64. ver. dixi etiam.* refert Burſ. *conſ. 201. nu. 41 lib. 4.* vide Iaſ. *conſi. 188. nu. 2. lib. 4.* Idem.

221 Cõfeſſio extraiudicialis (licet etenim doctorũ verbis vti in placitis illorum recenſendis) nullius eſt ponderis. cõmune inquit Fel. *in c. at ſi clerici. de iud.* Sed fallitur, nã huiuſmodi cõfeſſio etiã abſente parte facta applenè probat, iure põtificũ, vt cõmune teſtatur idẽ Fel. *in c. ſi cautio. de fid. inſtr.* Dec. *cõſ. 63.* Alc. *in rub. n. 8. ff. de ver. ob.* Cur. iun. *cõſ. 168. n. 2.* de iure autẽ Cæſareo parte abſente facta indiciũ, vt frequẽs placitũ affirmãt Alc. *in c. cùm nõ ab homine. n. 98. de iu.* Marc. An. *de iud. nu. 204.* ſeu potius ſemiplenã probationẽ gignit, vt receptũ aſſeuerãt idẽ Marc. An. *in illomet trac. n. 108.* Crau. *in antiq. par. 1. ver. propoſitum noſtrum. nu. 30.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 22. ver. confeſſio. & q. 55.* At parte præſente, atque expreſſim acceptante, ſi huiuſmodi cõfeſſio extraiudicialis fiat, vel etiã corã iudice incompetenti, integram & perfectam fidem concinnabit. vt commune inquiũt Ber. *in c. at ſi clerici. n. 142. de iu.* Iul. Clar. *d. q. 55. ver. vnum tamen ſcias.* E. Suarez,& Vezinus.

222 Cõfeſſio facta in vno iudicio probat etiã in alio. licet ad diuerſũ finẽ intẽtato inter eaſdẽ perſonas, ſec. Inn.& Pan. *in c. per inquiſitionẽ n. 12. ext. de elect.* Io. And. *in c. 2. de ord. cog.* Doct. communiter *in l. 2. C. de eden.* Balb. *dec. 134.* Villal.& Vezin.

223 Confeſſio facta eo cuius intereſt, præſente,& nõ expreſſim acceptante, nõ perfectè probat, vt receptũ dogma effatur Iaſ. *in l. error. n. 3. C. de iur. & fact. ign.* Rip. *n. 22.* Alc. *n. 3. in rub ff. de ver. obl.* Verius tamen multi cõtrariũ cẽſent, quos expiſcaberis ex Alex. *in l. ſiuus hæres. n. 3. C. de repud. hæred.* Caccial. *in repet. l. admonẽdi. n. 146. ff. de iureiur.* Soc. *cõſ. 128. n. 6. lib. 2.* Glau. *n. 29.* Dec. *nu. 8. in l. poſtquam lite. C. de pact.* Dec. rurſus *in c. at ſi clerici. n. 28. iudic.*& Duenas, qui iam in cõmune aſſerit *regu. 119.* At confeſſio parte abſente facta, ſemiplenã abſque dubio probationem inducit, vt frequenter placitum inquiunt *Cra. de antiq. 1. part. arg. 3. nu. 30.* Vigius *lib. j. opin. 49.* E. Suarez.

224 Cõfeſſio propria in vno iudicio facta nocet in alio, cõmune ait Pan. *in c. per inquiſitionẽ. n. 12. de elect.*& qui latè hãc rẽ agit I. Clar. *in pract. §. vlt. q. 54. verſ. pen.* Intellige aũt quod vt & hæc cõfeſſio in iudicio facta plenè probet, exigitur partis aduerſæ præſentia, vt luculenter probãt *l. certum ſi quis abſente. ff. de confeſſ. l. vlt. ff. de interroga. act.*& eſt commune illic axioma, cuius rationẽ ſcribit Paul. *in l. generaliter C. de nõ nu. pecu.*& ſi hac in re nõ leuiter cæcutierit Fel. *in c. 1. n. 5. de lit. cõteſt.* Reb. *in ll. Gallic. tit. de chirographis. nu. 68.* F. Suarez.

225 Confeſſio extraiudicialis nõ ſufficit ad probationẽ delicti, vt eſt comm. opin. Clar. *q. 55. in prin.* licet ſufficiat ad torturam. comm. eſt opin. de qua Marſ. *ſing. 310.* Bonacoſ.

226 Confeſſio facta corã iudice incõpetẽti, nõ valet in vim iudicialis cõfeſſionis, ſed in vim extraiudicialis, cõm. eſt op. Clar. *in ver. præterea, q. 54.*& cogitur per iudicẽ cõpetẽtẽ perſeuerare in ipſa cõfeſſione. Modus aũt cogendi, ſi reuocat cõfeſſionẽ ſine cauſa, eſt remediũ tormẽtorũ, quia iudex nõ debet pati ſe illudi. Et ita ſeruat pract. adſeſſorum, vt dicit Bal. *in c. per inquiſitionẽ nu. 2. de electio. & elec. poteſta.* Bonacoſſ.

227 Confeſſio qualificata operatur, vt confeſſus non poſſit ad mortem condemnari. *dec. Pedemon. 60. nu. 9.* communem dicit. Bonacoſſ.

228 Confeſſio criminalis extraiudicialis, vel coram iudice incõpetenti, ſi ſit facta præſente parte & acceptante, facit plenã fidẽ contra cõfitentẽ, vt eſt comm. op. Clar. *q. 55. ver. vnum*

tamen. Neceſſe tamen eſt, vt expreſſa ſit acceptatio, non tacita. Cla. ibi, ver. vnum tamen. Licet in practica tales confeſſiones non præiudicare confitentibus ad plenam probationem, dicat, ſi eam poſtea reuocant, ſed torquentur, vt in ea perſeuerent. Niſi tot alia argumẽta concurrant ex quib. dici poſſit, quod omnib. ſimul iunctis de crimine plenè liqueret. Item poteſt dicere reus, quod talis confeſſio non fuit facta iudici pro tribunali. Clar. ibi, verſ. item poteſt. Bonacoſſ.

229 Confeſſio quæ emanauit extra ipſam cauſam, de qua principaliter agitur, etiam pœna ordinaria puniri poteſt, licet directò actum non fuerit contra cõfitentem. communis eſt opi. Clar. quæſt. 55. ver. poteſt etiam dicere. Bonacoſſ.

230 Confeſſio extorta à iudice cũ promiſſione, ſpe, & blanditiis in criminalibus non probat, nec ea ea quis condemnari poteſt. Clar. quæſt. 55. ver. allegare. Bonacoſ.

231 Confeſſio, vbi prius non conſtat de delicto, non eſt ſufficiens, vt poſſit ex ſola confeſſione quis condemnari. communis eſt opin. Clar. quæſt 55. poteſt etiam. Conſtat autem de delicto, vt ad effectũ ſuper eo procedi poſſit. Clar. quæſt. 4. Sed ad effectum, vt qui ex ſola confeſſione poſſit condemnari, ſi delictum quod reus confitetur eſt tale, quòd ſolo animo perfici poſſit, vt eſt hæreſis. Et tunc ſola confeſſio (modo eſſet veriſimilis) ſufficeret: vel confiteretur reus vnũ, aut plura cõmiſiſſe homicidia, vel multa furta: nec exprimit in ſpecie, quos homines trucidauerit, aut cuius res furto ſubtraxerit, non debet ex tali confeſſione condemnari. Aut cõfitetur adulteriũ, vel furtũ, & ſimilia, & ſit querelatus a parte, & cũ querela cõcurrat confeſſio rei, poterit condẽnari ex cõfeſſione: vbi verò nõ adſit querela, aut aliqua informatio, non ſufficit ſola cõfeſſio. Et ideò cõfitentes matia & mõtes, nõ condẽnantur, niſi mittãtur nuncij ad habendũ informationẽ. Aut cõfitetur homicidiũ, incendiũ & ſimilia, & tũc, niſi viſo & reperto facto, vel inſpectione, quis ex ſola confeſſione non poteſt condẽnari. vt ibi ſuſius per Clar. d. quæſt. 55. ver. quomodo. vbi cõmunes opiniones eſſe probat in caſibus ſuprà enumeratis. Quandoque tamen iudea poteſt moueri ad iudicandũ etiam ea aliqua cõfeſſione corã ſe facta viua voce, & non in actis ſcripta. Fel in. in cap. cũ venerabilis n. 42. de except. quod dicit nunquam obliuiſcendũ. quia mirabiliter eſt ad q. vtrum iudex poſſit indicare ſecũdum non allegata, neque probata. Sed dic, quòd iſtud non procedit in criminali, niſi prius cõſtet de delicto, & poſtea ſequatur cõfeſſio. Et hoc eſt apud practicos modernos in ſolemni cult , vt dicit idem Fel. in cap. audiuis. nn. 30. ver. tamen condemnandus. limita, vt per Fel. in c. qualiter. §. 1 de accuſat. vide ad ſupradicta, Alphanũ in ſuis collectaneis. n. 289. Bunac.

232 Confeſſio minoris in criminalibus abſque curatore obeſt omnino. Clarus quæſt. 51. ver. vlterius. comm. dicit. Bonac.

233 Cõfeſſio ſi ſuper proceſſu nullo emanaret, tutior eſt via, quod reus abſoluatur ab obſeruatione iudicij. Saluo iure procedendi rectius & melius. Clar. d. quæſt. 55. ver. item poteſt. vbi communem dicit. Bonacoſſ.

234 Confeſſio extraiudicialis nihil operatur. Fel. in cap. at ſi clerici. de iudi. communem dicit. Vezinus.

Quo ad materiam huius communis cum ſeq. de iſtis confeſſionibus extraiudicialibus nota l. y. tit. 7. lib. y. For. ll. dicentes confeſſionem extraiudicialem nõ probare, niſi teſtes ſint vocati ſpecialiter ad hoc, idque tempore confeſſionis: vel ſi facta ſit in ſcriptis, vel in hora mortis: quia tunc probat contra ſe, non tamen contra alium. & vide 57. tit. 13. par. 3.

Fallit primò, de iure canonico: quia plenè probat etiam abſente parte. Alci. in rubr. de verborum obligat. ff. nn. 8. & Fel. in cap. ſi cautio. de fid. inſtr. com. dicit. Villal. & Vezin..

235 Et quo infertur, quòd in terris ſubiectis eccleſiæ, abſẽte parte plenè probat. Cur. iun. conſ. 168. n. 12. cõmunẽ dicit. licet Alex. conſ. 323. vol. 2. cõmunem dicat contrariã: quẽ Dec. conſ. 63. reprehendit & dicit communem priorem. Villalub. & Vexin.

Fallit ſecũdò, quòd licet nõ probet, facit tamẽ indiciũ: Alc. in cap. cum non ab homine. nu. 98. de iudi. Marcus Ant. in tract. de indi. & tort. nu. 204. cõmunem dicit, quã intelligit Bald. in l. j. C. de cõfeſ. niſi reus reuocauerit ante, quàm ponatur ad torturã.

De iure verò regio licet reuocet, nihilominus facit magnã præſumptionem; vt in l. cxxx. 2. ſtyli.

Amplia dictũ Bal. etiam ſi confeſſio ſit geminata, quia prætextu erroris poteſt reuocari. Iaſ. in l. errorem. nu. 8. de errore cal. C. communem dicit.

Fallit tertiò, quia licet non probet confeſſio abſente parte, facta tamen ex cauſa, quæ ſi vera eſſet obligaret confitentẽ, inducit legatũ. Cur. iun. conſi. 96. nu. 4. communẽ dicit. Idem.

236 Confeſſio extraiudicialis cum infamia, eſt, ſecundum cõmunem doctorum ſententiam, ſufficiẽs indicium ad torturã. Quod latè declarant Phil. Dec. in c. at ſi clerici. nu. 17. ver. alia opinio principalis eſt. Nic. Boët. in ſuis deciſionib. q. 90. & nouiſſimè Iac. Non. in trac. crim. in 1. c. inci. ſuperioribus annis. n. 11. pag. 20. li. mei. & Marc. Ant. Blanc. ad l. fi. ff. de quæſt. nu. 204. ver. confeſſio extraiudicialis. poſt Lud. Caretiũ in cauſ. crim. §. ſeptimum indicium eſt confeſſio extrà iudicium facta de delicto. num. 1. pag. 56. Petr. Follerius in pract. ſua crim. in verb. & ſi confitebuntur. verſ. ſequitur vt videamus ſecundo loco de confeſſionibus extraiudicialibus. nu. 22. Huius concluſionis quoque meminerunt Iulius Clarus in libr. v. ſent. q. 21. ver. confeſſio extraiudicialis. & Claud. de Bartãdier in ſua praxi crimina. reg. 54. Kircbouius.

237 Cõfeſſio facta extra iudiciũ, nõ præiudicat cõfitenti. gl. in l. 1. in verbo, apud iudices ff. de interrog. actio. Bellacomb.

Confeſſio debiti recepti apertè denotat liberationem. l. pecunia. & ibi gl. C. de ſolut. Bellon.

238 Quæro, an confeſſio extraiudicialis facta, parte abſente, probet? Reſp. Communis & recepta eſt ſententia, quod probet ſemiplenè, non autem plenè, vt teſtatur Matth. de Afflic. in deciſ. 337. nu. 6. Eam tenet gl. & Panor. d. c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. Bar. & Doct. in d. l. admonendi ff. de iureiur. & ibi Iaſ. n. 149. dicit hanc eſſe commu. opinio. Pau. Pariſ. conſi. 120. nu. 4. vol. 1. Hyp. Rub. C. de proba. n. 89 & in ſing. 329 Av. Cra. trac. de antiq. tempo. par. 1. viſo de verbis. nu. 45. Maran. d. Rub. nu. 12. Licet cõtrarium teneat Salic. l. in bona fidei. C. de rebus credit. M. Graſſ.

239 Confeſſio facta abſente parte in fauorem abſentis, inducit ſemiplenam probationem, ſecundum gl. vlti. in l. capite 5 ff. de adult. & ita ſentit Bartol. conſil. 123. factum ſic ſe habet, in l. admonendi. ff. de iureiur. quem ſequitur D. Ant. in c. fi. extra de confeſ. & in c. fi. de iure. exe. Bald. in l. 1. C. de fur. conſil. 261. vol. 3. & alij quamplures relati matri. & conſil. 373. in ſecundo dubio. Cor. Pau. de Caſt. conſi 82. & 255. Ro. in l. 1. ff. ſol. mat. Pet. Duen. in ſuis regulis, in reg. confeſſio extra iudicium: & iſtam ait eſſe cõmunem opi. Clauera in tract. de antiquitate temporũ, in 1. par. argumento 3. n. 30. & Mod. in d. l. admonendi, vbi ponunt exemplũ dictæ communis, ac eam pleniſſime declarant. F. Turz.

240 Quæro, An confeſſio extraiudicialis parte præſente facta, plenè probet? Reſp In hac quæſtione Doct. ſententiis variant. Namq; Cy. in l. vnica. q. 6. C. de confeſ. tenet quod plenè non probet, etiamſi pars ſuit præſens, niſi quoque acceptet confeſſionem. eandem firmat Imo. in c. ſi cautio. de fid. inſtr. ibi Fel. nu. 23. Iaſ. l. poſtquam lite. n. 2. C. de pact. Cur. ſenior conſ. 77. nu. 1. Alex. conſi. 111. nu. 7. vol. 7. Franc. Rip. nn. 22. ff. de ver. obl. Et eam dicit eſſe communem Iaſ. l. error. nu. 3. C. de iur. & fac. ignor. Alciat. rub. nu. 3. ff. de ver. obl. M. Graſſus.

Contrariam ſententiam tenet Ant. de Bu. c. fi. nu. 12. de confeſ. ibi Abb. nu. 15. & eam dicit eſſe veriorem, & plurib. authoritatib. fulcitam. Alciat. ſibi contrarius in trac. præſump regu. 2. præſumpt. 21. nu. 9. eandem firmat Baptiſta de S. Sener. in rep. l. admonendi. ff. de iureiur. vbi dicit hoc eſſe de mente omnium Canoniſtarum in c. cum dilect. nu. de ſucceſ. ab inteſt. Et dicit hãc eſſe veriorem in iure Catel. Cotta in memorialibus iuris, verb. confeſſio. el 2. Et eam tenet quoque Hyp. in rubr. C. de proba. nu. 96. & in l. de vnoquoque. nu. 124. ff. de re iudi. And. ab Exea. lib. pacto. nu. 4. vbi dicit cõtrariam opinionem eſſe rigidam. Hãc quoque dicit eſſe communem opinionem Maran. in Spe par. 6. rubr. de confeſſ. nn. 2. M. Graſſus.

241 Probatio admittitur contra fictam confeſſionem, i. contumaciam. communis eſt opi. D. Rol. à Valle conſil. 47. nu. 29. in 3. volu. Bonac.

242 Cõfeſſio facta per aliquem præiudicat illi qui habet cauſam ab eo. l. ſi ſuperatus. §. fi. ff. de pig. Pau. Caſt. in l. etiã ſi. in prin. ff. ad ſen. tuſcon. Velle. n. 7. Soc. conſi. 32. nu. 4. in 3. volu. Idem.

243 Confeſſio minoris abſque vlla vllius curatoris authoritate emiſſa, vt illi noceat, praxi generali receptum eſt: quemadmodum atteſtantur Ang. de maleſic. ver. comparuerunt, & cõfitentur totum. nu. 8. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 55. verſic. vlterius E. Suarez.

244 Confeſſio nõ acceptata non nocet, vt tradit Bar. in l. nõ ſolũ. §. ſi liberationis. ff. de liber. leg. ex cõmuni de qua Burſ. conſ. 158. nu. 18. lib. y. qui citat Gabriel. tit. de confeſſ. concluſ. 1. num. 39. Bonac.

Confeſ-

245 Confeſſio extraiudicialis facit indicium ad torturã, ex communi per Mendoſ. ad Rom. *con. 3. 3. in fi.* de qua per Burſ. *conſ. 166. nu. 2. lib. 2.* Idem.

246 Cōfeſſio nō prodeſt confitenti quãdo prius negauit; & ſic ſtante ſtatuto, quod cōfeſſis ſponte pœna minuatur: nō minuitur ei, qui antea & à principio negauit, licet poſtea faſſus fuerit, ſecundum Bar. *nu. 4. in l. eum qui. ff. de iureiur.* Bald. *in l. ſi vnus e ſ. tu. §. fi. ff. pro ſocio,* Salyc *in l. contra negantem. C. ad l. Aquil.* & Soc. *in l. non vtique, nu. 7. ff. de except.* vbi perhibet iſtam eſſe communem opinionem.

¶ In contrariã verò partem, videlicet, quod talis cōfeſſio profit reo, etiã ſi poſt negationem ſtatim cōfiteatur, inclinarunt Ang. Bal. Saly. & Recentiores *in d. l. eum qui,* vbi Iaſ. *n. 8. & ſeq.* eandem ſententiã amplectitur, atq. communem, & Fel. quoque *in c. cæterum de iud.* & cū eadē opinione cōcurrit etiã Tiraq. copioſè *in tract. de pœnis temperandis in cauſa 30. nu. 11. & ſeq.* Sed primã partem tanquã magis communem, & magis veram, mihi ſequendã fore decerno, prout ei inhæret etiã vltra præcitatos Doctores, & multis quidem optimis, & efficaciſſimis rationibus Caſtil. epiſcopus ſimonè *in repet. rub. nu. 400. & ſeq. ff. de fideiuſ.oribus,* D. Follerius *in pract. crim. in 1. par. 3. partis in ver. ſi confitebuntur, n. 87. cum aliis ſeq.* & Phanuecius *in tract. de iureiurando in 3. par. 3. membri, nu 13. & ſeq.* vbi vtiliter reſoluit, an hoc procedat ante litis conteſtationem, vel poſt; & firmat etiã cum aliis relatis per eum, non prodeſſe confeſſionem criminis in cauſa appellationis ad conſequendum dicti ſtatuti beneficiū reo, qui in prima inſtantia delictum negauit. Viuius *op. 136.*

247 Cōfeſſio de mutuo, quãuis nō præiudicet quominus opponi poſſit exceptio nō numeratę pecunię intra biēnium, vt *in §. 1. Inſtit. de literarū obligatio. & in l. in contractibus C. de non numerata pecun.* & no. Fel. *in c. ſi cautio, num. 45. cum aliis ſeq. de fi. de inſtr.* vbi hoc ponit pro regula veraſeum amplationibus, & limitationibus, & Bernard. de Luco *in regul. 249.*

Nihilominus ſi confeſſio ipſa de debito geminata ſit, tunc nō poſſet opponi exceptio hæc nō numeratæ pecuniæ, ſecundum gl. *in d. l. in contractibus §. 1. in ver. penitus,* Abb & F . *nu. 56. in d. c. ſi cautio in fi.* & iſta eſt com. opin. Viuius *opin 137.*

248 Cōfeſſio extra iudicium abſente parte facta in fauorem abſentis, inducit ſemiplenã probationē, ſecundū gl. *in l. capite quinto. ff. de adul.* Ant. *in c. .de cōfeſ.* Bal. *in l. 4. C. de fur.* Caſt. *conſ. 82. & 255.* Rom. *in l. 1. ff. ſol. mat. & conſ. 373.* Corn. *conſ. 261. vol.* Bar. aliolque antiquos, & Moder. *in l. admonendi ff. de iureiur.* qui ibi aiunt iſta eſſe cōmunem regula, & cōmunem opinionem ait Alex. *conſ. 152. nu. 19. vol. 5.* gl. & Abb. *in c. fi. de ſucceſſio. ab inteſta.* & Fel. *in c. ſi cautio, nu. 22 cum aliis ſeq. de fi. de inſtru.* vbi hoc ponit pro regula cū ampliationibus, & limitationibus, & Marſ. etiã *ſingul. 202. in ſcis regulam.* & Cæſar Vrſillus *in addi. Afflicti in dec. 105. deciſ. 364. n. 7. & ſeq & dec. 375.* & eã ſequitur Crauet. *in trac. de antiquitate temporū in 1. par n. 50.* vbi narrat iſtã eſſe cōmunem opinionem, & Syluanus etiã cum aliis ſignatis per eum, *conſ. 44. nu. 7. & ſeq.* Marcus Antonius Blancus *in l. fi. de quaſt. ſeu in tract. de indiciis, num. 205* & Vrſillus *in add. Afflicti in d. deciſ. 364. num. 3.*

Imò iſta communis ampliatur procedere etiã de iure canonico, quòd confeſſio ipſa facta abſente parte valeat, vt per Fely. *in d. cap. ſi cautio, num. 27.* & per Ruinum *conſ. 70. nu. 5. vol. 4.* qui cum aliis aggregatis per eum concurrit cum hac ſententia, & appellat eã eſſe communem, & Soc. iun. quoq. *conſ. 32. nu. 18. vol. 2.* & Dec. *conſ. 163. in cauſa matrimonij, qua Mãtua agitatur, ſub num. 1. & ſeq.* Sed magis communis opinio eſt in contrarium, videlicet, quod confeſſio facta abſente parte aliter non probet de iure canonico, vt tradit Alex. *conſ. 180. in cauſa Anglorum col. 3 vol. 2.*

Ideo retenta ſententia de iure ciuili tãquã veriſſima, quòd confeſſio ipſa extraiudicialis abſente parte facta valeat, & faciat ſemiplenã probationē, interpretatur modò vtiliter, vt nō procederet in cōfeſſione geminata, quæ haberet tūc vim confeſſionis iudicialis, etiã ſi ſine cauſa fuerit facta, ſecundū Bar. *in l. cum ſcimus. C. de agri. & cēſ. lib. 11.* per illum tex. Rom. & Iaſ. *nu. 8. in l. ſed ſi poſſeſſori §. fi. ff. de iureiur.* Fel. *in d. c. ſi cautio, n. 39.* & Dec. *in d. conſ. 163. ſub nu. 2.* & iſta eſt communis opinio, cū qua ceneurrunt etiã Iaſ. *in §. in perſonam, n. 48. Inſtit. de actio.* Bertran. *conſ. 175. n. 6 vol 1. & conſ. 175. nu. 6. vol. 2.* Ruinus *conſ. 72. n. 1. & 3. vol. 4.* Marſ. *in l. 1. n. 40. C. de fica. & in l. 1. §. quaſt. ſub n. 2 ff. de quaſt* Gratus *conſ. 50. in præſenti, nu. 21. vol. 1.* Maranta *in tracta. iudiciorum in 4. par 5. actio. num. 115.* Syluanus, *num. 57. nu. 16.* qui eſt communem vltimū Boër. *conſ. 40. nu. 74.* & Soc. iun. *in rub ff. de ver. obl. n 280. & ſeq.* & Iacobus Philip. Portius ſeu potius Antonius Gabriel. *in concluſio. 22. Geminata confeſſio lib. 3.* vbi hoc ponit pro regula cum ampliatione, & limitatione.

Item non haberet locū in cōfeſſione facta ad liberãdū debitorē; videlicet, ſi Gregorius eſſet debitor Dominici in aliqua pecuniarū ſumma, & cōfiteretur in abſentiã ſui debitoris ſibi extitiſſe factã ſolutionem per prædictū debitorem dictæ quãtitatis pecunię, tunc quippè talis cōfeſſio ita & taliter facta abſente parte, plenè probaret, & pręiudicaret ipſi cōfitēti, ſecundū Glo *in l. nō ſolum §. ſi liberationis verba ff. de libe. leg.* Alc. & Iaſ. *in l. poſtquã lis C de pact.* Viſil. cū cæteris allegatis per eū *in add. Aff. in d. dec. 364. nu. 7.* & Cottã *in memorali in v. cōfeſſio facta abſente part.* vbi ait, quòd etſi talis cōfeſſio nō valeret in vim obligationis pacti, nihilominus valeret in vim meræ probationis, atq. profitetur ibi iſtã eſſe cōmunē opinionē.

¶ In contrariã verò ſententiã, videlicet, quòd confeſſio emanata ad liberãdum abſente aduerſario, nō præiudicet cōfitenti, inclinauit Glo *in l. idem in duobus ff. de pact.* Bar. *in d. §. ſi liberationis verba* Lanfr. *in c. quoniã cotra. in c. de cōfeſſionibus, ſub nu. 31. de probat.* Capicius *in dec. 33 nu 2. & 5.* Fel. cumulatiuè *in d. c. cautio, num. 32.* Ex quibus conſtat iſtã eſſe magis communem, magiſque verã ſententiã, prout de ea teſtatur quoque Cotta *in d. memoriali in verſ. confeſſio abſente parte in fi.* qui meminit iſtum caſum pendere in facto, & relinquit indeciſum. Tamē veritati ipſe inhærendo, ſequitur prædictã opinionem Bar.

Item cōfeſſio extraiudicialis facta de aliquo delicto facit indiciū ad torturã ſufficiens, ſecundū Gl. Bar. *nu. 1.* Ang. & alios *in l. capite quinto ff de adult.* Inn. *in c. ſicut, de teſti.* Bal *in l vnica C. ne confeſ. col 6.* Ang *in l. 1. col. fi. ff. eo. tit.* Inn. & Abb. *in c ſi quis in gradu, de purg. cano.* Flo. Abb. & cæteros omnes Canoniſtas communiter *in c. at ſi clerici de iud.* Rotã Rom. *dec. 422.* Bal. *in l. ſtellionatus. de v ſa.* & Fel *in c olim col 3. de reſcr.* Alex. Soc. Dec. & alios *in l. magiſtratib. ff de iuriſd. om. iud.* vbi exprimunt iſtã eſſe communem opinionem, & ſequitur Fran. Brunus *in trac. de indiciis & tortura, q. 3. prima partis, n. 14. & ſeq.* Marcus Antonius Blancus *in pract. crim circa fi. cautela 5.*

Quod quippe verum eſt, & procedit vbicunque illa confeſſio extraiudicialis probaretur per duos teſtes idoneos, & contestes de loco & tempore, tunc certè induceret ſemiplenam probationem, ſeu indicium ad torturã ſufficiens, vt tradit Afflicti *dec. 364. n. 4.* Alex. *conſ. 132. relectis, & ponderatis, nu. 26. vol. 5.* Fran. Cur. *in l. admonendi, nu. 190. cum aliis ſeq. ff. de iureiur.* Pariſ. *conſ. 153. nu. 29. vol. 4.* Vaſquius *de ſucceſ. creat. §. 4. nu. 43.* Cardinalis Albanus *in lucubratio. ad Bart. in l. certam §. ſi quis abſentem, ſub nu. 4. ff. de confeſſis,* & Marcus Anto. Blancus *in l. fi. ff. de q. ſeu in tract. de indiciis, nu. 206. & ſeq.*

Vbi addit etiã, quod requiritur quoque, vt ipſa cōfeſſio extraiudicialis alicuius criminis veriſimilis ſit, habeatque præexiſtentem cauſam, in qua cōſiſtat vtilitas & honor, vel quid aliud ſimile. Viuius *opin 138.*

249 Confeſſio facta per reum in tormentis, nullis, vel non legitimis indiciis pręcedētibus non valet, & ſic redditur nulla, etiã ſi millies ratificata ſit ad banchum iuris, nec ex ea poſſet ſequi condemnatio, ſecundum Glo. Bar *nu. 1.* Alex. *in 1. apoſtil.* & reliquos omnes, preſertimque Marſ. cū cęteris ſignatis per eum, *nu. 10. cum aliis ſeq in l pen. ff. de quaſt.* per tex. ibi, vbi *nu. 14.* refert mediãte ſuo patrocinio ob hoc euaſiſſe aliquos reos à pœna mortis, & eadem ſententiã ſequitur quoq. atque communem dicit Iaſ *conſ. 188. nu. 2. vol. 2.* & Marſ. *in l. 1 nu. 14. ff. de q.* Guido de Suzs. *in tract. de indiciis & tortura, ver. ſed quid ſi aliquis tortus, nu. 70.* Francíſ. Brun. *in tract. de indiciis, & tortu. q. 5. 2. par. num 4 . & ſeq.* Capicius *dec. 145. n. 3.* Io. de Arnono *in commentario 113.* Annibal Troyſius Cauenſis *in pragmatica 35. Inolenus, nu. 44.* Ru ius *in pract. crim. in tit. de confeſſis per torturam, nu 6.* Eminentiſſimus, ac Doctiſſimus D. Petrus Caleph tus pręceptor, & promotor meus *in conſ. 102. nu. 9. poſito inter conſ. crim. diuerſorum in primo vol.* & Alex. de Neuo, *conſ. 86. nu. 7. cum aliis ſeq.*

Vbi reſpōdet etiã, quod conſuetudo in contrarium diſponens, quod reus poſſit ad torturã poni ex Indiciis nō ſufficiētibus ad torturam, non valeat, neque teneat, & Grãmat. *conſ. crim. 21. nu. 18. cum duobus aliis ſeq.* Vbi ait eatenus hoc procedere, vt ſi ſuperuenirent indicia poſt torturam, & confeſſionem, confeſſio ipſa non deſineret ob hoc eſſe nulla, & tam ipſi cōfitenti, quàm alteri non pręiudicaret modo aliquo, &

ſequit

ſequitur Annibal Troyſius etiam *in d. pragmatica 35. incipiens, numero. 45.*

Imò inferens torturam in huiuſmodi caſu non præcedentibus indiciis ſufficientibus, peccat mortaliter, ſecundũ Ang. de Clauaſio *in ſua Summa Angelica in verbo Torturam in prin.* & Barth. Fumum in ſua Summa Armilla in ver. *Torturam, nu. 1.* & Syluest. *in eius ſumma in ver. tortura in prin.*

Imò inique torquens ſine indiciis præcedentib. tenetur læſo de iniuria, ac ad reſtitutionem etiam omnium damnorum, *l. itē apud. §. quæſtionem. ff. de iniur.* & firmauere frater Ioan. Tabienſis *in ſua Summa Tabiena in ver. Confeſſio ult. nu. 6* & Armilla *in ver. Tort. nu. 1.* & Bal. *in rub. C. de pœn. iud. qui malè iud.*

¶ Imo aſſerit Marſil. cum aliis aggregatis per eũ, quod inferens torturam indebite, & iniuſtè, teneatur pœna capitis, & etiã mortis, *in l. quæſtionis modum, num. 73. ff. de quæſt.* vbi admonet illã eſſe magis communem opinionem, quam ſequitur copioſè gl. *in cap. Regni item quòd in cognitionibus,* And. de Iſer. *in conſtit. Regni ſi damna clandeſtina col. 4.* & Carrerius *in pract. crim. fol. 52. nu. 200.* & Paris de Puteo *in tract. ſyndicatus in ver. Tortura. §. an ſi officialis. & in §. officialis poſuit ad cordam colum. 4.* In Regno vero torquens aliquem indebite, puniendus venit pœna carceris biennalis, & publicationis tertię partis bonorum, *cap. Regni 146. ſi iniſtè,* & ibi notat Ioan. Ant. de Nigris, *numero 79.*

Imò tortura etiam in crimine læſæ maieſtatis nõ infertur, nec inferri poteſt non præcedentibus indiciis text. ſt, & ibi gl. Cyn. Bal. Saly. & cæteri omnes communiter *in l. ſi quis alicui. C. ad leg. Iul. maieſtatis,* & eſt textus in Regno *in c. tormentis.* & ibi Io. Ant. de Nigris, *& in cap. in accuſatis, ſub n. 15.* vbi poſt Saly. *in l. 1. C. de quæſtio.* meminit iſtam eſſe communem opinionem, quam ſequitur etiam Ioan. de Arnono *in commentario 114.* diximus ſupra, & Follerius *in pract. crim. in 2. par. ſecundæ partis in ver. item quod commiſerit crimen læſæ maieſtatis. nu. 103.* D. Afflict. organum, & pater veritatis *in cap. 1. §. & bona committentium col. 4. in tit. quæ ſint regal. in vſibus feudorum.* & Hierony. Gigas *in tract. de crimine læſæ maieſtatis quæſtio. 26. numero 2. & ſequent.* Viuius *opin. 159.*

250 Si quis confiteatur in inſtrumento publico, vel priuata ſcriptura ſe recepiſſe mutuum, quod non recipit intra bienniũ efficaciter conueniri non poteſt, *l. in contractibus, C. de non numero. pecu.*

Fallit vt per Anto. Trigo. *ſing. 259.* videas latè *ſuprà in tract. except.* Don. à Fina.

251 Confeſſio facta coram minori magiſtratu, non ſufficit coram maiori iudice ad quem fit remiſſio.

Fallit in 3. caſibus vt per Purpu. *in l. magiſtratibus. nu. 15. ff. de iuriſdictio.* Don. à Fina.

252 confeſſio facta in contractu ſtipulationis inutili de mutuo probat mutuum. Bart. *in l. certi condictio. §. ſi nummos. ff. ſi cert. petat.* vbi Purp. limitat & ampliat. *n. 73.* Don. à Fina.

253 Cõfeſſio delicti facta corã iudice incõpetẽti, nõ probat poſtea corã iudice cõpetenti, *c. at ſi clerici, in prin. de iud.*

Fallit in 2. caſib. quos not. Soc. *reg. 62*

Fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. *in l. magiſtratib. ff. de iuriſdic. n. 3.*

Fallit vt per Viuium *in verſ. confeſſio facta coram iudice.*

Fallit in 3. caſib. vt per Soc. *in d. l. magiſtratib. nu. 8.* vbi Alex. ponit duas limitationes. Fel. *in cap. at ſi clerici. in princ. de iud.* & de iſta cõfeſſione, an faciat indicium, & an ſequi poſſit condemnatio? videas Carerium *in prax. crim. legis obſeruare, n. 121. ver. quid autem de confeſſio.*

Fallit in 3. caſib. in quib. talis confeſſio nõ facit indiciũ quos not. Folle. *in praxi crim. ver. & ſi confitebuntur. in 1. par. num. 1.* Don. à Fina.

254 Cõfeſſio poteſt reuocari vſq; ad ſentẽtiã, probato errore facti *l. error, C. de iu. & facti igno.* Ampliatur *in 7. caſ.* & limitatur in 35. à Lancellot. *in tract. de offi. præto. in cauſis. cri. in tit. de confeſ. cri.*

Fallit vt per Marſ. *ſing. 452.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. *in d. l. nu. 3. & ſeq.*

Fallit in 7. caſib. vt per Soc. *reg. 64.* Sed prætextu errori iuris reuocari non poteſt.

Fallit in 4. caſibus, vt per Soc. *reg. 65. & 69.* videas Carer. *in prax. crim. in §. circa quartum. nu. 182.* Don. à Fina.

255 Confeſſio facta in vno iudicio, probat in alio. Bal. *in l. iubemus, C. de lib. cauſ.*

Fallit in 3. caſib. vt per Baptiſt. à Villa. *cõcluſ. 141. in litera c.*

Ampliatur in 5. caſib. & limitatur in 7. à Purp. *in l. is apud quem. C. de edendo, col. 21.* Sed confeſſio facta in vno iudicio potest in alio reuocari: hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Franc. Turza. vbi eam ſi mitat, *concl. 174.* Don. à Fina.

256 Confeſſio facta ab aliquo in iudicio, q. hominẽ occiderit, ſed ad ſuam defenſionẽ, poteſt à iudice in parte acceptari, & ſic quatenus confitetur ſe occidiſſe, poterit illum condẽnare, niſi probet defenſionem. Iaſ. *in l. vt vim. ff. de iuſt. & iure.* Marſ. *ſing. 185. incip. confeſſio.*

Fallit vt no. Tho. Ferretus, *caut. circa princ.*

Fallit vt per Carerium *in §. circa quartum, nu 263.*

Fallit in 6. caſib. ſecundum Puti. *in lib. 1. ſuarum concl. reg. 15.* Don. à Fina.

257 Confeſſio non requirit telã iudicij, nec curat de ineptitudine proceſſus, ideo cõfeſſus poteſt condẽnari etiã data ipſius proceſſus nullitate. Inn. *in c. qualiter. el 2. de accu.* Marſil. *ſing. 53.*

Fallit in 7. caſib. quos no. Folle. *in praxi crimi. ver. & ſi confitebuntur. num. 65.*

Fallit in 12. caſib. quos no. Fel. *c. qualiter, §. licet antẽ. de accu.*

Fallit in 7. caſib. vt per Fel. *in c. at ſi clerici, de iud. n. 2.* Don. à Fina.

258 Confeſſio facta per aliquem ſponte, & in iudicio, quod occiderit vnum hominem, qui non apparet, nec reperitur occiſus, non valet, nec ligat confitentem. Ang. *in l. [illegible] col. 2. ff. de cõfeſſ.* Cæpo. *in repet. auth. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugit.* Fallit in 2. caſib. quos ponit Diaz *regul. 24.* Don. à Fina.

259 Confeſſio [illegible] facta coram incompetenti indice, & ſi faciat indicium ad torturam, ſecundum communem, limitatur tamen, vt locum non habeat, quando coram cõpetenti iudice ante torturam ea fuit reuocata, iuxta deciſionem Bal. *in l. 1. col. pen. in fi. C. de confeſſ.* quam dicit communem Roland. *conſ. 31. nu. 17. lib. 3.* vbi dicit centum eſſe debere reum torquendum, vt dicat ſe expreſſe reuocare dictam confeſſionẽ: quia ea reuocatio valebit etiam non docto de errore & ſequitur Iaſ. *in l. magiſtratib. ff. de iuriſd. om. iudic.* vbi dicit hoc notandum *in practica.* Puch. & Ferrat. *cautel. 27.* Rolan. *d. conſ. nu. 28.* vbi quod confitens coram iudice cõpetenti, & ſi rogatus perſeuerare in ſua confeſſione, ſi eam non reuocet, id tamen verum eſſe arbitratur, ſi de cõfeſſione orta eſt ſuſpicio, vel infamia, aliàs ſecus, ſecundũ communem *ibi & nu. 19.* vbi quod cõfeſſio facta incidenter coram iudice incompetente, non facit indicium ad torturam: quæ cõfeſſio incidenter facta coram ordinario non ſufficit ad condẽnationem, quãuis ſi principaliter facta eſſet, ſufficeret. Roland. *d. conſ. nu. 20. & ſeq.* qua in materia dicit ipſe, quod confeſſio nõ nocet confitenti, quãdo contra eum ſententiatum fuit, teſte Hyppol. *in rubr. C. de probat. nu. 116. & ſing. 257.* Quas concluſiones declara, vt latius per Roland. *d. conſ. & conſ. 3. col. 17. lib. 3.* vbi plura de confeſſione inquiſiti tam in tormentis, quàm extrà. & *ibi nu. 28.* quid de cõfeſſione qualificata. Quibus omnibus adde quod cõfeſſio cui nõ creditur, pœnam non inducit, ex not. per Rom. *conſ. 167. n. 4. & ſeq.* confeſſioniq; euanuatæ metu tormentorũ indiciis non præcedentib. non creditur, & ſi in ea perſeueratũ fuerit, teſte Bar. *in l. pen. ff. de quæſt.* Mathe[illegible] *ſingul. 155.* Alex. *cõſ. 5. poſt princ. lib. 1. conſ. 144. nu. 5. conſ. 180 poſt nu. 10. lib. [illegible].* Boër. *q. 90. prope fi.* Dec. *conſ. 187. col. 7.* Paiſ. *conſ. 163 in fi. lib. 4.* & eſt communis opin. ſec. Iaſ. *in l. qui in aliena. §. Celſus. ff. de acq. hæred. n. 30.* Debent enim indicia præcedere ad hoc, vt quæ metu tormẽtorum euelluntur, validam probationẽ indicant. *l. milites. §. oportet. C. de quæſ.* adeo vt dicamus reum pro quo laborant indicia, torqueri non poſſe, niſi alia magis grauia ac præponderantia contra eũ laborent. tex. *in l. 1. §. ad quæſtionẽ. ff. de quæſt.* Rom. *d. conſ. 16[illegible].* Grammat. *conſ. criminal. 38. nu. 2[illegible]. conſ. 57. nu. 24. voto 34. nu. 19.* & adeo ſubſtantialis eſt ordo, vt indicia torturam præcedant, quod & ſi eandẽ ſecuta fuerint, neque tortura, neque ea quę eius metu extorta ſunt, recõualeſcũt. Rõ. *d. conſ. 16[illegible]. nu. 6. & ſingul. 131.* Boer. *q. 163. poſt nu. 8.* Gram. *crimin. conſ. 21. nu. 29.* Dec. *in c. at ſi clerici. col. 3. de iudi. in l. quod initio. n. 4. ff. de regul. iur.* Fel. *in c. ad noſtram col. 1 de probat.*

262 Confeſſio procuratoris tutoris curatoris, facta per modum contentioſæ iuriſdictionis, præiudicat domino, pupillo, & adulto. Bar. *in l. certum. §. ſed an & ipſos. num. 1.* vbi ipſe inter modum voluntariæ & contentioſæ iuriſdictionis eleganter diſtinguit. *ff. de confeſſ.* Et idem Barto. *in l. non ſolum. in princ. ff. de procura.* Phil. Cornæ. *in conſi. 175. in 4. volu.* Dec. *in conſil. 221. numero 1.* Iaſon. *in conſi. 47. numero 4. in 1. volum.* Et hanc tritam concluſionem Doc. appellat Rol. à Valle, *in conſilio 70 numero 5. in 1. volum.* De qua doctrina copioſè ſcribunt iuris Cano-

nici

nonici interpretes, *in cap. ſi.* Henric. Boich. *n.* 40. *cum ſeq.* Io. de Imo. *nu.* 8. *&* 9. & Pao. *nu.* 10. *ext. de confeſ.* Kirchouius.

263 Confeſſioni tutoris, curatoris, procuratoris, executoris, aut alij adminiſtratoris ſtādum non eſt, de recepta pecunia in præiudicium pupilli, minoris, hæredum, & aliorū, niſi de enumeratione aliter appareat: & ſic confeſſio hæc procuratoris, & aliorum huiuſmodi de recepto pupillo, domino, & aliis, nulla apparente numeratione, præiudicare nequit, vt tenuerunt pro conſtanti Bar. & Imo. *in l. ſi debitorem. per illum text. ff. de nouat.* Bal. *in l. omnes §. 1. C. de quadri. præſcri. in cap. ex inſinuatione. ext. de procu.* Ang. *in y. l. §. fin. C. de quadri. præſcri.* Bart. Bald. Ful. Roma. Paul. Caſtr. Alex. Soc. & cæteri, *in l. ij. §. fin. ff. ſi. cer. pet.* Fede. de Sen. *conſ.* 43. Bald. *conſ.* 287. *dicta mulier, vol.* 4. Paul. Caſt. *cōſ.* 32. *circ. prin. in ſi. vol.* 2. Fulg. *conſ.* 209. *duobus, per totū,* Maria. Soc. *conſil.* 3. Alex. *conſil.* 132. *in cauſa, & lite, vol.* 4. Fran. Aret. *conſil.* 4. *ex facto proponitur,* Barb. *cōnſil.* 8. *ſapienter, vol.* 2. *&* *conſ.* 17. *clementiſſimum, vol.* 4. Ruin. *conſ.* 140. *nu.* 4. *& ſeq. vol.* 1. Dec. *conſil.* 146. *&* *conſil.* 493. & alij innumeri coogeſti per Tiraq. *in tract. de vtroque retractu, in tit. de retractu conuentionali. §. 4. gloſ. 6. nu. 12. & ſeq.* vbi ſcribit iſtam eſſe communem ſententiam, & magis cōmunem dicit Follerius ſuper *pragma. de cēſibus, in ver. qua quidem executio nulla falſitatis, nu.* 51. Contrarium verò voluerunt Bald. *in l. nā & nocere. in fi. ff. de pact.* Fed. de Senis *conſil* 54. Pau. Caſt. *conſil.* 34. *vol.* 1. Cuma. *conſil.* 31. Saly. hoo. Cuma. Fulg. Curt. Zaſi. Al. *in d. l. 2. §. fi. ſi cert. peta.* Im. *in cap. ſi cautio, ext. de fid. inſtr.* Barb. *conſil.* 18. *vol.* 3. Iaſ. *in l. duob. reis. ff. de iureiur.* & cęteri relati per Tiraq. *in tract. de retract. in tit. de retractu conſanguineorum, & §. 1. gloſ. 18. nu. 90. & in d. tit. de retractu conuentionali. §. 4. gloſ. 6. num.* 13. & iſtorum opinionem dicit æquam, & in practica ſeruari Zaſi. *in d. §. fin.* Et quamuis Tiraq. & Folleri. quęſtionē iſtam, & altercationem indeciſam, indefinitamque dereliquerint: nihilominus remoto omni timore primam partem Bar. & ſequacium, tanquam veriorem, ſuſtentabiliorem, communioremque ſequi poſſumus in actu practico, quam ſequitur, tuetur ab omnibus contrariis, & ait communem Bolognetus, *in d. l. ij. §. fi. nu.* 44. *cum aliis ſeq.* & Io. Cępb. *conſ.* 101. *nu.* 18. *& ſeq. vol.* 1. v. Viuius *opin.* 145. & E. Suarez.

264 Confeſſio facta ad liberandum inter abſentes, non valet in vim pacti liberatorij. Iaſ. *in l. tale pactum, nu. 2. ff. de pactis.* valebit tamen talis confeſſio ſeu declaratio in vim merè probationis ad liberandum, quo ad excludendam obligationem per huiuſmodi probationem. ita Bal. in eo loco, & ibi inquit eam opinionem communem eſſe, & ſic valebit in probationem ſolutionis illius debiti. Bal. *in l. ſi. C. de confeſſis.* Alex. *conſ.* 245. *nu.* 5. *in* 6. *vol. & conſ.* 115. *in* 7. *vol.* Aret. *conſil.* 60. *nu.* 1. Bell.

265 Confeſſio facta ad liberandū non requirit cauſam. *l. tale pactū. ff. de pactis.* ſecus ad obligandum, quia nō valet ſine cauſa: nam diceretur indiſcreta, & ſic nihil valeret. *l. cum de indebito. ff. de proba.* Iaſ. *in dicta l. tale pactum. nume.* 4. *ff. de pact.* Idem.

266 Confeſſio ad hoc vt inducat plenam probationem, requiritur quòd ſit facta non ſolū parte præſente, ſed etiā ipſa parte eam acceptante, ſecundum Alexand. *conſil.* 20. *in cauſa appellationis in prin. volu.* 4. Sed Socin. *conſil.* 228. *in cauſa Gabrielis. ver. non obſtat vnum. volu.* 2. dicit communem opinionem eſſe in oppoſitum, quòd imò preſentia ſola ſufficiat in fauorabilibus ipſius preſentis. nam tunc etiā parte non acceptante expreſsè, talis confeſſio plenè probat. Mat. Chærianus.

267 Eſt verū, quod Alex. *in d. conſ.* 20. pro ſua opi. adducit vnū bonū ſimile, videlicet quòd teſtis deponēs, quòd talis protulit talia verba preſente Titio, nō dicitur probare quod Titius intellexit. Eſt cōmun. opi. ſec. Iaſ. *in l. ij. §. voluntatē. ff. ſol. mat.* Idē.

268 Non ſtatur confeſſioni coniugum dicētium affinitatem præceſſiſſe. *ca. ſuper eo. de eo qui cog. conſan.* 15 *ſuæ.* etiam ſi eſſet rumor de hoc, ſecus ſi fama: vt ibi per gloſ. & doct. item ſecus quoad ſeparationem thori. *ca. ex literis. de diuor.* Curt. *in repe. l. admonendi. in* 108. *col. de iureiurand.*

269 Confeſſio dotis à marito facta non nocet creditoribus. fallit in 8. caſibus, vt per Socin. *in l. 1. ff. ſol. mat. numero* 87. Don. à Fina.

270 Confeſſio dotis licet ſit iuramento firmata, tamen opponi poteſt exceptio non numeratæ dotis, *l. fin. C. de non num. pecun.*

Fallit in 2. caſibus per Socin. *in d. l. 1. num.* 81. Don. à Fina.

271 Confeſſio ſeu in iudicio, ſeu extra iudicium ab vno ex pluribus correis debendi facta, nec aliis nocet, nec prodeſt, vt frequenter interpretibus probari ſcripſit vir egregius, & mihi multis nominibus obſeruandus Io. Ronchegallus Gioldus *in l. ex duob. nu.* 16. *nu.* 71 *ff. de duob. reis.* E. Suarez.

272 Cōfeſſio facta ſacerdoti nō debet reuelari, & dato quòd reuelet, ſibi nulla fides eſt adhibenda. fallit vt per Viui. *in ſuis cōclu. in ver. cōfeſſio,* ſeu ea quę fallit in 3. caſi. vt per Rip. *in trac. de peſte. in tit. de remed. ad curandā peſtē, num.* 107. Don. a Fina.

273 Fugiens à publico carcere, pro confeſſo & conuicto habetur. *l. eos, ff. de cuſto. reorū,* & ibi eſt magis cōmun. opi. ſed viginti duo requirūtur quę numerat Folle. *in praxi crimin. in ver. & ſi cōfitebuntur. in 4. part. 3. part. n. 45. & ſeq.* vbi ponit effectus.

Fallit in 3. caſib. vt per Viuium *in ſuis cōclu. in ver. fugiens.* Don. à Fina.

274 Cōfeſſio dotis receptę præſumitur facta ſpe futuræ numerationis, & competit exceptio non numeratæ dotis, *l. fin. & auth. ibi poſita, C. de dote cauta non num.*

Fallit in 5. caſib. quos no. Bar. Soc. *in l. 1. ff. ſol. mat. nu.* 75. Ampliatur & limitatur in 3. caſi. ſecundum Fel. *in c. ſi cautio. de fide inſt. nu.* 59. Don. à Fina.

275 Confeſſio dotis facta conſtante matrimonio pręſumitur facta animo donandi, & non pręiudicat marito. Bart. *in l. 1. ff. ſolu. matr.*

Fallit vt per Soc. *in d. l. 1. nu.* 102. Don. à Fina.

276 Præceptum de ſoluendo factum à iudice in confeſſum nō dato libello, ſed ad ſimplicem requiſitionē creditoris, eſt interlocutoria, nō diffinitiua, ſec. gl. *in l. ſi. in ſi. prin. in v. iudicialis, C. de in. do. imp.* Bart. *in l. ij. in l. non fatetur. ff. de confeſ.* Bal. *in l. ſi. §. neceſſitate. C. de bo. quæ lib. Iac.* de Are. *in l. à procedente. C. de dila.* Ang. *in l. ſi debitor. ff. de iud.* Et dicitur ſententia præcepti. 2. *q. 1. c. nos.* & poterit fieri etiam die feriata ob hominum neceſſitates, & iudice non ſedente, & reuocari contrario imperio, ſecundum eos. Secus ſi dato libello emanauit confeſſio: quia tunc non fit præceptum, ſed ferri debet ſententia diffinitiua, ſec. gl. *in d. c. nos. in § ſuſcepto, in auth. de exhib. reis. col. 5. in l. proinde ff. ad leg. Aqui.* Iac. Bu. Bart. Ange. & docto. prædictos vbi ſup. & do. Alexan. *in d. l. ſi debuerit.* Licet Bald. in 1. caſu dixerit, tale præceptum eſſe diffinitiuum *in l. error. C. de iur. & fac. igno.* & glo. *in l. ſancimus. C. de adm. tut.* dixerit eſſe tertiam ſpeciem ſententię, tamen communiter tenetur vt ſ. Balb. *dec.* 72.

277 Confeſſio facta in teſtamento ex qua ius parti acquiſitū fuit irreuocabiliter, & quę facta fuit parte pręſente cui ius quęritur, & acceptante, aut alio pro eo eſt irreuocabilis, quamuis teſtamentum ipſum reuocetur. B. ●o. *in l. cùm quis decedens. §. codicillis. ff. de leg.* 3. Bald. *in l. rationes. C. de probatio.* Roma. *conſi.* 171. *nume.* 7. alias confeſſio facta in teſtamento quę non fuit acceptata, renocato teſtamento & confeſſio erit reuocata. Bened. *in repe. c. Raynutius. in verbo, teſtamentum.* 2. *num.* 4. & neque per talem confeſſionem debiti factam in teſtamento à teſtatore, quę à nullo fuit acceptata, inducetur probatio, niſi facta fuiſſet parte præſente, aut pro ea aliquo acceptante. *Bar. in l. Lucius. §. quiſquis. ff. de leg. ij.* vel niſi ea confeſſio in abſentia facta fuiſſet iurata. Socin. *conſi.* 294. *in* 2. *parte.* & Oldradus *conſi.* 291. Bellac.

278 Confitens ſe debitorem alicuius in aliqua ſumma pro reſto, &c. poteſt cogi ad ſoluendum, quia talis confeſſio habet in ſe cauſam. Sal. *in l. 1. num. 6. C. de confeſ. & per l. Publia ff. depoſi. & per l. cùm ſeruus. ff. depoſi.* Alc. *in additio. ſuper Bart. in l. cum de indebito. §. ſi. ff. de proba.* Alex. *conſ.* 141. *in* 6. *vol. & conſ.* 4. *n.* 17. *vol.* 1. Bellac.

279 Pater in ſuo teſtamento nō poteſt pręiudicare filio quo ad ſuam legitimam. Alex. *conſi.* 57. *nu.* 2. *volu.* 5. Corn. *conſi.* 174. *nu.* 7. *vol.* 1. Bellac.

280 Confeſſio inter perſonas inter quas eſt prohibita donatio, eſt ſuſpecta de fraude. *l. cùm quis. §. Titia. ff. de lega.* 3. ob id confeſſio facta per patrem confitentem ſe pecuniam à ſuo filio quem habet in poteſtate habuiſſe, & quam pecuniam dicat ad ipſum filium pertinere, non valet, & redditur ſuſpecta. *l. donationes. C. de don. inter vir. & vxor.* niſi tempore ipſius cōfeſſionis filius ille eſſet in aliquo exercitio, vt veriſimile ſit eū filiū eam pecuniam habuiſſe, quam pater fuit confeſſus: & hoc edocto talis confeſſio teneret & probaret. Barto. *in l. cùm oportet. C. de bon. quæ libe. in prin.* Alex. *conſilio* 18. *nu.* 4. *&* 8. *in* 2. *volu.* idem in confeſſione facta per ſacerdotem confitentem ſe debitorem ſuę concubinę, non probaret. matris verò confeſſio in fauorem filij, in caſu in quo poteſt diſponere, valet: aliàs nō. Decius *conſi.* 184. Bellac.

281 Statur confeſſioni factę in libello ſupplicatorio porrecto principi, ſicut ſtatur confeſſioni factę in libello conuentionali.

li. *l. cum precum. C. de libe. cauſa.* dato quòd talis confeſſio facta ſit parte abſente, eo quod facta ſit in ſcripturs, quæ ſemper loquitur. *Bart. in l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de confeſſ.* Iaſ. *in l. conditions. num. 4. C. de inſtit. de ſubſti. & reſt. ſub condi. factis.* Idem.

282 Confeſſio cum aliquo adiuncto facta, tunc ex parte probari, ex parte improbari ab aduerſario poteſt, cùm adiunctum in ipſa rei confeſſę geſtione non ſimul interueniſſe dicitur: alioquin vtrunque accipi, aut vtrunque eiurari neceſſe eſt. Exemplum eſto illius, confiteor centum mihi mutuo data, ſed intra annum ſoluenda, vel cum Titius meus debitor me nomine liberarit: huius verò adiuncti ſit exemplum, cùm accepta quidem mutuò quinquaginta ſeſtertia confiteor, ſed iam ſoluta eio. vt commune atteſtatur Boër. *deciſ. 339. num. 3.* quod in criminalibus etiam receptum, & ſtatur, & accuratè explicat Iul. Clar. *in pract. §. vlt. quæſt. 55. ver. poſſet.* E. Suarez.

283 Confeſſionem dubiam confitens poteſt declarare: ſecus ſi confeſſio ſit clara. Alex. *conſ. 107. nu. 5. vol. 7.* Vezinus.

284 Ad hoc vt confeſſio dicatur geminata, & vt operetur effectum geminatę confeſſionis, debet eſſe facta pluries, & diuerſis temporibus, alioquin non ſufficeret ſæpius fuiſſe reiteratam vno iter & eodem tempore. Bald. *in l. 1.* & Iaſ. *in l. ſi certis annis, C. de pact.* Idem.

285 De pronunciatione poſitionum pro confeſſis ex decreto, ſcribit Nicol. Moron *tract. de fide & pace, par. 1. quæſt. 26.* vbi etiam agit de eo qui recuſat reſpondere ipſis poſitionibus, nec vult iurare de cal. poſt Bal. *in l. ij §. quod obſeruari. C. de iuram. cal.* Neuiz. *conſ. 6. per tot. conſil. 7. conſ. 8. nu. 65. conſ. 79.* Matheſ. *ſing. 37.* Nat. *conſ. 93. conſil. 363.* Rol. *conſil. 90. num. 16. & ſeq. lib. 3.* poſt Rom *ſing. 695.* & de obſcure reſpondentibus idem Rom. *conſil. 455.* vbi inter alia, quòd reſpōſio indeterminata refertur ad interrogationem, & obſcurè reſpondens ſimilis eſt nihil reſpondenti contumaciter. Rom. *conſ. 321. in fi.* vbi paria ſunt nihil fateri, vel ita reſpondere, vt incertus dimittatur interrogator. Oldr. *conſ. 81. col. 2.* Dec. *conſ. 440. in fi.* Rom. *d. conſ. 455. nu. 2. & nu 3.* quòd reſpondere monitus, contumaciter tacens habetur pro confitente: & quando quis eſt contumax in reſpondendo, an morā purgare poſſit & quomodo? Dic, quod mora ab eo purgari nō poteſt, qui fuit cōtumax in reſpōdendo poſitionibus, quando à decreto appoſita fuit dies & pœna. Alex. *conſil. 14. libr. 3.* Nat. *conſil. 53. col. 5.* vbi reſpondet contrariis, & ibi quid quando iudex præfigit terminum, quid quando lex.

286 Qua in re, in prac. ſunt qui vtantur infraſcriptis duabus cōcluſionibus: Cùm poſitiones ipſo iure pronūtiatæ ſunt à decreto, ob tarditatē reſpōdere debētis, nec requiritur alia pronūciatio, ſtāte verbis decreti: quinimò poſtquàm à decreto & ſic à lege fit executio, nō poteſt mora purgari. Doc. *in l. ſi inſulā. de verb. ob.* Aym. *conſil. 216. n. 23.* Itē etiā poſt terminū legis, mora nō purgatur. Idē Aym. *conſ. 166. n. 15.* Nat. *conſ. 53. col. 5. cōſ. 364.* Oſaſc. *deciſ. 71. n. 55. & ſeq.* Qui etiā in mat. recuſan. reſpōdere poſitionib. & denegā. iurare de cal. ſcripſit *dec. 113.* Bellac.

287 Quæ autem requirantur vt poſitiones habeantur pro cōfeſſis, declarat Cur. *tract. poſitionum, col. 3 cir. fi. & col. 5. in princ.* vbi ponit fallentias quarum vna notabilior videtur, quòd non procedit regula in interrogationibus, ſed in poſitionib. tantū, quia interrogans nihil ponit: intellige, quando quia interrogatur ad præparatoria iudicij, quia tunc nihil ponit, ſed ab aduerſario certificari petit. Secus ſi fierent interrogatoria & poſitiones ſuper aliquo emergen. probando, ante litem conteſt. vel in medio cauſæ, quia tunc non reſpōdens habetur pro cōfeſſo, vel negante, prout vtilius fuerit interroganti. *l. de ætate, §. qui tacuit. ff. de interrog. act.* latius per Cur. *d. tract. col. 5.* Idem.

288 Quomodo autem & per quę verba reſpondendum ſit poſitionibus, eleganter monet Nat. *conſ. 59. 1. & 2. col. & in ſpecie nu. 12.* Quid quando ex forma decreti datur forma reſpondendi? vt legitur *in noſtris Ducal. decretis lib. 3. cap. 16.* & Nat. *d. cōſ. nu. 19.* quòd poſitiones habendæ ſunt pro confeſſis, contra eū qui aliquib. poſitionib. falsò reſpondit, & quid de mendace? vide *ibi nu. 16. num. 20.* Sed quæ dicantur pertinentes vel impertinentes, & quales debeant eſſe poſitiones, & ſic ſimplices, nec continentes plura membra, ſed vnum dūtaxat, ſcribit Nat. *cōſ. 20. 2. col.* vbi etiam quid de decreto, & quibus poſitionibus ſit reſpondendum, & quæ admittendæ, quæ non? quo in loco habetur etiam pract. illa, qua vtuntur Cauſidici, & alij reſpondē. poſitionibus cum proteſtatione, quòd quatenus reſpondēdum non ſit, habeatur reſponſio pro non data. Dum verò aliqui tractant de ſtylo cap. reſponſ. poſition. Dic, quòd de hoc ex decretis prędictis diſponitur, vt non detur poſitionum copiā ante reſponſiones, præſertim quando concernunt factum proprium reſpōdere debentis. & ita ſeruatur in hac patria Subalpina ab iis maximè Iudicibus, qui in ſinceritate ambulant, Deum & æquitatem ſemper prę oculis habentes.

Qua in materia, an poſitionum exemplum edēdum ſit, ſcribit Iaſ. poſt alios *in l. ſi apud quem. nu. 5. C. de eden.* vbi concludit quòd ſic, & hoc vſu receptum eſſe teſtatur idem Iaſ. *in l. 1. n. 16 ff. de reb. cred.* Verum Purp. *in d. l. ſi apud quem. num. 92.* limitat in poſitionibus dependentib. a facto proprio reſponden. quarum duplum, vt iam dixi, nō datur ante reſponſiones, quicquid dicat Iaſ. ex Bal. auctoriſte *in addition. ad Spec.* qui & hoc non dicit. Sed Iaſ. op. plurib. in locis ſeruatur, ſicque Curiarum ſtylus attenditur. Nam in regno Neapolis. ante publicationē non datur articulorum copia, ea ratione ne litigatores ad falſitatem inſtruantur. Afflі *dec. 33. nu. 3.* Sed hoc totum iud. arbitrio remittē eſſe, teſtis eſt Bal. *in l. 3. nu. 6. C. vt lit. pend.* ſequitur Luc. de Pen. *in l. in ſacris col. 5. ver. 2. ex quo. C. de prox. ſacr. lib. xij.* qui dicit quod poſt examen articulorum ſiue poſitionum exemplum dan. eſt, vt ſic deinde teſtib. ſuper eis examinandis interrogatoria formari poſſint, quod tradit Rob. *de ord. iud. 6. par. actis. 4. nu. 19.* Et hoc quidem eò ſinitiua in caſu Purp. procedit, quando poſitionibus à facto proprio reſpondentis dependēt, nō eſſe dandā copiā priuſqua reſpōderit, quod & decretis Ducal. patrię noſtrę Subalpinę traditur, *cap. 16. lib. 3.* Idem.

289 Poſitio tota non debet negari, ſed admitti pars vera, quia petens totum non videtur excludere partem. gloſſ. *in c. 3. de confeſſis, lib. vj. & in c. præſentium, de teſtib.*

Fallit in 3. caſibus, vt per Fel. in cap. nam concupiſcentiam, de conſt. col. fi. Don. à Fina.

290 Stante ſtatuto quod reus in ſua reſponſione tenetur poſitionib. reſpondere ſimpliciter affirmando, vel negando: aliàs pro confeſſo habeatur, ſi reus reſpondeat ſe pecuniam non habuiſſe, & ſi appareret eum habuiſſe, quod expendit in negotiis ad vtilitatem petitoris, habetur pro confeſſo.

Fallit in 3. caſibus, vt per Pont. in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de ver. obl. nu. 6. Don. à Fina.

291 Poſitioni iuris nō eſt reſpondendū. Bartol. *in l. 1. ff. ſi certū petat.* fallit in 9. caſib. vt per Purp. *in d. l. 1. n. 87.* Don. à Fina.

292 Poſitionib. reſpondere nolens, habetur pro confeſſo, tribus concurrentib. primò quod poſitiones ſint ſibi lectę: ſecundò quòd ſit iuſſus, & monitus reſpondere à iudice in pręſentia, & non per nuntium: tertiò quòd abſque rationabili cauſa recuſet reſpondere, *c. ſi poſt præſtitum*, vbi gl. *de iureiur. in 6.*

Fallit in multis caſib. in quibus quis reſpondere non tenetur, quos no. Corne. in auth. principales. §. quod obſeruari, C. de iureiur. propter calumniam dando in pen. col.

Fallit in 7. caſib. vt per Fran. Cur. in trac. de poſit. & interrog. col. 4. in t. vol. tract.

Fallit in 3. caſib. ſecundùm Fel. in c. nam concupiſcentiam, de conſt. nu. 15. Don. à Fina.

De relationibus.

TITVLVS XX.

PRobationes poſt concluſionem non poterunt fieri à in cauſis ciuilib. *l. 1. de relat. c. paſtoralis. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Hyppolit. de Marſi. *in ſua practic. cauſarum criminalium in verbo, ſequens. num. 14. & 31.* æquitate tamen ſuadente poſſet iudex etiam poſt concluſionem in cauſa probationes admittere. Hyppolitus *ibi, nu. 22.* fallit etiam in notoriis in quib. poſſunt etiam fieri probationes poſt concluſionem in cauſa. Hyppol. *ibi numero 42.* Lupus *in cap. index. de offic. delegati. numero 6.* vel ſi eſſent probationes de nouo repertę, illę admitti etiam debent poſt concluſionem in cauſa gloſſ. & docto. *in l. admonendi. ff. de iureiur.* Paul. Caſtren. *in l. oratione ff. de feriis.* ita Hyppolitus *ibi numero 45.* Belloacomb.

a Iudex non poteſt partes cogere ad exburſandum ſalarium pro conſilio habendo, quando hoc facit ad ſe exonerandum à labore ſtudij, vel ad euitandum maleuolentiam partium, per text. cum gloſſ. *in authen. vt iudi. non expec. ſa ſuſ. in prin. col. la. 9. gl. l. 1. C. de relatio.* Secùs ſi hoc faciat propter dubitationem probabilem quam habet in cauſa. *d. l. 1.* Et pars quæ inſtat cauſam mitti conſultori, quia fortè iudex dubitat contra eam, debet in totum ſoluere ſportulas conſultoris. Si autem vtraque pars hoc petat, vel iudex habens cauſam dubiam in

iure,

lare, communiter ſoluuntur, ſecundùm Bar. *in l. ſi poſtulaue-rit. ff. de adul.* iudex vero poteſt reuocare commiſſionẽ factam conſultori ante habitum conſilium, quandu commiſſio eſt facta voluntariè, non ex neceſſitate: puta ſtatuti, ſecundùm Bar. *in l. 1. ff. nil no. app. pen. in l. ad iudicem ff. de appellation.* per illum textum. Balb. *deciſ.* 222.

De appellationibus & conſultationibus.

TITVLVS XXI.

APpellari poteſt à ſententia lata in mero poſſeſſorio, etiam de iure ciuili, quo modo per petitoriũ non poſſet eſſe conſultum poſſidenti, ſeu detinenti alteri, qua per retentionem, vt *in caſu l. qui exceptionem. §. ſi pars. ff. de cond. indeb.* ſecundum Bar. Ang. & Doct. *in l. 2. ff. de appellat. reci.* quia tunc agitur de magno præiudicio, & *l. 1. C. de ſi de moment. poſſeſ.* ſecundum eos procedit, vbi victus aliquo remedio petitorio poteſt poſſeſſionẽ reuocare. Idẽ quãdo iniquitas & cauſa appellãdi eſſet euidens, & in promptu, ſecũdũ Guil. de Cuneo *in l. ſi ex cauſa. §. nunc videndum. ff. de minoribus*, Bald. *in l. conſentaneum. C. quomodo & quando iudex. & in d. l. 1.* Do. præpo. *in c. dilecto. col. 29. extra de appel.* De iure autẽ canonico appellatur indubitãter à tali ſententia, vt per Ioan. Ad. & communiter Canoniſt. *in c. paſtoralis. ext. de officio dele gat.* Innoc. *in c. ſignificantibus. extra de operis noui nunciatio.* eſt tex. *in c. ex conqueſtione. extra de reſtitutione ſpoliatorum.* Balb. *deciſione* 445.

2 Appellãs, ſi innouet aliquid appellatione pẽdente, priuatur beneficio appellationis, & in cauſa principali procedi poterit appellatione nõ obſtãte. Ita notabiliter Ioan. Andr. *in c. non ſolum. de appel. in 6. in gloſ. magna, verſ. vnum ſcias.* Ang. & Nicel. *in l. ei conſu. ff. de appel. recu.* Inn. *in c. ex part. 2. col. extra de reſcript.* ſecus quod ſi appellãs ſpoliet poſt appellationẽ victorẽ, videtur appellationi renũciare. Faciũt notata per Do. *in c. an ſit, & in c. cum teneamur. extra de appel.* Balb. *deciſ.* 443.

3 A ſententia lata de conſilio electi de partium volũtate poteſt appellari, ſecundùm Bar. & communiter doct. *in l. ſi. contenerit. ff. de re iud. in l. 1. §. quæſitum. ff. de appel.* Pro. & Fel. *in c. cauſam quæ. in prin. extra de re iudic.* Balb. *deciſ.* 453.

4 Appellari poteſt à ſententia lata in crimine lęſę maieſtatis, quãdo quis fuiſſet dux alicuius factionis, id eſt proditionis, vt eſt cõmunis opi. Boſſi. *tit. de appel. nu. 2.* niſi expreſſe ſit prohibita, vt eſt cõmunis opin. *verſ. appell. nu.* 191. niſi quis ſit cõuictus, vel cõfeſſus, & confeſſionẽ nunquã retractauerit, vt eſt communis opinio *ibi, nu.* 192. item fallit, niſi crimen innoteſcat. vt eſt communis opinio. *ibi. nu.* 193. Bonac.

5 A ſententia arbitri cui proceſſus in ſuprema curia pendens, committitur, appellabatur ad ipſam ſupremam curiã: ſecundum Rebuſ. *in com. in conſt. reg. in rubr. de arbitris, artic. 1. in gloſ. 10. nu. 4. 5. & 6.* Bellac.

6 quãdo appellatur à diffinitiua, iudex appellationis debet quærere de omni cauſa, ex qua poteſt dici ſententia iniuſta. *l. eos. C. de appel.* Inn. *in c. dilecto filio, de appel.* & poteſt appellas dicere ſententiam iniuſtam & nulla, & poterit quibuſcumque modis defendere ſuam appellationem. *l. ſcio, in fi. C. de appellat.* Inn. *in c. dilecto.* quinimo & diſcuti poterit de grauamine illatò ex tunc lata interlocutoria, licet ab ea non fuerit appellatum. Sal. *in l. generaliter, num. 5. C. de rebus cred. poſt ibi.* Idem.

7 Appellatio inſpecto præſenti ſtatu, extinguit ſententiam: ſed futuro conſiderato, ſolum ſuſpendit. Ant. de Trem. *in addi. ad Bona. in pract. exceptionem, in rub. de impe. execu. nu. 1.* communem dicit. Villalob. & Vezinus, & Donatus à Fina.

Fallit in executione, vel mandato de exequendo, quia non ſuſpẽdit nec extinguit, ad hoc quòd executio impediatur. Ale. *in l. 2. §. ſi quis ita. ff. de verb. obli.* cõmunẽ dicit, tamen valet appellatio, vt in ſimili de poſſeſſione Io. Cor. *in l. naturaliter. §. nihil cõmune. nu. 8. ff. de acq. poſſ.* & ſic debet intelligi Oria. *in c. quoniã cõtra falſam, de proba. in verbo, interlocutiones.* & Soc. *in tract. fallen. in verbo, appellatio. re. 2.* & Alex. *conſ. 95. nu. 5.*

Nota iſtam communem ad intellectum *l. 161. ſtyli.*

Fallit etiam prima in caſib. expreſſis *in l. 11. tit. 16. lib. 3. ord. & in. 16. & 13. & & 14. tit. 23. par. 3.* & in aliis caſibus, quos enarrat Nice. *in concor. gloſ. concor. 6.* vbi ponit. 121. caſus, in quibus non habet locum appellatio, quem vide. Et nota quòd per d. l. 16. euacuatur vtrum, quod quotidie torquet Doctores: an in criminalibus, in quibus condemnatus non admittitur appellãs; an ſit neceſſarium quòd ſit conuictus & confeſſus, vel ſi vnũ ſufficit. d. l. declarat vnum tamen ſufficere ibi, *por que los teſtigos o por ſu conoſcimiento*, cum ad veritatem disiũctiuę ſufficiat quod vna pars ſit vera, vt tradunt doct. *in c. inter cæteras de reſcript.* B. Villa. & Vezinus.

8 Appellatio reducit cauſam ad illum priſtinum ſtatum, in quo erat poſt lit. conteſt. Maran. *in Spe. Aureo de ord. iudic. par. 4. diſt. 6.* comm. dicit. B. Villa.

Additio. Ideo Capic. *in deci. 28. in cauſa magnifici. nu. 6.* dixit, quòd quę opponi debent in cauſa principali ante litem conteſtatam, non poſſunt opponi in cauſa appellationis: & condemnatus in prima inſtantia, pendente ſecũda, nõ poteſt ſoluere ad effectum euitandi quadruplum, vel aliam pœnam vt in ciuilib. intereſſe, nec poteſt morã purgare, niſi forte libellus alternatiuus eſſet, vt tradit M. Anto. Bard. *in tract. de temp. vti. & cont. in c. 3. nu. 3.* I. Pich.

9 Appellatio fieri ſimpliciter poteſt ad competentem iudicem, vt commune inquit Marant. *de ordin. iudic. par. 6. n.* 120. quin, & facta alternatiua valebit, vt receptum ait Fel. *in c. 2. nu. 2. de appellatio.* intellige tamen, ſi intra 10. dies appellationib. præſtitutos palam fiat, qui iudex prouocetur, vt cõmune aſſeuerat Alex. *conſi. 79. nu. 5. lib. 7.* Suarez.

10 Appellatio à ſententia litẽ finienti, & abſque ſcripto recte fit, dummodò incontinenti fiat ab interlocutione ſcripta ſit oportet, vt commune ſcribit Marant. *de ord. iud. part. 6. nu.* 256. dicetur autem incontinenti facta, ſi iudex pro tribunali ſedẽs, modò ſi ſe ad actus extraneos diuerterit, & ſi totum diem in forò pro tribunali ſederit, vt commu. teſtificatur idem Marant. *eodem in loco.* E. Suarez.

11 Appellatione pendente non præſumitur pro ſentẽtia, nec pro proceſſu. *c. quoniã contra.* & quæ ibi tractantur, *extrà de probat. c. cũ inter. in fin.* à contrario ſenſu, *extrà de re iud.* Quia virtus ſententiæ extinguitur vel ſuſpenditur per appellationẽ. *l. 1. in fi. ff. ad S. C. Turpil. c. vementes. extra de iureiur.* Fel. *in d. c. quoniã cõtra n. 21. ver. prima concluſio.* Et licet Io. de Imol. *in c. in præſentia.* per illũ tex. *ext. de renũtia. n.* 4. voluerit, q. ſemper deberet pręſumi pro iudice & ſententia: tamẽ cõmunis ſententia eſt in contrariũ, referentib. Pan. *ibi n. 19. ver. hac cõmunis Doct. concl.* Dec. *n. 32. ver. in gl. fi. 1. concl.* vbi ipſe Dec. nonnulla fundamenta, quæ pro Imo. ſententia faciunt, adducit. Kirchouius.

12 Cõmunis & vera eſt concluſio, Ad ſummũ Pontificẽ appellari poſſe omiſſo medio. *c. ad Romanã 2. q. 6.* Doct. *c. dilectis. de appel.* vt teſtatur Couarr. *pract. quæſt. cap. 4. n. 9.* regulariter verò appellatio omiſſo medio permiſſa non eſt. Villalob.

13 Sed quęro, nunquid appellationis remittẽda ſit cauſa, quoties permiſſa non eſt, ſi id non petatur? Reſp. Diuerſę ſunt ſententię; Namq. Imo. quem ſequitur Dec. *in d. c. dilectis.* exiſtimat remittendam eſſe cauſam ad illud medium tribunal, quod iniuſtè fuerat omiſſum.

Contrariam verò ſententiam, quod imò appellatio omiſſo medio propoſita, cauſę cognitionem deuoluit, etiam hoc caſu, vbi nihil fuerit oppoſitum, tenet gl. cõmuniter recepta *d. c. dilectis* vt teſtatur ibi Imo. & Decius, & tenet Rota *deciſ. 387. in nouis.* Idem.

14 Si vnus ex tribus iudicibus delegatis appellationi detuleſit, licet alij non detulerint, cauſa tamen ad ſedem apoſtolicam deuoluitur, idque fieri dicitur ob ſedis ipſius reuerentiã, & hoc ex dominorum ſacri apoſtolici cauſarũ palatij ſentẽtia, de qua Rota *dec. 222. incip. no quod ſi vnus. de app. in antiq. arg. c. ſi duobus. de app. & c. ſi à ſede. de preb. in 6.* Communis tamen Doct. ſententia eſt in contrarium, vt tenuit Bal. *in auth. hodie. ver. ſed quid ſi appellauit. C. de appellatio.* Peruſ. *in fin. q. 7 de cõſt.* Ang. *in l. ſi cum dotem. §. eo autem tempore. ff. ſol. mat.* Card. *in cle. 2. q. 26.* & ibi Imo. *de app.* & facit tex. *in d. cle. 2. ibi, coram ipſis vel maiori par. ipſorum*, & latè Doc. *in c. cum appel. §. 1. ver. ſed quid ſi erant de app. in 6.* F. T.

15 Quęro, Ad quem appelletur à ſentẽtia ſubdelegati? Reſp. Bar. *in l. 1. §. 1. ff. quis & à quo appellet.* diſtinguit inter ius ciuile & canonicum, & inter delegatum à principe & ab inferiori. Sed hęc eius diſtinctio communiter reprobata eſt, vt teſtatur Maran. *in Specu. part. 4. diſt. 5. nu.* 27. & verior opinio eſt, quod ſi delegatus ſubdelegat totam cauſam indiſtinctè, tam de iure ciuili quàm canonico, appelletur ad primum delegantem: ita probat text. *cap. ſuper quæſtionum. § porro. de offic. deleg.* Si

vero

16 verò † non ſubdelegat totã cauſam, ſed partem ſibi reſeruat, tunc appellatur ad ſubdelegantem proximuoi. Hanc opinioné tenent Dec Alb. & doct. communiter *in cap. dilect. de appel. & in d. §. porrò.* vt firmat Marant. *d. diſtinct. 5. nu. 27. & in pars. 6. Rub de appel. num. 375.* Mich. Grafius.

17 Poſitio impertinens, quę alias reiicienda eſt, ſi cum alia coniuncta foret, efficeretur abſque dubio aliquo pertinens, & admitti deberet: ſecundũ Ioan. And. & omnes *in cap. fi. de confeſ. in 6.* Bald. *in l. y. §. quod obſeruari. col. 4. C. de iur. ical.* Alber. Iaſ. *nu. 19.* & Rip. *nu. 22. in l. quominus. ff de flum.* vbi explicat iſtorum opinionem communem eſſe.

Et poſito quæ dicatur pertinens, latè diſcurrit Dec. *conſ. 162.* in cauſa, quæ agitatur inter venerabiles fratres. *nu 2.* Viuius *opin. 624*

18 Poſitiones & articulos quod dicitur in dubio fore admittendos, cum clauſula, ſaluo iure impertinentiũ, &c. vt per Bar. *in l. ſi duo patrem. §. idem Iul ff de iureiur.* & cano. *in c. cũ contingat, ext. de oſ. deleg.* Procedit quãdo exceptio, quæ opponitur, vt non admittantur, eſt dubia, & exigit altiorem indaginem: ſecus ſi eſt clara & pręiudicialis ad proceſsum, quia ſuper ea ante omnia eſt pronunciandum, ſec. Hoſt. & Pan. *in d. ca. cum contingat,* Spec. *in tit. de poſi. §. 7. ver. & non aliás poterit appellari.* Balb *deciſ. 163.*

19 Carceratus ſemper poterit appellare, licet à principio nõ appellauerit à præcepto de cocapiendo, nec à captura. Bald. *l. y. C. de ep. audient.* Hyppol. Marſil. *in pract cauſar. crim. verb. ordine. nu. 5.* Vezinus.

20 Iudex à quo appellatum eſt poſt præſentationẽ literarũ appellationis, nõ poteſt ad vlteriora procedere: quia per ſolã præſentationem literarum ſuperioris conſtat, quod pars vult illis vti. Dec. *conſ. 292.* Idem.

21 Iudex à quo fuit appellatũ, poteſt ſuã defendere ſententiã. *l. ſi. C. de offi. vica.* de quo habetur *in l. j. ff. ne vis fiat ei.* Vezinus.

22 Iudex appellationis ſi confirmat primã ſententia tanquam latã legitimè, agetur ex ſententia confirmatoria, & eam exequetur *authent. ſi quis litigãtium. C. de epiſcop. audi. l. tale pactũ. §. qui prouocauit ff. de pactis* & hanc ſententiam cõem eſſe inquit Iaſ. *in l. 1. num. 11. ff de re iudic.* Bellacomb.

23 Quoties appellatur ab interlocutoria, iudex ad quem non debet cognoſcere de nullitate ipſius interlocutorię, ſed ſolũ de iuſtitia ipſi⁹. Inn. *in c. dilecte. de appell.* Guid. Pap. *cõſ. 178. n. 4.*

24 Etiam in appellatione ab interlocutoria, ſi pars eſt pręſens, debet lis conteſtari, ſicut diffinitiua. Eſt magis commu. ſecund. Aret. *in conſ. 20. in quaeſt. circa fi. nu. 5.* Matt. Chæria.

25 Appellatus non poteſt præfigere terminum appellãti, ſicut poteſt appellans ſibi præfigere. Panor. *in c. perſonas. nu. 6. de appellat.* communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

26 Iudex ter monitus adminiſtrare iuſtitiã, ſi adhuc differat pronũtiare, pars poterit à tali grauamine appellare. *Ita* Frãc. Marc. *deciſione 375. in 2. parte.* vbi communem dicit. Vezinus.

27 Licet quando appellatur ab Interlocutoria, debeãt cauſę grauaminũ nominatim exprimi, ſi appellãs exprimat eas per relationem ad aliud, ſatis eſt: vt not. Alex. *conſ 80. col. 4. num. 9. lib. 1.* de quo vide quæ idem ſcribit *conſ. 226. li. vj.* Doct. *in apoſtol. ad* (*art. in l. eius qui. num. 2. ff. de app. recip.* Bellacomb.

28 Appellatione deſerta ſentẽtia habetur pro veritate, & eſt exequenda. *l. fi. § illud. iuncta gl. & auth. ei qui. C. de temper. appel.* ſcribit Neuizan. *conſ. 36. nu. 11.* Et an deſerta cauſa appellationis, vel illi renũciato, dicatur deſerta nullitas? vide Neuis. *conſ. 41 nu. 38.* Cagnol. *in l. y nu. 179. C. de pact. int. empt.* Iaſ. *in l. Titia textores. § nihil. col. 1 ff. de leg. j.* Nat. *conſ. 517. nu. 4.* Sebaſt. Vant. *de nullit. cap. 6. nu. 38.* Idem.

29 Expreſſio cauſarũ. In appellatione ab interlocutoria ſufficit expreſſio cauſarum, vel cauſę grauaminis, vt ex actis, ſiue per relationẽ ad acta, ſecundũ Paul. de Lear. & Lap. *in cle. appellanti de app.* faciunt not. per Inn. *in cap. fi. de op. e. no. nuncia.* Card. tamen. & Im. *in d. cle.* Io. And. *in ca. peruenit. lo. 2. extr. de ap.* Gem. *in ca. cord. eod. tit. in 6.* Ang. *in l. 1. ff. de lib. & poſth.* & Bald. *in repetitione l. edita. C. de eden.* tenẽt cõtrarium. de quo plenè per dom. Præpoſ. *in cap. vt debitus. extrà, de app.* & per dominos de Rota *in nouiſ. deciſ 7.* Balb. *deciſ. 508.*

30 Si appellatum ſit per hæc verba, prout magis cõmuniter fieri ſolet: videlicet, Dico ſententiã nullã, & ſi qua eſt appello, intelligitur deducta nullitas æquè principaliter, non autem incidenter. Eſt verior & com. opin. contra gloſ. & [illegible] ſec. Alex. *in conſ. 3. conſideratis ver. & certè. vol. 3.* M. Chæ.

31 Appellatio ſub his verbis, appello ad cõpetentẽ iudicẽ, valet. Rober. Maran. *in ord. iud par 6. n. 170.* communem dicit ex Bartol. *in l. §. ſi quis. ver. quæro quid ſi aliquis. ff. de appellat.*

Amplia ad appellationem alternatiuam. Fel. *in cap. 11. nu. 9.* vbi latiſſime. *de appel.* communem dicit.

Intellige iſtas communes, ſi certioretur, ad quẽ appellet intra decem dies, qui dantur ad appellandum. Alex. *in conſ. 79. in cauſa. nu. 5. vol. 7.* communem dicit. Villal.

32 Appellatio prima eſt perſequenda. Maranta. *par. 6. nu. 132.* communem dicit ex Bar. *in l. cum procurator. §. ſi dominus. ff. de nou. ope. nun.*

Amplia, ſi ſecunda ſit in ſcriptis, & prima fuerit viua voce incontinenti à ſententia diffinitiua facta. Idem Maranta communem dicit ex Bart. *in d. §. ſi dominus.* & Pau. *conſ. 7. vol. 1. & conſ. 170.* & Lud. Romã. *conſ. 41. in præſenti, n. 5.* Pan. *in c. dilecto. de appel.* licèt Alexan. *in dicto. §. ſi dominus.* tenuit contrarium.

33 Limita, niſi prima appellatio eſſet inualida, quia tũc ſecũdæ validę poſſit adhærere appellãs. ita Minſ. *obſer. 7. cent. 1.* vbi dicit hoc communiter Doct. tenere, *in d. l. cum procurator. §. ſi dominus,* &c. Si enim quis pluries appellauit, tum in ipſius ſtat arbitrio, quã velit perſequi: vna tamen electa, cęteræ concidunt. Idem Minſing. *obſ. 61. cent 2.* I. Fich.

34 Appellatio alternatiua, putà appello ad Archiepiſcopũ, vel ad Papã, & copulatiua valet dummodò appellans intra tẽpora appellationis interponendę declaret, corã quo iudice proſequi vult, *ſecundum gl. magnam, circa fin. in c ſi is cui. de officio deleg. in 6.* quę loquitur de alternatiua. Spec. *tit. de app. § nũc tractemus. v. quid ſi dicat.* Ang *in l. j. §. ſi quis ff. eo.* Bal. & Ang. *in l. cum proponas. C. de bonis auth. iud poſſid.* Do. Præpo. *in ca. dilecto. circa finẽ. extrà de appel.* Domini tamen de Rota, *deciſ. 213. in nouiſ.* tenent valere talem appellationem, licet intra decendium non fiat dicta declaratio. Balb. *dec. 449.*

35 Appellatio, quæ viua voce ita fit, vt appellans reſeruet appellationem in ſcriptis interponendam, tunc demum facultas poſtea ſcriptis exaratæ præſeretur, cũ valuit: ſecus ſi nullius ponderis extiterit. communiter aiunt rectè explicãtes Marant. *in praxi 6. part. ver. appellatio. nu. 155.* Amicus noſter Grauat. *ad Veſtrium. lib. vij. c 3. nu 65.* Suarez.

36 Appellatio ab interlocutoria non poteſt fieri viua voce, ſed in ſcriptis: à diffinitiua tamen ſic, dũmodo fiat incõtinẽti. Maranta *ibi nu. 124.* commu. dicit ex Corneo *conſ 95. vol. 4.* & Bal. *in l litigatoribus. C. de appel.* Vezinus.

37 Incontinenti, in hoc caſu dicitur, dum iudex ſedet pro tribunali, non ſe diuertens ad actus extraneos, etiã ſi per totum diem ſtet in foro pro tribunali. Mar. *in d. tract. de ordin. par. 6. num. 525.* communem dicit. quem videas. B. Villal.

38 Simile in teſte, qui debet incontinenti dictũ ſuum corrigere, quia intelligitur antequam à præſentia examinantis diſcedat, & quid ſi non diuerterit? Abb. Bal. Fely. *in c. præterea, de teſt. cogen.* Si verò teſtis notæ fidei, & authoritatis fuerit, poterit ſe corrigere vſque ad publicationem, per M. Ant. Bart. *in tract. de temp. vti. & contin. in 11. n. 2. cum tribus ſeq.* prout etiam in teſtia dicitur, vt ibi per eum. I. Fich.

Nota iſtas communes ad intel. *l. xxij. tit. 23. part. 3 & l. v. titulo 6. lib. 3. ordi.* & nota quòd licet per d. l. y. contumax non appellet: poteſt tamen tertius pro ſuo intereſſe appellare. Barto. *in l. 1. § interdum. v. quæro Imperator. ff à qui. appel. non licet.* Et not. *l. 3. tit. 2. lib. 6. ord.* quòd citatus non dicitur contumax, etſi compareat coram iudice in ſecunda hora, licet ſit citatus ad primam, ſi ſolitus eſt ius reddere etiam in ſecunda. Idem.

39 Iudex ſemper etiam in caſu dubio debet appellationem admittere, alias puniendus eſſet. *l. quoniam. C. de appella* aal[illegible] *iud. in properandũ. § ſinantẽ. C. de iudi.* & an ſit deferendum appellationi, iudex ad quem de eo debet cognoſcere, & non iudex à quo. Bart. *in l. j ff. nihil nouari pen. appell.* & ſi ſemel iudex appellationem admiſerit, aut detulerit ei appellationi, nõ poterit amplius procedere in ea cauſa etiam ſi eam admiſerit, niſi ſi & inquantum. Cor *conſ. 305. par. 3.* Bellac.

40 Quęro, An pendẽte appellatione ab interlocutoria, ſint ligatæ manus iudicis, ita vt vlterius procedere nõ poſſit? Reſpon. ſec. receptã Doct. ſententiã, ꝙ nõ poſſit procedere vlteri⁹, quando ei per ſuperiorem facta eſt inhibitio. *Ita* eſt text. *in cap. non ſolum. de appel. in 6* Alias ſecùs, vt no. *in l. intra vtile.* & ibi *Bart. ff. de minor. Bart. in l. eius qui. ff. de appel. recip.* Ang *in conſi. 517.*

41 Hanc commu. concluſionem intellige procedere, dũmodo

do inhibitio fuerit legitimè interpoſita, & cum cauſę cognitio, & parte citata, aliàs non valet. Ita tenet Felyn. *c. dil. lect.* el 2. *de reſcrip.* Gemi. *c. Romana. § ſi vero, & §. ſi autem,* per illũ tex. *de appel. lib.* 6. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Alex. *in l. Titia ff. ſolut. matri. & in l. 4. §. condemnatũ. ff. de re iud.* & eam tenet conſulendo *in conſ. 91. vol. 2. & in conſil. 9.* Franc. Aret. *conſ. 20. & conſ. 33.* Mich. Graſſus.

42 Appellans tenetur infra 30. dies apoſtolos petere, de quo eſt text. *in l. iudicibus. C. de appel.* Vezinus.

43 Quæro, quãdo incipiat currere illud tempus? Reſp. Doc. in hac quæſt. ſententiis variant. Quidam exiſtimãt, quod currant a die latæ ſententiæ iſti 30. dies. Et hæc ſententia probatur per tex. expreſſum *in d. l. iudicibus.*

Contrarium tenet Hoſtien. *c. j. de appell. in* 6. quòd [illegible] licet currãt à die appellationis interpoſitæ. Sed prima opinio magis cõmuniter approbata eſt, dũmodo appellãs habuit notitiam ſententiæ latæ, iuxta tex. *d. l. iudicibus.* Alias ſi ignorauit ſententiam latam a tepore ſententiæ, [illegible] currũt iſti 30. dies, ſicut & [illegible] ipſi appellationis interponẽdæ, iuxta *auth. hodie,* & quæ ibi no. gl. & Bat. [illegible] hæc opinio verior & æquior, & [illegible] leg[illegible] Q[illegible] enim dici poteſt ignoranti [illegible] 30. dies l[illegible] eſſe tẽ[illegible] petẽ[illegible] apoſtolos, cui tẽpus appellandi lapſum [illegible]? Hanc opinionẽ dicit eſſe [illegible] comunẽ [illegible] *par. 6. Rub. de app. in. 5. 9.* & tenet R[illegible] *dec.* 29. Mich. Graſſus.

44 Qui no[illegible] a ſententia [illegible] ipſam confirmare. *l. fi. d. quæ ſenten. ſine certa quanti. l. 3. C. de poſtu.*

Fallit vt per Marſ. *ſing.* 48[illegible]. Don. à Fina.

45 Quando [illegible] non [illegible] tunc nõ poteſt appellari de iure communi. *l. 1. C. de arb.*

Fallit in 8. caſi. vt per [illegible] Bolog. *in l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. nu.* 168. Idem.

46 Appellatio ad hoc vt valeat, in ſcriptis fieri debet. no. *in l. 1. §. libellis, ff. de appella.*

Fallit in 3. caſi. quos not. Soc. *reg.* 19. & non dicitur appellare in ſcriptis, qui appellat viua voce, deinde per notarium facit redigi in ſcriptis. hoc dicit Iaſ. *in l. 1. ff. de edendo.* vbi limitat in 2. caſib. *num.* 10. Idem.

47 Appellatus ſi ita interrogatus dicat ſentẽtiam pro ſe latam fuiſſe, ſed ſe illam non habere, poteſt iudex pronũtiare, quòd ſi aliquo tẽpore apparuerit, illa ſit caſſa, & vana: hanc dicit eſſe cõmunem opinionem Purp. *in l. is apud quẽ, C. de edendo.*

Fallit in 8. caſib. vt per eundem *in d. l. nu.* 453. Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 3. per Fely. *in c. G. perpetuum, de fide inſt. num.* 6. Don. à Fina.

48 Ab interlocutoria non licet appellare, *l. ante ſententiam, ff. de appellat. recip. l. ante ſententiã, C. quo. appella.*

Fallit vt per Guid. Pap. *deciſ. 75. & deciſ. 436. nu.* 31. fallit in 5. caſib. vt per Soc. *reg.* 25. fallit in 15. caſib. vt per Præpo. *in c. ſolicitudinem. num. 18. de appell.* vide Rom. *ſing.* 774.

Fallit in 2. caſi. vt per Lancil. *in trac. de preſ. §. 2. in tit. de ſent. nu. 12. de appellat. ab interlocutoria.* latè videas apud Matheſ. *in no.* 39. vbi add. fallit vt per Emã. *in theſa. recep. ſentent. in litera A. num.* 211.

Fallit in 14. caſib. quos no. Pet. Duen. *reg.* 52. Don. à Fina.

49 Appellans ab interlocutoria, cauſam in ſpecie exprimere debet, glo. & doct. *in c. 1. de appel. in 6. l. 3. §. 1. ff. eo.*

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. *reg.* 16. fallit vt per Matth. *not.* 123. Don. à Fina.

50 Appellatio ab interlocutoria nõ poteſt iuſtificari ex nouis dictis, niſi ex primis. *clem. appellan. de appel.* Barto. *in l. eius qui num. 8. de appel.*

Fallit in 7. caſib. quos no. Pet. Duen. *reg.* 47. fallit in 4. caſi. vt per Soc. *reg.* 22. Don. à Fina.

51 Iudex neceſſariò citandus eſt vbicunque in cauſa appellationis, quę agebatur corã ſuperioribus ex officio procedit, ſecundum gl. *in c. cum ſpeciali. §. porrò, de appellatio.* communiter ab omnibus Doctoribus approbatam inibi vide Clar. *q. 94. verſ. quæro nunc.* quam communem ſequitur, citat, & declarat Dec. *in d. c. cum ſpeciali. nu. 27. cum alus ſeq.* vbi an omiſſa dicta citatione proceſſus ſit nullus. Viuius *opin.* 413.

52 Iudex citari debet per ſuperiores ad tuẽdũ honorẽ ſuum, vbicũq; ageretur de reuocatione ſentẽtiæ ad pœna imponendã ipſi iudici qui malè iudicauerit: ſecus verò ſi tractaretur de reuocatione ſimplici ipſius ſentẽtiæ: tũc quippe nõ foret citãdus, vt per glo. *in c. ſacro. de ſent. excõ.* cõmuniter approbatã ab omnibus Canoniſt. ibi. quã quidẽ cõm. ibi ſequitur & cõmẽdat Fel & Bocr. *in deciſ. 259. num. 2. & ſeq.* Viuius *opin.* 414.

53 Appellatio ſuſpendit ſententiam, *c. venientes, de iu. iurando, l. 1. C. quæ ſent. reſ. non poſ. l. ſi quis iuſiurandum, de reb. cred.*

Ampliatur & limitatur in 5. caſib. per Ripã *in l. 3. ff. de re iud. col. 2. & 3.* Don. à Fina.

54 Appellationi interpoſitæ licet videatur renuntiare recipiens terminũ, nõ tamen interponendæ. Inn. *in c. quod ad cõſultationẽ, de re iud.* Imo. *in l. 4. §. ſi quis condenatus. ff. de re iud.* hãc dicit eſſe cõmunem opinionem Felyn. *in d. c. quod ad conſultationem,* licet Ang. *in l. cum ex cauſa. de appell.* reprobet.

Fallit in 2. caſib. vt per Fely. *vbi ſuprà,* & appellationi renũtiare videtur, qui coram iudice à quo aliquid agitauerit, *l. ſed & ſi, de iud. l. 3. §. falſus. ff. rem ratam haberi.*

Fallit in 5. caſib. quos not. Socy. *reg.* 25. fallit in 15. caſi. vt per Purp. *in c. ſolicitudinem. nu. 18 de appel.* Don. à Fina.

55 Appellari poteſt à iudice ſi in cõmiſſis arbitrio ſuo partem lædit, aut grauat, gl. *in c. 3. ſuper his. de accuſ.* Bar. *in l. ſi qua pœna, ff. de verbor. ſignif.*

Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 6. per Fel. *in d. c. ſuper his.* Don. à Fina.

56 Appellare a pœna legis, vel ſtatuti non licet, gl. communiter approbata *in c. cupientes, §. quod ſi per viginti. de elect. l. 1. ne ex delicto defuncto.*

Fallit, vt not. Fely. *in c. cũm omnes, de conſt. num.* 5. fallit vt per Carrerium *in praxi crim. l. obſeru. 1. num.* 58. Don. à Fina.

57 Appellari nõ poteſt a iudice, vel a futuro grauamine ante quã ſit illatũ. Inn. *in c. ſignificauerũt. de teſt. & in c. dilecto de app.*

Fallit in 4. caſib. quos no. Fely. *in c. vt debitus. de appellat. col.* 6. aliam falleotiam ponit Diaz. *reg.* 42. Don. à Fina.

58 Appellari nõ poteſt à pronunciatione iudicis de exequẽdo, ſicut nec ab ipſa executione. gl. *in l. ſi cum exceptione. §. hac autem, ff. quod metus cauſa.* hanc eſſe cõmunem opinionem atteſtatur Alex. *conſ.* 236. fallit in 3. caſib. ſecundùm Fel. *in c. quod ad conſultationem. de re iud. col.* 8. Don. à Fina.

59 Appellatũ bene ſuſtinet pronũtiare ſi præceſſit abſolutoria, vt intelligatur reus cõdẽnatus, glo. *in l. præſes, C. de ſenten.* Bart. *in l. eos. C. de appel.* vbi dicit hanc eſſe cõm. opin. fallit in 2. caſib. vt per Fely. & Abb. *in c. cũ cauſã, de re iud.* Don. à Fina.

60 Supplicare licitum eſt à ſententia in caſib. in quib. nõ eſt licitum appellare ab ea, gl. *in c. ex literis, de reſt. in integ.* fallit vt per Marſi. *ſing.* 356. fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. *in auth. quæ ſupplicatio, in auth. de preſb. imp. offer.* Don. à Fina.

61 Iudex appellationis debet ſeruare modũ, terminos, ſtylũ, ſtatuta, & conſuetudinem fori iudicis à quo: quia ei ſuccedit vt confirmator, vel infirmator. *in auth. vt cum de appel. cog. in prin. col.* 8. & ſecund. gl. *in c. illud. 2. col.* Inn. *in rub. extrà de conſuet.* Bal. *in tit. de pace Conſtan. §. in cauſis. in 1. col. in c. ad noſtrã. extrà de appellat.* Do. Præpoſi. *in rub. extrà eo.* D. de Rota *in nouiſs. deciſ. 20. in rub. de appellat.* Balb. *deciſ.* 469.

62 Appellans ab interlocutoria non eſt amplius citandus. hãc opinionem cum vnica limitatione ponit Iaſ. *in l. qui Roma, §. Seia ff. de ver. oblig. num.* 22. Don. à Fina.

63 Appellare ad Papã a ſubdelegato nõ in totũ minime licet, ſed ad delegantẽ, not. *in c. ſuper quæſtionũ. §. porrò. de off. delegat.*

Fallit in 8. caſib. quos no. Fel. *in d. c. col. 5. nu.* 2. Don. à Fina.

64 Appellatio ad principem omiſſo medio, regulariter nõ admittitur, *l. Imperatores, ff. de appel. c. dilecti, el 2. de appellat.*

Fallit in 14. caſib. quos no. Soc. *reg.* 23. appellãdum enim eſt gradatim. fallit vt per Damaſi. *reg* 74. Don. à Fina.

65 Appellare licet quis non poſſit ab excommunicatione, poteſt tamen à pronunciatione, gloſſ. *in c. cupientes, §. quod ſi per viginti, de elect. lib.* 6.

Fallit in 4. caſib. vt per *Fely. in c. parrochiani. de ſent. excom.* Don. à *Fina.*

66 Appellationis iudex delegatus, tametſi legitimã appellationis cauſam pronũciet, de principali adhuc negotio cognoſcere, ac decernere poteſt, vt crebrò docto. placitum affirmat Deci. *in c. vt debitus, de appell.* Appellationi ſemper erit deferendum, cùm iudex vel in facto, vel in iure dubitare meritò poterit. vt commune docto. enuntiatũ aſſeueraſ Collect. *in c. vt debitus in fin. de appell.* E. Suarez.

67 Appellatio. In habentibus cauſã ſucceſſiuã, ex quibus grauamẽ iteratur, poteſt qui a principio nõ appellauit, appellare quandocũq; ſecund. Ang. de Aret. *in l. a ſententia. §. ſi hæres. ff. de appel. in 1. col. in §. æque. Inſtit. de act. in 9. col. in verſ. 7. & vlt.* &c. Anch. *in c. le. cauſam. de elect. in notabilibus.* Balb. *deciſ.* 11.

68 Appellatio. Si appellás nõ certificet iudice à quo termino præfixo de introductione appellationis, appellatio nõ eſt deletta, ſed poterit ipſe iudex exequi ſententiã: nec retractabitur in viã attentata executio, ſed vt iniuſta reuocabitur, ſi appellans obtinuerit, ſecundũ dominos de Rota in nouiſ. deciſ. 97. incipiente ſi iudex. Butr. in c. ex inſinuatione. extrà de appell. Card. in cle. 1. col. 7. eo. tit. Fed. de Senis conſ. 27. incipien. punctus talis eſt. domi. Præpo. in c. perſonas. extrà de appell. Balb. deciſ. 30.

69 Iudex appellationis ab interlocutoria inhibere non debet, niſi prius ſuper appellationis iuſtitia cognouerit, alìàs inhibitio nullius erit efficaciæ, teſte Spec. tit. de appell. §. de officio. ver. ſed quæritur. tex. in c. Romana. §. ſi verò. & §. ſi autem, de appel. in 6. Fel. in c. dilectus. 2. col. pen. de reſc. inſuper dicta inhibitio vt valida ſit, parte citata fieri debet: ſecund. Aret. conſ. 26. col. pen. ver. cauſa. ſecũdũ conſ. 34. col. 3. Alex. conſ. 91. col. pen. lib. ij. conſ. 9. lib. 4. in l. Titia. in fi. ff. ſol. mat. vbi ceteri cõmunẽ in l. 4. §. condẽnatũ ff. de re iud. Iaſ. in l. ſi opus. nu. 6 ff. de no. ope. nun. in l. nec quicquã. nu. 3t ff. de off. proconſ. de qua inhibitione, & an ac quando permiſſa ſit, vide Miſing. cent. 3. obſer. 87. Bellac.

70 Iudex à quo eſt appellatũ ex vna cauſa, nõ poteſt ab appellante in alia cauſa recuſari vt ſuſpectus: quia ſola pendetia appellationis non eſt ſufficiens cauſa, vt poſſit recuſari. Caſus eſt in l. 1. ff. de appella. & ff. apud eũ à quo appellat. eſt. &c. Ratio, quia ſi de nouo grauabit, poterit appellare, vt ibi, vel recuſare eũ tunc ſi maluerit. Sed ſi vellet probare veritatẽ grauaminis, propter quod appellauit coram arbitris, pronunciabitur ſuſpectus. Et ita intelligatur c. ad hæc. clem. 1. extra de appellat. dum videtur velle poſſe recuſari iudicem à quo eſt appellatũ. ſecundum Io. Andr. quem ibi ſequuntur Butrig. Panorm. & communiter Docto. poſteriores, teſte eodem Panormit. ibi, & etiam Bar. in d. l. 1. Balb. deciſ. 46.

71 Iudex qui detulit appellationi, nõ poteſt reuocãdo delationẽ iuriſdictionẽ reaſſumere in ea cauſa, & caſu à quo eſt appellatũ. ſecund. Io. Andr. & cõiouniter Cano. in c. cum appellationib. de appella. in 6. in clem. ſicut. eod. ti. Bal. in l. eos. §. Apoſtolos. C. de appel. Do. Præpoſi. in c. vt debitus. extrà eo. Balb. deciſ. 480.

72 Tertij appellantis pro ſuo intereſſe victoria prodeſt etiã victo. l. 1. & ij. C. ſi vnus ex plurib. c. vna ſententia. de appella.

Fallit in 8. caſi. vt per Fely. in d. c. cum ſuper, de re iud. col. t. & ij. Idem.

73 Conuictus legitimis probationibus, ac ſponte proprio ore confeſſus, condemnatus non auditur appellans, l. obſeruare. C. quorum appellat. l. abſtinendum, C. eo.

Fallit in 8. caſib. quos no. Per. Duen. reg. 156. fallit in 7. caſi. vt per Carrerium in rep. l. obſeruare. C. quor. appella. non recip. in praxi. crim. num. 1. & ſeq. Don. à Fina.

74 Appellatio incerta nõ valet. Bald. in l. appellat. C. de appel.

Fallit in 2. caſi. quos not. Socy. reg. 15. in additio. fallit in 3. caſi. quos not. Lancil. in tract. de offi. Prætor. in cauſis ciuilibus, §. y. de appel. num. 38. Ampliatur in 3. caſi. & limitatur in 3. per Felyn. in c. inter cætera. de appellat. num. 6. Don. à Fina.

75 Licet iudex à cuius interlocutoria eſt appellatũ, nec detulit appellationi, poſſit in cauſa procedere ante inhibitionẽ, cap. non ſolum. de appellationibus. tamen ſi debitè requiſitus non dederit Apoſtolos, ſic procedendo facit proceſſum nullum. c. ab eo. & c. cordi. & ibi notatur, circa prin. de app. in 6. Niſi per comparitionem appellantis coram iudice à quo, in cauſa principali eſſet appellationi renunciatum. c. grauem extrà de off. deleg. ſecus ſi comparuiſſet, vt doceret de grauamine. c. ſi à iudice. de appel. in 6. Balb. deciſ. 448.

76 Appellationis iudicẽ indiſtinctè nõ debere prius cognoſcerẽ appellationis articulũ, quã principale negotiũ Doct. cõmuniter tradunt in c. vt debitus. de appel. Sed ſi appellás petierit, vt, omiſſo appellationis articulo, Iudex ipſe principale negotiũ cognoſcat, id facere poterit, per tex. in c. cordi. eod. tit. de appel. in 6. & latius per Abb. in d. c. vt debitus. F. Turzan.

77 Appellationi nunquam eſſe per iudicem deferendũ, niſi euidenter ſibi conſtet illam eſſe admittendã, voluit Io. And. in c. ad Rom. ij. quæſt. 6. Innocen. autem in c. paſtoralis de offi. delega. tenet appellationi ſemper eſſe deferendũ, vbicunque iudex in iure, vel in facto meritò poteſt dubitare. hancque opinionem communem eſſe teſtatur Collecta. in c. vt debitus. de appel. F. Turzan.

78 Si appelletur ad maiorẽ omiſſo medio, valet appellatio, non tamen quo ad effectum deuoluẽdi cognitionẽ ad ipſum ſum maiorem, ſecundùm gl. & Doct. in l. j. § ſi quis in appellatione ff. de appell. primum poteſt limitari ſecundum Bart. ibi, niſi maior eſſet omninò incompetẽs, aut ſaltem ratione diſſimitudinis poteſtatis, vt quia à iudice laico ad eccleſiaſticum appellaret: quia nulla eſſet appellatio. Balb. deciſ. 455.

79 Appellare ab executore permiſſum non eſt, l. ab executione. C. quorum appel. non recip. l. ab executore, ff. de appel.

Fallit in 5. caſib. quos no. Soc. reg. 26. & vltra eum limitat in 38. caſib. Per. Duen. reg. 41. Don. à Fina.

80 Appellatione pendente nihil eſt innouandum. l. appellatione, C. de appel. l. j. C. nihil innouari appella. pendẽte. Ampliatur vt per Aluiſ. de Albet. ſing. 172. & 173.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 21. fallit in 7. caſib. vt per Anto. Corſ. in ſing. incip. appellatio. Rom. ſing. 163. fallit in 23. caſib. quos not. Petr. Duen. regu. 42. fallit in 23. caſib. quos not. Lancil. in tract. de of. præto. in cauſis ciuilib ſcilicet 2. in tit. de appella.

Fallit in multis caſib. vt per Ripam in l. j. ff de re iud nu. 10. fallit in 22. caſib. in 2. actu. prin. in vlt. par. prin. nu. 165. fallit in 2. caſib. vt per Dec. in l. pendẽte, C. de bono. poſſ. ſecundũ tab. in prin. fallit in 3. caſib. vt per Soci. regul. 17. in additio. Dona à Fina.

81 Si ſententia tranſiuit in rem iudicatam, non appellatur ab ea, nec ſupplicatur, vt no. in auth. ſupplicare. C. vt lit. pẽdente. fallit vt per Mantuam. ſing. 356. & 357. Don. à Fina.

82 Pendente appellatione ab interlocutoria, poteſt Iudex procedere. fallit in 3. caſib. vt per Lancillot. vbi ſuprà num. 25.

83. Appellatio iuſta nõ tollitur à principe, c. qui ſtis 2. q. 6. Fallit in 5. caſib. quos no. Pet. Duen. reg 43. Don. à Fina.

84 Appellare à ſtatuto iniquo nõ permittitur. Bar. in l. ſi. ff. de app. recip. fallit vt per Soc. reg. 20. fallit etiãſi ſtatutũ factũ eſt in odium particularis perſonæ, quoniam tunc licet appellare. hoc ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 6. à Pet. Duen. reg. 46. Don. à Fina.

85 Appellatio à diffinitiua poteſt iuſtificari ex nouis cauſis, & ex nouis probationibus. l. per hanc, C. de tempo. appellat. l. eos, §. ſi quid autem, C. de appellat.

Fallit in 4. caſib quos not. Pet. Duen. reg. 48. Don. à Fina.

86 Appellatio in ſcriptis. Nõ ſufficit quãdo debet in ſcriptis appellare, facere ſcribi appellationẽ, & dictare in actis: nec ex hoc videtur in ſcriptis appellatũ, ſed debet appellatio in ſcriptis tradi Notario, ſecũdũ Bart. in l. Gallus. § adẽ credendũ. ff. de lib. & poſthu. Ang. in l. quæcũq; ff. de public. in §. 1. Bald. in additio. ad Spec. tit. de appellationib. §. 1. col. 12. Balb. deciſ. 457.

87 Appellatio geminata. Qui ſtatim viua voce appellauit, ſi intra decẽdiũ etiã in ſcriptis appellet, poterit proſequi vtrã velit, & vtramq. ſimul, quia geminare appellationẽ nõ nocet, ſecundùm Inno. in c. dilecto. cir. fin. extrà de appell. Io. And. in c. bona. eo. tit. in nouella. Bald. in l. iij. C. de appell. in c. 1. quo tempore miles. in vſib. feud. & Alber. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. Ex ſecunda operatur quo ad differẽdum tẽpus appellationis proſequendæ, non quo ad ſententiæ reſciſionẽ & deuolutionem: quia in his duobus prima iã operata eſt, ſecundùm Bald. vbi ſuprà. licet Bar. in l. cum procurator. §. dominus. & Imo. in l. j. §. libell. ff. de appellat. ſentiant ſecundã nil operari. quod procedit quo ad dictos duos effectus tantùm. Idẽ ſentit Do. Præpo. in rubri. & in c. ſua. extrà de appel. col. 29. in d. rub. Balb. deciſ. 456.

88 Appellatio in delicto remota. Quãdo in aliquo delicto remouetur appellatio, non intelligitur remota, niſi prius cõſtet de ipſo delicto. Ideo ab interlocutoriis dũ diſcutitur de tali delicto poteſt appellari, non à diffinitiua, ſecũdùm Butr. & Imo. in cap. paſtoralis, extrà de appellationib. Archid. Ioan. And. & Gemi. in cap. vt inquiſitionis, de heret. in 6. facit l. non ignorat. cum glo. & Bart. C. qui accuſa. non poſſ. & quod tradit Bar. in l. j. §. 2. ff. quod vi aut clam. Balb. deciſ. 464.

89 Quæro, an valeat appellatio ſimpliciter & generaliter facta nomine iudicis proprio non expreſſo, ad quem appellatur. Reſpon. quòd ſic. & iſta eſt communis opinio, quæ fundatur in l. ij. ff. de appell. vt teſtatur Rober. Maran. in Spe. par. 6. Rubr. de appella. nu. 120. & eam tenet Bar. in l. j. §. ſi quis. ff. de appel. Abb. cap. inter cætera. ext. eod. Eandem dicit eſſe communem opinionem Iaſ. in l. quo Romæ. § Seia. nu. 8. ff. de verb. oblig. Mich. Graſſus.

90 Appellans poteſt renuntiare, & reuerti ad iudicem a quo. c. interpoſita. § ille demque. de appellat.

Fallit in 10. caſib. quos no. ibi Præpoſ num. 7. Don. à Fina.

91 Appellare tertiò non licet. l. vnica, C. ne liceat in vna, & eadem cauſa. vide Matſ. in l. extra territorium, num. 49 de iuriſd.

riſd. & in l. vnica, C. de rap. virg. num. 160.

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 5. à Dec. *in c. ſua nobis, num.* 13. *de appellat.* fallit in a. caſib. vt per Soc. *reg.* 328.

Fallit ſi tertius vult appellare pro reo condemnato in criminalibus, quia tunc poteſt.

Ampliatur iſta limitatio in 6. caſi. & limitatur in 2. per Fel. *in c. cum ſuper. de re iud. num.* 2. Don. à Fina.

92 A ſententis lata de cõſilio electi de partiũ volũtate poteſt appellari: ſecundũ Bart. & alios omnes cõmuniter *in l. ſi convenerit. ff. de reiudi. & in l. 1. §. quæſitum. ff. de appellat.* Panor. Fely. & cæteros omnes *in c. cauſam quæ, in prin. extra de re iud.*

Imò iſthæc ſententia ſecũdùm cõſiliũ ſapiẽtia promulgata, nunquã vtique tranſiret in rẽ iudicatã. *c. biduum.* 2. *q.* 6. Ant. de But. & Imol. *in rub. de homicid.* idẽ Butrius *in c. propoſuiſti. ext. de probat.* Bart. *in l. ab arbitro.* & ibi Alberic. de Roſ. *col.* 1. *ff. qui ſatiſd. cog.* Alex. *in l. ſi ab hoſtibus. col.* 14. *ff. ſolut. matr.* Franc. Aret. *conſ.* 110. *Clariſſime. col. fin.* Roma. conſulendo *conſ.* 228. *pro plena diſcuſſione. nu.* 16. *& in l. cum quidam. §. quod dicitur. ff. de acquir. hæred.* Ruin. *conſ.* 34. *viſis. nu.* 1 *vol.* 5. Iaſ. *in l. admonendi. in* 1. *lect. nu.* 47. *& in* 2. *lect. num.* 41. *ff. de iureiur.* Marſil. *in ſing.* 427. *plures ſunt caſus.* Maranta *in tract. iudiciorũ in vlt. par.* 6. *partis iudic. nu.* 130. *& in* 2. *act. in princ. vlt. partis iud. num* 130. Mantua *conſ.* 125. *viſis. nu.* 11. Afflict. *deciſ.* 33. *poſtquam num.* 6. *& in conſtit. iuriſperitorum. in fin.* Dec. *conſ.* 278. *non leuis, in fi.* vbi cõmemorat iſtam eſſe communem opinionem, & Corſet. etiam *in repert.* Panor. *in verſ. Sententia lata per dicta peritorum.*

Et hinc eſt, quòd ſententia prolata ſecundũ conſiliũ ſapientis ex forma ſtatuti, vel de partium voluntate, poſſet nimirũ retractari, & reuocari quandocunque, ſi superueniret Doctor magis peritus, qui contrarium conſuleret: cùm talis ſentẽtia nuſquàm tranſiret in rem iudicatam: ſecundùm Alex. *in d. l. ſi ab hoſtibus. col.* 3. cui inhæret extollendo præſentem eius aſſertionem Gerard. *in ſing.* 20. Sicut non valet.

Subdens *ibi, nu.* 5. quod in huiuſmodi caſu ſupplicans Principi, vt retractetur ſententis, quæ non tranſiuerit in rem iudicatam, non careret impetratis, nec incurreret infamiam.

Imò Princeps derogare poſſet etiã ſententiæ, quæ tranſitũ feciſſet in rẽ iudicatam: cùm illud ius quæſitũ verè ſit de iure ciuili, teſte Bal. *in l. fin. col.* 2. *C. ſent. reſcin. non poſ.* Paul. Caſtreo. *in l. cùm hæredes. ff. de acq. poſſ.* & Ang. *in l. Lucius. ff. de euict.*

Et tũc cõſtare deberet præciſe de eius mente, aliàs non intelligeretur illi derogare voluiſſe. *d. l. fin.* & ibi glo. *C. ſenten. reſcin. non poſſ. l.* 4. *in fi. C. de lit. pend. & c. expoſita. de arb.*

Nec ſufficeret ꝙ Princeps diceret nõ obſtante ſentẽtia: nam potuiſſet intelligere de ſententia, quæ nondum tranſitum feciſſet in rem iudicatam: ſed opus fuiſſet, quod mentionem feciſſet de ipſo tranſitu in rem iudicatam: præſertimque ſi ſententia eſſet interlocutoria: ſiquidem tunc huiuſmodi ſententia traheret ad ſe executionem ſine aliquo alio nouo iudicis facto: ſecundùm glo. & alios *in c. paſtoralis. de appel.* & Alex. *cõſil.* 94. *in cauſa, & lite vertente. vol.* 2.

Sed ipſi ſententię, quæ tranſiret in rem iudicatam, primo ſtandum foret, donec cõtrarium probaretur. ita Sicul. *in c. ſemer. col. fi. de re iud.* & Natta *conſ.* 540. *ex pluribus, nu.* 17. *vol.* 3.

Vbi cõcludit allegantẽ ſentẽtiam nullam, teneri ad exhibẽdũ acta, & pariter oſtendendũ nullitatẽ propoſitam; aliàs nõ apparentibus nullitatibus ex eiſdem actis, ſecũdùm eũ, aliòſque cõgeſtos inibi per eũ præſumeretur pro ſententia, non tantùm quo ad rectitudinẽ, verùm & quo ad ritit udinẽ etiã: & nõ modo ſi ea lata ſit in præſentem, ſed in cõtumacẽ etiã, & ſequitur quoq; Rolan. cũ aliis aggregatis per eũ *conſ.* 83. videtur prima facie dicendũ, *ſub nu.* 14. *vol.* 1. & eſt comm. opin. de qua teſtantur Imol. *in c. cùm in iure. col.* 22. *de offic. deleg.* Fely. *in c. quoniã cõtra. col.* 15. *de prob.* Ægid. *conclu.* 86. *ſententia.* Sebaſt. Vantius poſt iſtos de cõmuni etiam atteſtans *in tract. de nullit. ſent. in tit. à quo & quib. mod. ante nu.* 8. vbi alios allegat. Et de obſeruantia in curia Romana teſtatur Io. And. *in c. in præſentia de renũ.* prout idem obſeruatur in Sacro Cõcilio, in magna Curia Vicarię, in cęteriſq; omnibus ſupremis tribunalibus Regni, in quibus facta inſtantia pro executione ſentẽtię poſt præſentationẽ proceſſus, tũ ratione ſententiæ habẽtis ex ſui natura executionẽ paratam: tũ etiam alterius cuiuſcũque ſententię tranſitũ facientis in rem iudicatam, allegantι nullitates in ipſis Regiis tribunalibus cõſueuerit cõcedi aliqua breuis dilatio ad proponendũ nullitates: & illis propoſitis, & nõ releuantibus, militantibúſque in iure & in facto, executioni demandatur ſententis.

Vtpotè quia ſentẽtia poſtquàm tranſiuiſſet in rẽ iudicatam, omnia in ea acta ſolẽniter pręſumerẽtur. teſte Inn. *in c. cùm in iure. de offi. deleg. & in c. quoniam cõtra, de probat.* Paul. Caſtren. *conſ.* 202. *col. pen. vol.* 2. & Cæphal. *conſ.* 241. *nu.* 2. *vol.* 2.

Imò ſententia ipſa tranſitum faciens in rem iudicatam induceret dubio procul notorium. *l. emptorem,* & ibi glo. *ff. de act. emp. & in c. ſi. de cohab. cler. & mulierum.*

Imò etiã ſententia hæc, quæ in rẽ iudicatã tranſiuerit, induceret quoque præſumptionẽ iuris, & de iure: adeò quòd contraria probatio nullatenus admitteretur. Afflictus referẽs plura Alexãdri cõſilia, *deciſ.* 13. Vertitur dubiũ. *nu.* 28. & ſententia cõtra eã lata, eſſet indubitanter quidẽ nulla, & inualida. *l. j. C. quãdo prouoc. nõ eſt neceſſ. & toto tit. C. ſenten. reſcind. non poſſ. c. in præſentia, de renunt. & c. ſicut, & c. inter monaſterium, de re iud.*

Tãti deniq; eſt roboris res iudicata, ne ſingulare hoc dictũ prætermittã, ꝙ & ſi per Clem. vt calũniis, de re iud. conſtitutum ſit, contra três ſententias cõformes nullitatis exceptionẽ opponi nõ poſſe quin executioni demandentur: tamen ſi reus bina ſententia ſuccubuerit in cauſa, quæ in rem iudicatam tranſierit, tunc non audietur vlterius ſententiæ nullitatem obiiciens: vt egregiè admodùm tradit Petrus de Ferrar. *in forma executionis ſententiæ diffinitiua. col.* j *fol.* 56. dicens eſſe valdè no. Sicut enim pro tribus illis iudicibus qui tres ſententias tulerunt, præſumitur. *c. in præſentia, de renũciat. l. j. C. de iuriſd. om. iud.* ita pro duabus, quarum vltima in rem iudicatam trãſiuit ob iudicati præſumptionem, & efficaciam. Et ſecundùm iſtam ſingularem doctrinam iudicatum fuit in ardua cauſa vniuerſitatis Collis Brinconij intus Ciuitatẽ Aquilæ ex vna, & Francum de Toſtis ex altera, ſuper paſculatione defenſæ Collis prædicti. Et ſententia ad fauorem Vniuerſitatis prolata extitit, per Magnificum & Excellentem D. Hieronymum de Pace de Neapoli, tunc iudicem, & aſſeſſorem in dicta Ciuitate, de anno 1568. negotio benè, ac maturè diſcuſſo.

Aduocatus autẽ, qui ſententiã ipſam pro Vniuerſitate reportauit, fuit D. Ioſephus de Ruſticis de Aquila, I.C. ingenij ſubtilitate, maximáq; eruditione clariſſimus, vt eius inſignia monumẽta teſtãtur, fundatiori doctrina, nitidóq; dicẽdi genere cõſcripta, adeóq; illuſtria, ꝙ alterius Papiniani aut Sceuolæ reſponſa exiſtimes: eiúſque redditũ celeberrimũ cõſiliũ inſpexi, incipiẽs: Executioni rei iudicatæ, vbi inter cætera Alexandro de Imola *conſ.* 77. *in cauſa col.* 5. *poſt nu.* 12. *lib.* 4. reſpõſum affert, & *in verſ. Et ſententias dictas,* quando ſententiæ cõformes dicantur, magiſtraliter declarat. Viuius *opin.* 715.

93 Quęro, vtrũ appellatio ſemper debeat in ſcriptis fieri, an verò ſufficiat, ꝙ viua voce interponatur? Reſpõ. quod in hoc articulo ſolet diſtingui ſecũdũ cõmunẽ & receptã Docto. opinionẽ inter appellationẽ ab interlocutoria & à definitiua.

Primo caſu appellationem indiſtinctè in caſibus à iure permiſſis fieri debere in ſcriptis cõmuniter receptum eſt, de quo tex. eſt expreſſus, qui probat *in c. cordi nobis. de appell. in* 6. Et hanc eſſe commu. opin. tã Canoniſtarũ, quã Legiſtarũ firmat Dec. *in c. vt debitus. de appel.* Paul. de Caſtr. *in conſ.* 270. *in prin. vol.* 2. Rom. *cõſ.* 41. & eã tenet Bald. *in l. patris & filij. ff. de vulgo. & pupil.* Ferra. *pract. for. app. ab interloc. ver. cauſis & rationibus.*

Secundo caſu, placuit appellationem etiam viua voce fieri poſſe, incontinenti, non ex interuallo, quia tũc in ſcriptis interponenda eſt, ad hoc vt valeat. Ita probat tex. *in l. j. & 4. ff. de appel. & in l. litigatoribus. & ibi* gl. Bart. Bald. & omnes. *C. eod. tit.* vt refert Corn. *conſ.* 95. *& conſ.* 96. *vol.* 4. *Ferra. pract. for. appel. à definitiua, in prin.* Mich. Graſſus.

94 Appellare licet regulariter in maioribus, & minoribus, in ciuilibus, & criminalibus, *l. & in maioribus, C. de appell. l. non tantum. & l. ſi. §. iuſſus, ff. eo.*

Fallit in 101. caſib. quos refert Anton. Nicell. *in concor. gloſſ. in concor.* 6. fallit in 32. quos refert Soc. *reg.* 24. fallit in 32. caſib. ſecundum Marſ. *in l. j. C. de rap. virg. num.* 138. fallit in 80. caſib. quos refert Lancillotus *in tract. de off. præt. in cauſis ciuilib. §.* 2. *de appellat. nu.* 7. *& ſeq. in cauſa criminali.* fallit in 22. caſib. ſecũdum Carrerium *in praxi. crim. l. obſeruare, nu.* 43. *vſque ad num.* 101. Don. à Fina.

95 Appellare à ſententia lata ſuper poſſeſſorio de iure ciuili non permittitur, *l. j. C. ſi de momentanea poſ. fuerit appel.*

Fallit in 5 caſib. quos no. Soc. *reg.* 18. & vltra eũ limitat tripliciter Diaz, *regu.* 36. fallit in 21. caſib. quos not. Ant. Nicel. *in tract. de cont. gl.* & vltra ſupradictas limitationes, videas quin-

que per Pet. Duen. *reg.* 44. fallit vt per Baptiſt. à Villa. *conclu.* 13. *in litera A.* Idem.

96 Quando dicatur incõtinenti vel ex interuallo interponi appellatio, inter Docto. diuerſæ ſunt opiniones, quas refert Bald. *in d. l. litigatoribus. C. de appell.* Verior tamẽ & communior eſt ſententia, quod incõtinẽti dicitur appellatio fieri, donec index ſedet adhuc pro tribunali, licet etiã ad alios actus iudiciales proceſſerit. Secus ſi ad alios actus penitus extraneos, qui fiũt extra iudiciũ, diuerterit. Ita tenet Spe. *in tit. de appell § qualiter.* & ibi Andræ. *in add. verb. diuerterit.* & ita intelligi debent Doct. licet nõ ita clare loquuti ſint. Barto. *in d. l. litigatorib.* vbi dicit etiã incõtinẽti fieri, licèt Index diuerterit ad extraneos actus, putà iudiciales, quia proceſſit ad alias cauſas expediendas. Idẽ Bat. *in l. j. § libello. de appell.* Bal. *in l. diuus. ff. de in integ. reſtit.* Hãc opinione cõmuniter approbatã firmat Dec. *c. ſi iuſtus. de appel.* Gemi. & Doct. *in d. c. cordi.* cã quoq; ſequitur Laſian. de Oria. *in repet. c. quoniã cõtra. verb. interlocutiones & appellat. verſ ſequitur aliqua videre. ext. de probat.* Mich. Graſſus.

97 Appellare à ſententia arbitri non licet, *l. j. C. de arbi. l. diẽ proferre, § ſtari, ff. eod.*

Fallit in 13. caſib. ſecundum Soc. *reg.* 17. fallit in 3. caſib. ſecũdum Pet. Duen. *reg.* 57. fallit in 4. caſib. ſecundum Soc. *in l. arbitro. ff. qui ſatiſd. cogant. nu.* 15. fallit in 6. caſib. vt per Ripam *in l. nemo poteſt, ff. de leg. j. nu.* 90. Don. à Fina.

98 Appellare non poteſt contumax verus, *l. ex conſenſu. § cum qui. de appellatio.*

Fallit in 4. caſib. vt per Soc. *reg.* 73. fallit vt no. Carrerius *in repetit. d. legis obſeruare, nu.* 59. Don. à Fina.

99 Contumax fictus auditur appellans, *l. & peremptorium, § ſi ff de iud. l. ab eo, C. quo. & quando iudex.*

Fallit vt not. Soc. *reg.* 74. Don. à Fina.

100 Sed pone quòd aliquis appellat viua voce, cũ proteſtatione, de appellãdo in ſcriptis: & deinde appellat in ſcriptis, nunquid valebit prima vel ſecũda appellatio? Reſp. quòd nõ obſtãte cõtrouerſia Doct. *in l. cum procurator. § ſi dominus. ff. de oper. no. nun.* magis cõmunis & verior eſt ſentẽtia, quod prima appellatio valet, à qua etiã incipit currere tẽpus proſequendi eã, vt teſtatur Ioan. Imo. *in d. § ſi dominus*, & Paul. de Caſt. *in conſ. 7. vol. j.* licet cõtrariũ teneat eũ Alex. *in d. § ſi dominus.* Eãdẽ opinionẽ vt veriorẽ ſequitur Dec. *in c. ina nobis. de appell.* Rom. *conſ.* 41. Abb. *in c. dilecto. de appellat.* dũmodò tamen prima appellatio valuit, ſecùs ſi fuit inualida, vt quia viua voce ab interlocutoria appellatum eſt. Nãmque tunc valet ſecunda in ſcriptis facta, & tempus proſequendi à die ſecundæ appellationis incipit currere. Mich. Graſſus.

101 Appellatio in notoriis non admittitur, *c. cum ſit Romana. & c. peruenit. & c. conſuluit. de appel.*

Fallit in multis caſib. quos not. Carrer. *in praxi. crim. l. obſeruare. in prin. nu.* 44. Don. à Fina.

102 Foriudicatus nõ põt appellare, & ei denegatur defeſio.

Fallit vt no. Carer. *in prax. crim. in prin. nu.* 73. Don. à Fina.

103 Condemnatus ex præſumptione iuris, & de iure non appellat. Bal. *in l. ſi quis adulterij C. de adul.*

Fallit in multis caſib. quos no. Carer. *in d. praxi crim. nu.* 54. Don. à Fina.

104 Appellari non poteſt à declaratoria ſententia torturę.

Fallit vt no. Carer. *in praxi crim. l. obſeruare. nu.* 188. *ver. item antea non debet torqueri.* Don. à Fina.

105 Appellatio nõ poteſt tolli per ſtatutũ. hanc eſſe comm. opinionẽ atteſtatur Anton. Nicel. *in concord. gloſſ. ſexta in fine.* Intellige in ſtatuto inferiorum. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Ripa *in c. j. de reſc. nu.* 49. Don. à Fina.

106 Appellãs poteſt dicere tẽpus finiẽdę appellationis, incipere currere à die appellationis, in ſcriptis interpoſitę, & non antè, licet prius viua voce appellauerit. Eſt magis cõm. opin. ſecũd. Ale. *in cõſ. 82. viſo proceſſu, circa fi. vol.* 6. Matth. Chętian.

107 Appellans non poteſt deſerere appellationem ſi appellati intereſt, vt appellationem perſequatur, & ſic eo inuito non poteſt renunciare appellationi. Gomez. *de trienna. q.* 54. *ver. volens.* communem dicit, B. Vill.

108 Appellanti impedito perſequi ſuam appellationẽ per principem, non currit tempus primi anni. Deci. *in c. ex ratione. num. 6. de appella.* communem dicit. Idem.

109 Impedito, facto inferioris iudicis, conceditur ſecundus annus. Deci. *in d. cap. ex ratione. nu.* 7. comm. dicit. Idem.

110 Impeditus in ſecũdo anno, reſtituitur ſolùm ad tempus, in quo durauit impedimẽtũ. idẽ *ibi, n.* 12. cõmunẽ dicit. Idem.

111 Nota quòd impeditus etiam ex facto iudicis, ad hoc quòd reſtituatur, vel cõcedatur ſecũdus annus, nõ requiritur quòd ipſa proteſtetur. Hiero. Cagnol. *in l. omnib. ff. de regulis iuris nu.* 15. cõmunem dicit. Et ne putes cõtrariari huic cõmuni quæ poſita ſunt *in verbo, Annus, ſuprà*: illud eſt quando ſtat per partes quod nõ petit & proteſtetur cum inſtantia. hic autem nõ ſtat per partes, ſed ſolum per iudicẽ. Et nota omnes iſtas opin. communes ad intel. & ampliationem. & limita *l. 3. tit. 16. lib. iij. ord.* de qua *in d. num.* 3. B. Vill.

112 De impedimẽto ad appel. & perſequen. tradit M. Anto. Bard. *in tract. de tẽp. vti. & cõtin. in cap. 4. per totũ.* vbi de impedimẽto ex facto appellati, ex facto Principis ſeu Iudicis, ex facto apellati, ex facto appellãtis, & appellati ſimul, & ex facto tertij prouenientis, & an & quando tale tẽpus currat. I. Fich.

113 A ſententia principis nõ appellatur, niſi ad alterius relationẽ pronũciatio facta fuiſſet, *l. j. ff. à quib. appella. non licet.*

Fallit in 3. caſib. ſecundùm Port. *in lib. iij. ſuarum concluſio. reg.* 15. Don. à Fina.

114 Appellans à ſententia diffinitiua, cauſam appellationis allegare non tenetur, *l. ij. § 1. ff. de appellat.* no. *in l. ante ſententia. C. quorum appella. non recip.*

Fallit in 4. caſib. quos no. Soc. *reg.* 14. Don. à Fina.

115 Appellans vnum, vel aliũ iudicem, quem ex his eligat infra decem dies declarare debet. not. Inno. *in c. his qui. de off. deleg. lib.* 6. Idem.

116 Appellatio, cùm copia iudicis nõ poteſt haberi, neceſſe eſt quod fiat coram honeſtis viris, ſaltem coram vno viro honeſto, & tabellione, & teſtibus. Præpo *in c. ſi iuſtus metus, nu. 8. de appel* communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

117 Et hoc cum proteſtatione de abſentia aut alio impedimento iudicis, *c. ſi. & ibi* ſcrib. communiter *de appel.* etiam ſi fiat coram ſimplici ſacerdote, refert M. Anto. Bard. *in tract. de temp. vti. & contin. in ca 3. num.* 2. I. Fichar.

Nota iſtam communem ad intel. *l. xxij. tit. 23. part.* 3.

118 Appellatio extraiudicialis facta iudici requirit expreſſionem cauſæ, vel probabilis coniecturæ: ſecus tamen, ſi fiat parti. Panorm. *in c. cùm ſit Rom. num. 30. de appellat.* communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

119 Appellatio tã iudicialis quã extraiudicialis, nõ ſuſpendit factum de præterito. Deci. *in c. bona. nu. 17 de appell.* cõmunem dicit, & ſic intelligitur *cap. conſtitutis, de appel.* B. Villalob.

120 Appellatio huiuſmodi, appello ſaluo iure dicendi de nullitate, cenſetur cõditionalis, ſcil. quatenus ſententia ſit aliqua, teſte Alexan. *cõſ. 19. col. 5. lib. iiij.* idẽ eſt ſi diceretur, Dico ſententiam nullã, & ſi qua eſt, appello, qui appellandi modus in praxi recipitur, ſecũdũ Bart. *in l. ſi expreſſim ff. de appel.* Fran. *in c. dilecto. q. 21. extra eo. tit.* Sed an tũc nullitas cũ appellatione cumulata intelligatur principaliter, vel ne in iudicio deducta? & dic, quòd princ. ſecundũ receptiorẽ ſententiam, per Alex. *cõſ. 2. n. 13. lib. iij.* Dec. *d. c. dilecto. n.* 7. Seb. Vant. *de nullit. e. 6 quot & quib. mod. n. 10. & ſeq.* Alex. *d. cõſ. 59. lib. iiij.* quẽ plenè examinat Iaſ. *in l. Titia textores. § nihil. de legat. j.* Euer. *libro arg. loco à natura copulæ. col.* 2. pro quo vide quæ ſcribit Dec. *in l. nemo ex his. nu.* 2. vbi Cagnol. *num. 11. ff. de reg. iur.* Alex. *conſil. 230. lib.* 6. vbi docet iudicem appellationis quomodo pronuntiare debeat eo caſu, quando quis dicit ſententiam nullam, & ſi qua eſt, appello. Quibus adde, quòd nullitas cũ appellatione deuoluitur in diffinitiua, non autẽ in interlocutoria, iuxta not. per doc. *in c. vt debitus. & c. Romana. de appel.* Guid. Pap. *trac. appel. q.* 67. vbi quòd quando appellatur à diffinitiua, tũc ad iudicem appel. etiã nullitas tacitè deducitur, adeóq; ſuper vtraq; cognoſcere poteſt, teſte Guid. Pap. *deciſ.* 46. Bart. *d. l. ſi expreſſim. col. pen. l. j. C. quando prouoc.* Alex. *conſ. 179 lib. iij.* Dec. *conſil.* 275 Abb *in c. cum Ioan. in fi. de fid. inſtr.* Bellac.

121 Appellationi aduerſarij qui vult adhęrere, hoc intra decem dies agere debet: Ratio eſt, quia appellatio cõmunis eſt, teſte Fran. *in c. directa. col. pen. concl. 5. de appel.* cui appellationi intra decem dies adhærendum eſſe dixit Alex. *conſ.* 101. 125. *lib. ij.* glo. & doc. *in c. vt circa. § alioquin. ver. adhærentes de elec. in* 6. Bal. *in auth. hodie col. 2. C. de appel.* Guid. Pap. *q.* 13. 78. 436. Fel. *in c. ſuper. in fi. de re iud* & eſt communis, adeò vt poſtquã appellationi appellatus adhæſerit, nõ poſſit appellans eo inuito ſuæ appellationi renũtiare, iuxta tradita per Doc. *in l. omnem honorem. C. quando prouoc. non eſt neceſſ.* Purp. *in l. poſtquam litis. num. 112. C. de pac.* Tiraq. *de vtroque retrac. ad fi. titu. § 36. nu.*

§.36.nu.5.& hanc cõmunem dicit Gomez *de trien.poſ q.54. ver.hinc voluit*,de quo vide quæ ſcribit Pap.*in c.interpoſita. §.ille denique.num.7.de appel.* vbi tot tradit limit. *ad Reg.illam* tex.quod appellans renuntiare poteſt liti appellationis. Ide.

122 Appellatione pẽdente nõ præſumitur pro proceſſu, nec pro ſentẽtia,& ideo ſatis erit appellanti intra docere appellationẽ interpoſitã, cãuſq; & apoſtolos petitos intra legitima tẽpora,ac ipſam ſententiã a qua appellatũ fuit,exhibere,ſecun. Dec.*conſ.*295 *nu.*2.Quapropter diligens & cautus ſit appellans, vt intra fatalia procuret cauſã terminare: alias appellatio erit deſerta,& firma remanebit prima ſententia,pro qua tũc præſumetur,teſte Oſaſc.*deciſ.*13.*col. poſt nu.*4,vbi poſt plura,inquit,fateor tamen quòd ſi ſententia quæ producitur,appareat lata iã lapſo biennio:tũc pro ea præſumitur ſine actis,*c.cũ inter.& c.ſicut.de re iud.* Quo caſu cautus eſſe debet appellans,vt ſi fidem faciat de actis,ſi ex eis putat intentionem ſuam poſſe iuſtificari,quã opin.dicit ſeruari a ſenatu.Quæ mihi tamen placet prac.quã docet Dec.*in c.cũ in eccleſia.*2.*not.de appel.* vbi quod appellans tria probare debet,primo ſe appellaſſe, ſecundo ex cauſa legitima,tertio intra tempus. Idem.

123 Appellationis cauſa pendẽte,ſi feratur ſentẽtia qua pronũtietur appellatio deſerta,ab ea appellari poteſt,ſecu.Franc. *in c.ex ratione.col.*23.*de appel.* ſed appel.euitadæ cauſa, cautius eſt,vt iudex a quo,abſque alia iudicis ad quẽ pronũtiatione, ſententiã exequatur.Franc.*d.c.col.antepenul.in fi.*Bal. *conſ.*390. *lib.*3.Ang.*conſ.*140.Rob.*de ord.iud.*6.*pars.ver.appell.num.*190. Quis autem iudex pronũtiare debeat appellatione deſertã:vel à quo,vel ad quẽ. & dic, quod ſi ex nõ proſecutione deſerta ſit appellatio, & iudex ad quem nunquam aditus fuerit:iudex à quo ſuã exequetur ſententiã,ſine alia pronuntiatione,ne præbeatur materia appellandi, tamen ſi ſuper deſertione pronuntiare vellet:nõ erit inutile,quia appellantem in expenſis cõdemnabit,Abb.*in c.ſæpe.col.*3.*de appel.*ſi vero iudex ad quẽ aditus fuerit,& coram eo appellatio introducta,tũc ad eũ ſpectabit pronũtiatio,teſte Alex.& aliis *in l.præſes.ff.de re iud.*Fel. *in cap.ex par.*2.*col.*6.*de reſcrip.*hoc tamen caſu,quando ſententia cõfirmatur ex deſertione primæ:per lapſum fatalũ nõ ageretur ex ipſa ſententia cõfirmante,cùm ſit interlocutoria,neq; actionem parit,ſed ex prima ageretur,ſecun. communu.per Iaſ.*in l. res iudicata.nu.*14.*ff. de re iud.in l.à diuo Pio,in prin.nu.*26. vbi Alex.*nu.*20.*eo.tit.*Secus quando aliter quàm ex capite deſertionis prior ſententia per iudicem appell.cõfirmata eſt:tunc ex illa cõfirmante,nõ ex cõfirmata ageretur.Iaſ.*d.l.res iudicata.nu.*15.vbi dicit cõmunem,quam ſequitur Ripa *ibi nu.*15.quare in re illud notandũ eſt,nõ eſſe neceſſariũ;quod a parte de ipſa deſertione opponatur,cùm iudex ex officio, appellationem deſertam eſſe pronũtiare poſſit & debeat,vt per Franc.*d.c.ex ratione.col.*20.*ver.quo ad ſecundũ.*Quibus adde,quod licet ſentẽtia ſuper deſertione appel.vel cauſæ,vel quod nõ liceat iterũ prouocare,ſit interlocutoria, habet tamen vim diſſinitiuæ,ſecundum Bal.*in l.y.col.pen.in fi.C.de epiſc.aud.*& ab ea appellari poteſt,teſte Corn.*conſ.*14.262.*lib.*4.quando autem, ac quibus ex cauſis appellatio cenſeatur deſerta,dic, vt per Miſing.*cent.*3.*obſer.*22.& in ſpecie,an ſententia ſuper deſertione appel.ſit interlocutoria vel diſſinitiua,ſcribit idem Miſing.*d. cent.*3.*obſer.*36.vbi diſtinguit,& Guid.Pap.*q.*11.*&* 12. Idem.

124 Iudex à quo fuit appellatũ reiiciẽs appellationẽ quæ interponitur nõ ab executione,ſeu re iudicata,ſed ſententia debet puniri triginta auri põdo.tex.eſt *in l. quoniã iudices. C. de appellatio.*vbi Saly. & Doct.not. Vnde debet eſſe cautus appellans,etiã ſi iudex de facto reiiciat appellationẽ,vt appellet ab huiuſmodi reiectione,alioquin reiectio trãſiret in rẽ iud. ſecund.Card.Zabare.*in cle.*j.*de dol.& cõtum.*Hinc inoleuit practica,quod cauti iudices,à quibus appellatur,nõ reiiciãt ſimpliciter appellationẽ,ne incidãt in pœnã *d.l.quoniã.*Sed quod dicãt ſe admittere appellationẽ ſi,& inquantũ tenẽtur,& debent de iure,& nõ aliter,nec alio modo:quo caſu talis appellatio admiſſa,ſi & inquantũ, nõ videtur ſimpliciter admiſſa. ſed ſolũmodo in caſu quo de iure admitti debuit,ſecũd. Bal. *in l.edita.*& ibi not.alij Doct.*C.de edend.*Rom.*conſ.*501.vt declaratione Ang.*conſ.*217.*in cauſa accuſationis.* Soc. iun.*conſ.*.8. *viſis.nu* 14.*& ſeq.vol.*j.His accedit vtilitas, quod iudex à quo propter admiſſionẽ appellationis,ſi & in quantũ, cenſetur à ſe iuriſdictionẽ abdicare,adeò quod proceſſus aliquis corã eo amplius fieri nõ poteſt,& factus nõ valet,& itam ſcribit eſſe comm.opin. Roma.*in d.conſ.*501.*vel* 401. Viuius *opin.*410.

125 Iudex deferendo appellationi etiam ſi re integra reuocet grauamẽ,nõ propterea recuperat,neq; reaſſumit iuriſdictione in ea cauſa abdicatã,ſecund. Gemin.& Io.And. *in c.cũ appellationibus.de appel in* 6 & alij communiter ibi.Bal.*in l.eos.§. Apoſtolos.C.de appellatio.*& iſtam opinionem audacter aſſeuerauit eſſe communem, Affredus *in deciſ.*4 o.& Pariſ.*cõſ.*116.*nu.* 25.*vol.*4.& iudex ex quib.rationib.poſſit deferre appellationi,vide Frac.Pap.in. late declarantem *in forma Apoſtolorũ §. detuli.nu.*7.Declarantur prædicta per ſcribentes,quod iudex inferior,nõ habet authoritatem tollendi appellationem à definitiua,ſecus ab interlocutoria, & ſic per appellationem ab hac interlocutoria,nõ ſuſpenditur iuriſdictio iudicis quoad principale negotium,nec tenetur iudex à quo prouocatur, eidẽ ſuperſedere,vt ſentit gl.Bart.& Ang.*in l.fin per illu text.C.de ſent.& interl.c.omn.iud.*Ant.Imol.Franc.& Dec.*in c.ſuper eo.*j. *de appel* & idem Dec.*in c.ad nae.*j.*& c. na.eod tit.*quib.in locis ſcribit hanc eſſe comm.opin. Tamen cõtrariũ tenuerunt omnes Canoniſtæ cõmuniter *in c.ſicut Romana.de reſcr.*& Bal. reuocando ſententiam in melius *in l.*j.*§.fi.ff à quib. appel non licet.nu.*2.iſtam,communu.opin.ſequitur,& citat Rip.*in d.c. ſicut Rom.nu* 20.*cu aliis ſeq.*Limitatur prædicta cõmunis ita declarata nõ habere locũ,quando vnus iudex ex trib⁹ delegatis detulerit appellationi:tũc enim cauſa per huiuſmodi delationẽ vnius iudicis nõ deuoluitur ad ſuperiorem, ſecund.Bal.*in authen. hodie. C. de app.*quem ſequitur Card.*in cle* j.*q.*26 *de app.* & Imol.ibi.Domi *in c cũ appellationib.§.*j.*de appel. in* 6. Ang. *in l.ſi cũ dotẽ.§.eo ante tẽpore ff ſol.ma.*& Peru.*in c.* *q.* *. de cõſtit.*& iſtam ſententiam aliqui eſſe communem Dec. *in c.cum omnes.num.*5.*de conſti.* Viuius *opin.*411.

126 Appellatio iuſte fit,ſi iudex reiicit legitimam exceptionem,dummodo probetur veritas cauſæ appellationis, *ca. ex parte.de appella.*

Fallit in 8,caſib.quos no.Soc.*reg.*16.*in additio.* Don.à Fina.

127 Appellationis inſtantia non currit impedito ipſo iure. *§.hoc quoque,in auth,vt ſpon.lar.*

Fallit in 7.caſib.quos no.Soc.*reg* 18.*in addit.* Don.à Fina.

128 Probationem afferens in peremptoriis exceptionibus, ex quibus quis appellauit,per hoc non iuſtificatur appellatio, niſi cauſa appellationis probetur,*d.c.ex parte de appellat.*

Fallit in 9.caſib.quos not.Soc.*reg.*73.*in additio.* Don.à Fin.

129 Appellationi renuntiare videtur continuans iudicium coram iudice à quo,no.*in c.grauem, de off.deleg.*

Fallit in 20.caſib.quos not.*Fely.in d.c.num.*9. Don.à Fina.

130 Appellatio tam iudicialis quàm extraiudicialis non ſuſpendit quæ ſemel facta ſunt,vt commune inſit Dec.*in c.bonæ. nu* 17.*de appel.*& ſi quæ poſt appellationem iudicialem innouata ſunt, omnia reuocentur , quæ poſt extraiudicialem ea ſolum retractentur,quæ contra ipſam appellationem fiunt.commune ait idẽ Dec.& mihi amiciſſimus Nic.Ant. Grauat. ad Veſtrium *lib.*3 *num.*5. E.Suarez.

131 Appellatio extra iudiciũ facta, iudicis vel cauſæ expreſſionem vel probabilem coniecturam ex quit:ſecus facta parti. commune inquit Pauor *in c.cum ſit Romana,nu* 10. *de appell.* & vir magnæ doctrinæ Nic.Anto.Grauat.ad Veſtrium *lib.*3. *c.*7.*num* 3. E.Suarez.

132 Appellatio admittitur ſẽper,niſi ſpecialiter ſit iure prohibita,ſecund.glo.*in l.quis reſtituere ff.de rei vẽdicat.*quæ ſingularis eſt,teſte Franco *in rub.de appellat. col.*5. & eã cõmendãt Bald.*in l.vnica,col.*2.*C.ſi de momen.poſſ.& in c.paſtoralis,col* 3.*de appellat.*& Dec.*in c.Romana.de appellat.* Iacob.Manch. *in paratitulo.*25.*appellationẽ interpoſitã,nu.*3.Lanfran.*in c.quoniã contra.de proba.c* to.*de interlocutoriis,& appellationibus,ſub nu.*60. & Crauet.*conſ.*203.*num.*24.

Ideo in criminalib.appellatio admittenda eſt,ſecund. Bar. *in l.qui vltimo ſupplicio ff de pœn.*& opin hanc de noſtrã: cõmunem eſſe Boſſ *in ſua pract in tit.de app.nu.*4. Fely. *in c.quærenti.de offic.deleg.*Abb.& cæteri omnes *in c.*a.*de iud.*

Quodque admittũt inibi procedere etiã in crimine læſæ maieſtatis humanæ,cùm & in eo admittẽda ſit appellatio,vt voluit glo.& ibi Arci.*in l.Patonius.§.rei perduellionis ff de acqui. her.* Dec. *in d.c.cum ſit Romana.§.fi.*Carecrius *in pract.crim.in prin.n.*85.*cũ duobus aliis ſeq.*& Boſſ.*in d pract.crim.in tit.de app. ſub nu* j.*& ſeq.*vbi perhibet opinionẽ iſtã veriorẽ fore. & ita cõſuluit Rolan.à Valle *conſ* 73.*ſi vidiſſem,per totũ volu.* .& Idẽ firmauit Amanellus etiã *in ſing.* 3. And.de Iſel. *col* 9. & Afflict. *num.*42.*in c.*j.*in tit.quæ ſint regal.*& Hierony. Gigas *in tract.de*

crimine læſæ maieſtatis.q 13. vbi vocat eandem opinionem æquiorem, limitatque in tribus caſib. & denique ex memoratis authoritatibus iſtam eſſe communem ſententiam apertiſſimè diſcernes. Viuius *opin.* 55.

133 Appellatio ab interlocutione de nõ exequẽdo non debet admitti:vt frequens interpretũ placitũ ennciant Alex.*cõſil.*95.*lib.*1. Fel.*in c.quod ad cõſultationẽ.de ſent.& re iud.* nec.*in c.nouit.notab.*4.*de appel.*Crauet.*conſ.*273.vt nec ab alia interlocutione,cuius damnũ irreparabile non ſit.commune ait latè Viuius *lib.*1.17.ſi autẽ erit irreparabile atq; etiam ſucceſſiuũ, & poſt præſtitutũ appellationibus tempus ab interlocutione iure appellabitur. commune ponit meus iuris doctor Arius Pinel.*in l.*1.*par.*2.*c.*1.*na.*27.*in fi.C.de reſc.vẽdit* quin & cũ quis ſe iudicẽ competentẽ,vel non cõpetentẽm pronũciat, ab interlocutione ritè,ac rectè appellabitur.commune aiũt Iaſ. *in l.quod iuſſit.na.*25.*& ſeq.ff.de re iud.* Nic.Anto. Grau.qui plures ſpecies diligenter congerit ad Veſtriuū *lib* 3.*c.*10. *num.*6. quòd tamen intelliges in iudice delegato, ſecus in ordinario iuxta eoſdem. E.Suarez.

134 Appellatio deſeri non poteſt, cùm alterius partis intereſt illius perſecutio,& cõmune inquit Gomez *de trien.q.*54. *ver.hinc voluit*,eritque prima perſequenda appellatio,vt commune eſſatur Marant.*de ord.iud.part.*6.*an.*132. E.Suarez.

135 Appellationis renunciatio in compromiſſo poſita, non habet locum in inſigni læſione:vt commune dicit Curt. iun. *conſ.*79.*num.*4. E.Suarez.

136 Appellationis iudex ſeu infirmet, ſeu confirmet, nulla in ſpecie opus habet verbo abſoluendi,aut condemnandi, vt aiunt cõmune Turzan.*opin.*24. Viuius *lib.*2.*opin.*30. E.Suarez.

137 Appellationis iudex in dubio appellationi à diffinitiua deferre debet,ſecund.Spec.*tit.de appel.§.nũc dicamus.ver.*j.Iaſ. *in l.*j.*ff.ſi quis caut.*Dec.*conſ.*28.34.39.*in c.vt debitus.num.*23.*de appel.*Aretin.*in c.cordi.in c.ſi à iudice.de appel.in* 6. Quã concluſ.intellige, vt per Dec.*in d.c.vt debitus.* niſi eſſemus in materia in qua regulariter appellatio non admittitur: nã tũc in dubio inhærẽd.eſt regulæ: & nõ iniuria quidẽ appellationi deferẽdũ eſt in re dubia:quia illa eſt antidotũ cõtra iniuſtã ſententiam,teſte Cur.*cõſ.*163.*na.*8. & eſt defenſio quæ datur oppreſſis aduerſus ſententiam iudicis,*l.*j.*ff.de app.c. ad Romanã.* 2.*q.*6.quibus adde,ꝙ ſi iudex appellationi non deferat,puniri debet.*c.de prine,de appel.*Iaſ.*in auth ad hæc.na.* 3. *de iud.* Hinc eſt,ꝙ apoſtoli reuerẽtiales dãtur,qui cũ in forma cõcedũtur, eos ſic conceſſos intelligimus ſi à diffinitiua,intra decẽndiũ, & à perſona legitima appellatũ fuerit,& petantur alij refutatorij conceſſi intelligũtur.Qui quidẽ refutatorij dantur quãdo fruſtratoria videtur appellatio, quã in re eſt animaduertendũ:quòd ſi Apoſtoli petiti fuiſſent,& nõ dati,ſaltẽ refutatorij,ſi iudex procederet,proceſſus redderetur nullus,*c.vt ſuper.in gl.vl.*vbi Io.And.*de appel.in* 6.*Ægi.cõclu.*131.ſecus ſi nulliter appelletur,quia tũc iudex apoſtolos dare non cogitur,ex not.per Rot.*deciſ.*18.*in antiq.*quomodo autẽ,& qua pœna puniatur iudex appellationi non deſerens.Et dic.quòd diuerſitas eſt inter ius Cano.& ciuile. iure enim Cano. ſi criminalis cauſa eſt,iudex deponitur,ſi verò ciuilis,arbitrariè punitur:iure autem ciuili ſi criminalis,pœna arbitraria: ſi ciuilis cauſa erit,30.libris auri pœna afficitur,*l.qaomã.C.de appella.*Rom. *cõſ.*501.Boër.*q.*153.*na.*4.*&* 5.quid ſi iudex ſimpliciter appellationem non admittat:ſed cũ clauſula,ſi & quatenus de iure tenetur, aliter non, an appellatio habeatur pro admiſſa? Et Rom.*d.cõſ.*verba illa,ad iuris diſpoſitionem referenda putat, vt ſi appellatio admittenda erat,vtiq; admiſſa habeatur,aliàs minimè,ſecund.Fel.*in c.cũ cõtingat.col.pen.de off deleg.* Bart.*in l.ambitioſa,col.pen.de dec.ab ord fac.*Bal.*in l.edita. col.* 17. *C. de edẽ.*Marc.*deciſ.*271. vnde cauti iudices appellationes recipiũt cũ dicta clauſula,ſi & quatenus, ne eas ſimpliciter reiiciendo in pœnã incidãt,per quã admiſſionem cũ ea clauſula,iuriſdictionem à ſe abdicare cenſentur,adeò vt proceſſus coram eia fieri nequeat,nec factus valeat,iuxta communem per Rom. *d.cõſ.*501.*col.* 2. Accedit,quòd quando iudex appellationi non deſert,ſed illã reiicit,appellans debet eſſe cautus, vt a tali reiectione appellet, alioqui reiectio & ſententia tranſirent in rem iudicatam,vt ſcribit Zabarel.*in Clem.*j.*col.*3.*ver. ex hac gl. de dolo & contu.*de quã tamen clauſula admiſſionis appellationis,ſi & quatenus,vide quæ notat Oſaſc.*deciſ.*131.Bellãcomb.

138 Procurator non poteſt expreſsè renũciare appellationi à ſe interpoſitę,licet ſit dominus litis,ſed tacite ſic,non proſequendo appellationem:ſecundùm Ang. & Imol.*in l ab executore.in §.ſi procurator.ff.de appel.*& ibi do.Nicellus. idẽ Ang. *in l honorum ff.rem ra.hab.* quicquid contraxerit Ray.ſec.Ang. *vbi ſupra* Balb.*deciſ.*155.

139 Appellatio ab interlocutoria poteſt iuſtificari ex nouis allegationibus & probationibus,quando allegatio vel exceptio de nouo habet ortum ex facto aduerſarij, vt *in l.ſine manifeſtas.§ tamdiu.ff.de cond. furt.* vel quando de nouo ſuperuenit ad notitiam appellantis,ſecundum Bal. *in l.metus.*4.*col. C.de procurat.*Idem quando interlocutoria eſt lata contra abſentem, ſecundũ Bart. *in l.aut.Prætor.§. permittitur.ff. de minorib.*Item quando infert grauamen irreparabile per appellationem à diffinitiua,vt *in l. ff.de appell.recipien.* Idem in interlocutoria ſecundi Decreti vel banni,ſecũdùm Bart. Bal.& Sal.*in l.per hanc.C.de tempo.appell.* Domi.de Rota *in nouiſ deciſ.*89.Et quando iudex à quo, coram quo erat oblata probatio,nõ admittat probationem,vel non patiatur acta ſcribi coram eo,vel deneget copiam requiſitam ab appellãte, ſecundùm Bald.*in d.l.per hanc.*Nicel.*in l.eius.ff de appell. recip.& in allegationib.tarijs*,ſecundũ eundẽ Bald. *vbi ſupra.* Hæc ſunt ad limitationem *clemen.appellanti. de appella.* Balb. *deciſ.* 442.

140 Quãdo appellatur ab interlocutoria, licet iudex à quo poſſit procedere,niſi fuerit ſibi inhibitum, illud tamẽ locum nõ habet in interlocutoria lata ſuper tortura,vel alibi, vbi nõ poſſet reparari per diffinitiuã:teſte Bal.*in l. generaliter. §. ſed iuramento.C.de iureiurand.*Quibus autem caſib. ab interlocutoria appellari poſſit,not.*Bart.in l.arbitro.ff.qui ſatiſd. cogant.* quæ appellatio ab interlocutoria regulariter non ſuſpendit iuriſdictionẽ iudicis à quo.Sed limita vt per Fel. *in c.dilectus. al* 2.*de reſcript.col.vlt.* Et quid vbi eſt certa ſcientia, vel clauſula irritãs.vide tex.*in clem.*1 *de conceſſ. præbend.* vbi Card. not. Alex.*conſ.*97.*lib.*v. vbi quãdo admittitur appellatio,ſi & quatenus,& cum clauſula irritum. & ibi quod vna eſt conditionalis:& an alia ſit pura.et de intellectu *c.non ſola de appel. in* 6. vide Alex.*conſ.*89.*lib.*1.Et quod dicitur ſuprà de clauſula irritatiua, dic quod habet locũ quando non eſt facta præſentatio literarũ admiſſionis appellationis,& inhibitionis.Bellac.

141 Appellatio conditionalis,an & quando valeat & ſuſtineatur,& quod non valeat,videtur text.*in l. non quemadmodum.ff.de iudi.* cum tractus futuri temporis non ſpectet ad iudicem:& actus huiuſmodi non recipiant diem neque conditionem.*l.actus legitimi.ff.de reg.iur.in* 6. Doct.*in d.l.non quemadmodum.*Bart.*in l.admonendi col.*1.*in princ.ff.de iureiu.*&*x.in l.*j.*§ biduũ.*vbi Bar.Alber.& Ang.*ff. quando appell. ſit tex.in l.iudex poſteaquam.ff.de re iu.*Bal.*in l. cum iudex.*& ibi pulchre Salic.*c.de ſentent.*Caſt.*in.l.*1.*C.de ſenten.quæ ſine cert. quant.& in l.penende.C.de temp.in integ.reſtit.*Spec.*tit.de ſenten.§.*1. Dec.*in c.præterea.*2.*na.*7.*extra de appell.* Felyn. *in c. cum contingat. de offic.deleg.*gloſ.& doct.*in l.item eorum.§.ſed ſi ita ff.quod cuiuſ. vniuer.nom.*

142 Appellans ſalua facultate appellãdi in ſcriptis poteſt vti ea appellatione quæ ſibi videbitur:vt not.Grat.*conſ.* 122.*nu.*1. *lib.*1.& vide Bart.& doct *in l.cum procurator.§. ſi dominus. ff.de no.oper.nunciat.* Idem.

143 Appellationẽ nõ eſſe actionẽ,vel exceptionẽ,ſed officiũ iudicis, dicit Bart.*in l.*j.*§ ſolent.ff. quando appel. ſit.* de quo vide quæ ſcribit Iaſ.*in l.arbitro.col.*1.*in fi.& col.ſeq.ff.qui ſatiſd. cog.*

Diffinitionem autem appellationis vide per Abb. *in rubr. col.*1.*extra de appel.*vbi dicit quod diffinitio Bart.*in l.*j.*ff. de appel.*non eſt ampl. Idem.

144 Appellatio per quęcunque verba formari poteſt,teſte Grat.*conſ.*100.*nu.*5.*lib.*j.intellige dummodo apta ſint, & ad id ordinata,nec repugnet intentio.idem *d.conſ.nu.* 38. Quid de appellatione conditionali,an & quando valeat, vel vbi illatũ iã fuit grauamen,& petatur reuocari,aliàs appellet, vel petatur aliquid fieri de nouo, & ſi non fiat, vel non concedatur, appellet? vide tex. vbi Innoc.& Ioan.And.*in cap.ſignificauerũt. de teſtib.*vbi etiam Imo.& Abb. Quid de appellatione geminata,& quid ſi appellatum fuit in voce, ſaluo iure appellãdi in ſcriptis:& poſtea etiã in ſcriptis appelletur, quid operetur.& quot appellationes cenſeantur? not. Bart.& doct.*in l.cum procurator.§.ſi dominus.ff.de noui operis nunciat.* Idem.

145 Appellari licet non poſſit à ſententia quæ trãſiuit in rẽ iudicatam,poterit tamen dici de nullitate. Spec. *tit. de appel. §.iuxta.in fin.*Soc.*conſil.*10.*col.fi.lib.* 4.Roland. *conſ.*83. *numero* 16.*lib.*j.fallit quando nullitas etiam eſt notoria ſtante forma

decreti

decreti præfigentis tēpus decē dierū ad appellandū,& dicēdū de nullitate,vt per Rot.*vbi ſ.* de quo vide quæ ſcribunt Alex. *cōſ.105.col.2.li.5 cōſ.125 col.3.li.6.*Pariſ.*cōſ.95 col.4.in fi.li.j.*Idē.

146 Appellare etiam quando ſententia tranſiuit in rem iudicatam,poteſt tertius pro ſuo intereſſe intra 10. dies à tēpore ſententiæ,ſecund.Bart.Angel.communiter Doctor.*in l.ab executore.in §.alio ff.de appellatio.*per illum text.But.Panor. ac Felin.*in c.cū ſuper.extra de re iudi* Bart.*in l.à ſententia.in princ. & in §.hares.ff.de appellat.* Balb.*deciſ.*134.

147 Appellanti conſiliū eſt,vt dicat ſimpliciter,appello:vel appello ad iudicē cōpetentem,& ſufficit,ſecund. Bart.& Imolam *in l.j.§.ſi quis in appellatione ff.de appellationib.*Specul.*eod. tit.§.nunc tractemus.verſ.ſed quid ſi quis ſimpliciter dicit.* Bal.*in l.apertiſſimi.circa med.C.de iud.*per glo.*in l.cum proponas. C. de bonis autho.iudi.poſſ.*& ibi Ang.& Salice.Idem Ang.& Imo.*in l.qui Romæ.§.pen.ff.de verb.obl.*tenetur tamen ſecundū Spe.*vbi ſuprà,*ſic appellā declarare intra tempus appellationis interponendæ de quo intellexerit , aliàs non procederet appellatio,& ſecundū Domi.Præpoſi.*in c.dilectis.col.8.extra de appellationibus.*per glo.*in c.ſi is cui.de offic.deleg.in 6.*licet Panorm. *in c.2.in c.vt debitus.extra de appellationibus,* teneat contrariū prædictæ deciſionis. Communiter tamen tenetur ſecundum pręfatos Doctores.quod prædixi in principio,maximè de iure ciuili,vt procedat talis appellatio, licet nō fiat declaratio, vt ſuprà,& ſecundū Dominos de Rota *deciſio.213.in nouiſſimis in rubrica,de appellationibus.* Balb.*deciſ.*454.

148 Appellari poteſt à diffinitiua etiam ex hac ſola cauſa,vt non probatum probetur,& non allegatum allegetur,licet attentis agitatis ſententia non ſit iniqua,ſecundū glo.*in l.creditor.§.iuſſus.ff.de appellat.* Bart. *in l.j.§.quæſitum.eod.tit.* *in l.ait Prætor.§.permittitur.ff.de minorib.* Bald.*in l.eos.C.de appel.* Do. Præpo.& Feli.*in rubri.extra eod.* probatur *in l.nō tantum.ff.eod. in l.y.C.quorum appel.* Non tamen per hoc poterit appellans aliquid noui petere, quod in primo iudicio petitum non ſit, & ſi poſſit noua allegare circa petita,ſecundū Panor.& Feli. *in c.ſignificauerunt.extr.de exceptionib.*quod eſt nota. ad limitationem *l.per hanc.C.de tempor.appella.* Balb.*deciſ.*452.

149 Appellationem pro alus & clerici in criminum cauſis rectè interponent.vt cōmune ponunt Augu.ad Ange.*de maleſi.ver.præſente dicto Caio.num.*5. Iul.Clar.*in pract.§.vlt.q.94. verſ.ſed an etiam clericus.* E.Suarez.

150 Appellationem iudicialem,quę ſubſequūtur conatus,& (vt doctn.fantur) attentata reuocari omnino debent , atque appellationi extra iudicium interpoſitæ acceſſerunt. tantum retractantur quatenus appellationem ipſam infeſtant,vt commune affirmat.Dec.*in c.bona.nu.18.de appellat.*E.Suarez.

151 Appellatio ſub his verbis, appello ad competentem iudicem , valet. Ampliatur & limitatur vt per Baptiſt. à Villa. *concl.*115. Don.à Fina.

Appellatio prima eſt proſequenda.Ampliatur,& limitatur per Baptiſt.à Villa.*conclu.118.in litera A.* Don.à Fina.

152 Appellatio vnius in criminalibus prodeſt etiā correis. com.dicit Aug.ad Ang.*de maleſi.in verbo,præſente Caio. nu.*53. Clar.*d.§.fi.q.94.verſ.quæro nunquid.* P.Fichard.& Bonac.

153 Appellationi alterius ad hoc vt quis poſſit adhærere pro ſuo intereſſe,requiritur ꝙ intra decē dies datos ad appellandū,ratificet appellationē.Bald.*in auth.hodie.ad fi.C. de appell.* Et illud quod dicitur,appellātē nō poſſe renūtiare in prę iudiciū eorū qui adhærere poſsūt:adde ꝙ idē ſequitur & cōfirmat Alex.*in apoſtil.ad Bart.in l.ſi prolusorie.§ ſed & agere.poſt nu.2. ff.de app.*Quid de appellato?dic ꝙ poteſt vti appellatione partis,tāquā cōmuni.*l.fi.in prin.C.de appel.l.per hāc.C.de tēp. appel.*& eo inuito.Alex.*cōſ 36.nu.21.lib.4.*etiā ſi appellās ipſi appellationi renuntiauerit.Aymo *conſ.80.num.10.* Bellac.

154 Appellat quādo quis ſalua nullitate,an tūc iudex ad quē poſſit ſuper nullitate pronūtiare?vide Alex.*cōſ.59.lib. 4.* Et ſi nullitas deducta fuerit cū appellatione:dic quòd operatur deuolutionē nō ſolū cauſæ nullitatis,ſed etiā ipſius negotij principalis.Calcan.*cōſ.16.n.51.*De qua materia nullitatis,vide quę ſcribit Abb.*in c.dilecto.de appel.*Im.*in l.ſi expreſſim.ff.de appel.* Et an poſſit iudex nullitatis reuocare attentata in præiudiciū appellationis,vide Alex.*cōſ.2.col.fi.lib.* 3. Et an cauſa nullitatis deuoluat totā cauſam ad iudicem,vt cauſa appellationis?not. Bart.*in l.ſi vt proponis.C.quom.& quādo iud.*Et an nulliter geſta peti poſſint cōfirmari ex nouiter deducēdis. Rom.*cōſ.158. & 181.*Alex.*in l.ſi finita.in princ ff.de dam.infect. & cōſ.79.lib.y.* Et an dicit poſſit de nullitate ſententię quæ fuit confirmata. Rom.*cōſ.*378. Et quando quis petit ſententiam infirmari ? dic quod cōcernit nō ſolū nullitatē,ſed etiā iniquitatē , teſte Iaſ. *in l.j.in prin.ff.de ſer.*Quando verò iudex ad quē.ſi petatur,poſſit & debeat reformare ſententiā,& in qua parte ſit reformanda:vide doct.*in apoſtil.ad Bart.d l.ſi vt proponis.* Alex.*conſ. 53. lib.y.*Pract.Papien.*l.form.appel.à ſentent.d.ſum.ver.fuiſſe,& eſſe nullam.*Dec.poſt alios *in rubr.extra de appel.num.12.*Alex.*in l.ſi tibi.C.de Carbon.edict.*Abb.*conſ.191.in fi.& in c.cum ceſſante.* vbi doct.*extra de appell.*Iaſ.*in l.à diuo Pio. §. in venditione.col. 3. ff.de re iudic.in l.ſi pacto.ia 5.notab.C.de pact.* Cur.iun. *conſ.*127. Aym.*conſ.*154. Bellac.

155 Appellare nō licet à iudicibus,quos cōmuni cōſenſu partes ſibi elegerint.*c à iudicibus. 2.quæſtio.6.* I.Bellon.Tolof.

156 Appellare non licet à iudice non impartiente officium ſuum non poſtulatum.Communem inquit Ripa *in l.4.§. hoc iudicium.num.87.ff.de dam.infect.* B.Villal.

157 Appellari ab interlocutoria de non exequendo nō poteſt. Felyn.*in c.quod ad conſultationem.verſ à pronuntiatione.de ſenten.& re iudic* Dec.*in cap.nouit.4.notab.de appel.*Crauet.*conſ. 273.nobilis nomine commiſſari.* hancque ſequitur ſententiam tanquam à Doctor.communiter obſeruatam Alex.quem etiam ipſe refert *conſ.95.viſis proceſſibus.lib.y.* Idem.

158 Reſiſtentia iudici.Si conſanguinei ſeu attinentes alicuius appellauerint,aut vnus eorū in caſu à iure permiſſo à ſententia contra illū lata in criminali,& iudex velit facere executionem ,poſſunt iudici reſiſtere,ſec.Inn.*in c ſi quando. extr.de of.dele* Bal.*in l.addictos.C.de epiſc.aud.* Balb.*deciſ.*257.

159 Procurator,qui ad aliquā cauſam ſimpliciter conſtituitur,& in ea ſuccūbit,appellationem ritè interponere tenetur, quamuis illam proſequi non cogatur:at qui ad omnes cauſas quā vertentes,quā futuras expreſſim procurator creatur, appellationem tum interponere , tum ſectari obligatus eſt,vt cum multis receptum affirmat Tuſcan.*opin.*93. Quæ intelliges de ſententia litem finienti. nam interloquutionum appellationem indiſtinctè proſequi tenebitur,ſi locus in quo retractari debent,remotus non erit.commu.ait Iaſ.*in l. invitus. nu.4.C.de procur.* Quin & cùm intra decem dies procurator haud appellat,domino nocet, cōmune inquit rectè moderatus Zaſ.*in l.j.§.ſi procurator.ff ſi quis ius dicent.* E.Suarez.

160 Procurator ſiue generaliter ad omnes cauſas,ſiue ad vnā litē perſequēdā cōſtitutus ſit,à ſententia cōtra ſe lata tenetur appellare.*l.invitus.*& ibidem gl. & Bart. *C. de procuratoribus.* quod regulariter atque cōmuniter procedere dicit Benedictus Capra *reg.65.nu.7.& 27.*aliàs tenebitur domino actione mandati ad intereſſe.*iuxta l.ſi procuratorem.§. ſi ignorantes. ff. mandati.l.liberto §.fin.ff.de neg.geſtis.* Aut domino denūtiare, ſe in cauſa ſuccubuiſſe,ad hoc vt ipſe poſſit appellare, nā hoc caſu ſi nō appellet,modò denūciet, excuſabitur. alterutrū. n. tenetur facere,etiam ſi dominus reſciuerit eū ſuccubuiſſe, vt eſt textus & gl.*in d.c.nō iniuſtè.verſ.vel poteſt dici.*vt tenet Io. Andr.& communiter teneri ſecund.D. Nicolaū ibidē refert Bened.*ibid.nu.*14.quod etiā procedit licet ex actis conſtet fouere malā cauſā,quia tutius ſit vt appellet vel denūtiet,quod communiter teneri *nu.*15.aſſerit idē Benedictus:quod verum eſt in procuratore ad totam cauſam,non autem ad certū aliquem actum conſtituto,*ibid nu ſeq.*idem obtinet in defenſore,negotiorum generali geſtore,& actore,&c. Capra.

161 Cautela eſt,vt quando appellans non poteſt habere copiam ſententię,petat interrogari victorem,an in eius fauorē ſit lata ſententia,qui ſi reſpondeat quòd ſic, ſufficiat appellāti:ſi nolit reſpondere,imponetur ei ſilentium. ſecūdùm Inn. *in c.G.perpetuus extrà de fide inſtrum.* Balb.*deciſ.*446.

162 Appellatio.Regula eſt,appellatione pēdēte nihil innouādū eſſe.*ff.nil.no.ap.pen.*ſecus ſi factū fuerit remedio attētatorū ſtatim reuocādū,*c.nō ſolū,de app.in 6 l.appellatione.C.eo.tit.* Quod intellige ſi appellatio eſſet legitima:aliter ſi inualida declaretur,quia tūc attētata nō reuocātur,teſte Ægi.*cōcl.*439.Itē nec attentata reuocātur,quando appellatio eſt deſerta,Ægid. *concl.*420.Quæ reg.plures patitur exceptiones,vt per Soc.*reg.* at.Rom.*ſing.*161.Catel.*ver.appellatione.*Pariſ.*conſ.28.nu.22. & ſeq.lib.4.*Duen.*reg.*42.Rob.*de ord.iud.6.par verſ.appellatio. n. 163. & ſeq.* ſed ſi attentata per viā attentatorū reuocari non poſſunt,via tamen ordinaria nullitatis reuocari poſſunt, ſec. Frāc.*in c.cōſuluit.2.c.ſæpe.col.10.de app.*& etiam iudicis officio reuocari poſſunt, ex notat. per Ægid.*concl.*623. quæ attentata

vt reuocentur, neceſſe eſt appellationem iudici & aduerſario notificatam eſſe: aliàs ſi iudex ignoret, non reuocantur innouata, de quo per Rob. *de ord. iud. 6. par. ver. appellatio. nu. 392.* vbi locũ habet in appellatione iudiciali, non autem in extraiudiciali, in qua attentata reuocantur, etiã ſi appellatio non fuerit notificata. quod intellige, vt in extraiudiciali attẽtata ſolũ ea reuocentur, quæ ſunt contra appellationem, ſecus in attentatis poſt appellationem iudicialem, quæ ſimpliciter reuocantur, ſecund. comm. per Dec. *in c. bona nu. 15. 12. differentia. de appel.* Quod quidem remediũ attentatorũ adeo priuilegiatũ eſt, vt contra agentem reuocari attentata, excommunicationis exceptio opponi non poſſit, ſecund. Dec. *conſ. 200. col. vlt.* Rob. *vbi ſuprà ver. appellatio. nu. 393.* nec etiam exceptio proprietatis, teſte Card. *d. c. bona. col. 3.* nec exceptio ſpolij. Afflict. *deciſ. 98. nu. 4.* vbi *nu. 3.* dicit quod donec pendet cauſa attentatorũ, non poteſt procedi in negotio principali, vt per Franc. *d. c. bona.* cui adde, quod & ſi multa extent priuilegia, attentata tamen, niſi parte citata, reuocari non poſſunt, teſte Franc. ibi, & Dec. *d. conſ.* 200. Accedit, quod attentatorũ remedium contra tertiũ locũ non habet, ſi tamen tertius ipſe innouans à parte cõtradicẽte cauſa habuerit, attẽtata per ipſum reuocatur, teſte Afflict. *deciſ. 354. nu. 10.* vbi idẽ cẽſet, ſi nõ à parte, ſed a iudice cauſã habuiſſet, quod & Franc. docet *in d. c. bona col. 3. de appel.* & ſic fallit *d. concl.* quod attentatorũ remediũ nõ habet locũ cõtra tertiũ. Duobus autẽ modis attentata reuocari poſſe docent doct. vno ſcilicet, iud. officiũ principaliter implorãdo altero, acceſſoriè appellationẽ proſequẽdo, Afflict. *deciſ.* 351. Quæ attentata, quãdo nõ reuocentur, ponit Franc. *in c. dilecto, 3. col. 2. de appel.* Afflict. *deciſ. 98. in fin.* & plura in materia not. Abb. *in c. ſua. in fin. & in d. c. bona de appel. in c. ex parte. col. pe. de reſcrip.* vbi tamen forma præcedentibus attẽtatis, & per Afflict. *d. dec. 351. n. 2.* vbi quòd attentatorũ iudiciũ eſt ſummariũ. Quæ attentata an prius diluenda ſint, quàm negotiũ principale, idẽ Afflict. docet *deciſ. 98. nu. 3. deciſ. 131.* vbi concludit, cauſam attentatorũ nõ impedire, quo minus in cauſa principali procedi poſſit. Quod & conſtitutum eſt Subalpinæ patriæ Ducal. decretis *lib 3. t. 33.* pro quo vide etiã Guid. Pap. *q. 212. & ſeq. 436. nu. 12. 90. & 14.* Miſing. *cent. 1. obſer. 26. cent. 3. obſer. 33.* vbi an attentatorũ iudiciũ ſuſpendat cauſam principalem? & an ſine cauſa principali expediri valeat? de quo per Alex *conſ. 99. col. 3. lib. 5.* Qua in re, etiam notandũ eſt, quòd is qui appellatione pendente attentauit, tenetur fructus reſtituere, etiã medio tẽpore perceptos à die interpoſitæ appellationis, ſecundum Card. *in d. c. bona. col. 3.* cui concl. conuenire videtur, quòd appellans ſi aliquid attentet appellatione pendente, cenſetur eam deſerere, teſte Miſing. *cent. 2. obſer. 50.* Bellac.

163 Appellatione ab interlocutoria pendente, poteſt iudex ipſam interlocutoriam reuocare, & ſic ſe de cauſa principali impedire. *cap. cùm ceſſante. extrà de appel.* eſt glo. quæ reputatur ſingularis *in c. eccleſia veſtra. el ſecũdo, in verbo, aducere, circa med. extrà de elec.* Niſi iam eſſet inhibitum per iudicem ad quem: quia tunc reuocare non poteſt, cùm ex eo negotium cenſeatur perfectè ad ſuperiorem reuolutum, ſecund. Doctores *in l. j. in princip. ff. nil noua. appel. pend.* Balb. *deciſ.* 459.

164 Appellatione pendente poſſeſſor moleſtari non debet, quòd ſi fiat, reſtitutio ante omnia fieri debet. teſte Dec. *conſ.* 97. Et innouans appellatione pendẽte priuatur beneficio appellationis. Neuizan. *cõſ. 36. poſt nu. 10. verſ. 3 moneor.* Bellacomb.

165 Pactum quòd à ſententia iudicis liceat appellare, valet. *l. fi. §. fi. C. de temp. appellat.*

Fallit in 4. caſib. quos nota. Ripa *in l. nemo poteſt, ff. de leg. j. num. 87.* Don. à Fina.

166 Coram iudice appellationis poteſt deduci, & probari, quod non fuit deductum, neque probatum in cauſa princ. no. *in c. cùm Ioannes, de fide inſtru.*

Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 3. à Fely. *in d. c. numer.* 17. Don. à Fina.

167 Victor non appellat ab expenſis, ſed obtinet de ipſis coram eo ad quem victus appellauit, *l. fi. C. quando prouoca. non eſt neceſſe.*

Fallit in 4. caſib. quos no. Felyn. *in c. ſignificauerunt, de exceptio.* fallit in 3. caſibus, vt per Socy. *regul. 97. in additio.* Don. à Fina.

168 Renuntians appellationi non videtur nullitati renuntiaſſe. eſt comm. opin. ſecun. Dec. *cõſ.* 533. vt refert Sebaſt. Van. *in tract. nullita. In minori editione.* I. Fichard.

169 In cõmiſſis facultati iudicis non appellatur. fallit vt per Fely. *in cap. exceptionem. de exceptio. nu. 3. 5. & 6* Don à Fina.

170 In commiſſis arbitrio iudicis ſi partẽ lædit, vel grauat, poteſt appellari. not. *in cap. ſuper his. de accuſ.*

Fallit in 4. caſib. quos no. Fel. *in d. c. nu. 15.* Don. à Fina.

171 Qui prior apellat, prior agit, *l. qui prior appellat, de iud.* fallit vt colligitur ex diſtinctione quam facit Bartol. *in d. l.* Don. à Fina.

172 Appellatio non valet in his, quæ dilationẽ nõ capiunt. Fallit vt per Damaſ *reg. 73.* Don. à Fina.

173 Appellatio ea amplius nõ dicatur, quæ fuit deſerta: quia iuris cenſetur ac ſi appellatum non eſſet, *c. licet. de ſent. excom. in 6. cap.* Aegid. *dec. 207.* adeo vt ſi appella. temporibus elapſis ſentẽtia in principali negotio proferatur, ſit ipſo iure nulla: Anch. *conſ. 345.* Alex. *conſ. 59. lib. 4. 64. 82. lib. 6. 79. lib. 7. 137. lib. 9.* Afflict. *deciſ. 183. nu. 4. deciſ. conſ. 34. in fi.* Quot autẽ modis dicatur appellatio deſerta: & quis dicatur deſertionis effectus, nota. Guid. Pap. *conſ.* 77 & an deſerta appellatione, nullitas deſerta dicatur, vide doc. *in l. ſi expreſſim. de app.* vbi Barto. nullitatem minime concidere ſuſtinet, cui contradicit Bald. *in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac.* pro quorum conciliatione plura ponit Miſing. *cent. 2. obſer.* 77. vbi diſtinguit inter nullitatem incidenter, vel principaliter propoſitam, vt ſi appellatio & nullitas ſimul proponantur, appellatione deſerta, nullitas quoque acceſſoria pereat, ſecundum *Bal.* ſententiam, aliàs ſecus, pro opin. Bart. Sed inde non infertur, quin in alio nouo iudicio nullitas intra 30. annos principaliter deduci poſſit, nã eo caſu prædicta ratio acceſſorij ceſſat, de qua ſcribit Guid. Pap. *conſ. 10 conſ.* 185. pulchre Neuiz. *conſ. 41. n. 38.* Accedit, quod appellatio & nullitas ſimul cumulari poſſunt ſec. com. per Franc. *in c. dilecto q. 21. de appel.* Imol. *in l. ſi expreſſim. ff de appel.* Rot. *deciſ 145. in antiq.* Sed an appellatione prohibita nullitas etiã prohibita intelligatur? dic quod nõ, ſec. com. cũ hæc duo quędam ſint iuris ſubſidia adinuicẽ ſeparata, iuxta not. per Guid. Pap. *q. 38.* Curt. ſenior *conſ. 59. nu. 10.* Alex. *cõſ. 186. lib. 7.* Hyp. *ſing.* 473. Curt. iun. *conſ. 104. n. 4.* Deci. *cõſ. 49. n. 2 coſ. 533.* vbi dicit. comm. quã intellige, quando ſeorsũ & principaliter ab ipſa appellatione nullitas proponitur: ſecus ſi appellationi mixta fuerit: quia tunc nullitas prohibita cenſetur, ea ratione, quia effectu ineſt ipſi appellationi. Bald. *in l. eos §. ne temere. C. de appellat.* Felyn. *in c. ſi autem. col. 4. de reſc.* Sebaſt. Vant. *de nullit. c. 4. tit. quis poſſit dicere de nullitat. nu* 36. Verũ appellare prohibitus officium iudicis implorare poterit, quod nunquam excluſum cenſetur, teſte Rom. *conſ.* 325. Abb. *in c. ex parte. 2 de [illegible] dele.* Soc. *conſ. 39 lib. 4.* Iaſ. *in l. j. ff. de. iuriſd. omn. iudic. in l. vbi pactum. [illegible] de tranſa.* Hyppol. *in pract. §. opportunè, nu. 52.* Gramat. *dec. 35. nu. 4.* Bellacomb.

174 Quæritur, an per lapſum anni dicatur deſerta appellatio, ita vt iudex indiſtinctè poſſit ſententiam exequi, ſi aliter nõ cõſtat ſibi de impedimento? Reſpon. quod non, ſed debet expectari, vt labatur ſecundus annus. Ita eſt tex. *in auth. ei qui appellat. C. de temp. appel. & in Clem. ſicut. de appel.* Hanc opinionem tenet expreſſe Barto. *in d. auth. ei qui, & in l. j. ff. nil. no. app. pend.* & Dec. poſt Abb. *in c. ex ratione. de appel.* Bald *in l. eos. C. eod. tit.* Et eam dicit eſſe communem Rober. Maran. *in Spe. par. 6. rubr. de app. nu.* 220 licet ipſe teneat contrarium, quod ſc. licet elapſo anno, ſi non conſtat de impedimento aliquo, poſſit ſtatim ſententiam exequi, parte tamen citata, *per d. cap. ſicut.* Cuius opinio mihi quoque ſatis probatur, atque puto quoq; id eſſe de mente Doct. qui tenent communem: quod licet debeat expectari lapſus biennij, ſi tamen velit, poſſit citare appellan. ad docendum de impedimento, & ſi non docuerit, ſententiam exequi. Mich. Graſſus.

175 Sed quæro, Nunquid ipſe appellans in primo anno debeat proteſtari de impedimento, ad hoc vt reſtituatur? Reſp. vera & communis concluſio eſt, quod quando ſtat per iudicem, tunc debet proteſtari. ita firmat Alex. *in conſ. 10. vol. 2.* & Doct. communiter *in d. c. ex ratione. & in l. properandum. §. ſin autẽ. C. de iudic.* licet tutius ſit, vt ſẽper proteſtetur, teſte Dec. *q. c. ex ratione.* Mich. Graſſus.

176 Quæro, an deſerta appellatione cenſeatur deſerta quoque nullitas cum appellatione ſimul in iudiciũ principaliter deducta? Reſpon. Variatum eſt ſententiis, nonnullis exiſtimãtibus deſerta appellatione non eſſe vlterius locum proſequẽdi nullitatem: hanc ſententiam tenet Innocen. *ca. ſæpè, de appellat.* Bald. *l. qui teſtamento. ff. de excuſat. tutor.* Salyce. *l. j. C.*

quando

quando prouo. non eſt neceſſ. Cuma.*l.ſi expreſſim.ff.de appel.* Aliis verò contrarium aſſerentibus, ex quo nullitas non reſtringitur his limitibus, quibus appellatio cẽſetur iure reſtricta, vt no. Bar. *l.quidã in ſuo,ff. de cõdit.inſtit.* Hãc ſententiam tenet Bar.*d.l.ſi ex preſſum.n.10.* & ibi Im.*n.16.* Abb.*c.dilecto.n.9.ubi Francus q.58. de appel.* Soc.*cõſ.10.col.fi.lib 4.* Et hac opinionem cum.eſſe firmat Dida. Couar.*pract.quaſt.c.25.* & tenet Ferrarienſis pract. *forma appel.à ſent. deſini.ver. & inquãtũ ſit aliqua.* M.Graſſus.

177 Appellatus nõ poteſt appellãtem inuitũ cogere ad proſequendum ſuã appellationem, niſi in vltimo menſe anni da ti ad proſequendũ, ſeu tale tempus ei diminuere, ſecundum Archid.*in c.Romana.§.qualiter.verſ porrò de appel.in 6.* Ioan. And.& Butrig.*in cap.oblata.extra eo.* & ibi Pan.*in penul.notab.* Spec.*eo.tit.§.nunc breuiter,verſ.itẽ pone,præfixus.aliàs in §.qualiter.circa* .Dom.de Rota *deciſ.290.in rubrica de appellationibus in nouis* [illegible]do.Prępoſitus *in c.perſonas.vlt.col.extra de appellationib.* [illegible] *Federic.conſ.* [illegible]3.licet Iac.Butrig.& Iac.de Beluiſ. quos refert & ſequitur Salt.*in auth.ei qui.C.de temp. appel.* teneat contrarium. Balb *deciſ.474.*

178 Sententia etiã criminalis reprobari poteſt per contumacem, qui eſt admiſſus ad nouas defenſiones per Principẽ, vt eſt communis opin.*q.94.verſ eſt etiam.* Idem Bonac.

179 Appellãs in cauſa criminali non poteſt ſuæ appellationi renunciare, vbi eſt quęſtio de morte naturali vel ciuili, vel de mẽbri mutilatione, & hoc ſiue appellatio ab ipſo cõdẽnato interpoſita ſit, ſiue à tertio pro ipſo cõdẽnato. Ang.*in tract. maleſi.verſ præſente dicto Caio.* Rebuſ.*in cõment.in conſtit.regias, in tract de appel.art.15.in glo.1.n.23.* cõtra Bar.*in l qui vltimo. in fi.ff.de pœnis.per l.non tantum.ff.de appellat.* non enim auditur perire volens.*d.l.nõ tantum.* in ciuili autẽ cauſa ante decẽ dies poteſt appellãs ſuę appellationi renũciare, etiã inuito appellato, cùm appellatus de regni cõſuetudine nõ iuuetur appellatione appellãtis. Rebu.*loco quo ſuprà in gl.2.nu.17.* poſt verò decem dies non poteſt renunciare inuito appellato. Bellac.

180 In cauſa appell.in curiis ſuprẽmis, vbi appellãs eſt contumax, & appellatus cõparet accuſans contumaciã, illi appellato datur congediũ contra appellãtem cõtumacem, ſaluo ſi cõpareat intra tempus ſtatutum: quo elapſo ſi nõ cõparuerit, expedietur ipſum cõgediũ per actuarium, ſeu graphariũ. per quod cõgedium declarabitur appellãs contumax, & dicetur bene iudicatum, & malè appellatũ, ipſum appellãtem in expenſis cõdemnãdo erga appellatum, & in emenda erga Regẽ. Audietur tamẽ ipſe appellãs ſi cõpareat antequã congedium expeditũ fuerit, & parti traditũ, refuſis expenſis. Ita Ioan.Imbertus *in ſua practica cauſarum forenſium in 2.lib.in capit.comme on pourra proceder à cõtumacier le deſaillãs ès cauſes d'appel.* Ide.

181 Iudex delegatus. Quãdo appellatũ eſt ab interlocutoria ante diffinitiuam, & iudex delegatus ad illam cauſam appellationis pronunciauit bene appellatum, & malè interlocutum, poterit ipſe iudex delegatus etiam de cauſa principali cognoſcere, ſicut poteſt ordinarius.*c.vt debitus.ext. de appel.* ſecundum Inn.*in d.cap.vt debitus.in gl.in verbo, alioquin.* Pan.Butr. & Hoſt.*ibi, Quam opinionem dicunt veriorem,* pro qua eſt gl.*in cap.fin.§.fin.2.q.6.* Et hanc ſequitur domi. Conſtantius de Bargis *in l.iudex.ff.de re iud.* quicquid contrà ſenſerint Vincen.ac Fed.de Sen.*in ſuis conſ.* vt refert Panorm.*in d. cap. vt debitus.* Secunda tamen opinio poſſet procedere, & ſaluari ſecundum Imol.*in d.l.iudex.* quando in commiſſione dixiſſet, Delego tibi cauſam appellationis tantùm, aliàs procederet, quod prius dictum eſt: ſecũdum præfatus doctor.& domi.Præpoſ.Mediolanenſ.Card. nunc, & epiſcopum Alexand.*in d.cap.vt debitus.* Balb.*deciſ.22.*

182 Attentata, & innouata pendente appellatione ante omnia reuocãda ſunt, *l. ex illo. & l.minimè.C.de appel.& l.1.ff.nil nouari appel.penden.& cap bona memoria, & cap. an ſit. de app.* & hæc regula videtur communis vtriuſque iuris, atteſtante Dec.*conſ.200 in caſu propoſito agam paucis.ſub n.1.* & Frãciſco Herculano *in tract.de attentatis appellatione pendente,cap.30.n.1.* & omnium latiſſimè D.meo Roberto Lãcelloto *in ſuo ſeri[?]lis tract.de attentatis, & innouatis in 2.par.c.2.de attent.appella.penden.nu.78.cum aliis ſeq.* qui licèt hunc citauerit locum, tamen (diuino afflante ſpiritu) tanquam fons legum vberrimus exornauit ita mirabiliter prẹſentem regulã, vt quilibet eius ſitim in ea facilè explere queat.

Item attentata pendente appellatione ſunt omnino reuocanda per iudicem ad quem, ſecũdum Ioan.andr.Gem.*nu.4.* Fran.*nu.2.* & alios cõmuniter *in c.nõ ſolum per text.ibi,de app.lib.6.* & D.Robertũ Lãcellotum *in d.tract.de attentatis, & innouatis in 3.par.c.27 de iudice, a quo, & per quem attentata reuocatur, nu.34.cum aliis ſeq.* qui etſi ibi [illegible] atteſtetur de communi opinione, allegétque benignè hũc eundem locum: nihilominus ipſam communẽ ſimiliter ex propria officina, & ex ſudore vultus ſui vtiliter in praxi declarat, & interpretatur.

Imò iudex à quo poſſet reuocare etiã, quę ab eodẽ, vel à partibus nouata fuerint appellatione pẽ[illegible].tex.eſt *in c cùm teneamur,de appel.* vbi Prep.& Dec.*in c ſ[illegible] itecundinem.eod tit.*

Item ampliatur etiã ſecundo præmiſſa regula, vt non modò reuocãda veniant ante omnia attentata poſt appellationem interpoſitã, ſed et á innouata ante appellatione, & poſt ſententiã, intra tamen tẽpus datũ ad appellandum. tex.eſt *in d c.non ſolum,* quẽ celebrat Pap.& cæteri omnes ibi, & ait eſſe incognitũ legiſtis Corſet.*in ſingul.in ver appellatio in prin.* idẽmque probat tex.*in l & poſt ff.de tranſactio.* gloſſ.*in l. ex iudiciorum ff.de accuſatio in ver ſequuta,* quã [illegible]ixerunt ſin[illegible]. Bald.*in c.quærentis de of[illegible] c.deleg.* Caſtr *in l.eius qui [illegible], & l. ſequenti ff.de te[illegible]tam.* & Alex.*in l.3 §.ſi [illegible]runs ff.de acq po[illegible]eſ.* [illegible] cã atteſtatur eſſe cunctis Doctorũ [illegible] receptã [illegible] hoc idem in mediũ expoſuit vberrim D.Robertus Lancellotus *in d.tract.de attentatis, & innouatis in 2.pars cap.11,de attentat.peden.tempore ad appelladũ,nu.14.cum cæteris ſeq.* vbi [illegible]liter allegat pręſentem locum munificè more ſuo, & illammet cõmunem illuſtrare conatur rationibus, & auth[illegible]ritat.b.

¶ Et hoc nõ caret ratione: cùm attentata pendente tempore ad appellãdũ ſint nulla.*d.c.nõ ſolum, & l.1.* & ibi no. Pa: *nihil nouari appel.penden* & Dec *in l.1.in prin.C.de bon poſſeſ.ſecundũ tab.* etiã ſi iudicialiter, & iudicis authoritate attẽ[illegible], vt aſſeruerũt plures Doct.quos refert Dec.*conſ.*[illegible] *circa pr.* & viam attentati exponit, id eſt nullitatis, Abb *in c.bona, nu.9.de appel.*

Imo etiam collatio facta infra tempus datum ad appellandum, & ſic intra decem dies poſt ſententiã priuaro[illegible], ſi potuit appellari, licet poſtea non appellatũ ſit, eſt nulla. ita [illegible] Paul.*deciſ.78.* Moheda.*deciſ.150.* & Ant.Aug.*deciſ.3.& 166*

Et hoc remedium attentatorum poteſt deduci etiam per viam exceptionis, & replicationis. Philipp.Fran.*in ca.dilecti, nu.9.de appellatio.* Sed hoc habet locum in cauſis ciuilibus, ſecus vero in criminalibus. nam infra decem dies exceſſos ad appellandum exequi ſententia capitalis per iudicem contra reum condemnatum poteſt, quando appellatum non eſt per ipſum reũ, ſecũdũ Bar.*in l.non tantùm ff. de appella.* & Gulielm. de Cu.Petr.& Bald.*in l.addictos C.de epiſco.audiẽ.* vbi Caſtren. ait ità ſeruari de conſuetudine, & apertius poſt alios ſignatos per eum præſtantiſſimus Dominus Follerius *in pract. crim.in ver.pœnis debitis feriantur,nu.5.*

Et idem videtur ſentire in banito, videlicet, quòd impunè infra tempus datum ad appellãdum interfici [illegible] poſſit, Spec.*in tit.de executio ſentẽtia,* Rom.Soc.& Ia[illegible]*in l.3.§.ſi ſeruus ff.de acqui.poſſeſ.* Bart.& Bal.*in l.addictos C.de appellatio.* & Marcus Antonius Blancus *in pract.crim.in rubr.incip.ignorantia an excuſet à delicto,nu.108.& 111.cum aliis ſequentib.* poſt alios congeſtos per eum, vbi recitat iſtam opinionem eſſe magis communem, & magis veram, & D.Lancellotus etiam *in d.c.tt.nu.21.* qui dum alioquin ibi allegaſſet locum hunc tanquam corruptum, & deprauatũ, & hęc deprauatio eius ſpiritũ turbaſſet, vt ceſſaret eius admiratio, huic errori potius alieno, quàm meo obuiare decreui: & addidi negatiuam, quę incuriosè tempore impreſſionis fuerat prætermiſſa.

Tertiò ampliatur, quòd attentata reuocanda ſunt, etiã deſerta cauſa appellationis, ordinariè tamẽ, & dato libello, ſecũdum Doct.*in c.cùm veniſſet, Francum in d.c.non ſolum. & in c.ſepè de appel.in 6.* Lapum *in allegatio* 1.& Rotam *deciſ.130 in nouis,* & Petrum de Benintendis *deciſ.40.num.3.* vbi prædicat iſtam eſſe communem opinionem, atque refert alios contrariæ opinionis authores.

¶ Et huic opinioni contra communẽ videlicet, vt appellatione deſerta non dicatur attentari, accedit etiam Card.Puteus *dec.1.tit.vt lite pendente nihil innouetur, & in deciſ.2.de appel.* vbi conſtanter firmare videtur, quod deſerta appellatione quis nõ attentet ingrediẽdo poſſeſſionẽ, ſed videatur nulliter agere. cęterùm in regno ſemper in praxi merito vidi obſeruari communem prædictam tanquam veriſſimã, & ſacroſanctiſſimam.

Quartò ampliatur, quod attentatorum reuocatio fieri debeat, etiam ſi obiiciatur appellanti notorius defectus iuris in negotio principali, etiam in cauſa quæ ſuper beneficio tractatur, ſecundum An. & Francum *in 7. differentia in d. c. bona memoria*, & Dec. *in cap. ex parte il 2. col. fi. de reſcrip.* per tex. *in cap. ſi conſtiterit. de accuſat.*

Vnde eadem ratione, imò fortiori idem concludunt, atque firmant ſcriben. omn. in rebus prophanis, & temporalibus, vt ſcribit Alex. *conſ. 99. vol. 5. nu. 9.* vbi apoſtilla meminit iſtã fore cõem opin. & diligentiſſimus D. Vrſillus cumulatiſſimè etiam *in add. Afflict. in deciſ. 98. nu. 3.* vbi hoc vtiliter ampliat.

¶ In contrariam vero partem inclinauit Afflict. poſt alios aggregatos per eum *in d. deciſio. 98 ſub n. 6. & in deciſ. 352.* qui d. in Curbiceruix, *ſub nu.* 5. quam quippè tanquam tutiorem in deciſiuis amplecti ſemper non erubeſcerem.

¶ Quia licèt aliter de iure ſtatutum ſit, vt oſtenſum eſt ex communi opinione antedicta, nihilominus ſacrum regiũ cõſiliũ Neap. recognoſcens quandoq; manifeſtiſſimas calũnias, atq; iniuſtitias poſtulantiũ ipſorũ attentatorũ reuocationem, fretũ regia poteſtate reuocare nõ ſolet in præſenti caſu attentata ipſa, prout euenerat in caſib. dictarum deciſio. 98. & 352.

Sed vbi hic tractaretur ſuper eccleſiaſtico beneficio, contrarium ſimiliter tenuere Rota *deciſ. 55. in nouis, & deciſ. 14. & deciſ. 348. in antiquis*, Oldr. *conſ.* 1. Imol. *in d. c. bona memoria col. 3.* & videtur verior opinio contra primam ſententiam Ant. & ſequacium ſuperius relatam.

¶ Cũ beneficium eccleſiaſticum poſſideri nequeat ſine canonica collatione, & neceſſarium ſit aliquo colore ſaltem canonici tituli poſſeſſionem iuſtificare, iuxta Gloſ. illam celebratiſſimam *in clem. vnica, de cauſa poſſ. & propriet.*

Quintò ampliatur etiam antedicta regula, quòd attentata veniunt in totum reuocanda, & purganda, nec ſufficit cedere, & deponere cum obligatione, ſed ſunt neceſſariò liquidanda. ita Ant. Auguſt. *deciſ. 3. &* 707.

Imò hoc intantũ procedit, vt attentata ipſa in primis, & ante omnia reuocanda, atque purganda ſimiliter veniant, etiam vſque ad minimum obolũ, antequam progrediatur ad rei iudicatæ anterioris in ſpolio executionem, ſecundum Rot. *deci. 2. de reſtit. ſpol. poſt medium*, & Ripam *in l. naturalem. §. nihil cõmune, nu. 50. ff. de acquir. poſſeſ.* per textum expreſſum *in c. non ſolum, de appel. lib.* 6. vbi diſponitur, quod innouata ita penitus reuocari debeant, vt nihil inde impurgatum remaneat.

Et hinc eſt quod appellatione pendẽte innouatio facta nõ ſolùm retractatur, atque reuocatur quo ad poſſeſſionem, ſed etiam quo ad fructus interim perceptos, *c. bona memoria.* & ibi Doct. & præſertim B. l. card. & Philipp. *de appel.* Franciſ. Herculanos *in tract. de attentatis appellatione pendente in tit. de attentatis reuocandis c. 3. nu. 12. & alijs ſeq.* & D. Robert. Lancellottus *in d. tract. de attentatis in 3. par. c. 31. de pœn. attẽtatorũ, nu. 20. cum cæteris ſeq.* vbi ponit hoc pro regula, cum aliquibus vtiliſſimis ampliationibus & limitationibus.

Et attentans ipſe poſt reuocationem attentatorum ad fructus prædictos ita duriter tenetur, quòd impẽſis propriis fructus perceptos per eum deferre obnoxius ſit ad domũ illius contra quẽ fuerit attentatum. ita Bald. firmat eleganter *in d. c. bona memoria*, & ibi etiã Franc. & Roin. *conſ. 75. nu. 4 vol. 5.*

Necnon innouatio facta circa acceſſoria, ſimiliter retractatur, cũ appellatio ſuſpendat negotium principale, & acceſſorium, *c. dilect.* & ibi Philip. & alij omnes *de appel.* & Rota *deciſ. 363.* ex hoc inſurrexit.

Sextò amplificatur eadem cõmunis regula; vt attentans cõdemnari debeat etiam in expenſis, etſi reuocentur attentata ex officio. ita Rota *deciſ. 1. aliàs 13. ſi iudex v. lit. penden. in nouis.* Lancellot. *in d. c. 31. nu. 112. & ſeq.* & Creſcen. *dec.* 180.

Siquidem ex mero officio ſuo iudex poteſt attentata reuocare, etiam, quod de intereſſe partis reuocationẽ petentis aliter nõ conſtaret, ſec. Rotã *deciſ. 4. vt lite penden. in nouis, & deciſ. 5. in antiquis eo. tit.* & Caſſadorum *deciſ. 3. de reſtit. ſpoliat.*

Septimò ampliatur itidem regula præmemorata, vt in cauſa etiam attentatorum procedi queat ſine alia cõmiſſione, ſi committatur cauſa ſuper beneficio, vel ſpolio, & incidentib. ita Mobeda. *deciſ.* 100.

Sed in Regno Neap. mos eſt iuri conſentaneus, in quo cõceduntur literæ inhibitoriales, cum expreſſo pœnali mãdato contra iudices à quibus, & partibus attentantibus reducendi omnia innouata, & attẽtata appellatione pendẽte, ad priſtinũ ſtatum ſuum, & ſic mediantib. ipſis literis impetratis inhibitorialibus in ſacro Regio concilio, in regia Camera ſummariæ, in magna curia vicariæ, & in omnibus prouinciarum ipſius regni regiis Audientiis, inprimis & ante omnia abſq; ſcrupulo aliquo vtcunque innouata poſt interpoſitam appellationem, ſeu infra tempus ad appellandum ſtatutũ à iure reuocantur, reducuntúrque ad priſtinum: & optimè quidẽ agũt iudices appellationis, quorum maieſtas attentando fuiſſet offenſa, ita exequi & prouidere. per textum *in cap. ſollicitudinem circa medium, ibi, nam ad officium eius, extra de appellat.*

Nam iudex poſtquam ſemel pronunciauit, ſiue malè, ſiue bene functus eſt officio ſuo, *l. iudex poſtquam. ff. de re iudicata.*

Et eo ipſo, quod ad ſuperiorem iudicem quis appellat, iuriſdictio nempè inferioris ſuſpenditur & ſilet, *c. venientes. de iureiur.* & notat Lapos *allegatione 2. ſub num.* 1. & Franc. *in c. ſi à iudice. poſt prin. de appel. lib. 6.*

¶ Et eo magis cũ ipſa appellatio in omnibus eximat appellantem, ſecundum Rotam *deciſ. 15. in antiquis. tit. de appel.*

¶ Et ſic ſuſpenſa, & ligata iuriſdictione iudicis à quo per appellationem. *c. dilectus filius. de reſcript.* vbi Butr. *in 2. notab.* appellatione pendente nihil poteſt per eũ innouari, & interim tenetur ab executione ſuperſedere, *l. j.* vbi glo. & Bar. *ff. nil noua. penden. appel.* & Iaſ. *conſ. 187 col. 7. volum. 2.*

Imo appellationis remedio extinguitur pronunciatum, *l. j. in fin. ff. ad Turpil. l. 4. ff. de pœ. contra. & l. fiet. ff. de his quis no. infa.* quia ſuſpenditur, vt ſupra concluſum extat. & quod appellatio de iure ciuili extinguat, de iure vero canonico ſuſpẽdat pronunciatum, fœcundè diſcurrit intelligẽtiſſimus D. Quintilianus Mandoſius *in tract. commiſſio. in commiſ. 20. q. 3.*

Vnde merito tunc nulla erit terminorum obſeruatio neceſſaria, cùm non requiratur modo aliquo libellus, nec litis conteſtatio in ipſa reuocatione attentatorum, ſecundum Bal. *col. 2.* & Saly. *col. 3. in l. appellatione C. de appellat.* glo. *in clem. 2. in prin. vt lit. penden. & in rub ff. de in integ.* Franc. *in d. c. dilectis. col. 2. de appell.* & Ioan. And. & alios communiter omnes *in c. cum teneamur. de appellat.*

Et licèt in curia Romana non ſoleant concedi literæ inhibitoriales, niſi eidem cõſtaret per exhibitionẽ ſententiæ, & appellationis, eſſe appellationem ipſam ad ſe deuolutã, atteſtãte Rota in deciſ. 11. fuit dubitatum in nouis, & Ioan. And. *in c. Romana. §. ſi verò. de appel. in 6.* dum ibi aſſeuerat cautos appellantes ſolitos eſſe ferre ſecum ſentẽtiam, & appellationẽ, quas oſtendunt iudici ad quem, vt appellationem ad eum deuolutam fore conſtet.

Tamen in regno Neapolit. in regiis tribunalibus concedi conſueuere literæ ipſæ inhibitoriales in forma à ſentẽtiis diffinitiuis ad ſimplicem ortum partis ſuccumbentis, nõ aliter per eam producta ſententia, & appellatione.

Octauò ampliatur quoque regula prædicta, vt nec contra commiſſionem attentatorum veniat iterũ citandus abſens, ſed ſolummodo procurator, vt per Card. Puteum *deciſ. 33. de iud. & deciſ. 20. vt lit. penden. nihil innouetur, & de attentatis.* Et poſſet procedi etiam per contradictas, vt per eundem ibi.

Nonò extendit vires ſuas regula prælibata, vt attentata etiã per actorem poſt commiſſionem per eum, impetratã veniãt reuocanda, vt *in clemen. 2. vt lite pendente*, & hoc fortius in actore, quàm in reo locum obtineret: prout ita deciſum extitit *in Rota deciſ. 75 in nouis.*

Decimo ampliatur etiam, vt attentati via ſimiliter cõpetat contra tertium, qui in re attentata ſucceſſit, vt explicãt & firmant Franc. & alij omnes *in c. vt teneamur*, & Dec. & cæteri *in c. bona. de appel.* & ſic appellatione pendente, facta innouatio reuocari debet, etiam per remedium attentati contra tertium poſſeſſorem in rem habentem titulũ, & bonam fidem. *c. ex parte. de teſt.* quod vtique procedit, locumq; obtinet etiã ſi ſucceſſor non habuerit cauſam à iudice, vel à partib. innouantibus, vt ibi ſingulariter notatur.

Poſtremò ampliatur memorata regula, vt attentata nullitate pendente reuocari ſimiliter debeant, ſecundum Abb. *in c. accedens, vt lite conteſt.* Bar. *in l. 1. col. 3. C. quando prouoc. non eſt neceſ.* Bal. *in auth. qua ſupplicatio in verſil. iuxta hoc formas. C. de preci. impera. offe. & in l. 3. col. fin. C. de app.* & Card. per textum *ibi clemen. 1. §. fin. de ſequeſtr. poſſ.* & Innoc. & Imol. *in cap. ex inſinuatione. extra de procurat.* Saly. *in l. j. C. ne liceat tertiò prouocare.* Paul. de Caſtr. & Alex. *in l. iiij. §. condemnatũ ff. de re iudic.* Couarruuias *in ſua pract. cap. 24. numero 6.* & Afflic. *deciſ. 98. pulchrum eſt dubium numero 4.* at licèt aliqui Doct. videantur inclinare in contrariam partem, tamen eorum opi-

niones

niones videtur ad facilem conſonantiam,& concordiam fæ dere diſtinctionis reducere Franc Herculanus *in d.tracta. de attentatis appellatione pendente,cap 30.nu.46.*

¶ Alias verò ampliationes circiter 219. ad eandem regulã vtiliter tradit Franc.Hercul. *in d.tract.de attentatis appellatione pendente cap.30.à n.3.vſq.ad nu* 219.*&* 21.alias fallentias facundè diſcuſsit,& reſoluit D. Rob. Lancellotus *in d.tract.de attentatis in 2.par c.12.in t.ampliat.cum alijs ſeq.*

183 Cæterum limitatur regula prædicta ampliata primo nõ procedere,vt attentata,& innouata reuocãda nõ ſint ante omnia in caſibus illis,in quibus appellatio iure nõ eſt admittenda,vt voluit Gloſ.communiter approbata *in d.c.non ſolum in verſ.caſibus,* Inn.*in c paſtoralis.nu.3.de offic.deleg* Bald.*in cap. ſancimus col.1.quo temp miles in vſibus feudorum,*& Petrus Dueñas *in reg.42.appellatione pendente nu.10.*

¶ Vbi ipſam cõmunem limitat,atque declarat,ac prælibatã regulã limitat quoque Corſetus *in ſing.incip.appellatio , ſi primo,n.7.caſibus,* & Soc.*in reg.*21.*&* *in* 23.alijs caſibus limitat Duennas *in d.reg.*42.per tota,atque limitat etiã.53.alijs modis Doct.Robertus Lancellotus *in d.2.par.c.12.limit.1. cũ cæteris ſeq &* *in* 228.limitat poſtremo Frãciſcus Herculanus *in d. tract.de attentatis appellatione pendente,c.31.nu.1.cum alijs omnibus ſequentibus.*

Secundò claudicat etiã eadem prælibata regula,vbicunque in cõmiſſione iudicis per principem foret appoſita clauſula procedendi appellatione remota,tũc quippè clauſula hęc facit,operatúrq; vt non poſſint geſta poſtea reuocari tanquã attentata , ſi appellatio friuola ſit ita Ant.Aug.*decis.3.&* 100. & Bellamet.*dec.*18.& *in c.paſtoralis,nu.6.de appel.*

Sed aduerte ne ignoremus principia,ſeu veri,neceſſariique termini præſentis regulæ,quòd hic ponendi,annectẽdíq.neceſſariò veniunt aliqui caſus,in quibus quis attentare,vel nõ attentare dicatur.Et primò nota,quòd quęlibet inhibitio Rotæ Romanæ ſpreta cauſat attentata,ſecundùm Fab. *dec.* 53.

Secundò lite pendente is dicitur innouare,& attentare qui ſua poſſeſſione alio modo,quàm antea vtendo , facit aliquid illicitũ,vel doloſum in præiudicium partis.Gloſ.eſt,cũ qua Canoniſtę omnes vnanimiter , & concorditer pertranſeunt *in c.non ſolum de appel.in 6.*

Tertiò non me pręterit , quòd Reſignatarios colitigãtis poſſeſſionem capiens ex titulo non apoſtolico videtur attentare,ita Ant.Auguſt.*dec.* 143.*&* 781. ſed ſurrogatus gratioſè non attentat modo aliquo,vt efficax huius veritatis teſtimonium eſt Moheda.*decis.*292.*&* 327.

Quartò poſſeſſio capta vigore ſẽtẽtię à qua appellatũ extat, dicitur attẽtata,& venit ſequeſtrãda,teſte Ant.Aug.*dec.*1.*&* 9.

Quintò ſi poſt tres ſententias ex quacunque commiſſione quamuis parti,non autem iudici inhibitum ſit,tamen ſi quid poſteà fiat,attentatur,ità Ant.Auguſt.*dec.3.&* 37 .&Card.Puteus *decis.2.in.vt lite pendente nihil innouetur, & de attentatis.*

Sextò attentata per non procuratorem debent reuocari ſtatim,quòd de eis habuerit notitiã principalis,ſecundũ Card. Puteum *decis.6.vt lite pendente nihil innouetur,& de attentatis,* & Peregri *decis.*91.

Imò,etiã inhibitio attẽtata per aſſectũ procuratorem inducit,& cauſat attentata,vt per Card.Puteum *decis.25.vt lite pendẽte nihil innouetur,&.de attentatis,* & Ant.Aug. *dec.3. &* 309.

Septimò aduerta etiã, quòd poſſeſſio capta vigore brachij ſecularis pẽdẽte lite ſuper reſtitutionem in integrũ gratioſa, non dicitur attentata,Ant.Aug.*decis.3.&* 738. Viuius *epi.*77.

184 Attentata poſt appellationem.Et ſi per cõparitionem coram iudice à quo poſt appellationem renunciatũ ſit appellationi,tamen iudex ad quem poterit de attẽtatis poſt appellationem cognoſcere in viam nullitatis,ſecũdùm Io.And.& Imo.*in c.cùm veniſſent.ſecundum vnum intellectum. extra de eo qui mitt. in poſſeſſ.*ſicut nec per deſertionem appellationis attentata poſt appellationem reconualeſcunt,Balb. *decis.*385.

185 Attẽtatorũ reuocationis via eſt magis priuilegiata quã ſit interdictũ poſſeſſoriũ recuperãdæ:quia per attẽtationẽ offenditur lex,pars,iudex.quontã licet exceptio q; notorius eſt defect⁹ proprietatis,obſtet agẽti recuperãdæ,ſecus tamẽ erit qũ quis petit reuocari attẽtata:quia nõ repelletur quamuis objiciatur q; notoriè cõſtet de nõ iure petẽtis.& in poſſeſſorio requiritur libellus,& litis cõteſtatio: ſecus in reuocatione attẽtatorũ:quia ſufficit quòd fiat officio iudicis,teſte Ale. *conſ.99.col.3.in prin.lib.*5.vbi docto.*in apoſt.*dicũt, quod opin. Alex.practicatur,& quòd non auditur allegãs nõ ius:imò etiã ſi attentãs vincat in principali, adhuc pro forma reuocantur attentata,quod etiã confirmat Dec.*conſ.*103. *col.1.in princ.* quem vide etiã *conſ.*200.Differentiã autem inter appellationem iudicialem & extraiudicialem in materia attentatorum, vide per Rol.*de ord.iudic.de appel.nu* 390.*& ſeq.*Et an attentata pendente cauſa nullitatis debeant reuocari,ſicut attentata pendente appellatione:dic vt per Caſt.*in l.4.§.condemnatum. ff de re iud.*vbi videtur tenere contra Bar.*in l.1.nu.18.C.quando prouoc.non eſt neceſſe.* Bellac.

186 Attentata poſt appellationem altero de duobus modis poſſunt reparari per iudicẽ ad quẽ: vno modo via ordinaria, proſequẽdo appellationẽ vnà cũ attẽtatorũ reparatione.Do. de S.Gem.*in c.nõ ſolũ in prin.n.3.de appel.in* 6.& eo caſu ſicuti inſimul concluſum fuit,ita & inſimul omnia terminari debẽt, niſi in libello dicatur,& petatur , quòd ante omnia petit ius ſibi fieri ſuper attẽtatis.Io.And.& de ſanct.Gem.*in d.c.nõ ſolũ.*tutius tamen eſt vt ſeparatim petatur attẽtatorũ reparatio antequã ad vlteriora procedatur:alioquin vtrũq.vna ſentẽtia terminãdum erit.Phi.Dec.*in c.conſuluit.de app.*Altero modo via extraordinaria,vt cùm petitur fieri reparatio attẽtatorũ pro exſequendo ſolum per implorationem officij iudicis reuocationẽ ipſorũ attẽtatorũ.& hæc via facilius expeditur & facilius appellãti ſuccurritur.Gemin.*loco quo ſuprà.*Pan.*in c.ex parte.2.n.9.de reſc.*& licet ad iudicem appellationis pertineat cognoſcere de viribus appellationis,tamẽ ratione acceſſorij ad ipsũ etiã pertinet cognoſcere de attẽtatis quæ poſt appellationẽ ſuperuenerũt,*d.c.nõ ſolum.per l.cum ex cauſa ff de appel.* Inn.*in c.dilecta.verſ.ſolue de excep.* & hoc modo procedendo non diſcuſſo articulo appellationis fieri debet attentatorum reparatio.Gem.*in d.c.nõ ſolum.*Decius *in d.c.conſuluit.*& quando proceditur per implorationem officij iudicis,qui petit reparationem attentatorum à diffinitiua, debet probare ſentẽtiã diffinitiuam & appellationem à diffinitiua, & attentata.Bal. *in l.appellatione.in princ. C.de appel.*& neque requiritur quòd deducatur iuſtitia appellationis Ioan.And.& Gem.*in d. c.nõ ſolum.*& his tribus probatis obtinebit,ſi ille appellãs veniat per implorationem officij iudicis. *Gem.ibi in prin.* Bellac.

187 Attẽtata poſt appellationẽ à diffinitiua etiã ante inhibitiones debẽt reparari per iudicẽ ad quẽ.*c.nõ ſolũ.de appel.in* 6.quod procedit vbi appellatio eſſet iuſta.quod ſi eſſet deſerta vel manifeſtè friuola,attẽtata nõ eſſent reparanda.Reb.*in conſti.reg.in tractatu de appell.art.19.in gl.2.nu.19.&* 20.Guid. Papæ *queſt.213.in fine.*idẽ Guid.Papę *conſ.4.nu.3.& conſ.69.n.* 12.Specul.*de appell.§.*2.& domini de Rota *deciſione 1.in nouis.* attentata verò facta à diffinitiua poſt inhibitiones debẽt indiſtinctè reparari.de Anch.

188 *in eo c nõ ſolũ.ver.ſi verò* ; attentata autem poſt appellationem ab interlocutoria,& poſt inhibitiones factas reparari debent.*d.c.nõ ſolum* facta autem ante inhibitiones poſt appellationem ab interlocutoria,tunc debent reparari vbi appellatio eſſet iuſta:quia ſi iniuſta,non eſſent reparãda ea attẽtata Rebuf.*in illis commentar.arti.pri.nu.*103.*& in tractatu de nouis nec.*Pan.*in c.ſuper queſtionum.§.ſi.nu.26.de offi.& poteſt. deleg.* quare ea attentata quæ facta ſunt ante inhibitiones ab interlocutoria an ſint reparanda an non , pendet à futuro euentu: quia ſi appellatio eſt iuſta,reuocabuntur:ſi verò iniuſta,non reuocabuntur.ita Pan.*ib.*Idem.

189 Expediti iuris eſt,attentata pendente appellatione eſſe reuocanda.*l.ex illo.l.minimè.C.de appell.*Sed quęro , nunquid etiã attentata non tantùm poſt appellationem propoſitam, ſed etiã ante ipſam , & poſt ſententiam intra tempus datum ad appellandum reuocanda ſint.Reſp.Receptior opinio eſt, quòd ſic,quã probat tex.*c.non ſolum.de appellat.in* 6.quem ibi tio.Franc.& Doct.communiter & tenet glo. *l. ex iudiciorum verbo ſecuta.ff.de accuſat.*quã ſequitur tãquã ſingularem Bald. *cap.querenti de off.deleg.* Et eam dicit eſſe communem Alex.*d.l.3.§ ſi ſeruus.ff.de acquir.poſſeſſ.*& tenet Paulus de Caſtr. *l.eius qui.§.ſi cui.de teſtam.* Bellacomb.

190 Attentata poſt appellationem iudicialem ſunt omnino reuocanda,poſt appellationem autem extraiudicialem, reuocantur ſolùm ea,quæ ſunt contra appellationem.Phil.Fran. *in c.1 in prin.extrà de appell.*Dec.*in c.bona.nu.18.de appel.*communem dicit. B. Villa.& Fichard.

191 Quæro,Vtrum reuocatio attentatorũ poſſit fieri,ſi appellãti objiciatur notorius defect⁹ iuris in principali cauſa?

Reſpon:

Reſp. Licet certum ſit in hac quæſtione varias eſſe ſententias, tamen obtinuit illorum ſententia qui volūt fieri reuocationem, vt firmat Alex. *conſ. 99 n. 9. & ibi in addit.* Et hæc [illegible] procedit quidē in prophanis. Dubium igitur eſt, an [illegible] etiam obtinere debeat in cauſa ſuper beneficio eccleſiæ [illegible] & [illegible] firmat Anton. de Butr. & Franc. *in c bone memoriæ. de appellat.* reuocationem admittendam eſſe, non obſtante hoc [illegible] Idem firmat Dec. *c. ex parte el 2. de reſcrip.* Verum frequenter [illegible] in cō trarium tenuit ſententia [illegible] *per gloſ in clement.* [illegible] *& propter et.* quæ vult neceſſarium [illegible] aliquo [illegible] tituli [illegible] nem iuſtificat. Hanc ſententiam tenet Rota *in deciſ. 55 in nouis, & dec. 14. dec. 348. in antiq.* Abb. *c. ex [illegible] de reſcr. [illegible]* hanc opin. gloſ. communē eſſe firmat [illegible] *conſ. [illegible]* Bellam. *conſ. 10.* Caſſio[illegible] *deciſ. 4. & [illegible] fol. 6.* tenet Or[illegible] *conſ. 1.* Et hanc poſteriore opinione [illegible] volunt procedere in prophanis, quo ad hoc vt non fiat reuocatio in [illegible] partis, ſed vt Iudex tem de qua controuerſia eſt, ſubijciat ſequeſtro: vt annotauit Matth. de Afflict. *in deciſ. 98. & 352.* Mich. Graſſus.

192 Quæro vlterius, quid dicendum ſit in his caſibus in quibus iure non conceditur appellatio. Reſp. Expeditum [illegible] reuocationē non conceſſi, ita eſt tex. expreſſus *c. non ſol. ibi gl. verb. caſib. communiter approbata de appel. lib. 6.* [illegible] ex quo colligitur quod appellatio non ſuſpendit effectum ſententiæ, &c. poteſt Iudex innouare. Innoc. *c. paſtoralis de eſſic. deleg.* Bal. *cap. ſanccimus. quo temp. miles. tot. tit.* A[illegible] *quor. appel. nō recip.* Robert. Marā. *de ordin. iud. par. 6. capit. de appellat. num. 172.* Mich. Graſſus.

193 Quæro, Nunquid pendente appellatione ab interlocutoria attentata ſint reuocāda? Reſp. Expeditum eſt per tex. *in ca. non ſolū de appel. in 6.* quo deciſum eſt attentata non reuocari antequam iuſtificata fuerit ipſa appellatio per probationem cauſæ. Et in hoc differt appellatio à diffinitiua ab appellatione ab interlocutoria: hęc enim ſtatim ſuſpendit iuriſdictionem iudicis à quo prouocatur, abſque iuſtificatione cauſæ, ad effectum reuocandi attentata, illa vero minime. *Idem.*

194 Sed quæro, An probata cauſa vera appellationis ab interlocutoria ſuſpendatur iuriſdictio iudicis ad eſſe [illegible] reuocādi, etiā attentata ſuper negotio principali? Reſp. Aut interlocutoria, fuit lata in articulo non cōnexo principali quæſtioni, & nō ſuſpēditur iuriſdictio iudicis, quō ad principale negotiū, nec tenetur Iudex, à quo prouocatur eidē ſuperſedere: Aut interlocutoria fuit lata in articulo cōnexo cauſæ principali, & tunc ſuſpenditur iuriſ[illegible] etiā quo ad cauſā principalē, ita tenent Ant. de Butr Imol. & Dec. *c. ſuper eod. de appel. & c. ad hæc. el. [illegible] c. bona eod. 1.* vbi Doc. aſſerit hāc ſētētiā eſſe cōmunē. Licet cōtrariū quoque velit Panorm. *in prima parte diſtin* [illegible] ibi quoque appellationē habere effectū ſuſpenſiuū, quo ad negotium principale *d. c. ſuper eo.*

Limita præd[illegible] conclusione n quæ vult attentata pendēte appellatione ab interlocutoria non reuocari, donec cauſa probetur vt non [illegible] cedat quando innouata fiunt, poſtquām fuit iudici inhibitum per ſuperiorem. tex. eſt *in d. c. non ſolum.* quæ inhibitio tamen debet eſſe canonica, vt ſcilicet fiat præuia cauſæ cognitione, & parte ad hoc citata, ſecundum Innoc. & Felin. *in 4. cap. delellus. 2. de reſcript.* Specu. *tit. de appel. §. de officio, ver. ſed quæritur.* Domi. & Franc. *d. c. non ſolum* Rota *deciſ. 412. in nouis.* Hanc dicit eſſe communem ſententiam Alex. *l. Titius in fin. ff. ſol. matrim.* Mich. Graſſus.

195 Quæro, Vtrum attentata pendente appellatione extra iudicialiſ ſint reuocanda? Reſp. quod non, ſed pendent ex futuro euentu, quia reuocātur, cùm probata fuerit vera cauſa appellandi, ſicut in appellatione ab interlocutoria. *Ita* tenet gl. cōmuni interpretū cōſenſu probata, *d. c. nō ſolū.* & hā: ſententiā firmat Abb. *c. cū nobis de elect.* Franc Prepoſ. [illegible] dicit eā eſſe cōem, & cæter. *c. bone memoriæ. de appel.* Guido Papæ *conſ. 138.* licet Abb. & Doct. exiſtiment in appellatione extraiudiciali ad reuocationem attentatorum ſufficere, appellatum eſſe ex cauſa veriſimili & probabili. Michael Graſſus.

196 Appellans tutius facit litem ante c[illegible] attentatorū in cauſa appellationis petere reuocationem atte[illegible] [illegible] à quo poſt appellationem, ne aliàs [illegible] priuilegio attentati. ſecundū Specu. *tit. de* [illegible] *ſed pone, prem.* Archi. *in cap. non ſol* [illegible] *in 6.* [illegible] placet. Ioan. And. ibi: & P[illegible] de An[illegible] *c. cum inter de appella. recip.* & Do. de Rota *deciſio 6.* [illegible] *conſ.* [illegible] Præpoſ. *in c. delect. extrà de appel.* [illegible] iſtam ſecundam opinionem per quatuor fallentias notabiles. Nam attentato illicitè

probato, debet illud per iudicis appellationis merū officiū in priſtinum ſtatum reduci, ſecundum Ange. *vbi ſuprà* citatū & pendente iudicio ſuper huiuſmodi reuocatione non currit ſatale tempus, ſec. Do. de Rota *in nouis c. deciſ. 105.* [illegible] appellatio ante omnia ipſam reuocationem petere, vt. Balb. *deciſ. 47.*

197 Appellari ab executore non poteſt aliquo modo, vt *l. ab executore. C. quorum appella. nō recip.* & *in l. ab executore*, & ibi Bart. & de appel. in. & hoc ponit [illegible] ponit Soci. *in tracta. fallen. in reg. 29. & 5. limitationib.* & [illegible] Dec. [illegible] *in regul. 41. appellare ab executore perin ſiu nou c. [illegible] fallent.* [illegible] mita etiā ac[illegible] *in ſuo reperto. in v. appel. atio. ab executione, v. 1.* & M[illegible] *in tractatu iudiciorū in 6. par. 3. partis. in 2. actu. nu. 248.* & licet appellari nequeat ab executione, nihilominus à pronūciatione, ſententiáue iudicis de [illegible] appellatio permiſſa eſt, ſecundū gloſ. *art. laco.* [illegible] & Ang. *in d. [illegible] ab executione. vbi* atteſtatur [illegible] practica ſerua[illegible] & ſequitur ibidem Salice. exprimens iſtā eſſe cōem opin. & Lanfranc. *in c. quoniam contra. de probatio in c. 10. de interlocutoriis, & appellatio. ſub nu. 60.* & ſententia hoc inherēt quoque [illegible] & Ray. *in d. l. ab executore*, & Specul *in tit. de appellatio. [illegible] quib. v. 5.* Bar. *in l. ſi ex exceptione. ſ. huic aut. c. in ſi § quod met. cauſ.* Abb. *in c. quod ad conſultationē, de re iudi.* [illegible] *conſ. 5.* [illegible] *in princ.* & Auguſtinus Perous. *9. 131. Iaſo pluribus ſententiis conformibus nu. 3.* & Iaſ[illegible] *deciſ. 341. executor recuſari.* In contrariā vero partem, videlicet quod à ſententia de exequendo appellari nō poſſit, inclinauere Odofred. Cyn. Bart. [illegible] morem ſuis in ſibi contrarius. Bal. & Imol. *in d. l. ab executore.* Gui. de Suz. & Fulgo *in d. l. ab executore.* Alex. *conſ. 95. col. 2. vol. 2.* & D. [illegible] *& nouis, num. 6. de appell.* & [illegible] *or. conſ. 71. nu. 20. vol.* in quibus locis [illegible] inuentur iſtam eſſe magis cōem ſententiam. Cæterùm ex [illegible] iſtorum opinio ne reſideo cum prima glo. aliorūq; opi[illegible] ne, quæ reàlitere communis eſt, ſeruaturq; in praxi, teſte Lafranc. loco de quo ſupra, & Alex. *conſ 113. col. ſi. vol 5.* & ita concluſum, obtinuitque Florentię Syluefter Aldobrandi. prout ipſe teſtatur *in addit. Deciy in d. c. nouis in litera A.*

Idem appellari non poteſt à futuro grauamine, & appellatio taliter interpoſita valet, ſi non admittātur exceptiones, vel ſimilia, ex nunc, & cętera appell. quia nondum illato grauamine, non licet appellare: & quamuis contrarium videatur tenere Panor. *in c. ſignificauerunt de teſti* tamen veritas eſt, & communis opinio contra eum, vt per Doct. *in c. 2. vt lit. non conteſt.* & teſtatur per Corne. *conſ. 80. vol. 1.* Vbi an, & quando etiam cenſeatur appellationi renunciatum,

Et an à ſuperſeſſione in cauſa poſſit appellari.

Et an à ſormatione proceſſus, & inquiſitionis planum facit. Viuius *opinio. 54.*

198 Appellari ab arbitrio & ſi iure ciuili nequeat, tamē & eodem iure ab arbitris ex neceſſitate lectis, & ab omnibus generaliter arbitris iure canonum appellari licebit, illud cōmune ait Iaſſ. *c. deciſio 467.* hoc atteſtatur receptum Alex. *in l. nemo poteſt num. 21. ff. de leg. lib. 3.* E. Suarez.

199 Appellari retract. [illegible] poterit ex omni cauſa quæ ſufficiēs eſſet ad appellandum, & in his caſib. literę cauſæ [illegible] inſeri poterunt, & hoc ſerue debent denegari. Spec. *in tit. de ſenten §. fin. ver. item retrāllabitur. per c. vt debitum bonos. de appe. in.* ita Rebu. *in eo tra. lat. de lite cau. in p.*

200 Poſſides certa quē eſt [illegible] ſententia. & appellauit, non dicitur innouate, ſi [illegible] ſeſſione [illegible] Ioan. And. *in [illegible] ſolum. de appel. in 6.* [illegible] *ap. pedi. prin.* A[illegible] *in l. et omnes ff. de app reci.* Domi. Præpoſ. *in c. cum tenea mus. in prin. extra de app* per illū text. [illegible] extra vt lite pendente. *c. cum perſona. §. pe de priuileg. in 6.* Balb. *dec. 4*[illegible]

201 In cauſa appellationis iuris [illegible] antequā ſit in cauſa [illegible] concluſum nō pōtſ fieri recouentio, ſcū facta no fuerit in cauſa principali: quia [illegible] excluditur per litis cōteſtationē in primo iudicio, [illegible] poteſt amplius repręſentari in cauſa appell[illegible] *d. 12 decis.* & ibi laſo. *C. de proc.* & eſt dec[illegible] [illegible] Th[illegible] *dec. 95.* & ibi Aufre. & Bal. *in l. per hanc. C. de tempo. appellatione.* Vea[illegible]

202 Appellatio. Iudici ſubiicere queſtionib. & tormētis reū legitimè conuictū, ad effectum, vt Reus confiteatur ore proprio delictum, ac appareat verè conuictum, & confeſſum, & tandem appellare nequeat, ſibi licitum non eſt aliquo modo, ſecundum Angel. & Ioannem Igneum *in l. & ſi certus. ff. ad Sylla.* Auguſt. *criminer. in addit. ad Angel. in tract. de ma leſic. in ver. fama publica.* Andreas de Iſernia *in conſtitutionibus Neap. in tit. de homic. & damnis clandeſtinis, numero 33.* [illegible]

rum

ſum quidē opinio cōmunis eſt, vt fatentur eã amplectendo Marſ. *in l. 1. nu. 2. ff. de quaeſt. in conſ. 51. nu 51. & in practica crim. §. nunc videnda, nu. 25.* & Carrerius *in pract. crim. in prin. n.* 188. & eidē ſententiæ videtur inhærere Bald. *in l. qui ſententiã. C. de pœn.* vt recenſuit Cur. *in tract. de indicus, & tortura q. 5. n. 16.* In cōtrariã verò partē, videlicet quod iudex cō uictum plenis probationibus torquere poſſit, vt habita confeſſione oris ſui appellatio admittēda nō ſit, facere valeat, & ſibi licitū permiſſumq. ſit: inclinauit Bal. titubãter *in l. obſeruare, nu. 9. C. quor. appel. nō recip. & in l. 1. n. 9. C. de iura calu.* & Grã. *in voto primo.* Sed opinio iſtorū falſa eſt, imò manifeſtè iniqua cēſetur, nã tormentis locus nō eſt, vbi delictū aliis probationibus apparet. Ceterùm tūc demū iudices iis vtijtebent, cū in aliis probationibus crimē nō probatur. tex. eſt *in l. diuus Pius, & l. edictū, ff. de quaeſt. & c. illi qui 5. q. 5.* Glo. *in ſumma, 15. q. 6.* & hoc voluerūt Doct. omnes cōmuniter vtriuſq; cēſuræ, præſertimq; Gandinus *in tract. maleſi. rubr. de quaeſt. in prin.* Aret. *in tract. maleficiorū, in verſ. fama publica, q. 2.* Pau. *in l ſi quis in hoc, C. de epiſc. & cler.* Albe. *in l 2. C. quorū appell. nō recip.* Fran. Brunus *in tract. de indicus, & tortura q 5. verſ. 6.* & Carrerius *in pract. cri. in prin. n. 188.* Sed bene verū eſt poſſe per iudicē torqueri cōuictū teſtibus, ad detegēdus ſocios, & participes criminis in caſibus in quibus poteſt interrogari de ſociis criminis ſecundum omnes Doct. præcitatos: & ita quotidie obſeruatur in pract. F. Viuius *opin. 56.*

203 A iuramēto neceſſarij delatiuue, quo nō cōtinetur ſimul vel abſolutio, vel cōdēnatio, appellare nō licet, cū talis ſententia ſit ſolūmodo interlo. ex qua nec actio, nec exceptio poſſit oriri, ſed adhuc diffinitiua expectetur. Ita poſt Bar. Anteſignanū tenent Alex. Salic. Raph. Fulg. Iaſ. multos ibi alios allegãs & cōmuniter doct. *in l actio. ff. de in lit. iur.* & Inn. *c. fin. in fi. eod. tit.* cū quo ibidē cæteri canoniſtæ, Ioan. Andr. Ant. Butr. Hoſt. Card. Alex. Ioan. de Ana. & Ioan. de Imo. tranſeunt. I. Fich.

204 Quæro, Vtrū à iuramento in litē appellare permiſſum ſit? Reſp. quòd nō. ita tenet Bar. *in l. actionib. ff. de in lit. iur.* quē ſequūtur ibi Doct. cōmuniter, teſte *ibi* Iaſ. *in fi.* qui tamē dicit id procedere de Iure ciuili, ſecùs de iure canonico. Eandem ſentētiã firmat Inno. An. de Butr. & Imol. *in c. ſi ext. quod met. cau.* Robert. Maran. *in Spec. part. 6. Rubr. de appel. nu. 339.* Mich. Graſſus.

205 Appellare nō poteſt verus cōtumax, ſiue ſit procurator, ſiue principalis. *l. ex cōſenſu. §. fi. ff de appel. & l. poſt edictū. §. fi.* vbi Bal. & Caſtr. *ff. de iud.* Gra. *conſ. 100. n 9. lib. 1.* Quæ cōcluſio procedit indiſtincte ſiue fuerit cōtumax ad proceſſū agitandū, ſiue ad ſentētiã audiendam. Gra. *d. conſ. nu. 10.* Vezinus.

206 Appellatio ſtatuto tolli nequit, vt cōmune eſſe ait Ant. Nicel. *in concor. gl. 6. in fi.* quod & de inferiorū ſtatutis exaudiēdū, aſſerit cōmune Rip. *in c. 1. nu. 45. de reſcript.* & denique conſuetudine atque vſu generali antiquatum atteſtatur Iulius Clarus *in pract. §. vlt. quaeſt. 94. verſ. caeterum.* E. Suarez.

207 Appellatio executionem, vel exequendi mandatum nō remoratur. commune ait Alc. *in l. 1. §. ſi quis ita ff de verb. obl.* E. Suarez.

208 Quero, An in appellatione cauſæ grauaminis ſint exprimende in ſpecie, vel ſufficiat generaliter fieri eius mētionē? Reſp. ſecundū cōmunem & receptam Doct. ſententiã, quòd in appellatione à ſententia definitiua nō requiritur cauſę expreſſio, ſed ſufficit, q appellãs generaliter dicat ſe eſſe grauatum. Ita probat tex. *in d. l. 2. C. de appel.* & tenet gl. & Doct. *ca. cùm in eccleſia. ext. eod. tit.* Secùs in appellatione ab interlocutoria, quia expreſsè & ſpecialiter ſunt nominãdæ cauſæ grauaminis, aliàs nō valet. tex. eſt expreſſus *in c. vt debitus. ibi, corã eodem iudice cauſa probabili appel. expoſita. ext. de appel.* quã opinionem ibi cōmuniter ſequi firmat Rober. Maran. *in Spec. par. 6. Rub. de appel. nu. 141.* Eãdem opinionem tenet Gemin. per tex. *ibi, c. cordi nobis. de appel. lib. 6.* Abb. & Doct. *d. c. cùm in eccleſia.* Soc. *conſ. 45. vol. 1.* Bal. *in l. minorib. C. de his quib. vt indi.* & probat tex. *in cle. appellanti.* & ibi Doct. *de appel* Ferra. *pract. for. appel. ab interl. verb. cauſis & rationibus.* Mich Graſſus.

209 Appellatio non poteſt tolli per ſtatutum. Ant. Nice. *in concord. gl. concor. 6. in fi.* communem dicit.

Intellige in ſtatuto inferiorum. Io. de Ripa. *in c. 1. num. 45. de reſcript.* communem dicit. B. Villal. & Bonac.

210 Appellationē ſi tollat ſtatutum, illud quidem valet, nō tamē à tali ſtatuto ſupplicationis vel querelæ recurſus tollitur, cùm ſint diuerſa remedia, vt dictū eſt *in ver. appellare nō licet.* Appellatio enim arguit iniquitatem vel imperitiã iudicantis. *l. 1. ff. de appel.* ſupplicatio verò vel querela reſpicit præiudicij erroris vel aduerſarij circumuentionem. *l. præfectus etiam prætorio ff de minorib.* Bald. *in l. fi. §. fi. C. de temp. ap* Hyp. de Marſ. *in ſua pract. crim. §. opportunè. n. 53 mihi ver. vltra prædicta.* Et hanc Doct. communem opi. eſſe inquit Phil. Dec. *in conſ. 533 nu. 2.* Quam tamen latiùs explicat Rol. à Valle *in conſ. 38. nu. 7. 8. 9. & 10. in 2. Tom. conſ.* Kirchouius.

211 Statutū remouens appellationē à ſententia in dubio intelligitur remouere à diffinitiua, nō ab interlocutoria, ſecundum Pan. *in c paſtoralis. extr. de appel.* & ibi Io. Prep. cū appellatione ſententiæ in dubio, intelligatur de diffinitiua, ſecun. gl. *in l. 1. C. ſenten. reſcin. non poſ. in c. cum olim. de teſtib.* faciunt tradita per Bald. *in l. 1. C. ne lic. ter. prouoc* Balb. *deciſ. 481.*

De temporibus & reparat. appel &c.

TITVLVS XXII.

Appellationis tempora à iure communi ſtatuta ſeruanda ſunt, etiam in cauſis feud. cum. Clarus. *§ feudum. q. 91.* P Fich.

2 Appellatio non debet pronuntiari deſerta per iudicem à quo ex ſolo lapſu anni, ſed requiritur quòd labatur biennium. Maran *nu 220.* magis communem dicit ex Bar *in auth. ei qui. appel. C. de tempor. appel.* B. Villal.

3 Appellationi perſequendæ preſcriptū biennij à iure tēpus, nec expreſſus partiū cōſenſus amplīabit, ac proferet, vt commune aiūt Dec. *in auth. ſi tamē. nu. 33 & ſeq. C. de temp. ap.* Marã. *de iud. 6. par. 3. par. in actu. 2 à n 25.* Nic. Ant. Grana ad Veſt. *lib. 6. c. vlt. nu. 42.* nec aliter bienniū ad appellationē proſequēdã cōceditur, quàm ſi in primo anno diligentiã à ſe adhibitã fuiſſe appellãs probauerit. commune ponit idem vir elegantioris doctrinæ Nicol. Ant. Grana. *vbi ſuprà ad Veſtrium lib. 2. c. 5 nu 7.* E. Suarez.

4 Appellationis proſequendæ tempus à iure ſtatutū, nō poteſt de cōſenſu partiū, etiã expreſſo prorogari, maxime ſecundū Bar. *in auth ſi tamen. C. de temp. app.* Abb. *in c. ex ratione, de appellatio.* vbi Dec. *nu. 33. & ſeq.* aſſeuerat iſtã eſſe cōmunē opinionem: idemq. vidit, firmatq; gl. Bar. & cæteri *in l. properandum. C. de iudic.* Ioan. And. *in add. Spec. in tit. de appellat. §. nunc breuiter. verſ. licet autē.* Rom. *conſ. 174 in fi.* Alex. *conſ. 24 circa fi. vol. 4.* Matth. *ſingu. 24* & ſententiã iſtã pariter ſcribit communem eſſe Maran *in tract. de iud. in 6. part. 3 in ſecundo actu. nu. 225. cum aliis ſeq.* vbi, malè diſputãdo poſt alios multos ſignatos per eum ſuſtinet contrariam partem. & Lanfran. *in c. quoniam contr. de probat in c. 10 de interlocutoriis, & appellatio. n 52.* F. Viuius *opin. 58.*

5 Appellationis proſequendæ terminus vltra bienniū, an partes prorogare vel abbreuiare poſſint? Dic, quòd expreſsè non poſſunt, ſecundū cōmunem, tacitè verò ſic: vt puta, ſi cauſam cōpromitterent, per Doc. *in l properandum. in princ. C. de iudi.* Rom *conſ. 174.* Boer. *q. 283.* Rob. *de ord. iud. par. 6. ver appellatio. n. 225.* Quã concl. intellige in tempore proſequendæ appellationis, ſecus in tēpore appellãdi intra decendiū, teſte Rob. *vbi ſuprà, n 230* quæ prorogatio nec etiã iuramēto facta valeret, quia ſoli principi ſpectat eam facere, ſecundum Cap. *deciſ. tt. 165. 206.* Boër. *q. 248.* Guid. Pap. *q. 38. in fin.* Vezinus.

6 Appellatio. Terminus 10. dierum ad appellandū etiã partium voluntate, & iudicis conſenſu prorogari non poteſt, teſte Bald. *in auth ei qui. col. 5. verſ. quaero nunquid. C. de temp appell. in auth hodie. C. de appell.* vbi quòd ſi ſententia ex partium cōſenſu in cauſa appellat. poſt 10. dies interpoſitę proferatur, eſt nulla, ſecundum Doc. *in l. 2. ff. de re iud.* Abb. *conſ. 77. lib. 2.* Fel. *in c. pe. col. 5. de iud* ratio eſt, quia terminus decē dierum ad appellandum, à lege præfigitur: qui terminus, quãdo datur à lege, ſiue ſine iudicis miniſterio, ſiue cū eo, à iudice prorogari, aut abbreuiari nequit etiam ex cauſa, niſi aliter à lege expreſſum reperiatur, iuxta tradita per Iaſ. & alios *in l. qui pro tribunali, num. 22. ff. de re iud.* vbi dicunt communem opin. Qui terminus 10. dierum currit à die ſcientię, alias enim ſi per annū & vltra quis ſtetiſſet abſque ſcientia vel notitia, ei non eſſet præcluſa via, iuxta glo. *in c. ab eo de appe. in 6.* Doc. *in auth. hodie. C. eod* Alex *conſ. 89. num. 11. num. 2 conſil. 169 col. vlt in fin. lib. 2.* Aym. *conſ. 66 de quo,* & à quo tempore decendium ad appellandum currere incipiat, dic, vt per Miſing. *centur 2. obſer. 2.* Bellacomb

7. Appel.

7 Appellans, ſi die aſſignata per iudicem à quo ad audiendã reſponſionem ſuper admiſſione vel reiectione appellationis nõ cõparuerit: dic, quòd appellatio dicitur deſerta, per text. *in Clem. quamuis rigor. §. verum. de app.* teſte Oſaſc. *deciſ. 7. poſt nu. 3.* declarando vt ibi per eum, ſecundum quam vltimam rigoroſam opi. dicit fuiſſe iudicatum per Senatum. Et an cẽſeatur deſerta appellatio per lapſum primi fatalis, licèt appellans & appellatus cauſam proſecuti ſint: & intra ſecundum fatale iudex appellationis ſententiam protulerit? & dic quòd non, ſecundum Oſaſc. *deciſ. 28. poſt n. 4.* licet *n. 13.* loquendo in terminis iuris communis putet contrariam opi. veriorem, per tex. *in l. fin. §. illud. C. de temp. appel. in clem. ſicut. de appel.* Idem.

8 Apppellãti certũ terminum iudex ſtatuere poteſt ad recipiẽdum apoſtolos, & terminũ iuris abbreuiare, adeò quòd ſi die præſtituta apoſtolos non receperit, vel petierit & proteſtatus fuerit, appellatio erit deſerta, non aliàs expectato lapſu 30. dierũ, cũ iudex à quo, hũc terminũ moderari poſſit, *Clem. quãuis. de appel.* Ægid. *concl.* 152. & ſic ſtat cõcl. iudicẽ abbreuiare poſſe terminũ iuris ad recipiẽdũ apoſtolos. Quid dicẽdum, an poſſit iudex à quo appellãti terminũ ad proſequẽdũ appellationẽ præfigere? & dic quòd ſic, eodẽ cõtextu, ſed nõ ex interuallo, de quo vide Doct. *in cap. cùm ſit Romana. 1. ſupr. de appel.* text. & glo. *in l. præſes. §. 1.* vbi Bart. *ff. eod. tit. in l. 1. de libel. dimiſ.* Franc. *in c. perſonas. de app.* Quibus adde, quòd appellatio remanet deſerta, ſi intra terminũ à iudice præfixũ ad eam proſequendã aliquid nõ ſit quod à deſertione excuſet. *c. perſonas.* vbi Docto. *extr. de appell.* & vide Fed. de Sen. *conſ. 27.* Idem.

9 Annus qui datur, & ex cauſa bienniũ ad proſequendũ appellationẽ, dicitur ad inchoãdũ proceſſum, & appellationem exercenda. Guid. Papæ *conſ. 73. in princ.* commun. dicit. B. Vill.

Etiam idem Guid. *in ſing. 215. primũ fatale*, vbi etia de tertio anno, & Franc. Marc. *in deciſ. 1184. n. 26. & ſeq.* Et an & quando concedatur ſecundus & tertius annus, aliqua per M. Anto. Bard. *in tract. de temp. vtil. & contin. in cap. 6. per totum.* I. Fich.

in concord. cum *l. 3. tit. 16. lib. 3. ord.* Et nota circa iſtam l. quòd ſi poſt terminum iſtius legis ſententia proferatur pro appellante, eſt ipſo iure nulla, ſecũdum *Bal. in l. ſupernacuam. C. de temp. in integr. reſtit. n. 3.* quem refert gl. *in l. 8. tit. 19. par. 6.* Et nota etiam *circa d. l. in fi. v. y ſi por culpa del, &c. ſintare de lo librar pague las coſtas y daños a las partes*, quod verbũ eſt intelligendũ, ſi cũ inſtantia partis, & proteſtatione neceſſaria poſt cõcluſum in cauſa petatur à partibus: aliàs ſententia remanet deſerta. de quo vide Philip. Franc. *in c. ex ratione. 1. de appellat.* & Præpoſit. *num. 36.* & vide quæ habes *infrà in verbo, inſtantia.* & vide etiam *in verbo, Appellatio, n. 23.* vbi tractatur de impedimentis, quæ impediunt appellationem proſequi. I. Fich.

11 Appellans quid probare debeat, vt ei biennium ad proſequendam appellationem concedatur: vide Doct. *in c. ex ratione, de appel. in auth. ei qui offeratur. C. de temp. appel.* & dic nõ aliter appellanti ad proſequendam appellationem biennium concedi debere, niſi in primo anno diligentiam à ſe adhibitã fuiſſe probauerit, ſi verò iudex in culpa fuerit quin cauſa finiatur: tunc neceſſariam eſſe proteſtationem, aliàs in iudice negligentia nõ præſumitur, teſte Alex. *conſ. 64. lib. 1. 64. lib. 6.* Afflict. *deciſ. 11. col. fin.* Felyn. *in c. cauſam. de probat.* quo caſu, nec ſemel tantum proteſtari ſufficit: niſi cùm nil in cauſa aliud remaneat, quàm pronunciatum dicere, ex not. per Parid. de Syndic. *verſ. inſtantia. verſ. dicit conſtitutio. in fin.* qua in re dixerunt aliqui per Rotam determinatum fuiſſe: ſufficere loco proteſtationis impedimentum probare, vt teſtis eſt Gomes. *Reg. de annal. poſſeſ. quæſtio. 76.* Quibus adde quæ ſcribit Oſaſc. *deciſ. 12. n. 6. & ſeq.* vbi poſt plura concludit vnicam proteſtationem ſeu interpellationem ſufficere, declarando tamen vt ibi per eum, pro quo vide cautel. quam tradit Rol. *de ord. iudi. c. 54. n. 230.* & quæ ponit Felyn. *in c. ex literis. col. 6. ante nu. 9. de conſtit.* Bellac.

12 Appellandũ eſt in ſcriptis ab interlocutoria de iure Cano. & ciuili iuxta veriorem ſententiam, teſte Oſaſc. *deciſ. 6. n. 5.* vbi dicit, quòd ſi aliquis fuerit primò grauatus & appellauit in ſcriptis, deinde iterato grauatus appellat & dicat, appello prout in ſcriptura primæ appellationis quã produco, & peto actis inſeri, nõ dicetur appellaſſe in ſcriptis propter formam quæ requiritur in appellatione, ex no. per *Fely. in c. inter cæteras. col. 2. de re iudicat.* & ideo cùm quæſtio eſſet in facto in cauſa appellat. in qua deerat appellatio, allegabatur ab aduocato in hæc verba, ſi quis apud Acta prouocan. cẽſet, debet dicere, appello, & id ſufficit, tum ex forma iuris communis *l. 2. ff. de appell.* tum etiam ex forma Ducal. decr. patriæ Subalpinæ, quæ forma ad vnguem ſeruanda eſt. *l. cum y. §. ſi Prætor. ff. de tranſ.* Neoiz. *conſ. 77. nu. 2.* Deci. *conſ. 36. n. 5.* alias nihil agitur. Deci. *conſ. 532. n. 5.* & hìc nulla legitur appellatio: ergo pro non appellante eſt pronunciandus, nec proſunt illa verba relatiua ad ſcedulam, quia in forma non admittitur æquipollens. *l. qui per ſalutem, de iureiur.* Quinimò illud clarum eſt in iure, quod quando requiritur appellatio ſcripta cum inſertione cauſarũ: Si quis ſemel appellauerit à cap. 2. grauamine non poteſt dicere, appello ex cauſis in eadem ſcedula ſupra producta. Fel. *in c. cum venerabilis. col. 15. extra de excep.* Alex. *conſ. 126. num. 11. lib. 6.* Oſaſc. *d. deci. 6. n. 6. & ſeq.* Quibus adde, quòd licet quando appellatur ab interlocutoria debeant cauſæ grauaminum nominatim exprimi, quòd ſi appellans eas exprimat per relationem ad aliud, ſatis eſt, ſecũdum Alex. *conſ. 80. col. 4. in princ. n. 9. lib. 1. & d. conſ. 126. lib. 6.* Idem.

13 Cõdemnatus ab eo iudice, à cuius ſententia appellari nõ poteſt, temporis quadrimeſtris beneficio nõ gaudet, *per §. aliud. in auth. vt ſponſa. largi.* vnde ſumitur *auth. quæ ſupplicatio. C. de preci. Impe. offer.* & ſecundum Nicel. *in l. y. ff. de re iud.* Idẽ ſecũdum eum ibi, in appellante, qui appellationem deſeruit, per glo. *in verbo, executioni mandabitur, in l. y. C. de tempo. appel.* facit *l. nonnullis. in verbo, mox. C. de app.* Balb. *deciſ. 433.*

14 Cõdẽnatus in cauſis ciuilib. & ſi quadrimeſtre tẽpus ad ſoluẽdũ impetret, vt eſt com. reſolutio contra Accur. *in l. debitorib. ff. de re iudi.* de qua præter illic ſcribẽtes atteſtatur Iacobin. *in l. ſi debitori. n. 18. ff. de iudi.* Fel. *in c. quærẽti. de officio deleg.* Boer. *deciſ. 45.* Græcus Harmenop. *lib. 1. tit. 4.* Iac. Cuiacius vir multæ eruditionis, ac doctrinę, *lib. 3. obſeruat. c. 39.* tamẽ cõdemnatus in criminalib. ſtatim ſoluere cogetur. in id .n. frequẽter fuiſſe doct. memorã. Boſſius *in prac. tit. de ſenten. n. 100.* Iulius Clarus *in pract. §. vlt. q. 95. in prin.* Viuius *lib. 2. opi. 57.* E. Suarez.

15 Quæro, vtrũ in cauſa appellationis poſſint de nouo teſtes produci ſuper iiſdẽ articulis? Reſp. in hoc articulo magnus eſt doctorum vtriuſque iuris canonici & ciuilis, pro duplici ſententia rationes varias adducentium, conflictus. Namq. communis canoniſtarum opinio eſt, quod teſtes produci poſſint ſuper nouis articulis deſcẽdentib. à veterib. nõ aũt ſuper iiſdẽ, vel directò cõtrariis propter timorẽ ſubornationis. Ita eſt tex. *in clem. 2. ext. de teſtib.* Hanc opi. tenẽt Abb. & Fel. *c. fraternitatis.* & ibi Maria. Soc. *art. 6. & 9. ext. de teſtib.* Barba. *d. clem. 2.* vbi de cõmuni teſtantur. Et eã ſequitur Bar. *in l. per hãc n. 4. C. de tẽpo. appel.* idẽ Bar. *in auth. at qui ſemel. C. de prob.* Alex. cõſulẽdo *in coſ. 58. vol. 2. & cõſ. 84. n. 4.* & cõcludũt prædicti doct. deciſionẽ *d. cle. 2.* in vtroq; foro obſeruandam eſſe propter generalitatem rationis eius. Et maximè, cùm hic articulus de iure ciuili ſit dubius, quo caſu canonib. ſi in iis expreſſè ſtatutũ eſt, ſtandũ eſſe in vtroq. foro, communiter traditum eſt.

Cõtrariam opinionẽ, quod ſ. diſpoſitio *d. cle. 2.* nõ habeat locũ in foro ciuili, tenent doct. ciuilis ſcientiæ, poſt gl. *in d. l. per hãc. & d. auth. at qui ſemel. verb. productione.* vbi dicit ſic de cõſuetudine ſeruari. gloſ. *c. fraternitatis. verbo, nouis.* quę dicit ita ſeruari in foro ſeculari. Eandẽ opi. tenet Spec. *tit. de teſte. §. ſa. tis vtiliter. ver. 12.* Lanfr. *d. ca. quoniã. verb. teſtiũ. pract.* Papi. *for. opp. coteſt. verb. ſuntq. publicati.* Brunat. *in inſtit. rer. iudi. rub. de prouoc. & appel. n. 36.* Cy. Ral. Ang. & doct. cõmuniter *d. l. per hac.* Curt. *l. admonẽdi. n. 35. & ſeq. ff. de iureiur.* Vbi indubitãter aſſerit hãc eſſe cõmunẽ opin. & ita iudicari in ſacro imperiali cõſ. firmat Mynſing. *in obſer. cẽtu. 1. obſer. 41.* Mich. Graſſus.

16 Appellans finito tẽpore proſequitur. Licet finito tempore inſtantiæ cauſæ appellationis, non poſſint partes procedere coram iudice ad quem, *clemen. ſi appellationem, de appellat.* tamẽ appellatio ante tale tempus finitum proſequẽte poterit appellans etiã proſequi & finire, etiam finito tali tẽpore, ſecundùm Roma. & Nicel. *l. 2. ff. de re iudica. per cap. 2. de reſcrip.* Do. Anto. de Butri. *in cap. ſæpe. extrà de appella.* & tunc appellans ex perſona appellati proſequẽtis, cõſequitur quod non haberet ex ſua, ſecundùm Butri. vbi ſuprà, & Panorm. *in cap. ex parte in 2. col. de reſcrip.* Do. Præpoſi. *in cap. perſonas. in vlti. col. extrà de appellat. argum. l. petenda. C. de tempo. in integ. reſtitu. petend. & l. ſi poſt mortem. §. fin. ff. de bono. poſſeſ. contra tabu.* & eius quod vult Innocen. *in cap. ex conqueſtione. extrà de reſtitut. ſpoli.* Plus dixit Roman. *in dicta l. 2.* quòd appellans ex perſona ſua poterit perſequi, & finire poſt tale tempus finitum, quando eo durante incipit proſequi. Et

clemen.

clemen. prædicta. ſecundùm enim debet intelligi, quando ante tale tempus proſequendæ finitum, & eo durante nullus cōparuit. Et pro hac opinione quā ſequitur Nicel. *in d.l.2.* facit *C. de temp. appella. ante. et qui. verſ. neutro.* dum dicit, neutro occurrente ſententia firma permanet. Balb. *deciſ.* 473.

17 Pars cōdemnata volēs poſt decenniū reducere laudū ad arbitriū boni viri: an cōtineatur ſub ſtatuto de cauſa reductionis ad arb. boni viri? & dic quòd ſic, quia regula, nō valētia agere ſeu reductionē nō petere, terminus non currit, locū habet; niſi pars cōdēnata dederit ſibi caſum impotentiæ, aut nō volendi reducere, tunc.n. impotentia tanquam ſua culpa cauſata ei non prodeſt, quum terminus currat: ita Rom. *conſ.* 9. vbi cōcludit partem cōdemnatā ſtatuti termino obſtad. reductionem petere non poſſe, ex quo dedit ſibi caſum impotentiæ, aut intra dictum tempus nō valendi reducere. quā concl. declara, vt latius per eum, *d. conſ* vbi dicit, partem condemnatam à reductione exclusam eſſe, quia poſt latum laudū terminum petiit ad ſatisfaciendum cōtentis in laudo. ex no. per Bal *in l. ad ſolution.em. C. de re iud.* Bellac.

18 Reductio intra quātū tēpus peti debeat? & dic, vt per Ro. *conſ* 27. *col.* 2. vbi inquit, audictū fuit, q; vt arbitratores declarare debeāt: & tūc eorū declaratio reduci poteſt ad arbitriū boni viri, dū tamē reducatur dictū laudū intra decendiū, *ex no. per pract. Pap. for. lib. ex cōpromiſſo. verſ. nec reductio. num.* 8.

Contrarium tenet Oldr. *conſ.* 156. 4 *dub.* Bar. *in l ſocietatē. §. arbitrorū ff. pro ſoc.* Bald. *in l. fi. col.* 5. *verſ. quæro vſq. ad quod tēpus. de contrah. emp.* Ang. *conſ.* 315. *Fel. in c. quoniā contra. col.* 19. *verſ. verum o, l. de probat.* & hāc cōmunē dicit Ioan. de Ana. *conſ.* 39. *col. pe. ad fi. conſ.* 587. *in p.* Rob *de ord. iud. vlt par.* 2. *Actu. n.* 122. & magis comunē refert Soc. *cōſ.* 220. *col.* 3. *lib.* 2. Afflict. *dec.* 132. & quā cōm. opin. quòd peti poſſit ea reductio vſq. ad 30. ann. intellige, & declara, vt per Alex. *d. conſ.* 95. *lib.* 2. *conſ.* 183. *n.* 3. *lib.* 6. vbi doct. *in Apoſtil.* Dec. *d. conſ.* 39. *col. pen. circa fi.* dummodo intra annū pars ſit cōqueſta. Fel. *in c. quod cōſultationē. col. fi. in fi. de re iud.* De quo, & quis adeūdus ſit iudex in tali reductione: vide Rob. *d. tract. cap.* 54. *nu.* 126. *& ſeq.* vbi concludit quòd ordinarius. Idem.

19 Appellationis proſequendæ terminus nō currit pendente cōpromiſſo, nec agēti ſuper attētatis, teſte Anch. *conſ.* 284. Rot. *dec.* 7. *de appel.* vel ſi appellās ſit Infirmus, aliáſve impeditus, qui ſi per teſtes impedimentū probare nequit, ſtabitur eius iuramēto, ſecūdū Rot *dec.* 25. *eo. ti. de appel.* Quod autem dicitur de cōpromiſſo limita, habere locū quādo in arbitros eſſet cōpromiſſū, ſecus ſi in arbitratores, tunc.n. cōpromiſſo nō obſtante currunt tēpora appellationis. Anch. *d. conſ.* 284. quod verò de attētatis dicitur, intellige procedere niſi ob ca lūniā attentata propoſita fuiſſent, ex no. per Abb. & Fel. *in c. ex ratione de appel.* Alex. *cōſ.* 43. *lib.* 3. vbi q; cauſæ inſtātia labitur quādo ob calumniam ſuper nullitate actorum agitur. Idem.

20 Tempus appellationis ſuſpenſum. Per cōpromiſſum factū in arbitratorē ſuſpenditur tēpus appellationis proſequendæ, ſicut & in arbitrū, ſecundùm Rom. & Nicel. *in l.* 2 *ff. de re iud. per clem. quādiu. de appel. & in auth. ſi tamen. C. ſi temp. appel.* & quia eadem eſt ratio in vtroq. licet Petr. de Anch. *conſ.* 274. determinauerit cōtrarium, cuius opinionem ipſe Rom. vbi ſuprà pluribus motiuis confutat. Balb. *deciſ.* 479.

21 Tempus appellādi currit minori, ſi fuit defenſus, & tutor eius vel curator interfuit ſententię, & ita ſecundū Bar. *in l. fi. C. ſi aduer. rem. iud.* procedit glo. *ibi, & in §. pupillus. in auth. de hære. & falc.* quæ allegat caſum de hoc *in §.* 1. *in auth. de appel. & intra quæ tēpora.* Secus ſi fuit indefenſus, & tūc procedat opi. Iac. Butr. qui tenuit tempus ipſo iure nō currere, *per legē fina. C. in quibus cauſis in integrum reſtitutio nō eſt neceſſaria.* Habebit tamen primo caſu remediū reſtitutionis in integrū ad totam cauſam ſeu ad appellandum, ſecundùm doct. *in d. l. fin. C. ſi aduerſ. rem iudic.* Balb. *deciſ.* 319.

22 Minori currit tempus ad appel. vel proſequendum appellationem, ad confectionem inuentarij, & in præſcrip. ſtatutaria. Iaſ. *in l. properan. § alio proculdubio. C. de iud.* Vezinus.

23 Appellatione vſo, & illam proſequi principis cauſa impedito, nō currit primi anni tempus, vt commune ait Dec. *in c. ex ratione. nu.* 6. *de appel.* at ſi iudicis inferioris ratione fuerit impeditus, cōcedetur illi alter annus, vt cōmune aſſerit & idem Decius & eodem in loco *nu.* 7. nec ea in ſpecie impedimentum, aut impedientem atteſtari opus erit, vt commune fatur Cagnol. *in l. in omnibus. nu.* 15. *ff. de reg. iur.* E. Suarez.

24 Contumacia expreſſa & doloſa procuratoris in veniēdo, aut appellando, nō tollit beneficiū appellādi principali infra decē dies poſt ſcientiā, ſecundum Bar. Sandit. & Cato. *in l.* 1. *§. ſi procurator ff. ſi quis in ius vo. nō obtem.* Bar. & An. Nicellum *in l.* 1. *§. ff quando appel. ſit.* Nam dolus procuratoris colludētis domino non nocet. *ff. de excep. do. l. ſi procurator.* Licet contrà ſenſerit Inn. *in c.* 1. *extrà vt lite non conteſt.* Balb. *deciſ.* 397.

25 Grauamen quando eſt ſucceſſiuum, vt quando quis detinetur continuè in carceribus, tempus appellandi nunquā currit, cùm ſemper grauetur. Bal. *in l.* 2. *C. de epiſ aud.* Iaſ. *in l. Prætor ait. §. ſi aliquando. nu.* 9. *ff. de noui ope. nun.* per textum *in cap. ex parte* 1. *de appella.* Vezinus.

26 Appellationis interpoſitæ apoſtolos, ſeu dimiſſorios libellos intra triginta dies à ſcientia ſententiæ latæ numerandos peti oportet. communiter aiunt Marant. *in praxi* 6. *part. ter. appellatio. nu.* 209. Nicolaus Ant. Grauat ad Veltrium *lib.* 7. *c.* 3. *nu.* 65. E. Suarez.

27 Apoſtoli aſſignati. Aſſignatus recipere Apoſtolos ſuper appellatione intra certos dies, nō tenetur omni die illorū dierū cōparere: ſed ſufficit ſi cōpareat vna ex ipſis diebus, & repetat Apoſtolos, ſecūdū gl *in verb. infrà in cl.* 2. *de app.* D. Prep. *in c. perſonas. col.* 7. *exe. eod.* nec etiā in termino per ipſum iudicem prorogato ad idem, ſecūdum do. de Rota *deciſ.* 410. *in nouiſ.* Balb. *deci.* 203.

28 Tēpus 30. dierū petēdorū apoſtolorū, currit ſcienti latā ſententiā, ſtatim à tēpore ſcientiæ. Magis cō. nunis, & æqua eſt opi. ſecun. Maran *in ſpec. in* 6 *par iud. nu.* 290. I Fichard.

29 Supplicationis inſtantia regulatur ſecundum inſtantiam appellationis. ita voluit gl. *in l. vnica. in verb poſt ſucceſſionem iudicis. circ. fin. C. de ſen. præfecti prætorio.* & ibi hoc annotarunt Bal. *num.* 2. Sal. *num.* 5. & idem Sal. *in l. fin. §. quis conſentaneum, nume.* 5. *C. de tempor. & repara. appella.* Bal. *in tract. ſtatu. in verb. ſtatuere. ſtatutary. numer.* 6. *ver. ſtatutum quod permittit recurſo contra aliquam ſententiam, ille recurſus debet regulari ſecundum quod regularetur appellatio, quantum ad tempus exercitij & terminationis eius.* Hyp. de Marſ. *ſing.* 88. & Nicol. Boer *in ſuis deciſ. q.* 247. *num.* 9. *in fi.* Licet autem Lanfr. de Orian. poſt Spec. aliter de iure reſponderit, *in tract. de arbit. in vlt. par q.* 2. *num.* 53. com. opi. eſſe contra allegatā gl. *in d. l.* 1. Quod inſtātia ſupplicationis duret tanto tēpore, quanto durat cauſa principalis: tamen pulchre conſulendo ſcribit, primum ſententiam communiori voto approbatam eſſe, per rationes & authoritates doct. ibi adductas. Rol. à Valle *in conſ.* 94. *nu.* 22. *cum ſeq. in* 1. *to. conſ.* Kirchouius.

30 Dies aſſignationis termini, non cōputatur in termino, ſecundum magis communem per Iaſ. *in l.* 1. *col. pen. ver. pro clara. ff. ſi quis cautionib.* Guid. Pap. *q.* 270. De quo vide quæ ſcribit Seb. Vant. *de nullit. c.* 9. *nu* 150. Bal. *in l. eos. §. ſin autem. C. de appell.* quid quando vltima dies termini cadit in diem feriatam? & dic, quòd debemus inſpicere præcedentem non feriatam non ſequentem, & ſic comparere eo die, ſecundum. Caſt. *in l.* 2. *num.* 2. *mem.* 6. *C. de temp. appel.* vbi *num.* 3. quòd quando quis comparet vltima die termini, nō eſt neceſſaria partis citatio: ſecus ſi intra terminum. Prędictam autem concl. dé citatione, vt quis cōpareat tali die, & ſic de termino in quo: vel intra talem diem, & ſic de termino intra quē, & dies vltima reperitur feriata, declara, vt per Caſt. *ibi d. l.* 2. *in fi.* vbi ſi dicatur, compareas intra 10. dies, & vltima dies ſit feriata: debes comparere die pręcedenti non feriata. ex iuribus ibi allegatis. Veziuus.

31 Dies aſſignata per iudicem ad aliquid agendum in iudicio, tota cedit: & ſic iudex vſque ad vltimam horam diei iudicialis expectare debet, teſte Bartol. *in l. liber homo. §. decem. ff. de verb. obl.* Quid quando dies termini cadit in diem feriatā? Quid de vltima die inſtantiæ, & quando iuriſdictio delegati expirat in die feriata? dic vt per Bar. *in l.* 2. *C. de tempor appellat.* Idem.

32 Bannitus non poteſt impunè offendi infra tempus datū ad appellandum, vt eſt communis opi. de qua Bened. de Vad. foro Sempron. *in repet. Felt. verſ. reus damnatus ad mortem.* vbi dicit hanc veram & communem opin. & ſi ſtatuto bannitus poſſet offendi. non poteſt offendi pater à filio. Bald. *in l. libertus. in fin. ff. de ſtat. hom.* ſed mulier prægnans benę poteſt offendi d. ſtatuto. Bal. *in l. Imperator. ff. de ſtat. hom.* ſi ſit bannita. Bonacoſ.

Quando

Quando prouocare non eſt neceſſe, & à quo appellandum non ſit.

TITVLVS XXIII.

DEfenſor qui non ad plenam cauſam, ſed tantùm allegandam cauſam abſentiæ admittitur, & inde atque procurator ad certum tantùm actum datus, non tenetur appellare. *l. liberto. §. ff. de neg. geſt. ſecundum Bar. in l. innitus. C. de procurat. l. maritus. C. eod. & c. nō inuiſtè, & ibid.* Goff. Io. An. Ancr. & poſt eos D. Ant. ita communiter teneri refert Bened. capr. *reg. 65. num. 17. & ſeq.*

2 Ab inſinuatione donationis non appellatur. nō. n. poſſunt conſanguinei donantis à tali inſinuatione appellare propterea quod nō grauantur: & ſic ceſſat appellatio. *l. 1. ff. de appellat.* Rebuff. *in coment. in conſtit. reg. in tract. de don. art. 1. in gloſ. nu. 11.*

3 Sententia lata contra ſtatutū particulare loci eſt nulla, ſec. Bald. *in l. 2. c. quando prouoc. non eſt neceſſ.* Bart. *in l. cùm prolatis. ff. de re iud.* dummodo ſit incluſum in volumine ſtatutorum: alias ſecus. idem Guido de Suſa. *in ſuis quæſtionibus ſtatutorum in 3. col.* & Fel. *in cap. 1. ext. de re iud.* Balb. *deciſ. 166.*

4 Appellatus inuito appellāte poteſt vti appellatione ipſius appellantis, & eam proſequi. *cap. 1. de appel. in 6. l. fi. n. c. quando prouoc. non eſt neceſ.* Bar. *in l. ſi quis libellos. C. de appell.* Alex. *conſ. 36. num. 15 in 4. vol.*

5 Appellationi aduerſarij aduerſarius adhærreſcere poterit, dūmodo intra decē dies id agat, quòd ſcilicet communis vtriq; parti habeatur. commune ponit amicus noſter Nicolaus Antonius Grauat. ad Veſtrium *lib. 7. cap. num. 49.* E. Suarez.

6 Appellari an poſſit à ſentētia iudicis recurſus? & dic quòd non, ſecundū Rom. *conſ 27. col. 2. conſi. 261. in princ.* Abb. *in cap. venerabilis. num. 40. de naeccur. conſil 2. col. 2. conſil. 38. col. 2. lib. 1.* Pract. Pap. *for. lib ad eoprom. ſum. verſi. nec reductio. col. ſi.* & hęc opin. verior exiſtimatur, licet aliqui cōtrarium voluerint, vt Baptiſta à S. Blaſio *trac. de arb q. pen.* Diſtingue tamen, vt per Rom. *d. conſ. 261. col. 2. verſic. tertia fuit.* vbi alle. Bald. *in l. vnica. C. de his quæ pæn. no.* quòd aut iudex recurſus grauat in modico: & tunc ab eius ſententia non appellatur, aut enormiter, & ſecus. quam opin. ſequitur Rom. *ibi* & inde Alex. *conſ. 106. nu. 6. nu. 15 lib. 3.* Boer. *q. 284. col. 9. & ſeq.* Socin. *Reg. 24. appellatio. 15. fall.* De quo vide etiam Bald. *in Rubr. C. de appell. verſi. Sed nunquid tute Cane.* Rom. *d. conſ 27. verſ. aut dictum fuit quòd vt arbitrator quòd appellari non poſſit.* Nam aut arbitrator lædit in modico, & eius ſententiæ ſtandum eſt, aut enormiter lędit, & tunc nō appellātur, ſed petitur reductio ad arbitriū boni viri. ſequitur Rom. *conſ. 265.* Iaſ. *in l. nemo pōt 1. lect. nu. 65. de leg. 1.* & eſt cōmunis opin. per Abb. *conſ. 77. col. vlt. lib. 2. in fi. de appell. col. 22. num. 101.* cuius dicta tranſcribit Soc. *Reg. 24. appellat. 11. fall.* Vezinus.

Quorum appellationes non recipiantur.

TITVLVS XXIIII.

SI iudex ad quē abſque cognitione ſaltem ſummaria appellationē ſtatim recipiat, pōt ab eo appellari, & fortius ſi cōcedat inhibitorias, ſecundū Bar. *in l. 1. in fi. C. quorū appel.* facit *cap. Romana. §. ſi verò vocatus. de appell. in 6.* & quod not. Spec. *eod. tit. §. de officio. verſi. ſed quæritur.* Niſi ipſi iudici conſtarat per exhibitionē ſentētiæ & appellationis, eſſe appellationē ad ſe deuolutā ſecūdū dom. de Rota *in nouiſ. dec. 11. incip. fuit dubitatū.* quod eſt de mēte Io. And. *in d. §. ſi verò.* dū dicit, ꝙ cauti appellātes portant ſecū ſentētiam & appellationē, quas oſtendunt iudici ad quē cōſtet appellationē ad eum deuolutam. Bald. *deciſ. 466.*

2 Appellatio à reformatione. Si ſtatuto loci, vt eſt in Cherio, caueatur, quòd qui ſemel à ſententia appellauit, nō poſſit iterum appellare, & lata ſententia à qua fuit appellatū, iudex appellationis pronunciauerit ſentētiam nullam, & etiam illam reformauit, à tali reformatione iterū poterit appellari: quia dictum ſtatutum loquens de ſentēria debet intelligi de valida, non de nulla, quæ non eſt ſententia. *l. 4. §. condemnatū. ff. de re iud.* ſecundū Cun. & Nicel. *ibi.* facit quod tradit Barto. *in l. 3. §. 1. ff. quod vi aut clam.* Balb. *deciſ 472.*

3 Iudex, vel ſimilis officialis cōdēnatus in ſyndicatu ob dolum commiſſum intuitu officij, non poteſt appellare, vt per Iac. Butr. Cyn. & Bar. & alios communiter *in l. nullb. C. quorum appell.* & Spec. *in §. in quibus. in tit. de appellatio.* & in Regno etiam ſententia promulgata cōtra officialem in ſyndicatu habet executionem paratam, & ob appellationē non retardatur exequutio ipſius ſentētiæ, præſtita cautione de reſtituēdo in caſu retractationis per eum in cuius fauorem ſententia præmemorata exequuta fuerit, vt eſt text. *in pragmatica 38. Regiæ dignitati.* Sed vbicunque officialis iſte eſſet iniuſte cōdemnatus in ſyndicatu de cōmiſſis, vel omiſſis in adminiſtratione officij, poteſt ſupplicare ad ſuperiores. & ſupplicatio nō erit ſibi prohibita, ſicut appellatio. *l. ſi. C. vt lite pendent. auth. quæ ſupplicatio. C. de prec. Imperat. offeren.* cum ibi not. per Doct. & ita ſeruatur in praxi in terra eccleſię, vt refert Grāmati. alios citans *in deciſ. 35. nu. 4.* Viuius *opin. 423.* & Balb. *deciſ. 468.*

4 Appellare cōfeſſus & cōuictus non poteſt. *2. quæ. 6. c. ſunt quorum. l. 2. C. quorum appellat. non recip.* idque procedit non tantùm in ciuilibus, ſed etiam in criminalib. iux. not. *in glo. d. l. 2.* & ita communiter teneri refert Bene. Capra. *in tractatione notarij, poſt reg. 65 poſita 4. memb. nu. 113* niſi allegaret aliquam iuſtam cauſam contra ipſam confeſſionē & probationem, quo caſu in arbitrio iudicis relinquitur an deferatur appellationi, vel procedatur ad executionem. glo. *d. l. 2. & in lege abſtinendum. C. quorum appellat. non recipiuntur.* Ben. Capr.

5. Appellans confeſſus ſponte, etiā ſi teſtibus conuictus nō ſit, nec in ciuilibus, nec in criminalibus regulariter auditur, & ſic ad appellandū nō admittitur aliquo modo. text. eſt *in c. cum ſpeciali. §. porro, & in c. Romana. §. ſi autem. de appellatio. in 6.* vbi Io. And. Domi. Francus, Abb. & cæteri cōmuniter *in d. §. porrò*, Capella Toloſana, & ibi Aufre. *nu. 176.* Corn. *conſil. 159. num. 2. vol. 1.* quorum ſententia communis eſt, de cōſuetudine quoque obſeruatur, teſte Catterio *in pract. crim. in prin. num 17.* In contrariam verò partem inclinauere gl. *in d. §. porrò*, & plerique alij tenentes admittendam eſſe appellationem eius, qui ex propria tantum confeſſione damnatus fuerit: ſed opinio hæc procederet, iudicio meo, ſi cauſa iuſta expreſſim fuerit in appellatione dicta, tūc enim eſt admittēda appellatio, gl. eſt *in d. §. ſi autem. in ver. mandetur.* eum qua tranſeunt ibi omnes, & Dec. *in ca. 3. & in c. conſuluit. in 1. de appellat.* notat Bar. *in l. à ſententia. ff. de appel.* Cuman. *conſ 60.* & Lanfran. *in clemen. diſpendioſam. de iudic.* Vbi verò error, ſeu alia iuſta cauſa in appellatione nō allegaretur, tūc quippè procederet prima opinio cōmunis, & iudex non obſtante appellatione ſimpliciter interpoſita, ſentētiam exequi poſſet, vt clarius, & latius proſequitur Follerius *in pract. crim. in ver. pœnis debitis ſeruantur. ſub n. 6.*

Et quamuis confeſſus appellare nequeat, tamen confeſſus ipſe poſſet dubio procul opponere de nullitate proceſſus. ita Ang. *in l. ſi vacantia. col. 10. verſ. de vno artic. C. de bonis vacan. lib. x.* & licèt Bar. *in l. ſi confeſſus. de cuſto. reo.* & Bal. *in l. mercalē. de condi. ob tur. cau. & in l. 2. C. de re iudi. & in l. quod mulier. ſoluto matri.* ſentiant contrarium, nihilominus in regno ſemper vidimus obſeruari opin. Ang. tāquam tutiſſimā, & veriſſimā.

Necnon confeſſus valeret quoque opponere de iniuſtitia manifeſtiſſima proceſſus, quæ quidem iniuſtitia euidēs æquiparatur nullitati, *c. inter cæteras de ſenten. & re iudi.* vbi etiam Abb. Fely. & cæteri omnes, Bald *in l. 1. C. quæ ſententia reſcin. nō poſſ.* Paul. de Caſt. *in l ſerno inuito. §. tum Prætor ad Treb.* Imol. & Fely. *n. 40. in c. quoniam contra de probat.* Alex. *conſ. 77. num. 3. vol. 3. & conſ. 39 n. 25. vol. 6.* Afflict. *deciſ. 39. n. 5.* Peruſi. *in c. dilecto. q. 55. de appel.* Alciat. *in tract. de præſump. regul 3. præſump. 9. n. 25.* & Dec. *conſ. 8. n. 5.*

Et de hoc mirandum quippe non eſſet, ſiquidem, vbicunque iniuſtitia foret notoria, tunc abſque dubio aliquo recederetur à regula iuris communis, ita Dec. fœcunde *in l. vt vim, n. 26. ff. de iuſt. & iur.*

Imo concludo, quod ab omnium ſententia etiam Principis appellari poſſet, vbicunque ſententia ipſa contineret manifeſtam iniquitatem, ſecundum Peruſi *in rub. col. 3. de appellat.*

Imò etiam aduerte, quòd ſententia notoriè iniqua, eſt ſimiliter nulla, textus eſt *in d. c. inter cæteras.*

Et denique ſententia ipſa manifeſtiſſimè iniqua nunquam tranſit in rem iudicatam, ſecūdum Abb. *in c. ex borea. de re iud.* Autri. *in c. ſuam. de pœnis.* Card. *in clem. 1. §. pen. de foro competen. & in clem. 2. §. rurſus. de re iudi.* Marſ. *in pract. crim in §. ordino, n. 15.* & Iaſ. *in l. de periurio. de iu. lis. iur.*

Et hinc eſt, quod ſi reus confiteretur in iudicio ſe Titium occidiſſe, nō poſſet vtique tūc vllo modo ad pœnam mortis condemnari, niſi de corpore occiſi conſtaret, vt firmat Ang. *in l. certum. in prin. de confeſ.* & Bal. *in c. at ſi clerici. de iudi.* & iſto nempe caſu ſi condamnaretur cōfeſſus ex allegatis, & ex notoria iniuſtitia, poſſet appellare. Viuius *opin. 51.*

6 Appella

6 Appellationi in cauſa criminali non eſt deferendũ,quãdo reus cõfeſſus & cõuictus eſt,idq; nõ ſolum in quinque illis criminibus,nẽpè homicidij,veneficij,adulterij, maleficij, & viæ publicæ,de quibus Docto.cõmuniter cõcordant *in l. y. C. quor.appell.non recip.* vt atteſtatur Igneus *in l. & ſi certus.in prin nu.10.ff.ad Syllean.* ſed etiã generaliter in omnibus aliis:vt atteſtatur Imola *in l.fi.§.iuſſus.nu 8 ff.de appellat.* Butrig. *in trac. de notorio.art.4.nu.*56.Duenas *regul.*156.*in fin.*Dec. *in c.cũ ſpecialis,§.porrò.nu.*4.*de app.*Et licet reus fuerit cõfeſſus tãtùm,& nõ cõuictus,nihilominus ſi cõfeſſionẽ illã nõ reuocauerit, nõ defertur appellationi,ſed poteſt iuſtè morte tradi.com.dicit Didacus *in quæſt.*23 *ver.*2.*concl.*Bald *in l.*1.*nu.*10. *verſ. interdum autẽ.C.ne ex delict.defunct.*quẽ refert Aug.*ad Ang.de maleſi.in verb.preſente Caio.nu.*21.& Apoſtil.*ad deciſ.Toloſa.*176.& hoc procedit tã de iure ciuili quàm canonico.commu. atteſtatur Boſſ.*in tit.de appel.nu.*27.Bald.tamẽ *in l y.C.quorũ appel.nõ recip.nu.*11.dicit quod ad hoc vt poſſit reijci appellatio, requiratur vtrunq;,vt ſcilicet cõfeſſus & conuictus ſit,& hãc dicit com. opin. Antonius Gomeſ.*ra.*13.*delict.nu.*31.etiam ſi ageretur de crimine læſæ maieſtatis.refert Suarez *in ſuis repet.nu.*5. *in fin.* Clar.*d.lib* 5.*§.fin.q.*94.*in princ.* P.Fichard.& Bonac.

7 Cõfeſſus & conuictus non appellat.Nam quando reus eſt ſpontè confeſſus & conuictus,vel delictum eſt notoriũ, poteſt iudex ſententiã exequi,appellatione interpoſita non obſtante,& ſi aliter facit peccat.Et ita eſt commu. opin. de qua Rolan.à Valle *in conſ.*73.*nu.*26.vide omnino Petr.Duen.*regu.*156.Clar.*q.*66. *Bonacoſſ.*

8 Quæro,an ſpontè confeſſus audiatur appellãs?Reſp.quòd non; ita probat tex.*in l.obſeruare curabit.C.quo appel.non recip.* Et hanc opin.tenet gl.*cap.quicunque.*2.*q.*6.*cap.cum ſpecialis.§. porrò.de appel.in* 6.Et ibi tenet Abb.*nu.*5.Præpoſ.*nu.*7.Franc. *nu.*5.Eandem opin.firmat Bart.*in l. creditor §.iuſſus.nu.*2.*ff de appel.*Rom.*ſing.*625.Et eam dicit eſſe communem Anto. de But.*in tract.de notorio.art.*4.*num.*56. Mich.Graſſus.

9 Sed quæro,an hoc tantummodò habeat locum in criminibus *in d.l.obſeruare.*enumeratis?Reſp.Diuerſæ ſunt ſententiæ. Nam Cy.*in d.l.* exiſtimat quòd ſic, & dicit hanc ſententiam ſibi videri æquiorem,& eã magis ſibi placere,dicit Alb. *ibi,nu.*2.& ante eos tenuit Azo *in ſum illius tit.*& eam dicit de rigore iuris veram Imo.*in d.§.iuſſus.num.*8.

Contrariam tamen ſententiam dicit communem idẽ Ant. de But.*in d tract.de notor.art.*4.*nu.*56.Eandem dicit eſſe communem Ioan.de Imo,*d.§.iuſſus.* Idem.

10 Appellatio in notoriis.Licet in notoriis nõ admittatur appellatio in criminalib.*c.cùm ſit Romana.c.peruenit.& c.conſuluit.extrà de appell.*illud limitatur,niſi quãdo tale notoriũ haberet aliquas probabiles excuſationes, vt poteſt habere, iuxta not.*in c.*1.*de offic.delega.in* 6.& per Inn.*in c.veſtra.de cohabit.cler.& mul.*vt quia ille,qui interfecit hominem in conſpectu populi,dicit ſe feciſſe ad ſui defenſionem,vel quòd erat bannitus,quem ex forma ſtatuti licebat occidere:quia tũc debet admitti eius appellatio,ſecund.Panorm.& Do. Pippo. *in d.c.conſuluit.* Nicel.*in l.creditor.§.iuſſus.ff.eo.* & notatur in iuribus prædictis. Balb.*deciſ.*450.

11 Carcerãdus nõ appellat,ſi ſe ad carceres videt duci.com. eſt opin.Clar.*§.fina.quæſt.*46.*verſ.ſed quid.* Bonacoſſ.

12 Appellatio recepta.Et ſi appellatio admitti nõ debuerit, vel ſuper ea procedi,quia ſentẽtia tráſierat in rẽ iud. vel alio reſpectu erat exequẽda:ſi tamẽ de facto fuit recepta per iudicẽ ad quẽ,& corã eo eſt per partes proceſſum in cauſa ipſius appellationis, poterit ipſe iudex cognoſcere & pronuntiare ſuper ipſa appellatione,& de iuſtitia ſententiæ,ſecund.Inno. ſingulariter *in c.cùm dilecta.extr.de reſcript.in c.cùm Bertoldus. ext.de re iud.*quẽ ſequuntur Ant.& Imo.*in d.c.cùm dilecta.* Panorm.*in c.cùm contingat.extrà,de offic.deleg.in* 2.*col.*Bald.*in l.liberas.§.verum ff.de offic.præſid.* Rom.*in l.admonendi:verſ.*9. *fallit.ff.de iureiu.*Felyn. *in c.a.inter cæteras.ext.de re iud.* Item ſi fuerit per iudicem admiſſa probatio,quæ nõ debebat admitti parte tacente,nec contradicente, putà quia poſt dilationẽ ad probandum,vel contra iuramentum, aut formam ſtatuti, tamen valebit probatio,ſecund.Bald.*in l.certi condictio.§.quoniam.ff.ſi cert.pet.*& ibi d.Alex.*in* 3.*col.* Bald.& Sal.*in l.fi.C. de non nu.pec.*Bart.*in l.inter ſtipulantem.§.j.ff.de verb.obli.*Panorm. *in d.cap.cùm contingat.* Balb.*deciſ.*244.

13 Appellatio cui negata. Manifeſtè cõuictus non appellat, ſecũd.gl.& Bart.*in l.addictos.C.de appel.*in notoriis enim nõ admittitur appellatio.*c.Romana.§.ſin autem.de appel. in* 6.vult Bal.*in l.y.circ med.C.quorũ app.*Secus in nõ manifeſtè cõuicto, vel in cõfeſſo tantum,quia poteſt appellare, ſi in appellatione dicat ſe cõfeſſũ per errorẽ,vel aliã cauſã legitimã contra cõfeſſionẽ alleget,ſecund.Ioã.Andr.*in d.c.Romana.*Angel.& Alb. *in d.l.y.*eſt de mẽte gl.*in verbo,vel alio modo.in c.cùm ſpecialis.§. porrò.de appel.*Bart.*in l.creditor.§.iuſſus.ff.eod.* Balb.*deciſ.*462.

14 Ab omiſſa expen.condenatione poteſt appellari,ſecund. Ang.& Im.*in l.fi.§.fi.ff.de appell.* niſi victus appellauerit:quia tunc victor non poteſt appellare,propter omiſſam condẽnationẽ expen.cũ in cauſa appellationis ſui aduerſarij poſſit proſequi grauamẽ expen.*l.fina.C.quorũ appell.*quod non procederet,quãdo iudex à quo abſoluiſſet victũ ab expenſis,& quãdo victus tantum appellat in partibus contra ſe facientibus:nam tunc victor debet appellare reſpectu expen.nec procedit *d l. fina.*ſecund.Inno.& Fel.*in c.ſignificauerunt.extrà de except.* Panorm.*in c.cùm Ioannes,col.vlt extrà de fide inſtr.*primum etiam tenent Domini de Rota *in nouiſ deciſ.*356. Balb *deciſ.*458.

15 Quæro,An poſſit appellari à ſententia de exequẽdo?Reſp. in hac q.Bart.ſibi contrarius eſt.Nãq; *in l.ab executione. C. quo. app.nõ recip.* exiſtimat appellationẽ admittendã eſſe.At diuerſum ſentit *in l.ab executore,ff.de appell.* quod ſcilicet appellari nõ poſſit.Hãc dicit eſſe comm.Corn.*in conſ.*71.*vol.*3. & ita firmat vt verã *deciſ.Neap.*34 Ant.Capi.Grat.*cõſ.*16.*vol* 2. Ruin.*cõſ.*80.*vol.*5.Eandẽ dicit eſſe comm.Alex.*in cõſ.*95.*vol.*2.& firmat Specu.*tit.de exec.ſent.§.pen.verſ ſed ſecundum.* Mich.Graſſus.

16 Quæro,Si partes conſentiant,vt iudex ſententiam ferat ſecundũ conſiliũ ſapientis,an nihilominus permiſſa ſit appellatio?Reſp.quòd ſic,ita tenet *Bar.in l.ſi conuenerit.ff de re iud.* & ibi Alex.dicit hanc eſſe comm.opin.& tenet idẽ *Bart.in l. ex cõſenſu.ff.de appell.*Solus enim conſenſus nõ tollit remediũ appellationis, niſi expreſſa interueniret renunciatio. Idem.

17 Appellans conuictus,ſimul & confeſſus tam in criminalibus,quam in ciuilibus non auditur, nec à iudice,qui ſententiam pronũciauit,nec ab eo,ad quem pronunciatũ eſt,*l.*2.& ibi Gloſ.*Bart.*& omnes.*C.quorũ appellat.nõ recip. Aret.in tract.maleficiorũ in ver.præſente caio,*Glo.*Abb.nu.*5.*Præpoſ.nu.*7.Francus *nu.*5.& cæteri *in c.cum ſpecialis.§.porrò.de appel.*vbi D.c in mediũ retulit illam eſſe com.opin.cui accedunt etiã Dyn. *Bart.*Imol.& *Aret.*qui pariter dicunt communẽ fore *in l. creditor,§.iuſſus.ff.de appel.*Affred.*deciſ.*451.& cumulatiſſime tradit Carreri *in pract.crim in princ.*& ponit pro regula cũ octuliuit.*Petr.*Duennas *in reg.*156.conuictus legitimis probationibus,& ſequitur *Boſſius* quoq; *in ſua pract.in tit.de app n.*27.

Sed opinio hæc communis de plano nẽpè procederet, locúmq; obtineret in atrocioribus criminibus,tũc enim Reus voce propria ſpontè confeſſus,& teſtibus plenè conuictus appellans non audiretur,verum poſt latam ſentẽtiam incontinenti,& immediatè fieret quippè executio,*vt d.l.y.C.quorum app.nõ recip.& l.ſi.C.de cuſto.reo.& l.cuſtodias ff. de pæ. iudic.*

Imo ſi Reus ipſe poſt ſententiam latam vellet incontinenti appellare,nõ vtique auditur vllo modo,atque eius appellatio tanquam calumnioſa penitus reijceretur,vt diſponitur *in d.l.y.*vbi determinatur,quod homicida,veneficus,maleficus, adulter,& is qui manifeſtam violentiam intuliſſe probatur, ſi voce vtique propria confeſſus ſit ſpontè crimen,& teſtibus plenè conuictus reperitur,non auditur appellans,præſertimque in caſibus,& criminibus expreſſis.

Et aduerte vtiliter hic,quod hoc ampliat Glo.& Bal.*in præcitata l.y.*procedere etiã in aliis minoribus criminibus extra illa quæ ſunt ibi expreſſa,vt Reus appellare tunc non poſſit, & ſi fortè appellauerit,non erit minimum audiendus. & licet *in præmemorata l.y.*Iac.But.ſentiat contrarium,tamen Bal.ibi accuratiſſime tollit omnia eius fundamenta.

Cæterùm illa comm.opin.ita explanata procederet equidẽ duobus concurrentibus,vt appellandi remediũ tollatur. primum itaque erit,quod Reus ſit teſtibus plenè conuictus,qui luce clariorem probationem oſtendant.ſecundum verò erit, quòd ſpontè,ſuaptéq; natura idem Reus abſque impedimento aliquo cõfeſſus fuerit.iſtis enim,vel ipſorum altero deficiẽte,nõ denegatur vllo pacto appellatio, vt firmat Gl. Bal.& alij vnanimiter,& cõcorditer omnes *in allegata l.y.* Viu.*opi.*50

18 Appellari nequit à ſententia interlocutoria de iure ciuili, ſecund.Bart.Paul.Caſtr.cæteróſq; cõmuniter per tex.ibi *in l. y ff de appell.recs.*Gl.Bar.& Ang.*in l.fi.C.de ſent.& interlo.omnium iud.*Bart.& Bald.*in l.y.C.de epiſc.audiẽt* Maſant.*in tract.*

*iudiciorum in 6.par.3.part.actu.2.nu.*292.& Ioan.de Amicis *cõſ.* 128.*nu.*2.vbi explanat iſtam eſſe commu. opin.legiſtarum, & ponit hoc pro regula cum tribus limitationibus Lanfran. *in cap.quoniam contra.de probat.in cap.*10.*de interlocutoriis. & appellat.nu.*68.& Petr.Duennes *cum* 14 *fallentiis in regula* 52.appellari à ſententia interlocutoria,& cum vna limitatione Ferrarié.*in ſua pract.Papienſi in forma appellat.ab interlo.in §.fuiſſe.*

Cæterùm eandem regulam limito vltra alios etiam, quod appellare ſimiliter liceat à ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij,quia non,eſt mera interlocutoria,ſed mixta,ita Creſcen.*deciſ.*182.& Gom.*deciſ.*1.*&* 83.

Et deciſionẽ hanc iudicio meo crederẽ poſſe de plano procedere,vbicunque per ipſam abſolutoriam ab obſeruatione iudicij imponeretur perpetuum ſilentium,tunc enim illa haberet dubio procul vim diffinitiuẽ,ſecundũ Bald.*in auth qui ſemel.col.*4.*in caſu illius authent.*C.*quomodo,& quando iudex.*

Nec obtinere poſſet etiam locum in caſu Bart.*in l.Titia.ff. de accuſ.*& Iaſ.*col.pen.in l.properandum.§.& ſi quidem.*C.*de iudic.*aſſerentium reum ſoluentem debitum,pendente iudicio, non abſolui tunc diffinitiuè, ſed nempè abſolui ab obſeruatione iudicij,quæ abſolutio habebit vim diffinitiuæ.

Et denique procedere quoq; poſſet in aliis caſibus poſitis, & expreſſis per Philip.*in c.cum ceſſante col.fin.de appell.*vbi explicat quando huiuſmodi abſolutoria poſſit eſſe diffinitiua.

In cæteris autem omnibus caſibus generaliter,& indiſtinctè procedi vllatenus nõ poſſe,hac ratione ſuadeo, & demõſtro:nam regulariter abſolutoria ipſa ab obſeruatione iudicij dicitur interlocutoria,cùm non diffiniat negotium principale,ſecundum Bald.*in d.l.properandum §.& ſi quidem, & in d. auth.qui ſemel col.fin.*& Glo.*in l.& hoc nũ ff.ſi ſer.vend.* Io. de Imo.& alios *in cap.examinata de iud.*

Et Spec.*de offi.iudi.§.de ſeruit.ver.quid ſi opponens,*vbi concludit, quod ſi reus abſoluitur ab obſeruatione iudicij propter ineptam actionem propoſitam contra eum,quod tunc abſolutoria ipſa ſententia dicitur interlocutoria.

De iure verò canonico contrarium ſancitum reperitur,appellatúrq; ab interlocutoria,vt voluit Bart.*in l.j.§.ſi.ff.à quib. appel.non licet.*Berous *in quæſt.familiaribus q.*52.*nu.*9. Maranta *vbi ſuprà,*& omnes canoniſtæ communiter *in cap.ſicut Romana.de reſcript.*vbi Ripa *num.*20.*cum aliis ſeq.*indicat iſtam eſſe canoniſtarum opinionem.

Imò appellari ab interlocutoria ad ſummũ etiam pontificẽ poteſt,*cap.de appellationib.de appell.*Ioan.Crot.*cõſ.*87.*n.*14.

Necnon ab interlocutoria Vicarij appellari poteſt ad Epiſcopum,ita Card.Puteus *deciſ.*15.*de appel.*

Et ſimiliter ab interlocutoriis Vicarij foranei ad Epiſcopum,vel Archiepiſcopum appellare licet,ſecundùm Modea. *deciſ.*133.& Gom.*deciſ.*j.*&* 27.

Sed retenta prima opinione de iure ciuili aduerte,ꝙ appellari minime debet,ac permittitur ab interlocutoria quotieſcunque grauamen illatum per appellationẽ à diffinitiua reparari poſſet,vt firmauerunt Cy.Paul.Caſtr.& cæteri omnes *in l.poſt ſententiam.*C.*de ſent.& interloc.omn.iud.*Bald.Ang.Salyc.Paul.Caſt.Fulgoſ.Iaſ.& omnes *in l.arbitrio ff.qui ſatiſd.cogan.*aaa.Imol.Paul.Caſtr.aliiq; omnes cõcorditer *in d.l. q. de appel.recip.*& Io.de Amicis *in d.conſ.*128.*n.*4.*& ſeq.* vbi ita cõſuluit,nũciauitq; iſtorũ opinionẽ cõmunẽ eſſe,ac nullũ profectò habere contradictorẽ.tamẽ reperio Petrum de Beninteodis *deciſ.* 40.ſimul cum Bald.aliiſq; ſignatis per eum aſſerere,& concludere expreſsè contrarium. Viuius *opin.*52.

19 Appellari nõ poteſt à ſententia arbitri,nec reclamari,nec reduci ad boni viri arbitrium de iure ciuili,etiam in caſibus, in quibus oritur actio ex cõpromiſſo: & ſic ab arbitris ipſis, qui compromiſſo iure perfecto,& partium voluntate adeuntur appellari non poteſt.*l.j.*C.*de arbitr.*vbi Bald.& Imol.Areti.Alex.*nu.*19.Iaſ.*nu.*56.*in j.lectura,*cęterique omnes *in l. nemo poteſt ff.de leg.*j.qui ad lucem adducũt iſtam eſſe communem opinionem contra Bart.ibi contrarium aſſeuerantem,& Maranta etiam *in tract.iudiciorum in 6.par.in cap.de appel. numer.* 259.*fol paruo* 184.

¶ Imò generaliter traditum eſt à iudicibus, quos cõmunis conſenſus elegerit prouocari non poſſe,*cap.a iudicibus* 2.*q.*6.

¶ Et appellatio à ſententia arbitri ideò non valet, quia nõ eſt ſententia,ex quo ex ea non naſcitur actio in factũ, Cardi. *in clem.j.q.*7.*de appell.*

Sed limitatur primò hæc communis ſententia non procedere de iure canonico,nã eo iure à ſententia arbitri licet appellare,ſecundũ Gloſ.*in d.c.iudicibus,*Hoſt.& Ant *in c.quintanallis.de iureiur.*Anch *in clem. ſæpe de verb. ſign.* Gloſ. Hoſt. Io. And.& Abb.*in c.*2.*de arb.*Bal.& Sal.*in d.l.j.*& Alex. cum aliis multis aggregatis per eum *in d.l.nemo poteſt,nu.*21. vbi prodidit iſtã eſſe commun.opin.atque in practica obſeruari.

Limitatur etiã ſecũdò non habere locũ in ſententia arbitrorũ iuris,electorũq;ex forma,ac neceſſitate legis,pręcepto iudicis,vel ſtatuti inter cõiunctos,à qua poteſt appellari,ſecũdũ Gl.& Doct.& Alex.*in l.arbitrio in v. appellare.ff. qui ſatiſd.cog.* Bar.*in l.j.*C.*de nouo codice componendo,& in l.fi in* 11.*not.*C.*de iud.* Io.de Imol.*in l.*1.*circa fi.ff ſol.matrim.*Paul.Caſtr.*in l.à diuo Pio in princ.ff.de re iud.*Ant.*in d.c.quintanallis,*Oldra.*conſ.*16. Domi.de ſancto Gem.*in c.ab arbitro q.*6.*de offic.deleg.*Ang.*in l.apertiſſimi.*C.*de iud.*Maranta.*in loco prælocato,nu.* 261. *& ſeq.*vbi docet practicam Regni Neapo.circa hoc,& huic opinioni inhęret etiam Iaffred.*in deciſ.*467. vbi narrauit, ità per Doct. communiter teneri.

¶ *Aliàs* vero limitationes vtiliſſimas ponit & diſcurrit Bertachi.*in ſua repert.in v.appellatio ab arbitro,*vel à ſẽtẽtia arbitri iuris nõ valet,& Io.Thi.Lingonẽſis *in ſcholiis ibi* Viui⁹.*opi.*53.

20 *A*ppellari licet non poſſit ab executione *l.ab executione. C.quorum appellationes.l.ab executore ff.de app.*illud tamẽ fallit in ſententia lata de exequẽdo vel nõ exequẽdo. *Ita voluit gl.in verb.ab executione in d.l.ab executione.* Et huius gl. ſententiam cõem eſſe,& ſeruari inquiũt Lanfran.de Oria.*in repet.c. quoniã.c.*10. *de interloc.& appel.nu* 60.*v. poterit tamen appellari.* & Barth. Soc. *in tract.fallen regul* 24.*incip. appellatio in qualibet cauſa permiſſa eſt n.*2.*ver fallit in executione.*Sed cõtrariã ſententiam,ſcilicet,appellari a ſententia executionis, ſiue de exequendo,non licere.multi alij Doct.eamq;magis communem opinionẽ eſſe voluerunt, Alex.de Imo.*in.conſ.*95.*nu.*4.*v.quod autem à ſententia in* 2 *lib.conſ.*Petr .Phil.Corn.*in con.*71.*nu.* 20. *in fi.in* 1.*vol.conſ.*Phil.Dec.*in cap.nouit.num.*4 *extrà, de appel.* Rol.à Valle.*in .conſ.*43.*nu* 5.*in* 1.*tom.conſi.* Kirchou.

21 Appellare non licet à ſententia principis,Senatus,vel Pręfecti prætorio.*l.j.ff.à quibus appel.nõ licet.l. præfecti.ff.de minor.* Guido Papa *in ſuis deciſ.q.*50.Supplicare & reclamare tamen ab ea licebit.*l ſi quis aduerſus.auth.qua ſupplicatio.C.de.precib. Imp.off.*Hypp.de Marſ.*in ſing.*647.*gl.in v.ſupplicauit:* & Doct. *in.cap.ex literis.* 11.*de reſt. in integr.* Propterea inquit ibi Abb. quod in omni materia legis,re ſcripti, vel inſtrumenti, vbi non liceret appellare, ſemper ſit licitũ ſupplicare, cũ ſint diuerſa remedia appellatio & ſupplicatio. Et hanc cõem opio. eſſe Doct.inquiũt Phil.Dec.*in l.fina.nu.*50.*C.de edict. diui Adriani tollen.*& Rol.à Valle *in conſ.*94.*nu.*4.*in* j.*tom.* Kirchouius.

22 A ſententia in poſſeſſorio lata,nõ appellatur,cõmuo.dic. Alc.*conſ.* 386.*in prin.* Et idem eſſe dicendum de quolibet articulo in cauſa poſſeſſorij occurrenti.In fine tamẽ eiuſdem cõſ. dicit quod poſſet hoc caſu dici de nullitate.Et quod ita concludant omnes *in l.*1.*C.ſi de momen.poſſeſ.* Vezinus.

23 A ſententia lata ſuper mero poſſeſſorio,de iure ciuili indiſtinctè non appellatur.eſt cõmunis opin. *cont.* Bart. & Ang. ſec. Deci.*in conſ.*28.*vol.*j.& ſec. Alex.*conſ* 2.*in.fi.vol.*3.

*F*allit,ſi iudex appellationem admiſerit, quia poterit ſeus obtinere,ſec. Alex.*ibidem.* M. Chætian.

24 Appellatio. Licet regula ſit,quòd iure ciuili ab interlocutoria nõ appelletur,teſte Bar.*in l pe.C.quor.appel.in l.* 2. *&* 3. *ff.de app.recip.*ſecus tamẽ eſt iure can.*c.vt debitus.*vbi Dec. 4. not.& *c.ſuper eo* 2.*in* 2.*not de app.*Ang.*conſ.* 107.115.Guid. Papa.*q.*36.*nu* 72.85.Quæ quidẽ Reg de iure ciuili perpetua non eſt,teſte eodem Guid.*q.*10.*&* 75.pręſertim quãdo appellatur à carcere vel tortura quando grauamen eſt irreparabile.*d.l.*2. *de appel.recip.*not.Docto.*in l quod iuſſit.ff.de re iud.* Itẽ quando interlocutoria negotij ſubſtantiam tangit: vt putà,ſi quis minor aut maior pronuncietur,aut prodigus aliàſue inhabilis,*l.intra vtile ff de minor. Dec.in l.in eum bonis ff.de verb.obl.*Itẽ admittitur appellatio quando interlocutoria lata eſt ſuper legitimatione perſonæ,ex not.per Iaſ.*in l.arbitro. col* 3. *ff. qui ſatiſd.cog.*Bal.*in marg.verſ appellatio.q.*8. Rurſus quãdo iudex pronunciat probationes aut teſtes admittẽdos nõ eſſe,ſecundum Corn.*conſ.*35.*in prin.lib.*j.Item quãdo interlocutoria executionem inferetur,veluti ſi partes ad arbitros eligẽdos cogerentur,Barb.*conſ.*305.*col.pen.lib.*3. ſimiliter quãdo quis ſe iudicem competentem vel incompetentẽ pronũciat. *c. ſignificantibus.de off deleg.* Abb.*in c.ſuper eo.*1.*not.de appel.* Saly. *in l. pen.*

l.pen.C.quor.appel.Guid.Pap.quæſt.10.Miſing.cent.3 obſer.35. Iaſ.in d.l.quod iuſſu.num 25.26. .ibi dicit eſſe communem opio. quam limitant, locum habere in iudice deleg.ſecus in ordinario,coi hanc interlocutoriam reuocare permittitur,ex docto Bald.in l.ſi præſes.1.oppoſ.C.quomodo & quando iud.ſed quia dubia eſt hæc limita. vide Fel.in d. cap.ſignificantibus. & Iaſ. d. l. quod iuſſit.vbi in 1. & 2.col.10. ponit fall.10 quib. interlocutoria reuocari non poteſt. Item quando ſentẽtia interlocutoria fertur ab obſeruatione iudicij:nã & ſi ſit interlocutoria,reuocari tamen non poteſt,cum habeat vim diffinitiuę,ſecundum communem per Didac.Reſol.lib.1.cap 1.nu.8.& illis fermè casib. appellare in ſcriptis & cauſas exprimere oportet, ea Gui. vbi ſuprà, nec viua voce ab interlocutoria appellare licet vti in diffinitiua,ſecundum communem per Corn.conſi.95.lib.4. ex Bartol.& aliis in l.litigatoribus.C.de appel. Sed an appellans à ſimplici interlocutoria de nullitate agere poſſit? vide Guid. Pap.quæſt.436.n.80.Pract.Pap.for.appel.ab.interlocutoria,verſ. fuiſſe. Verùm hæc appellatio ab interlocutoria regulatur ex primis actis,non autẽ ex nouis cognoſcitur, an iuſte vel ne interpoſita fuerit,Clem.appellanti.de appel.Bartol.in l.an præter.nu.4.ff.de min.Afflict.deciſ.79.hæc tamen Reg.plures recipit exceptiones per Doct.in d.Clem appellãti.Soc.Reg.22. Oldrad.conſi.130.nu.13.Rom.ſing.278.Quibus adde,quod generalis appellatio ab interlocutoria non admittitur, Clem.appellanti.de appel.ſed grauamina cauſæ exprimi debent, alias appellatio nullius eſſet efficaciæ.ca.cordi nobis.de appel.in 6.Bar. in l.4.ff.de appel.recip.& hoc regulare eſt,teſte Franc.in cap. 3. & c.vt debitæ. quæſt.14.extrà de appel. vbi quatuor docet fall. inter quas illa eſt,quando interlocutoria habet vim diffinitiuæ,quòd tunc cauſæ expreſſio nõ requiritur,ex not.per Dec. ibi in fin. Fel.in cap. quod ad conſultationẽ. de re iud. Rationem autẽ cur cauſæ ſint exprimẽdæ,vide apud Ro.cõſ.324. Bellac.

25 Et licet appellans à certo grauamine ſoleat in libello appellationis addere generalem clauſulam,& à quocunque grauamine ex actis reſultante: non tamen auditur niſi ſuper expreſſo. & quãuis alia videãtur expreſſa ſaltẽ per relationẽ ad acta:hæc tamẽ relatiua expreſſio nõ eſt à lege recepta,ſecũdũ Frãc.in cap.cõſuluit.col.2.de appella.Soc.conſ.45.col.4.lib.1.Idẽ.

26 Cauſæ autem appel. & grauaminum in libello ſunt exprimendæ,aliàs appellatio eſt nulla. quæ concl. fallit in caſu Bald.in l.minorib.C. de his quib. vt indig. & in l.per hanc. C. de temp.appel.Franc.d.cap.vt debitæ.quæſt.11. Idem.

27 Appellatio ratione præſentis temporis habita ſententiã, extinguit,ac futuri temporis iuſpectione eã modo ſuſpendit, vt frequenti doctorum calculo receptum ait Ant.de Trem. ad Bonacur.in pract.except.in rubr.de imp.exec.num.1. F. Suar.

28 Cognitio ſummaria. Non admiſſa appellatione à iudice à quo,iudex ad quem ſummariè habet cognoſcere, an fuerit admittenda,ſecundùm Hoſtien.& Innoc.in cap paſtoralis. extrà de offic.deleg. Bartol.in l.ei cuius.aliàs,ſciendum.ff.de appella. recip.Imò etiam parte abſente poteſt procedi ad talem cognitionem,ſecundùm Innoc. vbi ſuprà in gloſ.ſuſpendatur. ad fin. & gloſ.in l.1.C. quorum appel. quæ videtur dicere requiri plenã probationem.Intelligitur de plena probatione, quo ad ſummariam cognitionem, nõ autem quo ad ordinariam, ſeu quo ad ordinem iudicij,ſecundũ Bartol.vbi ſuprà.Balb.deciſ. 444.

29 Quæro,Verùm clauſula appellatione remota,quæ in delegationibus ſolet adſcribi,obtineat ſaltem quo ad litigãtes, actorem ſcilicet & reum, an verò etiam quo ad tertiũ? Reſp. Receptior & communior eſt ſententia appellationẽ permitti tertio, non obſtante dicta clauſula.ita tenẽt Abb.Bald.Fel.& Deci. in cap. ſuper eo.ext. de offic. deleg.Fran.in cap. paſtoralis. quæſt.7.de appel. Bart.l.2.§.interdum.ff.a quib.appel.non liceat.n. 4.Bald.l.cum filius.ff.de milit.teſt. Fel.cap.venien.2.n.5.de teſtib. cap.qualiter.1.n.13.de accuſat.Iaſ.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iud. Corſ.in ſing.verb.clauſula.1. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Curt.iunior.conſ.179. num.6. Vant. de nullitatib.quis poſſit dicere de nullitate.numero 15. Mich.Graff.

30 Perpetuare. Per litigium ineptum coram iudice competente,vel aptum coram incompetente,non perpetuantur iura litigantis:no.Angel.& docto.in l.ei cuius.in verſic plenè. ff. de appel.recip. per ea quæ habentur in l.accuſatorum. ff ad l. Iul. de adul.in auth.offeratur.C.de lit.conteſt.in l.interrogatam. C. de lib. cauſa.ſuper quo tamen diſtingue, vt per Bart.in d.l. accuſatorum. Balb.deciſ.160.

Si vnus ex pluribus appellauerit.

TITVLVS XXV.

APpellatio interpoſita per vnum ex condemnatis,non ſuſpendit quo ad alios. quod intelligitur niſi omniũ eadem eſſet cauſa defenſionis. glo.1. & 2.C. ſi vnus ex plur.appella. Bal.ibi in rubr.& Iaſ.in l.minoribus.C.de his quibus vt indign. Bellac.

a Condemnatio plurium. Vbi plures eadem ſententia ſunt condemnati in cauſa ciuili, licet eadem ſit cauſa defenſionis omnibus, tamen appellatio & victoria vnius qui appellauit, non prodeſt cæteris,qui tacitè vel expreſsè acquieuerũt ſentẽtiæ.eſt notabilis limitatio, quæ ſumitur ex gloſ.in l.3.§. penult.in vltima ſolutio.ff.de appellat.ad l.1.& 2.C.ſi vnus ex plurib. nam acquieſcendo ſententiæ videtur à remedio appellationis recedere.l.tale.§.qui prouocauit.& ibi gloſ ff.de pact.tenet Fel. in c.cum ſuper.ſecunda col.extrà de re iudic. Balb.deciſ.460.

3 Conſors eiuſdem litis pro cõſorte agere poteſt.Fel.in cap. cum M.Ferrar.col.3.de conſtit.Et hoc poteſt pro ſcientib. vel ignorantib.ſecus eis inuitis. l.ſi petiter. vbi gloſ. & doct.ff. de iudic.Et ad l.1. C.de conſort. eiuſd.lit. adde l.1.& 2.C.ſi vnus ex plurib.appel.& facit l.ex parte ff ſamil.erciſc. Boërius conſil 45. Bellac.

Si pendente appellatione mors interuenerit.

TITVLVS XXVI.

APpellatione interpoſita, ſi moritur reus antequam damnetur,non conſiſcantur eius bona,ſecus ſi ſit damnatus antequam moriatur, vt eſt communis opinio Suarez verſic.appellatione.nume.228. Bonacoſſ.

a Bannitus pendente appellatione a ſentẽtia banni,non poteſt impunè offendi.communem dicit Socin.in l.3.§.ſi ſeruus. verſi in.prima concluſio.ff de acquir.poſſeſ.& Iaſ.ibidem. Imò nec eo quoque tempore infra quod appellare licet offendi poteſt. commun.dicit Blanc.in pract.crim.nu.108.& ſeq. Apoſtil. ad Fel.in cap quærenti.num.2. de offic.deleg. Clar.d §. homicidium. verſic.ſucceſſiuè. P. Fichard.

Si de momentanea poſſeſſione fuerit appellatio.

TITVLVS XXVII.

APpellatio admittitur in omnibus poſſeſſoriis,ſecundum communem Docto.ſentẽtiam, de iure canonico,per text.in Clem. vnica, & ibi Card. in 1.oppoſi. de cauſ.poſſeſ.& propr.Frid.Senen.in conſ.76.incip. Domino adiutore.Alex.de Imo.in conſi.99.verſi.& præſuppono primò in 5.vol.conſi. Sed de iure ciuili ſecundum communem opin. ſecùs l.vnica.C.ſi de moment.poſ.fuer.appel.cap.ex quæſtione ext. de reſtit.ſpol.Iaſ.in conſi.60.nu.5.1.vol.& conſi.187.in 2.vol.Phil. Dec.in l.1.nume.6.C.de bono.poſſeſ.ſecundum tab.& Roland. à Valle,in conſ.38.num.13.in 2.Tom. Kirchou.

a Appellatio vbi ex natura cauſæ in poſſeſſorio eſt prohibita,pariter etiam prohibita videtur ſupplicatio.Ioan. de Imo. in conſ.142.Phil.Dec.in l.fin.n.50.C.de edict.diui Adria.tol. Nã non poteſt appellari in cauſa poſſeſſorij,quia prẽiudiciũ reparari poteſt in petitorio. & iſta ratio etiã militat in ſupplicatione.licet Paul.de Caſtr.in d.l.fina.n.16 contrariã ſentẽtiam ſequatur;pręcedentẽ tamen obſeruandã eſſe inquit Phil.Dec. in d.n.50. Nam qui non poteſt appellare à ſentẽtia quę tranſiuit in rem iudicatam, pariter aduerſus eam ſupplicare non poteſt, cùm in vanum impetratum videatur, quicquid dicatur contra ſententiam quę tranſiuit in rem iudicatam. l.fina. vbi gloſ. & docto.C.ne lite pend. Hanc tamen opinionẽ tanquam magis approbatam ſequitur Roland. à Valle, in conſil. 38.verſi.quibus tamen non obſtantibus.nume.10. cum ſeq.2. Tom. Kirchouius.

3 Appellari poteſt à ſententia lata in poſſeſſione,in quo etiã tractatur de amiſſione proprietatis,aut de pœna,vt in remedio l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.ſeu alicuius ſtatuti imponentis pœnam in caſu poſſeſſorio vltra reſtitutionẽ poſſeſſionis aut ſatiſdationem de non turbando de cętero,vt eſt communiter per iſtam patriam,etiam de iure ciuili, ſecundùm gloſſ. communiter approbatam in l. momentanea.C.vnde vi. ad fin. & hoc quantum concernit proprietatem vel pœnam : in ea

quod poſſeſſionem concernit, non poteſt appellari, ſecūdùm Cyn. in l. j. C. ſi de moment. poſſeſ. fuer. appella. in l incerti. C. de interdict. per dictam l. j. & l. quiſquis. C. quorum appel. cum gl. ibi in verbo, mutantur. & ſecundum eam in eadem ſententia fuerunt Pileus, & Petr. non poterit tamē de iure ciuili in tali cauſa appellari ab interlocutoria lata ante diffinitiua: quia cùm à diffinitiua poſſit appellari, poterit illud grauamē in ea reparari, iuxta doctrinā Bartol. in l. ij. ff. de appel. recipr. Balb. deciſ. 477.

4 Appellatio ſi eſt lata ſuper poſſeſſorio, cùm de mero poſſeſſorio agatur, non admittitur. l. vnica. C ſi de moment. poſſeſ. fuerit appella. Phil. Dec. in conſi. 26. & in l. j. nu. 6. de bon. poſſeſ. ſec. tab. & in l. fin. nu. 49 C. de edict. diui Adria. tollen. id q; procedere in omni poſſeſſorio ſcribit Maranta in tract. de ord. iud. part. 6. tit. de appel. nu. 294. verſ. 16. limita. addens tamen communem concluſionem eſſe, quod intelligatur ad effectum retardādæ executionis. Sed cùm ſatis abundè cum multis adductis authoritatibus à Franciſ. Viuio, in lib. vij. commun. opi. in verſic. appellatio, & D. Fichard. in addit. commun. opin. Baptiſt. à Villalobos, in verſicu. appellatur. nume. 131. ſcriptum ſit, nihil aliud addo, niſi quod hanc concluſionem plenius explicarint recentiores Didac. in ſuis pract. quæſtio. ca. 23. nume. 8 & Octauian. Cacheran. in deciſ. ſenat. Pedemont. deciſ. 25. licet Moder. Pariſ. illam ſententiam poſt alios multos Docto. cùm non ſit iure prohibitum, ne à ſentētia lata ſuper poſſeſſorio appelletur, d. l. 1. ibi. Et ſi appellatio interpoſita fuerit, tamen lata ſententia ſortitur effectum, retinendam eſſe voluerit, & hanc veritatem eſſe addiderit in addit. ad con. Decy, in d. conſ. 28. in verb. permiſſa. allegans conſilium elegans, & illam materiam bene explicans. Iaſ. in conſ. 188. incip. redemptoris noſtri. in 2. volum. Kirchouius.

5 Quæro, An appellare permiſſum ſit à ſententia lata ſuper poſſeſſorio? Reſpon. quod non, ita probat tex. in l. j. C. ſi de momen. poſſeſſ. fuer. appel. & cap. fina. §. de poſſeſſione. 2. quæſt. 6. ſiue ſit poſſeſſorium adipiſcendæ, ſiue retinendæ, ſiue recuperādæ. text. eſt in cap. ex conqueſtione. de reſtitu. ſpoliat. & tenet Barto. in l. ij. nu 3. ff. de appel. recip. Hanc opinionem dicit eſſe veram, & communem Auguſt. Bero. quæſt. 52. nume. 8. Tiraq. in tract. de morte. 6. part. declarat. 6. n. 5. Vant in tract. de nullit. rubr. 4. nu. 34. Catel. Cotta in memorab. iuris verb. appellara. Socy. reg. 18.

Hanc communem concluſionem limita procedere, vt non poſſit appellari ad effectum retardādæ executionis: ſecùs quò ad deuoluendum negotium coram iudice ad quem, & ita intelligi debet text. d. l. j. prout ibi not. Bart. & Bald. licet cōtrarium velit Dec. in conſil. 28. Hanc dicit eſſe magis communem opinionē Rober. Marant. in Spec. par 6. Rubr. de appellat. n. 294. & tenet Matthæ. de Affl. vbi dicit ita iudicatū. in deciſ. 77. nu. 8.

Prædicta omnia limita procedere in cauſis modici præiudicij, námque ibi non ſuſpenditur executio, ſecus vbi maximum vertitur præiudicium. Ita ſentit Bartol. in l. ij. ff. de appellat. recip. Dec. in conſil. 28. Angel. & Docto. dicta l. j. C. ſi de moment. poſſ. Vbi communiter Docto. fundant ſe in modicitate præiudicij, quia ſcilicet ſententia ſuper poſſeſſorio parit modicum præiudicium, ex quo grauamen poteſt reparari ſuper petitorio. & hæc opinio eſt æquiſſima. ita firmat Maran. d. Specu. par. 6. Rubr. de appel. nume. 301. Mich. Graſſus.

6 Appellatio admittenda non eſt à ſententia lata ſuper iudicio poſſeſſorio adipiſcendæ, quoad effectum ſuſpenſionis, l. vnica. C. ſi de moment. poſſeſ. fuerit appella. ſed admitti debet quoad cauſæ deuolutionem, ſecundum Bartol. in l. ij. ff. de appel. recip. numero 6. Angel. conſil. 107. Panorm. in cap. cum ad ſedem. de reſtitu. ſpoliat. nume. 30. Specu. in titul. de appel. §. in quibus. verſicu. ſexto non appellatur. Aufreri. in Capella Tholoſana deciſio. vltima, Bald. in lege ij. numero 22. C. de epiſcop. audien. Archid. in cap. de poſſeſſione 2. quæſt. 6. Cyn. Bartol. Bald. Ang. Alberic. & alios omnes in d. l. vnica, Corn. conſilio 190. volum 1. Deci. conſil. 28. Ripam in cap. ſæpè, numero 3. de reſtit. ſpoliator. & Pariſ. conſil. 108. nume. 20. volum. 1. & opinionem iſtam in practica receptam eſſe meminit Afflict. deciſ. 269. & in lib. conſtitutio. regni in titulo de probat. in appellationibus in rubrica iuriſperitorum colum. 3. & communem ait Maranta in tract. iudiciorum in 6. par. cap. de appellatione, nume. 294. & Pariſi. in dicto conſi. 108. nume. 20. & procedit de iure ciuili, ſecundum omnes præmemoratos Doct. & ponit pro regula cum viginti limitationibus. Ioan. Anton. de Nigris ſuper capitulis regni in cap. 6. incip. ſubditorum, à nume. 106. vſque ad nume. 127. & communem exprimit poſt alios aggregatos per eum, & ponit etiam pro regula cum quinque limitationibus Petr. Duennas in regula 44. apellare à ſentētia ſuper poſſeſſorio, Octauianus Veſtrius in ſua pract. lib. vij. titu. de appellatione, apoſtolis, ac eiuſdem appellationis proſecutione, colum. 5. verſicu. addo alios caſus. Octauianus Cacheranus deciſione 25. mortuo inteſtato. ſub nume. 9. cum aliis ſeq. & Vrſillus in addit. Afflict. in deciſio. 269.

¶ De iure verò canonico a ſententia lata in poſſeſſorio poteſt appellari, & admittitur appellatio quo ad vtrunque effectum ſuſpenſionis, & deuolutionis, clement. 1. & ibi Gloſ. Cardin. & omnes alij Canoniſtæ de ſequeſtr. poſ. & fruct. Gloſ. in d. cap. cùm ad ſedem, Bald. conſ. 126. volum. 3. Specu. & Ioan. And. in addit. in titu. de appellat. §. 2. verſicu. ſexto. Federic. de Senis conſ. 77. & iſta eſt communis opinio, teſte Abb. in dicto capit. cùm ad ſedem, Dec. in dicta conſ. 28. Ripa in dicto capit. ſæpe, nu. 3. Ioan. Anton. de Nigris cum aliis fertiliter congeſtis per eum in dicto cap. ſubditorum, ſub nume 106. Neguſ. in tract. de pignoribus in 8. par. in primo membro, num. 3. & Hieron. Grato in conſilio vltimo, requiſitus, nume. 9. cum aliis ſeq. volu. 2. vbi ita conſuluit, & Cæſare Contardo in repetit. l. vni. C. ſi de momentanea poſſeſ fuer. appel. in 3. limit. vbi etiam hanc opinionem communem de iure cannnico ampliat, & limitat.

¶ Sed prima opinio negatiua de iure ciuili videtur magis communis, & magis tuta, vt ad lucem adducunt Rola. à Valle conſilio 38. nume. 13. & conſil 77. nume. 9. 14. & ſeq. volum. 2. Hierony. Gabriellius conſ. 35. Terentius, nu. 1. & ſeq. volu. 1. & Petr. de Benintendis deciſ. 17. vbi poſt longam diſceptationem fatetur ita deciſum in Rota Bononienſi, & in Rota Romana, ſic ſæpiſſimè concluſum ſimiliter extitiſſe, refert Horatius Mandoſius in addit. Romani, conſi. 324. in litera A. vbi annectit etiam hoc ſeruari hodie in omnibus terris eccleſiæ propter conſtitutionem Aegidianam.

¶ Siquidem Aegid. Card. Marchiæ legatus ſtatuit, in poſſeſſoriis nō licere appellare, reducēdo ius canonicū ad ius ciuile. Vnde ſummi Pontifices non ſunt dedignati, ſecūdū veritatem temporū imitari Imperatorū iura, vt à ſententia lata in terris eccleſiæ in poſſeſſorio ſuper re prophana propter ipſam Aegidianam, & in aliis de iure ciuili minimè appelletur, etiam ſi condēnetur reus in fructibus, & expenſis. ita Creſcē. deciſ. 120.

¶ Sed iſta ampliatio non videtur tuta, nā licèt in cauſa momētaneæ poſſeſſionis appellādū non ſit, nihilominus hoc verum foret, quando de poſſeſſione ipſa iudicaretur: ſecus autem ſi condemnaretur quis ad intereſſe ratione poſſeſſionis non reſtitutæ, ſeu turbatæ, vt firmat Bart. in l. heredit. §. iuſſus. ff. de appellat. cui accedit ibi Alexan. in apoſtil. ad eundem Bar. & Ioan. de Amicis, conſ. 148. & ità iudicauit Sacrum conſiliū Neapol. teſte Afflicto deciſ. 77. fuit ſatis excitatum, ſub n. 8. & ſeq.

¶ Quia quo ad iſta acceſſoria, & ſic quo ad condemnationē fructuum, & expēſarum, & intereſſe, valet appellatio etiam de iure ciuili, atque ſuſpenditur executio, ſecundum Bald. col. 11. & alios omnes in l. j. C. ſi de moment. poſſeſ. fue. appel. & Bart. in dicta l. heredit. §. iuſſus in fi. Rolan. à Valle, conſil. 77. nu. 13. volum. 2. & Virginium de Boccatiis in conſtitutione Aegidiana, num. 113. cum aliis ſeq. & Hierony. Gabriellium in d. conſ. 35. ſub nume. 1. & ſeq. Et ita ſolent obſeruare DD. de Rota Roma. qui conſueuere admittere appellationem quo ad fructus, & expenſas in iudicio ipſo poſſeſſorio, & illam denegare quo ad poſſeſſionem, atteſtante Anton. Auguſt. in repert. ſub §. 1. de appel. prohibita. Sed hoc quippè non procederet in fructibus pendentibus, nā fructus pendentes tempore ſententiæ habentur pro parte rei, & ſoli, vt explicat, & concludit Hier. Gabriellius in dicto conſil. 35. ſub nume. 1. & ſeq. & conſequenter tunc executio, non obſtante appellatione, in iudicio prædicto poſſeſſorio, relaxatur in re ſpoliata, & in fructibus ipſis pendentibus, ſecundum Anto. Auguſt. in loco præcitato, & Afflict. in d. deciſ. 77. in fine.

¶ Cæterùm opinio præmemorata communis ita ampliata, claudicat primò non habere locum, vbicunque aliquid contineretur in ſententia, propter quod liceat appellare, tunc profectò nō foret locus Aegidianæ, ità Car. Put. deciſ. 7. de Aegid. Secundò etiam coarctatur eadem opinio, vt non defendatur quis, aut tueatur clipeo Aegidianę, ſi ſentētia reuocari queat ex eiſdem actis, ſecundum Card. Puteum deciſ. 4. de Aegidia. & Virginium de Boccatiis in conſtitutione Aegidiana, nume. 139. cū aliis ſeq. vbi quàmplurima non minorē diffundit in perſcrutāda veritate prædictarum deciſionum.

¶ Et hinc eſt, quòd vbicunque in Sacro conſilio Neap. cauſa reuidetur ex eiſdem actis, nunquàm ſacrum Cōſilium prędictum declarat appellationem deſertam, ſed procedit ad expeditionem

editionẽ cauſæ, nõ obſtãte appellationis deſertione, pronũtiãtq; benè, vel malè iudicatũ, teſte Afflicto *deciſ.79. in cauſa appellationis, & deciſ.243.* Nardus, *ſub nu.4. & ſeq.* Et hinc facilè colligitur falſum fore quod aſſeruere Gozad. *conſ.50. nu.4.* & Aufrer. *in d. cappella Tholoſana deci. vltima,* & Petr. de Benintẽdis *deciſ.79. nu.1.6. & ſeq.* cõſtãter affirmantes iure canonico appellationẽ à ſentẽtia lata in iudicio poſſeſſorio nõ habere effectum ſuſpenſiuum, ſed deuolutiuum tantum, quia contrarium probatur *in d. clem. vnica, ſeu prima,* vbi Imol. *col. fin.* poſt Lapum hoc ipſum aſſeuerant, & Gratus *in d. conſ. vlt. nu.16. cum alijs ſeq.* vbi ita cõſuluit: nec Doct. ab eis citati hoc voluerunt, nec probauerunt quod ipſis adſcribitur; alioquin nulla foret differẽtia inter ius canonicum & ciuile: quam tamen omnes conſtituerunt, & præſertim Ioan. Coral. *in l. naturaliter. §. nihil commune, num.8. ff. de acquir. poſſeſ.*

Itẽ à ſententia lata ſuper dote appellari nequit, quò ad effectũ retardãdi ipſius ſententiæ executionẽ, ſiue mulier agat pro dote, ſeu vir ad dotẽ promiſſã pro ſuſtinẽdis matrimonij oneribus. & ſic ſentẽtia ipſa dotis in fauorẽ mulieris, vel viri promulgata habet paratã executionẽ, ſecund. *Bal.* Nouel. fœcũdè *in tract. de dote in 9 par. priuil.7.* Affl. *deciſ.271 ſub nu.1. verſ. itẽ & in dote,* & Vrſil. *in add. ibi, ſub nu.3.* & Ioan. Lupi *in repet. cap per veſtras. §.15. nu.5. & ſeq. de donat. inter vir. & vxo.* & ita obtinui in facto de menſe Octobris 1573. in cauſa propria, mota, & agitata cõtra magnificũ Iacobũ Caſella, corã D. Ioãne Baptiſta Marchesio de Ciuitate Ducali meritiſſ. tũc auditore ſereniſſ. Margaritæ de Auſtria, & iudice ſecũdarũ cauſarũ ciuitatis noſtræ, iuriſperitiſſimo, & ſũmo ingenio prędito.

Et ratio antedictę opinionis aſſignari poſſet iſta: nã in cauſa dotis, quæ pia eſt, proceditur ſũmariè, & de plano, & in ea termini, atque dilationes abbreuiari, & coarctari debent per iudicẽ, vt celeriter terminari queat, ſecund. Rom. *in auth. ſimiliter in 9. ſpecial. C. ad legem Falcid.* Bal. & Salyc. *in l. vlt. C. de ſentent. quæ ſine certa quant.* Imol. *in l.1. per text. ibi. ff. de re iud.* Barbat. *conſ.87. propè eſt dominus col.5. vol.4.* Calca. *conſ.13. pro parte negatiua col.4.* Bertrand. *conſ.244. viſo proceſſu, nu.12. lib.1.* Corn. *conſ.151. ſub nu.9. volu.1.* Gloſ. Bartol. & omnes alios cõcorditer *in l.1. ff. ſol. matr.* Bertran. *conſ.94. relictũ in piã cauſam. nu.11. volu.1. primæ partis,* & Cephalũ *conſ.213. nu.19. volu.2.* & iſta eſt cõmunis opinio, atteſtãte Marino Freccia *in tracta. de repræſentatione inſtrumenti ſecundum formam ritus magnæ curiæ vicariæ in 12. par. quæſt.2. num.10.* Ripa *in d. l.1. ſol. matr. num.44.* & Ioan. Lupi *in d. §.15. num.6.*

Et quamuis dilationes, vt ſuprà in cauſa dotis coarctari debeant, nihilominus quantum ad libellum, & alia ſubſtantialia iudicij, debet ordinatè procedi: vt firmauere Bar. *in l. ſi cõſtãte. quæſt.6. tertiæ partis. ff. ſol. matr.* Bald. Angel. & Franciſ. Aret. *in d. l.1. eod. tit.* Bal. *in l. ſi. per text. ibi. C. de dot. promiſ.* & Tiraq. *in tracta. de vtroque retract. §.1. gloſ.14. num.98.* licet ſuper hoc diſtinguat Ripa *in d. l.1. ſub nu.44.*

Secundò eadem opinio poſſet comprobari, quia in cauſa ipſa dotis proceditur etiam die feriata, vt cõcedunt *B*ald. Angel. Imo. Paul. Caſtr. & Franc. Aret. & Rip. *in d. l.1. num.46.* vbi ſimiliter Alex. *col.3.* videtur ſuper hoc diſtinguere.

Tertiò roboratur ſentẽtia prędicta, nã cauſa dotis eſt magis fauorabilis, quàm cauſa alimentorũ, ſecund. Abb. *conſ.115.* & Cyn. *in l. non omnis. C. de adminiſt. tut.* & quòd dotis cauſa ſit fauorabilior, quàm cauſa alimentorum, vel ſaltẽ æquè fauorabilis, firmauerũt etiã Bartol. & Bald. *in l. legatũ. C. de cõd. inſer.*

Et hinc eſt, quòd quẽadmodũ nõ appellatur à ſentẽtia ſuper dote ſoluẽda, lata, quo ad effectum ſuſpenſiuum, ita etiã per appellationẽ nõ impeditur, ac retardatur executio ſententiæ latę ſuper ſolutione futurorũ alimentorum. Et ſic cauſa alimẽtorum miſerabilium perſonarum appellabilis eſt reſpectu futurorum alimẽtorum, quo ad effectum prædictum ſuſpenſiuum, ſecund. Ioan. And. *in addit. Spec. in tit. de appel. verſ. in quibus. ſuper ver. aliorum,* Bart. *in tract. de alimentis, nu.47.* Aret. *conſil.97. col.3.* Bald. *in l. ſi inſtituta. §. inofficioſo, num.2. ff. de inoffic. teſt.* Bal. Nouel. *in tract. de dot. 7. ſpeciali, in 9. par.* Iaſ. & Dec *in l. de alimẽtis. C. de tranſact.* Tiraq. *de priuil. piæ cauſæ, priuil.153.* & Alber. *in l. pen. in fin. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iuris,* vbi in medium expoſuit iſtam eſſe magis commu. opin. & ità iudicauit in facti contingentia Rota Roma. atteſtante Caputaqueuſe *deciſ.118. lib.1.*

¶ Et iſthæc cõmunis ſentẽtia procedit quippè de plano, vbicunque ageretur de alimentis futuris, non autẽ de alimentis præteritis, vt hoc vnanimiter omnes præmemorati Doctores expreſſè concedunt.

Et licet validiſſimum ſit argumẽtum de dote ad alimenta, niſi contrarium expreſsè à iure caueatur, iuxta notata *in l. ob æs C. de præd. minor.* nihilominus maior ratio eſt dotis, quàm alimentorum, vt concedunt Cyn. *in l.1. C. de alien. liber.* Abb. *in c. peruenit. extr. de arbitr.* Alex. *in l. Centurio. col.11 ff. de vulga. & pup.* Nicol. Euerar. *in ſua Centuria loco 29.*

Quartò ſuſtinenda eſt eadẽ opinio, quia dos ipſa onera matrimonij ſuſtinerę debet, *l. dotis fructus. ff de iur. dot. & l. pro oneribus. C. eod. tit.* cum vulgarib. & quamuis aliqui plebeij, & ruſtici expellant à domo vxores, ob non ſolutionẽ dotis promiſſæ debito congruo tẽpore, tamen melius, iuſtius, & honeſtius eſſet præſtare alimenta intuitu pietatis vxoribus, *iuxta l. Neſennius de neg. geſt* & interim agere pro dote promiſſa, & procurare ſententiam proferri in eorum fauorem, cùm ſtatim, non obſtante appellatione executioni demandari poſſit.

Quintò fulciri poſſet, quòd cauſa dotis dicitur pia verè, & propriè, & ſimpliciter, ſecund. Bald. *in l.1. col.16. C. de ſacroſa. eccle.* & Ioan. Bapt. de ſancto Blaſio *in tract. de priui. dot. in priuilegio 206.* & propterea ibi infert de legato dotis, falcidiã detrahi non debere, tanquã de legato ad piam cauſam, *auth. ſimiliter. C. ad leg. Falcid.* & hoc idem videtur firmare etiam Bal. *in l. cum is. §. ſi mulier. de condit. & demonſtr.* vbi infert, legatũ pro virginibus maritandis dici pium, & nõ pati falcidiã, & cauſam dotis eſſe cauſam piam, voluit etiam Soc. *conſ.291. col.6. vol.1.* & Hiero. Alban. *conſ.39. magnificè, & illuſtris domine, num.2.* & eſt text. *in c. donare in tit. qualiter olim feud. alie. poſ.* æquiparans dotẽ, & piã cauſam, & multa alia congerit ad hanc rẽ Nicol. Euerard. *in locis legalib. in loco de dote ad piã cauſam.* ſed Dec. *conſil.72.* aſſerit cõtrariũ, quod hoc procedat largè, & impropriè: niſi quãdo detur dos pro paupere puella, ſeu pro ea, quę quãuis pauper nõ ſit, tamẽ eius dignitate inſpecta, nõ poteſt nubere pari: Et ſic ob paupertatẽ cauſa dotis pia dicitur, *vt l. cum his. §. ſi in ea. ff. de condic. indeb.* quẽ text. ita cõmuniter interpretãtur, & intelligũt ſcribẽ. præſertimq; *Iaſ. ibi,* Rom. *in d. auth. ſimiliter col.3.* Ioã. Campegius *in tract. de dote, in 9. q. prima par.* Dec. *cõſ.120. & pro tenus, n.4.* Bal. Nouel. *in trac. de dote in 5 par. princip. n.2.* & Boer. *deciſ.94.* & tex. eſt, & Ripa *in d. l.1. ſub n.46.*

Sextò facit ad corroborationem opinionis prædictæ, nam cauſa dotis, & cauſa ſtudij æquiparantur, ſecundum Bar. Alex. *Iaſ. num.3.* & alios omnes *in d. l.1.*

Et quẽadmodũ in cauſa dotis nõ appellatur ad effectum retardandi executionem ſententiæ, ita etiam à ſententia lata in cauſa ſtudiorum appellari nequit, vt voluit eleganter Natta *conſ.210. legatum factum per nobilem, num.8. & ſeq. vol.1.*

¶ Septimo ad cõfirmationẽ eiuſdẽ opinionis cõgruẽter adduci poſſet, quòd licet ſuper re pręſenti eſſet opiniones hinc inde, prout nõ ſunt, nihilominus in dubio amplectẽda venit opinio prælibata, quæ fauet doti: & eo magis, cùm non appareat cõmuniter reprobata, & ſic In dubio pro cauſa dotis eſt iudicandum, quamuis pro ea eſſent pauciores opin. docto. ſecundùm Abb. *in cap fina. de re iud.* Soc. *conſ.111. in fin vol.3.* Cephalum *conſ.298. nu 19 vol.2.* Bart. *in d. l.1. ſol. matrim. nu.4.* cum quo omnes communiter tranſeunt, teſte Iaſ. *ibi, ſub nu.1.* & Imol. *col.4.* & quòd iſta ſit comm. opin. aperit Neguſantius *in tract. de pign. in 4. membro, 11. par. num 11.*

Alios verò caſus, in quibus appellatio iure prohibeatur, & omnes ipſos caſus, in quib⁹ nõ liceat appellare, poterit lector colligere ex Spec. qui cõplures ponit *in tit. de appel §. in quib⁹,* & Ferrariẽ. *in ſua pract. Papiẽſi in forma appellationis à ſententia diffinitiua in princ. nu.9.* Lãfrã. *in repet. c. quoniã contra de probat. in c.10. de interloc. & appel. nu.60.* Soc. *in tract. fallẽtiarũ reg. 24. per totã,* Nicellus *in cõcordia gloſſarũ. cõcordia 6.* Marſil. *in l. vnica. nu.156. cũ alijs ſeq. C. de raptu virginũ,* Marãta *in tract. de iudicijs in 6. par. c. de appellatione, nu.269.* & Doct. omnes *in c. paſtoralis. §. præterea. de offic. deleg. in c. nõ ſolũ de appel. in 6 & in c. qua fronte de appel.* Gloſ *ſumma 11. q.6.* & Bertachinus *in ſuo repertorio in ver appellatio à ſententia poſſeſſoria realiter non valet,* & Virginius de Boccatijs *in conſtitutione Ægidiana, num.190. vſque ad numerum 210.* vbi recenſuit decem & ſeptem caſus, in quibus appellare licet. Viuius *opin.57.*

7 Cauſa dicitur magna, vel modica ſecũdũ qualitatẽ perſonarũ inter quas ventilatur, vt per Bar. & alios communiter *in l. admonẽdi ff de iureiur. & in l. in bona fides. C. eod. tit.* & Cennimſtas *in c. fin. ext. de iureiur* & ratio aſſignatur iſthæc, quia inter

aliquos cauſa decẽ librarũ erit magna, inter aliquos verò negoriũ cẽtũ florenorũ eſſet paruũ, vt notat Scribẽtes poſt Gloſ. *in l. ſed & ſi ſuſceperit. §. j. ff. de iudicijs,* vbi Gloſ. *in ver. modica* ponit exẽplũ in comitiſſa Matilda, dicẽte, aliquãtulũ terrę donó illi Eccleſię: quę tamẽ in effectu donabat 30. millia iugera terrę in territorio Cremonẽſi. & gloſ. hęc cõ. approbatur, teſte Ioan. Lupi. *in cap. per veſtras, de donat. inter vir. & uxo. in rubr. §. 11. num. 12.*

Et licèt cõtentio eſſet de re magna: tamen, ſi ea, de poſſeſſione, nõ de proprietate cõtẽderetur, eo caſu profectò nõ diceretur cauſa magna. *l. j. C. ſi de moment. poſſeſ. & l. momentanea. C. qui legit. perſo. non habent ſtan. in iud.* ſecundũ doctrinã Ioan. Aud. *in cap. ex inſinuatione. ext. de procu.* cõmuniter approbatã per doct. Bar. & alios *in d. l. admonendi,* quamuis conetur ibi Curt. per plures rationes ſuadere contrarium, & malè.

Et in materia quæ dicatur cauſa magna, vel parua, poſuimus ſuprà etiam, *in opin. 61. Arbitrio iudicis,* & vide Ant. Corſet. latiſſimè declarantem *in tract. de minimis vol. 2. n. 9. fol. 87.*

Vbi etiam ponit, quòd cauſa vnius bouis, imo vnius porcelli in ruſtico, eſt magna cauſa: quia tenuis homo porcellum ſuum, ſicut oculum cuſtodit, ſecundum Gloſ. *in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offic. præſid.*

Et etiam leuis occaſio, interdum eſſe videtur magni ponderis. ita Bald. *in c. per tuas col. 2. de probat.* Viuius *opin.* 89.

Cauſæ minimæ quæ dicentur, relinquuntur arbitrio iudicis. Iaſ. *in l. imperium. num. 3a ff. de iuriſd. omn. iud.* communem dicit. B. Villal. & E. Suarez.

8 Appellatur de iure canonico à poſſeſſorio, nõ autẽ de iure ciuili. Curt. iun. *cõſ.* 168. nu. 39. comm. dicit Ripa *c. 1. nu. 3. de reſti. ſpol.* quam intellige quòd non appellatur, id eſt, appellatio executionem non impedit: tamen bene procedit appellatio. Ioan. Cor. *in l naturaliter. §. nihil commune. num. 8. ff. de acquir. poſſeſ. in ante lud. repet. Tholoſ.* B. Vill. & Vezinus, & Suarez.

9 Bart. *in l. y. ff. de appel. recip. dix. q.* etiã de iure ciuili à poſſeſſorio appellatur quamuis executione ſentẽtia mittatur. Quæ opio. cõmuniter nõ tenetur, vt per Bald. *in l. y. C. de epiſc. audiẽt.* gloſ. & Bart. Cyn. & Bal. *in l. 1. C. ſi de momẽt. poſſeſ. fuer. app.* Idẽ.

De iure regio ſi ſunt duæ conformes ſententiæ in iudicio poſſeſſorio, non appellatur, *lib. 18. in ord. de Madrid.*

Idẽ dicit Maranta *in ſuo Speculo par. 6. verſ. ſecũdus actus principalis. nu. 294.* vbi etiam dicit magis cõmunem eſſe, vt limitetur illud, appellare non poſſe in poſſeſſorio, &c. quo ad effectum retardandæ executionis. Appellatio enim procedit quidẽ, & operatur, vt cauſa deuoluatur ad ſuperiurẽ, ſed interim executio latæ ſententiæ nõ impeditur. Et ſubiungit ita ſeruari in practica. Nec enim verũ eſt ſimpliciter, cauſã poſſeſſorij eſſe modici præiudicij, maximè quando agitur de perdenda poſſeſſione, vt pulchrè declarat Ioan. Coraſ. *in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 26. ff. de acquir. poſſeſ.* Et plenius atque notabilius Maran. *in d. verſ. ſecundus actus. num. 301.* I. Fich.

Ne liceat in vna eadémque cauſa tertiò prouoc. &c.

TITVLVS XXVIII.

CLEMENTINA, vt calumniis, de re iudic. Et ſic ſtatutum prohibens appellari, vel de nullitate dici vbi ſunt ſententiæ conformes, nõ procedit, quando nullitas ſententiarum eſſet euidens per actorum inſpectionem vel aliter, ſecũdum Bald. & Salic. *in l. 1. C. ne lic. ter. prouoc.* Bald. *in l. ſi vnus. § pactus ne peteret. ff. de pact.* Card. *in clem. 1 de ſequeſtr. poſſeſ. circa pen. & vlt. col.* Ang. *conſ. 172. incip. in nomine Domini, in facto proponitur.* Alex. *conſ. 77. in 2. vol. in 5. col. in ver. & inſuper.* Oldr. *conſ.* 106. Cun. *in l. 1. in prin. ff. de oper. noui nuncia. & in d. §. condemnatum.* eſt text. *in cap. inter cæteras. extrà de re iud.* & ibi Fel. *in cap. per tuas. extra de ſent.* excom. & gloſ. *in verbo, poſt appellationem, in cap. ex conqueſtione extra de reſtit. ſpol.* Innoc. *in cap. cum in iure. extrà de offic. deleg.* do. Alex. *in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de operis noui nunc.* do. Præpoſ. *in cap. dilecto. col. 402. extrà de apell.* Non procedit etiã dicta Clemen. ſecundùm Card. *ibi, quando executio ſententiarum eſſet irretractabilis.* Item nec quando victor paſſus eſſet cognoſci de nullitate per victum oppoſita, ſecundùm do. Alex. *conſil. 218. incipiente, in cauſa & lite vertente coram reuerendo. col. vlt.* ad quod vide Fely. *in cap. inter monaſterium. col. 16. extrà de re iudi.* Item nec babet locum d. Clem. & tale ſtatutum, quo ad præiudicium tertij, ſecundùm Cardin. *ibi. in 4. q.* & Burrig. *conſ.* 18. vt refert & ſequitur dom. Præpoſ. *in cap. paſtoralis. col. 6. extra de appel.* item nec per tale ſtatutum cenſetur remotum remedium reſtitutionis in integrum ad uerſus ſentẽtias, quaſi competat iure extraordinario, niſi id etiam in ſtatuto ſpecialiter exprimatur, ſecundũ gl. & *Bal. in l. poſtquam lit. verſi. ſecundò opponitur. C. de pact. in l. j. C. ſi de moment. poſſ.* Cyn. & vulg. *in l. 1. C. quando Imperator inter pupillum & viduam.* Balb. *deciſ.* 471.

a Fatale tertiũ etſi de iure nulli cõpetat, tamẽ pauperi impedito appellationis cauſã in primo & ſecundo, fatali ſequi, & terminare paupertatis intuitu, indulgetur implorata reſtitutione in integrũ ex generali clauſula prætoris, ſi qua mihi iuſta cauſa, &c. cõem eſſe teſtatur Dec. *cõſ.* 436. & refert & ſequitur corn. Benincaſ. *in tract. de paup. 9. 6. Speciali. 3. n. 18.* I. Fich.

Qui bonis cedere poſſunt.

TITVLVS XXIX.

CEdere volens bonis condemnatus ad pecuniã ſoluendam ex actione iniuriarũ contra ipſum interrata, non debet admitti ipſe reus ad dictũ beneficium ceſſionis bonorũ: ſed iſthęc pœna debet cõuerti in corporalẽ, vt per docto. *in l. 1. qui bonis ced. poſſunt.* per Zaſium *in §. fina. ſub n. 5. & ſeq. Inſtit. de actio.* & luculenter per Nattam *conſ. 361. nu. 9. vol. 2.* & per Couarruuias *in tract. variarũ reſolutionum, lib. y. cap. 1. nu. 8.* & iſta concluſio videtur probari per text. expreſſum *in l. ſed & ſi vnius. §. ſi ante. ff. de iniurijs,* vbi ſeruus fuerat cõdẽnatus ad certam pœnã actione iniuriarum, dominus poterat ſoluendo redimere ſeruũ vnũ ab iniuria: & nihilominus tradidit illũ ſeruũ verberandũ, & fuit liberatus. Et hoc ſimiliter procedit de plano, ſi antedictus cõdẽnatus nõ poſſet tota ſummã ſoluere, ſuper qua extiterat cõdẽnatus excepto vno denario, ſec. cõem opin. omniũ docto. quam ſequitur, commendat, & citat Gomeſius *in §. pœnales. nu. 38. Inſtit. de actio. &* Boẽr. *deciſ. 349. num.* 8. Viuius. *opin.* 91.

a Cedẽs bonis etiã ſi renuntiauerit beneficio ceſſionis, carcerari non poteſt, *l. j. C. qui bonis ced. poſſ.* prout voluit glo. cõmuniter approbata, *in cap. lator. de pign.* quia huius beneficio ſecundũ benigniorem, & magis cõem doctorũ ſententiã renonciari non poteſt, vtcunque cõtraria opinio videatur de iure verior. Specul. *in tit. de renunciatione & concluſ. §. 1. v. item eſt beneficium.* quare etiã ſecundũ Flor. *in d. cap. lator.* magis cõmunis erit ſequẽda, quã tenuit Richard. Malũ. vt refert & ſequitur Bart. *in l. alia. §. eleganter. ff. ſol. matrim.* & Bald. *d. l. j.* quod verũ eſt, niſi cedens diſſipaſſet omnia bona in fraudem, aut ſciens ſe nõ ſoluẽdo debitũ contraxiſſet, quia tũc tenet renũtiatio, vt refert ibid. ex Bart. Bened. Capra. *reg. 75. n. 26. & 29.*

Cedentis confeſſio ſeu liberatio facta poſt ceſſionem, non nocet ceſſionario, ſecundũ veriorem ſententiam per Oſaſc. *deciſ.* 45. ſed diſtingue, vt latius per eum *ibi, poſt num. 4. verſi. ego tamen.* Bellac.

3 Cedẽti bonis, nec veſtes neceſſariæ, nec artis inſtrumẽta, quibus victum comparat, auferri poſſunt. cõmu. ponit Did. à Couartu. *lib. y. reſolut. cap. 1. nu. 5. ad fi.* cui adde Fab. *in §. vlt. nu. 10. Inſtit. de act.* quę tamen ab illius hærede poſteà extorqueri poterunt, vt decernit Bald. frequentius receptus *in l. j. nu.* 29. *C. de iur. fiſc. lib. x.* E. Suarez, & Don. à Fena.

4 Ceſſio. Ei qui habet beneficiũ, ne conueniatur vltrà quàm facere poteſt, eſt dimittendũ tantũ de ſuo patrimonio, quod eius fructus illũ poſſint ſuſtentare, per caſũ ſingularem cum Barto. *in l. qui bonis. ff. de ceſſio. bonor.* Balb. *deciſ.* 174.

5 Ceſſio alicuius debiti magni ſi facta ſit, requiritur inſinuatio, ſicut in donatione ſimplici. commune dicit Clarus Sen. *§. donatio. quæſt. 16. verſic. Idemque.* P. Fich.

6 Ceſſio ex cauſa donationis non inſinuata, eſt nulla. Curt. iun. *conſ. 126. nu. 14.* communem dicit. B. Villal. & Vezinus, & Don. à Fina.

7 Ceſſio quãdo non eſt facta ex cauſa oneroſa, exceptio quę obſtaret cedenti, indiſtinctè obſtat ceſſionario. Eſt cõmunis opinio ſecundum Alex. *in l. ſi cum dotem. §. ſi patri. ff. ſol. matr.* & Dec. *in conſ. 59. licet in cauſa. circa finem.* Matt. Chærian. & Don. à Fina.

8 Ceſſio donationis cauſa facta, ſi ſummam quingentorum aureorum exceſſerit, non minus inſinuatione egebit, quàm quęlibet donatio. commune ait Curt. iunior. *conſ. 126. ad fin.* E. Suarez.

9 Ceſſio

9 Ceſſio bonorum in criminalibus fieri non poteſt. Sed qui non poteſt ſoluere, luat in corpus. cõmunis eſt. Cæpolla *conſ. crim.9.num.3.* Bonacoſſa.

10 Ceſſio facta per laicum clerico, præſumitur in dubio eſſe ſimulata, ſecund. gloſ. *in cap.2. extra, de alien.iud.mu. cauſa fac.* quam ibi ſequitur Io. And. dũ in quadam apoſtilla ſuper text. ſe refert ad eam. Idem firmant Petr. Cy. & Bald. *in l. qui ſtipendia. C. de procu.* Licet Panor. *in d. cap.2.* diſtinguat, an ceſſio ſit ex titulo oneroſo, an lucratiuo. Sed gloſ. prędicta loquitur indiſtinctè, quam ſequitur Spec. *in tit. de ceſſio. actio. §. 1. verſ. 4. præſumitur.* Hoſti. *in ſumma de alie. iudi. §. an actio. verſ. ită præſumitur.* Vbi ex conſuetudine clerici trahũt laicos in foro ſuo, vt eſt communiter, ſecus ſi coram iudice laici. Balb. *dec.*87.

11 Ceſſioni bonorũ nec cũ iureiurando vtiliter renũciatur, quippè quia in id ſecquẽtius itũ à doctoribus author eſt Alciat. *in c. cũ cõtingat n.69. de iureiur.* E. Suarez, & Don. à Fina.

12 Ceſſioni bonorũ locus nõ eſt, cùm bona à debitore fraude alienata reuocari nequeunt, vt commune autumo ex Iaſ. *in §. vlt. nu.6. & 18. Inſtit. de actio.* Fel. *num.67.* Dec. *nu.3. in cap. quæ in eccleſiarum. de conſtit.* Segura *in vol. repet.* Tiraq. *in l. ſi vnquã. verſ. bona. nu.50. C. de reuoc. don.* Nec cùm creditor iuri renunciat, quod habet debitorem in carcerem detrudendi, vt communiter ponit Viuius *opinione* 91. Nec cùm debitor bonorum ſuorũ partẽ detexit, partem dolo texiſſe, ac celaſſe probatur, vt aſſerit commune idem Viuius *opin.92.* Nec cùm quis ob iniuriam in pecuniariã pœnam multatur, cõmune inſit Did. à Couarru. *lib.3. reſolut. cap.1. nu.8.* Nec generaliter in obligationibus ex crimine deſcendentibus, vt frequenter placitum affirmarit Alber. *in rubr. nu.14. C. qui bon. ced.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.95. verſ. ſed pone.* E. Suarez, & Don. à Fina.

13 Ceſſioni bonorũ renuntiari non poteſt. Bal. poſt Richardum Malumb. *in l. alia. §. eleganter. ff. ſol. matr.* & ibi Bart. Cyn. teſte Bal. *in l.1. C. qui bonis cedere poſſ.* & ibi Sal. *canon. in cap. Odoardus. ext. de ſolu.* Iaco. de Beluiſo, *in auth. de fideiuſ. §. quod autem.* Licet Iaco. de Arena, & Angel. *in dicto §. elegãter.* tenuerint cõtrarium. Quorũ opinio ſecundũ Bartol. vbi ſuprà procedere poſſet in duobus caſibus, ſcilicet quando tẽpore cõtractus debitor ſciebat ſe nõ eſſe ſoluẽdo, per *l. pen.* vbi caſus notabilis. *ff. de iure dot.* Et quando debitor in fraudẽ creditorum diſſipaſſet bona. *l. fin. in fi. ff. de his quæ in fraudẽ credit.* Et generaliter vbicunque debitum deſcendit ex delicto, vel dolo, ſecundum *canon. in cap. olim, el 2. de reſtu. ſpoliat.* teſte Panorm. *in d. cap. Odoardus.* vbi dicit hoc ſentire gloſſ. Balb. *deciſ.*4.

14 Ceſſionis inſtrumentũ, ſi dicat ex cauſa donationis, pro bene meritis & ſeruitiis, an ceſſionarius debeat probare merita? Dic ꝙ non, quia in inſtrumento ceſſionis requiritur titulus, qui ibi eſt titulus donationis, & ideo nõ requiritur probatio meritorum, ſecundum Bald. *in l.3. col.3. circ. fin. C. ne lic. pot.* vbi quot modis ceſſio impugnari poſſit, ſed an cedens contra debitorem ceſſum agere poſſit: & ad quẽ ſpectet ceſſi nominis periculũ? dic vt per Oſaſc. *deciſ.62.* & an ceſſio iuriũ duobus fieri poſſit? diſtingue vt per eundem *deciſ.63.* Bellac.

15 Ceſſionarius agẽs ſuo nomine, nõ tenetur à principio facere fidẽ de ceſſione. Cõmuniter ita teneri dicit Ale. *in l. Ariſt. ff. de acqu. hered.* refert Dec. *cõſ.311. n.1.* B. Villal. & Don. à Fina.

16 Ceſſionarius dicitur propriè eſſe creditor, ſecundum Iac. Butr. *in l. 1. ff. ſi cert. peta.* quem ſequuntur cõmuniter doct. ibi: de hac commu. opin. meminit Socin. *conſ.27. nu.7. vol.2.* & ita conſuluit Roman. *conſ.142. quòd ceſſionarius. in princ. & conſil.* 202. non eſt dubium mouentur præfati docto. ad ſic concludẽdũ per *l.3. C. de donat.* vbi appellatur debitor ceſſionarij ille, cui nomen ceſſum fuit. Similiter facit, quia priuilegia cõceſſa principali, cócedũtur etiã ceſſionario. *l.3. in fi. C. de priui. fiſci.* & ceſſionarius ipſe dicitur dominus, vt per Bald. *in l. cos. §. fin. C. de appellationib.* & ad hoc etiã facit, quod ſcribit Bald. *in l. ſi ſic. ff. de leg.* j. vt tradit ibi Alex. Iſtã cõmunẽ ſequitur, eitátq; Dec. *1. lect. in fi. & 2. lect. nu.99.* Niger *in d. l. j. ff. ſi cert. pet. circa fi.* quam latè vẽtilat Veronẽ. *in l. ſi reduceres. q.4. ff. de verb. ſign. aliàs C. de pignor.* & latiſſimè diſputabat ad vtrãque partẽ Præceptor meus acutiſſimus Raynaldus Rodulphus Peruſinus, dũ interpretabatur *d. l. j.* vbi aſſerebat iſtã cõmune nõ carere difficultate, propter quãplurima in cõtrariũ allegata per docto. paſſim, quæ omnia more ſuo ſubtiliter, & doctè fœdere diſtinctionis cõcordare conabatur, prout etiã cõcordat Alciat. Bologuetus, & cæteri Mod. *ibi circa fi.* Iſta autẽ cõmunis interpretatur nõ procedere, quãdo principalis creditor eſſet excõmunicatus, & alij cederet ſuam actionem: tunc enim exceptio excommunicationis cedenti obſtat, ſed non obſtant ceſſionario, vt pulchrè deducit, & concludit Ant. Galeſius *in tract. de formulis obligationis cameralis forum. de perſona petente executionem, nu.3. & ſeq.* F. Viuius *opin.*92.

17 Ceſſionarius intentãs directã, debet ante lit. conte. fidẽ facere de ceſſione, quia videtur agere procuratorio nomine alterius, hoc ideo ante omnia tenetur perſonã ſuã legitimare. Secus ſi vtilẽ, quia nomine proprio agit, licet petitio originẽ ſumat ex perſona cedẽtis. Ideo tunc ceſſio reſpicit iuſtitiã cauſæ, nõ legitimationẽ perſonæ. Et ſufficit fidẽ facere de ceſſione poſt lit. cõteſt. & in tẽpore probatorio, ſecund. Bar. Bal. & Sali. *in l. qui ſtipendia. C. de procu.* & ipſum Bar. poſt Iac. But. *in l. j. C. de act. & oblig. in quæſt. fi.* licet Bal. *in d. l. qui ſtipendia. in fi. cõmũis*, videatur tenere eſſe dãdã copiã ceſſionis cõuẽto ante lit. cõte. quã lo in libello de ea fit mẽtio, niſi iuret ſe tũc non poſſe edere. Quando autem intelligatur intentaſſe directã, & quãdo vtilem, declarant Bar. Bal. & Sal. *vbi ſup.* Et opinio Bal. nũc relata poſſet procedere, quando fit in libello mentio ceſſionis limitatiue, ſeu relatiue, & ſe ad eam referendo: ſecus ſi ſimpliciter aſſertiue, per theoricam Bart. *in l. edita. C. de edend.* Balb. *deciſ.*45.

18 Si ceſſionarius nõ ſeruet cedenti cõuenta & promiſſa, poteſt cedens reuocare ceſſionem, & actionibus prioribus experiri, & rem ceſſam vendicare, etiamſi interceſſerit vnus de tribus caſibus, de quibus *in l.3. C. de noua.* ſecund. Bal. Sali. & do. Ambro. *in l. pacto ſucceſſorum. per illum text. C. de pact.* Ad idem videtur caſus *in l. j. C. de dona. quæ ſub modo. in l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca. in cap. peruenit. el.2. ext. de iurein.* & eſt limitatio ad *d. l. iij.* Balb. *deciſ.*176.

19 Ceſſionarius intentare poteſt nomine cedentis etiam directas ad ſui fauorem ſecundum communem per Butſ. *cõſ. 55. num.25. lib. j.* Bouſc.

20 Ceſſionarius vt fantur interpretes propriè creditor dicitur, vt cõmune aſſerũt Dec. *lec. j. in fi.* Niger *circa fi.* Rodulphus. & Bolug. *ad finẽ in l. j. ff. ſi certũ petat.* late Viuius *lib. j. opin.*34. quocirca prærogatiuis, ac priuilegiis omnibus inſtrumenti, quod illi ceſsũ eſt, fruetur. cõmune ait latè idem Viuius *lib. ij. opin.*266. nõ tamen iis potietur prærogatiuis, quæ cedenti ipſi cõpetũt, vt cõm. aſſero ex *Bald. l. per diuerſas. nu.21. C. mand.* Alex. *in l. ſi poſt diuortiũ. ff. ſoluto matri.* Iac. à ſanct. Geor. *in l. vna, nu.39. C. ne liceat poten.* quibus addo tex. *in l. ex plurib. ff. de adminiſt. tuto.* Nec itẽ iis quę ipſi inerent ceſſionario aliàs cõpeterẽt ratione fori, vt cõmune ponũt Guid. Pap. *deciſ.*273. Iaffred. *in prin. eiuſ. deciſ.*87. niſi ſi is qui ceſſit, eſſet patẽs, vt receptũ innouit Rebuſ. *in priuil. ſchol.*177. *li. ij. trac.* E. Suar. & Don. à Fina.

21 Debitor qui negaſſet debitũ, & per ſententiam condemnatus fuiſſet, & poſtquam eſt condemnatus confiteretur debitũ, non debet ad ceſſionẽ bonorũ admitti. gloſ. *in l. j. in verb. iudicati. C. qui bo. cedere poſſ.* Bal. *ibid. ver. ſed hic quæritur. nu. j.* Ang. Aret. *in §. fin. ver. quæro quid ſi à principio negauit. nu.5.* Iaſ. *nu.16. ver.7 ſuprà ſcripta regula. Inſt. de act.* & Bart. Soc. *in tract. Fallẽt. in verb. cedẽs bonis. nu.16. ver. fallit quãdo debitor à principio negaſſet debitũ.* Sed alij cõtrariã ſententiã tãquã magis communiter approbatã ſequũtur. Salicet. *in d. l. j. ver. cõtrariũ videtur verius. nu.3.* & ante illũ Bar. *in l. pen. nu. j. ver. alius modus agnoſcẽdi eſt in iudicio, vt cõfitẽdo in iudicio, vel patiẽdo ſe cõdẽnari. ff. de ceſſ. bo.* & in hãc ſententiã iudicatũ eſſe in cõſ. Neap. refert Matth. de Affl. *in deciſ. ſacri conſ. Neap. deciſ.379. nu.4.* ſequũtur & alij Philip. Dec. *in l. nemo ex his. nu.7.* & Hieron. Cagnol. *nu.7. ver. pariter debitor.* vbi & ipſe addit hãc cõmunem eſſe. *ff. de reg. iur.* Licet autẽ hãc deciſionẽ falſam eſſe, nec iure probari Muder. Pariſ. voluerit *in d. l. nemo ex his. ver. deciſio. & in j. par. Cõment. in conſuet. Pariſ. §.30. n.5.* & ibi ipſe multos caſus in quib. negans puniatur, recenſet, vti ſi vaſallus negauerit patronũ, ſi fideiuſſor negauerit ſe fideiuſſiſſe, itẽ ſi debitor negauerit ſcripturã eſſe de manu ſua: & ſi quis negauerit ſe ſociũ eſſe, nec non hæres, qui negauerit rem legatam eſſe hęreditariam, & ſimiliter ſi negauerit fideicõmiſſum, vel rem eſſe hæreditariã: præterea ſi filiusfamiliàs negauerit ſe eſſe in poteſtate patris. Et conuentus reali negauerit ſe poſſidere, &c. & eius generis plures, de quib. mentionẽ facit Gul. Mayneri. *in d. l. nemo ex his*: Tamen ſententia Bartoli, Saliceti & Decij, communiori calculo approbatur. Ita conſulendo ſcribit Rol. à Valle, *in conſ.7.* vbi ille in vtramque partem de hac deciſione diſputat. *in ij. Tomo conſ.* Kirchouius.

22 Condemnatus in pœnam pecuniariam, ſi non habet vnde ſoluat, petente illo, in cuius fauorem eſt condemnatus: debet luere pœnam in corpore. idem communem dicit.

De iure Regio debitor cedit bonis, & ponitur in manu creditoris, vt illi ſeruiat per tẽpus debiti, vt in l.y.tit.8.lib.3. For. ll. & l.5.tit.13.li.5.ord. vbi reformatur ll. For. & l.4.tit.5.par. & ſi ſunt alij creditores, ille cui traditur tenetur ligare eũ cũ circulo ſericeo groſſo vt digitũ, & debitor tenetur portare eum ſuper lorã veſtimẽti, vt habetur in pragma.82. Idẽ videtur faciẽdũ in pœna pecuniaria imponẽda propter delictũ. vt eſt l. cv.ſtyli. quã legẽ intellige in pecunia applicãda parti ex furto, vt fuit determinatũ in curia Vallis Oleti. anno Domini 1538. nõ tamẽ in alijs delictis. Poterit tamẽ iudex moderare pœnã, ſi eſt pauper. per l.3 tit.22.par.5. quã intellige in mulcta, ſecus in pœna, vt per Iaſ. in l. ſi quis nu.28. ff. de iuriſ. omn. iud. vbi de hac mater. vide Panor. in c. niſi ſpecialis. de off. deleg. quod intellige niſi pœnalia ſtatuta loco pœnę vt in habẽte monetas falſas: quia ſi nõ habet cẽtũ marabetinos, erit in vinculis per annũ l.y.li.3.tit.10. For. ll. Cõdẽnatus in expẽſis litis, debet carcerari ſi nõ habet vnde ſoluat l.xcix. & clxviij. ſtyl. niſi aliàs erit ſalariũ aduocati quod remittitur amore Dei, ſi nõ habet vnde ſoluat. Nota quòd ſicut creditor tenetur præſtare alimenta carcerato, ita & ceſſionarius. Segu. in l. ſi ex legati. num. 94. ff. de verb. oblig. B. Villal.

23 Debitor nõ poteſt cedere bonis, quãdo creditor renũciat iuri illũ carcerari faciendi, ſecundũ doctrinã Bal. in l.j. nu. 17. C. qui bon. ced. poſſ. cõmuniter receptam, ac approbatam à Scriben. ibi, quam ſequuntur etiam Io. Faber. & Iaſ. in §. fi. nu.17. Inſtit. de act. & de iſta comm. opin. atteſtantur omnes Doctores in prænotatis locis. Et ratio huiuſcemodi cõmunis ſententię aſſignatur iſthæc per Bal. in d. l.j. quia ratio carceris ceſſat, qua ceſſante beneficium bonis cedendi, ceſſare debet.

Itẽ ceſſiones bonorũ cõceſſæ in Regno etiã cũ regia decretatione, non admittuntur, ſi debita contracta appareat infrà annum, vt diſponitur in pragmatica 2. Regni de ceſſione bonorũ, cit. incip. Per quanto ſiamo informati, che molte perſone.

Similitérq; ceſſiones, & moratorię iã impetratę, quã impetrãdę per inquilinos, colonos, ſeu cenſuarios, & alios debitores Neapolitanorũ in Sacro Regio Collaterali Cõcilio Neap. non admittuntur aliquo modo contra Neapolitanos ipſos, vt in pragmatica j. de Ceſſione bonorũ, ex ordiente Regẽte gli Magnifici Eletti di queſta Citta di Napoli. Viu. opi.180. & Don. à Fin.

24 Debitor cedẽs bonis nõ poteſt carcerari, l.j. C. qui bon. ced. poſſũt gl. in c. lator. de pig. q̃ cõmuniter approbatã refert Bened. Capr. reg.75.n.26. cui beneficio iuxta benigniore & magis cõmunem vt ibid. n.29. idẽ Capra aſſerit, renuntiari non poteſt.

25 Debitor obligãs ſe ad carceres, renũcians ceſſioni bonorũ, eſt cõtra bonos mores talis obligatio. Alcia. in c. cũ cõtingat. de iureiur. nu 69. com. dicit. Bonacoſ. & Vrainus, & Tuzanus.

Additio. Hoc quòd debitor per obligationis renuntiationem, & pactum non poſſit cedere bonis, cùm ſit contra bonos mores, limita in pluribus caſibus, vt per Soc. in tract. fallent. in Fallen. 342. pactum. I. Fich.

26 Quæro, an debitor admittẽdus ſit ad beneficiũ ceſſionis bonorũ, qui habuit dilationẽ quinquennalem? Reſp. gl. in l. cũ ſoluto. in fi. C. qui bon. ced. poſ. tenet q̃ nõ. Hãc glo. ſequitur Cyn. & Bart. Ang. d. l. fin. Vitalis in clauſ. ſuæ char.193. Et eam communiter ſequi omnes Doct. in d. l. cum ſoluto. & l. alia. §. elegãter. ff. ſol. matr. affirmant Matth. de Afflict. deciſ. Neap.378.n.2. Præterquam in eo, quod dicit, quòd tunc debitor creditoribus datur lacerandus, námq; in hoc gl. illa cõmuniter dãnatur, vt ibi per eum. Mich. Graſſus, & I. Fichar. & Don. à Fina.

27 Quæro, Si debitor negat debitũ, & creditor probauit, ac lata eſt ſententia, an poſt ſententiã debitor poſſit cedere bonis? Reſp. gloſ. in l.j. verb. iudicati. C. qui bonis ced. poſ. tenet, q̃ poſt ſententiã debitor detruditur in carcerem, ſi non appellauit. Hanc ſequitur Aret. in §. fi. Inſt. de act. vbi dicit, debitorẽ poſſe bonis cedere, ſi à ſententia ſit appellatum, ergò ſecus ſi non appellauit. contrariam opinionem, quòd videlicet etiam poſt ſententiam admittatur ad beneficiũ ceſſionis bonorum condemnatus, videtur tenere Bar. in l. pen. ff. qui bonis ced. poſ. & ibi Ang. qui dicit, ante debitũ liquidatum non auditur volens cedere bonis, ſed liquidare per agnitionem factã in iudicio, vel extra, vel per ſententiam. Idem tenet Cyn. d. l j. & Azo. in ſum. eod. tit. Eandem opinionem expreſsè tenet Sal. d. l.j. ver. iuxta hoc moneo aliqua dubia. Lud. Gomeſ. in gloſ. ad reg. Cancellariæ. in reg. de ſubro. colliti g. q. j. ver. & iſta quæ dicta ſunt. & eam tenet Alber. de Roſa d. l.j. dicens communiter per omnes reprobari opinionem gl. ibi tenentis cõtrarium. Vide ſuprà. §. debitor qui negaſſet. Mich. Graſſus.

28 Debitor ceſſionis bonorum beneficio redditur indignus indicans partem bonorum, & partem occultans, ſecũdum gl. & Bar. in l. pen. ff. de ceſſ. bon. Bald. & alios doct. communiter in l.j. C. eod. tit. Ang. & Iaſ. in §. fi. Inſtit. de act. Vnde ſi iſte debitor fuerit conuictus quòd partem bonorũ nõ indicaſſet ex malignitate, & dolo, tunc (vt ſuperius deduximus) eſt repellendus omni modo ab huiuſmodi beneficio ceſſionis bonorum. tex. eſt in l. fi. ff. quæ in fraud. cred. ſecundum lecturam Bart. communiter approbatam ibi, & idẽ tenet Bart. & alij Doctores in l. alia. § eleganter. ff. ſol. matrim. & Bald. in l.j. C. qui bon. ced. poſſ. quos Doctores referunt, & ſequũtur Alex. & Paul. de Caſtr. in d. §. eleganter. Et hoc idem repetitur ſancitum de iure regni in Pragmatica incip. Don Petrus de Tolleto Marchio Villafrancha, vbi habetur, quod volens cedere bonis, debet omnia bona ſua, & iura indicare, & in actis inſinuare creditoribus inſtãtibus, & debitam quantitatẽ ipſorum iuriũ, & bonorũ profiteri, vbi Io. Franciſ. Scalionus apoſtillans dictam pragmaticã. nu.2. & 4. declarat hanc materiam. Et in tantum hoc procedit, quòd ſi cedens bonis reſeruaſſet ſibi vnũ denarium, ceſſio ipſa non valeret, prout ſcribit Bald. in l. fina. col.2. v. quæro quid ſi cedens bonis. C. qui bon. ced. poſſ. Sed vbicunque debitor errore, ſeu bona fide non indicaſſet bona omnia ſua creditoribus, vel modica eſſet res, quæ ita fuit demonſtrata, non perdit propterea beneficium ob hoc ceſſionis bonorum, ſecundum Bald. in l. fi. §. cùm igitur. C. de iure deliberan. F. Viuius opin.181.

29 Cedẽs bonis ſufficit quòd eos creditores faciat citari qui iam cũ eo litigant, & nihilominus talis ceſſio alijs creditoribus etiam non vocatis nocebit, dummodo cedens eiſdẽ non vocatis debitum fateatur. Sali. in l.j. C. qui bon. ced. poſſ. Guid. Pap. conſ.124. nu 8. Bellac.

30 Ceſſione bonorũ quis à debito liberatur, l.j. & per tot. tit. C. qui bon. ced. poſſ. Fallit in 4. caſib. vt Bened. Capram concluſ. 78.n.22. Fallit vt no. Ant. de Tremul. in addit. ad practicã Vbert. de Bona. in tit. de imp. exe. nu.10. v. fecerit ceſſionẽ. Fallit in 8. caſib. vt per Soc. reg.20. & reg.46. Ampliat in 3. caſ. & fallit in 28. fallit in 15. caſib. quos not. Vigel. in commento 2. anni cap. 22. fol.408. Fallit in 8. caſib. vt per eundem, in com.7. anni. cap. 30. fol.168. Don. à Fina.

31 Non valet pactũ quod debitor carceratus nõ poſſit bonis cedere. hæc eſt communis opinio, de qua per doct. in l. obligatione, ff. de pigno. Fallit in 4. caſib. vt per Ripam, in l. obligatione, ff. de pign. numero 30. fallit in 14. caſib. ſecundum Soc. reg.279. Don. à Fina.

32 Cedens bonis non liberatur obligatione naturali, nec ciuili, ſed cõpetit exceptio. Ant. de Tremo. in additio. ad bona in pract. exceptio. rubr. de Imper. excep. quæ cõtra reſp. nu.10. in v. fecerit. cõem dicit. E. Suarez, Villalob. & Vean⁹, & Dõ. à Fina.

Nota iſtam cõmunem ad intellectum l.j. tit.5. part.5. & vide in verbo condemnatus. B. Villal.

33 Cedens non poteſt eſſe teſtis pro ceſſionario: communẽ dicit Lanfranc. in repet. cap. quoniam. in verſ. teſtium depoſitiones. de probat. I. Fich. Don. à Fina.

34 Ceſſio regulariter permittitur l.y. C. ne liceat potenti. Fallit in 12. caſib. quos not. Anton. de Tremul. in addit. ad practi. Vbert. de Bona. in tit. de imped. execu. nu.10. v. fecerit ceſſionem: fallit vt per Aluiſ. de Alber. ſing.88. fallit in 9. caſib. vt per Soc. reg.48. & in l. ſi cuique. C. ne liceat. vbi etiam Iaſ. vide Theſau. recept. ſentent. in litera C. concluſio.72. Don. à Fina.

35 Cedens bonis non tenetur niſi in quantum facere poteſt, vt Inſtit. de act. §. eum quoque. Fallit in 4. caſibus. vt per Soc. in tract. fallent. reg.47. Idem.

36 Cedere actiones potentioribus nõ licet, vt in rubr. ff. de alien. iud. mut. cauſa fact. & per totum tit. C. ne liceat potent. Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 10. à Petr. Duen. reg.88. Ampliatur in 3. caſi. & limitatur in 4. ſecundum Iaſ. in l. 1. C. ne liceat potent. videas Soc. reg.88. Idem.

37 Ceſſio bonorum non habet locum vbi ex delicto imponitur pœna pecuniaria. l. ſi quis id q. ff. de iuriſdictio. Fallit in quatuor caſib. vt per Iaſo. in dicta l. ſi quis id quod. Idem.

38 Ceſſio poſt litem conteſtatam fieri non poteſt: vt multoties deciſum fuiſſe refert Rebuſ. comment. in conſtit. reg. in tractatu de ceſſio. actio. in gloſ.4. in fi. Bellac.

39 Debitoc

39 Debitor fiſci, vel communitatis, admittitur ad ceſſionē bonorum per caſum *in §. item ſi quis. Inſti. de ſociet.* iuncta ibi gloſ. vult Angel. *in l. j. ff. qui bon. ced. poſ. per l. nemo. C. de exac. trib. lib.* 10. niſi ſit debitor propter munera, ſeu onera ciuilia, *per l. propter honorem. C. de ceſſ. bo.* licet Bar. *in d. l. 1.* indiſtinctè teneat non admitti. Balb. *deciſ.* 187.

40 Debitor ex delicto non poteſt cedere bonis: ſed tunc locum habet regula, qui non habet in ære, luat in corpore. Sali. *in l. j. C. qui bonis cedere poſ.* & hanc communem opin. eſſe ſequendam aſſerit Cępol. *in ſuis conſiliis. conſ.* 9. Vezinus.

41 Ius redimendi an cedi poſſit, vtramque partem eleganter explicat Rol. à Val. *in conſ. 82. in 2. conſ.* ex cuius explicatione ſatis liquet. *nu. 14. cum ſeq.* id cedi poſſe, vbi ipſe quoque & alia quæ cedi poſſint, recenſet. Kirchouius.

De bonis authoritate iudicum poſſidendis ſeu venundandis.

TITVLVS XXX.

IVdex ſi dedit licentiam intrandi in poſſeſſionem propria authoritate, intelligitur, niſi habeat reſiſtentiam. Iaſ. *in l. iuſtè poſſidet. nu. 13. de acq. poſ.* communem dicit. Villalob.

2 Miſſio in poſſeſſionē ex primo decreto eſt mixti Imperij, Iaſ. *in l. poſſideri. §. genera. nu. 14. ff. de acq. poſ.* com. dicit. Villa.

3 Miſſio in poſſeſſionem ex primo decreto facta vni ex creditorib. ex cauſa onerosa, prodeſt omnib. aliis creditoribus, ex cauſa ſimiliter oneroſa: ſi tamen cauſa eſt lucratiua, vno immiſſo, non dicuntur alij immiſſi. An. de Fan. *de pig. & hypoth. in 3 par. mem. 2. nu. 10. reſtrictione ſexta.* com. dicit. Is. Villal.

4 Miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, nō dicitur poſſeſſor, ſed detentor. idē Fa. *in d. mem. 2. nu.* 6. com. dicit. Idem.

Fallit in reali: quia miſſus in poſſeſſionē ex 1. decreto poſſidet ante annum reuocabiliter tantum: poſt annum autem it reuocabiliter. Iaſ. *in d. l. poſſideri. § genera nu.* 20. com. dicit, ſed dictus Fa. ibi dicit, quòd ſecundum communem opi. canoniſtarum ante annum eſt detentor: & poſt annum, verus poſſeſſor: legiſtę tamen tenent prout Iaſ. dicit. com. & Fan. concludit tenendum cum legiſtis *ibi in ver. quòd immiſſo.*

Fallit ſecundò, in miſſo in poſſeſſionem ex 1. decreto, quādo creditor eſt præſens per actionem hypothecariā: cùm dicatur actio realis quia poſſidet. Iaſ. *in d. §. genera. num.* 24. & Fanus *nu.* 8. communem dicunt. Idem.

5 Iuſſio de Mittendo in poſſeſſionem ex 1. decreto, quando creditor eſt præſens per biennium: ſi tamen eſt abſens, durat per quadriennium. Ant. de Fan. *ibi in 3. part. mem. 2. nu.* 3. communem dicit. Idem.

Additio. in materia miſſionis in poſſeſſionē dicit *Bar. in l. à diuo Pio. §. ſuper reb. nn. 1 ff. de re iud.* quòd miſſus in poſſeſſio. ex re iudicata, ſtatim efficitur merus poſſeſſor, & ſic quòd ex 1. decreto poſſidet. Quæ opi. nō ſeruatur, vt dicit Bal. *in l. ordo nu. 16. C. de exec. rei iud. per l. 3. §. genera ff. de acq. poſ* cū aliis per eū alleg. vnde talis miſſus nō dicitur poſſeſſor, ſed detētor, ve teſtatur de cōmuni opi. Neguſ. *in tra de pig. par. 3. mem. 2. nu.* 6. Intelligas tamē vt ibi per eum *in nu ſequentibus.* I. Fichard.

6 Iudex ad hoc vt ad primum, & ſecundum decretum peruenire poſſit, neceſſe eſt, quòd ſe latitet reus, *l. cùm proponas, C. de bonis autho. iud. poſ.*

Fallit in 3. caſi. vt per Soc. *reg. 195. & in reg. 33. in addi.* & quatuor requiruntur ad hoc, vt poſſit deueniri ad ſecundum decretum: quæ omnia limitat Fel. *in c. conſultationib. de offi. deleg. num.* 9. Don. à Fina.

Miſſus in poſſeſſionem ex ſecundo decreto, non poſſidet. hanc dicit eſſe com. opi. Ant. de Fano *in tract. de pig. & hypoth. mem. 2. nn.* 6.

Fallit in 2. caſib. vt per Baptiſt. à Villal. *conc. 106. in litera M.* Don. à Fina.

Cōtumacia procuratoris nō nocet domino, quoad ſecūdum decretū. no. *in l. omnibus. §. ſi procurator, ff ſi quis ius dicenti.* fallit in 3. caſi. vt per Soc. *in d. §. ſi procurator, nn.* 7. Don. à Fina.

7 Poſſeſſio data vigore ſecundi decreti, reuocatur data ſatiſdatione. Iaſ. *in l. properandum. §. ſi autem reus. C. de iud. num.* 8. comm. dicit. Villal.

8 Iudex poteſt facere quòd pars intret in poſſeſſionē propria auctoritate. Tiraq. *de conſtit. poſſ. par. 3. lib. xiiij. nu. 13.* com. dicit ex Bat. *in l. iuſtè poſſidet. ff. de acquir. poſſ.* Idem.

9 Iudex poteſt moderari tempus anni datum ei, cōtra quem eſt facta miſſio ex primo decreto ad recuperandum poſſeſſionem abbreuiando, ſecundum Roma. & Nicel. *in l. 2. ff. de re iu.* per caſum iuncta gloſ. *in verbo, niſi intra certum tempus. in l. à quo fundus. ff. de dam. infect.* item augendo eundem Rom. *vbi ſuprà per c. cum veniſſent. extrà, de eo qui mitt. in poſſeſſ. cau. rei ſeru.* quem textum dicit ad hoc ſingularem Balb. *deciſ.* 427.

10 Creditor qui fundus ſui debitoris per decretum iudicis fuit adiudicatus & venditus, tenebitur ſtare colono vel inquilino, eo quia talis venditio ita facta à iudice eſt neceſſaria: & ſucceſſor neceſſarius tenetur ſtare colono. *l. ſi filio. §. ſi vir ff. ſo. matr.* Bar. *in l. in venditione. §. 1. ff. de bonis auth. iud. poſſ.* Iaſ. *in l. diuortio, in prin. nu. 34. & 35. ff. ſol. matr.* Bellac.

11 Citatio partis licet quādo is qui propria auctoritate poſſeſſionē ingredi poteſt, petit ſimpliciter ſibi dari familiā à iudice, ad ſcādalū euitandū nō requiratur: tamē quādo petit ex vrbanitate ſibi dari licentiā ingrediendi, tūc requiritur citatio. Eſt magis cōmunis opinio ſecundū Alex. *in conſ. 131. in cauſa & lite. verſiculo, ſecundò præſuppono. vol.* 4. Ratio eſt in prōptu. Nā ex quo quis eligit via iudicij, videtur meticuloſus, & ad viā facti redire non poteſt. *l. de pupillo. §. meminiſſe. de oper. non. nunc.* ſec. Bald. *in l. y. v. decimò quarto. C. de ſer. & aq.* Sequitur Alex. *in cōſ. 130 in caſu. in prin. verſ & ſic ex iſto infertur. vol.* 4. Et inde colligi poteſt, deterioris aliquanto ſi re conditionis, qui potius eligit viam iuris quàm facti. quod nota perpetuo. M. Chærian.

12 Iudex tenetur mittere in poſſeſſionē hæredē ſimpliciter oſtendentē ei teſtamentū, faciens mentionē expreſſe de eius inſtitutione, & ſic ſufficit hæredi oſtendere teſtamentū: & eo oſtenſo, iudex debet eū mittere in poſſeſſionē hęreditatis, ita colligitur *ex l. fi. C. de edic. diui Adria. tollend.* & hoc nō habet difficultatē aliquā, vt dicunt Doct. ibi, & Alex. *conſ. 101. nn. 9. lib. 1.* Dec. *conſ.* 84. Gozad. *conſ. 21. n.* 6. imò omnes ſcrib. cōcludūt quod ſufficit oſtendere ſimpliciter teſtamentū, & dicere eſſe illū nominatū in teſtamento, nec aliæ probationes requirūtur, vt per Doct. communiter in pręcitatis locis. Viuius.

13 Miſſio in poſſeſſionem propter contumaciam, nō ſolùm non habet locum in beneficio obtinendo, ſed nec etiam in obtento, Io. de Selua. *in tract. beneficij. part. 1. q. 5. n. 1.* cōmunem dicit. B. Villal. & Vezinus.

14 In actione perſonali reus vſq. ad 30. an. poteſt petere reuocationē tenutæ ex primo decreto, quando vult reficere actori expenſas, & ſatisdare de iudicio ſiſti, ſecundum formam *aut. & qui iurat. C. de bon. aut iud poſ.* eſt com. opi. ſec. Alex. *in conſ. 205. viſa dicta. circa med. vol.* 7. M. Chærian.

15 Decretum non valet, ſiue primum, ſiue ſecundum, ſi cōcedatur pro debito partim falſo. no. doct. *in l. certi condictio. §. quoniam igitur. ff. ſi cert. pet.*

Fallit in 4. caſibus, vt per Soc. *in d. §. quoniam igitur. nu.* 29. Don. à Fina.

In ſecundo decreto reus reuertens non auditur aliquo modo. fallit in 2. caſibus, ſecundum Fel. *in c. conſultationib. de offic. & poteſt. iud. delegat. num.* 7. Idem.

16 Intentans vnum remedium executiuum, poteſt & aliud intentare donec ſibi ſatisfiat. *Bar. in l. conſentaneum. C. quomodo & quando iudex in ne.* Bald. *in l. qui legat. C. vt. in poſſeſſ. lega. & in l. vnica. C. de prob. ſequeſtra. pecu.* vbi dicit quòd contra cōtumaces poteſt quis vti miſſione in poſſeſſionē, & inſimul aliis remediis. Bald. *in l. creditor ff ſi cert. pet.* vbi inquit, quòd inhærens pignori poteſt implorare perſonæ captiuā ad hoc vt debitor cogatur ſatisfacere, nō quidē propter fugam, quia iā propter pignus ſecurus eſt, ſed vt debitor preſſus citius ſatisfaciat. & licèt quis fecerit ponere debitorē in carcere, poterit adhuc implorare bonorū miſſionē ex primo decreto & ex ſecundo. *d. l. conſentaneum.* Iaſon. *in l. omnibus n. 23. ff ſi quis ius dicenti non obtemp. & in l. nulli. numer.* 8. *C. de iudiciis.*

17 Excuſſio contra alienata bona ceſſat, vbi emptores ſciebant fideicommiſſi ſubſtantiam, ſecundum communem per Burſat. *conſ. 48. num. 9. lib.* 1. Bonac.

18 Cognati præferuntur extraneo tantundē offerenti in vēditione bonorum debitoris: cōmunem dicit Tiraq. poſt plurima allegata, *in præfat. lib. j. de Retract. nu* 42. et quòd multi ex pręallegatis ab eo Doct. eam ſimiliter affirmant eſſe communem. I. Fich.

19 Venalia cum legato rerum, ſeu bonorum generali, tum obligatione vel tacita vel expreſſa bonorū, rerumve generali

comprehenduntur. vt commune interpretum placitum diligenter recenſet doctor meus Arius Pio. *in rub. part. 1. num. 49. & num. 96. C. de bon. mat.* E. Suarca.

De priuilegijs fiſci.

TITVLVS XXXI.

Fiſcus alicui ſuccedens debebit vti eo iure quo is vti debuiſſet is cui ſuccedit. *l. non intelligitur. §. ſi poſteriori. ff. de iure fiſci.* Rebuff. *in tracta. nouis. in octaua quaſi num.* 14. Vezinus.

2 Alienata in fraudē fiſci, & ante delictum poſſunt præſcribi: fiſcus ſi poſt. vt eſt communis opinio. Soarez *verſic. alienata. num.* 162. Bonacoſſ.

3 Alienata poſt delictum, fiſcus reuocare poteſt, *l. poſt contractū,* vbi no. *ff. de donat.* Fallit in 2. caſib. vt per Paul. de Mōte Pico, *in d. l. poſt contractum. num.* 20. Don. à Fina.

4 Sententia lata contra fiſcum abſente aduocato fiſcali eſt nulla, nedum in cauſa ſtatus, ſed etiam in alijs ſecun. *gl. not. in l. fiſcus. ff. de iure fiſc.* Balb. *deciſ.* 267.

5 Debitor debitoris fiſci poteſt fauore fiſci cōpelli ad ſoluendum pendente dilatione ſibi competente, per caſum ſingularem ſecundū Roma. *in l. j. C. de condi. ex lege,* tenet dominus Nicel. *in l. 2. ff. de re iud.* & hoc facta diſcuſſione principalis *per l. non prius C. quando fiſ. vel priua.* Faib. *deciſ.* 418.

6 Ius adeundi hæreditatē, ſi aliqua ſit delata delinquēti tēpore cōfiſcationis, ſi tale ſit, quin extraneos tranſeat, & in fiſcū trāſit, ſecus ſi neque ad extraneos heredes trāſire poſſet, vt eſt commun. opin. Clar. *q. 78. verſ. ſæpe contingit.* Bonacoſſ.

7 Bona relicta nō capaci fiſco applicatur. *l. nō intelligitur. ff. de iure fiſci.* & hoc in pœnā eius qui accōmodauit tacitā fidem nō capaci. quando verò bona palā relinquūtur incapaci in teſtamēto, tale relictū nō valet, & remanet penes eū qui relinquit. *l. non ambigitur §. 1. ff. de iure fiſci.* & quādo bona indigno relinquūtur, ſiue tacite ſiue expreſſe, ea bona fiſco applicātur. *tots ti. de his qui. vt indig.* Bart. *in l. 1. de delat.* & ſpurij cōputātur inter incapaces, & non inter eos qui sūt indigni. Bar. *ibi.* Idē.

8 Procurator fiſci, ſi aliquid vendat, non poteſt habere fidē de pretio. Iaſo. *in l. qua acta. ff. de ſſ. pror.* Caſ. *nu.* 18. Villal. & Mat Cherian.

9 Fiſco applicatur quod ab indigno aufertur. *l. Papin. §. meminiſſe. de inof. teſt.*

Fallit in 3. caſib. vt per Cag. *ibi num.* 1.

Fallit in 2. caſibus vt per Iaſ. *in l. 1. C. de his quibus vt indig.* Don. à Fina.

10 Fiſcus non tenetur cauere nec ſatiſdare, cùm ſemper ille ſit ſoluendo, & ſic idoneus. *l. 2. ff. de fundo dotali. l. 1. ff. vt lega. vel fidei. nomine caueatur.* ſed nec nuda cautione. Bar. *ibi.* Ciuitas autem ſeu reſpublica non tenetur ſatiſdare pro rebus publicis. Solet enim in illis caſibus remitti ſatiſdatio. tenetur tamē repromittere, id eſt, debet promittere nuda cautione. *l. ſi quando. §. pia. ff. vt in poſſ. legato.* & ſic notandū eſt quod priuatus ſatiſdat, ciuitas repromittit, fiſcus autem nihil facit. *d. l. ſi quando.* Iaſ. *in l. inter omnes. ff. qui ſatiſda. cogan. nu.* 7.

11 Nūtiis principis nō creditur ſine literis, & ipſis volentib. aliorū bona capere, quilibet cuius intereſt poteſt de facto reſiſtere. *l. prohibitum. C. de iu. fi. lib.* 2. Fac. quod vult Fede. *in conſ.* 251. Vezinus.

12 Pronunciandum eſt contra fiſcum in dubio, quādo fiſc⁹ agit ea cauſa lucratiua concernente delictum, vt eſt cōmunis opi. de qua Phœbeus *inter conſ. crim. conſ. vlt. nu.* 3. Bonacoſſ.

De priuilegijs dotis.

TITVLVS XXXII.

Dotis cauſa & præſtatio, itē reſtitutio, fauorabilis eſt ratione publicæ vtilitatis; vt inquit Iuriſcōſultus *in l 1. ff. ſol. mat.* & ibi doc. cōmuniter, teſte Iaſ. *ibi.* Hinc priuilegiū dotis, q pater cōpellitur per iudicē, dotare filiam ſuam ſecundum vires ſui patrimonij. vt eſt text. expreſſus *l. qui liberos. xix. ff. de ritu nupt.* M. Graſſus.

2 Sed quæro, nūquid pater teneatur dotare filiā diuitē? Reſp. doc. in hac q. ſententiis variant. Vna eſt illorū, q pater tenetur dotare filiā de ſuo proprio patrimonio, quis filia ſit diues, & habeat bona propria. ſ. materna. De hoc eſt text. expreſſus *in l. ſi. C. de dot. promiſ.* & ibi eam ſententiam amplectuntur Bal. & Ang. Alex. *in l. mulier. 1. §. cum proponeretur. ff. ad Treb.* Ang. *auth res quæ. C. commu. de legat.* Et dicit Iaſ. *in l. 1. ff. ſol. mat.* quod videtur iſta eſſe communis opinio. *num.* 25.

Alia eſt opinio Bart. *in d. §. cùm proponeretur.* quod ſi filia diues eſt, pater non tenetur eam dotare: ex quo pater non iure obligationis aſtrictus eſt ad dotandā filiam, ſed officio iudicis tantum, quod in æquitate conſiſtit, æquitas autem ceſſat, quando filia eſt diues, & habet vnde ſe poſſit dotare. Hāc opinionem dicit eſſe veriorem Iaſ. *vbi ſ.* ſecundum quam, ſi caſus contingeret, vellet iudicare. M. Graſſus.

3 Quæro, an auus patern⁹ teneatur dotare neptē? Reſp. quod ſic. ita tenet Sal. *d. l. ſi.* poſt Bart. *in l. 1.* vbi Iaſ. *nu.* 26. dicit, quod iſta ſit cōmunis opin. & quod omnes doct. ita tenēt. intellige tamē hāc cōem, vt nō procedat eo caſu, quo pater eſt diues, quia tenetur filiam de ſuo dotare. ita tenet Bald. *in d. auth. res quæ.* quē ſequūtur ibi Albe. de Roſat. Salyc. & Fulgoſ. Eandem opin. tenet Rom. & Alex. *in d. l. 1. ff. ſol. matr.* Franc. Aret. *cōſ.* 17. *incip. conſideratis diligentiſſimè.* & dicit Iaſ. *d. l. j. nu.* 26. quod iſta eſt clara & indubitata concluſio. Vide Viuiū *op.* 75. M. Graſs⁹.

Itē limita, in patre inope, & matre diuite, quia mater tenetur dotare filiā. ita tenent Cyn. & Dyo. Bart. Bal. Albe. de Roſat. & Fulg. *d. auth. res quæ.* Raphs. Cuma *l. à filia. ff. ad Treb.* vbi dicit, quod iſta eſt cōmunis opin. licet cōtrariū teneat Angel. & Salyc. *d. auth. res quæ.* Raph. Cuma. & Alex. *d. l. 1. ff. ſol. matr.* Idem.

4 Quæro, an frater teneatur dotare ſororem? Reſp. verior doct. ſententia eſt, quod ſic, dūmodo ex eodē patre nata ſit, ſecus ſi ſit vterina. ita tenet gl. *l. nō omnis. C. de adminiſt. tut.* quā gl. ibi ſequūtur Cyn. & Bart. Bald. *l. ſi. C. de dot. promiſ.* Abb. *in coſ.* 12. *in c. q) vt clare materiā videat,* & quòd ab iſta nemo eſt qui diſcrepet, dicit Iaſ. *d. l. 1. n.* 29. Vide Viuiū *opin.* 340. M. Graſs⁹.

5 Quæro, Si filia nubat ſine voluntate patris, an nihilominus pater cogatur filiam dotare? Reſp. recepta & communis opi. Scribentium eſt, quod ſecūdum iura Canonica pater tenetur dotare filiam etiam ſi nubat ſine voluntate ipſius, dummodò digno nubat. ita tenet gl. *c. cum cauſa, ext. de raptor.* Et eam ſequitur ibi Arch. Eandē tenet Bald. *l. ſi pater. C. de ſpon.* Ab. *d. c. cum cauſa.* Alex. *conſ. 97. incip. principalis dubitatio. vol.* 1. Nec obſtat text. *in auth. ſed ſi poſt C. de inoff. teſt.* quem ibi ad hoc no. Paul. de Caſtr. ex quo enim pater ſecundū tex. ibi, poteſt exhęredare filiam, quę nubit ſine eius conſenſu ante annum 25. multò magis nō cogitur eam dotare. Namq; illa auth. de iure Canonico correcta eſt, ſecundū cōmunē & receptam Doct. ſententiam, vt firmat Ab. *in cap. 1. de deſponſatio. impub.* Hanc opinionem dicit cōmuniter receptam Iaſo *l. 2. §. quod ſi in patris. nu. 28 ff. ſolu. matr.* M. Graſſus.

6 Dos eſt magis priuilegiata, quàm fiſcus. Alci. *de præſumpt. reg. 3 præſumpt. 23. num. 4.* & Goza. *conſ. 97. num.* 12. communem dicit. Villalob. & Vezinus.

7 Dotis cauſa eſt adeò priuilegiata, quòd in omni diſpoſitione quamuis generali, maximè prohibitiua, ſemper excepta dicitur, ſecundum communem per Burſat. *conſ. 56. n. 1. lib. j.* poſt Neuizan. *conſ. 76. nu.* 16. Cęphal. *conſ. 13. num.* 43. eundem Burſ. *conſ. 32. num. 11. & 27. & conſ. 120. eodem lib.*

8 Dos confeſſata poſt lapſum tempus, habet omnia & quæcunq; priuilegia quæ habet vera dos & numerata, & ea eſt vera & communis opinio, quam tenet Barto. *in l. aſſiduis. C. qui potio.* Feli. *in c. ſi cautio. de fide inſtru.* Rube. Alexādri *conſ. 78. n.* 9. & eſt ita cōmunis opinio, quòd confeſſio dotis de recepto probat numerationē. Bart. *in l. ſi ita ſtipulatus. § Chryſogonus. ff. de verb. oblig.* Alexandri *in eo conſ.* Et hoc dum tamē ſit elapsū tēpus intra quod exceptio dotis non numeratæ poſſit opponi. Cæpola *conſ. 12. nu.* 5. ita vt mulier quę habet inſtrumentum dotis confeſſatę, poterit agere contra tertios poſſeſſores bonorum mariti, ſicuti ſi inſtrumentum contineret veram numerationem. Iaſ. *in l. duobus. in prin. nu. 8. ff. de iureiur.* Bellon.

9 Alienari prohibita poſſunt dari ex cauſa dotis. Petr. Raue. *in Alpha. aure. in verſ. Alienatis.* communem dicit.

Reſtringe hanc communem quod poteſt dari deſcendentibus tantūm: Idem ibi communem dicit & Coua. *in ſuis reſolut. lib. 3. c. 6. nu.* 10. vide alios idem dicentes, & amplia d. communem etiam ad dotem reſtituendam, etiam poſt appoſitum grauamen. Anania. *conſ.* 61, & Socin. *conſ. 23. in propoſita conſultatione. vol.* 3. & Rube. *conſ. 78. nu. j.* communē dicit. & Coua. *in verbo, quartò magis.* communem dicit.

Cōcordat cū l. 4. tit. 7. *part.* 3. Quam legem intellige cum reſtrictione prædicta: & limita communem legē ſi cum prohibitione hominis concurreret prohibitio legis, vt per Ant.

Corſ. *in notabili. in verbo, prohibito*, & vide Boer. *deciſ.* 129 *parte*. 1. *num*. 5. B. Villal.

10 Quæro, an priuilegia ratione dotis concesſa, competant etiã mulieri ſterili? Reſp. videtur dicendum quod nõ, ex quo dotis cauſa priuilegiata eſt fauore Reip. qui fauor verſatur circa ſobolẽ procreanda, ſecundum communem doc. ſententiã *in l. j. ff. ſol. matr.* Vnde ceſſante cauſa, ceſſare debet effectus.

Contraria tamen opinio communiter recepta eſt, quod ſcilicet mulier ſterilis gaudeat priuilegio dotis propter alias rationes. ita tenet Bar. *d. l.* & ſequitur ibi *Iaſ.* qui dicit, quòd omnes doct. cum deciſione Bar. tranſeant, & eam opinionem tenet Bald. *d. l. auth. res quæ*. M. Graſſus.

11 Vxor quæ habet bona mariti obligata pro ſua dote, marito mortuo poteſt propria authoritate inhabitare domum, quã inhabitabat viuente marito iure familiaritatis, & tãquã vxor: & hoc vſq. ad ſolutionem ſuæ dotis. Bal. *in l. ſub prætextu. C. commu.* Bal. *in l. pignoris. C. de pig. actio.* Decius *conſ.* 400. *n.* 5. & licet aliàs creditor non poſſit ſine pacto aut decreto iudicis hypothecam inuadere, *per eum l. pignoris*. tamẽ ſi creditor reperiatur in bonis obligatis, poterit ea bona pro ſuo debito, & vſq. ad debiti exſolutionẽ retinere. Bal. *in ea l. pignoris*. Bel.

12 Pater nõ tenetur dotẽ, aut alimenta dare filiæ, filiiſue diuitibus, & qui habẽt vnde ſe alere, aut dotare poſſent: ſecũdum Bar. *in l. ſi quis liberis. ff. de liber. agnoſ. & in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Treb.* Dec. Cagn. & alios *in l. iura ſanguinis. ff. de reg. iur.* Bar. Caſtren. & reliquos *in l. Titio centũ. §. Titio genero. ff. de cond. & demonſt.* Soc. *in l. j. ff. ſol. matr.* Iaſ. *in §. fuerat, n.* 108. *Inſtit. de act.* Corſi. *in repet. l. qui liberos n.* 53 *ff. de rit. nupt.* Io. Lupi *in cap. per veſtras. 3. not. §.* 14. *de don. inter vir. & vxo.* & Alciat. *in tract. de præſumpt. reg.* 1 *præſumpt.* 26. *nu* 3.

13 ¶ In cõtrariã verò partẽ, quod pater teneatur aſſignare dotẽ filiæ etiã diuiti, inclinatũr gloſ. & cõmuniter omnes *in l. j. C. de dotis promiſ. & in d. l. j. ff. ſol. matr.* vbi Ruin. *nu.* 48. *cum aliis ſeq.* Herculanus *n.* 31. & Ripa *n.* 54. tenent, & ſequuntur iſtam opinionẽ, & aiunt cõmunem eſſe aduerſus Bar. & in effectu cũ ipſa cõmuni tanquã veriſſima ſentiendũ eſt, & in actu practico ab ea diſcedere fatuum, & periculoſum eſſet.

Et aduerte, quod ſicut pater filiam nuptã dotare tenetur, ita filiã etiàm monaſterium, & religionem ingreſſam: ſecundùm Bar. *in l. j. §. ſi parens. ff. ſi quis à paren. fuer. manumiſ.* Et Alex. cum aliis relatis per eum *conſ.* 139. *vol.* 2. *n.* 7. Viuius *opi.* 587.

14 Pater cogitur iure actionis dotare filiã, ſecũdùm magis communem opinionem: quã ſequũtur, & citant Cur. *in auth. res quæ. n.* 25. *C. communia de legat.* Iol. *in auth. præterea. nu.* 8. *C. vnde vir, & vxor.* Soc. *in tract. fallentiarum in reg.* 282. *in* 4. *fallent.* Ripa *in l. j. nu.* 55. *ff. ſol. matr.* & Couarruuias *in epit. de ma in* 4. *part.* 2. *partis cap.* 3. *§.* 8. *nu.* 7. *fol. paru.* 60.

¶ Contrariã verò opinionem, videlicèt, quòd pater iudicis officio teneatur dotare filiã: ſequuti ſunt gl. *in l. ſi ſocer. ff. ſol. matr.* & Pau. Caſtren. & Alex. *ibi*, Albericus *in l. fi. C. de dotis promiſ.* & Illuſtris D. Afflict. *in conſtit. in aliquibus n.* 73. *lib. iij. rub.* 23. & iſta eſt cõmunis ſentẽtia: ſecũdũ Benedict. *in c. Raynutius in verſ. dotem quã ei dederat. nu.* 24. *teſta.* & Coraſi. *in repet. l. qui liberos. nu.* 95. *ff. de ritu. nupt.* & in effectu iſta eſt veritas.

Quæ quidem ampliatur etiam, vt filia ipſa quantumcunque nupta ſit ſine dote, poſſit tamen implorare officiũ iudicis, vt à patre congruè dotetur: ſecundùm gl. *in l. obligamur. §. lege. ff. de act. & obl. & in c. in raptoribus.* 36 *q.* 1. Bal. Imo. Raph. Rom. & alios omnes *in d. l. j ff. ſol. mat.* & Soc. *conſ.* 57. *in cauſa reſtitutionis. col.* 2. *vol.* 4. vbi docet iſtã eſſe cõmunem opinionẽ. & ſequitur etiã Alex. *conſ.* 56. *nu.* 5. *vol.* 4. Soc. *conſ.* 80. *præſens. col. fi. vol.* 4. & Io. Lupi *in c. per veſtras.* 3. *not. §.* 11. *de donat. inter vir. & vxor.* quoniã pater non liberatur ex eo, quod maritata eſt filia, non promiſſa dote, ab illa obligatione dandi dotẽ. de qua per *l. qui liberos. ff. de ritu nupt. & d. l. obligamur.* vt per Alex. *conſ.* 169. *viſis inſtrumentis. nu.* 3. *vol.* 7. Iaſ. *in §. fuerat. nu.* 97. *Inſtit. de actio. & in addit. ad deciſ. Tholoſan.* 289.

Et quamuis prælibata communis opinio habeat locum, atque procedat, quando mulier maritata ſit viuente eius patre, nulla habita mentione dotis: nihilominus hoc ampliat etiã Socin. *in d. conſil.* 80. & Ioan. Lupi *vbi ſuprà*, procedere quoque in marito vxorem ducente abſque dote mortuo patre ipſius vxoris: ſed talis opinio mihi non placet, præſertim in muliere, quæ patrem nõ habeat, à quo ſibi dos debeatur. Nam eo quòd ſit decens & honeſtũ matrimonium habere dotem, non competit actio, vel ius dotem petendi. nec tacitè videtur ſenſum de dote inter partes. quia imò videtur placuiſſe contrarium, ex quo matrimonium contraxerant ſine dote, de quo certe coniunxiſſent, ſi cum dote matrimonium eſſe voluiſſent & poſſibile eſt, quòd maritus libenter eam duxerit abſque vllius dotis ſpe. Et conſtitutio dotis eſt conditio extrinſeca matrimonij: ſed conditiones extrinſecæ non intelliguntur, niſi exprimuntur. *l. ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus ff. de verbo. oblig.* ideo teneo contra Socin. *in d. conſi.* 80. quod maritus non poſſit vxorem compellere ad conſtituendam dotem.

Ampliatur etiam ſecundò prælibata communis in principio poſita, quòd ſi filia quæ poterat petere ſe dotari, & hoc nõ fecit, nihilominus hæres ipſius filiæ poterit hoc petere: ſecundùm Alex. *cõſ.* 169. *n.* 4. *vol.* 7. & alleg. Bald. *in d. auth. res quæ.* qui pro hoc allegat Glo. & licet Ruin. videatur determinare contrariũ, tamen in deciſiuis noli aliter recedere ab ipſa opinione Alex. tanquam tutiſſima, & in iure veriſſima. Viuius *opin.* 188.

15 Actio dotis competens mulieri, conſtante matrimonio marito vergente ad inopiam, cùm tutamento pro ipſam mulierem alteri cedi non poteſt. ſecundũ *Bal.* & Saly. *in l. j. C. de priu. dotis.* & Iaſ. cum aliis relatis per eum, *in l. ſi conſtante ff. ſol. matr.* Cur. ſen. *conſil* 57. *per totũ*, vbi refert alios doctores contrariæ opinionis, tollitq; omnia obſtacula. & ſequitur etiam Soc. iun. conſulendo *conſil.* 55. *num.* 11. *vol.* 2. vbi iſtam opinionẽ æquiorem communioremque vocat. F. Viuius *opin.* 10.

16 Dos cõfeſſata non habet priuilegia dotis. glo. *in l. aſsiduis. C. qui pot. in pig.* Tiraq. *de vtroque retract. tit.* 2. *§.* 4. *glo.* 6. *num.* 1. & an locum habeat, quando non poteſt opponi exceptio non numeratæ dotis propter lapſum temporis? & dic quod affirmatiuam tenet Rom. *conſil.* 445. *num.* 10. Felin. *in cap. ſi cautio. poſt num.* 84. *verſ. fallit vltimò. de fide inſtru.* Negatiuam verò ſuſtinet Bald. *conſil.* 456. 1. *dub. lib.* j. Matheſ. *ſing.* 193. poſt Bart. *d. l. aſsiduis.* Alex. *conſil.* 90. *num.* 5. *lib.* 3. *conſil.* 97. *num.* 2. *lib.* vj. Gozad. *conſil.* 42. *poſt num.* 13 *Boer. q.* 330. *col.* 2. Quæ poſterior opin. videtur communis per Rubæum Alexan. *conſi.* 78. *num* 9. Aym. *conſi.* 40. *nu.* 6. quibus adde, quod ſtãte renũtiatione primam opin. ſequitur *Iaſ. conſ.* 32. *lib.* 3. vbi dicit magis communem. quid quando dubitatur an maritus confeſſus fuerit ſpe futuræ numerationis, an verò animo donandi? & dic, quòd ſi coniuges ſunt pares; quòd tũc confeſſio facta præſumitur animo donandi. ea not. per doct. *in l. ſi voluntate. C. de dotis promiſ. per text. in l. qui teſtamentum. ff. de prob. n. l. cùm quis decedens. de legat.* 3. Alex. *conſ.* 26. *nu.* 3. *lib.* ij. 145. *n.* 9. *lib.* vj. Soc. *conſ.* 82. *lib.* iij. & magis cõmunẽ dicit Alex. *conſ.* 45. *n.* 6. *lib.* j. Soc. *conſ.* 61. *nu* 3. *conſ.* 66. *n.* 16. *lib.* 1. Rub. Alex. *cõſ.* 78 *n.* 2. Grat. *reſpõ.* 36. *li.* 1. Quicquid dixerit Alex. *cõſ.* 142 *nu.* 5. *lib.* v. Rom. *d. conſ* 445. *nu.* 7. Alex. *in l. diuortio. ff. ſol. mat.* Non tamẽ recedendũ eſt a communi, quæ multo magis procederet, ſi in inſtrumẽto dotis cõfeſſatæ renunciatũ ſit exceptioni nõ nu. dotis. Quo caſu nec diſſentit Alex. *d. l. diuortio. & conſ.* 142. *col.* 2. quē ſequitur Rub. *conſ.* 119. licet Aym. dubitet *conſ.* 40. de quo vide quæ ſcribit Bal. *nouel. de dote, par.* 10. *nu.* 7. *& ſeq.* Iaſ. & alij *d. l. diuortio.* Camp. *q. de dote, par.* 1. *q.* 52. Nat. *conſ.* 438. *col.* 2 *circa fi.* vbi quod dos cõfeſſata habet priuilegia dotis datæ, quãdo maritus renũciauit excep. nõ num. dotis, vel ſunt lapſa tẽpora eã opponẽdi. pro qua vide Alex. *conſ.* 90. *lib.* iij. vbi in apoſtil. pulchrè Boer. *q.* 330. 2 *par.* Alex. *conſ.* 148. *lib.* v. vbi apoſtil. ponunt limit. ad Reg. *in materia excep. nõ num. dotis.* de qua exceptione vide quæ no. Rom. *conſ.* 44. Accedit in materia quod cõfeſſio mariti de dote recepta cõſtãte matrimonio nõ valet, nec præiudicat creditoribus, ſecũdũ Alex. *conſ.* 142. *lib.* v. vbi apoſtil. dicunt talẽ cõfeſſionẽ æquipollere veræ ſolutioni, ex Ay. *conſ.* 40. qui tenet cõtra Alex. *d. conſ.* quinimò cõfeſſionem mariti de dote recepta præiudicare etiã creditoribus; quãdo mulier agit hypothecaria cõtra tertios poſſeſſores lapſo tempore opponendi excep. nõ num. dotis. & hãc dicit eſſe cõmunẽ, quã ſequitur Nat. *d. conſ.* 438. *col.* 2. *in fi. & col. pen. nu.* 10. vbi quod cõfeſſio mariti dicentis ſe pauperẽ & inopẽ; ad effectũ vt vxor cõſtan. matrimonio ſuas dotes repetere poſſit, nõ præiudicat creditoribus. idẽ Ay. *conſ.* 44. vbi etiã docet praxim allegan. fraudẽ pro creditoribus. In materia autem prædictæ confeſſionis, vide quæ ſcribunt Alex. *conſ.* 148. *lib.* v. *conſ.* 45. *nu.* 6 *lib.* j. *Imbert. in enchirid. iur. gal. verſ. confeſſio.* Rol. *conſ.* 31. *nu.* 40. *conſ.* 85 *n.* 42. *conſ.* 92. *nu.* 20. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 32. *col.* 3. *lib.* 4. *conſ.* 132. *col.* 4 *eod.* Nat. *conſ.* 28. 316. Fel. *in cap. ſi cautio. col.* 18. *de fid. inſtr.* Viui. commun. opin. 146. Aym. *d. conſ.* 40. *col.* 2. *&* 3. vbi plura *de §. aliud quoque in auth. de æqual. dot. conſ.* 198. *col.* 2. *in fin.* Afflict. *deciſion.* 402.

col. 4. Alex. *conſ. 123. lib. vj.* Rom. *conſ. 44. 445. nu. 5. & ſeq.* vbi diſtinguit tres caſus, quod aliquando ſit confeſſio ante matrimonium, aliquando conſtante matrimonio, aliquando *in vlt. vol.* declara, vt latius per eum ibi, & per Villalo. *inter com. opin. lib. ver. dos confeſſata.* Bellac.

17 Dos prohibita alienatione per teſtatorē poteſt conſtitui ex illis bonis, quorū alienatio eſt prohibita. quia *auth. res quæ. C. communia de legatis.* loquēs in prohibitione tacita, etiam locū habet in expreſſa, quādo expreſsè eſſet prohibitū alienare bona. ita Bart. poſt Iac. de Aren. voluit *in l. filius familias. §. diui. n. 10.* vbi ipſe allegat *l. mulier. §. cū proponeretur ff. ad Treb. & d. auth. res quæ. C. communia de legat.* Bald. *in l. voluntas. nu. 5.* & Salyc. *n. 6. C. de fideic.* & idē Salyc. *in l. fi. ver. quæro an prohibitus alienare poſſit in dotē dare.* Dic quod ſic, ſi non haberet aliundè. *n. 4. C. de reb. alie. non alie.* Paul. de Caſtr. *in conſ. 13.* ſec. veterem impreſſionē. Alex. de Imol. *in conſ. 56. nu. 3. in j. lib.* Ludouic. de Gozadin. *in conſ. 97. n. 9.* Et hanc Doct. cōem ſententiā eſſe dicunt Phil. Dec. *in conſ. 519. n. 3. v. ſed breuiter.* In cōtrariū eſt cōmunis opin. Ferdinand. Loazes, *in d. l. filiusfamilias. §. diui. n. 135.* & Ioan. Crottus. *ibid. n. 47.* vbi ipſe *n. 44.* illā quæſtionem incipit diſputare. Licet autē multi Doct. contrariā ſententiā amplexi fuerint. *Bal. in c. 1. §. donare. nu. 2. tit. qualiter feudū alienari poſſit. in vſib. feudor.* Iaſ. *in d. auth. res quæ n. 25. v. ſed cōtra cōmunē ſententiā ego adduco forte fundamētū,* &c. tamē prior ſententia, quod prohibitio alienationis licet validè facta non impediat rē prohibitam dari in cauſā dotis, vel donationem propter nuptias, cōmuniori calculo probatur, vt in vtrāq; partē eruditè diſputat Mariā. Socyn. iun. *in d. §. diui v. capio ſecūdā quæſt. n. 174. cū ſeq.* q̄ tamē cōcluſionē in eo caſu nō procedere Doc. aſſerūt, quādo filia aliundè haberet, vnde ſe poſſet congruè dotare de bonis ſuis, tūc nō habebit locū diſpoſitio *d. auth. res quæ. vt eſt tex. in § ſi vero in auth. de reſtit. colla.* 8. Salic. *in d. l. fi. d. nu. 4. C. de reb. alien. non alien. & in d. l. voluntas. num. 5. C. de fideicom.* & Rol. à Valle, *in conſ. 85 nu 9. cū ſeq.* vbi ipſe *nu. 23.* conſulēdo ſcribit, cōem opin. doc. eſſe, quod diſpoſitio *d. auth. res quæ.* non habet locū, quando teſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem bonorū ſuorū, etiam ex cauſa dotis. *in 1. Tom. conſ.* Licet Iaſo. voluerit patrē nō poſſe expreſsè prohibere, ne *ſæpedicta auth. res quæ.* locū habeat. Quia cum ſit debitor dotis vel donationis propter nuptias, non debet eſſe in poteſtate teſtatoris tollere obligationē. *l. ſicut. C. de actio. & oblig.* item quæ ſunt adducta fauore publico, non poſſunt tolli vel mutari ex diſpoſitione teſtatoris. *l. quod de bonis. §. fin. ff. ad l. Falc. in d. auth. res quæ nu. 32. v. 13.* limita iſtam auth. non habere locum quando pater in teſtamento prohibuiſſet in indiuiduo alienationem. Kirchouius.

18 Dotis cauſa à generali diſpoſitione nō cōprehenditur, vt cōmune dicit Neguzant *de pignor. 1. part. 8. part. princ. num. 3. ad finem.* Minorum bona etiam nullo decreto iudicis inſerto obligat, quemadmodum receptum pronūciāt Cur. iun. *cōſ. 198. n. 2.* Fanus *de pign. 2. part. membr. 4. n. 79.* cū aliis quæ Viui⁹ *lib. j. opin.* 209. Et fiſco antefertur. cōmune ait Alciat. *de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 41. n. 4.* Gozad. *conſ. 97. nn. 2.* Tametſi creditoribus expreſsā hypothecā antiquiorē habētib. poſtponatur. cōmune fatetur Rip. *in l. quæſitū. nu. 7. ff. de priuil. credit.* Io. Cora. *in l. qui liberos. nu. 128. ff. de ritu nupt.* quib. et à tūc poſtponetur, cū expreſsā quoq; hypothecā ipſa habuerit, ſed poſteriorē, vt cōmune ponit Rip. *n. 2. Io. Crot. n. 69. in l. 1. ſol. matr.* Et ſi contrariū vtraque in ſpecie multi probabiliter aſſeruerint, quos referunt ſuperius relati, & magna cōtentione non de nihilo probāt Ant. Coſta. *de dotib. c. 7. à nu. 6.* Balduin. Iac. Cuiac. *Inſt. de actio. ver. in hypotheca.* fauētque illis & Græcorū auctoritas, teſte Harmenop. *lib. j. tit. 13. cum ſeq. & lib. 3. tit. 3.* & praxis generalis optima rerū magiſtra, quā atteſtatur Fab. *in § fuerat. nu. 6. Inſtit. de actio.* Hāc autē tacitā hypothecā dotis cauſa ab eo tēpore ſortitur, à quo dicta, ac promiſſa eſt, nō à quo etiā ſoluta eſt. vt cōmune dicūt Boer. *dec. 331. n. 1.* Neguzan. *de pign. 2. par. princ. 4. membr. n. 14.* Viuius *lib. j. opin.* 210. illud tamē perpetuo memineris, quod ſi fuerit dos extraneo reſtituēda, nec tacitam hypothecā, nec prælationē, nec aliquā aliā prærogatiuam hebet. commune ponit Paul. Caſtr. *in l. a. num. 9. ff. ſol. matr.* Quin & tunc eius actio ſtricti iuris eſt. commune ait Rip. *in l. j. nu. 23. & in l. 2. in princ. num. 33. ff. eſſ. ea. tit.* & annuam dilationem patietur, quemadmodum cùm mulieri ipſi reſtituenda eſt, tametſi extraneus ſtipulatione conſtituenda. commune ſcribit Paul. *in d. l. y. nu. 10. & num. 11. ſoluto matrimonio.*

& ſemper mariti hæres fructus intra id tēporis perceptos lucriſaciet. commune affirmat Viuius *lib. 1. opin.* 149. E. Suarez.

Dotis fauore bona emphyt. & eccleſiaſtica veniunt in generali obligatione. ſecundum communem per Butſat. *conſil. 32. num. 10. num. 27. conſil. 120. num. 22. lib. j.* Bonac.

De hac materia vide ſuperius lib. 5. tit. de iure dotium, &c.

De reuocandis his quæ in fraudem creditorum alienata ſunt.

TITVLVS XXXIII.

Debitor in præiudicium & detrimentum creditorū nihil de debito poterit diſponere. *Bald.* & Rimi nald. *l. debitorum. C. de pactis.* Veainus.

2 Alienatio præſumitur facta in fraudem fiſci, ſi quis ante maleficium vendit omnia bona ſua, etiā ſi ex interuallo fiat delictum. Ita tamen, quod adſit tempore delicti alienationis cauſa, ex quo poſtea delictū ſecutū fuit, vt eſt communis opinio *Boſſi. tit. de bonorū publica nu. 45.* idem ſi fiat donatio bonorum clam. vt eſt com. opin. *ibi num. 51.* Bonacoſſ.

3 Creditoris in præiudicium alienatio bonorū non poteſt per teſtatorem prohiberi. *l. creditoris arbitrio ff. de diſtract. pignor.* & ideo non poterit impedire teſtator, quin creditores exactionem faciant in bonis ipſius teſtatoris. Bal. *in l. rem quā. in fi. C. ſi aduer. vend.* Bellac.

4 Reuocatoria nō poteſt agi cōtra tertiū poſſeſſorē habētē rem alienatam in fraudē, niſi principalis antea excutiatur. Iaſ. *in §. item ſi quis. de actio. num. 67.* communē dicit. Villalob.

Limita, ſi notoriè cōſtat, nulla bona habere alienantē. idem *ibi nu.* 98. communem dicit, & ponit alias ſepte limitationes. Idem.

5 Debitor Titij cōſtituēs ſe precario nomine ipſius omnia ſua bona poſſidere, ſi poſtea aliquid ex ipſis bonis alienaret, poſſet quippè petere creditor prædictus, aduenīēte caſu obligationis, huiuſmodi bona alienata ab illo qui illa emit: nec requireretur quod fiat excuſſio contra principalē, & ſic alienata per debitorem, qui conſtituerat ſe omnia bona ſua poſſidere nomine precario creditoris: certū eſt poſſe per creditorem reuocari, eueniēte caſu obligationis, nulla facta excuſſione in bonis ipſius debitoris, ſecundum Bald. & Angel. *in l. fin. C. de acq. poſſ.* Ang. Imol. Roma. & *Alex. in l. exitus controuerſia, ff. de acq. poſſ.* Francum, *in diſputat. paſtory, dubio 1. nu.* 40. Corn. *conſ. 85 nu. 3. vol. 4.* Afflict. *dec. 139. nu. 6.* Dec. *in l. fi. §. fi. n. 28. ff. ſi cert. petat.* Ruinū *conſ. 130. n. 8. vol. 1. & conſ. 172. n. 3. & ſeq. vol. 4.* Gozad. *conſ. 42. n. 12.* Marſil. *ſingul.* 158. Cagn. *in proœmio digeſtorū, n. 211.* Tiraq. *in tract. de iure conſtitu. part. 1. n. 58.* Rip. *in rub. ff. de interd. n. 14.* Gratū *conſ. 42. n. 15. vol. 2.* Bel. *cōſ. 34. n. 7. conſ. 44. in fi.* Pariſ. *conſ. 103. n. 8. vol. 3.* Capiciū *dec 54. n. 1.* Gram. *dec. 103. n. 106.* Marantam, *in tract. iudiciorū, in 1. part. diſt. 7. n. 51.* Boer. *decſ. 112. n. 12. & decſ. 200. n. 8.* & Rol. à Valle *conſ. 79. n. 33. vol. 1.* In contrariam vero partem, videlicet, quod neceſſaria ſit ipſius debitoris excuſſio, inclinauerūt Aret. ritubantet *conſ. 127. n. 3.* & Barb. *conſ. 28. vol. 1.* Sed quicquid Doct. hi ſuadeant, variis & diuerſis ambagibus, ob hoc igitur non recedendū reor in iudicando conſulendóque à prima ſentētia quæ cōmunis eſt, atque veriſſima redditur per fundamenta, rationéſque non parui quidem momenti allegatas per præcitatos Doct. omnes. F. Viuius. *opin.* 188.

6 Creditor ex merciū venditione, cæteris creditoribus in illiſmet mercibus iam traditis nō præfertur. commune teſtantur vterque Imol. *in l. ſi cum dotem. §. vlt. ff. ſolut. matr.* Fan. *de pign. part. 5. membr. 2. nu. 8.* Atoplia ad mutui creditorem, iuxta eundem Fan. *eo. lib. 2. part. memb. 1. num. 13. l. quidam fundū. ff. de in rem verſ.* Iaſo. *in l. creditor. ff ſi cert. pet.* Excipe ſi pecunia ad rei illius emptionē mutuo data eſt. commune teſtatur, & idem Fan. & *eo. memb. num. 8.* Iaſ. *d. l. creditor.* & tunc præferetur aliis creditoribus habentib. expreſſam hypothecam. Iaſo. *in l. quis Romæ. §. 1. nu. 2. ff. de verb. oblig.* Excipe rurſus in re ex ſacri, vel pij alicuius loci pecuniis empta. commune ſcribit Rip. *in l. S. C. num. 6. ff. in quibus cauſ. pign. vel hypot.* E. Suarez.

Creditor poſterior præfertur dotis confeſſioni, quam fraude factam, aliqua conſtet coniectura, vt eſt receptum placitū *in auth. ſed iam neceſſe. C. de donat. ante nupt. de q;* *Alexand. ad Bart. in l. j. num. 11. C. de iur. fiſ. lib. x.* Roger. *de dote. §. 5. num 3⁰.* Iaſo. *in §. item ſi quis in fraudem, numero 20. Inſtit. de actio.*

conſtitue

conſtare poteſt. E.Suarez.

7 Creditor quilibet nō per viā agendi,ſed excipiendi cōpſ-rēt pro iure ſuæ prioris hypothecæ ad impediendū aliū creditorem:poteſt hoc facere etiā ſi prius nō obtinuiſſet ſententiā contra ſuū principalem debitorē,& exiſtentem ſoluendo:& ſic nōdum facta aliqua diſcuſſione in bonis dictis debitoris, dūmodo doceat de ſuo credito,& potiori hypotheca. *l.à diuo Pio.§.ſed illud.ff.de re iudic.*quē §.declarat Na.*conſ.309.col.2.&* 3 & cōcluſionem prædictā cōfirmat.& ſic in executione comparens creditor,poteſt docendo de proprietate ſuę hypothecæ conſequi ſibi aſſignari bona retinenda loco pignoris.

8 Creditores hæreditarij nō tenentur accipere inſolutum bona ab hærede cū beneficio inuentarij,ſed eis ſunt tradēda, vendenda,vel pretiū ſoluendū ſi hęres dānum nō patiatur,& hęreditas ſit ſoluendo,ſecundum cōmunem per Burſ.*conſ.9.n.* 29. 33. *lib.*1.vbi ꝙ tria concurrere debent, pręſuppoſito quòd vt hæres cogatur vendere,vel vendenda tradere,vt primo cōſtet bona fuiſſe in hæreditate & dominio defūcti,2.ꝙ vēdātur iuſto pretio. 3.ꝙ nec hæres de ſuo pro euictione promittat.

9 Creditori probāti duobus teſtibus,nihil de ſumma deponentibus,pecunię numerationē alicui factā:& aliis præterea teſtibus probāti debitorē ab ipſo centū mutuo petiiſſe,iuſiurādū deferetur.cōmune dicit Alex.*l.admonendi n.47.ff.de iureiur.*Dec.*in l.ult.nu.4.C.de eden.*Hypp.*notab.*322. E.Suarez.

10 Creditor,ad hoc quòd poſſit habere regreſſum contra fideiuſſores,vel cōtra tertios poſſeſſores,requiritur nō ſolū denuntiatio nūcij poſita in actis quòd non inuenit bona debitoris,ſed etiam pronuntiatio iudicis.Iaſ.*in l.ſtipulatio.§.habet autē.nu.7 ff.de nouis oper.nunc.*communem dicit. Villalo.

11 Pupillus pręfertur aliis creditoribus in bonis ſui tutoris, procuratoris,curatoris & geſtoris negotiorū,*l.dabimus.glo.ſi negotiorū ff.de priu.creditor.*& hoc priuilegiū ipſis pupillis cōpetit,& nō eorū hæredibus.*d.l.dabimus.*Cōtra autē alias perſonas quę nō obligātur ratione alicui⁹ adminiſtrationis,nō habent pupilli tale priuilegium *Cor. conſ.67.in 1.vol.*Bellac.

12 Debitor habens bona, quę publica ſubhaſtatione vendi poſſint,in carceres poni nō poteſt,*l.à diuo Pio.§.in vēditione, ff.de re iud.& c.peruenit.de fideiuſſ.*hoc verò ceſſat vbicūq.debitor nō haberet bona,ex quib.æs alienū ſolui poſſet,tūc quippe capi poteſt & carcerari,ſecundū gl.no.*in l.3.§.tutores,ff de ſuſpe.tut.*quā ſequūtur,aſſeuerātq.ſingularē Abb.& Fel.*n.10. in c.quod ad cōſultationē,de re iu.*Barb.*in c.1.de depoſi.*Bal.*in l.ſi fine.ff.de in ius vocan.& l.1.C.de iu.& fact.ign.*Pau. Caſt. *in l.4. §.prætor ait.ff.de re iud.* & Alex.Iaſ.*in d.§.in venditione,*& iſta eſt cōmunis opin.ſecūdū Are.*in l.maritum,& eleganter,nu.7. ff ſol.mat.*Alex.*in d.§.in venditione,*& Ripam *in l. obligatione generali,nu.20.ff.de pignor.* Iaſ.*in prin.Inſt.de actio.nu.90.*& Boer. *dec.349.nu.7.*F.Viuius *opin.*186.

13 Renūciatio ceſſionis bonorū facta , iuxta benigniorē & magis cōmunem doct.ſententiā,non tenet,niſi debitor diſſipaſſet omnia bona in fraudem creditoris,aut niſi cōtraxiſſet ſciens ſe non eſſe ſoluendo,& illud tacuiſſet.*l.1.ff.quæ in fraudem credit.l pen.ff.de iure dot.*vt refert & ſequitur Bened.Cap. *reg.75.nu.26.& 29.*

14 Creditor petens executionē inſtrumenti cōtra fideiuſſorem,non habet neceſſe docere de principali credito,quādo de eo fit mētio in inſtrumēto,teſte Na.*conſ.262.col.4.*licet in hoc diſſentiāt aliqui relati *in apoſtil.ad Bart.in l.vt fideiuſſor.ff. de fideiuſſor.*de quo vide quæ ſcribit Iaſ.*in authen.ſi quis in aliquo.nu.9.C.de edendo.* Vezions.

15 Debitor quādoq; inuitos poteſt cogi.& cogitur ſuſcipere aliū creditorem.*l.2.ff.ſol.matri.*& Bald.*in l.ſi pater.* C. *de fideiuſſorib.* & hoc quotidie practicatur inter mercatores. Secus tamē eſt in creditore,qui inuitus nō poteſt cogi mutare ſuū debitorem & alium accipere licet idoneum. Bal. *in l.ſi pater.* C.*de collat.*Iaſ.*l.ſi domus.§.ſi fundus.nu.31.de leg.1.l.ſi mandato. §.1.ff.mandat.* Bellac.

16 Confeſſio ſine cauſa etiā fauore dotis nō pręiudicat,neq. nocet creditorib.anteriorib.ſecūdum communem per Burſ. *conſ.119.nu.24.lib.1.& ibi nu.23.*quod cōfeſſio emiſſa ſine cauſa non nocet.*l. cùm de indebito.§.ſi.ff.de probat.cap.ſi cautio.de fid.inſtr.*etiam fauore dotis in præiudicium aliorum creditorum,ex iurib.ibi allegatis. Bonac.

17 Executio bonorum debitoris facta per vnum ex creditoribus cū ea legitimè facta eſt,& per iudicē dictū fuit legitimè facta fuiſſe,& ipsū debitorem nō eſſe ſoluēdo,talis executio prodeſt & aliis creditoribus.Iaſ *in §.item ſi quis.n.82. de actio.*

18. Alienatio facta in fraudē creditorū nō valet.*l.1.ff. quæ in fraudē credi* Fallit in 20.caſi. vt per Vig *in cōmento 7. anni.ca. 13.lib.49.ff.fol.346.& c.14.quæſt.5 fol.347.* Don.à Fina.

19 Ius iniquum impetrans etiam cōtra vnum tantum,ipſe viciſſim ab omnib.debitoribus ſuis retorſionem patitur.cōmuniorem opi.eſſe teſtatur Zaſ.*in l.ſi quis iniquum.§. hac pœna ff.quod quiſque iur.* I.Fich.

20 Debitor ſi aufugiat cum pecunia aut re creditoris,poteſt ab eo capi,& ad iudicē duci,*l.aut prætor.§.ſi debit.ff.quæ in fraudē credit.*quod procedit etiāſi clericus eſſet : quia creditor captū ad iudicē eccleſiaſticum ducere poterit,prout notatur *in c.cum nō ab homine.de iudicijs,*Bar.*in l.cum eo ff.ad l.Iul.peculatus.*& ſic communiter teneri refert *Bene.*Cap.*reg.75.nu.7.*

21 Debitor ſuſpectus de fuga,licet à iudice vel eius authoritate,etiāſi in diē obligat⁹ ſit,nec dies venerit,ad hoc vt creditorē ſecurum faciat,modò de ſuſpicione fugę conſtet,capi poſſit,*l.hac autem,ff.ſi cui plus quàm per legem Falcid.*Io. And. *in c.later,de pignor* gl.*in l.ſi.C.de ferijs.*id tamē fallit , quando eadē ſuſpicio tempore contractus in debitore reſediſſet.ad hoc.n.vt capi poſſit,oportet quòd ipſa ſuſpicio poſt contractum ſuperuenerit,prout notatur *l.aut prætor,§.ſi debitorem,ff. quæ in fraudē creditorū,& in l.ſi creditores.de priui.cred.*& ibiuē Doctores communiter tenere refert Bene.Cap.*dec.75.nu.17.*

22 Debitor capi , ac carcerari poteſt vti ſuſpectus de fuga probata prius per ſolum iuramentum ſuſpitione fugæ à creditore.Et ſic ſufficit iuramentū creditoris ad hoc vt capi poſſit debitor ſuſpectus, ſecundū Benedictum de Plumbino . & Ang.*in repet.l.nemo carcerem C.de exactio.tributo.lib.*10.Roma. *in l.fideiuſſor 9.ſi.ff.qui ſatiſdare cog.*Io.de *Imo.poſt prin.&* Iaſo. *nu.19.in l 2 ff.ſol.matr.*Pariſ.*conſ.19.n.54.vol.3.*& ita conſuluit Alex.*conſ.19.nu.2.vol.3.*& Natta *conſ.29.n.2.& 10.vol.1.* Et hāc opinionem aſſeuerat Pau.de Caſt.*conſ.474.nu.1.vol.1.* totum mundum ſeruare,& eandem opinionem dicit cōmuniter practicari Caccialupus *in tract.de debitore ſuſpecto,& fugitiuo in 6. q.nu.18.*Et ita per prædictam communem practicam ego ſępe ſæpius iudicaui , dum eram iudex criminalis in Ciuitate Terami anno Domini 1561.& 1562.

23 ¶ In contrariam verò partem,videlicet,quod debitor,vti ſuſpectus de fuga nō poſſit carcerari,niſi fuerit prius legitima ſuſpicionis cauſa allegata . & probata per duos teſtes, inclinauit Bal.*conſi.285.nu.3.& 4.vol.1.in l.apertiſſimi nu.9. C. de iud.*Ang. Aret.*in prin.Inſtitu.de actionib.nu.8.*Ang.titubanter *in l.ſi ab arbitro.§.qui ex cauſa,nu.9.ff.qui ſatiſda.cogan.* Alexan.*in d.l.9.nu.22.*Iaſ.*in prin.Inſtitu.de actio.nu.91.& in d. l.ſi ab arbitro,* & Pariſi. *conſi.* 101.*nu* 5. *vol.*3. & iſtam opinionem eſſe ait communem Ripa *in ſuis ſingula. reſponſis in titu. de legib.& longa conſuetudine c.13.nu.28.*& Thomas Parpalia *in repetitio.d.l.9.col.21.*& ſequitur , declarātque abundè Lanfra. *in c. quoniam contra.in c.3.de recuſationib. n.9.*& ibi Celſus elegāter *in additio.de probatio.* & Graminat. *conſilio ciuili* 17. *numero* 12. *cum aliis ſequen.*

¶ Quicquid tamen ſuadeant præcitati Illuſtres Doct.propterea non diſcedo à prima ſententia, quæ quotidie obſeruatur in omnib⁹ Italię Curiis,& probatur iſta optima ratione, quia hoc caſu periculum vertitur in mora,& res eſt talis,quę celeritatem deſiderat,& vbicunque periculum eſt in mora ad probationem ſuſpitionis iuramentum ſufficit , vt eſt Glo. & ibi Inno.*in c.quoniam frequenter,vt lite non conteſt.& in l.9.* vbi Doct.*C.vbi in rem actio.*

¶ Benè verum eſt,quòd dictas opiniones ad optimam concordiam,& conſonantiam fœdere diſtinctionis reducit Ripa *in d.l.2. numero 56. cum aliis ſequ.* Et ſic iudex ex prædictis ſecurè , oſtenſo prius inſtrumento debiti per creditorem , ac præſtito iuramento de ſuſpicione,& fuga, poteſt concedere, ac impartiri licentiam capiendi,& carcerandi dictum debitorem.

24 Quæ quidem licentia capiendi, etiā die feriata introducta in honorem Dei poteſt concedi,ſaltem ad hunc effectum, vt debitor præſtet ſuo creditori cautionem de iudicio ſiſti, ſecundum Gloſſ.ſingularem,& cōmuniter ab omnibus Scribentibus approbatā *in l.dies feſtos C.de ferijs:in verſi. Fideiuſſionis,*quam Gloſſ.cùm materia latè explicant Docto *in l 9.ff. de ferijs,*Iaſ.& Modet.*in d l.9.*& Doct. *in §.1.Inſtit. de action.*

Sed

Sed ſi,(nota congruenter hic)debitor eſſet fugitiuus,& arriperet fugam,licitum eſſet ſuo creditori ipſum capere propria authoritate,& ipſum captum ad iudicem ducere,ſecundùm Spec. in tit. de accuſat. ver. Idem fortè in debitore, argumento l. aut prætor. § ſi debitorem. de his quæ in fraudem cred. Et idem etiam probatur ex no. per Bald. in c. 1. §. 1. de pace iura. firman. Iaſ. in l. 1. nu. 71. ff. de offi. eius. Marſil. in ſing. 43. & 243. & Pariſi. conſ. 107. num. 52. & conſ. 99. num. 3. & Ruinum conſ. 18. nu. 4. volu. 5.

Et creditor non ſolùm poſſet capere ſuum debitorem propria authoritate in actu fugæ, ſed etiam illum, qui eſſet in fuga mentali,& contra eum extarent aliqua euidentia ſigna vt fugere vellet. ſecundum Ang. in l. pignoris cauſa C. de pig. actio. Marſil. in d. ſing. 34. & Caccialupū in d. tract. de debitore fugitiuo in 4. q. col. penult. vbi hoc latè probat ex mente Docto. & declarat.

Imò tum etiam eſt licitum laico capere clericum debitorem ſuſpectum de fuga, ſine periculo aliquo excommunicationis, dummodo præſentet illum iudici eccleſiaſtico. Abb. in c. cùm non ab homine. colum. 4. & ibi Bald. colum. 3. de iud. & notat Iaſ. in d. l. 1. nu. 71. ff. de offi. eius. & Marſi. in d. ſingu. 43. Viuius opin. 177.

25 Ad hoc, vt poſſit per iudicem concedi licentia de capiēdo debitorem ſuſpectū de fuga, requiritur inter cætera, quòd fiat plena fides iudici de debito, ita quòd ſolùm deſit citatio partis. Eſt communis opin. ſecund. Coi. in conſ. 136. viſis. ver. ad hoc autem. volu. 4. Nota, quòd multi iudices in hoc errant. M. Chærian.

26 Debitor non ſuſpectus de fuga, licet capi, ſiue carcerari regulariter non debeat. l. 1. C. qui bon. ced. poſſunt. l. 1. C. de execu. rei iud. & l. aut prætor. §. ſi debitorem, ff. quæ in fraudem credito. id tamen inter alias multas fallentias quoque fallit, quando debitum deſcendit ex crimine, tunc enim poterit carcerari, etiá ſi clericus ſit, ad effectum ſub quæſtionib. de veritate inquirendi, & ad ſatisfactionem compellendi, c. 1. de depoſito. & ibid. gl. in verb. quæſtionib. & communiter ſcribentes. aut niſi in iudicio condemnatus intra tempus à iure præfixum ſoluat, aut ante illud tempus facta diſcuſſione omnium bonorum, etiam nominum debitoris non ſoluendo reperiatur, iuxta l. ſecundam, & fin. C. de execut. rei iudic. & no. in cap. quarenti, de offic. deleg. l. à diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudi. quia tunc capi poterit atque carcerari. prout voluit gloſ. notab. & ſingularis in lege tertia, §. penul. ff. de ſuſp. tuto. & d. l. prima, C. qui bonis cedere poſſunt, & ita communiter quoque teneri ibidem notab. refert Bened. Capr. regu. 75. nu. 20. & 22. quod poſtremum ſimiliter fallit in clerico; muliere: item debitore in domo exiſtente, vel bonis cedente, qui carcerari non debent, ibid. num. 23. Cap.

27 Debitor perſonaliter capi an & quando poſſit: vide Iaſ. in l. arbitro. ff. qui ſatiſd. cog. Caſtr. conſ. 19. & 31. colu. pen. & vlt. libro 1. Bald. conſ. 318. lib. 2. conſ. 318. lib. 4. conſ. 285. lib. 1. Et qua pœna puniatur faciens aliquem capi indebitè, & iudex qui iniuſte detinet, vide eundem conſi. 212. libr. 2. Adde quod quando debitor eſt ſuſpectus, ante diem aut conditionem, quod competit proſecutio pignoris, teſte Bat. in l. quæſitum, ff. de pignorib. Bellac.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

SYNTAG

SYNTAGMATIS

COMMVNIVM OPINIONVM AD INTSAR COD. IVSTIN. IN TITVLOS REDACTARVM, LIBER VIII.

De interdictis.

TITVLVS PRIMVS.

DOMINII exceptio agenti poſſeſſorio retinendæ obſtat ſi quis in promptu doceat de dominio. gl. & doct. *in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſe.* Dyn *in reg. qui ad agendū. de reg. iur. in 6.* hanc partem magis cōmunem aſſerit ibi, & etiam ſuſtinet Iaſ. *nu.* 49. poſt Alexandrum. ſi tamen de dominio in promptu non appareret, tunc ea exceptio obſtare non poſſet. vt per Dy. *in ea regula, qui ad agendum*, & ibi inquit hanc veram eſſe opinionē, quòd exceptio dominij non poſſit opponi in hoc interdicto retinendæ, ſicuti & nec in interdicto recuperandæ. & ad idem Pan. *in c. literis nu* 27. *de reſti ſpoliat.* Bellacomb.

2 *Beneficiū.* In interdicto retinēdę in beneficialibus, an ſufficiat probare antiquiorē poſſeſſionē, an verò requiratur probatio tituli ſaltē colorati, ad iuſtificationem ipſius poſſeſſionis? Dic, vt per Oſaſc. *dec.* 55 *n.* 4. *&* 5. vbi quòd requiritur probatio tituli, cùm in beneficialibus nō poſſit acquiri poſſeſſio ſine titulo, arg. eius quod dicitur, quòd in beneficialibus agēs remedio reinteg. & per viā attētatorū, quod eſt priuilegiatum, & fauorabile, debet illud iuſtificare eū titulu ſalte colorate, præſertim ſi aduerſarius edoceat de ſua proprietate, teſte Oſaſc. *d. dec.* 55. *n.* 6. vbi dicit hāc eſſe cōem: & ibi quod titul' tūc dicitur coloratus, quādo habitus eſt vel à ſummo pōtifice, vel ab ordinario, ex no. per Guid. Pap. *q.* 85. Dec. *cōſ.* 220. vel ab alio haben. ius cōferendi virtute alicuius priuilegij. Quib' cōcl. adde, quòd in beneficialib. poſſeſſoriū cōtinet causā proprietatis, cùm ſit mixtæ naturæ, *arg. l. ij. §. quedā. ff. de interdict.* & quod iudex ſecularis ſuper poſſeſſorio beneficiorū cognoſcere poteſt. Oſaſc. *d. dec. n.* 8. & dicitur titulus coloratus, quādo proceſſit ab haben. poteſtatē, vt ibi per eū. Quid in remedio recuperandæ poſſeſſionis in beneficialibus, an obſtet exceptio defectus proprietatis, & an iudex ſecularis in remediis poſſeſſoriis beneficiorū poſſit cognoſcere? *Bellac.*

3 Sequeſtratio in omni poſſeſſorio retinendæ in beneficiis intra annū fieri debet: & ſequeſtrabitur res ſeu beneficium de cuius poſſeſſione agitur, ne partes ad arma veniant: nulla tamē fieri debet ſequeſtratio poſt triennalem poſſeſſionem. Rebuſ. *in concorda. in tit. de annatis. ver.* 3.

4 Exceptio dominij cōtra agentē interdicto recuperandæ aut adipiſcendę nō obſtat, niſi reus incōtinēti offerat ſe probaturū de dominio: quia tūc obſtaret agenti, regula, dolo facis, quod petis quod ſtatim reſtituturus es. notatur *in l.* 2. *C. de edict. diui Adriani tollēde.* Boet. *dec.* 238. *nu.* 5. Spoliatus enim ante omnia reſtitui debet. *cap. grauis de reſtitutio. ſpoliat.* vide Pan. *in capitulo primo, eodem tit.* Bellacomb.

5 Exceptiones multæ opponi poſſunt contra poſſeſſorium recuperandæ, vt exceptio renūtiationis ſuorū iuriū poſt ſpoliationem. Abb. *c. ſollicite. de reſtit. ſpoliat.* Item exceptio pacti tranſactionis factæ poſt ſpoliationem. gl. *in c. ex inſinuatione, de procurat.* & licèt exceptio dominij opponi non poſſit ex eo iudicio, *per l. ſi quis ad fundum. C. ad leg. Iul. de vi publ.* tamen ſi de dominio conſtaret per publicum inſtrumentum, tunc iure opponi poſſet exceptio dominij. Imo. & Ioan. Andr. *in cap. cùm dilectus, de cauſa poſſeſſio.* Soc. *conſil.* 59. *in princip. vol* 3. Idem.

6 Poſſeſſorio ſuper beneficio eccleſiaſtico, quando agitur ad recuperandum illius poſſeſſionem: tunc cauſa non dicitur ſpiritualis, ſed temporalis, ſecund. gl. Abb. & alios *in c. Dilecti. col. pen. de elec. in c. literas. de iudi.* Card. *in Clem. diſpendioſam. q.* 10. *de iudi.* vbi quod tunc agens non tenetur oſtendere titulū beneficij. De quo vide quæ ſcribit Abb. *in c. in literis. ante nu.* 13. *de reſt. ſpol.* Pauſ. *conſ.* 12. *lib* iij. Rob. *de ord. iud.* 4. *par. diſt.* 13 *c.*

7 17. *nu.* 3. *&* 4. quòd possessorium cauſæ ſpiritualis non ſit ſpirituale: vt in materia poſſeſſoria pro beneficiis aliiſque rebus ſpiritualibus coram iudice ſeculari agi poſſit. not. Guido Pap. *q.* 1. *q.* 85. 552. Afflic. *dec.* 2. 24. 85. Boer. *q.* 69. *n.* 23. Iaſ. *in l. quoties. nu.* 6. *C. de iudi.* de quo vide Dec. *in c.* 1. *de iudi.* Oſaſc. *dec.* 116. *n.* 1. *&* 4. vbi an iudex ſecularis in remedio poſſeſſionis beneficiorum retinen. & Recuperand. cognoſcere poſſit: declara vt ibi per eū, & in ſpecie concl. quæ habet, quod in beneficialibus & ſpiritualibus ſpoliatu ſufficit poſſeſſionem ſuam titulo vel alio modo colorare, de qua etiā ſcribit Turz. *inter com. op. lib.* & Oſaſc. *d. dec. nu.* 10. reprobat dictum Abb. *in c. literis. ante nu.* 13. *de reſt. ſpo.* itē declarat Guid. Pap. *q.* 1. *q.* 71. 85. quod autē poſſeſſorium in beneficialibus tractari poſſit coram iudice ſeculari, no. Nat. *conſ.* 411. *col.* 1. *in prin.* Oſaſc. *d. dec.* 116. *col.* 1. vbi refert crebriorē eſſe opi. doc. iuris can. & ciuilis.

8 quod poſſit, Quod in poſſeſſorio retinen. vel recuperā. non autem adipiſcendæ procedere dicit Nat. *conſ. col.* 2. quæ omnia plenius declarat Rob. *de ord. iudi. c.* 17 *p. col.* Nat. *d. conſ.* 411. vbi pulchrè poſt Abb. *in d. c. in literis, ante nu.* 13. *& nu.* 18. *Bellacomb.*

9 Remedium *c. redintegranda* 3. *q.* 1. *& l. ſi colonis. C. de agri. & cenſi. lib. xj.* competit cuilibet, qui poſſeſſione ſuarum rerum eccleſiaſticarū, aut aliarum quarūcunque ſine iuſta cauſa ceciderit. cōmunis eſt doc. ſententia ſecundum *Bar. in d. l. ſi colonis,* & *Alex. conſ.* 51. *viſo. vol.* 1. *& in conſ.* 191. *in cauſa. vol.* 5. *&* doct. *in c. ſæpè de reſtit. ſpol.* Quod præſertim locum habet, quando agitur contra poſſidentem ſine titulo, quoniam illius poſſeſſio præſumitur clandeſtina, vt not. *Alex. in conſiliis ſuperius adductis.* F. Turr.

10 Remedio c. redintegranda, agens, non tenetur probare quòd tempore ſpoliationis poſſederit, quod alias in interdictis requiritur. Curti. commu. dicit. *conſilio* 18. *nume.* 1. *volu.* 1. I. Fichard.

11 Poſſeſſorium remedium quando intentatur ad recuperandam poſſeſſionē, nō poteſt opponi exceptio dominij. *Bar. in l. ſi colonis. n.* 2. *C. de agricol. & cenſi. lib. xi.* Io. de Imo. & alij *in cap. poſt electionem. ext. de conceſſ. prab.* Et hanc veram & magis com. opin. eſſe conſulendo ſcribit Philip. Dec *conſ.* 57. *n.* 6. Et Henning. *Goden. in conſi.* 105 *in ar. de interd. reſtit. conſi.* 1. *n.* 15. cumulat multa ad hanc dec. Kirchouius.

12 Remedium poſſeſſ. canon. redintegrandæ 3. q 1. competit etiam contra bona fide & iu. poſſidentem Eſt magis communis opin. ſec. Dec. *in d. conſ* 57. *vol.* 1. Contrariā tamē opin. dicit commu. Lanf. de Orio. *in Rubric. extra de cauſ. poſ. & pro. ver.* 4. *concluſio. &c.* Chaſſan.

Etiam

13 Etiam in poſſeſſoriis, & remedio c.redintegrãda, requiritur litis conteſtatio. Eſt commu.opin.ſec.Alex. *in conſ.2.conſiderans.ver.& dato.vol.3.* Idem.

Etiã in iudicio poſſeſſorio non ſufficit ſemiplena probatio, Eſt magis communis opinio.ſec.Alexand. *conſilio 187.viſa copia circa fi.vol.7.& in conſilio 139.circa 1.in fi.vol.6.* M.Chetian.

14 Sequeſtrum regulariter eſt illicitum *tot.tit. de prohi. ſeque. & pec.& extra de ſequeſtra.poſſ.& fruct.*

Vndè regulariter etiam ipſum ſequeſtrum tollitur per ſatiſdationem. *l.fi.C.de ordi.cogni.* & ſecundùm Cyn.& communiter Doct. *in l.1.C.de prohi.ſequeſt. pecun.* dummodo in ſatiſdatione promittatur de reſtituendo ſine procraſtinatione: ſecundũ *Bar.in l.luibus.C.de agri.& cenſi.* niſi in caſu. *Clemen.1.de ſequeſtr.poſſ.* & in quibuſdã aliis caſib. de quib. per Panor. *in c.2.extr.eod.col.4.* Item contumacia, vel abſentia impetrantis ſeq̃ ſtrum non curantis litẽ proſequi. *l.ſi ſolenni. ff.de dolo.*

Similiterque nota, quod ni illi ſunt caſus, in quib. ſequeſtratio fieri permittitur, de quibus per Glo. *in c.dilectus.extr.de ſequeſt.poſ.& fruc.* & per Bald. *in l.fideiuſſor.§.fi.ff.qui ſatiſd.cogan.& in l.1.C.de prohib.ſequeſt.pecun.* per Abb. *in d.c. dilectus,* & per Ferratien. *in ſua prac.* Papien *in forma ſequeſtri. nu.1.cum aliis ſeq.* Et inter alios caſus reperitur caſus ille, quado vocatus diſceſſit re infecta: iuxta *c.ex literis. de dolo, & contu.* & ibi per Glo. ſed tunc non erit propriè ſequeſtrum, cæterũ data cautione reuocabitur: vt ibi per Abb. & ita in facti cõtingentia obtinuimus in curia noſtra epiſcopali de anno 1570.

Et licet ad conceſſionem ſequeſtri exigatur ſummaria cognitio: nõ tamẽ citatio partis, vel alius ordo iudiciarius propter ſuſpicionem fugę, & exportationis rei requiritur: vt per Bald. *in præcit.à §.fi.* & Panor. *in dicto c.1.circa fi.* Viui⁹ *opi.722.*

Quorum bonorum.

TITVLVS II.

REmedium quorum bonorum ceſſat contra oſtendentẽ titulũ: ſimiliter petitio hæreditatis, ſecundum communem per Burſat. *conſilio 49. numero 15.libro 1.*

Vnde vi.

TITVLVS III.

SPoliatus ante omnia venit reſtituendus. *l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad leg.Iul.de vi.l.momentanea.C. unde vi.l.1.C.ſi per vim, vel alio mo.can.redintegranda 3.q.1.c.in literis.& c.ex conqueſtione.ext.de reſt.ſpolia.* P. Fichar.

2 Spoliat⁹ ſua poſſeſſione, vel in ea turbatus, ante omnia eſt reſtituendus, & manu tenendus. *l. ſi quis ad ſe fundum. C.ad l.Iuliam de vi publ.& c.redintegranda.3.q.1.* Alex.& doct. no. *in l.naturaliter.§.nihil commune. ff.de acq.poſſ.* iſta eſt vulgaris, & communis regula, quam quidem regulam amplia in tantum procedere, vt ſpoliatus debeat reſtitui vſque ad minimũ quadrantem, etiàm ſi iniuſtiſſimè poſſideret, *c.ſolicitè. de reſt. ſpolia.* & ita tenet Bal. *conſ.135. vol.2.& conſ. 139.nu.1. vol.3.* & Cæpol. *conſ.19.nu.4.* Ampliatur ſecundò iſta regula, quod ſpoliatus intentans remedium *d.c.redintegranda.* eſſet reſtituendus, dato quod nõ probet vim, ac violẽtiã ſibi fuiſſe illatã: & ſic ſufficit, quod ſola clãdeſtinitas interuenerit in ſpolio facto: nã contra clandeſtinũ poſſeſſorẽ poteſt agi remedio recuperandæ, nec poſſet proponere clandeſtinus poſſeſſor exceptionem ſui dominij, & per Imo.& Alex. *in d.§.nihil commune,* vbi referunt idẽ ſentire Inn.Io.And.& Ant.de But. quod quomodocunque ſuis fuerit ſpoliatus poteſt agere nõ obſtante ſibi exceptione dominij. Hanc opin. latè diſputat Soc. *in d.§.nihil commune,* vbi etiã *nu.32.* dicit veriſſimam Fabius Corombonus, communem etiã aſſerit Ripa. *nu.73.& in c.ſæpe, de reſt.ſpoliat.* contrariũ verò & malè ſenſerunt Dynus, *in regula qui ad agendum.de reg. iur. in 6.* Bal. *in l.ſi quis emptionis.§. ſed hoc ſuper illis.C.de præſc.30.anno* Ang. *in l.vitia. C. de acq. poſſeſ.* & Roma. *in d.§.nihil commune.* Quicquid tamen iſti Docto.ſuadeant ob hoc non eſt diſcedendum à prædicta cõmuni, quã approbant, tuentur, pariter ac atteſtantur fere omnes Moder. *in d.c.ſæpe.& in d.§.nihil cõmune.* Ampliatur tertio d.reg. quod non ſolum ſpoliatus antè omnia eſt reſtituendus ad rem, ſeu poſſeſſionem ſpoliatam, verũ etiam ad fructus, quos ſpoliator percepit, ſeu percipere potuit ex re ipſa vel poſſeſſione. tex.eſt *in c.grauis.* & ibi doct.no. *de reſtit.ſpoliat.* Rot. *dec. 25.in rub.de reſtit.ſpoliat.in nouis,* & Ripa *in d.§.nihil commune. n.48.* & non ſolum ad poſſeſſionem, & fructus ipſos, ſed etiã ad expenſas, damna, & intereſſe paſſa per ſpoliatum, debet ſpoliat⁹ in primis & ante omnia reſtitui. *c.accedens,2.* & ibi Abb.Pan. *in pen.not.& in d.c.grauis.* vbi doct.& Ripa *in d. §. nihil commune.nu.51.* iſta regula ita declarata fallit in exceptione reſeruationis Papalis ſpecialis vel generalis: nã agenti ſpolio, ſeu remedio *d.c.redintegrãda,* obſtat dicta exceptio reſeruationis Papalis in beneficialibus, & oppoſita concernit defectum proprietatis & poſſeſſionis, vt firmat Rota *deciſ.56.& 371.in antiquis.* Beſſignetus *dec.4.de reſtit.ſpol.doct.in d.§. nihil commune.* & Bal. Nouellus *in ſua pract. crim. in rubr. vulgaris eſt regula, &c.nu.41.* & ita ſe habet commu.opin. & practica obſeruat, vt meminit & teſtatur Gomeſ. *in reg. can. in regu. de triennali poſ.q.35.* Aeneas de Falcon. *in tract.de reſerua.in 4.q.princ.2.aſſertiu,& 41.* Aug. berotius. *q.80.* Ripa *in d.§.nihil commune.* Caſſadorus *deciſ.1.in tit.de reſt.ſpol.* & Soc. *in l.rem quæ nobis. ff. de acq poſ.nu.19.* Quam communem ſententiam intellige veram eſſe, & procedere, ſi ſpoliatio eſſet facta ante litem motam, vt conſtat *in præcitata deciſ.56.* ſimiliterque eam intellige procedere, quando reſeruatio eſſet facta ad beneficium vacaturũ, ſecus ſi ad vacãs, vt per Caſſad. *dec.2.de reſt.ſpol* alias verò declarationes, & limitationes *ad dictam reg.c.redintegranda. circiter 50.* ponit lat. Nouellus Venetus *in præcitata pract. crs.8.* verò limitationes refert Fabius Corombo. *in dicto §.nihil commune.nu.32.cum aliis ſeq.* & 33. limitationea ponit Bald. Nouellus Peruſinus *ibi nu.46.vſque ad fi.* F. Viuius *opin.732.*

3 Remedium *c.redintegranda.3.q.1.* diſponens, quod ſpoliato, ſeu deiecto a ſua poſſeſſione fiat redintegratio ipſius poſſeſſionis, ante omnia competit nedum poſſeſſori, ſed etiam conductori, & mandatario, ſec.Specu. *in tit.de poſſ. & pet. §. 1. ver. ſed nunquid depoſitarius,* vbi etiam Ioan.And.& Soc. *conſ.18. num. 15.vol.3.* Similiter competit commodatario, depoſitario, & ſimilibus, ſecundum omnes doct. *in l.naturaliter.§.nihil commune.ff de acqui.poſſ.* & Soc. *in l.rem quæ nobis.nu.6.ea.ti.* & ibi Ripa *nu.21.* ait hanc communem opin. Viuius *opin.733.*

4 Excommunicatus ſi ſpolie. an ſit reſtituẽdus? Iaſ. *in l.1.in 3.col.de oper.no.nun.& in l.de pupillo.§.fi.in 2 col.eo.tit.* Fel. *in c.dilectus.in 4.col.de reſcri.* Phi.quod iron, *in c.1. in 4.col. de reſcr.in 6.* Alex. *in d.§.fi.* Vezinus.

5 Interdictũ vnde vi datur cõtra ſpoliatorẽ, nõ cõtra tertiũ qui non ſpoliauit, licet ad eũ tertiũ poſſeſſio illa peruenerit. *l.cum à te ff.de vi & vi arma.* niſi ipſe tertius ad quẽ ea violẽta poſſeſſio peruenerit, ſcienter in vitiũ ſucceſſiſſet. *c.ſæpe.de reſti.ſpol.* Alex. *conſ.94.nu.11.in 5.vol.* in dubio autem ignorantia præſumitur. doct. *in d.c.ſæpe,* & Alex. *in eo loco.* niſi inuaſio fuiſſet facta notoriè. Panor. *in d.c.ſæpe.* & Alex. *ibid.nu.13.*

6 Iuramentũ in odiũ violenti datur contra eum qui deliquit in caſu. *l.ſi quando.C.vnde vi.* ſed nõ datur contra tertiũ, qui conuenitur ex delicto alterius. *Bart. in dicta lege ſi quãdo.* talis enim probatio per iuramentũ in odium violenti eſt priuilegiata, & ſic reſtringi debet vt ſolũ locum habeat contra violentum. Dec. *conſ.591.in p.* & Iaſon *in ea l.ſi quando.*

7 Violentus non poteſt contrauenire iuramento quod defertur vim paſſo ſuper rebus ablatis, nec ad hoc eſt citadus. *c.fin.quod met.cauſ.* Marſil. *in tract.de probat.ver. dicit etiam quod.* Iaſ. *l.ſi quando.C.vnde vi.* Bellac.

8 Licet ſtatuto caueatur, quod in alio caſu ſtetur iuramento damnum paſſi, vel iuramento alicuius, tamen poterit contrarium probari. Eſt commu.opin. ſecundum Iaſo. *in l.ſi quando.C.vnde vi.* M. Chæt.

9 Probatio per iuramẽtũ *ex l.ſi quãdo.C.vnde vi.* locũ habet cõtra heredẽ. commu. dicit Minſing *obſer.12. cent.4.* I. Fichar.

10 Iuramento damnum paſſi contra iudicẽ, qui tulit ſententiam iniquam doloſè, ſtatur de ſuis damnis & intereſſe inde ſupportatis, ſecundum Inno. *in capitul.fin.extr. quod met. cauſ.* facit quod vult Bartol. *in l. quidam tabularum ff.de fur.* Balb. *deciſ.284.*

Communis Doct. aſſertio eſt, quod credatur iuramento damnum per violentiam paſſi, quo ad probandam æſtimationem rerũ ablatarum, præcedente tamen iudicis taxatione. *l.ſi quando .C.vnde vi.*

Sed cõtrouerſum fuit, nunquid tale iuramentum poſſit deferri hęredi ſpoliati, magis communiter placuit, nõ poſſe, vt firmat Iaſ. d. l. ſi quando. n. 37. & ibi Florus in reper. ſua. nu. 768. Et eã ſententiã tenent ibi Bar. Bal. Sal. & alij. Alex. l. ſi ex ſtipulatu. ff. de verb. oblig. Corn. conſ. 123. vol. 1. Ant. Capyc. deciſ. 91. n. 2. vbi allegat Iaſ. & omnes poſt Bart. ita ſentire in l. admonendi. ff. de iureiur. pro vt in ſpecie hoc ibi tenet Cur. n. 215. & Saceus nu. 54. eandẽ ſententiã firmat idẽ Bar. in l. in actionib. quẽ ibi ſequũtur Doc. ff. de in lit. iur. Hipp. ſing. 338. incip. extant ſtatuta. Bellac.

11 Inſultatus ſi aliquẽ percutiat aut occidat, præſumitur quòd ad ſuã neceſſariã defenſionẽ id fecerit. Bal. in l. 1. §. cũ arietes. ff. ſi quadrupes paup. fec. dic. nec requiritur quòd quis probet aliter ſe aduerſariũ occidiſſe ad ſui defenſionẽ, dũmodo probet, quòd fuit aggreſſus, & quòd aduerſarius tenẽs enſem, vel gladiũ veniebat contra ipſum: nam ſi tunc, ille aggrediens reperiatur occiſus ab eo qui fuit aggreſſus, ſatis ille probabit quòd fecit ad ſuam defenſionem: & per hoc remanebit excuſatus. Alex. conſ. 109. j. vol. Nec requiritur quòd probet aliter ſe non poſſe euadere. non enim debet quis expectare quòd vulneretur, ſed poteſt incipere. Bar. & omnes in l. 1. C. vnde vi. Iaſ. in l. vt vim. ff. de iuſti. & iur. Idem.

12 Domnõ inſultanris pœnã luit, qui inſultum ad porticum fecit, vt eſt comm. opin. de qua Iul. Clar. alia ad hanc rẽ appoſita commemorans, in pract. §. vlt. quæſt. 82. ſtatus. 10. E. Suar.

13 Clericũ inſultantem, inſultatus pro defenſione corporis & vitæ, licitè occidere poteſt, neque ſolum ab ipſo inſultato ſed etiam à quolibet alio ratione defenſionis propinquorũ, vel etiam extraneorum, occidi poteſt. Com. dicit Abbas, in c. ſi verò. 1. nu. 11. de pœnis. quem refert Didacus lib. ij. reſol. ca. 10. nu. 8. ver. Quartum ſi eiuſdem, & tenẽt Canoniſt. indiſtinctè, vt dicit Claud. in l. vt vim. num. 85. & refert Clar. d. §. Homicidiũ. verſ. præterea etiam. P. Fichard. & Bonac.

14 Congregare & conuocare licèt affines & amicos pro eius defenſione, vt eſt commu. opin. de qua Cur. iun. in conſil. 235. num. 4. & ſeq. in 3. vol. Bonac.

15 Cõſanguineorũ vel cognatorũ defenſionẽ ſuſcipere licet, adeò vt in ea defẽſione inſultãtẽ liceat interficere. cõm. dicit Grã. cõſ. 68. n. 4. Pet. Caleſact. inter cõſ. crim. diuerſ. cõſ. 89. n. 10. lib. ij. Imò & extraneorũ defenſionẽ ſuſcipere licet. com. dicit Dec. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. nu. 32. Alc. conſ. 475. Clar. lib. 5. ſent. §. Homicidium. verſ. Item licitum. P. Fichard. & Bonac.

16 Defenſionem pro amicis extraneis ſuſcipere, & quandoq; per conſequens occidere, cõmuni Doc. ſententia receptũ eſt, quia ſi licitum eſt pro rerum defenſione quẽ occidere, ergò multò magis pro corpore humano tuendo. arg. l. ſancimus. C. de ſacroſ. eccle. Item ſi poteſt quis conuocare amicos vicinos ad recuperandam rerum ſuarum poſſeſſionem, ergò etiam ad defenſionem hominis. l. 3. §. cum igitur ff. de vi & vi ar. Ita Bar. ſcribit in l. vt vim. nu. 7. quem reliqui Doc. communi voto ſequuntur. ff. de iuſt. & iure. Bal. in l. j. nu. 21. C. vnde vi. Iaſ. in d. l. vt vim. nu. 29. vbi ipſi hoc temperamentum adiciunt, præſertim ſi auxilium petitum fuerit. Bart. Romul. ibi. nu. 142. Licet ipſe à communi ſententia recedat. Kirchouius & Fichar.

17 Defenſionẽ allegatã vt quis probet, nõ neceſſe habet vt iſta neceſſitas defenſionis in ſpecie probetur, ſed ſufficit quòd ſimpliciter probet ſe feciſſe ad ſui defenſionem. cõmunem atteſtatur Pract. Carer. nu. 126. quem refert Plaza in lib. j. delictorum, c. 28. nu. 20. Dec. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. nu. 17. & ab hac opinione dicit Clar. non eſſe recedendum, licet Menchiaca in c. 28. nu. 6. illuſt. controuerſ. dicat contrariam receptiorẽ, refert Clar. d. §. Homicidiũ, verſ. ſed quomodo. Et ad probãdũ aliquem fuiſſe in periculo vitę, ſufficit probare, quòd eius aduerſarius veniebat armatus cõtra eũ. ita tenet glo. in l. j. in verbo, Moderatione, C. vnde vi. quã licet cõmoniter approbatã Bertrandus in cõſ. 128. n. 3. Claud. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. nu. 54. Gramm. conſ. 59. nu. 9. Riminal. conſ. 13. nu. 39. Plaza in d. c. 28. nu. 15. Non enim tenetur quis expectare quòd ab alio prius percutiatur, ſed ſi quis ipſi mortem minetur, poteſt ipſe ſtatim minãtem percutere. comm. dicit Bart. inter conſilia crim. diuerſ. conſ. 97. nu. 21. lib. j. Io. de Amicis conſ. 16. num. 5. Refert Clar. d. verſ. ſed quomodo. P. Fich. & Bonac.

18 Poſſeſſio tẽpore ſpoliationis, & ipſa ſpoliatio ſunt probãda & allegãda in interdicto reintegrande. l. j. §. rectiſſime. ff. de vi & vi armata. & ibi Bart. & Albe. de Roſa. Boer. deciſ. 238. n. 3.

19 Periculũ vitę vt probetur, ſufficit probare quòd eius aduerſarius venerit armatus cõtra eũ, gl. in l. j. in verbo Moderatione. C. vnde vi. quã cõmuniter approbatã dicit Bert. in conſ. 178. n. 3. Gram. conſ. 59. n. 9 Riminal. conſ. 13. nu. 30. & conſ. 23. nu. 12. refert Clar. lib. 5 ſent. §. Homicidiũ. ver. Sed quomodo. P. Fich.

20 Poſſeſſor iniuſtus, licet priuari non debeat ſua poſſeſſione ſine citatione. l. meminerint. C. vnde vi. c. in literis extr. de reſtit. ſpolia. tamen hoc poterit facere iudex, quãdo illũ de facto & parte nõ citata poſſeſſorẽ fecit, ſecund. Inn. in ca. querelam. ext. de electio. in gl. ſubſtractam. Bal. in notabilibus, in l. ſi pacto quo pœnam. C. de pact. Rom. & Nicol. in l. ij. ff. de re iud. gloſ. in l. minor. 25. annis. ff. de cuſtodia. l. j. in verbo, confirmabitur. ff. de feriis. & 11. quæſt. 3. c. excõmunicatos. Niſi fuiſſet in tali actu primo omiſſa citatio propter ſcandalum, ſecund. Io. And. in addi. ad Spec. de ſentent. prola. §. ſpecies. additione incipiente, habes de præcepto. do. Alex. in d. l. ſi pacto. 1 col. in c. nihil. ext. de præſcriptio. ſecunda columna. Balb. deciſ. 417.

21 Dominij exceptio non obſtat agenti interdicto vnde vi, vt not. Bal. qui dicit comm. in l. j. col. fi. nu. 6 c. de appell. Et an obſtet agenti poſſeſſorio? vide per Iaſ. in § nihil commune. nu. 41. & ſeq. ff. de acq. poſ. Alex. conſ. 78. lib. ij. Quid in remedio recuperandæ? Nat. conſ. 14. col. 7. Quid in retinendę? Nat. conſ. 411. col. 2. in fin. Quid autem exceptio dominij vel hypoth. cę non admittatur in poſſeſſorio recuperandæ? not. Alex. conſ. 78. lib. ij. pro quo vide Afflict. deciſ. 7. Quid interdicto, quorũ bonorũ? dic quòd non impeditur per exceptionẽ dominij, ſed reſeruatur in petitorio, teſte Dec. conſ. 424. nu. 20. pro quo vide Rip. in l. j. ff. quor. bon. vbi diſputat quomodo excludatur agens eo interdicto. Quando autem & quibus caſibus agenti opponi poſſit exceptio dominij, vide per. Doct. in apoſtil ad Bartol. in l. cõmodare. ff. commod. vbi plura notant. Bel. a comb.

22 Poſſeſſor clandeſtinus vi poſſidet, ſiue expellit poſſidentem, ſiue poſſidens non ſit auſus ingredi poſſeſſionem, vel ſuſpicans vi poſſe expelli. Idem ibi nu. 34. com. dicit.

Reſtringe iſtud notabile quò ad timorẽ poſſeſſionis, nõ tamen quò ad timorem capturę: quia per iſtũ timorem nõ perditur. Iaſ. in l. poſſideri. §. in amittenda. nu. 5. ff. de acq. poſſeſſ. com. dicit. Vitial.

23 Poſſeſſor clandeſtinus habet naturalem poſſeſſionẽ clandeſtinè, & ciuilem violenter. Iaſ. ibi nu. 47. com. dicit. Idem.

24 Conductor rei alienę non poteſt accuſare intrantem, vel damnũ dantem in ipſa re, virtute ſtatuti diſponentis contrã damnum dantes vel intrantes in re aliena, per text. in l. ſi fur. aliàs incipit, Iulianus. ff. de vſufr. & ibi Bar. Balb. deciſ. 96.

25 Officiũ iudicis nõ datur cõtra tertiũ ſuccedentem ſcienter in rem violenter affectam. Corraſ. in l. naturaliter. §. nihil cõmune, ver. expeditis n. 5. aliàs 50. ff. de acq. poſſ. com. dicit. Nec etiã affectã ignorãter, vt ibi n. 53. com. dicit. Bonac. & Yeamus.

26 Officium iudicis poteſt implorare timens ab aliquo offendi, vt ipſum cõpellat ad pręſtandam cautionẽ. Bar. in l. illicitas, § ne potentiores, ff. de off. præſid. l. ſanctum, ff. de rerum diui.

Fallit in 9. caſib. vt per Fel. in rub. de treuga & pace, num. 10. Don. à Fina.

27 Lex ſi quando. C. vnde vi. procedit etiam in vi turbatiua & compulſiua. ca. fi. ext. de his quæ vi metúſve cauſa fiunt, ſecũd. Inn. & Pan. ibi: nã ille tex. loquitur generaliter de violentia. Bartolus autem in l. quæda tabularũ ff. de furtis. in l. in actionibus. ff. de in litem iuran. Inn. & Pan. vbi ſuprà, & Roff. e. in rubr. de actio. & ſer. cor. in fin. extendunt dictam l. ſi quando. vt cõtra quemcunque doloſe damnum dantem ſtetur iuramento damnum paſſi ſuper rebus ablatis, & damno vel eius æſtimatione, cum taxatione tamen iudicis. Balb. deciſ. 292.

28 Lex ſi quis in tantã. C. vnde vi. practicari poteſt etiã excipiẽdo, quãdo ſpoliator agit ſuper proprietate: quia reus ſpoliatus poterit excipere de dominio amittẽdo ex dicta cõſtitutione, ſecund. gl. & Pan. in c. paſtoralis, extrà de cau. poſ. & propri. in verbo facultatem. ad fi. Io. Mo. in c. fi. de reſti. ſpol. & tũc ſecundum Pan. non debet excipere, quòd agens nullum ius habeat in re, ſed quòd eſt priuandus ea dicta cõſtitutione, cùm non priuetur ipſo iure, ſecundum. gloſ. ibi. Balb. deciſ. 34.

29 Statutũ diſponens, ſeu puniens ingredientes, vel turbantes alienas poſſeſſiones, non excuſat Mœuiũ intrantem poſſeſſionẽ alienã ex decreto iudicis inualido: huiuſmodi enim decretũ certi iuris eſt non excuſare Mœuiũ à pœna prædicti ſtatuti ſimpliciter loquentis: vt per Bartol. in l. iuſtè poſſidet ff. de acquiren. poſſeſſ. cum quo ſentiunt omnes communiter ibi: vt aſſeuerant Muder. ibi audacter, præſertimque Socin. & Iaſ. num. 24. & ſequen. & doctores apoſtillantes Bartol.

Ideò miſſus in poſſeſſionem vigore antedicti decreti iniuſti, poſſet meritò accuſari de vi turbatiua: ſecundùm *Bart. cõſ. 91. num 3.* & Soc. *conſ.* 18.

Imò immiſſio ipſa in poſſeſſionem nulliter facta per iudicem eſt ante omnia reuocanda, nec peti poteſt modo aliquo confirmari, ſed vt de facto proceſſit, ita contrario imperio de facto etiam reuocari debet: vt firmauere *Bald. in l. fi. nu.* 22. *C. de edic D. Adr. tollen.* Anchar. *conſ.* 192. Alex. *conſ. 5. nu. 4. vol. 2.* Rom. *ſing.* 773. *Poſſeſſio*, & ibi Nicolaus Pignola *in addit.* Grãmat. *conſ. ciuili.* 150. *nu.* 17. Lud. Rom. *conſ.* 158. *circa articulũ propoſita conſultationis. n. 2. cum aliis ſequen.* & ibi D. Horatius Mãdoſius ſuſiſſimè cum aliis aggregatis per eum *in addit. in litera B.* vbi etiam reſpondet contrariis omnibus, & admittit iſtã eſſe magis communem opinionem, & Petr. Ant. Anguſola quoque *conſ. 3. num. 32. & ſequen. lib. 4. de poſſeſſorio.*

Sed aduerte quòd fructus percepti authoritate iudicis, putà decreto interpoſito, licèt poſtea appareat iniquum, nõ reſtituuntur: vt eſt Glo. *in l. fin. C. de Carbo. edic.*

¶ Quam equidem limita, vt nun procedat, vbicunque non fuiſſet ritè proceſſum, vel decretum eſſet nullum, tanquã interpoſitum adiudicando bona non obligata, *per l. non putauit. §. non quamis. ff. de contra tab.* vt notant Doctores *in d. l. fin.* & Afflict. *deciſ. 218. petita fuit aſsiſtentia. nu. 5.* Viuius *opin.* 767.

30 Statuti pœna habet locum in eo qui ingreditur poſſeſſionem alterius ex decreto iudicis inualido. comm. eſt opin. Clar. *q. 82. ſtat. 4. de turb. poſſeſſ.* Kirchouius.

Cætera quæ pertinent ad materiam ſpoliationis, & ad remedium c. reintegranda. 3. q. 1. vide ſuprà lib. vij. tit. de acquir. retinenda & recuperanda poſſeſsione, vbi latius.

Vti poßidetis.

TITVLVS IIII.

TESTAMENTVM producere in iudicio poſſeſſorio, ad hoc vt hæres mittatur in poſſeſſionẽ bonorũ hæreditariorum, ſufficit, non aliter conſtito de morte illius cuius teſtamentum producitur. *l. vlt.* & ibi Bar. & Iaſ. *C. de edi. D. Adri. tollen.* ſecus tamen vbi ageretur petitorio. Iaſ. *ibi.* Bellac.

2 Agẽs in iudicio poſſeſſorio debet probare ſe poſſidere tẽpore turbationis, & litis motę, ad hoc vt obtineat in eo iudicio. Bart. *in l. j. §. fin ff. vti poßi.* Soc. *conſ. 54. parte 4. nu.* 15. Boer. *deciſ.* 238. Vezinus.

3 Poſſeſſoriũ licet Actor intẽtet; ſi tamẽ poſtea proſecutus fuerit petitoriũ, ſententia nõ obſtinẽte petitione, ſuper proſecutis & probatis ferẽda erit, ſecũdũ veriorem opin. per Rol. *conſ. 41. nu. 25. & ſeq. lib. 3.* Qua in materia petitorij & poſſeſſorij, vide quę idem ſcribit *d. conſ. nu. 17. & ſeq. nu. 22.* poſt Dec. *conſ. 62 col. j. & 2.* Prac. Pap. ſot. *lib. ſpol. poſſ. ver. tenta & poſſeſſa. ver. pleno iure.* Remediũ autem cõtra difficultates quæ fiũt, an quis petitoriũ vel poſſeſſoriũ potius intentaſſe dicatur: vide per Rol. *d. conſ. nu.* 26. 29. vbi quòd clauſula, petens ius & iuſtitiã miniſtrari, adaptatur ad omnem remediũ quod ex facto narrato elicitur, quam concl. declara, vt latius per eum. *ibi num.* 29. Bellacomb.

4 Reus conuentus poſſeſſorio pro cauſa ſpoliationis, non poteſt actorem reconuenire, niſi pro ſimili cauſa ſpoliationis. *cap. fi. de ord. cogni. & c. cum dilectus, eod.* Alex. *conſ. 94. nu. 11. in 5. vol.* comm. dicit. Vezinus.

De precario & Saluiano interdicto.

TITVLVS V.

ACTIO Seruiana, ſeu interdictum Saluianũ competit locatori pro rebus coloni illatis, etiam contra extraneum poſſeſſorem, & ſic pro rebus coloni inuectis competit locatori directum Saluianum ipſum: vtile autem locatori competit pro rebus inquilini, & cuilibet creditori etiam, vt eſt caſus *in l. 1. C. de Salui. interdic.* competitque non ſolùm contra conductorem, ac debitorem, aut inquilinum, atque eorũ hæredes. vt *d. l. j.* & ibi Bal. verùm etiã cõtra quemlibet extraneum poſſeſſorem. vt eſt text. *in l. j. §. j. ff. de Salui. interdi.* & ibi Bar. & ſic ſaltem vtile Saluianum competit pro rebus inquilini, ſecund. gloſ. *in ver. coloni.* Fabrum. Aret. Iaſ. & Bellonum, *numer. 23. in §. item Seruiana, Inſt. de actio.* vbi firmat iſtam eſſe communem opinionem, & cum ea ſentiunt quoque Bart. *in dicta l. 1. ff. de Salui. inter.* Bal. & Saly. *in l. certi iuris. C. locati*, & Neguſantius. *in tract. de pignoribus. in 2. par. 4. membro, nu.* 133. F. Viuius.

2 Emphyteutica bona per vxorem obtineotue in Saluiano interdicto, ſi dos repetatur, licet tempore adiudicationis aſſenſus domini requiratur, ſecundum communem per Curſ. *conſ. 56. nu. 2. lib. j.* Bonacoſſ.

3 Saluianum interdictum vtile ſecundùm communẽ Doct. ſententiam, merè poſſeſſorium eſt, doct. *in §. item Seruiana. Inſtit. de actio.* Rol. à Valle. *in conſ. 141. nu. 11. & 12. in 1. Tom.* vbi ipſe plures authoritates doct. adducit. Kirch.

De operis noui nunciatione.

TITVLVS VI.

DOmin' alicuius rei, poteſt propria authoritate deſtruere ędificiũ quod quis fecit in ſuo ſolo, & quod ab ipſo domino poſſidebatur. *l. quemadmodũ. §. 1. ff. ad l. Aquil.* quod tamen habet locum ſi ille ſolus inſolidum poſſideret: tã ſi ab alio, qui pariter poſſideat, cõſtructũ eſſet ędificiũ, tunc ille dominus nõ poſſet illud propria authoritate deſtruere. Bar *in l. j. §. nũtiatio. ff. de operis noui nũciat.* Florianus *in d. l. quemadmodum.* & Decius *conſ.* 221. Bellac.

2 Nuntiatio non poteſt ſperni niſi ſit impetrata remiſſio. *l. j. ff. de nou. oper. nuntiat.* Fallit in 6. caſibus, vt per Io. Bolog. *in d. l. 1. num.* 6. Don. à Fina.

3 Nuntiatio remitti debet quando eſt valida præſtita ſatiſdatio de demoliendo. communis eſt opinio vt per Ioan. Bolog. *in l. j ff. de nou. oper. nun.* Fallit in 2. caſib. vt per Ioan. Bolog. *ibi num.* 14. Idem.

4 Cauſa in nuntiatione non debet exprimi. communis eſt opinio *in l. j. ff. de noui. oper. nunt.*

*F*allit in 3. caſib. quos not. Ruin. *in d. l. 1. nu.* 58. fallit vt per Horma. Dec. *in d. l. 1. nu. 11. verſ. ſecunda concluſio.* fallit in 4. caſibus, quos no. Maria. Soc. iun. *in d. l. 1. nu.* 143.

*F*allit & fallentia ſublimitatur in 3. caſib. per Ioan. Bolog. *in d. l. 1. nu.* 94. Don. à fina.

5 Nũtiatio noui operis facta per eum, qui non habet ius nũtiandi, ligat, & nocet iuſtè ædificanti, *l. 1. §. ſed ſi is, ff. eod. l. Prætor ait, ff. eod. cap. 2. extra eo.* Don. à Fina.

6 Nũtiatio noui operis facta auctore prætore, vt nõ ędificet Titius, etiã ſi eſſet iniuſtè facta nocet, & ligat ædificantes, vt teneantur deſiſtere ab opere iuſtè cœpto etiã in ſuo, & ſi non obtẽperat nuntiationi, debet poſteà ędificatũ demoliri, & deſtrui ſũptib. ędificãtis. ſec. Iaſ. *in l. j. nu. j.* vbi etiã Bart. Pau. de Caſtr. & alij doct. communiter. *ff. de no. opo. nun.* & eſt tex. *in l. Prætor ait. in prin. eod. tit. & in cap. j. & ij. extr. de noui ope. nun.* vbi tex. gl. Abb. Sicu. Horman. Decius *in d. l. j. n.* 24. Quę quidẽ cõmunis ampliatur etiã procedere, ſi nuntiatio, ac prohibitio prętoris eſſet alternatiuè facta, vt non ędifices, vel venias reſponſurus. ſecũdũ Bartol. *in l. de pupillo. §. meminiſſe ff. de non. opo. nun.* cũ quo ſentiunt omnes ibi communiter, vt atteſtatur expreſsè Rip. *ibi n.* 19. Sed cõmunia præmiſſa ita ampliata fallit, quotieſcunq. eſſet nũtiatũ nouũ opus ſimplici verbo, quia tunc nuntians nouũ opus amittit facultatẽ demoliendi opus propria authoritate ſibi à iure conceſſa, vt concludit Bartol. & alij *in l. j. §. nuntiatio. ff. de nou. ope. nun.* Quod quippè ibid. Bartol. intelligit cũ grano ſalis, non habere locũ quãdo incõtinẽti nuntians recuperauit poſſeſſionẽ propria authoritate, quã amiſerat per nũtiationẽ verbalẽ: ſecus verò foret, ſi diuerteret ad extraneos actus, & cũ limitatione hac tranſeũt omnes doct. cõmuniter ibi, teſte Rip. *in memorato §. meminiſſe. nu. 36. & ſeq.* Fallit etiam ſecundò, quando ille cui fuit nuntiatum, nouum opus ne faciat etiam in ſuo, ſeu ſolo à ſe poſſeſſo, offerat ſe paratum ſatiſdare de opere demoliendo in caſu ſuccumbentiæ; tunc certè per ipſam ſatiſdationem præſtitam tollitur nuntiatio, & ille cui eſt nuntiatum poterit perſeuerare in opere. text. *in l. Prætor § deinde. & §. ſeq. & in l. de pupillo. §. is cui.* vbi tex. & Bart. & doct. *ff. de no. oper. nun.* tamen ille qui nuntiauit, poterit replicare. Sed hodie inoleuit practica, quod ſuperſedeatur per tres menſes, & tunc volens ædificare tenetur ab opere cœpto ſuperſedere per tres menſes, non obſtante ipſa fideiuſſione oblata, vel data, ſed non acceptata per nuntiantẽ, etiã quod nuntians interim nullum ius ſic prohibendi doceat ſe habere, donec de iuribus partium cognoſcatur, ſeu intra quos nuntians poſſit iura ſua probare, quibus elapſis data ipſa fideiuſſione, poteſt in opere perſeuerare, vbi nuntians nihil probauerit, vt per Bart. & Doct. *in d. l. Prætor.*

prater. §. ſi quis paratus gl. Sal. & ſcriben. communiter in l. j. C. de no. oper. nun. per illum text. & in cap. pen. & ſi. de nou. oper. nun. vbi tex. Abb. & omnes. & iſtam facit eſſe communem op. Iaſ. in d. l. j. n. 19. ff. de no. ope. nun. Ferrar. in ſua pract. Papien. in for. lib. in actio. noui oper. §. ante aliquã remiſſionẽ n. 3. Ruyn. in repet. d. l. j. n. 124. & Hetr. à. Detus Floren. ibid. n. 23 & ſeq. Contrariũ verò doctiſſimè cõſuluit Grãmat. conſ. ciuili 73. ſuper dubio prædic. trãſmiſſo, per totũ, videlicet, quòd mandatũ ſuper nũtiatione noui operis reo cõparente reſoluatur, & reſolui debeat in vim ſimplicis citationis: demõſtrauitq; ibide cũ opinione hac omnes Doct. communiter tranſire, & obſeruari in curia Romana. & ita ego ſæpiſſimè iudicaui, & vidimus iudicari in facti contingentia à diuerſis, & variis iudicibus me patrocinante per iam dicta, & alia cõplura, quæ breuitati ſtudẽdo omitto. Licet Ioã. de Amicis, & malè, in d. conſ. 35. n. 12. & ſeq. contrariũ aſſeueret.

Tertiò claudicat quoque antedicta communis, vt in nũtiatione noui operis neceſſariò ſit cauſa exprimenda ſi petatur à parte: aliàs nuntiatio tanquam illegitima poſſet ſperni, & procedi in opere, ſiue ædificio: vt firmant Spec. in tit. de procur. §. ſi. verſ. ſed nunquid ſufficit. Practicus Papienſis in 2. libello de ſuſpe. ind. vlt. ver. in ſi. & Bar. in 2. quæſt. Iaſ. n. 9. & Socin. iun. n. 150. in d. l. j. ff. de ope. nou. nũc. vbi aſſeuerat ferè omnes vnanimiter ita tenere, referẽs ſolum Comenſem in contrariam ſententiam inclinare. & ita ſecundùm communem hanc opinionem ſæpè obtinui in praxi, & vidi iudicari in quamplurimis cauſis.

Quartò claudicat ſimiliter eadem cõmunis opinio in principio poſita, vbicunq; nuntiatus offerret iudicium per hodie conſtat, hodie agatur, & verſa vice nuntians recuſaret, ſperneretq; venire ad iudiciũ: tunc quippè remitteretur nũtiatio, & poſſet nuntiatus ædificare, quemadmodũ ſi ſatiſdationẽ obtuliſſet: vt concludunt Bar. in l. prætor ait. §. ſi quis paratus, & Pau. Caſt. & Iaſ. ſub nu. 4. & ſeq. in gl. in ver. ſatiſdare, in §. ſiue autem, in d. l. prætor ait. ff. de oper. nou. nunc.

Quintò coarctatur cõmunis præmemorata, quod vbicunq; nũtiatio foret euidẽter iniqua, vt tũc abſq. dubio aliquo ſperni poſſet, id eſt quãdo cõſtaret, appareretq; de nõ iure nuntiãtis: ſecũdùm Spec. in tit. de oper. noui nunc. §. ſed nunquid in fin. & Abb. Sicul. in cap. 1. de nou. oper. nunc. & Bart. in prin. & omnes alios cõmuniter per textũ ibi, in d. l. j. ff. de oper. nou. nunc. & in §. nuntiatio eiuſdem legis, & in l. de pupillo. §. ſi quis riuos, eod. tit.

Eſt benè verum, quòd nuntiatio noui operis poſſet dubio procul fieri à non poſſidente, vt concedunt gl. Bar. Alex. & cæteri omnes vnanimiter, & concorditer in d. l. de pupillo. §. meminiſſe. ff. de nou. ope. nunc. & Roma. Io. de Imol. Alex. & alij in d. l. j. §. 1. eod. tit. Viuius opin. 554.

7 Nuntiari in opere nouum opus, poteſt etiam nemine præſente: ſed tamẽ non præiudicat domino, niſi deuenerit ad eius notitiam. Iaſ. in l. de pupillo. §. nuntiationem. ff. de noui oper. nuntiatio. nu. 5. com. dicit. B. Villal. & Vezinus.

Amplia ad denuntiationẽ factã domino extra opus, quia ei præiudicat. Ia. in d. l. de pupillo. §. ſi quis fortè. n. 3. cõmu. dicit. Idẽ.

8 Nũtiatio facta fabris, etiam abſente domino & ignorante, in opere præiudicat. Idem Iaſ. in d. l. de pupillo. num. 6. & in §. ſi quis magis. com. dicit. Iidem.

9 Nouum opus non denũtiatur, niſi ab habente poteſtatem. Iaſ. in l. hoc edicto. nu. 2. ff. eod. com. dicit. Iidem.

Item nec inquilinus, aut colonus etiam procuratorio nomine non denuntiant. Iaſo. l. in prouinciali. §. ſi ego. num. 5. ff. eod. com. dicit. Villal. & Vezinus.

Item nec minor, etiam maior octodecim ann. etiã ex cauſa reipublicæ, & cum authoritate curatoris non nuntiat. Iaſ. in l. de pupillo nu. 3. ff. eod. com. dicit. Iidem.

Item nec forẽſis, quando ædificatur in publico, niſi ædificaretur in via. Iaſ. in l. in prouinciali. §. ſi in publico. nu. 1. ff. eod. com. dicit. Iidem.

10 Item non denuntiatur prætori, ſed proteſtatur cõtra eum, cùm lis non poſſit ei moueri, Iaſ. in d. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. nu. 1. ff. eod. com. dicit. Iidem.

Nota, quod nouum opus poteſt nuntiari cõtra vicinum ædificãtem in ſuo ſolo, ſi ſibi non prodeſt, & alteri nocet. Iaſ. in d. l. de pupillo. §. meminiſſe. nu. 9. ff. eod. com. dicit. Idem.

11 Nouum opus ſi denuntietur, ſuperſedetur per tres menſes etiam ſi offeratur ſatiſdatio: cùm denuntians dicit, hodie conſtat, hodie agatur, Iaſ. in l. hoc edicto. n. 19 ff. de noui ope. nun. com. dicit, licet ipſe teneat quòd indiſtinctè, ſiue dicat, ſiue non, debet per tres menſes ſuperſedere. Iidem.

13 Nũtiatio ſi fieret in loco, vbi nemo penitus reperiatur valet, & tenet abſque dubio aliquo, & dominus non teneretur ad aliquid, niſi poſt eius ſcientia, ſec. gl. cõmuniter ab omnibus approbata, in verſ. factũ. in l. de pupillo. §. nuntiationẽ. & ibi Iaſ. ff. de noui ope. nun. cũ qua cõcurrunt ibi Paul. Caſt. & Roma. in lect. & etiã in addi. ſuis nouis. Pau. Caſt. in l. j. §. nuntiatio eod. tit. & quãuis Alex. in d. §. nuntiatione. dubitet de veritate memoratæ gloſſæ, aſſerens paſſum eſſe dubiũ, nihilominus com. opin eſt cum ipſa gloſſa, à qua in actu practico, ſecundũ eum tutum non foret recedere, & ſic effectualiter cũ ea reſidet. F. Viuius opin. 553.

14 Nũtiatio fieri permittitur aduerſus abſentes, etiã inuitos, & ignorãtes, tex. eſt in l. j. §. nũtiatio. in ſi. ff. de nou. ope. nun. & ipſa nũtiatio facta cõtra abſentes, ſeu ignorantes valet, & ligat eos, quoad effectũ patiẽtiæ præſtãdæ per eos in demolitione faciẽdæ: nihilominus ratione ignorãtiæ & abſentiæ eis in hoc ſubuenitur, vt demoliri facere expẽſis ſuis propriis nõ teneãtur, ſed expẽſis ipſius nuntiãtis, ſi vellet opus demoliri, vt ſentiũt gl. Bar. Ang. Paul. Caſt. Raph. Imo. Rom. Ale. & reliqui omnes. & vt ita dixerim totus mũdus, in d. §. nũtiatio. F. Viui⁹ opin. 552.

15 Nuntiatus ceſſans. Licet nũtiatus ſatiſdederit de opere demoliendo, ſi nuntiãs non acceptauit, ſed dixit, paratus ſum de iuribus meis deducere, & probare per modo cõſtat, modo agatur, nõ poteſt ipſe nũtiatus proſequi in opere, ſed debet ceſſare per tres meſes: aliàs iniuſtè ædificat, & interim ædificatũ eſt demoliendũ: caſus eſt in ca. ſignificantib. iuncta gl in verbo, incontinenti. & in verbo, interloquendo & in cap. ſi. ext. de ope no. nun. vbi circa hæc glo. loquitur magiſtraliter, & in l. j. C. eod. tit. aliàs eſt l. ſi. C. de ædific. priua. vbi etiam gl. in verbo. impedimentum. quod eſt ad limitationem & intellectum iuriũ dicentium nuntiatum poſt accuſationem poſſe licitè ædificare. Balb. deciſ. 496.

16 Nuntiatio noui operis facta per eum qui ius non habet ligat. Iaſ, notabiliter in l. j. in 1. col. ff. de ope. no. nun. Adeò quod ædificatũ debet demoliri. d. l. j. in prin. & in §. ſed & ſi is & in l. prætor ait. in prin. eod. tit. & in cap. 2 extra eo. Iaſ. in d. l. j. in prin.

Limita niſi eſſet certum nuntiantem nullum ius habere. Iaſ. ibi in 2. col. & latius in 5. col. vbi allegatur Bar. in conſ. 64. Alex. in 3. vol. conſ. 107. in ſi. Balb. in 4. vol. conſ. 52. in 3. col.

Limita etiam niſi periculum eſſet in mora. l. de pupillo. §. ſi quis riuos. eod. tit. vbi gl. quæ declarat quando dicatur periculum in mora.

Limita quoque niſi nuntians ſit ſuper iure prin. litem conteſtatus. ita Iaſ. vbi ſuprà, in 2. col. al. Bal. in 1. par. conſi. 113. Et adducit ſimile de ſpoliato qui non eſt reſtituendus, ſi litem ſuper prin. conteſtatur cap. 1. de reſt. ſpol.

Limita pariter niſi ædificans fuiſſet admiſſus ad proban. de iure ſuo de quo conſtaret. quod Iaſon 4. mediis confirmat. faciunt quæ latè accumulaui in tract. ſta. ſtatuta. Sub. tub. actor. forenſis.

Limita inſuper niſi nũtiãs ſit excõmunicat⁹. Iaſ. in d. l. j. in 3. col.

Limita prætereà, niſi nuntiatio fieret ſeorſum ab opere, putà ad domum nuntiati. d. l. de pupillo. §. nuntiationem. Iaſ. vbi ſupra, in 3. col. ibi Addito limitatur etiam, &c.

Limita demum, niſi nuntianti grande ſit damnum & modicum eius qui nuntiat. Iaſ in d. l. de pupillo. §. ſi quis riuos. in fin & in l. quæ ratione in 6. col ff. de flu. Cochet.

17 In nuntiatione debet nuntians dicere cauſam: quia ædificet in ſolo ſuo vel à ſe poſſeſſo, vel contra ſeruitutem domui debitam. in cuius quaſi poſ. eſt, aliàs poſſet ſperni. Bar. in d. l. j. in 7. quæſt. & in d. conſ. 64. de quo tamen latius per Iaſ. ibi in 7. & 8. col & per Alex. ibi. Idem.

18 Præſtita ſatiſdatione ſit remiſſio nuntiationis: & ædificans poteſt in ædificando procedere. l. prætor. §. deinde. & §. ſeq. & l. de pupillo. §. ſi cui ff. ea.

Limita niſi nuntians cui offertur ſatiſd. dicat, hodie conſtat, hodie agatur: quia tunc differtur ædificium per tres menſes, ſec. Iaſ. in d. l. j in 11. col. al. gl. in l. j. C. de oper. no. nun. & alia multa. Imò tenet quòd licet illa verba non dicantur, debeat tamen differri per tres menſes, etiam quamuis data fuerit ſatiſdatio de opere demoliendo. Idem.

19 Nuntiatio fieri debet in opere, & ſic in reipſa. d. §. nuntiationem. vbi doct. maximè Iaſ. in 1. col.

An ædificatum tam iuſtè quàm iniuſtè, ſpreta nuntiatione debeat demoliri. Iaſ. in l. ſtip. ff ea.

Hæres nũtiantis non tenetur ad impẽſam demolitionis. Iaſ. in l. pen ff. ea.

Limitat Iaſ. in ſucceſſore prælati.

20 Nuntiatio eſt in rem, ideo afſic. ſucceſſorem etiam ſingularem. l. fi. vbi Iaſ. ff. eo. Idem.

21 De viribus præcepti in hac materia nũciationis noui operis, vide Bar. cõſ. 80. aliquas differẽtias inter interdictũ no. ope. nun. & quod vi aut clam, vide per Alex. in l. j. §. hoc autem edictum ff. eo. in 1. col. Idem.

22 Procurator nuntians nouum opus, debet facere mentionem ſui officij, id eſt, dicere, vti procurator. Bar. Alex. & doct. in d. §. nunciatio. in 3 col. Idem.

23 Nuciatio no. oper. poteſt fieri die feriata in honorẽ Dei. l. j. §. nun. & ibi doct. max. Alex. de oper. no. nun. idẽ Alex. in l. de pupillo. §. nuntiationẽ. col. 2. eo. tit. Quãdo dominus ignorauit nũciatione, & operarij proſequuti ſunt in opere, debet demolitio fieri ſumptibus operariorũ. Alex. in d. §. nunciationẽ in 3. col. De proteſtatione. vide Alex. in d. l. de pup. §. ſi quis ipſi pretori.

Et in h. com. ponit, an ſufficiat probare fuiſſe factam proteſtationem coram vno. Idem.

24 Per nunciationem factam ſolo verbo perditur poſſ. d. l. de pupillo. §. meminiſſe. & ibi Alex. in prin. com. Idem.

25 Nuntiatio debet fieri impersonaliter, ad hoc vt liget quoſcũque. Alex. in d. §. meminiſſe in 1. col. Ang. in §. præterea. in 6. col. de actio. Idem.

26 Morte nunciantis extinguitur nunciatio. l. non ſolum, §. morte. ff. de no. oper. nunc.

Fallit in 3. caſib. quos not. Ant. Rub. in d. §. morte. nu. 22. Don. à Fina.

27 Núcianti hæres non tenetur ad impenſas reſtaurationis operis, quia in tali reſtitutione verſatur pœna, & in pœna hęres non ſuccedit, l. pen. ff. eo. l. j. ff. de priuat. delict.

Fallit in 3. caſib. quos not. Ant. Rub. in d. §. morte. Don. à Fin.

28 Proteſtationi inhibitorię ne fiat illud ad quod tenetur, nõ eſt parendum, niſi veritas cauſæ oſtendatur per inſtrumẽtum: quod nõ requiritur, ſi proteſtatio fit authoritate iudicis, quia ei eſt parendum. Ripa ibi nu. 153. com. dicit. Idem.

Proteſtatio poteſt fieri vbicunque, etiam in eccleſia. Rip. n. 144. com. dicit. Villal.

29 Proteſtatio ſimpliciter facta intantum in actu operatur, quo tunc vel ſtatim explicatur: vt tradit Bart. in l. non ſolum §. morte in princ. ff. de noui op. nun. & in l. ſiẽ quia. §. final. de pact. in l. qui in aliena §. fi. de acq. here. & in l. Titia §. pen. de verb. obl. & in l. pacta nouiſſima. vbi etiam Salic. C. de pac. per textũ in l. cum in plures. §. locator horrei. ff. locat. ſecundum vnum intellectum gloſ. tamen ibi ſic narrat ſic: propoſitum in mente retẽtum nihil operatur, & patientia pro conſenſu habetur, per text. in l. per retentionem. cum gloſ. verbo rata. C. de vſur. idem tenent Ant. & Im. in cap. cum M. de conſti. Et licet concluſ. hæc multipliciter limitetur ac in certis caſib. locum non habeat, inter quos eſt, vbicũque proteſtatio fit in actu qui à ſolius proteſtantis pendet voluntate, quoniam tunc trahitur ad actum etiam poſteà & ex interuallo ſequutum, vt Bart. & Angel. voluere in d. l. pacta nouiſſima C. de pact. communis doct. eſt op. vt proteſtatio ſimpliciter facta in actu, ſiue ab vnius ſiue plurium voluntate dependeat, nihil operetur niſi in actu, qui tunc, vel incontinẽti explicatur: vt rectè ſcribit Felin. d. cap. cum M. de conſtitu. quoniam, inquit ipſe, nulla ſaltem bona inter iſtos caſus reddi poteſt diuerſitatis ratio, niſi dicere velimus, quod quando ſumus in actu à plurium voluntate dependente, ad hoc vt operetur, proteſtatio fieri debet coram altero, vel vno ex illis à quorũ volũtate actus ille dependet, vt ibi per Fel. quia hac in materia proteſtationis multa ſcripſit tũc quãdo proteſtatio fit, vel fieri dubitatur propter metũ illius cum quo quis nollet cõtrahere, vel inuitus contrahit. putà cum Tyranno. F. Turzan.

30 Actus ipſi proteſtationi contrarius nõ tollit proteſtationem, imò proteſtatio facit vt ille actus nihil valeat. doct. ff. de noui oper. nuntiat. l. non ſolum. §. morte.

Fallit in 4. caſib. quos no. Ant. Rub. in d. §. morte, nu. 37. cõtrariam regulam, ſcilicet, quòd proteſtatio tollatur per actum ei contrarium, ponunt doc. in ca. cum M. Ferrar. de conſt. vbi Fel. eam ampliat in vno caſu, & limitat in 6. col. 24. & ſeq.

Fallit in 3. caſib. vt per Rip. in d. cap. cum M. de conſt. nu. 83. & vbi proteſtatio eſt contraria facto, ſi ſit contẽporanea cum ipſo facto, valet proteſtatio, & vitiatur actus.

Fallit in 6. caſib. quos not. Anton. Rub. in d. §. morte, num. 45. ver. alia colligitur concluſio

Fallit etiam proteſtationem declaratoria, quæ tollitur per actum contrarium.

Fallit in 2. caſib. vt per Hotam. Det. in d. §. n. 17. Don. à Fina.

31 Vbi actus geritur cum alio, iſto caſu videtur à proteſtatione receſſum. doc. in d. §. morte. 3

Fallit in 2. caſib. vt per Ant. Rub. in d. §. nu. 39. Idem.

32 Vbi actus poteſt multipliciter intelligi, declaratur per proteſtationem præcedentẽ. Ampliatur & limitatur ab Ant. Rub. in d. §. morte, n. 39. ver. tertia colligitur concl. Idem.

33 In illis caſib. in quibus proteſtatio fieri debet parti, requiritur eius conſenſus. Bart. in d. §. morte.

Ampliatur & limitatur per Ant. Rub. in d. §. nu. 43.

Fallit in 11. caſib. vt per Præpoſ. in cap. ſolicitudinem, col. 19. de appellat.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 79. in addit.

Fallit in multis caſib. vt per Ripam in d. cap. cum M. nu. 12.

Fallit in 5. caſib. vt per Fel in d. cap. nu. 52. Idem.

34 In proteſtatione non ſufficit tacitus conſenſus. doct. in d. §. morte.

Fallit in multis caſib. vt per Ant. Rub in d. §. vbi vide caſus in quibus expreſſus, vel tacitus conſenſus requiritur, nu. 23.

Fallit in 5. caſi. vt per Felyn. in d. cap. cũ M. de cõſtu. col. 15. Idẽ.

35 Proteſtatio regulariter non debet fieri in ſcriptis, d. §. morte. fallit in 5. caſib. vt per Ant. Rub. in d. § nu. 50. ver. alia eſt cõcl. fallit in 5. caſib. vt per Iaſ ibi nu 21.

Fallit in 5. caſib. vt per Fel. in ca. cum M. Ferrar. de conſtu. ver. circa tertiam. videas Ant de Tremul. in addit. ad pract. Vber. de Bonſc. in tit. de recuſatio. Idem.

36 Emphyteuta ſi alienat, & proteſtatur ſe alienare rem emphyteuticam, ſaluo, & reſeruato conſenſu domini, talis proteſtatio non releuat. fallit in 3. caſib. vt per Ant. Rub. in d. §. n. 55. fallit in 2. caſ. vt per Rip. in ca. cum M. n. 80. de conſt. Do. à Fina.

37 Proteſtatio debet fieri illi cuius intereſt, l. ſi mandaſſem. ff. mand. cap. ex parte decan. de reſ.

Fallit in 9. caſib. vt per Soc. reg. 80. fallit in 3. caſ. vt per Fel. in d. cap. cum M. de conſtit. nu. 49. Don. à Fina.

38 Operarij excuſantur fabricando vel operãdo aliquid in re alterius ex mandato conducentis. gl. l. in rem. §. tignum. in fi. ff. de rei vendicat. quam in hoc communiter approbari dicit Socin. conſ. 4. n. 23. lib. 4 & Iaſ. in l. de pupillo. §. nunciationẽ. n. 7. ff. de nou. oper. nunciat. hanc etiam communẽ dicit Boſſ. in tit. de mandat. ad homicid. num. 12. ſi tamen illis eſſet facta denũciatio ſiue proteſtatio, vt ab opere deſiſterent, eo caſu non excuſarentur. communem dicit Deci. in l. velle non creditur. numer. 3. ff. de regul. iur. ſimiliter non eſſent excuſandi ſi de nocte acceſſiſſent ad laborandum, vel actum clandeſtinè feciſſent. commun. atteſtatur Plott. in repe. l. ſi quando. num. 790. Clarus d. §. fin. quæſt. 60. ver. ſolet dubitari. circa prin. P. Fichard.

39 Operarij, ſeu laboratores, vt ſaatur interpretes, quibus ritè denuntiatur, ne agrum colant, ſi aliter fecerunt, & ad omne damnum, & ad pœnam tenebuntur. communem pronunciat Dec. in l. velle. nu. 3. ff. de reg. iur. F. Suarez.

40 Procurator proteſtari poteſt nomine domini, nec requiritur ſpeciale mandatum. Bar. in l. j. ff. de lib. agno.

Fallit vt per Fel. in cap. cum M. de conſti. col. 21. vbi Rip. limitat in 2. caſib. nu. 136. Don. à Fina.

41 Proteſtatio cõtra ſubſtantiã actus nõ valet. fallit in 3. caſi. vt per Felyn. in d. cap. cum M. de conſt. num. 79. Don. à Fina.

42 Proteſtans ſuæ proteſtationi renuntiare poteſt, cap. præſentium. de teſtib.

Fallit in 4. caſib. vt per Soc. reg. 327. Don. à Fina.

43 In actu pendente à volũtate duorum, requiritur quòd proteſtatio innoteſcat parti, & conſentiat expreſsè, vel tacitè. doc. in l. nõ ſolum, §. morte. ff. de no. ope. nun. fallit in 10. caſib. vt per Io. Bolog. in d. §. morte. nu. 78.

Fallit in 2. caſi. vt per Frã. Cur. in l. pacta nouiß. n. 29. C. de pact.

Fallit in 4. caſib. vt per Ant. Rub. in d. §. morte, nu. 40.

Fallit in multis caſib. vt per Rip. in cap. cum M. Ferrarienſis. de conſtit. nu. 106. Don. à Fina.

44 Proteſtatio ſi præcedat actum, qui dependet à ſola volũtate proteſtantis, non videtur deſerta. Secus tamen, ſi dependeat cum volũtate tertij. Ant. Gom. in l. xlv. tau. nu. 44. com. dicit ex Bar. in l. non ſolum. §. morte. ff. de no. ope. nun. Villal.

45 Vbi ſcientia procuratoris nocet domino, proteſtatio inhibitoria poteſt fieri procuratori. doc. in l. non ſolum. §. morte. ff. de nou. oper. nuntiat.

Fallit in 2. caſib. vt per Ant. Rub. in d. §. nu. 72.

Fallit in 3. caſib. vt per Horm. Det ibi. nu. 24.

Fallit

Fallit in 3.caſib.vt per Fel.*in c.cum M.de conſt.num.*59. Don. à Fina.

46 Proteſtatio inhibitoria debet fieri ante actũ celebratũ. Fallit in 2.caſib.vt per Anto.Rub.*in d.§.morte,num.*72.*verſ. vltima ſit concluſio.* Idem.

47 Proteſtationi inhibitoriæ ne fiat id,quod à lege eſt permiſſum,parendum eſt.

Fallit in 4.caſib.vt per Ant.Rub.*in d.§. morte,num.*72. *verſ. circa ſecundum membrum.* Idem.

48 Simplex proteſtatio inhibitoria nõ cõſtituit aliquem in mala fide.fallit in multis caſib.quos no.Rub.*in d.§.morte,numero* 73. Idem.

49 Proteſtatio incitatoria extraiudicialis, non conſtituit proteſtatum in mora.

Ampliatur & limitatur,vt per Ant.Rub.*vbi ſupr,nu.*87. Idẽ.

50 Vbi talis proteſtatio incitatoria ſit in damnũ illius,qui nec præciſè,nec accuſatiuè tenetur, iſto caſu nullꝰ eſt momenti. Fallit in 4.caſib.vt per Ant. Rub.*in d.§.morte,num.*88. *verſ. quarta ſit concluſio.* Idem.

51 Vbi quis tractat de amittendo lucrũ,& ſumus in legatis, fideicommiſſis particularibus,in iſto caſu proteſtatio incitatoria conſtituit eum in mora,vt lucrum perdat.fallit in 2.caſib.vt per Ant.Rub.*in d.§.num.*90. Idem.

52 Proteſtatio certificatoria non interrumpit præſcriptionem.fallit in 7.caſib.vt per Ant.Rub.*in d.§.nu.*98. Idem.

53 Proteſtatio contraria actui qui geritur, nihil releuat.*ca. ſolicitudinem.in fi.de appell.*

Fallit in 3.caſ.vt per *Iaſ.in l.ſi extraneus,ff.de acq.hered.nu.*6. fallit in 3.caſib.vt per Fel.*in c.cum M.de conſti.col.*24. Idem.

54 Quero,nũquid in ſolo proprio liceat ędificare caſtrũ.vel fortaliſiũ?habetur per Inn.*in c.Piſanis.de reſti.ſpol.* & per Iaſ. & nouiſſimos *in l.ex hoc iure.in j.col.cum ſeq.ff.de iuſti.& iure.* & cõcludũt ꝙ ſic,niſi fiat ad æmulationẽ alteriꝰ,ad quod Iaſ. adduc.multa not. Addo Ludo.Ro.*in cõſ.*52.vbi dicit,ꝙ licet in ſuo ædificari permittatur,tamẽ fallit ſi fiat animo alteri nocendi.

Addo etiã Fel.*in c.cum aſſeſſiſſent.in vlt.col.de conſti. & in cap. conſuluit. de iud.* in quibus locis vult,quòd poſſit caſtrũ reædificari,niſi fiat in alterius iniuriã.Habetur etiã de materia per Iaſ.*in l.ij.C.ne fiſ.vel res publica.& in l.de pupillo.§.meminiſſe. in vlt.col.ff.de ope.no.nun. & in l.quominus.in* 5.*col.ff.de flu.* Bellac.

55 No.quod in re mea poſſum ædificare & operari,licet vſus alterius incommodetur.*Ita Iaſ.in d.l.quominus.in* 16.*col.*al. Bar.*ibi in ij.queſt.in fin.*vbi dicit,quòd ſi ædificium vicini,per meum non deſtruitur,nec in ſe incommodatur,quamuis vicinus minus percipiet ex agro ſuo, & ſic minus lucretur, de hoc non eſt curandum. Idem.

56 Ad idẽ al.Bal.*in l.vnica.in* 13.*opp.C.de ſent.quæ pro eo.* vbi dicit,quòd ſi molẽdinũ inferius eſt prius ædificatũ, nõ poteſt ædificari aliud ſuperius per quod auferatur inferiori cõmodũ naturale,id eſt,commodum aquæ , quæ eſt cõmunis,vel publica:ſed bene poteſt auferri commodum concurſus molentium. Al.etiam Bal.*in* 2.*vol.conſ.*129.*incip.quatuor ſunt.* vbi dicit,quòd ſi tu habes domũ, vel hoſpitium., ex quo multa lucraris,& ego facio aliud hoſpitium iuxta te,tamen nihil immitto in tuo,licet poſtea pauciores homines veniant ad tuũ hoſpitiũ,per hoc tamen nõ habes ius prohibendi. & ſic dicit ipſe,vnus Cerdo non prohibet alium:nec vnus miles obſtat quin etiam alius ſtipendia quærat : quia dona ingenij & fortunę omnibus patent,& omnibus ſunt communia. fac.quod fortius vult idem Iaſ.*in d.l.quominus.in* 7.*col.ibi,quintò principaliter.*& Ang.*in l.quidam.§.fi.ff.ad Treb.*

Addo fortius,quòd in re propria poteſt ędificari,etiã ſi ſeruitus viæ debeatur alteri,dũmodo via nõ impediatur.ita Soc. *in j.parte.conſ.*105.*& ſequenti*,& latius *in conſ.*141.in quibus locis allegat *l.ſi eo loco.ff.ſi ſeruus.vend.*& alia multa. Idem.

57 In cõmuni autem,an liceat aliquid facere,per quod vſus alterius incommodetur:Vide Pau.de Caſt.*in* 2.*vol.conſ.*196.& *Iaſ.in d.l.ex hoc iure.in* 2.*col.* & *in l.j.in fin.C.qui te.fa.poſſunt.* & *in l.ius autem.in* 4.*col.ff.de iuſt.& iur.* in quibus locis dicit de duobus fratribus habentibus caſtrum commune, vt vnus expulſus non poſſit ad æmulationem alterius vendere partem ſuam.& idem dicit de fratribus habentibus turrim communem, quæ pro parte erat lignea , vt vnus non poſſet formam veterem immutare,alio inuito.

Addo Bal.*in j.part.conſ.*215.& *in* 3.*parte.conſ.*152.in,quibus locis vult, quòd in re cõmuni nõ poſſit inuito ſocio quid fieri cõtra veterẽ formã.& ꝙ melior ſit cõditio prohibẽtis in propria autẽ poſſit ędificari,dũmodo nõ ſit ad alteriꝰ ęmulationẽ.

Et quod ad ęmulat.nõ poſſit,tenet etiã Hyp.*ſing.*154. Idem.

58 Vnum etiam addo,quòd in dubio non præſumitur quis facere ad æmulationem alterius. ita notabiliter vult *Iaſ.in d. l.ex hoc iure.in* 9.*col.*allegat *Bal.in l.item lapilli.in* 2.*col.ff.de rerũ diuiſ.* & idem vult ipſe *Iaſ in d.l.quominus in princ.* 7.*col.* vbi etiã al.gl.Bar.& doct.*in l.fluminum.§.fi.ff.de dam.infec.*& Imo. *in l.ſi in meo.de aqua plu.ar.*fac.quod vult Cor. *in* 4. *vol. conſil.* 282.*ver.tamen his.*Ang.*Inſti.de l.fu.cap.tol.in fi.*

Vide tamen Alex.*in* 2.*vol.conſ.*174.*ibi,tertiò probatur.* Lud. Rom. *conſ.*52.*in fin.*

59 Quid ſi caſtrum,vel aliud ædificiũ ſit per ſententiam vel pactum dirutum,an poſſit reædificari?Bal.*in j.part.conſ.*65. determinat quòd non.addo Iaſ.*in l.Nam & poſtea.§.ſi petitor. in* 2.*col.ff.de iureiur.*vbi al.multa,quæ omitto.& Phi.*in c.cõmiſſa. §.porrò.de elect.in* 6.& *in c.j.§.& quia.de vſu.in* 6.vide Alex.*in l.j.§.ſi quis ædificium.de oper.no.nunc.*

Et in materia,an prohibitus facere,prohibeatur reficere.vide Iaſ.*in d.l.ius autẽ.in* 3.*col.* & *in d.l.quominus.in* 12.*col.*vbi dicit quòd non.al.multa iura. vide ibi per eum.Panot. *in ca per tuas de dona.*

An autem muri poſſint fieri circa oppidum ſine licentia principis.vide Bar.*in l.opus nouum.ff.de oper.publ.* Idem.

60 Cauſa in nunciatione appoſita,in interdicto demolitorio probari non debet.com.eſt opin.vt dicit Io. Bolog.*in l.*1. *ff.de non.oper.nunciatio.*vbi limitat in 3.caſib *num.*96.

Fallit in 6.caſib.quos no. Iaſ.*in l.j.nu.*3.*ff.de non.oper.*fallit in 3.caſib.quos no.Plot.*in rep.l.ſi quando,C.vnde vi.nu.*121. Ampliatur,& limitatur per Viu.*in ſuis cõcl.ver.nunc.* Don.à Fina.

61 Nuncians qui poſſidet,non habet neceſſe adire iudicem nec in nunciatione,nec in proſequutione:hic regulam ponit Ruyn.& eam limitat in 3.caſib. *in l.j §.nunciatio. ff. de non. op. nunc.num.*17. Idem.

62 Quis non poteſt tollere propria authoritate opus factũ? *l.de pupillo.§.opus,ff.de no.oper.*hanc regulam facit Bart. *in l.*2. *§.nunc.ff.de non.oper.nunc.*

Fallit vt per Ruy.*in d.§.nunciat.nu.*27.vbi Iaſ.facit regulam cõtrariã,etiã cũ limitat in 3.caſib.& vbi nũciatio eſt facta per eũ modũ,per quẽ poſſeſſio nõ admittitur , poſsũ propria authoritate ædificatũ in fundo à me poſſeſſo,tollere. fallit in 4. quos not. Horma.Dec. *in l.j.§.nunciatio,ff.de no.op.nun.num.*4. Don.à.Fina.

63 Expreſſi & taciti,an ſit par virtus? Barb.*in* 2.*vol.conſ.*40. *in* 6.& 7.*col.*doc.maximè Iaſ.*in l.cũ quid.ff.ſi cer pet.*faciũt quę habẽtur per eũdẽ Iaſ.*in l.ſtip.§.habet.in j.col.ff de oper.non.nun.* fac.etiã quod vult Bal.*in l.cũ te.C.quod met.cauſa.* In contrariũ faciũt quæ habẽtur per eũdẽ Iaſ.*in l.*3.*§.fi.in prin.ff.de cõd.cauſ. dat.*vbi ponit exẽpla ꝙ multa poſsũ aliquo tacente,quæ non poſsũ eo expreſsè cõtradicẽte. Et iſtã regulã, ꝙ ſit par virtus taciti & expreſſi,limitat Alex.*cõſ.*59.*vol.*3.*& in l,j.in prin.ff.de ver.obl.*& Iaſ.*in l.cũ ex filio.§.filio impuberi.ff.de vulg.& pup.*Bel.

64 Expreſſo vitiato nõ vitiatur tacitũ,quãdo nõ eſt par ratio vitiãdi.Alex.*in l.j.§.nũciatio.col.*9 *ff.de oper.non.nũciat.* Idẽ.

65 Expreſſum ſi vitietur,& quod verbis enunciatur,& quod euidentibus ſignis colligitur.commu.dicit Iaſ. *in l.præter aut, nu* 5 *ff.de noui oper. nunciat.* Villal.*in ſua collect.* E.Suar.

66 Expreſſum ſi vitietur,tum demum id,quod tacitè eo cõtinetur,labẽ ac vitium facit,cùm vel nõ æquè principale eſt, vel cõſiſtere per ſeipſum nequit:ſed ſic ad illum eſt affectum, vt pars aliqua ſubiecta,aut conſequutio,aut appendix, commune effert Ant.Gomez. *de teſtam.c.*3.*num.*3.*in prin.& in verſ. nec obſtat.& nu.*31.*verſ.ſecundò facit.* E.Suarez.

67 Excõmunicatus nõ poteſt nuntiare nouum opus. *Iaſ.in d.l.j.in* 3.*col.* & *in d.l.de pupil §.ſeruo in fi.de oper noui nũt.* Vez.

68 Nouum non dicitur aliquid poſt annum.Pan. *in cap.fin. de priuil.* Et quid dicatur nouum,vide Card.*in clem. fin. in* 9. *quæſt.de pœnis.* Vide etiam Alex.*in rub.de oper.no.nun.col.*14. *circa fin.* E.Suarez.

De operibus publicis.

TITVLVS VII.

ADminiſtratori reipublicæ conuenit,ne ædificia ſuæ adminiſtrationis pereant ruina. Cur.iun.*conſ.*19.*nu.* 8.communem dicit. Villal. & Vearnus,

Cócor.cum hac cõmuni l.23.de correctoriis. Et nota ꝙ in tátum eſt vera hęc cõmunis, quòd ſi alij ſint officiales ſubalterni ad illud opus peragẽdũ, quòd ſi principalis ex cauſa hac puniatur, nõ poteſt petere ab aliis ſubalternis. idẽ Cur.iun.*d. cõſ.19.n.* 8.comm.dicit. Et nota aliud, quòd opus publicum ſir matur per quindecim annos, & ſi poſt perit, nõ dicitur periiſſe ex defectu magiſtri operis. *l.21.tit.32.par.3.* B. Villalob.

2 Adminiſtratores omnes poſſunt trangere tẽ ſeruátes, & aliquid erogátes. cõmune inquit Arius Pinel. præclarus iuris & interpres & reſpõſor, *in l.1.3.par.n.36.C.de bon.mat.* E.Suar.

3 Adminiſtratores publi. liquidum debitum nequeũt pacto remittere, & ſi nõ curátia & negligẽdo, poſſint. vt cõm. profitetur *Iaſ. in l.præſes.nu.15.C.de traſac.* E.Suarez. & Villalob.

4 Adminiſtratores tenentur ad damnum contingens, ſi aggreſſi ſunt negotia inſolita, etiam ſi ex fortuito caſu contingat. Cur.iun.*conſ.19.num.2.*com.dicit.

Concor.*cum l.xxxiiij.tit.7.par.5.*

Amplia in tantum hanc communem eſſe veram, quod non recompenſantur lucra cum damnis, quando aggreſſi ſunt inſolita. *I*dem. Iun.*ibid.*com. dicit.

Per iſtam & præcedentem comm. ampliantur. *ll.27.& 29. tit.12.par.5.* *B.*Villal. Suarez, & *V*eximus.

5 Ædificia publica ne labaſcant, operam debet nauare Reipublicę adminiſtrator.com.ait Cur.iun.*cõſ.16 n.13.*E.Suarez.

6 Murorum ciuitatis vel vrbis reparatio, de iure pertinet ad incolas, & non ad dominum loci, & refici debent muri expenſis ciuium pro viribus ſingulorum. *l.omnes prouinciarum. & l.turres. C.de oper.publ.*eſt quidem verum, quod etiam hi qui habitant extra muros, dum tamen habitant infra barritoria, vel mandamentum illius loci, tenentur ad talem contributionem. Io. And.*in addi. ad Spec. in tit.de cenſi.§. nunc videndum.*& cùm ea murorum refectio ſpectet ad conſules, & non ad dominum loci, ſequetur cuſtodiam clauium villæ non ad dominum loci, ſed ad conſules ipſius villæ ſpectare. *d. l. turres.*Gui.Pap.*conſ.1.num.7.* *B*onacoſſ.

De pignoribus & hypothecis.

TITVLVS VIII.

HYPOTHECA retrotrahitur ad diem contractus, vbi purificatur conditio mixta, nec in alium ſit res tranſlata, ſecundum communem per Burſ. *conſ.45. nu.4.lib.3.* Actio realis hypothecaria etiá contra tertium poſſeſſorem dirigitur. *l.fundus.§.in rei vendicatione.ff. de pignor.* Dec.*conſ.645.num.3.* Bonacoſſ.

2 Hypotheca tacita in re empta ex pecunia mutuo data, ſolum pupillo acquiratur, ex magis communi per Burſ.*conſ.56. poſt num.13.lib.1.*vbi plura de hypotheca tacita. Idem.

3 Hypothecarię præſcribitur 10.ann. inter pręſentes, 20.inter abſentes *cum titulo l.1.& 2.C.ſi aduerſ.credit.l.fin.C.de act. & oblig.*Sine titulo autem tertius poſſeſſor præſcribit 30. annis, & ipſe debitor 40. *l.cũ notiſſimi.C.de præſcript.30. annor.* & iſta pręſcriptio contra hypothecariam currit etiá ante factã diſcuſſionem bonorum, teſte Crauet. qui communem refert *conſ.148.col.2.*& in tertio poſſeſſore quòd hypothecariá competentẽ creditori ſpatio lõgi temporis pręſcribat, not. Nat. *conſ.230.*vbi ponit caſum notab. pro quo vide per Alex.*conſil. 58.lib.5.& conſ.51.eod.*Roland.*conſ.79.nu.7.& ſeq.lib.*1. *I*dem.

4 Inter perſonalẽ & hypothecariá non eſt ordo, quádo debitor poſſidet: ſed quando poſſidet extraneus eſt ordo, quia prius excuſſio fieri debet, teſte Bald.*in l.perſecutione. C.de pignor.*vbi quòd illud quod dicitur in auth. hoc ſi debitor. quòd prius debet fieri excuſſio principalis, quã deueniatur ad hypothecariã contra extraneos poſſeſſores: verũ eſt, niſi debitor poſt obligationem bonorũ cõſtituiſſet ſe nomine creditoria poſſidere illa bona obligata, quia tunc non requiritur excuſſio principalis. ita not. Doct.*in l.fi.C.de acquir.poſſeſſ. & in apoſtil.ad Bald.in d.l.perſecutione.*& vide quæ ſcribit Bald.*in l. diſtractus.C.de pignor.& in d.l.perſecutione.* Idem.

5 Hypothecariæ actioni præſcriptio opponi poteſt, nõ obſtante *auth.malæ fidei poſſeſſor.C.de præſcript. long. tempor.* quæ nõ procedit in hypothecaria, teſte Nat.*conſ.253.col.fi.* pro quo vide quæ ponit Alex.*conſ.220.num.2.lib.6.* Idem.

6 Pignus, & hypotheca quantum ad actionem nõ differũt, *§.item Seruiana, Inſt.de actio.*

Fallit in 3. caſib. quos notaui *in d.§. item Seruiana.* Dun.à Fina.

7 Creditor qui accepit pro pignore rẽ fortè ſubtractã, tenetur domino eam reſtituere ſine pretio, *arg.l.in ciuil, ff. de fur.*

*F*allit vt no. Marſ. *in ſing.13.* Don.à Fina.

8 Agenti hypothecaria incumbit onus probandi tria, debitum ſcilicet ſubeſſe, Rem hypothecatá, & in bonis debitoris tunc fuiſſe cum hypotheca fuit cõtracta. *l.ante omnia.ff.de prob.* Et ita vult Bal.*in 1.parte conſ. 39.& in 3.parte.conſ.36.* Soc. *in 3. parte.conſ.134.*

Amplia, & intellige, quod debet probari debitum ſpecificè quid & quantũ. ita in terminis Alex. *in 5.vol.conſ.108. in 1. col.*

Addit Flor.*in d.l.*ante omnia quartum ſcilicet, quod debitor fuerit in mora ſoluendi. all.*l.ſi debitor.C.de pig.*

Addit quintum ſcilicet, excuſſionem fuiſſe factã contra debitorem.*auth.hoc ſi debitor.*C.*de pig.* *B*ellacuſſ.

9. Hypotheca, an probetur per apocham debitoris non ſubſcriptam teſtibus. Paul. de Caſtr.*in 3.vol.conſ.134.incip.in cauſa ſer. Ludouici.repetito in 1.vol.conſ.393.aliàs* 395. tenet quod nõ.

Et illud conſ. refert licet alio nu. Soc.*in 2.part.conſ.*198.vbi in fi. conſilij videtur illud impugnare.

Apocha tribus teſtibus ſubſcripta probat hypothecam. Ita Bal.*in 3.parte,conſ.*162. imò plus dicit ipſe Bal. *in d. 3. parte, conſ.170. in 2.col.*quòd licet non ſit teſtibus ſubſcripta, dummodo ſit vera, probat hypothecam. *Idem.*

10 Dum tamen quæritur quid oporteat probare agentem hypothecaria? dic latius, quòd gl.*in d. §. item Seruiana*, dicit quòd oportet creditorem probare de dominio debitoris.

Glo. verò *in l.cum res.C.ſi res alie.pig. da. ſit.* dicit, quod ſuffic. probare quod debitor tempore obl.& hypo. bona fide poſſidebat illam rem.

Glo. autem *in l.rem alienam.ff. de pig.act.* dicit, quòd eſt neceſſe probare de titulo & poſſ. debitoris cum bona fide.

Text. verò *in l.& qua nondum. §.quod dicitur.ff.de pig.* dicit, quòd eſt neceſſe probare quod res obligata tempore obli. erat in bonis debitoris.

Tu autẽ cõclude, quòd aut creditor agit hypothecaria contra debitorem, & tũc ſuffic. probare, quòd debitor poſſidebat tempore hypothecę. *l.ſi inter colonum. §.1.ff.de pig.* & eſt ratio quia non poteſt refricare quæſtionem dominij ratione mendacij & doli.

Iſtud tamẽ limita in ſpeciali hypotheca, ſed in generali bene poſſet debitor allegare, quod res pro qua agit hypothecaria, non eſt ſua, ſed eſt talis perſonę: & debet illã perſoná nominare. & hoc quádo colligit fructus nomine illius perſonę. nã hoc caſu nõ conuincitur de mẽdacio, nec poteſt opponi de dolo cõtra eũ, & ſic ceſſat ratio *d.§.1.* hanc limitationem ponit Sal.*in d.l.cum res.* Et ita vult Iaſ.*in d.§.item Seruiana.in 15.col.*

Et idẽ ſi agatur cõtra hęredẽ debitoris: quia cẽſetur eadem perſona. vt *in auth.de iure iurando.à morien.præſt.* Idem.

11 Si autẽ agatur hypothecaria cõtra tertiũ poſſeſſorẽ, tunc ſi habet causá à debitore. cy. *in d.l. cũ res.* diſtinguit an habeat causá lucratiuá, an vero onerosá, primo caſu dicit ſufficere probare de poſſeſſione debitoris cũ bona fide. ſecũdo vero caſu oportet probare nedũ de poſſeſſione debitoria cũ bona fide, ſed etiá de titu. *Bar.* autẽ *in d.l.rẽ alienã.* nõ habita deſtinctione inter titulũ onerosũ & lucratiuũ, dicit, ꝙ hoc caſu, quãdo agitur contra tertiũ poſſeſſorẽ, habentẽ causá à debitore, oportet probare de titulo, & bona fide debitoris: Vel ſaltem probare de dominio directo vel vtili ipſi⁹ debitoris in directa actione hypothecaria. & iſta ſententia Bar. ſeruaretur in practica, vt puto.

Sed Bar. de Sal.*in d.l.cũ res*, dicit, ꝙ hoc caſu quãdo agitur hypothecaria cõtra tertiũ habẽtẽ causá à debitore, ſufficit probare ꝙ debitor tẽpore hypothecę poſſidebat illã rẽ bona fide mouetur, quia ſi agens probet de tit. ipſius tertij poſſeſſoris, ſiue per inſtrumẽtũ, ſiue per teſtes, ſiue per cõfeſſionẽ ipſius rei conuenti, apparet iudici, quod ille tertius poſſeſſor recepit rẽ à debitore, vt propriam ipſius debitoris: vnde ſicut debitor non poteſt excipere, nec refricare quæſtionẽ dominij, ne conuincatur de mendacio. *d.l.rem alienam. in fin.* ita etiam iſte tertius poſſeſſor non debet poſſe excipere.

Secũdo mouetur Sal. quia ſi oporteret probare de titolo debitoris, daretur materia creditoribus inueſtigãdi titulos alienos, ſcilicet, eorum quibus volunt mutuare pecunias ſub hypotheca, contra *l.2.C.quando & quib.4.pars deb.lib.x.*

Tertio mouetur, quia ſuffic. probare præſumptiuè, id quod eſt fundamentũ intentionis agent. *l. ſiue poſſidetis.C. de prob.*

Aliàs in quæſtione facti vidi practicari opin. Sali. & ſecundum illam lata fuit ſententia Idem.

12 Si vero agitur contra tertium poſſeſſorem non habentẽ

cauſam

cauſam à debitore, tunc oportet agenteio probare de dominio debitoris, vel quaſi:putà quod ipſe debitor tẽpore hypothecę poſſidebat cũ tit.& bona fide.& ita vult Bar.de Sali.*in d. l.cũ res*.adde Pau.de Caſt.*in* 2.*vol.cõſ*.276.Alex. *in* 2.*vol cõſ*.98.

Adde etiam in hac mareria conſilium Alex.*in* 2.*vol. cõſ*.137. *cum conſ.ſeq*.quod eſt Ang.Are.quæ conſilia ſunt contraria.

Vide etiam lariſſimè Iaſ.*in d.* §.*item Seruiana.col*.14.*cum multis ſeq*.vbi dicit,quòd in actu practico, & quando agitur contra principalem debitorem,debet deduci & allegari de dominio.& hoc ante Iaſ.voluit ibi Ang.*in* 3.*col.*

Adde quòd præmiſſa procedunt,quando agitur hypothecaria,ſed ſi ageretur interdicto Saluiano, ſufficeret probare, quòd debitor tẽpore obligationis poſſidebat,ſecundũ Bar. *in d.l rem alienam.* & Sali. *in d l.cum res*.de quo per Ang.Are.*in d.* §.*item Seruiana circa col*.5.& Alex.*in* 5.*vol.conſ*.70.

Subiungit Alex.*in d.conſil.* 70. quòd adhuc magis vtile erit intentare ad recuperãdam poſſeſſionem rerum ſibi hypothecatarum remedium.*l.fi.C.de acquir.poſſ.* quia tunc non poteſt opponi de excuſſione non facta.al.Iac. Bu.& Angel. *in d.l. fin. cum alijs per eum adductis ibi,& in conſ.*73.*in eod.*5.*vol.* Idem.

13 Legatarius agens hypothecaria ratione legati habet ſolum neceſſe probare rem proceſſiſſe à teſtatore. Iaſ.*in l.*1.*col.* 4.*ibi* 3 *no.C.com.de leg.* Vezinus.

14 Actioni hypothecariæ ſine titulo & bona fide,præſcribitur annis 40.*l.cũ notiſſimi.in princip. C.de præſcript*.40.*ann. l.* 7. *C.de luit.pign.*& ita vult Raph.Fulgoſ.*in conſil.* 84.*incip. Bonacurſius*.Paul.de Caſt.*in* 2.*vol.conſil.*117.*in fi.* Panor.*in* 2.*part.conſ.* 14. Idem.

15 Cum titulo verò & bona fide,præſcribitur 10. annis. *l.*1. *&* 7.*& ibi not.C.ſi aduer.cred gl.in fi.C.de præſcrip.long.temp.ſuper verb.vel creditorem.& in d.l.cũ notiſſimi,in gl*.2.Pau.de Caſt. *in d.conſ*.117.Pan.*in d.conſ*.14.Fran.Crem.*ſign*.61.

Et quod contra hypo. præſcribatur,tenet Alex. *in* 2.*vol.cõſ.* 126.*& in* 5.*vol.conſ*.100.& Iaſ.*in d.* §.*item Seruiana.in* 26.*col.*

Præſuppoſito quòd præſcribatur hypothecaria,vt ſuprà:tamen creditor agere poterit ex remedio *l.fi.C.de acq.poſ.infrà* 30.*ann*.Fran.Crem.*d.ſing*.61. Vezinus.

16 Ad interrumpendũ præſcriptionẽ quæ currit cõtra hypo. requiritur litis cõte.*l. mora litis. C.de rei vẽd. l.nec bona.C. de præſcr. lon. temp.l.*7.§.*pe ff.pro emp.*plenè Bar.& doct.*in l. fi.in prin.ff.de eo per quẽ fac.erit*.Alex.*in d.cõſ*.100.*in* 5.*vol.*Vezinus.

17 An re empta de pecunia per me mutuata,pręferat omnib. Bar.*in l.ſi cum dotem.*§.*fin ff.ſol mat.*& ibi Alex.*in* 3.*col.*dicit cõmuniter doc.concludere quòd non,per *l.procuratoris.* §.*planè. &* §.*ſed & ſi deds.ver.& ſi quidem ff.de trib.& per l.quidam fundum.ff de in rem verſo.cum alijs allegatis ibi per eum.*

Fac.quod in venditore fructuum vult Card.*in clem.*1.*verſ.fi. in* 3.*quæſt.de rebus ecc.non alie.*

Limita,niſi pec.mutuata fuiſſet expreſsè ad rem emendam, vel merces comparandas,&c.quia tunc mutuans in illis præfertur cæteris cred.perſonali agentib.*l.quod quis.cũ gloſ.cõmuniter approb.ff.de priuil.cre.*Lud.Ro.*cõſ.* 40.*in fi.*Cæpo.*cau.* 124. Lud.*ſing*.169. Ang.*in* §.2.*Inſtit. quod cũ eo.*Fortius dicit gloſ. no.*in auth.quo iure C.qui pot.in pig.ha.* quòd talis mutuãs expreſsè ad merces cõparãdas,habet in eis tacitã hypothecam.ita vult Alex.*in d.*§.*fi.*Addo Cãpez.*in trac de dote.in* 4. *par. quæſt*.8. & Iaſ.*in l.creditor ff.ſi cer.pe.*Lud.*ſing* 569.Vide *ſuprà lib.*7. *tit.de reuoc.hæc quæ in fraud.credit.*§.*creditor ex mercium.* Vezinus.

18 Non poteſt agi ad pretiũ in actione hypo.quia in ea pretiũ non ſuccedit loco rei,non re perempta vel præſcripta.gl. & doc.*in l.*1.*ff.de diſtr. pig.* quã pro ſingulari ſequitur Bal. *in l. qui à debitore,in pr.ff.quæ in frau. cred.* & ita vult Alex.*in* 5. *vol. conſ.*70.*& conſ*.108.Iaſ.*in d.*§.*itẽ Seruiana.in fi.*6.*col.& in l item quia.in* 5.*col.ff.de pac.& in l.ſi cum ſeruum.in fi.ff ſi cert.pe.*

Limita niſi mulier conſentiat alienationi bonorum ſibi hypothecatorum, quia poterit agere hypothecaria pro pretio. Ita notab.vult Alex.*in* 2.*vol.conſ*.4.*in* 4.*col.* Bellac.

19 In hypotheca generali non venit feudum.ſecundum Bal. *in cap.imperialem.in tit.de prohi. alie.feu.* per Frede. quia propter pœna priuationis nõ eſt verisimile,quòd quis in ſpecie eſſet obligaturus.*l. obligatione generali. ff.de pig. l.*1. & quod ibi vult Bal. C. *quæ res pig.oblig. poſſ.*& ita vult Spe. *in ti.de pig.*§.1.*ver. pen.*& Alex.*in l.ſi conſtante.in* 12.*col.ff.ſol.ma.* & eſt tex.*in cap. in generali.in ti.ſi de feu.defun.fue.contro* addo Alex.*in* 2.*vol. conſi.* 16.*& in* 4 *vol.conſil*.2.Fel.*in cap. quæ in eccleſiarum.in* 30.*col. de conſti*.Barb.*in* 1.*vol.conſ*. 43.*in* 26.*col.*&latè *in* 2.*vol.conſ*.11. *in* 9. *&* 10.*col.*Lud.Ro.*conſ*.166.Soc.*in* 1.*part.conſil.* 19.*col*.5.Dec.*cõſ.* 139.*in fi.* Idem.

20 An generali obligatione non videtur quis obligaſſe rem prohibitam alienari ſub pœna.Bar. *in l.codicill.*§.*inſtitute.ff.de leg.*2.Bal.*in l.volũtas.C.de fideic.*Ang.*in auth.de reſtit.* & ea quę par. in prin. vbi dicit, quòd in generali obligatione non dicitur quis obligaſſe bona liuellaria,vel alia bona reſtitutioni ſubiecta. per illum tex.faciunt not.per Alex. *in d.l.ſi conſtante. in* 12.*&* 13.*col.& in* 2.*vol.conſ*.16. & quæ vult Iaſ.*in l fi.in* 27. *col. C.de iu.emph.*an veniant lecti, & ſupellectilia?Bal. quòd non, *in l.*1.*C.quæ res pign.oblig.poſſunt.*

Limita præmiſſa quando obligans non haberet alia bona, quia tunc veniunt in obligatione.hypo.Marſ.*in l.*1.§.*ſi ſeruus. ff de quæſt.in* 1.*col.* Idem

21 An autem in hypo.generali veniant merces venales?Lud. Ro.*in d.l.ſi conſtãte.*tenet quòd non,*per l debitor.ff.de pig. arg. l.ex facto.la grand.cum ſimil ff.de hered.inſtit.cum alijs alleg.* per Alex.*in d.l.ſi conſtante.*

Contrarium tamen tenet ibi Alex.al. Bal.*in l.cum tabernam. ff.de pig.& in rub.C.de verb.ſig.in* 4.*quæſt.*

De quo vide Iaſ.*in l.*1.*C. de verb ſig.&* in §. *item Seruiana .in* 7.*col.Inſti.de act.*& Bal.*in l.vbi adhuc.C.de iu.do.in* 5.*col.ver ſed pone maritus*. Bellac.

22 In generali hypo.bonorum mariti,non veniunt bona dotalia. Alex.*in d.l.ſi conſtante.*§.*ſi maritus.ff.ſol.mat.*

In generali oblig. bonorũ venit etiã nomẽ debitoris.*Pau.* de Caſt.*in* 2.*vol.conſ.* 395.*incip.notan.* 1.*ad euidentiam.* Bellac.

23 An melioramẽta facta poſt hypothecã,ſint pariter hypothecata.Iaſ. *in l.creditor.ff.ſi cert.pet.* dicit quòd ſic. *per l. ſi fundus.*§.2.*ff.de pigno.*Quod intelligit procedere,quando ille qui hypothecauit,eſt ille qui meliorauit.Sed ſi alius fecit melioramẽta,forte alius ad quẽ res peruenit,tũc melioramẽta nõ eſſet obligata.*l fi.*& ibi Bar.*C.de præd.& omnib.re.nauic.lib.*xi.& ſequitur *Paul*.de Caſt.*in l ſi conuenerit.*§.*ſi fundus.ff.de pig.act.*

Habẽs hypothecariã habet ius offerẽdi.Bal.*in* 1.*par.conſ*.182.

Et in materia,vide eundem Bal.*in* 1.*part.conſi*.307. Idem.

Creditor ſi vẽdat rem hypo.an tollatur hypo. vide Lu. Ro. *conſil*.140.

24 An per ſententiam in hypo.tollatur actio perſonalis cõtra debitorem prin.*Panor.in* 2.*part.conſ*.72.*in fi.*dicit quod nõ. fac.text.*in l.*1. *C.ſi aduer.cred.* vbi habetur,quod creditori cui obijcitur præſcrip. remanet perſonalis actio ſalua cõtra debitorem.& ita per illum tex.dicit Alex.*in* 5.*vol.conſ* 58. *I*dem.

25 Quid ſi pro pace facta ſub pœna non frangenda hypothecẽtur bona,& ante pacem ruptam aliquia alienet,an poſſeſſor poſſit conueniri hypo.vide not.Dy.qui dicit quòd ſic.*in conſ*.4.

26 Inuecta in domo conducta an ſint pro penſione tacitè obligata?vide Iaſ.*in* §.*item Seruiana.in* 3.*col.*Inſti.*de act.& in l.item quia.ff.de pac.& concl.*eſt quòd ſic.per gl *in d.*§.*item Seruiana.in verb.quis.quæ eſt* 2.

27 Et quæ requirãtur ad hoc,vt alia inuecta ſint obligata,vide not.per Iaſ.*in d.l.itẽ quia.*vide etiã Ang.*in d.*§.*itẽ.Seruiana.*

28 Hypothecaria agere poteſt anterior cõtra aliũ poſteriorẽ creditorem,cui res in ſolutũ deliberata fuit: quia tunc res trãſiuit cũ onere hypo.Ale.*in* 5.*vol.cõſ*.106.*in* 2.*col.& in* 2.*dub.*

29 Hypothecaria quæ alicui competebat extinguitur, ſi illa res detur ei in ſolutum , & competit ſola actio ex empto pro euict.*Alex.in d.conſ*.106.*in fi.* Idem.

30 Hypotheca extinguitur,nouato debito prin.Bolog.*in cõſ.* 59.*in* 2.*col.*al.tex.*in l.nouatione. C.de nouat.*& Bal. *in l.aliam. ff. eod.tit.* Idem.

31 Et ſi renouatur per gratiam,attendi.vltimũ tempus *Phi. in cap quamuis.in* 2.*not.de reſcr in* 6. Vezin.

32 Hypothecata cenſentur,bona tutoris,curatoris,& huiuſmodi Barb.*in* 3.*vol.conſ* 91.*in* 1.*col.* Idem.

33 Hypotheca trahitur ad bona futura ſiue expreſſa,ſiue tacita.Lud.*ſing*.146.Bal.*in l.fi.C.quæ res pig.obl.poſſ.* Idem.

34 Hypo.contrahitur per pactum quod liceat ingredi rem. Franc.Cremenſis *ſing*.2.

Si hypothecaui tibi omnia bona mea , deinde tua voluntate accedente,alieno vnã re,ſi res illa reuertatur poſtea ad me,nõ eſt amplius ſubiecta dictę hypoth cæ. Alex.*in l.ſtip.hoc modo concepta.in* 8.*col.de verb.obl al.l.ſi C.de remiſ pig.* Idem.

35 Habens anteriorem hypo.generalem præfertur habẽti poſteriorem ſpecialem.Lud.Ro *conſ*.240.*in* 2.*dubio.* Idem.

36 Hyp.non tollitur per particularem ſolutionem.*l.quãdiu.*

*C.de diſtrac.pigno.*cum aliis al.per Lu.Ro.*conſ.*276.*in* 1.*col.*

Si obligo bona mea duobus priuatis diuerſ.temporibus,an in poſtea quęſitis pręferatur prior creditor. Ang.*§. item Serniana.in* 6.*col.inſtu. de actio.*tenet quòd ſic. Idem.

37 In tacita hypo.veniunt pręſentia & futura.Bal.*in l.hac edictali §.his illud in verbo,habituræ. C.de ſec.nupt.*Lud.*ſing.*146. Idem.Bal.*in l.vbi adhuc.in vlt.col.C.de iu.dot.* Idem.

38 Hypothecata intelliguntur bona per licentiam datam de ingred.authoritate propria.Bal.*in l.creditores.C.de pign.*

39 Hypothecaria agere non prohibetur,qui actionem perſonalem intentauit.Bal.*in l.quamuis.C.de pigno.* Idem.

40 Hypotheca expreſſa,ſi non eſt in poteſtate debitoris recipere pecuniá,incipit à tẽpore promiſſionis: ſi tamẽ erat in ſua poteſtate,à tẽpore ſolutionis,*per l.1.ff.qui po.in pig.habeantur.*quã legẽ intellige generaliter in omni creditore & nõ in ſola dote.Ant.de Fã.*de pig.in* 2.*par.mẽ.*4.*n.*78.cõ.dicit.B.Vil.

41 Hypotheca tacita in dote incipit a die promiſſionis:ſi poſteà ſequatur traditio.*Idem ibi nu.*80.comm.dicit. Idem

42 Hipotheca tacita generalis,quã mulier habeat pro dote, non præiudicatur, ſi mulier habeat pro dote ſpeciale pignus: ſed concurrunt ambæ cum mulier non poſſit facere ius dotis deterius. Ant.de Fan.*in* 4.*mem.*7.*par.nu.*83.com. dicit. Idem.

Amplia in inquilino,qui prouiſus eſt de ſpeciali hypotheca alicuiꝰ rei cõductoris:nã per hãc nõ tollitur hypotheca generalis de rebus inuectis in domo cõducta.Idem *ibi n.*89. com. dicit. Idem.

89 Hypotheca generalis, quam habet mulier pro dote, eſt ita efficax,quòd præfertur aliis creditoribus habẽtibus etiam tacitam hypothecam,idem *nu.*93.comm.dicit.

Amplia iſtam communem ad matrimonium putatiuũ cũ bona fide contractum,idem *ibi nu.*103.com.dicit. Idem.

Nota quòd licet iſta hypoteca tranſeat ad filios, eiuſdem matrimonij, non tamen ad filios alterius matrimonij, idem *ibi nu.*95.com.dicit. Idem.

44 Hypothecæ generali ſubiiciũtur merces vęnales.Cro.*in l.ſi conſtãte.ſolut.mat.*dicit com.& Iaſ.*in l.qui Romæ.§.Callimachus.de verb.oblig.* Idem.

45 Hypotheca tacita in bonis tutoris,vel curatoris,& eorũ fideiuſſoris incipit tẽpore,quo incipit eſſe tutor, nõ tẽpore, quo incipit malè adminiſtrare.Neguſan. *in tract.de pig. in* 4. *mem.*2.*part.principalis,n.*12.vbi dicit com.& tenendã. Idem.

46 Hypotheca,ſiue tacita,ſiue expreſſa in contractibus conditionalib. retrotrahitur ad diem contractus. Hanc com.& magis veram inquit Neguſ.de Fan.*in tract.de pignor.in* 1.*mẽb.* 5.*part.princ.nu.*24. Idem.

47 Hypotheca expreſſa anterior præualet hypothecæ tacitę pro dote cùm ſit poſterior:idem *ibi nu.*98.com.dicit. Idem.

48 Hypotheca tacita pro dote competẽs nõ præfertur priori expreſſæ.communem dicit ex Iaſ. Gomeſio, Zaſio & aliis Did.*li.*1.*varia.reſolut.cap.*7.*in* 3.*concluſ.*Sed bene præfertur expreſſæ poſteriori, vt *ibi in* 4.*concluſ.* Expreſſa quoque hypotheca pro dote nequaquam præfertur expreſſæ priori. communẽ dicunt Soc.Ripa,Fauenſis,Iaſ.& Coraſ.ſecundùm Didac.*in d.cap.*7.*in* 5.*conſ.* I.Fich.

Amplia quòd hypotheca expreſſa anterior præfertur hypothecæ etiam expreſſę pro dote.Idem *ibi nu.*100.& 102.comm. dicit.B.Villal.

46 Hypotheca,quã habet locans in rebus illatis, & inuectis in domo cõducta,nõ ſolũ habet locũ quando pro mercede in genere facta fuit locatio, ſed etſi facta fuerit pro certa mercede in ſpecie Ant.*de pig.in* 4.*mem.* 4.*par.nu.*137.comm.dicit.

Fallit in bonis alienis inuectis,ac illatis,quis nõ inducitur tacita hypotheca,niſi dominus ſciat,& taceat: quia tunc bene inducitur.Idem *ibi nu.*152.comm.dicit. Idem.

50 Hypotheca pro legatis, licet conſtituatur in bonis teſtatoris, non tamen in legatis.Idem *ibi nu.*158.com.dicit.Idem.

Fallit,niſi à teſtatore remittatur, quia tunc non inducitur idem *ibi nu.*162.com.dicit. Idem.

51 Hyppotheca generalis omniũ bonorũ cõprehẽdit tã pręſẽtia quã futura,& nomina debitorũ.Idẽ *ibi n.*165.cõ.dic.Idẽ.

52 Hypotheca ad hoc quòd poſſit intentari contra tertios, poſſeſſores,requiritur quòd fiat excuſſio in bonis principalis & quòd ſit pronuntiatum per iudicẽ legitimè excuſſum.idem 8.*par.mem.*1.*nu.*12.com.dicit.

Item requiritur citatio poſſeſſorum,& fideiuſſorum, idem *ibi num.*12.communem dicit.

Amplia etſi hypotheca ſit expreſſa.Ant.deFan.*de pig.*8.*par.mem.*1.*nume.*31.communem dicit.

Amplia ſecundò,etſi pro dote.idem *ibi nu.*23. com dicit.

Amplia etſi bona eſſent confiſcata: quia prius fiſcus debet excuti,idem *ibi num.*15.

Fallit, quãdo actualiter fuit pignus traditũ creditori, nã ſi poſtea cadat à poſſeſſione,vel detẽtatione, poteſt vendicari à poſſeſſore ſine excuſſione,Idẽ *ibi n.*8.com.dicit. Idem Villal.

53 Si in generali bonorum hypotheca apponatur conſtitutum,operatur,vt hypotheca extẽdatur etiam quo ad bona futura,ſic inquiunt Sal.& Bar.*in l.fina.C.quæ res pign. obl.poſſ.* & conſuluit Bart.*conſi.*76.punctus talis eſt,pater filio ſuo emancipato eámq; Fanen.*in ſuo tracta.de pign.& hypot.*2.*membro poſt principiũ.*tanquã com.ſecutus eſt ſententiã. F. Turzan.

54 Res ſpeciali,vel generali hypothe.ſuppoſita, ſi in cõtractu cui adiicitur,nõ ſit pacto expreſſo dictæ rei alienatio prohibita, ſi alienetur,valet alienatio, habebit tamen ille cui res hypothecata fuit retentionẽ,& ea vti poterit pro pœna,& intereſſe,ſeu ipſam pœnã loco dicti intereſſe, quouſque de illo ſibi ſatisfiat,conſequetur:tradunt Barto.& alij *in l.ſi non fortẽ.§ ſi centũ.ff.de cõdi.indeb.*& Neguſ. qui ſic cõmuniter à Doct. cõcludi aſſerit *in tract.ſuo de pign.& hypoth.parte* 2.F.Turzan.

55 Hypotheca bonorum generalis cum clauſula conſtituti, ad bona futura dilatatur.commune inſiunt Fanen. *de pign.* & qui eum laudat Turzan. *opin.*146. E.Suarez.

56 Hypotheca prior præſentium,& futurorũ bonorum,tacita vel expreſſa,potior atque antiquior habetur quàm hypotheca æquè generalis,ſed poſterior etiã in iis bonis,quę poſt vtranque obligationem quæruntur.commune ponit Neguſ. *de pig.*2.*memb.*5.*part.princ.num.*4.*C.qui potior.in pign.hab.& in l.licet.nume.*4.*eod tit.*ac Ioan.Crot.*in rep.legis* 1.*num.*72.*ff.ſol. matr.*de nihilo reincitentur. Idem.

57 Hypotheca cuiuſuis priuati prior ſeu tacita,ſeu expreſſa ſit,potior & dignior erit, quàm poſterior fiſci tum tacita, tũ expreſſa hypotheca.vt cenſent Accurſ.Dyn.Alb.ac Bart.*nu.*1. *in l.ſi is qui.ff. de iur.fiſ.* & cũ quàmultis receptũ ponit Did. à Couar.*lib.*1.*reſol.cap.*16.Idémq; ius erit in tacita atque expreſſa dotis hypotheca.vt com.autumant Neguſ.*de pign. memb.*1. 4 *part.nu.*100.*& num.*102 Rip.*in l.quæſitum.num.*7.*ff.de priuil. credit.*Ioan.Coraſ.*in l.qui liberos.nume.*118.*ff.de rit.nupt.*quãuis contrarium hac in ſecunda ſpecie verius ſit. Idem.

58 Hypotheca in iis bonis poſita,quæ diſpoſitione *l.ij. C.de reſcin.vend.*reuocantur,non ob eam reſtitutionem extinguetur.commune ait Boẽr.*deciſ.*181.*nume.*10.tametſi contrarium verius,& receptius ſit,vt aſſerit Soc.Nep.*conſil.*119.*num.*16.*li. ij.*ac defendit rectè Arius Pinel.*ad illam l.ij.C.de reſcind.vend. part.*2.*cap.*3.*num.*11.*cum ſeq.* Idem.

59 Hypotheca tum generalis, tum ſpecialis alienationẽ rei illa conſtrictæ non impedit.vt frequẽter placitũ affirmat Neguſ.*de pig.part.*2. Idem.

60 Hypothecæ argumentũ ad rei totius alienationem non procederet.vt communiter ab interpretib.definitũ ſcribit Arius Pin.*in l.ij.par.*1.*num.*19.*C.de reſcind.vend.* E. Suarez.

61 Hypothecæ priuilegium,cuius *in l.aſſiduus. C. qui potiores in pig.hab.*fit mẽtio,nõ ſolùm pro dote dats,ſed etiã pro dote cõfeſſata,cõpetit.*Bar.in d.l.aſſiduus.n.*11.Alex.de Imo.*in cõſ.*123.*n.*4.*in* 6.*vol.cõſ.* Et hanc cõmunem eſſe ſententiã liquet ex dictis Matth.de Afflict.*in dec.ſacri conſil.Neap.deciſ.* 402. Refert quoque Rol.à Valle,*in cõſ.*17.*n.*10.*in* 1.*tom.cõſ.*Kirchouius.

62 Hypothecaria actio inter pręſentes 10.annis,inter abſentes 20.annis,ſecundùm ſententiã cõmuniter approbatã præſcribitur.*l.*1.*& ibi gl.in verb.diuturnum.& in verb.incumbant.& l.ij.C.ſi aduerſus creditorẽ præſcriptio opponatur.*glo.*in l.cum notiſſimi.in verb.ſpatiu.C.de præſcript.*30.*vel* 40. *annorum.* Alex. de Imo.*in conſ.*58.*nu.*9.*in lib.v.in conſ.*83.*nu.*10. *&* 220.*lib.ij. conſ.* Hanc eſſe Doct.communẽ opin.inquit,referẽte Rol.à Valle, *in conſ.*79.*nu.*7.*in* 1.*to.*Pariſ.*in conſ.*50.*in* 1.*vol.conſil.*Quæ tamẽ recipit aliquot limitationes & declarationes,vti ſatis eruditè Rol.latè poſt alios,Balb.*in tract.de præſcrip.in quarta par.prin. in §.3.principaliter quæro.num.*6.*ver.ſexta concluſ in* 8 *vol. tract.* Socin.iun.*in conſil.*17.*in* 2.*volum.*& Cranet.*in conſi.*148. *nume.* 6.*in* 1.*par. con. in dicto conſilio* 79. conſulendo ſcribit. De hac Dec.etiam facit mentionem Bernhar.Vuurmbſer. *in practica obſer.lib.*1.*tit.de præſcrip.cap.*2.*incip. præſcriptio contra hypothecariam.* Kirchouius.

63 Hypothecam anterioꝛem habet mulier,& præfertur pro

dote

dote ſua habenti quocunq; ſpecia'e,ratione rei ſuę, ſeu quòd rei ipſa ematur de pecunia propria, ſecundum communem opi.per Burſ.*conſ*.56.13.*lib*.j. Bonacoſſ.

64 Hypothecaria pro alimentis in bonis viri ſol.ma.nō datur,ſecūdū cōmunē per *Burſ.conſ*.120.*n*.40.*li*.j.vbi inter alios allegat Rom.*conſ*.454.*n*.28.Abb.*cōſ*.43.*lib*.2.Aliud.concludēs idem Burſ.in alimentis conſtāte matrimonio, quæ alimenta priuilegiū hypothecæ in bonis viri ſicut dotem ipſam habere ex magis communi concludit *d.conſ.num*.38. Idem.

65 Hypotheca tacita.legalis,non euaneſcit per expreſſam ſubſecutam,iux.communem per *Bur.conſ*.120.*n*.29.*lib*.j. poſt Boer.*quæſt*.332. Idem.

66 Hypothecare poteſt emphyteuta rem emphyteuticam etiam ſine conſenſu domini.com.dicit Clarus *in §.dona.q*.18. P.Eichard.

67 Qui prior eſt tempore in pignore potior eſt iure, *c.qui prior, de reg.iuris,in* 6.

Ampliatur in 13.caſib.& limitatur in 16.per Ripam *in l.priuilegia,ff.de priuil.credit.nu*.3. fallit in 8.caſibus vt per An.del Bene.Veronenſis *ſing*.20. *Don.à Fin.*

68 Creditor rem ſibi hypothecatā pro ſui iuris conſeruatione propria authoritate apprehendere & retinere poteſt,ſi tamen ab alio non ſit occupata, ſecundum communem per Burſ.*conſ*.8.*nu*.15.*lib*.1.poſt Alex.*in*.j.*C.de repud.hered.*

69 Fructus & cōmoda rei pignoratæ ſortē extendūt.*l.j.C.de pig.act.*fallit in 2.caſib.vt per Rom.*ſing*. 329. *&* 542.fallit in 5. caſib.vt per Nige.*tract.de pigno.in.5.membro 5.part.principalis.* Don.à *Fin.*

70 Res empta ex pecunia alterius,non eſt illi tacite hypothecata,*l.quamuis.C.de pigno.*

Fallit in 8.caſib.quos no.Ripa.*in d.l.Senatus conſulto,ff.in quibus cauſis,nu*.11. Don.à *Fin.*

71 Socius non poteſt pignori dare partem conſocij ,no.*in l.coniunctio generalis ,ff.de pigno.*

Fallit in 3.caſib.quos no.Rip.*in d.l.conuentio,n*.16.Do.à *Fi.*

72 Mutuās ad refectionē ędificiorū habet tacitā hypothecā in ipſis ędificiis priuilegiatū,*l.Senatuſcōſulto,ff.in quibus cauſis*, fallit in 8.caſi.quos no.Rip.*in d.l.Senatuſcōſulto,n*.6. Do.à *Fi.*

73 Quæro,an creditor agens hypothecaria aduerſus tertiū poſſeſſorem,debeat probare de dominio,vel quaſi,debitoris: An verò ſufficiat probare poſſeſſionē rei obligatæ fuiſſe penes debitorē tempore obligationis? Reſp. magna eſt varietas gloſſarum & Doc.in hac quæſtione,in qua & ipſe Bar.contra morē ſuū ſibi cōtrarius eſt,vt latè pro vtraq.parte refert authoritates Matt.de Affl.*dec*.283 *n*.6.Sed melius diſtinguitur ſecundū Doct.aut tertius poſſeſſor habet cauſam lucratiuā à debitore,& ſufficit probare poſſeſſionē rei obligatæ fuiſſe penes debitorē tempore obligationis.Ita tenent *Bar.& Bal.l.de reb.C.de don.ante nup.*Cy.*Bar.*Iac.*But.l.cùm res.C.de res aliena pig.data.* Floriā *l.ante omnia.ff.de probat.*Ang.*inter conſ.*Alex.*conſ*.138.*lib*.2. Matt.de Affl.*dec*.37.*n*.5.*Fab.§.itē Seruiana.n*.15.*Iaſ.nu*.89.Mol. Pariſ.*in conſuet.Pariſien.§*.80.*& in addit.ad Alex.cōſ*.115.*lib*.6.Et hāc dicit eſſe veriorē & cōmuniorē D.& præceptor meus Lud.Schrader.*d.§.itē Seruiana*.Quāuis dubitet *Alex.d.conſ*.115.Et cōtrariū,ſed malè tenēt Bar.*d.l.rē alienā ff.de pig.act*.Ang.*d.§.itē Seruiana.nu*.8.*prac*.Papiē.ſor. *act. hypo. verb. ex memoratis*. Quæ concluſio tamen procedit

74 † quādo tertius vult vti adminiculo ex perſona debitoris,eiuſdémq; authoris ſui,aliàs creditor agēs tenetur probare debitorē habuiſſe dominiū,vel quaſi Spec.*§*.1.*n*.29.*de obl. & ſol.*Bald.*d.l.de rebus*.Iaſ.*d.§.item Seruiana.n.* 89. aut tertius poſſeſſor habet titulo oneroſo, & tenetur creditor probare dominiū,vel quaſi debitoris,ita tenēt.*Iac*.de Aren.Cy.Bar.& Ang.*d.l.cùm res.Iaſ.d.§.item Seruiana.n*.89.prac.Pap.*d. verb. ex memoratis*.Bar.*d.l.rē alienā.n*.6.Et hæc eſt cōmunior & verior,vt firmat Schrader.*d.§.itē Seruiana.*Licet contrariū velit Salie.*d.l.cùm res*.!Ang.*conſ*.138.*n*.1.*inter conſ*.Alex.*lib*.2.'

Aut tertius poſſeſſor nullā habet cauſā à debitore,& tunc creditor tenetur probare debitorem habuiſſe rei petitę quaſi dominiū , videlicet rē petitā bona fide & iuſto titulo poſſediſſe , ita tenet.gl.*d.l.ante omnia*.Dy.*d.§.itē Seruiana*.ibi *Fab.nu*.14.Ang.8.*Iaſ*.89. vbi dicit,in hoc neminē diſcrepare. Cy. Bar.*d.l.cum res*.Alex.*conſ*.87.*nu*.4.*lib*.7.Ang.*d.conſ*.138. Affl. *dec*.40.prac.Pap. *d.verb.ex memoratis*.Schrader.*d.§.item Seruiana*. com.dicit. Mich.Graſſus.

75 Quæro,An in generali obligatione omniū bonorū veniāt bona emphyteutica? Reſp. Licet Lud.Ro.*in l.ſi cōſtante. in pri. ff.ſol.mat*.exiſtimet ꝙ nō obligentur bona emphyteutica: tamen cōtraria ſententia crebriori calculo recepta eſt,quā tenet ibi *Bar.* ꝙ ſcilicet ſub generali omniū bonorū hypotheca veniūt quoq; bona emphyteutica, vt firmat ibi *Alex.*Eādem dicit eſſe cōmunem Matt.de Affl.*in dec*.191.*n*.3.M.Graſſus.

76 Pignus ſi tāto obligetur precio,vt nulla ſolutionis ſpes ſit,potius alienatū quàm pignoratū cenſebitur: cōmunē dic. Soc.*in l.j.§.per ſerua.ff.de acq.poſ.*qui eū laudat *Fanen.de pig. par.3.mem.3.n*.10.Quin & cū pro ſumma ipſius valorē ęquāti pignoratur,alienati loco habetur,ac ſi alioquin alienati prohibitum ſit,eā ob cauſam pœnis alienationi impoſitis locus fiet.cō.dicit An.Gome.*de teſtam.c.vlt.nu*.39. E.Muſcu.

77 *F*ructus rei in vim hypothecę captæ, durant debitoris quouſque executio & adiudicatio fuerit fac.Boer.*dec*. 45.*n*.11. Bellacomb.

78 Pignus minus idoneū ſi quis acceperit, vel pignus operoſum iam aliàs acceptum cum alio viliſſimi precij pignore commutauerit,non opem vllam illi feret.*l.ſec.C. de reſcind. venditio*.vt frequenter placitum diſertis literis prodit doctor meus Arius Pinel.*ad illam eandem l.par*.2.*c*.1.*nu*.20. E.Suarez.

79 *P*ignoratus equus præſumitur ſumptib.creditoris alimētatus.Alc.*de præſum.reg*.1 *præſumpt*.50.*in fi*.com.dicit. Villal.

80 Pactū legis commiſſorię in pignoribus reprobatum eſt *tote titulo de lege commiſſoria.C.*ſuſtinetur tamen illud pactum ſi fiat ſub hac forma , ſi pecunia non fuerit exoluta infra tale tempus,talis res erit creditoris ſub iuſto pretio,ſicut per aliquos erit æſtimatum.*l.ſi fundus.§.fi.ff.de pig*.Guid.Pap.*conſil*. 79.*in prin.Alex.conſ*.178.*vol*.7. Bellac.

81 Libri non veniunt in tacita hypotheca.*Iaſ. in §.item Seruiana.in* 10.*col.inſti.de act.* Vcainus.

82 Bona mariti nō ſunt tacitè hypothecata pro alimētis vxoris.Rom.*conſ*.454.*nu*.28.communem dicit. B.Villalob.

83 Mulieres dotium hypothecis renūciare nequeunt,ſi alia viris bona non ſupperant ex quib.dotes ſeruari poſſint.commune aiunt Pau.*in l.Manna.§.fundus,n*.8.*ſol.mat*.Pan.*in c.peruenit.nu*.2.*de emp.& vend.* E.Suarez.

84 Actio hypothecaria tacita quæ cōpetit mulieri pro dote,non tollitur per expreſſam poſteà ſecutam.Boer. *dec*.332. *nu*.1.communem dicit.

85 Actio hypothecaria cedi poteſt debitori, Boër.*dec*.335.*n* 3.communem dicit,vbi concluditur poſſe cedi extraneo,contra Bar.*in l.fideiuſſor obligari.ff.de fideiuſſoribus.* Villalob.

86 Pactum ꝙ debitor prius mittatur in carcerem,quàm in bonis executio fiat, non valet.Rip.*in l.obligatione.nu*. 24.*ff.de pign.* communem dicit. Villal.

Amplia ad pactū ꝙ creditor poſſit detinere debitorē propria authoritate,non valet.idem Rip.*ibi n*.21.com.dic. Villa.

87 Creditor ſoluto debito retinens & celās pignus,tenetur furti,*l.ſi quis vxori.§.cum creditorem.ff.de furt.* Bellon.

88 Per ſpecialem hypothecam non tollitur generalis hypotheca ſi ex ſpeciali non ſit plenè creditori ſatisfactum,*l. quāuis.C.de pig*.Boër.*dec*.309.*n*.2.& vbi primus creditor habet ſolā generalem hypothecā,ſecūdus verò creditor habet ſpecialem& generalem,primus eſt ſemper potior.*l.2.ff.qui potiores in pig.hab.*& Salie.*in l* 2.*nu*.1.*&* 2.*de pig.* Bellacomb.

89 Actiones,& iura non ſolùm ſub expreſſa,ſed & ſub tacita bonorum hypotheca intelliguntur obligata,vt frequentibus doctorum ſuffragiis exceptum inquiunt Dec.*conſ*.349.*n*. 10.Neguzan.*de pig.4.mem.2.par*.165. Suerez.

90 Adiudicatio pignoris,vel cuiuſlibet alterius rei debitoris fortunis facta iudicialiter(vt doctorū ore loquar)nō periclitatur conſtitutione. *l. 2.C.de reſcin.vendit.* vt commune affirmat Reb.*in 2.Tom.ad leges Gallic.tract.de reſcin.contract.n*. 41.Arius Pin.*in eand.l.prim.par.c.4.nu*.10. E. Suarez.

In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacite contrahatur.

TITVLVS IX.

COducēs minor 25.annis domū, inferenſq; poſtea in eam etiā res ſuas,tunc bona huiuſmodi inuecta non erūt tacite hypothecata pro penſione domus.ſecundum gl.Bar.*Fulgo*.& Salyc.*in l.itē quia*

ff.de pactis, Din. *§.itē Serviana. Inſti.de act.* Imo.& Cuma. *in l. ſi cōſtante, in princ. ff ſoluto matrimonio*, iſta eſt cōmunis opinio. In cōtrariā verò partem, videlicet, vt bona ipſius minoris illata in domo, ſeu fundo cōducto abſq. tutoris, vel curatoris authoritatē, cenſeatur tacitè obligata pro penſione, inclinauere, & optimis quidē rationib. Bal. Ang. Pau. Caſt. & cæteri, *in d.l.ītē quia*. Bal. *in l.vnica. §.& vt plenius. C. de rei vxor. act.* Negulantius de Fano, *in trac. de pig. in ſecūda par. mem. 4. n. 154.* Faber, Are. Nico. de Neap. Iaſ. cū alijs citatis per eū, *n.56.* Gomez. remiſſiuè *ſub nu. 25.* & Bellon. *n. 31. in d. §. itē Serviana.* vbi firmat hanc communem ſententiam fore cōtra gl. prædictā, & in effectu iudicio meo veriſſima, & communis apparet, atque ab ea, tanquam tutiſſima in actu practico diſcedere fatuum eſſet. F. Viuius *opin.133.*

2 Quęro, an creditor qui ad merces cōparādas, vel alias res emedas, pecuniā mutuò dedit, in mercibus vel rebus ex hac pecunia emptis, tacitā cōſequatur hypothecā? Reſp. gl. *in auth. quo iure. verbo, perſonali. C. qui pot. in pig.* tenēt q ſic. & hāc opinionē tenet Alex. *l. ſi cum dotē. §. fi. n. 5. ff. ſol. ma.* Iaſ. *l. creditor. ff. ſi cer. pet.* Sed in hoc Doct. magis cōmuniter contrariā tenent ſententiā: vt teſtatur D. Couar. *varia. reſolut. c. 7. nu. 3.* excepto pupillo, qui in rebus ex pecunia ſua ad hoc mutuò data emptis, tacitā habet hypothecā. gl. *l. idémq.* ibi Bar. *ff. qui pot. in pig.* Neguſa. *in trac. de pig. 2 par. prin. 4. mem. n. 16.* Mich. Graſſus.

Quæ res pignori obligari poſſunt, vel non: qualiter pignus contrahatur.

TITVLVS X.

QVæro, Vtrum beneficium *l. fi. C. de acq. poſſ.* cōpetat etiam creditori ſuper illis rebus, quæ debitor poſt cōſtitutū poſſeſſorium acquiſiuit? Reſp. quòd ſic, & iſta eſt crebrior & receptior Doctorū ſententia, quòd in tali conſtitutione precarij veniāt quoq. bona futura. ita firmat Bart. *l. fi. per illū text. C. quæ res pig. obl. poſſunt.* & ibi Iac. But. & Sal. Ang. *in conſ. 68. inci. viſis inſtrumētis.* Ang. *in l. 1. in prin. ff de pig.* Matth. de Afflict. *in dec. 37. nu. 3. & 4.* Eādē tenent Io. de Imo. & Rom. *in l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. obl. per l. quāuis. de precar.* Alex. de Imo. *l. poſſideri. §. incertā. ff. de acq. poſſ.* vbi reſpōdet ad cōtraria. Et hāc eſſe magis cōmunē cum multis adductis, firmat And. Tiraq. *in trac. de iur. cōſti. poſ. 2. par.* Fran. Rip. *l. cōuentio generalis. n. 4. & 5. ff de pig.* Licet contrarium velit gl. *l. 2. C. de acq. poſſ.* Ang. *l. quædam mulier. ff. de rei vendica.* & plures allegati per Alex. *d. §. incertam* Mich. Graſſus.

Qui potiores in pignore habeantur.

TITVLVS XI.

MVlier in repetitione ſuę dotis præfertur creditoribus mariti habentibus tacitas hypothecas, nō autem præfertur habentibus expreſſas. gl. & Ang. *in §. fuerat. Inſtit. de act.* gl. *in l. aſſiduis. C. qui pot. in pig. habean.* & ibi Bar. Bal. & Salicet. & loquit ibi Bar. hāc opinionē cōſuetudine approbari: & quā vt cōmunem ſequitur Iaſ. *in d. § fuerat, n. 73.* & hoc procedit in dote realiter marito exſoluta, & in dote etiā cōfeſſata, vt ibi per *Iaſ. n. 74.* quando eſt renūtiatū exceptioni dotis nō numeratę: vel lapſum eſt tēpus ad eā exceptionē proponendā *l. fi. cū auth. ibi poſita. C. de dote cau.* his n. caſibus mulier habet intētionē fundatā quantū ad dotis petitionē, vt ſibi cōpetat priuilegiū tacitæ hypothecæ. Bar. *in d. l. aſſiduis.* quod procedit reſpectu mariti, & hæredum eius, quibus nocebit ea mariti facta cōfeſſio de dote recepta, ſed nō nocet creditoribus mariti, quibus nocet vera dotis numeratio. Iaſ. *in §. fuerat. nu. 86.* & gloſ. *in d. l. aſſiduis.* quod tamē intellige, cùm mulier conuenerit cum creditoribus mariti probantibus actualē numerationē factā fuiſſe marito: ſecus ſi illi creditores ſolùm habeant confeſſionē mariti de recepto, ſicut & ipſa mulier. nam tūc illis mulier eſſet preferēda, vt ibi per *Iaſ. nu. 91.* verùm licèt ea ſimplex mariti cōfeſſio de dote recepta nō præiudicet creditoribus, nec illa habeat priuilegium tacitæ hypothecę veræ dotis: tamen ſi vltra ſimplicē eam confeſſionem appareret aliqua alia indicia, ſeu coniecturę dotis datę & ſolutæ, ex talibus indicijs confeſſio ea adiuuaretur. Curt. iun. *conſ. 69. nu. 3.* Bellac.

2 Mulier priorem hypothecam habens præfertur pro dote ſua habenti ſpecialē ratione rei ſuę, ſeu quòd res ipſa ematur ex propria pecunia, ſecundū communem per Burſat. *conſ. 56. num. 13. lib. 1.* vbi inter alia plura allegat text. *in §. his conſequēs. in auth. de æqual. dotium.* Bonac.

3 Mulieri habēti hypothecā etiā expreſſam poſteriorem in bonis mariti præfertur creditor habēs anteriorē hypothecā expreſſam. quā opi. dicit cōmunē Rip. *in l. 1. nu. 1. ff. ſol. mat. & l. quæſitū. nu. 7. de priui. cred. nu. 3. ff.* Io. Corn. *l. qui liberos. n. 117. ff. de rit. nupt.* Neguſ. *de pig. 2. part. 4. mem. nu. 110.* Et an mulier quæ pro reſtitutione ſuæ dotis accepit in ſolutū vnum prædium, quod tamen reperitur prius ſpecialiter obligatum creditori poſt receptam dotem, an cogatur illud prædium remittere? Corn. *conſ. 246. lib. 1.* dicit quod nō. Bellac.

4 Priuilegiū prælationis quod habet mulier, vt præferatur creditoribus habentibus tacitam hypothecam in bonis ſui mariti pro ſua dote recuperāda, cōpetit etiam & filiis ipſius mulieris ex ipſo matrimonio, & non aliis ipſi mulieri ſuccedentibus. *auth. ſi quid. C. qui pot. in pig. habean.* & hoc approbat Iaſ. *in §. fuerat, num. 94. Inſtit. de actio.* Idem.

5 Dos cauta tātùm, vel confeſſata, vbi non conſtat realiter eſſe numeratā, non habet priuilegium prælationis contra alios creditores. cōem dicit Minſ. *obſerua. 61. cent. 1.* I. Fich.

*F*allit, niſi alij creditores ipſi quoque nihil habeāt preter literariam cautionem, ſuper eorum creditis confeſſatis, quia tunc cum vtrinque par ſit cōditio, mulier adhuc præfertur, etiam in confeſſata dote, tanquam fauorabilior ratione dotis, vt ibidem latiùs idem Minſingerus. Idem.

6 Itē nota. q etiā ſi excedat hæc donatio quingētos aureos, & nō ſit inſinuata, morte cōfirmatur: ſecundū magis cōmunē opinionem, vt per Bello. *in d. conſ. 4. n. 11.* cōtra Cur. iu. *conſ. 95. in fi.* & vide Bello. ibi de valore quingētorū aureorū, ad quorū numerationem eſſe attēdendum dicit quòd 72. aurei in tempore. *l. ſancimus. C. de don. per gl. in l. fi. ff. de in lit. iur. voc.* & Iaſ. *in d. l. fi. & in l. 2. §. ex his. ff de verb. obli.* faciebant librā auri. Et aurei moderni ſunt minoris valoris, quia 96. aurei faciunt libram vnam. & ſic libra variata eſt 4. parte valoris: & ſic valebit donatio vltra ſeptingentos aureos, vt per Paul. *in l. fin. C. communia de legat.* & ſequitur Felyn. *in c. conquerente. de off. ord.*

De iure regio iuxta *pragma. 120. c. 1.* quingenti aurei de quibus *in d. l. ſancimus.* ſunt mille aurei; de quibus nunc vtimur. Nam per dictā pragma. taxatur Marca auri in 75. aureis: & marca eſt medietas libræ, libra enim ex centum & quinquaginta aureis cōſtat, qui computati iuxta *d. l. ſancimus.* excedunt millenarium. Sed nota verbum Alciat. *in l. hæc enuntiatio. ff. de verb. ſignific.* vbi dicit, nobis videtur aureum quo hodie vtimur ex generali omnium populorum cōſuetudine, ſubrogatum eſſe illi veteri: & ideò, quæ de ſolido de iure ciuili ſtatuta ſunt, ad noſtrum vſum licet leuioris referenda ſunt.

Sublimita primam limitationē, ad præiudicium creditoris: quia licet præiudicet hæredibus matris, non tamē creditoris. Bello. *conſi. 47. nu. 4.* communem dicit, quem vide & nota.

7 Nota q creditores, ad hoc quod eis nō pręiudicet, debent opponere exceptionē nō numeratæ dotis intra tēpora iuris, aliàs præiudicat eis, & nocet cōfeſſio. Matthæ. de Afflict. *deciſ. 402.* cōmunem dicit. licèt alij tenuerint contrariū, vt per Coua. *in reſp. lib. 1. cap. 7. nu. 6.* vbi nititur concordare: dicēs quod hæc cōmunis opin. procedat cùm confeſſio præceſſerit matrimonium: ſi tamē poſt matrimonium, confeſſio emanauit, nō præiudicat creditoribus, quin poſſit etiā poſt tēpus exceptionis non numeratæ dotis opponi. & dicit hoc eſſe ex mēte Bar. & doctorum *in l. ſi conſtante. ff. ſol. matr.* quod not. Idem.

8 Vxor non habet priuilegium prælationis ratione dotis cōfeſſatę tantùm, niſi probet realem ſolutionem ipſius dotis, ſecundum gl. *in l. aſſiduis poſt med. in verſi. Dote. C. qui potio. in pignor. habean.* quam communiter à docto. receptam ſcribit Minſing. *obſer. 61. cent. 1.* Io. Fichard.

ADDITIO. Adde quòd aliqui dixerunt eam non poſſe impedire creditores petentes poſſeſſionem in bonis mariti, niſi pręceſſerit ſententia cōtra virum, teſte Hyppol. *in rubr. ff. de falſ. verſi. & facit.* vbi alleg. conſi. Bart. & Caſt. Et ſi ſemel petiit dotem collocari in tuto, non poteſt iterum petere. niſi de nouo probet maritum dilapidare *l. creditores. in principio. ff. de priuileg. credit.* not. idem Hyppolit. *ſingul. 284. in l. ſi quis ne quæſtio. num. 10. ff. de quæſtionibus.* Socin. *in conſilio 111. lib. 3.* Et de muliere conſentiente alienationi rei quę eſt mariti, vide Bald. vbi doct. *in apoſtil. in l. mater. C. de rei vend.* Idem

9 Mulieri agenti hypothecaria ad excludend. alios creditores mariti

mariti ſufficit oſtendere de confeſſione mariti cõfitentis ſe recepiſſe dotẽ, dũmodo elapſum ſit tẽpus præfixũ opponẽ. exceptionẽ nõ numeratæ dotis, ſecundũ com. per Alex. *conſ. 90. n. 5. lib. ij. conſ 142. nu 3. lib. v.* Ay. *conſ.* 40. doc. *in apoſti. ad Alex. d. conſ.* Rol. qui artic. pulchrè examinat *cõſ. 74. nu. 9. 10. & ſeq. lib. iij.* ex Bar. *in l. aſſiduis. C. qui pot. in pig. & aliis plurib. vbi all.* & etiam per Rom *conſ. 445. col. fi. 3. dub.* Iaſ. *in § fuerat. nu. 91. Inſtit. de act.* Bal. Nouel. *de dote par.* 10. *nu.* 51.

Quomodo autẽ poſſint bona auocari à quocunq. poſſeſſore bonorũ debitoris? dic, vt per Caſt. *in l. ſi marito ff. ſol mat.* vbi de muliere agen. ad dotẽ cõfiſcatis bonis mariti, & an ac quãdo poſſit mulier impedire creditores ſe inueſtien. de bonis mariti, & quã do creditores poſſint offerre dotẽ vx. volẽte auocare bona mariti? vide Caſt. *in l. j. col. 1 nu. 13. ff ſol. mat.* poſt Bar *in l. ſi conſtante. quæſt. 7. 3. part. prin.* vbi Alex. Quid de muliere quę dedit dote marito, qui poſtea deceſſit relictis quibuſdã ouibus, quæ venditæ fuerunt per fratrẽ ipſius mariti? & dic, quòd facta excuſſ. de bonis viri, & re præſcripta vel perẽpta, ipſa mulier aget cõtra fratrem viri ad pretium in ſubſidium, teſte Bar. *in l. j. in fi. ff. de diſtra pign.* Iaſ. *in l. ſi cum ſeruũ in fi. ſi cert. petat.* & tac. quę ſcribit Bal. *in c. 1. §. ſimiliter. col. 1. ver. extra not. de contr. inueſtit.* Bar. *in l. moſchis. ff. de iur. fiſci.* Bald. *de dot. 7. par 15 prin. & 8. par. 34. prin.* Vezinus.

10 Vulgaris concluſio eſt, quòd bona mariti tacitè ſint oppignorata pro dote, de qua eſt tex. expreſſus *in l. j. §. & vt plenius. C. de rei vxo. actione*, quódq. mulier in tacita hypotheca præferatur cæteris creditorib. tacitam hypothecam habentibus, vt eſt tex. *l fi. C. qui potio. in pig.*

Sed quæro, Nunquid ſi minor habens curatorem, matrimonium contrahat, bona eius tacitè ſint obligata pro dote. Reſpond. quòd Bar. *in l. ſi cõſtante. 4. quæſt.* tenet quòd nõ, quem ſequitur Fulg. & Salyc. *l. certi iuris. C. locati.* Io. de Imo. *d. l ſi conſtante.* vbi dicit opin. Bar. securè ſequendam.

Contraria tamẽ partem cõmuni calculo approbarũt Doct. noſtri, vt teſtatur Alex. *in d. l. ſi cõſtante.* & ibi tenẽt Bal. Ang. & Rom. & ita determinat gloſ. & cy. *l fi. C. de legit. tutor.* & ibi Bal. & Ang. dicit Bal. hãc eſſe com. opi. Eãde tenet idem Bal. *d l. vnica. §. & vt plenius. & l. j. C. de dot. promiſ.* Eãdẽ opinionẽ tenet Signor. de Homod. *cõſ. 49.* Et ea dicit eſſe cõmunẽ Grã. *dec. 103. nu. 17.* Ex quo. n. lex permittit principale, ſcilicet matrimoniũ contrahere ſine curatoris authoritate, & decreto iudicis, acceſſorium quoque permittere videtur conſequenter: imò in hypotheca legali non requiritur decretum iudicis, ſed ſufficit decretum legis. Mich. Graſſus.

11 Sed quęro, An ſimiliter ſpõſa quoq. in bonis ſpõſi ſui habeat hãc hypothecã priuilegiatã? Reſp. Communis & recepta Do. opinio eſt, quòd nõ ita tenet gl. *l. eos. C. qui pot. in pig.* Bar. *l. ij. §. fi. ff de priu. cre.* Ang. *§. fuerat. n. 12. de act.* Schrader *in t. de nup. in prin in materia ſponſ. de futuro*, vbi communem dicit. Mich. Graſſus.

12 Quæro, an mulier habẽs expreſſã hypothecã, præferatur creditorib⁹ habẽtibus ſimilem expreſſam anteriorẽ? Reſp. in hoc articulo diuerſæ ſunt opinion. Ang. *§. his cõſequẽs. auth. de æqual. dot.* tenet quòd ſic, & dicit, quòd ita de cõſuetudine ſeruetur. quã opinionem ſequitur Are. *l. j. ff. ſol. matr.* & Bald. Nouel. *de dote, 19. par. limit.* 16. vbi dicit eam eſſe ſatis æquam.

† Contrariam opinionnem tenet ipſe Bald. Nouel. *in d. tract. part.* ſibi cõtrarius. & Saly. *l. aſſiduis. C. qui potio. in pig.* Eandem tenent Dyn. *Bar.* & Alb. de Roſ. & reliqui Doct. *d. l. j.* vbi hanc dicit eſſe magis com. opi. *Iaſ. 2. lect. n* 11. Ratio diuerſitatis eſt, quia quãdo vtraq. eſt tacita hypotheca; tunc vtraq. prouenit ex prouiſione legis, vnde tũ voluit lex magis fauere doti. Secùs eſt quãdo vtraq. eſt ex prouiſione hominis, quia tunc lex nõ voluit alienũ denegare auxiliũ, ſecundum glo. communiter approbatam, vt dicit Iaſ. ſupradicto loco. Mich. Graſſus.

13 Quęro, Nunquid in dubio obligatio bonorum pro dote pręſumatur præceſſiſſe obligationem extranei in bonis mariti? Reſp. quòd ſic. *l. in ambiguis. ff. de reg. iur.* & ita poteſt intelligi *d. l. j. ff. ſol. matr.* Hanc opinionẽ tenent *in d. l. j.* Dy. *Bar.* & Bal. Et dicit ibi Iaſ. *n.* 1. quòd ita tenent omnes Doct. & hoc eſt vnum priuilegium dotis. Mich. Graſſus.

14 Creditor habens generalem hypothecã, nõ poteſt facere executionẽ ſuper re quæ eſt alteri ſpecialiter hypothecata. *l. ij C. de pig.* quod procedit vbi per talem generalem hypothecã ſatisfieri poſſit illi primo creditori: quia tũc ad alia bona etiã ſpecialiter hypothecata alteri creditori eſſet recurrendũ: aliàs non, vbi ea generalis hypotheca in aliis bonis poſſet ſufficere Sal. *in ea. l. 2.* Soc. *conſil. 15. in 4. vol.* Bellacumb.

15 Quæro, vtrum creditor prior hypothecam & priuilegium prælationis habens, poſſit agere contra poſteriorẽ creditorẽ, cui ſoluta eſt pecunia per debitorẽ, etiãſi illa pecunia bona fide ſit cõnſumpta? Reſp. Diſtinguendum eſt, aut loquimur in fiſco creditore, & nullũ eſt dubium, per textum expreſſum *l. pecunia. C. de priuil. fiſci.* Aut loquimur in priuato creditore, & licet quidam voluerint conſtitutionem *d. l. pecunia*, non extendi ad quoſcunque creditores, hypothecã & priuilegium habentes, quaſi ſpecialis ſit in fiſco: quam ſententiã ſequitur Fulgoſ. *ibi, & in l. cùm fundus. §. ſeruum. nu. 4 ff. ſi cert. pet.* Tamẽ contraria opinio frequentiori calculo approbata eſt, quam tenet gl. *d. l. pecunia. l ſed an hic ff quod cum eo.*

16 Eandẽ ſententiam ſequitur Sal. & Ang. *d. l. pecunia.* Ioan. And. *in additionibus ad Spec. tit. de oblig. & ſolut. in rub. verſ. videamus generaliter.* Matt. de Affli. *dec. Neap.* 190. Bald. *d. l. fi. q. 5. C. depoſ.* Cuma *l. pupillus.* dicens ea eſſe cõmunem. *ff. quæ in frau. creditorũ.* Eãde dicit eſſe cõmunem Did. Couar. *libr. pra. q. c.* 29. vbi pulchrè de hac quæſtione diſputat: intelligenda tamen eſt hæc communis ſententia, vt non procedat in quocunque creditore priuilegiato etiam quò ad actionem perſonalem, etiam ſi ius hypothecæ non habeat, nec priuilegium, vt voluit Capyc. *dec.* 78. Id enim communi Doctorum interpretationi aduerſum eſt, vt voluit poſt Matth. de *Affli. d. dec.* 190. Didacus Couar. *d. c. 29 nu. 2.* M. Graſſus.

17 Merces emptæ ex pecuniis quæ datæ erãt mutuo, nõ cenſentur mihi ex hoc tacitè hypothecatę, niſi hoc expreſsè dictũ eſſet in cõtractu, & ideo cautela eſt vt mutuãtes faciat apponere ſpecialẽ hypothecã in ipſis mercibus, per quã tũc ille mutuans pręferendus eſſet aliis creditoribus habentibus anteriorẽ hypotheca quantũcunq. expreſſam. *l. licet. C. qui potio. in pig. habean.* aliàs ex hoc ſolo quod merces eſſent emptę ex mea pecunia, quã illi mercatori dederam mutuo, nõ conſtitueretur hypotheca in ipſis mercibus, niſi mutuans eſſet minor. *l interdum.* & ibi Bar. *ff qui potio.* Bart. Bald. & Ang. *in l ſi cum dotem. §. ſi ff. ſoluto matr.* vbi tenet, quòd ſi quis mutuauerit alicui pecuniã qui deinde ex ea pecunia merces emerit, quamuis illæ merces ſtẽt, quòd ille mutuans non eſſet præferendus in ipſis mercib⁹ cæteris creditoribus, niſi pecunia expreſsè fuiſſet data, & mutuata ad eas merces emẽdas. Iaſ. *in l. quis Romæ. §. Callimachus. num. 2. ff de verb. oblig.* & ibi Aret. *nu.* 4. Vide 5. *lib. vij. tit. de iis quæ in fraud. credit. §. creditor ex mercium.* Bellac.

18 Creditor, qui merces vẽdidit debitori, ex quo contractu natũ fuit creditũ: ſi debitor fugit, nõ eſt potior in re vẽdita aliis creditorib. priorib⁹. Vterq. Im. *in l ſi cũ dotẽ. § fi. ff. ſol. mat.* & Fanus *de pig. & hypot. in 5 par. mẽb 2. n. 8.* communem dicit.

Atopſta itam communem ad creditorẽ ex mutuo, qui non eſt potior in re empta ex pecunia mutuata. Ant. de Fan. *in 2. part. memb. 1. num. 13.* communem dicit.

Limita primò, ſi pecunia fuit mutuata ad illam rem emendam. Fanus *in 5. part. memb. 2. num. 8.* communem dicit.

Concor. cum *l. xxx. tit. 13 part.* 5. & intel. prout in communi ſequenti, & vide *l. xxvij. & 28. & 29 euiſdem tituli.*

Reſtringe iſtã limitationẽ quantũ ad actionẽ perſonalẽ: nã habens hypothecam etiã generalẽ, pręfertur creditori ex mutuo ad rem emendã: cùm actio mutuantis ſit perſonalis, & nõ præiudicat actioni reali. idem Fanus *nu.* 8. communem dicit.

Limita ſecundò, in re empta ex pecunia eccleſiæ. *Io.* de Rip. *in l. Senatuſconſulto. num. 6. ff. in quis caſib. pig. vel hypot. contrah.* communem dicit. & vide per eum regulas, & limitationes alias. a. Villalob.

Limita etiam ſi pecunia ſit mutuata ad certam negotiationem, quia tunc mutuans præfertur aliis creditorib. Ludouic. Rom *ſing* 569. Iul. Mallet.

19 Creditor qui dedit ſemen ad ſeminandum, erit præferendus cæteris creditoribus etiam anterioribus tẽpore, ad ſemẽ ipſum percipiendum. *l. procuratoris. §. in tributum. verſic. quod tamen. de tributo.* Ita Petrus de Ferrariis *in tit. de forma libelli. §. ſub ea obligatione. ver. ſi quid autem dicas.* Bellac.

20 Venditor mercium non præfertur cæteris creditoribus hypothecam habentibus in ipſis mercibus venditis: & ſic ſi mercator vendidit merces ſuas alicui mercatori, & transferat dominium, & ille mercator promittat ſoluere in certis nũdinis, & poſteà aufugiat, & extent merces venditæ, & cõpareant alij creditores: tũc mercator, qui vendidit iſtas merces, nullũ

habe

habet priuilegium in illis mercibus, nec præfertur aliis creditoribus, quamuis extent dictæ merces: vt voluerũt Dyn. Bar. Ang. *Bald.* Alex. *Iaſ.* & cęteri omnes *in l. ſi cum dotem. §. fin. ff. ſolu. matrim.* & Bal. *in l. fin. C. commodati. & in l. eum eui. C. de act. & oblig. & in l. in rebus. col. 2. C. de iure dot.* Paul. Caſtr. *in l. procuratoris. §. ſi plures. ff. de tribut.* & Stracca cum aliis relatis per eum, *in tract. de mercatura, in tit. de decoctoribus, in vlt. part. qui potiores in bonis decoctorum habeantur, nu.* 5. qui ſcribit iſtam eſſe communem opinionem.

¶ Sed contrarium, & malè, ac titubanter quidem videtur ſentire Bal. *in l. pro debito. C. de bonis auth. iud. poſſid.* quem in vno caſu ſaluat Iaſ. *in l. creditor, la prima. ff. ſi cert. pet.* ſcilicet quando pecunia fuiſſet expreſsè, & ſpecificè mutuata ad emẽdũ, tales merces cenſentur tacitè obligatæ, & in illis tanquã tacitè hypothecatis præfertur omnib. creditoribus priorib. quod quidem communiter reprobatur per Doct. *vt ſupra in opin.* 536. *lib.* 4. *folio* 91. Mutuans alicui pecuniam, oſtenſum eſt. Viuius *opin.* 1012.

21 Actuum diuerſitas ita inducitur, & pluralitas, prioritaſq; in tempore iure & hypotheca, ſi fiant diuerſis horis diei, ſicut ſi in diuerſis diebus, text. eſt not. iuncta gloſ. *in ver. eodem die. in l. ſi fundus. §. ſi duo. ff. de pign.* facit gloſ. *in l. ſi ex pluribus. §. fi. ff. de ſol.* Balb. *deciſ.* 493.

De prætorio pignore: & vt etiam in actionibus debitorum miſſio prætorij pignoris procedat.

TITVLVS XII.

Pignus prætorium, quod capitur ob rei non comparentis contumaciam, cùm non reperiatur tẽpus pręfixum in iure quando vendi debeat, & poſſit: ideò relinquitur arbitrio iudicis, infra quantum tempus tale pign⁹ vendi poſſit: ſecundũ doct. omnes, *in l. cùm proponas. C. de bo. auth. iud. poſſ.* Bart. & alios *in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec.* Alex. & *Iaſ. in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iud.* & Iaſ. *in l. debitoribus. nu.* 4. *in fi. eod. tit.* vbi commemorat iſtam eſſe communem opinionem, & Neguſan. *in tract. de pignor. & hypo. in 6 par. primi membri. nu.* 8.

Et aduerte quod pignus prætoriũ illud dicitur, quod datur per iudicẽ in contumaciam rei ex primo decreto, ſequuta tamen immiſſione: vt eſt tex. & ibi not. *Bar. in l. non eſt mirum. ff. de pig. actio.* quo nempè caſu locus eſt, primo, & ſecundo decreto: vt *in d. l. ſi finita. §. Iulianus, cum ſimilibus, & l. cùm vnus. ff. de bonis auth. iud. poſſ.* & habetur per Paul. de Caſtr. *in d. l. ſi finita. §. ſi plures. col.* 4. *verſ. Secundò quia non ſit adiudicatio.*

Sed pignus hoc pretorium non conſtituitur nudo, ſimplicíq; iudicis verbo: veruntamen requiritur immiſſio in poſſeſſionem: niſi quando per caſum, vel de facto potentioris fieri non poſſit: tunc enim miſſio habetur pro facta. ita Bar. *in l. ſi finita. §. illud quæritur. ff. de dam. infect.* & Bal. *in l.* 3. *in prin. C. vt in poſſ. leg.* Viuius *opin.* 615.

2 Pignoris prætorij & conuentionalis differentias, vide per doct. in apoſtil. ad *Bart. in l.* 1. *ante nu.* 4. *ff. de pig. act.* inter quas illa eſt, quòd licet in pignore & hypothecaria conuentionali requiratur excuſſio quando agitur contra tertios poſſeſſores, *in auth. hoc ſi debitor. C. de pignorib.* ſecus in pignore prætorio, vt per doct. ibi Bellac.

Si in cauſa iudicati pignus captum ſit.

TITVLVS XIII.

Pignorum captio. Quando cauſa eſt commiſſa cognoſcenda & decidenda ſine ſtrepitu & figura iudicij, vel vbi ita cauetur iure vel ſtatuto, poteſt iudex venire ad pignorum captionem abſque aliqua ſententia. notatur ſingulariter ſecundum Bart. *in extrauag. ad reprimẽdam, in verbo, figura.* Balb. *deciſ.* 130.

De remiſſione pignoris.

TITVLVS XIIII.

Tacens ac præſens, licet quando alienaretur res ſibi obligata ex taciturnitate, cẽſeatur pignoris remiſſionem facere, ac cõſentire. *l. ſi hypothecas. C. de remiſ. pig.* & ibidẽ gl. *arg. l. fideiuſſor.* 2. *§. pater. ff. de pig.* & ibidẽ bona gl. & gl *in l. Caius. ff. de pig. act.* & gl. *in l. ſæpe. ff. de re iud.* tamẽ quãdo alienaretur res ſua, id eſt fieret actus qui in ſe eius fieri poſſit ſe inuito, præſẽtia & taciturnitas eius, vt nequidem ſubſcriptio vel teſtis non præiudicaret. *argumento d. l. ſæpe. §. cur autem. ff. de re iud.* ſec. d. gl. communiter approbatas, vt tenet Bart. *in l. qua dotis. ff. ſol. mat.* D. Nic. *in c. nónne. de præſump.* refert Capr. *reg.* 56. *num.* 15. & 47.

2 Creditores qui ſunt certi in aliquo actu perficiendo, debẽt nominatim citari; alij autem quos conſtat incertos eſſe, per generalem citationem & per proclama publicum ſunt citandi. *l. ſi eo tempore. C. de remiſ. pign.* & ibi doct. & hoc verum eſſe aſſerit Iaſo. *in l. ſcimus. nu.* 3. *C. de iure delibe.* & Alex. *conſ.* 5. *in* 3. *volum.* Bellac.

De diſtractione pignorum.

TITVLVS XV.

Pignora diſtrahi poſſe priuſquam veniatur ad fideiuſſores, ſcribit Bart. ex opin. Dy. relata *in l. inter eos. §. creditor. ff. de fideiuſſ.* licet aliqui in apoſtil. ibi diſſentiant. Bellac.

2 Creditor ſi apud plures poſſeſſores reperiat bona ſibi obligata extare, poterit agere contra quemlibet inſolidum: & quẽlibet eligere poterit, nec habet ille qui conuentus eſt facultatẽ aliquid opponendi. *l. creditoris arbitrio. ff. de diſtra. pign.* Rom. *conſ.* 128. & *ſingul.* 509. Quod procedit vbi ille agit ex expreſſa hypotheca, ſecus ſi ex tacita: quia tunc ſolùm pro rata bonorum quæ poſſident poſſeſſores agendũ eſſet. Io. de Platea *in l. fin. de debito. ciui. lib.* 11. *C.* & ibi etiam Rebuff. Bellac.

3 Vbi creditor accipit pignus à ſuo debitore, & actũ eſt inter eos vt pignus non vendatur, eo pacto non obſtante creditor poterit pignus ipſum vendere, dum tamen prius præcedat trina monitio cõtra debitorẽ. *l. ſi conuenerit. ff. de pig. actio.* Si autem de hoc nihil dictum ſit, licebit creditori pignus ipſum vendere facta prius ſemel denuntiatione ipſi debitori. *d. l. ſi conuenerit.* & vbi actum eſt, ſeu dictum, quod licebit creditori pignus ipſum vendere, & tunc illi licebit vẽdere abſq. vlla denuntiatione. gl. *in l. creditor. C. de diſt. pign.* Iaſ. *in l. fi. nu.* 1. *C. de iure emphyt.* Bellac.

4 Pignus conuentione datum, atque acceptũ non antè vendi poterit, quàm poſt moram à debitore admiſſam bienniũ pręterlabatur. commune inquiunt Alex. *nu.* 6. & 27. *Iaſ. nu.* 5. & *ſeq. in l. debitoribus. ff. de re iudic.* prætorium pignus ob rei non comparentis contumaciam captum, tunc vendi poterit, cùm iudex arbitrabitur. commune effatur Neguzant. *de pig.* 6. *par.* 1. *mem. num.* 8. Nihil autem vetat, quin pactio & valeat, & iuſta habeatur, vt pignus iuſto pretio emptum ſit, vel ſimpliciter, vt diſtrahatur, ni intra certum, ſtatutũque tempus debito ſatisfiat. communia produnt Tiraq. *de retract. cõuent. in fi. n.* 136. & *num* 138. Ar. Pin. *in rub. part.* 2. *ca.* 1. *num.* 26. *C. de reſcin. vend.* E. Suarez.

5 Pignus conuentionale, quando aliud non conuenit inter partes, creditor debet expectare biennium à tempore moræ numerandum, prius quàm illud alienet: & ſic elapſo biennio illud vendere poteſt. textus eſt *in l. fin. §. ſancimus. C. de iu. do. impe.* & hoc firmat Glo. & omnes communiter, *in l. debitoribus. ff. de re iud.* & iſtorum opinionem ſequuntur, tuentur, & dicunt eſſe communem ibi Alex. *nu.* 6. & 27. & Iaſ. *nu.* 5. & *ſeq.* Et licet in aliquibus caſibus inter ſe conueniant pignus conuentionale, & pretorium: vt latè explicat, & interpretatur Neguſ. *in tract. de pignor. & hyp. in* 3. *par.* 2. *membri, nu.* 29. *cum multis ſequen.*

Tamen ibi ponit decem differentias inter pignus conuentionale & prætoriũ, vtiles, veras, & neceſſarias. Et potiſſimum ſecundum Bar. Glo. & alios *in l.* 1. *ff. de pig. act.* pignus prætoriũ, & conuentionale differunt in modo conſtituendi: ſiquidem conuentionale cõtrahitur ſolo conſenſu partium: pretorium verò tranſitione, niſi caſu, *l. cum vnus. §. fin. cum l. ſeq. ff. de bo. auth. iud. poſſ.* & Alex, *in d. l.* 1. vbi ſimiliter adiicit alterã nẽpè differentiam, ſcilicet, quòd requiritur diſcuſſio in petitorio, quæ aliàs requiritur in conuentionali hypotheca. Necnõ tradit poſtremò etiam aliam differentiam: quia creditor accipiens pignus prætoriũ liberatur in totum, licèt pignus non ſit idoneum. *l. à diuo Pio. §. ſi pignore. ff. de re iud.* ſecus verò in conuentionali. *l. creditor, qui non idoneum ff. ſi cert. pet. & l. ſi pro mutua. C. eod. tit.*

Et pignus hoc conuentionale cõſtituitur inter abſentes, cõtrahitur quoq. quibuſcunq; verbis, etiã abſq; ſcriptura. Item cõſtitui poteſt de nocte, & in multis aliis caſib. relatis, & fuſiſſimè probatis, per Neg. *in d. tract. de pig. & hyp. in* 3. *par.* 1. *mem. nu* 2. *cum aliis ſeq.* & Glo. *in l. more. ff. de feriis.* Viuius *opin* 616.

Pignus

6 Pignus etiam pro executione debet vendi poſt duos méſes, cõputandos poſt quatuor menſes qui dantur iudicatis, ad ſoluendum. *Iaſ. in l. à diuo. §. in venditione, n. 15. de re iud.* com. dicit Villal.

7 Creditor rẽ debitoris meliorem pro ſuo credito eligere non poteſt, nec pignoratam vẽdere, ſed mediocrem arbitrio boni viri, ex qua ſuum creditum conſequatur, ſecundũ communem per Bui *cõſ. 84. num. 11. lib. 3.* poſt Bar. Bald. Salic. *in l. quamdiu. C. de diſtrac. pign.* Boer. *quæſt. 46. in fi.*

8 Teſtator, qui eſt debitor nõ poteſt impedire creditoris, quominus facere poſſit executionẽ ipſe creditor in bonis ſui debitoris, & vendere rem quam vellet. *l. creditoris arbitrio. ff. de diſtract. pign. per eum textum, debitorem venditionem pignoris impedire non poſſe.* fiet tamen hoſpitale in aliis bonis teſtatoris, ſi illæ res deſignatæ captæ fuerint. Bal. *in l. rem quam. in fi. C. ſi aduer. vend. pign.* Bellac.

9 Pactum de ingrediendo & occupando rem hypothecatam propria authoritate, & ſic ad executionẽ iuris realis, id eſt ipſius pignoris & hypothecæ, adiectũ contra tertiũ ſingularẽ ſucceſſorem habentem cauſam à debitore, ſi tamen debitum erat liquidum, in ipſo inſtrumento extenditur. *l. iij.* & ibi Bar. *ver. Item dubitatur, quid de ſingulari ſucceſſore. C. de pign.* & ibi Petr. Cyn. Ray. & Bald. Spec. quoque *in tit. de pig. §. 1. ver. Item quid ſi debitor.* ubi voluit per tex. *in l. ſi Titius ff. de ſer. export.* Et pactum huiuſmodi eſt dicti iuris realis exequutiuum, & conſequutiuum, prout tradunt Bar. Bal. & magis com. Doc. *in d. l.* quamuis (vt idem Bartolus ibi inquit) antiquiores eã ſuerint in opinione, quòd pactum prædictum ius tãtùm perſonale cauſet, & conſequenter quòd ad ſingularem non tranſeat ſucceſſorem. Corn. verò *conſ. 218.* videtur in hac conſultatione. *vol. 3.* latè hanc diſcutit, & examinat quæſt. Turz.

De luitione pignoris.

TITVLVS XVI.

PActum appoſitum de non luendo pignus in perpetuum, non valet: gl. *in l. qui Romæ. in prin ff. de verb. oblig.* & eam opinionem communem eſſe aſſerit Franciſcus Aretinus *in d. l. qui Romæ. in prin. nu. 2. verſ. quia ſupra.* Vezinus.

Si vnus ex pluribus hered. part. pig. ſoluerit.

TITVLVS XVII.

REſtitutio in integrum conceſſa minori ad probandum proderit etiam maiori in negotio quod habens commune etiam poſt publicatas atteſtationes: ſecus ſi negotium eſſet ſeparatum. *l. j. C. ſi vnus ex plurib.* Soc. *conſ. 110. n. 6. vol. 4.* Item reſtituto minore ſuper vno capitulo probationis, & maior reſtituetur. Soc. *ibid. nu. 2.* Bellacomb.

De iure dominij impetrando.

TITVLVS XVIII.

DAtio rei alicuius in ſolutum cum iudicis authoritate, non poterit reuocari etiã ſi debitor pretium obtulerit. Alex. *in l. ſi finita. §. Iulian. ff. de damn. infect.* quamuis Bar. ibi contrarium voluerit, debitorem ſcilicet audiendum eſſe, ſi infra biennium debitum obtulerit creditori, *per l. fi. C. de iure dominij impetran.* quia ea lex final. procedit in pignore conuentionali, & non in pignore prætorio: quod pignus prætorium ſemel alicui adiudicatum, non reuocabitur per oblationem pretij. & hæc eſt communis opinio contra Bar. vt per Decium *conſ. 592.* Bellac.

De pact. pignorum & de l. commiſſoria in pignoribus reſcindenda.

TITVLVS XIX.

PIgnus licet ſolo conſenſu videatur remiſſum, quãdo non eſt ſecuta traditio: tamen ſi eſt ſecuta, ſolo conſenſu abſque traditione non remittitur. idem Fanus *in 6. mem. 3. nu. 75.* com. dicit. Villal.

2 Pignus liberare debitor inuito creditore poteſt, ſi aliud ęquè idoneum offerat, vt eſt Accurſij opinio *in l. Titio. ff. de pignorib.* ſic vulgò & intellecta, & magis communiter probata, quẽadmodũ apparet ex Clement. *ſing. 54.* Dec. *in l. plus cautionis. nu. 3. ff. de reg. iur.* & *in l. 2. §. mutui datio. lect. 1. ff. ſi cer. pe.* & *in l. ſi pater. C. de colla.* Neguzant. *de pig. 4. memb. 3. par. nu. 21.* Sed contrarium tamen, meo quidem iudicio, verius eſt, & forſan non minus ia receptum: nã illud probare luculenter videtur tex. *in l. ſi rẽ. § omnis. ff. de pig. act.* & tex. iuncta cõmuni interpretatione *in l. ſi mandato meo. §. 1. ff. mandat.* arguendo de fideiuſſoribus ad pignora: vt facit *l. C. in l. quo autem §. 1. ff. de conſtit. pecu.* aſſirmat autem id in terminis Are. Iaſ *limi. 11.* Rip *nu. 21.* Purpur. *nu. 101. in d. §. mutui datio.* Cag. *in d. l. plus cautionis. nu. 6.* nec gloſſę auctoritas accuratè perpenſa quidquam obiecerit. ſed hac rota de re alibi vberius. E. Suarez.

3 Pactum legis cõmiſſorię in pignoribus eſt reprobatum? quia cenſetur appoſitum in fraudem vſurarum. *Iaſo in l. qui Romæ. in prin. nu. 25. ff. de verb. obli.* quod locũ habet, quãdo illud pactum fieret incontinenti, niſi fieret ſub hac conditione, vt niſi pecunia ſolueretur intra tale tempus, quòd res pignorata vendi poſſit iuſto pretio. quòd ſi pactum illud fieret poſt cõtractũ, atq. denuo apponeretur, ſuſtineretur tale pactũ. Pan. *in c. ſignificante. de pign* Salic. *in l. fi. C. de leg. commiſſ.* & ſolũ reprobatur tale pactũ, quãdo pignus datur creditori pro ſumma data ex cauſa mutui, ſed & quando pignus datur creditori pro alio debito. *d. l. fi.* Sed in contractu emptionis non eſt reprobatum pactũ legis commiſſoriæ. *l. commiſſoria. C. de pactis inter emp. & vend.* & Alex. *conſ. 178 vol. 7.* Bellac.

4 In debito ex cauſa dotis, reprobatum eſt pactum. *l. commiſſoria.* Eſt comm. opi. contra Fulg. ſec. Alexan. *conſ. 178. viſo proceſſu. vol. 7.* M. Chærian.

De exceptionibus.

TITVLVS XX.

EXceptio eſt actionis excluſio. Defenſio autem repulſio intentionis. Couart. *in reg. poſſeſſor. de regu. iur. in 6. nu. 4.* communem dicit ex gloſſ. *in ca. 1. de lit. conteſta. in 6.* ex Soc. *in rub. de except.*

Hinc eſt, quod exceptio non excludit intentione eius, qui ſine actione experitur. *Idem* ibidẽ ex Dec. *in rubr. de excep. extra,* communem aſſerit, ex quo infertur negationem non eſſe exceptionem cùm non excludat actionem. idem *ibi nu. 4. in ver. 4. planè,* communem dicit. B. Villalob.

2 Exceptio dominij, etiam quę in promptu offertur probanda, aliter quàm per ſententiam latam in petitorio, nõ obſtat agenti poſſeſſorio retinendæ. Dicit cõmunem Aret. *in l. ſi de eo. §. fi. de acquirenda poſſeſſio.* quod dicit notand. Ripa *in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 98. eodem titulo.* Idem.

3 Exceptio, Tu es conſanguineus, ideo non potes eſſe Iudex, ſi non opponatur, valet iudicium. Iaſ. *in l. qui iuriſdictioni. nu. 6. ff. de iuriſdict. omnium iudic.* communem dicit. Idem.

4 Exceptio ſolutionis licet nõ ſit oppoſita, ſi cõſtat ex actis eſſe natam cum obligatione ante litem conteſtatam, abſoluitur reus: aliàs autem, ſi poſteà nata fuit, condẽnabitur ex prima obligatione. Ant. de Tremo. *in addit. ad Bona. in pract. exceptionum. in rubr. de impe. except. quæ contra reſ. nu. 9. in verbo, ante litem conteſtatam.* communem dicit. Villal. & Vezin.

5 Exceptio peremptoria poteſt opponi etiã poſt ſententiã, ſi agatur prima actione, & nõ actione in factum ex prima ſententia. Balb. *deciſ. 13.* communem dicit. *Idem.* & Vezin.

6 Exceptionibus omninò contrariis, reus poteſt vti, & ſe defendere. Hiero. Cagnn *in reg. nemo. nu. 3. ff. de regu. iuris.* communem dicit. Villal. & Vezinus.

7 Exceptio quę ſecũdũ ſtatutũ nõ poteſt opponi, tamẽ reſponterit detineri loco pignoris. Boer. *dec. 42. n. 15.* com. dicit. Ide.

8 Exceptio nullitatis (licet per ſtatutũ tollantur omnes exceptiones) non cenſetur ſublatæ. Cur. iun. *conſ. 119. nu 3.* communem dicit. Villalob. & Vezinus.

Nota iſtam cõmunẽ ad intell. *l. 1. & 4. titu. 8. lib. 3. ord.* & hoc quod hęc cõmunis videtur innuere. *lex 7. ti. 10. lib. 2. For. ll.* Idem.

9 Exceptio nullitatis non requirens altiorẽ indaginem, ſed quæ poteſt incontinenti probari, impedit executionem, Iaſ. *in l. ſi ſe non obtulit, §. condemnatum. nu. 5 ff. de re iudic.* communem dicit.

Concor. com *l. xxvij. tit. 2. parte tertia.* dicens, quòd excipiẽs de dominio, ſi ſtatim probat, admittitur, aliàs non.

Amplia iſtam communem ad iudicium poſſeſſorium, vbi non

non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem. Cur. iun. conſ. 108. nu. 14. com. dicit. Idem.

ADDITIO. Exceptio reſtitutionis in integrũ ſimiliter impedit executionem. Alb. & alij in cap. ſuſcitata. de in integ. reſt. quod limita, niſi ſit obtenta poſt tres conformes ſententias, iuxta terminos Cle. prima. de re iud. Limita ſecundò niſi calũnioſè petatur. Lap. alleg. 53. an oporteat, nu. 8. vt de his M. Antonius Pard. in tract. de temp. vti. & contin. in c. 5. nu. 2.

10 Exceptio nõ infert inictionis aduerſæ probationẽ. vt cõmune interpretũ dogma affirmãt. Iaſ. in l. Iulianus verũ debito rẽ. ff. de cond. indeb. An. Gomez. de delict. cap. 12. nu. 16.

11 Exceptio dilatoria ante litis cõteſtationẽ proponi debet cõmune ait Præpoſ. in c. ſi quis. 3. quæſt. 6. & cùm in prima cauſæ tractatione (inſtantia appellat interpretes) oppoſita non eſt, nõ poteſt in ſecũda opponi, vt recepta effatur An. de Tre. in additio. ad Bonacur. in pract. except. in rub. de imped. & excep. qua citra reſt. n. 9. Villal. in ſua collect. & Vezi. in ſuo erario. Idẽ.

12 Exceptio litẽ petimens etiã poſt ſentẽtiã opponi poteſt, ſi prima actione agatur, nõ verò actione in factũ ex prima ſententia, vt frequenter placitum enunciat Balb. dec. 13. Idem.

13 In quacunq. generali excluſiune exceptionũ, facta per ſtatutũ, nunquã excluditur officiũ iudicis, niſi excluderetur omnis exceptio & defenſio. Eſt vera, & cõmunis opinio ſecundũ Iaſ. cõſ. 7. adeò copioſè. n. 5. vol. 1. ver. & per iſtud. M. Chærian.

14 Exceptio nullitatis ex capite incõpetentiæ procedentis, nũquã cenſetur excluſa, etiã ſi præcludatur via opponendi cõtrà ſentẽtiã. gl. eſt cõmunis approb. in cle. 1. de ſeq. poſ. & fruct. in fi. ſecũdũ Cor. in conſ. 2. viſa. verſ. 3. nõ videtur. vol. 2. Idem.

15 Exceptio dilatoria non oppoſita ante litem conteſtatam, in prima inſtantiã, non poteſt opponi nec in ſecunda. Iaſ. in l. ita demum. nu. 7. de procu. com. dicit.

Nota iſtã cõmunem cum ſequenti ad intel. l. 2. ti. 6. lib. 3. ord. & ad c. 8. l. 42. in prag. & l. 2. tit. 8. in lib. ord. & l. 1. ti. 4. lib. 3. ord.

16 Fallit primò, niſi opponatur exceptio cõtra procuratorẽ: vt putà quòd ſit monachus: quia poteſt opponi, etiã poſt litẽ conteſtatã. An. de Trem. in additi. de Bona. in pract. except. in rub. de impe. & excep. qua contra reſ. nu. 9. verſ. 6. fallit com. dicit.

Fallit ſecundò, ſi exceptio dilatoria nõ erat orta reo ignorante, vel ex errore non propoſuit, quia nõ poteſt opponere poſtea. Iaſ. in l. error. nu. 19. de iuris & facti ignoran. communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

Poteſt quis petere declarari exceptionem ſibi competere. Lud. Rom. conſ. 90. circa fi. Ang. Inſt. de excep. in rubr. in 15. col. & in 22. col. vbi no. loquitur. Vezin.

27 Peruerſio ordinis exceptionis corã ordinario non vitiat proceſſum: ſecus coram delegato. Ang. in d. rub. in 21. col. Idem.

18 Exceptio reijcitur, ſi iudex ad vlteriora procedat. Fel. in c. ex parte. in 3. col. de teſti. & in c. ſuborta. col. 3. de re iud. Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 329. aliàs 327. in fi. Pan. in 1. parte conſ. 14. Alc. vol. 2. conſ. 37. in 4. col. Phi. in ca. ſi duobus. in 8. col. de appel. & in c. ex parte. in 5. not. ced. tit. Iaſ. in l. 2. fi. 11. col. ff. ſi quis in ius voc. & in col. ſeq. Alex. in 1. vol. conſ. 53. in fi. Cor. conſ. 159. verſ. Nec etiã ob. & in 4. vol. conſ. 85. ver. nam quando oppon. Marſ. in l. ſi quis. in 17. col. de quo Alex. in l. ſi finita. §. Iul. in 13. col. de dam. infect. Lud. Ro. conſ. 220. in 3. col.

Et tunc eſt appellãdum, vt dict. iuribus: & cauſa grauaminis eſt proban, niſi fuerit oblata probatio, & per iudicẽ à quo fuerit reiecta. cap. interpoſita vbi Phi. in 1. & 2. col. de appel.

Limita niſi eſſet inhabilitas iuris naturalis: quia per proceſſum ad vlteriora non videtur reiecta. Marſ. vbi ſuprà.

Limita etiã in excep. iuriſd. quia non reiicitur per proceſſum ad vlteriora. Marſ. vbi ſuprà in 18. col.

Contrarium tenet Ang. in conſ. 217. ver. quintò prob.

Item limita quando ſuper excep. reperitur replicatum & cognitum: aliàs non reijcitur exceptio. ita Lud. Ro. conſ. 241. in 2. col. ver. vlt. ſi dicatur. Idem.

19. Exceptio litis finitæ impedit lit. conteſtationẽ l. elegãter. §. ſi quis poſt. ff. de cõd. indeb. c. 1. de lit. cont. in 6. Bar. in l. poſtquã litis. in fi. com. C. de pact. aliquid per Alex. in l. 4. §. condemnatum. in fi. 4. col. ff. de re iu. Bar. & Iaſ. in l. fratris. C. de tran. Bar. in l. ſeruus. C. de his qui ad eccl. cõfug. vbi dicit quòd iuſta excep. impedit litẽ cõteſtari. addo tex. & ibi Fel. in c. ſicut. de re iud. Pan. in 2. parte, conſ. 60. Alex. in 5. vol. cõſ. 40. ibi, 3. præſuppono. Idem.

20 Exceptio trãſactionis eſt litis finitæ l. fratris. & ibi doct. maximè Iaſ. C. de tranſact. Alex. in d. conſ. 40.

Idem in exceptione præſcrip. ſi offeratur probatio incõtinenti. Alex. in 2. vol. conſ. 213. vide in materia Phi. in cap. 1. in 3. col. de lit. conte. in 6. Ang. conſ. 161. Idem.

21 Exceptio rei iudicatæ eſt litis finitę. Amplè Soc. in 2. par. conſ. 264. in 8. col. cum ſeq. Dec. conſ. 96. vbi dicit, quòd vbicunque tria cõcurrunt in ſecundo iud. quæ cõcurrerunt in primo, ſemper obl. excep. rei iud. primum, quòd idem petat. ſecũdũ quòd eadem ſit cauſa petendi. tertiò eadem cõditio perſonar. l. cum quæritur. cum duabus ſequẽtibus. ff. de excep. rei iud. & de iſta excep. Ang. in §. item ſi in 20. col. & ſeq. Inſt. de excep. Idem.

22 Exceptio periurij eſt litis finitę. Iaſ. in l. ſi quis maior. in 6. col. C. de tranſact. al. Ant. de Butr. in c. dilecti. in 3. col. de except. & dicit eſſe no. quia incognitum. idem vult ipſe Iaſ. in l. aut prætor. la ſecunda. in prin. 2. col. ff. de iu. iur. nam periurus ab agendo repellitur. Iaſ. in l. ſi duo. §. fi. in 1. col. eo. tit. Idem.

23 Exceptio periurij impedit lit. ingreſſũ. Soc. qui multa al. in 1. parte conſ. 38. in pen. col. Cur. iun. conſ. 17. in 3. col. Idem.

24. Exceptio tranſactionis impedit litis ingreſſum. doct. maximè Iaſ. per illum tex. in d. l. fratris. C. de tranſact. Idem.

25 Exceptio rei iudicatę non ob. ſi ſententia eſt nulla. Soc. in 2. parte conſ. 255. in 1. col. al. l. 4. §. condemnatum. cum ibi no. ff. de re iur. addo Alex. in 4. vol. conſ. 42. Idem.

26 An exceptio rei iudicatę in iud. ſummario obſtet in ord. Bar. in l. 3. in pen. col. verſ. nunc videndum. C. quando prouocare nõ eſt neceſſe. tenet quòd non.

Quod limita procedere quando non fuit plenè cognitum, aliàs ſecus. ita vult Iac. Butr. in l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter. ff. ex quib. cau. maior. refert Soc. in d. conſ. 255. vbi etiam al. Butr. in c. cauſam quæ. el 1. & in c. veniens. el 2. de teſti. & Bal. in l. iudex. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iu. & Alex. in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. in 1. charta. ff. de re iu. & Pan. in conſ. 51.

Sublimita, quia ad hoc vt ſententia lata in ſummario præiudicet in ord. non ſuffic. quòd ſit plenè cognitũ, niſi ſit ſolenniter cognitum. ita Soc. in d. conſ. 255. in 3. col. al. Ant. de Butr. in loc. præal. & Alex. in d. §. ſi ſuper rebus. Idem.

27 Exceptio rei iudicatę nõ obl. agenti ex noua cauſa. Fede. conſ. 71. Soc. in l. Modeſtinus. ff. de excep. & in 1. parte conſ. 18. in vlt. col. vbi ſubtiliter multa al. Alex. in 2. vol. cõſ. 4. in 3 col. Aug. in §. item ſi. in 21. col. Inſtit. de excep.

Faciunt quæ vult Alex. in l. de pupillo. §. ſi is cui. in 1. col. de oper. no. nunc. & per Imu. con. 130. circa fi. Idem.

28 Exceptio litis finitæ impedit lit. conteſtationem. l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de cod. indeb. c. 1. de lit. conte. in 6. Bar. in l. poſtquam. in fi. C. de pac. aliquid per Alex. in l. 4. §. condemnatum in fin. 4. col. ff. de re iud. & eſt tex. in c. ſicut. & ibi Felyn. de re iud. Pan. in 2. part. conſ. 60. Idem.

Adde quòd vbi poni. excep. impediens lit. ingreſſum, non eſt reſpõdendum interrogatoriis. Fel. no. in c. excep. in fi. 12. col. de excep. fac. pulchrum conſ. Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 143. & Lud. Rom. conſ. 249.

Et vltra præmiſſa, quæ dican. except. Impedientes lit. ingreſſum, vide Alex. in l. vir bonus. ff. iud. ſol. Phi. in cap. 1. in 7. col. & ſeq. de lit. conte. in 6. Angel. in §. æque. in 4. & 5. colum. Inſtitu. de excep. Idem.

29 Omnis excep. per quam concluditur agẽti non cõpetere actionem ipſo iure, impedit lit. ingreſſum. Paul. de Caſtr. in d. conſi. 143. & conſi. 191. in fi. Iaſ. in l. aut prætor. l. 2. ff. de iu. iur.

Actionem non dabo, impedit lit. ingreſſum. Paul. de Caſtr. in d. conſi. 143.

30 Exceptio pacti de non petẽ. impedit lit. ingreſſum. Barb. vol. 1. conſi. 63. in 14. col. vide latè per Phil. in cap. 1. maximè in 2. col. de lit. conte. in 6. Idem.

31 exceptio quod quis potuit licitè occidi, opponitur ad proceſſum, & eum impedit. Bart. in l. ſi ſeruus. C. de his qui ad eccl. confu. & ibi Alex. in add. vbi al. no. per eum in l. vbi pactum. C. de tranſ. & in d. l. vbi pactum. adduc. multa in contrarium. Idem.

32 Quæ dican. exceptio quæ habent impedire lit. ingreſſum, & tamen nõ ſunt lit. finitæ. dic primò quòd except. præſcript. ita not. Bart. in l. fi. ff. pro ſuo. Alexand. in 2. vol. conſi. 213. Soc. in 1. parte, conſ. 38. in pen. col. & in 2. parte, conſil. 203. in fi. Cæp. cõſ. 71.

Et de except. præſcript. vide Alexan. in l. vir bonus, iud. ſol.

Secundò except. pact. de non adeundo iudicem. ita Bald. in l. poſt quam litis. C. de pact. per l. 3. ff. de cond. ob cauſam.

Tertiò, except. renuntiationis lit. d. l. poſt quã lit. & ibi Bar. & doct.

Quartò, except. præiudicialis, & omnis except. notoria, ſecundum Io. And. in nouel. in cap. 1. de lit. conte. in 6,

Quintò,

Quintò, iſta excep. quę in de euic. tenet actio, &c. aat. in l. & ſi inſtrumenta. C. de de inſtr. & in. ba. ſi. lib. x. de qno tamen vide Alex. in l. vendicantem. ff. de euic. vbi dicit quod non poterit o ppom poſt ſententiam.

Aduerte tamē io practica, qnia eſt magna vis in modo opponendi iſta excep. li. finitę. & alias quæ non ſunt li. finitæ, & tamen habent impedire li. conte. quia ſi opponuntur ante litem conte. ad proceſſum, tunc bene habent impedire li. cōte. ſecus ſi opponerētur ad merita cauſæ. & ideo ſis cautus quādo opponis tales excep. ad finem impediendi li. conte. vt non petas in ſedula reū abſolui à peti. quia hoc modo demōſtrares oppoſitam fuiſſe excep. ad merita, nō autem ad proceſsū. qnod patet, quia non poteſt ferri abſol. à peti. non facta lit. conte. vt ex. de lit. cont. per totū. & ita vult Iaſ. in d. l. at prætor. la 2. col. 2. de in. iur. al. aar. in l. cùm quæreba. ff. iud. ſol. & alia multa.

Et ſubdit ex mente Spe. in tit. de excep. §. dicto. verſ. rurſus no. eſt circa fi. quòd iſtis caſious reus in reſponſione libelli debet dicere, non teneor, quia babeo talem excep. ſed ſi diceret, nolo reſpoude. libello, quia habeo talem excep. deberet ſuccūbere. quod confirmat ipſe Iaſ. pulchris mediis, vide per eū & per Ang. in §. aquè in 8. col. Inſt. de excep. Idem.

53 Quid autem in dubio, an tales excep. videan. oppoſitæ ad proceſſum, an verò ad merita? Bal. eſt ſibi contrarius. na in l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de cond. indeb. dicit quòd. intelligitur ad merita: quia iſta eſt earum natura.

In l. autem at prætor la 2. ff. de in. iur. tenet contrarium. & iſta videtur verior: quia in dubio debet fieri interpre. in caſu in quo excep. ſit mag. fauorabil. reo. l. ſi quis intentione ambigua. ff. de iudic. Idem.

34 Excommunicatio opponi poteſt etiam ſi quis iuraſſet non oppone. Phi. in c. 1. in 2. col. de excep. in 6. Idem.

35 Exceptio ineptitudinis libelli poteſt quādocūq; opponi, & reddit proceſſum retro nullū. Alex. in l. ſi patronus. ff de in. iur. poſt Bal. & Ang. ibi per illū text. bene fac. ſecundū cum l. j. §. 1. ff. ſi menſ. fal. mo. dix. quā ad hoc al. cy. in l vnica, circ. prin. C. vt quæ deſ. & dicit Ioelius probari in l. libellorū. §. quod ſi libelli, ff de accu. & eſt tex. expreſſus in c. cū dilectis. de emp. & vēd. vbi probatur q poteſt opponi etiā lata ſententia. Patet, quia ineptitudo libelli reddit ſententiā nullā. vt eſt tex. valde no. iuncta gl. Inſt. de ob. i. generali. no. Bal. in l. actori. in fi. C. de in. iur. & in l. exceptione. C. de proba. & in aliis loc. al. per Alex. vbi ſuprà, addo Ang. conſ. 167. Lud. a o. conſ. 69. aarb. vol. 2. cōſ. 88. in 10. co. Fel. in c. examinata. in 7. col. de iud. in c. tenor. in 1. col. de re iu. la. in d. l. j. in 3. col. de iu. & fac. ign. in §. 1. col. 29. Inſti. de act. in l. j. in 2. col. ff. de off. Aſſe & in d. l. ſi patronus. & in l. eleganter. §. 1. col. 3. ff. de cond. indeb. Bellac.

36 Exceptiones perſonales fideiuſſoribus, & mādatoribus etiam inuito domino competunt, l. & heredi, §. vlt. ff. de pact. l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog.

Fallit in 5. caſi. vt per Vigel. in commento 7. anni in lib. xlviij. ff. cap. 2. quæſt. 7. reg. 4. fol. 11.

Fallit vt per Cremo. nu. 22.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 131.

Fallit in 5. caſi. vt per Iaſ. & gloſ. in d. § fi. Soc. tamē in l. exceptiones, ff. de exceptio. facit regulam, quòd exceptio perſonalis nō prodeſt fideiuſſori, & limitat in d. l. in 2. caſi. n. 1. Do. à Fin.

37 Exceptio ne fiat præiudicium, limitatur in 6. caſib. per Soc. in l. ſi poſt, ff. de except. nu. 5. Don. à Fina.

38 Exceptio acquiritur reo actore renuntiante liti, l. poſtquam liti, C. de pact.

Fallit vt colligitur ex diſtinctione quā facit So. in d. l. prohibitus agere, non cenſetur prohibitus excipere. l. libertus, ff. de in ius vocando.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. in d. l. nu. 4.

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in d. l. vbi lex. vel ſtatutū denegat actionem non dari alicui, intelligitur ope exceptionis non ipſo iure, no. doct. in l. explicito §. ſublata, ff. ad Trebel.

Fallit in 9. caſib. vt per Rip. in d. l. n. 1. Don. à Fina.

39 Iudex poteſt reijcere calūnioſas exceptiones, non ſolùm ſi cōſtat de calūnia, ſed etiā ſi vehemēter ſuſpicatur eas opponi cauſa morādæ litis, l. iiij. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. inf.

Fallit in 4. caſib. vt per Rip. in d. l. nu. 53. Don. à Fina.

40 Exceptio firmat regulam, cap. quoniam frequenter, vt lite non conteſtata.

Fallit vt per Mant. ſing. 677.

Fallit in 3. caſi. vt per Fel. in d. c. n. 1. Don. à Fina.

41 Poſt concluſionem in cauſa non poteſt opponi exceptio iuris nouiter cogniti.

Fallit in multis caſi. vt per Felyn. in cap. paſtoralis, col 2. de except. num. 22. Don. à Fina.

42 Excipiens non fatetur, not. Doctor. in cap. cum venerabilis, de exceptio.

Fallit in 7. caſib. vt per Felyn. in d. cap. num. 10.

Fallit in 3. caſib. ſecūdum Alex. in l. decem ſtipulatus, ff. de verb. obli. num. 27. Don. à Fina.

43 Proponens exceptionem dilatoriam, videtur in iudicem conſentire, cap. inter monaſterium. de re iudic.

Fallit in 8. caſib. vt per Felyn. in d. cap. num. 7. Don. à Fina.

44 Exceptio, tua non intereſt, debet opponi ante litem conteſtatam. fallit in 2. caſib. ſecundum Felyn. in cap. ſuper his. de accu. num. 12. Don a Fina.

45 Agenti actione reali, putà rei vendicatione, poteſt opponi exceptio, tu non es dominus.

Fallit in 3. caſi. ſecūdū Ale. in l. ſi alienā, ff ſolut. matr. Dō. à Fina.

46 Si ſtatutū tollit exceptiones, & defenſiones, valet. Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſtit. & iur. Lud. in l. vt vim. ff. de iuſti. & iure.

Fallit vt per Marſ. in praxi crimin. in vltima quæſtio. num. 34. & ſeq. Don. à Fina.

47 Exceptioni ſimulationis renuntiari non poteſt: hanc cōcluſionem ponit Crot. in l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. num. 27. ver. ſecunda ſit concluſio. vbi limitat. Don. a Fina.

48 Stante ſtatuto, quòd contra inſtrumentum factū manu publici notarij, non poſſit opponi aliqua exceptio: tamē ſi eſt inſtrumentum dotis, poteſt opponi quòd matrimonium non eſt ſecutum. hanc opinionem cum 2. limitationibus ponit Iaſ. in l. iurem quia, ff. de pact. num. 8. Don. à Fina.

49 Exceptio rei iudicatæ regulariter competit. l. 3. ff. de excep. fallit in 17. caſib. vt per Vigel. in commen. 2. anni. cap. 19 fol. 280.

Fallit & fallentia ſublimitat in 8. caſib. ab eod. in commento 7. anni. cap. 17. fol. 136. Don. à Fina.

50 Exceptio domini non diſcuſſi, neque exceptio, dolo facis, obſtat agenti poſſeſſorio retinendę, ſicut nec agenti poſſeſſorio recuperandæ, etiam quod offerat incontinenti ſe probaturum. fallit in 5. caſib. vt per Io. Bolo. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff de acq poſ. nu 119. Idem.

51 Cui competit actio, eidem exceptio quoque eſt danda. l. cui damus. ff. de regul iu.

Fallit vt per Vigel. in cōmen. 7. anni lib. xlviij. ff. c. 2. q. 7. reg. 1. fol. 10. vide Cur. iun. in l. creditori. C. de pact. nu. 12. Idem.

52 Exceptio quod metus cauſa regulariter datur. l. j. & per totum tit. ff. de eo quod metus cauſa.

Fallit in 27. caſib. vt per Vigel in cōmento 7. anni. in lib. xlix. c. in cauſa 14. fol. 191. Don. à Fina.

53 Exceptio quod metus cauſa ei datur ad quē res peruenit.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. vbi ſupra cap. 2. quæſt. 5. reg. 2. fol. 199. Idem.

54 Super exceptione negatiua quis non poteſt ſe fundare, cap. ex eo. de reg. iu. in 6.

Ampliatur & limitatur per Horma. Dec. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. poſſ. nu. 18. Idem.

55 Si cauſa quę in iudiciū deducitur antequam in iudicium deducta fuerit, ſiue prius iudiciū finitū ſit nō ſit finitum rurſus, agenti exceptio rei iudicatæ in primo caſu vel in altero caſu rei iuditium deductæ obſtabit. l. iij. ff. de excep. rei iudic.

Fallit in multis caſib. vt per Vigel. in commento 7. anni. c. 19. fol. 125. Idem.

56 In alia re quàm de qua in priori iudicio actum eſt, exceptio rei iudicatæ, & in iudiciū deductę non obeſt. l. xij ff. de excep. rei iu. fallit in 5. caſib. vt per Vigel. vbi ſuprà cap. 17. reg. 3. fol. 144. & vide quæ not. in d. l. Idem.

57 Exceptio dominij ſpoliato agenti interdicto recuperādæ poſſeſſionis obiici non poteſt, l. ſi quis à ſe fundum. C. ad Iuliā.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 123. fallit in 6. caſib. ſecūdùm Ale. in l. naturaliter, §. nihil cōmune. ff. de acq. poſ. n. 15 Don. à Fina.

58 Exceptio quæ iſtis qui contraherent obſtat, & ſucceſſoribus eorum obſtabit.

Fallit vt per Vigel. in commento 6 anni. in 7. part. lib. xlviij. ff. cap. 1. quæſt. 8. fol. 12. Don. à Fina.

59 Doli exceptio perpetua eſt, cui nulla temporis præſcriptio obſtat. l. 5. §. ſi. de doli mali except.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commento 7. anni. in 7. part. lib. xlviij. ff. cap. 1. quæſt. 10. fol. 1.

Fallit in 5. caſibus vt per Felyn. in cap. ſi autem. de reſcriptis. Don. à Fina.

60 Dol-

60 Doli exceptio cõpetit ſi quis id petit quod reſtituturus eſt, vel ſi quis contra voluntatem defuncti quid petat. *l. 8. ff. de dol. mali except. l. 5. §. præterea ſciendum ff. eo.*

Fallit in 6. caſib. vt per Vigel. *in commento 7. anni. in lib.* xlviij. *ff. cap. 2. quæſt. 2 fol.* 15. Don. à Fina.

61 Doli exceptio illi tantum obſtat qui dolum admiſit. *l. 2. §. 1. ff. de doli mali excep.*

Fallit in 8. caſib. vt per Vigel. *in commento 7. anni. lib.* xlviij. *ff. cap. 2. quæſt. 4. reg. j fol.* 17. Don. à Fina.

62 Aduerſus aliũ quã qui priori iudicio egit, exceptio rei iudicatæ & in iudicium deductæ nõ datur. *l. ſæpe. de re iud.* fallit in 10. caſ. vt per Vigel. *in commento 2. anni. c. 19. fol.* 280. *in prima excep.* fallit vt per eandẽ in 5. caſib. *in cõmento 7. anni. c. 17. reg. 2. fol.* 140. fallit vt no. *in l. j. res inter alios acta.* Don. à Fina.

63 Exceptio dominij quãdo agitur interdicto retinẽdę, vel adipiſcendę poſſeſſionis, obiici poteſt, *l. naturaliter. §. nihil cõ. ff. de acq. poſ. l. ſi de vi. ff. de iud.* fallit vt per Soc. *reg.* 124. Don. à Fina.

64 Exceptio ſpoliationis in qualibet cauſa opponi poteſt, *ca. ſ. extra de ord. cog. cap. frequens. de reſt. ſpol. in 6.* fallit in 8. caſibus vt per Soc. *reg.* 125. Idem.

65 Exceptio in actis redigenda eſt, licet quis non neceſſitetur. Hoſtienſ. *in cap. quoniam contra, de probat.*

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. *reg.* 128. Don. à Fina.

66 Exceptio legitima ſi contra teſtẽ opponatur, licet per iudicem ſtatim recipienda ſit, tamen eius probatio in tempus diſputationis differenda eſt, *cap. ex parte*, & ibi gl. *de teſt. in auth. ſi dicatur*, C. *de teſt.*

Fallit in 8. caſib. vt per Soc. *reg.* 129. Don. à Fina.

67 Exceptionibus à ſtatuto ſublatis intelligitur non ſolũ de de friuolis, ſed etiam de legitimis. *I*mo. & Anto. & *d. cap. ex parte. de offi. deleg.*

Fallit in 24. caſib. vt per Fel. *in d. cap. col.* 3. Don. à Fina.

68 Perpetua ſunt ad excipiendum quæ ſunt temporalia ad agendum, *cap. purè, §. ſi. de reſt.*

Fallit in 5. caſib. vt per Felyn. *in cap. ſi. §. is autem. de reſ.* Don. à Fina.

69 Exceptio perẽptoria nõ poteſt opponi cõtra executorẽ poſt ſententiã quę tranſiuit in rẽ iudicatã, *cap. ſtul. cùm olim, de priuil. l. ſi maritus, §. præſcriptione. de adulte.*

Fallit in 9. caſib. vt per Spe. *in tit. de except. nu. 3.* videas Petr. Duen. *reg.* 262. Idem.

70 Exceptio falſi procuratoris ſemper opponi poteſt, *l. licet. C. de procu.*

Fallit in 4. caſib. quos not. Petr. Duen. *reg.* 264. & ſi poſt litẽ cõteſtatã opponatur, incumbit onus probandi opponenti, & non neganti. fallit vt no. Franc. Turza. *concluſ.* 92. Don. à Fina.

71 Exceptio ex pacto nudo de iure ciuili oritur. *l. iuriſgẽtiũ, §. ſed cũ nulla, ff. de pact. l. j. §. id quod natura, ff. de cond. ad. l. Fal.*

Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 7. à Petr. Duen. *reg.* 265. Don. à Fina.

72 Exceptio taciti pacti de non petendo inducitur ex receptione partis debiti facta ab vno ex pluribus inſolidum obligatis. *l. ſi creditores*, C. *de pact.*

Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 10. à Purp. *in d. l. ſi creditores. n. 1.* Ampliatur in 7. caſib. & limitatur in 5. à Petr. Stell. *in diſp.* quã fecit. *ad l. ſi creditores, concl.* 1. Donatus à Fina.

73 Exceptio inuentarij non confecti impedit litem conteſtari, *l. ſi §. donec, C. de iure delib.*

Fallit in 5. caſib. vt per Pet. Duen. *reg.* 267. fallit in 3. caſib, vt per Viuiũ *in ſuas concluſ. in ver. exceptio oppoſita.* Don. à Fina.

74 Non videtur cœpiſſe qui per exceptionem remouetur à petitione. *l. nihil intereſt. & l. ſi quis obligatione. § non poteſt. ff. de reg. iu.*

Fallit in 2. caſib. vt per Dec. *in l. non videtur cœpiſſe, ff. de reg. iur.* Idem.

75 Nemo prohibetur pluribus defenſionibus, vel exceptionibus vti. *l. nemo ex his. ff. de reg. iu.*

Fallit. in 3. caſib. vt per Dec. *in d. l.* videas Dynũ *in cap. nullus pluribus. de reg. iu.* Don. à Fina.

76 Cui denegatur actio, ei non denegat exceptio. *l. libertus. ff. de in ius vo.* vbi Riminal. limitat in 3. caſib. *nu.* a.

77 Exceptio impeditiua proceſſus ſi requirat altiorẽ indaginem debet reſeruari & non impedire proceſſum. fallit in 2. caſibus. vt per Rimin. *in l. ait prætor. num.* 17. *ff. de iure iurando.* Don. à Fina.

78 Exceptio, dolo facis petere quod es reſtituturus, in poſſeſſorijs habet locum. fallit in 6 caſib. vt per Corn. *in l. quamuis. cap. de edicto diui Adr. num.* 4.

Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 5. à Iaſ. *d. l. qui pecuniã, nu. j.* fallit in 7. caſib. vt per Fel. *in c. ſi cautio nu. 45. de fide inſtru.* Ampliatur in 12. caſib. & limitatur in 10. à Pet. Duen. *reg.* 260. & renuntiatio exceptionis non numeratæ pecuniæ factæ tẽpore confeſſionis, non valet: hanc eſſe communem opinionẽ atteſtatur Franc. Turza. *concluſ.* 76.

Fallit vt not. Lud. Bolog. *in rub. ff. ſi certum petatur. num. 51. & ſeq.* Don. à Fina.

79 Exceptio dilatoria, vel peremptoria debet opponi ante litem conteſtatam, poſtea verò opponi non poteſt. *l. ita demum. C. de procu.*

Ampliatur in multis caſib. & limitatur in 15. per Iaſ. *in d. l. ita demum, nu.* 1. limita primam partem regulæ, ſecundam verò *in* 13. per Fel. *in cap. exceptionem, ff. de except. col.* 3.

Fallit vt per Petr. Duen. *reg.* 263.

Fallit vt per Soc. *reg.* 126.

Fallit vt per Bened. Capr. *in ſuo tract. reg.* 57.

Fallit in 10. caſib. at per Soc. *reg. 42. in add.* Fel. verò facit cõtrariam regulam, & eam limitat in 5. caſib. *in cap. inſinuata, de offi. deleg. num.* 7.

Fallit in 9. caſib. vt per Alex. *in d. l. ita demũ, n. 4. & ſequent. C. de proc.* & ſi iſta exceptio non eſt oppoſita ante litẽ cõteſtatam in prima inſtantia, nõ poteſt opponi nec in ſecunda. fallit vt per Baptiſt. à Villal. *cõcluſio* 103. *in litera E.* Don. à Fina.

80 Exceptio, tu non es procurator, poteſt per aduerſarium quandocunque opponi, & quandocunque oppoſita, reddit iudicium retro nullum, & repellit procuratorem à procuratione iudicij, *l. licet. C. de procur.*

Fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. licet, nu.* 8. & ſi vis videre an & quando exceptiones procuratoriæ ſint opponendæ, videas Bart. diſtinguentem *in l. Pomponius, §. ratihabitionis, ff. de proc.* Don. à Fina.

81 Contra exceptionem lucroſam damni replicatio admittenda eſt, *gl. ſi. in c. dilectis. de except.*

Fallit in 3. caſib. quos no. ibi Fel. *col.* 2. Don. à Fina.

82 Exceptio omnis peremptoria nõ venit ad impugnandam ſententiam, ſed ad moderandam, *l. Nesennius, ff. de re iud. l. ſi fideiuſſor, ff. de fideiuſ.*

Fallit in 5. caſib. quos not. Iaſo. *in l. j. C. de iuris & fact. igno. col.* 4. ante litẽ cõteſtatã ad impediẽdũ, nec proponi, nec probari poteſt. fallit in 4. caſib. vt per Socin. *reg.* 127. Don. à Fina.

83 Exceptio incompetentiæ fori ſemper poteſt opponi etiã ſi dicatur, quòd non poſſit agi de nullitate. Abb. *in cap. ex parte. el ſecundò. de offic. delegat.* Felyn. *in cap. paſtoralis. de exceptio.* Iaſon. *in l. hac conſultiſſima*, C. *de teſta.* Marſ. *ſing.* 10.

Ampliatur in 2. caſib. ſecundum Felyn. *in rubr. de foro compet. & in d. cap. paſtoralis*, & in vtroque loco limitat in 4. caſib. Don. à Fina.

84 Exceptio quæ ſuperuenit poſt litem conteſtatam poteſt opponi poſt. & idem operatur, ac ſi fuiſſet oppoſita ante litẽ conteſtatam, *cap. inſinuante, de off. deleg.*

Fallit in 5. caſib. vt per Felyn. *in d. cap. col.* 3. Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 3. à Iaſo. *in l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de cond. indeb. num.* 4. fallit in 3. caſib. vt per Socin. *reg. 41. in add.* Don. à Fina.

85 Exceptio quod metus cauſa aduerſus hæredes nõ datur. fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in commento 7. anni. lib.* xlix *ff. c. 2. quæſt. 5. reg. 3 fol.* 199. Don. à Fina.

Annalis eſt actio & exceptio quod metus cauſa. *l. 4. C. de his quæ vi.* fallit vt per Vigel. *vbi ſupr. quæſt.* 7. Idem.

86 Exceptio nullitatis quæ poteſt incontinenti probari, ſed per probationes extrinſecus impedit executionem iudicati, quia executio ſententiæ requirit ſummariam cognitionem, *l. à diuo Pio. §. ſi ſuper, ff. de re iud.*

Fallit in 3. caſib. quos not. Iaſ. *in l. ſi ſe non obtulit, §. condemnatum, ff. de re iud. nu.* 9. ſed exceptio nullitatis contra tres ſententias conformes latas opponi non poteſt. fallit in 3. caſib. ſecundum Soc. *reg.* 121. Don. à Fina.

87 Exceptio nullitatis requirens altiorem, & prolixiorem indaginem, nõ impedit executionem iudicati, alioqui eluſoria eſſet illa ſententia, *l. ſi prætor. in princ. ff. de iud.*

Fallit in 3. caſib. ſecundũ Iaſ. *in l. ſi ſe non obtulit, §. condemnatum. ff. de re iud. num.* 18. fallit in 12. caſib. ſecundum Socin. *reg.* 122.

reg.122. Ampliatur & limitatur vt per Rip. *in d. §. condemnatũ, num.10.* Idem.

88 Exceptiones in totũ periment̃es, ius agẽtis poſſunt opponi, nõ ſolũ ante litẽ cõteſtatã, ſed etiã poſt vſque ad ſententiã. Fallit in multis exceptionibus quæ poſſunt opponi poſt ſententiã, quos notat Maranta *in Spec. aureo*, & habetur *in l. j. C. de iur. & fac. igno.* Spec. *in tit. de excep.* Abb. & Fely. *in c. j. extra de excep.* Don. à Fina.

89 Exceptionem loci non tuti proponere non poteſt, qui mandatum non habet. Bart. *in l. pen. §. ad crimen, ff. de publ. iud.*

Contrariam opinionem multi tenent, vt refert Port. *lib. j. ſuarum concluſ. reg. 4.* vbi limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

90 Exceptiones generaliter tollũtur cõcluſis quibuſdã per ſtatutũ. Bart. *in l. j. §. ſi quod vi, aut clam. glo. in c. ex parte tua, de off. deleg.*

Fallit in 3. caſib. vt per aened. Capra *in ſuo tract. reg. 51. nu. 18.* vbi de hoc pleniſſime videas. Don. à Fina.

91 Excep. oppoſita cõtra partem libelli, nõ ſuſpendit aliam partem. ita Bal. *in l. ſi non tranſact. C. de iu. & fac. igno.* Vezinus.

92 Exceptio compenſationis poteſt opponi in executione. Iaſ. *in l. j. in 4. col. C. de iu. & fac. ignor.* Idem.

93 Excep. tua nõ intereſt, an impediat lit. ingreſſũ, vide Alex. remiſſiuè, *in l. poſthum⁹. ff. de inof. te. sex.* & Ale. *in l. apud Iul. §. ſi de teſtamento. ff. ad Treb.* vbi dicitur, neminem eſſe audiendum niſi ſua interſit. pro quo fac. *l. j ff. de app. reci. & c. cum inter. §. ſeniorem de elect. & l. ſi patrem § qui fideus.* vbi etiam Alex. *ff. ad Treb.* de quo etiam per Fel. *in c. ſuper his in 9. col. de accu. & in c. ex parte. in 2. col. de teſti.* & per Iaſ. *in l. ij. §. item ſi in facto. in 5. col. de verb. ob.* Cot. *in 4. vol. conſ. 72. in fin.*

Et de iſta excep. habetur *in l. poſthumus. § ſi quis ex his.* & ibi Ang. *ff. de inof. te. & in l. cum quæreba.* & ibi Bar. Imo. & Paul. de caſt. *ff. iud. ſol.* Vezinus.

94 Excep. tibi ius non competit, impedit litem conteſtat. Alex. *in l. mater. ff. de inof. teſtam.*

An autẽ agenti rei vendicatione poſſit per habentem cauſam ab eo opponi, tu non es dominus. vide Alex. poſt *Bar. in l. ſi alienam. circa prin. & in 2. col. ff. ſol. mat.* Idem.

95 Excep. quo ad te liberas ędes habeo. de hac except. vide Bar. *in l. indebiti. §. ſed & ſi nummus. ff. de cond. indeb.* de qua etiam not. *in l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſer. vend.* Idem.

96 Excep. de iure tertij nõ admitti. *Bal.* no. *in l. cũ ſeruũ. C. de ſeruis fug. al. l. loci corpus. §. cõpetit. ff. ſi ſer. vend.* & alia multa addo Paul. de caſt. *in 2. vol. conſ. 17. in pe. col. & cõſ. 166.* Barb. *vol. j. cõſ. 8. in 8. & 9. col. & in cõſ. 41. in 4. col. & in 2. vol. cõſ 18. in vlt. col.* Lud. Ro. *in cõſ. 76. in pe. col.* Barb. *in 4. vol. conſ. 54. col. vlt.*

Limita, niſi ius tertij ſit in totũ excluſiuũ iuris agent. *l. fi. C. de rei vend. & d. l. cũ ſeruũ.* & ibi Bal. & doct. Alex. *vol. 2. conſ. 38. in fi. & in cõſ. 137. in pe. col. ibi, præterea prohibitio.* al. no. per Bar. *in l. ij. ff. de excep. rei iud.* & alia multa. idẽ vult *in l. ſi alienam. ff. ſol. ma. & in l. indebiti. §. ſed & ſi nũmi.* vbi etiã Iaſ. *in fi. ff. de cõd. indeb.* Barb. *in 4. vol. cõſ. 52. in 5. col.* al. Pe. de *Anch. conſ. 285. incip. efficacibus.* quod mihi eſt 297. *Ale. in rub. de oper. no. nũc. in 8. col.*

Sublimita ita demum procedere, ſi ille tertius declaret ſe velle vti iure ſuo. ita Pau. de caſt. *in 2. vol. conſ. 142.*

An autem poſſeſſor feudi poſſit oppone. de iure tertij? vide in ſpecie *Bal. in 3. parte. conſil. 9.* Idem.

97 Exceptio requirens altiorem indaginem. de hac exceptione vide no. Lud. Ro. *in conſ. 244. in fin.* Idem.

98 Excep. excommunicationis poteſt opponi in quacũque parte iudicij. *d. c. pia.*

Imò poteſt opponi etiam poſt ſententiam *Iaſo. in l. j. in vlt. col. C. de iu. & fac. igno.* *Ange. in §. minor. Inſtit. de cap. dimi.*

An autẽ excep. excõmunicationis poſſit opponi ceſſionario? vide notabiliter. *Fel. in d. c. intelleximus. in fin.* com. Idem.

99 Excep. excommunicationis poteſt opponi etiam poſt ſententiam. *Iaſ. in l. j. in vlt. col. C. de iu. & fac. igno. & in l. eleganter. §. 1. in 2. col. ff. de cond. indeb.* Idem.

100 Excep. excõmunicationis poteſt opponi etiã corã iudice tẽporali. gl. mag. dñ dicit, vel excõmunicatus. *in l. j. c. de iu. & fac. igno.* & dicit ibi Pau. de caſt. quòd ſi iudex tẽporalis nollet eã admittere. epiſcopus poſſet ei præcipere, quòd illã admittat. *c. fi. de excep. in 6.* de quo vide Iaſ. *in l. placet. in fi. c. de ſacroſanct. eccl. & in d. l. j. in vlt. col. de iu. & fac. igno.* & Fel. *in cap. ina. vt lite non conte.* Parp. *in d. l. placet in 39. colum.* Idem.

101 Excõmunicationis exceptio etiã opponi poteſt, poſt lapſũ termini perẽptorij ad proponẽdas exceptiones dilatorias, vt eſt com. opin. Soc. *in c. ſacris. nu. 435. de ſentent. excom.* Bonac.

102 Excommunicationis exceptio non habet obſtare reo, quo minus poſſit ſe defendere, vt eſt comm. opin. Soc. *in c. ſacris, num. 361. de ſent. excom.* Bonacoſ.

103 Quæro, an exceptio excommunicationis poſſit opponi poſt concluſionem in cauſa? Reſp. Licet card. *in Clem. 1. de excep.* velit non poſſe: tamen contraria opinio cõmuni calculo approbata eſt, vt dicit *Barb. in c. fi. de probationibus.* qui adducit ibi multas rationes & iura, quem refert Hippo. de Marſ. *in pract. crim. §. ſequens. num 24.* Michael Graſſus.

104 Exceptio iuris tertij, quæ nõ eſt excluſiua ipſo iure, non admittitur, ſecund. comm. per Rol. *cõſ. 57. n. 10. lib. iij.* poſt *Bar. in l. ij. ff. de excep. rei iud.* de quo plura no. pract. *Pap.* for. *lib. negas. verſ. ſpectat. Bar. in l. fi. C. de rei vend.* vbi ponit exẽpla *Bal. in l. peremptorias. nu. 28. c. ſent. reſcind. nõ poſſ.* Caſtr. *in l. cũ ſeruũ. c. de ſer. fug.* Burſ. *conſ. 82. col fi. lib. j.* Bert. *conſ. 244. n. 2. in prin.* quam materiã dixit Saly. *in l. ſi cui. nu. 6. c. de non nu. pec.* quòd de iure merè perſonali alterius nõ licet excipere, ſed de iure tertij, quãdo eneruat factũ intẽtionis aduerſarij, bene licet: ſecus ſi nõ eneruat, cui addo Rom. *cõſ. 46. num. 2.* vbi q̃ extranea perſona de iure tertij diſceptare nõ poteſt, de quo opponere & allegare poteſt qui cauſã habet ab ipſo tertio, iuxta tradita per *Aym. cõſ. 166. n. 14. n. 16.* vel eſt ipſius tertij ceſſionarius, & cauſam habet ab eo, teſte *Burſ. conſ. 36. nu. 17. lib. 1.* Bellac.

105 Exceptio per quam perſona actoris vel rei excluditur à proceſſu, ſemper impedit proceſſũ: quia ſubtracta vna ex perſonis quæ formant proceſſũ, proceſſus remanet informis & ſine ſubſtantialibus. *Bal. in repetitione l. ij. ff. de iureiu. in 32. col.* Et ſic exceptio inducta à lege, vel ſtatuto, vt in aliquo caſu quis nõ audiatur, vel ei ius nõ reddatur, vel ſit extrà protectionẽ cõmunis, impedit proceſſũ, per ea quæ vult Inn. *in c. cũ ſuper. extrà, de conceſſio. preb.* Iac. Bur. & Docto. *in l. nam & poſtea. ff. de iureiur.* & *Bal. vbi ſuprà.* Balb. *deciſ. 170.*

106 Exceptio quid ſit, & vnde dicatur, vide *Ang. Are. in rub. Inſtit. de excep. col. 6.* Bar. & doct. *in l. ij. & iij. ff. de excep.*

Sufficit narrare factum, ex quo reſultet excep. Fel. amplè *in rub. de excep. in 2. col.* Socin. *in l. 1. ff. eo.* al. Oldr. *conſ. 1.* *Ang. in d. rub. in 17. col.* Vezin.

107 Excep. debet eſſe apta & cõcludens. *l. j. §. Labeo. ff. de flum.* & dicit *Bar. in l. 2. ff. de except.* quòd excep. generalis nõ releuat. de quo etiam per *Angel. Aret. Inſtit. de except. in 16. col.* addo *Pau.* de caſt. *in 2. vol. conſ. 115.* & *Iaſ. in l. Titia textores. in 2. col. & ſeq. de leg. j.* Calca. *conſ. 35. in 3. col.*

Quod intellige ſecund. Angel. & docto. *in d. l. j. ſi petatur declarari:* aliàs autẽ bene procede. excep. generalis. *arg. l. fin. C. de an. excep.* de quo vide Alex. *in d. l. Titia textores. & in l. ſi patronus. §. qui fideicõmiſſarium. ff. ad Treb. & in 5. vol. conſ. 58.* Fel. *in d. rubr. de excep. col. 2.* & latius *in c. paſtoralis. in 4. col. eo. titul. & in c. ſimoniaca. de ſimo.* & Iaſ. *in d. l. Titia textores. in 3. col.*

Et quòd ſit declaran. ſi peta. vide Phi. *in c. 2. §. teſtes in fin. de teſtib. in 6.* Bellac.

108 Excep. quamuis notoria aliquo modo in iudicio deducen. eſt. gloſ. not. *in c. ſuper literis. de reſcrip. fac. l. ſi quis ex aliena.* & quod ibi not. Bar. *ff. de iud. & l. ij.* & ibi Bar. *ff. ſi quis in ius voca.* Fel. *in c. cum ordinem in 7. col. de reſcrip.* Iacus.

109 Plures exceptiones ad cautelam opponi poſſunt. *l. nemo prohibetur. ff. de excep.* Pau. de Ca. *in 2. vol. conſ. 325. alias 323. in fin.* Iaſ. *in l. interpoſitas. in 2. col. C. de tranſact.* vbi dicit, quòd ſuffic. vnam probare, quæ ſit ſufficiens ad victoriam. *Idem.*

110 An autẽ quis varias ſeu cõtrarias excep. proponere poſſit? vide Bar. & doct. *in l. nemo. ff. de reg. iu.* Bal. & doct. *in l. j. C. de fur.* & no. Aret. *in cõſ. 95.* Ang. *in §. j. in 13. col. Inſt. de excep.* Idẽ.

111 Excep. an debeat neceſſario fieri in ſcript. vide Alex. *in l. j. in 2. col ff. de eden.* qui dicit quòd nõ. al. Bar. *in l. 1. in 2. vel 3. col. ff. de excep.* & alias remiſſiones. de quo etiã vide per glo. & Cano. *in c quoniam contra. extr. de proba.* Ang. *in d. rub. de excep. in 16. col.* Idem.

112 Salua aliis excep. iſta clau. habet effectũ clauſulæ, nõ ſe aſtringens, &c. Fel. *in c. paſtoralis in 4 col. de except. & in c. loco. in 2. col. de prob.* Ang. *Inſt. de excep. in rub. in 21. col.* Idem.

Et omnes ex his deſcẽdẽtes, opera. iſta clau. vt aliæ excep. nõ deductę poſſint deduci: ſed an operetur dictũ effectũ nõ ſe aſtringẽs? vide *Fel. in c. 2. in 12. col. de reſcrip. & in d. c. tertio loco. in ij col. & in c. licet cauſam in 20. col. verſ. 4 fallit extra de prob.* Idẽ.

113 Excep. debet proponi infra tẽpus, infra quod agi poſſet. *l. Papinianus. §. ſi filius. ff. de inoff. te.* Fel. *in c. ſi autem. in 4. col de*

reſcrip. vbi vide. Idem.

114 Temporalia ad agente perpetua ſunt ad excipien. *l. purè. §. vlt. ff. de doli excep.* de quo vide Fal. *cum fallentis in d. c. ſi autem in 3. & 4. col.* Idem.

115 Cui damus actionē, multò mag. exceptionē. *l. j. §. planè. ff. de ſuperficie.* cum aliis al. per Alex. *in 3. vol. conſ 47. in fi.*

Quod intellige, quando actio & exceptio cōpetunt ad rem familiarem: ſecus autem ſi tendunt ad vindictā. ita not. Faly. *in c. accedens in 1. col. de accuſ.* Idem.

116 Excep. cōpetēs reo principali, cōpetit & eius hæredi. *l. 2. & 7. ff de excep. iuncta l. ſi pactum. ff. de prob.* no. per Bar. *in l. ſi ſic. ff. de verb. obl.* de quo per Ang. *Inſt. de excep. in 10. col.* vbi etiam ponit *in 11. col.* an excep. tranſeat ad ſingul ſucceſſ rem. Idem.

117 Excep. traſit ad ſing. ſucceſſorē. *l. ait Prætor. la 2. cū l. ſeq. iuncto princ. l. nā & poſtea. ff. de tributor.* de quo per Bar. *in l. ſi tertius. § ſi prius ff. de aq. plu. arc. fac. text. cū ibi not in l. 3 ff. quod metus cauſa.* de quo per Alex *in d l. ait Prætor.* & per Ang. *vbi ſup* Ide.

118 Excep. cōpetēs filio ex ſua perſona, ſibi prodeſt, licet ei vt hæredi nō cōpetat *l. Lucius.* & ibi Alex. qui illā legit cū *l. liberta. ff. ſol. mat. cōcor. l. an vitiū. §. 1. ff. de diu. & tēp. præſcript. & l. quæſitum. §. fi. ff. de preca.* bene fac. quod no. Bar. *in l. cum vir. ff. de vſucap.*

Vide tamen in contrarium Corn. *in 4 vol. conſ. 170. circa fi. ver. ad ſextum.* Idem.

119 Non debet actor in ſuo libello de excep. parti cōpetēte facere mentionem. *Inn. in c. j. de libe. obl.* Lud. Rom. *conſ. 384.* fac. quod vult. Phi. *in c ſi duobus in 7. col. de appell.* Idem.

120 Excep. excuſſionis nō factæ, ante litē cōte. opponēda eſt. Alex. *vol. j. conſ. 78. & in 4. vol. conſ. 32.* addo Bal. *in j. parte conſil. 14.* & Pe. de Anch. *conſ. 294.* *Barb. in j. vol. conſ 23. in 9. col* Iaſ. *in l. fi. in j. col. ff ſi cer. pe.* Barb. *in 4. volu. conſ. 12. in 6. col.* Et impedit lit. ingreſſum. *Phi. in c. j. in 7. col. de lit. conte. in 6.*

Limita, quia ſi facta excuſſione, contra princ. & eo reperto non ſoluen. ſi pendente iud. contra tertium poſſeſſorem debitor efficia. ſoluen. iterum poterit opponi de excuſſione nō facta. ita vult *Alex. vol. 5. conſ* 100.

Limita etiam, quia oppoſita ante litem conte. non prohibe. probari lite conte. Cor. *in 3. vol. conſ. 55. in antepe. col.*

Non ſuffic. generalis excep. niſi in ſpecie oppona. de excuſſione non facta. ita pulchrè *Alex. in 4. vol. conſ 32.* Bellac.

121 Exceptio ſonans in delictum, quæ neceſſariò nō infert, non obſtat electo. D. m. *Alc. in tract. præſump reg. 3. præſump. j. num. 7.* communem dicit. Bonacol. & Veztnus.

122 Exceptio nullitatis impedit ſententiæ executionem irretractabilem, putà ſi agatur de membro hominis, vt eſt cōmunis concluſio, de qua Pett. Rauen. *in ſuo aureo Alphabeto, in verbo, exceptio.* Bonscoſſ.

123 Excipiēs cōtra reſcriptū ꝙ nō fecit mētionē de primo, nō ſolū exceptionē proponere, ſed debet appellare à tacita vel expreſſa reiectione, ad hoc ꝙ proceſſus ſit nullus. Fely. *in c. ſuborta. n. 4. de ſent. & re iudic.* magis cōmun. dicit. B. Villalobos.

124 Excipiens contra perſonas teſtiū, nō debet ſimpliciter opponere quòd ſint infames, periuri, ſed debet ſpecificare locum & tempus commiſſi delicti, & circunſtantias. com. dicit Boer. *decıſ. 321. nu. 2.* Clar. *d. §. fi. q. 4. ver. j.* P. Fichard. & Bonac.

125 Excipiens contra teſtē aliquem quòd ſit infamis, periurus, &c. non tenetur probare quod communi omnium opinione habeatur & reputatur pro tali, ſed ſufficit ſi probet, ꝙ infamis ſit ex tali cauſa, vel tali crimine. ita contra Bar. *in l. 1. nu. 4. C. de teſtam.* magis cōmunem eſſe atteſtatur Alex. *conſil. 252. nu. 16. lib. 5.* quem refert Crottus *de teſtibus. nu. 4. in fi.* Clarus *d. q. 53. ver. ſed nunquid.* P. Fichard. & Bonacoſſ.

126 Excipiens contra teſtem de aliquo crimine, ſi non probet, tenetur actione iniuriarum. com. dicit Boſſ. *in tit. de iniu. nu. 21.* generaliter enim obiiciens alicui crimē aliquod in iudicio, ſiue agendo, ſiue excipiendo, ſi illud probat, nō tenetur. vt in hoc omnes cōuenire dicit *Boer. conſ. 4. n. 37. in fi.* ſi verò non probat, tenetur. communem dicit *Boer. ibidem in fin. nu. 37.* Clarus *d. §. fi. q. 53. ver. caueant.* P. Fichard. & Bonac.

127 Excipiens regulariter non videtur cōfiteri. glo. *in auth. de exhi. reis. § ſancimus.* Bart. *in l. non vtique. ff. de except. & in l. ſi quidem. C. de excep. & in l. ſi magnum. C. qui accu. non poſſ.* Lud. Rom. *in l. cum mulier. ff. ſol. ma.* Ang. Aret. *Inſtit. de except. in 15. col.* & eſt tex. *in c. cum venerabilis.* & ibi Fely. *in 3. col. extra de excep.* Iaſ. copioſè, vbi comprobat pulchris fundament. *in l. Iul. verum deb. in 6. & 7. col. ff. de cond. indeb.*

Limita, niſi excipiens aſſumpſiſſet onus probandi, & defeciſſet in proban. nam tunc vide. fateri intentionem agent. ita vult glo. *ſing. in §. ſancimus. in auth. de exhi. re.* quam approbat expreſſe *Bal. in l. 2. C. quando fiſ. vel priua. & in c. de teſtibus. extra, de teſti.* Fel. *in d. c. cum venerabilis. in 3. col.*

Limita 2. quādo except. de neceſſitate fundat animū actoris. vt ſi excipiens dicat, ſū liberatus propter talē except. *Bald. in l. 1. C. de conſe.* & in aliis loc. al. per Fely. *vbi ſ.* & ibi ſubiungit, ꝙ contrariū tenent Ang. Imol. & Alex. *in l. decē ff de verb. obl.* & cū iſta vlt. op. videtur tranſire ipſe Fel. Iaſ. *in l. d. iul. in 7. col.*

Limita 3. quando contra excipiente eſt præſumpt. putà quādo dicitur, occidi me defendē. de quo latius per Fel. *vbi ſupr.*

Limita 4. quando aduerſarius fundat ſe in verbis explicat. Fel. poſt Abb. *vbi ſuprà.* & Alexan. *in d. l. decem.* & ponderat *ibi* Fel. noua verba. *Inn. in c. diuerſis de cler. coniug.* vbi dicit quod ſi ordinatus excipiat contra ordinantē, ꝙ ſciebat defectus ſuos, quando eū ordinauit, nō debet audiri: quia nō poteſt hoc probare, niſi confiteatur crimē. quę verba ſecūdū eum innuunt, quod excep. implicita nō habet vim confe. ſecus ſi explicita.

Limita 5. in opponente excep. compēſationis, quia videtur fateri debitum. Fel. *in d. c. cum venerabilis. in princ. 4. col.* al. Bal. *in l. cum Papinianus. ad fi. C. de ſent.*

Ipſe tamen *Fel.* videtur tenere contrarium. per gl. *in l. Iul. verum deb. ff. de cond. indeb.*

Nos. quia ad tollēdas iſtas difficultates docto. in loc. pręal. dant cautelam, quod reus primo neget debitum eſſe verum: & ſi debitum fuerit, quod tamen non fatetur, opponit excep. ſolutionis. Iſtam cautelam ponit Bar. *in d. l. decem.* per doctrinā glo. *in d. l. ſi quidem.* & alij multi. vt refert Iaſ. *in d. l. Iul. in 7. col.* vbi eam improbat, quia contra ſalutem animæ.

Subiungit *Iaſo.* quod melior eſt cautela, & iſta ſibi placet, ꝙ reus non neget debitum quando præceſſit, ſed quod reſpondeat cōditionaliter, ſi aliquid tibi debui, vel debeo vigore alicuius inſtrumenti, ego ſolui: nec poteſt tunc videri confiteri debitum propter conditionem præcedentem. al. Imol. *in d. l. decem.* & cano. *in d c. cum ven.*

Poteſt etiā dici, nihil mihi mutuaſti ex quo ſim tibi debitor. ita Iaſ. *in l. manifeſta. in 6 col. ff de tributor.* al. Imol. & Gemi. *in c. cupientes ſuper gl. in verbo malignantium.* poſt Pet. de Anch. *de elect. in 6.* & Cæpo. *cautela 89. & cau. 184.* habetur etiam aliquid per eundem *Iaſ. in l. iuſiurad & ad pec. § ait Prætor. ff. eod. de tributor.* & ita tenet Cuit. *in l. 2. §. quod obſeruari in 24. breuiloquio C. de iur. cal.* al. Cæpo. *cau. 109. & cau. 216.* Phi. *in d. gl. malignantium.* addo Cæpo. *cau. 60. & cau. 136.* Bellac.

128 Excipiēs nō videtur confiteri intētionē agētis, etiā ſi excipiat de ſolutione, *per c. cū venerabilis.* vbi hoc tenet gl. Ion. But. & Panor *ext. de except.* Speculator *in tit. de exceptio. §. viſo. v. quid ſi reus.* Cy. *in l. exceptionem. C. de probat. in l. ſi quidem. eod. t.* Cu. & do. Alex. *in l decē. ff. de verb. oblig. & per l. nō vtiq. ff. de except.* hoc tenet etiā gl. *in c. exceptionē. de reg. iu. in ſexto,* triplici ratione. Probatur d. opi. fortè ratione. Na ſi obiicietā exceptionē peremptoriā videretur fateri intentionē actoris, conſequens eſſet dicere, quod virtute illius tacitæ cōfeſſionis induceretur litis conteſta. affirmatiuè, & tamen per obiectū taliū exceptionū non inducitur litis conteſta. *c. 2. de litis conteſta. in ſexto:* licet contrarium tenuerint pleriq. Doct. in locis prælleg. diſtinctio tamen Bart. & Angel. *in d. l. decem.* an per verba legalia, vel per verba facti excipiat in ſuis terminis, habet bonas rationes & ſuſtentabilis videtur. Balb. *deciſ. 243.*

129 In excipiēdo ſufficit narrare factū, ex quo reſultat exceptio ſine concluſione, ſecundū Bald. *in auth. Hæc minus in 2. col. C. de epiſco. & cler.* Bart. *in l. j ff. de except.* Imol. *in l. 4. §. hoc autem. ff. de dam. inf. in l. quidam. ff. de re iudic.* Butr *in cap. ex parte S. in col. per illum text. extrà de reſcript.* Balb. *deciſ. 398.*

130 Reus exceptionem ſuam probans dubiè etiam ſi actor probauerit plenè, eſt abſoluendus, quando dubiā probatio eſt talis, quę poteſt facere actum licitum. Iaſ. *in l. cum ſolū. §. ſciendum. num. 6. de ne. ope. nun. ff.* com. dicit. Villalobos.

131 Exceptio ad proceſſum obiecta, cōcernens merita cauſæ circa quam actor ſe non fundat, & eſt exceptio litis finitę, debet per excipientem probari, quia reus excipiendo fit actor, ſecus ſi etiam ipſe actor ſe circa eam fundaret, quia tunc ipſi actori incumberet probatio, *iuxt. l. 2. ff. de probat.* & plenius notatur *in c. Bona. 2. de electio.* vnde ſi aliquis conueniretur, quia hic contraxit, & ipſe declinando iuriſdictionē excipiat ſe non cōtraxiſſe, actor deberet probare, vt voluit Inno. *in c. ſuper li-*

pers;

teris, de reſcr. & in c. Romana. §. cōtrahentes, de for. cōpetent. lib. 6. Iacob. Butrig. in l. præſcriptione. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam. & ita communiter contra Bar. & Gulielmum de Cuneo, ibidem rectè teneri affirmat Bened. Capr. regul. 44. n. 21.

132 Exceptiones certæ ſi reſcripto aut ſtatuto tollantur in ſpecie, ſubiuncta generali clauſula, tunc non ſolùm expreſſæ, ſed etiam omnes aliæ ſimiles ſublatæ cenſentur, iuxta communem. Sin autem generaliter reſcripto aut ſtatuto omnes exceptiones, præter talem & talē tollantur, omnes aliæ quantumuis rationabiles cenſebuntur quoque iuxta communem ſublatæ, niſi exceptio opponenda, proueniat ex alio reſcripti aut ſtatuti capite, aut nullitas cauſetur ex defectu iuriſdictionis, aut implorentur officiū iudicis, quia hæc non obſtante reſcripto, aut ſtatuto opponi poſſunt, niſi in illis vlterius diſpoſitum reperiatur, vt refert Bened. Capr. reg. 51. nu. 10. 19. & 22.

133 Exceptio nullitatis licet opponi non poſſit, reſcripto aut ſtatuto volente, ne contra inſtrumenta vllæ exceptiones, præter talem opponantur, tamē exceptioni nullitatis, & ſic iuriſdictionis, putà ſi inſtrumentū nullum aut falſum dicatur, iuxta communem Doct. ſentētiam rectè opponi poterit, quemadmodum refert ac ſequitur reg. 51. n. 19. idem Bened. Capr.

Exceptionibus vti pluribus quis poteſt. in l. nemo. ff. de exception. Bello.

134 Exceptio in vno inducit incluſionē omniū aliorū caſuū ſub regula. Dic hoc verū eſſe in his quæ aliàs ſub regula poterāt includi, nō autē in his quæ aliàs ſub regula nō includebātur, teſte Rom. conſil. 107. poſt princ. conſil. 379. n. 13. conſ. 498. in fi. vbi doct. in apoſtil. plura not. ad regulam, quòd exceptio in quibuſdā inducit regulæ confirmationem in aliis. Bellac.

135 Exceptio admittitur quando aliter periculum reparari non poteſt, vbi aliàs non admitteretur. teſte Alex. conſ. 17. col. 2. n. 6. lib. j. vbi loquitur in exceptione nullitatis ad impediendam executionem. Idem.

136 Quæro, quando opponantur exceptiones litis finitæ? Reſp. Et iure cautum eſt, & à doct. noſtris communiter receptū, exceptiones litis finitæ, & ante litem cōteſtatam ad impediendum proceſſum præ cæteris exceptionibus perēptoriis opponi poſſe ſpeciali quodam priuilegio. c. 1. & ibi doct. communiter, de lit. conteſt. lib. 6. Et poſt litis conteſtationē ad perimendū ius actoris. Hōc dicit eſſe cōmunem Iaſ. in l. aut Prætor. n. 15. ff. de iureiur. Et eā tenet Bal. l. poſtquā lite. C. de pact. l. exceptionem. C. de proba. l. nam & poſtea. & ibi Alex. ff. de iureiur. Eādem dicit eſſe communem Rober. Maran. in tract. de ord. iud. par. 6. rub. de citat. n. 12. Et eam tenent communiter doct. Cyn. Bal. Sal. & ſequaces. l. emptor. C. de præſcrip. long. temp. Bart. l. fin. ff. pro ſocio. Bar. Bal. Ang. Iaſ. Decius, & doct. l. fratris. C. de trāſactionib. eandem dicit eſſe commu. Franc. Balb. in tract. præſcr. par. j. q. 9. Soc. iun. conſ. 14. n. 15. lib. 3. Ludolph Schrad. in conſ. 32. inter conſilia Iuriſconſul. Germa. par. 1. nu. 83.

Prædicta concluſio procedit, ſi exceptiones litis finitæ non requirāt altiorē indaginē. Sed incōtinenti probari poſſit, aliàs reſeruātur poſt litis cōteſtationē. ita tenēt Bart. Alex. & doct. in l. ille à quo. §. ſi de teſtamēto. ff. ad Treb. Bart. Alex. Iaſ. & doct. l. nā & poſtea. ff. de iureiur. Fel. rub. n. 10. ext. de præſcr. Fran. Balb. in tract. præſc. j. par. q. 9. Nic. Boēr. deciſ. 344. vbi communem aſſerunt. Eandem dicit eſſe communem ſententiam Maran. in d. rub. de cita. n. 13. Et ita iudicatū eſſe in exceptione præſcriptionis, quæ eſt litis finitæ, teſtatur Matt. de Afflict. deciſ. 52. Mich. Graſſus.

137 Porrò vtrū exceptio incōtinenti probari poſſit, an verò nō, arbitrio iudicis definiendum permittitur. ita tenēt Inno. Card. Imo. Abb. & Ant. de But. c. veniēs. el 2. & ibi Fel. num. 15. ext. de teſti. Bald. l. ſi ex falſis. nu. 11. C. de tranſact. Petr. Iac. in ſua pract. in form. ſecunda libelli, ſuper l. 2. C. de edic. diui Adr. Tiraq. repe. l. ſi vnquam. ver. ſuſceperit liberos. num. 30. C. de reuoc. don. Eandem dicit communem Schrader d. conſ. 32. nu. 88. Et ibidem in ſubſcriptione iurid. facul. Lipſenſis. in prin. Idem.

138 Sed quæro, nunquid etiam aliæ exceptiones peremptoriæ poſſint opponi ante litem conteſtatam ad impediendum litis ingreſſum? Reſp. ſecundū communem & receptam doct. ſententiam. quamlibet etiam aliam peremptoriam exceptionem ante litem conteſtatam, ad impediēdum proceſſum opponi poſſe, quando illa exceptio eſt liquida & notoria, aliàs nō. ita tenet Io. And. in addit. ad Spec. §. dicto. ver. ſed pone. Ant. de Bu. & Abb. in cap. fi. & ibi Fel. nu. 4. extr. de libel. obl. Bald. l. eleganter. §. ſi quis poſt. de cond. indeb. & in l. poſtquam lite. verſi. oſtana exceptio. C. de pac. Eādē ſentētiā firmat Alex. l. nā & poſtea. §. ſed etſi quis. & ibi Iaſ. nu. 8. Ant. de Bu. Abb. & Imo. in c. exceptionē. ibi Fel. n. 14. de excep. Ludolph. Schrader in d. conſ. 32. nu. 84. vbi dicit eā eſſe com. Alex. in conſ. 62. n. 11. & 12. vol. 7. Abb. c. ſuper literis. ibi Fel. n. 37. Decius n. 11. de reſcr. Mich. Graſſus.

139 Quæro, quare appellētur exceptiones litis finitæ? Reſp. communiter traditum eſt, ideò appellari exceptiones litis finitæ, quia inductæ ſunt ad hoc, vt ſit litium finis. ita declarāt Doctores communiter in l. fratris. C. de tranſact. vt firmat Maran. in Spec. aduo. par. 6. rub. de excep. n. 11. Idem.

140 Excep. dilatoria ſolutionis opponi poteſt ad impedien. proceſſum. Socin. in l. ij. §. ſanè. ff. de except. nam qui ante diem agit, malè agit. l. j. quando dies leg. ced. cum ſimilibus.

Si excep. dilatoria non opponatur, valet proceſſus. Fel. amplè in c. ſuſtitutus. in ij. col. de reſcrip. Bellac.

Omittens dilatoriam excep. oppone. in cauſa prin. non poteſt oppone. in cauſa app. Fely. in c. ad audientiam. el ij. in 9. col. de reſcr. Iaſ. in d. l. ita demū. in 2. col. de quo etiā vide Dy. conſ. 25. Vide tamen ſingularē intellectū ad hoc, per Aret. in d. l. ita demum. Idem.

142 Tu non potes eſſe procu. poteſt opponi in quacunque parte iudicij. Fel. in c. exceptionem. in 11. col. de excep. Alex. vol. 4. conſ. 76. Idem.

143 Si admiſſus fuit quis vt procu. vſque ad litem conte. nō poteſt poſtea contra eum opponi. Fel. in cap. quoniam contra. in 23. col. de prob. Vide tamen Phi. in c. j. §. j. de elec. in 6.

Excep. illegitimitatis perſonæ, poteſt quandocūque opponi. Marſ. in l ſi quis. in 8. col. ff. de quæſtio. Et vbi pars prohiberetur oppone. poteſt per iudicem opponi. Phi. in d. c. j. §. j. Idem.

144 Excep. loci ſuſpecti licet non ſit oppoſita à prin. poteſt tamē ex poſt facto opponi, quia grauamē renouatur, nō autē cōſumitur. ita Bald. in l. perēptorias. C. ſent. reſcin. nō poſ. ol. Archi. in c. hortamur. ij. q. 8. addo Cano. in c. ex parte. de app. Fel. in c. accedēs. el ij. in 4. & 5. col. vt lite nō cōte. Iaſ. in l. error. in ij. col. C. de iu. & fac. igno. & in l. aut Prætor. in fi. 4. col. de oper. no. nunt. Idem.

145 Excep. calūnioſa per iudicē repellēda eſt. Bald. in l. peremptorias. C. ſen. reſcin. nō poſ. al. Inno. in c. poſt electionē. de conceſ. præbend. vbi dicit, quod quando iudex vehementer ſuſpicatur ne reus opponat excep. per calumniam, poteſt talem excep. non admittere, imò reiicere, nec debet dubitare de app. quod dictum eſt perpetuò no. adde Alex. vol. j. conſ. 65. vbi etiam dicit, quòd tūc præſum. iuſta cauſa in iudice. de quo etiam habetur amplè per Barb. in j. vol. conſ. 10. in prin. per Fel. in c. de cætero. in ij. col. de re iud. ſac. quod vult idem Fel. in c. licet cauſam. in fi. ij. col. de proba. addo Barb. in j. vol. conſil. 8. in 9. col. & conſil. 18. in 11. col. Marſ. amplè in l. patre. col. 17. de quæſt. Bellacomb.

Nunquid autem iudex teneatur de neceſſitate hoc face. vide Fel. in c. excep. de excep. in j. col.

146 Exceptio litis pēdentię ante litem conte. opponen. eſt. Bal. in d. l. peremptorias. Alex. vol. ij. conſ. 106. in 7. col. Fel. in d. c. excep. in 12. col. Iaſ. in l. de die. §. ſi ſeruus. ff. qui ſatiſd. cog. & in l. nullis. in ij. & ij. col. C. de iudic.

Et innouata lite pendente redduntur nulla. Soc. in ij parte. conſ. 199. in 7. col.

Reſcriptum impetratum tacita lit. pendentia eſt nullū. Pe. de Anch. conſil. 16. Idem.

147 Exceptio pretij non ſoluti impedit lit. ingreſſum. Iaſ. in §. actionum. in 25. col. Inſt. de actio. al. tex. in l. Iulianus. §. offerri. in verſ. nondum ex empto. & ibi Paul. de Caſtr. ff. de actio. emp. & alia quæ vide. Ang. in d. §. actionum. in 4. col. addo Alex. volum. 5. conſ. 39. col. j. vbi dicit, quòd emptor non poteſt agere ad rem, niſi ſoluto pretio, vel realiter oblato. al. multa quæ vide, & in ij. vol. conſ. 212.

148 Amplia etiā ſi ſolutio deficiat in modico. Dec. in cōſ. 119.

An autem ſi emptor agat ad rem pretio non ſoluto, nec oblato, poſſit obtinere ſi de pretio non opponatur. Iaſ. in d. §. actionum. in 24. col. tenet quòd ſic. al. Bal. in l. j. in 3. col. C. ne lice. tertiò pro. & in aliis loc. quæ omitto. & idem vult Iaſ. in l. iuriſgen. in ij. col. ff. de pac. & in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iuratus. in 3. col. de iureiur. contra Ful. in l. filia licet. C. de collat.

Subdit tamen Iaſ. quòd ſi iudex videt pretium non eſſe ſolutum, poteſt ex ſuo officio, etiam reo non opponente, mandare emptori agenti quòd ſoluat pretium. al. tex. & ibi Bal. in l. ſi pater. C. de actio. emp.

Imò tunc ſecundum eum, poterit iudex in ſentētia dicere, eūdem non venditorem ad tradep. rem, emptore pretium ſol-

ucnte,& non alitet,nec alio modo. Idem.

149 An illa excep.pretij non ſoluti poſſit opponi poſt ſententiam.Bar.in d.§.ſi quis iurauerit.tenet quòd nõ. Bal.autẽ in l.perẽptorias.C.ſen.re.nõ poſ.vidatur teneie contrariũ tu dic ex mẽte docto.in d.§.ſi quis iurauerit. quòd aut vẽditor oppoſuit excep.pretij nõ ſoluti ante ſentẽtiam,& tamẽ ea nõ ob.iudex eũ cõdẽnauit ad tradẽdũ rem, & tũc nõ poterit oppone. poſt ſentẽtiã ſecus autẽ ſi vend.nõ oppoſuit talẽ excep. ita volunt cano.maxime Butr.& Imo.in c.cum Io.Eremita. de fi.inſtr.al.l. quod in diẽ.§.ſi rationẽ.ff.de cõpenſa.& poteſt allegari text.in l.ſi autẽ.§ ſi quis quocũq;.ff.de neg.ge.de quo vide latius perAlex. in d.§.ſi quis iurauerit.Paul.de Caſtr.in 2.vol.conſ.143. & Iaſ. in d.§.actionum in 25.col.Ang.in §.appella.in 14.col.& ſeq. Inſt de excep Adde gl.& Are.in l.j.C.ſi adu.lib.

Et quod poſſit opponi in exeq. videtur tex.& ibi Bal. in l.j.§.non tantum.ff de rei vend.& in l.fundus ff.de reſcin.vend.Idem.

150 Oblatio pretij,ſi oppoſita fuit excep.pretij,&c. proban. eſt.Bald.in l.acceptam.in prin.C.de vſu.& in l.j.in vlt. col. C. de vſu. & fruct.leg. & in l.ſi traditio.in 3.q.C.de actio.emp. Paul. de Caſtr in 2 vol.conſil.132.Fel.in c.in tantum.de ſimo. Vezin.

151 Et oblatio pretij debet fieri realiter,nõ autẽ verbo.l.qui decẽ.§ idẽ reſpõſum ff.de ſol.& l.ſeruus ſi hæredi. in fi.ff de ſta.lib. no.Bar.in l.Prætor.§.ſi quis paratus.ff.de oper.no.nunc. & in d. l. acceptã.Cano.in c.poſt electionẽ.de conceſ.præben.& in c.interpoſita.de app.vt vult Alex.vol.5.conſ.39.& Per.de Anch.conſ.331.

Intellige tamen ſi peta.per ſupradicta. & ita etiam vult Iaſ. in l.ſtipulatio.circa prin. ff.de oper. no. nunc. al. multa , maximè Alex.in d.l.filia licet.C.de collatio. Vezinus.

152 Exceptio rei non traditæ obſtat agenti ad pretiũ. Alex. vol.j.conſ.27.al.l.ædiles.§ ſed ſunt.ff de ædil.edic.& l.Iul §.offerri ff.de actio emp.

Obſtat etiam excep.rei liberè non traditæ.Soc.in 2.par.cõſ. 208.Dec.conſ.119.Alex.vol.5 conſ.65. vbi dicit,quòd nõ dicitur liberè tradi,quando eſt cum one. Vezin.

153 An autẽ except. rei nõ traditæ poſſit opponi in exequutione?Pau.de Ca.in 2.vol.conſ.143.tenet quòd ſic. de quo vide Fel.in c.cum Ioãnes.in 11.col.de fi.inſtr.Dec.conſ.119.vbi ampliat etiã ſi ſtatuto caueretur , quod inſtromẽta haberẽt executionẽ paratã:quia hoc nõ obſtãte poterit opponi except.rei non traditæ,& nõ liberè,vel nõ integraliter traditę,vt ibi per eũ. al.Bal.in l.ſi traditio.in 3.q.C.de actio.emp. & in l.ex prædus.C.de euic. Idem.

154 Solutionis exceptio dilatoria poſt ſententiã opponi nõ poteſt : quia ante litem conteſtatam, vel ſaltem poſt,opponi debet.Bal.in l.peremptorias.nu.21.C.ſenten.reſcindi non poſſe , & eſt exceptio litis finitæ,quia per ſolutionem eius quod debetur,tollitur omnis obligatio.arrt.in l. cùm quærebatur. nu.3.ff.iudi.ſolui.Ang.in §.æquè.n.9.Inſti.de actiom. & eſt deciſio Capellæ Tholoſan.dec.335.& ibi Auffre. Bellac.

155 Exceptio litis pendẽtiæ cũ ſit dilatoria,debet opponi in initio litis:aliàs non poteſt obſtare.Bal.in l.perẽptorias,in fi.C. ſenten.reſcind.non poſſ.Alex.conſ.106.n.21.3.vol. & niſi in initio opponatur,non impedietur demum iudicium.Alex.ibid.n.22.

156 Licet exceptio dilatoria ante litem cõteſtatam opponi debeat.l.ita demum.C.de procura.l.fi. C.de excep. & licet exceptio ea,quòd tu non es procurator,ſit dilatoria, d.l ita demũ, tamen talis exceptio poterit quandocunque opponi etiã poſt ſententiam.l.licet.C.de procura. ob id quod talis exceptio falſi procuratoris reddit iudicium retroactum nullum,ob id quãdocunque opponi debet , quod non habet locum in aliis exceptionibus dilatoriis,quæ non reddunt iudiciũ retroactum nullum.glo.& ibi Iaſ.in d.l.licet.C.de procura. Guid.Pap.conſ. 61.n.2.fallit in 4.caſib.quos not.Pet.Duen.reg.264. Bellac.

157 Capitu.paſtoralis, de exceptionibus , non ſolùm habet locũ in dilatoriis exceptionibus , ſed etiam in peremptoriis: quia iudex poteſt aſſignare tempus ad illas proponendas.Iaſ. in l.qui pro tribunali.n.26.de re iud.ff.communem dicit.

158 De iure regio eſt taxatum tempus infrà,quod dictę exceptiones tam perẽptoriæ , quàm dilatoriæ ſunt proponẽdæ, tã per l.2.tit.6.lib.3.ord.quã per l.8.in ord.de Madr d.in pragma. Et nota circa d.ll.dictũ notab.Iaſ.in l.y.n.23.de re iud ff. quod iudex non poteſt abbreuiare dictum tempus. Villalo.

159 Exceptio ordinis ab initio ante litis conteſtationẽ allegari & opponi debet.docto.in c.peruenit.de fideiuſ.Guid. Pap. conſil.100.cyn. Bal.& Sal.in auth.præſente. C. de fideiuſſor. & ſi non opponatur talis exceptio, tenebit proceſſus contra fideiuſſorem. Nicol.Boer.deciſ.221.n.6.Guid.Pap.dec.81. & neque poterit opponi in articulo appelli.Bal.in l.j.nu.6.de conue.fiſci debi.lib.x.C. Bellac.

160 Excep.monẽtarij nõ cõfecti,poteſt opponi etiã poſt ſentẽtiã:quia nõ eſt cõtra ſentẽtiã:ſed præter.ita Bal. in l.perẽptorias.col.j.C.ſen.reſcin.non poſ.& in l.j.C.de iu.& fac.igno. Fel.in c.exceptionẽ.col.13.de excep.Ang.in §.extraneis.in fi.Inſt.de hære. qual.& differentia.& in §.appella.in 12.col.Inſt.de excep. Vezin.

161 Excep.pacis fractę poteſt opponi etiam poſt ſentẽtiam. ità dicit Bal.in l.ſi filius.ff.ſi cer.petat. Idem.

162 Exceptio,tua non intereſt, poteſt opponi & ante litem conteſtatam,& poſt,in vim exceptionis peremptoriæ. l.peremptorias.C.ſenten.reſcind.non poſſ. Felyn.in c.ex parte.de teſtib. & Dec.conſil.32.n.5. Bellac.

163 Excep.dolo facis quia pet.quod reſtituturus es,an & quãdo opponi poſſit?vide Ang.Are.Inſti.de excep.in prin.in 19.& 20.col.& tex.in l.dolo fac.ff.de excep.doli.& text.cum gl.in l.ſi ſocer.§.Lucius.& ibi Bar.& Ale.ff.ſol.mat.& in l.ſi quis.ff.de cõd.cauſa dat.& in excep.doli.vid.Ang.Inſt.de excep.in 9.col.& ſeq. Vezin.

164 Excep.doli, non datur plebeio contra poſitum in dignitate.Ang.vbi ſuprà in 9.col.

165 Debitor ſi impetrauit moratoriam exceptionem,debitores illius poſſunt vti eadem exceptione contra eum. Io.de Rip.in rubr.de reſcript.n.4.communem dicit.

Nota quod iſte debitor qui impetrauit moratoriam exceptionem debet præſtare cautionem creditori. Pyrrhus Ang. in conſuet.Aure.de executione ex locato.c. 18. communem dicit ex l.vniuerſa.C.de preci.Impe.offeren. vbi etiam Iaſ. dicit quòd non præiudicat hæc exceptio credito iurato. B.Villal.

166 Doli exceptio cõtra eũ qui ex cautione,quã quis ſpe numerãdæ pecuniæ cõſcripſit,agit perpetuò,intẽtari poteſt,& ſi non numeratæ pecuniæ exceptio decurſo iã biẽnnio euanuerit,vt commune autumo ex Hoſt.Panor.n.18.Anchar.nu.11.in c.vlt.de ſolu.Andr.Sicul.conſ.15.n.vlt.lib.j.Hypp.ſing.277.Flor. cũ Butricat.Salic.Fab.Ang.Aret.atque aliis quos laudat,& mirificè probat Eman.à Coſta.in l.ſi ex cautione.v.ſed tamẽ hæ opiniones.C.de nõ num.pec.& ſi aduerſantiũ ſentẽtia reipub. litib. diuexatæ vtilis videatur,& Baſilicon librorum authoritate inniti poſſit,quã ita verbis Harmenop.tit.y. lib.y. illinc prõptia teſtatur,[illegible]:ſed hac de re vberius alibi.E.Suar.

167 Quęro an exceptio iuriſiurandi,& periurij impediat litis ingreſſum,& proceſſum ad vlteriora? Reſp.quòd ſic,cùm ſit exceptio litis finitæ.tex.eſt in l.nam & poſtea.ibi Bart.Alex. & doct.ff.de iureiur.& firmat Bar.in l.eleganter. §.ſi quis poſt.ff. de cond.indeb.& iis communiter teneri dicit Thomas Gram. deciſ.66.n.1. Mich.Graſſus.

168 Contra inſtrumentum opponi ſemper poterit , quòd agens eſt perſona inhabilis ad agendum, & cõtrahendum:talis enim exceptio inhabilitatis perſonæ nuſquã tollitur,quin ſemper opponi debeat.Fel.in c.ex par.y.de officio deleg. Chaſſa.in conſuet.Burg.in tit.des ſucceßions.§.3.in verbo habita. Paul. Caſt.l.1.n.6 ff.de conſtit.pecun.Hyppol.in ſua practic.cauſ.criminal.verb.vltima.n.8. Bellac.

169 Exceptionem moræ adeptus debitor exceptioni eiuſdem oppoſitioni à ſuimet debitorib.ſit obnoxius. vt cõmune ait Rip.in rub.nu.4.de reſcrip.Villalob.in ſua collect. Suarez.

170 Exceptionem ſibi competere declarari , antequam cõueniatur,iure petet reus vocato in ius creditore. vt notabiliter commune dicit Ant.Gomez de delict.c.1.n.20. Idem.

171 Exceptionem peremptoriam,aut dilatoriam,coram iudice ſi quis oppoſuerit, & illã per iudicem reiectam ſe coram eodem probaturũ obtulerit,licèt per oblationem huiuſmodi iuſtificetur appellatio quo ad deuolutionem , vt tradunt Doctores in capit.interpoſita.de appellation. non tamen ob id probata dicitur exceptio , ſed probãda erit coram iudice appellationis , quoniam parti obeſſe non debet iudicis iniquitas , vt communiter voluerunt Doct.in d.cap.interpoſita. F.Turzan.

172 Exceptionem obiiciens nunquam videtur de intentione partis aduerſæ confeſſus.l.non videtur.ff.de excep.c.a.cùm venerabilis.extrà eodem titulo. Bellon.

Exceptiones dilatoriæ ſunt in limine iudicij opponendæ. l.exceptionem C.de proba. Belloo.

173 Exceptiones quæ requirũt altiorem indaginem,in cauſis ſummariis nõ admittuntur, ſed in cauſis principalibus reſeruantur.in l.tertia.§.ibidem ff.ad exhibend.l ſi is à quo.ff. ut leg.nom.

*leg.nom.caueat.*Bellonus.

Exceptiones perſonales non tranſeunt ad alios, ſed reales etiam aliis competunt, *l.exceptiones.ff.de excep.* Bellonus.

174 Exceptiones, quæ diligenter atque accurate excuti debent, in poſſeſſionis iudicio non admittentur. commune ponit Cur.iun.*conſ.*118.*nu.*14. E.Suarez.

175 Exceptionibus cõtrariis ſeſe defendere nemo prohibetur. commune inquit Cagno.*in l.nemo.n.*3 *ff. de reg.iu.*E.Suar.

176 Exceptiones quæ niſi ſpecialiter declaratæ ſint, alicuius regulę, vel alicuius rei de qua agitur, generalitati nõ ſubiiciũtur: ſubiicientur prorſus, ſi quæ exceptio, quæ etiam non continebatur, eidẽ generalitati ſubiuncta proponatur, vt frequẽter placitũ aſſeuerant Cognol.*in l.*1.*n.* 30. *& nu.*33.*ff.de regulis iuris.* Euer. *in Topicis.arg* 3. Viuius *lib.*1.*opi.*208. E.Suarez.

177 Exceptionũ prouenientiũ ex pacto incontinenti appoſito contractui poteſt iudex habere rationẽ, licet non opponãtur per partem, cùm tale pactum ſit pars contractus. *l.fundi partẽ.ff.de contrah.empt.* ſecundũ Bar.*in l.lecta.ff.ſi cert.pet.in l.enim qui ita.ff.de ver.obl.*Inn.*in c.paſtoralis ext. de except.in c.*1.*de plus petition.*Bal.*in l.bona fides.C.de pact.*Bald.*deciſ.*291.

178 Exceptio quę iam in vno iudicio ad vnum finem propoſita fuit, poterit in executione, vel in alia inſtãtia ad aliũ & diuerſum finẽ proponi.*l.vendicantẽ, cũ l.ſequenti.ff.de euictio.* quod ſi tenderet ad eundem et finem, non poſſet in alio iudicio deduci, nec opponi.*l.duo ff.de excep.rei iu.*vel ſi fuiſſet expreſsè per iudicẽ reprobata taquã non vera.*l.quod in diẽ.*vbi Paul.Caſt.*§.ſi rationẽ.ff.de cõpen.*Bocr *deciſ.*43.*n.*2.& 5.Bella.

179 Exceptio ſemel appoſita ad vnum finem, & tunc repulſa, poteſt iterari ad alium finem in negotio principali, ſecundum Petr. & Bal.*in l.praſcriptione. C. ſi contra ius vel vti.publ. per l.vendicantem,in fi.cum l.ſeq.ff.de euictio.*Cyn.*in l. peremptorias.C.ſententiam reſcin.non poſſe.* Bal.*deciſ.*324.

180 Exceptio nullitatis propriè non eſt exceptio. Ideo terminus præfixus à iudice vel ſtatuto ad exceptiones proponẽdũ, non impedit quin nullitatis exceptiones poſſint poſt terminũ opponi, ſecundum Bal.*in l.*1.C.*de iur. & fact.igno.col.*4. do. Pręposi. *in l.directo.col.*39.*extr. de appel.* Balb. *deciſ.*326.

181 Exceptio peremptoria poteſt opponi etiã poſt ſententiã, ſi agatur prima actione & non actione in factum ex ipſa ſententia. gloſſa eſt notabilis & communiter approbata *in l. duobus.ff.de except.rei iudic.* Imò etiã ſi agatur actione in factũ ex ſententia, quãdo talis exceptio non contradicit ſententiæ, vel non dicit eã iniuſtè latã per caſum *in d.l.duobus, iuncta gl. in agna ibi in prin.* Ad idem eſt text.*in l ex diuerſo.§.ſi in iudicio.ff ſol.matr.*& Bart.*in l.Neſennius.§.fi.ff.de re iudi.*Idem vbicunque talis exceptio habet cognitionem ſeparata, & eſt ſeparata ab eo ſuper quo eſt iudicatũ, ſecũdũ Bal.*in l.*1.*C.de iur. & fact. ign.* vbi plura exempla notabilia ponit circa hoc. Bal. *deciſ.*13.

182 Exceptio dilatoria nouiter orta poteſt opponi poſt lit. conteſt. niſi conſtaret negligẽtia opponentis ante cõmiſſa, ſecũdũ cõmuniter cano.*in c.paſtoralis.ext.de excep.* Ang.*in l.qui procuratorem dat.§.*1.*in l.Pomponius. §.rati.ff.de proc.* Sal.*in l. de die.§.ſi ſeruus.ff.qui ſatiſd.cog.*Bu.& Panur.*in c.*2.*ext.de er. cog.* Balb.*deciſ.*40.

183 Exceptio ſuſpicionis. Regulariter poſt cõcluſionẽ in cauſa ne differatur ſentẽtia, nõ poteſt opponi exceptio, etiã reddens proceſſum retrò nullũ, licet poſt ſententiã ſic: notat Bal. *in l.quãuis.C.de adul.* nec exceptio ſuſpicionis iudicis, etiã ortæ poſt concluſionẽ in cauſa, ſecũdũ Do.Præpo.*in c.cũ ſpeciali.col.*12.*extrà de appel.* Fel.tamẽ *in c.paſtoralis.de except.* tenet contrariũ in exceptione ſuſpicionis ortæ poſt cõcluſionẽ in cauſa. Sed iudex ex officio poterit huiuſmodi exceptionibus inquirere, ſecũdũ prioremDo. vbi ſ.& per tradita per Bar.*in l.*1.*col.pe.* C.*ſent.reciu.non poſ.*Spe.*in tit.de renun.& concl.§.*1.*ver. & ſcias.* Balb.*deciſ.*435.

184 Exceptio generalis ſiue obſcura, nõ releuat, ſi contra eã opponitur per partẽ.*l.ſcire.ff.de exc.tut.eſt gl.*3.*in c.paſtoralis, ext.de exce.*Bar.*in l.*1.*ff.eo in* 2.*col.*Bal.*in l.Titia.ff.de leg.*1.Flori. *in l.in exceptionibus.ff.de probationib.* Balb.*deciſ.*63.

185 Exceptio quę ſtat in meris terminis exceptionis, nõ eſt in ſcriptis proponẽda, ſecũdũ gl.*in verbo,praſtare.in l.ædiles.in §.ſciẽdũ.ff de ædil.edic.*probatur *in l.circa. ff. de probationibus.* Secus ſi habet inſtar actionis, vt exceptio nõ numeratæ pecuniæ.*l.in cõtractibus.§.fi.& auth.ibi poſita.C.de nõ n.pe.*ſecũdùm Bar.*in l.*1.*ff.de excep.*Alb.*in l.*1.*in prin.ff.de eden.* Balb.*deciſ.*173.

186 Exceptiones omnes, quæ opponuntur ad impediendũ exequutionem ſententiæ in rem iudicatam tranſactæ, ſi reſpiciunt actionem primã, & huiuſmodi exceptiones nataæ eſſent ante ſententiam, nunquam opponi poſſunt, & oppoſitę non impediunt exequutionem, vt habetur per Bart. quem Doct. omnes communiter ſequuntur *in l.*1.*C.de iuris & facti igno.*& aliis in locis, citatis per *Iaſ.in d.l.*j.

Sed iſta communis opinio claudicat primò locum non obtinere, vbicunque opponeretur exceptio expenſarum, vel meliorãmentorum, vel aliæ ſimiles exceptiones non redarguentes ſententiam de iniquitate: tũnc enim illæ opponi poſſent, etiam poſt ſententiam, & impedirent vtique ipſius ſententiæ executionẽ, ita Spe.*in tit.de excep.§.*3.Bart.Bal.Alber.de Roſa.*col.fi.*& alij communiter omnes *in l.in fundo ff.de rei vindic.* Lanfran.*in c.quoniam cõtra in ver.Teſtes, verſ.ſed dubitatur de huiuſmodi quaſtione, de probat.*& Rolan.a Valle *cõſ.*18.*quoniam nemini dubium eſt.ſub nu.*2.*& ſeque.vol* 1. vbi huius communis ſententię aſſignat efficaciſſimam rationem.

Secundò limitatur etiam eadem cõmunis, quòd exceptio, ne teneatur quis vltra quàm facere poſſit, quæ ſolet concedi ex iuris diſpoſitione clerico, marito, & iudici in ſyndicatu, opponi valeret, etiam in executione ſententię.*l.diuerſo §.fi.* & ibi Doct.*ff.ſolut.matri.& in l.*ij.*C.quod cum eo, & in l.*j.*C.de iur. & fact.ignor.*& Rolan.*in d conſ.*28.*nu.*7.

Tertio fallit quoque cõmunis prędicta, quòd exceptio nullitatis ſententiæ impediat ſimiliter executionẽ ipſius ſententiæ, Spec.*in tit.de executione ſententia.§.*2.gloſ.*in c.paſtoralis.§. quia verò de offi.deleg.*Bal.& Saly.*in l.ſi non cognitio C. ſi contra ius, vel vtil.pub.* Alex.*cõſ.*33.*in fi.vol.*1.Pau.de Caſt.& Alex.*per tex.ibi in l.ſi feriatis ff.de fer.*& idẽ Alex.*in l ſi expreſſim de app.*

Vbi concludit, quod ſi nullitas appareret ex ſententia, poſſet tunc illa opponi ad impediendũ executionẽ eiuſdem ſententiæ, vtpotà quãdo ſententia lata extitiſſet in die feriata in honorẽ Dei, quo nẽpè caſu non foret opus reuocatione: quia conſtaret tũc de nullitate notoria, & manifeſtiſſima, & talia nullitas negotiũ perimeret, *d.l.ſi feriatis, & l.*ij.*C.de exec.rei iu de.l.ſi cum nulla de re iud.& l.fi.C.ſi ex fal.inſtru.*Bal.*in l.ab executione col.*3.*C.quor appel.nõ recip.*Rom.*cõſ.*51.Zuccar. *in l fi.n.* 280.C.*de edit.diui Adriani,*& Fel.*in c.de cætero extra de re iu.*

187 Et ſic, ſi nullitas poſſet probari incontinenti ex eiſdem actis, & produceretur proceſſus, in quo deficerent iuris ſolennia, ſecũdum *l.prolatam C.de ſenten.*impediretur tunc abſque dubio aliquo executio ſententiæ, *l.*iij.*§.ibidem ff.de exhibend. & l.ille à quo §.ſi de teſtamento ff.ad Treb.*Ba.. *in l.fi.ſi de fal inſtru.& in l.*iiij.*§.cõdemnatũ ff.de re iud.*Octauianus Veſtrius *in ſua pract.lib.*iiij.*in ti.de nullitate, eiúſq.tẽporibus, & proceſſu col.* 5.*ſub verſ.ſed maius dubiũ eſt,* vbi apertè iſtã eſſe cõmunẽ opinionẽ, & Io.Staphil.*in tra.de lit.gratia, & iuſtitia fol.*150.*& ſeq.*

Vbi firmat in præſenti caſu ſignaturam cõcedere commiſſionem ſuper nullitate ſine clauſula parito iudicato.

Et huc ſpectat etiã *deciſ.Caſſad.*10.*in tit.de reſcrip.* vbi recenſuit ſignaturam ſolitam eſſe concedere in materia penſionis, nõ opponendo aliter in illa clauſulam cõſuetam, ſine retardatione penſionis, ſi agatur de nullitate notoria reſultante, & ſcaturiente ex forma literarum penſionis.

Itidémq; eadem ſignatura cõſueuit concedere literas inhibitoriales, ſeu reſcriptum ad inſtantiam partis ſuccumbẽtis, cõmitteréque cauſam ſuper aſſertis nullitatibus, ſeu in integrum reſtitutione ad impediendum executionem ſententiæ: & verſa vice pro altera contraria parte victrice impetrari ſolet in eademmet ſignatura aliud reſcriptũ, vt iudex nullitatis præfixo aliquo breui termino ad proponendũm nullitates, & reſtitutionem in integrum petitã: quo quidem termino elapſo, & nõ apparentibus nullitatibus, idem iudex tenetur ſentẽtiam exequi, prout de huiuſmodi ſtylo meminit Caſſa. *deciſ.*4 *in fi.in tit. de cauſ.poſſ.& propriet.* Vãtius *in tract.de nullitatibus in tit.quoties, & infra quod tempus de nullitate agi poſſit, & nunquid pariat aliquos iuris effectus, & quos n.*7.& Virginius de Boccatiis *in conſtitutione Ægidiana,nu.*107.*cum aliis ſeq.* vbi hoc probat authoritatibus, & rationibus.

Et ita etiã obſeruatur in Regno in Sacro Concilio, in Regia Camera Summariæ, & in Magna Curia Vicariæ in cauſis deuolutis in ipſis regiis tribunalibus per remedium appellationis, in quibus allegatis nullitatibus ad finem impediendi executionem ſententiæ habentis executionem de iure paratam, conceditur aliqua breuis dilatio ad proponendum nullitates ipſas, quibus propoſitis, illiſque guſtatis, atque diſcuſſis,

& non militantibus in iure, demandatur executioni ſententia,& ſic reſcribitur iudici à quo, vt ſuam exſequatur ſententiam, literis conceſſis inhibitorialibus non obſtantibus.

Sed reſcripta, ſeu inhibitoriales literæ ſuper nullitatibus poſt tres ſententias cõformes in Romana Curia, in ipſa ſignatura nullatenus conceduntur, niſi cũ clauſula ſine præiudicio triũ cõformiũ, atteſtãte Vantio *in d.tit.quoties, & infra quod tempus de nullitate agi poſsit, n.6.* & Octauiano Veſtrio in loco præcitato per textũ expreſſum *in Clemen.vt calumniis de re iud.* & ratio aſſignari poſſet iſthæc: quia ſpeciale eſt propter præſumptam calumniam ſuccumbentis per tres conformes, vt earum executio non impediatur agendo per viam nullitatis, vt firmat Rota *deci.21.nota, in antiquis.*

Similitérq. Sacrũ Conciliũ Neap. cõſueuit date inhibitoriales literas in ſẽtẽtiis latis in Magna curia Vicariæ infra ſũmã centũ quinquaginta aureorũ abſq. præiudicio executionis ipſius ſententię. Et hoc quidẽ ea ratione agit, cũ ita ſancitũ extet expreſsè in Regia pragmatica, ea ordicẽte, Nos autẽ primis cauſis, poſita poſt pragmaticã *3. in ti.de officio Sacri Regij Cõcilij,* & his quæ ipſi tribunali incũbũt, vbi diſponitur ſentẽtias promulgatas in eadẽ Magna Curia Vicariæ, in primis ciuilib. cauſis, à ducatis quinquaginta infra, plenariæ executioni demãdãdas fore nõ obſtãte appellatione interpoſita, quæ committitur cũ clauſula, ſacta prius executione, vel citra præiudiciũ executionis ipſarũ ſẽtẽtiarũ à quib⁹ appellatur. Viuius *op.259.*

188 Exceptio rei iudicatæ eſt tantæ potentiæ quòd impedit litis ingreſſum, teſte Alex. *conſ.42.li.iiij.conſ.94.lib.j.* Nat. *cõſ.153.nu.8.tex.in c.1.de lit.conteſt.lib.vj.* quæ exceptio impediens litis ingreſſum, impedit etiã interrogatoria, iuxta no. per Neuizan. *conſ.15.n.24.conſ.30.num.7.& 11.& ſeq* quã quidẽ exceptionẽ nõ obſtare quãdo agitur ex alia cauſa, & alia ratione ſcribit Dec. *conſ.464.nu.6.* quid de exceptione rei finitæ? Dic vt per Trem. *ad pract. Benacur. ti.de peremp.excep.poſt n.6.litera B.* quæ autẽ requiratur vt exceptio rei iudicatæ noceat? vide tex. *in l.cùm quæritur.& ſeq.de excep.rei iud.* Rom. *conſ.223.* Dec. *conſ.96.* facit enim ea exceptio de albo nigrũ, & ecõtrà, teſte Iaſ. *in rub.ff.de re iudic.* Nat. *conſ.153.nu.8.* Bellac.

189 Reus excipiendo nõ videtur confiteri intentionem aduerſarij, ſecũdũ magis cõmunem & veriorẽ doct. ſentẽtiam. *c. exceptionem obiiciens. de reg.iur.in 6.* vbi dicitur, exceptionẽ obijciens nõ videtur intentionẽ aduerſarij confiteri. *l.non vtique.ff de excep.* vbi dicitur: nõ vtiq. æſtimatur confiteri de intentione aduerſarij cũ quo agitur, qui exceptione vtitur. igitur acceptatio actoris nõ debet hoc operari, cùm virtus exceptionis hoc non dicat. Nã exceptio dicta eſt quaſi quædã excluſio, quę opponi actioni cuiuſq. rei ſolet, ad excludendũ id, quod in intẽtionẽ cõdẽnationẽmve deductũ eſt. *l.ij.ff.de exce.* itẽ per tex. expreſſum *in c.cùm venerabilis. ext. de exce.* vbi exceptio fuit acceptata, & tamẽ nõ inducitur cõfeſſio eius quod de neceſſitate exceptio videretur excludere. Pręterea exceptio inducitur ad excludendum actorem. *dict. l.ij.* ergò non debet operari augmentũ intentionis actoris. *l.legata inutiliter.ff.de adim.legat.* Porrò ſi ille qui excipit cẽſeretur tacitè cõfiteri, ſequeretur quòd per exceptionis obiectũ induceretur litis cõteſtatio. quia litis cõteſtatio inducitur per negationẽ vel cõfeſſionẽ tacitã vel expreſſã. *c.cùm cauſa,* & ibi notatur per do. *ext.de prob.* & declarat Bar. *in l.j.C.de litis cont.* ergò & antecedens. Hinc Bal. ſcribit *in l.per hanc.nu.2.in fi.C. de appel.* quòd illud quod ponit actor, dicitur aſſertio, & differt ab exceptione rei. Quia reus excipiendo nihil aſſerit. Et idem Bal. *in addit. ad Specul.in tit.de accuſ.in 4.col.in ver.qui excipiẽdo.* tenet, quòd qui excipiendo aliquid dicit, non tamen vnquam intelligitur illud fateri.

Non refragatur, quòd cõfeſſio ante litẽ cõteſtatam in iudicio facta non minus operetur, quàm ſi poſt litis cõteſtatiõnẽ facta eſſet: cõfeſſio námq. ad ſui validitatẽ, non requirit litis cõteſtationem, aut telã iudicij, vt inquit Inn. *in c.qualiter & quando.2.extrà de accuſ.* quẽ allegant & ſequũtur Pan. & reliqui canoniſtę, *in c.at ſi clerici de iud. & c.ex parte.extrà, de confeſſ.* Quia illud dictũ Inn. hac ratione excep. propoſitę trãſferri nõ poteſt. ita illud ipſum intelligit Pan. *in d.c.ex parte.n.15. ver.ego dictũ hoc intelligo.extrà de confeſſis.* & latius *in d. c. cùm venerabilis.n.26.* quia cũ regula exceptionẽ, &c. & d.l. nõ vtiq. indiſtinctè loquãtur, ergò ſimpliciter ſunt intelligendę. & ſic niſi actor probaret intentionẽ ſuã, reus abſolueretur. *l. ſiquidem,* & quod ibi notatur. *C.de excep.* ita quoque ſcribit conſulendo Alex. de Imo. *in conſ.159.n.1.2.& 3.in 6.vol.conſ.* & hãc doctrinã cõmuniter approbari ſcribũt doct. *in l.decẽ ſtipulatus. ff.de ver.obli.* Quare non opus eſt de iſto articulo, licet plures dari poſſint ſtipulationes, prout referũt do. *in d.c.ex parte.* & præclarè Dec. *in c.at ſi clerici,* quãdo nõ habeat ſua ſubſtãtialia. *exer. de iud.* vlterius diſputare. Nam præclarè Bal. inquit, quòd nunquã reus videatur cõfiteri, licet actor velit inhærere exceptioni, cùm quia voluntas agentis nihil diſponit in volũtate excipiẽtis, quæ eſt perimere & negare intẽtionẽ ſui aduerſarij: tũ quia adhæſio actoris nõ poteſt mutare naturam exceptionis. *l.alia cauſa C.de his quibus vt indi.* & hãc ſentẽtiã communẽ doct. opi. eſſe, eámq. veram, ſcribit Dec. *in d. c. cum venerabilis n.19.ver. & ita ex omnib.ſupra dictis.* Kirchouius.

190 Solutionis exceptionẽ quæ opponit, vel pacti de nõ petendo, nõ videtur per hoc fateri debitũ præceſſiſſe. *l.non vtique.ff.de exceptio.* niſi reus ipſe in exceptione vteretur talibus verbis, quæ de neceſſitate includerẽt debitum: vt ſi reus diceret ſe liberatũ, quia ſoluit: ea verba præſupponũt obligationem præceſſiſſe. *l.decem ff.de ver.obli.* & ea regula nõ procedit in criminalibus, in quibus ſi reus dicat ſe feciſſe ad ſui defenſionem, per hæc verba ſatis approbat delictũ. Bal. *in d.l.decẽ.* Iaſ. *in l.Iulianus.nu.15.ff. de condi.indeb.* Bellac.

191 Exceptio criminis oppoſita in poſſeſſorio reintegrãdæ vel retinẽdæ in materia beneficiali, & cõtra impetratẽ interdictũ reintegrandæ vel retinendæ in ea materia beneficiali, reijci debet & nõ eſt admittenda, niſi eſſet talis exceptio criminis quę inficeret ipſum poſſeſſorem, vt eſt crimẽ hæreſis. gl. *in c. quo iure.octaua diſt.* & licet exceptio criminis impediat ordinis executionẽ, nõ tamẽ habet obſtare in poſſeſſorio niſi produceretur ſentẽtia ſuper crimine, quę induceret priuationẽ beneficij. ita cõcludit Frã. Mar. *deciſ. 397.in 2.parte.* Bell.

192 Quęro, an exceptio reuocandi domum, poſſit opponi corã iudice totius regionis generali, ad cuius tribunal omnes competenter vocari poſſunt, etiam alibi domiciliũ habẽtes? Reſp. quod ſic. ita tenet Bar. *in l.ij.§.legatus.ff de iud.* cui cõmuniter ſubſcribunt cæteri doc. vt firmat Oldendorp. *in ſuo tract. ſub rub.de excep.reuoc.domum.* Mich. Graſſ.

193 Exceptio quæ obſtat cedenti bannito, vt non audiatur, non obſtat ceſſionario ex cauſa oneroſa, vt eſt cõmunis opi. de qua Boſſius *tit. banniti quid amittant.num.16.* Bonacoſſ.

194 Exceptio reſultans ex natura contractus & actionis propoſitæ, cenſetur ipſo iure probata, ex quo actor proponendo actionẽ, eã cum ſua exceptione proponere intelligitur: vt per exẽpla docet Oſaſc. *dec.51.n.19.& ſeq.* vbi quòd exceptio proueniens ex natura cõtractus, etiã iuramento in cõtractu interuien. nõ excluditur. Quid de exceptione requiren. altiorẽ indaginẽ: & quę aliàs opponi nõ poteſt? & dic, quòd licitè opponitur quãdo opponens offert ſe incõtinenti probaturũ, teſte Rom. *conſ.244.n.6.conſ.323.poſt n.7.* Bar. *ex ille text. in l.ſi is à quo.in prin.ff.vt in poſſ.leg.* quib. adde, quòd nũquã ſublata intelligitur exceptio quæ deſcẽdit ex eodẽ fonte, ex quo deſcẽdit petitio, & ipſi petitioni ineſt, ſecũdũ Rom. *cõſ.472.col.2. circa med.* qua in materia vide etiam quę ſcribit Rol. *conſ.69. num.13.14.lib.iiij.* Idem.

195 Nullitatis exceptio cuius cognitio requirit altiorẽ indaginẽ, nõ ſuſpendit executionẽ ſententiæ, ſecund. Rom. *conſ.325.n.7.* Abb. *conſ.5.n 2.li.ij.* rationẽ ponit Rom. *d. cõſilio,* vbi declarat, & ibi doct. *in apoſtil.* ponũt fall. ad doc. Bar. *in l.ſi is à quo.in prin.ff.vt in poſſ.leg.* & qui Rom. *d.cõſilio* declarat etiam concl. quæ habet exceptionẽ nullitatis, cuius prõpta eſt probatio, impedire executionẽ ſententiæ, de qua *in l.j.C. quando prouoc.non eſt nece & l.fi.C.ſi ex falſis inſt.* Barb. *conſ.38.col.3.v. & adduco li.ij.* Quid de reſtitutione in integ an impediat executionem? & dic, quòd ſic regulariter, ſecundum communem per Iaſ. *in l.iij.§.condemnatum.num.27.ff.de re iud.* Bellac.

196 Nullitatis exceptio vbi aliàs nõ admitteretur ad impediendum executionem, admittitur tamen quando eſſet irreparabilis, teſte Alex. *conſil.17 requiſitus. col.2. verſ. propterea videmus.lib.1.* & vide quæ ſcribit Caſt. *in l.ſi feriatis.ff.de ferus.* vbi an cauſa vel exceptio nullitatis executionem ſentẽtię impediat. Et an ſentẽtia lata in cauſa nullitatis ſit interlocutoria vel diffinitiua? Dic vt per Caſtr. *in l.j.§.1.de feriis.* vbi concludit eſſe diffinitiuã, declarando tamen vt per eum ibi. Cui adde quòd quãdo actus eſt nullus, peti poteſt vt reformetur. vt no. Caſtr. & Iaſ. *in l.j.ff.de ferus.* Et dic quòd idẽ iudex cognoſcit in cauſa nullitatis. *l.ſi præſes.C.quom.& quan.iudex.* ſic *in l.j.C.*

l.1.C.de ſentent.& interlocut.om.iud.& quandoque alius cogno ſcit. *l.abſentem.C.de accuſ.* Idem.

197 Exceptio nullitatis non cenſetur ſublata,ſublatis ab ſtatuto omnibus exceptionibus, vt commune dicit Cur. iun. *conſ.129.nu.13.* E.Suarez.

198 Exceptio nullitatis quæ probari è veſtigio poteſt,executionem retardat.commune aſſerit *Iaſ. in l.ſi ſe non obtulit. §.condemnatum.nu.5.ff.de re iud.* Idem.

199 Nullitatis ſententiæ exceptio non impedit illius executionē,niſi in promptu ſit probatio nullitatis.nā tūc nullitas bene impediret executionē,de qua in promptu cōſtat.*l.fin. C.ſi ex fal.inſt.*Bat.& Rom.*in l ſi feriatus.ff de ferüs.*Hypp.de Marſ.*in pra.cau.cri.in verbo,vltima nu.*17.& Oldra.*conſ.*106. alias non impediret illius ſententiæ executionem nullitas allegata vt ibi per Oldra. Bellac.

200 Exceptio quotieſcunque eſſet ſuperflua, & inutilis de eo,quod in regula nō cōtineretur,tūc & eo caſu ne reddatur inutilis & ſuperflua,cēſetur regulā iſtā ampliare ſecūdum exceptionis qualitatē,ſecūdū Dec.*in l.j.nu.31.ff.de reg.iur.*& iſta eſt cōmunis opinio teſte Cagnolo *ibi,nu.30.& 33.*& exēplum pro intelligēda iſta cōmuni poſſet allegari hoc: verbi gratia, ſi cōſtituo procuratorē generaliter ad omnia,nō veniūt quę mādatū ſpeciale requirūt.*c.qui ad agēdū,*cū ibi no. per gl. & Doct.*de procu.in 6.*ſi vero facerē procuratorē generaliter ad omnia,niſi ꝙ iuramentū nō poſſit præſtari,& ſic excipio vnū caſum,in quo ſpeciale mādatū requiritur,illa exceptio,ne ſit ſuperflua,declarat,ampliátq.mandatū,& regula,vt omnia alia includantur in mandato,in quibus etiam mandatū ſpeciale requiritur ſecundū Dom.Gem.poſt Lapū *in d.ca.qui ad agen.§.1.*Alex.Clau.Aquen.& Iaſ.*in l.ſi.ff.quod quiſq.iu.*idē Iaſ. *in l.nummus.ff.de in litem iuran.*Challanc.*conſ.3.ſtat ſtatutū.n.7.* Dec.*in c conſultationibus.circa fin.de off.deleg.*illam ſcribit eſſe communem opi.Cagnol.*in d.l.1.n.30.& 33.*& Euerardus *libr. argumentor.loco ab exceptione.* Viuius.

201 Præſcriptio exceptionis à parte opponi debet contra actionem à parte aduerſa propoſitam.Bald.& Saly.*in l.ſicut.C. de iud.*Bald.*in l.j.C.ſi aduer.cred.*& ꝙ ſemper à parte opponi debeat ad hoc vt illius habeatur ratio,tenet Boe.*deciſ.344.nu* 8.& ibi hoc tenet, & hanc eſſe communem opinionem ibi aſſerit. Præſcriptio.n.non tollit actionem ipſo iure, ſed ope exceptionis.Bal.*in rubr.C.ſi aduerſus creds.*de Anchar.& Fely. *in c.ad aures.de præſcr.*& Auer.*in eu deciſ.nu.3.* Idem.

202 Cauſa,propter falſitatē quæ in teſtibus vel inſtrumentis committeretur,nō perditur.*l.diuus Adrianus.ff.de re iud.l. qui ingenue.ff.de excep.*ſecùs,ſi circa acta falſitas eſſet cōmiſſa. Bar.*in l.fraudem.§.quoties.ff.de iure fiſci.* Abb.*in c.cum venerabilis.nu.30.ver.ſecundò principaliter noto.extrà,de excep.* Et hāc ſententiam communem opinionem eſſe, ſcribit Decius ibidem *nu.21.in gloſ.in verb.per vitium.*vbi ipſe poſt Abbas,eam materiam latius & eleganter proſequitur. Kirchouius.

203 Litigans cū aliquo vt tali,non poteſt exinde eum improbare. Fel. *in cap. cum inter priorem. ver.vnde generaliter.de excep.*Bar.*in l.cum mulier.nu.5.ff ſol.mat.*Cæp.*caut.71.*Cyn.*in l. optimam. C. de contrah.& com.ſtip.*Caſtr.*l.Pomponius.§.rati ff. de procu.*ita dicitur de eo qui citatur vt tutor. Caſtr.*in conſ.12. lib.j.Bald.in §.nouiſſimè.Inſtit.de ſuſp.tut.* Bellac.

204 Exceptio quæ vnà cū ipſa actione naſcitur, & ſic quæ ineſt ipſi obligationi,poteſt à iudice ſuppleri,etiamſi à parte nō opponatur:quia eo ipſo quòd actor proponit actionē,videtur eā cū ſua exceptione proponere,vt per Iaſ. *in l.cū qui. §. qui ita.ff.de ver.obli.n.12.*ſecus autē ſi exceptio veniret extrinſecus.Bar.*in l.lecta.ff ſi certū pet.& in l.ſi vnus.§.pullen.ff.de pactis.*idē Bar.*in d.l.cū qui.*& Iaſ.*in §.actionū.n.138.de actio.* Bella.

205 Debitor in diem ſi conuentus ante diem non oppoſuerit exceptionem quod ante diem conuenitur,iudex per ſuam ſententiam poterit eum debitorem condemnare ad ſoluendū die adueniente:quia ea exceptio dilationis quæ ineſt obligationi,quamuis non inſit quo ad differendum iudicium parte non opponente,tamen bene inerat quo ad differendam ſolutionem in tempus debitum.Bar.*in l.eum qui.in prin. §. qui ita. ff.de ver.obli.*& Iaſ.*in §.actionum,nu.140.de act.* Idem.

206 Exceptio,ſeu ius excipiendi tranſit in ſingularem ſucceſſorem illorum iurium.*l.fluminum.§.adijcitur.ff.de dam. infecto.Bar.in l.ſi tertius.§.ſi prius.ff.de aqua plu.arcen.*Soc.*conſil.* 274.*in 2.vol.*& ius petendi renouationem priuilegij competit ſingulari ſucceſſori. Dec. *conſ.78.vol.1.*Quoties enim priuilegium ratione loci eſt conceſſum, omnes ſucceſſores gaudent priuilegio anteceſſorum, & in dubio præſumendum eſt conceſſum eſſe ratione loci,& non perſonæ. Bald.*in l.omnes C. de epiſco. & cler.* & ſingularis ſucceſſor ratione loci priuilegium prædeceſſorum conſequitur. *l ſi aquæductus.ff.de contrah.em. empt.*& Deci.*conſil.78.* Idem.

207 Statutum licet poſſit tollere quamlibet exceptionem, non tamen poteſt tollere,ſecundùm communem ſententiam, exceptionem defenſionis & innocētiæ.*Bal.in repe.l.edita.*habita in ſtudio Patauino,ann.1380.*nu.115.C de eden.*Io.de Ana. *in conſil.59.in prin.verſ.in quibus locis.* Alex.de Imol.*in conſi.113. nu.8.*& ibi Apoſtil.*in add in verb.innocentia in lib.v.conſ.*Hypp. de Marſ. *ſing.59.in c. innocentib. iura ſuffragentur.*& Phil.Dec.*in l. vt vim.ver.vnde ſtatutum.nu.9 ff.de iuſt.& iu.*Kirchouius.

De litigioſis.

TITVLVS XXI.

Litigioſa res obligari non poteſt. Bald. *in l.j.ff. quæ pign. obl.poſſunt.* Vezinus.

2. Litigioſum non incurritur ſi fiat venditio,quādocunque res deſierit eſſe litigioſa. Guid.*conſ.* 82. *Idem.*

3 Litis pendentia ſuper poſſeſſione non facit beneficium litigioſum.*Caſſiodo.in lit.pend deciſ.4.nu.1.*com.dicit.*B.*Villal.

4 Litis pendentia inducitur etiam per ſolam citationem,ſacta eiuſdem executione.com.Dec.*in l.more. num. 46.ff. de iuriſdi.om.iud.*& *Alc.in c gratum.ext.de of.deleg.* Licet Zaſius cōſulendo teneat,quod per litis conteſt. non autem citationem lit.pend.inducatur,exordium litis ex litis conteſt.exiſtere. tamen ea regula fallit quo ad inducendum vitium litigioſi. Itē quo ad inducendā lit.pend.Item quo ad perpetuandā iuriſdictionē: quia in illis caſibus ſola citatio executa ſufficit ſecun. Xened.Vadū,*in ſuis Notatis ad Fely in ver.Litis exordiū.*I.Fich.

Limitatur prædicta communis,niſi reus per citationē non fuiſſet ſufficienter inſtructus de iis rebus ſuper quibus in iudicium eſſet vocatus, vt per Myſing *obſer.26.cent.* 4. vbi vide etiam quinque alia requiſita. Idem.

5 Litigioſi vitium non impedit alienationē,quæ fit per confiſcationem,per caſum *in l.ſi conſtante.§ ſi.ff ſolut.matr.*& eſt limitatio ad totum *tit.C.de litig.* Balb.*deciſ.*86.

6 Litigioſam rem non efficit,ſed ipſam actionem, quando actione perſonali agitur lite cōteſtata in iudiciis particularib᷒ probat text.*in l.j.ff.de litig.l.ij.C.eo.in l j.*vbi *Bald. C.de præſcript.lon.temp.Inn.cap. cum M. de conſtit. & in c.dilecti. de excep.* Bal.*conſ.40.mariti.lib.j.& conſil.332.Statuto ciuitatis Vicentiæ. in fi.lib ij.*Rom.*conſ.270.pro deciſione.2.dub.*dicens,quod eſt cōmunis doct.concl. *in d.l.ij* C. *de litig.* actionem effici per litis conteſtationem litigioſam,non autem rem.quam tamen conclu.intelligit Guid.Pap.*concl* 479. procedere in actione directa tantum, non autem in vtili. & licet *Fely.in d.cap. dilecti. de excep.in fi.*contrarium tenere videatur,tamen à communi non eſt recedendum. Et vbi quis vellet contra communem inſtare,& tenere,illud concedi poſſet quo ad alios effectus reſultantes ex vitio litigioſi,non autem reſpectu pœnæ, ſecundum Crauet.*conſ.279 ſcripſi alias pro Nicolao.* F. Turz.

7 Litigioſum, Vitium litigioſi nō incurritur,ſi de rei dominio non agatur. Fely. pulchrè *in cap. dilectis col. 5. de except. ul. multa.max.*Inn. *in c.cum M. circa fi.de conſti.* & ita tenet Lud. Rom.*conſil.270.*& *Panor.in 2.parte conſil.* 110.Calc.*cōſ.115.col.3.* Dec.*in cap.1.de confir.vtil. vel inut.col.2.verſ. in gloſ.1.&c.* dicit, quòd quæſtio mota ſuper poſ.nō inducit litigioſum. Vezinus.

8 Litigioſum non incurritur, ſi perempta inſtantia res alienetur. Fel.not.*in cap.cauſam,quæ.col.vlt.verſ.item declara.de teſti.*Iaſ.*in l.ij.in fi.5.col.C.de eden.& in l.cum mota col.4.C.de tranſact.* Idem.

9 Litigioſum non incurritur niſi propter litem iudicialem ſecus propter extraiudicialem,vt eſt gueſtaita Paul.de Caſt. *in 2.vol.conſ.298.alias 196 col.4.ver.ſed contra prædicta.* Idem.

10 Litigioſum non inducitur per litis pendentiam in cauſa matrimoniali. Barb.*in 2.vol.conſ.46.col.3.* Idem.

11 Litigioſum non incurritur coram arbitro.*Iaſ.in l.ij. in fi.5. col.C.de eden.& in l.filiusfa.§.diui.col.15 ff.de leg.j.* Idem.

12 Litigioſum non inducitur niſi quando per litigantes res alienatur. Cur.*conſ.72.col.5 ibi, ad aliud quòd res fuerit litigioſa.*Cæpo.*caut* 34 Nec incurritur per alienationem neceſſariam. Alexan.*in l.quanquam.§.1.de aqua plu. arcend.* Bald. *in l.*

non admittuntur.exceptiones requirentes altiorem indaginem.Cur.iun.conſ.108.nu.14.com.dicit. Idem.

ADDITIO. Exceptio reſtitutionis in integrũ ſimiliter impedit executionem.Alb.& alij in cap.ſuſcitata.de in integ.reſt. quod limita,niſi ſit obienta poſt trea conformes ſententias, iuxta terminos Cle.prima.de re iud. Limita ſecundò niſi calũniosè petatur.Lap.alleg.53.an oporteat,nu.8.vt de his M. Antonius Bard.in tract.de temp.vtr.& contin.in c.5.nu.2.

10 Exceptio nõ infert iniũctionis aduerſæ probationẽ.vt cõmune interpretũ dogma affirmat.Iaſ.in l.Iulianus verũ debitorẽ.ff.de cond.indeb.An.Gomez.de delict.cap.12.nu.16.

11 Exceptio dilatoria ante litis cõteſtationẽ proponi debet cõmune ait Præpoſ.in.c.ſi quis.3.quæſt.6.& cum in prima cauſæ tractatione(inſtantia appellat interpretes)oppoſita non eſt,nõ poteſt in ſecũda opponi,vt recepta effatur An.de Tre. in additio.ad Bonacut.in pract.except.in rub.de imped.& except. quæ cõtra reſt.n.9. Villal.in ſua collect.& Vezi.in ſuo ærario.Idẽ.

12 Exceptio litẽ perimens etiã poſt ſententiã opponi poteſt, ſi prima actione agatur,nõ verò actione in factũ ex prima ſententia,vt frequenter placitum enunciat Balb.dec.13. Idem.

13 In quacunq.generali excluſione exceptionũ,facta per ſtatutũ,nunquã excluditur officiũ iudicis,niſi excluderetur omnis exceptio & defenſio.Eſt vera,& cõmunis opinio ſecundũ Iaſ.cõſ.7.adeò copioſè.n.5.vol.1.ver.& per iſtud. M. Chærian.

14 Exceptio nullitatis ex capite incõpetentiæ procedentis, nũquã cenſetur excluſa,etiã ſi præcludatur via opponendi cõtrà ſententiã.gl.eſt cõmunis approb.in cle.1.de ſeq.poſ.& fruct. in fi.ſecũdũ Cor.in conſ.2.viſa.verſ.3.nõ videtur.vol 2. Idem.

15 Exceptio dilatoria non oppoſita ante litem conteſtatam, in prima inſtantiã,non poteſt opponi nec in ſecunda.Iaſ.in l. in demum.nu.7.de procu.com.dicit.

Nota iſtã cõmunem cum ſequenti ad intel.l.2.ti.6.lib.3.ord. & ad c.8.l.42.in prag & l.2.tit.8.2 lib.ord.& l.1.ti.4.lib.3.ord.

16 Fallit primò,niſi opponatur exceptio cõtra procuratorẽ vt puta q ſit monachus:quia poteſt opponi,etiã poſt litẽ conteſtatã.An.de Trem.in addit.de Bena.in pract.except.in rub.de impe.& except.quæ contra reſ.nu.9.verſ.6.fallit com.dicit.

Fallit ſecundò, ſi exceptio dilatoria nõ erat orta reo ignorante,vel ex errore non propoſuit,quia nõ poteſt opponere poſtea.Iaſ.in l.error.nu.19.de iuris & facti ignoran.communem dicit. B.Villal.& Vezinus.

Poteſt quis petere declarari exceptionem ſibi competere. Lud.Rom.conſ.90.circa fi.Ang.Inſt.de excep.in rubr.in 15.col. & in 22.col.vbi no.loquitur. Vezin.

17 Peruerſio ordinis exceptionis corã ordinario non vitiat proceſſum:ſecus coram delegato.Ang.in d.rub.in 21.col.Idem.

18 Exceptio reijcitur,ſi iudex ad vlteriora procedat. Fel.in c.ex parte.in 3.col.de teſti.& in c.ſuborta.col.3.de re iud.Paul. de Caſt.in 2.vol.conſ.329.aliàs 327.in fi.Pan.in 1.parte conſ.14.Ale. vol.2.conſ.37.in 4.col.Phi.in ca.ſi duobus.in 8.col.de appel.& in c.ex parte.in 5.not.eod.tit.Iaſ.in l.2.fi.11.col ff ſi quis in ius voc.& in col.ſeq.Alex.in 1.vol.conſ.53.in fi.Cor.conſ.159.verſ.Nec etiã ob.& in 4.vol.conſ.85.ver.nam quando oppon. Marſ.in l.ſi quis. in 17.col.de quo Alex.in l.ſi finita.§.Iul.in 13.col. de dam. infect. Lud.Ro.conſ.220.in 3.col.

Et tunc eſt appellãdum, vt dict.iuribus: & cauſa grauaminis eſt proban,niſi fuerit oblata probatio,& per iudicẽ à quo fuerit reiecta.cap.interpoſita vbi Phi.in 1.& 2.col.de appel.

Limita niſi eſſet inhabilitas iuris naturalis: quia per proceſſum ad vlteriora non videtur reiecta.Marſ.vbi ſuprà.

Limita etiã in excep.iurild.quia non reiicitur per proceſſum ad vlteriora.Marſ.vbi ſuprà in 18.col.

Contrarium tenet Ang.in conſ.217.ver.quintò prob.

Item limita quando ſuper excepr. reperitur replicatum & cognitum : aliàs non reijcitur exceptio.ita Lud.Ro.conſ.241. in 2.col.ver.vlt.ſi dicatur. Idem.

19.Exceptio litis finitæ impedit lit.conteſtationẽ l.elegãter. §.ſi quis poſt.ff.de cõd.indeb.c.1.de lit.cont.in 6.Bar.in l.poſtquã lit.in fi.com.C.de pact.aliquid per Alex.in l.4.§.condemnatum. in fi 4.col.ff.de re iu.Bar.& Iaſ.in l.fratris.C.de tran.Bar. in l ſeruus.C.de his qui ad eccl.cõfug.vbi dicit quòd iuſta excep.impedit litẽ cõteſtati.addo tex.& ibi Fel.in c.ficus.de re iud. Pan.in 2.parte,conſ.60.Alex.in 5.vol.cõſ.40.ibi,3.præſuppono. Idem.

20 Exceptio trãſactionis eſt litis finitæ.l.fratris.& ibi doct. maximè Iaſ.C.de tranſact.Alex.in d.conſ.40.

Idem in exceptione præſcrip.ſi offeratur probatio incõtinenti.Alex.in.2.vol.conſ.113.vide in materia Phi.in cap.1.in 3. col.de lit.conte.in 6.Ang.conſ.161. Idem.

21 Exceptio rei iudicatæ eſt litis finitæ.Amplè Soc.in 2.par. conſ.264.in 8.col.cum ſeq.Dec.conſ.96.vbi dicit,q vbicunque tria cõcurrunt in ſecundo iud.quæ cõcurrunt in primo,ſemper obl.excep.rei iud.primum,quòd idem peta.ſecũdũ quòd eadem ſit cauſa petendi.tertiò eadem cõditio perſonar.l.cum quæritur.cum duabus ſequẽtibus.ff.de excep rei iud.& de iſta excep.Ang.in §.item ſi in 20.col.& ſeq.Inſt.de excep. Idem.

22 Exceptio periurij eſt litis finitę.Iaſ.in l.ſi quis maior.in 6. col.C.de tranſact.al.Ant.de Butr.in c.dilecti.in 3.col.de except.& dicit eſſe no.quia incognitum.idem vult ipſe Iaſ.in l.at prætor.la ſecunda.in prin.2.col.ff.de iu.iur.nam periurus ab agendo repellitur.Iaſ.in l.ſi duo.§.fi.in 1.col.eo.tit. Idem.

23 Exceptio periurij impedit lit.ingreſſũ. Soc.qui multa al. in 1.parte conſ.38.in pen.col.Cur.iun. conſ.17.in 3. col. Idem.

24.Exceptio tranſactionis impedit litis ingreſſum.doct.maximè Iaſ.per illum tex.in d.l.fratris.C.de tranſact. Idem.

25 Exceptio rei iudicatę non ob.ſi ſententia eſt nulla. Soc. in 2.parte conſ.255.in 8.col.al.l.4.§.condemnatum.cum ibi no.ff.de re iur.addo Alex.in 4.vol.conſ.42. Idem.

26 An exceptio rei iudicatę in iud.ſummario obſtet in ord. Bar.in l 3.in pen.col.verſ.nunc videndum.C. quando prouocare nõ eſt neceſſe.tenet quòd non.

Quod limita procedere quando non fuit plenè cognitum, aliàs ſecus.ita vult Iac.Butr.in l.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimpliciter.ff.ex quib.cau.maior.refert Soc.in d.conſ.255. vbi etiam al.Butr.in c.cauſam quæ.el 1.& in c.venient.el 2.de teſti.& Bal.in l.iudex.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iu.& Alex.in l.à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus.in 1.charta.ff.de re iu.& Pon.in conſ.51.

Sublimita,quia ad hoc vt ſententia lata in ſummario præiudicet in ord.non ſuffic. q ſit plenè cognitũ,niſi ſit ſolenniter cognitum.ita Soc.in d. conſ.255. in 3. col.al.Ant. de Butr.in loc. præal.& Alex.in d.§.ſi ſuper rebus. Idem.

27 Exceptio rei iudicatę nõ obl.agenti ex noua cauſa.Fede. conſ.71.Soc.in l.Modeſtinus.ff.de except.& in 1.parte conſ.18.in vlt.col.vbi ſubtiliter multa al.Alex.in 2.vol.cõſ.4.in 3 col.Ang. in §.item ſi. in 21.col.Inſtit.de except.

Faciunt quæ vult Alex.in l.de pupillo.§.ſi is cui.in 1. col.de oper.no.nunc.& per Imo.con.130.circa fi. Idem.

28 Exceptio litis finitæ impedit lit.conteſtationem.l. eleganter.§.ſi quis poſt.ff de cod.indeb c.1.de lit. conte.in 6.Bar.in l. poſtquam.in fi.C.de pac.aliquid per Alex.in l.4.§.condemnatum in fin. 4. col. ff. de re iud. & eſt tex.in c. ficut.& ibi Felyn. de re iud.Pan.in 2.part.conſ.60. Idem.

Adde quòd vbi poni.excep.impediens lit.ingreſſum , non eſt reſpõdẽdum interrogatoriis.Fel.no.in c.excep.in fi.12.col. de excep.fac.pulchrum conſ.Paul.de Caſt. in 2.vol.conſ.143.& Lud.Rom.conſ.249.

Et vltra præmiſſa,quæ dican.except.Impedientes lit.ingreſſum,vide Alex.in l.vir bonus.ff.iud.ſol. Phi.in cap.1.in 7.col.& ſeq.de lit.conte.in 6.Angel.in §.aque.in 4.& 5.colum. Inſtitn. de except. Idem.

29 Omnis except.per quam concluditur agẽti non cõpetere actionem ipſo iure,impedit lit.ingreſſum.Paul.de Caſtr.in d. conſi.143.& conſi.191.in fi.Iaſ.in l.at prætor.l.2 ff.de iu.iur.

Actionem non dabo,impedit lit.ingreſſum.Paul. de Caſtr. in d.conſi.143.

30 Exceptio pacti de non petẽ.impedit lit.ingreſſum. Barb. vol.1.conſi.63.in 14.col.vide latè per Phil.in cap.1. maxime in 2. col.de lit.conte.in 6. Idem.

31 Exceptio quod quis potuit licitè occidi,opponitur ad proceſſum,& eum impedit.Bart.in l.ſi ſeruus. C. de his qui ad eccl. confu.& ibi Alex.in add.vbi al. no.per eum in l. vbi pactum. C. de tranſ.& in d.l.vbi pactum.adduc.multa in contrarium.Idem.

32 Quæ dican.exceptio quæ habent impedire lit.ingreſſum, & tamen nõ ſunt lit.finitæ.dic primò quòd except.præſcript. ita not.Bart.in l.fi.ff.pro ſuo.Alexand.in 2.vol.conſ.213.Soc.in 1. parte.conſ.38.in pen.col.& in 2.parte,conſil.203.in fi.Cæp.cõſ.71.

Et de except.præſcript.vide Alexan.in l.vir bonus,iud.ſol.

Secundò except.pact.de non adeundo iudicem. ita Bald. in l.poſt quam lit.C.de pact.per l.3.ff.de cond.ob cauſam.

Tertiò,except.renuntiationis lit.d.l.poſt quã lit.& ibi Bar. & doct.

Quartò,except.præiudicialis,& omnis except. notoria , ſecundum Io.And.in nouel.in cap.1.de lit.conte.in 6,

Quintò,

Quintò, iſta excep. quem de enic. tenet actio, &c. aſt. in l. & ſi inſtrumentum. C. de de inſtr. & in. ha. fi. lib. x. de quo tamen vide Alex in l. vendicantem ff. de euic. vbi dicit quòd non poterit opponi poſt ſententiam.

Aduerte tamē in practica, quia eſt magna vis in modo opponendi iſta excep. li. finitę. & aliis quæ non ſunt li. finitæ, & tamen habent impedire li. conte. quia ſi opponuntur ante litem conte. ad proceſſum, tunc bene habent impedire li. cōte. ſecus ſi opponerētur ad merita cauſæ. & ideò ſis cautus quādo opponis tales excep. ad finem impediendi li. conte. vt non petas in ſedula reū abſolui à peti. quia hoc modo demōſtrares oppoſitam fuiſſe excep. ad merita, nō autem ad proceſſū. quod patet, quia non poteſt ſerri abſol. a peti. non facta lit. conte. vt ex. de lit. cont. per totū. & ita vult Iaſ. in d. l. aut prætor. la 2. col. 2. de in. iur. ſl. aſt. in l. cum quærebatur ff. iud. ſol. & alia multa.

Et ſubdit ex mente Spe. in tit. de excep. §. dicto. verſ. rurſus non eſt circa fi. quòd iſtis caſibus reus in reſponſione libelli debet dicere, non teneor, quia habeo talem excep. ſed ſi diceret, nolo reſpon de. libello, quia habeo talem excep. deberet ſuccūbere. quod confirmat ipſe Iaſ. pulchris mediis, vide per eū & per Ang. in §. æquè in 8. col. Inſt. de excep. Idem.

33 Quid autem in dubio, an tales excep. videan. oppoſitæ ad proceſſum, an verò ad merita? Bal. eſt ſibi contrarius. nā in l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de cond. indeb. dicit quòd intelligitur ad merita: quia iſta eſt earum natura.

In l. autem aut prætor la 2. ff. de in. iur. tenet contrarium. & iſta videtur verior: quia in dubio debet fieri interpre. in caſu in quo excep. ſit mag. fauorabil. reo. l. ſi quis intentione ambigua. ff. de iudic. Idem.

34 Excommunicatio opponi poteſt etiam ſi quis intraſſet non oppone. Phi. in c. 1. in 2. col. de excep. in 6. Idem.

35 Exceptio ineptitudinis libelli poteſt quādocūq; opponi, & reddit proceſſum retro nullū. Alex. in l. ſi patronus. ff. de in. iur. poſt Bal. & Ang. ibi per illū text. bene fac. ſecundū eum l. j. §. 1. ff. ſi menſ. fal. mo. dix. quā ad hoc al. Cy. in l. vnicam, circ. prin. C. vt quæ deſ. & dicit melius probari in l. libellorū. §. quod ſi libelli, ff de accu. & eſt tex. expreſſus in c. cū dilecti. de emp. & vēd. vbi probatur q; poteſt opponi etiā lata ſentētia. Patet, quia ineptitudo libelli reddit ſententiā nullā. vt eſt tex. valde no. iuncta gl. Inſt. de ob. t. generali. no. Bal. in l. nullors. in fi. C. de in. iur. & in l. exceptione. C. de proba. & in aliis loc. al. per Alex. vbi ſuprà, addo Ang. conſ. 167. Lud. Ro. conſ. 69. Bart. vol. 2. cōſ. 88. in 10. co. Fel. in c. examinata. in 7. col. de iud. in c. tenor. in t. col. de re iu. Ia. in d. l. j. in 3. col. de iu. & fac. ign. in §. 1. col. 29. Inſti. de act. in l. j. in 2. col. ff. de off. Aſſe & in d. l. ſi patronus. & in l. eleganter. §. 1. col. 3. ff. de cond. indeb. Bellac.

36 Exceptiones perſonales fideiuſſoribus, & mādatoribus etiam inuito domino competunt, l. & hæredi, §. vlt. ff. de pact. l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog.

Fallit in 5. caſi. vt per Vigel. in commento 7. anni in lib. xlviij. ff. cap. 1. quæſt. 7. reg. 4. fol. 11.

Fallit vt per Cremo. nu. 22.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 131.

Fallit in 5. caſi. vt per Iaſ. & gloſ. in d. § fi. Soc. tamē in l. exceptiones, ff. de exceptio. facit regulam, quòd exceptio perſonalis nō prodeſt fideiuſſori, & limitat in d. l. in 2. caſi. n. 1. Do. à Fin.

37 Exceptio ne fiat præiudicium, limitatur in 6. caſib. per Soc. in l. ſi poſt, ff. de except. nu. 5. Don. à Fina.

38 Exceptio acquiritur reo actore renuntiante liti, l. poſtquam liti, C. de pact.

Fallit vt colligitur ex diſtinctione quā facit So. in d. l. prohibitus agere, non cenſetur prohibitus excipere. l. libertus, ff. de in ius vocando.

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. in d. l. nu. 4.

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in d. l. vbi lex. vel ſtatutū denegat actionem non dari alicui, intelligitur ope exceptionis non ipſo iure, no. doct. in l. explicito. §. ſublata, ff. ad Trebel.

Fallit in 9. caſib. vt per Rip. in d. l. n. 1. Don. à Fina.

39 Iudex poteſt reijcere calūnioſas exceptiones, non ſolùm ſi cōſtat de calūnia, ſed etiā ſi vehemēter ſuſpicatur eas opponi cauſa morādæ litis, l. vn. §. hoc autem iudicium, ff. de dam. inf.

Fallit in 4. caſib. vt per Rip. in d. l. nu. 53. Don. à Fina.

40 Exceptio firmat regulam, cap. quoniam frequenter, vt lite non conteſtata.

Fallit vt per Mant. ſing. 677.

Fallit in 3. caſi. vt per Fel. in. d. c. n. 1. Don. à Fina.

41 Poſt concluſionem in cauſa non poteſt opponi exceptio iuris nouiter cogniti.

Fallit in multis caſi. vt per Felyn. in cap. paſtoralis, el 2. de except. num. 22. Don. à Fina.

42 Excipiens non fatetur, not. Doctor. in cap. cum venerabilis, de exceptio.

Fallit in 7. caſib. vt per Felyn. in d. cap. num. 10.

Fallit in 3. caſib. ſecūdum Alex. in l. decem ſtipulatus. ff. de verb. obli. num. 27. Don. à Fina.

43 Proponens exceptionem dilatoriam, videtur in iudicem conſentire, cap. inter monaſterium. de re iudic.

Fallit in 8. caſib. vt per Felyn. in d. cap. num. 7. Don. à Fina.

44 Exceptio, tua non intereſt, debet opponi ante litem conteſtatam. fallit in 2. caſib. ſecundum Felyn. in cap. ſuper his. de accu. num. 12. Don à Fina.

45 Agenti actione reali, pmā rei vendicatione, poteſt opponi exceptio, tu non es dominus.

Fallit in 3. caſi. ſecūdū Ale. in l. ſi alienū, ff ſolut. matr. Dō. à Fina.

46 Si ſtatutū tollit exceptiones, & defenſiones, valet. Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſtit. & iur. Lud. in l. vt vim. ff. de iuſtit. & iure.

Fallit vt per Marſ. in praxi criminali in vltima quæſtio. num. 34. & ſeq. Don. à Fina.

47 Exceptioni ſimulationis renuntiari non poteſt: hanc cōcluſionem ponit Crot. in l. nemo poteſt, ff. de leg. 1. num. 27. ver. ſecunda ſit concluſio. vbi limitat. Don. à Fina.

48 Stante ſtatuto, quòd contra inſtrumentum factū manu publici notarij, non poſſit opponi aliqua exceptio: tamē ſi eſt inſtrumentum dotis, poteſt opponi quòd matrimonium non eſt ſecutum. hanc opinionem cum 2. limitationibus ponit Iaſ. in l. iurem quam, ff. de pact. num. 8. Don. à Fina.

49 Exceptio rei iudicatæ regulariter competit. l. 3. ff. de excep. fallit in 17. caſib. vt per Vigel. in commen. 2. anni. cap. 19 fol. 280.

Fallit & fallentis ſublimitat in 8. caſib. ab eod. in commento 7. anni. cap. 17. fol. 136. Don. à Fina.

50 Exceptio domini non diſcuſſi, neque exceptio, dolo facis, obſtat agenti poſſeſſorio retinendę, ſicut nec agenti poſſeſſorio recuperandæ, etiam quod offerat incontinenti ſe probaturum. fallit in 5. caſib. vt per Io. Bolo. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſ. nu. 119. Idem.

51 Cui competit actio, eidem exceptio quoque eſt danda. l. cui damus. ff. de regul. iu.

Fallit vt per Vigel. in cōmen. 7. anni lib. xlviij. ff. c. 1. q. 7. reg. 2. fol. 10. vide Cur. iun. in l. creditoris. C. de pact. nu. 12. Idem.

52 Exceptio quod metus cauſa regulariter datur. l. j. & per totum tit. ff. de eo quod metus cauſa.

Fallit in 27. caſib. vt per Vigel in cōmento 7. anni. in lib. xlix. c. in cauſa 14. fol. 191. Don. à Fina.

53 Exceptio quod metus cauſa ei datur ad quē res peruenit.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. vbi ſupra cap. 2. quæſt. 5. reg. 2. fol. 199. Idem.

54 Super exceptione negatiua quis non poteſt ſe fundare; cap. ex eo. de reg. iu. in 6.

Ampliatur & limitatur per Horma. Det. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff de acq. poſſ. nu. 18. Idem.

55 Si cauſa quę in iudiciū deducitur antequam in iudicium deducta fuerit, ſiue prius iudiciū finitū ſit nō ſit finitum rurſus, agenti exceptio rei iudicatæ in primo caſu vel in altero caſu rei iudicium deductæ obſtabit. l. xij. ff. de excep. rei iudic.

Fallit in multis caſib. vt per Vigel. in commento 7. anni c. 19. fol. 125. Idem.

56 In alia re quàm de qua in priori iudicio actum eſt, exceptio rei iudicatæ, & in iudiciū deductę non obeſt. l. xij. ff. de excep. rei iu. fallit in 5. caſib. vt per Vigel. vbi ſupra cap. 17. reg. 3. fol. 144. & vide quæ not. in d. l. Idem.

57 Exceptio dominij ſpoliato agenti interdicto recuperādæ poſſeſſionis obiici non poteſt, l. ſi quis in ſe fundum. C. ad l. Iuliā.

Fallit in 5. caſib. vt per Soc. reg. 113. fallit in 6. caſib. ſecūdum Ale. in l. naturaliter, §. nihil cōmune, ff. de acq. poſ n. 15 Don. à Fina.

58 Exceptio quæ iſtis qui contraherent obſtat, & ſucceſſoribus eorum obſtabit.

Fallit vt per Vigel. in commento 6 anni. in 7. part. lib xlviij. ff. cap. 1. quæſt. 8. fol. 12. Don. à Fina.

59 Doli exceptio perpetua eſt, cui nulla temporis præſcriptio obſtat. l. 5. §. fi. de doli mali except.

Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commento 7. anni in 7. part. lib. xlviij. ff. cap. 1. quæſt. 10. fol. 5.

Fallit in 5. caſibus vt per Felyn. in cap. ſi autem. de reſcriptis. Don. à Fina.

60 Dol-

*reg.*122. Ampliatur & limitatur vt per Rip. *in d §. condemnatũ, num.*10. Idem.

88 Exceptiones in totũ periméres, ius agẽtis poſſunt opponi, nõ ſolũ ante litẽ cõteſtatã, ſed etiã poſt vſque ad ſententiã. Fallit in multis exceptionibus quæ poſſunt opponi poſt ſententiã, quos nota. Maranta *in Spec. aureo*, & habetur *in l.j. C. de iur. & fac. igno.* Spec. *in tit. de excep.* Abb. & Fely. *in c. j. extra de excep.* Don. à Fina.

89 Exceptionem loci non tuti proponere non poteſt, qui mandatum non habet. Bart. *in l. pen. §. ad crimen, ff. de publ. iud.*

Contrariam opinionem multi teneot, vt refert Port. *libr. j. ſuarum concluſ. reg.* 4. vbi limitat in 2. caſib. Don. à Fina.

90 Exceptiones generaliter tollũtur cõcluſis quibuſdã per ſtatutũ. Bart. *in l. j. §. fi. quod vi, aut clam. glo. in c. ex parte tua, de off. deleg.*

Fallit in 3. caſib. vt per Bened. Capra *in ſuo tract. reg.* 51. *nu.* 18. vbi de hoc pleniſſime videas. Don. à Fina.

91 Excep. oppoſita cõtra partem libelli, nõ ſuſpendit aliam partem. ita Bal. *in l. ſi non tranſact. C. de in. & fac. igno.* Vezinus.

92 Exceptio compenſationis poteſt opponi in executione. Iaſ. *in l. j. in 4. col. C. de in. & fac. ignor.* Idem.

93 Excep. tua nõ intereſt, an impediat lit. ingreſſũ, vide Alex. remiſſiné, *in l. poſthum'. ff. de inof. te. sex.* & Ale. *in l. apud Iul. §. ſi de teſtamento. ff. ad Treb.* vbi dicitur, neminem eſſe audiendum niſi ſua intereſſit. pro quo fac. *l. j ff. de app. reci. & c. cum inter. §. ſenterem. de elect. & l. ſi patrem § qui fideic.* vbi etiam Alex. *ff. ad Treb.* de quo etiam per Fel. *in c. ſuper his in 9. col. de accu. & in c. ex parte. in 1. col. de teſti.* & per Iaſ. *in l. ij. §. item ſi in facto. in 5. col. de verb. ob*, Cor. *in 4. vol. conſ. 72. in fin.*

Et de iſtis excep. habetur *in l. poſthumus. § ſi quis ex his.* & ibi Ang. *ff. de inof. te. & in l. cum quereba.* & ibi Bar. Imo. & Paul. de caſt. *ff. ſol. ſol.* Vezinus.

94 Excep. tibi ius non competit, impedit litem conteſtar'. Alex. *in l. mater. ff. de inof. teſtam.*

An autẽ agenti rei vendicatione poſſit per habeotem cauſam ab eo opponi, tu non es dominus. vide Alex. poſt *Bar. in l. ſi alienam. circa prin. & in 2. col. ff. ſol. mat.* Idem.

95 Excep. quo ad te liberas ędes habeo. de hac except. vide Bar. *in l. indebiti. §. ſed & ſi nummus. ff. de cond. indeb.* de qua etiam not. *in l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſer. vend.* Idem.

96 Excep. de iure tertij nõ admitti. *Bal.* no. *in l. cũ ſeruũ. C. de ſeruis fug. al. l. loci corpus. §. cõpetit. ff. ſi ſer. vend.* & alia multa addo Paul. de caſt. *in 2. vol. conſ. 17. in pe. col. & cõſ. 166.* Barb. *vol. j. cõſ. 8. in 8. & 9. col. & in cõſ. 41. in 14. col. & in 2. vol. cõſ 18. in vlt. col.* Lud. Ro. *in cõſ. 76. in pe. col.* Barb. *in 4. vol. conſ. 34. col. vlt.*

Limita, niſi ius tertij ſit io totũ excluſiuũ iuris agent. *l. fi. C. de rei vend. & d. l. cũ ſeruũ.* & ibi *Bal.* & doct. *Alex. vol. 2. cõſ. 38. in fi. & in cõſ. 137. in pe. col. ibi, præterea prohibitio.* al. no. per *Bar. in l. ij. ff. de excep. rei iud.* & alia multa. idẽ vnit *in l. ſi alienam. ff. ſol. ma. & in l. indebiti. §. ſed & ſi nũmi.* vbi etiã Iaſ. *in fi. ff. de cõd. indeb.* Barb. *in 4. vol. cõſ. 52. in 5. col.* al. Pe. de *Anch. cõſ. 285. incip. efficacibus.* quod mihi eſt 297. *Ale. in rub. de oper. no. nũc. in 8. col.*

Sublimita ita demum procedere, ſi ille tertius declaret ſe velle vti iore ſuo. ita Pau. de caſt. *in 2. vol. conſ.* 142.

An autem poſſeſſor feudi poſſit oppone. de iure tertij? vide in ſpecie *Bal. in 3. parte. conſil.* 9. Idem.

97 Exceptio requirens altiorem indaginem. de hac exceptione vide no. Lud. Ro. *in conſ. 244. in fin.* Idem.

98 Excep. excommunicationis poteſt opponi in quacũque parte iudicij. *d. c. pia.*

Imò poteſt opponi etiam poſt ſententiam *Iaſo. in l. j. in vlt. col. C. de in. & fac. igno. Ange. in §. minor. Inſtit. de cap. dimi.*

An autẽ excep. excõmunicatioois poſſit opponi ceſſionario? vide notabiliter. *Fel. in d. c. intelleximus. in fin.* com. Idem.

99 Excep. excommunicationis poteſt opponi etiam poſt ſententiam. *Iaſ. in l. j. in vlt. col. C. de in. & fac. igno. & in l. eleganter. §. 1. in 2. col. ff. de cond. indeb.* Idem.

100 Excep. excõmunicationis poteſt opponi etiã corã iudice tẽporali. gl. mag. dñ dicit, vel excõmunicatus. *in l. j. c. de in. & fac. igno.* & dicit ibi Pau. de caſt. quòd ſi iudex tẽporalis nollet eã admitte. epiſcopus poſſet ei præcipere, quòd illã admittat. *c. fi. de excep. in 6.* de quo vide Iaſ. *in l. placet. in fi. c. de ſacroſanct. eccl. & in d. l. j. in vlt. col. de in. & fac. igno.* & Fel. *in cap. tuę. vt lite non conte.* Parp. *in d. l. placet in 39. colum.* Idem.

101 Excõmunicationis exceptio etiã opponi poteſt, poſt lapſũ termini perẽptorij ad proponẽdas exceptiones dilatorias, vt eſt com. opin. Soc. *in c. ſacris. nu. 435. de ſentent. excom.* Bonac.

102 Excommunicatioois exceptio non habet obſtare reo, quo minus poſſit ſe defendere, vt eſt comm. opin. Soc. *in c. ſacris, num. 361. de ſent. excom.* Bonacoſ.

103 Quæro, an exceptio excommunicationis poſſit opponi poſt concluſionem in cauſa? Reſp. Licet card. *in Clem. 1. de excep.* velit non poſſe: tamen contraria opinio cõmuni calculo approbata eſt, vt dicit *Barb. in c. fi. de probationibus.* qui adducit ibi multas rationes & iura, quem refert Hippo. de Marſ. *in pract. crim. §. ſequens. num.* 24. Michael Graſſus.

104 Exceptio iuris tertij, quæ nõ eſt excluſiua ipſo iure, non admittitur, ſecond. comm. per Rol. *cõſ. 57. n. 10. lib. iij.* poſt *Bar. in l. ij. ff. de excep. rei iud.* de quo plura no. pract. *Pap. for. lib. negat. verſ. ſpectat. Bar. in l. fi. C. de rei vend.* vbi ponit exẽpla *Bal. in l. peremptorias. nu. 28. c. ſent. reſcind. nõ poſſ.* Caſtr. *in l. cũ ſeruũ. c. de ſer. fug. Burſ. conſ. 82. col fi lib. j. Bertr. conſ. 244. n. 2. in prin.* qua in materia dixit Saly. *in l. ſi cui. nu. 6. c. de non nu. pec.* quòd de iure merè perſonali alterius nõ licet excipere, ſed de iure reali, quãdo eneruat factũ intẽtionis aduerſarij, bene licet: ſecus ſi nõ eneruat, cui addo Rom. *cõſ. 46 num. 2* vbi q extranea perſona de iure tertij diſceptare nõ poteſt, de quo opponere & allegare poteſt qui cauſã habet ab ipſo tertio, iuxta tradita per *Aym. cõſ. 166. n. 14. n. 16.* vel eſt ipſius tertij ceſſionarius, & cauſam habet ab eo, teſte *Burſ. conſ. 36. nu. 19. lib. 1.* Bellac.

105 Exceptio per quam perſona actoris vel rei excluditur à proceſſu, ſemper impedit proceſſũ: quia ſubtracta vna ex perſonis quæ formant proceſſũ, proceſſus remanet informis & ſine ſubſtantialibus. *Bal. in repetitione l. ij. ff. de iureiu. in 32. col.* Et ſic exceptio inducta à lege, vel ſtatuto, vt in aliquo caſu quis nõ audiatur, vel ei ius nõ reddatur, vel ſit extrà protectionẽ cõmunis, impedit proceſſũ, per ea quæ vult Inn. *in c. cũ ſuper. extrà, de conceſſio. preb.* Iac. But. & Docto. *in l. nam & poſtea. ff. de iureiur.* & *Bal. vbi ſuprà.* Balb. *deciſ.* 170.

106 Exceptio quid ſit, & vnde dicatur, vide *Ang. Are. in rub. Inſtit. de excep. col. 6. Bar.* & doct. *in l. ij. & iij. ff. de excep.*

Sufficit narrare factum, ex quo reſultet excep. Fel. amplè *in rub. de excep. in 2. col.* Socin. *in l. 1. ff. eo.* al. Oldr. *conſ. 1. Ang. in d. rub. in 17. col.* Vezin.

107 Except. debet eſſe apta & cõcludens. *l. j. §. Labeo. ff. de flumi.* & dicit *Bar. in l. 1. ff. de excep.* quòd excep. generalis nõ releuat. de quo etiam per *Angel. Aret. Inſtit. de except. in 16. col.* addo *Pau.* de caſt. *in 2. vol. conſ. 115.* & *Iaſ. in l. Titia textores. in 2. col. & ſeq. de leg. j. Calca. conſ. 35. in 3. col.*

Quod intellige ſecund. Angel. & docto. *in d. l. j. ſi petatur declarari*: aliàs autẽ bene procede. excep. generalis. *arg. l. fin. C. de an. excep.* de quo vide Alex. *in d. l. Titia textores. & in l. ſi patronus. §. qui fideicõmiſſariam. ff. ad Treb. & in 5. vol. conſ. 58.* Fel. *in d. rubr. de excep. col. 2.* & latius *in c. paſtoralis. in 4. col. eo. titul. & in c. ſimoniaca. de ſimo.* & Iaſ. *in d. l. Titia textores. in 3. col.*

Et quòd ſit declaran. ſi peta. vide Phi. *in c. 2. §. teſtes in fin. de teſtib. in 6.* Bellac.

108 Excep. quamuis notoria aliquo modo in iudicio deducen. eſt. gloſ. not. *in c. ſuper literis. de reſcrip. fac. l. ſi quis ex aliena.* & quod ibi not. Bar. *ff. de iud. & l. ij.* & ibi Bar. *ff. ſi quis in ius voca. Fel. in c. cum ordinem in 7. col. de reſcrip.* Idem.

109 Plures exceptiones ad cautelam opponi poſſunt. *l. nemo prohibetur. ff. de excep.* Pau. de Ca. *in 2. vol. conſ. 325. alias 323. in fin.* Iaſ. *in l. interpoſitas. in 2. col. C. de tranſact.* vbi dicit, quòd ſuffic. vnam probare, quæ ſit ſufficiens ad victoriam. *Idem.*

110 An autẽ quis varias ſeu cõtrarias excep. proponere poſſit? vide Bar. & doct. *in l. nemo. ff. de reg. iu.* Bal. & doct. *in l. j. C. de fur.* & no. Aret. *in cõſ. 95.* Ang. *in §. j. in 13. col. Inſt. de excep.* Idẽ.

111 Excep. an debeat neceſſario fieri in ſcript. vide Alex. *in l. j. in 2. col. ff. de eden.* qui dicit quòd nõ. al. Bar. *in l. 1. in 2. vel 3. col. ff. de excep.* & alias remiſſiones. de quo etiã vide per glo. & cano. *in c quoniam contra. extr. de proba.* Ang. *in d. rub. de excep. in 16. col.* Idem.

112 Saluis aliis excep. iſta clau. habet effectũ clauſulæ, nõ ſe aſtringens, &c. Fel. *in c. paſtoralis in 4 col de except. & in c. loco. in 2. col. de prob.* Ang. *Inſt de excep in rub. in 21. col.* Idem.

Et omnes ex his deſcẽdẽtes, opera. iſta clau. vt aliæ excep. nõ deductę poſtior deduci: ſed an opererur dictũ effectũ nõ ſe aſtringẽs? vide *Fel. in c. 2. in 12. col. de reſcrip. & in d. c. tertio loco. in 9. col. & in c. licet cauſam in 20. col verſ. 4 fallit extra de prob* Idẽ.

113 Excep. debet proponi infra tẽpus, infra quod agi poſſet. *l. Papinianus. §. ſi filius. ff. de inoff. te.* Fel. *in c. ſi autem in 4. col de*

teris, de reſcr. & *in c. Romana. §. cõtrahentes, de for. cõpetent. lib. 6.* Iacob. Butrig. *in l. præſcriptione. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam.* & ita communiter contra Bar. & Gulielmum de Cuneo, ibidem rectè teneri affirmat aened. Capr. *regul.* 44 *.n.* 21.

132 Exceptiones certæ ſi reſcripto aut ſtatuto tollantur in ſpecie, ſubiuncta generali clauſula, tunc non ſolùm expreſſæ, ſed etiam omnes aliæ ſimiles ſublatæ cenſentur, iuxta communem. Sin autem generaliter reſcripto aut ſtatuto omnes exceptiones, præter talem & talẽ tollantur, omnes aliæ quantumuis rationabiles cenſebuntur quoque iuxta communem ſublatæ, niſi exceptio opponenda, proueniat ex alio reſcripti aut ſtatuti capite, aut nullitas cauſetur ex defectu iuriſdictionis, aut imploretur officiũ iudicis, quia hæc non obſtante reſcripto, aut ſtatuto opponi poſſunt, niſi in illis vlterius diſpoſitum repetatur, vt refert aened. Capr. *reg.* 51. *nu.* 10. 19. & 22.

133 Exceptio nullitatis licet opponi non poſſit, reſcripto aut ſtatuto volente, ne contra inſtrumenta vllæ exceptiones, præter talem opponantur, tamẽ exceptioni nullitatis, & ſic iuriſdictionis, putà ſi inſtrumentũ nullum aut falſum dicatur, tuata communem Doct. ſententiam rectè opponi poterit, quemadmodum refert ac ſequitur *reg.* 51. *n.* 19. idem Bened. Capr.

Exceptionibus vti pluribus quis poteſt. *in l. nemo. ff. de exception.* Bello.

134 Exceptio in vno inducit incluſionẽ omniũ aliorũ caſuũ ſub regula. Dic hoc verũ eſſe in his quæ aliàs ſub regula poterãt includi, nõ autẽ in his quæ alias ſub regula nõ includebãtur, teſte Rom. *conſil.* 107 *.poſt princ. conſil.* 379. *n.* 13. *conſ.* 498. *in fi.* vbi doct. in apoſtil. plura not. ad regulam, quòd exceptio in quibuſdã inducit regulæ confirmationem in aliis. Belliac.

135 Exceptio admittitur quando aliter periculum reparari non poteſt, vbi aliàs non admitteretur. teſte Alex. *conſ.* 17. *col.* 2. *n.* 6. *lib.* j. vbi loquitur in exceptione nullitatis ad impediendam executionem. Idem.

136 Quæro, quando opponantur exceptiones litis finitæ? Reſp. Et iure cautum eſt, & à doct. noſtris communiter receptũ, exceptiones litis finitæ, & ante litem cõteſtatam ad impediendum proceſſum præ cæteris exceptionibus perẽptoriis opponi poſſe ſpeciali quodam priuilegio *c.* 1. & ibi doct. communiter, *de lit. conteſt. lib.* 6. Et poſt litis conteſtationẽ ad perimendũ ius actoris. Hæc dicit eſſe cõmunem Iaſ. *in l. ait Prætor. n.* 15. *ff. de iureiur.* Et eã tenet Bal. *l. poſtquã lite. C. de pact. l. exceptionem. C. de proba. l. nam & poſtea.* & ibi Alex. *ff. de iureiur.* Eandem dicit eſſe communem Rober. Maran. *in tract. de ord. iud. par.* 6. *rub. de citat. n.* 12. Et eam tenent communiter doct. Cyn. Bal. Sal. & ſequaces *l. emptor. C. de præſcrip. long. temp.* Bar. *l. fin. ff. pro ſocio.* Bar. Bal. Ang. Iaſ. Decius, & doct. *l. fratris. C. de trãſactionib.* eandem dicit eſſe commu. Franc. Balb. *in tract. præſcr. par.* j. *q.* 9. Soc. iun. *conſ.* 14. *n.* 15. *lib.* 3. Ludolph Schrad. *in conſ.* 32. *inter conſilia Iuriſconſul. Germa. par.* 1. *nu.* 83.

Prædicta concluſio procedit, ſi exceptiones litis finitæ non requirãt altiorẽ indaginẽ. Sed incõtinenti probari poſſit, aliàs reſeruãtur poſt litis cõteſtationẽ. ita tenẽt Bart. Alex. & doct. *in l. ille à quo. §. ſi de teſtamẽto. ff. ad Treb.* Bart. Alex. Iaſ. & doct. *l. nã & poſtea. ff. de iureiur.* Fel. *rub. n.* 10. *ext. de præſcr.* Fran. Balb. *in tract. præſc.* j. *par. q.* 9. Nic. Boẽr. *deciſ.* 344. vbi communem aſſerunt. Eandem dicit eſſe communem ſententiam Maran. *in d. rub. de citat. n.* 13. Et ita iudicatũ eſſe in exceptione præſcriptionis, quæ eſt litis finitæ, teſtatur Matt. de Afflict. *deciſ.* 52. Mich. Graſſus.

137 Porrò vtrũ exceptio incõtinenti probari poſſit, an verò nõ, arbitrio iudicis definiendum permittitur. ita tenẽt Inno. Card. Imo. Abb. & Ant. de *But. c. veniẽs, el* 2. & ibi Fel. *num.* 15. *ext. de teſti.* Bald. *l. ſi ex falſis nu.* 11. *C. de tranſact.* Petr. Iac. *in ſua pract. in form. ſecunda libelli, ſuper l.* 2. *C. de edic. diui Adr.* Tiraq. *repe. l. ſi vnquam. ver. ſuſceperit liberos. num.* 30. *C. de reuoc. don.* Eandem dicit communem Schrader *d. conſ.* 32. *nu.* 88. *Et ibidem in ſubſcriptione iurid. facul. Lipſenſis. in prin.* Idem.

138 Sed quæro, nunquid etiam aliæ exceptiones peremptoriæ poſſint opponi ante litem conteſtatam ad impediendum litis ingreſſum? Reſp. ſecundũ communem & receptam doct. ſententiam, quamlibet etiam aliam peremptoriam exceptionem ante litem conteſtatam, ad impediẽdum proceſſum opponi poſſe, quando illa exceptio eſt liquida & notoria, aliàs nõ. ita tenet Io. And. *in addit. ad Spec. §. dicto. ver. ſed pone.* Ant. de Bu. & Abb. *in cap. fi.* & ibi Fel. *nu.* 4. *extr. de libel. obl.* Bal. *l. eleganter. §. ſi quis poſt. de cond. indeb.* & *in l. poſtquam lite. verſi. octana exceptio. C. de pac.* Eãdẽ ſentẽtiã firmat Alex. *l. nã & poſtea. § ſed etſi quis.* & ibi Iaſ. *nu.* 8. Ant. de Bu. Abb. & Imo. *in c. exceptionẽ.* ibi Fel. *n.* 14. *de excep.* Ludolph. Schrader *in d. conſ.* 32. *nu.* 84. vbi dicit eã eſſe com. Alex. *in conſ.* 62. *n.* 11. & 12. *vol.* 7. Abb. *c. ſuper literis.* ibi Fel. *n.* 37. Decius *n.* 11. *de reſcr.* Mich. Graſſus.

139 Quæro, quare appellẽtur exceptiones litis finitæ? Reſp. communiter traditum eſt, ideò appellari exceptiones litis finitæ, quia inductæ ſunt ad hoc, vt ſit litium finis. ita declarãt Doctores communiter *in l. fratris. C. de tranſact.* vt firmat Maran. *in Spec. aduo. par.* 6. *rub. de excep. n.* 11. Idem.

140 Excep. dilatoria ſolutionis opponi poteſt ad impediendum proceſſum. Socin. *in l.* ij. *§. ſanè. ff. de except.* nam qui ante diem agit, malè agit *l.* j. *quando dies leg. ced. cum ſimilibus.*

Si excep. dilatoria non opponatur, valet proceſſus. Fel. amplè *in c. ſuſceptimus in* iij. *col. de reſcrip.* Bellac.

Omittens dilatoriam excep. oppone. in cauſa prin. non poteſt oppone. in cauſa app. Fely. *in c. ad audientiam. el* ij. *in* 9. *col. de reſcr.* Iaſ. *in d. l. ita demũ. in* 2. *col.* de quo etiã vide Dy. *conſ.* 25. Vide tamen ſingularẽ intellectũ ad hoc, per Aret. *in d. l. ita demum.* Idem.

142 Tu non potes eſſe procu. poteſt opponi in quacunque parte iudicij. Fel. *in c. exceptionem. in* 11. *col. de excep.* Alex. *vol.* 4. *conſ.* 76. Idem.

143 Si admiſſus fuit quis vt procu. vſque ad litem conte. nõ poteſt poſtea contra eum opponi. Fel *in cap. quoniam contra. in* 23. *col. de prob.* Vide tamen Phi. *in c.* j. *§.* j. *de elec. in* 6.

Excep. illegitimitatis perſonæ, poteſt quandocũque opponi. Marſ. *in l. ſi quis. in* 8. *col. ff. de quæſtio.* Et vbi pars prohibetur oppone. poteſt per iudicem opponi. Phi. *in d. c.* j. *§.* j. Idem.

144 Excep. loci ſuſpecti licet non ſit oppoſita à prin. poteſt tamẽ ea poſt facto opponi, quia grauamẽ renouatur, nõ autẽ cõſumitur. ita Bald. *in l. perẽptorias. C. ſent. reſcin. nõ poſ.* al. Archi. *in c. hortamur.* xj. *q.* 8. addo Cano. *in c. ex parte. de app.* Fel *in c. accedẽs. el* ij. *in* 4 & 5. *col. vt lite nõ cõte.* Iaſ. *in l. error. in* iij. *col. C. de iur. & fac. igno.* & *in l. ait Prætor. in fi.* 4. *col. de oper. no. nunc.* Idem.

145 Excep. calũnioſa per iudicẽ repellẽda eſt. Bald. *in l. peremptorias. C. ſen. reſcin. nõ poſ.* al. Inno. *in c. poſt electionẽ. de cõceſ. præbend.* vbi dicit, quod quando iudex vehementer ſuſpicatur ne reus opponat excep. per calumniam, poteſt talem excep. non admittere, imò reiicere, nec debet dubitare de app. quod dictum eſt perpetuò no. adde Alex. *vol.* j. *conſ.* 65. vbi etiam dicit, quòd tũc præſum. iuſta cauſa in iudice. de quo etiam habetur amplè per Barb. *in* j. *vol. conſ.* 10. *in prin.* per Fel. *in c. de cætero. in* iij. *col. de re iud.* fac. quod vult idem Fel. *in c. licet cauſam. in fi.* ij. *col. de proba.* addo Barb. *in* j. *vol. conſil.* 8. *in* 9. *col.* & *conſil.* 18. *in* 11. *col.* Marſ. amplè *in l. parte. col.* 17. *de quæſt.* Bellacomb.

Nunquid autem iudex teneatur de neceſſitate hoc face. vide Fel. *in c. excep. de excep. in* j. *col.*

146 Exceptio litis pẽdentiæ ante litem conte. opponen. eſt. Bal. *in d. l. peremptorias.* Alex. *vol.* iij. *conſ.* 106. *in* 7. *col.* Fel. *in d. c. excep. in* 12. *col.* Iaſ. *in l. de die. §. ſi ſeruus. ff. qui ſatiſd. cog.* & *in l. nullũ. in* ij. & iij. *col. C. de iudic.*

Et innouata lite pendente redduntur nulla. Soc. *in* ij *parte. conſ.* 199. *in* 7. *col.*

Reſcriptum impetratum tacita lit. pendentia eſt nullũ. Pe. de Anch. *conſil.* 16. Idem.

147 Exceptio pretij non ſoluti impedit lit. ingreſſum. Iaſ. *in §. actionum. in* 25. *col. Inſt. de actio.* al. tex. *in l. Iulianus. §. offerri. in verſ. nondum ex empto.* & ibi Paul. de Caſtr. *ff. de actio. emp.* & alia quæ vide. Ang. *in d. §. actionum. in* 4. *col.* addo Alex. *volum.* 5. *conſ.* 39. *col.* j. vbi dicit, quòd emptor non poteſt agere ad rem, niſi ſoluto pretio, vel realiter oblato. al. multa quæ vide, & *in* ij. *vol. conſ.* 212.

148 Amplia etiã ſi ſolutio deficiat in modico. Dec. *in cõſ.* 119.

An autem ſi emptor agat ad rem pretio non ſoluto, nec oblato, poſſit obtinere ſi de pretio non opponatur. Iaſ. *in d. §. actionum. in* 24. *col.* tenet quòd ſic. al. Bal. *in l.* j. *in* 3. *col. C. ne lice.* tertiò pro. & in aliis loc. quæ omitto. & idem vult Iaſ. *in l. iuriſgen. in* ij. *col. ff. de pac.* & *in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauit. in* 3. *col. de iureiur.* contra Ful. *in l. filia licet. C. de collat.*

Subdit tamen Iaſ. quòd ſi iudex videt pretium non eſſe ſolutum, poteſt ex ſuo officio, etiam reo non opponente, mandare emptori agenti quòd ſoluat pretium. al. tex. & ibi Bal. *in l. ſi pater. C. de actio. emp.*

Imo tunc ſecundum eum, poterit iudex in ſentẽtia dicere, cõdemno venditorem ad tradep. rem, emptore pretium ſol-

uente,& non aliter,nec alio modo. Idem.

149 An iſta excep.pretij non ſoluti poſſit opponi poſt ſententiam.Bar.*in d.§.ſi quis iurauerit*.tenet quòd nõ. Bal.autẽ *in l.perẽptorias.C.ſen.re.nõ poſ*.videtur tenere contrariũ tu die ex mẽte docto.*in d.§.ſi quis iurauerit*. quòd aut vẽditor oppoſuit excep.pretij nõ ſoluti aute ſentẽtiam,& tamẽ ea nõ ob.iudex eũ cõdẽnauit ad tradẽdũ rem, & tũc nõ poterit oppone. poſt ſentẽtiã ſecus autẽ ſi vend.nõ oppoſuit talẽ excep. ita volunt cano.maximè Butr.& Inno.*in c.cum Io.Eremita. de fi.inſtr.al.l. quod in diẽ.§.ſi rationẽ.ff.de cõpenſa.*& poteſt allegari text.*in l.ſi autẽ.§ ſi quis quocũq; ff.de neg.ge.*de quo vide latius per Alex. *in d.§.ſi quis iurauerit*.Paul.de Caſtr.*in 2.vol.conſ*.143. & Iaſ. *in d.§.actionum.in 25.col.*Ang.*in §.appella.in 14.col.& ſeq. Inſt de excep.* Adde gl.& Acc.*in l.3.C.ſi adu.lib.*

Et quod poſſit opponi in exeq. videtur tex.& ibi Bal. *in l.j.§.non tantum.ff de tutel.& in l.fundus ff.de reſcin.vend*.Idem.

150 Oblatio pretij,ſi oppoſita fuit excep.pretij,&c. proban. eſt.Bald.*in l.acceptam.in prin.C.de vſu.&* in *l.j.in vlt. col. C. de vſu.& fruct.leg.&* in *l.ſi traditio.in 3.q.C.de actio.emp.* Paul. de Caſtr in *2 vol.conſil*.132.Fel.*in c.in tantum.de ſimo.* Vezin.

151 Et oblatio pretij debet fieri realiter,nõ autẽ verbo.*l.qui decẽ.§.idẽ reſpõſum ff.de ſol.& l.ſeruus ſi hæredi. in fi.ff de ſta.lib.*no.Bar.in *l.Prætor.§.ſi quis paratus.ff.de oper.no.nunc.& in d.l.acceptã.C.*Ino.*in c.poſt electionẽ.de conceſ.præben.& in c.interpoſita.de app.*vt vult Alex.*vol.5.conſ*.39.& Pet.de Anch.*conſ*.331.

Intellige tamen ſi peta.per ſupradicta. & ita etiam vult Iaſ. *in l.ſtipulatio.circa prin. ff.de oper. no. nunc.* al. multa, maximè Alex.*in d.l.filia licet.C.de collatio.* Vezinus.

152 Exceptio rei non traditæ obſtat agenti ad pretiũ. Alex. *vol.j.conſ.27.al.l.adiles.§ ſed ſunt.ff de adil.edic.& l.Iul §.offerri ff.de actio emp.*

Obſtat etiam excep.rei liberè non traditæ.Soc.*in 2.par.cõſ.*208.Dec.*conſ*.119.Alex.*vol*.5 *conſ*.65. vbi dicit,quòd nõ dicitur liberè tradi,quando eſt cum one. Vezin.

153 An autẽ except. rei nõ traditæ poſſit opponi in exequucione?Pau.de Ca.*in 2.vol.conſ*.143.tenet quòd ſic. de quo vide Fel.*in c.cum Ioanes.in 11.col.de fi.inſtr.*Dec.*conſ*.119.vbi ampliat etiã ſi ſtatuto caueretur, quod inſtrumẽta haberẽt executionẽ paratã:quia hoc nõ obſtãte poterit opponi except.rei non traditæ,& nõ liberè,vel nõ integraliter traditę,vt ibi per eũ. al.*Bal.in l.ſi traditio.in 3.q.C.de actio.emp. & in l.ex prædus.C.de euic.* Idem.

154 Solutionis exceptio dilatoria poſt ſententiã opponi nõ poteſt: quia ante litem conteſtatam. vel ſaltem poſt.opponi debet.Bal.*in l.peremptorias.nu.21.C.ſenten.reſcinds non poſſe*, & eſt exceptio litis finitæ,quia per ſolutionem eius quod debetur,tollitur omnis obligatio.Iaſ.*in l. cum quærebatur. nu.3.ff.indi.ſolus.*Ang.*in §.æquè.n.9.Inſti.de action.* & eſt deciſio Capellæ Tholoſan.*dec*.335.& ibi Aufre. Bellac.

155 Exceptio litis pendẽtiæ cũ ſit dilatoria,debet opponi in initio litis:aliàs non poteſt obſtare.Bal.*in l.perẽptorias,in fi.C.ſenten.reſcind.non poſſ.*Alex.*conſ*.106.*n.21.3.vol.* & niſi in initio opponatur,non impedietur demum iudicium.Alex.*ibid.n.22.*

156 Licet exceptio dilatoria ante litem cõteſtatam opponi debeat.*l.ita demum.C.de procura.l.fi.*C.*de excep.* & licet exceptio ex,quòd tu non es procurator,ſit dilatoria, *d.l ita demũ*, tamen talis exceptio poterit quandocunque opponi etiã poſt ſententiam.*l.licet.C.de procura.* ob id quòd talis exceptio ſalſi procuratoris reddit iudicium retroactum nullum,ob id quãdocunque opponi debet, quod non habet locum in aliis exceptionibus dilatoriis,quæ non reddunt iudiciũ retroactum nullum.glo.& ibi Iaſ.*in d.l.licet.C.de procura.* Guid.Pap.*conſ.*61.*n*.2.ſallit in 4.caſib.quos not.Pet.Duen.*reg*.264. Bellac.

157 Capitu.paſtoralis, de exceptionibus, non ſolùm habet locũ in dilatoriis exceptionibus, ſed etiam in peremptoriis: quia iudex poteſt aſſignare tempus ad illas proponendas.Iaſ. *in l.qui pro tribunali.n.26.de re iud ff.*communem dicit.

158 De iure regio eſt taxatum tempus infrà,quod dictę exceptiones tam perẽptoriæ, quàm dilatoriæ ſunt proponẽdæ, cã *per l.2 tit.6.lib.3.ord.*quã per *l.8.in ord.de Madr d in pragma.* Et nota circa d.ll.dictũ notab.Iaſ.*in l.y.n.23.de re ind.ff.* quod iudex non poteſt abbreuiare dictum tempus. Villalo.

159 Exceptio ordinis ab initio ante litis conteſtatioẽ allegari & opponi debet.docto.*in c.peruenit.de fideiuſ.*Guid. Pap. *conſil*.100.cyn. *Bal.*& Sal.*in auth.præſente. C. de fideiuſſor.* & ſi non opponatur talis exceptio, tenebit proceſſus contra fideiuſſorem.Nicol *Boër.deciſ.*221.*n.6.*Guid.Pap.*dec.*81. & neque poterit opponi in articulo appelli.Bal.*in l.j.nu.6.de conue.fiſci debi.lib.x.C.* Bellac.

160 Excep.inuẽtarij nõ cõfecti,poteſt opponi etiã poſt ſentẽtia:quia nõ eſt cõtra ſentẽtiã:ſed præter.ita Bal. *in l.perẽptorias.col.j.C.ſen.reſcin.non poſ.& in l.j.C.de in.& fac.igno.* Fel.*in c.exceptionẽ.col.13.de excep.*Ang.*in §.extraneis.in fi.Inſt.de hære.qual.& differentia.& in §.appella.in 12.col.Inſt.de excep.* Vezin.

161 Excep.pacis fractę poteſt opponi etiam poſt ſentẽtiam. ità dicit *Bal.in l.ſi filius.ff.ſi cer.petat.* Idem.

162 Exceptio,tua non intereſt, poteſt opponi & ante litem conteſtatam,& poſt,in vim exceptionis peremptoriæ. *l.peremptorias.C.ſenten.reſcind.non poſſ.* Felyn.*in c.ex parte.de teſtib.* & Dec.*conſil.32.n.5.* Bellac.

163 Excep.dolo facis quia pet.quod reſtituturus es,an & quãdo opponi poſſit?vide *Ang.Are.Inſti.de excep.in prin.in 19.& 20.col.*& *tex.in l.doli fac.ff.de excep.doli.& text.cum gl.in l.ſi ſocer.§.Lucius.*& ibi Bar.& Alc.*ff.ſol.mat.& in l.ſi quis.ff.de cõd.cauſa dat.& in excep.doli.*vid.Aug.*Iuſt.de excep.in 9.col.& ſeq.* Vezin.

164 Excep.doli, non datur plebeio contra poſitum in dignitate.Ang.vbi ſuprà *in 9.col.*

165 Debitor ſi impetrauit inocatoriam exceptionem,debitores illius poſſunt vti eadem exceptione contra eum. Io.de Rip.*in rubr.de reſcript.n.4.*communem dicit.

Nota quòd iſte debitor qui impetrauit moratoriam exceptionem debet præſtare cautionem creditori. Pyrrhus Ang. *in conſuet.Aure.de executione ex locato.c.* 18. communem dicit *ex l.vniuerſa.C.de preci.Impe.offeren.* vbi etiam Iaſ. dicit quòd non præiudicat hæc exceptio credito iurato. *B.*Villal.

166 Doli exceptio cõtra eũ qui ex cautione,quã quis ſpe numerãdæ pecunię cõſcripſit,agit perpetuò,intẽtari poteſt,& ſi non numeratæ pecuniæ exceptio decurſo iã biennio euanuerit,vt commune autorno ex Hoſt.Panor.*n.*18.Anchar.*in c.ex e.vlt.de ſolu.*Andr.Sicul.*conſ*.15.*n.vlt.lib.*j.Hypp.*ſing*.277. Flor. cũ *Butricar.*Salic.Fab.Aug.Aret.atque aliis quos laudat,& mirificè probat Eman.à Coſta.*in l.ſi ex cautione.v.ſed tamẽ hæ opiniones.C.de nõ num.pec.*& ſi aduerſantiũ ſeotẽtia reipub. litib. diuexatæ vtilis videatur,& *Baſilicon* librorum autboritate inniti poſſit,quã iis verbis Harmenop.*tit.y. lib.y.* illinc prop̃ter teſtatur,[illegible]:ſed hac de re vberius alibi. E.Suar.

167 Quęro an exceptio iuriſiurandi,& periurij impediat litis ingreſſum,& proceſſum ad vlteriora? Reſp.quòd ſic,cùm ſit exceptio litis finitæ.tex.eſt *in l.nam & poſtea.*ibi Bart.Alex. & doct.*ff.de iureiur.*& firmat Bar.*in l.eleganter. §.ſi quis poſt.ff.de cond.indeb.*& ita communiter teneri dicit Thomas Gram. *deciſ.66.n.*1. Mich.Graſſus.

168 Contra inſtrumentum opponi ſemper poterit, quòd agens eſt perſona inhabilis ad agendum, & cõtrahendum:talis enim exceptio inhabilitatis perſonæ nuſquã tollitur,quin ſemper opponi debeat.Fel.*in c.ex par.y.de officio deleg.* Chaſſa.*in conſuet.Burg.in tit.des ſucceſſions.§.3.in verbo habita.* Paol. Caſt.*l.1.n.6.ff.de conſtit.pecun.*Hyppol.*in ſua practic.cauſ.criminal.verb.vltima.n.8.* Bellac.

169 Exceptionem moræ adeptus debitor exceptionis eiuſdem oppoſitioni à ſuimet debitorib.fit obnoxius. vt cõmune ſit Rip.*in rub.nu.4.de reſcrip.* Villalob.*in ſua collect.* Suarez.

170 Exceptionem ſibi competere declarari, antequam cõueniatur,iure petet reus vocato in ius creditore. vt notabiliter commune dicit Ant.Gomez *de delict.c.1.n.20.* Idem.

171 Exceptionem peremptoriam,aut dilatoriam,coram iudice ſi quis oppoſuerit, & illã per iudicem reiectam ſe coram eodem probaturũ obtulerit,licèt per oblationem huiuſmodi iuſtificetur appellatio quo ad deuolutionem, vt tradunt Doctores *in capit.interpoſita.de appellation.* non tamen ob id probata dicitur exceptio, ſed probãda erit coram iudice appellationis, quoniam parti obeſſe non debet iudicis iniquitas, vt communiter voluerunt Doct.*in d.cap.interpoſita.* F.Turan.

172 Exceptionem obiiciens nunquam videtur de intentione partis aduerſæ confeſſus.*l.non videtur.ff.de excep.ca.cum venerabilis.extrà eodem titulo.* Bellon.

Exceptiones dilatoriæ ſunt in limine iudicij opponendæ. *l.exceptionem C.de proba.* Bellon.

173 Exceptiones quæ requirũt altiorem indaginem,in cauſis ſummariis nõ admittuntur, ſed in cauſis principalibus reſeruantur.*in l.tertia.§.ibidem.ff.ad exhibend.l.ſi is à quo.ff.vt leg.nom.*

*leg.nom.caueas.*Bellonus.

Exceptiones perſonales non tranſeunt ad alios, ſed reales etiam aliis competunt, *l.exceptiones.ff.de excep.* Bellonus.

174 Exceptiones, quæ diligenter atque accuratè excuti debent, in poſſeſſionis iudicio non admittentur. commune ponit Cur.iun.*conſ.*118.*nu.*14. E.Suarez.

175 Exceptionibus cõtrariis ſeſe defendere nemo prohibetur. commune inquit Cagno.*in l.nemo.n.*3.*ff. de reg.iu.*E.Suar.

176 Exceptiones quæ niſi ſpecialiter declaratæ ſint, alicuius regulę, vel alicuius rei de qua agitur, generalitati nõ ſubiiciũtur: ſubiicientur prorſus, ſi quæ exceptio, quæ etiam non continebatur, eidẽ generalitati ſubiuncta proponatur, vt frequẽter placitũ aſſeuerant Cagnol.*in l.*1.*n.* 30. *& nu.*33.*ff.de regulis iuris.* Euer. *in Topicis.arg* 3. Viuius *lib.*1.*epi.*208. E.Suarez.

177 Exceptionũ prouenientiũ ex pacto incontinenti appoſito contractui poteſt iudex habere rationẽ, licet non opponãtur per partem, cùm tale pactum ſit pars contractus. *l.fundi partẽ.ff.de contrah.empt.* ſecundũ Bar.*in l.lecta.ff.ſi cert.pet.* *in l.cum qui ita.ff.de ver.obl.*Inn.*in c.paſtoralis ext. de except.in c.*1. *de plus petition.*Bal.*in l.bona fidei.C.de pact.*Bald.*deciſ.*191.

178 Exceptio quę iam in vno iudicio ad vnum finem propoſita fuit, poterit in executione, vel in alia inſtãtia ad aliũ & diuerſum finẽ proponi.*l.vendicantẽ, cũ l.ſequenti.ff.de euictio.* quòd ſi tenderet ad eundem finem, non poſſet in alio iudicio deduci, nec opponi.*l.duo.ff.de excep.rei iu.*vel ſi fuiſſet expreſſè per iudicẽ reprobata tanqua non vera.*l.quod in diẽ.*vbi Paul.Caſt.*§.ſi rationẽ.ff.de cõpen.*Boer *deciſ.*43.*n.*2.& 5.Bells.

179 Exceptio ſemel appoſita ad vnum finem, & tunc repulſa, poteſt iterati ad alium finem in negotio principali, ſecundum Petr. & Bal.*in l.praſcriptione. C.ſi contra ius vel vti.publ. per l.vendicantem,in fi. cum l.ſeq.ff.de euictio.*Cyn.*in l. peremptorias.C.ſententiam reſcin.non poſſe.* Bal.*deciſ.*324.

180 Exceptio nullitatis propriè non eſt exceptio. Ideo terminus præfixus à iudice vel ſtatuto ad exceptiones proponẽdũ, non impedit quin nullitatis exceptiones poſſint poſt terminũ opponi, ſecundum Bal.*in l.*1.*C.de iur.& fact.igno.col.*4. do. Præpoſi. *in l.directo.col.*39.*extr. de appel.* Balb. *deciſ.*326.

181 Exceptio peremptoria poteſt opponi etiã poſt ſententiã, ſi agatur prima actione & non actione in factum ex ipſa ſententia. gloſſa eſt notabilis & communiter approbata *in l. duobus.ff.de except.rei iudic.*Imò etiã ſi agatur actione in factũ ex ſententia, quãdo talis exceptio non contradicit ſententiæ, vel non dicit eã iniuſtè latã per caſum *in d.l.duobus,iuncta gl. in agna ibi in prin.* Ad idem eſt text.*in l ex diuerſo.§.ſi in iudicio.ff ſol.matr.*& Bart.*in l.Neſennius.§ fi.ff.de re iudi.*Item vbicunque talis exceptio habet cognitionem ſeparatã, & eſt ſeparata ab eo ſuper quo eſt iudicatũ, ſecũdũ Bal.*in l.*1.*C.de iur. & fact. ign.*vbi plura exempla notabilia ponit circa hoc. Bal. *deciſ.*13.

182 Exceptio dilatoria nouiter nata poteſt opponi poſt lit. conteſt. niſi conſtaret negligẽtia opponentis ante cõmiſſa, ſecũdũ cõmuniter cano.*in c.paſtoralis.ext.de excep.* Ang.*in l.qui procuratorem dat.§.*1.*in l.Pomponius.§ rati.ff.de proc.* Sal.*in l. de doc.§.ſi ſeruum.ff.qui ſatiſd.cog.*Bu.& Panor.*in c.*1.*ext.de or. cog.* Balb.*deciſ.*40.

183 Exceptio ſuſpicionis. Regulariter poſt cõcluſionẽ in cauſa ne differatur ſentẽtia, nõ poteſt opponi exceptio, etiã reddens proceſſum retrò nullũ, licet poſt ſententiã ſic: notat Bal. *in l.quãuis.C.de adul.* nec exceptio ſuſpicionis iudicis, etiã ortæ poſt concluſionẽ in cauſa, ſecũdũ Do.Præpo.*in c.cũ ſpeciali.col.*12.*extrà de appel.*Fel.tamẽ *in c.paſtoralis.de except.*tenet contrariũ in exceptione ſuſpicionis ortæ poſt cõcluſionẽ in cauſa. Sed iudex ex officio poterit huiuſmodi exceptionibus inquirere, ſecũdũ priores Do. vbi ſ.,& per tradita per Bar.*in l.*1.*col.pe.* *C.ſent.reſcin.non poſ.*Spe.*in tit.de renun.& concl.§.*1.*ver.& ſciat.* Balb.*deciſ.*455.

184 Exceptio generalis ſiue obſcura, nõ releuat, ſi contra eã opponitur per partẽ.*l.ſcire.ff.de exc.tut.eſt gl.*3.*in c.paſtoralis, ext.de exce.*Bar.*in l.*1.*ff.eo in* 2.*col.*Bal.*in l.Titia.ff. de leg.*1.Flori. *in l.in exceptionibus.ff.de probationib.* Balb.*deciſ.*63.

185 Exceptio quę ſtat in meris terminis exceptionis, nõ eſt in ſcriptis proponẽda, ſecũdũ gl.*in verbo,praſtare in l.adiles.in §.ſciẽdũ.ff de adil.edic.*probatur *in l.circa. ff. de probationibus.* Secus ſi habet inſtar actionis, vt exceptio nõ numeratæ pecuniæ.*l.in cõtractibus.§.fi.& auth.ibi poſita.C.de nõ n.pe.*ſecũdum Bar.*in l.*1.*ff.de excep.*Alb.*in l.*1.*in prin.ff.de eden.*Balb.*deciſ.*173.

186 Exceptiones omnes, quæ opponuntur ad impediendũ exequutionem ſententiæ in rem iudicatam tranſactæ, ſi reſpiciunt actionem primã, & huiuſmodi exceptiones natæ eſſent ante ſententiam, nunquam opponi poſſunt, & oppoſitę non impediunt exequutionem, vt habetur per Bart. quem Doct. omnes communiter ſequuntur *in l.*1.*C.de iuris & facti igno.*& aliis in locis, citatis per *Iaſ.in d.l.*j.

Sed iſta communis opinio claudicat primò locum non obtinere, vbicunque opponeretur exceptio expenſarum, vel melioramentorum, vel aliæ ſimiles exceptiones non redarguentes ſententiam de iniquitate: tunc enim illæ opponi poſſent, etiam poſt ſententiam, & impedirent vtique ipſius ſententiæ executionẽ, ita Spe.*in tit.de excep.§.*3.Bart.Bal.Alber.de Roſa.*col.fi.*& alij communiter omnes *in l.in fundo ff.de rei vendic.* Lanfran.*in c.quoniam cõtra in ver.Teſtes,verſ.ſed dubitatur de huiuſmodi quaſtione,de probat.*& Rolan.*à* Valle *cõſ.*28.*quoniam nemini dubium eſt,ſub nu.*2.*& ſeqq.vol* 1. vbi huius communis ſententię aſſignat efficaciſſimam rationem.

Secundò limitatur etiam eadem cõmunis, quòd exceptio, ne teneatur quis vltra quàm facere poſſit, quæ ſolet concedi ex iuris diſpoſitione clerico, marito, & iudici in ſyndicatu, opponi valeret, etiam in executione ſententię.*l.diuerſo §.fi.* & ibi Doct.*ff.ſolut.matri.& in l.*ij.*C.quod cum eo, & in l.*j.*C.de iur. & fact.ignor.*& Rolan.*in d conſ.*28.*nu.*7.

Tertio fallit quoque cõmunis prędicta, quòd exceptio nullitatis ſententiæ impediat ſimiliter executionẽ ipſius ſententiæ, Spec.*in tit. de executione ſententia.§.*2.gloſ.*in c.paſtoralis.§. quia verò de offi.deleg.*Bal.& Saly.*in l.ſi non cognitio C.ſi contra ius,vel util.pub.* Alex. *cõſ.*33.*in fi.vol.*1.Pau. de Caſt.& Alex.*per tex.ibi in l.ſi feriatis ff.de fer.*& idẽ Alex.*in l ſi expreſſim de app.*

Vbi concludit, quod ſi nullitas appareret ex ſententia, poſſet tunc illa opponi ad impediendũ executionẽ eiuſdem ſententiæ, vtputà quãdo ſententia lata extitiſſet in die feriata in honorẽ Dei, quo nẽpe caſu non foret opus reuocatione: quia conſtaret tũc de nullitate notoria, & manifeſtiſſima, & talis nullitas negotiũ perimeret, *d.l.ſi feriatis,& l.*j.*C.de exec.rei iu dic.l.ſi cum nulla de re iud.& l.fi.C.ſi ex fal.inſtru.*Bal.*in l.ab executione col.*3.*C.quor appel.nõ recip.*Rom.*cõſ.*51.Zuccar. *in l fi.n.* 280.*C.de edic.diui Adriam,*& Fel.*in c.de caetero extra de re iu.*

187 Et ſic, ſi nullitas poſſet probari incontinenti ex eiſdem actis, & produceretur proceſſus, in quo deficerent iuris ſolennia, ſecũdum *l.prolatam C.de ſenten.*impediretur tunc abſque dubio aliquo executio ſententiæ, *l.*iij.*§.ibidem ff.de exhibend. & l.ille à quo §.ſi de teſtamento ff.ad Treb.*Bar. *in l.fi.ſi de fal inſtru.& in l.*iiij.*§.cõdemnatũ ff.de re iud.*Octauianus Veſtrius *in ſua pract.lib.*viij.*in ti.de nullitate,eiuſq. tẽporibus,& proceſſu col.* 5.*ſub verſ.ſed maius dubiũ eſt,*vbi aperte illã eſſe cõmunẽ opinionẽ, & Io.Staphil.*in tra.de lit.gratia,& iuſtitia fol.*150.*& ſeq.*

Vbi firmat in præſenti caſu ſignaturam cõcedere commiſſionem ſuper nullitate ſine clauſula parito iudicato.

Et huc ſpectat etiã *deciſ.Caſſad.*10.*in tit.de reſcrip.* vbi recenſuit ſignaturam ſolitam eſſe concedere in materia penſionis, nõ opponendo aliter in illa clauſulam cõſuetam, ſine retardatione penſionis, ſi agatur de nullitate notoria reſultante, & ſcaturiente ex forma literarum penſionis.

Itidémq; eadem ſignatura cõſueuit concedere literas inhibitoriales, ſeu reſcriptum ad inſtantiam partis ſuccumbẽtis, cõmitteréque cauſam ſuper aſſertis nullitatibus, ſeu in integrum reſtitutione ad impediendum executionem ſententiæ: & verſa vice pro altera contraria parte victrice impetrari ſolet in eadem met ſignatura aliud reſcriptũ, vt iudex nullitatis præfixo aliquo breui termino ad proponendum nullitates, & reſtitutionem in integrum petitã: quo quidem termino elapſo, & nõ apparentibus nullitatibus, idem iudex tenetur ſententiam exequi, prout de huiuſmodi ſtylo meminit Caſſa. *deciſ.*4.*in fi.in tit. de cauſ.poſſ.& propriet.* Varios *in tract.de nullitatibus in tit.quoties, & infra quod tempus de nullitate agi poſſit, & nunquid pariat aliquos iuris effectus, & quos.n.*7.& Virginius de Boccatiis *in conſtitutione Ægidiana,nu* 107. *cum aliis ſeq.* vbi hoc probat authoritatibus, & rationibus.

Et ita etiã obſeruatur in Regno in Sacro Concilio, in Regia Camera Summariæ, & in Magna Curia Vicariæ in cauſis deuolutis in ipſis regiis tribunalibus per remedium appellationis, in quibus allegatis nullitatibus ad finem impediendi executionem ſententiæ habentis executionem de iure paratam, conceditur aliqua breuis dilatio ad proponendum nullitates ipſas, quibus propoſitis, illiſque guſtatis, atque diſcuſſis,

& non militantibus in iure, demandatur executioni ſententia, & ſic reſcribitur iudici à quo, vt ſuam exequatur ſententiam, literis conceſſis inhibitorialibus non obſtantibus.

Sed reſcripta, ſeu inhibitoriales literæ ſuper nullitatibus poſt tres ſentẽtias cõformes in Romana Curia, in ipſa ſignatura nullatenus conceduntur, niſi cũ clauſula ſine præiudicio triũ cõformiũ, atteſtãte Vantio *in d.tit.quoties, & infra quod tempus de nullitate agi poſſit, n.6.*& Octauiano Veſtrio in loco præcitato per textũ expreſſum *in Clemen.vt calumniis de re iud.* & ratio aſſignari poſſet illa hæc: quia ſpeciale eſt propter præſumptam calumniam ſuccumbentis per tres conformes, vt earum executio non impediatur agendo per viam nullitatis, vt firmat Rota *deci.21.nota,in antiquis.*

Similitérq. Sacrũ Conciliũ Neap. cõſueuit dare inhibitoriales literas in ſẽtẽtiis latis in Magna curia Vicariæ infra ſũmã centũ quinquaginta aureorũ abſq. præiudicio executionis ipſius ſentẽtię. Et hoc quidẽ ea ratione agit, cũ ita ſancitũ extet expreſſè in Regia pragmatica, ea ordiẽte, Nos autẽ primis cauſis, poſita poſt pragmatica *3.in ti.de officio Sacri Regij Cõcilij,*& his quæ ipſi tribunali incũbũt, vbi diſponitur ſententias promulgatas in eadẽ Magna Curia Vicariæ, in primis ciuilib. cauſis, à ducatis quinquaginta infra, plenariæ executioni demãdãdas fore nõ obſtãte appellatione interpoſita, quæ committitur cũ clauſula, facta prius executione, vel citra pręiudiciũ executionis ipſarũ ſẽtẽtiarũ à quib9 appellatur. Viuius *op.259.*

188 Exceptio rei iudicatæ eſt tatæ potentiæ quòd impedit litis ingreſſum, teſte Alex. *conſ.42.li.iij.conſ.94.lib.j.* Nat. *cõſ.153.nu.8.tex.in c.1.de lit.conteſt.lib.vj.* quæ exceptio impediens litis ingreſſum, impedit etiã interrogatoria, iuxta no. per Neuizan. *conſ.15.n.24.conſ.30.num.7.& 11.& ſeq* quã quidẽ exceptionẽ nõ obſtare quãdo agitur ex alia cauſa, & alia ratione ſcribit Dec. *conſ.464.nu.6.* quid de exceptione rei finitæ? Dic vt per Trem. *ad pract.Bonacur.ti.de peremp.excep.poſt n.6.litera B.* quæ autẽ requirãtur vt exceptio rei iudicatæ noceat? vide tex. *in l.cùm quæritur & ſeq.de excep.rei iud.* Rom. *conſ.223.* Dec. *conſ.96.* facit enim ea exceptio de albo nigrũ, & ecõtrã, teſte Iaſ. *in rub.ff.de re iudic.* Nat. *conſ.153.nu.8.* Bellac.

189 Reus excipiendo nõ videtur confiteri intentionem aduerſarij, ſecũdũ magis cõmunem & veriorẽ doct. ſentẽtiam. *c. exceptionem obiiciens. de reg.iur.in 6.* vbi dicitur, exceptionẽ obijciens nõ videtur intentionẽ aduerſarij confiteri *l.non vtique.ff de excep.* vbi dicitur: nõ vtiq. æſtimatur confiteri de intentione aduerſarij cũ quo agitur, qui exceptione vtitur. igitur acceptatio actoris nõ debet hoc operari, cùm virtus exceptionis hoc non dicat. Nã exceptio dicta eſt quaſi quædã excluſio, quę opponi actioni cuiuſq. rei ſolet, ad excludendũ id, quod in intẽtionẽ cõdẽnationẽmve deductũ eſt *l.ij.ff.de exce.* itẽ per tex. expreſſum *in c.cùm venerabilis. ext. de exce.* vbi exceptio fuit acceptata, & tamẽ nõ inducitur cõfeſſio eius quod de neceſſitate exceptio videretur excludere. Præterea exceptio inducitur ad excludendum actorem. *dict. l.ij.* ergò non debet operari augmentũ intentionis actoris, *l.legata inutiliter.ff.de adim.legat.* Porrò ſi ille qui excipit cẽſeretur tacitè cõfiteri, ſequeretur quòd per exceptionis obiectũ induceretur litis cõteſtatio. quia litis cõteſtatio inducitur per negationẽ vel cõfeſſionẽ tacitã vel expreſſã. *c.cùm cauſã,*& ibi notatur per do. *ext.de prob.*& declarat Bar. *in l.j.C.de litis cont.* ergò & antecedens. Hinc Bal. ſcribit *in l.per hanc.nu.2.in fi.C. de appel.* quòd illud quod ponit actor, dicitur aſſertio, & differt ab exceptione rei. Quia reus excipiendo nihil aſſerit. Et idem Bal. *in addit.ad Specul.in tit.de accuſ.in 4.col.in ver.qui excipiẽdo.* tenet, quòd qui excipiendo aliquid dicit, non tamen vnquam intelligitur illud fateri.

Non refragatur, quòd cõfeſſio ante litẽ cõteſtatam in iudicio facta non minus operetur, quàm ſi poſt litis cõteſtationẽ facta eſſet: cõfeſſio nãmq. ad ſui validitatẽ, non requirit litis cõteſtationem, aut telã iudicij, vt inquit Inn. *in c.qualiter & quando.2.extrà de accuſ.* quẽ allegant & ſequũtur Pan.& reliqui canoniſtę, *in c.at ſi clerici de iud.& c.ex parte.extrà, de confeſſ.* Quia illud dictũ Inn. huc ratione excep. propoſitę trãſferri nõ poteſt. ita illud ipſum intelligit Pan. *in d.c.ex parte.n.15. ver.ego dictũ hoc intelligo.extrà de confeſſis.*& latius *in d. c. cùm venerabilis.n.26.* quia cũ regulæ exceptionẽ, &c.& d.l. nõ vtiq. indiſtinctè loquãtur, ergò ſimpliciter ſunt intelligendę. & ſic niſi actor probaret intentionẽ ſuã, reus abſolueretur. *l. ſiquidem.*& quod ibi notatur. *C.de excep.* ita quoque ſcribit conſulendo Alex. de Imo. *in conſ.159.n.1.2.& 3.in 6.vol.conſ.*& hãc doctrinã cõmuniter approbari ſcribũt doct. *in l.decẽ ſtipulatus. ff.de ver.obli.* Quare non opus eſt de iſto articulo, licet plures dari poſſint ſtipulationes, prout referũt do. *in d.c.ex parte.*& præclarè Dec. *in c.at ſi clerici,* quãdo nõ habeat ſua ſubſtãtialia. *extr. de iud.* vlterius diſputare. Nam præclarè Bal. inquit, quòd nunquã reus videatur cõfiteri, licet actor velit inhærere exceptioni, cùm quia voluntas agentis nihil diſponit in volũtate excipiẽtis, quæ eſt perimere & negare intẽtionẽ ſui aduerſarij: tũ quia adhæſio actoris nõ poteſt mutare naturam exceptionis *l.alia cauſa.C.de his quibus vt indi.*& hãc ſententiã communẽ doct. opi. eſſe, eámq. veram, ſcribit Dec. *in d. c. cum venerabilis n.19.ver.& ita ex omnib.ſupra dictis.* Kirchouius.

190 Solutionis exceptionẽ quæ opponit, vel pacti de nõ petendo, nõ videtur per hoc fateri debitũ præceſſiſſe. *l.non vtique.ff.de exceptio.* niſi reus ipſe in exceptione vteretur talibus verbis, quæ de neceſſitate includerẽt debitum: vt ſi reus diceret ſe liberatũ, quia ſoluit: ea verba præſupponũt obligationem præceſſiſſe *l.decem ff.de ver.obli.*& ea regula nõ procedit in criminalibus, in quibus ſi reus dicat ſe feciſſe ad ſui defenſionem, per hæc verba ſatis approbat delictũ. Bal. *in d.l.decẽ.* Iaſ. *in l.Iulianus.nu.15.ff.de condi.indeb.* Bellac.

191 Exceptio criminis oppoſita in poſſeſſorio reintegrãdæ vel retinẽdæ in materia beneficiali, & cõtra impetratẽ interdictũ reintegrandæ vel retinendæ in ea materia beneficiali, reijci debet & nõ eſt admittenda, niſi eſſet talis exceptio criminis quę inficeret ipſum poſſeſſorem, vt eſt crimẽ hæreſis. gl. *in c.quo iure.octaua diſt.*& licet exceptio criminis impediat ordinis executionẽ, nõ tamẽ habet obſtare in poſſeſſorio niſi produceretur ſentẽtia ſuper crimine, quę induceret priuationẽ beneficij. ita cõcludit *Frã. Mar.deciſ.397.in 2.parte.* Bell.

192 Quęro, an exceptio reuocandi domum, poſſit opponi corã iudice totius regionis generali, ad cuius tribunal omnes competenter vocari poſſunt, etiam alibi domiciliũ habẽtes? Reſp. quod ſic. ita tenet Bar. *in l.ij.§.legatis.ff de iud.* cui cõmuniter ſubſcribunt cæteri doc. vt firmat Oldendorp. *in ſuo tract.ſub rub.de excep.reuoc.domum.* Mich. Graſſ.

193 Exceptio quæ obſtat cedenti bannito, vt non audiatur, non obſtat ceſſionario ex cauſa oneroſa, vt eſt cõmunis opi. de qua *Boſſius tit. banniti quid amittant.num.16.* Bonacoſſ.

194 Exceptio reſultans ex natura contractus & actionis propoſitæ, cenſetur ipſo iure probata, ex quo actor proponendo actionẽ, eã cum ſua exceptione proponere intelligitur: vt per exẽpla docet Oſaſc. *dec.51.n.19.& ſeq.* vbi quòd exceptio proueniens ex naturã cõtractus, etiã iuramento in cõtractu interuenien. nõ excluditur. Quid de exceptione requiren. altiorẽ indaginẽ: & quę altàs opponi nõ poteſt? & dic, quòd licitè opponitur quãdo opponens offert ſe incõtinenti probaturũ, teſte Rom. *conſ.244.n.6.conſ.323.poſt n.7.* Bar. *ex illo text. in l.ſi is à quo.in prin.ff.vt in poſſ.leg.* quib. adde, quòd nũquã ſublata intelligitur exceptio quæ deſcẽdit ex eodẽ fonte, ex quo deſcẽdit petitio, & ipſi petitioni ineſt, ſecũdũ Rom. *cõſ.472.col.2. circa med.* qua in materia vide etiam quę ſcribit Rol. *conſ.69. num.13.14.lib.iij.* Idem.

195 Nullitatis exceptio cuius cognitio requirit altiorẽ indaginẽ, nõ ſuſpendit executionẽ ſententiæ, ſecund. Rom. *conſ.325.n.7.* Abb. *conſ.5.n.2.li.ij.* rationẽ ponit Rom. *d. cõſilio,* vbi declarat, & ibi doct. *in apoſtil.* ponũt fall. ad doc. Bar. *in l.ſi is à quo.in prin.ff.vt in poſſ.leg.*& qui Rom. *d.cõſilio* declarat etiam concl. quæ habet exceptionẽ nullitatis, cuius prõpta eſt probatio, impedire executionẽ ſententiæ, de qua *in l.j.C. quando prouoc.non eſt nece. & l.fi.C.ſi ex falſis inſt.* Barb. *conſ.38.col.3.v. & adduco.li.ij.* Quid de reſtitutione in integ. an impediat executionem? & dic, quòd ſic regulariter, ſecundum communem per Iaſ. *in l.iij.§.condemnatum.num.27.ff.de re iud.* Bellac.

196 Nullitatis exceptio vbi aliàs nõ admitteretur ad impediendum executionem, admittitur tamen quando eſſet irreparabilis, teſte *Alex.conſil.17 requiſitus. col.2. verſ. propterea videmus.lib.1.*& vide quæ ſcribit Caſt. *in l.ſi feriatis.ff de ferus.* vbi an cauſa vel exceptio nullitatis executionem ſentẽtię impediat. Et an ſentẽtia lata in cauſa nullitatis ſit interlocutoria vel diffinitiua? Dic vt per Caſtr. *in l.j.§.1.de feriis.* vbi concludit eſſe diffinitiuã, declarando tamen vt per eum ibi. Cui adde quòd quãdo actus eſt nullus, peti poteſt vt reformetur. vt no. Caſtr. & Iaſ. *in l j.ff.de feriis.* Et dic quòd idẽ iudex cognoſcit in cauſa nullitatis. *l.ſi præſes.C.quom.& quan.iudex.* ſic in *l.j.C.*

l.1.C.de ſentem.& interlocut.om.iud.& quandoque alius cognoſcit. l.abſentem.C.de accuſ. Idem.

197 Exceptio nullitatis non cenſetur ſublata,ſublatis ab ſtatuto omnibus exceptionibus, vt commune dicit Cur. iun. conſ.129.nu.13. E.Suarez.

198 Exceptio nullitatis quæ probari e veſtigio poteſt,executionem retardat.commune aſſerit Iaſ. in l.ſi ſã non obtulit. §.condemnatum.nu.5.ff.de re iud. Idem.

199 Nullitatis ſententiæ exceptio non impedit illius executioné,niſi in prõptu ſit probatio nullitatis.nã tũc nullitas bene impediret executioné,de qua in prõptu cõſtat.l.fin. C.ſi ex fal.inſt.Bar.& Rom.in l ſi ſeruatus.ff de ſeruis.Hypp.de Marſ.in pra.cau.cri.in verbo,vltima nu.17.& Oldra.conſ.106. alias non impediret illius ſententiæ executionem nullitas allegata vt ibi per Oldra. Bellac.

200 Exceptio quotieſcunque eſſet ſuperflua, & inutilis de eo,quod in regula nõ cõtineretur,tũc & eo caſu ne reddatur inutilis & ſuperflua,cẽſetur regulã iſtã ampliare ſecũdũm exceptionis qualitaté,ſecũdũ Dec.in l.j.nu.31.ff.de reg.iur.& iſta eſt cõmunis opinio teſte Cagnolo ibi,nu.30.& 33.& exẽplum pro intelligẽda iſta cõmuni poſſet allegari hoc: verbi gratia, ſi cõſtituo procuratoré generaliter ad omnia,nõ veniũt quę mãdatũ ſpeciale requirũt.c.qui ad agẽdũ,cũ ibi no. per gl. & Doct.de procur.in 6.ſi vero faceré procuratoré generaliter ad omnia,niſi ꝙ iuramentũ nõ poſſit præſtari,& ſic excipio vnũ caſum,in quo ſpeciale mãdatũ requiritur,illa exceptio,ne ſit ſuperflua,declarat,ampliátq.mandatũ,& regulã,vt omnia alia includantur in mandato,in quibus etiam mandatũ ſpeciale requiritur ſecundũ Dom-Gem.poſt Lapũ in d.ca.qui ad agen.§.1.Alex.Clau.Aquen.& Iaſ.in l.ſi.ff.quod quiſq.iu.idẽ Iaſ. in l.nummus.ff.de in litem iuran.Chaſſane.conſ.3.ſtat ſtatutũ.n.7. Dec.in c conſultationibus.circa fin.de off.deleg.iſtam ſcribit eſſe communem opi.Cagnol.in d. l.1.n.30.& 33.& Euerardus libr. argumentor.loco ab exceptione. Viuius.

201 Præſcriptio exceptionis à parte opponi debet contra actionem à parte aduerſa propoſitam.Bald.& Saly.in l.ſicut.C. de iud.Bald.in l.j.C.ſi aduer.cred.& ꝙ ſemper à parte opponi debeat ad hoc vt illius habeatur ratio,tenet Boe.deciſ.344.nu 8.& ibi hoc tenet, & hanc eſſe communem opinionem ibi aſſerit. Præſcriptio.n.non tollit actionem ipſo iure, ſed ope exceptionis.Bal.in rubr.C.ſi aduerſus credi.de Anchar.& Fely. in c.ad aures.de præſcr.& Bocr.in ea deciſ.nu.3. Idem.

202 Cauſa,propter falſitaté quæ in teſtibus vel inſtrumentis committeretur,nõ perditur.l.diuus Adrianus.ff.de re iud.l. qui agmtis.ff.de excep.ſecùs,ſi circa acta falſitas eſſet cõmiſſa. Bar.in l.fraudem.§.quoties.ff.de iure fiſci. Abb.in c.cum venerabilis.nu.30.ver.ſecundò principaliter noto.extrà,de excep. Et hãc ſententiam communem opinionem eſſe, ſcribit Decius ibidem nu.21.in gloſ.in verb.per vitium.vbi ipſe poſt Abbas,eam materiam latius & eleganter proſequitur. Kirchouius.

203 Litigans cũ aliquo vt tali,non poteſt exinde eum improbare. Fel. in cap. cum inter priorem. ver.vnde generaliter.de excep.Bar.in l.cum mulier.nu.5.ff ſol.mat.Cæp.caut.71.Cyn.in l. optimam. C. de contrah.& com.ſtip.Caſtr.l.Pomponius.§.rati ff. de procu.ita dicitur de eo qui citatur vt tutor.Caſtr.in conſ.12. lib.j.Bald.in §.nouiſſimè.Inſtit.de ſuſp.tut. Bellac.

204 Exceptio quæ vnà cũ ipſa actione naſcitur, & ſic quæ ineſt ipſi obligationi,poteſt à iudice ſuppleri,etiamſi à parte nõ opponatur:nã eo ipſo quòd actor proponit actioné,videtur eã cũ ſua exceptione proponere,vt per Iaſ. in l.eũ qui. §. qui ita.ff.de ver.obli.n.12.ſecus auté ſi exceptio veniret extrinſecus.Bar.in l.lecta.ff ſi certũ pet.& in l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pactis.idé Bar.in d.l.eũ qui.& Iaſ.in §.actionũ.n.130.de actio.Bella.

205 Debitor in diem ſi conuentus ante diem non oppoſuerit exceptionem quod ante diem conuenitur,iudex per ſuam ſententiam poterit eum debitorem condemnare ad ſoluendũ die adueniente:quia ea exceptio dilationis quæ ineſt obligationi,quamuis non inſit quo ad differendum iudicium parte non opponente,tamen bene inerat quo ad differendam ſolutionem in tempus debitum. Bar.in l.eum qui.in prin. §. qui ita. ff.de ver.obli.& Iaſ.in §.actionum,nu.140.de act. Idem.

206 Exceptio,ſeu ius excipiendi tranſit in ſingularem ſucceſſorem illorum iurium l.flumnum.§.adycum.ff.de dam. infecta.Bar.in l ſi tertius.§.ſi prius.ff.de aqua plu.arcen.Soc.conſil. 274.in 2.vol.& ius petendi renouationem priuilegij competit ſingulari ſucceſſori. Dec. conſ.78.vol.1.Quoties enim priuilegium ratione loci eſt conceſſum, omnes ſucceſſores gaudent priuilegio anteceſſorum, & in dubio præſumendum eſt conceſſum eſſe ratione loci,& non perſonæ.Bald.in l.omnia C. de epiſco. & cler. & ſingularis ſucceſſor ratione loci priuilegium prædeceſſorum conſequitur. l ſi aquaductus.ff. de contra.em. empt.& Deci.conſil.78. Idem.

207 Statutum licet poſſit tollere quamlibet exceptionem, non tamen poteſt tollere,ſecundum communem ſententiam, exceptionem defenſionis & innocẽtiæ.Bal.in repe.l.edita,habita in ſtudio Patauino,ann.1380.nu.115.C.de eden.Io.de Ana. in conſil.59.in prin.verſ.in quibus locis.Alex.de Imol.in conſi.113. nu.8.& ibi Apoſtil.in add in verb innocentia in lib.v.conſ.Hypp. de Marſ. ſing.59.in c. innocentib. iura fauent.&Phil.Dec in l. vt vim.ver.vnde ſtatutum.nu.9 ff.de iuſt.& iu.Kirchouius.

De litigioſis.

TITVLVS XXI.

Litigioſa res obligari non poteſt. Bald. in l.j.ff. quæ pign.obl.poſſunt. Vezinus.

2. Litigioſum non incurritur ſi fiat venditio,quãdocunque res deſierit eſſe litigioſa. Guid.conſ.82. Idem.

3 Litis pendentis ſuper poſſeſſione non facit beneficium litigioſum. Caſſiodo.vt lit.pend.deciſ.4.nu.1.com.dicit.B.Villal.

4 Litis pendentia inducitur etiam per ſolam citationem,facta eiuſdem executione.com.Dec.in l.more. num. 46 ff. de iuriſdi.om.iud.& Alc.in c gratum.ext.de of.deleg. Licet Zaſius cõſulendo teneat,quod per litis conteſt. non autem citationem lit.pend.inducatur,exordium litis ex litis conteſt.exiſtere. tamen ea regula fallit quo ad inducendum vitium litigioſi. Itẽ quo ad inducendã lit.pend.Item quo ad perpetuandã iuriſdictioné: quia in illis caſibus ſola citatio executa ſufficit ſecun. Bened.Vadũ,in ſuis Notatis ad Fely in ver.Litis exordiũ.I.Fich.

Limitatur prædicta communis,niſi reus per citationé non fuiſſet ſufficienter inſtructus de iis rebus ſuper quibus in iudicium eſſet vocatus, vt per Myſing obſer.26.cent. 4. vbi vide etiam quinque alia requiſita. Idem.

5 Litigioſi vitium non impedit alienationé,quæ ſit per confiſcationem,per caſum in l.ſi conſtante.§ fi.ff ſolut.matr.& eſt limitatio ad totum tit.C.de litig. Balb.deciſ.86.

6 Litigioſam rem non effici,ſed ipſam actionem, quando actione perſonali agitur lite cõteſtata in iudiciis particularib⁹ probat text.in l.j.ff.de litig.l.ij C.eo.in l j.vbi Bald. C.de præſcript.lon.temp.Inn.cap. cum M.de conſtit. & in c.dilecti. de except. Bal.conſ.40.maritus.lib.j.& conſil.332.ſtatuto ciuitatis Vincentiæ. in fi.lib y.Rom.conſ.270.pro deciſione.2. dub.dicens,quod eſt cõmunis doct.concl. in d.l.ij.C. de litig. actionem effici per litis conteſtationem litigioſam,non autem rem,quam tamen conclu.intelligit Guid.Pap.concl 479. procedere in actione directa tantum, non autem in vtili. & licet Fely.in d.cap. dilecti. de excep.in fi.contrarium tenere videatur,tamen à communi non eſt recedendum. Et vbi quis vellet contra communem inſtare,& tenere,illud concedi poſſet quo ad alios effectus reſultantes ex vitio litigioſi,non autem reſpectu pœnæ, ſecundum Crauet.conſ.279 ſcripſi alias pro Nicolao. F.Turz.

7 Litigioſum,Vitium litigioſi nõ incurritur,ſi de rei dominio non agatur.Fely. pulchrè in cap. dilecta.col. 5. de except. al. multa.max.Inn. in c.cum M.circa fi.de conſti. & ita tenet Lud. Rom.conſil.270.& Panor.in 2.parte conſil.110.Calc.cãſ.115.tal.3. Dec.in cap.1.de confir.vtil. vel inut.col.2.verſ. in gloſ.1.&c. dicit, quòd quæſtio mota ſuper poſ.nõ inducit litigioſum. Vezinus.

8 Litigioſum non incurritur, ſi perempta inſtantia res alienetur. Fel.not.in cap.cauſam.quæ.col.vlt.verſ.item declara.de teſti.Iaſ.in l.ij.in fi.3.col.C.de eden.& in l.cum mota col.4.C.de tranſ act. Idem.

9 Litigioſum non incurritur niſi propter litem iudicialem ſecus propter extraiudicialem,vt eſt guerra:ita Paul.de Caſt. in 2.vol.conſ.298.alias 196 col.4.ver.ſed contra prædicta. Idem.

10 Litigioſum non inducitur per litis pendentiam in cauſa matrimoniali.Parb.in 2.vol.conſ.46.col.3. Idem.

11 Litigioſum non incurritur coram arbitro.Iaſ.in l.ij. in fi.5. col.C.de eden.& in l.filiusfa.§.diui col.15.ff.de leg.j. Idem.

12 Litigioſum non inducitur niſi quando per litigantes res alienatur. Cur.conſ.72. col.5 ibi, ad aliud quòd res fuerat litigioſa.Cæpo.caut 34 Nec incurritur per alienationem neceſſariam.Alexan.in l.quanquam.§.1.de aqua plu. arcend. Bald. in l:

alienationis.ff.fam. erciſcund. Idem.

13 Litigioſum non incurritur, quando iudicium eſt perſonale. Bal.*in* 5.*parte conſ*.142. Lud.Rom.*conſ*.270.

14. Litigioſum non incurritur, ſi ſoror litigans de parte ſua cum fratre, lite pendente det ſuam partem viro in dotem. gl. & Bal.*in l.ante diuiſionem.C.de iur. do.*

15 Litigioſi vitium incurritur etiam in appellationis cauſs. Panor.*in* 2.*parte conſ*.3.*quaſt*.15.& ibi ponit Panor. quæ ſit pœna litigioſi. Idem.

16 Litis pendentia inducitur, etiá citatione non exequuta quoutum ad actorem. Fel.*in c.ſuper literis.in* 7. *col. de reſcript.* Rota *in antiquis de dolo & contu.deciſ*.457.

De quo vide aliquid per Panor.*in* 1.*parte conſ*.98.

17 Aliàs autẽ inſpicitur tempus citationis, non autẽ commiſſionis. Rot. *in antiq.deciſ.*382.*tit.de dol.& cont.* Idem.

18 Litis pendentia cauſæ matrimonial. non induc. litigioſum. Barb.*in* 2.*vol.conſ*.46.*col*.3. Idem.

19 Litis pendentiæ facienda eſt mentio ad hoc, vt reſcriptum valeat. *Iaſ.in l.*2.*C.vt lite pend.* Barb.*in* 2.*vol.conſ*.46.*praal.col.* 2. vbi limitat non procedere in cauſa matrimoniali. adde Fel. *in rub.de ſpõ.col*.6.*in fi.* aar.*in* 3.*vol.cõſ*.20.*col*.2. Pet.de Anc.*conſ.* 16 Lud.Rom.*conſ*.330. Guid.Pap.*conſ*.38.*in fi.*

Limita etiá vt perCor.*in* 2.*vol.con*.17.*col pen.ver.nec pariter.*

20 Lite pendente nihil eſt innouan.*c. laudabilem.ext.vt lite pend.c.ex conqueſtione.de reſt.ſpol.cum aliis all.per* Bar.*in* 2.*vol. conſ*.11.*col*.13. Soc.*in* 2 *parte conſ*.199.*col*. 7.

Et ſi innoue. poteſt deſtrui à po. Ar.*in l.vnic.*C.*vt nem.lic.&c.*

Limita niſi lite pendente contra debitore, incipiat ipſe debitor effici non ſoluen. quia poterit obtineri & impetrari captura contra eum, ita Iaſ.*in l.ſi ab arbitro.in fi*.2.*& in prin*.3.*col. ff.qui ſat.cog.*

Limita etiá in cauſa matrimoniali, vt in matrimonio nullo: quia licet maritus eſſet in poſſeſſione copulę, tamen poteſt impediri. Lud.*ſing* 411.

21 Innouare non dicitur, qui ſuam continuat poſ.*gl.in c.non ſolum.de appel.in* 6.

Lites eſſe execrandas ponit Iaſ.*in l.quidam æſtimauerunt.col.* 3.*ff.ſi.cer.pet.*

Litis pẽdentia non inducitur, vbi libellus contra ſyndicándum, ante tempus producitur. *Bal.in l.niſi.ff.de tutel.* Idem.

22 Poſſeſſionis quæſtio poſſeſſionẽ litigioſam reddit. Cur. ion.*conſ*.165.*nu*.6.*com.dicit.* Villal.& Vezinus.

De contrahenda ſtipulatione.

TITVLVS XXII.

STipulatio propriè contractus nec dici, nec duci poteſt, vt frequentius dogma pronunciant multi in contrariũ acutè adducentes *Io.*Cro. *lect.*2.*n.*18. Galeaul.*n*.125. Hier. Verrius *ad fi.*Io.Cor.*n*.11. poſt alios *in rub.ff.de ver.obl.* Roush-gal. & apprimẽ doctus, & cũ primis eruditus, *in l.eandẽ.nu*.28.*cũ ſeq.ff.de duob.reis.* quibus aſſentior. valebit autem ſtipulatio, qua quis rogatus intra vnius diei ſpatiũ reſpondit, ſi neuter ſtipulãtiũ interim ad extraneos actus diuertit, vt frequenter placitum atteſtatur, & acutè defendit Lauſr. Gypſius Lugiẽſis, egregiæ eruditionis vir, *in antiparadoxon libello c*.3. E.Suarez.

2 Stipulatione qui ſe ſine cauſa obligat, prudẽs, ſciens, nihil alioquin debere videtur donare, atq. idcircò ſtipulatio firma ratáque eſt. Quod ſi ambigatur nũ ille ſcierit ſe non teneri, necne, ſtipulationi vires nullæ aderunt. cõmune inquit cur. iun.*conſ*.131.*nu*.4. Siquidẽ neceſſariũ eſt, vt qui ex huiuſmodi ſtipulatione agit ex certa ſcientia promiſſum eſſe luculenter probet. quẽadmodũ cõmunem doct. eſſe ſententiá ante Cur. affirmauit etiá Alex.*conſ*.13.*ex hic li*.j. quẽ laudat *Franc.* Turz. *epin*.145. Traxit autẽ originẽ hæc frequens interpretũ ſententia ex l. Cla. doctrina *in l.*2.*§.circa ff.de doli exce.* ex qua falsò, atq. adeò inſulsè collectũ ab omnib. eſt promiſſionem, ſeu ſtipulationẽ, quæ abſque cauſa ineatur, nullius põderis ac momẽti fore, oppoſita doli exceptione: vt conſtat illic ex Accur. atq. ex Alb. ſe ita obſeruari in iudiciis vidiſſe atteſtanti, *in l. generaliter.C.de non num. pec.* Alex.*conſ*.13.*li*.j.*& conſ*.152.*nu*.2. *lib*.2.*& conſ*.19.*lib.*iij.*& l.à Titio.ff.de ver.obl.* Iaſ.*in l. iuriſgentium.§.ſed cũ nulla.n*.3.*& n*.23.*ff.de pact.& in l.lecta.n*.25.*ad fi. ff.ſi cer.pet.* Fel.*c.ſi cautio.de fid.inſtr.* Hip *in rub.n*. 318.*ff.de fideiuſ.* Lorio. qui aliorũ errorem ſibi inauſpicatò adſcribit *in tr. de pact c*.59.*de qual.contrac.n*.3.*cum ſeq.* Fran. Conn.*li*.v.*cap*.9. Ant.Gouean.*lib*.j.*variarum.c*.35. Fran.Hotom.*in prin.Inſtit.de ver.obl.* Io.Cæphal.*conſ*.108. *nu*.1. quorum de errore iam latè primo obſeruationum libr. egimus. E.Suarez.& Villal.

3 Stipulatio mutat naturam actus ſuper quo interponitur, ſecun.com.per *Burſ.conſ*.53.*nu*.40.*lib*.j. Bonac.

4 Stipulatio pro ſe & filiis dummodò non emãcipatis, intelligitur iuxta ordinem ſucceſſiuum, ſecun. com. per Burſa. *conſ*. 67.*nu*.5.*lib*.j. Idem.

5 Pater cenſetur ſtipulari filiis vt hæredibus in dubio. Alc. *de præſum.regu*.3.*præſumpt*.32.*nu*. 7.com. dicit. Villal.

6 Pater, & filius eadem perſona cenſentur, vna identitas, vnũ domiciliũ, &c. omnes vbiq. tenent præter vnum Romanum *in l.ſecundũ.ff.qui ſatiſ.cog.* Ita ſcribit Tiraq.*in præfatio.cõmentariorum in l.ſi vnquã.C.de reuoc. donat.nu*.23.*circa fi.* quod axioma ad deciſionem multarum quæſtionum confert. vt ibidem videre licet. I.Fichard.

7 Pater filiis in poteſtate ſua poſitis, & emancipatis ſtipulari poteſt. cõmune ait Iaſ.*in l.quod dicitur.nu*.18.*& in l.quodcũque.§.*1.*nu*.2.*ff.de ver.ob.* nec ſibi dominium rei in ſtipulationẽ deductæ, ſed filiis quæſiiſſe cẽſebitur. cõmune affirmãt *Alex.* ac Iaſ.*in d.l.quod dicitur.* Viuius *lib*.j.*opi*.138. E.Suarez.

8 Pater ſtipulãdo pro ſe & ſuis filiis, ſufficit filiationẽ ineſſe, ad hoc vt filius in eo poſſit ſuccedere. *l. quod dicitur.ff.de ver. obli.* quãdo verò ſub nomine hæredis cõtracta fuit ſtipulatio, & tũc ad hoc vt filius ſuccedere poſſit, debet eſſe hęres patris, & nõ ſufficeret eũ fuiſſe filiũ. *l.eius.ff.ſol.matr. Bald. in auth.ſi quas.*C.*de ſacroſan.eccl.n*.4.*verſ.in contrarium.* Bellac.

9 Pater ius filio ſemel quæſitum nec tollere, nec ius poteſt; quamuis vel ſtipulatione ab illo concepta ius illud filiis pepererit. commune aiunt Iaſ *conſ*.113.*lib*.j. Io. Dilect. *de art. teſtam.tit*.1.*caut*.8.*n*.2. Tametſi contrarium perperam multis ariſerit. quod etiá cõmune ponũt Alex.*in l.adoptiuum.§. patronum.ff.de in ius vor.* Iaſ. ſibi aduerſus *in l.*2.*q*.23.*C.de re.empb.* idem Iaſ.ac Soc. vterque *in l.qui Romæ.§.Flauius.ff.de ver.obl.* Rip.*in l.vlt.q*.65.*C.de reuo.do.* iniuriam tamen filio factá pater abſque dubio poterit remittere: vt commune renũcio ex Iaſ.*in l.contra iuris.§.ſi filius.num*.15.*ff.de pact.* Boẽr. *deciſ*.120. Capel.*Tholoſ.q*.212. Catald.*de ſynd.nu*.128. I.Cla.*in pract.§.vlt. q*.58.*ver quæro nunquid.* Fran. Viui.*lib*.2. *opi*.216. Quod tamen non procedet, ſi huiuſmodi iniuria, de cuius remiſſione diſſeritur, à cõiuncta aliqua perſona fuerit illata, vt frequẽter placitum eſſe conſtat ex Iaſ.atq. aliis *vbi* E.*ex Rom.ſing*.573.*& in l.diuus,nu*.2.*ff.de ſicar.* atteſtaturq. vtrũq. cõmune interpretũ dogma: quanuis vtrũque cordate, ac diligenter improbet Arius Pinel.*in l.*j.*part*. 3.*nu*.105.*C.de bo.mater.* E.Suarez.

10 Stipulatio regulatur ſecundum naturam contractus ſuper quo interponitur, non ſolùm in hoc vt detur efficacior, ſed vt detur in plus vel in minus quàm nõ competebat actio ex illo contractu. *Bal.in l.ſi fideiuſſor.§.qui iniuriarum ff. ſi quis cautio.* Alex.*in l.*j.*ff.de pactis.* Iaſ.*in d.l.cum mota.nu*.10.*de tranſ.* & idem Iaſ.*in rub de ver.obl.nu*.20. Bellac.

11 Mulieribus vtiles contractus valebunt, ac rati erunt quãuis in illis propinquorum conſenſus ſtatuto requiſitus non interponatur. commune aio ex *Bal.in l.neq.*C.*de coner.& cont. ſtip.* Ang.& Imo.*in l.mutuum.§.vlt.ff.de acq.har.* Viuio *lib*. j. *opi*. 296.*verſ.fallit vndecimò.* atque ex iis iuris interpretibus quos inferius laudo, *ver.ſolemnitas.* E.Suarez.

12 Promiſſio iudicialis. Ad factum pręcisè quis cogitur, nec liberatur præſtando intereſſe in iudicialibus promiſſionibus faciendi, ſeu quãdo factum iudicio promittitur, per tex.cum gl.*in verbo cogam.in l.filiusfamiliàs.§.procuratorem.ff. de procur.* & ſecundum *Bar.in l.ſtipulationes non diuiduntur.ff.de ver.obli.* Panor.*in c.*1.*ext.de iudi.* ſic limitatur quod dicitur in ſtipulationibus faciendi ſuccedit obligatio ad intereſſe. Bal.*dec*.373.

13 Promiſſio de non offendendo intelligitur rebus ſic ſtantib. & aliqua cauſa non superueniente, vt eſt communis opi. de qua D.Octauis. Vulpellus *in tract.de Pace q*.45.*n*.4.*& ſeq.* Bonacoſſ.

14 Promiſſio de non offendendo neque per me, neque per hæredem meum, uno ex hæredibus contrafaciente, pœna cõtra omnes committitur pro portione hæreditaria, vt eſt communis opinio. de qua D.Hercula.*de cautio.de non offen.cap*.18. *num*.15.*fol*.66. Idem.

15 Promiſſio facti alieni etſi valeat quãdo pœna eſſet adiecta vel intereſſe, tamẽ excuſabitur promittẽs à pœna, ſi omnem curam & diligentiam, quęcunq. adhiberi poſſet, adhibuerit, & quod potuit fecerit. Vnde ſi aliquis promiſiſſet ſub pœna

quòd

quòd Sempronia cõtraheret matrimonium cum Paulo, ſi fecerit quantum in eo eſt, non incurrit in pœnam: quia difficultas cùm factum ſit in obligatione, impedit commiſſionẽ pœnæ, l. ſi vehenda mancipia. ff. ad l. Rhod. de iact. Bar. in conſ. 236. incip. Martinus promiſit. Panorm. in cap. Gemma. n. 9. verſ. ad vnum tamen ſingulariter aduerte. ext. de ſponſal. Quamuis de hac doctrina multi dubitauerint non poſtremæ authoritatis iuris interpretes. Franciſ. de Acol. Aret. in l. ſi ita ſtipulatus. §. poſſum. n. 1. ff. de verb. oblig. Bar. Soc. in conſi. 238. nu. 30. verſ. ſed tamen his non obſtantib. cum ſeq. enim in 2. vol. conſ. Iaſ. in l. ſtipulatio iſta habere. num. 10. vbi & ipſe Canoniſtarum ſententiam in d. cap. Gemma. improbat. ff. de verb. obl. Tamen hanc communem ſententiã eſſe inquiunt ipſi Aret. & Iaſ. in d. l. ſi ita ſtipulatus. & in d. l. ſtipulatio iſta. & Phil. Dec. in conſil. 313. nu. 2. & n. 4. vbi ipſe Soc. argumenta in contrarium adducta ſoluit, cuius tamen ſententiam Molin. ibid. in verbo, contrarium, admittere non vult. Item ſi promiſſor promiſiſſet ſe cum effectu curaturum, quod Paulus approbaturus eſſet, eo caſu non excuſaretur: quia ex illis verbis cum effectu, apparet de expreſſa intentione contrahentium, quod committatur pœna in caſu non ſubſecutæ ratificationis. l. ſi non mortis. §. fin. ff. de inofficioſo teſtamento. Io. Frã. Rip. in l. quod te. num. 47. ff. ſi cer. pet. Quam ſententiam & ipſe Dec. amplectitur, in l. fin. §. Labeo. nu. 11. ff. eod. vbi ipſe aliquot diſtinctiones huius doctrinæ recenſet, & bono ordine explicat. & in l. impoſſibilium. ff. de reg. iur. Kircho.

16 Quando directo offenditur ſtipulator, vel eius perſonam repræſentans, vt eſt hæres, tunc non attẽditur intereſſe, l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. oblig.

Fallit in 6. caſib. vt per Iaſ. in l. ſtipulationum, §. item ſi in facie, numе. 15 ff. de verb. oblig. Don. à Fina.

17 Si prima ſtipulatio eſt vtilis & efficax, ſecũda nihil valet, l. quibus idem, ff. de verb. oblig.

Ampliatur in 5. caſibus, & limitatur in 6. à Iaſo. in d. l. quibus idem, num. 1. & ſeq. Idem.

18 Falſa cauſa de præterito non vitiat ſtipulationem, l. ſi diuortio, ff. de verb. oblig.

Fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in d. l. num. 1. Idem.

19 Error in materia, vel qualitate ſubſtãtiali, non vitiat ſtipulationem propter conſenſum in corpore, l. ſi id quod aurum, ff. de verb oblig.

Ampliatur in 2. caſibus, & limitatur in vno per Iaſ. in d. l. ſi id quod. num. 1. Idem.

20 In cõtractib. ſtricti iuris nõ poteſt agi per ſtipulationẽ ratione deceptionis, vel doli re ipſa quando promiſſor non habuit animum decipiendi, quia & ipſe decipitur re ipſa, l. ſi id quod aurum. ff. de verb. oblig.

Fallit in 4. caſib. vt per Iaſ. in d. l. num. 3. Idem.

21 Tot cẽſentur ſtipulationes quot ſunt res, vel ſummæ in vna ſtipulatione ſpecialiter deſignatæ, l. vbi autẽ. §. pen. l. Titia, §. fin. & l. pluribus. in princ. & l. ſcire debemus, ff. de verb. oblig.

Fallit in multis caſi. vt per Vigel. l. in cõ. de ver. obl. c. 1. fo. 426.

Fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in d. l. ſcire debemus. Idem.

22 Si ſtipulor rem meam ſub conditione valet ſtipulatio, l. ſi rem meam, ff. de verb. oblig.

Fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. in d. l. Idem.

23 Alteri ſtipulari nemo poteſt, l. ſolutam, §. per liberam, ff. de pign. act. l. certi condictio, §. quoniam, ff. ſi cert. pet.

Fallit vt per Marc. Mantuã in ſingul. 120. fallit vt per Aluiſ. ſing. 178. fallit in 2. caſib. vt per Emanuel in theſauro receptarum ſenten. conclu. 173. ampliatur in 5. caſib. & limitatur in 6. à Iaſ. in l. ſtipulatio iſta, §. alteri, ff. de verb. oblig. ampliatur in 13. caſib. & limitatur in 36. ab Ant. Gabr. lib. iij. de verb. oblig. conclu. 1. fallit vt per Soc. reg. 381. Ampliatur & limitatur in multis caſibus. vt per Purp. in l. certi condictio. §. quoniam. ff. ſi cert. petat. num. 34.

Fallit in 2. caſi. quos ponit Dec. in l. quo tutela, §. nec paciſcẽdo. ff. de reg. iur. fallit in 6. caſib. vt per Soc. reg. 89. in addit. fallit in iudice, qui poteſt alteri ſtipulari. Ampliatur iſta fallẽtia in 2. caſib. & limitatur in 4. à Iaſo. in l. ſtipulatio iſta, §. ſi ſtipuler, ff. de verb. oblig. n. 26. Ampliatur regula, quòd nec etiam de iure canonico licet alteri ſtipulari. ſed iſta ampliatio limitatur in 2. caſib. per Felyn. in proœ. Gregor. c. Gregorius, num. 26. Don. à Fina.

24 In ſtipulationibus verba interpretantur contra ſtipulatorem, l. ſtipulatio iſta, §. in ſtipulationibus. ff. de verb. oblig. fallit in 5. caſib. quos no. Iaſ. in d. §. in ſtipulationibus. Idem.

25 Quod ſtipulatur iuri meo ſubiectus, ego videor ſtipulari, l. quodcunque, ff. de ver. obl. fallit in 4. caſib. quos not. Iaſ. in d. l. n. 4. & ſeq. Idem.

26 Ad hoc vt valeat ſtipulatio facta per illa verba, cùm promiſſor voluerit, eſt neceſſe, quòd promiſſor ante eius mortem declaret velle, l. centeſimis, §. ſi ita ſtipulatus, ff de verb. oblig. fallit in 3. caſib. ſecundum Iaſ. in d. §. ſi ita ſtipulatus. num. 2.

Stipulatio dandi centum, ſi promiſſor voluerit, quia confertur in expreſſam & liberam voluntatẽ promiſſoris vſq; ab initio, eſt ſemper inutilis. Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 3. à Iaſ. in d. §. ſi ita ſtipulatus, nu. 6. & ſeq. ſed hęc ſtipulatio, cũ voluerit promiſſor, valet, & pendet ab eius volũtate, velut à conditione. fallit vt no. Soc. iu. in l. ita ſtipulatus, n. 113. de ver. obl. Idẽ.

27 Stipulatio in dubio debet intelligi, vt valeat, & teneat. l. quoties in ſtipulationib. ff. de verb. oblig. Ampliatur in 5. caſib. & limitatur in 4. à Iaſ. in d. l. quoties, nu. 1. vſque ad finem. Idem.

28 Si alternatiuè interroganti reſpondeat de vno tãtum, vitiatur ſtipulatio in ſpeciebus: ſecus in ſummis, l. inter ſtipulantem, §. ſi ſtipulante, ff. de ver. obl. vbi Iaſ. limitat in vno caſu. Idẽ.

29 In ſtipulationem res deduci non poſſunt, quæ non ſunt in commercio noſtro, l. inter ſtipulantem, §. ſacram. ff. de verb. obl. fallit in 3. caſibus, vt per Iaſ. in d. §. ſacram, num. 4. Idem.

30 Rẽ meã mihi ſtipulari non poſſum, l. nemo rẽ ſuã, & l. ſi rem meã, ff. de ver. obl. fallit in 6. caſi. vt per Iaſ. in d. l. ſi rem. & in d. l. nemo. Idem.

31 Stipulatio facta ſub conditione valet, licet aliam cauſam non habeat, quia ipſa conditio impleta eſt ſufficiens cauſa, & ſic ſuccedit loco cauſæ, l. à Titio, ff. de verb. oblig. Ampliatur in 3. caſib. & limitatur in 2. à Iaſ. in d. l. à Titio, num. 5. Idem.

32 Merces ſaluas in aliquẽ portũ vel locũ quãdo paciſci & ſtipulari liceat: Iaſ. in l. in illa ſtipulatione. nu. 1. ff. de ver. obl. Vezin.

33 Obligatio dandi eſt indiuidua, Cur. iun. conſil. 74. communem dicit. Villal. & Vezinus.

34 Promittens ſe aut alium præſentare toties quoties opus fuerit, liberabitur facta vna præſentatione. Angel. in l. ſi finita. in prin. ff. de dam. infecto. Roma. conſil. 15. & Iaſ. in l. duobus. §. 1. ff. de iureiur. & hoc vt euitetur infinitas, ne contingat in vim illorum verborum fieri plurimas præſentationes. ita Roma. in eo conſilio. Idem dicendum ſi quis indefinitè promiſerit aliquem præſentare coram aliquo iudice, & ad ſui mandatũ: nam per primam præſentationem liberatus erit, per l. bonet. §. hoc ſermone. ff. de verb. ſignifi. Alex. conſil. 16. in 5. vol. Aellac.

35 Si quis promiſit ſe facturum, & curaturum, quod Titius tale quid faciet, non addita pœna, tunc ſi faciet quod poteſt, liberatur. communis eſt opinio, in l. 4. §. Cato, ff. de verb. obl.

Fallit in 3. caſi. quos not. Alcia. in d. §. Cato, n. 133. Don. à Fina.

36 Promitto verbum, in ſcriptura appoſitum, importat ſtipulationem: communis eſt, vt per doct. in rubr. ff. de verb. oblig.

Fallit in 4. caſibus, ſecundum Crot. in l. ſciendum, ff. de verb. obligatio. num. 2. Idem.

37 Debitor obligatus alternatiuè ad dãdũ animal, vel cẽtũ, ſatisfacit, ſi tẽpore ſolutionis ſit animal debilius quàm tempore obligationis. Cur. iun. cõſ. 24. communẽ dicit. Villal. & Vezin.

38 Nota iſtã cõmunem ad corroborationẽ l. ij. & 39. tit. 14. & parte 5. vbi cauetur, quòd obligatus ad dandũ animal ad certũ tẽpus, ſi interim moriatur animal ſine fraude obligati, liberatur. Plus dicit d. l. 39. quod promittẽs equũ, aut mulũ, quòd vno mortuo extinguitur obligatio: & nõ tenetur ad dandũ alterũ. Et de iſtis debitis alternatiuis vide l. xxiij. tit. 11. par. 5. & l. xxiij. tit. 9. par. 6. & l. xxij. tit. 15. par. 7. & Affli. in deci. Nea. 367. Villa.

Limita in obligato in Paſcha ad dandũ centum, aut pignus: quia non ſatisfacit dando pignus: ſed compellitur præciſè ad centũ. Iaſ. in l. ſi ſe obtulit. §. ſi ex conuentione. nu. 6. ff. de re iudi. Io. de Rip. in d. c. inter cæteras. communem dicunt. Idem.

39 Euentus conditionis non conſtituit in mora, & ideo obligatus ſub conditione ad aliquid dandum vel faciendum, non poteſt dici in mora per aduentum conditionis, niſi fuerit ad id interpellatus. Bar. in l. ita ſtipulatus ff de ver ob. & in l. quoties eo. & hæc eſt communis opin. ſecundũ Deciũ conſ. 2. n. 5. Vezinus.

40 Obligatus ad dandũ aliquid in genere, pręſtãdo partẽ nõ liberatur in totũ, nec in illa parte: obligatus tamẽ alternatiuè, dãdo partẽ licet in illa parte nõ liberetur, tamẽ ceſſat exercitiũ actionis in illa parte, Alc. ib. n. 55. cõmu. dicit. Villal. & Vezin.

Amplia quòd in tantum eſt vera quòd creditor non compellitur recipere, idem ibi nu. 10. in ver. 7. limita. comm. dicit, licet ſibi non placeat in puncto iuris.

Fallit in pœna appoſita in obligatione dandi, vel faciendi, cùm factum eſt indiuiduum: quia non debetur niſi pro parte

pro qua non fuit cōpleta, vel fuit cōtrauentum. *Bnet. dec.* 349. *num.* 8. communem dicit. *Idem.*

41 Ad illud tamen quod ibi dixi *in §.* 31. quòd vbi aliquid debet fieri ſub pœna, vel in pacto adiectionis in diē, &c. quòd ſi deficiat vnus nūmus cōmittatur pœna, &c. vide in contrariū Iaſ. *in l. v. §. fi. ff. de ver. ob.* vbi dicit quòd licet omnes ita teneāt, tamē ipſe tenet contrariū: quia vbicunq; ſolutio deficit in tā modica quātitate, ſcilicet vnius denarij, talis defectus videtur potius ab errore, quàm à malitia proceſſiſſe: ergo excuſandus. *l. quāuis.* & ibi nn. Bal. *ff. de cond. & dē.* itē propter dictā regulā, quòd de minimis nōcurat prætor: itē quia qui parū delinquit, nō incurrit in pœnam. vt dicit Bald. *in l. quicunque. C. de ſer. fug.*

Et ad dictam limit. adde *Barb. in 4 vol. conſil.* 34. *col.* 5. vbi per multa dicit, quòd in diſpoſitione hominis curamus de modic. & quod de minimis curandum ſit, tenet Phil. *in cap. quia ſæpe. de elect. in 6.* Card. *in proœm. clem.* vide aliquid per Angel. *in §. gallinarum. Inſtit. de re. diui.* E. Suarez.

42 Maiori ſummæ minor ineſt. Iaſ. *in l. cum furti. ff. de in lit iu. & in l. qui quartam. ff. de leg. j. per l. j. §. ſi ſtipulanti, cum ſimilibus. ff. de verb. obli.* Intellige ſcilicet alii materie: Amplia & limita, vt per Iaſ. *in d. §. ſi ſtipulati.* Ale. *in 2. vol. cōſ.* 65. *in 2. col. ibi, præterea ſi teſtes. & in 4. vol. coſ.* 40. *ver. vlterius in fi. & in 5. vol. cōſ.* 179. *in fi.*

Limita etiā in teſtib. *Alex. in 5. vol. conſi.* 52. *col. pen.* Vezin.

43 Promiſſio facta per verba generalia, & adulatoria non inducit obligationem aliquam: ſecundùm Ioan. And. Card. Ant. Io. de Imol. Abb. & cæteros omnes, *in cap. cum veniſſent, per tex. ibi de inſtit.* & Bauerium *in §. planè, circa fin. Inſtit. de teſt. milit.* per illum text. & Tiraq. cum aliis aggregatis per eum *in tract. de priuilegiis piæ cauſæ, priuilegio* 51. quia verba hæc non ſunt ap piccicatoria. Cum licitum ſit ſeruire de vento: vt per præcitatos doctor. & *Alex. in l. ita ſtipulatus. in grande. ff. de verb. oblig. nu.* 5. *& ſeq.* Iaſ. *in l. Titiu. num.* 33. *eod. tit.* & Affl. *in tract. de iure protomiſeos. §. 1. nu.* 9. *fol. par.* 85. ac hinc eſt, quòd ſi poſtulo à Titio, vis dare, ſeu donare mihi talem rem, & ipſe reſpondrat nō modò rem iſtam, ſed etiā quæcunque habeo, & quicquid tibi placebit: tunc profectò ex illis verbis generalibus nō naſcitur obligatio; & petens ex huiuſmodi reſponſione non poſſet ſe fundare aliquo pacto, etiam ad petendam illam rem ſolam, cùm promiſſio prædicta per illa verba nulla reddatur. *d. c. cum veniſſent.* per quem tex. ita voluit Bald. *in concluſionibus iuris. Rom. in rubr. ff. de arb.* Alex. *in d. l. ita ſtipulatus. nume.* 5. cum aliis ſignatis ibi per eum, & Franciſc. Curt. iun. *in l. ea quæ commendandi. ff. de contrahen. empt.* & And. ab Exea, *in tract. de pactis in 1. par. nu.* 27. *fol. par.* 228. vbi ſcribit illam eſſe communem opinionem. Et quòd hæc communis ſit, conſtat pariter apertiſſimè ex congeſtis per Alexand. *in d. l. ita ſtipulatus. num.* 5.

Ideò ob hoc cautè agunt aduocati, qui nullam fidem adhibent promiſſionibus Magnatum: vt eis ſuadent Ioan. Andr. *in add. Spec. in tit. de Aduoc. §. hic dicendum.*

Et refert Afflict. *in d. §. 5. nume. 9. & Pſalm.* 147. dicēs: Nolite confidere in Principibus, neque in filiis hominum, in quibus non eſt ſalus, exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam in die illa peribunt omnes cogitationes eorum.

Et illud quoque quod vulgari prouerbio dicitur: *Corteſia de bocca, molto vale, & poco coſta.* & denique ſcripta per Neuiz. profuſius *in Sylua nupt. lib. 4. ſub. nume.* 41. & Guil. Pepin. *in ſermonib. quadrageſ.* ſuper Epiſtola: Hæc dicit Dominus Deus, Maledictus homo, qui confidit in homine. *feria 5. poſt 2. Dominicam quadrageſima. fol. par.* 36.

Quoniam pluſquam ſimplices cēſentur illi, qui ſuaſionibus credunt: ſecundùm Bald. *in l. 1. in princ. C. ne filius pro patre.*

Et licet verba animo iocandi prolata, non ſint in conſideratione, nec obligent: nihilominus iuramentū iocosè prolatum obligat, ſaltem ad veniale peccatū. Gloſ. *in cap. nam. §. fi. 25. diſt.*

44 An autē iuramētū temerariū obliget venialiter, vel mortaliter. Et dic vt per Gloſ. Archid. *in cap. Archidiaconū Florentinū. 85. diſtin.* & per Abb. *in c. 1. de his quæ fiunt à maiori part. cap*

Fallit etiam antedicta communis ſecundò locum non obtinere, vbicunque adulatoria verba relata reperiretur ad honoratum: tunc quippè fauore libertatis diſpoſitionē inducerent. Et ſic ſi teſtator diceret ſeruo ſuo: ſcio, quòd filius meus tibi gratiam cōferet, hæc quidem verba abſque dubio aliquo vim relictæ libertatis haberent, inducerentq; libertatem ipſam, teneretúrq; filius ſeruum prædictum manumittere: vt firmant Bal. & Bened. Plumb. per tex. *ibi in l. Paulus reſpondit. §. Paulus. ff. de fideicom. libertat.* quem promit. propagare radices ſuas, & conſequenter extendere etiam propriam vim, & virtutem ad omnem piam cauſam. Rom. *in rub. ff. de arbit. in 26. ſpeciali,* & Tiraq. *in tract. de priuilegiis piæ cauſæ. priuilegio* 51. *in fi.* Viuius *opin.* 668.

45 Promittens dare ſcacchum mattum cum pedina, ſi tunc daret cum pedina facta Regina, non impleretur, ſeu verificaretur eius promiſſio: & ſic non cenſeretur ſatisfeciſſe eius promiſſioni: cùm aliter deducatur pedina, quàm Regina: ſecūdùm Bar. *in l. legatis. §. ſi ex officio in fin. ff. de leg.* 3. Cyn. *in l. 9. de ſuſpect. tut.* Bal. Imol. Caſtren. Socin. *in l. falſa. §. 1. ff. de cond. & demonſt.* Ang. *in l. ſi loguis. §. fin. ff. de iud.* Alber. *in l. clam poſſidere. ff. de acquir. poſſ.* eundem Bart. *in l. pen. ff. de ſenat. num.* 2. Lauren. Fauen. *de cap. dij. in prin.* Puteum *in tracta. de ludo. ſub num.* 60. Dec. *in c. quoniam, vbi* Abb. *nu.* 70. *& ſeq. de offic. deleg.* vbi ait iſtam opinionem eſſe veriorem, & Card. Albanus, illuſtris doctrina, & ſanctitate in lucubrat. ad Barto. *in d. l. pen. num. 2. & ſeq. ff. de ſenat.* & ita extitit Paduæ determinatum: teſte Steph. Cotta. *in tract. de ludo. in §. ſuccedit modo videre. nu.* 31. *& ſeq.* ex quibus quidem patet iſtam eſſe magis communē opinionem, & ita etiam meminit expreſſiſſimè de huiuſmodi magis communi ſententia, eique ſimiliter inhærendo Franc. Marzarius *conſil. 25. ſuper controuerſias inter Illuſtriſſimos, & Excellentiſſimos Alfonſum Ferrariæ, & Coſinum Florētiæ Duces. fol.* 244. *verſ. Sed nec omittenda eſt deciſio notabilis ad propoſitum.*

¶ In contrarium verò partem inclinauit Iacob. de Aret. *in d. l. pen. ff. de ſenat.* & Imol. *in d. l. falſa. §. 1. ff. de cond. & demonſt.* vbi perhibet iſtam eſſe communem, & ſequitur etiam Abb. *in d. c. quoniam,* cum quadam diſtinctione, videlicet, quòd ſi promiſiſſet quis dare ſcacchum mattum de aliqua certa pedina: tunc cēſeretur ſatisfeciſſe eius promiſſioni: ſi verò ſimpliciter, & indefinitè cum pedina, nō diceretur adimpleuiſſe cōuenta. Nihilominus reiecta opinione Iacobi de Aret. Abb. & aliorū, in deciſiuis nolli recedere à dicta ſententia Bart. & ſequacium, tanquā realiter receptiori & veriori, quòd indiſtinctè promittens dare ſcacchū mattum cum pedina non videatur eius promiſſionē adimpleuiſſe, & viciſſe ſi dederit cum pedina effecta Regina: prout & hoc firmat etiam in caſu ſimili Pottius *in §. ſingulorum ſub n. 9. Inſtitu. de rerum diuiſ.* Viuius *opin.* 669.

46 Promittēs ſe facturum & curaturum &c. factum alienū, ſi fecerit quicquid potuit, nō tenetur ad principale factū, nec ad intereſſe: ſecūdùm glo. *in c. ex reſcripto de iureiur.* Ant. de Butr. & Abb. *in c. gēma de ſponſ.* Aret. *in l. ſi ita ſtipulatus. §. poſſum. ff. de verb. oblig. & conſ.* 142. *col.* 4. Abb. *cōſil.* 90. *col. 1. vol.* 1. Affl. *dec.* 295. Ferra. *in caut.* 43. Fely. *in c. ex reſcripto. nu.* 17. *extr. de iureiur.* Gomez. *in §. in perſonā. n.* 27. *Inſtit. de act.* Grammat. *deciſ.* 102. Dec. *conſil.* 313. vbi meminit iſtam eſſe cōmunem opinionem, ac ita in practica obſeruari, vbi reſpōdet Soc. contrariū conſulenti. Idem tradit Dec. *conſ.* 323. *col.* 2. & concludit diſputando per pulcherrima fundamenta Marant. *in ſuis quæſt.* quæ reperiūtur in fine ſui tractatus de iudiciis *in q. 7. per totum,* & Ruin. *conſil.* 67. *vol.* 4. vbi conſuluit in fortioribus terminis, quòd promittens ſe facturum, & curaturū cum effectu ſimiliter excuſari debeat, ſi adhibuit omnem conatum quāuis nullus ſequatur effectus, huicque opinioni inheret quoque cōſulendo Io. Baptiſta Ferrettus *cōſ.* 128. *vol.* 1. & hoc ſequitur etiā Marāta *in d. q. 7. nu.* 20.

Item promittens factum alienum ſub pœna, ſi omnem diligentiam adhibuerit, excuſatur ab hac pœna, eámq; penitus euadit, ſecūdùm Feder. de Senis *cōſ.* 122. Ant. de But. Abb. *col. pē.* & omnes *in d. c. gēma.* Alex. *in l. qui autem, in apoſt. ad Bart. ff. de conſt. pecun.* & iſta eſt communis opinio, atteſtante Aret. *in d. §. poſſum,* & Iaſ. *in l. ſtipulatio iſta. num. 10. ff. de verb. oblig.* licèt ipſi, & male contrarium aſſeuerent, & communem præmiſſam ſequitur quoque, & citat Caſſadorus *deciſ. vnica, ſub num. 2. in tit. de mutuis petitionibus.* Maranta *in d. q. 7. nu.* 11. cum aliis ſignatis per eum, & Natta *conſil.* 450. *lecto & diligenter conſiderato proceſſu per ſummarium exhibito. nu.* 42. *vol.* 2. & ita cōſuluit Franc. *Aret. conſ.* 80 *col. 6. & in d. conſ.* 142.

Itē promiſſor facti alieni cū iuramento nō tenetur ſi fecerit quātū potuit de periurio: ſecūdùm glo. *in d. cap. ex reſcripto,* & iſta eſt veritas: vt diſputādo deduxit Marāta *in d. q. 7. n. 1. & 10.*

Verùm promittēs iſte ſe facturum, & curaturum, &c. ſi hoc non facit: quàmprimum potuit, in mora conſtituitur abſque nulla interpellatione: ſecundùm Bal *in c. 1. §. ad hac in tit. hic fi. mitur lex.* Corrad. *Aret. in l. ſi ita ſtipulatus. §. poſſum. ff. de verb. oblig.* & Aret. *in l. quod te. col. 6. ff. ſi cert. pet.* & ibi etiam Cagnolus, *num.* 96. & Bologn. *num.* 62. cum aliis aggregatis per eos,

& Ruin.

& Ruin. *conſ. 42. n. 26. vol. 1. & conſ. 236. n. 12. vol. 5.* & iſta eſt cōmunis opin. teſte Curt. iun. *conſ. 74. n. 6.* & Crauet. *conſ. 64. n. 1. conſ. 192. n. 17. & conſ. 246. n. 1.* in quibus locis poſt Soc. Sen. & Gozad. conciliat opinionē Dec. qui *in d. l. quòd te in 1. lect. n. 11.* tenuerat contra Bal. & communē opin. memoratā, quam quidem conciliationem, concordiam, ſeu diſtinctionem tradidit ante eū Bauer. *in tracta. de mora, par. 2. n. 29.* qui de eius veritate nonnihil dubitat, & Bolognetus etiam *in d. l. quod te, ſub n. 62.*

Ad tollendum itaque omne dubium circa pręmiſſa traditur iſtud optimum remedium per Doct. quòd quis promittat in inſtrumento factū & intereſſe, & quòd nō vult poſſe excuſari feciſſe omne ſuum conamen, quod principalis obſeruabit, ſed vult teneri de ſuo proprio ſoluere, & obſeruare cōtēta in ipſo inſtrumento: tunc quippè promiſſor iſte tenetur ad intereſſe, dato quod fecerit poſſe ſuum: ſecundum Dec. *in d. conſi. 223. cōſ. 330. col. 2. & conſ. 345. col. fin.* vbi poſt Abb. Aret. Soc. & Cum. in aliquibus conſiliis, vt ibi per eum hoc expreſsè firmat, & Maranta etiam elegantiſſimè *in d. q. 7. n. 25. & ſeq.* vbi reſpondet Afflicto contrariū innuēti, ſeu aſſeueranti *in d. deciſ. 295.* & opinio illa Dec. & ſequatium videtur communis, & ſecundum eam conſului, & obtinui in actu practico in cauſa magni momenti, non obſtante deciſ. Afflict. 295. prǽcitata, quǽ intelligi debet ſecundum doctrinas & leges, quas allegat. & in effectu mouetur *per conſ. Aret. 142.* & nonnullas alias doctrinas quǽ duntaxat loquuntur, quando quis promiſit ſe facturum & curaturum abſque adiectione illorum verborum, vt non excuſetur promiſſor feciſſe omne ſuum conamen: ideò oſtenſis his & aliis quàmplurimis quǽ omiſimus, &c. iudici cauſǽ prǽdictǽ, non dubitauit ſpreta opinione Affl. ſecundùm Dec. ſententiam iudicare. Viuius *opin. 670.*

47 Promittens ſtare diffinitioni offenſi circa ǽſtimationem iniuriǽ eidem illatǽ, tūc erit locus arbitrio boni viri, nec prǽcisè mādabitur executioni, quod offenſo viſum fuerit: ſecundùm Alex. poſt Accurſium *in l. 1. col. 7. ff. ſol. matrim.* Gerard. *in ſingul. 6.* Abb. & Fely. *in c. contingit, de ſent. excom.* idē Abb. *in ca. quintanallis. col. 3. de iureiur.* & iſta eſt communis opin. quã ſequuntur Lanfran. *in tract. de arbitr. col. 11.* & Baptiſta de Sancto Blaſio *q. 24. de arbitr.* & in ſpecie quò ad ǽſtimationē damnorum, expēſarum & intereſſe hoc idē tenet *Afflict. deciſ. 91. n. 10.*

Item remiſſum conſcientiǽ, & diſcretioni alicuius ſimiliter importat boni viri arbitriū: vt firmauere cum aggregatis per eos Pariſ. *conſi. 45. nu. 24. vol. 3.* & Grammat. *conſi. ciuili 29. nu. 5.* & eſt textus expreſſus in dote *in l. cùm poſt diuortium. § in domū abſentis, verſi gener ff. de iur. dot.*

Vbi diſponit, quod vbicūque eſt promiſſa dos per ſocerum genero, arbitratu ipſius ſoceri, nulla demonſtrata re, vel quātitate, ſtipulationē valere arbitrio quoque detracto. Et ita in cauſa propria de anno 1572. obtinui per iſtū text. in curia noſtra Aquilana aſſidente ibi iudice D. Bart. de Gorioſtriola Hiſpano, qui pronūtiauit, dū exiſterēt mihi promiſſa bona mobilia per Magnificū Gaſparē Caſellā ſocerū meū pro dote, & in partē dotis ſuo arbitratu, & diſcretione, quòd mihi ſolueda forēt ſecūdū qualitatē, & nobilitatē vtriuſq; partis bona aſcendēria ad ſummā ducatorū ducētorū, nō obſtāte q idē Gaſpar ſoluere vellet minorē quantitatē ipſorum. Viuius *opin. 671.*

48 Stipulatio fit per interrogationem, & reſponſionē, quando contrahentes aliud agebāt: & ſic ſi dictum ſit, vendis mihi domum per centum, & tu reſpondes, vendo: iam conſtat contrahentes contractū emptionis, & venditionis principaliter agere voluiſſe. Sed licet id principaliter agāt, tamen interfuit forma apta ad ſtipulationē cōtrahendā, quę conſiſtit in interrogatione, & reſpōſione, cōtracta videtur ſtipulatio: & ex quo ſeruata eſt forma ſtipulationis, in hoc caſu valet, & tenet ſtipulatio ipſa, & cōtractus hoc eodē caſu valet, vt ſtipulatio, & vt venditio: vt voluerunt Cyn. Iac. de Arena, Alber. & cǽteri *in l. hac conſultiſſima. § per nuncupationē. C. de teſt.* Faber. *in § ſed etiam aliquis, Inſtit. de teſta.* Roma. *in l. 1. § ſi quis ita. ff. de verb. oblig.* Cuma. & Alex. *in l. ſi ſtipuler. § fin. eod. titu.* & iſta eſt cōmunis opinio: ſecundùm Ripā *in rub. nu. 10. eod. tit.* & Marcellum Berincutium *col. 48. verſ. Alia modò ſubiungitur hæc quæſtio*, quā ſequitur, & tuetur quoque ibi Ruin. nume. 35 *cum aliis ſeq.*

¶ Et licet Marcellus Torniellus. *nu. 99.* cum aliquibus aliis Moder. ibidem videantur diſputando inhǽrere contrarię ſententiǽ: nihilominus ob eorum ſubtilitates, & vanitates potius fatuum foret recedere à dicta communi veriſſima, atque ſanctiſſima: vt eam latè, & doctè tuetur, & vocat magis communē cū cǽteris ſignatis per eū, Iacob. Mandellus de Alba *in d. rubric ff. de verbor. obligatio. num. 158. cum aliis ſequentibus.*

¶ Qua quidem communi retenta, aduerte, quod vtilitas in prǽſenti caſu conſiſteret in hoc. Nam ſi quis ſuccumberet ex vna cauſa, poſſet vtique ex altera agere: vt not. Ruinus vbi ſuprà, cum cǽteris Modernis. Viuius *opin. 1014.*

49 Stipulatio eſt contractus iuris ciuilis: & ſic ſtipulationem de iure ciuili, non autem de iure gentium eſſe voluere gl. Aret. Ozerius, *nu. 34. in § ius autem gentium, Inſtit. de iure nat. gent.* Alexan. Iaſ. Illuſtris D. Guil. Pontanus prǽceptor meus, *n. 27.* Soc. Ripa, & Marcellus Berincutius, *col. 35. in rubr ff. de verborū oblig.* gloſ. Bart. Bal. Iaſ. & alij omnes *in l ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure*, & copioſè Thobias Nonius *in § omnis, num. 10. Inſtit. de verbor. oblig.* vbi approbat opinionē illorū & admittit communem eſſe, & ab ea tanquam communi aduertit non fore recedendum Ruinus *in d. rubr. ff. de verb oblig. num. 65. & ſequentibus.*

Item ipſa ſtipulatio eſt etiam contractus nominatus: ſecundùm Bart. *in l. 3. C. de cond ob cauſam.* & Paul. Caſtren. *in d. rubr. ff. de verb. oblig.* quos ſequuntur ibi multis rationibus Alexan. Iacob. Mandellus de Alba. *nume. 145. & ſequen.* & alij omnes, & Dec. *conſilio 279. ſub num. 1.* & Caſſaneus *conſil. 53. num. 56.*

Et hinc ſequitur, quòd hodie de quocunque contractu fit publicum inſtrumentum, quum ſemper apponi ſoleat ſtipulatio, ſemper dicatur contractus nominatus, & hoc propter ſtipulationem appoſitam.

Ex quo ſequitur, quòd ratò per inſtrumentum probatur cōtractus innominatus. cum notarij in fine dicere ſoleant: quǽ omnia partes prǽdictǽ ſibi inuicem ſolenni ſtipulatione promiſerunt, vel ſimilia verba. iſta eſt doctrina Bart. *in l. 3. in fin.* cum qua cōcurrunt Paul. Caſtren. Alex. Soc. & cǽteri *in d. rubr. ff. de verb. oblig.* & Caſſaneus *in d. conſil 53. n. 57.* & Coraſius *in miſcellaneis iuris ciuilis, lib 2. ca. 23. propè finem.* Viuius *opin. 824.*

50 Meretrici promiſſio eius mercedis ob fornicationem, & ſic ex cauſa libidinis, dummodò abſit dolus, & fraus, valet & tenet: & cogi & compelli poteſt promiſſor à iudice ad ſolutionem dictǽ promiſſionis, ac pretij actus venerei: ſecūdū Dyn. & Saly. *in l. 4. C. de cond. ob turp. cauſ.* Abb. *in cap. quia plerique, n. 14. de immun. Eccleſ.* Bart. *in l. affectionis. ff. de don.* Ioan. Lupi *in rubr. de donat inter vir. & vxo. § 40.* Ripa *in l. ſi plagij, num. 10. & ſeq ff. de verbo. obligat.* Bar. & Aret. *in l. generaliter ff. de verbo. obl.* vbi Iaſ. & Zaſius *num. 29.* perhibet illam eſſe communem opin.

¶ Et licet glo. *in l. ea quæ tibi, in ver. non potes. C. de donat. ante nupt.* malè loquatur aſſerendo, quod datum meretrici non repetitur, ſed ad promiſſum, & non ſolutum quia non teneretur, nec cogi poſſet: tamen quicquid ſuadeat gloſ. ibi, abſque aliqua ratione, ac lege, noli alīter recedere in deciſiuis à dicta communi, tanquam ſacroſancta, & veriſſima, cum qua cōcurrit etiam Roſar. Buſti, *in ſermonibus prædicabilibus, in ſermo. 28. in 1. par. in litera L. poſt princ.*

Vbi addit quoque, quòd meretrix iſta accipiens pecuniam pro meretricio, ab eo qui poterat tanquam verus dominus elargiri, illa poſſet licitè retinere, nec teneretur reſtituere, nec pauperibus dare de neceſſitate ſalutis.

Quǽ quidem procedit de plano in meretrice publica, non autem in fǽmina occultè fornicaria, quǽ publica meretrix non eſt: quǽ vtique petere non poſſet mercedem, & pretium promiſſum: imò ſi ei datū ſit, illud retinere nequiret, & in foro poli, & in animǽ iudicio reſtituere teneretur: ſecūdū Abb. *in d. cap. quia plerique num 14. & ſeq.* Cyn. & Ang. *in memorata l. 4 C. de cond. ob turp cauſ.* Lupum *in d. rubr. de donat. § 41.* & Adrianum *in 4 ſent. in tract. de reſtitutione*, oritur alia quǽſtio, vbi experitur iſtorum opinionem communem eſſe. Quǽ communis in actu practico, iudicio meo, admitteretur à iudicibus, vbicunque promittens aliquam mercedem fǽminǽ prǽdictǽ propter occultam fornicationem cogi non deberet, nec poſſet in iudicio ad illam mercedem ſoluendam: ſed illud quod ipſa mulier, quǽ publica meretrix nō eſt, in foro poli ſibi ſolutum ob occultam fornicationem retinere non poſſit, atque teneatur illud reſtituere credo verum non eſſe, nec de iure ſuſtineri poſſe: vt ſuper hoc nonnulli Theologi, & non modicǽ equidem authoritatis variis in locis contradicunt Cyn. & ſequacibus ſupra relatis: & hanc eandem opinionem videtur firmare S. Antoninus Archiepiſcop. Floren, *in 2 part. eius ſumma. tit. 1. cap. 23. de turpi lucro, col. 15. verſ. de acquiſito per meretricium.*

Vbi

Vbi concludit acquiſita per concubinam, adulterium, & ſodomiam reſtituenda non venire, ſed potius ſuadēdum illa de cōſilio largiri debere pauperibus; & ſequitur etiam Caccialupus *in tract. de ludo, nu. 5.* & Roſar. Buſt. *in d. ſerm. 28. in litera L.*

*I*deò licitè meretrices ipſæ poſſunt facere, condereue teſtamentum de acquiſitis ex meretricio quæſtu: ſecundùm Bal. *in l. 1. C. de cōd. ob turp. cauſ.* & Dilect. cum aliis ſignatis per eum. *in tractat. de arte teſtandi, tit. 1. caute. 12. nu. 1.* Viuius *opin.* 499.

51 Monachus ſi interficeretur, & poſtea interueniret tranſactio, vt daretur certa pecuniæ ſumma ratione factæ occiſionis, illa abbati ac monaſterio, non autem eius patri, ſi quempiam haberet, relinqueretur. ita voluerunt multi doct. referēte Dec. *in cap. in præſentia. num. 57. extrà. de prob.* quorum ſententiam commu. eſſe Alci. arbitratur *in l. 4. §. Cato. ff. de verb. oblig.* licet ab ea diſcedat Boër. aſſeuerans contrariam eſſe communiorē, *deciſ. 121. nu. 8. 9.* cuius ſententiam Pet. à Placa, *in epito. delictor. lib. 1. cap. 6. num. 18.* approbare videtur. Kirchouius.

52 Conuentio inter medicum & infirmum, aduocatum & clientulum ipſo iure non ſubſiſtit, ſecundum magis communem, per Burſ. *conſi. 72. poſt nume 11. lib. 1* Bonac.

53 Pro. Conuentio dat legem contractui. *l. 1. §. si conuenerit. ff. depoſi. l. contractus. de reg. iur. ff.*

Ob. contra de *l. pact. nouiſſima. C. de pact.* vbi cōuentio, quæ fuerat facta inter partes, non ſeruatur.

Sol. quia vltima conuentio priori derogauit. *Bellon.*

54 Cōuentio facta contra ſubſtantiam contractus facit conuentionem in alium contractum tranſire, vbi ſignificatio verborum patitur, *in l. vbi ita donatur. ff. de don. cau. mor.*

55 Conuentio facta in vna re, vel perſona, non extenditur ad aliam *in l. ſi vnus. in § ante omnia ff. de pact.*

Ob. oppono primò de *l. fideiuſſoris. ver. cùm alio. ff. eod. tit.* vbi conuentio cum alio facta alij prodeſt.

Sol. *I*bi quia principaliter intererat paciſcentis.

Obiect. Secundò oppono de *l. & ſumm. § fin. cum l. ſeq. & l. reſcriptum in princi. ff. eod. de pact.* vbi maior pars creditorum remittens partem debiti præiudicat aliis creditoribus.

Sol. Illud propter eorū vtilitatē fieri videtur, quia debitor non eſt ſoluendo, & quia non haberent quem cōuenirēt, cùm hæres nollet adire ſine remiſſione partis debiti, vt ibi nota.

Ob. Tertiò obſt. *l. in cauſa. §. fin. ff. de procu.* vbi ſtipulatio à procur. facta prodeſt domino.

Sol. *I*bi quia procurator, & dūs eadem perſona reputantur.

Ob. Quartò obſt. *l. ſi pupillus. ff. de adminiſtrat. tut.* vbi conuentio liberatoria facta cum vno tutore, alij tutori prodeſt: idem in magiſtratibus collegis, vt ibi dicitur.

Sol. Ibi plures tutores in eadē tutela, vel magiſtratus in eodem officio, pro vna eadémque perſona reputantur. Ideo pactum factum cum vno, trahitur ad alium.

Ob. Quintò & vltimò opponitur *d. l. tale pactum. in §. fi. de pact. ff.* vbi conuentio de fratre extenditur ad filium.

Sol. ibi cōuētio fuerat facta de hærede ſuo fratre, & ſic teſtator voluit cōſulere ſuo hęredi, & ſic per cōſequēs filio ſuo. Bel.

56 Pactum de non alienando poſitum in aliquo contractu à contrahētibus non impedit dominij tranſlationem. *l. ſi ita ſtipulatus. ff. de verb. oblig. l. ſi ſterilis. §. ſi tibi ff. de actio. empt. l. ſi ita quis promiſerit. §. ea lege ff. de verb. oblig.* competit tamen actio ad intereſſe. quod procedit etiam ſi à contrahentibus bona adhuc eſſent expreſsè obligata. Saly. *in l. ea lege. C. de condi. ob cauſam. nu. 7.* & ampliatur etiam ſi pœna eſſet appoſita in prohibitione alienationis contra alienantem. Bald. *in l. vnica, C. de his quæ pœnæ nomine:* niſi in contractu & per pactum expreſſum diceretur, quòd nullo modo res alienari poſſet: quia impediretur dominij tranſlatio. Ita Chaſſ. *in conſue. Burgund. in titu. des cenſes, in §. 3. in princip. & s'il aduient num. 9.* & ibi ponit alias limitationes, & eā concluſionē dicit eſſe veritatē. Bellac.

56 Facere permittens videtur iam factum confirmare. *Alex. in 5. vol. conſi. 146. in 1. col.*

Facere promittens intelligitur infrà tempus congruū. Cor. *conſi. 208. in pen. col. ver. Quia promiſſio.* Vezinus.

*I*llud dicitur fieri in perſona mea, quod fit meo nomine. *Alex. in l. ſed vnus ff. de viuur.*

58 Quādo ſunt plures hæredes grauati facere capellā vel huiuſmodi quilibet tenetur inſolidū. Ang. *in §. eū autē. Inſt. de leg.*

59 Sponſiones, quas vulgus ſcōmeſſas ſatur quin valeant, nullum ius impedit. communē aſſerunt Did. à Couar. *in rep. c. peccatum. de regul. iur. in 6. Stracchn de ſponſio. 3. par.* Iul. Clar. *in pract. §. ludus. verſi. quære etiam.* Franc. Viuius *lib 1. opi. 211.* F. Suarez.

60 Scommeſſæ, id eſt, cùm certa ſtatuta pecuniæ ſumma, aliqui certant inuicem, an quid factum, vel futurum ſit? &c. de iure ſunt licitæ, vt eſt communis opi. Dubius enim fortunæ euentus non facit illicitos cōtractus. Cla. *in §. ludus. verſ. ſed quæro.* Dec. *conſil. 115. num. 4.* communem dicit. Et ita aliàs obtinui Ferrariæ in fauorem D. Iulij à Campo, de Luca. & poſtea confirmauit ſententiam conſilium iuſtitiæ anno 1573. Suarez *in ver. ſcommeſſa ſeu ſponſiones.* Bonac.

61 Promittens factum ſuum non videtur comprehendere factū tertij, licet hæredis. ſic Bal. *in l fi. C. de act. empt.* & qui promittit ſe non intrigare, ſeu non impedire, non incurrit pœnā ſi excipit. Bar. *in l. non ſolum. §. ſi ſtatus ff. de procur. 2. oppoſ.* & qui promittit vim non facere, non incidit in pœnā promiſſam, ſi id faciat authoritate iudicis. *l. factū non videtur de reg. iur.* Bal. *d. l. fi. C. de act. empt.* & quādo promiſſio trahatur ad ius de futuro. vide Dec. *conſil. 396.* Rui. *cōſ. 42. 88. n. 8. cōſ. 204. lib. 1.* Bellac.

62 Promittens facere contractū in quo ſola voluntas cōtrahentiū ſufficiat, obligat eū, vti ex contractu ſecto, ſecúdū verā & cōmunē opin. de qua per Burſ. *conſ. 100. n. 10. lib. 1.* Bonacoſſ.

63 Promiſſione de ſecutum faciendo, vel dando centum, ſtatim ad id quis conueniri poteſt, vt euitetur circuitus, ſecund. communem per Burſ. *conſil. 100. num 11. lib. 1.* Idem.

64 Promiſſio ob turpē cauſam, ne quis ſcilicet iniuriā faciat, vel vt faciat, vel ſi iniuriā fecerit, vel ſi non fecerit, nulla ipſo iure prorſus eſt, vt cenſet Accurſius *in l. iuriſgentiū. §. ſi ob maleficiū. ff. de pac.* cuius opinionē receptā eſſe conſtituo ex Bart. & cæteris plerique omnib. iuris interpretib. *in illo eodem §.* ex Bart. rurſus Sal. & Fulg. *in l pen. ff. de condi. ob turp. cauſ.* ex Bart. denique Alc. Iaſ. ac reliquis ſcribētib. *in l generaliter. ff. de verb. oblig.* ex Aret. ac Rip. *in l ſi plagij ff. tit. eod. tit.* E. Suarez.

65 Promittens non ludere, eo caſu quo luſerit, promiſit pecuniā nomine pœnæ, valet talis promiſſio, & eſt iuſta ad bonos mores conſeruandos: nam vbicunque aliquid fit contra bonos mores, poteſt quis ab eo abduci pœna indicta. *l. ex ea parte. §. mulier. ff. de verb oblig* per quem text. probatur quod valet ſtipulatio pœnalis interpoſita ex honeſta cauſa, quamuis nullam contineat peculiare intereſſe, vt ibi per Iaſ. Bellac.

66 Verba prolata ad complacentiam non inducunt diſpoſitionē, gloſ. *in l. 9. ver. ipſi ſunt, in quib cauſ. coloni, conſit, lib. 11. C.* Iaſon *in l. 1. §. ſi quis ita. nu. 11. ff. de verbor. obligatio.* Vezinus.

67 Conditionem, & diem vbi conuentio habet, & ſic duplicem dilationem, non ſufficit conditionem impleri, ſed requiritur, quòd dies expectetur. nota *l. illa ſtipulatio, ff. de verbo. obligatio.* fallit vt not. *Iaſ. in d. l. col. 3.* Don. à Fina.

68 Conditio quæ in ſe infert viduitatem, non eſt ſeruanda, *l. turpia. §. ſi Titio, ff. de legat. 1. l. filiæ, ff. de cond. & demonſt.* Ampliatur, & limitatur in 12. caſi. per Emanuel. à Cōſt. Luſit. *in l. tale legatum. §. reſcriptum, ff. de cond. & demon.* fallit in 2. caſib. vt per Bernard. de Luco *reg. 114.* Idem.

69 Conditio quę ſolet dici perplexitas, vitiat ſtipulationem: *l. ſi Titius, ff. de cond. inſtit.* fallit in 3. caſib. vt per *Duen. reg. 114.* Idem.

*A*ctus legitimi non recipiūt diem neque conditionē, *l. actus legitimi, ff. de reg. iur.* fallit in 3. caſib. vt per Dec. *in d. l. n. 1. & ſeq.* Don. à Fina.

70 Conditio tacita quæ ineſt à lege, vel aliter, impedit ortū obligationis ſicut expreſſa, *l. hac verba, ff. de lega. 1.* Ampliatur, & limitatur per Mari. Socin. iun. *in d. l. nu. 63.* ſed in legato expreſſio conditionis, quæ tacitè ineſt, non facit illud conditionale. fallit in 7. caſib, vt per Socin. *in d. l. numer. 1. & ſequent.* Idem.

71 Pollicitatio, quæ eſt vnius promiſſio, abſenti non præſenti facta. *l. pactum. ff. de pollic.* de iure canonico actionē, & obligationem inducit: & ſic iure iſto actio oritur, & conceditur ex pollicitatione. text. eſt *in c. iuramenti. 22. q. 5.* Et concluſio hæc probatur ſecundum Abb. *ibi in ca. qualiter de pact.* quam latè tuetur Forton. *in l. 1. col. 2. & ſeq. ff. de pact.*

¶ Sed Panor. titubanter, & parum ſibi conſtans *in c. cùm inter vniuerſas. col. fi. de elect.* ſoluit contrarium quòd iure canonico ex pollicitatione actio minimè oriatur. cuius opinionem ſequuntur Iaſ. *in l. iuriſgentiū. §. ſed cum nullo. ff. de pac. & in rub. ff. de ver. obl. col. 3. & ſeq* ibi Galliaula *fol. 12.* & Alciat. *num. 7.* & Excellentiſſ. D. Io. Iac. Leonardus *cōſ. 116. ſuccinctè nu. 4.* poſito inter cōſilia Alberti Bruni, cū opinione hac tranſeūt, & explicant

cant eam eſſe communem, & ego ſequor tanquam veriſſimã, pro vt in eandem ſententiam inclinaui *ſupra in opin.*572.*Pactorum genera nu.*10.

Sed aduerte, ꝙ ſi quis ſoluiſſet illud quod mediatè pollicitatione promiſiſſet, repetere quippè tanquã indebitè ſolutũ per cõditionẽ indebiti nequiret modo aliquo in ſeptẽ caſibus lepidè, diſtinctè, & vtiliter poſitis, atque reſolutis per Andream ab Exea *in tract. de pactis. ſub n.*110.*cum alijs ſeq.* Vinius *opin.*617.

72 Pollicitatio tunc tantùm dicitur, cùm vel per epiſtulã, vel per nuntiũ ad id non electũ abſenti aliquid promittitur. commune ait Iaſ. *in rub. nu.*5.*ff. de verb. obli.* Hæc autem pollicitatio nec iure legum, nec iure canonũ actionẽ dãdæ idonea habetur. cõmune ponunt Alc. *in d. rubr. nu.*8. ac Fortun. *in cap.*1.*nu.*12.*de pact. lib.* vj. Quinimo nec obligationem naturalẽ parit, niſi cũ piis cauſis vſui atque vtilitati eſt. commune inquiunt Iaſ. *vbi ſuprà num.*6. Fel. *in cap.*1.*de pact.* Alc. *in c. cum contingat. nu.* 229. *de iureiur.* Ant. Gom. *de contract.* c. 9. *num* 1. E. Suarez.

73 Stipulatio alicui facta pro tertio reconualidatur ex ſuperuenienti intereſſe illius, ſecundum communem per Bart. Bal. Caſtren. & Salic. *in l. pacto ſucceſſorum. C. de pact. per l. Stichum. §. aliquando. ff. de ſol.* & Iaſ. *in l. j. num.* 22.*ff. de pact.* & ibi inquit ab ea communi opinione non eſſe recedendum. Bellac.

74 Debitor conſtituitur in mora ex lapſu diei à cõtrahentibus appoſitæ. Bald. Alex. & Iaſ. *in l. vinum, ff. ſi cert. pet. l. magnã, C. de contrah. & commit. ſtip.*

Ampliatur & limitatur in 7. caſib. per Purp. *in l. vinum, num.* 23. *ff. ſi cert. petatur.* Don. à Fina.

75 Stipulatio dãdi quantitatem dicitur omni reſpectu diuidua. *l. ij. §. fina. ff. de verb. oblig. l. ſi duo, ff. depoſi.* fallit in 4. caſib. quos no. Soc. *reg.* 92. Don. à Fina.

76 Actus intermedius vitiat ſtipulationem, *l. continuus, ff. de verb. obli.* fallit in 4. caſib. quos no. Ripa. *in l. j. §. qui præſens, ff. de verb. oblig. num.*17. Idem.

77 Stipulatio pœnalis, vel ad intereſſe ratione doli, vel culpę cõmiſſę in re reſtituẽda, cõmittitur in ſolidũ cõtra eum, qui ex plurib. principaliter obligatis, dolũ, vel culpã cõmiſit. *l.* 1. *§. ſi apud duos. ff. depoſ.* fallit in 4. caſib. vt per Ripã *in d. l.* 4. *§. Cato.* Don. à Fina.

78 Stipulatio pœnalis quæ incipit à præcedenti conditione negatiua non cõmittitur niſi certum ſit amplius dari, vel fieri non poſſe in conditione poſitum, *l. ita ſtipulatus, ff. eo.* fallit in 2. caſibus ſecundum Rip. *in d. l. nu.*3. Idem.

79 Stipulatio pœnalis non nouat præcedentem obligationem, *l. ſi quis ſocio. & l. duo ſocij. ff. pro ſoc. l. præd. ff. de act. emp.* fallit in 10. caſib. quos not. Ripa *in d. l. ita ſtipulatus, nu.*56. Idem.

80 Stipulatio ſimplex & pura, quantum ad obligationem, & actionem ſtatim committitur, *l. eum qui. §. quoties. ff. de verb. oblig. l. cedere diem, ff. de verb. ſign.* fallit in multis caſib. vt per Ripam *in d. l. ita ſtipulatus, num.*69. Don. à Fina

81 Stipulatio in diem certam, ſtatim cõmittitur quoad obligationem, & actionem, licet agẽti ante diem obſtet exceptio, *l. qui mandatum, ff. mand. l. j. in fi. ff. quando dies leg. cedat.*

Fallit in 4. caſib. quos not. Rip. *in d. l. ita ſtipulatus, ff. de verb. oblig. nu.*83. Idem.

82 Quãuis in obligatione facti ſuccedat obligatio ad intereſſe, ita vt quia prȩciſè ad factũ nõ teneatur, ſed dãdo intereſſe liberetur. *l. ſi quis ab alio. ff. de re iud.* tamẽ cõdẽnatus per ſentẽtiã ad aliquod factũ, tenetur tũc prȩciſè ad illud factũ, & neq; liberaretur ſoluẽdo intereſſe, quãuis aliàs in obligationib. facti ſuccedat obligatio ad intereſſe. *gloſ. in l. qui reſtituere de rei vẽd.* quã gloſ. approbat ibi Bal. & Iaſ. *in §. actionũ. nu.* 48. *de act.* Bellac.

83 Obligationib. facti licet ſuccedat obligatio ad intereſſe, *l. ſtipulationes nõ diuidũtur. ver. Celſus.* tamẽ ſi ſuper ipſa obligatione interponitur iuramẽtũ, obligat prȩciſè iuramẽtum promittentẽ ad factũ, per gloſ. cõmuniter approbatã *in ver. neceſſe habeas. ff. de cõd. cauſ. dat.* Et hãc ſentẽtiã cõmuniter approbatã eſſe atteſtãtur Alex. de Imo. *in conſ.*36.*n.*25. *& in conſ.*91.*nu.*5.*in* 2.*vol.* & Iaſ. *in cõſ.*60.*n.*10.*in vol.*1. *& in cõſ.*41.*n.*3. *in* 3.*vol.* & Rolan. à Valle, *in conſ.*6.*n.*32.*in* 1.*vol.* Quãuia nonnulli cõtrariam ſententiam ſecuti fuerint, vt liquet ex ſcriptis And. Tiraq. *in tract. de vtroque retract. §.* 3. *gloſ.* 3. *num.*6. Kirchouius.

84 In obligationibus tradendi ꝙ ſuccedat obligatio ad intereſſe, quæ ſit ratio, vt *l. ſi rem tradi. cum ſimi. ff. de verb. obli.* & tamen ſecus eſt in obligationib. dandi, vide Aret. *in §. fi. col. fi. Inſtit. de inutilib. ſtipul.* Et an obligatus ad dandum teneatur præciſè, & non liberetur præſtando intereſſe? vide Iaſo. *in l. vbi autem. §. hac ſtipulatio ff. de verb. oblig.* vbi ponit reg. cum fallentiis Bellac.

85 Obligatus ad dandum ex ſtipulatione viam, tenetur ſtipulari dationem, & factum. Alciat. *in l.*2.*§.*1.*n.*38.*ff. de ver. obli.* communem dicit. A. Villalob.

86 Alteri ſtipulari nemo poteſt, tametſi in eum, cui ſtipulatur propenſus, atque adeo meritis obligatus ſit, vt commune aiunt Iaſ. *in l. huiuſmodi. n.*21. *ff. de leg.* 1. *& conſ.*41.*li.*3. Dec. *in c. ad noſtram. n.*3. *de probat.* Excipe niſi ſit iureiurando vallata ſtipulatio, vt commune dicit largè Alc. *in c. cum contingat. nu.*221. *de iureiurand.* Quæ intellige iure Cæſareo proceſſura, nã regulariter iure canonico alteri alter vtiliter ſtipulatur, vt frequẽter placitũ efferũt Rõ. *in l. ſtipulatio iſta. §. alteri. num.*6. *ff. de verb. obl.* Ang. Aret. *in §. alteri. n.*2. *Inſt. de inutil. ſtip.* quamuis verius in cõtrariã partẽ ierint Imol. Rõ. & Iaſ. *n.*5. Zaſ. *nu.*22. *in d. §. alteri.* Fab. *in §. ſi quis alij. n.*8. *Inſt. de inutil. ſtipul.* Alex. *in cap. cum contingat. n.*226. *de iureiur.* E. Suarez.

87 Stipulatio ſeruitutis continet dationem, & factum. no. doct. *in d. l.* 4. *§. Cato.* fallit in 4. caſib. quos no. Alciat. *in l.* 2. *§. & harum, ff. de verb. oblig. n.* 44. Don. à Fina.

88 Stipulatio ſeruitutis ad fũdũ propriũ extinguitur, ſi poſt ſtipulationẽ ſtipulator partẽ fũdi alienet. not. *in d. l. ſtipul. non diuidũtur, ff. de verb. obli.* Vbi Galian. limitat in 4. caſi. *n.*22. Idẽ.

89 Stipulatio tunc dicitur certa, quando cõtinet aliquod certum in ſubſtantia, quantitate & qualitate: & ſi vnum ex his deficit, dicitur incerta. fallit in 2. caſib. ſecundum Alex. *in l. ſtipulationum, ff. de verb. oblig. nu.*2. Idem.

90 Promittẽs factũ alienũ, videtur promittere ſe facturũ & curaturũ, quòd illud quod promiſerit fiet, ita vt videatur ille promittẽs liberatus, ſi fecerit quod potuit. *l. quoties.* & ibi Iaſ. *ff. de verb. oblig.* & hoc quãdo quis ſimpliciter promiſit: ſecus ſi promittẽs oblig. de ſuo proprio obſeruare, quia tũc ad intereſſe tenetur, licet fecerit quicquid potuit. Dec. *cõſ.*345. Bellac.

91 Factum alienũ ſi quis promittat, non valet promiſſio: ſi tamen adiicitur pœna, valet quo ad pœnam. Curt. iun. *cõſ.*124. *nu.*19. communem dicit. B. Villalob. & Vexinus.

92 Factum ad quod ſe quis obligauit, omninò ac prȩciſè fieri neceſſe non eſt, etenim illius quod intereſt ſolutione, liberatio quæritur, vt cõmune placitum cenſent Rom. *nu.*8. Alex. *n.*27. Iaſ. *nu.*20. *in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig.* Alex. Vincen. & Iaſ. *in l. ſi quis ab alio. §. vlt. ff. de re iud.* Iacob. de ſan. Geor. *in l. vna. num.*61. *C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt*, & qui complures exceptiones ſubiungunt Soc. *conſ.*99.*n.*8. *cum ſeq. lib.* 3. Ant. Gomez. *de contract. c.* 10. *nu.*22. Quod intellige iure cæſareo proceſſurum: quippè quia ſi canonum definitiones ſpectentur, aliud longe diuerſum futurum eſt, vt frequentius dogma renuntiũ ex Panor. *in c. veniens. nu.*9. *de iureiur.* Rom. & Iaſ. *nu.*23. *ad fin. in alleg. l. ſtipulationes non diuiduntur.* Ant. Burg. *in rub. de emp. & vendit.* Rebuf. *in l. vna. n.* 467. *C. de ſent. quæ pro eo quod inter.* Intellige deinde atque excipe, niſi ſi iuriſiurandi vinculum acceſſit, vt commune inquit Fortun. Grat. *in l.* 1. *nu.*26 *ff. de pact.* E. Suarez.

93 Factũ ſui qui præſtare dũtaxat tenetur, ne alter in alicuius rei dominio perturbatur, & ſuorum ſucceſſorũ factũ quoque præſtabit. cõmune profert Boër. *dec.*67.*n.*3. *cum ſeq.* Idem.

94 Facti alieni promiſſor ſi ſe adiũcta pœna obliget, & maximam adhibeat curam, ac diligentiam: ſi factum tamen non præſtabitur, ſemper ad pœnam conuentam pȩrciſè tenebitur, vt receptiſſimum ponit Balduin. *in §. ſi quis alium Inſt. de inutil. ſtip.* & ante eum Cur. iun. *conſ.*139 *nu.*19. Alci. *in l. ij. §. Cato. num.*132. *ff de verb. obl.* Pariſ. *conſ.* 76. *lib.*3. Did. à Couar. *in cap. quamuis pactum.* 2. *par. §.* 5. *num.* 5. *concl.* 7 *de pact. lib. vj.* Idẽmque colligitur ex Abb. *conſ.* 44. ac iura omnia id liquido probant, vt non mediocri ſeſe obſtrinxiſſe errore videatur Neapolitanum conſilium aliter cẽſens apud Matth. de Afflict *deciſ.*295. & grauiter eadem in re hallucinentur Tho. Gramma. *q.*2. *num.* 8. poſt deciſiones, ac Stephanus Budæus *in d. §. ſi quis alium.* & Viuius cum iis quos citat *lib.* j. *opin.* 255. Cauendum erit à Deci. *in l. impoſſibilium. num.* 3. *ff. de regu. iur.* à Iaſ. *in l. ſtipulatio iſta. num.* 10. *ff. de verb. oblig.* ſi quidem quæſtio, ac varietas Doctorum, quos laudãt, ea in ſpecie verſatur, cùm quis ſe curaturum adiecta pœna ſpondet: in qua receptior eſt ſententia, vt diligentia pœnam excludat. quemadmodum conſtabit ex eorum numero atq; authoritate, quos citat Did. à Cou. *d. §.* 5. *nu.*3. ac præterea ex rel. *c. ex reſcripto. num.*28. *de iureiur.* Alc. *in d. §. Cato. nu.*129 *& in l. quod te mihi. num.*21 *ff. ſi cer. pet.* &

ex iis, quos allegat Viuius vbi ſuprà in princ. quòd tamen non procedat etiã hac in vltima ſpecie, ſi expreſſum fuerit, vt illud de quo conuentio initur, omnino fiat: quia tunc nulla cura ac diligentia à pœna promiſſorem excuſabit, iuxta veram reſolutionẽ, de qua Rip. in d.l. quod te mihi. n. 46. ff. ſi cert. pet. Iſtẽ Did. à Couar. vbi ſuprà. n. 6. quãuis perperã cõtrariũ opinentur Afflict. deciſ. 295. Pariſ. cõſ. 110. n. 42. lib. 1. Viuius d. opi. Quinimo ſufficiet ita ex cõtrahentiũ mẽte, ac propoſito colligi, vt æquũ & bonũ affirmo, & magis cõmune reor ex Dec. in l. vlt. n. 11. ff. ſi cer. pet. Alc. in d. §. Cato. n. 135. Gomeſ. in § in perſonã. n. 57. Inſtit. de act. Rip. in d. l. quod te mihi. nu. 47. Did. à Couar. vbi ſuprà. nu. 6. & nu. 7. Vnde tanquã parum vtilis inſuper habenda eſt cautela Viuij, quam ad illius opio. 255. effert. E. Suarez.

95 Facti alicui promiſſor per formulam illam ſe facturum & curaturum, ſi diligẽtiam & curam non adhibuit, ſtatim ac potuit in mora cõſtituitur abſque vlla etiam interpellatione, vt frequenter placitum aſſeuerant Curt. iun. conſi. 124 num. 6. Viuius lib. 1. opin. 255. Falcidia locum duntaxat habet, & in fideicõmiſſis ſingularibus. vt cõmune ait Bellun. in rubr. num. 10. ad fi. & n. 11. Inſtit. de fideicommiſ. hered. Atque in iis etiam locum nõ habebit, ſi legatum integrè ſolui teſtator iubeat, vt frequẽter placitum dicit Iaſ. in l. cum quis. nu. 5. C. de iur. & fact. ignor. Idem.

96 Factum nõ præſumi, niſi probetur. l. denique. ff. ex quib. cau. maio. l. in bello. § facta. ff. de capt. & poſtli. reuer. Barb. in 3 vol. conſ. 49. in 5. col.

Limita vt per Iaſ. in l. ſecundũ. in 1. col ff. de verb. oblig. videlicet niſi ſit factũ conſuetũ fieri: quia illud bene præſumitur. alleg. Bald. in rubr. C. de fi. inſtr. in 3. col. allegantem text. in l. fi. ad fi. C. de fideiuſ. alleg. etiã eundem Bal. in l. incendiũ. ad fi. C. ſi cert. pet.

Limitat etiam niſi in ſcriptura apponatur tale verbum, quod de neceſſitate includit illud tale factum: quia tunc præſumitur all. text. in d. l. ſecundum & in all. allegatis in gloſ. ibi. per quas dicit limitari illam regulam. § facta. Vezin.

97 Factum legitimè non debet ex nouo euentu retractari. & vt verb. legis vtar, Non enim debet quod ritè & ſecundũ ll. ab initio actũ eſt, ex alio euentu reſuſcitari. l. ſanctmus. C. de adminiſtr. tut. l. nec enim corrumpi. ff. de iti. actũq; priua. & regula, actus leg. de reg. iur. in 6. no. in l. ſi prius. C. de in ſi. lib. x. fac. l. terminato. C. de fruct. & litis expen. vbi not. docto. quòd ſopita materia nõ debet nouum iurgium ſuper ea ſuſcitari. & eſt gl. & ibi Bart. in l. Barbarius. ff. de officio prat. Barb. in 3. vol. conſ. 13. in 5. col. Idem.

98 Ex facto ius oritur. l. ſi ex plagis. §. in cliuo. ff. ad l. Aquil. l. precibus. C. de impube. l. vt reſpõſum. C. de tranſ. l. Domitius Labeo. ff. de teſtam. & l. fi. C. de precib. Imper. off. pulchrè Fede. in cõſi. 152. in prin. Card. in conſ. 37. in themate.

Et ex modica facti variatione totum ius variatur. l. ea eſt natura ff. de regul. iur.

Nec poſſumus bene conſulere, niſi facto prius cognito. l. Arethuſa ff. de ſtat. hom. Idem.

99 In factis nedum doctores, ſed etiã principes errant quandoque. cap. 2. de conſtitu. lib. 6. Alex. in l. poſt dotem. in 15. col ff. ſol. matr. & ideo de facto iuriſconſultus non reſpõdet. Iaſ. in l. Barbarius. in 5 col. ff. de offic. prato. Vezinus.

100 Facto ſuo nullo quilibet cõtrauenire poteſt. Alex. in 1. vol. cõſ. 123. & in 2. vol. cõſ. 103. in 4. col. & cõſ. 137. Fely. remiſſiuè in ca. à nob. in 3. col. de except. de quo etiã vide Paul. de Caſtr. in 2. volu. cõſ. 74. in 4. col. verſ. circa tertiũ. & conſ. 136. verſ. tertiũ etiã. & Sigon. conſ. 137. Alex. in 1. vol. conſ. 123. in 2. col. in fi. & in 2. vol. conſ. 93. & in 5. vol. conſ. 81. in 1. col. Bald. in l. ij. C. ſi aduerſ. rem iud.

Et ex cauſa ſuperuenienti poteſt quis contra factum proprium venire. Phil. in cap. nulli. de elect. in 6.

Item fauore reip. Calca. conſil. 225. fac. quod vult. Ang. Inſtit. quib. al. licet vel non. Vezinus.

101 Reficiens an dicatur de nouo facere. Vide Fel. in cap. conſuluit. de iud. & in c. cum acceſſiſſent. in 15. col. de conſti. Idem.

102 Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent. Paul. de Caſtr. in 2. volu. conſi. 328. aliàs 326. Iaſ. in l. patre furioſo. in 3. col. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iu. faciunt quæ vult Ludo. Roma. conſ. 409. in 2. dubio.

In contrariũ eſt text. in l. 1. §. Antonius Seuerus. & ibi Hipp. ff. de quæſtio. Idem.

103 Factũ de facto, debet de facto reuocari. Bal. in l. verium. §. quod ſi minor. ff. de minor. Barb. in 1. vol. conſi. 51. in 29. col. & in 2. vol. conſi. 7. in 17. col. Ludo. Roma. conſi. 69. & conſi. 158. Bald. in 4. parte conſil. 208. Calde. in tit. de dila. conſil. 1. Soc. in 2. parte conſ. 106. in fi. Iaſ. in l. ſi pacto quo pœnam. in 3. col. de pac. & in l. t. in 2. col ff. de feriis. & amplè Fel. in ca. qualiter & quando. col. 7. & 8. de accuſ. Alexan. in l. 1. §. nunciator. de ope. no. nun. & in 5. vol. conſ. 5. Fel. in c. fi. in 7. col. de iud. Barb. in 4. volu. conſ. 37 in 1. col. & conſil. 76. in 6. col. & conſ. 83. in 4. col. Phi. in c. 1. de ſuppl. neg. præla. in 6. & in c. vnico, in vlt. no. de relig. dom. in 6. Hypp. ſing. 12. 195. Alex. in l. 1. § nunc. in 7. col. de ope. no. nun. & in l. quod iuſſit. in 10. col. de re iud. Ludo. Ro. conſ. 220 & conſil. 320. Quam concl. amplia etiam procedere in ſucceſſore in officio, quod factum de facto reuocare poſſit parte tamen citata, & non aliter. Bal. in l. ſi deſerta. C. ſi prop. pub. penſit. Idem.

104 Factum non debet attendi, ſed quod fieri debuit. l. nemo iudex. C. de ſen. & interlo. om. iud. conſil. 152 Idem.

105 Facto nõ minus quàm verbis datur volũtas intelligi. Iaſ. in l. de quib. in 10. col. ff. de legib. & in l. in teſtamẽto. in penul. col. C. de teſtamẽto mil. & in l. reprehendẽda. C de inſti. & ſubſti. Idem.

106 Facto vbi opus eſt, verba non ſufficiunt. l. 1. § hac autem verba. & ibi doct. maximè Iaſ. in 4 not. ff. quod quiſq. iur. Addit gl. in 1. c. de eo qui mit. in poſ. & in c. vt circa, de elec. in 6. & ideo ſecundum eum, vbi requiritur oblatio, non ſuffic. verbalis. l. qui decem. verſ. idem reſpondet in fi. ff. de ſol. l. ſeruus qui hæreds. in fi. ff. de ſta. lib. Bar. & doct. in l. Prætor. §. ſi quis paratus. ff. de oper. no. nunc. habetur in l. acceptam. C. de vſu. gl. fi c. paſtorale. de officio ord. fac. ſecundum eum. c. 1. de ſeque. poſ. & fruc. Idem.

107 Factum cenſetur quod ei proximum eſt fiẽdum. Iaſ. notabiliter in l. admonendi in 14. col. in lectu ff. de iureiur. Idem.

108 Qui non poteſt facere, an poſſit facienti conſentire? vide Deciũ conſ. 24 in 3. col. vbi dicit, quòd quando conſentiẽs alteri facienti modo habet ius perfectum, tunc licet ipſe facere non poſſit, tamen alteri facienti conſentire poteſt. Si verò ille qui cõſentit, reperitur habere pleuũ ius, tunc ſicut non poteſt facere, ita nec facienti cõſentire. Bart. in l. fi. in 2. col. C. de pactis.

Et quòd poſſit conſentire, tenet Alex. in 2. vol. conſil. 57. in 3. col. ibi, accedit.

109 Promittens quòd talis ratificabit talem contractum ſub tali pœna, liberatur promittens à pœna, ſi fecerit quod potuit: ea enim pœna committitur, ſi ille promittens eſſet in mora faciendi. Bart. in l. ſi duo. § hac verba. ff. de conſt. pecu. l. ita ſtipulatus. de verb. obligat. & hanc opinionem communem eſſe aſſerit Decius conſil. 2. n. 3. & conſil. 313. impedit enim talis difficultas pœnam committi, & hoc habet locum vbi à principio non potuit præuideri, & niſi probet quòd fecit quod potuit, tenebitur ad intereſſe. Decius ibi, & conſ. 345. Vezinus.

110 Promittens ſe curaturum, & acturum factum alterius, non eſt neceſſaria interpellatio. Curt. iun. cõſ. 74. n. 6. com. dicit. Villal. & Vezin.

111 Cautum & ſecurum ſi quis aliquem facere promiſerit, an ad cautionem vel pignora teneatur ſcribit Iaſ. in l. 1. § iudiciales. poſt num. 13. ff. de Prætor. ſtipul. vbi doc. in apoſtil. videntur concludere quod ſic. diſtingue tamen vt per Caſtr. qui hoc declarat in l. 1. ff. qui ſatiſd. cog. & ibi an qui tenetur ſatiſdare, poſſit dare pignora, & excuſetur. & vide etiam quæ not. Bar. in l. ſi mandato. § fi. ff mand. Bellac.

112 Promittens pro aliquo de euictione futura, quamuis diu ſteterit in eo contractu, non tamen poterit agere vt liberetur, quia ille non diu ſtetit in obligatione, ſed ſolum in promiſſione: nec dicitur ceſſatum fuiſſe per reum, cùm mora ei nõ poſſit imputari. Bal. in ea l. ſi pro ea C. manda num. 6. Bellac

113 Si promitto ſoluere id quod Titius debet, an videar vti fideiuſſor promiſiſſe? vide Alex. in l. vbi autem. § 2. de verb. obl. & in l. ſi ita ſtip. eo. tit. Vezinus.

114 Promittens indemnitatem tunc demum tenetur, ſi ille cui fit promiſſio, vexetur ſine ſua culpa, per reg. dãnũ. de reg. iuris. Socin. cõſ. 70. in prin. in 3. vol. ſecus ſi ſua culpa, quia tũc conqueri debet de ſeipſa. l. quidã cum filium. ff. de verb. oblig. Bellac.

115 Promittens de ſuo facto, dato & ceſſo, tantum intelligitur promittere de facto prædeceſſoris ſui, item hæredis, vt eſt cõmunis opi. de qua teſtatur Boër. deciſ. 67. D. Hercul. de cautione de non offendendo. c. 24. num. 12. Bonacoſſ.

116 Incertitudo quantitatis vitiat ſtipulationem, l. ita ſtipulatus. ff. de ver. obli. fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in d. l. ita ſtipulatus. nu. 11. fallit in 6. caſib. vt per Maria. Soc. iuniorem in d. l. nu. 85. fallit in 7. caſib. vt per Rip. ibi. num. 17. Don. à Fina.

117 Dies celebratæ ſtipulationis expreſſus in ſtipulatione, nõ facit cenſeri ſtipulationem eſſe in diem, ideo debitor poteſt ea die conueniri, l. liber homo. § decem hodie ff. de verb. obli. fallit in 4. caſibus, vt per Iaſ. in d. l. num. 2. Idem.

118 Stipu-

118 Stipulationum diuerſitas inter interrogantem, & reſpõdentem, adducit diuerſitatem in ſubſtantia & qualitate obligationis, & vitiat ſtipulationem, *l. j. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de ver. obl.* fallit in 8. caſib. vt per Ioan. de Imo. *in d. §. ſi quis ſimpliciter, n. 4.* Sed aduerte quod ſtipulatio conualidatur per cõplacentiam, non obſtante diuerſitate. fallit in 3. caſibus, ſecũdum Soc. *in l. j. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verb. oblig. n. 4.* Idem.

119 Stipulatio ſecunda, continens plus quàm prima, inducit nouationẽ, *l. qui vſumfructũ, ff. de ver. obl.* fallit in 3. caſi. vt per Iaſ. *d. col. 2.* fallit in 4. caſi. quos no. Soc. *reg. 90. in addit.* Idem.

120 In ſtipulationibus nunquam perſona extrinſecus ſubintelligitur, *l. ſi ſtipulatus fuero, §. Chryſogonus, ff. de verb. obl.* fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. n. 42.* fallit in 2. caſib. ſecundum Soc. *reg. 91. in addit.* Idem.

121 Patientia ſimplex in iudicio non habet vim ſtipulationis, *l. omnes, §. in hac. C. de epiſc. & cler.*

Ampliatur & limitatur in 4. caſi. quos no. Ripa *in l. 1. n. . ff. de ver. obl.* Ampliatur in 4. caſi. & limitatur in 5. à Galiau. *in d. l. j. nu. 13.* Idem.

122 Reſponſio cõditionalis facta puræ interrogationi vitiat ſtipulationem, *l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de verb. obl.* fallit in 2. caſib. vt per Soc. iun. *in d. §. ſi quis. nu. 7.* Idem.

Stipulationes amplius non agi, & rẽ ratã haberi, licet factũ diuiduũ contineãt, tamen principalis etiã pro parte contrafaciens an ſolidã pœnã tenetur, cùm ex hæredibus ſolus contrafaciens, & pro ſua rata tãtùm teneatur. fallit in 2. caſi. quos no. Soc. iun. *in l. ſeq. §. Cato, ff. de ver. obl. nu. 33. verſi. 19.* Idem.

123 Stipulatio facta pro nominãdo, non facta declaratione, ſeu nominatione, prodeſt ſtipulanti, ſibique facta cenſetur, *l. 2. C. de contrahen. & commit. ſtipul.* Ampliatur & limitatur per Port. *in ſuis concluſ. lib. 2. reg. 10.* Idem.

124 Ex notarij ſtipulatione acquiritur actio vtilis ipſo iure ſine ceſſione. Alex. de Imo. *in l. ſtipulatio iſta habere licere. §. ſi ſtipuler. n. 11. ff. de ver. obl.* vbi ipſe inquit poſt alios hoc cõmuniter ita obſeruari. & Iaſ. *ibid. n. 15.* dicit hãc cõmunem doct. opinione eſſe, quemadmodũ ante eũ idẽ Alex. dixerat *in cõſ. 185. n. 7 & in conſ. 31. n. 13. vol. 6.* Ita quoq; dicit Bar. Soc. *in conſ. 125. nu. 1. in 1. vol.* ſequitur Dec. *in conſ. 407. nu. 14. in 3. par* Rol. à Valle, *in conſ. 19. nu. 17. in 1. Tom.* pulchrè Apoſti. *in addi. ſuis ad conſ.* Alex. *in d. conſ. 31. in ver. vtilis.* Licet Alciat. voluerit ſententiã hanc cõmunem eſſe, non acquiri actionem vtilẽ ſine ceſſione, niſi ratificatio interuenerit, eãq. ſecuta fuerit. *ca. cùm contingat. nu. 112. ext. de rescript.* tamẽ prior ſententia verior eſt, & magis cõmunis, vt liquet ex authorita. tũ per Aym. Crauet. *in conſ. 252. in 2. par.* tum per Rol. à Valle, *in d. conſ. 19. nu 22.* adductis. Kirchouius.

125 Notarius cũ pro aliquo ſtipulatur, ſtatim acquirit actionem illi pro quo ſtipulatur, etiã ſine ceſſione, quod eſt ſpeciale in notario, quòd eo ſtipulãte pro alio nõ requiratur ceſſio. Cor. *conſ. 50. n. 17. in 1. vol.* Bar. *l. ij. ff. rẽ rat. hab.* Dec. *conſ. 226.* & licet in hoc caſu ab initio quæratur obligatio, & actio illi pro quo notarius ſtipulatur, tamẽ requiritur quòd ille ratificet: alioquin eo non ratificante id quod notarius fecit ſua cauſa, euaneſcit ea actio, & obligatio, vt ibi Cor. *n. 18.* debet enim ille talis ratificare acta geſta ab ipſo notario, alioquin corruet ille contractus. Cor. *ibi nu. 12.* Bellac.

126 Ex ſtipulatione notarij, tanquã publicæ perſonæ, nomine abſentis facta, acquiritur abſenti vtilis actio ſine ceſſione. Eſt verior & magis com. ſec. Alex. *in conſ. 31. viſo themate. ver. fuit etiam. vol. 6.* M. Chærian.

127 Abſenti ex ſtipulatione iudicis acquiritur, quãdo interponitur in iudicio, ſaltem quãdo interponitur ſuper his, quæ pertinent ad officium iudicis. Vt putà accipere cautionem, ne talis à tali iniuriatus offendatur, vt eſt communis opi. de qua D. Hercu. de Syluestris, Ferrat. *conſ. 97. nu. 10. inter conſ. crim. diuerſorum* per Ziletum. *tom. 2.* Bonacoſſ.

128 Quæro, an debitũ, vel onus diminuatur, vel perimat obligationẽ, diminutis perſonis oneratis, vel quæ aliquid debent, quãdo electa eſt induſtria perſonæ? Reſp. Bar. *in l. ſi ſic ſtipulatus. in fi. ff. de ver. obl.* tenet quòd ſic, cùm obligatio non egrediatur perſonã. Eandẽ opi. tenent Cyn. & doct. *in l. veteris. C. de contrah. & commit. ſtipu.* Bald. *l. j. §. ne autem. C. de cadu. toll.* Quod verũ eſt, niſi hæredes eſſent eiuſdem artificij. Nam que tũc licet eſſet electa induſtria perſonæ, obligatio tamen tranſit ad heredes: ita notabiliter concludit Alb. de Roſa. *in l. inter artifices. n. 1.* aſſerens ita tenere Doct. cõmuniter. *ff. de ſol.* & tenet Ludo. Rom. *in ſing. 270.* Fel. *in c. quoniam. §. is autem. nu. 5. de of. deleg.* Michael Graſſus.

129 Diem ſub certam ſi qui ſunt concepti contractus, aut legata relicta, eorum omnium ſtatim & obligatio, & actio cedit, quamuis competat exceptio. vt cõmune ait Ant. Gomez. *de teſtam. c. vlt. nu. 57. ver. aliquando, &c.* E. Suarez.

130 Dietæ computantur à loco domicilij. Dom. de rota *in deciſ. 643. in antiquis.* communem dicunt.

Pragm. 2. 25. computat iſtas dietas à fine diœceſis illius, qui cõuenitur, & quælibet dieta habet decẽ leucas in dicta pragma. & *in l. viij. tit. 3. lib. ij.* For. II. B. Villal.

131 Pœna adiecta certæ quantitati, dicitur appoſita in fraudẽ vſurarũ, vt eſt com. opi. de qua d. Ant. de Leuis noſter olim Ferrarienſis *inter conſi. cri. conſ. 17. num. 2. tom. 2.* quod intelligit *ibi num. 19.* de fraude re ipſa, & non ex propoſito. vbi etiam dicit *nu. 49.* quòd ſi inſtrumento ſit clauſula, quòd toties quoties conqueſtum fuerit, debeatur ipſa pœna, poterit in pacto turis pœna duplicata peti ratione vtriuſq; termini. vide Soc. ſen. *in c. conſtituti. de pœnis. num. 52.* Bonac.

132 Pœna conuentionalis appoſita contractibus, modò in fraudem vſurarum appoſita non ſit, poteſt etiam iuxta veriorem opinionem à clericis exigi, aliàs ſi in fraudem vſurarum ſit appoſita, nullo modo exigi poterit, prout voluit gl. *in c. dilecti filij. de arbit.* & Imol. *in c. ſuam. de pœnis.* & ita communiter teneri ibidẽ refert Bened. *nu. 27.* Si verò dubitetur an in fraudem vſurarum appoſita ſit, tunc ſi apponatur dationi quantitatis, videtur in fraudẽ appoſita, per ea quæ habentur *in l. Iulianus. §. idẽ Papinianus. ff. de act. emp. & l. cùm allegas. C. de vſuris.* Sin apponatur dationi ſpeciei, vel facti præſtationi, nõ præſumitur in fraudẽ appoſita. *l. Lucius ff. de act. emp. l. ij.* & ibidem doct. *ff. de verb. obl. & d. l. cùm allegas.* & vtrobiq. doct. communiter tenent. Similiter canoniſt. *in c. dilecti filij. de arbitris.* refert Bene. *ibi. n. 29.* quod poſterius tamẽ fallit, quãdo ob obligationẽ factã ad ſpeciẽ vel facti præſtationẽ præceſſerit obligatio dãdi pecuniã: quia tũc indubio præſumitur facta in fraudẽ vſurarũ, & id cõmuniter teneri *ibidẽ n. 31.* refert, prout voluit Ioan. And. *in add. ad Speculat. in tit. de obligationibus, §. 1.* & Dyn. & Bar. *in l. cum ſeru. ij. ff. de cond. & de monſt.* idq. obtinere dicit nõ tãtũ in conſueto fœnerari, ſed etiã iuxta veriorem & cõmuniorem opinionẽ, in nõ conſueto, prout tenet Imo. *in d. cap. dilecti filij.* dicens hanc opinionẽ veriorem & in practica obſeruandam, ex quo communiter tenetur, per no. *in ca. 1. & cap. ne innitaris, de conſti.* Bened. Cap. *d. reg. 70. ibidẽ nu. 34.*

133 Pœna conuentioni in quamcunq. ſummam apponi poteſt, ſi expreſſim illius quãtitas taxata ſubiungatur. v. g. ſi quis ita ſtipuletur, promittis te mihi librum ſcripturum, & ni id feceris, ais te pœnæ nomine mille nummos daturum? & ſtipulatio, & adiecta ſtipulationi pœna, proculdubio valebunt. At ſi pœna per multiplicationis nomẽ promittatur, nõ poterit duplũ excedere, ni, vt librũ ſcripſeris, promittis duplũ, triplũ, ac deinceps. quẽadmodũ receptius ait Porc *in §. alteri, n. 7. Inſt. de inut. ſtipul.* quãuis mihi lõgè magis probetur, quod inibi cũ Azone Accurſius voluit, q̃ãcunq. pœnã ſtatui poſſe. pro qua etiam ſententia ſtãt Græci, vt ex ſcholiaſte Harmenop. conſtat tit. [illegible]

Nec huiuſmodi pœna in vſurarum fraudem adiecta vnquã cenſebitur ſi illi applicetur, qui fœnerari non ſoleat, & aliis in conuentionibus, quàm in mutuo apponatur. commune affirmat latè Tura. *opi. 71.* Illam tamen aliquis in quantitate nemo cautioni inſerere generaliter, ac regulariter tenetur, qui ad cautionem ſimpliciter obligatus eſt. commune interpretum enunciatum ponit idem Tura. *opin. vlt.* Quin & præterea tametſi pœna aliqua expreſſim paciſcatur, neminem regulariter obſtringit, quẽ principalis cõuentio non ligauerit. vt eſt inſignis gloſſæ ſententia *in l. ij. ver. Faniana. ff. ſi quid in frau. patr.* quã receptã aio ex Soc. *conſ. 91. li. ij.* Iaſ. *in l. j. §. ſi vir vxori. nu. 18. ff. de acq. poſſ. in §. fueras. Inſt. de act.* ex eodẽ Iaſ. *n. 3.* Dec. *nu. 5. in l. principalibus ff. ſi cer. pet.* eodẽ Iaſ. *n. 36.* Dec. *n. 20.* & aliis recentioribus *in l. certi cõdictio. §. ſi nummos. ff. illo tit.* Rip. qui trifariã excipit *in l. ita ſtipulatus. nu. 36. cũ ſeq. ff. de ver. obl.* Tiraq. *de conſt. 3 par. limi. 7. n. 27.* inſigni. Pin. *l. ij. par. 1. c. 2. n. 26. C. de reſcind. ven.* Sed & deniq. quãuis pœna adiecta tum valeat, tum proculdubio incurſa ſit, eam tamẽ is non luet, qui damnũ omne reſarcieri, quod alter ob illius morã paſſus eſt. vt eſt notabilis gl. doctrina *in l. vtiq. ff. de recep. arbit.* quã receptam eſſe teſtatur Alex. *in l. ſi inſulam nu. 9. ff. de verb. ob.* quanquam con-

trarium

trarium verius receptiua, atque vſu tritũ mihi eſſe videatur, ſed hac de re alibi vberius. E. Suarez.

134 Vno ex pluribus principalibus cõtrafaciente facto indiuiduo pœna & intereſſe committitur in ſolidũ cõtra ipſum contrafacientem, *l. 4. §. Cato. ff. de verb. oblig.*

Fallit in 2. caſib. vt per Ripam. *in d. §. Cato, n. 43.* Don. à Fina.

135 Vno ex pluribus hæredibus contrafaciente facto indiuiduo pœna & intereſſe committitur in ſolidum cõtra omnes pro portionibus hereditatis, *d. §. Cato.* fallit in 6. caſib. vt per Rip. *in d. §. nume. 42.* Idem.

136 Contra principalem promiſſorem in parte cõtrauenienté facto indiuiduo cõmittitur integra pœna, docto. *in d. §. Cato.* Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 5. à Rip. *in d. §. Cato, numero* 69. Idem.

137 Pœna conuentionalis tollit eã, quã lex ponit, D. Octauia. Vulpellus *de pace. quaeſt. 52. nu 3.* communem probans. Et pœna conuentionalis etiam debetur de æquitate canonica. Riminaldus nouiſſimus *in conſ. 69. nu. 23.* & dixi *in meo tractatu de aequitate canonica.* Et pœna conuentionalis non applicatur fiſco, niſi expreſſe ſit dictum, ſed parti. Bald. *in l. ſi quis maior. in 7. not. C. de tranſact.* Iaſ. *in l. ſi quis id quod. ff. de iuriſd. omniũ iud.* *deciſione Senen. poſt conſ. crimin. nu. 6. in 2.* vide omnino. Riminal *conſ. 22.* Corn. *conſ. 167. in 3.* Iaſ. *in conſ. 49. in 3. vol.* Marſil. *ſing. 503.* Moro. *de fide, treuga & pace. q. 125. & ſeq.* Et ſi promiſiſti me non offendere ſub certa pœna pecuniaria, ſi me offendis, incidis in illã, & etiã in pœnas legales & ſtatutarias, vt per Caſtr. *in l. non impoſſibile. nu. 6. ff. de pact.* Fallit, vt ibi per eum. Et no. quòd pœna pluries committitur, quãdo eſt clauſula appoſita, quòd toties committatur quoties cõtra factum fuerit. Idẽ quando appoſita eſſet clauſula, Rato manente pacto. Pariſ. *conſ. 165. n. 6. in 4. vol.* vide Corn. in plurib. conſiliis ad quæ te dirigit reperto, *in verbo, pœna conuentionalis.* Et debet probare petens pœnam conuentionalem, quòd expleuit ex parte ſua, alias ſuccumbit. Alexand. *in conſ. 133 in vlt. volu.* Et debet fieri monitio, ſiue interpellatio Dec. *conſ. 2. n. 3.* Quænã autẽ ſit pœna legalis, & quæ cõuentionalis? inter tantos ponit Caſtr. *in l. cum ſtipulatus. n. 5 ff de verb. oblig.* Bellac.

138 Pœna promiſſa ab extraneo qui ſe facturum & curaturum obligauit, quòd Titia cum aliquo cõtraheret, poteſt peti matrimonio non ſecuto. Bart. & alij *in l. mulieri. & Titio. cum gloſ. 1. ff. de condit. & demonſtr.* communiter docto. *in l. fin. C. de ſponſalib.*

Fallit in 3. caſibus, vt per Iaſo. *in l. Titia, ff. de verb. obl. col. 5.* Don. à Fina.

139 Pœna adiecta in contractu mixto continente quantitatem & factum, valet, & peti poteſt. Bartol. *in l. rogaſti. §. ſi tibi ff. ſi cert. peta.* Rebu. *in l. vnic. in gloſ. 1. n. 73. C. de ſent. quae pro eo quod intereſt.* & idem ſi adiiciatur facto quod etiam in obligatione propter quantitatẽ. *l. Titia textores. ff. de legat. 1.* Rebu. *in gloſ. in verbo, proferuntur. n. 37. C. de ſenten. quae pro eo quod intereſt.* Bellac.

140 Pœna conuentionalis exigi poteſt, etiam quòd excedat intereſſe, ſecundum magis communem per Aurſ. *conſ. 53. num. 42. lib. 1.* Intellige, vt per eundem *d. conſ. nu. 20. 37. 41. & aliis ſeq.* vbi totam declarat materiam. Bonac.

141 Pœna non debetur, niſi contrauentio probetur liquidiſſimè, ac niſi agens probet ex ſui parte adimpleuiſſet, ſecundũ communem per Burſ. *conſ. 53. num. 6. lib. 1.* Idem.

142 Promittens præſentare reũ ſub pœna inf. certũ tempus, quod ſit minus ſex menſiũ, nõ ſtatim incidit in pœnã, niſi vltra tẽpus ſtatutũ dẽtur ſibi alij ſex mẽſes, etiã ſi in promiſſione interueniat iuramẽtũ. Et habet locũ, etiã in criminali, vt eſt cõmun. opi. de qua Curt. iun. *in conſ. 181. nu. 23. in 3. vol.* Bonac.

143 Monitio requiritur ad incurrendam pœnã quando lex loquitur negatiuè, videlicet ſi non fecerit reſidentiam, ſi non fecerit inuentarium, & ſimile. ſecus ſi affirmatiuè. Inno. *in c. extirpanda, de prebend.*

Fallit in 4. caſib. quos not. Felyn. *in cap. 2. de magiſtris, col. 2.* Don. à Fina.

144 Pœna in factis diuiduis committitur contra facientem tantum. *l. 4. §. Cato. ff. de verb. oblig.* vbi Ioan. Bologn. limitat in 4. caſib. *nume. 183.* & Ponta. *num. 14.* Don. à Fina.

145 Pœna vbicunque alicui facto adiicitur quæ in aliquem euentum vni ex partibus veniat applicãda, ſi adiecta fuerit ab eo, qui fœnerari non ſit ſolitus, vel ex alia quàm mutui cauſa, tunc debetur, nec in fraudem vſurarum adiecta præſumitur, vt tenet gl. *in l. ſed & ſi quis. §. ſi. & ibi* aut. Ang. *ff. ſi quis cau. & in l. vtrum. §. ſi. de pet. her. in l. pœnam. ff. de vſu. gl. in c. illo vos. de pig.* Bald poſt Pet. & Cy. *in l. cum allegas. C. eod. tit. de vſur.* Inno. *in c. tuam. de pœn.* Archi. *in c. cum deuotiſſimam 12. q. 2.* & probatur in plurib. aliis locis ex quibus conſtare poteſt hanc opin. eſſe magis communẽ à qua in conſulendo, & iudicando nũquam eſt recedendum, vt rectè monuit Bart. & alij *in l. fi. C. de pœn. iud. qui mal. iud.* & canoniſtæ *in c. 1. & in ca. ne innitaris, de conſtit.* Bald. *in cap. 1. §. iudices. de pac. iur. fir. in vſibus feud. & in l. 1. verſi. & ſanè creditores. ff. de off. quaeſtor.* F. Turzan.

146 Statuta pro ipſo facto pœnam imponentia nunquã habent locum niſi præcedat declaratio, quòd quis eam incurrit. not. Dom. *in c. 1. de homi.* Marſ. *in rub. ad l. Corn. de falſ.* fallit in 5. caſib. quos no. Fel. *in c. cum non ab homine, de iud. & in c. 1. de conſt. nu. 45. & c. praeterea. de ſponſa. num. 2.* Don. à Fina.

147 Pœnæ in foro cõſcientiæ exigi poſſunt, vt eſt com. opi. Aur. Gabriell. *in ſuo communium concl. lib. vij. concl. 34.* Amplia & limita, vt ibi per eum. & no. quòd quando pœna imponitur à lege, ſi aliquid factum non fuerit, pœna nunquam committitur, niſi monitio præcedat. itẽ in contractu, & pœna cõuentionali, interpellatio requiritur. Dec. *conſ. 2. num. 3. in 1. vol.* vbi de interpellatione plura. Bonacoſſ.

148 Pœna petentis ante diem, vel cõditionem eſt, quòd duplicantur induciæ, & tempus, *c. 1. de plus petitio.* fallit in 4. caſ. quos no. Iaſ. *in l. pecuniam. ff. ſi certum petatur. nu.* 8. Don. à Fi.

149 Per lapſum diei appoſiti in ſolutione committitur pœna etiã contra hæredẽ innocentẽ, *l. ad diem, de verbo. obligat.*

Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. num. 2.* Idem.

150 Pœnam à nõ ſeruante petere poteſt, qui obſeruat, vt eſt com. opin. de qua Soci. ſenior *in cap. conſtitutus. nu. 12. de pœnis.* Bonacoſſ.

151 Actionis natiuitatem licèt dies tacita impediat, tamen nõ impedit natiuitatem obligationis, quæ ſtatim naſcitur ante diem, quę tacitè ineſt, & ſubintelligitur ratione loci, ſecundum *Bart.* & omnes *in l. interdum. ff. de verb. obl.* quorũ doctrinam ſequitur vltra alios ibi Alex. & ponit eſſe communem *n. 3.* Cagn. quoque & Dec. *n. 9. & ſeq. in l. in omnib. obligationib. ff. de regu. iur.* vbi eam plurimum declarat, & ab omnib. ferè contrariis tuetur. F. Viuius *opin. 22.*

152 Pœna in totum poteſt peti, tam in obligationib. dãdi, quam faciendi, ſi in totum principalis promiſſio non fuerit obſeruata, fallit in 8. caſib. vt per Alc. *in l. 4. §. Cato, ff. de verb. obl. num. 47.* Don. à Fina.

153 In obligatione dandi vno hærede contrafaciente, pœna committitur contra omnes pro portionib. hæreditariis. fallit in 4. caſib. ſecundum Ang. de Perig. *in d. §. Cato, nu. 36.* Idem.

154 Vbi pœna accedit quantitati, vel ſpeciei vel generi, tũc particularis ſolutio non impedit, quin pœna in totum committatur, ſiue vnus ſit qui teneatur, ſiue plures etiã hæredes. fallit in 2 caſib. vt per Iaſ. *in l. ſi ſeruus. §. ſi plurium, ff. ſi quis cau. tio. num* 7. Don. à Fina.

155 Obligatus ad aliquid dandũ vel faciendũ ſub pœna, tenebitur probare ſe impleuiſſe id ad quod tenebatur: & creditor minimè tenetur probare negatiuam, licet videatur eſſe fundamentum ſuæ intentionis. doct. *in l. 2. C. de iure emphy. &* hæc eſt communis ſententia & opinio indubitata teſte Corn. *conſ. 113. nu. 8. & conſ. 110. in 1. vol.* Vezin.

156 Quęro, an promittens cũ iuramẽto ſe facturũ & curaturũ aliquid ſub pœna, ſi fecerit quicquid potuit, excuſetur à pœna, nõ obſtante iuramẽto? Reſp. Crebriori calculo approbata eſt ſententia, excuſandũ eſſe eũ, qui promiſit aliquid facere & curare & omni adhibita diligentia adimplere nõ valuit, nõ obſtãte iuramento, quod temerariũ eſt: Ideoq. ad eius obſeruatiã nõ tenetur, vt tenet Io. And. *in c. ſicut ex literis. ext. de iureiur.* Magis enim peccatũ eſt in iurãdo, quã in contraueniendo, ex quo fecit, quicquid potuit. *c. quãto. de iureiur.* & videtur ſe obligare ad impoſſibile, promittẽs id, quod non eſt in ſua poteſtate. Hãc eſſe cõem opi. firmat Iaſ. *in l. ſtipulatio iſta habere licere. ff. de verb. obl.* Aret. *in conſ. 143. incip. ex facto proponitur.* Eandem dicit cõem idem Aret. *in l. ſi ita ſtipulatus. §. poſſum.* & ibi *Bart.* tenet. *ff. de verb. obl.* & ibi Alex. Fely. *cap. ex reſcripto. num. 17. ext de iureiur.* Ferrar. *in caut. 43.* Fred. de Senis. *in conſil. 122. incip. Martinus promiſit.* Et ita iudicatũ eſſe teſtatur Mat. de Afflic. *deciſ. 295.* Eandem dicit eſſe communem Decius *in conſil. 313.* quem refert & ſequitur Chaſſanæ. *in conſue. Burgũd. in verb. des eſtrazts.* & Ia. de S. Geor. *in l. ſi ego. §. Labeo ff. ſi cert. pet.* & tenet Abb. *&* gemma. poſt Ant. de But. *de ſponſ.* Barto. *in*

conſ.

conſ. 236. Martinus promiſit. & pulchrè Gom. *in §. in perſonā. nu.* 27. vbi ſimiliter com. dicit, *Inſtit. de act.* quando non fuit in mora promittēs. Et in ſpecie in eo, qui promiſit ſe curaturū, vt vxor ſua renūciaret bonis paternis & maternis, conſuluit Paul. de Caſtr. *in conſ.* 178. *vol.* 1. Et ita deciſū refert Boer. *q.* 3. Capy. *dec.* 93 *n.* 6. vbi allegat Aret. *in conſ.* 142. vbi tenet, quòd is qui promittit ſe facturū & curaturū cū effectu, quòd aliud quid faciat: illud verbū importabit, quòd nō ſimulatè, ſed verè & bona fide, quātū in eo erit, curabit id fieri: nō tamen obligat promittentem ad impoſſibile, quæ obligatio etiam expreſsè facta non valet. Mich. Graſſus.

157 Si cōditio ſtipulationis extiterit, ex ea oritur actio. *l. cū ſtipula. §. fin. ff. de verb. oblig.* fallit in 5. caſib. quos no. Vigel. *in commente. de verb. oblig. cap.* 10. *fol.* 582. Don. à Fina.

158 Stipulatio alteri facta firmatur iuramento. Alc. *in c. cum contingat, nu.* 221. com. dicit. *de offic. ordin.* Villal.

159 Cōditio in cōtractibus retrotrahitur ad tēpus celebrati cōtractus. *l. ſi filius. in princ. ff. de verb. obliga. l. potior, & l. qui balneū, ff. qui pot. in pigno. l. qua legata, ff. de reg. iur.* Fallit in 9. caſib. quos no. Ioan. Crot. *in d. l. ſius qui pre emptore, ff. de vſucap. nu.* 28. *v. quarta concluſ.* fallit in 5. caſib. vt per Iaſonem *in l. ſi filius famil. ff. de verbor. obligat. nu.* 1. *& ſeq.* Don. à Fina.

160 Obligatus ad factum, medio iuramēto, adſtringitur, vt promittens teneatur ad factum præciſe, & non ſatisfaciat ſoluēdo intereſſe. Fort. Garcia *in c.* 1. *de pac. n.* 1. *in fi.* cō. dic. Villal.

Amplia in obligato ad ſcribendū libros, quia non ſatisfacit cū intereſſe, ſed præciſè tenetur ad factū. Iaſ. *in l. ſtipulatio. §. habet autem. num.* 12. *ff. de nou. oper. nunt.* cōm. dicit, & reprehendit Alex. dicentem com. contrariam. Idem.

161 Obligatus ad factum ex eadē obligatione tenetur ad intereſſe, & ex eadē poteſt conueniri. Iaſ. *in l. ſi quis. §. ſi quis promiſerit. num.* 3 *ff. de re iudic.* communem dicit. Idem.

162 Obligatus ad dādū rē vel quātitatē reſpectu rei, pereēpta re perimitur obligatio. Dec. *in l. quod te. ff. ſi cer. pet. n.* 6. cō. dicit. vbi videlimit. & nota illā cō. ad obligatū alternatiuè. Vill.

In obligatione rem tradi, non iuratur in litem. comm. dicit Albe. *in l. in actionibus. num.* 3. *ff. de in litem iur.* I. Fich.

163 Excōmunicatus non poteſt petere debitū iuratum. *Iaſ. in l. de pupille. §. fina. in* 2. *col. de ope. no. nun.* vide tamen *ibi*. vbi etiā dicit, quòd non agit remedio. *l. diffamari. C. de inge. manu.*

Intellige iudicialiter ſed extraiudicialiter poteſt petere. Phil. *in cap.* 1. *in* 3. *col. de except. in* 6. Vezintus.

164 Renunciari poſſe legi prohibitiuæ, cū iuramento ex cōmuni tradidit Rip. *in l. qui Romæ. §. duo fratres n.* 3 *ff. de verb. obl.* Alex. *in l. ſi cōſtante. §. quoties. ff. ſol. matr.* qua cōcluſ. declars, vt per Rol. *conſ.* 98. *n.* 13. *nu.* 14. 42. *lib.* 1. pro qua vide etiā quæ ſcribit pract. Pap. *for. reſpon. rei. ver. ſaluus. nu.* 17. uellac.

165 Renuntiaſſe quis nō intelligitur iuri quod ignorat, *l. mater decedens. ff. de inoſ. teſt.* Iaſ. *in l. Stichus. §. item quæſitū. nu.* 2. *ff. de cond. indeb.* & renuntiatio iurata ſimpliciter facta intelligitur rebus ſic ſe haben. prout ſunt, *l. fina. ff. qui ſatiſd. cog.* Iaſ. *in l. eius qui. §. quod ſi ſtipulatus. poſt nu.* 11. *ff. ſi cert. pet.* vbi ponit q. notab. de filia renuntiante, quam concl. de renuntiatione, declara vt per Iaſ. *in l.* 1 *ff. de cond. indeb.* Idem.

166 Acceptatio renuntiationis vel confeſſionis ad hoc vt proſit acceptāti, debet fieri eomet tempore quo fit ea cōfeſſio vel renuntiatio, & non fieri debet ex interuallo. gl. *in l. cōſenſu. ff. de actio. & obl.* Panor. *in cap. dilectus. de ſponſ.* Hippol. de Marſil. *in pract. cauſ. crimin. in verbo, poſtquam. nume.* 29. & Rebuf. *in concord. in rub. de regia acceptatione, in fi.* B[...]lac.

167 Cōtractus, etiā in vltimis volūtatibus poſſunt celebrari, & licèt vitietur vltima volūtas, tamē remanet cōtractus. gloſ. communiter approbata *in l. hæredes palam, in fin. ff. de teſtam.* Roman. *conſi.* 71. *col. pen. in fin.* Don. à Fina.

168 Cōtractus innominati correſpectiui nō à cōuētione, ſed implemēto denominātur & iudicātur. cōmunē eſſe opinionē teſtatur Alex. *in l. cum mota in princ. C. de tranſact.* Don. à Fina.

169 Quæro, Si iurans non renunciaret, poſtea renūciet cum iuramento, an valeat ſecunda renunciatio? Reſp. communiter recepta eſt ea ſententia, non valere ſecundum iuramentum, & per conſequens ſecundam renunciationem. ita eſt gloſ. *in cap. licet mulieres de iureiur. lib.* vj. quam ſequitur Imo. *c. cum contingat. & cap.* 1. *de iureiur.* & eam dicit communiter approbatam eſſe Marun. *diſput.* 10. *num.* 53. Hanc opinionem quoque firmat Alex *in l. ſtipulatio hoc modo. ff. de verb. obli.* & Bar. *in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſ.* M. Graſſus.

170 Contractus iuris gentium, actiones omnes inuentæ ſunt de iure ciuili. communem dicit Iaſ. *num.* 48. & Claud. Aqueoſ. *n.* 56. *in l. ex hoc iure. ff. de iuſtit. & iure.* Donat. à Fina.

171 Cōtractus celebratus pro ſe, & filiis, & hæredibus, nō cōprehendit extraneos hæredes. Alex. *conſ.* 56. *n.* 2. *vol.* 2. magis cōmunem dicit Aurig. *in cap. examinata de iudicijs.* Don. à Fina.

172 Cōtractus vt dicatur in ſcriptis fieri, requiritur, vt expreſsè hoc à partibus actū ſit, vt aliter cōtractus nō valeat. cōmunem dicit Decl. *rōſ.* 340. *n.* 5. contrariam opinionem dicit eſſe communem Saly. *in l. contrahitur. ff. de pignor.* Don. à Fina.

173 Stipulatio regulariter valida eſt. *l.* 1. *ff. de verb. obl.* fallit in 50. caſibus, quos not. Vigel. *in comment. de verb. obliga. cap.* 2. *fol.* 427. Don. à Fina.

174 Stipulatio non valet ſi ad interrogata nō eſt reſponſū. *§. præterea, Inſti. de inutil. ſtipul.* fallit in 7. caſib. quos no. Vigel. *in commente de verb oblig. cap.* 2. *in* 16 *excep fol.* 445. Idem.

175 Verbum, Promitto, redactum in inſtrumento, ſeu ſcriptura, importat ſtipulationē. *§. ſi ita ſcriptū. Inſt. de inuti. ſtip.* & hæc eſt cōmunis opinio Gloſ. Bart. cæterorūmq; *in l.* 1. *de cōtr. & com. ſtip.* Bar. Ful. Alex. & Dec. *in l. le[...]la. ff. ſi cert. pet.* vt fere omnes atteſtantur, *in rubr. ff. de verb. obli.* Caccialupus *in tract. de pactis. q.* 4. *n.* 1 *cum aliis ſeq.* Cagnolus *n.* 88. & late per duas col. *in d. l. lecta.* & Moder. Hiſpani, *in l. iuriſgētium ff. de pact. in princ.*

¶ Imò ampliatur dicta communis non ſolum procedere in ſcriptura publica, verùm etiam in priuata, vt in apodiſſa. & ſuper hoc eſt aliqualis controuerſia inter Docto. ſed communis concluſio Doct. eſt, ſecundū Marcellum Berineutium, *in rub. ff. ſi cert. pet.* quòd idē ſit ac in ſcriptura publica, & de iſta communi opinione atteſtatur etiam Io. Baptiſt. Caccialup. *in tra. de pact. in* 4. *quæſt.* & Moder. Mediolanenſes, *in l.* 1. *num.* 31. *ff. de verb. oblig.*

176 ¶ Contrariū tamen tenuit Soc. *antiq. conſ.* 267. *præſens, lib.* 4. & Iacob. Nauer. *in l.* j. *C. de contrahend. & commit. ſtipul.* vbi ait, quod ſcriptura priuata facit fidem ſi fiat à perſona non indocta: ſecus ſi fieret à mercatore. Soc. iun. *conſ.* 131. *lib.* 4. *iam dic.* Vbi dicit, quòd *§. ſi ita ſcriptum*, non habet locum in ſcriptura facta à mercatore. Et nota cùm eris iudex, an inſtrumēti appellatione veniat ſcriptura priuata, & an veniant teſtes: eſt facienda diſtinctio, an ſimus in odioſis, vel in fauorabilib. & de hoc vide Dec. *in cap.* 1. *de fide inſtrum. & Clem.* 1. *de procur. in terminis, & l.* j. *C. de iur. calum.* videlicet, quòd in fauorabilibus, appellatione inſtrumenti veniunt teſtes, & priuata ſcriptura, aliàs ſecus in odioſis.

¶ Sed claudicat primo dicta cōmunis concluſio non procedere in teſtibus deponentibus aliquem promiſiſſe: tunc explorati iuris eſt, verbum prolatum à teſtibus non importare ſtipulationem, ſed pactum nudum: ſecundum communem opinionem omnium Doct. *in l. ſciendum. ff. de verb. oblig.* quam allegat nouiſſimè, vltra alios, Marcellus Berineutius, *in rubr. ff. de verb. obl.* & ſequitur Caccialupus *in tract. de pactis. in* 4. *q. nu.* 4. & alij Doct. aggregati per Vrſillum *in add. Afflict. in deciſ.* 120. *n.* 1. *& ſeq.*

¶ Sed bene verum, quòd in Sacro Regio Cōcilio Neap. deciſum extitit contrariū, ſecundum Afflict. *in d. dec.* [1]20. videlicet, vt verbum Promiſiſſe, à teſtibus prolatum, importet ſtipulationem, vel pactum nudum: cum ex vtroque, præſertimq; in ipſo prætorio Principis, & domini Regis noſtri agi poſſit: & ſic ipſum Sacrum Regium conciliū Neap. poſſet agere pro miſſorem ad obſeruantiam promiſſionis nudo pacto factæ. Et dictam deciſionē amplectitur poſt Bal. Vrſillus *in add. Afflict. in d. deciſ.* 120. *nu.* [...] *& ſeq.* & videtur optimè fundata, vt diſcuſſimus *ſuprà in opin.* 570. *lib.* 4. *fol.* 119. *P[...]um nudum non producit. poſt princip.*

¶ Limitatur ſecūdo loco, quòd verbum, Promitto, poſitum in inſtrumento, importat ſtipulationē, quando ſunt verba præſenti: ſecus ſi de præterito, ſecū[nd]um Sal. *in l.* j. *C. de contrah. & commit. ſtipul.*

¶ Tertiam verò limitationem tradunt Modern. *in d. l. ſciendum*, quando teſtes dicunt, ta is promiſit Titio præſenti. nam tunc importat ſtipulationē, ſecus ſi non apponerent illud verbum, præſenti: vt per Afflict. *deciſ.* 120.

¶ Sed contra hoc facit Glo. communiter approbata, *in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret ff. de pact.* Viuius *opin.* 1036.

177 Verbum, conuenit, appoſitum vel prolatum in inſtrumento, non impedit ſtipulationem, ſecundum *Bar. in l. lecta. ff. ſi cert. pet.* cuius opin. fatetur eſſe communem Ripa. *ib. nu.* 16.

& D. Pótanus Peruſi. *n.* 2. & Marcellus Bering. *in rub. ff. de verb. oblig.* & Cremenſis, *ſing.* 139. licet Iaſ. *in lecta. ſi cert pet.* & Fortunius Garſi. *in l. j. ff. de pact.* dicant aliam ſententiã côtra Bart. eſſe cõmunẽ. Cæterũ prima opin. videtur magis côis, vt per Ripã *in dicta rubr. ff. de verb. oblig. nu.* 26. quæ quidẽ tanquã veriſſima limitatur primũ non procedere quando dictum verbũ conuenit, reperiretur apud acta, tũc profectò calore iudicij importaret ſtipulationẽ, non autẽ pactũ nudũ, ſec. Bal. *in l. ſciendũ, in* 2. *lect. ff. de verb. oblig.* cuius dictum pro ſingulari, & peregrino recenſuit Creme. *ſing.* 59. Secũdo coarctatur quòd eſt verum quòd verbũ conuenit in dubio non importat ſtipulationẽ niſi proferatur interrogatiuè, vt per Zaſium *in d. rubr. ff. de verb. oblig.* putà habeo hoc à te: & Soc. loco de quo ſ. *n.* 16. & Alc. *in l. j. § ſi quis ita ff. de verbo. oblig.* ſed tamen contra hoc tenet Azo *in ſumma, vel* [illegible] *rubr. C. de* [illegible] *util. ſtipul.* at magiſter meus do. Reſtaurus [illegible] ruſinus dum publice interpretabatur dictã *rub. ff. de verb. oblig.* aſſ[illegible]rebat veritatem eſſe contra Azonem, & eius lecturã ibi eſſe corruptã F. Vioius *opin.* 1035.

178 Stipulatio cõmittitur, & [illegible]nit ex ſtipulatu actio ſi nõ eſt factũ quod eſt promiſſum. F[illegible]lit in 8. caſib. quos not. Vigel. *in commento. de verb. oblig cap* 3 *fol.* 502. Don. à Fina.

179 Stipulatio habere licere vtilis eſt. *l. xxviij. ff. de verb. obl.* fallit in 5. caſibus, ſecundum Vigel. *in commento de verb. obl. cap.* 10. *fol.* 599. Idem.

180 Inutilis ſtipulatio non impedit actionem ex numeratione naſci. *l. certi condit in § quoniam ff ſi cer pet.* vbi Purp. ampliat & limitat. *num.* 1. Don. à Fina.

181 Stipulatio licet apponatur in cõtractibus, tamen retinet ſuam naturam *l. vnica. C. de rei vxo. actio.* fallit in 5. caſib. vt per Ioan. Bolog. *in rub. ff. de verb. oblig. n.* 409. Don. à Fina.

182 Patientia in iudicio, & præſentia non habet vim ſtipulationis. *l. omnes. § in hac. C. de epiſ. & cler.* Ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 4. per Ioa. Bolo. *in l. j. ff. de verb. obliga. n.* 73. Idẽ.

183 Surdus non poteſt ſtipulari. *l. j. ff. de verb. oblig.* vbi Io. Bologn. ampliat & limitat. *num.* 92. Idem.

184 Si ſtipulatio non valet vt ſtipulatio, neque valet vt pactum. *l. j. § ſi quis ita ff. de verb. oblig.*

Fallit in 3. caſib. vt per Ioan. Bolog. *ibi. num.* 106. Idem.

185 Stipulatio incipiens à præcedenti conditione per quam aufertur libera teſtãdi facultas, dicitur eſſe ipſo iure nulla, *l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig.* vbi Ioan. Bolog. ampliat in multis caſib. *num.* 22. Don. à Fina.

186 Longum interuallum inter interrogationem, & reſpõſionem, vitiat ſtipulationem, *l. j. § qui præſens, & l. continuus. ff. de verb. oblig. l. duos. § fin. ff. de duob. reis.*

Ampliatur, & limitatur in 2. caſib. à Iaſ. *in d. § qui præſens n.* 5. fallit in 4. caſib. per Rip. *in d. § qui præſens, nu* 17. Don. à Fina.

187 Stipulatio dãdi quãtitatẽ, dicitur omni reſpectu diuidua, *l. in executione in princ. ff. de verb. obl. l. ſi duo, ff. depoſi. l. ſtipulatus, ff. de ſolut.* fallit in 4. caſib. quos no. Iaſ. *in l. iij. § & harum. ff. de verb. oblig. n.* 9. *& ſeq.* fallit in 7. caſib. vt per Alc. *in d. § & harũ n.* 3. Don. à Fina

188 In facto indiuiduo, ſi vnus ex pluribus hæredib. promiſſoris, cõtrouenerit impediẽdo ſtipulatorẽ ne vadat, cõmittitur ſtipulatio c[õ]tra omnes hæredes, nõ ſolũ cõtra impedientem, ſed cõtra ali[os] qui nõ impediuit, *l. ſtipulationũ. § itẽ ſi in facto. ff. de verb. obl* fallit in 2 caſib. vt per Iaſ. *ibi. n.* 7. Don. à Fina.

189 Si probauero [ali]quem meum debitorem, ſ[ed n]on in quã ſumma, ſtabitur iuramento de ſumma ex coniecturis & veriſimilitudinibus quibuſdam. *l. fin. § 1. C. de bonis auth. iud. poſſi.* Cæpola. *cautela* 280 *incipiente, aliquis iurauit* & hanc opinionẽ tenendam aſſerit Rebu. *in l. vnica, ingl*[illegible]*a. num.* 101. *C. de ſen. quæ pro eo quod intereſt.* Bellac.

190 Cõfinia quę ſunt, & reperiuntur deſcripta in aliquo inſtrumẽto per verba enũtiatiua non probant niſi inter contrahentes. gl. *in l. optimam C. de contrah. & commit. ſtipula.* & hæc eſt cõis opinio & cõcluſio, quod inſtrumenta probant inter perſonas, inter quas inſtrumentũ conficitur, & tantùm quę ad eorũ præiudiciũ, cum notarius de eo[rum] conſenſu illud dicatur appoſuiſſe. *d. l. optimam.* & quæ ibi notantur. & alijs perſonis quę non ſunt ibi deſcriptæ ea verba non poſſunt præiudicare, niſi eſſent inſtrumenta de antiquo, quæ mẽtionẽ faciant de confinibus, vel [de] plebe, vel de territorio, probant enim inſtrumenta quæ ſunt de antiquo. Bald. & Salic. *in l. cum aliquis. C. de iure deliber.* & ibi etiam Iaſ. & Felin. *in c. cum cauſam. de probat.* dum tamen ſint plura inſtrumenta antiqua quæ facerent communem opinionem, quæ intiquis ſufficerent. gloſ. & docto. *in d. l. cum aliquis.* Alexand. *conſil.* 89. *nume.* 2. *in* 5. *vol.* Bellac.

191 Factores ſeu inſtitores licèt ſe ſcribant debitores in aliqua ſumma pecuniæ, nõ proptetea cõueniri poterũt nomine proprio: quia videtur ſcribere vt factores ſeu inſtitores, etiã ſi ſimpliciter ſe debitores dixerint. *l. ſi. ff. de inſtit. actio.* quãtumuis in abſentia domini cõtraxerint *l. hæres abſens. § apud Labeonẽ. ff. de iudic.* Decius *conſ* 510. *n.* 5. niſi nomine proprio ſe obligauerint, per *l. procurator qui pro ff. de procuratoribus.* Idem.

192 Literæ commendatoriæ non obligãt ſcribentem, tex. & ibi Bart. & Bal. *in l. ſi. C. quod cum eo.* Bar. & Alex. *in add. in l. Lucius Titius. ff. de fideiuſ.* Iaſ. *in repet. l. admonẽdi. in* 73. *col ff. de iuiur.* Vide Pan. *in c. fraternitati. de cler. non reſid.* Angel. Aret. *Inſt. de mand. in princ.* Vezinus.

193 Nullus ſi ſit actus eo modo, quo agitur ſũme valet prout valere poteſt quando agitur de obligatione contrahenda, quę à d[u]obos in volũtate pendet. Couar. *in epit.* 4. *c.* 2. com. dicit ex Bart. *in l.* 1. *§ ſi quis ita. ff. de verb. obl.* contra quam Pan. *in cap. quod ſuper, de offic. deleg.* dicit eſſe text. *in c.* 1. *de deſpon. impub.* ideò cogita de communi.

Fallit, niſi aliàs illud quod fieri poterat, ſub eo quod fit includitur. Couar. ibi. ex Flori. *in d. l.* 1 communem dicit. B. Vill.

194 Regulariter cõtractus omnes, & omnes obligationes ad hæredes trãſeũt, licet de hæredibus non ſit facta mentio. *l. veteris. C. de contrah. & commit. ſtip.* Bal. in *l.* 1. *C. de conſt. pecunia.* vnde vi[d]etur clauſulam illam notariorum eſſe ſuperfluam, qui in inſtrumentis faciunt mentionem non ſolùm de cõtrahentibus, ſed de hæredibus eorum. *l. cum qui.* & ibi. Pau Caſtr. *ff. de verb. oblig.* quælibet enim conuentio in dubio cẽſetur realis, & per cõſequens ad hæredes trãſitoria, dato quòd perſona acquirẽtis ſit in cõuẽtione inſerta. eſt. n. ea cõtrahẽtiũ intẽtio, vt & heredibus prouideatur. *l ſi pactum, ff. de probat.* quod procedit in his rebus quę ad hæredes ſunt tranſitoriæ. Iaſ. *in l. quidam cum filium, num.* 13 *ff. de verb. oblig.* vel niſi factum cohæreret perſonæ promiſſoris, vel quia eſſet electa induſtria perſonæ, tunc enim obligatio ad hæredes promiſſoris non tranſiret. Iaſ. *in eo lo. nu.* 19. Bellac.

195 Debitor alternatiue ex ſtipulatione, quando verba ſtipulationis ad ipſum referuntur, poteſt eligere quem maluerit. Io. de Rip. *in c. inter cæteras. nu.* 70. *de reſcript.* communem dicit. Villalub. & Veainus.

196 Is qui habet facultatem rem aliquam eligẽdi, ſi ille prædecedat priuſquam eligat, talis facultas eligendi peruenit ad eius hęredes, & ad eos hæredes ea facultas eligẽdi trãſmittitur, qui poterunt eligere, ſicuti poterat eorũ prędeceſſor. *l. ſi ſtipulatus fuero illud. ff. de verb. oblig.* & Iaſ. *in l. quidquid. ff. de verb. oblig.* Bellac.

197 Facultas declarandi voluntatẽ non tranſit ad hæredes, cũ illa ſit perſonali[ſſi]ma. gloſ. *in l. inter ſtipulantẽ. in princ. ff. de verb. oblig.* & ibi Bart. Iaſ. *in l. cũ ſtipulatus ſũ mihi. ff. eod. s.* quod procedit vbi ſubſtantia diſpoſitionis cõfertur in voluntatem alicuius: tũc enim finita illius voluntate per ipſius mortẽ, finietur & il[l]ius diſpoſitio: cũ ea facultas declarãdi ad hæredes nõ trãſeat. Cũ verò executio ſeu exercitiũ diſpoſitionis confertur in voluntatẽ alterius, tunc facultas declarãdi volũtatẽ trã[ſit] ad hęredes. I[aſ.] *in l poſt dotẽ nu.* 50. *&* 51. *ff. ſol. matrim* Idẽ.

198 Seruo qui ſtipulatus eſt, rectè ac iure regulariter ſoluitur. c[o]mmune [i]nquit doctor meus Emanuel a Coſta *in l. ſi ex cautione. ver. tua. num.* 6 *C. de non num pec.* E. Suarez.

199 Monacho contrahenti, an ſolui poſſit, vide aliquid per Alex *in l. eum qui ita. § 2. de verb. oblig.* Ange. *Inſtit. quod cum eo in princip.* Vezinus.

200 Annuum ſi quid promittitor in contractib. an ante finem temporis peti poſſit, vide *Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuero. nu* 4. *ff. de* [v]*erb. oblig.* Item.

2[0]1 Contractus plures quando dicantur, licet ſub eadẽ ſtipulatione cõprehen[ſi], vide Burſ. *conſ.* 104. *num* 4. *lib.* 2. vbi de cõmuni do[cto]. Bartolus *in l. ſcire debemus. ver. poſſumus. ff. de verborum obligatio. in l. &* [ſ]*i vno ff. de ædil. empt.* Bonac.

202 Stipulatio interpoſita in quacunque materia ſemper intelligitur ſecundum materiam i[ll]ius actus. *Iaſ. in l cum mota, nume.* 20. *C. de trãſact.* communem dicit. Villal.

203 Vbi verba ſunt clara, inſpecta propria ſignificatione, nullus eſt locus interpretationi, *l. ille aut ille. § cum in verbis. ff. de leg.* 3. *continuus. § cum ita. ff. de verbor. obligat.* vbi autem in aliqua diſpoſitione ſunt verba quæ duplicem habeãt ſenſum, tũc ea verba ex ſequẽtibus & præcedẽtibus declarabuntur.

l ſi

l. ſi ſeruus plurium. §. fin. & l. quæ filiabus, in princip. ff. de legat. j. Bart. *in l. ſi. ff. ad Treb.* Alex. *conſi. 167. in 7. vol.* Iacob.

De inutilibus ſtipulationibus.

TITVLVS XXIII.

Contractus nullus non eſt cõtractus: & ideo ſi quid fiat nõ ſeruata ſolennitate legis vel ſtatuti, cõtrahens in pœnã non incidit, vt not. ſcrib. Crem. *ſing.* 113. Bald. *in l. ij. C. de iur. emphyt. in l. fi. col. 4. C. de his quæ pœna nom.* & fallit illud, quòd nullitas contractus excuſat a commiſſo: teſte Guid. Pap. *quæſt.* 590. *conſi.* 192. *nu.* 3. pro quo vide Iaſ. *in l. vbi pactum. num.* 25. *C. de tranſact.* Sebaſt. Vant. *de nullit. cap.* 8. *num.* 54. *& ſeq.*

2 De actu nullo non eſt fienda mẽtio, vt per multa vult Fel. *in cap. ex tenore. in 2. & 3. col. de reſcrip.* Iaſ. *in l. j. C. ſi contra ius. & in l. cauſas. in 2. col. C. de tranſact.* Socin. *in 2. parte. conſil.* 169. *in 1. col.* Alex. *in 4. vol. conſi.* 42. Barb. *in 3. vol. conſi.* 42. *in 8. col. in fi.* Marſ. *in l. fi. in 3. col. ff. de quæſt.* Card. *in conſi.* 54. *& conſ.* 92. *verſ. inſuper.* Fac. quod vult Imo. *conſi.* 97. Idem.

Facit quod vult Bald. *in l. qui teſtamento. de leg. ij.* vbi dicit, quòd illud quod in ſe non tenet, aliud deſtruere nõ põt. Idẽ.

3 An autem data nullitate cõtractus, annuletur confeſſio in contractu facta? vide pulchrè Fely. *in cap. cum venerabilis. in 6. col. de except.* & Iaſ. *in l. non dubium. in 13. col. C. de ll.* Idem.

4 Ex actu nullo an aliqua oriatur obligatio? Iaſ. *in l. cum quis. in 3. col. ibi, omnibus. C. de iur. & fact. igno.* tenet quòd non. vide ibi per eum. Item nec pœna committitur. Bal. *in l. pen. in 2. no. C. ſi mancip. ita fue. alie. vt manu.* Idem.

5 Quod nullum eſt, conualidari non poteſt ex confeſſione ſubſequenti. Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſi.* 301. *aliàs* 299.

Et in materia, an quod nullum eſt, ex nouo conſenſu poſſit conualidari? vide notabiliter Barb. *in 3 vol. conſ.* 70. *& in 4. vol. conſ. 6. in vlt. col.* amplè Marſil. *in l. quæſtionis. maximè in 7. col. de quæſtio.* Bal. *in l. & ſi contra. C. de nupt.*

Quod nullum eſt, prorogari non poteſt. Barb. *in 2. vol. conſi.* 46. *in 7. col.* Bellac.

6 Nullum funditus conualeſcere non poteſt. Innoc. *in c. prudentiam. de offic. deleg.* Bal. *in l. fi. §. neceſſitate. v. ſubſequenter quæris.* gloſ. *C. de bon. quæ lib.* Vezinus.

7 Quod nullum eſt rumpi non poteſt. *l. nam & ſi ſub condit. ff. de iniu. rup. c. ad diſſoluendum. de deſponſ. impub.* Alex. *in 3. vol. conſi. 77. in 3. col. verſi. pen.*

Ad præmiſſa fac. quod vult Lud. Rõ. *conſi.* 158. vbi dicit, quòd miſſio in poſ. nulliter facta, confirmari non poteſt. Idem.

8 Nulliter actum reiterari poteſt. Iaſ. *in l. qui per ſalutem. ff. de iureiurãdo.* adducit multa notabilia, maximè de iudice ordinario, qui nulliter iudicauit, vt poſſit denuò iudicare: & de eo qui habet iure proprio poteſtatem eligendi: quia licet ſemel nulliter elegerit, poteſt denuò eligere. Sed cõtra præmiſſa fac. quod vult Paul. de Caſt. *in 1. vol. conſi.* 285. *repetito in 2. vol. conſ.* 329. *aliàs* 327. vbi dicit, quòd ſi ex ſtatuto, debeat deduci nullitas infra decem dies, quod ſi deducatur infra tempus, & non finiatur, quod non poterit poſtea deduci.

Et iſtud aliàs allegaui ad ſta. ciu. quod diſponit quòd fieri faciens ſequeſtrum debeat probare infra certum tempus, vt poſt illud tempus non poſſet fieri denuò ſequeſtrum. Adducebam etiam quod vult idem Pau. *in 1. vol. conſi.* 254. *repetito in 2. vol. conſ. 73. in 4. col. ibi, nec prodeſt ſibi.* vbi dicit, quòd quando certa forma ſeu ſolennitas requiritur circa actum, nõ ſufficit ſi interueniat poſt actum.

Adducebam etiam magis in terminis ipſum Paul. *in 2. vol. conſi.* 314. *aliàs* 312. *incip. ſuper eo. in princ.* vbi vult, quòd carceratus debeat relaxari, ſi nõ iuſtificetur captura infra tempus ſtatutum, & quòd nõ poſſit poſtea iterum iuſtificari. Et hoc etiã vult. *in d. 2. vol. conſi.* 384. *aliàs* 386. *incip. clarum videtur. ibi, ſed certè nec hodie.* Fac. quod vult Ial. *in 3. parte conſ. 50. incip. Secundus creditor.* & Dy. *in conſi. 20. in fi.* vbi dicit verba formalia. præterea cum ſæpius fuerit de paupertate obiectum, & ſuper ea tractatus habitus, ſequitur quòd ea vigore nouæ product. ſeu nouæ probationis non debeat vlterius etiam in alia nedũ in eadem cauſa tractatus haberi. al. iura quæ vide.

Sed facilis eſt reſpõſio, quia allegata per Iaſ. procedunt quãdo aliquid eſt nulliter actum ab eo qui agit iure proprio & ordinario, quia non prohibetur reiterari validè.

Allegata autem ſuprà in contrarium, procedunt quãdo aliquid debebat fieri in tempore per partem, & non fecit: quia non eſt reiteratio. pro quo etiam fac. quia infinitas eſt euitã. vt *l. fina. C. de ſacroſ. eccleſ. c. fin. in his. de dol. & contu.* Bellac.

9 Dolus quando dat cauſam contractui bonæ fidei, vt putà, ſi tibi habenti pulcherrimũ corpus iuris non aliàs vendituro alius perſuaſerit, vt ſibi vẽderes ex eo quod de proximo noua publicanda eſſet compilatio, tunc venditio vel cõtractus ipſo iure nihil valebit. *l. & eleganter. ff. de dolo, l. 3 ff. pro ſocio,* glo. *in l. dolo, C. de inutil ſtipul. 12. q. 2. c. quiſquis epiſcopus: & capit. cum vniuerſorum, de rer. permut* glo. *in cap. cum dilecti. de empt. & vendit.* & ibidem Hoſt. Io. And. Imola. & d. Nicol. & ita communiter contra Petrum de bella Pertica, Doc. tenere refert Bened. Capra, *reg.* 87. *n.* 55. quod tamẽ fallit in dolo velato, vel incluſo ſub metu, item fallit, ſi deceptus vellet nihilominus contractũ valere, aut adhibitus ſit in ſpiritualibus: quia in iis dolus cõtractũ nõ vitiat, pro bono dolo habetur, *iuxta cap. dudũ. de cõuerſ. cõiug. & l. j. ff. de dolo.* vt eſt *ibid. n.* 48. *& ſeq.* Si quis tamen dolo non vitus, ſed omnium Monachorum inducatur ad ingrediendũ monaſterium, tenet quidẽ ingreſſus, ſed nocebit dolus quòad eius bona, quæ nõ monaſterio, ſed eius hæredibus & conſanguineis acquiruntur, ſecundũ Innoc. *in d. cap. dudũ, per cap. conſtituit. 20. q. 3.* cum quo communiter tranſeunt Doctores, Ioan. And. & Imola in *cap. præterea, de offic deleg.* quod verum eſt quando principaliter ob auaritiã & bonorum auiditatẽ quis omniũ Monachorũ dolo inductus eſſet ad ingrediendũ monaſteriũ, vt re est *ibid.* Capra, *n.* 50. itẽ fallit, ſi dolus à tertia perſona adhibitus ſit, quia tenet cõtractus, licet deceptus cõtra tertiã illã perſonã de dolo agere poſſit ad intereſſe, *d. l. & eleganter ff. de dolo,* glo. *in c. cum dilecti, de empt. & vend.* & id communiter teneri refert Bened. Capr. *num.* 59.

10 Stipulatio facta ſine cauſa non valet in effectu: quia petenti obſtat exceptio doli. *l. ij. §. circa. ff de doli except.* ſi tamen facta conditionaliter valebit, quia conditio habetur pro cauſa. *l. à Titio. in princip.* & ibi Bart. *ff. de verb. oblig.* Iaſ. *in l. ſiliuſa. § duo. num.* ... *de leg. j.*

11 Conditio impoſſibilis vitiat contractum. *l. impoſſibilis. ff. de verb. obli.* Fallit vt per Purp. *in l. certi conditio. §. quoniam. ff. ſi cert. pet. n.* 50. fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. *in d. l. impoſſibilis. num. 1. & ſeq.* fallit in 9. caſib. vt per Zaſi. *in d. l. n.* 4. vbi etiam Burgel. ponit duas declarationes, *num.* 1. Dom. Fina.

12 Conditio impoſſibilis negatiuè concepta, non vitiat, nec ſuſpẽdit, imo promiſſio remanet pura. Bart *in d. l. impoſſibilis.* Fallit in 3. caſib. vt per Socyn. *in tract. fallẽt. reg.* 26. *in addit.* Fallit in 2. caſib. vt per Iaſon. *in d. l. impoſſibilis, n. 7. & ſeq.* Dõ. Fi.

13 Quæro, An ſtipulatio inutilis vel nulla purget moram præcedentem? Reſp. quòd nõ, & eſt com. opin. vt teſtatur Iaſ. *d. l. ſcire debemus. §. fin. nu. 6. & 7. ff. de verb. obli.* licet cõtrarium teneat Raph. Cuma. Per actum enim nullum non poteſt ſequi actus validus. Vezin.

De duobus reis ſtipulandi.

TITVLVS XXIV.

Quando plures principaliter ſe obligant, eadẽ ſemper firma manet obligationis qualitas, adeò vt omnes ſint in obligatione vt principales, licet ad vnum tantum eorũ pecunia peruenerit. *l. ſi non ſingula. C. ſi cert. peta.* eſt quidem verum, quod ij ad quos pecunia non peruenit, poterunt implorare, vt eorum ſumptibus actio dirigatur contra eum ad quem peruenit pecunia. Bart. *in l. ij. §. vbi duo ff. de duob. reis. per tex. in l. j §. vnde quæritur. ff. cõmo.* ſunt autem plures rei debendi quando plures inſolidum obligantur. *l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis.* Roma. *conſi.* 114. *num.* 3. Bellac.

2 Plures rei debendi. Si plures qui tenebantur, & ſunt conuenti inſolidum fuerint ſimpliciter condemnati ad vnã quantitatem, licet ſententia diuidit ſummam, poterit tamen eorum quilibet inſolidum prima actione quæ durat, conueniri, ſecundum communem opin. d ... *l. j. C. de iud.* licet contrarium ibi tenuerit Fulg. ſub ... moriuis. cuius opin. ſecundũ doct. ibi procedere poſſet, quaſi ... ctor plures condemnari petiiſſet, non adiecta dictione inſolidum. Balb. *deciſ.* 32.

4 Quando ſunt duo correi debendi, ſi cauſa propter quam ſe obligant, pertinet ad vtrunque, cenſentur inter ſe fideiubere, & quilibet pro ſua rata tenetur. quòd ſi cauſa propter quam ſe obligarunt, ſpectaret ad alterũ eorũ tantum, alter ad quem negotiũ non pertinet, dicetur fideiubere pro eo ad quem negotium pertinet in ſolidum. Bart. *in l. reos. ff. de duob. reis.* Cor. *conſi. 316. 4. vol. num.* 2. Romanus *conſi* 114. Eſt quidem verum

quòd reſpectu cōditionis omnes dicentur principales in obligatione: licet ad vnū pecunia peruenerit: & hi ad quos pecunia nō peruenit, poterūt implorare vt eorū ſumptibus actio dirigatur: cōtra eū ad quē peruenit pecunia. Roma. ibi. & hoc quādo principaliter & in ſolidū ſimul ſunt obligati. Quod ſi cauſa obligationis ad vnū tātùm ſpectaret, & alter ad quē cauſa nō ſpectat totū ſoluiſſet, repetet totū quod ſoluit ab altero. Cor. *in eo conſi. n. 2. & conſ. 124. par.* vel ſi vnus ex eis correis cōuentus fuerit in vno iudicio ad pendente ſiue in cauſa principali ſiue in cauſa appelli, poterit & alter correus etiam conueniri. Ang. *in §. duo nu. 12. Inſti. de duob. reis.* Bellac.

5 Si ſint plures rei debēdi inſolidū, & creditor ab vno ipſorū recipiat partē ſuā cū tangentē, & recipiat eū ſoluentē ſuo nomine, & ex ſumma principali, his interuenientibus creditor cū partē accipiendo videtur ſuū debitū diuiſiſſe inter eos debitores pro rata, ita vt non poſſit niſi à quolibet partem petere. *l. ſi creditores. C. de pact.* niſi creditor eam partē accipiēdo ſaluo iure quod non intendit ſibi per hoc præiudicare: aliàs autem ſi partē aliquam accipiat, non quæ quemlibet tāgeret, non induceretur diuiſio debiti. gloſ. *in l. inter eos. in verbo, ſoluit. ff. de fideiuſ.* vel ſi ſimpliciter a creditor accipiat vnam partē ea debito, non ſibi præiudicat: quia ea ſolutio ita ſimpliciter facta, videtur eſſe facta ad diminuendum cumulum debiti, & non ad inducendam debiti diuiſionem. *Iaſ. in d. l. ſi creditor.* Inducitur etiam diuiſio debiti per petitionem virilis portionis factā à creditore cōtra vnum ex debitoribus & correis debendi. *l. liberum. C. de fideiuſ.* Iaſ. *in l. ſi ex toto. §. ſi ita ſcriptum. ff. de lega. j.* diuiſio etiam inducitur ſi creditor omnes debitores ſimpliciter conueniat. Alex. *in d. §. ſi ita ſcriptum.* Idē.

6 Creditor agere poteſt contra duos correos debendi inſimul conueniendo quemlibet in ſolidum, cum proteſtatione tamen quòd vnica ſolutio ſufficiet. Alex. *conſi. 37. nu. 8. vol. 2.* & quamuis non appoſita fuerit, ſubiungetur tamen ex natura cōtractus, & ex natura cauſæ. Ang. *in §. duo. de duob. reis.* quòd ſi contra vnū ſolum egerit, poterit etiam eo iudicio pendente alterum conuenire. Ang. ibi. Bellac.

7 Quoties ſunt duo rei credēdi, vnus creditor ex illis poterit inſolidū petere à debitore id quod ille debet, ita vt ille debitor nihil poſſit opponere de parte alterius creditoris. *l. y. ff. de duob. reis. l. ſi vnus. in princ. ff. de pactis.* & ibid. Iaſ. & neque hoc correctum eſt in correis credendi, Bart. *in d. l. y.* & in iudicio vnus ex correis credendi poteſt agere contra debitorem. Alex. *in d. l. ſi vnus.* Idem.

8 Duo rei credendi ſi ſint ex cauſa lucroſa, & alter quidpiā exegerit, alteri illud haud communicabit. vt commune pronis Paul. *in l. Titio, aut Seio. poſt princip. ff. de leg. lib. y.* qua in re inſigniter hallucinatur Mant. *in l. frater à fratre, nu. 196. ff. de condict. indeb.* Suarez.

9 Si ſint duo debitores, & teſtator mandat vni eorū iura cedi hæres ceden. videtur ceſſionarium liberare. text. eſt no. & ibi Bal *in l. qui duos. ff. de leg. y.* Vezinus.

10 Si duo ſint correi debēdi, & renūciauerint diuiſioni, tūc contra quēlibet eorū executio inſolidū fieri poterit. *auth. hoc ita. C. de duob. reis.* Rebuffus *in tracta. de literis obligatoriis. art. 2. in gloſ. 1. n. 33.* quòd ſi non renuntiarent, quilibet ſolum pro ſua parte teneretur. *d. authent. hoc ita.* & Rebuf. *in eo loco.* Idem.

11 Pactum factum cum vno ex correis debendi prodeſt aliis quando ſunt ſocij omniū bonorum, vel ſunt ſocij ſimpliciter illius debiti, pro quo facta fuit ea remiſſio: quia tunc intereſt paciſcentis ne ab aliis petatur, ex eo quod ſi alter ſolueret, ab altero peteret actione pro ſocio pro ſua rata, & recuperaret. Bar. *in l. ex duobus, in octaua quæſtione. ff. de duobus reis.* Barto. & ibi *Iaſ. num. 8. in l. ſi tibi decem. §. in his. ff. de pact.* Ballac.

12 Acceptilatio vni ex pluribus correis expreſſim ſingulariter indulta aliis correis nec oberit, nec proderit, vt magis frequenter placitum affirmat elegantis doctrinæ, atque eruditionis vir egregius, & mihi multis nominib. obſeruandus Io. Ronchengallus *in l. y. n. 11. ff. de duob. reis.* Suarez.

13 Diuiſio non inducitur ex petitione, & ſolutione partis debiti ab vno ex correis debendi receptæ. non expreſſo quod petebatur, & ſoluebatur pro virili. Balbus *deciſio. 789.* cōmunem dicit. Villalob. & Vezin.

14 Pater & filius cōfitentes in eodem inſtrumēto recepiſſe dotem, vnuſquiſque tunc tenetur pro dimidia, & ſic ad quemlibet pro dimidia iſtā dotem intelligitur perueniſſe, & quilibet ipſorum pro rata tenetur, ſecundū Dyn. Bartol. Bal. *Imo.* & Alexand. *in l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſeniſsime. ff ſolu. matrim.* Bald. *in princip.* & Imol. *in l. ſi conſtante. eod. tit.* Rom. Imol. & Alex. *in l. reos. §. cum in tabulis. per text. ibi. ff. de duobus reis.* & iſtorum opinionem meminit eſſe communē idē Alex. *in add. ad Bartol. in l. duobus. §. 1. eod. tit.* & approbat, & communē inquit quoque Boër. *deciſ. 23. nu. 10.* & ſequitur Ruinus *conſil. 57. n. 17. poſt mediū, vol. 2.* & ita ſuperiorib. annis iudicari vidimus in facti contingentia me patrocinante in curia noſtra Aquilana per D. Iulium Furniū tūc iudicē ipſius curiæ, ad fauorem magnifici Ioan. Marini de Don Lupo mei cliētis, contra Antoniū Franciſcū eius filiū in cauſa tūc inter eos vertente. Sed vbicunque maritus & vxor confiterentur habuiſſe pretiū rei dotalis vēditę, tunc totum pretiū ad manus ipſius mariti perueniſſe pręſumeretur, vt per Bald. *in auth. ſi qua mulier. C. ad Velleian.* Baldus nouellū *in tract. de dote, in ſeptima parte, priuilegio primo.* & Crau. *conſ. 91. n. 11. 10* quibus quidem locis iſtam opinionem communem eſſe perhibent. F. Viuius *opin. 595.*

15 Si pater & filius inſimul rem vendūt, vel ſi inſimul in inſtrumento fateantur ſe pecuniam recepiſſe, præſumendū erit pro media parte ad vtrūque pecuniam perueniſſe. *§. cum in tabulis. l. reos. ff. de duob. reis.* hanc communem opinionem aſſerit eſſe Boër. *dec. 23. n. 20.* niſi aliter probetur totam pecuniam ad gubernatorem perueniſſe. Franc. Curt. *conſi 54.* vt quia pater omnia regebat, aut filius. Boer. *in 22 deciſione. n. 10.* Vezinus.

16 Creditor agens contra vnum ex correis debendi inſolidum, & qui inter ſe habent beneficium diuiſionis, & partem debiti recepit ab vno eorum: nō prohibetur propterea agere contra alium correum pro eo quod nō recepit, etiam primo contra quem egerat non diſcuſſo, etiam eo non reperto non ſoluendo. *l. ſi ex toto §. 1. ff. de leg. j. & l. fina. C. de fideiu.* & Paul. de Caſt. *conſil. 391. 1. part* & quando ſunt duo correi credendi, vnus ex illis habet actionem inſolidum contra quemlibet ex correis. Angel. *in princip. de duobus reis in Inſtit.* Idem.

17 Rei duo debendi hodie inſolidum non obligantur, ſed pro parte conueniuntur, niſi renunciauerint beneficio diuidendarum actionum. *auth. hoc ita.* & ibi gl. *C. de duobus reis.* Vezinus.

De fideiuſſoribus.

TITVLVS XXV.

Satiſdationem cum fideiuſſore ſi lex exegerit, neceſſariò debēt interuenire fideiuſſores, aliàs enim nō cenſetur ſatiſdatum. *l. j. ff. qui ſatiſda. cogan.* eſt enim communis opin. doct. quòd ſi lex in ſatiſdatione exigat fideiuſſores, & tunc non ſuppleatur datis pignorib. vel facta depoſitione auri vel argenti. *auth. offeratur, de litis conteſt.* Sin lex exigit ſimpliciter ſatiſdationē, & tunc fideiuſſores nō requirantur neceſſariò: ita tenet gloſ. communiter approbata *in l. prætoriæ ſtipulationes. vlt. ff. de prætor. ſtipul. & l. j. ff. qui ſatiſ. cog.* vbi ita concludunt Alex. Soc. & Iaſ. poſt alios ibi referentes. ita communiter teneri Syluaſt. Aldobrand. *in §. 1 nu 22. & 11. Inſtit. de ſatiſda. tuto. vel curat.* licet ei communis opin. non ſatisfaciat. Kirchouius.

2 Obligatus ſatiſdare, ſatisfecit dando fideiuſſorem, aut pignora. Hieron. Cagn. *in l. plus cautionis de reg. iur ff.* com. dic. Vill. & Vezin.

3 Obligatus tamen ad dandum fideiuſſorem, non liberatur dando pignus. idem *ibi num. 4.* communem dicit. Villal.

4 Fideiuſſorem dare obligatus, ſi locuples manifeſtè ſit, ſatisfaciet ſuorum bonorum obligatione. vt commune placitū eſſe cōſtat ex Soc. & Iaſ. *in l. j. ff. qui ſatiſd. cog.* Dec. *in l. plus cautionis. in fin. ff. de reg. iur.* Fel. *in cap. ad noſtram. num. 10. de iureiur. & in cap. ad hæc. de ſent. excom.* Hipp. *in rub. num. 178. ff. de fideiuſ.* Palat. Ru. *in repet. Rub. §. 38. nume. 1. de don. inter vir. & vxor.* Contra quos & ius & bonum atque æquum eſſe alibi oſtendo. Sed & is qui fideiuſſorē dare promiſit, ſi pignora præſtet, promiſſioni ſatisfaciet, vt receptum affirmat Dec. *in d. l. plus cautionis. n. 3. ex gloſ. vlt. in l. j. ff. qui ſatiſd. cog.* quā ita inibi, quamuis perperam, doctores communiter poſt Barto. intelligunt, ac ſequuntur. Eritq; hæc opinio à fortiori iiſdem authoribus recepta, quib⁹ ſuperior. Sed & ſuperior, vt dixi, falſa eſt, atque id ita eſſe efficaciter oſtendunt Alex. & Aret. *in l. diuortio. §. interdum ff. ſol. matr.* Arat. rurſum *in l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum. §. vlt. ff. de verb. obligat* Et hæc vltima opinio falſa etiam eſt, & compluribus improbata. nam contra eam tenaciter contendunt Alex. *nu. 6.* Iaſ. *num. 12. d. l. j. ff. qui ſatiſd. cog.* Rip. *in rubr. nume 8. ff. de pign.* idem Rip. *nume. 22.* Ala *num. 10.*

in l. a

in l.ij §.mutui datio.ff.ſi cert pet Cignol.in d.l.plus cautionis.nu. 7.& Neguz.de pig.5 par.prin.n.6. qui, vt dixi,à fortiori primã quoque opinionem de propriæ facultatis obligatione reiiciant,& confutent,neceſſe eſt. E.Suarez.

5 Fideiuſſorẽ ſemel promiſſũ creditor dimittere, atq; aliũ æquè idoneũ accipere cogi poteſt. cõmune aiũt Hippol.de fideiuſ.n.213.Ant. Gomez.de cõtract.c.13.n.2. Arius Pinel.in l.ij. part.ij.c.1.n.23.C.de reſcin.ven.At ſi nõ ſolùm promiſſus,ſed & datus iam ſit,illum liberare creditor non cogetur, & ſi alius fideiuſſor magis idoneus offeratur.commune renuncio ex ſuperius laudatis,& ex Iaſ.in l.ij.n.ij.ff.ſol.mat.& in l.ſi domus.§.ſi fundum.n.31.ff.de leg.lib.1.& in l.debitorum.num.5.C.de pact. vbi etiam Alc.ac Math.de Afflict.lib.3.conſti.rub.15.nu.5. Cagn.in l.plus cautionis.n.57.ff.de reg.iur. Idem.

6 Fideiuſſorẽ qui dare vel promiſit,vel tenetur,non poteſt cum alio in loco,nec aliis ex hominibus dare, quàm vbi contraxit,vel promiſit,atque ex eiuſdemmet loci hominibus, vt commune ponunt Alex.n.3. Iaſ.nu.2.& n.8.in l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.ff qui ſatiſd.cog.Hipp.in rub.n.307.cum ſequentibus.ff. de fideiuſſor.Afflict.in 1.part.conſtit.regni.rub.10.n.6.& qui eum refert Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.46.ver.pene quod. Idem.

7 Cautio,cũ eſt præſtãda de cõſilio ſapiẽtis ſimpliciter, nõ adiecto quòd præſtetur idonea,vel ſufficiẽs, vel ſimilis, non tenetur præſtare fideiuſſorẽ,aut pignus,nec ſapiẽs hoc poteſt declarare.Iaſ.in d.l.ſancimus.n.4.C.de verb.ſign.com.dic. Vill.

8 Satiſdatio. Poſſidere immobilia non releuat à ſatiſdatione de iudicio ſiſti,ſi perſona ſit de fuga ſuſpecta, ſec. Bald. & Ang.in l.Iulianus.ff.qui ſatiſd.cog.& l.ſciendum.e.tit. ex quo limitatur d.l.ſciendum. Balb.deciſ.577.

9 Fideiuſſionẽ,cautionẽ, ſeu ſatiſdationẽ dare nõ tenetur, qui eſt manifeſtè idoneus facultatibus, etiam ex diſpoſitione iuris cõmunis,& municipalis,quando nulla veriſimilis cauſa ſuſpicionis ſubeſt, ſed ſibi remittenda eſt ſatiſdatio hæc, & obligatur, ac tenetur dũtaxat nomine proprio abſque fideiuſſorib.cũ generali hypotheca omniũ bonorũ ſuorũ, ſecũdùm Bart.& Io.de Plat in l.quicunque, la 2.C.de fund.patrim. lib.11. & Bar.in l priuatæ.C.de metaleg.lib.x. Rom. conſi. 67. viſo themate prænarrato.Pau.Caſtr.& Iaſ.n.16.& ſeq.in l.j. ff.qui ſatiſd. cog.& Alex.conſ.179.viſo & opportunè diſcuſſo proceſſu.vol.2.& licet Alex.ipſe titubãter in d.l.j.& in l.diuortio. §.interdũ.ff.ſolu. matr.aſſeueret cõtrariũ,tamẽ opin.Bart. & ſequaciũ quicquid fruſtrà ſuadeat Alex.eſt cõmunis,ſecũdum Iaſ.in d.l.j.n. 20.& ita obſeruat conſuetudo,teſte Ang.in d.l.prætoria. & ſequitur Marſ.in rub.ff de fideiuſſor.nu.170.in quibus quidem locis, tam Bart. quàm alij poſt eũ tradiderũt ſuper hoc cõgruum exemplum,videlic.quòd ſi ex forma ſtatuti officialis teneatur ante officij ſui ingreſſum ſatiſdare:tũc certè,& abſq. dubio aliquo ſi ipſe idoneus fore crederetur, ſtaretur ei ſoli cum generali obligatione bonorũ ſuorũ. in regno verò Neap. practica,& ſtylus obſeruat cõtrariũ,& officiales omnes in officij principio,& ante ipſius adminiſtrationẽ omni facultate,diuitiis, & idoneitate remotis,ac reiectis,& excluſit,pręſtant neceſſariò idoneã cautionẽ ante ſuſceptã officij tutelã de parẽdo ſyndicatui finito eorum officio. imò officiales ipſi iurare debẽt in præſentia decẽ teſtiũ,ſecundũ formã traditã in c. regni exordiẽte:itẽ recipiãt ſacramentum in forma ſubſcripta,aliàs non præſtita cautione prædicta in camera ſummariè,& iuramẽto corã vno ex regẽtib.regiã cancellariam, nõ poſſunt officium exercere,ſub pœna vſurpatæ iuriſdictionis principis poſita, in d.c.itẽ recipiãt: & tam cautio quàm etiam iuramẽtum hoc in cõmiſſione officialiũ ſpecialiter exprimenda ſunt ob diſpoſitionẽ,d.c.itẽ.in fi.& verba.d.c. refert Afflict. in cõſtit.baiulo locorum,vbi pulchrè loquitur. F.Viuius opin.298.

10 Nota iſtam communem ad intel.l.ij.tit.3.lib.ij.For.ll.vbi diſponitur,quòd ſi debitor in iudicio vocatus,nõ ſit idoneus in facultatib.quòd debet præſtare fideiuſſorẽ, alias iudex debet ponere illum in carcere.& ſic ex iſta communi & l.colligitur quod non ſatiſfacit dando pignora,quod etiam facit ad intel.l.j.tit.5.lib.2 For.ll.quæ loquitur de petenti ferias,& ad intel.l.16.tit.13.par.5 & l.33.tit.18.par.3.& l.7.tit.18.lib.3.For.ll.ſed tamen de iure regio ſatisfacit dando pignora, ſi nõ habet fideiuſſorem,per l.7.tit.8.lib.2.For.ll.approbata opin. Bart.in l. prætoria.de præt.ſtipul.ff.de qua per Suar.in d.l.2.tit.3.lib.2. For. ll.nu.10. Et not.quòd iſte fideiuſſor qui præſtandus eſt ad hoc quòd reus liberetur à carceribus,ſufficit quòd ſit ſatiſdatio facici,& ſic has ll.intelligit dictus Suarez.n.4.in fin.& dicit non obſtare.d.l & ſi obſeruatur. Villal.

11 Prorogatio termini ad ſoluẽdũ facta per creditorẽ principali debitori nõ liberat fideiuſſorẽ:ſecundũ vnã Scrib.opin. per text.in l.ſi cum dies.ff.de arb.in princ. & in leg.ſi vnus. §.ſi cum reo.ff.de pact.& ibi Bald.& in l.ſed ſi manente. ff. de prec. & in l.fi.C.de vſur.rei iud.in quib. iuribus videtur per nouationẽ factã,ſeu alterationẽ de obligatione inter creditorẽ & debitorẽ nõ liberari fideiuſſorẽ.& ſentẽtiæ huic accedit etiam cũ aliis aggregatis per eum Ant.Gabr.in ſuis conclu.lib.3.in tit.de fideiuſ.concl.3. vbi ad lucem adducit illam magis cõmunẽ eſſe.

¶ cõtraria verò doct.ſentẽtia, cũ quadam tamẽ fœderis diſtinctione receptior,& communior eſt,quæ ſe habet,quòd ſi principalis creditor cum eius debitore aliquo modo alterat obligationẽ, vel mutat pretiũ, pro qua interceſſit fideiuſſor ſine nouo cõſenſu ipſius fideiuſſoris, eo caſu dictus fideiuſſor liberatus intelligitur:ea ratione. Nãquoties res ipſa alteratur,vel pretiũ mutatur:tũc nouus videtur cõtractus.tex.eſt in l. pacta conuẽta.§.Paulus.ff de contr.empt.& in l.aliã.ff.de nouat & in l.Labeo,la 2 ff.de arb. & in l.item quæritur.§.qui impleto.ff. locati.& in l ſi cũ Hermes,& ibi Scrib.C.eod. Sal.in l.ſtipulatus.n. 1.ff.de ver.oblig.Spec.in tit.de fideiuſ §.1.v illud autem,& ibi Io. And.& Bald.in add.Alex.conſ.78.lib 6 n.4 cũ ſeq. & conſ 66.n. 7.lib.7. in quib. locis firmat com.eſſe opin. quod ſi fideiuſſor intercedit pro aliquo cũ certo limitato termino, quo prorogato fideiuſſor ipſe eſt liberatus: ſecus ſi ſine præfinitione tẽporis eſſet obligatus,& ſic ſimpliciter fideiuſſiſſet.Et in idem recidũt ea,quæ cõgerũt Can.in c.conſtitutus,ext.de fideiuſ.& communiter Legiſt.in l.nouationem.C.eod. & in l.Titius ff.de excuſ. tut.& in l.Valerianus ff.de præt ſtip. Fulg.conſ.130. vbi art. poſt lõgam ad vtramq; partem diſceptationẽ optimè tract. Guid. Pap dec.117.Tiraq.latiſſ.in tract.de vtroq.retractu. de retr.conuent.§.j.glo.7.n.34.cũ ſeq.& in ea.opi.fuit Dec.conſ.107.in cauſa,quæ nomine hæredũ ſub n.j.& Gram.conſ.crim 66.n.61.& Recẽtiores in l.j. C.de ſud. & Curt.iun.in prealleg.l.ſi vnus. §.ſi cũ reo teſtatur de communi:& dicit ita Veronæ fuiſſe cõſultũ, & iudicatũ.Hippol.in rubr ff.de fideiuſ.nu. 89. & in plurib.locis ibi de d.cõmuni teſtatur.& Afflict.dec.130.nõ obſtãte iuramento, quod ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus, in eodem ſtatu permanentibus,& nihilo de nouo ſuperueniẽte: prout voluit Oldr.conſ.241.Dec.& Scrib.in rubr.C.qui admit.Hip.in d rubr. n.151.Guid.Pap.deciſ.274.Alc in tract de præſumpt.præſ.17.reg. 2.Tiraq.in tract.cauſ.ceſſ.v.promiſſionis cauſa.num.218.Et ita in cauſa commiſſa,& delegata Excellenti D.Paſchali Turcanico conterraneo meo ſuperioribus annis per D.Baronem Terræ Nauellorum, tũc inibi vertente inter Magnificum Federicũ de Federicis Florentinum, & Angelum eiuſdem terræ, poſt magnũ certamen inter Doctores vtriuſque partis occurſum iudicauit per prædicta religioſè more ſuo idem D.Iudex.

Et hoc an eſſe non etiã Alex.in l.ſi vnus.§.j ff.de pact.pro caſtellanis datibus,pręſtantibúſq; fideiuſſores de cuſtodiẽda arce vſq. ad certũ tempus.Quòd tamen explanat,explicátque procedere,niſi caſtellani promiſiſſent non ſolũ cuſtodire,verùm etiã caſtrũ ſaluũ reddere principali:vt per Iaſ.ſub n.8. & alios Modern.omnes in l.lella ff.ſi cert.per. Viuius opin.673.

12 Fideiuſſor conueniri non poteſt, niſi prius facta excuſſione principalis debitoris,auth.præſente,C.de fideiuſ.

Et hoc eatenus procederet, quòd ſi debitor ipſe eſſet effectus notoriè nõ ſoluendo,& ſic extitiſſet cõdemnatus pro delicto,eiúſq. bona omnia fuiſſent fiſco applicata,tunc excuſſio bonorũ debitoris nõ foret neceſſaria, ſed cõtra fiſcũ vtiq. requireretur huiuſmodi diſcuſſio; dato quòd fiſcus teneretur ſoluere debitum dicti debitoris condemnati,vt voluerunt gl, & Bal.in l.ſententiam.C.de fideiuſ Bal. etiam conſ. 192. proponitur in 3 dubio.vol.j.Fulg.Caſtr.Roma.Iaſ.n. 10. & Dec.in l.fin. ff.ſi cert per.Cremen.in ſingul.44 an fideiuſſor, Roma.ſing.641. Scis quòd hodie requiritur, vbi refert,quod ita obtinuit, & ita conſuluit idem Roma. conſ.93 per totum.& eandem opin.ſequitur Neguſ.in tract.de pignor.in 8.par.j.membri.ſub nu.15.vbi oſtendit iſtam eſſe communem contra aſſert.in d.l.fin. & Abb. conſ.29.col.2.vol.2.contrarium ſentientes.

Sed regula prædicta in principio poſita ita, & taliter interpretata non procederet, quando principalis debitor notoriè nõ eſſet ſoluendo, tunc quippe excuſſio non foret neceſſaria, & poſſet deueniri,ac procedi contra fideiuſſorem, ante principalem ipſum excuſſum,ſecundùm Gloſ. Bart. Alex.Iaſ.n.10. & reliquos in d l.fi.vbi Iaſ.d.n.10.perhibet iſtam eſſe com.opi.

Et eã ſequitur Neguſ. in d. j. mẽbre. 8. part. ſub n. 24. vbi docet quib. mod. dicatur quis notoriè nõ ſoluẽdo. Viuius opin. 286.

13 Fideiuſſor intercedens, obligánſq; ſe ſimpliciter pro reo obligato ad ſoluendum infra certum tempus, etiã ſacta prorogatione inter partes principales tenetur, non obſtãte prorogatione termini facta in ipſo cõpromiſſo ſimiliter, ſecũdũ Bar. poſt Iac. de Arena, & Dyn. in l. Lucius, la 2. §. Paulus. ff. de adminiſtrat. tute. Gloſ. Bald. & Salyc. in l. ſi cùm Hermes. C. locat. Hoſt. Anchar. Imo. Boic. Panor. & alios omnes in c. conſtitutus. de fideiuſ. Bald. conſ. 31. col. fi. vol. j. Dec. conſ. 93. Pariſ. conſ. 41. vol. j. & Iaſ. n. 9. Dec. Curt. col. 2. & ſeq. Cæterique Modern. in l. lecta. ff. ſi cert. pet. vbi perhibent iſtorum opin. communem eſſe, & Franc. Marci etiam deciſ. 539. nu. 5. 9. & ſeq. & Iac. Philip. ſeu potius Antonium Gabriel. cum aliis relatis per eum in cõcluſionib. ſuis lib. 3. concluſ. 14. vbi ſequitur opin. iſtam, dicit magis communem magiſque veram, refert alios contrariæ ſententiæ, & limitat in 4. caſibus, & ſequitur quoque Marcus Antonius Blancus, aitque communem in tracta. de compromiſſis. q. 7. n. 17. vbi loquitur de fideiuſſore dato de ſoluẽdo in compromiſſo, quòd remaneat obligatus, & dicemus etiam infrà in proxima ſequenti opinione. Viuius opin. 290.

14 Fideiuſſor nõ poteſt ſe obligare in plus, quàm obligatus reperiatur reus principalis, & ſic obligatio ipſius fideiuſſoris, pro qua in plus obligatus appareat, quàm principalis nõ valet, nec tenet: & fideiuſſor in huiuſmodi caſu non obligatur, nec tenetur, ſecundùm Scribentes omnes in §. fideiuſſores. Inſtit. de fideiuſ. Gloſ. Bart. n. 2. & reliquos in l. Græcè. §. illud, per illum tex. ff. de fideiuſſoribus. Hoſtien. & Abb. col. 4. in c. & ſi Chriſtus. de iureiur. Marcum Aur. Baueriam in tract. de virtute iuramenti in princip. Alex. in l. j. §. ſi ſtipulanti. col. j. ff. de verbo. oblig. & Marſil. in repet. rubr. nu. 342. cum aliis ſeq. ff. de fideiuſſ. vbi ponit hoc pro regula cum multis limitationibus, & vtilibus declarationibus, & comm. opin. dicit Bart. in d. §. illud, Bellonus etiam in d. §. fideiuſſores, n. 3. & Marcellus Berincutius Senẽſis in d. l. j. §. ſi ſtipulanti, vel §. ſi quis ita. col. 6. in fin. licèt iſti Modern. in memoratis locis ruditer quærant ſuſtinere contrarium.

Et quamuis efficacius ipſe fideiuſſor obligari poſſit, ſecundum aliquos ex memoratis Doctu. & Soc. iunio. latiſſimè in d. rub. ff. de verb. oblig. n. 362. cum aliis multis ſeq.

Tamen ſi iuramentum interuenerit in huiuſmodi fideiuſſione: & ſic ſi ipſe fideiuſſor ſcienter cum iuramento promiſiſſet maiorem quantitatem, quàm à debitore promiſſa, aut debita fuiſſet, tũc fideiuſſor teneretur vti principalis ratione iuramenti: non tantùm ad quantitatem per principalem promiſſam, ſed ad id etiam, quod vltra ea ſcienter ipſe promiſerat, ſecund. Bar. in l. hi qui. ff. de fideiuſſo. Rom. in l. j. §. ſi quis ita. ff. de verb. oblig. Abb. & omnes communiter, præſertimq; Alciat. n. 273. in c. cum contingat. de iureiur. Alex. conſ. 31. volum. 4. & Ang. in l. his qui acceſſiones. ff. de fideiuſſo. Marcum Anton. Baueriam in d. tract. de virtute iuramenti in princ. & Marſi. cum cæteris ſignatis per eum in d. rubr. ff. de fideiuſſ. ſub nu. 342. & Natta conſ. 453. placet concluſio reddita, nu. 15. vol. 2. & iſta eſt communis opin. vt ſupra docuimus. Viuius opin. 288.

15 Fideiuſſor euictionis, ſeu pro euictione petere nequit ſe liberari, eximique à fideiuſſione, licèt diu ſteterit in promiſſione, niſi re euicta: & conſequenter fideiuſſor, qui diu ſtetit in promiſſione de euictione, priuſquàm euenerit caſus, non diceretur ſtetiſſe in obligatione, ideò petere non poſſet liberationem, ſecundùm Cyn. Bald. Salyc. & cæteros omnes in l. ſi pro ea. C. mand. vbi ipſe Salyc. n. 5. adiicit iſtam eſſe communẽ opin. cui inhærent etiam Bart. Bald. Caſtr. Alex. Iaſ. & Dec. in l. facere poſſeſ. ff. ſolut. matrim. Bald. Caſtr. Alex. Iaſ. & Dec. in l. ſi pater. C. de collat. vbi etiam ita firmabat infinitis rationibus more ſuo Illuſtriſs. Dominus Raynaldus Rodulphus Peruſinus præceptor meus, dum ipſum audiebam interpretantem d. l. ſi pater in gymnaſio Peruſino: & hoc idẽ tenet Afflict. deciſ. 241. quidam Notarius Iacobus, n. 45. & ſeq. & Vrſillus ibi in additio, vbi ſub n. 4.

¶ Sed hoc non procederet vbicunque fideiuſſor diu ſteriſſet in obligatione, tunc enim in aliquibus vtiliſſimis caſibus narratis per Afflict. & Vrſillum vbi ſuprà, poſſet petere ſe ab obligatione liberari, vbi Vrſillus adiicit etiam hoc eſſe arbitrarium. Viuius opin. 287.

16 Obligatus ad nudam cautionem tenetur promittere ſub pœna. voluit gloſ. licet. ſub verbo fortè, in l. ij. §. ſed & ſi dubitetur. ff. de ind. & in l. 3. §. quamuis. ſub eodem verbo fortè, in verſic. quibus, in fin. ff. ſi cui pluſquam. per l. Fal. & in l. 3. §. fin. ff. de alien. iud. mutan. cauſa fac. ſequitur Imol. in l. ſi prius. ff. de oper. no. nũt. idem Imo. & Caſtr. in l. diuortio. §. interdum. ff. ſol. matri. Bart. tamen quem alij in l. fin. per not. per gloſ. ibi, ff. de prætor. ſtip. ſecuti ſunt, & in l. ij. §. fin. ff. qui ſat. cog. fuit contrariæ ſententiæ, concludens, id in iudicis arbitrio reſidere, an cum pœna, vel ſine pœna debeat cauere, quem quatuor in caſibus, quòd pœna inferatur, arbitrari debere ait: quorum primus eſt, ſi interponitur ſuper re inæſtimabili, per tex. l. procurator ad exhibendum. ff. rem rat. hab. in §. fina. Secundus eſt, quando ſufficit nuda cautio ſine fideiuſſore, per dictam gloſ. in præalleg. l. 3. §. quamuis. ff. ſi cui pluſquam per l. Falc. Tertius, quando hæc ſtipulatio interponitur ad purgandum, vel ad euadendum aliquã pœnam, vel obligationem, in quam ceciderat: tunc enim æquum eſt, quòd certa pœna promittatur & magna, ita ex gloſſ. in d. l. 3. ad fin. de alien. iud. mu. cau. fac. Quartus, & vltimus caſus eſt, quãdo conſuetudine hoc inductum eſſet, quòd cautio cum pœna interponeretur, per tex. in l. quòd ſi nolit. §. quia aſſidua. ff. de ædil. edict. l. ſi pignore. ff. de pign. actio. in fi. & l. ſi prius. §. 1. ff. de aq. plu. arcen. quos caſus Bal. quoque excipit & enumerat in l. 3. in princ. ff. de cond. cau. dat. in l. ſancimus. C. de verb. ſign. in l. vniuerſa. C. de precib. Imper. offer. & in l. executorem. C. de exec. rei iud. vbi quòd non debet cum pœna caueri, niſi conſuetudo eo in loco vigeat de ipſa pœna adiicienda. Hanc eandem concluſionem tenet Alex. tanquam comm. in d. l. diuortio. §. interdum. ſol. matrim. & ibi per eum poſt Imol. & Paul. de Caſtr. habes quòd qui ad nudam cautionem tenetur, ſub hypotheca promittere debet, cùm hoc ſibi facile ſit, l. ſi filio in fin. ff. vt leg. no. caue. idem concludit ipſe Barto. in d. l. ſi prius. ff. de oper. no. nun. & in locis aliis per ipſum Alexan. in d. §. interdum. relatis, vbi etiam habes, quòd vbi quis idoneæ cauere tenetur, non ſufficit cauere ſub hypotheca, ſed cũ fideiuſſore, vel pignore cautio eſt præſtanda, quia dicta cautio cùm hypotheca dicitur mediocris, non autem idonea, & licèt glo. in l. ſi mandato Titij. in glo. parua, in §. fin. ff. mand. contrarium voluit, illam tamen Alex. d. §. interdum. tanquam malè locutam reprobat. Limitatur autem quod dictum eſt de fideiuſſore, non procedere, neque locum habere, quando talis à quo dicta cautio exigitur, eſſet multum diues & idoneus: quia tunc ſufficit nuda cautio cum hypotheca, per tex. in l. ſi ſtipulatus ſum Stichum. ff. de verb. oblig. ita inquiunt Ang. & Imol. in l. prætoria. la 3. ff. de præto. ſtipul. refert & ſequi. idem Alex. præall. §. interdum. & quid quãdo lex diſponit, quod quis plenè, & quando quòd competenter, vel rectè caueat, ſiue etiam dicat caueat, vel ſatiſdet, ibidẽ per ipſum Alex. poſt præſcriptos ante eum ſcrib. explicatũ, & declaratum habebis. F. Turzan.

17 Promittens indemnitatẽ alicui creditori tenetur quemadmodum fideiuſſor. Bald. in l. ſi pro ea. C. man. v. 12. n. 13. & ille qui promittit indemnitatẽ, & ſic aliquẽ indemnẽ cõſeruare, nõ tamẽ poterit cõueniri ante principalẽ, & quẽ oportet excuſſum eſſe. Bar. in l. j. de conuen. fiſci debito. lib. x. C. Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim. §. j. ff. de verb. oblig. n. 3. & promittens alicui pro tali, habetur vt fideiuſſor. Alex. conſ. 159. vol ij. Idem.

18 Obligatus ſoluere, auditur volẽs de ſoluẽdo ſatiſdare, ex magna tamẽ & idonea cauſa, inſpecta qualitate rei & perſonæ, etiã ſi eſſet cõdemnatus: putà ſi rationes ad quas reddẽdũ eſt cõdemnatus, ſint intricatæ, nec liquidatæ, aut parcellæ ſolutorũ & inde datorũ nondũ forẽt liquidatæ, ſecundũ glo. fin. in fin. Angel. & Nicel. in l. 4. §. ait prætor. ff. de re iudic. vbi Ang. ponit cautelam, quam tunc ſeruare debet condemnatus. facit l. ſi reſiduum. C. de diſtra. pign. Bald. deciſ. 438.

19 Obligatus à lege vel ſtatuto ad dandum fideiuſſorem, ſi eum non reperit, loco fideiuſſionis ſubrogatur cautio iuratoria per eum præſtanda. ita gloſ. & doct. in l. j. ff. qui ſatiſd. cog. in auth. generaliter. C. de epiſc. & cler. Hipp. de Marſ. in rep. rub. ff. de fideiuſ. nu. 193. v. quæro. 22. aliquis obligatur ex forma legis vel ſtatuti. vbi ipſe hanc ſenten. com. n. 194. appellat, additque limitationes. Et hanc com. concluſ. eſſe meminit quoque Rolan. à Valle, in conſ. 43. n. 21. in 2. tom. Kirchouius.

20 Pro debito ciuili quis non debet in carcerem detrudi, & minus detineri, cũ illius bona ſunt ſoluẽdo. gl. in l. 3. §. tutores. de ſuſpect. tuto. Ang. in l. nemo carcerẽ, de exact. trib. lib. x. C. Rõ. conſ. 320. Quinimò & quod magis eſt, ad carcerationem cõtra debitorẽ nõ poteſt perueniri, niſi prius facta executione ſuper bonis ipſius debitoris, & patrimonio fideiuſſoris. Roma. in l. filio ij. n. 17. ff. ſol. matrim. Hippol. de Marſil. ſing. 3. Bellac.

22 Creditor

21 Creditor qui ſemel verum in fideiuſſorē accepit à ſuo debitore, inuit° nō pōt cogi alterū fideiuſſorē accipere, & neque fideiuſſor extrahi poterit ab ipſa obligatione inuito eo creditore cui iā fideiuſſit. ita Bal. *in l. ſi pater. C. de collation.* Bellac.

22 Excuſator comparens, vt tantum excuſet abſentiam rei, non tenetur fideiubere, vel ſatiſdare: ſecus ſi etiam deſenſionem ſuſciperet, vt eſt communis opin. Clar. *in pract. fina. q. 33 verſic. quaro nunquid.* Bonacoſſ.

23 Cautio de nō offēdēdo, regulariter omnib' dari debet, vbi cauſa aliqua ſubeſt, & fideiuſſoribus muniri, & ad tantū tēpus durare dicitur, quantū iudicis arbitriū fuerit, vt latiſſimè cōmunia ait Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 49. per totam.* E. Suarez.

24 Cautioni de non offendendo cum pœnæ adiectione nō ſit locus, cùm is ex noua cauſa, ac noua rixa offenditur, vt nec etiā locus erit, cùm vter prius offenderit, haud liquet. cōmunem atteſtatur Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 46. verſi. quaro nunc. & verſi. ſeq.* E. Suarez.

25 Cautio an intelligatur cum fideiuſſore, gloſ. *in l. ſi mandato. §. fin. ff. mand. in l. pratoria. in fi. ff. de prat. ſtipul & in. in auth. cui relictum. col. 3. C. de indict. vidnit. tolicnd.* Alex. *in l. 3. ff. qui ſatiſd. cog.* Old. *conſ. 62.* Et quādo ſufficiat promiſſio cum generali hypotheca bonorum, vide Bart. *in l. quicumque. la 2. C. de fund. patrim. lib. xj.* Et quæ intelligatur cautio idonea. vide Bart. *in d. l. ſi mandato. §. fin ff. mand.* Idem.

26 Cautio de non offendendo præſtanda eſt, etiam ſi pars petens cauſam dederit inimicitiæ. Communem dicit Ripa. *in rubr. de iud. num. 14. verſi. pramiſſa.* Ant. Gomeſ. *cap. 12. delictorum. n. 14.* Clar. *d. §. fin. q. 47. verſ. ſed pone quod.* P. Fich.

27 Cautio de non offendendo durat 30. diebus tantū. ita cōmunem dicit Alberic. *in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offic. praſid. nu. 4.* Alij verò dicunt, quod tempus hoc relinquatur arbitrio iudicis, & hanc communem eſſe dicit Ripa *in rub. de damn. infect. num. 23.* quem refert Plaza. *cap. 7. lib. j. delict. num. 4.* Clar. *d. q. 47.* vbi addit ab hac poſteriore opinione non eſſe in præctica recedendum. P. Fich. & Bonac.

28 Cautione de non offendēdo præſtita, ſi non ſeruetur, tūc pars prior læſa pōt non ſeruantē cautionem impunè offendere. Cōmunē dicit Alex. *in l. cum proponas. n. 6 C. de pact.* & Alex. *conſ. 115. n. 7. lib. 4.* Dec. *conſil. 380. n. 3* Pariſ. *conſil. 164. nu. 23. lib. 4.* Claud. *in d. l. cum proponas, n. 6.* Cephalus. *conſ. 55. n. 27. li. 1.* & hoc etiam ſi appoſita ſit clauſula, quod pœna toties committatur quoties contra factū ſit, & hanc cōmunem atteſt. Alex. *in d. conſil. 115. nu. 8.* Petrus Bellus *de re militari, nu. 52.* Clar. *d. q. 47. verſic. ſed quoniam.* P. Fich. & Bonac.

29 Cautio ſeu promiſſio facta de nō offendendo, ſub aliqua pœna, ſi poſtea ex noua rixa ſuperueniente vnus eorum alterū offendat, non dicetur pœna commiſſa. Communem dicit Corn. *in conſ. 42. in litera B.* Alex. *in l. qui inſulā. n. 4. de ver. obli.* Pariſ. *cōſ. 165. n. 26. lib. 4.* refert Trig. *in pract. crim. c. 14. n. 6. in fi.* Soc. iun. *conſ. 103. n. 7. lib. 3.* Bald. *in c. 1. in princ. n. 2. de pace tenen.* Ita quoque conſuluit Rom. *conſ. 258.* Mantua. *conſ. 169. lib. j.* Intellige tamen quando appareret de noua cauſa veriſimili, & quando ille qui offendit, non dedit occaſionem cauſæ vel rixæ nouæ. Clar. *d. §. fin. q. 48. verſ. quæra nūc.* P. Fichard. & Bonac.

30 Cautio de non offendēdo debet præſtari à carcerato antequàm relaxetur. comm. eſt opin. Clar. *q. 47. ver. & in primis.* Nec iudex in hoc debet interponere eius officiū, niſi petatur, vt eſt comm. opin. Clar. *ibi. verſ. ſed nunquid.* Licèt cōtrarium ſeruetur propter ſcandala euitanda, vt ibi. Et licèt pars petēs talē cautionē ſibi præſtari, dederit cauſam inimicitiæ, tamen tenetur ille præſtare ſibi d. cautionē. commu. eſt opin. vt per Clar. *ibi verſ. ſed pone.* Et talis cautio debet præſtari idoneo fideiuſſore dato, vt eſt comm. opin. *ibi.* Clar. *verſ. ſed quaro.* Etiā quòd ille eſſet diues: ſed ſi eſſet pauper, & non haberet fideiuſſores, debet potius eiici de ciuitate. Et durat dicta cautio vſque ad tempus arbitrio iudicis taxandū, vt eſt comm. opinio. Clar. *ibi verſic. item quæra.* Bonacoſſ.

31 Fideiuſſorē dare promittēs, cenſetur ac intelligitur promiſiſſe eū in loco promiſſionis, & celebrati cōtractus, & de hominibus eiuſdem loci, ſecund. Bar. Ang. & omnes communiter, per illum text. *in l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria ff. qui ſatiſd. cog.* vbi Alex. iſtam communem ſequitur, *num. 3.* vbi refert ſuper hoc ſe aliàs de facto conſuluiſſe, prout apparet *conſ. ſuo 37.* & opinionē hanc approbat etiam Iaſ. *in d. §. ſi neceſſaria. num. 2. 3. & 8.* & ſequitur, approbat, declarat, & dicit veriorē Marſ. *in repet. rubr. ff. de fideiuſ. nu. 307. cū alus ſeq.* F. Viuius *opin. 297.*

32 Fideiuſſorca dare promittens, certè dando pignora, etiā inuito creditore liberatur, ſecund. gloſ. Bart. & omnes, *in l. j. ff. qui ſatiſd. cog.* glo. & Bar. *in l. pratoria, la 3. ff. de prator. ſtipulat.* Cyn. Bal. & cæteros ſcribentes, *in l. 3. C. de procur.* Ioan. Andr. *in addit. Spec. in tit. de ſatiſd. §. dicto, in princ. & in tit. de pign. ſuper rubr.* & opinionē iſtorū ſequuntur, & aſſeuerant eſſe communē Alex. *nu. 6.* & Iaſ. *nu. 17. in d. l. j. ff. qui ſatiſd. cog.* Ant. Negu. de Fan. *in tract. de pign. & hypothecis, in 5. par. principali, nu. 5.* & Marſi. *in rep. rub. ff. de fideiuſſ. nu. 349 & ſeq.* quoniam melius, ac tutius eſt incumbere pignori, quam in perſonam agere, & ſic quàm habere fideiuſſorē. *l. plus cautionis. ff. de reg. iur.* & voluit Bartol. *in l. in eo. §. j. eod. tit.* & in caſu hoc debitor dans pignora creditori, ſi vellet poſtea dare fideiuſſorem, & repetere pignora ſibi permiſſum non foret, nec facere poſſet inuito creditore, ſecundum gloſ. *in §. ſuſcepto, in gl. magna, circa med. in auth. de exhib. reis.* F. Viuius *opin. 296.*

33 Teſtis idoneus poteſt eſſe fideiuſſor pro cōfideiuſſore ad probādū q nō principaliter fideiuſſerunt, ſec. Cy. Bal. Ang. & Sal. & Iaſ. *nu. 8. in l. dictantibus. C. de teſtam.* Bart. *in l. ſi quis ita, per illū text ff. de reb. dub.* Bal *in l. fi. §. j. C. de exec. rei iudic.*: & iſta opinionē dicit eſſe cōmunē Iaſ. *in l. dictantibus, nu. 8.* Interpretatur & limitatur hoc non procedere, ſec. Sal. poſt. Bald. *in d. l. fi. §. j.* ſi creditor noluit eum, vt fideiuſſorem accipere, ſed vt principalem, certe tunc non habet beneficium diſcuſſionis, quia eſt verè correus debendi. *l. ſi non ſinguli. C. ſi cert. pet.* quē ſequitur Alex. *conſ. 87. vol. j.* licet Ang. tenuerit contra. *in §. legatarius. Inſtit. de teſtam.* F. Viuius.

34 Teſtis idoneus poteſt eſſe fideiuſſor pro principali reo, ſeu debitore ſi eſſet ſoluēdo, ſecùs ſi non eſſet ſoluendo, ſec. Spec. *in tit. de teſte. §. j. verſ. quid de fideiuſſore,* ſed Io. And. *ibi in add.* videtur tenere cōtrariū dicēs fideiuſſorē habere intereſſe ſaltē ne litibus, & ſumptib. vexetur, *l. minor viginti quinque annis. ff. de mino. & c. 2. de arb.* precipue cum fideiuſſor renūtiauit per modū, qui traditur & not. *in gl. j. c. 2. de arb.* idē videtur tenere Dyn. Ang. Imo. Paul. Caſtr. & Aret. *in l. fideiuſſor. §. fin. ff. de leg. j.* ide Ioan. And. *in addit. Spec. in tit. de iudice deleg. §. supereſt. verſ. ſed nūquid fideiuſſor.* Ang. *in l. ab executore §. alio. ff. de appel. & in l. a ſentētia in prin. per illū tex. ff. de appel.* Aut. & Fel. *in c. inſuper. de teſtib.* Ang. *cōſ. 295.* & iſta eſt com. opin. teſte Iaſ. *in l. ſi cui. §. fi. ff. de legat. j.* poſt Aret. *ibi adducētes* Bal. Flor. & Alex. interpretari, ac tenere præfata cōmunē opinionē procedere, quādo fideiuſſor renūtiaſſet beneficio excuſſionis, vel debitor principalis nō eſſet ſoluēdo, vel ſi debitor eſſet preſens & ſoluēdo, & fideiuſſor nō renūtiaſſet beneficio de fideiuſſoribus, tūc benè poſſet eſſe teſtis, & iudex: quia tūc nō poteſt haberi regreſſus cōtra fideiuſſorē, & nullū damnū aut preiudicium poteſt eſſe fideiuſſori. ita concludit Iaſ. *in d. §.* & Fel. *in d. c. inſuper,* & Caro. Ruy. *conſ. 189. nu. 21. vol. 1.* Idem.

35 Creditor in cauſa ſui debitoris poteſt eſſe teſtis, & adferre pro eo, & in eius fauorē teſtimoniū. Iaſ. *in l. ſi quis nec cauſam. nu. 14. ff. ſi cert. petat. & in l. ſi cui legetur. §. ſi Titio ff de leg. j.* Vez.

36 Fideiuſſores dare ſe nō poſſe, probabit vnuſquiſque ſuomet cum iureiurando: quod receptum inquiunt Soc. *conſ. 79. verſ. 3. confirmatur,* & qui eum laudat Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 46. verſ. ſed quo modo.* E. Suarez.

37 Fideiuſſores ob tēporis prorogationē abſque illorū cōſenſu à creditore indultā debitori principali nō liberātur. cōmune renūcio ex Iaſo. *in l. ſi vnus. §. j. ff. de pact. & in l. lecta. n. 9. ff. ſi cert. pet. & in l. j. §. & poſt opera ff. de non. ope. nunt. & in l. 3. C. de iudic.* atque ex Berol. *in c. de cauſis, num. 37. & ſeq. de offic. iud. deleg.* Idem.

38 Fideiuſſores inſtrumentū publicū, vel priuatum de ſolutione oſtendentes, quāuis ipſam ſolutionem reipſa planā nō faciant contra debitorem audientur, ac ſummam debiti, pro quo fideiuſſerunt, ab eo exigent. vt commune dicunt Iaſ. *in l. duob. §. j. ff. de iureiur.* Fel. *in cap. ſi cautio, de fide inſtr.* Hipp. *in rubr. num. 264 ff. de fideiuſ.* Ant. de Tremo. *in addit. ad Bon. in pract. except. in rub. quib. mod ſuo no. num 39. ver. ſub iudicib. ſecularib. verb fallit,* & Ant. Gomeſ. *de contract. cap. 13. num. 3.* Nō tamen idē erit ſi fideiuſſores in iudicium vocati iureiurando ſibi à creditorib. delato ſe liberauerunt, debitorem nō teneri ſimpliciter iurantes. vt eſt Accur. ſententia *in d. l. duob §. j. in ver. ſolutionis. ff. de iureiuran.* quæ communiter recepta eſt, vt conſtat ex Alex. *nu 3.* Iaſ. *nu. 5.* illic ex Iaſ. rurſus *in 6. itē ſi quis poſtulante nu. 8 Inſtit. de act.* quamuis Matth. de Afflict. *dec. 190. nu. 35.* dicat eam communiter improbari: cuius opin. tunc erit

admittẽde, cùm fideiuſſores ſe ſoluiſſe iurauerint, iuxta Alex. d. §. 1. n. 3. Quin prætereà fideiuſſores ſemper cõtra principalẽ debitorem agere poterunt, vbi creditor confiteetur ſibi ab illis ſatisfectum eſſe, vt frequenter placitũ aſſeuerãt Matth. de Afflict. deciſ. 94. nu. 3. Hippol. vbi ſuprà latiſsimè Viuius multos in contraria euntes recenſens lib. 1 opi. 139. & lib. 2. opi. 113. atque ita conſuluit Pau. Caſt. conſ. 64. lib. 1. in nouis. & Bar. et que Alex. quos cum Iaſ. refert Io. Chal. conſ. 101. n. 5. Idem.

39. Fideiuſſores vt à debitore cõueniri queãt, neceſſaria eſt iudicia debitorẽ nõ ſoluendo eſſe pronũciantis ſentẽtia: nec in actis poſita nũtij deletio ad id ſufficiet. cõmune dicit Ieſo. in l. ſtipulatio. §. habet autem. n. 7. ff. de nou. operis nunciat. Idem.

40 Exceptio fideiuſſionis non præſtitæ, non poteſt poſt litẽ conteſt. opponi. Alex. in d. l. de die. §. ſi ſeruus. ff. qui ſatiſd. cogant. per iura quæ el. meximè per illum tex. addo Iaſ. in l. vniuerſa in 1. & 2. col. C. de prec. Imper. offer.

Limita, niſi lit. conteſta. ſit nulla. per no. per Fel. in ca. illud. col. 3. de præſcript. & ita vult Iaſ. in l. fideiuſ. §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.

Limita etiã niſi lis cõteſtetur & ſatiſdatio peta. eodẽ contextu: quia tũc pręſtãd. eſt, & ex ordine intelligitur prius petita ſatiſ. Alex. vol. 2. cõſ. 37. faciũt quæ habentur per eũ in 4. vol. conſ. 96. ibi, itẽ reſpondeo. & per Fel. in c. cũ M. in 17. col. de conſti. vbi dicit ſuffice. quod proteſtatio apponatur in fine ſcripturę & quod vult idẽ Fel. in c. except. in 8. col. ver. fallit. 10. de excep. & in c. inter monaſteriũ. in 3. & 4. col. de re iud. & in c. vnico. in 3. & 4. col. de lit. conteſt.

41 Fac. etiã quod vult Iaſ. in l. nã & poſt ea. §. ſi petitor. col. 3. ff. de iu. iur. vbi dicit, quòd parie ſunt fieri ante lite cõteſt. vel in cõtinẽti poſt. Et ad pręmiſſe vide eũdẽ Iaſ. in l. ſi ita. in 1. col. de leg. 1. fac. etiam tex. in l. quidam in teſtamento. ff. de ſecu. leg. Bell.

42 Fideiuſſor qui promittit aliquem præſentare infrà octo dies, poſt eos octo dies elapſos non dicetur in mora, niſi fuerit ad id requiſitus. Paul. Ceſtr. in l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog. Dec. conſ. 2. num. 7. Vezinus.

43 Moræ purgatio debet eſſe celer ad arbitriũ iudicis, vt per Dec. cõſ. 452. n. 25. & Affli. dec. 73. Hinc eſt, q̃ fideiuſſor, qui ſub pœna promiſit aliquẽ in iudicio repræſentare certa die, ſi poſt morã repræſentauerit, nõ tenetur ad pœnã, quia potuit morã purgare: & hoc etiã iuramento interueniẽte, vt per Iaſ. in l. ſi ex legati cauſa. nu. 14. ff. d. verb. obli. & ita iudciaui in facti cõtingentia dũ erã iudex criminalis in ciuitate Therami, anno Domini 1561. Sed hoc limitetur nõ procedere in fideiuſſore de repręſentãdo aliquẽ ſub pœne certa, & cũ iuremẽto, ſecũ. Afflict. dec. 173. & Crauet. d. conſ. 95. De hoc nõ eſt nimis mirandũ, quia iuramentũ excludit facultatẽ purgandi morã: & ſi iuramentũ obſtat prædictæ purgationi, iuxta com. opio. Bart. & omniũ doct. in l. ſi. quis maior. C. de tranſ. & in l. ſi inſulam. ff. de ver. obli. quã ſequũtur, & atteſtãtur inibi Moder. Rõ. ſin. 454. & Rip. in repet. l. fi. n. 110. C. de reuoc. don. Sed vtrum iſte moræ purgatio admittatur de æquitate canonica? vide Rip. latè declerantẽ in d. l. fi. n. 100. cum ſeq. His occurrit ſimiliter, quòd ſi quis egeret contra fideiuſſorem de iudicio ſiſti ex eo capite, quòd moræ fuerat cõmiſſa in ſiſtẽdo, & eo caſu peteretur intereſſe, debet cõſtare de quãtitate ipſi⁹, & debet probari verum debitum principalis, in quo ille tenebatur, ſecundum communem ſententiam doct. quam ſequitur citãtque Alex. in l. 9. §. fin. nu. 6. ff. qui ſatiſd. cog. F. Viuius opin. 522.

44 Fideiuſſores indẽnitatis, hoc eſt, qui ſeſe obligant ad id quod creditor à debitore ſeruare nequierit, eo ipſo liberabũtur, quod probabũt creditorẽ in culpa, ac negligentie fuiſſe, quo minus debitũ ſuũ exigeret, ac pręſertim ſi etiã ab illis ad id fuit præmonitus ac requiſitus. At fideiuſſores cęteri, qui ſe hodie ſimplici fideiuſſione obſtrinxerint, etiã executionis ordini renũcierint, nec pręmonitionibus, nec interpellationibus culpæ, & negligentię creditoris ediũctis quidquã ad ſe liberãdũ efficiẽt. Si verò nõ itẽ executionis beneficio renũcieuerint, ſed tãtùm ſimpliciter fideiuſſerint, & deſidẽ ac negligentem creditorem præmonuerint, ac requiſierint, quantũcunque piger, ac negligens in debito ſeruando creditor proponatur, non item liberebuntur. vt communia ponit, ac merito valdè commeodat meus olim iuris doct. Anton. Gomeſ. de contra. cap. 13. nu. 9. E. Suarez.

45 Fideiuſſores, qui in ius vocati nõ fuerũt, principalis debitoris actis nõ lædẽtur. cõmune dicit Rip. in l. ie apud quem. n. 34. C. de edẽ. vt nec quouis periculo ex fortuitis caſibus prouenięti offendẽtur. cõmune ponit Alex. conſ. 365. lib. 2. Idem

46. Fideiuſſores, qui pro aliquo abſente aut ignorante fideiuſſerunt, actione negotiorum geſtorũ, quod ſoluerint, recuperabunt: qui verò pro aliquo inuito aut contradicente fideiuſſerint, nihil conſequendum habent. commune ponit Ant. Gom de contract. cap. 13. num. 11. ex gloſ. Odofr. Bart. Bal. Ang. & Salic. in l. vlt. C. de neg. geſt. atque aliis alibi. Idem.

47 Fideiuſſores cõuentos principalis debitor poterit defendere, & ob id quod eius intereſt exceptiones etiã eas proponere, quæ fideiuſſoribus non communicantur. vt commune pono ex iis, quæ late atq. elegãter ſcribit meus doct. & alter parens Arius Pinel. in l. 2. num. 44. C. de reſcind. vend. Idem.

48 Fideiuſſores, qui ſe euictionis nomine obligauerint, aut nullam moleſtiam illatum iri alicuius rei emtori ſub pœna promiſerint, nullã pœnam omninò incurrent, ſi contractus & oppugnatus & reſciſſus fuerit remedio l. 2. C. de reſcind. ven. & ſi illã incurſuri ſint, ſi contractus & remedio reſtitutionis in integrum ratione ætatis, aut aliquo alio ſpeciali beneficio impugnatus ſit. vt freqoenter placita ponit inſignis Pinel. ad illam eandem l. 2 par. 3. num. 43. cum ſeq. Idem.

49 Fideiuſſor non poſſidens immobilia poteſt recuſari, tanque nõ idoneus, l. 2 & l. ſcirẽdũ, ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichũ, §. ſi quis ſtipulatus fuerit, ff. de verb. obli. hanc dicit eſſe cõmunẽ opinionẽ Iaſ. in d. l. ſciẽdũ, in prin. n. 30. Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 3. ab. Hippo. de Marſi. in repet. rubr. de fideiuſſ. n. 227. ſed ſi poſſidet immobilia, non poteſt recuſari. Fallit in 10. caſi. vt per eũdẽ in d. rubr. n. 245. fallit in 2. caſib. vt per Soc. in l. fideiuſſor, n. 3. qui ſatiſd. cog. & num. 5. Don. à Fion.

50 Fideiuſſor negans ſe fideiuſſiſſe, conuincitur de mendacio, ſibi pręiudicat, l. ſed hoc ita, §. 1. ff. de re iud. fallit in 4. caſi. vt per Marſ. in rep. rub. de fideiuſ. nu. 322. & ſeq. & 336. Idem.

51 Fideiuſſori minoris nõ prodeſt reſtitutio minori cõceſſa. l. 1. & 2. C. de fideiuſ. mi. fallit in 6. caſi. quos not. Pet. Duẽ. reg. 330.

52 Fedeiuſſor de iudicio ſiſti habet beneficium excuſſionis, aut. præſente, C. de fideiuſ. fallit in 3. caſi. quos not. Pet. Duẽ. re. 331.

53 Fideiuſſor habet beneficium diui Adria. §. ſi plures, Inſtit. de fideiuſſ. l. inter fideiuſſores, & l. ſi plures. ff. de fideiuſſ. fallit in 3. caſib. quos not. gl. in d. §. plures, & ibi Bello. latiſſimè tenet. videas Petr. Duen. regula 334. Idem.

54 Nouatio. Vbicũq. intercedens pro alio ſe obligat principaliter, poteſt cõueniri nulla facta excuſſione. gloſ. ſing. in aut. de fideiuſ. in princ. Alex. in 4. vol. conſ. 32. Curt. conſ. 6. & ſeq. Vezinus.

55 Si cãpſor vel alius debitor promittit pro me creditori, an ego ſim liberatus? Vide amplè Alex. in 2. vol. conſ. 10. vbi in effectu videtur tenere quòd non, niſi conſtaret quòd promiſit tanquã debitor & per modum delegationis. & idem in effectu videtur tenere in conſil. 159. in eod. vol.

Vide etiã eundem in 3. vol. conſ. 95. vbi concludit, quòd primus debitor non eſt liberatus, quando promiſit quòd per ipſum vel talem ſolueretur. Nam tunc creditor videtur talem accepteſſe, ſi ſoluat, & non aliter.

Idẽ vult in eo. 3. vol. conſ. 96. & 97. Et idẽ videtur tenere Bar. in 1. vol. conſ. 19. in 5. col. & ſeq. & in conſ. 37. per tot. Iaſ. poſt Bar. & doct. in l. ſingularia. in 15 col. ibi, iſtam doctrinam. ff. ſi cert. pet.

Vide etiam notabiliter Soc. in 1. par. conſ. 21. & 2. parte cõſ. 267. & Decium in conſi. 107. & Alex. in 2. vol. conſi. 13. & conſi. 72. Angel. in § præterea. Inſtit. quib. mo. tol. obl. Idem.

56 Fideiuſſor poteſt agere contra ſuũ principalem, vbicunque creditor confiteretur ſibi ſatisfactum eſſe ab iſto fideiuſſore, & ſic confeſſio ipſius creditoris aſſerentis ſibi ſatisfactũ fuiſſe à fideiuſſore, ſufficit ad agendum contra principalẽ. ita expreſsè tenet Bar. conſ. 160. Titius promiſit Sempronio eundem indemnem reſeruare, & ibi apoſtillentes ad eum, & eãdem opinionem ſequitur Salycet. & ibi Paul. de Ceſt. Roman. num. 1. Alex. & Iaſ. nu. 9. in l. duob. reis. ff. de duob. reis. Fely. in c. ſi cautio. n. 89. de fide inſtru. Cæpol. conſ. ciuili 12. Deci. in l. 2. §. fi. ff. ſi cert. pet. & conſi. 493. nu. 6. Itaq. in tract. de vtroque retract. in tit. de retractu ligneger. gloſ. 16. nu. 84. & in tit. de retractu commẽ tionali. gloſ. 6. n. 17. & Alc. in l. ſolutionis verbo. ff. de ver. ſign. & in l. 1. in fi. C. de tranſ. & Afflict. in dec. 91. n. 3. & in deciſ. 94. n. 3 vbi dicit magnũ verbũ, quod ita cõmuniter tenetur per Docto. & iſtam opinionem veriorem & magis communem audacter atteſtatur Marſ. in repet. rub. nu. 265. C. de fideiuſſoribus. In contrariam verò partem inclinauit gloſ. d. l. duobus reis. §. in fideiuſſore. in ver. ſolutionis. quam ſequitur Bart. præcipitanter, & ſibi contrarius ibi, & in l. & per iuſiurandum. §. antepe. ff. de

acceptilatio

acceptilatio. & in l. cū filius. in fi. princ. ff. de verb. oblig. & in l. reas in §. q. ff. de duob. reis. Roman. in l. prædia. ff. de acq. poſſ. Fulg. in d. l. duob. reis. & Moder. in addi. ad Alex. conſ. 90. in addi. ad n. 3. vbi refert Alex. in multis conſiliis tenere illā ſecundā opinio. tamē quidquid dicat Bart. cū aliis ſequacibus in prædictis lecturis, ob hoc non diſcedendū ſuademus à dicta cōmuni quæ videtur verior de iure, & ſequenda eſt in cōſulēdo, & iudicādo tanquā cōmunis, & ita per iſtā cōem conſuluit in ciuitate Florentiæ Paul. de Caſtr. vt ipſe refert in d. l. duobus reis. & pro hac parte conſuluit Fr. Tigrinus, vt referunt Alex. & Iaſ. in d. l. duob. vbi dicit ſe pro hac opinione cōmuni his conſuluiſſe, & ita in effectu conſuluit conſ. 90. nu. 3. vol. 3. & conſ. 123. vol. 6. F. Viuius. opin. 301.

57 Ille cui debetur ex fideiuſſione, dicitur propriè creditor, & fideiuſſor dicitur propriè & indiſtinctè debitor, ſecundum Bart. in l. j. n. 34. ff. ſi cert. pet. l. ſi fideiuſſor. in prin. ff. de leg. 1. quam opin. teſtatur eſſe cōem Curt. iun. in d. l. 1. ff. ſi cert. pet. n. 79. & iſta Bart. opinio corroboratur plurib. rationib. Primò quia ſi cut tollitur obligatio principalis, ita tollitur obligatio fideiuſſoria, l. cū quis. ff. de ſolu. Secundo facit, quia lex prohibens minoris debitorē eſſe tutorē, cōprehendit etiā fideiuſſorē, vt per Angelū in auth. vt hi, qui oblig. perhi. ret minor. §. 1. Tertio cōfirmatur ſecūdū Dec. in d. l. 1. quia ab eo inuito creditor exigere poteſt, tota tit. ff. & C. de fideiuſſ. & iſta Bart. ſentētia ſic corroborata eſt cōmunis teſte Aret. in §. 1. n. 8. Inſtit. de oblig. Alex. in d. l. 1. n. 48. Nigro, Bolognetto, & aliis Moder. ibi, qui quidem Moder. reſpondent omnib. in contrariā partē allegatis, & Dec. in 1. lectu. n. 30. Imo regula prædicta poſſet ampliari per ea, quæ voluit Curt. iun. in præal. l. 1. ff. ſi cert. pet. n. 80. vbi ſtatutū loquens de debitore, cōprehēdit etiam fideiuſſorem.

Quod intelligēdū eſſet, ſecundū eū ex mente Imolæ in l. 1. ff. de ſol. quādo fideiuſſor renūciaſſet auth. præſente. C. de fideiuſſor. & ſequitur Cagn. in d. l. 1. ſi cert. pet. n. 285. Viuius opin. 300.

58 Fideiuſſor ſi efficiatur non ſoluendo, nō poteſt creditor, petere, vt alius præſtetur, ſi ſumus in fideiuſſore conuentionali. communem dicit Alex. conſ. 60. lib. v. B. Villal.

59 Fideiuſſor non dicitur idoneus, qui non habet Immobilia; niſi fideiubeat pro diuite. Hipp. in Rubr. de fideiuſſ. ff. num. 228. comm. dicit. Villalob. & Vezinus.

Nota iſtam communem ad intel. l. j. tit. 18. l. 3. For. R. quæ loquitur de idoneitate fideiuſſoris. Idem.

ADDITIO. Nota quod ſi pauper fideiuſſit pro diuite, omnia bona inter eos aggregātur, ac pro vnico patrimonio reputantur, ſaltē quo ad redden. creditorē cautū, vt per eundem Marſil. in d. Rub. n. 179. In qua materia nota quod licet cōmunis opin. ſit quod per ſolutionē factā à principali de re aliena ſuo creditori in ſolutum recipienti liberetur, & principalis debitor ac fideiuſſor, Inſtit. quib. mod. toll. ob. in princ. Bart. in l. ſi quis. ff. de ſolut. contrarium tamen ex æquitate tenuerunt Domini de Rota in vrbe, rationibus de quibus per M. Ant. Bart. in tract. de temp. vti. & contin. in cap. 18 ſub nu. 23. I. Fich.

90 Fideiuſſor in duriorem cauſam iurans obligatur tanquā principalis. Alc. in cap. cum contingat. nu. 174. de iureiur. commun. dicit, Villalob. & Vezinus.

Nota iſtam cōem ad intel. l. vij. tit. 12. par. 5. & pro eius limitatione, & limita etiam d. l. vt per Segu. in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obl. vbi dicit, quod fideiuſſor poteſt ſe obligare ſub guarentigia: licet principalis non ſit ita obligatus: quia illud nō dicitur plus, ſed efficacius. vt in l. Marcell. ff. de fideiuſſ. Idē.

61 Fideiuſſor, inuito creditore mutari non poteſt. Hiero. Cagnol. in l. plus cautionis. num. 7. ff. de reg. iur. cōmunem dicit. Villalob. & Vezinus.

62 Fideiuſſor poteſt petere vt liberetur à fideiuſſione, ſi diu ſtetit in obligatione: relinquitur arbitrio iudicis. Ant. de Tremo. in additi. ad Bonacurſ. in pract. except. in Rub. quib. mod. ſua nomi. n. 3. in verba, diu ſteterit. cōem dicit Villalob. & Vezinus.

De iure regio dicitur ſteti ſſe diu, per annum, l. 8. tit. 18. lib. 3. For. R. & cum hac cōmuni concor. l. 14. tit. 12. part. 5. vbi ponit alios caſus in quibus poteſt fideiuſſor petere vt liberetur à fideiuſſione. Sed has leges & cōmunē intellige, niſi aliàs obligatio ſit guarentigia: quia poteſt petere vt ſtatim liberetur. Did. de Segu. in l. ſi ex legati. num. 74. ff. de verb. obl. Suarez in l. poſt rem iudicatam. num. 14. ff. de re iudi. quem intellige poſtquam creditor habet facultatem agendi, ſecund. Bald. in l. cum notiſſimi. §. illud. C. de præſcrip. 30. anno. quod dictam nota pro intel. l. tit. 13. lib. 3. ord. de præſcriptione delicti per decem annos, & l. 63 tau. de executione non facienda poſt decem annos. & l. de Madrid. anno 1534. de apocha recognita, & de cōfeſſione facta in iudicio, quæ in cōpilatione noua habetur ſub t. 9. l. v. lt. 3. & l. 4. Idē.

63 Fideiuſſor poteſt agere cōtra debitorē ex ſola cōfeſſione creditoris dicētis recepiſſe debitū à fideiuſſore. Hippo. in Rub. de fideiuſſ. n. 265. & Anto. de Tremo in add. ad Bonacurſ. in pract. except. in Rub. quib. mod. ſua nom. n. 39. v. ſub indicib. ſecularibus. ver. fallit. 20. communem dicit. Villalob. & Vezinus.

Hanc ſimiliter cōem dicit Iaſ. in l. ſciendū. n. 30. qui ſatiſda. cog. Quam ampliat vno modo, & limitat quatuor modis Hippoll. vt in Rubr. de fideiuſſor. ſ. alleg. n. 27. cū ſeq. I. Fichard.

64 Fideiuſſori nō citato nō nocent facta cōtra principalē, Ripa. in l. si apud. nu. 34. C. de edend. communē dicit. Villalob.

65 Fideiuſſor licet in cauſis criminalibus vbi pœna capitalis imponenda eſt, vel etiam corporalis, interuenire nō poſſit, (quę & ipſa communis eſt opinio) tamen poteſt, quando conſuetudine loci ita receptū eſſet. communem dicit Petr. à Duennas lib. Regul. Iuris. Regul. 231. in fine. I. Fichard.

66 Fideiuſſor pro fideiuſſore accipi poteſt. l. Gracè. §. fin. ff. de fideiuſſor. Bellon.

Fideiuſſor non poteſt obligari in grauiorem cauſam, quā principalis. l. Græce. §. illud. ff. de fideiuſſ. Idem.

67 Fideiubens pro Titio de eū repręſentando toties, quoties ſeu de eum ſiſtendo iuri, & non repręſentauit, nec fecit eundem iudicio ſiſtere, tenetur vltra pœnam debitam fiſco ratione fideiuſſionis, & prædictæ remiſſionis parti, ad cuius inſtantiam fuit captus ad intereſſe, ſecundū gl. fi. in l. ſi ff. ſi quis in ius voc. non ierit, quā communem eſſe aſſeuerat Afflict. deciſ. 234. & ibi quoque explicat ita ſacrum conſilium iudicaſſe, & ſequitur iſtam communem Foll. pariter in ſua pract. criminal. in fragmentis rubric. de fideiuſſoribus, nu. 260. circa finem. dict. practica. F. Viuius opin. 291.

68 Fideiuſſor in cauſa criminali, ſi is pro quo fideiuſſit poſtea imputatus ſit de alio crimine, & bannitus, tunc ille fideiuſſor datus in prima cauſa non tenebitur illū cōſignare ſub pœna in fideiuſſione contēta: imò ſequuta condēnatione cōtra reum remanet fideiuſſor liberatus, nec tenetur illum amplius preſentare. Cōmune dicit Alberic. in quart. part. ſtat. q. 64. & Boſſi. in t. de carcer. fideiuſſ. relaxan. n. 41. Clas. d. §. fi. q. 46. verſ. quæro, pone quod aliquis. P. Fichard. & Bonacoſſ.

69 Fideiuſſor in prima inſtantia, regulariter non tenetur in ſecunda: ſed lata ſententia expirat eius fideiuſſio. communem dicit Boërius deciſ. 315. nu. 5. Pariſ. conſ. 71. nu. 30. lib. 3. Clar. d. §. fi. q. 46. verſ. ſit tamen. P. Fichard.

70 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, & iudicatū ſoluendo acceptus in cauſa principali, nō tenetur in cauſa appellationis, niſi aliud ſit actum, per caſum ſingularem, ſecundum Bart. in l. cùm apud. ff. iud. ſol. & l. 2. cum gl. ordinaria. C. de procurat. & §. ſi vero aliquis in fi. Inſtit. de ſat. Quidquid cōtra ſenſerit Guil. de Cu. & Marſil. in d. l. cū apud. Idem in fideiuſſore de rato, ſecundū Dyn. ibi per iura præall. Præmiſſa limitari poſſunt ſecundum Bart. vbi ſ. niſi victus appellaſſet, & appellationem deſeruiſſet non proſequendo: quia tunc tenetur etiam in cauſa appellationis: quia agitur tunc ex prima ſententia, non ex ſecunda. l. fi. C. de temp. appel. a2lb. deciſ. 99.

71 Fideiuſſor ſi habuerit confeſſionem à creditore, quod ei ſatisfactum ſit, poteſt agere contra debitorem, non aliter probata numeratione, quia cōfeſſio creditoris de recepta veram probat numerationem, vt fideiuſſor contra debitorem agere poſſit. Alex. de Imol. poſt Paul. de Caſtr. conſ. 90. in 3. lib. & in conſ. 26. in 2. lib. & in conſ. 123. in 6. volum. Deci. in conſ. 493. num. 6. in 4. part. conſ. Hipp. de Marſ. in Rub. de fideiuſſ. num. 310. verſ. 35. quæro. vbi ipſe inquit hanc ſententiam veriorem & magis communem eſſe, quòd ſufficiat talis confeſſio creditoris dicētis, ſibi ſatisfactum eſſe à fideiuſſore, vt ipſe fideiuſſor poſſit agere contra principalem. Matth. Afflict. in deciſ. ſacri. conſ. Neapoli. deciſ. 94. nu. 2. & 3. Quam ſententiam quoque communem eſſe ante Hippol. tradit Iaſ. in l. duabus reis. num. 9. ff. de iureiur. ſequitur Rolan. à Valle in conſ. 87. num. 9. in 1. Tom. conſ. Licet multi alij Doc. contrariam ſententiam ſecuti fuerint, quos referūt Hippo. de Marſ. in d. rub. d. n. 310. Et Apoſtil. Alex. in d. conſ. 90. in ver. Florentiæ in d. 3. lib. conſ. Kircho.

72 Fideiuſſor docens de ſolutione per inſtrumentum confeſſionis creditoris tantùm, non poteſt agere contra debitorem principalem: quia debet de reali ſolutione conſtare, ſecundū gl. cū Bar. in l. duobus. ff. de iureiu. Cyn. in l. ſi quando. C.

vnde vi. Balb.*decıſ.305.*

73 Fideiuſſor omni priuilegio cópeté e principali gaudebit, ſi faciat quod reus principalis ſuſcipiat in ſe iudiciũ motũ cõtra ipſũ fideiuſſoré, & oppouat tale priuilegiũ vel exceptioné ex perſona ſua. textus eſt not. *in l. ıdémque §. ſed generaliter. ff. mád.* & gl. magna, *in l. ſi fideiuſſor. ff. illo eod tit.* Idé quando fideiuſſor ſe opponeret in iudicio, nó vt fideiuſſor, ſed vt defenſor principalis rei, per caſum *in l. verũ, §. 1. ff. pro ſocio.* Balba. *decıſ.* 17.

74 Fideiuſſor omnia vel excuſſionis exceptioné ſolũ ante litem conteſtatá allegare poteſt. vt commune placitũ eſſe arbitratur Raphaël Cuman. *ad ſi. Soc. n. 9.* Zaſ. *nu. 17. in l. j ff. de except.* Iaſ. *in l. decem. nu. 6. ff. de verb obl.* Fel. *in cap. exceptionem. nu. 42. de except.* Ang. *in §. appellátur. nu. 16. Inſtit. de exception.* Sed ego contrarium æquius melius exiſtimo, ac non minus receptum affirmare auſim. nam id docet gl. *in l. 3. de excep. ad finem.* quá illic ſequitur Alb. & Ang. Spec. idem affirmantem laudás: & probant Bal. *num. 3.* Salic. *num. 6. ver. ſed caue.* Paul. *nu. . in l. ij. C. com. diui.* Benedict. de Plumb. *in tras. de diſcuſ. nu. 18. additio ad Iacob. de Aren. in trac. de excuſſio. n. 32.* Ant. de Trem. *in pract. ad Bonacur. verſ. aduerte.* & antea Paul. Ca. *in d. l. decem. nu. 6. & in l. vlt. nu. 9. ad fin. ff. ſi cert. pet.* Montan. *in ſua pract. c. de except.* Aymon Crauet *in conſil. 263.* fauént que maximè iuſtis rationes, de quibus alibi, & latius & opportunius. E. Suarez.

75 Fideiuſſor iudemnitatis (vt Doctor. loquuntur) & ſi omnibus fideiuſſorum beneficiis ac legum auxiliis renunciet, nó tamen poterit ante principalem debitorem conueniri. vt cõmune dogma aſſero intrepidè ex *Bart. & Pla. in l. 1. C. de conuenıend. fiſc. debit. lıb. xj.* Angel. *Iaſ.* Dec. Alci. *in l. vlt ff. ſi. cer. pet. Bald. d. l. j. C. de iis quæ in fraud. cred.* Salic. *in l. j. C. quod cum eo.* Alex. *conſi. 29. num. 22. lib. vij.* Rhod. Soarez *in tit. de los emplaſamentos.* Amplia vt idem proceſſurum ſit, & ſi huiuſmodi fideiuſſor iureiurando ſe obſtrinxerit. vt frequentius receptum arbitror ex *Alex. Iaſ.* Dec. *Alci. in allegata l. vlt. ff. ſi cer. pet.* Felyn. *in cap. ex reſcripto. de iureiur.* conſeruut ea quæ tradunt Tiraq. *in l. ſi vnquam. nu. 147. C. de renoc. donat.* Did. à Couar. *in cap. quamuis pactum in 1. part. §. 4. de pact. lib. vj.* Meminerı́ſque ſemper quod abſque dubio huius generis fideiuſſor excuſſionis exceptionem poterit opponere poſt lité conteſtatam, & ſi alios fideiuſſores non poſſe concedamus, vt frequenter placitum opinor, ac veriſſimum aſſeuero cum *Bald. in c. ex reſcripta. de iureiur.* Iaſ. *num. 1. Alc. nu. 35. in l. vlt. ff. ſi. cert. pet. Aret. in d. l. decem.* Hipp. *in rub. nu. 314. ff. de fideiuſſ.* qua in re labitur *Alex. conſ. 29. num. 24. lib. iiij.* E. Suarez.

76 Fideiuſſor patet ante liberorum executioné, pro quibus promiſit, aut interuenit, conueniri inſolidum pót. vt cómune aiunt Pyrrhus *in l. q. C. de decur. lib. x.* Vinius *lib. j. opi. 239.* Idem.

77 Fideiuſſor, mercator, vel campſor, conueniri atque exigi ante debitoris ipſius executionem poteſt. vt commune pronũciare non verebor ex *Bal.* & Sal. *in l. fruſtra. C. de nó numo. pecu. Ang. in §. item ſi quis in fraudem. Inſti. de action.* Iaſ. *in l. ſingularia. n. 39. ff. ſi cert. pet.* Curt. ſen. *conſil. 6.* Dec. *in l. vlt. n. 23 ff. ſi cer. pet.* Hipp. *de fideiuſ. nu. 8.* Chaſſan. *in conſuet. Burg. in d. rub. 1. §. 5. Anto.* Gomez. *de contract. c. 13. n. 4. verſi. 4. limi.* Eman. à Coſta *in l. ſi ex cautione. limit. 17. num. 2. C. de non nu. pec.* quod placet. & ſi apertè reluctetur text. *in Iuſtin. nouella. 36. de argentar. contract. §. 1.* ſed hac de re vberius alibi. Idem.

78 Fideiuſſor à debitore ſolutionem diu remoranti, vt ſeſe fideiuſſione expediat, rectè ac iure exiget, eáque in ſpecie iudicia arbitratus téporis ſpatiũ metietur. vt cõmune inquit *Ant.* de Trem. *in addit. ad Bonac. in pract. excep. in rubr. quib. mod. ſuu no. nu. 3. verſ. diu ſtetit.* Villa. *in ſua collect.* Idem.

79 Fideiuſſor ad corporis pœná propter alterius delictũ ſubeũdá interuenire nequit. vt cõmune aiũt Didac. à Couar. *lib. q. reſolut. c. 8. n. 8.* Iu. Clar. *in pract. §. vlt. q. 46. ver. ſed nũquid.* Idem.

80 Fideiuſſor non quis inde conſtituetur, quod etiam apud iudicij acta præſens, gnarus ac tacitus fuerit, cùm alter illum pro ſe fideiubere diceret, niſi ſi & expreſſim conſenſerit. commune ait Boër. *decıſ. 314. nu. 5.* Idem.

81 Fideiuſſor de aliquo ſiſtendo totiens, quotiés, ſi eũ requiſitus nó ſteterit, nó ſolũ ad pœná fiſco tenebitur, ſed & parti ad id quod eius intereſt, obligabitur. cómune inquit *Afflict. dec. 234.* Folle. *in pract. crımın. fragmẽt. in rub. de fideiu. n. 260.* Idé.

82 Fideiuſſor ex remedio *l. ij. C. de reſci. vẽ.* abſq. dubio iuuari poterit, vt cõmune ponũt *Alex. & Iaſ. in l. j. C. de fideiuſ.* Idé.

83 Fideiuſſor ita pauper, vt de ſuo nequeat ſoluere, ne in carcerem alioquin trudatur, poterit de principalis debitoris bonis ſoluere, vt frequenter placitum affirmat Hipp. *in rub. num. 429. ff. de fideiuſ.* Idem.

84 Fideiuſſor, cũ re' principalis ſoluẽdo eſt, & ipſe excuſſionis beneficio nó renũciauit, & teſtis, & iudex pro principali eſſe poterit, cómunia inquit laté Viui' *lib. 1. opi. 399.* poſt iuris vtriuſq; apprimè carũ Io. Rócbeg. *in l. reos n. 53. ff. de duob. reis.* Idé.

85 Fideiuſ. ſimpliciter datus, atq; acceptus in prima inſtátia, ſi appellatio interuenerit, & deſerta non amplius in euentum vllum tenebitur. commune ponũt Viuius *lib. ij. opin. 98.* ac Iul. Clar. *in pract. §. vlt. quæſt. 45. verſi. ſis tamen cautus.* Idem.

86 Fideiuſſor in prima inſtátia, nó cẽſetur repetitus in ſecũda, & eſt cõmunis opin. Etiá in criminalibus. Boer. *decıſ. 315.* Pariſ. *conſi. 171 nu. 30. lib. 4.* Clar. *q. 46. v. ſis tamẽ cautus.* Et ideò quádo iudex maleficiorũ recipit fideiuſſores, debet facere eos obligari ad omné pœná, quæ poſſet ſequi ratione proceſſus. vt docet Paul. de Caſt. poſt. Bar. *in l. rẽ in iudiciũ. ff. de in litẽ iurád.* Et liberátur fideiuſſores de præſentádo ſe ad mádatũ poteſtatis, & de ſoluendo omné condenationẽ, ſi poſtea reus fuit cõdemnatus, & eius bona confiſcata. Caſtr. *in l. ſi debitori. n. 2. ff. de fideiuſſ.* Et no. quòd ſi ſtatutũ imponat pœnam centum pro vulnere, & mille pro homicidio, & aliquis accuſatus vel inquiſit' de vulnere dedit fideiuſſores, & eſt relaxatus, quia pœna eſt pecuniaria, & poſtea ille vulneratus eſt mortuus, & iudex cõdẽnauit accuſatum in mille, non tenentur fideiuſſores. Caſtr. *in l. fideiuſſores n. 1. ff. de fideiuſſ.* vide tamen poſtea. Bonacoſſ.

87 Fideiuſſores in inſtrumẽto pacis adhibiti in casũ cõtrauẽtionis ſecũdũ cõm. opin. nó poſſunt cogi ad ſoluedũ pœná, niſi legitimè & plenè cõſtet de pace rupta, & de cõtrauentione per teſtes, vel verá cõfeſſioné principalis, pro quo fideiuſſerũt, adeò quod etiá facta cõfeſſio, quę inducitur ex contumacia, ſeu báno cõtra cõtumacé dato, nó ſufficeret, vt eſt cõmunis opin. de qua Rolan. à Valle *in conſi. 94. n. 24. in 3. vol.* Et no. quod fideiuſſor, qui fuit pręſens, & ſcriptus fideiuſſor pro cõdẽnatione ſoluẽda, ſi nó cõtradixit, obligatur. Bart. *in l. j. ff. de fideiu.* Arno. *commentario. 174.* Et ſi carceratus offert fideiuſſores, & aduerſarius non comparet, poteſt iudex recipere. & illum relaxare. Caſt. *in l. enim pro quo quis. ff. de in ius vacan. num. 2.* Bonac.

88 Fideiuſſorib. relaxatur reus, & procurator admittitur vbi non imponitur pœna corporalis, vt eſt communis opinio. de qua Marſ. *conſ. 75. nu. 1.* Et debent eſſe idonei fideiuſſores, aliàs non debet iudex maleficiorũ relaxare reum accuſatum. *Ang. in l. eduo. quæ eſt l. j. ff. in ius vocati vt eant, vel ſatiſ.* quia non intelligitur cautum, quádo eſt vitioſè cautum. *Ang. in l. quoties. ff. qui ſatiſ. cog.* Et recipiens fideiuſſorem minus idoneum, ſibi imputet. vt ibi per Angel. Et debet eſſe idoneus fideiuſſor facultatibus, poſſidẽdo ſtabilia, vel mobilia, vt mercator. Ang. *in l. fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cog.* Et quis ſit pauper, vel diues iudicis arbitrio relinquitur, inſpecta qualitate cauſæ, & cõditione perſonarum. Ang. *in l. ſi verò. §. 1. ff. qui ſatiſ. cog.* Menoch. *de arbitrio iudicis.* & debet quis dare fideiuſſores ciues, & non forenſes. Angel. *in l. fideiuſſor. §. 1. ff. qui ſatiſd. cog.* & eſt communis opinio. de qua Riminald. nouiſſimus *in conſi. 93. num. 16. & ſeq.* vbi facit differentiam inter fideiuſſionem neceſſariam & voluntariam: ſi neceſſaria, & tunc forenſis eſt idoneus. Et caueant officiales, ne relaxent carceratos cum fideiuſſore de iudicio ſiſti tantum, quia liberantur per ſententiam condemnatoriam. Sed debent recipere fideiuſſores debitum ſolui, vt inquit Bald. *in cap. dilecti. num. 12. de appellat.* vbi dicit bonam practicam. & no. quia quidam Poteſtas, qui hoc ignorauit, pro incauta relaxatione cuiuſdam carcerati, in ſyndicatu fuit condemnatus, & decolatus. vide Caſtr. *in conſ. 328. in 2. col.* vbi tradit cautelá, quòd iudex faciat apparere in actis, qualiter ex tali, & tali iuſta cauſa, quæ animum ſuum mouerunt, pronunciat non eſſe talem perſonaliter detinendum, ſed ſub fideiuſſoribus dimittẽdũ. Et not. quod ſi Notarius Curiæ maleficiorum recipit fideiuſſoré pro communi Ferrariæ, pro omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poſſet, non committere malum in eius diſtrictu: Offenſus Bononiæ non poteſt agere ex dicta ſtipulatione ad pœnam contractus. Bald. *in l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſti. & iure.* & dictus fideiuſſor non tenetur ad pœnam quanti pluris. Bald. *in l. ſine in duplum. ff. qui ſatiſd. cog.* Et no. quòd reus conuentus ſuo nomine, tenetur ſatiſdare iudicatum ſolui. Et licet pœna ſit parua, & ipſe reus ſit ditiſſimus, nó tamen debet Poteſtas dimittere propriá poſſeſſioné ſine fideiuſſore, quia iſta eſt forma data, quod recipiatur fideiuſſor, à qua non eſt recedẽdum. Bal. *in l. minor. §. fi. ff. de procurato.* Et licet quia ſit

ſit obligatus ad dādum fideiuſſorem, teneatur, dare illum, qui ſit idoneus facultatibus: Tamē ſi aliquis ad iudicem ducatur, debet relaxari, ſi perſona ſibi coniuncta pro eo præſentando fideiubeat, licet non ſit idoneus facultatibus. text. eſt *in l. 1. cum duabus ſeq. ff. in ius vocati vt eant. vel ſatiſdent.* de quo Curt. Iun. *in conſ. 257. nu. 28. in 3. vol.* Bonacoſſ.

89 Fideiuſſores in inſtrumento pacis adhibiti, in caſu contrauentionis, non poſſunt cogi ad ſoluendum pœnam, niſi legitimè & plenè conſtet de pace rupta per teſtes, vel verā cōfeſſionem principalis, vt eſt communis opin. Roland. à Valle, *in conſ. 94. n. 24. in 3. vol.* Adeo quòd eius ficta confeſſio, quę inducitur ex cōtumacia, ſeu bono contra cōtumacē, non ſufficeret, vt eſt comm. opin. Rol *ibi*. Et fideiuſſor promittens pręſentare reum toties quoties, non liberatur, ſi domus reo fuerit aſſignata loco carceris. D. Hier. à Mōte, *in ſuis q. varijs. q. 28.* Et quoties ſit reus perſonaliter captus, & incarceratus, eius fideiuſſores per hāc incarcerationē liberati eſſe dicitur. D. Nonius *in cōſ. 103. n. 8.* Etiā ſi dictū fuerit toties quoties. Bonacoſſ.

90 Fideiuſſor & correus an pro fideiuſſore & correo teſtificari poſſint? Dic quòd ſic, quando in cauſa principaliter non teſtificantur, etiā ſi fideiuſſor pro confideiuſſore deponat: qui non interceſſerunt vt principales, ſed vt confideiuſſores. ita Alex. *conſ. 78. col. 1. verſ. & ideo lib. 3.* Qui fideiuſſor ratione ſui intereſſe non eſt idoneus teſtis, teſte eodē *Alex. cōſ. 154. nu. 4. lib. 5.* quòd autem fideiuſſor non ſit idoneus teſtis, ſcribit idē Alex. *conſ. 176. col. 2. n. 3. li. 7.* De quo plura not. Iaſ. *in l. ſi cui lege tur. §. ſi Titio. n. 15. ff. de legat. 1.* Viuius *i. hoc tit. n. 34. v. teſtis.* idē Iaſ. *in l. diſt. antibus. poſt n. 8. C. de teſt.* Bellacomb.

91 Fideiuſſor qui ſimpliciter promiſit ſiſtere in iudicio, vel promiſit ſiſtere quādocūque fuerit requiſitus, vel toties quoties placuerit iudici, an liberetur lata ſententia? & dic quòd non, ſecūdū Iaſ. *in l. fideiuſſor, §. in fideiuſſorem. col. 2. poſt nu. 9. ff. qui ſatiſdar. cogan.* & an fideiuſſor poſſit ſe obligare ad pœnam mortis, ſi reum non præſentauerit? vide eundem *Iaſ. in l. non impoſſibile. n. 2. ff. de pac.* vbi cōcludit quòd nō, de quo vide quæ ſcribit Rom. *ſing. 129.* Doct. *in apoſtil. ad text. in l. ſi quis reum ff. de cuſtod. reor.* Idem.

92 Fideiuſſor in duriorē cauſā cū iureiurādo acceptus inſtar debitoris principalis tenetur, non amiſſo tamen epiſtolę diui Adriani, aut excuſſionis beneficio. vt cōmune pronunciat Alciat. *in c. cùm contingat. n. 174. de iureiur.* E. Suarez.

93 Fideiuſſor in pecuniā acceptus, cùm principalis rem debet, nullo modo ac nulla via tenetur. cōmune ponit Arius Pinellus in diuerſa omnia abiens *in rub. part. 1. c. 3. n. 18. cum ſeq. C. de reſcind. vendit.* Idem.

94 Fideiuſſor de iudicato ſoluēdo obnoxius executioni eſt abſque alio nouo proceſſu. cōmune inquiūt Cagnol. *in l. nemo alieno, in fi. ff. de reg. iur.* Iul. Clar. *in prac. §. vlt. q. 95. ad fi. in prin.* At qui fideiuſſor ex cōtractu eſt, ſententię cōtra principalē latę executioni non item ſubiectus eſt, vt cōmune affirmant Imo. *in ca. peruenit. de fideiuſ.* Turzanus *opin. 140.* Idem.

95 Fideiuſſor ex conuentione acceptus ſi fiat non ſoluendo, non poterit idcircò creditor alium idoneum poſtulare, vt cōmune teſtatur Alex. *conſ. 60. lib. 5.* Idem.

96 Fideiuſſor in id, quod intereſt, rectè accipitur, cū principalis factū debet. cōmune pono ex Aret. *in l. in illa ſtipulatione. in 1. n. 3. ff. de verb. ob.* Alex. *in l. ſi inſulam. n. 42. ff. illo eod. tit.* Iaſ. *in l. non amplius. §. vlt. n. 15. ff. de leg. lib. 1.* Dec. *l. certi cōdictio. n. 7. ff. ſi cert. pet. & in c. 1. de ſt. 1. nu. 22. de iudic.*

97 Fideiuſſor in maiorē ſūmā acceptus nec vllo modo, nec aliqua in quātitate obligatur. cōm. aiunt Fulg. *in l. hactenus §. 1. ff. de cōſt. pecu.* & Alex. & Iaſ. *n. 9. in l. 1. §. ſi ſtipulāti. ff. de verb. oblig.* Sed aduerſa opinio, quæ fideiuſſ. in pari ſūma ipſi debitori obligari cenſet, & verior mihi videtur, & æquè recepta eſt, quippè quia ab ea ſtāt *Azo in ſūma de fideiuſſ. n. 7.* Cyn. & *Alb. in l. vlt. C. de fideiu.* Dec. & ad eū *Apoſt. in l. in eo quod plus. n. 13. ff. de reg. iur.* Galeaul. Alciat. Coraſi. & Duare. *in allegato §. ſi ſtipulāti mihi,* ac Balduin. *Coſt.* & Steph. Bud. *in § fideiuſſores. Inſt. de fideiuſſ.* & notabil. eam vberrimè comprobamus. Idem.

98 Fideiuſsor cū debitore rectè iureque paciſcetur, vt pro ea quantitate, quæ debetur, emptū ſibi pignus ſit ſi intra certum tēpus non liberetur, ac non liberatus ipſe ſoluerit, nullúſque erit conſequenter in fideiuſsore locus conſtitutioni *l. vlt. C. de pact. pignor.* vt commune inquit, ex multis contrarium cordatè ipſe probans *Arius* Pinel. *in Rubr. 2. part. cap. 1. num. 31. C. de reſcind. vendit.* Idem.

99 Fideiuſſor ſoli bona non habens, non aliter, nec aliàs dicitur idoneus, quàm ſi pro diuite ſpondeat, vt commune dicit Hippol. *in rub. n. 218. ff de fideiuſ.* vt nec qui caſtrum muniſſimum habet, vel alia ratione difficilè conueniri poteſt, idoneus fideiuſſor dicetur, vt verius cum Angel. atque Angeli ſectatoribus *in l. 7. ff. qui ſatiſ. cog.* pono. Quāuis cōtrariū cōmune pronūtiet Boer. *q. 238.* & qui eum laudat *Iaſ.* Menoc. *n 315.* Nec ita procurator litigioſus aut cauilloſus fideiuſſor idoneus habebitur, vt receptum ponit Viuius *lib. 7. opin. 112.* Nec rurſus idoneus fideiuſſor cenſebitur qui patrimonium nō habuerit, & ſi ſumma fide dignus habeatur, ac vitæ honeſtate excellat, vt commune pronūcio ex Alb. Soc. *n. 3.* & alijs *in l. 7. ff. qui ſat. cog.* Alex. Aret. & reliquis *in l. ſi quis ſtipulatus. §. ſi quis ita. ff. de verb. obl.* quicquid *Iaſ. in l. j. n. 19. ff. qui ſatiſd. cogant.* & Hipp. *in rubr. ff. de fideiuſſ. num. 180.* ſcribant. Idem.

100 Fideiuſſor patiens ſe nominari, poni, ac deſcribi in actis curiæ à notario pro fideiuſſore alicuius, & incontinenti non cōtradicens tūc obligatur, tenetúrque, licet expreſſè non dicat, ita promitto atque fideiubeo: & ſi iſte fideiuſſor nominatus apud acta eo præſente, & nō cōtradicēte nominationi de ſe factę cēſetur promiſiſſe, & quod omnia fuerint ſolēniter acta, ſicut ſi fideiuſſor expreſſe deſcribi cōſēſiſſet, vt voluit Bart. *in l. cū oſtēdimus. §. fi. ff. de fideiuſ. tut. & curatorū.* & ibi nº *n. 11.* Marſellus Bernucutius, cū aliquibus alijs Modern. *in l. j. ff de verb. obl.* Bald. *cōſil. 204. vol. 1.* Ang. *in trac. maleficiorū. in gl. pro quibus Antonius fideiuſſit. n. 11.* Bened. de Plumb. *in l. manumiſſio ff. de manū. vind* & Albe. de Roſate, *in tracta. de teſtib⁹. ſub n. 129. in rubr. qui teſtes non cogantur teſtificari.* Sed opinio hæc Bart. & ſequaciū cōmuniter a noſtratibus reprobatur *in d. §. fi.* & varijs in locis iuris noſtri: vt latè deducit, & aperte fatetur Boër. *deciſ. 314. n. 5.* videlicet, quòd non inducatur aliquo modo ſtipulatio, etiam ob iudicij calorem, vbicunque fideiuſſor ipſe deſcriptus nihil reſpondeat. F. Viuius *opin. 292.*

101 Fideiuſſor non eſt idoneus quotieſcunque cuſtodiā caſtri haberet, vbi fideiuſſio per eū dari, ac pręſtari debet: quoniā iudex, ſeu eius familia nullo modo poteſt accedere ad exequendū cōtra eū, ſecūdū gl. Bart. *n. 1.* Aug. Rom. Paul. & Alex. *in prin. in l. 7. ff. qui ſat. cog.* & Boër. *deciſ. 238. n. 5. poſt mediū.* vbi ait ſentētiā iſtorū cōmunē fore, & Alex. *in d. l. 7. n. 1.* & ſequitur Marſ. *in repeti. rub. ff. de fideiuſſor. n. 302.* idémque videtur dicendū in notario, vel procuratore valde rixoſo, litigioſo, cauilloſo, ſiue potēti, qui tāquā nō idoneus haudquaquā ad fideiubēdū admittitur, ſecūdū gl. Bar. Alex. *n. 2. in d. l. 7.* & Nattā *conſil. 143. n. 10.* & ob doctrinā iſtā ſicuti verā, & cōmunē declaraui in facti cōtingētia in ciuitate Therami, dū erā ibi iudex criminalis quēdā Horatiū Delficū ciuē ibi, & procuratorē non fore idoneū fideiuſſorē: itē nō eſt idoneus fideiuſſor, qui caret bonis immobilibus, ideò ob hoc poteſt tāquā nō idoneus recuſari à creditore, vt voluit gl. *in § ſuſcepto in auth. de exhi. reis.* Spec. *tit. de ſatiſd. §. dicto. verſ. ſed ſi ſcholaris.* Bald. *in cap. coram. de of. dele.* Ang. Paul. Caſt. Alex *nu. 5.* & Iaſ. *nu. 1. in d. l. 7.* ſed hoc nō procedit, vbi principalis valde diues, & idoneus foret, ſiue reperiretur, tūc equidē quis quātūuis pauper ſeu nō idoneus facultatibus admittitur ad fideiubēdū pro eo, ſecūdū gl. *in v. praſtitiſſe. in l. mulier. C. de iure do.* Paul. Caſt. Rō. *Alex. n. 4. Iaſ. n. 5.* & alios *in d. l. 2.* & Marſi. *in d. rub. ff. de fideiuſ. n. 269.* vbi ponit iſtam eſse comm. opin. F. Viuius *opin. 293.*

102 Fideiuſsor repetens à debitore principali quod pro eo ſoluit, non admittitur ad probandum ſolutionem per ſolam creditoris confeſſionem, & ſic per huiuſmodi confeſſionem non probatur ſolutio, & fideiuſsor ob hoc duntaxat repetere nequit à debitore, illud quod aſserit ſoluiſse pro eo, ſecundū gloſ. *in l. duobus reis. §. 1. ff. de iureiur.* quam ſequitur Bat. *ibi,* & Fulg. Bart. *in l. reos. in 3. q. ff de duobus reis.* & Rum. *in l. prædia. ff. de acq. poſſ.* ſed Bart. ipſe reuocando, ſeu mutando iudicium in melius tenuit, & voluit contrarium *conſ. 160.* Titius promiſit, videlicet, vt fideiuſſor poſſit agere contra debitorē vigore talis confeſſionis creditoris, dicentis ſibi ſatisfactum eſſe à fideiuſſore, & ſequitur Sal. Paul. Caſtr. Rom. Alex. & *Iaſo. in d. l. duobus reis.* & ita conſuluit Alex. *conſil. 25. viſo inſtrumento. vol. 2. & conſ. 128. volum. 6.* & opinionem iſtam inquit communem Fulg. & Alex. *in d. l. duobus. §. 1. num 2.* Bellonus *conſil. 77. nu. 6. & ſeq.* Tiraq. *in tracta. de vtroque retra. in tit. de retractu conuentionali. §. 1. gl. 18. nu. 84.* & Marſi. *in repetit. rub. ff. de fideiuſſore. nu. 3. 10. & 312.* vbi etiam ſequitur & declarat. & ſecūdū

communem

cõmunẽ iſtã cõſuluit quoq; Paul. Caſtr. cõſ. 396. quæritur verũ fideiuſſori, prout ipſe refert, & teſtatur, in l. duob. reis. & ſequẽdo ego cõmunẽ ſententiã prædictorũ breuiter cõcludo, quòd licet multi ex doctorib. dicãt Bart. cõtrariari, in hoc tamẽ nõ meretur allegari contrarius tñ in d. l. duabus reis. nõ firmat pedẽ, vtitur enim verbo fortè, & opinionẽ illam communẽ plenius poſui, quàm hic in opi. 301. fideiuſſor poteſt agere poſita 3. hoc tit. nu. 56. & eã ibi quoque ſequutus ſui. F. Viuius opin. 294.

103 Fideiuſſor pauper à creditore vocatus, & cõuentus in iudicio, poteſt ſoluere de bonis principalis ſtãte paupertate ſua, & impoſſibilitate, difficultate, ſeu impotẽtia ſolutionis de ſuo proprio, ne in carceribus maceretur, & in eis perpetuò detineatur, ſecundũ Bar. per illũ tex. in l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. in prin. ff. mandat. Ang. in auth. vt omnes obe. iudi. Bald. in cap. ſi quis teſtium. in fin extra de teſt. & Bart. & Bald. in l. fin. in authen. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi opor. quorum ſententiã ſequitur, declarat, & ait eſſe communẽ Marſ. in repet. rubr. ff. de fideiuſſor. nu. 429. F. Viuius opin. 295.

104 Fideiuſſor eius, qui verè debitor eſt, ad debitã quantitatẽ infra ſex menſes ſoluere promittens, non liberatur, nec eximitur ab obligatione fideiuſſoria, licet creditor ſine licẽtia & cõſenſu ipſius fideiuſſoris diẽ ſolutionis debitoris prorogauerit, & ſic fideiuſſor iſte non liberatur, ſi creditor mutat obligationẽ ex cõuentione facta cũ debitore principali circa conſenſũ ipſius fideiuſſoris, ſecundũ Hoſt. Anch. Imo. & Abb. in c. conſtitutus. de fideiuſſ. Bar. in l. Lucius. §. Paulus. ff. de adminiſt. tut. Alex. Iaſ. n. 2. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. & Marſi. in repe. rub. ff. de fideiuſ. num. 19. & ſeq. cum aliis relatis ibi per eum, quorũ opinio communis eſt, teſte Iaſ. & Dec. in d. l. lecta. & Marſ. in d. rub. vbi citat etiã Doctores contrarium aſſeuerantes, eoſdemque allegat Augu. Beroius, in cap. de cauſis. num. 34. & ſeq. de offic. iud. de leg. vbi hoc indeciſum derelinquit. F. Viuius opin. 289.

105 Fideiuſſor datus, ſeu acceptus in prima inſtantia, non tenetur in eo, quod poſtea iudicatur in cauſa appellationis, niſi aliud actum ſit. l. cum apud. ff. iudicatum ſolui. quę tex. dicit ſingularẽ ibi Bart. in prin. & quamuis d. l. cum apud, loquatur, vbicunque prima ſententia fuit abſolutoria, & actor appellauit: nihilominus idem eſt ſi prima ſententia cõdemnatoria fuerit, & reus appellauerit, ſecundũ Bart. nu. 4. & Ang. ibi per tex. gl. in l. ij. C. de prætu. & ibi Cyn. & communiter omnes, & Inſtit. de ſatiſdationibus. §. ſin autem, de quo ibi per Fabrum & Arct. nam non oritur actio iudicati ex prima ſententia, ſed ex ſententia appellationis confirmatæ, ideóque imputetur actori cõtra reum in cauſa appellationis ſi non petierit caueri. l. eos. §. fi. C de appel. hócque verum apparet, vbi appellatio nõ eſt deſerta, alias ſecus, ſecundũ Bar. in d. l. cum apud. Imò memorata communis ſententia ampliatur intantum procedere, vt cautio de iudicio ſiſti, aut repræſentando minimè ſe extẽdat in cauſa appellationis, quia expirauit per ſententiam. l. grecè. §. & poſt hoc. ff. de fideiuſſ. & ibi per Paul. Caſt. & Imo. verùm huiuſmodi cautio quotieſcunque præſtita eſt pro abſente, tũc expirat, ex quo ſemel reus extitit præſentatus, ſecùs ſi fuerit præſtita pro reo præſente, quoniam durat vſque ad ſententiam, ſecũdum Alex. in add. ad Bart. in l. j. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. hoc verò limitatur non procedere, quando cautio de ſiſtendo reo in iudicio toties, quoties iudici viſum fuerit, præſtita foret: nam durat etiã poſt ſententiam, iuxt. not. Bart. in l. ſi quis reo. ff. de cuſt. reor. & per Angel. in l. j. §. t. cod. tit. F. Viuius opinion. 299.

106 Fideiuſſor promittens præſentare reum toties quoties, &c. non tenetur repræſentare eum, qui propter vulnus inflictum detinebatur, ſi deinde vulneratus ſit mortuus, vt eſt cõmunis opin. de qua D. Hiero. Gabriel. in cõſ. 181. n. 5. Bonacoſſ.

107 Fideiuſſores tenentur repræſentare reum, quem promiſerunt repræſentare toties quoties. ſi reus eſt bannitus, ſi ſibi tamen fuerit factus Saluuſconductus à iudice de voluntate Principis, & fidantia oblata: vt eſt communis opin. de qua D. Hiero. Gabriel. in conſ. 181. num. 23. vbi allegat Aug. dicentem ita communiter ſeruari, quia data fidantia impoſſibilitas ceſſat ſiſtendi in iudicio. Si tamen facta omni diligẽtia, ipſe reus bannitus nolit ſub aliqua fidantia comparere, excuſantur ipſi fideiuſſores de præſentando toties quoties à mora, & per cõſequens à pœna, quia difficultas excuſat à mora, & conſequenter à pœna, vt ibi num. 24. & ſeq. Et ibi dicit num. 17. quod licèt quis promiſerit repreſentaret eum toties quoties, quòd ſi pro vulnere ſit reus accuſatus, ſic moriatur, vel in banno ponatur, & poſtea reuerſus homicidium committat, non tenetur ipſe fideiuſſor, etiam quòd ipſa fideiuſſio ſit præſtita in iſtrumento cũ clauſulis generalib. quia in his prætoriis ſtipulationib. generalia verba reſtringuntur ex æquitate. Caballi. de eo quod intereſt. num. 172. vide Gram. in conſil. 66. nu. 64. In ciuilibus vt idem dicit, quòd æquitas ſeruatur, non rigor in iſtis iudicialibus & prætoriis ſtipulationib. Et vide per eundem Gabr. vbi s. nu. 17. 18. & 19. vbi pro D. Baptiſta ab epiſcopo. Bonac.

108 Fideiuſſor, qui promiſit fideiubere pro accuſato, ſi antequam fideiubeat, proteſtetur iudici, ſalua reum tẽ: ia, q ſi ipsũ receperit in fideiuſſorẽ, non intendit ſe teneri de tali fideiuſſione, poſtea fideiuſſit, non tenetur, vt eſt cõmunis opi. de qua Iaſ. in l. quis in aliena. §. Celſus. nu. 47. & ſeq. vſque ad fi. ff. de acq. hære. Et licet iſta opi. neminẽ habeat contradicentem, tamen Iaſ. dicit eam non eſſe rationem veram: Angeli tamen auctoritatem eſſe magnam fatetur, quæ ſua eſt opin. Bonacoſſ.

109 Fideiuſſores rei delicti, liberãtur condẽnatione, bãnóve aut morte rei, ſed propter accuſationẽ ſolã nõ, vt eſt communis opi. de qua Gabriel. conſ. 181. n. 2. Et vbi reus eſt cõdemnatus, fideiuſſor remanet liberatus, vt eſt cõmunis opin. de qua fuſius Moronus de fide. treuga & pace. quæſt. 128. n. 12. Bonacoſſ.

110 Ad fideiuſſorẽ non culpabilem periculum caſus fortuiti non ſpectat. Eſt vera, & magis cõmunis opin. ſecundum Alex. in conſ. 57. quoniam in quæſtione. verſ. confirmo. vol. 1. Chærian.

111 Fideiuſſor ante principalẽ cõuenìri nõ debet, auth. præſente. C. de fid. Fallit in 23. caſ. quos no. Pet. Duẽ. reg. 335. Ampliatur in 25. caſib. & limitatur in 45. à Pot. li. j. ſuarũ coc. reg. 41. fallit in multis caſ. quos not. Dec. in l. fi. ff. ſi cer pet. fallit in 14. caſib. ſec. Mar. in rub. de fid. n 8. & in ſing. 220. & Rom. ſin. 641. Dõ aFi.

112 Fideiuſſor non poteſt agere contra principalem debitorem, vt eũ liberet antequã ſoluat, l. ſi pro ea, C. mand. l. Lucius Titius, ff. eo. cap. fi. de fideiuſſoribus. Fallit in 4. caſib. ſecundum Socin. reg. 148. fallit in 8. caſib. quos ponit Matth. de Affict. in conſtit. Neapol. lib. iij. rub. 12. num. 11. fallit in 13. caſib. ſecundum Hippol. in rubrica de fideiuſſ. nu. 236. Fallit in 5. caſib. ſecundum Cora. in l. frater à fratre, §. quæſitum. nu. 38. de cond. indeb. fallit in multis caſib. quos not. Alex. in l. facere poſſe, ff. ſoluto matrimonio. fallit in 4. caſibus, vt per Socyn. reg. 216. Idem.

113 Fideiuſſor ſoluens pro reo, habet contra eum mandati actionem, §. ſi quid autẽ. Inſt. de fideiuſſ. l. ſi fideiuſſor. C. manda. Ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 9. à Pet. Duẽ. reg. 337. Fallit in 2. caſib. quos not. Ant. de Trem. in addi. ad practi. Vbert. de Bonacur, in titu. quibus mod. ſue nomi. num. 30. Idem.

114 Fideiuſſor nõ tenetur ex dolo principalis, & ideò cõtra eum nõ iuratur in litem. fallit in 2. caſib. quos not. Plot. in repet. l. ſi quando. C. vnde vi. nu. 769. Idem.

115 Fideiuſſio ſtare nõ poteſt ſine precedenti obligatione ciuili, vel naturali. fallit in 2. caſib. quos not. Soc. in l. j. §. ſi quis ita, ff. de verb. obligatio. num. 24. Idem.

116 Fideiuſſio ita demũ valet ſi in inſtrumento fideiuſſionis fiat mẽtio obligationis principalis cõtractæ. not. gl. in l. ſecũdũ, ff. de verb. obl. l. ſtipulatus ſũ à reo. §. adhibere, ff. de fideiuſſ. fallit in 2. caſib. quos not. Bart. Rom. in rep. d. l. ſecundum. nu. 66. Idem.

117 Fideiuſſores nõ ſunt liberati, ſi debitori tempus ſoluẽdi fuerit à creditore prorogatũ, gl. fi. in l. ſi cum Hermes, & ibi Bal. & Salyc. C. locat. & eſt magis communis opi. fallit in 4. caſib. quos not. Pot. lib. iij. ſuarum conclu reg. 14. Idem.

Ille qui renũtiat priuilegio fori, dicitur fideiuſſor idoneus, l. j. ff. ſi quis in ius. vbi Curt. iun. ampliat & limitat. nu. 3. Idem.

118 Excuſſio principalis nõ requiritur, quãdo creditor agit cõtra nomẽ ſibi obligatũ. Bar. in l. grege §. cũ pignus. n 4. ff de pig. Alex. cõſ. 17. lib. j. cõſ. 15. col. fi. lib. vi. vbi declarat auth. ſed hodie. C. de act. & oblig. quibus adde quæ ponit Cepol caut. 81. Vezinus.

119 Licet dicant aliqui ſententiam requiri declaratoriã, quòd principalis non ſit ſoluendo, prout & declaratio ſuper excuſſione requiritur, antequam contra fideiuſſores procedatur ſecundum communem: id tamen non procedit, ſi oppoſitum ſit principalem non eſſe ſoluendo, & de hoc conſtaret notoriè, ac iudex adulteriora cum cauſæ cognitione procedat, tunc enim quaſi ex tacita pronuntiatione, vel declaratione cẽſetur iudicare bona principalia non eſſe ſoluendo, ſecundum communem per Burſat. conſ. 48. n. 11. lib. 1. Bonacoſſ.

Excuſſio requiritur etiam in dote antequam deueniatur ad extraneos poſſeſſores, ſecundum communem opinio. per Bal. nouel. de dot. part. 8. q. pen. Rol. conſ. 9. nu. 5. & 6. lib. j. in qua excuſſione, vt ſit legitima, citari debent tertij poſſeſſores, ſi ſint certi: ſi verò incerti per generala proclama, ſi quis vult cõtra-

dicere

dicere excuſſioni, teſte eodē Rol. *d. conſ. n. 8. & ſeq.* Itē fieri debet pronūtiatio iudicis, quòd ipſa excuſſio legitimè facta fuerit. Rol. *d. conſ. 9. n. 11.* poteſt tamen ea pronūtiatio fieri in diffinitiua, & ſufficit, ſecundum Cor. *conſ. 46. col pen. lib. 2.* Rol. *d. conſ num. 38.* Bellac.

120 Excuſſio nō requiritur in Saluiano interdicto, nec in remedio *l. fi. C. de acq. poſſ.* Rol. *d. conſ. n. 17. & ſeq.* item nec debitore abſente, *auth. præſente. C. de fideiuſſ.* Rol. vbi ſ. *nu. 22. Dec. in l. fin. col. pen. ff. ſi certum pet.* vbi dicit excuſſionem poſſe fieri etiam inchoatu iam & pendente iudicio. Idem.

121 Excuſſionis forma facilis eſt, quòd mittatur nuntius per iudicē qui diligenter inquirat bona debitoris, & referat: item quòd agens dicat tot eſſe in bonis & nō plus, & ſi poſſeſſores velint dicere quòd debitor plura bona habeat, iudex ſtatuet eis terminum ad probandum de aliis bonis: quo elapſo, ſi nō probauerint, dicetur facta excuſſio, ſecundum *in §. item. ſi quis in fraudem. nu. 86 Inſtit. de act.* Rol. *d. conſ. nu. 30. 35.* Idem.

122 Excuſſionis beneficiū uſurpat emēs ſciēter rē alteri hypothecata. *Aym. conſ. 77. n. 18.* Rol. *cōſ. 9. n. 23. & ſeq. lib. 1.* Quę excuſſio nō ſufficit vt præcedat, quādo agitur cōtra tertios poſſeſſores: ſed requiritur etia pronūciatio iudicis, quod ea legitimè facta fuerit: ſecundū cōmunem per Roland. *d. conſ. 9. num. 11.*

Et quæ, licet regulare præcedere debeat quando agitur hypothecaria contra tertios: illa tamen fieri poteſt pēdente iudicio intentato contra tertios poſſeſſores, teſte Pariſ. *conſ. 80. num. 40. lib. 1.* & not. *Alex conſ 73. lib. vj.* Idem.

123 Quid quādo mortuus eſt principalis debitor? & dic, quòd prius facienda eſt cōtra hæredes, *auth hoc ſi debitor. C. de pig.* & quādo nō eſt hæres, cōtra hęreditatē iacentē dato illi curatore, vt per *Pariſ.* qui huius rei pract. docet, *conſ. 50. per totum lib. 1.* vbi cōcludit eo caſu nedū de bonis hæreditariis: ſed etiā hęredū excuſſionē fieri debere, ex quo conſil. alia etiā prac. deſumitur à cōmuni doct. ſchola recepta. quòd agēs hypothecaria cōtra tertiū poſſeſſorē nō facta diſcuſſione: poteſt ſe offerre probaturū bona alia debitoris nō extare, & conſequēter opponētis nō intereſſe de exceptione prædicta. pro quo vide quę ponit *Alex. conſ. 17. col. 2. circa fi. lib. 2.* vbi quando notoriū eſt principalē nō eſſe ſoluēdo, perinde eſt, ac ſi contra eū facta eſſet excuſſio, & repertus eſſet nō ſoluēdo. Pariſ. *d. cōſ. 50. col. 4. in fi.* & quando allegatur principalē non eſſe ſoluendo; vel quando opponitur de excuſſione non facta, & ſuper hac replicatur, iudexque procedit ad vlteriora ex litis conteſt. tunc tacitè intelligitur pronuntiatum ſuper excuſſione, *cap. ex parte. de appel.* & iſta tacita pronūciatio ſufficit, quādo pendente iudicio probatur debitorē nihil habere. Pariſ. *vbi ſupra.* & vide Alexand. *conſ. 4. col. 5. conſ. 137. lib. 2. conſil. 108. lib. v.* Idem.

124 Excuſſione facta cōtra principalē debitorē, & eo reperto nō ſoluendo; ſi creditor velit agere hypothecaria cōtra tertiū poſſeſſorē; & interim ſuperuenerint bona debitori principali poterit tertius poſſeſſor cōtra quē agitur hypoth. excipere quod denuo fiat excuſſio, ſi talia bona ſuperuenerint ante litē cōteſt. cōtra tertiū in ea inſtantia: ſecus ſi ſuperuenerint poſt lit. conteſt. Imo etiā quādo dicta bona ſuperuenerūt lite iā cōteſtata cōtra tertiū poſſeſſorē, adhuc iſte tertius poſſeſſor exceptionē excuſſionis opponere poterit, teſte Alex. *conſ. 100. col. fi. in princ. lib. v.* vbi doct. *in apoſtil.* pulchre diſtinguūt inter fideiuſſorē ex proprio cōtractu obligatū, & tertiū poſſeſſorē. vide latius ibi, & per Dec. *in l. fi. col. vlt. ff. ſi cert. pet.* Idem.

125 Excuſſionis exceptio opponitur, licet ſit ei renunciatū, ſecūdū cōem per Burſ. *conſ. 113. n. 21. lib. 1.* quòd eadē expen. excipientis opponitur, licet ordinis beneficiū ceſſaret. quā cōe declarat, vt latius per eum & Rom. *conſ 14 211.* Bonac.

126 Excuſſionis exceptio ante litē conteſta. vtī dilatoria proponitur, ſecundū cōmun per Burſ. *conſ. 48. n. 14 lib. 1.* Bonacoſſ.

127 Excuſſio requiritur contra maritū vergente ad inopiā, antequam agatur contra tertios, ſecundum magis communem per Burſat. *conſ. 56. in princ. lib. 1.* Idem.

128 Excuſſio bonorū quādo fieri debeat, neceſſe eſt citari fideiuſſores vel bonorū poſſeſſores, *per regulā. l. nā ita diuus. de adopt.* & hāc cōmunem opinione. Doct. eſſe dicit Angel. *in §. item ſi quis in fraudē. v. quæro quādo fit excuſſio. n. 8. Inſtit. de act.* Kirchouius.

129 Excuſſio non admittitur vbi conſtat debitorem nō eſſe ſoluendo. Doct. *in l. fi.* Bart. poſt *gl. nu. 1.* Rapha. fulgoſ. *n. 3.* Pau. de Caſt. *num. 5.* Alex. de Imo. *num. 2. Iaſ. num. 10.* Dec. *num. 11. & 14 ff. ſi cer. pet.* quorum doctrina communiter approbata eſt. Ang. *nu. 1. Iaſ. n. 70. & 75 in d. §. item ſi quis in fraudem.* Hippo. *in d. rub. ff. de fideiuſſ. nu. 10.* Ant. Capyc. *in deciſ. ſacri cōſi. Neap. deciſ. 54. n. 3.* Rol. à Valle, *in d. conſ. 79. n. 26.* Myſing. *in d. obſerua. 15. centu. 2. in princ.* Hartm. Hart. *in pract. obſerua. lib. 2. c. 1. de fideiuſſ. ver. item fallit quando principalis.* Kirchou.

130. Excuſſio ceſſat vbi debitor abeſt, vel hęredē nō habet, ſi tamen fiſcus ſit illius loco; contra eum fiet excuſſio, ſecundum cōmunem per Burſ. *conſ. 48. nu. 12. lib. 1.* Bonacoſſ.

131 Excuſſionis non factæ exceptio debet opponi ante litem conteſtatam, quoniam eſt dilatoria. Eſt vera omnium concl. ſecundum Alex *conſ. 78. in cauſa & lite. circa fi. vol. 1. & in conſi. 34. conſultus. volu. 4* M. Chærian.

132 Excuſſio nō eſt neceſſaria, vbicūq; quis creditor vult iura ſuū exercere contra nouū debitoris, ei obligatum. Eſt cōmunis opi. ſecundum Alex. *conſ. 17. requiſitus ver. denique.* Idem.

133 Excuſſionē bonorū, cū ſit de apicib. iuris, nō requiri, tradūt Doct. quādo proceditur ſūmarie ſine ſtrepitu & figura iudicij. Alex de Imol. *in cōſ. 114. n. 9. in 6. vol.* S ey. ſen. *in cōſ. 24 n. 48. in 1. vol.* And. *Barb. in cōſ. 12. n. 11. in 4. vol.* Angel. Aret. *in d. §. ite ſi quis in fraudē. n. 10. v. quæro ſtatuto.* & Iaſ. *n. 78.* Hippol. de Marſ. *in Rub ff de fideiuſſ n. 13.* & hāc approbarū Doct. contrā dicit inquit Rol. à Valle, *in conſ. 79. n. 25. in 1. To. conſ.* Hanc quoque refert Myſing. *in ſuis obſ imper. Cameræ, in 2. centu. obſ. 15. ibi, vel cauſa eſſet decidenda ex bono & æquo.* Kirchouius.

134 Excuſſio debet fieri contra principalem, antequam perueniatur contra fideiuſſorem, vel tertium poſſeſſorem *auth. præſente. C. de fideiuſſ. & auth. hoc ſi debitor. C. de pigno.* Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 174.* vbi dicit, non eſſe agen. contra extraneos poſſeſſores, niſi excuſſo principali & fideiuſſore. Alex. *in 2. vol. conſ. 137. ibi, tertio etiam oſtenditur. & in 3. vol. conſ. 84 in vlt. col. & in 5. vol. conſ. 110.* Bellacomb.

135. Et quando ſunt plures debitores in ſolidū, oportet omnes excutere, antequam ad poſſ. bonorum debitoris perueniatur. ita Iaſ. pulchre *in §. item ſi quis in fraudem. in 20. col. Inſti. de act.* poſt Ang. Aret. ibi referentē ita tenere Iac. *Butr.* & Ang. *in d. auth. hoc ſi debitor.* vbi Angel. dicit, ita de facto ſe conſuluiſſe. *per §. ſed neque. in auth. de fideiuſſorib*

Et pro hac deciſione ipſe Iaſ. alleg. tex. in terminis, cuius ſecundū cū nu meminerunt ſāti patres *in l. 2. C. quo quiſque ord. conuen. lib. 11.* quem tex. dicit ibi Bart. ſe ita in quæſtione de facto allegaſſe. & idem etiam tenet *Bald. in auth. ſed hodie. C. de actio. & obl.* Cur. *in 3. vol. conſ. 55. in 9. col. verſic. ex alio & tertio.*

Et antequam perueniatur ad perſonam fideiuſſoris, debet deueniri ad diſtractionē bonorū debitoris. Ludo. Rō. *cōſ. 241.*

Limita 1. regulā prædictā, quod excuſſio ſit fienda, nō procedere quādo notoriu eſt debitorem principalē nō eſſe ſoluēdo: tūc enim nō requiritur excuſſio. gl. Bart. & doct *in l. ſi ego. ff ſi cert. pet.* max. *Alex.* & Iaſ. *in 8. col* Addu *Bald. in 3 part. cōſ 25. & cōſ. 170. & in 1. part. cōſ. 55.* Per. de *Anch. cōſ. 294.* Panor. *in 2. par. conſ. 29. & conſ. 2.* Aret. *conſ. 29. in 4. col. & conſ. 126.* Fel. *in c. ſū olim in 7. col. de re iud. & in 6. cū Bertoldus in 10. col. eo. t.* Iaſ. *in §. Ite ſi quis in fraude in 17. col in prin. Inſti. de actio.* Alex. *in 1. vol. conſil. 17. in 2. col.* Cor. *in 2. vol. conſ. 46 & in 4. vol. conſil. 151. inſi.* Alex. *in l. non ſolū. §. morte. in 14. col. de oper. no. nunc.* Cæpol. *can. 137.* Bald. *in l. 1. C. de reuo. his quæ in frau. creditor.*

Sublimita niſi debitor eſſet non ſoluen. propter bona alienata in fraudem creditor. quia tunc prius eſſet agen. reuocatoria. ita Alex. poſt Lud. Rom. *in d. l. ſi ego.*

Adde quod ſuper tali notorio debet pronūciari. Ita Fel *in c. audientia. ext. de accuſ.* al. Imol. *in l. decem in 4. col. ff. de verb. obl.* & dicit ita etiā ſentire Abb. *in cap. porrò. in 1. not a. ext. de diuor.* Addo nu. Lud. Rom. *in conſ. 211.* vbi plura ſubtiliter adduc. & idē vult ipſe Ludo. *in cōſ. 241.* & idē videtur velle Iaſ. *in l. ſtipulatio. §. habet in 4. col. ff. de oper. no. nū.* Phil. *in c. cōſuluit. de appel.*

Vide etiam Ludo. Rom. *conſ. 163. verſi. Cæterum, &c.*

Addo etia quod tale notoriū debet probari, vt vult in terminis Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 41.* & Fel. *in c. cū ordinem in 20. col. de reſcript.* vbi in ſimili al. d. conſilium, licet alio num.

Limita 2. quādo actor dicit, quod nulla ſūt bona, & ita vult probare: nā tūc ceſſat excuſſio. Ita Alex. *in l. ſi tibi decē multa. §. fi. ff. de pac. & in l. non ſolū. §. morte. in 15. col. ff. de oper. no nun.* Addit Ang. Aret. *inter conſ. Alex. in 2 vol. conſ. 138. al. gl. 3.* Ang. *in l nuſi. ff. de pact.* & ita vult etiā Alex. *in l. exitus. ff. de acq. poſſ.* Angel *in d. § item ſi quis in fraudem. in 6. col. Inſtit. de actionib.*

Nam pendente iudicio ſuper hypothecaria, potuit fieri excuſſio

muſſio, vt vult Bald. in 1. part. conſil. 55. & in l. cum teſtator. C. de inoff. teſtam. & in 3. part. conſil. 366. & Lud. Roma. in conſil. 388. ſ. in d. § item ſi quis in 10. col.

Iſtud tamen vltimum ſtmitat Barb. in 1. vol. conſ. 28. in 6. & 7. col. niſi fuerit oppoſita exceptio excuſſionis ante litem conteſt. quia tunc reddit iudicium nullum, nec poteſt pendente iudicium ſuper hypo. fieri talis excuſſio.

Si autē non eſſet oppoſitū de excuſſione, valeret iudicium, ut §. dicta. & ita inſerunt aliqui moderni, in l. ſi probatum C. de communi diuid. & vult latè Alex. in 4. vol. conſi. 32. Pet. de Anc. conſi. 294. Are. conſi. 29. Barb. in 2 vol. conſi. 43. in 9. col. Felyn. in cap. excep. in 12. col. de excep. Iaſ. vbi ſup. Idem.

136 Intellige tamen iſtud procedere, ſecundum Bald. in d. l. ſi probatum. ſi poſt litem conteſtatam probo de inopia debitoris principalis, vel facto fieri excuſſionem bonorum ſuorum: alioquin obtinere non potero, quia non eſt aperta via agendi contra fideiu. vel contra poſ. d. §. ſed neque. & d. auth. hoc ſi deb. fac. quod vult notabiliter Inn. in ca. ex parte abbatiſſa. de priuil. vbi dicit, quòd cauſa libelli eſt ſemper proban. quando eſt talis ſine qua libellus non fuiſſet receptus, quod eſt not. ſecundum Bal. vbi ſup. & ita vult Barb. in d. conſ. 28. in 7. col. & Iaſ. vbi ſup.

Limita 3. niſi principalis debitor eſſet tyrānus, & ſic difficilis executionis. iuxta l. ij. cū gl. ff. qui ſatiſd. cog. quia tūc nō facta excuſſione poterit fideiuſſor cōueniri. Ita Bar. in d. l. ſi ego. per gl. ibi & in l. decē. ff. de verb. obl. benefac. l. ſi quis ſtip. Stichum. §. fi. & l. ſi ita ſtip. fuero te ſiſti. §. poſſum cū gloſ. ff. de verb. obl. cū alijs all. per Alex. in d. l. ſi ego. addo Bal. in 1. part. cōſ. 55. & Fel. in ca. eccleſia ſācta Maria. in 32. col. de conſti. ibi, quartò adduco Iaſonem in d. §. item ſi quis. in 17. col. ibi. & per hāc limit. & Ang. ibi in 5. col.

Limita 4. niſi debitor principalis ſit litioſus, & cōſuetus nō ſoluere ſine litigio. Ita Alex. in d. l. ſi ego. per ſup. dicta al. etiam Immo. in d. l. decē. & not. per gl. in l. ij. in verſi. ſuſpectus ff. ſol. mat. addo Iaſ. in l. fideiuſſor. in fi. prin. ff. qui ſatiſd. cog. al. Lud. Ro. in l. fi. ff. ſi certum pet. Ang. in d. §. item ſi quis in fraudem. in 5. col.

Limita 5 etiā ſi quis pro fiſco fideiubeat: quia cōueniri poteſt nulla facta excuſſione: quia cū fiſcus ſēper dicatur eſſe ſoluendo. l. ij. de fund. dota. ſi neceſſaria eſſet excuſſio cōtra fiſcū, nunquam poſſet conueniri fideiuſſor. quod nō videtur eſſe de mēte contrahentiū. ita dicit ſing. Bald. in l. j. C. de conue. fi. deb. pro quo bene fac. in d. l. ſi ego. in verb. alioquin. ſecundū Alex. ibi, vide Lud. ſing. 641. vbi tenet contrarium. & Crem. ſing. 44.

Vide etiam eundem Ludo. conſil. 93. vbi tenet excuſſionem contra fiſcum fore neceſſariam.

Limita 6. vt per Bald. ſing. in c. ex reſcripto extra de iur. iur. vbi per illū tex. voluit, q ſi fideiu. iuraſſet ſe facere & curare quòd principalis ſoluet, aliàs promiſit indēnitatē, ſeu id quòd à principali cōſequi, nō poſſet: talis fideiu. nō poterit opponere de excuſſione nō facta. & ita refert & ſeq. Ale. in 4. vol. cōſ. 32. in vlt. col.

Imò plus ſentit ibi Bald. quod in quocunque fideiuſſore iurante ſit verū dicere, quòd nulla præcedente excuſſione poſſit inuitus conueniri per illum text. quod eſt mirabile verbum.

De quo tamen vide Alex. in d. l. ſi ego. in 4. col. qui hoc dictum non putat verū, per nota. per Bart. in l ſi quis pro eo. in 8. membro. ff. de fideiuſ. & per alia de quibus ibi per eum.

Et contra illud dictum Bald. & ſic contra limitationem §. dictam, tenet Fel. in d. cap. ex reſcripto. in fi. com. & Barb. in 2. vol. conſi. 43. in 8. col. cum ſeq.

Fallit 7. quū in inſtrumēto adeſt conſtitutū: quia tunc non requiritur excuſſio. ſecundū Ang. & Alex. notabiliter in l. exitus. ff. de acq. poſſ. per l. fi. C. de acq. poſſ. & ita vult Iac. Butr. in d. authen. hoc ſi debitor. Bald. in l. j. C. de reuo. his quæ in fraud. cred. Ang. in l. ij. §. in hac ff. vi bo. rap. addo Lud. Rom. cōſ. 392. Alex. in 5. vol. conſi. 70. & Dec. cōſi. 27. in fi. Iaſon. in d. §. item ſi quis. in 18. col. ibi, 3 limita. Hipp. ſing. 158. Cæpo. caut. 31. Ang. in d. §. item ſi quis in fraudem. in fi. 5 & in prin. 6. col. Guido Papæ. conſi. 109.

Iſtud tamen intellige procedere, quando ageretur poſſeſſorio, & remedio l. fi. C. de acq. poſſ. ſecus ſi agatur hypothecaria: quia tunc requiritur excuſſio. Ita Alex. in d. l. exitus. ff. de acq. poſſ. & in d. l. fi. C. eo. tit. & in 2. vol. conſi. 137. & in 5. vol. conſi. 73. Bald. in d. l. j. C. de reuo. his quæ in fraud. cre.

Et aduerte quia Barb. in 1. vol. cōſi. 28. dicit, quòd etiam in caſu d. l. fi. C. de acq. poſ. non poteſt agi niſi præcedente excuſſione: & ſubtiliter loquitur.

Aduerte etiam, quia Ludo. Rom in conſil. 189. in fi. intelligit verum, niſi precarium ſit finitum morte conſtituentis, vt ibi per eum. quē refert Iaſ. vbi ſ. & ita etiam vult Corn. in conſ. 190. vbi dicit quòd l. fi. C. de acq. poſſ. non habet locum vbi poſſidens nomine alieno amittit poſſeſſione per mortem.

Fallit 8. ſi ſit renunciatum excuſſioni fiendæ. ita not. Are. in conſi. 33. col. 3. addo Lud. Rom. conſi. 392. Panor. in 2. part. conſil. 72. & Curt. conſi. 6. Corn. conſi. 109.

Fallit 9. ſi in renūciatione dicatur & omni alij legū & iuris auxilio. ita Ale. in 4. vol. cōſ. 32. addo Pan. in d. cōſ. 72. & Iaſ. in l. fi. col. 2. ff. ſi cer. pe. Dec. cōſ. 27. circa 3. col. & circa fi. Cor. in d. cōſ. 109.

In contrariū tamē facere vidētur, quæ ſubtiliter ponit Lud. Rom. in conſ. 472. vbi omninò vide. ſed reſpondet Cor. vbi ſ.

Fallit 10. quādo eſſet debitor in ſpecie. vt ſi quis deberet librū in ſpē, & illū alienaret, quia poſſet agi nulla facta excuſſione. ita Iaſ. in §. itē ſi quis in fraud. col. 18. ibi, ſecūdò principaliter. Inſt. de actio. all. Bal. ſing. in rubr. C. de reuo. his quæ in frau. cred. & ſubiūgit: & credo q iſtud dictū alibi ſcrip. in iure nō inuenietis.

Fallit 11. in curia mercatorū in qua debet procedi & iudicari. de bona æquitate. ita Iaſ. in d. §. item ſi quis. col. 18. ibi 4. limita. al. multa quæ omitto. & idē vult in l. ſing. col 19. ff. ſi cer. pe. Curt. in cōſ. 6. Vide tamen Deci. in c. ex parte. el 2. col. 2. de offic. deleg.

Et idem videtur dicendū. quādo proceditur ſummariè ſola facti veritate inſpecta. Deci. in d. conſ. 27. circa fi. Barb. in 4. vol. conſ. 12. col 5. in fi. & ſeq Ang. in d §. item ſi quis. col. 8. & idem in campſoribus. Ang. in d. § item ſi quis. col. 8.

Fallit 12. de iure canonico, ſecundum quod non ſunt curādi apices iuris. ita dicit Iaſ. in d. §. item ſi quis. col. 19. ibi & ex iſta ratione. ſubiungit tamen, quod non audet firmare.

Fallit 13. quando quis interceſſit animo nouandi, quia tunc non habet beneficium excuſſionis. ita in terminis tenet Cur. in d. conſ. 6. & Alex. in 4 vol conſ. 32. vbi dicit non requiri excuſſionem, quando eodem tēpore ſunt principaliter obligati.

Fallit 14. quādo mulier agit hypothecaria pro dote, quia tūc non requiritur excuſſio. ita mirabiliter tenet Bal. nouel. in tract. de dot. in 8. parte. in 37. ſpeciali.

Contrarium tenet Alex. in l. ſi conſtante. col. 12. ſol. matr. latè Campeg. in 3. part. q. 46.

Fallit 15. quando poſſeſſores in quos eſt facta alienatio, negarēt illa bona fuiſſe debitoris, quia ſi cōuincatur de mē. laclo. perdūt beneficiū excuſſionis. ita not. vult Iaſ. in d. §. itē ſi quis. col. 19. al. multa not. Credit tamen Iaſ. quod talit negās recuperaret beneficiū excuſſionis amiſſū, ſi illū pœnituit negationis ſuæ ante lit. cont. Vel etiā poſt litē conteſt. antequam tamē probatum eſſet per aduerſarium: vt ibi per eum, quē vide.

Fallit 16. quādo alienatio eſſet facta in vnum cōdebitorem, ſiue correum debendi, quia tunc poſſet contra eum agi, nulla penitus excuſſione facta. ita Iaſ. in d. §. item ſi quis. col. 19. ibi, ſeptimò ego limito. al. gl. valde no. & perpetuo notatu dignā in l. mulier. in gl. 1. ff. qui pot. in pig. hab. quam Bart. ibi multū commendat. & idem tenet Bart. in l. creditor §. fi. ff. de diſtract. pign. & Bald. in auth. ſed hodie. C. de act. & obl.

17 Non requiritur excuſſio, quādo agitur contra nomē debitoris obligatum. Alex. in 1. vol conſ. 17. col. 2. vide tamē Ang. in. §. item Seruiana. col. 6. Inſt. de actio.

18 Non requiritur excuſſio, quando debitor principalis eſt abſens. Alex. in 5. vol. conſ. 100. col. 3 ibi. Nam quando eſſent abſents, & ibi ponit quando dicatur abſens. Idem.

137 Item non requiritur excuſſio ſi lite pēdente ſuper re hypothecata debitor alienauit talem rem: quia poteſt contra emptorem agi. Ang. in d. §. item ſi quis. in 6. col. Vezinus.

138 In practica aduerte, quia non ſufficit apparere in act. excuſſionem fuiſſe factam, ſed eſt neceſſe quòd iudex pronūciet excuſſionem fuiſſe legitimè factam. ita dicit Bart. in l. ſtip. §. habet. ff. de oper. no. nun. no. in l. decem. ff. de verb. obl. & in l. fi. ff. ſi cert. pet. per Bal. in l. 2. C. quando fiſ. vel priua. & in l. exitus. ff. de acq. poſſ. addo Signo. conſ. 57. Lud. Ro. conſ. 93. in fi. & conſ. 211. Barb. in 1. vol. conſ. 28. in 7. col. Iaſonem in d. §. habet. & in l. ſed & ſi poſſeſſori. in §. ſi cum de hæred. in 2. col ff de iur. iur & in d. §. item ſi quis. in 21. col. ibi. Tangit etiam ſucceſſiuè. Alex. in d. l. exitus. Ang. in d. §. item ſi quis. in 6 col. & ſeq.

Contrarium videtur tenere Corn. conſ. 109. & in 2. vol. cōſ. 46. Bald. in l. tutores ff. de confir. tuto. Alex. in l. ita ſtipulatus. in 3. col. de verb. obl.

Sed quid ſi fiat pronūtiatio nō requiſita, an valeat? dic quod ſic per no. in clem. 1. de appel. & ita in terminis vult Alexand. in 5. vol. conſ. 58. Idem.

139 An autē in excuſſione fienda debeat pars citari, videlicet tertius poſſeſſor. vide Angel. Aret. in d. §. item ſi quis. in 6. col. ibi, quæro quando fit excuſſio & ibi Iaſonem in 21. col. in quibus

bus locis p ar multa quæ allegant,tenent quòd ſic,quando poſſeſſores ſun t certi.ſi autem ſunt incerti,ſuſſi.generale proclama & ita vult Alex.*in 2.vol.conſi.86.& conſi.156.& in conſi.208. in fi.& in d.2.vol.conſi.5.& in 5.vol.conſi.106.& ſeq.*

Addo Card.*conſi.74.& conſi.128.*Lud. *Ro.conſi.53.in fi.*Fel. *in cap.2.in 5.col.de conſti. & in cap. exhibua. in 1.col.de iud. & in c. cum olim.in 8.col.de re iud.& in c.quamuis.in vlt.col.eo.tit.* faciũt quæ vult Alex.*in 2.vol.conſ.5.in 1.col.*Card.*conſi.74.*

Et dicit Alex.*in d.conſil.208.circ.fi.*quòd non admittitur, dicens quòd ignorabat tertios poſſeſſores.

Aduerte tamen, quia Alex *in 5.vol.conſi,58.* tenet quòd ſi [illegible]ciat generalis citatio per proclam. imo Cor.*in 2.vol.conſi. 46. circ.fi.*videtur tenere ꝙ nõ requiratur aliqua citatio.Sed quòd requiratur,tenet Alex.*in l de vnoquoque.in fi.prin.de re iud.*

Aduerte etiã quia in tali citatione ſi nuntius referat citaſſe prout habuit in mandatis,talis citatio dicitur ambigua,ſecundũ Alex.*in terminis in 2.vol conſi.*137.al.Batt.*in l.4.§.prætor.ff. de dam.inf.*& Ant.de But.*in cap.cauſam.ext.de dolo & contu.*& idem vult ipſe Alex.*in 5.vol.conſil.2.* Idem.

140 Forma autẽ excuſſionis ſiẽ deponitur per Bart. & doct. *in d.auth hoc ſi debitor.*& per Ang. Are.*d.§.ıtẽ ſi quis in frau in 5. col.*& per gl.Bar.Ang.& Alex.*in l.a diuo Pio.§.in vẽditione.ff.de re iud.*per Signo.*conſ.57.*& per *Iaſ.in d.§. item ſi quis.in 21. col,*

Et poteſt fieri multis modis.inter cæteros,quod iudex mittat vnum nuntium publicum,vel duos ad diligenter quærendum & inueſtigandum,an bona debitoris ſufficiant : quorum nuntiorum relationibus fides præſtabitur *iuxt. l.magis puto. §. ne tamen.ff.de rebus eo.*& ita volunt doct *in locis præal.*

Et qui voluerit poſtea dicere alia extare bona,habebit probare. Alex.*in 4.vol.conſi.34.ibi,3.ad idem.*

Alio modo fieri poteſt , quod ſtatuatur terminus per iudicem ad bona notificanda:quo elapſo,ſi nihil vltra fuerit notificatum,dicentur bona excuſſa.ita habetur per gl.Bar.& doct. *in d.§.in venditione.*& per Iaſonem,*vbi ſupra.*

Et ſubdit *Iaſon* quòd quàm plures alias formas excutiendi ponit *Bald.in d.auth ſed hodie.C.de actio.& obl.* inter quas illa eſt , quòd poteſt fieri per famam,et per rei euidentiã , quia venditor vadit mendicando.

Et inter alios modos notat vnũ valde ſing. quẽ ponit *Angel.in d.§ in venditione.*videlicet, quòd agens dicat tot eſſe in bonis debitoris, & nõ plus : quo caſu ſi poſſeſſor velit dicere, quod debitor plura bona habeat,ſtatuet ei iudex terminum ĩ. quẽ probabit ꝙ debitor plura bona habeat:& ſi nihil probauerit,elapſo termino ꝓcedet intẽtio actoris.quã formã approbat Imol.*in d.§.in venditione.*& ipſe *Ang.in d.auth. hoc ſi debitor.*Vide tamen *Alex.in d.§.in venditione.in 9.addit.*

Excuſſionis exceptio ante litẽ conteſtatã opponenda eſt: nõ tamẽ poteſt opponi in cauſa appellationis. *Alex.*clarè *in 4 vol.conſ.34.*Iaſ.*in l.ita demum.in 2.col.in fi.C. de procur.* Idem.

141. Nota quod nõ ſufficit generalis exceptio, ſed in ſpecie de excuſſione non facta opponendum eſt.ita pulchre *Alex.in 4.vol.conſ.32.*ſcilicet,ſi dicatur & opponatur exceptiones eſſe generales: aliàs autem parte non opponente ſi procederetur ſummarie,obſtaret except.generalis.vt ibi late per eu. & per Cor.*in 3.vol.conſil.55.in antepen.col.* Idem.

142. Quid ſi fiat excuſſio,ſed minus legitimè, eo tamẽ caſu quo non requiritur dic ꝙ valet. *Ang.Aret inter conſ.Alex. in 2.vol.conſ.138.*faciunt no.per Fel.*in [illegible] nouit in 10.col.de iud.*vbi ponit de ſeruante ordinem iudicii [illegible], licet non teneatur.

Faciunt etiã no.per Lud.Rom.*in conſ 4[illegible]* vbi dicit,ꝙ li bellus minus legitime [illegible]blatus,vbi n[illegible] at ne[illegible] [illegible]ũ vitiat iudiciũ,& quod vult *Iaſ.in l edita.in 2.col.C de edẽ & in l. ſi conuenerit.in 4.col.v.2.ff.de iuriſd.om iud.q. [illegible] .vnum in pen. & vlt.col.ff.ſi cert.pet. & in rubr.* C. *vnde liberi. in [illegible] & in l.cum verum.in 1.col.C.de fideicommiſſ.*

In contrarium tamen fac. quod vult Iaſ.*in l.1.[illegible] 10.col.ff.de eden.* vbi dicit, quod licet in sẽtẽtia non exprimatur cauſa,tamẽ ſi iudex exprimat,ſed ineptã,vitiatur ſententia, facit etiã ꝙ vult Dec.*in conſ.37.in 3.col.*vbi dicit,quod licet p[illegible] c[illegible]at l bellus generalis ſine cauſa parte nõ opponente , ta[illegible]n ſi cauſa inepta exprimatur,vitia.& idem dicit de ſent[illegible]nt[illegible] vt ſuprà.

Faciũt etiã quod vult *Batt.in l.alter.in 2.col.ff re rat. hab.* vbi dicit,quod ſi interponã.decretũ per excõmunicatũ, quod actus redditur nullus , licet decretũ non requireretur in actu.

Si nõ admittatur exceptio excuſſionis tacitæ vel expreſſæ, debet appellari,aliàs valet iudiciũ.ita Panor.*in 2.part.cõſ.* 29.

Et ſi pronuncietur non eſſe agen.cotra poſſeſſorẽ nõ facta excuſſione, poteſt à tali pronunciatione appellari. ita Bald.*in 1.parte conſ.55.* Idem.

143 Licèt exceptio excuſſionis ſit de apicib.iuris. gloſ.*in l.ſi mãcipiũ ff.de euict.*Iaſ.*in d.§.ıtẽ ſi quis in frau.in 18.col.* Lud.Ro. *cõſ.430.*attamẽ opponi poteſt corã arbitro.ita not.& ſignãter vult *Bald.in l.fi.§.ſed & ſi quis.C.com.de leg.* & ſeq. Alex. *in l.ſi conſtante.col.12.*vbi dicit hoc alibi non legiſſe. *ff.ſol.mat.* addo Fel.*in c.canonum ſtatuta.col.18.de conſtit.*

Etiam vbi proceditur ſummariè,&c. Corn.*in 3. vol.conſ.55. col.penult.* Idem.

144 Excuſſio an fieri debeat in bonis domicilij,ſi in loco iudicij debitor nihil poſſidet?vide Alex.*in 3. vol. conſ 84.circa fi.* vbi dicit quòd ſic al *Bald.in l.fi.§.ſed ſi.ff ſi cert.pet.*

*I*ntelligit tamen hoc procedere poſt Bald. vbi ſupra.quãdo exactio eſſet facilis:aliàs non cogetur creditor peregrinare.vide ibi per eum,& *Bolog.in conſ,18.circa fi.* Idem.

145 An autem non excuſſo principali poſſit agi ad nomẽ debitoris obligatum.vide Alex *in [illegible] vol. conſ. 17.* vbi dicit quod ſic.all Batt.*in l.grege.§.cum pignore ff de pign.* Idem.

146 Excuſ[illegible] facta per v[illegible] ex creditoribus prodeſt aliis.*Iaſo. in d.§.item [illegible] quis.col.20 ibi , aduer ite etiam , quod excuſſio.*poſt Ang.Ar[illegible] ibi & Iac.de Are[illegible].& Ang.*in d. auth. hoc ſi debitor.*

Quando [illegible] excuſ[illegible] contr[illegible] [illegible] d.[illegible] cutem,debet dari curator. Alex.*in 5.vol con[illegible] 10c col.3.* Vezinus.

147 Si per[illegible] [illegible]cta fuit excu[illegible] cõ[illegible] a principalẽ, & ipſo nõ reperto ſol[illegible].creditor ve[illegible] [illegible] hypothecaria contra tertiũ poſſ.& interim de nouo ſuperuenerũt bonã debitori principali, an tertius poſſeſſor po[illegible] [illegible] h[illegible] exc[illegible] [illegible] *Alex.in 5.vol. conſ.*100 *col 3.v.fortè ii dic.*.vbi concludit quod ſic,ſi talia bona ſuperuenerunt ante lit[illegible] conteſtatam.imò ſecũ [illegible] aliquos etiã quand[illegible] ſuperuenerunt poſt litẽ conteſtatã.vide ibi per Hippol.*ſing.*142 Vide Crem.*ſi[illegible]* 136. Idem.

148 [illegible]actum quod quis autoritate propria poſſit rem capere,aut a[illegible] rem & tertii in poſſeſſorẽ,vt ſine excuſſione capi poſſit?Corn.*in 3.vol.conſil.218.*tenet quod non. Idem.

149 Quid ſi debi[illegible] obligauit mihi fũdũ,& poſtea deceſſit relict. trib. heredib. quorum [illegible] ni fundos fuit adiudicatus , an poſſim agere contra illum hypothecaria nõ facta excuſſione contra alios?Crem *ſingul.* 16[illegible]. dic[illegible] quod ſic allegat gloſ. & Batt.*in l. mulier.ff.qui potio.in pign.hab.* Idem.

150 Fideiuſſor ſi ſuccedit debitori, confunditur fideiuſſoriã actio.no.*in l.debitori,C.de pa[illegible].*Fallit in duobus caſibus, quos not.Franc.Curt.*in l debitori.* Don. à Fina.

151 Fideiuſſoris pactũ non prodeſt reo.*l. fideiuſſoris. in princ. ff de pact.*Fallit in 2.caſibus, vt per Vigel. *in commento de pact. conuent.cap.5.reg.quinta.fol.159.*

152 Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ſucceſſiuẽ vſq. ad ſententiam,*l.Gracè.§.& poſt litem.ff de fideiuſſ.*Fallit vt per Fel. *in c nomine Domini,col 2, extra de teſtib.* Fallit in 2.caſibus vt per Matth.*not.*177. fallit in 2.caſib.quos not.Iaſ.*in l.ſi fideiuſſor §. in fideiuſſorem.num.7.ff qui ſatiſd.cogantur.*

153 Per ſuperuenientiam nouæ calamitatis,& inſignis inopię fideiuſſor qui [illegible]ceat approbatus p[illegible] [illegible]ſt reprobari. Fallit in 3. caſib.vt per Rimi.*in l ſi arbitro.ff qui ſatiſda cog [illegible]. & ſeq.*

154 Fideiuſſor de iudicio ſiſti lata ſententia liberatur, *d.§.& poſt litẽ* Ampliatur in 5.caſib & limitatur in 2.à Iaſ. *in d.l fideiuſſor,§ in fideiuſ.n.9.* fallit in 6.caſ vt p Soc.*in d. §.in fideiuſſorẽ.*

155 Fideiuſſor de iudicio ſiſti non tenetur certam quantitatẽ promittere loco intereſſe fallit in 3 caſibus,quos not. *Iaſ. in d.§.in fideiuſſorem nu 10 & ſeq.* Idem.

156 Fideiuſſor de iudicio ſiſti mortuo eo,pro quo promiſit liberatur.h[illegible] c[illegible] [illegible]ul[illegible] ponit *Iaſ.* cum ſuis limitationibus *in l ſi deceſſerit.ff qui ſat[illegible] c[illegible]g nu [illegible] ſeq.* Idem.

157 Fideiuſſor opponere poteſt exceptiones perẽptorias rei cohærentes,*l.emptionee,ff.de except l oẽt,& l.defenſionis,* C.eo. Fallit in 4 c[illegible].quos not. [illegible] Tremol. *in addi ad practi.* Vberti [illegible] Bona [illegible] *in tit.de exe pt.& [illegible] nu.4. [illegible] à fideiuſ[illegible]* vt per Marſ[illegible].125. Idem.

Si fideiuſſ[illegible] [illegible]bitori hæres [illegible]cit,confunditur obligatio fideiuſſ[illegible] non principalis *l. [illegible] ff.de fideiuſſ.* Fallit in 4 caſib.vt per Vi[illegible] *in com.7.anni.cap.18.reg.5 fol 55.* Item.

158 Fideiuſſ[illegible] per ſtipulat[illegible] fieri poteſt *l. ſtipulationũ; §.ſatis accept[illegible] ff de verb.oblig.l.Blãdit*,*C.de fideiuſſ.*Fallit in 4. caſ.vt per [illegible] *in d.§ ſatis acceptio.n 2.*Fallit in 8.caſib ſecũdum Crot.*in [illegible] ſciendum,n.7.ff.de verb.obl* vbi etiam io Bolog. [illegible]tat *nu. [illegible]4* *Idem.*

159 Si reperiatur in ſcriptura aliquẽ fideiuſſ[illegible]ſſe , præſumitur præcedente ſtipulatione.*l Blandiuntur. C.de fideiuſſ.* ampliatur. in vno caſu,limitatur in 2.à Iaſ. *in l.ſciendum, ff. de verb obl.* Ampliatur in 3.caſib.& limitatur in 3.à Marſa.docum.10.*in d ſciendum,nu.7 & ſequent,* Fallit in 2. caſib. vt per Alex.in d.

in d.

in d.l.ſcĕdū,n.1.vbi Io.nolog.limitat in multis caſib.n.50.Idē.

160 Quæro, An fideiuſſor de iudicio ſiſti habeat beneficium excuſſionis? Reſp. Gul. in l.ij.§.ſi quis his.ff.qui ſatiſd.cogant. videtur tenere quòd ſic, dicit enim quod fideiuſſor de iudicio ſiſti, habeat omnia beneficia fideiuſſoribus competentia, ergo & per conſequens beneficium excuſſionis. Idem tenet Bald.d.§.ſi quis. & ſequuntur ibi Pau.Caſt.Alex.& Iaſ.nu.7.Rom.6. Eandem opinionem tenet Io. Fab.§.ſed hodie.Inſtit.de ſatiſd. vbi dicit, quòd quando principalis eſt præſens & ſoluendo, tunc non poteſt agi contra fideiuſſorem de iudicio ſiſti: ſecùs ſi eſſet abſens principalis, vel aliàs non extarent bona: Eam dicit eſſe communem Roder. Suarez.l.ij.tit.de los emplazamientos.lib.ij.for.ll.in § quæritur vlteriùs.num 2.2.& 3 fol.167. M. Graſſ.

161 Quæro, An fideiuſſor de iudicio ſiſti vltra pœnā, ſi ea eſt appoſita, teneatur etiā ad intereſſe parti? Pau.de Caſt.in l.ij.§.in fideiuſſorem.ff.qui ſatiſd.cog.exiſtimat, fideiuſſore de iudicio ſiſti ad certā quantitate non teneri ad aliud intereſſe. Contrariā vero opinionem tenet gl.in l.fi.ff.ſi quis in ius voc.non ierit. Et hanc communem approbatam eſſe dicit Matth.de Afflict. deciſ.Neapol.234.in 1.& tenet Iaſ.in d.l.ij.reprobata opi.Paul. de Caſtr.ibi. Eandē opinionem tenet Alex.in addit.ad Bar.in d.l.fina. vbi dicit id adeò verum eſſe, vt procedat etiam ſi intereſſe excederet pœnā, per gl.ibi. Et ibi Pau.de Caſt.dicēs eſſe in electione actoris, an velit agere ad intereſſe vel ad pœnam.

Notiſſimi iuris eſt fideiuſſorem ante principalem conueniri regulariter non poſſe, vt eſt text.in auth præſente C.de fideiuſ.auth.hoc ita ſi debitor.C.de pig.ibi Bart.& Doct.abb.in c.peruenit.ibi Doct.de fideiuſſ. M. Graſſus.

162 Sed quæro, An in excuſſione, quæ fit contra principalem, ad hoc vt deueniatur contra fideiuſſorē, citari debeat ipſe fideiuſſor? Reſp. Bart.in l.decem.nu.4 ff.de verb.oblig. tenet quod ſic. & licet in l. vnoquoque. ff. de re iud. teneat, quod ſufficiat generalis citatio: tamen contraria opinio, quòd ſcilicet nominatim citari debeāt fideiuſſores, ex quo de illorū præiudicio agitur, approbatur. & eā tenet Bald. Ang.Paul.de Caſt.in d.l.de vnoquoque.& l.nā ita diuus.& ibi Alex.quoque in l.de vnoquoq; & Hipp.n.73. Alex.in conſi.156.n.4.vol.2.& conſil.86.n.3. Hanc opinionem communem & veriſſimam eſſe firmat expreſsè Claud.de Seyſello in d.l.decem.num.16.ff.de verb.oblig.Iaſ. l.nec quicquam.§.vbi decretum nu.36 ff.de offic.procon. M.Graſſus.

163 Quæro, Quid ſi creditor habeat pignus, an non obſtante pignore poſſit cōuenire fideiuſſorē? Reſp.gl.auth.de fideiuſſorib.§.ſi quis igitur.verſ.ſumat.colla.1. tenet quòd creditor poteſt agere contra fideiuſſorē, non obſtante quod habeat pignus. Hanc opinionem gl.ſequitur Bald.l.inter eos.§.creditor.ff.de fideiuſſ. quando incontinenti & de facili vendi poteſt, aliàs prius debet vendi, & tenet Ang.cap.peruenit.eod.& Cyn.d.auth.præſente.

Cōtrariā opinione, quod ſcilicet indiſtinctè debet vēdi pignus, & ſi nō reperiatur emptor, debet pign⁹ æſtimari, & adiudicari creditori in ſolutū, iuxta æſtimationē arbitrio iudicis faciēdā, tenet Card.d.cap.peruenit.& ibi Imo.dicit eā eſſe cōmunem & veriorē. Eandem opi.tenet Vitalis de Cābanis in tract.clauſularum.clauſula fina.n.2.in fi.Barbat.d.cap.peruenit.num.9. Idem

164 Quæro, Quid ſi fideiuſſor renunciat beneficio excuſſionis? Reſp.gl.in d.auth.de fideiuſ.§.ſi quis igitur.verb.accedat.expreſsè tenet, quod hoc caſu etiā non excuſſo principali, poſſit conueniri, cùm quilibet fauori pro ſe introducto poſſit renūciare. Eandem opinionem tenet Bald.d.auth.præſente.num.6. Corn.conſ.111.nu.8.vol.1. Hipp.in rubr.de fideiuſſor.nu.1. Spec.t.de renun.§.1.ver.viſo.de beneficio.Barba.d.c.peruenit.nu.5.& 6. de fideiuſſ. Hanc opinionem dicit eſſe communem Amedeus de Caſtel.in tract.de ſyndicatu.num.208.Stcp.aer.conſil.244.nu.2.lib.ij.primæ impreſſionis.Curt.ſen.conſil 6.nu.1.Phil.Dec.l.fi.n.20.ff.ſi cert.pet.Hiero.Grat.conſi.136.vol.4.nu.1. Idem.

165 Quæro, Quid ſi pater fideiuſſiſſet pro filio? Reſp.Bald.in l.3.§.ſed vtrum.verſi.perinde per illum text.ff.de minor.tenet, quòd pater poſſit hoc caſu conueniri, nō facta excuſſione principalis. Eandem opinionem tenet Barb.d.c.peruenit.num.7.& in l.ſtipulationum.la ſecunda.§.ſatis acceptio.col.5.verſic.item.niſi pater fideiuſſiſſet.ff.de verb.obli. Et hanc communem eſſe opi.firmat Pyrrhus Englebermæus.l.j.C.de decur.lib.x. Et tenet Stcp.Aufr.deciſ.196.in addit.Boer.deciſ.281.nu.6.& 14.Idē.

166 Quæro, Quid ſi omnia bona debitoris ſunt publicata? Reſp.Bart.in l.ſi ego.quæ eſt l.fin.in prin.ff.ſi cer.pet.tenet quod fideiuſſor poſſit conueniri, non facta excuſſione. Eandem opinionē ſequitur ibi Iacobi.n.3.verſ.tertiò fallit. Cōtrariā opinionem tenet expreſsè Cu.d.l.ſcilicet quia debet conueniri fiſcus, qui ſemper præſumitur idoneus ad ſoluendū. Eandē opi.tenet Barb.d.c.peruenit.n.7. Et eandem dicit communiter reprobari Cur.iun.d.l.fi.n.8.vbi defendit Bart.Hanc opinionem tenet quoque Dec d.l.fi.n.15.& ibi Iaſ.nu.11.& eam dicit magis verā eſſe Claud.de Seyſel.d.l.tenet.Rom.d.l.fin.num 5.vbi dicit ſe ita conſuluiſſe contra Bart.vt patet in conſil.93.num.4. Idem.

167 Quæro, Si conſtet principalem debitorem non eſſe ſoluendo, an poſſit fideiuſſor conueniri? Reſp. Bart.in l.fi.tenet quòd ſic, etiam nulla excuſſione facta in principalem.& ante eum tenuit gloſ.fi.d.l.decem.& d.l.fi.verb.ſed etſi cum Seio. & Ang.de Peruſ.poſt gl.l.niſi hoc actum.ff.de pact.& ſequitur Bald.l.j.C.de his quæ in fraud.credit. Hanc opinionem tenet Fel.ca.cum olim.num.11.de re iud.Alex.d.l.ſi ego.ibi Iaſ.num.11. Claud.de Seyſel.num.4.ff.ſi cert.pet.Iaſ.§.item ſi quis.el primo.num.68. Inſtit.de actio.Capyc.deciſ.54.nu.5.Curt.ſen.conſi.6.nu 3. Hipp.Rubr.de fideiuſ.nu.10. Heruizootus Detus l.hoc edicto.§.nunciatio.num.130.ff.de noui oper.nunc. Petr. de Rauen. in alphabeto ſuo.ver fideiuſſor.Corn.conſi.46.nu.13.lib.ij.& ibi eam communem dicit in conſil.151.nu.5.lib.iiij.& tenet Soc.in tract.reg.regu.134 limitatione 5.& Gratus in conſ.87.nu.23.vol.1. Idem.

168 Quæro, Quid ſi fideiuſſor fideiuſſit cum iuramēto? Reſp. Bald.ſibi contrarius in c.cum contingat nu.20.verſi.ex hoc ſequitur, quod fideiuſſor.extr.de iureiur.tenet quod fideiuſſor non obſtante iuramēto habeat beneficiū excuſſionis. Idem tenet Alex. ſibi contrarius d.l.ſi ff.ſi cert.pet.& ibi Iaſo.nu.2.Dec.nu.11. Eandem opinionem ſequitur Fel.cap.ex reſcripto.nu.19.de iureiur.Thom.Gram.conſi.770.nu.4.in concluſione.Alc.d.cap.cum contingat.Coua.cap.quamuis pactū.1.part.1.§.4 num.4. Cùm enim lex concedat fideiuſſori hoc beneficium excuſſionis, iuramentū quoque ſecundum naturam huius obligationis debet intelligi, ita vt licet corroboret actū, non tamen tollat beneficium illud. Eandem opinionem tenet Alex.conſi.29.nu.7.lib.vij.& ibi apoſtillat.

Contrariā opin.tenet Bald.d.c.ex reſcripto.n.2.v.niſi quia iurauerunt. Eandē tenet Anch.ibi,& Abb. Alex.conſ.29.n.38.lib.vij.& in addit.ad Bart.l.Marcellus.n.7.ff.de fideiuſſ.Gozad.cōſ.32.n.14.Hanc etiā opin.tenet Corſet.in tract.de iureiur.q.8.n.36.Soc.d.reg.234.limit.1.Io.Baptiſta in tract.de arbi.q.79.ver.5.concluſio.Steph.Auf.addit.ad deciſ.Capell.Tholoſ.139. Tiraq.l.ſi vnquā.in præfatione.n.137.& n.152.Grat.conſ.28.n.16.vol.1. Rol.l.2.§.ſi quis ita.nu 24 ff.de verb.obl. Ant. Bauer.in tract.de virtute iurā.in princ.nu.23.Hāc opin.dicit eſſe cōem Io. Hannibal l.ſi inſula.nu.162.ff.de verb.oblig.& tenet Cyn.l.ſi ex cautione.n.6.C.de non nu.pecu. Et hæc verior eſt opinio per text. d.c.ex reſcripto.vbi mulier quæ fideiuſſit, licet expreſsè non renunciauit Velleiani beneficio, tamē quia iurauit, videtur etiā illi beneficio renunciaſſe, licet aliàs requiratur expreſſa renūciatio Velleiani: iuramētū enim quādocūq.in aliquo actu interponitur, habet vim expreſſi.Bald.l.1.q.2.C.comma. Idem.

169 Quæro, An fideiuſſor non poſſidens immobilia, poſſit recuſari, tanquā non idoneus? Reſp.gl.in auth.de exhiben.reis.§.ſuſcepta.verb.perſonali.colla.5.tenet quod ſic.Idē tenet gloſ.in l.ſi quis ſtipulatus ſit Stichum.§.ſi quis ſtipulatus.ff.de verb.obl.Hanc opin.tenet Spec.t.de ſatiſdat.§.dicto.ver.ſed ſi ſcholares.Bald.cap.coram.nu.8.de off.de leg.Iaſo.poſt Bart.ibi dicit hāc eſſe communem opin.in d.l.ſciendum.in prin.nu 30.Et eam tenet Alex.conſ.160.nu.5.vol.5. M. Graſſus.

170 Clarū eſt, quod fideiuſſor ſoluens pro eo habet mandati actionem.l.ſi fideiuſſor.C.manda.ſed quæro, an ſufficiat confeſſio creditoris dicentis ſibi ſatisfactum eſſe à fideiuſſore, ad hoc, vt ipſe fideiuſſor poſſit agere contra principalē? Reſp.gl.in l.duob.reis.§.in fideiuſſore.verb.ſolutionis.ff.de duo.re. tenet quòd non. Hanc ſequitur ibi Bart.ſibi contra morem contrarius.& in l.cùm filius,in fine principij.ff.de verb.oblig.Hanc opinionem tenet quoque Roma.l.prædia.ff.de acquir.poſſeſſ. Fulgoſ.d.l.duobus Apoſtillat.ad Alex.in conſ.90.nu.3.vol.3.

Contrariā opinionē tenet expreſsè Bart.in conſ.160.incip.Titius promiſit.& ibi addito, quòd videlicet confeſſio creditoris ſufficiat fideiuſſori ad repetendum à debitore debitum. Hanc opin.tenent Sal.Alex.& Iaſ.Paul.de Caſt.& Rom.d.l.duobus reis.§.1.de iureiur.vbi dicunt Alex.& Iaſ.ita conſuluiſſe Fr.Tignoſū. Ita tenet Alex.in conſil.90.num 3 vol.3.& 123.vol.6. Cæpolla conſ.12.conſ.cauſ.Dec.l.2.§.fi.ff.ſi cert.pet. Matth.de Afflict.deciſ.94.nu.3.vbi dicit opin.Bart.in hoc communiter reprobari, quod non ſufficiat confeſſio creditoris fideiuſſori,

quia

quia in confeſſione ad liberandum, idē dicendum eſt quòd in pacto de nō petendo, vt ibi per eū. Quia aliud eſt cōfiteri per creditorē accepiſſe & habuiſſe, aliud facere pactū de non petēdo, quia illa verba, accepiſſe & habuiſſe, fauore liberationis inducunt diſpoſitionē poſt 30. dies Pau. Caſtr. *l. ſi ex plurib. ff. de ſolu.* & per conſequens, ſicut acceptilatio & ſolutio facta vni reo credendi, nocet alteri, ita & dicta confeſſio. Et ideō opi. tenet Fel. *cap. ſi cautio num. 89. de fid. inſtr.* Tiraq. *tract. de vtroque retractu. in de retractu lmagier. glo. 16. nu. 84. & tit. de retrac cōuen. gl. 6. nu. 17.* hanc opinionē veriorē & cōmuniorē affirmat Hip. *rep. rub ff. de fideiuſ. nu. 265.* & tenet Alc. *l. ſolutionis. in § ff. de verb. ſig. & in l. j. in fi. C. de tranſactionibus.* Mich. Graſſus.

171 Fideiubere nihil aliud eſt quam perdere. *l. ſi cui. §. Flaminius. ff de ſolut.* fac. quod vult Iaſ. *in l. in perſona. §. qui peruniam. ff. de pac.* vbi dicit, quod ſeruus fideiubendo non obligat dominum ignorantem etiam de peculio: quia iſtud non venit in adminiſtratione peculij, cùm non ſit adminiſtrare, ſed dilapidare, vt inquit tex. *in l ij. §. filius. ff. de pecu.* Vezinus.

172 Qui fideiuſſorem minus idoneū accipit, ſibi imputet. *l. iij. ff. de fideiuſ.* quia eum approbaſſe videtur Marſ. *in l. ſi quis. in 8. col ff de quaeſt.*

An autē diſtinguen. ſit an ſcienter an ignoranter eū acceperit? vide Bar. & doct. ibi. & Alex. *in l. de die §. ſi ſeruus ff qui ſatiſd. cog.* Vide etiā Alex. *in 5. vol. conſ. 60.* vbi dicit, quòd etiā ſi accēpit ignoranter, ſibi imputet, niſi interueniſſet dolus pręſtātis fideiuſſorē aſſirmātis illū eſſe idoneū. vt ibi per eum. Idem.

173 De delegatione debitoris nō idonei, eſt tex. *in l promittēdo. §. j. ff. de iu. do. & in c. j. extr. de alie. iud. mutā cauſa fac.* Idē.

174 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, non tenetur poſt ſententiā. *l. gracè. §. & poſt. & ibi.* Bar. & doct. *ff. de fideiuſſ.* Iaſ. *in l. cum pro quo. ff. de in ius voc.* & latius *in l. 2. §. fin. ff. qui ſatiſd. cog.* Cap. *cau. 98.* Et ſic talis fideiuſſio non durat in exec. nec in cauſa app. ſecundum Iaſ. *in d. §. fi.* Ampliat ibi Iaſ. non ſolùm lata ſententia. & etiam inſtantia perempta, dato quòd de nouo inchoaretur. *al. gl. in l. pen. C. de fideiuſſo.*

Ampliat 2. non ſolum in cauſis ciuilibus, ſed etiam in criminalibus. *al. gl. in l. ſi quis reum. ff. de cuſto. reo.* & Bald *in cap. dilectis. de appellationibus*, dicentem, quòd officiales debent capere fideiuſſionem de iud. ſiſti. & iudicatum ſoluen.

Ampliat 3. etiā ſi fideiuſſor promiſit iudici aliquē ſiſtere in iudicio, & parere mādat curię: quia adhuc lata ſentētia, fideiuſſio expirat. *al ſing.* Bal. *in add.* Spec. *in ti. de reo in j. col.* & Alex. *in d. §. fin.*

Ampliat 4. etiā ſi promiſit facere omnia quę in iudicio ſūt faciē. quia iſta verba debēt ad ius referri. alle. ſoli Bal. *in d. § fi.*

Limitat Iaſ. d. regulā primò quando fideiuſſor de iudicio ſiſti, ante fuit in mora exhibēdi: quo caſu commiſſa eſt ſtipulatio ad totale intereſſe contra reū, licet lata ſententia liberetur fideiuſſor ab obligatione principali de ſiſtendo. tamen nō liberatur ab intereſſe prius commiſſo. al. multa quæ vide.

2. Limitat quādo fideiuſſor ſimpliciter promiſit ſiſtere in iudicio: ſecus ſi promiſit ſiſtere quādocūque fuerit requiſitus, vel totiēs quotiens placuerit iudici. quia tunc lata ſententia non liberatur. al. Bar. *in l. iiij. in vlt. col. ff. de cuſto. reo.* & Lud. *in d. l. gracè. §. & poſt litem.* Quamuis ſecundum eum contrarium teneat Bal. *in l. qui crimen. in 3. quaeſt. C. qui accu. non poſ.* per duas rationes, quibus reſpondet Alex. *in d. §. fi.* Aliter etiam ſecundum eum & malè, tenet Ang *in l. quod ſi nolit. §. ſi quid ita. ff. de aedil. edic.* Fran. Crem. *ſing. 11.* Bellac.

175 Qui promiſit Titium ſiſtere in iudicio, eo mortuo liberatur, nec tenetur ſiſtere eius hæredem. docto. max. Iaſ. *in l. ſi deceſſerit. ff. qui ſatiſd. cog.*

Idem ſi Titius banniatur. Alber *in 4. part. quaeſt. 64.*

Limita in fideiuſſor. de iudicio ſiſti ſimpliciter: ſecus ſi copulatiue ſit fideiuſ. *de iud. ſiſti. & iud. ſoluen.* quia tūc per mortem rei, quamuis liberetur à iud. ſiſti, tamen tenetur ſoluere iudicatum. vt ibi latius per eum.

Sublimitat, niſi disiunctiuè ſit obligatus vel ſiſtere, vel iudicatum ſoluere: quia tunc per mortem liberatur ab vtraque. al. multa quæ vide. Idem.

176 Quid ſi promittat quis ſiſtere Titium infrà decē dies, & ſic in culpa, quia Titius diſtat per 10. dietas, & paſſus eſt ibi octo dies, ita quòd nō ſuperſūt niſi duo dies infrà quos impoſſibile eſt ſiſtere: & in illos duos dies moritur Titius, an teneatur fideiuſſ. vide gl. & doct. max. Alex. *col. 3. & 4. in d. l. ſi deceſſerit.*

Ante tamen finitum terminū pœna exigi non poteſt. Phil. *in cap. commiſſa. de elect. in 6.* Idem.

177 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, tenetur ſucceſſiue vſque ad ſententiam. *d. l. gracè. § & poſt litem gl. & doct. max.* Iaſ. *in d. l. 2. §. fi. qui ſatiſ. cog.*

Limitat Iaſ. ſecundum doct. ibi, quando actor proſequitur in lite contra principalem debitorem: ſecus ſi eſſet negligēs per duos menſes: quia talis fideiuſſor liberaretur. *l. pen. C. de fideiuſ. cum diſt.* de qua *ibi per gl.* Idem

178 Fideiuſſor de iudicio ſiſti pro vna cauſa, nō tenetur pro alia. Lud. Ro. *cōſ. 210.* fac. quod vult Iaſ. *in d. l. 2 § [illegible] in fi. qui ſat. cog.* vbi dicit, quòd ſi pro vulnere eſt pœna centum: pro homicidio eſt pœna mille: ſi quis fideiubeat pro vulnere, nō tenetur in mille: licet ex illo vulnere ſequatur mors. & idē vult *in l. j. in 3. col. ff. de in litē iur.* fac. [illegible] quod vult [illegible] Idē.

179 Fideiuſſor de iudicio ſiſti debet eſſe idoneus facultatibus, & facit [illegible] *l. fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cog.* [illegible] ad hoc vt ſit idoneus debet poſſidere immobilia, ſecundū Ang. *ibi. al gl. in aut. de exhibēre [illegible] ſuſcep. to.* alias *in § [illegible] in verb. fideiuſſione ar. Inſtit. [illegible] rep [illegible] ad fi.* Idem.

180 Nec talis fideiuſſor inuenitur [illegible]: quia tūc accipiēdus eſſet poſſeſſor mobilium, puta mercator [illegible] Ang. *in d l. fideiuſſor.* [illegible] not. per Spec. *in tit de ſatiſ. §. [illegible] ſcholaris.* De quo vide Iaſ. *in d. l fideiuſſor.* & Alex. *in 5* [illegible].

Et potentior non dicitur idoneus. Iaſ. *in l. 2 in [illegible] colu. ſolut. mat.* Idem.

181 Vbi tamen principalis eſſet diues, admitteretur fideiuſſor etiā nō idoneus facultatib. vt probatur *in l. mulier.* cum ibi not. *per gl. in ver præſtiſſe. Cod. de iu. do.* Pro qu[illegible] fac. quia vbi principalis eſt idoneus & diues, non tenetur præſtare huiuſmodi rē. vt vult Alex *in l j ff. qui ſatiſd. cog.* de quo tamē vide Alex. *in l. diuortio. §. interdum ff. ſol. mat* & ſecus eſt in actore, qui licet poſſideat, tenetur ſatiſdare. Alex. *in l. de die. §. qui mulierem in fin. ff. qui ſatiſd. cog.*

Contra fideiuſſorem de iud. ſiſti, agitur ad intereſſe, ſi pœna appoſita non fuit. *l. cum [illegible] ff ſi quis in ius voc.* Bellac.

Fideiuſſor de repręſentādo debet eſſe idoneus, niſi ſit coniūcta perſona quę pro eo[illegible] fideiubeat: quia eſt veriſimile quod citatus cōparebit, ne is qui pro eo fideiuſſit, illaqueatus remaneat. *l. 1. & ibi* doct. max. Alex & Iaſ. *ff in ius voc.* vt eant, &c. fac. quod vult Bal. *in l filius [illegible] fi. ff. de his qui ſunt ſui.* &c.

183 Fideiuſſor de repręſentādo liberatur ex vna repræſentatione. *l. fideicommiſſa. §. ſi quis decem. ff. de leg. iij.* Alex. *in l. gracè. ff. de fideiuſ.*

Limita niſi eſſēt verba quādocūque, vel totiens quotiens, &c. vt vult Alex. *in l fideiuſſor. § [illegible] ff. qui ſat. cog.* vbi all. quotas doct. & idem vult ibi Iaſ. & *in l duobus. §. 1. in 3. col. ff. de iureiur. & in l. 1. in 1. col ff. ſi quis in ius voc. non ierit.*

184 An autē quādo ſunt dicta verba totiens quotiens, liberetur fideiuſſor ex vna pręſentatione? Fel. *in c. licet dilectus. in fi. j. col. de teſt.* tenet quòd ſic. [illegible] *in l oratione [illegible] de f r.* & *in l. ſi finita. in prin. ff. de dam. infec.* Addo Lud. Ro. [illegible] 15 *in vlt. dubio.*

Contrarium tenet Alex. *in 2 vol. conſ. 45.* [illegible] *dē. & in d. l. ſi finita in prin & in l. qui bona § fi. de dam. in[illegible]* [illegible] *in d. l. duobus. §. 1. in 3. col. de iureiur.* Dec. *in ca[illegible] 2. in 2. lec. in j. col. ext. de conſtit.* Cacheran.

185 Promittens pręſentare aliquem infrà octo dies ſub pœna, nō incidit in pœnam, niſi fuerit requiſitus de præſentando. ita notabiliter Paul. de Caſtr. *in 2. vol. conſ. 168.* Fel. *in cap ſi autem. in 3. col de re[illegible] crip.* Iaſ. *in l. vniuerſa. in 2. col de preci[illegible] imper.* [illegible] *in l. ſi ex le[illegible] cauſa. col. [illegible] de ver. ob.* & Dec. *in conſ 145. in 1. col.* Aduerte tamen quia [illegible] Dec. vbi ſuprà *in [illegible] col.* videtur impugnare dictum conſ. Paul de Caſt. [illegible]

186 Quid ſi repræſentet antequam requiratur [illegible] an fideiuſſor liberetur? vide [illegible] Ro. *in c[illegible]* Vezinus.

187 Difficultas nō excuſat fideiuſſorē de repræſentando [illegible] dic. Iaſ. *in l. quod te. [illegible] 14. col [illegible] per al.* [illegible] per illum tex. *C. de fideiuſ.* Ne[illegible] quando [illegible] rauit talem difficultatem. Barb. *in 3 vol [illegible] in 7 col.* Idem.

188 Fideiubens ad certum tempus [illegible] tot[illegible] pore non tenetur. *l. ſi cum hermes C.* [illegible] *al ea. in f ff. de arb.* Albe. *in 2. part. quaeſt. 143.* [illegible] *quaeſt. 163.* Idem

189 Prorogato termino principali, non remanet [illegible] fideiuſſor obligatus. [illegible] *in c. 2. in 3 [illegible] de* [illegible] Barb [illegible] *conſ. 31. in 3. col.* de q[illegible] vide eum [illegible] *in ſpecie. conſ. 93 & [illegible] cap. de cauſis in 4. & 5 col de* [illegible] *mo, in conſ. 12. in fi.* Alex. *in l iij. in fi. prin. de dam. infect.*

Limita vt per Card. in clem. 1. ver. Nos itaque. in fi. de iureiur. ſcilicet, quando fideiuſſit in omnem caſum. Idem.

190 Fideiuſſor nõ poteſt teneri in grauiorẽ cauſã quã principalis l. græce §. illud. & ibi bar. & doct. ff. de fideiuſ. & ibi quærit bar. quid ſi reus promiſit 10. & fideiuſſor 20. an in aliquo teneatur fideiuſſor? & concludit quòd non. Fallit, vt not. Franciſc. Cremenſ. ſing. 42.

Fallit, vt per Mantua ſing. 537. Fallit in 2. caſib. vt per Soc. in tract. fallentiar. reg. 146. Don. à Fina.

Et ad primum fac. quod no. doc. max. Iaſ. in l. centum Capuæ. ff. de eo quod cert. loc. vbi vide in 3. & 4. col. & ibi limitat niſi fideiuſſor ita promiſerit. de quo etiam per eundem Iaſ. in l. 2. §. in fideiuſſorem. ibi, quid autem ſi quæ. ſuas? ff. qui ſat. cog.

Vide tamen Lud. ſing. 152. vbi dicit quod id quod accreſcit princip. obligationi, accreſcit etiam fideiuſſori. vide etiam Ang. in § ſequens. in 2. col. de actio. Vezinus.

191 Pactum vnius ex fideiuſſoribus non præiudicat creditori contra alium fideiuſſorem agenti l. ſi ſtipulatus eſſes à me. §. ſi ex duobus. & ibi bar. & doct. ff. de fideiuſ.

192 Quando fideiuſſores à principio diuidunt inter ſe obligationẽ, tunc obligatio vnius non cedit in damnum alterius. l. inter fideiuſ. cum gl. & l. inter eos. ff. de fideiuſ. Idem.

193 An factum rei principalis noceat fideiuſ. vide doct. in l. fi. ff. de pac. & quid de delicto? vide bar. & doct. in l. ſi quis inquam. §. ſi is pro quo. ff. quod quiſque iu. & Alex. in l. quotiens. C. de precs. imper. offer.

Mora principalis nocet fideiuſſori. l. mora. & ibi doct. ff. de verb. oblig. Idem.

194 Quid de confeſſione ficta an præiudicet fideiuſſori? Cor. notabiliter in 3. vol. conſ. 211. quòd non. Idem.

195 Exceptio competens principali, competit fideiuſſori etiam ſpontaneo. Lud. ſing. 321. Idem.

Quid de excep. fori, vt in fideiuſ. clerici. dic quòd non competit fideiuſ. Lud. ſing. 633.

Adde Ang. in l. ſi reus. ff. iud. ſol.

196 Quid ſi principalis faciat inhiberi ne pendente lite ſuper abſolutione à iuramento moleſtetur, an proſit principali? Hippo. ſing. 125. dicit quòd non. Idem.

197 Vt ſi dilatio data principali proſit fideiuſſori? vide Alex. in l. cũ filiꝰ. §. ſi ſtipulatus. ff. de ver. obl. Iaſ. in l. lecta. in 6. 7. & 8. col. ff. ſi cer. pe. & in l. j. in 5. & 6. col. C. de iud. & Dy. in cõſ. 11. vbi etiã ponit de ſecuritate perſonali data prin. an proſit fideiuſ. Idẽ.

198 Quid de abſolutione à iuramẽto? vide Iaſ. in l. j. C. de diuer. reſcrip. vbi dicit quòd cõceſſa vni, nõ prodeſt alteri inſolidũ obligato, quin contra eum poſſit fieri exequutio. Idem.

199 Quid de ceſſione bonorũ debitoris, an proſit fideiuſſori? vide Iaſonẽ in §. fi. in 4. col. Inſtit. de actio. vbi dicit ꝙ non.

Quid in acceptilatione? Ang. in l. ſi heres pec. ff. ad Treb.

Quid in pacto de nõ petẽdo? vide Iaſ. in l. quod dictũ. ff. de pact.

Quid in caſu? l. maiorẽ. ff. de pact. vide Matheſ. notabili. 105. Idẽ.

200 Quid de appellatione principalis an proſit fideiuſſori? vide Phi. in c. cũ teneamur. in 3. col. de appell. vbi dicit ꝙ ſic. Idẽ.

201 Fideiubens pro accuſato, an teneatur ad pœnã quæ creſcit per infitiationẽ? vide Bar. in l. quæro. ff. loca. Alex. & Iaſ. in l. j. ff. de in litem iur. & eũdem Iaſonem in §. quadrupli. in j. & 2. col. Inſtit. de act. Lud. Rom. cõſ. 507. & Fel. in cap. cum ordinem. in 4. col. de reſcrip. & communis concl. eſt quòd non.

Limita, niſi ſit promiſſio de ſoluendo omnem pœnã, etiã per contumaciam, vel negationem, & huiuſmodi. ita doct. in loc. præal. max. Iaſ. in d. §. quadrupli. qui dicit iſtud bene notãdum in practica. Idem.

202 Fideiuſſor non poteſt ſe obligare ad pœnam mort. Alex. in l. ij. ff. de cuſto. reo.

Non videtur dare fideiuſſorem, qui dat priuilegiatum. l. de die. §. qui mulierem. ff. qui ſatiſd. cog. l. j. & ibi Alexan. ff. ſi quis in ius voc. non ie.

Maximè dando clericum. Pan. in cap. 1. in fin. de fideiuſ.

Et potentior non eſt idoneus fideiuſ. Iaſ. in l. ij. in 7. col. ff. ſolut. matrim.

Vtrum ſi fideiuſſor deſiit eſſe ſoluendo, ſit iterũ cauen. vide Alex. remiſſiuè in l. fideiuſſor in princ. ff. qui ſatiſ. cog. Idem.

203 Qui recuſat accipere fideiuſſorẽ, tenetur actione iniuriarũ. l. ſi vero. §. qui pro rei qualitate. & ibi doc. max. Iaſ. ff. qui ſatiſ. cog. Idem Iaſ. in l. j. in 1. col. ff. ſi quis in ius voc. & in l. j. ff. de in ius voc. Fel. in cap. legebatur. in prin. de maio. & obed.

Si conſtitutã me ſoluturum id quod Titius tibi debet, non propter hoc Titius eſt liberatus. tex. cum gl. in auth. de fideiuſ. in prin. Alex. in 2. vol. conſ. 10. Idem.

204 Per acceptationem ſecũdi fideiuſſoris, an liberetur primus? laté Soc. in 1. part. conſ. 118. in 2. q. & in conſ. 21. vide etiam Alex. in 1. vol. conſ. 70. ibi, quid autem. & in l. 4. §. ſi ex conuentione. in 2. add. de re iud. Idem.

205 Et an per nouationem liberentur fideiuſſores? Bal. notabiliter in 1. par. conſ. 290. & in 3. par. cõſ. 238. aliquid per Barb. in 2. vol. conſ. 15. in 6. & 7. col.

De excep. autem cedendarum actionum vide Soc. conſ. 200. in 2. part. Et quod cedi debeant, vide Alex. in 5. vol. conſ. 38. in fi. Idem.

206 Fideiubere non tenetur qui ſecuritatem promiſit. Iaſ. in l. j. in 2. & 3. col. ff. qui ſatiſdar. cog. & in l. prætor ait. § deinde. in 2. col. ff. de oper. no. nun.

Limitat Iaſ. niſi primò ſe obligaſſet per inſtrumentum, poſtea promitteret facere ſecurum: quia ſi iſta ſecunda promiſſio intelligeretur de cautione, verba eſſent ſuperflua.

Limitat 2. niſi promiſiſſet plenè vel idonee facere ſecurum.

Limitat 3. quando promittens eſſet foreñſ. ita quòd veriſimiliter poſſet ſuſpicari de eius fuga.

Vide per eundem Iaſ. in loc. præal. in quib. etiam ponit no. diſtinctiones. Bellac.

207 Fideiuſſor indemnitatis non poteſt ante principalem conueniri, quamuis renũciauit. Lud. Ro. in conſ. 241. fac. quod vult idem Lud. conſ. 211. Bal. in l. j. C. de renu. his quæ in frau.

Fac. quod vult Bal. in 3 par. conſ. 389. & in l. ſi pro ea. in 12. q. C. mand.

Bene fac. etiam quod vult Soc. in 2. part. conſ. 273. in 3. col. ibi, confirmo hoc. & in 4. col. ibi ad idem, &c. & idem vult in l. cum ſi. lucſa. §. 1. ff. de verb. obl. Idem.

208 Non debet quis arctari ad bis ſatiſdan. l. ſi arbitro. §. fi. ff. qui ſatiſd. cog. Nã ſuperuacuæ cautiones præſtãdæ nõ ſunt, l. nũ cogen. §. ſi ff. de procur. l. hac ſtip. §. diuus. ff. vt leg. no. caueat.

Limita procedere quando prima ſatiſdatio eſt ſufficiens & valida: aliàs ſecus. l. quotiens. ff. qui ſatiſ. cog. Idem.

209 Fideiuſſio præſtanda non eſt ab eo, qui ſuam non deteriorauit conditionem. Fel. in c. quo ad conſultationem in 5. & 6. col. de re iud. Pau. de Caſt. in 1. vol. conſ 40. v. 3. quæritur fac. quod vult Iaſ. Inſti. de act. in prin. in fi. 12. col. ibi prædicta concl. & in l. quæ de legato. in 4. col. de leg. j. fac. ꝙ vult Panor. in c. propter ſterilitatem. n. 9. de loca. & Ale. in l. qui bona. §. de illo. de dam. infec.

Si autem valde deteriorauit, tenetur fideiubere. Barb. amplè in 3. vol. conſ 70. in 14. col. & ſeq. vide Bal. in l. ſi pro ea. in 1. col. C. mand. fac. ꝙ vult Bal. in l. mulier. in 1. col. v. ex hoc. no. C. de ſponſ. vbi dicit, quod qui contrahit ſcienter cum inope, non poteſt habere ſuſpectum. Bellac.

210 Satiſdatio peti non põt lite conteſtata, ſecundũ Alex. in l. de die. §. ſi ſeruus. ff. qui ſatiſd. cog. Iaſ. in l. vniuerſa. in 1. & 2. col. C. de prec. imper. off. & in l. j. in 1. col ff. de in litem iur.

Limita niſi talis excep. ſuperueniat lite conte. l. ij. & ibi doct. C. de conſer. eiuſ. litis.

Quod tamen intellige ſecundum Ang. ibi, niſi illa excep. de nouo ſuperueniẽs poſt litem conte. ſit talis naturæ, quod poſſit in alio iudicio reſtricari per viam agendi: nam tunc poſt litem conte. non poterit opponi. al. not. per Inno. in c. 2. & in c. fi. de ord. cog. Limita etiam niſi litis conte. ſit nulla, per not. per Fel. in c. illud. in 3. col. de præſcr. & per Iaſ. in l. fideiuſſor. §. 1. ff. qui ſatiſ. cogant. Limitant præterea niſi ex noua cauſa petatur. ita Iaſ. d. l. j. ff. de in litem iur. Idem.

211 Quid autem ſi lis cõteſtetur, & ſatiſdatio petatur eodem contextu? dic quòd tunc præſtanda eſt ſatiſda. Ita Alex. in 2. vol. conſ 37. faciunt quæ vult in 4. vol. conſ 96. ibi, item reſpondeo, &c. Et quæ habentur per Fel. in c. cum M. Ferrarien. in col. de conſti. vbi dicit ſufficere quod proteſta. apponatur in fine ſcripturæ. fac. etiam quod vult idem Fel. in c. exceptionem in 8. col. ver. fallit tn. de excep. & in c. inter monaſterium. in 3. & 4. col. de re iud. & in c. vnico. in 3. & 4. col. de lite conteſt.

Fac. quoque quod vult Iaſ. in l. iam & poſtea. §. ſi petitor. in 3. col. ff. de iureiu. vbi dicit, quod paria ſut quid fieri ante litẽ cõte. vel incon. poſt. & ad præmiſſa vide eũdẽ Iaſ. in l. ſi ita. in. col. ff. de leg. j. & bene fac. tex. in l. quida in teſtamento. ff. de pecu leg.

Fac. etiam quod vult Alex. in 5. vol. conſ. 112. v. non ob. etiam ſi dicatur.

Fac. præterea quod vult Iaſ. in l. j. §. prius in 3 col ff. de vul. & pup. dum impugnat deciſionem Bal. & Ang. ibi. Idem.

ata Ill

212 Ille ad quẽ peruenit vtilitas cõtractus dicitur principalis. Alter verò dicitur fideiuſſor, quicquid in cõtrariũ verbis actũ ſit. l. ſed Iulianus in prin. & §. nõ ſolũ. ver. idẽ ſi duos. & ibi gl. ff. ad Maced. & in authen. de fideiuſ. in princ. & ita tenet Pau. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 81. & conſ. 220. & in terminis Soc. in 2. parte conſ. 244. in vlt. col. Barb. in 3. vol. conſ. 26. in 2. col. & in conſ. 91. in 5. col. Crem. ſing. 38. Alex. in l. Marcellus. ff. de fideiuſ.

Et eſt agendũ contra eum ad quem vtilitas peruenit, ſi fideiuſſor iuſſet eum excuti ſuis ſumptibus. Ita Barb. in 2. vol. conſ. 43. in 4. 5. & 6. col. Addo Ana. & Bolog. in conſ. 60. Barb. in d. conſ. 91. col. 6. Ang. in §. j. Inſtit. de duo. reis.

Vide tamẽ Ludo. Ro. in cõſ. 114. vbi tenet cõtrariũ, quando ſunt principaliter & inſolidum obligati. & ita tenet Alex. in 4. vol. conſ. 32. in vlt. col. idem Lud. cõſ. 392. Cur. conſ. 6. & ſeq. idẽ quando principalis eſſet difficilis. Ang. vbi ſupra. Idem.

213 Fideiuſſor qui habet quitationẽ à creditore, an poſſit agere contra debitorem principalem? vide notabiliter Bar. in conſ. 160. vbi concludit quod ſic. Alex. in 2. volu. conſ. 25. repetito in 3. volum. conſ. 90. Vezinus.

214 Fideiuſſor per principali præſumitur velle recuperare. l. ſi fideiuſſor. cũ ibi no. ff. mand. no. in l. indebitam. ff. de condi. indeb. & in dubio eſt potius præſumen. facultas quam renunciatio ſui iuris. Bal. in l. generaliter. C. de non num. pec.

Et præſumitur fideiuſſor habere mandatum de ſoluen. d. l. indebitam & ibi Iaſ. in prin.

Sed an debeat ſoluere ante ſententiam? vide Albe. in 2. par. q. 155. Ang. in §. pen. Inſtit. de fideiuſ. Idem.

215 Fideiuſſor tamen grauatus à teſtatore fideiubere, ſi ſoluat, non repetit à principali. tex. ſing. in l. tribus. ver. pen. ff. de vſufr. ea. re. & ibi Bal. Iaſ. in l. quod dictum ff. de pact. & in d. l. indebitam & in l. ſi fideiuſſor. ff. de leg. j. Addo Alex. in 3. vol. conſ. 58. in fi. Pe. Gerat. ſing. 85. Ang. conſ. 278. Idem.

216 Si ſint duo fideiuſ. pro decẽ, & ſic quilibet teneatur pro dimidia, poteſt debitor inuito creditor ſoluere pro parte vnius fideiuſ. Iaſ. in l. quidam exiſtimauerunt. in 6. col. ff. ſi cert. pet. & eſt tex. quẽ ipſe al. in l. in his verò. §. ſi duos. ff. de ſolut. Idem.

217 Creditor recipiẽ. ſolutionẽ pro ſua parte ab aliquo ex plurib. inſolidũ obligat. ſibi præiudicat, ne poſſit amplius in ſolidũ petere ab vno ex eis: ſed intelligitur ſũma inter eos pro rata diuiſiſſe. l. ſi creditores. & ibi doc. max. Alex. & Iaſ. C. de pac.

Limitant doct. max. Iaſ. quatuor modis, ſcilicet, quando ille ſoluit partem ſuã virilẽ, & non plus nec minus, alias non induceretur diuiſio. al. gl. no. in l. inter eos. §. j. & ibi doc. ff. de fideiuſ. Et dicit ibi Ang. quod habuit de facto Florẽt... legãt etiã glo. magna & ibi Bal. & Sal. in d. l. ſi cre. & I. n. in l. y. ff. de duo. reis.

2 Limitant quando ſoluit tanquam partem ad ipſum ſpectantem: & creditor ſimiliter recipit: ſecus quando ſimpliciter ſolueret. & dicunt quòd per iſtam limitationem tolluntur omnia contraria. al. iura & rationes vide per eos.

3 Limitant procedere quando cred. recepiſſet ab vno ex correis partem ſuam de ſorte principali: ſecus ſi recepiſſet partẽ de acceſſorio, putà de vſura.

4 Limitant niſi cred. recepiſſet ſaluo iure ſolidi. allegant multa quæ vide. Idem.

218 Fideiubere tenetur de iud. ſoluẽ. qui ad defenſionẽ alterius venit. l. filiusfa. & ibi doct. max. Alex. & Iaſ. ff. qui ſatiſ. cogã. Nã ſine ipſa fideiuſſione nemo (etiã locupletiſſimus) eſt idoneus defẽſor. Iaſ. in l. de pupill. §. qui remiſſionẽ. ff. de ope. no. nũcia.

Limita non procedere in allegante abſentiam, qui ſolũ ſuper illo articulo tenetur ſatiſdare. Iaſ. in d. l. filiusfam. Idem.

219 Fideiuſſor eſſe poteſt maritus pro vxore. l. y. §. prætor ait. & ibi Iaſ. ff. qui ſatiſd. cog. Non econtra, niſi in caſu fundi dotal. l. de dic. §. qui mulierem. & ibi Iaſ. ff. ſllo eo. tit. Idem.

220 Fideiuſſio capi poteſt die feriato à carcerato, videlicet, de ſe præſentan. Iaſ. in l. j. §. ſed excipiuntur. ff. de fer.

Fideiuſſor an veniat appellatione debitoris. vide Iaſ. in l. j. in fi. ff. ſi cer. pe. Et an appellatione creditoris, &c. Iaſ. in l. ſi fideiuſſor. ff. de legat. j. Idem.

221 Fideiuſſor in cauſa criminali nõ admittitur, ſcilicet corporali. Iaſ. in l. j. in 2. & 3. col. ff. de in liti iur. Bal. in j. part. cõſ. 204.

222 Fideiuſſor expenſarum quatenus actor ſuccumberet in cauſam, an teneatur ſi ſit pronunciatum inſtantiam peremptam. Bal. notab. quòd non, in 2. part. conſ. 272.

An fideiuſſores renuntiando debeant exprimere renunc. & an ſufficiat generaliter renuntiare? Bal. in 3. part. conſ. 4. Idem.

223 An licitè quis pecuniã accipiat vt ſit fideiuſ. Bart. in l. hoc iure. §. j. ff. de dõ. dicit quòd ſic. al. l. ſi remunerãdi. §. ſi. ff. mãd. Idẽ.

224 Qui patitur ſe ſcribi pro fideiuſſore, obligatur. l. cũ oſtẽdimus. §. ſi ff. de fideiuſ. tute. & ita vult Alex. poſt alios in l. y. §. ſi. in fi. ff ſol. ma. Card. in clem. j. in j. quæſt. de proc. idem in eccleſia, fiſco & pupillo. Bal. in d. §. ſi. Limita niſi fuerit iudici proteſtatus. Petr. Gerar. ſing. 52. Idem.

225 Fideiuſſio non valet ſine ſtipulatione. l. 5. §. ſatis acceptio. ff. de verb. oblig. l. Blanditur. C. de fideiuſ. Dec. conſ. 93.

Amplia vt non valeat etiam de iure canonico. Iaſ. in l. lecta. in fi. ff. ſi cer. pe. Dec. vbi ſuprà.

Limita niſi fiat in iudicio. Bal. & Fel. in cap. j. in 5. col. extr. de pact. Iaſ. in l. pacta nouiſſima. in 3. col. Cod. eod. & in l. j. in j. col. ff. de verb. oblig. tac. quod vult Bal. in 4. part. conſ. 432.

Nõ valet fideiuſſio per epiſtola. Bal. in j. par. conſ. 204. Idem.

226 Fideiuſſor qui promiſit. quòd in fine ſex anno. principalis redder pecuniam, poteſt conueniri licet principalis ante moriatur. Alex. in 2. vol. conſ. 34.

Ad dicta ſuprà, quòd fideiuſſor indẽnitatis nõ poteſt ante principalẽ cõueniri, Adde quòd tenetur tamẽ in ſe iud. ſuſcipere, ſecũ Bar. elegater in l. pater. ff. de dote præleg. refert & ſequitur Alex. ibi. & in l. quaro. ff. loca. & nouiſſimi in l. ſi pater. C. de collationibus.

Debet etiam opponere talem exceptionem ante litem cõte. Alex. in 4. vol. conſ. 32. in 2. col. Idem.

227 Idem operatur verbum immunis, quod verbum indẽnis. Alex. in 2. vol. conſ. 149.

Ille cui promiſſa eſt indẽnitas, nõ poteſt agere cõtra promittẽtẽ, ſi aliũde eſt ſibi prouiſũ. Alex. in 3. vol. cõſ. 115. An autẽ ille qui promiſit facere ſecurũ teneatur cauere? Iaſ. in l. j. in 9. & 3. col. ff. qui ſatiſ. cog. Adde quòd cõtra fideiuſſorẽ indẽnitatis demũ mota lite, & nõ ante, agi poteſt. Soc. in 9. par. cõſ. 244. in pen. col. Et tenetur etiã ad lucrũ ceſſãs. Phi. in ca. ſi. de fi. cõp. in 6. & ad omne intereſſe. Bal. in l. ea lege. ff. loca. Idem.

228 Fideiuſſor ſoluens vſuras non repetit à principali. Alex. in j. vol. conſ. 57. repetito in 2. vol. conſ. 220.

Limita ex permiſſu principis poſſet cogi ad illatum ſolutionem. Alex. vbi ſuprà. vide etiam in conſ. 221. Vezinus.

229 Fideiuſſor qui habet quittationẽ & cõfeſſionẽ à creditore, an poſſit ex ea agere ad ſolutionẽ cõtra principalẽ, an verò teneatur probare de vera ſolutione? Bar. in l. duob. reis. §. à fideiuſſ. ff. de iur. iur. ſub dubio ſortè, dicit eſſe probã. de vera ſolutione, ſequitur Paul. de Caſtr. in 9. vol. cõſ. 290. aliàs 288. in fi. 4. & in princ. 5. col.

Cõtrarium tenẽt cõmuniter doct. in d. §. à fideiuſſore. max. Alex. & Iaſ. & contrarium tenet ipſe Bart. in conſ. 160. incip. Titius. Alex. in 9. vol. cõſ. 25. repetito in 3. vol. cõſ. 90. Paul. de Caſtr. in 1. vol. conſ. 64. & in 9. vol. conſ. 84. & conſ. pen. Fel. in cap. ſi cautio. in fi. com. de fi. inſtrument. Idem.

230 Quid ſi fideiuſſor ſe obligauit per inſtrumentum quod habet executionem? dic quòd poteſt ſtatim agere cõtra principalem. Bar. & Alex. in l. fideiuſſor ff. de fideiuſ.

Fideiubens pro eo qui non potuit contrahere, non obligatur. Alex. notab. in 4. vol. conſ. 66. Idem.

231 Fideiuſſor cõtractus an poſſit cõueniri lata ſẽtẽtia cõtra principalẽ? Cor. in 3. vol. cõſ. 211. tenẽt quòd nõ. Quid in fideiuſſore de iud. ſoluen. vide Ang. in §. 1. Inſt. de vſu & habita. Idem.

232 Fideiuſſor nõ poteſt requirere ſe eximi antequã ſoluat. l. Lucius ff. mand. Spec. in ti. de actore. ver. item excipitur contra fideiuſſorem. Limita niſi velit ire ad ſtudium. Lud. ſing. 101.

Limita niſi facto debitoris orta ſit inimicitia. Hipp. in l. 1. §. præterea. in 10. col. ff. de quæſt. Panor. in c. ſi. de fideiuſ. item limita niſi diu ſteterit in obligatione. Ang. in §. pen. Inſtit. de fideiuſ.

Limita etiam, niſi moleſtetur à cred. Pan. cap. conſtitutus. de fideiuſ. & in cap. ſi. eod. titul.

Quid in fideiuſſore iudicij? vide Bald. in l. ſi mãdato. §. ſi tnd. ff. mand. Idem.

233. Fideiuſſor an dicatur debitor? vide Alber. in prima parte quæſt. 179. Idem.

234 Cõtra fideiuſſorem poteſt fieri exeq. ſententię latę cõtra principalem. Alber. in 3. part. quæſt. 25. ſcilicet cõtra fideiuſſorem iudicij, non aũt contractus. Ang. in §. pen. Inſtit. de fide.

Fideiuſſoria obl. tranſit contra hęredes fideiuſſoris. l. ſiq. cũ ſimilib. ff. de fideiuſ. Idem.

Fallit in fideiuſſione facta pro maleſi. Hippol. ſing. 158.

235 Sufficit offerre fideiuſſorẽ, quãdo quis tenetur cauere, vt aliquid cõſequatur. Alex. in l. de pup. §. ſi is cui. in pr. de oper. no. nũ.

Quilibet fideiuſſor debet à prin.indẽnia conſeruari. Calc. *conſ.34.in j.col.*

An fideiuſſio præſtita officiali duret finito eius off. vide Ludo.Ro.*conſ.*210. Idem.

236 Verbum fideiubeo eſt prægnans:& importat omni meliori modo,&c.Ang.*in §.fi.Inſtit.de fideiuſ.* Idem.

237 Oblatio fideiuſſionis ſuffic.quando quis tenetur cauere vt aliquid conſequatur, Alex.no.*in l.de pupillo. §.ſi is cui in prin.de oper.no.nun.* Vezinus.

238 Pater poteſt cogi præſtare cautionẽ de nõ offendẽdo pro eius filio baſtardo:quia baſtardi vel naturales appellatione filiorũ,etiã in materia pœnali includũtur, vt eſt com.opin.de qua D.Hier.à Mõte,*in ſuis quæſtionib.quæſt.8.nu.29.* Bonacoſ.

239 Pater ſi pro filiis promiſerit, aut quouis modo interuenerit,tũ cõueniri,tũ excuti ante illorũ cõuẽtionẽ,atq; executionẽ poterit.cõmune aiũt Pirrh.Engleb *in l.y.C de decur.li* 10.Viuius *lib.j.opin.*239.quin & abſque vlla interuẽtione obligari ſtatuto pater poterit,tũ pro filij mercimonia exercentis cõtractibus,vt cõmune latè ponit idẽ Viui.*eo.lib.j.opin.* 299. tũ pro quibuſuis eiuſdẽ filij delictis.quod frequẽter interpretib⁹ probari memoriæ tradiderũt Hipp.*ſing.*431.I.Cla.*in prac. §.vl.quæſt.*86.*verſ.valebit igitur.* Viui⁹ *d.lib.j.opi.*291.E.Suarez.

240 Pater interueniens,ſeu promittẽs quouis modo pro filio,nõ poteſt petere prius excuti filiũ principalẽ, ſed ipſe pater tenetur ſoluere vti principalis,& per cõſequens nõ poteſt gaudere beneficio,& fauore & *auth.præſente. C.de fideiuſ.* & *§.nõ ſolũ.& §.ſi quis igitur.in auth.de fideiuſ.*quò pater ante principalẽ cõueniri nõ poſſit, vt eſt tex.ſingularis *in l.3.§.ſed verũ.* & *ibi* Bal.*ff.de minoribus*:& ita per illũ tex.tenet Baib.*in c per-venit.de fideiuſ.nu.*7.& *in l.ſtipulationũ.l.y.§ ſatis acceptio.ff. de verb. oblig.*Steph.Aufrer.*in add.ad deciſiones Capella Toloſana in deciſ.*196.Boër.*deciſ.*221.*nu.*6.& 14.& opinionẽ iſtã firmat etiã,& aſſeuerat eſſe cõmunem poſt alios iã relatos doct.Pirrhus Engleber.*in l.y.C.de decurionib.lib x.*Viuius *opin.*606.

241 Maritus poteſt pro vxore in omni caſu fideiubere. *l.y. §.prætor ait.*vbi *Iaſ.ff.qui ſatiſd.cog.* Vezinus.

242 Cõſtituens ſe ſoluturũ pro alio,obligatur etiã ſine ſtipolatione.Alex.*in 4.vol. conſ.*91.*ibi.quòd autem actio.* Idem.

243 Minor poteſt fideiube.pro alio cum iuramento *Iaſ.in l.j.col.3.ff.ſi quis in ius voc.*

Secus ſine iur *Iaſ.in l.de die.§.ſi ſeruus.in fi.ff.qui ſatiſ.cog.* dẽ

244 Fideiuſſor debitoris pupilli babet excuſationem vt excuſetur à tutela illius pupilli,& eſt excuſandus ſicut & debitor ipſe excuſaretur. Angel.*in prin.tituli,vt hi qui oblig.ſe perh. habere res minorum,num.*12.*in authen.*& *Iaſ.in l.ſi fideiuſſor.in prin num.*3.& 4.*ff.de leg.*j.dummodo non ſit fideiuſſor pro aliquo debitore in aliqua parua quantitate : nam ſicuti debitor ille paruæ quantitatis non eſſet excuſandus , ita nec fideiuſ.*l. Blanditus.C.de fideiuſ.*& *Iaſ.in l.j.in fi.ff.ſi cer.pet.* Bell.

245 Fideiuſſor de iudicato ſoluendo ſi à ſententia fuerit appellatum, expirabit cautio illius fideiuſſoris:nõ enim tenetur fideiuſſor qui acceptus fuit in prima inſtãtia,de eo quod iudicabitur in cauſa appellationis : *l.cùm apud ff. iud. ſolui.* & hoc procedit ſiue prima ſententia fuerit abſolutoria,ſiue cõdemnatoria. Bar.& alij *in d.l.cùm apud,*niſi dictum eſſet, quòd ille fideiuſſor ſemper teneretur, vel ſe obligaret in omnem cauſam.Franc.Marc.*dec.*357. Vezinus.

246 Vnus ex malefactoribus fideiuſſor poteſt eſſe pro alio, & pro aliis ſociis.Bar.*in l.Romanus.ff.de tuto.& curatoribus datis ab his.*Boer.*dec.*225.*num.*31.& hoc tam in cauſa ciuili quàm criminali.Bald.*in l.omnes.C.de epiſc.& clericis.* Idem.

247 Fideiuſſor qui fideiuſſit pro eo qui accuſatur de crimine,& fuit à carcere relaxatus, & demum aufugit,debet puniri ciuiliter,dato quòd fuerit obligatus corpus pro corpore.Maſueri *in tit.de pœnis.§.ſi quis extiterit.* Bellac.

248 Fideiuſſores plures qui pro aliquo debitore fideiuſſerũt tenentur inſolidũ , & quilibet eorum in totũ & inſolidũ poteſt conueniri.*l.non rectè.C.de fideiuſ. §. ſi plures.* & ibi glo. & doc.qui dicunt hęc obſeruari.*Inſtit.de fideiuſ.*verùm ſi vnus ex illis fuerit conuentus, poterit opponere beneficiũ diui Adriani,vt ſcilicet non teneatur niſi pro ſua parte.*d.§.ſi plures.* & talis exceptio vſque ad ſententiã,& etiam in art.appell.opponi poteſt.Ioan.de Platea *in d.§.ſi plures.* & ibi etiam Ang. & tali beneficio diuiſionis inter ipſos fideiuſſores poteſt renuntiari,& talis diuiſio inter eos confideiuſſores diuiditur ſi ſint ſoluendo,aliàs non *d.l.non rectè.* Bellac.

249 Fideiuſſor qui ſe obligauit ſubnomine ſortis,& ad omne intereſſe alicui creditori pro debitore,ſi demum ſoluerit & vſuras & principale ipſum à ſuo debitore repetet. *cap.2.de fideiuſ.*Ioan.Andr.*in cap.damnum de reg.iur.* Henric. Boich *in d.cap.2.nu.*3.vel etiam ſi ſolueret vſuras promiſſas à debitore pro quo fideiuſſit,eas repetere poterit.Boich *in eo loco.*Intellige ſi coactus ſoluit,aliàs ſecus.*per l.exceptione.& ibi gl.ff.de fideiuſ.l ſi per impreſſionem.ff.de euict.* Boich.*in illis locis* & Ioan. de Imola *in eo.cap.2.* Bellac.

250 Promittens obſeruantiam contractus geſti ab aliquo minore, non tenebitur, ſi demum contractus minoris irritetur ex aliqua cauſa promiſſa:quia poteſt vti eadem defenſione qua minor vti poterat.*l.y.ff.de fideiuſſ.tut.*annullata enim prima cauſa,& ſecunda annullatur.Soc.*conſ.*22.*in 4.vol.*Idem

251 Fideiuſſor de iudicio ſiſti tenetur ſucceſſiuè vſq;ad ſententia & vltra nõ.*l.grace.§.& poſt litem ff.de fideiuſſ.*& ibi Bart.ergò infertur quod talis fideiuſſor de iudicio ſiſti non durat in cauſa appellationis.Iaſ.*in l.y.§ in fideiuſſorem.ff.qui ſatiſ.cogan.num.*9.ſi tamen eſſet fideiuſſor de iudicio ſiſti,quãdocũq; requiſitus fuerit,vt toties quoties iudici placuerit,tũc per ſẽtentiã nõ liberaretur.Bart.*in l.4.ff.de cuſto.& exhib.reor.*cõtra ſẽt. Ang.*in l.quod ſi nolit.§.ſi quid.ff.de æd.edict* quem videtur ſequi Iaſ.*in l. cum pro quo.in fin.de in ius vocand.*tamen contra Angelum ita ſentit ipſe Iaſ.*in d.l.2.§.in fideiuſſorem.ff.qui ſatiſ.cog. n.9. verſic.2.limita.*vbi tenet ꝙ fideiuſſor de iudicio ſiſti toties quoties,nõ liberatur lata ſententia, nec fideiuſſor de iudicato ſoluẽdo.ita Iaſ.*ibi n.9.*fideiuſſor autẽ qui aliquẽ promiſit repræſentare in iudicio,ſemel repræſentãdo liberatur. Alex.& Paul.de Caſt. *in d.l.y.§.in fideiuſſorẽ.*& ibi Iaſ.niſi promiſerit repręſẽtare toties quoties.tũc.n.licet ſemel repræſentauerit,nõ liberaretur.gl.*in l. duobus.§.ſi eis.ff. de iur.*Paul Caſt.*in l.y.§.fi. ff.qui ſatiſ cog.*& Iaſ.*in l.j.in prin ff ſi quis in ius vocat.* Bellac.

252 Fideiuſſor de repræſentando aliquẽ reum,ſi ille reus aufugerit,& demũ ex eodem crimine captus fuerit,& in carcerem remiſſus,talis fideiuſſor liberatus erit:ſi vero ex alio crimine fuerit captus & in carcerem miſſus,tunc ille fideiuſſor debet coram iudice proteſtari,quod ipſe debet haberi acſi verè reũ ipſũ præſentare ex eo quod iã detẽtus eſt:hoc enim facto,nõ ampliùs tenebitur,quãuis demũ reus ipſe aufugerit & ſi reus principalis ante moram mortuus fuerit,liberabitur etiam fideiuſſor.*l ſi decoſſerit.ff. qui ſatiſd.cogantur.* Frãc. Marc. *deciſ.*797.ſi tamen fideiuſſerit de repræſentendo quoties cutięplacuerit,tunc poſt ſententiam tenebitur:verùm poſt ſecundam præſentationem liberaretur. & hæc fuit opinio Iohan. Andr.*ſuper Speculatorem in titul.de accuſa.§ ſequitur.ſuper verbo,exceptionem.*& Roma.*in l.13.§.in fideiuſſorem.ff.qui ſatiſd.cogatur.*& Franc.Marcus *in ea deciſ.*Bellac.

253 Periculum à fortuito caſu proueniens, ad fideiuſſorẽ nõ pertinet, vt no.Doct.*in l.exceptione,§.ff culpa ſua.de fideiuſſ.*vbi dicunt præſertim Iac.ab Arena. hanc eſſe receptiorem ſententiam. idémque tenuit Bal. *in l.ſi propterea.qu.pen. C. mand. per gl in l.ſi quis prohibuit.ff.de publ.*Io. And.*in reg. damnum. in mercu.de reg.iur.in* 6.probatur & *in l ſi procuratorem. §. ſi ignorantes.ff.mand.*refert & ſequitur Alex.*in conſ.*365.*aliàs* 57.*quoniam in quæſtione.circa med.vol* t. F. Tuiz.

254 Fideiuſſor pro eo qui conduxerat domum vſq.ad duos annos pro mercede illius domus , & finito eo tempore duorum annorum , non tenebatur ſi eam domum reconduxerit eo inſcio.finita enim fuit obligatio fideiuſſoria:quare abſq. illius conſenſu potuit rurſus obligari.*l.ſi.ff.de pactis.l.item quæritur.§.qui impleto ff.locati.*Iaſ.*l.1.n.*13.*C.de iud.* Socin.*conſ.*21.*n.*10.*in* 1. *par.* & ibi inquit fideiuſſorem non teneri ad tempus prorogatum.Bellac.

255 Promittens ſoluere nomine Titij quicquid eum debere conſtiterit,nõ tenetur ex ſua promiſſione niſi de debito verè conſtiterit debitore viuente.ad hoc enim vt ille promittens teneatur ex ſua promiſſione , debet fieri calculatio cum ipſo debitore,qui de omni re certus eſt: & niſi hoc factũ ſit, & interim debitor moriatur,non tenebitur promeſſor ex ſua promiſſione cùm debitor iam mortuus ſit ante verificatam cõditionem:niſi hæres ſit debitoris,quo caſu vt hęres tenebitur etiam ceſſante prouiſione.*d.l.qui Romæ.§.Augerius.*& ibi Iaſ. *ff de verbo.obl.*qui ita ibi declarat eum textum. Idem.

256 Principalis pro alio.conſtituens ſe principalẽ pro alio, adhuc habet beneficium excuſſionis,& dicitur fideiuſſor,ſec. gl.*in verb.fideiuſſorem,in auth.de fideiuſſo.§.1.* Cy.*in l dictantib. C.de teſta.*Sal.*in auth.præſente. C. de fideiuſſo. niſi ſecundũ* Bal. & Sali.*in d.l.dictantibus.*conſtaret, quòd creditor illum non acceptaſſet,

acceptaſſet, niſi ſe principalem debitorem conſtituiſſet: vt quia renuntiauit cum iuramento beneficio de principali prius conueniendo. Balb. *deciſ.* 83.

257 Repræſentare promittẽs, liberatur bina præſentatione. vt eſt com. opi. Ant. Gabr. *in ſuo cõ. opi. lib. 7. concl.* 15. Bonac.

258 Fideiuſſor pro aliquo debitore vſque ad certũ tempus, putà vſque ad annũ, ſi poſt illud fiat prorogatio alterius termini, nõ tenebitur ille fideiuſſor, niſi illi prorogationi cõſenſerit. *l. Labeo.* & ibi Bar. *ff. locati.* Sed ſi obligatio debitoris & fideiuſſoris ſit pura, ſed ſolutio differatur ad certũ tẽpus, fideiuſſor tunc remanet obligatus, quamuis eo ignorante ſit facta prorogatio termini ipſi debitori à creditore: quia etiam nulla facta prorogatione termini ipſi debitori à creditore poſt tẽpus fideiuſſor ſemper tenetur: & per ſimplicẽ termini prorogationem acceſſoriæ non tollũtur. Iaſ. *in d. l.* 1. *C. de iud.* & hanc opinionem tenet Aufre. *deciſ.* 181. *in dec. capella Toloſana,* vbi inquit, eam cõmuniter à doctoribus teneri. & quã tenet Petr. de Anch. & alij *in c. conſtitutus. de fideiuſ.* Iaſ. *in d. l.* 1. *de iudi. & in l. lecta. ff. ſi cer. pet.* & Dec. *conſil.* 93. Bellac.

259 Contra tertium poſſeſſorem agi non poſſe, niſi prius diſcuſſo principali debitore, & illius fideiuſſore, communiter tradiderunt doctor. *in l. perſequutione. C. de pign. & in auth. præſente. C. de fideiuſ.* & licet contrarium diſponi videatur, *in authen. de litig. §. vel hæc, & in auth. hoc ita. C. de pign.* illa tamen iura procedere volunt doct. in caſu ſpeciali, ſcilicet, quando lite iam incœpta contra debitorem, de qua agebatur, debitor alienauit: quo caſu, quamuis litigioſi vitium non contrahitur quoad omnia, in hoc tamen contrahitur, vt poſſeſſor ipſe cauſam habens à debitore poſſit cõueniri, antequàm debitor conueniatur. hancque ſolutionem veram eſſe dicit Bart. *in d. l. perſequutione,* vbi annotauit modos, quibus ipſa fieri debeat diſcuſſio, & ex Butrig. ſententia concludit, in hoc iudicio interlocutoriam non requiri. E. Tuizao.

260 Si debitor principalis poſt renouatam principalẽ obligationem nouos fideiuſſores dederit, primi iam dati fideiuſſores liberari, cenſentur ſaltẽ ope exceptionis. *l. Valerianus. ff. de præto. ſtipul.* ſi verò nulla facta mentione primæ obligationis, & poſt primos datos fideiuſſores debitor alios fideiuſſores dederit, & iterum alios, eo caſu primi dati fideiuſſores non cenſentur liberati, ſed ſecundi accedunt primis. *l. ſi Titius. ff. de fideiuſ.* & ibi Bar. & Soc. *conſ.* 18. *n.* 15. *in* 1. *vol.* Bellac.

261 Diſcuſſio bonorum principalis debitoris, ad hoc vt poſſit haberi regreſſus contra fideiuſſores, *iuxta auth. præſente. C. de fideiuſ.* vel vt poſſit perueniri ad tertios bonorũ poſſeſſores, *iuxta auth. hoc ſi debitor. C. de pig. & hyp.* non ſolùm requirit nuntij publici relationem factam in actis, ſed etiam ſuper ipſa diſcuſſione pronũciari eam legitimè factam fuiſſe oportet. ita tradit Bar. *l. ſtipulatio. §. habet autem ſtipulatio. nu.* 4. *ff. de noui ope. nun.* Et hanc ſentẽtiam veram & communem eſſe interpretes tradiderunt. Iaſ. *ibid. n.* 7. Ang. Aret. *in §. item ſi quis in fraudem. n.* 10. *Inſt. de act.* Ant. Neguſant. *in tract. de pig. & hyp. in* 8. *par. prin.* 1. *memb. n.* 11. *ver. quarta concluſio. in* 9. *vo. tract.* Doc. Huius autem differentiæ aliquot reſtrictiones & declarationes referuntur à Marth. Soc. *in conſ.* 80. *nu.* 2. *circa fi. in* 3. *vol. conſ.* Aym. Crauet. *in conſ.* 101. *num.* 45. *cum ſeq.* & Roland à Valle, *in conſil.* 14. *n.* 14. *cum ſeq. in* 1. *Tom. conſil.* Kirchouius.

262 Solẽnitas excuſſionis ceſſat, vbi notoriũ eſt debitorem principalẽ nõ eſſe ſoluẽdo. cõ. dicit Iaſ. *in l. decem. num.* 27. *ff. de verb. obl.*

Cõtrariã opinionẽ, quod imò requiratur præambula excuſſio principalis debitoris, vt fideiuſſor cõueniri poſſit. verã & cõ. dicit idem Iaſ. (ſibiipſi contrarius) *in l. ſtipulatio. §. habet autem. n.* 6. *ff. de ope. no. nunt.* Vide vtrobique allegatos doct. I. Fich.

263 Acceſſorium extincto principali extinguitur, ſi principale eſt extinctũ iure cõmuni: ſecus ſi iure ſpeciali vel ſingulari. ita Doct. *in apoſtil. ad Bart. in l. in ſumma. §. Lucius. ff. de cõdict. indeb.* vbi loquuntur de reſtitutione facta ſuper principali, an extendatur ad acceſſorium? & faciunt quæ ad eundem not. Doct. *in l. Lucius. ff. de conſtit. pecu.* vbi ſi inſtrumentum eſt nullum, nulla etiam eſt confeſſio in eo appoſita. Quando autem inſpiciatur principale, licet acceſſoriũ maioris ſit valoris? vide Bart. *in l. ſi in emptione. nu.* 2. *ff. de contrahen. emp.* vbi ponit exempla notab. In qua materia, & quando attendatur principale ante acceſſorium? vide Bart. *in l. fin. §. Titia. ff. de liber. leg. in l.* 1. *ff. de rer. permut. in l. ficus. §. ſi à filio. ff. de leg.* 1. Iaſ. *de iur. emphyt. col.* 84. vbi quòd pœna adiecta à ſtatuto, intelligitur de actu principaliter intentato, non autẽ ſecundario. & *in prælud. feu. col.* 10. Balb. *conſ.* 2. *conſ.* 4. *col.* 5. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 113. *col. fin. lib.* 4. *conſ.* 1. *lib.* 3. *& conſ.* 4. *conſil.* 7. *col. pen. & fin. ee.* Ang. *tract. maleſic. verſ. cum vno ſtecho. col.* 1. *&* 5. Bellac.

264 Confeſſio principalis debitoris nocet fideiuſſori & etiã inſtrumentum, cùm principali confeſſione nocet fideiuſſori. *cap.* 2. *de fideiuſſ.* Paul. Caſtr. *conſ.* 443. 1. *vol. n.* 2. Vezinus.

265 Fideiuſſores iudiciales de iudicato ſoluendo tenẽtur, & contra eos procedi poteſt nulla facta perquiſitione cõtra debitores: vt in criminalibus etiam principali non diſcuſſo, nec conſtito ipſum non eſſe ſoluendo. & recta via fieri poterit executio in bonis ipſorum fideiuſſorum. gl. *in l. fin.* & ibi Cyn. Bart. Bal. Faber, & Salice. C. *de vſuris rei iudicatæ.* & hoc obſeruari aſſerit Boer. *deci.* 277. *n.* 3. Bellac.

266 Fideiuſſor ſoluens pro eo pro quo fideiuſſit, poteſt cõtra partẽ principalẽ agere etiã ſine ceſſione actionis vt ſibi ſatisfiat, & de pecunia ſoluta, & de omnib. dãnis & intereſſe quæ ratione fideiuſſionis perdidit. *c.* 2. *de fideiuſſ.* & ibi Panor. ſecus autem eſt in fideiuſſorem. Nam ſi vnus ex fideiuſſorib. totum debitum ſoluerit, non poteſt contra alterum confideiuſſorem agere, niſi illi prius à creditore ſit ceſſa actio. *l. cum alter. C. de fideiuſſ.* Collecta. *in d. c.* 2. *n.* 12. Idem.

267 Fideiuſſor in tribus caſibus poteſt agere contra debitorem ante ſolutionem à ſe factã ad conſequendã liberationem ſuę fideiuſſionis. primus caſus erit ſi diu ſteterit in obligatione: ſecundus caſus eſt ſi fuerit cõdemnatus: tertius caſus erit, ſi debitor bona ſua dilapidet, ita vt periculum ſit in mora. *l. ſi pro ea. C. mandati. c. ſi. de fideiuſ. & l. Lucius. ff. mandati.* Bal. *in ea. l. ſi pro ea. n.* 12. & neque requiritur quòd ſit cõdemnatus, ſed quod ſit periculum, quòd condemnetur. *Bal. ibi n.* 8. ſed ſi fideiuſſor ſoluerit, repetet ab ipſo debitore, & poterit cõſtare de ſoluto per confeſſionem creditoris, licèt aliàs de ſolutione non appareat. *Alex. conſil.* 25. *n.* 3. *in* 2. *vol.* Idem.

268 Fideiuſſor conſtitutus in compromiſſo quod per certũ tempus debet durare, & hic ſub pœna fideiuſſerit pro obſeruatione contentorum in inſtrumento, finito tempore compromiſſi erit liberatus ille fideiuſſor, & neque amplius tenebitur, quamuis tempus compromiſſi fuerit prorogatum, modo ea prorogatione fiat abſque eius conſenſu, & eo abſente. Bald. *in l. ſi cum Hermes. C. locati.* Iaſ. *in l.* 1. *C. de iudi. n.* 18. Alex. *conſ.* 72. *in* 6. *vol.* & Dec. *conſ.* 93. Idem.

269 Renuntiare non poſſe fideiuſſorem beneficio excuſſionis, com. dicit Vaſq. *lib.* 1. *illuſt. contro.* 34. *n.* 25. Poſtea verò allegat permultos contrariam opinionem tenentes. I. Fichard.

270 Fideiuſſor renuntians *authenticæ præſente. C. de fideiuſ.* poterit conueniri ante principalem. Bald. & Sal. *in d. auth. præſente.* Aufre. *in dec. Capel. Tholoſa. dec.* 196. & Panor. *in cap. peruenit. de fideiuſ.* Vezin.

271 Fideiuſſor qui promiſit ſoluere liberè, & ſine aliqua exceptione, nõ per hoc intelligitur renũciare beneficio de fideiuſſoribus: quia prius excuti debeat principalis debitor quã ipſe fideiuſſor, cũ illud veniat ex natura cõtractus & ipſius actus. *l. quæro. §. inter locatorem. ff. locati.* illa enim verba, ſine aliqua exceptione, referũtur ad exceptionẽ friuolã. *c. ex part.* 2. *de officio deleg.* Roma. *conſil.* 211. Hippolyt. de Marſ. *in ſua pract. cauſarum criminalium, in verbo, vltima. n.* 2. Bellacomb.

272 Solennitatum defectus, quæ in aliquo actu ad alicuius perſonæ fauorem exigũtur, actum non vitiabit, nec impediet, ſi actus illi eidem perſonæ vtilis oſtendatur, ac reuera ſit. cõmunem ait ex Imol. *in l. cùm lex. ad fin. ff. de fideiuſſor.* Socin. *in l. conductionibus pupillus. nu.* 1. *in fin. ff. de condic. & demonſtr.* Bal. *in l. contra iuris. n.* 8. *ff. de pact.* Soc. iu. *conſ.* 28. *n.* 11. *lib.* 4. Gomez *in §. omnium. Inſti. de act.* latiſſimè Tiraq. *de iure marit. q.* 8. *gloſ.* 8. *à nu.* 56. E. Suarez.

273 Excuſſio antequam ad fideiuſſorem deueniatur, prius contra principalem debitorem fieri requiritur. *auth. præſente. C. de fideiuſ. auth. hoc ſi debitor. C. de pign.* fallit in 12. caſib. vt per Soc. *reg.* 234.

Fallit in 23. caſib. quos no. Pet. Duẽ. *reg.* 336. Ampliatur in 27. caſ. & limit. in 52. ab Ant. Gabr. *lib.* 3. *de fideiuſ. concl.* 1. D. à F.

De nouationibus.

TITVLVS XXVI.

Nouatio vicem ſolutionis obtinet. *l. ſi rem. §. ſi duo. ff. de noua.* Alex. *in* 5. *vol. conſ.* 85 *in prin.* Vezin.

Quomodo indicatur nouatio, & an ipſo iure, vel ope exceptionis? vide Bol. *in cõſ.* 59 *in* 2. *col.* Idẽ.

2 Propter commiſſionem ſtipulationis pœnalis non nouatur obligatio præcedens, *l. duo ſocietatem. ff. pro ſoc. l. qui Romæ. §. Flauius, ff. de verb. oblig.*

Fal. [illegible] caſib. & fallentia declarat in 4. à Ripa *in d. l. ita ſtipulatus n. 16.* Don. à Fina.

3 Debitum [illegible], an & quando poſſit cõuerti in aliud debitũ, [illegible] & in debitũ ex alio cõtractu? diſtinguende, [illegible] *l. ſingularia, n. 18. & 21.* Don. à Fina.

4 Nouari non dicitur obligatio per actũ ſequente alterius præcedentis obligationis, etiam ſi noua perſona intercedat, niſi expreſſe agatur. Alex *conſ.* [illegible] *vol. 2. nu. 1.* magis communem dicit contra Bart. *in l. pen. ff. de prætor. ſtipulat.* B. Vidal.

5 Si obligatio principalis eſt bonæ fidei, nunquam per ſtipulationem pœnalem [illegible] facta nouatio. eſt comm. opin. ſec. Dec. *in conſ. 12. col. pen.* [illegible] *l. 1.* M. Chætian.

6 Nouatio etſi expreſſim [illegible], facta tamen cenſebitur, ſi verus delegantis debitor delegetur, & inter [illegible], & creditorem, cui ipſe delegatur, ſtipulatio intercedat. communẽ ponunt Cag. *n. 167.* Bolog. *nu. 93. in l. ſingularia ff. ſi cer. pe.* Mandellus *conſ.* 20 *nu.* 1 [illegible] *&* [illegible] 13. Non tamen huiuſmodi nouatio præcedentem obligationem tollet, ſed exceptione tantũ ſubmouebitur, communis eſt Porc. *in §. præterea. poſt med. & nu. 11 Inſtit. quib. mod.* [illegible] *oblig. at.* E. Suarez.

7 Nouatio fit ſi priori obligationi dies, aut cõditio adiiciatur. *§. præterea, Inſt. quibus mod. tollitur obligat.* Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in commento 2. anni. cap. 18. & in commento 7 anni. cap. 15. quæſt. 3. fol. 124.* Don. à Fina.

8 Delegatione debitoris facta debitor delegatus ſuas exceptiones, quas aduerſus delegate habuit, creditori cui delegat⁹ eſt agẽti opponere nõ poteſt *l. 19. de noua.* Fallit in multis caſib. vt per Vigel in commento 7 *anni. c. 14 reg. 7 fol.* 107. ex ſtipulatione facta cũ pupillo, de eo in quo pupillus ſtipulatus antea tenebatur nouatio [illegible] inducitur. Fallit in multis caſib. vt per Purp. *in l. certi condi. 12. §.* [illegible] *nouã. ff. ſi cer. pet. n.* 44. Don. à Fina.

9 Nouatio hodie non fit [illegible] iure niſi expreſſe à partibus dicatur. *l. ſi. C. de noua.* fiet tamen ope exceptionis, ſecundum Decium *conſ. 399. & conſ.* 400. & ibi inquit, quod ſecũdũ magis communem opin. fit nouatio ope exceptionis. fiet etiam licèt à partibus non dicatur, ex contractibus incompatibilibus, & quando inſimul ſtare non poſſunt, cùm vltima derogent prioribus. Decius *conſ.* 564. inducitur etiam nouatio per delegationem. *l. delegare, ff. de noua.* ita vt locum non habeat *l. ſi. C. de noua.* in nouatione, quæ fit per delegationem: quia nihil immutatur in nouatione quæ fit per delegationem, & fit etiamſi non dicatur à partibus. Decius *conſ.* 107. Bellac.

10 Nouatio inducitur ſi præcedat numeratio, & ex interuallo promittatur pecunia numerata.

Fallit in 3. caſib. quos no. Purpu. *in l. certi conditio. §. ſi nummos. ff. ſi cert peta. nu. 68.* Idem.

11 Secunda ſtipulatio continens pluſquam prima, inducit nouationem primæ, *l. qui vſumfructum. ff. de verb. oblig.*

Fallit in 3. caſib. quos no. Iaſ. *in d. l. qui vſumfructum, nu. 1. & ſeq.* videas pulcherrimam Bar. diſtinctionem *in l. ſingularia, ff. ſi cer. pet. n. 4.* Don. à Fina.

12 Quæro an nouatio purget morã præcedentẽ? Reſp. quòd ſic, vt eſt tex. expreſſus *in l. ſi certe debemur*, ibi Bart. Iaſ. *num.* 4. & doct. communiter. *ff. de verb. obli.* vt teſtatur Roma[illegible] *d. tract. de mora. 4. par. n. 156.* Quod tamẽ intellige ſec. doct. ibi, ſi res extet, [illegible] obligatio ſic. [illegible] poſſit, & per cõſequens mora purgari. Mich. Graſſ. [illegible]

13 Quando ſecunda ſtipulatio cõtinet minus quàm prima, non inducitur nouatio primæ, *d. l. qui vſumfructum.*

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in vno à Iaſ. *in d. l. qui vſumfructum, n 6.* Don. à Fina.

14 Si iubeo campſori debitori meo, quòd ſoluat, dicitur facta nouatio per viam delegationis, & ſum liberatus, ſecuta promiſſione campſoriã, not. *in d. l. ſingularia ff. ſi cer. pet.*

Fallit in 5. caſ. quos no. Soc. *in d. l. ſingularia.* 19. Dõ. à Fina.

15 Stipulatio pœnalis nõ nouat præcedentẽ obligationem, *l. ſi quis ſocio. l. duo ſocietate. ff. pro ſoc. l. prædes, ff. de act. emp.*

Fallit in 10. caſib. quos not. Rip. *in l. ita ſtipulatus, ff. de verborum oblig. n. 56.* Don. à Fina.

16 Debitor debitoris ſi obligat ſe per cõſtitutũ, vel nudum pactum, nõ fit nouatio, nec liberatur debitor principalis. Eſt communis opinio, ſecun. Alex. *in conſil.* 183. *viſis depoſitionibus. vol. 7.* M. Chætian.

17 Delegatio dicitur quando aliquis dat debitorẽ ſuum, vel expromiſſorem, etiam non debitorem, per quem delegans liberatur, Aret *conſ. 5. n. 1.* & Afflict. *deciſ. Neap. 353. n. 4.* com. dicit ex Bar. *in l. delegare. ff. de nouatio.* Vezinus.

18 Delegatione facta, cẽſetur facta nouatio, etiã de iure nouiſſimo, licèt non ſit expreſſum, & ſic *l. ſi. C. de noua.* non procedit in delegatione, ideò delegans campſorẽ, qui ſit debitor ſuus, cõcurrentibus duobus requiſitis: primò, quod ille qui delegatur, ſit debitor delegãtis, & ſecundò quòd interueniat ſtipulatio inter debitorem delegatũ, & eũ cui fit delegatio, per delegationẽ ipſam fit vtique nouatio, quãuis nõ ſic expreſſè dictũ, ſecũdũ *gl. 1. in l. 3. C. de noua.* Bar. Ang. Im. Paul. Caſtren. Rapha. & cæteros omnes, *in l. delegare. ff. de nou.* Bal. *in l. pecuniam quam ff. ſi cert. pet.* ſcribent. omnes communiter, *in l. qui vſumfructum, ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ. 107. ſub n. 1. & conſ. 421. n 16.* Paul. Caſtr. Aret. Iaſ. *n.* 17. Cagnolum. *n. 167. cum alijs ſeq.* Bolognetum *n. 93. & ſeq.* cæteróſque Moder. omnes, *in l. ſingularia. ff. ſi cert. petat.* vbi oſtendunt iſtam communem opin. fore.

In contrariam verò ſententiam inclinauêre cõplures Docto. prout refert Paul. Caſtr. *in d. l. delegare*, adeò quòd ob hoc Ang. ibi falſus eſt iſtum paſſum deciſione Cęſarea indigere, & huic vltimæ opinioni videtur inhærere quoque conſulendo Iacobus Madellus *conſ. 2. n. 10. & 13.* Tamẽ quicquid iſti Doct. ſuadeant, & in dubium reuocent, noli diſcedere aliter à communi præmiſſa, cùm re vera tutiſſima veriſſimáque appareat, & contra eam difficile, imo impoſſibile foret obtinere in cauſis decidendis. F. Viuius *opin.* 191.

Nouatio hodie non inducitur, niſi expreſſe dicatur, quòd id fiat animo nouandi præcedentem obligationem. *l. fi. C. de nouat.* & notant Doct. ibi, & Soc. iun. *conſ. 41. n. 18. vol. 1.* Mantua *conſ. 135. n. 18. vol. 1.* Iacob. Mãchellus *in conſ. ſeu patrocinio. 55. n. 3.* Bellonus *conſ. 4 4. ſub n. 3.*

Quod intantum procedit etiam, quod propter tẽporis adiectionem nec vlla quidẽ fieret hodie nouatio, nec ipſo iure, nec ope quidem exceptionis: & cõſequenter ipſa nouatio nõ fieret ex tacita mẽte cõtrahẽtiũ, & ex manifeſtis cõiecturis: vt voluerũt Guil. de Cun. & Bal. *in l. reſcriptũ. §. ſi pacto. ff. de pact.* Cyn. Iacob. Buttig. Salyc. & Fulg. *in d. l. fin.* Caſtr. & Imol. *in l. Valerianus. ff. de præto ſtipu.* Alex. *conſ. 9. col. 3. conſ. 12. col. 3. vol. 2. & conſ. 58. & conſ. 72. col. fi. volum. 6.* Iaſ. & Dec. *in l. ſingularia. ff. ſi cer. pet.* Soc. *conſ. 21. col. 2. vol. 1. & conſ. 39. col. 3. vol. 3.* Alex. *in l. qui vſũfructũ. ff. de ver. obl. col. pen.* Dec. *n. 12.* & Cur. iu. *n. 9. in l. lecta. ff. ſi cer. pet.* Imol. *in l. delegare. ff. de nouat.* Soc. iun. *conſ. 41. n. 29. volum. 3.* Dec. *in l. pecuniam quam, in fi. ff. ſi cert. pet.* Grat. *conſ. 89. col. 2. vol. 1*, & Ripa *in l. 4. §. ſi ex conuentione. n. 8. ff. de re iud.* vbi exprimunt iſtorum opinionem magis communem eſſe.

¶ In contrariam vero partẽ, videlicet, quòd hodie fiat nouatio ope exceptionis, inclinauit Bar. *in d. l. Valerianus.* & Dec. conſulendo cum aliquibus alijs ſignatis per eum *conſil. 400. n. 1. & in fi.* vbi deducit illam communem ſententiam fore, ſimiliterque Aret. *cõſ. 338.* cùm iamdiu v diſſem proceſſum, *n. 1. cum alijs ſeq. volum 3.* vltimæ impreſſionis, & diuinus vates D. meus Vincentius de Franchis *in deciſ. 15 ſub nu. 1.* vbi affert in facti contingentia ita extitiſſe deciſum in ſacro Concilio Neap. ſiquidem nouatio ipſa inducitur etiam ex coniecturis, vbicunque ex eis appareret de voluntate: vt explicat idem D. Vincentius aſſ[illegible] more ſuo *in d. deciſ 15. ſub n. 2.* allegans ibi deciſionem Afflicti 44. Viuius *opin.* 550.

De ſolutionibus.

TITVLVS XXVII.

Oblatione pecuniæ debitæ creditori à debitore, & conſignatione illius facta loco cõgruo & tempore, debitorem à debito liberari, ita vt per eã conſignationem factam loco congruo & tempore, curſus vſurarũ impediatur, & faciat tranſire periculum caſus fortuiti ad creditorẽ accipere recuſantem. *l. acceptã. C. de vſuris. l. obſignatione.* & ibi Bal. *C. de ſolu. & l. ſi ſoluturus. ff. de ſol.* quod procedit vbi debitum eſt integre depoſitum. *d. l. obſignatione.* Verbalis autem oblatio debitorem non liberat, niſi quatuor caſib. Primus caſus eſt, vbi debitum non eſt liquidum: vt eſt in eo qui eſt obligatus rationem reddere, cui ſufficit offerre verbaliter, ſi vellet rationes reddere *l. ſtatu liber. & l. ſeruus. ff. de ſtatu libe.* & in hoc caſu ſi aliqua pars ſit liquida, eam debitor offerre debet realiter: in reliquo autem quod non eſt liquidum, ſufficit verbalis oblatio cum oblatione fideiuſ-

foria

foris de ſoluendo, vbi ſumma liquida erit. Ang. & Alex. *in l. ſi mora ff. ſolu. matri.* Item in expenſis quæ non ſunt taxatæ, ſufficit eas verbaliter offerre cum promiſſione de dando fideiuſſorem, ad eas expenſas ſoluendas vbi liquidæ erunt. Bald. *in l. vnica, n. 5. C. ne liceat in vna.* &c. Secundus caſus in quo ſufficeret verbalis oblatio eſt, quando poſt oblationem verbalem à reo factam creditori, ipſe creditor recuſaret, & dicat ſe nolle accipere: eo caſu ſola verbalis oblatio tantũ operaretur, quantum realis: & ea ſola verbalis ſufficeret. Paul. de Caſt. & Alex. *in l. qui Romæ, in prin. ff. de ver. obl.* Bald. *in d. l. vnica nu. 5. C. ne liceat in vna ead. cauſ.* vbi tenet verbalem oblationem ſufficere, quando creditor declarat ſe nolle accipere quod ſibi verbaliter offertur. *l. ſi reſiduum. C. de diſtract. pign.* Idem Bal. *in d. l. acceptam.* Iaſ. *in dic. l. qui Romæ.* & ibi aſſerit hanc communem eſſe opinionem. & Nicol. Boër. *dec. 124. nu. 16. & 28.* quæ tamen verbalis oblatio tollitur, vbi creditor ſe diceret paratum accipere quod ſibi verbaliter offertur. Alex. *in d. l. ſi mora.* Tertius caſus eſt, quando ea verbalis oblatio fieret in iudicio: nam verbalis oblatio in iudicio facta tantũ operatur quantũ conſignatio extra iudicium. *Bar. in d. l. ſi rem. §. fi. ff. de pign. act.* Bal. *in l. ſi rem paratus. ff. de procur.* Alex. *in d. l. ſi mora.* Boer. *in ea decis. n. 29.* Et hoc procedit quando illa verbalis oblatio fieret ante litẽ cõteſtatam: ſecus ſi poſt, vt per Boër. *in eo loco.* Quartus caſus erit quãdo quis eſſet debitor rei alicuius immobilis: quia tũc ſufficeret verbaliter offerre rem immobilẽ abſq; vlla reali oblatione. *l. ij. C. quan. & quibus quart. pars debet.* Alex. *in d. l. ſi mora.* Sal. *in d. l. acceptam. nu. 16. & Iaſ. in d. l. qui Romæ. in princ.* Et idem in eo qui debet animal: cum in animalibus ſufficiat verbalis oblatio cum animalis depoſitione in aliquo loco. Roma. & Alex. *in d. l. ſi mora.* & Sall. *in d. l. acceptam.* vbi vult animal deponi debere in aliquo loco. quod ſi demũ deperdatur, peribit periculo recuſantis accipere. & ſecurius eſt vt hoc fiat. In illis ergo caſibus tantùm operabitur verbalis oblatio, quantũ realis conſignatio, ita vt poſt eam verbalẽ oblationem debitor liberandus erit à debito: & ſi ſit debitor pecuniæ & poſt verbalẽ oblationẽ dicat nolle accipere creditor, ſi demũ ea pecunia perdatur, vel debitor efficiatur nõ ſoluendo, liberabitur debitor ope exceptionis. Sall. *in d. l. acceptam. nu. 18.* & neque demùm ad vſuras tenebitur, & neque ad pœnæ commiſſionẽ, & neque de totaritu tenebitur. & plenè Chaſſa. *conſ. 41.* Bellal.

2 Datio in ſolutum ſimilis eſt emptioni. *l. ſi. ff. ex quibus cauſ. in poſſ. eatur.* quæ datio in ſolutum reuocari poteſt de iure cõmuni *l. ſucceſſores. C. de ſolu.* etiam ſi quis pretium duplicatum emptori muito obtulerit. *l. non eſt. C. de reſcin. ven.* Decius *cõſil. 558.* quamuis Bart. contrarium teneat *in l. ſi finita. §. Iulianus ff. de dam. infect.* vbi inquit debitorem audiendum eſſe offerentem pretium creditori, cui res vel in ſolutum data fuit: ſed contra Bar. eſt communis opinio in contrarium, vt plene per Alexand. *in d. §. Iulianus.* & Deci. *vbi ſupra. & conſil. 592.* Idem.

3 Datio in ſolutum alia neceſſaria, alia voluntaria: & quo reſpectu dicatur quælibet voluntaria, vide quæ ſcribit Burſ. *cõſ 44. nu. 30.* Et de quã ſoluatur laudemium? dic vt per eundem *ibi nu. 31. lib. 1.* vbi quæ ſit magis communis. & ibi videtur cõcludere quòd pro voluntaria tantum, non neceſſaria debeatur laudemium. Quæ datio in ſolutũ redditur nulla, ſi fiat in vno obolo vltra verum creditum, ſecundum communem per eundem *conſ. 73. nu. 27. eod. li.* vbi declarat id procedere reſpectu quantitatis crediti, nõ etiam reſpectu æſtimationis rei datæ in ſolutum, ſi plus credito valeret. Limitationẽ autẽ ad reg. dationes in ſolutũ, ſeu adiudicationis factæ pro maiori quantitate crediti, an in totum reſcindatur vide per eundem *Burſ. d. conſil. 73. in fi.* vbi quod non procedit *d. reg.* vbi debitum authore iudice liquidatum fuit. Bonacoſſ.

Datum meretrici non repetitur. *leg. idem & fi. §. ſed & quod meretrici. ff. de cond. ob turp. cauſ.* Bellac.

4 Soluens ſcienter indebitum non poteſt repetere, *l. j. ff. de cõd. indebi.* Fallit vt per Vigel. *in cõmento 7. anni. lib. xlix ff. ca. 8. fol. 319. excep. 21.* fallit in 8. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. 1. n. 12.* fallit in 4. caſib. vt per Dec. *in l. cuius per errorẽ. ff. de reg. iur.* Dõ. à Fina.

5 Soluens res alternatiuè debitas per errorem, poteſt illam repetere quam vult. Fallit in quatuor caſib. vt per Corneum *in l. ſi quis, ff. de condictio. indebi. in 2. col.* Don. à Fina.

6 Soluẽs qui metu promiſit, repetit. Fallit in 2. caſibus, vt per Corn. *in l. ſi ob turpem. ff. de cond. ob turpem cauſam.* Idem.

7 Indebiti condictio alij quàm qui ſoluit regulariter non datur. Fallit in 7. caſib. vt per Vigel. *in com. 7. anni. cap. 6. lib. xlix. q. 3. reg. 1. fol. 286.* Idem.

8 Si duo idem debitum ſoluerint inſolidum, poſteriori ſoluenti condictio eius quod amplius ſolutum eſt, competit non priori. *l. xxv. ff. de cond. indebit.* Fallit in 2. caſib. vt per Vigel. *vbi ſuprà, quæſtio. 3. regul. 2. fol. 289.* Don. à Fiba.

Condictio indebiti non datur niſi aduerſus eum cui facta eſt ſolutio. *l. xlix ff. de cond indeb.* fallit in 5. caſib. vt per Vigel. *vbi ſupra. cap. 6. quæſtio. 4 fol. 290.* Idem.

9 Soluere pro debitore inuito, eſt cũ libertate quilibet poteſt ab obligatione. *l. ſoluẽdo. ff. de neg. geſtis. l. ſolutionẽ. ff. de ſolu.* & poteſt etiã ſoluere creditori inuito: imò extraneus offerendo creditori alicuius, impedit ne creditor poſſit agere cõtra debitorem. vnde ſi debitor conuentus poſſit probare de tali oblatione facta à quodã tertio, poterit agentẽ creditorẽ repellere. *l. tale pactũ. §. qui prouocauit.* & ibi Iaſ. *in fi ff. de pactis.* Bellac.

10 Cõfeſſio liberationis, quæ parte abſente fit, & valet, & plenè probat. communẽ inhit Bal. *conſ. 466. lib. iij.* ſed melius, ac verius ait contrarium receptum Rip. *in l. conditionis. nu. 21. C. de pact.* à quo ſtn. E. Suarez.

11 Abſenti liberatio facta non per modum confeſſionis, ſed per modum pacti, ſeu conuentionis, non prodeſt, niſi aliquis nomine abſentis receperit. Eſt magis communis opin. ſecundum Alex. *in conſ. 131. in cauſa & lite vol. 4.* M. Chariaous.

12 Quæro an debitor, qui eſt in mora ſoluendi, exactus in iniuria creditoris liberetur? Reſp. Licet prima facie dicendũ videatur eũ non liberari, ex quo congruo loco & tempore creditori debitũ non obtulit, ideóque periculũ ad eũ ſpectare debet. Bart. tamen *in l. creditor. ff. de ſol.* in contrariũ dicit eſſe veritatẽ, & reſpondet *d. l. creditor.* procedere, quando debitor ob ſuam iniuriã fuit exactus. Eum ſequitur ibi Pau. de Caſt. Hãc ſententiam firmat quoque ipſe Bar. *in tractatu ſuo, de Tyran. quæſt. 7.* vbi dicit, quod ſi debitor ciuitatis ſoluit Tyranno, qui non poteſt inferre terrorem, nec metum, non eſt liberatus: ſecus ſi poteſt terrorem inferre ratione iuriſdictionis quã exercet, licet de facto, quia erat ſubditus, & nõ potuit reſiſtere. Eadẽ opi. tenẽt Cy. Bal. & Alb. de Roſa. *l. ij. C. quod metus cauſa.* & firmat Io. Cal. *cap. ſignificauit. de cenſibus.* Spec. & poſt eũ Io. And. *in additionibus ad Spec. tit. de obligationibus & ſolutionibus, §. nunc aliqua.* Lucas de Pen. *in l. j. 1. quæſt. ver. quid ſi debitor. C. vt nullus ex Vican lib. xj.* Et hãc opinionem communi omniũ Doctorum calculo approbatam eſſe aſſerit Matt. de Afflict. *in deciſio. Neapoli. 150 num. 13.* Mich. Graſſus.

13 Solutũ indebitè repetitur, & eo ipſo quod oſtẽditur illud, quod ſolutũ eſt fuiſſe indebitũ, præſumitur per errorẽ ſolutũ: vt voluit gl. *in l. cũ de indebito. in ver. Ignorantia ff. de prob.* & Alex. *conſil. 164.* præſuppono primo circa conſultationẽ præmiſſam, *ſub n. 3. vol 5.* vbi etiã adijcit d. gl. cõmuniter approbari, & ſequitur Dec. *conſ. 600. inſpecto diligenter tenore dicti inſtrumenti. ſub nu. 4. cum aliis ſequen.* vbi reddit rationem optimã.

Et quemadmodum ſolutum indebitè repetitur, ac reuocatur cõdictione indebiti, vel ſine cauſa. *toto tit. ff. & C. de cõd. indeb.* ita etiam promiſſum indebitè per errorem non attenditur, ſed reuocari, ac retractari debet. *l. is qui plus. eod. titul.* & not. Dec. *conſ. 547. nu. 5. & in d. conſ. 600. nu. 4. & ſeq.*

Ad quod bene facit etiam, quod not. Caſtr. *in l. fi. §. idem quæſiuit. ff. de cond. indeb.* vbi aſſerit ſe reſpondiſſe, conſuluiſſeque per illum tex. quod cum quidam fratres diuiſiſſent bona paterna, materna, & fraterna æqualiter & promiſiſſent ad inuicem non contrauenire, & poſtea appaiuit, bona fratris præmortui pertinere tantum ad alterum fratrem, qui erat vtroq; latere coniunctus, concluſit quod illud pactum per errorem interpoſitũ, & ſic ipſa diuiſio retractari debet. & ſequitur Dec. *conſ. 475. in cauſa, quæ de alimentis agitatur nu. 29. & ſeq.*

§ Sed hoc nõ procederet in ſolutione indebite facta ex cauſa tranſactionis: quia ſolutũ tũc indebitè nõ repeteretur, etiã ſi extitiſſet per errorẽ ſolutũ. *l. 2. c. de tranſact.* & firmat Dec. *cõſ. 351. in caſu propoſito, primò videdũ eſt. n. 2.* Vinius *opin. 730.*

14 Debitor liberatur per oblationem, conſignationẽ & depoſitionem à tertio factam pro ipſo debitore. *l. qui decem. §. 1.* & ibi Bart. *ff. de ſol.* & hoc eſſe verum aſſerit Paul. Caſtr. *in l. ſolutionem. nu. 3. ff. de ſolutionib.* Vezinus.

15 Oblatio ſola in iudicio valet, & purgat moram: quia videtur ſoluere, & ſi fit poſt litem conteſtatam, requiritur etiã ſimul cõſignatio. *l. ſi rem. §. fi. ff. de pign. act.* declara vt per Bald. *in l. venientem. C. de compenſ. & 11. in l. ſed ſi alia. ff. de conſti. pecu.* & hoc ad effectum vt habeat vim ſolutionis. & quando ſola oblatio ſufficiat ad purgandum moram. not. Bartol. *in l. inter-*

dum. §. ſi. de verb oblig. ſed ſolutio vera prodeſt, vt abſoluatur ab inſtantia. §. ſi Inſt. de perp. & tempor. act. licet quadoq. ſolutio & oblatio parificentur. l. fin. C. ad leg. falcid. ſola tamē oblatio facta in iudicio abſque cõſignatione liberat à periculo interitus. Caſtr. d. l. interdũ. §. ſi. licet nõ liberet à iudicio. ite ſoluens videtur fateri. Bal. in d. l. ſi reus paratus. per l. iij. §. ſi quis dolo. de tab. exhi. & quod oblatio iudicialis liberet, nõ tamē quod nõ teneatur offerre daie pecunias. not. Aret. l. ſi rem alienã. §. ſi. de pig act. Cui adde quod ſoluens non dicitur habere aliquam legitimã defenſionē. Aret. in l ij. C. quod me. cau. vbi ſoluens purgat metum, & vide text. in cap. ſuper hoc. de renunciat. vbi non eſt veriſimile quod ille qui nõ tenetur, velit ſoluere. Qualiter autem oblatio fieri debeat, vt offerentē excuſet. vide Aret. conſ. 142. col. vlt. Quid de oblatione bonorum facta pro debito nondum liquidato & incerto, & quando ea oblatio fuit acceptata à creditore? & dic vt per Burſ. conſ. 8. n. 42. & ſeq. conſ. 9. nu. 10. nu. 50. cum alus ſeq. libr. j. Bellac.

16 Oblatio vbi requiritur, nõ ſuffi. verbalis. l. qui decē. ver. ſi-dē reſpond. in fi. ff. de ſolu. l. ſeruus qui heredes. in fin. ff. de ſta. lib. Bar. plene in l. prætor. §. ſi quis ff. de oper. no. nun. Ale. in l ſi. inſulam. in 2. colum. de ver. obl. Ang. in §. ſequens. in 5. col. Inſt. de action.

Facit, quia vbi opus eſt facto, verba nõ ſufficiũt. cap. 1. & 2. de ſeq. poſ. & fruc. gl. in c. paſtorali. de offi. ord. Alc. poſt glo. & doct. in l. ſi mora in 2. col. ff. ſol. ma. & l. ſi ſeruus. ff. de vulg. & pup. & Iaſ. in l. j. §. hæc verba. in 2. col ff. quod quiſq. iur. Alex. in 1. vol. cõſ. 21. in fi. & in 2. vol. cõſ. 7. col. 3. & in 4. vol. cõſ. 130. in 3. col. v. & ſi diceres. & conſ. ſeq. ver. nec ob prædict. & in 5. vol conſ. 39. in 1. col.

Et tunc pro verbis verba reportet. Iaſ. in l. ij. in 72. col. C. de iur. emph. & in l. quidam exiſtimauerunt. in 2. col ff. ſi cer. pet. & Alex. in d. l. ſi mora. Pet. Ger. ſing. 92.

Limitat Alex. in d. l. ſi mora. ſex modis. & ego ibi in margine addidi ſeptimam limitationem ſecun. Cu. in conſ. 5. incip. Nonnulla quidam. videlicet, quando ab aduerſario quid eſt implendũ: quia tunc ſufficit verbalis oblatio.

Et in materia vide eundē Alex. in l. creditor qui. in fi. de diſtr. pig. & in 1. vol. cõſil. 102. & in 2. vol. cõſil. 7. Barb. in 1. vol cõſil. 15 in 5. & 6. col. Iaſ. in l j. in 1. colum. ff. qui ſatiſd. cog. & in l. quod te. in 3. col. ff. ſi cer. pe. & in l. ſancimus. in 4. colum. C. de iud. Idem.

17 Quando fit oblatio partis debet acceptari cum proteſtatione agendi ad reſiduum. ita Alex. in l. quidam exiſtimauerunt, in fi. ff. ſi cert. petat. Vezinus.

18 Oblatio verbalis ſufficit quando aliquid non eſt liquidũ. Iaſ. in l. ait prætor. §. ſine autem ff. de ope. no. nun. Cor. in 4. vol. conſ. 85. verſ. & vbi debitum. Idem.

19 Oblatio eſt fienda congruis loco, & tempore. l. ſi ſoluturus. ff de ſolut. l. obſignatione. C. eod l. mora in prin. ff. de vſu. Alex. in 1. vol. conſ. 102. in 2. col. & in 2. vol. conſ. 7. Calca. in conſ 13. el. 2. in fi. Alex. in l. qui Romæ. in 2. col de verb. oblig. fac. quod vult Lud. Ro. conſ. 48. circ. fi. & conſ. 163. vbi dicit, quod paria ſunt non offerre vel minus legitimè. Idem.

20 Oblatio non eſt fienda niſi requiratur à parte. Iaſ. no. in l. ſtipulatio. cir. princ. ff. de oper. no. nun. ſcilicet in contractibus nominatis. vt ibi per eum. Idem.

21 Filius ſoluens debitum pro patre viuente, non præſumitur donãdi animo ſolniſſe. hãc eſſe cõmunē opiniunē teſtatur Frãciſ. Turzan. in ſuis concluſ. reg. 89. vbi limitat. Don. à Fina.

22 Reo ſoluente fideiuſſoribus quoque prodeſt ſolutionis exceptio. §. item ſi reus, Inſti. quib. mod. tollitur oblig. l. lxxxiiij. de ſolu. fallit in 2. caſib. vt per Vigel. in commento 2. anni. cap. 7 fol. 160, & in commento 7. cap. 11. Don. à Fina.

23 Fideiuſſore vel mandatore ſoluente liberatur ipſe quoque reus. d. § item reus. fallit vt per Vigel. vbi ſupra fol. 162. & in commento 7. anni. cap. 11. reg. 2. fol. 85.

24 Si iubeo debitori meo vt ſoluat alicui vel ſoluere promittat iuſſus reuocabilis eſt. l. ſi cum Cornelius. ff. de ſolut. fallit in 2. caſibus, vt per Cagnol. in repet. l. ſing. ff. ſi certum petat. numero 153. Idem.

25 Solutum prius in vſuras deinde in ſortem accepto ferendũ eſt. l. v. §. imperator. ibi. ridõ autē ff. de ſolu. fallit in 2. caſib. vt per Vigel. in commento, vbi ſupra cap. 12. reg. 11. fol. 91. Don. à Fina.

26 Oblatio tunc releuat quando offerens eſt paratus ſoluere quod offert. Cor. in 4. vol. conſ. 149. verſ. his tamen non ob.

Alias non, vt ibi. fac. quod vult Phi. in cap. ad apoſtolica. in fi. de re iud. in 6. Vezinus.

27 Oblatio verbalis tantùm, id eſt ſine conſignatione, nõ releuat offerentem. l. prætor. §. ſi quis paratus, vbi Bar. & alij. ff. de oper. noui nunt. Corn. conſ. 37. memini non multis diebus allegaſſe, nu. 2. vol. 2. & Alex. cõſ. 131. in cauſa inter vniuerſitatē Strazacolerum, nu. 11. vol. 4.

Siquidem offerre illegitimè, & non offerre paria ſunt. l. quoties. ff. de trã. & iſtam in publicum aſſeruit communē regulam Ro. conſ. 163. conſtitutio. ſub nu. 2. & probatur etiam hoc idem.

Nam vbi oblatio requiritur, verbalis quippè non ſufficit ſed realis. l. qui decem. ff. de ſolu. cum alijs concordantibus legibus adductis per Rom. in d. conſ. 163. ante fi. & per D. Horatium Mandoſium ibi in addit. in litera C. & per Marſilium in l. qui falſam monetam, nu. 48. ff. ad legem Corneliam de falſis.

Illuſtratur quoq. regula præmemorata ex eo, quod oblatio fideiuſſoris non valet, neque tenet, niſi fideiuſſor præſens ſit, atque promptus, paratúſque fideiubere. l. qui decem. §. idem reſponſum. ff. de ſolutio. alias l. ſi quis. § nunc videamus, Ioan. de Imol. in d. l. prætor. §. ſi quis paratus. Alex. conſil. 107. vol. 3. & in l. de pupillo. §. ſi is cui. ff de oper. noui. nunc. poſt Angel.

Sed hoc non habet locum quando creditor, cui ſolo verbo offertur, ſe nolle recipere ſolutionem recuſaret: tunc quippè non requiritur realis oblatio, verùm verbalis quidem ſufficeret: ſecundum Alex. in l. ſi mora, in 5. fallen. ff. ſolu. matrimo. & omnes communiter in l. qui Romæ. ff. de verbor. oblig. quam communem ſequuntur, & citant Moder. inibi. & Bert. conſ. 133. etiã ſufficienter legitimè appareret, num. 4. vol. 6.

Limitatur quoq. nõ procedere cõcluſio præmiſſa quò ad effectũ retardãti venditionē pignoris per creditorē factã: quoniã quò ad hoc explorati iuris eſt ſufficere verbalē oblationē. l. pe. ff de reſcin. vẽd. ſecundùm cõmunē intellectũ gl. Bar. & aliorũ. in l. pen ff. de diſtract. pign. & in l. ſi reſiduũ. C. eodem tit. quem ſequitur vltra allegatos Doctores, Alex. in d. l. ſi mora in 2 fallent.

Iſta itaque communis tantò facilius procederet, quantò oblatio ipſa verbalis fieret cum proteſtatione, ne creditor pignora venderet. l. ij. C. deb. ven. pig. impe. non poſſ.

Sed hoc, quòd verbalis oblatio impediat pignorum diſtractionem, procedit primò de plano, vt impediat, & impedire poſſit venditionem ipſorum pignorum faciendam, non autem iam factam. l. ſi prius, & ibi Bal. C. de diſt. pig.

Itidem ſecundo loco eadem communis vera apparet, & procedit, niſi forent vendita, & tradita pignora emptori per creditorem. l. j. & ibi Bal. C. ſi ar. tiq. cred.

Similitérque tertiò iſta opinio vera extat, ſi ipſa verbalis oblatio facta eſſet à debitore, vt dicta l. ſi prius.

Tertiò limitatur quoque regula præmemorata in principio poſita, locum non obtinere in rebus immobilibus. Nam oblatio verbalis tantum ſufficit in rebus ipſis immobilibus, quæ offerri nequeunt, ſic ſi res talis ſit, quæ ſincerè offerri nõ poſſit, vt fundus, & alia immobilia, vel mobilis ſit non conſignabilis, vt equus: tũc vtiq. ſufficit ſola verbalis oblatio. l. dos data & ibi Bart. C. de don. ante nup. gloſ. Bart. & Bal. & alij in l. acceptam. C. de vſuris. Bart. & cæteri concorditer in d. l. ſi mora.

Quarto coarctatur regula prædicta, vt verbalis oblatio inutilis non reddatur, atque ſola ſufficiat, vbicunq. pecunia eſſet alibi ſoluenda: ſecundùm Bal. in d. l. acceptam.

Quintò limitatur etiam, vt oblatio ipſa verbalis tollat pœnæ commiſſionem: & conſequēter oblatio verbalis ſatis eſt, quippè ad pœnã euitandã. l. Celſus. ff. de arbor. & d. l. ſi. acceptam & ibi Bal. in 3. oppoſitio. gloſ. & omnes alij Doct. in l. ſi cum dies §. ſi ff. de arbit. & Ale. conſ. 393 nu. 4. Sed hoc procedit in pœna legali, non autem in conuentionali. Vnde oblatio verbalis ſatis eſt ad euitandum pœnam legis, vel iuris municipalis, nõ autem à contrahentibus in contractu appoſitã. l. ſi quis maior. C. de tranſact. & d l acceptam, vbi Bal. in 3. oppoſ. & in quæſt. 21. Iaſ. conſ. 9. nu. 14. vol. 1. & Ang. & alij in d. l. ſi mora. in prin.

Sextò limitatur vbicunque debitum non foret liquidum: tunc nempè non requireretur certa, liquidaq. oblatio. d. l. ſi reſiduũ, & ibi Bal. & in d. l. acceptam. in 7. oppoſ. & gl. in l. creditor. C de pig. imò tunc ſufficeret, quòd fieret huiuſmodi oblatio, etiam per tertiũ abſque mandato: vt efficaces teſtes ſunt Ang. & Pau. Caſt. in l. tale pactum. §. poſt diuiſionem ff. de pact. & Bald. in d. l. acceptam. & in l. obſignatione. C. de ſolutio. imò talis oblatio verbalis ſufficit, vt fieri poſſit etiam poſt litē conteſtatam. textus eſt in l. ſi rem. §. fina. ff. de pignoribus, & ibi Doctores notant. Viuius opin. 557.

28 Oblatio debiti etiam ſine conſignatione, ac depoſitione facta liberat debitorem offerentem à pœna caducitatis, ſicut regulariter obſeruatur in alia pœna, de qua in text. in l. acceptã

C. de

C.de vſur. Sed ad conſequendã plenariam liberationem à canone emphyteutico ſecus eſt: ſiquidem ad huiuſmodi effectũ requiritur, quòd emphyteuta illum offerat, conſignet, atque deponat: ſecũdùm communem intellectum *l.ij.C. de iure emphyt.circa fi.* traditum ibi per Doctores, præſertimque per gl. & Iaſ.*n.*106. & Alciat.*conſ.*393.*nu.*4. & per Canoniſtas omnes *in cap.potuit de locat.* Viuius *opin.*558.

29 Datio in ſolutum, & pro ſoluto cum iudicis authoritate, ſeruatis de iure ſeruãdis, reuocari nõ poteſt, nec debet, ſecundum Alex. cum aliis aggregatis per eum *in l.ſi finita §. Iulianus.col fi.ff.de damno infect.* quem refert, & ſequitur Dec.*col.* 592. per totum, qui poſt Alex. meminit iſtam eſſe communem opinionem, & alios eiuſdem ſententiæ cõgerit Tiraq.*in trac. de retract. Lignagier.§.8.gloſ.7.n.*13. Et ſequitur etiam, & commu laſſimè declarat, & communem vocat quoque Lud. Bologninus *in repet.d.l ſi finita.§.Iulianus.col.*100.*& ſeq.fol.*36. Pariſ.*conſ.*81.*conſultus quale ſit arbitrium,nu.*27. *cum alijs ſeq. vol.* 2. Cæphalus *conſ.*286. Domina Catherina, *ſub num.*14. *vol.* 2. & Cæſar Vrſillus *in annotatio. Afflict. in deciſio.*191.*ſub nu.*3.

❡ Imò datio ipſa in ſolutum, ſeu executio, non præcedẽte ſubhaſtatione, valet ſimiliter & tenet, ſi iuſta quippe ſit, & appellatum non fuerit. ita Caſſian. Puteur *deciſ.*18.*de re iud.*

Ideò creditor cui res ipſa data fuerit in ſolutum, omnibus ſolẽnitatibus adhibitis per ius offerẽdi, poſtea priuari nõ poſſet; quia talis datio in ſolutum à iudice facta habet vim ſentẽtiæ diffinitiuæ, ſecundum aar. *in l.cum & minores in princ. C.ſi aduer.rem iud.* cum aliis relatis per Dec. *in d conſil.*592.*nume.*3.

Cæterùm poſt ſententiã non eſſet locus iuri offerendi, niſi in ipſa fuiſſet reſeruatum, quinimò nec poſt concluſum in cauſa, vt cõcludit Tiraq. loco de quo ſuprà. *§.8.gl.7.n.*13.*& ſeq.*

Et licèt hoc nõ habeat difficultatẽ aliquã, nihilominus difficultas oriretur, quãdo debitor pro ſuo debito per errorẽ traderet aliquid in ſolutũ eius creditori maioris pretij, quã eſſet creditũ, vel ex facto ſuo, vel ex facto iudicis, tunc quippè ipſa datio in ſolutũ pro illa maiori ſumma valida, & firma remaneret, ſecundũ Doct. *in l.certi condictio, §.quoniam ff.ſi cer peta.* & præſertim ibi Dec. *in* 3.*not.& in l.cum amplius, ſub n.*2.*ff. de reg.iur.* & Pariſ. cumulatiſſimè *conſ.*81.*nu.*36.*vol.*2. Et iſtam exiſtimu eſſe cõmunẽ opinionẽ, prout ſequitur, & magis cõmunem dicit cum allegatis per eum erudítiſſimus D. Horatius Mandoſius *in adds. Roma.conſil.*454 *ſub nu.*12.*in litera T.*

❡ Quãuis Ruinus deducat, ac profiteatur ea relatis per eum *conſ.*136.*ſub n.*5.*vol.*1.*& conſil.*160.*n.*25.*cum alijs ſeq.vol.* 2.*cõſ.* 37.*n.*6.*&* *conſ.*57.*n.*3.*vol.*5. aliã ſententiã contrariã cõmunem, videlicèt, quòd datio in ſolutũ facta per debitorem creditori pro maiori ſumma, ſeu quantitate quàm debeatur, in totũ vitietur, atque nulla ſit. Et eandẽ opinionẽ amplectitur etiã cũ aliis coaceruatis per eum Marſ. *in rep.l.ſi.nu.*46.*ff de iuriſd.omnium iudic.* Tiraq. fuſiſſimè *in tract. de vtroque retractu, §.*23.*gl.* 1.*n.*23.*& ſeq.* Petrus Duennas *in regula* 185. *Decretum ex falſa cauſa,n.*4. & Afflic. *deciſ.*358.*in cauſa inter nobilem Antonium,n.* 7. & Alciat. *in l.j.§.ſed ſi mihi,n.*30.*ff.de verb.oblig.* vbi admonet de cõmuni. tamen noli ob aſſertionem hãc aliter recedere in deciſiua à prima opinione, tanquàm communi, & veriſſima.

❡ Et hinc eſt, quòd fructus percepti ex re data in ſolutum non æſtimata, donec æſtimetur non ſunt reſtituendi, ſecundũ Anto. Aug. *deciſ.*3.*&* 650.

Et dato, quòd abſque dubio huiuſcemodi datio in ſolutum nõ retractetur, ſed benè pretiũ, quòd excedit res data in ſolutũ per partem eius debitori reſtituitur loquẽdo in exceſſu infra dimidiam iuſti pretij; ſed vbicũque quis eſſet ſuper re data in ſolutũ deceptus vltra dimidiũ iuſti pretij poſſet illã reſcindere remedio, *l.ij. C.de reſcin.vẽd.* vt ſpecificè tradit poſt Olde. & Io. And. Alex. *in l.ſi quis cum aliter.col.*5.*ver nẽ non habuerunt locum. ff. de ver. obl.* quorum opinionem ſequitur ibi Claud. Aquẽſ. *col.fi.* & veriorem aſſerit, & Cagnolus etiam *in repet.l.ij.nu.*163.*& ſeq.C.de reſcin.venditio.* & Mantua conſulẽdo *conſ.*70.*nu.*5.*cum alijs ſeq.vol.*1.

❡ Et licèt Aret. *in d.l.ſi quis cum aliter* poſt Bal. & Roma. *ibi.* & Soc. *in tract.fallentiarum reg.*436.*Venditio vltra dimidiũ,n.*4. tenuerint cõtrariũ, videlicèt, quòd in adiudicatione facta alicuius rei in ſolutum creditori, non habeat aliter locum remedium *d.l.ij.*

❡ Quia datio in ſolutũ nõ præſumitur fœneratitia ex modicitate pretij, & pacto de retrouendẽdo, ita Caſſad. *deciſ.*2.*de vſur.* Tamẽ cũ prima opinione Old. Io. And. & ſequaciũ indiſtinctè tranſeundum eſt, ſiue in datione rei in ſolutũ ex facto partis, ſiue ex facto iudicis: quę videtur, & apparet magis vera atque magis communis, vt deduximus in ſimili caſu *infra in Opinione, Venditio vltra dimidiam.*

Et quia datio ipſa in ſolutũ ſimilis eſt vẽditioni, & eius obtinet vicẽ, *l.fi.C.quibus ex cau.in poſſeſ.ea.& l.in prædiũ. in fi.C. de euict.* & notant Io de Amicis *conſ.*120.*n.*8. Natta *conſil.*496. quoniam in conſultatione, *n.*13.*vol.*3. Pariſi. *in d.conſi.*81.*nu.*32.*vol.*2. Mantua *in d conſi.* 70. Cæphalus *cõſi.*98.*n.*45.*vol.*1.*& cõſi.* 254. præſupponitur in facto, *n.*8.*cũ alijs ſeq.vol.*2. & Soc. Iuni. conſulendo *conſil.*47.*n.*9.*& ſeq.conſi.*129.*n.*16.*&* 25.*vol.* 2. *& conſil.*118.*n.*9.*vol.*3. & Laurẽt. Syluanus *conſi.*49.*n.*66. aoẽri.*deciſio.*49.*in fi.* Tiraq. *in tracta.de retract.conſang.§.*1.Glo.14.*n.* 4.

Imo dare in ſolutum, eſt vendere, & ſic dici poteſt venditio ipſa, vt inquit Aret. *in l.j.§.cum prædium ff.de pig.* & Soci. Iuni. *in d.conſil.* 47.*ſub nu.*9. & Cæphal. fuſiſſimè *conſil.*159. Domini Albertus, *nu.*21.*vol.*2. Licèt Coene. *conſil.*166.*num.*17.24.*& ſeq. vol.* 2. velit contrarium, & malè.

Oriretur que dubiũ ſimiliter in datione in ſolutũ, vel vẽditione facta de bonis emphyteuticis mediantibus decreto iudicis & ſubhaſtationibus in caſu relato per Coraſiũ *in miſcellaneis iuris ciuilis lib.*3.*c.*3.*ſub n.*3. per Afflict. & Vrſillũ *in addi.vbi n.*1. *cũ alijs ſeq.in deciſ.*191. & deciſo in Sacro Regio Cõcilio Neap.

Occurrit dubium etiam vbicunq; res data eſſet creditori in ſolutum, vtrum tunc haberet locũ ius retractus, & conſequẽter res ipſa à propinquioribus retrahi poſſet? reſoluitur quæſtio per allegationes ad vtranq; partẽ, & diſtinctionẽ tutiſſimam traditam per Coraſium *in d cap.*3.*n.*2.*cum alijs ſeq.* & per Tiraq. *in tract.de vtroq; retractu,§.*1.Gl.14.*n.*1.*cũ alijs ſeq. fol.paruo* 93. & Affl. *in tract.de iure protomiſeos §.*3.*n.*16.*fol.paruo* 62. vbi cũ Doctoribus mentionatis in allegatis locis firmat, quòd ius congrui nõ habeat locũ in datione in ſolutũ, & pro ſoluto authoritate iudicis, & ſine fraude facta. vbi idem Affl. profert magnum quippè verbum, quod ita practicatur. Et ponit *in §.ſeq.* etiam omnes coniecturas, & de iure, ex quib. diſcernitur ipſa datio in ſolutum in fraudem facta.

Oriretur denique maxima ambiguitas, & dubietas de datione in ſolutum facta, ſi certo tempore non ſolueretur debitũ, vtrum poſſet per creditorem recuſari, ſi vellet pecuniam debitã exigere? Sed Soc. iun *conſil.*41. licèt in hac conſultatione omnibus diligenter conſideratis. *vol.*3. optimis rationibus, & realiſſimis fundamentis cõſuluit cõtra Deci. quod ſi iſta quãtitas debita non ſoluatur infra tempus ſtatutum inter partes per debitorem, creditor vtique nõ poſſit rem ſibi in ſolutum datam recuſare, & pecuniam ipſam cõſequi. Viuius *opin.*174.

30 Solutio coniunctæ perſonæ fieri non poteſt ſine mandato, *l.filius, C.de pact.* ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 4. à Iaſ. *in l.non ſolum.ff.ſol.matr.n.*5. fallit in 2. caſib. quos not. Dec. *in d.l.filius.* Don. à Fina.

31 Si aliquis iubet debitori, vt ſoluat alteri animo inducendi aliquem contractum, vel liberationem: tunc ſi antequam fiat ſolutio iubens reuocauit iuſſum, nulla inducitur cõuerſio, ſed prima obligatio manet. *l.ſi cum Cornelius, ff.de ſolut. l.hoc iure, §. ſi quis dederit, ff. de do.* fallit in 4. caſib. quos no. Io. nol. *in l. ſingularia.ff.ſi cert.pet.num.*83. Idem.

32 Solutio virilis portionis facta ab vno ex plurib. reis debẽdi inſolidũ obligatis, inducit diuiſionẽ taciti pacti diuiſionis in fauorẽ cæterorum correorũ, *l.liberũ, ff.de fideiuſ.* fallit in 4. caſib. quos not. Fr. curt. *in l.ſi creditores, c.de pact n.*4. Dõ. à Fi.

33 Debitor patronus nõ põt ſoluere filio, & ſoluẽdo nõ cõſequitur liberationem, *l. filius pacíſcendo. c. de pact.* fallit vt not. Franc. Curt. *in d.l.num.*4. Don. à Fina.

34 Si iubeo cãpſori vel mercatori vt ſoluat tibi illud in quo teneor erga ſe, & ille tibi promittat, illa promiſſio eſt loco ſolutionis. cõis eſt opi. vt per Putp. *in l.ſingularia.ff.ſi cert. pet. n.*82 *& ſeq.* vbi limitat & ſublimitat in multis caſib. Dõ. à Fi.

35 Fauore alimẽtorũ, & vltimę volũtatis ſolutio per triennium obligat in futurũ ad alimenta relicta in vltima voluntate minus ſolenni: hanc eſſe cõmunẽ opinionẽ atteſtatur Franc. Curt. *in l.ſi certis annis, c.de pact.* fallit in 4. caſib. vt per Curt. *in d. l.ſi certis, numer.* 8 ampliatur in 4. caſib. & limitatur in 8. per Iaſ. *in l.j C.de fideicõ.n.*2. & videas Iaſ. *in d.l ſi certis annis.* vbi limitat in 8. caſibus. Vide Marſi. *ſingul.*192. Don. à Fin.

36 Aliud pro alio inuito creditore ſolui nõ poteſt, *l. ſi ſe nõ obtulit, §. aut prætor, ff de re iud. l.promiſſor.§.fi.ff.de conſti. pecu. l.item liberatur, §.qui paratus.ff. quib. mo pig.* fallit in 8. caſib.

vt per Card. in l. 9. § mutuo dato. ff. ſi cer. pet. n. 5. fallit in 2. caſib. quos not. Soc. reg. 382. fallit in 12. caſib. quos refert Io. de Platea in §. 1. num. 3. Inſt. quib. mod. ſol. oblig. fallit in 15. caſib. vt per Mart. Scotct. Vaſ. in tract. indiuid. in 3. col. n. 38. ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 20. a Iaſ. in l. 9. § mutuo dato. ff. ſi cert. pet. n. 8. & ſeq. fallit in multis caſib. vt per Ripam in d. §. mutui dato. n. 21. videas in propoſito plures cóclusiones limitatas per Ioa. bolog. in d. §. mutui dato. n. 26. videas pulchrã Bart. diſtinctio né in l. 1. §. ſi cer. pet. fallit in multis caſib. vt per Cui. tum in d. §. mutui dato. n. 35. vbi etiã Purp. n. 85. & ſeq. vbi latiſſimé tractat hanc materiam per multas concluſiones. Don. à Fina.

37 Deputatus ſimpliciter ad ſolutionem recipieodã, nó pót terminũ ſolutionis prorogare, l. qui Romæ, §. Callimachus. ff. de verb. oblig. fallit in 3. caſib. quos not. Iaſ. in d. l. n. 9. Don. à Fina.

38 Solutio ſpontanea ſequens purgat memini, vel turpitudinem commiſſam. l. 1. C. quod met. cauſa. fallit in 6 caſib. quos not. Iaſ. in l. ſi ob turpem, ff. de cond. ob turpem cauſam, col. 2. nu. 1. fallit vt per Marſ. ſing. 89. Don. à Fina.

39 Cõdẽnatis ad ſoluẽdũ datur quadrimeſtre tẽpus, l. j. & l. ſi. C. de execut. re iud. & quod ad ceſſationẽ, de re iud. fallit in 4. caſ. quos no. Iaſ. in l. ſi arrogator. ff. de adop. col. ſi. Don. à Fina.

40 Apocha in qua quis oſtendit ſe trib. annis proximis ſoluiſſe, retró ſoluiſſe indicat, niſi contrarium probetur, l. quicúque. C. de apoch. pub. lib. x. ampliatur & limitatur in 2. caſib. à Petr. Dueu. reg. 54. Idem.

41 Oblatio verbalis, ſuffic. io re immobili. Soc. in 2. part. cõſil. 199. Verius.

42 Oblatio verborũ tenus tunc demũ offerentẽ iuuat, cùm vel vẽditor ſolutionẽ recipere velle abnuit, vel aliquis venditionẽ pignoris retardare niteretur: alias nec rebus in aliis generaliter, nec in emphyteuſi proderit. cõmunis ponit Viuius opin. 557. & opin. 558. Quamuis verius receptiusque ſit emphyteutam ab emphyteuſis commiſſione ob illam liberari: vt atteſtatur Soc. conſ. 128. in fi. lib. 4. Iaſ. in l. 9. n. 182. C. de iur. emphyt. nec enim ad pœnas tantopere feſtinandum eſt. E. Suarez.

43 Oblatio verbalis efficitur releuat, quando res quæ offertur, ſe ipſam offert, vt res immobilis. idẽ ſi mobilis, quãdo ſolutio eſt fienda aliubiquã in iudicio, ſecundũ. aal. in l. acceptã. C. de vſur. idẽ ſecũ. Ang. in l. prætor au. §. ſi quis paratus. ff. de opeTis noui nunc. in l. 4. §. au prætor. ff. de re iud. quãdo debitũ no eſt liquidũ, ſed incertũ & inſticatũ quantũ debeatur, per l. ſi rifiduum. C. de diſtrac. pign. idẽ quãdo creditor reſpondet ſe nolle recipere. Alex. in l. qui Romæ. in princ. ff. de ver. obl. itẽ ſola oblatio impedit commiſſionem pœnæ, & curſum vſurarum futuri temporis. l. ſi per te. C. de vſur. gloſ. in l. acceptam. eod. tit. item ſufficit debitori offerre ſe paratum ſoluere, licet manualiter non oſtendat pecuniam in caſu l. vltima. C de reſcin. vend. ſecundum Bart. in d. §. ſi quis paratus. aalb. deciſ. 359.

44 Oblatio realis facta in marſupio non valeret, niſi pecunia prius extracta fuiſſet e marſupio, & numerata coràm teſtibus, & poſtea repoſita in ipſo marſupio. Ita videtur velle glo. in verb. conteſtatur. in §. illud. in auth. vt ex illuſtr. inſtit. dotis. colla. 7. quemadmodũ Bar. illa declarat in l. cum ſeruus. n. 3. vbi ipſe quærit, an ſufficeret offerre marſupium in iudicio. ff. de cond. & demon. & in l. prætor ait. §. ſi quis paratus. n. 2. vbi ipſe loquitur: Si quis paratus fuerit ſatiſdare, cum debere ducere ſecũ fideiuſſores idoneos: & omnes leges quæ dicunt de ſolutione intelligi debere vt ſoluens, rei eum deparitis, eaſque in manu habeat. ff. de noui oper. nunc. Hoc quoque alij Doc. probauerunt, Io. Pet. de Ferrar. in ſua praxi in form. libel. quo agitur ad pœnã ex compromiſſo, in verb. legitimè. Petr. de Ancharan. in conſ. 338. n. 1. Lud. Rom. in conſ. 163. in fi. Alex. de Imo. in l. ſi mora. nu. 8. ff. ſolut. matrim. & idem Alex. in l. ſi ſeruus. vbi ipſe omnino voluit, quòd pecunia in ſacculo obſignata, antè oſtenſa, & corã teſtib. numerata ſit. ff. de vulg. & pup. ſubſti. & in l. qui Romæ. ff. de verb. oblig. Quia vbi oblatio eſt neceſſaria, tunc debet offerri, nec ſufficeret offerri verbo, ſed debet offerri reb. ipſis. Ale. de Imo. in conſ. 105. n. 4. in 3. vol. & in conſ. 130. n. 11. & ibi Apoſtillator in verb. offerre. plures authoritates Doct. adducit in 4. vol. Iaſ. in l. Titia textores. ff. de leg. 1. & in cõſ. 172. in 2. vol. Hippol. de Marſ. ſing. 479. Ant. Neguſantius in tract. de pigno. & hypothe. in 3. par. 3. memb. 5. par. prin. Ripa in l. ſi inſulam n. 68. ff. de verb. oblig. Anton. Capycius in deciſione Neapol. deciſ. 19. nu. 2. Rol. à Valle, in conſil. 53. n. 34. cum ſeq in 1. Tom. conſ. in quib. locis receotiores teſtantur hãc ſententiam com. approbari, de qua omiſſimè elegantér ſcribit in vtrãque partẽ Andræ. Tiraq. in tract. de vtroque retrac. §. 4. gl. 6. n. 19. cum ſeq. cuius dicta tranſcribere non operæ pretium eſſe duco. Et totam materiã conſulendo tradidit Bart. à Chaſſao. in conſ. 41. cuius coofirmitati etiã Hieron. Cagnol. in l. quod te. n. 58. ff. ſi cert. pet. ſimiliter quæ de iudiciali vel extra iudiciali oblatione quæri poſſint, tractatur à Neguſan. in d. tract. de pig. & hypoth. in d. 3. par. & in 2. par. 3 memb. 5. par. princ. & Ripa in d. l. ſi inſulam. n. 65. cũ ſeq. Et quid quando creditor cui verbo facta eſt oblatio declaraſſet nolle ſe recipere, an eo caſu realis oblatio requiretur? Nico. Boër. in ſuis deciſ. q. 124. n. 29. in 1. parte. item an ſola verbalis oblatio ſufficiat ad pœnæ euitationem memini Bart. Soc. in conſi. 108. vbi ipſe comm. eſſe dicit, verbalẽ oblationẽ ſufficere ad pœnæ euitationẽ, allegãs cyn. Bald. albert. de Roſa. & Sal. in l. acceptam. C. de vſur. in 4. vol. conſ. Kirchon.

45 Oblatio iudicialis producit actionem, teſte Rol. cõſil. 7. n. 29. lib. 3. & not. doc. in l. ſi rem. §. fi. ff. de pign. act. Boër. q. 124. nu. 27. Qua in materia, præſertim eius quod ſcribit Bart. in l. ſi reus paratus. ff. de procur. vide Alex. conſ. 92. col. pen. circ. med. lib. 3. cagn. in l. non poteſt videri. ff. de reg. iur. quòd autem oblatio debeat eſſe realis, not. Alex. conſil. 130. col. 5 lib. 4. de quo vide Matthæſ. ſing. 127. Iaſt. concl. 359. Bellacomb.

46 Oblatio pretij facta per aliquẽ, non attẽditur in æſtimatione rei, vbi ex conuentione ſuſtum pretium conſideratur, iuxta veriorem ſententiam per aurſ. conſil. 99. n. 16. lib. 3. vbi latius declarat, & ibi plura de offerẽte fraudulenter plus iuſto pretio, & de ſupponendam perſonam, quæ offerat pretia exceſſiua, vel non iuſta in fraudem tertij, quomodo & quã pœna puniatur. aonac.

47 Oblatio. Si die dominico debetur vni Eccleſiæ, & in feſto vnius Sancti alteri Eccleſiæ, cõcurrẽtib. die Dominico, & die feſto, dies Dominicus velut magis ordinari* & naturalis præfertur. Eſt magis comm. opio. ſecund. Soc. conſil. 116. vol. 4. Aliqui dicunt, duplicem deberi oblationẽ. alij, quod feſtũ ſancti, velut magis ſpeciale præferatur, & dominico dici derogetur, qui toties in anno recurrit. alij, quod diuidi debeat propter concurſum, l. comuniũ. de legat. 3. Iaſon in l. ſi arrogatore, n. 50. ff. de adopt. comm. dicit. B. Villal. & Chærianus.

48 Debitor nõ liberatur offerẽdo ſuo creditori ſoluere inteteſſe, & nõ obſtãte ſua oblatione poterit ad ſortẽ cõdẽnari. l. ſi in fin. C. de vſur. dot. Iaſ. in l. vt quia. n. 9. ff. de pactis. Verius.

49 Bona data in ſolutum creditori ex ſecundo decreto efficiuntur creditoris irreuocabiliter, nec per debitorem poſſunt amplius recuperari. Eſt magis communis opinio ſecundum Deci. in conſi. 558. in cauſa magniſic. in princ. M. Chæriao.

50 Quando quis ſtipulatur alternatiuẽ dari ſibi aut filio, vel extraneo: tunc filius, vel extraneus dicitur adiectus ſolutioni, & non obligationi, & ſic debitor poteſt efficaciter ſoluere tali adiecto, l. ſed & ſi filiofamil. §. 1. ff. de conſil. pecu.

Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 5. à Iaſ. in l. cum quis ita. §. quis ſibi, aut filio, ff. de verb. oblig. nu. 2. & ſeq. Don. à Fina.

51 Nuntius deputatus ad ſolutionem recipiendam, qui habet arbitrium recipiendi quocumque tempore, & quocunque loco, poteſt terminum ſolutionis prorogare, l. qui Romæ. §. Callimachus, ff. de verb. oblig. fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. in d. §. Callimachus, num. 16. & ſeq. Idem.

52 Soluendo quoties quis habet regreſſum contra alium, ſi vult ſoluere de ſuo ſoluat de bonis illius, contra quem habet regreſſum, fallit in 3. caſib. quos not. Fely. in cap. olim, col. 4. de accuſ. Idem.

53 Etiã in talib. ex primo decreto non transfertur dominiũ, nec viucapiendi conditio. Eſt magis. cõ. opin. ſecũ. d. Alex. in l. inſte poſſidet, in princ. verb. vbi autem, de acqui. poſſ. M. Chærian.

54 Decretum præſumitur factum ſolemniter & ex iuſta cauſa, & vera Ale. in tract. de præſump. reg. præſump. 20. communem dicit. a. Villalob.

55 Decretum interpoſitum eſſe cauſa cognita ſtatur aſſertioni iudicis aſſerentis. Ayu. de antiq. temp in 2. part. in verbo, ſed iſta limitatio. num. 15. communem dicit. Idem.

56 Solutio debet fieri de moneta, quæ currebat tempore contractus, haoc eſſe communem opinionem teſtatur Bap. à Villa. concl. 74. in litera S. vbi limitat. Don. à Fina.

57 Soluens pro tepeſtatis conceſſis per conciũ eum ab ipſo conciũ e reperi exactum. Ampliatur in 2. caſib. & limitatur in 4. à Galia in l. 9. § item ſi in facto. ff. de verbo. oblig. nu. 11. Dõ. à Fina.

58 Solutio partis, ao & quando pariat liberationẽ pro parte, diſti c

diſtinguendo declarat Bart. *in l. ſi ſeruus. ſ. ſi plurium.* & ibi no. per gloſ. *ff. ſi quis cautio.* non. à Fina.

59 Data re in ſolutũ creditori, debitor vlterius nõ admittitur ad reluẽdũ. Deci. *conſil.458. ver. in contrariũ tamẽ.* Villalob.

ADDITIO. Datio nominis debitoris in ſolutum ſufficit, licet ceſſus non ſoluerit. Pariſ. *in conſ.69. Si vris nu.14. vol.4.* ac etiã quod ſit facta per traditionem alicuius rei in ſolutũ, nec locus eſt oblationi cautionis, quia ſolutũ fuit. *Alex. in l. ſi finita. §. Iulianus, in fi. ff. de dam. infec.* circa quod noto errorem Bar. *in d. §. Iulianus, nu.53.* vbi quandoque datur creditori res in ſolutum, qui tunc efficitur dominus, ſed rediens & volens debitum ſoluere audietur intra biennium. Quæ opi. reprobatur, vt per Spec. Inno. Salic. Paul. de Caſt. Ang. & alios, vt refert Alex. *in d. §. Iulianus, in fi.* & Dec. *in conſ.558. in cauſa magnifici. nu.2.* qui dicunt quod data re in ſolutum amplius dans nõ auditur, & hãc communem eſſe. Noto tu hoc vnum ſingulare, quod data re in ſolutum non habet locum remedium *l. ij. C. de reſcind. vend.* cum pro dicta quantitate ſic æſtimata ſibi eſt imputandum ſi minoris valeat. Iaſ. *in l. à diuo Pio. §. ſi pignora. nu.3. ff. de re iud.* Pariſ. *in conſ.81. conſulitis. num. 38. vol. 2.* niſi forſan fuiſſet enormiſſima læſio. Aich.

60 Solutione vnius non liberat alter, quando plures liberi deliquerunt. hanc eſſe communem opinionem teſtatur Curtiun. *in l. ſi familia ff. de iuriſd. nu.16.* Don. à Fina.

61 Si debeo maſſa argẽti ſoluere, poſſũ argẽtũ in forma pecuniæ redactũ ſoluere. hãc eſſe cõmunẽ opinionẽ teſtat. Purp. *in l. ij. §. mutui datio. ff. ſi cer. pet. nu.27.* vbi ampliat & limitat. Id.

62 Solues in executione præcepti iudicis emanati ſine cauſæ cognitione, & ſic nulliter, nõ reperit ſec. gl. *in ver. ſimpliciter in prin. in l. ſi. ff. quod met. cauſ.* quæ reputatur ſing. Baid. *deciſ.249.*

63 Solutio facta per hæredem putatiuum, cenſetur in dubio nomine veri hæredis: & hoc ſi talis ſolutio fuerit facta poſt iuo tam cõtrouerſiam: ſecus, ſi facta fuerit ante, quia tunc cẽſetur facta nomine proprio ipſius ſoluentis. Eſt com. opi. ſec. Dec. *conſi.247. de duobus. ver. & ideò illa, &c.* M. Chæriau.

64 Solnẽs ei cui non cõpetit facultas recipiẽdi ſolutionem, nõ liberatur etiam ſi concurrat bona fides vtriuſque, ſcilicet ſoluentis & recipiẽtis. Fallit in 2. caſib. vt per Ppra. *in l. cũ fundus. §. ſeruũ tuũ imprudens. ff. ſi certum petatur. num.33.* Don. à Fina.

65 Debitori ſoluẽti creditor tenetur reddere inſtrumentum debiti cancellatum *per l. diſſoluta. C. de condi.* ex lege & vltra tenetur etiã inſtrumentum liberationis facere huiuſ. no ii. *§. ſi ita.* & ibi Iaſ. poſt alios *ff. de leg. j.* & tutius ſemper eſt habere inſtrumentum liberationis, vt eſt ibi text. Bellac.

66 Quis ſoluendo partem debiti, videtur debitũ ipſum approbare & agnoſcere: præiudicat enim ſolutio, ita vt nõ poſſit demum allegare pecuniam non fuiſſe numeratam. *l. cum ſidem. C. de non. num. pec.* & ibi Bald. & Sal. quod procedit in dubio, verùm poſſet admitti pars ad probandum ſolutionem iam factam, fuiſſe factam per errorem: interim tamen ea ſolutio præiudicat, donec error probetur. Admittitur tamen eo probatio in contrariũ ad eũ errorem probãdũ. Bal. *in d. l. cũ ſidem. Soc. cõſ.143. nu.12 j. vol.* probato iterum errore, non poterit cogi ad reſiduũ probandum: & adhuc repetere poterit per condictionem indebiti, quòd indebite ſoluit. Soc. *ibidem.* Bellac.

67 Debitoris eſt electio in alternatiuis ſummarũ vel rerum quam rem, vel ſummam velit ſoluere. *l. plerunque. ff. de iur. dot. & reg. in alternatiuis. de reg. iur.* quod procedit quando vtraque res debita eſt in rerum natura: verum ſi cum culpa vel dolo debitoris vna ex rebus debitis periret, eo caſu ea res quæ ſupereſſet, præciſe deberetur, & eſſet in obligatione. Sed ſi ſine dolo vel culpa debitori altera res periret, poſſet debitor liberari ſoluendo vel æſtimationem rei, quæ periit, vel tradere rẽ ſtantem. *l. cum res. §. ſed ſi Stichus. ff. de leg. j.* Iaſ. *in l. non vtique num.3. ff. de eo quod certo loco.* in alternatiuis autem locorum electio eſt creditoris: quare ſi debitor promiſerit ſoluere Romæ, vel Toloſæ, erit in electione creditoris debitorem conuenire in altero eorum locorum. *l. ij. ff. de eo quod certo loco.* Caſtr. *in l. cum verò ponas. C. de tranſact.* alias obligatio eſſet inutilis, cùm ſemper debitor vellet fugere, verum reus conuentus in vno loco, poterit in altero ſoluere de dictis locis, dummodò eligat ante litis conteſtationem, ita vt electio loci quo ad petitionem ſit creditoris, in quo loco velit debitorem conuenire: electio verò erit debitoris in quo loco velit ſoluere, & poterit eligere vſque ad litis conteſtationem: poſt verò non. Bart. *in l. non vtique. ff. de eo quod certo loc.* quòd ſi reus ante litis conteſtationem elegerit, & obtulerit ſe ſoluturũ in vno ex locis alternatiuis expreſſis, & actor vellet ſibi ſolui in loco iudicij, tunc habebitur ratio intereſſe ipſius rei ſoluẽtis in loco iudicij, cũ in ſua poteſtate eſſet ſoluere in alio loco. & hoc caſu ea actio poſſet dici arbitraria reſpectu rei, & nõ reſpectu actoris. Socynus *in cap. dilecti. verſi.4. de foro cõpe.* Idem.

68 Alternatiua electio ſoluendi eſt debitoris: in alternatiua autem exigẽdi, creditoris eſt electio. Paul. Caſtr. *in l. cum propenas. C. de tranſ.* Fely. *in cap. inter cæteras. verſ. fallit. de reſcri.* & vbi reus plures habet iudices, electio eſt actoris corã quo reum conueniat. Salic. *in l. cũ clericus. C. de epiſcop. audien.* quod fallit in ſcholaribus. *authen. habita. C. ne filius pro patre.* Idem.

69 Debitor ex pluribus cauſis, & in diuerſis ſummis ſoluẽs aliquam ſummam, poteſt in ſolutione declarare ex qua cauſa ſoluit: & his datur facultas creditori declarandi in quam cauſam accepit eam pecuniam, dum tamen incontinenti ille creditor hoc declaret. *l. j. C. de ſolu. l. j. ij. & iij. ff. de ſolut.* & demum do etiam eam ſummam accipit in duriorem ſeu cauſam grauiorem. *dict. l. j.* quòd ſi nihil dictum fuerit, in duriorem cauſam cenſetur eſſe facta ſolutio a debitore. Paul. Caſtr. *258. & 331. vol. 1.* Et ſi vtræ ſunt æquè onera & grauioſæ, tunc in cauſam antiquiorem. *l. cum ex pluribus. ff. de ſolu.* & ea ſuperiora ſunt intelligenda, in eo qui eſt debitor ex pluribus cauſis æquè principalibus: ſecus in eo qui eſt debitor ex vna cauſa principali, & altera cauſa acceſſoria vſurarum, quia tunc ſolutio facta cedit in cauſam vſurarum. *d. l. j. ff. de ſolutio.* & ibi Bart. Bald. & Sal. & Bart. *in d. l. cum ex pluribus. de ſolu.* Paul. Caſtr. *in d. l. j. ff. de ſolu.* & Corn. *conſi.195. in 3. vol.* Idem.

70 Si lite inter aliquos pendente reus ſoluerit creditori ſummam petitam, vel ſi actor & creditor cũ debitore conuenerit vt ſibi ſolueretur, vel ſi aliter creditori ſoluta ſit pecunia, vel res petita, quamuis de expenſis nihil dictũ ſit, poterit creditor expẽſas petere. Deci. *cap. Tholoſa quinta.* & ita de facto obſeruari ſibi aſſerit Aufr. & Guido Pap. *dec.55.* inquit curia parlamẽti ita obſeruare. in pœnis tamẽ creditor recipiẽdo ſortẽ principalẽ ſibi præiudicat: quia per ſortes receptionẽ pœna cenſetur remiſſa. Soc. *conſ.8. vol.1.* niſi & de pœna fuiſſet protẽ l. Vez.

71 Debitor ante diem poterit ſoluere, vbi tempus ad ſolutionem eius gratia fuerit adiectum. *l. quod in diem ff. de ſolutionibus. l. ſtipulatio iſta § inter certam* & ibi Rom. *ff. de verb. oblig.* poteſt enim in hoc caſu debitor ſuo fauori renunciare, per regulam, *quod fauore. ff. de regul. iuris. & l. ſi quis in conſcribendo. C. de pact.* & in dubio dies adiecta ſolutioni cenſetur appoſita in fauorem & gratiam debitoris. *d. l. quod in diem ff. de ſolutio. l. cum in tempus. ff. de regul. iuris.* & ibi Dynus. *l. eum qui calendis. §. quoties ff. de verb. oblig.* Roma. *in l. ſtipulatio iſta. §. inter certam. nu.8 ff. de verb. oblig.* & ideo ille debitor ante diem ſoluere poterit. Si autem tempus adijcitur fauore creditoris, & in illius gratiam, debitor non poterit ante tempus ſoluere, & neque cogere poterit creditorem ad ſolutionem recipiendam. *l. ſi ita relictum. §. Pegaſum. ff. de legat. ij.* Rom. *in l. ſtipulatio. §. inter certam. num. ff. de verb. oblig.* Bellac.

72 Debitor in diem vel ſub conditione, pendente die vel conditione capi non poteſt. *l. cedere, diem. ff. de ver. ſignific.* niſi eſſet de fuga ſuſpectus, quia poſſet tunc capi etiam die pendente & conditione. Bart. & Doct. *in l. quaſitum. ff. de pignor.* per illum text. Bal. *in l. j. ad finem, C. de condi. ex leg.* non requiritur autem quod debitor ſit in actu fugiendi, ad hoc vt dicatur de fuga ſuſpectus, vel quod actualiter fugiat, ſed ſatis erit quod ſit ſuſpectus, vel quòd ſe præparet ad fugam. doct. in alijs locis, & gloſ. *in verbo, intereſſe, in d. l. quaſitum.* vel etiam ſufficit quòd timeatur de fuga ex coniecturis, licet aliàs verè nõ probetur. Bald. *in l. conſentaneum. C. quomodo, & quando iudex.* Iaſo *in l. vnum. nu.3.4.5 & 6 ff. ſi certum petat.* Idem.

73 Debitor in diem ante diei euentum, non poteſt cogi ad ſoluendum: quia eſt tutus exceptione. *l. in diem. ff. de condit. indeb.* niſi eſſet debitor fiſci, qui propter neceſſitates imminentes poteſt cogi ante diem ad ſoluendum. *l. j.* & ib. Bart. *per eum text. C. de condit. ex lege.* & infert ibi Bald. quòd emptores gabellarum pro neceſſitate reipublicæ, poſſunt cogi ad ſoluendum ante tempus, propter repentinas neceſſitates publicas. Iaſ. *in d. l. in diem. num.4.* Idem.

74 Debitor in diem, ſi per errorẽ ante diem ſoluat, non repetit medij tẽporis vſũ. cõmunem interpretum dogma colligitur ſic aſſumo ex Alex. *in l. j. nu.17. ff. de cond. indeb.* Iaſo. *in l. in diẽ ſoluit eod. tit. & in l. cum quis. C. de iur. & fact. ignor.* I. Suarez.

75 Debitor

75 Debitor intra biennium,& ſuam cautionem rectè ac iure codicet,& creditorem qui pecuniæ numerationem probat, ad perfectã liberationẽ adiget.comune ſcribit Eman. à Coſt. *in l.ſi ex cautione.cũ ſequentib.C.de non num.pecun.* E. Suarez.

76 Iurans ſoluere certo die,poteſt ſoluere vſque ad mediã noctem ſequentem.Fel.*in c.Ego enim.de iu.iur.& in ca.eccleſia S Mariæ.in 16.col.de conſti.*Dec.*in ca. conſuluit.in 3.col.de officio deleg.*

In cõtrarium fac.quod vult Fede.*conſ.*44.Vide Iaſ.*in l. more Romano.in 2.col.ff.de fer.* Vezinus.

77 Creditor,cui fuit promiſſum certa die ſoluere, vel dare pignora:adueniente die, poteſt præciſè cogere debitorem ad ſoluendum. Communem eſſe ait Rip.*in l. 4. §.ſi ex conuentione.n.9.de re iud.* Villalob.

78 Quando ſolutio fieri debet in pluribus terminis, ſuper hoc intelligitur actum quod ſoluatur in fine cuiuſlibet termini,& non in principio.*l.qui hoc anno.ff.de ver.ob.*Iaſ. *in l.,iectha. nu.7.ff.ſi cer.peta.*

79 Vbi ad ſolutionem faciendam ponitur dies gratia & debitoris & creditoris,ſolutio à debitore non fieri poterit ante euentum diei,& neque creditor cogi poterit ad eam recipiendam.*l.qui Romæ.§.1.de verbo.obli.*Roma.*in l.ſtipulatio iſta.§.inter.n.7.ff.de verb.obligat.* Vezinus.

80 Mora an poſſet purgari per eum qui iurauit certa die ſoluere,vt euitet pœnam? vide Phi.*in c.præterea.in 5. colum. de app.* Vezin.

81 Quinquennalis dilatio debitori conceſſa, ſiquidem ab eo præſtetur fideiuſsio,valet effectualiter,& confirmatur per ſatiſdationem ſubſequentem. communem dicit Bald. *in l. vniuerſa.C.de precib.Imp. offe.*refert & ſequitur Matth. de Afflic. *deciſ.378.in prin.* I.Fich.

82 Procurator,qui ſolutionis recipiendæ facultatem habet cum clauſula,vt in prædictis,& circa illa liberam adminiſtrationẽ obtineat,dilationẽ ſolutionis debitoribus ſummo iure largietur.cõmune inquiunt Alex.*in l.pactũ curatoris.C.de pact.* & qui rectè diſtribuit Franciſcus Turzan.*opinio.*82. E. Suarez.

83 Tempus,quo ad ſolutionem iudicatis indulgeri debeat, in iudicis arbitrio ponitur.commune eſſe ait Boer. *deciſ.45.n.2.*E.Suarez.& a. Villal.

84 Debitor promittens cum iuramento ſoluere decem infra menſem ſub excõmunicationis cenſura pœnaq; nõ dicitur periurus,nec excommunicatus,ſi ſatisfecerit poſt alium mẽſem ſequentem,& ſic infra tempus ſibi a creditore prorogatũ,qui idẽ terminus cenſetur cum primo,& verè, ac propriè iuramentũ videtur adimpleri infra tempus prorogatum, vt voluerũt Hoſt.*in c.præterea,de appell.*& Cardi.*in clem. t. §.nos itaque,de iureiur.*& Doct.omnes *in c.de cauſis,de offi.delega.*& præſertim Aug.Berous ibi,*n* 31.qui exprimit hoc dictũ veriſſimũ fore:& cõmuniter approbari atteſtatur Deci. *nu.* 45.*cum aliis ſeq.& in d.c.præterea,n.7.*ſed tranſacto termino præmiſſo prorogato,ſi debitor non ſolueret dicta decem,ſine dubio excommunicationem incurreret, quoniam prorogatio cũ qualitatibus, conditionibus, conuentionibúſue omnibus primi termini facienda venit,ſecundum gl.& Dominicum,*in c.hi qui de præb.in* 6.Bal.*in l.parabolani,C.de epiſ.& cler.*Io. de Imo.*conſ.*11.& aero.*in d.c.de cauſis,nu.* 31. *& ſeq.* vbi meminit iſtam eſſe communem opinionem.F.Viuius.

85 Solutio teſtibus probari poterit, quamuis eam non aliter probari poſſe,quàm ſcriptis contrahentes paciſcantur. commune inquiunt Ant.de Can.*in tract.de execut.inſtrument.q.36. nu.75.*Foller.*in pragmat.de cenſib. ver.qua quidem executio nullo falſitatis.n.57.& ſeq.* E.Suarez.

86 Solutio tributorum per teſtes non poteſt probari:tamen amiſſio inſtrumenti ſolutionis per teſtes bene poterit probari.Bal.*in l.ne caſu.nu.3.de diſcuſ.lib.x.*C. Vezinus.

87 Solutionis iam factę exceptio tum ſententiæ,tum executioni contractus ſine mora faciendæ opponi poteſt.cõmune aſſeuerat Cagn.*l.bona fides.nu.2 ff de reg.iur.*E.Suarez.

88 Solutionis loco res data ſubibit remediũ *l.2.C. de reſcin. ven.*ſi dautẽ vltra iuſti ac germani pretij dimidiũ læſerit. cõmune dicit latè, elegãter,atq. accuratè id explicãs Arius Pinel.me°iuris doctor,*in illã eãdẽ l.2.par.1.c.4.n.8.& n.9.*Idem.

89 Solutio facta per longum tempus quid operetur,quãdo quis non poteſt aliter probare ius ſuum? vide quę ſcribit Ancha.*ra.ſi.de cauſ.poſſ. & propr.* vbi ſolutum fuit cuidam eccleſiæ per longum tempus, deinde ceſſatum per biennium pro re immobili, quæ eccleſia dicebat rem cecidiſſe in cõmiſſum: non tamen aliter probabat de iure ſuo. vide ibi quid iuris:& dic,quòd ſolutio cenſus non probat contra tertium.Paris de Put.*tract.de reinteg.feud.pag.* 49. *c. incip. ſequitur.* & vide quæ ſcribit Bart.*in l.ſolent. §.non verò.ff. de offi. procon.* vbi plura de materia ſolutionis fieri ſolutæ.Bellacomb.

90 Solutio licet eſſet facta nomine hæredis ab ipſis agẽtib. videtur tamen ſoluiſſe de propriis eorũ pecuniis. Bart. *in l.cũ proponas.C.pro ſoc.* vbi ipſe inquit:ſi quis emeret aliquid pro ſe & nomine fratris,& ſolueret pretiũ,quãuis nomine fratris ſit facta emptio,pretiũ tamẽ ſolutũ videtur de propria pecunia ſoluẽtis,ita vt à fratre poſſit petere partẽ pecuniæ,ſi velit habere partẽ in re empta.Quia in dubio videtur quis ſoluere de propriis pecuniis. Bart.*in l.ſi patruus.cirs.ſi.C.cõ.vtr.iud.* Lud. Roma.*conſil.*3.Alex de Imol.*coſ.78.n.4.* & ibi apoſtill. *in ver. propria lib.2.* & ita magis communiter doct.concludere inquit *Alex.conſ.134.n.7.lib.*4.Et hac ſentẽtiã vbiq. Philip.*Deci.*approbat *in cõſ.21.n.10.*& ibi apoſtil.*in ver.dubio.& in cõſ.238.nu.5.& in conſ.348.n.3.*& ibi apoſtil.*in ver.proprius.*Kircho.

91 Debitor qui non eſt creditori familiaris, ſi inſtrumentũ debiti penes eũ debitorẽ reperiatur,ſi dicat ſe ſoluiſſe,præſumetur liberatus.*l. Labeo.ff.de pactis*, & ibi *Bart.* & *Iaſ.* poterit tamẽ creditor probare illud inſtrumẽtũ à ſe fuiſſe ablatũ,& quod tale inſtrumẽtũ peruenit ad debitorẽ ſine ſuo facto. Aufre.*in deci.Capell.Tolo.deci.*239. quod ſi debitor eſſet perſona domeſtica ipſi creditori,licet demũ illud inſtrumẽtũ penes eũ debitorẽ reperiretur,nulla eſſet pro eo præſũptio,quia eo caſu ſolutionem debebit probare.*deci. Cape. Tolo.* 239. *Bart.* & *Iaſ.in d.L. Labeo.Idem.*

92 Triennalis ſolutio operatur eũ effectũ,vt qui trib.annis proximis,& quolibet ex illis trib. ſe demõſtrauerit ſoluiſſe,erit abhinc præſumptio,quod retroactis tẽporib.iã elapſis integrè ſoluerit.*l.quicũque,de apoc.pub.lib.* x. *C.* quæ lex locũ habet & extenditur,vt procedat in quocũque qui habet ſingulis annis ſiue ſit emphyteuta,ſiue vaſallus,aut cẽſualis,vel quicũque ſit alius debitor,qui debet ſoluere anno quolibet Angel. *in § ſcimus.in auth.de non eligẽdo.*Iaſ.*in L.1.n.3.C.de fidei.* quia non eſt veriſimile quod creditor acceptilationẽ nouiſſimorũ annorũ daſſet,ſi non fuiſſet antea illi exolutũ pro aliis annis. *Iaſ. in L.2.n.135.C.de iure emphyteu.*quod procedit vbi quolibet anno de trib.annis elapſis fuerit facta ſolutio : ſecus ſi debitor ſoluiſſet vnica ſolutione pro trib.annis. *Io. Faber in ea L.1. Rebuf. in conſtit.regias,in tract.de cõſtit.reditnũ,art.* 1. *in gl.* 15. quæ lex quãdoq.locũ habet & in ſolutione tributorũ:nã ſolutio præcedẽtiũ annorũ per factam triennalẽ ſolutionẽ,quolibet anno ſoluitur, & præſumitur facta. quia plures actus ſeparatim facti magis ligant.*auth.ſine ante.C.ad Velle.* Gul. *Bened.in c. Raynutius,in verbo,ſi abſque liberis,in materia de legat. & fideicom.nu.182.& 186.Bald.in l.2.C.de dotis pro.*& Iaſ.*in ea L.1.*& in omni debitore anno habet locum ea lex, ſiue ſit vaſallus aut emphytheuta,aut colonus. *Benedict.eo in loco. Bellac.*

93 Debitor etiam nulla de nouo contingente cauſa compelli poterit, vt cautionem rei probandæ ergò præſtet. cõmune. inquit Rip.*in l.ij.nu.* 48.*ff.ſol.matr.*& Stracha de Mercat.*2.part. num.32.*Ant.Gomez.*de contract.cap.11.num vlt.*Arius Pin.*in l.ij. part.2.cap.1.num.20.ad ſi.C.de reſc.vend.* E.Suarez.

94 Debitor ſimpliciter ſoluens,nec cautionis, nec dati chyrographi fidem videtur agnoſcere: vt ait receptius Eman. à Coſta *in l.ſi ex cautione.limit.8.n.4.& 5.c.de nũ n.pec.*E.Suarez.

95 Debitor ſolutione partis tum demum liberatur,cùm numerationi creditor aſſentitur.commune dicit Alci.*in l.ij.§. & barum.ff de verb.oblig.* E.Suarez.

96 Debitorum remiſſio generalis non profertur ad res teſtatori debitas,aut actiones in res illi competentes.commune dicit Ant.Gomez.*de teſta.cap.vlt.nu.*82.*verſi.Item adde quod in facta.* E.Suarez.

97 Debitori qui debitum cõfitetur, decem dierum ſpatium de more ad ſoluendum indulgetur. commune inquit Porc. *in §.omnis ſtipulatio.nu.6.Inſtit.de verb.obl.* E.Suarez.

98 Debitor ſi debiti partem confiteatur, partem neget, confeſſam ſummã cogetur creditor inuitus accipere, cõmune ait Porc.*in princ.n.12.ad fin.Inſtit.quib.mod.tollit.obligat.* E. Suarez.

99 Allegans ſolutionem non cenſetur debitum confiteri. Eſt cõmunis opi.ſecundum Alex.*conſil.*183.*inci.in cauſa.circa fi. vol.*6.contra Dyn.*in reg.nullus de reg.iur.in* 6.Chæsanus.

100 Partem debiti non recipit inuitus creditor. vt commune

ponunt

ponunt Negus. *de pign. 2. part. 3. memb. 5. part. prin. nu.* 17. Tiraq. *lib. 2. retractus §. 4. gloſ.* 4. notant omnes *in l. quidam exiſtimauerunt. ff. ſi cert. pet.* etſi illic perperam communi interpretum placito deſiciant. Fulg. *n.* 4. Dec. *nu.* 6. Alc. *nu.* 8. idem Alc. *in l. 2. §. & harũ, nu.* 10. *& §. ex his. nu.* 54. *ff. de verb. oblig.* cõtra quod inter alia ſtat *lex . obſignatione.* C. *de ſolut.* & ab ſpeciali *l. cum hæres §. Item decem. ff. de ſtat. lib.* E. Suarez.

101 Numeratio præſumitur ſẽper facta nomine numerãtis, & nõ nomine tertij. per *l. & magis. ff. de ſolu.* Iaſ. *in l. certi condictio. § quoniam. nu.* 2 *ff. ſi cer. pe.* Vezin.

102 Creditor confeſſus in diuerſis ſcripturis, ſe decẽ recepiſſe, talis confeſſio de diuerſis quãtitatibus intelligitur. eſt cõ. opi. ſecun. Alex. *conſ. 4. circa primum. ver. quinimò plus. vol.* 1. M. Chærian.

103 Debitor coactus per ſuperiorem vt ſoluat iniuſtè ob iniuriam creditoris, periculum eſt creditoris. Iaſ. *in conſil.* 27. *vol.* 3. com. dicit. Vezinus.

In ſimili dicit *L. vij.* tit 8 *part.* 5. quòd ſi aliquis habet vineã, vel arbores alicuius, & ad iniuriam ſuam inimici eius fecerũt aliquod damnum, tenetur ad dandum domino. Idem.

104 Quæro, An ſtatutum diſponẽs in cõtractu, habet locũ in liberatione, & renũtiatione? Reſp. quòd ſic, & eſt cõmunis opin. vt teſtatur Iaſ. *in l. more. nu* 37. *ff de acq. hær.* Vezinus.

105 Seruo vel filiofamilias qui fecit contractum, ſolui poteſt. *l. quod ſeruus. ff. depoſi.* & ibi Bart. *l ſeruus. ff. de ſolut.* tamen ſeruus non poteſt dare dilationem ad ſoluendum, ſicut nec procurator, nec filius, qui etiam non poſſunt facere pactum de non ſoluendo. Iaſ *in l. ſeruus.* C. *de pact.* Vezinus.

106 Nobilitatis priuilegiũ nõ ſuppetit & non procedat cõuentio, vltra quã nobilis facere poſſit. cõmune affirmat Did. Cou. *lib. 2. variarũ reſolutio. c. 1. n.* 4. Prærogatiuã tamen elargitur, ne nobiles vel ſuſpendantur, vel alias viles pœnas luant, vt generali vſu receptũ aſſeuerãt Marcus *deciſ.* 32. latius Iulius Clar. *in prac. §. vlt. q.* 60. *nu.* 24. *ver. prodeſt.* E. Suarez B. Villal.

107 Deſcriptio terrarũ ſuper libro æſtimi non præiudicat exẽpto, niſi de eius ſcientia facta ſit deſcriptio: nec ſolutio cõtraria obeſt, niſi cõtinuata per ſpatiũ 30. annor. ſecũd. cõmun. per *Alex. conſ.* 192. *cũ ſeq. vol.* 2. Ripã *lib. 1. reſponſ. c.* 21. *n.* 11. quos refert & ſequitur Burſ. *conſil.* 16. *nu.* 82. *lib.* 1. Bonacoſſ.

108 Solutionis exceptio ſemper poteſt opponi in executione ſententiæ, vel cõtractus habentis executionẽ paratã. Hier. Cag. *in l. bona fides. n. 2. ff. de reg. iu.* com. dicit. Villal.

De euictionibus.

TITVLVS XXVIII.

EMptor ex natura contractus tenetur de euictione, etiam ſi hoc non ſit expreſſum in contractu. *l. non dubitatur. C. de euict.* verò ſi conueniat cum emptore, quod vẽditor nõ teneatur de euictione re deinde euicta: non poſſet quidẽ agi de euictione, ſed agetur ad pretium, ad quod reddendum venditor cogi poterit. *l. emptorem. §. fi. ff. de actio. empti.* & *Aufre. in dec. Capel. Tholoſ. quæſt.* 36. Rebuf. *in ea l. vnica. C. de ſenten. in gl. 1. nu.* 5. Bellac.

2 Vẽditio. De natura vẽditionis eſt, vt venditor teneatur de euictione reſpectu ſui, & pro facto authorẽ ſuorũ. tex. *l. emptorẽ. §. qui autẽ.* vbi gl. *v. omnes. ff. de act. emp.* quem allegat Oſaſc. *deciſ.* 48. *n.* 5. vbi quærit, an bonis alicuius publicatis, & eorum publicatione facta, cũ generali promiſſione euictionis, ſi cõtingat principis reſcripto bonorũ reſtitutio: an emptor agere poſſit de euictione? & ibi poſt plura cõcludit quòd ſic, quę autẽ actio cõpetat cõtra vẽditorẽ re euicta? vide Miſing. *cent.* 1. *obſer.* 54. vbi inter alia dicit, quòd ad facti moleſtationẽ promittens euictionẽ nõ tenetur, actio autẽ de euictione nõ prius cõpetit, quã res ſit ablata, niſi dolus interuenerit, ſecũd. *eundẽ d. centu. obſer.* 56. Quid quãdo promittitur euictio, quomodocũque & qualitercũq. rẽ euinci contingat? & dic, vt per doct. *in apoſt. ad l. cũ pœna ff. de arb.* Ang. *§. fi. Inſt. de emp.* & faciunt quæ idem Oſaſc. ſcribit *d. deciſ.* 48. *n.* 8. vbi promiſſio de conſeruando & præſtando aliquem indemnem ab omnibus contradictionibus, operatur, vt quocunque modo quis de euictione teneatur, de quo vide quæ ponit Crem. *ſing.* 158. vbi latius declarat, quid de venden. & promittente pro ſuo dato & facto tantum? & dic, vt per Bart. *in l. ſi ſeruus. num. 3. ff de cond. fur.* Alex. *conſ. 18. col. fin. poſt med lib.* v. vbi doct. *in apoſtil.* Deci. *conſil. 281. col. pen. & fin. in prin. & poſt med. 2. reſponſ.* Quid de promiſſione de defendẽdo? & dic, quod intelligitur de iuſta defenſione, non de violenta, quę concluſ. fallit in principe, te ſte Miſing. *cent. 2. obſer.* 19. quibus omnib. adde, quòd venditor non tenetur releuare emptorem, quando citra iudicialem cognitionem res ei auſertur de facto, iuxta not. per Rol. *conſil. 45. col. pen. & fi. n. 19. lib.* 3. quod autẽ promittẽs defendere de iure & de facto, nõ intelligatur de violentia, ſcribit idẽ Rol. *d. conſ. n.* 21. vbi latius declarat, & *ibi nu.* 16. quid de vẽditore ſuſcipiendũ in ſe caſũ fortuitum? & poſt plura concludit venditorẽ in caſu de quo ibi, non teneri ad releuationẽ requiſitã, occaſione diminutionis redditus cuiuſdã rei locatæ per eameram ducalẽ, quæ idem operatur ac ſi per principẽ facta eſſet, iuxta tradita per Alci. *conſ.* 117. *n.* 15. quia ſtat iuris diſpoſitio, quòd caſus fortuitus poſt perfectã venditionẽ ſpectat ad emptorem. *l. 1. C. de periculo & commod. rei vend.* Bellac.

3 Venditor tenetur rem præciſè tradere ſi eſt in ſua facultate, aliàs ſecùs: quia tunc non tenetur niſi ad intereſſe. Ant. Nicel. *in concord. gl. concord.* 54. commu. dicit Tiraq. *trac. de iure conſtit. part. 1. num.* 35. B. Villal. & Vezinus.

Hanc ſimiliter communem eſſe, teſtantur Alex. Iaſ. Claud. Aquen. Ruin. Fab. de Mõt. & multi alij, quos enumerat Hipp. Riminal *§. in.* 33. & 38. *Inſtit. de donat.* Et Phanutius de Phanut. *in tract. de in lit. iur. num. 35. poſt med.* 1. fich.

Nota iſtam communem ad intel. *l. 9. tit. 5 part.* 5.

4 Vendere promittens, tenetur ad rem tradendã, quia hæc obligatio eſt indiuidua. Curt. *iun. conſil. 74. nu.* 1. commu. dicit. *B.* Villalob. & Vezinus.

*A*mplia iſtã cõmunẽ, quòd licet vẽditor ſe cõſtituat nomine emptoris poſſidere, vel precario, & ex hoc videatur trãſlata poſſeſſio in emptorẽ, tamẽ teneatur etiã ad traditionẽ facti, & ad nudã detentationẽ. Tiraq. *tra. de iure cõſtit. part. 1. nu.* 1. com. dicit ea Alex. *conſil. 28. vol.* 2. & concor. *conſ. 43. vol.* 1. Idem.

5 Venditor non habet prælationem. Rip. *l. ſi ventri. §. in bonis ff. de priuil. credit.* com. dicit. Idem.

6 Vulgaris concluſio eſt, quòd vẽditor ex natura contractus tenetur de euictione ad intereſſe. text. eſt *in l. non dubitatur. C. de euict. & l. venditor. ff. eo. tit.* Vezinus.

7 Sed quæro, An emptor, ſi conueniatur, venditori denunciare debeat, vt aſſiſtat liti ad effectũ, vt teneatur de euictione? Reſp. Diuerſæ in hoc articulo ſunt ſententiæ. Nã *gl. in l. emptor. C. de euict.* tenet, quòd non teneatur, & eam ſequitur ibi Cyn. & Imo. *in l. non ſolũ. §. morte ff. de ope. no. nun. & in cap. fi. num. 3. de emp.* Dy. *reg. eum qui. de reg. iur. lib.* vj. Et hanc dicit eſſe veriorem ſententiam Barb. *d. cap. fin. num* 4.

Sed hæc gl. opi. cõmuniter reprobata, & in eã itũ ſentẽtiam, quod emptor teneatur litẽ denunciare venditori, ad effectũ, vt poſſit cõtra eũ habere recurſũ de euictione. ita tenet Bar. *in l. denunciaſſe. §. quid tamẽ ff. de adul. & in l. nomen. C. quæ res pig. obli poſ. d. l non ſolũ. §. morte. l emptor. C de euict.* Eandẽ ſentẽtiã amplectitur Io. And. *An*t. de Butrio. Ancha. Card. Abb. & Ant. de *Burgos, d. c. fi.* Rom. & doct. *d. § morte.* & in ſpecie ibi Alex. dicit eã eſſe cõmunẽ, *n. 12. & in conſ. 24. n. 5 vol.* 4. Ant. Rub. *d. §. morte. n* 181. & ibi Claud. de Seyſel *nu.* 95. Iaſ. *nu* 39. eandem dicit eſſe cõmunẽ idem Iaſ. *l. 2. §. voluntatẽ. n. 16. ff ſol. matr.* Petr. de Rauen. *in Alphabet. aureo. verb. vendere.* M. Graſſus.

8 Quæro vlterius, an ſola ſufficiat denunciatio, vt teneatur de euictione vẽditor? Reſp. cõmunis eſt ſẽtẽtia, quòd nõ ſufficit ſimplex denũciatio, niſi oſtẽdatur copia libelli, eſt enim hæc denũciatio citatoria, ſ. vt veniat vẽditor ad aliquid faciẽdũ, quo caſu nõ ſufficit emptori dicere venditori, ſibi litẽ eſſe motã, ſed debet eũ certiorare oſtẽdẽdo copiã libelli, & requirere vt veniat ad defendẽdũ, aliàs denũciatio venditorẽ non aſtringeret. ita pulchrè declarat Bar. *in d. §. morte & in l. empti. C. de euic.* Card. *clem. cauſã. v. idẽ quoq. in fi.* per illũ tex. *de elec.* Eandẽ ſententiã firmat Ang. & *Io.* de Imo *in l. in executione. §. in ſolidũ. ff. de verb. obl.* Paul. & Sal. *in d. l. emptor.* *Alex. d. §. morte.* Et eã dicit eſſe cõem cum cæteris Modernis Fel. *in c. cum M. Ferrarenſis. de conſt. n.* 63. Eandẽ dicit eſſe communem Ant. Rube. *d. §. morte. n.* 674. & ibi Clau. de Seyſel *nu.* 93. Iaſ. *nu.* 38. & eam tenet Barb. *d. c. fi. nu.* 5. Licet contrarium teneat Ro. *d. §. morte. nu* 12. *per gl. d. Clem. cauſam in gl fi.* Verùm eius ſententia parũ curanda eſt, quia eſt contra caſum *d. Clem. verſ.* *M. Graſſus.*

9 Si vendidi tibi rem, & de euictione promiſi, tu poſtea illã rem alij donaſti, & donatario res fuit euicta: tu emptor non potes agere de euictione cõtra venditorem, quia tua non intereſt, ex quo donatario nõ teneris de euictione, not. *in l. Iulianus. §. qui fundum. ff. de verb. oblig.* fallit in 2. caſib. quos no. *Iaſ. in d. §. qui fundum, num.* 1. *& ſeq.* Don. à Ripa.

10 Cohæres tenetur de euictione cohæredi, cui res euicta obuenit ex diuiſione facta ab ipſis cohæredib. *l. ſi fratres, C. com. vtriuſq. iud.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 3. à Ripa *in l. quis Romæ, §. duo fratres, n. 97. ff. de verb. obl.* Don. à Fina.

11. Quæro, an emptor indiſtinctè à vẽditore poſſit repetere expẽſas litis ob rẽ vẽditã factas? Reſp. de hoc cõtrouerſũ eſt. Nã gl. *in l. 2. C. de euic.* tenet, quòd ſolũ poſſit repetere re euicta, quãdo ſuccubuit emptor, quã ſequitur ibi Bal. Eandem ſentẽtiã firmat Spec. *t. de emp. §. 5. v. quid inſtrumẽtũ.* Cuma. *in l. venditor. ff. de verb. obl.* dicens, hanc com. opin. & quod omnes ita tenuerunt vſque ad Bart. Fulg. *l. quia abſente. C. de procura.*

Verũ quòd imò indiſtinctè emptor poſſit expẽſas litis repetere, etiã ſi obtineat, tenet Bart. *d. l. vẽditores.* niſi ab aduerſario recuperet, qui ſuccubuit. idẽ firmat Ang. Imo. & Aret. & Sal. *d. l. qui abſentẽ.* idẽ Bar. *l. 1. C. de euict.* Abbas *ca. ſi. de emp. & vẽd.* & ea dicit eſſe magis cõmunẽ ſẽtẽtiã Iaſ. *d. l. vẽditores. n. 2. 4. & 5.* & licet ſit paſſus diſputabilis, tamen hæc vltima ſententia mihi videtur verior. Nã certi iuris eſt, quod vẽditor ex diſpoſitione iuris tenetur ad duo copulatiue ex natura contractus, videlicet de euictione ad intereſſe, vt ſuprà, & ad defenſionẽ litis. *l. ſi plus. §. mota. ff. de euict.* ex quo ſequitur, quòd etiã pẽdẽte lite, & re nõdũ euicta, emptor poſſit vẽditorẽ cogere vt ſubminiſtret expẽſas: vt per Bar. *d. l. qui abſentẽ.* Vnde per conſequẽs ſi emptor nõ tenetur ad illas expẽſas, rectè ſi quid ſoluit, poterit repetere, ſiue ſuccũbat, ſiue obtineat. Mich. Graſſ.

12 Quæro, an iuri offerẽdi, ſeu redimẽdi, quod vẽditori cõpetit ex pacto, vt ipſe, vel ſui hæredes oblata pecunia rẽ venditã quãdocũq. ad ſe redimãt, poſſit præſcribi? Reſp. quæſtio eſt ardua, & apud Doct. mirificè cõtrouerſa. Nonnulli exiſtimãtib. hoc caſu præſcriptioni locũ nõ eſſe, propter malã fidẽ emptoris, qui ſcit à ſe rẽ euinci poſſe. *c. poſſeſſor. de reg. iu. in 6.* quos refert & ſequitur Fabian. de Mõt. *in trac. ſuo de emp. & vend.* Horũ etiã ſententiã vti æquiorẽ, & cõſciẽtiæ minus periculosã ſequendã cõſuluit *Alciat.* noſter *in l. petens. C. de pact.* & ſecundũ hanc etiã in iudicio cameræ Imperialis pronũciari tradit Mynſing. *in ſuis obſeruat.* maxime ſi hoc actũ ſit, vt ſemper, vel quandocunque, vel in perpetuum radire fas ſit.

Verũ ab hac ſententia à recẽtiorib. crebriori calculo in contrariã itum eſt, vt indiſtinctè 30. an. præſcriptioni locus ſit in iure redimẽdi rẽ tali pacto vẽditã, & quidẽ ex eo potiſſimũ fũdamẽto, quòd præſcripto 30. vel. 40. an. generaliter aduerſus omnes actiones introducta ſit, & quidẽ odio negligentiæ non petentis, ac ne perpetuò in incerto eſſent rerũ dominia, idque publicæ vtilitatis gratia. ita tenẽt omnes Moderni, & in ſpecie Iaſ. *in d. l. petens. n. 10.* nõ obſtante etiã clauſula, abſque vlla præſcriptione, vel dictione quãdocunque in perpetuũ, quod iis, quæ in fauore publicũ introducta ſunt, renunciare nemini facilè permittitur, & dictiones iſtæ ad præſcriptionis præfinitæ tẽpus reſtringendæ ſunt. ita conſuluit *Bal. in conſ. 303. inci. ad euidentiã præmittendũ. vol. 1.* Pe. de Anch. *in conſ. 132.* Signor. de Homod. *conſ. 189.* Ioan. Fabr. *l. cũ notiſſimi. C. de præſc. 30. vel 40. an.* Tiraq. *trac. de vtroque retrac. §. 1. gl. 2. n. 7.* Eandem ſententia refert & ſequitur *Dec. d. l. petens.* Ang. *in conſ. 55.* & eam tanquam veriorẽ & communiorẽ, & in iudicando & cõſulendo ſequendã tenet *Fran. Balb. in. tract. ſuo præſcr. 3. quæſt. 4. par. 5. prin.* Lud. Gozad. *in repe. l. 2. n. 48. C. de pac. int. emp. & ven.* Vdalr. Zaſ. *in conſ. 12. punct. 3. dubitationis. v. iam verò ne cui. n. 75.* Hier. Schurpf. *in conſ. ſuo 99. & conſ. 70. per totum.* Sed quãuis hæc ſit magis communis ſententia, Ego tamen à prima tanquam æquiore, & conſcientiæ minus ſcrupuloſa in iudicando non arbitror eſſe recedendum. Mich. Graſſus.

13 Emptor in cauſa euictionis vẽditori denũtiare tenetur, vt liti aſſiſtat. fallit in 7. caſib. quos po. Soc. *reg. 117.* fallit in 9. caſib. quos refert Ant. Rub. *in repet. l. non ſolũ, §. morte, nu. 681. ff. de no. op. nunciat.* videas Pet. Duen. *reg. 241.* fallit vt per Mati. *in ver. venditio.* fallit in 3. caſib. vt per Soc. *in l. 2. §. voluntatem. ff. ſolu. matrim. nu. 14.* fallit in 6. caſib. vt per Rip. *in cap. cum M. Ferrarienſis, de conſti. nu. 66.* Fallit in 4. caſib. vt per Alex. *in d. §. voluntatem. nu. 14.* Don. à Fina.

14 Quæro, an ex modicitate pretij, cum pacto de retrouendendo cõtractus venditionis præſumantur ſimulatus & pignoratitius? Reſp. quòd in hoc articulo inter doc. magna eſt cõtrouerſia. Nam quòd prædicta duo non ſufficiant ad probandũ cõtractus ſimulationẽ, & quòd ſit iudicandus pignoratitius, niſi cõcurrat conſuetudo fœnerandi, & quod ſit ſolitus fœnerari emptor, tenet Arch. *cap. quia plerique. 14. quæſt. 3.* Iac. de Aret. & Sal. *in l. emptione. C. plus valere quod agitur.* Io. And. *c. illo vos. de pign.* Bald. *c. 1. de feu. dato in vicem legat. commiſ.* Eandẽ ſententiam firmat Paul. de Caſtr. *in l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cert. pet.* Pet. de Anch. *in c. ad noſtram. ext. de empt. & vend.* Et ita quod iſta tria requirãtur, & prædicta duo non ſufficiant, dicit eſſe magis communem opin. *Cæpolla in ſuo tract. de ſimula. cõtract. ſub finem.* & firmat Deci. *in conſi. 167. verſi. non obſtat etiam. & in conſi. 308.* vbi allegat Soc. in eandem ſententiam. Et eam ſequitur Gozad. *in repet. l. 19. C. de pact. inter emp. & vend. ver. tertiò quæro.* cum pluribus & Antiquis & Modernis per eum allegatis. idem ſequitur Cagnol. *in d. l. 13. c. de reſcind. vend.*

Contrariam ſententiam, quòd ſcilicet ex pacto de retrouendendo, cùm modicitate pretij cõtractus ſit iudicandus fœneratitius, & illa duo ſufficiant ad probandam ſimulationẽ, firmat *gl. in c. conqueſtus. ext. de vſur. & cap. ad noſtrã.* quã ſequũtur ibi doct. Holt. Inn. Io. And. & Pan. qui dicit hãc eſſe cõmunẽ opin. Eandẽ ſententiã ſequitur Bald. Alb. de Roſat. Paul. de Caſt. & Fulg. *in l. emptione. C. plus valere quod agi.* & ibi Alb. dicit hãc eſſe communẽ, & ſe ita obtinuiſſe coram magis peritis. Et dicit *Bart. conſ. 51. vol. 1.* quòd ita conſuluit pluries in plurib. prouinciis. Hanc quoque communem eſſe opin. firmat Fulg. *in d. l. emptione.* Alex. *in conſil. 46. vol. 3.* Imo. *in d. c. ad noſtram.* Goffr. *in ſum. ſua, de pign.* Spec. *in tit. de vſur.* & tenet Deci. *conſ. 167.* Guid. Papæ *conſ. 180.* Bertr. *conſi. 111. in 3. vol.* aſſerens hanc eſſe cõmunẽ opin. Eandem firmat eſſe cõmunẽ Th. Ferra. *in caut. 17.* ſubdens hanc eſſe pro ſalute animæ & conſcientiæ tenendam. Aymon Crauet. *conſi. 156. n. 8.* Hanc quoque dicit eſſe cõẽm & ſaniorẽ pro cõſciẽtia, Chaſſã. *in cõſuet. Burg.* prout teſtatur Ferra. *d. caut.* Et pro hac ſentẽtia, quòd ſcilicet ex pacto de retrouẽdẽdo cũ modicitate pretij nõ niſi pignus cõſtitutũ, & in fraudẽ vſurarũ venditionẽ celebratã, præſumatur, dicit eſſe iudicatũ Matth. de Aff. *deciſ. 65. & 40.* Et ab hac ſentẽtia tot ac tantorũ Patrũ tã Antiquorũ quàm Modernorũ authoritate & numero roborata tanquã magis cõmuni, & cõſcientiæ minus periculoſa recedendum non eſt, vt *c. 1. de decimis.* Abb. *c. ſunt nonnulli. verſi. tantorum patrum. 16. quæſt. 1.* M. Graſſus.

15 Quæro, an venditor conſtituens ſe rẽ poſſidere nomine emptoris, liberetur à reali traditione rei vẽditæ? Reſp. cõis & vera aſſertio eſt, quod liberetur, nec poterit cõueniri ad realẽ traditionẽ rei actione ex vẽdito ſeu empto, ſed debet cõueniri rei vẽdicatione, vel vti poſſidetis. ita tenet Bart. *in l. ab emptione. per gl. ibi ff. de pact.* idẽ tenet gl. *in auth. ſacramẽta puberũ. v. cuſtodiãtur. C. ſi aduerſ. vend.* Et hãc ſentẽtiã ſequũtur *in d. l. ab emptione* Bal. Sal. Fulgo. & Iaſ. qui dicit quod ita tenẽt cõmuniter doc. Are. & Paul. de Caſtr. *in l. ſi mora. ff. ſol. mat.* Per conſtitutũ enim trãsfertur dominiũ & poſſeſſio tã naturalis quã ciuilis, vt tradit Bart. *in l. interdũ. in prin. ff. de acq. poſſ.* M. Graſſ.

16 Euictio contra venditorem locum habebit, ſi res vendita euincatur. *l. j. & l. ſuper empti. C. de euictio.* ſed ſi nõ rei pars, ſed ſolùm agatur de ſeruitute, quæ petitur ab aliquo ſuper re vẽdita, nõ agetur tunc de euictione, ſed ſolũ actione quãto minoris, *l. quoties. ff. de ædilit. edicto.* quod procedit vbi quis ignorans ſeruitutem venderet. quòd ſi quis ſciens eam ſeruitutem vendiderit fundũ liberũ, vel dixerit vendendo, vendo fundum vti optimus & maximus eſt, & illis caſibus vendens tenebitur ad omne intereſſe nomine ſeruitutum. *l. cum venderet. ff. de cõtra. empt.* glo. *in d. l. quoties.* *Azo in ſumma. C. de euictio.* glo. *in l. quæ ad ſeruitutes. in verbo, ſi tacita. ff. de euictio.* Bellac.

17 Venditor licet re per ſententiã euicta regulariter emptori de euictione tenetur. *l. qui rem l. non dubitatur. C. de euict.* id tamen inter alia fallit, quãdo emptor vel omninò non, vel nõ debito tempore, venditori denuntiaſſet. gl. *in c. ſi venditori. de empt. & vend. l. emptor fundi. & l. auctore. C. de euict.* debitum autem tempus eſt, vt conuentus qui oneroſo titulo rem habet, ante concluſionem cauſæ principalis vel appellationis, cùm adhuc omnia iura eadem ſalua ſunt, denuntiat venditori. qui autẽ lucratiuo titulo rem detinet, id facere tenetur ante litis conteſtationem, adhoc, vt de euictione agere poſſit contra donatorem. Bart. & Dynus *l. ſi concubinam. §. ſi hæres. ff. de legat. 3.* Io. And. *in c. ſi. de emp. & vend.* Cy. *in l. quoniam. C. de euict.* quod quidem verum eſt, niſi remiſſa ſit, vt paſſim fit in inſtrumentis denunciandi neceſſitas, iuxt. *l. Herennius. ff. de euict.* aut niſi venditor ſciuiſſet, tunc enim denunciare non tenetur. gl. *in l. empt. C. de euict.* verùm ad finem certificandi, quia qui certus eſt, amplius certiorari non debet, *l. j. in fi. ff de act. empt.* tamen ad alium finem, putà, vt veniat ad defendendum & producendum

dunt

dum probationes omninò venditori denunciandū eſt, vt voluit Bart. *in l. denunciaſſe. §. quid tamen. ff. de adult. & in l. non ſolum. §. morte. ff. de noui ope nunc.* idē cū Bal. & Ang. *in l. ſi procuratorem abſente. ff. de proc.* & D. Petrus Flor. & Ant. *cap. fi. de empt. & ven. per l. ſi parentes. l. cum ſucceſſores. C. de euic. l. ſi rem. §. fi. ff. eod. tit.* & ita communiter teneri refert Bene. Capr. *reg. 87. nu.* 227. vt verius eſſe dicit, aut niſi vēditor & emptor in eodē iudicio eſſent ſimul conuenti, ab eo qui rem euicit, tunc enim & ſi emptor venditori aliter non denūciauerit, ſuperatus tamen agere poterit de euictione contra venditorē. *ſecundum gl. ſingularem in l. ſi dictum §. ſi præſente, in verbo, poſſit ff. de euict.* quam ſequitur Bal. *in l. fin. C. de vſur. rei iudic.* & *in l. ſi libera, C. de ſent. & interlocut. omnium iudi.* & cum ea communiter doct. tranſire aſſerit Ben. Capr. *reg. 87. nu.* 228. aut niſi venditor vltro ad defenſionē veniret, vel iuraſſet defendere, quia nec tunc denūciatione op⁹, & ea omiſſa re euicta, vēditor cōueniri poteſt, vt videtur velle Io. And. & Ant. Imola. & D. Nicol. *in cap. breui. de iureiurando.* & Spe. *in tit. de Aduocato. §. 1. verſ. Quid ſi is qui iurauit.* quod poſtremum tamen *ſecundum gl. d. cap. breui & in cap. cupientes, §. ſi vero. de elec. lib. vj. in verbo, contempſerit.* nō videtur verum in noſtro caſu cùm iuramentum nihil addat cōtractui, ſed contractū roboret, vt intelligatur ſecundum naturam contractus. *l. fi. C. de non nu. pec.* quod ita practicari & communiter obſeruari refert ibid. Ben. Capr. *nu.* 231.

18 Emptori nō tenetur vēditor de euict. quę nō fuit denūciata, etiā ſi ſciat litē moueri. Alex. *in l. ij. §. voluntatē. nu.* 12. *ff. ſoluto matrimonio*, & Ioan. de Ripa. *in ca. cū M. Ferrar. de conſt. nu.* 166. & Petr. Rauen. *in alphab. aureo in verbo vendere*: cōmunem dicit, & Rauēna ponit duas limitationes. Dec. *conſ.* 74. Villal.

Amplia idem fore & cum venditor nullum defendendi ius habet. commune efferi Dec. *conſ.* 74.

Nota iſtam communem cum ſequentibus ampliationibus ad intelle. & ampliationem *l. xxxij. tit. 5. par. 5.* & *l. vij. tit.* 10. For. *ll. lib.* iij. Et vide *l. xxxvj. tit. 5. part. 5.* vbi ponit caſus, in quibus venditor non tenetur de euictione. Et vide *l. xxj. tit.* 8. *part.* 5. de conductore impedito vti, & frui re locata.

*A*mplia primò, quòd non ſolùm requiritur, quòd denūciet litem eſſe motam emtor venditori: ſed etiam tenetur offerre libellum, & citationem in authentica forma. Io. de Ripa *in d. cap. cum M. de conſt. nu.* 163. com. dicit.

De iure regio emptor tenetur ſaltem ante publicationē denuntiare vēditori: aliàs nō tenetur venditor, *l. xxxij. ti. 5. par.* 5.

Item non ſolùm requiritur quòd denunciet litem eſſe motam: ſed requiritur etiam quòd proteſtetur quod veniat ad litem recipiendam: Ripa *ibi nu.* 165. com. dicit.

Nota quòd ſi abſēte vēditore, emptor proteſtetur, quòd nō poteſt venditorē inuenire ad faciendā denūciationē: hęc proteſtatio eū nō adiuuat, ſi veniēte vēditore non denunciet: quia videtur à proteſtatione receſſiſſe. Iaſ. *in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi num. 4 ff. de no. oper. nuntiat.* communem dicit. Villal.

19 Hæres ſi tradit rem alienam legatam legatario, non tenetur de euictione, gl. & Bar. *in l. ſi domus, §. de euictione, & l. qui concubinam. §. ſi hæres. ff. de leg.* 3. Fallit in 4. caſib. vt per Vigel. *in commento. 5. ann. ca. 2. reg. 4. fol.* 10. fallit in 6. caſib. quos no. Ben. Capr. *reg.* 107.

20 Venditor nolens de euictione teneri, ad pretij reſtitutionem tenetur, *l. emptor. §. ibidem ff. de actio. empti.* fallit in 4. caſib. quos not. Soc. *reg.* 437. Don. à Fina.

21 Qui euincit, vel vēdicat rem ſuā, poſſeſſori pretium quod aliis ſoluit, offerre non videtur, *l. vt mancipium, C. de rei vend.* fallit in 3. caſib. vt per Soc. *reg.* 439. Don. à Fina.

22 Donator de euictione tenetur, gl. Bar. & doct. communiter, *l. Ariſt. §. fi. ff. de euictio.* latè videas Anto. Trigo. *ſing.* at. fallit vt not. Viuius *in ſuis concluſ. in ver. donatio*, vbicunque incipit à promiſſione.

Quę de euict. tenet actio eūdē agētē repellit exceptio. Idem.

23 Venditor promittens factum ſuum tantum in venditione, ſi tractu tēporis res empta euinceretur ex facto ſui authoris, tunc profectò teneretur ipſe venditor de euictione, & ſic de facto ſuorum authorum, prædeceſſorum & hæredū teneretur, quoniam per dictionem huiuſmodi taxatiuam non videtur factum authoris excluſum, ſecundum glo. *in verb. intereſt.* Bar. Bal. Sal. Pau. Caſt. & cæteros, *in l. ſi ſeruus, la ij. ff. de condict. furtiua.* & ibi etiam Alexan. *add. ad Bar.* Cy. Bal. & Sal. *in l. fi. C. de actio. empt.* Ang. *in §. fi. Inſti. de empt. & vend.* Ancha. *conſ.* 83. *in nomine Domini, amen.* Pau. Caſt. Iaſ. *nu.* 9. & Rom. *in l. ſtipulatio iſta. ff. de verb. oblig.* vbi meminit iſtā eſſe cōmunē opi. quā ſequitur quoq. poſt alios ſignatos per eū Boēr. *deciſ. 67. n. 3. cū aliis ſeq.* vbi deducit iſtā eſſe cōem ſententiā, limitat, & ait ita in Burdegalēſiū ſenatu deciſū extitiſſe, & licet ob dictione taxatiuā in his verbis; promitto pro facto & dato meo tantū operetur, vt vēditor de euictione extranei nō teneatur: nō facit tamē quominus teneatur pretiū reſtituere, vt conſuluit pater veritatis Alex. *coſ. 188. ſi vēdo*, & hoc perpetuò diſce ad practicā, ſiquidē multi dicerēt oppoſitū. Franciſc. Viuius *opin.* 1019.

24 Venditor non tenetur de euictione, nec de pretio, quando emptor ſciebat rem alteri eſſe obligatam. Lud. de Gozad. *conſi. 24. nu.* 7. comm. dicit. Vezin.

25 Vēditor ſciēs lite motā ēptori, nō tenetur de euictione, niſi ſibi per emptorem fuerit facta denūciatio. Eſt com. opin. ſecun. Iaſ. *l. 2. §. voluntatē. verſi. tenendo tamē concluſionē. ff. ſol. matr.*

Limitatur, vt ibi per eū, niſi in inſtrumēto iuraſſet vēditor, defendere emptorē: quia tunc vēditor ſciēs litē motā tenetur etiā nō facta denūciatione, propter ſtimulum iuramēti: quia iuramētum cū lite conſtituit iurātē in mora, ipſo iure, ſine alia denunciatione, ſecundū eundem Iaſ. latiſſimè, *l. quod te. ff. ſi cert. pet.* M. Chacnan.

26 Quando venditor reperitur poſt factam venditionē adhuc rem venditam poſſidere, pręſumitur venditio ſimulata & fraudulenta. Eſt communis opin. ſecund. Corn. *in conſi.* 205. *in præſenti. verſi. nec videtur, vol.* 3. Idem.

27 Quæro, an executor & victor teneatur de euictione rei vēditę. Reſ. quod nō, ſed periculū ſpectat ad emptore, ita tenet gl. *d. l. a diuo Pio. §. ſi poſt addictiū. verb. periculū.* quā communiter approbatam dicit Iaſ. *ibi n.* 3. quia tamen ipſe habet regreſſum cōtra debitorem condemnatum, cui profuit ſolutio, & qui fuit liberatus per ſolutionē pignorū, effectus periculi euictionis eſt ipſius debitoris condemnati. M. Gratius.

28 Vēditor qui tenetur de euictione, nō tenetur ad ſūptus in lite factos niſi à die motę litis contra eū venditorem: tenetur enim emptor notificare litē motā ipſi venditori, etiam ſi aliàs certus ſit, & eum interpellare vt defendat, *l. cum ſucceſſores. C. de euictionib.* & hanc communem opinione eſſe aſſerit Corneus *conſ. 255. in 3. vol.* & vbi alias venditor per pactum non teneretur de euict. teneatur tamē ad pretij reſtitutionē. Corn. *conſi 226 vol. 2.* & Deci. *conſi. 64. nu.* 2. Bellac.

29 Si pater rē filij vendiderit, & filius illi patri qui vendidit ſuccedat, nō poterit filius hæres patris vēdentis rē ſuā à patre venditā recuperare, nec cōtra talē cōtractū poterit venire à ſuo patre geſtū, cuius eſt hæres. *l. ſi pater. C. de donatio. l. cum vir. ff. de vſuc. l. cum à matre. C. de rei vendic. per regulā l. vēdicātē. ff. de euict.* Boer. *deci. 23. n. 19. & 21.* Intellige vbi filius eſſet patris hæres inſolidum, quod ſi prò parte, pro ea parte pro qua erit hęres, nō poterit agere, ſed bene pro ea pro qua non erit hæres. *d. l. cum à matre.* & Boer. *ibid. n.* 21. & hæc etiā procedūt vbi filius ſimpliciter eſſet hæres, ſecus ſi eſſet hæres ſub beneficio inuentarij: quia tūc ſi tantū de ſubſtātia teſtatoris nō remaneret, quātū eſt ea portio, qua hęres vult vēdicare, & tūc poſſet agere, alias nō poſſet agere. Boer. *ibid. nu.* 20. Et nó poterit etiā filius hęres patris vendic. re rē ſibi ſubiectā reſtitutioni à ſuo patre vēdita. Paul. de Caſtr. *coſ. 370 par. ſecunda.* Bellac.

30 In donatione quā facit pater filiæ, quāuis res donata à filio euincatur, nō tamen locum habet euictio. Bald. *in auth. ex teſtamento. C. de colla.* Iaſ. *in § fuerat, nu. 35. de actio.* Idem.

31 Legatarius qui cōtra hæredem de euictione rei legatæ agere poſſit, neceſſe habet, cùm magis de lucro captando quàm de damno vitando certet, vt ei litem motā ante litis conteſtationem denunciet, vt veniat ad ſe defendendum, ſecundum gl. *in l. ſi rem. §. fi. ff. de euict.* & gl. *in l. ſi concubinam. §. ſi hæres. ff. de legat. ią. &* ibidem. Dynus, & Bart. quod ſequitur Cyn. *in l. empt. C. de euictionib.* & Don. Nicol. *in quodam conſil. incip. videtur primè dictam legatarium*, & ita communiter teneri ibidem circa fi. aſſerit idem Bened. Capr.

32 Quæro, vtrū clericus venditor, author laudatus poſſit declinare forū emptoris ex ſua perſona, an vero teneatur ibi emptorē defēdere? Reſp. Hęc quæſtio apud Doct. valde fuit controuerſa, & vtraque opinio maximis nititur authoritatibus. Nāq. nonnulli exiſtimārunt, clericū euictionariū poſſe declinare forū iudicis laici. ita tenet Ang. *in l. venditor. de iudic.* quē ſequitur Ang. Are. *in §. actionū. Inſtit. de actio.* vbi dicit, quod ita ſeruetur de conſuetudine. Eandem opinionē ſequitur Ant. Capyc. *in deciſ.* 197. Spec. *tit. de primo & ſecūdo decreto. § rellat. verſ. quid ſi demum. & ver quia clericus.* Ang. & Pau. de Caſtr.

in d

in d. l. venditor. Imol. *in l. non ſolum. §. quod vul[illegible]. de [illegible] ſucapio.*

33 Alij verò contrà ſ[illegible]ſerunt, quod i[illegible] [illegible]ericus n[illegible] poſſit ex perſona ſua forum emp[illegible]s decl[illegible]rare, ſed [illegible]neatur defendere emptorem [illegible] ipſius emp[illegible]ris, [illegible] tenent ſaldus & Fulgoſius *in dict. l. [illegible] editor.* [illegible] Alber d[illegible] R[illegible] & Florianus de ſanct. Petr. Bal[illegible] *in aut.* [illegible] *de* [illegible] *epiſcopis & clericis.* Eandem ſententiam ſe[illegible] M[illegible] S[illegible] *part. 6. rub. de laudatio* [illegible]. Et eam mul[illegible] p[illegible] cer[illegible] Guam. *deciſ. 21. nu. 8.* maximè [illegible] maioribus auth[illegible]bus fulciatur. Eadē dicit eſſe communem Soc. *in conſ. 91. vol. 3.* quem [illegible] fert Cappcius *dict. deciſ. 197. nu.* [illegible] bus pe[illegible] cum a legatis. [illegible] adē dicit quoque cōmmunem [illegible] a d. [illegible] *quod* [illegible] [illegible]ericus venditor v[illegible]nit [illegible]ulum ad [illegible] emptorem, cōtra quē inſtitutū eſt iudiciū, vnde [illegible] poteſt [illegible] cum con[illegible] cora iudice laico, ad hoc vt poſſit forum declinare. Mich. Graſſus.

34 Emptor agit de euic[illegible]ione contra venditorem, *l. emptor fundi, C. de euictio §. finali, de emptio & vendito. l. ſi in venditione, C. de euictio. l. no dubita[illegible], C. eod.* ſed no poteſt agere niſi re euicta per ſententiam *l.* [illegible] *in quæſtio. C. de euictio.* F[illegible] in [illegible]bus caſi[illegible], quos not. [illegible] *in addi. ad practicam Vberti de Bonacurſ in* [illegible] *ſuo nomi. nu.* [illegible]*5. verſ. eod. modo repellitur.* Fal[illegible] in 4. [illegible]ſib. vt per Soc. [illegible] 4[illegible] *in* 42. caſib. quos refert Mat[illegible] [illegible] *in c. 1. §.* [illegible] [illegible]*ideles, n. 13. quib. mod. feud. amit.* [illegible] quos not. Bene[illegible] Capi. *in ſuo tra[illegible] [illegible] 7 nu. 214.* Fa[illegible]it vt per [illegible] *ſing. 656.* Fall[illegible] in 4 caſ. vt per Soc. *reg.* 4[illegible] [illegible]it in multis caſib. quos nota: Anto. Rub. *in l. non ſolum.* [illegible] *morte, de nou. oper. nunt. nu. 8. ver. pro perfe[illegible]o.* D[illegible].

35 Emptori non ſufficit de[illegible] litem fuiſſe motam, niſi oſtendat l[illegible] in forma pu[illegible] *in* [illegible] *non* [illegible] *m. §. morte, n. 51. de non ope. nunciat.* [illegible] in 3 caſi. quos not. Pet. Ducu *reg. 243.* [illegible].

Agi non poteſt de euictione ante ſententiam, *l. em[illegible] & l. ſi plus, §. mota. ff. de euictio. l. qui rem. l. [illegible] in libertatem,* [illegible] ea. fallit in 6. caſibus. quos not. Bened. Capra, *in ſuo tract. reg. 8[illegible] nu. 202.* [illegible]dem.

36 Si res quæ io ſolutū data fuit pro parte euincat[illegible], durabit priſtina obligatio ad totum debitum. *l. ſi quis alij. ff. de ſolutio.* & hoc ex eo quia non accepiſſet ipſe creditor rem in ſolutum, niſi pro toto debito, & niſi pro ſolido eius fieret. Roma. *conſ. 306.* Vezinus.

37 Euictio in contractibus innominatis venit tacite, etiā ſi nihil ſit actum inter partes. & per conſequens eui[illegible]io ita eſt de natura in cōtractibus innominatis, ſicuti & in nominatis. *l. iuriſgentium. in prin. ff. de pact. gloſ. in l. pacta. ff. de contra. emp.* Iaſ. *in d. l. iuriſgentium. n. 3. in prin.* Idem.

38 Si ſtatuto caueatur quod contra inſtrument[illegible] nulla poſſit opponi exceptio; opponetur tamen ea quæ venit ex natura & inſpectione ipſius inſtrumenti, aut contractus. B[illegible] *in l. ex prædiis. C. de euictio. l. quæro. §. inter locatorem ff. loc.* Rom. *conſ. 42. n. 3.* Idem.

39 Emptor qui in prima inſtantia omiſit vocare in ius ſuū vēditorē, poterit deniū in ſecūda inſtantia eū vocare: quoniā pēdēte appellatione emptor ſemper ſibi re[illegible]uat ingreſſum de euictione, *l. in rem. §. vlt. ff. de eu[illegible].* Oldr. *conſ. 255.* Idem.

40 Venditor, licet certo ſciat litem motam f[illegible] cōtra emptorē rei ſibi vēditæ, nihilominus nō tenetur de eu[illegible]ione ob huiuſmodi ſcientiā, niſi emptor nunciaret ſibi litem motam: ſecundum Bar. *in l. non ſolum. §. morte ff. de oper. non. nunc.* Spec. Ioan. And. & Anchar. *in c. ſi. de empt. & vend.* [illegible] Bal. & Ang. per illum tex. *in l. qui abſentem. ff. de procur.* [illegible] *conſ. 27[illegible]. vol. 3.* Paul. Caſtr. *conſil. 308. col. penult. verſ. & pon. [illegible], vol. 1.* Corn. *conſ. 6. nu. 4. & conſ. 131. nu. 10. vol. 2* Na[illegible] *con.* [illegible]*8. num. 5. vol. 1.* Soc. iun. *conſ. 4 nu. 24. vol. 2.* Ioan. [illegible]c Amicis *conſ.* [illegible]*45. n. 6.* Riminal. *conſ. 14[illegible]. nu.* [illegible] *vol 1 & conſ. 274. vol. 2.* Curt. iun. *conſ. 104. nu. 1.* Bellonum *conſil. 50.* & [illegible] *conſ. 2. vol. 4.* Al[illegible] *nu. 12.* & Iaſ. *nu. 26 & ſeq. in l. 1. §. voluntatem. ff. ſol. mat.* qui dicunt hanc eſſe communem opinionem, & Ripa *ibi nu.* [illegible]. & idem Ripa *in cap. cum M. Ferrar. nu. 166. de con[illegible]it.* & Dec. *con*[illegible]*4. col.* [illegible]. Quam communem limitat Ripa vbi ſupra in 8. caſibus, *à nu. 18. vſque ad nume. 28.* Viuia *opin.* 1027

41 Denuntiatio fieri debet hæredibus venditoris qui tenebatur de euictione, vt veniant ad defendendum: & omnibus hæredibus ea denuntiatio fieri debet, aliàs cōtra eos non poſſet haberi regreſſus. Paul. Caſtr. *in l. in executione. in prin. nu. 9. ff. de verb. oblig.* aut ſaltem contra eum cui denunciatio non fuit facta, non haberetur regreſſus. Vezinus.

42 Denūtiatio quę fieri debet ab emptore vēditori, qui de euictione tenetur, no intelligitur ſimpliciter fieri ad hūc finē, vt vēditor ſciat, ſed vt aliquid faciat, & incitetur, puta ad ſuſcipiē[illegible]ā litē, & defēſionē. Igitur nō ſufficit, quod venditor aliūde habeat notitiam dictę litis, c[illegible] quiritur neceſſariò, quod ei fiat denūtiatio per emptorē: aliàs nō tenetur de eui[illegible]one, nec ad expēſas: quia nō pręſumitur emptorē fuiſſe cōdēnatū propter malū ius, ſed propter ignorātiā iuris venditori cōpetētis. Eſt cōmunis opinio ſecundū Dec. *in cōſ. 74. vol. 1.* M. Chartao.

43 Si aliquid vendatur in ludo, & poſt. a euincatur, non eſt locus eu[illegible]ioni. *l. ſi. §. 1. ff. quæ. re. ac. non datur.*

44 Intellige quādo venditur colluſorie: aliàs ſecus. ita Bar. *in d. l. ſi quis cum ſciret. ff. pro emptor.* Iaſo. *in d.* [illegible] *præter a[illegible] col.* [illegible] *l. iuriſgentium ff. de pa[illegible].* Pan. *in d. c. clerici.* Vezin.

45 Animal meū ſi ab armigeris a me ablatum fuerit, & poſtea illud reperiatur in manibus tertij, potero ego illud recuperare, licet nō dicā nominatim à quo animal illud fuerit ablatū. a[illegible] Cr. *deciſ. 210. n. 5.* & ſufficiet quod probē ablatum à me fuiſſe impērſonaliter. Iaſo. *in §. quadru. n. 48. de actio.* Bellacob.

46 Seruitute reali euicta, an venditor teneatur quāti minoris? vide Iaſ. *in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis. col. 5. ff. de verb. oblig.* vbi tenet quod ſic. vide ibi per eum. Vezin.

47 Euicta re per ſententiam arbitri emptor contra venditorem de euictione non recte agit, *l.* [illegible] *dictum.* [illegible] *compromiſero. ff. de euict.* niſi compromiſſum eius voluntate aut ex n[illegible]tate fieret, putà ex forma ſtatuti vel alio iure [illegible]d hoc fuiſſet coactus emptor. quia ceſsāte ratione *d. §. ſi cōpromiſero* emptor perdens cauſam coram arbitro neceſſario agitatam recte agit contra venditorem de euictione, vt voluit D. Petrus, & D. Flora. & Imol. *in c. fi. de empt. & venditione, iuxta not. in l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſario. ff. qui ſatiſd. coguntur. l. fi. C. de iudic. cap. ab arbitris, de offic. deleg. lib. vj.* & idem voluit Bar[illegible] & Bald. *in d. §. compromiſero*, & ita communiter teneri refert Benedictus capra *reg. octuageſimaſeptima. num. 244.*

48 Euicta re per ſentētiā a iudice no ſuo, ſed per prorogationē effecto lata, vēditor ſimiliter emptori de euictione non tenetur, iuxta gl. & Bar. *in l. ſi dicta. §. ſi cōpromiſero. ff. de euict. in verb. nulla neceſſitate cogente.* cum quib. Doctores communiter tranſire refert Benedictus Capra, *regula 87. num. 246.*

49 Euictio licet regulariter in re aliena legata, tradita & euicta contra hæredem locum no habeāt. gl. & *Bart. in l. ſi domum, §. de euictione, ff. de legat. 1.* Cyn. Bart. & Bald. *in l. cum alienam C. de legat.* Anch. & Imola *in cap. ſilius. de teſtam.* ia tamen fallit niſi legantur res alienæ in genere ex natura ſeu qualitate ipſius rei, *l. qui concubinam. §. ſi hæres. ff. de legat. iij.* & ibidē gl. & *Bart.* quia tunc hæc res euincerentur, tenebitur hæres de euictione, quia obligatus in genere tenetur facere rem accipientis, *l. ſi à ſubſtituto. §. hæres. ff. de legat. 3. l. ex empto. ff. de act. empti*, quod [illegible] eſſe & cōmuniter teneri refert Benedictus C[illegible]pra *reg. 107. nu. 3.* vt autem legatarius de euictione agere p[illegible] cōtra hęredem, in caſibus quibus ei id permittitur, neceſſe eſt, vt ei denunciet litem motam ante litem à ſe cōteſtatam, quia non tam de damno [illegible]itando, quàm lucro captando tractatur, ſecundum gloſſ. *in l. ſi rem. § final. ff de euict. &* [illegible]*loſſ. ſpnet. sext. L. qui concubinam. §. ſi hæres. ff. de leg. ij.* & ibidem Dyn. & *Bart.* Cyn. *in l. emptor. C. de euictio.* quod communiter teneri refert *dicta regula 87. nu. 25.* idem Capra.

50. Euictio locum habet quādo hæreditas diuiditur per teſtatorē, ſi vni ex cohæredibus euincatur pars [illegible] ſecus in prælegato, ſecūdū cōmunē per Burſ. *conſ. 6. n. 19. lib. 1.* vel quādo diuiditur hæreditas per inſtitutos eu euictio cōpetit, iuxta c[illegible]munē ibi relatam: quam latius declara vt per eum ibi. *B*onac.

51 Euictio locum habet in donatione propter merita, ſecundum communem per Burſat. *conſ. 31. nu. 5. lib. 1.*

52 Emptor poteſt recuperare a vēditore ſūptus quos fecit in lite, & etiā dāna & intereſſe eo caſu quo res nō fuit eui[illegible]a: ſecūdū Bal. *in l. ſi plus. § mota lite. ff. de euict. fac.* eti[illegible] quia venditor nō ſolū tenetur de euictione, ſed etiā defendere. vt proba. *in d.* [illegible] *§. mota lite & in l. 1. C. de peric. & cōmo. rei vend.* [illegible] *in l. ſi paren[illegible] ſunt, & in l. empti. C. de euict.* & plenè per Cy. *in l.* [illegible] *procuratorem abſentem ff. de procur.* Alex. *in l. vēditores. de verbo[illegible] obligationib.* Vezin.

53 Eo ipſo, quòd fuit venditor requiſitus vt lit[illegible] a[illegible]eret, & fuit conſtitutus in mora. per ea quæ habentur in [illegible] *qui Romæ §. cohæredes. ff. de verb. obl. & in l. fideiuſſor. in prin. ff. de fide-*

iuſ

[illegible] ergo tenetur ad pœnam, & omne damnũ & intereſſe: per id quod habetur in caſu val[illegible] e not. *in l. Lucius. ff. de act. emp.* & iſtud tenent Petr. de Anch. & Inno. *in c. fi. ad fi. extra de empt. & vend.* vbi concludunt, quòd licet non poſſit agi ex clauſula de euict. ex quo res non fuit euicta, tamen poteſt agi ex clauſula ob rem non defenſam. max. ſtante clauſula, rato manente pacto, *l. qui fidem. ff. de tranſact.* de qua q. habetur *in l. j. C. de euic.* per Bar. *in d. l. venditoree. & in d. l. ſi procuratorem abſentem.* per Ana. & Bolog *in conſ 31.* Panor. *in d. c. fi. in* [illegible].

Nõ tamẽ tene. in ſe litẽ aſſumere, ſed ſolũ aſſiſtere, & exhibere inſtrumẽta & teſtes. Alex. *in d. l. venditores. de ver. obl.* Idẽ.

54 cauſa euictionis pendente nõ tenetur venditor ad ſumptus litis. Bal. *in l. cum teſtamento C. de teſta. manu.* Idem.

Nota quod ſtatur d[illegible]cto emptoris ſuper præmiſ[illegible] *arg. eorum quæ habentur in auth. Nouo iure. C de iud. & l. ſi quando. C. vnde vi.* & per Inno. *in c. ſi qu[illegible]d met. cauſa.* Idem.

55 Et quò[illegible] tal[illegible] promiſſio de ſtan. dicto emptoris, &c. valeat, tenet Dy. *in l ſi ff. de prætor. ſtip.* & Io. An[illegible] *in add. Spec. in tit. de proba. §. viden. reſtat. ver. Sed quid,* &c. vbi refert ita t[illegible]ne. Alber. Pap. *in* [illegible] *de in litem iur. per illam l.* & per id q[illegible]d habetur *in l.* [illegible] *§.* [illegible] *de eo quod cer. lo.* & vult Bal. *in l. ſi* [illegible] *conſcrib. C. de epiſcopis & cler & in tit. de pa. iur. fr. § ut ſacra. & in l. j. C. de reb. cred.* moder. poſt Angel. *in l. inter ſtipulantem. §. primo. ff. de verborum oblig.* Angel. *in l. ab executore. ff de app.* pro quo fac. quod [illegible] li Inno. *in c. ſanè. & in c. veniens, de renun.* de eo qui cõmiſit ſe gratiæ & miſ[illegible]ricordiæ alicuius. Addo Anr. *in d. conſ. 31.* & Alex. *in 2. vol. conſ. 67.* & Crotum *in l. nemo poteſt. in 23. col. de leg. 1.* Idem.

Tale tamen pactum non tranſit ad hæredem. vt vult Iaſ. *in l. fi. inſ. ff ut quis eum.* Idem.

56 Ex ſententia arbi[illegible] compromiſſarij non committ. ſtip. de euictione. *l. ſi dictum. § ſi compromiſera. ff. de euic.* Aug. *in §. 1. in 3. col. Inſti. de act. & in §. actionum. col. 12. ead. tit.*

Amplia quando emptor detulit iuramentũ. Crem. *ſing. 114.*

Limita niſi emptor coactus à ſta. ſic diſponente compromitteret, vt ſi ſtatutum dicit quòd cauſæ compromittantur, tunc enim benè committitur ſtipulatio, ſecundùm doct. *in d. § ſi compromiſero.* & vult Bal. *in l. 1. C. de peric. & commo. rei vend.* Panorm. *in 2. parte conſ. 72. in fi.*

Sublimita quando apparet in act. quod partes aſtrictæ vigore ſtatuti compromiſerunt: aliàs ſecus, ſecundùm Sal. notabiliter *in l. fin. C. de iud.* quod not. in practica.

Item limita, niſi emptor velit oſtende. venditorem non habere bonum ius in re, quia poterit agere ad ſimplum. Arc. vbi ſuprà. all. Bal. *in l. libera. C. de ſenten.* tamẽ dicit, quod multum repugnat textui *in d. § ſi compromiſero.* ſed ipſe Arc. *in l. fi. C. de in integ. reſt. in* ſeq. indiſtinctè op. Bal.

Limita quoque niſi compromiſſum fuerit in venditorem. Ludo. Ro. *ſing. 462.* Fran. Crem. *ſing. 30.*

Limita etiã *d. §. ſi cõpromiſera.* Niſi dica. quoquo modo res euincatur: quia tũc debetur euictio, per no. per gl. *in l. cũ pœna. ff. de arb.* & per Bal. & Alex. *in l. ſi domus. §. de euictione. ff. de leg. 1.* Addo Alex. *in 3. vol. conſ. 4.* Barb. *in 1. vol. conſ. 39. in 8. & 9. col. & in 2. vol. conſ. 23. in 1. col.* facit not. per Fel. *in c. lator de homic* vbi aliquid ponit de dictione, quoniã modo, & quoquo modo. & ita etiã vult Alex. *in l. excep. ff. de fideiuſ.* Cæpo. cau 97. Ang. *in §. fi. Inſti de empt. & ven. & in §. actionum, in 12. col. de actio.*

Ante euictionem ius non competit emptori. Alex. *in 5. vol. conſ. 106. in prin.* Bellac.

57 De euictione agi nõ põt, niſi ſit facta executio. *Alex. in 3. vol. cõſ. 4. prænl.* fac. tex. & ibi Iaſ. *in 1. col. in l. 1. ff. de re. permut.* Idẽ.

58 Fideiu. autem ſolutũ. poteſt age. *Ang. in §. ſi quid autem. Inſti. de fideiuſ.*

Nec dicitur res euicta, ſi per hypothecariam auocatur. Soci. *in 2. parte, conſ. 199. in 5. col.* Ang. *in §. actionum. in 12. col. Inſt. de act.* dicit, quòd ſi euinca. ſola poſ. non age. de euic. niſi aliter in inſtrumento dica. *Bal. in l. 3. ff. de actio. emp.* Idem.

59 Euictio non deb. vbi princeps de facto emptorem expellit. *l. Lucius. ff. de euic. l. fi. C. de act. empt.* Dec. *in terminis, con. 74. in 3. col* Panor. *in c. fi. n. 7. de emp. & ven.* Idem.

60 Euictio non debetur, vbi per contumaciam emptor condemnatur. *l. ſi ideo. ff. de euic.* Fel. *in c. cum Bertoldus. in 7. col. de re iu.* Etiam ſi venditori fuerit lis denuntiata. vt vult Deci. *in d. conſ. 74.* all. *Bal. in l. 1. in 4. col. verſ. vlti. opp. C. de peric & commo. res vend.* Panorm. *vbi ſuprà,* Cremen *ſing. 87.* Angel. *in d. § actionum. in 12. col.*

[illegible] o vide latius Fely. *in d. c. cum Bertoldus.* Idem.

61 E[illegible] an debeatur pro re donata? Bart. *in l. ſi pro re. ff. de euic.* tenet quòd non [illegible] iſtud vult clarius Iaſ. *in l. ſcimus. in 2. col. C. de inoff.* [illegible] al[illegible] & ibi gl. & Bar. *ff. de don.* & gl. *in l. j. C. de iur. dot.* [illegible] he[illegible] q[illegible] incipit à traditione, ſecus ſi à promiſſione. [illegible] tius p[illegible] eundem Iaſ. *in l.* [illegible] *a ſubſtituta. § hæres. ff de leg. 1.* Vi[illegible] Panor [illegible] *de empt.* [illegible] *vend.* *Alex.* aliquid *in l.* [illegible] *§. ſi vir. in 4. col. in fi. de acquir poſſ & in l. quod vxor. eod. ti.* I[illegible]em in donatione [illegible] à p[illegible]tre filio *Iaſ. in § fuerat. in 9. col. Inſtit. de actio.* Cor. *in* [illegible] *vol. conſ. 141.* Ang. *in d. §. fuerat. in 7. col.* [illegible]

Fallit in re donata pro legitima. ita Iaſ. *in d. l. ſcimus.* per illũ text. niſi ſe[illegible]dũ eũ euictio procederet culpa fi[illegible] *per impru dẽtiã. & l ſi do*[illegible] *ſi compromiſero. ff. de euic.* & per a[illegible] adducit.

Fallit etiam in donat[illegible]ne remuneratoria. *Alex. in 3 vol.* [illegible] 47 [illegible] confirma[illegible]ur præ[illegible]cta.

Fallit quoque ſi do[illegible]at[illegible] obligauerat rem don[illegible]ita mirab[illegible]iter Cor. *in* [illegible] *42. verſ Nec obſtant adducta.* Idem.

62 Q[illegible]id pro l[illegible] debeatur eu[illegible]tio? ex eo quod n[illegible] *l. cum pater.* [illegible] *de leg. 2.* [illegible] *in d. l.* [illegible] habetur *in l.* [illegible] *domus. §. de euict. de le.* [illegible] *ando le[illegible]atur ſ[illegible]cies ſimpliciter: ſecus ſi l[illegible]atu[illegible] in g[illegible]re, vt l[illegible]è per *Iaſ. in d. § hæres.* A[illegible]g. *in* [illegible] *non ſ*[illegible] *de* [illegible]

[illegible] quand[illegible] l[illegible]gatum eſt [illegible] to le[illegible]itima. ſ[illegible]undum all. Sal. & [illegible] Iaſ. *in d.* [illegible]

F[illegible] etiam quando le[illegible]atur res quæ eſt eccleſiæ: quia ea euicta non deb[illegible] euictio. Pano *in ſecunda parte, conſ. 45.* Idem.

63 Euic[illegible]o n[illegible]n debetur, [illegible] venditum euincatur. Iaſ. *in l. iuriſ gen. §. Prætor ait in 1. col ff. de pactis.*

Sc[illegible] ſua v[illegible] t. Ludo. Roma *conſil. 87.* Idem.

64 Euictio non [illegible] ſcienter rem furtiuam. *ſi in emptione §* [illegible] *emptor* [illegible] *de euic* & [illegible] emeute ſcienter fundũ dot[illegible] Idem. v[illegible] B[illegible] *in l ſi prædium. C de iure dotium.*

Q[illegible]d [illegible] ſubiectam [illegible] deicom. vide notabiliter Cor [illegible] *3. vol. conſil 2.* Vez[illegible]

65 [illegible] be. pro [illegible]e parti[illegible]lari a venditore [illegible]ered. [illegible] *de euictio.* V[illegible]n.

66 Re euicta ad qui[illegible] tene[illegible]tur venditor. vide Ludo. Roma. *cõſ. 169.* vbi di[illegible]it, q[illegible] tenetur reſtituere p[illegible]tium, & omnem expenſam factam pro meli[illegible]ratione rei.

Et cuius temporis debea. euictio, ſeu cuius temporis conſideretur valor rei, vid. Bar. *in l. Titius cùm decederet.* [illegible] *de actio. emp.* vbi dicit, quod inſpicitur tempus quo res euincitur.

Sed Calca. *in conſil. 14. in 5. col.* dicit, quod [illegible]onſid[illegible]atur valor qui erat tempore contractus. all. *l. bonitat. ff. de euic. & l. ex mille. §. pe. eod. tit.*

Vide etiã Lud. Ro. *cõſ. 169.* vbi dicit, quòd vẽditor tenetur reſtituere pretiũ, & omnem expẽſam factam in m[illegible]oratione rei.

Contra conſi. Ludo. videtur caſus *in d.* [illegible] *Titius. in fi. cum l ſequenti, de actio. empt.* vb[illegible] [illegible]betur, quod quando melio[illegible]atio cõtin[illegible] [illegible] empto[illegible] int[illegible]reſſe non poteſt excedere duplũ quo res va[illegible] t[illegible]m[illegible]ore con[illegible]s. Vezin.

67 Venditori debet fie[illegible] denũtiatio litis, & interpellati[illegible] ad defenden. vel liti aſſiſten. Fely. amplè *in c. cum Al. Ferrarien. in 19. & 20. col. de conſti.* [illegible] *in cap. cum contingat. in 4.* [illegible] *de reſcript.* Ang. *in conſil. 176. &* ſeque[illegible] de quo vide lat[illegible] I[illegible]ſo. *in l. non ſolum. §. morte. in 25. col. ff. de oper. no. nun.* in quibus locis la[illegible] diſputant, an ſufficiat ſola denuntiatio litis, an verò requira. interpell. de aſſ[illegible]en. li[illegible]i, & [illegible]e de[illegible]en. in quo communior op. eſſe videtur, quod inte[illegible] p[illegible] ad aſ[illegible]ſten. & [illegible]efenden. ſaltẽ per æquipollentia ve[illegible]ba: de quo per Alex. *in d. §. morte. in 12. col. & ſeqq.* habetur aliquid per eundem, *in l. in exe*[illegible]*tione. §. ſi* [illegible] *de verb. obl.* An[illegible] *in* [illegible] *actionum. in 10. col. de actio.* in quibus locis etiam ponitur, an ſit danda copia citationis & libelli.

Limita ni[illegible] notoriè conſt[illegible] [illegible]m def[illegible]nſionem competere in re eui[illegible] qu[illegible] requiritur intimati[illegible], nec interpellatio. [illegible] Fe[illegible] *in c.* [illegible] *col de re iud.* all. Inno. *in c. fi. de emp. & vend.* Add. Ale[illegible] [illegible] *col. conſ.* [illegible] *& in d. §. morte. in 14. col. cum ſeq.*

Q[illegible]ando denunc[illegible] [illegible] auctori. vide Angel. *in d. § actionum in 10. col.* Bella

68 An autem venditori [illegible] lit[illegible] in eſſe moram debeat fieri denuntiatio? Bar. *in l.* [illegible] *de ad. lt. & in d. §. morte.* tenet quòd ſic. & *in l. 2.* [illegible] vbi A[illegible] & Iaſ. *in vlt. col.* Fel. *in cap. cùm Al. Ferrarien. in 20. col. de c*[illegible]*utionib.* & aliquid *in cap. ſi autem in tertia* [illegible] *de reſcript.* [illegible] *in capit. cum*

contingat.in 4.col.eodem titul.Panor.in 2.parte conſ.49.Dec notabiliter in conſ.74.Panor.in c.fi.n.9.de emp.& vend.Ang.in d.§.actionum.in 11.col.

Limita niſi eſſet iuratū:quia ſciēti aliter nō denūtiatur propter iur.ita Alex.in d.l.2.§.fi.ſolu.mat.vbi multa adduc.q̄ vide.

Limita etiam quando conſtat de iure euincent. quia tunc non eſt neceſſaria denunc. ita Alex. in 3.vol.conſ.67. quod all. Fely.licèt alio numero,in c.cùm Bertoldus,in 10.col.de re iud.

Limita præterea, niſi ſit pactum de non denuntian. litem. valet enim tale pactum.Bal.in l.3.C.de pericu.& cōmo.rei vend. Ang.in l.emptor.C.de euic.

Limita pariter,quando venditor eſt præſens: quia alia denuntiatio non requiritur.Ita Dec.conſ.102.all.gl.in l.ſi dictum.§.ſi præſente.ff.de euic quam approbat Bal. in l.libera. in prin.C. de ſenten.2.c.& in l ... §.3.C.de ... in rei iud. & Alex. in d. l.2.§.fi. ſolu.mat.Addo Alex.in d.§.morte.in 15.col. Idem.

69 Quid ſi venditor ſit abſens?vide Bar.& Iaſ.in l. de pupillo.§.ſi quis ... prætori.in fin.6.& in princi.7.col. de oper.no. nunt. vbi dicunt,quod tunc ſuffic.denunc.facta ad domum,eo tamē reuerſo debet et reiterari.de quo etiam per Alex. ibi.in 2.& 3. col.Ang.in d.§.actionum.in 10.col.

Limita quoque in minore:quia ſuffic. qualitercunque venditor ſit certus abſque alia denuntiatione.ita Aret.in conſ.26. col.5. al.221 in l.1.C.de pericu.& commo.rei vend. ſubiic. tamen verba formalia.de quo tamen dicto ſum dubius pro nūc. Idē.

70 Quando autem debeat fieri iſta denunc.vide Panor.in 2. parte conſ.45.vbi dicit,quòd debet fieri a prin. ante litē cōte. all. Ias.in l.qui concubinam.§.ſi hære de leg 3.& ibi Bar.& Cyn. in l.emptor.C de euic.& gl.in l.ſi rem.§.fi ff eo. Idem.

71 An autem emptor teneatur appellare ad hoc, vt poſſit de euictione agere?Dec in d.conſ.74.tenet quod ſic.all.Bar.in l.ſi procur.§ ſi ignorantes.in fin ff.mand. vbi ita intelligit text. in l. Herennius.§.Gaia.ff.de euict.all.etiam Aret.in l.iniuſtus.C.de procu.& tenetur appellationem proſequi,niſi propter paupertatem excuſaretur.vt ibi per eum. Addo Ang.conſ.177.

Limita niſi eſſet notoriū rē ad aliū pertine. & ſic venditorē fouere malā cauſam. Ang.in §.actionum.in 11.col.Inſti.de act.

72 An denunciatio litis poſſit fieri pupillo ſine tutore, quādo tutorem non habet? Aret.in conſ.26. tenet quòd ſic. per l.ſi dictum.§.fi.ff.de euict.Addo Pau.de caſtr.in 2.vol.conſ.378.alias 380.incip.effectus primi dubij. Vezin.

73 Valet pactum, quod emptori non poſſit culpa imputari, ſi res euincatur ab eo. Alex.in 2.vol.conſ.67.in fi.

Quid ſi primo emptori de euictione cū pœna promiſſū ſit, & res euincatur à ſecundo emptore,an primus emptor poſſit cōtra eius auctorē agere? vide not.Alex.in 2.vol.conſ 67. Idē.

74 Not. quòd quamuis venditor dicat emptori nolle teneri de euictione,nihilominus tenetur.l emptorem.ff.de act.emp. §.ibidem.vbi dicit,q tene.ad pretij reſtitutionem. Bald.in l.1. C.de pericu.& commo rei vend.Ang.in §.fi. Inſti.de emp.& vend.

Cautela tamen eſt , vt dica. quod non vult teneri de euict. nec ad pretij reſtitu. vt volunt doctor. in l.in emptionibus.ff.de pact.Bal.in d.l.1.Cæpol.cau.97.Bal.in d.§.ibidem.

Limita tamen niſi dicatur,quod non vult teneri ex tali cauſa expreſſa,vel tali perſonæ: tunc enim re euicta pro illa cauſa,vel ab illa perſona,non tene.ad pretij reſtitutionem. gloſ. not.in l.qui libertas.ff.de euic.Lud.ſing.382. Bal. in d.l.1. Ang.in §.actionum,in 12.col.Inſti.de actio.

75 Quid ſi duo inuicē permutēt bona, & paciſcan. inuicem quod nolunt de euic.teneri,imò quilibet in ſe periculū ſuſcipit:an re ab vno euicta tenea.alter de euict.dic quòd non,nec ad reſtitu.rei quā habuit.gl.ſing.& ibi doct.in l.ſi familia.in gl. mag.v.Sic ergo. C.fam.erciſ.quam pro ſing.all. Bald.in l.non dubitatur.C.de euict.& ſequi. Iaſ.in l.ſi pater.C.de inof.teſt. Idem.

76 Pactum quòd de euict.venditor non tenea. ementi rem quam ipſe emit ab alio , non excuſat primum venditorem ab euict gl.& Bar.in l.ſi ſeruum ff.de euictionib. Idem.

77 Vtrum emptor qui emit rem alteri obligatam,quā meliorauit,ſi euincatur ab eo, liberetur præſtan. primū æſtimationem?caſus eſt quòd ſic,ſecūdum Bar.in l.in his.C. de præd. & omni.reb.nauic.lib.11.de quo etiam vide Alex.in l.ſi fundus.§. ſi res.ff de pign.& in d.conſ.67.in 2.vol. Idem.

78 Sed an venditor poſſit defendere rem petitam. & ſuſcipere in ſe iudicium inuito actore ? vide Bar. in conſ.219. incip. Agitur contra Theolum.vbi concl.q... d non animo nouā.li:ſecus autem tanquam procu.in rem ſ... de quo etiam vide Bar. in diſputat.incipiente,Piſana ciuitat.cōſilium decreuit. Ang.Are. Inſti.de excep.in rub.in 13.& 14.col.Fulgo.conſ.185. Fel.in c.quāuis.in 9.col.de re iud.quibus omnibus addo Fede.conſ.261. Bal. in l.3.C.vbi in rem actio. Idem.

79 Et eſt cautela quando venditor venit animo nouandi iud. vt proteſteris quod aliquo modo non intendis nouare actionem ſuam intentatam , vel ius tuum competens contra emptorem conuentum. quinimò intendis contra ipſum proſequi,vt vult Ang.in d.rub.in 8.col.

Contra quem tunc fieri debeat exeq. vide in ſimili Guido Papæ conſ.24. Idem.

80 Emptor poteſt recuſare ſoluere pretium quādo imminet euictio in limine contractus , niſi præſtetur a venditore fideiuſſor euictionis l.ſi poſt perfectam. C.de euict.l.habitationē. §.fi.ff.de pericu & com.rei vend.Ang.conſ.121. vide Ang.in §.fi. Inſt.de ſuſpec.tuto.

Et debet dari fideiuſſor generaliter pro qualibet euictione. Bal.in l.Seius.alius fi.§.1.ff.de reſcin.vend.& in l.pen.§.ante pretium.ff.de pericu.& commo.rei vend.

Fallit quando cōſtat actionē nullo modo cōpetere mouēti litē.vt no. Bar.in l.1. C.de bon.maternis. & ita vult notabiliter Alex.in 5.vol.cōſ.65.Bal.in l.non idcirco.C.de contrahen.emp. Idē.

81 Vbi autem nō imminet euictio , non eſt præſtādus fideiuſſor.Lud.Ro.conſ.8.in fi. Ang.in §.actionum.in 9.col. de actio.

Et in materia vide Soc.in 2.parte,cōſ.208.in vlt.col.vbi dicit, quòd ſi ſolū opponatur quòd euictio imminet in limine contractus,nec opponēs petat ſe abſolui, poſſe ferri ſententia cōditionalis cōtra reū,ſi præſtetur d.cautio.vt ibi per eū quē vide.

Item fallit ſi lis fuit procurata. Ang. in d.§.actionū.in 9.col.

82 Euictio debetur ſi res feudalis vendita euincatur.Alex.in 4.vol.conſ.109.in 2.col.ibi,pro prædicta opi. Idem.

83 Euictionis iud.coram quo agitan.ſit. vide Corn.in 4.vol. conſ.79.in vlt.dubio.vbi tenet,quod debet agitari coram iudice emptoris.Panor.in c.fi.n.8.de emp.& vend. Idem.

Quid ſi clericus ſit auctor? vide Ang. Inſti. de excep.in rub. in 9.col. Idem.

84 Si vēditor dicat nolle teneri de euict. niſi pro facto ſuo tātū,tenebitur tamē etiā pro facto ſui auctoris.Crem.ſing.31.

Limita in auctore ſingulari.Crem.ſing.157. Idem.

85 Euictio non debetur per eum qui tranſigendo dimittit rem apud aduerſarium.Cremen.ſing.130. Idem.

86 Euictio non debetur quando per imprudentiam iudex malè iudicauit.l.ſi per imprudentiam ff.eo.Ang.in §. actionum.in 12.col.Inſti.de actio.

Nec quando eſt violentia.l.fi.& ibi Bald.C.de actio.emp.

87 Sed quid ſi promiſit vēditor defendere de iure & de facto,an tūc teneatur? Alex.in l.ſtipulatio iſta,habere licere.de verb. oblig.in fi.tenet quòd nō.vide Bal.in l.ſi C.de actio. emp.Ang.in §.fi.Inſtit.de emp.& vend.& in d.§.actionum.in 13.col. Vezinus.

88 Euictio non debe.per primum venditorem, quando res tranſiuit per plures manus,& ei facta non fuit. Ang. in §.actionum,in 10.col.de actio. Idem.

Pro euictione contra auctorem auctoris non cōpetit actio perſonalis niſi cedatur.Bal.in l.1.in fi.C.de iure dotium. Idem.

89 Ex venditione vniuerſitatis re ſingulari euicta, euictio non debe.l ſi fundo vendito.& ibi Bal.ff.de euic.

90 Euictionis actio non aliter procedet,quàm ſi denuntiatio venditori etiam litem emptori motam cognoſcenti fiat, vt commune aſſero ex Bar.num.52.Alex.nu.45.a reliquis ſcribentibus in l.non ſolum.§.morte.ff.de no.oper.nuncia. ex Bar.Angel.& Salic.& cæteris interpretibus in l.emptor.C.de euict.Angel.in §.actionum.num.19. Inſtitut. de action. Paul. Imol. Card. Anch.& reliquis in c.vlt.de empt.& vend.atque Ant.Gomez. qui iſthanc rem non indiligenter tractat de contract.c.3.nu.39. E.Suarez.

91 Euictionis actio non ſolùm emptori competit ad pretiū recuperandum,quando ille litē in ſe intendi venditori denūtiauit,ſed & quando nihil enuntians atque ante vel iudicium vel ſententiam agnoſcens bonam fidem reſtituerit rem controuerſam , ſi modo poſtea probet eius rem fuiſſe,cui illam reſtituit,vt commune eſſero ex Iaſ. in l.ſi domus. §.de euict.nu. 14.ff.de leg.lib.1.Mart.de Aſſl.lib.3 feud.tit.de contr.inter vaſſal. & alii.n.24.Did.à Couarru.lib.3.reſol.c.17.n 6. Ar.Pinel.in l.2. par.2.c.3.n.17.C.de reſcin.vend. E.Suarez.

92 Euictionis actione etiam rei alienæ ignarus cōſultóque emptor pretium recuperat, vt commune affirmat, ſed falsò,

vti

vti alibi diximus. Curt. iun. *in l. ea, quæ in [illegible] de contrah. empt.* Ant. Gomez. *de contract. c. 2. nu. 42.* Dida. Couarru. *lib. iij. cap. 17. ver. ob eam.* Idem.

93 E[illegible]ctionis iure, qui re euicta teneretur, re non euicta ad ſumptus omnes atque expenſas in cõparanda victoria poſitas tenetur, tametſi is, qui egit, ob iudicis imperitiam illam nõ ſit aſſequutus: modò nec ſolẽnis denunciatio defuerit, nec vel illas non petierit, vel culpa aliqua per eũ ſteterit, quo minus à victo victor ipſe ſumpt⁹ illos extorqueret, vt cõmune ac magis cõmunoplacitũ receuſent Ang. Aret. *in § altiorum. nu. 27. Inſt. de actio.* Alex. & I[illegible]ſ. *in l. vendit. ff. de verb. obl.* & latius Ant. Gomez. *de contractu. c. 2. nu 46. ver. ſed his non obſtantibus.* Idem.

94 Si vnus ex pluribus hęredibus male verſatur in re per factũ ſuum, alij cohæredes veniunt pri[illegible] allit in 3. caſib. vt per Io. Bolog. *in l. iuj § Cato. n. 296. ff. de ver. obl.* Don. Fin.

95 Quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit excep. *l. vendicantem ff. de euic.* Pan. *in ca j. nu 3. de teſta.* Lud. Ro. *conſ. 140. & conſ. 251.*

Fallit quando contractus non valuiſſ[illegible] alterius quàm vendent. occaſione, vt in marito vendente fundum dotalem q[illegible] licet poſſit reuocare, tenetur tamen de euic. ita not. Alex. quẽ vide *in 4. vol. conſ. 1[illegible]9. verſ. nec ad hoc ob.*

Ampliatur in [illegible] caſibus & limitatur in 3. per Ant. de Trem. *in addi. ad pract. Iber. de Bonacur. in tit. quibus mod. nu. 30. verſ. excipitur quoque.* Don. à Fina.

96 Sententia iniuſta ſi res empta ſit ablata, actio de euictio ne emptori non datur, *l ſi per imprudentiam. ff. de euict.* allit vt per Ro. *ſing. 761.* Idem.

De patria poteſtate.

TITVLVS XXIX.

Filius in dubio præſumit[illegible]r eſſe in poteſtate patris. *l. ſi emancipati. C. de colla.* & ibi Iaſ. poſt alios, & aſſerenti contrariũ incubit onus probandi. & ibi per doct. fallit ſi filius per decenniũ ſeorſum à patre inhabitaſſet: tunc enim præſu[illegible] ncipatus. Iaſ. *in d. l. ſi emancipati.* Soc. *conſ. 23 nu. 13. 14. in 4. vol.* & Chaſſa. *in conſuetud. Burg. in titulo, des enfans. § 3 in verbo,* eſt repute émancipé. Et hoc procedit vbi filius hoc allegaret, vt ibi per doct. in illis locis. Bellac.

2 Religionẽ ſi pater ingrediatur, liberi ipſius ſic ſtatim ſui iuris ac mancipij efficiuntur, vt teſtari, & cætera quæuis ritè gerere poſſint. cõmune affirmãt Iaſ. *in l. patre furioſo n. 45 ff de his qui ſunt ſui vel alien. iur.* Boer. *deciſ. 112. n. 2. & ſeq.* Fran. Viuius *lib. j. opi. 121.* Prǽterea vſuſfructus, quẽ de libe[illegible]rũ bonis carpebat, nec penes ipſum manet, nec monaſterio cõciliatur, ſed ad liberos proprietatũ dominos reducitur. cõmune aiũt Sal. *in auth. idẽ eſt. C. de bo. quæ lib.* Dida. à Coua. *in c 2. n. 8. de teſta.* Quamuis Alex. atque alij apud Fran. Viuiũ *lib. y. opin. 220.* cõtrariũ perperã receptũ effutiãt. Si verò religionem filius profiteatur, patriç poteſtatis vinculis exemptus ad ea dũtaxat cẽſebitur, quę ipſi cõmodo nõ erũt. cõmune dicit Ant. Gomez. *de teſta. c. 4. nu. 3. & c. 10. nu. 10.* Nec tamen propterea bonorũ ipſius vſufructu pater labetur. cõmune pronũciat Did. à Couar. *in cap. quia nos. nu. 2. de teſta.* Vaſquius *in tract. de ſucceſ. proceſſ. tit. quis teſta. non poſ. lib. 3. § 3. num. 41.* Semper autem cuiuſcunque teſtamentum ob religionis initia rumpetur: commune ait Ioan. Dilect. *de hered. inſtit. tit. 3. caut. 9.* E. Suarez.

3 Patre religionem ingrediente: liberi ipſius ſic ſtatim ſui iuris efficiuntur: vt teſtari, & alia quęuis ritè agere poſſint, ſecundum cõmunem per *Iaſ. in l. patre furioſo. nu. 45. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.* Boer. *q. 121. nu. 2. & ſeq.* poſt Bart. *in l patri [illegible] de adul.* & not. Suarez. *lib. cõm. opi. verſ. religionẽ.* ac prǽterea vſuſfructu quam de filiorum bonis accipiebat, nec apud eum remanet: nec monaſterio acquiritur, licet contrarium teneat Guid. Pap. *q. 595.* ſed ad filios proprietatũ dominos red[illegible]citur iuxta com. per Sal. *in auth. idẽ eſt.* & diſputat Caſtr. *in auth. excipitur. nu. 7. C. de bon. quæ lib.* Dida. *ca. 2. nu. 8. de teſta.* Viui. *com. opi. lib. y. concl. 220.* Suar. *lib. comm. opin. verſ. reli[illegible]* ſi verò filius religionẽ profiteatur: patria poteſtate ſolutus ad ea duntaxat cenſebitur: quæ ipſi cõmoda non erunt, nec tamen propterea bonorum ipſius vſufructu pater carebit, ſecund. cõmunem quam refert Dida. *in c. quia nos. nu. 2. de teſta.* Viui. *comm. opi. lib. y. concl. 221.* ſemper autem cuiuſcunque teſtamentũ ob religionis initia rumpetur, teſte Dilect. *de her. inſt. tit. 3. c. 9.* & no. Clar. *§. teſtamẽtũ. q. 28.* illud autem de patre fructuario bonorum filij ingrediente monaſteriũ, & faciend. profeſſionẽ: an ex tunc [illegible] uſfr. ag verò tranſeat in monaſteriũ? declara vt per Caſt. *d[illegible] auth. excipitur. n. 7.* & ad q. de patre effecto monacho, [illegible] in vita ipſius intrabit monaſteriũ, an redibunt b[illegible] manen. in ſeculo, dic vt per Abb. *in c. in præſentia, poſt nu 5. de prob.* & an vſuſfructus quem habet pater in bonis aduentitiis filij, finiatur, ſi ipſe pater ingrediatur monaſteriũ [illegible]gue, vt per doct. *in apoſtil. ad Abb. in d. c. nu. 70.* vbi inter a[illegible] dicunt, q vſuſfr. inſ[illegible]par bilis [illegible] trãſit, ſecus in vtili vſufructu ſeu comoditate, & ibi an vſuſfruc. qui debetur monacho ante ingreſſũ monaſterij, finiatur per ingreſſũ, vel debeatur monaſterio ex perſona ingreſſ. & vſq; ad q tẽpus? Quid ſi vſuſfr. re[illegible]inquatur monacho poſt ingreſſum, an ſibi, vel monaſteri[illegible] acquiratur? [illegible] non ſte. & non monacho, ad vitã tamen ipſi⁹ monachi. & ſi vſuſfr. ſſet relict⁹ monacho conſen[illegible] monaſterij, etiam mortuo monacho remanet penes monaſterium, neque finitur m[illegible] naturali ipſius monachi, vide latius *[illegible] d. apoſtil. litera B.* [illegible] B[illegible]l.

4 F[illegible] p[illegible] pociel ate eximit, a[illegible] liberat epiſc[illegible] dignitas, *auth[illegible] copalis. C. de epi[illegible] cler. & [illegible] vener[illegible]ſie, qui [illegible] ſint le[illegible]* [illegible] Bart. *in l. patre furioſo ff. de hi[illegible] ſunt ſui vel alie. iur. &* *in l ſi maritus C. de ſpo.* Franc[illegible] *in rub. de te[illegible] col* [illegible] omnes a[illegible] communiter [illegible] *cap. ſi annum. de iud* [illegible] *6. & in cap Iudæorum de ata[illegible] qualit.* & [illegible] gi[illegible] poſt B[illegible] *in d. patre fur[illegible]o,* vbi Ia[illegible] 48. [illegible] *eq.* inquit iſtam eſſe commun[illegible].

Item [illegible] Cardinalis Romanę eccleſię, immunis eſt à pat[illegible] poteſtate, [illegible] *extrauag. execrabilis de præben. inter communes. verſ ſublimitate,* & Barb[illegible] *tract. de præſtan.* Ca[illegible] *in 3. par q 3 nu 69.*

Et ha[illegible] ſuis profeſſio, ſecund. gloſ. *in l [illegible]x can a. § [illegible]tianus ff de minor.* quam dixit ſingularem Berbac. *in d. q 3 num. [illegible]9.*

5 [illegible] limitantur in his duntaxat, in quibus vti[illegible] ipſi filio a patria poteſtat[illegible] liberum eſſeri, non autem [illegible] h[illegible] ſet ei [illegible]oſa, & [illegible] *apud hoſtes C. de ſuis, & legit. & in l. iuẽ in pote[illegible]ate. ff. de his qui [illegible] ſui vel alie. iur* [illegible] & D. Card. Alba[illegible] *ibi in lucubratio. ad Bart. nu. 13 & ſeq.* vbi [illegible] rationem. Alex. *in [illegible] ſub conditione ff. de liber. & [illegible]thum.* Barbat. *in d. q. [illegible] col. pen.* & iſtam fatetur com. opin. Cotta *in memora. in verſ. epiſcopalis dignitas.*

Et quãuis præ[illegible] dignitates liberent fil[illegible] patris poteſtate, nihilominus [illegible] ordo non eximit fi[illegible] patris nexu, ſeu poteſtate *auth. presbyteros. C. de epiſ. & cler.* Abb. *in c. cũ deſideres,* [illegible] *in c. cũ voluntate. § fi. de ſentẽ. excõmu. & in d. c. Iudæorũ,* cõtra glo. *ibi,* & iſta eſt comm. opin. quã ſequitur, & citat Ioan. de Arnono, *in dialogo 691 exordiente. Sed ſi filiusfamilias eſſet ſacerdos.* & Cotta *in memorab. in verb. Sacerdotiũ,* Iaſo. *in l. filia. col 2 C. de colluſio.* Guliel. Bene. *in* [illegible] *Raynutius de teſta. verſ. inſuper de re milit. nu. 17.* Boer. *deciſ. 121. nu 11.* & Chaſſane. *in co ſuet. Bur[illegible] n. [illegible] 21 num 4.* Viuius *opin. 318.*

5 Banniti no[illegible] amittunt patriã poteſtatem. cõ[illegible] eſt opinio. C[illegible]arus *in præ[illegible] lib. 5. § fi. q. 70. ver[illegible] ſucceſſiuè.* & no. quòd bannitus probatur, qu[illegible] ſit b[illegible] per libr[illegible] in quo deſcribuntur rebann[illegible] ſecundũ Sal[illegible] *in l moneor.* [illegible] *de ſeruis exportan.* de quo Al[illegible] *l. decem. in fi. ff. de verb. obl* Et de hoc extat ſtatutum Ferrariæ, de quo memini. Et de quo etiam Menochius de arbitrio iud[illegible] *q. 90.* & not. quod ſi bannitus ſperat infallibil[illegible]ter cancellari de banno, vt quia obtinuit gratiam, licet adhuc non ſit cancellatus, ſi agat, [illegible] poteſt repel[illegible] Caſt. *in l. mulier. § non eſt dubitandum. ff ad Trebellia.* Bonacoſſ.

6 Monachus deſi[illegible] po[illegible] patris. Iaſ *ff. de liber. & poſth. l. Gallus. § & quid ſ[illegible] ratũ. col. 3. & in l. in pupillari col[illegible] ff. de vulg. & pup.*

Vide Angel. *in §.* [illegible] *Inſtit. quib mod. ius pat.* Verin.

7 Et in materia, an ordo ſacerdotalis liberet à patria poteſtate. vide Bat *in co[illegible] 61.* & Phi. *in c fi. § fi. de iud. in 6.*

Si pater e[illegible] ſacerdos, retinet ſi[illegible] in poteſtate. Phi. *in d. § fi.* comonunem dicit Idem.

Quid ſi pater fiat monachus. vide Bal. *in l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui, &c.*

8 Patria poteſtas non diſſoluitur per ordinem ſacrum, niſi ſit ordo epiſcopalis. Iaſ. *in l. patre furioſo. num. 5. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iuris* comm. dicit. Vi[illegible]al.

Con[illegible]ord. cum *l. xuy. tit. 19. part. 4.* vbi dicit quòd per ſol[illegible] electionem liberatur à patria poteſtate. Idem.

9 Ita nec per matrimoniū tollitur,ſecun. Io.Lup.de Palat. *Rub ſuper rub.de don inter vir. & vxor.§.43.* Anto.de Prato *in ver.in cōſ.*quod eſt inſertū cōſiliis Alex.*nu.*133 *vol.*4.Et Andr. Tiraq.*in cōmenta.Legum cōnubialium in prin per l.inter.§.filiuſfamilias.l marito.§.caterum & l.filiumfam ff de adult.*I Fichard.

Limitat autē hoc Iaſ.*in l.ſi emācipati.n.*2.*C.de col.*ex Bald.niſi fil per decēniū ſeorſim habitauerit à patre,& inſuper alleg. *l.j.in verb diu paſſus.C.de patr.poteſt.* Quos ſequitur etiā Bart. Chaſſ.*Burg.coſ.Rub.*6.*Des enfans,&c.§.*3 *vi 7 er.eſt reputé emācipé.* B. Villal.

10 Nec etiā tollitur per militiam,vel Doctoratū *l. ſi maritus.*vbi Bal.*C.de pat.poteſt:apoſtil.ad Bar.in l.etē in poteſtate. ff. de his qui ſui vel alieni iuris ſunt* Iaſ.*in l patre furioſo in ſi.eo.tit.&c.*Idem.

11 Pater legitimus adminiſtrator nec a filio emere, nec filio vendere prohibetur , ſi tum bona fide, tum palam coram iudice,ac propinquis id faciat.commune dicit Ant. Gomez. *de teſta.cap.*2.*num.*2.*in fi.* Idem.

12 Pater licet acquirat pro ſe,& ſuis filiis,poterit nihilominus vni ex liberis illud aut legare aut donare.Bald.*in authen ſi quas.verſ.in contrarium.C.de ſacroſanct.eccl.*Chaſſa.*conſ.* 28. *nu.*9.*& conſ.*57.poteſt enim ab vno reuocare & in alterum trāſferre,& expreſſe & tacite hoc pater facere poteſt. *Bellac.*

13 Pater filio cōſenſum per epiſtolā recte præſtat. cōmune dicit Ant.de Trēmo.*in add.ad Bon.in pract.excep.in rub. quib. mod.ius.nu.*15.*verſ.verum non puto.* Villal.*in ſua coll.* E.S.

14 Correctio moderata eſt permiſſa viro vxori, domino ancillæ,magiſtro ſcholari.& patri filio:Si tamen pater corrigendum filium occiderit,extra ordinem punitur.commu.eſt opin.Clarus *q.*56.*ver.poteſt etiam.* Bonacoſſ.

15 Patri permiſſum eſt filium in poteſtate caſtigare,& eum incarcerare:vt per docto.*in l.j.& ſecunda,Co.de patri. qui filios diſtraxerunt,& in l.ſi filius. C.de patria poteſta.*Boer.*deciſ.*304.*num.*3.communem dicit. Vezinus.

16 Serua & abſq; cauſa intra modū à domino impunè verberari poteſt.cōmune ait Porc.*in §.ſed hoc tēpore.ad gl ver.cognita.n.*6.*Inſt.de iis qui ſui ſunt ſui,vel alie.iur.* Et ſi cū authoritate ac iuſſu domini flagitia vel atrocia patrauerit , leuiori pœna plectetur.cōmune affirmat Dui. à Cunu. *de ſponſ.*2.*part.cap.*4.*§.*4.*num.*7. E.Suarez.

17 Filius quantū poteſt debet excuſare ſui patris opinionē, ſicuti & diſcipulus ſui præceptoris opinionē debet defendere. *l.dicere autem.§.fin.ff.de arbit.*ſi tamē ea opinio patris aut præceptoris excuſari non poteſt,& in his quæ ſunt iuris, licitum eſt filio patrem emendare , ſicuti & diſcipulo hoc permittitur,vt ſuum præceptorem emendet.*l.dedi.§.ſi liber.* & ibi Iaſ. *num.*3.*ff de cond.cauſa data.* Idem.

18 Mulier nupta , eſt in poteſtate patria & mariti. Fel.*in c.mulieres.de ſent.excom.* Vezin.

19 Mulier quod ſine conſenſu patris non poſſit contrahere:non poteſt induci ſtatuto.Iaſ.*in l.j.§.huius ſtudij.nu.*12.*ff. de iuſt. & iur.*commu.dicit. Villal.

20 Vxor,viuente patre in illius, nō autem mariti (niſi quò ad cōcubitum & operas domeſticas) poteſtate eſt.com.opin. eſt,vt videre licet apud Andreā Tiraquell.*in principio cōment. in conſuetud.Picto.ſine de leg connubi.* I Fich.

21 Patria in filios poteſtas ob præcedentē illorum expoſitionem non conuellitur.cōmune inquit Ant. de Tremo. *in add. ad Bon.in prac.excep.in rub.quib.mod.ius.nu.*13. *verſ. lex ſecunda.*Quin nec ordinib.præſulis dignitatem non conuehentib. euaneſcet.commune ait Iaſ.*in l.patre furioſo.nu.*5.*ff. de iis, qui ſunt ſui,vel alie.iuris.*competit autem æquè omnib. Hebræis atque Chriſtianis,iuxta frequens interpretum placitū , quod ſuperius retuli *ver.Iudaei.* E.Suarez.

22 Expoſitus partus à quo nutriendus ſit? Dic quòd aut ſcitur ex qua matre natus eſt,& tūc illa mulier tenetur eū lactare & nutrire vſque ad trienniū,text.cū gl.*in l.pen.Cod.de pat. poteſt.*Iſtud tamē fallit,ſi eſſet paupercula,ita quod oporteret eā quærere ſibi victū,vel eſſet nobilis,cui eſſet dedecus lactare filiū ſuū:nā tunc non tenetur.Bal.*in l.alimenta. C. de negot. geſt.*& Ang.*in d.l.pen.*idem Bal.*in l.ſed ſi hereditas.§. quod autem.ff.ad exhibend.*aut ſcitur quis eſt pater , & tunc tenebitur. Si autem ignorantur pater & mater,tunc eccleſia debet miniſtrare expenſas tali partui expoſito.ita vult Panor.*in c.j.de infantib.languid.*in ſubſidium autem dicit Iacob.de S. Georg.*in l.j.ff.de iur.& facagner.*putare Rempub. teneri. Bellacomb.

23 Natus ex vxore mea in domo mea, præſumitur meus.*l.ſi vicinis.C.de nupt & l.filium ff.de his,qui ſunt ſui , vel alie.iuris,* adeò etiam ſi probatem vxorem adulteraſſe *l.miles.§.defuncto,* & quod ibi notāt Doctores *ff. ad leg.Iul de adulter.* Et traditur communiter *in d l.ſi viginti.& in d.l.filium.*Soci.iun.*in cōſ.* 67.*num.*8.*vol.*4.communem ait. E.Muſcul.

24 Natus ex concubina in domo retenta,præſumitur filius concubinarij.vt eſt textus & ibi no.Abb. *in* 1 *notab. in cap. per tuas , extra de probatio.* Eſt de hoc communis doctrina Fely. Dec.& aliorū,& etiā gl. communiter recepta *in c. Michael.de fil.presbyt.*& tradit hoc etiam Guzad.*in conſ.*12.*in hac cauſa.*vbi alios plures allegat,vt per Soc.iu.*in ſuo cōſ.*67.*n.*9.*vol.*4.E.Muſ.

De Adoptionibus.

TITVVLS XXX.

ARrogatio filij emancipati alioquin & antea ingrati, indultā à parēte culpā ſatis efficaciter probat.vt cōmune aſſerit vir magno ingenio præditus , & mihi non pœnitēdus iuriſdoctor Emanuel a Coſta.*in l.Gallus §.& quid ſi tantum.*3 *par.n.*188.*ff.de liber.& poſthum.* E.Suarez.

2 Arrogati tū à naturali patre tum ab arrogante inſtituti,ac fato functi,hæreditas ita ſecerneretur,vt bona a naturali patre profecta ad ſubſtitutū ab eodē naturali patre,vel ad legitimū eiuſdē hæredē pertineāt:quæ autē ab arrogante emanarūt ad ſubſtitutū ab eodem,vel iuſtū ipſius hæredē ſpectent : vt cōmune pronunciat Iaſo.*in l.arrogator.n.*39 *ff de adopt.*& nos alibi diſtinctius,ac latius expoſuimus. E.Suarez.

3 Arrogato decedente qui inſtitutus eſt à patre , & ab arrogante,ſubſtitutis diuerſis,vel ſine ſubſtitutione ſubſtitutus à patre naturali,vel hæres patris ab inteſtato ſuccedit in bonis patris naturalis , ſubſtitutus ab arrogante, vel eius hæres ab inteſtato ſuccedit in bonis arrogantis Iaſ.*in l.arrogator. nu.*39. *ff.de adopt.*communem dicit. B.Villal.

4 Mater non habet filios in poteſtate. *§.fœminae.Inſtitu. de adopt.*Iaſ.*in auth.ex teſtamento.col.*7.*C.de colla.* Pan. *in cap.* 2. *in* 2.*no. de conuer.infidel.*

Limita,niſi mater ſit tutrix:quia tunc habet filios in poteſtate.*c.ex parte.*iuncta glo.& ibi expreſſè Phi.*in ſi.com.extr.de appel.*. Vezinus.

5 Mater ſemper eſt certa.*l.quia ſemper.ff.de in ius voc.*

Limita in filiis expoſitis quorum parentes ignorantur.*Bart ibi.* Idem.

6 Mulier vltra quinquaginta annos non concipit.*l.ſi maior. C.de leg.hered.*not.gl.*in l.ſi ſterilis.ff.de act emp.*& dicit Bal. *in d.l. ſi maior.*quod eſt rarò cōtingēs ꝙ quinquagenaria pariat. Contrarium tamen quandoque euenit.vt dicit Bal.*in* 3.*part. conſ.*59. Idem.

7 Vir autem vltra ſexageſimum annum non concipit , ſeu verius generat.*l.ſi pater.§.fi.*& *ibi* gl.*ff.de adopt.fac.l.pen.* C. *de nupt.*Et ita conſuluit Fulg.cum Cum.& aliis *in conſil.*212.*incip. quadam mulier.* Idem.

De emancipatione liberorum.

TITVLVS XXXI.

EMancipationis,ac patriæ poteſtatis differentia hodie penitus ſublata eſt,vt iure cautum reperitur.*§. nullā.in auth. de heredib. ab inteſtat. venien.* tamen emancipatus ipſe non obſtante remotione dictæ differentiæ nō trāſmittit patris hæreditatē,nō aditā ſicut ſuus, & ratio videtur hæc ſecūdū Alex.*in l.ſi emācipati.C.de collatio. & in leg cū quida.§.ſuū heredē.ff.de acquir.hered.*quia ſuitas in patria poteſtate regulariter fundatur.*§.ſui,Inſt.de hered.qualita.& differen.*nā propter ſuitatis exiſtentiā confirmantur tabulæ pupillares,tutelæ,ſimul ac libertates,datæ,ꝗ filius ſe abſtinuerit hereditate.*l.filius,qui ſe paterna,& l.quaſitū ff. de acquir.hered.*ſecus in emancipato.& iſta eſt cōis opinio Doctorū,*in l.Gallus.§.& quid ſi tantū ff.de liberis & poſth.*quā ſequuntur atteſtantúrq; cōmunē Moder.*ibid.*& quòd filij in poteſtate conſtituti,vt ſuperiùs docuimus,tranſmittāt hæreditatē patris nō aditam & ad quoſcūque hæredes, probatur *in l apud hoſtes.C.de ſuis,& legiti.*& Doct.tenent hoc communiter oēs *in l.ſi infans.C.de iure deliberan.*His accedit cōgruenter,quòd quando emancipatus in ius vocauit patrem nulla prius venia petita ac impetrata obtentáque,tenetur ad pœnam *in d.l.penult. ff. de in ius vocando.* ſtatutam ſoluere , tamen proceſſus fabricatus valeret , & teneret parte citata non opponente,

ſecundum

ſecũdum communem adſertionem ſcriben. de qua atteſtatur Alca. in l. fi. n. 2. C. de in ius vocan. Contrariam vero ſententiam quòd filius vocans in ius patrem abſque venia, volenſque ſoluere pœnam, d. l. pen. non ob hoc poſſet proceſſum conualidare, dixit meliorem Gram. poſt alios relatos per eum conſ. ciuili 40. nu. 4. vbi ita conſuluit. F. Viuius opin. 235.

2 Emancipatio de emancipatione vide plura per Iaſ. in l. verũ turpem. ff. de verb. obli. vbi an pater inuitus cogi poſſit emancipare? & an aliquid pro præmio accipere debeat, & an emancipatio à manumiſſione differat? & alia plura notab. vide ibi. et quòd cogatur pater emancipare filium, not. idem Iaſ. in l. in teſtamento. num. 17. C. de teſtam. milit. Bellac.

3 Emancipatio quo ad quid fieri, quo ad quid haud fieri nõ permittitur. commune ait meus iuriſdoc. Ant. Gomez. de teſtam. c. 3. n. 21. & ante eum Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſump. 2. nu. 4. Quod verum exiſtimo quo ad ipſam emancipationis formam, ac ſubſtantiam: non verò quo ad illa effecta, quæ ex illa oriũtur. quia hęc quia expreſſim excipi, & coarctari queat, nullis iuris rationibus impediri alibi vberrimè oſtẽdo. Suar.

4 Emancipatio, filius inuitus emancipari non poteſt. l. iubemus. C. de emanci. lib. & eſt gl. in l. fin. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Bald. in 3 part. conſ. 1. niſi ſit rixoſus, & ingratus. Ang. & doct. in l. verum. ff de verb. obli. Bald. in l. nec auus. C. de eman. lib. & in l. quamuis. de fideicom. Bellac.

5 Filius poſt emancipationem magis eſt obligatus patri, quã antea. ex. eſt not. in l. j. ff. de eff. præto. & poteſt eſſe ratio, quia pater emancipando filium, dicitur ſibi conferre beneficium. l. vnica. C. de ingra. lib. & quòd emancipatio dicatur beneficium vult Bald. in l. ij. in fin. C. ſi aduer. rem iud. & in l. cum oportet. §. cum autem. C. de bo. quæ lib. Idem.

6 Emancipatio requirit ſcripturam. arr. in l. emancipatione. C. de fi. inſtr. nec obl. l. poſt mortem ff. de adop. dum loquitur de ſolis teſtibus: quia nõ negat ſcripturam eſſe neceſſariã. Idem.

7 Qui opponit contra inſtrumẽtum emancipat. debet oppoſitum probare. l. ab ea parte. ff de prob. Idem.

8 Emancip. poteſt fieri coram delegato. gl. in l. emancipari. ff. de adop. Bald. in l. poſt mortem. eod. tit. Idem.

Non tamen poteſt fiari coram notatio. Decius conſ. 13. in 1. col. Ang. conſ. 93. in 1. col. Idem.

9 Emãcipatio nõ pot fieri per procu. gl. not. in l. cum proponas. C. de dolo. Bal. in l. neque abſent. ff de adop. & in l. excuſare. ff. de excuſ. tu. Ang. Are. in §. præterea Inſti. qui. mo. ius pa. po. ſol.

Contrarium tenet Ang. in conſil. 44. Idem.

10 Nunquid autem abſens poſſit emancipari, ſi eo poſt ratam habeat emancipat. vide no. pro & contra per Curt. conſ. 4. vbi concludit quòd ſic. Idem.

11 Inſana ſine principis reſcripto emancipari non poteſt. Cor. conſil. 163. Idem

12 Emancipatio quãdo diu ſtetit occulta, præſumitur fraudulenter facta. Ita dicit eleg. Bal. in l. fraus. ff. de legib. & ita vult Iaſ. in l. non dubium. in 11. col. C. de legib. Barb. in 2. vol. conſil. 8. in 26. col. & conſ. 53. in 5. col. fac. quod vult Fely. in c. tertio loco. in fi. extra de prob. Pe. Gerar. ſing. 76. Idem.

13 Quid ſi filius longo tempore habitauit ſeorſum à patre negotian. an præſum. emancipatus? vide Bal. in l. poſt mortẽ. ff. de adop. Barb. in 2. vol. conſ. 33. col. 2. & Iaſ. in l. ſi cert. an. in 3. col. v. ſeptimo. C. de pac. & in l. ſi emancipati. in 2. col. C. de collat. vbi dicit quod ſic, ſi habitauerit per 10. annos, & filius hoc alleget. idem vult Barb. inter conſ. Alex. vol. 4. conſ. vlt. in 4. col. Bal. in l. ij. C. ſi adu. rem iud. & ad proban. quòd pro tali ſe geſſerit, vide Angel. in §. item ſi. in 8. col. Inſt. de excep.

14 An filiꝰ poſſit ad vnũ ſolũ actũ emãcip. vide Ale. & Iaſ. in l. 1. §. hoc autem. ff ad Trebel. Phi. in rub. de teſta. in 6. in 22. col. Idẽ.

15 Data in præmium emancipationis, an veniãt cõferenda? vide Cu. conſ. 28. incip. de fundo dato. Vezin.

16 Filius qui non poteſt ſtare cum patre propter patris ſæuitiam, poteſt patrem cogere vt eum emancipet venia prius impetrata. & vt eidem filio reſtituat bona materna, vel ſimilia, in quibus pater debet habere vſumfructum. ita Cu. conſ. 82. ſeq. Iaſ. in l. filiis. in fin. C. de inof. teſt. vbi dicit generaliter, quod ex omnib. cauſis quibus filius poteſt exhæredare patrem, poteſt cogere ad emancipandum. Idem.

17 Emancip. præſumitur præceſſiſſe donationem factã filio ſecundũ Bal. poſt Cy. in l. cum in teſtamento. §. verba. ff. de hæred. inſt. Alex. in l. cum proponas. C. de codicil. & in 5. vol. conſ. 112. Fel. Iacè in c. paſtoral. in 3. col. de reſcrip. & in c. capitulum. in 14. col. eo. tit. Iaſ. in ſimili per dictam auth. Bald. in l. admonendi. in 105. col. ff de iureiur. & in l. hac cõſultiſſima, in 2. col. C qui teſt. fa. poſ. & in l. fi. in 12. col. C. de edic. diu. Adr. tol. & in l. j. in 4. col. ff. de verb. obl.

18 Pater emancipan. filium poteſt retinere dimidiam vſuſfr. in bonis quæſitis: ſecus in quærendis. ita no. Iaſ. in l. fin. in 8. col. C. de pac. Pe. Gerar. ſing. 76.

Vide aliquid in materia, per Corn. in 3. vol. conſ. 42. in 3. dubio. Vezinus.

19 Emancipationis & patriæ poteſt. an ſit ſublata differẽtia? vide Iaſonem, in l. emancipata. in 2. col. C. qui admit. vbi dicit, quòd ſic quantum ad ſucceden. ab inteſtato ſecus in aliis. Idẽ.

20 Emancipatus, an ſuccedat in feudo? vide Iaſonem in l. qui ſe patris. in 27. col. C. vnde lib. vbi decidit quod ſic.

Aduerte tamen quia Pitmanus, in repertorio. in v. filius emancipatus. §. 10. dicit quod emancipatus non ſuccedit ab inteſtato ſimul cum filio in poteſtate. quia quo ad ſucceſ. inteſtati non eſt ſublata differentia emancipationis, & patriæ pot. allegat Alb. & Ang. in rub. C. qui admitt. in pen. col. Idem.

21 Emãcipationis præmium olim erat tertia pars bonorum, l. vj. §. cum anti. C. de bon. quæ lib. fallit in 4. caſib. vt per Vigel. in commenta 6. anno. in 2 parti. c. 9. q. 3. reg. 1. fol. 356 Don. à Fina.

22 Emancipationem allegans eam probare tenetur. Fallit vt per Cagn. in l ſi emancipati C. de colla. nu. 83. Idem.

23 Si filiusfa. emancipatur poſt contractum, non tenetur in ſolidum, ſed inquantum facere poteſt. fallit in 3. caſib. vt per Corneum, in l. j. C. an ſeruus pro ſuo facto. Idem.

24 Omnibus caſibus quibus filius poteſt exhæredari poteſt & emancipari. Ang. in §. fi. in fi. Inſti. qui. mo. ius pa. po. ſol. Vezin.

25 Emancipatus iure antiquo aut cum cauſa, aut abſq. cauſa præteritus, & ſi tantum bonorum poſſeſſionem contra tabulas habuit, tamen hodie iure nouo ſine cauſa præteritus teſtamentum nullum dicit, cum cauſa inuolutus ſilentio antiquã duntaxat bonorum poſſeſſionem habet. commune ait Anto. Gomez. de teſtam. c. 11. n. 34. poſt illos, quos late infra refero v. præteritus. & ver. proximo ſequenti. Suarez.

26 Emancipatus filius, & eius frater, qui nondum ſui iuris, ac mancipij factus eſt, æquiparantur hodie tum matris, tũ ſi nex maternę reſpectu, vt præteriri cum cauſa ſaltem debeant: aliàs teſtamentum ſit nullum, vt commune interpretum dogma effero ex Bal. n. 19. Paul. n. 9. in auth. ex cauſa. C. de libe præte. Ang. in l. certum §. vlt. ff. de iniuſt. rupt. Imol. in l. j. ff. de teſtam. & in l. filio præterito. ff. de iniuſt. rup. & in leg. Gallus §. & quid ſi tantum ff. de libe. & poſthum. latè Did. à Couar. in cap. Raynutius. in prin. n. 4. de teſtam. Ant. Gomez. de teſtam. c. 11. n. 34. & ſi verius de iure contrarium autument Vigl. in rub. n. 4. Inſti. de inoffi. teſtam. idem Vigl. nu. 1. in fi. & Eguinar. Baro in v. tu vide ad §. mater, vel auus. Inſtit. de exhæredat. libe. & ante eos Imo. in l. j. ff. de teſta. ſed ea de re alibi latius, & opportunius. Suarez.

27 Pater cogi non poteſt emancipare filium l. nec auus, C. de emancip. lib. l. verũ turpem, ff de verb. oblig. fallit in 5. caſib, quos no. Ant. de Tremulis in addit. ad practi. Vberti. de Bonacurſio. in tit. quib. mod. cau. agen. n. 12. v. & in caſib. fallit in multis caſibus quos not. glo. in l. non poteſt. ff. de adopt. & l. cogi. §. ſi pater, ff. ad Treb. fallit in 5. caſib. vt per Socin. reg. 186. Don. à Fina.

28 Emancipatio, & exhęredatio in extraneo eſt res inepta, l. quidam cum filium, ff. de verborũ obligatio. fallit in 2. caſib. vt per Iaſ. in d. l. quidam, nu. 17. Don. à Fina.

29 Filiusfamilias in totum eſt emancipandus, aut in totum eſt in poteſtate retinẽdus, & hęc eſt com. opi. quam tenẽt Ale. & Iaſ. in l. j. §. hoc autem. ff. ad Treb. quia patria poteſtas eſt indiuiſibilis, & ſic pro parte diuidi non debet. doct. ibid. Bellac.

30 Si filius emancipatus ſe obligauit quando erat in poteſtate, non tenetur, niſi inquãtũ facere põt, l ij. ff. quod cum eo. & in l. ſed ex alio eo. tit. fallit in 2. caſib. vt per Soc. reg. 157. Don. à Fi.

31 Filius non poteſt cogi ſe emancipari, auth. quib. mod. natu. efficiuntur ſui, gl. in l. fi ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iur. l. nec auus. C. de emancip. lib: fallit in 2. caſib. vt per Soci. reg. 158. Aretinus tamen in §. fi. Inſtit. quib. mod. ius patriæ poteſtatis ſoluitur, dicit quod ex illis quatuordecim cauſis ex quibus poteſt exhęredari, §. aliud quoque capitulum, in auth. vt cum de appellã. cogno. poteſt etiam cogi ad emancipationem. Idem.

32 Emancipatus filiis in poteſtate poſitis tãtùm ab inteſtato recentis iuris cõſtitutionibus æquiparatur. non verò cùm teſtamẽtũ exaratũ proponitur. cõmune inquit Ant. Gome. nõ pœnitendæ auctoritatis doc. de teſtam. c. 11. n. 34. Suarez.

33 Emancipatus pro parte nõ poteſt quis eſſe. Alcia. de præ-

ſump.reg.2.præſ.2.n.4. commo.dicit. B. Villalob.

34 Emancipatum eſſe filium, in dubio nõ præſumitur: com. eſſe dicit poſt Curtium Fernan. Vaſquius, *illuſtriſ. controuer. lib.ij.c.85.n.13.* I. Fich.

35 Licet filius renuntiet emancipationi, attamen remanet ſui iuris. Cor. *in 4.vol.conſ.228.in 2.col.* Vezin.

36 Emancipatio filij clerici poteſt fieri coram iudice temporali. Phi. *in c.fi.§.ſi verò.de iud.in 6.* Idem.

37 An pater in emãcipatione poſsit ſibi reſeruare vſumfructũ bonorũ quærẽdorum per filium, vide Lud. *ſing.305.* Idem.

38 Si pater pro emancipatione aliquid à filio accipiat, priuatur ſucceſsione filij. Alex. *in l.verum turpẽ.in fi.de verb.obl.* Idẽ.

39 Emãcipatus ſi non alat patrem inopem, poteſt in poteſtatem reuocari. *l.j.C.de ingrati.lib.* Bar. *in l. alimenta. ff. de libe. agno.* Ang. *in §.fi.in fi.Inſti.quib.mo.ius pa.po.ſol.* Idem.

De donationibus.

TITVLVS XXXI.

DOnatio tam olim, de iure Digeſtorum, quàm hodie, erat contractus nominatus, ſecundum *Bar.* Bal. Ang. Paul. Caſt. Alex. & alios per pulcherrimas rationes *in l.iuriſgentium.ff.de pact.* Cy. Bart. & Bald. *in l.ij.C.de cond.ob cauſ.* Paul. Roman. *in tract.de penſionib.eccleſiaſtic.c.8.ſub n.10.* & Coraſ. *in miſcellaneis iuris ciuilis lib.j.c.23.ſub n.8.* Bertrand. *conſil.90.donatio quam dudum.n.7.vol.8.* quorum opinionem ponit eſſe communem Iaſ. *in d.l.iuriſgentium,n.8.* & Ferandus *in repetit.l.pacta conuenta.n.51.52.& 55.in 3.lect.ff.de contra.empt.* Gomez. *§.in perſonam.n.40.Inſtit. de act.* atq; ideò ſemel perfecta pœnitentiæ locum non relinquit. vt communiter aſſeuerant Imo. *in c.vlt.n.25.de don.* In contrariã verò partem inclinaue‑runt precipitanter Fulg. Roma. & Iaſ. *in d. l. iuriſgentium.* aſſeuerantes ibi donationem ſemper fuiſſe contractũ innominatũ, ſed gl. *in l.fi.ff.de condictione ob cauſam, & in l. adib.§.1.in verb ex rebus.ff.de donat. & in d.l. iuriſgentium,* fuit in alia opinione, aſſerens in dictis locis de iure Digeſtorum fuiſſe contractũ innominatum. Cæterùm hodie, quia ſola cõuentione perficitur, & ſolo conſenſu producit actionem, videtur ipſa donatio contractus nominatus, quam gl. ſequitur Fortunius Garzias *in d.l.iuriſgentium.n.14.* tamen quicquid iſti Doct. ſuadeant in tam variis ſententiis, ob hoc opi. Bart. & ſequacium communis ſequenda eſt, quæ videtur in iure veriſſima, vt per Mod. in locis præcitatis abundè reſpõdentes omnib. fundamentis contrariis. & per Clarum. *§. donatio. q.1.* vbi adducit vtilitatem huius ſententię communis. Viuius *opi.218.*

2 Donatio poſtquam res promiſſa eſt, perfecta dicitur vt donator ad tradẽdum obligetur, iuxta gl. receptam *in l. vlt.§. Lucius.ff.de don.* & vt nec reuocari queat, nec quicquam ex ea immutari poſsit, iuxta textum, & gl. ibi in prima opinione receptam *in l.perfectio.C.de don.quæ ſub mod.* at non dicetur ita perfecta quouſq; res donata tradatur, vt interim nequeat res illa alteri oblig. vt commune dogma eſſe aſſerero ex *Bart. n. 9.* Plac. Rebuſ. & aliis *in l.j.C.de iure fiſci,lib. x.* Corſet. *in nota. ver.dona.3.* Dec. *conſ 251.n.3.in fi.& conſ.645.* Suarez.

3 Donatio eſt de ſui natura contractus irreuocabilis. communem dicit Clarus *in §.donatio.q.1.ver.fi.* P. Fichard.

4 Verba (damus, concedimus, ſeu donamus) poſita, nõ facta mentione feudi, in conceſsione imperiali, important donationem, & non feudalem conceſsionem. Oldr. *conſ.159.ex præſenti themate quatuor videtur.* idem voluit Albe. de Roſ. *in rub. C.de dona.* vbi poſt argumenta hinc inde facta concludit, veram eſſe opi. Old. idem firmat Paul. de Caſt. *in conſ.161. in præſenti cauſa in antiquis.* Alex. *in conſ.24.n.7.vol.5.* Deci. *conſ.32.v. non obſtat ergo, & conſ.208.vol.2.v.poſtremò aduertendum.* ſic etiã ſequendo Old. *conſ.42.n.7.in fi.vol.1.* & hanc eſſe com. opi. atteſtatur Soc. iu. *in conſ.1.n.19.in fi.vol.4.* E. Muſc.

5 Donatio in dubio præſumitur inter viuos. *l.Seia in fi.ff.de cauſa mort.* Ampliatur, & limitatur per Io. Bolo. *in l. quæ dotis, ff.ſol.matr.n.108.* Fallit vt per Purp. *in l.de quæſtio. C. de pact. n. 226.* Don. à Fina.

6 Donatio actionis, ſeu eius quod ſibi debetur, valet. *l.2.§.ſi pater donaturus.ff.de donatio.* fallit in 5.caſib. vt per Vigel. *in cõmẽto 5.anni.de donatio.c.10.fol.928.* ex donatione ante vel propter nuptias mulieri ad rẽ perſequendã cõpetit actio. item ad eandem retinẽdã exceptio. fallit in 8.caſib. vt per Vigel. *in cõmento anni in tract.de dote.cap.11.regu.3 fol.256.* Don. à Fina.

7 Donatio hæreditatis non valet. Bart. *in l.fi.C.de pact.* fallit vt per *Io.* Bolog. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff.de verb. oblig.num.122.* Idem.

8 Donatio inter viuos ſicut purè, ita ſub conditione fieri poteſt. *l.j.§.1.ff.de don.§.omnis ſtipulatio.Inſti.de verb. obl.* & etiam in teſtamento talis donatio fieri poteſt. Quia contractus factus in teſtamento valet. Accur. *in l.hæredes palam. §.fi. in ver. alienum.* & ibi Bar. *in fi.ff.de teſt* Et ita omnes Doct. tenere refert Dec. poſt Lud. Ro. *in conſ.171.in conſ.293.n.20.* vbi ipſa aſſerit communem ſententiam eſſe, vt pœna vel donatio rei datę vel ſummæ non impedientis liberam facultatem appoſita reuocatione certi legati valeat, & non aliàs: quam doctrinam & Alex. de Imo. *in conſ.25.n.6.lib.3.& in conſ.83.n.16.in ij. lib.conſ.* & idem Dec. *in conſil.247.n.8.* tradiderunt. *Io* quæ tamen aliter Apoſtillator diſtinguit *in ver.donatione.liter.C.in ſuis margin.addit.in conſ.* Alex. & Dec. *in d.conſ.25.& in verbo, contrariũ. litera A.in d.conſ.293.* Kirchouius.

9 Donatio ſimplex facta à patre filio, quæ ab initio valuit, conferri non debet, quando implẽbat eius legitimã, quia tũc contemplatione legitimæ facta cenſetur, & ſic magis relicti, quàm inter viuos donationis naturam imitatur, ſecundũ *Bar.* Paulũ, Picũ *n.62.* Ripã *n.493.& n.190. cũ aliis ſeq.* & Ruinũ *n.18.& 23.in l.in quartã.ff.ad legẽ Falci.* vbi appellant iſtã eſſe cõmunẽ opinionẽ, & Coraſ. *in l.filium quẽ habentẽ. n.106. C.fam. erciſ.* Licet ibi, & male, ſentiat cõtrariũ, & Corn. quoque *in l. illud.C.de collatio.* & Soc. *conſil.18.vol.2.* F. Viuius *opin.221.*

10 Donatio non præſumitur in dubio, maximè quando verba poſſunt trahi in alium ſenſum, *l ſi cum aurum, ff.de ſolu.l.cũ de indebito.de prob.* Fallit vt per Mãt. *ſing.226.* Fallit vt per Mã. *ſing.344.* Fallit vt per *Io.* Bolo. *in l.quæ dotis,ff.ſolu.matr.n. 77.* Ampliatur vt per Marſi. *in ſingu.57.* contrariam regulam, videlicet, quòd donatio inter viuos in dubio præſumitur, ponit Iaſ. *in l.quæ dotis,ff.ſol.mat.* Fallit in 8.caſib. vt ibi per *Iaſ.n. 27.* Ampliatur in 4.caſib. vt per *Io.Bolog.in l.fi.C. de pac. nu. 121.* Don. à *Fina.*

11 Donatio inter viuos vera, ſicut alij contractus poteſt in teſtamento celebrari. *l.aſſignaro.§.fi.de aſſig.lib.* gl. & dnct. *in l. hæredes palam.§.fin.de teſta.* not. Iaſ. *in l.quoties.C.de rei vendic.* de quo vide quæ ſcribit Rom. *conſ.293.* vbi doct. *in apoſtil.* plura not. Bellac.

12 Donare non põt princeps terras ſuas ſubditis inuitis. Iaſ. *in l.filiusfam.§.diui.ff.de lega.j.* fallit in 2.caſib. vt per Socin. *reg. 37.in additio.* Don. à *Fina.*

13 Donatio principis de re alterius conualidatur quadriẽnio elapſo, adeò quòd dominus rei amplius nõ auditur. fallit in 5. caſib. quos not. Fely *in c.quæ in eccleſiarum, de conſtitu.n.55.*

14 Donatio in dubio potius præſumitur eſſe inter viuos quàm mortis cauſa facta, ſi in ipſa non ſit facta mentio mortis, & ita non collata ſit in tempus mortis. communem dicit Clar. *in §.donatio.q.4.verſ.Sed quæro.* P. Fich.

15 Donatio facta concubinæ, ſeu meretrici valet & tenet, nõ tantùm quò ad exceptionem, ſed & quò ad actionem etiam: & ſic fieri poteſt donatio dictæ meretrici, & concubinę, ſecũdum *Ang.conſ.171.ſuper puncto prædicto.* pro eius deciſione videre oportet Ancha. *conſ.247.* Roma. *conſ.43.n.5.* Ang. de Clauaſio *in ſua Summa Angelica in ver.donatio,n. 32.* Aut. de But. *conſ.14.* & Iaſ. *in l.miles.n.16.ff.de re iud.* Bart. & omnes *in l.affectionis,per text.ibi,& in l.donationes in concubinam.in prin. ff. de donat.* Et iſta eſt cõmunis interpretatio Doct. cõtra glo. *ibi.*

Quę quidem communis extenditur, ac ampliatur, vt non ſolum donare quis poſſit meretrici, & concubinæ, verùm legare in teſtamento etiam, atque illas hæredes inſtituere, vt voluerunt Ancha. *in d.conſ.247.* poſt prin. Aoc. ant. *in d. conſ. 14.* & Iaſ. *conſil.36.vol.3.*

Quod limita non procedere, vbicunque mentionata cõcubina, ſeu meretrix inſtituta eſſet per concubinarium, aut fornicariũ eius fratribus conſanguineis exhæredatis, quia tũc locus foret querelæ inofficioſi teſtamenti, *l.fratres.C.de inof.teſt.*

Cęterùm querela ipſa intentari deberet infra quinquenniũ aliàs tranſacto iſto termino teſtamentum valeret & teneret, & concubina totam hæreditatem conſequi poſſet, vt conſuluit Ang. *in d.conſil.171.*

Limitatur etiam vbicunque concubina ipſa eſſet inſtituta hæres à concubinario, qui cum ea aliter matrimonium cõtrahere non poſſet, ex quo virum habebat concubina: tunc enim non valeret dicta inſtitutio, nec prædictam hæreditatem capere poſſet, ſed applicanda eſſet fiſco, vt conſuluit Capia *conſil.127.*

Sed

Sed mētionata cōmunia ita ampliata nō haberet locū in clericis, qui nō poſsēt donare cōcubinis, ſeu meretricib⁹, nec eis legare, & donationes vel legata facta eiſdē nō valēt, ſecundū Bart. in d.l. affectionis. & in l. miles. §. mulier. ff. de milit. teſtam. & Anchsran. in dicto cōſ. 247. Abb. in c. j. nu. 4. de cleric. ægro. Ang. in dict. cōſ. 171. Aret. nu. 4. & Iaſ. n. 15. in l. miles. ff. de re iudic. Dec. cōſ. 132. nu. j. Ioan. Lup. in rubr. de donatio. inter virum & vxorē. §. 39. & Capiciū deciſ. 102. nu. j. Ioan. de Anan. in c. de his. colu. fi. de ſepul. Crauet. conſ. 229. nu. 3. & Ripam in l. Centurio. num. 19. ff. de vulga. & pupil. & in l. ſi plagij. nu. 13. ff. de verb. oblig.

Quia quēadmodū donatio, ſeu legatū factū per militē concubinę, vel meretrici nō valet, l. ij. C. de donat. inter virū & vxor. & per glo. & omnes in l. miles item hæredem. §. mulier. ff. de teſtam. milit. ita non tenetur donatio facta per clericos, preſbyteróſve huiuſmodi turpibus perſonis, tanquā milites Dei, vt cōcludūt Aretran. conſ. 109. qui libet regulariter eſt arbiter, & moderator rei ſuę, nu. 5. vol. 8. & memorati Doctores.

Siquidē omnia alia priuilegia militibus cōceſſa gratia pręrogatiuę, & dignitatis, cōpetunt quoque clericis, ſecundum Fulgo. in l. quāuis C. de iur. & facti ignor. glo. & omnes in d. l. miles. de re iud. preſertimq; ibi Alex. nu. 3. Iaſ. nu. 11. & Zaſi. nu. 9. Abb. in c. j. nu 5. extra de cleric. ægrotāte. Euerard. in loco à militare armatę militię ad militem cœleſtis militię, Alex. nu. 15. & Galiaul. nu. 51. in d. l. Centurio, qui omnes mentionem faciunt iſtam eſſe cōmunem opinionem. Et licèt aliqui Doctores in d. l. Centurio, cōtrarium ſenſerint, tamen in dec. ſuis ridiculoſum foret recedere à dicta communi, tanquam ſacroſancta.

Bene verum eſt, quòd legatum factū per clericos ipſis concubinę pro ſeruitiis preſtitis, valeret & teneret, atque preſtari deberet proportionabiliter ſecundū ſeruitiorū ipſorū qualitatē, & ſic donare, vel legare poteſt presbyter pro bonis ſeruitiis, vſque ad concurrentem quantitatem prędictorum ſeruitiorū, vt firmant plerique ex pręcitatis Doctoribus in mētionatis locis, & Afflict. in deciſio. 111. legatum factum, vbi aſſerit ita fuiſſe deciſum in Sacro Regio Concilio Neapolit.

Vndè ſi clericus fateretur ſe debere eius concubinę cētum pro bonis ſeruitiis, vel ex alia cauſa legitima, putà depoſiti, tunc quippè nō ſtaretur eius confeſſioni: præſumeretur enim facta in fraudem legis prohibētis legatū, vel donationē: quia clerici videntes ſe expreſsè donare non poſſe, vt fraudent legem, confitebuntur ſe teneri concubinis ex cauſa ſeruitiorū, depoſiti, mutui, aut aliter. ita Anchara. in d. conſ. 247. & ſequitur Dec. in d. conſ. 132. & Ripa in d. l. ſi plagij col. fin.

Et aduerte, quòd quēadmodū presbyter, ſeu cleric⁹ nō poſſunt donare, legaréve cōcubinę, vel alteri mulieri cū eo turpiter conuerſanti, ita è conuerſo ipſa concubina, meretrix, ac turpis mulier donare, legaréque nō poſſet clerico, & dicta donatio, aut legatū non valeret, nec teneret, ſecund. Iaſ. in l. 3. §. ſed quod meretrici, circa fi. ff. de cōdictio. ob turpē cauſam, & ita cōſuluit Aretran. in d. conſ. 109. nu. 2. cum aliis ſeq. Viuius opin. 205.

26 Mæuius petens mutuum à Titio, & ille ad huiuſmodi requiſitionem numerādo Titio non ea cauſa mutui, ſed ea cauſa donationis, hæc numeratio tūc ratione diſſenſus inter partes non erit donatio, nec mutuū, verùm ſi pecunia cōſumpta ſit, erit quidem credita pecunia ipſa, & obſtabit Titio in repetitione faciēda exceptio donationis, ſcilicet, quòd pecunia intentione & animo nō repetēdi cōſumpta ſit, l. ſi ego ff. ſi cer. peta. cæterùm ſi adhuc extaret pecunia numerata, tunc quoque tradens, cenſeretur tradere animo nō repetendi, & ſic re ipſa extante videretur voluntate tam dantis, quàm recipientis reconciliari poſſe donationem, & repetens idē Titius præfatam pecuniam obſtaret ei exceptio doli, & tali exceptione rei iceretur, ſecundum glo. in verſ. conſumpſerit, Bart. Ang. Caſtren. Alex. ſub nu. 4. & Dec. in d. l. ſi ego. Et licèt Cyn. Ray. Bal. Odofredus, Oldradus, Fulgo. & Iaſ. ibi ſub nu. 5. ſentiant cōtrarium, quòd res ipſa donata adhuc extans, repeti poſſit, nihilominus prima opinio gloſ. & ſequacium apparet quàm manifeſtiſſimè magis communis, teſte Couarrun. in regu. peccatum. de reg. iur. lib. 6. in prin. 2. relectionis, ſeu partis, fol. paruo 49. & cā ſequitur etiam Raphael. cuma. Paul. caſt. & alij in l. ſi tibi dederim ff. de donatio. per textum ibi. Viuius opin. 206.

17 Donatio omniū bonorū præſentium, & futurorū aliàs prohibita, tanquam liberam teſtandi facultatem tollens, non valet, nec tenet, ſecundum Bart. caſtr. cuma. Imol. Alex. & alios Doctores communiter in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. quam nimirùm cōmunem ſequuntur, declarant, & citant Modern. inibi, Bald. Fulgo. caſtr. & cęteri omnes in l. fin. C. de pactis, Aretran. conſ. 260. etiā ſi donatio inter viuos, num. j. volum. 8. & Curt. iun. conſ 23. num. j. & infiniti conſulētes variis in locis, & Iulius clarus cum cęteris ſignatis per eum in §. donatio. quæſt. 19. & Excellentiſſimus Dominus Horatius Mandoſius in additio. Rom. conſ. 26. ſuper litera A. Licèt, & inutiliter contrarium ſuadere, & ſuſtinere conetur Coraſius in miſcellaneis iuris ciuilis lib. 6. c. 17. nu. j. cum aliis ſeq.

Sed fallit iſta cōmunis vbicunque donatio hæc eſſet facta eccleſiæ, piæque cauſæ, tunc enim valet, & tenet, vt ponit Iaſ. in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, nu. 10. & Iaſ. in l. fin. col. fin. C. de pactis, ibique Dec. nu. 31. aſſeuerat iſtam eſſe comm. opin. & in c. in præſentia. nu. 8. & 27. de probatio. & poſt eū Auguſtin. Berous ibi nu. 81. cum aliis ſeq. Et idem Dec. teſtatur conſ. 488. nu. 5. & Iaſ. conſ. 169. col. 4. vol. 4. & Clarus in §. donatio quæſt. 20. verſ. vlterius quæro, & Marcus Mantua in dicto cap. in præſentia, num. 10. cum aliis ſequen. Licèt ibi, & male contrarium firmet, & ſequitur etiam & tuetur, & magis cōmunem prædicat Tiraquel. in tract. de priuilegiis piæ cauſæ. priuilegio 100. Tamen in hoc caſu eccleſia ipſa teneretur donanti alimenta ſubminiſtrare, l. ſunt qui, cum tribus ſequentibus ff. de reg. iur. & ita tenent omnes præcitati Doct. examinantes materiam iſtam.

Fallit ſecundo loco dicta [ink blot]munis, ſi in iſta donatione omnium bonorum præſentiū, & futurorum fuerit appoſitū precariū, tunc quippe habetur loco traditionis, vt per Doctores in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, Alex. in l. ij. §. incertam, ff. de acquiren. poſſ. & ibi Iaſ. audacter aſſerit iſtam eſſe communem opinionem, quam ſequitur, & citat etiam Afflic. deciſ. 37. nu. 4. & deciſ. 355. nu. 8. & ſeq. & Tiraq. cumulatiſſimè in tract. conſtit. poſſ. in 2. part. 30. amplia. nu. 1. cum ſeq. Et licèt idem Affl. parùm ſibi cōſtans, ſenſerit contrariū in deciſ. 139. nihilominus rationabiliter cum ibi in additi. nu. 5. reprehēdit Cęſar Vrſillus.

Tertiò limitatur communis iſta, quādo in donatione omnium bonorum præſentium, & futurorum fuerit facta retentio fructuum, ac alicuius rei certæ à donāte, de qua diſponere poſſet, quo (inquam) caſu valet donatio, ſecundū Docto. omnes in d. l. fin. C. de pact. & in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta, & alios quàm plures congeſtos per Boer. deciſ. 204. nu. 25. vbi affirmat iſtam eſſe communem opinionem, & Dominus Horatius Mandoſius in additio. Roma. in dicto conſ. 26. ſuper litera A, & ita conſuluit Aretran. conſ. 41. punctus quæſtionis. col. 6. Licèt Dec. præcipitanter conſ. 33. & conſ. 351. & conſ. 203. tenuerit contrarium, in quibus locis voluit etiam ipſe Dec. donationem omnium bonorum præſentium, & futurorum nō valere, quando donans reſeruaſſet de illis bonis in vita diſponere, ſimul ac in morte: ſed in hoc caſu, ſicut in alio ſuperius relato, cōmunis opinio videtur contra Dec. vt abundè deducit Boer. in d. deciſ. 204. nu. 25. Ideò retenta dicta cōmunis tāquam veriſſima. Limitatur vtiliter per Aretran. in d. conſ. 260. non procedere, vbicunque vſusfructus reſeruatus, & bona retenta pro teſtando, eſſent tam parui momenti, vt non ſufficerēt ad alimenta ipſius donatoris: quia tunc donatio iſta omnium bonorum præſentium, & futurorum, nō valeret, nec teneret. Et iſtam limitationem ſequitur etiam Claud. de Seyſell. in l. ſtipulatio hoc modo concepta col. fin. ff. de verb. oblig. de modicis enim non curat Prætor, l. ſcio, cum vulgaribus. ff. de in integr. reſtitu. & nemo inueniretur, qui ob tam modicam donantis hæreditatem adiret, argum. in princ. Inſtit. ad l. Falcidiam.

Quartò limitatur præcedens cōmunis, quando aliquis donaret omnia bona ſua alteri per ſtipulationē, tunc enim donatio iſta tranſit in contractum, qui eſt irreuocabilis, vt ſenſit glo. in d. l. fin. C. de pact. in verb. accommodaueris, quam communiter ſequuntur Scriben. ibi. & de iſta cōmuni vltra Moder. in d. l. ſtipulat. & in dicta l. fi. teſtat. Boer. deciſ. 353. n. 2. & 14.

Quintò limitatur, quòd licet huiuſmodi donatio omnium bonorum præſentiū, & futurorū non valeat, nihilominus valeret, & teneret quò ad bona præſentia, & ſuſtineretur per clauſulam, omni meliori modo deſcriptam, ac poſitā in ipſa donatione, quò ad bona præſentia, non autē quò ad futura. vt voluit Ang. conſ. 106. quædam mulier, Dec. & cæteri in l. fi. C. de pact. & Vrſillus cum aliis relatis per eum in add. Afflict. in deciſ. 107. num 4. vbi fatetur ita obtinuiſſe de facto in Sacro Regio Concilio Neapolitano.

¶ In contrariam verò ſententiā, videlicet, quòd dicta donatio in totum vitietur tam in bonis præſentibus, quàm futuris, inclinarunt Bal. nu 19. & Purpurat. nu. 247. in d. l. fin. vbi

explicat iſtam eſſe cõmunem opinionẽ, & Guido Papæ etiam *conſ.214.ſub num.6.*& ſequitur quoque Ang. titubanter, Ioan. de Imol. & Alex. *nu.21. in d.l.ſtipulatio hoc modo concepta.*

¶ Sed quicquid Scriben. iſti ſuadeant, etiã in deciſiuis noli aliter diſcedere à dicta prima opinione, tãquã veriori, æquiori, & amplexa à memorato Sacro concilio Neapolitano, cùm qua concurrit quoque conſulendo Bertran. *conſ. 41. punctus quæſtionis talis eſt, num.9. & ſeq. vol.8.* & Natta *conſ. 453. placet concluſio reddita, num.16. & ſeq. vol.2.* & Thobias Nonius *conſ. 55. ſub num.5. & ſeq.* quia in huiuſmodi donatione videntur eſſe duæ donationes: vna ſcilicet de præſentibus, altera verò de futuris, *argumento l. ſcire debemus. ff. de verb. oblig. & l. ſi peculiũ ſeruo ff. de pecu. lega.* & ſecunda donatio facta videlicet de futuris, eſt cauſa tollendi per indirectum arbitrium teſtandi, ideò illa vitiaretur in omnibus poſtea quæſitis, velut ſub illa generalitate comprehenſis.

Sextò limitatur, quòd donatio ipſa omnium bonorũ præſentium, & futurorum ſuſtineatur, vbicunque ipſa bona tacitè, vel expreſsè eſſent donata cum honoribus, & oneribus, & deducto ære alieno, & ſolutis debitis donantis, quaſi aſcẽdẽtibus ad valorem bonorum donatorum parùm reſtabat, ſuperérat, aut remanebat pro donatario de dictis bonis donatis: vt optimis rationibus conſuluit Bertran. *conſ. 331.* multa ſunt, de quibus *vol.8.* Alias verò quã plures limitationes cõmunes, & valdè vtiles, ponit copioſè Clar. *in d. quæſt.19. & ſeq.* & vnam aliam limitationem refert Bertran. *conſ.165. nu.5. vol.6.* Viuius *opin.207.*

18 Donatio facta à patre filio in poteſtate, non valet regulariter, ſecundum Alber. *in l. ſi pater. in princip. C. de inoffic. donat.* Bertran. *conſ 274. quamuis donatio inter viuos. in princ. vol. 8.* Pariſi. *conſ.18. n.19. vol.2.* Doctor. cõmuniter *in l. frater à fratre. ff. de condic. indebi.* quam communem citat, & latè limitat in decem caſibus Crotus *ibidem.*

Et inter alios caſus interpretatur per Scriben. iſta communia non procedere, vbicunque donatio eſſet iurata inter patrem, & filium in poteſtate: quia tunc valeret, & ſuſtineretur ratione iuramenti, vt tenet Bal *in l. fi. Cod. de vſucap. pro dot. in conſ.430. præmittendum eſt. vol. j. aliàs 362. vol.3.* Abb. cæterique Canoniſtæ *in c. cùm contingat. de iureiuran.* & Legiſtæ *in d.l. frater à fratre, & in l. pacta, quæ contra. C. de pactis.* Aret. *conſil.27. col.2. & conſil.72. in fin.* Alex. *conſil.20. col.1. vol.3. & in l. ſi donatione. C. de collatio.* vbi Iaſo. quoque Dec. & Riminal. atteſtantur iſtam eſſe communem opinionem. & idem Dec. *conſ.202.* Alciatus *conſ. 45. num.2.* Crauet. *conſil.202. col.2.* Pariſi. *conſ. 69. num.12. vol.3.* Bertran. *conſil.35. col.2. & conſil.62. nu. 4. & conſil. 135. num.7. num.1. vol.1.* vbi dicit, quod iſta hodie videtur communis ſententia, tam Scribentium in iure, quàm Conſulentium, *& in d. conſil. etiam 274. nu.1. vol.8.* & ita conſuluit etiam *conſ.159. viſo caſu mihi exhibito, exordiente anno præſenti, volu.6.* & Tobias Nonius *conſ.56. nu.6. cum aliis ſequen.* vbi tollit elegantiſſimè omnia contraria, quam etiam late tenet. Iaſ. *conſ. 118. col.1. vol.4.* Soc. iun. *conſil.13. colum.1. volu.2.* Ruinus *conſil. 179. col.2. vol. j. & conſil.96. num.5. vol.5.* Capici. *deciſio. Neapol. 56. colum.1.* & Alciatus *conſil.29. aduerſus donationem, num.1. & ſequen.* & Vaſquius cum aliis innumeris ſignatis per eum *in tract. de ſucceſſ. reſolutio. l.1. §.3. num. 8.* vbi ait magis communem fore, atque refert alios Doctores contrariæ ſententiæ, prout illoſmet aggregauit etiam ante eum Bertran. *conſ 206. viſo caſu, num.1. cum quinque aliis ſequen. vol.5.* eàmque fatetur quoque cõmunem Alciat. *in d. cap. cùm contingat. num. 207.* & Clarus cũ aliis relatis per eũ *in §. donatio. quæſt.8. verſ. Sed quæro,* vbi ait in practica hodie non habere difficultatẽ aliquam.

Et donatio iſta ſimplex, facta à patre filio in poteſtate, non eſt imputanda filio in legitimam, niſi tempore donationis hoc dictum ſit. *l. ſi quando. §. generaliter. C. de inoff. teſtam.* & ibi Glo. Bart. Iaſ. & alij omnes, & notat Crauet. *conſil. 136. num.2.* & ita conſuluit Bertran. *conſ.103. ponitur in facto, col.3. & ſeq. vol.5.* vbi in medium referauit iſtam eſſe cõmunem: prout de ea meminit etiam cũ magno catalogo Doct. relato per eum Franciſ. Beccius *conſ.20. num. j.*

Fallit ſimiliter dicta cõmunis quotieſcunque donatio facta eſſet propter benemerita præcedentia filio in poteſtate conſtituto, tunc vtique iſta donatio ſtatim valeret, ſecundum glo. *in auth. vnde ſi parens. C. de inoff. teſta.* cuius opinio communiter approbatur, teſte Decio *in d. l ſi donatione, num. 10.* & Riminald. *conſ.240. nu.3.* Et ratio eſt, quia præſumitur ſibi deberi ex operibus ſuis, & ſic iudicatur aduentitium: & aduentitia in quartã non cõputantur. *l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffic. teſtam.* Cęterùm Alex. *conſ.8. vol.2. col.2.* allegando concordantia, dicit, cõmunẽ opinionẽ eſſe, quòd imputetur, niſi expreſsè dicatur, & ei innititur Franciſ. Beccius *in d. conſ.20. n.2.* vbi *n.5. cum aliis ſeq.* conſuluit in notabili caſu, quod donatio facta filio cõtemplatione matrimonij cenſeatur facta ob cauſam.

Ampliatur dicta limitatio eatenus procedere, quòd ſi pater donaret filio, qui ipſi patri beneficia cõtulerat, nulla facta mẽtione, vel expreſſione meritorum, tunc præſumeretur iſtam donationem eſſe factam intuitu meritorum præcedentium, non autem intuitu filiationis, ſecundum glo. Saly. cæteroſque Doct. communiter *in d.l. ſi donatione,* & Crotum, qui communem aſſeuerat *in d.l. frater à fratre, n.79.*

Tamen ſi in inſtrumento diceretur, ſanguinis affectione, tunc potius præſumeretur dictam donationem celebratã fuiſſe naturali affectione, quàm ob merita, vt per Doct. præcitatos & ita conſuluit Paul. de Caſtr. *conſ.105.*

¶ Sed quæſtionis tollendę gratia, cautè pater poſſet ſpecificare benemerita; vbicunq. enim in inſtrumento forent ſpecificata beneficia, valeret donatio inter patrem & filium, vt concludũt Doct. cõmuniter in locis citatis, & communis iſta nõ habet contradicentem, vt per Moder. *in d. l. frater à fratre.*

Et intellige limitationem hanc procedere, quãdo videlicet benemerita rei donatæ reſpondetent, eſt gl. not. communiter approbata *in d.l. ſi donatione in v. poſtulas, & in c. relatum, il 2. in v. iuxta ſeruitij. de teſta.* Bar. *in l. ſi forte, n.5 ff. de caſtren. pecu.* & de hac communi atteſtatur Dec. *in l. patens. n.17. C. de pact.*

Sed quomodo dicantur merita æquiualere donationi? dic, quod hoc relinquendum eſt iudicis arbitrio, qui attentis meritis, iudicat donationem moderatam, vel non moderatam, ſecundum communem opinionem omnium Docto. citatam per Iaſ. *conſ.154. n.5. vol.2.*

Et in hoc non ſtandum eſſet confeſsioni patris, ſcilicet merita præceſsiſſe, ſed opus eſt quod ſeruitia ipſa probentur, vt tenent glo. & Bart. *in d.l. ſi forte,* Iaſ. *in d.l. frater à fratre. nu. 44.* Corne. *conſ.144. n.10. vol.2.* Mantua *in d.l. ſi donatione, n. 46.* vbi Riminal. *n.8.* Cotta *in memorabilibus iuris in v. Donatio inter patrem & filium,* Ruin. *conſ.96. n.2. vol.5.* & Affl. *deciſ.360. nu. 15.* & iſta eſt cõmunis, vt in ſequenti concluſione ponã poſt princ.

Fallit quoque dicta communis, quando pater remitteret filio vſumfructum in bonis aduentitiis filij, nam in cauſa hoc donatio ſtatim valeret, non expectata morte patris, ſecũdum Bart. *in d.l. frater à fratre, nu.57.* glo. & Bart. *in l. y. C. de inof. teſtam.* quam doctrinam Bart. ſequuntur Docto. communiter. Bar. *in d.l. frater à fratre, n.44.* & Crotus *ibi col. 4.*

Fallit vlterius dicta communis non procedere in donatione facta filio in poteſtate à patre cauſa ſtudij, quam donationem valere dicunt, ſicuti pro dote factum. Bal. Ang. Alex. & Iaſ. *in l. j. ff. ſolut. matrim.* qui ſimul cum Ripa *ibi, n.140.* aſſerunt iſtam eſſe communem opinionem, & Clarus *in §. donatio. q.8. v. tertiò refertur,* quorum opinio certè videtur dubia, & nimis periculoſa. Nam contrarium, quod non valeat huiuſmodi donatio, tenent Bart. *Bald.* ſibi contrarius, Imol. Alex. Iaſonque, ſimiliter Saly. religioſiſsimus D. Gulielm. Pontanus præceptor meus bonæ memoriæ, & Ripa, qui prædictos citat *in d.l. j. in fin.* & recitat iſtam eſſe magis cõmunem opinionem. Nec procedit hic æquiparatio dotis, & ſtudij: quoniam pater tenetur dotare filiam, *l. fin. C. de dotis promiſſio.* Sed non tenetur aliquid dare filio cauſa ſtudij, præter grammaticam: qua filius cum honeſtate conditionis ſuę carere non poteſt. vt per Ale. *in d.l. j. in fi.* meritò donatio facta filio cauſa dotis per patrem valet, ſed non idem iuris cenſeri debet de donatione facta cauſa ſtudij: Cùm in donatione ſtudenti facta fraus ſubeſſe poſſit, & tanto magis, quia ſcholares ſunt calidi, & aduerſus eos præſumitur, vt tradit Bald. *in d.l. neque natales C. de probat.* & Iaſ. *in l. non hoc, n.17. C. vnde legiti.*

Limitatur poſtremò etiam antedicta communis non procedere in donatione Regis, Imperatoris, ſeu alterius cuiuſuis habentis poteſtatem in terris ſuis legis condendæ, facta per eos filiis ſuis in poteſtate, quæ valet & tenet, ſecundum Oldra. *conſil.231.* vt eius, de quo quęritur aliqualis cognitio, cui inhæret Fel. cum aliis ſignatis per eum *in cap. cùm non liceat. de præſcript.* Soc. *conſ.68. fruſtra plenitudini volu. 1.* & Bertrand. *conſi.227.* prout dicit Oldrad. *num. 6. volu.3.* Et iſta regia donatio,

tio, etiam quòd excederet ſummam 500. aureorum ſimiliter valeret, vt dicemus infrà cumulatiſſimè *in opin. 685. Rex, vel Dominus.*

Et iſta donatio regia valeret etiã quantùuis in huiuſmodi donatione per Regẽ, ſeu principẽ expreſſũ non ſit ſe donare regia authoritate: quia in dubio etiã Princeps præſumitur vti plenitudine poteſtatis, vbicũque actus aliàs non valeret, niſi ea vteretur, ſecundùm communem opinionem, quã ſequitur, & citat *Bertrand. in d. conſil. 227. nume. 12.* Viuius *opin. 208.*

19 Donatione ſtipulãs notarius abſenti, & ignoranti adhuc ea parte abſentia, & ignorantia nõ eſt donatio, nec ei aliquod ius quæritur, niſi ratificatione ſecuta, & ſic eius cõſenſo concurrente, vt tradit Bal. *conſ. 220. lib. ij.* Alber. *in l. non omnino. col. 2. ff. de adopt.* Paul. Caſtr. *conſil. 195. col. 3. vol. 2.* Dec. legendo *in l. certi condictio. §. ſi nummos. col. 2. ff. ſi cert. pet. in l. j. nu. 22. C. de pact. in l. contractus, n. 16 ff. de reg. iur.* & conſulendo *conſi. 226 col. 2. conſi. 247. col. pen. conſi. 432. circa fin. conſi. 486. n. 13. & conſi. 661. col 2.* Curt. iuni. *conſi. 52. nu. 12. conſi. 55. nu. 9. & conſi. 120. col. 2.* Bertran. *conſi. 116. col. 4. lib. ij. & conſi. 34. vol. 3.* Soc. *in l. j. §. ſi. vſſerim. in fin. ff. de acquir. poſſeſ.* Ruinus *conſi. 121. col. 2. lib. j. & conſi. 174. col. 2. eod. lib.* Challane. *conſi. 7. col. 8. & conſ. 59. col. ſi.* Pariſ. *conſi. 12. nu 100. lib. ij.* Rube. *in repet. l. non ſolum. §. morte. n. 9. & 59. ff de no. ope. nuncia. & conſi. 132.* Gratus *conſ. 12. col. 1. conſi. 25. nu. 37. conſi. 67. col. 2. conſil. 92. col. 2. & conſi. 127. col. 2. lib. j.* Gaillau. *in rubr. nu. 84. ff de verb. obliga.* vbi refert iſtam eſſe opinionem veriorem, & Apoſtilla ad Alexan. *in conſ. 31. col. pen lib. vi.* ſcribit eſſe magis communem opinionem. Et ad hoc corroborandum omnes prȩcitatos Doct. cumulat Tiraquel. *in tract. de conſtit. poſſeſ. in 3. par. limitatio. 30. num 10. & ſeq.*

Cõcludens ibi non valere generaliter ſtipulationẽ notarij pro altero, niſi eo ratum habente, prius voluit Salyc. *in l. Gaius. ff. de vſur.* Soci. Iuni. *conſi. 126. n. 12 lib. ij.* Alcia. *in cap. cum contingat. n. 234. de iureiur.* qui audacter recitat iſtã eſſe communem ſententiam. Cagnolus etiam *in l. fina. n. 273. C. de pactis.*

¶ In contrariam verò partem, quòd imo valeat donatio facta abſenti, notario pro eo ſtipulante, & recipiẽte, vt per huiuſmodi ſtipulationem continuò ius quȩratur abſenti abſque alia ratificatione, inclinauit titubanter Deci. *conſi. 293. col. 2.* Ruinus *conſi. 119. col. 4. conſi. 126. nu. 10. vol. 1. & conſi. 47. volu. 5.* Corne. *conſi. 21. col. 2. vol. 4.* Bertran. *conſi. 156. num 5. vol. 1.* Socy. iuni. *conſi. 118. col. pen. vol. 2.* Alciatus *conſil. 27. nume. 6.* & nonnulli alij Doctores relati per Tiraquel. *in præcitato tract. conſtit. poſſeſ. nume. 13. & ſeq.* Et ita voluit etiam doctiſſimè conſulendo Ioan. Cæphalus *conſ. 33. per totum vol. 1.* & Thobias Nonius *conſi. 53. num. 4.* vbi admonet hanc ſententiam fortè bodie crebriori calculo receptam, approbatámque fore.

¶ Sed quicquid iſti Doctores ſuadeant, contra iſtã opinionem, ob hoc tutũ foret ab ea recedere: quã quidẽ cõmunem citat etiam, & amplectitur copioſè Anton. Capicius *deciſ. 180. in cauſa Illuſtriſſimi, num. 8. & ſeq.* Horatius Mandoſius *in additio. Romani in conſi. 295. donatio patris in litera C,* Roma. *conſil. 353. quò ad primum, num. 10. & ibi idem.* Mandoſius *in addit. in litera E,* & Couarru. *in rubri. de teſtam. in 3 par. nume. 13.*

Pro qua facit quod ſingulariter voluit *Bartol. in l. ſi vxor. §. ſi quis vxori. col. ſi. ff. de adult.* vbi pœna pacis ruptæ non acquiritur complicibus, & ſequacibus, pro quibus abſentibus facta fuit pax, niſi illorũ ſecuta ratificatione. Et ideò ſi interim vnus ex his fuerit offenſus, agere non poteſt ad pœnam: quia quò ad eum pax non dicitur rupta.

Facit etiam, quod voluit *Bal. in l. fin. C. ad Maced.* & optimè per Alex. *in l. poſtquam litis. C. de pact.* vbi renunciatio litis, & cauſæ facta abſente aduerſario illi nõ prodeſt, niſi ſecuta ratificatione, ideóq; reuocari poteſt re integra, vt *ibi, & argu. l. bonorum. cum ibi not. ff. rem rat. hab.* quia abſenti nũquàm acquiritur, niſi per ratificationem, vt per Imol. *in capit. potuit. de locato.*

Et faciunt optimè verba Bart. & Alexand. *in l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. obligat.* quando frater nomine fratris abſentis, & ſuo nomine ſtipulatus fuiſſet emphyteuſim, quia fratri non acquiritur, niſi ratificauerit, & illo non ratificante totum acquiritur ſtipulanti.

Facit etiam dictum pulcherrimum Bar. *in l. j. in fin. ff. de iure fiſci.* vbi ſi in inſtrumento pacis pœna fuerit promiſſa, vt pro parte acquiratur parti offenſæ, & pro alia fiſco. tunc fiſcus agere non poſſet, vel melius, quod tenendum eſt, niſi aliquis, vt notarius, vel iudex fuerit ſtipulatus fiſci nomine, *Bart. in l. arbiter verè. ff. de arbitris,* per illum text.

Adduco hic illud etiã conſimile, ad præſentem materiã cõſonaneum, quòd beneficiũ collatũ abſenti, ſibi nõ acquiratur nec ſibi proſit ante habitã notitiã, & prȩſentationẽ literarũ per ea quæ ponit *Bart. in l. abſenti. ff. de donation.* & quod habetur *in l. Labeo. ff. de iureiuran.* & per gloſ. *in cap. quia cunctis, de conceſ. præb. in 6. & in cap. ſi tibi abſenti. de præben. eo. lib.*

Et meminit vtiliter Roma. *in l. qui abſenti ff. acquir. poſ.* fuiſſe in facto cõſultũ, quòd beneficiũ ciuilitatis collatũ cuidam ciui originario alterius territorij tũc abſenti, ſibi nõ prodeſſet ante habitã notitiã, & factã acceptationem; nã beneficium collatũ abſenti nullo modo quippè prodeſſet, niſi poſt acceptationẽ, vbi Roma. rationẽ aſſignat iſtam. Alium caſum ſimilem adducendo, quòd beneficium legitimationis impetratum per patrem filij naturalis, ipſo filio ignorante, non proſit filio, niſi ad eius notitiã deuenerit, ipſamque impetrationẽ ratã habuerit, *§. generaliter, auth. qui. mo. natu. effic. ſui, collatio. 7.*

Itidem ab eodem fonte, hoc ſtipite videtur emanare, quod voluit Ancharanus *conſil. 398. præmitto pro clariori deciſione, n. 1. cum aliis ſeq.* concludens ibi, quod ſi abſens, & ignorans fuerit conſtitutus familiaris Papæ, vt non acquirat vtique beneficiũ familiaritatis abſens ipſe ante notitiam, & acceptas literas familiaritatis.

Necnon ab eadẽ radice procedit quod vtiliter ſcribit Bal. etiam *in præludiis feudorum,* aſſerens, quòd ſi prælatus concederet feudum alicui abſenti, vt quippè peti nõ poſſet tunc inueſtitura ante præſentatas, & acceptas literas conceſſionis.

Et ad hoc ſimiliter fidem habes penès Bar. *in l. beneficium. ff. de conſtit.* concludentem ibi, quod priuilegium collatum abſenti, & ignorãti, ſibi non proſit ante habitã notitiam.

Facit quoque ad prȩmiſſa illud quod poſt Ioã. *Andr. in additio. Specu. tit. de actio. ſeu petitione §. ſuper petitionibus, in vltima addit.* voluit Gemin. *in c. 2. in ſi. de præben. in 6.* vbi cõcedit, quòd vacãte beneficio in Curia, & Papa illud conferret abſẽti tũc, & ignorãti, qui deinde antequàm acceptaſſet, moreretur extra Curiã ipſã, quòd eo caſu diceretur illud beneficium vacare in eadem Curia, ea eo quia cùm ille abſens ipſum non acceptaſſet, dici non poterat eſſe ſuum, *d. cap ſi tibi,* cum aliis iuribus allegatis per Ioã. *Andr.* & Gemini. *in locis præcitatis.* & beneficium hoc ita abſenti collatum caſu quo is non acceptet, vel moriatur, poteſt etiã conferri ab ordinario, vt concedit Anchara. *in d. cap. ſi tibi. colum. 11.* & Rebuffus *in pract. beneficiorum, de reprobata beneficij viuentis impetratione, num. 65.*

Sed aduerte hic vtiliter, quòd beneficium ipſum collatum abſenti non poſſet reuocari, etiã ante abſentis acceptationẽ. text. eſt *in d. cap. ſi tibi.* Vbi diſponitur, quòd ſi abſenti beneficium conferatur, conferens non poteſt illud reuocare, quãuis abſenti non quȩratur ante acceptationem.

Quod ex alio non videtur procedere, niſi quia cõferens ſuo ſolo conſenſu ſaltem naturaliter ſe obligauit, vt oſtendit Illuſtris D. Guliel. Pontanus præceptor meus *in rubrica de ver. oblig. ſub num. 23. verſ. quartò facit.*

Et hoc idem cõcludendum eſt in donatione facta abſenti: nã ante acceptationẽ donatarij rei donatæ, donãs obligatur naturaliter, ſecundum D. Pontanũ *in d. rubrica de ver. oblig. ſub nu. 23.* vbi ita deplanat, & declarat *d. l. abſenti ff de donatio.*

Siquidem obligatio naturalis impedit repetitionem, *l. naturales. ff. de act. & oblig.* at ſic donans reuocare nequit donationem factam abſenti ante ipſius abſentis donatarij acceptationem, ſecundum omnes Doct. & præſertim Moder. *in d. rubr. ff. de verb. oblig* Fran. Are. *col. pen.* Alex. & Iaſ. *col. 8.* & alios omnes *in l. qui Romæ. §. Flauius Hermes. eo tit.* & Tiraq. cum magna caterua Doctorum celata per eum *in tract. conſtitut. poſſeſſorij in 3. part. limitatione 30. ſub nu. 49. & 66.*

Et hoc idem explicandum eſt procedere etiã in renunciatione facta ad fauorem abſentis, vt renũciatio ipſa valeat, etiã in prȩiudicium renunciãtis, ſecus ad præiudicium abſentis, donec ſibi non fuerit notificata, text. eſt notabilis *in l. ſed & ſocius §. ſi abſenti. ff. pro ſocio.*

Et iſtam communem ita receptam, & approbatam tanquã veriſſimã intellige, vt non requirat expreſſam ratificationẽ: ſed ſufficiat, vt abſens tacitè ratam habeat donationem iſtã, ſecundum Decium *in dicto conſilio 586. col. fin.* Gozadi. *conſ. 42. col. ſi.* & Gratum *d. conſ. 12.*

Et quomodo, quibuſque modis, & ſignis videatur, ſeu colligatur tacitè abſens ratificare donationẽ, vide Tiraquel laid

declarātē in *dicto tract. cōſtit. poſſeſſor. in 3. par. 30. limit. n. 11. & ſeq.*

Et his accedit ſimiliter, quòd in dubio præſumitur præſentia donatarij, licet nihil fuerit dictū de præſentia ipſius, vt tenet Gloſ. in *l. j. in v. Inter præſentes*, & ibi Bart. *ff. de donat. cauſa mortis*, & Gloſſ. *in l. optimam, in verb. Ipſo die. & in verſ. Seruus, &* ibi Iac. Butrig. *C. de contrahend. & committend. ſtipul.* & tenet Ioan. de Imol. *conſi.* 7. Sed Bal. videtur tenere contrarium *in l. ſi quādo, per illum text. C. de ſtatu. & imag.* vbi reſpondet ad *d. l.* j. & ad optimam, quòd ibi per ſcripturam apparebat partes fuiſſe præſentes, ſed vbi non apparet, non præſumitur.

Occurrit pariter pręmiſſis hoc valdè vtile, quod mortuo abſente ante acceptationē, euaneſcit donatio. Et ſic facultas huiuſmodi ratificādi, vel acceptandi non tranſit in hæredes, vt voluerunt Paul. Caſtr. *conſi.* 195. *vol.* 2. Deci. *conſ.* 226. *&* 513. *in fin. &* Aleiat. *in d. conſi.* 77. *ſub nu.* 6. & Berous *conſi.* 4. *viſo toto præſentis proceſſu, ſub num.* 34. *vol.* 1.

Sed ſecuta ratihabitione abſentis, ſtatim vtique trāſfertur dominium, & poſſeſſio in ipſum abſentē donatarium, per id quod habetur, & notāt Scribētes *in l. ſi hac mente, aliàs ſi ego. ff. de neg. geſt & l. communis ſeruus. ff. de acqui poſſeſ.* & quod notat Alex. *in l. quæ vero. eod. tit.* iunctis his quæ ſcribunt Doct. præſertimq. Sal. *in l. traditionibus. ff. de pact.* Alexand. & cæteri omnes *in l. quod meo. in princ ff. de acquir. poſſeſ.* & Domi. de Ruta *deciſ.* 150. *c. etē quod licet amicus*, Alex. *cōſ.* 110. *vol.* 1 & Canoniſtæ omnes *in cap cum veniſſent. de reſtitut. ſpol.* & Ruinus *conſi.* 174. *conſideratis, & ponderatis omnibus. num.* 1. *volu.* 1. Tiraq. *in tract. conſtit. poſſeſſory* 3. *parte limitatione* 30. *nume.* 57. *& ſeq.* & Berous *conſil.* 4. *viſo toto præſentis proceſſu cauſa, ſub n.* 34. *cum* 4. *aliis ſeq. volu.* 1. quibus in locis ſentiunt expreſſè, quod ſi ego conſtituam me tenere, & poſſidere rem aliquam nomine abſentis, vel precario nomine illius, & deinde re adhuc integra ille ratificet, ipſe quærit poſſeſſionem.

Vnde ante ratificationem dominium non quæritur modo aliquo, ſed remanet penes conſtituentem, ſecundùm Gloſſ. *in d. l. ſi hac mente. in ver ſuam facere.* quam ſequuntur omnes cōmuniter ibi, & potiſſimum Bart. *ſub nu.* 3. vbi inquit iſtam eſſe veritatem, & Paul. de caſtr *ſub nume.* 6. *& ſeq.* opinionem hanc receptam à Doctoribus oſtēdit, & eidem opinioni accedunt Bart. num. 2. & alij vnanimiter, & concorditer *in l. ſi ſponſus. §. ſi vxor. ff. de dona. inter vir. & vxor.* & Ruin. *conſi.* 143. *viſis omnibus inſtrumentis. num* 15. *vol.* 1. meminit de communi, & ei inhęrent Ruin. *in d. conſi.* 174. & Berous *in d. conſi.* 4. *ſub nume.* 34. *cum aliis ſeq.* quibus in locis ampliant vtiliter iſtam communem. Viuius *opin.* 211.

20 Donatio inter viuos facta vſque ad quingentos aureos valet ſine inſinuatione *l. ſi quis pro redemptione. §. fina. C. de donat* & vltrà non valet: quia donatio excedens quingentos aureos debet inſinuari, *d. §. fina. l. ſancimus eo. tit.* & notat Clar. *in §. Donatio. q.* 16. vbi ampliat iſtam regulam in nonnullis caſibus vtilibus, & communibus.

Sed hoc limitatur in donatione facta Eccleſiæ, vel alteri pio loco. Nam donatio iſta vltra quingentos aureos nō inſinuata facta Eccleſię valet quippè, & tenet. ita Specu. Ioan. Andr. poſt Pileū *in tit. de inſtrumen. editio. in §. porrò in fin.* Hoſtien. & Ioan. Andr. pariter *in cap. fina. de fide inſtrumento.* Butrius, & Imol. *in cap. ad hæc. de teſtam.* Bal. & Alberic. *in illud. C. de ſacroſanct. eccle.* Abb. *in cap. relatum. il primo, num.* 4. *de teſtam.* Paul. caſtren. *conſi.* 212. *nu.* 6. *vol.* 2. *in nouiſſimis*, Calder. *conſi.* 11. *tit. de donat.* Cannari. *in tracta. de inſinuatio in* 3. *parte quæſt.* 8. & Pariſ. *conſi.* 70. *nume.* 23. *vol.* 4. Et opinionem iſtam ſupponit eſſe communem Fel. *in cap. Eccleſia Sancta Maria, num.* 57. *de conſtit.* Iaſ. *conſi.* 169 *col.* 4. *vol.* 4. *&* Ripa *in* 3. *lib. reſponſorum c.* 11. *col. fin.*

❡ Cæterùm in contrariam ſententiam inclinauit Gloſſ. *in §. ſi minus. in auth. de non alienan.* Vbi tenet, quòd donatio non valeat Eccleſiæ facta ſine inſinuatione vltrà quingentos ſolidos, & eam Glo. Bart. præter morem ſuum ſibi cōtratiua latè confirmat. ſequuntur etiam Cynus, Albericus, Angelus, & Salycetus *in dicta l. ſancimus.* Angel. & Fulg. *in l. penult. C. de donat* cyn. Odofre. Bald. Saly. & Paul. caſtr. *in d. l. illud.* Barb. *in d. cap. ad hæc.* Sed primam opinionem amplectendam eſſe ſuadeo, quæ videtur magis communis, teſte Ruino. *conſilio* 182. *num.* 13. *vol.* 1. & Clar. *in d. §. donatio. quæſt.* 17.

Fallit ſecundo loco dicta concluſio in donatione reciproca, & viciſſitudinaria, quæ nō requirit, nec eget inſinuatione, etiam quòd excedat quingentos aureos, ſecundùm Ang. *conſ.* 269. *viſis prædictis inſtrumentis. col. penult.* & voluit Gloſ. *in l. Ariſtius Regulus. ff. de donat.* & ibi Doct. Gloſ. & communiter Scribent. *in l. licet C. de pactis*, Bald. poſt Gulielmum de Cun. *in l. illud C. de ſacroſan. eccl. & in l.* 3. *C. qui bonis cedere poſſ. & in l. ſi mortis, circa finem. C. ad legem Falcidiam, & in l. fin. ff de exercito.* Alex. *conſ.* 133. *ſtantibus his, quæ in facto præſupponuntur. num.* 10. *vol.* 7. Ioan. Andr. *in additio. Specu. in t. de inſtru. editio. §. porrò. circa finem*, Iaſ. *in l. ſi pater puella C. de inoffic. teſtamē.* vbi plura congerit in materia viciſſitudinis, & idem Iaſ. *conſil.* 9. *nu.* 13. *poſito inter conſil. feudalia Alberti Bruni, & Curty iun. conſil.* 81. *numero.* 5. vbi deducit iſtam eſſe communem opinionem.

Fallit tertiò regula prædicta, vbicūq. donatio eſſet facta vltra quingētos aureos, tamē ſoluta gabella nō aſcenderet in effectu vſque ad quingētos ſolidos: tūc profectò valet donatio vltra talē ſummā nulla facta inſinuatione, ſecūdū Bartolū *in l. quotiens. C. ad leg. Falcidiam*, quē ſequuntur Bald. Imol. Paul. Caſtrenſ. *in lect. Paduana.* & ibi Alex. quoq. Roma. *ſingu.* 200. & Cremen. *ſingu. penul.* Licèt Angel. & præcipitāter *in d. l. quotiens*, aſſerat contrarium, cuius fundamenta cōfunduntur per Alex. & alios cōmuniter *ibi.* Et iſta Bartoli opinio cōmunis, etiam ſeruatur quotidie in practica, ſecundum citatos *Doctores.*

Limitatur quartò quotieſcunque donatio hæc eſſet iurata quia donatio ſine inſinuatione, iſto caſu firmaretur iuramento, & iuramentū tolleret ſolēnitatē inſinuationis, ſecundum Ioā. Andr. & Imol. in loco ſuperius citato, & hoc idem firmat Alex. *in l. nemo poteſt. ff. de legat.* 3. dicens, quòd ita ſępè cōſuluit, prout reperitur *conſil.* 4. *n.* 10 *conſil.* 12. *col.* 2. *vol.* 1. *conſil.* 21. *colū. penult. vol.* 3. *conſil.* 217. *col.* 2. *volu.* 6. *& conſil.* 133. *column.* 4. *volu.* 7. Ripa *lib. reſpō.* 3. *reſpō.* 11. Afflict. *in c.* 1. *in* 12 *fallen. ad c. quāuis. de pact. in* 6. *in titu. de feud. dat. in vicem legis commun.* Idemque latè Aret. *conſil.* 247. *&* 77. *&* Deci. *conſil.* 239. *nu.* 2. vbi ſcribit iſtā eſſe magis cōmunem ſententiā, & *cōſil.* 432. *col. pen. & cōſil.* 488. *n.* 6. Rubeus *cōſil.* 59. *n.* 5. Soci. iun. *cōſil.* 118 *n.* 2. *vol.* 2. Pariſi. *conſil.* 33. *&* 45. *& conſil.* 69. *nu.* 67. *vol.* 3. Ruinus *conſil.* 172. *in fi.* 180. *nu.* 14. *vol.* 1. *&* 159. *num.* 15. *vol.* 4. Bellonus. *conſil.* 60. *col. fi.* Grauia *conſil.* 70. *n.* 28. *vol.* 1. Bertrand. latè *conſil.* 1. *n.* 19. *vol.* 3. *& conſil.* 78. *nouiſſimorū. n.* 7. *vol.* 3. & Curti. iun. *conſil.* 47. *col.* 4. Sed Curti. ipſe *conſil.* 66. *cū ſeq.* inclinauit in contrariā opinionē negatiua Bald. & Salyc. eāque cōmunē aſſerit *Banerius in tract. de virtute iuramēti prima parte. verſ.* 22. *n.* 135. Ferratius *cautela* 33. *col.* 3. multos cumulans, Ant. de Canoaria *in tract. de inſinuatione in* 2. *part q. penult.* & Calca. *conſil.* 25. *col. antepē.* & Crotus *in d. l. nemo poteſt. n.* 21. & Tiraquel. *in l. ſi vnquā, n.* 138. *&* 154. *C. de reuocan. donatio.* vbi cōgerit nōnullos Doctores hinc inde pro vtraque parte. Et opinionē iſtā negatiuā cōtra cōmunē ſupponit eſſe magis cōmunē Barba. *conſil.* 16. *col.* 10 *vol.* 2. *& conſil.* 52. *vol.* 3. *Bertran. cōſil.* 12. *viſis dubus, & ſcripturis. n.* 14. *cū* 4 *ſeq. volu.* 8. & multi alij relati per Moder. Sene. *conſil.* 69. *col.* 8. *lib.* 1. vbi citant omnes *Doctores* pro iſta parte, & cū eadē parte cōcurrit etiā Bertran. *conſi.* 113. *viſo caſu mihi exhibito. n.* 8. *& ſeq. vol.* 8. & Apoſtilla ad *Alexan. in d. cōſ.* 4. *in litera E*, vbi meminit, quòd ita obſeruatur in Regno Galliæ poſt nouam cōſtitutionē. Tamē prima ſententia affirmatiua videtur verior, & magis cōis, vt ſuprà oſtendimus, quā ſequitur etiā cū infinita caterua Doct. & cōmunē, & magis cōmunē teſtatur Horatt. Mando. *in additio.* Roma. *conſ.* 26. *ſuper litera E*, & Bertrād. *cōſil.* 85. *vidi publicū inſtrumentū matrimony, n.* 2. *& conſil.* 269. *ex themate mihi exhibita conſultationis, n.* 3. *vol.* 8. *conſil.* 38. *ex caſu, ſeu conſultationis themate, ſub n.* 1. *vol.* 6. & Tobias Nonius conſulēdo *conſ.* 56. *n.* 12. *& ſeq.* prout docet etiā illā ſequēdo cū aliis ferè innumeris ſignatis per eū Clarus *in tract. de donatio. quæſt.* 18. & Roland. à Valle *conſ.* 19. *facta fuit donatio. n.* 48. *vol.* 1. *& cōſ.* 70. *quod hæredes, n.* 22. *vol.* 2. Et caſu euenięte libēter ſēper ſecūdū eā iudicatē, & conſulerē, & ita aliàs conſuluit doctiſſimè inſignis D. Pax conciuis meus, cuius conſilio ſubſcripſerunt ſe omnes Doctores *Illuſtres Bononiæ* ſuo tēporis. teſte Alex. *in d. conſ.* 4. *ſub n.* 10. & Bertran. *in d. conſil.* 38. *ſub nu.* 1. qua opinione retenta tanquàm veriſſima, & magis communi.

❡ Limitatur non procedere, quando iuramentum donationis ſi confirmaret donationem, tenderet in prçiudiciū tertij: tunc enim donationem ipſam nō confirmat, prout in notabili caſo tradit Socin. *in d conſ.* 69. *num.* 40. *valu.* 1.

❡ Secundò limitatur etiam, quòd mentionata communia procedat iure communi inſpecto, ſecus ſtante ſtatuto donationem non inſinuatam infra certum terminum inualidāte.

Iurame-

iuramétũ enim nõ ſupplet túc inſinuationis defectũ, cùm intelligatur rebus ſic ſtãtibus . iſta fuit originalis deciſio Federici de Senis conſ.28. Ant.de Butr. & Io.de Imol. in c.cum contingat.n.79.de iureiur. Franc.Arei.conſil.2.col.2.Corn.conſi.186.nu.2.vol.2.Curt.iuni.conſi.141.circa inſtrumentum.in fin.nu.22.& Alex.conſi.125.col pen.vol.1.& conſ.170.n.5.vol.7.

Quarto claudicat regula præmemorata etiam , vt donatio quingétos aureos excedens abſque inſinuatione valeat , cùm fieret ob merita,& ſic ob cauſam : tunc enim ipſa inſinuatio non foret neceſſaria,nec vllo modo requireretur , vt cõcedũt Bart.& Ioã.de Imol.in l. Aquilius Regulus.ff.de donat. Bal.in l. ſi cùm mihi.ff.de dolo.Iaſ.in l.ſi non ſortem.§.libertus , num.8 ff.de condit.indeb.Iaſ.& Aqueuſ.col.9.ff.de iuſtit.& iur. & in l.ſi pater puella.col.2. C.de inofficio.teſtam.Ioan.Lupi in rubr. de donat.inter vir.& uxor.§ 50.num 8.Practica Papienſ.in forma libelli quo agitur pro donatione in verſ.Solemniter, Alex.conſ.12. col.2. vol.1.& conſ.83.vol.2 & conſ 216.in princ.eod.vol.Rom.conſ.26.n.3. & ibi tractabiliſſimus D.Horat.Mãdoſius in additio.in litera D, cũ magna caterua Doctorũ aggregata per eũ,Deci.conſ.414.col fi. Curt.ion.conſ.67.n.6.& cõſ.142.n.5. Bertrãd.cõſ.205.col.2.vol.2.Nicolaus Bellonus cõſ.60.n.20. Arei.cõſ.11.col.2. Ferrat.cautela 33.col.fi.Ruin.cõſ.11.nu.7.vol.1 Marcus Mãtua. cõſ.51. & cõſ.132.Guid.Papæ q.95.Capella Tholoſa.deciſ.381.& Cæphal.conſ.272.in facto præſupponitur,n.130.vol.2. & iſta eſt cõmunis, vt ad lucem adducunt plerique ex præcitatis Doct. & promptiſſimus D.Ioſephus de Ruſticis conciuis meus in tracta. de bonis paraphernalib.quem vidi manu ſcriptum,in præfatio.

Ex prędictis accedit , quòd in inſinuãda donatione decretũ iudicis nõ requiritur,ſecũdũ Bart. Roma. & alios in l.Modeſtinus.ff.de donat.& opin. iſtã aſſeuerat eſſe cõmuné Rogerius ibi,n.16.Faber & Arein.in §.1.Inſtit.de donat.idemq; tenet Bal. in l.illud.col 2.C.de ſacroſanct.eccleſ.Ang.Paul.de Caſt. & Iaſ.in l.omniũ.C.de teſtament.Bértrãd.conſ.248.num.14.lib.j. Tiraq.in tract.de ll.connubia.in Gloſ.5.nu.32.Clarus in tracta. de donat. q.15.in fin.& Cannarius in d.tracta.de inſinuatio.q.10. vbi abundè reſpondet fundamentis Docto.contrariam tenentium.

Occurrit ſimiliter præmiſſis vtiliter hic , quòd inſinuatio fieri poteſt corã quocunque iudice , etiam cui non ſubſit donator,nec res donata,ſecundum Bart.& Rom. in d. l. Modeſtinus,Salyc.in l. data, Alex.conſi 156.col.2.vol.2.Guid.Papæ conſil.23 n.6.& Fabrum in d.§.1.Inſtit.de donat.

¶ Sed contrarium tenuit Imol.in d l. Modeſtinus , cui videtur inhærere Capicius deciſ.Neapolit.203.col.7.idémque tenet titubanter Guid.Papæ deciſ.325. Cæterũm prima opinio Bart. eſt verior,& magis communis,quam ſequitur Ant.de Canar. in d.tracta.de inſinuatio.q.12.& Rogerius in d.l.Modeſtinus,nu.19.& Clarus in d.q.15.verſ.vlterius quæro.

Occurrit vltimo loco , quòd donationis inſinuatio nihil aliud eſt,quàm eam facere redigi in ſcriptis coram iudice, ita tradit Bart.in d.l. Modeſtinus,n.2. quem Roma. Paul. Caſtr.& alij communiter ibi ſequuntur , vbi Cum. dicit , quòd magis propriè loquendo eſt reductio donationis ad acta iudicis:idé quoque tradit Bart.in l.donationis.C.de donat. Bal. in d.l.illud.col.2.& in auth.ſi omnes.C.ſi min. ab hære. Oldrad.conſ.253.in fin. Alex.conſi.156.col.1.vol.2.& Soc.iuni.conſ.67.nu.19.vol.2. Viuius opin.212.

21 Donatio etiam ſi fiat ab aliquo in ipſo articulo mortis conſtituto , quem veriſimile ſit de morte cogitaſſe : tamen ſi non expreſſa mortis mentio facta fuerit,cenſetur tantùm inter viuos.commu.dicit in §.donatio.q.4.verſic. Et hæc quidem. contr.Ant.Butr.in cap.2.de conſuet. P.Fich.

22 Donatio pacto nudo effecta non ex ſe , ſed ex conſtitutione.l.ſi quis argentum.C.de don.condictionem gignit.commune teſtificatur Porc.in §.alia.num.4.Inſti.de don. ac Viuius lib.1.opin.14. E.Suarez.

23 Donatio verbis de futuro concepta, dabo , vel donabo, vel promitto me donaturum,aut dare,parit actionem. communem aiunt Rip.de don.& Grat.reuocat. c.12.num. 2. Gomeſ. in §.in perſonam.num.39.Inſtit.de actio.latè inſignis iuris & doctor,& patronus Arius Pinellus in l.2.par.3.c.3.n.30.C.de reſc.vend.nec audiẽdus eſt Alci. contrariam ſententiam communem proponens in l.ſi pacto quo pœnam.C.de pact. nec Eman. à Coſta,qui me magis moratur,in l.ſi ex cautione. C. de non numer.pec. E.Suarez.

24 Donatio præſumpta,cũ quis,v.g.ſciẽter ſine cauſa promittit,etiam iam hodie actionem pariet. vt magis commune affirmat Viuius lib.1 opin.14.v tertio ampliatur.ſed neſcio certè quo ductus genio id protulerit,cùm contrarium ſit longè receptius,vt conſtat ex Bart.Bald.Paul.Alex.& Iaſ.in l.iuriſgentiũ.§ ſed cum nulla ff.de pact. & id latiſſimè teſtantur Tiraq.in l.ſi vnquam.verſ.donatione largitus.n.128. C.de reuoc.don. Ant.Gomez.de contract.cap.1.nu.5.ver.item adde, vbi citat Alex. in l.ſi aliquam rem.ff.de acqui.poſ. Iaſ.in d.l.iuriſgentium.§.quinimò.n.12.magis communem affirmantes. E.Suarez.

25 Donatio vt per nuntium facta valeat. neceſſe eſt eligatur eam in rem ſpecialiter nuntius.commune aiunt Corn. conſil.254.lib.3.Hipp.in l.ſi quis ne quæſtio n.69.ff.de quæſt.Guid.Pap.deci. 222. num.2. alioquin diceretur pollicitatio. vt infrà verſ.pollicitatio. E.Suarez.

26 Donatio facta per criminoſum poſt crimen contractum ante ſententiã condemnatoriã valet,l.poſt contractum.ff.de donatio.fallit in 9.caſib.vt per Pet.Duen.reg.226. Don.à Fina.

27 Donare qui poteſt,non prohibetur vendere , l. cui ius,ff. de regu.iur.fallit vt not.Deci.ibi. Idem.

28 Tutor donare non poteſt bona pupilli.Fallit vt per Lanf. de Oriano ſing.22.fallit in 2 caſib. vt per Vigel.in commento 6.anni.in 2.parte tit.de offic.tuto.lib.18.ff.c.3.q.5.reg.10.fol.515. Idẽ.

29 Donatio immodica reuocatur per querelam inofficioſ. l.1,C.de inoffi.donat.fallit in 10.caſib. vt per Vigel. in commento 5.anni.de donat.cap.4.fol.861. Don.à Fina.

30 Qui teſtari non poteſt , non poteſt donare cauſa mortis. fallit vt not.Soc.in l.ſecundũ.ff.de leg.1.n.13.& ſeq. Don.à Fina.

31 Donatio,quæ mero facto conſtat,ſi pacto nudo conficiatur,obligationem nõ pariet : at ſi quid mixti ſecum habuerit, ſecus erit,vt cùm quis donandi animo Romam ſe iterũ promittit,pacto nudo non obligabitur. Cùm alteri effodiendæ cretæ in ſuo agro facultatem paciſcitur , obligabitur. communia ponit Viuius lib.1.opi.14.ver.quarto loco. Suarez.

32 Donatio locum non facit legi.2.C.de reſcind.vend. vt frequẽtiſſimis doctorum ſuffragiis ſanctum ponit Arius Pinel. ad eandem l.2.par.1.c.4.n.4. Suarez.

33 Donatio ſimplex vbi fit mentio de donatione ſimplici: in dubio intelligitur de donatione inter viuos.vbi verò in donatione fit mẽtio mortis,tũc illa cẽſetur mortis cauſa donatio,teſte Rom.conſil.229.col. 3. vbi in caſu de quo ibi, ſuſtinet donationem mortis cauſa nõ inter viuos.per l.Seia.ff. de don. cauſa mor.ſequitur Alex.conſ.81.num.2.lib 1.Boër.q.353.in prin. Rom.conſ.513. in prin. vbi quando cauſa mortis donatio facta cenſeatur?de qua per eundem Rom.d.conſ.229.col.1.Cor.conſ.289.n.11.lib.4.Quibus adde quòd donatio cauſa mortis ad eſſe ſui requirit perſonæ præſentiam,ex not.per eundem Rom. d.conſi.513.n.2.& d.conſ.col.fi.vbi quòd & ſi in donatione adſit clauſula per quam promittat quis donationem non reuocare,tunc quamuis facta ſit mentio mortis, erit tamen donatio inter viuos,l.vbi ita donatur.ff de don.cauſa mor. Ang.conſ.179.col.5 n.9.Alex.conſil.14.col.2.lib.1.Boër.d.q.353. n.11. quam differentiam inter donationem cauſa mortis,& inter viuos.vide per Alex.conſil.152 nu.10.lib. 6.pulchrè per Nat. conſ.115. 270. Iaſ.in l.qua dotis.a n.26.vſque ad 48.ff.ſol.matri. Coru conſ.223. lib 1. Alex.conſ.81. lib.4. quando autem donatio cauſa mortis conuertatur in donationem inter viuos,& per quæ verba?dic vt per Dec.conſ.305.470.quid quando quis in donatione cauſa mortis promiſit non reuocare? & dic per Dec. conſ.521.nu.13.Iaſ.in l.non omnis.col.2.ff.ſi cert.pet.Aim.conſ.214.nu.10.Rol.conſ.8.num.6.& ſeq.lib. 1.conſil. 61.77.82.lib.4.& an donationes cauſa mortis reuocentur ad inſtar legatorum? dic quod non, ex no.per Rom.d.conſil.229.n.2.Dec.d.l.non omnis.n.14. Quid de donatione facta de nomine debitoris,an videatur reuocata per exactionem partis? & ad quid teneatur hæres eius qui donauit cauſa mortis nomen debitoris? dic vt per Rom. d.conſ.229.col.1 poſt med. vbi quòd ex donatione de re aliqua vtenda ad tempus transfertur in donatarium ius plenæ proprietatis,ex iuribus ibi alleg. Gellac.

34 Donatio non præſumitur,ſi quis alicui dicat,tolle pecuniam,cùm magna pecuniæ ſumma eſt,ſecus ſi parua ſit,commune ponit Ioan. Lup.in rubr.§.11.nu.1.de don.inter vir.& vxo. Nec item præſumitur cùm debitor aliquid creditori ſimpliciter dedit,tunc enim cõpenſatio potius cenſetur. commune aſſeuerat Io.Coraſ. in l.frater à fratre,n.42.ff.de cond.indeb. Ac meminetis præſumptam ſeu tacitam donationem non minùs inſinuatione egere,quàm expreſſam, vt frequenter placitum inſit Curt.iun.conſ.136 Et potius errorem ac ſanitatem

præſumi

præſumi quàm donationem: vt commune pono ex glo. Bald. & Angel. in l. generaliter. C. de non nume pecu. Alexand. conſi. 13. lib. 1. & conſi. 19. lib. 2. Dec. conſi. 350. Alciat. de præſumptio. ac viro multæ doctrinæ Ioan. Cæphal. conſi. 59. n. 30. Suarez.

35 Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, non valet, l ſi libertus, §. ſi ſi quis plures, ff. de iure patro. l. omnes, §. Lucius, ff. de his quæ in fraud. cred. l. 1. C. vt act. ab hære. & contra hæredem. Fallit vt per Marſ. ſing. 517. fallit & fallentia ſublimitatur per Purp. in l. de quæſtione. C. de pact. nu. 238. Fallit in 6. caſib. ſecūdū Soc. reg. 108. & vltra Soc. ampliatur in 6. caſib. & limitatur in 2. à Pet. Duen. reg. 219. fallit in 6. caſib. vt per Dec. & Cagnol. in l. fi. C. de pact. fallit in 7. caſib. vt per Dec. in l. de quæſtione, C. de pact. n. 30. Ampliatur, & limitatur in multis caſib. vt per Baptiſtam à Villa. concl. 136 in littera D. fallit vt per Viuium, ver. donatio, vbi limitatur in 4. caſib. fallit in 10. caſib. vt per Io. Bolog. latiſſimè in l. fin. C. de pact. nu. 126. vbi Cagn. limitat in 10. caſib. n. 237. Don. à Fina.

36 Donatio de re eccleſiæ facta non valet, cap. ſine exceptione, 2. q. 2. fallit in 4. caſib. quos not. Petr. Duen. reg. 220. Idem.

37 Caſtro conceſſo cum omnibus ſuis pertinentiis, omnia quæ ſunt in territorio illius caſtri cenſentur eſſe cõprehenſa, niſi ſint exempta. Decius conſi 517. n. 9. Vezin.

38 Donatio facta in pœnā mutationis teſtamēti non valet. com. eſt opin. in l. ſtipulatio hoc modo cõcepta ff de verb. oblig. fallit in 2. caſib. vt per Crot. in d. l. ſtipulatio. n. 13. Don. à Fina.

39 Donatū cõſanguineo in dubio cenſetur donatū reſpectu cõſanguinitatis, & nō reſpectu remunerationis. l. tutor. §. quæ à tutoribus ff. de excuſ. Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 3. per Rom. ſing. 652. vbi additio, ponit limitatio. Don. à Fina.

40 Promiſſio ſciēter facta, etiam ſine aliqua cauſa diſcreta vel ſpecificata, videtur facta animo donandi. Eſt com. ſecundùm Alexan. conſil 4. circa primum. ver. ſed his non obſtant. vol. 1. M. Chætian.

41 Donatio iurata nō infringitur ex defectu inſinuationis. Eſt vera opin. ſecundùm Alexand. in conſi. 4. verſicu. quinimò virtute. vol. 1. Idem.

42 Ad iudicandā quantitatem donationis inſpicitur quantitas bonorum exiſtentium tempore mortis donatoris. Eſt comm. opin. ſecundùm Alcaand. conſil. 14. circa primum. in fin. verſic. non obſtat. vol. 1. Idem.

43 Conſtitutū donantis, & poſſidētis, in fauorē primi donatarij, præfertur actuali donationi ſecundo donatario factę. Eſt com. opin. ſecundùm Alex. d. conſi. 14. in fi. vol. 1. Idem.

44 Pactum quòd donatio prætextu ingratitudinis reuocari non poſſit, non valet, ſecnndum Paul. & Iaſ. in l. fin. C. de pact. Butr. & Imol. in cap. fin. de dona. Et eſt communis opin. ſecundùm Alex. in l. ſtipulatio hoc modo cõcepta, de verb. obl. niſi interuenerit iuramentum: quia tunc tale pactum confirmatur, ſecundū Alex. conſ. 40. ſuper primo ver. fruſtra quæritur. vol. 4. & Corn. conſ. 102. vol 1. Idem.

45 Donatio ſimplex facta per patrē filio in poteſtate, mortuo patre, non confertur: ex quo facto non valet, ſed morte confirmatur. hāc eſſe communem opinionem atteſtatur Iaſ. in auth. ex teſtamento, nu. 10. C. de collat. fallit vt not. Baptiſt. à Villa concluſ. 126. in litera D. Don. à Fina.

46 Donatio propter ingratitudinem reuocatur, gl. in §. 1. Inſt. de donat. l. fin. C. de reuoc. dona. fallit in 2. caſib. vt per Viuium in ſuis concluſ. verſ. donatio ex quinque cauſis. Fallit vt per Rom. in ſingu. 520. fallit in 5. caſib. vt per Vigel. in commente 5. annis de donat. cap. 1. except. 38. fol. 850. Ampliatur, & ampliatio limitatur per Cagno. in l. fina. C. de pact. n. 150. Idem.

47 Donans alicui ad ſuum vſum, vt fundum, domum, vel quid aliud, videtur & proprietatem donaſſe: & hoc tā in contractibus locū habet per l. donationes. §. ſpecies. & ita ibi Doct. ff. de donat. quàm in vltimis voluntatibus: ita vt legans domū alicui ad illius vſum, videtur & proprietatem legaſſe. Bart. in d. §. ſpecies. & ibi etiam Pau. de Caſtr. Bellac.

48 Donatarij præſentia cum taciturnitate, conſenſum inducit: & donationis validitatem. Hier. Cagn. in l. ſemper qui nō prohibet. n. 5. ff. de reg. iur. communem dicit. Villal. & Vezin.

49 Filiusfamilias quamuis habeat liberam adminiſtrationem, tamen non poteſt donare, l. contra iuris, §. ſi filius, ff. de pact. vbi glo. allegat concordantia. Fallit in 6. caſib. quos not. Iaſ. in d. § ſi filius. n. 7. & ſeq. Don. à Fina.

50 Remiſſio debiti dicitur donatio. com. eſt opin. in l. creditoris. C. de pact. vbi Curt. iunior limitat in 3. caſib. n 6. Idem.

51 Donatio cauſa mortis reuocatur per conualeſcentiam. §. j. de donat. l. non omnis. ff. ſi certum petatur. Fallit in 2. caſibus, quos not. Dec. in d. l. non omnis, n. 5. Don. à Fina.

52 Pater ſi filio rem tradit ſimpliciter non videtur donare. Bar. in l. cum pater, §. ſi pluribus. ff. de leg. 2. fallit in 3. caſib. quos not. Dec. in l. ſi donatione. C. de colla n. 28. Don. à Fina.

53 Quis donando bona ſua cenſetur donare ſolum ius quod habet in illis bonis. l. qui tabernas. ff. de contrahen. emp. & in l. ſi domus. §. fin. ff. de lega. 1. & ideo ſi pater nullum ius in bonis habeat, donando ea bona nihil videtur donaſſe, cùm det bona ad eum non pertinentia, quare ea donatio redditur nullius effectus. Guido Papæ conſil. 14. in fine. Bellac.

54 Donatio atque omnis generaliter lucroſus cõtractus in liberū illius arbitriū in quē confertur, rectè refertur. cõmune loquitur Anto. Gomez. de contract. lib. c. 20. n. 19. Suarez.

55 Promittens donare nō tenetur donare, vt commune dicit Andr. Alc. in l. 1. n. 16 de verb. oblig. quamuis cõtrarium malè afferat receptum Franc. Rip. de donation. lib. 3. cap. 12. tu videto quæ hanc in rem copioſius obſeruantur ſuperius verſic. Donatio. E. Suarez.

56 Donator poteſt reuocare grauamen in præiudiciū tertij. Bar. in l qui Romæ, §. Flauius ff. de verb. oblig. hanc dicit eſſe communem opinionem Soc. conſ. 115. n. 12. lib. 4. Iaſ. in d. §. Flauius. n. 14. & 16. Fallit in 3. caſib. vt per Iaſ. in d. §. Flauius, n. 17. fallit in 8. caſib. vt per Andr. ab Exea, in lib. pactorum, n. 141. fallit in 6. caſib. vt per Zaſ. in d. §. Flauius. n. 7. fallit in 10. caſib. vt per Port. in lib. 5 ſuarum conclu. reg. 36. Don. à Fi.

57 Donatio hæreditatis alicuius, non valet, quia hęreditatis verbū nihil excludit. cõmunē dicit Clarus in d. §. donatio. q. 19. v. ſed quære. contr. Purpura. in l. fi. n. 245. C. de pact. P. Fic.

58 Donatio hoc modo facta, Inſtituo talem hæredem, & ſi contigerit, me mutarę teſtamentum dono. &c. non valet. hæc eſt communis opi. vt per doct. in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. fallit in 2. caſib. vt per Marian. Soci. in d. l. ſtipulatio, n. 33. & ſeq. Idem.

59 Donatio inæqualis dotis, ſi eſt propter nuptias non valet, in auth. de æqual. dotis, in princ. l. ex morte, cum auth. ibi poſ. C. de pact. conuentis. c. donatio. extra de donat. inter virū & vxorem. fallit vt not. Soc. regul. 106. Don. à Fin.

60 Donatio facta pauperibus, non valet, niſi quis ibi præſens ſit, qui pro eis donationes recipiat, glo. & Bar. in l. illud. C. de ſacroſan. eccleſ. Fallit vt no. Soc. reg. 107. Don. à Fin.

61 Donatio cõſenſum & vires ſumit à tacita illius præſentia, cui fit. cõmune inquiunt Cagn. in l. ſemper qui nō prohibet. n. 5. ff. de reg. iur. Vigl. in prin. n. 11. & 12. Inſtit. quib. non eſt permiſ. Did. à Couareu. in rubr. part. 8. n. 13. de teſta. Suarez.

62 Donator habet priuilegium, vt non ab eo exigatur vltra quàm facere poteſt, §. ſed & ſi quis. Inſti. de act. l. inter eos. ff. de iudicat. l. ne ex libertate. ff. eod. Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. in cõmente 5. ann. de donat. c. 1 membro 3. e 10. fol. 856. Fallit vt not. Iaſ. in d. l. inter eos. ver. is quoque. ſublimita vt per Iaſ. in d. §. ſed & ſi quis. Fallit, vt per Viui. in ſuis concluſ. ver. donator. Fallit in 6. caſib. vt per Dec. in l. diuus. ff. de regul. iur. Don. à Fina.

Actio oritur ex pacto donationis, l. ſi quis argentum. §. ſin autem. C. de donatio. Fallit in 39. caſib. vt per Vigel. in commento 5 ann. tit. de donat. cap. 1. fol. 826. & vide in ea. cap. exceptio. 35. fol. 846. Ampliatur in 8. caſibus. & limitatur in 3. à Petr. Duen. reg. 217. Idem.

63 Donatione facta præſenti hoc pacto, vt certo caſu veniente, res donata perueniat ad tertium quendam abſentem, non licet donatori tale pactum in præiudicium abſentis remittere, etiam ſi nemo pro abſente acceptauerit: & ideò nec reuocari poteſt. Magis communem dicit Clar. in §. donatio. q. 13. verſic. Secundus. cum ſeq. P. Fichard.

64 Donatio aliàs inualida, ſi demum res donata reperiatur confirmata in teſtamento, valebit & debebitur ex eo teſtamento: quia qui confirmat actum nullum, videtur donare. & debebitur tanquam legatum. Decius conſil. 284. n. 8. per l. ſi donatio. C. de donat. Bellac.

65 Donaſio facta in aliquo teſtamēto, in pœnam mutationis ipſius teſtamenti non valet. Eſt communis opin. ſecundū Alex. in conſil. 156. verſic teſtamente. vol. 7. M. Chærian.

66 Donatio facta inter viuos per patrem filio non imputatur ei in legitimam, niſi expreſsè dictum ſit. Bar. in l. ſi quando. §. generaliter. C. de inoſ. teſta. fallit in 3. caſ. quos no. Diaz. regu. 212. ſed ſi eſt donatio ob cauſam computatur in legitimā.

fallit

fallit tamē in 5.caſib. quos not. Petr. Duē. *regu*.222 Dō. à Fina.

67 Donatio facta in teſtamento parte præſente cui donatur, vel eo abſente & mortuo, aut alio pro eo cui donatur acceptā te, valebit *l.hæredes palam.* *fina.* & ibi gloſ. & Bart. *ff de teſta.* & ea eſt cōmunis omniū opin. & per Rom. *conſi*.171. licèt aliàs contractus videatur quid remotū à teſtamento *l.verba contraxerunt, geſſerunt ff.de verb.ſignific.* Bocr. *deciſ*.353. *nu*. 4. Bellac.

68 In donatione facta à patre filio propter benemerita, de benemeritis nō ſtatur aſſertioni patris, not. glol. & communiter doct. *in l.ſi donatione, C.de collat.* fallit vt per Marſ. *ſing*. 610 Ampliatur in 3.caſib. vt per Corn. *in d.l.ſi donatione. nu*.10. fallit in 9.caſib. quos no. Iaſ. *in leg. frater à fratre, ff.de cōd. indeb. nu*. 44. & *ſeq*. fallit in 5.caſib. vt per Dec. *in d.l.ſi donatione*. Ampliatur, & limitatur in 3.caſib. ſecūdùm Iaſ. *in d.l.ſi donatione, num*. 4. & *ſeq*. fallit in 5.caſib. vt per Soc. *reg*. 38. *in addit*. Don. à Fina.

69 Donatio facta in teſtamēto & in ipſo actu teſtādi, abſēte parte cui fit donatio, & nemine pro eo acceptante, nō valet in vim donationis *l.mortis. ff.de donat. cauſa mor. per l abſenti. ff de donat.* attamen valebit in vim fideicommiſſi. & ideo ſemper poterit reuocari, quemadmodum & quælibet vltima voluntas. *l.ſi donatio.* C. *de donatio.* & ibi Bart. & Bald. *in l.3 ff.de don. cauſa mortis.* & ibi Rom. & idem Roma, *conſi*.117. *num*.6. idem.

70 Donatio facta alicui reuocatur, ſi donatur poſtea liberos ſuſcipiat, *l.ſi vnquā.C. de reuoc. dōnat.* Ampliatur in 7.caſib. & limitatur in 12.à Diaz. *reg*.213. Ampliatur in 22.caſib. & limitatur in 29.à Port. *in lib*.3 *ſuarū cōcluſ. reg*.55. fallit vt per Viuium *in ſuis cōcluſ. v.donatio facta priuato*. Ampliatur in 3.caſib. & limitatus in 6.à Ioan. Bologn. *in l.3.C.de pact. n*.36. Ampliatur & limitatur per Baptiſt. à Villa. *concluſ*.143. *in littera D.* fallit in 3. caſib. vt per Soc. *in l conditionis, C. de pact. nu* 8. Don. à Fina.

71 Donatio debet fieri præſenti, aliàs non valet. cōmunem Clarus *§.donatio. q*. 12. Niſi interueniat nuncius vel epiſtola, qui tamen ad hoc ſpecialiter ſit à donante deſtinatus. communem dicit *ead. q. in princ.* P. Fichard.

72 Donatio abſenti facta vſque adeò nulla eſt, vt nihil ei, in quē collata eſt, proſit nanciſci poſtea rei donatę poſſeſſionē, vt cōmunem ait Capic. *dec*.180 *nu*.9. Quod procedet, & ſi donatio in eccleſiam, aut piam aliquā cauſam conferatur, cum nomine nemo præſens illam accipiat. communem inquiunt Ruin. *cōſ*.13. *nu*.10. & *conſ*.37. *nu*.14. *lib*. iij. Iul. Cla. *§.donatio. q*. 12. *in fin*. Sed certè hæc ampliatio, & iaſta iure, & minor recepta eſt, cum ea in ſpecie pollicitatio ſit, quæ cauſis piis actionem largitur, vt *infrà ver pollicitatio*. E. Suarez. & P. Fich.

73 Donatio abſentis nomine à notario ſtipulata, ius ei in quē cōfertur, nō tribuit, niſi poſt eiuſdē ab eodē acceptione: qua de cauſa poterit illam donator reuocare ante huiuſmodi acceptionem, vt commune aiunt Alc. *in c. cum contingat. nu*.22. *de iureiur.* Cagn. *in l.quo tutela. 4. nec paciſcendo. in fi ff de reg. iur.* Tiraq. *de conſtit*. 30. *limit. nu*.9. Alba. *conſ*.36. *nume*.1. & plures, quos allegat vir doctiſſimus Io. Cæpha. *conſi*.13. *nu*.2. & ſi verius contrarium ſit, quod magis commune aſſerunt Gozad. *conſi* 87. *ad fin*. Iul. Clar. eleganter, & copioſè *§.donatio. q* 43. *verſ. primo ergo caſu. cum ſeq.* Viuius *lib* 3 *opin*. 77. & qui late atque eleganter ita conſuluit Ioan. Cæphal. *d.conſil*.33. *nu*.5. *cum ſeq*. ſi tamē non ſolùm antea reuocauerit, ſed & in alium rem ipſam donatam cum effectu contulerit, minor dubitatio eſſe debebit, vt reuocata iure cenſeatur. atque ita frequenter placitum aſſerit Cagn. *in l.vlti. num*.72. *C.de pact.* & ſi & in hac etiam ſpecie contrarium vere aſſerant verum, & magis receptum Soc. iun. *conſ*.118. *nu*.16. *lib*. ij. & *conſ*.121. *nu*.8. *lib*. iij Did. à Couarru. *in rub. par*. 3. *num*.1. *de teſtam.* Iul. Clar. *vbi ſuprà, verſ. contrariam tamen ſententiam*, vbi disertè loquitur, ac Io. Cæphal. *d.conſ. nu*.7. At ſi is cui donatum eſt, ante acceptationem donationis mortem obeat, eam amplius non poterunt agnoſcere illius heredes. vt æquius certè videtur, & commune atteſtatur Alc. *in l.ij.§. ex his. nu*.2. *ff.de verb. obli.* quāuis ſi quis hāc rem ad viuum reſecarit, procuidubio probatius ſit, contrariā ſententiam Iulij Clari *vbi ſuprà ver. tertius caſus*. Suarez.

74 Donatio propter merita facta inter perſonas prohibitas nō valet, niſi benemerita probētur aliter quàm per aſſertionē donantis. Bart. *in l.ſi fortè. nu*.5. *ff.de caſtr. pecu.* cuius ſententiam multi communem eſſe arbitrati ſunt. Sed de hac deciſione videantur quæ ſcribunt Soc. *in conſ*.295. *vol*.2. Iaſ. *in conſ*.154. *in* 2. *vol.* Dec. *in conſi*.20. & *in conſ*.366. *nu*.11. & 12. cuius ſententiam approbauit Ripa. *in l.ſi vnquam. in quaeſt*.15. *C.de reuoc. donat.* Verū Moder. Pariſ. acerrimè Soc. ſentētiā, reprobata Decij ſētētia, & interpretatione Bartoli, *in ſuis ānotationib. ad con.* Dec. *in d.cōſ*.20. *v ſed tamen*, aliis plurib. adductis authoritatibus defenduit, & cum caſus pendeat ſub iudice, ſat eſt illorū Doct. ſententias allegaſſe. Videantur quoque quæ refert Rol. à Valle, *in d.conſ*.98. *num*.53. Kirchouius.

75 Abſenti donationē tacitā acquiri, not. Bar. & Caſtr. *in l.ſi cū dotē. ff ſolut. matr.* In materia autē abſentiæ dic, quod quādo fit actus qui de ſe alter nō valet, niſi cū præſētia alicuius: tūc præſumitur præſētia, ſi proponatur nomē ipſius, pmā, ſi in inueſtitura dicatur, princeps inueſtiuit tal, intelligitur pręſētē, Caſtr. *in l. ... ſtia. §. idē reſpōdit. de verbor. oblig.* & obſtāte cōſtituto ſeu retētione vſuſfructus nō acquiritur poſſeſſio nec dominium abſenti ante ratificationem, Rui. *conſil*. 174. *lib*. 1. an autē ex ſtipulatione notarij acquiratur abſenti abſque ratificatione: not. Rub. Alex. *conſ*.117. *n*.4. & *ſeq*. poſt alt. *in l. nec ei. § ff de adop. in l ſtipulatio iſta. §. alteri de verb. obl.* Quid de donatione expreſſa, an facta abſēti valeat? & dic quod nō, etiā ratione piæ cauſę, ſecus in tacita, quę valet in fauorē abſentis, teſte Iaſ. *cōſ*.13. *lib* 1. valet tamē donatio facta poſthumo, vel primo filio naſcituro. Deci. *conſ*.245. *in princ*. & dic, quod donatiō facta abſenti, poteſt reuocari antequā acceptetur: cōfirmatur tamē morte donatis, etiāmſi nō ſit ratificata. Deci. *cōſ*.432. & quod donatio facta abſenti nō valet, niſi ſtipuletur notarius, & niſi ita ſtipuletur, nō poſſet exinde ratificari. gl. *in l.illud. C.de ſacroſan eccl.* Caſtr. *in l.1. ff de pact.* quādo autē valeat vel nō, donatio inter viuos, vel cauſa mortis facta abſēti, dic vt per Coru. *conſil*.254 cui adde, quod ſi notarius ſtipuletur pro donatario abſente, cui eſt facta donatio, quod tūc donans pœnitere nō poteſt etiā ante ratificationē donatarij, teſte Bald. *in l.cū à ſocero C.de iur dot.* quē ſequitur Dec. *cōſ*.226. *in fi.* Quid de collatione beneficij, vel de inueſtitura facta abſenti, an valeat: vel antequā acceptetur, an poſſit reuocari, & quid de electione? vide Abb. *in c.accedens. el* 2. *vbi* Io. And. *de preb. & dig.* & dic, quòd priuilegiū & gratia principis acquiritur abſenti. gl. *in l.1. in gl. fi. C.de quad. præſcr.* vbi Bal. 2. *lec.* Iaſ. *in l.fi. ff.de cōſtit. princip.* In donatione autē facta abſenti, an & quādo valeat? dic vt per Caſtr. *in l.1. nd. C.de ſacroſan. eccl.* vbi an præſumatur abſentia vel præſentia, quā in donatione facta eccleſiæ nemine acceptante, nō valere in vim donationis, ſed in vim pollicitationis, vt ex ea nō acquiratur ius reale, ſed actio perſonalis, teſtis eſt Rui. *conſ*.37 *lib*.4. & quod donatio facta abſenti nō obſtāte ſtipulatione notarij poſſit reuocari ante acceptationē, ſcribit Grat. *cōſ*.25. *n.li*.37.1. vbi idē dicit de cōſtituto, & *cōſ*.128. *n*.21. & quòd per ſtipulationē notarij donatario abſenti acquiritur, quando donatio continet merū cōmodum, voluit Rub, Alex. *conſ* 117. Quid de donatione tacita quæ inducitur ex diſpoſitione legali? & dic, quod acquiritur abſenti. vt per Caſtr. *in l.ſi cū dotē. col*.1. *ff ſolu. matr.* quæ donatio valet etiā facta infanti abſq. aliqua acceptatione alicuius *Rub. Alex. cōſ*.17. ſed Petr. Sicila *in rep. l ſi creditores. C.de pign.* tenet contra communem opi quod non poſſit acquir., nec ex expreſſa, neque ex tacita donatione. Iac. Nigri *in rubr. nu*.21. *de verb. oblig. n*. 194. qui ſequitur opin. Bald. de quo plura no. *Rub. Alex. in rub. §. morte. ff.de oper no. nun.* Quid in dominio & poſſeſſione, an acquiratur donatario abſenti ante ratificationem re vel verbo? vide Rui. *conſ*. 4. *lib*.1. & dic, quòd dominium transfertur ſine traditione ex contractu cū principe celebrato. Rui. *conſ*.32. *lib*.1. & an cōceſſio facta abſenti acquiratur ante acceptationem, not. Grat. *conſ*. 127. *n*.19. *lib*.1. Quid ſi adſit ſtipulatio notarij pro abſente, vel ante acceptationem fuerit facta conceſſio alteri qui acceptauit: & an renunciatio facta fratribus abſentib. valeat? Co. *conſ*.135. *lib*.2. Quid de ceſſione actionum? & dic, quod poteſt fieri abſenti, gl. *in l.in cauſa. §.ſi in parte. ff de procur.* Alb. *in l.3. col. vlt. in fi. C. de noua.* cui adde quod etiā pactum non ſolet prodeſſe abſenti. *l.2. C.de pact.* ſecus tamen ſi ſit liberatorium etiā tacitum, Bar. *in d. l.2. in fi.* Rui. *conſ*.167. *nu*.15 *lib*.1. Quid de acquiſitione pœnæ? & dic eā fieri fiſco ex toto iuramento. teſte Rui. *cōſ*.10. *lib*.4. Bellac.

76 Remuneratoria donatio, non poteſt dici propriè mera donatio, com. dicit Cla. *in. §.donatio. q*.3. P. Fichard.

77 Remuneratoria donatio ad hoc vt valeat, requiritur vt ipſa merita æquiualeāt donationi. co. dicit Clarus *in §.donatio. q*.3. *v.Sed nūquid.* in reſidio enim erit donatio ſimplex. Idem

78. Remuneratoria donatio vt valeat, quando ſumus inter perſonas donare prohibitas, vt inter patrem & filium in poteſtate, requiritur vt de meritis omnino cōſtet: illa verò ſi appareat

rear á

reãt, in cauſa ſunt, vt donatio facta remuneratoriè præſumatur, quãtũcũque ſimpliciter facta fuerit, abſque vlla meritorũ expreſſione, ſecũdũ doct. all. ab Hippo. *in tit. de dona. l. iuſti. in prin. n.* 84. Et c. dicit Dec. *in l. ſi donatione. C. de colla.* I. Fichard.

79 Donatio facta abſẽti verbo tenus, ſi donatarius adipiſcatur poſtea poſſeſſionẽ rei donatæ, nõ tamẽ ideò dicetur cõtractus donationis perfectus, niſi etiã nũcius vel epiſtola interuenerit. cõmunẽ dicit Clar. *§ donatio q. 12. v. ſed pone.* P. Fich.

80. Donatio facta abſenti, interueniẽte tamẽ Notario, qui pro abſente acceptauerit, valet: & licet donator poſtea antequàm donatarius eã ratificauerit ſimpliciter reuocauerit, tamen ſimplex illa reuocatio nõ obſtat, quin donatarius adhuc poſtea eam ratificare poſſit. Hæc magis communc dicit Claſſ. *in § donatio. q. 13. verſic.* 1. ergo caſu contrar. tenet Cagnol. *in l. quo tutela. § nec paciſcendo. de reg. iur.* imò etiam ſi donator etiam rem donatam in alium tranſtuliſſet, nihilominus valebit prior donatio. Hanc magis cõmunem cõntra Decium & Cagnolum dicit Clar. *in d. q. 13 ver. Contrarium.* Idem.

81 Donatio facta abſenti notario pro eo ſtipulãte, & reinte grã ratificata præualet alteri donationi factæ alicui acceptãti, ſecundum commun. per Buſſ. *conſ. 33. nu. 1. lib. 1.* Bonac.

82 Donatio abſẽti facta etiã nõ ſecuta ratificatione notario ſtipulãte, & cũ clauſula cõſtituti, abſenti bona donata irreuocabiliter acquirũtur, ex magis communi ſentẽtia per *Burſ. conſi. 33. nu. 2. lib. 1.* vbi articulum plenè diſcutit inter alios allegãs Clar. *§ donatio q. 13. verſi primo caſu.* & Oſaſc. *dec. 33. nu. 8.* Quomodo autẽ, & per quæ verba intelligatur facta acceptatio in donatione? Dic quod intelligitur facta ſi donet præſẽti, licet tacẽti, ſecundũ cõmunẽ per Cag. *in l ſemper qui non prohibet. nu. 3. ff. de reg. iur.* Burſ. *d. conſ. 33. nu.* 4. Idem.

83 Donatio vrbis Romæ facta per Cõſtãtinũ Syluestro, facta fuit cũ cõſenſu pop. Rom. teſte Rol. *conſ. 1. nu. 30. lib. 1.* de donatione autem facta per eundẽ, dic adeò ſaluatam eſſe, vt hæreticua dici poſſit, qui contrarium ſuſtinet. Rol. *conſ. 88. nu. 29. eo. lib.* & plura ponit Alex. *conſil. 24 col fi. lib.* 5. Bellac.

84 Dans pecuniam non præſumitur animo donadi. Soci. *in l. cum quid. ff ſi cert. pet.* communem dicit, niſi ſit parua quantitas. Ioh. Luc. *in repet. rubr. ff de donat. inter vir. & vxor. § 11. n.* 1. communem dicit. Don. à Fina.

85 Donata in dubio ſecũdũ cõmun. opin. per cõſanguineos viri ſponſæ, efficiuntur & quærũtur marito, ex quo eius cõtẽplatione donata fuerũt, ita affirmat *Bart. in l ſed ſi plures. §. in arrogato. n. 4 ff. de vulg. & pup.* & ſequũtur alij Doct. communiter. hac. vt refert Iaſ. ibidẽ inquiẽs: Durũ eſſe in practica diſcedere à ſententia Bar. & idẽ Iaſ. *in l vt liberis. n. 17. in verſ tapio gloſſa. in verſi. ſponſus*, inquit, non recedendũ eſſe à diſtinctione Bartoli, quæ magis communiter tenetur, licet ſecus eſſet, vbi apparet cõſanguineos mariti velle donare vxori, vt ei acquiratur donata. Iaſ. *vbi in verſic. niſi appareat.* quod cõtemplatione ſpõſę ſit donatũ. Similiter quãdo cõſuetudo eſſet talis, quòd donata vxori à cõſãguineis vel amicis mariti efficiãtur propria vxoris, & remaneat apud eã & eius hęredes. Cuius deciſionis facit mẽtionẽ Philip. Corn. *cõſ. 81 in littera L. verſic. nec obſtat. circa. fi. 2. vol.* & latè explicat Rol. à Val. *cõſ. 10. nu. 10. & 11. lib. 1.* Kirch.

86 Donata ſpõſæ non præſumũtur, quæ maritus, vel eius pater ad illã ſimpliciter mittit. cõmune aiunt Cagn. *in l. contractus. n. 35. ff. de reg. iur.* Iul. Clar. latè *§. donatio q.* 10. E. Suar.

87. Donata ſpõſæ à viri cõſanguineis, aut propinquis donata viri contẽplatione cẽſentur: at illi donata ab ipſiuſmet neceſſariis, ſua cõtemplatione videntur elargita, vt cõmune aiũt *Iaſ. in l. vt liberis. num. 17. C. de collat.* Cagn. *in l. contractus. nu. 38. ff. de reg. iur.* E. Suarez.

88 Iocalia data vxori ſi ſint donata à cõſãguineis ipſius vxoris, erunt ipſius, & ad ipſam vxorem pertinebunt, & hæredem ipſius: ſi verò ſint donata vxori à cõſãguineis mariti, & tunc ipſi marito acquiruntur. Bart. *in l ſed ſi plures. §. in arrogato.* & *ibi Iaſ. ff. de vulgar.* Auſre. *deciſ. 36. in deci. Capel. Tholoſ.* Iaſ. *in l. vt liberis. C. de coll.* Cagn. *in l. contractus. ff. de reg. iur.* Bellac.

89 Donatio facta per patrem filio emancipato, valet. cõmunem dicit Clarus *in §. donatio. q. 8. verſ. Secundo.* P. Fich.

90 Donatio à patre in filium nondum ſuo mãcipio, ac poteſtati exemptum delata, nihil omnino regulariter valet. commune teſtificantur Io Crot. *in l frater à fratre ff. de condict. indeb.* Iul. Clar. *§. donatio. q.* 8. & Viuius *lib. 1. opin.* 4. Producit tamen ſupernaturalem obligationem, vt commune effatur Io. Coraſ. *in d. l. frater à fratre. §. quæſitum. nume.* 46. At ſi traditio præceſſerit, patris morte confirmabitur, vireſque ſũmas naſciſcetur. cõmune fatur Iaſ. *in d. l. frater. n.* 45. Valebit aũt ſtatim ac firma prorſus erit, ſi iureiurando munietur. receptũ pãgũt Rip. *in l. ſi vnquam. n. 35. C. de reuoc. don.* Alc. *conſ. 45. n.* 2. Pariſ. *conſ. 69. n. 128. lib.* 1. latiſſimè Iul. Clar. *vbi ſuprà q. 8. ver. ſed quæro.* Viuius *d. op.* 74. Valebit ſecundò ſi fiat ob merita, vt communc affirmant *Dec. in l. ſi donatione. n. 10. C. de colla.* Rimina. *conſ. 240. n.* 3. Io. Cæphal. *conſ. 61. n.* 13. Clar. *vbi ſuprà, ver. hac tamen concluſio.* Viui. laudata op. ver. ſecũdo fallit. & qui cũ multis præferendus multis contra tũ merito aſſerit Arius Pinel. *in l. 1. part. 4. n. 62. verſ inferiur vndecimò. C de bon. mat.* quin & in dubio ſi nulla donationi cauſa adiiciatur, & filius antea de patre præclarè meritus fuerit, valebit donatio, & ob merita cenſebitur facta. vt commune aſſeuerant Crot. *in d. l. frater à fratre. n.* 9. Viuius *vbi ſuprà ver. Ampliatur dicta limitatio.* & ſi minus hæc communis op. quam illa, vt dixi, iure ſubſiſtat, præſertim ſi qua expreſſim ſanguinis mentio fiat iuxta præcitatos, opus tamen ſemper erit, vt benemerita probet filius, nec enim aſſertioni patris etiam ſpeciali de illis fides habebitur. commune teſtificantur Ruin. *in conſ. 96. n. 2. lib. v.* Cotta *in memorab. ver. donatio inter patrem & filium.* Iul. Clar. *vbi ſ. ver. hinc infertur.* Viuius *dicto loco verſ. & in hoc non ſtandum eſſet.* Quin & poſtquam merita filius probauerit, eatenus duntaxat donatio valebit, quatenus ipſa merebuntur. commune ait *Deciſ. in l. recens. n. 17. C de pact.* atque prudentis iudicis arbitrium metietur. vt receptum enunciat *Iaſ. conſ 154. n. 5 lib. 2.* Clar. ac Viuius *vbi ſuprà*, conferetur tamen poſt patris mortem huiuſmodi donatio, atque in legitimã filij portionẽ imputabitur, ſi aliter non ſit expreſſum, vt frequenter placitũ inſit *Alex. conſ. 8. li. 2.* Valebit tertio iſthæc donatio, de qua agimus, nec vnquam poſtea conferetur, ſi ſit facta ſtudij cauſa, vt cõmune aſſerunt Iaſ. *in l. 1. n. 52. ff ſol. mat.* Segur. *in c vnũ ex familia. § ſed fundũ n. 131. ff. de leg. lib. 2.* Iul. Cla. *d. q. 8. ver. tertio infertur*, & ſi per perã magis cõmune aſſerat cõtrariũ Rip. ad l. ſi vnquã *l. 1. n.* 104 quem parum iuuãt rationes adductę à Iul. Cla. *vbi ſuprà*, & à Viuio *d. op. 74. in fi.* vt alibi latius, & opportunius oſtendo. E. Suarez.

91 Donatio facta à patre filio in poteſtate regulariter nõ valet. *l. ſi p[illegible]. C. de inoſ. donat. l donationes quas parentes, C de dona inter vir. & vxor. l 2. §. ſi filiũ, ff. de don. l. 1. § ſi pater filio. & l. ſi pater filia, ff. de vſucap.* Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. *in commento § annis. c. 1. de don. excep. 6. fol.* 831. fallit in 11. caſib. vt per Soc. *reg.* 103. & vltra Soc. ſubſtat in 7. caſib. Pet. Duen. *reg.* 223. fallit in 9. caſib. quos not. Io. Crot. *in l. frater à fratre, ff. de cod. indeb. n.* 435. fallit in 5. caſib. vt per Iaſ. *in d. l. frater à fratre. n.* 44. & in 2. lectura ponit 8. limitationes. fallit vt not. Viuius *in ſuis cõcluſ. in verſ. donatio facta à patre.* ampliatur hæc cõcluſio procedere, quod nec firmatur iuramẽto. fallit in 2. caſib. in quib' firmatur iuramẽto, quos not. Port. *lib. 2. ſuarũ concl. reg.* 2. Vide Mant. *ſing.* [illegible]. vide *Alpha. collat. iuris* 220. Fallit vt per Mant. *ſing.* 433. Fallit in 6. caſib. vt per Cagn. *in d. l. frater à fratre nu.* 326 *& ſeq.* Don. à Fina.

92 Donatio facta filio ob benemerita valet, not. *in auth. vnde ſi parens, C. de inoſ. teſt.* fallit in 2. caſib. quos nota Iaſo. *in d. auth. vnde ſi parens. col. fi.* Idem.

93 Donatio, quæ à parẽtib', vel ab aliis in eos cõfertur, qui ipſis ab inteſtato alioquin ſucceſſuri ſunt, liberalia donatio nec dicitur, nec donationis definitionibus regitur. vt voluit Bar. *n. 1.* Pla. *n. 2. in l. 1. C. de impon. lucrat. deſcript. lib. x.* q. & ſeq. Are. *conſ. 17. n.* 3. Tiraq. cũ alijs *de retract. ligi. § n.* 47. dicit receptũ Arius Pinel. cõtrarium prudenter verius oſtendens *in l. 1. par. 3. n. 61. ver. infertur. 29. C. de bonis maternis.* E. Suarez.

94 Pater regulariter filio in poteſtate exiſtenti, nihil donare poteſt ſimplici donatione. com. dicit Clarus *in §. donatio. q.* 8. Limita vt ibidem. P. Fichard.

95 Donatio facta filio per patrẽ, qui eſt ſub eius poteſtate, inducit obligationẽ naturalẽ. *Io. Cor. l frater à fratre. §. quæſitũ. n. 46. ff. de cõd. indeb.* com. dicit. Vide Clar. *§. donatio q.* 8. Villa.

96 Nota quod ad hoc quòd donãtio facta filio ſub patria poteſtate conſtituto confirmetur morte, requiritur traditio. glo. *in l. Papinianus. ff. de dona. inter vir. & vxor.* cõmuniter approbata, vt per *Iaſ. in d. l. frater à fratre n.* 46. Et nota quod hæc traditio ſufficit, ſi fiat per traditionem veram, vel fictam, vt per clauſulam conſtituti, vt not. gl. *in l. ij. C. de inoſ teſtam.* & Segu. *in l. j. num.* 1. *§ ſed ſi fundum ff. de leg.* 2.

97 In iſtis donationibus factis per patrẽ filiia de iure regio diſponitur per *l. xvij. in deciſ. can.* quod pater ſiue filiis ſub poteſtate, vel emancipatis poteſt donare tertiũ, & quintũ bonorum:

tum. & pôt reuocari talis donatio vſque ad mortẽ donantis: niſi ſit ex cauſa oneroſa, vel cum alio tertio facta donatio: & illud tertiũ, & quintũ eſt, quod pater pôt in vita, vel in morte donare, vel legare ſiue vni, ſiue pluribus filiis, per *l. 26. Tau.* & non requiritur iuramẽtũ ad validitatẽ donationis. teneo etc quod de iure Regio nõ habet locũ *d. l. 3. tit. 4. par. 5. nec l. 5. tit. 15. par. 6.* de quibus *in n. 97.* nec com. opi. *dictis n.* ſtantibus aliis filius priuarẽtur ſua legitima: cũ iuramentũ nec debet operari in præiudiciũ tertij per text. *in c. quamuis. de pactis. in ſexto. &* *in c. veniens, de iureiur.* ex quibus concludit Alc. *in c. cũ cõtingat n. 30. de iureiur. cũ aliis ſequẽtib.* quod alienatio fuodi dotalis cũ iurameto, licet operetur cõtra mulierẽ, non tamẽ adſtringit filias quin poſſint petere renocationẽ iuramẽto non obſtãte, quem vide. Tamẽ iuramentũ producit effectũ in patre donãte: ita quòd pater non poterit reuocare dictas donationes: cũ iam ſortitæ ſint effectũ per dictã opinionẽ *n. 96.* & quod ad iſtũ effectũ remanent d. ll. partim incorrectæ. Et etiam ex iuramẽto producitur alius effectus: quod ex dicta donatione nõ deducitur tertiũ, & quintũ: in quibus alius frater eius melioratur, ſed dictæ donationes cõprehendũtur ſub tertio & quinto, per *l. lxxv. in ord. Tau.* Et nota, quòd ſtante *d. l. xxvj. Tau.* non habet locũ cõmunis opin. de qua per Iaſ. *in l. ſi quando talis. §. generaliter. C. de inoff. teſtam.* quod donata filiis inter viuos non conferuntur, nec cõputantur in legitimã: cùm per dicta l. non poteſt legari, nec donari filiis vltra tertiũ & quintũ etiam plurimis. item nota ſtante *l. xvij. Tau.* diſponente donationem, ſecuta traditione, quòd non poteſt reuocari: quòd nõ ſolùm habet locum in filio emancipato: ſed etiam in eo qui eſt ſub poteſtate patria, vt per Ioan. Lupum *in d. l. n. 15.* Itẽ nota quod per *l. in curiis Madricij, centeſima prima,* Pater nõ poteſt meliorare filiam donatione inter viuos vltra legitimam, quod per d. l. non reprobatur melioratio faciẽda in teſtamento, ſecundum *l. 9. tit.* las mandas *lib. 3.* For. ll. & de iſtis donationibus vide Nunium *in dictionario litera* C. B. Villal.

98 Donatio inter patrẽ, & filiũ in poteſtate iuramẽto cõfirmatur, & ſuſtinetur. com. dicunt Iaſ. Deci. Rinonal. Pariſius, nettrã. Ruynus & Alc. ſecundùm Hipp. *in §. 1. n. 273. Inſtit. de donat.* I. Fich.

99 Nota quod donatio facta etiã ab infirmo, ſi mentio mortis nõ eſt facta in ea, cenſetur inter viuos. Ripa *in lib. 3. reſp. de donat. c. 9. n. 7.* communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

100 Clarũ eſt in iure donationẽ inter patrẽ & filium in poteſtate exiſtentẽ iure ciuili eſſe prohibitã. Textus eſt *in l. donationes. C. de dõ. inter virũ & vxorẽ.* Quæro igitur an talis donatio firmetur iuramẽto? Reſp. Bald. *in l. fin. in fin. C. de vſucap.* pro donato, tenet quod ſic. Eandẽ opinionẽ tenẽt cõmuniter Canoniſtę, *in d. c. cùm contingat.* Iaſ. *l. pacta quæ contra.* & ibi Doct. cõmuni calculo approbãt. *C. de pact.* Dec. *conſi. 216. n. 2.* Paul. de Caſtr. *in conſi. 375. col. 2. vol. 1.* Crauet. *conſi. 29 nu. 1. vol. 1.* Ferdin. Loazea, *repet. l. filius familiàs. §. diui. n. 95. ff. de leg. j.* Alc. *d. c. cùm contingat. n. 207.* Alex. *l. ſi donatione. C. de collat.* Eandẽ tenet opinionẽ Aret. *l. placet. ff. de acquir. hære.* Pariſ. *conſi. 69. nu. 128. vol. 3.* & com. dicit Grat. *conſi. 63. n. 23. vol. 2.* Ioan. Duran. *in tract. de arte teſtãdi. tit. 3.* Eandẽ dicit cõmunẽ Anto. Capyc. *deciſ. 56. n. 2.* Dec. *conſi. 239. n. 1. conſi. 216. n. 2.* Intellige tamẽ ſupradictã cõcluſionem, quod donatio inter patrẽ & filiũ ſit inualida, procedere in ſimplici donatione: ſecus in donatione ob cauſam, vt quę fit propter benemerita, vel ob cauſã remunerationis, quo caſu tales res donatæ fiunt peculij aduentitij. Namq; talis donatio valet. Ita eſt glo. *in l. ſi donatione. C. de collat.* quam communiter approbatam dicit Petr. Duen. *reg. 222. n. 1.* & tenet *Bart. l. ſi fortè. n. 5. ff. de caſtr. pecul.* Nec venit legitima computanda, vt dicit d. gloſ. communiter approbata, *verb. poſtulas.*

101 Requiritur tamẽ hoc caſu, ꝙ benemerita probetur, nec ſtatur aſſertioni patris. Ita dicit gl. & Bart. *vbi ſuprà.* Iaſ. *rep. l. frater à fratre. n. 44.* vbi com. dicit, *ff. de cõd. indeb.* vide tu Mar. Mant. *d. l. ſi donatione.* & ibi Rimin. Rui. *conſ. 96. n. 2. vol. 5.* Bell.

102 Donatio inter patrẽ & filiũ regulariter nõ valet. *l. donationes quas parentes. C. de don. inter. vir. & vxor.* & eſt cõis opi. vt per Alberic. *l. ſi pater. circa princip. C. de inoffic. teſtam.* Pariſ. *conſ. 16. n. 16. & 19. lib. 4.* tamen donatio ob cauſam fieri poterit à patre filio in poteſtate. *auth. vnde ſi parens. C. de inoffic. teſtam.* *l. Aquilius. ff. de donat.* tribus tamen concurrentibus: primùm quòd de meritis fiat mentio in ſpecie, & quæ in inſtrumento ſint inſerenda in ſpecie, & demũ per donatariũ probari debẽt & ſic de illis verè debet cõſtare: & neque in hoc ſtaretur dicto patris, & neque illius aſſertioni, ſi dicat ſe multa à filio recepiſſe: quia de his expreſsè debet cõſtare. Secũdò quòd talia merita ſint æquiualẽtia rei donatæ, hoc eſt, quòd filius tale meritũ patri exhibuerit, quod ſi extraneus præſtitiſſet, tunc debuiſſet obtinere. *c. relatũ. de teſta.* Tertiũ eſt, quod talia merita nõ ſint obſequialia ad quæ filius aliàs tenetur, quæ nõ exigũt remunerationẽ, ſed debẽt eſſe officialia vel artificialis, procedẽtia ex ſuperabũdãti charitate. Sali. *in l. filia. C. fam. erciſcund. l. filia. C. de patria poteſt.* Bal. & modei. *in l. ſi donatione. C. de collatio.* Sali. *in d. l. ſi filia. C. fam. erciſcund.* & vide etiam in ſequen. deciſione, & hęc propriè procedant in donatione remuneratoria quæ fit à patre filio exiſtenti in poteſtate, ad cuius validitatẽ ea tria requiruntur, & quæ largo modo donatio ob cauſam dici poteſt. nã in aliis donationib' ob cauſam, & maximè in donatione facta fauore matrimonij, quæ quamuis dicatur donatio ob cauſam, poteſt tamen fieri etiam illis tribus non interuenientibus. d. auth. *vnde ſi parens.* ea tamen donatio remuneratoria, ſi ea tria non interuenerint, & pater cum ea voluntate deceſſerit, morte patris confirmari poterit, ſi res tradita ſit. eſt additio ſuper Alex. *in d. l. ſi donatione.* Bellac.

103 Sicuti donatio facta à patre filio in poteſtate, morte ipſius patris confirmatur, per *l. donationes. C. de dona. inter vi. & vxo. l. ij. & ibi gl. C. de iur. dot.* & ea eſt com. opi. vt dicit Alber. *in l. ſi pater. circa princ. C. de inoffic. teſta.* ita & per emancipationẽ factã de ipſo filio, cõfirmatur talis donatio. *l. ſiue emãcipatus. C. de dona.* not. Doct. *in l. vt liberis C. de collat.* & ita cõmuniter cõcluditur, teſte Soc. *conſ. 127. n. 13. lib. 3.* & hæc vera ſunt in vtroque caſu, quãdo donatio facta fuit traditione interueniẽte, tunc enim in vtroque caſu confirmatur talis donatio: ſecus vbi nulla interueniſſet traditio. talis enim donatio nulla interueniente traditione non confirmaretur. glo. approbata *in l. Papinianus. ff. de donat. inter vir. & vxo.* & Iaſ. *in l. frater à fratre, in repet. num. 45. ff. de condi. indeb.* Bellacomb.

104 Peculiũ a patre filio cõceſſũ, ſi in emancipatione ipſius filij nõ fuerãt ademptũ per emãcipationẽ, videtur, cõfirmatũ, ita vt valeat titulo donationis. *l. donationes. §. pater,* & *ibi* Roma. alij *ff. de dona.* idem dicendum de donatione facta filio in poteſtate: quę licèt non valeat, validabitur tamen per emancipationẽ. Rom. ibi in ea lege. & ſicuti donatio à patre facta filio in poteſtatẽ confirmatur per mortẽ patris donatoris, ita & per emancipationem confirmabitur ea donatio inualida, per *l. donationes, C. de donat. inter vir. & vxor.* ita Roma. & Caſt. *in d. §. pater.* Idem.

105 Donatio facta filiofamilias, quæ ab initio non valuit, & quæ ad nutum patris reuocari poteſt. *l. donationes quas parentes. C. de donat. inter vir & vxor.* ſi morte confirmata fuerit, imputatur ei in legitimam. Ita tradit Bar *in l. in quartam. v. ſi verò. donatio non tenuit ab initio. n. 10. in fi. ff. ad l. Falc.* cuius ſententiam reliqui Doct. tanquã cõmunẽ approbarunt Alex. de Imol. *ibid. n. 25. & in l. illud. n. 4. C. de colla.* Iaſ. *in l. ſi quãdo. §. & generaliter. n. 3. v. 1. primò quando donatio. C. de inof. teſta.* Paul. de Mõtepico. *in d. l. in quartã. v. 8. cõcluſ. eſt. n. 201.* & Rol. à Valle, *in cõſ. 11. n. 31.* vbi ipſe plures authoritates & argumẽta cõtraria, cum adiecta earundem ſolutione recenſet *in 2. Tom. conſ.* Kirch.

106 Quid in contractibus? pone enim quod filius adoptatus emancipetur, & ei aliquid detur per patrem, cũ tamẽ adoptio eſſet nulla, an teneat donatio? Iaſ. *in d. l. eam quam. col. 9. C. de fideicommiſſ.* tenet quòd nõ, propter errorem, per quem remouetur voluntas, & ſic final. cauſa donandi. *l. cum hic ſtatus. §. ſi quis ſponſa. in fi. ff. de dona inter vir. & vxor.* vbi donatio facta vxori putatiuę non confirma. morte. alleg. plùres auctorit. quas vide. Vezinus.

107 Conceſsio alicui pro ſe, filiis & hęredibus, non requirit concurſum vtriuſque qualitatis: videlicet, quòd ſit filius & hęres in re tranſitoria ad extraneos: ſecus in feudo, & emphyteuſi, ſecundũ communẽ per Burſat. *conſ. 31. n. 12. libr. j.* Bonacoſſ.

108 Donatio facta alicui & eius liberis vel deſcendentibus, videtur facta ordine ſucceſsiuo: vt primò pater, deinde poſt eius mortẽ filij admittãtur. Ita eſt cõmunis obſeruatio, & Doc. opi. ſecun. Dec. *in conſ. 607. viſo puncto. in prin. vol. 5.* Chærian.

109 Donatio facta pro ſe, filiis & hęredibus, comprehendit hæredes etiam extraneos, ſecundum communem per Burſat, *conſ. 31. n. 8. lib. j.* Bonac.

110 Donatio à patre filio ſtudij cauſa facta, ſiue veſtes, ſiue libri, ſiue aliud quidpiã donatum ſit, ſuſtinetur. nec poteſt à patre reuocari. Ita tenet Clar. *in §. donatio. q. 8. ver. ſed magis* co mmu-

communis videtur in contrarium. Si tamen donatio à patre in filium facta iuramento firmata ſit, ſuſtinetur. & ita hodie communiter teneri ait *in d. q.* *ſed quæro*. B.Fich.

111 Donatio facta filio ſtudenti in poteſtate cauſa ſtudiorum valet irreuocabiliter, ſicut in donatione dotis, & hanc magis communẽ dicit Iaſ. *in* [illegible] *col. ſi. in prin.* [illegible] *matr.* côtra nõ valere dicit Ripa *in d.l.* *n.* 14. & hanc dicit magis communem. Vez.

112 Pater donans alicui, poteſt ſpecialiter renuntiare beneficio *l. ſi vnquam. C. de reuoc. dona.* quia mere fauore ipſius patris inductum eſt. Magis com. opin. ſecun. Iaſ. *cõſ.* 125. *Bartholomeus vol.* 1. M. Chætian.

113 Donatio patris in filium, ab initio efficax, & irreuocabilis, in eius legitimam non imputatur, niſi hoc in donatione expreſſum fuerit. Et com. opi. ſecundum Alex. *in conſ.* 6. *viſis. in princ. vol.* 2. M. Chætian.

114 Id quod ab auo datur nepoti cenſetur aduentitium, & illi datum ipſius nepotis contemplatione, non patris ſui, qui eſt filius ipſius aui donatoris. *l. quæ itium* [illegible] Bart. *ff. de leg.* 3. l. ſ. poſt alios *in l. Gallus.* §. *quid* [illegible] *n.* 22. *de lib. & poſt.* [illegible] niſi auus daret nepoti vel nepti [illegible] quod de iure tenebatur: nempè ſi auus nepoti in dotem [illegible] conſtituerit, quam dandi aliàs poſſet teneri, vt quia filius eſt pauper, & auus diues, & hoc caſu talis dotis conſtitutio [illegible] ſi auus [illegible] ſui cõtemplatione daret aliquid [illegible] nepoti. His caſibus illud tale quod donatum eſt, cẽſetur [illegible], *l. dedit dotem. ff. de collat. bono.* Quod ſi filius eſſet diues, & auus non, cogeretur eum dotare Bal. *in auth. res quæ. C. com. de leg.* & Alex. *conſ.* 138. *vol.* 5. Bellac.

115 Quæro, Quid ſi pater remittat vſumfructum filio, quem habet in bon. [illegible] aduentitijs ſ[illegible], an valeat donatio? Reſp. quòd ſic, non expectata [illegible] mutte par[illegible]s ita tenet Bar. *d. l. frater a fratre. n.* 5. quem communiter ſequuntur Doct. ibi, vt dicit Iaſ. *n.* 44. Grat. *fol.* 6. *v.* [illegible] *ergò concluſio præmiſſa.* Mich. Graſſus.

116 Donatio [illegible] facta, ita vt ipſi [illegible] datur, per hoc dicitur [illegible] prohibitio vſusfructus ipſi patri, idq; tacitè colligitur ex eo quod relinquens, vel donator voluit ipſi filio ſ[illegible] ſolùm ſecundum doctrinam Bar. *in l. ſi vſusfructus.* §. *ſi ita quis. ff. quando dies leg.* vt per eum, cum quo tranſeunt communiter Docto. vt ait Soci. iu. cum concordantibus ibi per eum in *cõſ.* 84. *n.* 11. *vol.* 4. E.Muſcul.

117 Eſt quoddam miraculum, quòd mulier donet. Bal. *in l. ſi à ſponſo. C. de don. ante nupt.* Vezin.

118 Mutus & ſurdus à natura, nõ poteſt donare. doct. maximè Iaſ. *in d. l. diſcretis. C. qui teſtam. facer. poſ. col.* 2. all. gl. *in l. quis id quod.* §. *mutus. ff. de donat.* quam ſeq. ibi Doct. & in alijs multis locis, licet Paul. de Caſt. ibi, & Bal. *in l. iure militari. ff. de teſtam. milit.* teneant contrarium. Vezinus.

119 Simpliciter autem mutus poteſt donare. Alex. *in* 1. *volu. conſ.* 12. *col.* 2. Idem.

120 Mutus & ſurdus ex accidenti poteſt donare. Alex. *in l.* 3. *col.* 1. *ff. de verb. oblig.* Idem.

121 Donare qui nequit, nec gratia remittere poteſt. communiter eſt receptum: vt apparet ex allegatis Hipp. de Rimi *in* §. 2. *n.* 302. *Inſtit. de donat.* Ioan. Fich.

122 Spurio licet omnibus legibus odioſo, donari atque legari poteſt, ſecus nato ex damnato coitu, niſi eius matri relinqueretur, iuxta communiter Burſ. *conſ.* 1. *nu.* 32. *lib.* 1. vbi latius declarat, cui adde Rol. *co*[illegible]. 5. *in prin. lib.* 3. Olaſc. *deciſ.* 85. *n.* 1. & vide quæ idem Burſ. [ſ]cribit *conſ.* 62. *n.* 7. *conſ.* 83. *n.* [illegible] *eod.* Borac.

123 Licet ſpurius propriè [illegible] dicatur dici, qui vulgò ſit conceptus §. *ſi aduerſus.* & ibi tradunt doct. *Inſt. de nupt. & in l. vulgò conceptus. ff. de ſtatu hom.* vel etiam ſimiles, vt tradunt communiter doct. *in l. ſi qua illuſtres. C. ad Orfic.* Tamẽ largè ſub nomine ſpurij, veniũt omnes, qui ex illegitima & improbáta cõiunctione naſcuntur, iuxta doctrinam Bart. quem alij ſequuntur *in l. fi. ff. de his quib. vt ind.* voluit Bald. *in conſ.* 206. *caſus talis propè fi.* 3. *vol.* Alex. *conſ.* 174. *v. hoc ita præmiſſo.* [illegible] *lib. v.* Abb. *in c. tanta. n.* 13. *qui filij ſint legit.* Iaſ. *in conſ.* 11. *ſpectabilis & generoſus, n.* 2. [illegible] *vol.* & Dec. *in conſ.* 311. *in caſu propoſito. nu.* 1. & 2. cum alijs multis, qui ad hoc cumulari poſſent. Soci. iun. *in conſ.* 48. *nu.* 17. *vol.* 4. communem ait. E.Muſc.

124 Donatio facta eccleſiæ, valida fit. Angel. *in proœm. Inſtit.* communem dicit. Villal. & Vezinus.

125 Donatio facta ambaſſiatoribus, non præſumitur facta contemplatione principis, ſed ipſorum. Alc. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 18. *n.* [illegible] communem dicit. Idem.

126 Donatio facta per auũ nepoti cenſetur aduentitia: & nõ acquiritur patri. Alc. *ibid. in fi.* communem dicit. Idem.

127 Donatio propter ſolam conſanguinitatem non præſumitur, niſi concurrant hæc duo, diuturnitas temporis, & ratio ſæpius calculata: vt not. *in l. Procula. ff. de prob.* Et cõmune dicit Alcia. *in trac. præſump. Reg.* 1. *præſump.* 32. *n.* 5. cum ibi alleg. Fich.

128 Donatio ſi incipit à traditione, & nõ à promiſſione, donator non tenetur de euictione. Cur. iun. *conſ.* 78 *n.* 2, communem dicit. B. Villal.

Additio. Et communem dicit Bar. Cepola *in l. ad res donatas. n.* 7. *ff. de ædil. edict.* Et aret. *in* §. 1. *Inſtit. de don.* I.Fich.

129 Nihilominus ſi malitioſè donauerit, quia tenetur dare donatario tertiam partem pretij, donatario tamen ignorante *l.* 13. *tit.* [illegible] *par.* [illegible] ſi tamẽ donatarius ſciuerit rẽ eſſe alienã, & receperit in donatione, emptione, vel permutatione, reddit ea domino cũ duplo, *l.* 6. *tit.* 10. *For.* [illegible] *lib.* 3. & vide Io. Lupum *in repe. rub. de don. inter vir. & vxor.* §. 65. *n.* 54. & vide *l.* 6. *tit.* 13. *lib.* 4. B. Villal.

130 Donatio non dicitur ex hoc ſimulata, quòd donans ſemper perſeuerauerit in poſſeſſione. cur. iun. *conſ.* [illegible]08. *n.* 11. communem dicit. quam intellige quo ad ipſos cõtrahentes: ſecus tamen quo ad tertium creditorem. Inno. *conſ.* 55. & Panor. *in c. dilectus el* 1. *de prob.* & Boer. *in conſuet. Bitur.* [illegible] *rub.* des donatiõs. §. 1. & relinquitur arbitrio iudicis, inſpecta qualitate perſonarum & rerum. vt per Bal. *conſ.* 70. *n.* 5. *vol.* 2. & vide Tiraq. *de conſtit. par.* 3. *limi.* 9. *per totam.* B. Villal.

131 Donatio, nec alius contractus in diſpoſitionibus contra ius non venit appellatione venditionis; ſecus tamen ſi ſint cõformes iuri. Pet. Rauen. *in alpha aureo in verbo, alienatio*, communem dicit. Idem.

132 Principem alienare vel etiam alicui donare vrbem poſſe ex communiori doct. doctrina traditur *Bart. in l. prohibere.* §. *plane. num.* 5. vbi ipſe diſtinguit, talem donationem aut alienationem, modò non contineret magnam diminutionem iuriſdictionis regalis, eſſe receptam. *ca. intellecto. extra, de iureiur.* Secus, ſi donaret ea quæ non diminuerent iuriſdictionem regiam, eo caſu val[illegible] donatio, & prætudicaret ſucceſſuri, per tex. *in c. abbate ſane, de re iud. lib.* 21. cuius doctrinam alij approbant. Bal. *in prælud. feudor. n.* 32 & Matth. de Affl. *n.* 63. *v. an autem Rex poſſit regnũ in aliquem transferre.* Pau. *in conſ.* 3. *n.* 11. *cum ſeq. in* 2. *par. conſ.* 10. de Ana. *in conſ.* 81. Ale. de Imol. *in conſ.* 1. *nu.* 18. & 28. *in lib. v. conſ.* Bart. Soc. *in conſ.* 3. *n.* 19. *in* 3. *vol. conſ.* 1 cl. *in c.* 1. *n.* 1. *extrà, de proba. &* *in c. ad audientiam. nu* 4. *v. de alijs verò prin. alienantibus extrà, de præſcr.* Dec. *in conſ.* 191. *n.* 1. Pet. Bellaga *in ſpeculo principum rub.* 8. *n.* [illegible] *in fi.* Ant. Capi. *in deciſ. ſacri regij conſ. Neap. deciſ.* 121. *n.* 1 Reſtau. Caſtald. *in d. trac. de impera. q.* 104. *n.* 3. *in* 12. *vol.* Alb. Bru. *in conſ.* 51. *inter conſ. feuda.* Crauet. *in conſ.* 54. *n.* 2. Quorum tamen doct. ſententias receptas nouiſſimè impugnarunt, poſt alios allegatos, *in verb. modicum* Apoſtill. *in d. tract. conſil.* 1. Alex. *in lib.* 5. Vaſquius Menchacenſis *in lib.* 3 *controuerſ. illuſtr. c.* [illegible] *n.* 5. & *c.* 4. *vſque ad n.* 11. & ante illum idem Apoſtil. *in ſuis add. marginalib. ad conſil.* Alex. *in d. verb. modicum litera c. in d. conſil.* 1 *lib.* 5. & *in ſuis commenta. in conſuetud. Pariſ.* §. 2. *gl.* 4. *num.* 17. Rechouius.

133 Conceſſio Imperialis dicitur donatio, & non feudalis cõceſſio in qua hæc verba (damus, concedimus ſeu donamus) nõ tamen qualificata, id eſt, non facta mentione feudi, poſita inueniuntur. Old. *conſ.* 159. *incip. ex præſenti themate,* &c. Idem voluit Alb. r. de Roſa. *in rub. C. de donatio.* vbi poſt argumenta hinc inde facta concludit, veram eſſe opinionẽ Oldra. Idẽ firmat Paul. de Caſt. *in conſ.* 161. *in præſenti cauſa in antiquis.* Alex. *in cõſ.* 24. *n.* 7. *in* 5. *vol.* Dec. *in cõſ.* 52. *ver. nõ obſtat ergo, & conſ.* 208 2. *vol. ver. poſtremo aduertendum* Sic etiã ſequendo Oldr. firmat Ruy. *in conſ.* 24. *n.* 6. *in* 1. *vol.* Et hãc eſſe comunẽ opinionẽ atteſtatur Soc. iun. *in conſ.* 1. *n.* 19. *vol.* 4. D. Muſcul.

134 Conceſſio villæ & terræ cum ſuis pertinentijs ac iuribus dicitur incerta: ita quòd probari debet quid, quantum limitate fuerit in dominio concedentis, ſecundum communẽ per Burſat. *conſ.* 46. *n.* 24. *lib.* 1. Bonac.

135 Donatio in legatos, aut oratores collata nõ principis ſed ipſorummet contemplatione cenſetur facta. vt communiter dicit Alciat. *reg.* 1. *præſumpt.* 18. *num* 12. Villa. *in ſua collect.* E.Suar.

136 Donatariorũ principis præfertur qui primo dono habuit in tempore, non cui fuit res tradita, ſecũdum communẽ per *Burſ. conſ.* 116. *n.* 25 *lib.* [illegible] ex Iaſ. *in l. quoties. C. de rei vendi. n.* [illegible] & vide quæ idem *Burſ.* ſcribit *conſ.* 78. *poſt n.* 6. *eo. lib.* Bonac.

137 Donatio in clerici, militis, vel aduocati [illegible] ab iis collata, qui cum [illegible] rem habet, nu[illegible] eſt [illegible] menti, quamuis expreſſa meritorum nuncupatio ſubdatur, ſi

incerta

[illegible] non probent [illegible] receptum in [illegible] Lo. Coral. *in l. frater a fratre. §. [illegible]* Suarez.

138 Donatio au[illegible] ſuper [illegible] vsq; adeo inſinuatione eget, vt i[illegible] ſoluatur, ſi tot donationes in inſtrumẽ[illegible] dic[illegible] quo[illegible] quingen[illegible] aut quadringẽ torũ aure[illegible] comune ſuntur [illegible] Ferrat. *caut.* 33. Ant. Gomez. *de contract. c.* 4. *n.* 6. Iul. Clar. *de don. q.* 1[illegible] ſi inſinu[illegible] renũciat[illegible] eſſet: Ant. Gomez. *d. c.* 4. *n.* 7. [illegible] tutũ [illegible] vt ſequ[illegible] aſſeuer[illegible] Barb. *conſ.* 66. *in* [illegible] Caccia[illegible] 19. *n.* [illegible] latè Ferrat. *d. caut.* 33. Sed probabilius [illegible] magis receptã eſſe autor Alc. *in c. cum contin. at. de iureiur.* Iul. Clar. *§. donatio. q.* 18. Viuius *opin.* 212. *ver. hoc tamen* 4. [illegible] Cephal. *conſ.* 71. *n.* 18. quę ta[illegible] admittetur, cũ & inſinuationi expreſſim renuntiatũ e[illegible] ſecus. vt docuit Bal. *in l. illud. q.* 5. *C. de ſacroſ. eccl.* [illegible] *in l. ſi quis pro eo [illegible] de fideiuſſ.* Roma. *in l. Modeſtin.* [illegible] *de don.* Card. *in c. cum cont. at. de iureiur.* Ant. *de can. de inſinuat. par.* 2. *q.* [illegible] & qui receptu[illegible] corn. *conſ.* 69 [illegible] co[illegible] modo op[illegible] hęc, atque illa c[illegible] in concordiã reducetur. Intellige aute, itque obſerua ſũmã illa pretiã quingẽtorũ aureorũ [illegible] luci ad noſtr[illegible] ſcutorũ ſeptingẽtorũ ſũmã. vt comune aiut Bellou. *conſ.* 4. *n.* 14. Duẽnas qui prolixius interpretatur, *reg.* 223. *limitat.* 19. [illegible] Iul. Clar. *de donatio. q.* 15. Intellige rurſus nec in hac ſeptingẽtorũ ſcutorũ ſũma donationẽ inſinuatione egere ſi ſiat ſacro, pióve alicui loco. vt cõmune aſſerit Fely. *in c. eccleſ. n.* 5. *de conſtitutio.* Iaſo. *c.* 169. *h. n.* Iul. Clar. *vbi ſuprà q.* 17. Viuius qui mul tos cõtrariũ aſſeriẽtes laudat. *d. opin.* 212. Nec ité inſinuatione opus habuit, ſi alternis fiat, vel hincinde mutua ſit, vt cõmune pronunciant Curt. iun. *conſ.* 81. *nu.* 8. Viuius *vbi ſuprà verſ. fallit* 2. vel ſi iureiurando ſit vallata, atque ibi expreſſim renuntie tur, vt ſuprà poſui. vel ſi deni[illegible] deducto vectigali ſola ſeptingentorum ſcutorum [illegible] reſtet. vt frequenter placitũ teſtificatur Viuius *d. opin. verſ. fallit tertiò.* Ant. Gomez. *de teſtam. c.* 12. *num.* 25. *verſ. ſecundo infertur.* Suarez.

139 Donatio exce[illegible] quingentorum aureorum ſine inſinuatione vitiatur in exceſſu, etiã ſi ſit iurata, teſte Rol. *cõſ.* 19. *n.* 14. *cõſ.* 93. *n.* 15. *lib.* 3. Sed cõtrariu verius, & [illegible] cõmunẽ opin. dicit idẽ *d. cõſ. nu.* 46. *cõſ.* 77. *nu.* 2. *eod lib.* poſit. Dec. *cõſ.* 452. *nu.* 17. 486. *nu.* 6. Pariſ. *conſ.* 3[illegible] *nu.* 45. *lib.* 3. [illegible] ad Rom. *conſ.* 26. *nu.* 4. Alex. *cõſ.* 11. *nu.* 4. *lib.* 3. *cõſ.* 4. *n.* 10. *eod. lib.* Quod autè hodie valeat donatio vltra ſeptingentos aureos ſine inſinuatione, not. Iaſ. *in l. fin. circa prin. ff. de in ius voc.* poſt B[illegible] *in l. quoties C. de ſuſcept. & arca. lib.* x. & pulchr. Nat. *cõſ.* [illegible] & idẽ Rol. *cõſ.* 19. *nu.* 41. *libr.* 3. pro quo vide etiã quę ponit Dilect. *de arte teſt. ad. tit. de teſtam. ord. c.* 10. *col.* 2. Caurelã autẽ quòd donatio valeat, licet nõ fuerit inſinuata, ponit Ferrat. *cautel.* [illegible] In ſumma vero in qua valet dicta donatio: dic quòd intelligenda [illegible] de aureis quorũ 72. la ciunt librã auri, vt per c[illegible] *in l. §. in prin. C. commun. de leg.* Dec. *conſ.* 239. *col.* 3. [illegible] 36. *col. pen.* Rol. d. [illegible] *nu.* 4. Quod autè in dona tione in qua requireretur inſinuatio, iuramentũ ſuppleat defectũ inſinuat[illegible] cõmunẽ dicit Dilect. *de arte teſtam. tit.* 2. *c.* 10. doct. *in apoſt. ad Rom. cõſ.* 2[illegible] *nu.* 4. vide Bar. *in l. Modeſtinus. ff. de donat.* Et quòd donatio iurata excedens 500. aureos, valeat quo ad 50[illegible] tantum, magis communẽ dicit Burſ. *conſ.* 40. *nu.* 59. *lib.* 3. ex Gabriel. *tit. de don. concluſ.* 3. *nu.* 56. Bonac.

140 Donatione immenſa facta, ſi dicatur in inſtrumento, quòd donator velit cenſeri plures donationes, non excedẽtes pro ſingula ſummam 500. [illegible]dorum, [illegible] cenſebitur vna tantùm donatio, & n[illegible] tanquam [illegible] la i la in fraudem legis appo[illegible] communem dicit [illegible] *in §. donatio. q.* 17. *verſ. Sed pone.* Idem.

141 Donatio immẽ[illegible]mento firmata no eget inſinuatione. Magis cõmunẽ dicit clar. *in §. donatio. q.* 18. Intelligendum tamen hoc dicit, vt inſinuationi renuntiatum ſit in ſpecie, aliàs ſecus. Itẽ intelligendũ vt valeat, ſi inſinuatio debet interuenire in ipſo actu donationis. Si autem eſſet [illegible] ſtatutũ quòd inſinuatio deberet fieri intra certũ tẽpus, eo caſu iuramentũ non firmat donationem, [illegible] nõ eſſet facta intra [illegible] ipſum tempus. com. dicit. *ead. q. ver.* [illegible] Idem.

142 Cla[illegible]uris eſt, donationẽ, quę exce[illegible] ſolidos, nõ valere [illegible] nuetur. tex. eſt [illegible] *l. ſi quis* [illegible] *redẽptone. §. cæteris. C. de don.* per quem corrigitur *l. ſancimus. C. eod. tit.* Hanc opin. te[illegible] Bar. *l. Modeſtinus ff. de don.* Bal. [illegible] *de iure de.* Paul. Pariſ. *conſ.* 25 *num.* [illegible] *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 153. *n.* 6. *&* 15. *vol.* 4. Hodie tamen ſi fiat computatio aurei ſecundum valorem [illegible]ius temporis, quo lex iſta condita eſt, donatio permit titur vſque ad octingentos etiam aureos. Non enim hodie ſũ ti ponderis ſunt aurei [illegible] minoris. Cum olim [illegible] faciebãt libram auri, poſtea 96. tantum, vt dicit Bar. *in rub. C. de vete. numiſma* Angel. *in l. ſancimus. n.* 4. Noſtris autem temporibus plus quam centum & viginti ad libram auri conſtituendam requiruntur. Vnde ſi fiat computatio ad antiqua tempora, ſequetur etiam donationem vltra mille aureos valere: vt dicit Duen. *reg.* 224. *limita. vltima.* Mich. Graſſus.

143 Quæro, an hæc cõcluſio procedat, vt requiratur inſinuatio in remiſſione facta per creditorem de[illegible] Reſp. quod ſic: & ita communiter teneri firmat Cagn. *l. [illegible] quis obligatione. nu.* 5. *ff. de reg iur.* Eandem dicit cõmunem Decius *l. creditori. n* 12. *C. de pac.* Iaſ. *l. ſi mulier. n.* 1. *C. de cond.* [illegible] *cau. da.* Alex. *in cõſ.* 138. *n.* 28. *vol.* 2. *& d. l. creditori.* Roma. *l. Modeſtinus. nu.* 41. *ff. de don.* Remiſſio enim donatio eſt. Idem.

144 Quæro, quid in donatione remuneratoria & mutu[illegible] *Reſp.* q abſq; inſinuatione valet. ita eſt tex. *l.* [illegible] *pater.* [illegible] *l. Aquilius Regulus. vbi gl. ſ. verb. non mera. ff. de don.* Hac op. te[illegible] B[illegible] *in l. illud. n.* 8. *C. de ſacr. [illegible]* [illegible] *de inſi. q. nu.* Talis [illegible] donatio nõ [illegible] propter [illegible] o[illegible] atie. Et hec eſt commu[illegible] M[illegible] Graſſus.

145 Quæro, quid [illegible] donatione iurata? Reſp. [illegible] Cun. Alb. & Bal. *in l. illud C. de* [illegible] *eccle.* tenet [illegible] natio ſi nõ ſit inſinuata, non valeat, etiã ſi iurata ſit. Hac op. te eſſe cõmunẽ Barb. *conſ.* 16. *n.* 10. [illegible] 16. *vol.* 2. Alex. [illegible] contrarius in a[illegible] *d. l. ad* Bart. *l. poſt mortem. ff. de adopt.* Barb. *co[illegible]* *vol.* 4. Ruin. eũ multis per eũ relatis, *in cõſ.* 159. *n.* 6. *vol.* 4. Crotus *in repet. L. nemo poteſt ff. de leg.* 3. Soc. iun. *conſ.* [illegible] 9. *nu.* 39. *vol.* 1. & plures alij relati per Tiraq. *in l. ſi vnquã. in præfat. nu.* 53. *C. de renoc. dona.*

Contraria tamen op. magis communis eſt, ſi authoritates numerentur, & rationem tenet Ioan. de Imo. *c. cum contingat. e. 90. de iureiur.* Alex. *conſ.* 4. *n.* 10. *vol.* 1. aſſerẽs hac opinione eſſe veriorem, ſecũdum quam ſemper conſuleret & iudicaret. Eidẽ opi. dicit communẽ [illegible] *n.* 69. *n.* 95 *vol.* [illegible] dicit communẽ. Iaſ. *conſ.* 51. *vol.* [illegible] D[illegible] *conſ.* 239. *n.* 3. *&* [illegible] 489. *n.* 5. & hãc tenet Alex. *l. nemo poteſt ff. de leg.* 1. Fab. *§. & [illegible] in ſtit. de dona.* Hanc quoque dicit cõmunem Soc. iun. *conſ.* 6 [illegible] *n.* 20. *vol.* 2. Matth. de Afflict. *c.* 1 [illegible] *de feu. dato in vicem leg. commiſſor.* & eã tenent plures doct. relati per Tiraq. *d. l. ſi vnquam.* Poſſet tamẽ attentari prima opin. quod iuramentum nullum [illegible] ctum haberet tanquam contra vtilitatem publicam, & contra bonos mores: ſed a poſteriori non eſt tutum recedere. Vbicũque. n. ſeruari poteſt iuramentum ſine interitu æternæ ſalutis, ſeruandum eſt. Idem.

146 Quæro, quid in donatione facta eccleſiæ vel pio loco? Reſp. valet abſque inſinuatione. Et eſt communis opi. vt dicit Fel. *c. eccleſia ſanctæ Mariæ n.* 82. *de conſt.* Rip. *lib.* 3. *Reſp. c.* 11. *nu.* 10. Pariſ. *conſ.* 70. *nu.* 23. *vol.* 4. Rebuffus *de priuil. Schola. priuileg.* 64. Vbi dicit idem in donatione facta ſcholari tanquam pio. Mich. Graſſus.

147 Donatio facta eccleſiæ alicui an valeat ſine inſinuatio ne, ex[illegible] mat gl. eam factã eccleſiæ excedentem ſummam quingentorum aureorum ſine inſinuatione non valere, & ſic niſi fieret coram iudice, & probaretur in actis publicis. gl. *in l. ſancimus. in verb. ad quingentorum aureorum. C. de donat. g.* [illegible] *§. ſimimus igitur in verbo, firma. in auth. de nõ alie. aut permu. rebus eccleſ. colla.* 2. Bal. *in l. illud. n.* 3. *q. tertio quæritur. c. de ſacroſ. eccleſ.* quia ſpeciale eſt in donatione q[illegible] fit pro redemptione capti uoru, vt illa valeat cum ſumma ſit quãtitatis ſine inſinuatione. *l. ſi quis pro redẽptione. C. de don.* ergo ſecus in alia donatio ne quæ fieret eccleſiæ, aut pijs locis. [illegible] am ſententiã ſequitur Andr. Sicul. *in c. ad hæc. ext. de teſtam.* S[illegible] contrariã ſententiã, quod hodie indiſtincte valeat donatio facta eccleſiæ ſine altqua inſinuatione, defendit *Bar. in d. l. illud. n.* 5. quẽ alij ſequuntur, adiiciẽtes rationẽ per tex. *d. l. ſi. quis pro redemptione.* ſicut in donatione facta pro redemptione captiui eſt ſublata ſolẽnitas inſinuationis, ita eodẽ [illegible] in donatione [illegible] facta ad qualibet piam cauſam, quia in [illegible] anima & fauorem religionis, cum videatur eſſe ea[illegible] ratio, eadẽ etiã eſſe debet iuris diſpoſitio. *c. cum dilecta. extr. de* [illegible] *vbi vel inutilis.* Spec. *tit. de inſtr. edit. in § porro. nu.* [illegible] *verſ.* [illegible] *ne in fi. lib.* 2. *par.* 2. copioſè pro more ſuo. D. Panor. *in c. relatum. n.* 4. *verſ. ſed quæro. ext. de teſt.* Et hac opinione [illegible] D. & eſt ſe ſcribit Iaſ. *in conſ.* 169. *n.* 8. *ver. breuiter in contrarium. n.* 4. *vol.* ubi plures rationes huic deciſ[illegible] Kie honius.

148 Donatio facta in teſtamento non eſt inſinuãda, & inſinuatio in bonis donatis in teſtamẽto nõ habet locũ, & per cõſequens hæres inſtitutus nõ tenetur inſinuare: quia teſtamẽtũ velut principale nõ eſt inſinuandũ, nec per cõſequẽs donatio ibi comprehenſa. Rebuſ. *in tract. de donat. in fi. in gloſ. j. num.* 25.

149 Reciproca donatio non eget inſinuatione. com. dicit Clarus. *§. donatio. q. 16. ver. Sed nunquid.* P. Fich.

150 Dotis conſtitutio, & donatio facta fauore matrimonij vel in tractatu matrimonij eſt inſinuanda per edictum regia Henrici ſecundi: & donatio etiam propter nuptias inſinuari debet per illud edictum, de quo per Rebuſ. *in trac. de donat. in fin. in glo. j. nu.* 19. *&* 20. & generaliter omnes donationes inſinuari debeant, etiam ſi ſint remuneratoriæ. vt ibi per Rebuſ. *nu.* 22. Vide Bart. *in l. fin. C. de iur. dot.* Bellac.

151 Remiſſio quę fit per pactũ ſimplex, & ex cauſa donationis eſt quędã donatio: aliàs non. vt per Iaſ. *in l. j. n.* 16. *ff. de trãſ act.* & tunc talis remiſſio eſt inſinuanda. Alex. *conſ.* 1.. *vol.* 2. *in fi.* Dec. *l. creditori. C. de pact.* requiritur enim inſinuatio in renunciatione ſeu in remiſſione debiti, ſicuti in expreſſa donatione Bar. *in l. Modeſtinus. ff. de donat.* & Alex. loco quo ſuprà. quod procedit vbi ea remiſſio fieret gratis, & ſic ex cauſa donationis: vt per Iaſ. *in ea l. j & in l contra. §. ſi filius ff de pact.* Rebuſ. *in conſtit. regias. in tract. de dona & alijs diſpo. arti. j. in gloſ.* 5. *n.* 7. Decius *in regula. ſi quis obligatione in fi. ff. de reg. iur.* Bellac.

152 Donatio non vitiatur ex defectu inſinuationis, ſi nullitas opponeretur, iuxta *l. ſancimus. C de don.* ſi iuramentum interuenerit. Hanc ſententiam verã & cõmunem eſſe paſſim ſcribunt Docto. Alex. de Imo. *in conſ.* 4. *num.* 10. & ibi apoſtillat. *in verb. iuramentis. in lib. j conſ.* Dec. *in conſ.* 432 *n.* 17. *&* 18. *& in conſ.* 488. *nu.* 6. Iaſ. *in conſ.* 118. *nu* 2. *in* 4. *vol conſ.* Rol. à *V*alle, *in conſi.* 19. *nu.* 48. *in j. tom. conſil.* Licet multi Doct. contrariam ſententiam ſecuti fuerint, quos refert Andr. Barbat. *in conſ.* 15. *nu.* 35. *in* 2. *vol.* Kirchouius.

153 Inſinuatio domi facta, & non in iudicio non valet, quia per ordinationem regiam requiritur quòd fiat in curia: cui ordinationi ſatisfieri debet. Rebuſ. *in tract. de dona. art. j. in glo.* 5. *nu.* 7. *& in gloſ. vlt. num.* 11.

154 De iure tamen ſufficit quòd fiat coram iudice etiam alibi, quàm in loco iudicij: & ita cõmuniter obſeruari dicit Ioã. Andr. *in addit. Spec. tit. de donat. §. porrò.* Imol. *c. cum contingat. poſt num.* 93. *de iureiur.* Bellac.

155 Cùm aliquis contractus corã aliquo iudice Inſinuatur, nõ requiritur quòd iudex aliquid dicat, vel faciat: ſed & neq; requiritur quòd decretum ſuũ interponat in ea inſinuatione: ſed ſufficit ꝙ eo præſente ſcriptura fiat in actis. Bar. *in l. Modeſtinus. ff de donat* Iaſ. *in l omnium. C. de teſtam. nu.* 4. & Soc. *conſil.* 46. *in* 3. *par.* & eſt communis opin. vt dicit Corn. *conſ.* 39. *in litera B. lib iij.* & vbi in ipſa donatione requiritur inſinuatio, poteſt dici quòd ipſa inſinuatio interuenit quando ille actus geſtus fuit coram iudice loci. & hoc ſufficit pro inſinuatione. Alex. *conſ.* 20. *in* 3. *vol.* Idem.

156 Donatio quæ fit coram iudice, non eget inſinuatione: quia ab ipſo videtur inſinuata. *l. ſancimus. C. de dona.* Rebuſ. *in eo tract. de dona. in ſimma. n.* 34. Alex. *conſ.* 20. *n.* 5. *in* 3. *vol* Idẽ ſi fuerit corã notario ac tabellione publico, quia tabellio eſt iudex chartularius, vt per gloſ. *in l. j. ff. de iudic.* Bellac.

157 Iudex corã quo petitur vt cõtract' donationis inſinuetur, poterit inſinuationẽ recuſare, ſi viderit donãtẽ dolo inductũ fuiſſe ad donãdũ, & blãditijs ſpoliatũ, & debet iudex donantẽ interrogare de cauſa, & quare donat. Bald. *in l. ſi conſtat. ff. de adopt.* alioqnin fruſtrà prę́ſẽtia iudicis requireretur in inſinuationib', ſi ex cauſa nõ poſſet donationẽ recuſare. Rebuſ. *in commen. in conſtit. reg. in tract. de dona. art. j. in gloſ. vlt. nu.* 12. Idem.

158 Actus inſinuationis requirit conſenſũ donatoris, & debet citari ipſe donator quãdo donatari' vult facere inſinuare donationem, & iudicis præſentiam recipientis ipſam donationem *l. ſecundum. C. de dona.* Marſil. *repet. l. de vnoquoque. nu.* 54. *de re iudic.* ſicuti enim donatio fit per donatorem, ita & ipſa inſinuatio fieri debet coram iudice, & requiri per ipſum donatorem. Soc. *conſ.* 48. *num.* 10. *vol. j.* Idem.

159 Inſinuatio olim erat actus volũtariæ iuriſdictionis. glo. *in §. nulla. in auth. de defenſ ciuit.* & fieri poterat coram quolibet habẽte iuriſdictionem, & dummodo partes in ipſo cõſenſiſſent. Guid. Pap. *conſ.* 23. *num* 10. licet àliàs in illos non haberet iuriſdictionem. Hippol. *§ j. nu.* 159. *Inſtit. de dona.* hodie verò eſt iuriſdictionis contentioſæ, & corã iudice regio rei ſitę fieri debet: vt eſt ordinatio regia, de qua per Rebuſ. *in com. in conſti. reg. in tract. de don. in fi. art. j. in gl.* 5. *in prin. num.* 2. Idem.

160 Facultas inſinuandi donationem durat tantũ 30. annis, & poſtea pręſcribitur. cõmunẽ dicit Iaſ poſt Bal. *in l. licet. C. de iur. delib* vt refert Hippo. Rimi. *in §. j n.* 210. *Inſtit. de donat.* Licet ipſe ibidem poſt Ang. Canarium ſequatur & ſibimet cõtrariam opin. vbi tamen dupliciter limitat. vide. I. Fich.

161 Iuſiurãdũ donationẽ, quæ ſtatã ac iuſtã ſeptingentorum ſcutorũ ſummã excedit, inſinuationis immunẽ haud facit, vt frequẽter placitũ inquit Barb. *cõſ.* 66. *inter conſ.* Fran. Cur. incipit, ſapiẽter & optime dixit Pſalmiſta. Quãuis cõtrariũ commune aſſerãt Corn. *conſ.* 182. *lib. iij.* Iaſ. *conſ.* 118. *lib. iij.* Dec. *conſ.* 259. Curt. ſen. *conſ.* 59. *nu.* 2. Cur. iun. *conſ.* 81. *nu.* 6. Suarez.

162 Donatio excedẽs ſũmã quingẽtorũ aureorũ carẽs inſinuatione, etſi nõ valeat *l. ſancimus. §. 1. C. de dona.* tamẽ ſi iuramẽto cõfirmata fuerit, etiã in exceſſu valebit. Hãc Doct. cõmunẽ ſentẽtiã eſſe ſcribũt cõſulendo Dec. *in cõſ.* 432. *nu.* 17. *&* 18. *&* *in conſ.* 488. *nu.* 6. & Rol. à Valle, *in conſ.* 77. *num.* 20. *in j. to. conſ.* vbi ipſi plures authoritates adducunt. Kirchouius.

163 Donatio iuramẽto firmata inter patrẽ & filiũ valet. Bal. *in l. fin. n.* 6. *C. de vſuc pro donato.* Alex. de Imo. *in col.* 8. *nu.* 2. *in* 2. *vol. & in conſ* 7 *nu.* 8. *in* 6. *vol. conſ.* Petr. Phil. Corn. *in conſ.* 306, *num.* 5. *vol.* 3. *conſ.* Vide Iul. Clar. *§. donatio q.* 8. *verſ ſed quaro, in fine.* Et hac cõmunem opinionem Doct. eſſe inquiũt Soc. ſen. *in cõſ.* 91 *n* 8. *in j. vol.* Crauet. *in conſ.* 201 *nu. j. verſ. ſed præmiſſis.* & Rol. à Valle, poſt alios multos allegatos *in conſ.* 77. *nu.* 2. *in j. tom. & in conſ.* 25 *nu.* 24. *in* 2. *tom. conſ.* Ita quoque aſſeritur de donatione iurata inter vxorem & virũ. Dec *in conſ.* 202. *nu.* 2. *& conſ.* 240. *in princ.* Licet Alc. *in c. cũ cõtingat. nu.* 108. *extrà, de iureiur.* & moder. Pariſ. cõtrariã ſententiã veriorem arbitrentur, *in d. cõſ.* 202. *in ver arbitretur. & in d. cõſ.* 240. *in ver. iuramẽto.* De quorũ modernorũ Pariſ. ſentẽtia dixi etiã *in ver. donatio in ter viuos facta inter virũ & vxorẽ iuramẽto firmata valet.* Kirch.

164 Donatio alias inualida propter omiſſam inſinuationem iuramento firmatur. Hæc magis communis eſt opin. ſecundùm Rimi. *in §. j. nu.* 255 *Inſtit. de donat.* I. Fich.

165 Fallit in donatione iurata, quia ſtatim ſortitur ſuũ effectum: Soc. *in ſuis fallẽ. reg.* 104. *in verſ. donatio*, com. dic. Sed circa iſta fallentia varię ſunt doctorũ opiniones, Curt. ſen. *cõſ.* 66. *nu.* 6. dicit donationem inter coniuges non firmari iuramento, vbi dicit cõmunem. Alc. tamen *in d. c. cũ cõtingat nu.* 197. cõtrariã dicit magis cõmunem, licet ſibi nõ placeat. *I*o. Lupus *in d. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. ſi. in fi. n. j.* dicit cõmunem noſtram limitationem: & obſeruari in practica. & idem Io. de Rip *in ſuis reſp. lib. iij. c.* 17 *n. j.* & Couarr. *in rub. de teſtam. parte* 2. *num.* 22. communem dicit limitationem. I. Fich.

166 Donatio facta ſine ſolẽnitatib' à iure vel ſtatuto requiſitis iuramento ſuppletur & cõualidatur. Eſt vera & com. opin. ſecun. *Iaſ. in conſ.* 51. *ſi tota dubitatio. nu.* 3. *vol. j.* Vezinus.

167 *I*uramentum conualidat donationem factam ſine ſolennitatibus à iure vel ſtatuto requiſitis. Eſt vera & com. opi. ſecun. *Iaſ. in conſ.* 51. *tota dubitatio. vol. j.* Chærian.

168 Donatio ſui natura reuocabilis ex iuramento de non contrauueniendo irreuocabilis efficitur, teſte Rol. qui communem dicit *conſ.* 8. *num.* 12. *lib. j.* per text. *in l. vbi ita donatur. ff. de don. cauſ. mort.* Alex. *conſ.* 14. *lib. j.* Bellac.

169 Quæro, an diſpoſitio *auth ſacramẽta puberũ. C. ſi aduerſus vend.* habeat locũ in donatione, vt firmetur iuramẽto, nec reſcindatur prętextu enormis læſionis? Reſp. ꝙ ſic, ita magis cõmuniter tenere Doct. *in d. auth.* firmat Gram. *in deciſ.* 1.3. *n.* 54. Iaſ. *ibid.* ſubdit tamen idẽ Gram. tunc cõmunẽ forte procedere in eo qui donat, & à principio ſcit id ꝙ donat, & ſic dãnum in quo lęditur: quia ſciẽti & volẽti nõ infertur dol'. *l. cũ donationis. C. de trãſa.* ſecùs in donãte & ignorãte à principio, quid donet, & ſic ignorãte dãnũ, in quo lęditur. *I*ta in ſpecie refert Fel. *in c. in præſentia. col.* 5. *verſ ſed omnia iſta intellige. extrà, de proba.* quẽ refert & ſequitur conſulẽdo Curt. iun. *in cõſ.* 141 *in c. habita diligẽti conſideratione.* Mich. Graſſus *in verb. iuramentum. quaſt.* 6.

170 Reciproca donatio non dicitur propriè donatio. com. dicit Cla. *in §. donatio. verſ. item quaro.* P. Fich.

171 Donatio ob merita, ſeu cauſam, nõ eget inſinuatione, vt receptum eſſe literis produnt Rip. *in l. ſi vnquam. nu.* 35. *Cod. de reuoc. don.* Iaſ. *in l. ex hoc iure. nu.* 53. *ff de iuſt. & iur.* Tiraq. *in d. l. ſi vnquam. verſi. donatione. num.* 14. Anfrer. ad Cappel. Tho. q. 381. Petruc. *in l. j. num.* 180 *ff. de iureiur.* latẽ Io. Cæph. vt et multæ

doctrinæ

doctrinæ, atq; e[illegible]tionis *con[illegible] n.67.* Nec reuocatur ob ingratitudine. vt cõmune aiunt Boer. *dec.* 27. Tiraq. *d.* [illegible] *donatione n.12.* Roio. *conſ.26.n.8.* Fortun. *in l.1.§ ius naturale n.61 ff de iuſt. & iur.* Gozad. *conſ.50.n.10.* Curr. ſen. *conſ.66 n.2.* Gramma. *deciſ.65.n.24.* multóq; minus donatio, quam princeps ob præclarè merita cõfert, poterit ex cauſa reuocari, vt cẽſuit Bal. *in l.ſi cum mihi. ff. de dolo.* cuius opin. frequẽter placita [illegible] effero ex Iaſ. *in d.l.ex hoc iure.n.54.* Fel. *in c.nouit.de iudic.* Tiraq. *d.v. donatione n.13.* Capic. *dec.121.n.15.* Afflict. *in c.1.nu.24. de nat. feud.* Ari. Pinel. *in rubr. par.1.c.2.nu 31. ad [illegible] n. C. de reſcind. vend.* Quin nec ſubſequenti liberorũ ſuſceptione retractabitur. vt commone ponit Rip. *in l.ſi vnquã.n.25.* atq; e[illegible]tionis obligationem ſemper pariet, ſeu à promiſſione, ſeu à traditione ordiatur. cõmune aiũt Crau. *conſ.64.n.12.* Bue[illegible] *dec.67.* Viuius *lib.1. opi.80. ad fin.* Ac denique, & vltrà quàm facere poſſit, donatorem obligabit. vt commune ponit idem Viuius *eodem lib. opi. 81.* Sed enim & falſas iure, & vſu perniitioſas reip. commemoratas omnes ſuperius opiniones cum multis aſſeuerat, atque oſtendit præclarus iuris interpres Arius Pinel. *in l.ij part.3 n. 62. cum præcedenti. C. de bon. mat.* à quo ſto. Soar. z.

172 Donans propter merita tenetur de euictione, ſecũdùm communem per Aurſ. *conſ.31.in 5 lib.1.* Bonac.

173 Donatio ob merita quæ remunciatoria dicitur, nudo pacto haud hodie perficietur. commune ait Iaſ. *in l.iuriſgentiũ. §. quinimmò nu.19. & ſeq. ff. de pact.* quem meritò improbat Iul. clar. *§. donatio.q.14. verſ. quæro an diſpoſitio.* Suarez.

174 Donatio illa quæ ita facta fuit, donauit purè, liberè, & ſimpliciter talia ſua bona: quãuis demũ in ea donatione appoſita ſint alia verba, ſc. ſciẽs & attẽdẽs ſe recepiſſe plura ſeruitia, quæ talis mihi fecit, & quæ faciet in poſterũ, volens remunerare purè & ſimpliciter, talia bona donat: talis (inqua) donatio ita cõfecta, & in qua eſt facta ea generalis mẽtio meritorũ abſq; eo quòd donatio deſcẽderit ad aliquã ſpeciẽ ſeruitij, erit donatio ſimplex, & pura, & nõ ob cauſa. & hoc propter ea verba purè, liberè, & ſimpliciter, *per l [illegible] C. de donat. ante nupt.* & ad hoc propoſitũ eã legẽ citat Old[illegible] *conſ.5.* & Alex. *conſ.14.n.2.1.vol.* & Soc. *conſ.53.n.2.1.vol.* Chaſſ. *conſ.* [illegible] *n 14.* Et licèt talis donatio cẽſeretur remuneratoria, ipſa merita probãda forẽt per donatari[illegible] vt eſt commu. opi. per Iaſ. *in l.frater à fratre.n.44. ff de condict. indeb.* Cor *conſ.289 in lite. D. vol.4.* Ancll.

175 Donatori aſſerenti ſe ob benemerita donaſſe, plena fides adhibenda eſt, vbicunque donare eam rem, de qua agitur, prohibitus nõ erat, ſecundùm Bar. reliquóſque omnes. *in l.ſi fortè. ff. de caſtr. pecu.* Paul. Caſtr. *in l. Attilius Regulus. ff. de donatio.* doct. omnes communiter *in l.ſi donatione. C. de co[illegible]a.* Guid. Papæ. q 95. Bertr. *conſ.3. & 154. vol.3.* Barth. Soc. *conſ.295. vol.3.* & Deci. *conſ.50. & conſ 531.* & iſta eſt vera, communiſque opinio, ſecundum memoratos Doct. omnes. Sed donatori aſſerenti merita præceſſiſſe non creditur, quando donare liberũ non erat, vt latè ſcripſimus *in opi.209 exordiante, donatio inter vir. & vxor. in 2. limit.* & eſt inſerta *ſupra lib. 5. tit. de donat. inter vir. & vxor. n. 6.* F. Viuius *opin.225.*

176 Donatio propter merita facta valet, etiam ſi de ipſis meritis aliter, quàm per aſſertionẽ donantis non conſtet. Intellige modò nõ fiat inter perſonas prohibitas, nã eo caſu nõ datur aſſertioni donantis, ſed requiritur probatio meritorũ. com. dicit *in §. donatio q.3. ver. ſed hic occurrit.* P. Fich.

177 Donatio ſi fit alicui pro benemeritis, & bonis ſeruitiis habitis, ſi nõ legitimè de cauſa allegata, & benemeritis conſtet, aſſertioni donatoris de tali cauſa, & benemeritis nõ creditur, per doctrinã cõmuniter approbata. *in l. ſi fortè. ff. de caſtr. pecul.* Dũ vult, q quãdo validitas donationis conſiſtebat in benemeritis, ſola aſſertio meritorũ nõ ſufficit, vt per eum communem ponit Soc. iun. *in conſ.8.n.28. vol.4.* E. Muſcul.

178 In donatione facta à patre filio propter benemerita, nõ ſtatur ſoli aſſertioni patris de benemeritis, niſi aliter probentur. Eſt communis opin. ſecundum Dec. *conſ.366. pro declaratione.* Oldr. *conſ.5. Titius dedit in fi.* Idem.

179 Merita probantur per aſſertionem electoru aſſ[illegible]rẽtium ĩnterueniſſe in donatione facta inter perſonas inter quas non eſt prohibita donatio. cur. iu. *conſ.97.n.5.* com. dicit. B. Vidal.

180 Diſpoſitio *l.ſi quis argentum. C. de donat.* non habet locũ in donatione remuneratoria. com. dic. Clarus *§. donatio. q.14. verſ. quæro.* P. Fichard.

181 Diſpoſitio *d.l.ſi quis argentum* non habet locum in donatione præſumpta. *d.§. donatio. q.14. verſ. item quæro.*

182 Diſpoſitio *d.l.ſi quis argentum*, locum habet etiam in promiſſione de donando. com. dicit Clar. *in §. donatio. q.14. v. diſpoſitio.* contrarium dicit Alc. *in l.1. ff. de verb. oblig.* Idem.

183 Donatio dicitur, & nõ feudũ, quando in inueſtitura adſunt illa verba, propter merita donamus, &c. adeo quòd vaſallus de re donata ad libitũ diſponere poterit abſque principis aſſenſu, ſecũd. com. per Burſ. *conſ 46.n.3. & 4. lib* [illegible]. Bonac.

184 Donatio ob merita, in perſonas aut feudi nõ capaces, aut omnino incapaces collata, nullius eſt momenti, qua fine ſuperfreditur merita. vt receptũ prooũio ex Alex. *in l.ſi donatione n.4. C. de collat.* Iaſ & Dec. *in l.petẽs. C. de pact.* Chaſſ. *in conſuet. Burg. rub* [illegible] *§.5.49.* Tiraq. *in l.ſi vnqua. v. donatione. nu. 71. & ſeq. C. de reuoc. don.* & idẽ atteſtantur notabiliter Soc. *cõſ. 91.n.9. lib.1.* Bertr. *conſ.164 n.2. lib.5.* ſtabitúrque eatn re iuſto iudicis arbitrio. vt frequenter placitum eſtatur Iaſ. *conſ. 54. n.5. lib.2.* Loazez *in alleg. pro Marchione. n.3.* Suarez.

185 Donatio facta inter prohibitos propter benemerita etiã ſi merita in ſpecie exprimãtur, probãda ſunt merita, vt in donatione concubinæ facta per [illegible]item, vel cl[illegible]icum. Coraſ *in l.frater à fratre. §. quæſitum n.5* [illegible] *de cond. indeb.* com. dicit.

Nota iſtam communem e[illegible] *l.L3.tit.9.l*[illegible]*.5.* quæ loquuntur de dona. regalibus. B. Vidal.

166 Actionem nõ producit, nec parit promiſſio de donãdo facta pacto nudo, cum aliud ſit donatio, aliúdq; pactũ de donãdo, ſecũdũ Io. Fabr. *in § alia. Inſtit. de act[illegible]io.* Alex. *in l.iuriſgentium col.3 ff. de pact.* Sal. *in l.ſi quis argentũ. C. de don. & in l.2. C. de condict. ob cauſ.* Imol. *in l.ædibus. ff. de donatio.* Alciat. & Dec. *in l.ſi pacto quo pœnã. n.6. C. de pact.* Gallia. *in rub. nu.113.* & Soc. iun. *n.247. & 256 ff. de verb. oblig.* Tiraq. *in tract. de retract. lib.1, ad fin. n.47.* & Petr. Duen. *in reg.29. actio oritur ex pacto nudo in 1. limit ſub n.8.* & iſta eſt com. Schola cõtra Bar. *in prin.* & Fort. Garat. *col.31. in d.l.iuriſgentium,* & Ang *in d.l.ſi quis argẽtum. §. fin.* contrariam partem ſuſtinentes. Viuius *opin.12.*

187 Donatio quando incipit à traditione, & non à promiſſione, donator non tenetur de euictione. Curt. iun. *conſ.178.n. 27.* communem dicit. Vezinus.

188 Donatio non dicitur ex hoc ſolo ſimulata, q[uò]d donãs ſemper perſeuerauerit in poſſeſſione. Curt. iun. *conſ.108.n.11.* communem dicit. Vezinus.

189 Donatio vel alius contractus in depoſitionibus contra iura non venit, appellatione venditionis, ſecus tamen ſi eſt conformis iuri. Petr. Rauen. *in aureo alphab. in ver. alienatio.* communem dicit. Vezinus.

190 Donatio reciproca non indiget inſinuatione. Cur. iun. *conſ.81.n.5.* Communem dicit. Vezin.

191 Donatio non præſumitur quando debitor ſimpliciter aliquid dedit creditori, ſed compenſatio. Ioan. Coraſ. *in l. frater à fratre. n.41 ff. de cond. indeb.* commun. dic. Vezinus.

192 Donationẽ omniũ bonorũ preſentium & futurorũ non valere, communi doct. voto receptũ eſt. Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo. n.5.* addẽs rationẽ in primo mẽbro, aut promittit bona, & tũc aut omnia bona præſentia & futura, & non valet, quia auſert liberã teſtãdi facultatẽ per indirectũ, nã nullus hæres eſſe vellet ſine cõmodo. Paul. de caſt. *ibid. n.3.* Iaſ. *nu 10 v. nam habeo.* Zaſ. *n.52. v. tertia concluſio.* Hieron. Butigel. *n.45* [illegible] *de ver. obl.* Bar. *in l.fin num.16.* Iaſ. *n 33. Dec.30.* Hier. Cagn. copioſè & eruditè *num. 257. cum ſeq. C. de pact.* Pet. Phil. corn. *in conſ.60. num. 15.* ibi inter cæteras rationes ipſe & hanc rationem aſſignat, quia vicem teſtamenti obtinet. *l. hæreditas C. de pact. cõuentus. volu. 2. conſ.* Licet multi docto. contrariam ſententiam amplexi fuerint, vt liquet ex Alex annotationib. *in d. l. ſtipulatio hoc modo. num. 14. cum ſeq.* & Ioan. Crot. *nu 91.* Iaſ[illegible] contra Bart. & aliorum ſententiam receptam, cámque communem eſſe inquiunt Bal. *in cap. in præſentia nu 36. ext. de prob.* Lud. Ro. *in conſ. 171. in princ. verſic. tenet* [illegible] *talem donationem nul. in fore.* Et hæc commun[illegible] [illegible] confirmatur ratio [illegible]. Pan[illegible] *in conſ. 47. & 48. num.1. ver. ſed his n[illegible] ob[illegible] antibus. in a par. conſ.* Iaſ. *d. l.ſtipulatio hoc modo. d num. 10.* Ioan. Crottus *d num.91. & num. 97.* Dec. *in d. l[illegible] d. n.10.* quam d[o]ctrinam etiam [illegible] volunt docto. communiter *in d. l. ſtipulatio.* etiam ſi iuramento fuiſſet firmata. Io. Fran. [illegible] Ripa *in* [illegible] *poſ.3 nu 1* [illegible] *2.11. de don. & gratiis perfician. & renoc. pag 84 lib. mei.* vbi ipſe [illegible] [illegible] Corn. contrariam ſententia[illegible] app[r]obantem *in con[illegible].25[illegible] num. 6. vol.3. conſ.* quia iuramentũ eſt contra bonos mores. Et hanc ſententiam probabiliorẽ eſſe adſt ibidem ipſe Ripa. nam iuramentũ non conualidat diſpoſitionẽ impedientem liberam

teſtādi factionē, cùm id repugnet charitati proximi, & cōtra bonos mores cēſeatur, ideo nō firmari iuramēto, inquit Cagnol. in d. l. fin. n. 262. v. ſeptimò limita. Sequitur quoq; eandem Rol. à Valle, in conſ. 39 n. 1. in 1. tom. conſ. Et hanc deciſionē non procedere adducit nōnulli doct. ſi facta fuiſſet cū reſeruatione vſusfructus. Pau. de Caſt. in conſ. 101. inc. notandum eſt. ſecundum antiquā impreſſionē. & ide Paul. de Caſtr. in l. fin. n. 10. C. de pact. ſed Bar. in d. l. ſtipulatio hoc modo. n. 5. v. idē puto, & aliorū Paul. de caſt. ibid. n. 3. Alex. n. 18. Iaſ. n. 18. ſententiā exiſtimantiu donationem valere reſeruato vſufructu, per rationes ibi relatas quas multi alij ſequūtur, quia donās de fructib. teſtari poteſt. idē Bar. in d. l. fi. n. 11. v. itē de fructibus. Ludo. Roin in conſ. 26. in princ. & poſſet dici, quod de fructib. percipiendis donator teſtari poſſit, quia poſſit ſupereſſe de quo ipſe teſtaretur. Lud. Gozzd. in conſ. 87. n. 11. Cagnol in d. l. n. 240. vbi ipſe egregiè latiùs hāc doctrina proſequitur, adiitq; n. 246. a ſentētia Bar. nō eſſe recedēdū. Cæterum ſi facta fuiſſet donatio cum aliqua reſeruatione alicuius quātitatis, de qua poſſet donans teſtari, admitteretur illa Barth. Soci. in conſ. 101. n. 1. affirmās hāc opi. communē eſſe in 3. vol. conſ. ſequitur eandē adductis pluribus conſ. aliorū. Rol. a Valle, in d. conſ. 39. n. 3. etſi idem Rol. in conſ. 65. n. 5. eo tom. ex ſentētia aliorū doct. ibi allegatorū voluerit, indiſtinctè donationē omniū bonorū præſentiū & futurorū valere, ſi donator ſibi reſeruauerit vſumfructū, quia de fructibus percepturis poterit donans teſtari. nā licet vſusfructus finiatur morte. §. finitur. Inſt. de vſufruct. Fructus tamē percepti viuēte vſufructuario pertinet ad eius heredē. Ita quoq; aſſerit Socy. iun. in conſ. 153. n. 20. cum ſeq. in 1. part. conſ. Kirc.

193 Donatio facta concubinæ clerici, vel militi, vel aduocati non valet etiamſi ex meritis fiat, niſi aliàs meritum probatur, & ſi merita ſpecificata ſint. Corn. in d. l. frater à fratre. §. quæſitum n. 55. communem dicit. Vezinus.

194 Donatio cum clauſula, ſi contigerit eum teſtamentum reuocare eſt inutilis, & non firmatur iuramento, quia tollit factionem teſtamenti. Alex. conſ. 156. vol. 6. communem dicit, licèt antiquitas communis opin. erat, quàm vt per Durand. de arte teſtā. tit. 10. caut. 7. Vezinus.

195 Donatio verbis generalibus, & aſſentatoriis concepta, nempe non ſolū eam rem, quam petis, ſed & meas res omnes alias, ac quidquid tibi videbitur, promitto, donatorē nō obligat. commune aiunt Exea de pact. par. 1 n. 17. Viuius lib. 1. opi. 242. & ſi facilè contrarium iure poſſit probari. Suarez.

196 Vſurarij manifeſti donatio de omnibus bonis, vel maiori parte non valet, niſi cauerit de reſtituendo vſuras. Alex. in l. diſcretus. C. qui teſtam. facere poſſunt. Ioan. Duran. in arte teſtan. tit. 1. caut. 7. com. dicit. Villal. Vezinus, & Bonacoſſ.

Contrariam tamen dicunt communem multi Doct. quos vide apud Petr. Duen. reg. 219. verſ. ſecus tamē eſſet, &c. eo ſcilicet caſu, quando libera eſſet teſtandi facultas. I. Fich.

197 Fallit primò, ſi ſit donatio vniuerſalis omnium bonorum, quia valet, & intelligitur ſolùm de præſentibus, Iaſ. conſ. 5. vol 3. communem dicit. Villal. & Vezinus.

198 Fallit ſecundò, in donatione omnium bonorum poſt mortem: quia etiam præſumitur de præſentibus tantùm, Iaſ. in d. conſ. 5. reſp. ad tertium communem dicit. Iidem.

199 De iure Regio donatio omniū bonorū etiā præſentiū, nō valet, l. 7. tit. 12. lib. 3. For. ll. & l. 69. Tau. Et ſi quis habet filios, vel deſcēdetes poterit donare extraneis ſolū quintā bonorū per d. l. 7. filiis autē tertiā & quintam l. 6 & 2[illegible]. Tau. Habēs autē deſcēdētes, poteſt donare etiā extraneis tertiam bonorū l. 18. Tau. ſi non habet deſcendentes nec aſcendētes poteſt donare tertiā partem bonorū, non tamen omnia etiam præſentia per d. l. 69. & vide plures limit. per Soc. reg. 108.

200 Fallit tertiò, ſi fiat Eccleſiæ, Ant. Gom. in l. 69. Tau. nu. 7. commun. dicit ex Bart. in l. fi. C. de pact. ſed tamen eccleſia tenetur donatorem alimentare l. ſunt qui. cum tribus ſeq. ff. de re iud. & pro hoc eſt l. 1. tit. fi. part. 5. quam etiam teſtatur commun. Deci. conſ. 488. n. 5. B. Villalob.

Additio. De hac donatione omniū bonorū, & quod non valeat, etiā quò ad bona præſentia, ſecundū com. vide diffuſiſſimè Hippo. de Rimi. in princ. Inſtit. de don. n. 364 cū ſeq. I. Fich.

201 Donatio omnium bonorum mobilium & immobilium nō comprehendit iura & actiones: quia ſunt ſpecies ſeparatæ, Iaſ. conſ. 5. vol. [illegible] communem dicit. a. Villal. & Vezinus.

202 Donatio omnium bonorū mobilium, & immobilium præſentium, ac futurorū valet, ac firma omnino eſt: quia, ſcilicet actiones, & iura non cōtineantur, vt cum plures allegās receptum aſſerit Tiraq. de retract. lig. §. 1. gl. 7. n. 9 ad fi. Sed & donatio omnium bonorum ſimpliciter facta valebit, ac rata prorſus erit. commune ait Iaſ. cōſ. 5. lib. 3. Quod ob eandem rationē procedet, etiam ſi poſt mortem conferatur. vt commune teſtantur Alex. in l. vlt. C. de pact. Turz. opin. 83 At donatio omnium bonorum cùm præſentium, tum futurorum nullius vis ac momenti radicitus eſt. commune fantur Panor. cōſ. 48. lib. 2. Bald. n. 19. Cur. iun. nu. 61. Purp. nu 247. in l. vlti. C. de pact. Guid. Pap. cōſ. 214. n. 5. Io. Dilect. de art. teſtan. tit. 10. caut. 2. Iul. Clar. de don. q. 16. Viuius op. 207. ad relatos à Ioan. Ceph. conſ. 44. n. 24. Nec iureiurādo cōfirmabitur. receptū teſtātur Cur. iu. cōſ. 25. n. 6. copioſè Iul. Cla. vbi ſ. q. 20. Valebit tamen in piū, ſacrúmve locum aliquem collata. vt commune pronunciant Dec. n. 8. & n. 27. Berous n. 81. in c. in præſētia. de proba. idē. Dec. in l. vlti. n. 31. C. de pact. Ant. Gomeſ. in l. 69. Tau. n. 7. latius Iul. Clar. d. q. 20. verſ. vlterius quæro. Donantē tamen pius ille, ſacérve locus neceſſariò alet. receptum aiūt Dec. conſ. 488 n. 5. Viuius d. opi. 207. Valebit itē iſthęc omniū bonorū tū pręſentiū tū futurorū donatio, ſi ſibi donator fructus retinuerit, aut rē aliquā ſeruauerit, de qua teſtari queat. com. affirmāt Boer. deciſ. 204. n. 25. Iul. Clar. ac Viuius vbi ſ. Quod tamē intelliges nō ſuffecturū, ſi ea fructuū, vel cuiuſpiā alterius rei reſeruatio ad vitā expreſſim fiat: nā & ea in ſpecie donatio penitus corruet. commu. affirmant Did. à Couar. lib. 3. reſolut. c. 1[illegible]. n. 3. Iul. Clar. d. q. 19. v. ſed pone quod donator. adde multos idē aſſerentes, quos laudat Ioan. Cepha. cōſ. 34. n. 15. Valebit tertiò huiuſcemodi donatio cùm precariū interuenerit, vt cōmune poſuit Tiraq. de cāſſ. par. 2. ampliat. 30. Viuius vbi ſ. Valebit quartò, ſi huiuſmodi effuſa donatio ſtipulationis formulis muniatur, vt commune produnt Clar. ac Viuius vbi ſuprà, & ſi ea opinio iuri, atque bono & æquo aduerſa ſit. Suarez.

203 Donatio omnium bonorum præſentium & futurorū, reſeruato tamen vſufructu, nō valet. Eſt verior opi. ſecūdum Rip. in lib. 3 reſp. cap 14 verſ circa tertium. & ita tenuit Paul. de Caſt. in conſ. 101. notādū eſt. in l. fi. C. de pact. Cor. in conſ. 1[illegible]6. in præſenti vol. 2. Dec in conſ. 30. & in conſ. 251. in cauſa magnifica. Licet contrarium tenuerunt Alex. & Iaſ. in l. ſtipulatio hoc modo concepta, de verb. obl. tamen præcedens eſt verior, & communior, vt patet ex prædictis. M. Cherian.

204 Quæro, An prædicta donatio in totum vitietur, tam in pręſentibus quàm futuris? Reſp. quòd ſic, ita tenet Bart. in d. l. fin. Idē tenet Ang. Ioan. de Imo. & Alex. d. l. ſtipulatio hoc modo. n. 21. Doct. in l. 1. §. ſed ſi mihi ff. de verb. oblig. Et ea dicit eſſe cōmun. Fran. Pur. d. l. fin. n. 247. & ab ea non eſſe recedendum in conſulendo. Mich. Graſſus.

205. Quæro, Quid ſi iuramētum interueniſſet? Reſp. Donatio etiam ſi iuramento firmata ſit, inualida eſt, Ita tenet Bar. d. l. ſtipulatio hoc modo. quem ſequitur Panor. conſ. 48. n. 2. vol. 2. Hanc opinionem tenet Fran. Purp. d. l. fi. n. 240. & ibi Cort. iun. cōmunem dicit, n. 57. Cagn. n. 220. C. d. pact. Et tenet Cor. in conſ. 60. n. 3. & conſ. 186. n. 16 vol 2. vbi communiter dicit ita teneri. Hinc opinionem ſequitur Claud. de Seyſel. in l. licet. C. de pact. Ripa. lib. 3. reſp c. 14 & tenet Cal. conſ. 22. li. 1. Pau. Pariſ. cōſ. 26. n. 59. & 60. vol 2. & cōſ. 72. n. 15. vol. 1. Ratio eſt, quia talis donatio eſt contra bonos mores, cùm liberā auferat teſtandi facultatē. Vnde ſuccedit regul. non eſt obligatorium. de reg. iuris in 6. Et tale iuramētū factū ſuper donatione omnium bonorū, pręſumitur factū in fraudē legis prohibētis talē donationē, ideò ſeruādū nō eſt. Eādē opinionē tenet Zaſius d. l. ſtipulatio hoc modo. n. 52. vbi dicit eſſe magis verā & communem. Soc. iun. conſ. 44. n. 35. vol. 1. Crauet conſ. 139. n. 9. vol. 1.

Cōtrariā tamē opinionē tenet Dec in conſ. 655. n. 12. & in l. pactum quòd dotali n. 2. C. de pact. vbi dicit hanc opinionē eſſe veriorē. Hac etiam tenet Corn. vbi contrarium in conſ. 252 n. 6 lib. 3 Maria Soc. iun. conſ. 65. nu 49. Garz. 1. in tract. de vlt. [illegible] 12. at. 20. n. 349 pro hac opin. Doct. allegant dictum Baldi in l. cum Archimedoram. n. 12 C. vt in poſſeſſionem legata. vbi tenet, quod hæc libera teſtandi facultas poteſt tolli per ſtatutum, ergo & per iuramentum. Sed illud reprehendit Alex. ac reſpondet d. l. ſtipulatio hoc modo. n. [illegible]. Mich. Graſſus.

206 Sed quæro, Quid ſi donatio omnium bonorum fit ob cauſam dotis? Reſp. Oldr. conſ. 5. tenet, quòd talis donatio valeat ob matrimonij fauorem. Eandem opinionē tenet [illegible] dec. 353. n. 10. Cùm enim donatio omnium bonorum eccleſiæ vel monaſterio facta: ſecundùm Bart. & Docto. l. fin. C. de pact.

Item

subemus. C. de sacros. ec. [illegible] *in e* [illegible] *cauſa dotis.* Hanc [illegible] *a ex ita nu. 5. de probat.* Ex [illegible] *in d. l. fin. num. 242.* [illegible] Gra.

[illegible] *enti* [illegible] *patria poteſtate,* [illegible] Durand. *de arte teſtan. tit. 3. caut. 2.* [illegible] *de uerius num.* 207. communem dicit.

208 Donatarius omnium bonorū ſi donator non ſit ſol[u]endo, vel ſi null⁹ hęres reperiatur, ex equitate tenebitur creditorib⁹ donatoris, [illegible] creditores agere poterūt cōtra ipſū donatariū omniū bonorū etiā actione perſonali nulla reuocatoria ioteꝑtata. Guid. Pape *dec.* [illegible] & hoc ad circuitū euitādū. & ita tenet Bened. *in rep. c. Raynut. de teſtam. in verbo, cætera, n. 50.* Bellac.

209 Donatarius medię partis bonorū mobiliū & immobiliū no creditoribus hereditatis, & illa donatio debetur integra dimidia ipſorū bonorū, quę dimidia nō poterit diminui ratione æris alieni, & quęs alienū ab hęrede donatoris in alte ra dimidia ext[illegible] *l. æris alien. C. de donat.* & in hoc caſu nō veniūt iura & actiones actiuę nec paſſiuę. Dec. *cōſ. 3. n. 4.* verbū enim bonorū nō eſt verbū iuris, ſed corporū. & ideo in tali donatione nō veniunt iura nec actiones quę remanēt penes heredē. [illegible] alia parte hæreditatis. ergo talis donatarius non cōuenietur à creditoribus hereditariis ipſius donatoris, quod procedit in actione perſonali: ſed ſi fuiſſent bona obligata tēpore donationis, tunc eſſent tranſlata cum onere obligationis prius cōtractę, & iſtu [illegible] reſpectu donatarius poſſeſſor medię partis illorum bonorum poſſet moleſtari per actionē hypothecariam. *l. ſi fundus. §. in vendicione. ff. de pign.* Dec. *in eod. conſ.* Idem erit dicendum quamuis donatarius medię partis eſſet donatarius medię partis bonorum mobilium & immobilium & actionum, quia adhuc non teneretur ad debita. Decius *in eodem conſ.* licet bona dicantur deducto ære alieno: quod locum habet in vniuerſali bonorum diſpoſitione, vt per eundem in eodem loco. Bellac.

210 Donatio generalis non comprehendit rem debitam donatori ex fideicommiſſo. Bocr. *deciſ. 33.* comm. dicit. Villal.

211 Donatarius partis bonorum nō tenetur ſoluere debita donatoris in toto, nec in parte: ſed ad ea cōpelli poteſt heres, niſi donator non eſſet ſoluendo, aut non habeat hæredē, aut donatio facta eſſet in fraudem creditorum, aut diſcuſſione facta agetetur in tertios poſſeſſores, teſte Dec. *cōſ. 237.* poſt Roman. *conſ. 189. nu. 3.* vbi quòd onus æris alieni no ſequitur donatarium. text. *in l. æris alien. C. de donat.* Bellac.

212 Donator medietatis bonorū poterit vnam de rebus donatis inſolidū alienare, etiā inuito donatario. Et ita alienādo trāſfert dominiū in accipientē: ita tamē vt donator teneatur de alia medietate bonorū donatario ſatisfacere. [illegible] *C. de donat.* Guid. Pape *dec. 602.* & hoc fauore donatarij. Idem.

213 Donatio de fundo triū iugerū, etiā ſi plura ſint iugera, omnia comprehendit: ſecus tamen, ſi de iugeribus facta ſit donatio. Alex. *cōſ. 106. vol. 6.* & Dec. *cōſ. 347.* communem dicunt: quām declarat Dec. quādo eſt facta mentio de finibus. & vide Curt. iun. *cōſ.* [illegible] vbi concludit cū diſtinctione, quā dicit ibi communem: aut incœpit contractus à iugeribus, & tunc no comprehenduntur plura quam nominata: ſi autem incœpit à fundo, etiam ſi plura ſint iugera comprehenduntur. & ſic eſt intelligendus text. *in l. fundum. de euict.* Villal. & Suarez.

214 Promittēs donare poteſt cōuenire, vt donet Io. a Rip. *de dona. lib. 3. cap. 12.* com. dicit. Villal.

215 Confeſſio recepti, ex quo non conſtat de actuali numeratione, præſumitur facta ex cauſa donationis. Curt. *in cōſ. 95. num. 3.* communem dicit. Villal. & Vezinus.

216 Si donans contra donatarium agat, quod nō obſeruauerit pacta conuenta, & quod non aliminaverit ipſum donatē, iuxta conuentā: ſi donatarius aſſerueret ſe obſeruaſſe cōuenta, incumbet illi onus probandi. Ita eſſe Corn. *cōſ. 119. par. 2.* aſſerit, & ni probauerit, donatio poterit reuocari tanquā ob ingratitudinem ex diſpoſitione *l. fina. C. de reuocan. dona.* Bellac.

217 Liberalitas concedentis datur in ſeu in cōceſſione: vt eſt de intentione Bar. *in l. 3. C. de precib. Impe.* Vbi etiam ita voluit Ioan. de Platea, & clarè hoc dixit Bald. *in l. 3. verſ. cum ſciat. C. de cad.* [illegible] cum concordantibus. vt per Soc. iun. *in conſ. 92. nu. 3. vol. 4.* vbi communem affirmat. E. Muſcul.

218 Liberalitatem hominum captioſam interpretatio prudentium [illegible] *in l. cum Aquiliana, ff. de tran.* [illegible] Beſſon.

219 [illegible] quis inops fieri non debet. *Lue liberalitate de re iud.* Idem.

220 Libertus nō dicitur qui habet aliquod ſanitatis intervallum. B[illegible] *in l quis tertiana. de ædil. edict.* P. Andorā.

221 Donatio vbicunque incipit à promiſſione, donator tenetur de euictione, ſecund. gloſ. [illegible] cęteroſq; Doct. cōmuniter *in l. Ariſto. § fi. de don. ff.* vbi Rogeri plures caſus conſiderat. & D. Fulvius Conſtantinus Perulinus. *§. pnu. 5. & ſeq. Inſtit. de donat.* Thobias Nonius *conſ 14. nu. 3.* Angel. de C[illegible] *in ſumma, verb. donatio nu.* Sed contrariū expreſſe tenet, & firmat gloſ. [illegible] *in l Iulianus. §. qui fundum. ff. de verb. obl.* Iac. de Arena. & Albe. *in l 3 C. de iure dot.* Cum. *in d l Ariſto.* [illegible] Fulg. *in l. ad res donatas. ff. de ædil.* [illegible] *in l* [illegible] *l. ſi id quod auru, nu. 7. ff. de verb obl.* [illegible] ſentit Ripa *lib. 3. reſp.* [illegible] *c. 8. nu. 2.* & Faber *in §. 3. Inſtit. de donat.* Cæterū [illegible] Doct. [illegible] aut nihil [illegible] mouētad diſcedēdū à prēmiſſa cōmuni opinione, quę ita ſimpliciter & abſque alia [illegible] limitatione non procedere in donatione facta per libertū in fraudē patroni, [illegible] libertus donatarius nō habet actionē de euictione cōtra libertum, poſito quod donatio [illegible] à promiſſione. caſus eſt ſingularis ſecundū vnū intellectū gloſ. [illegible] Angel. [illegible] & alij comuniter ſequūtur *ibi* [illegible] *in l. qui res. §. 3. ff. de ſolut.* & Rom. *in d. Ariſt. §.* [illegible] *inferens ibid.* eſſe in patrone reuocante alienata per filium in eius fraudem. Limitatur ſimiliter dicta cōmunis, quando euictio ſequuta fuit virtute hypothecę ignoratę, vt quia res fuerat obligata [illegible] anteceſſores donantis, ita Paul. Caſt. *in l ſi* [illegible] *ff. de ſol.* quē ſequitur Afflict. *in c. 3. nu. 8. de lege Corra.* Limitatur tertio loco dicta cōmunis nō procedere, quādo donatio ipſa nō incipit à promiſſione, ſed à traditione, tunc donator non teneretur aliquo modo de euictione, ſecund. gl. *in d. §.* [illegible] *Inſt. de donat.* vltra quā gl & alias, quas citat Aret. ibi. habes alia *d. l. ad res donatas,* quam ſequitur Cepol. *ibi in nu. 7.* Doct. *in l. Ariſt. § fin. in e. pn. de emp. & vēd.* Corn. *cōſ. 141. vol. 1.* Iaſ. *cōſ. 34.* [illegible] *cōſ. 3. vol. 1.* Ruinus *cōſ. 84. lib. 3.* & Thobias Nonius *in d c ſ. 14. n. 2. & 14.* & Ange. *de clauſ.* [illegible] *ſumma, in verb. donatio ſub nu. 37.* & Bocr. *conſ 67. in prin.* & iſta eſt com. opi. teſte Aret. *in d. §. 1. Inſtit. de donat.* & Curt. iun. *cōſ. 178. nu. 2.* quę ampliatur in tantū procedere, vt habeat locū nō ſolum in donatione, quæ incipit à vera traditione, verùm etiā à ficta, vt quia donator cōſenſit ſe donatarij nomine poſſidere, id enim cōſtitutū eſt actus fict⁹ & ficta traditio, vt tenet gloſ. & Doc. *in l. ab emptione. ff. de pact.* Bat. *in l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſu.* Bal. *in l pen C. de vſuc. pro donat.* Corn. *cōſ. 343. lib. 3.* & Cuma. *conſ. 173.* & ratio huius ampliationis ad præmiſſā tertiā limitationem per Doct. præcitatos allegatur iſta, quoniā licet cōſtitutū ſit ficta traditio, tamē ex eo trāsfertur vera, & propria poſſeſſio, ac ſi vera traditio interueniſſet, vt tradūt Bar. Angel. Bal. Ful. *in d. l. ab emptione,* [illegible] Bar. Imo. & Iaſ. *in d. l.* [illegible] *qui pro emptore.* Rom. *in l. ſi aditionibus. C. de pact.* Aret. *in* [illegible] *per traditionē.* [illegible] *l. de rer. diuiſ.* Alex. [illegible] *vol. 6.* & infinitis alijs quos cumulat [illegible] *in tract. de con ſiliar.* [illegible] *par. nu. 2.* [illegible] *nu. 6.* [illegible] iſtā fore magis communem opi. propterea nō eſt mirū, ſi donans de euictione non tenetur. Sublimitatur tamē ſeu declaratur dicta vltima limitatio ita ampliata in donatione remuneratoria, in qua donator tenetur de euictione, licet à traditione incœperit, ita Raynerii. Iac. de Arena. Bar. [illegible] *in.* Al[illegible] & alij communiter *in d. l. Iulianus. §. qui fundu.* [illegible] *in hoc iure, nu. 68. ff. de inſt.* [illegible] *cōſ. 34. ſup. citato* Alex. *conſ. 4.* Cor. *conſ 194. vol 3.* Rube[illegible] *cōſ. 95. in fi.* Et itaq *in l ſi vnquā. C. de reuo. donat. nu. 51.* Craue*tt. conſ.* [illegible] *nu. 2.* & Boer. *deciſ. 67.* Declaratur quoque dicta limitatio procedere quādo promiſſa fuit euictio ſiue per ſtipulationem, vel nudo pacto, hodie, ſecun. Bart. *in d. l. Ariſto. § f.* Aret & Iaſ. *in d. §. 3. Inſt. de donat. in addi.* Chr. [illegible] & Boer. *in cit. deciſ 67. in prin. de* quo tamen ſecus [illegible] Iin. *in d l. Ariſto §. fi.* quia hoc ſecūdū ciu nō repetitur in re cautū, nec tale pactū videtur poſſe veſtiri coherētia cōtractus, qui nō producit actionē. Sed (quicquid ipſe ſuaſerat) opinio [illegible] & ſequaciū eſt cōmunior interpretatione [illegible] approbata, vt [illegible] ſtatuit Doct. in pręmiſſis locis procederet etiam illa cōmunis, ſi verbis expreſſis promiſſa fuerit euictio, vt quia donator promiſſit rē donatā bonā facere, ita tenet Corn. *cōſ. 41 nu. 10. vol. 2.* Procederet ſimiliter quotieſcūque donator promiſſit pro ſuo dato, vel facto, dicitur enim de euictione promiſiſſe iuxta notata per gl.

bar. B. l. S. Pau. d [illegible] *in princ. de* [illegible] *nr.* & [illegible] tenet G[illegible] [illegible] *nu.* 16. [illegible] V[illegible] *n.* 214.

222 A[illegible] ex *l. ſi quis ar*[illegible] *C. de don.* appellatur [illegible] donati[illegible] ſit valida ſtipulatio [illegible] ed nu[illegible] pact[illegible] tamen agitur ex ea [illegible] cauſa. Vnde a[illegible] atur primo *d. l. ſi. d. l. ſi quis argentu*[illegible] ter pacti le[illegible] roducat [illegible] ex lege, [illegible] Bal[illegible] [illegible] *ſi pac*[illegible] que ſe [illegible] et fieri [illegible] Alex. & [illegible] [illegible] *in tract. de* [illegible] 6[illegible] 48 [illegible] ne pactu[illegible] nu[illegible] neceſſ[illegible] verum lex [illegible] pro d[illegible] [illegible] *l.* [illegible] ſ. [illegible] obſer[illegible] Rex [illegible] [illegible] leat [illegible] patru cooſtre po[illegible] bellum faciat [illegible] Rex [illegible] ſua p[illegible] [illegible] vt tradit exemplu [illegible] *in d. ſ. in perſona. nu.* 47. [illegible] & [illegible] *Inſt. de* [illegible] In contrari[illegible] pat[illegible] *Fulg.* & *Z.* [illegible] *legitima.* quorū fundamēta to[illegible] *in d. ſ. in perſona. nu.* 58. [illegible] expri[illegible] na, ac fruſtra laborare D[illegible] [illegible] alter[illegible] catione, protulit magnum verbū, quod quatenus attinet ad q. hac, nullius, aut paucę admodū vtilitatis eſt, an ſi d[illegible] [illegible] actio ex nudo pacto de donando, an verò ex lege propter pactū. Secundo loco ampliatur *d. ſ. fin.* vt procedat, habeatque locu ſimiliter in donatione [illegible] auſa m[illegible], ſ[illegible] regulare, & ibi Barto. *in l. cū pater. Maus* [illegible] *de leg.* 2. & [illegible] *Bal. poſt* [illegible] yn. *in l.* 3. *C. de don. cau. mort.* & o[illegible] illorū eſſe cōmunē Ioan. de Imo. *in l. cum ex cauſa de re iud.* quāuis ipſe ibi præcipitāter aſſeueret per [illegible] fundamēta cōtraria ſcutē [illegible] verio-rē, quæ omnia tollit Ang. *in d. ſ. in perſonā nu.* 61. & ab hac opi. gl. & tātotū Patrū nō fore recedendū in iudicando, & cōſulendo, ſuadet Rom. *in d. l.* 3. *C. de donat. cau. mor.* Tertio ampliatur *d. ſ. fina.* vt procedat etiā in donatione præſūpta, vtputa quando aliquis promitteret ſcienter abſque cauſa, quo caſu præſumitur donatio, ſecund. gl. *in l. baſſeum.* ſ. 3. & ibi Bar. *ff. de cōſti. pec.* & opin. iſtā ſequuntur cōplures Doct. quos cumulat. Iaſ. *in d. ſ. in perſonā nu.* 65. & videtur, ac apparet magis cōmunis. Quarto loco ampliatur *d. ſi quis argentum. ſ. fin.* vt procedat quoque in donatione facti. Sed hoc nō tranſit ita abſulutè, & ſimpliciter, nā Aret. *in ſ.* 3 *Inſt. de don.* relatis opin. hinc inde, tenet ex præmiſſa diſtinctione Bal. *in l. ex placito.* q. 9. *C. de rer. permu.* & *in tract. de pact. nu.* 33. & Im. *in l. an adebus.* ſ. 3. *ff. de don.* quem ſequitur Caccialupus *in tract. de pact. in* 6. q. [illegible] 45. Alex. & Iaſ. *in d. l. iuriſgētium.* ſ. *ſed cum nulla. de pact.* Ergo duo caſus conſiderandi ſunt: Primus, quando donatio continet merū factū, vt ire Romā quando animo donandi tibi promitto, & circa iſtū primū caſum poſt Gul. & Rayn. *in d. ſ. ſed cum nulla.* inclinauit in partē negatiuā, & plures alij, quos refert ibi Iaſ. *nu.* 29. & iſtorū opi. fatetur audacter eſſe cōmunē Roym. *in l.* 4. *ſ. ff. de leg.* 3. Sed contrariū aſſeuerant Soc. *iun. ibi.* Bal. Fulgo. & [illegible] plures, quos citat, & ſequitur Iaſ. *in d. ſ. ſed cum nulla,* quorū fundamenta optime & doctiſſimè tollit Gait. *in c.* 3. *de pact. in* 6. & cōnuocm iſtam in actu practico tanquam [illegible] [illegible] nam ſequendam amplectendāmq; ſote totis viribus ſuademus. Secudus caſus eſt, quando factū miſtam habet traditionē, putà quando factū animo donandi promitto tibi, puta quò etetam vel lapi[illegible] poſſis eximere de fundo meo: vi[illegible] eor enim tūc donare etetam illam, vel lapidē per te exim[illegible], & patiam eximen[illegible] promittere, vt Im. declarat *in d. l. in adebus.* ſ. 3. & iſtam partem affirmatiuam circa præmiſſum ſecundū caſum poſt Bal. in loc. citatis tenet Caccialupus. Im. *in d. l. in adibus.* ſ. 3. Aret. *in d.* [illegible] *Inſtit. de don.* Alex. *in d. ſ. ſed cum nulla.* & fuit de mente Bar. *in l.* [illegible] *vbi etiam* [illegible] Imo. *ff. de don.* Ampliatur autē *d.* [illegible] *quis ar. gētū.* in [illegible] alijs caſi[illegible] per Iaſ. *in d. ſ. in perſona* [illegible] tt per te poſſes, F. Viuius. *opi. tt.*

223 Donat[illegible] habet priuilegium, vt non exigatur niſi in quantum facere [illegible] *l. inter eos & l. ne liberalitate. ff. de re iudic. l. rei ſ. verò ff. ſol. matr.* & tex. *in d.* [illegible] *liberalitate* [illegible] nat [illegible] ne liberalitate ſua inops factus per[illegible] Declarat hoc habere loc[illegible] in donatione ex liberalitate [illegible] nantis [illegible] anata: ſecus verò in donatione facta ob cauſā, quippe quia illa nō eſt propriè donatio, nec libera-

[illegible] vbi gl. & [illegible] *Ajuitius Regulus* [illegible] [illegible] *don.* q[illegible] ſequitur [illegible] *vd. hoc* [illegible] *to and.* [illegible] *in d. inter eos. n.* 3. vn[illegible] donat[illegible] ſe [illegible] habere [illegible] p. æ[illegible] um, ex qu[illegible] pet ipſi [illegible] tra, dunatar[illegible] aſſer[illegible] tar un[illegible] hoc [illegible] ro ba[illegible] *licet.* C *de iure de*[illegible] *ff. de indi.* quam ſeq[illegible] *conſ.* 60. *vol.* 4. R[illegible] *conſ.* 22[illegible] C[illegible] 1. A'ex. *conſ.* 41. *in p.* [illegible] *lib.* 4. [illegible] *co. ſ.* 94. & [illegible] *in. conſ.* 15[illegible] [illegible] muniter ap[illegible] [illegible] ando præſumptio eſt pro negat[illegible] de [illegible] eſſe [illegible] Iaſ. *co*[illegible] 4. [illegible] *ante* [illegible] F. [illegible] 25.

224 Donatio & [illegible] viu[illegible] [illegible] ne et [illegible] epta adiectis turpibus, aut impoſsibilib. conditionib. eu[illegible] tur. commune aſſirmat Eman. Coſta *in* [illegible] *rale* [illegible] 2. *nu.* 5. *ff. de cond.* & *demonſtr.* E. Suarez.

De donationibus ſub modo

TITVLVS XXXIX

Donatio ſub con[illegible] facta [illegible] [illegible] ria, & ſimplex donatio, vt c[illegible] Ba[illegible] [illegible] Cum. cæterię; cōmunitet per [illegible] tex. *in* [illegible] *pecunia. ff. de dona.* Dec. *in* 1. *lectl. n.* 19. & Mod[illegible] *ff. ſi cert. pet.* ſ [illegible] partem ten[illegible] *de don.* vbi [illegible] lum, & donatio propria debea[illegible] & mera liberalitate, ita q donatarius non ſit [illegible] ad al[illegible] quid dādum, vel faciendum. Circa primum. q putè facienda ſit donatio, [illegible] Aret. quod donatio propria ſub[illegible] onc[illegible] nō poſsit, meritò concludedū eſt in hac re [illegible] do quod quædam eſt [illegible] ditio dependens ex fact[illegible] donat[illegible], & commodu donantis reſpiciens, purà ſi don[illegible] tus q[illegible] don[illegible] dederit, vel fecerit, & iſta non eſt vera donatio [illegible] enim duſans moueri non [illegible] liber[illegible], ſed ſpe lucri ſut[illegible] caſus eſt *in l. hoc iure.* ſ. 1. *ff. de don.* & ita procedit ſenten[illegible] Aret. *in d.* ſ. 1. Altera vero eſt conditio non reſpiciens donantis cōmodum, ſed futurum euentum, & iſta nō impedit quominus dicatur vera donatio, quia non [illegible] nſetur moueri ad donandum contemplatione illius caſus, ſed ex ſua liberalitate: nō tamen vult donare niſi caſus eueniat, ita tradit Paul. de Caſt. *in d. l.* 3. *ff. de donat. nar. in d. ſ. pecuniam.* Dec. *in l. dinni* [illegible] *de reg. iur.* & *in d. l.* 3. *in* 1. *lect. ff. ſi cert. pet.* & Crauet. *conſ.* 85. [illegible] *opin.* 216.

2 Donatio ob cauſam non eſt propriè donatio: [illegible] not. D[illegible] *in l. duris. n.* 3. *ff. de reg iur.* & an ſit cōtractus nominatus [illegible] innominatus, diſputat Iaſ. *in l. quis Roma.* ſ. *Flauius. nu.* 12 *ff. de verb. oblig.* Vezinus.

3 Vbi donatio eſt perfecta donans poſtea non poteſt pacta aliqua vel conditiones ſuper ea adponere *l. perfecta. C. de don. quæ ſub modo. de Anch. conſ.* 197. Ol[illegible] *conſ.* 234. Ve[illegible] n.

4 In donatione [illegible] tali[illegible] clauſula appoſita fuerit, vi[illegible] licet, quę omnia & ſingula promiſit attendere, obſeruare, & non [illegible] venire, &c. no diceretur factus traſitus ad donationem [illegible] uot. Bal. *in l. cum quis. ver. ſed quid ſi dixi.* [illegible] *de c*[illegible] *au data.* cōmunia tamē doct. ſententi[illegible] in cōtr[illegible] Rul. a V[illegible] *in d. conſ.* 8. *n.* 26. & 37. *in* 1. *tom.* [illegible] Bal[illegible] [illegible] *de*[illegible] *in* 2. *parte* explicat[illegible] pulc[illegible] te pr[illegible] ch.

5 Donatio cum clauſula [illegible] m, eſt inutilis, & non firmatur [illegible] ramento quia [illegible] em teſtamenti. Alex. *conſ.* 156. *vol.* 6. communi[illegible] quitur communis opi[illegible] ontr[illegible] per Ioan. Du[illegible] *arte teſtan tit. can* 2. Vill[illegible] & Su[illegible]

6 Contractus cō[illegible] non [illegible] antur [illegible] o-drn[illegible] impleti, nō [illegible] in dubio mo lus cen[illegible] eſſe cauſa in pullus, & [illegible] eiua ſe-ctus noo vitiar plene Cornei s *conſ.* [illegible] 3. [illegible] men [illegible] re[illegible] laret m[illegible] dum adimple[illegible] nocaret [illegible] *de donat. quę* [illegible] *modo,* & hic per q e ſſeterit [illegible] adimpleatur contra[illegible] us reu[illegible] ri poſſe [illegible] caſu [illegible] on reuocatur c[illegible] tra[illegible] us.

7 Donatio ſub mo[illegible] teſte Caſt. *conſ.* 360. *in* [illegible] *lib.* [illegible] Bal *co*[illegible] conditionem, ſecun[illegible] Im[illegible] Bal & S[illegible] [illegible] *conſ.* 448 *lib.* 3. Aret *conſ.* [illegible] Ni[illegible] *tract. de iud. treug.* [illegible] purgatio mor[illegible] [illegible] nationem ipſo [illegible] gatione an eo caſu ad[illegible] tur, vide [illegible] R[illegible] *in* [illegible] *ſi.* q. 38. [illegible]

q.38.*& ſeq.*& ſunt qui dixerint monitionem & interpellationem neceſſ[illegible] tamen donatarius cadat ob modum non impletum, inter quos eſt Curti *conſ.* 2[illegible]. 208 *lib.* j. [illegible] *conſ.59.col.fi.* pol. Aret. [illegible] 5 *per* [illegible] *pœnam C. quando dies leg. ced.* rationem ponit M[illegible]on. *d. trac. 9. pr*[illegible] *nu.6 nu.* [illegible] *& ſeq.* vbi declarat, quod [illegible] vt [illegible] final[illegible] & [illegible], vt per Corn. *conſ.* [illegible] 2 *lib.* [illegible]. Ayn. *d. conſ.* 9 *num.*8. Vezi[illegible].

8 Don[illegible] alicui co[illegible] ea cõditione, vt caſu aliquo interueniente, ad alm vel tota, vel eius pars peruenirat, & abſenti illi [illegible] & n[illegible] vtrãq; conditione [illegible] caſus aduenerit, abſque vlla c[illegible]ſſione patiet, nõ verò etiã rei venationẽ ſuggeret vt prob[illegible] aperte text. *in l. quoties Cod de don. quæ ſub modo.* & eſt recept[illegible] ex Alc. *in l. traditionibus.* [illegible] *de pact. & in c. cũ cõtingat. nu.* 2[illegible]9 *de iureiur.* G[illegible]d Pap. q. e refert & ſequitur Tiraq. *de* [illegible] *par.* 2 *ampliat.*28. Ayn. Synel. *conſ.* 9. Ant. Gomeſ. *in l. x*[illegible] *mri. n.25.* Soc. *conſ.* 115. *n.j. lib.* [illegible]. Did. a Couar. *lib. j reſolut.* [illegible].14. quam Dec. *co*[illegible]239. *& in l. traditionibus.* Rip. *lib. iij de reuoc donat. c. j. ad fi.* [illegible] negligentes, ac perperã tradiderint. Quod[illegible] intellige in donatione ex cauſa dũtaxat penitus lucroſa, [illegible] omnũ parte, qui id negotij agunt: vt cõmune reſoluit Alex. *in l. ex facto.* §. *ſi quis rogatus.* [illegible] *j. nu.22. ff ad Senatuſc. Treb.* & communiter tradunt ij, quos ſtatim infra laudo. Intellige ſecundo, cũ res eadem nõ alia danda eſt. vt cõmune aio ex Bar. [illegible] *n.*26. *& ſeq. in l. ſtipulatio iſta.* §. *ſi ſtipuler. ff. de verb. oblig.* Pau. in eiuſdem *l.* § *alteri. ad* [illegible] Alc. *in l. certi conditio.* § *ſi nũmos. nu.*2 *ff. ſi cert. pet.* late Laca *de pact nu.*128. Ant. Gome. *in d. l. xl.* [illegible] *nu.*25. Did. a Couar. [illegible] ſupra. Vel etiã vbi pecunia loco rei elargienda erit. commune affirmat Soc. *conſ.*236. *nu. j. lib.* 1. Intellige te. tio, quòd per denic vel caſu, vel tempore, & ante [illegible]tus tertij acceptationem libet pro animi ſui ſententia pactũ huiuſcemodi adiectũ donationi, & donationem ea illo emerſu à reuocare poſſit, vt eſt frequenã interpretũ dogma cũ Bar. *in l. quis Romæ.* §. *Flauius ff. de verb. obl.* & ibidem atteſtantur Soc. *nu.*16. Iaſ. *num.*24. Cagno[illegible] *in l. id quod noſtrũ. nu.*12. *ff de reg iur.* Laca de pact *nu.*143 Grot. *coſ.* [illegible]5. *nu.*39. *lib.* j. Aym. *d. conſ* 9. *nu.*11. *& conſ.* 35. *nu.*10. Di[illegible] a Couar. *d. c.* 9. *nu.*17. Ant. Gome. *in d. l. xl* Taur. *n.*26. *ad fi.* Duennas *reg.* 216. Iul. clar. § *donatio. q.* 13 *verſ. difficultas eſt.* vbi multos contrariũ aſſerẽtes commune refert. quib. acceſſerũt Did. à Couar. Aym. & Ant. Gomeſ. vbi ſup. & ipſe alibi latius illorũ ſententiã Deo volente cõfirmabo. Non tamen donatoris hæredib[us] idem vſquã licebit. vt commune profitentur Soc. *in d.* §. *Flauius. n.*19. Did. à Couar. *d. c.* 14 *n.*17. Iul. Cla. *d. q.* 13. *ver. vlt.* Ampliã, ac perpetuò reminiſcere, quòd ſi ille tertius præmoriatur, ſpem ac ius, quod habet, ad ipſius hæredes tranſmittet. vt commune auſim pronunciare ex Ol[illegible]. *cõſ.*224. *n.*28. *in fi.* Abb. *conſ.*85. *lib.* j. Pau. *conſ.* 164. *n.*7. *lib.* ij. Dec. *conſ.* 443. [illegible] *in c.* j. *nu.*20. *ver.* 11. argumt. *de ſucceſ. feud. in vſib. feud.* Suarez.

9 Donatio inter viuos, habitura effectum poſt mortem, ſub conditione, ſi donans deceſſerit ſine filiis legitimis, & naturalibus, valet. vt eſt communis conclusio Doct. ſecũdũ Soc. iun. *in conſ.*[illegible] *nu.* j. *vol.* 4. *cum concord. ibi per eum.* E. Mulcul.

10 Donatio, quæ morte confirmatur, non cenſetur inter fratres, quis habet vim legati. Ioan. de Rips *in ſuis re[illegible] p. lib.* iij. *de donat. c.* 9. *nu.* 8. *communem dicit.* B. Vi[illegible]al.

11 Donatio propter nuptias nõ cõſtituitur ipſo iure. & ideò ſi nõ fuit petita cõſtitui, [illegible] cõſtãte matrimonio, nũ poteſt poſtea ſoluto matrimonio peti. poteſt autẽ peti vt cõſtituatur cõſtãte matrimonio, licet tẽpore dotis promiſſæ vel datæ, nõ fuerit petita, neq; cõſtituta. com. dicit Cla. [illegible] *donatio q.* 11. *ver. fi.* Fich.

12 Ex cõſuetudine regni Franciæ inſtitutio & [illegible] tutio facta in cõtractu matrimonij ſuſtinetur, & fieri poſ[illegible] *l. quoties. C. de donat. quæ ſub modo.* & talis inſtitutio & [illegible] tutio ibi facta appellatur couẽtionalis, quãdo fit in cõtractu matrimonij, vel in cõtractu ſocietatis omniũ bonorũ, per *l. fi.* [illegible] *de pactis. ver. itẽ quæro.* & hæc locũ habẽt ex ea cõſuetudine nõ ſolum inter nobiles ſed & inter nõ nobiles. Bened. *in eius repet. c. Raynut. in verb. duas habens. nu.* 201. per Bened. *ibi.* & talia pacta ſeruanda ſunt, & neque reuocari poſſunt. vt ibi Bened.

13 Sponſæ donatum à conſanguineis, vel affinib. ſponſi, cẽſetur donatum contemplatione ipſius ſponſi. at quæ à conſanguineis ſponſæ, cenſentur ſponſæ contemplatione donata. com. dicit Clar. *in* § *donatio. q.* 10. *ver. ſed nunquid.* P. Fi[illegible]b.

14 Spõſæ quòd mittitur à ſpõſo, vel eius patre, ſi expreſſè dicatur quòd donetur, habebitur pro donatione, ſed ſimpliciter miſſũ & nihil dictũ ſit, cẽſebitur traditũ cauſa ornamenti tãtùm. com. dicit Clar. *in d. q.* 10. *in prin.* Idem.

15 Donatio facta ob cauſã futuri matrimonij, cẽſetur eſſe facta ob cauſam fin[illegible] [illegible] facta verò ob cauſam tãtũ contracti matrimonij, cenſetur facta ob cauſam impulſiuam. Boẽr. *dec.* 353 *num.*10. Vezinus.

De reuocandis donationibus.

TITVLVS XXXIIII.

DOnatio alicui facta in contractu ſui matrimonij, ab eo qui nullos liberos hab[illegible], reuocatur per ſuperuenientiã liberorũ. de Ripa *in l.* [illegible] *vnquã. C. de reuoc. donat.* per cã *l. ſi vnquã* Alex. *con*[illegible] *lib.* iij. Corn. *cõſ.* 4 *lib.* ii *conſ.* [illegible] *litera Z. eod. vol.* & ibi inquit, eu qui dotẽ cõſtituit, & donauit alteri mulieri, cum ille donãs nullos liberos haberet, eã dotẽ repeti poſſe, & reuocari per natiuitatem liberorum, etiam ſi ea dos ſoluta fuerit. ſecus autem ſi donans in contractu ſui matrimonij aliquid alteri daret: nã tunc donãdo in contractu ſui matrimonij non poſſet reuocare, cũ præſumendum ſit de liberis cogitaſſe. Soc. *conſ.*53. *nu* 7. *lib.* iiij. Iaſ. *conſ.*115. *lib.* j. quem refe[illegible] Soc. iun. *conſ.*67. *nu.*51. *lib.* ij. quæ ratio ceſſat in eo qui donauit alteri cauſa matrimonij contrahendi, nam ea donatio bene reuocatur per ſuperuenientiam liberorum. ita declarat Steph. Bertrand. *conſ.*157. *&* *conſ* 3[illegible]3. *vol.* 2. & Boet. *deciſ.*159. *num.*1[illegible] Beliſc.

2 Donatio facta priuato propter ſuperuenientiã liberorum penitus reuocari [illegible] *ſi vnquam.* & ibi not[illegible] comuniter. *C. de reuoc. donat. & in l. j. C. de inoff. donat.* & Ruyn. *cõſ.*107. *nu* 22. *vol.* j. Et beneficiu hoc euaeu[illegible]ndæ [illegible] ob nouæ pr[illegible] ſuſceptionẽ c[illegible] dit quippe lex patri miſerationis cauſa, quaſi eandem lex miſer[illegible] velut cogitans, quòd ſi pater filiorũ ſuſceptionem conſideraſſet, hanc donationem non feciſſet. & iſta eſt communis ratio, vt tradunt omnes concorditer *in d. l. ſi vnquam*, & Corn. cum aliis quamplurimis aggregatis per eũ *in conſ.*15. [illegible] q[illegible] o dictus Franciſcus, *ſub nu.* 2 *vol.* j.

Ex a[illegible] p[illegible] a h[illegible] c intentũ procedere, quòd licet dominium rei donatæ dominium [illegible] fuerit trãſlatũ in donatarium per patrẽ, ante natiuitatẽ filij, [illegible] poſt natiuitate [illegible] reuertitur in dominio donatoris dicti donatio ante pet[illegible]onẽ ipſius ipſo iure, vt per Gl[illegible]. & alios Doctor. communiter *in d. l. ſi vnquam*, & Bart. *in l. Titia la* 2. § *Imperator, nu.* 2. *ff. de leg.* ij. quã opinionem declarat, & citat Ripa *in d. l. ſi vnquã, n.*103. ſimul cũ aliis Mod.

Ampliatur ſecũdò etiam, quòd iſta donatio reuocatur per ſuperuenientiam filiorum ipſo iure, quia continet in ſe tacitũ liberorũ conditionem, ſecundum Bart. *col.* 1. Rubeum *nu.*289. *in d.* § *Imperator.* & Ioannem Cephalum conſulendo cũ aliis citans per eũ *conſ.*94. *nu.*11. *vol.* [illegible] vbi ſcribit iſtã opinionẽ cõmunẽ eſſe, & magis æquam, & Corn. etiam *cõſ.*15. *ſub n.*23. *vol.* j.

Item amplatur, quòd reuocetur ipſa donatio, etiam interueniente iuramento, ſecundum Bart. *in d.* [illegible] *Imperator*, Oldra. *conſ.*238. *cum mulier*, Aret. *conſ.*24 *quatuor dubia in princi.* Alex. *in d. conſ.* [illegible] *vol.* 4. *nu.*7. Iaſ. cum [illegible] gnatis per eum *conſ.*125. *col.* 2. *vol.* j. Guzadi. *conſ.*8. *nu.*16 Deci. & omnes communiter *in l.* 1. *nu.*28. [illegible] *de pac.* Rutn. *conſ.* [illegible]0 *nu.* [illegible] *vol.* 1. nec. *conſ.* 180 *viſa in fin.* Pa[illegible] *conſ.* [illegible]5 *donatio nu.*12. *&* 4[illegible] *vol.* S[illegible] *conſ.*44. *tenore, nu* 46. *vol.* 2. Grat. *conſ* 25. *in præſenti. vol.* j. *in fin.* Chaſſan. *conſ. fina*[illegible] *uno Domini, nu.*20 & Ri[illegible]an *in d. l.* [illegible] *nquam in* 3. *q. & in re*[illegible] *on.*15. *licèt donatio,* [illegible] *u.*17. *vol.* 3. vbi prædicat illam eſſe communem opinionem.

Amplia[illegible]tur poſt eum *d. l. ſi vnquam,* [illegible] donationem extãne [illegible] propter ſuperuenientiam filiorum quod procedat non ſolum [illegible] quo don[illegible] is exterq[illegible] bonorũ, ex cõmuni [illegible] opinione allegat. per Ripam *in d. l.* [illegible] *nquam. nu.* 14. *& ſe*[illegible] *C de reuoc d*[illegible]*at & in* [illegible] *ſub num.*5. [illegible] 7. *C. de pact.* & per aolognetrum *ibi ſub num.*36

Se[illegible] vtrõque d[illegible] ita re[illegible] celatur res particularis, aut pars [illegible] vpote q[illegible] *d. l.* [illegible] *nquã,* [illegible] diffinitur in h[illegible] leat[illegible] donantẽ ita dictaſſe, ſi de liberis procreandis cogitaſſet, ita militat etiam eadem ratio, quæ [illegible] res quæ [illegible] certa, in ſingularis, veluti caſt[illegible] fundus, v[illegible] dom[illegible] pars [illegible], aſ[illegible] in effecto ad[illegible] alicuius [illegible] bonorum [illegible] ſicut ſi donaret [illegible] quarta bonorum. vt identitas rationis vtrumque caſum [illegible], debet utique vtroque caſu [illegible] eadem diſpoſitio, *l. Titio ff. de verb. ob*[illegible] *& cap* 2 *de* [illegible] alias quippè videretur fuiſſe lex impoſita v[illegible] b[illegible] [illegible] on[illegible] quod eſſe non debet, *l. fin. de* [illegible] *ſur l. ij. in fin C.* [illegible] *de leg. & c. commiſſa. de elect. in* 6. & huic opinioni accedũt Ioan. de Plac

in l.j.C. de reis poſtul.lib.x Bar & Bald.in d.l Titia §.Imperator Ioan.de Imol.in cap.fin de donatio. & ita doctiſſime conſuluit Alex.conſ 71.conſideratis his quæ narrantur in themate, nu.2.cum alijs ſeq.vol.4. idemque firmat etiam conſ.162.verſi. his quæ copioſè,& eleganter allegata fuit num 3.& 4. col.6. Iaſ. Claud.Aquenſ.Deci.num 9.Ripa ſub num.5.& ſeq. & Bolognettus ſub num.36.in d.l.j.C.de pactis,& Tiraq.cum magna caterua Doctorum relata per eum in d.l.ſi vnquam,verſ. omnia,vel partem, num.2.& iſta eſt communis opinio, ut ante Ripa in d.l ſi vnquam.num.16.

Sed limitatur primò iſta cõmunis,vbicunque donatio eſſet facta Eccleſiæ,tunc dũtaxat reuocatur vſque ad legitimã,vt voluit Gloſ.& Archid.in c.fin.17.q.4. Bart.in d.§.Imperator, & poſt eum Cam Roma.in auth ſimiliter in §. ſpecia.C.ad l.Falc. Bald.Angel Salyc.& Paul.de Caſtr.in d l.j.Abb. & Imol.in c.fin.de donat.Barb.in repet.l.cùm acutiſſimi col. 37. C. de fideicom. Iaſ.in auth.ſi quamulier col. .C.de ſacroſan.eccle.& in l generaliter.§.cum autem.col. .C.de inſtit.& ſubſtit. Felyn.in c.in præſentia.col. .de probatio.Corn.conſ.11.col.fin.vol.3 & conſ.30. col. 2.vol.4.Calca.conſ.13.col.2.Corſet.ſingul.in verſic donatio, incipiente,Licet donatio.Pariſ.conſ.73 num 24.vol.j. vbi teſtatur iſtã eſſe communem opinionem, idemque teſtatur Ripa in dicta l.ſi vnquam,num 115.& Tiraq.ibid num.66.

¶ Verùm communis iſta procedit in foro contentioſo, in foro verò poli ipſa Eccleſia tenetur propter ſuperueniẽtiam filiorum donata reſtituere.iteat.eſt in d.c.fin.17.q.4. quæ tex. dicit ad hoc menti tenendum eſſe Auguſtinus Berous in cap. j.ſub rubr.num 217.de conſtit.

Limitatur ſecundo dicta communis quando facta eſſet per patrem vni filio,quæ quippè donatio nõ poſſet reuocari poſt natiuitatem aliorum filiorum,vt ſentit Bart.& omnes Legiſtæ cõmuniter in d.§.Imperator,& Canoniſtę in d c.fin. de donat.vt per Ripam.in d.l.ſi vnquam.num.115.

Limitatur tertiò antedicta cõmunis,quod licèt donatio renocetur per ſuperuenientiam liberorum,nihilominus nõ reuocaretur per legitimationem filij poſt donationem factam, ſecundùm Bal.in l y in fin.C.ſi quid in fran.pa.& in l.j. col.pen. C.de inoffic.teſtam.& Saly.in l.ſi tota C.de reuoc.donat.

Bene verum eſt, quòd legitimatio ipſa prius facta,non tolleretur,nec reuocaretur per ſuperueniẽtiã filiorum legitimorum,& naturalium,ſecundũ communem opinionem omniũ Scriben.citatam per Dec.conſ.566.per reſolutione caſus propoſiti,& per Gozad.conſ.6.nu.65.ſed effectus illius legitimationis limitaretur,& reſtringeretur, vt voluit, & declarauit Goza.ibi num.65.67.68.& 69.

Interpretatur poſtremò quotieſcunque donatio eſſet remuneratoria,tũc quãtũuis ſit facta priuato nõ reuocatur, nec reuocari poteſt aliquo modo,ſecũdũ Rom.conſ.26.pro deciſione eorũ,ſub nu.6.& ſeq.Angel.& Bald.in d.l.ſi vnquã,Alex.cõſ.28. præclare in fin.vol.3.Iaſ.in l.ſi non fortè.§.libertus.col.6.ff. de condict.indeb.Dec.conſ.20.in cauſa iſtorũ fratrũ.in prin.& conſ.366. pro declaratione.in tertio dubio.Ruin.conſ.123. quia agitur, nu.7. vol.j.& conſ.140.circa caſum,nu.6.vol.4.Bertrao.conſ.47.attẽto caſu,nu.7.vol.j.conſ.205.ſi eſt verũ,nu 12.vol.2.& cõſ.292.dubia, nu.8.vol.3.Ioan.Bapt.Ferret.conſ.94.reſpondendo,nu.2.vol.j.Iaſ. col.pen.& Claud.Aquenſ.in 6.effectu in l.ex hoc iure.ff.de iuſt.& iur.& Cagno.& Dec.in d l.j.C.de pactis,& Scriben.omnes cõmuniter in d.l ſi vnquam,vbi Modet.& Ripa num. 29. citant, & nonnihil iſtam communem declarant.

Et limitatur quoque non procedere in donatione facta extraneo ob cauſam,vt ea non reuocetur ob ſuperueniẽtẽ donanti prolem:ſecũdùm Bald.Angel Ripam,Tiraquel.in gloſ. donationi largitus,nu.11.cum alijs ſeq.& alios in d. l. ſi vnquam, & Bertran.in conſ.4.ad caſum, ſub nu j vol.5. vbi aſſignauit rationes concludentes,& conſuluit etiam,quòd conſtitutio dotis facta per patrem filię de medietate omnium ſuorum bonorum & fortunarum, non cenſeatur reuocata per natiuitatem aliorum filiorum.

Aliàs verò quamplures limitationes communes, & vtiles quidem ponit vltrà Ripam,& Tiraq.in d.l.ſi vnquam,Clarus in §.donatio.q.22.& ſeq.& Bolognettus in d.l.j.nu. 36. cum alijs ſeq.C.de pactis. Viuius opin.220.

3 Donatio ex quinq; cauſis ingratitudinis reuocari poteſt, quos enumerat Gloſ.in §.j.Inſtit.de donat.& tex.in l.fina.C.de reuoc.donatio.

¶ Sed ex hoc dubiũ reſultat, nũquid ea alia cauſa ſimili nõ expreſſa in dictis locis liceat donationem reuocare, vt putà ſi donatarius donatorem non aluerit.Goffred Alber.Ang.& Fulg.in d l.fin.& Faber.in d. .tenent quod non:& opinio iſta fuit mente Gloſ.in l.in cõdemnatione.ff.de reg iur. quatenus dicit cautũ nõ reperiri donatariũ teneri ad alimẽta donatori, ergo propter ea non præſtita priuari donatione non debet.

¶ Cõtrarium verò tenẽt G .Cy.Faber.& alij,in dict fin.& poſt eos Ripa.in q.41.& 49.n.163.& ſeq.Abb.Ancharã.Imol. & Barbat.in dict.c.fi.de don.Iaſ in auth.non licet.col.2.C.de liber. præter.Lupus in rubr.de don inter vir. & vxorem. §. 70.nu.25. Guliel. Bened.in ca.Raynu.nu.19.de teſtam. Guliel. Mayner. & Cagn.in dict l.in condemnatione,& Clar.in §.don.q.21.verſ.Bonus autem.Quid ergo,vbi oſtendit opinionem iſtam æquiorẽ, cõmuniorẽmque fore,& id ſaltem procedit, ſecundum pleroſque prædictorum, quando donatio eſſet facta omnium bonorum,vel magnæ quantitatis,aut propter dictam donationem donator ad egeſtatem redactus eſſet, & diſtinctionẽ iſtam ponit Rogerius in l.qui ex donatione.ff. de donationib. & hæc eſt æqua,& comm.opin. Contraria autem ſuperius relata impia,& quæ gratos animos ad ingratitudinem prouocat, prout Salyc.Ripa, Guliel.Benedictus,Maynerius,& prædicti Doctores teſtantur,& Modern.in d.c.fi.& aliud exemplum vltrà allegatum dictæ communis opinio.ponit Ripa in d.l.fi.

Declaratur primo regula iſta,vbicunque donator donationem reuocare non potuit,vel quia ingratitudo ſibi nota non fuit,vel repentina morte præuentus impeditus fuit eam reuocare,ita voluit Ioan.Andr.Anchara.Imol.& cæteri Canoniſtæ in dict.c.fi.Ro.& Alex.in l.res iudicata,ff.ſoluto matri. col. 2.Faber in dict. §.1.& Ripa in dicta l.fi.q 61.col.3. vbi ſcribit iſtam eſſe communem opinionem,& Modern in allegato.c.fi. quæ communis probatur hac ratione:quia non poteſt videri remiſſa ingratitudo ex taciturnitate defuncti,qui agere propter ignorantiam,vel aliud impedimentum non potuit. argumento l. mater decedens. ff. de inoffic.teſtam. ergo non mirum ſi hæres ſuus poteſt ad reuocationem agere.

Declaratur ſecundo loco dicta concluſio,quando fit reuocatio donationis in vltimo caſu poſito in dicta.l.fi. videlicet ob pacta donationi impoſita,& per donatarium non adimpleta: nam hoc ius ad hæredem quoque donantis tranſmittitur, vt concludunt ibi Baldus,Angelus,Albericus,Salycetus, & alij cõmuniter:moti,quoniã nõ fit eo caſu reuocatio propter ingratitudinẽ,ſed propter pacta nõ ſeruata, prout etiã dicunt Abb.Siculus,& Barb.col.3 in dict.c.fi.Fulg.& Rip.q.63.in d.l fi. tradunt in hoc quandam diſtinctionem, quæ erit ſatis vtilis in pract.

Amplia prædicta,quòd donatarius in iſto caſu nõ poſſet purgare moram,præſertimq; quando ipſe donatarius iuraſſet cõuenta inter ipſum,& donãte adimplere:nã iuramẽtum obſtaret purgationi,l.ſi quis maior,vbi Bar.C.de tranſact.& vide Bar. & alij cõmuniter in l.ſi inſulam.ff.de verbor.oblig. & ita in terminis conſuluit Corn.conſ.101.col fi.vol.1.

Sed nunquid purgatio iſta moræ admittatur de æquitate canonica?vide Modern.declarantes in d.l ſi inſulam,& Rip in d. l.fi.n.110.cum ſeq.

Sed vbicũque nota ad præmiſſorũ interpretationẽ,donatio eſſet remuneratoria,propter ingratitudinẽ reuocari non poſſet,ſecũdũ Ro.c .298.in .circa præmiſſum,& voluit Alex.cõſ. 215.col.2.nec arguẽdi.col.3 vbi ſubdit, Quod licèt alias priuilegiũ exceptionis poſſit reuocari propter ingratitudinẽ,vt not. Bal.in l.2.C.de lib.& eor.lib.tam ẽ quoniã eſſet cõceſſum in remunerationem non poſſet reuocari propter ingratitudinem, ad quod allegat Bal.in l. cum mobi.ff.de dolo.

Nec poſſet reuocari donatio facta Eccleſiæ,propter ingratitudinẽ prælati,vt ſẽtiũt oẽs Cano.in d.c.fi & iſta eſt co.opi. teſte Ripa in d. l.fi.n.173 & ſeq.vbi eã latè probat, & declarat.

¶ Imò ampliatur hoc tatò procedere,vt ſi cõcurreret ingratitudo prælati,& capituli ſimul,nihilominus donatio ipſa reuocari nõ poſſet, ſecund. c . op.Doct.quã citat Rip.loco de quo ſupra,& in lib.2.reſp.q.28.nu.20 & Clar.in d.q. 1.

Itidẽ collatio,ſeu confirmatio beneficij in fa alterius facta nunquã reuocatur, ratione ingratitudinis,poſtquam huiuſmodi beneficium fuerit collatum,vt voluit Hoſti. in §. qualiter reuocaretur.de donat.Io.And.Car & Im in d.ca fin. de donat.Dec.in cap.cum acceſſ ent.in 11.not de conſtit. & in c. relatum,in 4.nota.de preb.& Ripa in d l fin.in . 9. quia beneficia gratis conferũtur.cap.gratis.1.q.1.& pro ei t pi tale obſequium præſtare ſimoniacum er,ca.cùm e t.de ſimo. nam tunc eſſet quaſi homagium petere.cap.ex diligenti.eod.tit. Et

ſic renuncians nunquam poterit habere regreſſum ad illud beneficium, ſ[illegible] licet, q[illegible] rindatur renũciatio ipſa facta occaſione ingratitudinis: ſiquidem & conditiones, & iura donationis non poſſunt in benefi[illegible]ibus adaptari, videlicet ingratitudo liberti circa patronũ, l. ſi vnqu. C. de reuocand. donat. vel ſi manus violẽtas iniecit in donatorẽ, vel ſi atrocẽ iniuriã irrogauerit, vel ſi graue dãnũ rerũ ſuarũ molitus ſit, vel ſi vitæ periculum inferre præſumpſerit, l. fin. de donatio. vel ſi conditione appoſitã nõ adimpleuerit; quoniam in beneficialibus conditio non apponitur, vt potẽ quia ſunt actus legitimi, regula. actus de regulis iuris, lib. vj. l. fin. C. de reuoc. donatio. & §. alia. Inſtitu. eodem tit. v. ratione ingratitudinis impugnantis, c. fin. de poſtulan. & c. grauem. de exceſſ. prælat. cuius ratione auferetur & feudum, can. ſi Imperator 96. diſtinctio. & ſimiliter legatum, l. Papinianus. §. meminiſſe. ff. de inoff. teſtam. vel qui patronum impugnat, qui redigitur in ſeruitutem, l. ſi manumiſſors C. de obſequ. patro præſtan. canon. libertis. 11. quæſt. & ca. octaua. de ſer. non ordin. & ca. de famulis. §. fin. Alteram etiam rationem efficaciſsimam aſsignat Rip. in dicta l. ſi. q. 49. quod ideo collatio beneficij non reuocatur propter ingratitudinem, quia beneficium datur propter officium, ca. fin. de offic. ordin. in 6. vt beneficiatus ſeruiat altari. c. cum ſecundum. de prebend. ideo nõ eſt donatio ſimplex, ſed ob cauſam, quæ regulariter non reuocatur propter ingratitudinem. Viuius opin. 213.

4 Donatio reuocatur per natiuitatem filij, iuxta l. ſi vnquam. C. de reuoc. don. Nam ſatis eſt filiũ naſci, etenim donatio reuocatur, eo quòd facta dicebatur ſub conditione, ſi donans filios non habuerit, vt per Doct. in d. l. ſi vnqua. Et durat reuocatio, ſeu annullatio donationis etiã, quò filius viuo patre decedat, vt voluit Bar. in l. Titia cum teſtamento §. Imperator. ff. de legat. ij. Et eſt comm. opi. Doct. in l. ſi vnquam. vt ibi nouiſsime per Tiraq. ſuper verb. ſuſceperit liberos. n. 151. cũ aliis ſeq. & et voluit ibi Ripa q. 38. in prin. &c. niſi veriſsimiliter conſtet, q voluerit in donatione perſiſtere, & ſic ſufficit illã cõditionẽ ſemel deſeciſſe per natiuitatem filij, licet poſtea ille decedat. Id communi interpretum ſententia receptum affirmat Soc. iun. in conſ. 29. n. 19. vol. 4. E. Muſcul.

a 5 Renũciatio hæreditatis iam quæſitæ facta etiã in contractu matrimonij, & etiã a maiore 25. annis reuocatur per ſuperuenientiã liberorũ, per l. ſi vnquã. C. de reuocan. donationib. & ibi Tiraq. n. 174. quę res locũ habet in donatione hæreditatis tã quęſitæ. ita Moderni in tract. de donationib. factis. n. 41 illa tamẽ lex nõ habet locũ in renunciatione quam mater facit ſecũdũ diſpoſitionẽ ca. quamuis pactum de pactis. lib. 6. quia videtur facta ex cauſa, & propter dotẽ conſtituitã: & nõ habet etiã locũ in donatione ob cauſam. Dec. conſ. 181. & Alex conſ. 29. n. 9. part 3. Bell.

6 Dominus quamuis tempore donationis filium haberet, ſi adhuc poſt factam donationem alios ex ſuo matrimonio ſuſceperit, talis donatio reuocata erit per natiuitatem aliorũ filiorum: nam quamuis filium haberet tempore donationis, non cogitauit tamen de aliis naſcituris: & hæc poſſunt ſimul ſtare quòd filium habeat tẽpore donationis, & quod de aliis non cogitauit. l. ſi quis. ff. de iure codicill. Soci. conſ. 22. nu. 10 in 4. vol. & conſi. 216. in 2. vol. n. 5. quæ tamen lex ſi vnquam. non habet locum in filio qui renuntiauit paternæ ſucceſſioni, quia talis renunciatio non eſt donatio, & ideo filij ſuſcepti ab ipſa matre non poterunt reuocare talem renunciationem in vim illius l. ſi vnquam. Socin. conſ. 39. parte 3. Hic caſus cadit ſub diſpoſitione l. ſi totas. C. de inoffic. donat. & reuocatur non in totũ, ſed ſolùm vſque ad legitimam partem bonorum filiis poſtea natis competentem. & ita tenere doct. communiter dicit Corn. conſ. 11. in litera Z. lib. 3. Bellac.

7 Donatio per natiuitatem liberorum reuocari poteſt, ſiue illa ſit donatio omnium bonorum, ſiue partis bonorũ, quòd ſi res certa donetur quæ ſaltem aſcendat ad quartam partem bonorum, poterit etiam reuocari per l. ſi vnquam. C. de reuoc. dona. Socin. conſ. 22. par. 3. minima autem donatio non reuocatur per eam l. & hæc eſt communis opinio, vt per Deci. conſ. 681 n. 3. Cur. iun. conſil. 1. n. 18. Idem.

8 Donatio cuiuſlibet partis bonorum reuocatur per ſuperuenientiam filiorum. Io. de Rip. in l. ſi vnquam. q. [illegible] n. 15. C. de reuoc. don. communem dicit.

Amplia etiam ſi ſit iurata. idem Rip. q. 3 n. 7. com. dicit.

Amplia ſecũdò, in donatione cuiuſcunque rei particularis. Io. Nic. in addi. ad Ale. in tract. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 14. com. dicit.

Fallit, ſi res donata ſit minima, d. Io. Nic. n. 4. com. dic. Vill.

9 Naturales liberi effecti legitimi per ſubſequens matrimonium, reuocare poterunt donationem factam ab eorũ patre, quantumuis donationis tempore illi fuerint iam nati, nondũ tamẽ legitimati: nam talis donatio ſicuti per ſuperuenientiã liberorum reuocatur, ita & per ſubſequentem legitimationẽ ex matrimonio ſubſequenti, per eam l. ſi vnquam C. de reuoc. dona. & ita Papon refert fuiſſe iudicatum, in titulo des donatiõs, arreſt. 21. Boer. tamen de hoc dubitat deci. 149. in fin.

10 Donatio omniũ bonorum, vel maioris partis bonorũ, ſicuti reuocatur per natiuitatẽ liberorum, qui naſcũtur ipſi donanti per l. ſi vnquam. C. de reuoc. dona. ita etiã & reuocabitur per legitimationẽ liberorum, quæ ſit per ſubſequẽs matrimoniũ, & talis legitimatus poterit petere donationẽ reuocari. Iaſ. in l. j. n. 4. ff. de lib. & poſthum. Vide in hac materia Io. An[illegible] in addit. Spec. tit. de ſucceſſionib. ab inteſt. Pariſ. conſ. [illegible]2. nu. [illegible]1. lib. 3. Bellac.

11 Donatio facta vni extraneo reuocatur in totum per natiuitate liberorum: facta vero vni ex liberis, reuocatur vſque ad legitimam per liberorum ſuſceptionẽ ea vero matrimonio. l. ſi vnquam C. de reuo. dona. & l. ſi totas. C. de inoff. donat Cor. conſ. 11. nu. 26. in 3. vol. & ita teneri communiter aſſerit ibi Corn.

12 Donatio propter ſuperuenientiam filiorum reuocatur, etiamſi appoſitum ſit iuramentum. com. dicit Clarus §. donatio. q. 22. ver. ſtat ergo. P. Fichard.

13 Donatio reuocatur, ſi poſt factã donationẽ ipſi donatori ſuperueniant liberi per diſpoſitionẽ l. ſi vnquã. C. de reuoc. don. com. dicit. §. donatio q. 20 in prin. Hinc infertur quod ſi donator tempore donationis de liberis cogitaſſet, diſpoſitio d. l. ſi vnquam. non locum habeat, nec donatio reuocari poſsit. cõm. dicit q. 22. v. ex qua. Similiter non reuocatur, ſi donatio eſſet facta in contractu matrimonij, nam eo caſu præſumitur donator de liberis cogitaſſe. com. dicit eod. ver. Ex qua. quæ tamen opi. ipſi Claro non placet. Idem.

14 Donatio ob liberos poſtea natos vſque adeò iure ipſo renocatur, atque euaneſcit, vt nihil obſit antea illos natos dominij tranſlatiõ, nec item obſit nihil adhuc à patre petitum eſſe. vt commune aſſirmat Ripa in l. ſi vnquam. n. 10[illegible]. C. de reuocand. donat. Reuocatur autẽ, quia tacitã liberorũ cõditionem continere cenſetur, vt receptũ aſſeuerant Io. Ceph. vir doctiſsimus atque eruditiſsimus conſ. 94 n. 11. I. Cla. de don. [illegible] Viuius opi. 210. Vnde iuſiurandũ ei additũ nihil proderit. quod frequenti interpretũ ſuffragio receptũ teſtantur Ruin. conſ. 70. nu. 13. Iul. Clar. d. q. ver. ſtat ergo. Viuius vbi s. v. ite amplîatur. Quin & illud nõ proficiet, & ſi pars aliqua bonorum tantum donata ſit. cõmune dogma ait Rip. in d. l. ſi vnquam. q. 3. n. 7. vel etiam ſi res aliqua ſingularis, quæ minima non ſit, elargita fuerit. cõmune inſit Io. Nic. ad Alc. reg. 1. præſump. 13. & copioſè Iul. Clar. d. q. verſ. quartò infertur. & ver. cæterum. Intellige tamen prædictã iuris definitionẽ nõ procedere, cũ donatio in ſacrũ, piumue locũ aliquẽ collata proponitur: quia tunc illa ſolum, quatenus legitimã ſuſceptorũ filiorũ portionẽ exhaurit, reuocatur. vt cõmune renunciant Rip. n. 115. Tiraq. n 66. in d. l. ſi vnquã. Paul. conſ. [illegible]3. n. 24. lib. 3. Iul. Clar. d. q. v. quæro etiam. Intellige ſecundo & [illegible] in vna aliis liberis iam natis prædicta donatio delata eſt, non illa in totũ: ſed tanquã inofficioſam vſque ad legitimã portionẽ filiis poſtea natis debitã reſcindi. vt receptũ ſanxiunt Rips, Clar. ac Viuius vbi s. verſ ſed quid ſi pater. & Didac. Couar. lib. 1. reſol. c. 19. n. 1. Intellige tertiò non proceſſurum ſuperius c[illegible] placitũ, cum ob merita donatur commune aſſerunt Iaſ. conſ. [illegible] nu. 1. lib. 11. Cla. vbi ſupra. ver. item quæro, Viuius d. opin. in [illegible] & [illegible] contrarium iure verius ſit, ac reip. vtilius, vt alibi latè oſtendimus. Intellige quarto hãc omnẽ quæſtionẽ de medio ſublatũ iri, cum in l. ſi vnqua. expreſſim renuncia-tur. cõmune inquit Soc. conſ. 147. n. [illegible] Tiraq. in eadẽ l. in præfat. n. 174. & qui multos contrariæ ſectæ authores refert Iul. Clar. d. q. verſ tertiò infertur. Intellige quintò, quod licet ipſo iure fiat [illegible] huius donationis reuocatio, & ſi tamen naturalis ad illa ſuſciatur, tamen donator ad extremũ vitæ vſque tempus ſculũ tacuerit, illius hæredes reuocare nõ poterũt. vt cõmunia late, ac [illegible] Clar. in laudata q. ad §. [illegible]

15 Reuocatio donationis, quæ ſit ex diſpoſitione l. ſi vnquã C. de reuocat. donat ſit pro ipſo iure immediate, cum naſcuntur liberi. communiter Clar. in [illegible] donat. q. 23. ver præterea P. Fic.

16 Hæredes donantis qui volunt reuocare donationem factã per eorum patrem beneficio l. ſi vnquam. C. de [illegible] donat. non habent neceſſe eam reuocare: quia iam ipſo iure [illegible] reuocata per natiuitatẽ liberorum. Alber. de Roſat. in d. l. ſi vnquã, Guido Papæ deciſi. 214. requiritur tamen quod per iudicem

fiat reuocatio: interim tamen ipſo iure eſt reuocata, & hoc tenet Ioan. Nicolaus *in repet. l. generaliter. n. 8. C. de inſtit. & ſubſtit.* Bellac.

17 Pater non poteſt in totum reuocare donationem filio factam, in caſu ſuperuenientiæ filiorum, ſed [illegible] modo reuocatur tanquam inofficioſa, vſque ad legitimam partem filiis poſtea natis competentem [illegible]. Cla. *§. teſtamentum q. 22. verſ. ſed quid ſi pater.* P. Fichard.

18 Donatio [illegible] ipſo iure per natiuitatem filij reuocata fuerit [illegible], & pater ſuperuixit, qui habuit tẽpus mutandi [illegible] donationem, quam tamen non mutauit, & tutelam [illegible] donatio: præſumẽ[illegible] parentem donationẽ confirmaſſe, quia non mutauit, cũ [illegible] poſſet [illegible] *ſi mater n. 4. C. de inoff. teſtam.*

19 Communis eſt [illegible], quod [illegible] donationis quam fecit [illegible] cogitauerit, tunc ſuperuenientiã filiorum non [illegible] donatio iam facta virtute *l. ſi vnquam C. de reuoc. donat.* Soc. *conſ. 147. n. 15. part. 1. & con. [illegible] 3. n. 7. lib. 4.* Iaſ. *conſ. 25. li. 1.* & ita inquit hanc opinionem communem eſſe, & ita concluditur *in d. l. ſi vnquam.* quæ lex eſt fundata in veriſimili mente donantis, quòd ſcilicet non donaſſet ſi de liberis cogitaſſet. Quod ſi eũ cogitaſſe probetur ex quibuſdã coniecturis, non haberet locum ea lex. ita Soc. ibi. & illi legi à patre donãte nõ poteſt renunciari, cùm ſit inuẽta in filiorũ naſcentiũ fauorẽ, & non donantis. Oldra. *conſ. 173.* Bellac.

20 Donatio remuneratoria per ſuperuenientia liberorũ nõ reuocatur: & ſic *l. ſi vnquam. C. de reuo. don.* non habet locũ in donatione remuneratoria, & hac communem opinionẽ firmat Decius *conſ. [illegible] 6. n. 10.* debet tamen eo caſu merita in ſpecie probari, & de ipſis meritis debẽt conſtare, & non ſufficeret meritorum aſſertio in genere, vt ibi per Decium. Aretand. tamẽ *cõſ. 118 poſt nu. 1. li. 2. in 2. part.* tenet ad ipſius donationis validitatem neceſſe nõ eſſe, quod merita probentur. Bellac.

21 Donatio remuneratoria & propter merita reuocari non poteſt, etiã per ſuperuenientiã liberorũ, aut ingratitudinẽ, ſecundũ communem per *Barſ. conſ. 31. n. 3. & 4. li. 1.* Bottac.

22 Donatio cùm ob pactam fidem non ſeruatam reuocatur, & ab hæredibus, & contra hæredes reſcindi poteſt. cõmune teſtificantur Curt. iun. *conſ. 126. n. 14.* Iul. Clar. *§. don. ad fi.* Viuius *li. 1. op. 79 ver. declaratur ſecundo loco.* Suarez.

23 Donatio reuocatur propter vitium ingratitudinis. *l. fi. C. de reuoc. don. §. alia. Inſtit. eodem tit.* Fallit ſi ſit donatio remuneratoria. *tex. iuncta gloſſ. in l. ſi pater. §. 1. in gloſſa in verb. irreuocabilis. ff. de don.* not. Rum. *ſing. 520. conſ. 26. col. fi. 298. in fi. 436 col. 3.* Iaſ. *in l. ex hoc iure. col. 10. ff. de iuſt. & iur. in l. ſi non ſortem. §. libertus. col. 4. de cond. indeb.* Dec. *conſ. 20.* Ripa *in l. ſi vnquam. q. 14.* Gramm. *deciſ. 65.* Boër. *q. 27. 228. circa fin.* limita vt per Gomeſ. *in §. item Seruiana. n. 44. Inſtit. de actionib.* Quib. adde quod donatio mera, licet prætextu ingratitudinis reuocari poſſit: ſecus tamen eſt ſi ſit remuneratoria, teſte Rol qui communem dicit, *conſ. 5. n. 13. li. 1.* Vezinus.

24 Donatio a patre facta filio primogen. reuocari, poterit propter ingratitudinem filij primogen. & hoc donatore in vita conquerente. Bened. *Raymutius, in verb. in eod. teſtamento. il. primo,* n. 208.

25 Donatio non tantũ ob ingratitudinis cauſas iure ſcriptas, ſed etiã ob alias ſimiles, aut maiores reuocabitur. commune ponunt Ant. Gomez. *de teſta. c. 11. n. 25. verſ. ſed ex his.* Iul. Clar. *de don. q. 21.* Viuius 218. Intellige nihil ingrato profuturũ pactũ, aut ſtipulationẽ de non reuocãda donatione, quin poſtea donatio ob admiſſum ingrati vitiũ reſcindi poſſit, vt cõmune ait Ant. Gomez *de teſta. c. vlt. n. pen. in fin.* Intellige ſecundò, idem futurum & ſi donationẽ non reuocaturũ cõceptis verbis iurauerit. cõmune inquiunt Corn. *cõſ. 224. lib. iiij.* Alc. *in c. cum contingat. n. 39. de iureiur.* Curt. iun. *c[illegible] 33. n. 21.* quod & ſomme pium, ac reip. vtile arbitror, & ſi contrariũ magis probauerint, ac receptũ deblaterauerint Alex. *numer.* 23 A[illegible]. *in l. ſtipulatio hoc modo. ff. de verb. obl.* Bauer. *de virt. iuramen. caſ.* 38. Rub. *conſ. 64. numer. 3,* B[illegible]log. *in l. vlt. num. [illegible] & ſeq. C. de pact.* Intellige tertio, idẽ omnino proceſſurũ, & ſi huic reuocationi ex ingratitudinis cauſa expreſſim renũcietur, ita tamẽ & donator, nõ eius hæres agat, & cõtra eũ cui donatũ eſt, nõ aduerſus eius ſucceſſorẽ actor, quia generaliter id criminis nec ab herede, nec aduerſus herede intētabitur. cõmunia eſſet. Ant. Gomez. *de contract. c. 4. n. 14* ſed & donatoris heres tunc ſemper admittetur, cum vel cauſa ingratitudinis donaturi ipſi occulta fuit, vel donatori morte præuẽto tempus, & cõmoditas agendi non fuit. commune aſſerunt Rip. *in l. vlt. q. 61. C. de reuoc. don.* Viuius. *lib. 1. opi. 29.* Suarez.

26 Renuntiatio omnium caſuum, per quos reuocatur donatio, non valet. Rube. *conſi. 94* commu. dicit. [illegible]. Vi[illegible]al.

27 Donator promittens non reuocare donationem ex quacunque cauſa, vel ingratitudine futura, nõ obſtãte pacto hoc, ſuperueniẽte ingratitudine vtique poteſt eam reuocare, & ſic pactum quòd reuocari donatio nequeat ratione cuiuſcunque ingratitudinis committendæ, nõ valet nec tenet, ſecundũ Bart. Paul. Caſt. *Iaſ. n. 17.* & Bolognetum, *ſub n. 96. in l. fi. C. de pactis.* Bal. *in l[illegible]. C. de bonis quæ li.* Saly. *in l. pactũ. c. de colla.* Spec. *in ti. de donatio. §. 1. ver. quid ſi actũ ſit.* Ant. & Imo. *in c. ſi de donatio.* Corn. *conſ. 1[illegible]2. n. [illegible] cum aliis ſeq. vol. 1.* Rom. *conſ. 26.* Alex. *conſ. 40. vol. 4. & in l. ſtipulatio hoc modo concepta, n. 23. ff. de verb. obl.* & iſta eſt communis opin. vt per Mod. ibi, & Rubeum *cõſ. 64 n. 1.* hoc vero limitatur non procedere, vbicunque interueniret iuramentum: nam tunc etiam ingratitudo futura poſſet remitti, & pactum iſtud firmaretur dicto iuramento, ſecundũ Io. And. *in add. Spec. in d. §. 1 ver. quid ſi actum ſit.* Io. de Imo. *cõ. 35.* Alex. *in d. conſ. 40.* Fel. *in c. ſi diligenti. de for. com.* Iaſ. *in d. l. fi. c. de pact. n. 17.* Alex. *in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta. n. 23.* vbi ait opinionem iſtam veriorem, cõmunem, & in practica ſeruari, & ſequitur Soc. *conſ. 53. vol. 1.* Aquẽ. *in d. l. ſtipulatio.* Bauer. *in tract. de virtute iuramen. caſu* 38. Ripa. *in repet. l. ſi. C. de reuoc. donatio. q. 54.* Tiraq. *in l. ſi vnquam eodem tit.* & Rubeus *in d. cõ. 64. n. 3.* vbi ita conſuluit, & prędictę opinioni inhęret quoque Bolognetus, *in d. l. fi. C. de pact. n. 97 & ſeq.* & iſtorum aſſertio adeo clara, communiſque eſt, & iure probatur, vt nefas ſit eã in controuerſiã aliquam mittere. In contrariam vero partem. vt huic hæredi ſeu donatario indigno hæreditatem vel donationem teſtator adimere poſſit, & periurium non incurrat, ac cõmittat, inclinarunt gl. *in c. vltima voluntas [illegible] quæſt. 3.* & ibi Arch. Corn. *conſ. 224. vol. 4.* vbi appellat illã eſſe communem opinionem, quam ſequitur & communiter teneri ait Alex. *in c. cum contingat. nu. 39. de iureiur.* Bart. *in l. ſi duobus. §. idem reſpondit. ff. pro ſocio.* C[illegible] *in l. 1. in fi. C. de ſacroſ. eccleſ.* & Aug. de Gambel. *in tract. de teſtam. in gl. & iurauit non reuocare,* & licet primam opinionem Alex. & Soc. *n. 50. in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta,* aſſerant communem eſſe Legiſtarum: nihilominus ingenue fatentur quoque contrariã præmiſſam eſſe communem ſententiam canoniſt. de qua per Mayner. & Cagnol. *in l. nemo poteſt mutare. ff. de reg. iur.* per Alc. *vbi ſupra. n. 77.* per Modet. *in tract. de teſt. part. 2. n. 15.* & Curt. *conſ. 3 n 21.* Sed ipſe inhæreo memoratæ opinioni Legiſtarum tanquam tutiori, & communiori. F. Viuius *opin. 224.*

28 Pactum quod donatio non reuocetur prætextu ingratitudinis non valet Ant. Rube. *conſ. 114* commun. dicit.

Fallit ſi firmetur iuramento. idem *ibi n. 31.* com. dicit. Vi[illegible]l.

29 Reuocatio donationis, quæ fieri poteſt ex cauſa ingratitudinis ipſius donatarij, non tranſmittitur ad hæredes donatoris niſi donator in vita litem inchoauerit. *l. 1. & fi. C. de reu. donatio. [illegible] fi. de dona.* & ibi Pano. quod procedit niſi donãs ignoraſſet [illegible] cauſã: quia [illegible] donati nihil poterat imputari [illegible] hæres eam cauſam ingratitu[illegible] contra donatarium poterit proponere. Pano. *in d. c. ſi* & Iaſ. *in l. cum mota. nu 18. C. de tranſ.* vel etiã niſi donator in [illegible] ſe præparaſſet ad agendũ & reuocandũ talẽ donationem, vel ſi donator cauſam donationis [illegible]. nam [illegible] hæres inceptam cauſam poterit perficere. ita Henricus Boich. *in d. c. fi. de donat.* & Guido Pape *deciſ. [illegible] 14.*

30 Donatarius ſi donatori indigenti alimenta d[illegible]gauerit, poterit [illegible] reuocari [illegible] commu. dicit Clarus *§. donatio. q. 21. verſi quid ergo.* P. Fichard.

31 Donatio c[illegible]ditionalis vel ſub modo reuocari poteſt, ſi modus vel [illegible] non ſeruetur. *l. 1. c. de donat. quæ ſub mod. c. verum de condit. appoſ.* Anchar. *conſi.* [illegible]. Item [illegible] ſub pactis quæ non obſeruentur: & [illegible] reuocandi huiuſmodi donationes [illegible] donatoris. *Bal. in l[illegible]. C. de re[illegible]. dona.* & quamuis [illegible] poteſt tamẽ reuocari in non obſeruando [illegible] *l. 1 c. de dona. [illegible] modo.* Collectarius & de Anch. *[illegible] de donat. n. 4.* Bellac.

32 Leg[illegible] non reu[illegible] donationem patris ante factam, ſecundum communem per B[illegible]. *conſil. 76. num. 22 lib.*

33 Donatio facta in teſt[illegible], & per [illegible] nõ reuocabitur, quamuis teſtamẽtum reuocatum ſit, & reu[illegible]

po[illegible]

p[illegible] & Ob[illegible] in[illegible] teſtato [illegible] *cap. Raynut.* [illegible] parte [illegible] , eo caſu reſ[illegible] amento [illegible] do- na[illegible] *hi ſupra.*

[illegible] potett in pr[illegible] abſen- ti [illegible] ex aliquo [illegible] cõtra[illegible] to in- ter aliquos ius [illegible] ſ[illegible] tertio [illegible] cõtra[illegible] ab ipſis cõtra- h[illegible] *de ſeruis ex[illegible]* & h[illegible] ſic[illegible] ter[illegible] & propter hoc re[illegible] ocari poteſt [illegible] eſt reuoca- bilites [illegible] tertio [illegible] *l. ſed* [illegible] *ff de* [illegible] ſ[illegible] tertio [illegible] *ſtro* [illegible] quod [illegible] *conſ.* [illegible] *n. 6.* dic[illegible] pręcenti[illegible] acqui[illegible] acquiſitum [illegible] *§. ſi* [illegible] non enim tale ius pr[illegible] eſt, ſed [illegible] propterea remitti [illegible] poteſt [illegible] Chaſſa. *conſ.* [illegible] quod [illegible] dit in ipſ[illegible] donatarius ha[illegible] eius hoc non p[illegible] *§. Flauius n. 14.* [illegible] *ff de verb. oblig.* & procedit ſuper re- gula, dũmodo nõ fuiſſet facta ſtipulatio ab ipſo [illegible] donatur, aut a notario pro abſente ſtipulante, vel [illegible] *l. ſi* [illegible] *d. §. Flauius.* quia tunc [illegible] ſtipulatio impediret reuocationẽ, quæ ſi nõ facta fuiſſet, poterit [illegible] donan[illegible] reuocari. *Socc. vbi ſup.* & poteſt [illegible] notarius etiã pro poſthumis ſtipulari, vt ibi per Socc. & hæc eſt communis decis[illegible] te *laſ. in d. §. Flauius* & in ſumma quãdo ius de præſẽti eſt no- bis quæſitum, reuocari illud minimè poteſt. *Sal. in l. quoties. C. de dona. quæ ſub modo.* quod ſi nõ de præſẽti reuocari poſſet, niſi illud ius a notario ab alio [illegible] abſentis, & [illegible] fuiſſet acceptatum. Dec. [illegible] 58. Bellac.

35 Filio ius quæ[illegible] ex cõ[illegible]tractu patri, poteſt pater reuocare. *Ale. in l. ad optimu*[illegible] *patroni.* [illegible] *de in* [illegible] *1.2.q.23.* [illegible] *de iure emphy.* [illegible] *Roma.* [illegible] *de verbo. obli.* & ibi Soc. *concl.5.* Ripa *in* [illegible] *.h.q.65. C. de reuo. dona.* dicunt communem. Contrariũ tamẽ eſſe cõmunẽ dicit Bened. *in cap. Raynut. de te ſta.* [illegible] *in l. ſed quod noſtrum. de re* [illegible] *probat.* [illegible]

36. Priuatio iuris vel rei alicuius, vt inc[illegible] rratur, et ſi lex di cat ipſo iure, tamẽ requiritur quod dominus declaret, vel rẽ inci[illegible] eſſe in commiſſum, vſque h[illegible] etiã pellat. Et tertio ſubſequa tur ſententia declaratoria. vt late probat Tiraq. *in l ſi vnquam, in verb reuertatur.* [illegible] *& ſeq.* [illegible] *de* [illegible] Et ſimi[illegible] co- pioſe Rimin. [illegible] *multis ſeq. Instit. de don.* [illegible] 33. declarat, quod tali ſen[illegible]tentia no priuatio[illegible] vel etiã pœna de cernitur, ſed tantummodo declaratur, quód tale del[illegible] fuerit miſſi[illegible] pœna ſequitur à iure, ſecudũ gl. Bart *in l. apud dolatorem* [illegible] *de* [illegible] Itaque iudex declarabit donatar[illegible] xẽpli gratia, [illegible] tudinis incidiſſe, proinde donatio nẽ eſſe reuocatã, [illegible] enus opus ſit eã reuocare, cõdemnando donatarium ad re[illegible] andam libere rem ſibi donatam [illegible] natori, & [illegible]

37 Priuati[illegible] xat ob grauẽ ini[illegible] inducitur, iux. not. *in l.* [illegible] *de admod. le- gat.* Et Iman. *in c. Raynut. de teſta.* quod communiter teneri refert Bened. Capr. *in tractat ſubſtitutionum poſt regul.* [illegible] 4

38 Donatio [illegible] leſæ non poteſt propter ingr[illegible] titudi- nem reuocari, q[illegible] cenſetur Deo fa[illegible] qui ingr[illegible] eſſe non poteſt. com. [illegible] Clarus *§. donatio. q. 21.* [illegible] *Item quæro, cum ſequent.* P. Fich[illegible]rd.

39 Dona[illegible] ob cauſam non poteſt reuoc[illegible] propter ingrati- tudi[illegible] dicit *§. donatio. q.* [illegible] *Sed quæro.* P. [illegible]chard.

40 Donatio ob cauſã, cauſa non [illegible] ipſo iure reuocatur. com. [illegible] *donatio q. 24. ver. Præter has.* Idem.

41 *L.* [illegible] *C. de reu* [illegible] *dona.* locum etiam habet & pro- cedit in [illegible] receptiorem Doc. ſen- tentia [illegible] tempore matrimonij enuciat [illegible] ni pater [illegible] patr[illegible] dote contẽta eſſe velit, fili- d[illegible] poterunt venire cõtra a lega

[illegible] *mol.* [illegible] inquiet[illegible] c[illegible]trad[illegible] habet [illegible] *notandum.* [illegible] hac ſententia [illegible] mu[illegible] *conſil.* [illegible] 31[illegible] Doc. qui vtramque partem huius articuli d[illegible] alteram ſententiam ta quam magis commun[illegible] Sed ipſe tamen [illegible] ſententia Alex. & D[illegible] non re- cedi [illegible] communi voto approbata. K[illegible]ouius.

42 [illegible] *vnquam. C. de reuoc. don.* locum [illegible] habet [illegible] re mi- ni[illegible] locum habet [illegible] notab[illegible] ſibi D[illegible] ab [illegible] *in 2.* [illegible] *C de pa* [illegible] *contrarium* [illegible] quod etiã in [illegible] cedat [illegible] *mol. 129.* [illegible] quæ [illegible] tion[illegible] ri[illegible] cong[illegible] A. Itaq[illegible] *cum ſeq.* [illegible] ri[illegible] loc[illegible] ro- ced[illegible] vt [illegible] *ff. ag.* [illegible] *in ſua* [illegible] *ad tra.* Alc. *de p*[illegible] *pr. ſumpt* [illegible] Kircuo- uius.

43 *L. ſi* [illegible]*nquam. C. de reuoc donat.* [illegible] in liberi[illegible] quam in a- lis loc[illegible] habet. communis [illegible] Rip. *ad eande* [illegible]*nquam.* Nec [illegible] remo rabitur, & æquè [illegible] bonorum parte, imò in [illegible] & in legata a parente [illegible] idem Rip. *ad eandem* [illegible] 19. [illegible]

44 Diſpo[illegible] *vnquam* [illegible] *de reuo. do.* [illegible] fi- lijs legitimati [illegible] donat[illegible] & firma concluſio, contra Ba. & Salt. ſec. Dec. [illegible] *pro de- claratione* [illegible] *non obſtat.*

Fallit primò, niſi [illegible] natus [illegible] natus tempore do nationis [illegible] donator de [illegible] ter eugi[illegible] re potue- rit. Dec. *ibidem verſ. reſp.* [illegible]

Fallit ſecũdo, in le[illegible] timato poſt mortẽ pat[illegible] quia tũc [illegible] quibus p[illegible] ceſſaria: vnde per talẽ legi[illegible] nocatur [illegible] Dec. *ibidem in d. conſ. antep.* [illegible]

45 Diſpo[illegible] *d. l. ſi* [illegible] *don.* [illegible] habet [illegible] tum in donatione [illegible] ſed in [illegible] bono rum donat[illegible] non eſt [illegible] Clar. *§. donatio. qu.* [illegible] *2.* [illegible]

46 [illegible] *d. l. ſi vnquam,* [illegible] Ec- cl[illegible] poſtea nat[illegible] *in §. donatio.* [illegible]

47 Di[illegible] *d. l.* [illegible] habet [illegible] do l[illegible] & naturale[illegible] natu- rales [illegible] poſt[illegible] na[illegible] *in §. donat.* [illegible] *vel ſed quæro.* [illegible]

48 Di[illegible] *d.* [illegible] habet [illegible] po- re[illegible] & [illegible] cũ poſt donatione[illegible] Clar. *§. do- nat* [illegible] *q. 23.* [illegible]

49 [illegible] donat[illegible] *vnquam, C. de* [illegible] *ſ.* 3[illegible] *de* [illegible] *donatione,* [illegible] pars, quæ [illegible] veri[illegible] tatem [illegible]

50 Donat[illegible] poteſt in [illegible] re *leg. ſi* [illegible] *de reuocat.* [illegible] i- ter fauorem [illegible] & non [illegible] *con- ſilio 126. numero ſexto, in tertio* [illegible] Cur- tius ſenior *conſil. primo, numero* [illegible] *primo.* vbi tenet [illegible] leg renunciar

renuntiari per donantem non poſſe. quin ſuperueniente no ua prole ea donatio ipſo iure reuocetur, ſiue renunciatio ſit facta cum iuramento ſiue non. Bel ac.

51 Renuntiare poteſt pater beneficio l. *ſi vnquam. C. de reuo. don.* etiam in præiudicium ſ[illegible] iu. eſt magis com. op. ſec Iaſ. *in conſ. 125. circa primum verſic. ex prædictis. col. 1.* Contrarium tenet Iaſſ[illegible] cuit. *in conſ.* [illegible] *per tot.* & ibi dicit eſſe veriorem, æquiorē & emplectend[illegible] geri decisione cæſarea. M. Chærtā.

52 Pater poteſt in donatione ſuo facta renuntiare beneficio *l. ſi vnquam. C. de reuoc. don.* [illegible] dicit Clar. *in §. don q. 22. verſ. 3.* Quæ tamen Claro non placet. P. Fichard.

53 Princeps contractum ſeu [illegible] donationem, etiam de plenitudine poteſtatis reuocat, ſecundum commune per Bur. *conſ. 78. nu. 6. lib. j.* Bonac.

54 Reuocari non oportet, neque debet quod nulliter factū geſtumue ſit, vbi omnino ſi id factum non eſſet, fieri deberet: ratio eſt, quia ex quo de nouo ſic faciendum eſſet, par[illegible] non intereſt, quòd reuocetur, & voces quorum non intereſt, recipiendæ, & audiendæ non ſunt, inquit Iurec[illegible] *in l. 1. ff. de appel. recip.* probatur concluſio ex text. *in l. ſi ff de eo quod met. cauſ.* & ex his quæ ſcribunt Angel. & Alex. *in l ſi ſtatuta in princ. ff. de dam. infect. Aret. in §. quadrup. Inſtit. de actio.* qui loquuntur in tenuta nulliter data. Paul. de Caſtr *conſ. 472.* in cauſa capturæ *Iac. in fi. lib. 1.* Soc. *co. 113. ad fi. lib. 3.* Dec. *in ca. cum ceſſante, in fi. de app. & in conſ. 449.* Iaſ. *in l. a diuo Pio § in venditione, de re iudi. & in l ſi pacto quo pœnam, in 5. no. C. de pa[illegible]. C[illegible] ti. iun. in cōſ. 127. verſ. accedunt ad confirmatione.* Gozqu. *conſ 21.* Abb. *conſ. 29. in fi. part. 2.* Imol. *in conſ. 105. verſ. nec obſtat quod legitur & notatur:* quos omnes pro comprobatione communis ſententiæ quam atteſtatur, refert Crauet. *con. 189. in cauſa appellationis. n. 6.* ad quem data facti contingentia ſecu[illegible] p[illegible]teris, & ad eunde. *con 65. ſorores. & conſ. 140 in cauſa ſpolij in fi.* quam concluſionem verā ſe credere ait *d. conſ. 65.* [illegible] eiſdem actis conſtet quòd illud quod nullum eſt, de nouo fieri deberet: aliàs ſecus. F. Turzan.

De donationibus cauſa mortis.

TITVLS XXXV.

Donatio cauſa mortis quo ad ſui contexturam contractui par habetur, quo ad vires, & effecta vltimæ voluntati conſertur. commune aiunt Iaſ. *n. 11.* Ripa *n. 15. in l. 2. ff. de leg.* [illegible] Alc. *in l. a in prin. n. 1[illegible] ff. de verb. ob.* Iul. Clar. *§. donatio. q. 5.* Quin ſi abſētè in teſtamēto fiat, fidei commiſſi loco erit, ac ſemper valebit. vt frequenter placitū teſtantur Dec. *con. 19. n. 11.* Soc. iun. *conſ. 75. n. 17. lib. 3.* Et omniū bonorum tum præſentium, tum futurorum rectè fiet. cōmune ponit Io. Cæpb. *conſ. 43. nu. 9.* poſt Soc. *conſ. 232. num. 1. propè finem. & conſ. 235. num. 3. lib. 2.* E. Suarez.

2 Donatio cauſa mortis quo ad modum, & ordinationem, ſcilicē dū in eſſe deducitur, æquiparatur cōtractui: ſed poſtquam eſt in eſſe deducta, quo ad effectū & efficaciam, cenſetur vltima voluntas. Hanc communem diſtinct. ponit Clar. *in §. donatio q. 5.* cōtt. Boet. *cōſ. 34. n. 2.* & Marſ *ſing. 136.* Nota tamē, etiā ſi donatio cauſ. mortis æquiparatur vltimæ voluntati, quo ad effectum, ſecus tamē eſt quo ad confirmationem. nam vltimæ voluntates non confirmantur niſi adita hæreditate, donat. autem cauſ. mort. confirmatur ſola morte donātis. communem dicit idem Clar. *in d. q. ver. ſecus autem.* P. Fich.

3 Donatio cauſa mortis quo ad ſui confirmationem æquiparatur contractibus. Communem dicunt Ruin. Ripa, Soc. iu. Pontanus & Gul. Bened. vt refert & ſequitur Hippo. Rinu. *in prin. de don. n. 631. Inſtit.* I. Fich.

4 Quæro, quando cēſeatur quis cauſa mortis donare? Reſp. quòd donatio cauſa mortis cenſeatur, ſi in ea de morte mentio facta ſit, aliàs donatio inter viuos. ita eſt tex. *l. Seia. §.* [illegible] *ibi. gl. verb. videri ff. de don. cauſa mort.* & ibi aat. gl. *l. fi. C. de dona. cauſa mortis.* Hac opinionem tenet Ia[illegible] *l. quæ dotis.* [illegible] *ſol. matr.* & ibi Gulicl. Ponta. *n. 7.* Iaſ *n. 26.* vbi cōmunē aſſerit *Bar. l. fi. n. 11. ibi,* Dec *n. 20.* communem dici[illegible] *C. de pact.* M. Graſſ.

5 Diſpoſitio *c. quanquam. de vſur. in 6.* non hsbet locum in donatio. cauſa mort. Fallit in 2. caſib. vt per Cur. iun. *in l. eius, ff. de rebus credit. n. 4.* Don. à Fina.

6 Si teſtator dicit aliquo præſente, & acceptante, lego, & dono fundum, adhuc erit donatio inter viuos, licet admixtū fue rit verbum lego cum verbo dono. [illegible] not. Ri[illegible] *in l. j. ff. de legat. j. nu. 2.*

[illegible]io cauſa mortis, quoad confirmationē magis æquiparatur contractui, quàm vltimæ volnntati. *§. 1. de donatio.* fallit in 2. caſib. quos ponit Maria. Soc. *in l. ſi cendum ff. de leg. j. nu. 77. & ſeq.* vbi late videas Ponta. *nu. 10.* Idem.

8 In d[illegible]natione cauſa mortis tranſit in donatarium dominiū recta via, *arg. l. a Titio ff. de furt.* fallit in 2. caſib. quos not. Marian. Soc. *in d. l. ſecendum. nu 108.* Idem.

9 Donatio cauſa mortis nunquā facta cēſetur, niſi expreſſim mortis mentio fiat. vt commune late aſſeuerant Did. Couarr. *in rubr. part. 3. nu 25. de teſtam.* I[illegible] Clar. *§. don q. 4. ver. cæterum ſi in donatione.* Viuius *opin. 219.* Vnde nec ſi ab intimo aliter fiat, mortis cauſa donatio iudicabitur. commune dicit Rip. 3. *reſp. de don. c. 9. nu.* [illegible] Iul. Clar *dict. q. 4.* Quinetiam requiritur, vt ſimul mortis tempus colceratur. commune ettatur Sigiſmūd. *conſ. ſen. nu. 4.* & ſi mihi id exprimi neceſſarium omnino non videatur, ſed ea de re alibi opportunius. E. Suarez.

10 Donatio cauſa mortis facta, ſi in eo apponatur pactum de non reuocando, facit donationem tranſire in contractum inter viuos, *l. vbi ita donatur, ff. de donat. cauſa mort.* Ampliatur, & limitatur in 3. caſib. vt per Pet. Duen. *reg 217.* Don. à Fina.

11 Donatio cauſa mortis cenſetur ſi in ea de morte mētio facta ſit, *l. Seia. §. fi.* vbi not. gl. & *Bart. ff de donat. cauſa mort.* gl. *in l. Seia. ff. de dote prælegat.* Ampliatur, & limitatur per Io. Paulo. *in l. quæ dotis. ff. ſol. matr nu. 109.* fallit in 2. caſib. ſecundum *Bar. in l. fi. nu. 11. C. de pact.* fallit in 8. caſib. ſecundum *Alex. in l quæ dotis, ff. ſolut. matr.* Franc. Purpur. *in d. l.* [illegible] *nu. 22.* fallit in 8. caſib. ſecundum *Iaſo. in d. l. quæ dotis, nu. 26.* fallit in 4. caſib. quos not. Ioan. *Bologn. in l. fi, C. de pact. nu. 222.* & ideo ſi quis donat poſt mortē, erit donatio cauſa mortis. fallit tamen in 7. caſib. vt per Burrig. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. n. 33.* donatio omnium bonorum valet. *Bart. in l. ſi C de pact.* vbi Cagn. limitat, *nu. 218.* vbi etiam Purp. *nu. 23.* Idem.

12 Donatio cauſa mortis facta per filium patri, ipſo patre ad ſuā vtilitatē conſentiente, non valet. eſt cōmunis opin. ſecundum Dec. *in conſ. 279. col. 2.* fallit quando pater generaliter cōſenſiſſet filio donanti cauſa mortis, vt poſſit donare cui voluerit. ita Dec. *in d. conſ. ver. & certè negari non poteſt.* Dun. à Fina.

13 Donatio cauſa mortis non exigit hæredis aditionem, vt confirmetur, ſed morte ipſa donantis perfectū robur nanciſcitur. commune aiunt Rubeus *conſ. 11. nu. 6.* late Did. à Couart. *in rub. part. 3. nu. 22. de teſtam.* Iul. Clar. *§. don. q. 5. verſ. ſcias tamen.* Reuocatur autem tacita etiam voluntate, vt cōmune inquiūt Alc. *in l non omnis. ff ſi cert. petat.* Did. à Couarr. *d. part. 3. nu. 18.* & ipſa donantis conualeſcentia, cum donatio inſtanti mortis periculo facta eſt, aliàs enim ſecus. vt commune inſinuat idē Alc. *d. l.* Couar. *d. loco nu. 23.* ſi tamen donator abſque hærede deceſſerit, & ſi donatio ob mutatam donantis voluntatē reuocata ſit, ſuſtinebitur. quemadmodum frequēter placitū inquiūt contrariū de iure verè verius affirmantes Did. Couarru. *d. par. 3. n. 15* Iul. Clar. *ad finem §. donatio. v. in hoc tamen.* Suarez.

14 Donatio cauſa mortis regulariter valet. *l. j. & per totum.* [illegible] *de donatio. cauſa mortis.* Fallit in 16. caſib. vt per Vigel. *in com mento 5 anni de donat. cap 6 fol. 871.* Don. à Fina.

Donatio cauſa mortis reuocatur per pœnitentiam. *arg. l. u*[illegible] *in fi. cum l ſeq ff. de adimend. legat.* fallit vt not. Marſ. *in ſi*[illegible] *6*[illegible]. Idem.

15 Mortis mentio ſi fiat in donatione, tenendum eſt, quòd ſit donatio cauſa mortis. Intellige tamē, nō ſi ſimpliciter mentio fiat mortis, ſed ſi etia collata ſit donatio in tēpus mortis. cōmunē dicit Clar. *in §. donatio. q. 4. verſ cæterùm.* P. Fic[illegible] ex Cia.

16 Quæro quid ſi in donatione cauſa mortis apponatur pactum de non reuocando, an tranſeat donatio in contractum inter viuos? Reſp. quod ſic ita eſt tex *in l. vbi ita donatur.* [illegible] *de don. cau. mort.* Et ita expreſsè conſuluit Alex. *conſ. 14. nu. 2. vol. 1.* Eandem opinionem tenet Iaſ. *d. l. quæ dotis nu. 31.* Bald. *l. j. C. de iure dot.* Ad iudicandum enim qualitatem contractus, non attenditur ſonus verborum, ſed effectus rei. Hanc dicit eſſe cōmunem Did. *in rub. de teſtam. 2 par. nu. 12.* licet contrarium teneat Bald. *l. ſi C. de pac.* Alex. *d. l. quæ dotis.* Mich. Graſſus.

17 Donatio cenſetur facta cauſa mortis, quado de morte ſit mētio. *l. Seia in fi. ff de dona. cau. mor. & l. quæ dotis,* & ibi Bart. Bald. Dec. & omnes *ff. ſolu matrimo.* Io. Faber. aar. Pa[illegible] S[illegible] *in l. 4. C. de iur. dotium. in l in donationibus C ad* [illegible] R[illegible] *conſil. 229. col. 1.* Alex. *conſ. 14. in princ. vol. 2.* & [illegible] *non omnis. in prin ff. ſi cer. pet.* & Couarr *in rubr de teſt.* [illegible] *3. part. nu. 25.* & Clar. *in tract. de donatio. q. 4. ver.* [illegible] *donatione,* vbi docet iſta eſſe cōmop. com aliis [illegible]taris pe[illegible].

Et

Et hinc nota perpetuò, quòd vbicunque donatio facta eſſet ab infirmo, non præſumeretur donatio cauſa mortis, ſecundum Bart. & omnes Scriben. communiter *in d.l. quæ dotis.*

In tantum quod donatio facta à conſtituto in extrema vitæ ſuæ, reputatur ac cenſetur donatio inter viuos, niſi fuiſſet facta mentio ſpecialis mortis, ſecundum communem intellectum *d.l. Seia §. fi.* traditum ibi per Doct. & in locis præcitatis, quam communem ſequitur, declarat, & atteſtatur Ripa *in tract. de peſte in tit. de priuilegiis contractuum cauſa peſtis, & vltimarum voluntatum cauſa mortis, nu.* 175. Iulius Conſtantinus *Inſtit. de donatio. in princ. n.* 9. & Couar. *in d. 3. part. n.* 25. & Clarus *in d. q. 4. verſi. & hæc,* vbi iſtam communem ſequitur cum quadam moderatione.

Accedit ſimiliter præmiſsis, quòd iſta donatio cauſa mortis nudo pacto perficitur, ſecundum Bart. *in l. cum pater §. Mæuio ff. de legat.* 2. *& in l.* 1. *ff. de donatio. cauſa mor.* & omnes Doctor. communiter *in l. ſciendum. aliàs l. ff. de legat.* 1. vbi Alex. *nu.* 7. & cæteri Scriben. communem iſtam citant, comprobant, & pluribus mediis tuentur; & Rolandinus Paſſagerius *in tract. de donatione cauſa mortis in rub.* 1. *n.* 9. Couar. quoque cum cætera ſignata per eum *in d. 3 part. n.* 4. & Iulius Conſtantinus *Inſtit. de donat. in princ. ſub nu.* 1 *verſi. pro reſolutione eorum.*

Et finaliter aduerte, quod in donatione cauſa mortis, nullum quippe poſſet adiici onus. ſecundum Glo. *in l. licèt C. de pactis. in verbo, mortis cauſa, in ſecunda ratione.* Sed Glo. hæc communiter reprehenditur per Doct. *ibi,* & præſertim per Fulgoſ. Alex. *Iaſ.* Claudium Aquenſ. & alios, pro quorum ſententia videri poteſt *lex ab eo C. de fideicommiſsis,* & alia fundamenta quę inducuntur per præmemoratos Doct. *in d. l. licet.* Viuius *opin.* 229.

18 Donatio mortis cauſa alioquin facta, ſi eam donator validam ſemper futuram, ac ſtabilem promittit, non cauſa mortis donatio, ſed inter viuos cenſetur. vt apertè probat *l. vbi ita donatur. ff. de don. cau. mor.* quam ad id commēdant de materia agentes Ferrat. *caut.* 30. Boer. *deciſ.* 354. Dec. *conſi.* 305. Curt. iu. *conſ.* 56. *à n.* 2. Pariſ. *conſ.* 16 *à n.* 13. *lib* 4. & complures alij, quos laudat Did. à Couar *in rub. part.* 2. *n.* 13. *de teſtam.* Ant. Gomez. *de contract. c.* 4. *n.* 22. Io. Cæphal. *conſ.* 44. *nu.* 26. *& ſequentib.* & qui neminem ea in re reluctari inquit Natta *conſ.* 104. *n.* 6. *& ſequentib.* Amplia vt idem iudicari debeat, & ſi donatio alioquin inualida futura ſit, vt in fine illemet text. luculēter probat, & aduertit contra Paulum Aleſ. *in d. l. quæ dotis. nu.* 11. *ff. ſol. matr.* quem ſequitur Ant. Gomez. *vbi* ſ. verumq; id procul dubio eſt, & ſi cum Paul. hallucinetur Bened. *in cap. Raynut. verb. teſtamentum. quarto. n.* 25. *de teſtam.* Intellige tamen dummodo ea promiſsio, vel pactum de non reuocando, ponatur in diſpoſitione principali: non verò in inſtrumenti fine, vbi ſimiles clauſulæ magis ex notariorum ſtylo, quàm ex donantis voluntate poſitę cenſentur. vt eleganter ſcripſit Dec. *conſ.* 305. *n.* 7. *& in l. vlt. n.* 21. *C. de pact. & in l. non omnis. n.* 11. *ff. ſi cert. pet.* cōmendat Iac. à Nigris *in l.* 1. *§. ſi quis ita. nu.* 44 *ff. de verb. obl.* Ant. Gomez. ac Did. à Couar. *vbi ſuprà.* Quæ ſententia & ſi elegans vt dixi, videatur, ac receptior certè ſit, tamen mihi non admodū probatur, quia ſcio omnia inſtrumento contenta de conſenſu partium præſumi ſcr pta, ex *l. iuriſgentium. §. quod ferè. ff. de pact. gl. in l. ſciendum. ff. de verb. obl.* quam conſtat eſſe receptā à *Iaſ. illic n.* 35 Curt. ſen. *conſi.* 49. *n.* 75. F. Sua.

19 Donatio quando valere non poteſt vt cauſa mortis, & ſi in ea, ſit facta mentio mortis, ob defectum numeri teſtium, ſi tamen valere poteſt vt inter viuos, ſumēda eſt interpretatio, quod donās voluerit facere donationem inter viuos, vt actus valeat & non pereat. *arg. l. quoties ff de rebus dub.* Et hanc ſententiam communem opinionem Doc. eſſe cōſulendo ſcribit idem Rol. à Valle, *in d. conſi.* 8. *n.* 34 *in* 1. *Tom.* Kirchouius.

20 Si in donatione cauſa mortis ſit facta mentio hæredum, talis donatio cenſenda erit donatio inter viuos, & non cauſa mortis: cùm donatio cauſa mortis ad hęredes non transmittatur ipſius donatarij. *l. non omnis. ff. ſi cert pet.* Bald *in l. quoniā. C. de iure deliberan.* & ibi etiam Sal. & Iaſ *in d. l. non omnis. n* 5. niſi per quaſdam coniecturas poſſet conſtare de contrario, vt per Decium *conſ.* 470. Bellac.

21 Donans cauſa mortis, & promittens non reuocare, poterit, nihilominus eam donationem reuocare: quia illa donatio de non reuocādo intelligitur rebus ſic ſtātibus: ſecus ſi ipſum donantem pœnituerit eam donationem reuocando, iuxta naturam donationis cauſa mortis, quæ per pœnitentiam reuocari poteſt. *l. non omnis. ff. ſi cert. petat.* Bald. *in l. cùm quis. ff. de cōdict. ob cauſam.* Decius *conſ.* 521. *nu.* 13. Quinimò quamuis donās cauſa mortis promiſerit attendere, & non reuocare eam donationem, & in nullo contrauenire, poterit adhuc ille donās per pœnitentiam eam donationem reuocare. *d. l non omnis.* & Decius *in eo. conſ.* Et neque per hoc efficitur irreuocabilis, etiā ſi iuramento id permiſſum fuerit: nam licèt eam reuocando inciderit in periurium, tamen reuocatio quæ facta erit, tenebit. Decius *conſil.* 305 Sed verius poſſet dici eam donationem non cauſa mortis, ſed inter viuos eſſe donationem, per text. expreſſum *in l. vbi ita donatur ff de donat. cauſ. mort.* & communem opinionem dicit Couar. *rub. de teſta. part.* 2. *poſt nu.* 11. & in hoc neminem ſe reperiſſe contradicentem dicit Natt. *conſil.* 104. *n.* 6. *& ſeq.* Qualitas enim irreuocabilitatis adeo repugnat ipſi donationi cauſa mortis, vt ſit illi incompatibilis, per d. l. vbi ita donatur. Bellac.

22 Donator etiam ſi voluntaté ſuam mutauerit, in donatione cauſa mortis, ſi tamen poſtea cōtingat illum decedere abſque herede ex teſtamento, vel ab inteſtato, donatio non cenſetur reuocata. Hanc opinionem notat Clarus ex Didaco frequentius receptam. *§. donatio. q* 24. *ver. in hoc tamen* P. Fic.

23 Donator cauſa mortis rem quam donauerat cauſa mortis voluntarie alienando, cenſetur per talem alienationē voluntarie factam eam donationem reuocaſſe. quia tunc donans videtur pœnitere aliquando talem rem donaſſe: *l. cum hic ſtatus. § ſi maritus ff. de donat. inter vir. & vxor.* Iaſo. *in l. non omnis. n.* 4 *ff ſi cert. pet.* quod ſi ex neceſsitate fieret ea alienatio, tūc per talem alienationem ea neceſsitate factā, non cenſeretur illa alienatio reuocata. *Iaſo. in l Stichum quis n* 28. *ff. de legat.* 1. Bell.

24 An autē ita reuocetur donatio cauſa mortis ex alienatione voluntaria, ſicut legatum? dic quòd ſic. ſecundum Dyn. *in l. Stichum quis meus erit ff de legat.* 1. & ibi Bald. qui dicit hoc dictum aureum non eſſe alibi in mundo. idem dicit Alex. *in d. §. ſi rem. & in d. l in.* 1. *de legat.* vbi aſsignat rationem, quia donatio cauſa mort. legato comparatur *l. Marcellus §.* 1. *ff. de donat. cauſa mort.* & ita etiam vult Iaſ. *in d l.* 3. Bellac.

25 Donatio cauſa mortis vt valeret, olim requirebatur ſtipulatio: hodie vero ſaltem pactum nudum, teſte Soc. *conſ* 125. *lib.* 3. gl. *in l. vnic §. ſin autem aliquid in gl. in verb. donationibus. C. de caduc. tollend. in l. cū pater. §. Mæuio. ff. de lega* 2. & vide text. *in l. inter mortis. ff. de don. cauſa mort.* & quæ ſcribit Rom. *conſ.* 513. quæ quidem donatio valet, quamuis non adeatur hæreditas, teſte Dilect. *de art. teſtan. tt. de leg. c. a. n.* 4. Verinus.

26 Donatio cauſa mortis iam hodie mero, ac nudo pacto perficitur. commune inquiunt Porc. *in §. alia autem n.* 7. *Inſt. de don.* Ang. Aret. *n.* 61. *in §. in perſonam. Inſt. de act.* Tiraq. *in l. ſi vnquam. ver. donatio. n.* 220. *C. de reuoc. don.* Ant. Gomez. *de contract. c.* 4. *n.* 16. Iul. Cla. latè, & qui eum citat Viuius *lib.* 1. *opin.* 14. *v. ſecundo loco, & opin.* 85. *in fi.* E Suarez.

27 Donatio cauſa mortis cùm hodie nudo pacto fieri poſsit iuxta ſententiam gl. approbatæ *in l. cum pater. §. Mæuio. ff. de leg* 2. donatarij præſentis cum taciturnitate conſenſum inducit, & ipſius donationis validitatem: quia cum agatur de vtilitate donatarij præſentis, conſentire cenſetur *l. qui patitur. ff. mandati* & per conſequens interuenisse pactum. Ita expreſsè conſuluerunt Ang. de Peruſ. *in conſ.* 183. *incip. ex themate prædicto. n.* 3. *circa fi.* Soc. ſen. *in conſ.* 112. *n.* 7. *&* 8. *in* 1. *vol. conſ.* Et hanc ſententiam veram & communem eſſe ſcribunt Hierō. Cagn. *in l ſemper n.* 7. *ff. de reg. iur.* & Benuenutius Stracchæ *in tract. de aſſecurationib. in* 3. *part* 25. *limita. n.* 86. licet ſententiam contrariam amplexus fuerit Dec. *in d. l. ſemper. n.* 4. *&* 5. *& in rub. C. de pact. n.* 5 cuius argumenta confutat Cag. *in d. reg. ſemper. num.* 4. 5. 6. *&* 7. *cum ſequent.* Kirch.

28 Mulieres, quibus ſtatuto non licet abſque duorum propinquorum conſenſu contrahere, non licebit item abſque illo mortis cauſa donare. commune aiunt Tiraq. *de legib connubialib gl.* 3. *q.* 4. Pontan. *in l.* 2 *ff. de legat. lib.* 1. Sed verior eſt cōtraria ſententia quam receptam teſtificantur Soc. & Iaſ. Alc. *num.* 2. Claud. Aquen. *nu* 7. Soc. iun *nn.* 60. *in d l.* 2. Viuius *lib.* 1. *opi.* 296. Nec his proderit conſenſus, in eorūdem propinquorum vtilitatē accommodatus: vt receptum inquiunt Dec *cōſ.* 612. *ad fi.* Io. Dilect. *de art. teſtan tit.* 12. *caut.* 2. *n.* 2. Villal. *in ſua collecta.* Viuius *d. op.* vbi multas exceptiones & declarationes ad huiuſce generis ſtatuta memorat. Quib⁹ adde, quod huiuſmodi ſolennitas non exigitur, vbi pater cum filia contrahit, etiam ſi contractus renunciatio in patris fauorem ſit. cōmune aiunt Alc. *de præſum. reg.* 1. *præſump.* 2. *n.* 6. Io. Cæph. *conſ.* 309. *n.* 11. vbi cum *n. ſeq.* aliquot alias exceptiones vtiliter ſubtexit.

texit. Meminerìs autẽ ſemp quod ſi , in ut lla proba bili cauſa ducti conſentire nol   a ſuperiore potetunt, vt frequenter placitum eſſerunt t. in l ſi quando. nu. 352 C. vnde vi. ac Viuius vbi ſupra Memineris porro quod ſi iuſiurandum adiungatur, defectus authoritatis propinquorũ de medio tol etur, tametſi ſtatutum ſpecia ter id prohibeat. commune affirmãt Ferrat. cau. 6. late Bolog in repe. legis, omnes popnls. n. 97. ff de iuſtitia & iure. ac Viuius, qui multos con trarium receptum pronunciantes allegat, lib. opi. 297. Sed mihi certè ea in diſcordia iuriſiurandi religio potior, atque om nino ſeruanda eſſe videtur: vt ea de re copioſius alibi agens oſtendo. E. Suarez.

29 Donare cauſa mortis non poteſt mulier, ſtante ſtatuto, quod non poſsit contrahere ſine conſenſu agnati, Iaſ. in l. 1. ff. de leg. j. ff. communem dicit. licet Alc. in l. y. de verb. oblig. n. 10. veriorem dicat contrariam. B. Vil. I.

30 Cæcus an donare poſsit cauſa mortis coram 5. teſtib:. s. vel vtrum 6. teſtes (prout eſt neceſſe in teſtamento) ſint adhibendi? magna eſt inter Doct. cõtentio. Hippolytus Rimi. autem in lect. ſuper Tit. de donat. Inſt. in prin. nu. 625. dicit communem eſſe, quod poſsit etiam coram 5. teſtibus rectè donare. quam ibidem & ipſe ſequitur atque firmat. I. Fich.

31 Filius poteſt donare cauſa mortis patre conſentiente. l. tam is. §. 1. ff de dona. cauſa mortis. Iaſ. l. ſenium nu. 8. C qui teſta. fac. poſſ. verum ſi filius voluerit facere donationem cauſa mortis ſuo patri, id facere debet iudice authore. patre enim autho re hoc non poſſet in patris ipſius vtilitatem. nõ enim poteſt pater ad ſui commodum eam donationem authorari. Ial. in l. j. C. vnde vir & vxor. & in l ſi furioſi. in fi. C. de nup. & ibi habetur quod quis in ſuo facto non poteſt authoritatem præſtare. l. j. ff. de autho. præſt. Bald. in d. l. ſi furioſi. Soc. conſil. 25. nu. 15. in 4. vol. Iaſ. tamen in l. j. §. quæſitum. ff. ad Treb. inquit patrem filio conſenſum poſſe præbere, vt donet cauſa mortis ſimpliciter: & tunc filius habito tali conſenſu poterit & ipſi patri donare cauſa mortis. & hanc opinionem inquit ibi teneri communiter: & quám tenuit Guliel. Bened. in repe. c. Raynutius in verbo, mortem, nu. 46. Et hoc tenet Stephan. Bertrand. conſi. 166. n. 10. in 1. vol. Soc. conſ. 112. in 1. vol. Decius ſuperiorem & priorem tenet opinionem conſ. 241. num. 6. & Cor. conſ. 294. quam dicit communem, quòd ſcilicet filius patri ſuo non poſsit donare cauſa mortis ſine iudicis authoritate. Bellac.

32 Donatio cauſa mortis à filio familiàs fieri nequit abſq; ipſius patris conſenſu. vt cõmune effatum atteſtatur Rubeus. conſ. 46. n. 4. quamobrem in patrem ipſum illã conferre filius nõ poterit. cõmune ait Io. Dilect. de teſtam. cant. 1. n. 4. E. Suar.

33 Conſenſus patris expreſſus requiritur in donatione cauſa mortis quam filius facere velit, communem dicit Iul. Cla. §. donatio. q. 6. v. ſucceſſiue. P. Fich.

34 Vbicunque requiritur, quod conſenſus præſtetur ad integrandam perſonam alicuius, ſufficit quod in genere præſtetur, abſque eo quod deueniatur ad ſpecificationem indiuiduorum. Eſt communis opi ſecundum Alex. conſ. 179. viſo ſtatu. v. quinimò probatur vol. 7. M. Chærian.

35 Conſenſus patris in donatione cauſa mortis quam filius facere vult, non ſolum requiritur propter patris præiudiciũ, ſed etiam ad integrandam perſonam filij, & ſic ad ſolennizandum actum. comm. dicit Cla. §. donatio q. 6. v. Habes ergo. Con trar. dicit Alex. in l. j. C. de bon. quæ liber. P. Fich.

36 Conſenſus paternus in cauſa principali præſtitus filiofamiliàs extenditur ad cauſam appellationis, ſecundum Bal. in l. inuitus. C. de procurat. qui allegat ideo tenere Cyn. ibid. Balb. deciſ. 484

37 Donatio cauſa mortis, facta per filium patri, ipſo patre ad ſuam vtilitatem cõſentiente non valet. Eſt comm. opi. ſecundum Dec. conſi. 279. placet mihi. v. ista ergo in propoſito. vol. 2. M. Chærian.

Fallit quando pater generaliter conſenſiſſet filio donanti cauſa mortis, vt poſsit donare cui voluerit; ita Dec. in d. conſ. ver. & certè negari non poteſt. Idem.

38 Donare non poteſt filiusfamiliàs cauſa mortis patri ipſi cuius conſenſus requiritur. communem dicit Cornæ. conſ. 924. refert Durand. de arte teſt. tit. 1. conſ. 1. n. 4. I. Fich.

39 Donatio inter aliquos facta ad inuicem omniũ bonorũ, eo pacto quòd præmoriens det ſuperſtiti tale quid, dicitur donatio cauſa mortis. Io. Fab. in l. j. n. 4. C. de inof. teſt. Chaſſa in conſue. Burg. in tit. des ſucceſsions. §. 5. in verbo, ordonnance. n. 9. Vezinus.

40 Donatum ſibi mortis cauſa accipiens, non põt teſtamẽtum ſeparatum ab ipſo donatione infringere, teſte Rom. ſing. 482. per tex. in l. ſi verò. ver. ſed ſi mortis, ff. de bon. libert. Vezin.

41 Iudicij calor operatur, vt valeat teſtamẽtũ, vel donatio cauſa mortis coram duo. teſtib. ſi coram iudice inſinuetur. l. omnium. C. de teſta. Iaſ. in l. pacta nouiſsima. in 3. col. C. de pac. Idẽ.

42 Donatio cauſa mortis cõditionib. impoſsibilib. aut turpib. nõ vitiatur. cõmune fatetur Rip. in l. y. n. 9. ff. de leg. j. Vigl. in §. impoſsibilis. n. 2. Inſt. de hære. inſt. Eman. à Coſta meus iuris doct. in l. cum tale. §. ſi arbitratu. limit. 2. n. 2. ff. de condi. & demõſt. Ant. Gomez. de contract. c. 4. n. 17. ver. 7. Soarez.

FINIS LIBRI OCTAVI.

SYNTAG

SYNTAGMATIS

COMMVNIVM OPINIONVM
AD INSTAR COD. IVSTIN.
IN TITVLOS REDACTARVM,
LIBER IX

De publicis iudicijs, & de extraordinarijs criminibus.

TITVLVS I.

PVBLICA delicta ſunt, quorum accuſatio vel perſequutio permiſſa eſt cuilibet de populo. communem opi. refert Clar. *lib. 5. §. 1. in princ.* allegans Gomez. *ca. 1. delictorum poſt numerū quartum.* Idque procedere ait ſecundú ius ciuile, ná de iure canonico dicit omnia crimina eſſe publica, & ita cómunem eſſe ſec. Ana *in cap. ſtatuimus poſt n. 19. de maled.* ibidem referentem Hoſtien. vide Cla. *d. §. 1. ver. hac tamen.* P. Fichard.

2 Priuata delicta ea ſunt, quorum accuſatio vel perſecutio regulariter non permittitur, niſi parti læſæ, vt eſt furtum, dãnum, iniuria, arborum furtim cęſarum, bonorum raptorum & huiuſmodi communem atteſtatur *Ant. Gomeſ. in cap. 1. delictorum, n. 9.* vt refert Clar *in lib. 5. ſent. §. 1. verſ. priuata.* & hoc quidem dicit procedere de iure ciuili, ſecus autem eſſe de iure canonico, nam ſecundum illud omnia delicta ſunt publica. Hunc communem opi. eſſe refert idem Clar. *in d. §. 1. verſ. hac tamen.* ex Hoſt. & Ans. *in cap. ſtatuimus poſt n. 19. de maled.* & ita tenent gl. & canoniſtæ, *in can. infames. in verbo, fures. 6. q. 1.* & Bald. *in rub. C. qui accuſ. non poſſ. n. 10. in fin.* Addit tamen Clar. hodie potius adhærendum ſtatuto vel conſuetudini quæ viget in eo loco, in quo delictum commiſſum eſt. P. Fichard.

3 Cauſa criminalis appellatur, quando pœna venit in corpus inferẽda, vel applicanda fiſco circa bona condẽnati. *Bart. in l. agraria. ff. de term. moto. gl. in l. 3. ff. de ſepul. violato.* Felin. *in cap. qualiter & quando. in 2. n. 22. de accuſat.* Canoniſtæ, & maxime Aretin. *in rub. de iudic. n. 19.* Dec. *ibid. n. 95. in 1. & 2. lectur.* Bellac.

4 Delicta quæ dicuntur grauia, relinquitur arbitrio iudicis, Alc. *in cap. cum non ab homine, n. 28. de iud.* communem dicit. *Iul. Clar. lib. 5 ſentent. §. 1. verſ. ſunt etiam.* Adde quod tria delicta grauia dicũtur, videlicet, crimen hæreſis, ſimonia, & homicidium voluntarium: ſed nota iſtam communem ad ampliationem illius legis. Villalob.

5 Tempus quod datur condemnatis, vt ſoluant, eſt iudicis arbitrio. *Boet. deciſ. 45. n. 2.* com. dicit. *Bonacoſſ.*

6 Tempus commiſſi delicti, reo inſtante declarari præciſe debet, vt eſt com. opi. per *Burſ. conſ. 34. n. 25* *Bonacoſſ.*

7 Iudex licet habeat arbitrium, debet tamen ſeruare ius cõmune in maleficiis, vt eſt com. opin. Clar. *q. 31. ver. arbitrio. atque balia.* Alba. *conſ. 69. n. 5. & cõſ. 95. n. 2.* Menochius *de arbi. iudo. q. 9. & alibi in eo lib.* Et ſi per ſtatutum habeat arbitrium in aliquo crimine, non tamen debet eſſe nimie gratioſus, ſed pœnam commenſurare cum delicto. Caſtrenſis *in l. ſi fugitiui n. 12. C. de ſer. fugiti.* Bonac.

Crimen publicum illud eſſe dicitur, quoties pœna venit imponenda reo, & applicanda fiſco, ſiue deſcendat ex crimine publico, ſiue non. ita voluerunt glo. & Bar. *in rub. de pop. actio.* & Augu. de Arim. *in add. ad Ang. in trac. maleſ. in verſ. ad querelam, nu. 9.* vbi appellat illam opinio. commun. fore. Contrariam vero partem, videlicet, vt crimina publica ea ſola intelligantur, quę deſcendunt ex illis *tit. ff. & Inſt. de public. iudi.* tenet, & firmat communiter teneri Bal. *in rub. C. qui accuſare non poſſ.* ſed ipſe inhęret primæ opinioni Bart. & ſequacium tanquam tutiori, ac firmiori, in practica. Item quę ſint, atque dicantur crimina publica, & quę priuata, vide Placentinum, *in tract. de accuſa. tit. 2. nu. 1. & ſeq.* & Iac. Nouellum *in prac. crim. in tit. indicia, quæ præcedere debent. num. 1. & ſeq. in prin.* copioſe declarantes. Et aduerte, quòd quemadmodum cauſa, ſeu iudicium criminale dicitur, vbicunque pœna delicti cõmiſſi fiſco applicatur, ita cauſa ciuilis dicitur, quando pœna parti læſæ defertur, ac conceditur, ſecundum Gloſ. & Bart. *in l. 3. ff. de ſepulc. viol.* quorum ſententiam affirmant eſſe communem. Gomeſi. *Inſtit. de actio. in prin.* .19. Boeri. *deciſio. 349. n. 2.* Dec. *in rub. extra de iudiciis n. 9.* & Marcus Antonius Blancus *in pract. crim. in rubr. ſeu tit. viſis indiciis per reum, nu. 158.* Viuius *opin. 172.*

8 Argumentum, à ciuilibus ad criminalia regulariter promptum valet communem aio ex Bartol. *in l. Papinianus. §. 3. ff. de inoffic. teſta.* Paulo *in l. conſentaneum. ad finem C. quomodo, & quãdo iudex.* Alexand. *in l. diuortio. n. 11. ff. ſol. matr.* Ano Pinel. *in rubric. 1. part. c. 2. n. 22. C. de reſcin. vendit. & in l. 1. 3. part. pag. 124. C. de bon. mat.* & Hippol. qui aliquot differentias adnotat, *in pract. crim. § expedita, n. 62.* E. Suarez.

9 Argumentum à correlatiuis, etiam in criminalibus procedit. Plotus *inter conſ. crim. conſ. 108. n. 5. in 1. vol.* communem dicit. Bonacoſſ.

10 Ex indubitatis indiciis, vel ex violentis præſumptionibus in cauſis criminalibus, & in cauſa capitali ferri poteſt ſententia, non quo ad condemnationem ad mortẽ, ſed bene quo ad pœnam pecuniariam, & hãc opinionem communem eſſe iuſtiorem & æquiorem aſſerit Hipp. de Marſi. *in rub. de probatio. ver. & ſic iſta videtur communior.* in delictis autem quæ de ſui natura ſecretò committuntur, vt adulterium, ſimonia, & ſodomia, & ſimilia, quę vix directè probari poſſunt, & in quibus delictis vix haberi poſſunt probationes, & in illis delictis peruenire poteſt ad condemnationẽ ex violentis probationibus. *cap. ex literis, & cap. illud de præſump.* & Hipp. de Marſil. loco quo ſuprà. Idem.

11 Delictum commiſſum in offenſam Principis, dicitur publicum. ita refert ex Ant. Gomez. *cap. 1. delictorum.* Clar. *lib. 5. §. 1. ver. 2.* P. Fichard.

12 Sententia lata per iudicem criminalem contra aliquem ad furcas, cum reſtitutione bonorum raptorum, damnorum & intereſſe ſecundum communem valet, & tenet. D. Rol. à Valle *in conſ. .num. 1. in 2. vol.* Bonacoſſ.

13 Sententia declaratoria opus eſt, crimen, ſcilicet eſſe commiſſum, vt eſt com. verior & magis recepta opin. de qua Menoch. *conſ. 9. num. 168.* diſtingue tamen, vt per Bald. *in l. iubemus. num. 9. C. de ſacroſ. eccleſ.* vbi ponit vtrum pœna intelligatur inflicta ipſo iure, an verò requiratur ſententia iudicis. vide etiam omnino D. Hiero. Gabriel *in conſ. 51. nu. 36.* Moro. *in tract. de fide, trenga & pace. q. 31. nu. 4. & q. per totum. & q. 36.* & vide Appoſtillam *ad conſilium Paul. de Ca. conſ. 3. litera F. in 3. vol* & per eundem Caſtr. *in l. decuriones. C. ex quibus infa-*

mia

ma irrega. in pœnis itaque quæ ipſo iure per [illegible] em imponuntur, requiritur ſententia declaratoria. text. el [illegible] c. Iaſ. *in l. ſi quis iniquum §. quod autem ait [illegible] quod quiſque. nu.* 4. qui ita declarat omnes [illegible] es tam ciuiles, quam canonicas, *in c. cum ſecundum [illegible] ſi. de hæret. in* 6. & [illegible] Iaſ. *ibi n.* 3. quod pœnas illi, quod quiſque [illegible] imponit ipſo iure, vt eſt comm. opi. ſed iudex non arctatur pronunciare ſuper crimine, quia ſatis eſt quod pronunciet reum [illegible] fecisse, vel non fecisse crimen. vide D. Hier. à Monte *q.* [illegible] *ſen.* & [illegible] pronunciandi eſt [illegible] opin. Si enim pronunciauit [illegible] com miſiſſe illud delictum, de quo agitur, ſtatim [illegible] pœna. Si verò ſimpliciter imponit pœnam, ſatis videtur pronunciare ſuper delicto, vt per Abb. *in c. veritatis. n.* 14. *de dolo & contuma. & in c. inter dilectos. n.* 12. *de exceſ. ib. prælato.* vbi dicit, quod pœna, quando imponitur alicui ipſo facto, non requiritur, quod apponatur in ſententia condemnatoria. & iſta verba, [illegible] habeantur pro conuicto & confeſſo, denotant per ſententiam. Fel. *in c. Rodulphus. n.* 27. *de reſc.* & de decreto, ſeu ſtatuto [illegible] quis non reſpondens poſitionib. habeatur pro confeſſo, vel habeantur pro confeſsis, quod requiratur ſententia declaratoria. vide per Syluanum *in conſ.* 100 *in* 2. *vol.* & ſi dicat ſtatutum ipſo iure, non requiritur ſententia, niſi declaratoria. D. Hier. Gabr. *in conſ.* 196. *n.* 1. *& ſeq.* Rumnaldus nouiſſimus *in conſ.* 2. *n.* 136. *& ſeq.* vbi dicit, quod non requiritur ſentẽtia declaratoria, quando ſtatutũ aliter vult. vide Ant. Gabriellũ *in ſuo commũ. concl. lib.* 7 *concl.* 12. vbi ampliat & limitat Anan. *conſ.* 21. *n.* 4. vbi dicit, quod declaratoria opus eſt, et ſi quis cõfiteatur cõtenta in inquiſitione fore & eſſe vera. ſed cõtrariũ tenet Boeſ. *conſ.* 77. *n.* 24. & dicit cõmunem. & not. quod nullus homicida, adulter, falſator monetæ, aut alius cõmittẽs publicũ crimẽ, eſt infamis infamia iuris, niſi lata ſententia, licet ſit infamia infamia facti, vt per Ang. *in l.* j *§.* 1. *ff. de infamib.* Idem.

14 Notoriũ quod ſit delictum aliquod, debet iudici conſtare vt iudici, ex actis, non aliorũ dictis. commune dicit pract. Conrad. *n.* 14. ideóque non ſufficiunt informationes a iudice extraordinariè aſſumptæ. Clar. *d.* §. [illegible] *q.* 9. *v. item quæro. in fi.* P. Fic.

15 Iudex iudicare debet in criminalibus ſecundum acta & probata, etiamſi ſciat veritatem eſſe in contrarium. comm. dicit Didacus *lib.* j. *reſolu. c.* 1. *n.* 9. idq; in tantum procedit, vt et ſi ipſe tanquã priuatus ſciret aliquẽ eſſe innocentẽ, tamen ſi ex probationibus crederet bona conſcientia illum condemnari poſſe, poterit eum condẽnare. ita cõmunẽ dicit Imola *in cle. paſtoralis. §. quia vero. nu.* 49. *de off. deleg. & c.* 1. *n.* 13. *v. ſi autem.* Menchaca *controuerſ. illuſt. c.* 13. *n.* 1. *& c.* 14. *n.* 5. *in* [illegible] poſſet tamen iudex hoc caſu notare apud ſuperiorem, vt ipſe exoneretur ab huiuſmodi iudicio, & cauſa alteri delegetur, vel poteſt etiam ipſemet cauſam alteri delẽgare. vt com. dicit Imo. *in d.* [illegible] *quia verò. n.* 49. *in fi. q.* 66. *v. ſcias autem.* Fichard.

16 Notorietas licet iudici nõ ſolum viam aperiat ad inquirendum, ſed etiam faciat vt poſsit vſque ad executionem procedere, iuris ordine non ſeruato: tamẽ hoc caſu obſeruandum eſt nõ ſufficere, vt factum ipſum ſit notorium, ſed requiritur vt etiam qualitates ipſius facti ſint notoriæ, ſcilicet quod nulla defenſio aut excuſatio competat Seio, quominus puniendus ſit pœna homicidij. communem dicit colleg. Flor. *inter conſ.* Curt. ſen. at. *nu.* 13. *Tertus inter conſi.* Ant. de Butr. *conſil. vlt. n.* 28. Clar. *d.* § *fi. q.* 9. *v. Sed aduerte.* P. Fichard.

17 Prodigus à bonis capeſſendis exactus pœnas nihilominus ob delicta inſtar cuiuſuis luet. commune aiunt Cag. *in l. furioſi. nu.* 13. *ff. de reg. iur.* Ant. Gomez. *de delict. c.* [illegible] *num.* 5. Iu. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 60. *v. vlterius quæro.* Quamuis illi qui totum reddidit, cum prærogatiuis [illegible] priuilegiis omnibus fruatur, quæ vel in furioſos, vel in minores annis conferuntur, vt frequenter placitum conſtat ex Alex. ac Iacob. à Sancto Georg. *in l. ſi curatorem habens. C. de reſtitution in integrũ.* Alex. & Iaſ. *in l. imperatores ff. de re iudic.* Alex. *in l. centurio. nu.* 13. *ff. de vulg.* Iaſo. *in l. ſi cui bonis ff. de verb. oblig.* Fel. *in c. paſt.* [illegible] *de iudic.* Bolog. *in rub. nu.* 6. *ff. ſi cert. pet.* Ant. Gomez. *de contract. cap.* 13. *nu.* 30. Quin & ſubſtitutio quaſi pupillaris illi rectè poſſit fieri, quemadmodum commune, ac magis commune dogma aſſerit idem Ant. Gomez. *de teſtam. cap.* 6. E. Suarez.

18 Sententia criminalis eſt nulla [illegible] non [illegible] quod eſt quando nulla præceſsit denunciatio, accuſatio, vel inquiſitio. *l. y* [illegible] *de ſent. ex breui. recit. an.* [illegible] *ff. de ferus.* Et præſertim etiam ſi quis nõ fuit citatus, & datus ſibi terminus ad ſe defendẽdum, & ſtatutus ſibi terminus peremptorius, & alia deficiunt, de quibus Plotus *inter cõſ. criminalia, conſ.* 3. *nu.* 19 communem opin. dicens. [illegible] *quomodo* [illegible] *datur per præcepta. col.* 2. R[illegible] à Valle *in conſ.* 47. *nu.* 44. [illegible] 2 *vol.* alias [illegible] facere [illegible] Bal. *in cap.* 1. [illegible] *in* 5. *col. de pace iura.* [illegible] *in vſib. feude.* Marſ. [illegible] *n.* 20. *in* 1. *lib.* Cla. *q.* 5. *ver.* [illegible] *etiam.* vbi vide omnino. Bo[illegible]

19 Sententia in criminalib. debet eſſe abſolutoria, hoc modo, Nam ſi reus probat innocentiam ſuam, aliter quàm per torturã, abſoluitur diffinitiuè, neque amplius poteſt inquietari, etiam [illegible] noua ſuperueniãt indicia. Si vero per torturam, vel ſi non [illegible] ſunt indicia ſufficientia ad torturam, vel ad imponendum aliquam pœnam extraordinariam, abſoluitur reus non diffinitiue, ſed ſtatib. rebus prout ſtant. & ſi ſuperueniant noua indicia, procedetur adhuc ſuper crimine, non obſtante d. ſententia Clar. *q.* 62. *&* 57. Et in formanda pronuntiatione diligẽter ſunt cõſideranda verba legis, ſuper qua fundatur pronuntiatio. Vnde quãdo iudices pronuntiant ſecũdum ſtatuta terrarũ, verba ſtatuti debẽt apponi in ipſa ſententia, vt eſt tex. quem ad hoc no. ibi Bal. *in l. qui ſe dicit ff. de iudiciis.* Bonac.

20 Conclusio libelli in criminalibus colligitur ibi. Quare peto ipſum puniri iuxta formam ſtatutorum &c. & iſta eſt communis practica Clar. *q.* 12. *ad fi.* Bonacoſſ.

21 Concluſio in cauſa [illegible] criminalibus, vt eſt com. opin. Clar. *q.* 61. *verſ. vlt. incip. quare etiam.* Graſſus *lib.* [illegible] *communium op. c.* 20. *q.* 1. [illegible] concluſio, q[illegible] eſt loco ipſius [illegible] nis. Blancus *in* [illegible] *de quæſt.* [illegible] 9. Marſil. *in practic. criminal. in §. ſequens n.* 5. vbi di[illegible] eſſe opin. quod in cauſis criminalib. nõ obſtat [illegible] concluſio. & ibi *num.* [illegible] dicit, quod æquitate ſuadente, [illegible] poſt concluſum in cauſa, [illegible] fieri probat[illegible] Bonacoſſ.

22 Sententia declaratoria requiritur in pet[illegible] pœna ipſo iure infligatur, vt eſt c[illegible] m. opi. aur. *conſ.* 77. *n.* 22. Bonacoſſ.

23 Quæro, an in cauſa criminali cõcludatur in cauſ.? Reſpondeo [illegible] de hoc eſt text. *in l. vnius facinoris. § cognitorum.* [illegible] *de quæſt.* Et ita tenet Bal. *in extrauag. ad reprimend. verb. ſequẽtia.* Bal. *l.* [illegible] *C. de cond. indeb.* Ang. Ar[illegible] *in tract. maleſ. ver. quod iudex ſtatuit terminum ad oppo. contra proceſſ.* R[illegible] m. *cõſ.* [illegible] *& in repet. l.* [illegible] *de arbitr.* vbi reprehendit Ang. qui contrarium tenet *in l. pactum inter heredem ff. de pact.* Et hanc dicit eſſe communem opin. Hipp. *in pract. crim. §. ſequitur. num.* 1. M. Graſſus.

24 Clericus & laicus ſi ſimul cõmittant idem delictum, tũc ne cauſæ continentia diuidatur, etiam laicus mittendus eſt ad iudicem eccleſiaſticum cum clerico correo. Cõmunem opinionem [illegible] Gomeſ. *in c.* 1. *nu.* 47. *in* [illegible] *de reſcri. in* 6. Boſſ. *in tit. de foro compet. n.* 116. *in* [illegible] Sed hoc in practica non ſeruari dicit Ig[illegible] *in l.* j. *§. ſi quis in villa. nu.* 27 *ff. ad Syll.* idem atteſtatur R[illegible] *in repet. auth. habita. priuileg.* 106. & Ant. Gomeſ. *c.* 10. *delictorum n.* 6 *in fi.* & plures alij quos refert Dida. *pract. q.* 4. *num.* 1. *in* [illegible] & ab hac communi obſeruantia non eſſe recedendum, ait Clar. *d. q.* 36. *verſ. Euenit plerunque.* P. Fichard.

25 Clericus etiam ſi depoſitus ſit, non tamẽ poteſt tradi curiæ ſeculari, niſi ſit incorrigibilis. Communem dicit Abb. *in c. at ſi clerici. nu.* 37. *v. & ſic reſides. de iudic.* Si verò ſit incorrigibilis, tunc poteſt iudex laicus [illegible] tam abſque traditione [illegible] illum punire. Communem [illegible] Neuo [illegible] 9. *n.* 28. quinimo *ibid. n.* [illegible] o. dic[illegible] opinionẽ [illegible] abſque degradatione [illegible] ale punire, dice[illegible] quod hanc quoque communem eſſe atteſt[illegible] B[illegible] *in d. c. cum ab homine de iudic.* C[illegible] *r. de q.* [illegible] 6. [illegible] Di[illegible] [illegible] rd.

26 Clericus qui epiſcopum [illegible] notatus eſt, [illegible] deponendus, & iudici ſecu[illegible] [illegible] tamen id [illegible] dit. niſi etiã incorrigibilis ſit, per gl. *in fi. in c. cum non* [illegible] *de iud.* cõmuniter approbatã, vt [illegible] Abb. [illegible] *de iudic. n.* 3. Sũma Sylueſtrina, *in verb. degradatio. q.* [illegible] A[illegible] quoque [illegible] munem dicit, *de maleſ. in verb.* [illegible] *ibi. capit. n.* 42. [illegible] *in pract. crim. can. c.* 109. C[illegible] *r. d. q.* 36. *v. Hinc infertur* [illegible] hard.

27 In criminalibus quis [illegible] poteſt renunciare ſui d[illegible] nibus. gl. *in l. pactum inter.* [illegible] *de pactis.* niſi te[illegible] ſeſſus delictum, nunc bene poſſet ipſis def[illegible] nunciare. vt per Bald. *l.* [illegible] *accuſatoribus. nu.* 11. [illegible] *de acc.* [illegible] 10 ſuper Bal. *in cap. ſi diligenti.* [illegible] *verbo* [illegible] *de* [illegible] & reus ſe ſub[illegible] [illegible] *à* [illegible] *de* [illegible] & ea vero [illegible] da. *l. furti. § pactus* [illegible] *de* [illegible] *notantur infamia.* [illegible] Marc. *deciſ.* 309. *par.* [illegible] Bellac.

28 De renunciatio[illegible] ſionum quam faciant rei in cauſis criminalibus, [illegible] & doctè *in apoſt. l. in l. cuſtodiam. ff. de publ. iud.* vbi q[illegible] quomodo & quo caſu facta valeat, de quo plur. Et p[illegible] [illegible] rbit [illegible] *n. 27. C. de cerf.* Iaſ. [illegible] *l. ſed & ſi quis §. quaſitum. ff. ſi quis caut.* vbi in cauſa c[illegible] [illegible] in criminali. Et quod præcludit [illegible] in [illegible] criminali per lapſum termini. *nel. in l. fin. §* [illegible] declara[illegible] per nal. *in l. ſi accuſatoribus n. 19. C. de accuſ.* Roma. *conſ.* 76. Capel. Tolol. *q. 246. fol. in prat. crim. 3. part. 3. part. n. 72. & in 2. part. 2. part. n. 8.* Ampliat & limitat vt per [illegible] *e. cum ſuper. de re iud.* Bellac.

29 Abſ[illegible] propter e[illegible] quo[illegible] ipſi abſenti imputatur, [illegible] condem[illegible]ari, vt eſt communi opi. Nā de iure communi contum[illegible] non poteſt à iudice liberi pro cōfeſſo & conuicto. vt eſt communis opi. Clar. [illegible] *q. 44. in prin.* Sed de conſuetudine cōtrari[illegible] ſeruatur tā de iure ciuil[illegible] [illegible]am canonic. vt eſt communis [illegible] opi. Cla[illegible] *abs. ver. licet autem.* Bonacoſſ.

30 Abſens, vbi [illegible] imponitur pœna relegationis, vel alia inferior, poteſt [illegible] proce[illegible] ſententia cōtra abſentes, vt eſt comm. opi. Oſaſcus, *deci. Pedemōt.* 105. n. 8. comm. di. eod. Bonacoſſ.

31 Abſens poteſt damnari [illegible] non tamen deueniri poteſt ad annotationem bonorum a[illegible] relegationem [illegible], etiam ante lit. conteſtatam, ſecus ſi ſup[illegible], vt e[illegible] commu[illegible]s opi. de qua Boſſius *tit. de requir. reis. n. 1. col. 2* [illegible] 264. Bonacc.

32 Sententi[illegible] lata [illegible] ntra ab[illegible] [illegible] b. [illegible] eſt nulla, vt eſt com. op. Menochi. [illegible] *n. 27.* [illegible]

33 Sententiæ [illegible] [illegible] & ita quotidie practicatur, vt dicit Blanc. *f. 118.* [illegible] & debet apponi practi à quæ ſe habet, q[illegible] debeat caput amputari, & quod anima ſeparetur [illegible] corpore. Fel. *in c. ex literis n. 22. de conſtit.* Idem.

34 Sentē[illegible] minalis, lata ex cōſilio peritor[illegible], nō tranſit in rē iudicata, & ſic poteſt retractari: vt ſi vulnus ſit læthale, vel non. Corſ. *in repertorio Abbatis, in v. ſententia. n. 4.* ſed an pro ſētētia capitali præſumatur, vi[illegible] e per [illegible] *col.* 278. [illegible] 4. Idem.

35 Q[illegible]æro, an procurator poſſit interuenire in cauſa criminali, quando ex forma ſtatuti poteſt pr[illegible] abſente? Reſpon. Di[illegible] ſunt ſententiæ. N[illegible] C[illegible] [illegible] *quaſi. C. de accuſationibus.* exiſtimat quo[illegible] [illegible] [illegible]nionem quoque ten[illegible] Aret. *l. inter accuſatores.* [illegible] *de publ. iudic.* Alb. *conſ. 116. incip. animaduerſis ſtatutis.* [illegible] [illegible] [illegible] eſſe magis communem [illegible] *qui. C. te iam facere po[illegible].*

Alij verò contrà [illegible] [illegible] procuratorem interuenire, Ray. *d.* [illegible] *reos, & ibi* Blad. & S[illegible] *q. 2.* & Fulg. Eandē ſentētiā firmat Bar. *l. penultima. §. ad* [illegible] *ff. de publ. iudic.* Et eam dicit eſſe comm. Al[illegible] *d.* & ſe[illegible] *conſ. 216.* Hipp. vero de Marſ. *in pract. criminal. §. ſequitur. n. 27.* [illegible] ſtinguendo concordat has opiniones, vt procurator po[illegible] interuenire ad docendum de innocētia rei, v[illegible] abſentia, vel de priuilegio ſuo, vel incompetentia iu[illegible], & ſimilibus, & ita procedat prima opi. Se[illegible] vero ſi proc[illegible] velit cōparere ad omnea actu[illegible] in iudicio occurre[illegible] nō pōt, & hæc [illegible] actio æqua eſt, alias ſi prima opi[illegible] [illegible] cē procederet, daretur magna [illegible] : [illegible]h. Graſ.

36 Quæro, an valeat iud[illegible] [illegible]nit procurator, & non fuit [illegible] [illegible] magna ſit controuerſia inter d[illegible] Hi[illegible] [illegible] *ſequitur. nu.* [illegible] Tamen [illegible] ſententia, q[illegible] tale iudic[illegible] [illegible] *criminalis. de iudic. in 6.* Spe[illegible] *verſ. item quod eſt miles.* Archid. *c. ad* [illegible] *de procuratoribus in 6.* Eandem opinionem firmat Io[illegible] *de accuſationibus.* Ang. de Aret. *in trac. de m* [illegible] *§. qui iudex videns, quod inquiſitio non comparens. n. 57.* Ol[illegible] *incip. c* [illegible] *pro-* [illegible] *extrate.* Cæpoll. *caute. 122. incip. ſtatuta quæ diſque.* Roma. *conſ. 215. incip. duo ſunt, qua principaliter.* & eam dicit eſſe com. Hip. *d.* [illegible] *num. 17.* Idem.

37 [illegible]ro, an ſtante ſtatuto, quod in cauſ[illegible] criminalibus nō po[illegible] interuenire procurator, debeat [illegible] ad [illegible]ndum de innocentia? Reſpon. quod ſ[illegible] & [illegible] eſſe communem opi. Iaſ. *in l. n. C. qui tēſtam. facere p[illegible]* ſententiam firmat communiorem eſſe Fran. de A[illegible] *conſil.* [illegible] *conſultatione.* & [illegible] Cæpo. *conſ.* 20 [illegible] *qui-* [illegible] *dum* [illegible] Corn. *in conſ.* 17. *vol.* 3. & ab hac communi ſententia in conſulendo, & iudicando non eſt recedēdum dicit Angelus *l. penul. §. ad crimen. ff. de publi. iudic.* Eandem dicit eſſe communem opi. Aug. Aret. *in addit. ad Ang.* *in trac. maleſ. in verb.* [illegible] *dominus iudex n. 13.* Et eam tenet latiſſime Hipp. *d. §. ſequitur. n. 42.* Idem.

38 Quæro, an iude[illegible] ex officio ſuo poſſit procuratorem cōpellere ad exhibendum mandatum, vel ad cauendum de rato, ſi dubitatur de mandato? Reſpon. [illegible] hoc articulo doc. ſententiæ variant. Nam Imol. *in l. inter quos. §. qui alieno. ff. de damn. inſec.* tenet, quòd non poſſit, ſep[illegible]bans [illegible] *verb. abſentia. de elect. lib. vj.* & *in c. cum in iure peritus. de of.* [illegible] *dele* [illegible] quia iudex non debet officium ſuum impartiri non p[illegible] [illegible]. Et [illegible] quitur Fel. *in c. cauſam quæ. nu.* [illegible] *de iudic.* vbi dicit gl. *d. verb. abſentia.* quæ tenet contrarium, communiter eſſe improbatam.

Sed in contrariam ſententiam, quod imò po[illegible] iudex ex officio ſuo, et[illegible] opponente, cogere procuratorem ad exhibendum mandatum, vel cauendum de rat[illegible], magis communiter trum eſt, iuxta glo. *d.* [illegible] *verb. abſentia.* ne iu[illegible]cium [illegible] datue illuſorium, & retrò nullū, oppoſita exceptione falſi procuratoris. Hanc opinionem prædictæ gl. ſ[illegible]quitur Ang. *in l. Pomponius. §. ratihabitio. ff. de proc.* Pau. de Caſt. *in d. §. qui alieno.* Bal. *l. licet. C. de procuratorib.* [illegible] *in auth. offeratur. C. de lit. conteſt.* eandem [illegible] firmat Ant. de Butr. & ibi Barb. *in c. cum M. de conſti.* Gem. *in c. cauſam quæ. per illum text. de iud.* vbi dicit, iudicem poſ[illegible] [illegible] quæ reddunt iudiciū retro nullu[illegible], & [illegible] [illegible] *nu.* [illegible] *nu.* [illegible] vbi dicit gl. in *d. verb. abſentia.* [illegible] communiter a[illegible] [illegible] & ſequitur R[illegible] *in conſ.* 6[illegible] *n. 5.* [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] S. Ge[illegible] *n. 9. C. de proc.* [illegible] & [illegible] firmat Fra[illegible] *de iudicio. n.* 49 [illegible] *de* [illegible] M[illegible] *6. rub. de inquiſitione. n.* 194. Iac[illegible]

39 Pr[illegible] criminalibus admitti, quotieſcū que al[illegible] nari poteſt? magna eſt Doctō. controuerſ[illegible] Nam Cy[illegible] *in l. reos. C. de accuſat.* tenet quò[illegible] ſic, [illegible]s opinionem comm[illegible] Imola, *in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud.* q[illegible] ſunt Corn. *co[illegible] 17. lib. 3.* R[illegible] *conſ.* [illegible] 5. Cap[illegible] *conſ. crim.* 46. M[illegible] *in c. veniens. de accuſat.* & [illegible] quod et[illegible] hoc caſu non ſit admittendus procurat[illegible] tenuit R[illegible] *in d.* [illegible] *reos.* cuius opinionem communem di[illegible], & in practica [illegible] ſeruari, dicit Cla[illegible] *d. §. q. 52. v. Hac autem.* Si tamen procurator non defendere, ſed tamen cauſas abſentiæ proponere vellet, audiendus eſſe, vt non ſolùm communem [illegible] ſed receptiſſimam eſſe opinionem atteſtatur Menochius *controuerſ. vſu frequent.* c. [illegible] n. 2. Cla. *ibidem in v.* [illegible] Fich.

40 Procurator in capitalibus cauſis non auditor, nec admittitur. *l. pe. §. ad crimen. de publ. iudi. & l. ſeruum quoque. §. pub. ff. de procurat.* & datum qu[illegible] non [illegible] pareat per ſe delinquēs, ſed per proc[illegible] [illegible] in cauſis prædictis ſpecialiter conſtitutū, & plen[illegible] inſtructum [illegible] putan[illegible] eſt [illegible] contumax, ſecund[illegible] Io. An[illegible] *in c. ſi. de iur. calum.* A[illegible] *l. ſi. ab.* [illegible] *de proc.* [illegible] *l. ſi. et-* [illegible] vbi [illegible] quod in pl[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *in addit. ad Aret. in trac.* [illegible] *iudex videns quòd* [illegible], & [illegible] reputa[illegible] [illegible] [illegible] quentes contum[illegible] [illegible] [illegible] minalis in [illegible] [illegible] anno Domini 156[illegible] tam[illegible] [illegible] præd[illegible] admittendum [illegible] procurat[illegible] ad [illegible] dum [illegible] nullitatē ba[illegible], quæ velut [illegible] ſeorſum à negoti[illegible] del[illegible] to principi[illegible] [illegible] *ibi.* & [illegible] [illegible] cludere Io[illegible] de Imol. *in c. tenues. extra de accuſ.* [illegible] & Io. de Anania ibi[illegible] vbi aiunt oēs D[illegible] procurator[illegible] forma tolide[illegible] abſētis p[illegible] in cauſa criminali [illegible]udiri & ad hoc ſ[illegible] Imol. loco de qu[illegible] alias ſcripſiſſe porrigi capitula iudici per procuratorē, ac nominari teſtes, qui ſuper eis poſſunt iu[illegible] formare eu[illegible] poteſt [illegible] ne, quo[illegible] vel ex ſuper eis veritatē inueſtigare, cùm ad [illegible] o[illegible] mine petēt [illegible] & ex ſcip[illegible] ore neatur. [illegible] imputatius ſo[illegible] [illegible] [illegible] propter hoc aſſerit idē Imol. magnū verbū, videlicet [illegible] vnū dalnaquē tem à ſ[illegible] banni, & refert Anania *in d. c. veniens.* & ſequitur conſulendo Maſſ. *conſ. 6. nu.* [illegible] 4. & iſtorum opinionem ſequitur qu[illegible] approbat, & inquit communem Gram. *conſil. criml.* 3[illegible] *nu.* [illegible] *cum alijs ſeq.* & quamuis, vt ſuperius do[illegible] procurator in cap[illegible] interuenire nequeat, tamen poteſt interuenire in cauſa criminali, in qua venit imp[illegible] relegatio[illegible], vel minor, vt ſentit gl. *in d. § publi[illegible] in d. §. ad crimen. & in c. veniens.* & illam opi. recita[illegible] communem & obſeruari in practica M[illegible] *in d. §. ad crimen.* & [illegible] *in d. cap. veniens. num. 35. & 39.* In [illegible] traria[illegible] vero [illegible] præcipitanter inclinasſe gl. *in auth. hoc iſi. C. de pro.* Bartol. *in*

d.§.ad crimen. & Sal[illegible] *reos.C.de publ.iud.* Quicq[illegible] ob hoc iſti celebres D.ſuadeant, non diſcedo a [illegible] practica cõmuni quã ſequitur,& tuetur ab omnibus contrarijs Berous *in d. c. veniens* & his vtiliter accedit ad præmiſſorũ declarationem,vbicũque in cauſa criminali admittitur procurator, ſi dubitatur de mandato,debet caueri de rato per procuratorem rei,ſecũdum Baldum *in l.non ſolum.§.* [illegible] *.de procur.* & hoc idem dicendum eſt in procuratore accuſatoris per eandem,&fortiorem rationem per no.per Bart.*in d.§.ad crimen.* Vide latius ſuprà *lib.y.tit. de procurat.n.*20.F.Viuius *opin.*6.19.

41 Procurator nũ ſ[illegible] in publicis c[illegible]ibus non admittitur,ſed ẽt in priuatis delictis.c[illegible]munẽ opinionẽ dicit Bened. de Plumbin.*in l pen.§.ad crimen ff.de publ.iud.n.* [illegible] & Rubeus *ibid.n.*10.121.*& ſeq.*Marianus *in c.veniens.n* 20.*& ſeq. de accuſat.*quẽ refert Boſſ.*in tit. An in cauſis criminalib.n.*1.*v.Prima igitur. Menchiaca controuerſia.vſu frequent. c.*39.*n.* 24. Ratio e[illegible], quia ſi reus condemnaretur in pœnam corporalem, executio nõ poſſet fieri in procuratorem,& ita iudicia criminalia redderentur eluſoria.cõmunẽ opinionẽ dicit Alberic.*in l.ſeruum quoque.§ publice.ff.de procurator.n.*18.Blanc *in pract.crim.n.*14. Clar.*dicto § ſi.q.*32 *v.*1.*& ſeq.*Et hinc infertur,quod dicta cõcluſio de procuratore non admittendo procedit tantum quando veniret pœna corporalis imponenda,vt cõmunẽ opinionem dicit Sapia *in repet.l.Imperium.n.* 42.*ff. de iuriſd. omnium iudic.*Si autem ex iuris diſpoſitione non imponitur pœna corporis afflictiua,ſed pecuniaria tantũ,eo caſu admittitur procurator.communem opinionem dicit omnium tam legiſtarũ quàm canoniſtarum opinionem Marian.*in c.veniẽs.n.*24. *de accuſat.*Menchiaca,*in c.*17.*controuerſ. uſu freq.in fi.*Imo etiãſi veniat pœna relegationis,vel alia ea minor imponenda, ſimiliter poterit interuenire procurator. cõmunẽ opinionẽ dicit Bened.de Plumbin.*in d.§.ad crimen.nu.* 24. & Rubeus *ibidem n.*124.*& ſeq.*idem atteſtantur ſcribentes *in d.ca. veniens. & in ſpecie Abb.*n.18.Anan.*n.*18.Marian.*n.* 41.Berous,*n.*35. Cy.*in l. reos.C.de accuſat.*Cæpolla,*conſ.cri.*72.&alij permulti,quos refert Cla.*d.q.*32.*ver.ex hac autem,& ſequent.* P. Fichard.

42 Procurator poteſt in cauſis criminalibus interuenire,ſi veniret pœna pecuniaria,& non corporalis,imponenda communem opinionẽ dicit Marian. *in c.veniens. de accuſat. n.*24. *Menchiaca controuerſ.vſu freq.c.*17.*in fin.*idem eſt ſi relegationis vel priuationis aut depoſitionis pœna imponenda eſſet, dicit Abbas *in d.c.veniens,n.*18.& Maria.*n.*41. *& ſeq* vide Clarum *d.§.ſi.q.*32.*ver.Cæterum,*& ſequentibus. Similiter poterit admitti procurator in caſu quo ſtatutũ dicat: ſi non ſoluatur pecunia infra certũ tẽpus,quod debeat imponi pœna corporis afflictiua,vt communẽ dicit Marianus *in d.c.veniens. n.*32. itẽ ſi pro vulnere impoſita ſit pœna pecuniaria,ſed dubitetur, an vulnus ſit lethale,vt cõmu.dicit Alex.*in l.Prætor ait,in prin. n.*5.*& ſeq.ff.de dam.infect.*intellige ſub cõditione tali,ſi Titius moriatur,procurator habeatur pro nõ admiſſo,quæ tamẽ opinio Claro non placet.*d.q.*32.*ver.vlterius quæro.& ſeq.*Idem.

43 Procurator poteſt in criminalibus pro reo interuenire,ſi reus eſt præſens in iudicio,vel ea illa cauſa carceratus.comm. dicit Imola *in l.pen.§.ad crimen.ff.de pub.iud.n.*18. *& ſeq.* Clarus tamen dicit,ſi reſpõdendũ ſit accuſationi,inquiſitioni,interrogationibus quæ fiunt à iudice , ſiue in examine , ſiue in tortura, ſiue in aliis:ſimiliter ẽt ſi ferẽda ſit ſententia,procuratorẽ nõ poſſe interuenire,ſecus in aliis actibus cauſæ,vt ad opponẽdas exceptiones,producẽdũ capitula, & ſimilia : tunc enim tãquã quilibet defenſor pro carceratis admi[illegible]olet,& ita practicari dicit Ang.*in l.ſeruum quoque.§.publicè.ff. de proc.* & *in l.reos. C.de accuſat.*Albet.*in d.§.publicè.n.*18.Blac.*in prac. cri.n.*65.Cla.*d.§.ſi.q.*32.*ver.item quæro.* Idem.

44 Procurator poteſt in criminalibus interuenire ad proponendas exceptiones dilatorias,ſeu declinatorias, aut alias quæ ante litis conteſtationẽ proponi ſolent,vt quòd accuſator ſit infamis,excõmunicatos,aut aliàs inhabilis ad accuſandũ.cõmunem dicit Bened.de Plumbio.*in l.pe.§.ad crimen.ff.de publ.iud.num.*52.Intellige tamen,dummodo talis exceptio nihil ad ipſum crimen pertineret,alias ſecùs:vt ſi diceret ſe aliàs de illo crimine fuiſſe accuſatum & abſolutũ.communem dicit Rubeus *in d.§. ad crimen.nu.*214.niſi talis exceptio eſſet notoris.Nam tunc admittẽdus eſſet,vt cõmunem dicit Nellus de bannitis.*in* 2.*part. ſecund.temp.q.*14. Similiter ſi illa exceptio mixta &dubia eſſet,admitt[illegible]ur procurator,vt cõmunẽ atteſtatur Berous *in c.veniens. n.*32. *de accuſ.* Cla.*d.§.ſi.q.*32.*v. pariter.*vide Cla.*in d.q.*32.*per tot.*vbi hanc materiam,de procuratoris admiſsione per plurimas quæſtiones latiſsimè. Idẽ.

45 Procurator in iis criminis cauſis admitt[illegible]tur,in quib.vel relegationis.vel infamiæ ſuppliciũ,vel nũmaria tãtum pœna imponi poteſt:cõmune reſo[illegible]io ex Pau. *in l. ſeruum quoque.§. publice.ff de proc.*Matia.Soc.*in c.veniens.de accuſ* H[illegible]p. *in pract.* [illegible]*ſequitur.*Franc. Viuius *lib.*j. *op.* 251.& [illegible]l. Cla. qui lati[illegible]mẽ de materia agit.*in pract. §.vlt q.*32.*per tota.*P[illegible]terit [illegible]t à præterea in iis criminũ cauſis procurator creari,in quib. ex ſtatuti forma abſens qui condemnari poteſt.cõmune [illegible]nquiũt C[illegible]rn. *conſ.*17 *in prin.& conſ.*325.*litera G.lib.*3.*&* *con*[illegible] 122.*litera F lib.*3. Cæpolla *conſ.cri.*46.*v.præterea dico.* Ang.*in l.pe.§.ad crime fallen.*9. [illegible] *de publ.iud.*quem laudat Aug.*ad Ang.v. quis iudex* [illegible]*dens.n.*13.Alex.de Neuo *conſ* 90.*n.* 3. Sed quidqui[illegible] ſatrapæ deblaterent,cõtrariũ profecto veriſſimũ e[illegible] a [illegible]publicæ magis vtile.quia alioquin corporei [illegible] pœni[illegible] nul[illegible] abſentes animaduertẽdi locus ex id genus ſtatutis foret , quod etiã receptu[illegible] ſtetuerat A[illegible]ex.*conſ.*116.*n.*18.*lib.*y Bened. de Plũbin.*in l.pe.§.ad crimẽ.n* 12.*& ſeq.ff.de public.iud.* Rub.*in* [illegible]*.ſeruum quo*[illegible]. *§. publice.n.*24.*ff.de proc.*alij,quos refert & merito probat,ac [illegible] praxi [illegible] nonnull[illegible] atteſtatur I. C[illegible]a. *d.q.* 32. *ver.hec autem.* E.Suarez.

46 Abſens quibus in criminibus cauſis iuxta ſtatuti formã dãmari poteſt, & procurator eius nomine interuenire poterit. cõmune axioma refelet Ang.*in l pen.§.ad crimen.fall* 9. [illegible]. *de pub iud.*& qui eũ retulit Aug ad An[illegible] *de male* [illegible]. *ver. quis iudex vide* .& vberrimè hac rẽ agẽs Iul.Cla.*in prac.§. vlt. q* 33. quin & [illegible] in cauſis pro abſente iudex ſua[illegible] p[illegible]te probati[illegible]nes induce :vt frequenter iuris auctoribus placitum aiunt Alex. *n.*29. Rip. *nn.*74.*& ſeq.in l.*3.*§. hoc autem iudicium. ff. de dam. infe.*& qui[illegible] diligenter explicat Iul. Cla.*in pract.§.vlt. q.*61.*v. ſed hec quidem.*Suarez.

47 Abſens,atque ignorãs effecta,& acquiſitiones, quę legi alicui accepto ferri debent,conſequitur , vt communẽ aio ex Ang. & Anc.quos laudat & ſequitur Aymon *in rub.n.* [illegible] *.ff. de leg.*1.& iis quos alleg.Alc.*in c.cum contingat.nu.*131.*ver. ſecundò quia.de iureiur.* Suarez.

48 Procurator regulariter in criminalib.nõ admittitur,vt eſt cũ.op. Cla. *q.*32. *in prin.* in criminib. nõ modo publicis, ſed & in priuatis.cõ.eſt.opi.*ibi,v.*1.Graſſus *cõmunium op.lib.*y.*c.*10 *q.*1. Limita tamẽ.vbi nõ fuiſſet oppoſitũ.*ibi q*[illegible].&eſt cõ.op.V[illegible]ti[illegible] *de nullit.proceſſ.fol.*169.*nn.*177.Alõ.*in l. accuſatore.§.ad crimen. nn.*14.*ff.de publi. iudi.* Corn.*in conſ.*325.*in* 3.*vol.*Iaſ. *in conſ.* 144. *in* 4.*vol.* Nam ſi poſſet comparere procurator , nunquã poſſet fieri cõdemnatio de reo,quia ageret. Limita tamẽ in procuratore accuſatoris, qui ad hoc haberet ſpeciale mãdatũ ad accuſandũ, vt eſt com.opi.Cla.*ibi. ver.ratio autẽ.* Amplia in c[illegible]minibus, in quibus irrogatur pœna corporalis, vel corp[illegible]ris afflictiua,vt fuſtigatio.vt eſt com.opi.Clar.*d.q.*32.*ver.ex hac.* Limita non procedere, vbi eſſet imponẽda pœna pecuniaria, vt eſt com.opi. *ibi verſ. cæterum.* vel relegationis, vt eſt communis opi. *ibi verſ. hinc.* eſt exilij vel confiſcationis ibi.communẽ dicit Blanc.*in pract.cri fol.*20.*nn.*51.Cæpoll[illegible] *conſ.cri.* 4[illegible]. *nn.*6.*& conſ.*71.*nn.*3.idẽ ſi tractaretur de priuando dignitate [illegible]licum,ſeu depoſitione ab ordine, vt eſt com opi.*ibi ver*[illegible]. *idem etia.*idem,ſi pœna arbitraria eſſet iudici,q[illegible] [illegible]co[illegible] pori[illegible] affli[illegible]uam inferre non poſſet.com.eſt op.Clar. *ver.ſed quæro.*Sec[illegible] ſi eſſet arbitraria Princ[illegible]pi vel ſuperiori. idem eſt ſi ſtatut[illegible] in defectũ pœnæ pecuniariæ imponeret pœnam corpor[illegible] [illegible]u a[illegible] poteſt i[illegible] interuenire procurator,vt eſt com.op Cla[illegible] *ver.* [illegible] *cri*. *Bal.*in l.ſeruum quoque §.pub.ice.ff.de procu.col.*5. cũ[illegible] [illegible]nc dicit in cõtrariu. Fallit,vt ibi.& intellige hoc ,ſi reus ſ[illegible] facult[illegible]tib. idoneus,vel fideiuſſorẽ præſtet. Limita etiam in [illegible], quia admittitur.Graſſus *vbi ſupra.q.*[illegible].vide P[illegible] *comum.cõcl. regul.*38.*lib.*5.Ant.Gabrielliũ *in ſuę commun co*[illegible] *.lib* [illegible]. *con*[illegible] 9. vbi ampliat & limitat.Nouc[illegible] *in tract.ad defenſa in prin nn* 10 vbi dicit cõmunẽ opi. quod procurator pro abſente in cauſa capitali poteſt interuenire tãquã inſtru[illegible]or [illegible] [illegible]rmator pro defenſione rei.Cæpolla *cõſ.*45.*n.*3. itẽ limi[illegible]a in incarcerato iuſtè:quia poteſt cõparere carcatus per procurat[illegible], vt eſt [illegible] op.de quo Marſ.*in pract.crim* [illegible]*.attinga.nu* 20. [illegible]imita [illegible]ad- ſint ſtatuta, prout extant in Italia,q[illegible] [illegible]ns po[illegible]r de quolibet crimine puniri,& dãnari,ad [illegible] [illegible] defenſione,quia poteſt procurator admitti,vt eſt comm.op.de qua [illegible]nti[illegible] *de nu*[illegible] *ſtatib. proceſ fol.*170.Are.*conſ.*153 *n.*6.vbi cõmuniorem dici[illegible] .Sed [illegible]auti iudices poſſunt dice[illegible] Ego volo reum in præſentia tanq[illegible] à melius informatum,vt eſt communis opi.de qua Vantius *ibi. nu.*177.item limita,ſi procurator vult allegare cauſas abſẽtię,

Capolla

Cæpolla *conſ. cri. 49. n. 9. & conſ. 50.* Non admittitur tamẽ procurator proponẽs generaliter abſentiã imputati. Ruin. *in conſ. 118. n. 9. in 5. vol.* Et vide Marſ. *in conſ. 39. n. 29. in j.* vbi dicit, quod vbi poteſt procedi contra abſentẽ de crimine, & ferri ſententia ſuper ille, ſemper admittitur excuſator ad allegãdũ cauſas innocentię, licet procurator nõ admittatur. & eſt cõmunis Doctor. opi. vt per Marſ. ibi, idẽ eſt in inſtructore, quia poteſt nõ obſtãte ſtatuto docere de innocẽtia rei, vt eſt com. opi. Marſ. *cõſ. 81. n. 56. ver. cũ ergo tot.* & cora Principe pro cauſa capitali, etiam de ordinaria poteſtate nõ poteſt cõparere procurator, ſec. Ang. *in l. ſeruum quoq; §. publicè. ff. de proc.* Calcane. *cõſ. 2. n. 56.* admittitur tamẽ etiã procurator in cauſa criminali ad opponẽdũ exceptionẽ contra accuſatorẽ, vel iudicẽ. idẽ ſi accuſatur monialis vel vniuerſitas. Bened. de Vado foro Sẽpronio, *in Reperto. Fel. in verſ. Procurator quãuis*, &c. Itẽ ad vnũ tantũ articulũ admittitur procurator. idẽ quando cauſa criminalis incidit cũ ciuili: idẽ ſi accuſatus dicit vulnus nõ eſſe mortale, tunc, ſi eſt dubiũ, admittitur procurator. ſi poſtea apparet quod eſſet mortale, proceſſ⁹ eſſet null⁹. Bened. de Vado *vbi ſup.* vide Fel. *in c. meminimus. de accuſa.* vbi plures caſus enumerat, in quib⁹ admittitur defenſor, & procurator in criminalib⁹. Nõ poteſt tamẽ cõparere procurator pro vulnerãte quẽpiam ad mortẽ. Sed iudex debet ſuperſedere, expectãdo mortẽ ipſius vulnerati, *ibi.* Cla. *ver. ſed pone. q. 32.* quia poſtea eſſet opus nouo proceſſu ſuper morte, & noua ſequi cõdenatio. Et omnia acta pręcedẽtia eſſent nulla. Procurator autẽ nõ poteſt cõparere pro cõtumace abſente ex ſtatuto, quòd requirit perſonã, niſi quia poteſt proponere cauſas abſentię, & eas defendere, vt eſt com. opi. Clar. *d. q. 32. ver. hac autẽ cõcluſio.* Quod intellige nõ generaliter, vt dixi ſuprà ex Ruino. Nec poteſt cõparere procurator pro bãno ſecõdo bãnito abſẽte: quia imputet ſibi, ſi nõ poteſt perſonaliter cõparere. Bene poteſt impetrare ſaluũ conductũ, vt poſſit ſe pręſentare, & ita debet cõcedi. Cla. *ver. tu ſcis.* Quẽ ſaluũ conductũ facit Princeps, & nõ iudex, *vt ibi ver. debes ſcire.* Poteſt tamen comparere procurator pro hęredib⁹ mortui, quãdo pro delicto memoria dãnatur defuncti, vt eſt com. opi. Cla. *ibi. ver. debes ſcire.* itẽ poteſt cõparere procurator pro reo carcerato, vel ſe pręſentãte ad carceres, vt eſt com. opi. Clar. *d. q. 32. ver. vlt. quæro.* Tenetur tamen prius reus carceratus, vel pręſentat⁹ reſpõdere inquiſitioni, accuſationi, vel interrogationib. quę fiũt à iudice in primo, vel cęteris examine, vel in tortura. cõmunis eſt opi. Clar. *d. q. 32. ver. vlt. quæro.* per ſeipsũ, ſ. ad actus autem ſucceſſiuos, puta ad opponẽdas exceptiones, producere capitula, & alia facere in ipſa cauſa, cum legitimo mãdato, bene cõparet tũc procurator. Cla. *ver. vlt. quæro.* & poteſt allegare cauſas abſentię cũ legitimo mãdato, vt eſt com. opin. Cla. *d. q. 32. ver. prædicta.* Nec refert habeat mandatũ ſpeciale, vel habeat cauſã ipſam proſequẽdã, quia omnino eſt admittendus. Cla. *ibi* idẽ, ſi talis procurator proponat reũ habere capitales inimicitias in loco, vbi eſt citatus, vt eſt com. opin. Cla. *ibi. ver. adẽque.* idẽ ſi proponat aliquas exceptiones declaratorias ſeu declinatorias, vel aliquas ex his, quę ante litẽ cõteſtatã proponi ſolẽt: puta, quod accuſator ſit infamis, vel excommunicatus, vel huiuſmodi, vt eſt comm. opin. Cla. *d. q. 32. verſ. pariter.* Quòd intelligit, dumodo talis exceptio nihil ad ipsũ crimẽ pertineret. Secus ſi talis exceptio opponeretur ad proceſſum, ſed tangeret ipſum delictũ, vt ſi diceret, quòd aliàs de ipſo crimine fuit abſolutus, quia nõ admitteretur, vt eſt com. opin. Cla. *ibi.* Niſi talis exceptio eſſet notoria, vt eſt cõmunis opi. Cla. *ibi.* Si vero talis exceptio eſſet dubia, non admitteretur, vt eſt cõmunis opi. Cla. *ibi.* Procurator etiã admittitur pro eo, qui bannitum occidit. Et admittitur pro eo etiam quilibet de populo, vt eſt communis opin. Cla. *ibi ver. quæro modo.* & hoc ſi produceret bannum occiſi banniti, aliàs ſecus. Si requireretur aliqua extrinſeca probatio, vt eſt cõmunis opin. Cla. *ibi.* verſ. itẽ admittitur procurator, quãdo proceditur per viam exceptionis, quando vult repellere accuſatorem ab accuſatione, vel teſtem à teſtificando, vel impediendum miſſionem in poſſeſſionem prælati ad dignitatem, vel beneficiũ, ad quod eſt promotus, & ſimi. quia cauſa eſt ciuilis. cõmunis eſt opi. Cla. *ibi ver ſeq.* Aut exceptio oppoſita per procuratorem tendit etiam ad puniendum, vt quia petat accuſatorem puniri, vel teſtem, nõ admittitur procurator, vt eſt cõmunis opi. Cla. *d. q. 32.* item admittitur procurator pro accuſatore, & denunciatore, ex cõmuni practica. Fallit ſi principalis ſuus eſſet bannitus, vel aliter non poſſet accuſare, quia fuiſſet accuſatus de aliquo crimine. Cla. *d. q. 32. v. quæro.* item admittitur procurator in criminalib. parte non opponente. quando delictũ eſt tale, quod non poteſt procedi, niſi ad querelam partis. Secus ſi ex officio, ex conſuetudine, ſcilicet Kirchouius *communem opin. centuria 1. concluſione 59.* & quod omnia geſta per procuratorẽ in cauſa criminali, vbi agitur de pœna corporali, ſint ipſo iure nulla, licet nõ fuerit oppoſitum de nullitate: quia partis, vel iudicis malitia, negligentia, aut imperitia, non debet iuri publico nocere. Cla. *d. q. 32. ver pone.* & procurator & dominus ſimul in caſib. in quib. procurator admittitur in eadẽ ſentẽtia ſimul cõdẽnari debẽt. ita practicatur Cla. *d. q. 32. v. vltimò quæro.* & procurator pater pro filio cõdẽnãdo abſente cõparere poteſt, vt eſt cõis opi. de qua Alex. de Neuo *in conſ. 90. n. 3.* Corn. *conſ. 17. litera A. in 3. vol.* vbi cõmunẽ eſſe dicit tã antiquorũ quã modernorũ, & ex cõſuetudine totius Italiæ receptum etiam ſine mãdato, vt eſt cõis opi. vt *ibi* per Corn. *col. 2.* item procurator in criminib. in quib. venit imponenda pœna à relegatione ſ. non admittitur, vt eſt cõis opi. vt per doct. *in c. veniens de accuſa.* Ruellina *conſ. 179. n. 7.* idẽ eſt, quãdo eſt pœna arbitraria, vt ibi. Secus ſi de iure cõmuni pœna pecuniaria imponeretur, vt eſt dictum, & eſt cõis opi. tã iuris ciuilis quã canonici, de qua Ant. de Tremolis *ad pract. Bonacurſij tit. quib. mod. ſine nominat. eum. in gl. procurator. litera D. fol. 41.* item ſecus, ſi cauſa veniret ſeparatim à crimine decidẽda, licet eſſet criminis excluſiua, vt eſt cõis opi. de qua apoſtillantes ad conſiliũ Alex. 33. *litera B. in 3. vol.* & vide Suarez *ver. procurator.* vbi quãdo poſſit cõparare procurator. *Bonac.*

49 Procurator licet interuenire nõ poſſit in caſib⁹ in quib. abſens poſſit dãnari, alius tamẽ admitti debet ad iudicium, quãdo vult oſtẽdere innocẽtiã vocati nõ cõparẽtis. ſec. Rol. *conſ. 47. n. 17. lib. 3. vbi n. 18.* quòd quilibet poteſt inſtruere iudicẽ pro accuſati abſentis innocentia, & qui defenſor nõ admittitur pro abſente: ſi venit ad plenam defenſionẽ inquiſiti, ſecus ſi ad inſtruẽdum iudicẽ, per Rol. *d. conſ. n. 23. & n. 26.* vbi licet inſtructor nõ poſſit producere capitula, nec facere examinari teſtes: quia hoc reo nocere poſſet, poterit tamẽ teſtes nominare iudici, & petere eorum examẽ pro rei innocentia. Qui iudex nõ admittẽs defenſionẽ rei abſentis facit litẽ ſuam, teneturque in ſyndicatu, & ad dãna reo. de quo vide latius per eundẽ *d. conſ.* vbi inter alia, quod probatio contra fictã confeſſionem admittitur, ſecundum communem ibi relatam. *Idem.*

50 Si procurator à iudice fuit admiſſus in cauſa criminali, cùm nõ debuiſſet admitti, nec fuit de hoc obiectũ per partẽ, nõ per hoc vitiatur proceſſus, ſecũdũ gl. *c. 1. de iudi. lib. 6.* Spe. *in tit. de proc. §. 1. v. ſed pone quod in cauſa tali.* Bald. *in l. ita demũ. C. de proc. per l. quamuis vt dubitari. C. de adulter.* licet ſecũdùm eũ contrariũ tenuerit Iac. aut. *in l. ſtrot. C. de proc.* primũ tenẽt Do. de Rota *in nouiſſi. deciſ. 154. in rub. de proc.* Baſb. *deciſ. 482.*

51 Aegrotus ſeſe in criminalibus ſiſtere non cogitur, ſed ſuam innocentiam poteſt defendere per procuratorẽ, vt cõmuniter aiunt Grat. *conſ. 98. n. 2. lib. j.* & qui eum laudat Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 34. ver. dixi etiam.* E. Suarez. & *Bonac.*

52 Excuſator audiẽdus eſt pro reo etiã ſine mãdato. com. dicit Card. Alex. *in can. ſi quãdo. n. 21. q. 6.* Et licet Bart. *in §. ad crimen. n. 18. l. pen. de pub. iud.* diſtinguat, an excuſator proponat excuſationes neceſſarias, vt infirmitatem, carcerationem, &c. vel probabiles tãtũ, vt quia itinera non ſint tuta, &c. quam etiam opinionem dicit eſſe communẽ Rubeus *in eodem §. ad crimen. n. 201. & n. 212. in fi.* tamen prior opin. Claro magis placet tanquam æquior. *d. §. fi. q. 33. verſ. ſed nunquid.* P. Fichard.

53 Excuſator comparens vt tantum excuſet abſentiam rei, non tenetur fideiubere vel ſatiſdare, ſecùs ſi etiã defenſionẽ ſuſciperet. communem dicit Alber. *in §. publicè. l. ſeruum quoque ff. de procur. n. 12. in fin.* Rubeus *in §. ad crimen. l. pen. ff. de publ. iud.* Menchiaca *controuerſ. vſu freq. c. 17. n. 8.* Cla. *d. q. 33. v. quæro nunquid.* P. Fichard.

54 Excuſator eſſe poteſt etiam pater, vel dominus pro filio & ſeruo ſi compareat pro ſuo intereſſe. communem dicit Riminal. *conſ. 13. n. 1.* Alex. de Neuo. *conſ. 90. n. 2.* Cæpolla *conſi. crimin. 75. in prin.* Item vxor pro viro, princeps pro ſubdito, ciuitas pro ciue, &c. com. dicit Boſſ. *in ti. An in crimi. iudic. n. 17.* Clarus *dicta q. 33. ver. vltimo.* P. Fich.

55 Excuſator in omnib. & quibuſcunque criminibus, in quib. poteſt contra abſentem procedi, admittitur, ſi non proponat aliquas defenſiones rei, ſed tantummodo alleget eius abſentiam. commun. atteſtatur Alberic. *in §. publicè. l. ſeruum quo-*

que.ff.de procurat.n.16. Idem ſi allcget infirmitatē vel carcerationē in alio territorio, vel alia impedimēta, propter quę re⁹ nō poſſet etiā ſi vellet perſonaliter cōparere. na ad proponēdas huiuſmodi exceptiones quilibet admittitur. cōmunē dicit Maria. *in c.veniēs.n.67.de accuſatio.* Imò etiā in omnib⁹ caſib. in quib. abſens poteſt diffinitiue cōdēnari, ſit admittēdus excuſator abſolutè, etiā ad probandā eius innocētiā, & dicit eſſe magis cōmunē Aret. *cōſ.146.n.16.* Marſ. *coſ.39.n.30.* Prac. Conradi. *in 27.limita.* Hanc etiā magis cōmunē dicit Cepolla *cōſ. crim.51.circ.med.* Iaſ. *in l.ſi is qui.n.7.C. qui te, tamēta facere poſſunt.* Rubeus *in d.§.ad crim n.172.* Gomes Arias *ſuper l.lxxuy. Tan.nu.49.* Nouell. *in tract.ad defenſā.n.10.* Alea. *cōſ.4.nu.1.& ſeq.lib.6.* Hanc etiā cōmunē eſſe ta legiſt. qua canon. dicit Cepol. *cōſ.crim.47.in fi.* Gram. *cōſ.ciuil.37.nu.10.* & rationē huius concluſionis allegant Doctores, quia iudex debet omnib. modis veritatem indagare, & ex officio perquirere de innocētia rei, etiam nemine petente, vt cōmunem dicit Albe. *in l.iy.C. de his qui ad eccleſ.confug.* ita celatus per Brun. *conſ.feud.69.nu. 2.* Aret. *conſ.146.* Marſ. *in d.conſ.60.n.22.* Eadem igitur ratione dicendū videtur, vt quod poteſt Iudex à ſeipſo facere, idem etiam ei facere liceat iſto excuſatore, aut quolibet alio ſubminiſtrante teſtes, & indicia, ex quibus rei ipſius detegatur innocentia. & ita com. eſſe dicit Gratus *conſ.98.n.8.lib.j.* Hæc omnia clar. *d.lib.v.§.fi.q.33.in prin.& ver.ſeq.* P. Fichard.

56 Excuſator admittitur ad allegandas cauſas abſentię tantùmodo. com. eſt opin. clar *q.33.in prin.* vel infirmitatē imputari vel eius incarcerationē in loco, vel alia impedimēta propter quę imputatus perſonaliter nō poteſt cōparere etiam ſi vellet. quia quilibet alius poteſt proponere dictas exceptiones. com. eſt opin. clar. *ibi.* Itē admittitur ad eius innocentiā probandam, in omnib. caſib. in quibus abſens cōdēnari poteſt diffinitiuè. Nam iudex debet omnino querere innocentiā rei, vt eſt comm. opin. Et quilibet de populo poteſt cōparere tāquam inſtructor, & ſimplex defenſor, & innocentiā imputari proponere. Cla. *d.q.33.ver.ſed quod plus eſt.* vbi ſuſius. Poteſt tamen iudex repellere excuſatorē, & dicere, volo ipſum principalē, ꝗ perſonaliter cōpareat, tanquam melius informatū, vt videam quo vultu, qua trepidatione loquatur, vt eſt communis practica *Clar.d.q.33.ver.Quinimò.* Et admittitur excuſator abſq; mandato, dūmodo nō tangat merita cauſæ. *Clar. ibi.* Et ſi excuſator vult defendere reū, tenetur præſtare ſatiſdationem de iudicio ſiſti, & iudicatū ſoluendo, vt eſt com. opin. *Clar.d.q.33.ver.Quero nūquid.* Secus ſi abſentiam allegat, vel ægritudinē, & ſimilia. poteſt pater pro filio, dominus pro ſeruo, vxor pro viro, Abbas pro monacho, Epiſcopus pro clerico, princeps pro ſubdito, ciuitas pro ciue, pro ſuo intereſſe defenſionē ſuſcipere, aliàs nō. vt eſt comm. opi. *Clar.d.q.33.ver. vlt.quero.* Et vbi pœna corporalis infligitur, pater poteſt pro filio cōparere, & allegare priuilegiū *Clericatus.* Similiter & aliud priuilegiū allegari poteſt, ex quo notorie cōſtaret citatū nō eſſe ſubditū iudicis citātis, quia tūc etiā procurator, vel excuſator admitteretur. Et ſi excuſator allegat abſentiā, malitioſè eam allegare dicitur, quādo apparet, quòd citatus viſus fuit in loco delicti, eo die quo fuit commiſſum delictum, vel die præcedenti, vel ſequenti. Et ita ſeruatur *Clar.q.34.verſi. ſed pone.* Et debet probari abſentia omnino. *Clar.ſed nunquid,* vbi communem dicit. Bonacoſ.

57 Excuſatur infitiuus, probata infirmitate per teſtes, vel medicum, etiam in delicto capitali, ſimiliter ſenex. vt eſt communis opin. *Clar.d.q.34.ver.dixi etiam.* Bonacoſ.

58 Excuſatur etiā in criminali citatus, ſi locus nō ſit tutus, nec ſub fide publica tenetur cōparere. com. eſt opi. *Clar.q.34. ver.allegatur.* Nam fragilis eſt ſaluicōductus cautio. Bonacoſ.

59 Excuſatur carceratus alibi, & hic citatus niſi carceratio fuerit procurata, vel affectata, vt eſt communis opin. *Clar.d. q.34.ver.de carcerato.* Bonac.

60 Excuſatur à pœna delicti infans. cō. eſt opi. Similiter proximus pubertati pupillus, ſi delictū cōſiſtit in omittēdo, ſecùs in cōmittēdo. Et impubes, ſi eſt doli capax punitur, aliàs non. cōmun. eſt opi. quādo ſcilicet eſt proximus pubertati: & quod delictū cōſiſtat in committendo. Et in omnē caſū puniri debet citra mortē, vel membri mutilationem, vt eſt com. opi. Et hoc etiam procedit ſequuta condēnatione per contumaciam, vt eſt communis opin. *clar.q.60.ver.j.* Bonac.

61 Teſtificari in criminalibus negotiis contra clericū non poteſt, qui tale vitiū corporis patiatur, quod à promotione, & ſacerdotio repellat, & ſic mutilati membris, ſeu corpore in teſtes aduerſus clericos non admittuntur. ſec. Abb. antiquum Fely. Dec. ceteróſque, *in c.j.de excep.* & omnes *in c.ipſi Apoſtoli,* vbi a Gratiano Fabiani decretum adducitur. 2. ... ſcripſit Fabianus Papa *epiſtola 2.ad epiſcopos orientales* nō to e teſtem idoneum in criminali cauſa contra ſacerdotem eum qui clericus non ſit, nec clericus eſſe poſſit, & opin. iſtorum ſequitur quoque Bal. *in ſua margarita, in verſ.mutilati,* & Marſ. *in pract. crim.§.nunc videndum.num.52.* & communē eſſe ſcribunt Fel. & Dec. *in d.c.j.* F. Viuius *lib iy.opin.290.*

62 Teſtes duo ſufficiunt ad condēnationē cuiuſcunq; delinquētis in cauſa criminali. text. eſt *in c.j.22.q.5.* & no. Panor. *in c.at ſi clerici, in princ.de iudi.* Ampliatur mirabiliter hoc ꝗ duo teſtes etiā ſufficerent ad cōdenādū ſummū Pontificē, & Imperatorē, ſecundū gl. ſingularē, & cōmuniter ab omnibus Doctor. approbatā *in c.præſul.quarta quæſtione quinta:* & ita not. Panor. *in d.c.at ſi clerici.in primo notabili in c.licet vniuerſis, de teſtib.& in c per tuas.de maior.& obedi.* & ibi late Fely. ponens de intellectu *dicti c.præſul.* Dec. *cōſ.342.* & Paul. de Caſtr. *conſ. 303.* Ampliatur prędicta cōcluſio ſimiliter procedere in cauſa hæreſis, vbi duo teſtes ſufficiunt, vt voluit Card. *in clem.j.§. pen.de hæreticis.* Viuius.

63 Teſtes in cauſis criminalib. torqueri debent. & qui infamis infamia iuris ſunt, & qui criminis participes ſunt, & qui in deponendo ſunt varij, & qui ſunt viles perſonæ, & qui interfuerunt delicto, & vidiſſe ac cognouiſſe neminem dicunt. com. eſt opi Suarez *ver teſtes nu.232.233.& 234.* Bonac.

64 Delicti qualitas eſt probanda. vt eſt cōmunis opi. Burſ. *conſ.20.nu.12.lib.j.* D Brunorus *conſ.vnico.nu.52.* Bonacoſ.

65 Delictum de nocte à teſtibus non probatur, non deponentibus de Luna, vel de accenſo lumine, vt eſt communis opin. Burſ. *conſ.34.num.6.lib.j.* Bonacoſ.

66 Delictum patris non nocet filio in feudo. communis eſt opin. Burſ. *conſ.91.nu.14.lib.j.* Bonac.

67 Criminalibus in iudicijs fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus, vt eſt communis opio. Suarez *in eius theſauro, verſ.crimen alibus.num.332.* Bonac. & E. Suarez.

68 Criminalis res iudicium valet, etiam ſi per procuratorē agitatū fuerit, ſi in proceſſu nihil oppoſitū fuiſſet. Hanc ſententiam communem & veriorem Doct. eſſe inquiunt Fel. *in c.meminimus.n.15.ver.vltima concluſio.ext.de accuſat.* & Philip. Dec. *in conſ.469.nu.14.ver.vltimò non obſtat.* Kirchouius.

69 Inſtrumētū an probet delictū. text. eſt ꝗ non, & *ibi doct. in l.j.§ idē diuus.ff.de teſt.* Vide Alea. *in l.in ſenatus.ff. ad Turp.* Fel. amplè *in rub.de fi.inſtr in 3.concl.& in c.cū in eccleſ.de maio. & obed.* aliquid per Rede. *cōſ.255.* Phi. *in regula, ſemel malus* quæ etl o. Vezinus.

70 Inſtrumentia non probantur delicta: vt frequēter placitum inquit Beroius *in c.at ſi clerici.n.14.de iud.* & quid rectè explicat I. Clar. *in pract.§.vl.q.54.* fallit in crimine hæreſis, & in vſura, vt per eūdē Clar. *ibi.* Nec tñ alia generaliter inſtrumentis probabuntur, quā quę inter plures partes gerūtur. cōmune ponit *Franc.* Turz. *opi.59.* & rurſum *opin.69.* E. Suar.

71 Abortioni qui cauſā prędixit, pręgnātē mulierē percutiēs, capite plectitur, ſi fœtus animatus iā erat, aliàs ſuppliciū extra ordinē luet. cōmune interpretū placitū atteſtatur Blāc. & qui eū laudat Iul. Cla. *in pract.§ vlt.q.68.ver.abortū procurās. in fin.* Et ſi lōgè verius, æquiuſq; ſit, nūquā huic capitis pœnas infligēdas eſſe, ſeu animatus, ſeu inanimis fœtus aborto perierit, ſi modò prægnans vitā mortē nō obierit, vt luculēter probat ſoa iuris, iuſtitiæque omnis ſacroſancta diuini Moſis lex. *Exod.21.* cuius ſententia (ab Accur. *in l.diuus.ff.de extr.cri.* in aliud omnino contrariū eius, quod præcipit, perperā accepta) nihil aliud verè ſācit, quā vt qui grauida muliere percuſſa abortu interfecerit, mulcta arbitraria puniātur, ni pernicies ipſius mulieris inſequuta ſit. alioquin ſi nō ſolū ſpes hominis, ſed mater vera homo è medio auferatur, vitam pro vita, oculum pro oculo, dentem pro dente, &c. pendi iubet: & hoc etiam, ſi diligētius inſpiciatur, iiſdem fermè verbis, quo ad mortis pœnam cōſtituit *l.ſi quis aliquid.§.qui abortionis ff.de pœn.l.ſi mulier eo.ff. de ſic.* & probat *d.l diuus.* tradit eleganter, ac verè Alea. poſt Bal. *in l.quod dicitur.n.4.ff.de lib.& poſth.* & qui ſeſe hac in q. varijs modis induit Aeg. Boſ. *in pract.tit.de homic.n.6* qua etiam de re nos alibi latius, & communius: hic quidem in præſentia titulū operis præ oculis ſemper habebimus, ac re ipſa *Plin.* iun. cōſilium ſequemur *lib.v.epiſt.6.* inquientis: *Primum ego offi-*

çium

citum ſcriptoris exiſtimo, vt titulum ſuum legat, atque idẽtidem interroget ſe, quid cœperit ſcribere: ſciatque ſi materiæ immoratus, non aſſe longum: longiſſimum ſi aliquid accerſit, atque attrahit. Suarez, & P. Fichard, & Bonac.

72 Violator ſepulchrorum, ex illis extrahens armata manu cadauera, vel oſſa mortuorum, punitur pœna capitis, ſed hoc vſu non recipitur. Cla. *q.68. verſ. violator.* Bonacoſſ.

73 Statutum Ferrariæ de furtis, non habet locum in crimine expilatæ hæreditatis, vt eſt com. op. de qua Rimi. *in addit. ad Sal. in l. fi. C. de crimine expilatæ heredi.* Sed expilator punitur extraordinem arbitrio iudicis, citra ſanguinem. Menoc. *de arbitr. iudicu. caſu* 199. Cyrillus *in eius ſũma criminali. tit. de priua. delict. §.3 nu.6 fol.93.* & furtũ fieri nõ põt, niſi res ab aliquo ſit poſſeſſa. Cyrillus vbi *ſupra. §.5. nu.2.* vide Sal. *in l ſi te. nu.2. C. ex quib. cau. in. f. irrog.* Iaſ. *in l ſi quis extraneus. n.1. ff de acq. her.* vbi dicit, φ crimen furti & crimẽ expilatæ hereditatis ſunt diuerſa, quia rei hæreditariæ nõ fit furtũ, & requiritur in furto, φ vere res ſit aliena, & inſit dolus. *ibi nu.*12. Nam hæreditate iacẽte nõ fit furtũ. Alb. *in l. j. §. Scæuola. ff ſi quis teſta. lib. eſſe iuſſus fuer.* per illũ tex. Bal. *in l. 3. C. fã. erc.* & Sal. *in l. ſi abducta. n.8. C. de furt.* fallit in trib. caſib. vt ibi in gl. nã hæreditas antequã adeatur, nõdũ eius res poſſidẽtur, ideõ de his nõ fit furtũ *l. cũr. §. fi. ff. rer. amot.* quia in re nõ poſſeſſa furtũ cõmitti nõ poteſt. *l. j. §. Scæuola. ff. ſi quis teſta. lib.* quia hæreditas antequã adeatur non dicitur in bonis, nec ius adeũdi. Balb. *in trac. præſcrip. verſ. 12. prin. quæſ. fol. 86. col. 1. tom. 6.* nec obſtat ſtatutũ Ferrariæ, quòd poſſeſſio defuncti cõtinuetur in hæredẽ, quia illud eſt fictione iuris, & hæres ante aditã hæreditatem non eſt dominus. Bal. *in l ſi quæſtio. num.2. C. de iis quib. vt ind.* vbi com. eſſe dicit. ſecus ſi ſtatutũ diceret, quòd poſſeſſio continuetur in hæredẽ, quò ad omnẽ effectũ. Florus *in l. ſi quãdo. nu.837. C. vnde vi.* vide Iaſ. *in d. l. Pompo. §. 1. nu.8.* Boſſi. *de furtis. nu.12.* Menochium *de arbitr. iudicu. caſu 300.* Alex. *in l. ſi quis extraneus. nu 5. ff. de acq. hered.* Alex. *cõſ. 135. ad fi. in 1. vol.* vbi eximit quãdã mulierẽ, quia eſſet mulier. vide Florum *in d. l. ſi quando. C. vnde vi num.* 837. & 838. vbi dicit hoc fallere in decreto Mediolani. Caſtr. *conſ.3. in fi. in 3. vol.* Amplia etiam d. ſtatutũ habere locũ in publico & famoſo expilatore hæreditatis, procedẽdo de ſimilib. ad ſimilia. imò de minorib. ad maiora, ſeu de poſitiuo ad cõparatiuũ per locũ à minori, vt poſſit in furca ſuſpendi, prout fur, vigore d. ſtatuti de furtis, vt dicit no. Bal. *in l. de his qua. nu.1. per gl. ibi. C. de furtis, & ſeruo corrupto.* Bonacoſſ.

74 Plura delicta eiuſdem generis committens, ſi id fecit ex interuallo, plurib. pœnis eſt puniẽdus, pro numero delictorũ ſeu vulnerũ illatorũ, ſecundũ gl. *in l. nunquã plura. ff. de priuat. delict. in verbo, occiderit,* quod in hoc cõmuniter approbatur, vt dicit Boer. *deciſ.82.* Si verò eodẽ tempore cõmiſſa ſint, licet d. gl. dicat tunc vnica tantùm pœna delinquentẽ puniendum, tamen illa gl. cõmuniter à doctor. reprehenditur, vt dicit Soci. *conſ.63. nu.9. lib. j.* quam refert Plaza *lib. j. delicto. c. 1. nu.18.* ideóque tunc pœna debet ſimiliter pro numero delictorum multiplicari, quod atteſtatur etiam Did. *lib. reſolu. cap.10. nu.8.* Clar. *d. §. fin. q.84. verſ. ſcias etiam.* P. Fichard.

75 Delictũ à multitudine cõmiſſum ſi principalis delinquẽs certò ſciri nequit, puniri nõ debet: imò omnes debent abſolui, ſecũdũ cõmunẽ per Burſ. *cõſ.65. n.10. lib. j.* ſec⁹ ſi cõſtet quis deliquerit, quia ille ſolus puniri debet, & alij abſolui. Bona.

76 Delicti probatio ſemiplena inducitur ex ſententia contra contumacem de iure canonico, ſi de cauſa liquet, ſecundũ communem per Burſa. *conſil. 7. num. 22. lib. j.* Idem.

77 Delicti commiſſi tempus reo inſtante præcisè declarari debet, ſecundum magis communem per Burſa. *conſ 34. nu. 25. 27. lib. j.* Idem.

78 Ratificãs delictũ cõmiſſum debet puniri. cõmunẽ dicit Balb. *in l. obſeruare. §. proficiſci nu.9. ff. de offic. procõſul.* vt illum refert Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, & Sempronium. nu.36.* Cla. tamen ita diſtinguit: aut tale delictum cõmitti ſolet principaliter propter libidinem ipſius delinquentis, vt eſt adulterium, ſtuprum, & huiuſmodi, & in talibus delictis nõ habet locum ratihabitio. ita tenet glo. *in l. j. §. deiecиſſe, de vi & vi armat.* & hanc communem eſſe dicit Plaza *lib. j. delictorũ ca. 18. nu. 1.* aut principaliter committi ſolet ad offenſam & iniuriam alteri⁹, vt eſt homicidium, & talia delicta poſſunt rata haberi per alium. vt communẽ atteſtatur Plaza *ibid. nu.5. in fi.* vt tamẽ ratificatio delicti obliget ad pœnam, duo requiruntur. Primum, quod delictum ſit commiſſum nomine ratificantis. Secundò, quod ratificans ſciens ſuo nomine cõmiſſum, ratificet tanquã ſuo nomine factum. ita dicit glo. *in d. §. deiecиſſe. in verbo ratũ habuerit.* & eſt communis ſententia, vt atteſtatur Acer. *cõſ.163. nu.3. ver. circa primum* ita quoque tenet gl. *in clem. vnic. in princ. in verb. rata. de pœn.* quã ſequuntur communiter doct. vt dicit Colleg. Florent. inter conſilia Curtij ſen. *conſ.21. n.6.* in dubio tamen ex eo quod quis ratum habet aliquod delictum, cẽſetur ratum habere, vt ſuo nomine geſtum. & ita dicunt doct. vt ait Sali. *in l. nẽ ideò minus. nu 31. C. de accuſat.* & ſic opus eſt quòd ratum habens probet, quod nõ fuerit geſtum nomine ſuo. Hæc Clar. *d. §. fi. q.87. verſ. fi.* & nota quod talis ratificans debet puniri in loco delicti, non in loco domicilij ſui, vt com. atteſtatur Matiã. *in c. poſtulaſti. de foro com. nu.5. ver. circa tertiam,* vt refert Clar. *d. §. fin. q.38. ver. ſed pone.* P. Fichard.

79 Agentes & conſentiẽtes pari pœna puniuntur, vt eſt cõmunis opinio Clar. *q.87. verſ. hæc autem omnia.* Quod procedit quando cõſenſum, & auxilium præſtiterunt ex propoſito ad committẽdum maleficium, vt eſt communis opin. Mãtua. *in conſ.251. nu.24. lib. j.* Et ſequaces delinquentium pari pœna puniũtur, cum ipſis delinquentibus. Socin. ſenior *in c. conqueſti. nu. 2. de ſententia excommunica* quod dicit nor. ad ſtatuta & conuẽtiones, quæ fiunt inter communos & communicantes, & eorum adhærentes, & ſequaces. de quo vide Bart. *in conſ. 78. qui ſint adhærentes.* d. Hierony. à Monte *in ſuis varijs quæſtio. q. 25. nu.2. & q.27. nu.11.* Bonacoſſ.

80 Aggrauant delicta poſtea commiſſa per eum, qui exceptione præſcriptionis, & curſu tẽporis obliuſculo ſe tueri poteſt, vt eſt communis opin. Clar. *q.51. verſ. vnum tamen.* Bonac.

81 Aggrauant delicta commiſſa extra territorium. communis opin. Clar. *q 39. verſ. vlt.* Bonacoſſ.

82 Affectus & conatus puniuntur de iure cõmuni, licet non ſit ſequutus effectus. Com. opi. dicit Ioannes de Ligna. *conſil. 50. nu.15. inter conſilia criminalia diuerſorum lib. j.* Contra, quod non punitur affectus niſi ſecuto effectu, communẽ dicit Barb. *conſil 33. lib. 4.* vt illum refert Apoſtil. ad Dec. *in l. non vult hæres. nu.4. de regulis iur.* Gram. *voto 8 num.15.* Et quod hæc poſterior opinio generali conſuetudine approbetur, atteſtatur cõmuniter Doct. & dicit *Ang. in l. 1. §. fi. nu.3 ff quod quiſque iuris.* & *conſ.34. num.1.* quem refert Maranta *in ſuo ſpeculo nu 54.* Imò dicit Catald. *de ſyndic. q.198.* quod hæc generalis conſuetudo non indigeat probatione. Hæc tamen poſterior opinio nõ habet locum in delictis atrociſſimis. Comm. dicit Felin *in ca. 1. poſt nu.9. verſic. limita ſecundò, de offic. delegat.* Didacus *in clementina, ſi furioſus. nu.6.* Boer. *de ſeditioſis. in 7. præſuppoſit. nu. 42.* Idem atteſtatur Igneus *l. j. §. occiſorum. num.41. ff. ad Syllan.* Sed ſecundum generalem conſuetudinem etiam in hoc caſu mitius agendum eſt, & minus punitur qui actum non perfecit, licet peruenerit ad actum proximum, vt commu. teneri dicit Marſil. *conſil.105. nu.1.* Afflict. *ſuper 3 part. conſtitutio. rubr. 24. in princ. n.15.* Bertrand. *conſil 228. nu.6. lib. vij.* Grammat. *vot. 8.* Hæc Clar. *d. lib. v. §. fi. quæſt.92 per tot.* vbi tamen concludit, ſe credere, quod in practica poſſit adhærere cuicunque voluerit opinioni, inſpecta maiorum facti & perſonarum qualitate, ſemper tamen in mitiorem partẽ inclinandum. Iul. Clar.

83 Conatus puniendus eſt in atrocioribus delictis, ſecundũ *Bal. in l. ſi quis non dicam rapere. C. de epiſcop. & cleric. per tex. ibi.* glo. *in ver. Pomponius in l. j. §. hæc autem verba. ff. quod quiſque iur.* approbatam ibi à Cyno, Rom. & ab alijs communiter. & ibi probat tex. *cap. 1. de homicid. in 6. & l. quiſquis C. ad l. Iul. maieſt.* & not. Grã. in *deciſ. 2. n.5.* & Criminaliſtæ omnes varijs in locis.

Sed conatus iſte in atrocioribus criminibus nõ punitur pœna ordinaria delicti perfecti, & conſummati, etiã quòd delinquẽs peruenerit ad proximũ ipſius delicti actũ, ac fecerit poſſe ſuum, nec ſteterit per conantem, quin delictũ omnino conſumatum fuerit, ſecundum Cyn. *col.. in d. l. ſi quis no dicã.* Andream de Iſer. *in c. 1. §. ſi verò. de Capua qui curiam vend.* Auge. *in tract. maleficio. in gl. Sempronium mandatorem. col.2.* Cæpol. *cõſil. fin. col. penul.* Gram. *d. deciſ. 2. nu 22. & deciſio. 74. nu. 18. & in voto 50.* Et illa eſt communis opinio, teſte Catald. de Boncomp. *in conſ.55. nu 58 poſito inter conſilia criminalia diuerſorũ in 1. vol.* Marſil. *conſ. 105. col. 1. & in l. 1s, qui cum telo. C. de ſicar.* Grã. *in voto 8. n.11. cũ alijs ſeq.* & Carrer. *in pra. crĩ. tit. de ho. §. 2. n.19.*

Et primo poteſt tradi exemplum commodum hic in porrigente, ſeu propinante venenum alicui cauſa occidendi, tunc ob actũ proximum conſumationi ipſius criminis, non ſequuto effectu & morte, tradẽns venenum, vel tẽtãs occidere ve-

neno, venit pœna extraordinaria puniẽdus, vt voluerunt Bal. *conſ.443.lib.4.* Ang. *in l.3. §. ſi iniuria ff. de extraordin. crimin.* Floria. *in l. item ſi obſtetrix. ff. ad l. Aquil.* Cæpol. *in d. conſ. fi.* Aſfli. *in conſtitut. Neapolit. lib. 4. rub. 41.* Alexan. *ad Bar. to. in l. 3. ff. ad l. Pompe. de parric.* Cremen. *ſing. 49. Defenſam ſemel.* Auguſt. *in addit. ad Ang. de maleſi. verſ. Et ex interuallo. in fi.* Marſ. *in l. eiuſdem ff. de ſicar. & Pariſ. conſil. 167. nu. 13. vol. 4.* Gramm. *in d. deciſio. 2.* vbi refert ita fuiſſe deciſum in Sacro Regio Cõcil. Neapol. & poſtmodum confirmatũ per Principẽ contra ſententiam Magnæ Curiæ Vicariæ in prætorio ſupremo in Ciuitate Neapolis. & iſtam exprimit communẽ opinionẽ Carrer. *in d. pract. in §. homicidij, nu. 19.* & ſequitur ibi, & Fely. in *tract. quando conatus puniatur, col. 4.* & Grammat. *in d. deciſ. 74. num. 16. & ſeq.*

Secundò tradi poteſt circa præmiſſa alterum exẽplum congruẽs in raptore virginis, honeſtæque mulieris qui ob raptũ, ac conatum duntaxat deductũ ad actũ proximũ contẽtus deſtitit muliere non ſequuto effectu, & conſequenter non ſtuprata, & cognita ipſa muliere, ſed ſolũmodò rapta, ſit puniẽdus ob hoc raptor non pœna *l. vnica, C. de raptu virg.* verùm minori pœna, ſecundum Ang. *ibi.* & Anan. *in c. pen. col. pen. de raptor.* Dec. *conſil. 234. col. fin.* Cæpol. *conſil. 57.* Marſil. *conſil. 105. col. 2.* Carrer. *in d. pract. in tit. de homicid. §. circa. nu. 285.* Grammat. *d. deciſ. 2. nu. 39.* Et ita ſe habet communis opinio, ſecundum Boer. *deciſ. 316. colum. 2.* & Catald. *in d. conſil. 55 num 54.*

¶ Contrarium verò in hoc tenuerunt Andr. de Iſer. & Aſfl. *in conſtitutio. Neapolit. lib. 3. rub. 19. q. 2.* Cæterùm fatuum eſſet ob opinionem iſtorum recedere à memorata communi, tanquam ſacroſancta.

In crimine verò atrociſſimo læſæ maieſtatis, conatus debet pœna ordinaria puniri *d. l. quiſquis.* Ange. *in l. 3. §. hac verba ff. quod quiſque iur.* Archid. *in c. ſi ergo. 17. q. 1.* Bar. & Alex. *in l. ea mente. ff. de furt.* Aſfl. *in conſtitut. mala noxia,* Marſi. *in d. l. eiuſdẽ. nu. 9.* & illuſtris D. Reſtaurus Caſtaldus præceptor meus *in tract. de Imperatore, quæſt. 118. col. 2.*

¶ Et hoc procedit abſque dubio vbicunque conatus nõ fuerit nudus, ſolus, & ſimplex, ſed fuerit deductus ad aliquẽ actũ remotũ, ſeu proximũ ſine delicti conſummatione, ſecundum communem opinionem amplexam ab Ang. *in d. §. hac verba,* & à Bald. & And. de Iſer. *in c. 1. §. ſi voluerit. de Capit. qui curiam vend.* Aſfl. *in conſtit. aſperitatem, fallen. 2.* & relatã ac mẽtionata per Carret. *in d. §. 8. n. 15.* & per alios præcitatos. Viuius *opi. 181.*

84 Homicidium volens cõmittere ex deliberata, & perfecta voluntate, & accedens cum armis hac de cauſa cõtra Titium, nec occidit, nec ei mẽbrum aliquod amputet, quia nõ potuit, ob hoc igitur irregularis non efficitur, voluntas enim non facit irregularem, ſecundum glo. & omnes cõmuniter *in cap. ſi quis aliquis. de homicid.* Archid. *in c. fin. 23. quæſt. 8.* & Dominic. *in can. ſi quis acceptum 50 diſtinct.* & eundem Archidiac *in cav. periculoſe contra gloſ. fin. ibi de pæn. diſtinct. 1.* Fely. *in cap. ſicut dignum, nu. 11. de homicid. & in tract. quando conatus puniatur. verſ. Fallit ſextò.* Marſil. *in l. is qui cum telo. col. fi. C. de ſicar.* & Alber. Crotum *in tract. de vero, & perfecto clerico lib. 4. cap. 20. nu 5.* vbi teſtatur de communi iſta. Nam lex canonica quantum ad hoc exigit verum actum homicidij, aut mẽbri mutilationis, vt notat Henric. poſt alios *in c. 1. de eo qui mittitur in poſſ.* & ibi Gar.

Et hinc deducitur, quòd ſi quis habeat animũ deliberatiſſimum, & omni conatu curet percutere clericum, & non percutiat eum re, & effectu, non incurrit excommunicationem, ſiquidem ad incurrendum pœnas excommunicationis, cenſuræque eccleſiaſticæ requiritur factum, vt habetur poſt gloſ. communiter ibi ab omnibus receptam *in c. in audientiam. de ſent. excommunic.* Card. *in Clemen. 1. q. 3. de vſuris,* & Fely. *in c. tract.* quando conatus puniatur.

Et in tantũ procedit antedicta prima cõmunis opinio, quòd ſi quis digitum amputet Titio prædicto, non efficitur irregularis, ſecũdũ Doct. *in d. c. ſi quis,* Bart. Ang. & Iaſo *in l. 4. de publ. iud.* Ang. *in tract. maleſic. in verſ. Mẽbrũ,* & Rubeũ *cõſ. 83.* quia digitus nõ eſt mẽbrum, ſed officium membri, ideo requiritur ſeparatio membri, vel totalis debilitatio ipſius in præſenti caſu pro irregularitate incurrenda.

Proinde ſtatutum puniẽs aliquẽ pro membro debilitato, nõ procedit in debilitante hominẽ aliquo digito, quia debilitãs penitus digitũ, non dicitur debilitare membrũ: cum digitus ipſe non ſit membrũ, ſed membri pars, ac officium. ita voluit Bar. & Imol. *in d. l. 4.* & Iacob. Nouellus *in prac. crimin. ſuper forma inquiſitionis pro inſultu, & vulneribus, nu. 30.* cum aliis relatis per eum, & per Rubeum *in d. conſ. 83.* vbi ita conſuluit.

Hoc verò fallit in notabili artifice, ſeu pictore, cui ſi foret pollex debilitatus, aut mutilatus, tunc certè haberet locũ memoratum ſtatutũ, quia ea debilitate ipſius digiti redditur inefficax, & inutilis manus, vt firmauit peritiſſimus D. Follerius poſt Ang. Aret. *in pract. crimin. in forma capitulorũ in vulnere, nu. 83. fol. paruo 412.* & Rubeus *in d. conſ. 83. in fi.* Viuius *opin. 122.*

85 Affectus nõ punitur vt effectus, ſi impedimentũ ceſſat ex cõmuni obſeruãtia, vt eſt cõmunis opin. de qua Burſatus *conſ. 94 nu. 31.* & hoc iure conſuetudinario generali, vt eſt communis opin. quæ non eget probatione. fallit in delictis atrociſſimis, licet etiam ipſo iure cum reis mitius ſit agendum, & minus puniatur, qui actum non perfecit, licet peruenerit ad actũ proximum, vt eſt cõmunis opin. Cla. *q. 92 per totum* & iudex circunſpectus ſecundum eum, inſpecta facti & perſonarum qualitate, ſemper in mitiorẽ inclinabit partem. vide Gram. *deciſ. Neapol. 2. nu. 6. & ſeq.* Viui. *commun. opi. 326. in 1. par.* Bal. *in cõſ. 361. in 1 vol.* vbi dicit ita ſeruari: quia ſtatuta ciuitatum conſiderant factum, non animum, ſi factum non eſt ſequutum. Et ita generali conſuetudine mundi ſeruari dicit Corſetus *in reperto ad Abb. in ver. affectus.* Amplia in plurib. caſib. vt per Bened. de foro Sẽpro. *in reperto ad Fel. ver. animus hominis quomodo probatur.* vide omnino Cla. *in §. homicidium v. vlt. quæro.* Bonacoſ.

86 Delicto obuiare nemo tenetur de iure ciuili ſecundum glo. *in l. culpa caret ff. de regu. iur.* quam ſequitur Bar. *in l. 3. §. ſed in eo ff. ad Sillania. in l. metum §. ſed licet ff. quod met. cauſ. in l. vt vim ff. de iuſt. & iur.* Salic. *in l. quiſquis. §. id quod de prædictis. C. ad l. iul. maieſt.* Rom. *conſ. 157.* Fel. *in c. qui alios. de hære. & in c. 1. de off. dele.* vbi etiam Dec. & Barb. Anchar. *in c. dilecto. de ſent. excom. lib. 6.* Aret. *in §. iuris. in fi. Inſtit. de iuſt. & iur.* & Iaſ. *in d. l. vt vim* & iſti ſcribit eſſe communem opin. Deci. *in d. l. culpa caret. nu. 4.* & Hieronymus Chucalon, *ibi in addit. in principio.* & Franciſcus Conſcius decanus Senenſis *in c. 1. nu. 78 de off. del.* de iure verò Canonico, tenetur quis ſi poteſt obuiare delicto, tueriq́ue offenſum, vt per gloſ. *in d. l. culpa caret* & ad hoc facit text. *in d. c. dilecto.* Tamen Andræas Sicul. *in d. c. 1.* affirmat opinionem d. gl. non eſſe veram, quia etiã de iure canonico nemo tenetur alium iuuare, & hoc in foro conſcientiæ eſſe dicit, & ita iura citata ſecundum eum intelliguntur. & idem tenet Ant. de *But. in d. c. quãta.* Abb. *in c. 1. de reſt. ſpol.* Bal. *in l. 3. C. de ſer. fugit.* & Anan. *in c. 2. de hæret.* Sali. *ind. §. id quod.* Legiſtæ omnes *in d. l. vt vim.* & Canoniſtæ *in d. c. quanta,* videlicet quod dictæ gl. intelligantur in foro conſcientiæ. & iſta eſt communis opi. vt conſtat per ſupra allegata, & atteſtatur Conſcius *in d. c. 1. nu. 84. & ſeq.* vbi etiam Deci. & Iaſ. *in d. l. vt vim* licet in præcitatis locis ipſi teneant cõtrarium, videlicet quod de iure canonico quis teneatur aliquem iuuare. Ego verò ſemper hortarer omnes homines, vt obuiare deberent delictis propter periculum animæ, & conſcientiæ, quæ cunctis rebus præferenda eſt, quãdo poſſent tutè & abſq; aliquo vitæ diſcrimine, & haberent ſecum arma apta ad obuiandum delictis, & non aliter. Nã vbicunque quis defenderet extraneũ, & eum tuendo alium occideret, non veniret puniendus. ita Iaſ. *in d. l. vt vim.* vbi ait iſtam eſſe communem opinionem, & D. Phil. *in d. c. 1.* Sed iſta communis ita enucleata, & explicita interpretatur non habere locum in vaſallo, qui profectò tenetur offenſioni domini ſui obuiare, ſecundum Iac. Leo. *conſ. 217. nu. 18.* quod reperitur poſitũ inter conſil. feudalia Albert. Bruni, & ita tenẽt Doct. *in d. l. vt vim.* Limitatur quoque iſta cõm. in nõnullis aliis caſib. traditis per Bart. & alios *in d. l. vt vim,* per *Anch. in d. c. 1.* & Dec. *in d. l. culpa caret. n. 5.* cũ F. Viui.

87 Sciens delictum committendum, & non reuelans, non ideo eſt puniendus. ita doctores vbique tenere atteſtatur Carauita *ſuper quarto ritu magn. curiæ. nu 2.* & ita ſola ſcientia nõ eſt punibilis, neque tenetur quis obuiare delicto, etiam clamando vel reuelando. Cla. *d. §. fi. q. 87. in prin.* P. Fich.

88 Sciẽs delictũ, ex ſola ſcientia, etiã in eo, qui nõ habet facultatem prohibendi delictũ, non punitur, vt eſt comm. opi. Cla. *q. 87. in prin.* Niſi ſciat tractatũ proditionis cõtra Principem, vel cõtra patriã, quia nõ reuelans debet decapitari. com. eſt opi. Cla. *ibi ver. punctus eſt.* vide tamen poſtea. itẽ, niſi delicto perpetrando cõſentiat, non ſimpliciter, ſed per via authoritatis, & defenſionis, & tunc plus debet puniri, quàm ipſe delinquens, vt eſt com. opi. Clar. *d. q. 87 verſ. Hæc autẽ omnia.* quæ procedere ait in grauioribus criminib⁹, ſecus in minorib. quia pari pœna punitur. Bonac.

89 Damna

89 Damnatus publico iudicio fit infamis, ſi proceſſum ſit via ordinaria per accuſationem, *l. infamem, de public. iudic.* Si autē per inquiſitionē proceſſum ſit, aliqui dixerunt non fieri infamē, & ita cōmunē eſſe dicit Caldei. *conſil. 1. de pœnis.* Sed cōtrariū, q̃ & tunc fiat infamis, communem dicit Ang. *in l. ea quidem n. 28. C. de accuſat.* quæ opinio & Claro placet. intellige ſi condēnatio facta ſit ſuper inquiſitione cōtra reum præſentem, & auditis ſuis defenſionibus, aliàs ſecus, vt communem dicit Viuius *in communib. opinionib. in verbo, infamia iuris.* Clarus *d. §. fi. q. 72. ver. damnatus.* P. Fichard. & Bonac.

90 De iure crimina punienda ſunt, licet caſualiter bonus effectus reipublicæ ſequatur. Pet. de Aneh. *in c. 1. de conſuet.* vt ſi quis ingreſſus domū alicuius de nocte ſcrinium illius ſurripuerit, & inuenerit in eo ſcrinio literas proditionis ciuitatis: talis enim ſurripiens erit nihilominus puniēdus: quia habuit animum delinquendi in principio. gl. Bened. *in verbo, mortuo itaque, il 1 num. 120.*

91 Pax non impedit, quominus publico iudicio reus dānari poſsit, vt eſt communis opi. de qua D. Hiero. Gabr. *conſil. 172. n. 45.* Bonacoſſ.

92 Ex præſumptione poſita in lege, quia rectè condemnatur capitaliter. communis eſt opin. Clar. *q. 20. in fi.* Bonacoſſ.

93 Sententia capitalis non debet ſtatim executioni mādari, ſed debent expectari decem dies à iure communi conceſsi ad appellandū. cōmunē dicit Paris de Put. *de ſyndicat. n. 11.* Fel. *in c. quærenti. n. 3. de officio deleg.* quem refert Didacus *pract. q. 23. n. 4.* Boſſ. *in tit. de Appellation. n. 4.* Sed quidquid ſit de iure, contrarium ſeruatur de cōſuetudine, vt atteſtatur Bart. *in l. qui vltimo. in fi. ff. de pœnis.* Paris de Puteo, *in loco allegato.* Dias *reg. 110.* Pract. Foller. *n. 5.* Cla. *d. §. fi. q. 96. in princ.* P. Fich. & Bonac.

94 Sententia capitalis ſi vigore ſtatuti contra aliquem lata ſit, in caſu tamē quo neque à iure communi, neque ipſo ſtatuto bonorum publicatio imponitur, tunc ex tali ſententia nō venit confiſcatio in conſequentiā. cōmunē dicit Boſſ. *in tit. Banniti quid admittant, n. 11.* Clar. *d. §. fi. q. 78. v. ſed pone.* Idem.

95 Sententia in criminalibus cauſis lata, quamuis ante decē dies appellationi præſtitutos executioni tradi non debeat, tamen generali conſuetudine contrarium obſeruabitur. vt atteſtantur Marian. *in repet. c. qualiter. & quando. n. 267. de accuſation.* & qui copioſius hac de re agit Iulius Clar. *in pract. §. vlt. q. 96.* Differetur tamen abſque dubio criminalis ſententiæ executio, & cùm damnatus rationes alicui eas poſtulanti reddituruſ eſt, & cùm accuſatio ab eodem in alium orſa ad finem perducenda adhuc erit, & cùm ad pœnitentiā adigendus monitionibus proponeretur, & cùm grauida mulier corporis ſupplicium luere alioquin debebit. vt frequenter placita atteſtatur, & accuratè explicat Iulius Clarus *in pract. §. vlt. q. 97. per totam.* Differetur item rurſus, ſi de damnati innocentia aliūde poſtea conſtiterit. commune affirmās Ant. Gom. *de delict. c. 8. n. 4.* Iul. Cla. *in d. §. vlt. q. 98. v. ſed nunquid.* E. Suar. & Bon.

96 Quæro, an conſuetudo valeat, quòd in cauſa criminali, vbi imponitur pœna mortis, poſsit interuenire fideiuſſor, & quòd aliquis pro alio puniatur pœna corporali? Reſp. quòd ſic. ita tenet gl. *in c. cùm homo. 23. q. 1.* quam ſequitur Roma. *in ſing. 229.* Aug. Arimi. *addit. ad Ang. in trac. malef. verbo, pro quibus Antoninus fideiuſſit, n. 1.* Cæpol. *repet. l. ſi fugitiui. n. 61. C. de ſer. fugit.* Dec. *c. 2 n. 8. in 1. lect. & in lect. 2. n. 26. ext. de conſt. & in c. 2. n. 58. de probat.* Chaſſanæ. *in conſuetud. Burgund. tit.* des iuſtices. *Rub. 1. §. 5. fol. 59. nu. 167.* Et hæc videtur com. op. vt firmat Per. à Duen. *reg 331. limit. 3.* Licet contrarium teneat Fel. *d. c. 2. de conſtit. & d. c. 2. num. 8. de probat.* ad cuius motiua reſpondet Dec. *vbi ſuprà.* Mich. Graſſus.

97 Sententia capitalis ſi vigore ſtatuti contra aliquem lata ſit, in caſu tamen, quo neque à iure communi, neque ipſo ſtatuto bonorum publicatio imponitur: tunc ex tali ſententia non venit confiſcatio bonorum in conſequentiā, vt eſt com. opi. Cla. *q. 78. v. ſed pone.* Bonac.

98 Prodigus non excuſatur in delictis, ſed punitur vt quilibet alius. communem opinionem dicit Cag. *in l. furioſi. n. 13. ff. de reg. iur.* Plaza *lib. j. delict. c. 29. n. 1.* licet enim contrahendo non obligetur, tamen delinquendo obligatur. vt communem dicit Iaſ. *in l. is cui bonis, ff. de verb. oblig. n. 17.* & Ripa *n. 53.* quicquid dixerit gloſſa *in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.* quæ ab omnibus doctoribus reprobatur, vt dicit Ang. *in d. l. is cui bonis. n. 7.* Hæc tamen omnia intellige in delictis quę fiunt omittendo, omnes fermè conſentiunt quòd prodigus excuſetur, Clar. *dicto §. fi. q. 60. v. vlterius quæro.* P. Fichard.

99 Prodigus delinquens poſtquam ei bonis interdictū fuit, puniri ob tale delictum commiſſum nō poteſt, & ſic ad mortem naturalem propter facinus commiſſum damnari nequit aliquo pacto poſt bonorum interdictionem ſecundum communem opinionem relatam per Apoſt. *in add. ad Dec. in l. furioſi. ſuper litera A. ff. de reg. iur.* In contrariam verò ſententiā, videlicet, vt prodigus ipſe delinquendo ſubeat pœnas à lege definitas, ſicut quilibet alius delinquēs, inclinauere glo. Bart. *n. 14.* Bal. *n. 7.* & Saly. *n. 5. in l. ſi quis tantam. C. vnde vi.* Tiraquel. *poſt leges connub. glo. 3. n. 147.* Bart. *n. 6.* Ripa *n. 33.* & Iaſ. *n. 17. in l. is cui bonis. ff. de verbo. oblig.* vbi firmat iſtorum opinionem communem fore. adeò quòd prodigus ipſe, etiam ad mortem condemnari poſſet, vt voluerunt Bal. *in l. furioſum, circa fi. C. qui teſtam. facere poſ.* Ang. *in l. Fulcinius. §. adeò. ff. ex quibus cau. maio.* Aret. *in d. l. is cui bonis, in fi.* Dec. *n. 6.* & Cag. *n. 13. in d. l. furioſi,* vbi ſcribit iſtam eſſe com. opi. Et de modo probandi quē eſſe prodigum, & quomodo articulabitur quòd quis dicatur prodigus, docet Dec. *conſ. 274. n. 4.* Guid. Pap. *ſing. 869.* & quis dicatur prodigus, & quotuplex ſit prodigalitas, oſtendit Iaſ. *nu. 2.* & Ripa *n. 2. & ſeq. in d. l. is cui bonis.* & Dec. *in d. conſ. 274. nu. 2.* Viuius *opin. 258.*

100 Religionis initiatio non impedimento, moræue eſſe debet, quominus ob crimina antea commiſſa atque antea in accuſationem deducta ſanctæ iure pœnæ luantur. commune aſſerit Marquard. *de Iudæis par 3. c. 5. n. 3.* Nec quicquam proderit ſi quis ſe ante patratum delictum religionem voluiſſe inire: quippe nec is, vel eccleſiaſtici fori prærogatiuis potietur, vel vltrices pœnas euadet, vt praxi, vera rerum doctrice, receptum contra vulgares interpretum gerras atteſtatur. Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 93. v. ſed quid.* E. Suarez.

101 Minores, qui ob delicta puniri poſſunt, de ſui ipſius facti quæſtione, & iuſiurandum dare, & reſpondere coguntur, vt eſt communis opi. Suarez *ver. minores n. 179.* Bonac.

102 Senectus non excuſat in delictis, facit tamen vt pœna mitigari poſsit. gl. *in l. ferè in omnibus. ff. de reg. iur.* & hanc frequentiore calculo receptam ſententiam ait Plaza *lib. j. delictorum, c. 32. n. 13.* Cla. *d. §. fi. q. 60. verſ. ſucceſsiuè.* P. Fich.

103 Dormiendo crimen committens excuſatur, quia non cenſetur tunc cōpos mentis. intellige tamen quando aliàs ei dormienti talia euenire non ſolerent, nam ſi aliquando ipſi ſoleret contingere vt ſi à lecto ſurgeret, & enſem euaginaret, vel ſimilia faceret, tunc ſi ipſe non præcauiſſet claudēdo oſtium, diceretur eſſe in culpa, & puniendus eſſet pœna extraordinaria. com. dicit Didac. *in repe. clem. ſi furioſus. num. 6.* Plaza *lib. j. delict. c 31. n. 3.* & ita quoque tenet Bart. *in l pen. ad l. Pōpe. de parricid.* Cla. *d. §. fi. q. 60. v. quæro etiam.* P. Fichard.

104 Dominus non tenetur de delicto commiſſo per ſuum famulum. Bart. *in l. nec id. ff. de incend. ruin.* & Bal. *in l. j. C. de epiſcop. & cleric.* Iaſ. *in rubric. C. de ſeruis fugitiuis n. 25.* & ibi Dec.

105 Actio ad vindictā dicitur, quoties contra eum pœnalis datur actio. &c. Suarez *v. actio. n. 46.* communem dicit. Bonac.

106 Actor intentans accuſationem criminalem, & petens reum condemnari, poteſt incidenter petere damnū reſtitui, & ſe indemnem conſeruari. Idem Aret. *in d. c. qualiter & quando. §. ad corrigendos n. 139.* communem dicit, & Bar. *in l. interdum. ff. de public. iudic.* Villal. & Vezinus.

107 Actor, ſi in criminalibus etiam liquidò nō probat, reus eſt abſoluendus. communis eſt opinio. Suarez *verſic. actor. nu. 65.* Clar. *q. 62. v. 1.* Bonacoſſ.

108 Reconuentio in cauſa criminali ante litem conteſtatam locum habet, quando conuētus reaccuſat de maiori crimine, vel quando perſequitur ſuam iniuriam, vel ſuorum. *l. j. l. negāda. C. qui accuſa. non poſſunt. l. adulterium. C. ad l. Iuliam de adul.* & in illis caſibus in quibus conceditur reconuentio ex cauſa criminali, debet ea fieri coram iudice ordinario vtriuſq; cauſę, & vtriuſque partis & qui ſit iudex competens, aliàs ſecus. Franc. Marcus *deciſ. 903.* Bellac.

109 Reus ſi moriatur ante executionem, ſi de crimine confeſſus, cōuictus vel condemnatus ſit, iudex non debet executionem in ipſum cadauer facere. com. dicit Sapia *in l. imperiū, num. 7. ff. de iuriſd. omn. iud.* Cor. iun. *ibid. nu. 35.* Igneus *in l. j. §. ſi ſibi manus. num. 46. & 54. ff. ad Syllan.* Boſſ. *in tit. de accuſ. n. 33.* Sed quicquid ſit de iure, cōtrarium ſeruatur in practica, vt atteſtatur Igneus *ibidem. num. 21. & 42.* & Bal. *in l. ſ. C. qui teſtam. facer. poſſ.* quem refert Marcus *deciſ. 953.* Imol. *in l. defuncto.*

n.1.ff.de publi.iud. Clar.*d.§.fin.q.51.v.ſed hic incidenter.* P.Fich. & Bonacoſſ.

110 Criminalis cauſa dicitur cum pœna adijcitur fiſco, at ciuilis cũ parti. cõmunẽ ponit Panor. *in rub.n.2.de iud.* Dõ.à Fi.

111 Criminalibus iudiciis fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus. commune fatetur Fel. *in c. at ſi clerici.n.a.de iud.* Rip. *in l.ss apud.n.40.C.de edendo.* Don.à Fina.

112 Criminales cauſę ciuiliũ diffinitionibus regulariter metiuntur. docto. *in d.c.at ſi clerici.* communem dicunt. Idem.

113 Criminis vel ciuiliter damnatus fit infamis. comm une ait ea Imol. *in l.infamem.ff.de pub.iud.* Idem.

114 Criminoſus contra criminoſum non poteſt eſſe teſtis. communiter teneri per doct. refert Lanfr. *in repet c. quoniam contra. num.11.extra de probatio.* Idem.

De accuſationibus.

TITVLVS II.

Accuſare quilibet poteſt, *l.qui accuſare,ff. de accuſat.* vbi Bart.

Fallit in 84.caſib. ſeu perſonis quas enumerat Lancil. *in tract. de offi præs. in tit. de accuſ.n.9.* & cuius ſit accuſare, tã in priuatis; quam in publicis, declarat Battan. *in ſua praxi.reg.5.* videas multos qui non poſſunt accuſare, vt per Placẽtinum *in tract.de accuſ.in prin.*

Fallit in multis caſib. quos not. *Fel. in praxi.crimi.in ver. audiant exceptiones n.14.& ſeq.* Don.à *Fina.*

2 Accuſatio nõ eſt actio, ſed iudicis officium. vt eſt communis opin. Clar. *q.11.ver.item quæro.* Apparet ea clauſula, Super quibus omnibus. Papias *in pract.ſua in for.libelli inquiſitionis ſuper ea.* Et no. quòd ſi quis in accuſatione cõcludat reũ puniendũ eſſe, ſecundũ formã ſtatuti, vel cõſuetudinis, & nullũ extet ſtatutũ, vel conſuetudo, quòd punitur extra ordinẽ. Iaſ. *in l. de quibus.n.94.ff.de legib.* Suarez, *v.accuſatio.n.20.* Bonacoſſ.

3 Accuſatio per quemlibet de populo admittitur, etiam pro crimine priuato. Et ex officio proceditur, etiã per inquiſitionem, & pro crimine priuato: prout vſurarũ. in hoc tamen cõtrarium ſe vidiſſe obſeruari dicit Iul. Clar. *§.fi.q.17.v.vlt.* Nemo tamẽ ideò ſine accuſatore punitur, fallit in plurib. caſib. enumeratis per Ang. *in l.ea quidem.col.6.C.de accuſat.* vbi fuſius, vbi formatur inquiſitio abſque accuſatore, & quis puniatur abſq; accuſatore, ibi. & plures poſſunt accuſare, vel accuſari ex eadẽ cauſa, *& in eod.libello. Caſt. in l. ſi quis cũ procuratorio.§.1.n.2.ff.de proc.* Et no. quòd licèt cauſæ criminales expediãtur per accuſationem, dicuntur tamen expediri per officium iudicis. aſtto. *in l.imperium.ff.de iur.omn.iudi.* Bonacoſſ.

4 Accuſatio de nouo inſtitui poteſt, ſi accuſator præuaricauit, vt eſt communis opin. Clar. *q.57.v.vlterius.* Et not. quòd quot delicta in accuſatione continentur, tot accuſationes videntur. Bart. *conſ.115.n.2.lib.j.* Et debet accuſator in accuſatione æſtimationem damni rei apponere. Bar. *conſ.113.lib.ij.* Bona.

5 Accuſatio ſeu actio criminalis tollitur ſpatio 20.anno. *l. querela, C.de falſis.*

Fallit in 9.caſib. vt per *Balb. in tract.de præſ.in 4.parte 4.partis principalis, col.2.* fallit in multis caſib. vt per Marſil. *in l. qui falſam, §.accuſatio ff de falſ.*

Fallit in 7.caſib. quos ponit *Foleri in praxi.crimi.in ver fur. iudicentur.num.17.* Don.à *Fina.*

6 Accuſator ſeu inſtigator etiam in criminalibus debet cõdemnari in expenſis. *Bal. in l.j.C.ad Turp.* Iaſ. *in l.properãdum, §.ſin autem, C.de iud.*

Fallit in 3.caſib. vt per Iaſ. *in d.§.ſin autem.*

Fallit in 22.caſib. vt per Ant. Nicellum *in tract. de concor.gl. concord.47.* qui tractatus eſt in primo vol. tract.

Fallit in 4.caſib. vt per Lanc. *in tract. de præto. in tit. de accu num.18.* Idem.

7 Accuſatori poteſt iudex aſſignare terminum, infra quem habeat accuſare, aliàs poſteà non audiatur, vt eſt communis opin. Clar. *q.3.ver.conſequenter.* Sed dicit hoc de conſuetudine non ſeruari. Bonacoſſ.

8 Accuſator tenetur primò iurare quando vult accuſare vel querelare aliquem, quòd (ſcilicet) non accuſat animo calumniandi, vt eſt communis opi. de qua Clar. *q.17.verſ.dicit etiam.* Et ſi producit falſam accuſationem contra aliquem, an poſſit de falſo accuſari, vel de calumnia. vide Bar. *in l.ſi quis obrepſerit.nu.1.ff.ad l.Cor.de falſ.* Et not. qui accuſant hodie, incidũt in Turpilianum, ſi ex forma etiam ſtatuti accuſant. Bart. *in l. in ſenatus.§.1.ff.ad Turp.n.3.* Et non ſequitur, qui nõ probat, ergo calumniator. in dubio tamẽ bene pręſumitur calumniari, niſi ex actis appareat, vel niſi ex aliquib. præſumptionibus à tali calumnia excuſetur. Ang. *in l.qui non probaſſe.C.de calumniat.* Et ſi fiat accuſatio, vel inquiſitio de crimine, tanquam cõmiſſo tali tẽpore, vel loco, debet ſequi abſolutio, & de nouo debet fieri accuſatio vel inquiſitio. Caſt. *in l ſi cõem.§.1.n.3.ff.quemad.ſer.amitt.* ſi probatur de alio tẽpore, vel loco. Bon.

9 Accuſatore exiſtente ceſſat inquiſitio, ſecundum magis communem per Burſ. *conſ.34.num.32.lib.j.* poſt Hipp. *pract.§.conſtante.nu.92.* licet contrarium ex conſuetudine ſeruetur, coram tamen eodem iudice. teſte Clar. *in pract.§.fi.q.3.v.ex hac & q.16.ver.cum tamen.* Idem.

10 Accuſator, inquiſitor, inſtigator ſeu ſolicitator, an teneatur de calumnia, & ad expenſas, vide Bart. & Docto. *in l.j.ff.ad Turp.* Bat. *in l. Athaletus.ff.de falſ.* vbi videtur cõcludere quòd ſic: ſecus autem eſſe in eo qui id facit ex neceſſitate officij: vt per eos in locis prædict. quid in ſyndicis an excuſentur, ſi nõ ſint in dolo & lata culpa non denuntiando? & dic vt per Bal. *in l.ſi quis non dicam rapere.col.fi.C.de epiſcop.& cler.* Ang. *trac. maleſi.ver.necnon ad querelam.* Et quòd teneantur ad damna & intereſſe, ſcribit Capel. Tholoſ. *q.6.& ſeq.per l.ſuccurritur. C. de excuſ.tut.* Et an inſtigator excuſet iudicẽ inquirentem: vide Hipp. *in pract.§.conſtante.col.40.* Bart. *in l.ab accuſatione.§.nunciatore,ff ad Turpil.* Deci. *conſil.615.col.3.in fin.* Bald. *in l.adoptio.ff.de adopt.not.in l. Lucius ff.de his qui not.infa.* per Iaſ. *conſil. 2. lib.ij.* Et an accuſator, inquiſitor, vel denunciator teneãtur ad intereſſe & expenſas inquiſiti, quando vti innocens abſoluitur: vide per Par.de Put. *tract.ſynd.ver.accuſatio.in §.incip. an ſi quis aliquẽ accuſauerit.& ver.inquiſitio.* de quo etiam Catald. de Roncomp. & alij *in eorum tract. de ſynd.* plura not. vbi quid in iudice, quid in accuſante & denunciante, an & quando teneantur ad expenſas quãdo reus abſoluitur. *Bellac.*

11 Accuſator poſt iudicium criminale intentatum nõ poteſt intentare iudicium ciuile ex diuerſa cauſa, & penitus ſeparata. Clar. *q.a.ver.aut quæris.* communem dicit. *Bonacoſſ.*

12 Accuſatorem non idoneũ iudex ex officio repellere põt, vt eſt cõis opin. *Clar.q.15.ver.viſũ eſt.* Poteſt enim iudex proponere exceptiones, quas opponere non poteſt reus. *ibi. ver. ſeq.* Bonacoſſ.

13 Accuſator infamis repellere poteſt accuſatorem quoque infamem, vt eſt communis opi. *Cla.q.15.ver ſed quæro.* Bona.

14 Accuſatores plures præferuntur in accuſando, ſi ſuã, vel ſuorum iniuriam proſequitur, item proximiores conſanguinei, pares autem omnes, ſi ſunt in pari gradu. communis eſt opin. *Clar.q.15.ver.ſucceſſiuè.* Bonacoſſ.

15 Accuſator deficiens in probatione excuſatur à pœna calumnię, ſi habeat pro ſe aliqua euidentia indicia, vt puta famã, vel auditũ à fide dignis, vel quid ſimile, vt eſt com. cõcluſ. de qua Abb. *in conſil.78.n.1.vol.1.* vide tamen Soci. *in conſil. 118. n. 10.vol.1.* an autem procedat inquiſitio contra aliquem ſuper periurio pręſtito iuramento in cauſa ciuili. Reſp. *Bald. in cõſi. 299.vol.5.* vbi dicit, quòd non. Sed eſt crimen ſtellionatus, &c. vide Clar. *q.14.verſ.ſed quid.& ſequen.* Bonac.

16 Copia indiciorũ a iudice dari debet reo, no. *in l. ss apud, (de eden.*

17 Copia inquiſitionis & articulũ ſuper fama, & indiciorũ dari debet. Ampliatur & limitatur in multis caſib. vt per Purp. *in l.ss apud quem.C.de edendo.num.11.*

Fallit in multis caſib. quos colligere potes ex dictis per Mar. *Ant.Blanc. in praxi,crim.fol.36 num.58.*

Fallit in multis caſib. quos no. Caret. *in praxi, crimi. in l.obſeruare,n.188.* fallit in 4.caſib. vt per Rip. *in d.l.ss apud,n.88.* fallit in 5.caſib. vt per Alex. *in d.l.ss apud, n.4.* videas de hoc Marſ. *in prax.crim.§.nunc videndum,num.1.& ſeq.*

18 Iudex poteſt denegare copiam allegationum iuris alteri parti. cõis eſt opinio qua limitat Rom. *ſing. 266.& ibi add.*

19 Dies ſignanter debet apponi in querela, ſi reus petat exprimi, vt eſt com. opinio Cla. *q.12.verſiculo, dixi etiã.* Sed ſi accuſator dicat ſe non recordari, erit excuſandus. & ita communiter practicatur. Clar. *ibi.* Bonacoſſ.

20 Dies termini non computatur in termino, vt eſt com. opi. de qua Vantius de nullitatibus proceſſus. *fol.104.n.160. in parua impreſſione Aldi.* Bonacoſſ.

21 Dies appoſit' in libello criminali, vel querela nõ probatus, non facit nullam querelam, niſi extaret ſtatutum talem diem ſignanter, in quo ſi quid criminaretur, puniretur quia non probato die actor ſuccumberet. Cla. *q.12.verſi.ſed quid.*

Et ſi

Et ſi fuerit formata inquiſitio, in qua dies & locus cótineatur, & reſpondens ſimpliciter confiteatur, non adiiciendo locum & tẽpus, ex hoc non probatur crim. in accuſ. vel inquiſitione contentũ. Riminal. *conſ.203.nu.21.* Bonacoſſ.

22 Dies delicti in accuſatione vel inquiſitione debet exprimi ſi reus hoc petat, vt poſſit ſe defendere, & accuſantem vel teſtes de falſo redarguere, probando ea die ſe fuiſſe abſentem ab illo loco, vel infirmum, & ſimilia, ſecundum Bart. & Bal. *in l.1.§.editiones.ff.de eden.* per illum text. Bar. *in l.libellorum.ff. de accuſationib. & in l.ſi quis rom.ff. de publ.iud.* Balb. *deciſ.*280.

23 Menſis, annus & dies debent in inquiſitione exprimi nõ minus quàm in accuſatione. communem dicit Cardi. *Alex. in capitulo de accuſatione.in ſi ſecunda.q.8.* Foller. *pract.crim. ca. no.n.39.* Boſſ. *in tit.de inquiſit.nu.90.* Ang. *in l ea quidem.nu.3 C. de accuſat.* aui ſat. *cõſ.54.n.27.li.1.* Plotus *inter conſ.crim.cõſ.109. n.4.vol.1.* & licet Bal. contrarium tenuerit, tamen opinio eius communiter non tenetur, vt in allegato loco dicit Alexãder, quia inquiſitio eſt ſubrogata loco accuſationis. Clarus *d.§ fi. q.31.verſ. quod de anno.* P. Fichard. & Bonac.

24 Menſis expreſſio. Vbi in aliqua parte menſis factum eſt punibile, in aliqua non: tunc non ſufficit in accuſatione vel libello expreſſio menſis: ſed debet exprimi pars ipſius menſis, aliàs debet ſequi abſolutio rei, ſecundum Bart. *in l.non ſolum. §.ſed & vt probari.ff de oper.no.nun per.l.cum actũ in fi.ff de neg. geſt.& in l.2.in fi.ff.de incen. rui.naufr.* Pro quo facit, quod notatur *in cle fi.de reſcrip.* Et idem in loco ſecundum eundẽ vbi ſuprà. Per quod limitatur quod habetur *in l.fi.C.de accuſ. & in l.libellorum.ff.illo eod.tit.* & in aliis iurib. volẽtib. ſufficere expreſſionẽ tẽporis delicti fieri per annũ & menſẽ. Bal. decı.20.

25 Poſitiones in cauſis criminalib. per accuſatore & fiſcum rectè fieri poſſunt, ſecus autem per reum, communis eſt opi. Cla. *verſ.ſed hic incidẽter.* Iac. de Are. *in tract.de poſitionib.in §.7.* vbi dicit, quòd vſus iudiciorum ſe habet, vt accuſatus poſitiones nõ faciat, ne ſi forte poſt accuſationem accuſatus pactus fuerit cum accuſatore, iſto modo crimen impunitum remaneat. Quando aũt poſitionib. in criminalib. ſit reſpondẽdum, ponit Bar. *in l. Marcellus.§.qui rerum.n.1.ff.rerũ amotarũ.* & ponit octo caſus, quibus quis tenetur reſpondere poſitionib. criminalib. Natta *in clem.ſæpe.§.& quia.col.7.de ver.ſign.* Bonac.

26 Perempta inſtãtia, ſi reus de ea excipiat, accuſator nõ eſt amplius audiendus. com. dicit Salic. *in l.qui de crim.nu.8.C. de accuſat.* quem refert Capic. *deciſ.206.n.4. Clar.d.§.fi.q.51.v. alia etiam.* P. Fich.

27 Perẽptoriũ licet requiratur, ſec. cõ. doct. op. Alex. de Imol. *in l.ſi finita.§.Iulianus.n.13.ff.de dam. infect.in primo decreto:* tamen hoc fallit quando iudex mandat partib. vt litem conteſtentur antequã diſcedant, & reus ſpreto mandato iudicia deceſſit, quia iudex abſque alia citatione poteſt procedere ad primum decretum, cùm talis monitio vim habeat peremptorij: egregiè conſulendo ſcribit Rol. à Valle, *in conſ.41.n.29. in 1.tom.conſ.* Kitchouius.

28 Calũniari videtur, qui non probat. Præpoſi. *in c. ſi quem quam.§.notandum n.7.de iudic.* vbi cõmunẽ dicit Boſſ. *tit.de accuſat.n.19.* cõmunẽ dicit Clar. *q.62.verſ.dixi ſuprà Abb. in ca. cum dilectus.n.5.de calum.* comm. dicens. Etiam ſi tacuit de calomnia. vt eſt cõmunis op. Clarus *d. quæſt. 62.ver. ſed quid ſi,* fallit in plurib. caſib. de quib. per Abb. *in dicto c. Menochius plura de arbitrio iudicis, caſu* 321. fallit in coniuncto ſanguinis, quia non probans accuſationem excuſatur à calũnia ratione ſanguinis. gl. *in l.veſtem.ff.de iniuriis.* fallit etiam vt per Bened. de foro Sempr. *in repertor. Fel.in ver.accuſator an dicatur calũniator.* vbi plures congeſſit fallentias. vide omnino. Caſtr. *in l. Athletas.§.calumn.n.4.ff. de infamib.* item fallit, ſi perſona ſit valde religioſa & magnæ conſcientiæ, quia non præſumitur calũniator. vt eſt cõmunis op. de qua fuſiſſimè Corſet. *in repertorio Abb.in ver.accuſatus.* & not. quòd accuſator accipiens pecuniã, vt deſiſtat ab accuſatione calumnioſa, crimine non probato, nõ ſolùm punitur ciuiliter, & reſtituit datũ cum pœna ei ipſi, ſed etiã extra ordinẽ per iudicẽ criminaliter pro modo delicti. Pau. de Caſtr. *in l.ſi ab eo.ff.de calumn.* An aũt accuſator poſſit incontinenti de calumnia dãnari, abſoluto reo, Reſpondet Salic. *in l.1.n.3.C.de calumnia.* dicẽs, quòd debet vnico contextu fieri abſolutoria, procedere eodem ordine, & ſucceſſiuè, non diuertẽdo ad alia, accuſatorẽ de calũnia cõdẽnare. & dicetur fieri incõtinenti, id eſt in actu ſimul ſe tenẽti. & hæc communiter tenetur. Si vis autem conuincere aliquẽ de calumnia, interroga, an velit vti querela, & probationibus ſuper inde factis, eo quia intendis illũ querelare de falſo. Et ſi reſpõdet, quòd ſi poteſt tunc puniri de falſo, ſi cõuincitur de calumnia & falſo. Et ita obſeruatur, inquit Clarus *ibi.* Si autẽ pro ſe accuſator habet aliqua euidentia indic. puta famã, vel auditum à fide dignis, excuſabitur à calumnia. communis eſt op. Clar. *ibi verſ. ſed pone.* & calũniator (vt dixi) poteſt in eadem met ſententia abſolutoria rei condemnari de calomnia vnico contextu, debet tamen abſolutoria rei præcedere & poſtea ſubſequi calumniatoris cõdemnatoria. vt eſt communis op. Clar. ibi. & pract. ſe habet, quòd iudex prius faciat ſtatui accuſatori terminum ad allegandum, quàre non debeat de calumnia condẽnari, & vbi nil deducat, quod reuelet in eadem ſententia poterit cõdẽnari. Et not. quòd ſi accuſator ſit perſona honeſtior quàm reus, ita quòd pro eodẽ crimine eſſet mitius puniendus accuſator, qui eſt calumniatus, erit puniendus pœna, quę imponenda fuiſſet reo non accuſatori, vt eſt communis op. Clar. *q 81. v ſed pone quòd accuſator.* Vide Fel. *in c. cum dilectus.de calumniato.num.* 4. vbi plura de calumniatore. Et ponit fallentias ad communem opin. Bonacoſſ.

29 Accuſator à calũnia releuatur, ſi ſemiplenè probauerit ſuum propoſitum cõtra reum, niſi reus cõtrariũ plenè probaret. Bal. *in l.fi.C.de proba.* vnde vnus teſtis excuſat accuſatorem à calumnia, quia per cũ teſtẽ ſemiplenè probauit. Hipp. de mar. *in pract.cauſarũ.crim ſuper 2 erb.cõſtante.n.97.* & Panor. *in c.cum dilectis de electio.* idem ſi quis per famam, vel per vocem & familiam probaret crimen: nam talis accuſans à pœna talionis & à calumnia excuſaretur. Franciſc. Marci. *dec.* 773. Bellac.

30 Condemnatus de crim. per viam inquiſitionis, de quo condemnatus per viam accuſationis efficeretur infamis, euitat infamiam de iure canonico, vt eſt cõmunis opin. de quà Abb. *in c.inquiſitionis.n.2.de accuſa.* Bonacoſſ.

31 Diffamatio loco accuſationis ſuccedit, quę ſi præcedat cõtra aliquẽ poteſt iudex procedere, & ſuper ea informationes & indicia ſumere, vt eſt cõmunis op. Clar. *q. 6. in princ.* iudex itaque antequàm procedat cõtra reũ, debet aſſumere informationes ex officio ſuper infamia, & ſi repertat eum diffamatum, examinet teſtes ſuper maleficio contra ipſum, deinde comperto eum eſſe de ipſo delicto diffamatum, examinet teſtes contra eũ ſuper maleficio, & ſi procederet iudex contra nõ diffamatũ de iure cõmuni poſſet appellari. Et idẽ eſt, quãdo iudex procedit ex officio, quia debet præcedere diffamatio, vt eſt cõmunis op. Clar. *ibi.v.idẽ etiã.* Fely. *in c.qualiter & quãdo.de accuſa n.9.* etiam quod poteſtati detur liberũ arbitriũ inquirẽdi, vt eſt cõmunis opi. Fel. ibi. Exemplo ſcilicet villici, de quo in Euãgelio, qui fuit diffamatus, vt per Abb. *in eius practica.*150. Riminaldus nouiſſimus *inter conſ.crim.diuerſorum.conſ.69.n.29.tomo.2.* Et licet teſtes probent delictum, ſi tamen inquiſitus de delicto non eſt diffamatus, tales teſtes ipſi non præiudicant. quia quis non poteſt de aliquo crimine inquiri, niſi ſit de eo diffamatus. & iſta eſt communis opinio, de qua D. Brunorus à Sole *in vnico eius conſ.numer.* 1?8 *cum ſequen & num.*147. fallit ſi princeps concedit hoc priuilegium iudici inquirendi non præcedente fama, poteſt procedere dũmodo ſuperior hoc mandet motu proprio. Angel. in tractat. *maleſic.in verbo, fama publica.* Fel. *in cap.ſicut Romana. num.5.de reſcri.* Fallit in inquiſitione ſuper fama abſque magna diffamatione, ſed ex modica præcedente, vt eſt communis opinio Clar. *ibi.verſ.ſcias etiam.& q.31.ver.& eorum & cuiuſque.* Item fallit in inquiſitione, quę fit ad inueniendum crimen, quia nõ opus eſt quod infamia præcedat. Clar. *quæſt.6. verſ.ſcias.* Item fallit in inquiſitione ſuper hæreſi, quia diffamatione non eſt opus. Sed ſufficit ad inquirendum vehemens ſuſpicio, vt eſt communis opi. Clar. *d.ver.item ſcias.* Item non requiritur diffamatio, quando inquiſitio formatur iuſſu Principis (vt dixi) aſſertiuè non narratiuè loquentis, vt eſt communis opi. Cla. *d.quæſtio.6.verſicul.præterea ſcias.* Et ſi procedatur abſque diffamatione, procedit proceſſus parte non opponente, vt eſt communis opinio. Clar. *ibi.in verſicul.vlterius.* & non creditur iudici aſſerenti famam publicam præceſſiſſe, vt eſt communis opinio. Clar *q.31.ver.fama publica.* Sed hoc non obſeruatur, quia conſtito de delicto, aſſumuntur informationes eodem contextu ſuper crimine, & ſuper fama, vt dicit ibi Clar. Rolan. à Valle *in conſil. 4.nume.9.& num 14.in* [illegible] Item diffamatio, quæ eſt orta à ſuſpectis, & conſpiratoribus, non dicitur fama, ſed vocatur calumnia. Bal. *in cap poſtquam.num* 2.

de electione & electi poteſta. Bald *in c. quoniam contra. de probat.* nec creditur iudici, qui apponit in inquiſitione, non quidem à maleuolis, ſed à fide dignis, quia quandoque neſciunt à quo vel à quibus ortum habuit infamia, vt per Alberi. *in l. ut fustissimos. C. de officio rectoris prouinciæ.* vide ad ſupradicta autſ. *conſ.* 116. *n.* 12. *& conſ.* 94. *n* 37. & infrà dicetur. Bonac.

32 Statutum denegās præciſè audientiā, operatur vt iudex ex officio non poſſit procedere. Curſ. *in repert.* Abb. *in v. delicto præciſè & in v. iudex ex officio ſuo.* vbi dicit, quod quādo ſtatutū intenderet denegare præciſe audientiam, & tolleret omnimodā facultatē audiēdi, tunc nec iudex poteſt ex officio procedere: quæ opinio ab omnibus approbatur, ſecundùm Corſ. *ibi.* & iudex procedit ex officio ſuo, quando delictum eſt euidens & notoriū. Nā tunc iudex poteſt hoc ex officio ſuo, licet non iudicet de eo quod eſt ſibi notum, vt notoriū. Bonac.

33 Reus ſi præſens in iudicio neget factum, non eſt vlterius examinādus, ſed recipiuntur teſtes, & ad vlteriora proceditur ad perfectionem proceſſus. com. dicit Marianus *in c. qualiter & quando de accuſat. num.* 207. *q.* 75. *in fi.* hodie tamen de conſuetudine in practica ſeruatur cōtrariū, vt teſtatur idem Marianus ibidem, & licet aliqui dixerint, quòd quādo nulla præcedit diffamatio de crimine, nō teneatur reus reſpondere, vt etiam doct. communiter concludere atteſtatur Card. Alex. *in c. de accuſatione.* 2. q. 3. nihilominus indiſtinctè ſeruatur quòd reus teneatur reſpondere ſuper crimine ipſi iudici. Clar. *d. §. fin. q.* 45. *verſ. ſcias autem.* P. Pichard. & Bonac.

34 Accuſatio non vitiatur ob confinia in libello nō expreſſa, & præſertim ſi locus erat ſatis cognitus, & ſic in criminalibus quāuis requiratur pro ſolēnitate, & forma libelli accuſatorij locus commiſſi delicti cū ſuis finibus, vt *in l. libellorū. ff. de accuſat.* nihilominus ſi per expreſſionē ipſius loci citra vlla confinia expreſſa ſatis certus poſſit eſſe iudex, id ſufficit, & valet, ſuſtineturq; accuſatio ipſa, nō aliter, quàm ſi cōfinia præmemorata omnia ſigillatim expreſſa forēt, ſecū dū Bart. & reliquos omnes *in l. demonſtratio falſa in* 7. *q ff de cond. & demonſtr.* Iaſ. *in l. j. n.* 13. *ff. de liber. & poſthum.* Bart. Alex. Iaſ. *n.* 14. & cæteros communiter *in l. y. per tex. ibi ff de libe. & poſthu.* Iaſ. *in l. de pupillo. §. qui nuntiat. ff. de noui oper. nunciat.* & iſta eſt vera, cōmuniſq; opinio, licet, & male quide Ang. *in l. hac conſultiſſima. C. qui teſtam fac. poſ.* contrarium aſſerat. Viuius *opin.* 23.

35 Accuſatio nec ia hodie in ſcriptis fieri neceſſe eſt, vt atteſtatur Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 12. *v. quæro.* nec honeſtiſſimę & iuſtiſſimę pręſcriptionis metu retardatur: vt receptū ponūt Gig. *de crim. laſ. maie.* 1. *q.* 1. *n.* 6. Did. à Couar. *lib. y. reſol.* c. 9. *n.* 3. Iul. Clar. *d q. v. cæterū hodie.* & ſi abſque ea, accuſatorē talionis pœnis obnoxium hodièq; fore affirmēt Aret. & alij, quos refert idem Clar. *eod. loco, verſi. de iure autē.* quod tamen intellige de iure, nam & vſu id etiam improbatū eſt, vt atteſtatur latè idem Clar. *in eod. §. vlt. q.* 81. *verſi. ſed quæro.* Suarez.

36 Accuſationis libellus diem, menſem, ac locum cōtineat, neceſſe eſt. vt commune ponit latè Viuius *lib. j. opin.* 19. latius, & accuratius Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 12. *verſ. dixi exprimendū. cum ſeq.* & Ant. Gom. *de delict. c.* 2. *num.* 15. Suarez.

37 Accuſatio non impeditur, quòd reū criminis pœnituerit: vt commune aſſeuerat Aret. *in c. accuſaſti. n.* 5. *de accuſ.* Iul. Clar. *in pract. § vniuerſa. verſ. vlt. & in §. vlt. q.* 12. *verſi. item quæro. & q.* 60. *verſ. fin quandoque.* Suarez.

38 Accuſatio priuati criminis cuilibet populari cōpetit, ſi & duntaxat nummaria mulcta, & duntaxat ad fiſcum peruentura infligatur. commune affirmare auſim ex Im. *in l. j. n.* 10. *ff. de pub. iud* Hipp. *in l. ſi quis ne quæſt. n.* 125. *ff. de q.* Ang. *ad Ang de malef. verſ. nec non ad querelam nu.* 9. accuratè Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 17. *verſ. pen.* excipe cùm crimen præcipuè aliquem tetigit: nam tunc ei ſoli danda eſt actio. cōe inquiūt Bald. *in rub. n.* 9. *C. qui accuſ. non poſ.* Rom. *conſ.* 153. Suarez.

39 Accuſatio in eum eius criminis intentari nequit, qui illius nomine, vel ſemel damnatus, vel ſemel abſolutus eſt. cōmune ait Mant. *conſ.* 251. *lib* j. Io. de Amic. *cōſ.* 37. & qui latè iſtā reg. tractat Iul. Clar. *in pract §. vlt. q.* 57. *per totam.* Suarez.

40 Accuſationis ius non ideo euanuiſſe cenſetur, quòd iniuriæ, vel offenſionis remiſsio in conſcientiæ foro indulta proponitur. commone effantur Igneus *in l. diuus. n.* 25. *& ſeq. ff. ad ſenatuſc. Syll.* Did. à Couar. *lib. y. reſol.* c. 10. *n.* 6. Iul. Clar. *prac. §. vlt. q.* 58. *v. ſed in propoſito.* Suarez, & Bonac.

41 Accuſatio criminis quin fieri poſsit, atque vnà rei ablatę reſtitutio aut damni illati ſatisfactio peti queat, nihil vetat. commune enunciant Aret. *in cap. qualiter & quando. in* 2. *§. ad corrigendos. nu.* 139. *de accuſ.* Curt. iun. *in l. edita. nu.* 198. *C. de edend.* Iul. Clar. *in practic. §. vlt. q.* 2. *verſ. & hac quidem.* Suarez.

42 Accuſatio, niſi probetur, accuſatorem calumniæ arguit. commune interpretum effatum renunciant Abb. *in c. calumniam. n.* 2. *de pœn.* idem Abb *n.* 5 Marian. *n.* 7. Fel. *in cap.* 2. *n.* 6. *de calum.* Iul. Clar. *in prac. §. vlt. q.* 62. *ver. dixi ſupra.* amplia vt hoc idem procedat, & ſi de calumnia iuſiurandū ſit nuncupatū. vt cōmune inquiunt Alex. *in l. properandum. §. ſin autem. n.* 21. *C. de iudic.* & alij, quos refert Clar. *in d q. verſ ſed quid.* non tamen id ſufficiet, vt accuſator expenſarum damnari poſſit: vt verè reſoluit idē Clar. *eod. in loco ver. ſed nunquid.* Suarez, & Bon.

43 Accuſatus, vel inquiſitus, pendente accuſatione, promotus, & elect⁹ ad aliquā dignitatē, & poſtea abſolutus, caſu iſto abſolutus nō eſt retinēdus in dignitatē, ſed deponēdus & puniendus. *l. qui ſtatus. & l. fin. ff. de re mil.* & ita concludunt Inno. *in c accuſatum. de ſimon.* & omnes Doct. *in c. omnipotens Deus. de accuſ.* vt per Aug. Beroium *ibi, n.* 5. Contrarium verò tenet Io. And cum aliquibus relatis per ipſum *in d. c. omnipotens.* per tex. *in l. qui de libertate. ff de lib. cauſa.* quorū ſanè opi. conatur, more ſuo, concordare Beroius *in d. cap. omnipotēs. n.* 5. poſt Ab. *ibi.* & ſimiliter iſte accuſatus criminaliter, accuſatione pendēte, nō pōt eſſe teſtis, nec in teſtem admittitur cōtra alium in cauſa criminali. *c. ſi. de teſtib.* & ibi Doct. Spec. *in tit. de teſte. §.* 1. *v. item pendente* & ibi Io. And. & Bald. *in addit.* quia ea pēdētia huiuſmodi accuſationis aggrauatur opinio accuſati, vt nō dicatur integri ſtatus, ſecūdū Doct. præcitatos. F. Viuius *opin.* 25.

44 Accuſatus accuſatorē ſuū accuſare, pendente accuſatione, non poteſt, *in l. neganda C. de iis qui acc. non poſ.* Bellac.

45 Accuſatio eſt delatio alicuius criminis ad vindictam publicam, legitima interueniente ſubſcriptione: ita cōmuniter definiūt Doctō. dicit Fel. *in rub. de accuſ. n.* 3. quē refert Gigas *de crim laſ maieſt. quæſt. n.* 4. Maria. *in d. rub de accuſ nu.* 1. Clatamen non videtur ſufficiens. *lib. v. ſen. §. fi. q.* 12. *in pr.* P. Fich.

46 Accuſatio nō erit popularis, ſi nō cauetur in ſtatuto, ꝙ quilibet poſſit accuſare, vt eſt com. opi. de qua Bald. *in rub. C. qui accuſ non poſ. n.* 10. Sed offeſus tātū, & alij, qui ſuorū iniuriā pſequūtur, poterūt accuſare, & ipſis diſſimulātibus iniuria nō punitur, vt ibi ſuſius per Bald. niſi ſtatutū dicat, ꝙ admittatur quilibet ad accuſandū, quia tunc ſecus, vt ibi ſuſius Bal. Bona.

47 Iudicium eſſe poteſt de iure Canonico inter patrem & filium, in eius patria poteſtate conſtitutum in terris eccleſię. vt eſt communis opi. de qua Bap. de S. Blaſio *in tract. contrad. Cōtradictione* 12. vbi communem dicit Zanneti. *in tract. de differentia inter ius cano. & ciuile. n.* 39. *Tom.* 1. com. dicit. in criminali tamen filius non poteſt regulariter patrem accuſare. Fallit, vbi adeſſet peccatum. vt ibi. Bonacoſ.

48 Accuſare licet pœnitentem de delicto. Hanc dicit communē Fran. Aret. *in c. accuſaſti. n.* 5. *de accuſ. in antiq.* B. Villal.

49 Accuſatio, ſicut & inquiſitio, debet continere locum, & tempus. Areti. *in c. qualiter, & quando.* el ſecundo. *§. debet. nu.* 115 *de accuſ.* communem ait. Idem.

50 Accuſatores plures quando non proſequuntur ſuam, vel ſuorum iniuriam, ſi velint vnum accuſare, parte opponente, iudex debet eligere vnum, qui proſequatur accuſationē, ſi tamen pars nō opponit, valet iudicium, cōem teſtatur idē Aret. *in c. olim num.* 10. *de accuſ. in antiquis.* Idem. & Don. à Fina.

Fallit ſi plures conſtituunt procuratorem ad accuſandum, tūc procurator nomine omniū proſequitur cauſam, vt ipſemet Aret. ibidem communem dicit, & reſpondet ad dictum Bart. *in l. pen. § ad crimen ff. de publ. iud.* dicens quòd quādo accuſator non proſequitur ſuā, vel ſuorū iniuriam, non pōt inſtituere procuratorē. Quod intelligit, quando accuſator non ſe deberet inſcribere ad pœnā talionis, ſecus tamen cùm per obligationē ſuorū cauſam iam proſequitur, quod not. Idem.

51 Accuſare regulariter poteſt maior viginti annis, quamuis ſit minor vigintiquinque, vt notat & firmat Bart. poſt gl. *in l. y. in verb pupillus ff de accuſat.* quorum ſententiā ait eſſe communem Abb. & Moder. *in c.* 1. *de accuſat.* vbi eam comprobant hac ratione, quia qui poteſt in criminalibus teſtificari, multo facilius poteſt accuſare. maior enim habilitas in teſte quàm in accuſatore, requiritur, quia crimina per teſtes, non autem per accuſatores probantur. *c. licet Helo. de ſimonia, cap. de cætero. & fi. de teſti.* ſed minor viginti annis poteſt in criminalibus teſtificari. *l. in teſtimonium, cum ibi notatis. ff. de teſtib.* ergo & cætera. Imò valet argumentum de teſte ad accuſatorem.

argumento

argumento notatorum per gloſſam, & Bart. *in l. qui iudicio. ff. de accuſ.* quod procedit affirmatiuè hoc modo, qui admittitur ad teſtificandum in criminalib. ergo & ad accuſandum admittetur. *c. teſtes. 4. q. 3.* F. Viuius *opin.* 29.

52 Vniuerſitas vel collegium poteſt accuſari & condẽnari, com. dicit Alb. *in l. ea quidẽ. n. 15. C. de accuſ. & in l. ſi quis in tãtam.* Pariſ. *conſi. 21. n. 30. lib. 4.* Sed nota, quod ad hoc vt ciuitas, vniuerſitas, vel collegiũ dicatur delinquere, & conſequenter puniri poſſit, non ſufficit quòd totus populus, vel omnes de collegio aliquid faciat, ſed neceſſe eſt, quòd præceſſerit ad id cõſilij publici cõuocatio, & eius deliberatio, vt dicit Bar. *in l. aut facta. §. fin. n. 6. ff. de pœn.* & ita dicit com. eſſe Abb. *in c. dilectus. 2. n. 13. de ſimo.* quem refert ſumma Syluest. *in v. excõmunicatio. 7 in 15. excõ. 4. dub.* Tort. *inter conſ.* Ant. de Butrio, *conſ. vlt. n. 3. colleg.* Flor. *inter cõſ.* Curt. ſen. *cõſi. 21. n. 5. in fin.* Curt. iun. *conſ. 174. n. 36. & conſi. 185. n. 9.* Corn. *conſi. 224. lib. 4.* Et ſi deliquit vniuerſitas, non præuia cõſilij deliberatione, nõ punitur tota vniuerſitas, ſed qui deliquerũt tanquã ſinguli. Cla. *d. lib. 5. §. fi. q. 16. v. vlterius quæro.* Boſſius *tit. de bannitis qui poſſint. nu. 1.* Curt. iun. *conſi. 312. n. 66. & 67. in tertio.* P. Fich. & Bonacoſſ.

53 Accuſans aliquem, tenetur ſe inſcribere ad pœnam talionis, *l. fin. C. de accuſat.*

Fallit in 4. caſib. quos no. glo. *in l. 3. C. qui accuſ. non poſſunt.* Hoſt. *in c. ſuper his, de accuſ.* Lucas de Penna ponit alias limitationes *in rubr. C. de delat. lib. x.*

Fallit in 18. caſib. vt per Ioan. Igne. *in l. fideicommiſſum, n. 119. ff. ad Senatuſc. Syllan.* ſed iſta regula non ſeruatur. Bar. *in l. ſi cum. ff. de accuſ.* Don. à Fina.

54 Accuſatio facta de crimine tãquã cõmiſſo certo tẽpore, vel loco, ſi probetur de alio tẽpore, vel loco, debet ſequi abſolutio. *l. demonstraſſe, §. quid tamẽ, ff. de adult.* doct. *in l. ſi per aliũ, §. docere, ff. ne quis eũ qui in ius.* Iaſ. *in l. interpoſitas, C. de tranſact.*

Fallit in 5. caſib. vt per Pet. Duen. *reg.* 28. Idem.

55 Accuſatus non poteſt reaccuſare accuſatorem ſuum poſt nomen rei receptum inter reos, *l. is qui reus, ff. de pub. iud. l. neganda, C. qui accuſ. non poſ. c. neganda, 3. q. 3.*

Fallit in 14. caſib. vt per Maria. Soc. *in cap. ex literis. n. 69. de mutuis petitio.*

Fallit vt not. Battand. *in prax. crim. reg.* 4. Idem.

56 Sine accuſatore nemo damnatur, *c. de manifeſta. 2. q. 1.* & ibi gloſ. *& in c. ſi quis poteſtatem. 23. q. 4.*

Fallit in 27. caſib. vt per Bened. Cape. *in ſuo tract. reg.* 74. fallit in 9. caſib. vt per Lancellot. *in tracta. de prae. in ti. de notorio, n.* 5. Idem.

57 Accuſare nemo cogitur, *l. j. C. vt nemo inuitus.*

Fallit in 2. caſib. vt per Soc. *reg 4. in addit.* videas Battand. *in prax. crim. reg.* 4. Don. à Fina.

58 Accuſator ſi deſiſtit ab accuſatione, incidit in multas pœnas, quas enumerat Battan. *in praxi. crim. reg.* 16. Idem.

59 Reaccuſare nemo poteſt, *l. is qui reus ff. de pub. iud.*

Fallit vt per Marc. Ant. Blanc. *in praxi. crim. fol.* 31. Idem.

60 Officialis regulariter durãte officio nõ accuſari põt, niſi eſſet tale delictũ propter quod priuãdus eſſet officio, & ideò pro barataria & furtis põt officialis etiã durãte officiu accuſari, nõ expectato tẽpore ſyndicatus. com. dic. Boſſius *tit. de offic. corrupt. pecun. n.* 34. Clar. *d. lib. 5. §. fi. q. 16. v. præterea quæro.* P. Fichard.

61 Accuſari põt Iudæus abſolutus per pœnitẽtiã de crimine ante baptiſmũ cõmiſſo, & ſic baptiſmus ipſe nõ tollit accuſationẽ & pœnã delicti. vt voluit gl. Hoſt. Inn. Ant. Abb. & Petr. de Peruſio *in c. gaudemus. de diuort.* Card. Alex. *in c. deinde. 26. diſt.* Abb. Maria. & Aret. *in c. de his. extra de accuſa.* vbi Io. de Ana. & Auguſtinus Beroius *n.* 15. aſſeuerãt iſtorũ opinionẽ eſſe magis cõmunẽ. & idẽ fatetur Dec. *conſil.* 130. & Marquardus de Suſannis *in tractatu de Iudæis, & infidelibus, in 3. par. c. 5 n.* 1. & addicionator ad Tho. Ferrat. *in cautela 24 ſuper n. 4. in littera A.* In cõtrariã verò partẽ, videlicet, quòd Iudæus per baptiſmũ euitet accuſationẽ criminis per ipſum perpetrati, inclinauerunt gloſ. *in c. quod autẽ. 32. q.* 1. Calder. Ant. Ioan. de Im. & Fel. *in d. c. de his.* & Ruynus *in conſil. 13. vol.* 5. vbi ſcribit, quòd in iudicis arbitrio reſidet eligere hanc vltimã ſententiã. hoc idẽ ſequitur Marcus Anton. Blancus *in pract. crimi. in cautelis pro reis defendendis, cautela 1. n. 3. & ſeq.* & Tho. Ferrat. *in d. caut. 24. n. 4. poſt mediũ,* vbi refert quod ita tenẽt cõmuniter Theologi, & in facti cõtingẽtia mediantẽ patrocinio præſtito per Ruynũ cuidã Iudæo effecto Chriſtiano poſt cõmiſſũ magnũ furtũ fuit obtentũ Padue, & demũ iſtorũ opiniones non parũ conatur reducere ad optimã conſonantiam, & concordiam Beroius *in d. c. de his. n. 15. & 19.* ſed ego amplector iſtam vltimã opinionem tanquã magis piam, & canonicã, ob rationes citatas & aſſignatas per omnes doct. relatos. F. Viuius *opin.* 28.

62 Accuſare nemo eum cogitur à quo offenſus eſt. vt cõmune inquit Didac. à Couarru. *lib. 1. reſolut. c. 2. ad fi.* Suarez.

63 Accuſare plures tunc ſimul poſſunt cùm illorũ vel officij vel alterius vtilitatis nomine intereſt. cõmune ſiunt Aret. *in c. olim n. 10. de accuſat.* Hieronym. ad Ang. *de maleſic. verſ. &* *ad querelam. n. 65.* & qui hac de re accuratè diſſerit I. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 8. vbi etiam quando plures ſimul accuſari poſſint, vel vnus pluribus delictis vnum in libellũ congeſtis, infeſtari queat, cum receptis ſententiis memoriæ prodit. Suar.

64 Accuſare poteſt quilibet qui nõ eſt expreſſe de iure prohibitus. communem regulam eſſe dicit Ant. Gom. *c. 1. delictorum n* 31. Clar. *d. §. fi. q. 14 in prin.* P. Fichard.

65 Cõdemnari licet nemo ſine accuſatione debeat, idq; regulariter procedat, non tantũ in publicis, ſed etiam priuatis criminibus. gl *in l. 3. C de iis qui accuſ. non poſſunt, gl in l. 2. §. ſi publico, ff. de adulteris, l. fi. ff de accuſat.* tamen inter multas alias fallentias, quando iudex generali inquiſitione contra malefactores, & eorum receptatores procedit, & aliquẽ culpabilem reperiat, poteſt per ſpecialem inquiſitionem cõtra ſuſpectũ & culpabilem procedere ſine accuſatore, & eundem punire *c. qualiter & quando, de accuſation. l. congruit, ff. de off. præſid. l. 4. ff. ad legem Iulia. repet.* Bened. Capra. *reg. 74. num.* 9.

66 Obuiare quis tenetur delicto, etiã clamãdo, vel reuelãdo, vt eſt com. opi. Clar. *q. 8. v. h & v.* dictũ eſt, nõ ſolũ de iure ciuili, ſed etiã de iure canonico, vt eſt com. opi. *ibi.* Etiam in foro cõſciẽtiæ, vt eſt com. opi. *ibi in fi.* Diaz. *reg.* 184. Fallit hæc magis com. opin. in Clerico & Pontifice. Itẽ fallit in crimine perpetrãdo cõtra Principẽ Gratus *Reſp. 1. in 1. vol. n. 47. & ſeq.* Bonacoſſ.

67 Occaſio delinquendi dari nõ debet *in l. cõuenire ff. de pac. dot. l. meminerint. C. vnde vi. c. qualiter & quando. de accuſ. extra,* Bellac.

68 Euidentia patrati ſceleris non indiget clamore accuſatoris. *in cap. euidentia extra de accuſ.* Idem.

69 Euidens dicitur quod etiã ex coniecturis apparet. Iaſ. *in l. prætor ait. in 1. col. ff. de oper. no. nun.* Barb. *in 4. vol. conſ. 78. in 4. col.* Nõ tamẽ dicitur euidẽter expreſſũ illud quod elicitur ex cõiecturis. ita not. Iaſ. poſt Aret. *in l. qui plures. in fi ff. de vul. & pu pil.* Vezinus.

70 Laicus non põt accuſare clericũ de aliquo crimine, niſi ſua vel ſuorũ iniuriã corporalẽ proſequatur. com. dicit gl. *in ſumma, 2. q. 7* Follec. *prac crim. can. d. 43.* Imo laicus nõ admittitur, etiãſi crimẽ illud ciuiliter tãtũ proponere velit. comm. dicit Fel. *c. ex parte. n. 6. & ſeq. de teſtib.* Si tamẽ in eo crimine verſaretur ius publicũ, tunc quilibet laicus etiã extraneus põt accuſare clericum. ita DD. communiter tenere ait Ferret. *cõſ. 183. n. 4 v. quinto corroborantur.* Hæc Clar. *d. lib. 5. §. fi. q. 14. verſ. propter reuerentiam.* Nota tamen quod prædicta communis fallit in clerico parrochiano. nam talis poteſt prælatum ſuũ denunciare & accuſare, vt communiter atteſtatur Aret. *in c. ſicula. n. 7. de accuſ* Clar. *d. §. fi. q.* 7. P. Fichard.

71 Abſolutus de certo crimine, amplius accuſari nõ poteſt, not. *in c. de his, de accuſatio.*

Fallit in 10. caſib. vt per Fel. *in d. c. de his,* quando enim cauſa finitur per ſententiam, tunc præiudicatur omnibus aliis, qui amplius non poſſunt accuſare.

Fallit in 4. caſibus, vt per Ioan. à Bologn. *in l. tranſigere, C. de tranſ. num.* 63. Don à Fina.

72 Si iudicium eſt finitum alio modo quàm per ſententiam, tunc alij non prohibentur accuſare. fallit in 2. caſib. vt per Ioan. Bolog. *in d. l. tranſigere. num.* 65. Idem.

73 Accuſatio non procedit mortuo reo, quia mors omnia ſoluit, *§. deinceps, in auth de nuptijs.*

Fallit in multis caſib. vt per Marſ. *in l. qui falſam. § accuſatio, n. 8. ff. de falſis,* & crimina morte extinguuntur, *l. j. C. ſi reus, vel accuſator.*

Fallit in 5. caſib. vt per glo. *in c. interdum, In fi. de hered. quæ ab inteſt.*

Fallit in 9. caſib. ſecundum gl. *in l. ex iudiciorum, de accu.*

Fallit in 12. caſib. vt per Marſ. *in l. qui falſam, §. accuſatio, n. 8. ff. de falſ.* Idem.

74 Clericus licet de iure canonico, quando eſt tale delictũ, quod non impedit retentionem beneficij, vel executionẽ ordinis,

du[illegible] ſt era[illegible] iam mitius puniatur, quãdo procedi[illegible], quam quãdo per viam accuſat[illegible] po[illegible] ur pœna ordinaria, ſed longè mitior [illegible] ordinaria. Tamẽ quãdo eſt tale delictum, quod imp[illegible] j re[illegible] tionem, vel ordinis executionẽ, tunc nõ eſt [illegible] fferẽtia, an p[illegible] ocedatur per viã inquiſitionis, an per viã accuſationis, quia vtroq; caſu, i. ſiue procedatur per viã accuſationis, ſiuè per viã inquiſitionis cõtra clericum, eadẽ pœna ordinaria delicti imponitur. vt eſt comm. opin. vt per Doct. *in c. inquiſitionis. de accuſ.* de qua Paſe: ius *in conſ.* 79 *n.* 2 vbi etiam dic:, ꝙ humicidium eſt ex his delictis, quæ impediũt beneficij retentionem, & ordinis executionem, vt eſt comm. opin. vt per Doct. *in d. c. inquiſitionis.* Paſethus *ibi nu.* 3. vide omnino Tiraquellum *in ſuo tract. de pœnis temperandis. cauſa* 53. Ruio. *conſi.* 153. *n.* 16. *in* 4. *vol.* Aonacoll.

75 Defendi poteſt reus minor 25. annis, contra quẽ [illegible] formatus proceſſus a[illegible] ſque curatore. com. eſt opinio Clar. *q.* 50. *in princ.* ſed cõtrarium obſeruatur, inquit Clar. Et tertius pro ſuo intereſſe põt defendere accuſatum, quãdo agitur de crimine criminaliter. Fel *in c. meminimus n.* 12. *de accuſa.* vbi comm. dicit. Itẽ põt defendi, ſi proceſſus fuit cõtra eũ formatus tẽpore quadrageſimæ, vt eſt com. opi. Clar. *d. q.* 50. *v. pariter.* ſed cõtrariũ ſeruatur. Itẽ põt defendi, ſi proceſſus fuit tãtũmodo ſuper inquiſi[illegible] one generali, nulla facta ſpeciali inquiſitione, quia nõ poteſt ſequi cõdẽnatio, cùm inquiſitio generalis formatur ad inueſtigandũ, nõ autẽ ad puniendũ. & ita practicatur. Clar. *d. q.* 50. *v. itẽ quia.* Quid autẽ in generali inquiſitione cõtra officiales ad ſyndicatũ. Clar. *q.* 50. *v. ſciat etiã* vbi ſuſi. Itẽ defendi poteſt reus in criminalib. Si ſtatutũ diſponit; quòd illi, qui dicitur offẽſus, actio ſit denegãda, prout in banitis, & in illis, qui onera nõ ſoluũt, quia nõ admittitur eorũ accuſatio, ſeu querela, nec iudex poteſt ex officio procedere & inquirere. et iſta eſt com. opi. Cla. *q.* 50. *v. poſſet etiã.* Nã vbi nõ oritur parti actio ciuilis, ita nec actio criminalis Reipublicæ. Item defẽdi poteſt præſcriptione 20. annorũ. commun. eſt opin. Clar. *q.* 51 *in princ.* quia accuſari & inquiri reus non poteſt poſt 20. an. actio autem ciuilis, quæ ex crimine deſcendit, durat vſque ad 30. an. com. eſt opin. Clar. *q.* 51. *v.* & *hæc quidem.* Et ſi quis reiterauit pluries idẽ delictum, præſcriptio hæc. 20. annor. currit à die vltimi delicti. vt eſt comm. opi. Clar. *q.* 51. *v. ſed hic quæro.* Adulterij autẽ accuſatio quinquẽnio tollitur. com. eſt opin. Clar. *q.* 51. *v. poteſt.* & ſimilia delicta ex ſtatutis de hoc loquẽtibus. Defendi ẽt poteſt reus, ſi ſit perẽpta inſtãtia. vt eſt com. opin. Cla. *ibi v. alia etiam.* ſed hoc non obſeruatur: quia inſtantia non datur in criminalibus, vt ibi per Clar. Itẽ defendi poteſt, ſi mortuus ſit accuſator, quia hæredes ſui accuſationem proſequi nequeunt, vt eſt cõm. opin. Clar. *d. q.* 51. *v. pariter.* Sed ex generali conſuetudine iudex ex officio proſequi poteſt. & ideò illud reo nõ proficit. Et poteſt etiam alius intra 30. dies proſequi dictã accuſationẽ, & poſt 30. dies, etiã ſi de nouo velit accuſare, vt eſt cõm. opi. Clar. *v. quinimò.* Et ſi deſiſtat accuſator, põt iudex ex officio proſequi, ſi ab initio iudex procedere potuiſſet. com. eſt opi. Clar. *ibi. v. ſed quid ſi.* Itẽ poteſt defẽdi delinquẽs ſi ſit mortuus ipſe maleſactor, vt eſt comm. opi. *ibi. v. quæro nunc.* fallit in crimine læſæ maieſtatis, Repetundarũ, hæreſis, peculatus, & homicidij in ſeipſum perpetrati, vt eſt comm. opin. Clar. *ibi. v. ſunt tamẽ.* Itẽ fallit in omnibus caſib⁹, in quib. pœna amiſſionis bonorũ eſt impoſita à lege ipſo iure: quia mortuo delinquẽte poſſunt bona auel[illegible] i ipſius hæredibus, vt eſt com. opi. & omnes fructus etiam r[illegible] ſund. re tenẽtur à die commiſſi criminis, vt eſt com. opi. Nec eſt opus declaratione criminis ante mortem rei, vt eſt com. opin. Et in caſib. in quibus poteſt memoria defuncti damnari, vel bona poſt mortẽ confiſcari, intelligitur infrà quinquennium à die mortis defuncti, & non vltrà, vt eſt comm. opin. Clar. *d. q.* 51. *ver. ſcias etiã.* Defendi quoque poteſt reus, ſi probetur delictũ nõ fuiſſe commiſſum, putà, quòd homo ſit viuus, quem dicebant occiſum, vel quòd domus non ſit combuſta, vt eſt com. opi. Clar. *q.* 52. *in princ.* idem per negatiuam coarctatam loco & tẽpore. Vt ſi teſtes dicant, Quod nõ potuiſſet eſſe, vel fieri, quin teſtes ipſi vidiſſent, vel ſciuiſſent, vt eſt communis opi. Clar. *ibi. verſi. ſcias autem.* Et negatiua hæc poteſt probari per confeſſionem, & dict[illegible] ni ipſiuſmet offenſi. communis eſt opi. Clar. *ibi. verſi. poteſt etiam.* Et hoc in dubio: ſecus ſi de veritate appareret contrariũ, vel eſſent contra reum indicia valde vrgẽtia, & proxima delicto, quia nõ ſtaretur aſſertioni rei, quin poſſet ſaltem reus torqueri. Et ita practicatur. dicit ibi Clar. quia plerũque videmus, quod facta pace, offenſus dicit vt rem gratam faciat reo, vel ita perſuaſus ab amicis, quod non fuit ab eo offẽ[illegible] us, &c. Et in hoc dicit Clar. maxime verſari iudicis arbitrium, qui inſpecta qualitate facti cõſiderabi[illegible], an talis exculpatio videatur veriſimilis, vel ne. Et ei ſit ſtandum. vide tamen tu omnino Marſ. *in conſ.* 17. quod fecit pro Scipione eius filio. & omnino etiam Rol. à Val[illegible] e *in conſil.* 47. *per totum. in* 3. *vol.* & Aſſhiſſm *inter conſ. crimi. conſil.* 108. item poteſt defendi reus dicendo, quòd non conſtat de delicto. Clar. *ibi, in v. præterea.* item poteſt allegare & opponere, quod non conſtat de nomine offenſi, vel occiſi. Sed non admittitur talis oppoſitio & defenſio. vt ibi per Clar. & ita ſeruatur in practica. item allegare poteſt, quod habẽt pacẽ ab offenſo. Clar. *q.* 58. *in princ.* com. dicit. Et procedit quo ad accuſatorem. Sed tamen iudex nihilominus poteſt ex officio procedere. vt ibi Clar. ex cõſuetudine hodierna. extera dabit Nouellus *in ſuo tract. ad defenſam. D. m. Alcia in ſua practic.* Biracinus & criminaliſtæ. Aonac.

76 Si minor confeſſus eſt maleficium, poterit ex hoc ſolo reſtitui [illegible] integrum, ſi aliter de veritate non cũſtet, quia ſua intereſt ita non fuiſſe confeſſum. ita no. vult Ange. *in l. certum.* §. *in pupillo ff. de conſe. per no. per glo. in c.* 2. *de reſt. in integ. in* 6. & ibi dicit Ang. quod ita intelligit *l. ſi ex cauſa.* § *nunc videndũ. ff. de mino.* & ita vult Alex. in 3. *vol. conſ.* 116. & Iaſo. *ff. de iureiur. l. nam & poſtea.* §. *ſi minor. col.* 2. & *in l. error. col.* 2. *C. de iu. &* *fact. ig.* Corn. *vol.* 4. *conſil.* 198. *v. quod & vult Angel. &c.* vide *in ver. conſe. erronea. ver. limita quinto.* Petr. Gerãr. *ſing.* 67.

Vide tamen Hippo. *in l* 1. *in* 8. *requiſito. alias col.* 5. *ff. de quæſt.* & *in* §. *ſi quis vltro, in fi. e. a. l.*

Adde quòd quando minor aduerſus ſuam confeſſionem habet probare de læſione, ſufficit probare per vnũ teſtẽ: quia eo ipſo quòd apparet quòd habeat vnũ teſtem, & ſic habeat præſumptionẽ pro ſe, eſt læſus, ſi illi præſumptioni derogauit per illam confeſſionẽ. ita Bald. nota. *in l. vnica. C. de confe.* refert & ſequi. Alex. *in d.* §. *ſi minor. circa vlt. col.* Vezinus.

77 Abſens in caſibus in quibus iudex poteſt procedere ad diffinitiuam contra abſentẽ, ita quòd puniatur corporaliter, putà ſtatuto ita diſponẽte, tunc poteſt extraneus allegare innocẽtiã delati abſentis. Aart. *cõſ.* 100. & 107, præſupponit ergo cõtrariũ quãdo proceditur ſecundũ diſpoſitionẽ iuris cõmunis, per *l. abſentem. ff. de pœn. & C. de req. reis.* vel vbi ſtatutum imponit aliam pœnam quàm corporalem: vt ex Ducalib. decretis patriæ Subalpinæ, per quę cõfiſcãtur bona. Et in primo caſu iudex informationes et ex officio pro abſẽte ſumere põt: & quatenus allegatis cauſas denegaretur probatio, appellari poteſt. *d. conſ.* 100. Bellac.

78 Abſens quãdo põt cõdẽnari ſecũdũ formã ſtatuti in cauſa criminali, põt procurator interuenire. Ang. *in l. pen.* §. *ad crimen ff. de pub. iud. fall.* 9. cõm. dicit, quẽ refert Aug. *in addit ad Ang. de maleſi. in verb. qui iudex videns quòd inquiſitus. in addit. incip. in autẽ in hac materia* ſed Alex. *conſ.* 116. *vol.* 2. magis cõmunẽ dicit contrariam, quod non poteſt admitti. Villalob.

79 Vt autem poſſim⁹ deuenire ad aliquem intellectũ legis regni, nota quòd abſens de iure ciuili non poteſt cõdemnari. *l. abſentem. ff. de pœ.* & *l. abſentem. C. de accuſ.* pœna idq; maiori relegatione exceptis trib. caſibus: primus, faciens aliquem ſpadonem. *l. Cornelia.* §. *lege conſtitutum. ff. ad l. Cornel. de ſic.* Secundus, repertus in venali perfidia apparitor, *in l ne dm. C. de pœnis.* Tertius, in crimine læſæ maieſtatis, per conſtitutionem Henrici, quos refert Hipp. *in d. l. Cornelia.* §. *conſtitutum. num.* 7. & Cæp. *in conſ.* 40. *nu.* 8. *in crimen.* Et in iſtis verificatur noſtra communis, vt per Hipp. *in d.* §. *conſtitutum.* & Cęp. *cõſ.* 49. Ex quibus ſtãte *l. ix. tit.* 2. *l. in ord.* & *l.* 17. *tit.* 1 *lib.* 8 & *prag. fi.* Complutenſi de iure Regio, cum per prędictas ll. abſens de quocunque crimine poteſt condemnari, etiam ſi pœna ſit capitalis: videtur quod indiſtinctè in omni cauſa criminali intẽta contra abſentẽ, poteſt interuenire procurator. Sed cõtrarium tene per *l. vij. tit.* 9. *par.* 3. *ibi, el miſmo por ſu perſona relatã in d. prag.* 201. *c. pen.* Complutẽn. vbi innoſcitur in cauſa criminali non poſſe interuenire procuratorẽ pro abſente: bene tamen interuenit excuſator prænonẽs cauſas ab ẽtiæ: vt habetur *in d. l.* 7. *ibi, no viniere en ſu perſona delante el Iuzgador a eſtar a derecho o no embiare o moſtrar eſcuſa derecha por que no pudo venir.* de quo per Ang. *de malef. in v. iudex vid[illegible] s quod inquiſitus. v. quæro an talis bãnitus.* & hic ad excuſãnd[illegible] abſentiã v[illegible] l contumaciã. *l. penultima in [illegible] ff. de public. iudic. l.* 1 [illegible] *an per alii. can. app.*

can.app de quo per Bart.*in conſ.*100.& vide Cor.*conſ.j. lib.3.& conſ.*122.*li.*4.& Dec.*conſ.*429.& no.tex.*in l.j. unum quoque.§.publicè.ff de procu* quod quilibet non tanquam procurator, ſed tãquam quilibet poteſt interuenire ad defendẽdum abſentem, vel eius innocentiam.& iſtũ text.ad hoc no.& ſic illum intelligit apoſtillatur ad Alex.*cõſ.*117.*vol.*2.*ver.procurator.*Ex quibus dantur duæ differentiæ inter ius cõmune,& regni,*in d.l.j.*quod abſẽs in cauſis crimi.etiam maiorib. relegatione, cõdẽnatur.Secũda,quòd nõ admittitur procurator,licet in hoc ſit conformis legi communi.vt per *Alex.in d.cõſ.*116.Erit etiam tertia,quod cõtumax fictus æquè punitur ſicut verus, ibi faciẽdo *pregonar en aquel lugar do ſolia morar el emplazado,y ſi morada no le allaren deue ſer pregonado alli do el hierro ſe hizo.* Pro quo eſt notãdũ,quod lata ſẽtetia nõ valet cõtra abſẽtẽ nõ verũ cõtumacẽ,vt quia nõ fuit inuẽtus perſonaliter.*l.eos,quæ.C.quom.& quan.iud.*quia vera cõtumacia nõ dicitur,etſi facta ſit citatio ad domũ,vel in valuis eccleſiæ,niſi probetur notitia citationis,ſecũdũ Ang.*in l.*1.*§.biduũ.ff.quã.ap.ſit.*& per Dominos de Ro.*dec.*48.*in nouis*.quia etiã ſi citatus ad domũ,præſumatur ſciuiſſe citationẽ:ſecũdũ gl.*in l.ſi legib.in ver.probatũ.C.de epiſc.aud.*nõ tamẽ dicitur verus cõtumax.Imo.*in c.fi. de eo qui mit in poſ.*& Hel.*in c.cũ ſit Romana.de appel.*quia fictiones nõ habẽt locũ,quãdo agitur de incurrẽda pœna.Io.Andr.*in c.cognoſcẽtes.de conſt.*& Iafred.*deciſ.*3.Quarta,quia cũ ſecũdũ op.Doct.licet verus cõtumax nõ poſſit appellare:fiſcus tamẽ appellat,ſecũdũ gl.cõmuniter approbatã *in clẽ.vnic.de dol. & cõtu.*per Inn.ibi,de quo per Bar.*in l.fi.C.de in integ.reſt.* & Bal.*in l.cũ nõ eo dio.C. quando prouoc.non eſt neceſ.*& gl.*in l.*1.*C.quor.ap.nõ recu.*& Bar.*in l.poſt edictũ.§.fi.ff.de iud.& in l.properãdũ.§.& ſi quidẽ.C.eod.ti.*& Inn.*in c.*1.*vt lit.nõ cõteſt.*& gl.*in c. no ſolũ.de app.in* 6.& Ang.*in §.*1.*Inſt.de oblig.quæ ex del.naſc.*& Io.de Imo.*in con.*126.De iure autẽ Regio fictus cõtumax,de quo in d.ll.nõ appellat:quia in dictis legib. cõtumax habetur pro cõfeſſo:quæ verba ſecũdum Petr.de Anch.*in repet.c.*1.*de cõſtit.* & Bar.*in l.omnes populi ff.de iuſt.& iure.*& Imo.*in l.inſulam.ff.de verb.oblig.*& ibi.Alex.& Aret.*in c.at ſi cler.de iud n.*19.poſt *Bar.in l.obſeruare.C.quor.app.non recip.*important quod cõtumax non appellet,licet.Bal.*in l.ita demum.ver.reſtat nunc videre.nu.*6.*C.de proc.*teneat contrariũ:& Nellus *in tract.banni.in* 4 *par.*1.*temp.*1.*q.*& alij quos refert Ludo.Carer.*in repet.d.l.obſeruare.num.*37.Sed tamen primam opin.tene,& ita obſeruatur,tunc etiam quia *in d.l.* Complutenſi datus eſt ordo, ſi cõpareat intra annũ,quod audiatur:& iudex de innocẽtia abſentia debet inquirere,& tenetur,vt per Fran.de Aret *cõ.*146. viſa conſultatione,etiam publicatis atteſtationib.ad de eius abſentia poteſt teſtes recipere.vt per Barr.*in l.* 4.*§.hoc autem.ff.de damn.infect.& in l.*2.*in fi.ff.de quaſt.*& Bald.poſt Barr. *in auth.qui ſemel.C.de proba.*& Docto. *in c. fraternitatis.de teſtib.* & Iaſ.*in l.ſi quis.C.qui teſt.fac.poſ.num.*7.& ſi inuenit eum ſine culpa,eſt abſoluendus:vt eleganter dicit Bar.*in conſ.*100 à domino Cyno.*vol.*1.quem refert & ſequitur Hipp.*in l.j.§.ſi quis.nume.*71.*ff.de quaſt.*vbi congerit plures alios idem tenentes. Et idem diſponit dicta pragma.à contrario ſenſu, *ibi,ſi por el dicho proceſſo pareciere que aya prouança baſtante para le codemnar.* Et ad intellectũ dicta pragmatica,nota dictũ ſatis notabile,quòd fugiẽs ſi ſpõte reuertitur,omnẽ ſuſpicionẽ criminis purgat.*l.j.C.de requir.reis.*nõ enim dicitur receſſiſſe habẽs animũ redeũdi *l.quis ſit fugitiuus.§.*1.*ff.de adil.edict.*ſicut nec auis quæ ex nido euolat,breui reuerſura,receſſiſſe dicitur. Bar.*in l. j.C.de ſeru.fugit.*Et habuiſſe animũ reuertẽdi præſumitur, qui intra annũ venit *per dict.l.j.& c.cum contumacia.de hared.in* 6.& ob hãc cauſam licet inducat ſemiplenã probationẽ fuga contra fugiẽtem:tamẽ ſi ſponte reuertitur, in totũ diluitur: vt tenet Coraſius *in l.admonẽdi.n.*75.*ff de iureiuran.*Et plus dicit *Iaſon.in d.l.admonendi.n.*90.*in lect.poſt Bart.in l.rapteres.C.de epiſcop.& cleri.*quod fugiẽs de carcere, ſi denuò eſſet incarceratus etiã inuitus,quòd propter illam fugã non eſt condẽnandus.quæ faciũt pro limita.*l.xxxiij.lib.*8.*tit.*18.*in ordin.* vbi diſponitur quod carceratus fugiens de carcere habetur pro fractore.& circa *d.l.*6.*aliàs* 8.limita.per Epiſcopũ Calagur. *in ſuis regulis in v.fuga.*Item nota,quod ita ſunt de ſubſtantia,in dicta pragm.banna ac tẽpora quod ſi non fuerint ad vnguem obſeruata,non poteſt abſens condẽnari,& haberi pro confeſſo:& ita in indiuiduo dicunt Bald. & Iaſ. *in authent.quæ ſupplicatio.num.*5.*C.de prec. Imper.off.*& Alex.*in l.ij.num.* 9.*ff. de iudi.*per gloſ.*in clem.*1.*de vita & hon. cler. in verbo, tertio.& in cap.* 1. *prin. de mil.vaſ. qui conteſt, in verbo, tertium vocatio*nem.Alber.Brun.*in tract.a.de for.& ſolen.art.ex quibus conſiſtat forma.v.*37.*& in art.quando cenſetur aliquid tradi pro forma. concl.* 16. Ex quibus ſi contra abſentem de ſtylo alicuius curiæ obſeruentur alij termini in procedendo (vt eſt in Compoſtella b.Iac.)no vendicãt ſibi locum pœnæ iſtarũ legũ. Villal.

80 Abſens nõ poteſt propter crimẽ vel delictum quod ipſi abſenti imputatur diffinitiue condemnari. Com. dicit Ant.Gom.*ſuper l.lxxxvj.Tauri.n.*1.nã de iure cõmuni contumax non põt à iudice haberi pro confeſſo & conuicto.& licet Iac.de Aren.tenuerit,quòd quando crimen eſt liquidatum inter præſentes,poteſt eo caſu ferri ſententia contra abſentẽ,tamẽ contra eum eſt cõmunis Doct.opi.vt dicit Bald. *in l. quãuis.la.*1.*nu.*1. *C.de adul.*& Boſſ.*in tit.de req.reis.n.*1.*in p.*& quod ẽt de iure cau.non poſſit contra abſentem, lite non conteſtata, deueniri ad condemnationẽ, neque ẽt ad teſtium receptionem,cõmunẽ dicit Abb.*in c.veritatis.n.*20.*&* 27.*de dol.& cõt.* adeò vt ẽt in tali caſu abſentiæ teſtes non poſsint recipi ad perpetuã rei memoriã,vtcunque ſenes,valetudinarij, vel in longinquas partes receſſuri ſint illi teſtes. comm. atteſtatur Gom.*in d.l.lxxxvj.Tauri nu.* 4. Intellige tamen hæc omnia, quando ageretur de pœna corporis afflictiua. nam ſi tantùm veniret pœna relegationis,vel ea minor,imponenda, eo caſu poſſet abſens cõdemnari.cõmunem dicit Bal *in l.abſentem.in fin.C.de accuſ.*Sal.*in d.l.abſentem nu.*14. quem refert pract. Conrad.*num* 7.*v quarto excipio.* Boſ.*in d.tit.de req.reis.num.*1. Clar.*lib.v.ſent.§.fi.q.*44.*in prin.*de conſuetudine tamẽ Italiæ, Galliæ & Hiſpaniæ,tam in foro ciuili quàm can.contrarium obſeruari dicit,teſte Gand.*de malef rub.quid agendũ reo abſente.*Io.Fabr.*in l.cunctos populos.de ſum.Trin.*Ant. Gom.*in l.*86.*Tauri.n.*8.& Rip.*in c.*1.*n.*77 *de iudic.* Cla.*ibid.v.licet autẽ.* Fic.

81 Accuſator, vel fiſcus in cauſis criminalibus non cogitur exprimere diem in accuſatione, ſed ſufficit ſolummodo exprimere locum,annum, & menſem delicti, *l. libellorum ff. de accu.& l.in cauſis C.eod.tit.*vbi text.& Doct.

Et hoc idem habet locum in cauſis ciuilibus,nam actor in ipſis cauſis ciuilibus non tenetur exprimere diem cõtractus, nec diem confeſsionis,dicti,vel proteſtationis, nec diem rogitus notarij,ſed ſufficit exprimere ſolũ annũ, & mẽſem abſque die,*l.j.§.editiones.ff.de eden.*vbi text.gl & Doct.tamẽ vbicunque reus in criminalibus negotiis petit per accuſatorem, vel fiſcũ,aut delatorẽ,ſeu denunciatorem, vel inquirentẽ exprimi diẽ delicti prætenſi,pro quo vexatur inſtãdo velle diẽ ſibi præmiſſum exprimi ad ſui defenſionẽ,& pro ſui defenſione quia velit,determinẽtq;probare ſe illa die,quæ nominabitur alibi fuiſſe,putà Aquilę,vel velit probare teſtes cõtra eũ deponẽtes illa die fuiſſe alibi,vel velit redarguere de falſo indicia,& probationes,quę contra eum proponũtur, tunc accuſator denuncians,delator,& inquirens, & teſtes tenẽtur exprimere diem præciſum,& locum loci,ad hoc vt poſsit probari contrarium:nam vbicunque omiſſio loci, vel depoſitionis teſtium eſſet damnoſa reo,& ei auferret defenſionem, tunc exprimi debet locus loci, & dies certus:alioquin nõ valet actus contra eũ,nec probatiu.text.eſt *in l arbitraria §.ſi quis Epheſi,* vbi not.Bar.per illum textum, & *ibidem* Bal. & Ang.*ff. de eo quod cer.loco,*& hoc idem tenet Bal.*in l.ea quidem, n.*1 *ff.de public.iudi.& in d l.libellorum,n.*12.& Octauianus Veſtrius *in ſua pract.lib.*5.*tit.de reſponſionibus rei ad poſitiones actoris col.* 2. *fol. paruo* 73.& iſta eſt magis cõmunis opinio , prout narrant D. in locis præmemoratis , & Hieronymus Chuccalon *in add. Bonifacij de maleficiis in rub.quid ſit accuſatio in forma productionis cauſa,n.*12.*ſuper litera B.*& cum ſequitur Bal.*in l.* 3. *C. de re iud.* Rom.*in l.Pantonius.§.res perduellionis ff.de acq.hære.* Ang.*in tract.maleficiorum in v.de anno præſenti in prin.n.*2.& Aug.*in add.ibi.*Franciſ.de *Aret.in c qualiter,& quando §.debet.col.* 7.*de accuſa* Iaſ *in d.l.arbitraria. §.ſi quis Epheſi,*& eruditiſsimus D.Follerius *in pract crim.in v.audiantur exceptiones proponenda per eos.n.*49.& Franciſ.Marci.*deciſ.*724.*in prima part.* licèt contrarium ſentiat conſulendo Bertran.*conſ.*8. *vol.*3. *& conſil,*16.nihil opponitur *volum* 6.ſed ſi iudex cogeret accuſatorem ipſum ad exprimendum diem,tunc accuſator poſſet deponere cũ iuramento ſe non recordari de die,& excuſaretur quippè.& ita cõmuniter practicatur,atteſtatur Iulio.Claro *in pract. crim. libr.*5. *§.fina.quaſtio.*12.*v.dixi etiam in fine,*& Bertrand. *in d.conſ.*16.*in fin.* & ita etiam vidimus obſeruari innumeris ferè vicibus in praxi in variis tribonalibus regni Neap.

Sed aduerte,quod hoc facere non poſſet iudex ex officio verùm duntaxat ad partis requiſitionem , & petitionem, vt

admonẽ-

admonet Octauianus Veſtrius *in d.tit.de reſponſionibus rei ad poſitiones actoris.col.2.& ſeq.*

Itẽ text. *in d. l.libellorum*, requirẽs exprimi locũ,& tẽpus maleficij, nõ procedit, ſecundũ Bald. *in l.edita in repet. Paduana in §.oppoſitio.C. de eden.* ſubſiſtẽte iuſta cauſa ignorantię in iudice: vt putà, quia ſecretò maleficium fuerit cõmiſſum, adeò, quòd iudex ignorans tunc locum & tempus, inquiſitio ipſa valeret, & teneret, etiam ſi non apponeretur, alias maleficia remanerẽt impunita, quod eſſet abſurdum. & idem ſcribit Bald. *in c.1.col.pen.quibus modis feud.amit.* quem ibi omnes alij Doct. ſequuntur.

Imò inquiſitio, vel accuſatio procedit, & valet ẽt ſi ignoretur perſona, qua mediante delictum commiſſum eſſet, & cõſequenter ſi ignoraretur perſona adulteri, qua mediãte Titia accuſata, cõmiſiſſet adulteriũ, adhuc valeret & teneret accuſatio, vt voluit Gl. *in l.libellorum.2.q.8 in v.Caio Seio*, cui ibi inhæret Archid. Bald. & Aug. *in l.ſi cum exceptione.§.in hac actione.ff.quod met.cauſ.* Flor. *in l.item Mela.§.ſi plures.ff. ad legem Aquil.* Aret. *in §.quadrupli.col.1.Inſtit.de actio.* Bal. Ang. Paul. de Caſt. Imol. & alij *in l.quotiens.§.ſi quis nomen ff.de hered.inſtit.* Alex. *conſ.19.circa primũ.col.2.vol.7.* & Imo. *in c.tua. col.3.de procu.* & iſta eſt comm. opinio, vt per Doct. memoratos. vnde ex his concluditur, quòd perſona cũ qua cõmiſſũ eſt delictũ, debeat nominari in inquiſitione, ſi ſciatur, ſecus ſi ignoretur. Viuius *opin.24.*

82 Notorium dicitur, quando quid eſſet iudicialiter probatum, vt eſt com.opin. Cap. *reg.65.n.47.in fi.in 1.membro.*

83 Notorium crimen dicitur, quod aliqua tergiuerſatione celari nõ põt: vt illud, quod fit corã populo, vel maiori parte populi, vt eſt com.opi. Cla. *q.9.in prin.* Et cõſequenter quòd reus nullã habet defenſionẽ, aut excuſationẽ, quominus ſit puniendus pœna homicidij: vt eſt com. opi. *ibi v.ſed notorium & v.ſed aduerte.* Quotuplex ſit ſpecies notorij. Nouell. *in prac. fol.14.n.12.& ſeq.* Et notoriũ non requirit citationẽ: ſi reus eſt præſens, ſecus ſi abſens, vt eſt com.opin. Clar. *ibi.v.quæro nũquid.* Vnde oriatur notorium, ponit Monteleo. *in ſuo arbitr. prac.part.4.q.4.n.167.* Milleus *in pract.tit.de notorio.* Vt concludẽter dicatur probatũ notoriũ, quid opus ſit? Foller. *in pract. crim.v.item quòd notorium,nu.12.fol.223.* Capra *in reg.fol.75.* vide Iodocum *in Enchir.tit.de notorio.c.11.* Cirillum *in eius ſumma crim.tit. de notorio.* Et notoriũ debet probari delictũ. Nam in tali notorio debet iudex aſſumere informationes, vt eſt cõmunis opinio Clar. *q.9. v. item quæro.* Et debet notoriũ in actis cõſtare iudici. vt eſt com.opi. Clar. *ibi.* Et ſuper eo debet procedi cauſa cognita, cõmunis eſt opinio Clar. *ibi, verſiculo, plus dicũt.* Et copia indiciorũ datur reo ſuper notorio, ſi excipit ſe defendẽdo aliquid ad excuſãdũ delictũ. Secus ſe confitetur nullã habere excuſationẽ: vt eſt com.opi. Clar. *ibi v.quæro etiam.* Et notorium dicitur crimen quod negari, vel celari non poteſt, vt eſt com.opi. Soarez *verbo notorium.n.52.* Bonac.

84 Notorium ſi ſit delictum aliquod, nulla amplius requiritur eius delicti probatio. cõmunem dicit Albe. *in l.ea quidem.C.de accuſ.nu.18.* Claro tamen hæc opinio videtur valde periculoſa, & dicit magnam eſſe differentiam an dicatur notoriè conſtare de crimine, vel dicatur conſtare crimẽ eſſe notorium. *d.§.fi.q.9.v.Item quæro.* P. Fichard.

85 Notorium ſi ſit delictum aliquod, nihilominus requiritur citatio ad ſententiam. magis cõmunem dicit Aret. *conſ.163.n.7.* quem refert Boſſ. *in tit.de denunciatione n.9 in fi.& in tit.quomodo procedatur in crimine notorio,nu.6.* ad aſſumenda verò indicia ſuper delicto notorio, non eſt reus citandus, quotieſcunque ex tali citatione reus inſtrueretur ad fugam, & hanc communem dicit Ferre. *conſ.31.nu.11.* & licet Anton. de Butr. *in c.rem olim.de re iud.* dixerit eſſe ſpeciale in Papa, vt proceſſus per eũ factus in notoriis abſque citatione valeat: nihilominus illud dictum communiter reprehenditur, vt dicit Barba. *conſ.70.n.14.lib.4.* Si tamen notorium eſſet nullam defenſionem reo competere, eo caſu poſſet procedi ſine citatione, vt communem & veram eſſe dicit coll. Flor. *inter conſ.* Curt. ſen. *conſ.21. nu.15.* Clar. *d.lib.v.fi.q.9.verſ.quæro nunquid* Idem.

86 Notorium licet ſit delictum aliquod, iudex nihilominus debet aſſumere informationes, vt eſt communis opin. Cla. *d.q.9.verſic.item quæro.in fi.* Bonacoſſ.

87 Notorium licet ſit delictũ aliquod, nihilominus debet ſuper eo ferri ſententia, vt eſt com.opin. Clar. *q.9 v.præterea.*

88 Notorium non poteſt dici delictum, quod excuſationẽ nõ habeat, niſi fuerit ſuper hoc cognitum & declaratum per iudicem illud eſſe notorium. citatoque ipſo reo. vt eſt com. op. Clar. *q.9.verſ.plus dicunt.* Bonacoſſ.

89 Notorium non ſolum id eſſe poteſt, quod eſt facti permanentis, ſed etiam id, quod eſt facti momẽtanei, vt eſt com. op. Cl[ar]. *q.9.verſ.1.* Bonacoſſ.

90 Notorium requirit ſententiam declaratoriam del[icti], vt eſt cõm.op. Clar. *q.9.ver.præterea quæro.* Et iſta eſt communior & æquior opinio apud modernos, vt inquit Bo[ſſ]ius *tit. Quomodo procedatur in crimine notorio.n.6.* vide tamen ibi poſtea Grammati. *deciſ.65.n.12.* vbi dicit, quod [ſ]olet eſſe cautela, vt iudex pronunciet factum, de quo agitur eſſe notorium. fallit, niſi eſſet ita notorium euidenter, quòd eſſet ridiculum ordinem iudiciarium obſeruare, vt dicit Io. Fabr. *Inſtit. in proœmio.in prin.n.9.* vbi exemplificat. vnde ſi coram iudice ſedẽte pro tribunali maleficium committatur eo iudicio, puniri poteſt delinquens incontinenti ſine alia probatione, alias ſecus, quia delictum iam di[cit]ur notorium. Angel. *in l.eadem. ff. de feriis.* Et ſic, quãdo crimen eſt notorium, proceditur ad executionem pœnæ prætermiſſo omni ordine iudiciario, & ideo mos inoleuit, quod Rectores hodie immediatè abſque aliquo proceſſu faciũt decapitari, & ſuſpendi, & membra mutilari de facto malefactoribus notoriis, quibus ita pœnas imponi ſubito expedit Reipubl. vt *in l.pronunciatum. C. de feriis.* hæc ponit ſic Angel. *in l.Aelius ſuſtinm.col. ff.de his qui no.infa.* Bonac.

91 Notorij ratione iudex aliàs incompetens non fit competens. *c.at ſi clerici.de iud.*

Fallit in 2 caſib. vt per Fel. *in d.c.col. 2.* Don. à Fina.

92 In ciuilibus notorium non excuſat à modo agendi ordine iuris non ſeruato, quia in talibus iudex non ſupplet de facto principaliter agendo. *l.1.C vt quæ deſunt aduo l. 4. §. hoc autem iudicium, ff.de dam.i[nf].* vide Mani. *in [fi]n.659.*

Fallit in 5. caſib. vt per Lancellot. *in tract.de offic.prætor.in ti. de notorio,n.19.* Don. à Fina.

93 Confeſſio in iudicio facta inducit notorium, *c.tua nos, & c.fi. de cohabita.cleric.& mu[lie].*

Fallit in 6 caſib. vt per Bened. Capram *in ſuo tract.de notorio,n.27.fol.77.* Don. à F[i]na.

94 Notorij qualitas, vbi exigitur ſolũ ratione proceſſus, & nõ ad fũdãdã poteſtatẽ iudicis, tunc ſi iudex velit procedere via ordinaria, & iuris ordine obſeruato, ſufficit quod [al]legetur. per not. gl. *in clem. appellanti.de appellationib. v. accedẽs. 2.vt lite non conteſt.* Sin via extraordinaria procedere velit, tũc debet ſe informare de ipſo notorio: oportet.n. quod ſit notoriũ & de ipſo iudici cõſtet, prout voluit gl. *2.q.1.§.quãdo aũt.& c. ad noſtrã.2.de iureiurãdo.l.ea quidẽ.C.de accuſ.* & quę ibi notãtur. & ita a Legiſtis cõmuniter teneri refert Bened *in tract.notory,in 4.mẽb.prin.n.62*, quã informationẽ poteſt facere, vt ibi habetur, de ſimplici & plano, parte nõ monita, neq; teſt[i]b. iuratis, per not. *in c.Bona.1.de electi.* vt voluit Inn. *c.interpoſita,de appella.* Capra.

95 Notoriũ excuſat ab onere probãdi, ſed nõ ab onere prop[o]nẽdi, vt eſt comm. concl. Nouell. *in pra.cri.fol.14.n.13.* Ghitius *inter.conſ.cri.conſ.159.in.1.To.* vbi cõm. dicit. cladeſtinum aũt cri. quodnã ſit, ponit Salyc. *in l.tũ fratrẽ.C.de iis quibus vt indig.n.2.& n.4.& in l.ea quidem.C.de accuſ.* Bonacoſſ.

96 Notoriũ licet releuet ab onere probãdi ipſũ factũ notorium iuxt. glo *in cle. Appellanti.de appellatio.* Bal. *in auth.qui ſemel.C.quomodo & quan.de iudex.* tamen non reuelat ab onere proponẽdi ſiue allegãdi, cũ neceſſe ſit quod allegetur, prout notatur *in l.Si adulterium cu inceſtu.§.idc pol... de adult.* glo. & docto. *in c.ſuper litteris de teſtib.* & ita Legi[ſt]as cum. tra[d]ere refert ibid. *in tra.notori.4 me[mb].prin.n.* Ben. Capr. *n.ſeq.* adiicit. Fallit in 7. caſib. per Fel. *in c.cum ex ... de ... ſcript.* Fallit item in 5. caſib. quos r[efert] Lancel. *in trac.de o[ffi]c. prætor.in tit.de notorio.n.20.* Don. à Fina.

97 Monachus neutinem [po]teſt in iudicio denunciare, niſi proprium abbatem: extraiudicialiter autem, & ad pœnit[entiam] poteſt quęcunque denunciare. com. dicit Ab. *in c.ex parte.ii.6.de accuſat.* ſed hoc ra[rò] contingit in pra[xi]. Clar. *d. ... q. ... ver.item quæro.* P. Fichard.

98 Monachus ſi o[ff]... [off]endatur, & habeat ... legitimum quem ante ... generauerit, tutus ſi eico... dæ pacis vel remiſſ... a ... non ad monaſterium. ita com. ... *num.9.* ... 6. *dol* ... 16. & Caruita *ſuper 275.*... Contrariam verò com. dicit. Alc. *in l.4.§.Cato.num.1[?]5.ff.de verb.obli.*

quem refert dom. Ant. de Pad. [illegible] *l. tranſi. ere. num. 36* [illegible] *de* [illegible] Clar. diſtinguendum putat, an ſit [illegible] reſpectu religiouis, an reſpectu perſonæ off. [illegible] & [illegible] caſu monaſterij, in hoc vero [illegible] præferendus putat: in dubio vero vtrumque admittendum, & hoc in caſu quo offenſus religionē profeſſus ſit, alias enim ſimpliciter præferēdū filiū. & ita dicit ſe vidiſſe iudicari *d.* [illegible] *q. 38. verſ. vlterius quæro.* P. Fichard.

99 Accuſare non poteſt infamis infamia iuris, & ſic ab accuſando omnino repellitur. *l. qui accuſare ff. de accuſ.* vbi *Bart.* & *c. infames. 6. q. 1* & [illegible] Bar. *in l. infamē ff. de pub. iud.* Sal. & omnes legiſtæ communiter *in l. criminis C. qui accuſ. no poſſ.* Ang. *in tract. malefic. in ver. ad querela Titij infrà ſcripti ſuper verſ. accuſare non poteſt ille, qui eſt infamis. n. 23.* Abb. *n. 7.* & omnes canoniſtæ communiter *in c.* [illegible] *de accuſ.* & opin. iſtā dicūt eſſe communē tā Legiſtarū quam Canoniſtarū Moder. *ibi.* & Hieron. Chucalon *in addit. ad Ang. in tracta malefic. in loco præcitato,* & illa dicitur in [illegible] [illegible] præmiſſæ cōmunis, ſecūdū *Abb. in d. c. j.* quæ [illegible] leges ciuiles, vel ipſo iure, prout ipſo iure quis [illegible] itur, vt *in l. 1. & ſeq. ff. de* [illegible] *qui not. infam.* vel mediāte ſententia, vt habetur *in l. infame ff. de publ. iud. & in c. prohibētur. 2. q. 2 & in d. l. qui accuſare.* Et [illegible] ista uis, ſeu potius infamis ex dānatione publici iudicij minime poteſt in exceptis criminibus accuſare, vt per gl. elegāter *in l. qui iudicio ff. de accuſ.* quā ſequitur Bart. *ibi,* & Acroius *in d. c. 1. n. 43.* vbi recitat cōmuniter approbari, quāuis regulariter inhabiles in criminib. exceptuatis admittātur ad accuſandū *l. famoſi. ff. ad leg. Iul. maie ta l. mulierē. ff. de accuſ.* & not. Spec. *in tit. de accuſatore. in* [illegible] *1. circa finē.* idēmq; obſeruari videmus in infami infamia facti, qui ab accuſando repellitur, ſecūdū gloſ. *Abb. n.* [illegible]. & omnes canoniſtas cōmuniter *in d. c. j.* Goſr. *in c. omnipotēs Deus, de accuſ.* & Spec. *in d. §. j.* & opin. illa procedit de iure Canonico, & eſt cōmunis, vt per Mod. *in d. c. j.* Sed de iure ciuili iſte infamis infamia facti accuſare poteſt. & ab accuſatione ipſa nullo pacto repellitur, ſecūdū Bart. *in d. l. qui accuſare nu. 7.* Abb. Maria. Soci. & Io. de Im. *in d. c. j.* & iſta ſcribut eſſe com. opin. Beroius *ibi nu. 44.* & Hier. Chucalon *in add. ad Angel. tract. de malefi. in loco citato.* & iſta infamia facti dicitur, quādo eſt læſa fama, ſeu æſtimatio alicuius propter factū ab eo cōmiſſum apud bonos & graues viros, vt per Dyn. *in c. infamib. de reg. iur. lib. 6.* & Bart. *in l. j. de iis qui not. infa.* & dicit Bald. *in l. nemini.* [illegible] *de inceſt. & inutil. nupt.* quòd habēs vnā vxorē, & vnā cōcubinam eſt infamis ipſo facto, & nō admittitur ad accuſādū de publico crimine, & ſimiliter habēs duas cōcubinas, quia infamis eſt, vt voluit gl. ſecūdū eū, *in §. fi. in fi. in auth. quib. mod. naturales efficiantur legitimi.* imo ille cōcubinarius accuſare nō poteſt eū, qui eius cōcubinā carnaliter cognouit, niſi eſſet eius patronus, ſecūdū *Bart. in l. ſi vxor. in princ. ff. de adul.* & ibi per Alex. Itē ſubditus nō poteſt accuſare ſuū ſuperiorē, & præſertim eo caſu quādo ſuperior in accuſatione inſtituta, vel inſtituēda aduerſus eū opponat, quòd ſubditus iſte eſt criminoſus, vilis opinionis, & malæ famæ. ita voluit Abb. *in c. nullis epiſcoporum, n.* [illegible] *de accuſ.* vbi refert ita tenere Inn. & cōmuniter omnes. Idémque videmus in ſeruis familiarib. & libertis, qui nullo modo accuſare poſſunt eorū patronū ſeu dominū. *l. penul. & fin. C. qui accuſ. non poſſ.* & ita firmat *Ang. in d. tract. malefic. in v. ad querelā Titij. n. 27.* & Gaod. *in tract. de malefi. ſub rubr. qui accuſare poſſunt. n. 2.* imò ſeruus, vel familiaris ipſe nō ſolū repellitur ab accuſando dominū, ſed etiā puniri debet. *l. vnquā. C. qui accuſ. nō poſſ. & c. fi. §. ſi quis. 3. q. vlt.* & hoc limitat, declarátq; Fel. io. 4. calib. *in d. c. nullis,* qui text. intelligitur, ac interpretatur in familiari criminoſo, ſecūdū cōmun. intellectū, de quo per Dec. *in c. dilectis. de excep.* Sed ſi accuſatio facta foret à perſonis iſtis prohibitis, parte nō opponēte, certè procederet & valeret proceſſus, ſecundum Doct. omnes *in d. c. j.* Bart. & ibi Alex. *in l. 1. §. accuſationē. ff. ad Turpil.* Follerius *in practi. crim. in v. audiantur exceptiones proponendæ per eos, nu. 41.* Ang. *in d. v. ad querelam Titij, n. 40.* & iſta eſt cōmunis opin. teſte Aret. *in d. c. 1.* & Hieron. Chucalon *in additio. Angel. in d. verſic. ad querelam Titij. ſuper n. 40.* F. Viuius *opin. 26.*

100 Accuſare quis non cogitur à quo eſt offenſus. Suarez *ver. accuſare. n. 18.* communem dicens. Bonacoſſ.

101 Accuſare quilibet de populo poteſt, vbi pœna applicatur fiſco. Fallit in crimine furti, quia is tantum admittitur ad accuſandum, cuius intereſt, vt eſt cōmunis opi. de qua Rom. *conſil. 152. n. 2.* Bonacoſſ.

102 Accuſare plures ſimul poſſunt, cùm illorum, vel officij, vel alterius vtilitatis nomine intereſt, vt eſt communis opin. Suarez *verſ. accuſare n. 19.* Bonacoſſ.

103 Accuſare quilibet de populo poteſt, quādo crimen eſt publicum, vt læſæ maieſtatis, adulterij, homicidij, parricidij, peculat', falſi teſtium. vis publicæ, vel priuatæ, ambitus, repetundarū, annonæ. & eſt com. opi. Cla. *lib. 5.* [illegible] *1. in prin.* Gom. *de delic. c. 1. n. 4.* Et cōtra ſurripiē[illegible] inſtrumētū, vel ſcripturā vltimæ volūtatis, publica eſt accuſatio. *Bal. in l. inſtrumenta. C. ad exhibē.* Et dicit Cla. *vbi ſ.* quòd omne delictū, quod principaliter fit in offenſa Dei, dicitur publicū: & quilibet de populo poteſt accuſare. & ita comuniter tenetur. Gom. *vbi ſ.* & omne delictū in offenſā principis dicitur publicū, & ita cōmuniter tenetur. Clar. *vbi ſ.* idē eſt in quocūq; inſtrumēto publico de falſo accuſato, vt eſt com. *ibi.* Cla. & no. quòd quilibet accuſās tenetur iurare. Rim. *co.* [illegible] *554. in prin. col. 3.* Cl. *q. 14. in prin.* Bon.

104 Accuſare poſſunt plures aliquem in eodem libello, vt eſt communis opin. Clar. *q. 13.* diſtinguendo, vt per eū. Et plures etiam accuſari poſſunt in eodem libello, *ibi.* Bonacoſſ.

105 Accuſare de pluribus criminibus quis poteſt vnum, aut aliquem, plures vero de diuerſis delictis in eod. libello non poteſt, communis eſt opi. Clar. *q. 1[illegible] verſ. ſed nunquid.* Bonac.

106 Accuſare prohibetur clericus, miles, filiusfamilias, ſeruus, pupillus, minor, mulier, criminoſus, infamis, damnatus, excōmunicatus, inimicus, pauper, ſeruitor, libertus, vaſallus, laicus clericū, maritus vxorē, frater fratrē. ſed quia iudex poteſt procedere ex officio, nō repellūtur hodie, ſed iudex ipſe procedit ex officio. Et admittūtur ſupradicti, ſi ſuā, vel ſuorū proſequūtur iniuriā. vt eſt com. opin. Clar. *q. 14. v. volo etiā, quinam ſint in propoſito dicatur,* ibi ponit Cla. & cōem dicit. Et not. quòd iudex maleficiorū poteſt cogere hæredes occiſi vt accuſēt occiſorē potētē, Ro. *coſ. 167.* Prohibetur & bānit' accuſare, & ideo, ſi aliquē accuſat, & accuſat' ſinat labi tēp', vel terminū bani à ſtatuto, nō habebitur pro cōfeſſo: ſecus, ſi per viā exceptionis ex ſtatuto permiſſæ. Bal. *in l. ſi filius. ff. de interro. actio.* Bonac.

107 Accuſare clericus poteſt, ſi ſanguinis non ingeratur pœna. Fallit, ſi proteſtatur, quòd non intendit agere ad vindictam corporalem. Et tunc non efficitur irregularis, vt eſt communis opin. de qua Clar. *q. 14. verſ. dixi.* Bonacoſſ.

108 Accuſare hodie poteſt miles, ſi ſuam vel ſuorum proſequitur iniuriā, vt eſt communis opin. Clar. *q. 14. v. quæro nunquid miles.* Nouellus *in tract. ad defenſam. n. 33. fol. 42.* Bonac.

109 Accuſare hodie poteſt filiusfamil. ſine cōſenſu patris, & in iudicio criminali intereſſe, ſiue accuſet, ſiue ſe defēdat abſque cōſēſu patris, vt eſt com. opi. Cla. *q. 14. v. ſed quid ab'idās,* tamē cautela nō nocet, vt inquit Clar. ſi adhibetur eius conſenſus. Bonacoſſ.

110 Accuſare poteſt hodie pupillus, ſi ſuam, vel ſuorū proſequatur iniuriā com. eſt opi. Clar. *q. 14. v. dicebam.* Bonac.

111 Accuſare poſſunt minores 25. annorum, maiores tamen 14. hodie, vt eſt communis opi. Clar. *q. 14. v. ſed quid.* Bonac.

112 Accuſare poteſt mulier hodie, ſi ſuam vel ſuorū proſequatur iniuriam. Et poteſt accuſare mariticidam, vt eſt communis opi. Clar. *q. 14 verſ. præterea dixi.* Bonacoſſ.

113 Accuſare nō poteſt criminoſus, tā de iure ciuili, quā canonico, ſ. infamis infamia iuris, & eſt com. opin. Clar. *q. 14. v. dixi. & v. Secūdus eſt caſus.* Et criminoſus cuius nomē nōdum inter reos eſt receptum de pari, ſeu minori crimine accuſare poteſt, ſi ſuā, vel ſuorū iniuriā proſequatur, vt eſt cōis opi. Clar. *q. 14. v. Tertius eſt caſus.* & ita obſeruat conſuetudo totius Italiæ, vt dicit Clar. ideo tamē prius in carcerib. detētio: poſtquā autē eius nomē inter reus eſt receptū, poteſt de maiori crimine aliū quā accuſatorē accuſare, vt eſt com. opi. Cla. *ibi.* reaccuſare aūt ſuū pōt accuſatorē. cōis eſt opi. vt *ibi,* vbi verò reus in iudicio perſonaliter cōſtitutus eſt, ſēper admittitur querela cōtra querela ſiue de maiori, ſiue de minori crimine agatur, quādo crimina ſe inuicē cōtingūt. Clar. *ibi.* Et quādo reus dicatur inter reos receptus, Clar. *ibi. ver. ſed hic.* Bonac.

Accuſare poteſt accuſatus abſolutus ſuum accuſatorem, vt eſt communis opin. Clar. *q. 14. verſ. quintus eſt caſus.* Bonac.

114 Accuſare non poteſt excommunicatus etiā in foro ciuili, vt eſt cōis opi. Clar. *verſ. quæro nunquid. q. 14.* Bonacoſſ.

115 Accuſare non poteſt capitalis inimicus, niſi ſuam, vel ſuorum proſequatur iniuriam, vt eſt communis opinio Clar. *q. 14. verſ. vlterius dixi.* Bonacoſſ.

116 Accuſare poteſt pauper bonæ & honeſtæ vitæ & fidei, & non ſuſpectus, vt eſt com.op. Clar. q. 14. v. ſed hic. Bonac.

117 Accuſare clericũ poteſt laicus, ſi ſuã, vel ſuorũ iniuriam proſequatur, aliàs ſecus, vt eſt com. opi. Clar. q. 14. v. propter reuerẽtiam, & laicus etiã nõ admittitur ad ciuiliter ponendum crimen contra clericum. com. eſt opi. vt ibi, niſi dilapidaret clericus bona eccleſiæ, vt eſt communis opi. ibi. Bonac.

118 Accuſare laicus patronus clericũ inſtitutum in eccleſia nõ poteſt, vt eſt com. opi. Clar. d. q. 14. v. ſed nunquid. Bonac.

119 Accuſator licet non ſit idoneus ſit ad accuſandum, nihilominus tamen ſi pars de co non opposuerit, valet proceſſus. Anan. c. 1. d. n. 2. de accuſ. Aret. c. n. 21. in quem refert practica Conrad n. 14. Clar. d. ſi. q. 14. verſic. ſed pone.

120 Accuſator non probans accuſationem præſumitur calumniator ... Abb. in c. calumniam n. 2. de pœn. per gl. in c. 2. in verb. calumniandi de calumnia. communiter approbatur, vt teſtatur ... de male ... ver. ad querelam n. 7. Clar. d. ... 62. ver. dixi ... Et licet accuſator prius iurauit de calumnia, tamen nõ excuſatur à tali præſumptione com. dici. Abb. in d. c. calumniam. Alex. in l. properandum. ... n. autem vtraque n. 21. C. de iudic. ... in l. qui crimen n. 14. C. qui accuſ. poſ. Si tamen accuſator in tali caſu habeat aliquam ... iudicia pro ſe, vt famam, vel auditum a fide dignis, &c. excuſabitur ab illa præſumptione. Com. dicit ... 8. nu. 1. v. venio nunc lib. 1. quem refert Pract. Conrad n. 17. Clar. ... ver. ſed quid. & ſeq.

121 Accuſator tenetur de iure ſe ſubſcribere ad pœnam talionis. communiter dicit Bertr. conſil. ... in prin. lib. 4. Duenas reg. 27. in prin. Marian. in c. ſuper ... n. 19 de accuſ. ... dic tamẽ de conſuetudine non obſeruatur iſta ſolemnitas ſubſcriptionis. Boſſ. in tit. de inquiſitione n. 14 Didac lib. 1. reſol. Duenas d. reg. 27. verſ. eſt tamen notandum. maximè de iure ciuili. nam de iure canonico adhuc neceſſaria eſt huiuſmodi ſubſcriptio. vt dicit Card. Alex. in c. libellorum. ... q. 8 Et notandũ, quòd etiam maritus accuſans vxorem de adulterio, tenetur ſe ſubſcribere. Com. dicit Anan. in c. cum dilectus nu. 24 de calumniato. Clar. d. §. fin. q. 12. verſ. dixi quoque, & ſeq. Bonac.

122 Accuſatore mortuo poterit quiuis alius accuſationem proſequi, dummodò cõpareat intra 30. dies, vel etiã poſt 30. dies, ſi velit de nouo accuſare principaliter per ſe, ad mittitur intra tẽpus à lege accuſationi præfixũ, ita declarat Bar. in l. libellorum. §. fin. nu. 6. ff. de accuſ. & eſt communis opin. vt dicit Ant. Gom. lib. de delictorum. c. 1. n. 36. Clar. d. §. fin. q. 51. v. quomodo.

123 Accuſatori ... quam reo. com. ... qua Iaſ. in l. in pecuniaria ... de ... accuſatoris ... appellati ... ſic ... criminaliter. Abb. in ... commu... n. 1. de teſtib. quod dicit ... propter ſlatut... Bonac.

124 Accuſator in cauſa criminali condemnatur in expẽſis. Et hoc eſt indubitanter verum ratione contumaciæ vt per Felin. c. accedens n. 3. de accuſ. & ſuſius infrà. Bonacoſſ.

125 Accuſatore nõ exiſtẽte iudex poteſt inquirere, & damnare, vt eſt com. op. de qua Capra, reg. 74. n. 9. vbi latius, quãdo quis poſſit, vel nõ poſſit cõdemnari ſine accuſatore. Bona.

126 Accuſari iterum nequit, qui ſemel fuit abſolutus, communis eſt opin. Suarez verſ. accuſatio n. 28. Bonacoſſ.

127 Accuſatus, à quo petuntur bona, cogitur de his facere inuẽtariũ, vt eſt com. opi. Suar. verſ. accuſatus n. 14. Bonacoſſ.

128 Accuſator, licet non ſit idoneus ad accuſandum, tamẽ ſi pars non opponit, valet proceſſus. communis eſt opinio. Clarus q. 14. verſ. ſed pone. Bonacoſſ.

129 Pauper qui minus quàm 50. aureos in bonis habeat, regulariter repellitur ab accuſando. l. ... de accuſ. Si tamen ſit bonæ, & honeſtæ fidei, & ... & non ſuſpectus, propter paupertatẽ nõ repellitur ab accuſando, ſec. ... in d. l. nonnulli. quam omnes ſequi dicit ... 54. de accuſ. ſubdens ab ea non eſſe recedendum. Clar. d. lib. 5. ... 14. ver. ſed hic etiam. P. Fich.

130 Pauper ... com ... communc effantur Dec. in c. ſedes ... 17. ... 15. & 16. Hip. in l. qui tionu medum n. ... de ... Suar.

131 Accuſ... communi ... F. ... de exc. ... tamen ... commun... & plur... peccato mortale, & semper ... tempore ... de talib. peccatis ... ante confeſſionẽ eſſe in peccato mortali. Idem Felyn. in ſermone de indulgentia plenaria. col. 6. v. & diligenter ... modo ſit ... tũ ... inuatu ... accuſar, vt per Fel. d. c. à nobis Et hæc quæ exceptio, Tu non potes accuſare, impedit ingreſſum, per Felin. in d. c. n. 59. Accuſare tamen prohibitus admittitur, ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequatur. Fely. in c. cum dilectus. nu. 7. de accuſ. Stante igitur ſtatuto, quod de homicidio quilibet volẽs accuſare admittatur, intelligi debet quilibet, ſc. qui ſit habilis ad accuſandum. Curt. iun. in conſ. 32. nu. 15. in 3. vol. & qui ab accuſatione repelluntur, enumerãtur per Bal. ſuſius in rub. C. qui accuſare non poſſunt. Bonac.

132 Excõmunicatus nõ poteſt accuſare, cùm nõ poſſit ſtare in iudicio. receptiſſimam Doct. ſententiam dicit Plaza. lib. 1. delictor. c. 44. nu. 10. quæ quid ... habet ... in foro ciuili, licet enim iure Canonico ... excommunicatus nõ poſſit ſtare in iudicio, id tamen ... in foro ... obſeruãdũ eſt. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 14. v. quæro nunquid P. Fic. & Bona.

133 ... absoluto ... ciuili poteſt ... criminaliter ex eadẽ cauſa ... abſoluto iudicio criminali, intentare actionem ... ſi non tendunt ... ſit eadem. communis eſt opi. vt per Clar. q. 2. v. vlterius. B...

134 Denunciator teſtis. In cauſa inqui... é ex iudicis officio de certo delicto admittitur ... denunciator, & eius domeſtici, per c. licet Heli. extra de accuſ. vt ... Bart. in l. diuus. ff. de cuſto. & exhi. reo. quo videtur ... ſtringe glo. & Pan. in c. in omni. extrà de teſtib. vt procedat quantum ad denunciantem, ad correctionem peccati. Balb. dec...

135 Statuto ... denegetur actio, vt in ban... & ... huiuſmodi, tal... tẽdua ... ad ac... neque ad quere... dex nõ poſſe ... hoc ... in repet. l. vt ... n. 3. ... ff. de ... Ale... ſublata n. 4. ff. ad Trebel. ... cõtraria ... placet opinio ... quam etiam tenet Bart. in ... non ſolu... quã quam ff. de iniur. Clar. d. §. fi. q. 50. v. po... P. ... hard.

136 Pupillus in cauſis ciuilibus regulariter ... in criminalib. accuſare non poteſt. gl. in ver. alieno. C. qui accuſ. non poſ. & ibi Bal. n. 15. ver. ſed an poteſt accuſare. Bal. n. ... quæro an pupillus. vnde ſi iniuriã ſuam aut ſuorum non proſequeretur, etiam cum curatore, non poſſet in iudicio ſtare, & proceſſus eſſet nullus. Bal. in rub. n. 3 & 5. eodem, allegans l. ... er. pupillus ex conſilio. ff. de accuſ. Et hanc com. opi. ... eſſe ... bit Seb. Vant. in ſuo egregio tract. de nullit. pr... de nullitat. ex defe. in vihabilitatis nu. 35. & 36 vbi ... & doctr. erudite explicat. quod antea Bar. d. l. ... pupi... adhibitis diſtinctionibus explicauerat. Kirchout.

137 Procurator non poteſt obiicere exceptionem excommunicationis contra aliquem, niſi habeat mandatum ſpeciale ad hoc per theoricam Inno. in c. ſuper his. extr. de accu. vide Bal. in eius repertorio, incipiente Abbas, in verbo procurator & procurator ad litem conſtitutus poteſt ... cari, licet reuocatio non venerit in notitiam ... ſec. Inno. in c. ex inſinuatione in prin. ext de ... vbi ſuprà glo. tamen & Panor. in d. c. ... in c. mandato ... & Bar. in l. 1. C. de ſatiſdãdo ... generale, & ... iudicium, & ... iudicium cum aliqua certa per... re prima opi. ſecundum eos. Balb. dec...

138 Minor annis 25. ac tamen ... annis ... ac... rali erat regulariter quemu... poteſt. ... Abb. in c. 1. de accuſat. Viuius lib. 1. opi ... & ... riter in quauis iuris ſui allegatione ... re... impetrare poſſit, tamen ſi doctor ad... vel minor 18. annis eſſe poteſt, non reſtituetur. ... bunt Boër. deciſ. 350. Viuius d. lib. ... 1. 86.

139 Pupillus in cauſis criminalibus accuſ... niſi ſuam aut ſuorum iniuriam proſequatur ... re, quia proceſſus eſſet nullus. vt eſt com. ... communem. concl. cent. 4. concl. 2. Bonac.

140 Minor 20. annis repellitur ab accuſ... ſuorum iniuriam proſequatur. com. dicit Auro. ... addit. ad Bonac. in prac. except. in rub. ... ann. 6. ver. id illos caſus. Abb. in c. 1. n. 10. de accuſatio.

Concor. cum l. 1. ... §. par. ... ſed dif... dictam l. quod ... annis. ... habe... ſui ad hoc quod minor pupillus accuſat... annis, licèt minor 25. tamen poterit induſtria accuſare, ... ſuam

ſuam vel ſuorum iniuriam non proſequatur com. dicit Alex. in l. de pupil. n. ff. de noui oper. nunciatio. quam ſequit cum §. prædict. qui incip. Si in publico. Nouel. in tra. l. ad defenſ. n. 13. Zanett. in c. 1. de accuſatio. Salycet in l. ſi cautiones. n. 3. C. qui accuſa. non poſſunt. Sed quicquid ſit de iure, conſuetudo indiſtinctè admit iuniores ad accuſandũ, dũmodo 14. annos excesserint. Hęc Cla. d. §. fin. q. 14. ver. ſed quid. P. Fichard. Villalo. & Bon.

141 Procurator pluriũ nomine nec ſua, nec ſuorũ iniuriam vendicantiũ cõſtitutus accuſationẽ iure proſequetur, licet ipſemet ... ituantes reo id opponere nequeat, vt frequẽter ſcriptorib. probatũ ait Aret. in c. olim. n. 10. de accuſationib. E. Suarez.

142 Patris cõſenſus non requiritur in accuſatione facta per filiũ familias. Ant. de Tremolis ad pract. Bonacur. in rub. quib. mod. ciui. n. 14. ver. ſine cõſenſu patris, communem dicit. Bonac.

143 Milites licet olim non poterãt accuſare, niſi ſuã vel ſuorum iniuriam proſequerẽtur, per l. non prohibentur. & l. de crim. qui accuſat. non poſſ. quia milites ea tantum curare debent quę ad militiam pertinent: Tamen hodie milites noſtri temporis indiſtinctè admittuntur ad accuſandum. comm. dicit Nouell. in trac. ad defenſam. n. 32. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 14. ver. quaro etiam. P. Fich. & Bonac.

144 Statutum punit robariam, prout Ferrariæ ad ſtatutum dic, quod accuſator debet docere, & fidem facere de trib. Primò, de ſua poſſeſſione. Secundo, de rei exportatione. Tertiò, de ipſo rei valore & æſtimatione, & dolum ac ſcientiam rei alienæ ex parte delinquentis, vt per Bal. in conſ. 98 in 5. vol. Kirch.

145 Vniuerſitas per ſyndicum criminaliter accuſare poteſt, communiorem dicit D. Minſigerus obſer. ... cent. 4. ſic etiam defendere ſe per ſyndicum poteſt, vt ibid. P. Fich.

146 Crimina de iure canonico nũquam pręſcribitur tẽpore, vt eſt communis opi. de quo Soc. ſenior in c. ſuper. n. 97 de crim. falſi, & ſic falſi crimen de iure canonico non pręſcribitur ... quis ſemper omni tẽpore non poſſit accuſari. vt ibi. Bonac.

147 Reus ſemel diffinitiue abſolutus amplius inquiri de eodem nequit delicto, etiam ſuperuenientib. indicijs, vt eſt communis opi. Bur. conſ. 34. num. 1. Bonacoſſ.

148 Denũtiare de ... alicuius ad acta poſſunt officiales, licèt ſint plurimũ pauperes & viles perſonæ, & quandoque & infames. Cõmuniter obſeruari teſtatur Ang. de maleficiis, in gl. necnõ & ad denũtiationẽ n. 4 quẽ refert Card. Alex. in d. cap. de accuſatione. ver. 2. quaro. 2. q. 8. Marian. in repet. c. qualiter & quãdo. n. 81. & Pract. Conrad. n. 9. Et eiuſmodi denuntiantis dictũ ſufficit ad inquirẽdũ. cõmunẽ dicit Bolog. in tit. de denũ. n. 2. Clar. d. §. fi. q. 7. ver. primo & ſecũdo. Si tamen abſoluatur reus, tunc denũtiator ratione calumnię condemnandus eſt in expenſis. com. dicit Alber. in l. ſancimus, n. 6. in fin. C. de iudic. quem refert Gratus conſ. 97. lib. 1. Clar. ibid. ver. vlt. P. Fichard. & Bert.

149 Denuntiare poſſunt non ſolum officiales, ſed etiã aliquibus eſt facta aliqua iniuria. vt eſt communis opi. Clar. q. 7. verſ. dixi. Et tenetur iudex inquirere. & ſtante ſtatuto, quod ſyndici debeãt denuntiare maleficia, nec apponit terminum; Dic, quod intelligitur incontinenti à tempore ſcientiæ, non tamen tenentur denũtiare præcepti feſtinatione, ſed inquiſita veritate facti. Bald. in l. cũ ancillis n. 5. C. de inceſtis nuptiis. Bona.

150 Locus publice notorius in criminalibus nõ eſt deſignãdus per confines. & procedit accuſatio, denuntiatio, querela & inquiſitio. Clar. q. 12. verſ. ſed pone. Bonacoſſ.

151 Prẽmiũ ex ſtatuto, vel proclamate quis nõ conſequitur, qui denũciauit, vel arguit aliquẽ de maleficio, & nõ probauit, vt eſt cõm. & generalis cõſuetudo. Cla. q. 7. v. ſed pone. Bona.

152 Officiales communiter deputãtur ad denunciandũ maleficia. Clar. q. 7. v. ſcias autem. Qui debent denunciare etiam nocentia & occulta, ſi poſſunt, & debet abeſſe dolus in denunciando. Clar. ibi. ver. ſcias etiam. Et tenentur denunciare etiam maleficia, quæ de iure ſunt impunita, putà caſu, vel accidenti contingentia, vt eſt cõis opi. Clar. ibi. ver. ſed quaro. Bonacoſſ.

153 Denunciatores publicitus conſtituti, & omnia crimina etiam quę pœnas non merentur, denunciare tenentur, & fidem plenam, atque exactam in grauibus non faciũt, communẽ ponit illorum materiam cum receptis ſententiis diligenter proſequutus Iul. Clar. in pract. §. vlt. quaeſt. 6. E. Suarez.

154 Accuſare quis per iudicem cogi non poteſt, ſi non vult, vt eſt communis opin. Clar. quaeſt. 15. verſ. item quaro. bene poteſt cogi offenſus cum iuramento narrare iudicialiter ſeriem rei. & poteſt dicere ſine querela vel cum querela vt ibi.

155 Denũtiatio officialis vel alterius, qui ... eſt debet ... Clar. d. q. 7. v. quar. nunc. Et ... qui denu... ſuper crimine, poſt teſtificari ... c. ... de ſimonia. Albert. in l. 3. §. inciſit ... ad ... & qui ſyndicus denuntiat poſt terminum ... Bonac. ... denun... quod de nouo peruenit ad ſuam notitiam. Bal. in l. ... calumniato. item officialis, qui ex ſtat... denunt... maleficia, tenetur etiam denunciare maleficia non puni... niſi notorie conſtaret delictũ non eſſe punibile, vt putà, ... erat bannitus occiſus, vt per Alex. in l. nequis. C. vt nemo priuatim. Statuto tamen dictante puniri ... iudicium non denu... tiautem maleficia, ſyndicus non incidit in pœnam ... non ... nuntiantem maleficium proprio, vel eius pat... de Feder. in tract. de interpretatione ... n. 164. Bonac.

156 Accuſans poteſt iudex expedire, & nouum ... proceſſum formare, ſi accuſator ab accuſa. de... accu... ſare, ex generali conſuetudine ipſi iudici at... fin. q. 3. verſic. ſuperflua. Bonacoſſ.

157 Accuſans teſtes de falſo & eos produc... ſact. ... iudicium ciuile ſuſpendatur, donec ſuper criminali fuerit pronun... tũ. Poteſt tamẽ in iudicio ciuili procedi vſq; ad concluſ... in cauſa, ſed non ſententia profer... vt eſt commu... 2. v. ſi d. quaro. Sed nõ ecõuerſo, ... eſt cõmunis ... p. ibi. Bonac.

158 Accuſari quis poteſt de pluribus criminibus ſeparatim coram eodem iudice, ſecus, ſi diuerſis iudicibus. Clar. q. ... v. item quaro. Et ſi bona ſint publicanda, debet ex dictis bonis interim ali, Albert. in l. ſi quando. C. de ord. cogn. Bonacoſſ.

159 Accuſari quis poteſt vno & eodẽm tempore, de pluribus delictis diuerſis, nõ modo ab alio accuſatore, ſed etiam ab eodem, ... ſuam vel ſuorum proſequatur iniuriam. Et ... hodie indifferenter omnes querelę admittuntur, com. munis eſt opinio. vt per Cla. q. 16. quaro nunquid. Bonacoſſ.

160 Mulier poteſt accuſare occi... ſui mariti, etiam ſi nõ ſit heres illius. ita ... Rom. in l. qui crimen C. qui accuſ. nõ poſ. quem ... ſequitur ... & Ioan. F... idem Bal. in l. ... quis ... ſpon... & ... decis. ... Vea...

161 Pœna eadem qua reus ... puni... ſet, puniri debet q... one del... honeſtior ... ſ, com. dicit Alber. in l. athleta § calumniator. n. 4. de his qui no. infam. Cla. d. §. ... q. 81 ... P. Fichard.

162 Accuſare quis non poteſt alieno nomine, ſed ſuo. Tal... in ſyndico vniuerſitatis, qui poteſt accuſare nomine vniuerſitatis, & in iudicio intereſſe pro vniuerſitate; & eam quoque defendere, & ita ſeruat conſuetudo. Clar. q. 14. Bonacoſſ.

163 Reus ſi examinetur ſuper informatione vel inquiſitione, deneget, tunc debent teſtes parte citata examinari ſuper veritate ipſius del... com. dicit ... Alex. c. de accuſat. 2. q. 8. C. d. §. q. 45. ver. caterum ſi reus. P. Fich. & Bonac.

164 Iuramento accuſatoris in materia furti non cre... vide... q... ad ... furti ... qui ad ... qualitatẽ, ... dicit Fran. Duare. l. ... ff. de in litẽ iur. n. 50. refert Phanu. in trac. de ... in 2. part. n. 63. P. Fichard.

165 Terminus parti ſtat... accuſandi, ita vt ſi in eo termino nõ accuſauerit, poſt ... ſit audiendus. ... dicit Iũo, in cap. tua. circa fi. de procu. & eſt practica com. ſecund. ... in pract. crim. n. 41 Cla. d. lib. ... ſi. q. 3. & conſequenter. P. Fich.

166 Delinquẽs regulariter nõ poteſt nec debet de ſociis interrogari, per tex. l. fi. C. de accuſ. & eſt communis, vt dicit ... de Amicis cõſ. 27 n. 1. præterquam in quibuſdã criminib. propter eorũ ... exceptis, quæ recẽſet gloſ. in d. l. fi. quos tamẽ caſus Aug. ad Ang. de malef. in ver. & Sẽpronium n. 5. dicit nõ ſufficere, quia & al... tradũtur præſcribentes ... autẽ in l. repeti §. 1. ff. de q. ... cedo ... de crimine quod ... principaliter cõmittitur ... modũ, ... moneta fa... dere, furari, &c. & ... gare licet de ſociis aut ... de crimine q cõmit... offẽſ... & odiũ & al... eſt homicidi... &c. & ... poteſt delinquẽs ... ſuis interrogari de ... de male... in fama publica n. 106. ... videtur ob... uare hãc doctr. ... Sal. tam. in d. ... ſulut, quod in iis criminibus quæ regulariter ... ſoliti abſque ſociis, delinquẽs poſſit interrogari de ... & hãc cõem dicit Ant. Gom. c. 12. deli. n. 16. in fi. & di... de iudic. n. 374 quod illę cõſiderationes Sal. ſeruãtur in pra...

eo ſé libello accuſare, non in plurib. aut nullius eorú intereſt, & n admittuntur ſimul, neque in eode libello, neq; in diuerſis, ſed vnus eoru eligitur qui ſit magis idoneus. ita cómuné eſſe dicit H. *in apoſtil. ad Ang. de male. in verbo, & ad quereláin, nu.* 65. commmunium tamen membrum de plurib. qui non habeant intereſſe intelige vt procedat parte opponente, alias enim valet iudicium. vt communem atteſtatur Aret *in ca. olim. nu* 10. item intellige, vt procedat, niſi illi omnes vellent vnú procuratorem cóſtituere: tunc enim procurator poſſet nomine omniú cauſam proſequi, vt tenet Inn. *in c. olim. de colluſion. detec.* quem communiter qui Doctores atteſtatur Imol. *ibid.* vt illum refert Anan. *in c. 1. nu. 3. ver. quid autẽ ſi plures, de colluſ. detec.* Aret. *in d. loco nu.* .Clar. *d. lib.* v. P. . & Bonac.

201 Plures non poſſunt ex diuerſis delictis in eodem libello accuſari ſecundum Rom. *conſ.* 240. *num.* 1. quem refert Apoſtil. ad Ang. *de maleſ. in verbo, & ad querelam. num.* 25 Clar. *d. §. fin. quaeſt.* 52 *verſ ſed nunquid.* Idem.

202 Plures poſſunt ſimul in eodem libello accuſari, quando agitur de eodem delicto à pluribus ſimul, vel ex eadem cauſa cómiſſo, ita communiter contra gl. *in l. qui pupillam.* ff. *de adult.* tenere dicit Milan. *in ca. 1. nu.* 143. *ver. an ergo vera, de libel. obl.* Clar. *d. lib.* v. §. q. *ver. quaero nunc.* Idem.

203 Poſitiones adeo efficaces, vt ponát ver. tem ante oculos, vel efficaces iunctae cú ſemiplena probatione dicta ſufficiunt ad condemnationes, vt eſt com. opi. de qua Boſſius *tit. de confeſſio. n* 37. Alias vbi quis condemnatur ex praeſumptionibus, debet minus puniri, quàm quando códemnatur ex luculentiſſimis probationibus. Alex. *conſ.* 138. *nu.* 11. *in vlt. vol.* & no. quod diuerſae praeſumptionis, diuerſae ſpeciei non coniunguntur ad perficiendum probationem vt ſequatur condemnatio. Et ideò fama cum vno teſte non coniungitur, vt faciat plenam probationem in criminalt. Dec. *conſ.* 189. *num.* 15 Bonacoſſ.

204 Poſitio facta nocet ponéti niſi aduerſarius eam negauerit, ſecus eſt in capitulante qui non videtur fateri, teſte Carel. *ver. confeſſio poteſt reuocari. col.* 4. *in prin.* Quae confeſſio actoris reſultans ex poſitione, ex not. per Ro. *cóſ.* 91. *col fi. ſi negetur.* non poteſt poſtea negans ea ſe iuuare, quia ea confeſſione impugnata, quis ſe iuuare nequit. iuxta tradita per Alex. *conſ.* 76. *nu* 8. *lib.* vij. *conſ.* 92. *col.* 1. *lib.* 5. *uart. in l. poſt legatum* ff. *de his quib. vt indig.* Iaſ. *decíſ.* 8. *co.* . & Iac. Alex. *in l. ſtipulatio. §. ſi quis forte num* 9 *de ver. obl.* quibus adde, quod & ſi ex poſitione negata quis ſe iuuare non poſſit; per R. *c. ex eo de reg. iur. lib* vj. & not. per Iaſ. *in l poſſideri. nu.* 23. *in l. naturaliter.* §. *nihil commune. nu.* 76 ff. *de acq. p.* ex dictis tamen teſtium ſuper poſitione negata examinatorum: ſuam intétionè iure fundare poterit, ſecundum Ang. *conſ.* 15 . quem ſequitur Iaſ. *vbi ſupra.* Oſaſc *d. decíſ.* 178. *col. fi.* vbi quod ſicut ex poſitione negata quis ſe fundare nequit, ita impugnans reſponſionem non poteſt ſe ea iuuare, ea ſupra alleg. Iac.

205 Iudex ex praeſumptionibus violentis, & indiciis indubitatis, & vehementiſſimis nó poteſt ipſe deuenire ad códénatio nè ac ſententiá diffinitiuá in cauſa capitali abſq; aliis probationibus, & ſic huiuſmodi indicia nó ſufficiúc ad poenae corporalis códemnationem, ſed ſolúmodo pecuniariae, ſecúdú Gandi. *in trac. malef. in rub. de praeſum.* indubitatis, ex quib. ſit códemnatio ſequi poſſit. Io Andr. *in addit.* Spec. *in tit. de probatio. §. videndú reſtat.* Bal. *in l. y.* . *de his, qua poena nomine, in teſt.* & *l. Lenis. §. 1. ff. de teſtam.* vbi hoc idem firmant Fran. de Aret. & omnes, Paul. Caſtr. *conſ.* 197. *vol.* 2. Ang. *in l.* 9. ff. *de fart.* Io. de Imo. *in l.* ff. *de hered. inſtit.* Ar. *in tract. malefi. in ver. fama publica. verſi. quaero an vnú,* & Mathe. *ſi.* g. 122. & *ſeq.* Iu de Anania, *conſ.* 59. *n.* 2. Iaſ. *in l. ſeruú fugitiuum, nu.* 29 *C. de ſeru. fugit.* Io. de Imol. Car. Abb. & Fel. *in c. afferte. de praeſum.* & ita conſuluit Pau. Caſt. *d. conſ.* 197. & Alex. *conſ.* 116. *in* vol 3. & *conſ.* 15 *vol.* . & opinionem omnú ſequitur quoque Boer. *dec.* 164. *nu.* 6. & ſequitur, approbat, & fatetur ęquiore & cómuniore Marſ. *in repet. rubr. C. de prob. n.* 252. *cum aliis ſeq.* Iac. Nouellus, *in pract. crim rubr. de teſtibus. in materia criminali incip. crimina obiecta probada ſunt, nu.* 33. & *ſeq.* Tiraq. poſt alios innumeros relatos per eum, *in tract. de poenis temperandis. cauſa* 7. *nu.* 2. 10. & 11. vbi eá limitat. & Gram. *in decíſ.* 96. vbi refert quòd quidam inquiſitus de homicidio in magna curia vicariae propter indicia vehementiſſima, & indubitata, fuit in eadé códemnatus ad remigandú per ſepténiú & introducta cauſa iſtius códemnati per remediú appellationis in ſacro regio conſilio extitit in eo moderata poena praedicta, ſeu ſententia magnae curiae, & ſic fuit condemnatus dictus homicida inquiſitus per triéniú ad remigandum per ſacrum cóſilium. Et licet multi Doct. aſſeruerint cótrarium quos recenſuit Brunus, *in tract. de indiciis, & tortura, in* 4. *q.* 1. *partis n.* 13. Marſ. *in d. rub. de prob. n.* 253. & Boer. *in d. decíſ.* 164. *nu.* 1. *cum aliis ſeq.* tamen quicquid illi ſuadeant, fatuum quidem eſſet, & inhumanum in actu practico recedere à dicta communi. imò ſi iudex ſententiam ferret ex praeſumptionibus, certè & abſque dubio aliquo non tranſiret in rem iudicatam, vt habetur *in l. ſi ij qui adulterij, de adult.* ſecundú communem intellectú, de quo per Fel. poſt alios, *in c. propoſuiſti. extra de probationib.* & quae dicantur indicia indubitata, & qualia, & quae ſint, latè declarant Criminaliſtae in locis praecitatis. & Marſi. *in d. rubrica de probation. n* 253. F. Viuius.

206 Obiiciens alicui crimen aliquod in iudicio, ſeu agédo, ſiue excipiendo, ſi illud probet, non tenetur iniuriarum actione, vt in hoc omnes conuenire dicit Boer. *in conſi.* 4. *nu* 37. ſi verò non probet, tenetur, etiamſi excipiendo illud obiecerit vel oppoſuerit. com. dicit Boer. *conſ.* 3. *nu.* 37. *in fi.* Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 5. *ver. caueant.* P. Fichard.

207 Delictú non probatur per inſtrumétú. cómuné dicit Boer. *in c. at ſi clerici. n.* 14. *de iudic.* Curt. iun. *in auth. ſi quis in aliquo. n.* 34. *v.* 4. *aduerſo. C. de edédo.* & dicebat Dy. quod haec op. tenetur & ſeruatur pro euangelio, que refert Gádi. *de maleſ in tit. de poena. n.* 15. Intellige quádo crimen cóſiſtit in facto ſeparato ab inſtruméto, vt homicidiú, furtum, adulteriú, &c. ſed ſi crimen conſiſteret in animo, prout eſt haereſis, vtique per inſtrumentum in quo aliquis aſſereret aliquid haereticum, poſſet crimen ipſum probari. Item ſi quis ratificet per inſtrumentú delictú cómiſſum ab alio, vel ſi aliquis faceret inſtrumentú contractus vſurarij, poterit delictú vſurae probari per inſtrumentú. Haec Clar. *d. lib.* 5. §. *q.* 54. *in prin.* P. Fich. & Bonac.

208 Delictú omne quod principaliter ſit in offenſam Dei, dicitur publicú: & quilibet de populo poteſt accuſare. cómuniter tenent doct. *in l. Manichaeos. C. de haeret.* teſte Ant. Gomeſ. *in c.* 1. *de ludis* nu. 1. vt refert Clar. *in lib.* 5. *ſent.* §. 1. *verſ.* 1. P. Fichard.

209 Delictum quod cómittitur faciendo, grauius reputatur quam quod committitur omittendo. cómunem eſſe dicit Albert. *in l praeſumptione, ver. Item ex praedictis. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam & in eadem l.* Iaſ. *nu.* 9. quem refert Ant. de Padilla *in l tranſigere. nu.* 107. *C. de tranſact.* Cla. *in lib.* v. *ſentent.* §. 1. *verſ. Eſt etiam.* P. Fichard. & Bonscoſſ.

210 Delictum ſine dolo commiſſum, vel extra propoſitú & intentionem ipſius delinquentis, meretur mitigationem poenae, ita vt reus non debeat corporaliter puniri. Ita poſt Bar. *in l. quid ergo. §. poena grauior. poſt n.* 11. *de his qui not. infa.* dicere omnes ſcribentes atteſtatur Caepol. *in d. conſ.* 36. *verſ. & poſtremò.* Clar. *d. §.* q. 40. *ver. ſunt etiam.* P. Fich. & Bonac.

211 Delictum quodnam ſit leue, ſeu atrox, ex poenae qualitate & quantitate cognoſcitur. & iſta eſt com. op. vt dicit Soc. *in conſ.* 157. *n.* 5 & 6. *in* 2. *vol.* Clar. *in §.* 1. *v ſunt etia.* vbi & ponit exépla de hoc. & de delictis atrociſſimis ponit exempla. Bonacoſſ.

212 Fama ſola ſufficit ad hoc vt poſſit formari inquiſitio cótra ſubditú. commun. dicit Card. Alex. *in ca de accuſatione.* 2. *q.* 8. *in fi.* Si verò reus nó eſt ſubditus, túc ſtat in arbitrio iudicis. vt comuné dicit Martianus *in c. qualiter & quando. ext. de accuſ. n.* 19. Clar. *d. §. fi. quaeſt.* 6. *verſ. Item quaero.* P. Fichard.

213 Suſpectus allegari poteſt praelatus, & de iure recipitur, ac admittitur iſtaec ſuſpicio, quotieſcunque iudicaret, & iudex eſſet in cauſa ſuae Eccleſiae. ſecundum Siculum *in cap. ex inſinuatione. de offic. deleg. & in cap. poſtremò, de appellat.* & alios Canoniſtas ibi. & iſta eſt communis opinio, teſte Stephano Aufrer. *in tract. de teſtib in ver. Praelatus.*

Tamen niſi allegetur vti ſuſpectus ipſe praelatus, non repelleretur à iudicando in cauſa ſuae Eccleſiae, *c. ſi quis erga.* 2. *quaeſt.* . & *cap. cum perſona. de priuileg. libro* vi. & notant Doctores *in c. cum veniſſent, de iudiciis.* Innocent. *in cap. ex parte, extra de verborum ſignific.* & Ant. *in cap.* 1. *de maled.* & com opinione hac tranſeunt omnes Canoniſtae communiter *in dicto cap. cum veniſſent.*

Et ratio ea eſt, quoniam ſuſpicionis cauſa debet neceſſar. ò allegari, atque probari, *l. item ſi ſuſpectus,* & *ibi* Gloſſ. *ff. de procurat.* Bald. *colum fin* & Iaſ. *in l. apertiſſimi. C. de iud.* & Pau. Caſtrenſ. *conſilio* 40. & *ſequen.* & notatur *in cap. ſecundo requiri* & *in cap. cum ſpeciali. de appellat.* & eſt textus etiam *in Regno in pragmatica* 1. *Caroli Quinti.* emanata in anno 154 . *in titul. de ſuſpicionibus officialium.* in qua diſponitur, allegan-

tem ſuſpectum aliquem ex Conſiliariis Sacri Conſilij, vel aliquem ex Præſidentib⁹, ſeu ex Rationalibus Regiæ Cameræ, & vel ex iudicibus magnæ curiæ Vicariæ, teneri cauſas ſuſpicionis in ſcriptis proponere, coram omnibus aliis non ſuſpectis iudicibus illiuſmet tribunalis, in quo repetitur iudex recuſatus, ac illos deguſtata, repertáque ſuſpicione propoſita iuſta, atque rationabili, teneri ad amouendum ſuſpectum iudicem ab officio iudicandi in cauſa tunc vertente.

Imò producta petitione contra aliquem ex memoratis officialibus, allegatus tūc ſuſpectus, dum legitur, prouideturq; petitio ipſa, debet auditorium exire, atque expectare extra auditoriū ipſū donec & quouſque fuerit talis petitio decretata. vt ita *in c. Regni* 231. *Voluntas libera*, apertiſsimè diſponitur.

Sed ſi allegans ſuſpiciones contra officiales præmemoratos, & illas poſtmodum non oſtenderet, atque probaret, puniri deberet, & poſſet arbitrio illius iudicis electi à iure ad procedēdū ſuper ſuſpicionibus ipſis. vt diſponitur in ordinatione Regis Ferdinādi primi, impreſſa, renouata, inſertaque per illuſtriſsimum Ducem de Alcalà, piæ memoriæ, *in nouiſsimis prag. in reformationibus Sacri Concily. § allegantibus. fol.* 16.

Nam illhæc ſuſpicio dicitur calumnioſa, & temeraria, quæ ſemper meritò repellitur. *ca* 1.2.*q*.1. *&* *ca. canones*.6.*q*.1.

Nec ſufficit huiuſcemodi ſuſpicionē allegata probari mediante iuramētu allegātis, atque proponētis ſuſpicione ipsā. ſecundum Staphileum, *in tract. de liter. gratia. & iuſtitia, fol* 158. *v. Et iſta etiam de cauſa non ſolet concedi auocatio cauſarum.*

¶ In contrariā verò partem, videlicet, quod per iuramentū probetur ſuſpicio iudicis, & quod in partibus nō ſperat habere iuſtitiā propter perhorreſcentiā, &c. prout iurare paratus eſt, inclinauit Pariſ. *conſ* 58. Aſſerta ſententia contra Cæſarē, *n*.1. *& ſeq. vol*.3. Marſi. poſt Spec. & Bar. relatos per eū, *in repet. rub. n*.157. *C. de prob.* & Ianff. ed. Laſtā. *deciſ.* 236. *De iure ſimilis. cent*.3. Sed illhæc opinio mihi nō arridet: nā nō ſufficit aliter offerre iurare, verùm debet allegās proponensq; ſuſpiciones actualiter iurare: & ideò practici dicūt in precib⁹, prout iurare parat⁹ eſt, & de præſēti iurat. *c pen. de iureiu.* & Dec. *cōſ*. 295. *col. fi.*

¶ Imò ſi allegās ipſe ſuſpiciones, actualiter iuraret, autumarem etiam tale genus probationis, & iuramentum nullatenus eum releuare, ex traditis per Doct. *in d. l. apertiſsimi. C. de iud.* & ita firmauit quoque Paris de Put. *in tract. de Syndicatu, in verb. Suſpicio, ſub n*.1. *in fi. ipſius n.*

Et ratio ea eſt; quoniam iuramentum nō dicitur probatio, nec probationem inducit. *l. Lucius. ff. de cond. & demonſtrat.* & Marſ. *in d. repet. rub. n*.130. *cum aliis ſeq. C. de probat.* vbi ad lucem adduxit iſtam eſſe magis communem opinionem, eamq; vtiliter etiam limitat in aliquibus caſibus.

Et eſto, quòd aliquando iuramentum diceretur probatio: tamen tunc eſſet ficta probatio, & non aliter, nec alio modo, teſte Bal. *in l*.3. *C. de procur.*

Vtpotè quia iuramentū non dicitur modo aliquo plena, nec legitima probatio, ſed quaſi probatio, vel ſemiplena. ſecundùm gl. & Bal *in c*.2. *de inueſt. inter dom. & vaſ.* & Spec. *de offi. om. iud. in ver. Sexto quærendum.*

Et cùm in præſenti re indubitāter requiratur legitima probatio, ſuccedit illa ad propoſitū cōcluſio veriſsima, quod iuramentum aliter nō ſufficit, quādo iure requiratur legitima, vera, liquidáque probatio. *ita gl. in l. fin. ff. quod met. cau. & in l. cum de indebito, in princ. ff. de probat.*

¶ Vnde ſi præſtaretur hic iuramentum, illud tunc nullatenus contineret illa tria requiſita ſubſtantialia, ſcilicet, iuſtitiam, veritatem, & iudicium: ideo non mirandum eſt, ſi illud hodie non defertur ad euitandum animarum diſcrimē; cùm homines faciles, promptíſque ſeſe offerant ad iurandum, & frequentiſsimè etiam per eos deieratur: atteſtante Staphil. *in d. tract. de literis gratia, & iuſtitia, fol* 185.

Itaque re ipſa iuramentum debet habere tres comites, ſcilicet, veritatem, iudicium, & iuſtitiam. *ca. animaduertendū*.22. *q*.4. *ca. & ſi Chriſtus, de iureiur.* Card. *in Clem* 1. *§. fi. q*.10. *de iureiur.* a lex. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verbor. obl.* Spec. *in tit. de iureiur. §. nunc oſtendendum, v*.24. & Soc. *col.* 67. *circa primam q. vol*.1. vbi expreſsè concludit, quòd vt iuramentū ſit ſeruandū, & ad hoc vt illud obliget, debet neceſſariò habere iudicium, iuſtitiam, & veritatem; quorum ſi alterum deficeret, non foret vllo modo ſeruandum. Et probatur hoc, etiā Hier. 4. c. vbi dicitur: Et iurabunt in veritate, & iuſtitia, & iudicio.

Et ratio ea, eſt, ſecūdùm S. Bonauen. *in* 3. *diſtin*.39. *art*.2. *q*.2. quia iuramentum comparatur ad tria, ſcilicet ad rem, de qua fit: & ſic debetur veritas, quæ eſt adæquatio rei ad ſermonem, & ad iurantem. Secundò comparatur, a quo procedit: & ſic debetur iudicium, ſcilicet diſcretionis. Tertiò cōparatur ad cauſa, pro qua fit: & ſic debetur iuſtitia, ſcilicet vt cauſa ſit iuſta.

Sed ſi alij iudices inferiores ordinarij allegarētur ſuſpecti, variis de cauſis, & illæ nullo modo probarentur: tunc nullam pœnam à iure reperio ſtatutam contra proponentes ſuſpiciones ipſas. Eſt benè verum, quòd iniuſtè recuſatus, tunc pro ſuſpecto poſſet agere actione iniuriarum cōtra recuſantem. ita Bal. *in c. ſuper quæſtionum, de offic. deleg.*

Verùm ſi probarentur ſuſpiciones allegatæ cōtra prædictos iudices ordinarios, eo nempè caſu minimè remouerentur de iure ciuili, ſed daretur eis adiunctus. *auth. ſi verò contigerit*, & *ibi* Alber. *in fi. C. de iud.* Capic. *deciſ*.137. In cauſa iuriſdictionis, *& deciſ*.146. In cauſa D. Comitis Camerſiæ, *& deciſ. ſeq.* & D. Carauit. *in ritu* 265. *ſub n*.13. *& ſeq.* & Paris de Put. *in tractatu de Syndicatu, in ver. Suſpicio. ſub n*.1. *& ſeq.*

Et licèt aliquādo iudex allegetur ſuſpectus: tamē ſi recuſatus ipſe iudex tunc procederet ſimul cum non recuſato, valeret vtique, atque teneret proceſſus, data iuriſdictione inſolidū. ita Achil. *deciſ*.319. *vel* 328. Et ratio eſt quare nō remoueatur Iudex ipſe ſuſpectus in præſenti caſu: quia alij iudices non ſuſpecti, ſuſpicionē eiuſdē iudicis recuſati ſuppl. būt, atq; purgabūt. ſecūdū Pariſ. de Pu. *in d. tract de Syndic. in v. Suſpicio. n*.8.

Item poſtremò pōt repelli vti ſuſpectus etiam iudex a iudicando ratione iuriſdictionis aduerſarij mei. Verbi gratia, Si eſſet vaſallus, & ſuffraganeus. *cap. accedens, il* 1. *ext. vt lit. non cōteſt.* vbi omnes Doct. hoc communiter firmant, & illam communem eſſe ſcribunt Moder. *inibi*, & Maranta *in tract. de iudiciis in* 6. *par*.3. *part. ſuper* 2. *actu*, vbi affabrè congerit quadraginta alias cauſas recuſationis, & nonaginta & tres caſus ponit, atque diſcutit etiam Steph. Auſr. *in tract. de recuſat.*

Sed illhæc ſuſpicio, licèt debeat allegari regulariter ante litē cōteſtatam. *d. l. apertiſsimi*, & *ibi* gl. & omnes alij Legiſtæ cōmuniter, & vniuerſaliter, & præſertim Iaſ. & Canoniſtæ conformiter etiam omnes *in c. inter monaſterium, de re iud.* & D. Carauita *in ritu* 265. *ſub n*.10.

Tamen poſſet quis ex cauſa antiqua, ſi ad ipſius notitiam de nouo peruenerit, vt ſuſpectū recuſare iudicem ipſum, non obſtante quòd ante notitiā cauſæ coram eo, abſque proteſtatione comparuit. vt voluit Caput Aquenſ. *deciſ*.206. *lib* j.

• Et ſic ſi cauſa ſuſpicionis de nouo emergeret poſt litis cōteſtationem, ſimiliter tunc non obſtante litis conteſtatione poſſet allegari, admitti, atq; probari ipſa ſuſpicio. vt eſt text. expreſſus in Regno, *in c*.217. *Prolixitatem*. & ibi Ioan. Ant. de Nigris, Bero. *conſ*.16 In cauſa recuſationis. *ſub n*.15. *vol*.3. & Io. de Amicis cum aliis ſignatis per eum. *conſ*.109. *n*.4. vbi cōcludit iſta ſuſpicione emergentē alleg. ri poſſe in quacūque parte iudicij ante cōcluſionē, nō autē poſt cōcluſum in cauſa. ita Ioan. And. & Abb. *in c. cū dilectus, de ord. cog.* Ant. de Butr. Abb. & Fely. *n*.8. *&* 17. *in c. paſtoralis, de except.* Spec. *in tit. de recuſat. §*.4 *& in tit. de dilat. §. nunc videamus, v*.5. *& pen. & in tit. de excep. §*.4. *v. Et nota.* Roma *ſing*. 356. *Tu ſcis quod exceptio declinatoria.* Fel. *in c. inſinuante, col. pen. de of. & poteſt. iud. deleg.*

¶ Et ratio eſt; quoniam vbi neceſſaria foret cauſæ cognitio, tunc obſtaret dubio procul concluſio in cauſa. *cap. auditis, de procurat. & d. cap. cum dilectus.*

Et inde eſt, quod iudex allegatus ſuſpectus atque recuſatus, tenetur deſiſtere, ſuperſederéque in procedendo in cauſa, ex quo ſuſpicio ipſa tunc iuriſdictionem ſuſpendit, ſicut appellatio, ſecundùm gl. *in c. quoties, il* 2.2. *q*. 6. Ioan. de Amicis cum aliis aggregatis per eum, *d. conſ*.109. *n*.3. & Dec. *in c. poſtremò, de appel.* vbi firmat etiam, quòd licet appellatio, atque recuſatio paria ſint, & ſic de pari procedāt: tamen remota etiam appellatione, minimè cenſeatur remota recuſatio.

Vnde ſi iudex recuſatus procederet in cauſa, ſpreta recuſatione, tunc proceſſus factus coram iudice recuſato eſſet ipſo iure nullus. ita Zhan. *deciſ*.101. & Caput Aquenſ. *deciſ*.88. *lib*.j. Chiſ. *deciſ*.77. & Peregr. *deciſ*.191. *lib*.2. Ioan. de Amicis *d. cōſ.* 109. *n*.5. & Ioan. Ant. de Nigris *in d. c*.217. *Prolixitatem. n*. 16.

¶ Sed ſi poſt recuſationem recuſator ipſe comparuerit, fueritq; præſens in proceſſu, & iudicio, valeret vtique, & teneret proceſſus, niſi extitiſſet appellatum. & ſic intelligitur opinio Inn. & Ant. Butr. *in ca. cum ſpeciali de appellat.* quia proceſſus per iudicem recuſatum fabricatus poſt appellationem, eſt adeo nullus, vt licèt reuocans non fuerit proſecutus appellationem; nihilominus eſt nullus. ita Achil. *deciſ*.320.

¶ Verùm ſi poſt recuſationē recuſans nō cōparuit corā iudice recuſato, quauis citatus extiterit, proceſſus poſteà ſubſecutus eſt null⁹. ita intelligitur opinio Hoſt. *in d. c. cū ſpecialı.*

Cæterum aduerte, quod præſens proceſſus compilatus, ſeu factus per iudicem rec- ſatum, parte non opponente, valet, & tenet, ſ. eodum Achil. *deciſ.* 318. & habetur pro valido in Rota Romana. Zhan. *deciſ.* 101. & Mohed. *deci.* 327.

Nec non Papa indiſtincte committere poſſet cauſam iudici ſuſpecto ex certa ſcientia, recuſatione remota. ita gloſ. *in l. oes. C. de appellat. & in l. apertiſſimi, in ver. Recuſaret. C. de iud.* Philip. Franc. *in rub. de appel. & in d. c. poſtremò*, Saly. *in l. ſi. C. de ſenten.* & Fely. *in c. cùm inter, verſ. Limita ſecundo, niſi &c. de oſſi. deleg.* vbi plano facit iſtā eſſe commu. opin. licet & male Abb. *ibi, & in c. ad hæc, in fi. de reſcrip.* contrarium aſſeruerit.

Imo idem Papa de plenitudine poteſtatis poſſet ratificare etiam ſententiam latam à iuri dictione carente. ſecūdùm Innoc. *in c. prudentiam, de offi. deleg.* cui accedit cum alijs ſignatis per eum, Marhl. *ſing.* 10. *In ſecus quod exceptio proueniens ex defectu iuriſdictionis, ante fi.*

Imo ſimiliter ſententia lata per iudicem ex legitimis cauſis recuſatum, licet ſit nulla, tamen ſi reperiretur nulla, poſſet confirmari. ſecundum Ghir. *deciſ.* 77. Viuius. *opin.* 866.

214 Suſpecti de iure non poſſunt allegari omnes Doctores vnius Ciuitatis, prout eſſet in hac Ciuitate Aquilæ, quę hodie 1581. quinquaginta ſex Doctores habet, omnes inſignis litteratura, celebris nominis, & varijs animi dotibus mirificè ornatos, cum allegatio hæc calumnioſa, nulla, fraudulenta, & nimis temeraria reddatur. ſecūdùm Baldum, & alios magis cōmuniter, *in l. hoc modo ff. de condit. & demonſtr.* & notat elegāter Aug. Beroius *in c. i. de iudicijs, n.* 121. & ita iudicaui dum eram iudex criminalis in Ciuitate Terami, anno Domini 1560. in quadā cauſa mihi commiſſa, & vertēte inter quoſdā de Terra Ciuitellæ Apruti. & ſequitur etiam eandē opinionem Alberic. de Roſa. *in l. apertiſſimi, col. fi. C. de iudic. & in d. l. hoc modo*, & Io. Antonius de Nigris *ſuper capitulis Regni, in c.* 216. *Prolixitatē tollere litium. n.* 17. *cum alijs ſequ.* vbi appellat, & optimo iure, miſeros aduocatos proponentes talem calumnioſam ſuſpicionem. licet, & malè Io. de Arnono. *ſing.* 18. *Sæpè accidit*, ſuadeat tenendam eſſe contrariam ſententiam in practica.

Et hoc idem videtur diſpoſitum in Cōcilio, vel Senatu, quod tanquam ſuſpectus, vel ſuſpectum recuſari non poteſt. vt per Abb. Dec. & alios omnes cōmuniter *in d. c. i.* & de iſta cōmuni atteſtantur omnes Moder. *ibidem*, & Boër. *deciſ.* 269. & cum eadem cōmuni concurrit etiam Alberi. *in* 2. *part. ſtatut. q.* 101. vbi profert magnum verbū, in practica ſe audiuiſſe à magnis viris ita obſeruatū extitiſſe, & Aegid. *in tractatu vtrùm Conſiliarij vel aſſeſſores recuſentur.* Et quamuis Rol. à Valle cōſuluerit cōtrarium *conſ.* 19. *col* 3. videlicet, quòd Concilium poſſit vt ſuſpectū recuſari, tamen quicquid ſuadeat, nolo in practica recedere à memorata communi, tanquam ſacroſancta, qua vltra bis vidimus obſeruari in Ciuitate Neapolis, in Sacro Regio cōcilio.

Sed ſi caput Concilij eſſet ſuſpectum, tūc totum concilium erit ſuſpectum, ſiue allegari poſſet ſuſpectum, ſecundum Bal. *in l.* 3. *C. ſi rector prouinciæ. col.* 2. Paris de Put. *in tractat. de ſyndic. in ver. Suſpicio, n.* 10. & Fely. & Dec. *in c.* 2. *lect.* 2. *in d. c. i.* & ibi Bero. *n.* 123. & Alber. *in d. q.* 101. & eundem Bero. *cōſ.* 16. *In cauſa recuſationis, n.* 12. *vol.* 1. vbi accuſatè explicat hoc procedere, vbicunque caput ipſum collegij eſſet vere caput propter præeminentiam ſuę perſonæ, & non aliter.

Cæterum limitatur primum ante dicta non habere locū in collegio, quod quidem poteſt allegari ſuſpectum, vndè ſi cauſa committatur alicui collegio, poteſt totum collegium allegari ſuſpectum, ſicut ſingularis perſona. vt dixit Bal. *in d. c. i. de iud.* & hoc idem firmat Fely. *in c. cauſam quæ, col.* 1. *de offic. deleg. & in prealle. c.* 1. *ſub. n.* 6. & Barbat⁹ etiam *ibi, n.* 78. vbi ait quod ita practicatur.

Limitantur quoque prædicta ſecundò in Cōcilio Synodali, cū tota Synodus prouincialis, & ſic Cōciliū Synodale, & prouinciale, licèt nō generale, poſſit recuſari vt ſuſpectū. ſecūdū Abb. Barbatiū, *n.* 75. *cum alijs ſequentib.* Dec. *in* 1. *lect. n.* 15. Mantua, *n.* 38 *cum alijs ſequen.* & Fely. *n.* 6. *in dicto c.* 1. & Rol. à Valle *in dicto conſ.* 19. *n.* 11. qui omnes Doct. in mentionatis locis oſtendunt illam eſſe commu. opin. Viuius *opin.* 867.

215 Semel malus ſemper præſumitur malus in eodē genere mali. *l. Caſſius, ff. de ſenat. l. ſi cui.* & ibi Bar. & Alex. *ff. de accuſa.* Alex. *in l. naturā. C. quod met. cauſa.* Fel. *in cap. teſtimonium.* *in* 9. *col. de teſt. Iaſ. in re petitio. l. admonendi. nu.* 138. *ff. de iureiurando.* & *in l de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. in* 9. *col ff. de no. op. nun.* Hyp. *ſing.* 74. Alex. *in* 1. *vol. conſ.* 5. repetito *in conſ.* 43 *in* 1. *col.*

Fallit, vbi quis per triennium laudabiliter vixit poſt commiſſum delictum, *text. in authentic de monach. in princip. 1. col.* Fely. *in cap. cum deputati. extra de iud.* Viuius.

216 Minus malum de duobus eſt eligendū. & ita cōmuniter dicitur. *l. ex edicto. C. de prec* Sed iudicio meo rectius diceretur, quod de duobus malis maius malum eſt fugiendum. & ita vel le Iaſ. *in l. carbonianum. C. de carb. edict.* Idem.

217 Accuſatione pendente ſup. r aliquo crimine, etiam ſuper crimine hæreſis, vel læſæ maieſtatis nō interdicitur bonorum adminiſtratio ipſi accuſat. *l. poſt contract. um.* & *ibi* Bart. *ff. de donat.* Bal. & Salic. *in l. res vxoris. C. de donat. inter vir. & vxor.* & ita concluſum fuiſſe aſſerit Boer. *deciſ.* 277. eſt quidē verum q in crimine hæreſis, vel læſæ maieſtatis bona ſunt ipſo iure confiſcata à die commiſſi delicti: non tamen fiet executio ſeu bonorum appreheſio niſi poſt latam ſententiam. *cap. cum ſecundum. de hæret. l. fi. C. de heret. l quiſquis. ad leg. Iuliam maieſta.* Boer. *deciſ.* 277. *nu.* 12 niſi quis accuſaretur de crimine cōmiſſo in officio: quia tunc ſi de talis accuſatus de tali crimine in officio cōmiſſo, tenet quidem officium, ſed interim lite pendente interdicitur ei adminiſtratio. quare ea ſuperior regula intelligi debet, vbi quis accuſaretur de crimine cōmiſſo extra officium: quia tunc talis accuſatus lite pendente non debet priuari. Bartol. *in l. libertus. §. in queſtionibus. ff. ad municip.* Bened. *in cap.* Raynutius *in verbo, mortuo itaque teſtatore. n.* 315. *de teſtamentis.* Bellac.

218 Reus non prohibetur vti pluribus defenſionibus etiā contrarijs, vbi conditionaliter proponuntur, vt ſi reus dicat, Nego me debere, & ſi appareat, allego pactum de non petendo, aut ſolutionem, vel ſi dicat, Nego me hominem occidiſſe, & ſi appareat, dico me id feciſſe ad meam defenſionem, & ea cautela vtuntur hodie aduocati. *in reg. nemo pluribus. ff. de reg. iur.* Idem.

219 Delicta alibi commiſſa aggrauāt delictum nunc commiſſum. Bart. *in l. ſicut. § fi. de accuſa. & in l.* 19. *C. de epiſc. audient.* quare cum pro tribus furtis quis furca ſit ſuſpendendus, ſi quis alibi duo furta commiſerit, & nunc tertiū furtum fecerit, propter furta alibi commiſſa propter hoc quod nunc cōmiſit, ille ſuſpendi deberet: quia furta alibi cōmiſſa qualificat furtū nunc cōmiſſum. quod procedit ēt ſi de alijs duob⁹ furtis cōmiſſis alibi ille fuiſſet punitus: quia hoc fit propter frequentiam ratione cuius actus eſt puniendus. *Bald. in auth. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugit.* lo. And. *in addit.* Spec. *tit. de furt. addit. incip. famoſa eſt alia quæſt.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund. in rubricis, des iuſtices. §.* 5. *in verbo*, ſimple larrecin. *nu.* 17. Bellac.

220 Abolitione ſequuta per tranſactionē, vel mortem accuſatoris, poteſt iudex proſequi accuſationem: ſed debet facere nouum proceſſum, & nouam incohare inſtantiam, ex quo prima inſtantia per tranſactionem fuit perempta. Sed hodie contrarium ſeruatur, quia iudex poteſt proſequi ſine nouo proceſſu. Clar. *lib.* 5. *ſenten. §. fi q.* 5 *ver. Fr ſcias.* Bonacoſſ.

221 Delictis, & in atrocibus habentibus ſpeciale nomen delicti, vt in furto, adulterio, homicidio & ſimilibus, mandatū ſuperioris non excuſat. El. ver. & communis opi. ſecundū Iaſ. *in conſ.* 156. *dubitatur circa med. vol* 1. M. Charianus.

222 Si in accuſatione, vel inquiſitione delictū deductū fuerit cū aliqua qualitate aggrauante, & poſtea probatū fuerit tale delictū ſimpliciter, ſine illa qualitate, reus in totū abſolui debet. Iſt com. op. ſecundū Rom. *in conſ.* 167. *Anch. cōſ.* 8. Idem.

223 Abſens, qui non cont. ... de criminib⁹ nequit iure ciuili cōdemnari, quibus corporis pœnæ indicuntur: vt frequenter Doctoribus probatū inquit Ant. Gom. me⁹ olim iuris doct. *in l. xxvij.* ... *n.* Be ... *tit. de requir. reis. nu.* 1. *in fi.* idemque Pōtificū iure receptū affirmat Ab. *in cap. veritatis, n.* 20. & 27. *de dol. & cont.* at in his, quibus pœnæ nomine, vel relegatio, vel quid etiā relegatione minus infligitur, tūc condemnabitur. cōmune interpretū dogma atunt Bald. *in* ... Sal. *nu.* 14. *in l. abſenté. C. de accuſ.* & 15, quos laudat Clar. optimè de vtriuſque iuris ſtudioſis meritus *in pract. §. vlt. quæſt.* 44. Suarez.

224 Accuſatus à quo bona petūtur, illorum inuentarium facere cogetur. commune pronunciò ex Bar. *in l mandatis ff. de reg. reis.* Plat *in l. defenſione. C. de ver. fiſc. lib.* x. Boer. atque ijs quos refert Afflict. *deciſ.* 61. *num* 2. *in fin.* Guid. Pap. *deciſ.* 351. & Pico, qui, licet dubitet, praxi receptum profitetur. *in l. poſt con-*

tractum.nu.96.ff.de don. Suarez.

225 Accuſatus pro aliquo crimine coram vno tribunali, ſi fuit contumax, poteſt etiam accuſari in alio, etiam ſi pariter ſit contumax, & ibi etiam banniri. Et ita quotidie obſeruatur. *Clar.q.16.ver.vnum tamen.* Bonacoſſ.

226 Abſolutus ſemel in iudicio criminali, de eodem delicto ſæpius quæri non debet, communis eſt opinio Clar. *q.* 57. *in prin* quod intelligitur, ſi fuit abſolutus, quia verè nõ deliquit, ſecus ſi fuiſſet abſolutus, quia probatum nõ fuiſſet delictum. Clar.*ibi verſ.*Et hæc quidem amplia. Et in dubio quis cenſetur abſolutus per ſententiã, ex eo, quia nõ fuit probatum, & quãdo fuit abſolutus, quia crimen non commiſit, debet in ſententia ſimpliciter abſolui & diffinitiue. Sed ſi abſoluitur quia nõ eſt probatum, abſoluitur in ſententia, cum clauſula, Rebus ſic ſtãtibus, prout ſtant. Et ſi ſuperueniant noua indicia, ſemper proceditur, ſecus ſi fuit ſimpliciter abſolutus. Clar.*q.*62. *verſ. Forma autem.* Si quis tamen fuit abſolutus ab offenſis, culpis & pœnis præteritis, & ſub certis pactis, hoc adiecto, quòd nõ auderet de cætero ſimilia attentare, & ſi ſecus faceret, reincideret ipſo iure in primas pœnas, vtrum ſi contrauenerit, incidat in primas pœnas? Vide per Bart.*in l.ſi vnus.§.pactus. ff. de pact.* de quo Alex.*ibi n.*16. Bonacoſſ.

227 Abſolutus ſemel inquiſitus non poteſt amplius accuſari, communis eſt opi. *Clar.q.*57.*verſ.procedunt.* Ruin.*conſ.*34.*lib.* 4 *n.*5.communem dicit. Et ibi defendit reum, qui bannitum de ciuitate Ferrarienſi occidit extra territoriũ Ferrarienſe, ſtatuto Ferrarienſi non refragante, quia non debet puniri, ſeu ſaltem puniri pœna ſtatuti loci in quo bannitus fuit occiſus, vel de iure communi, vt eſt communis opin. de qua ibi Rui.*n.*10. Et not. quod ſi iudex eſt dubius, puta, ſi habet ſufficientia indicia contra accuſatum, qui pluries tortus non eſt confeſſus, non debet eum diffinitiuè abſoluere. Saly.*in l.ſi quis.n.*6. *C. ad l.Iul de adult.* Amplia ſuperius dictum etiam de iure canonico, Clar. ibi. verſ. Sed hęc quidem amplia in denunciatione. vt eſt communis opin. Clar.*ibi ver.idémque amplia etiam ſi à principe fuerit liberatus, & gratia diſpenſatus.* Fallit, ſi fuit in loco delicti cõdenatus, & etiam in loco originis cõtomaciter, quia non ſufficit gratia ab vno ex principibus loci, vt eſt communis opi. Clar.*q.*57 *verſ. Habes etiam.* Si autem quia fuit abſolutus in foro pœnitentię, poterit nihilominus vlterius etiam de illo crimine accuſari & puniri. communis eſt opi. Clar.*q.* 57.*verſ.ſed nunquid.* Bonacoſſ.

228 Abſolutus diffinitiuè ſemel pro delicto, nõ poteſt denuò inquietari pro eodẽ delicto, etiã ſi noua ſuperueniãt indicia. ſecundũ cõmunẽ per Burſat.*conſ.*24.*n.*1.*lib.*j. ex Claro *in pract. §.fin.quaſt.*57.*l ſi cui.§.iiſdem.* ibi Bart. *ff.de acc.* Roſ.*tit. de ſent. n.*64. poſt Alex.*conſ.*11.*n.*7.*cum apoſt.lib.*j. Bonacoſſ.

De cuſtodia reorum.

TITVLVS III.

Carcer ad continendos homines, non ad puniendos dari debet. *l.aut damnum.§.ſolent.ff de pœnis.l. fi.C.de cuſtodia reor.*

Obiec. contrà, imò carcer non ſolùm datur ad cuſtodiam, ſed etiam ad pœnam, vt *ca.quamuis.de pœnis.lib.*vj. Sol. ibi de iure canonico. Bellon.

2 Carcer damnum irreparabile afferre cenſetur, vt commone auſim aſſerere ex Bald. & Paul. *in l.vna. C. de in integ.reſti.* Paul. & Alex.*nu.*29. *in l.* 4. *§. condemnatum ff. de re iud.* Pan. *in ca.ſuſcitata nu.*8.*ver.ſed aduerte.de in integ.reſt.* Rbod. Soar. *in primo lib.poſt l.quoniam in prioribus.in ll.* Caſtella. *tit.* de los gouiernos.*q.*4. Boër.*deci.*65.*n.*6. Fel.*in cap.cum ſuper nu.*17. *de re iud.* etſi Iaſ.*nu.*24. Rip.*nu.*26.*in d.§.condemnatum,* & Dec. *conſ.* 73. perperam reluctentur. E.Soarez. & Don. à Fina.

3 Carcer non inuentus ad pœnã, ſed ad cuſtodiam. Et ideò, vbi alia pœna imponi poteſt, nunquàm imponitur pœna carceris, vt eſt communis opinio Clar. *q.* 80. *verſiculo, pœna autem.* ſecus eſt in clericis. Excepto, quod iudex eccleſiaſticus non poteſt condemnare laicum ad perpetuos carceres, vt eſt cõmonis opinio, licet efficiatur de foro eccleſiaſtico, niſi propter hæreſim, vt ibi. & not. quòd aliud eſt ponere in carcerẽ, aliud in vincula, & carceratio & vinculatio non fit ad pœnã, ſed ad cuſtodiam. Et ideo ex his nõ dicitur lædi perſona, nec ex ſola captura & poſitione in vinculis, quis dicitur inferre perſonalem læſionem. Lucinus ſenior *in capi. nuper a nobis. numero quinto, & ſeq. de ſententia excommunic.* vbi dicit not. eſſe pro ſtatutis, quæ loquuntur de perſonali læſione. & not. quòd carceri quis ſe obligare non poteſt, etiam cum iuramento. vt eſt cõmunis opinio Soarez *verſic.iſto.n.*14. Bonac.

4 Carceres frangens non habetur pro confeſſo, quãdo fuit indebite & ordine iuris non ſeruato incarceratus. vt eſt communis opi. de qua Rol. à Valle. *in conſ.*7.*n.*46. *& ſeq in* 1. *vol.* vide ſuſius per Alber. *in l.in eos ff.de cuſtodia reorum.* Bonac.

5 Carcerum domus ſunt ciuitates, carceratorum autem cuſtodia pertinet ad Principem. *Cla.q.*46.*v.&* *quoniam.* Bonac.

6 Carceris cuſtos non tenetur, quando captus rumpit murum, vel aliter exit, non per portam. vt eſt communis opinio, de qua Cacaldi. *inter conſilia criminalia, conſi.*22.*in ſecundo.* Aliàs punitur cuſtos pœna ordinaria. *l.milites ff.de cuſto.reorũ.* Maran. *in pract fol* 47.*n.*64.*&* *in tract.de carceribus.* Corneus *conſil.*93. *in* 1.*volumine.* Iaſ.*in conſil.*27 *in tertio volumine.* Aretinus *in cõſil.* 38.*per totum.* Bald.*conſil.*76.*volumine quarto.* Dec.*conſil.*473. *nu.* 7. & *nu.*12. & not. quòd non liberatur cuſtos carceris à cuſtodia recommendati per poteſtatem, licet ipſe poteſtas miſeric poſtea ad cuſtodiam famulos. Bart. *in l ſi vt certo. §.ſi de me. ff commo.* & ſi carceris cuſtos dimittit aliquem de mandato rectoris, non tenetur, ſed ipſe rector. Bart. *in l.ſi quis vxori. §.ſi fugitiuum.ff.de furt.* Debet tamen priorò habere ab ipſo bulletinum relaxationis. vt per Ang.*in l.neque.§.*1 *ff.de in ius vocan.* & ita practicatur, quia ſemper cuſtodes petut bullettinum, vt dicit Paul. de Caſtr. *in d.l.neque.§.*1.*n.*2. & ibi etiam Soci.*nu.* 5. Et poteſt relaxari de nocte. Ang.*in l.more.ff.de ferijs,* ſi periculum eſt in mora. vt ibi per Bald. & Alex. item nota quod ſi carceris cuſtos propter miſericordiam alleuiat aliquando captiuos alienos. tenetur creditorib. ad intereſſe, ſi aufugiũt. Aretinus *in § cæterum,n.*1. *Inſtitut.de lege Aquilia.* item not. quod ſi carceratus moritur, ante mortem debet adhibere medicos, & debet inde extrahi inſtrumentum, quòd talis incarceratus eſt mortuus ex morte naturali, ſecũdum ſententiam medicorũ. ita Angel. *in l. ſi quis ex argentarus. §. prætor.in fin.ff. de edend.* Soarez.*verſ carceris.num* 24. Bonacoſſ.

7 Carceri ſeſe obligare nemo poteſt: vt commune dicunt aggregati à Ripa. *in l.generali.n.* 24 *ff de pigno.* & à Yuio *lib.* j. *opin.*185. nec ea obligatio iureiurando firmabitur. commune ac magis commune pronunciat Alci. *in c.cum contingat.n.* 69. *de iureiur.* E.Suarez. & Don. à Fina.

8 Carceri addici nemo poteſt ob cauſas pecuniarias, ante exactam ac plenam vt loquendi mos eſt, executionem, & excuſſionem bonorum. vt commune inquit cum aliquot Iucolentis teſtibus. Rip.*in l generali. n.* 20 *ff de pign.* Iaſ.*in prin.n.*90.*inſtit.de actio.* Boër.*decis.*349.*n.*7. Iaſ *in l.arbitrio ff.qui ſatiſd cog.* Deci.*conſ.*75. Fel. *in cap quoad conſultationem.n.*10.*de re iudic.* E.Suarez. & Don. à Fina.

9 Captura debet committi à iudice in ſcriptis, & non verbo, poſſunt tamen capi reperti in flagranti crimine rixantes, arma deferentes, portantes aliquid extra decretum, & ſimiles abſque iudicis commiſſione, vt eſt communis opinio. Et captura etiam committitur ſatellitibus. Clar.*q.*28.*ver. dictũ eſt. & ver.ſolet.* Bonacoſſ.

10 Captura poteſt quandoque, ſed rarò committi parti vnà cum ſatellitib. quę tamen pars manum non apponat, & hoc ex vrgenti neceſſitate fieri debet. Clar.*q.*28.*ver.ſolet etiam.* & not. quòd pro debito fiſci ſemper poteſt arreſtari, quia fiſcus eſt in hoc priuilegiatus, vt non requiratur ordo, conſtat de debito. Bal.*in conſ.*90.*in* 5.*&* *vlt.vol.* Bonacoſſ.

11 Captura ad hoc vt cõmittatur in criminalibus tria debẽt præcedere. Primò, quod delictũ puniatur pœna corporali. Secũdo, quod indicia ſint ſufficientia ad capturam cõmittendã. Tertio debet iudex ſoliſcitare an carcerandus ſit perſona priuilegiata, quę detineri non poſsit. *Clar.q.*28. Habita tamẽ aliquali informatione poteſt iudex deuenire ad capturã, ſi pœna corporalis exigatur. vt dicit ibi Clar. vide omnino Chichonũ *in ſuis communibus concl.Centu.*5.*concl.* 29. & 30. nam aliàs carceratio fieri non debet abſque aliqua informatione præcedente, re iudicata & deliberata, prout fit in regno Francię. vt dicit Guiliel. Rouille. *in trac.de iuſtitia tit.de iudice.cap.*3 *nu* 8. *tomo* 17. Et iſta eſt communis opinio vt dicit Blancus *in l.fi. nu.*6.*ff de quæſtionib fol.*5.*&* *num.*8. & capi quis pro maleficio poteſt in domo. Ant. Gabriel tus *in ſuo communium concl. lib.* vij. *concl.*10. vide Pariſ.*conſ* 147.*nu.*1.*& ſeq.in* 4.*vol.* non tamẽ debet iudex reũ poſtea captũ examinare, neque reũ facere ſuper delicto, niſi legitima præcedant indicia. Et quãdo delictũ eſt graue, & reus eſt ſuſpectus de fuga, antequam in ſcriptis

redacta

redacta ſint indicia, poteſt iudex capi facere imputatum. Sed aliter eſt procedendum contra nobilem, & diuitem, qui non præſumitur vel aufugere, quàm contrà pauperẽ & vilem perſonam. Et ideò fortiora indicia haberi debent ad carcerandũ perſonam nobilem & inſignẽ, quàm pauperem. Et aliter procedendum in occultis, quã in publicis delictis, quia in occultis ſufficiũt minora indicia. hæc Clar. *d. q. 28.* Et no. quod quis capi non poteſt ad inſtantiã procuratoris carentia ad hoc ſpeciali mandato. vt eſt communis opinio. de qua Circhonius *d. concl.* 30. & no. etiam, quòd captura facta à iudice incompetenti, regulariter non valet. vt eſt communis opinio. de qua Rolan. à Valle *in conſil. 65. num. 5. in 3. vol.* Bunacoſſ.

12 Captura & incarceratio non conceditur etiam in cauſis criminalibus, niſi antea fuerit habita aliqualis informatio: licet indicia ſufficientia ad torturã non præceſſerint. Quam tamẽ ſententiam multi improbare videntur. Bart. *in l. cum ee. alias l. ſacrilegij. §. Labeo. nu. 2. ff. ad l. Iul. pecul.* inquiens, ſ'ro cauſa criminali indiſtinctè aliquẽ capi poſſe, quod ibi Alex. *in verb. capi à iudice,* approbat per authoritatẽ Baldi dicẽtis, in criminali ſẽper incipi poſſe à captura. *in l. conſentaneũ. nu. 11. v. ſed in criminalibus.* Idq; etiã videtur eſſe de mẽte dn. *Bar. ibid. n. 12. v. ſequitur tertia pars. ibi.* dicit gl. regulariter ordinari' poteſt capere perſonam quãdo vlt. *C. quomodo & quãdo iudex ſent. profer. debeat. & in l. ij. nu. 5. v.* & no. quod iudex in criminalib. poteſt incipere à captura perſonæ. & *ibi apoſtilla in verb. criminalib. C. de his qui latro. vel aliis criminib. reos. occult.* Ang. de Peruſ. *in §. ſciẽtes. nu. 8. v. ſed an poteſtas, in auth. vt iudices ſine quoquo ſuffrag. per text. in c. ſi clericos. ext. de ſent. excom.* Alex. de Imo *in cõſ. 240. nu. 3. v. 4.* quando obijcitur crimen alicui, eſt in arbitrio iudicis adhibere modũ cuſtodiæ circa perſonã talis, ne proceſſus & ſentẽtia redderẽtur poſtea illuſoria. *l. j. ff. de cuſto. reor.* & ita illã l. firmat Bar. & intelligit, ibi. & iudex ẽt ãte inchoatũ proceſſũ, laborãte aliqua ſuſpicione cõtra aliquẽ de delicto poteſt incipere à captura perſonæ, adducẽs gl. *in l. ſi quis curialis. nu. 1. v. not. hic argumẽtũ. C. de epiſ. & cler.* & nonnullos alios locos ex gl. Paris de Put. *in tract. de ſyndic. in verb. captura. nu. 13. & in v. an poteſtas poſſit. & in verb. quia plerũque. n. 1. pag. la. vers. 357. in 2. vol. tract.* refert. Quod quoq; maleficium [illegible] iudici cõſilium eſſe inditiis nõ præcedẽtib. Bal. *in l. etſi certius. ff. ad Syllea.* Ang. *in l. 1. & apud Labeonẽ. §. quæſtionis ff. de inin.* [illegible] allegarũt & ſecuti ſunt Hip. de Marſ. *in l. j. not. 1. n. 1. ff. de q. & in ſuis ſing. 93. incip. iudex.* licet ſine indiciis & Cyril. Fulg. *in ſum. crim. in 3. partic. ti. de pœ. iud. male iudi. §. 2. n. 7. v. fatẽdũ eſt,* quod in maleficiis quãdocũque placuerit à captura incipere. ei per[illegible] Io. Bertach. *in ſuo aureo Reper. in verb. captura permiſſa eſt in criminalibus. & in verb. malefactor capi poteſt.* Sed priorẽ ſententiam, requiri informationẽ aliqualẽ, Doct. tanquam magis cõmunẽ amplectũtur. Sal. *in l. null'. n. 4. v. nota quintò. C. de exhib. & tranſmit. reis.* & idẽ Sal. *in l. ſi. circa fi.* ſi rectè intelligatur. *C. de quæſt.* Ang. Aret. per ea quæ ipſe ſcribit *in trac. maleſi. in verb. hæc eſt quædã inquiſitio. v. ſecũdò principaliter. n. 30. in verb. quod fama publica præcedẽte. nu. 4. v. animaduertẽdũ eſt.* & Auguſt. Apoſtil. *poſt. n. 7. in apoſt. incip. in antẽ adde hic inquãtũ.* Et idẽ Aug. hoc adhuc melius declarat *in verb. iudex commiſit quod lateus. n. 4. v. ſed tamen iudices procedẽt,* quia habita qualiquali informatione de delicto iubẽt reũ capi, ſi crimẽ ſit tale quod pœna ſit corporis afflictiua, ne verbali citatione præcedẽte reus aufugiat. Frãc. Brun. *in trac. de ind. & tortu. in q. 9. 2. par. n. 4. v. & aduerte.* licet ipſe nõnulla addat. Dec. *in cõſ. 189. in fi.* Hipp. de Marſ. *in l. qui cædẽ. n. 19. ff. ad l. Corn. de ſicar.* allegãs Ang. dicentẽ: nõ valere capturam quã iudex decreuit cõtra allegatũ ſuſpectũ, niſi ſaltem cognouerit de qualitate perſonæ. *in l. ſi arbitrio. §. 1. ff. qui ſatiſd. cog. & in d. l. j. nu. 1. ff. de quæſt.* Quamuis ipſe ibi dicat, in criminalib. cauſis ſi iudici videatur poſſe illum à captura cũ indiciis non præcedentibus incipere, per authoritates antea adductas, tamen poſtea annectit, Sal. authoritatem antè indicatam, requirentem probabilem aliqualem informationem. quam ſentẽtiam Hip. latiùs declarat *in ſua pract. crim. in verb. conſtante. nu. 1. 2. 3. 4. & 5.* & hanc ſentẽtiam tanquam magis approbarunt recẽtiores ſcribẽtes ſecuti ſunt, Pet. Follet. *in pract. crim. in rub. notatus capiat. nu. 1.* Marc. Ant. Blanc. *in tract. de indic. ff. ad l. [illegible] de q. nu. 6.* dicens illam cõcluſionẽ communẽ eſſe quod iudex habita aliquali informatione poſſit procedere ad torturã & carcerationẽ rei. Aegid. Boſ. *in trac. rer. crim. ti. de captu. nu. 3.* aiens ita cõmuniter decidere Doct. *in d. cap. ſi clericos.* Ita ẽt intelligũt Bal. *in l. quod cuſtandi. in fi.* Quod quia nõ debeat capi ante ſummariam fidem, vel probabilem ſuſpicionem de receſſu. *C. de condict. ob tur. cau.* & Alex. *in l. neminem. in verb. permiſerit. C. de cuſto. & exhib. reor.* Bal. *in d. l. quod cuſtandi.* allegat quoque Robert. Marant. *in tract. de ord. iud. in verb. de citatione. 2. memb. ind. n. 60. verſic. hinc dicit* Marc. Ant. Blanc. *in ſua prac. crim. §. iis ſic præmiſſis,* veniendo modò ad materiam defenſionũ reorũ *n. 26. v. ſed aduerte cir. prædicta. pag. 126.* Roder. Soarez *in ſuis allega. ta. vlt. de fideiuſſ. in cauſ. crim. n. 5. v. practica iuridica eſt hæc,* quod vbicunq; aliquis accuſatur de tali crimine, cuius pœna ſit corporis afflictiua, informatione prius à teſtibus habita, ſine aliqua citatione verbali, mittũt Algazalum ad capiendum reum, & ſic prouident iudices moderni, ne ſi verbalis citatio præcederet, accuſatus cõſcius de crimine, arriperet fugã. Hoc probat tex. ſingularis *in l. nullus. C. de exhib. reis. ibi, ei verò qui reducẽdus erit. iuncta gloſ. ſingulari, ibi ſuper parte erit,* quæ dicit, ſcilicet re & verbo, per quã dicit ibi Sal. Quod approbatur practica qua vtũtur iudices, quia informatione habita de maleficio, & maleficatore, & ſine alia verbali citatione mittũt ad capiedũ reũ, ne aliàs conſcius de crimine fugam arriperet. & *n. 7. v. & ad hoc vt ſi carcerãdus,* ſufficit quod ſummariè per aliquam informationẽ cõſtet de d. licto. Lacillot. Conta. *in ſuo prætorio & curia. Breuia. tit. de c. num. 1 & 3.* Franc. Caſenus *in ſuis ſing. q. criminal. c. 9. de capt. & carcere. in prac. in vel. tract. crim. Anno 270. Venetiis impreſſorũ.* & ita reſpõdi de iure reſpu. Vuiſmarienſi, quam prudentiſſimus conſul Dionyſius Sager. per multos annos fideliter & cum ſumma dexteritate gubernauit. Quam ſententiã Iul. Cla. *in lib. v. ſen. §. fin. in q. 28.* rectè & doctè explicat, quod iudex habita informatione debeat formare inquiſitionẽ, & deinde capi facere reũ intelligẽ de proceſſu informatiuo, qui formatur à iudice aſſumendo iudicia & informationes cõtra aliquẽ ſpecialiter, ex quibus iudex deinde elicit mulũ criminis, qui eſt forma & ſubſtãtia ipſi' inquiſitionis ſiue proceſſus, de quo ipſe antè fecerat mẽtionẽ *in q. 3. ver. & aduerte.* Cæterũ hic baſis & fundamẽtũ ſit eius doctrinæ. *l. j. ff. de cuſto. & exhib. reor.* qua aſſerit Vlpianus de cuſtodia reorũ proconſulẽ æſtimare ſolere, vtrum in carcerẽ recipienda ſit perſona, an militi tradẽda, vel fideiuſſorib. cõmittenda, vel ẽt ſibi, hoc autem vel pro criminis quod obiicitur qualitate, vel propter honorem aut propter ampliſſimas facultates, vel pro innocentia perſonæ, vel pro dignitate ei' qui accuſatur, facere ſolet. Quare ſi iudex omiſſa talium circũſtantiarum cõſideratione, quem carceri mãciparit, quẽ nõ debet, poteſt iniuriarũ agi contra talem iudicẽ. *l. nec magiſtratib. ff. de iniur.* & ita iudicatum eſſe in Camera Imperiali meminit Federi. Scheneck ex liberis Baronibus à Tautemberg, *in ſuo Viridario cõcl. Iudiciariarũ. cõcl. 97.* Et ſi tamẽ in criminalib. aliquãdo propter ſuſpicionẽ fugæ [illegible], Iac. Nouel. *in trac. crim. in 1. c. incid. ſuperiorib. annis v. indicia quæ præcedere debẽt. n. 23. in fi. ibi.* Quæ quidem regula relinquatur arbitrio iudicis, an à perſonæ captura incipere velit. Bar. Bal. *d. l. cõſentaneũ.* Alex. *in addit.* Bart. *in d. l. ſacrilegij. §. Labeo.* Si tamẽ ia qui capi iubetur, offerat idoneos fideiuſſores, audiendus eſt, nec debet iudex recuſare fideiuſſores, niſi fortaſſis eſſent crimina grauia in quibus cautioni fideiuſſoriæ tutò eredi nõ poſſet. *d. l. diuus. j. ff. de cuſt. ree.* Dicũtur autẽ grauia crimina ex quib' imminet ſuppliciũ mortis. Spec. *in tit. de accuſ. §. 1.* Qualiter autẽ accuſatione procedendũ ſit *n. 8. v. ſed pone.* qui eleganter ibidem diſtinguit fideiuſſores nõ admitti in grauibus, at in non grauibus eſſe recipiendos. & dicit Bar. *in l. ſi verò. § qui pro reis qualitate. nu. 2. ver. 3. nota. ff. qui ſatiſ. cogan.* captum ducere eum qui vult dare fideiuſſorem idoneũ, iniuriam eſſe, & ſic magiſtrum teneri iniuriarum, qui in carcere detinet volentem cauere idoneè. Idem tenent Ang. Paul. de Caſt. & Iaſ. *in d. §. qui pro reis.* volentes, quòd iudices qui aliquem capi iuſſerunt fideiuſſoribus non acceptis iniuriarũ poſſint conueniri. Vnde dicit Alb. *ibid. nu. 8.* Mihi iniuriam facit trahẽdo me perſonaliter ad iudicẽ, ſi ſatiſdare volo de me præſtãdo. & inquit ibi Alex. quod in omnib' caſib. in quibus in cauſa criminali nõ poteſt carcerari, dimittendũ eſſe qui ducitur, id eſt, qui capitur dato fideiuſſore, & ſi captus eſſet, relaxandum, tenerique iniuriarum iudicem, qui fideiuſſorem idoneũ nõ acceptat, & quod de criminali aſſerunt. Iaſ. intelligit, ſi pro criminali pecuniaria pœna ſit inferẽda, per *d. l. j. q. e. in. ff. de cuſto. reor. in d. §. qui pro reis. num. 4. in 2. notab.* Ita in ſpecie conſulendo ſcribunt Vdalricus Zaſ. *in conſ. 19. nu. 26. 27. 28. 29. & 30. in lib. j. conſ.* & Hieron. Schurpf. *in conſ. 87. nu. 1. 2. & 3.* His addantur quæ refert Paul. Grillan. *in tract. de relax. a carcerat. tit. de fideiuſſ. reorum.* Kirchoouius.

13 Reus nõ eſt fideiuſſoribus relaxandus regulariter, quoties

pro crimine imponitur pœna corporis afflictiua. cõm. dicit Suarez,in vol.alleg.vbi copioſè de hac materia.Et huic opin. applaudit conſuetudo,vt dicit Card.Alex.*in can quiſquis. 2 q. 8.* vbi verò non agitur de pœna corporali,non debet reus carceribus mancipari.com. ait Ant.Gom.*c.9 delicti.n.* 8. intellige vt procedat,modo offerat preſtare fideiuſſorẽ, aliàs ſi nõ haberet fideiuſſorem, debet in carceribus detineri,& ita ſeruari dicit Clar.*d.§.fi. q.46.v.hac autem materia.* P. Fich. & Bonac.

14 Patris iuſſus. Ad iuſſum patris debet iudex filiũ detinere:cũ nõ ſit veriſimile,quòd pater(qui plus diligit filiũ quàm ſeipſum.*l.iſti quidem.ff.quod metus cauſa*)velit eum incarcerari ſine iuſta cauſa,ſecundum Bart.*in l.ij.in prin.ff de vul.& pup. in 4.col.* ſi pater ſit honeſta perſona & diſcreta,aliàs non:*argumento.l.ſi cum dotem.in §.necnõ.& ſeq.ff.ſol.ma.* Alb.*deciſ.*209.

15 Carceratio & detẽtio imputari pro maleficio fieri non poteſt,niſi in primis præcedant legitima indicia.vt eſt communis opin.de qua Nouellus *in pract.crim fol.*13.*nu.*7. fallit in reo fugitiuo,vagabundo,& ſuſpecto. quia præhabita aliqua formatione poteſt illico iudex procedere ad capturam & carcerationem.Et fallit pluribus aliis modis,vt ibi per eum,*n.*8. *& pluribus ſeq.*& not. quòd regulariter omnis condemnatus non ſoluendo exiſtens,carcerari poteſt, donec ſoluerit debitum,facta tamẽ prius excuſsione legitimè,& non prius. Ant. de Tremolis *ad practicam Bonacur.titulo,de excep.fol.*96.Not. etiam quòd licèt reus ſit abſolutus per ſententiam, attamen cuſtos carceris poteſt pro expenſis ipſum retinere in carcere, vſque quo fuerit ſatisfactus.vt eſt communis opinio.Clar.*q.* 62.*v.ſed hic incidenter.* Bonac.

16 Debitor incarceratus pro debito ciuili,ſi nõ habeat vnde ſe alat,debet ali ab eo qui eum fecit incarcerari.gloſſ. *in l.fi.in verb agnoſcere,de erog mil.anno libr.xij C* quam gloſam ibi approbat Bart. *& in l.ſanctum. ff. de ver. ſignif.* & ſi creditor eum recuſet alere,& neque ei præbeat alimenta,iudex debet eum de carcere relaxare.Ang.& Fab.*in §.fi.de actio.*Iaſon.*in l.ſi victum.num* 2 *&* 3.*ff.de re iud.* Boer.*deciſ.*303. Bellac.

17 Carceratus,vbicunque pro crimine eſt pœna corporalis infligenda,non eſt fideiuſſoribus relaxandus. communis eſt opi.Clar.*q.*46.*ver.in hac autem* Secus ſi non venit imponenda pœna corporalis,quia fideiuſſoribus eſt relaxandus. vt eſt communis opin.Et relaxatur fideiuſſoribus carceratus ante ſententiã abſolutoriã,ſi conſtat de eius innocentia in proceſſu,nec amplius,& ſæpius de eodẽ delicto quæri. vt eſt cõmunis opi.Clar.*ibi ver.pariter etiam.*Si tamen iudex ſperat noua indicia ſuperuenire,poteſt iterum in carceres intrudere, vt ibi.Poteſt tamen quandoque inſpecta qualitate perſonarum & delicti iudex,vel fideiuſſorib.reum relaxari facere,vel tradere cuſtodi cuſtodiendum in loco tuto extra carceres , vel ſtatuere palatium,domum,vel ciuitatẽ pro carcere ſub pœna,quando iudex credit illum non eſſe culpabilem. Clar.*d.q.* 46.*ver.in dubio.*vbi dicit hanc eſſe æquam & cõmunem practicam.Et debent præſtari idonei fideiuſſores,qui ſi non ſunt idonei notoriè,& plus quàm ſoluendo, iudex faciat ſibi dari approbatores & collaudatores, qui illum collaudent & approbent pro idoneo,& ſufficienti.Clar.*v.cæterum.* Sed vt plurimum conſueuit practicari,quòd notarius recipiat fideiuſſores,quia officiales ſunt forenſes, & non habent notos homines,& eorũ facultates,Fideiuſſor itaque ille dicitur idoneus, non tãtũ qui poſsidet bona immobilia,ſed qui tot bona mobilia poſsidet,quæ de facili aſportari nequeunt,vt ſi quis habet magnam apothecam,vel multa nomina debitorum.Et ita ſeruatur inquit Clar.*d.q.*46.*v.cæterum.*Et debet ſemper dari fideiuſſor in loco iudicij, vbi reus degit,non in loco originis ipſius.vt eſt communis opi.Clar.*d.* .46 *v.pone.* Pauper autẽ non relaxatur præſtita iuratoria cautione,vt eſt cõmunis cõſuetudo.& maximè ſi eſt mulier.Si autem non eſſet reus pauper multum grauatus in proceſſu,poſſet ſub pœna relaxari. Reus autem ſuo iuramento probare poteſt , ſe non eſſe idoneum facultatibus,& ideo non poſſe reperire fideiuſſores, licèt melius faceret iudex,ſi ſummatim ſe informaret de facultatibus ipſius,& poſtea eum relaxari faceret.Clar. *d.q.* 46. *v. ſed quomodo.* Bonacoſſ.

18 Carcerãtur ẽt viri illuſtres,nec fideiuſſoribus relaxantur, & ita cõſuetudo exigit.Cla.*d.q.46.ver.ſciatis autẽ.*Debet autem fideiuſſor pro carcerato promittere de eum cõſignando ſub certa pœna,& ita cõmuniter obſeruatur. Ex quibus verò locis quis extrahi non poſsit,vt incarceretur,pleniſsimè tradit Soc.*in l plerique.ff de in ius vocãd.*& ex quibus poſsit.*ibi.* Bon.

19 Carcerari,ſeu in carceres detrudi mulieres honeſte, ac caſtè viuentes non poſſunt ex peculiari priuilegio pro debito priuato,ſi bona defecerint,nec pro pecunia fiſcali debita, nec pro quolibet crimine commiſſo.*auth. ſed nouo iure, C. de cuſto.reorum,& l.j.cum auth.ſeq.C.de offic.diuer. iudic.* & notat Lallus de Tuſcia *in conſtitutionibus Regni,ſi quis clericus,numero ſexto.lib.*j.licèt ibi aſſeueret,quod circa tributa,& collectas fiſco debitas per ipſas mulieres malè obſeruari in Regno, & hoc pro conſtanti,ſeu pro regula tradit Marſil.*in pract.crim. in §.attingam,num.*65.& Grammati.*deciſio.*33.*num.*9. *& ſeq.* Michael Ciſuentes *in commentariis ſuper leges Tauri in l. lxij. in princ.*per tex.*ibi,*& Petrus Duennas *in reg.*312.fœmina pro debito,cum multis ampliationibus,& limitationibus,Iaffredus *deciſione* 393.non incarceratur mulier.

Imo iudices carcerantes mulieres pudicam vitam agentes, & de crimine,etiam inquiſitas,puniuntur pœna capitali , vt eſt tex.*in §.quoniam.in auth.vt nulli iudi.*

Sed hodie pro crimine de conſuetudine contrarium ſeruatur,quod mulieres detineri poſsint in carceribus ſeparatis à carceribus maſculorum,teſte Marco Antonio Blanco *in practica crim.in rubr.*1.*n.*27.*in prin.dicta practica.*celebri D.Follerio *in practica crimin.in v.mandatos capias de perſona.n.*28.*& ſeq.* & aliis quamplurimis congeſtis per Gram.*in dicta deciſio.* 33. *n.*9.*cum aliis ſequent.*

Hoc tamen non procederet,aduerte, vbicunque mater tutrix filiorum ante ſuſceptam tutelam renunciaret omni legũ auxilio ſibi competenti, tunc quippè per renunciationem iſtam,ob pecuniã filiis debitam ratione tutelæ, poteſt perſonaliter capi,& in carceribus poni,ſecũdum Bart. *in l.ſi quis ſub conditione,n.*18.*ff.de teſtam.tute.* *& in auth. matri & auiæ. n.* 53.& ibi Saly.*n.*14. *C.quãdo mul.tute.offic.fungi poſſ.* Ioan. And. Dominic.& Francus *in c.*2 *de iudic.in* 6.Roma.Alex.Socin. & Iaſ.*in l plerique.col.fin.ff.de in ius vocand.*Roma. *conſ.* 118. *& in l.alia.§.eleganter.n.*11.*ff.ſolut.matrim.*& Matheſi. *in ſing.* 109. & Petr.Duen.*in d reg.*312.*n.*2.cum magna caterua Doctor. relata per eum,& iſtorũ opinionem recitat eſſe cõmunem , prout communis eſt,Couarr.*in ſuis reſolutionibus lib.*ij. *capit.*1.*num.*3. Tamen ibi refert aliquos Scribent.contrarium aſſerentes, & tandem ipſe quoque leui quodam,& vulgari fundamento conatur à præmiſſa communi diſcedere , quod fundamentum ante eum adduxit Marſil.*in dicto §.attingam,n.* 64. *& ſequent.* vbi,& ipſe etiam infringit antedictam communem : cęterom tutuum eſſet in actu practico ob opinionem iſtorum à dicta communi ſententia tot illuſtrium Doctorum,quæ eſt in iure veriſsima,& per curioſus , & veritatis defenſores optimis, & facilimis rationibus tueri poſſet,recedere; & eam ſequitur quoque tanquam ſacroſanctam,& communem Angel.& Platea *colum penult.in l. nemo carcerem. C.de exactorib. tributor.lib.* x.Iaſ.*in l pen.num.*4 *ff. ſi cert. pet.* Ciſuentes *in d.l. Tauri* 62.& Caccialup *in trac.de debitore ſuſpecto, & fugit.q.*6.

Cæterùm iſta cõmunis ita retenta, non procederet quippè, vbicunque ſtatutũ diſponeret contrarium,quòd mulier carcerari,atque arreſtari non poſſet,tunc enim mulier ipſa , ſtatuto ita diſponenti,renunciare nequiret,ſecundum Bald.*in l. final. C. quando mulier tutel. offic.fungi poſſ. & in authent. matri, & auiæ.eodem titu.*& Alex.*in l.plerique.ff de in ius vocan.*

Item non haberet locum regula præmiſſa quando repræſentaretur,ac liquidaretur contra ipſas mulieres inſtrumentum ſecundum formam ritus magnæ curiæ Vicariæ; quia tũc poſſet abſque dubio aliquo carcerari,& locus carceris ei ſecũdum qualitatem perſonæ arbitrio iudicis deputaretur, ſeu aſsignaretur,ſecundum D.Carauitam recolendæ,& piæ memoriæ *in ritu* 166.*num.*1.*cum aliis ſeq.* vbi hoc profusè diſcurrit,& meminit ita in Regno obſeruari in practica , prout, & nos hoc idem ſemper obſeruari vidimus.

Similiter memorata regula non procederet in meretrice, quia meretrix non gauderet quippè aliquo modo priuilegio, vt poneretur in monaſterio,ſed poni debet ad carceres communis,ſecundum Bald.*in l.conſentaneum.C.quomodo & quando Iud.*& eſt text.*in d.l.*62.*Tauri,*vbi Ciſneotes eum aliis aggregatis per eum poſt princip.

Sed Ioan.Andr.*in addit. Specul.in titu. de iniuriis, & damn. dat.*in rubrica limitauit iſtam doctrinam,videlicet , niſi iſta meretrix eſſet maritata , quia tunc ob reuerentiam matrimonij non poneretur ad carceres communis , qualecunque

eſſet

eſſet illud matrimonium,& ſequitur Michael Ciſuentes *in d. l.lxy.Tauri*,& Cotta *in memorali in verbi meretrix*, vbi inquit hoc dictum Ioan.Andr. fore ſingulare, & limitat cum aliis congeſtis per eum. Viuius *opin.*87.

20 Carceratus, vbi imponitur pro delicto pecuniaria pœna, debet relaxari cũ fideiuſſione de iudicato ſoluẽdo, & ſequuta ſententia condẽnatoria, fit executio cõtra ipſum fideiuſſorẽ, & abſque nouo proceſſu. Clar. *d q.46.ver. vbi vero. & q.95.circa prin.*&bi communem dicit. Fideiuſſoris autem cautio pro reo talis eſſe debet, quod promittit ſtare & ſoluere quãcunque condemnationem fiendam contra principalem, etiam in cauſa appellationis, quia fideiuſſio data in prima inſtantia expirat lata ſententia, & ideò in cauſa appellationis nõ tenetur, vt eſt communis opinio, de qua Boer. *decıſ.*315. ſed in criminalibus non datur appellatio. Et hodie fideiuſſores accipiuntur pro certa ſumma, non pro incerta. Clar. *d.q.46.v. ſed quaro* communem dicens. Et fideiuſſor liberatur, lata ſententia criminali, nec amplius tenetur, etiã quod ſuperueniret aliud delictum, pro quo reus fugeret, quia iudex debebat prius monere ipſum fideiuſſorem, vt præſentaret reum. Clar. *ubi ſuſius. verſic. quæro pene.*& fideiuſſores omnes expreſſe tenentur (& ita debent recipi) de conſignando ad omnem requiſitionẽ, & toties quoties, in forma conſueta & debita, &c. Qui ſi non faciunt, pœna applicatur fiſco ex obſeruata conſuetudine. Cla. *q.46.ver. ſucceſſiuè.* vide Soarez *ver. carcere.nu.*21. Bonacoſſ.

21 Carceratus detinetur in carcere iudicis primi à quo ſi fuerit appellatum ab interlocutoria in criminalibus, douec fuerit cognitum de grauamine per iudicem ad quẽ, quia adhuc durat ſua iuriſdictio in carceratum, vel ſaltem pendet. Et ab hac ſententia nullus diſcrepat, vt dicit Nata *in conſ.*553.*nu.*12. Si autem à diffinitiua, dic vt ibi per eum pulcherrime diſtinguentem. Bonacoſſ.

22 Carceri qui nec ritè nec rectè traditus eſt nõ relaxari debet, ſi denuo in carcere tradi cõcedẽdu erit. cõmune ait Cur. iunior *concluſ.*127.*n.*5. Crauet. *concluſ.*46.*n.*7. Don. à Fina.

23 Carceri in perpetuũ detrusus ac damnatus teſtari nequit, ſi ſit laicus com. teſtatur Bert. *conſ.*194.*n.*3.*lib.*4. Iul. Cla. *de teſtam.q.*19. Don. à Fina.

24 Carcere detenti & ſi iure nullos cõtractus gerant. Marſ. *in pract.in §. attingã. n.* 2. tamen de conſuetudine poſſunt. Iul. Cla. *in pract.§.vlt.q.*46. Don. à Fina.

25 Carceris cuſtos ob fugam carcere detenti, qui capitis pœna, alioquin limitatus nõ eſſet iudicis arbitrio ſolũ plectitur. commune ait Boſſius *in practica de carcere.n.*10. Clar. *in practica.§.vlt.q.68.ver. cuſtos carcerum.* Don. à Fina.

26 Carceratũ dominũ propter debita vaſallus, non tenetur liberare, niſi ex facto vel culpa vaſalli dominus debita illa cõtraxiſſet. cõmune teſtatur Iul. Cla. *in tract. feudo.q.*24. Dñ. à Fi.

27 Proceſſus contra carceratũ agitatus valet. magis com. opi. teſtatur Socin. *in tract de cita. in* 5. *parte prin.q.*28. Dõ. à Fina.

28 Carceri mãcipatus & tũc fideiuſſorib. præſtitis exolui poteſt, cùm pœna corporis infligenda non erit, & cùm innocẽs in carcerem conditus videbitur. commune teſtatur Iul. Clar. *in pract.§.vlt.q.*47. Don. à Fina.

29 E carceribus eximens condemnatum, vel condemnãdũ, cùm eſſet iam confeſſus crimen, tenetur crimine læſæ maieſtatis. *l. rusuſque, §.pen.ff.ad leg. Iul. maieſt.* fallit in 3. caſ. quos no. Iaſ. *in §.pœnales, Inſti. de act. col.*17. Don. à Fina.

30 Carcer dicitur ſpecies torturæ, quoniam valdè premit hominem adempta corporis libertas. *L.j. C. de epiſ. aud. cle.*1. *de hæret.l.j. C. qui ad liber. perue. non poſ.* Don. à Fina.

31 Carceri mancipatus ſi moriatur, coniectura eſt legitima eum fuiſſe mortuum, aut dolo, aut culpa officialium, niſi probent innocentiam ſuam, no. *in l.cum ita, §.ſpecies, ff. de leg.*2.*l.j. in fi. & l.pen. C. de cuſt. reo.* Don. à Fina.

32 Carcer priuatus prohibetur ſub pœna læſæ maieſt. omninm grauiſſima *l.j. C. de priuat. carce.* Don. à Fina.

33 Carceratus pro delicto, ſi fugiat habetur pro confeſſo. *l. in eos.ff. de cuſto. reo. l. milites agrum. §. eius fugam. ff. de re milit.* Don. à Fina.

34 Carceris cuſtodia loco conſueto, & publico debet exerceri, alinquin pœna committitur priuati carceris, *l.j.C. de priuat. carcer. l. capite quinto. ff. ad leg. Iul. de adul.* Don. à Fina.

35 Carcere detineri cẽſetur ita detẽtus, vt liberè non poſſit abire quocũq; in loco. *l. ſutturrisio ff. ex quib. mau.* *L.j. C. de priuat. carce. l. qui in carcerẽ. ff. q met. cauſ. l. ſolutũ. ff. de verb. ſig.* Idẽ.

36 Mulier nõ incarceratur ẽt in cauſa criminali, quãdo pœna eſt pecuniaria: Imò ſi fideiuſſorẽ nõ reperit, cauet iuratorie, *auth. nouo iure. C de cuſto. reo.* ſec. Bald. & domi. Cato. *in l.plerique.v.ſed & ſi ss.ff. de in ius vo.* niſi eſſet meretrix: quia ẽt pro debito ciuili incarceratur, ſec. Bald. *in repertorio ſuorum ſingularũ, in verbo meretrix,* dicentẽ idem tenere Dy. *in d. auth. niſi eſſet cõiugata.* ſec. Bal. *in l.cõſentaneũ C. quomodo & quando iu* & Io. And. *in addi. ad Spec. in rubr. de iniur.* Balb. *decıſ.*393.

37 Mulieres nõ poſſunt de iure perſonaliter detineri in carceribus, ſi nobiles vel aliàs honeſtæ ſint, per text. *c. mulieres. de iudic. in* 6.& eſt comm, vt atteſtatur Boẽt *in repet. l. cõſentaneũ. n.*114.*C. quomodo & quand.* ſed quicquid ſit de iure, hodie mulieres de conſuetudine indiſtinctè capiuntur, & in carceribus ſeparatis ponuntur, vt atteſtatur Imol. *in cap. ſecundo, num.*16. *de pignor.* quem refert Marian. *de ætat. art.*5.*quæſt.*7 *verſ.*16.*fallit.* Marſ. *ſing.* 248. Soc. *l plerique. nu.*38 *ff. de in ius voc.* & Gram. *decıſ.*33.*nu.*11. Blanc. *in pract. crim. nu.*47. Clar. *d.§.fin. quæſt.*28. *verſi. quæro igitur.* P. Fich. & Bonacoſſ.

38 Carcerari poſſunt clerici à ſuo iudice, ſi iudici conſtat de delicto. Aliàs eſſet excommunicat[us] prælatus, etiam quòd clericus eſſet fugitiuus. com. eſt opin. Cla. *dicta quæſtio.* 28.*v. quæro nunquid.* Sed hodie de conſuetudine aliter obſeruatur, quia clerici mali carcerantur à iudice, etiam laico. Carcerari non poſſunt clerici, niſi reperti ſint in flagranti crimine, vt ſuo ſtatim tradantur iudici, vt eſt com. opin. Cla. *ibi ver. ſi verò.* itidẽ & à quolibet laico priuato, clerico reperto in flagranti crimine, capi poteſt, & tradi curiæ eccleſiaſticæ. Itidem ſi clericus delinquens veriſimiliter eſſet de fuga ſuſpectus. Bonacoſſ.

39 Carcerati debent ſæpè viſitari per viſitatores, qui habẽt inquirere ea qua cauſa detinentũr, & operari, vt expediantur, ne macerentur. Clar *d.q.*46. Sed proh dolor, hodie prius macerãtur, & marceſcunt, poſtea viſitantur, vel ponuntur in titulo pro derelicto. Bonacoſſ.

40 Minor propter ætatẽ excuſatur in pœnalib. poteſt tamẽ in carcerib. detrudi pro debito, com. eſt opi. Graſſus *de cõmuni opin. lib* 2.*c.*7.*q.*3. Niſi ſit filiusfamilias. vt ibi. Bonacoſſ.

41 Carceratus cognoſcens carnaliter carceratã quæ ſit meretrix, non propterea puniendus eſt. Communem dicit Boẽr. *decıſ.*317.*num.*10.& 14. Clar. *lib.*5.*ſentent.§. Fornicatio. verſ. cum carcerata.* P. Fichard.

42 Cuſtos carcerũ carnaliter cognoſcens mulierẽ carceratã de cõſuetudine ſuſpẽditur. Et etiã punitur pœna mortis, ſi carceratus ob eius negligentiã aufugit, ſi detinebatur pro crimine capitali. Aliàs punitur extra ordinẽ. vt eſt comm. op. Clar. *q.*68. *verſ. cuſtos.* Sed ſi cuſtos carceris fuerit negligens in cuſtodia, non debet ipſe cuſtos principalis puniri pœna mortis: Sed debet cuſtos officio priuari, vt ibi per Clar. Bonacoſſ.

43 Cuſtos carcerum, ſi carceratus per eius negligentiã aufugerit, punitur capite, ſi carceratus detinebatur pro crimine capitali, ſed ſi detinebatur pro crimine nõ capitali, punitur arbitrio iudicis iuxta modũ culpæ. com. dicit Boſſ. *in tit. de carcere. nu.*10. refert Clar. *d.§.fi.q.*68 *verſ. cuſtos.* P. Fich. & Suarez.

44 Carcerandus an ſit reus, vel fideiuſſoribus relaxãdus, iudex decernere habet, & hoc certè eſt in iudicis arbitriu. Paul. de Caſt. *in conſ.*328.*lib.*2. vbi ſubdit. Conſulto tamen, quòd faciat in actis apparere, qualiter ex tali, & tali iuſta cauſa, quæ animum ſuum mouerunt pronunciauit non eſſe illum perſonaliter detinendum, ſed ſub fideiuſſoribus demittendum. Et cùm hoc ſit arbitrarium, non poteſt redargui iudex, quia ſemper præſumitur moueri ex iuſta cauſa. Paul. de Caſtr. *in conſ.*199.*num.*4.*vol.*4. nec tenetur in ſyndicatu. vt per Pari. de Puteo *in tract. ſyndica.* & per Menochium *de arbitrio iudicis.* Et perfecto reorum examine, factiſque debitis confrontationibus teſtium, iudices reos ad carceres duci facere conſueuerunt. vt eſt communis opinio Clar. *q.*46.*in prin.* vt ſcilicet cuſtodiantur, non autem vt in vinculis exiſtant, vt eſt comm. obſeruantia. Vbi tamen qualitas delicti & perſonæ hoc expoſceret, poſſet iudex in arctos conijcere reos, & prohibere, ne cum aliquo loquerentur, & ita faciunt practici iudices, ſecundum Clar. *vbi ſuprà.* Bonacoſſ.

45 Carcerandum eximens à manibus fã miliæ, vel committens vim ne quis ducatur ad iudicium quomodo puniatur, no. Bart. *in l. lege Iulia. ff. ad leg. Iul. de vi priuat. in l.furti. §. ope. ff. de furt.* Guid. Pap. *q.*579. Hip. *ſing.*177.273.& 376. Iaſ. *in l.ij.§. quod prætor. ff. ne quis eum qui in ius voc.* & ſi quis faciat aliquem captiuum, non facta fide de commiſſione, & eximatur ita

captu

captus tunc, eximēs non punitur. Ang. *in l. j. § ne quis eum*, &c. quia mandatū principis non præſumitur. bo tamen non procedit in officiali iam adminiſtrante: quia contra eum non poteſt ita præſumi. Quod autē ſine mandato, vel de facto eaequē di reſiſti poſſit, not. gl. vbi doct. *in c. ex literis. de off. deleg.* Alex. *conſil. 35. col. 2. lib. 2.* Et eximēs captiuum à manib. familiæ, qualiter ſit puniendus, ponit Iaſ. *in l. vnic. § 1. ff. ſi quis ius dic. non obtemp.* Et pariter de pœna eximētis carceratos. vide Luc. de Pē. *in l. quoties. C. de exactorib. tributo. lib. x.* Et de pœna eximētis captiuū à manib. familiæ. vide doct. *in apoſtil. ad Bart. in l. 4. ff. ad leg. Iul. maieſt. & in l. 4. ff. ad leg. Iul. de priuat.* Bellac.

46 Incarceratus vel arreſtatus in carcere, vel in arreſto non debet recedere abſque licētia ſuperioris. *l. ſi captiuus ff. de capt.* quod procedit etiamſi oſtium eſſet apertum. gloſſ. & ibi Bal. *in l. ſuccurritur. ff. ex quibus cauſis maiores.* imo effugiens aperto oſtio puniendus eſſet arbitrio iudicis. Boer. *deci. 215. n. 15.* non quòd effugiens aperto oſtio habeatur pro confeſſo, & conuicto, nec quod teneatur pœna effracti carceris. Iaſ. *in l. admonendi. n. 172. ff. de iureiur.* ſed ſolum arbitrio iudicis. Boer. *in ea deciſione n. 15 & 30.* arreſtatus ergo nō debet recedere ſine licentia: cum paria ſint non comparere vel comparere, & de nūm recedere ſine licentia. Bar. *in l. conſentaneū. C. quomodo, & quādo iudex.* ſi tamen quis propter timorem ignis, peſtis, aut aquæ recederet à carcere, non propterea eſſet puniendus. Boēr. *ibi nu 22 & 30.* & incarceratum pro debito ciuili ad inſtantiam creditoris non debet commentarienſis relaxare abſque iudicis mandato: quod ſi fecerit ille cōmentarienſis punietur, ſed non debitor qui ſoluit. Boer. *deci. 27. in fin.* Bellac.

47 Carceratus ſi infirmatur, debet cuſtos certiorem reddere iudicem, & ſi moriatur, debet per notariū rogari de eius morte. Clar. *d. q. 46. verſ. ſed in hoc.* & not. quod ſemel excarceratus, non debet amplius excarcerari. Et ſic bis ex ſtatuto priuilegium excarcerationis conſequi non debet. Bart. *in l. q. C. de epiſcop. aud.* Et poſſunt carcerati contrahere abſque egreſſo. Ang. *in l. qui à latronibus. ff. de teſtam.* vbi dicit, quod ſunt deridendi, qui dicunt carceratos non poſſe contrahere, ſed ſemper debere extrahi de carceribus. Bonacoſſ.

48 Carceratus, vt è carcerib. fideiuſſoribus relaxetur, interceſſor debet hanc petitionem & inſtantiam in ſcriptis redigi facere, aliàs iudex eum relaxari facere non tenetur. Et fideiuſſionem in actis ſimiliter apponi facere, vt eſt communis opinio & practica. Clar. *d. q. 46 verſ. plerunque*, carceratus tamen ob crimen falſi fideiuſſoribus non eſt relaxandus, ſtante ſtatuto de carceratis relaxandis. vt dicit Bart. *in l. Lucius. n. 2. ff. ad ſena. conſul. Turpilian.* Bonacoſſ.

49 Commentarienſis, ſiue cuſtos carceris pro expenſis factis ab incarcerato debet agere contra eum incarceratum: qui ſi demum non reperiatur ſoluendo, & non habeat vnde ſe alat, poterit contra creditorem agere qui eum fecit incarcerare, & ab eo erit alendus ipſe incarcerātus: aliàs vbi debitor incarceratus non reperiretur ſoluendo, & creditor eum alere recuſaret, index poſſet eum incarceratum à curia liberare, & à carcere. Iaſ. *in l. ſi victum. ff. de re iud.* & Boer. *dec. 305.* Bellac.

50 Carcere detenti, & ſi iure nullos vel duos contractus ineant, vt ait receptū Hipp. *in pract. § attingam. n. 2.* tamē de cōſuetudine, & procuratores rectè ac ritè conſtituūt, & fideiuſſores præſtabūt, & cæteros cōtractus ineunt. vt atteſtatur Alb. *in l. qui in carcerem. ff. quod metus cauſa*, & qui illum laudat Iul. Clar. *in pract. § vlt. q. 46. verſ. plerūque verò, ad finem.* E. Suarez.

De requirendis reis.

TITVLVS IIII.

Famulus qui aufugit à domino præſumitur res domini deperditas furto ſubtraxiſſe, & in hoc caſu fuga famuli facit probationem contra eum ſeruum, qui ſcilicet aufugiendo, res ſui domini ſubtraxerit. gl. *in l. ſi verò. in 3. in verbo, factā.* & ibi Ang. *de exhib. reis. in authenticis* Hipp. de Marſil. *in rub. de probatio. ver. item alius eſt caſus*, In quo fuga facit probationē in famulo fugiente. Bar. *in l. ſi quis ex argentarius. § penult. ff. de edend.* Alexand. *conſ. 146. vol. 6.* Bellac.

2 Capi nō poteſt quis ad inſtantiam procuratoris nō habētis ſpeciale mandatum. Hanc com. opin. eſſe meminit Lud. Rn. *in conſ. 241. n. 11. verſic. 2.* principaliter, niſi in mādato adſit clauſula cum libera & plena poteſtate, quæ idem quod ſpeciale mandatum operatur. Phil. Dec. *in conſ. 404. n. 6.* Iaſ. *in l. ſi procurator. num. 11. in 3. notab. C. de procur.* & nouiſſimè Pet. Ioan. Anch. *in lib. 3. famil. iuris quæſt. q. 3. n. 18. & 19.* Kirchouius.

3 Iudex poteſt publicare edictum & promittere præmium ei qui delinquentem capiat & tradat. communē dicit Alber. *in 4 part. ſtatuto. quæſt. 48* quem refert Auguſtin. ad Angelum *de maleſi. in verbo fama publica. n. 75.* Clar. *d. § fin. q. 29. verſ. ſed quid ſi delinquens.* Fich.

4 Præmium à ſtatuto conſtitutum officialis capiens reum delicti non conſequitur, quia tenetur illud facere ex officio, vt eſt communis opin. Clar. *q. 29. verſ. cæterum.* Bonac.

5 Crimínoſum repertum in domo, quilibet capere poteſt, & eum ibi per viginti horas detinere, vt interim delictum iudici patefaciat. *l. capite quinto. ff. ad legem Iuliam. de adult.* Pano. *in cap. cùm non ab homine. de iudi.* Veamus.

6 Quæro, an iudex poſſit ſubditum ſuum citare exiſtentem extra territoriū? Reſpond: Magna eſt diſceptatio Doc. in hoc articulo. Sed verior & communior eſt opinio Bart. *in l. j. § 2. ff. de requir. reis. & in extrauag. ad reprimendū. ver. per edictum.* vt firmat Paul. de Caſtr. *l. hæres abſens. § 1. ff. de iudi.* Ang. & Iaſ. qui dicit indigere Cæſarea decīſione. *l. fin ff. de iuriſdictione omnium iud.* Aut enim loquimur de citatione reali, & iudex non poteſt aliquem capere ſuum ſubditum. Aut de verbali, & tūc aut illæ ciuitates, vel territoria nō ſunt ſub eodem dominio, & non poteſt citare, ſed debet ſcribere iudici illius territorij, & petere vt citet per ſubſidium iuris. Et hanc ſententiam dicit quoque communem Maranta *dict. rub. de cit. nu. 40.* Aut iſta territoria cognoſcunt eundem ſuperiorem. & tunc iudex ſuum ſubditum, etiam non requiſito iudice illius loci propria authoritate per ſuum nuncium poteſt citare: & hæc opinio de iure vera eſt, licet tutius ſit, hoc caſu quoque requirere officium iudicis illius loci, vbi degit citandus, & ita ſolet de conſuetudine ſeruari. Mich. Graſſus.

7 Quæro, vtrum iudex eccleſiaſticus qui alioqui iure de crimine cognitionem habet, poſſit reum laicum capere, & in carcerem mittere? Reſp. Variatum eſt, nonnullis exiſtimantibus poſſ., cuius ſententiæ authores ſunt Do & Franc. *c. cum epiſcopus. de off. ord. in 6.* Et eā probat Fel. *c. cum ſit generale. n. 20 de for. comp.* Alijs verò contrarium aſſerentib. ſcilicet iudicem eccleſiaſticum non poſſe in carcerem proprium mittere, nec capere laicum pro criminis punitione, quæ ad ipſum pertinet, excepto hæreſis crimine, text. *in c. excommunicamus. 2. de hæret.* & firmat Old. *conſ. 86.* Et eam dicit eſſe com. opin. Fel. *in c. ſignificaſti. de off. del.* & Aufred. *repet. Clem. 1. de off. ord. q. 5.* licet Fel. loquatur in eccleſiaſtico iudice delegato. Eandem dicit eſſe cōmunem Anch. *reg. ea quæ. de reg. iur. in 6.* & Io. Andr. *in Spec. tit. de off. ordin.* Mich. Graſſus.

8 Sed nunquid poſſit clericos capere, & in carcerem mittere? Reſp. quod ſic, etiamſi non habeat in loco temporalem iuriſdictionem, nec tenetur auxilium ſecularis implorare, text. *c. cum epiſcopus. de off. ord. in 6.* Et eſt communis omnium opi. quamuis contra hoc teneant Modern. Pariſ. *in conſuet. Pariſ. tit. 1. § 4. n. 66.* Mich. Graſſus.

9 Capi non poteſt facere quilibet delegatus etiam inferioris à Principe, poſt litem conteſtatam. vt eſt communis opinio, de qua Iaſ. *in l. cum iuriſdictio. n. 13. ff. de iuriſdictio. omnium iudic.* Limita, vt ibi per eum, *n 14. & ſeq.* Bonacoſſ.

10 Clericus delinquens poteſt capi à laico, repertus in flagranti crimine, & tradere curiæ eccleſiaſticæ, vt eſt cōmunis opinio. Diaz. *in pract. crim. cano. c. 114.* Bened. de ſoru Sempro. *in reperto* Fel. *in v. clericus criminoſus, nu. 2.* Fel. *in c. cum non ab homine. n. 3. de iudi.* communem dicit. Quando autem capi poſſit canonicus ab Epiſcopo, qui ſibi ſaluum conductum fecit, tradit Corn. *in conſ. 325 in 4 vol.* quod eſt ſtatum v. [illegible]orum. Suarez *v. clericus. n. 110.* Bonacoſſ.

11 Clericos poteſt etiam capi à familia iudicis ſecularis, non vt puniatur, ſed vt iudici eccleſiaſtico tradatur. Com. dicit Fel. *in c. ſi verò n. 2. & 4 de ſent. excom* Imo poteſt etiam à quocunque laico capi, in flagranti crimine. [illegible] dicit Aret. *in c. cum nō ab homine, de iudicijs* Clar. *d. § fin. quæſt. 28. v. ſi verò.* P. Fichard.

12 Clericus vt capi poſſit, etiam à Prælato, debet eſſe ſuſpectus de fuga, & prius debet conſtare de delicto, vt eſt communis opi. de qua Corn. *in conſ. vlt. vol. vlt. litera. C* alias eſt excommunicatus etiam prælatus. Et quando clericus in carcerē detruditur, nō debet carcer eſſe ad pœnā, ſed ad cuſtodiā, vt eſt cōmunis opi. de qua *ibi in litera* E. [illegible] ad pœnā, quado carcer eſt locus ſubterraneus, & [illegible] lumine. Nec debent [illegible] ferreis catenis, & manicis detineri, vt faciebat quidam Hiſpanus

Stſi fatus

[illegible] ſi publicus nõ ſuppetat [illegible] er [illegible] ad ſententiam exequendam [illegible] mune aiunt Gaſpar. Valaſc. *in* [illegible] *n.18. de iuriſd.om.iud.*Iul. Clar. *in pract.§. vlt.q.99.v.ſed pone* inte[illegible] pe[r]ſonarum rationem eſſe habendam, vt alibi vberius. [illegible] Suarez.

13 Caſtrans ſeipſum, punitur pœna mortis, vt eſt communis opi. Clar. *q.68.vtr caſtrans.* licet ali[illegible] Ciculç caſtrarẽt ſemetipſos propter regnum Dei. Bonacoſſ.

14 Pœna criminis læſæ maieſtatis, quæ per *l.quiſquis. C. ad leg.Iul.maieſt.* etiam filiis delinquentium impoſita eſt, non ſe extendit ad filias, com.dicit Gigas *in tract.de crim. leſ. maieſt. q.14 n.15.* Clar. *d.lib. v §.læſæ maieſtatis.v.hac autem.* Fichard.

15 Pœna criminis læſæ maieſtatis, ẽt locũ [illegible] bet in fi[li]is natural[ibus] tantum. cõmunẽ dicit Claud. *in l.ex fa[illegible]. §.ſi quis rogatus n.11 ff.ad Treb.* Ang. *Aret. §.interdum.Inſtit.de hæred.qua ab inteſt.* Aug. ad Ang. *de maleſ.in verb.& hoc tradito n.15.* Cy. *in l.quiſquis.C.ad l.Iul maieſt.* Clar. *d.§.læſæ maieſt v.ſed nunq.* [illegible]

16 Pœna criminis læſæ maieſtatis, ex *l. quiſquis. C. ad leg.Iul.maieſt.* non ſe extendit, neque l[o]cum habet in [illegible] natis, vel concepti[s] [illegible] delictum patris, ita tenet Cy. *in d. l. quiſquis.* & dicit eſſe cõ. Ale[x] [illegible] 46[illegible] *n.* [illegible] licet Claud. *in l.* [illegible] *quod.n.14.ff. de iuriſd omnium iudicum,* & Gigas *in trac.crim.læſæ maieſt q.5.n.2* contra[illegible] com[m]unem eſſe dicant, tamen Cl[a]ro, pro[p]ter tan[illegible] mitior & benig[n]ior magis placet in cõcẽpt[is] autẽ poſt bannũ [illegible] patri[s] d. tum certum eſt, dic[illegible] pœnam locum habere, & ideo [illegible] legitima, vt com[m]unem [illegible] teſtatur Boſſ. *in tit. de crim. læſa maieſt.n.138.* Clar. *d.§.læſa maieſt.v.fuit autem* [illegible]

17 Pœna crim. læſæ maieſt. quatenus ad [fili]os extẽditur per *l.quiſquis C.ad leg.Iul.maieſt.* etiam locum habet in nepotib. com. dicit Salicet. *in ead.l.quiſquis.n.12.* quem refert Did. *lib.[illegible] reſolut.c.8.n.2.in fi.* Notandum tamen quod non extenditur niſi vſque ad ſecundum gradum deſcendentium ex m[aſculis] [illegible] incluſiue, & vſque ad primum gradum d[e]ſcend[en]tium ex fœminis, com. dicit Salicet. *ibidem,* quem re[fert] Iaſ. *conſ.* [illegible] 06 [illegible] *libr.4.* Cla. *d.§.læſa maieſt.v.Præterea* Idem.

18 Pœna criminis læſæ maieſtatis quo ad filios ex *l.quiſquis. C.ad leg.Iul.maieſt.* no[n] [illegible] in patre committente, ſed etiã in matre committente l[o]cum habet. com. dicit Ang. *de maleſ.in verbo, & hoc tradito.nu.12* vbi [illegible] videatur hoc in muliere, [illegible] tamen [illegible] facto vidiſſe Bonom[illegible] refert Marſ. *conſ.53.n.8.* Clar *d.§.læſ maieſt.* [illegible] *quæro etiam.* [Id]em.

19 Pœna criminis læſæ maieſtatis de qua *in l quiſquis . C. ad l.Iul.maieſt.* quatenus extenditur ad [fil]ios delin[quentium], non habet locum, niſi quando crimen illud commi[ſſum] [illegible] contra imperatorem, vel Rempub. Romanam. [com.] atteſtatur Gigas *in tract.de crim.læſa maieſt.* [illegible] *23.n.9.* [illegible] 6. *in fi.* & ita quoque conſ[u]luit Soc. *con[ſ]. 275.* Clar. *d.* [illegible] *læſa maieſt.ver.vnum tantum.* P[illegible]h.

Lex *quiſquis, C.ad leg.Iul.maieſt.* non habet locu[m] in [illegible] tribus. Dec. *conſ.64.*

20 Læſæ maieſtatis crimen incurrit clericus [illegible] qu[i] [illegible] bat ſtatum domini temporalis. Barb *in 3.co* [illegible] *col.*

Vide tamẽ ibid. Barbat. quia concludit con[illegible] Vezinus.

21 Multa ſingula[ria] cõtra incurrentes c[rim]ine læſæ [maie]ſt. vide per Marſ. *in l.de minore.in 1.col.& ſeq.ff.de qu*[illegible]. Idem.

22 Inimicus capitalis non eſt idoneus te[ſt]is in [c]rimine læſæ maieſtatis. Ita Marſ. *in d.§.de minore.in 2.col.v.ſed teneas ma[illegible].*

Nec procedi[tur] ad torturam ſine indiciis. [illegible] Idem.

23 Propter crimen læſæ maieſtatis commiſſum per patrem, an filius perdat beneficiũ e[cc]leſiaſticum? vide Phi. *in* [illegible] *§.quod ſi quis.de pœnis.in 6.* Lud. *ſing.693.* qui alleg. gl. [illegible] *in c.ſatis peruerſum.56 di[ſt]inc.* Alex. remiſſiue, *in l ſi* [illegible] *§ ſi de vectigalibus.in fi.com.de dam.infect.* Idem.

24 Generalis gratia ſeu in[du]lgentia, an trahatur ad crimen læſæ maieſtatis. vide Alex. *in l.de pupillo.§. pluribus. in 3. col. de oper.no.nun. & in l.* [illegible] *ff ad leg.Iul.maieſt.* Idem.

25 In læſæ maieſtatis crimen incidunt, qui viuente Papa faciunt cõuenticulam de Papatu. Alex. *in d.* [illegible] & dixi *in verb. hæreticis.* [illegible] 14. Idem.

26 Rebellis impunè occidi poteſt, & tunc demũ probari, & declarari, quod fuerit rebellis, & ita dixit Bart *in extrauagant. qui ſint rebelles, in verb. rebellando.n.22.* & eſt communi[s], vt dicit Boſſ. *in tit.de hæreticis, num.29. & in titu.de crim. læſa maieſt. nu. 119.* & ita ſeruatum fuit in Duce Vrbini, qui interfecerat cardinalem Papienſem, ſuper quo caſu cõſuluit Rum. *conſ.4. lib. 5.* & Ferret. *conſ 31.* Sed Claro hæc opi. periculoſa videtur, & dicit quod non [illegible] conſul[ui]t amico ſuo, Clar. *§.læſæ maieſtatis.v.Hinc infertur.* P. Fiel. & Bonac.

27 Scientia ſola nũquã in del[ict]is regulariter ac generaliter punitur. communem inquit Carauit. *ſuper 4 ritu magnæ curiæ, n.2.* Quamuis in læſæ maieſtatis crimine ſola ad infligendam mortis pœnam ſufficiat. comune inquiunt Mẽchiaca *controuer.illuſtr.* [illegible] *16.n.1.* Plac [illegible] *2.n.* [illegible] Tace *in pract. crim.c.5. n.9.* Aegid Bo[ſſ]ius *in pract* [illegible] *tit.de cri.læſæ maieſt n 6.& ſeq.* Longe tamen mihi verius, humani[us] [illegible] videtur, vt qui aliq[uam] ãp[ro]ditionẽ vel in regem, vel rempublicã [illegible] ſcierit, atque [illegible] cũ potuerit, nõ indicauerit, [illegible] naturale mortẽ plectatur [illegible] Cag *in l.* [illegible] *n.21 ff. de re iud.* C[illegible] *de cri.læſæ maie* [illegible] Rolan. vir multa & recõdita doctrina [illegible] *conſ.* [illegible] *lib.* [illegible] & qui acc[illegible] hanc quæſtionẽ tractat Clar. *in pra*[illegible] *§.* [illegible] *6.per tota.* L.S[illegible] & Bon.

28 Scientia ſol[a] in crimi[ne] [l]æſæ m[aieſt]atis ob [illegible] tatem, & [illegible] & facto eſt pu[illegible] ſ[c]iens [illegible] cõmitti contra perſo[nam] [illegible] patri [illegible] pal[illegible] crimen læſæ maieſt[atis] [illegible], & [illegible] nitur vt rebel[l]is, ſecũdum B[ar]. *in l.* [illegible] *ff ad leg.* [illegible] *de parric.* [illegible] & ibi Aug. *in addit* [illegible] ta la tua parita *in* [illegible] *quod* [illegible] *C. ad leg. Iul.maieſt.* Ang. *in* [illegible] *pub* [illegible] *de pu*[illegible] Aff[illegible] *§.& bona committentium* [illegible] *quæ ſint re*[illegible] *feud.* Ca[illegible] *od autem.* De[illegible] *culpa* [illegible] Mat[illegible] *tract de c*[illegible] *maieſt.* [illegible] *c.* [illegible] *de* [illegible] & [illegible] [o]pinionem illam ſe [illegible] ibi Fel. & A[illegible] loc[illegible] Bertach[illegible] *reper to.* [illegible] vbi meſu[illegible] ſe [illegible] decapitare quẽdã [illegible] ſcientia [illegible] nõ reuelarit contra ſummum Pontifice. & Aug. *in d.addi*[illegible] ſe feciſſe vnum [illegible] dominu[m] decapitare [illegible] de cauſa. & Decius *d.c.* [illegible] aſſeuerat [illegible] obſeruaciã extitit Florentiæ, dum [illegible] Re[illegible] Pa[illegible] q[ui] ob nõ reue[illegible] [illegible] Barb. per [illegible] Barr. [illegible] ſtat[illegible] *n 26.* & eand[em] opinio[nem] [illegible] [illegible] *conſ.* [illegible] *6.28.* [illegible] cum *cæteris ſeq.* Sed [illegible] uerũt [illegible] congeſſit pe[illegible] *in c qu* [illegible] *de ſent.exco.& in c.de cætero.de re iudi.* vbi [illegible] opinionem Bart. in praxi nõ obſeruari, & minus rigoroſam ait Gigas *in tract.crim.læſa maieſt.lib. 1. in tit.de pluribus & varijs quæſtionibus. q. 2.* & Chaſſaneus *in* [illegible] *Burgundiæ rubr n.32.* & iniquiſſimã appellat Marſ. *in* [illegible] 4. [illegible] debet [illegible] & crudele [illegible] commemorat Ba[r]b. *in d.c* [illegible] 62. & Bal. *conſ.* [illegible] *quædã alle*[illegible] *a fine,* qui originaliter [illegible] cõ[illegible] Bart. & [illegible] ibi quẽdã [illegible] verba, quod iudices le[illegible] Bart. [illegible] omnes ſunt homicidæ, quod [illegible] Bart. ob hoc ſepultus eſt in inferno. [illegible] ſpeciis verbis Bal [illegible] tanqua[m] vanis, & mordacibus, ip[illegible] ſequor opi[illegible] [illegible] vide quæ ſcribit [illegible] [illegible] Decius Senenſis [illegible] 3 *de* [illegible] *dele.* & [illegible] conatur concor[d]are di[ſtin]guendo Aug. Berous *in d. c.* [illegible] [o]pinio ip[ſi]us Bar. eſt commun[is] [illegible] teſte Al[illegible] licet ſub dubi[illegible] verbis [illegible] *bona* [illegible] *n.2* [illegible] *depoſ.* [illegible] *in l 4* [illegible] *Cat.* [illegible] *n. 25 ff. de verb.obl.* [illegible] & [illegible] Marſ, ob [illegible] [illegible] practica, vt pat[et] [illegible] cõmunis procedit [illegible] qui ſcien[illegible] rũ [illegible] ſuum, & non [illegible] particeps, p[illegible] Bart [illegible] *in d.l.* [illegible] ob[illegible] Bar[illegible] *in d.co* [illegible] quo[illegible] lex, quæ dica[t] q[illegible] quis propter ſola[m] [illegible] debeat: quia reſpondeo quod tranſ[illegible] [illegible] criminis atrocitate ea deducit [illegible] Bar *in d l.* [illegible] terminat nẽt Abb. *in c. 1. de re[illegible].* & Domi[illegible] *in can* [illegible] *n.9.7.* F. Viuius *op.694.*

2[9] Scire vel ſc[ire] deber[illegible] à pari procedunt [illegible] cõmunia opini[illegible] Bartol[u]s *in l cunctos populos. C. de ſumma Tri* quem comu[illegible] ſequuntur omnes ſcribentes: Q[illegible] communi[illegible] non e[illegible] delictum, ſed tan[illegible] ex [illegible] niſi traxit moram in [illegible] quod [illegible] debet ſcire tale [illegible] obligatur [illegible] pœna talis ſtatuti. D. Gabrie[l] [illegible] Crotus C[r]iſpus & Sanſon[illegible], *inter conſilia criminalia* [illegible] 59. *numero trigeſimoſecundo* Iodoc[u]s *in Enchir*[illegible] *paruum*

vel

vel ſimilium, in verbo, ſcire debere fol. 491. Sed non ſufficit ſcientia, vbi denunciatio pro forma requiritur Tiraquellus luſè *in tract. de retract. §.36. in gl. 2. nu. 28.* Bonacoſſ.

30 Conſcius de patriæ proditione, vel coniuratione, ſeu tractatu aliquo contra Rem pub. vel principum inſtituto, ſi non reuelet atque in lucem proferat illũ, incidit in crimen læſæ Maieſtatis, et ſiquę pœnam ſuſtinere debet, ita Bar. affirmat *in l. 1. §. occiſorum. nu. de S.C. Syllaniano. & in l. vtrum ff. ad l. Pompeiam de parric.* & *in tract. maleſic. §.* Et hæc tradito ls tos patria. *nu.* & 11. vbi pie opinione dicit Bar. quotidie in practica obſeruari & communem eſſe, licet multi alij de ea deciſione dubitare videantur, aſſerentes talem ſcientiam puniri nõ debere, niſi ſciens probationem delicti habuiſſet. Dec. n. 9 & Cognol. poſt alios *in l. culpa caret. nu. 8. ff de reg. iu.* Dec. *in ca. 1. nu. 7. ext. de offi. deleg.* ſed priorem nouiſſime Bart. Romul. *in l. vt vim. nu. 152 ff de iuſt. & iur.* ſequitur, vbi ipſe ex Dec. & aliis nonnullas limitationes addit. Kirchouius.

31 Magiſtratus officium aſſumens debet puniri pœna criminis læſæ maieſt. præcedentis ex vno capite. *l. lex 12. tabul. in fi. ibi. quiue priuatus ff. ad l. Iul. maieſt.* Vezin.

32 Proditor punitur pœna capitis, tanquam reus læſæ maieſtatis. Clar. *quaeſt. 6. verſ. proditor* Et proditor dicitur tripliciter. Primo, qui prodit Principem, vel rẽpublicam. Secundò, qui prodit ſocium, vel amicum, occidendo, vel vulnerando. Tertio, qui prodit eum, quem in fide ſuſcepit. Ita Bald. *in cõſ. 361. num. 3. in 4. vol.* Bonacoſſ.

33 Eximes captũ pro delicto à manib' familię poteſtatis alicuius principis, vel eius officialis à quo eſſet cõdẽnatus, incidit in crimẽ læſę maieſt. quod ſi eſſet captus à familia huiuſmodi ducis, vel ſuorũ officialiũ, tũc alia pœna puniendus eſſet *l. cuiuſq; & ibi Bart. ff. ad l. Iuliam maieſt.* Bald. *in l. addictos. C. de epiſco. audiẽ.* Iaſ. *in l. 1. §. ſi is videtur. nu. 16. ff. ſi quis ius dicenti.* Verin.

34 Muros qui alterius ciuitatis, quã Romę trãſcẽdit, nõ alias pœnas luet, quã quas iudicis arbitrium ſtatuerit cõmune aiunt Rol. *conſ. 84. nu. 25. lib. 4.* I. Clar. *in pract. §. vlt. quaeſt. 68. v. muros:* quod magis humanitate pœnarum mitigatrice, quàm ſolida aliqua iuris ratione innititur. ſed hęc alibi vberius. E. Suarez.

35 Clericus committens crimen læſæ maieſtatis, poteſt puniri à Principe laico, ex obſeruantia, vel vt iudex eccleſiaſticus cognoſcat, & recognita cum degradet, & poſtea curiæ ſeculari tradat plectendum. Bonacoſſ.

36 Epiſcopus cõmittens crimẽ læſæ maieſtatiſ cõtra Principem, non debet degradari actualiter: ſed ſolum verbaliter. Curt. iun. *conſ. 159. num. 1.* com. dicit. I. Fich. & Bonac.

37 Lex finalis C. ad l. Iul. maieſta. quoad pœnam de nouo impoſitam contra cõmittentem crimen læſæ maieſtatis in Principem, non extenditur ad Rempublicam Romanorum, nec ad aliũ, vt eſt magis com. op. D. m. Alciat. *in conſ. 467. col. 2. in princ. v. ſecũdò reſpõdetur.* Rol. à Valle *in cõſ. 1. nu. 21. in 3. vol.* & d. l. habet locũ in filiis iã natis & naſcituris, vt eſt co. op. *vt ibi.* Bon.

38 Lex, vel ſtatutũ ſẽper eſt in viridi obſeruãtia, etiã ſi poſt multũ tẽpus caſus legis nõ veniat, ſed' ſi caſus euenit, & cõtra legẽ, vel ſtatutũ ageret. Cur. *cõſ. 129. n. 18.* com. dicit. Bonac.

39 Lex pœnalis non extenditur de vno correlatiuo ad aliud, Io. Nicolaus *in l. generaliter. nu. 26. C. de ſec. nup.* com. dicit. Bonac.

40 Vnus pro alio nõ tenetur de iure cõmuni. Secus ex ſtatuto modo non corporaliter, vt eſt com. opi. Et pœnam infamiæ quis patitur pro alio, vt in crimine læſæ maieſtatis, vt eſt com. opin. Clar. *quaeſt. 86. verſ. & hac quidem.* Bonac.

41 Merita alterius delinquentis in Principem vel republic. quandoque faciunt pœnã remitti (vel ſaltem mitigar) vt dicit gl. *in § planè in verb. ob meritum. Inſt. de iur. nat. gent. & ciuil.* quam in hoc ab omnibus approbatam ait Gram. *conſ. 39. nu. 40. verſ. quod maximè.* debere autem talia merita probari. Clar. *dicto § fin. q. 60. verſ. vidi etiam.* P. Fichard.

42 Merita quæ ius agendi non præſtant, nec obligationẽ naturalem producunt. vt frequenter ſolent placere, ac in iis rationib. magis conſonare diligenter oſtẽdit inſignis Pinelus *in l. 1. par. 3. de bonis matern.* E. Suarez.

Ad l. Iuliam de adulteriis, ſtupro, & peccato ſodomitico.

TITVLVS VII.

ADulteri puniri debẽt pœna mortis naturalis vltimiq; ſupplicij, ſecũdũ omnes Doct. per tex. *in in l quamuis. C. de adul.* gl. & cæteros *in c. tua. de procurator.* vbi Imol explanat, quòd legiſtę ita communiter tenẽt, & illam magis communẽ opinionem fore aſſeuerat Alex. *conſ. 13. nu. 5. vol. 7.* Imò adulterium ipſum eadem pœna mulctatur in matrimonio putatiuo, quia in foro, ſecundum Pau. l. Caſt. *conſ. 147. vol. 2.* & Crauet. *conſ. 205. nu. 36.*

¶ Nec lex iſta contra adulteros promulgata, iniqua cenſeri debat, cum de ea meminerit in ſpecie Caietanus *in ſecunda ſecundæ q. 64. art. 11.* Thom. & Palud. *in 4. ſententiarũ diſt. 7. q. 11. art. 1.* Ioan. Maior. *vbi diſt. 35. q. 1.* & Frater Ioannes noſter vir illuſtris doctrina, & ſanctitate *in ſermonibus quadrageſimalibus in ſerm. 22. de adult. q. 2. col. 10.* Imo ſimiliter lege Moſaica erat ſtatuta eadem mortis pœna cõtra adulteros, *Leuitici* 20. *Deut. 22. Dan.* & ob hoc Scribæ, & Phariſæi adduxerunt ad Chriſtum mulierem in adulterio deprehenſam, dicentes, quod Moyſes iuſſerat huiuſmodi mulieres lapidari, *Ioannis* 8.

Sed ſi hodie omnes tales adulteræ lapidarentur, tela & camiſæ, ſeu intercula viorum caro pretio venderentur propter mulierum paucitatem. Et ſic patet, quòd leges ciuiles ſunt cõformes legi diuinæ.

Quoniam adulterium eſt grauiſſimum crimen, vt per Doct. *in cap. at ſi clerici §. de adulteriis ext. de iudi.* & per Coraſium *in miſcellaneis iuris ciuilis lib. 3. cap. 1. nu. 2. cum aliis ſeq.* vbi etiam aliqua adducit in contrariam partem.

Imo probat Bertrand. *conſ. 316. nu. 12. & 14. vol. 2.* adulterium crimen eſſe læſæ maieſtatis proximũ, & furto longe grauius.

Imo ſunt ita etiam grauiſſima facinora adulterium, & raptus, quod conatus in eis puniri ſoleat, vt firmat Bertrand. *cõſ. 169. nu. 1. vol.* licet contrarium tenuerit in tempu Marſ. *cõſ. 105* & hoc apertè oſtẽditur *in c. quid in omnibus 32. q. 7.* reprobantem adulterium, vbi ſic dicitur, quid in omnibus peccatis adulterio grauius eſt? ſic tamen loquitur ille text. ad deteſtationem criminis: quia multa crimina contra præcepta ſecundæ tabulæ ſunt grauiora adulterio, vt homicidium, inceſtus, ſacrilegium, & fractio voti continentiæ. ſecundum namq; in pœnitentiæ locum, vbi Gloſſ. in pœ. nihil eſt in prohibitionib. ſecundæ tabulæ Moyſi: nam prima prohibitio ſecundę tabulæ eſt illa, Non occides. ſecũda vero prohibitio illa videtur, quę immediate ſequitur, ſcilicet, Nõ mœchaberis: ex qua itaque cõcluditur, quod adulterium eſt grauius furto, ſcilicet, ca coercet poteſt tamen aliquod furtum eſſe grauius aliquo adulterio ex circunſtantiis, vtpote de illo qui multum furatur, & cum magna libidine, reſpectu illius qui parũ delectatur in adulterio. Et hęc mortis pœna in adulterio ipſo in regno Neap. mutata nõ reperitur, teſte And. de Iſer. & Afflict. *in prin. in conſt. legum aſperitate lib. 3. rub. 42.* & tamen pœna mortis plectebatur adultera quoque, *l. caſtitatem, & d. l. quamuis C. de adul.*

Sed iure authenticorum mutata exitit in aliam mitiorem, videlicet, vt adultera verberari debeat, & poſtmodũ in monaſterium detrudi, iuxta *auth. ſed hodie C. de adulter.* & not. Placentinus *in tracta. de accuſa. tit. 3. nu. 14.* conſtitutione autẽ regni præcitata, legum aſperitate, punitur adultera confiſcationis bonorũ pœna, niſi ex matrimonio violato, ſeu alio filios habeat, traditurque viro ſuo, vt truncare ei naſum debeat, atque poſſit. verùm ſi vir hoc agere nolit, publice flagellanda venit, & ſic in iudicio, probato adulterio, conceditur marito vindicta prædicta truncationis naſi.

¶ Et antedicta cõſtitutio legum aſperitate, videtur ſimilis legi aliàs cõditæ, & promulgatę per Seleucũ Locrẽſiũ principẽ, qui teſte Valerio *lib. vj. cap. 5.* ſtatuerat legẽ, vt quicunque adulteraretur, vtroq; oculo priuaretur. accidit autẽ vnicũ filiũ ſuũ adulterari: ob quod equidẽ ipſe Seleucus iuſſit legẽ in eũ adimpleri, ſed multitudo populi hoc exequi penitus renuebat, quo viſo dixit, ex quo tantum inſtatis pro filio meo, ſic fiet: nam mihi alter oculus & illi alter eruetur, vt ſaltẽ hæc lex mea impleatur, quod & ita executioni demandatum extitit.

¶ Imò ipſa cõſtitutio, ſeu imperator ibi ſumpſit exemplũ à legibus, ſeu moribus Cumęorum, vt refert Plutarchus in problemat. quia apud Cumęos ipſos mulieres in adulterio deprehẽſæ tali verecũda pœna affligebãtur: eas etiã aſino inſidẽtes, nudas per vrbẽ trahẽtes, vt etiã adnotauit Alciat. *Parerg. lib. aj. c. 47.* quod apud nos obſeruatur ſolũmodo in mulierib. quæ pluribus maritis eodem tempore inuentæ ſunt nupſiſſe.

¶ Nam adulterij pœna iam pro nihilo habetur, & de ea iudices ridere ſolent, et commemorat Soc. iunior *conſ. 24. nu. 8. vol. 2.* & Pau. de Caſt. *conſ. 27. in cauſa incarceratorũ, ſub num. 3. vol. 2.* Sed Martialis in quodam ſuo epigrammate ad maritũ in tertio libro promulgauit, quo damnoſo ſententiam ſuam contra præſentem regni conſtitutionem legum aſperitatis aſſeren-

aſſerendo ibi, quòd dum abſciderat maritus narea mœcho, oportuiſſe determinat potius abſcindere mẽtulam, qua peccauerat. inquit itaque inibi:

Quis tibi perſuaſit nares abſcindere mœcho?
Non hac peccatum eſt parte marite tibi.
Stulte, quid egiſti? nihil hic tua perdidit vxor,
Cum ſit ſalua tibi mentula Deiphobi.

Epigrammaton. Martialis ad maritum.

Chi t'hà moſſo à tagliar, marito, il naſo
Al tuo Berton, che con quel membro fatto
Vergogna non t'hauea, ne verun danno?
Folle, ch'hai fatto? che tua moglie quinci
Perdita alcuna non riceue: poi
Che del ruffiano il battiſteo le reſta.

Si vero in actu ipſo adulterij maritus reperit vxorem cum adultero, ambos ſine mora protacta poteſt impune occidere, conſtitutione regni, exordiente, ſi maritus vxorem. & hoc nõ abſre conſtitutum extitit.

Nam iam ægre fert maritus adulteriũ ipſum, vt moleſtius id patiatur, quam proprij filij mortem. *l. codicillis. §. matre. ff. de leg. ij.* & notat Ozerius *in §. eſt autem. ſub n. 5. Inſt. de hered. inſt.* & libentius etiam, atteſtante Hieronymo in Amos c. 7. audiat vxorem ſuam interfici, quàm pollui. Et licèt vnus ex adulteris deprehẽſis in adulterio aufugeret, tunc nihilominus maritus poſſet occidere alium, qui nõ aufugit, tex. eſt *in l. adulter. in princ. & in l. nihil intereſt. ff. ad leg. Iul. de adult.*

Et quemadmodum patri, ſeu marito permittitur adulteros ſuę vxoris, & filiæ impunè occidere, ita hoc ampliatur etiam, vt pater, vel maritus adulteros ipſos occidere, & trucidare impunè ſimiliter poſſit conuocatis amicis, & familiaribus ſuis, ſecundũ Iaſ. *in l. j. §. fi. n. 5. ff. de oper. noui nuncia.* Fel. *in c. 1. ext. de præſcript. n. 5. & in c. fi. §. is autẽ. col. 2. ext. de offi. deleg.* Marſ. *ſing. 175. conceſſo vno,* Pau. Caſt. *in l. raptores. C. de epiſc. & cler.* Tiraq. *in tract. de retract. §. 26. glo. 1. n. 68. & ſeq.* Soc. iu. *conſ. 34. in cauſa nobilis viri, n. 12 cum alijs ſeq. vol. 2.* & Alex. *in l. ſi plagij. n. 20. ff. de verb. oblig.* vbi ad lucẽ adducit iſtã eſſe cõmunem opinionẽ.

Sed aduerte, quòd quauis marito, & patri liceat impunè occidere adulteros ẽt cõuocatis amicis, tamẽ idẽ maritus, ſeu pater nõ poſſet alteri cõmittere, vt filiã, ſeu vxorẽ adulterã occideret, vt firmat Bar. *in l. nõ ſolũ. §. ſi mãdato meo, col. 2. ff. de iniuriis.* Bal. *in l. accuſationibus. C. quod met. cau.* Saly. *in l. Gracchus. C. ad leg. Iul. de adult.* & Rol. à Valle cũ alijs congeſtis per eũ *conſ. 34. ſcio etenim apud legũ vertices, n. 19. cum alijs ſeq. vol. 2.* vbi ita conſuluit, & in mediũ reſerauit iſtam eſſe cõmunẽ ſententiã.

Quòd equidem nõ procederet in filio, cui nempè pater committere poſſet, vt adulteros occideret, ſecundum Bart. *in d. l. non ſolum. §. ſi mandato meo,* Saly. *in d. l. Gracchus,* Fely. *in c. ſi vero. de ſent. excom.* Diaz. *in reg. 534. pater,* Hyppolitus Rimin. *in l. vt vim, n. 384.* & Rol. à Valle *in d. conſ. 34. ſub n. 11. & 27. & ſeq.* cum alijs quamplurimis aggregatis per Couarruuias *in epit. in 2. par. c. 7. §. 7.* vbi admonet iſtã opinionem cõmunem eſſe, licèt ab ea ibi aliquibus artificioſis argumẽtis malè recedat.

Sed iſthæc opinio cõmunis tanquam veriſsima fulcitur optima hac quidem ratione, nam pater, & filius eadẽ perſona cenſentur, & eſſe reputantur, *l. fin. C. de impub. & alijs ſubſtitutionibus. & c. contradicimus in fi. 35. q. 3.* & not. Specu. *in tit. de feudis §. 2. n. 14.* Marſ. *in ſing. 160. pater & filius,* & Pariſ. *conſ. 4. n. 47 vol. 1.* & eſt textus etiã expreſſus *in l. cum ſcimus in fi. C. de agric. & cenſi. lib. xj.* quem aſſeruit aureum Bal. *conſ. 254. col. 1. vol. 1.* & hanc rationem ad deciſionem præſentis quæſtionis plurimũ extollit Rol. à Valle *in d. conſ. 34. n. 27. & ſeq.*

Et adeò hoc verũ eſt, quòd pater & filius vna, eademq; perſona cẽſentur, ſtante, quod pro vna tantum perſona ſoluunt, & ſoluere tenentur tributum vnicuique perſonæ impoſitum, ſecundùm Bart. *in l. j. §. domini il 2. ff. ad Syllanianũ,* Iaſ. *in l. filius paciſcendo col. 1. C. de pact.* Bal. *in l. etia col. pen. C. de exec. rei iud.* & Grauet. *conſ. 249. n. 49.* & Nicolaum Feſtaſium *in tract. de æſtimo, & collectis in 1. par. in prin. n. 62. cum alijs ſeq.* vbi aſsignat rationem, & ampliat hoc procedere etiã in filio emancipato.

Comprobatur etiam ſecũdò eadem communis, quòd licèt pater authoritate propria trucidare queat adulteros lege permittente ex priuilegio ab eadem lege ſibi elargito: tamẽ vbicunque induſtria perſonę electa foret, filius tũc prò patre deſeruire poſſet abſque dubio aliquo, ſecundùm Lud. Roma. *in l. j. ff. de in ius vocan.* allegantem textũ. *in l. ſciendum. § legat. ff. de leg.* quem refert & ſequitur Marſil. *ſing. 160.*

Tertiò comprobatur quoque prælibata communis opinio ex eo, quod pater & filius cenſentur copulati iure, nexuq; diuino. ita Bald. *in l. cum in adoptiuis col. 2. C. de adopt.*

Et ideò pater ipſe de alio plus cõfidere non debet, quàm de filio, & vice verſa filius de alio cõfidere plus nõ debet, quàm de patre. *l. quidam cum filium. ff. de her. inſtit.* & tradit Iaſ. *in l. j. col fi. C. de collat.*

Vnde cùm filius non ſit homo integer, ſed potius pars corporis patris, *d. l. cum ſcimus, circa prin.* & notat Franciſ. Aret. *in l. quod dicitur col. 1. ff. de verb. oblig.* Mar. Soc. *conſ. 31. proſequendo vol. 1. & conſ. 252. viſis, n. 13. vol. 2.*

Et cùm nomen pater non tantum naturæ nomen appareat, ſed etiam religionis, obedientię, & reuerentiæ, atteſtante Silueſtro Aldobran. *in proœmio Inſtit.*

Non mirãdum ergò erit, ſi per patrẽ demãdari poſsit filio vindicta occidẽdi adulteros, & eo magis, cùm teſte Cicerone *in orat. ſua pro Roſcio Amerino,* filius pro patre mori deberet, ſi res poſtularet, iura diuina, atque humana cogebant.

Illuſtratur ſimiliter præmemorata cõmunis, ſtante, quòd pater dicitur ſuperior, cui tenetur filius obedire, *l. 2. ff. de iuſt. & iure.*

Interim, quòd eius iuſſus excuſaret quippe filium à periurio, Alex. *in l. fin. ff. qui ſatiſd. cog.* & Feder. de Senis *conſi. 191. q. talis eſt electus.*

Et quod filius excuſetur ex præcepto patris, eſt textus *in l. fur. §. qui iuſſu. ff. de his qui not. infam.* per quem ita firmat Spec. *in tit. de feudis in §. 2. ſub num 29.*

Et licet patris iuſsis, honeſtis quidẽ omninò obſequendum ſit, tamẽ in turpibus, & penitus iniquis iuſsis iniũctis per patrem filio parendum non eſt modo aliquo, teſte Aulo Gellio *lib. ij. c. 7.* vbi ponit diſtinctè caſus, in quibus obſequẽdum ſit patri per filium, & in quibus non ſit parendum.

Poſtremò ſubſtinetur eadem cõmunis prædicta ex doctrina Inn. *in c. cùm locũ. in prin. extrà de ſpon.* cõcludẽtis ibi, quòd ſi violẽtia corporalis inferetur patri, & filius tunc egiſſet ad tutelam, defenſionemq; ſui patris, vt illũ liberaret, diceretur, ac præſumeretur ille actus eo quippè caſu geſtus per metũ, perinde ac ſi violentia ipſa eidem filio illata extitiſſet. alios verò caſus in quibus pater, & filius pro vna perſona habeantur, & reputentur, ponit Iaſ. *in l. ſciendum, num. 26. cum duobus alijs ſeq ff. qui ſatiſd. cogan.*

Sed aduerte, quòd licet adulter, ac vxor, ſeu filia deprehenſæ in adulterio occidi à ſtatutis, & legibus concedantur, nihilominus hoc agendo, etiam lege permittente, ſemper incurrerent peccatũ mortale, ſecũdùm Glo. *in c. inter hæc 33. q. 2.* Pet. Paul. & Thom. *in 4. ſent. diſt. 37.* & S. Antoninũ archiepiſcop. Floren. *in ſua ſumma in 1. par. tit. 7. c. 8. de homicidio col. 7. verſ. ſed queritur vtrum liceat marito,* Doct. cõmuniter *in l. vt vim. ff. de iuſti. & iur.* & alios ferè innumeros aggregatos. *in tracta. meo de peccato in primo conſcientia caſu,* vbi huic opinioni frequentioribus votis approbatæ tale lumen attuli ex propria officina, vt maius nullatenus deſiderari queat. eidemq; communi ſententiæ accedunt etiã S. Dionyſius Carthuſianus *in ſua ſumma fidei orthodoxæ. tomo 2. art. 178. ſub §. 2.* & S. Aug. *in lib. j. de libero arbitrio,* vbi ſignat, quòd lex iſta, quæ regendis ciuitatibus fertur, multa concedit, atque impunita relinquit, quæ per diuinam prouidentiã vindicantur, & hoc idem concedunt Abb. & Præpoſ. *in c. veniens il 2. de ſponſ.* Faber *in l. Gracchus. C. de adult.* Abb. Ant. & Fel. *in c. interfeciſti. de homic.* Alex. *col. 1.* Iaſ. *col. 1.* & Ripa *in l. ſi plagij ff. de verb. obli.* Pet. à Plaza *in epit. cauſarũ cri. lib. j. c. 36. n. 12. & 18.* [illegible] *n. 22.* & Oroſci. *col. 1. in d. l. vt vim* & Couarr. *in epit. de matri.* [illegible] *in 2 par. c. 7. §. 7. n. 8. & ſeq.* vbi ſtrenuè tuetur opinionem [illegible], & eam communem vocat.

Sed aduerte, quod quando maritus receperit mulierẽ adulteram, & eam reconciliauerit, non poſſet vtique eam amplius accuſare, vt concedit Albéric. *in conſtit. qui poteſt crimen lib. ij.* & Roſarium Buſti, *in ſermone 24 in litera L. in prima par.*

Vbi ponit ſex alios caſus, in quibus mulier adultera pro adulterio excuſari deberet, nec equidem in ipſis caſibus accuſari, vel dimitti poſſet.

Vnde quemadmodum mulier vltra pœnam corporalẽ punitur confiſcationis bonorum pœnã, ita etiam mulier ex adulterio mariti lucraretur dotis augmentum, ſecundum Neuizanum cum alijs aggregatis per eum *in ſylua nuptiali lib. 4. n. 50. cum determinetur in c. Chriſtiana. 32. q. 5.* quòd Chriſtiana religio adulterium in vtroque ſexu pari ratione condemnat.

Quinimò quantũ ad aliquid, grauius peccat vir adulterans,

quàm mulier, inquantum ſcilicet quòd maior naturalis ratio in eo vigere debet, *cap. indignãtur 32. q. 6.* propterea ait Auguſtinus *de verbis Domini ſerm. 46.* & ſimiliter recitatur, *in c. ducturi 32. q. 6.* ſi (inquit) vos viri ducturi eſtis vxores: ſeruat vos quales vultis eas inuenire, tales & ipſæ inueniãt vos. quis viuens eſt, qui nõ caſtã velit ducere vxorẽ? & ſi accepturus es virginẽ, quis non intactã deſideret; intactã quæris? intactus eſto, puram quæris? noli eſſe impurus. non enim illa poteſt eſſe caſta, aut pura, & tu non potes. ſi fieri nõ poſsis caſtus, nec illa poteſt: & quia verò illa poteſt, docet te, quia fieri potes. hæc ille, & notant ẽt Cyn. & omnes *per text. ibi in l. j. C. de adulter.*

❡ Nec non idem Auguſtinus *in lib. de decẽ chordis*, ad propoſitũ loquitur, dicens, ô homo dicitur tibi: non mœchaberis, id eſt, nõ ibis ad aliquam aliam præter vxorem tuam. tu autem, exigis hoc ab vxore, & non vis reddere hoc vxori tuæ? & cũ debeas in virtute præcedere vxorẽ, tu ſubito vno impetu libidinis cadis, & vis vxorem tuam victricem eſſe libidinis, tu victus iacens? & cùm in capite ſis vxori tuæ, præcedit te ad Deũ illa, cuius caput es? vis domum tuam capite deorſum pendere? caput enim mulieris eſt vir. vbi ergo mulier melius viuit, quàm vir, capite deorſum pendet domus. iccircò debet vir tanquam caput in omnibus bonis factis præcedere vxorem ſuam, vt illa imitetur ipſum vti caput ſuum.

Ideò ô infelices viri adulteri, maxima vtique, & euidens cęcitas, & ſtultitia veſtra eſt, qui creditis, vobis magis licere adulterari, quàm vxoribus veſtris; cum totum oppoſitum appareat ex recitatis authoritatibus, & legibus vnde ſi viris ipſis ſemel cõpertũ fuerit vxores ſuas adulteriũ perpetraſſe, eã maximo odio eas proſequerentur, quòd vix cuncti conſanguinei vtriuſque partis poſſent ipſos coniuges conciliare, & ſi fieret pax inter eos, parũ aut nihil forſan duraret: ſed ad nimiã offenſã (aut forſan ſine offenſa) illi quotidie improperarẽt vxoribus, quæ cõmiſerũt, & ea ẽt quę nullo modo commiſerunt.

Cæterùm ſi contingeret ipſos viros adulterari, acciperent quaſi pro riſu ſi vxores hoc ſcirẽt. Et licet amara ſit mors corporalis ſtatuta cõtra adulteros, quia ſeparat animã à corpore, nihilominus amarior eſt luxuria, vel mulier, quoniã ſeparat animam à Deo, & cœleſti curia: & hinc Salomon *Eccleſiaſt. 7.* breuiter concludebat, mulierem amariorem morte ipſa.

Vnde ad euitandũ hoc genus peccati, & mortis nullum reperitur tutius remedium, quàm recurſus ad orationem, & ieiunium. & nunquã tradas obliuioni quod narrat Ioſeph. *in lib. de teſtamentis 12. patriarcharum*, vbi ad lucem adduxit ad monendos filios ſuos, quomodo liberatus extiterat de periculo adulterij, ad quod aſsiduè eum Domina ſua inuitabat: & hoc quippè mediantibus continuis ieiunijs, & orationibus, vbi in medium expoſuit etiam omnes fraudes, quibus alia peruerſa mulier ad huiuſmodi adulterium inducere procurauit;

❡ Primò quidem cùm filijs careret, admonuit eum velle in filium recipere, & quia adoleſcens erat 16. annorũ, cùm primùm fuit venditus, frequenter amplexabatur, & tangebat, vt filium improbo animo. quod apertius perpẽdit, cùm cœpit ad malum impellere, ſub colore præſertim, vt filium ſuſciperet ex eo, quem maritus propriũ putaret, & ſic omnia bona, quæ multa erant ad eum deuenirent, ſed cum ille recuſaret dicens fuiſſe à Deo ſuo domino cœli prohibitum adulterium;

❡ Suggeſſit alterum modum offerens ſe virum necaturum veneno, ſi decreuiſſet ipſam in vxorem accipere. quod audiẽs ille nonnihil horruit proteſtando, quod ſi hoc ageret, manifeſtaret equidem tale crimen, nec ſibi iungeretur aliquo pacto.

❡ Tertiò promiſit ei, quòd dimitteret idola, & virũ ſuũ ad idẽ induceret, ſi ei aſſentiret, adoretq; et Deũ ſuũ, & cõſequẽter præbuiſſet anſam eorũ ſalut[illegible], & cõuerſioni. cui reſpondit Ioſeph huiuſmodi cõuerſionẽ Deo ſuo minimè gratũ placere, cũ cõſtitutiſſimũ ſit mala facienda non fore, vt bona contingerent, vt not. Glo. *in l. quis ſub prætextu. C. de ſacroſan. eccl. & in c. magna ne cler. vel mona. contra c. dixit Sarra 32. q. 4.*

❡ Quartò miſit ſibi epulum ſolenne, ſed incãtatum diaboli opere, vt inflammaret, incitarétq; eum ad ſuum proprium amorem, atque cõcubitum. quod nempè ipſe Domini reuelatione comprehẽdens facta oratione ſuper cibũ nil nocumenti percepit ex huiuſmodi comeſtione.

❡ Quintò eum innuit, quod niſi cum ea rem haberet, dubio procul gladio, vel veneno mortẽ ſibiipſi conſciſceret, & ſic ipſa facile ſuæ morti occaſionẽ præbuiſſet. ſuper quo increpuit eam exprimens, q concubina viri ſui ſi hoc ageret, poſtea omniũ bonorum ſuorũ hæres remaneret. Et quia æmula eius erat, ideo retraxit ſe inuidens fœlicitati ſecuturæ æmulæ ſuæ;

❡ Demũ deſperatione ducta quadam die apprehendit eum per liciniam veſtimenti quaſi vim inferendo dicens, dormi mecum, quod capi eſsè recuſauit fugam arripiens, vt teſtimonium reddit ſcriptura *Gen. 39.*

❡ Quonia vt habetur *Prouerbiorũ ſexto*, mãdatũ lucerna eſt, & lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinę, vt cuſtodiant te à muliere mala, & à blãda lingua extraneę. non cõcupiſcat pulchritudinem eius cor tuũ, ne capiaris nutibus illius: pretium enim ſcorti vix eſt vnius panis: mulier autẽ viri precioſã animã capit. nũquid põt homo abſcõdere igne in ſinu ſuo, vt veſtimenta illius nõ ardeãt? aut ambulare ſuper prunas, vt non cõburantur plantæ eius? ſic qui ingreditur ad mulierem proximi ſui, non erit mundus cum tetigerit eam. non grandis eſt culpa, cùm quis furatus fuerit: furatur enim, vt eſuriẽtem impleat animã: deprehẽſus quoque reddet ſeptuplum, & omnẽ ſubſtantiam domus ſuæ tradet: qui autem adulter eſt propter cordis inopiam perdet animam ſuam, turpitudinem, & ignominiã congregat ſibi, & opprobriũ illius non delebitur, quia zelus, & furor viri nõ parcet in die vindictę, nec acquieſcet cuiuſquã precibus, nec ſuſcipiet pro redeptione dona plurima.

❡ Et legitur ẽt *Ecc. 41. c.* erubeſcite à patre, & à matre de fornicatione, à reſpectu mulieris fornicarię, ne reſpicias mulierẽ alieni viri, & ne ſcruteris ancillam eius, neque ſteteris ad lectum eius.

❡ Et dicitur *Thobiæ quarto capit.* omnibus diebus vitæ in mente habeto Deum, & caue ne aliquando peccato conſentias, & prætermittas præcepta Domini Dei noſtri.

❡ Et oſtenditur *ad Timotheum quinto*: nam quæ (vidua) in delicijs eſt, viuens mortua eſt. teipſum caſtum cuſtodi.

❡ Et *ad Hebræos decimotertio*: honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. fornicatores enim, & adulteros iudicabit Deus.

❡ Et legitur denique *Eccleſiaſtici nono*: ne reſpicias mulierẽ multiuolam, ne fortè incidas in laqueos illius. cum ſaltatrice ne aſsiduus ſis, nec audias illã, ne forte pereas in efficacia illius. virginem ne cõſpicias, ne forte ſcandalizeris in decore illius. nec des animã tuam in vllo, ne perdas te, & hęreditatem tuam: noli cõcupiſcere in vicis ciuitatis, nec oberrauer is in plateis illius. auerte faciẽ tuã à muliere cõpt., & ne circũſpicias ſpeciẽ alienã. propter ſpeciẽ mulieris multi perierunt: & ex hoc cõcupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. ſpeciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti ſunt. colloquiũ enim illius quaſi ignis exardeſcit. cũ aliena muliere ne ſedeas omnino, nec accũbas cũ ea ſuper cubitũ: & nõ altercaris cũ illa in vino, ne fortè declinet cor tuũ in illa, & ſãguine tuo labaris in perditionẽ.

❡ Et dicitur *ad Epheſios quarto*: hoc igitur dico, & teſtificor in Domino, vt iam nõ ambuletis, ſicut & Gentes ambulãt in vanitate ſenſus ſui tenebris obſcuratum habẽtes intellectum, alienati à vita Dei per ignorãtiam, quę eſt in illis, propter cęcitatem cordis ipſorum, qui deſperantes ſemetipſos tradiderũt impudicitię, in operationẽ immũditię omnis, in auaritia.

❡ Et *ad Coloſſenſes tertio*: nũc autẽ deponite & vos omnia: irã, indignationẽ, malitiã, blaſphemiã, turpem ſermonem de ore veſtro. & paulò ſuperius: mortificate membra veſtra, quę ſunt ſuper terram, fornicationẽ, immunditiam, libidinẽ, concupiſcentiã malam, & auaritiam, quæ eſt ſimulacrorũ ſeruitus, propter quæ venit ira Dei ſuper filios incredulitatis.

❡ Et concluditur *Iob 31. cap.* pepigi fœdus cum oculis meis, ne cogitarem quidem de virgine. quam enim partem haberet in me Deus deſuper, & hæreditatẽ Omnipotẽs de excelſis? ſi deceptum eſt cor meum ſuper muliere, & ſi ad oſtium amici mei inſidiatus ſum: ſcortum alterius ſit vxor mea, & cætera. hoc enim nephas eſt, & iniquitas maxima.

❡ Et cõcluditur etiam *in Amos 6. cap.* Væ qui opulẽti eſtis in Sion, & cætera, qui dormitis in lectis eburneis, & laſciuitis in ſtratis veſtris: qui canitis ad vocem pſalterij: ſicut Dauid putauerunt ſe habere vaſ cantici, bibentes vinum in phialis, & optimo vnguento delibuti, & nihil patiebantur ſuper contritione Ioſeph. quapropter nunc migrabunt in capite tranſmigrantium, & auferetur factio laſciuientium. iurauit Dominus Deus in anima ſua, dicit Dominus exercituum, deteſtor ego ſuperbiam Iacob, & domos eius odi, & tradam ciuitatem cũ habitatoribus ſuis. Viuius *opin. 33.*

2 Adulter laicus per iudicem eccleſiaſticum de iure canonico puniri poteſt, & contra eum deueniri ad excommunicationem, ad detruſionem in monaſterium, ad ſeparationẽ thori,

& ad

in c. rex 23. q. 5. Sand. *col. 7.* & Felyn. *in 2. in c. cum ſit generale de foro compe.* Abb. *in c. tua de procu.* Rom. *ſing. 674. nos ſumus in materia adulterij*, Fel. & Dec. *in prin. in c. conſuluit de appel.* Alciat. *in c. 1. in 5. notab. de offic. ordin.* Clarum. *in pract. crim. in §. adulterium in verſ. alia quoque eſt pœna adulterij.* & Couar. *in epit. de teſtam. in 2. part. §. 7. c. 7. n. 20.* qui oſtendunt iſtam eſſe comm. opin. contra Ioan. Andr. *in c. ſi. de foro compet. lib. vj.* in nouella contrarium aſſerentem, & ſequitur etiam prælibatam communẽ Mantua. *in d. c. cum ſit generale, n. 47.* vbi poſt Abb.

Concludit, quod ſi ageretur contra laicũ pro adulterio perpetrato de iure ciuili ad pœnam ſanguinis, tunc crimen hoc eſſet mixti fori, & ſolus iudex ſecularis id cognoſcere poſſet, aliàs ſi interueniret iudex eccleſiaſticus, vbi pœna ſanguinis imponeretur, efficeretur proculdubio irregularis, poſſetque eius beneficia impetrari. Viuius *opin. 34.*

3 Vxor perdit dotem propter adulterium cõmiſſum, & violatam pudicitiam. *c. plerumque, extra de don. inter vir. & vxor.* tenet Gl. *in auth. ſed hodie. C. de adult.* & Salyc. communiterque Doct. *ibidem*, prout de dicta communi atteſtantur Scribentes *in rubr. extra de iud.* & Bolognetus *in rubr. C. de eden. n. 29.*

Quæ profectò ampliatur eatenꝰ procedere, vt mulier perdat ẽt donationẽ propter nuptias, ſi maritus ea accuſauerit, & ſentẽtiã reportauerit quo ad ſeparationẽ thori. *l. conſenſu. C. de repudiis.*

Licet Gl. in d. c. plerunque, expreſsè velit, quòd amittat dũtaxat paraphernalia. quã quidẽ Glo. dicit communiter approbari ab omnibus Scribent. variis in locis, Boer. *in deciſ. 138. n. 2.* & Couar. *in epit. de matrimonio, in 2. par. c. 7. §. 6. n. 2. fol. par. 135.* & ſequitur Gerat. *ſing. 48.* & ſingularẽ inquit Rom. *ſing. 311.* Iaſ. *in l. ij. ff. ſol. matr.* & Martin. *in l. patre vel marito, n. 3. ff. de quæſt.*

Sed aduerte, quod ad hoc, vt mulier dote priuetur propter adulterium, neceſſe eſt, quòd verè probetur adulterium, non autem per coniecturas, & præſumptiones: vt conſuluit Petr. de Anchar. *conſ. 409.* Prolata tanti viri ſententia.

An autem mulier amittat dotem propter oſculum luxurioſum, vel tactum mamillarũ, ſeu partis inferioris, ſicut per adulteriũ ipſum? hoc latè, [illegible] ad partes diſcutitur nouiſſimè per Bolognetum *in rubr. de eden. n. 2. cum ſeq.* & per Ant. Gubertũ *in tract. de dotibus, & earũ iure. c. 6. n. 35. & ſeq.* & per Vincentiũ Maxilliã *in conſuetudinibus Ciuitatis Bari, in rubr. de donat. inter vir. & vxo. n. 71.* Sed Bal. *in c. tua, de procur.* tenẽt quod ſic. idémq; firmat Gloſ. *in l. ij. ff. de variis, & extraord. crim.* Ripa, *in rubr. de iud. col. 3.* Ioan. Baptiſta Ferrettus *conſ. 389.* Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio, in cauſa Nobilis D. Catherinæ de M[illegible] *ſub n. 7. cum aliis ſeq. vol. 2.* Ozerius *in §. eſt autem, n. 2. cum aliis ſeq. Inſt. de hered. inſtituend.* Viſillus *in addit.* Affl. *deciſ. 61. ſub n. 5. circa fin. dict. numeri.* Curt. iun. & Bellonus *in d. rubr. C. de eden. n. 81.* vbi ſcribit ſimul cum aliis Moder. opinionem iſtam Baldi communiorẽ eſſe, & Couarru. *in d. §. 6. n. 3.* & æquam, ſuſtentabilémque vocat, eam complectẽdo, Aerous *in rubr. de iudiciis, n. 21. & ſeq.* & Sylua Nuptialis cũ aliis aggregatis *ibi, lib. 4. ſub num. 76. cum aliis ſeq.*

Vbi etiam, *n. 26.* firmat, & probat, oſculum ipſum libidinoſum eſſe peccatum mortale.

Imò communis opinio hæc obſeruatur in Regno, *ob c. Regis Roberti. 262. Vt fine.* in quo ſtatuitur, mulierem patientem ſe oſculari, ipſo facto perdere omnes dotes, tã receptas, quàm recepturas, atque penitus ſpoliari, priuariq; paterna, & materna ſucceſſione: & oſculatores mulieres ipſas per vim, puniri vltimi ſupplicij, & cõ[illegible]cationis omnium bonorum tam mobilium, quàm ſtabiliũ pœna, & d[illegible] *um c. 262. Vt fine*, obſeruatur in toto Regno, ſecundùm p[illegible]aticam: *Philippus Dei gratia*, ampliantem ipſum cap. ſpecifi[illegible], & expreſsè.

Sed hoc procederet duntaxat in oſculo, quod ad ſollicitandũ carnẽ dirigeretur, non autem in quolibet alio oſculo: quoniã oſculũ, quod in ſignũ pacis, & veri amoris præſtatur, tale non ſolũ nõ eſt peccatũ, ſed potiꝰ eſt actus virtutis, ſicut & ipſa pax, cuiꝰ eſt ſignũ. Chriſti enim Diſcipuli, ſe inuicem oſculantes, ſignũ pacis, & veri amoris oſculo præbebãt. Quapropter Iudas hoc ſignũ Iudæis dederat dicens: *Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete.* Nã cùm Diſcipuli Chriſti aliũde remeabant ad Chriſtũ, oſculũ oris illius in ſignũ pacis indigebant. hoc fecit & Iudas, vt tali ſigno proderet Chriſtum: ideò Chriſtus dixit ei, *Oſculo filium hominis tradis?* & hanc limitationem ſequitur Cagnolus cum aliis Modern. *in d. rub. C. de eden. ſub nu. 34.*

Præterea, nec omne oſculum, quod cauſa ſollicitãdæ carnis præſtatur, peccatum eſt, præcipuè, ſi coitus ille, ad quem dirigitur, licitus eſt, vt in coniugibus cõtingit. Si enim vxor exigat à viro, vt coeat cum ea, vt hoc debitum vxori præſtet, vir oſculatur vxorẽ, vt videlicet per hoc excitetur caro ad reddendum debitum, quod aliàs reddere non poſſet: non ſolùm non eſt peccatum tale oſculum, ſed etiã virtutis actus, ſicut & ipſe coitus eſt actus iuſtitiæ, cùm per illum vir reddat vxori quod illius eſt. & Beguinæ, & Begardi aſſerentes contrariũ, huiuſmodi oſculum eſſe peccatum, vt hæretici damnati extitere in Concilio Viennenſi ſub Clemente. v. celebrato. Cuius concilij diffinitio habetur *in c. ad noſtrum, de hæreticis.*

Item limitatur mentionata opinio Bal. & ſequacium communis, in tribus aliis caſibus traditis per Cagnolum *in d. rubr. de eden. num. 34.*

¶ Sed ipſa concluſio in princ. poſita, ita & taliter explicita, fallit in vxore putatiua, ſeu de facto, quæ proculdubio non perdit dotem propter adulteriũ, ſicut vera: ſecundũ Gl. *in d. l. cõſenſu, in verſ. Sed*, quam ſimpliciter ſequitur Alex. *in l. ij. aliàs, ſi cum dotẽ. §. ſi. col. 2. ff. ſol. matr.* Bertach. *in ſuo repertorio, in verb. Adulter, ver. 43. in v. Maritus adulter, v. 3. & in ver. Vxor adultera.* [illegible] *verſ. 7.*

¶ [illegible] Illa Glo. comprobatur per dictum Calder. poſt Lapũ, *in Clem. 1. col. 2. q. 3. de priuil.* vbi aiunt, quod illa Clem. puniens religioſos, nõ habet locum in religioſis de facto, quorum religio eſt reprobata: quia eis non conuenit qualitas religionis: quod dictum ſequitur Fely. *in c. accedentes, col. 3. de præſcript.* Pro d. Glo. quoque videtur facere dictum Cald. *conſ. 1. in tit. de hæret.* vbi ait, quod excommunicans inquiſitorem cuntꝰ[illegible] ante bona [illegible], non habet locũ in inquiſitore, qui de facto diſtribuit certos libros Fratrũ Minorum dãnatorũ de hæreſi.

¶ Sed tamẽ in contrariam partẽ inclinauit Gloſ. *in d. c. plerũque*, vbi affirmat, quod vxor putatiua, ita perdit dotem propter adulteriũ, ſicut vera vxor, ne plus tribuatur vxori putatiuæ de facto, quã veræ vxori. quã ſequitur Paul de Caſtro *conſ. 347. & conſ. 154. col. 2. vol. 2.* vbi dicit idẽ eſſe in tutore putatiuo, & vero legitimo, quod ita puniatur nõ reddẽdo rationẽ adminiſtrationis, ſicut verus tutor. Tandẽ fertur Paul. de Caſt. quod Doct. *in d. c. plerumque*, hãc opinionẽ cõmuniter tenent. Nã Doct. ibi conſiderant intentionẽ mulieris, quæ ſecundùm eius intentionẽ adulteriũ cõmiſit, vt *ibi* per Innoc. *in fin.* & per Abb. dicentẽ, ſententiã Gloſ. ibi eſſe cõmunem. & cõmunem pariter inquit cũ aliis citatis per eũ, Couarr. *in d. §. 6. n. 1.* Vndè non mirum ſi fieret extenſio de vxore vera, ad eam, quæ verè vxor non eſt, ſed de facto: quia niſi fieret præfata extẽſio, ſequeretur hoc abſurdum, & inconueniens, quòd vxor putatiua & de facto, eſſet melioris conditionis, quàm vera vxor, quod eſſe non debet. *l. 3. §. 1. ff. de don. inter vir. & vxor.* vbi ait etiam tex. quod etiam vxori putatiuæ donari non poteſt.

Et iſta communis cõprobatur etiã per dictũ Io. And. Abb. & aliorũ, *in c. 1. de cler. coniug.* vbi aiunt, quòd clericus de facto cõtrahens matrimoniũ, ita priuatur beneficiis, ſicut legitimè cõtrahens, ne alias ſit melioris conditionis de facto agens, quàm legitime: & tamen qualitas matrimonij non conuenit, ſed ſatis eſt eum matrimoniũ contraxiſſe quò ad eius intentionẽ, & quãtũ in eo fuit. ſequitur Aneh. *cõſ. 3. & 4. col. 3.* Rom. *cõſ. 443. col. 2.* Quoties enim actus de ſui natura eſt licitus, ex actu nullo pœna imponitur. *l. nemo martyres. C. de ſacroſ. eccl. iuncta Gl. in l. cum qui duas. C. de adult.* Dec. *in c. ex tenore, col. 3. de reſcript.*

Similiter curator putatiuus non debet eſſe melioris conditionis, quam verus, ob id, ſicut verus curator nõ poteſt donationem accipere ab adulto, ita nec putatiuus: ſecundum Paul. de Caſtr. *conſ. 352. Curator, col. 2. lib. 1.*

Secundo limitatur præ[illegible]gata concluſio, quòd non priuetur dote vxor propter adulterium, ſi maritus tacuiſſet: ſecũdũ Bald. & Doct. *in l.* [illegible] *n. C. de adult.* [illegible] Bal. Ang. & alios *in l. rẽ iudicata. §. heredi. ff. ſol. matr.* Alex. [illegible] *ſ. 189. vol. 6.* & latè Bernardus de publicis concubinariis, *in rubr. de adulter. n. 72. & ante.* iſtorum ſententiam communem fore inquit Alex. *in d. l. rei iudicatæ, col. 1.* Ant. Abb. & Præpoſ. *in d. c. plerunque*, & Iaſ. *in l. ſororem, in fine. C. de his quib. vt indig.*

Sed marito ignorãte adulteriũ cõmittẽs, ab eius hæredibus ad amiſſionem dotis accuſari poſſet. ita Cyn. *in l.* [illegible] *C. de reuoc. don.* Anch. & Abb. *col. 3. in c. fi. de dona.* Præpoſ. *in d. c. plerunque, col. 2.* Roma. & Aret. *col. fi. in d. §. heredi*, Marſil. *in l. vnica. n. 67. C. de rap. virg.* Tiraq. *in l. ſi vnquàm, v. ſuſceperit, n. 176. C. de reuoc. don.* & Ant. Gubertus *in tract. de dotibus, & earum iure, c. 6.*

ſub n.28. & ſeq. & opinionē hanc ſcribit cōmunem eſſe Ripa *in d.l.fi.C.de reuoc.donat.q.61.* & ſeruari in practica ait Alex. *in d. §.heredi.*

Idē videmus quoq; in matre, quę trāſiuit ad ſecūda vota ſuperſtite filio, de hoc nō cōquerēte. his ſtātibus ſi filius decedat, nō priuatur eius hæreditate: quia filius nō cōquerēdo de matre, videtur iniuriā ſibi factā per eā remiſiſſe per dictū tranſitū. vt tradit Bald. *in auth. ex teſtamēto, col.2.C.de ſecund.nupt.* Deci. *conſi.206.col.2.* Ripa *in l.fin.C.de reuoc.donat.q.61.col.2.*

Tertio coarctatur dicta cōcluſio nō procedere in vidua, quę non priuatur dote propter ſtuprum in viduitate commiſſum: ſecundum Alex. & Iaſ. *in l. fideicōmiſſum.C.de fideicōmiſ.* Brunum *in tractatu, quòd ſtantibus maſculis, art.6.n.305. & ſeq.* Vincentium Maxillam *in conſuetudinibus ciuitatis Bari, in rub.de donat.inter vir. & vxo.n.72.* Arium Pinelum *in l. fin.ſub n.9. & ſeq.C.de bonis materia.* & Rol. à Valle cum cęteris aggregatis per eum, *conſi.86.nu.20.cum alijs ſeq.volu.2.* vbi conſuluit pro iſta parte, atque aſſirmauit eam eſſe communem.

¶ Licet Paul.de Caſtr. *in l.ſororem.C.de his,quib. vt indign. in d.l. fideicommiſſum, & conſ.147.vol.1.* Præpoſ. *in d.c.plerunque,col.3.* Fely. *in c. paſtoralis, de iudic.* Gerar. *ſing.48.* Marſil. *ſing. 416. & in d.l.vnica.n.55* & Iaſ. *in l.ij.n.6.ff.ſol.matr.* Io.Lupi. *in repet. rubr.de donat.inter vir. & vxo.§.67.n.6.cum alijs ſeq.* & ibi tiā Bernardus Diaz *in addit.in littera A.* Laurent. Syluanus *conſ. 2. n.37.* & *conſ.6.* Aemilio bona ſibi à Plautio patre teſtatore relicta, *n.17.* aſſeuerint contrariū, videlicet, quòd vidua, mortuo marito, ſtuprum committēs, perinde dotem amittat, ac ſi viuente marito adulteriū cōmiſiſſet. Et quamuis hoc non auſus ſit firmare Ruin. *conſil.155.n.2.vol.3.* propter diſcrepantiā tantorū patrū, tamē mihi magis placet opinio Pau.de Caſt. omiſſis diſputationibus, cęteriſq; rationibus quæ ad cōfirmationē prædictæ ſentētiæ Paul. de Caſtr. adduci poſſent: quia per ſeſe patent, & emicāt. quā ſequūtur etiā, aſſeruntq; magis cōmunē cū relatis per eos Alcia. *in c.omnis, n.8. de pœnit. & remiſ.* Michaël Ciſuētes ſuper leges Tauri, *in l.14.n.4.* Iul. Clar. *in pract. crim. in. §.ſtuprū, in v. Sed nunquid vidua,* & Ant. Guibertus *in tract. de dotibus, & earū iure.c.6.n.30.cum alijs ſeq.* vbi tollit fere omnia obſtacula cōtraria. & ita cōſuluit Bertrā. *conſil.119. ſi poſt mortē probi quondam viri.vol.8.* & Ant.Galeattus Maluaticeus *in conſ.85.* Vidua, per totū, poſito inter cōſilia matrimonialia diuerſorū, collecta per Ioan. Bapt. Ziletum, *vol.1.* & ſimiliter apparet magis cōmunia ex citatis per ipſum Rol. *in d. conſ. 86.n.1. & 19.* Arium Pinelum *in d.l.fin.C.de bo.materna. 9.* & per Ant.Galeatū Maluaticeum *in d.cōſ. 85 n.11.cum omnibus alijs ſeq.* & ita iudicari vidimus aliquibus vicibus in Regno & ſtatu Eccleſię in nonullis cauſis, quę ſilētio ſupprimuntur.

Quartò claudicat dicta cōcluſio in muliere exiſtente in patria poteſtate tempore perpetrati delicti, quæ ſic adulterādo, non poteſt in dote patri nocere: ſecundùm Speculatorē *in titu. de dote poſt diuor.reſtit.§.formatis, verſ. Quid ſi filia.* Dyn Bal. & alios *in l.ij.§.quod ſi in patris, per illum tex.ff.ſoluto matrimonio,* & Bar. *in d.§.voluntatem,eadem l.* & Doctores omnes communiter *in c.ex literis, de pignor.*

Si verò mulier ſit ſui iuris effecta, & ſic actio de dote ſit in eam conſolidata. *l.vnica.§.videamus C.de rei vxor. actio.* amittit dotem ex adulterio prius commiſſo: vt eleganter per Bart. *in præallegato §. quod ſi in patris, circa finem.* & Paul. de Caſtr. *ibidem, in verſi. Item ſi voluntate.*

Quintò fallit in hoc etiam caſu, videlicet, quòd ſi ſententia diuortij lata foret propter adulteriū vxoris, & vir fornicetur, cogitur vxorem in conſortium coniugale admittere. text. eſt ſingularis, ſecundùm Abb. *ibi, in cap. ex literis, de diuort.* Gloſ. Anchar. Anton. & Anan *in c.fin. de adul.* vbi Abb. recitat iſtam eſſe communem opinionem, ſequiturq; Prępoſ. *in d.c. ex literis.* & communem dicit Fely. *in c.later, n. 9. de re iudic.* atque ſequitur, & ęquiorem prædicat Guliel. Maynerius, *in l. in ambiguis pro dote, n.207. ff. de regulis iuris.*

Fallit quoque in vxore ſuſpecta de adulterio, vel de morte viri ſui, quæ ob hoc non poteſt priuari dote de facto, nec per vim, ſed requiritur cauſę cognitio: & ſi ſpoliaretur, ante omnia reſtitui deberet. caſus eſt *in l.ſi maritus,* la prima, vbi Salic. in ſpecie hoc notat. *C.de dona.inter virum, & vxorem.* & ſequuntur alij ſignati per Fely. *in c. Rodulphus, col.29. de reſcript.*

Sed aduerte, quod ipſa mulier adultera, ſi ex adulterio filiū conciperet, ac pareret, quem vir ſuus crederet eſſe ſuum, non teneretur aliquo modo hoc reuelare marito, vbi immineret aliquod ſequentium periculorum.

¶ Primum equidem periculum eſſet infamia ſui ipſius: nam hoc reuelando, ſi prius erat bonæ famæ apud virū ſuum, ipſo facto inciperet eſſe malæ qualitatis, & famæ apud eundem, & cōſequenter ſeipſam diffamaret, & ſcandalizaret etiā turpiſſimè. Et de hoc ſcandalo complura ad propoſitū vtiliter ſcribit Couarruuias, *in reg.peccatum, in 1 parte, in princ.num 4. verſi. Illud ſanè primo loco, fol. parua 13.* Hæc autem diffamatio foret valde periculoſa, & ſignanter in muliere. Nam, vt habetur *Prouerb.22.* Melius eſt nomen bonum, quàm diuitiæ multæ.

¶ Secundū periculum eſt odij mortalis: quia propter adulterium aliqui viri adeò exoſas habuerunt vxores ſuas, quòd ipſas occiderunt vnà cum adulteris ſuis.

¶ Tertiū periculū eſt dimiſſionis: nā, vbi hoc innoteſceret viro, poſſet de facili vxorē ſuā derelinquere, vel à ſe abiicere. quo facto vterque poſſet faciliter adulterari. Inſuper ex tali dimiſſione poſſent maxima odia oriri inter parētes mulieris, & virum ſuum.

¶ Quartum periculū dicitur improbabilitatis. in tali enim caſu, nec vir, nec filius, nec etiam publicus Iudex tenetur credere mulieri hoc reuelanti: niſi forſitan probet dictum ſuum per infallibilia ſigna, aut per violentas probationes, ſiue per idoneos teſtes, & ſic adderetur ſcandalum ſcandalo.

Quid ergò agere debet talis mulier adultera pro exoneratione ſuę conſcientię? ad hoc dicūt cōmuniter Theologi, quòd ſi præmoriatur viro ſuo, debet hoc dicere ſuo cōfeſſori extra confeſſionē, etiā in pręſentia aliquorū, ſi videatur ſibi bonū, & expediens: cū hac conditione, ſeu expreſſa promiſſione, & proteſtatione pręmiſſa, quod illi non vellent eā ſcādalizare, ſi rediret ad ſanitatē, & quod ea mortua, hoc factū notificēt viro ſuo ad hoc, ne filius putatius occupet in toto, vel in parte hæreditatē patris putatiui in præiudicium verorum hæredū.

¶ Dicit tamē S. Antoninus *in ſua ſūma, in 2.par.tit.2.c.7.ver. 4.* quòd mulier adultera teneretur in tribus caſibus reuelare mētionatū factū marito ſuo, ſeu alijs perſonis extrà cōfeſſionē.

¶ Primus igitur caſus eſt, ſi ipſa foret apud maritū ſuum, & alias perſonas vehemēter, & grauiſſime ſuſpecta de adulterio.

¶ Secundus caſus eſt, ſi vehemēter, aut valdè tuta eſſet, aut probabiliter crederet, quòd nullum de ſupradictis periculis ſequeretur, vtpotè ſi vir eius ſuſtinuit, ſiue conſenſit in adulteriū eius. Nā aliqui (& ſignanter pauperes) libēter hoc ſuſtinent: quinimò quandoque tradunt vxores ſuas diuitibus, vt ab eis ſuſtententur. & illa eſt cōmunis opinio, & ab omnibus Doctoribus Theologis, & Canoniſtis cōcorditer recepta. vt deducit Couarruuias *in d.regula, peccatum, in 1 par. in prin ſub num.4.verſ. Tertium conſtat omnium ſententia.fol.par 38.*

¶ Tertius caſus eſt, ſi firmiter præſumat, quòd filius ſpurius cēderet bonis mariti ſui, & tali filius ex verbis matris crederet indubitāter ſe ſpuriū. Tamē, vt inquit, ſeu aduertit Scotus, qui quàm optime diſcurrit hanc materiā *in 4 ſent.diſt.15.q.2.* paucos reperiri, qui ſint ita perfecti, vt velint, paratique ſint, pro cōſeruandis [illegible] in foro Dei, dimittere magnas poſſeſſiones, quas poſſent retinere iure fori, id eſt in exteriori foro, & qui ſuper velint ſpurij reputari: & ideo matres nō teneātur hoc reuelare [illegible], niſi ſint multū expertæ de bonitate talium, [illegible] ſe exponere periculo diffamationis apud filios ſuos propter euētū incertū, vt firmat Couarruuias, *vbi ſup. verſ. Secundò illud eſt obſeruandum.* Vbi ergò iſta tria cōcurrerent, quod difficillimū eſt, talis adultera deberet, tenereturque [illegible] factū marito, ſiue tutoribus [illegible] ſuorū poſt mortē patris reuelare, ad exonerandū conſcientiā ſuā, & ad conſeruandum legitimos hæredes mariti ſui indemnes.

Nec tamen debet manifeſtare adulterum, propter periculum perſonæ vitandum, & ne infametur, ſiue ſcandalizetur.

¶ Reſolutiuè ergo concludendū eſt, quòd ſi talis filius ex aſſertione matris credat indubitāter ſe ſpuriū, tenetur omnia bona, quę habuit à patre putatiuo, reſtituere [illegible] alijs, ſeu hęredibus ipſius patris. & ad hoc tenetur [illegible] Deū, ſiue iure poli, nō tamen iure humano, ſeu iure fori: quia filius matri hoc aſſeuerāti credere nō tenetur: ſecundum Gl. *in l. ſi poſthumus. §.fi.ff.de lib. & poſthu. & in c. [illegible], de pœni. & remiſ.* etiam ſi ſciret matrem adulteram [illegible] e. quod omnes Doct. communiter fatentur, *in l. filium. ff. de his qui ſunt ſui. & in cap. per tuas, de proba.* Vbi autem ipſe [illegible] non haberet ſufficientem cauſam, & rationē hoc cre[illegible]: tunc nullo iure teneretur huiuſmodi bona percepta, [illegible] à patre putatiuo, reſtituere. Et inſuper ſi antedi[illegible] mariti eſtationē talis filius putatiuus iā aliqua conſumpſiſſet de bonis mariti ſui, ipſa teneretur

retpi (inquantum poſſet) ſatisfacere, potiſſime ſi haberet paraphernalia, ſeu de lucro ſuo, & huiuſmodi.

Cæteru quid agere debeat mulier adultera in caſu præmiſſo, vbi ante [illegible] pro[illegible]t, aut locũ habere poſſent? reſpondet Scotus vbi ſupra, aſſignans triplex remedium.

¶ Primũ eſt, quod quãtũ poteſt [illegible] ebitis, & honeſtis remedijs inducat tale [illegible] ad religionis [illegible] reſtu, vbi tamẽ regulariter viuitur, ne [illegible] cupiens vitare Charybdim incidat in Scyllã.

¶ Secũdũ remediũ eſt, vt fiat clericus, & quod caute prouideatur [illegible] de diſpẽſatione, tũ ad ſacros ordines ſuſcipiẽdos, tũ ad eccleſiaſtica beneficia acceptãda, & percipiẽda. quibus per [illegible] ept[illegible], ner[illegible] rẽt[illegible] diminuat hæreditatẽ patris putatiui legitimis filijs in ſeculo remanẽtibus. Si tamen per nullam per[illegible] nem honeſtam mulier hæc flectere poſſet cor talis filij, vt hæreditatem dimitteret, non videretur, quòd debe[illegible] cum certa nõ ſit, quod talis ab ea imperſuaſib[illegible], [illegible] & honeſtis flecteretur ex illa [illegible] latione: imo tenacius forte retineret hereditate, ne ſpurius [illegible] tur, [illegible] nota caueant mul[illegible] male nati.

¶ [illegible] te ne[illegible] um eſt, quod vbi alis filius nollet [illegible] re [illegible] ne, nec [illegible] eccleſiaſticus, laboret ipſa mater quãtum poteſt, ne [illegible] hæredes defrau[illegible] letur, hęc [illegible] tate ſua, ſiue in toto, ſiue in parte [illegible] quod laboribus, & ſu[illegible] orib. ſuis ſuper[illegible] ero[illegible] ſuper illud, quod tenetur ratione vinculi matrimonialis, vel [illegible] de paraphernalibus, ſi habeat, aut de dote ſua [illegible] in ſua [illegible] te late, ſeu in manibus tuis. Per tali ergo remedia [illegible] mulier reddere tam virum ſuum, quàm le[illegible] nos hæredes indemnes.

Si qui[illegible] Theologi, ac Canoniſtæ [illegible] muniter, & concorditer videtur h[illegible] mare, quod adultera ip[illegible] a patr[illegible] ũ habens, ex quo poſſit cõmodè legitimis hæredib. ma[illegible] annũ illatum reſarcire, [illegible] neatur [illegible] omnino facere [illegible] tio hæc ſatisfieri poſſit [illegible] tura famæ, & honoris ipſius adulteræ: prout teſtatur Couar *in d. reg. peccatum. in 2. par. [illegible] sub n. 4. verſ. Primum quidem Theologi. [illegible] 6* Sed ſi [illegible] c modo, nec alio modo prouidere poſſit eadẽ mulier adultera caſui metionato, tũc doleat, quod non poteſt aliter ſatisfacere, proponẽdo, quod ſi quãdoque venerit ad pinguiorẽ fortunã, melius ageret, ſpreta cautela, ſeu remedio tradito per Alciat. *in tract. de præſump lib 3. præſump. 27.* reiecta ſimiliter à Couar. *vbi ſuprà, ver. Nec mihi placet cautela, ſol par.* 40.

Et licet ipſa adultera [illegible] ſare nequeat ſufficiẽter expẽſas, quas eius filius ſpurius [illegible] in domo patris putatiui: nihilominus tũc adulter [illegible], vel veriſimiliter credẽs, dictum filiũ eſſe ſuũ, teneretur patri putatiuo de huiuſmodi expenſis factis in educatione talis filij, ſecudũ tamen poſſibilitatẽ ſuã: vt cõcludit S. Antoninus *in d. ſumma, in 2. par. tit. 2. c.* [illegible] *§. 4.* Et huius ratio eſt, quia ipſe adulter de[illegible] it cauſa [illegible] tali dãno: & ſic dãs cauſam dãni, dãnũ dediſſe videtur. *c. ſicut. de teſt. & atteſt. & c ſi culpa, extra. de iniurijs. & dam. da. l. nihil intereſt. ff. ad l. Corn. de ſicar. & l. illicitas. §. ſicuti. ff. de o[illegible] raſ.* Si verò ipſe adu[illegible] dubitaret, forte ex eo, q [illegible] eſſet leuis, & [illegible] taret [illegible], vel quia eadẽ adulter[illegible] bitaret, verũ talis [illegible] t ma[illegible] ſui, vel adulteri: tũc relinqueretur iudicio Dei, cui omnia nuda ſunt, & aperta. Nec, ſtate huiuſmodi dubietate, videtur obligari ad reſtitutionẽ. Nã indecẽs eſt, vt in re dubia certa detur ſententia. *c. habuiſ. e. 33. diſt.* [illegible] ſic patet diffusè quomodo mulier, quæ ex adulterio cõcepit, teneatur ad reſtitutionẽ bonorũ, quæ conſumit, aut percipit filius eius ſpurius. Patet etiã quomodo debeat prouidere ſuæ ſaluti, & vt reddat filios ſuos legitimos in [illegible] ẽtes, quo[illegible] hæreditatẽ patris. Patet ſimiliter grauitas peccati adulterij, quod implicat in ſe multa inconuenientia, à qu[illegible] infœlices, [illegible] infœlici[illegible] mæ mulieres ex adulterio cõcipiẽtes raro ſe debitè abſoluũt, ſiue propter ignorãtiam agẽ[illegible] orũ, ſiue propter euitandũ ſcãdalũ. Aduertẽdũ ergo e[illegible], q aliena, ſi qua [illegible] t, [illegible] ficaciter, integraliterve, aut ſaltem pro pu[illegible] c, reſtitua[illegible] [illegible] is ab omnipotenti Deo remittantur debita [illegible] Nã [illegible] pro poſſe aliena reſtituerimus bono, & pio affectu, reſtituet etiã nobis Dominus gratiam ſuam. Viuius *opin.* [illegible].

4 Vxores duas habẽs vir, ſiue vxor duos mar[illegible] eodẽ tẽpore, & ſimul & ſemel efficitur infamis, & tenetur pœna Rupti, quæ eſt publicatio partis dimidiæ bonorũ, ſi honeſtus fuerit: ſi autẽ humilis, pœna coẽrcitionis cum relegatione. *l. eum qui duas. C. de adult.* [illegible] *item lex Iulia, Inſtit. de publ. iudic.* & ideo Ang. Aret. *in tract. de maleſ. in ver. C'has adulterato la mia donna, n. 65.* meritò affirmat errare iudices, qui capitaliter puniũt eſpiẽtes duas vxores, tãquã adulteros. & hoc concedũt etiam ibi. Cyn. Ang. & Saly. *in d. l. eu qui duas.* Auguſt. Arim. *in add. ad Ang. in d. verſ. C'has adulterato la mia dõna, ſub n. 65.* qui reprehendit Roma. *in ſing. 557. In ſcis, qua pœna ſit de iure ciuili.* aſſeuerãte de iure ciuili in præſenti caſu infligẽdã eſſe pœnã capitis. & cõtra Ro. quòd pœna ſtupri imponẽda equidẽ ſit in caſu hoc, firmat etiam Carrer. *in tract. de homici. §. 6. n. 313.* Io. de Neuiz. *in ſua ſylua Nuptiali, lib. 4. ſub n. 43.* Ang. Aret. *in §. aſſimulatus, n. 3. Inſtit. de nupt.* & ita in proprijs terminis conſuluit Alex. *conſ. 165. viſis, & ponderatis ſtatutis, col.* [illegible].

¶ In cõt[illegible] vero partẽ, videlicet, q ducẽs dolosè duas vxores ſimul & ſemel, dignus ſit morte, inclinauit conſulẽdo Gram. *voto* 17. qui meminit ita al[illegible] iudicatũ fui[illegible] in magna Curia Vicariæ, & executũ cõtra virũ, qui eodẽ tempore cum quinque honeſtis mulieribus, omnib. qui[illegible] ſuperuiuẽ[illegible] us, matrimoniũ cõtraxerat. & idẽ firmat apoſt. l. a[illegible] Alex. *in dicto conſ. 165 in littera C. Rom. in d. ſing. 537* Sed prima opi[illegible] videtur cõis. atteſt[illegible] Iul. Cla[illegible] *in pract. crim.* [illegible] *§. Fornicatio, v. Dicitur autẽ, circa medin.* a qua ſi recedere v[illegible], eſſet quo[illegible] ponere os in coelũ, prout ab ea minime [illegible] Boſſi *in practic. crim. in tit. de coitu* [illegible] *damnato, n.* [illegible] ib. Senatũ M[illegible] lanẽ [illegible] ligari [illegible] ſes [illegible].

¶ [illegible] licet e[illegible] dec[illegible] magnæ Curiæ Vicariæ c[illegible] ducẽtes plures vxores eodẽ tẽpore viuẽtes, vt [illegible] bea[illegible] ſupplicij pœnã: tamẽ vir ipſe non extitit aliter cõdẽnatus ob matrimoniũ cũ duobus vxoribus cõtractũ eodẽ tẽpore, ſed potius ob matrimoniũ cõtractũ cũ quinque honeſtis mulieribus, omnibus tũc ſuperuiuẽtibus: & ſic [illegible] tio ad vltimi ſupplicij pœna emanauit in eadẽ magna Curia Vicariæ cõtra virum ob iterationem criminis, & non aliter: vt plane diſcernitur ex allegationibus Gram. *in d. voto* 17.

Sed recolo in anno 15[illegible]5. extitiſſe inquiſitã, & pariter accuſatam coram D. Ang[illegible] de Nobilib. de Ciuitate Ducali, Gubernatore [illegible] Terræ Amatricis, veritatis dil[illegible] gẽti[illegible] inueſtigatore, & mihi vti fratre colendiſſimo, Adrianam de Ciuita Nuſiæ, per clauarram eius primũ virũ: quæ cõtraxerat, durante ip[illegible] primo matrimonio aliud ſecundum matrimoniũ cũ altero [illegible] ro. Et dũ idem D. Gubernator determinauerat, ſeruatis de iure ſeruandis, cõdemnare prædictam mulierem, tanquam [illegible] tempore habentẽ duos viros: extitit petita [illegible] cauſæ ad iudicem eccleſiaſticũ cõpetentem, & ſic ad Re[illegible] D. Vicariũ Aſculanũ, ad quẽ mer[illegible] ò quidem ea cauſa [illegible]. Nã [illegible] cauſas ipſas matrimoniales ſpectauiſſe, & ſpectare a[illegible] iudices eccleſiaſticos cõpetunt eſt: Imo aſſerentem cauſas matrimoniales ad iudices eccleſiaſticos nõ ſpectare, anathema fore decernit ſancta ſynodus Tridentina, *ſeſſ. 24. de ſacramento matrimonij. cano.* 12. Et dũ aliãs tractabatur, annis proxime decurſis, *in Sacro Conſilio Neap. de nullitate matrimonij*, illudque cõtrac[illegible] ũ inter affines, cauſa ſimiliter remiſſa ext[illegible] per ipſum Sacrum Conc[illegible] ad iudicem eccleſiaſticũ, atteſtante vnico nol[illegible] & ſydere ful[illegible] entiſſimo Sacri concilij Neap. D. I[illegible]. Vincent. de Franchis, *deciſ.* 52. *Donna Catherina de Card*[illegible] [illegible].

¶ Et quanquam vir c[illegible] ntrahens matrimon[illegible] cũ duobus mulieribus, vir[illegible] eod[illegible] nque tempore, puniri queat, vt ſuprà oſtendimus ex c[illegible] opin. tamen eadem met pœna abſq. dubio aliquo puniẽda foret tunc etiam mulier, cum qua contraxerat ſecundum matrimonium, ſi notitiam habuiſſet primi matrimonij. Vnde mulier, quæ contraxit matrimoniũ cum viro habente vxorem, [illegible] inſcia primi matrimonij, vtiliter explic[illegible], [illegible] Petr. Albiguanus *conſil.* 67. Leonardus, *n* 23 *inter con*[illegible] *vol.*

¶ Q[illegible] in tan[illegible] ampliatur, vt matrimoniũ cum ſecũda [illegible] cõtra[illegible] p[illegible] ns, non valeat, neq; teneat: adeo, quod etiam mortua prima vxore, vir nõ teneatur, nec poſſit [illegible], vt c[illegible] Nel. Super[illegible]tantius n. 65 *inter c*[illegible] *matrim.* [illegible], & Petr. Albig. *in d. con.* 67.

Cæterum [illegible] hæc cõmunis ita approbata [illegible] primò procedere [illegible] que ſcrupulo aliquo de iure ciui[illegible] ſecus autem de iure c[illegible] Nam eo iure, in præſenti ca[illegible] u, vxor[illegible] debẽt [illegible] cap[illegible] anteri[illegible] & poſte[illegible] ores. te[illegible] *in c. benedi*[illegible] ſecundum commun[illegible] interpretationem [illegible] & omnium *ibi.* [illegible] in Roma, *in d. ſing* 5[illegible] A[illegible] *haberet, col. 2. de eo qui duxit in matrim. quam pol. per* [illegible] Asiminenſ. *in add.* Ang. Aret. *in d. tra*[illegible] *de male*[illegible] *has adulterato la mia dona, ſub nu. 65.* Pet. Albiguanus *conſ. 67.* Leonardus, *ſub n. 12. poſito inter conſilia matrimonialia, lib. 3.* & Ioan.

Neuizan. *in d. Sylua nuptiali, lib. 4 ſub num.* 43.

Claudicétq; et ſec uo eadē cõis oõ ſortiri aliter locũ, vbicũq; adeſſet cauſa ... erroris. Nã quando foret matrimoniũ contractũ per errorē, vel fuiſſet nullũ, & inualidũ primũ matrimoniũ, vel per facultatē ætatis, ſeu nõ extitiſſet copula ſecuta, tũc ſecũdũ matrimoniũ indubitater, & indiſcriminatim cõtrahi poſſet. ita Port. *in d. §. affinitatis, Inſt. de nupt.* & Ioan. Neuiz. c alijs aggregatis per eũ *in d. Sylua nuptiali, li. 4. n.* 44.

Imo ignorãtia ipſa alteri⁹ parẽtis ſolũmodo de matrimonio cõtracto, operatur, q̃ filij ex huiuſmodi matrimonio nati, legitimi equidē ſint, & ſuccedãt in bonis, & conſequẽter propter ignorãtiã, etiã vnius ex cõiugib. filij cenſentur legitimi quò ad vtrũq; ipſorũ, *c. ex tenore, & c. cum inter, qui fil. ſint legit.* & notat Glo. *in c. 1. de eo qui dux. in matrim. & cum inhibitio. de clãdeſt. deſpon. & l. qui cõtra. C. de inceſt. nupt.* Viuius *opin.* 1057.

5 Vxor maritum ſuum nõ poteſt criminaliter adulterij accuſare, ſed ſolùm ciuiliter hoc poterit ad thori ſeparationē, & ad dotis repetitionem. Sal. *in l. 1. C. de adul.* Soc. *cõſ.* 148. *in 1. parte* & ita firmant Doct. omnes, vt dicit Pariſ. *cõſ.* 54. *nu.* 42. *lib.* 4. & neque poteſt dicere mulier quod maritus adulterium commiſerit ſed ſolum quòd impudicè viuit & luxurioſe. Sal. *ibi n.* 2. quoniam propriè adulterium cõmittitur reſpectu vtriuſque cognoſcentis, ſcil. & cognitæ, & quando quis tendit ad thorum alterius, & cum vterque eſt coniugatus: & quandoque tantum reſpectu mulieris cognitæ, & cùm ſolutus ad vxoratam tendit, cùm is vadat ad thorum alterius, *d. l. 1. de adult.* & Socin. *conſ.* 148 *part.* 1. & Franciſc. Marc. *deciſ.* 42. & Panorm. *c. 1. vt lite non conteſt.* Decius *conſi* ... Bellac.

6 Mulier propter adulteriũ amittit dotem, ... *plerũque*, vbi Abb. & doct. *de don. inter vir. & vxo.* & cõis eſt, licet criminaliter nõ agatur. Alex. *coſ.* 184. *n.* 8. *vol.* 6. Ampliatur per Gerar. de Pet. Sancta *ſing.* 48. Fallit *in 4. caſib.* vt per Cagnol. *in rubr. C. de edendo, n.* 34. Ampliatur in multis caſib. & limitatur in 5. à Lancelotto *in tracta. de offic. prætor. in cauſis criminalib. in tit. de adult. n. 23. & ſeq.* Ampliatur, & limitatur *in 2. caſib* per Careriũ *in §. circa quartum, in praxi crim. n.* 253. Ampliatur, & limitatur *in 4. caſib.* vt per Viuium *concluſ.* 1060. *incip. vxor perdit dotem*, vbi multa videas de hoc. Don. ... Fina.

7 Maritus quãuis cõcubinã teneat, & quãuis ille adulteriũ cõmitteret cum vxore alterius, nõ tamē à ſua vxore adulterij poſſet accuſari. *l. 1. & ibi* gloſſ. & doct. *C. de adult.* Ang. & Paul. Caſt. *in l. ex ea parte. §. mulier. ff. de ver. obl.* Maritus autē vxorē ſuã adulterij accuſare poteſt. & ratio datur in vtroq; caſu, quia maius præiudiciũ marito generatur ex adulterio vxoris propter dubiũ prolis ex vxoris adulterio, quã vxori ex adulterio mariti. Abbas *in c. tua. de procur.* & Iaſ. *in d. §. mulier.* præter ãũe maritũ actio de adulterio non datur extraneis, *per l. 1. C. ad l. Iul. de adult.* Bellac.

8 Quatuor ſunt iura, quę de adulteriis loquũtur. Primò, ius diuinum, quo adulter & adultera occiduntur. *Deuter.* 21. 33. *q.* 5. *c. hæc imago. cũ §. ſeq.* item ius digeſtorũ, quo non erat certa pœna ſtatuta. Itē ius codicis, quo fuit ſtatuta pœna capitis, tã in viro quàm in muliere, licet in textu nõ appareat de muliere. *in auth. vt nulli iudi. §. ſi quãdo*, quæ eſt. c. *de adult. Auth. ſed hodie.* in viro cõmittēte adulteriũ nõ mutatur. vt ibi not. per omnes. ita Io. Fab. *in §. itē lex Iulia Inſt. de publ. iudi.* Bona.

9 Adulterium commiſſum videtur remiſiſſe maritus, qui ſciens rem poſtea habuit cum vxore, vt eſt communis opin. Soarez *verſic. adulterium. n.* 85. Bonacoſſ.

10 Adulterij exceptio aduerſus mulierem repetentem dotem, nullo temporis curſu tollitur. Soarez *verſic. adulterij. nu.* 86 communem dicens. Bonacoſſ.

11 Adulterij conuictus cum eius vxore patrati, quem non offendere ſub pœna promiſerit, & ſi alias iure pœnas luere debeat, pactam pœnam haud pendet. communis eſt opinio. Soarez *verſ. adulterij n.* 92. Bonacoſſ.

12 Adulteriũ an dicatur cõmitti cũ muliere nupta, quæ tamen ſit meretrix? Dic, aut talis meretrix quæ virũ aſſumpſit ceſſauit à vita meretricia: & honeſte cũ viro vixit, & hoc caſu adulterium cum ea commiſſum accuſari poteſt, & puniri, aut verò poſtquã matrimoniũ cõtraxit, perſeuerauit in ea meretricali vita, & tunc vir, illam carnaliter cognoſcens, aliqua pœna puniri nõ debet, & hæc opin. hodie cõmuniter obſeruatur, teſte Cla. *lib 5 ſent §. adulteriũ. v. quæro nũquid.* Quo verò ad ipſam meretricē adulteriũ cõmittēte, dicit Capic. quod in eo eſt punibile, *deciſ.* 44. Dec. *in c. paſtoral. col. vlt. in prin.* Sed cõtrariam veritatem dicit Clar. vbi ſuprà ex text. *in l. ſi ea, C. de adul.* Illud autem quod dicitur de muliere luxurioſa, an locum habeat generaliter etiam ſi eſſet nupta, diſtingue, vt per Dec. *d. c. paſtoralis. col. pen. in fi. & col. ... in prin. de iud.* Idem.

13 Adulteria an mutua cõpenſatione cõpenſari poſſint, ardua & ambigua eſt quæſtio. ſed circa explicationem huius quæſtionis duo ſunt explicanda, quæ quotidie in cõtrouerſiã vocãtur. Et nõ dubiũ eſt de iure Diuino, & Canonico, & Ciuili, matrimonia propter adulteriũ retractari poſſe. Ita videtur tex. expreſſus ſi rectè intelligatur, *in c. 5. Euag. ... Matthæi, At ego dico vobis, quòd quiſquis repudiauerit vxorem ſuam, niſi cauſa ſtupri, efficit vt illa ſit adultera, & quicũque repudiatam duxerit, adulteriũ committit.* & Matth. 19. *Quod Deus copulauit, homo nõ ſeparet.* Et paulo pòſt, *Quod quicunque repudiauerit vxorem ſuã, niſi ob ſtuprũ, & aliã duxerit, is cõmittit adulteriũ, &* c. *Dixit Dominus.* 12. *q.* 1. *c. præcepit.* 32. *q.* 5. & per multos alios textus eiuſdē cauſæ, qui optima ratione induci poſſunt. Dicit. n. Chriſtus: *Quicunque dimiſerit vxorē ſuã, & aliã duxerit, excepta cauſa fornicationis, mœchatur.* Ergo à cõtrario ſenſu, Qui propter fornicationis cauſam, vxorē dimittit, & aliã ducit, nõ mœchatur. Loquimur autē de innocēte. Quod ſi nocēte poſt multas admonitiones recipere ad conſortiũ noluerit, ſed ſe ad aliud matrimoniũ cõferre voluerit, ei hoc licere etiã nocēte viuēte: Quia dictũ Chriſti aliter intelligi nõ poſſet ad hoc vt exceptio ſit de regula, & intelligatur in terminis regulæ prohibētis aliã ducere: ergo in caſu exceptionis permittitur aliam ducere. *l. ita quod liquide. ff. de penu legat.* Iaſ. *elegãter in l ... n. 8. & 9. ff. quod quiſq; iuris.* & Dec. *in c ... ſ* 151. *nu* 7. Ineptũ. n. videretur, q̃ principiũ loqueretur de ducere alia, & exceptio loqueretur, ſolũ de ſeparatione thori. Et quid multũ dubitandũ? Eſt text. expreſſus *in c. vxor. 32. q. 7.* qui textus eſt ſumptus ex Cõmētariis D. Ambroſij. ſuper Epiſtolã Pauli ad Corint. *Vxor à viro non diſcedas, niſi cauſa fornicationis, quòd ſi diſceſſeris, aut maneat innupta, aut recõcilietur viro ſuo, & vir ſimiliter nõ dimittat vxorē*, ideo nõ ſubdit de viro, quod de vxore præmiſit: quia viro licet ducere aliã. Similiter *in c. Apoſtolus. in fi. ea. cau.* & quæ ibi, Dominus autē permiſit cauſa fornicationis vxorē dimittere, ſed quia permiſit. Fatetur igitur D. Aug. in eo textu, Quòd Deus permiſerit tali caſu vxorem relinquere, & aliã accipere. Andr. Barb. *in conſ. 64. n. 11. in fi & n. 12.* Probatur & hęc ſententia manifeſta ratione. Nã ſi diceremus nõ eſſe licitum aliã ducere, ſequeretur quòd quis cogeretur peccare, quod eſt incõueniẽs, cũ vxorē adulterã cognoſcere nõ liceat, *c. ſi quis vxorem 32. q 1 c. ſi vir ſciens* Hæc & ſimilia ex Canonib. facilè cumulari poſſet. Alias & plures rationes adducit Baſil. Mon. *in trac. de matr. c. 5. de diuor.* quid matrimon. dirimat.

14 De iure autem ciuili quoque non dubiũ eſt, cùm etiam plures cauſę ſint, propter quas permittebatur matrimonium diſſolui. *l. conſenſu. C. de repud. § quia vero plurimas. in auth. vt liceat matri vel auiæ. § ſi vero.* Baſil. Monnerus *d. loco.*

Hac ſententia multos, magnæ authoritatis & eminētis doctrinæ Theol... ēt noſtro tēpore approbare ſcribũt Hier. Schurpf. *in con ... in 1. Cet.* Quod quoq; eſt repetitũ inter cõſ. feudalia, *in fi. con ... in ordin.* Melchior Canus *in tracta. matrimonia. cauſa in vltic. de redintegratione.* & Conradus Mauſer. *in explicat. tit. Inſtit. de nupt. §. fi. v. quantum igitur ad primum attonet. pag.* 120. & 121. nec aliter accepiſſe fuiſſe illud Chriſti dictũ in veteri Eccleſia, ... Origene, Hieronymo, Iuſtino Martyre, Ambroſio, aliiſque perſpici licere, tradit VVeſenbec. *in ... Paratit in 11. tit. de diuort. & repud. pag.* 305.

15 Alij autē cõtrariã ſententiã ſequũtur, licèt propter fornicationē & adulteriũ vir poſſit dimittere vxorē vel ecõtrã, tamē per hoc nõ diſſoluitur vinculũ matrimonij, ſed ſolũ fit ſeparatio thori, & ita cohabitationis coniugalis Aug. *in lib. 2. de adult. coniug.* quod poſteà refertur *in c. licitè. 32. q. ...* licitè dimittitur vxor ob cauſam fornicationis, ſed manet vinculum prioris. & *in c. Apoſtolus.* Apoſt. di... ... ſunt in cõiugio, *Præcipio nõ ego, ſed Dominus, vxorē à viro ſuo nõ diſcedere, quòd ſi diſceſſeris, manere innupta & in cap ...* Fieri poteſt vt vir dimittat vxorē cauſa fornicationis, quã exceptã Domin⁹ eſſe voluit. Iam vero, ſi nec ... nube... conceditur viuo viro ſuo, a quo receſſit, nec huic alterã ducere ... ... vxore ſua, quã dimiſit, multo minus ... ... liber ſtupra cõmittere. & *in c. quemadmod ...* aſſerit Aug. Quemadmodũ nõ recte dici poteſt, ... peccant (ſunt. n. peccata ignorãtium ... quam ſcienti ... ita etiam nõ rectè dici põt, ſi ex cauſa fornicationis dimiſerit vxorē vir, & aliam duxerit, nõ mœchatur. Eſt enim mœchatio & eorum,

qui

[illegible] Eccl 6a. Si enim innocēti parti li- [illegible] ſecūdas nupt[illegible] lare, & [illegible] modu nec [illegible] ueniendi [illegible] here no poſſet [illegible] qui di- [illegible] aretur Propt[illegible] um tamen [illegible] Scab[illegible] ut rete[illegible] [illegible] pœna adul[illegible]

[illegible]

[illegible]

pactam pœnam ha[illegible] *inter con*[illegible] 99 [illegible] A [illegible]

[illegible] *de pub*[illegible] [illegible] *n.9.&* [illegible] *eade* [illegible] 25.[illegible] [illegible] nouit [illegible] nō habet [illegible] diuidiam pa[illegible] [illegible] *ex dicatur* [illegible] *rapt.* [illegible] decl[illegible] *commune* [illegible] *depe*[illegible] *quæ* [illegible] *pract.* [illegible] *lib tres* [illegible] *ad quo* [illegible] tale [illegible] *lan.q.d.* [illegible] 55 [illegible] præsumptiue [illegible] *repert. Abb.* [illegible] 56 [illegible] *Cat.* [illegible] *sup* [illegible] *lib.v.sent.* [illegible] *de concubin.*

Obiec. contra *de iur. nemo* [illegible] 4. bi quicquid pr[illegible] natur.[illegible]

Sol. Hoc v[illegible] iure ca[illegible]

58 Cōcubinaria [illegible]

59 Accessus [illegible] cō[illegible] & ve[illegible] De[illegible] plene [illegible] 6[illegible] *l. ul. de* [illegible] *cesti.* [illegible] *nup.* [illegible] de [illegible] *bro* [illegible] tam [illegible] *term.* [illegible] 48 in 3. & [illegible]

[illegible] *vol. 5s.* Propterea vxor [illegible] nō potest [illegible] Ob [illegible] lut [illegible] 61 V[illegible] es hab[illegible] *fornicat* [illegible] B[illegible] 62 Vx[illegible] pœnam [illegible] 64 [illegible] 65 [illegible] *quæro.* [illegible] 66 [illegible] mortis [illegible] plurībus [illegible] *fornicatio.* [illegible]

67 Co[illegible] punitur pœna ca[illegible] *formicatio. vet. cum monali* [illegible]

68 V[illegible] [illegible] *l. C. de summa trinitate.* [illegible] *cel. de iu. s. q. iure.*

[illegible] *summa. C.* [illegible] possunt [illegible] tro [illegible]

69 C[illegible] [illegible] *proh* [illegible] [illegible] *Clar.* [illegible] B[illegible] sed vt[illegible] [illegible] qu[illegible] *de ad* [illegible] la *inter* [illegible] fama, [illegible] 9. [illegible] *ro f.207. in 4. vol. &* [illegible] *per.* Bene [illegible]

75 O[illegible] ne[illegible]

nem ſuggeret, vt verbi illud & adultera mulier cenſeatur, & dotem amittat, communem aſtimant Bellon. in rubr. n. 81 C. de edendo. Vinnur libr. 3 co inio 447 & qui meritiſsimu diſſentiūt Didac. a Couarr. in tract. de ſponſ. 2. par capu. 6. §. 6. n. 3. Iul. Clarus in practic. § adulterium verſic. ſcias etiam. E. Suarez.

76 Osculum alteri viro, quàm marito datum, facit mulierē dotem perdere, vt eſt com. opin. idem eſt, ſi paſſa ſit ſibi manus poni ad mamillas. Clar. in §. adulterium. v. ſcias etiam. Bon.

77 Adulterium an probaretur, ſi nudus cum nudo in vno eodemq; lectu reperietur, præſertim ſi non ſolum ad ſeparationem matrimonij, verumetiam condemnationem atque delicti punitionem ageretur, dubitatum fuit. Et ſi autem hic caſus dubius eſſe videatur, per ea quę annotant gloſ. in l. quod ait. verb. in rebus. ff ad l. Iul. de adul. & D. Iacob. in l 3. §. ſi ſimul. ff. eo. vbi ipſe inquit. Adulterium directo aliqua ratione probari nō poſſe: quia ſi videret duos in vno cubiculo, vel lecto, illud ex præſumptione probandum eſſet, c. præterea. quod eſt 27 ex. de teſtibus. c. literis. 12. c. tertio loco. 13. extra de præſump. Et idem Bart. in l. capite quinto. ff. eod. n. 2. voluit ſi teſtis diceret, quod quēpiam inuenerit in rebus Venereis, quia inuenit eum in camera ſua, vel oſculantē, vel tangentē, & iſta ſufficere ad probationem adulterij. & in l 19 ff. de fur. & ſi aliquis deprehenderetur in ędibus alicuius, vbi pulchra mulier eſſet, hinc adulterium præſumi manifeſtū. Nam in adulterio actus proximus dicitur, quando quis inueniretur ſolus & nudus cum ſola & nuda, atque ita in materia adulterij ex præſumptione Legis iudicatur. d. cap. literis. d. capit. tertio. Pet. de Barbobus. in conſ. 96. in 1. vol. conſ. crim. Hinc ſcribitur, quod fornicatio & adulterium ex facilitate delinquendi præſumatur. Item, quòd adulterium furtiuè committatur. Ang. in conſ. 44 n. 15. & 16. in matrim. conſ. volumine 1. Didacus in Epito. in 4. lib. Decret. 2. part. c. 7. §. 6. in 1. Tom. Quare conſulendo ſcribit Philip. Cornæ. vir magni iudicij in conſ. 171. in 2. vol. conſi. adulterium non facilè probari, quia eſt actus ſui natura multùm ſecretus, adeò vt eſſet difficile vnquam poſſe probare coitum, ſeu copulam, niſi per quædam extrema argumenta verisimiliter ipſam copulā, vt ſi teſtes dicerent, ſe vidiſſe amatorem cum ſua amica ſolū in loco ſecreto vel nudū cū nuda in lecto. Et hanc communem Doctor. opinionem eſſe, quod directū adulteriū, nō probetur, refert Nicoll. Bellon. in repetit. Rub. C. de edend. nu. 63. Quæ tamen ſententia dextre & cum temperamento eſt intelligenda, vt, ſcilicet, quantum ad matrimonij ſeparationem, non autem condemnationem, atque delicti punitionē, quando criminaliter puniretur, procedat: per tex. expreſſum in d. l. quod ait ibi, in rebus vbi Budæus Accurſiū reprehendit, quod non recte illum tex. explicauerit, quia adulteriū tū probabitur, quando pudenda in pudendis, vel obſcœna in obſcœnis ſunt poſita, ita expreſſe tradit & explicat Marc. Salanc. in tract. de indi. homicid. ex propoſ commiſ. num. 69. ad l fin. ff. de q. ita quoque conſulendo ſcribit Ioſephus Fontanellus. in conſ. 97. n. 33 in 2. volu. conſ. crim. Rectè igitur Panor. in ca. cum nō ab homine. num. 19. extra de iudi. Bart. in d. l. 3. ff de furt. verbo (manifeſtum) vrentem intelligit, quaſi ipſe probabile dicere voluerit. Licet & Panor. in d. c præterea. n. 1. & 2. & in d. ca. tertio loco. n. 4. aliter loqui videatur. Cuius ſententiam non improbat Deci. diſtinguendo, in d. cap. cum non ab homine. num. 10. v. circa deprehenſionem. Quæ quidem quæſtio copioſiore calamo traditur in tract. Ang. de malef. §. in Che hai adulterato la mia donna. pag. 75. n. 41. 42. & 43. cuius ſingulas partes proſequi nō eſt inſtituti præſentis. Præterea Bart. ſententia nihil retragatur, quia iura per eum allegata, in d. cap. præterea. d. cap. literis. d. cap. tertio loco. loquuntur, quando ageretur ad ſeparationem matrimonij. Nam viſio, vel deprehenſio ſolius cum ſola, nudi cum nuda, quę ſufficit ad matrimonij ſeparationem, non tamen ſufficeret in cauſa criminali ad probationem adulterij. Ita eleganter & pulchre conſulendo ſcribit Pe. Phi. Corn. in conſil. 192 nu. 11. & 12. in 4. vol. conſ. vbi ipſe inter ceteras authoritates allegat Matth. de Matheſil. in notab. 119. quibus addantur quæ ſcribunt Ruſel. inter conſ. Bald. in conſ. 445. in lib. 5. conſ quòd adulterium ex eo, quod iuuenis fuit inuentus in camera diſpectoratus, & caligis diſſolutis, etiam quòd mulier teneret ianuam clauſam, & negaret iuuenem ibi eſſe, nō probetur, quia non ſequitur: Ergo talis iuuenis opus Veneris complevit, cum potuerit ſic agere & non adulteraret, & tamen non adulterauerit. Et ſic potius videtur probari conatus quidam, quàm cōſummatio delicti. Et Aymo Crauet. in conſ. 205 n. 21. in . par. cōſ. Et eſt optima ratio præcedētiū, quòd etiā ex violētis probationibus quis pœna corporali non damnetur. l. abſentem. vbi gloſ. Bar. & al. ff. de pœn. Et hæc eſt magis cōmunis opinio, vt per Gandinum, in tract. de malef. in tit. de præſum. & indi. indebitata pulchre & copioſe Hip. de Marſ. in repe. Rub. C. de proba. n. 257. ſecus vero, ſi ageretur pœna pecuniaria. Bellon. in di. in repetit. Rubr. C. de edendo. nu. 74. & ita me conſulente iudicatum eſſe memini. Laurent. Kirchouiur.

78 Adulterium propriè non eſt acceſſus vxorati ad ſolutam, ſecundum receptiorem ſententiam per Rol. conſ. 74. n. 12. lib. 1. Dec. conſ. 1. col. 2. quod quidem adulterium an ſit crimē fori eccleſiaſtici ponit Bald in auth. Clericus. n. 7. C. de epiſ. & cler. & quod eius cognitio ad vtrumque forum pertineat, no. Abb. in c. cum ſit generale nu. 21. de foro comp. Diſtingue, vt per eum in c. 1. de off. ordin. in c. tua. col. fi. de procur. de quo vide quæ ſcribit Rom ſing. 674. Iodoc. in pract. crim. c. 89. 90. Quid de pœna illius? Dic, vt per Boër. q. 297. nu. 12. 13. Catel. v. conſuetudo facit. Aym. conſ. 137. n. 5. pulchre per duc. in apoſtil. ad Alex. con. 13. col. 1. lib. 7. 10. Fab. in §. item lex Iulia, inſtit. de pub. iudic. Quid de dote mulieris adulteræ: & an vir eam, vel partem illius lucretur? Dic, vt per Sylu. in ſumma v. Dos n. 16. Boer. q. 338. n. 4. n. 5. 126 par. Rom. conſ. 2 6. quibus adde, quod vbi alter coniux committit adulteriu, potalter inuito fornicario religionē profiteri. & poſt matrimoniū copula conſummatu, ſi vxor fuerit adulterata, poteſt maritus ea inuita tranſire ad religionē, nec poterit relicta contrahere cum alio, quia adhuc remanent coniuges, quamuis ſeparati ob fornicationē, teſte Nat. conſ. 316 Quomodo autem probetur adulterium? Dic. vt per Rom conſil 91. nu. 6. conſ 167. col. fin. doc. in apoſtil ad Abb. in ca. præterea in princip de teſtib. vbi quomodo probetur fornicatio & coitus: & in capit. literis de præſump. Quomodo autem & ex quibus probetur adulterium, & quis iudex poſſit cognoſcere: & plura in materia vide per doc. in apoſtil. ad Abb. in c. cum non ab homine. col. 5 de iudi in c. cum ſit generale n. 23 de for. compet. vbi quis iudex poſſit cognoſcere de adulterio. & ibi vide plures pœnas adulterorum, & an mulier quæ eſt adulterata, poſſit per hæredes viri de adulterio accuſari, quid ſi accuſata fuit à viro ciuiliter, quid criminaliter, & quid amittat, & dic, vt per Doc. in apoſtil. ad Abb. in c. 1. n. 3. vt lit. non conteſt. Bellac.

70 Adulterium eſt crimen priuatum, & eius accuſatio non eſt permiſſa, niſi certis perſonis, vt eſt comm. opin. Clar. in §. adulterium. verſ. eſt autem hodie. Bonacoſſ.

80 Adulterium dicitur, etiam cum ſponſa alterius cognita, vt eſt com. opin. Cla. d. §. adulterium. v. ſed hæc omnia. Bonac.

81 Adulterium pluries committens cum aliqua, vnica pœna eſt puniendus, vt eſt comm. opin. Clar. in d. §. adulterium. v. ſed pone. Nam ex multitudine coitus vnum eſt adulterium, vt eſt communis opinio, de qua Soc. ſenior in c. non ea qua, nu. 24 de pœnis. Soarez. v. adulterium nu. 84. Bonacoſſ.

82 Adulterium non probatur per teſtes, qui viderint virum ſuper mulierem in re ipſa, cum poſſet eſſe quod vir ſit impotens, ſeu mulier arcta, vt eſt communis opinio, de qua Gratus reſponſo 50. nu. 2. in 2. vol. Maſſ. conſ. 28. nu. 5. in 1. vol. vbi communem dicit. Bonacoſſ.

83 Adulterij damnatio maſculis eſt mors, vt eſt comm. opi. Soarez verſ. adulterij nu. 88. vide tamen eum. Alex. con. 13. nu. 3. lib 7. Bonacoſſ.

84 Adulterij tranſactio non tenet, ſi tamen fit cum pœna admittitur. communis eſt opin. Soar. v adulterij n. 90. & 91. Bon.

85 Adulterium non committit vir cognoſcens carnaliter mulierem nuptam, quæ ante matrimonium fuit meretrix, & poſt matrimonium perſeuerauit in vita meretricia. Secus ſi ceſſaſſet, & cum viro honeſtā vitā duxiſſet. Cla. in §. adulterium. verſ. quære nunquid. communem dicit. Bonacoſſ.

86 Adulterij pœna de iure diuino ex lege Moſa ca eſt mors vtrique: genus autem mortis erat lapidatio. De iure autem canonico adulter & adultera excommunicantur. Et mulier detruditur in monaſterium, ſi maritus nō vult eam recipere, vbi perpetuò reſider. Clericus autem adulter deponitur, & in monaſteriū detruditur perpetuò. vt eſt cōmunis opinio Adulter autem de iure digeſtorum deportatur, ſed iure Cod. ult. ſupplicio punitur vt eſt cōmunis opinio. De iure verò Authenticorum adultera virgis cæditur, & in monaſterium detruditur: & ſi intra biennū maritus eam nō recipit, debet effici monacha, & ibi perpetuo ſtare. Maſculus autē vltimo plectitur ſupplicio, vt eſt cōis opi. Hodie autē ferè vbiq; gentiu eſt pœna pecuniaria

pecuniaria, vt eſt communis obſeruantia ex ſtatutis Italicis. Clar. *in §. adulterium. verſic. ſed quæro.* Et propter adulterium poteſt agi ad ſeparationem thori, & a[illegible] te[illegible]n, & donationē propter nuptias. Clar. *d. §. adulterium, v. alia quoque.* Bonac.

87 Adulterium puniri, ducer. *l.* [illegible] *de extraord. crim.* [illegible] & integētū p[illegible] nhibitum [illegible] icit tex. *in l. ſi adulterium cum inceſtu. §. ſtuprum. circa medium. ff. de adult.* Mulier autem quæ committit adulteriu[m], de dote te[illegible] lati nō pōt quia ipſa pertinet ad maritum vel filios, teſte Rom. *conſ.* 286. cui adde quod [illegible] adulterij eſt mixti fori. *c. clericis,* vbi Inn. & Abb. *de exce. prel.* Soc. vbi Abb. *col.* 9. d. clarat *in c. cum ſit generale. de for. compet.* [illegible] bat. *in rub. ult. conſ. lib.* 4. & vide Pari[illegible]. *conſ.* 54. *lib.* 4. [illegible].

88 Cauſa autem adulterij ad ſeparationem thori, & ad repetendam dotem per vxorem, vel lucrandam per maritum, pertinet ad iudicem eccleſiaſticum, teſte Dec. *conſ.* [illegible]. Et de pœna adulterij vide Bart. *in l. quamuis, C. de adulter.* Ar[illegible] id. 35. *q.* 4. *c. adulterij malum.* Idem.

89 Adulterium quomodo probetur, vide per Rom. *conſ.* 91. *n.* 9. & *conſ.* 164. *col. fin.* Vezinus.

90 Adulterium vbi alter coniugū cōmi[illegible], [illegible] inuito fornicario religionē profiteri, etiā poſt [illegible] copula carnali cōſummatū: nec poterit relicta contrahere matrimonium cum alio: quia adhuc remanent coniuges, quamuis ſeparati ob fornicationem. Si autem quæratur an m[illegible] hoc facere poſsit propria authoritate [illegible] aut adulterium eſt publicum & notorium, & tunc poteſt: aut non eſt manifeſtū, & tunc requiritur ſententia ec[illegible] declarat[illegible] iuxta veriorem ſententiam, per Nat. *conſ.* 116. *Reuerende pater.* Bellac.

91 Adulterium mulieri dotem repetenti non poſſunt mariti hæredes obijcere, vt cōmune dicunt Rip. *in l.* 1. *nu.* 10. *ff. ſol. matrim.* Ant. Go[illegible] *in* [illegible] *num.* 80. *n.* 6[illegible] in contrarium dicto crebrius [illegible] Aretin. & Ale[illegible] *in l. rei iudicatæ, §. hæredi. ſolut. matr.* Beer. *deciſ.* 23[illegible] *n.* 7. & cōgeſſit à Did. à Couar. *de ſponſ.* 2. *part. c.* 7. *§.* 6. *n.* 9. quibus non iniuria acceſsit Coſtaus *de dotibus. c.* 6. *nu.* 27. *cum ſequentibus.* E. Suarez.

92 Adulterium non inde iuris pœnis minus plectitur, quòd mulier qua cum ſuſceptum eſt, proſcripta fuerit, ac necari impune potuerit, vt commune doctorum placitum aſſeuerant Deci. *in c. qua in eccleſiarum, n.* 16. *de conſtitutio.* Gig. *de penſion. q.* 18. *n.* 2. Iul. Clar. *in pract. §. homicidium. v. ſed an ſtante.* E. Suar.

93 Adulterium ſæpè ſæpius cū eadem muliere ſuſcipiēs pœnas i[n] ſtatuto indictas ſemel tantum luit, vt commune affirmant Dida. à Couarr. *lib.* 1. *reſolut. c.* 10. *n.* 8. *ad fin.* Iul. Clar. *in pract. §. adulterium, v. ſed pone.* E. Suarez.

94 Adulterium pattatū is indulſiſſe maritus videtur, qui illius gnarus, rem poſtea cum vxore habuerit, vt commune latè ſit Didac. à Couarr. *de ſponſ.* 2. *par. c.* 7. *num.* 7. [illegible] Suarez.

95 Adulterium non cōmittere intelligitur, qui alterius maritus cū alia cœlibe fœmina rē habet, vt ex multis commune ponit Iul. Cla. *in pract. §. adulteriū. v. trib. ante modis.* E. Suarez.

96 Adulterij cauſa ad vtriuſq; fori iudices æque ſpectat, vt frequenter placitum teſtantur Alc. *in c.* 1. *n.* 18. *de offi. ordin.* Iul. Clar. *in pract. §. ult. q.* 37. *v. quæro.* E. Suarez.

97 Adulterij dānatio maſculis mortem infert, cōmune aiūt Alex. *conſ.* 13. *n.* 3. *lib.* 7. Marquard. *de Iude.* 2 *part. ca.* 3. *n.* 12. ſed quæ olim fuerint, quę eſſe debeant, & quæ hodie adulterij pœnæ ſint, explicat diligenter ex recepti[s] interpretum ſententiis Iul. Clar. *in d. §. adulteriū. v. ſed quæro. quæ ſit pœna.* E. Suar.

98 Adulterij exceptio aduerſus mulierem repetentem dotē nullo temporis curſu tollitur, vt commune inquit Balb. *de præſcrip.* 4. *q.* 2. *n.* 9. E. Suarez.

99 A[dul]teri hodie pœna capitis puniuntur. Sacrilegus enim nuptiarum, Imper. licente, gladio puniri oportet. *l. quamuis.* 2. *C. ad l. Iul. de adult. §. item lex Iul. Inſtit. de pub. iud.* Hipp. de Marſ. *in conſ.* [illegible] *n.* 26. & Ioan. Milæus, *in ſua praxi crim. perſequ. in tract. de pœn. n.* [illegible] *in tract. pœn. citra mortem. n.* 113 Hanc ſententiam communiter approbata eſſe dicunt Alex. de [illegible] *in conſ.* 15. *n.* 3. *in* 7. *vol.* & Rol. [à] Valle, *in conſ.* [illegible] 4. *n.* 8. *in* 1. *vo.* Mulier vero adultera verberata, in monaſterium detruditur. *auth. ſed hodie.* [illegible] *eod. tit.* Io. Caccialupus *in l. ſi qua illuſtris. n.* 20. *ad S.C. Orfitian.* [Io]an. Milæus, *in ſuis commen. ſuper conſue. Galliæ, in rub.* 18. *nu.* [illegible] [qu]od quidem intelligitur, quando ſimplex fuerit adulterium. Si vero [illegible] at qualitas inceſtus [illegible] pœna capitis [illegible] *d. auth.* [ſ]*ed hodie.* [illegible] trectum, quod *in l. ſi adulterium cum inceſtu.* & ibi per gl. in [illegible] *rb. ſi adulteriū.* & per Bart. *ff. de adulte.* traditur. Ang[el]. Aretin. *in tract. de maleſ. in §.* Che hai adulteraro la mia dona. *verſ. quæ ſit pœna adulterij. n.* 44. & Ludoui Carer. *in ſua pract. cauſ. crim. c. incip. non excuſatur maritus occidens adulter. n.* 4. *pag.* 1[illegible]9. *lib. mei.* Sed cum quæreretur à me, an ea pœna de iure & conſuetudine Lubecenſi, ſecundum communiorem Doct. ſententiam procederet, reſpondebam non procedere, per ea quę ſcribunt Ale. de Imol. *in conſ.* 99. *n.* 15. *in* 6. *vol.* Hip. [d]e Marſ. *in conſ.* 101. *n.* 58. *cum ſeq.* Io. Bapt[illegible]. *in l. omnes populi. n.* 268 *v. ſexto pœna adulterij eſt pœna capitis* [illegible] *de iuſtit. & iure, in* 1. *vol. repet.* Soc. iun. *in conſ.* 34. *n.* 8. *in* 2 *part. conſ.* Sanctus de Aretio, *in conſ.* 50. *nu.* 3. *in* 1 *vol. crim.* 100 *conſ.* Sed [illegible] cum ea iuri diuino repugnent, [ſ]i dormierit vir cum vxore alterius, vterq; morietur, id eſt, adulter & adultera, & auferas malum de Iſrael. *Deut.* 22. *c.* exiſtimauerim talia ſtatuta de iure diuino non defendi poſſe. *c. ſunt quidam.* 25. *q.* 1. Licet Doct. ſtatuta iſta valere arbitrentur, per ea quæ cumulauit Andræ. Ti[r]aq. *in tract. de leg. connu. & iure marita. in* 13. *l. gl.* 1. *par.* [illegible] De pœnis Iuris [illegible] Canonici, Iuris antiqui, & Iuris Codicis, [illegible] ibit D. & amicus meus ſumma reuerentia colendu[s], excellentis virtutis & doctrinæ Iuriſconſul. Raymundus Pi[illegible] s Iicha[illegible] *in ſuis conclu. Commu.* [illegible] *in verb. adulterij pœna n.* [illegible] *in Tom.* 2. *Commu. opin.* Sed quid, an per confeſsionē mulieris adulteratæ & fornicantis probetur adulteriū, [illegible] būt c[illegible] do la[illegible] *conſ.* 22. *n.* 3. *in* 1. *vol. conſ.* & Lau. Sylu. poſt alios, [illegible] ſe allegat *in conſ.* 50. *n.* 42. non probari. Kirch.

101 V[illegible] quæ eſt facta ſoror [illegible] is poſt adulterium commiſſum, pote[ſ]t & debebit dote priuari, etiam ad inſtantiam mariti hæredum, qui dum vixit hoc [illegible] rauit. & ita in practica ſeruatur. Rum. *conſ.* 155. *n.* 1. *in* 4. *vol.* & no[illegible] quod occ[illegible] ns vxorem, non poteſt illi ſuccedere, nec aliquod lucrum ex ſtatuto conſequi, & idem in quocunque alio interfectore. Deci. *conſ.* 525 *n.* [illegible] *& ſeq.* annacoſſ.

102 Attiuentes mulieris meretricis diſcurrentis, & inhoneſte viuentis poſſunt officium iudicis implorare, vt eam compellat honeſte viuere. quod poterit facere pœna & mulcta impoſita. Albet. & do[illegible] *in d.* [illegible]. Vezinus.

103 Si apponitur ſcala pro [illegible] tenda meretrice, punitur quis pœna extraordi[naria]. gloſ. 23. *q.* 5. *c. illud. & in §. ope. Inſtit. de obl. quæ ex delic.* Idem.

104 Si autem cauſa vi[o]landi honeſtam punitur pœna mortis Bald. *in l. fi.* [illegible] *ſed hic quæritur. ff. de re. diuiſ.*

Vide aliquid per Ang. *in §. ſancta quoque. Inſt. de re. diuiſ.*

105 An autem carnaliter cognoſcens meretricē poſsit puniri, Alex. *in* 5. *vol. conſ.* 157. *in fi.* tenet quòd nō: quia talis coitus tolleratur. ſumma niſi meretrix eſt in carcere. Hypo. *ſing.* 150.

Et dicit Bart. *in l. vxor & in l. ſi quis vxori. §. ſed. ea. ff. de adul.* quòd non punitur etiam cognoſcens meretricem nuptam. contra gloſ. *in l. qua adulterium. C. de adult.*

De materia, vide Pau. de Ca[ſt]. *in* 2. *vol. conſ.* 183. [illegible] *volu.* 4. *conſ.* 63. *col.* 4. Mathæſ. *no.* 102. [illegible] po *ſing.* 150,

Vide etiam eundem Pau. *in conſ.* [illegible] *aliàs* 305. & Fel. *in c. paſtoralis. in* 2. & 3. *col. de iud.* vbi punit an pœna impoſita contra meretricem, habeat locum in nupta inhoneſta & impudica.

Adde quod raptus mulieris cōmittitur in muliere nupta inhoneſte viuente: & talis rapiens nō punitur pœna capit. [illegible] ſil. *in l. maritus. col.* 8. *ff. de quæſtio.* Idem.

Vide et Barb. *in* 1. *v.* [illegible] *in p.* [illegible] quòd licet [illegible] meretrix poſ[illegible] [c]arcerari, tamen [illegible] eſt in meretrice nupta.

Et i[illegible] laſ. *in l. plerique. in* [illegible] *ff. de in ius voc. & in l. ad egre*[gi]*os. col.* [illegible] *de iu iur.*

Vide tamen Decium *in c. paſtoralis, alias* [illegible] *de iudic.* Idem.

106 Clericus propter ad[ulterium] [illegible] truditur in monaſterium, & deponitur ab [officio] & benef[icio]. Coua. *in epito. n.* 4[illegible] 7. *n.* 19. & Diaz. *in pract. criminal. c.* 9[illegible] [illegible]

107 Clericus repertus c[illegible] hibere [illegible] us, poteſt impunè p[illegible] vt eſt communis opinio. Soarez *verſi. clericos, num.* 136. Bonac[illegible].

108 Cl[illegible] propter de[flo]ratam virginem poteſt deponi, vt eſt communis opinio, de qua D. [illegible] *in ſuis quæſtionibus varijs. num.* 38. Bonac[illegible].

109 Clericū in adulterio cum [illegible] nupta pater deprehēdēs, poteſt citra pœna[m] *c.* [illegible] *quis* [ſu]*adente* [illegible] 4 [illegible] commu. dicit Bermond. *de concub. num.* [illegible] Bonac.

110 Laici poſſunt [illegible] *c.* [illegible] Alc. *in c. pernicioſam. n.* 18. *de o*[illegible] per [illegible] monaſteriū. Coua. *in ep.* [illegible]

111 Bannitam [illegible] quòd ba[illegible]

p[illegible]

poſſinc, non licet adulterare. cõmonẽ atteſtatur poſt Bal. *in l. fin. poſt. n. 4. C. ſi contra ius vel vtilit. pub.* Dec. *in cap. quam eccleſiarum. de conſtitut. n.* 16. quem refert Gigas *de penſion. quaeſt.* 18. *nu.* 2. & Ant. de Pallida *in l. transfigere. nu.* 73. *C. de tranſact.* Cla. *dicto §. Homicidium. ver. ſic. ſed an ſtante.* P. Fichard.

112 Vidua impudicè viuẽs perdit dotẽ, Boer. *deciſ.* 338. *n.* 11. licet op. cõtraria ſit æquior. Dec. *in c. paſtoralis. de iudi.* & ſecundũ illam æquitatẽ fuit iudicatũ, vt per *Boer. ibidem.* A. Villal.

De iure regio mulier luxurioſè viuens poſt mortem viri perdit omnia lucra acquiſita durante matrimonio. *l.* 4. *tit.* 4. *lib.* v. *ordina.* Idem.

113 Vidua committẽs ſtuprum, perdit dotem. Paol. de Caſtr. *in conſ.* 147. *verſ. prædictis ergo non obſtantib. nu.* 4. *par* 2. *conſ.* & *in l. ſororem n.* 4. *C. de his quibus vt indig.* & *in l. fideicommiſſum, C. de fideic.* Iaſ. *in l.* 4. *nu.* 6. & Zaſ. *nu.* 22. *ff. ſo. ma.* Aegid. Boſſius remiſſiue *in tract. cri. mater. tit. de coitu dam. & punib. nu* 55. Et hanc ſentẽtiã Paul. de Caſt. magis cõmunem & approbatam appellant Nicol. Boer. *in deciſ.* 338. *nu.* 11. *verſ. quid dicendum* & nouiſſimè Lancello. Corad. *in ſuo prato.* & *curia Breſſa. titul. de ſtuprato. nu.* 12. *verſ. item hic addas vt vidua cõmittens ſtuprum.* & Pet. Io. Anchar. *in ſuis quaeſt. lib.* 4. *q.* 34. ſed contrariam ſententiam defenderunt Alex. de Imo. *in d. l. ſororem. nu.* 3. Iaſ. *in d. l. fideicommiſſum. nu.* 2. Sichard. *nu.* 9. *verſ. ex quo porro infertur.* Dec. *in c. paſtoralis. nu.* 8. *ext. de iud.* & *l. cum quadam puella nu.* 12. *ff. de iuriſd. om. iud.* Propterea inquit Maria. Soc. iun. hodie communem op. eſſe contrà Paul. de Caſt. *conſ.* 111. *nu.* 7. *to.* 3 *conſ.* Et hanc ſequitur Rol. à Valle multorum Doct. ſententiis in vtramque partem adductis *in conſ.* 86. *tom.* 2. *conſ.* Cæterum cum Franc. Viuius de hac ſentẽtia *in ſuo lib.* 3. *communiũ op. in verb. vxor perdit dotem.* vbi tamen ipſe Paul. de Caſt. opi. approbat, Iul. Cla. *in lib. ſent. recepta. in §. ſtuprum. verſ. ſed nunquid vidua.* & Emanuel Soarez *in Theſauro receptarum ſententiarum, in verbor. vidua ſtupro inquinata.* ſcripſerint, nihil prætereà addo, niſi hanc vltimã ſententiam contra Pau. de Caſt. veritatem eſſe apoſtil. voluerit *in ſuis addit. ad lec. Phil. Decij in d. l. cum quadam puella. litera B.* niſi vidua infra annum luctus fornicaretur. & ibidem ipſe opin. Alex. cõmunem eſſe dicit. De conciliatione autẽ illarũ ſententiarũ contrariũ, quando vidua cõmiſiſſet ſtuprum infra annum luctus, aut poſt annũ luctus, pulchrè ſcribit Io. de Garronib. *in auth. eiſdem pœn. nu.* 21. *C. de ſecũd. nupt.* cuius quoque meminerũt Cl. *in d. verſ. ſed nunquid vidua.* & Rol. à Valle *in d. conſ.* 86. *nu.* 53. *verſ. ad vltimum.* Et ita iudicatũ eſſe in ſtupro cõmiſſo infra annũ luctus, pro op. affirmatiua in Senat. Pedemõt. dicit Octa. Cacheran. *in deciſ. S. ſena. Pedemon. deciſ.* 77 *in fi.* vbi tota deciſione, ſententias vtriuſque op. tam affirmatiuę quã negatiuę latè explicat. Kirch.

114 Vidua propter ſtuprum dotem amittit, ſi infra annũ luctus commiteit. Secus ſi poſt annum, quia non amittit. ſecundum magis communem op. de qua D. Rol. à Valle *in conſ.* 86. *nu.* 19. 35. 41. *vol.* 2. vide omnino D. Oſaſcum. *deciſ.* 77. *per totũ,* Riminal. *conſil.* 589 *num.* 5. & nouiſſim. Riminald. *litera E. in Addi.* vbi magis communem dicit. vide Arium Pinellum *in l. fi. C. de bo. mater.* & Clarum *in §. ſtuprum. verſ. ſed nũquid vidua.* vbi communem dicit, quod etiã quod infra annũ luctus committat ſtuprum, non perdit dotẽ. idem tenet Chirconius *communium opi. centuria quinta, concluſione* 99. & magis communẽ op. dicit, quòd non amittat dotem. Soarez *verſ. vidua. num.* 57. & vide *ibi. num.* 58. Bonacoſſ.

115 Vidua quæ ſtuprum commiſit intra annum luctus dotẽ amittit ſecundum magis cõmunem per Oſaſc. *deciſ.* 77. Rol. *conſ.* 86. *num.* 44 & 45. *lib.* 4. Gerard. *ſing.* 48. Pract. Pap. *form. libel. ad vſumfruct. verſ. vxor quõdam. nu.* 3. Did. *in epito. ad* 4. *lib. decr.* 2. *par. cap.* 7. §. 6. ſecundũ opin. vidi iudicatum. Bellac.

116 Vidua ſtupro inquinata dotem amittit. cõmune dicunt Boer. *deciſ.* 338. Bellon. *in rubr. num.* 82. *C. de edend.* & quos alios congerit Franc. Viuius *lib.* 3. *opin.* 447. Sed quidquid ibi conniceantur, verius profectò, ac iuſtius contrarium eſt, quod cum quamplurimis aſſerit doctor meus Arius Pinellus, *in l.* 4. *n.* 9. *verſ. ſed contrarium. C. de bo. mater.* Quod etiam magis communè atteſtatur Soci. iun. *conſ.* 3. *num.* 7. *lib.* 3. & vſu receptum. Iul. Clar. *in practic. §. ſtuprum. verſ. ſed nunquid.* E. Suarez.

117 Viduam dote habita & aliis acceſſoriis: quando commiſit ſtuprum ante lapſum anni, & inde etiam peperit, priuari debere ſcribit. Caſtr. *conſ.* 321. Rom. *conſ.* 286. Hippo. *conſ.* 13. *lib.* 1. & *ſingul.* 234. 416. *in l. vnic. n.* 68. & *ſequent. C. de rapt. virg.* Iaſ. *in l.* 4. *col.* 2. *ſol. mat.* Bart. *in l. pen. C. de adult.* Dec. *conſ.* 307. *n.* 5. de quo plura no. Gerar. de petra. 48. *text. inſtla gl. d. l. pe. de adult.* Syl. nupt. *car.* 148. & *ſeq. nu.* 46. Dec. *in c. paſtoralis. nu.* 8. vbi Fel. *col.* 3. *circa med. verb. mulier de iudi. pract. Pap. for. libr. ad dotẽ & vſumfr. verſ. vxoris quonda. nu* 3. vbi in apoſtil. pulchrè Oſaſc. *deciſ.* 77. Rol. *conſ.* 86. *nu.* 44. & *ſeq. lib.* 4. poſt Caſt. *in l. ſororem. nu.* 4. *C. de his quib. vt indig.* cui autem veniat applicãda? & dic, quòd ſi extant filij primi viri, quod eis applicari debent tanquam legitimis parentum ſucceſſoribus, vt in ſimili not. Doct. *in auth. bona damnatorum. C. de bon. proſcript.* Hipp. *dict. conſ.* 13. *in fi. conſ.* 93. *lib.* 3. cum enim parta ſint quo ad pœnã adulterium & ſtuprum: vt per Hipp. *d. conſ.* 13. Caſt. Alex. *in l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir ſolut. matr.* meritò dicen. eſt ea omnia bona filiorum primi matrimonij eſſe debere, nec ſiſci, aut aliorum ex not. per Bald. *l.* 3. *de ſecund. nupt.* Soc. *conſ.* 31. *lib.* 3 Alex. *conſil.* 174. *lib.* v. Dec. *conſ.* 85. Quid de vidua ſtuprũ cõmittend. & dotem repetend. & vide quæ ſcribit Sylueſt. *in ſumma verſ. Dos. n.* 16. *ver. ſeptimum.* Quid de filio nato in 9. menſe ex vidua quæ ſtatim mortuo viro effecta eſt cõcubina alterius? & dic, quod præſumitur prioris mariti ratione legitimitatis & matrimonij, vt ſcribit Crem. *ſing.* 127. & not. Doct. Bart. & Ale. *in l. Gallus. in prin. ff. de lib. & poſthum.* vb. Bartol. ponit q. quando vidua accepit alium maritum, & aliam qu. diuerſam ponit Bal. *in rub. C. de proba.* Quid de vidua nubend. an perdat tutelam? & dic, quod ſic ex not. per Syl. nuptial *car.* 153 *num.* 50. 54. vbi etiam quærit, an nubens non petito tutore perdat ſucceſſionem. diſtingue, vt per eum, ibi.

118 Vidua inhoneſtè viuẽs eaſdem prorſus pœnas ſubit, quas ſecundo nupta intra luctus annum. vt cõmune pono ex Ang. *in §. vlt. in fi. inſtit. de legit. patr. tut.* Hipp. *in l. vna. nu.* 54. & *n.* 56. *C. de rapt. virg.* Pa. à Ruu. *in rub.* §. 67. *nu.* 3. & *nu.* 14. *de do. inter vir.* & *vx.* Arelat. *in l. generaliter nu.* 21. *C. de ſec. nupt.* Ae. Pinel. *in l.* 4. *nu.* 18. *C. de bo. mater.* Vidua autem intra luctus annum ſecundis nuptiis ſe ſubiiciens, licet Pontificio iure nullas hodie pœnas in mariti gratiam iure ciuili ſanctas det, tamẽ pœnis in liberos indictis, etiam ſi poſt illud ãni tempus ſecũdo nubat, obnoxia fiet. ut communè ſcribo copioſè *ſuprà ver. in pœnas.* Quin & viduæ vel meretrices, vel inhoneſtè viuentes nullis viduarum priuilegiis ſtatuto, ſeu cõſuetudine indultis potiuntur. communem inquit Felyn. *in cap. ſignificantib. de offic. deleg.* Cag. *in l. cum quadam puella nu.* 5. *ac iuriſd. om. iud.* Franc. Viuius *lib.* 3. *opin.* 293. E. Suarez.

119 Mulier luxurioſè viuens poſt mortem viri ſtantib. filiis primi mariti prædefuncti incidit in omnes pœnas impoſitas mulieribus ſecundo nubentibus. Io. Nic. *in l. generaliter. C. de ſecund. nup. num.* 24. Bonacoſſ.

120 Sodomia, adulteriũ & ſimi. non poſſunt puniri per auditum, imo nec per viſum, vt eſt comm. opi. Maſ. *conſ.* 28 *nu.* 5. *in* 1. Bonacoſſ.

121 Modos probãdi aliquam eſſe meretricẽ, vide remiſſiuè per Alex. *in l. ex hoc. C. vn. le cog.* & Cur. *in* 2. *vol. conſil.* 232. Vez.

122 Inceſtus ẽt cõmittitur, carnaliter cognoſcendo moniales. ita cõmuniter cõcludere canoniſtas dicit Berni. *de concub. n.* 2. *in fin.* Clar. *d. lib.* v. §. *Inceſtus. v. ſed nunquid.* P. Fichard.

123 Inceſtus etiam committitur, ſi mulier rem carnalem habeat cum clerico in ſacris conſtituto. communem dicit Grillandus *de diuerſ. crim. lib.* 2. *q. vlt.* vt illud refert pract. Carrer. *n.* 11. Clar. tamen ait dici ſimplicem fornicationem. *d. lib.* 5. §. *inceſtus. v. ſed nunquid. in fin.* P. Fichard.

124 Inceſtus pœna, eſt pœna mortis. communẽ dicit Grillan. *de diuerſ. crim. lib.* 2 *num.* 5. vt illum refert pract. Conrad. *n.* 15. quod verum eſt ſi inceſtus committatur cum alia pœna fornicationis, puta adulterium vel ſtupra. ſecundum gloſſ. *in l. ſi adulterium cum inceſtu, in princ. ff. de adult.* quam communiter approbatam dicit Grillan. *in loco præall.* & Bermond. *de concubin. v. ſummodò.* De iure autem canon. in clerico eſt pœna depoſitionis. communem dicit Didac. *ſuper* 4. *Decret. nu.* 3. Si verò inceſtus committatur contrahendo inceſtas nuptias, tunc punitur iuxta formam *authent. inceſt. nupt. C. de inceſt. & inutilib. nupt.* Cuius diſpoſitio hodie non eſt ſublata ex diſpoſitione *auth. bona damn. C. de bon. damn.* communem dicit Dec. *deciſ.* 264. *n.* 12. In ò cõtrahentes tales nuptias ipſo iure amittit dominium bonorum ſuorum, abſque ſententia declaratoria. communem dicit Bermond. *de concub. num.* 11. & *ſeq.* An verò diſpoſitio d. auth. locum tãtum habeat in nuptiis inceſtis de iure ciuili tãtum, vel etiã inceſtis de iure canonico. Alij dixerunt quod in vtriuſque: & ſic cõmunem dicit Dec. *in*

com

conſ.158.nu.1. quem refert Dias in pract.crim.cano.c.78. & pract. Conrad.n.9. Didac. ſuper 4. Decret.n.18. Bellon. conſ. 84. Alij vero contrà, quod illis tantū, quę de iure ciuili inceſtæ ſunt, & hanc cōmuniorem, & probabiliorē dicit Foll. in prac. crim. can.n.95. vbi etiam ait Dec. deceptum eſſe, quod dixerit Abb. opi. communem refert Clar. d.§. inceſtus. v. ſed quæro quæ ſit pœna.tum 2.ſeq. & notandum eſt quod ibid. in verſ. quæro. dicit idem Clar. quando plures ſunt doctores ex vtraque parte, qui atteſtantur communem, tunc ante omnia recurrendum eſſe ad cōſuetudinē tanquā optimā legū interpretem. P.Fich.

125 Inceſtum per ignorantiam committens excuſatur. communem dicit Bal. Nouel. de dote in 1.part.11. partis.n.8. Didac. ſuper 4. Decre.n.22. imò etiam pœna amiſsionis bonorum nō habet locum vbi in contrahentibus fuiſſet ignorantia iuris vel facti, etiam ex cauſa & lata culpa, vbi dixit Bart. in l. ſi adulterium cū inceſtu in prin.n.11.ff. de adult. quā cōmunē atteſtatur Did. in loco d.n.32. Cla. lib.v.§.inceſtus.v.excuſantur. P.Fichard.

126 Inceſtus dicitur inter collaterales & affines. §. ergo. Inſtit. de nupt. & cum matrimonio & ſine. l. ſi adulterium cum inceſtu in prin.ff. de adult. ita Ang. Aret. in tract. malef. in verb. che hai adulterato la mia dona. Vezinus.

127 Inceſtus punitur vt adulterium. d.l. ſi adulterium. & vult Ang. vbi ſuprà. Quod eſt verum ſecundū eum quando ſcienter: ſi vero per iuris ignorantiā, pœna mitigabitur. d.l. ſi adulterium.§. nunquam. & §. inceſtum. Si autem à fœmina committatur per ignorātiam iuris naturalis vel gentium, punitur vt maſculus: ſi verò per iuris ciuilis ignorantiam, excuſatur in totū. & idem in minore. d.l. ſi adulterium.§.1. & §. inceſtum. & §. imperatores. & quod pœna inceſtus ſit pœna mortis, tenet Corn. conſ.19. in prin. vol.4. An autē ignorantia excuſet ab inceſtu, vltra præmiſſa vide Federic. cōſ.167. vbi tenet quod ſic. facit quod vult Paul. de Caſtr. conſilio 34. libr. 2. Alex. in l. item apud.§ ſi quis virgines.ff. de iniur. Adde Decium in c. 2. col. 5.v. an autem ſtatutum. vbi ponit an ſtatutum liget ignorantes dantes operam rei illicitæ. Et verum pœna edita contra contrahentes inceſtas nuptias, locum habeat in illo qui fornicato coitu cognouit vnam ex ſororibus, & cum alia poſtea contraxit matrimonium publicè: vide Pet. de Anch. conſ. 391. vbi tenet quod non. vide tamen in contrarium Dec. conſ.518. Idem.

128 Computatio graduū fit aliter de iure ciuili quam de iur. can. quod ad punitionē. Bart. cōſ.224. incip. an fratres cōſob. Idē.

129 Contrahens inceſtas nuptias in 4. gradu non punitur de iure ciuili, ſecundum Cald. conſ.2. tit. de conſanguinit. Idem.

130 Inceſtus cōmittitur inter perſonas ſanguine coniunctas, & etiam cum moniali. vt eſt com. opin. de qua Iul. Clar. in §. inceſtus. ver. ſed nunquid. Et pœna inceſtus eſt pœna mortis, vt eſt com. opi. & clericus deponitur, vt eſt com. opin. Clar. ibi v. ſed quæro. & contrahens inceſtas nuptias confiſcantur ſibi eius bona ipſo iure. com. eſt opin. Clar. ibi v. & ſciat. & contrahens inceſtas nuptias ſub conditione ſi Papa diſpenſauerit, valet matrimonium. com. eſt opi. ibi v. ſed quid ſi aliquis. Et pœna inceſtus non habet locū in ſponſalibus, ſed cōſummato matrimonio. com. eſt opi. Clar. ibi v. hac autem. excuſatur inceſtus ſi contrahens ignorat factum, vt eſt com. opin. Clar. ibi v. Excuſatur. Nec amittit bona, ſi ignorabat ius vel factum. com. eſt opi. Clar. ibi. nec puniuntur, qui inceſtas contraxerunt nuptias, ignorantes cōſanguinitatem, qua detecta perſeuerant in matrimonio. Clar. ibi. Bonacoſſ.

131 Inceſtarum nuptiarum pœnas nō illi incurrunt qui matrimonium bona fide contraxerunt, ac poſt impedimētum detectum, in eo conſtanter nihilominus perſeuerant, ſecundum glo. in verb. ſcienter in Clem. vnic. de conſang. at nec illi eas dabunt, qui matrimonium inceſtum contraxerunt quidem, ſed coitu nondum abſoluerunt. cōmunia ponunt Did. à Couarr. in tract. de ſponſ. 2.par.c.6.§.8.nu.19. & nu.20. ac I. Clar. in prat. §. inceſtus. v. hac autem pœna. & v. ſed pone. quin nec illi pœnas vllas eo nomine dabunt, qui nuptias iure canonico inceſtas, & iure ciuili nō inceſtas cōtraxerint. vt magis cōmune humaniter & diligēter oſtendit Foll. in prat. crim. Cano. nu.96. quem refert, & ſequitur I. Clar. d.§. inceſtus. v. quæro. nec illi denique eadē cauſa plectantur, qui nuptias, non reuera inceſtas cōſanguinitatis ratione, inierint. communee teſtificantur Boer. dec. 264. nu.13. Iul. Clar. d.§. v. item quæro. E.Suarez. & P.Fichard.

132 Inceſtas nuptias cōtrahentes, à rei familiaris amiſsione, iuris vel facti error, etiam ex craſſa ac lata culpa profectus excuſat: quamuis à lucri iactura non excuſet. commune inquiūt Bald. Nouell in tract. de ſpon. 2.par. ca.6.§.8.n.32. I. Cla. in pract. §. inceſtus. verſ. excuſat. in fi. Licet mulierem à dotis amiſsione ob huiuſmodi contractas nuptias non excuſare iuris errorē ſeribant receptum Abb. in ca. ſi ſi vnceſſe. n.7. de donat. inter vir. & vxo. Bell. conſ. 84. num.3. quos refert & immeritò videtur probare I. Clar. in pract. §. vlt. q.80. verſ. dos mulieris. ſi quidem infligendis pœnis quæuis cauſa etiam alioquin improbabilis probanda eſt, vt alibi copioſius oſtendo. E.Suarez.

133 Inceſtis ex nuptiis, quarum impedimentum parentum alter ignorauit, ſuſcepti liberi quoad parentes ipſos legitimi habentur. commune aſſerit Viui. lib.1. opi.212. E.Suarez.

134 Inceſtis nuptiis pœna confiſcandorum bonorum impoſita per auth. inceſtas. C. de inceſt. nup. etiam hodie durat ipſo iure abſque vllius declarationis interuentu. Idem.

135 Inceſtum qui abſq; matrimonio cōmittit, adulterij pœnas iure Cæſareo dat. commune ait Did. à Couarru. in tract. de ſponſal. 2.part. c.6.§.8.n.2. & qui diuerſas hac in re communes opi. recenſet I. Cla. in pract. §. inceſtus. verſ. ſed quæro. E.Soarez.

136 Inceſtuoſi filij liberos, ac ſui ipſius nepotes non poteſt auus heredes inſtituere, nec relicto aliquo honeſtare, vt cōmune inquiunt Corſe. in ſing. verſ. fornicatio. quem laudat Did. à Couarru. in tract. de ſponſ. 2.par. ca.8.§.5.nu.13. in fin. E.Suarez.

137 Pœna ſtupri de iure canonico eſt in clerico pœna depoſitionis, ſi cum virgine cōmiſſum ſit. com. dicit Grilland. de diverſ. cri. lib.1. q.7. num.2. quem refert Dias in pract. crim. can. c. 77. Bermond. de concubina. nu.18. practica Conrad. num.15. In laico verò, vt eam dotet, & in vxorem ducat, ſi ipſa & parētes conſentiant, ſi verò non conſentiant dotem tantùm dare tenetur. ſed ſi ipſe renuerit, tunc verberib. cæſus in monaſteriū detrudendus. ca.1. & 2. de adult. quę tamen deciſio in terris eccleſiæ tantum, non etiam in terris Imperij locum habet, vt communem opi. dicit Ant. Gomeſ. ſuper l. lxxx. Tauri. num. 7.

138 De iure ciuili antē † non quidem imponitur pœna mortis, ſed dimidiæ partis bonorum, cum relegatione, vt cō. dicit Bermōd. in tract. de concub. nu.34. Sed quicquid ſit de iure, tamē de cōſuetudine vel dotare, vel in vxorē ducere, tātùm tenetur ſtuprator. & ita ſeruari in practica atteſtatur Ant. Gomeſ. in alleg. loco. n.8. intellige tamē hæc omnia ſi cū honeſta virgine ſtuprū cōmiſſum ſit, aliàs ſecùs, vt ſcribētes intelligere atteſtatur Pariſ. conſ.160.n.14. lib.1. Cla. d. lib.v.§. Stuprū. ver. ſed quæro. Nota verò ſi puella dicat ſe virginē fuiſſe, & ſtuprator neget, quod tunc in dubio præſumptio eſt pro virgine. ita com. dicit Abb. in c.1.n.5. de adult. quem refert Bermond. in d. tract. nu.9. Clar. ibid. verſ. ſed pone. P. Fich. & Bonac.

139 Pluries rē carnale habēs ex interuallo cū eadē vxore alterius, licet poſſit dici pluries adulteriū cōmiſſū, nō tamē niſi pro vnico adulterio debet puniri. cōmunē dicit Did. lib.1. reſolut. c.10.n.8. & ita in facti contingētia conſuluit Bar. conſ.212. ita quoq; tenet gloſſ. in l. vulgaris, in verbo, Fur erit. ff. de furtis, lib.v. ſent. §. adulterium. verſ. Sed pone. P. Fichard.

140 Statutum puniens defloratem virginem honeſtam, non procedit, non probata qualitate honeſtatis, vt eſt comm. opi. Burſ. conſ.69 nu.4. Pariſius conſil.160. in 4. vol. com. dicit. & notò quòd mulier dicitur vim paſſa, quę terrorib. coerceri poterat. Bald. conſ.267. num.4. vol.1. Bonacoſſ.

141 Stuprum pœna mortis punitur, l.1. de adult. fallit in 3. caſib. vt per Lancil. in trac. off. prato. in tit. de ſtupro. & circa iſtam materiam videas multas quæſtiones apud Careriūm in praxi. crimi. §. circa quartam, nu.303. Don. à Fina.

142 Stuprator ſi dicat puellam non fuiſſe virginem, ipſa verò dicat ſe fuiſſe tunc virginem, in dubio præſumptio eſt pro virgine, donec ſtuprator probet contrarium. com. dicit. Abb. in c.1.nu.5. de adult. quem refert Bermond. in tract. de concub. nu.9. Clar. d. lib. v.§. ſtuprum. verſ. ſed pone. P. Fich. & Bonac.

Stuprum Vaſallus committens cū vxore Domini poſt eius mortem, feudo priuandus eſt: ſecus ſi ad ſecū[illegible] vota tranſiiſſet. com. dicit Clar. in §. feudum q. 40. P. Fich. & Caro.

143 Stuprans virginē nondum viri potentem, punitur morte, ſi vi fuit conatus. Sed ſi non perfecit, punitur extra ordinē. vt eſt com. op. Clar. in §. ſtuprum. verſ. fuit aliquando. Bonac.

144 Stuprum cōmittēs cum virgine, quā ſeduxit, punitur. Et hoc crimen ſtupri eſt mixtum, cum pœna etiam laicis imponatur, per ius cano. ſecundum omnes in c. cum ſit generale de foro competent. Ruin. conſ.189. nu.8. & ſeq. in 2. vol. Idem.

145 Stupri pœna in clericum depoſitio eſt, vt cōmune aiūt Grillan. de diuerſ. crimin. lib.1. q.7. nu.2. Bermond. de concub. num.18.

n.18. in alios ſacris nõ initiatos, nõ alia nũc de cõſuetudine infligitur, quàm vt ſtupratores, vel matrimoniũ cũ illis contrahant, quib. vitiũ intulerunt, vel dignam eis dotẽ elargiantur. cõmune eſſe aiunt Anto. Gom. meus olim iuris doctor, *in l. 80. Tauri n. 7.* Iul. Clar. *in prac. §. ſtuprũ. v. ſed quaro.* At ſtupri cum vidua patrati nulla hodie pœna prorſus eſt. cõmune aiunt idẽ Gom. *d. l. Tauri n. 14.* a quo ſtat Cla. *d. §. verſ. caterum.* Si quę autẽ ſe virgine fuiſſe aſſeret, cũ ludibrio habita eſt, tidẽ merebitur, ni cõtrarium probetur. cõmune fatetur Abba. *in c. 1. n. 5. de adult.* Berm. *de cõcub. n. 9.* Foll. *in pract. n. 13.* Quin porro ſtupri crimen tranſactione aboleri poſſit, nihil impedit, vt frequentiore placitum cenſent Io. Coraſ. *lib. 2. Miſcellan. c. 1. n. 5.* Ant. de Padella *in l. tranſigere n. 82. C. de tranſact.* E. Suarez.

146 Stuprũ domeſtic. teſtib. probari nõ poteſt quãuis illi nõ leue indiciũ facturi ad eius probationẽ ſint. cõmune ponunt pract. Coraſ. *n. 8.* Iul. Clar. *in pract. §. ſtuprũ. v. quaro.* Alciat. *de praſumpt. praſumpt. 39. n. 4.* Probabitur tamẽ p. pręſumptionibus vt pœna pecuniaria infligi poſſit, vt cõmune ponit ex Ang. & Aug. ad illum *de maleſ. v. che hai adulterato, n. 45.* Fulle. *in pract. n. 13.* Alex. *conſ. 115 in fin. lib. 3.* Cępol. *conſ. 6.* Rom. *conſ. 451.* Matheſil. & eius additio latiſſime *in ſing. 20. & 118.* Boer. *dec. 164.* criminaliter aũt puniri ſic cõuictus haud poterit. comm. aſſer mo ex iiſdẽ & ex Crau. *cõſ. 205. n. 19.* E. Suar. & P. Fich. & Bonac.

147 Stuprator virginis tenetur ad duo: aut virginẽ in vxorẽ ducere, aut ad intereſſe & damnum pro dote. tex. *in c. 1. de adul.* quod quidẽ damnum ſeu intereſſe partis iuramento probatur, cuius rei practicam docet Chaſſa. *conſ. 40.* in quo dum quęſtio eſt, an teneatur ſtuprator alere ſpurium, dicit comm. opi. eſſe quod ſic. quarto intellige vt per eum. & ibi an & quomodo puniatur. cui adde quæ ſcribunt Iodoc. *pract. crim. t. de ſtupro.* Syluest. *in ſumma verb. luxuria n. 5.* Neuiz. *in ſylua nuptial. lib. 3. pag. 219. n. 22. & 24.* Iaſ. *in §. omnes autem. col. fin. Inſt. de act.* Plot. *de in litẽ iur. ad. §. 33.* Oſaſc. *deciſ. 107.* poſt Pariſ. *conſ. 160. lib. 4.* Bellac.

148 Stuprator Clericus deponitur, vt eſt comm. opi. Clar. *in §. ſtuprũ. v. ſed quaro.* Laicus verò tenetur dotare & puellam in vxorem accipere, ſi ea & pater ſint contenti. Si verò non ſunt cõtenti, debet tantum dotare, vel ſi ipſe nolit eam in vxorem habere, eã dotare tenetur. quia aut ducat, aut dotet: Quod procedit in terris eccleſię tantũ, vt eſt cõmunis opi. Clar. *ibi, qui eum refellit.* Et prædicta procedunt, ſi puella quæ fuit ſtuprata, ſit honeſtę vitæ, vt eſt communis opinio. de qua Clar. *ibi.* Et de iure ciuili ſtuprator non punitur pœna mortis, niſi violenter eã ſtuprauit, vt eſt cõmunis opin. Clar. *ibi v. ſed pone.* vide Alex. *in conſ. 129.* per totum *in 6. vol.* Et deſponſans duas virgines non punitur capite. Alex. *conſil. 165. in vlt. vol.* Si non interuenit aliqua violentia, interpellando, conducẽdo eam mulierem, vel cominando, vt *ibi.* vide Abb. *in c. cum haberet. in 2. not.* de eo, qui duxit in matrimonium. Ang. *in tract. maleſic. fol. 101. in fine verſic. & aduerte.* vide Soarez *verſ. ſtupri. nu. 505 & ſeq.* & poteſt tranſigi ſuper crimine ſtupri, vt eſt communis opinio. Soarez *ibi n. 209.* Bonac.

149 Stuprum cum vidua eſt impunè, nec ipſa amittit dotem et ſi intra annũ ſtuprũ cõmittat, vt eſt cõmunis opinio Clar. *in §. ſtuprum v. ſed nũquid vidua* vide *ſuprà hoc titu. §. vidua impudicè & §§ ſequentib.* vide omnino per Cacheram. *deciſ. Pedemon. 77. per totum.* Et vidua nubens intra annum non patitur pœnas, de quibus in legibus, quæ ſunt ſublatæ, exceptæ in viduis intra annum luctus luxurioſè ſtuprum committentibus. Et amittit delictum ei per virum. Itidem & ſtuprator amittit relictũ ab eius viro, vt eſt cum. opi. Cla. *ibi v. & generaliter.* Et vidua, quæ inhoneſte viuit, priuatur priuilegiis viduarũ, & amittit domiciliũ mariti, vt eſt cõ. opi. Cla. *ibi. v. pariter.* Bona.

150 Monialem corrumpens, qua pœna puniatur, & per quẽ poſſit abſolui, vide Phi. *in c. vnic. in prin. de ſtat. reg. in 6.* Pan. *in c. monaſteria. in fin. de vita & hon. cler.* dicit, quod laicus debet decapitari, & eius bona monaſterio applicari. Vezinus.

151 Monialem ſubagitans inceſtum committit, vt eſt communis opinio. Soarez *verbo monialem, nu. 210.* vide omnino per D. Oſaſcum *deciſ. Pedemont. 103.* & not. quòd ſi Epiſcopus carnaliter cognoſcat monialem, deponi debet. idem ſi eſt clericus: ſed laicus excommunicatur. Bertachi. *in tracta. de Epiſcop. parte 7. partis prin. num. 33.* & monialem ſubagitans committit inceſtum, adulterium & ſacrilegium. D. Oſaſc. *vbi ſuprà.* Dec. *conſ. 338. num. 1. & conſil. 579. num. 5.* & punitur capite, eius bona conſiſcantur, & monialis ipſa in aliud durius monaſteriũ cautius cuſtodiendam detrudi debet, & vterque iudex præuenire in puniendo poteſt. Franc. Mar. *deciſ. Delphi. 966.* Forma autẽ purgationis monialis à tali crimine habetur per Lapum *alleg. 54. nu. 6.* & rapiens monialem debet habere patẽm à Papa. Boſſ. *de pace. n. 27.* Bonacoſſ.

152 Monialem qui ſubagitauerit, inceſtus crimine obſtringetur, quod eiuſce generis coitus generaliter inceſtus ducatur. communiter receptum apud iuris Pontificij interpretes ait Bermond. *de concub. n. 2. in fi.* E. Suarez.

153 Sodomiæ crime iuſtã, & legitimã cauſam præbet diſſoluendi matrimoniũ quò ad thorũ: vnde ob hoc neſandũ ſcelus cõtra naturã peti poteſt ſeparatio thori abſque aliquo dubio, & maritus dimitti debet, *ca. omnes accuſationes. 32. q. 7.* & not. Cald. Ant. Abb. & Ana. *in c. maritis. de adult.* Syluestr. *in c. diuortiũ. q. 7.* Afflict. *in conſtit. repudium. n. 3. rubr. 44. lib. 3.* eruditiſſimus Frater Ioannes cõciuis meus *in ſermonib. quadrageſimalibus, nuncupatis, lima vitiorum, in ſerm. 31.* Domine da mihi hanc aquã. *q. 3. in 6. q.* & Chaſſ. *in conſuet. Burg. rub. 7. §. 3. n. 6.* & opin. iſtorũ cõmunẽ dicit Barba. *conſ. 64. vol. 1.* Ab. *in d. c. maritis.* Io. Ant. de Nigris *in capitulis Regni, in c. 262. in fine, ſub num. 42.* & Lambert. *in tract. de iure patron. in 1. parte 2. lib. q. 9. artic. 18. in fi.*

¶ Sed Glo. *in d. c. omnes. in verbo Sodomita,* & Innoc. *in c. 1. de adulter.* diſſentiunt ab iſta cõmuni, abſque aliqua ratione militante in iure: ideò ſequor communem, tãquam veriſſimam: cui videtur inhærere Hierony. *in epiſtola ad Damaſum, vel ad Amandum presbyterum. 3. epiſtol. tomo,* & apertiſſimè Ambr. *1. ad Corint. c. 7.* dum aſſerit, aut quærat vſum vxoris interuenire. quibus profectò verbis innuere videtur vxorem poſſe petere coniugij diuortium, ac ſeparationem quò ad thorum, ſi à viro ad vſum contra naturam tentata fuerit: quod etiam Barba. aſſerit *in d. conſ. 64.* quem ſequitur Dec. *in l. 1. nu. 8. C. de ſecund. nup.* & Io. Ant. de Nigris *in d. c. 262. in fine, ſub num. 42.*

Imo Barbat. *vbi ſuprà* doctiſſimè conſuluit. *col. 6 & 10.* vxorem poſſe ſimiliter à viro ſeparari, vbicũq; maritus cum aliũ vitium hoc nefandiſſimum exerceret.

Et firmat etiã S. Bernardinus protector noſter in ſuis ſermonibus de euangelio æterno, *in ſerm. 15. art. 2. c. 2.* vbi limitat præmiſſã cõmune nõ procedere in duobus caſibus, videlicet, vbicũque maritus pollueret vxore extra clauſtrũ pudoris, vel ſeipſum pollueret propriis manibus: tũc enim in iſtis caſibus concludit, quòd vix crederet poſſe dimitti ab vxore. Viu. *opi. 759.*

154 Sodomiæ delictũ videtur cõtra ipſam natura naturantẽ, quæ eſt Deus; & cõtra naturam naturantem, quæ eſt cœlũ, & contra naturam naturatam & generationẽ, quæ eſt homo.

Et ſic per hoc peſſimũ, & nefandum ſcelus offenditur Deus, offendũtur ſancti Angeli Dei, & præſertim deputati in cuſtodia laborantium tali vitio; offendũtur omnes Sãcti, & Sãctæ in cœlo cũ Deo regnãtes; offendũtur dęmones, qui in inſpiciendo talẽ turpitudinem oculos claudũt: vt dicitur in compẽdio Theologiæ; offenduntur creaturæ ſenſibiles, vt ſunt piſces, & aues: & denique offendũtur creaturæ inſenſibiles, vt cõcludit & luculenter probat Frater Guliel. Pepin. *in ſermonibus de deſtructione Niniue. ſerm. 35. col. 18. cum aliis ſeq. fol. primo 238.*

Et denique ſecundum Albertum magnum *in 2. ſent. diſtin. 35.* nefandiſſimum, fœtidiſſimum, ſpurciſſimũ, ſceleratiſſimum, & ribaldiſſimum vitium, hoc eſt, contra naturam, cõtra rationẽ, contra gratiam, & ex conſequenti contra gloriam; & propter huiuſmodi delictum, ac peccatum, & fames, peſtilentiæ, & terræmotus fiunt.

Et Sodomitæ tenentur pœna vltimi ſupplicij, id eſt, mortis: vt habetur *in auth. vt non luxurientur contra natu. & in l. cum vir nubit in fœminam. C. de adulter. & §. item lex Iulia. Inſtit. de public. iudic.* Legitur enim *Leuit. 20. c.* Qui dormierit cum maſculo coitu fœmineo, vterque operatus eſt nefas, morte moriatur, ſit ſanguis eorum ſuper eos. & ſic de iure ciuili vterque in hoc caſu mortis pœna puniri debẽt. *d. l. cum vir,* vbi Doct. omnes notant. & Soc. iun. *conſ. 7. num. 3. vol. 3.* vbi præſupponit iſtam eſſe communem concluſionem. Eſt etiam peſſimum huiuſmodi crimen. teſte *Auguſt. de adult. coniug.* & habetur *32. quaſt. 4. cap. adulterij.*

Et inquit Paul. *1. ad Corint. c. 6.* neque maſculorum concubitores, regnum Dei poſſidebunt.

Tales enim Lactantius Firmianus *libr. 6. cap. 23. diuinarum inſtitutionum,* appellat impios, & parricidas.

Et Frater Ioannes conciuis meus, decus & ſplendor totius mundi, & Chriſtianæ religionis, *in ſermonibus quadrageſimalibus nuncupatis, vitiorum lima, & ſermon. 31.* Domine da mi

Neuizan. *in d. Sylua nuptiali, lib. 4. ſub num. 43.*

Claudicátq; et ſeci uo eadē cōis no ſortiri aliter locū, vbicūq; adeſſet cauſa ſui i erroris. Nā quando foret matrimoniū contractū per errorē, vel fuiſſet nullū, & inualidū primū matrimoniū, vel per facilitatē ætatis, ſeu nō extitiſſet copula ſecuta, tūc ſecūdū matrimoniū indubitāter, & indiſcriminatim cōtrahi poſſet. ita Port. *in d. §. affinitatis, Inſt. de nupt.* & Ioan. Neuiz. cū aliis aggregatis per eu *in d. Sylua nuptiali, li. 4. n. 44.*

Imò ignorātia ipſa alteri⁹ parētis ſolūmodo de matrimonio cōtracto, operatur, ꝙ filij ex huiuſmodi matrimonio nati, legitimi equidē ſiut, & ſuccedāt in bonis, & conſequēter propter ignorātiā, etiā vnius ex cōiugib. filij cenſentur legitimi quò ad vtrūq; ipſorū, *c. ex tenore, & c. cum inter, qui fil. ſint legit.* & notat Glo. *in c. 1. de eo qui dux. in matrim. & cum inhibitio, de cládeſt. deſpon. & l. qui cōtra. C. de inceſt. nupt.* Viuius *opin.* 1057.

5 Vxor maritum ſuum nō poteſt criminaliter adulterij accuſare, ſed ſolūm ciuiliter hoc poterit ad thori ſeparationē, & ad dotis repetitionem. Sal. *in l. 1. C. de adul.* Soc. *cōſ.* 148. *in 1. parte.* & ita firmant Doct. omnes, vt dicit Pariſ. *cōſ.* 54. *nu.* 42. *lib.* 4. & neque poteſt dicere mulier quod maritus adulterium commiſerit: ſed ſolum quòd impudicè viuit & luxurioſe. Sal. *ibi n.* 2. quoniam propriè adulterium cōmittitur reſpectu vtriuſque cognoſcentis, ſcil. & cognitæ, & quando quis tendit ad thorum alterius, & cum vterque eſt coniugatus: & quandoque tantum reſpecto mulieris cognitæ, & cum ſolutus ad vxoratam tendit, cùm is vadat ad thorum alterius, *d. l. 1. de adult.* & Socio. *conſ.* 148. *part.* 1. & Franciſc. Marc. *deciſ.* 742. & Panorm. *c. 1. vt lite non conteſt.* Decius *conſ.* [illegible]. Bellac.

6 Mulier propter adulteriū amittit dotem, *l. plerūque*, vbi Abb. & doct. *de don. inter vir. & vxo.* & cōis eſt, licet criminaliter nō agatur. Alex. *cōſ.* 184. *n.* 8. *vol.* 6. Ampliatur per Gerar. de Pet. Sancta *ſing.* 48. Fallit *in 4. caſib.* vt per Cagnol. *in rubr. C. de edēdo, n.* 34. Ampliatur in multis caſib. & limitatur in 5. à Lanceloto *in tracta. de offic. præt. in cauſis criminalib. in tit. de adult. n. 23. & ſeq.* Ampliatur, & limitatur *in 2. caſib.* per Careriū *in §. circa quartum, in praxi crim. n.* 253. Ampliatur, & limitatur *in 4. caſib.* vt per Viuium *concluſ.* 1060. *incip. vxor perdit dotem,* vbi multa videas de hoc. Don. a Fina.

7 Maritus quāuis cōcubinā teneat, & quāuis ille adulteriū cōmitteret cum vxore alterius, nō tamē à ſua vxore adulterij poſſet accuſari. *l. 1. & ibi* gloſſ. & doct. *C. de adult.* Ang. & Paul. Caſt. *in l. ex ea parte. §. mulier. ff. de ver. obl.* Maritus autē vxorē ſuā adulterij accuſare poteſt. & ratio datur in vtroq; caſu, quia maius præiudiciū marito generatur ex adulterio vxoris propter dubiū prolis ex vxoris adulterio, quā vxori ex adulterio mariti. Abbas *in c. ſua. de procur.* & Iaſ. *in d. §. mulier.* præter aūt maritū actio de adulterio nō datur extraneis, *per l. 1. C. ad l. Iul. de adult.* Bellac.

8 Quatuor ſunt iura, quę de adulteriis loquūtur. Primò, ius diuinum, quo adulter & adultera occiduntur. *Deuter. 21. 33. q. 5. c. hac imago. cū §. ſeq.* item ius digeſtorū, quo non erat certa pœna ſtatuta. Itē ius codicis, quo fuit ſtatuta pœna capitis, tā in viro quàm in muliere, licet in textu nō appareat de muliere. *in auth. vt nulli iudi. §. ſi quādo,* quæ eſt. *C. de adult. Auth. ſed hodie.* in viro cōmittēte adulteriū nō mutatur. vt ibi not. per omnes. ita Io. Fab. *in §. itē lex Iulia Inſt. de publ. iudi.* Bona.

9 Adulterium commiſſum videtur remiſiſſe maritus, qui ſciens rem poſtea habuit cum vxore, vt eſt communis opin. Soarez *verſic. adulterium. n.* 85. Bonacoſſ.

10 Adulterij exceptio aduerſus mulierem repetentem dotem, nullo temporis curſu tollitur. Soarez *verſic. adulterij. nu.* 86. communem dicens. Bonacoſſ.

11 Adulterij conuictus cum eius vxore patrati, quem non offendere ſub pœna promiſerit, & ſi aliàs iure pœnas luere debeat, pactam pœnam haud pendet, communis eſt opinio. Soarez *verſ. adulterij n.* 92. Bonacoſſ.

12 Adulteriū an dicatur cōmitti cū muliere nupta, quæ tamen ſit meretrix? Dic, aut talis meretrix quæ virū aſſumpſit ceſſauit à vita meretricia: & honeſtè cū viro vixit, & hoc caſu adulterium cum ea commiſſum accuſari poteſt, & puniri, aut verò poſtquā matrimoniū cōtraxit, perſeuerauit in ea meretricali vita, & tunc vir, illam carnaliter cognoſcens, aliqua pœna puniri nō debet, & hæc opin. hodie cōmuniter obſeruatur, teſte Cla. *lib. 5. ſent. §. adulteriu. v. quæro nunquid.* Quo verò ad ipſam meretricē adulteriū cōmittētē, dicit Capic. quod in ea eſt punibile, *deciſ.* 44. Dec. *in c. paſtoral. col. vlt. in prin.* Sed cōtrariam veriorem dicit Clar. vbi ſuprà ex text. *in l. ſi ea, C. de adul.* Illud autem quod dic[illegible] vel ere luxurioſa, an [illegible] eum habeat generaliter etiam [illegible] nupta, diſtingue, vt per Dec. *d. c. paſtoralis. col. pen. in fi. & col. [illegible] in prin. de iud.* Idem.

13 Adulteria an mutua copulatione cōpenſari poſſint, ardua & ambigua eſt quæſtio ſed circa explicationem huius quæſtionis duo ſunt explicandæ, quæ quotidie in cōtrouerſiā vocātur. Et nō dubiū eſt de iure Diuino, & Canonico, & Ciuili, matrimonia propter adulteriū retractari poſſe. Ita videtur tex. expreſſus ſi rectè intelligatur, *in c. 5. Euag. S. Matthæi, At ego dico vobis, quòd quiſquis repudiauerit vxorē ſua, niſi cauſa ſtupri, facit vt illa ſit adultera, & quicūque repudiatam duxerit, adulteriū cōmittit.* & Matth. 19. *Quod Deus copulauit homo nō ſeparet.* Et paulo pòſt, *Quod quicunque repudiauerit vxorem ſua, niſi ob ſtuprū, & aliā duxerit, is cōmittit adulteriū, &c.* *Dixit Dominus.* 32. *q. 1. c. præcepit.* 32. *q.* 5. & per multos alios textus eiuſdē cauſæ, qui optima ratione induci poſſūt. Dicit. n. Chriſtus: *Quicūque dimiſerit vxore ſua, & alia duxerit, excepta cauſa fornicationis, mœchatur.* Ergo à cōtrario ſenſu, Qui propter fornicationis cauſam, vxorē dimittit, & aliā ducit, nō mœchatur. Loquimur autē de innocēte. Quod ſi nocens pòſt multas admonitiones recipere ad conſortium noluerit, ſed ſe ad aliud matrimoniū cōferre voluerit, ei hoc licere etiā nocēte viuente: Quia dictū Chriſti aliter intelligi nō poſſet ad hoc vt exceptio ſit de regula, & intelligatur in terminis regulæ prohibētis aliā ducere: ergo in caſu exceptionis permittitur aliam ducere. *l. na quod liquide. ff. de penu legat.* Iaſ. *elegāter in l. fi. n. 8. & 9. ff. quod quiſq; iuris.* & Dec. *in c.* [illegible] 151. *nu* 7. Ineptū. n. videretur, ꝙ principiū loqueretur de ducere aliā, & exceptio loqueretur, ſolū de ſeparatione thori. Et quid multū dubitandū? Eſt text. expreſſus *in c. vxor.* 32. *q.* 7. qui textus eſt ſumptus ex Cōmētariis D. Ambroſij, ſuper Epiſtolā Pauli ad Corint. *Vxor à viro non diſcedat, niſi cauſa fornicationis, quòd ſi diſceſſerit, aut maneat innupta, aut recōcilietur viro ſuo, & vir ſimiliter nō dimittat vxorē,* ideo nō ſubdit de viro, quod de vxore præmiſit: quia viro licet ducere aliā. Similiter *in c. Apoſtolus. in fi. ea. cau.* & quæ ibi, Dominus autē permiſit cauſa fornicationis vxorē dimittere, ſed quia permiſit Fatetur igitur D. Aug. in eo textu, Quòd Deus permiſerit tali caſu vxorem relinquere, & aliā accipere. Andr. Barb. *in conſ. 64. n. 11. in fi. & n.* 12. Probatur & hęc ſentētia manifeſta ratione. Nā ſi diceremus nō eſſe licitum aliā ducere, ſequeretur quòd quis cogeretur peccare, quod eſt incōueniēs, cū vxorē adulteram cognoſcere nō liceat, *c. ſi quis vxorem* 32. *q.* 1. *c. ſi vir ſciens.* Hæc & ſimilia ex Canonib. facile cumulari poſſet. Alias & plures rationes adducit Baſil. Mon. *in trac. de matr. c. 5. de diuor.* quid matrimon. dirimat.

14 De iure autem ciuili quoque non dubiū eſt, cùm etiam plures cauſę ſint, propter quas permittebatur matrimonium diſſolui. *l. conſenſu. C. de repud. § quia vero plurimas. in auth. vt liceat matri vel auiæ. §. ſi vero.* Baſil. Monnerus *d. loco.*

Hāc ſententiā multos, magnæ authoritatis & eminētis doctrinæ Theologos ēt noſtro tēpore approbare ſcribūt Hier. Schurpſ. *in con[illegible] in 1. Cēt.* Quod quoq; eſt repetitū inter cōſ. feudalia, *in fi. conſ.* [illegible] *in ordin.* Melchior Clinus *in tracta. matrimonia. cauſa. in vlt. c. de redintegratione.* & Conradus Mauſer. *in explicat. tit. Inſti. de nupt. §. fi. v. quantum igitur ad primum attinet. pag.* 120. & 121. nec aliter acceptū fuiſſe illud Chriſti dictū in veteri Eccleſia, ex Origene, Hieronymo, Iuſtino Martyre, Ambroſio, aliiſque perſpici licere, tradit VVeſenbec. *in ſuis Paratit. in 18. tit. de diuort. & repud. pag.* 305.

15 Alij autē cōtrariā ſententiā ſequūtur, licèt propter fornicationē & adulteriū vir poſſit dimittere vxorē vel ecōtrà, tamē per hoc nō diſſoluitur vinculū matrimonij, ſed ſolū fit ſeparatio thori, & ita cohabitationis coniugalis [illegible] ug. *in lib. 2. de adult. coniug.* quod poſteà refertur *in c. licitè.* 32. *q.* 7. licitè dimittitur vxor ob cauſam fornicationis, ſed manet vinculum prioris. & *in c. Apoſtolus.* Apoſt. dicit his, qui ſunt in cōiugio, *Præcipio nō ego, ſed Dominus, vxore a viro non diſcedere, quòd ſi diſceſſerit, manere innuptam* & *in cap.* [illegible]. Fieri poteſt vt vir dimittat vxorē cauſa fornicationis, qua exceptā Domin⁹ eſſe voluit. Iam vero, ſi nec illi nubere conceditur viuo viro ſuo, a quo receſſit, nec huic alterā ducere viua vxore ſua, quā dimiſit, multo minus licitum eſt [illegible] quibuſlibet ſtupra cōmittere. & *in c. quemadmodū.* [illegible] *q.* [illegible] ſcrit Aug. Quēadmodū nō rectè dici poteſt, [illegible] peccat (ſunt n. peccata ignorātium, quāuis minora quàm ſcientium) ita etiam nō rectè dici pot, ſi ex cauſa fornicationis dimiſerit vxorē vir, & aliam duxerit, nō mœchatur. Eſt enim mœchatio & eorum,

qui

Si enim innocẽti part. li-
[illegible]

p[illegible]tam pœnam ha[illegible] [illegible]

[illegible]

Sen. [illegible] de adu[illegible] [illegible]

[illegible]

25.& 26.[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] pœnam [illegible] Propterea vxorem nō poteſt [illegible]

[illegible]

61 V[illegible] [illegible]

62 Vx[illegible] [illegible]

[illegible]

67 Coitus [illegible] punitur pœna capitis. [illegible]

68 V[illegible] [illegible]

69 [illegible] pœna pec[illegible] [illegible]

[illegible]

57 Conc[illegible] [illegible]

Ob[illegible] quicquid præter vxo. em le[illegible] [illegible]

Sol.[illegible] [illegible]

58 Cōcubinat[illegible] [illegible]

59 Accel[illegible] [illegible]

[illegible]

n[illegible]r, vt vel ob illud & adultera mulier cenſeatur, & d[illegible]erat, commune affirmant Bellon. *in rubr. n. 81. C. de edendo.* [illegible]lulus *libr. opinio* 447. & qui meritiſsimo diſſentiũt Didac. a Couari. *in tract. de ſpon. 2. par. capu. 6. §. 6. n. 3.* Iul. Clarus *in practic. § adulterium verſic. ſcias etiam.* E. Suarez.

76 O[illegible]um alteri viro, quam marito datum, facit mulierẽ dotem perdere, vt eſt com. opin. idem eſt, ſi paſſa ſit ſibi manus poni ad mamillas. Clar. *in §. adulterium. v. ſcias etiam.* Bon.

77 Adulterium an probaretur, ſi nudus cum nudo in vno eodemq; lecto reperietur, præſertim ſi non ſolùm ad ſeparationem matrimonij, verumetiam condemnationem atque delicti punitionem ageretur, dubitatum fuit. Et ſi autem hic caſus dubius eſſe videatur, per ea quę annotant gloſ. *in l. quod ait. verb. in rebus. ff. ad l. Iul. de adul.* & D. Barb. *in l. ij. §. ſi ſimul. ff. eo.* vbi ipſe inquit, Adulterium directò aliqua ratione probari nõ poſſe: quia ſi videres duos in vno cubiculo, vel lecto, illud ex præſumptione probandum eſſet, *c. præterea. quod eſt 27 ex. de teſtibus. c. literis. 12. tertio loco. 13. extra de præſump.* Et idem Bart. *in l. capite quinto. ff. eod. n.* 2. voluit ſi teſtis diceret, quod quẽpiam inuenerit in rebus Venereis, quia inuenit eum in camera ſolũ, vel oſculantẽ, vel tangentẽ, & iſta ſufficere ad probationem adulterij. *& in l. iij. ff. de fur.* & ſi aliquis deprehenderetur in ędibus alicuius, vbi pulchra mulier eſſet, hinc adulterium præſumi manifeſtũ. Nam in adulterio actus proximus dicitur, quando quis inueniretur ſolus & nudus cum ſola & nuda, atque ita in materia adulterij ex præſumptione Legis iudicatur. *d. cap. literis. d. capit. tertio.* Pet. de Barbobus. *in conſ. 96. in 1. vol. conſ. crim.* Hinc ſcribitur, quod fornicatio & adulterium ex facilitate delinquendi præſumatur. Item, quod adulterium furtiuè committatur. Ang. *in conſ. 44 n. 15. & 16. in matrim. conſ. volumine* 1. Didacus *in Epito. in 4. lib. Decret. 2. part. c. 7. §. 6. in 1. Tom.* Quare conſulendo ſcribit Philip. Cornæ. vir magni iudicij *in conſ. 171. in 2. vol. conſ.* adulterium non facilè probari, quia eſt actus ſui natura multum ſecretus, adeò vt eſſet difficile vnquam poſſe probare coitum, ſeu copulam, niſi per quædam extrema argumenta veriſimiliter ipſam copulã, vt ſi teſtes dicerent, ſe vidiſſe amatorem cum ſua amica ſolũ in loco ſecreto vel nudũ cũ nuda in lecto. Et hanc communem Doctur. opinionem eſſe, quod directò adulteriũ, nõ probetur, refert Nicoll. Bellon. *in repetit. Rub. C. de edend. nu.* 63. Quæ tamen ſententia dextrè & cum temperamento eſt intelligenda, vt, ſcilicet, quantũm ad matrimonij ſeparationem, non autem condemnationem, atque delicti punitionẽ, quando criminaliter puniretur, procedat: per tex. expreſſum *in d. l. quod ait ibi,* [illegible] vbi Budæus Accurſiũ reprehendit, quod non rectè illum tex. explicauerit, quia adulteriũ tũ probabitur, quando pudenda in pudendis, vel obſcœna in obſcœnis ſunt poſita, ita expreſſe tra[illegible] & explicat Marc. Blanc. *in tract. de indi. homicid. ex propoſ. commiſ. num. 69. ad l. fin. ff. de q.* ita quoque conſulendo ſcribit Ioſephus Fontanellus. *in conſ. 97. n. 23. in 2. volu. conſ. crim.* Rectè igitur Panor. *in ca. cum nõ ab homine. num. 19. extrà de iudi.* Bart. *in d. l.* [illegible] *ff. de furt.* verbo (manifeſtum) vtentem intelligit, quaſi ipſe probabile dicere voluerit. Licet & Panor. *in d. c. præterea. n. 1. & 2. & in d. ca. tertio loco. n. 4.* aliter loqui videatur. Cuius ſententiam non improbat Deci. diſtinguendo, *in d. cap. cum non ab homine. num. 10. v. certa deprehenſionem.* Quæ quidem quæſtio copioſiore calamo traditur *in tract. Ang. de malef. §. in* Che hai adulterato la mia dona. *pag. 75. n. 41. 42. & 43.* cuius ſingulas partes proſequi nõ eſt inſtituti præſentis. Præterea Bart. ſententia nihil refragatur, quia iura per eum allegat[illegible], *in d. cap. præterea. d. cap. literis. d. cap. tertio loco.* loquuntur, quando agitur ad ſeparationem matrimonij. Nam viſio, vel deprehenſio ſolius cum ſola, nudi cum nuda, quę ſufficit ad matrimonij ſeparationem, non tamen ſufficeret in cauſa criminali ad probationem adulterij. Ita eleganter & pulchre conſulendo ſcribit Pe. Phi. Corn. *in conſil. 192. nu. 11. & 12. in 4. vol. conſ.* v[illegible] e inter cęteras authoritates allegat Matth. de Matheſi[illegible] *in notab.* 119. quibus addantur quæ ſcribunt Roſ[illegible] *inter conſ.* Bald. *in conſ. 445. in lib. 5. conſ.* quòd adulterium ex eo, quod iuuenis ſ[illegible] it inuentus in camera diſpectoratus, & caligis diſſolutis, etiam quod mulier teneret ianuam clauſam, & negaret iuuenem ibi eſſe, nũ probetur, quia non ſequitur: Ergo talis iuuenis opus Veneris compleuit, cum potuerit ſic agere vt adulteraret, & tamen non adulterauerit. Et ſic potius videtur probari conatus quidam, quàm conſummatio delicti. Et Aymo Crauet. *in conſ. 205 n. 21. in 2. part. cõſ.* Et eſt optima ratio præcedẽtiũ, quòd etiã ex violẽtis probationibus quis pœna corporali non damnetur. *l. abſentem.* vbi gloſ. Bart. & alij *ff. de pœn.* Et hæc eſt magis cõmunis opinio, vt per Gandinum, *in tract. de malef. in tit. de præſum q' indi.* indubitata pulchre & copioſe Hip. de Marſ. *in repe. Rub. C. de proba. n.* 257. ſecus verò, ſi ageretur pœna pecuniaria. Bellon. *in dicta repetit. Rubr. C. de edendo. nu.* 74. & ita me conſulente iudicatum eſſe memini. Laurent. Kirchouius.

78 Adulterium propriè non eſt acceſſus vxorati ad ſolutam, ſecundum receptiorem ſententiam per Rol. *conſ. 74. n. 12. libr. j.* Dec. *c. n*[illegible] *1. col. 2.* quod quidem adulterium an ſit crimẽ fori eccleſiaſtici ponit Bald. *in auth. Clericus. n. 7. C. de epiſ. & cler.* & quod illius cognitio ad vtrumque forũ pertineat, no. Abb. *in c. cum ſit generale nu. 21. de foro comp.* Diſtingue, vt per eum *in c. 1. de off. ordin. in c. tua. col. ſi de procur.* de quo vide quæ ſcribit Rom. *ſing. 674.* Iodoc. *in pract. crim. c.* 89. 90. Quid de pœna illius? Dic, vt per Boer. *q. 297. nu. 12. 13.* Catel. *v. conſuetudo facit.* Aym. *conſ. 13*[illegible] *n. 5.* pulchre per doc. *in apoſtil. ad Alex. conſ. 13. col. 1. lib.*[illegible] Io. Fab. *in §. item lex Iulia, inſtit. de pub. iudic.* Quid de dote mulieris adulteræ: & an vir eam, vel partem illius lucretur? & dic, vt per Sylu. *in ſumma v. Dos n.* 16. Boer. *q. 338. n. 4 n 5.* [illegible] *26. par. 2.* Rom. *conſ.* [illegible]86. quibus adde, quod vbi alter coniugum cõmiſit adulteriũ, poſt alter inuito fornicario religionẽ profiteri, & poſt matrimoniũ copula conſummatũ, ſi vxor fuerit adulterata, poteſt maritus ea inuita tranſire ad religionẽ, nec poterit relicta contrahere cum alio, quia adhuc remanent coniuges, quamuis ſeparati ob fornicationẽ, teſte Nat. *conſ.* 116 Quomodo autem probetur adulterium? Dic, vt per Rom. *conſil 91. nu. 6 con*[illegible] *167. col. fin. doc. in apoſtil. ad Abb. in ca. præterea. in princip. de teſtib.* vbi quomodo probetur fornicatio & coitus: q' *in capit. literis de præſump.* Quomodo autem & ex quibus probetur adulterium, & quis iudex poſsit cognoſcere: & plura in materia vide per doc. *in apoſtil. ad Abb. in c. cum non ab homine. col. 5 de iudi. in c. cum ſit generale n*[illegible] *de for. compet.* vbi quis iudex poſsit cognoſcere de adulterio, & ibi vide plures pœnas adulterij, & an mulier quæ [illegible] adulter[illegible] poſsit per hæredes viri de adulterio accuſari, quid [illegible] accuſata [illegible] à viro ciuiliter, quid ſi criminaliter, & quid amittat, & dic vt per Doc. *in apoſtil. ad Abb. in c. 1. n. 3. vt lit. non conteſt.* ac Iac.

79 Adulterium eſt crimen priuatum, & eius accuſatio non eſt permiſſa, niſi certis perſonis, vt eſt comm. opin. Clar. *in §. adulterium. verſ. eſt autem hodie.* Bonacoſſ.

80 Adulterium dicitur, etiam cum ſponſa alterius cognita: vt eſt com. opin. Cla. *d. §. adulterium. v. ſed hæc omnia.* Bonac.

81 Adulterium pluries committens cum aliqua, vnica pœna eſt puniendus, vt eſt comm. opin. Clar. *in d. §. adulterium v. ſed pone.* Nam ex multitudine coitus vnum eſt adulterium, vt eſt communis opinio, de qua Soc. ſenior *in c. non ea quæ, nu. 24 de pœnis.* Soarez. *v. adulterium nu.* 84. Bonacoſſ.

82 Adulterium non probatur per teſtes, qui viderint virum ſuper mulierem in reipſa, cum poſsit eſſe quod vir ſit impotens, ſeu mulier arcta, vt eſt communis opinio, de qua Gratus *reſponſo 50. nu. 2. in 2. vol.* Maſ. *conſ. 28. nu. 5. in 1. vol.* vbi communem dicit. Bonacoſſ.

83 Adulterij damnatio maſculis eſt mors, vt eſt comm. opi. Soarez *verſ. adulterij nu.* 88. vide tamen eum. Alex. *conſ.* [illegible]*3. nu. 3. lib. vij.* Bonacoſſ.

84 Adulterij tranſactio non tenet, ſi tamen ſit cum pœna admittitur. communis eſt opin. Soar. *v. adulterij n. 90. & 91.* Bon.

85 Adulterium non committit vir cognoſcens carnaliter mulierem nuptam, quæ ante matrimonium fuit meretrix, & poſt matrimonium perſeuerauit in vita meretricia. Sec[illegible] ceſſaſſet, & cum viro honeſtã vitã duxiſſet. Cla. *in* [illegible] *adulterium. verſ. quæro nunquid.* communem dicit. Bonacoſſ.

86 Adulterij pœna de iure diuino ex lege Moſaica eſt mors vtrique: [illegible] enus autem [illegible] erat lapidati. De iure autem canonico adulter & adultera excommunicantur. Et mulier detruditur in monaſterium, [illegible] maritus [illegible] vult eam recipere, vbi perpetuo reſidet. Clericus autem adulter deponitur, & in monaſteriũ detruditur perpetuo, vt eſt cõmunis opinio. Adulter autem de iure digeſtorum deportatur, ſed iure C[illegible] vlt. ſupplicio punitur, vt eſt comunis opinio. De iure vero Authẽticorum adulter a viris cæditur, & in monaſterium detruditur: & ſi intra biennium maritus eam nõ recipit, debet fieri monacha, & ibi perpetuò ſtare. Maſculus autẽ vltimo plectitur ſupplicio, vt eſt cõis opi. Hodie autẽ ferè vbiq; gentiũ eſt pœna

pecuniaria

pecuniaria, vt eſt communis obſeruantia ex ſtatutis Italicis. Clar. *in §. adulterium. verſic. ſed quæro*. E[illegible] propter adulterium poteſt agi ad ſeparationem thori, & ad [illegible]tem, & donationẽ propter nuptias. [illegible]lar. *d. §. adulterium, v. alia quoque*. Bonac.

87 Adulterium pu[illegible]ri, docet. [illegible] *ff. de extraord. crim.* imo & iure gẽt[illegible] p[illegible] oh[illegible]tum dicit tex. *in l. ſi adulterium cum inceſtu. §. ſtuprum. circa medium. ff. de adult.* Mulier autem quæ committit adulteri[illegible], de dote teſtari no pôt: quia ipſa pertinet ad maritum vel fi[illegible]ios, teſte Rom. *conſ.* 286. cui adde quod cri[illegible] adulterij eſt mixti fori. *c. clericus*, vbi Inn. & Abb. *de exce[illegible] pral.* [illegible]oc. vbi Abb. *col.* 9. declarat *in c. cum ſit generale. de for. compet.* Barbat. *in rub. vlt. conſ. lib.* 4. & vide Pari[illegible] *conſ.* 94. *lib.* 4. acll[illegible] c.

88 Cauſa autem adulterij ad ſeparationem thori, & ad repetendam dotem per vxorem, vel lucrandam per maritum, pertinet ad iudicem eccleſiaſtici[illegible], teſte Dec. *conſ.* 212. Et de pœna adulterij vide Bart. *in l. quamuis, [illegible]. de [illegible] niter.* Ar[illegible]d. 35. *q.* 4. *c. adulterij malum.* Idem.

89 Adulteriu[illegible] quomodo probetur, vide per Rom. *conſ.* 91. *n.* 9. *&* *conſ.* 164. *col. fin.* Vezinus.

90 Adulte[illegible]tum vbi alter coniugũ cõmiſit, pôt alter inuito fornicario religionẽ profiteri: etiã poſt [illegible]at[illegible] no[illegible] [illegible]c pula carnali cõſummatũ: nec poterit rel[illegible]a contrahere matrimonium cum alio: quia adhuc remane[illegible] c[illegible]iuges, quam[illegible]is ſeparati ob fornicationem. Si autem quæ[illegible]ur an maritus hoc facere poſsit propria authoritat[illegible] .d[illegible] ingue, aut adulter[illegible] eſt publicum & notorium, & tunc pote[illegible] aut non eſt manifeſtũ, & tunc requiri[illegible]ur ſententia eccl[illegible] declarat[illegible]ia iuxta veriorem ſententi[illegible]am, per Nat. *conſ.* 116. *Reuerende pater.* Bellac.

91 Adulter[illegible] mulieri dotem repetere non poſſunt mariti hæredes ob[illegible]icere, vt [illegible]õmu[illegible]e dicunt Rip. *in l.* [illegible] *nu.* 10. *ff. ſol. matrim.* Ant. [illegible] *in l.* [illegible] *n.* 6. [illegible] c[illegible]trarium do[illegible]ctores crebrius ſ[illegible]t[illegible] c[illegible]a[illegible]t Aretin. & Alex. *in l. rei iudicatæ, §. hæredi. ſolut. matr.* Boër. *deciſ.* [illegible] *n.* 7. & cogeſti a Did. a Couar. *de ſponſ.* 2. *part. c.* 7. *§.* 6. *n.* 9. quibus non iniuria acceſsit Coſtanus *de dotibus. c.* 6. *nu.* 27. *cum ſequentibus.* E. Suarez.

92 Adulterium non inde iuris pœnis minus plectitur, quòd mulier qua cum ſuſceptum eſt, proſcripta fuerit, ac necari impone potuerit, vt commune doctorum placitum aſſeuerant Deci. *in c. quæ in eccleſiarum, n.* 16. *de conſtitutio.* Gig. *de penſion. q.* 18. *n.* 2. Iul. Clar. *in pract. §. homicidium. v. ſed an ſtante.* E. Suar.

93 Adulterium ſæpe ſæpius cũ eadem muliere ſuſcipiẽs pœnas illi ſtatuto indictas ſemel tantum luit. vt commune affirmant Did. à Couar. *lib.* 4. *reſolut. c.* 10. *n.* 8. *ad fin.* Iul. Clar. *in pract. §. adulterium, v. ſed pone.* E. Suarez.

94 Adulterium patratũ is induliſſe maritus videtur, qui illius gnarus, rem poſtea cum vxore habuerit, vt commune latè ait Di[illegible]ac. a Couarr. *de ſponſ.* 2. *par. c.* 7. *num.* 7. E. Suarez.

95 Adulterium non cõmittere intelligitur, qui alter[illegible]us maritus cũ alia cœlibe fœmina rẽ habet, vt ex mul[illegible]s commune ponit Iul. Cla. *in pract. §. adulteriũ. v. item aut e modus.* E. Suarez.

96 Adulterij cauſa ad vtriuſq; fori iudices æquè ſpectat, vt frequenter placitum teſtantur Ale. *in c.* 1. *n.* 18. *de offi. ordin.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.* 37. *v. quæro.* E. Suarez.

97 Adulterij dãnatio maleficis mortem infert. cõmune aiũt Alex. *conſ.* 13. *n.* 3. *lib.* 7. Marquard. *de Iuda.* 2. *part. ca.* 3. *n.* 12. ſed quæ olim fuerint, quę eſſe debeant, & quæ hodie adulterij pœnæ ſint, explicat diligenter ex receptis interpretum ſentẽtiis Iul. Clar. *in d. §. adulteriũ. v. ſed quæro. quæ ſit pœna.* E. Suar.

98 Adulterij exceptio aduerſus mulierem repetentem dotẽ nul[illegible] temporis curſu tollitur. vt commune inquit Balb. *de præſcrip.* 4. *q.* 2. *n.* 9. E. Suarez.

99 A[illegible]lteri hodie pœna capitis puniuntur. Sacrilegos enim nuptiar[illegible]m, Imper. dicente, gladio p[illegible]niri oportet. *l. quamuis.* 2. *C. ad l. Iul. de adult.* [illegible] *item lex Iul. Inſtit. de pub. iud.* Hipp. de Marſ. *in conſil.* [illegible] *n.* 26. & Ioan. Milæus, *in ſua praxi. crim. perſequ. in tract. de pœn. n.* 30. *&* *in tract. pœn. citra mortem. n.* 1[illegible] Hanc ſententiam c[illegible]mmuniter app[illegible]bat[illegible] eſſe [illegible]icunt Alex. [illegible]e Imol. *in conſ.* 13. *n.* 3. *in* 7. *vol.* & Rol. a Valle, *in conſ.* [illegible]4. *n.* 8. *in* 1. *vo.* Mulier verò adultera verberata, in monaſterium detruditur. *auth. ſed hodie. C. eod. tit.* Io. Caccialupus *in l. ſi qua illuſtris. n.* 20. *ad S. C. Orfician.* Ioan. Milæus, *in ſuis commen. ſuper conſue. Galliæ, in rub.* 18. *nu.* [illegible] quod q[illegible]idem [illegible]nte[illegible]l[illegible]ttur, quando ſimplex fuerit adulteri[illegible] verò [illegible]oncur[illegible]at [illegible]ualitas inceſ[illegible]us, e[illegible] pœna capitis, nec pe[illegible] *d. auth. ſed hodie.* [illegible] c[illegible]rec[illegible]um, q[illegible] *in l. ſi adulterium cum inceſtu.* & ibi [illegible]er gl. *in verb.* [illegible] *adulteri*[illegible] & per Bart. *ff. de adulte.* traditur. Angel. Aretin. *in tract. de maleſ. in §.* Che hai adulterato la mia dona. *verſ. quæ ſit pœna adulterij. n.* 44. & Ludo[illegible] i[illegible] Carer. *in ſua pract. cauſ. crim. c. incip. nono excuſatur maritus occidens adulter. n.* 4. *pag.* 199. *lib. mei.* Sed c[illegible]m q[illegible]æreretur à m[illegible], an ea pœna de [illegible]re & con[illegible]uetudine Lubecenſi, ſecundum c[illegible]mmuniorem Docto. ſententiam procederet, reſpondebam non procedere, per ea quę ſcribunt Ale. de Imol. *in conſ.* 99. *n.* [illegible]3. *in* 6. *v*[illegible]. [illegible]ip. de Marſ. *in conſ.* 101. *n.* 50. *cum ſeq.* Io. Bapt[illegible] *in l. omnes populi. n.* 268. *v. ſexto pœna adulterij eſt pœna capitis* [illegible]. *de iuſtit. & iure, in* 1. *vol. repet.* Soc. iun. *in conſ.* 34. *n.* 8. *in* 2. *parte conſ.* [illegible]anctus de Aretio, *in conſ.* 50. *nu.* 3. *in* 1. *vol. crim.* 100 *conſ.* Sed [illegible] cum ea iuri diuino repugnent, ſi dormierit vir cum vx[illegible]re alterius, vter[illegible]; morietur, id eſt, adulter & adultera, & au[illegible]eras malum de [illegible]rael. *Deut.* 22. *c.* exiſtimauer[illegible]m talia ſtatuta de iure diuino non defendi poſſe. *c. ſunt quidam.* 25. *q.* 1. Licet Doct. ſtatuta iſta valere arbitrentur, per ea quæ cumulauit Andræ. [illegible] *in tract. de leg. commu. & iure munic. in* 13. *l. gl.* 1. *par.* [illegible] De pœnis Iuri[illegible] [illegible]an[illegible]nici, Iuris antiqui, & Iuris Codicis, [illegible]ribit D. & amicus meus ſum[illegible]a reuer[illegible]tia colendus, exc[illegible]llenti[illegible] [illegible]ritutis & do[illegible]trinæ Iuriſconſul. Raymundus P[illegible]s Fichardus, *in ſuis colectis Commu. opi. in verb. adulterij pœna n.* 1[illegible] 1[illegible] 7 *om.* 2. *Commu. opin.* Seu quid, an per confeſsionẽ mul[illegible] adulteratæ & fornicantis probetur adulteriũ, ſcribũr c[illegible]nd[illegible] Ia[illegible]. *in conſ.* 22. *n.* 3. *in* 1. *vol. conſ.* & Lau. S[illegible]lu. poſt alios, [illegible]os ipſe alleoat *in conſ.* 50. *n.* 42. non probari. Kirch.

101 V[illegible]r, quæ e[illegible] [illegible] mariti poſt adulter[illegible] commiſſum, poterit & debebit dote priuari, etiam ad inſta[illegible] [illegible] mariti hære[illegible]um, qui dum vixit hoc i[illegible]nerauit. & [illegible]a in pra[illegible]ica ſeruatur. Rum. *conſ.* 155. *n.* 1. *in* 4. *vol.* & n[illegible] quod o[illegible]ns vxorem, non p[illegible]teſt [illegible] ſuccedere, nec aliquod lucrum ex ſtatuto conſequi, & idem in quocunque alio interfectore. Deci. *conſ.* 525. *n.* 1. *&* *ſeq.* Bonacoſſ.

102 Attinentes mulieri[illegible] meretricis diſcurrent[illegible]s, & inhoneſte viuentis poſſunt officium iudicis implorare, vt eam compellat honeſte vi[illegible]ere. quod poterit facere pœna & mulcta impoſita. Alber. & do[illegible]t. *in d. l. inſ[illegible]na.* Vezinus.

103 Si apponitur ſcala pro [illegible]apienda meretrice, punitur quis pœna extraord. gloſ. 23. *q.* 3. *c. illud* & *in §. ope. Inſtit. de obl. quæ ex delic.* Idem.

104 Si autem cauſa violandi honeſtam punitur pœna mortis Bald. *in l. fi. v. ſed nic quæritur ff. de re. diuiſ.*

Vide aliq[illegible]d per Ang. *in §. ſanctæ quoque. Inſti. de re. diuiſ.*

105 An autem carnal[illegible]ter cognoſcens meretricẽ poſ[illegible]it puniſi, Alex. *in* 5. *vol. conſ.* 15[illegible]. *in fi.* tenet ꝙ nõ: quia talis [illegible] tolleratur. limita niſi meretrix eſſ[illegible]t in carcere. Hypo. *ſing.* 150.

Et dicit Bart. *in l. vxor & in l. ſi quis vxori. §. ſed. ea. ff. de adul.* quòd non punitur etiam cognoſcens meretricem nuptam. contra gl[illegible]ſ. *in l. quæ adulterium. C. de adult.*

De materi[illegible], vide Pau. de Ca[illegible] *in* 2. *vol. conſ.* 83. Barb. *volu.* 4. *conſ.* 63. *col.* 4. Mathæſ. *no.* 102 Hypo. *ſing.* 1[illegible]0.

Vide etiam eundem Pau. *in conſ.* 30[illegible]. *aliàs* 305. & Fel. *in c. paſtoralis. in* 2. & 3 *col. de iud.* vbi punit an pœna impoſita contra meretricem, habeat [illegible] nupta inhoneſ[illegible]a & impudica.

Adde quod raptus mulieris cõmittitur in muliere nupta[illegible] honeſte viuente: & [illegible]alia rapiens nõ punitur pœna capit. Marſil. *in l. maritus. col.* 8. [illegible] *de q*[illegible]. Idem.

Vide et Barb. *in* 1. *vol. conſ.* [illegible] *in p*[illegible] *v*[illegible] di[illegible] [illegible]uòd [illegible] meretrix poſ[illegible]it [illegible]arc[illegible], [illegible] eſt in meretrice [illegible]up[illegible].

Et idem vult [illegible] *in l. plerique. in* [illegible] *ff. de in ius voc.* & *in* [illegible] *ad egre*[illegible] *col. vlt.* [illegible] *de in*[illegible].

Vide tamẽ Decium *in c. paſtoralis. aliàs* [illegible]. *de iudic.* Idem.

106 Clericus [illegible] rad[illegible] [illegible]uditur in m[illegible]aſt[illegible], & deponitur ab [illegible], & ben[illegible]icio. Coua. *in epito*[illegible] 4. [illegible] *§.* 7. *n.* 19. & [illegible]az. *in pract. criminal. c.* [illegible] 9 [illegible] nunem[illegible] B[illegible] al.

107 Clericus [illegible]epertus c[illegible] [illegible]gum habere cum [illegible] cutit, poteſt impunè per[illegible]on. vt eſt communis opi[illegible]o. Soarez *verſi. clericos. num.* 136. Bonac[illegible]ſſ.

108 Cl[illegible]icu[illegible] propter deſt[illegible]ratam virginem pot[illegible]ſt deponi, vt eſt c[illegible]mm[illegible]nis opinio, de qua D. [illegible] [illegible]ro[illegible] à Monte *in ſuis quæſtionibus varijs. num.* 38. Bon[illegible]coſſ.

109 Clericũ in adulterio cu[illegible] n[illegible] ia nupta pa[illegible]er deprehẽdẽs, poteſt citra pœna *c. ſi quis ſuadente* 1[illegible]. *q.* 4. p[illegible]tere. commu. dicit Bermon[illegible] *de concub. num.* [illegible] *in fi*[illegible] [illegible].F[illegible] & B[illegible]nac.

110 Laici poſſunt puniri pe[illegible] *c. perniciosam. n.* 18. *de* [illegible] *d*[illegible] naſteri[illegible]. Coua. *in ep.* [illegible] 4 [illegible] B.V[illegible]b.

111 Bannitam [illegible] e ſtatuto quòd ban[illegible]i p[illegible]

poſſint, non licet adulterare. cõmunẽ atteſtatur poſt Bal. *in l. fin. poſt n. 4. C. ſi contra ius vel vtilit. pub.* Dec. *in cap. quæ in eccleſiarum. de conſtitut. n. 16.* quem refert Gigas *de penſion. quæſt. 8. nu. 2.* & Ant. de Pallida *in l. tranſigere. nu. 73. C. de tranſact.* Cla. *dicto §. Homicidium. verſic. ſed an ſtante.* P. Fichard.

112 Vidua impudicè viuẽs perdit dotẽ, Boër. *deciſ. 338. n. 11.* licet op. cõtraria ſit æquior. Dec. *in c. paſtoralis. de iudi.* & ſecundũ iſtam æquitatẽ fuit iudicatũ, vt per *Boer. ibidem.* a. Villal.

De iure regio mulier luxurioſè viuens poſt mortem viri perdit omnia lucra acquiſita durante matrimonio. *l. 4. tit. 4. lib. v. ordina.* Idem.

113 Vidua committẽs ſtuprum, perdit dotem. Paul. de Caſtr. *in conſ. 147. verſ. prædictis ergo non obſtantib. nu. 4. par. 2. conſ.* & *in l. ſororem n. 4. C. de his quibus vt indig.* & *in l. fideicommiſſum, C. de fideic.* Iaſ. *in l. 4. nu 6.* & Zaſ. *nu. 22. ff. ſo. ma.* Aegid. Buſſius remiſſiuè *in tract. cri. mater. tit. de coniu. dam. & punib. nu. 55.* Et hanc ſententiã Paul. de Caſt. magis cõmunem & approbatam appellauit Nicol. Boer. *in deciſ. 338. nu. 11. verſ. quid dicendum* & nouiſſimè Lancillo. Corrad. *in ſuo praxo. & curia Brema. titul. de ſtuprato. nu. 12. verſ. item hic addas vt vidua committens ſtuprum.* & Pet. Io. Anchar. *in ſuis quæſt. lib. 4. q. 34.* ſed contrariam ſententiam defenderunt Alex. de Imo. *in d. l. ſororem. nu. 3.* Iaſ. *in d. l. fideicommiſſum. nu. 2.* Sichard. *nu. 9. verſ. ex quo porrò infertur.* Dec. *in c. paſtoralis. nu. 8. ext. de iud. & l. cum quædam puella nu. 12. ff. de iuriſd. om. iud.* Propterea inquit Maria. Soc. iun. hodie communem op. eſſe contrà Paul de Caſt. *conſ. 111. nu. 10. 3 conſ.* Et hanc ſequitur Rol. à Valle multorum Doct. ſententiis in vtramque partem adductis *in conſ. 86. tom. 2. conſ.* Cæterum cùm Franc. Viuius de hac ſententia *in ſuo lib. 1. communiũ op. in verb. vxor perdit dotem.* vbi tamen ipſe Paul. de Caſt. opi. approbat, Iul. Cla. *in lib. ſent. receptã. in §. ſtuprum. verſ. ſed nunquid vidua.* & Emanuel Soarez *in Theſauro receptarum ſententiarum, in verbo. vidua ſtupro inquinata.* ſcripſerint, nihil præterea addo, niſi hanc vltimã ſententiam contra Pau. de Caſt. veritatem eſſe apoſtil. voluerit *in ſuis addit. ad loc. Phil. Decij in d. l. cum quædam puella. litera B.* niſi vidua infra annum luctus fornicaretur. & ibidem ipſe opin. Alex. cõmunem eſſe dicit. De conciliatione autẽ illarũ ſententiarũ contrariũ, quando vidua cõmiſiſſet ſtuprum infra annum luctus, aut poſt annũ luctus, pulchrè ſcribit Io. de Garronib. *in auth. eiſdem pœn. nu. 21. C. de ſecũd. nupt.* cuius quoque meminerũt Cla. *in d. verſ. ſed nunquid. vidua.* & Rol. à Valle *in d. conſ. 86. nu 53. verſ. ad vltimum.* Et ita iudicatũ eſſe in ſtupro cõmiſſo infra annũ luctus, pro op. affirmatiua in Senat. Pedemõt. dicit Octa. Cacheran. *in deciſ. S. ſena. Pedemon. deciſ. 77. in fi.* vbi tota deciſione, ſententias vtriuſque op. tam affirmatiuæ quã negatiuæ latè explicat. Kirch.

114 Vidua propter ſtuprum dotem amittit, ſi infrà annũ luctus committit. Secus ſi poſt annum, quia non amittit. ſecundum magis communem op. de qua D. Rol. à Valle *in conſ. 86. nu. 19. 35. 41 vol. 2.* vide omnino D. Oſaſcum. *deciſ. 77. per totũ,* Riminal. *conſil. 589. num. 5.* & nouiſſim. Riminald. *litera E. in Addi.* vbi magis communem dicit. vide Arium Pinellum *in l. fi. C. de bo mater.* & Clarum *in §. ſtuprum. verſ ſed nũquid vidua.* vbi communem dicit, quod etiã quod infra annũ luctus committat ſtuprum, non perdit dotẽ, idem tenet Chircouius *communium op. centuria quinta, concluſione* 99. & magis commune op. dicit, quod non amittat dotem. Soarez *verſ. vidua. num. 57.* & vide *ibi. num. 58.* Bonacoſſ.

115 Vidua quæ ſtuprum commiſit intra annum luctus dotẽ amittit ſecundum magis cõmunem per Oſaſc. *deciſ. 77.* Rol. *conſ. 86. num. 44. & 45. lib. 4.* Gerard. *ſing. 48.* Pract. Pap. *form libel. ad vſumfruct. verſ. vxor quædam. nu. 3.* Did. *in epito. ad 4. lib. decr. 2. par. cap. 7. §. 6.* ſecundũ opin. vidi iudicatum. Bellac.

116 Vidua ſtupro inquinata dotem amittit. cõmune dicunt Boër. *deciſ 338.* Bellon. *in rubr num. 83. C. de edend.* & qui alios congerit Franc. Viuius *lib. 1. opin. 447.* Sed quidquid illi cõmi centur, verius profectò, ac iuſtius contrarium eſt, quod cum quamplurimis aſſerit doctor meus Arius Pinellus, *in l. 4. n. 9. verſ. ſed contrarium. C. de bo. mater.* Quod etiam magis commune atteſtatur Soci. iun. *conſ. 3. num. 7. lib. 3.* & vſu receptum. Iul. Clar. *in practic. §. ſtuprum. verſ. ſed nunquid.* E. Suarez.

117 Viduam dote habita & aliis acceſſoriis: quando commiſit ſtuprum ante lapſum anni, & inde etiam peperit, priuari debere ſcribit. Caſtr. *conſ. 421.* Rom. *conſ. 286.* Hippo. *conſ. 3. lib. 1. & ſingul. 234. 416. in l. vnic. n. 68. & ſequent. C. de rapt. virg.* Iaſ. *in l. 4. col. 2. ſol. mat.* Bart. *in l. pen. C. de adult.* Dec. *conſ. 307. n. 5.* de quo plura no. Gerar. de petra. *48. text. iuncta gl. d. l. pe. de adult.* Syl. nupt. *car. 148. & ſeq. nu* 46. Dec. *in c. paſtoralis. nu. 8.* vbi Fel. *col. 3. circa med. verb. mulier. de iudi. pract.* Pap *for. libr. ad dotẽ & vſumfr. verſ. vxoris quonda. nu* 3. vbi in apoſt. l. pulchrè Oſaſc. *deciſ. 77.* Rol. *conſ. 86. nu. 44. & ſeq. lib. 4.* poſt Caſt. *in l. ſororem. nu. 4. C. de his quib. vt indig.* cui autem veniat applicanda? & dic, quòd ſi extant filij primi viri, quod eis applicari debent tanquam legitimis parentum ſucceſſoribus, vt in ſimili not. Doct. *in auth. bona damnatorum. C. de bon. proſcript.* Hipp. *dict. conſ. 13. in fi. conſ. 93. lib. 1.* cum enim paria ſint quo ad pœnã adulterium & ſtuprum: vt per Hipp. *d. conſ. 13.* Caſt. Alex. *in l. ſi ab hoſtibus. §. ſi vir ſolut. matr.* meritò dicen. eſt ea omnia bona filiorum primi matrimonij eſſe debere, nec fiſci, aut aliorum ex not. per Bald. *l. 1. de ſecund. nupt.* Soc. *conſ. 31. lib. 1.* Alex. *conſil. 174. lib. v.* Dec. *conſ. 85.* Quid de vidua ſtuprũ cõmittend. & dotem repetend. & vide quæ ſcribit Syluestr. *in ſumma verſ. Dos. n 16. ver ſeptimum.* Quid de filio nato in 9. menſe ex vidua quæ ſtatim mortuo viro effecta eſt cõcubina alterius? & dic, quod præſumitur primi mariti ratione legitimitatis & matrimonij, teſte Clem. *ſing. 127.* & ibi Doct. Bart. & Alc. *in l. Gallus. in prin. ff. de lib. & poſthum.* vbi Barto. ponit q. quando vidua accepit alterum maritum. & aliam qu. diuerſam ponit Bal. *in rub. C. de proba.* Quid de vidua nubente an perdat tutelam. & dic, quod ſic ex not. per Syl. nuptial *car. 153. num. 50. 54.* vbi etiam quærit, an nubens non petito tutore perdat ſucceſſionem. diſtingue, vt per eum, ibi.

118 Vidua inhoneſtè viuẽs eaſdem prorſus pœnas ſubit, quas ſecundo nupta intra luctus annum. vt cõmune pono ex Aug. *in §. vlt in fi. inſtit. de legit. patr. tut.* Hipp. *in l. vna. nu. 54. & n. 56. C. de rapt. virg.* Pala. Ru. *in rub. §. 67. nu. 3. & nu. 84. de do. inter vir. & vx.* Arctat. *in l. generaliter nu. 21. C. de ſec. nupt.* Ar. Pinel. *in l. 1. nu. 18. C. de bo. mater.* Vidua autem intra luctus annum ſecundis nuptiis ſe ſubiiciens, licet Pontificio iure nullas hodie pœnas in matrimonij grattam iure ciuili ſanctas det, tamẽ pœnis ob liberos indictis, etiam ſi poſt illud anni tempus ſecũdo nubat, obnoxia fiet, vt commune ſcribo copioſè *ſuprà. ver. nuptias.* Quo & viduæ vel meretrices, vel inhoneſtè viuentes nullis viduarum priuilegiis ſtatuto, ſeu cõſuetudine indultis potiuntur. communem inquit Felyn. *in cap. ſignificantib. de offic. deleg.* Cag. *in l. cum quædam puella nu. 5. de iuriſd. om. iud.* Frãc. Viuius *lib. 1. opin. 293.* L. Suarez.

119 Mulier luxurioſè viuens poſt mortem viri ſtantib. filiis primi mariti prædefuncti incidit in omnes pœnas impoſitas mulieribus ſecundò nubentibus. Io. Nic. *in l. generaliter. C. de ſecund. nup. num. 24.* Bonacoſſ.

120 Sodomia, adulteriũ & ſimi. non poſſunt puniri per auditum, imo nec per viſum, vt eſt commu. opi. Maſ. *conſ. 28 nu. 5. in 1.* Bonacoſſ.

121 Modos probãdi aliquam eſſe meretricẽ, vide remiſſiuè per Alex *in l. eũ hoc. C. vnde cog.* & Cur. *in 2. vol. conſil. 232.* Vez.

122 Inceſtus etiã cõmittitur, carnaliter cognoſcendo monialẽ. ita cõmuniter cõcludere canoniſtas dicit Berm. *de concub. n. 2. in fin.* Clar. *d. lib v. §. Inceſtus. v ſed nunquid.* P. Fichard.

123 Inceſtus etiam committitur, ſi mulier rem carnalem habeat cum clerico in ſacris conſtituto. communem dicit Gillandus *de diuerſ. crim. lib. 1. q. vlt.* vt illud refert pract. Carrer. *n. 11.* Clar. tamen an dici ſimplicem fornicationem. *d. lib. 5. § inceſtus. v. ſed nunquid. in fin.* P. Fichard.

124 Inceſtus pœna, eſt pœna mortis. communẽ dicit Grillan. *de diuerſ. crim. lib. 1. num. 5.* vt illum refert pract. Conrad. *n. 15.* quod verum eſt ſi inceſtus committatur cum alia pœna fornicationis, puta adulterium vel ſtupra. ſecundum gloſſ. *in l. ſi adulterium cum inceſtu, in princ. ff. de adult.* quam communiter approbatam dicit Grillan. *in loco prææ.* & Bermond. *de concubin. verſum modo.* De iure autem canon. in clerico eſt pœna depoſitionis. communem dicit Didac. *ſuper 4. Decret. nu. 3.* Si verò inceſtus committatur contrahendo inceſtas nuptias. tunc punitur iuxta formam *authent. inceſt. nupt. C. de inceſt. & inutilib. nupt.* Cuius diſpoſitio hodie non eſt ſublata ex diſpoſitione *auth. bona damn. C. de bon. damn.* communem dicit Boer. *deciſ. 264. n. 12.* Immò cõtrahens tales nuptias ipſo iure amittit dominium bonorum ſuorum, abſque ſententia declaratoria. communem dicit Bermond. *de concub. num. 11. & ſeq.* An verò diſpoſitio d. auth. locum tantum habeat in nuptiis inceſtis de iure ciuili tãtum, vel etiã inceſtis de iure canonico. Alij dixerunt quod in vtriuſque: & ſic cõmunem dicit Dec. *in*

con

*n.*18. in alios ſacris nõ initiatos, nũ alia nũc de cõſuetudine infligitur, quàm vt ſtupratores, vel matrimoniũ cũ illis contrahant, quib. vitiũ intulerunt, vel dignam eis dotẽ elargiantur. cõmune eſſe ãtur Anto. Gom. meus olim iuris doctor, *in l.* 80. *Taur. n.* 7. Iul. Clar *in prac. §. ſtuprũ. v. ſed quaro.* At ſtupri cum vidua patrati nulla hodie pœna prorſus eſt. cõmune aiunt idẽ Gom. *d. l. Taur. n.* 14. atque hic Cla. *d. §. verſ. caterùm.* Si quę autẽ ſe virgine fuiſſe aſſeret, cũ ludibrio habita eſt, ſic increbitur, ni contrario probetur. cõmune fantur Abba. *in c.* 1. *n.* 5. *de adult.* Berm. *de concub. n.* 9. Foll. *in pract. n.* 13. Quin porro ſtupri crimen tranſactione aboleri poſſit, nihil impedit, vt frequenter placitum cenſent Io. Coraſ. *lib.* 2. *Miſcellan. c.* 1. *n.* 5. Ant. de Padell *in l. tranſigere. n.* 82. *C. de tranſact.* E. Suarez.

146 Stuprũ donec e . tel b. probari nõ poterit quàuis illi nõ leue in ictũ factum ad eius probationẽ ſiut. cõmune ponunt pract. Corac. *n.* 8. Iul. Clar. *in pract. §. ſtuprũ. . . quaro.* Alciat. *de praſumpt praſumpt.* 39. *n.* 4. Probabitur tamẽ p. ęſumptionibus vt pœna pecunia . a . fligi poſſit, vt cõmune pono ea Ang. & Aug. ad illum *de maleſ. . che has adulterato, n.* 45. Fulle. *in pract. n.* 23. Alex. *conſ.* 115 *in pri. lib.* 3. Cępol. *conſ.* 6. Rom. *conſ.* 451. Mathesil. & eius ad . latiſſime *in ſing.* 20. *&* 118. Boer. *dec.* 164. criminaliter aũt puniri ſic cõuictus haud poterit. comm. aſſir mo ex iiſdẽ & ea Crau. *cõſ.* 205. *n.* 19. E. Suar. & P. rich. & Bouac.

147 Stuprator virginis tenetur ad duo: aut virginẽ in vxorẽ ducere, aut ad intereſſe & damnum pro dote. tex. *in c.* 1. *de adul.* quod quidẽ damnum ſeu intereſſe partis iuramento probatur, cuius rei practicam docet Chaſſa. *conſ.* 40. in quo dum quęſtio eſt, an teneatur ſtuprator alere ſpurium, dicit comm. opi. eſſe quod ſic. quam intellige vt per eum. & ibi an & quomodo puniatur. cui adde quæ ſcribunt Iodoc. *pract. crim. t. de ſtupro.* Syluest. *in ſumma verb luxuria. n.* 5. Neuiz. *in ſylua nuptial. lib.* 3. *pag.* 219. *n.* 22. *&* 24. Iaſ. *in §. omnes autem. col. fin. Inſt. de act.* Plot. *de in litẽ iur ad. §.* 33 Oſasc. *deciſ.* 07. poſt Pariſ. *conſ.* 160. *lib.* 4. aellac.

148 Stuprator Clericus deponitur, vt eſt comm. opi Clar. *in §. ſtuprũ. v ſed quaro.* Laicus verò tenetur dotare & puellam in vxorem accipere, ſi ea & pater ſint contenti. Si verò non ſunt cõtenti, debet tantum dotare, vel ſi ipſe nolit eam in vxorem habere, eã dotare tenetur. quia aut ducat, aut dotet. Quod procedit in terris eccleſię tantũ, vt eſt cõmunis opi. Clar. *ibi, qui eum refellit.* Et prædicta procedũt, ſi puella quæ fuit ſtuprata, ſit honeſtę vitæ, vt eſt cõmunis opinio. de qua Clar. *ibi.* Et de iure ciuili ſtuprator non punitur pœna mortis, niſi violenter eã ſtuprauit, vt eſt cõmunis opin. Clar. *ibi v. ſed pone.* vide Alex. *in conſ.* 229. per totum *in* 6. *vol.* Et deſponſans duas virgines non punitur capite. Alex. *conſil.* 165. *in vlt. vol.* Si non interuenit aliqua violentia, interpellando, conducẽdo eam mulierem, vel cominando, vt *ibi.* vide Abb. *in c. cum haberet. in* 2. not. de eo, qui duxit in matrimonium. Aug. *in tract. malefic. fol.* tot. *in fine verſic. & aduerte.* vide Soarez *verſ. ſtupri. nu.* 205. *& ſeq.* & poteſt tranſigi ſuper crimine ſtupri, vt eſt communis opinio. Soarez *ibi n.* 209. Bonac.

149 Stuprum cum vidua eſt impunè, nec ipſa amittit dotem et ſi infra annũ ſtuprũ cõmittat, vt eſt cõmunis opinio Clar. *in §. ſtuprum v. ſed nũquid vidua.* vide *ſuprà hoc titu. §. vidua impudice & §§ ſequentib.* vide omninò per Cachæra. *deciſ. Pedemon.* 77. *per totum.* Et vidua nubens intra annum non patitur pœnas, de quibus in legibus, quæ ſunt ſublatæ, exceptæ in viduis intra annum luctus luxurioſè ſtuprum committentibus. Et amittit delictum ei per virum. Itidem & ſtuprator amittit relictũ ab eius viro, vt eſt com. opi. Cla. *ibi v. & generaliter.* Et vidua, quæ inhoneſte viuit, priuatur priuilegiis viduarũ, & amittit domicilium mariti, vt eſt c . opi. Cla. *ibi. v. pariter.* Bona.

150 Monialem corrumpens, qua pœna puniatur, & per quẽ poſſit abſolui, vide Phi. *in c. vnic. in prin de ſtat. reg. in* 6. Pan. *in c. monaſteria. in fin. de vita & hon. cler.* dicit, quod laicus debet decapitari, & eius bona monaſterio applicari. Vezinus.

151 Monialem ſubagitans inceſtum committit, vt eſt communis opinio. Soarez *verbo monialem, nu.* 210. vide omninò per D. Oſaſcum *deciſ. Pedemonta* 103. & not. quod ſi Epiſcopus carnaliter cognoſcat monialem, deponi debet. idem ſi eſt clericus: ſed laicus excommunicatur. Bertachi. *in tracta de Epiſcop. parte* 7. *partis prin. num.* 33. & monialem ſubagitans committit inceſtum, adulterium & ſacrilegium. D. Oſaſc. *vbi ſuprà.* Dec. *conſ* 338 *num.* 1. *& conſil.* 579. *num.* 5. & punitur capite, eius bona confiſcantur, & monialis ipſa in aliud durius monaſteriũ cautius cuſtodiendam detrudi debet, & vterque iudex præuenire in puniendo poteſt. Franc. Mar. *deciſ. Delphi.* 966. Forma autẽ purgationis monialis à tali crimine habetur per Lapum *alleg.* 54. *nu.* 6. & rapiens monialem debet habere pacem à Papa. Boſſ. *de pace. n.* 27. Bonacoſſ.

152 Monialem qui ſubagitauerit, inceſtus crimine obſtringetur, quod eiuſce generis coitus generaliter inceſtus ducatur. communiter receptum apud iuris Pontificij interpretes ait Bermond. *de concub. n.* 2. *in fi.* E. Suarez.

153 Sodomiæ crimẽ iuſtã, & legitimã cauſam præbet diſſoluendi matrimoniũ quò ad thorũ: vnde ob hoc nefandũ ſcelus cõtra naturã peti poteſt ſeparatio thori abſque aliquo dubio, & maritus dimitti debet, *ca. omnes accuſationes.* 32. *q.* 7. & not. Cald. Ant. Abb. & Ana. *in c. maritus. de adult.* Syluestr. *in c. diuortiũ. q.* 7. Afflict. *in conſtit. repudium. n.* 2. *rubr.* 44 *lib.* 3. eruditiſſimus Frater Ioannes conciuis meus *in ſermonib. quadrageſimalibus, nuncupatis, lima vitiorum, in ſerm.* 31. Domine da mihi hanc aquã. *q.* 3. *in* 6. *q.* & Chaſſ. *in conſuet. Burg. rub* 7. *§.* 3. *n.* 6. & opin. iſtorũ cõmune dicit *Barba. conſ.* 64. *vol.* 1. Ab. *in d. c. maritus.* Io. Ant. de Nigris *in capitulis Regni, in c.* 262. *vt fine ſub num.* 42. & Lambert. *in tract. de iure patron. in* 3. *parte* 2. *lib. q.* 9. *artic.* 18. *in fi.*

¶ Sed Glo. *in d. c. omnes. in verbo Sodomita,* & Innoc. *in c.* 1. *de adulter.* diſſentiunt ab iſta cõmuni, abſque aliqua ratione militante in iure: ideò ſequor communem, tãquam veriſſimam: cui videtur inhærere Hierony. *in epiſtola ad Damaſum, vel ad Amandum presbyterum.* 3. *epiſtol. tomo,* & apertiſſime Ambr. 1. *ad Corint. c.* 7. dum aſſerit, aut quærat vſum vxoris interuertere. quibus profectò verbis innuere videtur vxorem poſſe petere coniugij diuortium, ac ſeparationem quò ad thorum, ſi à viro ad vſum contra naturam tentata fuerit: quod etiam Barba. aſſerit *in d. conſ.* 64. quem ſequitur Dec. *in l.* 1. *nu.* 8. *C. de ſecund. nup.* & Io Ant. de Nigris *in d. c.* 262. *vt fine ſub num.* 42.

Imo Barbat. *vbi ſuprà* doctiſſimè conſuluit. *col.* 6 *&* 10. vxorem poſſe ſimiliter a viro ſeparari, vbicũq; maritus cum aliis vitium hoc nefandiſſimum exerceret.

Et firmat etiã S. Bernardinus protector noſter in ſuis ſermonibus de euangelio æterno, *in ſerm.* 15. *art.* 2. *c.* 2. vbi limitat præmiſſã cõmune nõ procedere in duobus caſibus, videlicet, vbicũque maritus pollueret vxore extra clauſtrũ pudoris, vel ſeipſum pollueret propriis manibus: tũc enim in iſtis caſibus concludit, ꝙ vix crederet poſſe dimitti ab vxore. Viu. *opi.* 725.

154 Sodomiæ delictũ videtur cõtra ipſam naturã naturantẽ, quæ eſt Deus; & cõtra naturam naturantem, quæ eſt cœlũ; & contra naturam naturatam & generationẽ, quæ eſt homo.

Et ſic per hoc peſſimũ; & nefandum ſcelus offenditur Deus, offendũtur ſancti Angeli Dei, & præſertim deputati in cuſtodiã laborantium tali vitio; offendũtur omnes Sãcti, & Sãctæ in cœlo cũ Deo regnãtes; offendũtur dęmones, qui in inſpiciendo tale turpitudinem oculos claudũt: vt dicitur in compẽdio Theologiæ; offenduntur creaturæ ſenſibiles, vt ſunt piſces, & aues: & denique offendũtur creaturæ inſenſibiles, vt cõcludit & luculenter probat Frater Guliel. Pepin. *in ſermonibus de deſtructione Niniue. ſerm.* 35. *fol.* 18. *cum aliis ſeq fol primo* 238.

Et denique ſecundum Albertum magnum *in* 2. *ſent. diſtin.* 55. nefandiſſimum, fœtidiſſimum, ſpurciſſimũ, ſceleratiſſimum, & ribaldiſſimum vitium, hoc eſt, contra naturam, cõtra rationẽ, contra gratiam, & ex conſequenti contra gloriam; & propter huiuſmodi delictum, ac peccatum, & fames, peſtilentiæ, & terræmotus fiunt.

Et Sodomitæ tenentur pœna vltimi ſupplicij, id eſt, mortis: vt habetur *in auth. vt non luxurientur contra natu & in l. cum vir nubit in fœminam. C. de adulter. & §. item lex Iulia. Inſtit. de public iudic.* Legitur enim *Leuit.* 20. *c.* Qui dormierit cum maſculo coitu fœmineo, vterque operatus eſt nefas, morte moriatur, ſit ſanguis eorum ſuper eos. & ſic de iure ciuili vterque in hoc caſu mortis pœnæ puniri debẽt. *d. l. cum vir,* vbi Doct. omnes notant. & Soc. iun. *conſ.* 7. *num.* 3. *vol.* 3. vbi præſupponit iſtam eſſe communem concluſionem. Eſt etiam peſſimum huiuſmodi crimen. teſte *Auguſt. de adult. coniug.* & habetur 32. *quaſt.* 2. *cap. adulterij.*

Et inquit Paul. 1. *ad Corint. c.* 6. neque maſculorum concubitores, regnum Dei poſſidebunt.

Tales enim Lactantius Firmianus *libr.* 6. *cap.* 23. *diuinarum inſtitutionum,* appellat impios, & parricidas.

Et Frater Ioannes conciuis meus, decus & ſplendor totius mundi, & Chriſtianæ religionis, *in ſermonibus quadrageſimalibus nuncupatis, vitiorum lima, & ſermon.* 31. Domine da m

hâc aquã *col.7.* appellat etiã iſtos ſodomitas, aduerſarios legis diuinæ, & totius curiæ cœleſtis, & deſtructores humani generis.

Ideò infœlices, infœliciſſimique nũcupati poſſunt huius criminis practica diſcretes, ſeu exercẽtes: vt refert Afflict. *in conſtit. Legu aſperitatē. n.13.& ſeq. lib.3. rub.42.* vbi plura alia ſcribit ſuper d. tatione in. criminis, & Ægid. Boſſius etiã *in pract. crimin in tit. de ſtupro deteſtabili inter maſculos. n.1. cum alijs ſeq*

Et hoc peccatum contra naturam, omnium aliorum criminum carnalium grauiſſimum reperio, & ſic ſuperat ſimplicẽ fornicationem, & adulterium, & inceſtum etiam cum propria matre, & ſtuprum, & ſacrilegium carnale cõmiſſum cum monialibus, etiam per clericum in ſacris cõſtitutum, ſeu per monachum, & denique excedit quoque in malitia, & grauitate quæcunque alia peccata carnalia: vt hoc profuſe firmat, & diſcẽtè probat authoritatibus, iuribus, & rationibus, Frater Guil. Pepin. *in ſermonibus de deſtructione Niniue in ſerm. 30. de deſtructione ſexti vici proſtibuli Ciuitatis Niniue. col. 26. cum alijs ſeq.* D. Folerius *in pragmatica, Nos Ferdinandus, & Elizabet. n.2.* & Frater Ioannes *in d. ſerm 3. col.8. & ſeq.*

Vbi adiit, quod hoc facinus cõtra naturam ſit grauius homicidio, & grauius quàm proſtituere proprias filias.

Eſt autem ita abhominabile vitium hoc, vt digne congruat eis illa precatio, diſperdat, id eſt, ex toto pereat de terra memoria eorũ. Nam ſpiritus ſanctus, qui optimè nouit grauitatẽ peccatorum, nominat hoc vitio irretitos peſſimos: quod eſt ſuperlatiuum mali, & peius dici non poteſt. *Geneſ. 13. Erant autem homines Sodomorum peſſimi, & peccatores nimis.*

Et vitiũ hoc excedit beſtialẽ conditionẽ: quia nulla beſtia reperitur hoc agere. Nõ enim cõmiſcetur animal maſculũ cum maſculo, nec fœmina cum fœmina: non equus cum equo, nec equa cũ equa: nec equus cũ vitula: nec equa cum boue, ſed maſculus cũ fœmina eiuſdẽ ſpeciei. Et licet ob alia vitia efficiatur homo ſimilis beſtiis: tamen ob illud vitium efficitur inferior omni beſtia: cùm nulla tantam turpitudinem agat.

Vnde non mirum, ſi tales pœdicones priuentur aliquando generatione filiorum. Nam Putiſar, qui emit Ioſeph, legitur fuiſſe eunuchũ, id eſt, ineptum ad generationem, ſeu ad generandum, & hoc, quia vt ait Nicol. de Lyra *glo. 1. q. 1.* ſicut eunuchus, Dominus exiccauerat genitalia eius, eo quòd ad turpe vſum eius emerat Ioſeph: ideo Dominus impediuit eum.

Idcircò Sodomia interpretatur muta: quia facit hominem mutum, vt excuſare ſe non poſſit, ſicut de aliquib. aliis malis.

Et Deus Optimus Maximus licèt ſit miſericors, & ipſa pietas ac miſericordia: pro tali tamen delicto atrociſſimo fecit funditus ſubuerti Sodomã & Gomorrã, & omnẽ circa regione quatuor perſonis exceptis, videlicet, Lot cũ vxore, & duabus filiabus, & alia de quib. in teſtamẽto veteri ſacræ ſcripturæ. Imò Deus nũquã fecit tãtã vltionẽ de quocũque alio peccato, quãtã de iſto. Nã ob iſtud fecit ſimiliter inũdare diluuiũ ſuper terrã, in quo nõ ſolũ perdidit homines præter octo, verũ etiã aues cœli, & beſtias terræ demptis illis, quę introie ũt in archam. Omnis enim caro corruperat viã ſuam, *Geneſ. 6.*

Quia, vt ait Methodius Martyr, fœminæ ex libidine nimia ſupergrediebantur viros, & viri in alterutrum exardeſcebant coeuntes, & tunc ſi vxor ſupergrederetur virum vtendo huiuſmodi beſtiali, & mõſtruoſo modo in coeundo, ambo inciderent in peccatum mortale: ſecundùm S. Anton. *in ſua ſumma in 2. part. cap. 4 de vitio contra naturam, poſt prin.*

Imò etiam Deus tantum deteſtatur vitium hoc, quòd teſte Beato Auguſtino, & Hieronym. multo tempore diſtulit incarnari: cùm videret tantam abhominationem regnare in natura, quam aſſumpturus erat.

Vnde & in nocte illa ſancta ſuæ benedictæ Natiuitatis extincti extitere omnes, qui huic vitio operam dabãt: ſecũdum eundẽ Auguſt. & D. Foleriũ nõ vulgaris eruditionis iuriſcõſultum *in dicta pragm Nos Ferdinandus, & Elizabet. nu. 9.*

Imo legitur etiam *in lib. Iudicum, cap. 20.* quod propter hoc nefandiſſimum ſcelus, quod patiarũt filij Belial, id eſt, abſque iugo, in Ciuitate Gabahaa, quæ erat in tribu Beniamin, fuerũt interiecti de dicta Tribu à cæteris Tribubus vigintiquinque millia homines, nec ſuperfuerunt niſi ſexcenti viri: prout diffuſius diſcutitur *in d. cap. 20.*

Ideò non immeritò ſummam immunditiam Sodomorum, ſcelus appellat Auguſt. *ad Eremitas ſerm. 49.* Ab ea enim Angeli fugiunt, dæmones videntes oculos claudunt: quia membrũ Chriſti nõ ſolùm fornicatur, ſed etiã meretrix efficitur.

O quàm abhominabile vitium! ô quàm deteſtabile crimen! ô quàm inaudibile malum! ô quàm mortiferum damnum! ô quàm peſſimum ſcelus! ô peſſimi ſodomitæ peccatores coram Domino: filij deſperationis & iræ, non erubeſcitis hæc tam fœda, & turpia operari?

Sed tale nefandum ſcelus veſtrum Deus non dimittet impunitũ, verùm gladium furoris ſui extendet, non ſecus ac fecit Sodomitis, & Gomorreoſibus, quos non ſolùm abſumpſit igne, ſed ne terra quidem ſuperſtes remanſit. nam omnis illa regio abſorpta eſt in Aſphaltitem Lacum Iudææ. teſte Solino *in ſua Geogra* & Strabone *lib. 16.*

Et vt perpetua memoria tanti fœtoris remaneret, effectum eſt, vt talis lacus nihil præter bitumen gignat, nullúmq. corpus animalium recipiat; imò tauri, cameliq; fluitẽt: inde famis nihil in eo mergi: vt Plin. teſtatur *lib. 5 cap 15. & 16.* & ob id ipſum à Iuſtino appellatur mare mortuum, *lib. 36.*

Sunt itaq; expellẽdi tales talia operantes ab hominũ cõſuetudine, & communione: ſunt enim peſſima membra diaboli.

Ex quo propriè loquendo, tam ſodomia, quàm peccatum cõtra naturã dicitur, ſiue fiat cũ maſculo, ſiue cũ fœmina: vt firmat Abb. *in cap. in Archiepiſcopat. n.1. de rapt.* & Dec. *in l. ſi qua mulier. n.6. C. de ſecund. nupt.* & idem Dec. *ibidem in fin.* vbi reprobat Soci. qui voluit ſolum propriè dici ſodomia, quãdo fit cum maſculo: & ſi fiat cum fœmina, dici pollutionẽ extraordinaria. n. quę quidẽ opinio Dec. quicquid dicat Soci. videtur verior, & communior, quod propriè loquendo ſodomia dicatur: & eam latè probat Hieron. Paul. *in pract. cãcellariæ, fol. 40.* Et tanto verior apparebit huiuſce ſententia, quanto tollãtur argumenta ſophiſtica Iudæorum, qui fuere quidẽ authores erroris prædicti. Dicũt enim Iudæi improbi, ac ſcelerati, quod ſi quis coitũ venereũ cõtra humanũ vſum cũ vxore ſua loco, vel vaſe non cõgruo exercuerit, nullum ſcelus cõmittere, vel peccatum. Obſcœnitas iſta, ſeu turpitudo ſcribitur apud ipſos in libro Calla, qui apud nos dicitur Spõſa, vbi ſcribitur, quod vxor cuiuſdam coram ſenioribus legis cõqueſta, virum ſuum accuſauerit matrimonij pudicitiam in vaſe non conceſſo, & ordine naturæ non ſeruato ſæpius euertiſſe. qua re more ſuo diſcuſſa, mulieri dixerũt: Lege cautũ nõ eſt, quin tecũ illud ab eo fieri poſſit. habemus namq; *Leuit. c. 20.* Qui dormierit cum maſculo coitu fœmineo, vterq; operatus eſt nefas, morte moriatur. O facinus Thalmutica ſapientia dignũ! ó ignorãtiam beſtialẽ, atque beſtiis deterior! quæ quidẽ cõtra ordinẽ naturæ nõ pergũt. Aiũt enim Iudæi cõtra ius naturæ nõ eſſe à lege prohibitũ agere cũ vxore: & quoniã ſceleſtiſſimi ſunt, ſceleſtã doctrinã docent. Sed quæro ab eis, agere cum vxore in vaſe nõ cõgruo, & euerſo, an ſit cõtra naturã an nõ? ſcio equidẽ nullũ tã ſtatuũ, tã beſtialẽ eſſe, qui nõ dicat, nõ affirmet naturæ officio repugnare, quicquid naturæ ordine prætermiſſo efficitur. Sed illud ipſum quod naturæ nõ cõgruit, naturę ordine omiſſo, diuinæ legi repugnat: igitur illud prohibitũ eſt atque peccatũ. Legitur enim *Iudicũ c. 19.* quòd vir quidã Leuites nomine, cùm nonulli ciuitatis Gabaa filij Belial eo abuti cuperent, hoc tamen vt euitaret ſcelus, vxore ſua eis illudendam dedit: qua cùm tota nocte abuſi eſſent, dimiſerũt eã mane: vt ſcribit ibidẽ. At enim ſecundum ordinẽ, & viam naturæ cũ muliere ipſa obſcœni ſunt animo ſuo aut euerſo ordine, & in vaſe nõ cõgruo, vterque autẽ coitus abuſus dicitur, idcirco prohibitũ eſt, atque peccatum. Alter enim, quoniam mulier illa nullius eorũ vxor erat, alter verò quia vaſe mutato, & officio naturæ non adhibito coierunt. De primo namque ſcribitur *Geneſis cap 19* de filiabus Loth: Habeo duas filias, inquit ipſe, quæ nedum cognouerunt virum, educam eas ad vos, abutimini eis ſicut vobis placuerit. Nemo ſibi tute perſuadere poteſt, quod vir bonus, & amicus Dei, filias abutendas alicui extra vas, & in loco non congruo dediſſet. De ſecundo, quod ſit abuſus, neminem latet, cùm magis profanum ſit, atque maius peccatum: quandoquidem ſemen humanum quod producendę prolis gratia Deus hominibus conceſſit, eiectum extra locum, operari nequeat finem ſuum: ob quem errorẽ, atque malitiam voluit Deus, Her & Onan Iudę filios, vita priuare: vt legitur *Geneſis c. 38.* Fuit quoque Her primogenitus Iudę nequam in conſpectu Domini, & ideo ab eo occiſus eſt, & ſequitur de Onan. idcirco percuſſit eum Dominus, eò quòd rem deteſtabilem faceret. In quo autem Her nequam fuerit, dicunt Iudęi in eo quo fuit frater eius Onan, qui cum vxore

obſequens

obſequens animo ſuo emittebat ſemen extra locum ne cóciperet. Igitur iſti, licèt lege naturæ cũ vxoribus ſuis coiuerint: quonia ſemẽ in terrã ex loco idoneo emiſerũt, morte digni à Domino iudicati ſunt. diuinæ iuſtitiæ cõgruit, vt qui in vaſe nõ debito rẽ habuerit, vbi recipi ad finẽ ſuũ ſemẽ non poſsit, multo magis mortis pœnã, vel interitũ ſubire debeat.

¶ Quæro inſuper à Iudæis, ut Deus pluit ſuper Sodomam, & Gomorrham vt legitur Gen. c. 19. Sulphur, & ignem de cœlo, & ſubuertit ciuitates illas, & vniuerſos habitatores vrbiũ, & cuncta terræ virentia. Cur etiã ſcorpiam in eum tulit Deus: vt habetur *Leuitici c. 20.* qui cũm maſculo concubitum habuerit? puto equidem Iudæos non fore adeo inſanos, adeoq; ratio nis expertes, qui veritatem iſtam non cognoſcãt, Deum inter viros coitum deteſtari: quandoquidem in hoc ipſa ordo naturæ euertatur, & natura ipſa finem ſuũ aſſequi non poſsit. Nã lege diuina ſancitum eſt, vt homo hominem procrearet. *Creſcite* (inquit, *Gen. c. 1.*) *& multiplicamini, & replete terram.* Nec non *eiuſdem c. 9. Vos autem creſcite, & multiplicamini, & ingredimini ſuper terram, & replete eam* Conſtat proculdubio huic præcepto repugnare plurimũ, regulã generandi euertere, quando ſubuerſione ipſa Deus, quod decreuerit finem ſuum ſortiri nequeat. Et quemadmodũ Dei præcepto maſculinus coitus obſtat, ſic itidem cum muliere agere regula naturæ omiſſa & ordine, modus tollitur generandi, atque concipiendi via: cũm proficiſcatur eadem vir cũ viro, qua proficiſcitur vir cũ muliere ordine nõ ſeruato, & in vaſe non congruo. quod quidem facinus iure atque merito dici poteſt execrabile peccatum, atque profanum.

¶ Præterea ſi Iudæorum quis vlterius inſanire voluerit, ab eo dici poſſet, quod qui cũ maſculo in die coiuerit, ſcelus nullum, vel peccatum admitteret: quoniam ibi dicitur: Qui dormierit cum maſculo coitu fœminco, hoc eſt in nocte non in die, ô rem impiam, & Deo infeſtam. nonne & qui cum muliere agit prætermiſſo loco, atque lege naturæ, tanquã cum maſculo agere videatur? at dicere auſus fuerim agere cũ muliere in vaſe non cõceſſo, naturam atque Deum magis offendi, quàm coitum cum viro agere: mulier etenim naturam ad libidinis viam habet, atque vas opportunum, quod ei natura nõ præſtitit. c... progreditur prauus ille, ac impius? ... vt penitus natur... biſtet, atq; mandata Dei repugnet? quis enim hunc ſanum dixerit, ... recto tramite deſcẽdens, ſciens deuio itinere pergat? Iudæi... ſunt, qui vniuerſi ..., & Deo, atq; hominibus infeſti. & quoniam genere vitiorum omnium, atque ſcelerum ſunt infecti, hos ſuos diſciplinam educẽt, hanc viuendi regulam ſui diſcunt. Non eſt igitur mirandum, ſi cõtra huiuſcemodi homines Prophetæ omnes inuehantur, atq; inſurgant: cum eorum nemini ... fugeret Iudæorum tunc deteſtabilis vita, & futura improbitas, pariter atque ſcelus. Vndè contra eos meritò adduci poſſet illud *Eſaiæ 11. ubi habitabit lupus cum agno,* &c. quod abſque ſcrupulo aliquo intelligitur de ipſis Iudæis, qui ſunt tanquam lupi rapaces, & tãquam leones ſuperbi. *Gen. 49. Beniamin lupus rapax, & catulus leonis Iudas.* Et hic pari modo punitur, ſiue cum maſculo, ſiue cum fœmina fiat: vt voluit Cardinalis *in Clementina 1. q. 13. de conſanguin. & affin.* Cotta *lib. memorabilium in verb. Pœdicones.* Aff. *in Conſtitutio. Regni, Legum aſperitate. nu. 13.* Ioannes baptiſta Plotus *in l. ſi quando,* ſecundum antiquam impreſsionem *nu. 311. C. vnde vi,* & probatur *in c. vſus. 32. q. 7. vbi in maſculis, & in fœminis. & in c. adulterij malum eadem cauſ. & q.* ex authoritate Pauli apoſtoli *Romanorum. 1.* de gentibus loquentis ait *Propter hoc tradit illos Deus in paſsiones ignominiæ: nam fœminæ eorum immutauerunt naturalem vſum in eum vſum, qui eſt contra naturam: ſimiliter autem & maſculi relicto naturali vſu fœminæ, exarſerunt in deſiderijs ſuis inuicem, maſculi in maſculos turpitudinem operantes.* Et voco hic coitum cum maſculo, etſi cum fœmina coeat tanquã cũ maſculo: nam coitus hic cõtra naturã eſt eſt, & ideò dãnatus. Licèt & malè An... lib. x. Parerg c. 11. a... contrarium: tamen in Regno Neapolit. ... communis opinio ob memoratã prag. Nos Ferdinandus, & Eliſabeth, vbi diſponitur committentem huiuſmodi ..., ſiue cum maſculo, ſiue cum fœmina, igne comburendum eſſe.

Et ibidem diſponitur etiam, quod ... maiores ſodomitas ipſos, & inquiſi... crimine, aſſecurare & guidare, & componere, & indultare nequeant pro quauis ratione, vel cauſa.

¶ Et præmemorata pragmatica extenditur etiam ad Barones, & ad eorum officiales, vt indulta, & gratias concedere nõ valeant, nec ſaluum conductum, nec compoſitionem, & commutationes pœnæ ordinariæ ignis facere in huiuſmodi peſtifero crimine: prius ſancitum extitit de anno 1571. per pragmaticam incipientem: *Con ... ragione la Maieſtà del Re Cattolico per ſua pragmatica fatta nell'anno* 1504.

Et his accedit vtiliter, quod ſodomitarũ bona confiſcantur: ſecundum *d. prag. Nos Ferdinandus,* & ſecundum glo. *in c. cum ſecũdum de hæres. in 6.* Bar. *in auth. inceſtas. C. de inceſt. nupt.* Bar. *in l. poſt contractum. ff. de donat.* glo. *in § 1. in auth. de inceſtis nup.* Bar. *in l. Imperator. ff. de ritu ...*

Et ipſi fiunt infames: ſecundum glo. *in l. cum vir. C. de adul.* Iacob. de Belui. *in auth. vt non luxur. contra naturam.* & Fratrem Ioannem *in d. ſerm. 31. q. 3. col. 1. & ſeq.* vbi firmat etiam, quod ſodomitæ ipſi efficiuntur infames apud Deum, & Angelos, & apud mortales. Nonne Virgilius maximus Poetarum narratur ad Hiſtoriographis extitiſſe tãdem mirabiliter inter homines deiectus propter tale crimen? Nonne etiam Iulio Cæſari eruditiſsimo viro, cum triumpho potiretur ex victoria habita de hoſtibus, fuit publice improperatu ... dinis vitium? propter quam cauſam à multis militibus ſuis ſpretui habitus, tãdẽ derelictus fuit. teſte Sãcto Anton. Arch. Flor. *in ſua ſumma in 1. part. tit. 5. c. 4. ſub v. quantum ad primum.*

Et teſtari non poſſunt ipſi ſodomitæ, & caſu quo teſtamentum conderent ante, quam eſſent condemnati, vtique, & abſque dubio aliquo annullaretur vt latè conſuluit Anaſtaſius Platus. *conſil. ... v. 1. inter conſ. Barbatiæ,* & nouiſsimè Nicol. Bello. *conſil. 09. Circa teſtamentum col. 5.* Dec. *in d. l. ſi qua mulier. n. 7.* Bal *in auth. inceſtas. C. de inceſtis nup.* & Cotta *in lib. memorabilium, in verb. Pœdicones.* Marti. *ſing. 597. Contra naturam.* Plotus *in d. l. ſi quando n. ...* quel. *in l. ſi vnquam, in verb. reuertatur. n. 384. C. de reuocan. donat.* Viuatus *in l. inter ſtuprum. n. 4. ff de verbor. ſig.* Boſsius *in d. tit. ſua prat. de ſtupro deteſtabili. n. 2.* Bullerus *in d. prag. Nos Ferdinandus, & Eliſabeth ſub nu. 7.* Frater Ioan. *in d. ſerm. 31. q. 3. poſt prin.*

Et denique liberare, vel defenſare iſtos pœdicones peſtilẽtes, incorrigibiles, & obſtinatos viros, impium, & crudele foret: vt cumulatiſsime firmat, & probat ſeptem rationibus S. Bernardinus noſter *in ſuis ſermonibus de Euangelio æterno, in ſerm. 16. art. 3. c. 3. per totum.* Ideo puniendi ſunt qui dictorum obſtinatorum iuſtitiam faciendam eſſe denegant, tanquam iuſtitiæ peſsimi ſubuerſores, & tanquam impedientes iuſtitiã ſieri: & ex quo tanta ſcelera impediuntur, & corrigũtur: quos tandem eadem iuſtitia, quam impie perſecuti ſunt, futuro in ſeculo ſæuiſsimè perſequetur.

Imò aduerte, quòd illi qui filiosfamilias, & ſubditos ſibi nõ corrigũt de iſto vitio, digni ſunt morte: vt ait Apoſtolus *Ro 1. Non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus.* Ioſeph igitur, & ſi puer, noluit tacere, cùm vidit tantum abominabile crimen in fratribus ſuis. Sed dicitur *Geneſ. 37.* acuſauit fratres ſuos de iſto modi delicto, ſcilicet, quod cum iumentis, vel cum maribus current, vt ſic puniretur à patre: nec dimiſit reprehenſionem propter odium fraternum, ſiue fratrum, qui oderunt eum, ita vt vellent eum occidere. Vnde Deus iudex iuſtus, fortis, & patiens, & circumſpectus potuit cognoſcere in hoc ... ſeu imponatur ... fauens, & ſic à vera iuſtitia minimè ... poterit pb iuſtitiam vigoroſam: quoniam iuſtus Dominus neque flecti valet propter iuſtitiam amoroſam: iuſtitiam enim dilexit, nec flectitur propter iuſtitiam radioſam: qui æquitate vidit vultus eius. quare qui habent aures audiendi audiant, abſtineant, & ſimul caueant tanquàm ab igne, ab huiuſmodi crimine, & in poſterũ conuertantur ad Chriſtum Ieſum, continuè agendo pœnitentiam, vt ipſe pater miſericordiarũ dignetur in die iudicij iſtis delinquentibus omnibus miſericordiã largiri Viuius *op.* 26.

155 Sodomia non ſolum cum pueris & maſculis, ſed etiam cum mulieribus committitur & punitur. ita tenuit Deci. *in l. ſi qua mulier. n. 9. C. de ſec. nupt.* & eſt communis vt atteſtatur Viuius *lib. com opi opin. 26 incip. ſodomiæ delictum*: ideòque tam homines quam vxores qui cum eis ſodomiam talem committunt, comburendæ ſunt. & refert Anton. Gom. *ſuper l. legum Tau. n. ...* quod in oppido Talaueræ fuit combuſtus quidam, qui propriam vxorem præpoſtera venere cognouerat. Clar. *d. lib. 5. § ſodomia. ver. vidi.* P. Fich.

156 Sodomiæ vitium teterrimũ, & cum maſculis, & cum fœminis patratum intelligitur, eiuſque pœna olim mors ac bo-

norum proſcriptio ſuit hodie infamia, teſtamẽti incapacitas, bonorum confiſcatio atque ... vt receptum late pòonunt Franc. Viuius *lib. 3. opi. 287.* ... *in pract. §. ſodomia*, ac iuſtâ ſemper matrimonio ... cedo cauſa præſtat, ſeu vir cũ vxore, ſeu cũ al ... illud ... mittatur, cõmmune pronũciant Abb. *in c. maritus in fi. de adult.* Ba b. *conſ. 64. nu 8 lib. 3.* Franc. Viuius *opi.* 25 Iul. Cla d ... *ſodomia verſ. ſed propter.* L. Suarez.

157 Sodomia ... eculus, etiam peracti pœnitenti ... eſt ipſo iure ... ab ex ... & celebrando interim ante pontificis diſpenſ ... irregularitatem incurrit ac irregula ... ſolo Papa ſit ... *Spec. tit. de di ... ſuper. §. iuxta propoſitionum. n.* 17. Hoſt. & Io. And. *in c. cum pridem.* ... *de renunt.* Archid. Domini & Præpoſi. *in c. de his* ... *dist.* Aret. & omnes *in d. c. niſi cum pridem.* ... *de temp. ordina.* & Soc. *in c. ad audientiam. nu. 2 de homic.* ... *in trac. de* ... *in 1. par.* 2. *lib. 9.* 30. & Cæſ ... Lambert ... *de iure patr in 1. par. lib. 2. q. 9. art. 19 nu. 4.* vbi ... opinionem ... ab omnibus ... fatetur eſſe communem, & huiuſmodi nefandũ crimen committ ... pœna etiam ſtatuta eſt, quod dep ... in monaſterium ... antur, vt *in c. clericis de exceſſ. prælat.* ... iudices ... ſodomitas poſt depoſitionẽ ob huiuſmodi ... perpetuis carceribus & ob curis inclu ... qu b' miſeriam mortẽ ipſam exoptando vitam agunt ... criminis grauitate tradũtur per Affl. *in conſti.* ... *rub. 41. num.* 10. Lucam de Penna, *in l. vi. C. de exa ... lib. xij.* Pari *conſ. 63 lib. iiij.* & per Cæſarem ... *in d. art. 18.* ſed hodie epiſcop ... diſpenſare ſi pes omnib. irreg ... ex delicto prouenientibus excepta ea, quæ ex homicidio ... ortur, & ſic qui ... ſi ... delinquent ... ſi ... ſibi ſubditos per ſe, aut vicariũ ſuũ in foro cõſcientiæ gratis ab ſoluere poteſt, in quibuſcũque caſib. occultis, etiã ſedi apoſtolicæ reſeruatis, impoſita pœnitẽtia ſeculari, vt expreſſe vi detur ſtatutũ *in eccl. Tridentino in ſeſſio. 24. c. 6* F. Viu. *op. 727*

158 Sodomiæ pœna eſt pœ ... mortis, tam in agente quàm patiente per text. *in l. cum vir nubit. C. de adult.* & ita com. dicit Soc. iun. *conſ. 7. nu. 3.* Ant. Gomez. *ſuper l. xxx. Tauri. nu. 32.* & licet illa lex videatur imponere pœnam gla ... tamen de cõſuetudine igne comburuntur, v ... Ang. *in eadem l.* quem refert Affl. *ſuper 3. part. conſti. Regni rubr. 42 in prin nu. 13. pract.* Iodo. *c. 96. n. 12.* Papo *lib. xxiiij. tit. 10. Arreſt. 6.* Cla. *d. lib. v. §. Sodomia. verſ ſed quaro.* ... Fichard.

159 Mat ... delicto peccato Sodomiæ. Co ... *in epit. 4. c* ... *n. 6.* com. dicit ex Panor. *in c. maritus de adult.* B. Vi lal.

160 Mulieres duæ ſe mutuo vt viri ſubagitantes ac actum venereum, ſeu libidinẽ ... exercentes ... ſupplicio puniri debent, *l ſœdiſſimam, in princ. ſec. vnam lecturam gloſſ.* quam ſequitur *ibi* Salyc. *C. de adulter.* ... Albe. & Saly. *in l. cum vir* ... Ang. *in tract. maleficiorum in verſ.* che hai adulterato la mia dona, *in verſ. quaro, qua ſit pœna ſtupri, n* 55. & Carreri *in pract. crim. in §* ... *verſ. circa quartum itaque, quibus ex cauſis excuſetur homicidium. nu. 303.* & opinio illorum nullam habet dubitationem, & eſt communis, ſecundum crimina ... in locis, & ita deciſum extitit in curia Burdegalẽ ... in facti contingentia, teſte Boerio *deciſ. 136. num* 14. Et huius ratio eſt: quia iſtæ mulieres ſupergredientes fœminas, ac eis abute ... & inuicem ſe corrumpentes, committunt ſodomiticum ... per omnes Doct. præcitatos, & per venerandum D ... rem fratrẽ Ioannem ... *in ſermonibus quadrage ſimalibus, nuncupatis lima vitiorum, ſermone* 31. *Domine da mihi hanc aquam. q. 2. poſt prin. q. 1. col. 2.* & per Bartho. ... *in ſua ſumma Armilla in ver. Luxuria §. 5.*

Sed vbicũque fœmina ſupergrederetur virum ſuum, & prætermitteret debitum modum à natura inſtitutum, ſeu ſitum in coeundo, non incideret quippe peccatum mortale: & conſequente ... in hoc caſu in coniuges no contrahitur, ac committitur peccatum mortale, & eo magis cum in præſenti modo coeundi generatio, atque ... ſequi poſſet: vt voluit S. Thom. *in 4* ... *mentiarum, dist. 31. in expo ſitione litera,* & ibi Caietanus: & Albertus Magnus quoque concludit, quod poteſt iſto modo ſequi genera ... quia matrix non ſolũ eſt receptiua, ſed attractiua etiam. Et huic opinioni inhæret quoque Io ... Tab. *in ſumma Tabiena in ver. Matrimonium, iij. num.* 11. Fumus *in d. ſumma Armilla in ver. Luxuria ſub §. 5* ... *ver. Matrimonium, ſub §. 68* & copioſe ... *in ſua ſumma, in ver. Debitum coniu ... §. 4.* vbi longe ... D ... contrarium ſententes, ... contrarius, admonetque quod tales ſunt grauiter re ... hendendi, imò omnino prohibendi ſunt ab huiuſmodi actibus illicitis, & modis periculoſis coeundi. Et vbi eſt periculum ... mortali peccati, videlicet, quòd generatio ſequi ... quæat, vel imminent per ... lum de eff ... ione feminis extra vas, non debent abſolui, qui nolunt abſtinere. Viuius *opi.* 5 ... o.

161 Meretrices veſtibus honeſtarum mulierum ne vtantur prohiber ... fiat di ... calbatis & ... *d. item apud. §. ſi quis virgines. ff. de iniuriis.* Bene ... *in repetit. c.* Raynutius. *nu. 61. de teſta.* Bald. *in l. nemini C. de epiſco. audient.* Bellac.

Si quis eam cuius tutor fuerit corruperit.

TITVLVS VIII.

Vpillam tutor vel curator carnaliter cognoſcens, pu ... r pœna deportation ... & ... ationis ... bon ... rum. ... A ... Gom. ſuper *l. lxx viij. Tauri. nume. 24 tex.* ... *C. ſi quis eam cuius tut. fuer. ef.* ... *lib. v. ſent.* ... *cum pupilla.* P. Fic. & Bona coſſ.

De mulieribus qua ſeruis proprijs ſe coniunxerunt.

TITVLVS IX.

Vlier cum ſeruo ſuo concumbens, capite punitur, ſeruus autem flammis comburitur. *l. vnic. C. de mul. qua propt ſer ... iunx.* comm. dicit Ant. Gomez. *ſuper l. lxxx. Tauri. nu. 23.* Non tamen econtra ſi ... beat ... punitur, imo remuneratur. ... *in l. fin. C. comm. de manumiſſ.* Clar. *lib. v. ſent. §. fornicatio. v. Mulieris.* P. Fichard. & Bonac.

2 Ser ... qui cũ domina ... cuit, punitur morte. Clarus. *l. 68. verſic. ſeruus.* Bonac.

Ad l. Iuliam de vi publica, & priuata.

TITVLVS X.

Im vi repellere licet cum moderatione inculpatæ tutelæ, non ſolum iure ſori, ſed etiam poli, Ant. Nicel. *in concor glo. concord* 56 com. dicit. Villal.

2 Vis a pri ... illata hec ob vitæ defenſionem ... propulſari com. dicit quit Rapha. F ... *in l. vt vim. nu. 1. ad ... ff. de iuſt. & iur.* E. Suarez.

3 Agen ... ſe, nunquam tenetur de occiſo ... cit Grammat. *in conſil. 56. num.* 7. ſed debet mi ... quàm pœna capiti ... leni atteſtatur. Soc. iun. *conſ. 11 ... n. 17. lib. 3.* Clarus. *lib. v. ſent. §. Homicidium. verſiculo ſciat tamen.* P. Fichard. & Bonacoſſ.

4 Aggreſſus ab æquo non tenetur fugere, vt eſt communis opinio, de qua D. ... Cæphal. *inter conſ. crim. conſ. 103. nu. 11. in 1.* Et non ... ſtante ſtatuto, quod ſi quis ſe ... erit inſultum ad domum ... pro habitatione, licet quis ... Dominus. Bal. *in l. aut Prator. §. item Pomponius ff. nauta, caupo ſtabula.* Bonacoſſ.

5 Agg ... ſus ... quem fugatum ... ſſe quædam cenſerur ... *item apud* ... *ff. de iniur.* Bart. *in l. 1. num.* ... *C.* ... hanc communem Doct. concluſionem eſſe, inqu ... Alex. ... *in conſ 109 nu. 4. verſic quintò.* ſecundum ... communem concluſionem, vbi Apoſtillat. *in verb.* ... *conſ.* plures authoritates Doc. adducit. Et ſcribu ... hanc partem conſulendo multa præclara & eleganti ... Bal ... *in 4. vol con.* & Steph. Bertrand. ab aliis nõ allegatus *in conſil. 290. n. 6. cum ſeq. in 3. vol. 1. par.* ... *conſ. 128 in* ... *vol. co* ... vbi ipſe hanc ſententiam communiter approbatam eſſe, nec ab ea in conſulendo, vel iudicando recedi oportere, poſt alios refert: copioſè hanc materiam proſequitur Bar th. Romul *in explicat l. vt vim. nu. 58. 59. 6 ... & 61. cum ſeq. ff. de iuſti. & iure.* Kirch.

6 Vi liberans ... floreum, non poteſt vt ... puniri, etſi exceſſerit modum inculpatæ tutelæ, v ... commun. opin. de q ... Socin. iunior *in conſilio 3 ... nu.* ... *primo volum.* Bonac.

7 Bannitus ſi d ... ndendo ſe ... ſuum, deb ... puniri, quia ... non licet ... Communem dicit Claud. *in l. vt vim ff de iuſt & iure. in le ... nu. 13.* quæ tamẽ opinio Claro dura videtur. *d. ... Homicidium. verſ. in hoc autem,* P. Fichard.

8 Defenſio

[illegible]

cipit, neque reſtituere cogi [illegible]

cipalis omnino eſſet aliis ſectoribus delectum. vt eſt communis

opin.

hoc

[illegible]

opponẽs tu nõ es illa Marutia, probes te eſſe illam. ita Bartol. [illegible]

[illegible]

de pluribus legibus ſufficit vnam bonam legem allegare, vt dicit

dicit Bart. *in l. ſcire. §. quod non ſufficis. ff. de excuſat. tut.* Alias eſſet, vt dicit Neuiza *in S. lua nuptiali.* tauare ſ nap. m. contra illud Plinii iunioris. *lib. 5. epiſt. 5.* que ad hoc refert Soxr *in eius Theſauro, litera A Abortus. n. 1. in f.* Bonac. & Villal. & E. Suar.

72 Aduocatus poſtquam alterutrius partis rationibus inſtructus eſt, ſi ſe ad alterum transferat, non ſolum prævaricationis, ſed & falſi reus agetur. commune ait Boſſius *in pract. crim. tit. de prævar. n. 2. &* 5. quod procedet, & ſi mutetur inſtantia. commune inquit Pet. Nun. *de exec. mand. reg. c. 2.* E. Suarez.

73 Tergiuerſator punitur pœna infamiæ, & I h. v. auri. com. dicit Marian. *in rub. de calum. n. 6.* Cla. *d. §. fi. q. 2. v. tergiuerſatur.* ibi etiam dicit Old. adum mortuum eſſe triſtitia propter hoc crimen. P. Fich.

74 Delinquere aſſuetus quomodo puniatur: Abb. *in c. 1. extra de pœn.* Grammat. *voto 9.* Et de reiterante delictum, vide Areti. *in cap. cum non ab homine. vlt. not. de iudic.* Vezinus.

75 Ebrius an teneatur ex delicto? Bal. *in l. re ſpiciẽdũ §. delinquunt ff. de pœn.* & Alex. ad omnia præ dicta *in d. l. dolo.* Card. *in cle. vnic. q. 8. de homic.* Alex. *in d. §. delinquunt.* Idem.

76 Ebrius an ſit pœna dignior quam alius? Bal. *in repet. l. 1. col. 9. C. vnde vi.* Idem.

77 Ebrius cognoſcitur ex verbis. Bal. *in l. ob quæ vitia. §. ſed autem.* quam legit cum *l. 1. ff. de adilit. edi. l.* Idem.

78 Ebrietas excuſat in delictis non quidem in totum neque à culpa, ſed à dolo tantùm, & ideo ebrius delinquẽs extraordinaria pœna, non ordinaria puniendus eſt. Ita com. eſſe dicit Menchiaca *controuerſ. illuſtr. c. 96. n. 31.* Plaza. *lib. 1. delict. c. 1. n. 1.* refert Clar. *d. lib. 5. §. fi. q. 60. verſ. præterea quæro.* & ait e ia eum qui ebrietatis calore blaſphemauit, mitius puniendum, ſecundum Abb. antiquum. *in c. 2. de maled.* quem Doct. communiter ſequi teſtatur Gram. *ſuper conſtit. regni. n. 6.* Immo dicit etiã ibid. Clar. ſe credere eum qui ſine culpa inebriatus fuerit, vt ſi ſocij ipſo inſcio ſal in vinũ cõiecissent, tam a culpa quam a dolo excuſandum. nihil tamen allegat. P. Fichard. & Bonac.

79 Ebrius ſi delinquat puniendus eſt mitius: tamen venit puniendus. *l. omne delictum §. per vinum ff. de re mili. l. reſpiciendum. §. delinquunt.* & ibi. Bar. *ff. de pœnis.* Florianus *in l. ſed et ſi. §. iniuriam, num. 5. ff. ad l. Aquiliam.* Angel. *de maleficiis. in verbo, ſcienter. n. 17.* & ita tenere communi conſenſu omnes doct. ait Placa *lib. delictorum* 1. c. 30. *num.* 1. Si tamen ſine ſua culpa factus eſſet ebrius, vt quia ſocij eo inſcio ſal in vinũ coniecissent: tũc omnino videretur excuſandus & à dolo & à culpa. Bellac.

80 Somniatum demum criminis à dormiente ſic cepti pœnam tollit, cùm nunquã aut raro delicti patrator, talia aggredi ſomnolentus conſueuit. vt receptum aſſirmant Did. à Couar. *in clem. ſi furioſus. n. 6. de homic.* Plac. *de delict. lib. 1. c. 31. num. 3.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 60. verſ. quæro etiam.* E. Suarez. & Bonac.

81 Minor delinquens non poteſt puniri poſtea eſt factus maior. Marſ. *in l. de minore. col. vlt. de quæſt.* all. glo. *in l. ſciant. C. de leg. hæred.* Vezinus.

82 Statutũ ſi promittat præmiũ reuelãti ſeu denũcianti malefactorẽ, & veniat aliquis ex participib. delicti qui reuelet, tũc talis reuelãs nõ gaudet beneficio ſtatuti, com. in. dicit Aug. ad Ang. *de malefic. in verbo, Voc nõ ad denũtiationẽ, n. 31.* Ang. *in l. quarta. §. ſi tibi. n. 2. de condict. ob turp. cau.* Auan. *in cap. qui cum fure, n. 8. de furt.* Clar. *d. §. fi. q. 27. verſ. in multis.* P. Fich.

83 Statutum de furtis nõ habet locum in damno dato, quia damnum eſt cum rei corruptione, furtum vero cum rei amotione & contrectatione, vt eſt communis opin. de qua Plat. *in l. ſi quando. n. 823. C. vnde vi.* Pariſ. *conſ. 158. n. 11. in 4. vol.* vbi dicit magis communem. Gratus *reſponſo 154. in 2. volu.* & ſtatutũ non habet locum ſi quis exigit a debitoribus alicuius pecuniam, & in vſum ſuum conuertit, quia nomina debitorũ non cenſentur in dominio creditoris, antequam debitum exactum ad ipſum ſit peruenturum. Ruin. *conſi. 202. n. 11. vol. 2.* & furtum eſt contrectatio rei alienæ, quod genitiuum ſignificat dominium, vt ibi per Ruinum. Bonacoſſ.

84 Stante ſtatuto, quod non ſoluens onera, non audiatur in iudicio, ſi talis fuit vulneratus, iudex nihilominus ex officio poteſt inquirere contra vulnerantem, vt eſt com. opi. de qua Fel. *in c. dilecti filij. n. 5. de except.* Niſi ſtatutum reddat maleficium impunibile, vt *ibi.* Bonac.

85 Dolus licet in delictis præſumatur. *l. j. C. de ſicar. & l. ſi nõ conuitij. C. de iniur.* fallit tamen in minore & muliere, in quib. non præſumitur dolus niſi probetur. gl. vbi Bald. *in l. vbi exigitur. ff. de edend.* qui dolus vbi requiritur, euidens eſſe debet, maximè vbi pœna corporalis infligitur, ſecundum communẽ per Burſ. *conſ. 7. n. 24. lib. 1.* Et qui dolus cum à lege requiritur ex parte rei, ſeu agendo, probari debet, ſecundum communẽ per eundem *conſ. 94. n. 35. eod.* Bonac.

86 Dolor iuſtus excuſat in delictis à pœna ordinaria, & debet tẽperari pœna, vt in marito vxorem adulteram occidente, vt eſt communis opi. Clar. *q. 60. verſ. ſed hic quæro.* Bonacoſſ.

87 Committẽs delictum pro quo a lege impoſita ſit aliqua pœna pecuniaria, ſoluenda fiſco vel parti non tenetur illam ſoluere in foro conſcientię. com. Ber. ius *in c. 1. n. 232. & ſeq. de conſtit.* Gomez. *in §. ex male. ficiis. n. 14. Inſti. de action.* Did. *ſuper. 4. decretal.* Menchiaca *in 1. part. de teſt. §. 10. n. 66a.* Cla. *d. lib. v. §. fi. q. 80. ver. Sed hic.* P. Fichard.

Ad legem Corneliam de ſicariis

TITVLVS XIII

ACcuſatus de homicidio poteſt opponere ſimpliciter negando, & quatenus præberetur ad ſui neceſſariam talem defenſionem, vt eſt communis opi. Chæria. *in ſuo lib. comm. opin. verſ. homicidium.* Et ſi ſtatutum dicat, quod ſit reſpondendum in accuſationi ſimpliciter: tamen poteſt reſpondens dicere, quod ſe ad talem defenſionem. Bald. *in l. j. C. de ædil. actio. num. 2.* vbi alius. Item ſi quis ſit accuſatus de aliqua quo facto, reſpondendo accuſationi, ſi dicat ſe non eſſe culpabilem de contentis in accuſatione, poteſt iudex dicere non ſum contentus tali reſponſione, ſed reſpondeas, vtrũ commiſeris maleficium vel non. Et ille tenetur clare reſpondere vtrum commiſerit maleficium, vel non. Alb. *in l. 1. §. ſi quis ita. ff. de verb. obl.* Quicquid tamen ſit de iure, conſuetudo iudiciorum admittit talem reſponſionem. Nõ eſſe dico me culpabilem de contentis in accuſatione, vel inquiſitione, vt ibi dicit Alb. Bonacoſſ.

3 Metus aut vis excuſat in delictis com. dicit Dec. *in l. vt vim in 2. not. ff. de iuſtit. & iur.* vt illu refert practi. Carer. *n. 173.* ideoque ſi quis alium interficiat metu mortis, non eſt puniendus pœna homicidij, vt com. dicit Bolenc. *in repetit. l. capitalium. §. famoſi. n. 290. ff. de pœnis.* de quo etiam Clar. *d. lib. v. §. homicidium ver. excuſatur autem. & ſeq.* Et hinc pro muliere quadam quæ per metum aliquid commiſerat, conſuluit Abb. *cõſil. 4. lib. 1.* Clar. *d. §. fi. q. 60. ver. quæro modo.* P. Fichard.

4 Metus, aut vis excuſatur in delictis. Et ideo, ſi quis metu mortis alium interficiat, non eſt puniendus pœna homicidij, vt eſt com. opi. Clar. *q. 60. ver. quæro modo.* Bonacoſſ.

5 Homicidium incontinenti commiſſum, & cum debita proportione armorum, intelligitur factum ad defenſionem, & non ad vindictam, niſi de contrario conſtaret. *l. meruit ff. pro ſocio.* Ang. *in §. ius autem. verſ. quartũ. Inſtit. de iure natural.* Dec. *conſ. 459. & 469.* Vezinus.

6 Occidens infantem non formatum, & animam non habentem, punitur extra ordinem, vt eſt com. opi. Alex. *in prac. crim. fol. 80. n. 33.* D. Hercul. *de cautione de non offenden. c. 20. n. 5.* Nouellus *reg. 23.* Duenas. Bonacoſſ.

7 Homicidium commiſſum in perſona alicuius affinis aut conſanguinei præſumitur caſuale, & non factum ex dolo. glo. & doc. *in l. j. C. ad l. Corne. de ſicariis.* Bal. *in l.* .*C. de hæred. inſti.* Iaſ. *in l. lex eſt. n. 2. ff. de leg.* Idem.

8 Probata aggreſſura, & inſultu, ſi inſultatus incõtinẽti percutit, ſe per præſumitur percuſsiſſe ad defenſã, vt eſt cõmunis opi. Archi. *in c. 1. hom. ſcidi.* per gl. ibi communiter approbatam, de qua Rinuin. *in conſ. 23. n. 17. verſ. vnde ſuccedit.* Bonac.

9 Defenſus non ex proposito excedens moderamen inculpatæ tutelæ, non punitur pœna mortis, ſed aliæ extraordinaria. Graſſus *communium concluſio. lib. 1. c. 2. q. 9.* Bonacoſſ.

10 Veneficus pœna mortis punitur, ſicut homicida, & ideo lege Cornelia de ſicariis coercetur, *l. 3. §. adiectio. & § ſeq. ff. ad l. Corn. de ſica. & venef.*

Ampliatur & limitatur in 3. caſib. vt per Lancil. *in tract. de of. prato. in tit. de veneficis*

11 Reus conuictus de homicidio, poteſt ſe iuuare, quod ad ſuam defenſionem illud fecit. Hier. Cagn. *in l. nemo. n. 4. ff. de re. iu.* com. dicit. Villal.

12 Negans homicidium commiſiſſe, ſi cõuincatur, poteſt dicere ſe ad ſui defenſionem feciſſe, vt eſt cõmun. opi. de quo Cagnolus poſt alios. *in l. nemo ex his. n. 4. ff. de reg. iur.* Bonacoſſ.

13 Defenſor propriæ ſalutis in nullo peccaſſe videtur. *l. ſi quis percuſſorem ff. ad l. Corn. de ſic.* Bellon.

14 Occidere poſſum impune aliquẽ, quem, ſi non occidero, vir

vir potens minatur mihi mortem, vt eſt com. opi. Chirc. *commun. opi. centuria 3. c. nel. 64.* item licet occidere hominē, quando occiſor n[illegible] veni[illegible] per[illegible] ndi 1 a communi opin. Paul. de Caſtr. *in conſil.* a[illegible] de quo D. Maccagn. *in lib. communium opin. 3. c.* [illegible] Naro occidere licet hominem ſceleratum. vt patet *Exod.* 22. plura Calcan. *in conſ. 2. n. 33 fol. 11.* Bonacoſſa.

15 Occidere non licet hominē pro rebus, vt eſt com. op. Canoni[illegible] de qua Bened. *de [illegible] ado foro Sempr. in repert.* Fel. *in v. Clerici, vel laici an poſſunt pro defenſione rerum.* &c. Bonacoſſa.

16 Occiſor, qui retinuendo [illegible] moderamine inculpatæ tutelæ ag[illegible] [illegible]orem proximi ſui occiderit, iure occidiſſe cenſetur, nec pœnam aliquam meretur, vt eſt cōmunis opin. D. m. Alciat. *in conſ. 27. lib.* [illegible]. Bonacoſſa.

17 Occidere licet furem no[c]turnum.

Fallit vt per Marſilium *in l. 1. vt allegas C. de ſicar.*

18 Filius occidens patrem & pater filium, de parricidio tenetur, *l.* [illegible] *ff. de parricid.*

Ampliatur & limitatur per Caret. *in praxi crimin. in tracta. de homi.* [illegible] 2 *n. 128.*

19 Occidere poſſum impune [e]tiā [f]iliū meū [illegible] in, ſi aliquis potēs, cui reſiſtere nō poſſum, me interficere v[ul]t, niſi ego illū interficia. Bald. *in c. 1. § iniuria. n. 19. v. ſed pone quādā potēs mihi mādauit quòd occida Titiū, alias interficiet me, nūquid excuſet, cum alias vita meā ſeruare nō poſſum de pace iuram. firm. & in l. 1. verſ. it. quæritur. n. 24. C. vnde vi.* Et hāc com. d[icit] ſententiam eſſe ſcribit Dec. *in l.* [illegible] *in.* plurib adductis authoritatib. *n. 9. ff. de iuſt. & iur.* Licet autē ipſe voluerit cōtrariā ſententiā defendi poſſe per text. *in l ſcientiam. §. qui cum aliter. ibi, illum enim ſolum qui vim infert ferire conceditur. ff. ad leg. Aquil.* ergò quis alium occidere nō poteſt. tamē poſtea ipſe [illegible], a[illegible] ta declaratione vlteriori à comoni ſentent. non recedendū eſſe. Quam tamen Modern. Pariſ. tanquam refragātem iuri ciuili. *l. ſi ſe bonis. C. de iure delibe.* & iuri diuino *in ſuis addit. ad l. vt vim. in verb. contrarium. litera D.* non admittunt. Kirch.

20 Occidere al[iu]m eſt licitum etiam pro rerū defenſione, gloſ. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur* Bar. *in l furem. ff. ad l. Cor. de ſica.*

Ampliatur in 3. c[illegible] lib. vi per Iaſ. *in d. l. vt vim.* & limitatur in 4. videas Diaz *reg.* 507. Don. à Rina.

21 Pater nō poteſt cōmittere alteri, vt occidat filiam ſuam ad[ul]teratam. Bal. *in c. ſi quis verò. poſt nu. 3. de pac. iuram. firm. in vſib. feud. l. o[illegible] ff. communi diuid.*

Fallit [illegible] no. Diaz *reg.* 154.

22 Occidi poteſt fur, pro defenſione rerū, quæ aliàs nō poſſunt recuperari, Iaſ. *in l. vt vim n. 25. ff. de iuſt. & iur.* com. dicit: limit. de iure poli, & in clerico, & in re parua, quē vide. *B.* Vill.

23 Occidere licet offendentem patrem, filium, vxorem aut conſanguineum, aut cognatum, Iaſ. *ibi. n. 27.* comm. dicit.

Amplia ad extraneum, ſi aliàs vita eius non poteſt ſaluari *ibi. n. 29.* com. dicit. limita tamen quoad incurrendum irregularitatem, *gloſ. fin. in clem. 1. de homicid.* Idem.

24 Minantem alicui mortem, ſtatim licet percutere. com. dicit [illegible] *inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 88. n. 21 lib. 2. & conſ. 89. nu. 3 eod. vol.* Clar. *lib. 5. ſent. § homicidium. ver. ſed quomodo.* Et poteſt occidi etiam ſi aliàs erat ſolitus minas exequi. Graſſus *commun. opin. cap. 2. q. 3.* alancus *in l fin. nu. 185. ff. de quæſt.* P. Fichard. & Bonac.

25 Animus & præmeditatio ad homicidium deprehenditur ex donatione omnium bonorum ſuorum. vt eſt cōmunis opi. Blan. *in l. fin. n. 19. ff. de quæſt.* Si habet inimicitiam cum occiſo. Bonacoſſ.

26 Auxilium cooperatiuum interuenire debuit in ipſo homicidio, hoc eſt in actu homicidij, vt eſt communis opin. Pariſ. *conſil. 166. nu. 22. in 4. vol.* vide omnino Corn. *in conſil. 192. in 4. vol* aliàs vtique, qui ad delictum non accedit, non punitur, vt auxiliator. Nonius *conſil* 96. *nu. 3.* & ſtatur eius iuramento, quòd non acceſſerit deliberatē, *ibi. nu. 4.* vide Menochium *caſu* 349. *n. 13. & n. 14. & n. 4. & n.* [illegible]. Bonacoſſ.

27 Aſſaſſinus eſt ille, qui aliquem Chriſtianum occidi pretio mandat alteri, ſiue infideli ſiue Chriſtiano communem dicit Aret. *in conſi. 16. n. 1*[illegible] quem refert Pl[illegible] *lib. 1. delictorum. c. 19. num. 5.* Capic. *deciſ.* 155. Clar. *lib. 5 ſent.* [illegible] *aſſaſſinium. in princ.* P. I[illegible]h. & Bonac.

28 Aſſaſſinus tantum dicitur, vbi interuenit pecunia, lucriq. ſpes certa, vt eſt communis opin. *Burſa. conſ. 20. nu.* 40. Gabr. *conſ.* 170. Et aſſaſſinus ipſo iure amittit beneficium, etiam ſi eſt clericus. Gabriellius *conſ. 196. n. 5.* Bonacoſſ.

29 Aſſaſſinus dicitur, ſiue homicidiū mandet fieri per certum genus perſonarum, ſiue per quemlibet. [illegible] comm. opin. de qua Boſſi. *tit. de mandato ad homicidium. n. 16.* Bonacoſſ.

30 Aſſaſſinus, vt poſſit offendi, bannum cum iudiciis, quæ ſufficerent ſufficientia ad inquiſitionem, non ſatis eſt, ſed requirunt teſtes examinatos idoneos, parte citata legitimè, & probata veriſimilia argumenta in aſſaſſinamento. vt eſt communis opinio. Boſſius *de mandato ad homicid. nu.* 20 Bonacoſſ.

31 Aſſaſſinus, vt quis poſſit impune offendi, potentia requiritur. Boſſius *de mādato ad homicid. n.* 21. cōmunē dicit. Bonac.

32 Aſſaſſinamentum requirit pecuniam interueniſſe, ſed non eſt neceſſe vt ſit mandatum. vt eſt cōmunis opinio. Boſſius *de mandato ad homicidium. n.* 2[illegible]. vide Pariſium *conſ. 166. in quarto vol.* Corn. *conſ. 249. litera R. vol. 1.* Et aſſaſſinare ſecūdum communem vſum loquendi eſt interficere clam cum magna copia. communis autem vſus loquendi præfertur proprietati verborum. vt eſt communis opin. de qua Gratus *conſ. 52. n. 51. in 2. vol.* Bonacoſſ.

33 Aſſaſſinium, vt probetur, non requirūtur tā claræ probationes. vt alias in criminalib. ſed ſufficiunt probabilia argumēta. vt eſt com. opin. Clar. *d. § aſſaſſinium. v. præterea.* Bonac.

34 Clericus aſſaſſinus poteſt puniri per iudicem eccleſiaſticum & laicum, vt eſt communis opi. & tanquam diffidatus à quocunque impunè offendi poteſt. vt eſt communis op. Clar. *q. 36. verſ. item quæro.* Nec requiritur alia degradatio, nec eſt pronunciandus aſſaſſinus per iudicem [illegible]cum, & ita obſeruatur, & eſt communis opi. Clar. *ibi verſ. ſed quæro* Et clericus aſſaſſinus [illegible] debet tradi curiæ ſeculari, non expectata iu[illegible] corri[illegible]bil[itate]. vt eſt communis opi. *ibi verſ. quæro etiam.* Et clericus incorrigibilis verè poteſt puniri à iudice laico degradatus, & curiæ ſeculari traditus, vt eſt comm. opi. Et quando [non] poteſt corrigi à iudice eccleſiaſtico, poteſt ipſo iure com[mi]tti à iudice ſeculari abſq. aliqua degradatione, vt eſt com[mun.] opin. Clar. *ibi. v. ſucceſſiuè quæro.* Quis autē dicatur clericus incorrigibilis, & an ſit declarandus incorri[gibilis], & à quo iudice. *ibi* Clar. *quæſtione* 36. *[v]erſiculo, ſed quæritur.* Clericus verò in ſacris cōſtitutus nō poteſt propter quodcūq. etiā enormiſſimū crimē à iudice ſeculari puniri, niſi ſit prius à iudice eccleſiaſtico degradatus, & curiæ ſeculari traditus, vt eſt com. opin. Clar. *ibi. v. ſecus autem.* [N]am duo concurrere debent ad hoc, vt iudex laicus poſſit punire clericum, primò, quòd ſit degradatus. Secundò, quod ſit curiæ traditus ſeculari.

Degradatio verò eſt duplex, verbalis ſcilicet & realis. Si eſt verbalis, requiritur traditio curiæ ſeculari, ſecus ſi actualis, quia abſque d. traditione ſecularis clericum punire poteſt. communis eſt opi. Clar. *ibi verſ. ſcias autem.* Tribus autem ex cauſis fit degradatio, propter hæreſim, propter falſum cōmiſſum in literis papalibus, & cōſpirationem in proprium Epiſcopum vt eſt communis opin. Clar. *ibi. verſ. ſcias etiam.* & clericus depoſitus nō debet tradi curiæ ſeculari, niſi ſit incorrigibilis, vt eſt communis opi. Clar. *ibi. verſ. dixi etiam.* itē clericus propter calūniam vel contumeliam illatam epiſcopo, eſt deponendus, & curiæ ſeculari tradendus, ſi ſit incorrigibilis, alias non, vt eſt communis opi. Clar. *ibi ver. hinc infertur.* item clericus de falſo conuictus ſtatim eſt deponendus: & curiæ ſeculari tradendus. Sed regulariter [c]o[ntr]arium ſeruatur, vt inquit Clar. *ibi. q. 36.* vide Suarez *in* [illegible] *er. clericu[m]. n. 115.* Bonac.

35 Aſſaſſini omnes illi dicuntur, qui pecunia, aliòve pretio conducti homines occidunt, ſeu percutiunt, nihil tale ab eis præcauentes, ſec[undum] [illegible] Ba[rt]. *in l.* [illegible] *cero. ff. de pœnis,* Angel. *in l. ſepulchra. C. de ſepul. viola.* Sal *in l. nō ideo. C. de accu.* Io. Ant. de Nig[ris] *ſuper capitulis Regni in c.* [illegible] *frequens, ſub n. 69.* Gratū *cōſ. 52. in cauſa huius nobiliſſimi* [illegible] *n. 4* [illegible] *cum ali[i]s ſeq. vol. 2.* & Domi. Anch. Vanchelium, & Probum *in cap.* [illegible] *de homicid. in 6.* eam conſtitutionem intelligentes in his, qui aliquem Chriſtianum mandant [occ]idi per homicidas pecunia ad id conductos, etiam ſi homicidiarij Chriſtiani ſint, idemque tenent, & præmittūt Bart. *in l. non ſolum §. ſi mandato, n. 14. ff. de iniurijs, &* *in l. Cicero. ff. de pœnis,* Caſtren. *in l. 3. §* [illegible] *in. de eo. per quem factum erit,* Bal. & Saly. *in l. non ideo minus col pen C. de accuſatio.* Aog. *in l. qui ſepulchra C. de ſepul. viol.* Alex. *coſ. 166. lib. 7.* Mar. *in pr. crim. § examinanda, n. 21. & § diligēter, n. 156. & in l. vnica, n. 105. C. de raptu virginum in princip.* Gramorati. *voto 8. & 11.* Capicius *deciſio.* 155. quorum opinio communis eſt, & conſuetudine recepta, teſte Aret. *co[nſ]. 163. col.* [illegible] & Ioan. Ant. de Nigris *in d. cap. 7. ſub nu. 7*[illegible] & eſt adeo recepta, vt pauci Scribentes admodùm

modũ refragẽtur, vt explicat etiã Hieron. Gabriellius *cõſ.* 170. Antonium & Paulum, *nu.* 6. *cum omnibus alijs ſeq. vol.* j.

¶ Vbi iſtam communem ita declaratam limitat, atque explanat non procedere in aliquibus caſibus. Et primò vbicunque quis principali opem ferret.

¶ Secundò quod aſſaſſinus quis non dicatur, qui propriam iniuriam vlciſceretur, ſociis pecunia conductis.

¶ Tertio, quod aſſaſſini minimè dici poſſint, qui ſpe', vel gratia adducti ſine promiſſione delinquerẽt. Et ſic aſſaſſinus nõ dicitur, qui ſine pecunia aliũ occidit, vt alteri morẽ gerat, atque obtẽperet, ſecundũ cõmunẽ ſcholã Doctorũ, & cõmunẽ opinione, de qua meminit Ioan. Ant. de Nigris *in d. c.* 7. *n.* 70. vbi exploſa per eum opinione contraria, ſequitur iſtã cõmunem, adducẽdo omnes Doctores pro hac parte, & eſt textus *in cap.* j. *de homicid. in* 6. & firmat etiam Boſſius *in ſua pract. crim. in rub. de mandato ad homicidium, nu.* 14 *& ſeq.* & de communi prędicta meminit etiam Aret. *conſ.* 167. *nu.* 17. Bertazol. *in conſ.* 70. *nu.* 30. *vol.* 2. *crim.* & Ant. Gabriellius *in ſuis concluſio. de crim. concl.* j. *nu.* 34. vbi ex communi opinione vtiliter oſtẽdit, ſententiam neceſſariò requiri declaratoriam ſuper hoc aſſaſſinio, antequam quis pro tali condemnetur.

¶ Quartò, quod aſſaſſinium non inducat generalis, & incerta promiſſio, prout diſcutit etiam, & probat Ioan. Ant. de Nigris *in d. cap.* 7. *num.* 73.

¶ Quinto, quod aſſaſſinium haudquáquam inducant expẽſæ, ſed potius aliquid aliud quod lucrum afferat remanens.

¶ Sexto, quod aſſaſſinium minimè gẽtium reddit, atque inducit pecunia data, & conſignata pro expenſis redditus.

Sed aſſaſſinos tãto leges odio proſequũtur, vt aſſaſſinus ipſe puniri queat, etiã nõ cõſũmato delicto, ita gl. *in l.* j. *§. ſi ff quod quiſq; iur. & in l. præſenti Cod. de his qui ad eccleſiam confugiunt,* Ang. & Bald. *in l.* j. *§. hac verba. ff. quod quiſque iur.* Ang. *conſ.* 14. nos, per textum *in c.* j. *de hom. in* 6. & ita Lugduni ſenatus Pariſienſis iuſſu ſeruatum affirmat Ant. Columbe *ſing.* 4. Marſ. *in l. ſi is qui cum telo, nu.* 70. *C. ad leg. Corn. de Sicar.*

36 Sed cõtrariũ videtur cõcludẽdũ in mãdatore aſſaſſinij, qui profectò nõ punitur nõ ſecuto effectu, ita Dyn. & Ang. *in l. apud Labeonẽ. §. ſi curauerit. ff. de iniur.* Quod verũ arbitror, vt ſcilicet mãdans ipſe puniri nequeat pœna ordinaria mortis, ſed benè puniri poſſet, atque deberet pœna extraordinaria, ſecũdum Doct. præmemoratos, Ang. *conſ.* 14. nos Carolus & Ioan. Ant. de Nigris *in d. c.* 7. *num.* 66.

¶ Et cũ opinio hęc dubia quidẽ ſit, & nõ careat cõtradictoribus, etiã illuſtribus. Ideo in regno Neap. in anno 1573. ſub die 16. Aprilis ad tollẽdũ tale dubiũ fuit emanatũ regiũ bãnũ, diſponẽs, quòd ſi quis ſolueret, aut promitteret pecuniã, aut aliquã aliã rẽ Meuio, vt Titiũ interficeret, & Meuius mãdatarius acceptaret mãdatũ, & procederet ad actũ proximũ contra Titiũ, illúmque ſolummodo vulneraret, & non occideret, tunc etiã non ſecuta morte, tam mandans, quàm mandatarius ex clariſſimæ diſpoſitione ipſius regij banni, incurrunt pœnam vltimi ſupplicij, & mortis naturalis. Viuius *opin.* 74.

37 Clericus ob aſſaſſinij crimen ab ordinario ſeculari iudice, & capi, & plecti poteſt. communę aiunt Bernard. Diaz *in prac. crim. c.* 91. *lib.* 5. *opin.* 163. E. Suarez.

38 Clericus propter crimẽ aſſaſſinij tradẽdus eſt curiæ ſeculari, nõ expectata incorrigibilitate. cõ. dicit Guliel. de Bened. *in q. de homicid.* quã poſuit *poſt repet. c. Raynutius,* quẽ refert Plaza *lib.* j. *delict. c.* 19. *nu.* 26. Clar. *d. §. fi. q.* 36. *ver. quæro etiã.* P. Fich.

39 Clericus cõdẽnatus pro enormi homicidio, licet aliqui dicãt quòd nõ ſtatim ſit tradẽdus curiæ ſeculari, ſed debeat expectari quod ſit incorrigibilis, vt cõmunẽ eſſe dicit Aret. *in c. cũ nõ ab homine, de iud. nu.* 80. quẽ refert Dec. *in c. at ſi clerici, de iud. nu.* 258. Diaz *in pract. crim. can. c.* 90. relatus per Did. *lib.* 4. *reſol. c.* 20. *nu.* 7. Foller. *in prac. crim. nu.* 45. Boſſ. *in tit. de fore cõpe. nu.* 141. *in fi.* Cõtrariã tamẽ opinionẽ, quod ſcilicet, clericus pro enormi homicidio, aut alio delicto tradẽdus ſit iudici ſeculari, dicit magis cõmunẽ Guliel. Bened. *poſt tertiã partẽ repet. cap. Raynu. in q. de homic. nu.* 40. *in fi.* quẽ refert Didac. *in loco prædicto.* Menchiaca, *de teſt. lib.* 3. *§.* 22. *n.* 52. *Pract. Carrer. nu.* 59. hæc opinio ſeruatur in prac. vt ſcilicet, clericus propter homicidium proditoriũ, vel aliud enorme & grauiſſimũ delictũ degradatus, tradatur Curiæ ſeculari nõ expectata incorrigibilitate, in facto quãdoq; ſeruatum fuiſſe refert Dec. *in d. cap. at ſi clerici.* Diaz *in d. c.* 90. quẽ refert Foller. *in pract. crim. & cano.* & ſe ita aliàs practicaſſe refert *Aug. & Ang. de malef. in verb.* & *ibi capus nu.* 43. Clar. *d. §. fi. q.* 36. *verſ. Pariter.* P. Fichard. & Bonac.

40 Diſpoſitio *c.* 1. *de homicid. in* 6. non ſolùm locum habet in certo illo hominum genere qui aſſaſſini appellantur, ſed omnibus homicidis. com. atteſtatur Boſſ. *in tit. de mandato ad homicid. nu.* 16. Refert *Clar. lib.* 5. *ſent. §. Aſſaſſinium, in prin.* Et extẽditur illa diſpoſitio etiam in epiſcopum aſſaſſinum. com. dicit Soc. in conſiliis Curtij ſenioris, *conſ.* 20. *nu.* 43. *ver. omitto poſtremo.* Clar. *ibid. ver. quare.* P. Fichard. & Bonac.

41 Clericus ſi per inſidias interfecerit aliquem debet verbaliter degradari, ſed non actualiter. Et ſic debet intelligi *cap.* j. *de homicid.* Fran. de *Aret. in c. cum non ab homine. nu.* 80. *de iud.* communem dicit. Bonacoſſ.

42 Clericus homicida nõ priuatur beneficio ipſo iure, vt eſt communis opinio. Diaz *in pract. cano. c.* 88. & clericus conſulẽs homicidam, vt fieret homicidium, efficitur irregularis Benedict. *de fore Sempronio in reperto.* Felinus *in verſ. clericus, qui conſulens homicidium peri,* fallit multipliciter, vt *ibi.* Bonacoſſa. Gabriellius *in conſ.* 106 *per totum.* Bonac.

43 Clericus homicida, non eſt ipſo facto priuatus titulo beneficij, nec perdit ipſo iure beneficiũ, ſed venit priuãdus per ſententia. Com. Anan. *in c. inquiſitionis, nu.* 3. *de accuſatio.* Corſetus *in ſuis ſingularib. in verbo, ſententia. verſ. clericus.* Diaz *in pract. crim. canon. c.* 88. refert Clar. *lib.* 5. *§. homicid. verſ. de iure* P. Fich.

44 Clericus ſi per inſidias interfecerit aliquem, debet verbaliter degradari, non autem actualiter: & ſic eſt intelligendus tex. *in c.* j. *de homicid in antiq.* Franc. de Aret. *in c. cum non ab homine nu.* 80. *de iud.* communem dicit. B. Vidal. & Vezio.

45 Clericum ſe defendendo percutiens nõ incidit in excõmunicationem etiam ſi ſe defendendo modum excederet. vt eſt communis opin. *Clar. in d. § homicidium ver præterea.* Bonac.

46 Capitulum, *cum non ab homine. de iudi.* habet locum etiam in homicidio qualificato, vt eſt magis communis opinio, de qua Gabriellius *in conſ.* 196. *num.* 4. Idem.

47 Clericus parricida, debet deponi & puniri, vt eſt communis opin. Ber. Diaz *in pract. crim. cano. c.* 9. Bonacoſſ.

48 Dominus qui dixit famulo, vade & nõ redeas domũ, niſi ſentias aliquid de illo negotio, ſi famulus occidit, vel vulnerauit aliquẽ, pręſumitur feciſſe mãdato domini. tex. eſt *in c. ex literis. de exceſſ. prælat.* & *ibi* Abb. *nu.* 3. *Ang.* & Imo. *in l. ſi quis mihi bona. §. ſi quis mandauerit ff. de acq hæred.* Aug. de Arim. *in Addi. ad Ang. de malef. in verſ. Sempronium.* 21. *q. nu.* 42. & eſt communis opin. teſte *Auguſtino ibi.* & per *Apoſtillantes ad conſ.* 29. *num.* 25. Pau. de Caſt. Bonac.

49 Occidens Titium cùm Sempronium occidere voluiſſet, punitur pœna extraordinaria. communem dicit *Alb. in conſil.* 30. *nu.* 1. *&* 2. *Menchiaca illuſt. contro. c.* 95. *nu.* 32. refert Clar. *lib.* 5. *ſent. §. Homicidium, verſ. dicunt.* P. Fichard.

50 Occiſus ſeu interfectus ſi vnicũ vulnus haberet, & plures fuiſſet in rixa, vel mortuus haberet plura vel pauciora vulnera, quã fuerint numero homines cõtra eũ in rixa, ita vt neſciretur ex quo vulnere eſſet mortuus vel quis ipſorũ rixãtiũ intulerit vulnus, tũc propter incertitudinẽ nullus ipſorũ rixãtiũ pœna mortis puniri poteſt, per text. *l. abſentẽ. ff. de pœn.* & multa alia fundamẽta quę cumulat Hip. de Marſ. *in ſing* 217. *incip. ter vel quater iã retroactis tẽpore.* Et hanc cõmunẽ & receptã ſententiã eſſe ſcribit . . . Hipp. de Marſ. *in cõſ.* 24. *n.* 9 *verſ. ex quib. omnib. ſatis patet cõ. opi. glo. & doc. eſſe, in* 1. *vol. con.* Kiec.

51 Vulneratus lethaliter, ſi mors ſuperueniat, vulnerãs tenetur de occiſo. com. dicit Soc. *cõſ.* 178. *ver. præ cunct.* Si tamẽ appareat de aliqua culpa vel negligentia vulnerati, vt ſi ruſticus in capite vulneratus iuerit ad laborãdũ in ſole, tũc vulnerãs non tenetur de occiſo. com. dicit Blancus *in pract. crim. n.* 96 Grãm. *cõſ.* 2. Cla. *lib.* 5. *ſent. §. Homicidiũ. verſ. quãdoque.* Ite ſi ſuperuixerit quadraginta dies poſt vulnerationẽ, tunc enim ſecundũ medicorum ſententiã nõ pręſumitur lęthaliter fuiſſe vulneratus. com. dicit Rininald. *cõſ.* 281. *nu.* 2. Blancus *d. nu.* 121. Idem eſt ſi vulneratus ambulauerit poſt vulnerationẽ per triduum. Marſ. *in l. ſi in rixa. nu.* 56. *ff. ad l. Corn. de ſicar.* & *in pract. crim. §. & quia nu.* 16. *& conſ.* 7. *nu.* 26. *in fi.* quẽ refert Ant. de Padilla *in l. tranſigere. nu.* 59. *C. de tranſact.* Io. Arno. *in ſoliloquio* 39. *proſperè quadam.* Clar. *d. § homicidium, verſ. cæterum.* P. Fichar.

52 Vulneratus ſi proceſſit de malo in peius, & intra breue tẽporis ſpacium mortuus eſt, eo caſu pręſumitur mortuus ex vulnere. Hãc ſententiã ſequi omnes canoniſtas & legiſtas dicit Belõg. *in cõſ.* 5. *verſ.* 2. pro eadẽ ſi tamẽ quadraginta dies vixerit poſt vulnerationẽ, non pręſumitur ex vulnere mortuus.

Et ſi vulneratus poſt illatum vulnus ambulauerit per triduũ, ſimiliter nõ præſumitur ex vulnere mortuus, *vt ſup in proximo verb. dictũ eſt.* Clar *d §. homicidiũ. ver. caterũ ſi vulneratus.* Idem.

53 Vulnera, etiam lęthalia qui animo occidendi infert, non aliter homicidij pœnas luit, quàm ſi mors re vera illius ſubſequatur, qui vulneratus fuit, vt commune doctorum effatum pronunciant Vital. *de maleſ. in rub. de inſult. nu.* 15. I. Cla. *in practi. § homicidium. verſ. vlt.* E. Suarez.

54 Vulnus an ſit lęthale nec ne, itẽ an vulneratus deceſſerit propter vulnus, vel propter malũ regimen, medicorũ eſt cognoſcere, quorũ debent eſſe duo. cõmune dicit pract. Conrad. *nu.* 7. Intellige tamẽ ſi haberi poſſint, i. ã vbi vnicus tantũ medicus eſſet in loco, illius ſolius dicto ſufficeret. cõmunẽ dicit Anan. *in capitulo, ſignificaſti. numero decimoquarto in fine, de homicidiis.* Et tales medici debent deponere cum iuramento. commuñẽ dicit Croti. *de teſtib. nu* 227. *verſ 4 extenduntur.* quem refert Didacus. *lib. ij. reſolut. capit.* 13. *num quarto.* Tenentur tamẽ de credulitate tantum, nõ de veritate iurare. cõmunẽ atteſtatur Anan. *dicto capit. ſignificaſti. num. tertio. de homicid.* Si tamen medici dicerent vulnus eſſe mortale, & reus cõtrariũ probare vellet, admittendus erit etiamſi ſententia ſuper eo lata ſit cõtra reum. cõmunem dicit Affl. *ſuper prima parte conſtitutionũ regni, rub.* 13. *num.* 47. nam tales ſententiæ ex peritorum conſilio latæ nunquam tranſeunt in rem iudicatam refert Clar. *d. §. homicid. verſ ſcias autem. cum duobus ſeq.* P. Fichard.

55 Si plures aliquem percuſſerint, & ignoratur ex cuius vulnere deceſſerit, nullus ad mortem debet condemnari. eſt com. opin. ſecundum Alex. *in conſ* 15. *viſo proceſſu.* M. Chærian.

56 Vulneratus an ex vulnere inflicto deceſſerit vel nõ, ſtandũ eſt arbitrio iudicis, qui cõſiderata qualitate & loco vulneris, & relatione medicorũ, cõſiderata etiam longitudine tẽporis quo vulneratus ſuperuixit poſt vulnus illatũ, & aliis probationibus æſtimabit an ex ipſo vulnere, an vero ex alia cauſa deceſſerit. Ita DD. communiter tenent, vt dicit Marſ. *in prac. crim. § et quia. nu.* 16. *& conſ.* 7. *nu.* 27. quẽ refert Apoſtil. ad Riminal. *conſ.* 281. *ſub nu.* 1. Clar *d. §. homicid. verſ. ſcias autem. in fin.* Longitudo verò temporis qualis reſpicienda ſit, vide *in dicto §. homicidium. verſ. caterum.* P. Fichard.

57 Vulneratus læthaliter ab initio, quandocuoque mors ſit ſequuta, etiam propter defectum vulnerati, vel quia nõ fuerũt adhibiti medici, vel adhibiti ſed imperiti, nõ excuſatur vulnerãs, quin teneatur de occiſo, vt eſt cõmunis opinio. de qua Aſinius *inter conſ. crim. conſ.* 107. *nu.* 1. Sed ſi ab initio vulnus non ſit mortale, ſed eſt effectum mortale imperitia medici, vulnerans nõ tenetur de occiſo, vt eſt cumunis opinio ſecundũ Aſinium. *ibidem nu.* 2. vbi idem dicit, ſi vulneratus ſit mortuus ex mala vita, & malo regimine. Idẽ ſi qualitas vulneris poterat ſe habere ad ſalutem, & mortem, pręſumitur mortuus vulneratus ex negligentia, vt eſt cõmunis opinio *ibi nu.* 8. vide omnino *Corn. in conſ.* 194 *in 4. vol. & conſ.* 283. *eod. vol.* & an vulneratus ſit mortuus ex vulnere, nec ne, relinquitur arbitrio iudicis, attenta qualitate vulnerum, & aliis circunſtantiis, vt eſt cõmunis opinio de qua Marſil. *in pract. §. & quia. nu.* 16. *in cõſ.* 7. *nu.* 27. *& in conſ.* 7. *nu.* 27. Clar. *in §. homicidium.* vbi diſtinguit, vt per eum. & etiam com. dicit Menoch. *de arbitrio iudicis. caſu* 275. Riminal. nouiſſi. *in Apoſtillis ad Riminal eius patruum conſ.* 281. *litera A.* & ſi vulneratus exculpat aliquẽ, dicens quod Titius eum non vulnerauit, non poterit talis torqueri ex indiciis laborantibus contra eum; quia habet indicium innocentiæ pro ſe, ſcilicet exculpationem vulnerati. Alex. *conſ* 30. *num.* 23. *vlt. vol.* & no. quod ſi poteſtas faceret decapitari aliquem, qui vulneraſſet quendam mortaliter antequam ille moreretur, punitur, vt eſt communis doctorum opinio, ſecundũ Bal. *in l. damni. §. Sabini ſententia. ff. de damn. inſec.* vbi dicit, quòd in ſtatutis maximẽ hoc eſt verum, quia requirunt actum perfectum, & conſummatum, & donec eſt in eo ſpiritus, nõ poteſt dici mortuus: quia donec ſpirat ſperat. Bonacoſſ.

58 Vulnera etiam læthalia inferens animo occidendi, non punitur morte, ſi vulneratus non moritur, vt eſt communis opinio, de qua Soarez *verſ. vulnera. nu.* 109. Idem.

59 Vulneratus, ſi quadraginta dies vixerit poſt vulnerationem, non pręſumitur ex vulnere mortuus. Similiter ſi poſt vulnus illatum ambulauerit per triduũ, non pręſumitur mortuus ex vulnere. Clarus *in §. homicidium. verſ. caterũ.* & ibi alia, ad quæ me remitto pro breuitate. Bonacoſſ.

60 Vulneratus ex vulnere mortali ſi moriatur, præſumẽdũ erit eum ex vulnere deceſſiſſe, & vulnerans de occiſo tenebitur non habita ratione tẽporis, ſiue ſtatim moriatur, ſiue poſt certum tempus, dummodo cõſtet illud vulnus fuiſſe mortale. Vulneratus autẽ ex vulnere non mortali ſi moriatur, nõ præſumendũ erit ex vulnere deceſſiſſe: propterea vulnerãs nõ teneretur de occiſo. quod ſi incertũ ſit an vulnus ſit læthale vel nõ, & tunc ſi intra paucos dies vulneratus deceſſerit, præſumẽdũ erit vulneratũ ex vulnere deceſſiſſe, ſi ſẽper vuln⁹ in peius abierit. ſi vero poſt multũ tẽpus mortuus fuerit ille vulneratus, & neque conualuerit, vulnerans ſemper tenebitur. Si verò cõualuerit per tempus, & demũ vulnus recruduerit, eo caſu nõ ex vulnere, ſed potius ex malo regimine præſumendum erit vulneratũ deceſſiſſe, & neque vulnerãs de occiſo tenebitur. Fel. *in c. præsbyterũ. de hom.* Sali. *in l. j. C. de emẽd. ſeruo.* Boẽr. *deciſ.* 325. Dec. *conſ.* 415. Corn. *conſil.* 273. *par.* 3. Idem.

61 Prouocatus qui deliquit regulariter nõ excuſatur, vt eſt cõmunis op. Boer. *conſ.* 4. *n.* 28. Sed tamen mitius eſt puniẽdus, quia in dubio præſumitur, quòd cauſa ſe defendẽdi, non vlciſcẽdi, fecerit, vt eſt cõmunis op. Clar. *quæſt.* 6 › *verſ nunc quæro.* Marſil. *conſ.* 137. *nu.* 8. Et quia nõ dicitur in dolo, vt eſt cõmunis opi. de qua Curt. iu. *conſ.* 135. *nu.* 16. *& ſeq. in 3. vol.* ideò punitur extra ordinẽ. Etiam, ſi poſt ſedatam rixam ex interuallo facit inſultũ in vulnerãtẽ, vt eſt cõmunis op. de qua Cla. *in §. homicidium, ver. ſcias tamen.* vbi etiã concludit, quod in omnẽ caſum occidens aggreſſorem, nunquam tenetur de occiſo, ſed tantum de exceſſu. Et in terminis ſtatuit de homicidio ita dicit Bal. *in c* 1. *de iniuriis.* Bar. *in l. ij. de excep* Fel. *in c dilectis. de exc.* Coru *conſ.* 133. *in 3. vol.* Gram. *deciſ. Neapol.* 37. Arnonus *Soliloquio* 23. Claud. *regul. crim.* 71. *& ſeq.* & eſt tex. *in l. ſi ff. ad l. Iul. repet. & inter conſ. crim. conſ.* 76. *n.* 5. *cõſ.* 77. Boſſi. *tit. de homic. n.* 91. Afflict. *dec. Neapol.* 37. *n.* 3. Sed debet puniri pœna pecuniaria. Gram. *voto.* 23. *n.* 20. Nouell⁹ *in tract. ad defenſam fol.* 21. *n.* 61. *& ſeq.* Moronus *de fide, treuga & pace. q.* 125. Et requiritur, quòd aliter euadere non poſſet, vt eſt communis opi. de qua Corn. *conſ.* 274. *litera H. in 1. vol.* Bonacoſſ.

62 Vulnerati aſſertio nõ facit aliquo modo iudiciũ, vt eſt com. op. de qua Turri⁹ *inter conſ. crimi. conſ.* 81. *n* 27 *tom.* 2. Bonac.

63 Duo vnum & eunde vulnerantes, temporis tamen interuallo, ita vt vulneratus moriatur, tunc ſi primum vulnus non erat lethale, ſed tamen incertum an vulneratus ex eo moriturus eſſet, primus tenetur de vulnerato, alter de occiſo, ſi verò erat indubitatum quòd ex primo vulnere euadere non poterat, tunc etiam primus tenetur de occiſo. com. dicit Boẽr. *dec.* 323. *nu.* 10. Didacus *in repeti. in clem ſi furioſus. nu.* 4. *de homicid.* Plaza. *lib. j. del. i. cap.* 12. *num.* 8. Bland. *in pract. criminu. num.* 96. refert Clar. *lib. v. ſentent. §. Homicidium. verſ. Sed quid ſi reus probet.* P. Fichard. & Bonac.

64 Plures vnum vulnerantes, vnico tamẽ vulnere læthali, vt vulneratus moriatur, ſi ignoretur quis vulnus illud intulerit, omnes abſoluuntur à pœna ordinaria, & condemnatur pœna pecuniaria. communem dicit Boſſius *in tit. de homicid. num.* 26. Natta *conſ.* 240. *nu.* 9. Riminal. *conſ.* 23. idẽ eſt ſi plura ſint vulnera læthalia, & ignoretur ex quali mortuus ſit, cõmunẽ dicit Rol. *conſ.* 63. *nu* 10. *lib. ij.* Ang. *de maleſ. in verb* & Andrea, *nu* 28. Alc. *de præſum reg.* 3 *præſump.* 44 *nu.* 4. Si tamen ex propoſito & deliberate homicidium commiſiſſent, omnes tenentur pœna ordinaria homicidij. cõmunem dicit Didac. *in repet. clem ſi furioſus. nu* 3. *de homicid.* refert Cla. *lib. v. ſent. §. Homicidium. verſ. alia etiã.* item ſi plura ſunt vulnera, & vulnerantes certi, tunc illi tantũ qui intulerunt læthalia vulnera tenentur de occiſo. cõmunem opin. ait Did. *in d. rep. clem. ſi furioſus. ver. ſecũdus caſus.* Clar. *d. §. Homicidium. ver. vt verò.* P. Fichard.

65 Plura vulnera vno ictu illata, vt cum bidente aut tridente, habentur & puniuntur pro vnico tantùm vulnere. cõmunem dicit Alberic. *in 2. par. ſtat. q.* 38. Viuius *in lib. communium opin. ver. ſtatutum imponens.* Cla. *d. §. fi. q.* 84. *verſ. Hæc autem.* vbi dicit Bar. tenere, delinquentem etiam hoc caſu debere pro pluribus vulneribus puniri, & ita quoque ſe ſemper vidiſſe in practica obſeruari. P. Fichard.

66 Venenũ dans, morte non ſequuta non punitur capite, ſed pœna extraordinaria, vt eſt mag com. opi. Clar. *§. homicidium. ver. punitur.* Pract. Carer. *nu.* 19. quem refert Did. *in repet. clem. ſi furioſus. nu.* 11. *de homici.* aliàs ſi mors ſit ſequuta, quia punitur capite. com. eſt op. *ibi. ver. venenũ.* Pariſ. *cõſ.* 167. *nu* 1. *& ſeq. vol.* 4. Carter. *fol.* 92. *nu* 19. an autẽ portans arma venenata, plus ſit puniẽdus, quam ſtatutum de delatione armorũ dictet, vide

pet Barb. in tract. de Card. lega. à latere. q. 5. nu. 25. tom. 11. fol. 192. Plaza. lib. j. delict. c. 20. nu. j. P. Fich. & Bonae.

67 Pacē nō ſolū debet habere principalis, ſed & auxiliatur ad homicidiū, & cōdemnatus in pœnam pecuniariā, ſi vult ab ipſa pœna gratia cōſequi. Clar. quaſt. 58. ver. & aduerte. Bonac.

68 Tyrannū principē eius vaſalli intollerabiliter oppreſſi poſſūt iuſte, & licite occidere, vt tenet, & latè probat Paris de Puteo, in tract. ſyndicat. in princ. & Carrerius, in pract. crim. in §. circa, ul 2. nu. 84. cum aliis Regnicolis ſignatis ibi per eū, imò meritoriū eſt ipſum principē tyrannū interficere, ſec. un. Tho. de Aquino in ſecūda ſecūdæ art. pen. cuius opinionē tanquā periculoſam reprobant Aug. de Ancona, in tract. de poteſtate eccleſiaſtica q. 54. artic. 4. Fel. in c. cū nobis. ext. de præſcr. nu. 7. circa fi. d. nu. & cōmuniter omnes doct. ſec. Cæſare de Perinis, in add. conſtitutionū regni Neap. in conſt. incipiante, ſi damna clandeſtina patientibus, in tit. de homicidiis, & damnis clandeſtinis. in fi. & contra ſententiā iſtā Th. fuit deciſum etiā in concilio Conſtātię, teſte Fely. in d. c. cū nobis. verū quod tyrannus impune & licitè interfici poſſit, latiſſimè probauit, & optimis, & fere infinitis rationibus, & authoritatib. cōſuluit Cataldinus de Boncōpagnis de viſſo, in cōſ. 55. nu. 15. cū multis aliis ſeq. quod conſ. reperitur inter conſilia criminalia diuerſorū, collecta per Io. Bap. Zilettū, in j. vol. quod certe procederet in tyrano, qui per vim dominatur, nullū ius habens ad illius reipublicę regimē, hoc equidē caſu poſſet à priuato occidi, vbi nullum aliud ſubeſſet remedium ad illam tyrannidem tollendam, vt no. Caieta 2. 2. q. 64. art. 3. etiam veneno, & proditoriè, ſec. Fabrum, & Ang. in §. ius autem gentium Inſtit. de iur. nat. gen. & ciui. ſed ſi tyrannus eſſet verus & publicę princeps iure ſucceſſionis, aut electionis, tunc ob eius tyrannidem à priuato occidi non poſſet, imò hæreticū eſſet aſſerere hoc licere, vt tradit Alphonſus à Caſt. lib. de hæreſi. ver tyrannus. & Du. Soto, lib. 5. de iuſt. & iur. q. j. art. 3. F. Viuius opin. 999.

69 Tyranni geſta valent per iuſtitiam, vt eſt com. opin. de qua Pariſius conſ. 1. num. 65. vol. j. Bonacoſſ.

70 Statutū imponens pœnā pecuniariam pro homicidio, cū occaſionē delinquendi pręſtet, non valere, multi doct. voluerunt, quos referunt Panor. in c. fin. circa fin. nu. 3. & ibi apoſtil. in verb. ſtatutum. & in ver. prouitatē peccādi. Roch. de Curt. nu. 190. ver. ſecundò infertur non valere conſuetudinem vel ſtatutum. ext. de conſuet. & Hipp. de Marſ. in l. j. nu. 17. ver. item homicidium non poteſt puniri pœna pecuniaria, etiam ex forma ſtatuti. ff. ad l. Corn. de ſicar. & in ſin. 665. Licet nonnulli ſententiam cōtrariā amplexi fuerint, referentibus Fel. in rub. ext. de homic. volūt. & caſua. & eod. Hipp. in d. ſing. 665. & Lud. Carer. in ſua pract. cauſ. crim. §. circa ſecundum iuxta legem Moyſi. nu. 58. fol. lib. mei. 228. Quam ſententiam docto. communiter tenere ipſe ibi tradit. Prior tamen ſententia tanquam magis cōmunis ab aliis doct. approbatur. Dec. in c. cognoſcentes. nu. 2. ver. Et ad hoc facit in j. lect. ext. de reſcript. Didac. in lib. 2. variar. reſolut. c. 9. nu. 2. & Rol. à Valle, in conſ. 98. nu. 26. in j. Tom. & in conſ. 111. nu. 39. in 2. Tom. conſ. Quod tamen ſtatutum cum temperamento intelligi neceſſe eſt, ſi homicidium dolo commiſſum fuerit, d[illegible] enim in materia homicidij, ſumitur pro animo occidendi. d. l. j. §. diuus Adrian. diuus Adrian. reſcripſit. Iul. Clar. Martiano dicēte, eū qui hominē occiderit, ſi non occidendi animo hoc admiſerit, abſolui poſſe. & in l. j. ibi, qui ſi probauerit non occidēdi animo hominē a ſe percuſſum eſſe. C. eod. Petr. Calæphatus in cōſ. 92. nu. 4. in 2. vol. cōſ. crim. Propterea vno ore omnes doct. tā in lecturis, quam in conſiliis tradiderunt, etiam per ſtatuta homicidia puniri non poſſe, niſi dolus interuenerit. Bald. in l. data opera. nu. 7. verſ. item ſi ſtatutum praeciſe punit homicidium ad mortem. C. de iis qui accuſ. non poſ. Paul. de Caſtr. in l. nemo. nu. 5. C. de epiſc. audien. in l. & ſi ſeuerior. nu. 5. Alex. nu. 5. ver. Et ideò ſi ſtatutum. C. ex quib. cau. infam. irrogetur. Et idem Paul. de Caſtr. in l. j. nu. 3. C. vbi Senatores vel clariſ. vbi ipſe valdè eleganter loquitur, ſi ſtatutum contineret homicidam decapitandum eſſe, & quiſpiam per culpam ſine dolo interfeciſſet hominem, iudices ignorantes conſueuerunt dicere, quòd non debeamus diſtinguere inter dolum & culpam, ſed ſimpliciter ſta[illegible] eſſe verbis ſtatuti, nam non inſpicitur animus, ſed factum. l. diuus. ff. ad l. Cornel. de ſica. Verùm ſi ita nudè intelligere deberemus verba ſtatuti, magnum abſurdum & iniquitas ex eo ſequeretur, quòd de homicidio caſuali quis decapitari deberet, quod eſſet contra omnem æquitatem & iuris ſcripti rationem. Hāc ſentētiā vbique alij doct. cōmuniter ſequuntur Pe. de Anch. in cōſ. 283. nu. 5. Barr. Cępoll. in cōſ. 29. nu. 22. ver. non obſtat ſtatutum. cōſ. 30. nu. 3. ver. etē quia ſecūdū ſtatuta nō inſpicitur animus occidētis, ſed ſolū factū. cōſ. 31. nu. 3. ver. ſimiliter. cōſ. 33. nu. 6. & in conſ. 37. nu. 4. & 5. Alex. de Im. in cōſ. 109. nu. 5. in 1. vol. cōſ. 140. nu. 4. in 2. vol. cōſ. Dec. in cōſ. 9. & ibi apoſtil. in verb. dolo. n. 1. & in cōſ. 234. nu. 3. & in cōſ. 482. nu. 8. Paul. de Caſt. nu. 10. in fin. & Iaſ. nu. 19. in l. j. ff. de legi. vbi Iaſ. allegat. l. cū autē redhibitio. §. excipitur. ff. de ædilit. edicto. Iaſ. in l. in actionib. num. 26. & ibi ipſe atteſtatur hanc cō. opi. eſſe, & Dec. ibidē. nu. 20. ff. de in litē iur. pulchrè & copioſè Hipp. de Marſ. in cōſ. 4. nu. 28. cōſ. 7. nu. 17. cōſ. 25. nu. 3. in j. vol. cōſ. 77. nu. 5. cōſ. 91. nu. 11. cōſ. 103. nu. 5. cōſ. 128. nu. 21. & in cōſ. 137. nu. 3. in 2. vol. conſ. Io. de Ana. in conſ. 45. n. 10. in j. vol. conſ. crim. Io. Calęphat. in d. conſ. 92. nu. 3. Maria. Soc. iun. in conſ. 117. nu. 15. vol. 3. conſ. nouiſſime Hartman. Hartm. in pract. obſer. lib. 4. tit. de accuſ. c. 112. homicidium quando committatur & quomodo puniatur. Pet. Calęph. in conſ. 104. nu. 21. in Tom. j. conſ. ad cauſas crim. recēs editorū. Cauet. in conſ. 6. nu. 100. in j. part. conſ. Marc. Blanc. in pract. crim. §. viſis indiciis. per reū. nu. 147. cū ſeqq. Cartelian. Cotta in ſuis memorabilibus, in verb. homicidiu. & Tiraq. in præfat. tract. de pœ. nu. 22. vbi ipſe teſtatur, hāc ſentētiā cōmunē eſſe. & nu. 21. nonullos doc. cōtra. iū aſſerētes adduxit. Vnde Roſtochieſis Reipub. & aliarū vicinarū ciuitatū ſtatutu[illegible] igi debebat, ne homicidia dolo nō cōmiſſa, morte, quemadmodum perperā fit, punirentur. Quę enim eſt illa b[illegible] baries, a doct. de meliori ſentētia nolle educere? quare prudenter ex iuris ſcripti ratione ſcribit. Iaſ. ſtatutū ſimpliciter diſponens q. cōmittens homicidiū debeat capitis pœna [illegible], non debere ita precisè intelligi, ſed ſecūdū, granū ſalis, id eſt iuris communis, ſi tale homicidiū nō fuerit cōmiſſū dolo, ità ſi ſtatutū punit homicidā ad mortē, & nō faciat doli mentionem, tamen iudex vbi nō eſt dolus debet ſententiam temperare. l. quid ergò. §. pœna grauior. ff. de his qui notan. infam. nam ſtatutum ſtringitur per rationes iuris cōmunis. l. ſi ſeruus veſtri. C. de noxalib. & volūtas & propoſitū diſtinguūt maleficia. l. qui iniuria ff. de furt. c. cum volūtate ext. de ſent. excom. in conſ. 137. nu. j. in j. vol. conſ. Iac. Nouel. in trac. ad defenſam. §. homicida ex quib. cau. à pœ. mor. excuſ. nu. 85. Quę doctrina adeò vera eſt, quod nō valeret ſtatutum, quo caueretur, ne liceret cuiq; perſonam ſuam defendere ab iniuria. Nam neq; cōſenſus poſſet hoc facere, nec per cōſenſū id fieri poſset, per not. in l. pactum inter heredem. ff. de pact. imò nec imperator hoc facere poſset. Marc. Mant. in conſ. 314. n. 58. in j. vol. conſ. Multo fortius ſtatutū quod ſimpliciter loquitur de pœna, intelligitur loqui de caſu culpabili, nō de caſu licito. d. l. ſi ſeruus veſtri, ne ſubiecta innocentia feriatur. l. ſi. C. de accuſ. Imò ſtatutū intelligitur ſicut intelligitur ius cōmune, imò eſt ipſū ius commune, a quo videtur deſcendere, per not. in c. j. de conſt. lib. 6. & ſic meritò recipit interpretationē paſſiuam à iure cōmuni. c. cum dilect. ext. de conſuet. cū ſtatutū debeat intelligi ſane, ita vt ipſum ratio & natura nō reſpuat. c. erit autē lex. diſt. 4. certū enim eſt q. in pœnis corporalib. requiratur dol⁹. l. in lege Cornelia ff. ad l. Cor. de ſicar. l. nec exēplum. C. ad l. Cor. de fal. & ita Bald. de Peruſ. conſulendo ſ[illegible]ibit, cuius conſilio plures doct. ſubſcripſerūt. in conſ. 9. in j. To. conſ. crim. recens editorū. ſed hanc doctrinam limitandam eſſe multi exiſtimarūt, ſi ius municipale ſeu conſtitutiones ſtatuerēt verbis generalib. & pręgnantib. veluti, ſi quis quocunq; modo occiderit, pœna capitis puniatur, per doctrinam Sal. in l. [illegible] nu. 12. C. de noxal. cuius ſententia videtur ab omnibus approbata. doct. in l. j. §. nunciatio ff. de ope noui nun. Dec. in rub. nu. 11. ver. tertiò limitari probabiliter poteſt ext. de prob. Quam limitationem per bonas rationes rectè improbat Bart. Romuleus in l. vt vim. nu. 192. ver. ſed huiuſmodi limitatio. nihil obſtabit præceptum non occides. Na homicidiu etiam in l. Dei excuſabile erat. Deuteron. c. 19. Mar. Mant. in conſ. 214. nu. 46. nec non ſępius iura diuina, recipiūt modificationē & reſtrictionē ex aliqua probabili ratione, & cauſa, prǽſertim [illegible] nō agatur de articulis fidei. c. ſūt quid. d. 25. q. 1. doc. in c. fi. ext. de cōſuet. & in l. omnes popul. ff de iuſt. & iur. An vero animus occidēdi in dubio pręſumatur, & cui onus incūbat probādi, copioſè multorū adductis authoritatib⁹ proſequuntur Cępol. in d. cōſ. 29. nu. 4. & Hipp. in l. j. nu. 65. cum ſeq. C. ad l. Cor. de ſicar. Lud. Carerius in ſua pract. cauſa crim. §. homicidij autem ſpecies duplex eſt. ver. ſed an in dubio preſumatur animus. nu. 80. cum ſeq. pag. li. mei. 106. Laucillut. Conrad. in ſuo prator. & Curia. breuiario. ti. de homicidio, & quæ requiratur ad defenſionē neceſſariā, & ex quib. cau. homici. probetur. Cępoll. in d. cōſ. 29. Marc. Blanc. in pract. crim. in §. tertia pars defenſionis crim.

[illegible]

... ſed uerum [illegible] ... [illegible] ... effet aliàs facturus delictum. ut eſt comunis opin,

hoc tan[illegible] modo operatus vt reus [illegible] ut [illegible] de [illegible] q. 8. [illegible] appre[illegible] n. [illegible] verum Albert. [illegible] equ[illegible] unc [illegible] erec [illegible] ionem [illegible] eſt noc[illegible]. Et ita vidtur [illegible] quan[illegible] aliquis reperitur [illegible] vel [illegible] pro[illegible]bita [illegible] ſine a[illegible] obat[illegible] tur [illegible] & Bon. [illegible] ſus in flagr[illegible] [illegible]ciorum, nec [illegible] bet d[illegible] Clar. q. [illegible] v. ſed [illegible] tur alia ſen[illegible]tia, [illegible] ter ſeruatur in p[illegible] in pœ[illegible]is, [illegible] eſt [illegible] Gabriel [illegible] ibi per eu[illegible] A[illegible] n. 4 [illegible] contrarium [illegible] ac.

52 Deprehē[illegible] ctus [illegible] lib. 10. n. 1. [illegible] Si eus ſi ex [illegible] deprehēſio [illegible] prehe[illegible]us dict[illegible] & tu [illegible] tare, puni[illegible] fuerit arm[illegible] prehē[illegible] per Apoſt[illegible] queſtionib. criminalibus ad [illegible] Bo[illegible] oſſ.

53 [illegible] interfi[illegible] focios & amicos [illegible] ni, a eo vt propterea no[illegible] pœnitrent [illegible] nu. 66. verſic. ſed quid dicemus [illegible] Paul. de Caſt. [illegible] de ſeruis [illegible] Sed alij ſententia [illegible] tē quantu[illegible] vel extra [illegible] vel v[illegible] per [illegible] Bal[illegible] & ter. C[illegible] ad offenſum [illegible] ra ſi, eisq; [illegible] poſſit [illegible] Steph[illegible] n. 48. v. & hac [illegible] gulis. ff. de [illegible] tiam magis [illegible] & [illegible] tra n, q[illegible] cios & amic[illegible] ſine. Ilis tuto pe[illegible] ſteriore [illegible] lauerit [illegible] familiae legum [illegible] ſtuarius. [illegible]

54 Statutum [illegible] primum, [illegible] piet pœnam [illegible] decapitetur. D. m. [illegible] communem dici[illegible]

55 Statutum pu[illegible] non intelligitur de mo[illegible] Hercul. de cautione de[illegible]

56 [illegible] contra [illegible] minu in tract. maleſ. in add. ad [illegible] fama [illegible] Bonac.

57 Statutum d[illegible]ponens, qu[illegible] ato [illegible] ment[illegible] paſſi, [illegible] non[illegible] ament[illegible] ale, [illegible] um ita [illegible] Bal[illegible] ſ. quæcunq; [illegible]

reuert. [illegible] ſeruum ſ. eſſicum. ff. ad legem [illegible] Hoſt. in ſumma [illegible] damno dato. ſ. [illegible] habet [illegible] ſ. eoſ. [illegible] parte [illegible] 3. [illegible] aliam & A[illegible] & Ro[illegible] de damn. [illegible] & [illegible] conſ. 16. [illegible] & M[illegible] ibi [illegible] de mon[illegible] tormenta [illegible] in ſua praſt. crim. [illegible] expedita, n. 75. [illegible] C. v. de [illegible] ſſt. [illegible] eſt commu[illegible] & R[illegible] de dam. [illegible] ubi [illegible] pa[illegible] Inte[illegible] retatur [illegible] toris [illegible]

59 St[illegible] habet [illegible]

61 [illegible] teneatur om. [illegible] ione. [illegible] nacoſſ. [illegible] mandatarius [illegible] Bonac.

[illegible] de a[illegible] de ſ[illegible] de [illegible] alios. d.

*actio.d.*Hierony. à [illegible] *ſuo tract. de ſinib. c. 33.* nam dicit Dominus, *Leuitic 19* [illegible] *facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in ponderé* [illegible] *menſura, ſtatera,* [illegible] *aqua ſint pondera, iuſtus modius,* [illegible] Lucas d[illegible]na *in l. modios.C.de* [illegible] & A[illegible] *lib.* [illegible] *col.2.circa princ. Et dicit Dominus ea me ſura* [illegible]. Bonacoſſ.

66 Term[illegible] domo um amouen ſciente ac d[illegible] pandorum [illegible] tia, [illegible] [illegible] tradi [illegible] vi ſtulti [illegible] & a[illegible] num re l[illegible] *ff.de ter.mo.* [illegible] *C.de ac.* Abb.& [illegible] *teris.de probat.* [illegible] *Enchiridio ſ b rub.de tranſlatione* [illegible] termi[illegible] os [illegible] ca ſa [illegible] tra [illegible] *circa* [illegible] *de ter.mo* A[illegible] *d.c.ex* [illegible] *de accuſ.* [illegible] dges [illegible] nales [illegible] ſuſ citandi [illegible] pœna 50. [illegible] *de ter* [illegible] Abb. [illegible] *d. c.ex literis* Fel[illegible] *in* [illegible] *rubr de tranſlat. limit.* [illegible]

Dec. *in d.* [illegible] *literis* [illegible] conſtat [illegible] *terminorum* [illegible] Abb. *in d.c. ex literis* Fel. [illegible] Sal. *in d.* [illegible] & [illegible] ſubſignacula, quæ [illegible] in [illegible] pali, ſiue arbores [illegible] *ta rubr de tranſla.limitum,* [illegible] Non te[illegible] quo facit in [illegible]

Omn[illegible] ater.

67 Et hæc [illegible] debere in loco vi[illegible] poſſeſſio ret[illegible] ti: ſecundum C[illegible] *regun.* [illegible] *co.tit.* Nihil [illegible] ybicumque [illegible] iqueng cóce[illegible] *fin.C.* [illegible] *regund.* A[illegible] *add ad Bart* [illegible] *ſi quis ff ſiro gen.* & A[illegible] Ber[illegible] *proc* [illegible] *cauſ* [illegible] *col.3.* [illegible] finium, duo neceſſario com[illegible] [illegible] poſſit. Vnum requiſitum eſt, vt [illegible] articul[illegible] atque probari ſimul de variatione ipſa: & [illegible] confines temporis [illegible] mutati [illegible] cundum [illegible] *in l.demonſtratio, col.2. ff.de cond. & demon.* [illegible] *deciſ. 3.* [illegible] Cæſar Vrſil. *in add.* [illegible] & Iacob. Menoch. *conſ.* [illegible] *mea quidem ſententia, circa fi* [illegible]

Quomodo et [illegible] incidas in labyrint[illegible] articuládú capitulándumq; ſit in cauſa, vbicunque mutati extant cuſines, tradit vera normá Bart. *in l.1.C.ſi vnus ex pluribus appellauerit,* Hieron. de Monte Brixiano *in tract. de finibus re* [illegible] *cap.47. nu. 14.cum aliis ſeq.* & Boſſius etiam [illegible] *in pract.crim.in tit de principe, & priuilegiis eius, nu.* [illegible]4.

Et propter terminos amotos quid ab[illegible] reo probandum ſit in actione finium regund[illegible] & demonſtrat Bero. *in d. con.* [illegible] *nu.10.vol.*

Alterum vero requiſitum illud e[illegible], vt a[illegible] probari etiam debeat idenditas rei, quæ qui[illegible] pro-bar[illegible] & verific[illegible] ſtem [illegible] *conſ.89.num.1.vol.1.* & Cæſar. Vrſil. *in add.* [illegible] *nu. 2.* [illegible] ignat ration[illegible] ribus pluralitas præſumi [illegible] quæ poſt[illegible] negato [illegible] num ſente[illegible] quam ample[illegible] *in pro.128.* Códucens equum [illegible] atque idem Vrſil. [illegible] mun[illegible] in teſtamentis, & [illegible] & al[illegible] ſimilib.

[illegible] um quia [illegible] alter pluralitas nomi[illegible] præſumitur identitas [illegible] probat [illegible] Bal[illegible] apparet [illegible] 4. V[illegible] vbicúque teſt[illegible] aliqui [illegible] ret cede [illegible] heres [illegible] nom [illegible] debeeretur dubio procul legatú ipſú, nec a[illegible] heres opponés tu nó es illa Marotia, propter te eſſe illam. ita Bartus

l.ſi quis ſeruum.§.ſtatuer duos.ff.de leg.1. & Iaſ. *conſ.114.col.5. vol.2.*

[illegible] um [illegible] quia identitas rerum probanda venit per duas demonſtr[illegible] es. vt habetur *in l.demonſtratio ff.de condi.& demonſt.* [illegible] *c.* [illegible] *de praſcr.*

E[illegible] as rei in præſenti caſu, ita apert[illegible] debet articulari, & probari, vt facile appareat, quod locus, & res preſens, ſit illam [illegible] in ſpecie, quæ cont[illegible] ouen[illegible] ut, & non al[illegible] in genere: & [illegible] ebet [illegible] bari identitas ipſa per confinia & alias demonſtrat [illegible] vt firmat docédo normá articul[illegible] & probádi in caſ[illegible], Dec. *cóſ 91.* & di[illegible] pro tenui mea fa[illegible] tat, *circ.fi.* & [illegible] *12.*in cauſa ma[illegible] tri Iordani. *n.3.* Viui° *op.870.*

6[illegible] ſtra[illegible] eccl[illegible] rum cum ſpoliatione, ſunt excommunicati. [illegible] *conque* [illegible] *de ſen. exc.* ad hoc tamen vt locum habeat diſpoſitio d. [illegible] non ſufficeret ſola eſtra[illegible] neque ſola ſpoli[illegible] requi[illegible] vtrunque. com dicit Remig. *de immu.eccle.* [illegible] *d.§* [illegible] *q.* [illegible] *ver.eſtrat* [illegible] P[illegible] ich.

6[illegible] Re[illegible] furis te[illegible] eadem pœna, qua & ipſe fur, vt eſt [illegible] Clar. *q.* [illegible] poteſt tamen defendi, vt *ibi verſic. quaro et* [illegible] *Quis n* [illegible] *receptator.* vi[illegible] per D.[illegible] ron. [illegible] *in ſua* [illegible] *quaſ. q.1* [illegible] *n. 5.& ſeq* & [illegible] quod recipere [illegible] amicos hu[illegible] eſt, ſecundú Bal. *in l.quicunque.* [illegible] *n.2.ff.de quaſt.* & [illegible] qui ſciéter [illegible] lucri, nó tenetur ſta[illegible] *Marſ in con* [illegible] *n.30.in 1.vol.* Por[illegible] item [illegible] in recipiente, & [illegible] quam banitum, ve[illegible] ferm[illegible] abſq; [illegible] Bart. *l.1.ff.de ſeruo corrup.* & [illegible] pretatione in melior[illegible] *q.* [illegible] *omnia* [illegible] *ex tuarú.de fortile* [illegible] *add.ad D. m. Al* [illegible] *tract. de pra* [illegible] *praſum.7.* [illegible] Item limita, li[illegible] ignarus. [illegible] *de operis liberta.* & [illegible] opem furto. *l.9.§.homines. ff.de* [illegible] *al.conſ.250.nu 5.in 1.vo.l 1.§.* [illegible] *ff.de* [illegible] *num.* [illegible] Paſc[illegible] us *in conſil. 185.num.2.* [illegible] receptant [illegible] tenetur, [illegible] ſine culpa & con[illegible] Soc. *conſil.90.nu.9. in 3.vol.* R[illegible] s autem receptat apud aliquem facit inditium ad torturam. [illegible] ſi ſit homo bonæ famæ & condi[illegible] tionis. Marſ. *ſingu. 392.* E[illegible] ba[illegible] receptat[illegible] alium bannitum non punitur. Cumio. *in practica ſyndica c 8.num 45.* Bonacoſſ.

69 [illegible] tans punitur *l.1.C.de recepta.* fall[illegible] in 8.c[illegible] lib. vt per Ca[illegible] *in praxi crim. in tit. de homi in §.homicidiu.n.28.* fall[illegible] in multis caſib: v[illegible] er Marſ. *in* [illegible] *C.de rapt.virgi.n.196.* Dó. à Fina.

70 Q[illegible] litas [illegible] articulada & probáda, ſiue quis ag[illegible] exceptat, v[illegible] eſt com. opin. vt per Plot. *in l.ſi quando nu.354. &* [illegible] *ad* [illegible] *de* [illegible] & communiorem dicit D. Lauren. Orc[illegible] *conſil.* [illegible] *ter conſil.crimi tom.2.* vbi dicit, qu[illegible] teſt[illegible] debent eſſe omni exceptione maiores, Et i[illegible] qualitas [illegible] & articuláda. D. Hercul. *de negatiua.n.15* Soc *conſ.* [illegible] *nu.8.vol.3.* [illegible] *de retract.* [illegible] *8. in glo.nu.1.* Mo[illegible] *de fide, treuga & pace.q.168.nu.8.* Perſonalis *in tract.quor. bon.nu 546.* fallit ſi in fine accuſationis petitum ſit reu[illegible] condemnari ſecundum [illegible] & ſtatutorum. Ná vid[illegible] de iu[illegible] omnia iura, ex quibus reus poteſt puniri, etſi ſi[illegible] nglex[illegible] ſum ett in [illegible] ate. Fel[illegible] ſius *c.ex parte nu.46.ver tertia declaratio de reſ* [illegible] *ipſ.* Bonacoſſ.

71 C[illegible] aq[illegible] ultas iniuſta, fatua & beſtialis excuſat a dol[illegible] & [illegible] Gabriel[illegible] ius. *lib. 7. concl.8.* Ampliа & lim[illegible] ta [illegible] per eum. Et à pœna ordinaria eximit [illegible] quentem, [illegible] num [illegible] Clar. *q.6* [illegible] *ter & generaliter* [illegible] *iclius re* [illegible] & ip[illegible] entias. vide [illegible] *conſ.91.nu.6.in 1.* [illegible] *conſ.18.* [illegible] *col.* [illegible] *praetor* [illegible] *de bonorum* [illegible] *col.* Cagn[illegible] *ſi.num.20.& ſeq.* [illegible] *quis ius decenti non ob.* Soc[illegible] *conſil.* [illegible] *vol.* [illegible] D[illegible] Cæpo. *conſil 4.* [illegible] *conſ.319.lib.1.* [illegible] B[illegible] *conſil. 414.in 1.volum.* Perſonalis *in ſuo de Adi* [illegible] *num. 22.* vide etiam D. Brunorum à Sole *in eius vnico conſilio num. 73.* Curtius. *conſil.132.nu.11.* Et hæc [illegible] quia non eſt honor mo[illegible] ta allegare, ne quis patu[illegible] inquit aret. *in conſ* [illegible] *colum.* Neuiza. *con* [illegible] *in princ.* vbi dicit, quod [illegible] laborioſum eſſet [illegible] locis tradita in [illegible] tamen [illegible] modum facile e[illegible] extra de appella. vide Petrum Rauen. *in ſuo aureo Alphabeto. de verſ.* [illegible] Nam & de pluribus legibus ſufficit vnam bonam legem allegare, vt dicit

dicit Bart. *in l. ſcire. §. quod non ſufficit. ff. de excuſat. tuto.* Aliàs eſſet, vt dicat Neuiza *in Sylua nuptiali.* lauare ſynapum. contra illud Plinij iunioris. *lib. 5. epiſt. 5.* que ad hoc refert Soar *in eius Theſauro, litera A. Abortus n. 1. in fi.* Bonac. & Villal. & E. Suar.

72 Aduocatus poſtquã alterutrius partis rationibus inſtructus eſt, ſi ſe ad alterum transferat, non ſolũ præuaricationis, ſed & falſi reus agetur, commune ait Boſſius *in pract. crim. tit. de præuar. n. 2. & 5.* quod procedet, & ſi mutetur inſtãtia. commune inquit Pet. Nuo. *de exec. mand. reg. c. 2.* E. Suarez.

73 Tergiuerſator punitur pœna infamiæ, & l b. v. auri. cont. dicit Marian. *in rub. de calum. n. 6.* Cla. *d. §. fi. q. 72. v. tergiuerſator.* ibi etiam dicit Oldradum mutuum eſſe triſtitia propter hoc crimen. P. Fich.

74 Delinquere aſſuetus quomodo puniatur: Abb. *in c. 1. extra de pœn.* Graminat. *voto 9.* Et de reiterante delictum, vide Aret. *in cap. cum non ab homine. vlt. not. de iudic.* Vezinus.

75 Ebrius an teneatur ex delicto? *Bar. in l. reſpiciẽdũ §. delinquunt ff. de pœn.* & Alex. ad omnia ſuprà dicta *in d. l. dolũ.* Card. *in cle. vnic. q. 8. de homic.* Alex. *in d. §. delinquunt.* Idem.

76 Ebrius an ſit pœna dignior quam alius? *Bal. in repet. l. 1. col. 9. C. vnde vi.* Idem.

77 Ebrius cognoſcitur ex verbis. Bal. *in l. ob quæ vitia. §. id autem.* quam legit cum *l. 1. ff. de ædili. edict.* Idem.

78 Ebrietas excuſat in delictis non quidem in totum neque à culpa, ſed à dolo tantùm, & ideo ebrius delinquẽs extraordinaria pœna, non ordinaria puniendus eſt. Ita com. eſſe dicit Menchiaca *controuerſ. illuſtr. c. 96. n. 31.* Plaza. *lib. 1. delict. c. 31. n. 1.* refert Clar. *d. lib. 5. §. fi. q. 60. verſ. præterea quæro.* addit etiã eum qui ebrietatis calore blaſphemauit, mitius puniẽdum, ſecundum Abb. antiquum. *in c. 2. de maled.* quem Doct. communiter ſequi teſtatur Gram. *ſuper conſtit. regni. n. 6.* Imo dicit etiã ibid. Clar. ſe credere eum qui ſine culpa inebriatus fuerit, vt ſi ſocij ipſo Inſcio ſal in vinũ cõieciſſent, tam à culpa quàm à dolo excuſandum, nihil tamen allegat. P. Fichard. & Bonac.

79 Ebrius ſi delinquat puniendus eſt mitius: tamen venit puniendus. *l. omne delictum. §. per vinum ff. de re milit. l. reſpiciendum. §. delinquunt.* & ibi. Bar. *ff. de pœnis.* Florianus *in l. ſed etſi. §. iniuriam, num. 5. ff. ad l. Aquiliam.* Angel. *de maleficiis. in verbo, ſcienter n. 17.* & ita tenere communi conſenſu omnes doct. ait Placa *lib. delictorum 1. c. 30. num. 1.* Si tamen ſine ſua culpa factus eſſet ebrius, vt quia ſocij eo inſcio ſal in vinũ conieciſſent: tũc omnino videretur excuſandus & a dolo & à culpa. Bellac.

80 Somnus cum demum criminis à dormiente ſuſcepti pœnas tollit, cùm nunquã aut rarò delicti patrator, talia aggredi ſomnolentus conſueuit, vt receptum aſtimant Doct. à Couar. *in clem. ſi furioſus n. 6. de homic.* Plac *de delict. lib. 1. c. 31. num. 3.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. 60. verſ. quæro etiam.* E. Suarez. & Bonac.

81 Minor delinquens non poteſt puniri poſtea effectus maior. Marſ. *in l. de minore. col. vlt. de quæſt.* all. glo. *in l. ſciant. C. de leg. hæred.* Vezinus.

82 Statutũ ſi promittat præmiũ reuelãti ſeu denũcianti malefactorẽ, & veniat aliquis ex participib. delicti qui reuelet, tũc talis reuelãs nõ gaudet beneficio ſtatuti, comm. dicit Aug. ad Ang. *de maleficiis. in verbo, Nec nõ ad denũciationẽ, n. 31.* Ang *in l. quarta. §. ſi tibi. n. 2. de condict. ob turp. cau.* Anan. *in cap. qui cum fure, n. 8. de furt.* Clar. *d. § fi. q. 27. verſ. in multis.* P. Fich.

83 Statutum de furtis nõ habet locum in damno dato, quia damnum eſt cum rei corruptione, furtum vero cum rei amotione & contrectatione, vt eſt communis opin. de qua Plot. *in l. ſi quando. n. 823. C. vnde vi.* Pariſ. *conſ. 158. n. 11. in 4. vol.* vbi dicit magis communem. Gratus *reſponſo 154. in 2. volu.* & ſtatutũ non habet locum ſi quis exigit a debitoribus alicuius pecuniam, & in vſum ſuum conuertit, quia nomina debitorũ non cenſentur in dominio creditoris, antequam debitum exactum ad ipſum ſit peruenturum. Ruin. *conſ. 202. n. 11. vol. 2.* & furtum eſt contrectatio rei alienæ, quod genitiuum ſignificat dominium, vt ibi per Ruinum. Bonacoſſ.

84 Stante ſtatuto, quod non ſoluens onera, non audiatur in iudicio, ſi talis fuit vulneratus, iudex nihilominus ex officio poteſt inquirere contra vulnerantem, vt eſt com. opi. de qua Fel. *in c. dilecti filij. n. 5. de except.* Niſi ſtatutum reddat maleficium impunibile, vt ibi. Bonac.

85 Dolus licet in delictis præſumatur. *l. j. C. de ſicar. & l. ... nõ commiſſ. C. de iniur.* fallit tamen in minore & muliere, in quib. non præſumitur dolus niſi probetur. gl. vbi Bald. *in l. vbi exigitur. ff. de edend.* qui dolus vbi requiritur, euidens eſſe debet, maximè vbi pœna corporalis infligitur, ſecundum communẽ per Burſ. *conſ. 77. n. 14. lib. 1.* Et qui dolus cum à lege requiritur ex parte fiſci, ſeu agendo, probari debet, ſecundum communẽ per eundem *conſ. 94. n. 35. eod.* Bonac.

86 Dolor iuſtus excuſat in delictis à pœna ordinaria, & debet tẽperari pœna, vt in marito vxorem adulteram occidẽte, vt eſt communis opi. Clar. *q. 60. verſ. ad hoc quæro.* Bonacoſſ.

87 Committẽs delictum pro quo a lege impoſita ſit aliqua pœna pecuniaria, ſoluenda fiſco vel parti, non tenetur illam ſoluere in foro conſcientiæ. com. Berous *in c. 1. n. 232. & ſeq. de conſtit.* Gomez. *in §. ex maleficiis. n. 14. Inſt. de action.* Dul. *ſuper. 4. decretal.* Menchiaca *in 1. part. de teſt. §. 10. n. 662.* Cla. *d. lib. v. §. fi. q. 80. ver. Sed hic.* P. Fichard.

Ad legem Corneliam de ſicariis

TITVLVS XIII.

Accuſatus de homicidio poteſt opponere ſimpliciter negando, & quatenus probetur ſe ad ſui neceſſariam feciſſe defenſionem, vt eſt communis opi. Chæria. *in ſuo lib. comm. opin. verſ. homicidium.* Et ſi ſtatutum dicat, quod ſit reſpondendum accuſationi ſimpliciter: Tamen poteſt reſpondens dicere, qu... ad ſuam defenſionem. Bald. *in l. j. C. de edil. actio. num. 2.* vbi latius. Item ſi quis ſit accuſatus de ali

2 † quo maleficio, reſpondendo accuſationi, ſi dicat ſe non eſſe culpabilem de contentis in accuſatione, poteſt iudex dicere non ſum contentus iſta reſponſione, ſed reſpondeas, vtrũ commiſeris maleficium vel ne. Et ille tenetur clarè reſpondere vtrum cõmiſerit maleficium, vel non. Alb. *in l. j. §. ſi quis ita. ff. de verb. obl.* Quicquid tamen ſit de iure, conſuetudo iudicatorum admittit talem reſponſionem. Nõ eſſe dico me culpabilem de contentis in accuſatione, vel inquiſitione, vt ibi dicit Alb. Bonacoſſ.

3 Metus aut vis excuſat in delictis com. dicit Dec. *in l. vt vim in 2. not. ff. de iuſtit. & iur.* vt illũ refert practi. Cater. *n. 173.* ideoque ſi quis alium interficiat metu mortis, non eſt puniendus pœna homicidij vt com. dicit Solenc. *in repetit. l. capitalium. §. famoſos. n. 200. ff. de pœnis.* de quo etiam Clar. *d. lib. v. §. homicidium ver. excuſatur autem. & ſeq.* Et hinc pro muliere quadam quæ per metum adulterium commiſerat, conſuluit Abb. *cõſil. 4. lib. j.* Clar. *d. §. fi. q. 60 ver. quæro modo.* P. Fichard.

4 Metus, aut vis excuſatur in delictis. Et ideò, ſi quis metu mortis alium interficiat, non eſt puniendus pœna homicidij, vt eſt com. opi. Clar. *q. 60. ver. quære modo.* Bonacoſſ.

5 Homicidium incontinenti commiſſum, & cum debita proportione armorum, intelligitur factum ad defenſionem, & non ad vindictam, niſi de contrario conſtaret. *l. meruit ff. pro ſocio.* Ang *in § ius autem. verſ. quartũ. Inſtit. de iure natural.* Dec. *conſ. 459. & 469.* Vezinus.

6 Occidens infantem non formatum, & animam non habentem, punitur extra ordinem, vt eſt com. opi. Blan. *in prac. crim. fol. 80. n. 33.* D. Hercul. *de cautione de non offenden. c. 20. n. 5.* Nouellus *reg. 23.* Duennas. Bonacoſſ.

7 Homicidium commiſſum in perſona alicuius affinis aut conſanguinei præſumitur caſuale, & non factum ex dolo. glo. & doct. *in l. j. C. ad l. Corne. de ſicariis.* Bal. *in l. fi. C. de hæred. inſtit.* Iaſ. *in l. lex eſt. n. 12. ff. de legi.* Idem.

8 Probata aggreſſura, & inſultu, ſi inſultatus incõtinẽti percutit, ſemper præſumitur percuſſiſſe ad defenſa, vt eſt cõmunis opi. Ancha. *in cle. 1. homicidio.* per gl. ibi communiter approbatam, de qua Rimin. *in conſ. 23. n. 27. verſ. vnde ſuccedit.* Bonac.

9 Doloſus non ex propoſito excedens moderamen inculpatæ tutelæ, non punitur pœna mortis, ſed alia extraordinaria. Graſſus *communium concluſio. lib. 5. c. 2. q. 9.* Bonacoſſ.

10 Veneficus pœna mortis punitur, ſicut homicida, & ideo lege Cornelia de ſicariis coercetur, *l. 3. §. adiecto. & § ſeq. ff. ad l. Corn. de ſica. & venefi.*

Ampliatur & limitatur in 3. caſib. vt per Lancil. *in tract. de eſ. prato. in tit. de veneficis.*

11 Reus conuictus de homicidio, poteſt ſe iuuare, quod ad ſuam defenſionem illud fecit. Hier. Cagn. *in l. nemo. n. 4. ff. de re. iu.* com. dicit. Villal.

12 Negans homicidium commiſiſſe, ſi cõuincatur, poteſt dicere ſe ad ſui defenſionẽ feciſſe, vt eſt cõmun. opi. de quo Cagnolus poſt alios. *in l. nemo ex his. n. 4. ff. de reg. iur.* Bonacoſſ.

13 Defenſor propriæ ſalutis in nullo peccaſſe videtur. *l. ſi quis percuſſorem. ff. ad l. Corn. de ſic.* Bellon.

14 Occidere poſſum impune aliquẽ, quem, ſi non occidam,

vir potens minatur mihi mortem, vt eſt com. opi. Chirc. *communis opi. centuria 3. concl. 64.* item licet occidere hominē, quando occiſor non venit vituperandus à communi opin. Paul. de Caſtr. *in conſil. 278.* de quo D. Maccagn. *in lib. communium opin. 3. c. 3. nu. 8.* Nam occidere licet hominem ſceleratum. vt patet *Exod. 22.* plura Calcan. *in conſ. 2. n. 33. fol. 11.* Bonacoſſa.

15 Occidere nō licet hominē pro rebus, vt eſt com. op. Canoniſtarū, de qua Bened. *de vado foro Sempr. in repert.* Fel. *in v. Clerici, vel laici an poſſunt pro defenſione rerum.* &c. Bonacoſſa.

16 Occiſor, qui defendendo cū moderamine inculpatæ tutelæ aggreſſorem proximi ſui occiderit, iure occidiſſe cenſetur, nec pœnam aliquam meretur, vt eſt cōmunis opin. D. m. Alciat. *in conſi. 27. lib. 7.* Bonacoſſa.

17 Occidere licet furem nocturnum.

Fallit vt per Marſilium *in l. ſi vt allegas. C. de ſicar.*

18 Filius occidens patrem & pater filium, de parricidio tenetur, *l. 1. ff. de parricid.*

Ampliatur & limitatur per Carec. *in praxi crimin. in tracta. de homi. v. 2. n. 128.*

19 Occidere poſſum impunè etiā aliū me nō offendētem, ſi aliquis potēs, cui reſiſtere nō poſſum, me interficere velit, niſi ego illū interficiā. Bald. *in c. 1. §. iniuria n. 19. v. ſed pone quidā potēs mihi mādauit quòd occidā Titiū, aliàs interficiet me, nūquid excuſer, cùm aliàs vitā meā ſeruare nō poſſum de pace iuram. firm. & in l. 1. verſ. 11. quæritur. n. 24. C. vnde vi.* Et hāc com. doct. ſentent. eſſe ſcribit Dec. *in l. vt vim* plurib. adductis authoritatib. *n. 9. ff. de iuſt. & iur.* Licet autē ipſe voluerit cōtrariā ſententiā defendi poſſe per text. *in l. ſcientiam. §. qui cùm aliter. ibi, illum enim ſolum qui vim infert ferire conceditur. ff. ad leg. Aquil.* ergò quis alium occidere nō poteſt, tamē poſtea ipſe addit, adiecta declaratione vlteriori à cōmuni ſentent. non recedendū eſſe. Quam tamen Modern. Pariſ. tanquam refragātem iuri ciuili. *l. ſi ſe bonis. C. de iure deliber.* & iuri diuino *in ſuis addit. ad l. vt vim. in verb. contrarium. litera D.* non admittunt. Kirch.

20 Occidere alium eſt licitum etiam pro rerū defenſione, gloſ. *in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur.* Bar. *in l. furem. ff. ad l. Cor. de ſica.*

Ampliatur in 3. c. lib. vt per Iaſ. *in d. l. vt vim.* & limitatur in 4. videas Diaz *reg. 507.* Don. à Fina.

21 Pater nō poteſt cōmittere alteri, vt occidat filiam ſuam adulteratam. Bal. *in c. ſi quis verò. poſt nu. 3. de pac. iuram. firm. in vſib. feud. l. officium ff. commun. diuid.*

Fallit vt no. Diaz *reg. 134.*

22 Occidi poteſt fur, pro defenſione rerū, quæ aliàs nō poſſunt recuperari, Iaſ. *in l. vt vim n. 25. ff. de iuſt. & iur.* com. dicit: limit. de iure poli, & in clerico, & in re parua, quē vide. *B.* Vill.

23 Occidere licet offendentem patrem, filium, vxorem aut conſanguineum, aut cognatum, Iaſ. *ibi. n. 27.* comm. dicit.

Amplia ad extraneum, ſi alias vita eius non poteſt ſaluari *ibi. n. 29.* com. dicit. limita tamen quoad incurrendum irregularitatem, *gloſ. fin. in clem. 1. de homicid.* Idem.

24 Minantem alicui mortem, ſtatim licet percutere. com. dicit Bart. *inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 88. n. 21. lib. 2. & conſ. 89. nu. 3. eod. vol.* Clar. *lib. 5. ſent. §. homicidium. ver. ſed quomodo.* Et poteſt occidi etiam ſi aliàs erat ſolitus minas exequi. Graſſus *commun. opin. cap. 2. q. 3.* Blancus *in l. fin. nu. 185. ff. de quæſt.* P. Fichard. & Bonac.

25 Animus & præmeditatio ad homicidium deprehenditur ex donatione omnium bonorum ſuorum. vt eſt cōmunis opi. Blan. *in l. fin. n. 19. ff. de quæſt.* Si habet inimicitiam cum occiſo. Bonacoſſ.

26 Auxilium cooperatiuum interuenire debuit in ipſo homicidio, hoc eſt in actu homicidij, vt eſt communis opin. Pariſ. *conſil. 166. nu. 22. in 4. vol.* vide omnino Cocn. *in conſil. 192. in 4. vol* aliàs vtique, qui ad delictum non accedit, non punitur, vt auxiliator. Nonius *conſil 96. nu. 3.* & ſtatur eius iuramento, quòd non acceſſerit deliberatè, *ibi. nu. 4.* vide Menochium *caſu 349. n. 13. & n. 14. & n. 4. & n. 7.* Bonacoſſ.

27 Aſſaſſinus eſt ille, qui aliquem Chriſtianum occidi pretio mandat alteri, ſiue infideli ſiue Chriſtiano. communem dicit Aret. *in conſi. 163. n. 17.* quem refert Plaza *lib. 1. delictorum. c. 19. num. 2.* Capic. *deciſ. 155.* Clar. *lib. 5. ſent. §. aſſaſſinium in princ.* P. Fich. & Bonac.

28 Aſſaſſinus tantum dicitur, vbi interuenit pecunia, lucriſq. ſpes certa. vt eſt communis opin. Burſa. *conſ. 20. nu. 40.* Gabr. *conſ. 170.* Et aſſaſſinus ipſo iure amittit beneficium, etiam ſi eſt clericus. Gabriellius *conſ. 196. n. 5.* Bonacoſſ.

29 Aſſaſſinus dicitur, ſiue homicidiū mandet fieri per certum genus perſonarū, ſiue per quemlibet. vt eſt comm. opin. de qua Boſſi. *tit. de mandato ad homicidium. n. 16.* Bonacoſſ.

30 Aſſaſſinus, vt poſſit offendi, bannum cum indiciis, quæ ſufficerent ſufficientia ad inquiſitionem, non ſatis eſt, ſed requirunt teſtes examinatos idoneos, parte citata legitimè, & probata veriſimilia argumenta in aſſaſſinamento. vt eſt communis opinio. Boſſius *de mandato ad homicid. nu. 20.* Bonacoſſ.

31 Aſſaſſinus, vt quis poſſit impune offendi, ſententia requiritur. Boſſius *de mādato ad homicid. n. 21.* cōmunē dicit. Bonac.

32 Aſſaſſinamentum requirit pecuniam interueniſſe, ſed non eſt neceſſe vt ſit mandatum. vt eſt cōmunis opinio. Boſſius *de mandato ad homicidium. n. 23.* vide Paciſium *conſ. 166. in quarto vol.* Corn. *conſ. 249. litera R. vol. 1.* Et aſſaſſinare ſecūdum communem vſum loquendi eſt interficere clam cum magna copia. communis autem vſus loquendi præfertur proprietati verborum. vt eſt communis opin. de qua Gratus *conſ. 52. n. 51. in 2. vol.* Bonacoſſ.

33 Aſſaſſinium, vt probetur, non requirūtur tā claræ probationes, vt alias in criminalib. ſed ſufficiūt probabilia argumēta. vt eſt com. opin. Clar. *d. §. aſſaſſinium. v. præterea.* Bonac.

34 Clericus aſſaſſinus poteſt puniri per iudicem eccleſiaſticum & laicum, vt eſt communis opi. & tanquàm diffidatus à quocunque impunè offendi poteſt. vt eſt cōmmunis op. Clar. *q. 36. verſ. item quæro.* Nec requiritur alia degradatio, nec eſt pronunciandus aſſaſſinus per iudicem laicum, & ita obſeruatur, & eſt communis opi. Clar. *ibi. verſ. ſed quæro.* Et clericus aſſaſſinus ſtatim debet tradi curiæ ſeculari, non expectata incorrigibilitate. vt eſt cōmunis opi. *ibi verſ. quæro etiam.* Et clericus incorrigibilis verè poteſt puniri à iudice laico degradatus, & curiæ ſeculari traditus, vt eſt comm. opi. Et quando non poteſt corrigi à iudice eccleſiaſtico, poteſt ipſo iure conuinci à iudice ſeculari abſq. aliqua degradatione, vt eſt comm. opin. Clar. *ibi. v. ſucceſſiuè quæro.* Quis autē dicatur clericus incorrigibilis, & an ſit declarandus incorrigibilis, & à quo iudice. *ibi* Clar. *quæſtione 36. verſiculo, ſed quæritur.* Clericus verò in ſacris cōſtitutus nō poteſt propter quodcūq. etiā enormiſſimū crimē à iudice ſeculari puniri, niſi ſit prius à iudice eccleſiaſtico degradatus, & curiæ ſeculari traditus, vt eſt com. opin. Clar. *ibi. v. ſecus autem.* nam duo concurrere debent ad hoc, vt iudex laicus poſſit punire clericum, primò, quòd ſit degradatus. Secundò, quòd ſit curiæ traditus ſeculari.

Degradatio verò eſt duplex, verbalis ſcilicet & realis. Si eſt verbalis, requiritur traditio curiæ ſeculari, ſecus ſi actualis, quia abſque d. traditione ſecularis clericum punire poterit. communis eſt opi. Clar. *ibi verſ. ſcias autem.* Tribus autem ex cauſis fit degradatio, propter hæreſim, propter falſum cōmiſſum in literis papalibus, & cōſpirationem in proprium. Epiſcopum vt eſt communis opin. Clar. *ibi. verſ. ſcias etiam.* & clericus depoſitus nō debet tradi curiæ ſeculari, niſi ſit incorrigibilis, vt eſt communis opi. Clar. *ibi. verſ. dixi etiam.* itē clericus propter calūniam vel contumeliam illatam epiſcopo, eſt deponendus, & curiæ ſeculari tradendus, ſi ſit incorrigibilis, alias non, vt eſt communis opi. Clar. *ibi. ver. hinc infertur.* item clericus de falſo conuictus ſtatim eſt deponendus: & curiæ ſeculari tradendus. Sed regulariter contrarium ſeruatur, vt inquit Clar. *ibi. q. 36.* vide Suarez *in ver. clericus. n. 115.* Bonac.

35 Aſſaſſini omnes illi dicuntur, qui pecunia, aliòve pretio conducti homines occidunt, ſeu percutiunt, nihil tale ab eis præcauentes, ſecundum Bart. *in l. Cicero. ff. de pœnis,* Angel. *in l. ſepulchra. C. de ſepul. viola.* Sal. *in l. nō ideo. C. de accu.* Io. Ant. de Nigris *ſuper capitulis Regni in c. 7. frequens, ſub n. 69.* Gratū *cōſ. 52. in cauſa huius nobiliſſimi ſcholaris, n. 47. cum aliis ſeq. vol. 2.* & Domi. Anch. Vanchelium, & Probum *in cap. 1. de homicid. in 6.* eam conſtitutionem intelligentes in his, qui aliquem Chriſtianum mandant occidi per homicidas pecunia ad id conductos, etiam ſi homicidiarij Chriſtiani ſint, idémque tenent, & præmittūt Bart. *in l. non ſolum §. ſi mandato, n. 14. ff. de iniuriis, & in l. Cicero. ff. de pœnis,* Caſtren. *in l. 3. §. fin. de eo. per quem factum erit,* Bal. & Saly. *in l. non ideo minus col. pen. C. de accuſatio.* Ang. *in l. qui ſepulchra. C. de ſepul. viol.* Alex. *cōſ. 166. lib. 7.* Mar. *in pr. crim. §. examinanda, n. 11. & §. diligēter, n. 156. & in l. vnica, n. 105. C. de raptu virginum in princip.* Grammati. *voto 8. & 11.* Capicius *deciſio. 155.* quorum opinio communis eſt, & conſuetudine recepta, teſte Aret. *cōſ. 163. col. 11* & Ioan. Ant. de Nigris *in d. cap. 7. ſub nu. 70.* & eſt adeò recepta, vt pauci ſcribent. admodùm

modũ refragẽtur, vt explicat etiã Hieron.Gabriellius *cõſ.170. Antonium & Paulum, nu.6.cum omnibus alijs ſeq.vol.j.*

¶ Vbi iſtam communem ita declaratam limitat, atque explanat non procedere in aliquibus caſibus. Et primò vbicunque quis principali opem ferret.

¶ Secundò quòd aſſaſſinus quis non dicatur, qui propriam iniuriam vlciſceretur, ſociis pecunia conductis.

¶ Tertiò, quod aſſaſſini minimè dici poſſint, qui ſpe, vel gratia adducti ſine promiſſione delinquerẽt. Et ſic aſſaſſinus nõ dicitur, qui ſine pecunia aliũ occidit, vt alteri morẽ gerat, atque obtẽperet, ſecundũ cõmunẽ ſcholã Doctorũ, & cõmunẽ opinionẽ, de qua meminit Ioan. Ant.de Nigris *in d.c.7.n.70.* vbi exploſa per eum opinione contraria, ſequitur iſtã cõmunem, adducẽdo omnes Doctores pro hac parte, & eſt textus *in cap.j.de homicid.in 6.* & firmat etiam Boſſius *in ſua pract. crim.in rub.de mandato ad homicidium, nu.14.& ſeq.* & de communi prędicta meminit etiam Accr.*conſ.167.nu.17.* Berrazol. *in conſ.70.nu.30.vol.2.crim.*& Ant.Gabriellius *in ſuis concluſio. de crim.concl.j.nu.34.* vbi ex communi opinione vtiliter oſtẽdit, ſententiam neceſſariò requiri declaratoriam ſuper hoc aſſaſſinio, antequam quis pro tali condemnetur.

¶ Quartò, quod aſſaſſinium non inducat generalis, & incerta promiſſio, prout diſcurrit etiam, & probat Ioan.Ant.de Nigris *in d.cap.7.num.75.*

¶ Quinto, quod aſſaſſinium haudquaquam inducant expẽſæ, ſed potius aliquid aliud quod lucrum afferat remanens.

¶ Sexto, quod aſſaſſinium minimè gẽtium reddit, atque inducit pecunia data, & conſignata pro expenſis redditus.

Sed aſſaſſinos tãtũ leges odio proſequũtur, vt aſſaſſinus ipſe puniri queat, etiã nõ cõſũmato delicto, ita gl. *in l.j.§.ſi ff.quod quiſq; iur.& in l.præſenti Cod.de his qui ad eccleſiam confugiunt,* Ang.& Bald.*in l.j.§.hæc verba.ff.quod quiſque iur.* Ang.*conſ.14.* nos, per textum *in c.j.de hom.in 6.*& ita Lugduni ſenatus Pariſienſis iuſſu ſeruatum affirmat Ant.Columbe *ſing.4.* Marſ.*in l.ſi is qui cum telo,nu.70.C.ad leg.Corn.de Sicari.*

36 Sed cõtrariũ videtur concludendũ in mandatore aſſaſſinij, qui profecto nõ punitur nõ ſecuto effectu, ita Dyn.& Ang. *in l.apud Labeonẽ.§.ſi curauerit.ff.de iniur.* Quod verũ arbitror, vt ſcilicet mãdans ipſe puniri nequeat pœna ordinaria mortis, ſed benè puniri poſſet, atque deberet pœna extraordinaria, ſecundum Doct.prænemoratos, Ang.*conſ.14.* nos Carolus & Ioan. Ant.de Nigris *in d.c.7.num.66.*

¶ Et cũ opinio hęc dubia quidẽ ſit, & nõ careat cõtradictoribus, etiã illuſtribus. Ideo in regno Neap.in anno 1573.ſub die 16.Aprilis ad tollẽdũ tale dubiũ fuit emanatũ regiũ banni, diſponẽs, quòd ſi quis ſolueret, aut promitteret pecuniã, aut aliquã aliã rẽ Meuio, vt Titiũ interficeret, & Meuius mãdatarius acceptaret mãdatũ, & procedaret ad actũ proximũ cõtra Titiũ, illũmque ſolummodo vulneraret, & non occideret, tunc etiã non ſecuta morte, tam mandans, quàm mandatarius ea clariſſima diſpoſitione ipſius regij banni, incurrunt pœnam vltimi ſupplicij, & mortis naturalis. Viuius *opin.74.*

37 Clericus ob aſſaſſinij crimen ab ordinario ſeculari iudice, & capi, & plecti poteſt. commune aiunt Bernard.Diaz *in prac.crim.c.91.lib.5.opin.163.* E.Suarez.

38 Clericus propter crimẽ aſſaſſinij tradẽdus eſt curiæ ſeculari, nõ expectata incorrigibilitate. cõ. dicit Guliel.de Bened. *in q.de homicid.* quã poſuit *poſt repet.c.Raynutius.* quę refert Plaza *lib.j.delict.c.19.nu.26.Clar.d.§.fi.q.36.ver.quæro etiã.* P.Fich.

39 Clericus cõdẽnatus pro enormi homicidio, licet aliqui dicãt quòd nõ ſtatim ſit tradẽdus curiæ ſeculari, ſed debeat expectari quod ſit incorrigibilis, vt cõmunẽ eſſe dicit Aret. *in c.cũ nõ ab homine, de iud.nu.80.* quę refert Dec.*in c.at ſi clerici.de iud. nu.258.* Diaz.*in pract.crim.can.c.90.* relatus per Did.*lib.3.reſol. c.20.nu.7.* Foller.*in prac.crim.nu.45.* Boſſ.*in tit.de foro cõpe.nu. 541.in fi.* Cõtrariã tamẽ opinionẽ, quod ſcilicet, clericus pro enormi homicidio, aut alio delicto tradẽdus ſit iudici ſeculari, dicit magis cõmunẽ Guliel.Bened. *poſt tertiã partẽ repet. cap. Raynu.in q.de homic.nu.40.in fi.* quę refert Didac.*in loco præall.* Menchiaca, *de teſt.lib.3.§.22.n.52.Pract.Carrer.nu.59.* hæc opinio ſeruatur in prac. vt ſcilicet, clericus propter homicidium proditoriũ, vel aliud enorme & grauiſſimũ delictũ degradatus, tradatur Curiæ ſeculari nõ expectata incorrigibilitate, in facto quandoq; ſeruatum fuiſſe refert Dec.*in d. cap.at ſi clerici.* Diaz.*in d.c.90.* quę refert Follec.*in pract.crim.& cano.* & ſe ita aliàs practicaſſe refert Aug.& Ang.*de malef.in verb.& ibi caput.nu.43.Clar.d.§.fi.q.36.verſ.Pariter.* P. Fichard.& Bonac.

40 Diſpoſitio *c.1.de homicid.in 6.* non ſolùm locum habet in certo illo hominum genere qui aſſaſſini appellantur, ſed omnibus homicidis.com.atteſtatur Boſſ.*in tit.de mandato ad homicid.nu.16.* Refert *Clar.lib.5.ſent.§.Aſſaßinium, in prin.* Et extẽditur illa diſpoſitio etiam in epiſcopum aſſaſſinum.com.dicit Soc.in conſiliis Curtij ſenioris, *conſ.20.nu.43.ver.omitto poſtremo.* Clar.*ibid.ver.quæro.* P.Fichard.& Bonac.

41 Clericus ſi per inſidias interfecerit aliquem debet verbaliter degradari, ſed non actualiter. Et ſic debet intelligi.*cap.j. de homicid.* Fran.de Aret.*in c.cum non ab homine.nu.80.de iud.* communem dicit. Bonacoſſ.

42 Clericus homicida nõ priuatur beneficio ipſo iure, vt eſt communis opinio. Diaz *in pract.cano.c.88.*& clericus conſulẽs homicidam, vt fieret homicidium, efficitur irregularis Benedict.*de foro Sempronio.in reperto.* Felinus *in verſ.clericus, qui conſulit homicidium fieri*, fallit multipliciter, vt *ibi.* Bonacoſſa. Gabriellius *in conſ.106.per totum.* Bonac.

43 Clericus homicida, nõ eſt ipſo facto priuatus titulo beneficij, nec perdit ipſo iure beneficiũ, ſed venit priuãdus per ſententia.Com.Anan.*in c.inquiſitionis, nu.3.de accuſatio.* Corſetus *in ſuis ſingularibus in verbo, ſententia.verſ.clericus.* Diaz *in pract. crim.canon.c.88.* refert Clar.*lib.5.§.homicid.verſ.de iure.* P.Fich.

44 Clericus ſi per inſidias interfecerit aliquem, debet verbaliter degradari, non autem actualiter: & ſic eſt intelligendus tex.*in c.j.de homicid.in antiq.* Franc.de Aret.*in c.cum non ab homine nu.80.de iud.* communem dicit. B.Villal.& Vezio.

45 Clericum ſe defendendo percutiens nõ incidit in excõmunicationem etiam ſi ſe defendendo modum excedat.vt eſt communis opin.Clar, *in d.§ homicidium ver præterea.* Bonac.

46 Capitulum, *cum non ab homine.de iudi* habet locum etiam in homicidio qualificato, vt eſt magis communis opinio, de qua Gabriellius *in conſ.196.num.4.* Idem.

47 Clericus parricida, debet deponi & puniri, vt eſt communis opin.Ber.Diaz *in pract.crim.cano.c.9.* Bonacoſſ.

48 Dominus qui dicit famulo, vade & nõ redeas domũ, niſi ſẽtia aliquid de illo negotio, ſi famulus occidit, vel vulnerauit aliquẽ, pręſumitur feciſſe mãdato domini.tex. eſt *in c. ex literis. de exceſſu prælat.*& *ibi* Abb.*nu.3.* Ang.& Imo.*in l.ſi quis mihi bona.§.ſi quis mandauerit.ff.de acq hæred.* Aug.de Arim.*in Addi. ad Ang.de malef.in verſ.Sempronium.21.q.nu.42.*& eſt communis opin.teſte Auguſtino *ibi.*& per Apoſtillantes *ad conſ.29. num.25.* Pau.de Caſt. Bonac.

49 Occidens Titium cùm Sempronium occidere voluiſſet, punitur pœna extraordinaria.communem dicit Alban *conſil.30.nu.1.& 2.Menchiaca illuſt.contro.c.95.nu.32.* refert Clar.*lib.5. ſent.§.Homicidium, verſ.dicunt.* P.Fichard.

50 Occiſus ſeu interfectus ſi vnicũ vulnus haberet, & plures fuiſſẽt in rixa, vel mortuus haberet minora vel pauciora vulnera, quã fuerint numero homines cõtra eũ in rixa, ita vt neſciretur ex quo vulnere eſſet mortuus vel quis ipſorũ rixãtiũ intulerit vulnus, tũc propter incertitudinẽ nullus ipſorũ rixãtiũ pœna mortis puniri poteſt, per text.*l.abſentẽ.ff.de pœnis.*& multa alia fundamẽta quę cumulat Hip.de Marſ.*in ſing.217.in cap ter vel quater ſã retroactõ tẽpore.* Et hanc cõmunẽ & receptã ſententiã eſſe ſcribit cõſulẽdo Hipp.de Marſ.*in cõſ.24.n.9 verſ. ex quib.omnib.ſatis patet cõ opi.glo.& doc.eſſe, in 1.vol.con.* Kitc.

51 Vulneratus lethaliter, ſi mora ſuperueniat, vulnerãs tenetur de occiſo.com.dicit Soc.*cõſ.178.ver.pro cuius.* Si tamẽ appareat de aliqua culpa vel neglegẽtia vulnerati, vt ſi ruſticus in caput vulneratus iuerit ad laborãdũ in ſole, tũc vulnerãs non tenetur de occiſo.com.dicit Blacus *in pract.crim.n.96* Grãm. *cõſ.2.* Cla.*lib.5.ſent.§. Homicidiu.verſ.quãdoque.* Itẽ ſi ſuperuixerit quadraginta dies poſt vulnerationẽ, tunc enim ſecundũ medicorum ſententiã nõ pręſumitur lęthaliter fuiſſe vulneratus.com.dicit Rainald.*cõſ.281.nu.2.* Blancus *d.nu.121.* Idem eſt ſi vulneratus ambulauerit poſt vulnerationẽ per triduum. Marſ.*in l.ſi in rixa.nu.56 ff.ad l.Corn.de ſicar.& in pract.crim.§.& quia nu.16.& conſ.7.nu.26.in fi.* quę refert Ant.de Padilla *in l.tranſigere.nu.59.C.de tranſact.* Io.Arno.*in ſoliloquio.39.proſperè quedam.* Clar.*d.§ homicidium.verſ.cæterum.* P.Fichar.

52 Vulneratus ſi proceſſit de malo in peius, & intra breue tẽporis ſpacium mortuus eſt, eo caſu pręſumitur mortuus ex vulnere. Hãc ſententiã ſequi omnes canoniſtas & legiſtas dicit Belõg.*in cõſ.5.verſ.2.* pro eadẽ ſi tamẽ quadraginta dies vixerit poſt vulnerationẽ, non pręſumitur ex vulnere mortuus.

Et ſi vulneratus poſt illatum vulnus ambulauerit per triduũ, ſimili ter nõ preſumitur ex vulnere mortuus, *vt ſup. in proximo verb. dictũ eſt.* Clar *d. §. homicidiũ. ver. caterũ ſi vulneratus.* Idem.

53 Vulnera, etiam lethalia qui animo occidendi infert, non aliter homicidij pœnas luit, quàm ſi mors re vera illius ſubſequatur, qui vulneratus fuit, vt commune doctorum effat omnes pronunciant Vital. *de maleſ. in rub. de inſult. nu.* 15. I. Cla. *in practi, §. homicidium. verſ. vlt.* E. Suarez.

54 Vulnus an ſit lethale nec ne, itẽ an vulneratus deceſſerit propter vulnus, vel propter malũ regimen, medicorũ eſt cognoſcere, quorũ debent eſſe duo. cõmunẽ dicit pract. Conrad. *nu.* 7. Intellige tamẽ ſi haberi poſſint, nã vbi vnicus tantũ medicus eſſet in locu, illius ſolius dictũ ſufficeret. cõmunẽ dicit Anan. *in capitulo, ſignificaſti. numero decimoquarto in fine, de homicidijs.* Et tales medici debent deponere cum iuramento. cõmunẽ dicit Crotr. *de teſtib. nu.* 227. *verſ* 4. *extenditur.* quem refert Didacus. *lib. y. reſolut. caput.* 13. *num quarto.* Tenentur tamẽ de credulitate tantum, nõ de veritate iurare. cõmunẽ atteſtatur Anan. *dicto caput. ſignificaſti. num. tertio. de homicid.* Si tamen medici dicerent vulnus eſſe mortale, & reus cõtrariũ probare vellet, admittendus erit etiamſi ſententia ſuper eo lata ſit cõtra reum. cõmunem dicit Affl. *ſuper prima parte conſtitutionũ regni, rub.* 13. *num.* 47. nam tales ſententiæ ex peritorum conſilio latæ nunquam tranſeunt in rem iudicatam refert Clar. *d. §. homicid. verſ ſcias autem. cum duobus ſeq.* P. Fichard.

55 Si plures aliquem percuſſerint, & ignoratur ex cuius vulnere deceſſerit, nullus ad mortem debet cõdemnari. eſt com. opin. ſecundum Alex. *in conſ* 15. *viſo proceſſu.* M. Chæriao.

56 Vulneratus an ex vulnere inflicto deceſſerit vel nõ, ſtandũ eſt arbitrio iudicis, qui cõſiderata qualitate & loco vulneris, & relatione medicorũ, cõſiderata etiam longitudine tẽporis quo vulneratus ſuperuixit poſt vulnus illatũ, & aliis probationibus æſtimabit an ex ipſo vulnere, an vero ex alia cauſa deceſſerit. Ita DD. communiter tenent, vt dicit Marſ. *in prac. crim. §. & quia. nu.* 16. *& conſ.* 7. *nu.* 27. quẽ refert Apoſtil. ad Riminal. *conſ.* 281. *ſub nu.* 1. Clar *d. § homicid. verſ. ſcias autem. in fin.* Longitudo verò temporis qualis reſpicienda ſit, vide *in dicto §. homicidium. verſ. caterum.* P. Fichard.

57 Vulneratus lethaliter ab initio, quandocunque mors ſit ſequuta, etiam propter defectum vulnerati, vel quia nõ fuerũt adhibiti medici, val adhibiti ſed imperiti, nõ excuſatur vulnerãs, quin teneatur de occiſo, vt eſt cõmunis opinio. de qua Aſinius *inter conſ. crim. conſ.* 107. *nu.* 1. Sed ſi ab initio vulnus non ſit mortale, ſed eſt effectum mortale imperitia medici, vulnerans nõ tenetur de occiſo, vt eſt cõmunis opinio ſecundũ Aſinium. *ibidem nu.* 2. vbi idem dicit, ſi vulneratus ſit mortuus ex mala vita, & malo regimine. Idẽ ſi qualitas vulneris poterat ſe habere ad ſalutem, & mortem, preſumitur mortuus vulneratus ex negligentia, vt eſt cõmunis opinio *ibi nu.* 8. vide omnino Corn. *in conſ.* 194 *in* 4. *vol. & conſ.* 283. *eod. vol.* & an vulneratus ſit mortuus ex vulnere, nec ne, relinquitur arbitrio iudicis, attenta qualitate vulnerum, & aliis circunſtantiis, vt eſt cõmunis opinio de qua Marſil. *in pract. §. & quia. nu.* 16. *in cõſ.* 7. *nu.* 27. *& in conſ.* 7. *nu.* 27. Clar. *in §. homicidium.* vbi diſtinguit, vt per eum. & etiam com. dicit Menoch. *de arbitrio iudicis. caſu* 275. Riminal. nouiſſi. *in Apoſtillis ad Riminal. eius patruum conſ.* 281. *litera A.* & ſi vulneratus exculpat aliquẽ, dicens quòd Titius eum non vulnerauit, non poterit talis torqueri ex indicita laborantibus contra eum; quia habet indicium innocentiæ pro ſe, ſcilicet exculpationem vulnerati. Alex. *conſ.* 50. *num.* 13. *vlt. vol.* & no. quòd ſi poteſtas faceret decapitari aliquem, qui vulneraſſet quendam mortaliter antequam ille moreretur, ponitur. vt eſt communis doctorum opinio, ſecundũ Bal. *in l. damni. §. Sabini ſententia. ff. de damn. infec.* vbi dicit, quòd in ſtatutis maximè hoc eſt verum, quia requirunt actum perfectum, & conſummatum, & donec eſt in eo ſpiritus, nõ poteſt dici mortuus: quia donec ſpirat ſperat. Bonacoſſ.

58 Vulnera etiam læthalia inferens animo occidendi, non punitur morte, ſi vulneratus non moritur, vt eſt communis opinio, de qua Soarez *verſ. vulnera. nu.* 109. Idem.

59 Vulneratus, ſi quadraginta dies vixerit poſt vulnerationem, non preſumitur ex vulnere mortuus. Similiter ſi poſt vulnus illatum ambulauerit per triduũ, non preſumitur mortuus ex vulnere. Clarus *in §. homicidium. verſ. caterũ.* & ibi alia, ad quæ me remitto pro breuitate. Bonacoſſ.

60 Vulneratus ex vulnere mortali ſi moriatur, præſumẽdũ erit eum ex vulnere deceſſiſſe, & vulnerans de occiſo tenebitur non habita ratione tẽporis, ſiue ſtatim moriatur, ſiue poſt certum tempus, dummodo cõſtet illud vulnus fuiſſe mortale. Vulneratus autẽ ex vulnere non mortali ſi moriatur, nõ præſumendũ erit ex vulnere deceſſiſſe: propterea vulnerãs nõ teneretur de occiſo. quòd ſi incertũ ſit an vulnus ſit læthale vel nõ, & tunc ſi intra paucos dies vulneratus deceſſerit, præſumẽdũ erit vulneratũ ex vulnere deceſſiſſe, ſi ſẽper vuln⁹ in peius abierit. ſi verò poſt multũ tẽpus mortuus fuerit ille vulneratus, & neque conualuerit, vulnerans ſemper tenebitur. Si verò cõualuerit per tempus, & demũ vulnus recruduerit, eo caſu nõ ex vulnere, ſed potius ex malo regimine præſumendum erit vulneratũ deceſſiſſe, & neque vulnerãs de occiſo tenebitur. Fel. *in c. presbyterũ. de hom.* Sali. *in l.* j. *C. de emẽd. ſeruo.* Boër. *deciſ.* 335. Dec. *conſ.* 415. Corn. *conſil.* 275. *par.* 3. Item.

61 Prouocatus qui deliquit regulariter nõ excuſatur, vt eſt cõmunis op. Boër. *conſ.* 4. *n.* 28. Sed tamen mitius eſt puniẽdus, quia in dubio præſumitur, quòd cauſa ſe defendẽdi, non vlciſcẽdi, fecerit, vt eſt cõmunis op. Clar. *queſt.* 60. *verſ. nunc quaro.* Marſil. *conſ.* 137. *nu.* 8. Et quia nõ dicitur in dolo, vt eſt cõmunis opi. de qua Curt. iu. *conſ.* 135. *nu.* 16. *& ſeq. in* 3. *vol.* ideò punitur extra ordinẽ. Etiam, ſi poſt ſedatam rixam ex interuallo facit inſultũ in vulnerãtẽ, vt eſt cõmunis op. de qua Cla. *in §. homicidium, ver. ſcias tamen.* vbi etiã concludit, quod in omnẽ caſum occidens aggreſſorem, nunquam tenetur de occiſo, ſed tantum de exceſſu. Et in terminis ſtatuti de homicidio ita dicit Sal. *in r.* 1. *de iniuriis.* Bar. *in l. y. de excep.* Fel. *in c dilectis. de exc.* Coru. *conſ.* 133. *in* 3. *vol.* Gram. *deciſ. Neapol.* 37. Arnonus *Soliloquio* 23. Claud. *regul. crim.* 71. *& ſeq.* & eſt tex. *in l. ſi ff. ad l. Iul. repet. & inter conſ. crim. conſ.* 76. *n.* 5. *cõſ.* 77. Boſſi. *tit. de homic. n.* 91. Afflict. *dec. Neapol.* 37. *n.* 3. Sed debet puniri pœna pecuniaria. Gram. *voto.* 23. *n.* 20. Nouell⁹ *in tract. ad defenſam fol.* 21. *n.* 61. *& ſeq.* Moronus *de fide, trenga & pace. q.* 125. Et requiritur, quòd aliter euadere non poſſet, vt eſt communis opi. de qua Corn. *conſ.* 274. *litera H. in* 1. *vol.* Bonacoſſ.

62 Vulnerati aſſertio nõ facit aliquo modo iudiciũ, vt eſt com. op. de qua Turri⁹ *inter conſ. crimi. conſ.* 81. *n.* 27 *tom.* 2. Bonac.

63 Duo vnum & eundem vulnerantes, temporis tamen interuallo, ita vt vulnerans moriatur, tunc ſi primum vulnus non erat lethale, ſed tamen incertum an vulneratus ex eo moriturus eſſet, primus tenetur de vulnerato. alter de occiſo, ſi verò erat indubitatum quòd ex primo vulnere euadere non poterat, tunc etiam primus tenetur de occiſo. com. dicit Boër. *dec.* 323. *nu.* 10. Didacus *in repet. in clem. ſi furioſus. nu.* 4. *de homicid.* Plaza. *lib.* j. *delict. cap.* 12. *num.* 8. Bland. *in pract. crimin. num.* 96. refert Clar. *lib.* v. *ſentent. §. Homicidium. verſ. Sed quid ſi reus probet.* P. Fichard. & Bonac.

64 Plures vnum vulnerantes, vnico tamẽ vulnere læthali, vt vulneratus moriatur, ſi ignoretur quis vulnus illud intulerit, omnes abſoluuntur à pœna ordinaria, & condemnatur pœna pecuniaria. communem dicit Boſſius *in tit. de homicid. num.* 26. Natta *conſ.* 140. *nu.* 9. Riminal. *conſ.* 23. idẽ eſt ſi plura ſint vulnera læthalia, & ignoretur ex quali mortuus ſit, cõmunẽ dicit Rol. *conſ.* 63. *nu.* 10. *lib.* y. Ang. *de maleſ. in verb.* & Andreã, *nu.* 21. Alc. *de praſum. reg.* 3. *praſump.* 44. *nu.* 4. Si tamen ex propoſito & deliberatè homicidium commiſiſſent, omnes tenentur pœna ordinaria homicidij. cõmunem dicit Didac. *in repet. clem ſi furioſus. nu* 3. *de homicid.* refert Cla. *lib.* v. *ſent. §. Homicidium. verſ. alia etiã.* item ſi plura ſunt vulnera, & vulnerantes certi, tunc illi tantũ qui intulerunt læthalia vulnera tenentur de occiſo. cõmunem opin. ait Did. *in d. rep. clem. ſi furioſus. ver. ſecũdus caſus.* Clar. *d. §. Homicidium. ver. vt verò.* P. Fichard.

65 Plura vulnera vno ictu illata, vt cum bidente aut tridente, habentur & puniuntur pro vnico tantùm vulnere. cõmunem dicit Alberic. *in* 2. *par. ſtat. q.* 38. Viuius *in lib. communium opin. ver. ſtatutum imponens.* Cla. *d. §. ſi. q.* 84. *verſ. Hæc autem.* vbi dicit Bar. tenere, delinquentem etiam hoc caſu debere pro pluribus vulneribus puniri, & ita quoque ſe ſemper vidiſſe in practica obſeruari. P. Fichard.

66 Venenũ dans, morte non ſequuta non punitur capite, ſed pœna extraordinaria, vt eſt mag com. opi. Clar. *§. homicidium. ver. punitur.* Pract. Carer. *nu.* 19. quem refert Did. *in repet. clem. ſi furioſus. nu.* 11. *de homici.* aliàs ſi mors ſit ſequuta, quia punitur capite. com. eſt op. *ibi. ver. venenũ.* Pariſ. *cõſ.* 167. *nu* 1. *& ſeq. vol.* 4. Carrer. *fol.* 92. *nu* 19. an autẽ portans arma venenata, plus ſit puniẽdus, quam ſtatutum de delatione armorũ dictet, vide

per

per Barb. *in tract. de Card. lega. à latere. q. 5. nu. 25. tom. 11. fol. 192.* Plaza. *lib. 1. delict. c. 20. nu. 1.* P. Fich. & Bonac.

67 Pacē nō ſolū debet habere principalis, ſed & auxiliator ad homicidiū, & cōdemnatus in pœnam pecuniariā, ſi volt ab ipſa pœna gratiā cōſequi. Clar. *quaeſt. 58. ver. & aduerte.* Bonac.

68 Tyrannū principē eius vaſalli intollerabiliter oppreſſi poſſūt iuſte, & licitè occidere, vt tenet, & latè probat Paris de Puteo, *in tract. ſyndicat. in princ.* & Carrerius, *in pract. crim. in §. circa, al. 2. nu. 84.* cum alijs Regnicolis ſignatis ibi per eū, imò meritoriū eſt ipſum principē tyrannū interficere, ſecun. Tho. de Aquino *in ſecūda ſecūdæ art. pen.* cuius opinionē tanquā periculoſam reprobant Aug. de Ancona, *in tract. de poteſtate eccleſiaſtica q. 54. artic. 4.* Fel. *in c. cū nobis ext. de praeſcr. nu. 7. circa fi. d. nu.* & cōmuniter omnes doct. ſec. Cæſarē de Petrinis, *in add. conſtitutionū regni Neap. in conſt. inchoante. ſi damna clandeſtina patientibus, in tit. de homicidiis, & damn. clandeſtinis. in fi.* & contra ſententiā iſtā Th. fuit deciſum etiā in concilio Conſtātię, teſte Fely. *in d. c. cū nobis.* verū quod tyrannus impunè & licitè interfici poſſit, latiſſimè probauit, & optimis, & ferè infinitis rationibus, & authoritatib. cōſuluit Cataldinus de Boncōpagnis de viſſo, *in cōſ. 55. nu. 15. cū multis alijs ſeq.* quod conſ. reperitur inter conſilia criminalia diuerſorū, collecta per Io. Bap. Zilettū, *in j. vol.* quod certe procederet in tyrano, qui per vim dominatur, nullū ius habens ad illius reipublicę regimē, hoc equidē caſu poſſet à priuato occidi, vbi nullum aliud ſubeſſet remedium ad illam tyrannidem tollendam, vt no. Caieta. 2. 2. *q. 64. art. 3.* etiam veneno, & proditoriè, ſec. Fabrum, & Ang. *in §. ius autem gentium. Inſtit. de iur. nat. gen. & ciui.* ſed ſi tyrannus eſſet verus reipublicę princeps iure ſucceſſionis, aut electionis, tunc ob eius tyrannidem à priuato occidi non poſſet, imò hæreticū eſſet aſſerere hoc licere, vt tradit Alphonſus à Caſt. *lib. de hareſi. ver. tyrannus.* & Do. Soto, *lib. 5. de iuſt. & iur. q. j. art. 3.* F. Vinius *opin. 999.*

69 Tyranni geſta valent per iuſtitiam, vt eſt com. opin. de qua Pariſius *conſ. 1. num. 65. vol. j.* Bonacoſſ.

70 Statutū imponēs pœnā pecuniariam pro homicidio, cū occaſionē delinquendi pręſtet, non valere, multi doct. voluerunt, quos referunt Panor. *in c. fin. circa fin. nu. 3.* & *ibi apoſtil. in verb. ſtatutum. & in ver. promiſſae peccādi.* Roch. de Curt. *nu. 190. ver. ſecundò infertur non valere conſuetudinem vel ſtatutum. ext. de conſuet.* & Hipp. de Marſ. *in l. j. nu. 17. ver. item homicidium non poteſt puniri pœna pecuniaria, etiam ex forma ſtatuti. ff. ad l. Corn. de ſicar. & in ſin. 665.* Licet nonnulli ſententiam cōtrariā amplexi fuerint, referentibus Fel. *in rub. ext. de homic. volūt. & caſua. & eod.* Hipp. *in d. ſing. 665.* & Lud. Carer. *in ſua pract. cauſ. crim. §. circa ſecundum iuxta legem Moyſi. nu. 58. fol. lib. mei. 228.* Quam ſententiam doct. communiter tenere ipſe ibi tradit. Prior tamen ſententia tanquam magis cōmunis ab alijs doct. approbatur. Dec. *in c. cognoſcentes. nu. 2. ver. Et ad hoc facit in j. lect. ext. de reſcript.* Didac. *in lib. 2. variar. reſolut. c. 9. nu. 2.* & Rol. à Valle, *in conſ. 98. nu. 26. in j. Tom. & in conſ. 111. nu. 39. in 2. Tom. conſ.* Quod tamen ſtatutum cum temperamento intelligi neceſſe eſt, ſi homicidium dolo commiſſum fuerit, dolus enim in materia homicidij, ſumitur pro animo occidendi. *d. l. j. §. diuus Adrian.* diuus Adrian. reſcripſit. Iul. Clar. Martiano dicēte, eū qui hominē occiderit, ſi non occidendi animo hoc admiſerit, abſolui poſſe. & *in l. j. ibi*, qui ſi probauerit non occidēdi animo hominē à ſe percuſſum eſſe. *C. eod.* Petr. Calæphatus *in cōſ. 92. nu. 4. in 2. vol. cōſ. crim.* Propterea vno ore omnes doct. tā in lecturis, quàm in conſilijs tradiderunt, etiam per ſtatuta homicidia puniri non poſſe, niſi dolus interuenerit. Bald. *in l. data opera. nu. 7. verſ. item ſi ſtatutum praeciſè punit homicidium ad mortem. C. de iis qui accuſ. non poſ.* Paul. de Caſtr. *in l. nemo. nu. 5. C. de epiſc. audien. in l. & ſi ſeuerior. nu. 5.* Alex. *nu. 5. ver. Et ideò ſi ſtatutum. C. ex quib. cau. infam irrogetur.* Et idem Paul. de Caſtr. *in l. j. nu. 3. C. vbi Senatores vel clariſ.* vbi ipſe valdè elegāter loquitur, ſi ſtatutum contineret homicidam decapitandum eſſe, & quiſpiam per culpam ſine dolo interfeciſſet hominem, iudices ignorantes conſueuerunt dicere, quòd non debeamus diſtinguere inter dolum & culpam, ſed ſimpliciter ſtādum eſſe verbis ſtatuti, nam non inſpicitur animus, ſed factum. *l. diuus. ff. ad l. Cornel. de ſica.* Verùm ſi ita nudè intelligere deberemus verba ſtatuti, magnum abſurdum & iniquitas ex eo ſequeretur, quòd de homicidio caſuali quis decapitari deberet, quod eſſet contra omnem æquitatem & iuris ſcripti rationem. Hāc ſententiā vbique alij doct. cōmuniter ſequuntur Pe. de Anch. *in cōſ. 283. nu. 5* Bart. Cępoll. *in cōſ. 29. nu. 22. ver. non obſtat ſtatutum. cōſ. 30. nu. 3. ver. itē quia ſecūdū ſtatuta nō inſpicitur animus occidētis, ſed ſolū factū. cōſ. 31. nu. 3. ver ſimiliter. cōſ. 33. nu. 6. & in conſ. 37. nu. 4 & 5.* Alex. de Im. *in cōſ. 109 nu. 5. in 1. vel. cōſ. 140. nu. 4. in 2. vol. cōſ.* Dec. *in cōſ. 9.* & *ibi* Apoſtil. *in verb. dolo. n. 1. & in cōſ. 234. nu. 3. & in cōſ. 482. nu. 8.* Paul. de Caſt. *nu. 10. in fin.* & Iaſ. *nu. 19. in l. j. ff. de leg.* vbi Iaſ. allegat. *l. cū autē redhibitio. §. excipitur. ff. de adilit. edicto.* Iaſ. *in l. in actionib. num. 26.* & ibi ipſe atteſtatur hanc cō. opi. eſſe, & Dec. *ibidē nu. 20. ff. de in litē iur.* pulchrè & copioſè Hipp. de Marſ. *in cōſ. 4. nu. 28. cōſ. 7. nu. 17. cōſ. 25. nu. 3. in j. vol. cōſ. 77. nu. 5. cōſ. 91. nu. 11. cōſ. 103. nu. 5. cōſ. 128. nu. 21. & in cōſ. 137. nu. 3. in 2. vol. conſ.* Io. de Ana. *in conſ. 45. n. 10. in j. vol. conſ. crim.* Io. Calęphat. *in d. conſ. 92. nu. 3.* Maria. Soc. iun. *in conſ. 117. nu. 15. vol. 3. conſ.* nouiſſimè Hartman. Hartm. *in pract. obſer. lib. 4. tit. de accuſ. c. 112. homicidium quando committatur & quomodo puniatur.* Pet. Calęph. *in conſ. 104 nu 21. in Tom. j. conſ. ad cauſas crim. recēs editorū.* Crauet. *in conſ. 6. nu. 100. in j. part. conſ.* Marc. Blanc. *in pract. crim §. viſis indicijs. per reū. nu. 147. cū ſeq.* Cartelian. Cotta *in ſuis memorabilibus, in verb. homicidiū.* & Tiraq. *in praefat. tract. de pœ. nu. 22.* vbi ipſe teſtatur, hāc ſentētia cōmunē eſſe. & *nu. 21.* nōnullos doc. cōtra. iū aſſerētes adduxit. Vnde Roſtochienſis Reipub. & aliarū vicinarū ciuitatū ſtatuta reſtringi debebāt, ne homicidia dolo nō commiſſa, morte, quēadmodum perperā fit, punirentur. Quę enim eſt illa barbaries, à doct. de meliori ſentētia nolle educeri? quare prudēter ex iuris ſcripti ratione ſcribit. Iaſ. ſtatutū ſimpliciter diſponens, q. committens homicidiū debeat capitis pœna plecti, non debere ita pręcisè intelligi, ſed ſecūdū granū ſalis, id eſt iuris communis, ſi tale homicidiū nō fuerit cōmiſſū doloſè: & ſi ſtatutū punit homicidā ad mortē, & nō faciat doli mentionem, tamen iudex vbi nō eſt dolus debet ſententiam temperare. *l. quid ergò. §. pœna grauior. ff. de his qui notan. infam.* nam ſtatutum reſtringitur per rationes iuris communis. *l. ſi ſeruus veſtri. C. de noxalib.* & volūtas & propoſitū diſtinguūt maleficia. *l. qui iniuria ff. de furt. c. cum voluntate ext. de ſent. excom. in conſ. 137. nu 3. in j. vol. conſ.* Iac. Nouel. *in trac. ad defenſam. §. homicida ex quib. cau. à pœ. mor. excuſ. nu. 85.* Quę doctrina adeò vera eſt, quod nō valeret ſtatutum, quo caueretur, ne liceret cuiq; perſonam ſuam defendere ab iniuria. Nam neq; cōſenſus poſſet hoc facere, nec per cōſensū id fieri poſſet, per not. *in l. pactum inter heredem. ff. de pact.* imò nec imperator hoc facere poſſet. Marc. Mant. *in conſ. 314. n. 58. in j. vol. conſ.* Multo fortius ſtatutū quod ſimpliciter loquitur de pœna, intelligitur loqui de caſu culpabili, nō de caſu licito. *d. l. ſi ſeruus veſtri*, ne ſubiecta innocentia feriatur. *l. fi. C. de accuſ.* Imò ſtatutū intelligitur ſicut intelligitur ius cōmune, imò eſt ipſū ius commune, à quo videtur deſcendere, per not. *in c. j. de conſt. lib. 6.* & ſic meritò recipit interpretationē paſſiuam à iure cōmuni. *c. cùm dilect. ext. de conſuet.* cū ſtatutū debeat intelligi ſanè, ita vt ipſum ratio & natura nō reſpuat. *ca. erit autē lex. diſt. 4.* certū enim eſt q. in pœnis corporalib. requiratur dol. *l. in lege Cornelia ff. ad l. Cor. de ſicar. l. nec exēplum. C. ad l. Cor. de fal.* & ita Bald. de Peruſ. conſulendo ſcribit, cuius conſilio plures doct. ſubſcripſerūt. *in conſ. 19 in j. To. conſ. crim.* recens editorū. ſed hanc doctrinam limitandam eſſe multi exiſtimarūt, ſi ius municipale ſeu conſtitutiones ſtatuerēt verbis generalib. & pręgnantib. veluti, ſi quis quocunq; modo occideret, pœna capitis puniatur, per doctrinam Sal. *in l. 2. nu. 12. C. de noxal.* cuius ſententia videtur ab omnibus approbata. doct. *in l. j. §. nunciatio ff. de ope noui nun.* Dec. *in rub. nu. 11. ver. tertiò limitari probabiliter poteſt. ext. de prob.* Quam limitationem per bonas rationes rectè improbat Bart. Romuleus *in l. vt vim. nu. 192. ver. ſed huiuſmodi limitatio.* nihil obſtabit præceptum non occides. Nā homicidiū etiam in l. Dei excuſabile erat. *Deuteron. c. 19.* Mar. Mant. *in conſ. 214. nu 46.* nec non ſępius iura diuina, recipiūt modificationē & reſtrictionē ex aliqua probabili ratione, & cauſa, pręſertim cū nō agatur de articulis fidei. *c. ſūt quidā. 25. q. 1.* Dec. *in c. fi. ext. de cōſuet. & in l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur.* An verò animus occidēdi in dubio pręſumatur, & cui onus incūbat probādi, copioſè multorū adductis authoritatib. proſequuntur Cępol. *in d. cōſ. 29. nu. 4.* & Hipp. *in l. j. nu. 65. cum ſeq. C. ad l. Cor. de ſicar.* Lud. Carerius *in ſua pract. cauſa crim. §. homicidij autem ſpecies duplex eſt. ver. ſed an in dubio praeſumatur animus. nu. 80. cum ſeq pag. li. mei. 106.* Lancillot. Courad. *in ſuo praetor. & Curia. breuiario. ti. de homicidio, & quae requirātur ad defenſionē neceſſariā, & ex quib. cau. homici. probetur.* Cæpoll. *in d. cōſ. 29.* Marc. Blanc. *in pract. crim. in §. tertia pars defenſionis* ar-

& in præcedentib.§§ incip. Iis ſic præmiſſis ſecunda pars defenſionis. Aym.Crauet.*in conſ.*119.*n.*7.*cum ſeq.* I.Cla.*in lib.v. ſent. recepta.§.homicidium.verſ ſed quomodo probatur quod fecit ad ſui neceſſariam defenſionem.* Marc. Mant. *in conſ.* 216. *in T.e.2. conſ.* Matth. Vueſenbec.*in ſuis paratitis.ff.ad d.l. Corn.de ſicar.nu.*22. Pet.à Placa *in epit.delictorum.lib.j.c.*9.*n.*7.*ver. Et in dubio cui incumbat onus probãdi.* Et Bart.Romul.*in d l.vt vim.n.*75.vbi ipſe quomodo articuli & depoſitiones ad excuſandum homicidã accuſatum concipi,& quomodo teſtes deponere debeant,variis recitatis doct.ſententiis, & indicata ſententia communi ſatis copioſè explicauit. Kirchouius.

71 Statutum puniens delicta intelligitur de conſummatis, & non attentatis,vnde ſi ſtatutũ diſponeret, quòd ſi quis doloſè occiderit hominem,pœna mortis puniatur , intelligitur ſecuta morte effectualiter tantũ,& non aliter.ſecundum Bart. & omnes communiter *in l. ſi quis cum tele. C. ad legem Cor.de ſicar.* Bart.*in l.j.§.diuus.ff.eod.t.* Bald.& omnes *in l. ſi quis ſeruo. C.de fur. & in auth.ſed nouo iure,eo.t.* Io.de Imo.*in c.*1. *de præſũp.* & hoc latè probat & confirmat per nonnulla alia ſimilia exempla Marſ.*in l.qui falſam monetam.nu.*23.*cum multis ſeq. ff. de falſis.*& Grammaticus *deciſ.*2.*per totam*,vbi refert ita in contingentia facti fuiſſe iudicatum in ſacro Regio conſil. Neap. Nam ſtatutorum verba neceſſariò debent propriè intelligi, non autem impropriè,& fictè, vbi abſonus intellectus non ſequitur,& ſic ſtatuta ipſa requirunt caſum verum,& non fictũ *l.*3.*§.hac verba*,vbi Bar.nu.*ff.de neg.geſt*.& alij doct.*in l.j.ad legem Corn.de ſicar.* Iſtam aiunt eſſe communem opin. Dec. *in l. non vult heres.nu.*4.*cum aliis ſeq ff.de reg.iur.*& Aug.Beroius *in c.ſiquis Epiſcopus,n.*6.*de accuſa.*& circa hoc latè ſcripſi *in ver. ſtatutum diſponens quòd mulier, & minor non poſſunt contrahere in decima limitatione.* Prædicta autem vera ſunt maximè, quia hodie per conſuetudinem generalem totius mundi eſt derogatum omnibus legibus diſponentibus conatum puniri,& ſic per talem conſuetudinem conatus nõ punitur, niſi ſequutus ſit effectus:ſec.Spec.*in t.de accuſatio.§.* 1. cũ quo ſentiũt Ang.Paul.de Caſt. Alex.Iaſ.& cæteri.*in l.*1.*§.hac autem verba.ff.quod quiſque iur.* Fel.*in trac.quando conatus puniatur.* cùm aliis abundè congeſtis per Marſ. *in d. l. qui falſam monetam ad leg.Corn.de falſ.n.*24.& hoc idẽ tenet *Boer.dec.*306.*n.*3.& Hier. Chucalon *in additio.ad Dec.in d.l.non vult heres*, vbi aſſeuerat hanc eſſe comm.opi.& Gram.quoque *in d.dec.*2.*n* 19.Hoc autem declarant non procedere Ang.Paul. de Caſt. Alex. & Iaſ. *in d.§.hac autem verba*,in crimine læſæ maieſtatis,& in crimine proditæ,ac expugnatę patriæ,quorum quidem opinionem in iſtis duobus caſibus dicit communem Boër. *in tract. de ſeditioſis.circa fin.n.*41.*& ſeq.* Iſte vltimus caſus comprobatur ex eo,quod ſcripſit Soc.*conſil* 121.pręmittenda eſt diſputatio. vol. 4.vbi dicit quòd ille,qui venit ad expugnandam patriam,cõmittit crimen læſæ Maieſta. vt habetur per Bart. *in extrauag. qui ſint rebelles,in ver.tenore.& in ver.rebellando, & per docte. in l.quiſquis.C.ad legem Iuliam maieſta.* Viuius.

72 Statuto eſt ſatisfactũ,ſi quis reſpondet,occidi,ſed ad mei defenſionem,vt eſt com.opi.vt per Soc.*in l.j.ff.vulg col* 6 *ver. vnde cõſidera.*& perinde eſt,ac ſi ſimpliciter reſpõdiſſet, vt eſt communis opi.D.m.Alc.*in l.j.§.ſi quis ſimpliciter ff.de verb.ob.* ſuſius Paſethus *in conſ.*191.*n.*1.*& ſeq.* Bonacoſſ.

73 Statutum imponens pœnam mortis pro humicidio,debet intelligi.dummodo ex dolo & propoſito committatur, vt eſt com.opi.vt per Dec.*in cap.cognoſcentes.n.*11. *de conſti.* amplia & limita,vt *ibi* per Dec. Bonac.

74 Minor nõ debet puniri ſtatuto de humicidio,ſed aut legali,aut pecuniariè,vt eſt com.opi.de qua Grã.*deciſ.Neap* 23. *n.*12.& per totũ. Tiraquellus *de pœnis ſęperan. cauſa* 44. *n.* 47. Arnonus *cõmentario* 11.Marſ.*in pract.crim.§.quoniã.n.*96.Rol.à Valle *in cõſ.*68.*n.*33.*in* 2.*vol.* Foll.*in pract.cri.canonica.c.& ſi confeſ.n.*95. vbi & declarat tex. *in l.auxiliũ.§.in delictis.ff.de minor.* Menochius *de arbitrio iudicis, caſu* 329. Dominus Chachera. *deciſ.*60.Placa *Epitome delict.*c.32.*n* 10.vbi ſuſiſſimè.Zuccardus *in rub.C.qui admitti.n.*25.poſt Alex.& alios per eũ citatos, vbi dicit ſe obtinuiſſe in minore 25.annis,qui fuit punitus in pœna arbitraria,& mitiori,quàm à ſtatuto Ferrarienſi ſit poſita. Et ita etiã conſuluit Rol.à Valle *in conſi.*78.*per totum in* 3. *vol.* Aſinius *inter conſ.crim.conſil.* 310. *tom.*2.Ant. Gomez. *tim. de delictis.nu.*65. *ad fin.fol.*336.*tom.*3.*ca.*1. Riminaldus nouiſſimus *inter conſ. crim. conſ.* 135. Caccialupus *inter conſ. crim. conſ.* 92. *tom.* 1. Duennas *reg.* 259. Folerius *in pract. crim. canonica pag.* 395.*n.*17. Gand *in tract.maleſ.tit.de homicidariis.n.*23.Cagnol. *in l.ferè.ff de reg.iur.* Grammaticus *voto* 14 *n.*2.& per totũ Aret. *conſ.*70.*ad fi.* & obligatur iudex ad hoc, vt ibi per Grammat, *d.deciſ.*23.Paulus Girlan.*in tract.de relaxa carcera. quæſt.*8.*n.* 7. Rolan.à Valle *in conſ.*51.*n.*41.*ad fi.in* 1.*vol.* Carrer.*in pract crim. in §.circa.n.*5.*fol.*99.Etiam ſi minor geminaſſet delictũ.Gratus *reſponſ.*52.*in* 2.*vol.* Dec.& cęteri. *d.l. ferè.* Firma. *in repertorio. ver.ſacrilegus punitur*,vbi dicit, quòd ratione ætatis in Capitolio Romano licet punire minorẽ in membri mutilatione propter minorem ætatem.Marſ.*ſing.* 618.Cæpola,*cautela* 2.*in* 15. Rom.*ſing.*77.D.m.Aleia.*diſpunctio.lib.j.cap.*17.vbi pœna exilij eſt in minore delinquẽte.Frãc.Marc.*deciſ.*793.Curn.*conſ.*105. *in* 4 *vol.* Nouellus *regu.*101.nam ſtatutũ puniendo delictũ,generaliter loquens non vendicat ſibi locũ totaliter in minoribus,etiam doli capacibus, vt per Soc.*in cap.*1. *nu.*3. *de ſententia excommunica.* fallit de rigore iuris, vbi pœna eſt ipſo iure impoſita, quia minor doli capax debet puniri ſtatuto, nec iudex in ſententia poteſt pœnam alleuiare.vt ibi per Soc.*num.* 4.*& ſeq.* Nec opus eſt curatore minori in delictis.Clar. *in quæſt* 55. *verſ.vlterius.* vide omnino D.Ioſephũ Luduni.*in deciſ.Peruſin.* 13.*n.*10.vbi communẽ obſeruauit opinionẽ. Et iudex maleficiorum poteſt dare curatorẽ liti criminaliter mouendæ corã eo,non autẽ poteſt dare curatorẽ generalẽ,vt credit Bald.*in l. ſolemus. §.latrunculator ff.de iudiciis.*& communis ſe habet op. omniũ,ſecũdũ Marſ.*in l.de minore.n.*55.*§.de quæſt.fol.*77.Quod in his quæ fiunt ad ordinem iudicij,non valeat factũ à minore,ſine tutore,vel curatore:in his autẽ, quæ pertinẽt in inquiſitione veritatis valeat factum ſine illis. Neç etiam eſt neceſſaria in criminalibus curatoris authoritas minori in confeſſione legitimè extorta,ſecus in ſpontaneã,quę emanat in forma iudicij.Et poteſt torqueri adultus, & ſtabitur eius confeſſioni abſque curatore.vt per Bal. *in l. auxilium.ff.de minoribus.* Si tamen minor in tortura,ex reſponſione,vel cõfeſſione eſſet læſus,reſtituitur.Iaſ.*conſ.*133.*n.*1.*in* 1.*vol.*& per totũ.*& conſ.*188. 2.*vol.*& ſi minor abſque aliqua probatione erroris & lęſionis in cauſa criminali confitetur delictum. de quo nõ conſtat aliter,quàm per cõfeſſionẽ,debet reſtitui. Alex.*in conſ.*116.*lib.vj.* Ang.*in l.certum.§.in pupillo.ff.de confeſſis.in verſ. & ideo dicitur.* quod dictũ dicit nota.Alex.*in l.nã & poſt ea.§. ſi minor. col.pen. ff.de iure iur.* aliàs autẽ ſententia lata contra minorẽ indefenſũ, & abſque curatore,eſt ipſo iure nulla.Iaſ.*in conſ.*19.*nu.*1.*vol.* 3. Vantius *de nullitatib.proceſſ.fol.*142.*n.*28.Marſ.*conſ.*445.& not. quòd teſtes dicendo aliquem eſſe minorem , poſſunt reddere rationem ex aſpectu.Bal.*in conſ.*220.*in* 4.*vol.* Annacuſſ.

75 Iudex poteſt à morte euadere homicidam quem impulit iracundia.Fel.*in cap.dilecti.in* 6. *col. de excep. ſac. conſ.* Paul.de Caſt.*in* 2.*vol.conſ.*192. Vezinus.

76 Statutum vel conſuetudo ſi diſponat quòd bannitus impunè offendi & occidi poſſit,ſecundũ communẽ opinionẽ valebit,quia tunc offenſio vt homicidiũ,cõmittitur tanquã à miniſtro legis vel iuſtitiæ,*iuxt.l.amiſſione.ff.de capi.dim.l. crimin. ff.de relig.& ſumpt.*prout voluit Io. And.*in addi.ad Spec. tit. de conſtit.*pro quo facit quod habetur 23.*q.*5.& quod not.per Bar. *in l.omnes populi.ff.de iuſtit.& iur.*& per do.Ant.*in cap.fi.de conſuetud.*vbi dicit hoc procedere in bannito pro crimine vel delicto.refert ac ſequitur Bened.Capr.*in reg.*11.*nu.*14.

77 Statutũ quod bãnitus impunè occidi poteſt,etiam habet locum in eo,qui occideret bannitũ, dato quod occidẽs ignoraret illum eſſe bannitum,vt eſt com.op. de qua Dec.*cõſ.*327. *nu.*4. Etiam,quòd occidens habuiſſet notitiam per publicam vocem & famam,quòd bannitus liberatus fuiſſet, non tamen ſciret eum de banno cancellatum , vt ibi ſuſius. vide omnino Iaſ.*in l.huiuſmodi §.ſi ita.num* 15.*& ſeq.ff de leg.j.* Kirch.

78 Statutũ dicit,quòd bannitus poſſit impunè occidi.quidam bãnitus dicit ſe non eſſe iure bannitum,vel de iure debere eximi de banno. ſi medio tempore occidatur , an occidens teneatur de homicidio vel ne? Et cõmunis op. videtur, quòd indiſtinctè,ſiue via appellationis,ſiue alia via agatur de nullitate, vel iniquitate bãnni, illo medio tempore nõ poſſit bannitus impunè occidi.Iaſ.*in l.poſſideri.§.ſi ſeruus. num.*8.*ff de acquir. poſſeſſ.* Bonacoſſ.

79 Statutum permittens bannitum occidi,etiam in foro cõſcientiæ occidens eſt tutus,vt eſt com.op.Pe.Rauen.*in ſuo aureo Alphabe.in verſ bannitus col pe.verſ.ſi ſtatutum. fol.*12.& valet d.ſtatutum.Abb.*in c.dilecti. de excepti.* Bonacoſſ.

80 Stante ſtatuto,quòd bãnitus impunè poſſit occidi,poteſt

occidi

occidi etiam prod[illegible]rie: & ita obſeruatur. Tob. Nonius *cõſil. 99. n. 26.* Bonacoſſ.

81 Statutum diſponens, quod bannitus pro pecunia poſsit occidi, non valet, quia non ſubeſt iuſta cauſa propter quã mereatur mortem, iux. ea quæ notat Hoſtien. *in c. [illegible] de conſuet.* & Io. And. *in addit. ad Spec. tit. de conſtitut.* & gl. notabilis 4. q. 1. *c. in ſumma*, quam ſequitur D. Anto. & Imo. *in c. quæ in eccleſiarũ de conſtit.* quam [illegible]d ita apertè dicentem communiter probari aſſerit Bened. Capr. *concluſ. ſiue regul. 10. n. 23.*

82 Statutum diſponens quod banniti pro debito pecuniario poſſent impunè offendi, non valet, communem ait Dec. *in d. c. quæ in eccleſiarũ n. 4. verſic. exceptuntur plures.* ſi tamen ex huiuſmodi ſtatuto aliquis bannitũ occideret, videtur excuſandus. Clar. *lib. 5. ſent. §. homicidi[illegible] v. plerunque etiam.* P. Fichard.

83 Statutũ diſponens quod homicida ſit decapitandus, intelligi debet, dummodo homicidium dolo commiſſum ſit, non autem culpa. com. dicit Iaſ. *in l. j. ff. de legib.* Alciat. *in l. magna negligentia. ff. de verb. ſigni.* Clar. *d. [illegible] ſi. q. 83. in prin.* Idem.

84 Statutum quod pro homicidio imponit pœnã pecuniariam non valet, com. dicit Ana. *in c. fi. n. 1. de delict. puer.* Dec. *in c. 2. n. 2. de conſt.* quem refert Public. *ſuper cõſuet. Aluer. n. 4.* Didacus *lib. 3. reſolut. c. 9. n. 2.* Contrariam vero communem, dicit pract. Carer. *n. 12.* quam etiam tenuit Bart. *in l. j. n. 10. ver. Vlterius quæro de public. iud.* Sed priorem magis communem dicit *lib. 5. ſent. §. Homicidium. verſic. ſed nunquid valet.* Fichar.

85 Statutum imponens pœnã centũ ducatorũ, vel aliã pœnam minorẽ, ſeu maiorẽ pecuniariã, ſeu corporalem percutienti aliquẽ, quomodo eſt intelligendũ, vbicunq; Titius vulneraret, aut percuteret Sempronium vno ictu cũ bidente, vel tridente, dic quòd hoc caſu vigore prædicti ſtatuti non debet puniri niſi de vno vulnere, ſecũdũ cõmunẽ opi. quæ ſeruatur in practica quotidie, vt meminit Ang. Aret. *in tract. maleficiorũ. in ver. & ipſum Titium. n. 11.* & *ibi* Aug. *in addi.* & Marſ. *in l. ſi in rixa, n. 15. ff. de ſicariis, & in pract. crim. in §. pro complemento, n. 29.* in quibus locis nonnihil aperit mẽtẽ dicti ſtatuti. Viuius.

86 Stante ſtatuto, quod pro homicidio imponatur pœna pecuniaria, ſi iudex reũ condemnet & puniat ad mortem, poterit ipſe iudex in ſyndicatu decapitari, ſecun. Bart. Bald. & An. *in l. prima ff. quod quiſ. iuris.* contra tamen facit, quia cùm dictum ſtatutum ſit iniquum, iudex non tenebatur illud ſeruare ſecundùm Hoſtien. & Panor. *in c. ſecundo. de deiec. ouer.* Hoſtien. *in ſumma de conſuet. §. qualiter. in fine D. Conſt. in l. quoties. ff. de actio. & ob.* bene facit *c. pauper. 21. q. [illegible]* Eſt præterea tale ſtatutũ contra legem Dei, quicunque gladio feriet, gladio peribit, & cõtra legem Dei non põt lex humana, *cap. eccleſia ſanctæ Mariæ, ext. de conſti. auth. ſtatuimus. C. de epi. cep. & cleri. auth. caſſa. C. de ſacroſan. eccleſ.* Balb. *deciſ. 366.*

87 Statutum imponens pœnam corporalẽ pro homicidio, vel pro alio delicto, interpretatur & intelligitur, ſi dolus adſit, nec lata culpa ſufficit, vt per Bartolum *in l. j. §. non autem. ff. ſi quis teſt. lib. eſſe.* Bal. *in l. data opera. C. qui accuſ. [illegible]* Cy. Bal. Ang. & Paul. Caſtr. *in l. j. ff. de legib.* & per huiuſmodi doctrinam idem Paul. de Caſtr. *in l. & ſi ſeuerior. C. de his, qui no. infa.* refert ſe exemiſſe quendam à morte, [illegible] etiam Alex. ſequitur etiam Dec. [illegible] ios citans legendo *in c. 3. de conſti.* & conſulendo *in conſi. 9.* Marſ. *in l. lege Cornelia. n. 3. ff. ad leg. Cor. de ſica.* & hanc opinionem aſſeuerat eſſe cõmunẽ Claud. Aquenſ. *in d. l. j. ff. de legib. n. 23.* & Iaſ. *in l. in actionibus n. 26. ff. de in lit. iurand.* vbi Dec. & alij reſpondent om[illegible] fundamentis pro contraria parte allegatis, & circa hoc [illegible] diximus *ſuprà [illegible] in verb. ſtatutum diſponens*, quod bannitus non poſſit reuerti ad ciuitatem. circa finem coarctatur [illegible] ſtatutum non procedere, quando diſponeret, quem corporaliter puniri pro homicidio qualitercunque commiſſo: tunc [illegible] quamuis culpa homicidium committer. debet capi [illegible] ndum Salv. *in l. 4. C. de noxa.* & huiuſmodi caſu [illegible] lly. [illegible] nõ diſtingueretur, verum homicidium factum ſit ad [illegible] ſe [illegible] & hoc dictum Sal. ſequitur Alex. *in l. & ſi ſeueri[illegible] C. [illegible] cauſ. infa. irrogat.* Viuius *opi. 820.* Vide latius [illegible] *de leg.* [illegible] 59.

88 Statutũ diſponẽns, quòd bannitus non poſſit [illegible] ad ciuitatem, vel qui occidit occidatur, niſi habuerit pacem ab hæredibus defuncti: tunc in iſto ſtatuto non com[illegible] re[illegible] tur mulieres hæredes occiſi: ideo ſecundùm Doctor[illegible] in omnem euentum bannitũ habere pacem a maiori parte hæredũ. ita voluit Bart. Marian. Socin. *n. 270.* & alij Doct. *in l. 4. §. Cato ff. de verb. oblig.* quorũ quidẽ opinio communiter approbatur ab omnibus: vt per Paul. de Caſtr. *in l. 4. §. ex his. ff. de verb. oblig.* Boct. *in deciſ. 121. n. 2. & ſeq.* & Moder. *in d. §. Cato*, vbi reprobant cæteras quinque opiniones, quæ in hoc art. reperiuntur.

Et nõta, quod præfatum ſtatutum, quo cauetur licitum eſſe alicui vindictã ſumere de eo, qui ipſum offendit, valet & tenetur, ſecũdũ Iac. Butr. & Pau. C[illegible] *in l. refectionis, per illum text. ff. com. præd.* quia tendit ad reſecãdũ maleficia, & quia priuatũ facit miniſtrũ Reipublicæ, *l. j. C. quemodo hõs ſine iud. ſe vindic.*

Imò Doct. *in d. l. refectionis*, extendunt hoc dictum, quòd in iſto caſu licitum ſit congregare amicos etiam extraneos, qui illum adiuuent; & iſti conuocati non puniũtur, ſicut nec principalis. & [illegible] llegant *gl. in l. cum fundus. ff. de vi, & vi arm.* & idem tenuit Bald. *in c. [illegible] col. 2 de iur. calum.* qui ſecundum eum, quãdo conceditur, quod al[illegible] d impune fiat, videtur ſemper cõceſſum, vt illud fieri po[illegible] e cõnocatis amicis & familiaribus. *l. ſi ſtipulatus fuero per te non [illegible] ri. ff. de verbor. obliga.* & idem tenet Capol. *in tract. de ſeruit. vrb. prædio. ſol. 23.* vbi aſſ[illegible] tir, quod ita obtinuit in Ciuitate Veronæ: & ſequitur Iaſ. *in l. j. §. ſ[illegible] ff. de noui. oper. nunc.*

[illegible] fallit, ac claudicat dictum ſtatutum, quando loqueretur in numero plurali, vt puta: dicit [illegible] ut bannitũ non poſſe reuerti ad ciuitatem niſi pacem [illegible] it cum heredibus occiſi: tunc enim cõprehẽdi[illegible] ma[illegible] ulos h[illegible] redes, q[illegible] am fœmines: ſecundũ Bart. *in l. ſi filius qui pat[illegible] in vit. [illegible] ff. de vulg. & pup. ſub.*

¶ Et hoc non ſolùm procedit [illegible] iure ſtatutario & municipali, ſed etiam de iure communi [illegible] ibus heredibus etiam fœminis competit ius vindicandi defuncti necem. [illegible] *ororem. C. de his quib. vt indig. & l. fœmina. C. ad Turp.* & not. omnes Doct. *in d. §. Cato*, præſertimq; Iaſ. *n. 59.* vbi ait hanc eſſe communem opinionem, & Ruinus *ibid. n. 20. in 2. lect.* & Pontanus Peruſinus, *n. 70. & ſeq.*

¶ Sed illa eſt potius contraria opinio primæ ſententiæ relatæ, quam alter limitatio, atq; eidem inhæret approbando, & citando communem F[illegible] *in c. cum omnes in 7. fallen. de conſt.* Cagn. *in l. 4. n. 10. cum duobus ſeq. [illegible] de reg. iur.* & Vaſq. *in tract. de ſucceſſ. reſolut. lib. 1. §. 3. n. 49. & ſeq.*

Et præfatum ſtatutum ſimpliciter diſponens, quòd occidẽs occidatur, interpretatur & limitatur ſecundo l[illegible] non incurrere pœnam ſtatuti niſi qui ex animo, & doloſe occiderit: & ſic ſtatutum, licet ſimpliciter loquatur, debet declarari ſecũdùm ius cõmune: vt *in c. cum dilectus, de conſuet. & ibi* Doct. & tradit Cald. *conſ. 9. in tit. de conſtit.* quicquid diſputetur. Cot. *conſ. 1. pro deciſione, in conſ. 10. conſideratis. col. [illegible] vol. 3.* & Bal. hoc latè declarat, *in l. data opera. col. 3. verſ. tertio ſi ſtatutum. C. qui accuſare non poſſunt.* Et dicit magnum verbum Paul. de Caſtr. *in l. & ſi ſeuerior. C. ex quib. cauſis i[illegible] irro[illegible] a.* quòd per hoc liberauit quendam, qui proijciendo ſaxum hominem interfecerat caſu, & præter propoſitum ſuum: licèt in loco extaret ſtatutum, de quo ſupra. & determinat idem Paul. de C[illegible] *conſ. 377. in cauſa incarceratorũ, i[illegible] pre[illegible] vol. 2.* ſecũdum nouã impreſſion[illegible] & Dec. *conſ. [illegible] per [illegible]* plurima ad propoſitũ reperies. idẽ voluit Ca[illegible] [illegible] vbi idem dicit F[illegible] *ext. de homicid.* Bar[illegible] *conſ. 400* ind adduc[illegible] *col. [illegible] vol. 2.* Alex. *co[illegible] 140.* vi[illegible] t in caſu propoſito. *col. 2. lib. [illegible]* & Iaſ. *in l. j. ff. de leg.* Viuius *opin. 768.*

89 Statutu[illegible] d[illegible] onens q[illegible] bãnitus poſſit impunè occidi valet & tenet [illegible] Io. And. *in add.* Specul. *in tit. de cõſtit. §. 1. col. [illegible]* H[illegible] *cod. [illegible] in l. omnes populi [illegible] de iuſt. & iure*, & [illegible] ex ho[illegible] *q. [illegible] 7. prin. ff. de muſ. & in [illegible] & in l. vt vim. eod.* & [illegible] om[illegible] mnes communiter, *in c. quæ in eccleſiarũ, de conſt.* [illegible] *l. 3. col. 8. v. Et tale ſtatutũ ff. de ſicar. cõſ. [illegible] 3. n. 75.* & *conſ. 32* [illegible] *§. aggredior. n. 1.* Gozad. *cõſil. 61.* & Dec. *conſ.* [illegible] mat iſta eſſe cõmunẽ opin.

Et rati[illegible] [illegible] iſta: quia dicitur fauorabile ex eo, quod [illegible] videtur inductum. *l. 2.* vbi bar. & alij. *C. quando liceat ſine iud. ſe [illegible] vind.* B. [illegible] *in d. l. omnes populi. q. 2. 3. q.* [illegible] *conſ. 133. [illegible] lum. pen. lib. 1 & in l. vbi pactum. colum. 5. C. de tranſ.* [illegible] *conſil. 491 poſt medium, libr. 3. &* Moder. *in d. c. quæ [illegible]* & Dec. *conſ. 227. n. 3. in fin.*

Et in tantùm hoc ſtatutum valet, vt etiam in foro animæ, & apud Deum valeat. [illegible] dicit Alex. *in l. ſi pla[illegible] in prin. ff. de verb. obligat.* & Petrus Duennas, *in reg. 68. limit.* [illegible] cum [illegible] per eum ibi latè congeſtis, per ea quæ voluit Alb. *in tr. a. ſtat. 4. par. q. 19.*

Imò hujuſmodi ſtatutũ poteſt præmiare oc[illegible] bannitum, quamuis de ſe homicidium ſit malũ, & conſequenter

occidens ipſe [illegible]è, & cum bona co[illegible]ſcientia poſſet præmium promiſſum per[illegible]um [illegible] per, dummodo bannitus [illegible]datur in ter[illegible]orio Principis ſtatu [illegible]:ſecūdum Hoſt. & alios omnes *in c. fi. de conſuet.* Soc. *conſ 157. præſens conſul [illegible] in prin. vol. 2. cum alijs congeſtis per Dec. in d. c. qua in e[illegible]leſiarum. n. 54. & ſeq.* vbi atteſtatur hanc eſſe communem opinionem, *& in d. conſ quoque [illegible] ſub n. 3.* & Ioan Baptiſta Ferrettus etiam *conſil [illegible]. Princeps n. 1. vol.* Et ratio iſtius concl[illegible]onis videtur iſta: q[illegible]a non p[illegible]eſt æſtimari quantum interſit liberam eſſe pr[illegible]nciam a malis hominibus. *l. congruit ff. de o[illegible]c. præſidis.*

[illegible] occiden[illegible] bannitum (ad inſtitutum redeundo) ſtatuto p[illegible] [illegible]tente non puniatur aliqua pœna corporali vel pecu[illegible] [illegible] nihilominus eſt [illegible] per [illegible] *in l. decuriones, cir[illegible] [illegible]. quibus ex tauſ[illegible] infam. [illegible] rog.* quem ſequitur & refert Ma[illegible] *[illegible] 9 n. 3.* [illegible] *ff. de ſicar.* adeo quod in facto [illegible] non poteſt eſſe [illegible] ſ[illegible] tortura: ſ[illegible] ūdum Bal. *in auth. ſi dicatur. col. p. C. de [illegible].*

Et ca[illegible] quod [illegible] ſtatutū loqueretur, quod bannitus poſſit impun[illegible]od, vtrum poſſit impunè [illegible], hanc quæſtionem [illegible]tat, & reſoluit Neſtus *in tract. de bannitis, in 2. part. num. 3. & 8.*

Sed præfatum ſtatutum ſic declaratum, ampliatur primò h[illegible]re locū ſi occidens prom[illegible]ſet ſub pœna vallata iuramē[illegible]to ante bannum nō offendere: puta Titius erat Mœuio inimicus, fecit pacem cum eo cu[illegible] [illegible]miſſione, & iuramēto de non offendendo; nihilom[illegible] [illegible]ore iſtius ſtatuti de occidendo, non obſtante prom[illegible] [illegible]nc Titius poterit Mœuium impunè occidere: [illegible]ec tenetur pœna conuenta. vt per Bald. *in l. [illegible] C. quando liceat [illegible] ſe vind.* vbi Alex. *in Apoſtil. in l. qui ſermus ff. de verbor. oblig.* Anc. & Barb. *n. 162. in c. cum M. Ferrarienſis. de conſtit.* & R[illegible]pa. *in repet. l. [illegible] C. de reuoc. dona. nu. 86.* [illegible] hanc eſſe communem opinionem. & Alex. *in l. qui inſulam. n. 2. poſt medium ff. de verb. oblig.* Berous verò, *in d. cap. quæ in eccleſiarum. n. 124. & ſeq.* per pulcherrimas, & ſubtiles rationes conatur ſuadere contrarium: tamen quicquid ipſe dicat non ob hoc diſcedo a communi opinione.

Ampliatur ſecondo præfatū ſtatutū, quod occidēs parentē, filium, fratrem, vel dominum bannitum nō debet puniri, vel aliqua pœna [illegible] voluit Bart. & Ale. *ibi in add. in l. ſi adulterium cum inceſtu. § liberis. ff. de adul.* S[illegible] *in l. vnica. C. de his qui pare[illegible] vel lib. occid.* Abb. *conſ 10[illegible] lib. j.* Imol. *in l. tritieum, prope fi. ff. de [illegible].* Fel. *in d. c. qu[illegible] in eccleſiarum n. 5.* Petrus Due[illegible] *n. 8.* cum alijs [illegible] ibi co[illegible] per eum, & nouiſsime Aug. Berous, *in memorato cap. quæ in eccleſiarum. n. 14.* vbi [illegible] & audacter aſſeuerat hanc eſſe magis communem opin.

❡ Et ratio dictæ communi opinionis videtur iſta quia bannitus eſt transfuga, & hoſtis ciuitatis. *l. amiſsione. § 1. ff. de cap. dimin. & in l. j. ff. ad leg. Cornel. de ſica* & not. Bar. *in l. vt vim. & in l. omnes populi. col. 13. ff. de iuſt. & iure.* Fel[illegible] *in d. [illegible] ff. de ſeruit. ruſt. præd.* & Mod[illegible] *quæ in eccleſiarum*: quamuis contrarium teneat R[illegible] p[illegible] hos ibi relatos per eum, *conſ. 4. n. 7. vol. 5.* videlicet, qu[illegible] pa[illegible] in bannitum propter reuerentiam occidere non poſsit vigore dicti ſtatuti, & Follerius *in ſuis commentarius ad pragmaticam editam per I. uſtiſ. & Reueren. C. in d. Paceccam de contumacibus non comparentibus infra decem dies [illegible] n. 1[illegible].* & Marſ. *in repet. [illegible] vnic. num. 232. C. de rapt. virg.* & Franc[illegible]cus Marci. *deciſ 426. [illegible] in 1. par.*

Ampliatur tertio præfatum ſtatutū [illegible] procedere, q[illegible] ſi quis vellet interficere bannitum vigore ſtatuti, & bannitus proteſtatur inſultanti, vel ſe offendere volenti, vt nollet ſibi inferatur contumelia vel iniuria, ex quo fuit abſol[illegible]: tunc proteſtans, niſi ſtatim faceret fidem de reſtitu[illegible] vel abſolutione ſibi facta a ſuo iudice, poſſet [illegible] pun[illegible] ſecundùm theoricam Bar. *in l. [illegible] ſolam. § [illegible] nonis. [illegible] unc.* communiter approbatam *ibi [illegible] cum M. de conſtit.* vt atteſtatur Ripa. *ibi. n. 176*

Ampliatur quarto allegatum [illegible] permittens [illegible]quem impunè oc[illegible]di, quòd intelligatur permi[illegible] [illegible]ari ac iniuria a[illegible] ſecundū[illegible] *in ea. ff. de adult.* Bal. *in l. [illegible] C. de exhi. reis, in l. ſi qu[illegible] a raptore. [illegible] prin. C. de epiſc. & cler. in l. pen. C. de [illegible] l [illegible] de alimen. le[illegible] in l. in ſuis & ibi* Ang. Im[illegible] *lib. poſt [illegible] in add. [illegible] de conſuet. § 1. in fi.* [illegible] *dec [illegible]* & Ant[illegible] *verò. § de [illegible]*, quos ſequitur & refert Ale. *in d. l. nec in ea.*

❡ Hinc [illegible], quod dicebat gloſ. *in l. [illegible] C. de patrib. qui fil. diſt.* quod ſi pater poteſt filium vēdere, à fortiori illū pignori dare poteſt [illegible]quam ibidem ſequitur Azo, *in ſumma.*

Ampliatur quintò hoc ſtatutū permittēs generaliter bānitū occidi, quod generaliter debet intelligi ſiue quis occidat per ſe, ſiue per alium, etiā data pecunia vt voluit Bal. *cōſ. 401. ad euidentiam dicendorum, col. fi. vol. 1.* & Dec. *in d. conſ. 327. n. 5.*

❡ Imò concludit etiā Bal. *in l. Gracchus. C. de adult.* per textū ibi, quod ſtante ſtatuto, quod bannitus pro [illegible]o crimine non puſsit o[illegible] [illegible] ſuo inimico, quod tū inimicus poſſe[illegible] alteri [illegible] [illegible]liter, q[illegible] illū aſſaſinaret & mandatarius nempe non puniretur: quia quod licitum fuit in perſona mandantis, reputatur itidē licitū in perſona mādatarij.

Limitatur primū iſtud ſtatutum ita, & taliter ampliatum, intelligi ſolummodo de bannitis ex veris probationibus delicti non autē de bannitis per cōtumaciā: ſecūdùm Bald. & Ioā. de Imol. *in l. ſi mora § ſol. matr* Alb. *in tract. ſtatut. in 1. par. q. 52.* Sed hic quæro &c. & d[illegible]um ſequitur ēt Alex. *in l. omne delictū, circa princ. ff. de re iud.* Marſ. *conſ. 82. n. 11. conſ. 10. n. 8. & 12. & in l. inſans. n. 24. ff. ad le[illegible]. Corn. de ſicar.* poſt nōnullos alios Doct. *ibi* per eum [illegible], & Berous, *in d. c. qua in eccleſiarum. n. 117.* & Alex. p[illegible] pulcherrimas rationes *in d. l. ſi mora. n. [illegible]3.* inquiens ibi hanc eſſe magis com[illegible] opin. quod bannitus propter contumaciā non intelligatur ex male[illegible] bannitus. & ſequitur etiā cōſulendo, & citat Hierony. Albanus *conſ. 8. doleo quod cauſa [illegible] mortalis. n. 2[illegible].* q[illegible]ia contumatia non eſt maleficium ac de[illegible] vt ſcripſimus *in Opin. Teſtis vocat[illegible] citans, in fi.*

Hiſque [illegible]ccurit pro maiori declaratione præcitati ſtatuti, quod vnuſquiſque de populo in iudicio poſſet comparere, & [illegible] bannitum etiam defendere, ac tueri per remedium nullitatis [illegible] taliter compa[illegible] [illegible] poſſet, quod ſua non intereſſ[illegible] [illegible] doctrinam [illegible] quam ibi ſequitur Ang. Sal. Fulg. & Pau[illegible] Caſt. *n. [illegible] in l. ubi pactum. C. de tranſact.* Bald. *in l. decuriones C. de uſu.* Ab. *in c. [illegible] de accuſat.* cum alijs de quibus per F[illegible] *in c. cum ſuper. col. 5. verſ. Non ſolum pro intereſſe [illegible] n. 14. de ſent. & re iud.* & Marſil. *in l. ſi quis, ne quæſtio. verſic. Reperio etiam. n. 125 ff de quæſt.*

Limitatur ſecundo, quod ſi ſtatuto cautum bannitū in centum poſſe impunè occidi: tunc ſi quis reperiatur bannitus in vna cauſa in quinquaginta, & in alia cauſa in aliis quinquaginta, non debet fieri hoc caſu cumulatio, vt dicatur bannitus in centum: quoniam iſta eſt materia odioſa. *l. vbi fideiuſſor*, vbi hoc omnes Doct. tenent & firmant *ff. de ſolut.* Barba. *in c. licèt n. 45 & ſeq. de foro compet.* & Iaſ. *in l. ſi idem cum eodem ff. de iuriſd. omn. iud.* vbi plane deducunt hanc eſſe cōmunem opin.

Limitatur tertiò præfatum ſtatutum, quod carcerati ſeu capti per iudicē in manibus ipſius iudicis occidi nō poſſunt, ſtante iſto ſtatuto, quod poſ[illegible] impunè occidi. ſecundum Bar. *in l. in laqueum [illegible] de acq. rer. do.* & probatur *in l. fin. C. de cuſt. reorum*, & firmat [illegible] *[illegible] q. 15[illegible]* [illegible] ceſſus ad meretrices, & *in l. j. n. 8.* [illegible] *ff. de ſicar.* & [illegible]h. Ciſuentes *in commentarius ſuper lege [illegible] in l. 76. col. [illegible] Septimò dubitatur.*

Li[illegible] quar[illegible] præmi[illegible] ſtatutum permittens bannitum p[illegible] impunè occidi, habere locum in legitimè, ac ritè bannito, [illegible] autem in bannitis contra normam, formámue à iure traditam. *l. [illegible] putant [illegible] non quam, C. [illegible]* Bar. *ff. de contra tab. [illegible] l. 4. condemnatus ff. de re iudic.* & ita conſ[illegible] Hierony. Albanus *in d. conſ. 8 n. 22. cum alijs ſeq.* Et ille occidens non tenetur bannitum non [illegible] retur dicto ſtatuto: ſecundum Canoniſtas *in dicto capitulo, qua in eccleſiarum*, & Legiſtas omnes commun[illegible] p[illegible] B[illegible] *l. [illegible] ſi ſeruus. ff. de [illegible] in d. § non quatit,* [illegible] alijs ab [illegible] congeſtis per Marſil. *con[illegible] 110. n. [illegible] 15. cum alijs [illegible]* [illegible] hanc eſſe communem opinionem. & Ale[illegible] *dubitationibus. nu. 5. 6. 7. [illegible] 10. vol. 3.* & D. Iul. Cl[illegible] *in præ[illegible] 11 §. Homicidium. [illegible] dubitatur, quando bannum eſt nullum,* vbi citat hunc locum, & opinionem meam, & [illegible] animo continen[illegible] Marſilium per me *ibi ſupra conſ. 110.* alleg[illegible] non [illegible] hoc in libro ſuo: tamen eum rogo ad excutiendum pulverem [illegible] de ipſo libro: quia Marſilius citat[illegible] quippe per me [illegible], dicet hoc ſibi literis aſſeus triumphalis.

Imò occidens bannitum, qui fuerat nulliter bannitus, non excu[illegible]atur quo minus puniatur ordinariè: videlicet ſi taliter oc[illegible] haberet notitiam huiuſmodi nullitatis; alias cum diligentia perquireret, & ſe i[illegible] [illegible]buiſſet, tanquam culpabilis tuo[illegible] [illegible] p[illegible] dus erit: iuxta communē theoricam Scribent. de qua per Alex. *conſil. 77. viſis, colum. 1. lib. 2.*

poſt

poſt Bart. Bal. & alios, *in l. non putamus. §. non quaeris. ff. de contra tab. & in l. [illegible] de adult.* & Bal. *in l. ex morte. ad le.* [illegible] Doct. maximè [illegible] *l. 4. §. cond* [illegible] *col.* [illegible] de quibus per Dec. *conſ. 482. nu.* [illegible] Bal. *in l.* [illegible] *C. de poen. & in add. Spec. in tit. de cita. col. 4. ver.* [illegible] Alex. *conſ. 13* [illegible] *lib. 4.* [illegible] *conſ. 60. l. 6.* & Fely. *in d.* [illegible] *in eccleſiarum. colum. 2.*

Limitatur quinto dictum ſtatutum dans praemium occidenti bannitum, ut non comprehenderet occidentem eum ſe defendendo ac tuendo: [illegible] non facit principaliter ut occideret bannitum, verùm [illegible] defenderet: ut voluit Bar. per illum tex. in argumentum, *in l. ſi quis in grauis §. vtrum. ff. ad S[illegible] & in l. nulla macula*, ſimiliter per illum text. *C. de delatorib. lib. x.* vbi hoc idem tenet Alex. ſequendo Bar. & Roma. *in d. § vtrum.* & Michael Ciſuentes. *in d. l.* [illegible] *poſt. pr*[illegible]*cipium*

Coarctatur iſtud [illegible] xto loco loqueos de bannito, non procedere in bann[illegible] in muliere: ſecūdum Ioan. de Ana. *in c. intellex[illegible]mus de his qui [illegible] l. occid.* Bald. *in l. Imperator. la 2. ff. de ſtat. hom.* Ang. *conſ.* [illegible] *primum.* Al[illegible] *con. 28. praeclarè. vol. 3.* & Dec. *in l. foemina. n. 83 de reg. iu.* Quod procedit in foemina dum eſt praegnans, ſecundum Marſ. *in pra*[illegible] *criman §. nunc videndum. n. 50.* & Petrum Duenas, *in reg. 68. n.* [illegible] cum a[illegible] ibi per eum congeſtis. Et animaduerte, quod ſi quis [illegible] mulierem bannitam, quae ex praeallegati ſtatuti diſpoſitione impunè interfici potuiſſet, & ea praegnans fuiſſet, ille de homicidio tenetur, & punitur, licet praegnatē fore ignorauerit, quia de hoc cogitare debuit, ſecundū Bal. *in l. Imperatores*, [illegible] *ff. de ſtat. hō.* quē ſequitur Saly. *in l. quoniam. C. ad leg. Iul. de vi pub.* & Nellus de Sāćto Gem. *in tra. de bannitis in 2. par. 2. temp. q. 45.*

¶ Et illud, quod ſuprà docuimus, mulierem b[illegible] taui praegnantem non poſſe occidi, probatur iſta ratione, ſecundū Bal. & Ioan. de Ana. *in locis ſupra relatis:* quia grauiſſimum [illegible] crimus committit, qui praegnātem occidit. Et praedicta procedunt, ſecundum eos, etiam ſi partus ſit adulterinus, vel in carcere cōceptus. Et procedunt etiam ſi eſſet mulier praegnās decem, vel vigintidierum tantùm: quia licet non ſit anima, tamen [illegible] ſpes.

¶ Sed aduerte, quòd ſi mulier bannita poſſet occidi a fortiori tunc valeret adultari etiam: cùm homicidium ſit maius, quàm adulterium. *c. ſi quid verius 33. q. 2.* & ita formauit Nellus *in tract. ſuo bannitorum in 2. part. 2. tempor.* [illegible] *45*

¶ In contrariam verò ſententiam inclinauit Bal. *in l. fin. C. ſi contra ius, vel vtil.* [illegible] *ub.* & Dec. *in c.* [illegible] *ua in eccleſiarū. col. 7. ver. Et ideo refert. de conſtit.* vbi [illegible] ad[illegible] net illam opinionē contra Nellum communē eſſe. quam ſ[illegible]tur etiam [illegible] & [illegible] Iulius Clarus *in tract. crim. in §. homicidium. lib. 5. ver. Sed an ſtante huiuſmodi ſtatuto, ſi mulier bannita.*

Interpretatur ſeptimò ante dictum ſtatutum in vxore interficiente maritū, quae puniri debet, non obſtante ſtatuto ipſo praebente licentiam cuicunque occidendi bannitum impunè: quia mulier eum non debet offendere, [illegible] tenetur ale[illegible], & defendere: ſecundùm C[illegible] *conſ.* [illegible]

Limitatur octauo praedictū ſtatutū nō [illegible] locū nec extendere vires ſuas extra territorium [illegible] bannitū extra territorium [illegible] erit immunis [illegible] toriis deberet pro [illegible] aliter [illegible] Io. Bapt. Ferret. [illegible] *de iuriſd. omn. iud.* [illegible] & Ancha. *in c.* [illegible] & hoc tenet & opti[illegible] Ru[illegible] Marſ. *conſ.* [illegible] *gi, & conſ.* [illegible] *§. transfugam.* [illegible] *ad leg. Corn. de* [illegible] cat poſt Bal. *conſ.* [illegible] *4. praem* [illegible] *lib. v. & in multis aliis locis* [illegible] bannitum praemium, comprehen[illegible] lem bannitum extra ſtatuent[illegible] inhaeret etiam Thobias Nonius [illegible]

Mihi vero magis placet prima [illegible] rationibus, & pluribus, ac [illegible] grau[illegible] Iſta; quā quidē hac potiſſimū ratione cōprob[illegible] nō ſolū extra territorium impune occi[illegible] pi pōt, q[illegible] bannitus extra territoriū [illegible] relaxari, [illegible] illegitimè captus [illegible] *in* [illegible] *C. de* [illegible] *cler.* Ne[illegible] *in tract. de b*[illegible] *2. temp. in q.* [illegible] *C. de tran*[illegible]

Comprob[illegible] etiam altera ratione: qui[illegible] ipſum in

for[illegible] ribus [illegible] muniis, ſtatueret praemium occidenti rebellem bannitum, vel hoſtem ciuitatis vbique, & ſic extra territoriū ſt[illegible] [illegible] orem [illegible] ex hoc [illegible] ſe [illegible] capere tur extra territorium ſtatuentis, & [illegible] puniri poſſet vt homici[illegible] vt op[illegible] mat. [illegible] *in ſua ſumma* [illegible] *c 8. d.* [illegible] *nun quid liceat* [illegible] vb [illegible] utum iniuſtum, & [illegible] qu[illegible] peccat[illegible].

Be[illegible] verum tamen [illegible] ab vna ciuitate eccleſiae, cenſetur [illegible] Po[illegible] ab vni[illegible] ſo territorio ec[illegible] & a [illegible] Th[illegible]

Et quum [illegible] tet poenam h[illegible] praemium ſtatutum, & [illegible] 434. [illegible] *emittendum* [illegible] 5.

Sed [illegible] cum Princip[illegible] tione. [illegible] hoc ſtatutum [illegible] territo[illegible] bannite[illegible] ciscōt[illegible] locis [illegible] do [illegible] Bar. Albe[illegible] *de capt.* & Ioan. Bapt. F[illegible] ducit iſtam eſſe comm[illegible]

Et ibi reſpon. [illegible] mine laeſae maieſtatis [illegible] tra territoriu[illegible]

L[illegible] tus ipſe in perſon[illegible] qua moleſtia [illegible] quentes in b[illegible] & probauit [illegible] *conſ. 8*[illegible] [illegible] *C. de h*[illegible] [illegible] allegat[illegible]

¶ Sed tam[illegible] com[illegible] mitta[illegible] impu[illegible] fin. [illegible] *Iul. de adult.* [illegible] *poſtb.* Ant. [illegible] *& in l. fi.* [illegible] *appel mors* [illegible]

Item etiam [illegible] ſtatutum impone [illegible] permittat, cum interfi[illegible] ſtatum, & [illegible] cū-dam [illegible] Arimi. [illegible] *in ver.* [illegible] *ſtem* [illegible] *con. 92.* [illegible] *ſtatuto.* [illegible] nitus poſſit impune [illegible] *qua* [illegible] *col. 3 de* [illegible] Dec. [illegible] *opin*[illegible]

9[illegible] [illegible] dio [illegible] cum ha[illegible] duo[illegible] rum [illegible] debe[illegible] It[illegible] a Bal. [illegible] C. [illegible] banni tor[illegible] ponat [illegible] repell[illegible] c. Bald. *in* [illegible]

9[illegible] cil[illegible] nem G[illegible] *ſent. §.* [illegible]

92 [illegible] vel a[illegible] & no[illegible] *de* [illegible] H[illegible] Ben[illegible] vt [illegible] [illegible] 93. So[illegible] *in d.* [illegible]

94 M[illegible] [illegible] rectur. [illegible] C[illegible]

cui. Bonacoſſ.

95 Accuſari poteſt pœnitens de homicidio commiſſo, vt eſt communis opin. Clar. *q.16. verſ. item quæro.* Bonacoſſ.

De ijs qui parentes vel liberos occiderunt.

TITVLVS XIIII.

PArricidium committit etiam is qui naturalem tantùm patrem vel matrem occidit. communem dicit Alex. *in l. ij. numer 10. ff. de in ius voc.* Villapand. *in repet. l.* [illegible] *cap. 42. num. 3.* Plaza. *lib. 3. delict. cap. 41. nu. 5 & cap. 22. num. 12.* conſideratur enim ſubſtantia filiationis non qualitas. pract. Caref. *n. 134.* Clar. *lib. v. §. Parricidium. v. quæro.* P. Fich.

2 Parricidium etiam commiſſum intelligitur ſi vltra patrē aliquis ex aſcendentibus occidatur. ita frequentiore Doctorum calculo receptum ait Plaza *lib. 3 delict. cap. 22. nu. 3.* Cla. *d. §. Parricidium. verſ. ſcias etiam.* Idem.

3 Parricidium etiam committitur in fratre vel ſorore, aut alio tranſuerſali intra quartum gradum. per gl. [illegible] *in verb. pœna. ff ad l. Pomp. de parricid.* quam frequentius receptam eſſe dicit Plaza *in cap. 22. nu. 4. lib. 3. deli*[illegible] *d. §. parricidium. verſic. ſed quid.* Idem.

4 Parricidium committunt tam fœminæ quàm maſculi, qui parentes ſuos vel filios, aſcendentes, vel deſcendentes occidarunt, vt eſt communis opi. Soarea *in verbo parricid.* [illegible] *n. 15.* vel aliquem ex tranſuerſalibus infra quartū gradum, vt eſt communis opi. *ibi. nu.* 18. Bonacoſſ.

De ſepulchro violato.

TITVLVS XV.

CReditor non poteſt retinere penes ſe cadauer, ſeu corpus mortuum ſui debitoris diuitis, vel inopis inſepultum, vt pignus quoddam, donec pecunia ſibi debita vigore liquidi inſtrumenti integrè ſoluatur, *§. hæc autem diſpoſuimus, ver. meminimus, in auth. vt cū de appel. cogn.* nec concedenda eſt licentia per iudicem pro retentione cadaueris prędicti ad ipſius creditoris implorationem, quia cadaueri iſti nullo pacto eſt impedienda, ac denegenda ſepultura. *arg. tex in auth. vt defuncti ſeu funera eorum, in prin* & eſt tex. optimus *in d. § hæc autem. & in l. cum ſit iniuſtum, C. de ſepul. viol.* vbi Doc. hoc communiter adnotarunt, Panor. *in cap. ex parte, de ſepul.* Boer. *dec. 287. nu. 2. & ſeq.* Ripa. *in tract. de peſte, in rub. de præſeruatiuis remediis. nu.* 101. & Gram. *dec. 82.* vbi refert talem communem opinionem per annos 30. ipſo exiſtente iudice Neap. in magna curia vicariæ obſeruatam vidiſſe Et quamuis Ang. *in d. auth. vt defuncti, ſeu funera eorum, in prin.* contrarium aſſeueret, videlicet, quòd creditori habenti inſtrumentum debiti contra ſuum debitorem mortuum, poterit impartiri licentia per iudicem ad eius petitionem de retinendo corpus loco pignoris, ne ſepeliatur quouſque de debito liquido ſibi ſatisfiat, tamen opinio iſta Ang. tanquam inhumana, & falſa communiter damnatur à ſcribē. & præcipuè à Fel *in c ſicut Iudæis.* Guliel. Bened. *in c Raynutius. n. 59 de teſta.* Marſ. *ſing.* 199. & Gram. *in d. dec. 82.* & ſic per prædicta indubia redditur dicta cōmunis: imò adperte in fortioribus terminis, quod ſi debitor appellaret, ne corpus debitoris humaretur, vtique non eſſet audiendus, nec eius appellatio admittenda foret aliquo modo, ſecundū gloſ. & Doct. cōmuniter, *in d. c. ex parte, in prin.* Spec. *in t. de appel. §. in quibus, ver. 8.* Gram. *in d. dec. 82. nu. 2.* & Marſ. *in allegato ſing.* 199. F. Viu *opin.* [illegible]

Ad leg. Flauiam de plagiarijs.

TITVLVS XVI

PLagiarius dicitur, qui ſubtrahit ſeruum alienū animo celandi dominū, aliàs ſi tantum ſibi vult habere, non dicitur plagiarius, vt eſt communis opi. vt per Bart. *in l. non ſtatim. ff ad l. Flauiā de plagiarijs.* Bonac.

2 Quęlibet cauſa, etiam iniuſta, excuſat delicto [illegible] & pœna. dicit gl. *in l. plagij ver iuſta. C ad leg. Flam. de plagia.* quam dicit eſſe communiter approbatam [illegible] *fol. 84. nu. 5.* Boer. *deciſ. 168. nu. 11.* Soc. *in conſ. 4 nu 16* Hanc [illegible] dicit eſſe communem regulam D [illegible] *nu. 2 verſic.* [illegible] *non obſtat.* refert Gratus *conſ. 38. nu 12. lib* [illegible] Iaſ. *in* [illegible] *quod. nu. 35. ff de iur. om. iud.* Cur. iun. *in* [illegible] *num. 6. ff qu*[illegible] *que iur.* Blanc *in prac. crim. nu. 6.* Boſ. *in tit de decreto Mediolan. num. 19.* ita dicunt omnes, qui ad pauca reſpiciunt. Clar. tamen ita diſtinguit. aut loquimur in delictis, in quibus dolus eſt de ſubſtantia, vt eſt falſum, periurium & ſimil. & tunc ſiue cauſa iuſta ſit ſiue iniuſta, excuſat: nam videtur ceſſare animus delinquendi, aut loquimur de delictis in quibus dolus non eſt de ſubſtantia, & tunc cauſa iniuſta excuſat quidem à dolo, ſed non à culpa. ideoque punitur pro culpa, non pro dolo, ſed ſi iuſta ſit cauſa, excuſat etiam à dolo. Ita ſecūdū omnes diſtinguē debere atteſtatur Bald. *d. l. plagij. nu. 2. C. ad l. Fla. de plag.* Clar. *d. lib.* [illegible] *q. 60. ver. & generaliter.* P. Fichard.

3 Plagiarius punitur pœna capitis, *l. quoniam. & l. fi. C. ad leg. Flauiam de plag.* intellige tamē de eo qui ſolitus ſit talia committere. Nam ſi nō ſolitus ſit cōmittere, tune diſtinguendum eſt: aut enim habuit animum celandi, & adhuc punitur vltimo ſupplicio: aut non habuit animum celandi, & mitius puniendus eſt & hanc op. cōmuniter teneri ait Bart. *in l. pen. in princ. ff. ad le. Flauiam de Plag.* quem refert Anan. *in c. 1. nu. 4. de furtis.* Clar. *d. §. fin. quaſt. 68 verſic. plagiarius* P. Fichard.

Ad leg. Corneliam de falſis.

TITVLVS XVII.

FAlſum committit, qui alicuius cum non ſit, ſe facit credi. Iaſ. notabiliter *in l nā & poſtea. §. ſed & ſi quis. in ſ. ff. de iureiurando.* Vezinus.

2 Si venditor locat rem nemini obligatā, cum ſit, tenetur crimine falſi. Fel *in c. cum. Io. in 10. col. de fi. inſtr.* Idem.

3 Falſificās menſuras & pōdera pœna arbitraria punitur. Iaſ. *in l. 3. in 4. col ff. de officio procu. Caſ.* Et debent īūpi ab officiariis. Bal *in l. ite quaritur. §. ſi quis ff. loca.* Vide Panor. *in ca. 2. de emp. & vend.* gloſ. & bal. *in l. arbitrio. §. do* [illegible] *ff. de dolo.* Idem.

4 In crimine falſi eſt ſpeciale, vt teneat proceſſus ſine loco & tempore. Angel. Are. *in tract malef in ver. hæc eſt quædam inquis. verſic. item adde. in 12. col. & in ver. falſario. in 13. col. ibi & tenementi.* Idem.

5 Item in crimine falſi proceditur ſine accuſatore, & ſufficit ſuſpicio falſi pro falſitate: vt dicit Cur. *in conſil. 55. in 7. col. & in conſ. 65 in 17 col.* Idem.

6 Allegās falſas leges, incidat in falſum. Iaſ. *in § in perſonam. in 3. col de actio. remiſſiue.* Angel. *in d. trac. in ver. falſario. in 5. col. ibi, quæro procu* Idem.

7 Falſificans acta perdit cauſam ipſo iure Bar. *in l. in fraudē. §. quotiens. ff. de in. fi.* Felyn. *in cap. licet cauſam. in 17. col. de proba. & in c cū veniſſent. in 4. col. de excep.* Barb. *in 3. vol. cōſ 53. col. 2. & in col. 6.* Alc *in l. diuus: in 1. & 2. col. ff. de re iud. & ibid. in fi. com.*

Adde quòd ſi ex forma ſtatuti committēs falſum debeat perdere cauſam, & actor producat falſum inſtrumentum, & pariter reus producat inſtrumentū falſum quā tamen licet vterque poſſit puniri de falſo: tamen ſolū actor perdet cauſam. ita mirabiliter. Iaſ *in § in bonæ fid in 17. col. de actio.* all. Bal. *in rubr.* [illegible] *C. de fi. inſtr. verſ incidenter etiam.* Idem.

8 Quid in volēte ſubtrahere probationes, an perdat cauſam? Vide Fel. *in cap* [illegible] *in fi. de teſti.* & Iaſ. *in §. item ſi quis* [illegible] *in 14. col. inſtit. de act. & in* [illegible] *ſi duo patroni. §. fi. in fi. ff. de iureiur.* [illegible] *ſi quis procu in 6. col. ff* [illegible] *qui iuſd.* & concluditur quod ſic. Barb. *in d. conſ.* [illegible] *in 6. col.* Alc. *in l. prouidēt. C. de poſtul.*

L [illegible] ſurripiat: quia dominus non perdet cauſam. Fac. quod vult. Ana. *in conſ. 12.* vbi dicit, quòd falſitas pr[illegible]ris non nocet domino. Idem

9 [illegible] mittit qui petit debitum ſuū per falſas prob. ſecus [illegible] eptionem iudici factam, quia tunc tenetur crimine [illegible] Bald. *in* [illegible] *C. de cand. indeb.* vide aliquid per Alex. *in l qui duobus. ff. de falſis.* Idem.

10 Vtēs falſo inſtrumento, tenetur de falſo. *l* [illegible] *falſos. C de fal.* Se[illegible] abſtinen. releuatur vt ibi per Sal. & Ang. *in tract. malef. ver. falſario, in 14. col.* Præ[illegible]mitur enim quòd fieri fecerit, niſi oſtendat auctorem. Alex *in* [illegible] *vol. conſ. 77. repetit in 3 vol conſ. 62.*

Et [illegible] dicitur nolle vti, tale inſtrumentū caret viribus & [illegible] *l. ſi aduerſarius. C. de fi. inſtr.* Ang. [illegible] *ſuprà.*

Et eſt cautela, quòd interrogetur producens, an velit [illegible] ipſo inſtrumento pro bono & vero & tali iureret [illegible] reſponde[illegible] dicit Ang *vbi ſupra.* all. Bar. *in l. diuu*[illegible] Addu notabiliter, Ful *conſ.* [illegible] *incipiente,* [illegible] Felyn. poſt Panor. *in cap. præſentium. 3. col. de te*[illegible]

Fac. quod vult. Bal. *in 5 parte conſ. 6*[illegible] vbi d[illegible] ſi interrogatus an velit vti teſtibus pro bonis reſpondeat quòd vult vti in quantum pro eo faciant, &c. talis reſponſio non eſt ſufficiens. Idem.

11 Accuſatio falſi, ac cęterorū criminū regulariter durat vſque ad viginti annorum curriculum, & ſpatium; & conſequenter accuſatio, ſeu querela in iſtis criminibus poteſt tolli præmemorato tēpore; quo elapſo [illegible] de falſo cognoſci nequit. *l. querelam C. ad legem Cor. de falſ.* vbi gloſ. & omnes Doct. hoc firmant,

Simone,& Ang. Aret. *in tract. maleſ.* [illegible] *in fal*ſ*ario in* [illegible] *ne ad quantum tempus*, [illegible] *in trac. maleficio-rum in* [illegible] *accuſare po* [illegible] *n. 28* Paul. [illegible] *conſ. 184.* [illegible] [illegible] planat ma[illegible] minime [illegible] pinione fore [illegible] dec. [illegible] *& ſeq.* & [illegible] extitiſſe iudicatum in camera imperiali plaudum facit Ioach. [illegible] *in obſeruatione 35. centuria 4.*

Idemq; videmus in inquiſitione ex officio [illegible], quæ tollitur [illegible] ter viginti annis, ſecundum Bart. Saly. Raph. & omnes [illegible] *d l. querelam*, & Anc. *conſ. 90.* vbi tenet, quod ſublato iure querelandi, ſublatum ſit etiam ius inquirendi, & [illegible] orum opinionem demõſtrat communem eſſe Iaffredus *deciſ. 486.* Sed caſu quo tráſactis ipſis viginti annis, ageretur in caſibus præmiſſis, tam vigore acc[illegible], quam inquiſitionis antedictæ contra acc[illegible] vel inquiſitum, & tuc vexatus, ac moleſtatus præſ[illegible]criptionis exceptionẽ nõ op[illegible]oneret, poſſet quippe iudex procedere in cauſa ad condemnationem, vt deteriorinatum reperi in conſiſtorio [illegible] per[illegible] atteſtante Ioachimo *in præallegata obſeruatione 35. ante fin.* Viuius *opi. 29.*

12 Aromatarius qui miſcet ceram corruptam cum i[illegible] rupta, non dicitur committere falſum. *Bar. in* [illegible] *C. de cond. in pu. liberre. lib. x. C. ſi e. in ver. committit.*

Adde tamẽ quòd poteſt talis aromatari[illegible] puniri per epiſcopum. Ita Fely. *in cap. cæterum. extra de iſſ. ord.* [illegible] udo. *ſing. 526.*

Adde etiam Cu. *in conſil. 138.* vbi dicit verba formalia. item in eo qui apponit picem in o ce a, vel ſepum, vel terren[illegible] [illegible], vel quid [illegible] tincle, vel aurum cum ære, vel econuerſo, v[illegible] ſtannũ, vel plumbum cum argento, vel falſe commiſcen. vna [illegible] rem cum alia, vendendo rem mixtam falſitatem pro b[illegible], & tales diuerſimodè puniuntur. vt de *extraor crim. l. annonam §. oneru ff. de pœnis. l. in dardanarios. alias, ut ver* [illegible] *ff. de fal. l.* [illegible] *ff.* [illegible] *l. quiteſtam & l. quicunque. & l. Paulus de crim. ſtel. l. ſi. ff. de pig. act.*

In generali [illegible] rmone remiſſionis nunquam comprehẽditur crimen falſi. Fel. *in c. inter dilectos. in 5. col. de fi. inſtr.* Bellac.

13 Inquiri non poteſt de crimine falſi poſt 20. ann[illegible] s. contra gl. *in l. querelam. C. de fal.* ita dicit Ang. Aret. *in tract. male. in ver. hac eſt quædam inquiſi. in 15. col.*

Fallit in eccleſia, in qua nunquam præſcribi. Lud. *ſing. 182.*

14 Inſtrumentũ diuerſa manu ſcriptum præſumitur falſum. Lud. *ſing. 236.* alex. *in l. ſi. in 9. col. C. de edic. d. Adrian. toll.*

15 Vtens alieno ſigillo taquam ſuo committit falſum. Alc. *in l. ſi vnus. in 2. col. C. de teſta.* Vezinus.

16 Scribens nomen ſuum in [illegible] alteri deſtinat. committit falſum. *l. Titio. in prin.* & *ibi gl.* [illegible] *in ver vend.* [illegible] *§.* [illegible] *ad munic.* Flor. *in l. lege. l. ſed &* [illegible] *ff. ad l. Aquil.* Bald. *in Rub. C. de* [illegible] *inſtr. in antepe. col.* Idem.

17 Falſi ſuſpicio habetur pro [illegible] itate in ciuilibus. Cur. iun. *conſ. 166. & conſ. 133. n. 10.* com. dicit. [illegible] Villalob.

18 Falſum committens in cauſa, perdi[illegible] cauſam, q[illegible] unque cauſa, vel per[illegible] ona [illegible], Boẽ *deci. 291. n. 2.* communẽ [illegible]. Idẽ.

Sed debet puniri pœna falſi. [illegible] *4.* For. [illegible] be-tur *in l. x. 13. 8. lib. 9.* Fo[illegible] iudex poteſt puni[illegible] cio producẽtes. *l. xxvii. tit. 1. part. 7.* ac teſtes pun[illegible] non patatur. *l. xlij. tit.* [illegible] *parte 3.*

Intelligi[illegible] corrumpit, vel falſificat acta[illegible] falſificat i[illegible] menta [illegible] el corrumpit teſte[illegible] idem [illegible] *Arct. dec. 291. n. 3.* com. dicit. [illegible]

19 Falſum [illegible] q[illegible] cõmiſerit ig al [illegible] ſcriptura, vel [illegible] poſitionibus [illegible] actu, qui [illegible] n form[illegible] tialibus, ex falſitate huiuſ[illegible] que noctua, puniri [illegible] n poter[illegible] art. [illegible] *qui lega-tum. ff. ad l. Cor. de fal.* Cuius [illegible] ter approbarunt, & ab[illegible] *part.* licet contra[illegible] vbi not. quòd ſi [illegible] bro [illegible] eſſe debitorem, vel ſi [illegible] mentum confeſſ[illegible] probat[illegible] *de falſis.* tales puniuntur pœna falſi [illegible] vaſſidus fal[illegible] um committ[illegible]

20 Falſi crimen etiam propter aliud inſtrumẽ[illegible] quàm teſtamẽtum alicui imputatum, cer[illegible] Aret. *ip[illegible]. Item lex Cornelia. ante n. 1. & l. de pub. iud.* & R[illegible] *conſ. n. 22.* tenuiſſe Azo. item gl & Doct[illegible] *ff. de pub. iud.* refert Cl[illegible] *lib. 5. ſent. §. 1. verſ. 3.* P. Fichard.

21 Falſi ſuſpicio non habetur pro veritate. ita cõmuniter tenetur contra Archid. *in can. in memoriam. 19. di.*

Gratus *conſil. 60. n. 16. lib. 4.* P. Fichard.

22 Falſi [illegible] tenetur ſcienter vtens, mitius punitur, quàm is qui fabricauit vel fabricari fecit com. dicit Salic. *in l. ſi vte-ris. n. 4. C. de fid. inſtrum.* Refert Clar. *lib. 5. ſent. §. falſum. verſic. vtens.* P. Fichard.

23 Falſi pœna tenetur, qui accipit ſcripturas ſui aduerſarij, & colliti[illegible] ntis, & eas penes ſe retinet. Dum tamen ex tali facto generetur præiudici[illegible] m domino [illegible] pturarum, & tõc poteſt agi contra detine[illegible] ciuiliter & criminaliter vt eſt communis opin. de qua Fran. de Mariano. *inter conſ. crimin. conſ 100. n. 1. in 2. tom.* Bonacoſſ.

24 Falſi pœna non plectitur, qui vnum in iudicio dixit, cuius contrarium extra dixerat [illegible] communis opin. Clar. *in §. fal[illegible] um. [illegible] verſic.* Sed [illegible] arium dicat [illegible] quod dixerat in al[illegible] iudicio, vt eſt [illegible] opin. *ibi.* Bonacoſſ.

25 Falſi pœna non punitur, qui deponit ſuper [illegible] tua, niſi alias conuincatur, vt eſt c[illegible] munis opin. Et [illegible] verba teſtis ſuper [illegible] tas, vt eſt com. opin. [illegible] *n. t. & ſolet etiam dici.* Bonacoſſ.

26 Falſ[illegible] pœna n[illegible] circa [illegible] ſa[illegible] nõ dic[illegible] *§. falſum. verſ. quid ſi e[illegible]* Bonac.

27 Falſi pœna [illegible] incurrit, qui [illegible] quod alteri non noce[illegible] *damno.* [illegible] Bart. & D[illegible] *C. de fal[illegible]* Soc. *con.* [illegible] *& ſeq.* [illegible] munis op. Alex. *conſ. 24. vol. 6.* Soc. *conſ. 105.* [illegible] nõ punitur [illegible] *quis falſ[illegible]* [illegible] *maleſ. in verſ.* [illegible] *ario,* Caſti *conſil. 150. in 3. volum l.* [illegible] *que tur. de pœ[illegible]* [illegible] & hæc vera [illegible] in aliam dicor in quadam apocha. D. Machel [illegible] *40. per totum.* Par[illegible] *per totum. in 4. vol.* Nam [illegible] ſcripturam, quæ de ſe non pr[illegible] glo. & Doc[illegible] *cap quamo. de ver. cur.* [illegible] *n. 6.* [illegible] Soc. *con.* [illegible] *verſic. ſecundo hac concluſio.* C[illegible] *falſum, verſ. extra* [illegible] bi dicit co[illegible] dolus, ibi non poteſt eſſe [illegible] *n. 83* [illegible] & quando dolus eſt de [illegible] ſiue ca[illegible] *D. Hieron. Gab[illegible]*

28 Falſi crimen [illegible] ſcriptura, [illegible] teſtiũ depoſitionibus, vel al[illegible] qui aut fo[illegible] careat [illegible] neceſſa[illegible] ſubſtantialibus del[illegible] ituatur, ouſias [illegible] cõmuniter cum Bart. receptum teſtificatur Soc. *con. il. 144. poſt reditum. lib. 1.* Tiraq. *opin. 60.* Iul. Clar. *in* [illegible] *verſic. item ex cuſatur. poſt prin.* Quod tamen neceſſario [illegible] entes cum [illegible] ſtatim ex [illegible] ſcripturæ inſpecti[illegible] quippe [illegible] ex [illegible] ſe ſcripturæ perfecti[illegible] tutas, ac ſanctas [illegible] pœnas [illegible] vt [illegible] probat. *l. ſi quis legatum. ff. ad l. C[illegible] de fal.* [illegible] in teſtamento [illegible] pœnis plectitur, [illegible] *l. ſi tabu. teſta. null. extab.* [illegible] Alex. *conſil. nota n 13.* [illegible] *de bono.* [illegible] *contra tab.* docet l. C. *in* [illegible] *de lib.* [illegible] *ad* [illegible] *de falſ.* [illegible] Alex. [illegible] *ff. de. lib.* [illegible] *remind. atum,* [illegible] *re iud.* [illegible] *errore calc.* [illegible] que ſpecie ac[illegible] E. Suarez.

29 [illegible] atur, iuſtis probationi[illegible] nec præſumptionibus, aut cõ[illegible] ettatur Soc. [illegible] *conſ.* [illegible] At ſi ad [illegible] am dun[illegible] ſola [illegible] *n. 9.* Iul. Clar. *in prin.* [illegible] *falſum.*

30 [illegible] interpretationẽ cuicui [illegible] eſſe [illegible] ſimodi del[illegible] probatur [illegible] cõmune aio. ex [illegible] *l. iuriſiurãdi. quod cres. in* [illegible] *in ſingularis. n. 16.* [illegible] *quod hoc ſit.* & Emanuel à Coſta [illegible] *ex cautione* [illegible] *C. de nõ. nu. pecu.* [illegible] *168 n. 2. lib. 4.* Cu[illegible] *conſ. 35. n. 16.* Hipp. *in rub. n. 19. ff. ad l. Corn. de falſ.* Idem.

31 Falſi crimē eleuatur, atque eius pœnæ effugiuntur, ſi quis in dolo non fuerit, vel ſi primordio veritatis tuetur, vel ſi quod falsò geſtum, id tunc eſt, nemini damnum, aut præiudicium inferat, vt communia dogmata ex multis aſ duis iuris interpretibus oſtendunt Iul. Cl. *in pract. § fal[illegible] verſ. excuſatur autem cum ſeq.* Viuius *lib. 3. op. 110. & op. 419.* Idem.

32 Falſi crimen non incirco à Principe indultū cenſetur, quod delinquenti, generali delictorum venia ab eo concedi a propo natur, vt communiter aiunt Nobles *de bannitis 3. parte 2. temporis, q. 13.* Iul. Clar. *in pract. § vlt. q. lix. er [illegible]* Idem.

33 Falſi reus quicunque ſit, quamcunque cauſam perdit, in cuius actis falſum commiſiſſe conuincur. co[illegible] ſit Boer. *dec. 191. nu. 31.* Quod tamen non procedet ſi inſtrumentum ipſum, vel teſtes falſi criminis polluerit, vt commune ponit Turzan. *opin. 2.* Idem.

34 Falſi criminis accuſatio 20. ann ſpatio abſoluitur, vt frequentet placitum aſſirmant Boer. *dec. [illegible] 6. nu. 5. & ſeq.* Viuius *lib. 3. opin. 9.* Idem.

35 Falſi pœna non tenetur inquiſitus, niſi damnum legitime per fiſcum probetur, vt eſt communis opinio, de qua aus Burſat. *conſ. 12 num. 12.* Bonacoſſ.

36 Falſi pœna vt quis teneatur, de illa liquidò cōſtare debet, vt eſt communis op. Burſat. *conſ. 122. num. 11.* Bonacoſſ.

37 Falſi pœna tenetur dicens falſum iudicium, licet non iurauerit, vt eſt communis op. Burſat. *conſ. 8 [illegible] 30.* Idem.

38 Falſa cauſa notoria in ſententia [illegible] nullam facit, vt eſt communis op. Burſat. *conſ. 99. nu. 28.* Bonacoſſ.

39 Falſum (vt eſt dictum) ſine dolo non punitur, & potius error e negarum, & dolo præſumitur, quàm dolose. vt eſt communis op. a [illegible] *conſ. 112. n. 14* vide Rom *in conſ. 82. n. 1. in 4. vol.* vbi c[illegible] pro ſer Dominico Corrigiaro inquiſito de falſo: defendendo eo, à ſtatuto Ferrariæ, de hoc loquente, [illegible] ipſa alterius manu continebatur, quod Burbus Calcagninus cōfeſſus erat ſe teneri, & obligatū eſſe in certa quantitate pecuniaria d. ſer Dominico, & eſſe eius verū debitore pro pecunijs, & rebus ab eo acceptis, poſt celebrationem cuiuſcunque inſtrumenti facti inter dictas partes, renunciando exceptioni non habiti & non recepti, &c. & cum promiſſione, &c. & ſub obligatione omnium bonorum &c. Et cum pacto, quod ſcriptum habeat vim publici inſtrumenti, & contra illud nihil poſſit opponi, &c. Bonacoſſ.

40 Falſi pœna extraordinaria punitus, adhuc puniri poterit ordinaria, com. eſt op. de qua Boſſi. *de falſis n. 104.* Bonacoſſ.

41 Falſi pœna punitur expendens falſam monetam, extra ordinem, vt eſt communis opin. Clar. *verſ. expendens.* Alex. *conſ. 121. in vlt. vol.* Idem.

42 Et nihilominus dictum, conſummatū, portando quis falſam monetā ad locum prohibitum, Et hoc ſaltē eſt in dolo portationis, cum ſciret falſam eſſe, & ſic eſt condemnandus iudicis arbitrio, vide Bald. *in conſil. 155. in fin. nu 3. 2. vol.* Menochium. vbi iudex ad eius libitum de arbitrio iudicis te ducet. Bonacoſſ.

43 Falſi criminis accuſatio tollitur viginti annis. cōmunis eſt opin. Soarez *verbo falſi. nu. 54.* Bonacoſſ.

44 Falſi ſuſpecti habetur pro falſitate in ciuilibus [illegible] Menoch. *de adi[illegible] poſſeſſ. remedio. 4 nu. 7[illegible]* C. Cart. iun. [illegible] 66. & *conſil. [illegible] num. 10.* communem dicens. Richard. *ac* Vi lalob. [illegible] Portius [illegible] *communium opinionum lib. 3. concl. 9.* Neuiza. *in conſ. 8.* [illegible] *27. nu. 13. & conſil. 68.* [illegible] bi dicit, quod [illegible] apparens, vt raſura inſtrumenti, præſumitur falſ[illegible] vide Hercula. *de negatiua. nu 131.* [illegible] qui de eo [illegible] atteſtatur, dicit quod [illegible] nō habetur pro falſitate. vide et [illegible] Parif. [illegible] *cōſ. 261.* vbi de notario & teſtamento [illegible] *Reſpon. 60. n. 16. in 2. vol.* vide Soarez *verbo falſi.* [illegible]

45 Falſi pœna tenetur teſt[illegible] qui falſum [illegible] non iuratus, modo falſitas ſit nocibilis, [illegible] pin. Si non eſt nocibilis extra ordinem [illegible] bi com. dicit. Bonacoſſ.

46 Falſi pœna nō tenetur notari[illegible] ſi aliter quàm [illegible] ſis aſſerat, quia Notario potius creditur quàm teſtib[illegible] eſt cōmunis opin. Clar. *§. falſum. verſ. Pone teſtes.* Bonaco[illegible]

47 Falſi pœna tenetur teſtis, qui [illegible] batur falsū di[illegible] licet non probetur [illegible] Niſi pars dicat [illegible] communis eſt opinio, ſi dicat vtrumque ſimul dix[illegible] ſi copulatiuē, ſcilicet, teſtem falſum dixiſſe, & corruptum fuiſſe, nō ſufficit alter[illegible] probare. communis eſt opi. Clar. *§. falſum verſic. quare nūquid.* Et no. quod ſi iudex aſ[illegible] per ſtatutū preciſè ad teſtimoniu, q[illegible] cōdemnare debet, Saluo & reſeruato, quòd ſi po[illegible] appareret te[illegible] falſum dixiſſe, quod condemnatio habeatur pro non facta. Et interim poteſt fieri executio. Bald. *in l. 1. nn. 7[illegible] C. ſi per accuſare non poſſum.* Bonacoſſ.

48 Falſi pœna non tenetur teſtis, qui falſum non dixit, licet pecuniam acceperit ſed extra ordinem eſt puniendus. Clar. *§. falſum. verſ. Sed quid econuerſo.* Socin. Iunior *in conſil. 37. in 2. vol. & conſ. [illegible]* Idem.

49 Menſuram falſam tenens committit falſum, & punitur pœna arbitraria. Iaſ. *in l. col. 4. ff. de off procur. Cæſar.* Idem.

50 Falſum committit qui abraſit literas cōfirmatorias principis, vel literas iuſtitiæ, vt eſt cōmunis op. Cla. *in § falſū. verſ. ſunt etiam in verbo, Abradēs.* vide Corn. *cōſ. 45. in 3.* Et no quod quando raſura ſit à notario in inſtrumēto, quòd in fine inſtrumenti, Notarius debet de ea facere mentionem, qualiter ipſe raſit tale verbum, vel talem lineam, in margine apponit. Et ita ſe habet hodie communis ſtylus notariorum, quādo raſura eſt in loco ſuſpecto, quæ cautela nō eſt neceſſaria, vbi ex præcedentibus, vel ſequentibus poteſt elici veritas eorum, quæ ſunt cancellata. Abb. *in capit. cum venerabilis. num. 8. de religioſis domibus.* quod dicit notandum. Bonacoſſ.

51 Falſum cōmittens nō nociuū, licet excuſetur à pœna ordinaria, tamen de culpa & temeritate venit puniēdus pœna extraordinaria iudicis arbitrio, iuxta qualitatē facti & perſonæ, vt eſt com. op. Apoſtil. *ad conſ. Pau. de Caſt. n. 30. lib. 3.* Bonacoſſ.

52 Falſus teſtis punitus eadem pœna. Fel. *in cap. ſicut in 1. col. de teſt. & in § item ſi quis el. 2. in 14. col. Inſtit. de act. & in l. ſi duo. § ſi ſuſ[illegible] de iu. iur. all.* Bal. *in c. 1. de pac. ten.* vbi dicit, quòd falſ[illegible] teſtis debet puniri illa pœna quam ſubiret reus de crimine intentato, puta capitis vel furcarum. all. etiam Bal. *in c. 1. § iniuria de pace iur. fir.* vbi dicit, quòd teſtis falſus in cauſa homicidij punietur tanquam homicida. Alex. *in 1. vol. conſ. 11. in 1. col. ibi, poſt etiam.* Iaſ. *in l. & ſi legibus. C. ſi contra ius.*

In aliis autem cauſis teſtis periurus punitur. *lege Cornelia de fal. l. 3. ff de fal* Bal. & Sal. *in l. 3. C. de re cred.* Iaſ. qui alia all. *in d. § item ſi quis. & in d. § ſi. iuſ.* Verinus.

53 Ad excuſan. teſtem à pœna falſi, quando depoſuit verum, ſibi tamen incognitū. vide Pet. de Anc. *conſ. 24.* Fel. *in c. fraternitatis. in ſi. com. de hære.* Idem.

Quid ſi aliquis accepit pecuniam, vt dicat teſtimonium etiā verū, an incidat in falsū? [illegible] quod ſic. & ibi Bar. *in l. 1. ff. de fal.* Ang. *in d. verſ. falſario. in § 6. col. vbi, quæro aliquis.* Idem.

54 An teſtis cuius dictum nō valet, poſſit puniri de falſo. vide Ang. *vbi ſupra col. 7. verſ. quæro teſt.* vbi concl. quòd ſaltem punitur crimine ſtellionatus. Idem.

55 Quid ſi ſtatuto caueatur, quod producēs falſos teſtes puniatur, an ſi producens vnum tantum debeat puniri. Bart. *in l. 3. § ſi vnus. per illum tex. ff. ri bon. rapt.* tenet quòd ſic. Angel. *vbi ſuprà col. 7. ver. quæro.* Clar *§ falſum. verſ. ſed pone.* Iaſo. *in auth. ſi qua mulier. num. [illegible] C. de ſacroſ. eccleſ.* Bonacoſſ.

56 Virū [illegible] qui dicit vnū in iudicio, & aliud extra iudiciū, incidat in falſum. Bart. *in l. eos. ff. de fal.* tenet [illegible] dic. vide tamen latius per Ang. [illegible] col. [illegible] verſ. an teſtis qui dic. [illegible]

57 Quid ſi teſtis dica[illegible] coram iudice, arbit. vel arbitratore, an & per quem poſſit puni[illegible] Vide Ang. *vbi ſuprà in 8. col. verſ. [illegible] teſtis dixit.* Verinus.

58 T[illegible] & quibus [illegible] torqu[illegible] poſſ[illegible]nt. vide Cæpol. *conſil. 1. al qui[illegible]* [illegible]

59 Quid ſi teſtes examinati d. [illegible] ſe nunquam [illegible] quod eſt ſcriptum per notarium, cui magis credetur Cyn. *l. ſi quis decurio. C. de fal.* dicit quòd notario [illegible] ſi eſt b[illegible] Idem voluit Cano. maxime Imol. *in c. ad audientiam.* Bal. Fely. *in 2. col. de præſcrip.* ad[illegible] Bald *in 1. parte conſ. 149* & Fely. *ſuper his in 9. col. de accuſ.*

Quod limita niſi ageretur de puniendo teſtem de falſo, quia tunc non ſtaretur dicto tabellionis nec eius ſcripturæ, nec econtra. ta Spec. *in tit. de inſtrumēto edit. § reſtat verſ. quid ſi te. cum duobus ſeq.* Imo. *in d. cap. ad audientiam.* [illegible] *volum. conſ. [illegible] conſil. 4 & conſil. 77.* [illegible] *in cap. cum cauſam. in ſi. de teſt.* Iaſo. *in l. duobus.* [illegible]

Sublimita niſi Iudex aſſereret [illegible] *in d. c. ad audientiam in 2. col.* addo Cuſt. notabiliter *in conſ. [illegible] in 9 [illegible]* Idem.

60 Falſus

[illegible] quo do [illegible] alſi-ta [illegible] coll. & dici [illegible] fuit do-ctor [illegible] interrogatur. &c. quando [illegible] tus de falſo. Ide.

61 [illegible] non deponens [illegible] veritate, vel aliquid [illegible] puniri crimin [illegible] l. falſ. pœ-na. [illegible] inno-uat [illegible] Alb. & Iclan. c. 1. de crim. falſ. Bar. & Mar. [illegible] Marſi. [illegible] in l. diuus [illegible] de re iud. Pl [illegible] Co-uarr. [illegible] part. [illegible] lat iſta eſt com. [illegible] ſcri [illegible] & Dec. [illegible] in regno ha-bemus [illegible] Ferdinandus Alua-rez [illegible] dicentē in cauſis [illegible] vero [illegible] cauſ. pragmaticæ [illegible] puni-tur pœna [illegible] ac perpet. [illegible] Et in tantum prædicta vera ſunt [illegible] teſtimonium deponens, te-neatur nō modo [illegible] de [illegible] teſtimonio, verū etiam de omni damno ex illo teſtimonio cōtingēte, vt per glo. in c. presbyteru de homici. & in c. [illegible] de re. [illegible] lib. 6. [illegible] vero [illegible] tenetur dūtaxat de falſo teſtimonio, [illegible] com. op. omniu canoniſtaru [illegible] de [illegible] quā commu-nē ſequūtur & atteſtantur ibi D [illegible] in iure noſtro, & Corſ. in ſing. [illegible] teſtis. [illegible] Limitatur [illegible] pragmaticas, ſeu ſtatutum nō procedere, ſi teſtis depoſuiſſet de eo, quod eſt [illegible] vel capitula, vel extra cauſam, [illegible] de eo, quod non [illegible] partib. [illegible] in abſolu [illegible] quo [illegible] doloſe deponeret non tenetur pœna di [illegible] pragmaticæ, ſiue ſtatuti, ſed alia mitiori pœna erit puniendus, ita [illegible] conſuluit Bald. conſ. 106. cum peteretur [illegible] Mediolanenſis, & ſic [illegible] quod [illegible] litas, quæ nemini nocet non pote [illegible] pœna falſ [illegible] teſtem, ſiue per No [illegible] comm. opin. ſec. Al [illegible] conſ. 145 [illegible] conſ. [illegible] conſ. 204. [illegible] Viuius [illegible] 9.

62 Teſtiū ſolam corruptelam p [illegible] vel ſententia lata [illegible] retractetur [illegible] debet probari [illegible] teſtiū, ſec. Inn. & omnes [illegible] licet cauſā de proba. [illegible] opin. [illegible] eſſe cō-mun. Dec. ibi n. 156. [illegible] & cauſam. & Bartan l. Diuus Adrianus. [illegible] con-trariam [illegible] quod teſtis corrupti [illegible] non-credantur [illegible] corruptos, ad hoc, vt ſententia [illegible] probatur [illegible] de-que videtur tenere [illegible] & ibi Bart. in l. qui [illegible] vbi cōcludit, quod ſi teſtis ob pecuniam recept [illegible] teſti [illegible] repellendi [illegible] co-ſuluit nō fore [illegible] diſcedendum [illegible] nes, & argum. [illegible] Modeſt. & Dec. in d. c. [illegible] cauſam. & ſimiliter ad [illegible] cōpetat [illegible] ſententiam [illegible] prætextu falſitatis [illegible] pro-bare ſolam [illegible] corruptela partis, [illegible] in d. [illegible] Adriani [illegible] & interpretatur ibi [illegible] num. 18 & alt communem [illegible] hoc non procede [illegible] probandum, [illegible] proponeret in [illegible] ſuiſſe, corruptos in eadem [illegible] vtraque tenetur & debet probare [illegible] Bart. in d. l. diuus Adrianus [illegible] Inno. Rapha. & omnes Abb. & [illegible] in d. l. diuus Adrian. n. 20. [illegible] Interpretatur & limitat [illegible] quando pars in libello [illegible] teſtes [illegible] diſſe, & [illegible] corruptos, & [illegible] vel repetitus, tunc pro [illegible] que probandum [illegible] compl [illegible] de reſc. & om [illegible] communi [illegible] cauſam de proba vari. in d. l. diuus Adria. n. 54. poſt alios [illegible] ibi per laſ. vbi ſcri-bit iſtam eſſe communem opin. Viuius opin. 938.

63 Teſt. [illegible] vel Notarij contrarietas quę oon [illegible] et partibus eſt [illegible] in his quę ſunt extra [illegible] principale, vt laté per [illegible] l. ſi ex falſis. [illegible] de. tranſac. & per Gr [illegible] Dec. conſil. [illegible] tamen vbicunque teſtis eſſe ſibi contrarius in eadem depoſitione & in [illegible] principali, non extra neg. [illegible] reiiceretur in totum tanquam falſus, [illegible] communem opinionum [illegible] de qua atteſtatur Al [illegible] de præſumpt. [illegible] præſumpt. 2 [illegible]

64 Paria ſunt [illegible] exprimere, vel ſupprimere veritatē. cap. ſuper liter [illegible] de reſcript. [illegible] princip. [illegible] falſ. Don. à rina.

65 Quod falſum [illegible] ubi [illegible] anter. [illegible] reprobos. ff. de pign. actio. gl. [illegible] de hæretic. Idem

66 Qui verum tacet, falſi [illegible] committit l. [illegible] ters. C. de epi-[illegible] cler. Idem

67 Falſitas commiſſa in ſcriptura qu [illegible] at in forma & [illegible] ſubſtan [illegible] faciens [illegible] tentem [illegible] nis falſ. [illegible] parte ſtatutorum. [illegible] 4. [illegible] P. Fichard.

68 Falſitas [illegible] dio veritati [illegible] de leg. [illegible] com. [illegible] pr. crimin. [illegible] C [illegible] verſ. præterea. P. Fichard.

69 [illegible] falſum. Bal [illegible] l. qui teſtamentum [illegible] de extr. [illegible] de calum [illegible] l. diuus [illegible] ff. de re iud. [illegible] qui [illegible] natus eſt [illegible] in [illegible] cauſa [illegible] de [illegible] per quem [illegible] Ioan. [illegible]

70 F [illegible] per partem [illegible] a ipſius cauſæ, [illegible] cauſa [illegible] dicit Al. [illegible] l. diuus in n. 6. ff. de re iudic. q [illegible] n. 6. verſ. Item [illegible] de pa [illegible] 6. [illegible] dec. ſ. 291. n. 2. Vantius de nullit. [illegible] n. 41. [illegible] conſ. 5. num. [illegible] lib. 5. [illegible] vt dicit comm. tenet Dec. in cap. cum venerabil. [illegible] n. 21. de exceptionib. & hic aliqui dicant hoc [illegible] habere [illegible] cauſa fit contra [illegible] in priuato, vt [illegible] lib. 5. [illegible] Clar. lib. 5. [illegible] falſum [illegible] Fichard

71 [illegible] comm. att Soci. Iun. conſ. [illegible] lib. 2. Cla [illegible] falſum. verſ. ſic exec [illegible] P. F.

72 Falſitā in acceſſoriis non viciat principale, vt eſt comm opi. Clar. in §. falſum verſ. ſed quid ſi teſtis apol [illegible] Paul. de Caſtr. in co [illegible] & nota quod in inſtrumento [illegible] nō [illegible] conſuet [illegible] de noſtro octo. Firma. in ver-bo [illegible] verſ. [illegible] Banac.

73 Falſ. pœna non [illegible] non tulit falſum depo-nens, [illegible] communis eſt opinio de qua G [illegible] lib. [illegible] 17. Bana [illegible]

74 Falſi [illegible] interpretatione verbali quoquo [illegible] probat euidens & de ne-ceſſitate [illegible] pus eſt, vt eſt com [illegible] 18. Bonacoſſ.

75 Falſ. [illegible] à principe, licet de-linquenti [illegible] communis eſt opi. Soa [illegible] Idem

76 Falſitas [illegible] ſcripturam [illegible] ſe nō probat, non [illegible] Paris conſil. 169 [illegible] Gabriel [illegible] conſ. 169. n. 12. & ſeq. Soar [illegible] Bonacoſſ.

77 [illegible] puniri [illegible] Na [illegible] inſtrumento falſo [illegible] fieri [illegible] & quia illo vſ [illegible] Boſſius de [illegible] 15 [illegible] tenetur pœna [illegible] quicquid plus eſt [illegible] adeſt. Aut non [illegible] & te [illegible] l. Corn. de fa [illegible] Bonacoſſ. [illegible] facit [illegible] conmunis opinio de [illegible] Gabriel [illegible] 169. n. 21. & ideo [illegible] ſeribat, qui [illegible] promiſi [illegible] non poſ-ſit hoc ſcribere, nec alius licet habeat principia decreti, quod libris

libris mercatorū præſtetur fides, quod decretum, cùm debeat intelligi cū quadã limitatione, & ſubauditione multū æqua & rationabili. videlicet, niſi contrariū videatur iudici ex probabilib. aliquib. cauſis. Alba *in conſ.* 95. nū eſt falſa, quia eſt nulla, ideo puniri nō poteſt, quia falſitas circa ſcripturam, quæ de ſe nō probat, nō punitur, vt eſt dictū per glo. & doct. *in c. quanto. de iureiur.* Pariſius *conſ.* 169. *n.* 61. *vlt. vol.* & ſcriptura libri mercatoris præſumitur facta præſente parte. Bal. *in l. ſi quis. col.* 2. *in ver. item qu. a ſcriptura. ff. de eden.* ſed habēs præſumptionē pro ſe nō tenetur de falſo. Bal *in l. fi. col.* 4. *q.* 5. *ver.* 1 *caſu. C. de edicto diui Adria. tollen. &* in *l. ſi Prætor. in Apoſtillis ad fi. de iud.* & licèt etiā debitor Principis, vel reipublicæ ſcribat ſuper libro partitā nō verā prima facie, licèt verificari poſſit ex alio, non dicitur falſarius, quia non dicitur fraudatus liber, cùm dolus adfuerit, cùm poſtquā id quod principale, & in facto ſuo cōſiſtēs erat verū, nō poteſt dici falſitas licèt ſecundū verū non eſſet. Puta ſi dixiſſet ſe eſſe debitorē de centū libris, acceptis à tali debitore Principis, quas dicit ſe appoſuiſſe ſuper tali bāco, ſed nō poſuit fortè quia habebat animū opponēdi. *iuxta l. pen. ff. de inſti. & iur.* relatione ſcilicet facta ad id quod non fecit, ſed quod facere debebat. ex eo enim quòd falſitas nō cōſiſtebat in facto ſuo ſecūdario, ſed in facti ſerie & veritate. quia non dicitur falſum, quia falſum nōn dicitur quod iuuatur primordio veritatis. *l. cum filius. §. hæres meus. ff. de lega.* 2. ſed eſt mendaciū dicere, quòd oppoſuit in banco. licet primū fuerit verū, quod ſe reperit, & cùm potuerit cōſtare de veritate per librū banchi, falſitas nō dicitur commiſſa, ſed mēdaciū. quod nō potuit eſſe nociuum Principi, & ideo non dicitur commiſſa baratariæ, nec furtum, poſtquàm etiam Princeps non eſt adhuc dominus pecuniæ debitæ, antequam tradatur per officialem, ſed officialis qui recepit ad numerū. Ita in terminis conſuluit Paul. de Caſt. *in conſ.* 9. *per totu. in* 3. *vol.* de quo conſ. facio magnū feſtū, quia caſus nūc ſub iudice pendet. Et iſte non eſt caſus, quod quis incidat in pœnam legis Corn. de falſ. Soc. *in rub. de crimine falſi. n.* 5. Nam omne non verum non eſt falſum. Sed requiritur dolus in committente. vt per Soc. *ibi.* & per tex. *in l. nec exemplum. C. de falſis.* Bal. *conſ.* 33. *n.* 4. Alex. *conſ.* 73. *n.* 4. *in* 2. Nam non ſequitur, falſum committit, & de falſo punitur, tam qui verum ſuppreſſit, quàm qui falſum depoſuit, non tamen ſequitur, vt æqualiter peccet & puniatur. Tiraquellus *de pœnis temperan. cauſa* 44. *n.* 71. Et falſum non admittitur, quod admixtu habet aliquid veritatis, vel implicitè, vnde teſtis, qui depoſuit rem eſſe Titij, ſciens eſſe communem Titio, & aliis, ſaluatur hac ratione à falſitate, vt eſt cōmunis opi. Phanutius de Phanutiis de Luca. *in tract. de annuitario. part.* 6. *q.* 130. Bonac.

79 Falſitatē cōmittens perdit cauſam. cōmunis eſt op. Clar. *v. Item propter* Ruin. *conſ.* 86. *per totum in* 4. *vol.* Quando eſt tamen commiſſa circa teſtes, aut inſtrumenta, non amittit cauſam. Secus ſi circa acta cauſæ, quia tunc cauſam perdit, vt eſt com. op. Clar. *in §. falſum. v. Item propter.* Et ſi falſi crimē morte extinguitur. *l.* 1. *C. ſi reus vel accuſator fuerit mortuus.* Cæpola *conſ. cri.* 23. *n.* 5. Soar. *verſ. falſi. n.* 32. *&* 33. Boer. *deciſ.* 296. Bonac.

80 Falſitas non committitur ſine dolo, vt eſt com. opin. Clar. *in §. falſum. verſ. Excuſatur.* Et falſum non dicitur, ſi primordio veritatis adiuuatur. communis eſt opin. Clar. *ibi. ver. Præterea* plura Anto. Gabriel. *lib.* 7. *concl. Concluſione* 4. *& ſeq.* Soarez *verſ. falſi. n.* 18. Bonacoſſ.

81 Falſitas excuſatur, ſi nemini præiudicat, vel præiudicare poſſet. communis eſt opin. Clar. *in §. falſum. verſ. Itē excuſatur.* D. Hier. Gabriel. *in conſ.* 169 *n.* 20. Itē excuſatur, ſi ſcriptura deficiebat in forma, & circa ſubſtantialia, & ſic erat nulla, neq. ex ea poterat inferri damnum alicui, com. eſt opin. Sic & teſtis cuius depoſitio fuit nulla, vel nemini præiudicabat, nō punitur de falſo, ſed extra ordinem ſtellionatus, vt eſt com. opin. vide omnino Clar. *ibi. ver. Iſ debet iudex omni ſtudio vigilare, vt reos à pœna falſi excuſet.* Et vt dicta teſtium ad cōcordiam reducantur iuuare debet interpretatione & diſtinctione, ne falſum dixiſſe iudicentur, vt eſt comm. opin. Clar. *ibi.* Et not. quòd ſtatutum dicens, quod condemnatus pro falſitate non admittatur ad officia, intelligitur de cōdemnato pro falſitate ſtrictè. Bart. *in l. quid ſit falſum ff. ad l. Corn. de falſis.* Bonac.

82 Falſum committens de falſo punitur, *vt in l.* 1. *& per tot. tit. ff. &* C. *de falſis.*

Fallit in 21. caſib. vt per Campeg. *in tract. de teſti. concluſ.* 434. fallit vt per Viu. *in ſuis concl. in ver. falſitas.* Dou. à Fina.

83 Vtens falſo, de falſo punitur. Bal. *in l. fi. C. ſi ex falſis inſtrumẽtis.* Ampliatur in 2. caſib. & limit. in 10. à Fole. *in prax. crim. in verſ. item quod commiſit falſitatem. n.* 40. *& ſeq.* Dou. à Fina.

84 Duo teſtes in inſtrumento deſcripti poſſunt ipſum reprobare, & probare falſum. Fely. *in cap. cum Ioannes. extr. de fide inſtrumentali.*

Ampliatur & limitatur per Folle. *in prax. crim. verſicul. item quod commiſit falſitatem. n.* 64. vbi ampliat in 2. & limitat in 6. Don. à Fina.

85 Qui celat teſtamentum, vel ſubtrahit, incidit in pœnam falſi, & tenetur publico iudicio legis Corneliæ. fallit vt per Blanc. *in ſua praxi crim. fol.* 67. *n.* 28. *&* 32. Idem.

86 Ludus. Ludens cum falſis taxillis punitur pœna falſi. *ar. l. arbitrio.* & quod ibi no. *ff. de dolo.*

Et extra ordinem punitur, & pecuniã reſtituere debet. quia ſolius vincentis eſt turpitudo. ſecūdum Bald. *in rub. C. de cond. ob cauſam.* De quo per Ang. Aret. *in tract. malef. in verſ. me tenedore de mali dadi.* Barb. *in* 2. *vol. conſ.* 7. *in* 10. 11. *&* 12. *col.*

Et ad hoc proban. admittentur *Barri* & ſimilis conditionis homines: quia in tali ludo non ſolent conuerſari homines bonæ famæ. ita Sal. *in l. ea quidem. C. de accuſ.* Angel. vbi *ſuprà.* al. multa. Barba. *in d. conſil.* 7. *in* 11. *col.* Iaſ. *in l. iuriſgen. §. prætor ait. ff. de pact.* Angel. *in §. præterea. inſtit. de re. diuiſ.* Bellac.

87 Aurifex qui fac. aurum vel argentum de minori liga, quàm ſit ſtatutum vel ordinatum, incidit in falſum. *Bar. in l. lege Cor. ff. de falſ.* Vezinus.

88 Aperiens literas alienas, vt illas oſtendat aduerſario, falſum committit. Communem dicit Auguſt. *ad Angel. de malefic. in verbo Falſario. nu.* 10. quem refert Pract. Conradi. *in princ.* Clar. *lib.* 5. *ſent. §. falſum. verſ. aperiens.* P. Fichard.

89 Falſum committit, qui gerit ſe pro doctore cùm non ſit. *l. eos in fin. ff. de fal.* Felyn. *in proœm. decre. in* 13. *col. in ca.* 3. *loco. de proba. & in cap.* 1 *de mag.* Iaſ. *in l.* 4 *in* 6. *col. C. ſi contra ius. & in l. Barbarius in* 5. *col. ff. de offic præto.* Phil. *in c. vt apoſtolicæ. de priuil. in* 6. Panor. *in cap.* 1. *de cler. non ord. minis.* Ang. *in §. ſed & ſi quis. inſti. de teſt. mil.* Vezinus.

90 Adde quòd qui gerunt ſe pro comitibus, vel pro tabellionibus cùm non ſint, pœna mortis puniendi ſunt. Alex. *in* 3. *vol. conſ.* 50. de quo vide Fely. *d. ca.* 1. *de mag. & in c. ſuper literis. in* 17. *col. de reſcript.* Marſil. *ſingul.* Idem.

91 *Falſi* pœna tenetur ſe gerens pro prætore cùm non ſit, vel pro milite cùm non ſit, vel pro doctore cùm non ſit, *l. eos. §. qui ſe. ff. ad l. Corn. de falſ.* Barto. *in l. redditur. de profeſ. & medi. lib.* 10. *C.* Hip. Marſil. *ſingul.* 35. & Iaſ. *in l. Barbarius. nu.* 21. *ff. de offic. præto.* Vezinus.

92 *Falſitas*, quæ nemini eſt nocibilis, non poteſt de iure cōmuni puniri pœna falſi ordinaria, ſiue per teſtes, ſiue notarios, vel alium ſit commiſſa, ſecundum Bart. *in l. ſi quis legatum ff. ad l. Corn. de fal.* & iſta eſt communis opin. omnium Doctor. vt atteſtatur Alex. *conſ.* 145. *viſis, vol.* 6. & Soc. *conſil.* 103. *in facto, &* 104. *poſt redditum. vol.* 1. & Cotta *in memorab. in verbo Mendax. col.* 3. *verſic. Sed quid de teſte mutilo, qui non expedit producenti.* quamuis Saly. *in l.* 1. *C. de ſepul. viola.* & malè, imò abſque illa concludenti ratione videatur aſſerere contrarium, vbi tenet, quòd ſi quis in libro ſuo falsò ſcripſiſſet Titiū eſſe ſuum debitorem, ſeu tabellio in ſui fauorem falſum inſtrumentum confeciſſet, puniri debent pœna falſi.

Sed aduerte vtiliter, & perpetuò, quòd accuſatus, ſeu inquiſitus de crimine falſi debet ſub cautione habilitari, ac relaxari ſecundum Ioannem *Anto.* de Nigris, cū magna caterua Doctorum *in cap. Regni, vt quæ ab excellentia.* 31. *num.* 20. *fol.* 88. vbi tractat iſtam opin. limitat, & ait communem.

Item vbicunque teſtis deponeret falſum, ſed eius teſtimonium non valeret, vt putà quia deponeret non iuratus, vel iuraret non præſentibus partibus, tunc quippe puniendus non veniret pœna falſi ordinaria, ſed extraordinaria, crimine ſtellionatus, ſeu pœna pecuniaria iudicis arbitrio, ſecūdū Alber. de Roſa *in* 2. *part. ſtatuto. q.* 141. & Gand. *in tract. malefic. in tit. de falſ.* vbi ſcribit iſtam eſſe communem opi. quam ſequitur etiā Cotta *in d. memorali. in verſ. Mendax, poſt princ. verſ. Sed an prædicta*, vbi ponit alterum ſimile congruum exemplum.

Et hoc idem concludendum eſt in Notario falſum conficiente inſtrumentum aliàs nullum, & inualidū, vt firmauere Glo. *in cap. ne quis arbitretur.* 22. *quæſt.* 2. Cyn. *in l.* 3. *C. de ſepulc. viol.* Io. And. *in regu. non eſt ſine culpa in mercurialibus. ext. de regu. iur. in* 6. & Bald. *in l. fin. C. ſi ex falſ. inſtru. & in l. data opera. C. qui accuſa. & in l. presbyteri. C. de epiſcop. & cleric.* Barto. *in l. ſi*

quis

quis legatum, n.2 ff de falſis, Soc. *conſ.* 62. *col.* 1. *vol.* 1. Iaſ. *in l. vbi pactum, n.* 26. *C. de tranſactio.* Vantius *in tract. de nullit. ſitul. quoties*, & ini. a quo tempus de nullitate dici poſsit, *nu.* 62. *&* 64. & Rubeus *conſ.* 15. *n.* 6. Viuius *opin.* 273.

93 Pœna falſi puniri debet quãdo falſitas alicui præiudicat. gloſ. bal. & Sali. *in l damnus. C. ad leg. Corneliam de fal.* & quando falſitas committitur circa id quod de ſe non probat, non nocet. Alex. *conſ.* 145 *vol* 6. Soc. *conſ.* 61 *par.* 1. Bellac.

94 Falſi pœna eſt deportatio & publicatio bonorum *l.* j. *in fin ff. de fal.* Iaſ. *in l. ſi duo patroni. §. fin. in fin. ff. de iureiurãd. text. iuncta gl. in §. item lex Cornelia de falſis. Inſtit. de public. iudic.* Adde Curt. *cõſ.* 138. vbi dicit quòd cùm falſitas diuerſo modo committatur, ita diuerſa eſt pœna falſi. vide ibi per eum. Adde etiam Iaſ. poſt Ang. *in d. §. fin.* vbi dicit quod allarij debẽt imitrari. Vide etiam Ang. Aret. *in tract. malefic. in verb falſario. col. pen.* vbi dicit, quòd cum hodie deportatio non ſit in vſu, ſi ſit ſtatutũ, illud erit ſeruandũ, ſin autẽ, pœna erit arbitraria. Vex.

Iudicia ad torturam in crimine falſi, quę ſint, vide per Alc. *conſ.* 62. *vol.* 3. vbi dicit, quod in his quę committuntur occultè, iudex debet eſſe facilior ad torturam. Idem.

95 Teſtis ſi falſum depoſuerit, etiam non iuratus, punitur de falſo, perinde ac ſi iuraſſet. com. dicit Alex. *in l. edi. §. cùm autem. nu.* 6. *de edendo.* Cla. *ibid.* P. Fichard.

96 Teſtis ſi neget ſe dixiſſe prout notarius ſcripſit, notarius verò dicat teſtem ita dixiſſe vt ſcriptum eſt, licèt regulariter magis creditur notario quàm teſti, tamen vt notarius vel teſtis puniantur de falſo, non creditur, neque notario neque teſti. commu. atteſtatur Riminal. *conſ.* 56. *n.* 12. *lib.* j. R. Cla. *lib.* 5. *ſent. §. falſum ver. pone.* Idem.

97 Teſti aſſerenti ſe corruptũ, vt dicat falſum, nõ creditur, & ad formandã inquiſitionẽ, vt eſt comm. opi. Licet cõtra ſe corruptum, ue teſtimonium ferat. Burſ. *conſ.* 34. *n.* 22. Bonac.

98 Acta cauſæ corrumpens, atque in illis peruertendis falſi crimine ſeſe obſtringens, cauſam totam amittit, vt eſt communis opi. Soarez *in ver. acta n.* 44. Bonacoſſ.

99 Probationes in falſi crimine debent omnino cõcludere, vt eſt communis opi. Soc. iu. *in conſ.* 38. *n.* 44. *in* 2. *vol.* Bonac.

100 Reuocari poteſt quicquid factum eſt ad falſam aſſertionem aduerſarij, detecta falſitate, vt eſt com. opin. Alba. *in conſ.* 9. *n.* 50. Bonacoſſ.

101 Teſtes corrumpens, vel falſificans inſtrumenta, nõ perdit cauſam, Boër. Dec. 291. *n.* 3. com. dicit. Villal.

Corrũpens libros archiui publici, cõprehenditur ſub pœna *legis ſi quis. ff. de iuriſd. omn. iud.* Iaſ. *in d. l. n.* 40. com. dicit. Bell.

102 Teſtis ſi ſit falſus in vno, tunc eius depoſitio in totũ vitiatur. com. dicit Alex. *in l. ſi ex falſis. n.* 13. *C. de tranſ. &* *cõſ.* 27. *n.* 3. *lib.* 7. quem refert Dec. *conſ.* 105. *n.* 3. Gratus *conſil.* 2. *n.* 18. *lib.* 7. & hæc concluſio locum habet ſiue capitula ſuper quibus talis teſtis depoſuit, ſint ſeparata, ſiue ſint connexa, nam vtroque caſu eius teſtimoniũ tanquã vnicũ, & ſuper vnico iuramẽto fundatũ, nihil valet. com. dicit Alb. *in d. l. ſi ex falſis. n.* 5. *C de tranſact.* & Alber. *de teſtib. part.* 3. *prin. n.* 25. *& ſeq.* ſiue illud dictum falſum præcedat, ſiue ſequatur alia dicta, vt com. dicit. Soc. iu. *conſ.* 41. *n.* 13. *& ſeq. lib.* 7. Clar. *d. §. fin. q.* 4. *v. ſed quæro.* Intellige tamen prædicta procedere, quãdo teſtis falſum depoſuiſſet circa factum principale vel qualitates ſubſtantiales, ſecus ſi circa alia extrinſeca. com. dicit Alex. *conſ.* 88. *n.* 19. *lib. v.* Soc. iun. *conſ.* 102. *n.* 6. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 105. *n.* 2. Alex. *conſ.* 47. *n.* 5. *lib.* 7. Hęc verò omnia procedũt quando teſtis vnus ab aliis de falſo conuinceretur, ſi vero teſtis ipſe modò hoc, modo aliud, vel omnino contrariũ dixiſſet, tunc vnũ extra iudiciũ, & poſtea aliud in iudicio, magis cõmunis eſt, quòd ſtatur ſecũdo dicto in iudicio facto. cõtra ſi primo in iudicio aliquid dixit, poſtea extra iudicium reuocabit, ſtabitur primo dicto in iudicio. At ſi in vno iudicio aliquid dixit, & in alio iudicio contrarium, tunc cum vtrunque dictũ ſit iuratum, poterit puniri tanquam falſarius. Aut contradixit ſibiipſi in eadem inſtantia, & non creditur neque primo neque ſecundo dicto. Aut teſtis dicit ſe non ita dixiſſe vt ſcripſit notarius, & tunc plus creditur notario. Clarus. *lib. v. §. falſum. verſic. ſcias tamen. cum ſeq.* P. Fich.

103 Teſtes qui ſubornat vel corrũpit, non idcirco cauſa excidit, commune inquiunt Dec. *in cap. cum venerabilis. nu.* 21. *de excep.* Boër. *deciſ.* 291. *nu.* 2. Fran. Turz. *opi.* 81. Si tamen vel vnũ teſtem corruperit, vel falſum produxerit, eius ſtatuti pœnas luet, quod falſos teſtes producentem punit. commune effantur. Iaſ. *in l. Gallus. §. quid ſi is. lect.* 7. *num.* 2 *ff de lib. & poſt.* Iul. Clar. *in pract. §. falſum. verſ. producens falſos. in fine.* E. Suarez.

104 Teſtes ex eo ſolo falſi cõuincũtur, quod pro dicẽdo teſtimonio pecuniã accepiſſe probatur. cõmune ſcribit Io. Ana *in c.* 1. *n.* 13 *de falſ.* magis cõmune profiterur Did. à Coua. *in c. quãuis pactu. de pact lib.* 6. Non tamẽ cõſequẽter quoad illum, qui pecuniã largitus eſt, falſi crimen probabitur. commune aſſerunt Dec. & qui eũ laudat Aegidius Boſ. *in prac. tit. de falſ. nu.* 168. I. Cla. *in prac. §. falſum. v. ſed quid è conuerſo.* Fran. Viuius *lib.* j. *opi.* 420. Luent autem falſi teſtes tum omnes falſi pœnas, tum damnum etiã omne, quod reo, contra quẽ producti ſunt, inde emerſit, reſarcient, quamuis ad illud in conſcientiæ foro non teneantur. commune ponũt Corſe. *in ſuis ſing. v. teſtis. v. ſi aliquis.* & qui id cõmemorabile autumant I. Clar. *in d. §. falſum. v. pœna autem. in fin.* Fran. Viuius *d. l. lib.* j. *opi.* 419. Mihi tamen vtroque in foro æquè ad illud teneri verius ac ſanctius videtur. ſed ea de re copioſè alibi. Nõ verò quidquam falſos teſtes ab huiuſmodi pœnis ſubleuabit, quod abſque iureiurãdo teſtimoniũ dixerint, ſed perinde omnes falſi pœnas dabũt, ac ſi iurati illud perhibuiſſent. commune teſtificantur Alex. *in l. edi. §. cum autem n* 6. *ff. de eden.* Curt. ſen. *in tract. de teſtib. concluſ.* 13. *n.* 34. Si tamen non circa ipſam facti formam ac ſubſtantiam, ſed circa res extrinſecas falſum teſtes admiſerint, nec falſi pœnas luent, nec in aliis teſtimonij partibus fidem amittunt. commune pronunciant Alex. *conſil.* 88. *n.* 19. *lib. v. ac.* I. Clar. *& in d. §. falſum. verſic. ſed quid teſtis.* & Iarius. *in §. vlt. q.* 53. *verſic. ſcias tamen.* Idem.

105 Teſtes, qui falſi conuicti ſunt, ſi vel falſum illorum teſtimoniũ, vel falſa ſubſcriptio nemini damnũ præiudiciũ ve inferat, ordinarias falſi pœnas non dabunt: ſed tantùm extra ordinem ſtellionatus ſupplicio obnoxij fient: commune ponunt Coira *in memorabil. verſ. mendax.* Turz. *opin.* 80. Fran. Viuius & qui eum cum aliis compluribus laudat, I. Clar. *in pract. §. falſum. verſ. item excuſatur.* Idem.

106 Teſtem exemptum a iuriſdictione iudicis, coram quo falſum teſtimoniũ depoſuit, poſſet ipſe iudex illum punire de huiuſmodi periurio ac falſitate. text. eſt, *in l. nullum. C. de teſt. & l.* 7. *& ibi* Bald. *C. de ſportulis.* & Marſi. latè, *in l.* j. *§. præterea, n.* 27. *ff. de ſicarus*, quódque procedit etiam ſi iudex eſſet delegatus, qui quippe poſſet vti eadem punitione, ſec. Barto. & cæteros, *in d. l. nullum, & in ca ſuper his de pœnis*, & notant gl. *in l. quæſitum. ff. de teſti. & in clem.* 1. *de offic. dele.* Abb. & Dec. *in c. præterea, eod. tit.* & Spe. *in tit. de teſte §.* 1. *v. quid de delegato.* Aliqui vero doctur. non modicæ authoritatis, & præſertim Bald. inclinauere in contrariam ſententiam, *in l. diuus Pius ff de falſis.* per tex. *ibi.* vbi probatur hæc incidentia crimina in iudicio puniri non poſſe ab eo, qui caret ordinaria iuriſdictione. Tamẽ 1. opi. vera eſt in delegato principis, & ſecunda ſentẽtia in delegato inferioris à principe. & cum hac diſtinctione ſenſerũt Io. Andr. *in add. Spe. d. §.* 1. *ver. quid in delegato.* & ſic delegatus inferior à principe non poteſt teſtem in caſu præmiſſo punire, ſed tenetur eum remittere ad iudicem ordinarium: & eandem diſtinctionem ſequuti fuere Pan. & Anania *in c.* 1. *de crim. falſi*, Fel. *in d c. præterea*, Iaſ. & cæteri omnes, *in l.* j. *§. qui mandatam ff. de offic. eius cui mandat. eſt iuriſd.* Marſil. *in d. l.* j. *§. præterea, n.* 27. & Marc. Ant. alan. *in tractat. de compromiſſis, in q.* 8. *in verſic. teſtes n.* 14. & denique conſtat apertiſsimè frequentiori iuris vtriuſque interpretum ſuffragio eſſe receptam, ſed in clerico deponente coram iudice laico falſum ex communi opinio. docuimus *ſuprà in opinio. clericus productus.* non poſſe per iudicem laicum puniri, ac eſſe remittendum ad iudicem eccleſiaſticum. F. Viuius *libro ſecundo opin.* 279.

107 Teſtis deponens ſuper negatiua, quę regulariter eſt improbabilis, non poteſt puniri de falſo. com. dicit Boſſ. *in tit. de defenſ. reorũ. nu.* 34. poſſet tamen puniri pœna extraordinaria propter temerariam aſſertionem. com. dicit Cagn. *in l. vnic. n.* 38. *ff ſi quis ius dic. non obtemp.* Clar. *lib. v. ſen. §. falſum. verſ. ſolet etiam.* P. Fichard.

108 Teſtis eo ipſo quòd pecuniam accepit pro teſtimonio dicendo, poteſt puniri de falſo. com. dicit Anan. *c.* 1. *n.* 15. *de falſis. Menchaca controuerſ. vſu frequent. c.* 36. *n.* 6. Contrariam verò com. dicit Dec. *in c. licet cauſam. n.* 20. *de probat. conſ.* 189. *nu.* ta. quem refert Boſsius *in tit. de falſis. n.* 168. & Viuius *in commu opi. verſ. Teſtium ſolam* ſed primam magis com. dicit Didac. *in repet. c. quamuis de pact. in* vj. licet dicat illam ſibi non placere. Cla refert & diſtinguit, priorem veram ſi dubitetur an teſtis falſum dixerit, putat poſteriorem æquiorem. *lib. v. ſent. §. falſum verſ. Sed quid è conuerſo.* Idem.

109 Teſtis falſè deponẽs, ſi eius depoſitio aliàs nulla erat, vel

nemini præiudicare poterat, non poteſt de falſo puniri.cõm. dicit Alb.*in 2.parte ſtatut.q.* 146. Cotta *in memorabilibus in verbo, Mendax.* Gandin. *de maleſ.in tit.de falſar.nu.*21.Clar.*lib.* v. *§ falſum.verſ.Item excuſatur.* Idem.

110 Teſtis vt falſus dici poſſit, ſufficit probare eum falſum dixiſſe, niſi pars dixiſſet eum corruptũ eſſe, & falſum dixiſſe, tunc enim vtrunque tenetur probare.com.dicit Imola *in l.denus.in gl.in verbo,corruptus,de re iud.*Soc.iun. *in conſ.* 40.*n.*9.*lib.* ij. *Menchaca controuerſiarum vſu frequent. cap.*36.*nu.*10. Clar. *lib.*v.*ſent.§.falſum.verſ. quæro numquid.* P.Fichard.

111 Teſtis verba in dubio ita interpretanda ſunt, vt euitetur falſitas.com.dicit Curt.iun.*in l.vnic.in prin.n.*9.*ff.ſi quis ius dicẽt.*refert Clar.*libro quinto ſent.§.falſum verſic. ſolet otiã.* Idem.

112 Teſti dicenti ſe precibus alicuius falſum teſtimoniũ perhibuiſſe, fides non eſt adhibenda.com. dicit Dec.*conſ.*109. *nu.*8.*verſ.*1.*quia quem.*refert Rol.*conſ.*16.*nu.*7.*lib.*j.& Boſſ.*in titul. de inquiſit.*Ruynus *in conſ.*146.*&* 147.*lib.*v.refert Clarus *lib.*v. *ſent.§.falſum.verſ.ſubornatus.*Fulg.*conſ.*173.addit tamen de cõſuetudine obſeruari contrarium, vt nimirum per hoc procedatur contra ſubornantes ad inquiſitionem. Idem.

113 Teſti qui in ſua depoſitione falſum dixiſſe conuincitur, tanquam periuro, nulla fides eſt adhibenda. com. dicit Alex. *conſil.*152.*num.*10.*lib.*vij. Idem.

114 Teſtis qui extra iudicium dicit,& depoſuit vnum cõficiẽdo de ſuo dicto ſcripturam manu propria annotatã, poſtea in iudicio dixerit contrarium, dicitur vacillare adeò quòd ex tali vacillatione poteſt torqueri.probatur ex tex.*in l.eos.*2.*reſponſo. ibi qui contra ſignum ſuum,* &c. & ibi Bart. not *ff.ad leg. Corn.de falſ.*Petr.de Anch.*in cap de teſtib. extrà de teſtib.* aut r. *in cap.cum in tua,eod.tit.*vbi quod quando variatio eſt circa ea, quæ teſtis dixerit extra iudicium & in iudicio, redditur ſuſpectus de falſo.in tantum,quod poterit torqueri, allegat no. *in l. capite quinto.ff.ad l.Iuliam de adult.& in cap. per inquiſitionem. de electio.* & in hanc omnes concurrere ſententiã inquit Alex. *in conſ.*63.*dico.lib.*j.vbi diffuſius videri poteſt. F.Tura.

115 Teſtis,qui vnum extra iudicium , & poſtea contrariũ in iudicio deponit,nullam facit fidem.Et pœna punitur falſi, vt eſt com. opin. Ant. Gabriel. *communium opin. lib.* 7. *concl.* 31. Amplia & limita vt *ibi* per eũ. Et *ibi concl.*32.ponit teſtis, qui depoſitionem iudicialem extraiudicialiter dicat ſe falſum teſtimonium protuliſſe. An parti,pro qua depoſuit præiudicet. vide omnino. Bonacoſſ.

116 Teſtis exiſtimãs verũ dicere,ſi falsũ deponat,nõ dicitur falſari⁹ & pœna falſi nõ punitur,vt eſt com.op.Ant. Gabriel. *lib.*vij.*cõcl.communium.concl.*33.Amplia.& limit.vt *ibi.* Idem.

117 Quãdo vnus teſtis eſt in ſuo dicto varius,vel cõtrariatur ſibi manifeſt. cõtradicit, ita quod non poteſt vnum dictũ cum alio concordari,& tunc nullo modo fit reductio ad concordiam,nec vt probet,nec vt euitet falſum, aut non contradicit ſibi adeò manifeſtè , quin poſſit aliquo modo reduci ad concordiam: & tunc quantum ad euitãdum periurium & falſum,reducitur ad concordiam,non autem vt probet.eſt com. opi.ſec.Alex.*conſ.*20 .*in cauſa appellationis.verſic.nec iſtis obſtat. vol.*4. M.Chærian.

118 Teſtis,qui extra cauſam, de qua agitur aliquid de falſo deponit,quia pars altera non læditur,non tenetur pœna falſi, ex quo alteri parti non prodeſt,& alteri nõ nocet, non debet puniri,vt eſt com.opi.de qua Soc.*in conſ.*104.*n.*3.*in ver. quartus & vltimus caſus in* 1.*vol.poſt alios.* Bonacoſſ.

119 Teſtis dictum deponentis contra veritatem,& ſic cõtra iuramentũ in vno capitulo,vitiatur in omnibus, propter falſitatem vnius capituli,vt eſt com.op.de qua Alex.*in l.ſi ex falſis.num.*13.*C.de tranſact.*fallit vt ibi per eum.

120 Teſtis in vno articulo falſ⁹,in cæteris falſus creditur.cõmu.eſt op. Methodica iuris. *parte* 5.*c.*25.*ad fi.*Cla. *q.*53.*verſ.ſed quæro pone.*vbi com.dicit Marſ.*conſ.*31.*n.*34 *cõſ.*70.*n.*8.*in* 1.*vol.* Etiã ſi reſcripto principis validetur eius dictũ,quia nõ valet. Bertachi.*in reperto.verſ.teſtium impugnatio.n.*49. Bonacoſſ.

121 Teſtis non iuratus qui falſum depoſuit, nõ debet puniri de falſo. Soc.*conſ.*103 *in* 1.*vol.* & neque etiam teſtis de falſo puniendus eſſet quamuis à parte inſtructus deponat : cũ parti permiſſum ſit teſtem inſtruere. Bal.*in l.ſi.num.* 17.*C. ſi ex falſis inſt.*Soc.*conſ.*103.*parte.*2. Bellac.

122 Teſtis qui pecuniam accipit etiam vt verum deponat,tenetur pœna falſi:ſi enim quia dederit pecuniam alicui vt teſtificetur etiam in bonam cauſam:quamuis ille deponat ſecundum veritatem,nihilominus dicetur corruptus & falſarius,& perinde punitur ac ſi falſum dixiſſet.gl.*in l.*j. *& ibi* Bart. *ff. de falſis.*Pau.Caſt.& Iaſ.*in l.*j.*ff.de condi.ob turp.cauſ.*Franc. Marc. *deciſ.*692.*in* 2.*part.* Bellac.

123 Teſtis falſus,qui dicit,ſe fuiſſe ſolicitatum ad dicendum teſtimonium,facit indicium ad torturam contra inſtigantem ſecundum communem practicam:quicquid ſit de iure. Boſſius *de indiciis num.*156. Bonacoſſ.

124 Teſtis in vno falſus,in toto teſtificatu fidem perdit. cõ. eſt opi.Soarez.*verſ.teſtis.nu.*135. Anto. Gabr. *in ſuo communium concl.lib.*vij.*concl.*4.vbi ampliat & limitat. Et ampliat & limitat Bened.de Vadu *in apoſtilis ad reperto.* Felyn.*in ver.teſtis.qui dixit falſum in vno capitulo,* &c. Boſſi. *de falſis.n.* 147. Soc.*conſ.* 40.*n.*14.*in* 2.*vol.*com. dicit. vbi latius, Perſonalis *de adsp.ſ.poſ. num.* 229.vbi declarat. Bonac.

125 Teſtis qui in extremis ſe dixiſſe falſum aſſeuerat,nullam facit fidem,vt eſt comm. opi.Soarez.*v.teſtis.n.* 145. Bonac.

126 Quæro, An teſtis dicens falſum,cuius tamen dictum eſt nullum,vt quia depoſuit non iuratus, vel extra articulos,incidat in falſum?Reſp.quod non,& iſta eſt com.opi.vt atteſtatur Gandi.*in tract.maleſ.rub.de falſariis.n.*11. quem refert & ſequitur Ang.Arimi,*in add.*ad Ang.*in tract.maleſ.verb.falſario.n.*21. Alb.de Roſa.*in tractat.ſtatu.*2.*part.q.*145.vbi dicit, ꝙ vidit cõmuniter ita teneri, quòd teſtis non punitur pœna falſi,ſed extraordinariè pœna pecuniaria. Mich.Graſſus.

127 Quæro,Si teſtis negat ſe ita depoſuiſſe,prout notarius ſcripſit,dum tractatur de falſo, an potiùs ſtabitur dicto teſtis quàm notarij?Reſp.ꝙ ſic.ita firmat Spec. *d tit.de teſte.§.*1.*verſi. ſed pone ecce iudex.*idem *in tit.de inſtr. edit. §. reſtat. verſ. quid ſi dum atteſtatur.* Eandem opin. tenet Alex. *in conſ.*70 *in vol.*1. *&* *conſ.*74.*eod.* Et eam dicit communem Gram.*deciſ.*60.*n.*18. Abb.& Fel.*in c.audientiam.ext.de præſc* Fely.*c.cum cauſam.ext. de teſtib.*Card.& Imol.*in clem.*2 *de heret.* Idem.

128 Vnum falſum teſtem producens,licet ſtatutum loquatur in plurali numero de falſos teſtes producentibus, punitur non minus ac ſi plures produxiſſet.com. dicit Iaſo. *l.Gallus.§. quid ſi is.in* 2. *lect. num.* 2. *ff. de lib. & poſthum.* & ita practicari dicit Ang.*in l.prætor.§.homines.in fin.ff vi de bon.rapt.*Clar.*lib.*v. *ſent.§.falſum.verſ.producens.* P.Fichard.

129 Teſtis qui probatur corruptus:an de falſo puniri poſſit? vide Fel.*in c.licet cauſam.col.*16. *de proba. & ibi, quando ſententia lata ex falſis teſtibus vel inſtrumentis valeat vel non , ſic in authent.nono iure C. de pœna iud. qui male iud.* Bellac.

130 Teſtis eo ipſo, ꝙ pecuniam accepit pro teſtimonio dicẽdo,poteſt puniri de falſo.com.eſt opin. Et hoc ſi dubitetur,an teſtis falſum dixerit,ſed ſi conſtat, quod veritatẽ dixerit, non punitur. Cla.*in §.falsũ verſ.ſed quid è conuerſo.* Kirch.

131 Teſtis falsè deponens, ſi eius depoſitio aliàs erat nulla, vel nemini præiudicialis,nõ poteſt de falſo puniri, vt eſt com. opin.Clar.*in §.falſum.verſ. item excuſatur.* Kirch.

132 Teſti dicẽd.ſe corruptum,non creditur,etiã ad formand. inquiſitionem,aliud ſi dicat corruptum ne teſtimonium diceret,aliud vt falſum,ſecundu Aero.*q.*58.*nu.*5.& com.dicitBorſ. *conſ.*35.*nu.*22.*lib.*j.de qua per Dec.*conſ.*158.189.*nu.*8. Rol. *conſil.* 16.*conſ.*76 *nu.*6.*&* 18. *lib.* j. quinimo nec ad capturam ſufficit, ex not.per Cæphal.*conſ.*233.*nu.*15.234.*nu.*3. Bonacoſſ.

133 Teſtes in cauſa ciuili ſuper exceptione probati falſi poſſunt puniri:alias ſecus.Cla.*q.*19.*verſ.per exceptionẽ.* Idẽ ſi incidenter cõfiteantur aliquod delictũ in iudicio ciuili. Et tunc iudex debet inchoare nouũ proceſſum ſuper d.cõfeſſione,& dare ſuas defenſiones reo:& alia facere quæ in proceſſib⁹ criminalibus requiruntur.& ita obſeruari dicit ibi Cla.*verſ.vlt.* Bonac.

134 Teſtes duo tãtùm,ſi inter ſe contradicãt,poterunt puniri de falſo. Hanc cõmunem dicit Aret.*conſ.* 71.*n.* 3. quem refert Boſſius *in tit.de tortura teſt n.*35.*& in titulo de falſis.n.*80. R. Clar.*lib.*v.*ſent.§ falſum.verſ.conuincitur.*quam tamen ipſe Cla. dicit ſe non credere quod communis ſit. P. Fichard.

135 Teſtes licet fuerint de falſo accuſati & condemnati, talis ſententia nõ præiudicat producenti. Ita valdè eleganter inquiunt Bar.*in l.Lucius Titius.nu.*1.Quod licet producens condemnaretur de falſo,hoc non præiudicaret teſtib.& è conuerſo,Licet teſtis condemnaretur de falſo,hoc non præiudicaret producenti.& Bald.*num.*3.Quod crimen falſi ventilatum cum parte,nõ noceat teſti,nec cũ teſte,officiat parti. Vnde quamuis teſtis accuſaretur de falſo,non ſuſpenditur proceſſus.*ff. de his,quæ not.infa.*& Bartol *in l. ſi teſtamentum. num.* 3 *ff de petit. hære.*Quam doctrinam & Cy.*in l.*j.*num.*15.*&* 16. *C. qui accuſa. non poſſ.*Aret.& Bald.*in l.q.*& Bald.*in l.fin.num.* 7.*C.de fide inſtr.*

lanius

latius proſequuntur. Et hanc communem doct. opin. eſſe meminerunt Pan. *in conſ. 16. n. 6. in 2. par.* & Rol. à Valle *in conſ. 13. n. 13. in 2. Tom. conſ. 16.* Kirchonius.

136 Teſtis qui fuit punitus extraordinariè pro motu iudicis, poteſt poſtea accuſari l. Cornelia de falſis, & iſta eſt cō. opin. Fran. Mar. *deciſ. Delphina. 798. n. 1. in 2 par.* Bonacoſſ.

137 Teſtis falſus in vno, falſus eſt in omnib. vt eſt com. opi. de qua Marſ. *ſing.* 76. Fallit, vt per eū Gargius *inter conſil. crim. conſ.* 123. *n.* 17. *Tomo.* 1. & no. quod teſtis debet deponere, & non iudicare. Brunus *inter conſ. cri. conſ.* 115. *n.* 4 *tom.* 2. Bonac.

138 Quæro. Clericus deponit falſum coram iudice ſeculari, qualiter debeat procedi contra eum per iudicem ſecularem? Reſpon. In hoc dubio variæ ſunt opiniones. Prima opinio eſt gl. *in l. nullū. C. de teſtib.* vbi tenet, quod iudex laicus poteſt imponere pœnam clerico falſum deponenti coram ſe. Eam opi. tenet & ſequitur Cy. Bal. & Sali. *ibi.* Secunda opinio eſt Fred. de Sen. *in conſ. 93. incip. factum tale eſt,* quod videlicet iudex ſecularis non ad accuſationem partis, ſed extraordinariè ex officio in pecunia poſsit punire clericū, alias debet remittere ad epiſcopum ſuum. Hanc opinionem tanquam æquiorem dicit tenendam eſſe Petr. de Anch. *reg. ea qua. 21. q. 1.* Eandem opinionem tenet Aug. *l. quoties. C. de iud. & in l. ſi vacantia. C. de bon.* 139. *vacant.* Tertia † opinio fuit Hoſt. quod videlicet d. l. nullum, non extendatur ad clericos, & ſic quod iudex laicus nec incidenter nec principaliter poſsit punire teſtē clericum deponentem falſum coram ſe. Hanc opinionem ſequitur Ant. de Bu. Inn. And. *in c. verum. de foro compe.* Io. And. *c. at ſi clerici. de iudic.* Canoniſtæ *in cap. dilectus filius, de pœn. cap.* 2. *de crim. falſ.* Et ita tenent ibi communiter omnes, vt dicit Matth. de Affl. *in deciſ. Neapol.* 230. *n.* 2. Eam quoque tenet Archid. *cap. presbyter. q.* 6. Pe. de Anch. *l. quoties. C. de iud.* Et ſequitur Bar. *l. diuus. ff. de falſ.* Aug. *in tract. maleſi. verbo, falſario.* ibi Aug. Arimi. *in add.* vbi dicit ab opinione Bar. in iudicādo non eſſe recedēdū, quia eſt magis ſecura, quo ad cōſcientiā. Mich. Graſſ.

140 Falſi ſuſpicione nō caret qui adfert vel præſentat literas falſas: & quantumuis non aliter conſtet eum portantem iſtas falſas literas, non aliter falſum cōmiſiſſe, poterit nihilominus ille capi & detineri, cùm ſit contra eum iuris præſumptio. *c. ſuper eo. de crim. fal.* & qui vtitur falſo reſcripto, intantum eſt de falſo ſuſpectus quod ſcilicet falſum illud commiſerit, vt puniri poſsit, niſi doceat de ſuo authore, & purget ſuā innocētiam. *l. iubemus. C. de probatio.* Alex. *conſ.* 205. *vol.* 6. & ſi alleget ſe illud reſcriptum falſum ab alio recepiſſe & nō probet, credendum erit illud reſcriptum fabricaſſe falſum, & tanquā falſarius puniri poterit. *l. maiorē.* & *ibi* Sal. *C. ad l. Cor. de fal.* quod ſi probat ſe ab alio falſum reſcriptum recepiſſe, adhuc puniēdus erit tanquam vtens ſciēter falſo reſcripto, niſi ille ab vſu falſi deſiſtat. Sal. *in d. l. maior. C. ad leg. Cor. de falſis.* idem dicendum eſt contra eum qui producit ſcripturam falſam in loco ſuſpecto: nam cōtra eum eſt ſuſpicio falſi. Dec. *conſ.* 175. Bell.

141 Falſantes literas inferiorum, non autem Principum, leuius debent puniri, ſecūdum cōmunem opinionem. de qua Soc. *in c. ad falſariorum. n. 9. de crimine falſi.* Bonacoſſ.

142 Falſans literas Apoſtolicas per alios eadē pœna punitur, qua punitur falſans per ſe, vt eſt communis opinio. Soc. *in c. ad falſariorum. n. 19. de crim. falſi.* Bonacoſſ.

143 Falſificās inſtrumenta, vel teſtes, cauſam licet nō perdat, vt tenuit Bart. *in l. in fraudē. §. quoties.* & *ibi* gl. *verbo cadat. ff. de iure fiſci:* ſi tamē acta cauſæ falſificauerit, vel corruperit, cauſā ipſam amittet, qualiſcūque cauſa vel perſona fuerit, vt idem Bar. dicit *in d. l. in fraudē.* quod & Anch. placuit *in cōſ. 388. in caſu præmiſſo. v. Itē nō obſtat prædictis.* & Boer. *in q. 291. part.* 2. vbi atteſtatur hāc opinionē eſſe cōmunem, quamuis Card. cōtrariū tenuerit, quo ad inſtrumenta *in c. olim. de reſcri.* F. Turzan.

144 Radens vel abradens inſtrumenta, vel literas principis, falſum committit. communem dicit Affl. *deciſ. 404. n. 4.* Cla. *lib. v. §. falſum. ver. abradens.* P. Fich.

145 Raſura nō vitiat literas, quæ redditæ ſunt clauſæ. ſecundū comm. opi. Soc. *in c. ex conſcientia. n. 10. de crim. falſi.* Bonac.

146 Lacerans cartam de libris communis, vel fiſci, punitur pœna *l. ſi quis id quod ſecūdū.* Bar. *ibi ff. de iuriſd. om. iud.* quę pœna eſt quingentorum aureorum. illud dicit Bart. *in aliquibus lect. no. in mea.* ſed ille tex. nō loquitur in iſtis terminis. nec in eo probatur dictum Bart.

147 Literas alienas aperiens, ac reſignans, vt ſcribentis aduerſario illarū copiā faciat, falſi crimen committere cēſetur, vt frequenter placitum aſſeuerant Aug. ad Angel. *de maleſic. verſ. falſario. num.* 10. Iul. Clar. *in pract. § falſum. verſ. aperiens.* 5. Soarez *verb. literas. n.* 182. Bonacoſſ.

148 Inſtrumentum falſificans vel corrūpens teſtes in iudicio quod quis habet contra aliquē, nō per hoc perdit cauſam. *l. quoties. §. quoties ff. de iure fiſci.* quem textū de ſtylo curiarum Franciæ approbari aſſerit Boer. *deciſ.* 291. niſi in cauſa fiſci. *per dict. §. quoties.* vel in cauſa beneficiali: tunc falſificans, aut corrumpens teſtes, bene perderet cauſam. plenè *ibi.* Boer. Idem.

149 Falſi ſuſpicio pro veritate nō habetur. cōmunis eſt opi. Clar. *in §. falſum. verſ. trua.* Dec. *conſ. 189. n. 1. in vol.* 1. Bonac.

150 Falſum ſumitur pluribus modis. Alex. *conſ. 73. nu. 4. in 4. vol.* Nec ſufficiunt coniecturæ, vel ſuſpiciones ad probandum falſitatem. Sed requiruntur legitimæ probationes, & quæ neceſſario cōcludant, vt eſt communis opi. In ciuili vero ad elidendā aliqua probationē, falſi ſuſpicio pro veritate habetur: cōmunis eſt opi. Cla. *in §. falſum. verſ. Item propter.* Ruin. *in cōſ. 86. per totum. in 4. vol.* vide Antoniū Gabrielliū *in ſuo cōmunium concl. lib. 7. conſ.* 6. Soci. iun. *conſ. 61. in 2. vol. & conſ. 189. n. 61. n.* 2. Niſi contrariū euidenter appareat. Punitur tamen quādoque quis de crimine falſi ex ſola præſumptione, vt per Abb. *in cap. porrecta. n. 3. de confirma. vtili, vel inutili.* Niſi accuſatus de falſo haberet etiam præſumptionē pro ſe, quia tunc nō punietur. Bald. *in l. fin. q. 5. C. de edicto Diui Adria. tollen.* Bonacoſſ.

151 Falſum committitur cùm veritas immutatur. per not. per gl. *in c. in memoriam. 19. diſt. & in c. licet. extra de crimine fal. & in l. quid ſit falſum. ff. de fal.* Alex. *in 1. vol. conſ.* 73. Curt. notabiliter *in conſil.* 55. Idem.

152 Teſtamentum ſubripiens punitur, & practica eſt, ſi quis vult agere cōtra aliquē, quod ſubrepſerit teſtamentū in iudicio publico, dicat, ſurrepſit mihi teſtamentū animo occultādi veritatē. & defenſor rei, vt minus puniatur, & ne teneatur iudicio publico falſi, debet capitulare, quòd ſurrepſit animo faciendi ei iniuriā, vel cauſa lucri, non vt occultet veritatem, & hoc probato nō tenetur iudicio publico, ſed priuato, ſcilicet furti, & minus punietur. & niſi probaretur, ꝙ feciſſet cōtra cū animo iniuriandi, vel cauſa lucri, tūc eſſet præſumptio, quòd ſurrepſiſſet animo occultādi veritatē. & hoc in teſtamētis ratione publici iuris & intereſſe, quod ſecus eſt in inſtrumento quod eſt priuatū. ita Blancus *in pract. crim fol.* 68. Bonacoſſ.

153 Notarius inſtrumentū conficiens ſuper re illicita, extra caſus à iure permiſſos incidit in pœnam falſi, Bar. *in l. 3. verſ. venio ad tertiam. C. de petit. bonor. ſubla. lib. x* cuius opi. ab omnibus approbatam dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verb. falſario. n.* 46. quem refert etiam *in Pract. Conrad. n. 10. in fin.* Clar. *d. lib. v. §. falſum. verſ. addo.* P. Fichard.

154 Notarius negans ſe eſſe rogatum de inſtrumento, de quo re vera fuit rogatus, punitur pœna falſi. com. dicit. Curt. iun. *in l. qui accuſare. n. 12. C. de edendo.* Limita. niſi notarius eſſet vir bonæ opinionis, & factum eſſe ante longum tempus Clar. *d. §. falſum. verſ. item notarius.* Idem.

155 Notarius nō ſolū dicitur falsū cōmittere, falsū inſtrumētū fabricando, ſed etiā ſi aliquid in inſtrumēto apponat quod verū non ſit, puta ſi in inſtrumento mutui apponat verbum numerauit, cùm tamē tēpore contractus nulla pecunia numerata ſit. vel ſi ſcribat, rogauit Titius, ſpopōdit Mæuius, & probetur quòd tēpore cōfecti inſtrumenti Titius fuerit abſens: cōmunē dicunt Doct. & in ſpecie Iaſ. *in l. ſingularia. ff. ſi cert. pet.* & Dec. *ibid. n.* 33. item Curt. iu. *n.* 36. non enim debet notarius inſtrumentū conficere niſi de his quæ ſenſu corporis tūc percepit. ſecūd. doctrinam Bart. cōmuniter receptā *in auth. ſi quis in aliquo circa fi. de eden.* Cla. *lib. v. ſen. §. falſū. v. notarius.* Idē.

156 Notarius omittens apponere ſolennitates requiſitas in inſtrumēto de quo rogatus eſt, incidit in pœnam falſi. magis communiter teneri Corn. *conſ. 53. in litera G. lib.* 4. non tamen puniretur propter hoc niſi in caſibus à iure expreſsis. ſecundū communem, vt dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verb. Falſario, in fin.* Clar. *ibid. verſ. pariter.* Idem.

157 Notarius negans ſe eſſe rogatum de inſtrumēto, de quo re vera fuit rogatus, punitur pœna falſi, vt eſt com. opi. Niſi notarius eſſet vir bonæ opinionis, & factū eſſet de lōginquo, & ante longū tēpus Clar. *in § falſum, verſ. item notarius.* Bona.

158 Notarius nō ſolum dicitur falſum cōmittere, qui falsū facit inſtrumentum: ſed qui aliquid in inſtrumento apponit quod non ſit verum, vt ſi inſtrumento mutui apponat verbum numerauit, cum tamen tempore cōtractus nulla fuerit

facta

facta numeratio, Vel ſi ſcribat contrahentes, qui tamen aberant, vt eſt com. opin. Non enim debet notarius conficere inſtrumentum, niſi de his, quæ ſenſu corporis tunc percipit, vt eſt communis opi. Clar. *in d. §. falſum. verſ. notarius.* Idem.

195 Notarius omittens apponere ſolemnitates requiſitas in inſtrumento, de quo eſt rogatus, incidit in pœnam falſi, vt eſt magis communis opi. non tamen puniretur ob hoc, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt eſt communis opi. Clar. *in d. §. falſum. ver. pariter.* Bonacoſſ.

160 Notarius condẽnatus, quia deliquit in officio, vt quia fabricauit falſum inſtrumentũ, ceſſetur officio tabellionatus priuatus, ſiquidẽ notariatus eſt officiũ, & dicitur officium communis operæ & artis. Dec. *conſ. 40. in 1. vol.* & ideò de nouo nõ poteſt conficere inſtrumẽta poſt cõdemnationẽ, vt eſt cõmunis opi. Cla. *q. 73. ver. notarius.* plura aened. *de Vado foro Sẽpro. in reperto. vel. verſic. notarius condẽnatus de falſo.* ſecus ſi eſt cõdemnat⁹ pro alio delicto, non concernente officiũ notariatus. Caſtr. *in l. quãnus. n. 1. ff. de fal.* Nã debet notarius apponere tãtum ſubſtantialia in inſtrumẽto, non omnia verba verboſè apponere. Et illa ſubſtantialia debet apponere, de quibus eſt rogatus à partib. tantùm Alex. *in conſ. 190. n. 4. in vlt. vol.* Quę autẽ requirantur ad probandũ inſtrumentũ authenticũ vide per Alex. *in conſ. 178. n. 1. in vlt. vol.* vbi etiam, *nu. 4.* ponit practicã, & remedium, ac modũ probandi tabellionatum. Bonac.

161 Notarij fides vacillat in cauſis ſi criminalib⁹, ſi teſtis aliter dicat & iuret quàm in inſtrumẽto ſit ſcriptũ, vt eſt cõmunis opi. Soarea *verbo, Notary n. 45.* Et falſi tenetur notari⁹, ſi aliud ſcribat in inſtrumẽto, quàm à partib. non fuerit dictũ. Vel de re illicita cõficiat inſtrumẽtũ, vt eſt cõmunis op. vel ſi ſe rogatũ de inſtrumento negat, vt eſt cõmunis op. *ibi n. 47. & plurib. ſeq.* Notarius tamẽ ob falſi crimẽ officio non priuatur, niſi prius ſit cõdemnatus, vt eſt cõmunis op. *ibi nu. 15.* Bonac.

162 Propter ſimplicitatẽ notarij præſumitur potius error, quàm falſitas. Cu. *conſ. 135.* Alex. *in l. quotiens. §. ſed ſi non. ff. de hered. Inſti.* Fely. *in cap. ex literis col 2. de fi. inſtr. & in cap. ad audientia co. 2. de praſer. & in cap. cum dilecta. col. 4. de accuſ.* Iaſ. *in l. errore. col. 1. C. de teſtam.* Vezin.

162 Acta cauſæ corrũpẽs, atque in illis peruertẽdis falſi crimine ſeſe obſtringens, cauſam totã amittit. vt commune enunciatũ efferunt Dec. *in cap. cum venerabilis. nu. 21. de except. cum* Alea. Did. à Cou. *in rep. cap. quamuis pactum. nu. 6. de pact. lib.* vj. Iul. Clar. *in pract. §. falſum. ver. item propter.* Suarez.

164 Cõtra lacerantẽ inſtrumentũ, iuratur de cõtentis in inſtrumẽto. Fel. *in c. cũ cauſam. in ti col. de teſt.* al Bald. *in l. j. C. de fid. inſtr.* De quo vide Bal. *in l. in fraudem ff. de iu fi. & in l. ij. cum annis. C. de eden.* Alex. poſt Bart. *in l. tabularũ. §. ſi plures ff quemad. teſt. aper.* Fely. *in cap. accepimus. in 4. col. de fid. inſtr. & in c. ſicut. in 5. col. de re iud.* Barb. *in j. vol. cõſ. 17. el 2. in 7. col. & in cõſ. 53. in 2. col & in 4. vol. conſ. 71. in vlt. col.* Lud. *ſing. 376.* Vezinus.

165 Lacerans literas aduerſarij in præſentia iudicis debet acriter & extraordinariè puniri. Fel. *in d. cap. ſic. in 5. col.* Alex. aliquid. *in l reſpicien. §. delinquunt. de pœnis.*

Imo dicit Ang. Are. *in tract. malef. in ver. falſario. in 4. col.* quod lacerans ſcripturam publicam vel priuatam, quæ ad aliũ pertinet, incidit in falſum. al. tea. & *ibi* aat. *in l. Paulus. ff. de fal.* Adde Iaſ. multa remiſſiuè allegantem *in §. pœnales. in 6. col. Inſtit. de actio.* & *ibi* Ang. *in 2. col.* Idem.

166 An autẽ volens ſubſtrahere copiam probationis aduerſæ partis perdat cauſam, vide Fel. *in cap. intimauit. in fi. de teſti. & in cap. peruenit. de teſti. cogen.* Et an ſtetur tunc iuramento, vide Barb. *in 4. vol. conſ. 71. in vlt. col.* Idem.

167 Menſuræ querimonia fieri debet intra 60. dies. *argumen. quod ſi nolit. §. ſi quid ita venierit. ff. de adil. edic.* Dec. *conſ. 347. in prin.* Soc. *conſ. vlt. lib. iij.* idque procedit, quando dictum fuit à partibus quòd terra debeat menſurari, aliàs ſecus, quia durat facultas peten. ſupplementũ mẽſuræ 30. an. Dec. *d. cõſ. 347. in fi.* Cagn. *in l. ij. n. 191. C. de reſcind. vend.* Dec. *cõſ. 500.* Neuiz. *cõſ. 38. n. 6. n. 10.* ſi dictũ ſit à partibus & adiectũ tempus ſpectabitur, aliàs diſtingue, vt per Neuiz. *d. conſ. 38. nu 6.* Cagnol. *in l. ij. nu. 191. C. de pact. inter emp.* melius *d. l. ij. n. 191. C. de reſcin. vend.* per Boich. *in cap. per tuas, de don.* & vide caſum fall. per Nat. *cõſ. 303.* & quę in materia ſcribunt Rom. *ſing. 783.* Rub. Alex. *conſ. 3.* Soc. *conſ. vlt. col. fin. lib. iij.* Quid de agrimenſore? & vide quæ ponit Nat. *conſ. 235. col. 11. circa med.* cui adde, quòd poſſunt illius errores per ſuperiore ſemper corrigi, teſte Bart. *in l. arbitrio circ. med. ff. qui ſatiſd. cog.* Fely. *in cap. ſignificaſti. el 2. col. 3. de homicid.* In materia autem menſuræ, quærunt aliqui, an in venditione prædiorum attendenda ſit menſura loci cõtractus, an verò illius loci, in quo ſita ſunt prædia? & dic, vt per Oſaſc. *dec. 114. in prin.* vbi refert primam opi. fuiſſe prædia vendita metienda eſſe ad menſurã loci vbi ſita ſunt, tametſi *ibi nu. 3.* contrarium ſuſtineat, attendend. eſſe ſecundum menſuram contractus. Priorem tamen op. vt ęquiorem approbatam fuiſſe à maiori parte ſenatus, de qua q. vide quæ ſcribit Rol. *conſ. 100. num. 7. 14. & col. 6. in fin. lib. iij.* vbi concludit menſurationem fieri debere ſecundum locum contractus, vt *in dicto conſilio, colum. 6. in fin.* & not. Cagn. *in l. ſemper in ſtipulationibus. de regul. iur.* Rol. *conſ. 13. lib. iij.* aellac.

168 Falſum committẽs in priuatã ſcriptura venit puniẽdus pœna falſi. *l. domus, ad leg. Corn. de fal.* vbi gl. & Bald. *in rubr. C. de fide inſtrum. nu. 36.* Et licet priuata ſcriptura fidem non faciat, *per l. rationes. C. de fide inſtrum.* facit tamen adminiculum, niſi reprobetur. ita Bald. *ibi.* & ſatis eſt quòd ſcribens, inquantum potuit, perduxit crimen ad effectum, *arg. l. j ff. de variis & extra. cognit.* Socin. *conſ. 62. num. 3. t. vol.* & Alexand. *conſilio 145. volum. 6.* aellac.

169 Accuſatio falſi, ac cæterorum criminum regulariter durat vſq; ad 20. ann. ſpacium, & ſic accuſatio ſeu querela in iſtis criminibus poteſt tolli dicto tempore, quo elapſo ampli⁹ de falſo cognoſci nequit. *l. querelam. C. ad leg. Corn. de falſ.* vbi gl. & omnes doct. hoc firmant. Ang. Aret. *in tract. malefic. in verſ. falſario. in q. incip. quaero vſque ad quantum tempus.* Gand. *in d. tract. malefic. in tit. qui accuſ. poſ. num 28.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 184. volum. antiquo.* & iſtam ait eſſe magis communem opin. Boer. *deciſ. 26. num. 5. & ſeq.* Idem videmus in inquiſitione ex officio iudicis, quæ tollitur ſimiliter 20. an. ſecundum Bart. Sal. Raph. & omnes *in d. l. querelam.* & Anch. *conſil. 90.* vbi tenet, quod ſublato iure querelandi, eſt ſublatum ius inquirẽdi. Iſtorum Doct. opin. aſſerit eſſe cõmunem Iaſſr. *deciſ. 486.* Sed

170 caſu quo † tranſactis ipſis viginti annis, ageretur in caſib. præmiſſis, tam vigore accuſationis, quàm inquiſitionis antedictæ contra accuſatũ, vel inquiſitum, & innocvexatus, ac moleſtatus pręſcriptionis exceptionẽ nõ opponeret, poſſet quippè iudex procedere in cauſa ad condemnationem, vt determinatum reperi in conſiſtorio imperiali, atteſtante *Ioachimo in præallegata obſeruatione 35. ante finem. centur. 4.* Viuius *ops. 27.*

171 Sententia lata per falſas ſcripturas non poteſt exequi, & contra eam poteſt opponi exceptio falſi, vt eſt com. opin. de qua Soc. *in c. ſuper. eod. num. 6. de crimine falſi.* Bonacoſſ.

172 Sententia lata contra abſentem per falſas probationes dolo præſentis inductas, quas iudex fuit ſequutus, eſt nulla, vt eſt com. opin. Soc. *in c. ſuper eo. nu. 30. de crimine falſi.* ſententia requiritur, vt bona per fiſcum apprehendantur, quæ tamen fieri poteſt mortuo hæretico, vt eſt com. opin. Burſat. *conſil. 43. num. 24. ſeu num. 2.* Idem.

De mutatione nominis.

TITVLVS XVIII.

Nominis mutatio, ſi in alterius fraudem non fiat, licita, ac permiſſa liberis hominib. eſt. commune dicunt Alex. *in rubr. num. 7. ff. ſol ma.* Boniſac. de Vit. *in tract. malef. in rubr. pœna mutantium ſibi nomẽ. num. 1.* E. Suarez.

2 Nomina propria imponuntur ad bene placitum. *l. ſi quis in fundi vocabulo. ff de leg. j.*

Et mutari poſſunt quandocunq; nomina ipſa. Cùm nomen ſuum mutare cuilibet liberũ quippè ſit. *l. vnica. C. de mu. nom.* Nihil enim mali eſt honeſti hominis nomẽ aſſumere. *l facta. §. ſi in danda. ff. ad Trebel.* ceſſante tamen fraude. & ſic iſta nominum mutatio liberis hominibus impunè cenſetur permiſſa, dum tamen fiat ſine fraude, vt *ſupra l. prima, cum ibi not. C. de mut. nom.* & firmat Bald. *in l j. C. quae res ven. non poſſ.* Sebaſtianus *Brant.* in expoſitionib. titulorum iuris ciuilia, & canonici, *ſuper titulo de mu. nom.* Fely. poſt alios *in proœmio Gregoriano, nu. 35. & in proœmio ſexti,* Franciſcus Marci, *deciſ. 211. nu. 3. in 1. par.* Boſſius *in practica crim. in ti de mutatione nominis.* Ripa *in d. l. ſi quis in fundi, nu. 16. ff. de lega. 1.* Glo. *in l. ij. C. de conſt. pec. & in d. l. ſi quis,* vbi eam ſequuntur omnes Doct. & ſequitur quoque Alex. & intonat eſſe communem *in rubr. nu. 7. ff ſolut. mat.* & Bonifacius de Vital. *in tract. malefic. in rubr. de pœna mutantis ſibi nomen. num. 1. cum aliis ſeq fol 25.*

Vbi declarat quando liceat mutare ſibi nomen, & quando, & quomodo puniatur nomen proprium, prænomen, & agnomen ſibi mutans doloſè, vel in fraudem, & notant etiã Doct.

per

per text. *ibi in* [illegible] *C. de muta. nomi.* Bal *in* [illegible] *conſtit.* [illegible] B[illegible] *in* [illegible] *con-ſtit digeſtorum.* [illegible] *ero, in* [illegible] *nominis ff. de al.* & *ibi* etiã Ale[illegible] *in d.* [illegible].

Attamen [illegible] [illegible]atur non procedere in notario, qui non pote[illegible] mutar[illegible] [illegible] ita Bald. & Fr[illegible] de Padua *in pro-ma con. in C.* [illegible] & per Fely. *in c. ea quæ, de* [illegible]*mo.*

Sed a[illegible] [illegible]tatur cognomen, ſeu potius aſſumitur il-lud ex ali[illegible] [illegible] Val[illegible] Maximus, *lib.* [illegible] de Publio [illegible] [illegible] exit, et merito Pu-blicola nomin[illegible] [illegible]. [illegible] narr[illegible] Valeri[illegible] *lib.* [illegible] de Sci-pione A[illegible] [illegible] accuſato d[illegible] pecunia apud Sena[illegible], reſpo-ſum hoc a[illegible] [illegible] tur: C[illegible] Afric po-teſtati veſtr[illegible] [illegible] ea quod [illegible] decretum præ-ter cognom[illegible] [illegible] Africani, ne[illegible] [illegible] meũ Aſiati[illegible] [illegible] nomi-minis, qua pecun[illegible] locuple[illegible] [illegible] teſtimo-niu eſt id, quod D[illegible] nu[illegible] *Matt.* [illegible] *Tu es Pe-trus, & ſuper h*[illegible] *cabo E*[illegible] [illegible] *non prævalebũt adver*[illegible] *ea*, &c. In mutato n[illegible] [illegible] nomine Pe[illegible] [illegible] que res [illegible] ge-re nõ potuit. N[illegible] n Deu[illegible] nomẽ [illegible] im-poſuit: quẽ nõ [illegible] donaſſet bene[illegible], & a[illegible] ex-tuliſſet digni[illegible]. Sic enim *in veteri Teſtamẽt. Gen.* [illegible] Abra-hę, & Sarrę [illegible] [illegible] magnam [illegible] ex quibus Chriſtus [illegible] carnẽ pr[illegible] [illegible] nomen à D[illegible] [illegible]tur nou[illegible]. Si[illegible] etia Iacob. *Gen.* 32. qu[illegible] fort[illegible] [illegible] cõtra Deũ mutato nomine Iacob, v[illegible] catus e[illegible] Iſrael. Et vt ad nouu[illegible] te-ſtamẽtũ accedamus, *Marci* 3. Iacob[illegible] Zeb[illegible] dei & I[illegible] [illegible] eius vocauit Chriſtus Boanerges, hoc e[illegible] [illegible] hos autẽ duos fratres quaſi præ cęteri[illegible] A[illegible] poſt Pet[illegible] [illegible] lerit, ipſa Euang[illegible] hiſtoria ap[illegible] [illegible] *Matth.* 17. hos duos ſimul cũ Petro aſſupſi[illegible] [illegible] trãſ-figurationis, hos [illegible] per [illegible] domũ [illegible] chiſynagogi, cũ [illegible] filia ſuſcitar[illegible] voluit. [illegible] *Matth.* 26. paſſione ſua inſtãte ora[illegible], hos et[illegible] ſuſcepit ſec[illegible], vt [illegible] indè cõ-ijcere poſſim⁹ non ſine cauſa [illegible] noua [illegible] nomina.

Ideóq; bonum e[illegible] hab[illegible] bonum nomen. *C. de ſumma Trin. & fide cathol.* [illegible] & notat Neu[illegible] *S[illegible] lua nuptiali, lib.* [illegible] *ſub num.* 126 [illegible] Gl[illegible] *in proœm. Clem. & Pro-uerb.* 22. Hinc Accurſ. G[illegible]ator extollebat nomen ſuum, ex eo quòd occurrit cont[illegible] tenebras iuris ciuilis, vt ipſe inquit *in l. facta. § ſi in danda.* [illegible] *ad* [illegible] *rebel.*

Et hinc quoque eſt, quòd ex bono nomine oritur bona pręſumptio, & [illegible] [illegible]ſo, ex turpi nomine oritur ſiniſtra ſuſpicio: ſecundum Card. & alios *in c. grauis, ext. de depoſi.* Cagn[illegible] *in proœmio d*[illegible] *in § nos vero, ſub nu* [illegible]. Fabium Mõteleo-nem *in pract. ſuper quatuor litteris arbitralibus in tit. malum nomẽ habentes, an mereantur dictarum litterarum* [illegible] *ſeq. fol.* 50. & Clari[illegible] D. Thobiam Nonium Peruſin[illegible], virum nuſquam ſatis laudatum, *Inſtit. in tit. quibus modis re contrah. oblig. n.* 41. quia nonnu[illegible] [illegible] eſſe impoſitum ex inſpiratione diuina, & ſic ſæpe [illegible] tales, ſicut experie[illegible] [illegible].

Et hinc refert Ioan. And. *in c. cũ ſecũdũ Apoſtol. de præben.* v-xorem ſuam [illegible] dixiſſe quod etiam [illegible] nomin[illegible] deberent emi, deberent capi pulchra, & bona. & inter pulc[illegible] nomina, poſt nomina [illegible]poſtolorum, poſſent pont[illegible], de quibus, *in c.* 3. *& in c. tanta, de ſimo.* & per Fel[illegible] *in proœm. decretal.* [illegible] *in verſ. Gregorius, col.* 8. & per An[illegible] *in tract. male* [illegible] *Fama publi-ca, col.* 26. & ſimi[illegible] *Q*[illegible] *Sabbane* [illegible] *ord.* [illegible] *çordo* 114. *one aduerti* [illegible] *gli padri* [illegible] *madri, a porre à lor* [illegible] *nomi di Santi, & Sante, at* [illegible] *calamità p*[illegible] *ricorrer* [illegible] *loro per ſoccorſo & biaſma que* [illegible] *padri, che pongono nomi di* [illegible] *& pagani, di beſtie, & altri nomi corrotti, &* [illegible] *lor* [illegible] *il qual capitolo mai ſi douerebbe leuare di mano di padri* [illegible] *à fine, che con la lettione di ſi bello,* [illegible] *non* [illegible] *di porre nomi di Santi a loro figliuoli.* Et ideò Card[illegible] [illegible] *de præben.* inuehitur cõtra il[illegible]os, qui turpi[illegible] [illegible] nomi-na repetunt & quod cauere debeamus [illegible] nomine tur[illegible] tenet Gloſ. *in* [illegible] *facta. § danda. ff. ad Trebel.* Ia. *in d.* [illegible] *ſol. matr. col.* 4 Deci. *in c.* 1. *col.* 12. *de iudi.* & Fabius Monteleo, *in* [illegible] *tit. ma-lum nomen, num.* 9.

Imo quod peius eſt ſecundũ Franc. arun. *in tract. male* [illegible] *de* [illegible] *dic. & tort. fol.* 15. *col.* 3. poſt Ioan. Andr. relatũ ibi per eũ, quando inter torquendos reperiretur vnus habẽs turpe nomẽ, vt putà *Spezzacroce, Scalabrino, Falcuſchia, Battaglino, Garbu*[illegible]*, Peri-colo, Fracaſſo, Cane, Maſtino, Trauaglino,* & ſimilia nominum tũc inc[illegible] [illegible] ab eo, q[illegible] eſſet [illegible]ſmodi nomini[illegible] & hoc re-fert, app[illegible] & ſequitur Mar[illegible] *in pract. crim. in §. expedita. n.* 52 [illegible]agnolus *in d. §. nos ve*[illegible] [illegible]180 & Carretius poſt [illegible] qua[illegible] [illegible] *in* [illegible] *pract. crim. in l. obſeruare curabis, nu* 185. [illegible] *in* [illegible] *de quæſt.* Canoniſtę *in c. gra-uis, de depoſ.* [illegible] A[illegible] [illegible] *ſecundum, col* [illegible] & Atti[illegible] *in conſiliu. Si damna* [illegible] *num.* 76. [illegible] *rubr.* 27.

A[illegible] etiam eſt [illegible] magnum impia nomina ſecũ ferũt, vt ſi quis de[illegible] [illegible] ſuas penes [illegible] nomen habentem, & eas p[illegible], ibi imputandum foret qui de illo confidere auſus [illegible] voluerunt Ioan. Aud. C[illegible]d. & [illegible] *d. c. grauis.*

Et n[illegible] turpe eſt demum [illegible] quod ſi Iudæus effectus Chriſtianus [illegible] nome[illegible], ac eo vtere-tus poſt baptiſmum a[illegible] [illegible] abſque du[illegible] reten-tionem effectu[illegible], & ipſe Iuda[illegible] [illegible] vt voluit ita con[illegible] Cranct. *co* [illegible] 73. [illegible] 13.

Et aduerte hic vl[illegible] loc[illegible], q[illegible] quand[illegible] [illegible] cõ-tra a[illegible] [illegible] nomen[illegible], & cognomen[illegible] quent[illegible], & re[illegible] tanqu[illegible] ipſa, ci[illegible], & ba[illegible] [illegible] Ang. A[illegible] *in d. tr*[illegible] *mal.* [illegible] *in princ. num.* 3. *cum ali. ſeq.* vbi [illegible] & optim[illegible].

¶ Sed [illegible] [illegible] nomen occiſi, tũc nẽpè abſq; du-bio [illegible] inqui[illegible] [illegible] contra homicidã [illegible] atque ten[illegible] Gloſ. [illegible] *libellum* [illegible] 8. Bal Ang. Imo[illegible] & [illegible] om-nes *in l. qui* [illegible] *ſi quis* [illegible] *de hered. inſtit.* An[illegible] Are[illegible] *inſtit. de a*[illegible] *quadrup*[illegible] *Quartò inducitur. & l.* [illegible] *cum exce-ptione.* [illegible] *in hac quod met. cau.*

[illegible] in[illegible], q[illegible] [illegible]ſtrumẽto celebrando [illegible] nota-riũ, & in ali[illegible] [illegible] publ[illegible] atq. priuatis requireretur expreſ-ſio [illegible] nominis propri[illegible] [illegible], & patrię, vt Gregor.[illegible] Mar-tini [illegible] Bal. *col.* 3 C[illegible] ſtr. Alex. *col.* [illegible] *col. fin.* & [illegible] *in l.* [illegible] C[illegible] *qui teſtam. face.* [illegible] *condit. & demonſt.* & Cag[illegible]olus [illegible] *d.* [illegible] *nos verò, nu.* 182. *cum* [illegible] communem ſententiã.

Et q[illegible] [illegible] nomina aſſumunt ſue ad plac[illegible] etiam, [illegible] nomen: [illegible] inſignia, vel arma quis aſſumere poteſt, & [illegible] ponere rebus ſuis ſecundum Pan. & alios communiter, *in* [illegible] *d. le.* [illegible] *de exceſ. prælat.* & Alex *in l.* [illegible] *ſub nu.* 2[illegible] *nemo priuatus,* vbi meminit [illegible] hac [illegible] [illegible], & Frater Ang. [illegible] Clauaſio [illegible] *in ſua ſumma Angelica in ver. Inſignia, in princ.* Syluester *in eius ſumma in ver. Inſignia poſt princ. & Summa Tabiena in ver. Inſignia, in princip.*

Et quo[illegible] [illegible] ſit vti inſignitis, & armis alienis, dũ tamẽ non rendat in alterius præiudicium: tenet etiam Bart. *in tracta. de inſign. & armi.* & Bal[illegible] *quæ res vend. poſ*[illegible], Ang. de Cla-uaſio, Syluester, & Tabie[illegible] *in locis prealegatis.* Sed [illegible] ſigna di-gnitatis ſi n[illegible] habet, illam d[illegible] [illegible] aſſumere no[illegible] poſſet: a-lias eſſet falſar[illegible] *l. e*[illegible] & quod [illegible] facit *c.* 3. *de cle-ric. non re*[illegible]. imò vt [illegible] inſignib[illegible], veſtibus, & ornamẽtis Pa-pæ, tenetur capitali pœna. N[illegible] ſecu[illegible] dũ H[illegible] *nem e. antiq. de priuil.* panni [illegible] frena [illegible] caua[illegible] [illegible] & orna-menta [illegible], ſicut [illegible], c[illegible] [illegible] mate proſi[illegible] licererur. Vnde [illegible] nõ eſt modo aliquo deferre [illegible] deaurata, [illegible] pro[illegible] [illegible], ne pro equo[illegible] [illegible] ſunt Princi[illegible] namen[illegible] bus pri[illegible] debent ſub pœna [illegible] *l.* [illegible] *C. de* [illegible] *draur. lib.* 11. & hanc ratio-nem ſequi[illegible] text. [illegible] *ornamentis.* [illegible] *opin.* 540.

3 Error proprij nomi[illegible] vel [illegible] nominis eius cõtra quẽ fit cõmi[illegible] [illegible] non vitiat. R[illegible] *in no.* [illegible] *cluſ.* [illegible] de quo habetur a[illegible] quid per Phil. *c.* [illegible] *de f*[illegible] *in* 6. Pac[illegible] quod vult Hyp. *ſing.* 144 vb[illegible] quod error [illegible] app[illegible] non vitiat ba-[illegible]. Vezinus.

4 Error n[illegible]minis propr[illegible], vel [illegible] nõ vitiat, d[illegible] modo de cor-pore c[illegible] [illegible] iur[illegible] lleg. per d[illegible] *in locis preal-leg.* & Pet. Gerar *ſing.* 9[illegible] An[illegible] *in d.* [illegible] *ſi quis in nomine. Inſt. de leg.*

Limitat P[illegible]tr. Gerar[illegible] *ſup.* in baptizãte: [illegible] credat ba-ptizare [illegible] [illegible] eius nome[illegible] Petrus, & ſit fil[illegible] non e-rit ba[illegible] [illegible] propri[illegible] nominis. Alex. *in* [illegible] *in nomine. de verb. obl.* Lud. R[illegible]m. *conſil.* 79.

It[illegible] in err[illegible] nomin[illegible] fil[illegible] [illegible] ed[illegible] us & e[illegible] abſente patre. Idem.

5 Erro[illegible] in nomine appellatiuo vitiat, niſi res ad oculum de-monſtretur. Alex *in l. huiuſmodi. in* [illegible] *de verb. oblig.*

6 Per nomẽ qui[illegible] dignoſc[illegible]. Ang. *in §* [illegible] *eneralit. Inſt. de leg.* Idẽ.

7 Nomen proprium, pulchra nomina imponenda ſunt. Iaſo.

in l.j.in 2.lect.C.de ſumptu. [illegible] .in 3. col.16.ff.de quaeſtio. [illegible] magu [illegible] berent [illegible] ara- ri laſ.in 3.col. [illegible] ll.& [illegible] matr c. 4.

Bonum enim eſt habere pulchr[illegible] nomen. [illegible] per contrariũ, turpe malum eſt [illegible] in l. actia [illegible] ad Treb. Phi. in proœm.6.adde Bal.in rubr. ſol.matr.vbi in addit. alleg. Plutarchus.Petr.Gerar.ſing.75. Vezin ibi.

8 N[illegible] propria ſunt mutabilia [illegible] ppellatiua immutabilia. l.ſi quas in fundo vocabulo.& [illegible] lecas. [illegible] ſp. [illegible].

9 Aſſumptio ſpiritualis nominis n[illegible] n[illegible] gen[illegible] tale nomen mittere.ita no.Bar.in [illegible] Alex.in [illegible] C.de decurio.lib.10. Iac. [illegible] quod ſere.ff de pa[illegible].

[illegible] nominu[illegible] interpre[illegible] per [illegible] eſt [illegible] quenda. [illegible] in §.ſit itaque [illegible] quod vult Fel. in cap.quanto.de præſump. Alc [illegible] col.14.circa ſ. Bal. [illegible] ubr.de [illegible] com [illegible].

Nominis mutat[illegible] nõ [illegible] in ſatiſ.de ſimo. Idẽ.

[illegible] a moneta.

[illegible] TVLVS XIX.

MONETAM cudere nemini [illegible] quàm principi [illegible] [illegible] permittitur [illegible] principu [illegible] aſſentator in rubr. [illegible] n.4. [illegible] end. [illegible] cudere, vt voiq; e- [illegible] nomine [illegible] [illegible] dubit. [illegible] [illegible] adulteram [illegible] [illegible] firmant Did. Couar. [illegible] pr. [illegible] Clar.in pract.§ [illegible] verſ.dixi [illegible] [illegible] ſenſu popu [illegible] verſ. [illegible] num 7.com. [illegible] B. Vi[illegible] & Vezin.

3 Monetam fab[illegible] ere poteſt princeps, quæ ſi équaliàm minus valeat in [illegible] iam in moneta, maximè qui non ſit tributum diuers[illegible] dato, quòd de [illegible] poſſet edargui per ſuperiorem, non tamen per hoc eſt, quòd expendens talem monetam, non dicatur hab[illegible] iuſtam cauſam expendendi, quæ habeat excuſare, non [illegible] à pœna ordinaria falſi, ſed etiam ab extraordinaria, vt eſt com.opin.de qua Curt.Iun. in conſ.237. num.55.in 3.vol. Bonacoſſ.

4 Monetam qui abraſerit, vel attonderit, ſi liber erit, beſtiis ſubijcietur, ſi ſeruus vltimo ſupplicio afficietur.commũe aſſerũt Did. Couar. [illegible] pr[illegible] q.nu.3.Iul.Clar.in pract.§ [illegible] verſ. vadẽs autẽ [illegible] Vezin. opin.520. At qui monetã falſam expẽderit, ſi nũmi, quos expẽdit, euidẽter plumbei, vel ſtannei ſint, [illegible] pœna duntaxat extraordinaria pro [illegible] arbitratu punitur. [illegible] Alex.conſ.121.num 3. lib.vij. quem refert & [illegible] Clarus.d.§.falſum.verſ. [illegible]. Quamuis ali[illegible] Marſ. in l. [illegible] num.65.ff.ad l Cornel.de falſ. Cepo[illegible] a quem æquitas [illegible] omnis eſt, & quod generaliter [illegible] communem aiunt Soc.Iun.conſ.39.nu.83.lib.3. V[illegible] opin. 22.

5 Monetarum [illegible] ſolus p[illegible] abſque populi conſenſu mutare po[illegible] Io. Fab[illegible] de ſolutio.& [illegible] & B[illegible] alius conge[illegible] ſeq. [illegible] opin. communem [illegible] ſententiam [illegible] licet quod princeps [illegible] monetã non poſſ[illegible] quid ſtatuere ſine [illegible] populo [illegible] inclinat [illegible] alīqui Doct. & [illegible] Franciſ. Marc.de ſ.152. [illegible] Igneus in [illegible] part [illegible] num 99. [illegible] num. 108. ff. ad [illegible] quo in loco aff[illegible] immunem [illegible]. Tamen [illegible] prior opinio fuit [illegible] communis. [illegible] tantum valere [illegible] in valore eſſe debet, & expenſ[illegible] Bartol. [illegible] ſam. [illegible] ſi certe.pet. I mol. [illegible] lus. [illegible] per Brunum, [illegible] de [illegible] & glo. in l.j. ff.de contrah.e[illegible] d. emp.

In cõtrariã vero opi[illegible] quod imò de iure debet [illegible] expenſa cuden[illegible] & que [illegible] po[illegible] ſit in ea qua [illegible] & A[illegible] in cap. [illegible] in d.§. mutuo [illegible] Cagn. in [illegible] de [illegible] d.q.74. n. [illegible] p[illegible] opin. [illegible] B[illegible] ſeruatur [illegible] E V[illegible] us op[illegible].

6 Monetam abr[illegible] dens vel tondẽ[illegible] liber eſt [illegible] obijcietur [illegible] ſeruus, v[illegible] ppl[illegible] afficitur, [illegible] com. Soarez.v. monetam n. [illegible] ſer plũ- [illegible] C[illegible] r.Sed ſtatim [illegible] eſt pu[illegible] iud[illegible] arbitri[illegible] omnia ſi quis [illegible] mal[illegible] ſi pœna eſſe nond[illegible] communem opi[illegible]. Bonacoſſ.

7 M[illegible] expẽdẽs [illegible], vel ratione p[illegible] modo poteſt [illegible] pœna [illegible], vt eſt com. n[illegible] n.2 [illegible] Bonacoſſ.

8 [illegible] cõbu re[illegible] flat. l.y.C. de falſ. [illegible] unẽ [illegible] tenẽt quá [illegible] ad l.malefi- cior. [illegible] cap. quanto nu.7. de[illegible] R[illegible] un. [illegible] l.qui [illegible] ad [illegible] de fal. [illegible] de Monte [illegible] nus Archiep. Floren. [illegible] de [illegible] verſic.de [illegible] in rubr. cõtra [illegible] ant.

Sed ſi quis [illegible] ſ[illegible] tã Principis [illegible] pœna capitali. [illegible] de [illegible] & [illegible] communiter in d. l. & C[illegible] cap.quantò, de [illegible] & Sabianus in d. [illegible] & S. Anton. [illegible] de quo [illegible] falſificãt monetã Regis, Baronis vel Ciuitatis, puniatur pœna capitis ciuili, non autem naturali, id eſt deportatione, ut per Salyc. in d. l. 2. & ibi Bal. per l. ſina. de [illegible] lib 11 Alex. in l. eleganter. §. qui reprobo [illegible] nu. 10. [illegible] 4. ſtatutum loquens, ubi num 2. col 1. & [illegible] cap. quanto. vbi refert fuiſſe hoc idem ſuo tempore in [illegible] Io. Cremonen. in qui alias in facti contingentia in Ciuitat. Bononiæ falſificantem monetã ab amputatione capitis liberauit.

Nec quicquam refert in pu[illegible] iſtius criminis, quod ſit moneta aurea, ærea, vel ar[illegible] cundum S[illegible] l. y. & Aff. [illegible] Neapo. [illegible] o. col. 2. Sed pœna vtique non debet eſſe par, æque [illegible] caſibus. Nã monetã [illegible] ruperè [illegible] pœna [illegible] mulctandus eſt. [illegible] ſal. in ff de falſ. [illegible] Marſil. conſ. 71. n. [illegible] Cæterum [illegible] ens vel deteriu[illegible] pœna [illegible] quippe non foret modo aliquo ſecundum M[illegible] pratica, nu. 10.

Hic tamẽ pœna capitalis [illegible] d. [illegible] digna deportationis a[illegible] de [illegible] poteſta [illegible] notat Sa[illegible] & M[illegible] l. 52 ff ad leg. Cornel. de fal. [illegible] videtur ver[illegible] io D[illegible] Cõſtitutione [illegible] Neapol. [illegible] adulteris monetæ [illegible] bonorum.

Ceterum [illegible] ſtat[illegible] fal[illegible] monetã, no prõcedere [illegible] ſtatuentium. Quoniã ſtatuto loquẽs de mo[illegible] in moneta vſuali, [illegible] in l. eleganter. §. qui reprobos [illegible] 4. [illegible] & ſeq. & Iulius Scarlatinus in [illegible] poſt[illegible] m[illegible].

Et [illegible] deducit Bonifacius in d. [illegible] monetã, num. [illegible] cum aliis ſeq. & Nouellis [illegible] V[illegible] 19.

9 Monetam radens, tondens [illegible] l, beſtiis [illegible] ſeruus vltimo ſuppl[illegible] que. ff. de fal. vbi omnes Doct. [illegible] pro conſtanti tenent in l. y. C. de falſa moneta. [illegible] cap. 5. de iureiur. & S. Ant. [illegible] Flor. in ſumma in 2. par. cap. [illegible] de falſificatione. ſub ver. de falſificatione moneta, Boni[illegible] rubr. de pœna falſantis monetam, ſub numer. [illegible] A[illegible] qui numinos, numero 1. lib. 11. [illegible] Aut[illegible] N[illegible] capitulis Regni, in c. 31 vſ qua [illegible] Fabianus de Monte [illegible] ſub. numer. Quod procedit in tondente, & radente monetam auream, aut aurũ tingente nummos

nũmos al[illegible].

Sed [illegible] m[illegible] aure[illegible] pe-cuniam a[illegible] bono[illegible] & ſtatuta [illegible] que [illegible] cumſ[illegible] & eos [illegible] tamen c[illegible] contra c[illegible] *[illegible]* con[illegible] *rum in 1. vol* [illegible] tamen [illegible] in Regn[illegible] quoſ unq[illegible] ſtatuta ſit pœna [illegible] Carol[illegible] te, licet vigore prag[illegible] carum, & c[illegible] in Regni.

[illegible] per privatos homines [illegible] poteſt impune abſque ſuperioris licentia, & ad eum ducere, ut probat M[illegible] *l. qui aliſam monetam, n. 99. & ſeq. ff. de falſis*, Bon[illegible] *in d. rubr. de pœna falſantis monetam, ſub* [illegible] & frater Ioannes concinis [illegible] Theologus *in ſermonibus quadrageſimalibus, in ſerm.* [illegible] *de reſtitutione q. 2. col. antepen.*

Ubi [illegible] quòd [illegible] falſi [illegible] & [illegible] expendens, tenea[illegible] *loco, de [illegible] ſupra ſub verſ.* [illegible] tale [illegible] ſe p[illegible] per b[illegible] Ang. de [illegible] *in ſua ſumma [illegible] verſic. Falſarius.* [illegible] 4. ubi po[illegible] Hoſtien. [illegible] *in c.* [illegible] *de uſuris* [illegible] falſificantes in [illegible] liter peccare. V[illegible]us *opin. 520.*

10 Monetam falſam [illegible] expẽdens, ſi nummi plumbei, vel ſtannei ſint, [illegible] punitur, quæ [illegible] *l. j. §. fin. ff. de falſis.* Si verò nummi [illegible] alterius materiæ, pœna erit extra[illegible] Bart. eleg[illegible] per text. *in l.* [illegible] *lege Cornelia de falſis*, & Abb. *in c. 5. col. 2. de iureiur.* & [illegible] quitur [illegible] de N[illegible] c[illegible] aliis aggregatis per eũ *ſuper capitulis Regni, in cap. ut qua ab excellentia.* [illegible] *fol. 88.* Fabianus [illegible] *in tra[illegible] de empt. & vendit. q. 5. princ.* [illegible] 9. & S. Antoninus Archiepiſcopus F[illegible] *in ſua ſumma in 2. parte, cap. 8. de f[illegible]icatione, verſic. quò ad uſum falſæ monetæ.* Cæterum Sal[illegible] *in l. 4. C. de falſa moneta*, tenet [illegible] ordinariam pœnam falſi eſſe in ca[illegible] [illegible] quem ſequitur Mat[illegible] *in l. qui falſam, n. 64. ff. de falſis*, intonans opinionem [illegible] ſervari in practica, & eandem ſententiam ſequi videtur *conſil.* 4[illegible] *n. 2.*

Sed ſi quis d[illegible] [illegible] vicibus expenderet f[illegible] monetam: & [illegible] aſſuetus ſolet hoc facinus patrare, puniendus veniret pœna capitis, ſeu ignis: ſecun[illegible] Bonifacium *in tracta. maleficiorum, in tract. de pœna falſantis monetam, num. 4.* ubi refert multos Doct. Paduæ in illam partem inc[illegible] naſſe.

Conſtitutione autem Regni Neapolitani inch[illegible] ante, adulterinam monetam, & cætera. monetam adulterinam c[illegible] dẽtes, accipientes, & utentes ſcienter, puniuntur capitis pœna, & bonorum publicatione, ubi Affl[illegible] *in fin.* teſtatur [illegible] magnã Curiam Vicariæ extraordinarie [illegible] expendẽtes monetam falſam.

[illegible] his occurrit congruenter hic quòd [illegible] præſumitur reus falſæ monetæ, ſi non indicaue[illegible] à quo eam monetam adul[illegible] habuer[illegible], ſicuti [illegible] P[illegible] & C[illegible] *[illegible] C. de falſis.* [illegible] Aret[illegible] *c. ex ancer. §. qui reprobos* [illegible] *pigneratitia actione.* Barbatius *co[illegible]* 4. & Mat[illegible] *in d. [illegible] qui falſam, n. 97.* Un[illegible] conſtat etiam [illegible] falſi eius præſumi, q[illegible] expendiderit adulterinos nummos, ſi eum non indicaueri[illegible], a quo eos habuerit.

[illegible] circa monetarum mat[illegible]riam, vide ample per Affl. *in præfat[illegible] conſtitutionum Regni in q. 41.* [illegible] *in tract. de monetis*, Fabi[illegible]num *in d. q. 5. ſui tract. de emptio. & vendit.* [illegible] *cum al[illegible] q.* & Cuſtin[illegible] Seniorem *in [illegible] monetarum*, [illegible] divus Bo[illegible] *practi. criminis in tit. de falſa moneta, fol.* [illegible] & Ioan. Ant. de N[illegible] *in d. c. ut qua ab excellentia, & in c. iam ſæpe. 230.* Vivius *opin. 521.*

11 Statutum Ferrariæ de fabricante falſam monetam, non c[illegible] fabricantem falſos Bagatinos, quia Bagatini in loc[illegible] non expend[illegible]. & ſtatutum Ferra[illegible] intelligi[illegible] fabricante moneta [illegible] currente [illegible] Alex. *in l.* [illegible] *§. qui reprobos ff. de pign.* [illegible] *part.* [illegible] ſtatutum non habet [illegible] 25. ann[illegible], ut per [illegible] Val[illegible] *in conſ.* [illegible] *n. 9.* [illegible] Bonac.

12 F[illegible] monetam principis, [illegible] comburitur. Cur. *conſ.* [illegible] *de f[illegible]* habetur per Panor. *in c. quarto. de uſuris.* [illegible] in falſante [illegible] principis [illegible] a pœna mortis puniri[illegible] [illegible]anor. *in cap. ad [illegible] falſariorum de crim. fal.* [illegible].

13 [illegible] autem aliam monetam quam principis, capitali pœna punit[illegible] Cur. *[illegible] ſupra per d.* [illegible] quod h[illegible] ca[illegible] [illegible] perpetuum: nec credi[illegible] [illegible] quod tunc n[illegible] intelligatur [illegible] Alex. *in* [illegible] *conſ.* [illegible]

14 F[illegible] falſam fab[illegible] pœna depo[illegible] ni[illegible] [illegible] vide G[illegible] *Reſp.* [illegible]

15 [illegible] [illegible] vel [illegible] & [illegible] unde [illegible] eſt [illegible] opin. de qua D. R[illegible] Val[illegible] *[illegible] 3. vol.* licet p[illegible] in caſu ſuo [illegible] car[illegible] bonis [illegible] non venit [illegible] *n. 14.* [illegible] præſertim in ſen[illegible] [illegible] & [illegible] dioſa. & iſta [illegible] 16. & h[illegible] eſt verum, quando [illegible] des extraneos, ut eſt magis com[illegible] *[illegible] conſ. 32.* Bonac.

16 Expendens [illegible] etur de falſo, ſed extr[illegible]ordinari[illegible] *[illegible] ſ. ulorum de extraord. crim.* Barb. *in 3. vol. conſ. 51. in 5. col.* Panorm. *in c. ad [illegible] falſariorum. de crimi. fal.*

I[illegible] exponat ſcienter monetam plumbeam, vel ſtagneam, quia tenetur crimine fal[illegible] *in l. [illegible] ff. de fal.* A[illegible] *in tra. male[illegible] in verb.* [illegible] Cur. *in conſ.* [illegible]

Sub[illegible] ibi Aug. Arimin. q[illegible] expen[illegible] excuſaretur, [illegible] doceret à quo habuit [illegible] eſt neceſſe q. doceat habuiſſe à tali: ſed ſuffic quod per [illegible] *l. maiorẽ. C. de fal.* Barb. *in d. conſ. 51.* Alex. *in l.* [illegible] *de falſ.*

Q[illegible] intelligit ipſe [illegible] Aug. *[illegible] maiorem* [illegible] eſt honeſta, & bonæ famæ, [illegible] non. Nam de [illegible] quidam [illegible] tus poſſet ſ[illegible] mitti, & tempore [illegible] teſ[illegible] a hiberis.

Adde q[illegible] expendens bona fide, non puni[illegible] Barb. *in 2. vol. conſ.* [illegible] *in 3. col.*

Nec [illegible] puni[illegible] pœna falſi expendens monetam a principe reprobatã, ut [illegible] Curt. *in l.* [illegible] *pec.* Ad [illegible] ample Alex. [illegible] *vol. co[illegible]* 4. ubi vult, qu[illegible] ſtatutum puni[illegible] [illegible] loco [illegible] moneta reprobata, & [illegible] per eum, quia notab[illegible]

Ad [illegible] Iuliam de ambitu.

TITULUS XX.

O[illegible] tempore, non [illegible] fieret [illegible] & p[illegible] ambitus, utiq[illegible] An[illegible] *in c. 1. n. 4. de ſimo.* Si autem oblat[illegible] fieret al[illegible] principi, t[illegible] non modo dantes a[illegible] [illegible] ea petentes, puni[illegible] *per textum leg. unic.* [illegible] *ad l. [illegible] de ambit. C.* [illegible] *præterea quo[illegible]* [illegible] Fichar[illegible] & [illegible].

[illegible] pe[illegible]

TITULUS XXI.

F[illegible] qui p[illegible] ſpretus [illegible] [illegible] *[illegible] tione 68.* [illegible] Om[illegible] q[illegible] de b[illegible] ut eſt [illegible] [illegible] [illegible] quis debet habere officium a [illegible] & non ab aliis. Pa[illegible] Caſtr. *in l. 3. C. de ſtatuis & ima.* [illegible] & de Benderiis, quæ [illegible] oſtialibus meminit [illegible] actis [illegible] de qui[illegible]

plenè per Pariſ. de Puteo *in tract. ſyndica. in prin.* Et no. quod non omnis remotio ab officio deſignat indignationem remouentis, niſi cauſa remotionis iactam indignationem contineat. Angel. *in l. quod ait. ff. de iis. qui not. infam.* Bonacoſſ.

Officiales qui acquiſiuerunt in officio, rectè acquiſitū cenſetur, niſi contrarium probetur, vt eſt communis opinio Soarez, *verbo officiales. n. 10.*

De crimine ſacrilegij.

TITVLVS XXII.

ECcleſię pecuniā ſurripiens fur eſt, & homicida. Barb. *in 1. vol. conſ. 20. in princ.* Vezinus.

2 Eccleſiæ bona furata auocantur non reſtituto pretio, ſecundum communem per Burſ. *conſ. 43. n. 31. lib. 3.* Clar. *in pract. §. furtum. in fi.* Idem.

3 Sacrilegij inſtar eſt dubitare de principis poteſtate, an is quem elegerit, dignus ſit *l. 3. C. de crim. ſacri.* Fich.

4 Sacrilegium, vt propriè commiſſum dicatur, duo requiruntur de iure ciuili, primùm, vt ſi res ſacra quæ furata eſt, ſecundo, vt furata ſit in loco ſacro. com. dicit Bar. *in l. diuus. nu. 1. ff. ad l. Iul. pecul.* quem refert Grillan. *de diuerſ. crim. lib. 3. q. 1. n. 5.* Cla. *d. lib. v §. ſacrilegium. in principio.* De iure vero canonico alterutrum ſufficit. Cla. *ibidem.* P. Fich.

5 Sacrilegij pœna dē iure ciuili eſt extraordinaria, ſecūdum qualitatem rei, perſonæ, temporis & ſexus, ſemper tamen eſt capitalis. com. dicit Salic. *in rubr. C. de crimine ſacrilegij in fin.* quem refert Boer. *decis. 254. n. 15.* & Bertachinus *in verbo, ſacrilegium. n. 17.* Cla. *d. §. ſacrilegium. verſ. ſed quæro.* P. Fichard.

6 Sacrilegij crimen eſt vtriuſque fori. Cla. *quæſt. 37. ver. item quæro.* Bonac.

7 Sacrilegium punitur pœna extraordinaria. communis eſt opi. Clar. *in §. ſacrilegium, verſ. ſed quæro.* vide poſtea. Et ſacrilegium punitur ſtatuto laicorum, & ſtatuto canonicorum. Vtrumquod; in foro ſuo, vt eſt communis opi. Cla. *verſ. ſed pone in d. §.* Idem.

8 Sacrilegi debent deponi, vt eſt communis opin. Soc. *in c. eccleſia. n. 45. de ſacrilegiis.* Idem.

9 Sacrilegi puniuntur pœna capitis. Clar. *quæſt. 60. verſ. ſacrilegi.* Idem.

10 Sacrilegium eſt de ſactō Papę, vel principis iudicare. *l. 3. C. de crim. ſacrileg.* & eſt communis canonum ſententia. *Dec. in conſ. 602. & 603.* Idem.

De ſeditioſis, & iis qui plebem audent contra rempublicam colligere.

TITVLVS XXIII.

STatutum de receptatore bannitorum, non habet locum, ſi ipſi ſunt banniti in contumaciam. Bald. & Imo. *in l. ſi mora. ff. ſol. matr.* vbi & Alex. qui dicit hāc eſſe magis com. opin. & eam vti magis receptam ſequitur Iaſ. *in l. ſi plagij. col. 2. ff. de verb. obl.* vbi dicit hoc perpetuò notandum. Marſ. *in pract. ſua. in §. ſequitur. n. 20. & in §. poſt quàm. n. 54. & in conſ. 82. n. 11. & in conſ. 106. n. 21. & in l. j. num. 235. C. de rap. virg.* quia non dicuntur banniti rite, ſed magis propter contumaciam. facit quod inquit Marſ. *in l. infans. n. 21. ff. ad l. Corn. de ſicar.* Marſ. *conſ. 10. col 3.* & ſtatutum non habet locum in eo qui ſine culpa ſua, ſed coactè receptauit bannitum. Bald *in l. in delictis ff. de noxalib.* Rom. *in l. j. §. ſi in eo. ff. ad Syllan.* quos ſequitur Ariminen. *in addit. ad Angel. in tracta. malef. verſ. dicto maleficio. in fi.* Soc. *in conſ. 90. vol. fina. col. 3.* Nam quę fiunt contrà, vel præter voluntatem facientis, non imputantur ei. *c. 1. 2. & 3. 32. q. 5. l. cura. ibi, ne ſi per vim. ff. de mune. & hono.* & quæ noſtra voluntate non procedunt actiuè, nec in præiudicium noſtrum paſsiuè à lege interpretantur. *l. ſi miniſterium.* vbi Bal. *C. de liberali cauſa*, & in maleficiis voluntas ſpectatur, non exitus. *l. diuus. C. ad l. Corn. de ſicar.* & in omnib. dependentib. ab animo, magis attenditur intentio quàm factum. *l. etiam. §. j* vbi Bal. & Alexan. *in 4 no. ff. ſol. matr. l. j. §. diuus. ff. de ſica.* volūtas ſiquidem totum facit, inquit Cicero pro A. Cecina. & in pœnis corporeis nunquam eſt locus, vbi dolus non interuenit, quamuis maxima culpa lata arguatur. cō. eſt opi. de qua Soarez *in eius theſauri littera P. n.* 155. item ſtatutum debet intelligi ſi quis receptauerit, & dederit auxilium & fauorem doloſè. Dec. *conſ. 9. n. 1.* Viuius com. opin. *lib. j. verſ. ſtatutum.* Rimi. *conſ. 5. & 6.* Clar. *q. 82. ſtatutū. 12.* & quia à dolo excuſatur quibuſcunq; excuſationib. vel præſumptionib. etiā iniuſtis. *l. plagij. C. ad l. Flauiam de plagia. l. igitur. §. 2. ff. de liberali cauſa.* & per ſcriben. in Aug. *de malef. in verſ. falſario.* & vo-luntas coacta non venit in ſtatuto mentionem faciente de voluntate, quia verba ſtatutorū propriè accipiuntur. Cagn. *in l. velle. n. 6. ff. de reg. iur.* Et pœna non eſt imponenda, vbi à iure non imponitur, vt eſt com. opi. Soarez *in eius theſauro in verſ. pœna. n. 126.* itē quis excuſatur à d. ſtatuto & proclamate, quod iuberet bannitos eſſe reuelandos, & denunciādos, ſi hoc ignoraret. Nam edictum publicatum contrà ſcientes, debet intelligi de his, quæ probare poſſunt quod ipſi ſciunt, & denuntiare iubentur. *c. placuit. 6. q. 2.* Ripa *in tract. de peſte fol. 92. in 2. q.* quia boni viri tacent, quod probare non poſſunt. item nemo debet ſe exponere, & ſubijcere periculis. *l. 3. C. ad l. Iuliam maieſta.* & eo magis, ſi metu ſilet, cùm metus, aut vis in delictis excuſet. & delinquens propter metum, vel coactè non punitur, vt eſt communis opi. de qua Dec. *in l. vt vim. in 2. no. ff. de iuſt. & iure.* Cla. *q. 60. verſ quæro modo nunquid metus.* & præſertim ſi ipſi banniti mortē incurrerent denunciatoro. Metus ſiquidem mortis terret, etiam conſtantiſsimos viros. *Bal. in tract. de ſchiſma. in 5. col.* etiam quod mors non ſequatur. *l. ſi quis fumo. §. pen. ff. ad l. Aquiliam.* & ibi dicitur iuſtus metus, vbi iuſta eſt ſuſpicio. & metus iuſtus probatur, probando potentiam, & malam conſuetudinem alicuius. ſec. Bart. *in l. j. ff. quod vi aut clam.* Follerius plenè *in pract. ſua part. 2. nu. qui fuit leno. n. 21.* vide D. Rol. à Valle *in conſ. 45. in fi. in 1. vol.* & Arno. *Dialogo. 45.* Riminal nouiſsimus *conſ 28.* Bonac.

2 Transfugæ ad hoſtes propter periculum reuelationis ſecretorum, impunè occidi poſſunt. com. dic. Claud. *in l. lectura. l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. num. 9.* Cla. *lib. v. ſent. § homicidium. verſic. plerunque etiam.* Vide eundem *in eodem lib. §. fin. q. 68. verſ. transfuga* P. Pich.

3 Transfuga punitur pœna mortis, etiam ſi non ſit cōſummatus effectus. Clar. *q. 68. v. transfuga.* Bonacoſſ.

4 Accedens ad hoſtes, non vt eis auxilium impendat, hec ad iacturam domini, ſed vt ſibi noct proſit, ne offendatur, dicitur dolo carere, & non eſſe in culpa, vt eſt communis opin. de qua Rol. à Valle *in conſ. 1. n. 9 in 3. vol.* vide Oſaſcum *in eius diſputatione, poſt deciſiones Pedemontanas.* Bonacoſſ.

Quando ciuilis actio præiudicet criminali, & an vtraque ab eodem exerceri poſſit.

TITVLVS XXIIII.

CRiminaliter agitur, quando pœna criminalis applicaretur fiſco, ciuiliter vero agitur quando parti debet applicari id quod petitur. ita Bar. poſt gloſſ. *in l. prætor ait. n. 1. ff. de ſepulch. viola.* Licet alibi *gl. in l ſi qua per calumniam. in verb. aut. C. de epiſ. & cler.* voluerit tunc agi ciuiliter in delictis, cum ad pœnam pecuniariam agitur, ſin vero ad pœnam corporalem, criminaliter agi. Idem tenēt gl. *in l. qui ſepulchra. in verb. videtur. C. de ſepul. viola. & l. vnica. in verb. ciuiliter. C. quand. ciuil. act. crim. præiudicet.* Sed priorem ſententiam Bartoli communem eſſe ſcribit ex ipſo *Bar.* Vlric. Zaſ. *in conſ. 29. nu. 1. in 3. lib. conſ.* vbi ipſe plures authoritates aliorum Doct. eandem opinionem approbantium adducit. Kirch.

2 Criminales cauſę ciuilium definitionibus regulantur, Soarez *in verſ. criminales. n. 353.* communem dicit. Bonacoſſ.

De iniuriis.

TITVLVS XXV.

OFfenſa dicitur quicquid animum alicuius ad iracundiā prouocat. quod intellige largè. propriè, autē vbi ageretur de pœna imponenda propter offenſam, intelligitur de ea quę pœnam meretur. *Barto.* Alex. & Iaſ. *in l. cùm te. C. de inoffic. teſtam.* Vezinus.

2 Offenſa dicitur, ſi fiat iniuria verbalis, Barb. *in 4. vol. conſ. 11. in 7. col.* Alb. *in 2. par. q. 173.* Lud. Rom. *conſ. 183. circa fi.* Idem.

3 Et quæ dicatur offenſa perſonalis, & quę realis. Barb. *in d. conſ. 11. in 8. col.*

Dicit Alb. *in 4. par. q. 111.* quod app. offenſæ intelligitur de perſonali, non de reali. Idem.

4 Iniuriæ æſtimatio ſiue agatur actione Prætoria, ſiue ciuili, fit per iuramentum actoris, taxandū & moderandū poſtea arbitrio iudicis, prout ei viſum fuerit Eſt com. opin. ſecūdum *Rom. conſi incip. viſo. circa med.* M. Chætian.

5 Iniuriam remittens non videtur ſimul actiones inde ſibi

compe

[illegible] in cauſa propria, cùm iniuria ſit notoria [illegible] *cauſa. C. ne quis in ſua cauſa.* Do[illegible] Ange. [illegible] & commun[illegible] [illegible]

[illegible]

9 [illegible] ne [illegible] *iniuria.* [illegible]

10 [illegible]

11 P[illegible] non [illegible] atur pr[illegible] tur [illegible] D. Menoc[illegible]

12 [illegible] leg[illegible] pœn[illegible] q[illegible] ato, [illegible] *in lib. 3. de* [illegible] *d.* [illegible]

13 Iniur[illegible] it quiob [illegible] in ſpecie. c[illegible] op. vt pe[illegible] D[illegible] Paſcthus [illegible] Bon[illegible]

14 Iniuriat[illegible] nō t[illegible] q[illegible] ini[illegible] ant[illegible] cre, ſe[illegible] dedi. quod intel[illegible] e, quādn ob[illegible] probat, vt eſt [illegible] op[illegible] *conſ. 182. nu. 2.* al[illegible] infertur [illegible] dol[illegible] Alex. [illegible] *d in-iur.* Menoc[illegible] & [illegible] ſtatuto Ferrariæ [illegible] *errar* [illegible] *conſilia crim.* [illegible] 102. *nu.* [illegible] *pr[illegible]ca crim.* [illegible] *de iniur. col.* [illegible] *circa princ.* libellum [illegible] articulorum & poſitiones [illegible] Abb. *in pra[illegible]ica ca[illegible]* [illegible] 6. [illegible] not. quod commun[illegible] libellandi co[illegible] o pr[illegible] iniur[illegible] eſt, vt quantitas [illegible] exprimatur [illegible] eſt communis [illegible] n. [illegible] *olim. nu. 24. de damn. dato.* [illegible]

15 Iniuria pr[illegible] ſēper [illegible] probetur cont[illegible] nmanem d[illegible] 46 [illegible] *offic. circa tertiam.* [illegible] etiam [illegible] par[illegible] 49. *nu. 1.* [illegible] *lib. 4. C.* [illegible] *d. lib.* [illegible] d.

16 Iniu[illegible] quæ veta [illegible] C. tit. [illegible] *fin.* [illegible] nunc [illegible] quod teneatur a[illegible] iniuriarum, [illegible] Reinul[illegible] tatur, tunc enim n[illegible] *leus qui* [illegible] *de iniuria.* [illegible] rò non int[illegible] & tunc iniurians [illegible] Alex. *in l.* [illegible] *in princ. nu. 6. ff. de lib.* [illegible] *del.* [illegible] 3 [illegible] tan ò eſt vt illud c[illegible] Re[illegible] ciatur [illegible] tur, aliàs iniurians ten[illegible] ur, [illegible] em dicit [illegible] 4. *nu.* 46. [illegible] 48. & etiam [illegible] o excipiendo. put[illegible] c[illegible] odi. d[illegible] e tamen canonico iniurians [illegible] & [illegible] ex[illegible] ſatur, quia debet precedere cha[illegible] indē dicit Alexan. de N[illegible] uo. *conſ. 82. nu.* [illegible] *lib.* [illegible] *iniur.* [illegible] *item* [illegible] P. Fic[illegible] rd.

17 Iniuriæ plures [illegible] uerſę ſpec[illegible] p[illegible] tu & [illegible] ne [illegible] ur, tūc [illegible] tibus pœn[illegible] et a[illegible] dus [illegible] ſecund[illegible] & Ba. *in l. nunquam* [illegible] *nu. 11.* [illegible] a ſent[illegible] cōmunite [illegible] uias [illegible] 10. *nu.* [illegible] a [illegible] lac[illegible] *delic. lib.* [illegible] cet ipſi ſe[illegible] m eſſe de iur[illegible] uien[illegible] ar[illegible] Kirch[illegible]

18 Iniur[illegible] ipſum offi[illegible]ialē o[illegible] ſui p[illegible] vt

[illegible]

24 [illegible] expro- brat [illegible] munus [illegible] tem [illegible] etiam [illegible] *nitur.* & ſi quis [illegible] ſimilia quæ [illegible] quia [illegible] icens, [illegible] a. Non cōpr[illegible] nec [illegible] dum[illegible] *de male* [illegible] inier[illegible] B[illegible] *nu. 4.* [illegible] de[illegible] tur[illegible] *meu*[illegible]

[illegible] ſe no[illegible] quæ [illegible] mina [illegible] pet[illegible] *per*[illegible] *eundem* [illegible] *per* ctio[illegible] *cri*[illegible] *quod* [illegible]

38 Iniuria

[illegible]

facta numeratio, Vel ſi ſcribat contrahentes, qui tamen abeſſant, vt eſt com.opin. Non enim debet notarius conficere inſtrumentum, niſi de his, quæ ſenſu corporis tunc percipit, vt eſt communis opi. Clar. *in d. §. falſum. verſ. notarius.* Idem.

195 Notarius omittens apponere ſolemnitates requiſitas in inſtrumento, de quo eſt rogatus, incidit in pœnam falſi, vt eſt magis communis opi. non tamen punietur ob hoc, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt eſt communis opi. Clar. *in d. §. falſum. ver. pariter.* Bonacoſſ.

160 Notarius condẽnatus, quia deliquit in officio, vt quia fabricauit falſum inſtrumentũ, cẽſetur officio tabellionatus priuatus, ſiquidẽ notariatus eſt officiũ, & dicitur officium communis operæ & artis. Dec. *conſ. 40. in 1. vol.* & ideò de nouo nõ poteſt conficere inſtrumenta poſt cõdemnationẽ, vt eſt cõmunis opi. Cla. *q. 73. ver. notarius.* plura aened. *de Vado foro Sẽpro. in reperto.* vel. *verſic. notarius condẽnatus de falſo.* ſecus ſi eſt cõdemnat' pro alio delicto, non cõcernente officiũ notariatus. Caſtr. *in l. quiĩnus n. 1. ff. de fal.* Nã debet notarius apponere tãtum ſubſtãtialia in inſtrumẽto, non omnia verba verboſè apponere. Et illa ſubſtantialia debet apponere, de quibus eſt rogatus à partib. tantùm Alex. *in conſ. 190. n. 4. in vlt. vol.* Quę autẽ requirantur ad probandũ inſtrumentũ authenticũ vide per Alex. *in conſ. 198. n. 1. in vlt. vol.* vbi etiam, *nu.* 4. ponit practicã, & remedium, ac modũ probandi tabellionatum. Bonac.

161 Notarij fides vacillat in cauſis ſi criminalib', ſi teſtis aliter dicat & iuret quàm in inſtrumẽto ſit ſcriptũ, vt eſt cõmunis opi. Suarez *verbo, Notarij n. 45.* Et falſi tenetur notari', ſi aliud ſcribat in inſtrumẽto, quàm à partib. non fuerit dictũ. Vel de re illicita cõficiat inſtrumẽtũ, vt eſt cõmunis op. vel ſi ſe rogatũ de inſtrumento negat, vt eſt cõmunis op. *ibi n. 47. & plurib. ſeq.* Notarius tamẽ ob falſi crimẽ officio non priuatur, niſi prius ſit cõdemnatus, vt eſt cõmunis op. *ibi nu. 15.* Bonac.

162 Propter ſimplicitatẽ notarij præſumitur potius error, quam falſitas. Cu. *conſ. 135.* Alex. *in l. quotiens. §. ſed ſi non. ff. de hered. Inſti.* Fely. *in cap. ex literis col. 2. de fi. inſtr. & in cap. ad audientiam co. 2. de praſcr. & in cap. cum dilectis. col. 4. de accuſ.* Iaſ. *in l. errore. col. 1. C. de teſtam.* Vezin.

163 Acta cauſæ corrũpẽs, atque in illis peruertẽdis falſi crimine ſeſe obſtringens, cauſam totã amittit. vt comune enunciatũ efferunt Dec. *in cap. cum venerabilis. nu. 21. de except. cum* Alex. Did. à Cou. *in rep. cap. quamuis pactum. nu. 6. de pact. lib. vj.* Iul. Clar. *in pract. §. falſum. ver. item propter.* Suarez.

164 Cõtra lacerantẽ inſtrumentũ, iuratur de cõtentis in inſtrumẽto. Fel. *in c. cũ cauſam. in 11 col de teſt.* al Bald. *in l. j. C. de fid. inſtr.* De quo vide Bal. *in l. in fraudem ff. de in fi. & in l. ij, cum auth. C. de eden.* Alex. poſt Bart. *in l. tabularũ. §. ſi plura ff quemad. teſt. aper.* Fely. *in cap. accepimus. in 4. col. de fid. inſtr. & in c. ſicut. in 5. col. de re iud.* Barb. *in 3. vol. cõſ. 17. el 2. in 7. col. & in cõſ. 53. in 1. col & in 4. vol. conſ. 71. in vlt. col.* Lud. *ſing.* 376. Vezinus.

165 Lacerans literas aduerſarij in præſentia iudicis debet acriter & extraordinariè puniri. Fel. *in d. cap. ſic. in 5. col.* Alex. aliquid. *in l reſpicien. §. delinquunt. de pœnis.*

Imo dicit Ang. Are. *in tract. maleſ. in ver. falſarie. in 4. col.* quod lacerans ſcripturam publicam vel priuatam, quæ ad aliũ pertinet, incidit in falſum. al. tex. & *ibi* aat. *in l. Paulus. ff. de fal.* Ad de Iaſ. multa remiſſiuè allegantem *in §. pœnales. in 6. col. Inſtit. de actio.* & *ibi* Ang. *in 2. col.* Idem.

166 An autẽ volens ſubſtrahere copiam probationis aduerſæ partis perdat cauſam, vide Fel. *in cap. intimauit. in fi. de teſti. & in cap. peruenit. de teſti. cogen.* Et an ſtetur tunc iuramento, vide Barb. *in 4. vol. conſ. 71. in vlt. col.* Idem.

267 Menſuræ querimonia fieri debet intra 60. dies. *argumen. quod ſi nolit. §. ſi quid ita venerit. ff. de ædil. edic.* Dec. *conſ. 347. in prin.* Soc. *conſ. vlt. lib. iij.* idque procedit, quando dictum fuit à partibus quòd terra debeat menſurari, aliàs ſecus, quia durat facultas peten. ſupplementũ mẽſuræ 30. an. Dec. *d. cõſ. 347. in fi.* Cagn. *in l. ij. n. 191. C. de reſcind. vend.* Dec. *cõſ.* 500. Neuiz. *cõſ. 38. n. 6. n. 10.* ſi dictũ ſit à partibus & adiectũ tempus ſpectabitur, aliàs diſtingue, vt per Neuiz. *d. conſ. 38. nu.* 6. Cagnol. *in l. ij. nu. 191. C. de pact. inter emp.* melius *d. l. ij. n. 191. C. de reſcin. vend.* per Iacob. *in cap. per tuas, de don.* & vide caſum fall. per Nat. *cõſ.* 303. & quę in materia ſcribunt Rom. *ſing.* 713. Rub. Alex. *conſ.* 3. Soc. *conſ. vlt. col. fin. lib. iij.* Quid de agrimenſore? & vide quæ ponit Nat. *conſ. 235. col 11. circa med.* cui adde, quòd poſſunt illius errores per ſuperiorẽ ſemper corrigi, teſte Bart. *in l. arbitrio circ. med. ff. qui ſatiſd. cog.* Fely. *in cap. ſignificaſti. el 2. col. 3. de homicid.* In materia autem menſuræ, quærunt aliqui, an in venditione prædiorum attendenda ſit menſura loci cõtractus, an verò illius loci, in quo ſita ſunt prædia? & dic, vt per Oſaſc. *dec. 114. in prin.* vbi refert primam opi. fuiſſe prædia vendita metienda eſſe ad menſurã loci vbi ſita ſunt, tametſi *ibi nu. 3.* contrarium ſuſtineat, attendend. eſſe ſecundum menſuram contractus. Priorem tamen op. vti ęquiorem approbatam fuiſſe à maiori parte ſenatus, de qua q. vide quæ ſcribit Rol. *conſ. 100. num. 7. 14. & col. 6. in fin. lib. iij.* vbi concludit menſurationem fieri debere ſecundum locum contractus, vt *in dicto conſilio, colum. 6. in fin.* & not. Cagn. *in l. ſemper in ſtipulationibus. de regul. iur.* Rol. *conſ. 13. lib. iiij.* aellac.

168 Falſum committes in priuata ſcriptura venit puniẽdus pœna falſi. *l. domus. ad leg. Corn. de fal.* vbi gl. & Bald. *in rubr. C. de fide inſtrum. nu. 36.* Et licet priuata ſcriptura fidem non faciat, *per l. rationes. C. de fide inſtrum.* facit tamen adminiculum, niſi reprobetur. ita Bald. *ibi.* & ſatis eſt quòd ſcribens, in quantum potuit, perduxit crimen ad effectum, *arg. l. j ff. de variis & extra. cognit.* Socin. *conſ. 62. num. 3. 1. vol.* & Alexand. *conſilio 145. volum. 6.* aellac.

169 Accuſatio falſi, ac cæterorum criminum regulariter durat vſq; ad 20. ann. ſpacium, & ſic accuſatio ſeu querela in iſtis criminibus poteſt tolli dicto tempore, quo elapſo ampli' de falſo cognoſci nequit. *l. querelam. C. ad leg. Corn. de falſ.* vbi gl. & omnes doct. hoc firmant. Ang. Aret. *in tract. maleſic. in verſ. falſario. in q. incip. quare vſque ad quantum tempus.* Gand. *in d. tract. maleſic. in tit. qui accuſ. poſ. num* 28. Paul. de Caſtr. *in conſil. 184. volum. antiquo.* & iſtam ait eſſe magis communem opin. Boer. *deciſ. 26. num. 5. & ſeq.* Idem videmus in inquiſitione ex officio iudicis, quæ tollitur ſimiliter 20. an. ſecundum Bart. Sal. Raph. & omnes *in d. l. querelam.* & Anch. *conſil. 90.* vbi tenet, quòd ſublato iure querelãdi, eſt ſublatum ius inquirẽdi. Iſtorum Doct. opin. aſſerit eſſe cõmunem Iaffr. *deciſ.* 486. Sed
170 caſu quo † tranſactis ipſis viginti annis, ageretur in caſib. præmiſſis, tam vigore accuſationis, quàm inquiſitionis antedictæ contra accuſatũ, vel inquiſitum, & tunc reatus, ac moleſtatus pręſcriptionis exceptionẽ nõ opponeret, poſſet quippè iudex procedere in cauſa ad condemnationem, vt determinatum reperi in conſiſtorio imperiali, atteſtante Ioachimo *in praallegata obſeruatione 35. ante finem. centur. 4.* Viuius *op. 27.*

171 Sententia lata per falſas ſcripturas non poteſt exequi, & contra eam poteſt opponi exceptio falſi, vt eſt com. opin. de qua Soc. *in c. ſuper. eod. num. 6. de crimine falſi.* Bonacoſſ.

172 Sententia lata contra abſentem per falſas probationes dolo præſentis inductas, quas iudex fuit ſequutus, eſt nulla, vt eſt com. opin. Soc. *in c. ſuper eo. nu. 30. de crimine falſi.* ſententia requiritur, vt bona per fiſcum apprehendantur, quæ tamen fieri poteſt mortuo hæretico, vt eſt com. opin. Burſat. *conſil. 43. num. 24. ſeu num. 2.* Idem.

De mutatione nominis.

TITVLVS XVIII.

NOminis mutatio, ſi in alterius fraudem non fiat, licita, ac permiſſa liberis hominib. eſt. commune dicunt Alex. *in rubr. num. 7. ff. ſol. ma.* Bonifac. de Vit. *in tract. maleſ. in rubr. pœna mutantium ſibi nomẽ. num. 1.* E. Suarez.

2 Nomina propria imponuntur ad bene placitum. *l. ſi quis in fundi vocabulo. ff. de leg. j.*

Et mutari poſſunt quandocunq; nomina ipſa. Cùm nomen ſuum mutare cuilibet liberũ quippè ſit. *l. vnica. C. de mu. nom.* Nihil enim mali eſt honeſti hominis nomẽ aſſumere. *l facta. §. ſi in danda. ff. ad Trebel.* ceſſante tamen fraude. & ſic iſta nominum mutatio liberis hominibus impunè cenſetur permiſſa, dum tamen fiat ſine fraude, vt *ſupra l. prima, cum ibi not. C. de mut. nom.* & firmat Bald. *in l j. C. quæ res ven. non poſſ.* Sebaſtianus Brant. in expoſitionib. titulorum iuris ciuilis, & canonici, *ſuper titulo de mu. nom.* Fely. poſt alios *in proœmio Gregoriano, nu. 35. & in proœmio ſexti,* Franciſcus Marci, *deciſ. 211. nu. 3. in 1. par.* Boſſius *in practica crim. in ti de mutatione nominis.* Ripa *in d. l. ſi quis in fundi, nu. 16. ff. de legat. 1.* Glo. *in l. ij. C. de conſt. pec. & in d. l. ſi quis,* vbi eam ſequuntur omnes Doct. & ſequitur quoque Alex. & intonat eſſe communem *in rubr. nu. 7. ff ſolut. mat.* & Bonifacius de Vital. *in tract. maleſic. in rubr. de pœna mutantis ſibi nomen. num. 1. cum aliis ſeq fol. 25.*

-Vbi declarat quando liceat mutare ſibi nomen, & quando, & quomodo puniatur nomen proprium, prænomen, & agnomen ſibi mutans doloſè, vel in fraudem, & notant etiã Doct.

per

per text. *ibi in l.* [illegible] *C. de muta. nomi.* Bal [illegible] *in* [illegible] *Bar* [illegible] *con-ſtit. dig.* [illegible] *lorum. §. nos* [illegible] *erò,* [illegible] *falſi nominis* [illegible] *de falſ.* [illegible] *ibi* etiã Alex. [illegible]

Aut [illegible] tatur nom [illegible] notario, qui non pote [illegible] Bald. & Fr [illegible] de Pad [illegible] *in pri ma co* [illegible] *& per* [illegible] *ea qua de* [illegible]

Sed a [illegible] gno nen ſeu potius aſſumitur illud ex al [illegible] Vale [illegible] Maximus, *lib.* 7. de Publ[illegible]o Val [illegible] ade [illegible] bē [illegible] merito Publicol[illegible] nomin [illegible] narr [illegible] *lib.* [illegible] *in.* de Scipione A [illegible] accuſato de pecunia apud Senatu, reſpõ ſum [illegible] defenſione [illegible] ſtatur: C [illegible] totã Africa poteſtati veſt [illegible] quod [illegible] retur, præter cognome [illegible] me inquit Africa [illegible] Aſiatici auaros [illegible] vie [illegible] poſt [illegible] nominis, qu [illegible] pro hac [illegible] nō eſt [illegible] quod [illegible] *Matt.* [illegible] *Tu es Petrus, & ſuper* [illegible] *etrã edificabo* [illegible] *& portæ inferi non prænalebunt aduer* [illegible] *ea,* & c. hic mut [illegible] nomine [illegible] nomine Pet [illegible] vocati, quę res ſine [illegible] cõtingere nõ potuit Nu [illegible] Deu nomi [illegible] poſuitq; nõ [illegible] donaſſet bene [illegible] extuliſſ[illegible] Sic enim in [illegible] Abrahę, & Sar [illegible] magi [illegible] & ex q [illegible] bus Chriſtu [illegible] Deo [illegible] tur nouũ. Sic etiã Iacob. *Gen.* 32. qu [illegible] fort [illegible] Deũ mutato nomine Iacob, voc [illegible] Et [illegible] nouũ teſtamẽtũ acc[illegible] lamus. *Marci* [illegible] Iacob [illegible] Zebe [illegible] & I [illegible] fratrē eius vocauit Chriſtus Boanerges, hoc e [illegible] hos autē duos fratres [illegible] præ cęteris Apoſt [illegible] extitit, ipſa Euang [illegible] hiſtoria ape [illegible] Na *Matthæi* 17. hos duos [illegible] cũ Petro aſſumpt [illegible] transfiguratione [illegible] hos *Lucæ* 8. ſolos per [illegible] intrare domu [illegible] archiſynagogi [illegible] filiã ſuſcitare volu [illegible] Et quũ *Matth.* 26. paſſione [illegible] inſtate ora [illegible] hos [illegible] fit ſecu, vt [illegible] inde cõ dicere po [illegible] non [illegible] cauſa [illegible] noua [illegible] nomina.

Ideoq; bonum e[illegible] habere bonum nomen. *C. de ſumma Trin. & fide cathol.* [illegible] *hanc enim* [illegible] & notat Neuiza. *in Sylua nuptiali, lib.* [illegible] *ſub num.* 126 & vide Gloſ. *in proœm. Clem.* [illegible] *Pro uerb.* 22. [illegible] Accurſ. [illegible] ebat nomen ſuum, ex eo quod occurrit [illegible] iuris ciuilis, vt ipſe inquit *in l. facta.* [illegible] *ſi in danda.* [illegible] *ad* [illegible] *rebel.*

Et hinc quoque eſt, quod ex bono nomine oritur bona præ ſumptio, [illegible] erſo, ex turpi nomine oritur ſiniſtra [illegible] ſecundum Car[illegible] & alios *in c. grauis. ext. de depoſ.* Cag[illegible] *in proœmio* [illegible] *rerum in §. nos vero, ſub nu* 18. Fabium Môteleonem *in pract. ſuper quatuor litteris arbitralibus* [illegible] *malum nomē habentes, an mereantur* [illegible] *litterarum imperium, nu* [illegible] *ſeq. fol.* 50. & Clari[illegible] D. [illegible] Nomum Perolum, virum nuſquam ſ[illegible] laudatum, *Inſtit. in tit. quibus modis re contrah. oblig. n.* 41. quia nonnul[illegible] ſredunt [illegible] poſitum ex inſpiratione diuina, & ſic ſæpe cuntant tales, ſicut experie[illegible]

Et h[illegible] refert Ioan. And. *in c. cũ ſecũdu Apoſtolu. de præben.* v[illegible] xorem [illegible] Mi [illegible] dixiſſe quod [illegible] nomin[illegible] deberent emi, deberent capi pulchra, & b[illegible] na. & inter pulch[illegible] nomina, poſt nomina Apoſtolorum, poſſent poni [illegible] de quibus, *in c.* 3. [illegible] *in c. cantã, de* [illegible] & per Fely. *in proœm decretal.* [illegible] *Gregorius, col.* 8. & per An[illegible] *in tract. male* [illegible] *publica, col.* 26. & fimi[illegible] *Qualis* [illegible] *abbane* [illegible] *cordo* 114. *one aduerti* [illegible] *madri, a torre a lor* [illegible] *nomi de Santi,* [illegible] *per ſoccorſo* [illegible] *biaſma quei padri, che pe* [illegible] *nomi de gentili, & pagani, di beſtie,* [illegible] *altri nomi corrotti,* [illegible] *qual capitolo mai ſi dancrebre leuare di mano di padri* [illegible] *fine, che con la letione de ſi bello,* [illegible] *di porre nomi di Santi a loro* [illegible] *Et de* [illegible] *de præben.* inuehitur cõtra illos, qui turpi[illegible] nomina repetunt. & quod cauere debeamus a [illegible] Gloſ. *in l. aue* [illegible] *danda ff. ad* [illegible] *ſl. matr. col.* 4 Deci. *in c.* 1. *col.* 12. *de iudi.* & Fabius Mont[illegible] *mala nomen. num.* 9.

Imò quod peius eſt ſecundũ Franc. arun [illegible] *male* [illegible] *indic. & tors. fol.* 15. *col.* 3. poſt Ioan. Andr. relatũ [illegible] per eũ, quando inter torquendos repeririretur vnus habẽs turpe nomē, vt putà *Spezzacroce, Scalabrino, Falamſchia, Batteghino, Garba* [illegible] *Perſeolo, Fracaſſo, Cane, Maſtino, Tranaglino,* & ſimilia nomina [illegible]

in [illegible] b eo. q[illegible]i eſſet huiuſmodi nominis. & hoc refert, [illegible] & ſequitur Marſ[illegible] *in pract. crim. in §. expedita. n.* 52. Cagno[illegible] *in d.* [illegible] *nos vere, ſub* [illegible] 180. & Carerius po[illegible] quam lures [illegible] gelt [illegible] eum. *in ſua practi. crim. in l. obſeruare curabis, nu* 185. [illegible] *ff. de quaſt.* [illegible] anoniſtę *in c. grauis, de depoſ.* & Abbas *in d.* [illegible] *e c. cum ſecundum, col.* 2 & Alth[illegible] *in conſilien. Si damna c andeſtina, num.* 76. *lib.* [illegible] *rubr.* 27.

Alium etiam ef[illegible] tam magnum [illegible] pia nomina ſecũ ferũt, vt ſi quis depon[illegible] ret res ſuas penes turpe nomen habentem, & eas p[illegible] imputandum [illegible] ret, qui de illo conſidere auſus ſit v[illegible] oluerum: Ioan. And. Card. & Imol. *in d. c. grauis.*

Et no[illegible] rpe eſt deinn [illegible] tanie [illegible] lamię, quod ſi Iudæus effectus Chriſti[illegible] nus retinet [illegible] nom[illegible] Iuda[illegible] ac eo vteretur p[illegible] ſt baptiſ[illegible] gueret abſque dubio [illegible] tionem effectus, & ipſe Iudaiſm[illegible] approbare cenſ[illegible] retur vt voluit its conſ[illegible] Cra[illegible] 73. [illegible] *nm.* [illegible] *eq.*

Et aduerte hic vltimo loc[illegible] cõtra aliquem, [illegible] nomen, [illegible] men, & [illegible] goent[illegible] & te[illegible] quiſiti[illegible] inquiſit[illegible] ipſa, [illegible] nes & bona ex ea pro[illegible] entia ſec[illegible] Ang. A[illegible] *in d. tra male* [illegible] *empt* [illegible] *princ. num.* 4. *cum alijs ſeq.* vbi h[illegible] c [illegible] mitat, & optime [illegible]

¶ Sed ſ[illegible] nomen [illegible] etiã nomen occiſi, tũc nēpè abſq; dubio al[illegible] quo inquiſ[illegible] nima co[illegible] hominic[illegible] valere [illegible] quo teneret [illegible] *lo. in l. hbe* [illegible] *n.* 2 [illegible] Bal. Ang. Imol. & [illegible] omnes *in l. quotiens. §. ſi quis* [illegible] *nomen. de hæred. in* [illegible] *tit.* Ang. Aret. *Inſtit. de a* [illegible] *quadru* [illegible] *verſi.* *Quarto adducitur.* [illegible] *cum exceptione.* [illegible] *in hac* [illegible] *ued vet.* [illegible]

Vnde [illegible] bello, qu[illegible] iſtrumẽto celebrando per notariũ, & in ali[illegible] bus publicis atq. priuatis requireretur expreſ ſio nominis, [illegible] cognomin[illegible] & patrię, vt Gregor.[illegible] Martim [illegible] & [illegible] Bal. *col.* [illegible] Alex. *col.* 1 Iaſ. *col. fin.* & cęt[illegible] omnes [illegible] *in* [illegible] *hac* [illegible] *ſſiſima Co. quis eſt ilam. face.* [illegible] *ff. de condit.* [illegible] *demonſt.* & Cagn[illegible] Il[illegible] *in* [illegible] *§. nos* [illegible] *n.* 182. *cum tribus* [illegible] vbi ali[illegible] ſin[illegible] ſententiã.

Le[illegible] aperias [illegible] nus, quod nomina aſſumuntur ad plac[illegible] ſic ut no[illegible] & inſignia, vel arma q[illegible] aſſumi re poreſt, & imponere rebus ſuis ſecundum Pan. & alios [illegible] *d. le.* [illegible] *de ec* [illegible] *pralat.* & Alex. *in l. ſub* [illegible] *ueme priuat* [illegible] vbi men[illegible] de hac [illegible] nimum, & frater An[illegible] de Clauaſio [illegible] *in ſua ſumma Angelica in verb. Inſignia, in* [illegible] Syluelter *in eius ſumma in ver.* [illegible] *ſigna poſt princ. & Summa Tabiena in ver. Inſignia, in princip.*

Et quod [illegible] inſignia, & armis alienis, dũ ramē non tendat in [illegible] præiudicium tenet etiam Bart. *in tracta. de inſign. & arm.* & Bal. [illegible] Ang. de Clauaſio, Syluelter, & [illegible] *locis præ allegatis.* Sed inſignia dignitatis ſi n[illegible] habet, illam a[illegible] em aſſu[illegible] ere non poſſet: alias eſſet falſarius *l.* [illegible] *tacit. c.* 3. *de cleric. non re ſid.* [illegible] ſimo [illegible] inſignibus, [illegible] & ornamẽtis Papæ, tenetur capita[illegible] pœna. Nam ſi cundũ [illegible] *antiq. de priuil.* panni [illegible] & ornamenta [illegible] cũ vltra mare profi[illegible] ſceretur. Vnde [illegible] alloquo deferre [illegible] perſona, [illegible] quia talia ſunt Principis [illegible] non debent ſub pœna [illegible] *de* [illegible] *deau.* [illegible] & hanc rationem ſequitur text. [illegible] *eodem tit.* Viuius *opin.* 540.

3 Error proprij nom[illegible] nomini eius cõtra quē ſit cõm[illegible] Ro[illegible] *chiſ.* 135. de quo habetur I quid pe[illegible] Phi[illegible] 6 [illegible] Hyp[illegible] 144 vb[illegible] dict, quod error nominis app[illegible] non vitiat baptiſmum. Ve[illegible]

4 Error n[illegible] proprij, v[illegible] dũmodo de cor pore c[illegible] habe tur [illegible] bus alleg. per docto. *in locis præal leg.* & Pet. Ge[illegible] *in* [illegible] *ſi qu* [illegible] *Inſt. de leg.*

Linnect Pe[illegible] *erat* [illegible] baptizatc. [illegible] ſi [illegible] credat baptizare [illegible] Petrus, & [illegible] non erit b[illegible] proprij nominis. Alex. [illegible] *verb. obli.* [illegible] Ro[illegible] 179.

[illegible] in errore nominis [illegible] filius eſſet ed[illegible] abſente pat[illegible] Item.

5 Error in nomine appellatiui vitiat, niſi res ad oculum demonſtretur. Alex *in l. huiuſmodi. in fin. de verb. oblig.*

6 Per nomē quis dignoſc[illegible] An[illegible] enerali. *Inſt. de leg.* Idē.

7 Nomen proprium, pulchra nomina imponenda ſunt. Iaſo.

nū. [illegible] os alter [illegible]

Sed [illegible] m [illegible] aure [illegible] cuniam [illegible] bono [illegible] & ſta ut [illegible] ut- qu [illegible] cumſ in [illegible] s, & [illegible] on tamen c [illegible] l x contra c [illegible] è ſo [illegible] in [illegible] lib. [illegible] in [illegible] 15 [illegible] rum in 1. vol [illegible] A tamen [illegible] hęc no [illegible] co non [illegible] n Regno [illegible] res quo [illegible] unque [illegible] ſtatuta [illegible] pœna [illegible] cij, medi [illegible] R [illegible] tempore [illegible] inem [illegible] C [illegible] ordiente, [illegible] ca [illegible] m, & c [illegible] in Regni.

E [illegible] privatos homines capi poteſt [illegible] abſque ſup [illegible] licentia, & ad e [illegible] probat M [illegible] l. quis falſam monetam, n. 99. & ſeq. ff. de falſis, Bonifa. in d. rubr. de pœna falſantis monetam, ſub n. 2. & frater Ioannes conc [illegible] meus, & celebris Th [illegible] ologus in ſermonibus quadrageſimalibus, in ſerm. [illegible] de reſtitutione q. 2. col. antepen.

Vbi [illegible] etiam quod tondens [illegible] falſi [illegible] monetas, & [illegible] expendens, teneat [illegible] Antonin. loco, [illegible] ſuprà ſub [illegible] ad [illegible] tal [illegible] ſe pa [illegible] Ang. de Clava. in ſua ſumma [illegible] verſic. Falſarius [illegible] pol Hoſtien. Ioa [illegible] & al [illegible] quā [illegible] de iur. [illegible] c [illegible] etiam [illegible] cantes monetas mortaliter p [illegible] Viuius opin. 520.

10 Mon [illegible] expēdens, ſi nummi plumbei, vel ſtanei [illegible] punitur, [illegible] l. j. [illegible] fin. [illegible] de [illegible] Si vero [illegible] alterius materiæ, pœna erit ex [illegible] B [illegible] eleg [illegible] per text. ibi in l. lege Cornelia [illegible] de [illegible] A [illegible] in c. 5. col. 2. de iureiur. & ſ [illegible] quitur etia [illegible] d. N [illegible] ſalutis aggregatis per eū ſuper capitulis R [illegible] in cap. [illegible] qua ab excellentia. [illegible] 4. fol. 88. Fab [illegible] ianus d [illegible] in tract. [illegible] ac empt. & vendit. q. 5. princ. ſub nu. 9. & [illegible] Anton [illegible] Archiepiſcopus Fl [illegible] in ſua ſumma in 2. parte, cap. 8. de [illegible] catione [illegible] quo ad vſum falſæ monetæ. Cæterum Sal [illegible] in l. [illegible] de fal [illegible] a moneta, tenet [illegible] ordinariam pœnam [illegible] in caſu [illegible] gendam, quem ſequitur Marſ [illegible] in l. quis falſam, n. 64. ff. de falſ. [illegible] opinionem iſtam ſeruari in practica, & eandem ſententia [illegible] ſequi videtur conſil. 47. n. 2.

Sed ſi quis doloſè [illegible] ribus vicibus expenderet fal [illegible] monetam: & ſic aſſuetus foret hoc facinus patrare, pu [illegible] veniret pœna capitis, ſeu ignis: ſecundum Bonifaciu [illegible] in tracta. maleficiorum, in tract. de pœna falſantis monetam, num. 4. vbi refert multos Doct. Paduę in iſtam partem inclinaſſ

Conſtitutione autem Regni Neapolitani [illegible] ante, adulterinam monetam, & cætera. monetam adulterinam c [illegible] tes, accipientes, & vtentes ſcienter, puniuntur capitis pœ [illegible] & bonorum publicatione, vbi Afflict. in fin. teſtatur [illegible] ſe magnā Curiam Vicariæ extraordinariè puniuiſſe expend [illegible] tes [illegible] tam falſam.

Et his occurrit congruentee hic quòd is præſumitur reus falſæ monetę, ſi non [illegible] a quo eam monetam adult [illegible] rinam habuerit, ſicuti v [illegible] P [illegible] & Cyn. in l. maiorem C. de falſis, notat. A [illegible] in [illegible] anter. §. [illegible] reprobo [illegible] de pignoratitia a. [illegible] Barba [illegible] conſ 5 vol. 4 [illegible] in d. [illegible] fa [illegible] n. 97. V [illegible] de conſtat etiam [illegible] falſi eius p [illegible] q [illegible] expendiderit adulterinos nummos, ſi eum [illegible] cauer [illegible] a quo eos hab [illegible] erit.

Et c [illegible] a monetaru [illegible] materiam, vi [illegible] de ample per [illegible] in præfatio. [illegible] tuti [illegible] Regni in q. 41. Alb [illegible] tum B [illegible] in trac. de monetis, [illegible] abia [illegible] in d. q. 5 ſui tract. de emptio. & vendit. [illegible] cum alis ſeq. & Curtium Seniorem in tr [illegible] la. monetar [illegible] dium Bu [illegible] in practi. crimin. in tit. de falſa moneta. [illegible] l. 15. & Ioan. Ant. de N [illegible] d. c. vt qua ab excellentia, & in c. iam ſæpe. 230. Viuius opin. 521.

11 Statutum Ferrariæ de fabricante falſam monetam, non [illegible] fabricantem falſos Bagatinos, quia bagatini in [illegible] non expend [illegible] tur, & ſtatutum Ferrariæ [illegible] telligi [illegible] monetā falſam current [illegible] Alc. [illegible] quis reprobo ff. de pign. [illegible] part [illegible] tutum non habet [illegible] vt per R [illegible] Valle in conſ. [illegible] n. 9. [illegible] 18. [illegible] Bolo. ac.

12 [illegible] monetam principis, [illegible] Cur. conſ. 3 [illegible] & [illegible] C. de fal. mo. habetur per Panor. [illegible] da ſu. mr. hic [illegible] falſante reſe [illegible] pœna muletta punitur. Panor in cap. ad [illegible] de crim. fal. Idem.

13 F [illegible] bricans autem aliam monetam quam principis, capitali pœna punitur. Cur. [illegible] ſupra per d [illegible] quod h [illegible] appellatione p [illegible] perpetuum: nec credi [illegible] hoc [illegible] Et quod tunc non [illegible] de [illegible] netam terminis [illegible] Alex. in 1. vol. c [illegible] 4 [illegible]

14 F [illegible] bricans [illegible] pœna depoſitionis, vt [illegible] cium, [illegible] commu [illegible] d. [illegible] vide Grat [illegible]

15 Va [illegible] us [illegible] in princip [illegible] antiqui [illegible] & tondent [illegible] vt eſt [illegible] de qua D. R [illegible] in c [illegible] 9 [illegible] licet po [illegible] caſu [illegible] at [illegible] cat [illegible] banis [illegible] non venit [illegible] ibi n. 14. [illegible] in ſen [illegible] & [illegible] dioſa. & iſta eſt m [illegible] ibi n. 6. & hoc eſt verum, quando [illegible] he [illegible] des extraneos, vt eſt magis comm [illegible] in conſ. 32. [illegible] ac.

16 Ex [illegible] moneta [illegible] tetur de falſo, ſed extr [illegible] or [illegible] l. [illegible] ff. de extraord. crim. Barb. in 3. vol. conſ. 51. in 5. col. Panorm. in ca. ad [illegible] de crimin. [illegible]

[illegible] exponat ſcienter monetam plumbeam, vel ſtagneam, quia tenetur cri [illegible] Bar [illegible] in l. lege [illegible] de fal. [illegible] in tract. male [illegible] col. Addo Curt. in conſ præalleg.

S [illegible] iungit ibi Aug. [illegible] quod [illegible] expendens excuſatetur, ſi doceret à quo habuit, [illegible] ſt neceſſe [illegible] doceat habuiſſe à talis ſed ſuffic quod per teſtes doceat habu [illegible] all [illegible] Curt. in l. maiorē. C. de [illegible] Barb. in d. c [illegible] 51. Alex. in l [illegible] ff. de falſ.

Quod [illegible] telligit ipſe poſt A [illegible] in d. l. maiorem [illegible] perſona eſt honeſta, & bonæ famę, [illegible] Nam de [illegible] quidam ignotus poſſet [illegible] bmitti, & te [illegible] pore ſ [illegible] bmiſſionis teſtes [illegible] haberis

Adde q [illegible] expendens bona [illegible] de, non punis [illegible] ita Barb. in 2. vol conſ 29 in 3. col.

Nec etiam puni [illegible] pœna falſi expendens monetam à principe rep [illegible] batā, vt vult Curt. in l. cum quid in [illegible] co [illegible] cert. pet. Ad [illegible] ampl. Alex. [illegible] 1. vol. c [illegible] 4. vbi [illegible] ult, qu [illegible] ſtatutum puniens tal [illegible] on [illegible] nom [illegible] be [illegible] locum [illegible] moneta rep [illegible] bata, & loq [illegible] bagati [illegible] per eum, quia notabi [illegible] quitur. B [illegible] ac.

Ad le[illegible] Iuliam de ambitu.

[illegible] I V [illegible] V S XX.

O F[illegible] pro [illegible] ciuium tēporale, non [illegible] a [illegible] a ob [illegible] uo fieret [illegible] & p [illegible] q o c [illegible] gnam [illegible] us, vtique [illegible] communiter [illegible] Ana. in c. 1. n. 4. de ſimo. Si autem [illegible] fieret [illegible] p [illegible] in ipi [illegible] non modo dantes [illegible] ic [illegible] q [illegible] iam ca petentes, [illegible] corum, per textum leg. [illegible] ad [illegible] l. de am [illegible] C [illegible] 14. verſ præterea quarto. [illegible] ac.

De crimine peculatus.

TI[illegible] L V S XXI

F[illegible] qui publice s pre [illegible] ctus [illegible] [illegible] on [illegible] hone 6 [illegible] ve [illegible] u. [illegible] qu [illegible] qu [illegible] ex- [illegible] le b [illegible] vt eſt om [illegible] p n. C [illegible] tur [illegible] n [illegible] it [illegible] in p [illegible] 5 vel [illegible] qu [illegible] d [illegible] d [illegible] bet habere officium a P [illegible] pe & [illegible] ab [illegible] P [illegible] e Caſtr. in l. j. C. de ſtatuis & [illegible] nder [illegible] s, quæ [illegible] atur oſt [illegible] libus memitur in ſign [illegible] ach [illegible] cij. de qu [illegible]

compete [illegible] ad damna & [illegible] [illegible]

6 [illegible]

[illegible]

9 [illegible]

10 [illegible] *ſtrumb.q.* 25. [illegible]

11 [illegible] non [illegible] tur, [illegible] D. Menoc. [illegible]

12 [illegible] pœna [illegible]

13 [illegible] ſpecie [illegible] Paſchus [illegible] 18. Bonac.

14 Iniur [illegible] tur q [illegible] [illegible] ere, ſed in [illegible] dédi. quod intel [illegible] c. quado ob [illegible] prob [illegible], vt eſt c [illegible] op n. [illegible] *conſ.*18. *nu.*23 [illegible] infertur [illegible] e dol Ale. [illegible] *tur.* Menoch. *de arbit.* [illegible] & [illegible] tuto Ferrariæ [illegible] *ſub rubr* [illegible] *conſilia crimi.* [illegible] *tomo* [illegible] *in pra.* [illegible] *crim. tit. de iniur. col* 5. *circa p* [illegible] libellum autem in a [illegible] iuria- rum & poſitio [illegible] Abb. *in pr* [illegible] *ca cap.* 5. & 6. [illegible] quod commun [illegible] be landi c [illegible] eſt, vt quantitas [illegible] tur vt e [illegible] commun [illegible] S [illegible] *nu* 24. *de damno dato.* [illegible]

15 *Iniuria pr* [illegible] betur co [illegible] *46 nu* [illegible] *circa tert.* [illegible] 9. *nu.* 9. *lib.* 4. Clar [illegible]

16 In [illegible] quæ [illegible] *nu.*3. [illegible] quod teneatur [illegible] ſtinguatur an [illegible] Rei [illegible] tur, tunc enim [illegible] rò non [illegible] tunc iniurian [illegible] *princ. nu.*6. *ff. de lib.* [illegible] tamé eſt vt illud [illegible] albàs iniurians [illegible] 46. & 48. & etiam [illegible] excipiendo, putà [illegible] huiuſmodi [illegible] tamen canonico iniurians [illegible] ſatur, quia debet p [illegible] edere [illegible] dicit Alexan. de Neuo. [illegible] *nu.*5. [illegible] *verſ. item quæro.* [illegible]

17 Iniuriæ plures d'uerſę ſpe [illegible] & [illegible] ne [illegible] tunc p [illegible] bus pœn [illegible] cundũ [illegible] Ba [illegible] *nunquam* [illegible] ſent [illegible] tias *in lib.* [illegible] *delic. lib.* 3. [illegible] *nu.* [illegible] li et ipſi [illegible] eſſe de [illegible] Kirch [illegible]

18 Iniuriæ punitio ad ipſum officialẽ [illegible] vt [illegible]

[illegible] ex in cauſa propria, cùm iniuria ſit notoria [illegible] *C. ne quis in ſua cauſa.* Do- [illegible] *de pœn.* Ange. Ar [illegible] *eſt quadam inqui* [illegible] 88. *ver.* [illegible] Quæ [illegible] & communiter re- [illegible] R [illegible] Vall [illegible] 4. [illegible] 4. [illegible] Quã- d [illegible] ria, quia [illegible] publicè & [illegible] poſ [illegible] *iniuria* [illegible] illata [illegible] oram dec [illegible] tur no to [illegible] *de accuſ.* ve [illegible] Al [illegible] Ga- [illegible] Dec. [illegible] K.

19 [illegible]

[illegible]

[illegible] *quibus* [illegible]

[illegible] tur, vt [illegible] *quid ſi iniurias* [illegible] bet [illegible] iniu- ria [illegible]

[illegible] exprobrat. [illegible] etiam [illegible] & ſi quis [illegible] [illegible]

25 [illegible]

[illegible]

[illegible]

87 Inia

corem

[illegible]

tu m[illegible]
ſed [illegible]
[illegible]
ante cum, [illegible]
gis, & ben[illegible]
[illegible] qui p[illegible]
etiã lac[illegible]
[illegible]
[illegible] .96. [illegible]

[illegible]

[illegible] 4. num. [illegible] vbi hoc [illegible] Viuius [illegible] 175.

129 Pacē [illegible] patris pup [illegible] C [illegible] *de in integr.* [illegible] & omnes communi [illegible] Arg. [illegible] *de iniuriis*, Bal. [illegible] *de treu.* [illegible] *de sureur.* Ant. de Bu[illegible] & hac [illegible] *seq.* [illegible] D. Aduocati curia[illegible] *communib.* [illegible] *tit. de pace* [illegible] 14 vbi [illegible] obseruari [illegible] Castro [illegible] rationes, & auth. [illegible]

Ideo pax [illegible] procedit [illegible] tutores, vel curatoris auctoritate [illegible] pacta [illegible] *de Arm.* [illegible] Nicolaus [illegible] *tract. de treu.* [illegible] *n. 4. cū aliis* [illegible] & Paul. Cotten. [illegible] per [illegible] maior. [illegible]

Nam [illegible] possiden [illegible] Aug. [illegible] & Alb. [illegible] *ad tot.* vbi [illegible] pacis [illegible] bonis quæ ex pace [illegible] Bal. *in tract. pace Constantiæ. vel. en.* & omnium [illegible] *de pace* [illegible] & Iacobus Nouel. *in pract. crim. rub.* [illegible] *num. 41.*

Imo pro pace [illegible] *c. ecce. 23.* [illegible] *ea hac quippe.* [illegible] 6. & hic de plano procedit [illegible] ipse minor fecisset pace, & iurasset non contrauenire, tunc [illegible] eidem per iuramen [illegible] secundum Bal. *in ca.* [illegible] *de pace* [illegible] *quarto* [illegible] *minor.* Et [illegible] hoc [illegible] per [illegible] pacem [illegible] *Si dixi, erit peccat. rerum, dimittet* [illegible] & *de la vestra*, & con[illegible] *cap. qui emendat cum seq.* [illegible]

Nihilominus [illegible] cū grano salis in rancore, vel quod [illegible] ex remissione vindictæ: sin autē propter aliquid [illegible] minoris, quod posset consequi ex persecut[illegible] tunc quippe restitutio ipsa peti posset, & arbitror eam concedendam fore. [illegible] *Obscuratatem, de re* [illegible] *num.* & per Lucam de Pen. *col. 22. C. publi. lat. lib. 25.*

Sed an sufficiat pac[illegible] minore [illegible] vide Bal. & Sal. declarantes, & decr[illegible] *in d.* [illegible] Bal. *in l. ff. de pact.* [illegible] *de rub. de* [illegible] *pac.* [illegible] & Iacobus Nouellū *in sua prac* [illegible] *experientia, n. 48.* & Ni[illegible] Moron [illegible] 3.

Et qua [illegible] valeat [illegible] nihilominus [illegible] tenet, & obsequeretur [illegible] fortè adhibita, appr[illegible] ipsam pœn[illegible] *pac.* [illegible] 21. D. [illegible] *conf.* [illegible] *num. 5.* [illegible] phus [illegible] 56 *num. 9.* post [illegible]

§ Sed [illegible] & tutius iudicio meo [illegible] Mathia [illegible] prædi[illegible] lectus tra[illegible] loqui, qua[illegible] ta. & credo quod [illegible] per ipsa fu[illegible] & penitus vana, otiosa, & frustratoria esset, quod equidem di-

[illegible] non foret modo [illegible] quo, Viuius. *op.* [illegible] re, vel [illegible] Gl. *in l.* [illegible] Ba[illegible] *li. 22.* A[illegible] eos Modez. [illegible] Ca[illegible] *de* [illegible] *temporens in-* [illegible] de Aget. [illegible] *de aeq.* [illegible] *cred.* [illegible] esse [illegible] & [illegible] *c. cum omne* [illegible] æquam con[illegible] *num. 6.*

§ [illegible] sufficiat pacē [illegible] quod requiratur consen[illegible] Ang. [illegible] *C de tib.* [illegible] Roma. *in d. §.* [illegible] & Ma[illegible] *in d. c. cum* [illegible] *sub nu.* [illegible] aduertenter [illegible] & Berous etiam [illegible] maior para hæc [illegible] declarant: omnes [illegible] *d. conf.* [illegible] *n. 6.* [illegible] Viuius *op. 565.*

[illegible] & sic [illegible] *l. si. quis seruus* [illegible] *verb.* [illegible] Ang. & Al[illegible] *prin. de pac.* [illegible] *lucubratio. ad Bar. in l.* [illegible] Roma. [illegible] *conf.* 8 [illegible] & [illegible] *c. cum inter* [illegible] Fel[illegible] *de treug.* [illegible] Paris. [illegible] 4. Nicol. Moron. [illegible] *de treug. & pace,* [illegible] & [illegible] sententia [illegible] communē [illegible] Roma. [illegible] 13. in casu [illegible] Mandos. *in addit. in literas* & Petr. [illegible] *decis.* 65 *num* 2.

Sed si verò in treuga, quæ [illegible] ex noua causa rumpi videtur, secundum [illegible] *col. 2. in d.* [illegible] *de treug. & pac.* Ioan. And. *in addit.* Spec. *in rubr. de treu. & pac.* [illegible] Archid. [illegible] per [illegible] obseruari [illegible] per Petrum de Beneintend. *in d. dec.* [illegible] *num.* 3. & communem esse constare [illegible] *num. 4* & de iure scribit procedere [illegible]

§ Sed [illegible] noua causa treuga [illegible] *conf.* 175. *& seq. vol. 1.* & [illegible] rationes, & authoritates [illegible] de Beninten[illegible] *in d. decis.* 65. *n. 4. cum al.* [illegible] Augusti. Ber[illegible] *conf.* [illegible] *vol.* 3. & magis communem [illegible] *de treug. & pace. part.* [illegible] posse iudicari [illegible] sententiam.

Item [illegible] etiam si non sit causa [illegible] *l. quis seruum* [illegible] Gra[illegible] 150. *n. 55.* [illegible] 3. Alex. *conf.* [illegible] *causa* [illegible] *in camera* [illegible] *in d. conf.* [illegible] quod [illegible] præsumi [illegible] 198. *n.* [illegible] 14 [illegible] 65. *pace* [illegible] *l. quis seruum* [illegible] *c. Albanū* [illegible] *num. 3.* Bal. *in l.* [illegible] *in tract. de fide, treug.* [illegible]

§ Sed [illegible] addi Romani [illegible] mereretur.

Et eam [illegible] Nicolaus Moron. *in tract. de fide, treug. & pace, in 2. part. quæst. 44. num. 9.* non

habere

habere locum in his quę forent de ſe mala, & de genere prohibitorum. tunc enim noua cauſa nullatenus præſumeretur, nec excuſaret, ſed dolum argueret.

¶ Et propterea à diuerticulo in viam redeundo, ego côſului in facti contingentia, quod ille, qui verberauit aliquem pro expulſione furum bouum nō rumpat pacem; licèt cauſa videatur friuola, & iniuſta, motus præcipue ex prædicto côſ. Ale. 19.

Item pax etiam per adulteriū commiſſū in filiam, ſeu vxorem eius cū quo pax ipſa inita reperitur, aut per furtū bonorū eiuſdem non dicitur fracta, vel rupta: cum hæc potius explendæ libidinis, & luxuriæ, & lucri captandi cauſa fieri videantur, quàm occaſione vindicandi, & retractandi inimicitiā iam ſopitam. ſec. Bart. *in l. verum. ff. de furtis.* Roni. *conſ.* 258. in caſu propoſito dicendū eſt, *n.* 3. Corn. *conſ.* 51. *n.* 3. *vol.* 1. Alex. *conſ.* 183. *n.* 3. *vol.* 2. Angel. *in tractat. maleficiorū in verſ. Che m'has adulterata la mia donna. verſ. Quid autem ſi pax.* Marſil. *conſ.* . *n.* 4. Nicolaū Moronū *in d. tract. de fide, treug. & pace in* 2. *part. q.* 34. *n.* 7. *& ſeq.* Auguſt. Berou. *conſ.* 185. *n.* 13. *&* 35. *vol.* 3. & conſultus hodie 11. Menſis Ianuarij 1574. ita de facto reſpondi ſuper prætenſo adulterio patrato per quendam de oppido Tornimpartis comitatus Aquilæ cum vxore ſui reconciliati inimici. prout ita conſuluit etiam Roma. *in d. conſ.* 18. *ſub n.* 1. vbi diligentiſſimus, & cautus D. Horatius Mandoſius *in add. in litera B.* aduertit iſtam eſſe magis communem opin. & D. Aduocati curiales prouinciæ Marchiæ *in d. conſ.* 150. *n.* 46.

¶ Sed idem Horat. Mandoſ. *vbi ſup.* eam limitat poſt Goza. *conſil.* 31. *n.* 14. non procedere vbicuque aliquo veſtigio, ſigno, ſeu coniectura colligi poſſet adulterium ipſum, vel furtum commiſſum eſſe non animo explendæ luxuriæ, aut lucri propoſito, ſed principaliter offendendi, vindicandique occaſione: tunc quippè pax rupta omnino cenſeretur.

¶ Et limitat quoq; eandē com. ſententiam Nicolaus Moronus *in d. q.* 34. 2. *partis. n.* 15. *& ſeq.* nō habere locū, vbi pax ſequuta foret à principio ex actib. laſciuis, libidinoſis, & impudicis, & ita refert reſpōdiſſe in facti côtingētia. Viuius *op.* 566.

132 Pax, vel treuga fracta, ac rupta ab vna parte, & terminis ſic ſtantib⁹, alteri parti nō licet illa rūpere ſine pœna, & incurſione illius, adeò quòd ipsā pacē, ſeu treugā rūpere nō poteſt, nec debet impunè. ſec. Archid. *in c. ilis.* 24. *q.* 3. Ioan. And. *in addi. Spec. de treug. & pac.* Ang. Pau. Caſt. & vtrunque Raphaelē, *in l. qui ſeruū ff. de verb. oblig.* Bal. *in rubr. de treuga, & pace, col. fin.* Ang. & Imol. *in l. ſi ex legati cauſa. ff. de verb. obl.* Io. And. Ant. & Fel. *in c. peruenit, el.* 2. *de iureiu.* Marſil. *conſ.* 21. *vol.* 1. & ita in terminis conſuluit Maria. Soci. *conſ.* 27. Ianuenſium dux, & Soci. iun. *conſi.* 162. *vol.* 2.

¶ In contrariā verò partē inclinauit Abb. *in d. c.* 1 *de treug. & pac.* quod impunè ille, cui eſt fracta pax, aut treuga poſſit eandem frangere, quia illam non frangit, ſed fractam inuenit. Et licèt aliqui Docto. congeſti per Ioachimum *in obſeruatione* 7. *hac quæſtio. centuria* 4. inhæreant Abb. ſententiæ tamen, quicquid iſti ſuadeāt, opinio Archid. & ſequacium eſt communis, & de conſuetudine potius, quàm de iure obſeruatur. teſte Rapha. *in d. l. qui ſeruum.* & Deci. *conſi.* 580. concluſio ſuperiùs firmata per clariſſimū Dominū conſultorē, *n.* 2. & eam ſequendam fore in iudicando & conſulendo tanquam communem, & tutam hortamur. & ſecūdū eandē partē tanquam æquiorē, ſaniorémque iudicauit etiam camera Imperialis atteſtante Ioachimo *in d. obſeruatione* 7. *cēturia* 4. & conſuluit Rom. *conſil.* 183 *in caſu propoſito dicendu eſt, ſub n.* 1. & ibi Horat. Mandoſ. cū magna caterua Doct. relata per eum *in additio. in litera A.*

Et aduerte quòd pacem iuramento firmatam frangens occidendo, vel vulnerando pœna mortis naturalis puniēdus eſt. *cap.* 1. *§. ſi quis hominem. de pace tenen. & eius violatoribus.*

¶ Itē offendens aliquem de cōprehēſis in treuga, treuga ipſa durante, puniri debet in pœnam amiſſionis manus. *§. coges. auth. de manda. prin. col* 3. ita quòd punitur in ipſo membro cum quo deliquit. *auth. omnes peregrini. C. communia de ſucceſ. & d. §. ſi quis.* & ita tenet Bonifacius de Vitellinis, *in tracta. maleficiorum. in rub. de treuga. n.* 5. *& ſeq. circa fi. dicti tract.* Viui. *opin* 567.

133 Pax fieri nō poteſt pro blaſphemia niſi confitendo Clar. *q.* 58. *verſ. ſed quid.* ſtante tamen ſtatuto, quod pœna debet mitigari propter pacem, ſi quis blaſphemauit Deum, vel Sanctos, debet pœna mitigari ex eo quod epiſcopus facit pacem cum blaſphemo de blaſphemia, Bald. *in l. accuſationem. C. qui accuſa. non poſſunt.* Præſtita tamen cautione de parendo mandatis eccleſię, propter cautelam, dicit Socin. ſen. *in c. ſtatutum.* 35. ſe obtinuiſſe in quęſtione de facto. Bonacoſſ.

134 Pacem facere poteſt in primis offenſus, quod defuncto proximior, vt qui præferatur in accuſatione præferatur in remiſſione. vt eſt cōm. op. Clar. *q.* 58. *v. viſum eſt.* Pater igitur pro iniuria illata filio, poteſt ēt eo inuito facere pacē: vt eſt cōm. opi. Cla. *ibi, v. quæro nunquid.* Sit pro iniuria filio facta à coniunctu, quia eo inuito pater ſolus remittere nō poteſt, vt eſt comm. opi. Et bonum eſt interuenire vtriuſque conſenſum. fallit etiam ſi filius ſit emancipatus, quia ſufficit ab eo ſolum habere remiſſionem abſque interuētu patris. Clar. *ibi.* Bonac.

135 Pace facta pro ſe & hæredib. reliquis decedentib. ſi vnus offendatur, pœna contra omnes inſolidum committitur, ſed cō. opi. ſtat côtra. Moro. *de fide, treuga & pac. q.* 134. *n.* . Bonac.

136 Pace rupta ab aliquo poteſt offenſus illum offendere abſque metu pœnæ conuentionalis. Thob. Nonius *conſ.* 110. *n.* 3. eommunem dicit. Idem.

137 Si quis maritum cucurbitam appellauerit actio iniuriarum competit non ſolum marito, ſed & vxori illius. Ioan. Fab. *in §. patitur. de iniu.* Bene. *in verbo eandem. num.* 110. *in repet. cap. Raynutius de teſtam.* Bonacoſſ.

138 Pacem pater poteſt facere etiā pro filia inuita. vt eſt cōmunis opi. de qua D. Hier. Gab. *conſ.* 172. *nu.* 44. Quid ſi extat ſtatutū quod propter pacē habitam de iniuria illata, an autem pœna tollatur, vel diminuatur ad mitigationem pœnæ, ſufficiat pax habita à patre de iniuria facta filio? vide per Soc. *in c. olim. n.* 41. *&* . *q. de iniuriis, & damno dato.* Bonacoſſ.

139 Pax facta a patre non obligat filium. Licet enim pax ſit tranſactio, vel pactum, ſeu habeat vim trāſactionis, vel pacti: nō cupiens . . . hæres patris. Et ideò de pace rupta per filiū, qui occidat iniuriam, ē patrē, nō tenetur, quia pax nō dicetur rupta. Nā perſona nō nominata in pace nō ſubintelligitur, nec filius in huiuſmodi actib. comprehenditur, occ. adhærentes, potiſſimè in his, quæ præterita ſolam & hominis priuati iniuria ac ſimplicē eius remiſſionē côtinent, vt eſt cōmunis opi. de qua D. Hier. Gabr. *in conſ.* 182. *n.* 3. *& ſeq.* niſi exprimātur, vt ibi, item poſsūt ex offenſa ſubſecuta de pace rupta teneri, etia poſt paces publicas, & bella nō côtinentur adhærētes, niſi exprimantur, vt eſt com. op. de qua *ibi, n.* 6. Bonac.

140 Iniuriarum actio patri competit ex iniuria illata filio. *Inſtit. de iniur. §. patitur.* Old. rad. *conſil.* 66. & poteſt filio inuito eā iniuriā filio remittere. *l. ſed & ſi vnius. §. filio. ff. de iniur. §. ſi. de iniuriis, Inſtit.* niſi pater eſſet vilis perſona: quia non poteſt eam iniuriam filio illatam remittere. *d. § filio,* & ibi Bar. & neque correctus eſt ille. *§.* per iura nouiſſima. quia hodie pater qui non eſt vilis perſona, eam filij iniuriam remittere poteſt. Iaſ. *in l. contra. §. ſi filius. n.* 15 *ff. de pact.* Boer. *deciſ.* 120. competit quidem & filio iniuriato a ſuo iniuriarum: ſed patri habet exercitiū actionis filij: & eo inuito poteſt intentare & remittere. Paul. Caſtr. *in l. Papinianus in princ. ff. de inoff. teſt.* Bellac.

141 Pater poteſt facere remiſſionem pro iniuria ſeu offenſione facta filio. com. dicit Afflict. *deciſ.* 110. *n.* 1. quem refert Mēchiaca *controuerſ. illuſt. c.* 15. *n* 8 Villapand. *ſuper l xxij c.* 26. *n.* 1. *in fin.* Plaza *lib.* j. *delictorum.* . 6. *n.* 21. Arius *in l.* j. *C. de bon. mater.* limita tamen non procedere, quando iniuria facta eſſet à coniuncta perſona. tunc enim pater illam non poteſt inuito filio remittere, vt com. dicit Arius *in loco allegato.* Clar. *d. §. fin. q.* 58. *verſ. quæro nunquid.* P. I . . .

142 An autem poſſit cognoſcere de iniuria facta ſuæ familię, Bar. *in l. lex Cor. ff. de iniu.* Ang. Aret. *in tra. malef. v. hac eſt quadā inquiſitio. car. vlt v. pen.* Bal. *in l. ſenatuſcōſulto ff. de off. præſi.* Ale. *in l. qui iuriſdict. ff. de iur. omn. iud.* . . *in l. ſi quis. §. ſi quos. ff. de pœn.*

Quid in dominio loci, an pro iniuria ei illata poſſit cognoſcere . . Old. *conſ.* . Idem.

143 Pater poteſt remittere iniuriam factā filio, ēt ex l. Cornelia deſcendentē eo inuito: & ſic patri competit actio iniuriarum, & remiſſa per eum iniuria filio facta, non datur amplius actio eidē filio, imo ea remiſſio præiudicat ſibi, & fratribus, qui pro tali offenſa amplius agere nequeūt: vt voluerūt Gloſ. Iacob. de Are. Bar. Ang. & Alberi. *in l. ſed & ſi vnius. §. ſi ho familias. ff. de iniuriis,* per illum text. & Cardinalis Albanus, vir præclaris animi dotibus mirificè ornatus, *in lucubratio. ad Bart. in l. item in poteſtate. ſub num.* 2. *ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur.* & Vrſillus *in add.* Afflict. *in deciſ.* 180. *num.* 7. vbi dedocit ita extitiſſe iudicatū in ſacro Regio Conciliu Neapol. Et

iſtorum

iſtorum opinionem approbat, dicit eſſe communẽ, & limitat in 4. caſibus. Boer. *deciſ.* [illegible] *n.* 2.3. *&* 6. Paris de Puteo *in tract. ſyndicatus, in verſ. Compoſitio. c. fin. nu.* 6. *& ſeq.* [illegible] *part.* 115. Io. de Amicis *conſi.* 38. [illegible] Hieron. Gabriel. *conſil.* [illegible] *ex ſolo propoſito plures quaſtiones oriuntur. n.* 44. *& ſeq. vol.* 1. & Pet. Plaz. *in epit. cauſarum criminalium lib.* 1. *c.* 6. *nu.* 19. *cum alijs ſeq.* & Marant. *in tract. iudiciorum in* 6 *part. prin. in tit. de inquiſit. n.* 6 . adeo quod pax, & concordia [illegible] ta per pactum cum iniuriantibus iniuri, ritè dicitur facta, & nocet filio, ac alijs conſanguineis, a quibus omnibus rata haberi debet pro quo [illegible] *in c.* [illegible] *naliss, ubi, pro offenſa, quam filia* [illegible]. & inquit [illegible] *princ. de* [illegible] & Iaſ. *in l. in perſonam* [illegible] *de pactis.* [illegible] optimè decisio Capellæ Tholoſa. 241. cum ibi con[illegible].

Sed aduerte, quòd ſi pater remiſiſſet iniuriam factam filio, mater tunc poſſet accuſare abſque dubio [illegible] ſecundùm Saly. *in l. vxor. C. qui accuſ. non p*[illegible]. & [illegible] *cap. exardiente, Summo periculo, in* 9 *not.* & D. Follert [illegible] peritiſſimum, & ſummo ingenio preditum, *in pract.* [illegible] *in* 2. *part.* 2 *partis, in verſ.* audiantur exceptiones proponendæ per eos. *n.* 20. vbi aſſerit ſe ita vi[illegible].

144 ¶ In contrariam vero partem, videlicet, quod mater etiam vidua ſtante remiſſione antedicta [illegible] per patrem de nece, ſeo iniuria filij commiſſa, accuſare [illegible] inauit Vitallus *in add.* Afflict. *in d. deciſ.* 380. *n.* 9. [illegible] ita deciſum fuiſſe in Sacro Conſilio Neapo.

Sed hodie aduertit ibi [illegible] promulgata, emanat [illegible]q; extitiſſe ad tollendũ hanc difficultate, omneq; dubium, regi[illegible] pr[illegible] matica in regno Neap. ſuper hoc vt pax, & remiſſio obti[illegible] debeat ab omnibus offenſis, qui accuſare poſſent. Viu im *opin* 607.

145 Tutor poteſt remittere iniuriam pupillo factã, & imputatã alicui, vt eſt com. opin. de qua Alſer[illegible]us *inter conſ. criminal. conſ.* 151. *n.* 18. [illegible] decreto tamẽ iudicis poſt mortẽ pa[illegible] pupilli, vt eſt magis commun. opin. Tobias Nonius *inter c*[illegible] *criminal. conſ.* 152. *n.* 4. fallit, ſi pupillus tutoris accedente auctoritate facit pacẽ, nõ ſimpliciter, ſed cũ obligatione ad pœnam: quia nõ poteſt tũc facere pacem, vt eſt magis comm. opin. idẽ Nonius *inter conſi. crim. conſi.* 152. *n.* 11. fallit vt per Suza. *inter conſi. crim. conſ.* 2. *per totũ.* Item tutor, curator, & prælatus, ac procurator, vel ſimiles poſſunt in cõtractib. præiudicare dominis, ponẽdo pacta pœnalia, vel reſ[illegible] Intriua. Curr. iu[illegible] *ſ.* 146. *n.* 5. cõmu. dicit. Sit tamẽ tutor cautus, qui accuſat, vt ſemper accuſet tutorio nomine, & pœna, quę imponitur ratione accuſationis non probatæ ex lege vel ſtatuto promittat nomine proprio: alias non teneret accuſatio. Ang. *in l. Polla. C. de iis quibus vt ind.* vbi ſubdit dicens ſe vidiſſe quoſdam aduocatos in hoc errasſe, & not. quod tutori nõ prodeſt teſtatoris prohibitio de nõ reddenda ratione, ſi quid ex dolo fecit, Barb. *conſ.* 68. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 178. com. dicunt.

146 Tutorem, & curatorẽ ſuper iniuria patri ipſius pupilli, vel adulti illata, pacem poſſe componere cum inferente, nonnulli voluerunt, ſi iniuria patẽs, & notoria non fuerit, aliàs ſecùs. Quidam verò indiſtinctè pacem fieri poſſe renuerunt, ſi tamen id pupillo aut adulto vtilius fuerat, quàm vindictam proſequi, hóſque melius ſenſiſſe voluit Caſtr. *in l. pactũ curatoris. B. de pact.* vbi Butri. Bal. Salt. Alex. & pleriq; alij, id communiter tradidere, idẽq; voluit Bal. *in l.* [illegible] *C. de in integ. reſt.* F. Turz.

147 Pacẽ ſimpliciter tutor, vel pupillus tutoris authoritate accedẽte facere poteſt, ſecundum magis comunem opi. tamẽ pacẽ cum obligatione ad pœnã facere non poteſt, & facta non valet. Bal. *in l. pactũ curatoris. nu.* 3. & alij d[illegible]. *C. de pactis.* Quia obligatio ad pœnã reputatur ad dãnum ipſi pupillo. Iac. Nouell. *in tract. crim. in vlt. par. verſ.* [illegible] pax facta per tutorẽ. *nu.* 188. & Tobias Nonius *in conſ.* 152. *verſ. tertio principaliter. num.* 11. *in To.* 1. *conſ. ad cauſas crim. recens editorum.* Kirchouius.

148 Pax fieri poteſt pro abſente, à notario, ſtipulante nomine omniũ, quorũ intereſt. Clar. *q.* 58. *verſ. dictum eſt.* quod procedit in pace ſolẽni. Aliàs pertinet ad Sacerdotẽ & Confeſſorẽ. & pax ſtipulata à notario nomine abſentis, debet ratificari, aliàs eſt nulla, vt eſt com. opi. D. Marcus [illegible]tunus Ferrarienſis *inter conſ. per D. Zilettũ. c*[illegible] *ſ.* 94. & D. Bertaz. Finalẽſis, vir multę literaturæ, *inter conſ. crim. conſ.* 95. *n.* 3. *&* 4. *to.* 2. licet eũ refellat D. Corralius *in ſuo cõmunium opi inſpectione* 2. *n.* 33. *fol.* 56. & quòd ratificatione opus nõ ſit in pace ſtipulata per notarium nomine abſentis, dicit magis cõmunẽ opi. diſertiſſimus Iuriſconſultus D. Hercules de Syluestr. *inter cõſilia crim. conſ.* 97. *to.* 2. vide quid dicat Moronus *de fide, treuga & pace. n.* 6. vbi tenet quod non ſit neceſſaria ratificatio in pace. nec ideò poſſ[illegible] quis quicquid [illegible] propter pacẽ n[illegible] habet vigorem. Bal. *in conſ.* 212. & Nouellu[illegible] *de pace. i.* 65. Bonacoſſ.

149 [illegible] ſa poteſt abſenti etiam in ſoro iudicis [illegible] Franc. de Are. [illegible] 4. *Caſo. in* [illegible] *de verb. obl.* com. dic[illegible]. B. Villalob.

Offendens eum a quo prius fuit offenſus & prouocat [illegible], pacem rumpere non intelligitur: quia non ex antiqua cauſa, ſed ex noua [illegible] tus cenſetur. Eſt magis communis, & [illegible] era o[illegible] ſec. Alex. [illegible] *con* [illegible] *iſo themate. vol.* 4. Vide Paul. Caſt. *in* [illegible] 295. *viſo themate.* [illegible] 2 [illegible] *in hac cauſa.* H[illegible]p. *in conſ.* 76. 83. 119. 122. *& in fing.* 5[illegible] *ex parte.* Rom. *conſ.* [illegible] *in caſu.* Bald. *in conſ.* 195 *laudare. vol.* 2. Chern[illegible]n.

150 Accuſare poſſunt omnes conſanguinei pro iniuria illata conſanguineo, ſecundum quod eos admittit conſuetudo patriæ, ſcilicet vſque ad talem gradum, vt [illegible] communis opin. de qua Marant. *in ſua pra*[illegible] *tit. de inquiſitione. n* 62. Bonac.

151 Accuſare de nouo, & iterum quis poteſt, qui primam ignorauit accuſationem, ſi ſuam, vel ſuorum proſequitur iniuriam, & probabitur ignorantia per iuramẽtum ipſius accuſatoris, niſi [illegible] entia appareat. Et debet eſſe veriſimilis hæc ignorantia, & debet ſubeſſe aliqua magna cauſa, & debet præſtari fideiuſſio de omnibus [illegible] enſis & damnis, in caſu quo de[illegible] non probaretur. Clar. *q.* 5[illegible]. *ver. ſed pone.* Nam alias accuſatus de crimine, & fuit abſolutus, non poteſt iterum accuſari. Benedict. *de foro* Sempr. *in reperto. ad* Fel. *in verſ. accuſatus.* Limita, vt ibi per eum latius. Bonacoſſ.

152 Accuſare non ideo minus poteſt tertius illum, qui pacem habuit ab offenſo, ſi publicum ſit crimen, vel ſuam aut ſuorum proſequitur iniuriam, vt eſt communis opio. Clar. *q.* 58. *ver. ſed pone* Bonacoſſ.

153 Accuſare poteſt adultus, qui ſit maior 22. annis, etiam ſi non proſequatur ſuam iniuriam. communis eſt opin. Nouellus *in tract. ad defenſam, tit. qua perſona accuſare non poſſunt. nu.* 13. *fol.* 28. Bonacoſſ.

154 Suorum iniuriam proſequi dicuntur, & cẽſentur, qui ſexto cognationis gradu iniuria affectum attingunt. commune d[illegible] meus olim iuris doctor Ant. Gomez. *de deli cap.* 1. *nu.* 34. *ad finem.* Suarez.

155 Accuſare etiam poteſt filius ſpiritualis (filiaſter dicitur) pro iniuria, vel offenſa facta eius patrino, ſeu patri ſpirituali, vt eſt com. op. Clar. *q.* 14. *ver. quæro an compater.* Bonacoſſ.

156 Accuſare poteſt naturalis filius pro iniuria, ſeu offenſa patri illata, vt eſt communis opi. Clar. *q.* 14 *verſ quæro an filij.* Secus ſi eſſet ſpurius, niſi agnoſceret eius proprium patrem, vt ibi. accuſant tamen ſpurij de morte matris, dummodo nõ ſint nati ex coitu damnato, & a lege punibili, vt eſt cõmunis opin. vt *ibi. verſic. ſed an tales.* Bonacoſſ.

157 Pacem duo inimici inter ſe fecerant, adiecta fuit pœna cõtrafacienti, ſi vterque cõtrauenerit, nũquid alter cõtra alterum ad pœnam agere poſſit. Diſtingunt docto. ſi neſciretur quis primo fregiſſet pacẽ, quia fortè eodem momento alter alterũ læſerat, tũc alter nõ poteſt contra alterum agere. Si autem

158 tem conſtaret quis primò contraueniſſet, tunc primus nõ poteſt agere cõtra ſecundũ, ſed ſecũdus bene poteſt agere cõtra primũ. Bar. *in l. cum pater* §. *libertis. n.* 7. *ff. de leg.* 2. Bart. *in l.* 1. §. *cum arietes. n.* 2. *ff. ſi quadru. pauper. feciſ. dica.* Pau. de Ca. *in l. ſemel mora. ff ſol. ma.* Pan. *in cap. bona memoria.* 1. *verſ.* & facit ad *queſt. n.* 3. *ext. de elect. & in c.* 1. *n.* 3. *verſ. vltra.* doct. Fel. *n.* 5. dicens hoc cõmuniter teneri. *ext. de treug. & pac. & in c. quẽadmodum.* §. *illud autem. n.* 3. *in* 3. *not. ext. de iureiu.* Alex. de Imo. *in conſ.* 115. *n.* 7. inquiẽs, hanc veram & magis comunem concl. doct. eſſe *in* 4. *lib. conſ.* Lud. Roma. *in conſ.* 155. *n.* 7. *verſ. vltimò dũ quæritur. in conſ.* 183. *n.* 1. *& in conſ.* 258. Alex. de Imo. Iaſ. *n.* 7. *ver. vltimò facit.* & Dec. *n.* 10. *ver. vltimò inducitur.* aiens iſtam eſſe comm. opin. *in l. cum proponas.* 2. *de pact.* Licet alij & Alex. de Imo. cõtrariam ſentent. amplectantur. Alex. *in d. l ſemel mora n.* [illegible]. Fran. Cur. *in ſuis additio. ad lect.* Alex. *in d. l. cum proponas. in verbo, à primo offendẽte. litera B.* Quã concl. doct. latius explicarũt, *in l. ſi ſeruũ.* §. *ſequitur. ff. de ver. obl.* Nico. Boer. *in ſuis dec q.* 23 Io. Cephal. *in cõſ.* 37. *in* 1. *lo. cõſ* & nouiſ. Iul. Cla. *in* 5. *lo. ſen. recep. q.* 47. Kirch.

159 Pax habita à vulnerato, poſtea ex vulnere mortuo, non prodeſt. Clar. *d. q.* 58. *verſ. quæro pone.* Suza. *inter conſ. crim. conſ.* 3. *vol.* 1. vide omnino D. Moro *in tract. de fide, treug & pace. q.* 3. *per totum.* & ſi ſtatutum requirit, quod habeatur pax ab herede, non prodeſt, ſi habuit à defuncto, vt eſt comm opin. Clar. *d. quaſt.* 58. *verſic. quæro pone.* idem eſt de iure communi, quod

habens

[illegible]

168 Offenſio facta in honorem tuendū nous'cau a dicitur, vt eſt communis opinio, de qua Mororius in tract. de fide, treuga & pace. q. 318. n. 2. & ſeq. Bonacoſſ.

[illegible]

in te[illegible] pro [illegible] affirmantes Alex. [illegible] ff. de ver. ob. Pe. de Benint decſ. 65. Viuius lib. 1. opin. 225. F. Suarez.

185 Recon[illegible]

185 Recôcil[illegible]ioné denotat [illegible] palmarũ qui fit inter aliquos: quando [illegible] qui erant inimici tangunt manus. [illegible] lia. o. tactus ſignificat in[illegible] ipſos concordiam & pacem, & iniuriam remiſſam. Ang. & P[illegible]. Caſtr. *in l. 3. & ibi* Iaſ. *nu. 15. ff de pact.* Veainus.

186 Mendacij improperatio & [illegible] prouocato, & [illegible] verũ dicẽti facta iniuria, ſi act[illegible]oné [illegible] improperante [illegible]. cõmune dicunt Boër. *poſt conſue. B[illegible] conſ* [illegible] lar, *in prac. §. iniuria. ver quæro etia.* [illegible] ea in re laba cat V[illegible]ius *lib.* [illegible] *opin* 5. L. Suares. So[illegible] *verbo me* [illegible] *n. 1*[illegible] B[illegible]ſſ.

187 [illegible] oe iniuria [illegible] tenetur qui p[illegible]io aliquẽ verba iniuriola in genere: [illegible] qui dicat cont[illegible] aliqu[illegible] ea fur, vel latr[illegible], lauia[illegible] ve[illegible] alia v[illegible] l[illegible] ea verba in genere proferantur, nec [illegible] lefic[illegible] certa c[illegible] vet[illegible] verba, quantũuis pr[illegible] lat[illegible] in gener[illegible], [illegible] oſa. Bar: *in l. item apud Labeonẽ. § ſed quid* [illegible] in iuria [illegible] d[illegible] catur. tu mentiris. A[illegible] *in l.* [illegible] *in prin. ff. de liber. & p*[illegible]*ibum.* vel [illegible] catur a[illegible] es [illegible], vel [illegible]us ex me[illegible] acli[illegible] la ul[illegible] qui [illegible] properat [illegible] alia verba, [illegible]tobaret ea [illegible] eff[illegible] tũc no teneretur a[illegible] ne iniuriarũ, cum [illegible] ſit r[illegible] p[illegible] bl[illegible] [illegible] nam pro [illegible] aliqu[illegible] quæ [illegible]era eſt, & [illegible] interſit r[illegible] ubli[illegible] teneatur a[illegible] [illegible] *in cal. & ſi* [illegible] *certi.* [illegible] ſecus ſi [illegible]: quia tunc [illegible] ens [illegible] ria [illegible] rã teneretur a[illegible]tione iniuriaru[illegible] per Al[illegible] & [illegible]r. *conſi. 1.* Bellac.

188 Actione i[illegible]iuria[illegible] tenetur qui [illegible] alicui [illegible] enri[illegible], licet dicat prouocatus, & verum: hoc [illegible] ſ in c[illegible] ibus Bitur. *conſ. 1.* ex Bartol. *in §. ait prætor ex* [illegible] *tem apud Labeonem. ff. de iniur.* [illegible]ominunem [illegible] B. V[illegible]l.

189 Ac[illegible]ione iniuriarum [illegible] alicu[illegible] obiicit crimen quod con[illegible] enit re[illegible]publicæ vt pa[illegible]efiat, ſi probat. Boër. *ibidem* communem dicit.

190 De [illegible] regio ſiue cõueniat reipublicæ. ſiue non, ſ[illegible] verũ dicat, & probet, non teoetur. *l. 3. n. 9. par.* [illegible] vt aliq[illegible] int[illegible] ligũt: Sed tan[illegible] intellige di[illegible] legẽ[illegible] cũ [illegible] õmun[illegible] hoc inſinuat ibi. *por que los fazedores del mal* [illegible] *ecelen a* [illegible] *lo fazer.*

Amplia illam c[illegible]munem vt [illegible] locum ec[illegible] ub[illegible] citur alicui in iudicio, vel ad exclu[illegible] in accuſationem, vel ad excipiendum. Alex. *in l.* [illegible] *ff d*[illegible] *liber. & poſthum.* communem dicit ſecundum Boer. *ubi ſup*[illegible].

Reſtringe[illegible] lam a[illegible]pli[illegible] nẽ, ſi probet, licet initius puniatur. Boër. *in conſ 1. poſt conſt. Bitur.* com[illegible] em dic[illegible] x Anchar. *in conſ 135.* B. Villalob.

191 Inimicitia capitalis oritur ex iniuriis verbalibus. Bal. *in c. veniẽs, de iniur.* quẽ[illegible] refert Iaſ. *in l procuratoribus. C. de procurator.* Vezinus.

192 Verba, tu dicis falſum, non inducunt iniuriam ei cui dicuntur. Iaſ. *l.* [illegible] *ſi pepercerit. n. 6. ff. de liber. & poſthum.* Sali[illegible] *l. de tutela. C. de in integ. reſtit. minor.* Vezinus

193 Opponens aliqua crimina contra teſtes debet in promptu habere probationes, nã ſi nõ probet tenebit[illegible] actione iniuriarũ. com. dicit *Boſſ. in tit de iniur. n. 21.* Clar. *d. §. fin. q.* [illegible]*3. v. caueat.* Aliàs verò ſi quis alicui in iudicio aliquod crimẽ obiiciat, ſiue agendo ſiue excip[illegible]ndo, & probet illud, nõ tenetur, vt in hoc omnes conuenire dicit Boer *conſ. 4. num.* 7. C[illegible]r. *ibidem.* P. Fichard.

194 Iniuria facta ſeruienti in exercendo ſuum officiũ, vel ſi ille in eo exercẽdo fecerit exceſſum aliquem, iudex ille actiuẽ & paſſiue cognoſcet de [illegible] iniuria, & exceſſu tam c[illegible]ntra ipſũ ſeruientẽ, quàm contra [illegible] iniuriantes ipſi [illegible] iudex, cuius auctoritate ille ſeruiens p[illegible]ocedeb[illegible], cogn[illegible] de illis caſibus. Quòd ſi ſeruiens al[illegible] & extra ſuũ offic[illegible] delinquat, tũc iudex, in cui[illegible] iuriſdi[illegible]ione d[illegible] ſerui[illegible] no ſcet de tali d[illegible]icto contra eũ[illegible] ru[illegible] te.[illegible] abet *in l quod promulgatus. C. de offic. præf. urb.* Bo[illegible]. *deci.* 9[illegible] 15. B[illegible]llac

195 Actio iniuriarũ datur etiã pr[illegible] iniuria [illegible]lata ex repentino colore iracundi[illegible] quę p[illegible] ſumitu[illegible] dicta [illegible] o iniurãd[illegible], & n[illegible] q; ĩn præiud[illegible]ũ iniuriati reuocari poſſet *l. ſi non conuicij. C. de iniur.* & ibi Salicet. [illegible] quidem ve[illegible]u quod iniu[illegible]a dicta per [illegible] punitur p[illegible] lni[illegible] ſimpl[illegible]i, n[illegible] aute pro del[illegible]o, vel calũnia, quia nec [illegible] dicitur. *quicquid calore.* [illegible] *de reg. iur.* Calor. [illegible] iracũdię in cõſult[illegible] caret a vitio, v[illegible] per Pe[illegible]ũ *in c. cũ te, poſt gl. ibi, de ſenten. & re iud.* a[illegible] hoc vt puniatur pro delicto, quando ex eo calore nullũ fuit ſubſequutũ detrimentũ. quòd ſi fuiſſet ſubſecutum aliquod detrimentũ, puniretur talis calor iracundiæ, *decij. Tholoſana.* 409. non quidẽ ex toto, ſed pœna eſſet mitigãda. Dec[illegible] *in cap. c*[illegible] *qui d calore, n. 7.* Datur etiam actio im[illegible]riarũ & pro mo[illegible] iniuria quæ ſemper infamat. Felin. *in eo cap. cum* [illegible] Et p[illegible]teſt [illegible] agere ac[illegible]ione iniuriarũ [illegible] contra eum obiiciatur al[illegible]quod del[illegible] in genere vel in ſpecie nã talis improperant di[illegible]tur iniuri[illegible] cõmittere, Bart. & Bald. *in l. Turpia, ff. de leg.* [illegible]lotur a tamen quæ in ſpec[illegible] [illegible]a eſt, redditur atrocior quã[illegible] ea quæ in genere maled[illegible]ctionis profertur, Bartol. *in d. l. tur*[illegible] [illegible] l[illegible] c.

196 [illegible] iuria [illegible]nius anni ſpacio tantum durat. *l. ſi non conuicij. C. de iniur.* [illegible] ſ[illegible] uerit c[illegible]teſtata *l.* [illegible] *in. C de præſc. 30. vel 40. ann* [illegible] atman. H[illegible]rt. *in lib.* [illegible] *pract foren. tit. de iniur. c.* [illegible]. *circa fin. v. item per litis conteſtationem.* nam tunc perpetuatur. Item ſi rei machinatione de[illegible] conteſtati. Qua in re ſunt duæ opin. con[illegible]r[illegible], refercnte I[illegible] *l. in l.* [illegible] *§. qui iniuriarum. n. 9.* & [illegible] *ff. ſi quis* [illegible] *an.* [illegible]*9.* [illegible] p[illegible], qu[illegible] [illegible] omnium concl[illegible]. ſi[illegible] quando per ſubterfugia & ca[illegible]lat[illegible]ones rei lis conteſt[illegible] non po[illegible]t, haberetur tamen pro conteſtata, quantum ad [illegible] a[illegible]ſ[illegible] ne[illegible], a[illegible] em & pe[illegible]petua[illegible]ionem ac[illegible]ere lis e[illegible] conteſtata. Et *numero* 1[illegible]. quod longa mora [illegible] non operare[illegible] r eff[illegible] um li[illegible] [illegible]onit, quia a[illegible] o i[illegible] quæ non extingueretur, ſi lis [illegible] *numero* [illegible] tamen ipſe addit ret[illegible]endam eſſe com[illegible] nem concl. qua[illegible] o per ſubterfugia & [illegible]ilationes re[illegible] p[illegible] aheretur, [illegible] l[illegible] pro conteſtata hab[illegible] debeat. [illegible] *ſi qui* [illegible] *cau.* [illegible] c[illegible] em Iaſ. annot. *in l. 3 C. quand. lib pr*[illegible] *c. d. it*[illegible] *litis c*[illegible] *tat n 8* Refert & hanc q. Vaſq[illegible] Menca[illegible] ienſ[illegible] *lib 3. controuer.* [illegible] *c. 2. n 15. v. item quid ſi de a*[illegible]*ione iniuriarum dubitetur.* Laur. Ki[illegible]tou.

197 A[illegible]ti[illegible] iniuriarum ciui[illegible], eſt perpetua. [illegible]an. Balbus. *trac. de* [illegible] *4. q. 1. n.* [illegible] nẽm di[illegible]

N[illegible] em q[illegible] io[illegible]n[illegible] iarũ ciuilia, quæ durat in perpetuum, ſ[illegible] u[illegible] in [illegible] ca[illegible] u[illegible] de quib[illegible]. *lex Cornelia. § lex Aquilia* [illegible] *e iniur.* prętoria [illegible]amen non du[illegible] niſi per annum. *l. ſi non conuic*[illegible] *de iniur.* Villalob.

Addi[illegible] co[illegible]trarium, qu[illegible] actio, vtcũnq; ciuilis, ſit an[illegible]lis, [illegible] atq[illegible] mmun[illegible] eſſe di[illegible] Ioan. Odendor. *actionum forenſibus lib. tit. de* [illegible] *iniur. ex l Cornel.* E[illegible] ſimiliter cõmunẽ d[illegible]it Frãc. Mar. *dec* [illegible] *elph 192. n. 6. part* [illegible]o verò in meis obſeruationum a[illegible] uenio, iudi[illegible] cameræ Imperialis, ſequi p[illegible]orem op[illegible] communem. Et ita iuſſa iudicatũ in cauſa Hanaue contra Strasburg. anno 1537. Et ruſus eodem anno *in cau*[illegible] *Gobell. contra Colo. &* [illegible] Io. Fichar[illegible]

198 Actio ſe[illegible] acc[illegible] o iniuri[illegible] non [illegible] publ[illegible] ed priuatum crimen, & [illegible]riuata acc[illegible]tio & non pu[illegible]lica. Baldus *in* [illegible] *de pact. iura* [illegible]*rmand. § iniuri*[illegible] *n. 4. in* [illegible] *fibus feud.*

199 Iniuriarum actio eſt p[illegible]uatum [illegible]men, ſecundũ Bald. *in tit. de pact. iuram. firm* [illegible] *n. 4. in* [illegible] *ſib feud.* & [illegible]ue criminaliter, ſiue ciui[illegible]ter proponat[illegible], ſemper infamat, ita vt condẽnatus in actione iniuriarum infam[illegible] efficiatur *l. athletas. §. fin de his qui not infa.* Iaſ. *in §. ex quibuſdam. inſt. de iniur.* Gui. Pap. *conſ. 14*[illegible] *n. 2.* Bellac.

200 Actionem [illegible] iniuriarum ad recantationem ſiue reuocationem vt [illegible] apud noſtros Germanos [illegible]tat[illegible] ntum [illegible] ſti[illegible] tam ciuilẽ e[illegible], & nõ criminal[illegible]. [illegible] calc[illegible]lo ap[illegible] Thom. Aſſeſſor[illegible] iudicij Cam[illegible] Imperi[illegible]s, receptum eſſe, teſtatur Ioachi. Minſing. *obſer. 98.* [illegible] *ent* ibidemq; pluribus rationibus hanc receptam ſeot[illegible] niia [illegible] defendi[illegible]. I. Fi[illegible]hard.

201 Libellus in [illegible]ione [illegible] debet continere locũ & tempus, vt eſt cõmunis opi[illegible] 21. *q. 12.* Procedit tamen parte nõ opponente, v[illegible]eſt communis opin. *ibi.* Bonac.

202 L[illegible]lum famoſum [illegible] punitur, vt ei [illegible]ripto[illegible] puniret[illegible], vt eſt communis opio. Soarez *verbo libelli. num.* 16[illegible] Bonacoſſ.

203 [illegible]bel[illegible] famo[illegible] auctor in alterius infamiam [illegible] veritat[illegible]m. punitur pœna capitis. Clar. *quaſt. 68. verb*[illegible]. dem eſt in eo, qui legit, & ſtatim non lacerat [illegible] dicit, quod nunquam vidit propter libellum [illegible] quẽ mo[illegible]ri, [illegible]ed puniri extra ordinem, puta pœna [illegible]is, ictuum funis, vel ad triremes. vide Bel[illegible]ſium *in pr*[illegible]. *tit. de iniuriis* Bonacoſſ.

204 Dolus in libel[illegible] [illegible]regulari e[illegible] non d[illegible] exprimi de neceſſitate, [illegible]icendo quo[illegible] ita doloſe factum eſt [illegible] ed ſufficit narrare factum, ex quo dolus co[illegible]gatur. ſecun[illegible] Cy. *in l. ſi non conuicij. C. de iniur. in 6. &* [illegible] *q. no.* do[illegible] *in l* [illegible] *quis* [illegible] *ff. de iud.* d. [illegible]ato. *in l. ſi quis* [illegible] *quod in §. dol. ff de iuriſd. omn. iud.* Balb. *deciſ. 61.*

205 Maior.

upta, si quia nondū natus tempore facit init[illegible] qui [illegible] faciat patri, & fuit [illegible] pro adhærentibus [illegible] & vide *in conſ.* [illegible] per aliquos p[illegible] trah[illegible] par[illegible] alte[illegible] Et [illegible] [illegible] de Clar [illegible] [illegible] corem [illegible] miſſa pœna [illegible] [illegible] quærit [illegible] rauit, ſeu affectau[illegible] pa rec quis fuerit prim[illegible] tur, ſecus [illegible] C[illegible] *quæro.* [illegible] fecit p[illegible] offender[illegible] non potuit d[illegible] que cauſa [illegible] it, vel nulla præcedente [illegible] muni eſt opi. C *adhi ver* [illegible] *etiam*, idem [illegible] rem [illegible] us, in quo fecit pa[illegible], non [illegible] quia potius cauſa libidini [illegible] adeo e[illegible] ſet, quòd præſumeretur [illegible] mariti. Clar *ibi verſ. ſed quod* [illegible] nac

217 Clericus in [illegible] m eius ſ[illegible] ndens, vel fran[illegible] [illegible] hoc vt [illegible] de qua Soc. [illegible] vo[illegible] lit percutere cle[illegible] equum, quia non in[illegible] cidit [illegible] nem. *ibi n.*166. B[illegible]

218 C[illegible] ffendens vel iniuria [illegible] ciens, punit[illegible] in vtroque for[illegible] munis eſt opi. Clar. [illegible] 16 *ver. quæ*[illegible] ta vter[illegible] iudex eſt offen[illegible] in hoc plu[illegible] Duc[illegible] quo [illegible] clericus agat [illegible] ntera laicū, etiam coram [illegible] dicio in deciſi[illegible] ſeruabitur lex canonica, & eadem ra[illegible] ne ſeruabitur conſuetudo cleric[illegible] rum, vt eſt co[illegible] de qua Roc[illegible] de Curte *in trac. de conſuetudine* [illegible] tamen [illegible] ter percutiens citatu[illegible] cedente[illegible], ſed non in ton[illegible] ura[illegible] n enorm[illegible] tatibus per[illegible] rantem, non [illegible] incurrit in excommunicationem, ſecundum communem opinionē Cape. *regula ſexag*[illegible] *ma quarta. n.*17. Bonacoſſ.

De famoſis libellis.

TITVLVS XXVI.

1 Pœna capitalis infligitur pro famoſo libello, vt eſt com. opin. Burſat. *conſ.* [illegible] *n.*55. B[illegible] c.

2 Pœna capitalis tam[illegible] po[illegible] ad edentes, ſcribentes & retinentes [illegible], vt eſt communis op[illegible] n. Burſat. *conſ.* 94. *n.*1. Bonacoſſ.

De abigeis.

TITVLVS XXVII.

Rapto boue, vel alia re per vim, poteſt [illegible] inaliter, vt eſt communis opin. [illegible] *de rapinis* [illegible] & Bonacoſſ.

De quæſtionibus.

TITVLVS XXVIII.

1 Torqueri non debet contr[illegible] quem eſt [illegible] proba[illegible] Hipp. *in l.* j. *n.*2. *&* 7. *ff. de quæſt.* com. dicit B[illegible] alob. & Vezinus.

2 Ex primis indiciis non debent repeti tormenta. Alex. *conſil.*5. *vol.* 1. *n.*4. magis co[illegible] it. Idem

3 Indicium probandum eſt per duos teſtes. apoſtil. *in add. ad Alex. in d. conſil.* [illegible] *in verſ. indicium*, com. dicit ex Bart. & Bald. *in l.* [illegible] *ff. de quæſt.* Idem.

4 Tortura inferri non debet, niſi præcedentibus i[illegible] regulariter enim non eſt a tortura [illegible] endum. com. [illegible] *conſ.*19. *n.*31. Bolog. *in addit. ad trac.* Guid. de Suza *de tormentis n.*29. & ho[illegible] non ſolum procedit in leuibus, ſed etia[illegible] in atrociſſimis delictis, imò etiam in [illegible] rimine læſæ maieſtat. vt com. dicit *aran. de ordin. & tortur. n.*6. quē refert pract. Co[illegible] P. Fich.

5 Tortura non debet repeti ſi reus fuit ſuf[illegible] ienter tortus & nihil confeſſus, ni[illegible] ſuperueniant noua indicia. com. dicit Alex. *conſ.*5. *n.*4. [illegible] Brun. *de indiciis & tort. n.*60. Clar. *d.* § *fin. q.*64.

[illegible] *videndum.* Idem.

6 [illegible] ad aurem non facit indici[illegible] ad torturam [illegible] [illegible] d[illegible] quæ [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] no[illegible] *per gl. in l.* [illegible] *ſed quia* [illegible] [illegible] *in l. ne* [illegible] *de quæ* [illegible] ſt, [illegible] B[illegible] tac. [illegible] debet [illegible] &c [illegible] [illegible] ſi [illegible] [illegible] *deciſ.* [illegible] poſt [illegible] ta. vide [illegible] *num.*19. [illegible] ponat reum [illegible] *addit.* [illegible] e poterit [illegible] ante ac uſa[illegible] [illegible] erit à [illegible] e Mil[illegible] [illegible] t, quod [illegible] e torquen[illegible] in [illegible] [illegible] proba[illegible] [illegible] e. ſe[illegible] [illegible] ſ[illegible] ciē us. [illegible] mnino [illegible] dus.

Clar. 6[illegible] ad torturam procedat debet [illegible] a & [illegible] ad torturā: ne [illegible] me[illegible] ced[illegible] debet dari cū moderamine, ita quod re[illegible] capit. punitur, vt eſt com. op[illegible] quę p[illegible] propter inimicitias, vel propter p[illegible] or[illegible] corruptus: alias ſecus. [illegible] r. *d. q.* 64. [illegible] non conſ[illegible] are de delicto, vt eſt com. o[illegible] *ver. debet autem* Alias ad torturam non deuenit, qui [illegible] iudex conſid[illegible] tus & iuſtus. vt dicit Clar. quidquid Caſon [illegible] *n.*6. vbi dicit quod torquētur ſuſpecti de furto. q[illegible] hodie[illegible] o[illegible] ore ſeruari, quod eſt verū à capitoſis indi[illegible] nquit ibi [illegible] & debet conſi[illegible] erare iudex, an tale ſit delictū [illegible] ro quo qui de iure ſit torquēdu[illegible], & pro cri[illegible] ibus, in qui[illegible] pœna corporal[illegible] imponenda, ſed etiā in pœna leui habet locum, & vbi pœna pecuniaria imponatur. Clar. *d. q.* 64. *verſ.* [illegible] *erea.* Et ad torturam nunquàm eſt deueniendum niſi in [illegible] ſidū, quando aliç probationes haberi no[illegible] nt. Cla. *d. q.*64. *verſ. debet etiā.* & ideo in cla[illegible] iudex eſt pro[illegible] ptior ad torquendum, vt [illegible] enenat[illegible] adulter[illegible], & [illegible] & vt t[illegible] queri quia po[illegible] bi rariū iu[illegible] d[illegible] d arbitriu[illegible] re[illegible] d[illegible] us communiter. [illegible] Ang. *in l.* [illegible] *eſta.* [illegible] vbi & omnes [illegible] rib. cōn[illegible] ent[illegible] nus *in* [illegible] *tra* [illegible] *de tormentis* c. 1. *n.*10. vi[illegible] e omnino M[illegible] *de arbitr.* [illegible] 4. 75. Bona.

[illegible] ro[illegible] landat[illegible] ur, vt torqu[illegible] de re poſ[illegible] um mandaſſe a[illegible] q[illegible] ur[illegible] Clar. *in tra*[illegible] quod qui malef[illegible] nuat [illegible] tem pu[illegible] pœnas decer [illegible] *quis id*, *quod* *nu*[illegible] *de torſ.* [illegible] *empiore. nu.* 361.

ff. de

ſ. de vſu[illegible]. in log. conſ. 4. quāuis general [illegible]

[illegible]

l.x.Aug. in de ver. Fama publica [illegible] R[illegible]m [illegible] 4 [illegible] .Iaſ.in l. *de quibus.nu.69* [illegible] *ula in d.* [illegible] *nu.* 55. Giamio at. in d. [illegible] 4 lice corruptus ſit, Paul. G[illegible]lan. *in tra*[illegible] *6.nu* Marſ[illegible] 6 & Carrerius co[illegible]im[illegible] *crim. in prin. ſub nu.* [illegible] plicat iſtam c[illegible] mm[illegible] opinion[illegible] Viuius *opi* [illegible] 7.

20 [illegible] contumac[illegible] & banno poteſt quis torque[illegible] præcede[illegible]bus i[illegible] communis o[illegible]nio.

Fal[illegible] in c4.[illegible] qu[illegible] no.[illegible] *pra*[illegible] *crim .ver.* [illegible] *ſi on ſitebuntur.in par.3.partis nu.1*[illegible] D[illegible]n. à Fi[illegible]

[illegible] quæ[illegible] cum non [illegible]abet [illegible] Guido de Suza in [illegible] *tract. nu.26.*

Fallit in 4.ca[illegible]ib. quos ego notaui in tract. meo de probationibus. [illegible] *tit. de tortura in prin.*

Fallit in 2 caſib. vt per Marſi. *in prax.* [illegible] *expedita.n.60.* Don. à Fin[illegible]

A quæſtione ſeu tortura nemo dicit[illegible] e ept[illegible] quate[illegible] reperi[illegible] expreſſum *l.* [illegible] *de quæſtio. l.mil*[illegible] [illegible] *et. C. eod.*

Fallit in [illegible] caſi[illegible] os [illegible] oraui[illegible] *d. tractat.* [illegible] *de torturis.* [illegible] *.de* [illegible] *quis* [illegible] *tort*[illegible]

Fallit in [illegible] per So[illegible] per Carc[illegible] *praxi crim.* [illegible] *nu.180.*

Ampliatur [illegible] caſib. & [illegible] 4 [illegible] Men[illegible] 190. videas Marſ[illegible] *in* [illegible] *de* [illegible] D[illegible] à F[illegible]

25 Ad q[illegible] nem[illegible] indic[illegible] præcedentibus. doct. & Marſ[illegible]

Ampliatur in 8. caſibus [illegible] v[illegible] go not[illegible] *in d. tract. in c. qualiter eſt procedendum ad* [illegible]

Ampliatur in 6. caſib. [illegible] 4. [illegible] *ſuo tractatu de* [illegible] *atione crim.*

F[illegible] in mul[illegible] caſib. [illegible] per Marſi. *in* [illegible] *in criminalibus* [illegible] *de quæſtio.nu.2.* [illegible] Don. à Fina.

24 Minor [illegible] ſponte, ſeu in tortura corã iud[illegible] aliquod delictũ cõn[illegible] ſine curatore ad lite, [illegible] obeſſet, ne obſtaret aliquo modo, & ſic confeſſio in del[illegible] minori [illegible] tore careti nõ noceret: cum iudiciũ nullũ apparet, ideo [illegible] iudicii legitimè fundatũ nõ ſ[illegible] conſe[illegible] nõ nocere, ac nulla, irritãq; eſſe: ſecundũ C[illegible] & Albe[illegible] *in d. l.* Clarũ, Bald. *conſ. 310. vol. 1.* Afflict. *in* [illegible] *Obſ*[illegible] *nu. 6. & ſeq. lib. 4. rubr. 40. & in deciſio. 208. nu. 2. &* [illegible] Vi[illegible] *in additionibus, nu. 1. & ſeq.* [illegible] *verb.* [illegible] *vers. nec non* [illegible] *nu.9.* Rolan. à Val[illegible] *conſ. 1. nu. 8. vol.* & [illegible] con[illegible] conſtat ex relatis, & [illegible] *in conſtit. Minorem*, vbi optimè Afflict. *nu. 1. lib.* [illegible] *rub. 38.*

Sed hoc nõ procedere in c[illegible] atrocioribus cõmiſſis per ipſũ minorẽ doloſe quia tũc ei nõ ſubueniretur per reſtitutione in integrũ aduerſus confeſſionẽ [illegible] abſque datione, ſeu conceſſione de curatore. *l. auxilium. §. in delictis, & ibi* Bart. *ff. de min. & dicta conſtitut. minorum* [illegible] *& ibi* Afflict. *nu. 7.*

Vbi *nu. 9.* hoc interpretatur ve[illegible] dere in tractu principali, non autem in emergenti ab ipſa cauſa principal[illegible] Ergo ipſe minor in huiuſmodi ca[illegible] & aduerſ[illegible] ſuam c[illegible]feſſionem ſine aliquo curatore emanatam, non reſtituatur, voluit Viſſi[illegible] *los in add.* Aff. *in deciſio. 208. nu.* [illegible] *& in deciſio. 287. ſub nu.* [illegible] *& ſeq.* io quibus locis meminit [illegible] iudicatum [illegible] in curia Vicariæ, in Regia camera Summari[illegible] & [illegible] R[illegible] Concilio, licèt poſtmodum in [illegible] ſupremis tribu[illegible] ſententia magnæ curiæ prolata contra ipſum minorem exti[illegible] moderata, & reformata. Vi[illegible] *opin. 5*[illegible]4.

25 Mendaci[illegible] inquiſi[illegible] facit ſ[illegible]ciens in[illegible] ad torturã, ſecundũ Bart. *in l. fin. nu.* [illegible] *ff. de quæſtio* Ro[illegible] *conſ. 8. ſub. nu. 2. &* Cępol. *conſ. 61. ſub primo,* Luc. *de* [illegible] *in* [illegible] *C. de dignit. lib. xij.* Brunum *in tracta*[illegible] *3. prima partis, n. 18.* Alex. *conſ. 77. vol. 1* [illegible] *54. vol.* [illegible] Ioan. Bapti[illegible] Ferretum *conſ. 329. in cauſa Reuerendi D. Marci nu. 13. vol. 2.* Iacob. Mandellum *conſ. 6. quamuis* [illegible] & Horat. Mandoſium cum aliis c[illegible] per eũ *in add.* [illegible] *conſ. 8. in litera, D.* vbi in fi. demonſtrat [illegible] eſſe magis [illegible] opinionẽ: quæ videtur probari *in l. vni*[illegible] ſequitur etiã Iacob. Nouel. *in pra*[illegible] *cauſarum* [illegible] *in forma qua indicia præcedere debent, incip. quãquàm plurimos, nu.* [illegible] & Illuſtriſſimus D. Cardinal[illegible] Albanu[illegible] *in Incubratio ad Bart.* [illegible] *& elegãter. §. idem Pomponius* [illegible] *de dolo* [illegible] tione: quia mẽdaciũ d[illegible] contra natur[illegible] comprobat[illegible] Nam qui[illegible] mendacij cenſetur [illegible] in dolo. *l. tenus, in ſi. ff. de* [illegible] mendax dicitur delinquere. Cum mendaciũ ſit [illegible] eum [illegible] & propoſ[illegible] fallendi: vt per glo. & Au[illegible] *de ætate.* [illegible] *quadrante ff. de interrogatoriis ac.* [illegible] iudice [illegible] profert in[illegible] & cum etia[illegible] ne pe[illegible] offendit [illegible] cum iude[illegible] torquere p[illegible] pro habẽda veritate [illegible] mendac[illegible] *argu. l. nullum* [illegible] *de teſtib.* pro [illegible] d[illegible] *tract.* [illegible] *de indicĳs indubitatis, n.* [illegible] *cum alii ſeq.* Et [illegible] *& in red* [illegible] *&c. & omnibus mendacibus,* [illegible] *erit in lacuo ardẽ*[illegible] *& ſulphure, quod eſt mors ſecunda c. cap. 22. Beati qui lau*[illegible] *ſtolas ſuas, vt ſit pote*[illegible] *& per portas intrent* [illegible] *ciuitatem: foris canes* [illegible] *impudi*[illegible] *homicidæ,* [illegible] *olis ſeruientes, & omnis* [illegible] *facit mendacium.* [illegible] *tur Pſalmo quint.* [illegible] *omnes, qui operantur* [illegible] *iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium, virum ſanguinum, & dol*[illegible] *ſum abominabitur Dominus.* [illegible] *ibidem: quoniam non eſt in ore* [illegible] *veritas: cor eorum* [illegible] *ſepul*[illegible] *patens eſt* [illegible] *ſuis doloſè agebant, iudi*[illegible] *Deus, decidant a c*[illegible] *ſecundùm multitudinem impietatum eorum expe*[illegible] *eos: quoniam irritauerũt te Domine &* [illegible] *Non* [illegible] *vocem mendacij, nec iungas manum tuam* [illegible] *pro impio dicas falſum teſtimonium:* [illegible] *ad faciendum malum: nec* [illegible] *iudicio* [illegible] *atque* [illegible] *ſententia,* [illegible] *aberres,* [illegible] *mendacium ſugies.* [illegible] *inſonte* [illegible] *occideres* [illegible] *impium* [illegible] *verba iuſtorũ.* Et un[illegible] de[illegible] [illegible] *duodecimo r.* Q[illegible] [illegible] *abominatio* [illegible] *dulo*[illegible] *ante* [illegible] *in perpetuum* [illegible] *labia mendacia* [illegible] *fidelis* [illegible] *Malus obedit* [illegible] *lingua, & fa*[illegible] *obtemperat labi*[illegible] *malum. Nec* [illegible] *c. 19. de* [illegible] *non erit impunitus: & qui* [illegible] *da* [illegible] *non effugiet.*

§ [illegible] contrari[illegible] videlicet, qu[illegible] mendaciũ indi[illegible] non faciat [illegible] ad torturam [illegible] Aud. de Iſer. & Afflict. [illegible] *n. 6. in* [illegible] *R*[illegible] *damnaclande ina. lib. 3. rub.* [illegible] Ioan. de Amo[illegible] *14. n.* [illegible] *bdit, quod* [illegible] hoc v[illegible] nec Gram[illegible] præter præ[illegible] criminali hoc vquam poſſit [illegible] *12.* [illegible] eandẽ opinionem Grammat[illegible] *in* [illegible] *15.* [illegible] bi per[illegible] eſſe ioonem [illegible] ſententia, & [illegible] doAlc. [illegible] *18.* nõ poſſum, ſatis per [illegible] *n. 4* [illegible] *2. lib. 7.*

§ Sed a[illegible] quod præd[illegible] opiniones ad [illegible] concordiã red[illegible] videlicet, quo[illegible] opini[illegible] procedat in telt[illegible] ſecunda opinio[illegible] [illegible] inculpatu prout [illegible] loquitur An[illegible] & [illegible] *c.* & Al[illegible] *n. 17. & ſe* [illegible] *lib.* [illegible] Viuius *opin. 97.*

26 [illegible] queri neque[illegible] *Cl. q. 64 præterea* [illegible]

27 [illegible] *14* [illegible] eſt com. op. *Cl. q. 64.* [illegible]

28 [illegible] ſecus ſi non [illegible] ti, *Cla. d.* [illegible] *4* [illegible] *nam* [illegible]

29 Torque[illegible] equit præ[illegible] poſt pu[illegible] 40. diebu[illegible] opi. C[illegible] *4. 2. ne. etiam* [illegible]

30 Torqueri po[illegible] vt [illegible] quãd[illegible] *Cla.* [illegible] nun dic[illegible] Idem.

31 Torqueri clericum nequ[illegible] [illegible] et, licet [illegible] *uiis* obſeruantia [illegible] opin. *Cla. v. fed* [illegible] *quæro. q. 64.* I[illegible]

32 Tor[illegible] debet præcede[illegible] edendum. ſ. cont[illegible] ad torturam. vt [illegible] *C. d. q.* [illegible] *vbi nobil.* Sed [illegible] ob[illegible] q[illegible] etiã ſi pars c[illegible] pet[illegible] non ſuperſedet [illegible] *C.* [illegible] *d. q. 64. ver. ſed quid agen*[illegible] pet[illegible] iaſh dictorum,

[illegible]

[illegible]

communem eſſe. Clar. *d.§. p.q.55. verſ. ſi vero.* P. rich.

[illegible]

Adde etiam quod ſi non præcedat fama, pœnæ declarate ob

[illegible]

per illum receſſum arripere fugam, vt fugiat iuſtitiam, ſed accedere ad ſuperiorem, vt audiatur in cauſa ſua pro iuſtitia ſine [illegible]

[illegible]

Item ſi propter aquam domus, vel carcer, eſſet frangendus. Qui profecto text. no[illegible]dus eſt pro ſcholaribus conſu-

centibus domum. N[illegible] um tamen tu redd[illegible] s cl[illegible] sonitu[illegible] r Ripam *in tracta. de pe le tit. de* [illegible] *contra cauſ. in pe,* [illegible] *n.* [illegible] oer. *in d. deciſio* 1 *.n.*

Quartò ſ[illegible] limitatur hoc non procedere [illegible] ntentus in palatiu au[illegible] ugeret per porta, *l. nemo carcere* [illegible]. *Aperta,* [illegible] *libera, C. de exact. trib. lib. x* per quem text. [illegible] con[illegible] Bal. *in lectu* [illegible] *n.1,* R[illegible] .Iul. & Ri[illegible] *in* [illegible] *admonen*[illegible] us *in tract. de indi*[illegible] *q.* [illegible] *n.12.* Paul[illegible] dus, [illegible] *de rela-xat. carcerat. in tit. de fuga carc.* & Fel.[illegible] s autem ſi muros pal[illegible] ſcen[illegible] eret [illegible] *de r*[illegible] fu-gien[illegible] ſ a[illegible] is o[illegible] s, vel mur[illegible] ſe ſ[illegible] fuerit crimé, [illegible] *in eos* vbi Bar. & alij not[illegible] é, adeo quod pu[illegible] ns, a[illegible] *menta-rienſem,* [illegible] *de c*[illegible] ita [illegible] *de præſumpt. §. præ*[illegible] *ſolent.* [illegible] *in verb. Fama publica,* [illegible] *aerit po*[illegible] *carc*[illegible] e.

Sed tali[illegible] ſubi[illegible] ratio, ſ[illegible] al quos Do[illegible] *in d.* [illegible] *admone. l.* [illegible] palatii, ſeu cam[illegible] modo carcer pot[illegible] ſt ap[illegible] dicitur [illegible] q[illegible] re-tinetur in palatio [illegible] con[illegible] lante tenno, ac ſequi[illegible] ſtam [illegible] tationem, [illegible] má, quam comprobo hoc medio.

Quia cóſtat [illegible] carc[illegible] omni[illegible] non pôt[illegible] loco tutè, libereq, [illegible] *de priuat. carcer.* Bald. *in* [illegible] *de* [illegible] em Ang. *in* [illegible] *in carcerem, §. quod metus cau*[illegible] *nuper ex* [illegible] *de* [illegible] Sed D[illegible] *in d. admone. di* con[illegible] modi [illegible] in pala-tio, vel [illegible] dicitur [illegible] ceratus.

Adeò q[illegible] iudici prohibita [illegible] tenetur ad pœnam in ſyndicatu, licet aliquem [illegible] arreſtaſſe in [illegible] Bar. *per il-lum tex.* [illegible] Gl. *in l. p*[illegible] *C. de decio*[illegible] m ſequitur Ang. *in tract. maleſ. in d. §. Fama publica,* [illegible] *Quotuplex ſit car ceratio:* impropriè v[illegible] & largè carce. atu[illegible] punien-das eſt, veluti confeſſus [illegible] ex [illegible] fu-ga, & ita proced[illegible] [illegible] habebit lo-cū, quádo ret[illegible] palat[illegible] & muris, ſecundum Ro[illegible] *d. l. admo*[illegible] & D[illegible] Imò Ro ma. ibi hoc amp[illegible] procede[illegible] petet poſt [illegible] habetur, ac ſi c[illegible] eſſus [illegible]

Decimo [illegible] tentú, vel [illegible] per ta-lem locum [illegible] ab [illegible] ibus, & ſe tenuat perquiri, & an[illegible] pœna banni, ſecundum Bart. *in l.* 3. *C. de cu*[illegible] & angat *lib.* [illegible] quia habe-tur pro [illegible] fugiens, & de [illegible] late per Boer. *in d. deciſ.* 215 vbi ad ſaturitaté vide, videlicet q[illegible] ran-gens carceres poſſit condemn[illegible] ſtatione.

Vndecimo limitatur in [illegible] fugie[illegible] cin ſuo: quia tenetur [illegible] *in authen. de adminiſtr.* & not. Ripa *in d. l. admonendi,* ne pr[illegible] ſcelera commit[illegible] & ſi plene probat, vt per Bart. & I[illegible] *d. l. admon*[illegible] Ant. de Nigris *in capitulis Re*[illegible] ſtitiar. [illegible] officiales, *n.12.* & Ma[illegible] 15. & [illegible] tatio videtur communis vt per D[illegible]

¶ Quod ampliatur etiam finito o[illegible] du[illegible] tamen ſtet in ſyndicatu, ſecundum [illegible] *vt omnes iud.* [illegible] vltra omnes *in rubr.* [illegible] *ff. ad l.* [illegible] *cod. tam.* Sed text. ille non probat[illegible] *in auth. de adminiſtr.* tenet Gig. [illegible] *lib.* 1. *c.* 42. vbi alleg. Albe[illegible] *in d. rubr.* tamen erra[illegible] recordatus de doctrina[illegible] *d. l. admone idi.* qui [illegible] crimine læſæ ma[illegible] ſtatis, vt [illegible] ſ[illegible] per tex. *in d. §.* Bene[illegible] præ-ſumptioné com[illegible] *d. §. ſed hoc in auth. de co*[illegible] *crim.* vbi in his duobus allegatis habetur pœna [illegible] iſtius fugæ: nec obſtat *l. 9. ff. ad leg. Iul. maieſt.* nam non loquitur in his terminis: concludo ergo nô eſſe verá opinione Alb. & Gig.

¶ Cæte[illegible] defendi poſſet vno modo iſtorũ ſentétia, vide-[illegible] mus in c[illegible] alibus, vt videtur ſenti[illegible] Ripa *in d. l. a*[illegible] *non*[illegible] *di,* Saly. & [illegible] nma. d[illegible] ant. ext. *in l. con*[illegible] *re*[illegible] *de* [illegible] nô h[illegible] bet loc[illegible] in [illegible] loquatur in [illegible] ale, et [illegible] ntrariá par[illegible] quod iſta fu-ga offici[illegible] pro[illegible] *d.* [illegible] *ad hoc,* & ſequi-tur Ioan. Ant. de N[illegible] & d[illegible] *ſub n.12.* & hoc caſ[illegible] ura [illegible] tum [illegible] léplenæ probationis.

¶ [illegible] limitatur [illegible] ductoa carceres, ſecund[illegible] R[illegible] na. & la[illegible] *in d. ad*[illegible] *endi,* Fe[illegible] *in c. nullus de præſumpt.* & [illegible] *in trac. de* [illegible] *q.* [illegible] tur *per 6. ne* [illegible] *atem per e*[illegible] *tuatum,* id tam[illegible] *d. l. admonendi,* vbi admitt[illegible] & reſpon[illegible] *dictum §. neceſſitatem,* niſi probatum fuerit pe[illegible] ura nentum parti, & [illegible] ex hoc nod intelligi-tur, ſ[illegible] *ſed hoc,* [illegible] p. a [illegible] m, quam [illegible] text. aliqua ſol[illegible] Vultus *op.* [illegible]

7 T[illegible] ſ[illegible] i[illegible] ad torturá. Hip. [illegible] 97. cómun[illegible] icit, & Marc. Ant. *in l.* [illegible] *de q. ex indiciis ex proce.* *n.313.*

Co[illegible] *parte.* quæ [illegible] fama, perſona [illegible] tria p[illegible] Pri[illegible] uod [illegible] aut [illegible] & [illegible] ſuê [illegible] *alter & quand el. 2. de accu.* Bart. *in l. de min.* [illegible] *arumum ff. de quæſt.* [illegible] tur quòd teſti di[illegible] ille[illegible] pa[illegible] caiu ſe-quêti) & [illegible] tur [illegible] ſ[illegible] pter q[illegible] ta ſit ortar[illegible] ex in[illegible] ex[illegible] autta, [illegible] ta cóſi[illegible] cauſ. S[illegible] *in l. ea quidem, C. de acc.* Item, [illegible] præ[illegible] ſ[illegible] o ni: Anc[illegible] per Hip[illegible] *in pra. §. dil*[illegible] 20. & [illegible] Ga[illegible] 4. & Marc. Ant. *in* [illegible] *in verbo fama, n.3. cum* [illegible] p[illegible] es alio[illegible] quos pot[illegible] per[illegible] ne ſtul[illegible] m[illegible] branas occupem. Vid[illegible]

78 Fama ſola abſq; alus admi[illegible] iculis, non eſt ſufficiens in-dicium ad to[illegible] Iaſ. *in repet. l. admo*[illegible] *di. n.* 207. *ff. de iureiur.* quæ[illegible] *conſ.* 41. *n.* 6. Marc. [illegible] *nu.* 4. *in* [illegible] *anc. de indiciis. n.* 4[illegible] & Duennas *reg.* 30[illegible] Boll. *in prat.* [illegible] 5. C[illegible] *in tract. de teſtib. n.* 14. M[illegible] *de minore* [illegible] *plurimum n.* 30. *ff. de quæſtionib.* & [illegible] 97. Cæter. [illegible] *crim. n.* [illegible] refert Ilotus *in reper.* [illegible] *quando n.* 8[illegible] & alij a[illegible] tur contrarium de [illegible] Guart[illegible] vt G[illegible] *de maleſ.* [illegible] *verb. fama publica n.* 41. & Carattua ſuper [illegible] *magn. n.* 8. & [illegible] *de indiciis* [illegible] *n.* [illegible] & Speculat. *in tit. de not. crim. §. ſama. in verb.* [illegible] quem [illegible] Put. de Puteo *de ſyndicat. c.* [illegible] & Ma[illegible] *conſil.* 72. *n.* [illegible] Clarus dicit ſe ſemper [illegible] *d. §. fi. q.* [illegible] *verſ. fama ſ. la.* P. F[illegible] hard. & Kitchouius.

79 Sanguis exiens de cadauere eorum occiſ[illegible] t iudi-cium ad torturam, vt eſt communis opi. Blancus [illegible] 408. *ff. de quæſtio.* [illegible]

80 Tranſa[illegible] oon eſt ſufficiens indicium ad torturam in del[illegible] in quibus imp[illegible] nitur pœna [illegible] vel [illegible] à iure, [illegible] Marc. Ant. *in tra. de indi. n.* [illegible] dicit. Vid[illegible] & Ve[illegible]

I[illegible] dicit *l. xxv tit.* [illegible] *part. 7.* [illegible] 4. I or[illegible] quod in delictis, in quibus non m[illegible] pœna [illegible] ſitatis, quod tranſa[illegible] ad con[illegible] quia habe[illegible] nde [illegible] pœna [illegible] nis eſt [illegible] cies ad impoſen[illegible] *traſa.* [illegible] tiur, vt [illegible] ner[illegible] & vt[illegible] *in rub.* [illegible] *cipimus ed* [illegible] Re[illegible] inus *pr.* [illegible] ód no [illegible] ctione in [illegible] vel in[illegible] pòt iudex ex [illegible] oſcere de [illegible] na neanti [illegible] vnita, [illegible] *liberatus* [illegible] *l. libell*[illegible] *in l. hi tamen* [illegible] ſol[illegible] ab iuſt[illegible] ta [illegible] ſed adde eſt o[illegible] pot[illegible] xis blerua[illegible] S. Idem.

81 Minæ [illegible] pote[illegible] op[illegible] minas in execu tione, eſt ſufficiens indicium ad torturam, Marc. Ant. *in tract. de indiciis nu.* 175. com. dicit. Idem cum communi dicit. *l. lx.* ſtyli.

Frequenter pl[illegible] eſſe [illegible]

[illegible]

dem ita iqu[illegible] præiudicat, vt voluit gl. Bart. & [illegible]

[illegible] hec [illegible] not. [illegible] criminе [illegible] diffama

diffamatus, & infamis, [illegible] per Corn. & Barb. [illegible] vbi aſſe[illegible] eſſe [illegible] Diaz, [illegible] riam [illegible] & [illegible] ip[illegible] torq[illegible] torcura [illegible] eſſe [illegible] rum, ſe[illegible] monem omni[illegible] citat Abb. [illegible] *cum ù contemplatio* [illegible] & lo. ber. [illegible] *preceraut.* Franc. Vi[illegible]

114 La[illegible] dic[illegible] quere [illegible] mand[illegible] Ri pa. *in c. decer* [illegible] *de iudic.* [illegible] muni[illegible] Alb. [illegible] *ma. n.* [illegible] *de* [illegible] *excom* quem [illegible] *pract.* [illegible] contra [illegible] nam [illegible] *ſ. q. 64.* [illegible] *ſed* [illegible]

115 Mi[illegible] tor[illegible] tiam [illegible] A[illegible] Igneus *in* [illegible] 4 [illegible] *ad* [illegible] *quare* [illegible] *quid.* [illegible] Bon[illegible]

1[illegible] M[illegible] quæſt[illegible] ndum [illegible] mune [illegible] *poſtquam. n. 4* A[illegible]

1[illegible] M[illegible] *C. de q.* [illegible] Cri[illegible] *dicus n. 1* [illegible] 4 [illegible] en de[illegible] hodie [illegible] ſecu[illegible] eum [illegible] tat & [illegible] *d. ſ.* [illegible] communem [illegible] Ba[illegible]

118 Tor[illegible] curre[illegible] & Bolo[illegible] ſid pro[illegible] *boer. de* [illegible] *vlt. q. 64* [illegible] torquer[illegible] mune [illegible] *ſent. c* [illegible] 7. Mem[illegible] ge[illegible] & [illegible] [illegible] de la rans, [illegible] nis probat[illegible] cit H p. [illegible] que [illegible] nt Hip- p[illegible] 8[illegible]

[illegible]

[illegible] VLVS XXI[illegible]

C[illegible] A[illegible] Cur[illegible] *ra q. tu*[illegible] ind[illegible] de [illegible] quando q[illegible] & eo ra[illegible] vide Corc. [illegible] minale, & [illegible] & graue, pon[illegible] liad c[illegible] *C de iudi. ſur*[illegible] *termine cur.* [illegible] vbi [illegible] 6 [illegible] [illegible] 40. [illegible] *men* [illegible] *duum c* [illegible] in c[illegible] *hoc* [illegible] *d.* [illegible] quam [illegible]

cauſa [illegible] uilis vltra ſupraſcripta, vide Marſ. *ſing.* 4[illegible] & A[illegible] *c. uario* 10. Bonac. & Villal. & [illegible] ichard. *in* *cr* [illegible] *in ſuis commun*

[illegible] al[illegible] quà maior facit ceſſ[illegible] [illegible] icial ad cri[illegible] vt [illegible] *inter c* [illegible] *crim. coſ* [illegible] 2. [illegible] quod [illegible] contra me[illegible] nec in [illegible] ſſeſſori[illegible] aliq[illegible] no [illegible] hoc [illegible] 10[illegible] pr[illegible] facit ce[illegible] ciui les, [illegible] ſing [illegible] ad[illegible] & la cl[illegible] [illegible] *ac-* *c*[illegible] &c. file[illegible] d pri[illegible] *de*[illegible] ni[illegible] ly.[illegible] *& n*[illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] d[illegible] in[illegible] ve[illegible] *ndetur*[illegible] [illegible] nal[illegible] er [illegible] 5[illegible] d [illegible] ne. Ex[illegible] ra de- li[illegible] tam [illegible] cōn[illegible] dicer na[illegible] teſt pr[illegible] nac. 6 [illegible] ce[illegible] De[illegible] ot[illegible] v[illegible] a[illegible] n p[illegible] d[illegible] a[illegible] d[illegible] p[illegible] octo d[illegible] t[illegible] up F[illegible] decre- te[illegible] [illegible] *debit*[illegible] *de* [illegible] *ud.* Don a F[illegible]

Po Cumi

10 cõuictus legitimè reus, nõ eſt aliud q [illegible] endũ, Sed debet iudex illũ cõdemnare, dũmodo [illegible] prius c[illegible] et & ita practicatur. Clar q.66 in princ. Marſ. [illegible] 8. Abb. in [illegible] 25. num. [illegible] 1. vol. Nã iudex [illegible] non ante proferat ſententiã, quã aut reu ipsũ ſe ipſe [illegible] tur, an per innocente[illegible] catur, & non [illegible] erc pr[illegible] fecit P[illegible] a- tus, qui [illegible] lũ [illegible] teſtes recepi[illegible] do Chriſtu [illegible] demnum. M[illegible] ſilua de reprobat. ſententiæ Pilati. [illegible] & hæc ſufficiat. n. 3 tomo. [illegible] Occa. Ferrari [illegible] inter conſ [illegible] 2. tomo. 2. [illegible] hoc, vt inquiſitus [illegible] el accuſatus de [illegible] nc po[illegible] condemnari, ſeq[illegible] ur alterũ da tr[illegible] t, quod ſit ſponte c[illegible] feſſus, vt quo[illegible] ſit teſtibus nece[illegible] el præſumptiue [illegible] tibus conui[illegible] tus præſumptione [illegible] ſ [illegible] id e[illegible] probata, vel q[illegible] d c[illegible] ſit indiciu[illegible] bitatis, & q[illegible] iant præſump[illegible] & de [illegible], contra q[illegible] nitu[illegible] ur probatio in c[illegible] ita Pau. de Ca[illegible] n[illegible] num. [illegible] vide Bal. in cap. ad noſt. de [illegible] n. [illegible] it q[illegible] re s perſ[illegible] uere[illegible] pet [illegible] ta[illegible] n ſi eſt [illegible] tamen per te[illegible] es, [illegible] tame[illegible] it pl[illegible] A[illegible] s eſſet opu[illegible] q[illegible] per [illegible] ta perſeuerando in conf[illegible] ne & loquitur d[illegible] is [illegible], quæ [illegible] a præceden[illegible] de c[illegible] & n[illegible] ibi per B[illegible] & [illegible] ciunt aſſe[illegible] ore qui [illegible] lencio [illegible] at, maleſac[illegible] [illegible] tor turã, qui poſſu[illegible] t c[illegible] tempore ynd[illegible] An[illegible] in l. ſi certus. ſup[illegible] uic. ad S[illegible] ania. S[illegible] cus ſi [illegible] ſit [illegible] al[illegible] li ciũ, q[illegible] a poſ[illegible] unt [illegible] orqueri in le[illegible] tor [illegible] u[illegible] dicent, & al[illegible] s c[illegible] es: lal[illegible] men ſemp[illegible] r c[illegible] tia. [illegible] ibi per Ange[illegible] q[illegible] a omnibus in rebus [illegible] nm. E[illegible] ſi [illegible] exe[illegible] ue[illegible] & [illegible] let omn[illegible] dus. Ni ſi iudex p[illegible] orefſte[illegible] r & c. a [illegible] in [illegible] num. 10. vide omnino Soc. iun. in conſ [illegible] 9. [illegible] & [illegible] modus proba di[illegible] co[illegible] a [illegible] q[illegible] et co[illegible] [illegible] Dec. in cap. at ſi clerici. n. [illegible] de iud. [illegible] & Ant. in d[illegible] cap. at ſi clerici. n. 3. qu[illegible] not. ad ſtatuta [illegible] ientia me[illegible] tione de conuictis, q[illegible] d [illegible] on comp[illegible] chendant c[illegible] feſſos, cũ hæc du[illegible] diuerſa, cu[illegible] & conui[illegible] bi Abb. n. 4. & a[illegible] pœna capitali infligen[illegible] ſola confeſſio ſpont[illegible] ta. [illegible] ver[illegible] talis cõfe[illegible] o ſit veriſimilis, vt dicit Bal. in l. ſi quis in hoc. n. 3. C. de epiſc. & cleric. vide Paul. de Caſtr. in d. auth. ſi quis in hoc. & no [illegible] ſtãte ſtatuto, quod conuicti[illegible] s de tali c[illegible] mine puniatur tali pœna deficiẽs i purgatione, nõ debet puniri illa pœna ſtatutaria, q̃a illa nõ eſt vera cõuictio, ſed [illegible] tiua. E[illegible] lat[illegible] h[illegible] bẽt locũ duntaxit i caſu ve[illegible]. Et cu ſtatuta hodie puniunt cõmuniter mal[illegible] ficia, nõ incidit [illegible] ois in pœnã ſtatutariam, niſi perfecerit delictũ. cap. inter n 6 de purg. can. vbi Soc. Senior. Bonacoſſ.

11 Contum[illegible] ax [illegible] in criminalibus quis effici non poteſt à iudice male[illegible] ciorũ, de iure cõmuni, nec haberi p[illegible] c[illegible] ct o & con[illegible] o, vt eſt c[illegible] munis opin. de qua Iul. Clar. q[illegible] 44. in princip. etiã [illegible] e iure canon co[illegible] ni ſi lite conteſtata deuenir poteſt ad condenationem, neq; ad teſt[illegible] ũ recept[illegible] onẽ. [illegible] tint ſenes, & valetudinarij, vel in longinquas pa[illegible] receſſuri Quẽadmodũ in ciuili, etiã parte abſente poſſ[illegible] examinari ad perpetuã memoriã, vt e[illegible] communis opin. Clar. q 44. ver. [illegible] quæ concluſio procedit, vbi de pœna ag[illegible] retur corporal[illegible], vel c[illegible] poris afflictiua. Sed vbi pœna relegatio[illegible] is [illegible] el ea minor, abſens vtiq; cõdemnari poteſt. cõmunis eſt opin. Clar. ibi [illegible] poena. quando bona contumacis c[illegible] ſcantur. verſi. ſeq. & tunc n[illegible] tarius tranſmittitur, qui d[illegible] t omnia bo[illegible] ani mobilia delinquentis, & ea [illegible] nat, & reponit in [illegible] pen[illegible] al[illegible] ẽ Idoneum depoſitari[illegible] Et ſi peri[illegible] lũ ſit, q[illegible] cta bon[illegible] ar rarentur, propter mor[illegible] ver dunt[illegible] r, v[illegible] propter [illegible] oram iam deteriora, venduntur, & pretiũ de[illegible] n[illegible] tur. E[illegible] hæc [illegible] lũ vniuſcuiuſcumq; loci [illegible] t dicit Cl[illegible] E[illegible] ha[illegible] ete[illegible] m[illegible] ũ tale eſt, quòd veniunt bona delin[illegible] u[illegible] is [illegible] C[illegible] rus ibi. ver. facta, ex genera[illegible] ta[illegible] c[illegible] uet [illegible] ne [illegible] ti s [illegible] & ex forma ſtatutorũ [illegible] ens c[illegible] nt[illegible] max in[illegible] cumq; graui crimine, pr[illegible] c[illegible] ontra ipſum [illegible] habetu[illegible] pro cõfeſſo ex contumacia, & banitur & c[illegible] d[illegible] nat[illegible] r et[illegible] n ad [illegible] or tem, vt eſt cõmunis opin. Clar. [illegible] er. licet ant[illegible] Si [illegible] n[illegible] c[illegible] pareat poſt c[illegible] demnatione n, [illegible] er[illegible] intret, [illegible] deiuſſo[illegible], non r[illegible] uper[illegible] bon[illegible] pr[illegible] teſim n[illegible] iatur in carc[illegible] ib[illegible] ne & p[illegible] gione [illegible] at [illegible] pi[illegible] p[illegible] teſt [illegible] uder[illegible] e[illegible] c[illegible] a[illegible] e[illegible] cum bona co[illegible] e[illegible] it [illegible] ca[illegible] et[illegible] t C[illegible]. dixi quod admiſſus antem ad nouas d[illegible] obet e[illegible]

neceſſariam, bona conf[illegible] cata nõ recuperat. Clar. d. q. 44. quæro quãdo reus. [illegible] ód non e[illegible] opus accuſ[illegible] re [illegible] ntumaciã sei[illegible] [illegible] nalibus ſec[illegible] m co[illegible] ſuetud[illegible] oc [illegible] C[illegible] r. d. q. 44. [illegible] di[illegible] c[illegible] ,q[illegible] udo [illegible] rt. vnde p[illegible] b[illegible] ci[illegible] de[illegible] cit [illegible] co[illegible] ert [illegible]. D. m. Al[illegible] iat. in [illegible] 2 lib. [illegible] nec eſt opus pronunciare ſupe[illegible] ma- [illegible] ta, ſ[illegible] reus c[illegible] natur taq[illegible] ia cotumax vno & [illegible] de n[illegible] textu. comm[illegible] n[illegible] c[illegible] op[illegible] lar[illegible] 44. ver. ed nunquid [illegible] ta communiter [illegible] ſuatur[illegible] lar. [illegible] c[illegible] in c. cum Bertol lu[illegible] e ſententia & iudi[illegible] e de co[illegible] um[illegible] Bo[illegible] oſſ.

12 Reus abſ[illegible] it in criminalib a[illegible] re non[illegible] obat[illegible] e, vt communis o[illegible] i. aurl. con. 59. n. 18. [illegible] onac.

Reus abſo[illegible] ur, non probata q[illegible] ali[illegible] tate in i[illegible] ione poſita, vt eſt [illegible] iunis opi. Bur[illegible] 4 n 36.

13 C[illegible] ntu[illegible] aciæ [illegible] del[illegible] o. [illegible] ptere [illegible] nt[illegible] macia ci[illegible] ex de l[illegible] p[illegible] te[illegible] n c[illegible] cere [illegible] dom[illegible]. ca[illegible] us eſt m[illegible] bi[illegible] ta in l[illegible] cu no[illegible] commu[illegible] diuidundo. quod t[illegible] e n d[illegible] b[illegible] iudex, niſi e[illegible] [illegible] auſa & [illegible] era co[illegible] macia, facere. Ba[illegible] deci. 250.

14 [illegible] ciæ [illegible] nteml[illegible] r [illegible] habent r[illegible] d. 44. quia [illegible] ol[illegible] noſtro conſt[illegible] ipſu[illegible] præſc[illegible] ius c[illegible] nfeſ[illegible] ne [illegible] te c[illegible] forma [illegible] Idc[illegible] ipſ[illegible] in cõd[illegible] in a[illegible] one a- piti & [illegible] b[illegible] a[illegible] co[illegible] ica nus.[illegible] o t[illegible] tortiã commun[illegible] c[illegible] pur ibi. [illegible] pute [illegible] b C[illegible] er. [illegible] ca- mine. [illegible] c A[illegible] . le nul l [illegible] uper [illegible] iude [illegible] 145 & B[illegible] ci[illegible] llo[illegible] e ea[illegible] in ba[illegible] de mo- ſh. v[illegible] cautel[illegible] m: C[illegible] d q[illegible] ado ter[illegible] n a cun[illegible] a co[illegible] tumac[illegible] p[illegible] n ſententia [illegible] feratur, [illegible] o[illegible] o ſa ctã & [illegible] ta, [illegible] patet ex a[illegible] s, [illegible] c & [illegible] q. e[illegible] ciuit[illegible] e[illegible] nol[illegible] c[illegible] mil[illegible] e, neci[illegible] ſioa[illegible] p[illegible] te [illegible] ſi [illegible] n[illegible] tu e[illegible] tu[illegible] ac[illegible] eſt ni[illegible] e [illegible] a c[illegible] ite [illegible] tei[illegible] t[illegible] ai & [illegible] era o[illegible] ia fac[illegible] Ita[illegible] l. ex cauſ[illegible] c[illegible] n [illegible] od[illegible] con[illegible] ſt[illegible] delu[illegible] ti n[illegible] n[illegible] ocet ha[illegible] r[illegible] nec [illegible] nl[illegible] io [illegible] o- cet pat[illegible] in leg[illegible] ima, [illegible] uſi. in c[illegible] u ſpeciali. [illegible] orro[illegible] ey. de appo[illegible] ec con[illegible] imacia princ[illegible] p[illegible] ſa[illegible] icit [illegible] ſ[illegible] e Moron[illegible] de [illegible] de treuga & pace. [illegible] 18[illegible] 5 [illegible] ns. Et ſi ſtatum[illegible] cit q[illegible] ontumax [illegible] eat [illegible] p[illegible] o [illegible] ntelligitur, qu[illegible] habeatur pro co[illegible] o, ac ſi in[illegible] di[illegible] o [illegible] lenite[illegible] eſſet confeſſus. aal. in l. quoniam. col. [illegible] Cyri[illegible] us in e[illegible] umma criminali [illegible] de q §. 6. [illegible] o[illegible]

15 Contum[illegible] cia n[illegible] et ac[illegible] uſa[illegible] ida[illegible] e [illegible] in[illegible] eſt dictum. Sed iudex recipit hic etiam ab[illegible] cu[illegible] tore perfic[illegible] di pr[illegible] ceſsũ. E[illegible] lus obſ[illegible] tua & [illegible] dicit Blancus i[illegible] ſua prat[illegible] fol. 11. n. 5 not. q[illegible] q in criminalib[illegible] cõtumax ponatu[illegible] in [illegible] h[illegible] c[illegible] p[illegible] cõfeſſo, & poſſit cõdenari de cr[illegible] ine, i[illegible] o caſ[illegible] cot[illegible] n[illegible] te- tit appellare, & probare [illegible] al[illegible] to [illegible] tabi[illegible] ſententia, q[illegible] a nõ debet [illegible] a ſione, q[illegible] ado apparet c[illegible] no d[illegible] q[illegible] lle [illegible] a cõ ſione. Frãc. Curti. in trac. de [illegible] pr[illegible] mo. 19. & idẽ repetit in tract. depo[illegible] tio. n [illegible] is ex contumacia poſſit puni[illegible] B[illegible]

16 Contum[illegible] x reus ob de[illegible] ab[illegible] p[illegible] c[illegible] vt eſt cõm[illegible] opin. E[illegible] c ſ[illegible] tra ctantibus. Corneus [illegible] 1. col 4. lib [illegible] practi[illegible]. Pote[illegible] tamen probar[illegible] mn[illegible] c- tis, vt e[illegible] c[illegible] opi[illegible] c[illegible] C[illegible] c[illegible] a [illegible] & con[illegible] 2 [illegible] 4. co[illegible] u non h[illegible] b[illegible] t l[illegible] co[illegible] C. de tranſac & [illegible] o ſtatutu[illegible] nit Corn. in conſ 4[illegible] co. vol [illegible] a[illegible]

17 Iude[illegible] non[illegible] teſt [illegible] c[illegible] ne [illegible] ni[illegible] m[illegible] ent[illegible] t, & p[illegible] p[illegible] r viam accuſationi[illegible] lex olti[illegible] muni[illegible] o[illegible] l[illegible] B[illegible]

18 I[illegible] dex [illegible] videt ali[illegible] non poteſt [illegible] um punire, [illegible] on- tia eum pr[illegible] cte [illegible] s. Clar. q. 8. [illegible] ſed pone [illegible] ce reum del[illegible] Sed cautela [illegible] vt[illegible] a[illegible] oue[illegible] tur [illegible] is [illegible] tuatur, [illegible] tun[illegible] & p[illegible] c[illegible] m[illegible] ma 1. [illegible] B[illegible].

19 [illegible] bl[illegible] p[illegible] c[illegible] eſſet nullus

nullus & decernitur copia parti vnà cum t[illegible] nino ad ſe defendendum [illegible] ipſ[illegible] re [illegible], communiter [illegible] practicam. [illegible]

20 [illegible] natus [illegible] opi[illegible] C [illegible] *aſtring* [illegible] *rum,&* [illegible] *ſitio* [illegible] Rol. V [illegible] deduc [illegible] probatu [illegible] qualitate c[illegible] opin. niſi c[illegible] la in [illegible] tenta [illegible] iſſe, & e[illegible] *de leg.* & præ[illegible] appo[illegible] untu [illegible] *se.num* 46 [illegible] ſalu[illegible] re, & la[illegible] prob[illegible] ta qualitas, ſiue [illegible] Blan[illegible] *in pract. crim fol.* [illegible] probanda, vel n[illegible] probat[illegible] p.a. 553. Pa[illegible] *b.4 n* [illegible] o. M[illegible] ba- tione [illegible] cia [illegible] & dic[illegible] qui [illegible] gui [illegible]

21 [illegible] ce- ſtitu[illegible] nat per tua [illegible] u- macia. Nam [illegible] o- ni, vt eſt co[illegible]

22 [illegible] ex mal[illegible] ux cognoſcere, [illegible] ſiue per modum [illegible] Clar. [illegible] *hac* [illegible] na

23 Condem[illegible] & le- giti[illegible] teri crimē. Sed ſemper [illegible] a- do del[illegible]

24 Condemnat[illegible] non valet [illegible] *condemnat* [illegible]

Co[illegible] dubita- tis, fieri [illegible] *ſitam. in §. v. præterea etiam* [illegible] M[illegible]

25 Iudex [illegible] ter reſtitu[illegible] m- naret pe[illegible] vt in contumaciam, vt eſt com[illegible] opinio [illegible] *& hac.* [illegible]

26 Arbitrium iudicis in [illegible] ad ius commune, niſi [illegible] ua leuia. communem [illegible] Al[illegible] *parte* [illegible] *mauaro.* *num.* 1. Clar. *libro 5 ſententia.* [illegible] *arbit* [illegible] m cenſetur re[illegible] ta [illegible] ognitio [illegible] Cataldi. *de ſyndic. q* [illegible] 9. [illegible] Ang. *de ſynd.* [illegible] 4 [illegible] la *ibi.* P. [illegible] ona.

27 Condemnari non poteſt [illegible] dente eadem [illegible] formare nouâ [illegible] & inqui[illegible] catur cōmuniter. Nouel[illegible]us *in prax. crim. fol.* [illegible]

De pœnis

TITVLVS XXX.

REipublicæ intereſt [illegible] m- punit[illegible] *vt* [illegible] *ſi operis.* C. *de* [illegible] ca- *tio.* §. *quod* [illegible] *na.* *ext. de ſenten. excommun.* [illegible]

2 Pœnæ ſunt molliendæ n[illegible] cta eſt interpretatio facienda [illegible] a- *lium.* § [illegible] *pœnalib* [illegible] *de reg. iur.* [illegible]

3 [illegible]œna amputationis me[illegible] cis [illegible] om[illegible] C [illegible] 37 *ff. de* [illegible] *d. omn* [illegible] *in iudicium.* [illegible] D. Ant[illegible] la

in l. [illegible] *C. de tranſact.* Clar. *d.* § *fi. q.* 69. *in princ.* P. Fic.

4 [illegible] nemo [illegible] c[illegible] lata culpa [illegible] com[illegible] *tur.* [illegible] *de* [illegible] *de legib.* [illegible] *in culpam.* [illegible]

4 Pro culpa lata [illegible] *59 in fi.* ſed [illegible] maxime, ſi culpa [illegible] *de transfu-* [illegible] Et quæ de ta[illegible] pœna [illegible] intæ [illegible] Fama [illegible] c[illegible]

6 [illegible] eſt [illegible] poſt & [illegible] cum [illegible] puni[illegible] [illegible] vt [illegible] *ibi.* [illegible] Cla. *ibi* [illegible] *etiam* [illegible] mu[illegible] ſuet[illegible] de[illegible] in[illegible] c[illegible] tum [illegible] tum, & a[illegible] al[illegible] tur, [illegible] pœna [illegible] [illegible] opi[illegible] *alias* [illegible] al[illegible] vt [illegible] v[illegible] recedendum [illegible] dum[illegible] & propter [illegible] dinem de- l[illegible] quendi [illegible] pœna, vt quis [illegible] puniri poſſit pe[illegible] *ibi. ver. ad hoc.* & plures de- l[illegible] dum, vt eſt [illegible] 4 [illegible] Bo[illegible]

[illegible] *ſerat.* in [illegible] *erit.* [illegible] nus c[illegible] ret. ad[illegible] *then.* vt [illegible] §[illegible] *venenat.* [illegible] vt pe[illegible]

[illegible] *conſangu* [illegible] *do* [illegible] *ſib.* & [illegible] V[illegible] vt [illegible] *ver.* [illegible] *de iure* pat[illegible] *cer.* [illegible] 19. [illegible] *q.* [illegible] *ver.*

venerantur.n.206. C de reuoc.don Arias P[illegible]el in [illegible] *par.3.ver infertur ex iã. C.de bon.matern.* & in l 2.*par* 2.*c vlt.n* [illegible] *.de reſcin. vend.* Fran. Viuius *lib.1.opin.118*. Nec vnquã ex ipſis d[illegible] nq[illegible] tis cõſenſi impoſita cenſ[illegible] [illegible] non ver[illegible] arb[illegible] [illegible] & c[illegible] oex[illegible] *in* [illegible] *des* [illegible] *.de pa[illegible]* [illegible] R[illegible] *in repet.rub* [illegible] 6 *n* 4 *de don.int* [illegible] *b.de pre*[illegible] *.de* [illegible] R[illegible] *in rubr. n.11* [illegible] *de verb.obli* C[illegible] *act* § [illegible] *q.* [illegible] Et [illegible] licubi [illegible] tur [illegible] & m[illegible] p[illegible] b. quia [illegible] iure ipſo [illegible] el le[illegible] [illegible] unt la[illegible] D[illegible] *in tr act. de* [illegible] *onſ. part* [illegible] 6.[illegible] Clar *in d.* [illegible] 8 [illegible]

1 Culpa lata n[illegible] qui[illegible] do[illegible] [illegible] ve[illegible] i nponeda [illegible] *in lege* [illegible] *a.* [illegible] 4

F[illegible] 9.caſibus vt per [illegible] *in prax.criminali* [illegible] 5 *n.* 4 [illegible] *lege Cornelia.ff.* [illegible] *n.*4. [illegible]

11 Pœna capitalis v[illegible] nque [illegible] vel ſta[illegible] [illegible] non debet impon[illegible] capiti, [illegible] *ne Chri* [illegible] *.mancip*

F[illegible] in 4 c[illegible] b. [illegible] per [illegible] *rs.* 541 & pœn[illegible] tel igitur de pœna c[illegible] [illegible] 4.caſ[illegible] vt p[illegible] el. *in* [illegible] *icut cl.m.de acc*[illegible] Do[illegible]

12 Pœna ipſo [illegible] inflict. non in[illegible] præcedente, ex communi per aur [illegible] .14.*n*.18. [illegible] 22.[illegible] *nſ.*43.*n*.22. Bon[illegible]

13 [illegible]na ordinaria ceſſat, vbi qu[illegible] [illegible] ſione, & qualificata punitur, vt e[illegible] Bu[illegible] *n.2* Idem

14 Pœna non im[illegible] nol[illegible] it, [illegible] *ad l* [illegible] *el de* [illegible] *iurandi. ff de iniur.* [illegible] in 5 ali[illegible] Bened [illegible] 66.*n*.16 [illegible] in 4. caſib. qu[illegible] Blã *in ſua prax.* [illegible]

Fallit in 4.caſib.[illegible] per Fel [illegible] *conatu puniatur, n.6.* contrariam regul[illegible] q[illegible] punitur in delictis. facit Io [illegible] Villa, *in* [illegible] *ff. de ſica.* vbi [illegible] 8 caſib[illegible] *n.*75. Don. à Fina.

15 Quæro, Quæ pœna in deli[illegible] attendi debeat [illegible] an [illegible] galis, vel ſtatutaria, & an ſtatutaria tollat [illegible] c[illegible] commu[illegible] Reſp quòd pœn[illegible] ſtatu[illegible] tollat pœnã iuri cõmu[illegible], ea [illegible] attẽdi debeat. & [illegible] e eſt [illegible] communis, vt firmat [illegible] *in prac. crim. § quæritur.n.6.* [illegible] ad h[illegible] c relatis d[illegible] nib. Ex [illegible] dicit [illegible] A be. *tract* [illegible] *part* [illegible] hoc te[illegible] *de* [illegible] *poſita uper* [illegible] *C.de* [illegible] cet volue[illegible] Bart. *l.1.ff.* [illegible] *bon. rapt* [illegible]

16 Pœ[illegible] diſp[illegible] [illegible] temporis præ[illegible] tac[illegible] vel expre[illegible] continens in dubio cen[illegible] tur perpet[illegible] *ff de pœnis*, vbi Bal[illegible] & Bart, fallit in 3.caſib. vt pe[illegible] *ex* [illegible] *de conſtit.col.8.* Don. à Fina.

17 [illegible]œna nunquam incertitur niſi d[illegible] te[illegible] fauorẽ e[illegible] inducta, vt eſt com. o[illegible] [illegible] 48. Bon[illegible]

18 Pœna vbi applicatur parti [illegible] vbi [illegible] eſt criminalis, [illegible] eſt commun[illegible] B[illegible] *n.* [illegible] conius *in ſuo commun. opi. centuria* [illegible]

19 Si crimen de quo ex[illegible] itur, [illegible] conſtat per c[illegible] eſſione, puni[illegible] *e palora* [illegible] *de exce*. Fal[illegible] in 4.caſib. [illegible] per Fel. *in d.* [illegible] *paſtoralis* [illegible] 4.

20 Si crimen de quo excipitur [illegible] & de [illegible] conſtat per [illegible] obat onem, pun etur [illegible] ari[illegible] n eo[illegible] judicio. fall[illegible] caſib. vt per Fe[illegible] *in d.* [illegible] *alis*.

21 Mon[illegible]tione op[illegible] eſt, vt p[illegible] ac nul[illegible] temporis me[illegible] ne [illegible] po- nitur commune [illegible] qu[illegible] Præp[illegible] 4[illegible] *n.* [illegible]

22 Monitio re[illegible] ad [illegible] quid [illegible] tur [illegible] e[illegible] nam imp[illegible] net P[illegible] *in cap. iudam.* [illegible] B V[illegible] Co[illegible] *l.1* [illegible] *tit.9.par* [illegible]

23 [illegible] on[illegible] o ſiue n[illegible] quot [illegible] cet ad hoc [illegible] pœna [illegible] vel vna pro o[illegible] nibu[illegible] [illegible] *autl* [illegible] *item* [illegible] *a communitas.* [illegible] *de epi* [illegible] d[illegible] [illegible] 6.[illegible] en id tal[illegible] a cleri [illegible] um f[illegible] xco [illegible] interpretat, vnica co[illegible] [illegible]

Io[illegible] *cap non minus.de imm.ecc* odio tyr[illegible] norum & eccleſiæ f[illegible] ter tene[illegible] Bened. Cap[illegible] 96.*nu*.81.

24 M[illegible] in pœnam quado lex [illegible] pœ- [illegible] Bonac [illegible] q[illegible] caſu contra- ue[illegible] .48 Bon[illegible]c. [illegible] *ad* [illegible] *de ſica.* Fal [illegible] *præſump.n* [illegible] [illegible] p[illegible] *puniatur.* [illegible] *l.1.§ hoc* [illegible] *quiſque* [illegible]

[illegible] idex [illegible] ad eõdem- [illegible] *de præſump.* [illegible]

28 C[illegible] Fel. [illegible] pôt ve[illegible] in pœna de- p[illegible] 115.*nu.* [illegible] quis tale [illegible] e mor- t[illegible] qu[illegible] narũ. [illegible] uam ſe- c[illegible] 4 [illegible] ſta- t[illegible] vel [illegible] *de penis* [illegible] S[illegible] ta[illegible] eſt [illegible] *§.quis* [illegible] Alb. *in L.Aliquando* [illegible] *pro* [illegible] *cum ta* [illegible] Fla. [illegible] pa- [illegible] *regul.* 34 [illegible] [illegible] contrariam r[illegible] oal- t[illegible] [illegible] œna [illegible] ex [illegible] fr[illegible] *de ſponſ.* 2.*pa* [illegible] 4 [illegible] m[illegible] Dec. [illegible] ne.*fin* [illegible] 579. Sed c[illegible] pro- fe[illegible] Affl. *de* [illegible] *n.2.* [illegible] *per* 41 [illegible] hac opin[illegible] Clar. *in pr* [illegible]

31 [illegible]œ[illegible] propter de- [illegible] pp[illegible] Abb. *in rub. de* [illegible] A[illegible] D[illegible] *ff* [illegible] F[illegible] D[illegible]

3 Pœna

[illegible]

50 Reus pro crimine, ac delicto capitali condemnatus ad mor- [illegible]

Fallit [illegible] vt per Felin. [illegible] quas limitationes [illegible]

[illegible]

de ciuitate [illegible]
[illegible] ſieri, ob-
[illegible] locum [illegible] in grauioribus deb[illegible] firmat

Hoſt. en. *in c. fi. de immun.* [illegible] in le[illegible], vt efficax [illegible] A[illegible] *in c. inter alia. n. 23. eod. tit. de im mu. eccleſ.* V[illegible] *op.* [illegible]

112 C[illegible] iuſta cauſa pœn[illegible] del[illegible] im[illegible] A[illegible] *con.* [illegible] lat[illegible] C[illegible] *in pract. §.* [illegible] *generaliter* [illegible] *ver.* [illegible] *de epiſ. audi.* [illegible] *de pœ. in* [illegible] *de cruc. fugit.* [illegible] *l. licet. in §. fi. ff. nau. caup. ſtab.* [illegible] *de ſud.*

S[illegible] alias [illegible] pœ[illegible] ne fac[illegible] *aut plures de pœn. diſt.* [illegible] Be[illegible]

113 Pœn[illegible] deci[illegible] C[illegible] *ver.* [illegible] *ver. pœna.* [illegible] ſſ.

114 P[illegible] ſtãte [illegible] ſangu[illegible] &de [illegible] lene [illegible] C[illegible] *v. ſed* [illegible] *arc.* videt[illegible] 324. [illegible] per Ber[illegible] in ſep[illegible] *ſude- an poſſ. commutare* [illegible] *fol. 68 co*[illegible] capital[illegible] aut [illegible] propri[illegible] quend[illegible] *7. in prin.* Sc[illegible] ap[illegible] cle[illegible] Dec. *in c. inter* [illegible] *de te*[illegible] *verſic. pœna. n. 141.* [illegible] com. op. *lib. 2.* [illegible] *q. 2.* Bona eſſ.

116 Pœnæ legales fiſc[illegible] applicãtur cõmu[illegible] habetur [illegible] agiatia, *de termino moto.* Corn. *con. 322. litera M in 4. vol.* Fal[illegible] pœnis [illegible] conuentionalibus, quæ contrahe[illegible] debent applicari, vt ibi per Cor. Et pœnæ conuentionales etiam [illegible] iure canonico exigi poſſunt vltra quam inter[illegible] ſimpliciter, prout eſt com. op. de qua Cor. *con. 28. litera R. in* [illegible] *vol.* Et quando approbatur laudum, ſeu conuentio p[illegible] pœna tunc peti non poteſt. dem. Cor. *ibi litera C.* E[illegible] no[illegible] conuenta in ſocietate, tenetur ad [illegible] con[illegible] ales C[illegible] *conſ. 26. litera G. in 3. vol.* [illegible] pœna [illegible] conuen[illegible] ſi in aliquo [illegible] tantu[illegible] per Co[illegible] *con. 188. litera F* [illegible] de omnino A[illegible] *lib.* [illegible] *concl. 34. per totum &* [illegible] qui cõ[illegible] *in con. 344.* [illegible] E[illegible] in prætori[illegible] eſt [illegible] ſtante [illegible] op. D. He[illegible] *con.* [illegible] ſſ.

117 A[illegible] nte de[illegible] reus [illegible] *de pœ.* [illegible] muni[illegible] *cap. 9.* [illegible] A[illegible] Affl. *dec.* [illegible] *quæſt. 6. ver. præterea poteſt.* [illegible] & Bonac[illegible] Suarez.

118 [illegible] quod excedi[illegible] quadra[illegible] Anto. de Butr. [illegible] *de teſtib.* [illegible] Bal[illegible] *con.* [illegible] A[illegible] hoc [illegible] *quoniam contra* [illegible] *de proba.* A[illegible] Dec. [illegible] Neapo. Dec. [illegible] Imol. [illegible] *con.* [illegible] *vol.* [illegible] Ba[illegible] *cum aliquis.* C. *de iur. delibe.* Q[illegible] declarat Ph[illegible] *de appell.* [illegible] *in conſ. 11. incip.* pro te[illegible] *cum aliquis. C. de iur. delib.* [illegible] *de antiquita temp.* [illegible] hanc [illegible] ta[illegible] munem[illegible] non procederet, q[illegible] ſufficeret 40. annorum ſpatium, ad [illegible] probationem, prout exemplifica[illegible] poſſit in finibus Diœceſium, quia

n[illegible] præſcrip[illegible] *cum cauſam.* *in* [illegible] *de probat.* [illegible] Hie. [illegible] poſt [illegible] *de* [illegible] Kirchouius [illegible] *de regu. iur.* [illegible] Ea[illegible] *cum aliqu.* [illegible] *de iure delib.* [illegible] *con. &* [illegible] *admitt. tendi. n. 246.* *ff. de iureiur.* [illegible] *de A*[illegible] A[illegible] auditu [illegible] hoc [illegible] probet [illegible] *pa*[illegible] *mp. in c.* [illegible] *in 2.* [illegible]

Ar[illegible] tamen [illegible] probatio [illegible] *de fama.* [illegible] *de proba.* [illegible] eſt de [illegible] plebeij. per [illegible] *c. cum quidam de iureiur.* [illegible] eptam di [illegible] *9. n.* [illegible] *præſt etiam.* [illegible] pen[illegible] vel [illegible] Suarez [illegible] *n. 32. L.* [illegible] Marſi[illegible] *proble. 71.* P[illegible]

12[illegible] eſſant [illegible] B[illegible] *in conſ. 7. col. 6.* [illegible] *nemo poteſt in prin.* [illegible] æquia par[illegible] nobis [illegible] B[illegible]

Limita[illegible] pœna [illegible] quando [illegible] ad caſtigationem [illegible] Barb. [illegible] Bal. *in c. 1. de conſt. in* [illegible] Ve[illegible] vt eſt cõm. op. Cla. *q. 6.* [illegible] *pariter.* [illegible]

124 V[illegible] vniuerſitas [illegible] delictorum puniunt eadẽ pœna [illegible] quòd [illegible] *ver. a*[illegible]

12[illegible] ex[illegible] qui ſuperueniente [illegible] Re[illegible] *quis eſt facere poſſ.* tenet, q[illegible] deli[illegible] propter [illegible] pendi vel de[illegible] & [illegible] poſſit [illegible] bene [illegible] debet [illegible] afflictio [illegible] habetur, [illegible] etipſe [illegible] *de* [illegible] *in c.* [illegible] *ex pupillari*[illegible] *de vul. & pu.* [illegible] *n. 14. de teſta.* H[illegible] *de furtiſ.* [illegible] *& n. 8.* [illegible] *ff. de vulg.* [illegible] Ra[illegible] *lib.* [illegible] Dec. Cag. [illegible] *de re*[illegible] minimè [illegible] tene[illegible] Bal. [illegible] *&* [illegible] *ſi. apatur* [illegible] teneat [illegible] con [illegible] et Bal. [illegible] *in furtiſ. n. 13. & 14.* *Ipſi* [illegible] *in tractu mar*[illegible] *verbo* [illegible] *n. 7.* [illegible] noe [illegible] ſeque[illegible] *teſté* patur.

L[illegible] teneat l. R[illegible] *l. furtum, per* [illegible] *ff. de pœ nit. & in pen. ff.* [illegible] *x mexaleum.* [illegible] B[illegible] *ca. in litera. de reſcript.* [illegible] *&* [illegible] quod [illegible] & executio [illegible] & ſictam [illegible] Sed ma[illegible] op. [illegible] *in* [illegible] *morbo* [illegible] *ſi verſa. & v. etiam ſupplicio* [illegible] one Baldi [illegible]

1[illegible] S[illegible] propter [illegible] dubio receſſ[illegible] nis, ſtatuſque ta[illegible] pœn[illegible] per Bal. *in l. data opera.* C. *qui accuſ. & in l. a. cir. ff. C. de reb. creditis & in l. qui ſepulchra. pro.* pi[illegible] ſi.

pē fin. de ſepulch. violat. vbi Sali. cū aliis latè congeſtis per Marſ. *in pract. crim. in §. quæritur n. 5. & ſeq.* Hoc idem tenet, & ita totus mundus, & practica obſeruat, vt aſſeuerant omnes *doct. paſſim. & in c. de cauſis. de off. deleg.* præſertim Dec. ib. *n.* 86. & Alber. *in tract. ſtatu. q.* 8. *q.* primæ par[illegible] et Abb. *in d. ca.* de cauſis aſſeuere [illegible]ontrarium, quem nonnulli [illegible] in [illegible]. & iſta opinio videtur magis communis teſte Marſ. *in pract. crim. in §. quæritur n.* 5. & [illegible]

127 Statutū [illegible] imponeret pœnā [illegible] librarum al[illegible] imponeret pœnā quingentarum [illegible] per hoc non cenſetur correctum [illegible] ſtat[illegible] librarū pœ[illegible], ſec. Bart. *eleganter in l.* 3. §. *cum* [illegible] *de adimen. lega.* [illegible] Alex. *in l.* 1. *C. de bo. poſſ. contra tab.* Aret. *con.* 2[illegible] *con.* 172. *li.* 4. Dec. *in l.* 1. *ver.* [illegible] *non obſtat* [illegible] *de officio eius.* & *in l.* [illegible] *C. de bon. poſſ. contra tab.* [illegible] procedat, licet verba ſint gemin[illegible], quia adhuc [illegible] correctio: quod etiam vo[illegible] D[illegible] *con.* 128 [illegible] Alex. *con.* 15 *lib.* 4. Sed contrar[illegible] videtur [illegible] Dec. *con.* 2 & quòd per dictionem tax[illegible] correctio iuris, voluit Rom. *con.* 87. Iaſ. *in d.* [illegible] *de bo. poſſ. contra tab.* Veruntamen contra iſtam partem [illegible] *in d.* [illegible] *ff. de offi. eius, cui. & in l. vni. ff. ſi quis ius dicen non obte*[illegible] *ſi conſtante. ff.* [illegible] *mat. ver.* 4. adde [illegible] debet correctio iuris ex quo alias [illegible] tareturs, quia ſumitur argumentum a c[illegible] correctionem iuris & minimis, quando a [illegible] operaretur, tandem audacter fatetur [illegible] eſſe obtinere contra B[illegible] ex quo [illegible] & [illegible] Bart. opinio eſt com[illegible] ſupra c[illegible]. Idem.

128 Pœna cor[illegible] requiritur, nec [illegible] per Bur. *conſ.* 94. *nu.* 8. *lib.* 1. Bonacoſſ.

129 Pœna impoſita à ſtatuto vel lege pro [illegible] nes in perſonam [illegible], operatur vt etiam hæredes [illegible] excludantur, ſec[illegible] per Bur. *con.* 37. *n.* 13. *li.* 1 [illegible].

130 Pœnam capitalem [illegible] lex vel ſtatutum imponat [illegible]ter pro al[illegible] quia pœna capitalis poteſt mu[illegible] ter intell[illegible], dic[illegible] quòd [illegible] de [illegible] & [illegible] de pœna deportat[illegible] Iaſ. *in l. diuortio n.* [illegible] *ſo. ma. in l. ſi quis inquum §. hac pœna. n.* 3. *ff. quod quiſque iur.* Quid de pœna quæ ipſo iure [illegible] requ[illegible] & dic, vt per Iaſ. *in d. l. ſi quis inquum. §. quod autem ait.* vbi quòd pœna quæ tranſit ad hæredes [illegible] præcedet ſententia declaratoria, quam [illegible] declara, vt latiu[illegible] per eum [illegible], cui adde, quòd pœna a lege [illegible] irrogata [illegible] efficit, quòd poſt mortem hæredes [illegible] tenentur, & conueniri poſſint, iuxta communem per Vi[illegible] com. op. *li.* 14. *ver.* pœna quam ampla, [illegible] ita, vt ibi per eum, & per Suarez. *ver. pœna. quæ.* Dec. *in l. pupillum. §. in hæredes, n.* 4. *ff. de reg. iur.* Iaſ. *in l.* 5. *§. hoc iudicium ff.* [illegible] *eum qui in ius.* vbi diſputat an actiones ex delicto tranſeant ad hæredes, & an ac[illegible] vel paſſiuè [illegible] & ib[illegible] quando de[illegible] ad vin[illegible], quando ad pœnam, dic, vt per eum *d. §. n.* 5. *& in l. pro hærede. §. ſi ſepulchri. n.* 3. *de acq. hær in l. ſi eum §. qui iniuriarum. col.* [illegible] *ff. ſi quis caut.* [illegible] qu[illegible] di[illegible] prop[illegible] pœna vide per eundem in *l. cum quidam. n.* [illegible] *de li. & poſth. & ib.* 36. *fal. ad reg.* quòd in pœna[illegible] non ſit e[illegible]. De pœna autem capitis, quod intel[illegible]gatur de [illegible], not. Iaſ. *in l. diuortio. col.* 3. *ff. ſo. ma.* [illegible] refert pract. qua[illegible] aſſeſſores vel iudices in ſenten[illegible] dicunt, ita quòd caput ab humeris & anima a corpore ſeparetur. Idem.

131 Statutum impon[illegible] al[illegible] pœnam quàm ius cōmune, ſeruandum eſt: nam pe[illegible] ſtatutariam tollitur pœna iuris communis. hanc [illegible] & a conſuetudine approbatam dici[illegible] Clar. *d. §.* [illegible] *ver. debet etiam* [illegible] Bal. *in l. data opera. n.* 19 *C. qui accuſar. non poſſ.* [illegible] quod ſtatuus eſſet iudex, qui aliam pœnam [illegible] ſtatutariam [illegible] at item practicam Carrerij, *num* 14. *Dec. in dict. ca de cauſis num.* 14. *de offi. deleg.* Alc. *con.* 4[illegible] A[illegible]ber. *in prima parte* [illegible] *quæ.* 8. *n.* 10. *in fi.* Gandin. *in tit. de a*[illegible] *quæſt. n.* 4. Grammat. *con.* 35. *n.* 56. qui omnes prædictam opi[illegible] communem eſſe atteſtantur. Adde Burſ. *conſ.* 94. *n.* 4. *li.* 1. Et licet Bart. *in l.* 1. *n.* [illegible] *ff. de vi bo norum raptorum.* contrari[illegible] tenue[illegible] quòd per ſtatutum imponens nouam pœnam, [illegible] intel[illegible]gatur ſublata pœna iuris communis, quam opinionem communem dixit Cyn. *in*

in l. qui ſepulchra. C. de ſepulchr. violato. Angel. ib. Abbas *in c. de offi. deleg.* & Sal. *in d. l. qui ſepulchra.* tamen priorem magis communem atteſtatur [illegible] in pract. *crim. n.* 61. & Anto. gome. *lib. delic. c.* [illegible] *n.* 38 [illegible] chard.

132 Statuti pœna poteſt minui, vt eſt com. op. de qua Tiraq. *de pœnis in præfa. n.* 22. ex cauſa ſcilicet etiam iurati. *ibid. n.* 55. Bonac.

133 Statuta etiam pœnali[illegible] & exorbitantia ex identitate rationis extenduntur de in[illegible] ad inn[illegible], vt eſt com. op. de qua Ripa in tractat. *de peſte. n.* 283. *fo.* 52. non tamen ſtatuta in c[illegible] ſimpli[illegible] ext[illegible] intur ad caſum [illegible] um, qui [illegible] od[illegible]a. Dec. *con.* 314. *nu.* [illegible] Bonacoſſ.

E[illegible] quod loquitur in materia pœn[illegible] debet extend[illegible] ad a[illegible] caſum, [illegible] dicit Ioan. And. *in c. odia. de reg. iu. in* 6. Ang. & Caſt. *in l.* 1. *ff. quod quiſque iur.* vbi dicit hoc [illegible] receptum. [illegible]

134 Pœn[illegible] pœnam le[illegible], vt eſt com. op. Graſſus com. opi. *lib.* 3. *c.* 6 *q.* 5 Marſ. *in prac. crim. in §. quæritur. nu* 6. vbi infinito[illegible] adducit. Fran. Mar. dec. [illegible] Delphina. 909. & 910. Et ibi an pœna le[illegible] ve[illegible] ſtatu[illegible] poſſit augeri vel minui. Cap. *deciſ. Neap.* [illegible] *nu.* 5. E[illegible] qu[illegible] per ſtatuti [illegible] pœnam iuri[illegible] communi[illegible], Moron[illegible] *de fide. treuga & pace q.* 125. *nu.* 8. *& ſeq.* Limita, vt ibi per eum. Bonac.

135 Id [illegible] ex[illegible] etiam [illegible] ſubſtatis condemnatio [illegible] non debe[illegible] ſecundū Dec. *conſ.* 175. *in cauſa falſitatis. col. penult. in fin. in ver. præterea* Don. a Firm.

136 [illegible] ad perpetuos carceres [illegible], perdit teſtan[illegible] communem opinionē d. Iuſſus [illegible] *teſta. q.* 23. Idem.

137. Con[illegible] ad mortem ſi abſens fuerit, non fit ſeruus pœnæ. [illegible] poteſt. cōmune teſtatur Cl[illegible]r. vbi *ſup. q.* 2 *ver. aut vero.*

138 Statutum [illegible], quòd ſi quis condemnatus in amputatione man[illegible] centum, ſibi amputetur manus quātum tempu[illegible] ſoluendum. reſp. Bald. *in c. quòd ad conſultatio nem. nu.* [illegible] *de re iudic.* quòd habet quattor mēſes poſt decem d[illegible] ad appellandum [illegible] pœna corporali. *l.* 2. *C. de vſuris.* N[illegible] tempus ſit limitatum a ſtatuto cum cauſa, vel ſine, vel a iudice cum cauſa, cauſa eſt in *d. ca. quod ad conſultationem.* [illegible] econtra, ſi ſit condemnatus in c[illegible]um, & ſi non [illegible] amputetur ei manus. idem ſi ſtatuto cauetur, quod [illegible] condemnat[illegible] non [illegible] uerit condemnationē, puniatur alia grauiore pœna. & non apponitur tempus. d[illegible] quod monitio eſt neceſſ[illegible]. Bal. *in c. ſicut. in fi. nu.* 13 *de cohabita cleric. & mulie.* [illegible] ſi [illegible], puniatur in cētū, a[illegible] amputetur manus, iſta nō eſt propri[illegible] ternatiua, ſed eſt quæda pœna ſubordinata, ſcilicet, corporal[illegible] in [illegible] pecuniari[illegible] & non propter naturam pœnæ corporalis. Bal. *in l. Luc. T*[illegible] *col.* 2 *ff. de l.* 2. Bonacoſſ.

139 Depoſitiu ſimplex nō trahitur ad futura in materia pœnali, vt e[illegible] mis op. de Iaſ. *in l. ſi quis inquum. §. illud quoque. ff. quod quiſque iur. n.* 2. Amplia multipliciter, [illegible] ib. per eū. Bon.

140 Quæro, [illegible] ſtatuto, quod pro aliquo del[illegible] manus amputet[illegible] delinquens habeat manū aridam, [illegible] at abſc[illegible] Reſp. Diuerſæ in h[illegible] articulo ſunt opiniones. [illegible] *auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fug.* exiſtimat bonā manum eſſe amputandam. Aliter ſentit Bal. *in d. auth. diſtinguens.* An in ſtatuto [illegible] dextera vel ſiniſtra ſit ſactament[illegible], vel non.

Sed c[illegible] & recepta doct[illegible] opinio eſt, quòd ſi ſtatutum ſimpl[illegible]ter dicat, manum amputandam, tunc arida debet abſcindi, ita communiter teneri firmat Io. And. *in add. ad Spec. rubr. de pœ.* [illegible] refert & ſequitur Aug. Arimi. *in addi. ad Ang. in tract. mal.* [illegible] *verb* quaſi nonſoluerit intra decem dies. *nu.* 4. Et eā tenet Iaſ. [illegible] B[illegible] *in d. auth. ſed nouo iure.* [illegible] Alberi. de Roſat. & [illegible] Raph. [illegible]. Eandem d[illegible] com. eſſe opin. Alex. *in conſ.* 104. *vol.* [illegible] C[illegible] *d. auth. ſed nouo. n.* 3[illegible]. & plures relati per Per. à Duen. [illegible] *limit.* 9. *in fi.* Adde Al[illegible] *in tract. præſumpt. regul.* 2 *præſumpt. vltim in fin.* Mich. Graſſus & Verinus.

141 Quæro, An [illegible] imponēs pœnam capitalem debeat intel[illegible] pœna [illegible] Reſp. quòd non, ſed pœna illa capitali [illegible] partē, vt comprehendat deportatio[illegible]. Hanc opinionem probat tex. *in l. præſenti.* [illegible] *de his qui ad eccleſ. confug.* [illegible] eam tenet Fel. *c. qualiter &* [illegible] *el. ſecund. n.* 52. *de accuſ.* [illegible] An[illegible] *e.* 1. *de homici.* Chaſſ[illegible] *conſuet.* Bur[illegible] *tit. des iuſtices. rubr.* 1. §. 5. *fol.* 54. *n.* 119. Io. de Villamati. *in repeti. l. diuus. n.* 60. *ff. ad l. Corne. de ſicar.* Iaſ. *in l. trāſigere.* & ibi Ri-

materia [illegible] *incipiente, Criminæ obiecta probãda ſunt, n.* [illegible] *ſeq.* Tiraq. [illegible] *tract. de pœnis tẽperandis.* [illegible] *& ſeq.* vbi ea [illegible], & Gram. *deciſ. 56* vbi refe[illegible], quod quidã inquiſitus [illegible] in Magna Curia Vicariæ propter indicia vehem[illegible]ma, & indubitata, fuit in ead. condenatus ad remiga[illegible] per ſep[illegible] ennũ, & introducta cauſa [illegible] ius condẽnati per tem[illegible] appellationis in Sacro Regio conc[illegible]lio, extitit in eo [illegible] moderata pœna prædicta, ſeu ſententia Magnæ Curiæ, & ſic fuit condemnatus [illegible] natus homicida inquiſitus per triennium ad remigandum per Sacrum Concilium.

¶ Et licèt multi Docto. aſſeruerint contrariũ, quos recẽſuit Brunus *in tract. de indicijs, & tortura in 4. q. [illegible] partis, n. 13.* Marſil. *in d. rubr. de probatio. n. 253.* & Boe. *in d. deciſ. 164. nu. 5. cum alijs ſeq.* Tamen quicquid [illegible] ſuadeant, fatuum quidem eſſet, & inhumanum in actu prac[illegible] recedere à dicta communi.

Imò ſi iudex ſente[illegible] ferret ex præſumptionibus, certè, & abſque dub[illegible]o ali[illegible]uo nõ tr[illegible]ſiret in rẽ iudicatã, vt habetur *in l. ſi quis, qui adultery. C. de adult.* Secundum cõmunem intellectũ de q[illegible] per Fely. poſt alios *in cap. prepoſuisti, de probatio.*

Et quæ dicantur indicia indubitata, & qualia & quæ ſint, declarant Criminaliſtæ in locis præcitatis, & Marſil. *in d. rub. de probatio. n. 253.* Viuiu. *opin. 125.*

154 Condemnatus in amputatione manus præſumitur & intelligitur de deb[illegible]ioni. Alcia. *tract. de præſump. reg.* [illegible] *præſump. vlt. in fi.* communem dicit. Villal. & Bonac. & Vezinus.

155 [illegible]tatutũ quod pœnæ maleficiorũ duplicẽtur in palatio, duplicatur etiã pœna, ſi quis maledixit Deũ in palatio, vt eſt com. opi[illegible] de qua Pet. Raué. *in alphab. verb. blaſphemare.* Bonac.

156 Statutum quod vnus pro alio puniatur, valet, vt eſt communis opin. Dec. *cap. cognoſcentes. n. 4. de conſtitut.* Ben. de vado *in repertor. Fel. verb. ſtatutum quòd vnus.* Idem.

157 Statuto ſtante quo[illegible] bannitus in centum poſſit impunè occidi, ſi aliquis eſt bannitus ex vna cauſa in quinquaginta, & ex alia cauſa in aliis quinq[illegible]agi[illegible]ta, non fit cumulatio, vt dicatur bãnitus in cẽtũ: quia iſta materia eſt odioſa, & in odioſis nõ fit cumulatio ſecũdũ communem de qua Iaſ. *in l. ſi idem cũ eodem. n. 4. ff. de iuriſd. omn. iudi.* vbi etiam Dec. Idem.

158 Lex hodie [illegible] de pœnis, non habet locum in pœnis à ſtatuto determinat[illegible] ſ[illegible] ſit præciſe ſecũdũ. ſecũdũ Bald. *in ſua repetitione. §. pœna grauior* [illegible] *l. quid ergo* [illegible] *de his quinotan. infa.* *in l. 1. C. ſi aduer. delict. in auth. hodie. C. de iud.* contrarium tenet Bal. Sal. Paul. de Ca. & do. Alex. *in l. & ſi ſeuerior. C. ex quib. cau. infa. irro.* & Bat. vt ipſe Bal. refert *vbi ſuprà*, quando ſubeſſet legitima cauſa. quod verius videtur. Balb. *deciſ. 58.*

159 Mulier quæ cauſam dedit proprio abortui tenetur *lege Cor. de ſica.* fallit vt no. Blan. *in praxi cri. fol. 78. n. 13.* Don. à Fi.

160 Qui percuſſit pede mulierem prægnantem adeo quòd fecit abortum, tenetur de homicidio.

Fallit ex diſtinctione quam ponit Blan. *in prax. crim. fol. 78. n. 16.* Don. à Fina.

161 Meretricis matrimoni[illegible] à mortis pœna illũ excuſat, atque eripit, qui ipſi merito addictus erat. cõmune aſſerit Viuius *lib. 1. opin. 45. verſ. 3 etiam.* Quæ ſententia inſigniter mihi probatur. ea etenim ratione tum multorum balatronum de medio auferetur, tum non [illegible]niter ple[illegible]itur, qui tale ſibi conſortium aſciuit. etſi illam vſu non ſeruari cum multis atteſtatur Iul. Cla. *in pract. §. vlt. q. 98 v. quære etiam.* E. Suarez.

162 Furioſus non tenetur de homicidio, neque de alio delicto. *l. diuus. ff. de off. præſid.* facit tex. *in clement. vnica. extra de homic. cap. aliquos. 15. quæſt. 1.*

Fal[illegible]it vt colligitur ex d[illegible]inctione, qu[illegible] ponit Blanc. *in praxi crim. fol. 82.* videas Caretiũ *in praxi. crim. §. circa quartũ, n. 13.* fallit vt per Viuiũ *in ſuis commu. in* [illegible] *furioſus occiden.s.* Don. à Fina.

163 Ebrius non tenetur de homicidio.

Fallit vt colligitur ex d[illegible] tione quam ponit Blan. *in praxi crim. fol. 85.* videas Car[illegible]um *in ver. circa quarta, n.* [illegible]

164 Pœna in actu legibus aduerſo app[illegible]ſita, nul[illegible]us momẽti eſt, quamuis ea, quæ actui præter legem geſt[illegible] ad[illegible]itur, ſummas [illegible]res habeat. commune ait Iaſ. *in l. non dubium. nu. 59. C. de legibus.* E. Suarez.

165 Pœna et[illegible] tantũ pecuniaria ponatur, ſi tamẽ fi[illegible] applicetur, cauſa cri[illegible]nalis appella[illegible]tur. vt e[illegible] Accurſij ſententia *in l. 3. ver. centum aureorum.* [illegible] *de ſepulc.* [illegible] quam frequenter placitam renuncio ex Alex. *in l. à diuo Pio. § ſententiam Romæ. ff. de re iud.* Iaſ. *n. 12.* Gom. *n. 48. in prim. Inſtit. de act.* Plat. *in l. 2. C. de iis, qui ex ratio. lib. x.* Dec. *lect. 1. & lect. 2. nu. 9.* Rip. *n. 95.* poſt Abbat. *in rub. extra de iud.* Iaſ. ac Iacob. *in rub. C.* [illegible] *eod. tit.* & I. C[illegible]r. cum ali[illegible] *pra*[illegible] *§.* [illegible] *er. 4. igitur ſuit optime* E. Suarez.

166 Condenatus p[illegible] [illegible] eccleſia [illegible] deinceps [illegible] poteſt [illegible] per [illegible] ſicẽ ſeculare. Alciat. *in c. pernicioſam* [illegible] *12* [illegible] *de off. ordi.* [illegible]. Don. à Fina. & Vezinus.

167 Condemnatus propter del[illegible] in pœnam pecuniariam ſi omne ſoluerit minimo pretio d[illegible] deber pœna corporali affligi. Boer. *deciſ. 349. n. 8.* [illegible] dict. Don. à Fina. & Vezinus.

168 Condemnatus in pœnam pecuniar[illegible]am [illegible] non habet vnde ſoluat, petente illo in cuius fauorem eſt cõdẽnat[illegible]s, debet luere pœnam in corpore [illegible] inquit Bo[illegible] *deciſ. 349.* Idẽ.

169 V[illegible]luntatem, etiam conatu aliqu[illegible] ad [illegible] [illegible] legibus derogatum e[illegible] [illegible] rerum orbi[illegible] [illegible] frequent[illegible] [illegible] x Barb. *conſ.* [illegible] *lib. 2* [illegible] *§. hac autem. num. 26.* [illegible] *quiſque iuris.* Gand. [illegible] *rub. de* [illegible] *reor.* & Hip. *in l. 2. n.* [illegible] *244* [illegible] *254. cum ſeq.* [illegible] *de r*[illegible] *in l.* [illegible] *ff. de verb. ſig.* [illegible] Mant. *de* [illegible] dat. a C[illegible] *in* [illegible] *ns. 3. par. in prin. a nu. 6. de* [illegible] tius I. Clar. *in pract. §. vlt q. 92.* Limit[illegible] [illegible] qus vu[illegible] [illegible] to punietur commune [illegible] *19. num. 9.* I. Cl[illegible] *in d. pr*[illegible] *aſſimum. ver.* [illegible] ſecundo, [illegible] crim[illegible] læſ. maieſt. [illegible] fectai [illegible] ſine effectu ple[illegible] [illegible] *diſtinctis. in* [illegible] Clar. *in d.* [illegible] *inſertur.* I. Clar. *in* [illegible] *prac. in §. læſæ maieſt. ve*[illegible] Viu. *lib. 1. op 32* [illegible] quem [illegible] *lib.* [illegible] *op 53. & 54* [illegible] tiõ, v[illegible] nec in [illegible] commun[illegible] [illegible] procedat, [illegible] no altum intercipere inc[illegible] [illegible] *occiſorum* [illegible] *41. & in l.* [illegible] *cum ex parte. nu. 10.* [illegible] S[illegible] [illegible] quarto [illegible] in omnibus atroci[illegible] delicti[illegible], vt cũ el[illegible] [illegible] receptũ I. Cla. *in d. q. 92.* [illegible] *ſcias tamen.* [illegible] notabis denique in t[illegible] fuga cu[illegible] [illegible] & con[illegible]tus puni[illegible]tur, vt receptu[illegible] [illegible] *in rep. l. capitalium. § famulos. n.* [illegible] *ff. de pœ*[illegible] quamuis [illegible] deatur I. Cla. *in* [illegible] *§* [illegible] *8. ver. transfuga* E. Suarez.

170 Pœnæ inte[illegible] [illegible] quæ & igni[illegible] [illegible] ad metallum, deportationi[illegible] ac relegationis [illegible] uerunt, [illegible] cum in[illegible] [illegible] atte[illegible] [illegible] ex [illegible] terpretũ placitis ſubiũgens, quę [illegible] arum locum ſuc[illegible] *in pract. §. vlt. q. 72. à verſ non eſt.* E. Suarez.

171 Pœnę variç ſi ſigillatim ac ſeparatim [illegible] ſeſe cõfundentibus imponatur: vt arma de n[illegible]cte portat [illegible] aliũ irruẽti, atque alium percutienti: non omnes, ſed vn[illegible] [illegible]arum duntaxat pendi debet. vt eſt Accur. ſingularis doctrina *in l. de crimine. C. de accuſ.* quam frequentei placitam affirmant [illegible] pol. *in l.* [illegible] *in rixa. n. 15 ff. de ſicar.* [illegible] *in* [illegible] *na. n. 38. & nu. 54.* [illegible] *de rap. virg.* Iaffr. *deciſ. 55.* Vi[illegible]us *lib.* [illegible] *opi 281.* I. Cl[illegible]. *in pract. §. vlt. q. 84. ver. alius eſt caſus.* Sed & [illegible] uerſæ pœnæ diuerſis legibus vni alicui de[illegible] [illegible] [illegible] reus poſtulatus vnã aliqu[illegible], ve[illegible] [illegible] larũ le[illegible] pœna lu[illegible], non amplius de eodẽ crimine arceſſi pote[illegible], nec quat[illegible]nus legum cæterarum ſupplicium ex[illegible] [illegible] ampl[illegible] [illegible] omnino inquit Sal. *in l. qui ſepulc*[illegible] *n. 8. C de ſepul. violat.* [illegible] Ant. G[illegible] *de delict. cap. 1* [illegible] Viu[illegible] *lib. 1. opi. 279* Si tamen pœnæ aliquot [illegible] pendi [illegible] [illegible] ac ſimul omnes dari nequeri[illegible] t, tam [illegible] reus l[illegible] [illegible] iudicis arbit[illegible]ium ſelegerit. commune [illegible] & [illegible] exponit I. [illegible] *d* [illegible] *vlt. q. 99. ver.* [illegible] Q [illegible] & [illegible] al[illegible] [illegible] [illegible]tur, & vel vtraque corporea e[illegible], [illegible] referuntur, [illegible] optio ad ip[illegible] [illegible] com. dicunt Io[illegible] An. [illegible] *ſi* [illegible] *Iudas* [illegible] *de* [illegible] Ab. P[illegible] *in c. à crapula n. 4. de* [illegible] & qui recte id explicat I. Cla. *d. §. vlt.* [illegible] *85. ver. ſolet etiam.* Idem.

172 P[illegible] quo[illegible] [illegible] al[illegible]qua imponantur, non idcirco ſ[illegible] in ea [illegible] ſpeci[illegible] lege [illegible] indictum abrog[illegible] [illegible]bitur S[illegible] [illegible] nouæ, tu[illegible] [illegible] ceteris pœnæ [illegible]gent[illegible]r. [illegible] [illegible] Abb. *in cap de* [illegible] *n. num. 14. de off. de*[illegible] Ang. ac S[illegible] [illegible] *a. C de ſepulc. violat* [illegible] [illegible] *de iuſt i. & iur.* E[illegible] [illegible] pœna legis a[illegible]qua[illegible] [illegible] communis iuris pœnæ par[illegible] [illegible] pron[illegible] [illegible] Hip. *in pract. §. qu*[illegible] *n.* [illegible] Quamuis [illegible] [illegible] verius, [illegible] ſit *in d. l. veteri*, aut commun[illegible] [illegible] ſuppl[illegible] prorſus ſileſcere, vbi vel ſtatuto, vel lege a[illegible] noua pœnæ aliæ eidẽ crimini infliguntur. quod etiam commune affirmant Alciat. *conſ. 453.*

n.5.Blanc.*in pract.crim.nu.71. & ſeq.* Grata *conſ.35.nu.56.* Rol. *conſ.35.n.48.lib.4.* Viuius *lib.1.opi.277.* ac latius I.Clar. *in pract. §.vlt.q.85 verſ debet etiam.* Idem.

173 Pœnis corporeis nũquam locus eſt, vbi locus nõ interuenit, quamuis maximè culpa lata arguatur. cõmune loquiũt Cagn. *in l.contractus.n.10 ff.de reg.iu.* Hipp. *conſ.67.n.40.* & qui verius id proſequitur I.Clar. *in pract.§.vlt.q.84.* Hieto.Gabr. *conſ.172.n.11.* Burſ. *conſ.94.n.8.* E.Suarez & Bonacoſſ.

174 Pœnas ſtatutarias exteri omnes luent, nulla habita differẽtia ſciuerint, nécne ſtatuta, ſi id criminis cuius nomine pleċtũtur, aliàs iure etiã communi prohibebatur. commune inquiunt Did.à Couarru. *in c alma mater de ſenten.excomm.lib.6.* Ægidius Boſſius *in pract.tit.de pœnis. nu.18.* & qui alios laudat I.clar *in pract.§.vlt.q.85.ver.ſecundus eſt caſus.* E. Suarez.

175 Homicida regulariter punitur pœna mortis, *l.1 ff.ad l. Corn.de ſica.* Ampliatur in 9.caſibus. & limitatur in 45. vt per Marſil *in d l.1.*

Fallit in 45.caſib. vt per Belui. *in repet. l.capitalium. §.famoſos.ff de pœnis.* Ampliatur in 29. caſib. & limitatur in 52. per Lancillo. *in tract.de off.præt.in tit de homi.*

Fallit in 36.caſ.in quibus qui hominem interficit, non punitur. quos enumerat Blanc. *in prax. crim.fol.*113.& 4.caſus enumerat idem *fol.*155.

Fallit in 31. caſib. in quibus homicida excuſatur, quos refert Cat. *in praxi crim.§.circa quartum.* Don. à Fina.

176 H[o]micidi in præſtans opem, reſicitur vt homicida, *c ſicut dignum.§ alls etiam de homic l.ſi quis opem ff de furt.*

Fallit in 7.caſ.vt per Fel. *in d.c.ſicut dignum, & in c. 1. de offi. deleg.* vltra Fel.ponit duas limitationes Marſ. *in l.fin. ff. ad l. Corn.de ſicar.*

Ampliatur in 2.caſib.& limitatur in 7.per Io. Villal. *in l.diuus.ff.ad l.Cor.de ſicar.* Don. à Fina.

177 Mandans eadem pœna punitur qua mandatarius.

Ampliatur in 16. caſib.& limitatur in 8.à Lancil. *in tract.de offic.præt.in tit.de mandante.*

Fallit in 12. caſ. vt per Dec. *in c.1.n.41.de offi deleg.* fallit in 7. caſ.vt per Carrer. *in praxi crim. in §.circa in tit.de homi.* fallit in 5.caſ.ſecund.Fel. *in c.1.n.6.de offi deleg & c.ſicut dignũ.de homi.*

Fallit in 6. caſ.vt per Ioan. Villa. *in repet. l.diuus.ff.ad l.Cor. de ſica.* & iſtud procedit etiam ſi mandauit, vt nõ interficeret, ſed vt verberaret. fallit in 3.caſib. vt per Fel. *in cap.ſicut dignũ. de homicid.n.2* Don. à Fina.

178 Pœna legis nouæ veterem non tollit, vt eſt com.opin. Soarez *verſ.pœna.n.152.* niſi ſint pares. vt eſt com.opin. *ibi. nu.* 153.Sed ſi ſtatuto ſit impoſita pœna, ceſſat iuris com. pœna & ſupplicium, com.eſt opi. *ibi.n.154.* vide Soc.ſenior. *in c. vt famæ.n.99.de ſent excom* Bonacoſſ.

179 Deportationis pœna, & vſu antiquata eſt, & vel bannũ perpetuũ, vel mora eius loco ſucceſſit, vt cum multis receptũ oſtendit Iul.Clar. *in pract.§.vlt.q.67.verſ.deportatio.* E.Suar.

De bonis preſcriptorum ſeu damnatorum.

TITVLVS XXXI.

CONfiſcari debent omnia bona rei committentis delictum læſæ maieſtatis, ac capite puniri. *l. quiſquis.C.ad legem Iul.maieſt.* & hoc iure cõmuniter hodie vtimur. & ſic in crimine iſto læſæ maieſtatis contra principem, vel rempublicam bona confiſcantur, publicãturque, ac etiã in crimine hæreſis.& ita ſeruat conſuetudo, & cõmuniter totus mũdus, ſecundũ Alber. *in tract.ſtatutorum.q.18.n.6.3.par.* & Cæpolam *conſ 17.n.34.* & hoc quoque firmat Bal. *in c.1 de pace tenẽda, in vſib. feu.* vbi ſcribit illam eſſe com.opin.& *in l.ſi quis nũmos, C.de falſ.monet.* Sal. *in l.1.eod.tit.* & Cæpol. *in d.conſ.17.n.35.* & Hieron.Gigas, *in tract.de crimine læſæ maieſta.in rub.de pœnis committen.crimen læſæ maieſtatis, lib. 4.q.1.n.1.cũ alijs ſeq.* vbi ponit nõnullas alias pœnas, quæ apud veteres diuerſimodè imponebatur reis inquiſitis, & cõuictis de hoc crimine læſæ maieſtatis, & aduerte quod tã bona rebellis prædicti, quàm hæretici nõ cõfiſcantur ipſo iure, & per conſequens feudo, & alijs eorũ bonis nõ priuãtur ipſo iure, ſed debet neceſſariò interponi ſeu expectari ſententia: & ea lata bona ſunt ipſo iure cõfiſcata, *d.l.quiſquis.* & tenuit Dyn.Bart.& Alberi. *in l 1.§.an bona.ff de iure fiſci.* Bal. *in tract.feudorũ n.45.* Cagnol. *in l. ea ſola deportationis ſententia.n.5. ff.de reg.iur.* & ita voluit conſulendo Cardin. *conſ.*128.&Boer *dec. 264.n.11.* & iſta eſt com.opin.vt cõſtat ex cõgeſtis per Gig. *in d.tract.q.25.* In regno verò iſto cõmittẽs crimẽ læſæ maieſtatis ipſo iure amittit dominiũ, poſſeſſionémq. feudi, ac aliorũ bonorũ nulla interueniẽte apprehẽſione vigore *cõſtitutionis ipſius regni incipiẽ. cõtingit, & c.inchoãtis inſtitiario terræ Hidrũti, & c.bona proditorũ,* teſte Affli. *in c.1. §.ſed nec alia.n.107.in tit. quæ fuerit prima cauſa beneficij amit.* quãuis additionator *in d.c.iuſtitiario, in v. applicẽtur,* & ipſemet Affliċt. *in d.cõſtitutione, cõtingit,* intelligat ſua præmiſſa regni procedere, quod executio fieri nequeat ſuper bonis ipſorum iure ad fiſcũ deuolutis per rebellionẽ cõmiſſã ex abrupto, ſed debet expectari declaratio, & ſententia cõdẽnatoria, & iſtũ fore verũ ſenſum & intellectũ dictorũ iurium omnib.rectè tuẽtibus exploratũ erit, imo in cõſulendo, iudicandóque caſu eueniẽte ſemper per dicta regni iura per rationes euidentiſſimas hic nõ poſitas cõcluderẽ fore neceſſariã ſententiã ante cõfiſcationẽ faciẽdam bonorũ rebellis. Et nota ſimiliter ad præmiſſorũ declarationẽ, quod hodie bona damnatorum nõ cõfiſcantur, niſi in crimine læſæ maieſtatis, per tex.celebrẽ, & expreſſum, *in auth. bona damnatorum.C.de bonis damnatorũ,* ſed aſcẽdẽtibus, vel deſcẽdẽtibus, & à latere prouenientib.deferũtur, ſeu reſeruantur, nihilominus per *auth.bona,* nõ corrigitur *auth.inceſt.ſi nuptias, C.de inceſtis nup.* diſponens cõfiſcationem bonorum fieri debere ipſo iure aduerſus contrahentem matrimonium ſcienter in gradu prohibito, ſecundum gloſſ. Bar.& Ang. *in authẽtica, nouo iure, C.de pœn.iudic. qui malè iud.* Cy.Pet.de Bellaperi.& Albert. *in d.authentica, bona damnatorum & in d.tract.ſtatutorum, 3.part.q.18.in prin.* Iacob.de Beluiſu, *in §.1.in authentica, de inceſt. nuptiis.* Aret. *in tracta. malef.in ver.bona publicamus.* And.de Iſern.& Bald. *in c.vno. quæ ſint regalia,* & Mart.Lauden. *in tracta de fiſco.§. 5.* & Boer. poſt alios congeſtos per eum, *in d. deciſ.274.n.15.cum alijs ſeq.* vbi recitat iſtam eſſe communem opinionem, & confiſcatio bonorum fit ipſo iure, etiam in 250.caſibus poſitis, ac relatis per Ludouicum Ceſſolem, *in tract.* in quibus caſibus iure ciuili omniũ bonorum, vel partis publicatio ſit indicta, recenſuit ſupra citatos caſus. cæterum communis in principio præmiſſa interpretatur vtiliter non habere locum in feudo rebellis confiſcat[i], quod ob crimen læſæ maieſtatis patratum confiſcari nõ poteſt, nec debet fiſco applicari in præiudicium domini directi, ſecundum Bart. *in l.ſi finita.§.ſi de vectigalib.ff.de dam.inf.in 2.quæſt.& in §.1.in auth.de non alien.aut permutan.rebus eccleſia.* Bald *in l.1.C.de bonis libert.* Fabrũ, *in d.auth bona.q.pen.* Cæpol. *conſ.80.* Baiu.& Alua. *in c.1. §.illud.de prohibita feud.aliena.* per Federic.& Iac.de S.Georgio *in q.feud.q.28.* Io.And. *in cap.quibuſdam de pœnis.in 6.* Alberic. *in authentica, ſi verò, C.de hæret.* Alex. *conſ.88.vol.4.* Mart. Lauden. *in d tract.de fiſco.q.263. & in tract.de crimin.læſæ maieſtatis, q.15.* & iſta eſt communis opi.ſecundum Imol. Rom. & Alex. *in d. §.ſi de vectigalibus,* & Boer. *in d.deciſ.264.n.7. & ſeq.* In contrariam verò partẽ inclinauerũt multi Doct.relati per Boer. *in d.deciſ.* quorum opiniones concordare nititur Hieronymus Gigas, *in d.rubr.ſui tract.de crimine læſæ maieſtatis, q.5.n.1.cum alijs ſeq.* F.Viuius *opi.149.*

2 Confiſcatis omnibus bonis rebellis ob crimen læſæ maieſtatis ab eo commiſſum, vtique in iſta generali confiſcatione bonorum nõ venit iuſpatronatus, & ſic in iurepatronatus iſto non ſuccedit fiſcus, ſed tranſit in hæredes condemnati, qui præſentare poſſunt beneficium patronale in caſu præſenti, ſicut præſentare poterat condemnatus ante condemnationẽ, ſecundum glo *in cap.ſatis peruerſum.50.diſt.& in cle.paſtoralis, in ver.ſubie la.de re iud.* Arch. *in c filiis.16.q.7.* Præpoſ. *in c.1. 50.diſt.* Host.& Doct.omnes, *in d.clem.paſtoralis,* card. *in clem.ſi plures.de iure patro.& in clem.1.de exceſ.præl.* Fel. *in c.quanto,de re iud* Anch. *in cap.fœlicis, in 10 ñota.de pœnis. in 6.* Collect. *in c.ſi.de iurepatro.* Bart. *in extrauag.ad reprimen.in ver.rebellando,* Angel. *in tracta maleficio.in verſicul. & eius bona publicamus, in ver.& nota quod facta, num.15.* Affliċt. *in cap.vnico, §.ex eadem lege, num 9.in titul.de lege Corrad in vſib feud.* Alberic. *in tract. ſtatuto.par.3.quæſt.6.num.17.* Nellum *in tract. banitor.in prima par.quæſt 32.* Ande.de Iſern.euangeliſtam in regno Neap. *in c. licet.in tit.ſi de feud.fuer.controu inter dominum.& agn.* & iſtorum opinionem dicit æquiorem Curt. *in tract. de iure patro.in ver. ipſe vel iis, quæſt.29.* & communem eſſe fatetur Hier.Gigas, *in tract.de crimine læſæ maieſtatis, in rub.de pœnis commit.crim. læſæ maieſtatis lib.2.quæſt. 4.* & [illegible] communem iſtam cõſuluerunt Soc. *in conſ.51.* [illegible] *magnifice, vol.2.* Mãtu. *conſ. 5.*& Hier.Gig. *in d.q 4.* quorum quidem conſiliorum & præmiſſarum authoritatũ Doct. vigore determinauit caſum hũc Illuſtriſ.Dominium Venetiarum, teſte Gig. *in loco prælato.* In

contrariam

contrariam verò partem inclinarũt, videlicet, q ii ſpatronatus tranſ. at in fiſcum facta generali confiſcatione bonorum, gl. in d.c. filius. Io.An. & Ab. in c.nobis.de iure patr. & idẽ Abb. in d.c.quanto, cum a quib. Doct. tamẽ veritate ipſam habendo ante oculos, & inſtituti meũ ſolitũ ſequendo, amplector primã ſententiã negatiuã tanquam magis piam, magiſq; canonicam, ac frequentiori calculo Doc. vtriuſq; cenſuræ approbatã, & eo libentius inhæſi cõmuni ipſi, quãto opi. Gl. Io.And. & ſequaciũ cõcordam pet cũ dicta cõmuni, prout ad facilẽ cõſonantiã opiniones iſtas reduxerunt Curt. in d.q.29. Soc. in all cõſ.51.n.6. & Gigas, in d.q.4.n.4. & ſeq. F. Vi op.150.

Cõfiſcatio bonorũ nõ proſcribit, bona futura, vel conditionalia. cõmune aiunt hic Iaſ. in l. ſi ſtipulatus fuerim. §. cum ſtipulamur. n.6 ff. de verbor. obligat. Anton. Gome. de delict. c.vlt. nu. 1. & 2. inſignis Pinellus in rubrica prin. n.3. C. de bo. matern. vbi idẽ frequenter receptũ aiunt. ſecus omnino futurum in bonis ex conditionali cõtractu prouẽturis, quin ea ſolum defert in fiſcum hęc bonorum confiſcatio, quæ in hæredes extraneos alioquin in tranſitura erant. cõmune aiunt Alc. conſ. 522. n.6 Iul. Clar. qui hac de materia latiſsime diſſerit in pract. §. vlt. q. 78. v. nũc videamus. cũ ſequentibus. E. Sua. & Don. à Fin.

3 Cõfiſcatio bonorum contra filium fam. il. decreta, nec bona profectitia, nec aduẽtitia, nec caſtrenſia inanit, vt communia atteſtatur Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 78. v. præterea quæro. cum ſeq. E. Suarez. & Don. a Fina.

4 Confiſcatio bonorum, & bona in alia ditione poſita diuexat: vt frequẽter interpretibus placitum effatur, ac rectè explicat Iul. Cla. in pract. q. 78. v. ſed hic quæro. poſt Brun. conſ. ſen. 31. n. 15. Rol. à Valle conſ. 78. n. 14. lib. n. E. Suar. & Don. à Fina.

5 Legitima priuari filios propter delictũ patris dixit Fernand. Tholoſa. in repe. in Quartam 2. præfatione col. 1. & 3 ver. circa. & n. 8. Iodoc. pract. crim. c. 62. n. 9. & ſeq. cuius contrarium & verius ſecundum communem, quod filiis reſeruetur legitima, ſcribit Cla. in pract. crim. q. 78. v. videndum eſt, v. ſed certè. vbi dicit hoc de iure obſeruari. etiam ſi ſtatutum ſimpliciter & ſine vlla reſeruatione imponeret pœnam confiſcationis bonorũ, ſecundũ magis cõmunem per Rol. conſ. 97. poſt n. 19. lib. 4. non tamen reſeruatur dimidia, ſed illa tantum pars, quæ filiis regulariter debetur in bonis patris. Scias tamen inquit Clar. ibi, quod in bonis matris, quando confiſcantur per eius delictum, filij nihil habere debẽt, per text. in l. de bonis matris. C. de bon. proſcript. Quam concl. declara, vt per Ar. in §. inter dum. n. 13. & ſeq. inſt. de hæred. quæ ab inteſt. & vide Cla. in d. pra. §. hæreſis. verſic. & ſcias & in §. læſæ maieſtatis. v. præterea. ver. hæc autem pœna. Bonacoſſ.

6 Confiſcari poteſt legitima filij, ſtante ſtatuto ſuper hoc, quod ſtatutum valet: & pater cogitur omnino d. legitimã ſoluere, vt eſt magis com. opin. quæ ita ſemper in practica obſeruatur deciſione Peruſ. 11. n. 26. aduentitia autẽ bona filij non confiſcantur, vt eſt communis opinio, de qua Clar. q. 78. verſ. ſed in aduentitiis. Etiam in terminis ſtatutis Fert. ſub rubric. Pœna filij familias homicidium, vel furtum committẽtis. lib. 3. vbi & ad bonorum ſuorum confiſcationem, quæ verba nõ verificantur in aduentitiis, vt pulcherrimè per Plotum in cõſ. 130. inter conſ. crim. Tomo primo. n. 55. & plurib. ſeq. & eſt communis opinio, vt ibi per eum. nu. 59. vide Arium Pinellum in ſuo tract. de bonis maternis. in rubric. in prima parte n 3 & n. 26. fol. 50. Nã dicuntur bona, quæ beant & proſunt, & ſunt in patrimonio. l. bonorum appellatione. ff. de verborum ſignificatio. vide ad propoſitum Albericum in qq. ad ſtatuta. parte tertia. q. n. 8. Nam à verborum propria ſignificatione non eſt recedendum in ſtatuto. idẽ Albericus in qq. ad ſtatu. lnt. quæ. 140. & not. quòd duplex eſt confiſcatio: ordinaria, & extraordinaria de quibus Alberic. in dictis quæſtionibus ad ſtatuta quæ. 18. num. 8. libr. 3. vide omnino, vide etiam omnino Riminal. ſ. i conſ. 16. nu. 13. & num. 18. & conſilio 243. per totum. & ibi. nume. 61. ... it, quod confiſcatio non operatur, niſi vt nunc inſpecto ſtatuto temporis ipſius confiſcationis. & bona filij non poſſunt alienari viuente patre, ergo nec confiſcari. Et illud conſilium Riminaldi fuit factum in fauorem olim comitis Pauli Conteſtabilis, vel Conteſtabilis, ſeu vulgo Coſtabilis Ferrarienſis nobiliſſimi. & ibi Riminald. n. 37. & ſeq. allegat Bart. hoc expreſsè dicentem in patre vſufructuario, & ibi vide etiam per Apoſtillatores litera s. & quæ in bonis tempore delicti non sũt non veniunt in confiſcatione Menoch. conſ. 101. numer. 13. nec veniunt, in confiſcatione bona futura. idem Menoch. fuſius, ibi. n. 24. vt eſt communis opin. de qua etiam Neuiza, conſ. 73. n. 10. & in dubio contra fiſcum eſt pronunciandum. vt ibi per Neuiza. n. 12. & in ſ. ma nuptiali. lib. 6. quomodo in dubio ſit pronunciandum & inde D. Iac. Riminal. inter conſ. diuerſorum, cõſ. 100. lib. j. in criminalib. & vide Gomez. in Epit. delictorum, c. vlt. col. 3. n. 2 v. ex quo notabiliter infertur. vide omnino Bart. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. q. 6. n. 12. ff. de dano infecto. vbi & Alex. & cæteri maxime per Caſtr. in d. §. ſi de vectigalib. n. 7. rationẽ aſſignauit in l. ſeruum filij. in prin. n. 6 & ſeq. de leg. j. vide omnino. Non obſtat quędã oppoſitio, ex verbis ſtatuti. Quia ſtatuta tãtũ diſponũt, quãtũ loquũtur, & ſtatuta tantũ diſponũt, quantũ determinãt, & prout iacent. Riminaldus nouiſſimus, conſ. 16. n. 35. & loquitur ſtatutũ de bonis, quę effectualiter sũt ſua ipſius filiifamilias, vt per Riminal. ſeniorẽ. vbi ſupra. Item bona cõdẽnati ad mortẽ nõ vidẽtur cõfiſcata tacitè, niſi ſtatutũ diſponat, q cõfiſcentur, plura Firmanus in reperto. ver. bona confiſcata. ver. 23. & bona homicidæ intra quinque annos ſunt cõfiſcada. Ang. in l. in cognitione. ff. ad. Syllanianũ. Itẽ ſtatutũ recipit interpretationem paſſiuam a iure communi. l. 1. C. de noxa c. cum dilectus. de conſuet. vnde intelligi debet de bonis filij, quæ cõfiſcari poſſunt, & non de aduentitiis, quæ confiſcari nequeũt de iure cõmuni. Itẽ facit quia ad fiſcũ nõ tranſeunt, quæ de iure ſpeciali cõpetunt filio ... ex priuilegio: & bona aduẽtitia cõpetũt filio ex priuilegio, vt per Doc. allegat. ergo nõ poſſunt cõfiſcari. quia licet bona dãnatorũ perueniãt ad fiſcũ. l. ſi. C. de bonis dãnatorũ, hoc tamen eſt verum, quando bona ſunt ſua, ſecundum communis iuris obſeruantiam, ſed bona non applicantur fiſco, quæ ſunt damnati ex priuilegio, vt eſt caſtrenſe peculium, & non aduentitium, quod eſt conceſſum contra iuris communis obſeruantiam, ideò non confiſcatur. ita Ruinus conſ. 23. n. 17. in 5 vol. quod conſiliũ etiam ipſe Rui. fecit pro ſupraſcripto comite Paulo Caſtabili. Bonacoſſ.

7 Confiſcari non poſſunt nec debent bona a teſtatore prohibita alienari, præſertim in fiſcum, vt eſt communis opi. de qua Thobias Nonius conſ. 97. n. 1. cum ſeq. Secus in tacita prohibitione à lege tacitè prohibita. Riminaldus nouiſſimus in conſ. 20. n. 21. conſ. d. ... Bonacoſſ.

8 Cõfiſcari nequeunt bona alicuius, qui habet quatuor filios, ſed ex principis indulgẽtia debet remanere apud filios, vt eſt tex. expreſſus in l. cum ratio. §. ſi plures. & ibi glo. ff. de bonis dãnato. & ita hodie intelligẽda ſunt ſtatuta. & cõſtitutiones, quæ inducũt bona cõfiſcari. & cõſuetudo dictans hodie delinquẽtium bona publicãda eſſe, recipiunt hanc interpretationem, vt per Thobiam Nonium in conſ. 97 n. 8. & ſeq. Bonacoſſ.

9 Alienari prohib. nõ proſcribuntur proſcriptis bonis omnibus: vt receptum inquiunt Gram. dec. 105 nu. 31. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 78. verſ. item quæro. E. Suarez.

10 Alienata in fraudẽ, & ante delictũ admiſſum poſtea proſcribuntur: ſecus ſi & poſt ſuſceptum crimen abſque fraude alienentur. vt communia atteſtatur Iul. Clar. in d. q. 78. ver. ſolet etiam cum ſequentib. E. Suarez.

11 Bonorum confiſcatione facta, filiis delinquentis debet relinqui & reſeruari legitima. Ita conſuluit & oſtendit eſſe magis cõmunẽ opinionem Rol. conſ. 97. n. 29 li. 2 Si tamẽ bona eſſent materna, filiis nihil debetur per tex. l. de bonis maternis. C. de bonis proſcrip. & hanc concluſionem indiſtinctè approbare Doctores dicit Aug. ad Ang. de malef. in verb. eius bona nu. 82. Cla. d. q. 78. v. videndum. P. Fich.

12 Bona prohibita alienari, non veniunt in confiſcatione, cõmunẽ dicit Rubeus conſ. 98. nu 1. & conſil. 154. n. 2. idque ſecundum Bart. in l. Imperator. num. 1. ff. de fideicom. liber. quem ſequuntur communiter Doctores vt dicit Soc. iun. conſ. 78. n. 1. lib. 1. Gram. deciſ. 105. num 31. Contrariam verò communem dicit Alcia. conſ. 73. nu. 1. ſed prior eſt communior. Cla. d. lib. 5 §. fi. q. 78. verſ. Item quæro. P. Fich. & Bonac.

13 Delinquens debitor poteſt quandocunque dare de bonis ſuis in ſolutum ſuis creditoribus, com. dicit Picus in l. poſt contractum. n. 41. ff. de donat. Cla. d. § fin. q 78. v. ſcias etiam. P. Fich.

14 Delinquens permutans bona aliqua poſt delictum, vel vendens, ſi bona permutata, vel precia venditorum reperiuntur in bonis cõfiſcatis non debent moleſtari poſſeſſores eorum bonorum quæ delinquens alienauit. com. dicit Quemada. q. fiſcali. ſeptima. Clar. d §. ſi q. 78. ver. contingit. P. Fich.

15 Aduentitia bona in quibus pater habet vſumfructum nõ veniunt in confiſcatione bonorum filiifamilias. Commune dicit Curt. ſenior. in conſ. 59. nu. 12. Bart. in l ſi finita. §. ſi de ve-

Etigalibus,n.12 ff.de damno infect. quèm ſequuntur communiter Doct.vt dicit Fert.*conſ.157.n 1 lib.4.* quem refert Didacus, *lib.9.reſolut.cap.n.7.verſ ex his patet.* Clar.*d.lib.5.fin.q.78.v. ſed quid in aduentitus.* P.Fich.& Bonac.

16 Bona ſubiecta reſtitutioni fideicommiſsi confiſcari non poſſunt,& præſertim accedēte prohibitione teſtatoris de eis non alienandis.Et hanc ſententiā de iure probabiliorem eſſe conſulendo,ſcribit Alex.de Imo.*in conſ.23.n.3.ver.ſed præmiſſis non obſtantib.in 3.lib.conſ.per l.Imperator.*& differentiam Bar.*ibid.ff.de fideicommiſſ libert.* Quam opinionem Alex. *in d.conſ.* nouam notabilioribus fundamentis confirmat.*l.Statius.§.Cornelio ff.de iure fiſci.*Et ſequuntur hanc ſententiam Dec. *in conſ.442.nu.18.19.20.21.25 26.& 27.in 3.par.conſ.*& Dec.*in l.3.§.illud ff.quod quiſque iur.in alium ſtatuerit.*Hipp.de Marſ.*in conſ.49.n 51.*Ambroſ.de Opiaonib.*in §.Diuus Seuerus.n.47.& 48.ex l.filiusfamilias ff.de leg.3.*Plures authoritates adducunt Hippol.de Marſ.*in d.conſ.49.n.51.*& Apoſtilla Alex. *in verb. confiſcatio.ad d.conſ.23.*Et hanc ſententiam Doct. receptam eſſe meminit Rol.à Valle,*in conſ.31.nu.25.in Tom.1.conſi.*Kircho.

17 Stante ſtatuto,quod cōdenato filio de maleficio, debeat fieri exequutio in bonis caſtrenſibus,vel quaſi,& aduentitiis, non habet locum,ſi filius fuerit contumax,vt eſt comm. opi. de qua Tobias Nonius *conſ.102.n.4.* Et in peculio aduentitio filij condemnati adeſt etiam ius conſequendi bona per patrē alienata.contra verò patrem alienantem ad precium agi non poteſt,niſi re perempta,vel præſcripta,vt eſt magis communis opin.Tobias Nonius *d.conſ.1 2 n.11. & 12.* Bonac.

18 Dos mulieris ſimul cum reliquis bonis confiſcatur,ſi delictū commiſſum fuerit per eam ſoluto matrimonio.com.dicit Nellus *de bannit.in 2.par.2.temp.q.28.* quem refert Aug. ad Ang.*de maleſ.in verbo.& eius bona.n.29.* conſtante autē matrimonio bona vxoris non publicantur,niſi in quinque caſibus. commun.dicit Ant.Gomeſ.ſuper *l.78.Tauri.n.1.*& eſt text. *in l.quinque legib.ff. de bon.damnat.* & in illis caſibus ſimul cum aliis bonis etiam dos confiſcatur.commun.dicit Nell. *in loco præallegato,* quem refert Boſſ.*in tit.de bon.publ.nu.73.*Clar.*d.§.q.78.verſ quæro ſi bona.* P.Fich.& Bonac.

19 Confiſcatio.immobilia exiſtētia in domino,vel iuriſdictione ſeparata ab illis,vbi fit confiſcatio bonorum,non cōfiſcatur,nec domino loci vbi fit publicatio, nec domino proprio,niſi in quibuſdam caſibus. ſecundum communem per Burſat.*conſ.121.nu.4.lib 3.*poſt Bart.& communiter doct. *in l.cunctos populos.col.fi.C.de ſumma trin.* Idem.

20 Moriente patre banniti,cuius bona ſunt confiſcata , non ſuccedit fiſcus,ſed ſequens in gradu,ſecundum Gull.de Cun. & Bart.per illum tex.*in l ſi qua pœna. ff. de his qui ſunt ſui vel alien.iur.*Caſt.*conſ.212.lib.9.*Adde quæ ſcribit Boer. *conſ.1.* vbi plura de doc.Bar.*in d.l.ſi qua pœna.* Idem.

21 Iuriſdictiones quando ſunt ſeparatæ, & diſtinctæ burſæ fiſcales:ſi fit bonorum publicatio de iure communi, quilibet locus habebit bona ſita in ſuo territorio,ſecundum communem per Rol.*conſ.75.n.8.lib.3.*poſt Guid.Pap.*q.76.*Aym.*conſil.128.col.pen.ver.2.reſpondeo* Nat.*conſ.580.n.16.* Idem.

22 Delinquens permutans bona aliqua poſt delictum, vel vendens,ſi bona permutata,vel precium venditionis reperitur in bonis confiſcatis,nō debent moleſtari poſſeſſores eorū bonorum,quæ delinquēs alienauit,vt eſt comm. opi.Clar.*q.78.ver.contingit.* Bonacoſſ.

Publicatis bonis fi[illegible] qui habet peculium aduentitium, erit quidem publicatum & illud peculium aduentitium quo ad proprietatem,ſed nō quo ad vſumfructū,quo pater gaudebit vita ſua durante.*l.3.C.de bonis proſcript.* & *ibi* Bald. & ſi bona paterna publicentur,etiam vſusfructus quem ille pater habet in bonis aduentitiis ipſius filij publicaretur quandiu pater viuet.Iaſ.*in §.actiones autem.num.62.de act.* Papon.*in ſuo arreſtor. collector.tit.de vſufruct.arreſt.8.*& Boer.*deciſ.172.num.34.* & ita multis arreſtis deciſum fuiſſe refert idem Boer.*deciſ.7.in fine.* quamuis cōtrariam partem veram eſſe ibi aſſerat:nēpe quod publicatis bonis filij tantū proprietas nec vſusfructus peculij aduentitij & profectij nō debet publicari:ſed aliter iudicatur.

24 Bona alienata per delinquentem poſt cōmiſſum delictū, in caſu quo bona ipſo iure & facto publicantur, tūc alienatio eſt ipſo iure nulla,neque opus eſt reuocatoria. communē dicit Picus *in l.poſt contractum. num.37 [illegible] de donat. ver. circa ſecundum tempus.*Sed ſi alienatio facta eſſet titulo oneroſo, & in caſu quo bona non venirēt ipſo iure publicanda,tenet alienatio,neque reuocantur alienata,niſi appareat contrahētem fuiſſe participem fraudis. communiter per omnes teneri ait Ang.*in l. ſi quis.n.4.C.de bon.proſcript.* Picus *d.l.poſt contractum.n.38.* Clar. *d.[illegible].fi.q.78.verſ. Cæterum.* Qui verò ſint illi caſus in quibus bona ipſo iure confiſcantur,vide eundem Cla.*in d.q.78.verſ. Multa.*Et prædicta etiā omnia locum habent, etiā ſi alienatio poſt accuſationem facta ſit,lite conteſtata ſiue nō. communem dicit ibidem Picus,*n.39.in prin.ver.circa quartum.* Alienatione autem facta poſt ſententia latā,tūc ſi per appellationem fuerit ſuſpenſa ſententia,valet quidē alienatio, ſed poſtea ſecuta confirmatione ſententiæ, officio iudicis reuocatur:ſi verò non fuerit per appellationem ſuſpenſa,alienatio nihil valet.cōmunem dicit Picus *d.l.poſt contractum.n.39.v.5.* Nota verò quod in caſibus in quibus valet alienatio,ſed per fiſcum reuocari poteſt, nō licet fiſco ſtatim poſſeſſores rerū emptarum ex poſſeſſione eijcere,ſed debet actionem reuocatoriam intentare, vt ordinarie de ipſa reuocatione cognoſcatur:communem dicit ibidem Picus.*n.43.*Clarus *d.q.78.v.ſi verò.* P.Fichard.& Bonacoſſ.

25 Mors rei,qui accuſatus eſt,tunc demum accuſationem perimit,cum ob illud crimē bona fiſco nō addicūtur, quēadmodū frequēter interpretib. probari teſtatur Tiraq.*in l.ſi vnquā v reuertatur.n.241.C.de reuoc.don.* An.Gomez. *de delict.c.1.n.80 v.7.caſu,*& qui accurate de materia agit Iul.Clar.*in prac.§.vlt.q.51.v.ſicut etiam.*Sed & mortuorū memoria & accuſari & dānari ob læſæ maieſt.crimē poteſt,ſi tū crimē ipſum cōtra rempublica Romanā directo ſuſceptū ſit,tū quinquēnio præſcriptū nundū fuerit,vt cōmunia placita affirmat Gig. *de cri.laſ.ma.nu.24.q.23.nu.1.*Iul.Clar *in pract.§.læſa maieſt.vel.item licet.*Verum enimuero ipſa mortuorum cadauera puniri nec vnquam poſſunt,nec vnquam debent,vt eſt An. poſt Cyn. ac Pet.doctrina *in l.9 C.qui teſta fac.poſſ.*quam receptam ait ex *Bal.in l.vna c.ne ex delict.defun.*Aug. *de maleſ. ver. qui iudex videns.*Dec.& Cagn.*in l.pupillum.§ in heredes.ff de reg.iur.*Nō tamen idcirco ſepeliri illi poterunt,quo enim cadauerum patronis ingredi non licuit,vt eſt mirabilis *Bar.*ſententia nemine hucuſque improbata *in l.9.ff de cadauer.punit.* E.Suarez.

26 Mortis ſupplicio qui dānatur,bonis et hodie fiſco applicandis l.buntur.commune ait Cæphalus vir non paruæ doctrinæ atq; eruditionis,*in conſ.69 n.4.*Viuius *opin.67.*licet cōtrariū vſu ſeruetur, vt & ipſi atteſtatur.quā autē huic mortis infœlici ſupplicio addicti factionē teſtamēti habeant diſſerit eleganter cū recepta ſententiis Iul.Cla.*de teſtam.q.21.*E.Sua.

27 Ex delicto Emphyteutę rei eccleſiæ, quæ ad extraneos nō trāſit hæredes,vel et rei priuatæ,quæ ea lege cōceditur,vt ad ipſos extraneos non tranſeat,bonis dicti emphyteutæ delinquentis confiſcatis,res ipſa emphyteutica non trāſit in fiſcum,nec in ipſorum bonorum confiſcatione venit. ex ſententia Bartol.& aliorum *in l.finita.§.ſi de vectigalibus ff de damn.infect.*cum quibus conuenit Alex.*conſil.23 prima conſideratione.vol.1.* aſſerens hanc communiter Doct.ſequi opin. con-
28 cludēs,inſuper bona reſtitutioni fideicommiſsi ſubiecta, ſequuta bonorum grauati confiſcatione,in fiſcum cum tertij præiudicio nō tranſire.In præiudiciū autē ipſius grauati delinquentis,& illius vita durante,vel quoaduſque reſtitutionē principalem meruerit obtinere,trāſire,per textū,*in l. Statius.§.Cornelio.*Fel *ff.de iur fiſci.*& alia per eū ibi cumulata.F.Turz.

29 Emphyteutæ bonis confiſcatis,res quæque emphyteuticæ ſi à laico ſimpliciter conceſſa ſit,tranſit ad fiſcum. Si verò in conceſsione poſita ſint aliqua verba, ex quibus appareat contrahentes noluiſſe emphyteuſim ad extraneos hęredes tranſire,tunc non tranſibit in fiſcum.Comm. dicit Clarus *in §.emphy.q.29.*At ſi res ab Eccleſia conceſſa ſit, tunc nullo modo tranſit ad fiſcum.*ibidem.* D.Fich.

39 Confiſcari non poteſt emphyteuſis conceſſa à priuato. ea conditione & lege,quod nō tranſeat ad extraneum hæredem,dato,quod bona ſint confiſcata emphyteutę, vt eſt communis opi.de qua Ber.Diaz *in pract canon. c.124.* Morbonus *de fide,treuga,& pace q.25 in fi.* Bonacoſſ.

31 Laici hęretici bona ad fiſcum domini temporalis pertinent,vt eſt communis opi.de qua Burſatus *conſ.43.n.36.*Bonac.

Banniti bona poſſunt di[illegible],vt eſt communis opinio, *Io.Bolog.in l.[illegible]* Bonacoſſ.

32 Emphyteuſis eccleſiaſtica,[illegible] extraneos hęredes non tranſit,ad fiſcum cum aliis emphy[illegible]tę bonis confiſcatis nō deferetur.commune aſſeuerat Alex.*conſ.23 prima conſideratione in fin.& ſeq.lib.3.*& qui vberius hanc rem agit Iul. Clar. *de emphy.quæſt.29.* E.Suarez.

33 Bona

33 Bona hæretici non dicuntur fiſco incorporata, nec apprehendi poſſunt, niſi præuia declaratoria ſententia. Bu[illegible]. *conſ.43 nu.5.* communem dicit. Bonacoſſ.

34 Bona acquiſita per hæreticum à die cōmiſſi delicti citra, vſque ad ſententiam, non veniunt in confiſcatione bonorum, vt eſt communis opin. Sed ea tantum quæ tempore delicti poſſidebat. Buſ. *conſ.4. nu.4.* Bona[illegible]ſſ.

35 Bona immo[illegible] hæretici fiſco, vbi ſententia, applicantur, ex communi [illegible] *conſ.43.nu.4.* Bonacoſſ.

36 Adeundæ hæreditatis ius tunc ad [illegible] cum cæteris proſcripti bonis defertur, cum ad heredes extraneos tranſmittetur, communem inquiunt Iaſ. *in [illegible] quis mihi bona § ſeruus meo [illegible] ad fin. ff. de acq. hered.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q. [illegible] ve[illegible] ſæpe contingit.* E. Suarez.

37 Bona damnatorum non fiſco [illegible] applicantur [illegible] domino, in cuius ſunt iuriſdictione, vt eſt cōmunis opin. de qua Afflictus *in conſ. feuda.* [illegible] *nu.*[illegible] idem in dānato de hæreſi, vt eſt communis opin. de qua ibi Afflictus *nu.*[illegible] nō ſeruatur tamen de conſuetudine, vt dicit Alex. Iaſatus *conſ.43.nu.13.* Bonac. & M. Chriſtian.

38 Bona etiam alienata per bannitū, expreſſe ad hoc teſt [illegible] recuperantur. cōmunis eſt op[illegible] de qua [illegible] *conſ.54. numero 11.*

39 Bannitorum bonis publicatis intelliguntur ſolum præſentia, non etiam futura. communiter [illegible] Nel. *in tract. de Bannitis in 1. parte ſecundi temporis. nu.1*[illegible] *in 18. q.* [illegible] V[illegible]

40 Alienari bona prohibita per teſtatorem non poſſunt confiſcari, & it communis op[illegible] Dec. *conſ. 442 in cauſa. nu.7. vol.2.* Mat. Chriſtianus.

41 Pœna quæ applicatur fiſco [illegible] cauſam [illegible] criminalem, vt eſt cōmunis opi. Soarez. *verbo pœna, nu.132.* Bonacoſſ.

42 Legitima filiorum portio nihil pericli[illegible] in patris ipſorū bona proſcriba[illegible] communem inquiunt Rol. *conſ.*[illegible] *nu.*[illegible] *lib. 9.* Iul. Clar. *in pract. §. vlt. q.*[illegible] *verſ. videndum eſt etia.* E. Suarez.

43 Confiſcatio [illegible] trahatur ad bona quæſita, vel [illegible] ſita poſt ſententiam, vel confiſcationem, vide Dec. *conſ.*[illegible]*5. & 438.* Bart. *in l. ſi qua ff. de his qui ſunt ſui* [illegible] *& in l.*[illegible] *C. de ver.*[illegible] *lib. x. in l.*[illegible] *ff. de bon. damnat. text. in*[illegible] *ſi mandauero. §. ſi cum*[illegible] *mand.* [illegible] publicatis bonis [illegible] legata cōditionalia, vid. [illegible] *quod traditum ff. de condit. & demonſt.* [illegible] dic quòd non veniunt hæreditates delatæ & non ad[illegible] Dec. *conſ.446. nu.*[illegible]*6.* [illegible] *conſ. 7.* vbi videtur concludere quod veniant futura. Ve[illegible]

44 Confiſcatio bonorum non venit quoties condemnatur ad mortem aliquis, cuius bona ex iure commu[illegible] vel ſtatutario nō confiſcantur, vt fat. communis eſt opi. Clar. *q.78.* Bonac.

45 Confiſcatio bonorum fit multis in caſibus præter in crimine læſæ maieſtatis. communis eſt opi. Clar. *q.78. ver. multa autem.* item homicidij, hæreſis taliter in [illegible] crimine apoſtaſiæ, ſi non habet filios, vel cognatos. Clar. ibi. *in ver. apoſtata.* & [illegible] *quid ſit apoſtata.* item *in crimine principalatus.* Abb. *in cap. ex litteris. nu.2. de pign.* & quilibet iudex poteſt imponere pœnam confiſcationis pro delicto a lege tacitè, vel expreſſè appoſitam. Sed ſi præter legem ſolet magiſtratus, alias non, communis eſt opi. Clar. ibi. *ver. quæro nunquid.* Bonacoſſ.

46 Confiſcatio facienda de bonis delinquentis, non veniunt nec comprehenduntur in publicatione peculia aduentitia filiorum fam[illegible]atum, vt eſt communis opi. de qua Parſ. [illegible] *nu.*[illegible] *in 4. vol.* Bonac.

47 Confiſcatio non trahitur ad bona ſubiecta fideicommiſſo, & ſic prohibita alienari, ſecundum veriorem ſententiam per Rol *conſ.1 nu.44. lib.4.* poſt Alex. *conſ.23. lib.3. doct. in l filius fa. mil. §. diui. de leg. 1.* Boſſ. *tit. de pub. bon. nu.38.* nec ad futura, teſte Bott. *conſ.1. nu.4. & ſeq.* vbi declarat. Idem.

48 Confiſcari non poſ[illegible]t bona condemnati ad mortem, non ex forma iuris communis, ſed ex diſpoſitione ſtatuti, vt eſt communis opi. de qua Alex. *in l. ſi is qui num. 8. C. qui teſta fac. poſſunt.* & ideo reus teſtari poteſt, & ſi non teſtatus, bona ſua pe[illegible] ad ſuccedentes ab inteſtato. Fallit vt ibi per eum. Si tamen ſtatutum diceret, quod bannitus poſſet impune offendi, poſſet depredari, & bona efficerentur occupa[illegible] aut alterius qui primo occuparet. Alex. *in l.1 in fi. C. de here. inſtituen.* Bonac.

49 Confiſcari non debent nec poſſunt bona fideicommiſſo ſubiecta, & alienari prohibita, nec poteſt fiſcus etiam in his, viuo reo conſequi vſumfructum, nec trebellianicam, vel legitimā. Si teſtator prohibuit diuiſionem vſque ad 30. annos, & interim commiſſum ſit delictum, vt eſt communis opin. de qua Gabrielius in *conſ.184. nu.3. & ſeq.* Bonacoſſ.

50 Cōfiſcatis bonis [illegible], non intelliguntur publicata bona ad[illegible] uentitia, ratione vſusfructus ad partem pertinentia, communis eſt opin. *deciſ. pedemon. 94. nu.1.* Bonacoſſ.

51 Confiſcari non poſſunt bona mariti, de quibus facit donationem [illegible] cau[illegible] mortis [illegible]xori, ſi propter delictum ſit in banno poſitus Marti. *ſingul. 31*[illegible] Bon[illegible]ſſ.

52 Confiſcatis vxoris bonis, & ipſius dos proſcribitur, at confiſcatis mariti bonis [illegible] longe eſt, vt recepta axiomata cſſantur. Aegid. Boſſius *in pract. tit. de bonorum publ. nu.*[illegible]*3. & nu.*[illegible]*5.* ac Iul. Clar. [illegible]*8. ver. quæro ſi bona* L. Sua. & Don. à ſi[illegible]ma.

53 Sententia publicationis bonorum [illegible] trahitur etiam ad bona ſita extra territorium confiſcantis. communem opinion. legiſtarum & canoniſtarum dicit. Rom. *in ſingul.*[illegible]*8* [illegible] refert Aug. ad Ang. de maleficijs *in verbo & eius bona nu.*[illegible] *ſine,* relatus per plac. Conrad. Hanc etiam communem dicit Arro. *Epito.*[illegible] *me. minimus.* [illegible]on. autem ipſa applicantur domi[illegible] cuius iuriſdictione ſita ſunt co[illegible] *conſil.*[illegible]*1. feudal. nu.16.* Ruland. *c[illegible]ſ. 78. nu.14. lib.* Intellige tamen quod hoc procedat, modò [illegible] dominus habeat etiam ipſe ius confiſcationis bonorum alias ſecùs, vt commun[illegible] dicit Rom. *d. ſingu.*[illegible]*8.* quem [illegible] ſequitur Aff. *dec.*[illegible]*2 nu.16.* item intellige, modo confiſcatio [illegible] ſecundum ius commune, ſecus ſi fieret ex ſtatuto v[illegible] lege ſpeciali, vt com. atteſtatur Boſſ. *de bon. public. nu.62* Crp[illegible]*conſ nu.15. lib.3* Intellige etiam v[illegible] non cedat de bonis immobilibus[illegible] nam bona mobilia non [illegible] ibi [illegible] territorio, & ideò applicantur domino [illegible] etiam extra eius territorium ſita ſint. Ita tenent Bal. *in*[illegible] *mercatores n*[illegible] *de commerc. & mercator.* [illegible] licet [illegible] poſtea *in cap.1. num.6. de pace tenenda,* contrarium [illegible] eius opi[illegible] *in d. l. mercatores,* magis eſt approbata, vt d[illegible] Caranza *ſuper 132 ritu mag cur. num. 3. & ſeq* quam tamen Clar. dicit [illegible] quam vidiſſe obſeruari *d.*[illegible] *fin.* [illegible] *ve*[illegible] *Sed*[illegible] *quæro.* P. Fichard. & Bonacoſſ.

54 Confiſcatione [illegible] omnia ea quæ tranſeunt ad extraneos hæredes, & [illegible] communis opin. Clar. *d. q. 78. verſ. nunc videamus.* [illegible] ergo patronus, quod in extraneos trāſit hæredes, venit in confiſcatione. Secus ſi nō tranſit. Cla. *ver. ſucceſſiue.* Et ideò practica eſt, vt veniat, quod in ſētētia dicatur. Iura & actiones, & [illegible] venīt bona fideicōmiſſo ſubiecta, & alienari expre[illegible] prohibita & quæ perpetuò in agnatione [illegible] teſtator, vt eſt communis opi. Clar. *d. q. 78. ver. item quæro.* [illegible] ad quē te remitto [illegible] fructus viuente reo [illegible] quitur [illegible] legitima & trebellianica venit. Nec veniunt [illegible] confiſcatione, cōmunis eſt opin. Cla. *d. q. 78. ver. præterea.* Nec confiſcantur aduentitia, [illegible] pater habet vſūfructū vt eſt communis opi. Clar *d. q.*[illegible] *verſ. ſed quid in aduentitijs* Nec pe[illegible] Caſtrenſe venit in cōfiſcatione, [illegible] eſt communis opin. Clar. *d. q. 78. verſ. ſed quid & ver. quæro etiam* Neq; publicatis bonis patris profectitium filij peculium venit in cōfiſcatione, vt eſt communis opin. Clar. *ibi. ver quæro nunc.* itē dos mulieris publicatis eius bonis venit in confiſcatione ſoluto matrimonio, vt eſt cōmunis opin. Clar. *ibi. ver. quæro ſi bona.* conſtante autem matrimonio, niſi in [illegible] quibus caſibus non confiſcatur, vt eſt cōmunis opin. Sed confiſcatis viri bonis, dos vxoris nō confiſcatur, Sed ſtatim facta cōde[illegible]natione mulier eā repetere poteſt. Et à quò ſequeretur v[illegible] rebellē. Clar. *verſ. quæro ſi bona.* Et bona alienata prius per delinquentem ante delictum veniunt confiſcanda, quando [illegible] fraus & ſuſpicio vere vel præſumptiuè. quia reuocantur à fiſco, vt eſt communis opin. Clar. *ibi. verſ.*[illegible] *iam.* Tenetur tamen fiſcus emptori [illegible] pretium reſtituere, vt eſt cōmunis opin. Clar. ibi. fraus autem probatur per cōiecturas, vt eſt communis opin. Clar. ibi. *verſ. fraus.* [illegible] puta ſi fuit alienatio omnium bonorum, vt eſt communis opin. Et an [illegible] quod ex interuallo fecerit poſtea delictum, vel ſi tempore alienationis habebat inimicitias capitale, vt eſt communis opin. Clar. ibi. ve[illegible] poſt alienationem ſtetit in poſſeſſione rei alienatæ vt eſt commun[illegible] opin. Clar. ibi. Dummodo tempore alienationis ſubeſſet cauſa, ob quam fecit delictum, alias ſecus. communis eſt opi. Clar. *d. q. 78.* vbi dicit hanc eſſe in practica ſeruandam. Vel ſi incontinēti poſt alienationem fuerit ſecutum delictum, vt eſt cōmunis opi. Clar. ibi. *ad*[illegible] & ſi bona delinquentis ex eorum [illegible] ipſo iure, & facto publicantur tunc alienatio ab eo facta poſt crimen commiſſum, eſt ipſo iure nulla, neque opus eſt aliqua reuocatoria, vt eſt cōmunis opin. Cla. *d. q.*[illegible] *verſic. cæterum.* Et hæc omnia procedūt non tantum, ſi alienatio fit poſt delictum, ſed etiam ſi fiat poſt accuſationem, antequàm lis conteſtetur, imo ſi fiat poſt litem conteſtatam, vt eſt communis opin. Clar. *d. quæſt. 78. verſ. & hæc omnia.* Eſt verum, quod omnis alienatio facta a delinquente poſt

accuſa-

accuſationem contra eum inſtitutam, in dubio præſumitur ia-ſta metu pœnæ, vt eſt communis opin. Clar. *d.q.78. ver.& hac omnia.* vt licet non poſſit prædictam alienationem facere delinquens, poteſt tamen in ſolutũ dare creditoribus, vt eſt communis opin. Clar. *d.q.78. ver. ſcias etiam.* Et bona alienata, vel permutata poſt delictum non confiſcantur, nec poſſeſſores eorum inquietari poſſunt. ſecus ſi precium eorum ſit conuerſum in emptione aliorũ bonorũ; quia talia bona veniunt in confiſcatione, vel ipſa res permutata, vt eſt communis opin. Clar. *d.q.78. verſ. contingit.* & ſeq. ita confiſcatione actiones obligationes tranſeũt in fiſcum, vt eſt communis opi. Clar. *d. q.78. ver. item in fiſcum.* Iura tamen conditionalia non tranſeunt in eũ, vt eſt communis opi. paſſiué ſcilicet. Vnde ſi ſint legata alimenta delinquenti, & fuerit bannitus non conſequitur ipſa alimenta vita durante ipſius. vt eſt communis opi. Clar. ibi. Bona vero futura, & poſt confiſcationem acquiſita, non veniunt in confiſcatione, vt eſt communis opin. Clar. *d.q.78. verſ. vlterius.* Vide tamẽ ipſum Clarũ. Si a ſſ tempore confiſcationis delata ſit hæreditas delinquenti, & illud ius tranſire poteſt ad hæredes extraneos & tranſit etiam in fiſcum, vt eſt cõmunis opin. al as non. Et filius cõſequitur legitimã in bonis, vt eſt cõmunis opi. tum in bonis matris. Clar. *d.q.78. ver. videndum eſt etiam.* Et ſentẽtia lata in caſu publicationis bonorum, non extenditur ad bona extra territoriũ iudicentis, vt eſt cõmunis opi. Clar. *verſ. ſed hic quæro.* nii territoria eſſent ſub vno et eodem principe, alias ſecus communis eſt opi. non ſolum de iure communi, ſed etiam ſtatutario. quia ſtatuta non extenduntur extra territorium, vt ibi latius per Clarum. Et creditores vnius territorij & dominij prorſus ſeparati, nõ poſſunt agere contra fiſcũ alterius territorij, & dominij prorſus ſeparati, cui bona ſunt confiſcata, vt eſt communis opi. Clar. *d.q.78. ver. ſed quæro.* Quæ ſi non ſufficerent, ſupplerentur ex alio territorio, vt ibi. & in caſu dictorum creditorum agentium contra fiſcũ debet procedi ſummarié, & ſine dilatione, licet ſecus ſeruetur & via ſ. lec iudum Clar. ibi. & licèt fiſcus teneatur ſatisfacere omnibus creditoribus hæreditariis, quaſi hæres, & habeatur loco hæredis, & ſic tenetur perſoluere omnia debita condemnati, vt eſt communis opin. Clar. ibi. & in omnem caſum, quòd fiſcus ſuccedit alicui, aut in bonis vacantibus, vel ex confiſcatione, nũquam tamen tenetur vltra vires hereditarias, etiãſi nõ conficiat inuentarium. Clar. *d.q.78. verſ. vnum ſcias.* & ipſe fiſcus præfertur creditoribus delinquentis ex delicto, etiam in pœnis pecuniariis, non tamen præfertur eius creditoribus ex contractu, vt eſt communis opin. Clar. *ibi verſ. vidi quandoque.* & fiſcus an e delictum non habet bona tacitè obligata pro delicto delinquẽtis. Sed poſtea: ſic eſt communis opin. Clar. *d.q.78. ver. ſed hic incidenter.* quando ſcilicet eſt iudicium criminale cœptum. Sic eſt communis opin. vt per Clar. ibi. Bonacoſſ.

55 Confiſcatur medietas bonorum ſtupratoris. Clar. *q.79. ſtuprum.* Bonacoſſ.

56 Confiſcantur domus priuatorum, in quibus fiunt ſacra miſſe. ia, ſi ſine licentia epiſcopi, vel eius vicarij fiant. communis eſt opinio per vniuerſum orbẽ. Clar. *q.79. ver. domus.* vide Chæria. in ſuo communium opin. *verſ. alienatio.* Chicco. commun. opin. *centu.1. concl.26.* Rol. a Valle *conſ.98. in 2. vol.* Cheria commun. opi. *in verſ. confiſcatio. nu.2. & ſeq.* vide omnino Motonum de fide, treuga & pace, *q.26.* vbi ponit limitationes ad ſupraſcripta. Bonacoſſ.

57 Confiſcantur bona hęredis, qui accõmodat fidem de ſuncto de reſtituenda hæreditate alicui incapaci, puta filio ſpurio. Ille tamen qui eſt hæres patris filij ſpurij, poteſt hæreditatem ſpurio in teſtamento relinquere. Neque præſumitur id factum in fraudem. Sed ſi contrariũ probetur, fiſcus rapit à ſpurio. Clar. *d.q.79. ver. item quando hæres.* Cõfiſcatione autem generali nõ comprehenditur ius non tranſmiſſibile ad hæredem extraneum, vt eſt communis opi. de qua Portius *conſ.48. nu. 8.* Bonacoſſ.

58 Confiſcantur bona illius, qui metum fecit illi, qui teſtabatur, vt eum inſtitueret, tanquam indigni. ſic eſt communis opi. Clar. *q.79. ver. item quando. ver. ſi teſtator.* ſi tamen erat in quinto gradu proximior teſtatori, & ab inteſtato ſucceſſurus. Sed ſi erat quis alius in pari gradu, vel illo proximior, ad hunc proximiorem, vel pari gradu proximum hæreditas ad eum peruenit. non ad fiſcum. Bonacoſſ.

59 Confiſcatur dos mulieris ſcientis factum, ex quo naſcitur impedimentum matrimonij, & tamen contrahentis matrimonium in caſu à iure prohibito, licèt errauerit in iure ſi matrimonium fuerit carnali copula conſummatum, applicatur enim fiſco vt eſt communis opi. Clar. *q.80. ver. dos mulieris.* Bonacoſſ.

60 Confiſcantur bona heretici nulla præcedente ſententia priuatiua, ſed tantum declaratoria, vt eſt communis opi. de qua Rolan. à Valle in *conſ.8. nu.7. in 3. vol.* & iſta bona ſpectãt ad dominum temporalem, ſi hæreticus eſt ſecularis, vt eſt cõmunis opi. de qua Rolan. à Valle *d. conſ.8. nu.9.* nullis ſcilicet extantibus conſtitutionib. papalibus in contrarium, vt eſt communis opin. Clar. *ibi. num 15.* Bonacoſſ.

61 Quoties bona alicuius confiſcantur pro crimine non priuilegiato, illa bona ſpectant ad eos in quorũ iuriſdictione bona cõfiſcata ſunt ſita dato etiam quod proceſſus factus fuerit coram alio iudice. *l. ſi. de exacto tribu. lib. x. C. ſecus in caſibus priuilegiatis. l. ſi finita. § ſi. de vectigalibus ff. de damno infecto.* Maſuer. *in tit. de pœnis. §. item aduertendum.* & Rebuf. *in l. fin. de debito ciuil. lib.10.* & Oldradus *conſ.7.* Bellac.

62 Banniti nec dicuntur, nec idcirco cenſentur vagabundi, vt doctores fatentur, communeſq; tenent Albert. *in 4. part. ſtatut. q.80.* & eũ laudat Cæpol. *conſ. crim. 59. verſ. ſed dubiũ eſt.* E. Suar.

63 Banniti in contumacia nec infames cẽſentur, nec teſtimonij dictione interdicuntur, vt cõmunia latè atteſtatur Iul. Clar. *in pract. §. vl. quæſt. 71. verſ. quæro nunc, cum verſ. ſeq.* E. Suarez.

64 Banniti, ac bonorum confiſcatione ſimul mulctati, licet bonorum eo loci exiſtentium, à quo cum proſcriptione bonorũ ſunt relegati, ſint incapaces, atq; etiã eorũ bonis redduntur expertes quæ alibi exiſtentia ex ſtatuto loci, à quo ſunt banniti, decreuerunt: tamen illorum bonorum capaces prorſus erunt, quę alibi ſita ex iuſto, ac legitimo teſtamẽto ad illos pertinẽt, vt communem eſſatũ teſtatur Alex. *conſ.26. circa primũ lib.3.* & qui de vtraque teſtamenti factione, quàm banniti habẽt, vel nõ habẽt, ſedulò, ac ſeriò diſſerit Iul. Clar. *de teſta. à q.15. vſq; ad q.21.* E. Suar.

65 Bonorum publicatio tacitè in conſequentiam ſequitur naturam criminis. vt eſt communis opin de qua magiſter meus Cæphalus in *conſ. nu.18. in 1. vol.* Bonacoſſ.

66 Bonorum confiſcatio non fit ſub generalitate, generalibus vocabulis, vt eſt communis opinio, de qua D. m. Cæphalus *conſ.79. nu.25. & ſeq.* Bonacoſſ.

67 Condẽnatio capitalis, aut membri, aut bãni perpetui, importat bonorũ cõfiſcationẽ, & in Franciæ Regno quoad cõfiſcationem bonorũ ſeruantur iura antiqua, de quibus in *l. vlt. ff. de bonis dãnatorũ. & l. fin. C ſi reus vel accuſ.* Bened. *in rep. cap. Raynutius, in verbo, mortuo itaque teſtatore. ſi. 1. nu.48.* Bellac.

68 Appellatione interpoſita ſi is è vita abeat qui mortis ſupplicio damnatus eſt, cum confiſcatione bonorũ, & pœnam confiſcationis euadit: at qui damnatus eſt, vt mortis pœna plecteretur, & eius bona fiſco adiicta eſſent, non illam confiſcationis luem effugiet; vt commune proloquũtur Ang. ad Arg. *de malefi. ver. qui dominus index. nu.49. & ver. & eius bona. nu.3.* ac Iul. Clar. *in pract. § vlt. q.94. ver. ſed pene.* E. Suarez.

69 Si bona rebellium ſint conceſſa tempore rebellionis aliis perſonis, pace demum facta ea bona priſtinis dominis ſunt reddenda. eſt textus quem Bald. in hoc facit ſingularem & notabilem, in extrauaganti de pace Conſtantię, in verbo, pene egi. quia pax non ſolum habet vim ſimplicis indulgentiæ, ſed & reſtitutionis in integrum. Soci *conſ. 8.* Boer. *dec.58 nu.* Bellac.

70 Bonorũ confiſcatio nõ alias ex criminalibus licet e procederet, quàm vel ex hæreſeos, vel maieſtatis læſæ damnatione, niſi ſit particularis aliqua cõſuetudo vel aliquod ſtatutũ expreſſim aliud ſanciat, vt vberrimè oſtẽdit receptu. I. Clar *in pract. ii. §. vlt. q.78.* vbi per totã queſtionẽ cõplura ad hac bonorũ cõfiſcationẽ pertinẽtia ex receptis ſentẽtiis diligenter memorat. F. Suarez.

71 Bona omnia à die commiſſi criminis heretis publicantur, & ideo illi cenſetur adminiſtratio interdicta. vt eſt communis opin. Aufrat. *conſ.14. nu.3.* Bonacoſſ.

72 Bona acquiſita per hæreticum poſt diem delicti, non veniunt in publicatione bonorum, vt eſt communis opin. Aufrat. *conſil.14. nu.18.* Idem.

73 Veſtes damnatorũ debẽt vendi, & pecunia conuerti, prout eſt conſuetudo loci. Clar. *q. vlt. verſ. quare etiam.* Bonacoſſ.

74 Publicantur etiam hodie bona damnatorum ad mortem naturalem *ſecund. gloſſ.* Bart. & alios, *in l. eius qui §. ſi eius. ff. de teſtam.* Alexand. Corn. Dec. & reliquos omnes *in l. v. C. qui teſtam. facere poſſ.* Bart. *in l. 3. ff. de bonis damnat.* & iſta eſt communis opin. ſec. Ioan. Igneum *l. 3. §. que ſibi nu. ff. ad Syll.* Soc. *in l. ſi cognatis. ff. de reb. dub.* Dec. & Cag. *in l. ſeruitutem. ff. de reg. iur.* & Io. Cęph. copioſè *conſ. 79. num. 4.* vbi cum cæteris ſignatis per eum. *num.8. cum aliis ſeq.* videtur reſpondere contrarium. F. Viuius *opin.67§.*

75 Bona omnia recuperata eſt [illegible] gratiam, vt eſt [illegible] opin. Burſ. [illegible]

76 Bo[illegible]a alienata per d[illegible] appareat fraud[illegible] ea reuoca[illegible] *ff. de don.* [illegible] *verſ. ſolet etiam* [illegible]

[illegible]

77 D[illegible]

[illegible]

81 [illegible]

[illegible]

84. A[illegible] *de delict. ca. 14* [illegible] E Suarez.

85 Cadauer [illegible] ſepeliri niſi [illegible] ta ſunt ſeruat [illegible] *prin.* Bo [illegible] *adauer.* [illegible] *delicto* [illegible]

[illegible] *verſ. quaero.* [illegible] & Bonacoſ.

[illegible]

CAPITVLVM LXXI.

[illegible]

[illegible] Oc[illegible]

O[illegible] ſe volens, pu[illegible] pœna [illegible] mortis, etiam ab aliis [illegible] *er. ei pſum.* [illegible] nicat [illegible] nisi [illegible] betudine. Et iſto caſu [illegible] ipſu[illegible] fla [illegible] Secu[illegible] la morte [illegible] tamen [illegible] vt eſt [illegible]

[illegible]

4 [illegible] *quemadmodum* [illegible]

De [illegible]ententiam pa[illegible]

[T]ITVLVS XXX[II].

CONdemnatus ad mortem, ſeu ad quácu[n]que a[li]á pœná, [t]ẽpore quo proh[ibe]tur [ad] furcas, vel ad aliud ſuppliciũ deſtinatũ, ſi arriperet fugá, & acc[i]peret ſacerdoté portáté per Ciuitaté Corpus [C]hriſti, abſq; aliquo dubio eſſet immunis, ac tutus ab illa pœna, [illegible] *in ca. que* [illegible] quam ſequu[nt]ur Archidia. ibi. Hoſtien. *in ſum ma de immun. eccleſ.* [C]ard. *in* [C]*lemen.* [illegible] *Inſtitutione in ſi. de re-* [illegible] *in ſing. in ver.* [C]ard. & communiter omnes [C]anoniſtæ *in ca. ſane de electio. Roma. ſingul* 335. C[o]tta in memora[lib]. *in ver. Ratio* [illegible] *entitas.* A[l]bert. *in c.* [illegible] *de hæret.* [illegible] & Rayn[a]ld. Corſ[e]t. *in add.* [illegible] *in litera* C. & iſtam eſſe [illegible] *Inſt. de* [illegible] Arnono *in ſoliloquio.* [illegible] Reg[illegible], cuius eſt initium, & Ioan. [illegible] *in rub. de donatio. inter vir. & vxo.* §. 5. *n.* 5.

¶ Q[uod] verum eſt, dummodò ad ip[ſ]um [illegible] recurrat, & [illegible] *que rentis. de* [illegible] *deleg.* & per Cottam in memorali, *in verbo, Ratio* [illegible] *identitas* circa finem.

Si[illegible] priuilegium Cardinali liberat antedi[illegible] dem [illegible] Cardinales habe[n]t [illegible] ad ſupplicium [illegible] fiat obuiam [illegible] in capite [illegible] Bal. [illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible] firmitatem [illegible] pertinentes [illegible]

[illegible] *commun*[illegible]

[illegible] Rex [illegible]

ſponſa [illegible] & [illegible] vxorem [illegible]

[illegible] humani [illegible] *licet. de* [illegible] ſpem [illegible] & mere [illegible] trahere [illegible] de toto [illegible] *priuum.* [illegible]

[illegible] *in d. cap.* [illegible] poteſt [illegible] ſtas conjectandi, non [illegible] dubio.

[illegible]

21 Bānitos pōt impunè occi[illegible] ex di[illegible]poſitione ſtatuti. Bar. Bald. in l. j. quādo liceat ſine iudice. Bald. in l. Graccus. C. de adult.

[illegible] quo tēpo. miles, &c. Et [illegible] Soc[illegible] conſ. 66. viſa donatione, [illegible] 6. illa concluſio [illegible]

[illegible] per So[illegible] n.86 vol.4 [illegible] M[illegible] ſcul.

39 Dam[illegible] caſu vel [illegible] una [illegible] tueretur [illegible] plus ad f[illegible] cum commu[illegible] per Bu[illegible] 48 n. [illegible] bi plu[illegible] materi[illegible] nac.

40 C[illegible] uo, nemo [illegible] dânatu[illegible] *Gozad [illegible] interdum [illegible]* n.

41 A[illegible] n[illegible] co[illegible] hêt crimen [illegible] vt [illegible] n. [illegible] *ar. lib. v. §.* [illegible] 59. [illegible]

42 Bann[illegible] um non po[illegible] cauſa [illegible] p[illegible] pr[illegible] datam [illegible] pœ[illegible] priuatum, ſecundu[illegible] n. 18. [illegible] quæ ſcribit R[illegible] *conſ.* 4. [illegible] B[illegible]

43 Princeps pot ban[illegible] nata, ſecund. magis commun[illegible] Bar[illegible] 4 [illegible]

44 Reſti[illegible] pæ vel principis nunq[illegible] ad bon[illegible] & [illegible] dice[illegible] com. opin. [illegible]

Bona [illegible] filios, n[illegible] reſtit[illegible] ta bannito. Si tamen [illegible] bitur Bu[illegible] B[illegible]

45 Reſtitutio [illegible] eſt b[illegible] p[illegible] [illegible] bona [illegible] cipem in alium [illegible] *L. G[illegible] & quæ* [illegible] n. 79. [illegible] dirio. Ho[illegible] C[illegible] & item in aliis [illegible] cum [illegible] *ſu[illegible] cauſa [illegible] hec n.* [illegible] refert M. Ant. Bar[illegible] *& communi[illegible] 18 ſub n.* 24.

De iure Regio, [illegible] bus aliis, tamen ſilentes [illegible] ex [illegible] ris, habentis rem commune[illegible] non prodeſſe [illegible] *te* 5. quæ videtur eſſe contra noſtra[illegible] communem [illegible]

46 Statuta, ſeu decreta concedentia libera[illegible] gentium delictorum, vel d[illegible] tur de banno, nõ trahuntur [illegible] com. opin. de qua Clar. *q.* [illegible] decreti, vel ſtatuti conde[illegible] quòd [illegible] no, vel indul[illegible] liberetur, [illegible] com. [illegible] per Clar. *d. q.* 59. [illegible] B[illegible]

47 Bonnit[illegible] tu bonis in a[illegible] tranſlata non [illegible] ra, vt [illegible] de qua R[illegible] 15. [illegible] 22. n. 1. *eod.* [illegible] 6. [illegible] 4. G[illegible] 106. [illegible] cit eſſe com[illegible] theo[illegible] quod [illegible] ſa bannito [illegible] & in quibus [illegible] loquatur, quia non extenditur, niſi inquantum loquitur, fal[illegible] vt per Rui. *ibi n.* 10. *vol.* 5. Bonac[illegible]

48 Decretum concedens liberationem ſeu indulgentia[illegible] lict[illegible] orum, vel di[illegible] onens quod ban[illegible] cancelle[illegible] non trahitur ad [illegible] vel ba[illegible] tutur, vt eſt [illegible] Clar. *q.* 59. *ver[illegible] ſucceſſiuè quæro.* Bonac.

49 Decretum [illegible] cau[illegible] atur, ſiue c[illegible] nè contra abſ[illegible] tur, eſt ipſo iure n[illegible] munis opi. de qua [illegible] *n.* 132. Bonac[illegible]

50 Re[illegible] itutu[illegible] opter [illegible] blicam [illegible] caſ[illegible] *tit. de pace Conſt[illegible]* Bar[illegible] *que. C[illegible]* quod[illegible] qui em[illegible] zer bon[illegible] form[illegible] ap[illegible] ru pac[illegible] [illegible] *de* [illegible]

51 Si ſtatut[illegible] ueretur [illegible] ſan[illegible] at[illegible] eius debeat exempl[illegible] tab[illegible] gent[illegible] zatum[illegible] odo ac[illegible] qu[illegible] [illegible] b[illegible] eſt opi[illegible] quod [illegible] *n.* 4 [illegible] *de teſtam[illegible] q[illegible] ſæpe.* [illegible]

52 Ban[illegible] uto diſponente [illegible] imp[illegible] poſſit, illud ſtatutu intelligitur de ritè [illegible] alias ſi quis offende[illegible] ret non ritè bannitis, nõ debet iuuari dicto ſtatuto. Hippol. de

M[illegible] *[illegible] præterea n.* [illegible] *ff. ad leg. Corn. de ſicar.* [illegible] vbi ipſe [illegible] ad ha[illegible]

S[illegible] de [illegible] ve[illegible] bus [illegible] B[illegible] *matrim.* [illegible] Al[illegible] de I[illegible] q[illegible] d[illegible] darur [illegible] natus [illegible] con[illegible] ſenten[illegible] *n.* 66 [illegible] K[illegible]

[illegible] S[illegible] c[illegible] 4[illegible] arch. [illegible] di. [illegible] n. 8. [illegible] Alba[illegible] 4 [illegible] *Hosti[illegible]*

5[illegible] ſta per V[illegible] tatu[illegible] C[illegible] Ale[illegible] [illegible] P. F[illegible]

5[illegible] ban[illegible] do, & [illegible] *[illegible] 4 [illegible] q.* 18. [illegible] C[illegible] C[illegible] tamen [illegible]

59 [illegible] *in c. quia* [illegible] teſtatur [illegible] quod [illegible] nium. Contra[illegible] Mantuan [illegible] opi[illegible] *n.* 54. *ff. ad* [illegible] quis fidem ex[illegible] ban[illegible] par Cla[illegible] ru[illegible] *9. Homi[illegible]* P[illegible]

60 [illegible] principi[illegible] ca[illegible] *reditoris.* [illegible] *pr[illegible]* 165 [illegible] *in pr[illegible] poſt[illegible] m.* [illegible] Alex. [illegible] *prin[illegible]* Cont[illegible] quod [illegible] tricat[illegible] n[illegible] C[illegible] d[illegible] *ſupr[illegible] temp. qu[illegible]* c[illegible] mi[illegible] te[illegible] euer[illegible] eu[illegible] L[illegible] quoq[illegible] uior [illegible] ideatur ta[illegible] teur in[illegible] r app[illegible] en a[illegible] Hippol. C[illegible] *d.* [illegible] *pone l.*

61 Ban[illegible] tus [illegible] tur q[illegible] dé d[illegible] aſſer nos [illegible] nihi[illegible] Commu[illegible] dici Ripa [illegible] *conſ.* 55. [illegible] 5 [illegible] Gozad. *con.* 56 *n.* 9. Card. [illegible] *[illegible] verſi. ſed quid ſi [illegible] tius.* P. [illegible] ard.

62 [illegible] bannũ eſſet nullum & oc[illegible] noti[illegible] Comm[illegible] nem dicit Alex. *conſ.* 6. *n.* 5. *lib* [illegible] quem [illegible] Gomeſ. Arias *ſuper l.* 74. *Tauri. num.* 35. *& practica Conrad. [illegible] ampliatio.* & Blancus *in practi. criminal. nume.* 96 *in fine.* Marſil. *conſ.* 10. *nume.* 16. Si vero acci-

dens

des nō
tr20
66
neficia
ca
op
ban
pont
citur
eſt. vt

antiquis, & Ancha. *in Clem. 1. de praben.* Barbat. *in c. vlt. col. pen. de praeben.* Fel. *in c. ad aures. n. 14. de re- ſcript.* Prob. *in c. vnico, n. 17. 52. & 57. de cler. non reſident. lib. vj.* Ripa *l. b. j. reſponſorum cap. 5.* Paris. *d. conſ. 3. col. 3.* Staphil. *de lit. grat. fol. 29.* Gom. *in tract. de expectat. n. 104.* & iſta eſt communis opinio.

Sed, vt materia hæc clarius, ac apertius explicetur, [illegible] dum eſt, quòd duo ſunt genera diſtributionum [illegible] q. [illegible] idiandarum, vt per Archid. *in d. c. vnico in princ.* & per Ioan. Monac. *in addit. n. 12.* tenet Berous. *q. 14. n. 3.* Vnum eſt, quod proprium, & ſtrictum eſt genus diſtributionum, quæ dantur his, qui diuinis horis canonicis ſingulis diebus pro victu intereſſunt, *d. c. vnico, & c. licet de praeben. ext.* & ideò percipiens facit illas ſuas, & de illis etiam teſtari poteſt: quia ibi dantur pro ſeruitio & ſtipendio perſonali, & labore diuino, *c. 1. vbi Domin. de ſancto Geminian. §. iuncto eo in princ. de cler. non reſiden.* Ioan. de Anan. *conſ. 87. circa dubium in addit. n. 5.* latè per [illegible] *g. in d. conſ. 35. nu. 4. & ſeq.* & Be[illegible] *conſ.* [illegible] *n. 11.* [illegible] *ſeq. vol. 2.* Vbi hoc vt [illegible] ampliat, & appellatur manualia beneficia: quia vt [illegible] entur ſuccedere loco alimentorum Card. *c. olim in princip. verſi. quæro quæ ſunt manualia de verb. ſig.* Franc *in d. c. vnico* [illegible] *hominus in princ.* Alterum genus diſtributionum eſt, quæ datur his, qui etiam non interſint diuinis, dummodo ſint præſentes, *d. c. olim*, & iſtæ nõ ſunt propriè diſtributiones quotidianæ, vt per [illegible] *conſ. 18. col.* [illegible] *modo hic præmiſſus.* ſed potius redditus canonicales, qui alias appellantur [illegible] us de menſa groſſa, vt per eundem Fel. *in c. Iacobus de Semor. ext. eod.* qua ponuntur in maſſa groſſa communi & diuiduntur inter canonicos ſingulo anno, ſeu ſingulo ſemel [illegible] qu. pr[illegible] pri[illegible] no dicuntur diſtributiones Cald. vt [illegible] lendus eſt *conſ. 1. ſub tit. de præb.*

Et in hoc ſecundo genere diſtributionum quotidianarũ limitatur illud, quod in principio poſitum [illegible] qu[illegible] ma vb[illegible] unq; præbendæ non ſunt diſtinctæ in eccleſi[illegible], ſed bona v[illegible] niunt in commune, & poſtea fit diſtributio ſingulariter tãtũ [illegible] habet, vtique in hoc caſu appellat[illegible] ru[illegible] um veniunt diſtributiones quotidianæ Dom. *in c. præſentis ext. de* [illegible] *e ord.* I[illegible] Monac. *in d. c. vnico in addit.* [illegible] *quod licet hic punctus n. 60.* idem tenet Ioan. [illegible] de Ana. *d. conſ.* [illegible] *addit. n. 5.* vbi ſubdit, quod iſtæ portiones, quę dantur in [illegible] a hoc modo, ſuccedunt loco præbendę, & iudicatur de eis, ſicut de præbenda, & *in c. ex parte ext. de conceſ. præben.* & ratio eſt, vt pẽ [illegible] m: quia ſ[illegible] or[illegible] gatus ſapit naturam illius in cuius locum ſubrogatur, *l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautio. cum ſimilibus.*

Sed aduerte, hoc non eſt ſimpliciter verum: quia in eccleſia Lateranen. licet fiat diſtributio in tribus, vel quatuor vicibus, tamen non ſit niſi inte[illegible] rmentes, & diuinis horis non intereſſentes nil penitus percipiunt, & ſ[illegible] pro parte anſeruiut, & pro parte percipiũt, & ſic quado fit di[illegible] bu[illegible] tio, [illegible] betur reſpectus ad [illegible] es, & horas ſeru[illegible] qui [illegible] alib[illegible] diep[illegible] ctantur. Et ideo, [illegible] et in gro[illegible] d[illegible] cũtur adhuc propriè diſtributiones. Acch. *de diſtrib quotid. de* [illegible] propriè in iſtis [illegible] Rota R[illegible] a. v[illegible] allegati [illegible] us proceder[illegible] q[illegible] do fieret diſt[illegible] ibu[illegible] [illegible] valentes. [illegible] [illegible] ex [illegible] allegationibus

Secundò [illegible] atur, quando [illegible] quotidianæ, quæ ſunt incertæ, poſſunt [illegible] certum va[illegible] ſeu extimationem, Petr. Anchar. *in Clem. vni. de conce. prab.* ſequitur Fely. *in d. c. ad aures n. 14.* [illegible] *par. fuit* [illegible] *e beneſi q. 12. n.* [illegible] ione ſ uc[illegible] um veniret etiam di[illegible] utiones [illegible] næ.

Sed aduerte, quod Anch[illegible] n. præ allegati nõ videntur hoc expreſſe ſ[illegible] ſ[illegible] icet, & [illegible] cludunt q[illegible] incerta, quado poſt [illegible] r. [illegible] umma computarentur in numero fructu[illegible] in ec[illegible] Vienuen. quæ per quæſtores [illegible] per[illegible] 500. quolibet anno, quod & ſolet [illegible] Fely. v[illegible] Imo [illegible] Fely. quod i ſolũ id deciderẽtur interſerunt [illegible] pellation fructuũ

Tertiò limitatur quando verbum fru[illegible] & red[illegible] us proſertur in priuilegijs, tunc e[illegible] tur diſtributiones quotidian[illegible] B[illegible] *in c. licet nobis in* [illegible] *not. per t* [illegible] *ext. de præbe.* [illegible] nen [illegible] munis opinio eſt in contr[illegible]

Ideo Canonicus priu[illegible] d[illegible] pertinet ab ſentia, nõ percipet [illegible] one, G[illegible] & D[illegible] omnes in *c. fin. de reſcript. lib. 6.* St[illegible] *de lit. grat. in tit. fol. 192. col. 2.* et am ſi eſſet priuilegiatus [illegible] in eo [illegible] *d. c. fin. & c. 1. de cler. non re[illegible] d. lib.* [illegible] vt de ſtantibus cum *Epiſcopo*, vel in ſtudio, *c. licet*, vbi Gloſ. & Abb. & alij allegati *de præben.*

Et quamuis Papa concedat, quod vxoratus miles poſſit pẽſionẽ retinere vſq; ad ſumma 150. ducatorũ eo modo, & iure, quo quis habebat, Aug. Berons *conſil. 204. viſis dubius n. 46. vol. 1. per text. in l. patre furioſo. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. l. §. item ſi voluntate cum ſeq. cum ibi not. ff. ſol. matrim.* [illegible] eſt doctrina communiter approbata *in l. §. nunciatio. ff. de oper. no. nunciat.* quod, quando verba generalia proſeruntur ſuper actu iam conceſſo, talia verba generalia intelligerentur ſine reſtrictione Iaſ. *in l. an prouinciali. §. ſi in publico n. 3. eod. tit.*

❡ Vnde ſi quis Comes [illegible] be[illegible] penſione ſuper diſtributionibus reſeruatam, haberetq; facultatem tanquam vxoratus pẽſionem illa retinendi, vtique videretur ſine [illegible] cultate dicẽdam, quod debeat illam retinere eo modo, quo per prius habebat per ſupra allegata. Nihilominus aduerte v[illegible] ter, quod ſi datur facultas retinendi vnum, nõ per hoc retinetur aliud, ex eo, quod vtitur verbo retinere, procederet igitur argumentum, ſi Papa diceret po[illegible] te inere p[illegible] iones, quia de omnibus inte[illegible] eretur, ſe[illegible] nq[illegible] c dicat ſuper fru[illegible] ibus, non poteſt [illegible] p[illegible] [illegible] ibus Viuius *opin. 194.*

15 O[illegible] nis diſpoſitio d[illegible] et intelligi rebus ſ[illegible] ſtantibus, *l. quod S[illegible] de cond. et cauſ* & ibi G[illegible] d. l. *communis. 6. cum quis* [illegible] *de* [illegible] *oblig. l. qu* [illegible] *inter locatorem.* [illegible] *de locat.* & iſta eſt [illegible] qu[illegible] Tiraq. *in* [illegible] *unquam. C. de reuocan. donat. in præfat. n. 16.* M[illegible] *n rib de* [illegible] *n. 151.*

Sic [illegible] ſtatu [illegible] t[illegible] ntibus: ſecundũ n R[illegible] *in tit. de co[illegible] as. 5 reſ[illegible] n. 9. n' in c. cum* *Ad.* Ferr[illegible] *de conſti* [illegible] *clar[illegible] de* [illegible]

Si [illegible] cõſuetu[illegible] e[illegible] ſi eſt con[illegible] etu[illegible] a[illegible] teſt[illegible] ro, nõ hab[illegible] locum [illegible] teſtament[illegible] Si vero eſt conſuetu[illegible] ea teſtamento, non habet l[illegible] c[illegible] b[illegible] teſtato. Anch. *conſ. 339. num. 8.* Rui[illegible] *vol. 1. n. 2* [illegible] *vol* [illegible] *conſ. 18. vol. 2.*

Et ra[illegible] quia c[illegible] tudo non extenditur de c[illegible] ad caſum, nec de[illegible] c[illegible] a a[illegible] pert[illegible] ant, maximè quando eſt contra ius n[illegible] *in l. poſt dotem, n. 10. ff.* [illegible] *ol. matrim. & in auth. quas rem. C. de ſacroſan. eccl.* Alc. *conſ. 9. vol 3.* Bal. *in l. ſi pupillorũ. ff. de reb. eo.* Tiraq [illegible] *tract. de iure primogen. q. 16. n. 10.* Ant. Gob[illegible] *clu[illegible] ionibus in tit. de conſ. et* [illegible] *contin[illegible] in fin* [illegible] *tit. de praſ. r.* [illegible] *cl. 2. n 12. cũ alus* [illegible] & Rota Bonon. *de* [illegible] *65. n.* [illegible] *ſeq.*

Sed [illegible] iam iuramentum ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus [illegible] cundũ Tiraq. cum magna caterua D[illegible] relata per eum *in d. l. ſi unquam. in præfat. n. 166.* Viuius *opin. 5624.*

16 Alternatiua, ſeu di[illegible] oncta reſoluitur in coniunctim propter abſurdum euitandum, ne extraneus propriè ſucceſſioni preferatur, *l. ſi ut qua ducenta. §. ſi. ff. de reb. dub. l. Lucius la 2. ff. de hered. inſtit. & l. generaliter. in princ. C. de inſtit. & ſubſtit.* Et ſic quar[illegible] ſ[illegible] et appoſita conditio ſi ſi[illegible] e filius, & ipſa cõditio [illegible] cum [illegible] obtineretur quia de[illegible] det cum ſi[illegible] ſcum eo caſ[illegible] filiorum, & ad [illegible] ſos excludet [illegible] requiratur, quod [illegible] nes c[illegible] ditiones euen[illegible] ni, propter quod ipſa alternatiua [illegible] uitur [illegible] oniun[illegible] ta [illegible] ò, quod oporteret vt omnes cond[illegible] es [illegible] buenian[illegible] vt in memo[illegible] aris iuribus notatur.

❡ V[illegible] ando appon[illegible] tetu conditio ſi [illegible] e liberis, & aliæ e[illegible] alter[illegible] et[illegible] e alternatiua [illegible] po[illegible] etur quip pè [illegible] coniunctim obl[illegible] n cõdi[illegible] one n[illegible] ſi [illegible] e[illegible] vt quia ve[illegible] a con[illegible] non [illegible] nd[illegible] ſi ſi[illegible] s: cum eo caſi[illegible] præſumptam [illegible] n[illegible] c[illegible] eſt, vt exiſt[illegible] b[illegible] eri n ſic l[illegible] b[illegible] uit B[illegible] *in d. l. ge[illegible] aliter.* & Bat. & Im[illegible] la *d. l. Lucius.* Et ſic apparet commu[illegible] reſolutio, & [illegible] comm[illegible] ſcribentium vbique per memorata iura, quod alter[illegible] natiua poſita inter conditiones in vl[illegible] voluntate appoſitas reſoluitur in copulam, ſecundum Iaſ. [illegible] *in l. Gallus §. quidam* [illegible] *n. 22. cum alus* [illegible] *q. ff. de lib.* [illegible] *poſthu.* & illuſtrem D. S[illegible] *lum in conſ. 1. n. 51.*

C[illegible] alternatiua [illegible] in[illegible] ter quas ca[illegible] et o do charitatis ſemper tutelle[illegible] etur ordo ſucceſſio, & conſequenter ſi [illegible] nepos [illegible] ſtituti hęredes per partem repertentur, vtiq[illegible] n[illegible] ſtituti, ſeu vocat[illegible] & eodem [illegible] & nepotis ex e[illegible] excẽpt[illegible] per [illegible] pla[illegible] eretur quippe orine ſucce[illegible] t[illegible] ſpe[illegible] *d. lib.* [illegible] *poſthu.* & [illegible] requiri[illegible] ecce[illegible] d[illegible] tutus vniuerſaliter [illegible] G[illegible] *barr.* B[illegible] *§. quidam* [illegible] *ff. de lib. & poſthu.* [illegible] utur Doct. communiter, vt admonent ibi Iaſ. *d. n. 27.* Gal[illegible] *n. 57.* Sicia. *nu. 15.* &

Rube. *col.* 12. Matthæſ. *ſing.* 156. *poſt prin.* Cur. iuni. *conſ.* 111. præſupponitur in facto, *n.* 5. & Bero. *in c. Raynut. de teſtam. n.* 68. *cũ alijs ſeq.* vbi inhæret communi memoratæ, atque eam ab omnibus contrarijs ſyncerè, & copioſè tuetur.

¶ In contrariam verò ſententiam, videlicet, quod hoc caſu pater, & filius eius dicãtur ſimul vocati in primo gradu, inclinarunt Doct. relati per Soc. iun. *in d. §. quidam recte, ſub n.* 18. *cũ alijs ſeq.* vbi iſtã partẽ cõmunẽ eſſe admittit poſt Soc. ſeniore, & ſequitur quoque conſulendo, & communem vocat Bertrã. *conſi.* 215. *n.* 5. *vol.* 3. tamen prima opinio Bart. & ſequacium magis communis, & magis vera, & magis tuta apparet: imò ea allegatis authoritatibus indubitata redditur in actu practico.

Quæ quidem communis ita retenta vtiliter ampliatur procedere nõ tantũ in nepote naſcituro, verũ in nepote etiã iam nato, vt ſi teſtator filium, & nepotem iam natũ hęredes inſtituerat, hoc caſu nepos cũ filio non cõcurrit, neque in eodẽ gradu vocatus, ſed filius inſtitutus, nepos verò ſecũdo gradu ſubſtitutus videtur, vt cõcedit Bart. *in d. §. quidam recte n.* 4. cum quo omnes Scribentes communiter ſentiunt, atteſtante Alex. *ibi col.* 3. Iaſ. *n.* 2. Soc. *n.* 2. Fortũ. *n.* 23. Galliau. *n.* 12. & an. Alciat. *n.* 15. & Soc. iun. *n.* 19. *cum cæteris ſeq.* vbi ſimiliter fuſiſſimè, atque doctiſſimè iſtam communem tuetur, admonetque ab ea non fore recedendum in practica, atque ſemper vidiſſe obſeruari.

Verùm iſthæc communis ita amplificata limitatur quippè non procedere, ſi teſtator inſtituerat Mæuium, & filios Gregorij, quando omnes eſſent extranei, tunc enim ſimul admittuntur, non ordine ſucceſſiuo, ſecundum Bar. *in d. §. quidam recte, n.* 6. cum quo proculdubio concurrunt omnes Doct. communiter, & concorditer, vt per Galliaul. *ibi n.* 26. & Fortun. *n.* 43. & Bero. *in d. c. Raynutius, ſub n.* 104. *& ſeq.*

Secundò limitatur etiam eadem communis non habere locum in patris, & filij inſtitutione, aut ſubſtitutione facta, conceptaque per copulã, &: quia eum intellectũ habet, vt ordine ſucceſſiuo intelligatur, vt ſi inſtituiſſem fratrẽ meum, & eius filium hęredes, adhuc ordine ſucceſſiuo, & non ſimul admitti deberent ad huiuſmodi ſucceſsionem, ſecundum Bartol. *in d. l. Gallus. §. quidã recte, n.* 4. ſed aduerte, quod communis ſchola reperitur contra eum, & eius opinio vnanimiter ab omnibus Doct. cõſutatur, vt cõſtãter aſſeuerãt Alex. *col.* 4. Soc. *n.* 3. Iaſ. *n.* 24. Fortun. *col.* 18. Galliaul. *n.* 65. Rube. *col.* 4. & Alc. *n.* 20. *in d. §. quidã recte*, Dec. *conſ.* 236. *col.* 11. Alex. *conſi.* 22. *col.* 2. *vol.* 3. Corn. *conſ.* 17. *vol.* 4. & Golicl. Bened. *in d. §. Rayn.* quodq; ẽt cõprobat Bal. *in l. ſi quis heres inſtitutus. §. fin. ff. de acquir. hered. & in l. ſi mulieri cum liberis in prin. per tex. ibi. ff. de vſufr. accreſcen.* Matthæſ. *ſing.* 156. Bero. *in d. §. Raynut. n.* 93. *& ſeq.* Bald. & Saly. *in l. fin. per text. ibi. C. de impube.* Alex. conſulendo *in d. conſ.* 22. *conſ.* 44. *& conſi.* 129. *vol.* 5. in quibus locis planè deducit iſtam eſſe magis cõm. opi. & ſi omnes pręcitati Doct. confirmãt, quod pater, & filius ſimul, & ęquis ex partibus admittantur. Viu. *opin.* 46.

17 Pluris appellatione & totum continetur, & appellatione min' id quod nihil eſt, cõtinetur. *l.* 2. *C. de hered. inſti. l. illud. §. minus. ff. ad Trebel.* Sal. *in l. hac edictali n.* 2. *C. de ſec. nuptijs.* Vez.

18 Contractus non venit appellatione teſtamenti: nec è contrario. *l. verba contraxerunt. ff. de verb. ſig.* Bal. *in l. j. C. de leg. fuſi. cani. tollen.* & Bal. *in l. teſtamento. C. de teſtam.* Vezinus.

19 Mortis appellatione propriè venit mors naturalis, nõ autem mors ciuilis, niſi in caſibus à iure expreſsis. gl. *in c. ſuſceptum. de reſcript. in* 6. *l. ex ea parte. §. in inſulam. ff. de verb. oblig.* & ſic mors naturalis non ęquiparatur morti ciuili, niſi vbi habet eundem effectum quẽ habet & ipſa mors naturalis: vt plenè per Iaſ. *in eo. §. in inſulã.* & Oldra. *conſ.* 284. *& ibi adduſo.* Idẽ.

20 Deſcendentis ex virili ſexu appellatione venit neptis fœmina ex maſculo, & proneptis nata ex nepote maſculo, & in ſumma quælibet fœmina deſcendens ex maſculo, dicitur de deſcendentibus, ex viri ſexu. gl. quę à Bar. & Bal. & Iaſ. approbatur *in l. Gallus. §. nunc de lege n.* 9. *ff. de liber. & poſthu.* Soc. *conſ.* 227. & ibi approbat eam gloſ. Nam licet ea neptis non ſit virilis ſexus, tamen deſcendit ex virili ſexu. *l. ij. §.* 1. *ff. de ſuis & legit. hered.* Idem.

21 Domus appellatione, de qua eſt facta mẽtio in aliquo teſtamento, venit agnatio, ſeu familia: ita vt ſi quis aliquem inſtituat hęredẽ ſub conditione, aut ſub alio grauamine, vt poſt ſuam mortem hæreditas pertineat ad ſuam domum: vel quod reuertatur ad domum paternam: intelligendũ erit quod bona ſeu hæreditas redeat ad eos qui ſunt de ſua agnatione, cognatione, ſeu ſua familia. Alex. *conſ.* 213. *n.* 3. *in* 6. *vol.* & Alber. de Roſate *in l. pronunciatio. §. familiæ. ff. de verbor. ſign.* glo. *l. cum vnus. ff. de alim. legat.* & ibi gloſ. *in verbo, domum.* Corn. *conſ.* 88. *in* 1. *vol.* omnes enim qui ſunt ex aliqua progenie, dicuntur eſſe de eadem domo: præferuntur tamen filij teſtatoris etiam ſi eſſent fœminæ, & cẽſentur vocati ordine ſucceſsiuo, & prior in gradu poſteriores excludit. Corn. *in eodem loco, n.* 6. Idem.

22 Actorum vel proceſſus appellatione venit ſententia. *r. l. de re iud.* Bart. *in l. actorum. in fi. ff. de re iud.* Boër. *dec.* 258. *n.* 6. Bald. *in l. ſupplicare. vt lite penden.* Idem.

23 Hæredũ ſuorũ appellatione, veniunt ẽt quilibet hęredes extranei. *l. ſciendum. l. heredis appellatione. ff. de ver. ſign. l. in annalibus. C. de lega.* quod procedit ẽt ſi hęc dictio, ſuis, vel tuis, vel veſtris, proferatur ſimpliciter ſine dictione hęredis, vt quia donatur aliquid, vel aliquid conceditur Titio & ſuis, vel tibi & tuis, adhuc ea verba referũtur ad hæredes ẽt extraneos. Iaſ. ita ampliat eã regulã *in l. Gall. §. etiã ſi. n.* 13. *ff. de libe. & poſthum.* ſequẽdo regulã quã ibi ponit Bart. quod appellatione ſuorum ẽt extranei hęredes continentur. quæ tamen regula non procedit vbi eſſemus in materia quę de ſui natura nõ eſſet ad extraneos hæredes tranſitura: tunc enim appellatione ſuorũ hæredũ nõ cõprehẽderentur extranei: vt ſi concederetur feudum Titio & ſuis hæredibus: nã eo caſu ea verba ad filios illius cui feudũ conceditur, eſſent referenda. gloſſ. *in l. ex facto. §. fin. ff. ad Trebel.* non enim tranſit feudũ ad extraneos. *c.* 1. *de feud. ſucceſſ.* niſi in ea feudi cõceſsione eſſent appoſita ea verba, & quibuſcunque hæredibus. quia & extranei comprehenſi eſſent. Alex. *in d. §. etiã.* & Bald. *in c. imperialem. de prohi. feudi alien.* & Iaſo. *in d. §. etiam. n.* 19. & ab hac opinione non eſt recedendum, vt ibi atteſtatur, quę eſt cõmunis, ꝙ ſi feudum concederetur ſub cẽſu annuo Titio & ſuis hæredibus, bene tunc venirent & extranei: quia tunc ceſſaret natura feudi quæ non datur ſub cenſu annuo, ſed ſub ſeruitio perſonali. Bald. *in l. & in prouincialis. C. de ſeruit. & aqua.* Bald. *in tit. de Pace Conſtant.* & non procedit etiã hęc deciſio vbi reſultaret abſurdus intellectus: vt ſi dictũ ſit, ſi decedat ſine ſuis hęredibus talem ſubſtituo. Nã ſi eo caſu ea verba ad quoſcunq; hæredes eſſent referẽda, ſequeretur abſurdus intellectus, cum nuſquam quis decedit ſine hęrede, cũ ſaltem fiſcus ſucceſſurus ſit: propterea non venirent extraneã hæredes: ſed ſui filij. gl. *in d. l. ex facto. §. fi. ad Treb.* & adde quod ſi appoſita eſſent ea verba, putà ſuis hæredibus maſculis, propter eam dictionem maſculis, ſui filij ſolùm comprehenſi eſſent & non extranei. Iaſ. *in d. §. etiam. n.* 22. & ibi Bald. & Bart. *in l. liberti. C. de oper. liber.*

24 *Auth. quas actiones. C. de ſacroſ. eccl.* habet locum in quolibet loco pio vel villa. Curt. iun. *conſ.* 134. *n.* 38. cõmunem dicit. Villalob. & E. Suarez.

25 *Auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vend.* habet locum etiam in donationibus. Curt. iun. *conſ.* 141. *n.* 2. communem dicit, & Ant. cum Dec. *conſ.* 182 *in princ.* Villalob. & Suarez.

26 Bona dicũtur deducto ęre alieno, teſte Alex. *conſ.* 12. *lib.* 2. Quæ bonorũ appellatio debitorũ nomina nõ cõprehẽdit ſecundũ Bar. *in l. in bello. §. 1. de capti.* itẽ nec iura & actiones, quia ſunt tertia ſpecies, & propterea nõ cõprehenduntur, ex not. per Dec. *conſ.* 237. *n.* 1. *&* 2. quid autẽ veniat, dic, vt per Bar. *in l. princeps bona. de verb. ſig.* Quid de mobilibus & immobilibus: an eorũ appellatione veniant nomina debitorum? Et pro negatiua concludit Iaſo. *in l. ſtipulatio hoc modo. col. fin. n.* 22. *ff. de verb. ob.* pro quo vide quæ ſcribit Guid. Pap. *q.* 499. vbi legatis mobil. & immobil. an veniant nomina debitorum. Paris. *conſ.* 94. *&* 96. *lib.* 2. in quorum altero loquitur de bonis, & quid veniat appellatione bonorũ. in altero loquitur de mobilib. de quibus mobil. & immobilib. plura ẽt not. Dec. *conſ.* 461. vbi inter alia, quòd nomina debitorũ non ſunt mobilia, neque immobilia, quorũ mobiliũ & immobiliũ diſpoſitio non cõprehendit vniuerſa, & ſic iura & nomina debitorũ, quę ſunt tertia ſpecies. *l. à diuo Pio. §. in vẽditione. ff. de re iud.* Alc. *conſ.* 9. *col. fi. n.* 6. *lib.* 3. Bell.

27 Bona non ſolũ ſimpliciter prolata, ſed etiã cũ additamẽto pronominis, mea, tua, &c. comprehendunt iura, & actiones. vt frequenter placitum atteſtatur Alc. *in l. meorum. n.* 1. *ff. de verb. ſign.* Bened. *in rep. c. Raynu. verb. cætera bona. de teſtam. nu.* 15. Gomez. *in §. omnium. n.* 22 *Inſtit. de action.* Secura. & alij quos allegat Arius Pinel. *in rub. part.* 1. *n.* 7. *C. de bon. mater.* E. Suarez.

28 Bona futura, & bona conditionalia ex vltimis volũtatib. in donatione, aut alia quacunque, alienatione, vel publicatione bonorum non comprehenduntur, vt commune teſtificantur Curt. iun. *conſ.* 199. *num.* 5. & ante eum Alex. atque alij, quos

laudant

laudant Arius Pinel. *in prin. rub. n. 3. C. de bon. mater.* Iul. Clar. *in pract. § ult. q. 78. ver. item in fiſcum, & ver. ſeq.* E. Suarez.

29 Bonorum appellatione veniunt iura & actiones, & ideo publicatis bonis, veniunt iura & actiones, ſi nomen bonorũ eſt ſimpliciter appellatum, vt eſt communis opi. de qua Rol. à Valle *in con. 1. n. 132. in 3. vol.* Bonacoſſ.

30 Bonorũ appel. quid veniat: ſcribit Bart. *in l. princeps bona. ff. de ver. ſig.* & q. nõ cõprehendantur nomina debitorum, not. idem *in l. libello. § 1. de capt. & poſtl. reuer.* itẽ nec iura & actiones, Dec. *conſ. 237. n. 1. & 2.* de quo per Capel. Tholoſ. *q. 315.* pro affirmatiua autem ſtat Pariſ. *conſ. 94. nu. 12 lib. 2.* vbi quod bonorũ appel. veniũt pecuniæ & nomina debitorum. Qua in re dixit Gul. Benedict. *in c. Raynutius. in gl. cætera bona nu. 1.* bonorũ appellatione ſimpliciter venire iura & actiones, de quo, cùm eſſet quæſtio in actu pract. quia teſtator dixerat in hæc verba, *ha legato la vſufrutto di tutti li ſoi beni ſtabili mobili merci di botega.* & quæreretur an eo legato comprehenderetur pecunia: occurrit text. *in l. Caius. in prin. ff. de leg. 2.* Capel. Tholoſ. *d. q. 315.* Imbert. *in Enchirid. iur. gall. ver. bonorum.* quib. in locis videtur deciſio negatiua, licet contrarium velit Nat. *conſ. 117. col. penult. n. 5. & 6.* Pariſ. *d. conſ. 94. n. 12. lib. 2.* Bellac.

31 Bonorũ appellatione, mobilia & immobilia cõprehendi, not. doct. *in c. relatũ. 2. de teſta. l. bonorũ. 1. ff. de verb. ſig.* & quãuis iura & actiones nõ veniãt nomine bonorũ mobilium & immobiliũ: ſed cõſtituant tertiã ſpecie diſtinctã. *l. à diuo Pio. § in vẽditione. ff. de re iud. l. quã Tuberonis. § ult. ff. de pecul.* Dec. *conſ. 414. 653.* Appellatione tamen bonorum ſimpliciter ſine adiectione mobilium, aut immobilium, iura nomina debitorũ, & actiones veniunt. *L. nomen. C. quæ res pign. oblig. poſſ. l. princeps bona. de verb. ſign. cum ſimi. l. ſi legatus. § ſi quis bona. ff. ad Treb.* & ideo non tantum bona mobilia vel immobilia per clericũ ex reditibus eccleſiæ acquiſita: ſed etiam nomina atque actiones ipſi eccleſiæ competunt, ex not. per doct. *d. c. relatum. 2. de teſtam.* & an bonis omnibus mobilibus & immobilibus obligatis iure hypothecæ: cẽſeantur etiam obligata iura & actiones, dubitant doct. cùm ſub generali bonorum hypotheca iura & actiones contineantur. *d. l. nomen. C. quæ res pig.* attamen appellatione bonorum mobilium & immobilium etiam in materia hypothecæ, iura & actiones non comprehenduntur, *d. l. à diuo Pio § in vẽditione.* vbi Bar. & Iaſ. *de re iud.* idẽ dicendũ videtur ex Bar. *in l. cæterum. n. 27. ff. de vulg.* Dec. *d. conſ. 414.* cuius contrarium aliqui tenuerũt propter dictionẽ omnia, ex not. per doct. ad Alex. *conſ. 45 n. 8. lib. 1.* Old. *conſ. 219.* pro quo vide quæ ſcribit Bart. *in l. Quintus. 1. § argento. de aur. & arg. leg.*

32 Bonorum appellatio non ſolum in obligationibus expreſſis, ſed etiam tacitis, iura, & actiones continet. vt frequẽs interpretum axioma teſtantur Dec. *conſ. 349. nu. 10.* Neguz. *de pig. 4. mem. 2. par. n. 165.* E. Suarez.

33 Bonorũ mobiliũ, & immobiliũ mẽtio, vel in donatione, vel in legato, vel in obligatione, vel in proſcriptione, vel in ſtatuto facta, nõ cõplectitur iura, & actiones: vt cõmune aſſeuero ex Alex. *in l. à diuo Pio. § in vẽditione ff. de re iud.* Dec. *in l. 1. lect. 2. n. 7. ff. ſi cer. pet.* Corn. *conſ. 1. 4. n. 12. lib. 2.* Capel. Tholoſ. & Aufrer. *q. 10.* & magna iuris interpretũ ſeries, quã cõponit Arius Pinel. *in 1. rub. n. 25. & 26. C. de bon. mat.* vbi etia receptum eſſe ea multis aſſerit idem futurũ ſi bona omnia, vel vniuerſa mobilia, & immobilia prolata ſint, quod etiam atteſtatur Iul. Cla. *in practica. § ult. q. 78. ver. ſucceſſiuè quæro.* E. Suarez.

34 Cautio, verbum quando eſt prolatum a lege ciuili intelligitur de nuda promiſſione. ſi autem à lege prætoria, eſt cum pignore, aut fideiuſſore. Iaſ. *in l ſancimus. num 1. C. de verb ſign.* communem dicit. B. Villal. & nouiss. & E. Suarez.

35 Ciuitatis appellatione licet aliqui in beneficialib. Diœceſim venire putauerint, tamẽ cõtraria opinio, quod nõ contineatur, vt ſtricta ſit in eiuſmodi faciẽda ciuitatis vel Diœceſis interpretatio, tenent Hoſt. Ioan. Ant. & d. Nicol. *in c. Rodulphus. de reſcriptis.* iuxta gloſ. notabilẽ, *in cap. accepimus. de ætate & qualitate.* Capoſtel. *in c. Abbatem. de reſcript.* Archid. *in cap. quamuis. de præbend lib. 6.* & gl. *in cap. 1 nico, in verb. Diœceſis.* & ibidẽ Io. Monach. *de rerũ permut.* & Laudanus *in clem. ne Roma. de elect. & in clem. vnica. in princ. de ſequeſtrat.* & ita communiter teneri refert, *ibid num 29.* idem dicendum eſt in odioſis & reſtringibilibus, quod iuxta dicta iura communiter quoque teneri refert. *d. regula 102. n. 31.* Bened. Cap.

36 Ciuitatis vel vrbis appellatione, cùm idem ſint, *l. præſcriptio. C. de oper. public. l. ſingulorũ. C. de ædi priuat.* ſec. Bar. *in l. 2. ff. de ver. ſig. & in l. ſed & reprobari. § ſi. de excuſat. tutorũ*, regulariter quod muris cingitur, cõtinetur *l. nã quod liquidè. § penul. ff. de Peru. legat.* & ibid. gl. & Bart. per text. *in c. ciuitas. de ſentẽt. excommun lib. 6.* & ibid Bald. gl. *in cap. ſtatutũ. in verb. ciuitatib de reſcrip. lib. 6.* Petr. de Anch. *in c fœlicis. de pœnis. lib 6.* quod procedit etiamſi adiiciatur nomen proprium illius ciuitatis vel vrbis: vt puta, ſi diceretur, vrbs vel ciuitas Peruſina, quare cẽſetur magis demonſtrandi, quàm ampliandi cauſa adiectum; *arg. l. ſi communis ſeruus ff. de ſtipulatio ſeruorum*, & ibidem Azo. ſi tamen nomen proprium præponeretur, dicendo, Peruſina ciuitas, ampliandi cauſa adiectum videtur, & ideò continẽtia ædificia includit, vt tenent Azo & Rainerius, quos ſecutus eſt Bart. *in l. 2. & d. § fin.* & Bald. *in d. cap. ciuitas.* licet Accurſ. *d. l. 2. in gloſſ. 1.* non putet referre an præ, vel poſt ponatur, contra *d. l. nam quod liquidè, § ſi ita legatur ff. de pen legat.* ſed malè, quia Azonis ſententia communiter recipitur. vt refert Benedictus Cap *regu. 102. n. 4.* Accurſius quando in ciuitate vel vrbe Romana locum habet, quare ſiue præponatur ſiue poſtponatur, vtroque modo continentia includantur, *l. vt Alphenus l. ædificia. l. qui continentibus. ff. de verb. ſignific.* Quod tamẽ inter alia multa in Principum beneficiis, in quibus appellatione ciuitatis etiam territorium continetur, fallit, *iuxta l. 1. § cum vrbem. ff. de offic præfect. vrbis*, & ibidem notat, *in verb. commiſerimus* quod vult quoque Bart. *d. l. 2. & in l. fin. ff. de conſtitution principum, per l. ſi quando. C. de bonis vacantibus. lib x.* & ibidẽ Bart. *& in l. ſi finita. § ex hoc edicto. ff. de damno infect.* quod ſimiliter communiter teneri refert, ibidem *n. 15.* Benedictus Capra.

37 Ciuium appellatione an veniant ciues alibi habitãtes, & qui in ciuitate non ſubeunt munera per ſe, vel per alium: & quid in odioſis vel fauorabilibus ipſi ciui alibi habitanti, vide Ruin. *conſ. 112 lib. 5.* Et an appellatione ciuitatis veniat diſtrictus, vel appellatione ciuis veniat ciuitatenſis, vide Repetent. *in rub. ff ſol. mat.* Et dic quod licet comitatenſis dicatur ciuis, & incola ciuitatis, tamen alio modo vocatur ad munera quàm ciuis. *l. 3.* vbi Bart. C. *de incol. lib. 10.* Bart. *in l. 1. § cùm vrbem. ff. de offic. præfec. vrb.* Et quod ſtatutum ciuitatis ſeruetur in terris ciuitatis, not. Caſt. *in l. omnes populi. ff. de iuſtit. & iur.* & vide quæ idem ſcribit *in l. de quibus. col. ff. de legib.* Et an appellatione ciuitatis contineantur ſuburbia vel comitatus, & diſtrictus, vide text. *in c. Rodulphus.* vbi Fel. *de reſcript.* vbi etiam quid de diœceſi. Item an priuilegium conceſſum ciuitati circa præſcriptione locum habeat in villis: quòd nõ. not. Ang. *in l. ſi finita. § ſi de vectigalib. ff. de dam. infect.* & ibi Alex. vbi an extendatur ad caſtra quæ ciuitati ſubiiciuntur. Quid in conſuetudine. vide Bar. *in l. ex ea. ff. de poſtu.* Et an ad id quod impẽſum eſt pro ſeruitio ciuitatis teneantur diſtrictuales: Alber. *in l. qui aliena ff. de neg. geſt.* Quid quãdo adſunt diuerſa ſtatuta in loco diſtrictuali & ciuitate. Alex. *conſ. 47. lib. 6.* Socin. iuo. *conſ. 2. conſ. 11. lib. 1.* Et quòd vicus regi debeat ſtatutis ciuitatis cui ſubeſt Salic. *in l. ſi quis. C. de natur. liber.* Et quid ſit conceſſum priuilegiũ ciuitati ciuitatis communicantur conceſſum etiam caſalib. Affl. *in conſtit. reg. de homic. clande. rub. 27.* vbi diſputat. Bellac.

38 Cùm dicitur aliquid fieri quod fit ſine præſentia illius ſine quo actus ille fieri non poteſt *l ſciant omnes. C. de his qui ex publicis rationibus pecu. mutuum acceperunt. lib. 10 C.* vel quãdo aliquid fit ſolemnitate omiſſa per conſuetudinem introducta. Luc. de Penna *in l. 1. de iure fiſci*, propterea in actibus in quibus iudicis auctoritas requiritur, ſi talis actus fieret ſine iudice, talis actus diceretur fieri clam. & cùm matrimonia fiant de conſuetudine in præſentia parentum, & coram multitudine, ſi illa fiant in eorum abſentia, dicentur clam facta. Bar. & de Platea, *in d. l ſciant.* Manifeſtum autem illud appellatur quando ſe eo per inſtrumentum apparet. *l. non intelligitur. § tacita. ff. de iure fiſ.* quod procedit vbi conficitur inſtrumẽtum de rebus, in quibus non requiritur præſentia iudicis. de Platea ibi. Bellac.

39 Clauſula generalis ſequens reſtringitur, & reſtringitur ad rem & caſum per ſpecialem datam. *l. ſi de certa re. C. de tranſact. l. legatorum. ff. de leg. 2* & ibi Bart. verba enim generalia inde ... reſtringuntur, & recipiunt interpretationem à verbis ſpecialibus. *l. ... & ibi Bald C. famil. hercisfund.* quare ... reſtringitur ad ſpecialem ſatisdationem. *l. ex maleficiis.* ibi Bal. *de excep.* & renũtiatio quantumuis generalis reſtringitur ad contractum ſpecialem ſuper quo interponitur. *l. ... & ibi Bal. C. ad Vellei.* quod procedit vbi talia verba reſtringi poſsũt ſalua ratione recti ſermo-

nis.Iaſ.*in d.l.ſi de certa.* & etiam eſt hęc regula, quòd ſi enumeratis quibuſdam indiuiduis ſubiiciatur clauſula generalis, nō proptereà ampliatur indiuiduorum enumeratio: immo ſtat in ſuis iuribus ſicut prius. Oldradus *conſ.8.* Idem.

40 Clericorū appel. veniūt cōſtituti etiam in minorib. ordinib. ſec. Gl. Abb. & omnes indifferēter *in c.nō liceat.de preb.* vbi Dec.*n.17.* ſequitur opin. iſtorum, & meminit nullā habere dubitationem, & in effectu communis eſt, vt per Scriben.*ibi*, eíque accedit etiam Roland. *conſ.16.* cūſi clariſſimi iuris ſit, *nu.10.* & *ſeq.vol.4.* Ioan.Lupi *in repet.rubr.de dona.inter vir.& vx. col.78.* & Stepha.Aufre.*in Cle. not.1.de offi.ord.*

Imo appellatione clericorum veniūt canonici, & clerici in dignitate cōſtituti, & alij prælati quoq; in materia fauorabili, ſecus autē in odioſa; Nā prælati nō ſunt clerici ſimpliciter, ſed ſecundum quid, vt voluit Abb.*in c.bone el 1.in 1.nota. de poſtu.prælat.* & *in rubr.de maior.* & *obed.* Feder. de Senis *conſil.73.* factum tale eſt, *per tex.in c.ſtatuimus.de electio.in 6.* & illam opinionem inſinuat communem eſſe Dec.*in d. c.non liceat, n.18.* & *ſeq.* & Alciat.*in l.2.n.9.de verb.oblig.* & ſequitur Ruinus *conſil.18.n.17.vol.2.* & Riminald.*conſ.105.nu.55.* & *ſeq.* poſito inter conſilia crimi. diuerſorum *in 1.vol.*

Sed aduerte, quod clericorū appellatione nō veniunt monachi, *l.omnes.§. præterea.C.de epiſ.* & *cler.* & *Clem.1.* & ibi Abb. *ne cleri.vel mona.* & Ioan. Tabien.*in ſua ſumma Tabiena, in ver. Clericus.el 1.§.3.* & per Fely.*in ca.fin.circa princ de ſimo.*

¶ Ex hoc quippe procederet de plano, verùmq; foret in fauorabilibus, ſecus autem in odioſis: quia habent ipſi monachi aliam qualitatem à clericis ſecularibus. *arg.c.ſtatutū. de celeb. li.6.* Viuius *opi.107*

41 Clericorū nomē in fauorabilib. canonicos cōplectitur. & ſi in odioſis nō ita late pateat. Cōmune dicit Alc. *in l.2.n.9.ff.de ver.oblig.* generaliter tamē minorib. etiā ordinib. initiatos cōprehēdet, vt cōmuniter ait Viuius *opin.107.* E.Sua. & a.Villal.

42 Codicilli veniūt appellat. teſtamēti, gl *in l.1.§.de teſtam.* Aſſi.*dec.134.* *in fi.* imo quælibet vlt. voluntas ſignificatur, gl. *in l.2.in prin.C.com.de leg.* Iaſ.*in l.non codicillum.n.2.C.eo.* Vezin.

43 Complices illi ſunt, qui ad malum ſunt ſocij. vt eſt cōmunis opi. de qua Pariſ. *conſ.168.n.10.in 4.vol.* Bonacoſſ.

44 Appellatione coniunctorū nō veniūt ſpurij. *l.ſi ſpurius. ff.unde cogna.* & ſic ſpurij, aut alij inceſtuoſi nō dicūtur habere coniunctionē ratione agnationis vel cognationis, niſi quoad matrimonium impediendum. *l. non facile.§.affines. ff. de grad.* & reſpectu vero ſucceſſionis nulla eſt coniunctio. Alex. *conſ.144.in 7.vol.* & *conſ.60 vol.2.* ita vt nec frater ſpurius ſuccedat fratri ſpurio. Alex.*ibid.n.17.* Bellacomb.

45 Coniunctorum appellatione veniunt tranſuerſales ad quartum vſque gradum: idque ad agendum, vt tradunt Guid. de Suza. Cyn. Salic. & Bald.*in l.exigendi.C.de procur.* Bal. & Angel.*in l.nō ſolū.§.ſed & hæred.ff.de procur.* Idque ab omnibus approbari dicit Alex.*in conſ.146.videretur.vol.2.* F.Torra.

46 Conſanguinei verbum legaliter debet intelligi & propriè, niſi conſtet de communi vſu loquendi, qui tamen vſus qualis ſit, debet plenè probari. Curt. iun.*conſ.176. nu. 6.* communem dicit. B. Villal. & Vezinus.

47 Conſuetudinis appellatione non venit ſtatutum. Communem dicit Roch. Curt.*in cap.fi.glo.fi.in verſ.3.quæro. de conſuet.* proinde ſi quis fundaret libellum ſuum ſuper conſuetudine, illa vero non extaret, ſed bene ſtatutum eius loco tunc reus eſſet abſoluendus. ſecundum Bart. *in l. de quibus. ff.de leg.* quem cæteri communiter (Iaſone excepto) ſequuntur. I.Fic.

48 Conueniendi verbum non præ ſe fert ſtipulationē. cōmune aiunt Rip.*in l.lecta.n.16.ff.ſi cer.pet.* & *in rub.num. 26. de verb.obl.* & alij quos refert Viuius *lib.1.opi.437.* qui & cum hoc verbum apud acta ſcriptum eſt, & cùm poſt interrogationem ſubiungitur, communem opinionem limitat. E.Suarez.

49 Copula (&) eius eſt naturę, vt inter diuerſa ponatur, regulariter loquendo: vt voluit gl. communiter ad hoc allega. *in rub.ff.de iur.* & *facti.igno.* Sic quoque voluit gl.*in verbo, neſcit, relata ad text.in l.fin.C.per quas perſonas nobis acq.* Soc.iun. *conſ 36.n.1.vol.4.* & *in conſ.181.de duobus, &c.n.31.2.vol.* maximè vero *in conſ.68.n.15.in fin.* & *ſeq.1. vol.* vbi etiam reſpondit ad quędam in contrarium cautiosè allegata, ad quod etiam ſe remittit hic *in dict conſil.36.* Mu...ul.

50 Copula, &, inter duo extrema poſita, diuerſitatem ponit inter copulata *no.in rubr.ff.de iur.* ... *ignoran.* & *per can. in rub.de cauſ.prop.* & *poſſ.extra.*

Ob. cōtra *de rubr.C.de ſerui.* & *aqua.* vbi copula, &, ponitur inter ſeruitutē, & aquæductū, & tamē aquæductus eſt ſpecies ſeruitutis. *l.1.de ſeruit.ruſti.prædio.* ergo cùm aquæductus ſit ſeruitus, inter ſe nō differūt. Simile illud Euāgelij, Dicite diſcipulis eius & Petro. *Marc.20.* & tamē Petrus erat diſcipulus.

50 Vbicunque copula, &, ponitur inter genus & ſpeciem, non ſignificat diuerſitatem, ſed ſtat declaratiuè: & tunc exponitur, &, pro, id eſt, vt ibi. Bellon.

51 Copulatiua aliquando pro coniunctiua accipitur. *in l.ſæpe.* & *in l.coniunctionem.de verb.ſignific.* Idem.

52 Copulę natura eſt ampliare quantum poteſt, etiam ſi ponatur inter duo ſubſtantiua abſque relatiuo. Rip.*de reſcr.cap.2.n.47.* communem dicit. B. Villal.

53 Copulatiuè quando plura ponuntur, quorum vnus venit vt accidens ſeu qualificans aliud, oportet probare vtrumque. Ripa *in d.cap.1.n.59.* communem dicit. Idem.

54 Copulatiuorum non requiritur concurſus, quando ponitur copula inter perſonas, inter quas cadit ordo charitatis, Ripa *d.c.* ... *n.54.* communem dicit. Idem.

Additio. Copula regulariter requirit concurſum copulatorū. Lancel. Gallia. *in l.Gallus.§.* & *quid ſi tantum. nu.11 ff de lib.* & *poſt.* Fallit tamen vt ibi per eum. Quando autē cōcurſus requiratur, ponit Tho. Calam.*in l.1.n.64.eo.tit.* & alia de copula ponit M.Ant.Bard.*in tract.de temp.vti* & *conten.cap.19. nu.16.*

55 Copulandi dictio inter ea, quæ alternis ſibi aduerſantur poſita in alternatiuam enuntiantem conuertitur, commune inſit Ant.Gomez.*de te lam.cap.5.n 31.* E.Suarez.

56 Creditor conditionalis non dicitur propriè creditor, ſed impropriè, quia mox ab initio non poteſt exigere. *arg.l.debitor.ff.de verb.ſig.* & ita cōcludit B... *in l.1.ff.ſi cer.pet.* quem ſequuntur cōmuniter doctor. vt late ſequitur Alex. Deci. *in 1.lec. n 29.* & *in 2.lect in fi.* alijq; Mod.*ibi.* Pro iſta itaq; opi.com. allegātur varia iura, præſertim que *l.videamus.ff.de liber. leg.* vbi ad literā dicitur creditorē conditionale eſſe impropriè creditorē, fac. etiā nonnulla alia, quæ curioſis vidēda relinquimus. Cōtrarium verò tenuit Fulg. & Alcia.*in d.* ... ſeu ipſe Alciat.*in l. conditionales.ff de verb ſign.* & Voſcont. ... *ſua declaratione 93.* ſed Dec.*in d.l.1.* diſtinguendo reſoluit iſtam materiam, quæ diſtinctio ſemper mihi placuit. F.Viuius.

57 Creditor non dicitur, cui ex delicto, vel legato debetur. Ripa *in rub.ff.ſi cer.pet.n.92.aliàs 62.* communem dicit. quæ facit ad intel. *l.2.tit.8.lib.3.* For.II. & aliarum legum. de quibus in verbo, condemnatus. B. Villal.

58 Creditor nec dicitur is, cui à legato, nec is, cui à delicto debetur. commune dicit Rip.*in rub.n.62.ff.ſi cer.pet.* E.Suarez.

59 Damni appellat. in ſtatutis non venit furtū. Et ideo pro furto nō pōt deferri iuramentū in ſupplementū probationis, ſtāte ſtatuto, quòd credatur iuramento damnū paſſi, ſi furtū ſit ei factū, vt eſt commun. opin. de qua Gratus *reſponſo 155. in 2.lib.n.24.* & illud magis, etiam ſi iurare debens, non ſit omni exceptione maior. vt *ibi, n 27.* & *ſeq.* Soarez *ver. damnum.nu.1.* idem ſi iudex per reum requiratur vt accedat ad locum, in quo damnum datum dicat nullum. *ibi n.2* Bonacoſſ.

60 Alius, dictio, regulariter eſt repetitiua ſimilium. *l.ſi fugitiui* vbi gl. & doct. *C.de ſeruis fug.* Curt. iun. *conſ.283.nu.2.* communem dicit. quæ tamen regula non ſemper procedit, & neque ſemper repetit præcedentia. *l ſi quis poſthumos.§.ſi filiū.* & ibi Iaſ.*ff.de liber.* & *poſthum.* Vezinus.

61 Dictio plus, à teſte prolata nihil releuat. & hanc opin. vt communē approbat Iaſ. *in l.et ſi poſt.ff.ſi quis cautio.n.7.* & idem in dictione, & vltra, à teſte prolata, quæ etiam nihil operatur. Iaſ. ibi. quod procedit vbi aliquid certum eſſet probadū. quod ſi aliquid incertū probandum eſſet, illud poſſet plus operari. Iaſ. *ibi.* verſ. in interdicto vti poſſidetis teſtes eſſent vtrinque pares, & teſtes alterius partis ... eodē tempore cum dictione, & plus, melius probaret. Iaſ.*in l.1 n.5 ff.ſol matr.* Iaſ.*in d.* & *ſi poſt tres.* Felin.*in c.paſtoralis.verſ.ſed aduerte.de reſcrip.* Idem.

62 Dictio, prout, eſt limitatiua. Dec.*conſ 36. n.1.* vnde infertur quod ſi quis reſpondendo poſitioni aduerſarij cōfiteatur poſitionem prout in tali inſtrumento continetur ſi demum in eo inſtrumento non ſic contineatur, talis confeſſio habetur pro non facta, licet ille dixerit, cōfiteor. quia per hoc redditur ineſſicax. *l.1.* & ibi Bal. *C.de erro.aduo* ... Idem.

63 Dictio, ſecundum, non ... *l.ſi teſtamentum.C.de teſt.* & ... idem in dictione dummodo, quæ etiam non ... conditionem. glo.*in c.non poteſt.*

num.6.com [illegible]

Limita [illegible]

alias a [illegible]

3.gl.ab [illegible]

[illegible] dicitur ex [illegible]

174 [illegible] pellatione [illegible] magis comm[illegible] dicit eam [illegible] cedere [illegible], iuxta magis communem [illegible] 9.

[illegible] Legitimatis [illegible]

176 L[illegible]

[illegible] L[illegible]

[illegible]

179 L[illegible] ff.de ll. [illegible] 14 [illegible] Albericus [illegible] si finita [illegible] de at. [illegible]

[illegible]

181 [illegible] Alexan[illegible]

[illegible] L[illegible]

[illegible] D[illegible] dicato, [illegible] ut ff. gl. [illegible]

18[illegible]

185 [illegible] comm[illegible] melio[illegible] ca-ptivus [illegible] quod si par[illegible]

186 Q[illegible] arbitrio. [illegible]

Et [illegible] B[illegible] rei.glo[illegible]

E[illegible] dicam [illegible]

D[illegible] omn.ind. [illegible]

18[illegible] d[illegible]nim. A[illegible]

188 M[illegible] de [illegible] de te[illegible] B[illegible] 6.col.q. [illegible] tur de maiori [illegible] 4. [illegible] in 1.col. Idem.

189 Maior [illegible] a administrauit, [illegible] in §.quod [illegible] A[illegible] in 3.col. de vul[illegible] ferendus maior [illegible] A[illegible] an [illegible] vero [illegible] & Al[illegible] q.

190 Maior par[illegible] dicetur etiam [illegible] quo proce[illegible] sint opinione [illegible] tate opini[illegible] & concludere in alteram partem, [illegible] cludentis erit & dicetur maior p[illegible] Franc. Mar. dec[illegible] 2.parte. & tenet Speculator in tit. de feud. [illegible] Bellus.

1[illegible] quod [illegible] po-[illegible]

[illegible]

[illegible] 70. Et in statutis odiosis vel fauorabilibus, Dec. cons. 353. item masculinum non concipit fœmininum, quando in

vna parte teſtamenti teſtatur fecit mentionem maſculorum, deinde dixit, ſine filijs quia intelligitur de maſculis. [illegible] pariter, [illegible] maſculos inſti[illegible], [illegible] autē dotauit, & ſubſtituit [illegible] decedentibus ſine filijs, [illegible] maſ[illegible] nō cōcipit fœmininum, [illegible] ſubſtitu[illegible] de [illegible] teſtatoris: ſecus ſi e[illegible] de [illegible] vel extraneos. Dec. [illegible] & in dictio, ſi qui[illegible] ad tam [illegible] culum qua[illegible]? Dec. conſil. [illegible] 6. & maſculinum compreh[illegible] fœminin[illegible] de quo ſpecialis [illegible] mentio. Dec. [illegible] 1. poſt aliu[illegible] gul. cum [illegible] omnibus [illegible] & fœminis, [illegible] cum non ſint [illegible] ſecus ſi [illegible] *de priuileg. ſcholar. lib. 12.* cum [illegible] Iaſ. [illegible] *quadam puella in pr[illegible]* [illegible]

204 Maſculinum in vl[illegible] voluntatibus continet fœmininum. *l. [illegible] ſcriptum. [illegible] de leg. 2. l. ſi quis filiabus. [illegible] de teſta. tut.* Iaſ. [illegible] *ff. de leg. 1. [illegible] vel ſi quis [illegible] col. 1. ff.* [illegible] in quib. loc. multa al[illegible] *qui duos. ff. de leg. 3. l.* [illegible] *de pact.* [illegible] *l. ſi extraneus. col. 4. ff. de [illegible]* Cor[illegible] 68.

Et [illegible] eſt ſecundum [illegible] teſtator ſubſtituit hoc mod[illegible] intelligitur non ſolum [illegible] fœminis. al. Io. And. *in c. Raynal. de te[illegible]* A[illegible] 55.

205 M[illegible] in materia [illegible] & odioſa, non [illegible] fœm[illegible] quod [illegible] irrationabile. pu[illegible] quod pro ſe [illegible] puni[illegible] *l. ſi quis, qui C. ad leg. Iul. maie[illegible]* tenet Bart. *in [illegible] C. de verb. ſig.*

Et propterea de[illegible] *quicumque. C. de ſer. fug.* quod [illegible] forma ſtat[illegible] non poſſunt ſtare in ciuitate, nō cōprehen[illegible] & ita te ert & [illegible] Iaſ. *in l. [illegible] in prin. col.* [illegible] *ff. de lib. & poſthum.*

Adduc. in ter[illegible] Alex. *in conſ. 33.* vbi vult, quod ſtāte ſtatuto, [illegible] moraliter certa pœna, & cor[illegible] pœna, [illegible] quia eſt odiū irrationab[illegible] ipſe Iaſ. *in d. ſi quis id quod col. 3. & 6. limita.* addeq[illegible] conſil. Alex. eſt 30. [illegible]

Fa[illegible] quod vult B[illegible] *in 1. vol. conſ. 16 col. 2.* vbi dicit, quod ſtāte ſtatuto qu[illegible] maternus nō ſuccedat, non ex[illegible] maternu[illegible] Bal. *in l. quicumque. ver. attende hoc aliquā [illegible] de ſer. fug.* & idē vult *in 4. vol. c. 150 nu. in 6. & 8. col.*

F[illegible] quod vult Alex. *in [illegible] vol. conſ. 115. vbi, alia ratio eſt* & quod vult *in [illegible] vol. conſ.* [illegible] *col. [illegible] ibi, quia reſpondeo.* & quod vult *in 4. vol.* [illegible]

206 [illegible] proferatur ab homine in caſu odij, nō cō[illegible] fœmininum. [illegible] teſtator exha[illegible] veniunt filiæ ſe[illegible] eſt *in l. [illegible] in certa* & ibi Bar. *ff. de [illegible]*

207 Et quod [illegible] & odio[illegible] maſ[illegible] nō concipit fœmi. Iaſ. *vbi ſupra* ponderat [illegible] Ioſ. [illegible] eum nemo vnquam pone[illegible] *de traſſ. all.* nam illa [illegible] text. vult, [illegible] *maior. C. eod.* quæ eſt pœna[illegible] & imponit 4. pœnas, & [illegible] maſculino, habeat [illegible] fœminina: niſi [illegible] eum, quod cum [illegible] & fauore animæ, dicatur [illegible] *l. ſi quis maior.* h[illegible]

Pro[illegible] text. *in [illegible] id quod [illegible] de tranſd.* [illegible] ſic odioſa, maſculinum continet fœmin[illegible] tendi tanquam [illegible] Iicta puniatur, & [illegible]

208 Et quod [illegible] tractetur d[illegible] fœmininum. ad[illegible] A[illegible] Maſ not. *in [illegible]*

In materia [illegible] odioſa [illegible] compreh[illegible]

209 Ma[illegible] ſtatutis con[illegible] *tura. ad fin. ff. de ll.* vbi decidit, quod [illegible] ſtatuto, [illegible] lus vadat de nocte ſine lumine, comprehendetur fœmina. & ita volunt doct. *in l. quicūque. C. de ſer. fug.* Imo *in l. ſi ita ſcriptū.*

ff. de leg. 2. Pe. de An[illegible] *conſ. 112.* [illegible] *ſuperſtite domina Anāma.*

Fac quod [illegible] Alex. *in 2. vol. conſ.* [illegible] vbi vult quod ſi ſtatutum d[illegible] quod [illegible] ex linea paterna vſque ad quartum g[illegible] præferantur al[illegible] ſub [illegible] nō cōpteh[illegible] fœminæ quàm ma[illegible] *l. gallus. & in d.* [illegible] *quis id quod.* [illegible] quod [illegible] *in 4 volum. conſ. 85.* vbi vult, quod appellatione [illegible] continetur ſoror. idem *in ver. proximiores.* tenet Be[illegible] *conſil. 98.*

Et propterea dicit Iaſ. *in d. l. ſi quis id quod. col. 2.* quod non putat verum quod vult Nicol. de Neap. *in l. 1. C. de veſti. olober. lib. 1* [illegible] quod ſi ſta[illegible] quod nullus induatur tal[illegible] iſtud referre[illegible] ad mulieres. quod ipſe Iaſ. non credit verum. Be[illegible]

210 Et quod [illegible] ſtatutis [illegible] materia indifferenti, maſculinum comprehendat fœmininum, tenet per multa Cur. *conſ. 9.* quem omnino vide. Idem.

211 In materia reſtringibili [illegible] linum in ſtatutis nō concipit fœmininum. C[illegible] *in prin. & conſ.* [illegible]

Et ibi ſubdit, quod [illegible] ante ſtatuto quod maſculinum concipiat fœmininum, [illegible] in tali materia reſtringibili nō concipiet fœmininum. vide per [illegible]

Idem vult *in 2. vol. conſ.* [illegible] *quod autem. in* [illegible] *cum multis verſic. ſe. & conſil. 94. a co[illegible] vol. con. 232.*

Bart. *in 4. col.* [illegible] *conſil.* [illegible] excludens matrem propter [illegible] autam.

Card. *in clem. 1 in 2. q. de* [illegible] per prælatos ec[illegible] arum, quia prælatum, quod on[illegible] continneant, ma[illegible] concipit [illegible] ſta uta principum [illegible] frequenter [illegible] vulgan. quia maſ[illegible]

212 Maſculinum in [illegible] concipit fœmi[illegible] *ſignificat.* & [illegible] *extra de [illegible] ſcript.* ibi eſt text. [illegible] clauſula, & quoldam a[illegible] *in d. l. [illegible] allus.*

Fac. quod vult Spec. *in [illegible] de [illegible] præ[illegible] in fin. verſic. ſed quæritur vtrum.* [illegible] tam clerici, quam la[illegible] continentur [illegible] iam m[illegible] eres. Ideo.

213 Et quod in reſcriptis maſculinum contineat fœmininum, tenet Iaſ. *in d. ſi ita ſcriptum de leg. 2.* & idem vult ipſe Iaſ. *in d. ſi quis id quod. col. 2.*

Appellatione tamen legis non venit regina, niſi exprimatur. Phil. *in c. [illegible] in prin. de [illegible] de leg. in 6.*

214 Maſculinum [illegible] priuilegiis cōtinet fœmininum. ita ſingul. *nald. in cap. ad audientiam.* [illegible] *de reſcript.* & dat Iaſ. *in l. Gallus. col. 17. ibi, quinto mouetur de liber. & poſthum.* quod nō recolit in hoc legiſſe concu[illegible] Et addidit A[illegible] *in cap. [illegible] quis ſundonte. 17. quæſtione quarta.* faciunt qu[illegible] vult Coru[illegible] *4. volum. conſil. 17.*

Subiungit Iaſ. *in d. l. Gallus.* quod nunquam ſibi animus requieuit, quod in priui[illegible] maſculinum con[illegible] fœmininum. & [illegible] contra [illegible] alleg[illegible] contrariat [illegible] Signo. de Homode. *in conſ. 166.* [illegible] *quæſtione vertente inter duram*[illegible] *tem.* vbi [illegible] quod in priui[illegible] legit[illegible] conſſo comiti ad[illegible] mandum [illegible] non venient ſperiæ.

Et pro hoc, Iaſ. *in d. l.* [illegible] *columna decima* [illegible] *quarta. ibi, item quod in priuilegiis* [illegible] *leras facere* [illegible] *prima. §. ſi nob. ff. de vere* [illegible] Iaſ. [illegible] eſt text. quod priuil[illegible] immunitatem conc[illegible] al[illegible] & poſthum[illegible] non extendi[illegible] ad eos, [illegible] fœminis. & [illegible] text. dedit Bar[illegible] *de verborum ſignif.* quod i[illegible] legis appellatione [illegible] veniunt nepotes.

Vide Barb. *in* [illegible] *col. 6.* vbi [illegible] contra priuil[illegible] contra te[illegible] B[illegible] Iaſ. [illegible] minum [illegible] vbi ſi [illegible] de [illegible] *in prin. ff. de lib. & poſth.*

Se A[illegible] ibi reprehen[illegible] quia in materia [illegible] interpretanda maſculinum non [illegible] fœmininum. alleg. *l. 1. §. item quæritur ff. de ven. in poſ. mit.* [illegible]

M[illegible] ſinum in [illegible] non concipit fœmininum, vnde [illegible] & filiis, nō cōprehenduntur [illegible] Iaſ. *in d. [illegible] ſi quis id quod. col. 5.* Corn. *in 3. vol. conſ. 211.* Hippol. *ſingul. 191.* fac. quod vult Alex. *in 2. volu conſi. 213.* & ita vult gl. & Phil. *in cap. generali. de elect. in 6.* Im. *conſ. 38.*

Lud.

Ludouicus Ro... conſil...

Limit... procedit... pro ſe & fil... liberis, qu...

Lim...

bere...

Li... edat... ſtricti iuris, ſecus bona f... *Alex. conſ.* ... *a copia.*

Se... cum.

I... 4. proce... ex ... prae... *de verb.* ... *de pa.*

Limita etiam ... maſculi...

Illud tamē im... *in ſuo* ... *par.* 3. *q.* 12. *&c.*

A... addo...

fœm... *gene raliter.* ... *cum autem col.* 2. ...

Ad... de filio, d...

de maſ... *l. centurio* ... *de vul.* ...

conſi ...

Ana. conſi. 1. ...

Et ... in ſequen... *conſil.* ...

217 Maſculus pr... duo ſimul naſcantur. *l. ſi uerit. ſ. plane, & ibi Bar.* ... habetur in *l. ſi extraneus* ... *de cond. ob cau.*

Et ponunt ibi Doct. ... æqua in præſum... peruenerit ... venditorem ... tem... fuerit, dec... mellan... *Idem.*

Limitat 6. quando le... maſculinum nō compre... quia alias h... extenſi... ſolum correctoria, ... men ... extenſ... *Al. gl. in clem.* ...

Limitat 7. ... tur ſuccedere extanti... filios, non verum filias...

Li...

Limitat 9. ... *cap. licet vniuerſis de el.* ...

Vide tamen ... vbi dicit, quod licet ... vt in ſubſcriptis ...

Et ita etiā vult ...

Vide etiam eun...

Limitat 10. quan... bene comprehend... maſcul... in materia fauorabili. & et... 97 *ante, videtur v. quod mihi eſt* 16 *& Ant. But.* ... recte deciſum eſt, quod mal... duo, *per reg.* quod in claris non ... *ut. ſ. cum ſta. ff. de ver. ob.* adde *Dec. conſil.* ... nepotes ex filia ſeu fœmina. *l. cognoſcere* ... *liberorum* ...

berorum ... *de ver. ſig.* ... *C. de cond. inſer.* Illud procedit quando ... ſimpliciter: ſecus ſi adijceretur di... de ... pro ſe & liber... nepo... *Spe in de emphyteuſ.* *§. nūc aliqua.* ... *Ang. Med. in l. ſed ſi hac.* ... vbi di cit, quo... cta per ... tutus.

L... quo...

vult ...

nunc ...

de p...

... *ſum* ... *anus.* ...

fac. quod ...

quod ...

q... ndo ...

219 M...

phy. al. Bar. in l. ...

de pec. & doc. in l. ... *cap.* ...

de ſen. exc. Cur. in conſ. ... *Ang.* ...

... *Bald.* ...

C. qui admi. adde eundem Bal. ...

verum et ...

in ſeu d...

Lim...

munia de ſucce.

Et ... *Card. in clem.* ... *de elec. Ang. in.* ...

Limitat ... maſc... contin...

de vulg. & pup. ... *Bar.* ...

Li... mi. *al. Balm* ... quod ... reſ teſta...

in l. ex facti ...

122 ... *de verb.* ...

Al...

conſil. ...

22...

Bald. *in auth. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugit.* ... *in cap.* ...

qui cleric. vel Alex. *in l. publicorum. ff. de publ. iudic.* Cępol. *in d. authen. ſed nouo iure. col.* & *ſeq.* & in locis prædictis, loquuntur in ſpecie, de manu, pede, & ocul. &c.

Et in ſpecie, an dens dicatur membrum, vide Bar. *cõſ.* 106. Idem.

225 Membri app. non venit debilitatũ in ſtatutis. *Iaſ. in l. de quib.* *colũ.* 11. *ff. de ll.* vide tamẽ Alber. *in 2. parte, quæſtio.* 25. Id.

Adde Alex. *in d. l. publicorum.*

226 Membrorum appellatio ad ea ſolum membra refertur, quib' diuerſo ac proprio officio corpus mouetur. cõmune inquiũt Didac. a Couarru. *in repet. clement. ſi furioſus. n.* 8 *de homic.* Iul. Clar. *in pract.* § *vlt. q.* 69. *v. item quæro.* E. Suarez.

227 Mendicantes fratres non ſolum illi vocantur qui ex regula mendicantes ſunt, ſed etiam illi, qui ex ſuis cõſtitutionibus mendicantes ſunt. communem dicit ex Claro *in* §. *teſtamentum. q.* 29 *v. debes.* P. Fichard.

228 Menſis eſt dierũ 30. *auth. iubemus. C. de iudic.* de quo vide latius Alc. *in l. de diuiſion. col.* 1. *ff. ſoluto matrimonio.* & ... 42. *vol.* 3. & *cõſil.* 114. *vol.* 5. Signor. de Homod. *cõſil.* 38. Phil. *in c. quã ſit.* §. 1. *de elect. in* 6. Alex. *in l. cum biſext'. ff. de verb. ſ.* ... *m.* Card. *in clem. c. anſam. de elect.* Vezanus.

229 Menſium duorum dilatio ſi detur, an intelligatur de 61. diebus. & ſic ad intellectũ *l. vbi lex. ff. de verb. ſignif.* vide not. Bolog. *conſ. vlt.* vide etiam Angel. *in* ... 1. *l. illis quib. non eſt permiſ. fac. teſt.* & *in* §. *pen. inſt. de inutil.* ... *ipul.* Idem

230 Meorũ appellatio iura & actiones cõcludit cõmune ponit latè ac diligenter inſignis Pinelus *in rub. part.* 1. *n.* 7. *C. de bon. mat.* E. Suarez.

231 Meum. De hoc pronomine poſſeſſiuo meũ, vide Iaſ. *in l. debiti.* §. *ſed ſi nummi. col.* 1. *ff. de cond. indebit.* vbi dicit quod intelligitur etiam de vtili dominio quod præſcriptione acquiſitum eſt. Et quod meum dicitur illud quod mihi debitũ eſt. *Phil. in c. ſi tibi abſenti. de præbend. l.* 6. Vezan.

232 Meum, quod non eſt, ſcire debet ad alium pertinere. *l. fi. C. unde vi. Alex. conſi.* 36. *vol.* ... *repente cõſi.* 79. *vol.* 3. Idem.

233 Meũ & ſuũ nõ ſemper importat dominiũ, ſed verificatur etiã ratione adminiſtrationis. *Philip. in c. priuil. de verb. ſig. in* 6. Idem.

234 Meum, tuum, & ſuum. De iſtis verbis vide Imol. conſ. 21. Bal. *in l. j. ff. de ſtat. ho.* Et nota, quod tempus præſens, & nõ futurum ſignificant. *Arg. conſ.* 261. *col.* 2. Idem.

235 Miliare cõſtat ex mille paſſib. Iaſ. *in* §. *rurſus, col.* 13. *inſtit. de actionib.* & *in lege* 1. ... *ſi quis cautionib.* Idem.

236 Meretrix non venit niſi de ea fiat ſpecialis mentio, vbi criminoſi admittuntur ad aliquem actum, contra regulas iuris. Pan. *in c. tanta, n.* 3. *de ſimo.* Idem.

237 Mobiliũ legato pecuniam cõprehendi receptum eſt, vt cõſtat ex Dec. *conſ.* 381. *n.* 5. & *conſ.* 470. *Pariſ. cõſ.* 79. *n.* 45. *lib.* 1. Atius Pinel. *in l.* 1. *par.* 2. *n.* 45. *C. de bonis maternis.* Quanuis Pauli iuriſconſulti authoritas nõ leuiter refragari videatur *lib.* 3. *ſententiarũ. ti. de vſufruct.* & Grecorũ ſchola proculdubio reluctetur apud Harmenop. *lib.* 5. *tit.* 1 ... *de mobilib. legatis.* ſed ea de re alibi latius, & commodius agetur: niſi talis pecunia ſit parata fęnori & negotiationi, *teſte Nat. cõſ.* 117. *col. pen. n.* 5. *n.* 6. de quo, & quę veniant in tali legato, plura no. Paris. *cõſ.* 79. *n.* 38. *lib.* 2. *Dec. cõſ.* 381. *Ale. conſ.* 9. *col. ſi. circa med. l.* 1. *Tiraquel. de retrac.* §. 1. *gl.* 7. & refertur iſtud verbũ, mobilium, ad cõmunem vſum loquendi, *ex no. per Nat. dict. conſ.* 117. *col. fin. cõſ.* 146. *col.* ... *circa fi.* Quorum mobiliũ appellatione, non venire iura, actiones, nec nomina debitorum, ſcribit Paris. *cõſ.* 94. *n.* 3. & *ſeq. cõſ.* ... *n.* 14. & 15. *lib.* 2. *R* ... 54. *n.* 35. *lib.* 3. *vbi n.* 36. *ponit fall. ad Re* ... quãdo dicitur de bonis mobilib. & immobilibus quibuſcunq;. Quid dicen. de ſubſtitutione facta in bonis immobilibus ... procedat in pecunia ex fundo recepta, & ad fundi ... & dic, vt per Soc. *iu. cõſ.* 120. *lib.* 1. *Sylua. cõſ.* 64. *Rel. de dote q.* ... vbi de diſpoſitione loquen. de bonis immobilibus: quæ nõ verificetur in pecunia ad emptionẽ ... deſtinata, & an mobiliã appellatione cõputentur ... ſed ... *vide Pari. lib.* 3. *cõſ.* 11. Mobiliũ autem & immobiliũ appellatione, non venire iura & actiones tradit Por. *d.* ... *conc.* 10. de quo vide *Dec.* ... *ſ.* 461. *n.* 3. vbi quòd iura & actiones ſunt tanquam tertia ſpecies. Quid de ſtatuto prohiben. mobilia & immobilia tranſferri in extraneos? dic, quod comprehendit etiam actiones, ſecundum Rol. *conſ.* 54 *nu.* 35. 36. 38. *lib* 3. In teſtatore autem ... quente vxori redditos quorumcunque bonorum mobilium, & immobilium, quòd nõ videatur relinquere nomina debitorum ſcribit Rol. *conſil.* 65. *nu.* 8. *lib.* 1. poſt Iaſ. *in l. à Diuo Pio* §. *in venditione. col.* 2. *de re iud.* Pariſ. *conſ.* 50. *n.* 23. *cõſ.* 96. *n.* 15. *lib.* 2. quòd vere legatis mobilibus non veniãt nomina debitorũ, communẽ dicit Iaſ. *conſ.* 5. *li.* 3. *Delect. de arte teſt.* 1. *c.* 9. Bellac.

238 Molendini appellatione quid contineatur, vide per Iaſ. *in l. quominus. ff. de fluminib.* Et multas quæſtiones, in materia molendinorum, *vide in tract. Feuder. in rubr. quæ ſunt regalia. ver. de molendinis.* Vezanus.

239 Moleſtare. Qualiter quis dicatur alium moleſtare, vide Alex. *in* 2. *vol. conſ.* 52. *repetite in* 5. *vol. conſ.* 17 vbi dicit, quòd ille qui quomodocunque facit controuerſiam ... agendo, ſiue excipiendo, ſiue de iure, ſiue de facto, ſiue in iudicio, ſiue ante litem conteſt. ſiue poſt, dicitur moleſtare. *al. gl.* & *doct. in l. Lucius.* §. *tres heredes. ff. ad Treb.* & alia multa. idem dicit *in l. clam poſſidere. ff. de acq. poſ.*

Adde Barb. *in l.* 1. *vol. conſi.* ... *in* 8. *col. vbi al. Rotam deciſ.* 393. quæ mihi eſt in nouis 401. incip. ſi agenti.

Idem vide Iaſ. *in l cum poſtea quam. C. de pact.* & *in l. ſtipulatio iſta.* ... *ſi quis forte. in* 1. *ne. ff. de verb. obl* Alex. *in* 1. *vol. conſ.* 12. *col.* ... *in prin. Barb. late in* 3. *vol. conſ.* ... *col.* 6. & *ſeq.*

Barb. tamen *in* 1. *vol. conſ* 6 ... 7. dic. quod tunc demum dicitur moleſtare, ſi ex mala cauſa, non autem ſi ex iuſta vt petendo cautionem. *al. Bal. in l.* 1. *C. de his quæ pœn. nom.*

Idem vult Pau. de Caſt. *in* 2 *vol. conſ.* 191. vbi dicit, quòd non intelligitur, de moleſta iuridic. & idem vult *in d.* §. *tres heredes.* Alex. *in l. quod de bonis.* §. 1. *ff. ad l. falc.* vbi fortius tenet, quod ſi hæres promiſiſſet mortuo defuncto non moleſtare, non diceretur moleſtare petendo debitam cautionẽ. & ibi ponit qualiter intelligatur verbũ moleſtare. Coſ. *in ver. moleſtia.* Crot' *in l. nemo poteſt. in* 16. *col. de leg* 1. Ang. *in* §. ... *in l. de leg.*

Idem vult Fel. *in c. in præſentia. circa* 2. *col. de prob.* & *in cap. querelam. ext. de ſimo.* & *in c. cauſam quæ. in* 12. *col. de reſcr.*

Et ita vult Iaſ. *in l cum quis* ... *ſi* ... *de iureiur. al. Bal. in l.* 1. *C. de vſufr.* vbi dicit, quod ſi teſtator reliquit vxoẽ ſuã vſufructuariã & grauauit hæredem, ne moleſtet in vſufr. ſub pœna priuationis hered. nõ dicetur hæres moleſtare petendo cautionẽ vſufructuariã. & dicit quod Bal. non poterat allegare meliorem tex. illo.

Fac. quod vult idem Iaſ. *in l. clam poſſidere. col.* 1. *ff. de acq. poſ.* vbi dicit, quòd ille qui allegat in iud. vel ext. in ſui fauorẽ aliquid quod nõ poteſt probabiliter inficiari, nõ dicitur alicui mouere controuerſiã. *al. Ioan. And. in nouel. in c. ven. extr. de cenſi.* & Pe. *de ancha. in conſ* 146. *in quæſtione reperie ſolenniter allegatum.* alias incipit, *in prædicta quæſtione,* &c

Imo dicit quòd hæres celando bona hereditaria non dicitur controuerſiam mouere. *al. Paul. de Caſ. in d. conſ.* 191. tamen Iaſ. non ponit pro conſtanti.

Idem vult Bened. de Peruſ. *in conſ.* 9. vbi dicit, quòd hæres petens inuentarium fieri, & ſatiſdationem præſtari, non dicitur moleſtare. Idem vult Barb. *in* 4. *vol. conſ.* 40. *col.* 17

Limitat tamen Fel. *in d. c. cauſam quæ. col.* 13 *de reſc.* niſi verborum plenitudo vel materia ſubiecta aliud inferat. per ea quæ no. Pan. *in conſ.* 44. *incip. quidam dominus Ant.* quod mihi eſt 43. vbi vult, quod ſi dicatur de omni moleſtia, quæ heres, vel fieri poſſet tunc intelligatur etiam de iure. *ar. l. ſi pos* ... *culo. ff. de verb. ſign.*

Adduc. etiam F ... Rotam *de reſti ſpol. deciſ.* 8. *in nouis, incip. nom ſi agenti.* quę mihi eſt. 401. *incip. ſi agẽti. in nouis.* vbi habetur quod ſi quis promiſit non moleſtare nec inquietare ſuũ ſpoliatorẽ, non poteſt moleſtare nec de iure, nec de ... al. alia multa quæ omitto. & ita vult Marſ. *in l. vniuer* §. *cogitur. col.* 9. *ſ. de quæſtio.* Bellac.

240 Monaſterium in contractibus aut ſententiis non venit app. filiorum. *Pan. in d. c. in præſentia. de probat.* Barb. *in d. conſ.* 13. *Angel. conſ.* 255. Vezanus.

241 Monendi alicuius atque inducendi præceptũ nõ ĩ pręſe fert coertionẽ, vt commune att. Fel. *in c.* ... *nam. de ſimo.* Idem.

242 Moniliũ appellatione venit abbatiſſa. Bal ... *in* ... *vol. conſ.* 19. *dub.* 2. *col. antepen.* Phi. *in c.* 1 *in pri. de ſtat. reg. in* 6. Idem

243 Monitum quid dicat & de materia vide I ... *in l. monetam.* ... *in fi. C. de leg.* & no. Decium *in c. de cauſis. col.* ... *de of. deleg.*

Vide aliqua de actibus momentaneis. per Curtium *in l. ſi is qui pro emptore. col.* 2. ... *de vſucap.*

De momento curat non ... Bal. *in l fi.* ... *C. de con. quæ li.*

In contrarium eſt *l.* 2. *de* ... *b. hered. in* ... & quod vult Bal. *in c.* ... §. *cũ etiam in ti.* ... *epi. vocab. cum aliis.* al. per Brunũ. *in* 6. *arc. ver.* 21. *quære.* Idem.

244 Monopolium eſt conuentio plurium mercatorũ bono pu-

no p[illegible] ob in[illegible] vendendo certo pre[illegible] tan[illegible]. Fel. [illegible] *tit. de* [illegible] *§. quid* [illegible] è quo per Bar. & [illegible] *l. 1. C. de* [illegible]

24[illegible] [illegible] pro [illegible] hominis, [illegible] pomp[illegible] [illegible]

24[illegible] [illegible] *inst. de* [illegible] rec.

24[illegible] [illegible] quę [illegible]. Contrari[illegible] dicit [illegible] & [illegible] non [illegible] pula 2. C. [illegible] *cum de* [illegible] *de flamo.* Imo [illegible]

[illegible] Mulie[illegible] pel[illegible] non [illegible] sa in odiosi. *Bc. in c. Rayn. in* [illegible] Bonac.

249 [illegible] *ad illa.* [illegible] *circa* [illegible] *col. de* [illegible]

[illegible] Bald. *in l. extra* [illegible] *de extra aut.* [illegible]

[illegible]

255 [illegible] po[illegible] post. Medio. [illegible] *col. 1. cum* [illegible] *pro* [illegible] &

Reg[illegible] nō [illegible] *ada. de* [illegible]. Andr. *in c. fundamenta de ele*[illegible] & [illegible] *de* [illegible] A[illegible]

Fal[illegible] loquens de [illegible] nepote, tun[illegible] *de ali.* [illegible] Alex. [illegible]

2[illegible] F[illegible] 2 [illegible] *de feu. march.* ado[illegible]

Fa[illegible] & per F[illegible] *in* [illegible] *col. 4. cum seq.* [illegible] Pan. *in c. 2. de arb.* [illegible]

257 Nepotis app. an veniat p[illegible] nepos. A[illegible] tenet quod sic: contrarium tenet Cor. *in 3. vol. cons. 143. & cons.*

1[illegible]9. vt [illegible] *autem Instit. de nupt.* An autem in sub[illegible] st[illegible] appellatione veniant nep[illegible] tes. Alex. vol [illegible] non.

An[illegible] *de* [illegible] *cons.* [illegible] dicit quod appellatione fi[illegible] non [illegible] in materia exorbitanti. & idem [illegible] *de* [illegible] *cons.*

258 [illegible] liorū appellatio- nem [illegible] Idem.

259 [illegible] appellatione [illegible] rū [illegible] *verb. si.* Idē.

260 [illegible] mina [illegible] cut ex mascul[illegible]

2[illegible] Nobi[illegible] m appel[illegible] Bald. *in l. cum legitima* [illegible] *de stat. homi.* [illegible]

[illegible]

274 Nomen quodcunque sit, non sufficienter probat est ali[illegible]

quo [illegible] loco or[illegible] nuncup[illegible]

275 N[illegible] ma in a[illegible] tio [illegible] An. Go[illegible]

[illegible]

Dec. in rub. de ol. d[illegible] ſecundum. [illegible]

281 Omnium [illegible] appell[illegible] [illegible] C. de bon. matern. [illegible]

282 O[illegible] deno[illegible] Lo[illegible] bar[illegible] n. 4. com[illegible] & A[illegible] ſolut. matrim. B[illegible] l. & S. arex.

283 P[illegible] tio q[illegible] lſatione [illegible] tur, prout omm[illegible] hoc [illegible] tur, & habeat [illegible] verb. [illegible] ibi eleganter An[illegible] K[illegible]

284 Pars [illegible] ſe promitto tale quid intra tale tempus ſub pœn[illegible] ſe promitt[illegible] tale quid intra tale tempus: & ſi n[illegible] promitto dece[illegible] ne pœ[illegible] l. ad diē. & ibi D[illegible] de verb. oblig. Idem.

285 Pars fundi legari debita alteri per teſtatorem [illegible] ne perſonali, non debetur l[illegible] atario. l. qui concubinā. §. qui fundū. & ibi Bar. ff. de leg. 3. Veranus.

286 Partis appellatione venit dimidi[illegible] l. nomen filiarū. [illegible] portionis. ff. de verboru ſig. n. [illegible] ſi parti adi[illegible] tu[illegible] par[illegible] qua, & tūc poſſet refe[illegible] & [illegible] al[illegible] parti[illegible] ula etia[illegible] glo. in cle. vna in verb[illegible] cope. Bal. in l. 3. C. de [illegible] dona. Soc. [illegible] 215. vbi a[illegible] p[illegible] ba[illegible] gam[illegible] Idem.

287 De in[illegible] re[illegible] uo ad hoc quod no[illegible] ns intra tēpus reſtituit[illegible] propter pau[illegible] ertatem dicit q[illegible] d tunc dicatur pauper, q[illegible] do non h[illegible] bonum niſi [illegible] marg. betin[illegible] vigeſima. [illegible] Et nota[illegible] am cōmunem ad intel[illegible] 4. lib. [illegible] de v[illegible] re[illegible] minoru[illegible] de Coua. in ſua reſ[illegible] lib. 3. n. 4. & Otal. de nobilitate Hiſpa. par. 2. c. 4. [illegible] cum ſeq. Villalob.

288 Pecunia dicitur eſſe de rebus quæ [illegible] ſeruari nō poſsint. [illegible] Trebel. [illegible] in l. interdum. n. 2. ff. de eod. inde[illegible] inquit cog[illegible] hoc tenet dec. 209. nu. 4. & h[illegible] propter per[illegible] perditionis. Veran.

289 Pecunia in eorum eſt numero, q[illegible] ſeruando [illegible] nō poſſunt poſt longam en[illegible] erat[illegible] nem com. eſſe dicit And. Tira[illegible] paulo ſupra all[illegible] 4. [illegible]

Additio. C[illegible] pec[illegible] aulus. [illegible] de [illegible] l. eſſe differentiam inter pecuni[illegible] debitor fuit in mora [illegible] quia A[illegible] ſi quanto [illegible] 12. circ. med. de contra. [illegible] & ibi Imo[illegible] Bart. n. ſeruari, & in [illegible] riculū maioris [illegible] doct. in [illegible] minor [illegible] Lan[illegible] Curt. [illegible]

290 Pe[illegible]

Pec[illegible] ſtig[illegible] pecun[illegible]

291 [illegible] tur ſe p[illegible] bator [illegible] perd[illegible] ſe per ſuū teſtament[illegible] unc [illegible] probare ſe perdid[illegible] eadē modo, quando res eſſe amiſſas eſt cauſa actionis

[illegible] ſi [illegible] dē [illegible] Pat[illegible] quis [illegible] ber[illegible] quod [illegible] Acm[illegible] cauſum, [illegible]

293 [illegible] vt in[illegible] ſi. ad [illegible]

29[illegible] inde[illegible] Iaſ[illegible] Re[illegible] ral. §. [illegible]

2[illegible] per mi[illegible] cōmune [illegible] nam likewiſe [illegible] ab aliis. hoc ta[illegible] tātum [illegible] ſtr[illegible] ad pias ca[illegible] igitur [illegible] eſſet valet [illegible] cum alie[illegible] C. de lega. [illegible] ecci[illegible] & Dum[illegible] ten[illegible] ob[illegible] legatis [illegible]

295 [illegible] res quæ ſunt aliæ [illegible] apud [illegible] ſoria [illegible] tiis, in [illegible] quod [illegible] neſtitu[illegible]

296 [illegible] nē alteri[illegible] ex legis [illegible] cōiuncti [illegible] Buſ conſ. 6 [illegible] 19 [illegible]

297 [illegible] laici, qui [illegible] ſunt [illegible] autem [illegible] ſi ſ[illegible] ſequitur Bal. bus [illegible] 4. [illegible] q. 4. [illegible] B. V[illegible] b.

[illegible] ſo h[illegible] ap[illegible] terpreta[illegible] ſecun[illegible] tur [illegible] de teſta[illegible] Inſti[illegible] ternam[illegible] Iacob. de [illegible] Bart. poſt[illegible] mun[illegible] bu[illegible] cu[illegible]

[illegible] certa [illegible] tur, in [illegible] de le[illegible] Soc. ſen. pa[illegible]

[illegible] appellatione filiorum inon veniunt.

veniunt. eſt magis cō. opi. ſec. Soc. *cōſ.104. quoniā patris. in prin. vol.3.* refert Dec. *in cōſ.391. in caſu, in princ.* tamē cōtrariū tenet ibi Dec. & dicit com. eſſe cōtra Soc. *v. ſupereſt.* ſed quod nepos nō veniat, etiā quādo verba teſtatoris ſunt collata in futurū, voluit idem Deci. ſibi contrarius *in conſ.95. vol.1.* M. Chærian.

301 Promittendi verbū tam publicę, quàm priuatæ ſcripturæ inſertū in re dubia ſtipulationē præ ſe fert, cōmune aiunt Marcell. Beroncut. *in rub. ff. ſi cert. pet.* Caccialu. *de pact. q.4.* atq; ita cōſuluit Alex. *cōſi.68. lib.iiij.* quē inaduertēter carpit Aym. *de antiquit. 1. part. n.104.* Quin & tunc ſemper præſentia partiū præſumitur, nec aliter probari neceſſe eſt, cōmune inquit Galeaul. *in l.j. n.66. ff. de verb. oblig.* Limitabis tamen vt id neutiquam procedat, & cum id, quod actū eſt, aliter valere poteſt, & cùm id verbū in contractu innominato reſpectiuo inſeritur, quemadmodū frequenter interpretib. placuiſſe videtur ex iis, quos laudat Eman. à coſta *in l. ex cautione. 3. declarat. n.12. & ſeq. C. de nō n. pec.* limitatione vt locus huic dogmati frequētet placito non ſit, cùm priuata ſcriptura vel ab alio iuris imperito exarata proponitur. cōmune tradit Viuius *lib.3. opi.433.* Si autē iſthoc promittendi verbū teſtes in ſuis depoſitionibus proferant, non ſtipulatio inde colligetur, nec ſignificata ducentur, vt frequens placitū memoriæ prodiderunt Alex. *conſ. 173. n.7. lib.* vij. Marcel. Beroncut. *in rub. ff. de verb. oblig.* Imo nec tunc ſufficerit teſtes depoſuiſſe interrogatione præcedente ſequutam fuiſſe promiſſionē, niſi etiam incontinenti id factū adiecerint, quemadmodū cōmune affirmant Iaſ. *n.44* Iac. *n. 35. in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret, de pact. ff.* idem. Iaſ. *n.1.* Alc. *n. 6.* Iac. de Nigris *à n.3. in l.j. §.1. ff. de verb. obl.* quamuis huic ampliationi merito reluctentur Aretin. *in l. ſciendū. n.7. ff. de verb. oblig.* Galeau. *in d. §.1. l.j. n.6. ff. de ver. ob.* Afflic. *deciſ.120.* ſed hac de re tota copioſius alibi. E. Suarez.

302 Pro nominato debet haberi id quod non poteſt niſi de vno intelligi. *l. nominatim. ff. de lib. & poſth.* Bal. *in 4. part. conſ. 168.* facit quod vult Alex. *in 1. vol. conſ.28. repetito. vol.2. cōſ.31. in princ.* & idē vult *in vol.1. cōſ.80. col.3.* ibi, nec etiam ob. fac. quod vult Cor. *in 2. vol. conſ.240. v. vnum tamen.* Hip. Marſ. *in l.j. §. ſi ſeruus. col.2. de quæſtio.* Ang. *inſtit. de exhered. libe.* Vezinus.

303 Propinquorum appellatione continentur omnes, ſiue ſint agnati, ſiue cognati, affines tamen non veniunt. Iaſ. *in l. fi. n.21. & 22. de verb. ſign.* nec etiam veniunt affines appellatione proximorum. Iaſ. *in l.j. C. vnde vir & vxor.* Idem.

304 Pubertati proximus dicitur ille, qui annum decimū, & dimidiū peregerit, ſi ſit maſculus. Fœmina verò proxima eſt pubertati, ſi nonū annū cū dimidio cōpleuerit: *ſecundū Glo. not. & ſingularē, in § pupillus, in ver. infantiæ, inſt. de inut. ſtip. & in l. pupillā ff. de reg. iur.* quas aſſeuerat eſſe cōmuniter approbatas Iaſ. *in l. properandū. §. ſi quidē n.1. C. de iud.* Soc. *in l.j. §. adipiſcimur. ff. de acq. poſſ.* Aret. *in memorato § pupillus.* Dec. & Cagnol. *n.2. in d. l. pupillum,* & Coraſ. *in miſcell. iur. ciuil. lib.* vj. *c.23. n.3.* & Natta *conſi.434 quadam puella. n.16. vol.2.*

¶ In contrariam vero ſententiam inclinauerunt cōplures Doct. qui quò ad delicta illum eſſe proximum pubertati opinantur, cui ad ætatem perfectam ſex tantū menſes deficiunt ita not. Bar. per illum tex. *in l. excipiuntur. ff. ad Syllan.* quem ſequitur ibi Igneus, Corn. *conſ.147. n.25. vol.1.* Iaſ. *in auth. ſacramenta puberum. n.15. C. ſi aduer. vend.* Affli. *in cōſt. minorum iura, ſub n.7. lib.ij rub.38.* & Cotta in memorali, *in ver. Pupillus. al.1.* Nonnulli vero Scriben. opinionem iſtam ſequuntur, non ſolum in delictis, ſed aliis quibuſcunque actibus pro quibus eſt Glo. *in l. non tantum. ff. de excuſ. tut. in ca. continebatur, & in c. atteſtationes, de deſponſ. impub.* & abundè not. Io. Igneus *in l.1. §. impuberes, & in l. excipiuntur. ff. ad Syllan.*

Sed his omiſſis puto hoc relinquendum eſſe iudicis arbitrio, quis dicatur proximus pubertati: ſiquidem hoc iudex debet arbitrari ex pueri diſcretione, & ex aliis circunſtantiis cōtingentibus, ita tenet Io. Faber, *in d. §. pupillus.* Saly. *in l. impuberes. C. de pœnis.* Auan. *in c.1. n.4. de delict. puer.* Ant. de Butr. *in memorato. cap. atteſtationes, in fi.* Abb. & Præpoſ. *in d. c. continebatur,* Dec. & Cagn. *n.3. in d. l. pupillum,* Zaſius *in tract. de iudæis in q.11.* & Coraſ. *in d. c.23. ſub n.6. cum aliis ſeq.* & Natta *in d. conſ. 434. in fin.*

¶ Quod intellige procedere, vt declarat accuratiſſimè Couarru. *in ſua epit. de ſponſal. in 2. part. c.5. n.5.* Viuius. *opin.674.*

305 Pubertati proximus in maſculo dicitur, qui eſt ætatis annorū 10. cum dimidio. & in fœmina quæ excedit octo annos cum dimidio. *gl. in v. infantiæ proximus. § pupillus. inſtitut. de inutil. ſtipulat. & gl. in v. pupillum. l. pupillum. ff. de regul. iur.* Bar. *in l.j. n.5. ff. de nouat.* Pet. Phil. Cor. *in conſ.240. n.13. volum.1. cōſ.* Et hanc glo. communiter obſeruari inquit Angel. Aret. *in d. §. pupillus. n.3.* Et communem concluſionem eſſe dicit Iaſ. *in l. properandum. §. & ſiquidē. n.2. ff. de iud.* Et horum ſententiam ſequitur Rolan. à Valle, *conſ.57. n.25. in 1. tom. conſi.* Licet alij contrariam ſententiam amplexi fuerint, quos refert Io. Franciſc. Fara Sardienſis *in tractat. de eſſent. infan. c.7. n.6. & c.11.* vbi ipſe reprobata communi opinio. doct. nouam conſideratio- nem huius doctrinę recenſet. Kirchouius.

306 Quandocunq;, hoc verbum licet generale ſit, tamen intellectu iuris ſolummodò de tempore legitimo, videlicet 30. vel 40. ann. intelligitur. Hier. Cag. *in l.13. de reſcind. vend. com.* dicit. ſequitur dom. à Tauren. *concl.70.* B. Villa.

307 Quando teſtator in ſuo teſtamento facit mentionem de filiis eos inſtituendo, ſubſtituendo, permittēdo, vel relinquendo, tunc appellatione filiorum & nepotes includuntur. *l. Lucius la.* ij *ff. de hæred. inſti.* & ibi Angel. etiam Imol. Bart. *in l. Gallus. §. inſtituens. ff. de lib. & poſthu.* & Decius. *conſ.381.* vnde infertur quod relictum facta alicui, vel ſubſtitutio alicui facta, ſi decedat ſine liberis, etiā ſi additū ſit, ſuis liberis ex ſuo corpore natis, expirabit ea ſubſtitutio, vel legatū nepotibus ſuſceptis & relictis. Bart. *in l. liberorū. ff. de verb. ſign.* & hanc cōmunem opinionem aſſerit Soci. *conſ.17. vol.4.* & hoc procedit vbi ea prouiſio fieret ab aſcendentibus in vtilitatē ipſorū deſcendentiū: ſecus ſi fieret ab aliquo extraneo. Socin. *conſ.13. part. 2.* quod ſi à coniuncto fieret mentio, tūc & nepotes veniunt appellatione liberorū. Alex. *conſ.9. in 3. vol.* quando vero teſtator prouidet dando tutores filiis ſuis, tūc nomine filiorum appellatione nepotes nō continentur. *l. quod ſi nepotes. ff. de teſta. tutela.* & Soc. *cōſ.14 par.1* in hac materia vide Cin. Iac. de Areo. Bal. & Imol. *in d. §. inſtituens,* Bal. *in l. quiſquis. C. ad leg. Iul. maieſtat.* Bellac.

308 Quando teſtator mentionem fecit de ſuo hærede, tūc hęredis appellatione tantùm primus hæres continetur. *l. qui liberis. §. hac verba. ff. de vulg.* vbi verò teſtator mentionem facit de hærede alterius, & in quem verba dirigūtur, & tunc nō ſtatim intelligitur de primo hęrede, ſed & de aliis in infinitū. *l. hæredis. & l. ſciēdū. ff. de verb. ſign. l. in annalibus. C. de legat.* Alex. *cōſi.36. in 3 vol.* Bald. *in l fi. n 4. C. de hæred. inſti.* & Iaſ. *in eo. §. hac verba. l. qui liberis. ff. de vul.* & ſic ea verba verificatur, & in hęrede hæredis, vt ibi per Alex. Angel. *cōſ.305.* Imol. *conſ. 21. in fin.* Bellac.

306 Quaſi & quodammodo, ſunt notæ improprietatis. *l. patris & filij. ff. de vulg. & pup. ſubſt. §. igitur. inſtit. de pup. ſubſtit. l. in ſuis. ff. de lib. & poſth.* quandoq; tamen dictio quaſi, eſt expreſſiua veritatis. *l. mulier. §. fi. ff. ad Treb. l.1. ff. ad leg. Iul. de vi priu.* vbi Accur. Bellon.

310 Relinquo verbum ad rem, ſeu quantitatem certam relatum trahi non poſſe ad filij hæredis inſtitutionē, doct. cōmuniter in *§. aliud quoque capitulum. iuncto §. cæterū. in auth. vt cū de appella. cogn.* Imol. *in c. Raynutius de teſta.* not. etiam *in l.ij. §. quoties & in l. his verbis, in pr.* vbi Bart. Bald. & Ang. *ff. de hæred. inſti.* Bar. & alij *in l. cogi. in prin. ad Treb.* Alex. *in conſ.321. n. 20. lib.2.* F. Turz.

311 Relinquendi verbum cum vniuerſali bonorum nomini, vel cum aliqua illorum parte cōiūctum, ad inſtitutionem refertur, vt ſi quis, verbi cauſa, omnia ſua bona, vel quartam bonorum ſuorum partem alicui reliquerit, hæres inſtitutus dicetur, ac ducetur, cui relinquitur. cōmuniter dicunt Iaſ. *in l. rā ij. in prin. n.6. ff. de tranſ. & in auth. nouiſſima. n.33. C de in offi. teſta.* Arius Pinel. *in rub. part. 1. n.15. C. de bon. mater.* At ſi illud relinquendi verbum ad rem aliquam particularem, vel certam quampiam quantitatem referatur, ad inſtitutionē trahi nō poterit. communiter pro iure Turz. *opin.37.* Viuius *lib.j. opin. 441.* E. Suarez.

312 Res quæ ſeruādo ſeruari nō poſſunt intelliguntur duob. modis, vno reſpectu earū rerū quę vltra tres annos nō poſſūt ſeruari quin corrūpantur, vt in quantitatib. vini, frumēti, olei, & in fructib. gl. *in l j. C. ſi aduer. fiſca.* altero modo dicūtur res eſſe quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, quando eas res cōſeruādo ex tali cōſeruatione nulla vtilitas, vel commoditas nobis poterit prouenire: & hoc reſpectu pecunia poteſt dici de reb. quæ ſeruādo nō poſſunt ſeruari: quia ex tali cōſeruatione pecuniæ nulla vtilitas oriri poteſt. Iaſ. *in l. interdū. n.3. ff. de cōdi. indeb.* tum & propter periculum perditionis. Bellac.

313 Scriptores nomine ſcholarium non comprehenduntur,

perueneris ad ſeptem an. aut, cùm eius ætas ſeptennium fuerit: non ſatis eſt ordiri, ſed opus eſt pertexi, ac perfici. At ſi tẽpus iis verbis deſideretur, cum in ſeptimo anno fuerit, ſatis ſupérque erit incipere, atque auſpicari. communia ponit latiſſimè Did. à Couar. *de ſponſ. 1. part. c. 4. nu. 2.* E. Suarez.

337 Varietas vbi interuenit in aliquibus actibus debenet inſpici poſteriora tempora, & ſic fama poſterior elidit priorẽ. *l. ſi mater. C. ne de ſtatu defun.* & ibi Bal. Vezinus.

338 Vendens caſas aut vuas alicuius viridarij, quæ vuæ & caſæ bis in anno fructificant, cenſetur ſolum vendidiſſe caſas aut vuas primas, & non fructus ſecundò prouenientes, iota. *in l. boues. §. ſermone. ff. de verb. ſignif.* Bal. *in l. diuortio. §. quod in anno. ff. ſol. matrim.* Alex. *conſ. 16. vol. 4.* Idem.

339 Vendere aliud eſt, & aliud promittere vendere, vt not. Alex. *conſ. 121. lib. 4. conſ. [illegible] lib. 6. text. in l. in bonæ fidei. ff. de eo quod cert. loc.* vbi Iaſo. facit [illegible] quæ ſcribit Dec. *conſ. 645. n. 10. & 11.* Nat. *conſ. [illegible] 4.* Rol. *conſ. [illegible] n. 1. & 14 lib. 3.* Boer. *q. 3. q. 48. & 187.* Mathesil. *ſing. 46.* De promiſſione autem de vendendo, vide doct. *in l. ſi enim. §. qui inuicem. ff. [illegible] quis caut. in l. actione. C. de tranſact.* Imol. & Aret. *in l. qui Romæ. §. coheredes. ff. de ver. oblig.* Et ſi ita promittens vendat alij, poteſt conueniri vtili rei vendicatione oblato pretio. Soci. iun. *conſ. 129. lib. 2.* Cagn. *in repet. l. 2. n. 42. & ſeq. ff. de act. emp.* & vide quæ ſcribit Bart. *in l. ſi ſterilis. §. ſi tibi fundum. ff. de act. empt.* Bellac.

340 Verba enuntiatiua prolata propter ſe, & principaliter, hoc eſt, ad hũc ſolũ finẽ, vt ea oriuntur illud quod proferũt partes, ea verba diſponũt. *l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. l. tale pactũ. ff. de pactis.* & Iaſ. *in l. ex his verbis. C. de teſt. milit.* Verinus.

341 Verba toties & quoties, nõ important infinitatẽ, ſed per bina repræſentationẽ ita promittens liberatur, vt eſt comm. opin. de qua D. Phœbus *inter conſ. ter. cõſ. vlt. n. 31. tom. 2.* Bonac.

342 Verba hæc, pleno iure, important, ac ſi dictum eſſet, abſque vlla diminutione. Bald. *in l. precib. C. de impu.* Alex. *conſi. 140. n. 2. in 3. vol.* Vezin.

343 Verba generalia habent in ſe ſupponere, & ſe referre ad ea quæ ſunt de natura contractus. Bald. *in l. à procuratore. C. manda.* & hic terminus omnis, poſitus in aliquo contractu, reſtringitur ad ea quæ ſunt de contractu ipſo. *l. ſi ſtipulatus. de vſuris.* & Bal. *in d. l. à procuratore.* Idem.

344 Verba enuntiatiua propter aliud prolata nõ diſponũt, & nihil operantur, vt quando proferuntur à pagano incidẽter. *l. ex his verbis.* & ibi Iaſ. *C. de mili. teſta.* niſi in aliquibus in quibus ea verba enunciatiua diſponunt. Bart. & Salic. *in l. cum aliquis C. de iure deliberan.* & in matrimonio probant: vnde ſi quis in inſtrumento faciat mentionem quod talis promiſit centum nomine dotis pro matrimonio inter eos contracto, ea verba probant matrimonium inter eos contractum, non autem in præiudicium aliorum. *cap. per tuas. de probat.* item ſi ea verba enunciatiua eſſent geminata, probarent. Bar. & Ang. *in l. cum ſcimus. de agricol. & cenſit. lib. 11. C.* verum quamuis ea verba enuntiatiua non planè probent, faciunt tamen ſemiplenam probationem ad fauorem tertij. Barto. *in l. admonẽdi. ff. de iureiurand.* & Iaſ. *in l. ex his ver. C. de milit. teſt.* ea tamẽ verba enuntiatiua inter partes contrahentes bene probant, quo ad effectum validitatis, de his de quibus principaliter in inſtrumento continetur, vt per Soc. *conſ. 79. n. [illegible] par.* Bellacomb.

345 Verba præteriti temporis enuntiatiua [illegible] id quod poſſibile fuit de præſenti non aliter edocet de præterito, inducunt probationem abſque diſpoſitione præſentis temporis, vt ſi dictum ſit in contractu quòd maritus confitetur ſe dotẽ habuiſſe, quamuis verbum habuiſſe, ad tẽpus præteritũ referatur, ita vt per illud verbũ videatur dotẽ perante, fuiſſe receptam, tamen ad tempus præſens hoc erit referendum per eam regulam, *l. 3. de fid. inſtrum. lib. 10. C. [illegible] in l. pro dote.* & ibi Roma. *n. 12. ff. ſolu. matri.* Alex. *in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verb. oblig.* & ibi inquit eam eſſe communem opinionem. & Iaſ. *in d. l. poſt dotem n. 85.* Idem.

346 Verba in dubio interpretanda, ac intelligenda ſunt ſecundùm ſubiectam materiam, & eius naturam, & [illegible] qui geritur, nõ autẽ ſecundũ quod ſimpliciter, & [illegible] ſũtur. *l. ſi vno,* & ibi Bar. *ff. locati,* cum alijs iuribus [illegible] ex quibus ita concludit Alex. *conſ. 5. vol. 4.* Bal. *in l. [illegible] modati.* Paul. Caſtren. *in l. Ariſto, poſt princ. ff. de dona.* Aret. *conſ. 160. in 6. dubio, & 163 col. fi.* Rumi. *conſ. 8 [illegible] 11. n. [illegible]* Soc. [illegible] *col. fi. ff. ſi cer. pet.* Riminald. *in l. 1. col. 1. & ſeq. de iuriſd. omn. iud.* Alex. *conſi. 37. col. 2. 108. & 120. vol. 3. & conſi. 35. col. 4. vol. 4. conſi.* 179. viſo proceſſu inter magnificam, nobilem Conſortem, *nu. 12. vol. 5. & in l. 2. col. pen. [illegible] ff. de vulg.* Rum. *conſ. 55.* ſuper eo, de quo quæritur, *n. [illegible] vol. 1.* Dec. *in c. cum parati col. 2. de appel. & conſi. 120. 160. 164. & 580. col. fi.* & Fel. *in cap. nam concupiſcentiã, col. 1. de iuriſd. omn. iud.* Orcin. *in [illegible] alienus, nu. 4. [illegible] tit. de hær. inſtit.* Neuiza. *in [illegible] ſilua nuptiali, lib. 3. [illegible] 232.* Marſil. *ſi[illegible] 510.* Verba in dubio. Corn. *conſi. 21. n. [illegible] vol. 3. con. 220. n. 11. eod. vol. conſi. 63. n. 3. vol. 2. conſ. [illegible]05. n. 15. eod. vol. & con. 25. n. [illegible] vol. 3. & conſ. [illegible]0. n. 16. eod. vol.* & Ripa *in l. 2. §. voluntatem, n. 7. ff. ſolu. matrim.* quamuis eſſemus in materia, in qua fieri debet ſtricta interpretatio, prout loquitur Alex. *in d. conſi. 5.* & ſequitur Deci. *con. 288. col. 2.* & Marſil. *in d. ſingu. 510.*

Vnde concludendum eſt, quòd in contractibus magis attẽdere debemus mentem, quàm verba. tex. eſt [illegible] & ibi not. Bald. *C. quæ res pign. oblig. poſ.* & gloſ. *in l. bannitus. ff. de fideiuſ.* Nam verba ſeruiunt intentioni, non autem intentio verbis. *c. intelligentia. de verb. oblig. cum ſimilib.* & vide Corn. hoc profuſè, & eleganter declarantem, *conſi. 81. in 3. vol.* Et ſic verba intelligũtur ſecundũ ſubiectã materiam, etiã cõtra propriam verborũ ſignificationem. Et hinc eſt, quòd verba neceſſitatis, ex ſubiecta materia, intelliguntur de honeſtate: vt per gloſſ. *in Clem. attendentes, de ſtatu monach. & in c. 1. de de[illegible] pub.* & per Bart. *in l. creditores. C. de pigno.* Et verb[illegible] vice import. ne neceſſitatem [illegible] *rogo,* vbi gl. [illegible] & gl. [illegible] *l. ff. quod iuſſu.* & vide aliquid per Abb. *in tract. [illegible] Mediolan primo dubio, col. 10.*

Et hoc adeo verum eſt, vt Bar. *in ſua diſput. [illegible] Publicanus,* concludit, & firmat, quod verbum, L[illegible] interpretatur pro conduco, & verbum, precium, ponitur pro mercede. & hoc dictum Bar. ſequitur Alex. *conſ. [illegible] col. 2. [illegible] l. 3.* & Socin. *conſ. 88. col. 2. vol. 1.* vbi profert cum alio omnes Doct. communiter ſentire, & in effectu iſta eſt magis communis opinio.

Et hinc aſſerebat Bal. *in l. 1. C. commod.* quod verbum, Commodum, ponitur pro precario.

Et idem *in l. 3. C. de rerum permut.* quòd verbum, vendit, ponitur pro permutauit.

Aſſerebatq; ad eundẽ propoſitũ Cardi. *conſ. 17.* [illegible] monialis in teſtamẽto dicat, relinquo Titio proprietatẽ talis rei [illegible] xponium, id eſt vſumfructũ. & ſeq. Fel. *in [illegible] in tantum, de ſimo.*

Et aſſerebat deniq; Abb. *in c. 2. de ſtat. monach. col. 2.* quod ſi profites dixerit, reſeruo mihi proprietatem [illegible], id eſt vſum fructũ: & ſic verſũ [illegible] eſt in præſentibus caſibus, & in alijs ſimilibus, quòd ſecundum ſubiectã materiam verba interpretantur, & recipiunt interpretationem, & declarationem:

Et verba etiam intelliguntur, & interpretantur ſecundùm qualitatem perſonæ, cui [illegible] iriguntur, *l. plenũ. §. equis. ff. de vſu, & habit. l. ſtipulatio iſta. §. hi qui ff. de verb. oblig.* vbi Iaſ. *n. 6. not.* plura congerit.

Et facit ad propoſitum deciſio Bald. *in l. liberti, libertæque, col. 6. C. de operis libert.* dicentis, quod ſi Princeps præconizari faceret, vt quilibet deberet comparere cum a[illegible]endum oſtentationes, ſeu monſtras, quilibet tunc deberet ac teneretur comparere ſecundum qualitatem ſuam: eques cum equo, & baliſtarius cum baliſta, & ſimilibus

Imo verba quantumcunque præciſa recipiunt ſubauditionem, & interpretationem ſecundum ſubiectam materiam ſecundùm Rum. *con. 8. n. 11 vol. 5* per gloſ. *in l. ſtipulatus ſum Damam, ff. de verb. ob[illegible].*

Et conſequenter verba quantumcunq. e præciſa, interpretationem congruam recipiunt, & a mente proferentis regulantur. Iaſ. *in l. 3. col. 4. ff. de leg. 1.* & gloſſ. eſt *in d. [illegible] ſtipulatus ſum Damam, in ver. [illegible] ſtipulatus ſ[illegible] tuum.* Pariſ. [illegible] *n. 61. vol. 3.* & De[illegible] *conſ.* [illegible] poſt [illegible] *ſubſp. C. de contrahen. empt.*

Et ſic dictio, Mox, ſecundum ſubiectam materiam diuerſo modo etiam accipitur. Aliquando pro ſpatio decem dierum. *l. ad peremptorium, in [illegible] eum l. eq.* & ibi Ang. *ff. de iud.* Quandoque capitur pro exercitio, ſeu ſpatio duorum menſium. *l. à Diu[illegible] de re iudic.* Aliquando capitur vſque ad annum. [illegible] vbi gloſſ. *11. q. 11. c. longinquitatem. 12. diſ.* [illegible] quando accipitur, Mox, id eſt anno ſequenti. *l. [illegible] quæ. §. [illegible] cum ſequen.* [illegible] glo. *in ver. Mox. [illegible] de vſufruct.* Aliquando ſignificat tempus incertum, arbitrio iudicis ſtatuendum. *l. [illegible] a quo, in princ. ff. vt in poſſ. leg.* Aliquando, poſſit [illegible] ſtatim, & incontinenti vſque ad ſex menſes: ſecundùm Bartol. *in l. 3. §. eum igitur. ff. de vi & vi armata.* Viuius *apia. 2050.*

347 Verba appoſita, ſeu adiecta ſimpliciter in inueſtitura feudi, pro ſe, & heredibus maſculis, pro liberis, & deſcendentibus accipiuntur, intelligiq; debent abſq; eo, quòd vlterius habeant ius, & nomen heredis: & ſic per huiuſmodi verba vocantur dicti filij, & deſcendentes, abſq; eo, quod ſint heredes: ſecundum Ioan. And. *in add.* Specul. *in tit. de teſta in rub in fin.* Bar. Bal. *col. fi.* & Alex, *col. 3. in l. Gallus. §. etiam. ff. de lib. & poſth.* Ray. de For. *in diſput. exordiente, Quidam habebat duos filios.* Dec. *coſ 208 ſub n. 11. coſ. 175. n. 3. & coſ 195.* vbi affirmat ita eſſe communem opinione, & *in c. præſentia de probat.* Corn. *conſ. 199. col. 12. vol 2. & conſ. 164. col. 1. vol. 3.* Iaſ. *in d. §. etiã col. 4.* Cur. *ſen. côſ. 35. col. pen.* Laureo. Calcan. *conſ.* n. 5. Soc. iun. *conſ.* 9. *n. 6. volu. 4.* & inſignis doctor. & conciuis meus Ioſephus de Ruſticis *in trail. de conditione ſi ſine liberis deceſſerit, in 4 par c 1. n.*

¶ Et licèt Sigiſmun. Loffredus conſulendo, & doctiſſimè quidem *conſ. 1. per totum.* videatur tenere cõtrariũ. tamen quicquid ipſe ſuadeat, nolo aliter recedere à dicta cõmuni, quę veriſsima, & tutiſsima redditur ex ſcriptis memoratorũ ſcribentium. Viuius *opin.* 1031.

348 Verbũ, promiſit, vbicunq; reperiretur ſimpliciter prolatum in aliquã ſcriptura, ſiue publica, ſiue priuatã, denotaret vtiq; in dubio ſtipulatione in vtraq; ſcriptura: & ſic verbum ipſum Promitto, redactũ in ſcripturã publicã, vel priuatã, denotar ſtipulationem: ſecundũ Scriben. omnes *in rub. ff de verb. oblig* & ibi Ripam, *n. 17. & ſeq.* & Soc. iun. *n. 40. cũ alijs pluribus ſeq.* Bart. & alios *per tex. ibi, in l. Titia §. idem reſpondit, ıl 2 ff. de verb. oblig.* vbi etiam Iaſ. *in 2. not.* admonet iſtam eſſe communem, & Lancil. Galiaul. *in d. rubr. eod tit. n.* 28.

Et ex hoc infernui Ang. Paul. de Caſtro *in d. §. idẽ reſpondit,* ad caſum vtilẽ, & quotidianum, videlicet, quod ſi aliquis mercator vel alius quilibet per ſcripturã priuatã aſſereret ſe debitore alicuius ſummę erga aliam perſonã, & promitteret ſe eam ſummam ſoluturũ, cenſeretur nempè facta promiſſio interueniente ſtipulatione, & ſic eſſet efficax ad agendum.

¶ Imò fortius voluit doct. *in d. §. idẽ reſpondit, per text. ibi,* quòd ſtante verbo, Promitto, in ſcriptura publica, vel priuata, præſumeretur præſentia, & colloquium vtriuſq; partis ſimul. de quo dicendum, diſtinguendum eſſet, vt vbi per Io. de Imol. Aret. & Iaſ. Qui Are. etiam, poſt Caſtren. idem concludit de verbo Inueſtio: vt ibi per eum. Viuius *opin.* 1033

349 Verba illa, prolata per aliquem in quacunq; cõmiſſione alteri tradita. Prout tibi placuerit, non important liberã, & abſolutam poteſtatem, ſed arbitriũ boni viri: & ſic de arbitrio boni viri, & nõ aliter intelligi debeat, text. eſt in *l. Lucius, de fideicom. lib.* & ibi Bar. & clarius *in l. Titius ancilla. §. ſororẽ, eod tit. & coſ incip. Bichonenſis quidã habẽs bona cõmunia.* Corn. *conſ. ſub n 14 vol. 1 conſ. 221. n. 28. volu. 2 & coſ 92. n. 12 eod. vol. & conſ. 76. n 5. vol. 3.* Bal. *l. fin. §. 1. C. communia de legat.* Afflict. *deciſ. 91. ſub n. 4.* vbi fatetur illam eſſe communem opinionẽ, cui inhęret etiam Fely. *in c. 1. de conſtit. ſub n. 51.*

Vbi ponit verba, liberam facultate, quid importẽt, & ibi de clauſulis inſertis in reſcriptis, videlicet, Cõmittimus iudicio tuo, Pronuncies ſecundùm ſenſum tuũ, & de multis alijs per ordinem, vſq; ad ver. Primum eſt, quòd verba importantia.

Imo verba, vt melius tibi videbitur, & placebit ſimiliter arbitrium boni viri important, nõ autem liberum arbitrium, & voluntatem *l. fideicommiſſa. §. quoque ff. de leg. iij* & per Bar. *in extrauag. ad reprimendum, in ver. Videbitur, & in l. Lucius ff. mand.* Corn. *conſ. 9. n. 14. vol. 1. conſ. 117. n. 4. & cõſ. 221. n. 20. vol. 2. & conſ 194. n. 7 & conſ. 302. vol. 4.* & Bar. & alios, & præſertim Iaſ. *in l. ſi ſic ff de leg j.* Afflict. *in d. deciſ. 91. n 5.* Soc. iun. *conſ. 16 n. n 56. vol. 2.* & Bertran. *conſ. 303. viſis duobus caſib. n. 9. vol. 4. & conſ. 10. viſo publico inſtrumento conuentionum, n. 17. vol. 6.*

Verba vero, prout libuerit faciendi, non important aliter arbitrium boni viri, ſed ad arbitrium liberũ ea reducuntur. *l. fideicommiſſaria libertas, & l. 2 ff. de fideicommiſ. liber.* Bart *in l. a'io ff. de aliment & cibar. legat.* Gozad. *conſ. 91. ſub. n. 9.* & Ales. *in l. ſi ſic, col 2 ff de leg. j.*

Similiterq; verba, prout voluerit, important etiam liberã voluntatem. *l cum quidam,* & ibi Bart *ff. de leg. ij.* & Bertran. *in d. conſ. 10. n. 9. vol. 6.* Viuius *opin.* 1034.

350 Verbum, relinquo, adiectum vniuerſitati bonorum, vel quando refertur ad legitimam, hoc equidem caſu certum eſt, quòd importat inſtitutionem. *l. his verbis. in princ ff. de hered. inſtit. & l. Diuus. §. ego te heredẽ,* & ibi Bart. *n. 3. ff. de milit. teſt.* & eſt cõmunis opinio: ſecundùm Alex. *in rub ff. ſol. matr. n. 30.* & Couarruuias cum alijs citatis per eũ, *in c. Raynutius, §. 1. n. 5. & ſeq. de teſta* & Valquium, *in tract. de ſucceſ. progreſſ. lib. 3. §. 3.*

Necnon verbum lego, ſi non foret appoſitum ſimpliciter in teſtamento, ſed cum clauſula, omni meliori modo. tunc pertinere, ſpectareq; videtur vigore talis clauſulæ ad heredis inſtitutionem. ita Alciat. cum alijs congeſtis per eum, *conſil. 566 placet mihi concluſio, n. 3. tomo. 3. lib. 2.*

¶ Cæterum mihi videtur nimis ſcrupuloſa iſthæc opinio: nam ſi teſtator vſus fuiſſet verbo relinquo, vtiq; hoc facilè ſuſtineri potuiſſet, vt hoc verbum appoſitum cũ clauſula ipſa, omni meliori modo, in teſtamento importaret heredis inſtitutionem. Verùm cum tractetur de vi verbi, lego, aduertendum eſt differentiam non mediocrem reperiri inter ipſa verba relinquo, & lego vt pote quia, licet verbũ relinquo adiectum vniuerſitati bonorum, trahatur ad inſtitutionẽ, vt ſ. firmauimus ex cõmuni opinione: tamen ſecus eſt re ipſa in verbo lego: quia quanquàm illud vniuerſitati bonorum adiectũ, ſecundum antiquiſsima tempora, traheretur ad inſtitutionẽ. *l. verbis le 35. ff. de v. ſignif.* nihilominus tamen poſtea extitit eius ſignificatu coarctatum, atq; reſtrictum per ſequentem iuriſprudentiam, vt illud ſolummodò comprehendat legatum, & ideò trahi non debet ad inſtitutionem.

Quoniam verba intelligi, interpretariq: debent ſecundum communem vſum loquentium ita Bal. *in l. fin. C famil. erciſcun.* Ioan. de Imol. *in d. l. his verbis. col* 4. & docto. omnes per text. ibi. *in l liberorum. § quod tamen Caſſius ff de leg. iij.* & *in l. eum de lanionis. § aſinam. ff de fund. inſtruc. & inſtrumen. leg.*

Eſt tamen bene verum, quòd aliquando verbum lego, adaptatur ad hæredis inſtitutionem & potiſsimum, vbicunq; legarum liberis filijs, vel filiabus iure inſtitutionis: prout quotidie hoc obſeruatur per patres habentes filios, qui in eorum teſtamentis conſueuere filiabus dotatis aliquid relinquere, ſeu legare vltra dotes conſtitutas, iure inſtitutionis. Imò ſi ipſis filiabus legatũ extitiſſet factũ in teſtamento per patres iure inſtitutionis, intelligeretur tunc, id eſt iure inſtitutionis. vt voluit Bal. *in l ſi cum ante. C. de don. ante nup.*

Quæ quidem communis ita amplificata procedit, quando dictum verbum relinquo adijciatur certę rei, vel quantitatis ſiquidẽ tunc non importat inſtitutionem, ſed legatũ: vt per Bar. *in* [illegible] & Ang. *in d. l. his verbis,* & Iaſ. *in auth. nouiſsima. n. 33. C de inof. te. teſta.* Dec. *conſi* 496. & Ripam *in l. in quartam, nu. 142. ff ad leg. Falcid* & alios *in l. cogi. in princ. ff. ad Treb.* [illegible] *in c. Raynutius, de teſta.* Crauet. *conſi. 90. n. 35. volum. 2.* & Alex. *conſi. 321. n 20. vol 2.* & eſt iſta communis opinio vt per præcitatos Doct. & Soc. [illegible], poſt Alex. & Iaſ. *in rub. ff. de leg. j.* Bertran. *conſ. 64 viſis allegationibus reſpondeo, num. 2. vol. 8.* Alex. *conſ.* [illegible] *viſo conſilio* [illegible] *ver* [illegible] *ſub num. 7. vol. 2.* & copioſe Couarru. *in c. Raynutius. §. 1 n. 5 de teſta* vbi deducit opinionẽ contrariam, videlicet, quod verbum, lego, adiectũ vniuerſitati bonorum, inducat hæredis inſtitutionem eſſe partter cõmunem. & idem teſtatur Valqui. *in d.* [illegible] *3. n 13. & ſeq.* & [illegible] conſuluit Alex. *conſ. 1* [illegible] *ponderatis his, quæ in themate, n. 2. vol. 3.* vbi, & benè, atq; prudentiſsimè Moderni *in add. in litera H in fin.* aduertunt, & teſtantur malè conſuluiſſe Alex. ibi. Viuius *opin.* 1039.

351 Verbum, diſponere, ex propria ſignificatione, importat vltimam voluntatem, non autem importat diſpoſitionẽ inter viuos: & ſic verbum hoc trahitur ad vltimas volũtates, & non diſpoſitione inter viuos: vt eſt text. *in §. diſponat, auth. de nuptijs,* & tradit *Alc. in rub ff ſol matr n. 16* & ibi Ripa. *n. 16.* Afflict. *in deciſ* [illegible] vbi ſuerunt diſcuſſa, *n. 22.* & latè Paſtius *conſ.* [illegible] *vol.* [illegible] vbi teſtatur de communi opinione.

Sed hoc verbum, diſponere, ſeu inſtituere, aliquando ex incuria notariorum vidi omiſſum in aliquibus teſtamentis: vndè [illegible] in iudicio ſemper mei clientes re ipſa probarunt inſtitutionem ipſam per teſtes. Et quòd verbũ inſtitu[illegible] in teſtamento nũcupatiuo, probari queat per [illegible], verum omiſsũ in teſtamẽto in ſcriptis per teſtes vet[illegible] [illegible] poſſit, [illegible] nec verbum [illegible] in ſen[illegible] *in l. errore, col. fi. C teſta.* Viuius op. 1040.

352 Verbum [illegible] debet intelligi ſecundum vſum loquentis, [illegible] ſignificationi. Iaſ. *in rubr. ff de no ope n* [illegible] Villal.

Poſt Bar. & Alex. [illegible] quos ſequitur Didac. Couarruuias. I. Fichard.

353 Verbũ liberè, poſitum in diſpoſitione ad quam aliàs de iure

iure erat habilis, operatur relaxationem . . . eis. Rip. *cap. 1. de reſcript. num. 6.* com. dicit. V . . . alob. & Vers.

354 Verb . . . , certe, eſt canon laxa . . . ntentiæ. G . . . m. *c. diſpendia de reſcrip. nu. 23* com. dicit. Idem.

355 Verbum, v . . . , in contractib. & vltimis voluntatibus non diſponit . . . *l. cum los populos. nu. 2 . C. de ſumma trin lect. 12.* & Guliel. Bened *c. Raynutius. de teſtam. verſic. teſtamentum. el 3. nu. 53.* com. dicunt Idem.

Additio. Fallit tamen ſi proferatur in fauorem perſonæ veriſimiliter dilectæ *per text. l. Pamphilo. §. propoſitum. de legat. tertio.* I.M.

356 Verbum, Rei, capitur generaliter, & cõprehẽdit bona, iura, ſpecies, & ſeruos, & alias quaſcunque res, ſee. Deci. *late in l. 1. ff. ſi cert. pet. n. 7. & ſeq. in 2. lect.* & vltra eũ probatur hoc *Inſtit. de verũ diui. 10. in princ. & Inſtit. de reb. corpora. & incorpo.* vbi hæreditas, vſusfructus, obligationes, & actiones veniunt appellatione rerum. Sed aduertendum eſt, quod non cõprehenduntur liberi homines appellatione rerũ, *l. 1. ff. de ſtatu hominum,* cum alijs concordantibus relatis per Deci. *in d. l. 1.* Inde Niger ſumpta occaſione ibi infert ad quæſtionem de ſtatuto diſponente de qualibet reſolui gabellam, quod non habebit locum in libero homine, & non ſoluetur gabella, quem ſequuntur communiter Modern. *in d. l. 1.* vt ponit expreſsè Bolognetus ibi, *nu. 26.* licet ipſe contra huiuſmodi dictum nõ nulla ſatis vrgentia opponat. F. Viuius. *opin. 103.*

357 Verbum, promitto, ſi repertatur in publica ſcriptura notarij, importat in ſe ſtipulationẽ, & per illud verbum promitto, præſupponendum eſt partes fuiſſe præſentes *l. optimã. C. de contrah. & commit. ſtipul.* Iaſ. *in l. Titia §. idem reſpondit cũ Septitius. nu. 6. ff. de verb. oblig.* Paul. Caſtr. *in l. 3. in fin. C. de vſuris.* quòd ſi verbum illud promitto, reperiatur in priuata ſcriptura, quę ſolet fieri inter abſentes, non importat ſtipulationem, & neque inferet pręſentiam partium, vt in epiſtola, quę inter abſentes mittitur, quod ſi reperiatur verbum illud, promitto, in priuata ſcriptura quę ſolet fieri inter pręſentes, vt in Apodiſſa, & tunc importabit ſtipulationem . . . partium. Iaſ. *in eo loco num. 6. & 7.* ſi verò à teſtibus proferatur verbum, promitto, nõ importabit ſtipulationem. Pau. Caſtr. *in ea l. 3. de vſu C.* & Iaſ. *vbi ſupra.* Bellac.

358 Verbum moriatur, eſt directum. *c. ſi pater de teſtam. in 6.* Lud. Rom. *conſ. 158. circa fin.* E. Suarez.

359 Verbum ſolitus, etiam in vno actu verificatur *l. Mela au. §. ſed ſi alimenta, ibi, quæ mortis tempore præſtare ſolitus erat. & ibi* not. hoc Bart. *num. 1.* & notat hoc præclare Alex. *in addit. ad Bart. in verb. ſed etſi alimenta ff. de aliment. & cibar. l. rat.* & idem Bal. *in l. 1. nu. 7. circa fin. C. quomodo & quando iud. ſent. proferre debeat.* Alex. de Imo. *in conſ. 5. nu. 23. in li. 5.* Petr. Phil. Corn. *in conſ. 28. num. 12. vol. 3.* Phil. Dec. *in conſ. 441. num. 11. in 3. part.* & hoc dictum communiter approbatum eſſe ſcribit Paul. de Caſt. *in d. l. 1. nu. 4. verſ. & illud dictum communiter tenetur,* & Dec. *in l. certi condictio. §. ſi nummus. nu. 7. ff. ſi cer. pet.* Kirchouius.

360 Verbum, mox, importat pœnam ipſo iure, ſeu cenſuræ latæ ſententiæ. communis eſt opin. Soc. *c. in quibuſdam. nu. 33. de pœnis.* Bonac.

361 Verbum pœna, non cenſetur capitalis, vt frequenter interpretibus placuiſſe inquiunt Marant. & qui illum laudat Iu. Clar. . . . *vlt. q. 70. verſ. ſed etiam.* E. Suarez.

362 Verbum hære, poſitum in teſtamento . . . a ſubſtitutionem . . . comprehendit ſolumdeſcendentes . . . ſi teſtator dicat, ſi hæres . . . cedat ſine hærede: nam ſolùm refertur ad deſcendentes: ſi autem in contractibus ponitur hæres poſitum ſit, comprehendit omnem . . . rectèſuccedẽtem in vniuerſum ius quod defunctus habuit. Bal. *in c. 1. de natura ſucceſſ. feud.* Alex. *conſi. 36. in 3 vol. num. 9.* Idem.

363 Verbum conuenit, poſitum in Inſtrumento aliquo importat ſtipulationem etiam ſi non . . . re . . . um in ſcripturam. *l. pacta nouiſſima. C. de pactis l. ſeruus ff. de ſer. exportan.* & hanc opinionem . . . multis ſuſtinere teſtatur Iaſ. *in l. lecta. nu. 5. ff. ſi cert. pet.* & idem in verbo, placuit, prolatum à partibus: quod intelligitur per ſtipulationem & . . . ta per Iaſ. Idem.

364 Verbum mercantia, porrigitur ad omnes negotiationes Baib. *3 vol. conſ. 56. in 6. col.* Vezinus.

365 Mercatoris appellatione non venit fœnerator. Alb. *in 2. par. quæſt. 213.* Idem.

366 Mercantia eſt quoddã corpus vniuerſale. & vna res ſubrogatur loco alterius. Bal. *in l. vbi adhuc in 5. col. verſ. tunc ego formo. C. de iu. dot.* Idem.

3 . . Verbum, ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus, refertur ad excommunicationem. D. in. Alc. *in c. nouit. nu.* . . *de iudiciis.* com. dicit. Bonac.

368 Verbum, lego, etiam vniuerſitati bonorum . . . , non importat hæredis inſtitutionem, nec . . . ſubſtitutionem. Iſt magis comun. opin. ſec. Alex *conſil.* . . . *verbis. volum. 1.* M Chætin.

369 Verbum, ſuccedere, de quo *in auth. præterea. C. vnde vir & vxor*, ſecundum communiorem opinion. intelligitur etiam ex teſtamẽto. licet nonnulli doct. voluerint, quòd verbum ſuccedere intelligatur ab inteſtato, & non contra teſtamentum, tamen verior eſt illorum ſententia, quòd d. verbum comprehendat tam ſucceſsionẽm ex teſtamento, & contra voluntatem, quàm ab inteſtato, vt eſt text. expreſſus, quem ad hoc annotarunt Bal. Fulgoſ. Pau. de Caſtr. Alex & Dec. *in d. auth. præterea.* vbi quarta, in qua debet ſuccedere vxor diuiti vxor inops, . . . a debetur ex teſtamento & contra voluntatem, ſicut ab inteſtato. Phil. Corne *in conſ. 4. vol. 4.* Soc. ſen. *in conſ. 108. nu. 1. vol. 1. & in conſ. 122. nu.* . . 26 *vol. 4.* & Rol. à Valle, *in cõſ. 72. nu. 59. in 1. tom.* in quibus locis & Soc. & à Vallo, ha . . . communem ſententiam eſſe dicunt. Kirchouius.

37 . Verba, (non aliter, nec alio modo), inducunt di poſitione . . . qualificatam, iuxta doctrinam Bal *in l. ſiquidem C. de excep.* maxime quando apponatur clauſula illa: (ex certa ſcientia) p . . . ut eſt com. opi. vt plenè per Fel. *in c. cum inter in 1. q. de excep.* Soc. iun. *in conſ. 60. num. 10. vol. 4.* E. Muſcul.

37 Vicini intelliguntur etiam ſtantes à remotis, dummodo vocem exclamantis poſsint exaudire. *l. 1. §. eodem autem tecto. ff. ad S . . . lea.* & lex vel ſtatutum mentionem faciens de vicino, intelligitur etiam de mediato, & aliqualiter remoto, niſi adiectum eſſet nomen proximior: quia tunc ad vicinum immediatum referendum eſſet. Iaſ. *in l. non ſolum in prin. ff. de noui ope nun.* & vicinorum appellatione continentur qui vocem . . . re poſſunt eorum qui loquuntur. Alber. de Roſate. *in l. 1. §. permiſſe. ff. ad Sylle.* & alias dicuntur vicini, qui habent vicina prædia. de Roſate ibi. Bellac.

FINIS LIBRI NONI

COMMVNIVM OPINIONVM SYNTAGMA, IN QVO TOTA FEVDORVM MATERIA PER ſuos titulos diſtincta tractatur.

Qui feudum dare poſſunt, & qui non, & qualiter acquiratur, & retineatur.

TITVLVS. I.

FEVDORVM liber fuit compilatus à quodam Oberto de Orto ciue Mediolanenſe, vt unt. tex. *in c. 1. quæ ſit cauſa beneſic. amiſſi. in vſib. feud.* & Aluaro *in c. 1. in princ. de feudi cognitio.*

Poſtea verò iſte liber fuit lectus in publicis ſcholis, & cõmuniter approbatus: Ob hoc igitur exploratum eſt habere plenam fidem, ſicut aliæ leges, ſecundum Andr. de Iſern. *in præludio feudorum in 1. q.* & alios ibi communiter, & iſtam eſſe cõmunem ponunt, Ripa *in l. fin. nu. 699. & ſeq. C. de reuoc. don.* Maranta *in tract. iudiciorum in 3. par. princ. nu 63.* & *Lali. in vſu feudorum. nu. 3.* & Clarus cum aliis allegatis per eum *in tract. de feud. q. 3.* vbi eam ampliat, & limitat.

Sed iſte liber feudorum non ligat Gallos: & ſic in Gallia in ſucceſsione feudorum allegari non poſſet, teſte Chaſſaneo *in conſu. B. nu 34. cum aliis ſeq.*

Item aduerte, quod illæ conſtitutiones feudales, ſeu iura feudorum allegari non poſſent aliquo modo ad deciſionem aliarum cauſarum non feudalium, eſto quòd huiuſmodi cõſuetudines feudales nõn ſunt regulæ, vel rationes à iure communi traditæ, ſed ſunt ius conſuetudinarium, & ſic ſingulare, & trahendum ad conſequentias, *l. ius ſingulare, cum ſuis ſimilibus. ff. de legib.* & ita determinant Iacob. de Bel. *in c. 1. in tit. de epiſc. vel Abb.* Gloſ. & Bald. *circa fin. in d. c. 1. de feudi cognitio.* & Saly. *in l. ... C. de iure emphyt.* Bart. *in l. vt iuriſiurandi. §. ſi libert. num. 5. ff. de oper. liber.* cuius doctrina eſt communiter approbata teſte Curt. iun. *in l. 1. nu. 24. C. de eden.*

Idemq; videmus in aliis ſcripturis, ſeu libris in ſtudiis approbatis, vt ſunt dicta Ariſtotelis, ſeu Hyppocratis, quibus ſtandum eſt, ſecũdum Bart. cæteróſq; poſt eum *in l. 1. ff. ſi cert. pet. per l. ſeptimo menſe ff. de ſtatu homin. & l. ſi pater ff. de ſolutio.* quæ iura aliqui Doctores dixerunt non probare: cum id ſit de authoritate, & approbatione legis factā, prout aut. Paul. Caſtr. Deci. *in 1. lect. in d. l. 1. num. 16.* & idem Dec. *in c. ne innitaris in 1. lectu. de conſtit. & in c. 1. 7. nota. de offic. deleg.*

¶ Retenta igitur prima opinione affirmatiua Barto. quę eſt communis, prout teſtatur & Niger *in d. l.* & quod authores paſſim citari poſsint. Quæ communis ſanè venit declaranda, vt procedat in arte ſua, vt ſi Poëtæ ſunt, illis credẽdum ſit in arte Poëtica & literis humanioribus, ſecus ſi de Medicina, vel Philoſophia loquerentur, in his enim Hippocrati, Galenoq; medicis, Platoni, Ariſtoteli Philoſophis potius credendum eſſet, vt tradit Niger *in d. l. 1.*

Quę quidem communis ea iuris regula confirmatur, qua cautum eſt vnicuique in arte ſua credendum eſſe, *c. vt con... tueretur, 50. diſt. l. 1. in fin.* vbi Bar. *ff. de vent. inſpici.* Luca... *na in l. curioſi C. de curio. lib. xij.* Neuiz. *in Sylua nuptiali lib.* ... *ſub num. 6. & ſeq.* & Alex. *conſil. 15 col. fin. vol. 1.* cum ſimi... congerit Afflict. *deciſio. 253. num. 10.*

Et hoc declaratur non procedere quando lex reperitur in contrarium, ſecundum Paul. de Caſtro, & Deci. *in* ... Ponitur itaque exemplum in authoritate Pauli Apoſt... ergò hæres, quam conſequentiam lex nõ admittit, *l. 1. C.* ... *ni. ſe ab here. & in §. ſed ſui Inſtitu. de hered. quali.* Siquidem dictũ hoc procederet in filio agente, non autem in filio conuento vti herede: quia agens, tunc contra filium ipſum vti hæredem patris, debet hoc probare. cum ſit ſuæ intentionis fundamentum, voluerunt Bald. & alij omnes *in l. neceſſariis. ff. de acqui. hered.* Alex. *conſ. 34. col. 2 vol. 3. & conſ. 183. in princ. vol. 6.* & Soc. *conſ. 60. col. 3 vol. 1.* vbi prædicat iſtam eſſe magis communem opinionem, & Imola etiam *in l. ſi cum dotem § transgrediamur in princ. ff. ſolu. matrimo.*

Probatur quoq; ex authoritate Ariſtotelis in Topicis dicẽtis, quòd mulier nubens marito videtur dare omnia bona ſua in dotem, quam authoritatẽ lex non recipit aliquo modo, vt inquit gl. *in l. mulier bona, ff. de iure dot.* eã nq; ſequitur Deci. *conſ. ... n. 11. & in authen. præterea in 3. nota. C. vnde vir, & vxor,* per illum text. & ibi etiam Curt. Bal. *in quæſt. mulier habens amplum patrimonium,* Ang. *conſ. ... 5.* ſtatuto communis Bononiæ, Lau. Calca. *conſ. 11. col. ... & ſeq.* Alex. *conſ. 144. c... ra primum col. 1. vol. 5. & conſ. 142. viſo ... vol. 7* Rom. *conſ. 24.* Corne. *cõſ. 127. diceõs in hac volu. 4.* Rom *conſ. 22 ... vol. 1.* Soci. iun. *conſ. 8. volu. 2. & in l. ſi conſtante* vbi Iaſ. & cæteri ... *ſolut. matri.* Bal. *in l. nulla C. de iure dot. & in l. ſi. C. de ſent. quæ ſine cer.* & Gozad. *conſ. 33. nu. 20.* & iſtam opinionem contra Ariſtotelem deducunt eſſe communem, Deci. *in d. authen. præterea. n. 6.* Curt. iun. *conſil. 168. n. 4.* Rolan. à Valle *in trac. de lucro dotis quæſtio. 74. nu. 6. cum aliis ſeq. 71. n. 7.* & Franciſ. Turzanus *in ſuis Opinio. communibus 119.* mulier nubens, vbi eam limitat, & ampliat vtiliter Curti. *in d. conſ 168. ſub n. 4.*

Verùm ex coniecturis ſæpe aliud indicatur, & ideo Deci. & Curti. *in d. auth.* præterea dixerunt ad hanc regulam dari plures limitationes.

Et præſertim limitatur primò, niſi vir poſſederit bona vxoris vt dotalia, ſciente, vidente, & patiente ipſa vxore, ſic quippè præſumitur dos conſtituta ... Bart. *in d. q. mulier habens amplum patrimonium,* Ang. *in d. conſ.* ... Bal. *in d. conſ. 3.* Laur. Calca. *in d. conſ. 11* ... *conſi. 100. in ſi vol. 2.* Bal. Nouellus *in tract. de dote in 6. par. priuileg. 14. in fi.* & Rolan. *in d. q. 74. num 13.* Et hoc non videtur habere difficultatem aliquam, ex quo præſumptionem dotis induci indubitatã, eſto quòd maritus poſſederit ſub nomine dotis.

Et vt dos ipſa conſtituta præſumatur, opus eſt virum bona mulieris poſſediſſe per decennium, ita ea, quę ... Bal. *in l. ij v. Decimoſexto quæro, C. de iure emphyteu.* Alc... poſt alios *in l. ſi certis annis C. de pact.* Cæterum Bart. *in d. quæſtio. mulier habens amplum patrimonium col.* ... *1. verſ.* ... *Concedo,* vult triennium ſufficere, ſi id ex tel... haberi contingat, aliàs titulus non præſumitur. Imo poſſeſsio minori & breuioris temporis ſufficeret ad præ... ipſam: quia per indici... poſſet de dotis ... probari, vt cõcludit Bal. *conſ. 185. punctus vol. 5.* A... *b. conſ. 46. n... 3. vol. 1.* & Lau. Calca. *in d. conſ. 1.*

Sed aduerte, quod patientia antedicta in permittendo vxorem mari... bona poſſidere, debet eſſe ... id eſt, quæ ſub a... lo p... quippe pari iuris effectũ, ita ... *in d. q. mulier habens amplum patrimoniũ.* Altera ... ia mulieris in ... id eſt, ſine cauſa, nullum ius ... & non releuat, vt ſi vir etiam de... poſſederit nihil ... vt ſecundum ... opinionem ita te... Rol... *in d. q.* ... *n. 8.*

Qu... poſſeſsio ſola nõ ſufficit ad præſumendum dotem. & hinc

hinc Corne. cōſ. 282. circa n. 31. vſque ad n. 48. vol. 1. poſſeſſionem, quę ex parte mariti probatur in bonis mulieris, noluit ſufficere ad præſumenda dote: quia vel iure familiaritatis, vel alia de cauſa, quātū doris potuit ea poſſidere, & hoc dixit Rolan. in d. q. 74. n. 2.

Secundo limitatur vbicūq; mulier eſſet inæqualis, & inferior mariro: quia foret dignus in dotem habere omnia bona mulieris, ſecundum Curt. poſt Martinum de Fano in d. auth. præterea. Laur. Calca. in de conſ. 11. col. 3. Decl. cōſ. 421. in 8. Soc. conſ. 81. nō eſt dubium, n. 6. vol. 3. Alex. cōſ. 122. vol. 7.

Limitatur poſtremo ex cōſuetudine, qua mediante abſque dote nō ſoleant mulieres nubere, ſed potius omnia bona ſua in dotē dare cōſueuerint, vt firmauere Bal. in auth. res quæ, ver. ſed nūquid C. cōmunia de legat. Curt. in d. auth. præterea, num. 13. Corne. conſ. 127. licet in hac. & Alex. conſ. 144. circa primum n. 11. vol. 5. vbi refert Bald. ita ſaluare opinionem prælibatam Ariſtotelis, & in conſ. 142. viſo ſtatuto volum. 7. Viuius opin. 278.

2 Feudū eſt beneficium ex beneuolentia alicui datum proprietate danti retenta, tranſlato vſufructu in recipientē pro ſe & hęredibus maſcul. & fœmin. (ſi de eis dictum ſit) ita vt dictus recipiens, eiuſq; hęredes, domino ſeruire teneantur. Iſta diffinitio probatur in c. 1. in tit. quib. cauſ. feud. amit. & eā proſeq. latè Bal. in prælud. feu. habetur aliquid per Alex. in 1. vol. conſ. 136. col. 2. & per Prępoſ. Mediol. in prælud. feu. col. 5. per Iaſ. in l. j. col. 11. & 12. C. de iur. emphyt. & in prælud. feud. col. 6. & per Soz. in ſecūda part. conſ. 167. in princip. Bolugn. in conſ. 61. Alex. latè in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. col. 10. & ſeq. de dam. infect. Bellac.

Circa hanc diffinitionem, quæro, nunquid illud verbū vſufructu, ſtet propriè: & dic quod nō, ſed ponitur pro vtili dominio. Nam differentia eſt inter feudatariū & vſufructuariū, quia feudatari⁹ habet vtile dominium rei infeudatæ, & conſequenter fructuum in ea pendentium: ſed vſufructuarius habet ſolum dominium fructuum perceptor. l. ſi vſufructuarius meſſem. ff. quib. mod. vſusfr. amittat. ita vult Bal. in c. quæ in eccleſiarum. circa 6. col. extr. de conſtit.

Et propterea idē Bal. in l. 1. q. 43. ff. de rer. diuiſ. vult, quòd dominus, qui cōceſſit caſtrū in feudum, nō poteſt cognoſcere de primis cauſis ruſticorū, ſed prima cognitio pertinet ad vaſallū, & iſtud vltimū tenet Prępo. in prælud. col. 7. & ita in terminis vult Cur. iun. in cōſ. 2. in princ. vbi etiā allegat Mar. de Lau. in tracta. de princ. in prima rubrica. coclus. 138. incip. dux Mediolani, & propterea dicit Ioā. Fabi. dixiſſe, Inſtit. de atil. tuto. dominū directū nō poſſe, in terris baronis ſibi ſubiecti dare tutorem pupillo, nec exercere aliū actū iuriſdictionalē, per ea quę habētur in C. paſtoralis. de off. ord. & in c. Romana. eod. tit. in 6. Idem.

3 Quæro, dictum eſt in diffinitione proprietate danti retenta, quid ſi princeps donat filio ſuo aliquod caſtrum ratione recti feudi ad ipſum principem pertinēs, transfert directam & vtilem actionem, an iſte dicatur contractus feudalis? Old. in conſ. dicit quòd non. ſequitur Bal. in prælud. feu. in v. & dixi ſecundò, de quo tamen vide latius Curt. in tract. de feu. in 1. part. q. 6. v. circa verò 2. requiſitum. Idem.

4 Feudi ſimplex conceſſio parit tantum actionem vaſallo ad realem inueſtituram obtinendam, quo caſu propriè feudū dici non poteſt, niſi coram paribus curiæ tradatur, ex communi per Burſ. conſ. 127. n. 45. lib. ij. I. Mallet.

5 Feudū an poſſit cōſiſtere in redditibus annuis? Bald. in prælud. feu. v. ſed hic quæro, dicit quòd ſic, per c. 1. de cōtro. inter vaſ. & epi. dic. enim Bald. quòd omnes res, ex quibus fructus percipiuntur inter immobilia cōputatur, & quòd ex annuis redditibus, percipiantur fructus, patet. Quia ſingulis annis renaſci, prout alij fructus, per not. in l. diuortio. §. ſi vir. ff. ſol. matr. Ita refert & ſequitur Cur. in tract. de feud. in 1. part. verſi. circa verò quartū, vbi alia alleg. & infert, (licet in ſpecie tactum nō inueniat) quòd in molendinis poteſt feudum cōſiſtere, quia inter immobilia cōputantur, vt vult Bal. in l. certi iuris. C. loca. vbi vult, quòd molendinum dicitur prædium ruſticum. alleg. etiā Bald. in c. conſtitut. in penult. col. extr. de do. & cōtu. ſubiungit eſſe viden. Angel. in §. 1. in Auth. de non alien. vbi dicit, quòd mobile cohęrens immobili cenſetur, immobile. al. etiā Aug. in l. nō ſolū. ff. de pets. hæred. vbi vult, quòd licet molendina inter immobilia cōputantur, tamen quia ſunt in cōtinuo periculo poſſunt per prælatum, & tutorē ſine decreto alienari. Bellac.

6 Sed an fructus rei feudalis, à ſolo ſeparati, & res mobiles exiſtentes in caſtro dicantur eſſe feudales? Cur. vbi ſuprà. v. nō notabit. dicit quòd non. al. Bal. in cōſ. 422. incip. caſus talis eſt, ad fi. in 1. vol. & in conſil. 33. incip. ad euidentiam. in eod. volum.

In contrarium tamen Iac. quia quod dicimus de feudo, idem & de fructib. rei feudalis. vt vult Signo. conſ. 12. faciunt multa quæ ponit Socin. in 1. part. conſ. 13. in 9. col. vbi dicit, quod fructus ſunt eius naturæ, cuius & bona. facit etiam quod vult Fel. in c. quæ in eccleſiarum. in 31. col. ext. de conſti. Idem.

7 Vlterius quæro, an ſi in conceſſione feudi princeps recipiat pecunia, tunc ſit feudum? Bald. in l. qui ſe patris. v. hoc ſcias. C. vnde libe. dicit quòd non. & idem vult in l. ſi quam C. de oper. libe. vbi vult, quod ſi quis emat a principe manſum in feudū, non erit propriè feudum tanquam mercenarium & non gratuitum. refert & ſequitur Cur. vbi ſup. v. circa ſeptimū. Idem.

8 Sed quid ſi princeps concedat in feudum pro annuo cēſu, an tūc dicatur propriè feudū? Cur. vbi ſup. al. Bal. in l. libertis. in vlt. col. v. Item no. ſi inſtrumentum. C. de oper. libert. & in aliis pleriſque locis tenere quod non. ſed tunc erit potius contractus emphyteoticus, vel innominatus. al. etiā multa alia, max. Alex. in conſ. 136. Idem.

9 Quærit Cur. in trac. feuder. quæſt. 6. 1. part. 2. ſed circa præmiſſa. Quid ſi pactū apponatur cōtra aliquod ex requiſitis in feudo: an tale pactū traſformabit cōtractū feudi in diuerſā ſpeciē cōtractus, an verò remanebit feudū licet impropriè? Al. multa pro & cōtrà. Tandē concludit, quod licet pactū apponatur cōtra aliquod ex ſeptē requiſitis quę ipſe antea enumerauit: firmus tamē remanet cōtractus feudi, licet impropriè. al. c. 1. in t. de feu. no. habē. prop. naturā feu. & alia multa, max. Paul. de Caſtr. in cōſ. 162. incip. circa id quod 1. quæri. in princ. Vezinus.

10 Quęrit etiam Cur. ibi, in 7. q. 1. partis. vnde dicatur feudū? & dicitur à fide, ſeu fidelitate. vt proba. in c. 1. §. nulla. alias in c. nulla in fi. per quos fiat inue. & ſubiungit multa ad illud, an procedat argum. ab etymologia. Idem.

11 Vnū nota, quod omnis res pręſumitur allodialis, niſi probetur feudalis. & ſic quod nō pręſumitur feudū niſi probetur; quia feudū eſt ſpecies ſeruitutis. Ita Bal. in c. inter filiā. in t. ſi de feu. defunc. fue. contro. & in c. 1. de contro. inue. & in c. 1. in prin. ext. de iud. & in l. 1. C. de ſeruit. & in auth. ſic alienatio. C. de ſacroſan. eccl. & in l. ſi prius. ff. de oper. no. nun. Pā. in c. ſicut. ext. de iureiur. & eſt bona gl. in l. ſi ex prędus. C. de emc. Addo Pau. de Caſtr. in terminis, in 2. vol. coſ. 163. & Alex. in 1. vol. cōſ. 119. & in 5. vol. cōſ. 15. Barb. in 1. vol. cōſ. 50. in 5. col. & Iaſonē in d. l. ſi prius. in 17. col. & Prępo. in prælud. feu. col. 17. & eundē Iaſone in l. quominus in 37. co. ibi, quæro. 31. ff. de flumi. Iacob. pulchrè, in tract. feu. in verb. dictoque vaſ. promiſ. recog. &c. in 3. col. Alex. in 4. vol. cōſ. 55. in 8. col. Id.

12 In antiquis tamen probatur per famam rem eſſe feudalem. Alex. in 5. vol. conſ. 5. in prin. Idem.

Quot ſint diuiſiones, ſeu ſpecies feudorū. In hoc articulo varij varia dixerunt. Vt ingenuè fatetur Cur. in tract. feu. in 1. part. q. 8. vbi omiſſ. aliis diuiſionibus ipſe breui cōpendio omnia cōplectendo duas tantum ſpecies eſſe dixit. prima eſt ſpecies feudi proprij, & habentis propriam naturam.

13 Secunda, eſt ſpecies feudi improprij: vt toto tit. de feu. non habente prop. naturam feu. Idem.

14 Sub prima ſpecie feudi proprij continetur feudum quod aliquando appellatur regale, ſiue dignitatis. Aliquando appellatur non regale, nec dignitatis.

15 Feudū regale ſeu dignitatis, dicitur duob⁹ cōcurrētibus. 1. quòd aliqua dignitas, vt marchionat⁹ vel comitatus & huiuſmodi in feud. cōcedatur. 2. quòd talis dignitas in feud. concedatur ab imperatore, rege, vel alio principe. c. 1. t. de feu. march.

16 Feudū verò non regale, nec dignitatis dicitur dupliciter, vel quòd dignitas aliqua nō ſit cōceſſa in feudum, ſed aliquid priuatū, puta manſus terræ: vel ſi aliqua dignitas cōceſſa ſit, nō ſit cōceſſa ab eo qui habet poteſtatē cunferendi dignitatē. c. 1. quis dicat. dux mar. et c. 1. §. ſi quis de māſo. de cōtr. inue. & ita (dicit ipſe) declarant Bal. Alua. & communiter ſcribentes. Bellac.

Sub prima ſpecie continetur feudum quod aliquando dicitur nouum, aliquando antiquum, & aliquando paternum.

17 Feudum nouum dicitur quod de nouo conceditur, & initium habet in perſonam primi inueſtiti. c. 1. in v. nouam inueſtituram. in tit. quot te. ſint nec. ad prob. no. inue. Idem.

18 Feudum paternum dicitur vſque ad quartum gradum aſcendentium: abinde vero ſuprà dicitur feudum antiquum: licet ſæpius feudum antiquum & paternum pro eodem ponantur, cum ſint eiuſdem naturæ & potentiæ. & ſic (dicit ipſe) feudū antiquum ſiue paternū dicitur, quod ſit quæſitum ab aliquo aſcēdēte, qui fuerit parēs cōmunis agnationis. c. 1. §. hoc

quoque. & ibi Bald. in tit. de ſuc. feud. c.1. §. 1. & ibi etiam bald. & doct. in tit. de grad. ſuc. in feu. & .1. de nat. ſuc. feu. bald. in auth. defuncto. C. ad Tertul. Alex. in 1. vol. conſ. 30. repetito in 5. volu. conſ. 2. Adde quod in dub. præſumitur antiquum, niſi dominus reperiatur in poſſeſsione. Alex. in 3. vol. conſi. 10.

Et ſubiungit multos effectus, an feudum ſit nouum, an antiquum vel paternum, vt ibi per eum. Idem.

19 Quæritur inſuper de quæſtione quotidiana. Quid ſi in conceſsione feudi noui dicat cōcedēs, quod cōcedit iure feudi antiqui & paterni: an tale feudū regulatur ſecundū naturā feudi noui, an verò ſecundùm naturā feudi antiqui? Et primò dicit tale feudum cēſeri nouum. al. Oldr. conſ. 178. incip. quidā no. & Alb. in dictionario verſ. feudū. & Paul. de Caſtr. in conſi. 156. incip. quòd iſtud feu. & Alex. in 3. vol. conſ. 10. addo Præpoſ. in c. feudū ca lege. ſi de feu. fue. cont. & bald. in 1. vol. conſ. 5. & ita videtur velle Bolog. conſ. 1. col. 13. in fin. & col. ſeq. ver. vel & 4. barb. in 4. vol. cōſi. 66. col. 13. & ſeq. ad quod etiā vide Cur. iun. cōſi. 1. col. 5. & 6.

Contrariam tamen ſententiam amplectitur ipſe Curt. videlicet, quod per talia verba cēſeatur feudum antiquum. all. bal. in c. 1. in tit. de alien. feu. pater. & in c. 1. col. pen. in tit. an ag. vel fil. Alua. poſt Ardizon. in c. 1. col. vlti. de vaſ. decre. eta. & Alex. in 1. vol. conſ. 30. & Iſer. in c. 1. tit de contro feu. apud pa. term. & alia multa, max. Alex. in 4. volu. conſ. 55. & in 5. volu. conſ. 1. & 29. & Are. conſ. pen. & dicit quod ab iſta opi. tanquam communi nō eſſet recedend. addo Deci. conſi. 53. Lud. Rom. conſ. 1 in fin. Idē.

20 Quid ſi finita generatione fiat renouatio feudi, an reaſſumat naturam primā, vide no. Alex. in l. ſi mihi & Titio. col. 6. de verb. obl. Eandē opin. tenet Frāc. de Curt. in conſ. 48. col. 14. & latè in conſ. ſeq. col. 17. & in cōſ. 50. & Iaſ. in prælud. feud. col. 32. 33. Tu dic, quod op. præmiſſæ bene poſſunt cōcordari, nā in prælatis eccleſ. prohibitis alienare, procedat opi. Oldr. & Paul. de Caſtr. & ſequacium, vt per illa verba non alteretur natura feudi noui. Idem.

21 In principibus autē, & aliis valētibus liberè diſponere, illa verba facerent feudum cenſeri antiquum, & ita colligitur ex dictis Doct. ſuprà alleg.

Iſtud tamen limita ne prælatis concedat rem emphyteuticam in feudum, quia tunc poteſt, ſecundum Dec. conſi. 53. vide tamen in contrarium Alex. in 3. vol. conſ. 9. Idem.

22 Item ſub prima ſpecie proprij feudi continetur feudum quod multiplici reſpectu appellatur rectum, de quo eſt titu. de conceſ. recti feu. Ita Curt. vbi ſupra verſ. 3. ſub hac prima ſpecie, vbi ponit quot modis feudum dicatur rectum. Idem.

23 Item ſub eandem prima ſpecie cōtinetur feudū hereditariū: quod dicitur quādo accipit at pro ſe & heredibus ſuis, ſed ſi dicatur pro ſe & liberis, tunc dicitur feudū nō hereditariū, ſed proueniēs facto & prouidētia cōcedētis. Curt. vbi ſup. verſ. 4. ſub hac. al multa, max. Alex. in 3. vol. conſ. 10. & cōſ. 55. Effectus autē eſt magnus an feudū ſit hereditariū, vel nc. Et quādo dicatur hæreditarium, vide aliquid per Deci. conſi. 185. Bellac.

24 Item ſub hac ſpecie contine. feudum ligiū: ad cuius eſſentiā tria requirūtur. primò, quod vaſallus iuret fidelitatē, nullius alterius fidelitate reſeruata. ſecūdò, quòd expreſse in inueſtitura dicatur, quod feudū ſit ligiū. tertiò, quòd vaſallus principaliter perſonā ſuā, & in cōſequentiā etiā bona non feudalia ſubijciat poteſtati domini. de primo eſt glo. in clem. paſtoralis. de ſent. & re iudic. in verſ. rurſus. de ſecūdo, eſt deciſio Bald. in c. inter dilectos. in 6. col. de fid. inſtr. de tertio habetur per Spec. in tit. de feud. §. quoniā. verſi. 17. ſequitur Mat. de Lau. in c. 1. in 9. col. in tit. qui feud. da. poſ. Ita Cur. vbi ſup. ibi 5. ſub hac. vbi ſubiungit quod ideo dicitur feudū ligiū, quia plus ligat vaſallū quā alia feuda, & addit multos effectus feudi ligij. Idem.

25 Primus effect⁹ eſt, quia licet in aliis feudis vaſallus poſsit feudō reſutare, & hoc modo ampli⁹ nō ſeruare domino, c. 1. de vaſ. qui cōtra conſt. Loth. & no. Cā. in c. quæ in eccle. de cōſtit. Idē.

26 Tamē in feudo ligio nū admittitur pœnitētia nec refutātio, ita ſignāter Bal. in c. cat. in 8. col. de iud. refert ſingulariter. Curt. vbi ſup. allegādo etiā Mat. de Lau. in c. 1. in 7. col. in t. qui feud. da. poſ.

27 Secūdus effect⁹ feudi ligij eſt, quia licet in aliis feudis pares curiæ ſint iudices. c. 1. de contro. feu. apud par. term. tamen in feudo ligio ſolus dominus eſt iudex. Ita Bal. d. c. cat. in 5. col. de quo vide Curt. vbi ſup. Idem.

28 Tertius effectus eſt, quia in ipſo veniunt omnia bona vaſalli in poteſtatem domini, vt dixi ſup. in ver. itē ſub hac ſpecie cōtine. feud. ligiū. ibi, de tertio, habetur per Spec. Idem.

29 Quartus effectus eſt, quia licet in aliis feudis fœminæ regulariter non ſuccedant, Tamē in feudo ligio de conſuetudine, ſuccedunt fœminæ. ſecundum Alex. in 1. vol. conſ. 30. refert Curtius vbi ſup. vbi dicit hoc ſanè intelligendum, quando cōſtaret de tali cōſuetudine. vt loquitur Specu. in d. §. quoniā. ver. 21. dicit probari in c. ſignificantes. ext. de reſcri. quod etiam vult expreſse Alex. in d. conſ. 30. repetito in 5. volu. conſil. 2. in 6. col. ibi, ad quartum.

Secunda principalis ſpecies eſt feudi improprij. & iſta etiā multa nomina complectitur. Idem.

30 Et primò complectitur feudum francum, ſiue liberum: quod dicitur duobus cōcurrētib⁹. primò quòd in cōceſsione dicatur, quòd ſit francū. ita bal. in d. cap. inter dilectos. in 6. col. & Alex. in d. conſ. 30. ſecundò, quod ille qui habet feudum francū, non teneatur ad alia ſeruitia non expreſſa. ita Curt. vbi ſup. ibi ſecunda principalis, vbi ponit effectus feudi franci. Idem.

31 Primus effectus eſt, quia licet regulariter in feudis ſecularibus eccleſia non ſuccedat, c. 1. §. 1. de alie. feu. tamen in feudo franco ſuccedit eccleſia. ita Bal. in authē. niſi rogati. in vltima col. C. ad Treb. Alex. in d. conſ. 30. in 1. vol. repetito in 5. vol. conſ. 2. circa fi. Idem.

32 Secūdus effectus eſt, quia licet regulariter vaſallus de feudo teſtari nō poſsit. c. 1. §. donare. in tit. qualiter olim feu. po. al. tamē in feudo frāco poteſt teſtari. ita Bald. in d. authē. niſi rogati.

33 Tertius eſt effectus, quia in iſto non admittitur poteſtas renuntiandi feudo. ſecundum Bald. in d. c. cat. in 8. col. de quo tamen vide Cur. vbi ſup. ibi, tertius effectus.

34 Quartus affectus eſt, quia vaſallus, irrequiſito domino, ſaluo tamen iure domini, poteſt feudum francū alienare. Bal. in l. 1. in 2. col. C. ſi à non compe. iud. & Hoſt. in c. fi. de reb. eccleſ. non alie. quam op. ſequitur Cur. vbi ſup. Idem.

35 Secundò, ſub iſta ſpecie feudi improprij, continetur feudū non rectum: de quo eſt text. in c. 1. in ti. quib. mo. feu. conſti. & in c. 1. de feu. guar.

36 Tertiū, cōtinetur feudum habitationis qood app. perſonale: quia non tranſit ad hæredes accipientis. c. feudū habitationum. in tit. de feu. & benefi. vt refert Cur. vbi ſup.

37 Quartò, continetur feudū ſoldatæ. de quo eſt tex. in c. 1. §. ſoldata. in ti. quis dicatur dux. &c.

De aliis autem plurib. diuiſionibus feudorum, poteris videre per feudiſtas. in prælud. feu.

38 Si feudum antiquum diuidatur inter fratres, & fiat inueſtitura cuilibet, cenſetur feudum nouum. Bolog. in conſil. 1. in 4. col. al. Bal. in 1. part. conſ. 117.

In contrarium faciunt dicta ſup. eo §. 2. in 2. op. Idem.

Quæ ſint regalia.

39 Quæro quæ dicantur regalia. dic quod habetur, in c. 1. in ti. quæ ſint reg. & per Bal. in c. 1. in ti. epiſcopum vel abba.

40 No. quòd quādo princeps infeudat regalia, non valet infeudatio niſi ſit appoſita clauſula, motu proprio, vel ex certa ſcientia. l. 1. C. de peti. bo. ſubla. lib. x. & ita vult Albe. de roſ. in l. quoties. C. de preci. imp. offe.

In generali vēditione nō veniūt regalia. Calc. cōſ. 101. Bellac.

41 Feudū ligiū eſt pro quo vaſallus de feudo inueſtitus cōtra omnes homines fidelitatē domino debet, nullius alterius fidelitate excepta. gloſ. in clemen. paſtoralis. in §. rurſus. ver. hominéque ligius. & ibi not. num. 3. verſic. quæro quis dicatur homo ligius. Card. Zabarel. & Apoſtilla. in litera E. ver. quis dicatur homo ligius. de ſen. & re iud. Bal. in præ ud. feudo. ver. alia diuiſio feudorū. nu. 52. & Præpoſitus nu. 54. ver. 13. diuiſio. & Bald. in conſ. 291. nu. 1. 2. & 11. in 2. vol. eiſ. Iaſ. ſuper vſibus feud. nu. 106. ver. ſeptima diuiſio feudorum eſt, aliud ligium, aliud non ligium. Quam deſcriptionem iuris interpretes communiter approbant, cum adiecta vlteriori declaratione quid legalitas, quid homagium, quid fidelitas dicatur. Item an vaſallus ligius duorum dominorum ex neceſsitate vel ex incidenti effici poſsit, nec non ſi vaſallus ligius promiſerit priorem dominum & nullum aliū iuuare, poſsit tamen ad hoc auxiliari ſecundo per ſubſtitutū, ſcribit Rol. à Valle, in conſil. 43. in 2. Tom. con Kirchouius.

42 Ius feudorum dicitur conſuetudo, non ius ſcriptū. communem dicit Iul. Clar. ſent §. feudum. q. 8. P. Fich.

43 Ius offerendi præſcribitur. Guid. Papa. ſing. 906. commū. dicit. B. Villal.

Hanc opinionem eſſe magis communem teſtatur etiam Alex. in l. ſi finita §. Iulianus ff. de dam. infect. Et communem dicit etiam Ang. in §. actionum. col. 31. Inſtit. de actio. Et Purpuratus.

[illegible] de pa[illegible] & [illegible] [illegible] non præ [illegible] .Ba[illegible] B. [illegible]

44 [illegible] quod [illegible] Clar. [illegible]

45 [illegible] non [illegible] in a[illegible] quos [illegible] pe[illegible] *fed quæro.* [illegible]

46 Feu[illegible] re-feruetu[illegible] &c. [illegible] in verb[illegible] per [illegible]

47 [illegible] rit Cur[illegible] mihi [illegible] *37.ff.de* [illegible]

48 Feud[illegible] ſia quatenus ca[illegible] baia eſſe v[illegible] vbi refert Bal. [illegible] etiam habe[illegible]

49 Feud[illegible] annuos cẽſus, [illegible] dum commune p[illegible]

50 Inſeud[illegible] re. ſed hoc quibuſ[illegible] pe[illegible] atẽ, dignitatẽ vel per al[illegible] vt in eo titul[illegible] eo titulo de natu[illegible] po[illegible] re. Ita Iacob. Al[illegible] *d. dare p[illegible] mar chia.nu.8.* & [illegible] dum poteſt [illegible] *loco.* B[illegible]

51 Feu[illegible] *mod. feud. conſti.poe.* vbi habetur q[illegible] no pote[illegible] feudum conſtitui.

52 Qualiter autẽ pr[illegible] quod inue[illegible] itura feudi noui probat[illegible] ribus cõp[illegible] *inue.* Bc[illegible]

53 Inue[illegible] ex-traneos, [illegible] *ad* [illegible] de illis habet[illegible] per C[illegible] *par. ver.* [illegible] *per-ſona, cum ſequentib.* [illegible]

54 [illegible] quo tamen [illegible] tius Cu[illegible]

55 Tertio acqu[illegible] quo [illegible] tius *vbi ſup.* [illegible] *dubitatio.*

Quart[illegible] ac[illegible] int. [illegible]

56 Acq[illegible] *de conſue. recti feu.* [illegible] em pe[illegible] dominis, & qui [illegible] præſente & non [illegible] *ſi de inueſt. inter dom.* [illegible] Idem.

57 De præſ[illegible] *& ſeq.* vbi pon[illegible] ciũt quæ v[illegible] Al[illegible]

58 Et an feudum pr[illegible] vide[illegible] *col.* [illegible] net quòd ſic ſ[illegible]

Sed Alex. *in 5. col.* [illegible] præſcribatur min[illegible] *conſ.86. in 4. concl.* & [illegible]

Vide Lud. Ro[illegible] *conſ.* [illegible]

59 Princeps ſemp[illegible] ne ait Iaſ. *in* [illegible] *nu.7. de* [illegible] ticus ſit, rectè at[illegible] nunt Ang. *in procem. In*[illegible] Hericus Mauroy, vir ma[illegible] eru[illegible] *in Apolog. part.2. cap.34.* Poteſt autem p[illegible] tum corporeas, tum pecuniarias [illegible] dicare vires iam adepta, inſtr[illegible] Pariſ. *conſil.1. nume.59. lib.4.* Iul. Clar. de materia latè [illegible]

[illegible]

munere dixit Barb. *conſ. 55. inter conſ.* Alex [illegible] locupletiſſime ibi [illegible]. C[illegible] tamen [illegible] *de iure emph.* [illegible] alius [illegible] conſig[illegible] rec[illegible] relinqueret. [illegible] Dil *in* [illegible] P. Fichard.

64 Rex Ro[illegible] poteſt [illegible] caſtrum nomin[illegible] noυum feud[illegible] tamen qualitate [illegible] feudi. & ha[illegible] communem op[illegible] doct. [illegible] Dec. [illegible] e qua deciſione [illegible] ea, q[illegible] ta ſunt in verbo [illegible] nouum ſi fuerit al[illegible] tu & [illegible] tura, illa [illegible] iure feudi paterni & antiqui [illegible]. & de hac val[illegible] el[illegible] anter & op[illegible], in [illegible] tramque [illegible] cum multis addu[illegible] s autn[illegible] tatib. ſcribit And. I[illegible] *de* [illegible] *tract.* [illegible] 3. Kirchou[illegible].

65 Rex Rom[illegible] pot[illegible] coron[illegible] res imperij in feudum dare, & de [illegible] concedere inueſtituram, imo alicui priuilegiū [illegible]. H[illegible] communem do[illegible] opi. eſſe [illegible] multas authoritetes [illegible] Guid. P[illegible] *in conſi. 65. v. ad* [illegible] *dubiū. n. 9.* & Ph. Dec. [illegible] 94. *n. 1.* [illegible] *de reſcript.* Kirchouius.

66 Feudu ciuitatis [illegible] caſtri vacantis, per P[illegible] Princ[illegible] pē cōceſſum, perinde vt [illegible] quæ [illegible], lati[illegible] venit interpretandu[illegible], ita vt etiā ſi id expreſſ[illegible] iuriſdictio quam caſtra, pagi, v[illegible] v[illegible]læ, quæ ſubſunt tali [illegible] ciuitati vel caſtro, aut in eius diſtr[illegible] & comi[illegible] ſit[illegible] nt, [illegible] cenſeantur, *argu.* [illegible] *ff. de conſti.* [illegible] *de bonis vacāt.* [illegible] *de of.* [illegible] *lectis. in fi.* & ibid. [illegible] *de* [illegible] *in c. cu olim. de verb. ſi.* quod Bar. & Do[illegible] in p[illegible] dict. locis communiter [illegible] refert Beoedi[illegible] Cap. [illegible] 102.

6[illegible] Nec[illegible] probabilem. Pan. *in c. tua nobis* [illegible] *de eccl. ædi.* [illegible] quod nec[illegible] ceſſare iuris ſolennitates. & Prælatus ob magnam neceſſitatem poteſt alienare, & [illegible] feudare ſine [illegible] ſu capi[illegible] Pegp. [illegible] *c. 3. col. 3. ad.* [illegible] ide Bal. *in l. 1. in repe. col. 4. C.* [illegible] *de vi.* Vezinus.

68 Prælatus poteſt res ſolitas infeudari al[illegible] infeudare ſine conſenſ[illegible] capituli. commu. dicit Clar. *§. emphyteuſis. q. 13. v. item quæro.* P. Fichard.

69 Prælatus poteſt non ſolum infeudare feuda, quæ tempore ſuę prælatur[illegible] apertū[illegible], ſed etiā quę tēpore prędeceſſoris ſui aperta ſunt, ſi tamē prędeceſſor ille tale feudū recepe[illegible] inter bona menſę ſuę, & ita deceſſerit, nō poterit ſucceſſor, inconſulto Ro. Pon[illegible], illud in[illegible] udare, ſi tenuerit per annū inter bona [illegible]. Clar. [illegible] *feudu. q. 13. v. ſed nūquid.* P. Fichard.

70 Prælatus res feudales ad eccleſiam reuerſas non ſolum extraneis [illegible] conſanguineis & affinibus ſuis infeudare poteſt. [illegible] *in §. feudum. q. 1[illegible]. v. alterius.* P. Fichard.

71 Feudum decimarum, quod ſolitum ſit laicis infeudari, poteſt prælatus alteri laico in feudum concedere. [illegible] dicit Iul. Clar. *in §. feudum q. 13. v. ſed quæro.* P. Fichard.

72 Feudum francum in teſtamento relinqui poteſt, ſ[illegible] dum communē per Burſ. *conſ. 2. n. 35. lib. 1.* [illegible] alienatio tenet ſi iura domini referuentur, iuxt. com[illegible] per eundem Burſ. *conſ. 4. n. 1. n. 6. eodem.* Bonac[illegible].

73 Feudum acquiri poſſe, mediante pecu[illegible], cont[illegible] *c. 1. de benef. frat.* hodie con[illegible] uetudine receptum e[illegible] *in §. feudum. q. 16.* Et tale feudum eſt verum feud[illegible] tus fe[illegible] udi[illegible] leges, & cōſuet. feudi, ita omnes [illegible] eſſe ait *in §. feudum. q. 16.* [illegible] Idem P. Fich. & Suarez.

74 Cl[illegible] ius eſt feudi capax, modo p[illegible] feudo pręſtetur ſeruitiu reale tantùm, n[illegible] ſi pre[illegible] perſon[illegible], quod [illegible] poſſit per [illegible] expediri, [illegible] feu[illegible] ad[illegible] deuolutum amitti[illegible] quod tamen [illegible] & Card[illegible]. Hāc cōmunem teſtatur Clarus *d. §.* [illegible] Suarez.

75 Eccleſia emphyteuticū prædium a ſe re[illegible] alteri tradere non c[illegible] ſtringitur [illegible] p[illegible] reprobata D[illegible] *opi. conſ. 51. & conſ.* [illegible] m vti veriorem [illegible] æquiorem & comm[illegible] iorem ſequ[illegible] Rip[illegible] *in l. 1. n. 9. ff. de* [illegible] *credit.* Gozad. [illegible] *n. 21.* & al[illegible] multi quos [illegible] B[illegible] *n. 2. lib.* [illegible] 3.

76 P[illegible] nnalis rei [illegible] nol[illegible] tæ ita menſæ applicatur [illegible] amp[illegible] infeudari [illegible] communem [illegible] Bar. *conſ.* [illegible] *n.* [illegible] *lib.* [illegible] Idem.

77 Eccleſia c[illegible] cadens [illegible] in feudu eā m[illegible] gi[illegible] c[illegible] nguin[illegible] & agnatis defuncti cōcedere tenetur, quàm extraneis: quod procedit in agnatis collateralibus nō hęredibus, ac in emphyteuſi eccl[illegible] nova ſecundū cōmunē per Iul. Clar. *§. emphyteuſis q. 45.* Hie[illegible] *b. conſi.* [illegible] *ſeq.* quos [illegible] & ſequitur Burſ. [illegible] 27. [illegible] 8. *lib.* [illegible] Idem.

78 Feu[illegible] aliæ res eccleſię [illegible] conc[illegible] tur pro l[illegible] ito eorum [illegible] luntatis & c[illegible] ng[illegible] neis ſuis & [illegible] natis ſecundum magis c[illegible] mmunem pe[illegible] B[illegible] *conſ. 127. n.* [illegible] Idem.

79 Licentia domini poſt contractu[illegible] eruenire poteſt ad [illegible] firmationem [illegible] tra[illegible] ſecundum magis c[illegible] m per Bu[illegible] *conſ.* [illegible] *lib.* [illegible] Idem.

80 Conſuetudine [illegible] poteſt, q[illegible] re propria diſp[illegible] t in retra[illegible] concl[illegible] dunt omn[illegible] nd. Burſ. *conſ. 12*[illegible] *lib.* [illegible] Idem.

81 [illegible] hac intendari [illegible] tā ſibi d[illegible] uolu[illegible] c[illegible] ced[illegible] alicui [illegible] la ſol[illegible] [illegible] tur alienati[illegible] ę præ[illegible] c[illegible] ceſſionis executio, ſecundum co[illegible] unem per Bu[illegible] *conſ.* [illegible] *n.* [illegible] *lib.* [illegible]

82 E[illegible] re ſibi per lin[illegible] m vaſal[illegible] fi[illegible] iam deu[illegible] uta cogitur d[illegible] iuxta ſolitum [illegible] eudare v[illegible] ex pr[illegible] ximiorib. agna[illegible] c[illegible] um mag[illegible] per [illegible] *lib.* Idē.

83 I[illegible] uoluitur [illegible] ino, quan[illegible] intra ann[illegible] & [illegible] em [illegible] morte p[illegible] non curauit [illegible] in ac[illegible] dipe[illegible] ec iuramentum [illegible] præſtare, c[illegible] mmuni, de qua pe[illegible] Burſ. *con. 37. n.* [illegible] Idem.

84 Clericus admitt[illegible] r[illegible] feu[illegible] ceſſ[illegible] pro [illegible], & quib. de[illegible] [illegible] uuē cōmun[illegible] Bur[illegible] *conſ. 4. n.* [illegible] *lib. 1.* quam concl[illegible] proc[illegible] e dicit, et[illegible] q[illegible] inueſtitura iuramentum fidelitati [illegible] ſſet. B[illegible] n[illegible] c.

85 Quæ[illegible] n [illegible] feudorū ſit authenticus, ita quòd poſſit allegari [illegible] in [illegible] is? Reſ[illegible] d ſic, quo ad leges [illegible] toru, q[illegible] nentur in iſto lib. [illegible] eſt quo ad de[illegible] nes [illegible] pilat[illegible] Oberti & Gerardi, quorū authorita[illegible] probabil[illegible] s [illegible], nec cōſtet eos a[illegible] legis cōdendę habuiſſe, [illegible] videtur, [illegible] las de[illegible] ione[illegible] vi[illegible] non obtinere. cōmunis tamen opi. in [illegible] trariū [illegible] quod [illegible] totus li[illegible] authenticus, vt firmat Alb. de Roſ. *in reper. ver. cano. v. feud.* Iaſ. *in prælud. feud. q. 1.* eande dicit communem idē Alb. *in l. de quib. de leg.* Iac. de Beluiſ. [illegible] *§. de his qui feud. dar. poſ.* vbi dicit q[illegible] ita tenent omnes doct. tam citramontani, quàm vltram. & gl. tam iuris ciuil. quàm can. p[illegible] o quanpi. facit, quòd iſte liber fuit obſ[illegible] pro authent[illegible] o tanto tempore, cuius in contrarium [illegible] n extat memoria, quod tempus habet vim conſtituti & priu. legij. M[illegible] h. Gra[illegible] s.

86 Sed [illegible] ung[illegible] id ex[illegible] dantur [illegible] la iura feud[illegible] ad perſonas eccleſiaſticas? Reſ[illegible]. communis & recepta doct. opin. eſt, quò[illegible] ſic, vt late firmat Iaſ. *in præl.* [illegible] 5. Ma[illegible] *in Spec. 3. part. nu. 95.* Matt. Lau[illegible] *feud.* Bal. *c. cæterum. de iud.* A[illegible] *in prin. de his qui feud. dare* Idem.

8[illegible] Fe[illegible] orū liber [illegible] fi[illegible] & auctorit[illegible] in feud. cauſis h[illegible] cū nunc aſſ[illegible] tūt R[illegible] *n. 699.* [illegible] *C. de renon. dona.* [illegible] ertimè Iul. Clar. *feudū. q.* [illegible] Vi[illegible] *lib. 1.* [illegible] eand[illegible] in al[illegible] ca[illegible] p[illegible] feu[illegible] obtinebit, vt a[illegible] receptum Curt. iun. *con.* [illegible] *4. n. 15.* E. Suarez.

88 I[illegible] conſ[illegible] etudi[illegible] ib. obnoxia eſſe [illegible] noxiis propr[illegible] ſu[illegible] eccleſ[illegible] frequenter [illegible] lacere l[illegible] us prodi[illegible] de[illegible] Cur. [illegible] *conſ.* [illegible] *n.* [illegible] Vantii *in Spec.* [illegible] *part.* [illegible] 3. E. Suar.

89 Quę[illegible] an vu[illegible] vaſal[illegible] poſſit aliū va[illegible] ar[illegible] feu[illegible] quod ipſe habet & [illegible] illum [illegible] R[illegible] ſp.[illegible] ſic, [illegible] gl. cōmuniter a[illegible] bara *in c. 1.* [illegible] *præter. de* [illegible] *Corr.* [illegible] ſtitue[illegible] Duennas. *de* [illegible] 4[illegible] *limit.* [illegible] Ean[illegible] tenet gl. & ibi omnes Do[illegible] *d. c.* [illegible] & ten[illegible] ſequitur Io. Scar[illegible] mpis *in c.* [illegible] *conſ.* [illegible] C[illegible] *n. 5.* Et eāde dicit eſſe comm. Curt. *d.* [illegible] *feud. 4. par. n.* [illegible] ich. Graſ.

90 Nunquid in[illegible] eſt [illegible] fluminis [illegible] putat princeps [illegible] cum [illegible] o de tali flumine vſq; ad tal[illegible] Arc[illegible] *lef*[illegible] od ſic, propter[illegible] di[illegible] ionē de & [illegible] onē, v[illegible] vnde inci[illegible] piūt, & v[illegible] finiūt. & ita [illegible] B[illegible] *de cæro. monach.* [illegible] V[illegible] cōtr[illegible] B[illegible] lac.

91 S[illegible] e eſt in e[illegible] duor[illegible] ſumitur, e[illegible] bet terr[illegible] torij [illegible] med[illegible] *Larbor. ſpon. mandat.* [illegible] eo in his [illegible] unt[illegible] fluminis, pre[illegible] u[illegible] o c[illegible] ro v[illegible] o o[illegible] ita Bar. *in tra*[illegible] *ber* [illegible] *epiſ. in pr. col. de prob.*

Limitat tamen d. Iacob. [illegible] *tract.* [illegible] *in v.* [illegible] *cum piſcatoriub.* niſi per aliud ſeu alterū ex [illegible] ſuiſſet illud flumē poſſeſ-

poſſeſſum: quia tūc iuriſd. pertinet ſolum ad illud territoriū. Et ibi ſubiūngit qualiter dicatur poſsideri, vel quaſi illud flumen, & dicit quod ille qui habet imperium & iuriſdi. totum in flumine præſumitur illud poſsidere. alle. Bar. *in d. tra. Tyberiadis, ſub rubr. de Alueo.* & dicit eſſe de mente Bal. *in l. ſi plures in 4. col. C. de cond. inſer.* Idem.

92 An allunio Paus poſsit immutare iuriſdictionē, & accreſcere alij loco cuiuſpiam alluuio, acquirit? vide notabiliter pro & contra per Cur *in cōſ. 56.* vbi conſuluit colleg. Papien. & cōcludit quod ſic, multis rationibus, authoritatibus & fundamentis. Vezin.

93 Quæro, An prælatus poſſit res eccleſiaſticas in feudū cōcedere? Re. licet Doct. variè locuti ſint: Tamen cōmunior & verior eſt ſententia, quòd prælatus poſſit infeudare rē antiquitus ſolitā infeudari, non ſolum extraneis, ſed etiā conſanguineis ſuis, & affinib. Ita tenet Bal. *l. 1. de ce. diui. q. 25.* debet enim fauorabilior eſſe ſuis, quàm extraneis, dummodo nō ſit ſub pretio, quòd ius eccleſiæ per hoc deterius reddatur. Eandē ſententiā firmat Aluar. *c. 1. ſi de inueſt. inter dom. & vaſ. lis oria.* ex quo n. non læditur eccle. cūm conſanguineus capiat eiſdem conditionib⁹, quib. extraneus, cur hoc fieri prohiberetur? Fed. de Sen. *in conſ. 152. incip. quidā prælatus* Abb. *c. vt ſup. de reb. eccleſ. non alien.* & hęc eſt communior opi. vt firmat. Iaſ. *prælud. feud. n. 19.* Zaſ. *de feud. parte quinta, quar. concl.* Mich. Graſſus.

94 Pater vni filiorū etiā feud. nouū, quod ex propria prouiſione acceperat, prælegare nō poteſt. Licet circa hanc doctr. doct. varij ſunt, tamen magis cō. opi. eſt, quod non poſſit vni tantùm relinqui. Doct. *in c. 1. de ſucceſ. feud.* Marian. Socin. *in conſ. 62. n. 35. in 1. part. & in conſ. 160. n. 44. in 2. par.* Quamuis ipſe nihil firmare voluerit, dicit tamen hāc cō. opin. eſſe. & Iac. Ceph. *cōſ. 152. n. 15. lib. 2.* Et ſi non ignorē aliter nos inter feud. antiquum & nouū diſtin 95 guere. In feudo nouo, an id gratis fuerit conceſſum, an non gratis, vt primo caſu nō poſſit pater vni ex filiis donare, in ſecundo poſſit: Alij, indiſtinctè id poſſe patrē, modo aliis legitima relinquatur. Alij, patrē inter viuos poſſe, in teſtamento non poſſe: Alij, vtrū feudū ſit hæreditarium, an non. Quorum authoritates recenſet Tiraq. *in tract. de vtroque retract. § 7. gl.* n. 25. ipſe tamen videtur in illā ſententia inclinare, quod in feudo antiquo pater id non poſſit, in nouo autē poſſit, *in eo tract. §. 3. el. 1. n. 2. & 3.* de qua quæſtione in vtraq; parte q; diſputat Cur. *in tract. feud. in 4. par. ex quib. cau. feu amit. n. 130. cū ſeq.* Sed prima ſententia defenditur per not. Bar. *in l. iurisiu. § ſi. libert ff. de oper. lib.* Alex. de Imo. *in cōſ. 8. n. 15.* & ibi Apoſt. *in verb. legare in lib. 3.* & Alex. de Imo. *in cō. 106. n. 8. in 4. lib.* Petr. Phil. Corn. *in conſ. 199. n. 53. in 2. vol. cōſ.* Lauc. Sylua. *in cōſ. 15. n. 40. v. ſed huiuſmodi opinio in cōſulēdo eſt periculoſa:* quia magis cō. opi. videtur in cōtrariū, quòd etiā in feudo nouo nō admittatur diſpoſitio ad electionē vaſalli inueſtiti in præiudiciu cęterorū filiorū. Kirchouius.

96 Marchio alienando vnum caſtrum an præiudicet filio. Bal. *c. 1. §. hoc quoque de ſucceſ. feud.* determinat quod non.

Marchionatus eſt dignitas regalis. Bald. *in c. 1. in tit. de feud. march.* & non poteſt diuidi, ſed vadit ad primogenitum. *c. 1. §. præterea. de probib. feud. alie per Fed.* Vezin.

97 Statutum vel proclama diſponēs, quod qui ceperit bānitum, ſeu aliquem malefactorem, habeat tale caſtrum in feudum tunc mutus, cecus, fœmina, & aliæ ſimiles perſonæ de iure inhabiles, vt *in c. 1. an mutus vel aliter imperfectus,* & vſibus feudorum ad feud. admittuntur. Gulielmi de Cu. Bald. Salic. Rom. & Alex. *in l. ſi filiusfamilias. § ſi cer. pe.* & Ia. ibi *n. 5. cū alius ſeq.* dicit iſtam doctrinam Gulielmi ab omnib. communiter approbari, hoc idem tenet ipſemet Ia. *in l. 1. n. 14. in 2. lectu. C. de ſacroſ. eccl. in l. 1. nunciatio. de oper. no. nuntia.* Alex. *conſ. 25. n. 6. l. 6.* Alber. *in tract. de ſtatu. in 1. par. q. 18.* Bald. *in tract. ſtatu. v. capere. v. caſtr.* & Alc. *de verb. ſig. lib. 1.* Viuius.

De inueſtitura feudi.

TITVLVS II.

INVESTITVRA propria eſt cūm poſſeſſio, abuſiua verò, cùm haſtā, vel aliud corporale traditur à vaſallo à domino inueſtiente. *c. vnic. in prin.* & ibi Bal. & doct. *in tit. quid ſit inue.* de quo vide Iac. *in tract. feud. in verbo inueſtitur*, vbi ponit effectus abuſiuæ inueſtituræ. Vezin.

2 Inueſtituræ tenor inſpiciendus eſt, *c. 1. in tit. de duo. frat. de no. benficio inueſt.* ad quod allego infinitas auctoritates, *in verſ. inueſtitura.* Idem.

3 Inueſtitura antiqua eſt illa quæ regulat, & debet attendi. vt vult Bal. *in c. 1. quando vaſ. in. deb. fidel.*

Fac quod vult Spec. *in tit de feu. §. quoniam v. & no.* vbi dicit quòd in ſimilib. non debet induci nouitas.

Hinc dix. Bal. *in c. 2. §. ſi vero in ti. de feu. guar.* quòd renouatio feudi aliter facta quam more ſolito, nō nocet poſſeſſori. Addo Pau. de Caſt. *in terminis, in 2. vol. conſ. 162. incip. circa id quod. 1.* vbi dicit, quod dominus in præiudicium vaſalli poteſt immutare naturam feudi.

Ita etiā vult Bald. *in c. 1. in ti. An filius vel agn.* vbi dicit, quòd ſi feudū erat antiquū, & fiat renouatio inueſtituræ tanquā de feudo nouo, talis renouatio nō præiudicabit agna. nō conſentientibus: quia dominus in præiudicium agnatorum non poteſt alterare naturam feudi. *ar. l. fin. ff. de pac. & l. ſi poſt mortem. §. fi. ff. de contra tab.* Bellac.

4 Eodē modo vaſallus in præiu. agnatorū nihil poteſt facere in feudo antiquo. vt probatur *in c. 1. §. ex cōtrario.* & ibi Bal *in ti. de inue de re al. fac. facit no. in c. 1. in ti. de vaſ. decre. ata.* Idē vult Bal. *in l. 1. in pen. col. C. quādo nō pet par.* vbi dicit, quod renouatio inueſtituræ aliter facta, non habet præiudicare tertio. & idē vult *in 1. par. conſ. 82.* vbi dicit, quòd ſi antiqua inueſtitura diceret, in maſculos tantum: noua nō poteſt dicere in maſculos & fœminas.

Addo etiam Alex. *in 1. vol conſ. 30. repetito in 5. vol. conſ. 2.* vbi al. Bar. *in l. ſi mihi & Titio ff. de verb. oblig.* gl. Dy. & Bal *in l. quod dicitur la. 1. ff. de impen. in re do. fac.* & Bal. *in l. 1. in 9. q. ff. de re. diuiſ.* & Iſer. *in d. c. 1. de vaſ. decrep. ata.* & gl. & doct. *in c. 1. §. inſuper. de probib. alien. feud.* per Fede. & alia multa.

Idē in terminis vult Cur. *in cōſ. 1. in 3. & 4. col. in d. tra. in 2 part. v. 7. quæro ſi prima inueſtitura* &c. vbi al. Bal *in d. conſ. 82.* & Car. *cōſ. 92. inc. Nobiles viri. in prin.* vbi dicit, Nouā inueſtiturā, habentē etiā alia forma quam antiquā, non immutare formā antiquā. per text. *in d. c. 1. de vaſ. decre. ata.* & per alia quæ al. ad quod etiā adduc. Alua. *in d. c. 1. in 2. col. de vaſal. decre. ata.* & dicit bene facere quod vult Pau. de Caſt. *in cōſ. 154. inci. circa præſentē caſum.* dū dicit quòd in dubio poſtquā conſtitit de antiqua inueſtitura, præſumitur ſequens facta ſecundum conditiones appoſitas in prima, & quòd renouatio inueſtituræ aliter facta quàm more ſolito non noceat poſteris recognoſcēt. tenet etiā Iac. in trac. *feu. in v. di ligue vaſal. promiſ. rec. in 4. col.* al. Bal. *in c. 1. in ti. de feu. guard.* quod vult Alex. *in 5. vol. conſ. 18. v. tamen vt propoſito.* Dec. *conſ. 185. & conſ. 193.*

Limitat tamen niſi talis recognitio fieret ex certa ſcientia & ſponte. vide ibi per eum. Idem.

5 Sed quid ſi in cōceſſione feudi noui dicat concedens quòd concedit iure feudi antiqui & paterni, an tale feudum regulabitur ſecundum naturam feudi noui, an vero ſecundū naturam feudi antiqui? vide q̄ latè dixi *ſupra tit. proximo, v. quæris inſuper de quæſtione quotidiana.* Idem.

Et quid ſi feudū antiquū ſit diuiſum, & quilibet eſt pro ſua parte inueſtitus, an tūc dicatur nouū, & filij vnius ex fratrib⁹ excludantur à parte alterius? vide notabiliter Bal. *in conſ. 1. in 4. col. & ſeq.* vbi tenet quod ſic. al. Bal. *in 1. par. cōſ. 17.* Idem.

7 Inueſtitura probat rem eſſe feudalem. *c. 1. qui mo. feu. conſt. pot.* & ita vult in terminis Signo. *in conſ. 79. prope* vbi dicit, quòd etiam per teſtes feudum probari poteſt. al. *c. 1. §. 1. in tit. quid ſit inue.* Barb. *in 4. vol. conſ. 57. max. in 5. col.* Idem

8 Quid ſi inueſtitura eſt facta de aliquo loco poſſe, & territorio cū iurib. & pertinentiis ſuis, an bona exiſtentia in dicto territorio ſeu finib. cenſeātur feudalia? Cur. *in 2. par. v. 6. quæro quādo inueſtitura &c. fac. cōt.* quod quando totū vel maior pars eſt feudalis, omnia præſumuntur feudalia niſi cōtrariū probetur. *c. 1. de contro. inter maſ. & fœmi.* & ibi doct. al. multa alia, max. Panor. *in 1. vol. conſ. 82.* & Pau. de Ca. *in 1. vol. conſ. 153. incip. ſuper 1. quæſito.* quod tamen cōſilium non inueni *in 1. vol.* ſed eſt *in 2.* al. etiam eundem Paul. *conſ. 153.* Are. *conſ. 15.* Barb. *in 4. vol. conſ. 18.* & Signo. *conſ. 6.*

Adde bene facere quod vult Barb. *in 4. vol. conſ. 54. in 1. col.* dum al. *l. ede. sera §. intra ff. de contrah. emp.* & in ſpecie hoc vult. *in conſ. in 1. col. & ſi in eo 4. vol.*

Dicit tamē aduertendū quia per inueſtituras nō videtur probari dominiū principis contra tertiū. al. Bar. *in l. legat. mulier. ff. de adim. leg.* Alex. *l. ſi aliena in princip. ſolut. matri. & in 4. vol. conſ. 12.* vide etiam Alex. *in 4. vol. conſ. 55. in 8. colum.*

Et idem dicit per confeſſionem inueſtiti. all. *in ſpē.* Aret. *in*

l. rem

l. rem quæ nobis. in 4. col. ff. de acq. poſſ. & Alex. *in d. conſ.* 12. Spec. *in tit. de emphyteuſ. § nunc aliqua. verſ.* 57 Barb. *in* 1. *vol. conſi.* 50. & Aret. *d. conſ.* 15.

Addo quod vult Iaſ. *in l. quoties. in* 8. *col. C. de rei vend.* vbi dicit, quod per ſolam inueſtituram, nulla per impoſitionem annuſi, n s &c. non transfertur dominium nec poſſeſſio in rei feudalis. all. gl. *in c. authoritate. extrà de inſt.* & alia multa. Alex. *in* 5. *vol. conſ.* ... *col. & in l.* ... *in* 4. *col. de acquir. poſ.*

Li ni ... ueſtitura fieret in re præſenti. al. g. Cyn. *in l.* 1. *C. de donat.*

Limitat 2. in inueſtitura verbali: ſecus in reali. al. Bal. *in præ-lud. feu.* ... *in c. cæterũ. in* 5. *col. extr. de iud.* Alex. *in d. l.* 3. *in* 4. *col.*

Et ſubiũgit quod inueſtitura facta in abſentia rei operatur ... alté cõceſſionẽ licẽtiæ ingred. ... propria authoritate. alleg. Cyn. *in d. l.* 1. & Imo. *in c. ex literis in ſi. de c. ſuc.* & alia omitto. Idẽ.

9 Addit etia vnũ quod dicit eſſe perpetuo not. quod in feudis filius viuo patre intelligitur inueſtitus, ac etiam poſſidere: & ſic cõtinuatur in eum poſſ. ſine alia inueſtitura ... ſing. Bal. *in l. cum antiquioribus. in verſ* 10. *C. de iu. deli.* L. ... eſſe magnam limit. *ad l. cum hæredes. in princ. ff. de acqui. poſ.* Idem.

10 An inueſtitus præſumatur fuiſſe præſens. Iac. *in verſ. præſentes. in princip.* tenet quod ſic. alleg Bal. *in rub. C. de contrahen. empt. in* 18. *q.* Idem.

11 Inueſtitura principis vel alterius intelligitur ſine tertij præiudicio. fac. quod in ſpecie vult Bal. *in l.* 1. *in prin. ff. de conſti. princ.* vbi dicit, quod in cõfirmationib. principũ ſemper intelligitur ſalvo iure alterius. Et ita in terminis vult Alex. *in* 2. *vol. conſ.* 125. *& conſ.* 160. Audo Paul. de Caſt. *in* 2. *vol. c.* 160 Barb. *in* 2. *vol. cõſ.* 11. *in* 19. *col.* Fel. *in c. cauſam quæ. in* 5. *col. ext. de reſcri. & in c. veniens.* el 2. *in* 2. *col. verſ.* 1. *concl. extra de teſtib.* Idem.

12 Inueſtitura peten. eſt intra annum & diem à morte domini: alias vaſallus priuatur feudo. *c.* 1. *in princ.* quæ fue. prima cauſa. & quare fuerit ſtatutum iſtud tempus. Alua. ibi dicit nõ bene poſſe reddi rationem. Bolog. *conſ.* 1. *in* 8. *col.* Idem.

13 Ratio autẽ quare inueſtitura ſit peten. eſt, quia petere inueſtituram eſt quidam quaſi ceſus deuotionis, recognitionis & reuerentiæ. quæ debet domino præſtari, & ſi nõ fiat res incidit in commiſſum. *c.* 1. *de prohib. alien. feu.* per Loth. Idem.

14 Iſtud amplia etia ſi vaſallus iuraſſet ſeruare fidelitatẽ, domino, & ſucceſſorib. ſuis: quia nõ obſt. hoc iuramẽto, tenetur tamẽ petere renouationẽ inueſtituræ licet nõ teneatur ad aliud iur. fidel. ita Alua. poſt Bal. *in d. c.* 1. quæ fue. prima cauſa.

Contrarium tamen tenet Felyn. *in c. a nobis de. de ſimo.* & Alex. *in* 1. *vol. conſ.* 79. *circa fin.* Idem.

15 Fallit in minore 14. an. & ſic in pupillo, qui excuſaretur à pœna priuationis, ſi non petiiſſet renouationẽ inueſtituræ. *c.* 1. *§. præterea. de prohib. al. feu. per Fed. no. per gl. in c. ſi minor. in tem. ſi de* ... *ſuc contra.* quando non doloſe, Dec *conſ.* 144 *num.* 6. vt ... erat inueſtitus, & ſic requiritur dolus, teſte Socin. *conſ.* 66. *n.* 17. *lib.* 3. Idem.

16 Quid in maiore 14. minore tamẽ 25. an. & ſic in adulto, ſi non petat renouationem inueſtituræ tempore debito, an reſtituatur in integ. Cur *in* 4 *parte. verſ.* 23. *cauſa.* tangit, & nõ decidit. glo. *in d. §. præterea.* tenet quod ſic. de quo ponit ibi Alu.

Fallit 2. quãdo ex iuſta cauſa vaſallus non petiiſſet renouationẽ inueſtituræ. Ita probatur *in cap. ſi. de prohib. alie. feud.* per Loth. Idem.

17 Et quæ ſint iuſtæ cauſæ, ponit tex. etiã ibi doct. *in c.* 1. *quo temp. mil.* vbi text. exprimit cauſam mortis, capitalis inimicitiæ, infantiæ, infamiæ, & iuſtæ abſentiæ, & de iſtis cauſis ponit latiſſimè d. Iaco. *in ſum. tit. feu. in ver. & promiſerunt eidem domino &c. verſ.* 24.

Et dũ dicit quod abſẽtia domini ſine iuſta ſiue iniuſta, excuſat vaſallum: adde quod tũc etiã nõ requiritur proteſtatio. Ita vult Fel. *in c. ex tranſmiſſa. in* 3. *extra de præſcript.*

Fallit 3 in milite vaſallo, qui habet annum & menſem, *d. c.* 1. *quo temp. mil.* & ibi doct. & *in d. c.* 1. *quæ fue prima cauſa.* Idem.

18 Fallit 4. niſi vaſallus celeri ſatisfactione mora purgaueritque ... nõ priuaretur feudo. Ita Ardiz. *in Sum. in tit. quib. mod. feu. acq. ſub rubr. ex iuſta cauſa,* de quo tamẽ vide Bal. *in c.* 1. *quo temp. mil.* vbi dicit, quod licet iſta opin. ſit æqua, tamen nõ probatur aliquo iure, & idem vult Alua. *in d. c.* 1. *quæ fue. prima cauſa,* de quo vide latiſſimè Curt. *in d. verſic.* 23. *cauſa.* ibi ... limitan & Ana. *conſ.* 32. vbi ſequitur opin. Bald. Idem.

19 Fallit 5. d. concl. vt nõ procedat, quãdo vaſallus mortuus eſſet infra annũ & diẽ: quia adhuc hæres ſuus habebit integrũ annũ & diẽ, ita Ardiz. *in tit. quib. mo. feud. acqui. ſub rubricella, ex quo tempore currit annus.* Alua. tamen *in c.* 1. *quo tempore mil.* diſtinguit, quod aut loquimur in feudo antiquo, & tunc ſucceſſor habeat integrum tempus. ſecus in nouo. de quo latius per Cur. *vbi ſuprà.* Idem.

20 Fallit 6. quando elapſo tẽpore ad petendã inueſtituram dominus recepiſſet vaſallũ ad obedientiã & ſeruitiũ cõſuetũ: quia tũc videtur dominus remiſiſſe ingratitudinẽ & culpam, & conſequenter non poſſet amplius feudo priuari. ita vult gl. *in d. c.* 1. *quo tempore mil.* & ibi Alua. vbi limitat niſi dominus fuiſſet contrarium proteſtatus. vel niſi dominus culpã ignoraſſet. & ita etiam vult Alex. *in* 2. *vol. conſi.* 14. *in vlt. col.*

21 Fallit 7. quãdo inf. tẽpus anni & diei vaſallus nõ poſſidebat feudũ, ſed ab alio tertio poſſidebatur. tunc enim vaſallus non priuatur feudo. ita volunt Gul. de Cu. Bal. Paul. de Caſtr. & doct. *in l. ſolemnibus. C. de rei vẽd.* Alua. *in d. c.* 1. *quæ fuer. pri. cauſ.*

Adde Pau. de Caſt. *in* 1. *vol. conſ.* 310. *in fin. & in* 2. *vol. conſ.* 162. *circa p.* & *conſ.* 215. *circa fin.* Bal. *in* 3. *par. conſ.* 364. Panor. *in* 2. *par. conſ.* 6 ... & *conſ* 94. *in* 4. *col.* fac. quod vult Alexand. *in* 1. *vol. conſ.* 1. *in fi.* Barb. *in* 4. *vol. conſ.* 84. *in* 2. *col.* & Card. *in conſil.* 92. *in antep. col. ver. item ex iuſta cauſa.*

Fac. quod vult Dec *conſ.* 58. *in vlt. column.* & ita etiam tenet *in conſ.* 44. *in* 4. *col.* fac. etiam quod vult Albe. *in* 1. *part. ſtatut. q.* 177. Iacob à ſancto Georg. *ver. quo quidem inueſtitu. n.* 32. Guid. Pap. ... 65 Reun. *conſ.* 42. *col.* 2. Cla. *§ feudum. q.* 49. Modern. *in conſuet. Pariſ. §.* 32. *n.* 159. Idem.

22 Illud tamen intellige quando vaſallus amiſiſſet feudum facto domini, vel ſine culpa ipſius vaſalli: alioquin ſi culpa & negligentia ſua amiſiſſet feudum, non liberaretur à ſacramẽto fidelitatis, ne ſua negligentia ſibi proſit. ita dicit Iacob. *in ver.* al. Ang. *conſu.* 321. *incip. illuſtris & magnificus.* quod tamen conſ. non inueni. Addo tamen quod illud vult in terminis Paul. de Caſt. *in* 2 *vol conſ.* 158 & Fely. *in c. ex tranſmiſſa. in* 3. *col. extr. de præſcrip.* Alex *in* 5. *vol conſ.* 11. *in fi.*

Intellige etiam, niſi fuiſſet interpellatus à domino: quia tũc licet non poſſideat, tenetur ad inueſtituram: alias priuatur feudo. ita in terminis vult Bal. *in* 3. *par. conſil.* 425. Idem.

23 Fallit 8. quando vaſallus ignorabat eſſe feudum: & ideo non petiit inueſtituram: quia tunc non priuaretur feudo. ita Bald. *in l. fin. C. ſi penden. app.* & Alua. *in d. cap.* 1 *in vlt. col. quæ fue. prima cauſa.* Idem.

24 Fallit 9. quãdo vaſallus petit feudũ nouũ ſibi dari: quia tunc non habet taxatum tempus ad peten. inueſtituram. Bal. *in c.* 1. *§. præterea. de prohi. alie. feud* per Fede. Card. poſt Alua. *in d. c.* 1 *quæ fue. prima cauſa.*

Fallit 10. quando vaſallus ignorabat mortẽ domini, vel etiã rem feudalem. Iacob. *verſ. quo quidem. n.* 41. Alex. *conſ.* 71. *nu.* 9. *lib.* 1. Deci. *conſil.* 164. Card. *vbi ſuprà.* refert & ſequitur Curt. *vbi ſuprà.* Idem.

25 Quærit etiam ibi Curt. Quid ſi dominus decedat relicta vxore prægnante, à quo petenda ſit inueſtitura, & cui fienda ſit fidelitas: & dicit quod Card. vbi ſuprà vult omnia eſſe fienda nomine ventris. al. Bal. *in l. qui in vtero. ff. de ſtat. homi.* & ſecundum eum dabitur curator ventri, qui fidelitatem recipiat, al. Bal. *in l. ſi. in fi. C. de teſtamen. mil.* Idem.

26 Quid pro eo quod quis habet ex iure accreſcendi, an teneatur petere inueſtituram. Dec. *in conſ.* 144. *in vlt. col.* tenet quod non.

27 Hæres vaſalli infra annum & diem debet petere renouationem inueſtituræ, aliàs priuatur feudo. *d. c.* 1. *in princ. quæ fue. prima cauſa.* & eſt tex. *in c. imperialem. §. præterea ſi quis infeudatus. de prohi. alie.* per Fede.

Extende vt procedat etia in fœmina. ita Bal. *in d. §. præterea.* & ibi Alua. Idem.

28 Itẽ extẽde etiã ſi vaſallus mortuus iuraſſet fidelitatẽ pro ſe & ſucceſſorib. quia tale iuramentũ non relevat hæredem. ita Ioan. And. & Cano. *in c. veritat. ext. de iureiur.* Alua. *in d. c.* 1. *in* 3. *col. quæ fue. prima cauſa.* refert & ſequi. Cur. *in v.* 24 *cauſa.* Idẽ.

29 Extende etiam ſi validitas teſtamenti penderet à natiuitate poſthumi præteriti: quia propterea non debet differri inueſtitura filij iam nati. Ita Bald. *in* ... & Alua. *in d. c.* 1. *quæ fue. cauſa.* refert & ſequi. Curt. *vbi ſuprà.* Idem.

30 Aduerte tamen, quia iſtud tempus anni & diei non incipit currere, niſi poſt ætatem 14. annorum. ita vult notabiliter Bal. *in* 1. *§. perſonam in tit. per quos fiat inueſt.* refert & ſequitur Cur. *in d. verſ.* 24. *cauſa.*

31 Item

31 Item aduerte, quia non ſuffic. lapſus anni & diei à morte patris, ſed oportet etiã probare quod filius ſe immiſcuit hæredit. paternæ, habe in ſcientiã paternæ mort. Item oportet probare quod habebat ſcientiã qualitat. feudi. & niſi iſta probétur, nõ poterit priuari feudo, licet ſit lapſum tẽpus anni & diei. ita vult elegãter Bald. quẽ cæteri ſequũtur, *in c. 1. in tit. de cap.* Contra. quod eſt bene notandum in practica. refert Alua. *in d. c. 1. in vlt col. quæ fuit.* & ſequuntur Iac. & Curt. *vbi ſupra.*

Addo Alex. in terminis *in 1. vol. conſ. 79. in fin.*

Nec tale tempus currit ignoranti. Alex. *in 2. vol. conſ. 14.*

Nec impedito iuſto impedimento. Card. *conſ.* 128. & ibi ponit an teneatur proteſtari. Idem.

32 Quid ſi dominus qui fecerat verbalẽ inueſtituram, offerat ſe velle facere realem petendo a vaſallo iuramentũ fidelitatis, & vaſallus ter monitus nõ præſtat? dic quòd priuatur feudo. *d. c. 1. §. eſt & alia. quæ fuit prima cauſa.* Curt. *in vgr. 25. cau.*

Vbi dicit quod quando vaſallus fuit realiter inueſtitus, ſi moneatur ad præſtand. iuramẽtum fidelit. non habet annum. vide ibi per eum.

33 Quæro an agnatus emens ab agnato, teneatur petere inueſtituram? vide Iac. *vbi ſuprà. in ver. & cum pacto. de non alie. ver. quæro vlterius ſunt duo fratres.* & Curt. *in 4. par. in 2. regula. verſ. circa hanc tertiam regulam*, & concluditur, quòd aut iſti erant inueſtiti, & tenetur petere. & idem ſi ex de [illegible] vnius applicetur alteri. aut nondum vnus agnouerat ſuam portionem, vel eam amiſit propter inueſtituram non petitam, & tunc alter non tenetur petere inueſtituram. Idem.

34 Sed quid ſi dominus aditus per vaſallũ recuſet eũ inueſtire? dic quòd vaſallus liberatur à commiſſo, & nihil minus tenetur dominus ad intereſſe. *c. 1. §. fin. in tit. de no. for. fidel.* Idẽ.

35 Item ſi dominus per annum & diem differat inueſtire vaſallum ſpriuabitur proprietate illius feudi: quia dominus erga vaſallum tene. ad pares vices. *c. 1. §. dominus. in tit. de for. fidel. & cap. de forma. 22. q. 5.* Burſat. *conſil. 127. nu. 66. lib.*

36 Sed vaſallus nõ petens inueſtituram infra dictũ tempus, priua. vt ſuprà dictum eſt. igitur &c. & pro hoc eſt text. *in c. domino committente. in tit. ſi de feu. defunct.* quem ad hoc al. glo. *in c. 1. §. ſi per quos fiat inue.* ſeq. doct. max. Bal & Alua. *in c. 1. §. fi. in tit. de noua for. fidel.* Addo Pau. de Caſt. *in 2. vol. conſ.* 159. Idẽ.

37 An autem propter inueſtituram non petitam vaſallus priuetur ipſo iure? Paul. de Caſtr. *in d. conſ.* 159. tenet quòd nõ.

Contrarium tenet Ana. *in conſil.* 32. vide Iaſ. *in l. 2. in 5. col. C. de iur. emphy.* & Bald. *in 3. part. conſ.* 425. Idem.

38 Valet pactum quòd ob inueſtituram non petitam non perdatur feudum. ita Pau. de Caſt. *in 2. vol. conſ.* 162.

39 Quid ſi vaſallus non petat tempore debito inueſtituram, cui applicabitur feudum, an agnat. vel domino? Vide Alex. *in 3. vol. conſ.* 10. Ana. *conſ.* 32. Iac. *in ver. qui quidẽ inueſtitu. ver. rurſus quæro.* vbi conclud. quod applicatur domino. Vetinus.

40 Et quando non fuit petita inueſtitura, dominus poteſt alium inueſtire. Bulg. *conſ. 1 in 8. col.* Idem.

41 Laudimium an ſolui debeat pro inueſtitura feudali? videtur quod ſic, ar. eius quod dicitur in contractu emphyteutico, in quo ſoluitur domino laudimium. *l. fin. §. ſed ne auaritia. C. de iure emphy.* Idem.

42 Tu conclude, quod ſi agatur de renouatione antiqui feudi, vt per mortem domini, vel mortem vaſalli, nullum debetur laudimium. ita vult Bal. *in c. quia in eccleſiarum. ext. de conſt.* Io. Rey. *in cap. imperialem §. præterea ſi quis maior. in pen. col. de prohi. alien. feud.* per Fede. & ita vult Calde. *in titu. de feud. conſil. 7. alias 3*89. Idem.

43 Aut igitur de inueſtitura noui feudi, & tunc debetur laudimium. & ita vult Iſern. *in c. 1. de benefi. fratris. & qualiter frater fratri ſuc.* & ibi Alua. cum aliis al. per d. Iac. *in ver. qui quidem inueſtitu. ver. item quæro.*

Et in materia vide Alex. *in 5. vol. conſ. 5. circ. prin.* vbi in effectu videtur idem tenere.

44 Adde quod qui circa laudimium ſolued. vult principem decipere, debet feudo priuari, vel ſaltem in quadru. puniri. ita vult d. Iac. *in tract. de re. dui. in 3. charta.* al. text. *in c. imperialem. §. callidis in titu. de prohi. alie. feud.* per Fede. & text. *in l. qui in contractibus. C. de iur. fi. lib.* 10. Idem.

45 Quid ſi pignoretur res pro tanto, quantum valet, an debeatur laudimium, eo quod cenſeatur alienata? text. videtur quòd ſic, *in l qui habebat. ff. de leg.* 3. quem al. ad hoc Bart. *in l. rem legatam ff. de adimen. leg. & in l. legata. §. fin. ff. de ſup. leg.* & Bald. *in l. voluntas. C. de fideic. & in l fin. C. de re alie. non alie.* vbi dicit, quod in ſtatutis odioſis & pœnalib. appellatione alienationis non contine. pignus, niſi res ſit pignorata pro tanto quantum valet *al. d. l. qui habebat* Et idem Bal. *in l. manumiſſiones. ff. de iuſt. & iur.* dicit quod ſi trado tibi rem cum pacto ne exeat manus tuas, & tu pignoras eã pro tãto quantũ valet, diceris exiiſſe manib. tuis. & Nic. de Neap. *in d. l. qui habebat.* dicit, quòd ſi per ſtatutũ prohibeãtur foreſes acquirere prædia, nõ poterũt accipere pignori pro tanto quantum valent: quia tunc diceretur alienatio, cùm non ſubſit veriſimiliter ſpes luendi. ita Iac. *vbi ſuprà.* Idem.

46 De iuramẽto fidelitatis. No. quòd triplex eſt ſpecies iuramenti fidelitatis. Prima eſt quã præſtat vaſallus ratione feudi. ei enim qui nõ præſtat iuramentũ fidelitatis, poteſt inueſtitura denegari. *ca. Nulla. per quos fiat inue.* & iuratur fidelitas ſecũdũ formã *ca. 1. de for. fide. & cap. 1. de no. for. fide.* & vltra ea, quæ in dict. capitulis continẽtur eſt aliud capitulum, licet quod ipſe vaſallus exaltabit dominum ſuum &c. vt eſt gloſſ. ſing. *in capit. primo. in titul. qualiter vaſal. iu. deb. fide.* Idem.

47 Nõ tamẽ debet dominus exigere iuramẽta inſolita: quia per vim extorta præſumerentur. ita Bald. *in c. 1 prox.* al. refert & ſequitur d. Iac. *in ver. qui quidẽ inueſtitu præſtiterunt iuramentum.* addo Aretin. in terminis *in conſ.* 24. & in ſimili Paul. de Caſtri, *in 2. vol. conſ.* [illegible]2. Idem.

48 Secunda eſt forma quam præſtat ratione familiaritatis, quamuis non teneat feudum à domino: vt habetur *in c. 1. §. ſi verò domeſticus in ti. qualiter vaſal. iur. debeat fidel.*

Tertia eſt ſpecies, quando quis iurat fidelitatem ratione habitationis, quam habet in territorio domini. Idem.

49 Eſt & 4. ſpecies iuramenti, quod quis præſtat propter prædia, quæ poſſidet in aliqua iuriſdictione, licet ibi nõ habitet. *cap. 1. in [illegible] in ti. qualiter vaſ. iu. deb. fidel.* & hanc opi. ſequuntur Iſer. & Alua. *ibi.* Idem.

50 Sed d. Iac. *in d. verb. qui quidem inueſtiti.* &c. dicit, quòd in quæſtione facti conſuluit cõtrariũ. & mouebatur auctoritate Hoſtie. quẽ ſequũtur Io. Andr. Panormit. & Imo. *in cap. nimis. extra de iur. iuran.* vbi dicũt, quòd nõ hoc ipſo quod quis poſſidet bona intra prouinciã alicuius domini, tenetur illi præſtare iuramentũ fidelitatis, ſeu fidelitatẽ. quia nõ præſumitur feudatarius niſi probetur. & iure naturali primæuo omnis perſona & omnis res & terra erat libera. *c. iure gẽtiũ. 1 diſt.* [illegible] bene fac. auctoritas Geneſis quã al. gl. *in c. quãquã. de cenſi. lib. 6.* Idẽ.

51 Nec obſtat ſecũdum dominũ Iacob. ſi dicatur, quòd fundata eſt intentio domini in toto ſuo territorio: quia reſpondet quòd hoc eſt verũ quo ad iuriſdictionẽ: ſecus quo ad proprietatẽ rerum. vt in ſimili habetur *in l. bene a Zenone C. de quadr. præſcrip. & in c. omnes Baſilicæ. 16. q. 7.* & ita vult Panormitan. *in cap. ſi diligenti. in princip. col. extra de præſcript.* Idem.

Secundũ [illegible] quia aut dominus terræ volebat ſibi præſtari iuramẽtũ fidelitatis ratione perſonæ illius qui poſſidet prædia in territorio ſuo, & tũc petitio domini eſt iniuſta: quia ille nõ habitat in ſuo territorio. aut vult eã ſibi præſtari ratione bonorum: & tunc etiam domino non eſt mos gerendus: quia ex quo ipſa bona non ſunt feudalia, ſed allodialia, nõ tenetur poſſeſſor præſtare iuramẽtũ fidelitatis. Et dicit quòd eo conſulente, ita fuit iudicatum in fauorem nõ. Bernardini ex marchionib. romag. qui poſſidet quædam prædia in dominio Aſtenſ. in quodam territorio nobiliom de Scarampis.

In contrarium tamen [illegible] *in repe. l. placet. col. 18. in fi.* [illegible] *ſeq. C. de ſac. ſan. ecl.* Idem.

52 Nũquid autẽ iuramẽtum fidelitatis poſſit præſtari per procuratorem? Bald. [illegible] *l.* [illegible] *q. 56 ff.* [illegible] *rer. diuiſ.* determinat quod nõ. & idẽ vult [illegible] *c.* [illegible] *ex. de ord. co.* quia præſtatio fidelitatis requirit [illegible] & ideo requirit perſonalẽ cõparitionem. [illegible] ita videtur tenere Philip. *in c. vnic.* [illegible] *de ſtat. re*[illegible].

Se[illegible] Bald. [illegible] *ne autem. C. de ead.* [illegible] tenet expre[illegible] eſt text. *in c. 1. §. ſed* [illegible] *per q*[illegible] Bald. *in c. 1* [illegible] *temp. m.* & [illegible] Alua [illegible] *de feu. de* [illegible] & [illegible] hanc opi. [illegible] ita con[illegible].

A[illegible] Alex. *in l. qui bona.* [illegible] *de dam. inf. & in* [illegible] *conſ.* 10. & idem vult Curt. *in repe. l. admonendi. col. 131 ff. de iureiur.* & Iaſ. *in l.* [illegible] *C. de iur. emphy.*

Limita tamen, vt requiratur ſpeciale mandatũ. Ita vult Archi. *c. tibi domino. 63. diſt.* refert & ſeq. d. Iac. vbi ſuprà allegans

ad hoc Bald. *in c.1.§.fin. in tit. per quos fiat inueſt.* & Bal. & Alua. *in c.1. in tit. quo temp. mil. & ibid.* Lauden. Idem.

53 Tutori autẽ, dicit ipſe, qui habet liberã adminiſtrationẽ, nõ eſt neceſſe habere ſpeciale mandatũ, ſecund. Bald. *in d. §. fi.*

54 Limitat ẽt, niſi domin⁹ vellet vaſallũ in vultu videre: quia forte habet eũ ſuſpectũ, & vult eũ admonere & terrere. Nam hoc caſu põt domin⁹ requirere, vt vaſall⁹ veniat perſonaliter. all. ſtupen. dictũ Bal. *in ſuis cõcl. fin.* quas poſuit in fine operis, videlic. *in pẽ. cõc. t. quo tẽ. mil. fac. not. in ſimil. in l. ſ. C. de proc.* Idẽ.

55 Vaſallus tenetur præſtare iuramentum fidelitatis filio domini, ipſò domino viuente? dic quòd non, per ea quæ habentur *in c. 1. in prin. in tit. de c. Conrs. & in c. Imperialem. §. præterea. in tit. de prohi. feud. al. per Fed. & in c. 1. in tit. quo tem. mil.*

Limitat d. Iac. *vbi ſup.* niſi feudum eſſet conceſſum ea lege quòd fidelitas debeat præſtari domino, & filio: quia pacta dãt legem contractui. *l. 1. §. ſi conuenuat ff depoſ.* & dicit prædicta eſſe de mente Iac. de Ardia. *in tit. qualiter vaſal. iur. deb. fidel.* & Alua. *in c. 1. in tit. de form fidel.* Vezinus.

56 Sed nunquid homines ſubditi vaſallo domini teneantur præſtare fidelit. ipſi domino? dic quod nõ, quia homo vaſalli mei, non eſt propterea homo me⁹, niſi in inueſtitura ſit aliter cõuẽtũ. Vel niſi domin⁹ ſuperior haberet generalẽ iuriſdictionẽ, iſta ſunt pulchra verba Bal. *in com. pac. conſtan. in vlt. car ibi exeunte Ianuario.* al. Specul. *tit. de feud. §. quoniam. verſ. 14.* refers & ſequi. d. Iac. *vbi ſuprà.* Idem.

57 An autem vaſallus qui iurauit fidelitatem domino, teneatur iuuare dominum, contra patrem & fratrem? dic quod ſic. text. eſt ad literam *in c. 1. §. fin. in tit. hic finitur lex.* Idem.

58 Nunquid autem teneatur iuuare dominum, etiam iniuſtè? vide Aret. *in conſ. 565.* vbi dicit quod ſic, & quod iſtud eſt ſpeciale in feudorum conſuetudine. al. Bald. *in ca. domino guerram. in tit. hic finitur lex.* Idem.

59 Sed an vaſallus teneatur iuuare dominum cõtra patriam propriam? gl. no. *in c. de forma. 22. q. 5.* tenet quod non. Idem.

60 Et vtrũ teneatur iuuare dominũ cõtra ſemetipſum, dic quod nõ. tex. eſt iũct. gl. *in c. veniens. ext. de iureiur.* quia in generali ſermo. nõ includitur perſona loquẽt. *l. inquiſitio. C. de ſol.*

61 An autem teneatur iuuare cõtra priorem dominum, cui prius fidelitatem iurauit? Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 298. aliàs 296. col. 4.* determinat quod non.

Et in hac materia vide Iaſ. *in prælud. feu. col. 39. & in l. frater à fratre. col. 7. & 8. in lect. & in 10. colum. in repet. ff. de cond. indeb.* Lud. Rom. *conſil 47.* Idem.

62 Quid ſi vaſal. decedat plurib. relictis hęredib. an quilibet ipſorũ tenebitur iurare fidelitatẽ? com. eſt opin. quod ſic, ſecund. Ang. *in l. 2. §. ex his. de v. oblig. & in l. loci corpus. §. ſi ſidus. ff ſi ſeruu. vend.* & Alua. *in c. omnes filij. ſi de fe. def.* refert d. Iac. *vbi ſup.* Addo tex. & ibi Iaſ. *in l. ſtipulatio. §. habet. in fin. com. ff. de op. no. nun.* Idem.

63 Quid ſi feudum ſit obligatum domino, ad aliquod ſeruitium, qualiter hæredes præſtabunt? conclude ſecund. Iſern. & Alua. quod aut illud ſeruitium eſt diuiduũ: & tunc quilibet tenetur pro part. *l. 1. C. ſi cer. pet. l. ea quæ. C. fam. erc.*

Aut vero eſt diuiduum, puta ire ad prælium, & tunc dabũt æquè idoneum ex ſeipſis: & hoc ſufficere debet domino. *l. non tamen. § ſi plures. ff. ind ſol.* Nam ipſi plures vaſalli qui ſucceſſerunt vaſallo, habentur pro vno. *l. cui fundus. ff. de cond. & demonſtrat.* & ideo debet ſufficere domino, quod habeat æquè idoneum, ſicut erat prior. *l. quis autem. §. 2. ff. de conſt. pecun.*

64 Quid ſi vaſallus deceſſit relicto vnó filio infãte, vtrũ ille infans tenebitur iurare fidelitatẽ? Bal. quẽ cæteri ſequũtur *in c. 1. per illũ tex in ver. infantia in t. quo tẽp. mil* dicit quod infãs erit excuſatus, ſi nõ præſtet iuramentũ fidelitatis: quia ex ſeipſo omnia ignorat. *l. fi. in fi ff. rẽ pu. ſal. fo fa. l. 1. C. de fal. mo.* Idẽ.

65 Nunquid autem tutor infantis tenebitur ad præſtan. iuramentum fidelitatis? dic quod poterit illud præſtare, ſed nõ neceſſitabitur, ſecundũ Alua. *in c. ſi minori. ſi de feu. defun.* faciũt no. per Bal. *in c. 1. §. nulla in t. per quos fiat inueſt.* & ad propoſitũ dicit Bal. *in l. 1. q. 20.* quod infans nõ poteſt inueſtiri de feudo, quia in inueſtitura requiruntur verba. al. pulchrum text. *in l. mulier. ff. de verb. ſign.* refert & ſequi. Iac. *vbi ſuprà.* Vezinus.

66 Sed quid dicen. in pupillo? dic ꝙ nõ tenetur iurare fidelitatẽ, neq; petere renouationẽ inueſtituræ, tamẽ feudũ retinebit. text. *in d. c. ſi minori. & in c. ſi deceſſerit. in t. ſi de feud.* Alex. *in d. cõſ. 10. col. 3.* Niſi ſit doli capax, ſecund. Iſer. *in d. c. ſi minori. per l. vt iuriſiurãdi. §. dabitur. ff. de oper. lib. & per l. fi. ff. de lib. cau.* Idẽ.

67 Sed d. Iac. vbi ſuprà, tenet impuberẽ quãtumcunq; doli capacem eſſe excuſatum, vt nõ præſtet iuramentũ fidelitatis. *per d. c. ſi minori.* & ibi hoc tenet Aluar. cũ quo concordat Bal. *in d. c. 1. in tit quo tem mil.* al. gl. *l. in negotiis ff de reg iur.* Idem.

68 Quid ſi eſſet proximus pubertati? Iſer. *in d. c. ſi minori* dicit quod tenetur præſtare iuramentũ fidelit. *per d. § .d. iurar.*

69 Sed præfa. d. Iac. tenet cõtrariũ *per d. c. ſi minori & t. ſi de ceſſerit. c. 1.* vbi ſunt tex. aperti. & quotieſcũq; in materia feudali habemus tex. decidẽtẽ dubitationẽ emergẽtẽ, nõ debemus recurrere ad deciſionẽ legũ. *c. 1. §. ſtrenu⁹ aũt. in t. de cogn fe.* Idẽ.

70 Sed pone, ꝙ dominus decedat relict. plurib. hæredib. an teneatur vaſallus præſtare iuramẽtũ fidelit. omnib. hæredib.? vide Bar. *in l. cũ vnus. ff de alim. & cib. leg.* & Alex. poſt Bar. *in l. de pupillo. §. ſi plurĩũ ff de oper nou. nũc.* vbi multas al. remiſſiones. & cõcl. eſt, quod vni ſolũ præſtare teneatur. de quo tamẽ vide latius per d. Iac. *vbi ſup. ver. quod autẽ è cõtra* & per Pel. *in c. 1 col. 2. extr. de maio. & obe.* & Iaſ. *in d. § ſi plurĩũ col. 2. 3. & 4. & in l. ſtipulatio. §. habet. in fi. ff. de oper. no. nũc.* Guid. *conſ 207.* Idem.

71 Quid ſi vaſallus iurauit fidelitatẽ prælato, & ſucceſſorib. ſuis canonicè intrantib. vel domino ſeculari recipiẽti pro ſe & ſucceſſorib. ſuis, vtrũ moriẽte prælato vel domino, tenebitur iterato vaſallus præſtare iuramentum fidel. ſucceſſori? dic quod nõ, licet teneatur petere renouationẽ inueſtituræ. *iuxt. dicta ſup. in v. inueſtitura peten. eſt.* Et ita in iſtis terminis tenet Iac. de Ardiz. *in t. quis. mo. feud. amit ſub rub. quãdo vaſ iu. deb.* & Spec. *in t. de feu. §. quoniã. ad fi.* & Alua. *in ca. 1. quæ ſit prima cau. proba. ẽt in c. veritatis. & ibi cano. ext. de iureiu.* facitũt no. per Bal. *in l. legatarẽ. C. de fruc. & lit. exp.* Car. *in cl. 1. v. fi. in 6. q. de iureiur.*

Addo Alex. *in 1. vol. conſ 79. circa fin.* & Felin. *in c. Iudas. extra de ſimo.* in quibus locis etiam tenent, quòd tunc non teneat. vaſallus petere renouationem inueſtituræ. Idem.

72 Abbatiſſa quæ tenet feudũ à domino tẽporali, tenetur eã præſtare iuramentũ, nec ad eã vt egregiã perſonã mãdan. eſt. Plu. *in c. vnic. §. verũ. de ſtat. reg. in 6.* Lud. *ſing. 798.* Et quod eccleſia teneatur tali caſu, vid. Bal. *in l. ſi in fi. C. ſine cẽ. vel rel.* Idẽ.

73 Si Rex, Papa, Imperator, vel huiuſmodi, faciat ſibi iurari fidelitatem alicuius terræ, quæ ſua non ſit, talis fidelitas nihil valet. Pet. Gerar. *ſing. 38.* al. Bal. *in l. nec ſi volens. C. de lib. cau.*

74 Vbicũq; aliqui ſub iuram. fidelit. ſunt de iuriſdictione alicuius, nõ poſſũt ſine eius cõſenſu iuriſd. in alterũ prorogare. Alex. *in l. 1. §. & poſt operis. col. vlt. verſ. addo Bal. ff. de ope. no. nun.*

75 Duces, Marchiones, & Comites perpetuo inueſtiti cenſẽtur Principes in Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu, & omnia poſſũt in ſubditos ſuos ꝙ põt Imperator in õibus. Cur. iũ. *conſ. 61. n. 9.* & Bel. *conſ. 51. & 59 n. 10.* com. dicit ex Decio *conſil. 403.* Soc. iun. *in ſuo lib. cõmun. opin. in verb. iura Imperij. nu 16. & in v. Imperiũ merũ. n. 19* vbi vtrobiq; cõ. dicit, *& in v. Princeps.* vbi ſuſi⁹ proſequitur Soa. in eius theſauro *in ver. Duces. n. 376.*

Amplia ad aliũ principẽ, qui exercuit iura imperij per tempus: de cuius initio nõ eſt memoria hominum in cõtrarium. Bellon. *conſ 51. n. 3.* com. dicit ex Martin. Lauden. *de principe. q. 11.* Villal. & Vezinus. & Bouacoſſ.

76 Duces, Marchiones, Comites & alij huiuſmodi habẽtes iuriſdictionẽ in perſonas ſibi ſubditas, quẽadmodũ obligant ſeipſos per cõtractũ factũ cũ ipſis ſubditis, ita ẽt obligant ſucceſſores ſuos in ea iuriſdictione & dignitate, vt tradit Abb. *in c. 1. n. 1. in 1. not. ext. de prob.* & ibi latius Fel. *n. 1. & 2.* Dec. *nu. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7.* Iaſ. *in l. 1. n. 12. 13. & 14. ff. de cuſto. prin.* & ide Iaſ. valde pulchre, *in cõſ. 1. in 1. vol. cõſ.* Et hac commun. Doc. concluſionem eſſe ſcribit Iac. Mandellus Albenſis, *in cõſ. 67. nu. 1.* Kirchouius.

77 Ducatus, Marchionatus & Comitatus nõ diuiduntur, ita voluit expreſsè tex. *in c. Imperialẽ. verſ. præterea Ducatus, Marchia, Comitatus de cætero nõ diuidatur. t. de prohibita feu. alie.* per Freder. Quia dignitas & dominiũ per diuiſionẽ diminuuntur, & ad deſtructionẽ deducitur. gl. *in verb. priuandi circa fi. in ca. licet vniuerſis. ext. de voto & voti redẽp.* quã concluſ. rationib. & authoritatib. cõfirmari dicit Soc. ſen. *in conſ. 67. nu. 23. & 24. in 1. vol. & in conſ. 565 n. 15. & 16. in 2. vol. conſ.* Et hãc commu. doct. ſententiã eſſe ipſe *in d. conſ. 67. n. 25. & in d. conſ. 165. n. 16. in fi. & in conſ. 177. n. 1. in 2. vol. cõſ.* poſt Doct. *in d. §. præterea* Ducatus aſſerit, ad hãc deciſione multas authoritates allegat Fel. *in ca. quæ in eccleſiarum. ver. hanc declarationem. n. 90. extrà, de conſtit.* & Philip. Dec. *in cap prudentiam nu. 12. extrà, de offic. deleg.* ſequuntur & alij Alb. Brun. *in conſ. 93. numer. 22. inter conſ. feud.* & Hieronym. Schurpſ. *in conſ. 17. n. 16. in 1. Cent.* Hac ſententia & aliis multis argumentis, quæ per Socin. *in d. conſil. 67. & 165.*

Baptiſt.

[illegible] de S. plaſio, de conſ. 66 [illegible] & [illegible] cum ſeq. in 2. Contra [illegible] ibus [illegible] ſentent verio [illegible] & [illegible] tam [illegible].

Alij ve[illegible] ſt duas [illegible] feud. D[illegible], Marchiæ vel Co[illegible] habe[illegible] dignitate [illegible] & [illegible] feudo ma[illegible] non [illegible] diuiſio, ſe[illegible] vet[illegible] feudis inferioribus, q[illegible] habent [illegible] tatem an[illegible] quod ea [illegible] licet diui[illegible]. Do[illegible] d. 9 [illegible] & Fr[illegible] Curtiu in tract. [illegible] 301 quæro, an [illegible] quando feud. [illegible] ad num. [illegible] vbi [illegible] Cur. [illegible] bonorum [illegible] ad [illegible] debeant co[illegible] quam antea A[illegible] & ibi Apo[illegible] r memin[illegible] [illegible] & la[illegible] ſpeculationes non d[illegible] num. [illegible] pulch[illegible] ex[illegible] Kirch[illegible]

78 Duellum pri[illegible] cipes per[illegible] aut conce[illegible] dereq[illegible] od ſi [illegible] & ſeq. ff. de [illegible] 2.2.q 25 [illegible] 144. col. 3. lib. 2. [illegible] 5. [illegible] in opi. ex mente Albe[illegible] de, et[illegible] ex Dec. conſ. 86.48 [illegible] & nobiles obl[illegible] ant [illegible] atque [illegible] tolferari p[illegible] ſle d[illegible] honoris c[illegible] nec[illegible] gligi, ſecun[illegible] in l. [illegible] re 48. [illegible] de pace ten. in prin. [illegible] eſt opi[illegible] nobis, vt ſupra [illegible] tel. [illegible] mus [illegible] peccati, & in caſu vbi [illegible] tatur [illegible] noui cum obſeruan[illegible] in cap. [illegible] de præſcript. in cap. [illegible] 2. de oper. no. nun. per [illegible] vol. 3. de [illegible]

79 Va[illegible] mortuo, in qu[illegible] neratio ſuæ familiæ finitur, tunc p[illegible] conſang[illegible] ſolitio [illegible] dicis petere [illegible] ipſi præ [illegible] tantur [illegible] qui do[illegible] tenetur ill[illegible] quæ m[illegible] eſſe communem opinionem a[illegible] ſtatur ſuperius a Vola. vbi limitat in [illegible] in littera D con[illegible] Don. à I[illegible]

80 Vaſ[illegible] udo non pot[illegible] teſtari, c. 1. in ſucceſ. feud. c. 1. §. denique. [illegible] feudum poteſt alienari. [illegible] vt not. Viuius in [illegible] Idem.

81 In feud[illegible] tibus [illegible] eratore habet locũ ius accreſcen[illegible] quit[illegible] in tra contin. [illegible] ff. de leg. 3. [illegible] Re[illegible] commiſſ. nu. 158.

Contrari[illegible] quod [illegible] feud[illegible] habeat locũ ius ac[illegible] l. 5. C. quando non peten. partes, nu. 56. [illegible] lib. [illegible]

82 Duell[illegible] prohib[illegible] Concil. Tridentin. [illegible] & [illegible] muneim d[illegible] tract. de duello. [illegible] tus [illegible] quando nu. 4 [illegible] & n[illegible] datio debet præc[illegible] conf. 175. n. 20. [illegible]

83 [illegible] udi no[illegible] eſt, q[illegible] be[illegible] feudo. [illegible] & [illegible] tur [illegible] 13. [illegible] in tract. feud. [illegible] parte [illegible] 16. [illegible]

84 Quæro [illegible] ueſtituræ? Re[illegible] ſecundũ co[illegible] ff. de inueſt. [illegible] & Præp[illegible] l. rap. [illegible] tract. de præſcr. 4. [illegible] ferit. Eandem [illegible] num. 74. inter conſil. [illegible]

85 Duel[illegible] canonico, & hu[illegible] cto prouocat[illegible] accep[illegible] bus prouoc[illegible] ſtia [illegible] q. 4. [illegible] pugnan[illegible] Placea per[illegible] in tractat. de duel[illegible] homicid. Paris de Puteo in tractat. de duello, 3. [illegible]

Lex hoc iure [illegible] & Fel[illegible] aliter [illegible] ad [illegible] de accuſ. [illegible] malius [illegible] per La[illegible] ianum [illegible] vbi [illegible] opini[illegible] abunde probat, declarat, & dicit eſſe communem poſt [illegible] tos Doctores, [illegible] conſ. 3. & ſeq. [illegible]

Pro[illegible] & accep[illegible] tum [illegible] pote[illegible] 4[illegible] alis col. 5 vol. 2. Contra [illegible] & [illegible] conſil. [illegible] & ſeq. vol. [illegible] & [illegible] Neu[illegible] pitals lib. 1. n. [illegible]

[illegible] Co[illegible] .19. penultim. & [illegible] ipſi in ſub h[illegible] iori, & [illegible] quæ [illegible] int. V[illegible]

86 [illegible] vel b[illegible] pr[illegible] ctio. v[illegible] n 74 [illegible] Vi[illegible] 5. [illegible] feudo [illegible] reg[illegible]

N[illegible] eſſe iue[illegible] in [illegible] D[illegible]

87 [illegible] R[illegible] Va[illegible] eſt [illegible] exp[illegible] Matt[illegible] J[illegible] q[illegible]

Contraria [illegible] Iacob. A[illegible] quib. mod. feud. amitta. [illegible] Præpoſ. [illegible] Bald. [illegible] Eandem ſententi[illegible] eſſe & æq[illegible] & ratio [illegible] m Mo[illegible] m tenet [illegible] laces, & ſi [illegible] & [illegible] cæſer[illegible] q[illegible] rece[illegible] Rom[illegible] vt patet in præte[illegible] ex quo [illegible] tionis [illegible] ipſa [illegible] quit [illegible] & receptæ [illegible] N[illegible] Matt[illegible] fallo[illegible] inf[illegible] 100 [illegible] Mo[illegible] raſſ.

88 [illegible] die p[illegible] & [illegible] Car. [illegible] 49 [illegible] com[illegible]

90 [illegible] m [illegible] ſcripſit contrare[illegible] meto: [illegible] de [illegible]

[illegible] quòd illud [illegible] & hæc [illegible] Doc[illegible] verb[illegible] ba[illegible] B[illegible] in [illegible] m[illegible] ſyl[illegible] vt pla[illegible] Gauer, in [illegible] 35 num. 8. [illegible] in dec[illegible] .18. & dec. [illegible] allegationes ad lit.

[illegible]

94 [illegible] ne si vaſ[illegible] ca[illegible] & la poſſeſſi[illegible] ad [illegible] tead re[illegible] nucl[illegible] to.comm.d[illegible] C[illegible] P.F[illegible]

95 [illegible] nus non te[illegible] tur [illegible] tem, vt vaſallus Dom[illegible] n. [illegible] C[illegible] feudum.q[illegible] o.P[illegible]

96 Dom[illegible] poteſt aliquę [illegible] du nu[illegible] um aperto om[illegible] Clar. in [illegible] feudum.q.14 Idem.

97 Do[illegible] teſt d[illegible] domi[illegible] inuito va[illegible] o pignori ob[illegible] Cla.[illegible] feudum.q.[illegible] ter. ite quaero. Id[illegible]

98 Feudi p[illegible] ſe[illegible] ſor nec ſu[illegible] tem do[illegible] nere tenetur, vt [illegible] recept[illegible] Loazes in [illegible] pr[illegible] Vel [illegible] nu.55. nec enim eg[illegible] lere obiig[illegible] nonet[illegible] licet [illegible] de feud. [illegible] Loazes vbi ſupra nu.25. [illegible]

99 [illegible] non [illegible] ex inde [illegible] ſ la quæ clauſulis genera[illegible] tempore conceſſioni feudi [illegible] nunem per Bar. conſ.41. [illegible] lib.1. [illegible] quod feudum non præ[illegible] tur, niſi [illegible] ſequutum, [illegible] res conce[illegible] eſt in feudum [illegible] feudal[illegible] ſecundu[illegible] com[illegible] une[illegible] per eundem [illegible] declarat n.8.n.23. Bonae

100 [illegible] tu[illegible] feudal[illegible] non [illegible] bat dom[illegible] contra teſtiuo[illegible] poſſeſſorem, Cur.[illegible] 5. communem dicit. B.V[illegible] al.

101 Feu[illegible] hæreditatis diſpoſitio tenet, ſi fiat i[illegible] comprehenſos in [illegible] inueſtituris [illegible] dum communem [illegible] conſil.3. n.2. lib.1. vel ſic. Diſpoſitio teſtatoris ſuper [illegible] hæreditari mixto valet, iuxta ma[illegible] comm[illegible] nec hæres ei contrauenire pote[illegible] quam conclu[illegible] vt per eum [illegible] conſ.49. n.47. eodem. B[illegible]

102 Hæres no[illegible] p[illegible] contra[illegible] ſuper f[illegible] io [illegible] per Burſ.[illegible] n.[illegible] lib.1. Idc[illegible]

103 Me[illegible] reuer[illegible] tepo[illegible] per [illegible] ipſum [illegible] ten[illegible] ne[illegible] ibi [illegible] mnes [illegible] le. [illegible] feud. [illegible] n.2. [illegible] C. de pa[illegible] ſi de [illegible] omne [illegible] tur hæres [illegible] mé[illegible] per g[illegible] cauſa [illegible] varias. qui [illegible] a-ructa [illegible] in corrupt[illegible] & [illegible] al[illegible] & [illegible] ætimationē ædificij integri ipſum meliorantem [illegible] ſed ædificij diruti, vt voluit Bal. in d.§. ſi vaſallus nu.4. l. in fundo nu.3.

[illegible] 10. [illegible] com[illegible] in [illegible] ex [illegible] B[illegible] de d[illegible] Iul. Clar. [illegible] lo[illegible] p[illegible] cio [illegible] 3.36 [illegible] tenea[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] quis ex-po[illegible] actio, [illegible] eſt tex. [illegible] & ſic. in hac [illegible] C[illegible] rum [illegible] quæ eſt de p[illegible] cit[illegible] fil[illegible] 93 [illegible] 30.n [illegible] tarias de feg. [illegible] hoc [illegible] d.r. & [illegible] 4. qui oſt[illegible] meliorament[illegible] vid[illegible] in tra[illegible] de p[illegible] & Ber[illegible] in d.c.[illegible] n.495.

104 M[illegible] culpa v[illegible] re [illegible] ſecundum communem per [illegible] 54.55. lib.1. [illegible] Mall.

105 M[illegible] deuo[illegible] transeunt [illegible] hæredes [illegible] per B[illegible] .6[illegible]

106 M[illegible] cum[illegible] per [illegible] cos, [illegible] dum [illegible] cluſione [illegible] ſecundum [illegible] deu[illegible]

107 [illegible] obno[illegible] redes [illegible] ator[illegible] ſ[illegible] ſecundum [illegible] n.q.[illegible] b.1.[illegible]

[illegible]

[illegible]

N[illegible] M[illegible] tis, [illegible] d[illegible] co[illegible] ibi, [illegible] maliſ. N[illegible] chi[illegible] q[illegible] B[illegible] Præp[illegible] [illegible] que ad [illegible] tamen [illegible] c[illegible] march. & ibi [illegible] hoc laſ. [illegible] l.[illegible] quod in feudis agnati transuerſales [illegible] vſque ad ſeptimum gradum, [illegible] §. hoc autem ſeruari [illegible] quis feud. da. poſſ. & c.1.§.

hoc

hoc quoque. de ſucceſſ. feu. [illegible] *l. not.* & ibi Bald. *in d. cap. 1. de feu. mar.* B[illegible] & alij *in ca*[illegible] *ſatis here. de prol.* [illegible] *eu. alte.* [illegible] *in aut.* [illegible] *in 1. col. C. ad Tertul* [illegible] ſi eſt et feudum antiquum [illegible] *in d. c. 1. de feu. mar.* & [illegible] Iaſ quod ita communiter tenetur licet contra[illegible] Are[illegible] *in conſ.* [illegible] *per text. cap. 1. [illegible] de na. ſuc. feud.* qui tamen [illegible] non videtur obſ[illegible]te, [illegible] in ipſum Iaſon[illegible].

Qui licet [illegible] non procedere in feudo regni, ſecundum [illegible] Bal. [illegible] quod ſequuntur & ex[illegible] Alua. & Laud. tamen [illegible] per admiratus ſuit de [illegible]. & videtur ſibi quod [illegible] non firmet illud [illegible] *infrà hoc tit. ver. Collaterales* [illegible] *in caſibus tamen.* Idem.

3 De primogenito, ſtante valida cõſuetudine, quod primogenitus ſuccedat, Quæritur quid ſi primogenitus eſſet demens, mẽte captus, vel [illegible], an [illegible] vel ma[illegible] [illegible]tus &c. regeretur per tutore, vel curator. [illegible] demẽtis videtur primo [illegible] quod ſic, *per cap. grandi. extr. de ſupple.* [illegible] *præla. in 6.*

Contrarium eſt verius, quia cõſuetudo quæ de [illegible] ſucceſſione talis regalis [illegible] primogenito intelligitur de habili & ſufficiẽti, ſed [illegible] perpetuũ, quia [illegible] ius eſt, certè ſecũdogenitus ſuccedere debet, ita [illegible] notabiliter Bal. *in c. 1. in tit. de ſucce.* [illegible] *eud.* Idem vult ipſe B[illegible] *in repet. l. 1. C. de ſum. trin. &* [illegible] *d. c. ult.* [illegible] *in Auth. hoc amplius. C. de* [illegible].

Vide tamen Iaſ. *in l. nemo poteſt. in 1. col.* [illegible] *de* [illegible] vbi dicit, quod quando primo[illegible] eſt [illegible] eſt in teſtamento ordinare quod ſecundogenitus ſucce[illegible] ſi pater non diſponeret, deberet ad[illegible] demens [illegible] etur per curatorem. *d. c. grandi.* alle. Bal. *in d. auth. hoc amplius. in 2. col. & in proœm.* [illegible] *in 3. col.*

4 Ego autem [illegible] dicere, quod ſi primogenitus eſt demẽs à natura, debeat ſecũdogenitus admittri, licet pater nihil ordinauit. Et ad c. grandi reſponderem, quod intelligitur quando ex accidenti demẽtia ſuperuenit [illegible]. & ita in veritate videtur, ſentire Bald. *in d. cap. 1. in fin. principij. de nat. feu.* Idem.

5 Quid ſi habẽs regnum deceſſit relicto vno [illegible] nato ante acquiſitam [illegible] dignitatem, relicto etiã alio filio nato poſt acquiſitam dignitatem, quis præferetur in ea? Vide d. Iac. *in tit. de feu. in 1. col.* [illegible] *ver. ſed iuxt. hoc quæro.* & Alb. *in 1. part. q.* 357. Fran. Crem. *ſing.* 51. Idem.

6 Quæro, an ſtãte dicta cõſuetudine, ſecũdogenit⁹ Clericus excludatur a primogenitura? hãc q. late diſputat Fel. *in c. eccleſia ſãctæ Mariæ. ext. de c*[illegible] *& ſeq.* & dicit communiter teneri quod ſic. al. [illegible] And. *in reg. ſine culpa. in mercu. de reg. iu. in 6.* & max. hoc vult ea ratione, quia talis ſecũdogenitus in natiuitate ſua iã ligat⁹ erat dicta cõſuetudine, per quã primogenito debebãtur bona, etiã patre inuito. & ideo clericatus ſubſequẽs, illud ius quæſitũ primogenito auferre non poteſt. vide ibi per eu, [illegible] pro de[illegible] Calde. *in diſp.* [illegible] *Statuto ciuitat. cauetur in ult. col.* vbi [illegible] ea eſſe extendẽdã ſolũ ad caſus qui [illegible] virtute [illegible] ante cler[illegible], ſicut in hoc exẽplo de primogenito; ſecus vbi actus [illegible] habuiſſet initiũ, ante clericatu, & cõſũmaretur poſt clericatu: vt ibi per eũ, quẽ omnino videas. Et bene aduerte, quia Io. And. & Fel. *in loc. præal.* indiſtinctè præſupponunt clericũ eſſe admittendum ad feudu: de quo tamen tu dic [illegible] *vt j. hoc eod. tit. ver.* [illegible].

7 Sed quid ſi duo ſimul naſcantur, quis eorum [illegible] ſuccedet ſtante dicta conſuetudine? Alex. *in l. qui,* [illegible] *ſi quis ita ff. de leg. 1.* vbi pluſes al. [illegible] dicit quod vter [illegible] *per l. 13. §. hæreditas. ff. de ſuis &* [illegible] & idem tenet [illegible] Alex. *in l. ex* [illegible] *ff. de* [illegible] *in l. is poteſt. ff. de acq. hæred. & in l.* [illegible] in quibus loc. multa aliqua omitto. [illegible] *in 16. vol. de reſcript.* vbi vide.

Addo quod idem Alex. *in l. Arett* [illegible] quod ſi ignoretur quis ſit prim⁹, pater poteſt [illegible] *qui bus. C. de ſecund. nupt.* & hanc deci[illegible] qui videtur Iaſ. *in l. ſi extraneus. in 4. col.* [illegible] *de cond. ca*[illegible].

Vide in ſimili, de duobus ſimul [illegible] Alber. *in 1. part. q.* 106. Idem.

8 Pone quod deceſſit Rex, dux, vel Marchio, re[illegible] ſecundo genito, & nepote nato ex primoge[illegible] iſtorum ſuccedet, Patruus an Nepos? [illegible] *C. de leg. hæred.* determinat prõ patruo cont[illegible], & idem vult Oldr. *in conſ. 94 in prin. penultima col.* [illegible] *in fideicom. ff. de leg.* [illegible] *& l. agrum. ff. quando dies leg.* [illegible] multa. & dicit, hanc opinionem præſtantiorem [illegible] veritate iuris. Hanc etiam partem videtur ſequi Bald. *in 1. par. conſ.* 143. vbi al[illegible] in contra[illegible], dicit quod ius primogenituræ ſo[illegible] morte. [illegible] per eum, quia multa not. adduc. idem et[illegible] Pet[illegible] *in conſ.* 82.

Kard[illegible] tenet [illegible] *in 4. vol. conſ. 4.* vbi dicit, quod eam ſemper ſequutus ſ[illegible] communem, quam etiam [illegible] detur ſequi *in 2.* [illegible] 104. Idem.

9 I[illegible] etiam expreſſe [illegible] *in l. is poteſt. ff. de acqui. hæred.* [illegible] ſequ[illegible] ante ſecũdogenit[illegible] & [illegible] verba ſtatuti [illegible] dicũt, quod primogenit[illegible] ſuccedat, & [illegible] excludat [illegible] Aut [illegible] filius primogenitus [illegible] & non exc[illegible] Aut ſi primogenit[illegible] poſt ſecundogenitu[illegible] patru⁹. & dicit hanc e[illegible] B[illegible] *de iur. & fact.*

contra[illegible] *d. pe-cul.* [illegible] *de* [illegible] *in conſ.* [illegible] C [illegible] 61 Aret. *conſ.* [illegible] Barb. *in* [illegible] *conſ.* [illegible] è *in* [illegible] *part.* [illegible] 250. in quibus loc. [illegible] pro hac part. B[illegible]

De [illegible] *ber. præterea.* [illegible] parte q[illegible] bium, pr[illegible] patruo[illegible] quiescet. [illegible] ote.

11 [illegible] per C[illegible] *teſtate* [illegible] vbi [illegible] dicit, [illegible] vel [illegible] & [illegible] eſt. Aut primo[illegible] adeptus dominium, & [illegible] *licet ext. de* [illegible]. Aut primo genitus deceſſit [illegible] nem dominij, & [illegible] Old. variant q[illegible] *in conſ.* [illegible] nepote, & [illegible] 9. tenet contra[illegible] Pet[illegible] *conſ.* 82. vbi tenet p[illegible] patruo. vide a[illegible] per [illegible] *de* [illegible] *præla. in 6.* Bal. *in c. cautela. §. ſi duo* [illegible] *de* [illegible] examin[illegible] *d* [illegible] *maximum* [illegible]. *Idem.*

10 Quæro [illegible] Dux, vel Marchio poſſit [illegible] vel marchionat[illegible], quem tenet ab imperatore in[illegible] quod non [illegible] *ver. Nulla ordu*[illegible] *de ſucce.* [illegible] ita vult Bald. [illegible] *par.* [illegible] *1. par. con-ſil.* Ol[illegible] gẽ[illegible] Pau. [illegible] C[illegible] *vol. conſ.* [illegible] 4. [illegible] *in 1. part. conſ.* [illegible] *conſ.* [illegible] 10. [illegible] 15[illegible] *ſe patrus. in* [illegible] *col. C.* [illegible] *de* [illegible] 19 [illegible] *in 2. part.* [illegible] *præſuppoſit* [illegible] *col.* Idem [illegible] Alex. *in 4. vol.* [illegible]

11 Limita, niſi ex tenore [illegible] fuiſſe [illegible] teſtat[illegible] ſtant[illegible]. Nam in materia feu[illegible] maxima[illegible] quia derogat[illegible] *cap. 1.* [illegible] *de* [illegible] *tribun.* [illegible] Idem.

13 [illegible] rob[illegible] teſta[illegible] ſe ſibi p[illegible] Cur[illegible] *in 2.* 3. *col. al.* [illegible] *in c.* [illegible] *pertal.* & [illegible] Alua. Laude & p[illegible]. Med. *in tit. de* [illegible] con[illegible] p[illegible] prol. à [illegible] per[illegible] ro[illegible] pat[illegible] & [illegible] Alua. *in c. 1. de* [illegible] *feu.* Zab. [illegible] & vt. [illegible] pro ord[illegible] ibi per eũ & A[illegible] *conſ.* [illegible] *in 4.* [illegible] *ſi eum.* Idem.

14 An [illegible] præ[illegible] *in l.* [illegible] & al. [illegible] decision[illegible] vbi habetur [illegible] explicitè vel pro ſi & fil[illegible] per eum. & Pau. de Ca[illegible]

15 [illegible] maior [illegible], ſeu primo[illegible] af-ter [illegible] *conſ.* [illegible] al[illegible] pr[illegible] *in d. Rub. de* [illegible] *in c.* [illegible] *de* [illegible].

16 Quid [illegible] coronationẽ [illegible] poſt q[illegible] ſuccedet [illegible] Bald. *in* [illegible] *d. C. de nup.*

17 [illegible] regula [illegible] in feudo [illegible] poteſt portare [illegible]. Hinc dicit gl. *in* [illegible] *§. hoc autem notandum in tit. qui feud. da. poſ.* quod fœmina non lenet feudum, id eſt,

inimicitiã cõtra [illegible] es. Ang. [illegible] 67 [illegible] do, quia honeſtas nõ patitur mul [illegible] itea fœmina habet cor intabilẽ [illegible] , & [illegible] ea verſatur periculum ſecreti [illegible] porri B [illegible] *notter. in per* [illegible] *C. de fuis & leg.* [illegible] ſucce [illegible] in feudo, [illegible] in germin. Alex. *in* [illegible] 29. [illegible] *repet* [illegible] 75 *vol.* [illegible] *in v-ſib. feu.* 40. *col* [illegible] Spec. *in t. de* [illegible] *quomo* [illegible] & idẽ vult, *in l* [illegible] *in pro* [illegible] *de* [illegible] *omn* [illegible] & *in l* [illegible] *de edic. diuo Adri. tol.* [illegible] *in* 1. *part. col.* 9. & *in* 1 *par.* [illegible] 257. *in* 2. *vol.* & habet [illegible] al [illegible] ſæpe per doct. Addo. Dy [illegible] *conſ.* 30. Cor *conſ.* 139. Car [illegible] *conſ.* 64. Cald. *in t. de feu.* [illegible] *alias.* 305 Phi. *in cap. grandi. de* [illegible] *prala. in* 6.

Ampli [illegible] regulam, vt non ſolum exci [illegible] fœmina, ſed etiam nep [illegible] s ex [illegible] a, & ſic etus filius [illegible] maſcu [illegible] *text.* *in d.* [illegible] *§. hoc autem notandum. qui* [illegible] *dar. po.* [illegible] eſſe ratio quia tunc maſculus procedi [illegible] ex radice [illegible] *l.* [illegible] *C. de bon. mater.* Card. *in conſ.*

Ampla etia in dubio feudo Alex [illegible] *col* [illegible] *in* [illegible] *col.* Bel.

18 Limitatur primo he. reg [illegible] quãdo ex pacto inucſ nuræ feudum eſſet datum etiam pro fœminis. vt eſt ibi tex. & ibi gl. magna *in* §. *cum vero Conradus.* Aduertendum tamen tunc eſt qualiter verba pacti c [illegible] pta fuerint. Nam ſi ſint ſimpliciter dictum quod fœmina ſuce [illegible] tunc ordine [illegible] ſuo admitteretur ſi [illegible] nepti, pronept. & d [illegible] inceps. Si aute eſſet dictum quod talis [illegible] ſuccedat, tunc illa admitteretur, [illegible] autẽ deſcendent [illegible] ab ea, pac [illegible] perſonalia, perſonam [illegible] ditor. *l. ſi vnus.* §. *ante omnia. ff. de* [illegible] *verum.* §. *ſi ab altera. cod. tit. quia perſonale. cum ſimilibus.* [illegible] & ita voluit Iſer. & Lauden. *in d. c.* [illegible] lac.

19 L [illegible] quò [illegible] fœr [illegible] ma [illegible] edere debeat, quando ita eſt actũ, tenet A [illegible] 6 *col* [illegible] *in* 2. *col.* Cald. *in d. conſ.* 3.

Limitatur ſecundo niſi feudum eſſet maternum. ita vult gl. *no. in d.* §. 1. §. & *quia vidimus quo feu. da. poſ. per tex. in c.* 1. *de natura ſucc. feu.* F [illegible] licet Iſer. [illegible] hendat ibi hanc limitationẽ, tamen ſequitur Cur. *in d. tract.* [illegible] *part. ſingulariter.* pro qua al. Pet. de Anch. *in conſ.* 341. *incip. pro maiori intelli* [illegible] quod mihi eſt 339. vbi ſecundum eum vult quod ſi q [illegible] receipit [illegible] phyteoſim pro ſe & [illegible] liis, licet regulariter non veniant fœminæ, quia contractib. regulariter maſculinum non concipit fœmininum ſecundum Archi. *in c. ſi quis ſuadente* 17. *q.* & *dixi in ver. maſculinum.* Tamen illud non procedit, vbi emphyteoſ. eſſet fœminea, vel à [illegible] minis originem habuiſſet. quia tunc veniret fœmin [illegible] Cald. *in d. conſ.* 3. Idem.

20 Intelligẽ tamen hanc [illegible] nem, vt demum admittatur fœmina, ſi deficiat maſculus: al. [illegible] maſculo exiſtente, excluditur fœmina, etiam à feudo materno. text. eſt *in c.* 1. *de benefi. fœmin.* [illegible] intelligunt [illegible] *ſi* [illegible] vid [illegible] gl. *in d.* §. & *quia vidi* [illegible] *in cap.* 1. *de natura feu. ſuc.* & ita vult Ludo. Rom. *in conſ.* 367. *incip. circa primum* [illegible] & ſequitur Cur. *vbi ſupra.* Iac. quod vult Alex. *in d. conſ.* 29. [illegible] *fortificantur pradicta.* Lud. *conſ.* [illegible] *conſ.* 53.

Et ibi Cur. hoc ſublimitat nõ procedere in filiis naturalibus tantũ, qui non ſuccedũt etiam in feudo fœmineo. al. Alua. *in c.* 1. *an mari* [illegible] *ſucce* [illegible] *poſt* Iac. Ardi [illegible] *de ſucce. feu. ſub rubricella. an natur. ſucc. in feu.* Quod dicit e [illegible] notan [illegible] limitat. *l. ſi qua illuſtris C. ad orf.* vbi in bonis maternis [illegible] ſuccedunt naturales, ſicut legiti [illegible]

Limitatur tertio quan [illegible] fœmina redemiſſet feudum à domino per pecuniam, ita gl. ibi. Idem.

21 Limi [illegible] tur quartò quãdo do [illegible] propter [illegible] patris dediſſet feudũ filiæ, ſecundũ d [illegible] & ita [illegible] lt Fulgan termi nis *in conſ.* 4. de quo vide lati [illegible] Cur. *vbi ſupra.* Be [illegible] notabiliter *in conſ.* 1. *in* 9. *col.* [illegible] *ſeq.* Idem.

22 Limitatur quinto, quando feudum eſſet francũ & liberũ & ſic nul [illegible] ſeruitiis: quia tunc fœmina ſucce [illegible] vt vult Bal. *in d.* §. *quia vidimus in* [illegible] *tem. al. tex. in cap.* [illegible] *in* [illegible] *de capitul. extraord.* Cuius [illegible] pituli verba [illegible] *ta in d. l. quo niem* [illegible] *de ſuis & leg.* Et hãc limitationem ſequitur [illegible] Ro. *in ſingul.* 180. *in* [illegible] *hodie fœmina* vbi dicit ita conſul [illegible] & ita conſulit [illegible] 367. Et ita etiam videtur tenere A [illegible] *in* 1. *vol. con.* 129. [illegible] vbi concludit quod tale feudum francũ poteſt alienari. Hanc partem addit Cur. *vbi ſupra* tenuiſſe Barb. *in c. ex parte in prin. ext. de feu.* Cor. *in conſ.* 41. *incip. Aperte.* Dec. *conſ.* 32. & *conſ.* 85. *in* 2. *dubio.*

Hanc tamen limitationem impugnat ipſe Cur. *poſt* Lau. & Card. Medio. bono fundamẽto, & hanc impugnationem ante

eum poſuit. d. Iac. *in ſuo tract.* [illegible] & Ald. *in d. con.* [illegible] 9. *in* [illegible] *conſ.* [illegible] 39.

[illegible] iuramẽ [illegible] præſtan. ita Dec. *conſ.* 139. & ſta limi [illegible] ut ex d. Alex. *in d. conſ.* [illegible] *in* 5. *co. ibi. ad* 3 Idem.

23 Limitatur ſext [illegible] niſi de nouo [illegible] fœminã conſentientibus [illegible] quos ſuc [illegible] feudi [illegible] peruentura. ita vult Lud. Ro. *in d. conſ.* 367. *per tex. in c.* 1. *de alie. feu. patr.* & *in de c.* 1. & *hoc quo. de ſuc* [illegible] & vult Curt. *vbi* [illegible] *fullit.*

Amplia [illegible] Bolog. *in conſ.* [illegible] *in* 10. & [illegible] *col.* Idem.

24 Limitatur [illegible] primo in feudo [illegible] Nam in tali feudo fœmina ſuccedit ma [illegible] ex natura contr [illegible] ex natura feudi. [illegible] elegat [illegible] Odof. *in ſumma. in* [illegible] *qui poſ. ſuc. in. feu.* & Bald. *in d.* §. & *quia vidimus* dicit, qu [illegible] dictum eſſet v [illegible] not. Alex. *in l. verum. de* [illegible] *obl.*

Adde ta quod hãc l [illegible] ſequitur L [illegible] R [illegible] *d. conſ.* 367.

Et licet contra hanc limita. e. neant. Ile [illegible] & Lauden. *in d. c.* 1. *qui feu. dare poſſunt.* eam tamen ſequitur Cur. *vbi ſupra* bonis rationib. & fundamentis.

Sed eam ſublimitat duob. modis. primò vt ſi [illegible] procedat quando feudum e [illegible] empt [illegible] in integro pretio. ideſt quod datũ eſt ſultũ pretium, quod æquiualeat feudo, ſine al [illegible] ſeruitio: ſec [illegible] autẽ bi par [illegible] pretij data eſſet & pro parte præſtaretur ſeruitium. [illegible] Bal. qui ita ve [illegible] videtur *in d.* [illegible] & *quia vidimus.*

Secũdo ſublimitat quãdo feudum eſſet [illegible] pro ſe filiis & deſcedent. maſc [illegible] quia tuc propter [illegible] maſculis, filiæ excluderẽtur, *per tex. in ſimili in cap. Raynaldus. de te* [illegible] & alia quæ [illegible] & ad itt [illegible] Curti. *conſ.* 48. Idem.

25 Ad [illegible] rte etiam, quia dicta limi [illegible] ſaluari [illegible] quando quis e [illegible] Comitatu [illegible] pro certo cenſu a [illegible] Nam licet talis Comitatus [illegible] non tamẽ [illegible] prout nec eſſe præ [illegible] mitur. E [illegible] fœmina poſſet in tali Comitatu ſuccedere. Ita Bal. *in c. ſignificantis ext. de reſc.*

26 Limita octauo quando fœmina e [illegible] in armis aſſuefacta. vt dicitur de vxore Mi [illegible] Regis, teſt [illegible] Valerio Maximo *in* [illegible] *de amore coniugali.* & prout dicitur de l [illegible] Amazonum Regina, & [illegible] & ita in terminis vult [illegible] *in d.* §. *hoc autem not. alias in* [illegible] *quia vidimus.*

Sed hanc limit. r. [illegible] hendunt Lauden. ibi, & modern. vt Iac. & Cur. *vbi ſupra.* Idem.

2 [illegible] Limita no [illegible] niſi feudũ eſſet pro certo ſeruitio, quod ita poſſet explicari per fœminã, ſicut per maſculũ. ita vult Ludo. *in conſ. preal.* [illegible] 7. & Alex. *in* 1. *vol.* [illegible] 30. *repetit in* 5. *vol. conſ.* [illegible] *in conſ.* 99. & *conſ.* 164. & Fulg. *conſ.* 8. Cor. *in* 1. *vol. conſ.* 16. Ate. tamẽ [illegible] probat hanc limi [illegible] Cur. [illegible] *ſupra. ubi* 9. [illegible] quo per Alex. *in* 5. *vol. conſ* 9. *col.* [illegible] & Cur. *conſ.* 139. Idẽ.

28 [illegible] decimo, quando [illegible] tudo [illegible] quod mulier ſucc. [illegible] tudo, vt in reg [illegible] Sici [illegible] tali [illegible] ſtudo [illegible] *cap.* 1. *in* [illegible] & ita v [illegible] & *quia vidimus.* & ibi A [illegible] & Cur. *vbi ſupra* addit Bal. *in* [illegible] *part. conſ.* 145. *incip. quod pro* [illegible] de quo [illegible] iam vide Ro. *in d. conſ.* 36 [illegible] Ial. *in l. de quib. col.* [illegible] & Fran. C [illegible] *in conſ.* 50. [illegible] *fi.* 2. *col.* & Card. Me [illegible] *in d.* §. & *quia vidimus. col.* 16. vide etiam Cur. *vbi ſupra ubi.* 8. [illegible]

Et ibi ſubiung [illegible] Cur. an in hoc attendenda eſſet cõſuetudo vnius familiæ: & ſi [illegible] nunqui [illegible] vna familia poſſit in roducere c [illegible] ſuetud nem vt fœmina ſuccedat. & relatis hincinde opin. dici [illegible] qu [illegible] hanc q. pro tunc [illegible] vult decidere quia in breui erat de facto ventura. ſed dicit eſſe vi [illegible] conſ. Bart. *in cap.* [illegible] *propoſ.* & Are. [illegible] & vide hanc q. bene facere [illegible] Bal. [illegible] Cur. *conſ.* 66. & l 16. *Iaſ. in l. ſi quis à* [illegible] *parte* [illegible] quibus locis [illegible] & cõſuetudo [illegible] inter eos.

Limi [illegible] dato pro ſe & here [illegible] ſi [illegible] cuiuſcũque. quia tunc ad mitteretur [illegible] *in* 2. [illegible] *conſ.* 251 *col.* §. 6. & 7 [illegible]

Su [illegible] *in* [illegible] Dec. *conſ.* 39. [illegible] per Alex. *in* 5. [illegible] *praterea* Cor. *conſ.* 23. Idem.

29 [illegible] feu [illegible] ſuccedunt fœminæ [illegible] maſ [illegible] Alex. *in* [illegible] *in* 1. *vol.* & dixi *ſupra* [illegible] feudorũ. Et iſtud etiam [illegible] *in* [illegible] 40. quod intelligo fœmi [illegible] *tali* [illegible] *tudine.*

30 Limita [illegible] ſententia, in qua dicitur quod feudum pertineat tali & filiis ſuis: quia tunc venient filiæ. ve-

vult

vult Alex. *in 5. vol. conſ. 1.* ſed hoc impugnat Cur. *vbi ſuprà ib. 12.*

31 Limita decimo quarto vt non procedat in feudo exiguo. ita Rom. *in d. cōſ. 36* & pro iſta lim. quā tamē ipſe impugnat Curt. *vbi ſupra ibi* 1. *limitate* al. multas auctoritates.

Et ad limitationem regulæ prædict. not. quod licet ſi aliquis cognoſcat feud. a ſuperiore, & poſtea ipſe alteri infeudet, ipſo mortuo, fœmina non ſuccedat, nec vaſallus teneatur recognoſcere illud feud. à fœmina: tamen ſi aliquis infeuderet allodiū ſuū, & poſtea decederet relict. maſcul. & fœminis: in tali feu. ita ſuccederet fœminæ, ſicut maſculi: & tenebitur vaſallus recognoſcere feudum, etiam à fœminis. ita ſing. Aluar. *in c. 1. in princ. & in antepen. col. in tit. de eo, qui ſibi & hæred. ſuis.* refert Cur. *vbi ſuprà ibi,* 14. vbi hoc tamen impugnat.

Adnecte etiā, quia ſi princeps dixiſſet, donamꝰ tibi & tuis legitimis hæredib. admitteretur etiam filia, ſeu fœmina. Decius *conſ. 32. & conſ. 85. in 2. dub.*

Et ſubiungit Decius, quòd fœmina eſt capax iuriſ. 1 ꝗ. quando venit iure hæreditario. Decius *vbi ſuprà. in* [illegible] *ſcilicet, in coſ. 32.* & vult Alex. *in 5. vol. conſ. 1. col. 6. & co* [illegible] *4. col. 3. ver. nec obſtat, quòd fœmina.* Bellac.

32 Feudo conceſſo pro ſe & hæredib. maſculis & fœminis, an tunc admittentur fœminæ cum maſcul. An vero ordine ſucceſsiuo? Cur. *vbi ſuprà. ibi.* 17. dicit hanc dubitationem reperiri deciſam per Alex. *in conſ. 29. vol. 1.* vbi concludit, quod admittemur ordine ſucceſsi[illegible] adde quod il[illegible] tia videtur decidere idē Alex. *in d. 1. vol. conſ. 29. ibi fortiſic. prædicta.* vbi vult, quod ita demum admittatur fœmina, etiam in [illegible]b. in quibus de iure ſuccedere poteſt, quando deficiunt maſculi, & non aliter. & idem vult *in eod. 1. vol. conſ.* 127. vbi loquitur de emphyteoſi. & ſtante ſtatuto, quòd filia excludatur ab inteſtato &c. aliàs autem tenet, quod in emphyteoſi huc modo recepta, ſuccedat fœmina æqualiter cum maſculo. Et de hac quæſt. vide etiā Ludo. *conſ. 1. & conſ. 2.* De[illegible] *conſ. 129.* Card. *conſ. 64.*

Vide etiam Bald. *conſ. 26. in 2. part.* vbi dicit quòd ſi vltimo loco remaneant duo fratres, & vnus decedit relicta filia, poſtea alius decedit relicta filia, quòd filia vltimi morientis excludet aliam. vide ibi quia eſt notabile conſilium.

Adde tamen quod ipſe Bal. videtur tenere contrarium *in d. 1. part. conſ. 328.* quem etiam vide *in conſ. 331.* Bellac.

33 Præmiſſam deciſionem Alex. *in d. conſ. 29. vol. 1.* intellige in terminis ſuīs, quando feudum eſt pro ſe & hæredib. [illegible]is, maſcul. & fœminis: ſecus ſi dictum eſſet in inueſtitura, quòd quis recipit feud. cum maſculo ſimul cū fœmina, vel diceretur quod fœmina ſuccedat ſicut maſculus, vel recepiſſet feu. pro maſculis cū fœminis. Na iſtis caſib. ſuccederet fœmina cū maſculo. ita *Bald. in d. l. quotiens. C. de ſuis & leg.* Frac. C[illegible] *ē. ſing.* 71.

Adde quòd Aug *in conſ.* 184. tenet quòd fœmina ſuccedat cum maſculo, quādo dicitur pro maſcul. & vna fœmina. Idem

34 Quid ſi inueſtitura dicat, pro ſe & hæred[illegible]. ſuis vtriuſq; ſexus, an tunc venient fœminæ ordine ſucceſsi[illegible] Cur. *vbi ſuprà,* refert ſolum Alex. hōc decid[illegible] *in con*[illegible] *vol.* [illegible] vbi dicit, quòd fœminæ non admittentur niſi [illegible] ſucceſ[illegible]uo.

Vide vnam pulchram quæſt. per Ca[illegible] *in 1. de feud. conſ. 13. alias* 315. Idem.

35 Sed quid ſi fuit quis inueſtitus, vt ſup[illegible] pro ſe & hæredibus ſuis maſcul. & fœminis, & deceſsit [illegible] vno maſculo, & vna fœmina, ſed maſculꝰ illico deceſsit, [illegible] fœmina admittatur? gl. not. *in ca. 1. §. quin etiam. in tit. epi[illegible] vel abb.* determinat quod ſic. & ibi huc volunt Aluar. Iac. de Beluiſ. Nic. de Neap. & Bal. licet Fer. ibi teneat contrarium.

36 Quid autem ſi feudum ſit conceſſum duobus, vt ſuprà, & vnus ipſorum decedat relicta filia, an patruus ex[illegible] eam an è cōtra? dic quod filia excludet patruum [illegible] *in tit. de duo. fra. à cap. inue. fac. l. ſi pactum. ff. de prob.* [illegible] *per Ale*[illegible] *in 5. vol. conſ. 119. col. 1. ver. & decedente.* Bened. *in conſ.* [illegible] *col 2.* [illegible] *ſeq.* Idē.

37 Sed quæritur, quid ſi maſculus p[illegible] inueſtituram [illegible] & ſorore, an ſibi præiudicet? Alex. *in 5. vol. conſ.* [illegible] quod non. refert & ſequitur ſimpliciter Cur. [illegible] *ibi,* 19. *quæro.* Idem.

38 *Pro maſculis & vna fœmina.* Quid ſi contingat p[illegible] adeſſe? Bald. *in d. §. & quia.* dicit, quod ers[illegible] i-cationi. ſed Cur. *vbi ſuprà,* ibi, 18. dicit, quod primogenita admittetur, per not. per Lud. *conſ.* 408. vbi dicit, quòd ſi teſtator leget alicui centū pro prima filia maritanda, intelligitur legatū factū pro primogenita. dic tamē, quod pro opi. Bal. fac. tex. *in l. ſi quis ſeruum. §. ſi inter duos. de leg. 1.* & relinquit cogitan.

Vide etiam Aug. *conſ.* 311. vbi loquitur de emphyteoſi.

39 *Deficientib. maſcul. quòd fœmina admittantur:* Quid ſi decedat relicta vna filia, quæ ſucceſsit in feudo, & contingat illam filiam decedere relicta vna filia, relictoq; nepote ex filio præmortuo, quis ſuccedet? dic quod nepos. gl. *in c. 1. tit. de eo. qui ſibi & hæredib. ſuis.* & ibi doctor. faciunt quæ in ſimilibus terminis vult Bal. *in 1 part. conſ. 1. &* [illegible] fac etiam quod vult C[illegible]rt. *vbi ſuprà. ibi. 12. quæro.* vbi alleg. Fulgoſ. *in conſ.* 229. Bellac.

40 *Pro maſcul. & fœminis ex ſuo corpore deſcenſuris.* An. contineatur nepos ex filia. Bal. *in c. 1. §. filia vero. de ſucce. feu.* dicit quod ſic. quia non decedit ſine fili[illegible]s, qui nepotē ex filia reliquit. *l. 1. C. de cond. inſer.* vbi idem Bald. & Pau. de Caſtr. refert & ſequi. Curt. quia [illegible]ia al. *vbi ſuprà. ibi* [illegible] *3. quæro.* Idem.

41 In caſibus, in quibus mulier ſuccedit in feudo, quid ſi relinquet filios ex diuerſis matrimoniis, qualiter ſuccedent filij in feudo? Curt. *vbi ſupra. ibi, vigeſimoquarto quæro.* dicit eſſe text. mirabilem, *in c. mulier ſi de feud. fuer. controuerſ.* decidentem in fauorem filiorum primi matrimoni. ſed d[illegible]t communiter doct. ibi illum text. intelligere in conſuetudine locali, non autem in generali. Idem.

42 *Pro ſuis liberis heredibus ex linea maſculina de*[illegible] *den.* An cōprehenda. filia fœm[illegible] Cu[illegible] *vbi ſu*[illegible] *vigeſimo quinto quæro.* licit, quo[illegible] hāc quæſt. [illegible] *amat* Paul. de Caſt. *in l. maritus. C. de procuratori.* vbi d[illegible], quòd non. & ibi Curt. [illegible] Alex. *in 3. vol.* [illegible]

43 *Pro te & alijs de genere tuo.* An veniant deſcendentes ex fœmina? Iſer. *in c. 1. de ſucc. feu.* [illegible] quod nō. vide de hoc Curt. *vbi ſuprà ibi* 26. vbi latiſsime diſputat hanc quæſt. Et *in verſ.* 27. quærit an fœmina ſemel excluſa, per exi[illegible] etiam maſculi, perpetuo duret excluſa, ita quod etiam mortuo maſculo, qui eam excluſit, non poſsit fœmina admitti. & poſt mula hinc inde adducta, concludit quod ſic, dicens hanc eſſe communem opin. quam limitat. vide ibi per eum. Idem.

44 An autem fœmina ſemel admiſſa, excludatur à maſculo ſuperueniente &c. duæ fi[illegible] ſucceſſerunt in feudum, vna moritur relicto filio, an iſte nepos excludat materteram? Curt. ibi poſt longam recitationem *verſ.* 27. dicit quod non. & dicit hanc eſſe communiorem opinionem. Idem.

45 Ad vnum notabiliter aduerte, quia dominꝰ directus feudi, poteſt reſpectu ſui iuris & intereſſe conſentire, quod feudum veniat ad fœminas, vel natos ex fœmini[illegible] *c. 1. §.* [illegible] *autem, notandum ibi, niſi ſpecialiter dictum fuerit. qui feu. da. poſſ. cap.* 1. *de feu. fœm. & ca. 1. quem ad. feu. per* 1. & ita vult [illegible] Franc. Curt. *in conſ.* 1. & ita refert ſe conſuluiſſe *in d. tract. ibi,* 30. *&* *vlti.* Idem.

46 *Pro te & fil*[illegible] *maſcul.* Quero quomodo in materia feuda li intelligatur illud nom[illegible], [illegible] ſcilicet, an nepotes, pronepotes & deinceps comprehendātur? videtur primò quod nō. per nota. per B[illegible] *in l.* [illegible] *verb* [illegible] dum ſanguinis articulum, an in contractib. [illegible] filiorum contineant. nepotes. & hane opi. tenet A[illegible] *in* [illegible]

Contrarium eſt vera [illegible] materia feudali [illegible] hōc verbo, filius [illegible] continentur [illegible] deſcendentes [illegible] tta. glo. no. *in cap. 1. ver.* [illegible] *ſi clientulus* [illegible] *ſuper ver. ad dominum. ibi, ſed in inſtitutis. de nobe*[illegible] [illegible] *in c.* 17. [illegible] *in eccleſiarū* [illegible] *col. de co*[illegible] in proba. *in d. verſ. &* [illegible] [illegible] duos caſus, ſcilicet, quando [illegible] feudum [illegible] ſe & heredibus ſuis maſculis & quando [illegible] ſe & filij. Nam [illegible] caſu intelligitur de omni[illegible] in teria feuda [illegible] de fili[illegible] ſeculo. *ca*[illegible] *ſi aliter. §. profecto. in. tit. de l. contra.* compre[illegible] etiam nepotes, pronepotes & [illegible] qui a illa verb[illegible], *ſiue* [illegible] *de deceſ*[illegible] in materia feudali ſu[illegible] conditione: vi[illegible] debemus intelligere de filiis & [illegible] in gradu [illegible] non autem de extraneis, quia aliàs feud[illegible] ad dominum [illegible] intelligeretur de [illegible] *de vir* [illegible] Alex. *con*[illegible] *lib* 1. vbi quod non intelli[illegible] modo [illegible] dicen. quòdo feudū [illegible] vt comprehendan. [illegible] Bar. [illegible] *lib* [illegible] quod loquitur [illegible] non eſt [illegible] magis dicitur grati[illegible] quia magis par[illegible] de[illegible] vt declarat Bal. *in proœm feu.* [illegible] dum poſsit [illegible] &c. *l. quæritur ff. de ſta. ho.* & [illegible] opi. a qua vidit aliquos diſcrepā-

re,&quã mult.cõprobat iuribus,dicit non eſſe receden.d.Iac. *in d tract.in v.preſentes & recipientes.* Adde Alex. *in l.gallus. §. Inſtit.in vlt.col ff de libe.& poſt.* cuius verba fere formaliter tacito auctore,refert Iac.*vbi ſupra.* & de hac.q.vide latiſsimè per Iaſ.*in l. de quibus.in 6.& 7.col.ff.de ll.* & pro iſta parte,quam ſequi.al.infinita.max. Alex.*in 4.vol. conſ.* 121. *incip. ſuper primo quæſit.* & mihi eſt 124.al.etiã eũdẽ Alex.*in 5.vol.cõſ.17.& cõſ.26*

Addo eundem Iaſ. nem,*in l.ſi extraneus.in vlt.col.ff.de condit. cauſ da.* vbi in apoſtilla allegantur multa conſilia. quæ mihi paruin eſſet tranſcribere. idem vult *in d.§.conſtituens. in 4. col.*

Addo etiam Curt.*in d.tractat.in 2.part.verſ.circa hanc materiam.* vbi infinita al.pro & contra. dicens, quòd aliàs conatus fuit defendere primam opi. Nunc autem diutius conſideran. conſiderauit præd.op.fœdere diſtinctionis poſſe concordari.

47 Diſtingue igitur,inquit ipſe quod loquimur in feudo habito à ſupremo principe,& tunc appellatione filiorũ veniãt nepotes. Aut loquimur, in conceſsione feudi facta ab alio inferiore,& tunc ſecus. & hanc ſuam diſtinctionem probat optimis fundamentis.

48 In emphyteoſi autem appellatione filiorum non veniẽt nepotes. Ita Alex.*in d conſ.17.in 5.vol.* Bellac.

49 Quæro an feudum receptum pro filiis, intelligatur etiã pro naſcituris? Lauden.*in c.de grad.ſucc.in feu.* tenet quòd ſic. & eſt de mente Bal.*in l.ſi manumiſſus. quaſi in fi çom. C. de libe. & eorum libe.* Vezinus.

50 Quid ſi dicatur pro filiis naſcituris: & naſcatur quis ex ventre ſecto? dic quod admitti. ita Fel.*in c ſicut ex ina. extra, de homic.* Adde Curt.*in 3.part.q.14.* Idem.

51 *Pro ſe & nepotibus.* An tunc veniant filij fratris? vide Alex. *in l n.C.de ſucc.edic.* Idem.

52 An autem veniat filius fratris præmortui cum alio filio, & ſic cum patruo. Curt.*in 3.part.ibi,12.quæro.* dicit,quòd ſic.al. Corn. *in 2.part.cõſ.24.* Idem.

53 An filij recipiente.excludant filios fratris. Bal. *in l.cum acutiſsimi. C.de fideicom.* Idem.

54 *Pro ſe & ſuis hæredibus.* An tunc fœmina admittatur. vide Ale.*in 1.vol.conſ.30.* repetito *in 5.vol.conſ.2.* & dic quòd non, quia in hac materia feudali, appellatione hæredis intelligitur de filio maſculo. *c.ſimiliter.§.profecto.in tit.de l.cõra.* Card. *conſ.64.* Cald.*in tit.de feu.conſ.8.alias* 310 Ang.*conſ.100.in 3.col.*

Cor.tamen,*in conſ.16.* tenet,quòd ſi dicatur pro ſe & hæredibus & ſucceſſoribus,veniat fœmina. Idem.

55 *Et hæredibus quibuſcũque.* An intelligatur etiã de extraneis? Bal.*in c.imperialem.ver.ſed ſi conceſſum.in titu.de prohi. alie. feu. per Fred.* determinat quod ſic,in tantum quod poterit legari etiã extraneo,quia in ſe legata legatarius cẽſe. quodammodo hæres.*l.id tẽpus §.1.ff.de vſuca.* idem vult ipſe Bal. *in l. j. in 34. quæſt.ff.de re.diuiſ.* de quo vide latè Alc.*in l.Gallus.§.etiam ſi parente.ff.de liber.& poſth.in 2,col.cum apoſtilla.* eandem opin. ipſe tenet Alex *in l.quadam.§.nihil intereſt.ff.de eden.& in l.etiam.ff. ſol.matr.in l.quod dicitur.ff.de verb.obl.& in l.ſi patrom.ff.ad Tr.* faciunt quæ vult Bald.*in 2.part.conſ.23.* vbi ponit de ſtatuto dicente quod quælibet perſona cuiuſque ſit conditionis, &c.

Addo.Pan.*in 2.vol.conſ.3.*

Idem vult Iaſ.*in l.y.in 77.col.C.de iur.emphy.* Idem.

56 *Et pro hæredibus & ſucceſſoribus.* Not.quòd tunc oportet, quod ſit hæres ille qui intendit conſequi feudum. vt in terminis vult Alex. *conſ.10.in 3.vol.& in 5.vol.conſ.13.& conſ.19. conſ. 26.in 2.col.& conſ.28.in vlt.col.& conſ.124.* Et Cur.*in conſ.82.in 4 col.*& Cur.iun.*conſ.1.in 4.col.ibi,ſecundum itaque.* Bal.*in authẽt. hoc amplius C.de fideicom.*& in dubio præſumi pro hæredibus. Alex.*in 5.vol.conſ.18.& conſ.26.* Cur.Iun.*conſ.3.*

In contrariũ fac.quod vult Ale.*in 2.vol.conſ.193.in 1.col.* Idẽ.

57 *Pro ſe & quibus dederit.* An tũc trãſeat ad extraneos? doct, communiter per illum text.tenent quòd ſic *in c.j.in tit.de feu. non haben.pro.naturam feu* & eſt text.*in c.feudum ea lege.ſi de feu. ſue.contr.*& ita etiam in emphyteoſio eccleſiaſtica tenent Nicol.de Neap.& Alua.*ibi.& iſtud eſt indubitatum, quando in teſtamento eſſet inſtitutus hæres extraneus.* vt vult Alex.*in 2.vol.cõſ. 189.*& vide Bald.*in 1.parti.conſ.70.* Curt.iun. *conſ 1 circa pr.* Idẽ.

58 Sed nunquid habeat locum ab inteſtato? Curt. *in 4. conſ.* multa al.pro & contrà.tandem concludit hãc opinionem eſſe veram,& procedere,etiam ab inteſtato,vt tunc veniat etiã hæres extraneus ab inteſtato.al. Nicol.de Neap. Alua.& Card. Alex.*in d.c.feudum ea lege.* & alia infinita, reſpondendo pulchrè & ſubtiliter ad adducta in contrarium. Idem.

59 Sed quid ſi ille qui tali modo fuit inueſtitus, nõ diſponit, an hæres diſponere poſsit? Alua.*in c.1.in. de eo qui ſibi. fe. ag. de feu.pater.in vlt.col.* dicit ita fere formaliter, verba & cui dederit,aliquid nõ operantur poſtquam vaſallus non fuit vſus illa potentia ſibi attributa.*ar.ff.de arb.l.non diſtinguemus. §. ſi cum dies.* (cius *conſ.164.* Idem.

Non requiritur tunc conſenſus domini in alienatione. De-

60 *Pro ſe & deſcendentibus.* Quid ſi deceſsit relictis pluribus qui diuiſerũt inter ſe,& feudum peruenit ad vnum? dic quòd donec extant aliqui de linea illius cui feudum peruenit, alij non admittentur.text.eſt *in c.de natura,ſuc. feu.* vt al. Cor. *in 3.vol.conſil.37.verſ.ex alio & e fac.* quod vult Oldr. *in conſ.178.*

Et ita in emphyteoſi firmat Cor.*in 3.vol.conſ.190.*

Contrarium tamẽ in emphyteoſi videtur tenere ipſe Cor. licet non audeat firmare,*in 4.vol.conſ.42.* Bellac.

61 Exhæredatus,an ſuccedat in feudo. Iacob.de Ardiz. *in ſumma. in tit. de ſucc. feud.in Rubric. an filius ſucced.in feud.* dicit quod ſic,ſi teſtamentum ſit irritum:ſecus ſi ex eo ſit adita hæreditas.*l.ſi exhæredatus.ff.ad ſylla.* idem tenet Iſer.*in c.1. in prin. in tit.de ſucce.feud.*

Intellige tamen, quòd exhæredatus poſsit in feudo ſuccedere,quando iniuſte fuit exhæredatus:alias ſecus:omnis enim cauſa quæ eſt ſufficiens ad exhæredandum, eſt ſufficiens ad priuandum feudo.text.eſt not.*in c.1.§.prædictis autem modis.in tit.qua ſit prima cauſa benefi. amit.* Non tamen intelligas quòd quęlibet cauſa,ex qua opinio & famæ exhæredati grauatur, ſit ſufficiẽs ad priuationẽ feudi. vt eſt text.*in præallegat c.1 § illud enim.* vide Iacob.*vbi ſ.in 3.part.v.3.principaliter quære.* Vezinus.

62 Nunquid autem exhæredatus a patre ſuccedat in feudum aui? vide Iac.de Ardiz.*vbi ſuprà.*& Iacob.& Cur.*in locis præal.*

63 Et an exhæredatus à patre excludatur à ſucceſsione collateralium? dic quòd non. Alua.*in d. §. & quia.* Curt. *in 3. parte. ibi.8.quæro an filius exhæredatus.* Idem.

64 Inſtitutus in re certa,an ſuccedat in feudo cũ aliis ęqualiter? dic quod ſic,*per cap.1.in tit.de ſuc.feu.*& ita vult Bart.*in l. vt iuriſiur.§.ſi libertis.ff de oper.lib.cum aliis alle.* per Alc.*in 1.vol. conſ.129.col.vlt.& in 5.vol.conſ.19.col.3.v.non ob.etiã ſi in contrarium. & in conſ.22.col 2.verſ.& hoc etiam operatur.* Vezinus.

65 Emancipatus an ſuccedat in feudo? Bald. *in aut. in ſucceſſione C.de ſuis & leg.* tenet quod ſic.& Iac. de Ardiz.*in tit.de ſuc. feu.§.item quæritur ſi emancipatus.* hãc q.latiſsimè decidit Cur. *vbi ſuprà.verſ.2.principaliter quæro.* & Iaſ. *in l.qui ſe patris. col. 27.C.vnde liberi.* Idem.

66 Nepos ex filio prædefuncto, an ſuccedat cum patruis in feudo quemadmodum in allodialib. Curt.*vbi ſuprà. ibi, nonò principaliter.* conclud.breuiter quod ſic,*per gl.in c.1. de na.ſuc. feu.* quæ gl.dicit hoc eſſe de mẽte text.*in c.1 circa prin.de grad. ſuc.in feu all.* etiam text.*in c. de ſucc feu.*& ibi Bal.all. et à Aret. *conſ.163.* & Alua. *in c. 1. de na. ſucc. feu.* vbi Alua. dicit, quod filij tunc ſuccedunt in ſtirpes,non autem in capita.& quod in feudo admittatur Nepos cum patruis,eſt tex. *in c vnico §. his verò deficientib.in tit de grad ſucce.in feu.* & vide caſum *in §.reliquum.in auth.de hered.quæ ab inte.& in auth. vt fra.filij.in prin. col.9.* Et ita vult Alex.*in 1.vol.conſ 88.*repetito *in eo.vol.cõſ.137.* Addo text.*in c.decedente.*& ibi Bald.*in tit.de na.ſuc.feu.* doct.*in c.j.de ſucc.feu.* Bal.*in c.1.§.ſi tamen.in tit.qui feu.da.poſſunt. & in 1.parte conſ.161.& conſ.395.* in quibus locis latè ponit,quòd nepotes ex filio prædefuncto ſuccedunt in ſtirpes cum ſuis patruis tã in feudalibus, quàm in allodialib. addo Bald.*in 2.vol. conſ.10.in 4.col.* vbi ad hoc etiam all.*c 1.de feud.march.*

Addo etiã eundẽ Bal.*in 4 parte conſ.32.ibi.ſuper quinto.* Et ita in terminis vult Socin.*in 2.parte,conſ.252.in 1.col.* Alex.*in 5.vol. conſ.129.in fi.& in 3.vol.conſ.26.* Cor.*in 2.vol conſ.24.in fi. & cõſ. 231.* Socin.*in conſ.poſito.poſt tit.ff ſol.matrim.in 1.col.* Idem.

67 Cõcluditur ergo quod tam in allodialibus,quàm in feudalibus filius ſuccedit in locum patris ſui. *per §. cum filius. inſtit.de hered.quæ ab inte.cum aliis præall.* & vult Bald.*in 1.parte conſ.5.* per quem text. Bal.*in l.1.in 2.col. C.de ſecund.nupt.* dicit, quòd tunc non corrumpitur gradus,ſed repræſentatur.

Iſtud tamẽ intelligen. videtur,quãdo tractatur de ſucceſſione aſcendentiũ: Secus quãdo tractaretur de ſucceſſione tranſuerſali: quia tũc filius non ſuccedit in locũ patris præmortui nec æqualiter admittitur cũ patruo ſuo. *§ ſi plures.Inſtit.de legi.ag.ſuc.l.ſi anta.C.de ſucce.edict. & l.auunculo. C. communia de ſucce.* Iaſ.*in l.fratres.in 3.col.de inoff. teſta facit conſilium Aug.37.*

Sed dicit Iaſ.*in d.l.ſi anta.in 2.colum.* quòd iſta iura prox.all.

limitantur

limitantur non procedere quando tractatur de hæred. patrui, vel auunculi, ſeu amitæ, vel materteræ: quia tunc filius ſuccedit loco patris, & admittitur ſimiliter & ſemel æqualiter cũ aliis patruis. *auth. ceſſante. & in ver. vnde ſumitur. C de leg. hered.* quod intellige ab inteſtato. Iaſ. *in d. l. fratres. in 3. col.* 68. Idem.

68 Quantũ autẽ ad alios trãſuerſales filius vel nepos nõ ſuccedit in locũ patris præmortui, imo excluditur per patruos, qui viuunt. *auth. poſt fratres. & ibi* Bart. *C. de leg. hered.* & declarat Cy. *auth. ceſſante.* Bald. *in l. 3. C. de leg. her.* & Io. Fab. *in d. §. cum filius.* & ita in effectu vult Alex. *in 5. vol. conſ. 44. in 4. col.* Ang. *in d. conſ. 37.* Idem.

69 Et in materia, quod nepos admittatur cũ patruo, in allodialibus: vide ſubtiliter Bolog. *in tract. ſuc. ab inte. in add. ad Matheſ. col. 31. cũ duab. ſeq.* & aliquid per Deci. *cõſ. 87. in fin.* Idẽ.

70 Aduerte tamen, quia Alex. *in 5. vol. col. conſ.* 129. vult, quòd ſi alicui ſit data emphyteuſis pro ſe, filiis & nepotibus, intelligitur ordine ſucceſsiuo. imò filius fratris præmortui, non admittetur cum patruo. al. Bal. *in l. cum ita. §. in fideicommiſſo.* (*ff. de leg. 2.*) Idem vult Bened. de Peruſ. *in conſ. 5.* Idem.

71 Et idẽ in feudo in terminis propriis, tenet Petr. de Anch. *in conſ. 82.* & Alex. *in 2. vol. conſ.* 204. *& in 4. vol. conſ. 4. & in 5. vol. conſ.* 17. addo Ant. de bu. *conſ.* 47.

Idem in emphyteoſi eccleſiaſtica tenet Bolog. *in conſ.* 48.

Fateor ingenue hunc articulum eſſe difficilem. Et niſi fiat aliqua diſtinctio, videntur doct. *in locis præal.* multũ cõtrariari.

72 Ego autẽ pro nũc ita diſtinguerẽ: quòd aut loquimur in ſucceſsione aſcendentis, & tunc filius repræſentet perſonam patris, & eius loco ſuccedat.

Aut loquimur in ſucceſsione tranſuerſali, & tũc aut loquimur de ſucceſsione patrui, & tunc etiam filius ſuccedat in locũ patris ſui prædefuncti: Aut loquimur de ſucceſsione aliorum tranſuerſalium, & tunc filius non ſuccedat in locum patris ſui. & hanc diſtinctionem colligo ex dictis per Iaſ. *in d. l. ſi arma.* & per Dec. *in conſ. 1.* & ita videtur velle Alex. *in 3. vol. conſ. 5. in fin. & in 5. vol. cõſ. 44. in 4. col.* & Cor. *in cõſ. 302. in 1. vol. & in 4. vol. conſ.* 186. Ang. *in §. cum filius. inſti. de here. qua ab inte.* Bal. *in l. conſanguinitatis C. de legi. hered.* ac Iac.

73 Et quia illam diſtinctionem, an quis ſuccedat ex prouiſione legis vel hominis, mordent multi doctor. vt patet *in locis præal.* de quo habetur etiã aliquid per Iaſ. *in l. quis liberis. §. hac verba. in 1. & 2. vol. ff. de vul. & pub.* Ideo pro nunc eam nõ attingo. de quo etiam habetur per Dec. *cõſ. 79.* & Alex. *in 5. vol. conſ. 26.* & Cor. *in 2. vol. conſ. 11. & in 3. vol. conſ.* 131.

Limita etiã, niſi pater eſſet de crimine leſæ maieſtatis dãnatus: quia tunc eius filius excluderetur. Ita Fulg. *conſ. 8. ad fin.* refert & ſequitur Curt. *in 3. parte, ibi, nono pro perfecto.* Idem.

74 Sed retẽto themate, quòd filij ſuccedãt in locum patris, quæritur nũquid tales filij, qui patrueles appellãtur, ſuccedãt in ſtirpes, an verò in capita. Iac. de Ardiz *vbi ſup. ſcilicet in rub. de ſucce. feu.* dicit ꝙ ſuccedunt in capita. & idẽ vult Bald. *in d. auth. ceſſante.* dicẽs hoc ita cõmuniter teneri & aſsignat rationẽ, quia ſicut ſeruitiũ feudi diuiditur per capita, ita & ſucceſsio. *l. ſecun. natur. ff. de reg. iur.* ad idem allegatur tex. *in c. 1. §. his vero deficiẽtib. de grad. ſuc. in feu.* vbi text. videtur velle, ꝙ deficiẽtibus deſcẽdẽtibus admittãtur fratres, & filij fratrũ. vlteriores autẽ admittãtur per capita. & ẽt quãdo filij fratrũ ſuccedunt alicui collaterali. ad idem eſt tex. *in c. decedente fideli. in tit. de capitulis extrau.*

Contrarium tamen determinat d. Iac. *vbi ſup. in verſ. præſentes & recipientes.* al. Iſer. *in c. 1. de grad. ſuc. in feu.* Bal. *in c. 1. de na. ſucc. feu.* vbi dicit, quod quia gloſator *in d. aut. ceſſante.* tenuit quod in allodialibus ſuccedunt in ſtirpes, non vult ipſe Bal. recedere ab op. gl. Et idem vult ipſe Ba. *in tit. de gra. ſucc. in feu. c. 1. & in c. 1. de ſucc. feu.* & ibi hoc ẽt vult. Aluarnã cũ in allodialib. vt dictũ eſt, ſuccedant in ſtirpem, nec habeatur tex. in cõtrariũ in feudalib. nõ eſt à iure cõmuni recedẽ. *c. 1. §. ſtrenuus autẽ. in c. de feu. cog.* & reſpõdet ibi Iac. ad motiua in cõtrariũ adducta. Et ſubiungit, ꝙ ſecũdum opi. [illegible] cõſuluit. cõcludẽs, ꝙ ſi nepotes ſine patruo ſuccedũt alicui patruo, vel ſuccedũt cũ patruo alteri patruo: tunc ſuccedunt in ſtirpes ẽt in feudalib. Si verò ſuccedũt alicui alteri collaterali, ſuccedũt in capita. & prædicta dicit eſſe de mẽte Bart. *in l. poſt cõſanguineos ff. de ſuis. & leg.* & Io. de Im. *in cle. plures. de iur. patr.* vbi refert cõſ. doct. Bonon. & ita ſecũdũ eũ etiã concludit Mar. Lauden. *in d. c. 1. de gra. ſucc. in feu.* Addo Alex. not. *in 4 vol. cõſ. 55. cũ cõſ. Barb. ſubſeq. & in 5. vol. conſ. 29. col. 3. v. ſi autẽ fuiſſent.* idem vult Cur. qui multa alia al. *in 3. par. ibi 4. circ. ſtã materiam.* Et in allodialib. quòd ſuccedant in ſtirpes, vide not. Bolog. *in tract. ſuc. ab inteſt. in add. ad Matheſ. in 35. col.* Idem.

75 Clericus, an ſuccedat in feudo, cũ aliis fratribus laicis? videtur ꝙ ſic: vt voluit Bart. *in repe. aut. ingreſsi. C. de ſac. ſan. eccl.* & pro iſta parte vide gl. *in c. 1. in t. an mut. &c. & in c. 1. de benefi. fœm.* Idẽ voluit Cano. quos refert ibi Felin. *in 19. col. in c. in præſentia. ext. de prob.* Archid. *in c. ſi qua mulier. 19 q. vlt.* & Sal. *in d. auth. ingreſsi.* vbi dicit, ꝙ doct. communiter ita tenent. Idem vult Iſer. *in c. ſi quis deceſſerit. in t. ſi de feu. fuer. controuerſ.* Et dicit d. Iacob. *vbi ſup. in verbo, & quibuſcunque hæredibus.* vbi dicit ita cõſuluiſſe, multa allegãdo, & reſpondẽdo ad motiua in cõtrariũ adducta. de quo ẽt habetur latiſsimè per Cat. Alex. *in c. qui feud. da. poſſ. c. 1. §. & quia col. 4. cum ſeq.* Et pro iſta parte adducuntur infinita fundamẽta, relata per doct. *in locis præallegatis.* & per Curt. *in 3 part. verſ. deci. principaliter.* qui tamen tenet contrariam opinionem, vt inf. ſubnectam.

Cõtrariã opinionẽ ꝙ clericus non ſuccedat in feudo, tenet Iacob. de Beluiſ. *in d. c. ſi quis deceſſerit.* & Ioan. Blanch. *in tit. de ſucceſſ. feud. § ſed forte.* & Iſern. *in c. fin. de cle. qui inue. fer. & in c. 1. de benefic. fœm. & in c. ſi clericus.* vbi de hoc videtur text. expreſſus *in c. ſi de feu. fuer. controuerſ. §. quis clericus.* vbi text. dicit, qui clericus efficitur, hoc ipſo feudũ amittit. & Bald. ibi exponit, dummodo ſit in ſacris, vt in ſubdiaconatu, qui eſt ſacer ordo. *c. à multis. de ætat. & qualitat. ord.* Et pro iſta parte alleg. ẽt text. *in c. 1. in t. de mil. vaſal. qui arm. bel. depo.* & alius text. qui multũ viget, *in c. 1. in fin. in t. an mu. ſeud. vel alter imper. & in c. 1. in c. de benef. fœmin.* Et hac partẽ tenet expreſſe Bal. *in d. §. quis clericus.* & Alberic. de Roſ. *in d. auth. ingreſsi.* Et pro iſta parte, Curt. *vbi ſup.* alleg. innumerabiles deciſiones. & dicit totius articuli veritatẽ pẽdere ab illa difficultate an clericus vaſallus poſsit domino ſeruire per ſubſtitutũ, in qua dicit veriorẽ concluſionẽ eſſe, ꝙ non. quã ſubtiliter probat concludens clericum non poſſe in feudo ſuccedere all. Alex. tenuiſſe hanc partem *in 5. vol. conſ.* 10. & Felyn. *in d. c. in præſentia. in 21 col.* & reſpondet ad omnia in contrarium allegata. Bo. Iac.

76 Tu dic, quòd imo Alex. *in d. conſ.* 10. videtur tenere cõtrarium. concludit enim quod ſi ſeruitium præſtandũ poſsit præſtari per ſubſtitutum, admittetur monaſterium ad feudum. & idem ẽt in veritate videtur tenere Fely. *in d. c. in præſentia. mihi in 19. col.* vbi dicit, quod niſi ſit electa induſtria perſonæ, poteſt ſeruiri per ſubſtitutum. & quòd nunquam dicatur electa induſtria perſonæ, vbi ſit mentio hæredis. vide ibi per eum.

77 Pro iſta tamen parte, quod clericus non ſuccedat in feudo, videtur facere quod vult Paul. de Caſtr. *in 2. vol. conſ. 161. in vlt. col.* vbi dicit valere conſuetudinem quod clericus non ſuccedat in feudo, arguẽ. ſic. quod poteſt fieri per pactum, poteſt fieri per conſuetudinem & contra. *l. non impoſsibile. ff. de pac.* ſed per pactum non poſſet vaſallus excludere filium à feudo. ut dictũ eſt ſup. ergo nec per conſuetudinẽ, cum ergo Paulus de Caſt. velit id poſſe fieri per cõſuetudinẽ in clerico, ergo dicen. videtur quod clericus debeat excludi. Tamẽ iſtud fundamẽtũ videtur poſſe retorqueri in contrarium: quia ſi poteſt fieri per cõſuetudinẽ, ergo præſuponitur contrarium de iure. Limitat tamẽ hãc ſuã cõcluſionẽ Curt. multis modis: primo vt procedat in mero feudo, ex quo debeatur ſeruitium perſonale, ſecus in ſeruitio reali. vide Cald. *in t. de feu. conſ. 2. alias* 304.

Limitat ſecundo non procedere in clerico primæ tonſuræ tantũ.

Limitat tertio quãdo patet in fraudẽ faceret filiũ clericari.

Limitat quarto in fœmina, quæ intraſſet monaſt. eo caſu quo fœmina admittitur. ad quod vide Lud. Ro. *ſæpè al. conſ.* 67. & Card. Alex. *in d. §. & quia col. 3. qui feud. da. poſ.* & adde quid de canonico regulari. ad quod vide Cur. *conſ. 61. & ſeq.*

Limitat quinto non procedere in feudo franco & libero. al multa, in Alex. *in d. conſ. 10. vol. 5.* & Fel. *vbi ſup.*

Limitat ſexto in monacho, qui ex diſpẽſa. Papæ eſſet effectꝰ comes quia ſuccederet in feudo aperto, poſtquam fuit effectus comes. al. Bal. *in 1. part conſ.* 143.

Limitat ſeptimo vt non procedat in cruciferis, qui militãt contra infideles vide tamen ibi, quia videtur impugnare.

Limitat octauo niſi de nouo clericus inueſtiatur à domino ſciente eum clericum. al. Aluar. *in c. 1. §. 1. de benef. fœm.*

Limitat nono in feudo acquiſito, pro ſe & ſucceſſorib. quibuſcunq. de quo tamẽ ſe remittit. ad quod vide quæ dixi *ſup. in ver. & hæredib. quibuſcunq.* Subiungit ibi Curt. quãdo vaſallus priuatur feudo per ingreſſum religionis, ad quem feudum deuoluatur an ad dominum, an ad agnatos. & dicit, quod gl,

cap.1. §.1. de benef. femin. tenet quòd reuertatur ad dominum. ſed dicit, quòd illam gl. intelligunt ibi Alua. & communiter doct. procedere in feu. nouo, ſed in antiquo deuoluitur ad agnatos. ita etiã dic. tenetur Alua. & cęteros *in c.1. de mil. vaſ. qui ar. be. depo.* & Cu. *conſ.167. incip. Ioſeph. & ant.* Idem.

Vide Petr. Duen. qui limitat *in 13. caſib. reg.* 103.

78 Adoptiuus an ſuccedat in feudo? Cur. vbi ſup. ibi, 11. *quæro.* dicit quod non. al. tex. *c. adoptiuus.* & ibi Aluaro. qui idem dicit in arrogato. *in tit. ſi de feu fue. contr.* Aug. *in §.1. Inſti. de hered. quæ ab inteſt.*

79 L itimatus an ſuccedat in feudo? Cur. *in d. 2. part. v. 17.* ponit hac q. & dicit, quod legitimatus per reſcriptũ principis, regulariter non ſuccedit. *c. naturales. ſi de feud. contro.*

Fallit ſecundum eum, quãdo in reſcripto hoc icitur. ſecundum gloſ. *in d. c. naturales.* & ſi ſſic. quod in l gitimatione dica. quod poſsint ſuccedere in feudis licet non dicatur in quib. ſecundum omnes doct. *ibi niſi ſecundum Lauden. ibi, eſſet maxima dignitas.* al. Bal. *in l. cum quam. C. de fideic.*

Ad regulam, quod Legitimatus non ſuccedat in feudo. addo Lu. Ro. *in d. conſ.* 367. vbi dicit, hoc procedere, etiam quantum ad legitimatum per ſubſequens matrimonium. de quo tamen dicam *inf.* addo Alex. *in 1. vol. conſ.* 128.

Ampliat Cur. ibi. d. reg. vt procedat et in feudo materno. al. Iac. de Ardiz. Iſern. Alua. Laude. & modernos *in d. c. naturales.*

Ampliat 2. etiam ſi nulli alij eſſent legitimi, per tex. *ibi. nec ſoli, nec cum alijs.* addo Alex. in terminis *in 2 vol. conſ.* 60. contrarium tamen in hoc videre tenetur Bald. *in 1. par. conſil.* 81. & Paul. de Caſtr. *in 1. vol. conſ.* 436. in quib. loc. volunt, quod legitimatus taliter quod ſ ccedat in feudo, admittatur cum alijs legitimis, & naturalibus.

Ampliat. 3. vt non ſolum procedat in ſucceſſione ab inteſtato, ſed etiam ex teſtamento. al. Lauden. *in d. c. naturales.*

Limitat ipſe Cur. hanc reg. non procedere, quando dominus conceſſit feudum vaſallo pro ſe & filijs naturalib. & naſcituris. & dominus ſciebat quod vaſallus non habebat niſi ſolum naturalem, quia tunc talis naturalis ſuccedet. all. Aluar. *in d. c. naturales.* vide ibi per eum. Viuius.

80 Legitimatus per ſubſequens matrimonium, ſuccedit in feudo. ita Cur. *vbi ſup. ver. 2. prin. regula.* al. Iſer. quẽ omnes ſequuntur *in d. c. naturales. per tex. in c. tanta generaliter loquemẽ.* qui filij ſint legitimi.

Addo quòd iſtud in terminis vult Bal. *in 1. part. conſ.* 330. facit quod vult Franc. le Curte. *in conſil. 13. max. in 5. col.* vbi dicit, quòd differt legitimatio per ſubſequens matrimoniũ, ab alia legitimatione. & ita vult. Iaſ. *in l. generaliter. §. cũ autẽ. in 7. col. C. de inſtitut. & ſubſtitut.* Calde. *in tit. de feu. conſil. 5. aliàs* 307.

Contrarium tamen in hoc tenet Lud. Ro. *d. con.* 367. dicens, legitimatum etiam per ſubſequens matrimonium non ſuccedere in feudo. & Ang. *conſ.* 29. Cacher.

81 Hanc regulam limitat Cur. vbi ſup. non procedere, quãdo forma inueſtituræ inſpiceret principium: puta ſi inueſtitura feudalis diceret, cõcedo feudum tibi & filijs ex te legitimè deſcendentib. tunc enim legitimati per ſubſequens matrimonium non admitterentur. al. Bald. *in d. c. naturales.* ſed dicit hanc limita. impugnari per Lauden. & Iſer. *ibi.*

Subiungit has op. poſſe concordari, ſecundum Alua. *ibi, hoc modo.* Aut tempore matrimonij filius erat conceptus & natus, & procedat op. Bal. aut erat conceptus, ſed nondum natus & procedat op. contraria. Idem.

82 Secũdo limitat dictam regulam vt procedat in filijs naturalibus tantum: ſecus autem in ſpurijs. al. *in ſpecie Lauden. in d. c. naturales. per tex. in d. c. tanta.*

Aduerte tamen circa hoc, quia ſi feudum ſit datum pro ſe & heredibus ſuis, veniet etiã ſpurius legitimatus. ita Iaſ. *in qui ſe patris. in 4. vol. C. vnde liberi.* al. Cu. *conſ. 216. incip. Reuerendus pater. quod mihi eſt.* 168. Idem.

83 Poſſet etiam limitari. d. regula, non procedere, quando extarẽt alij filij legitimi & naturales. vt in terminis vult Iſer. *in d. c. naturales.* quem ibi ſequitur Bald. refert Iaſ. *in d. §. cum autem.* vbi dicit de hoc valde dubitare, attenta ratione, quod legitimatus per ſubſequens matrimonium cenſeatur in omnibus pro vero legitimo. Idem.

84 Quid autem de legitimato per nominationem patris, nominantis filium legitimum & naturalem, an ſuccedat in feudo? Vide Bal. *in 1. part. conſ.* 392. vbi dicit, quod non. Idem.

85 No. quod in ſimplici poteſtate legitimandi, non includitur poteſtas legitimandi ad feuda. ita Cur. *vbi ſup.* all. Signo. *in conſ. 220. incip. quidam de Ius Ioannolus.* & Paul. de Caſtr. *in d. conſ. 456. in 1. vol.* Alex. *in 2. vol. conſil.* 6. & Aret. *conſil. pen.* Vide tamen Dec. *in conſ.* 76. Idem.

86 An autem in legitimatione ad feuda requiratur ſpecialis derogatio *ad d. c. naturales.* an ſufficiat generalis. Bald. poſt Din. *in d. c. naturales.* tenet quòd requiratur ſpecialis.

Cur. tamen vbi ſuprà dicit iſtud dictum eſſe periculoſum: quia contrarium tenent ibi Alua. & Card. Med. & Lauden. & Cuma. *conſ.* 168. & alia multa adduc. quæ vide. Idem.

87 Aſcendens non ſuccedit deſcendenti in feudo. tex. *in c. 1. in tit. de natura ſuc. feu. in prin.* & quærit Cur. *vbi ſup. v. expedito primo tractatu,* &c. quæ ſit ratio diuerſitatis inter bona feudalia & allodialia. Nam in allodialibus eſt contrarium. *l. Nã & ſi parentibus ff. de inoff. te. & l. ſcripto ff. vnde liberi.* & relatis multis rationibus, ſequitur illam tanquã magis perſuaſiuam, quia non præſumitur quod pater & aſcendentes recipientes feudum tanquam ſeniores poſsint tam bene adiuuare dominum, ſicut deſcendentes iuuenes: cùm virtus in iuuenib. ſit potentior. *l. 1. C. de athletis, lib. x.* vide ibi per eum.

Limitat 1. quando pater renuntiaſſet feudum in manu domini, cum pacto, quod filium inueſtiret ea conditione vt moriente filio pater ſuccedere poſſet. inferens poſſe limitari generaliter, quod ex pacto poſsint aſcendentes ſuccedere.

Limitat 2. quando filius eſſet inueſtitus contẽplatione patris: quia tunc pater ſuccederet.

Limitat 3. in feudo nouo: ſecus in antiquo, in quo ſuccedũt aſcendentes. vide ibi per eum. Viuius.

88 Quærit ibi Cur. nũ quid pater habeat vſumfructũ in bonis feudalib. filij? & poſt multa tenet quod ſic. al. Bald. *in l. cũ oportet. C. de bo. quæ lib.* & probat bono fũdamẽto. Nã fructus feudi, poſtquã ſunt ſeparati, nõ dicũtur feudales, ſed allodiales. al. Bal *in 1. par. cõſ. 33.* per tex. optimũ *in c. 1. in tit. an agna. vel filius.*

Limitat tamẽ nõ procedere, quãdo feudũ eſſet acquiſitũ à principe: quia nihil acquireretur patri. *l. cũ multa. C. de bo. quæ lib.*

Limitat 2. niſi eſſet feudũ dignitat. cohærẽs perſonæ feudatarij: quia nihil acquiretur patri. *iux l. 3. §. ſi quid. ff. de mino.*

Limitat 3. niſi feudũ eſſet acquiſitum in caſtris virtute armorũ: quia tũc cẽſetur caſtrẽſe. all. Bald. *in d. l. cum oportet.* Idem.

89 Collaterales, vſque ad quotũ gradũ ſuccedant in feudo? *text. in c. 1. §. & quia vidimus. qui feu da. poſ.* dicit vſque ad ſeptimũ. & idem vult Bald. *in aut. defuncto. ad tertul. & in c. 1. §. ſi capitanei.* alias eſt *cap. ſi capitanei de feu. conſil. 9. aliàs* 11.

Contrarium tenet gl. *in c. 1. de ſucce feu.* tenens, quod ſuccedant vſque in infinitum. & gl. *d. §. alias c. ſi capitanei.* Odof. *in ſum. in tit. qui in feu. ſucce. poſſunt.* refert Cur. *vbi ſup. ver. ſucceſſiuè.* vbi all. habetis Archi. *in ſum. in tit. qualiter ſucce. in feu.* & Bald. & Ang. *conſ. 306. incip. ſanctiſsima. inter conſ.* Ang. quod mihi eſt 110.

Intellige tamen iſtud procedere, quando feudum de perſona primi acquirentis tranſitum fecit ad ipſius acquirentis deſcendentes. Nam tunc ad tranſuerſales illorum deſcendentium à primo acquirente progreditur feudum vſque in infinitum. Viuius.

90 Secus quando feudũ ex perſona acquirẽtis non fac. tranſitũ ad deſcendentes ipſius acquirentis, ſed ad collaterales ex pacto, vel alia de cauſa. quia tunc non progreditur niſi vſque ad 7. gradũ ipſorũ collateralium. ad hoc allegatur Io. Faxo. *in ſum. in tit. qui in feu. ſuc. poſ.* Iaco. de Belu. Nico. de Neap. Bald. & Alua. *in d. c. ſi capitanei.* & Alua. *in d. §. & quia.* & ibi Lauden. refert & ſequi. Cur. *vbi ſup.* all. etiam Aret. *conſil. pen.*

91 In caſibus tamen in quibus tranſuerſales non ſuccedũt niſi vſque ad ſeptimum gradum, iſtud limita non procedere in ſucceſſoribus regni. quia ſi tota domus regia ſit extincta, & adſit aliquis de ſanguine antiquo, puta de domo Borboniæ, & non adſit aliquis proximior, tunc admitteretur etiam ille qui eſſet vltra milleſimũ gradum. ita ſing. vult Bal. *in c. 1. de feu. march.* & ibi Alua. & Lauden. refert & ſequi. Cur. *vbi ſup.*

Limitat etiam Cur. ibi non procedere in feudis iuriſdictionum, in quibus ſuccedituŕ in infinitum all. Are. *in d. conſ. pen. in antepen. & pen. col.*

Quia tex. *in d. cap. 1. qui feud. da. poſſ.* dicit collaterales ſuccedere vſque ad ſeptimum ſeu ſeptimum gradum: quæritur an dictio vſque, ſtet incluſiuè, an verò excluſiuè. Iſern. *in d. §. & quia*

quia vidimus. dicit, quòd ſtât excluſiuè; ſubiungens ... Papam ... pronunti ... ſe t... rebe... Sic ... contra eccleſiam Romanam.& ... princip... ...

Contrario ... a principiis ſunt latiſſimè interpretand. ... de probatio. ... procem. ... hanc opinionem ſequuntur ... Cur. in 3 parte.v. ſucceſsione. ... circa iſtã ſecundã ... in ... vol. ... 14. vbi per multas authoritates ... ſemper ſtat in ... & ... Alc.al. Bal. ... de ma... de cott... Atchi. dicit quod ... ad ... ſti ... col.C.de ... emph... bi ... quod ... per Ang. ... in auth. de non alienand.

Subiung ... Cur. ... circa iſtã materiam ... ſeu ... ſuccoſſiuè ... in emphyteoſi ... Bal. ... quo tu vide etiam ...

92 Gra... ſeru. & Bal. in d. §. & *quia vidimus* ... ſtrmat, quia regula ... in quolibet ... debent cõparari ... Bar.Bal. ... feudalib.all.Aret. ... pens ... Idem.

93 Vterinus frater an ſuccedat in feudo ... & A... in d. conſ. ... eterminant quod non ... tionis nõ eſt ... ſucceſſione ... feudal ... de grad.ſucceſſ. in feud. ... materiam. vbi ... Nicol.de Neap.& Ardiz.in ſum.de mod. ſuccedendi ... cella, de agnatis in ſucce. & dicit Cur. hanc eſſe veritat... nullus ... Idem.

94 Vtrinq; c... ſucce... ne feudi, an ex ... tre cõſanguinei ... ter ex vtroque parente ... mittenti ... & Alua. in c.1.de grad ſucceſs ... Ratio ... ſucceſſionis feudi ... in fratre vtrinque coniunct... in ... quæ altera ipſa ... quia vidimus ... lac. in verbo ... quaro. vbi ... Pra... belli, quo ... in 3.vol.& ... in 5.vol.co... 9.C ... leg. ... Idem.

95 Profe & fratr ... uerſali ... antepen. col.de ... tê tota linea. ... quaro.quia ... tris.per ... tamen dic ... ſupra.hac eadem.rub ... funſio. Idem.

96 Nota quod ſicut in ... auth. ... de leg ... bus. Ita ... Pap.&c. Mouetur ... ſuccedũt ... qui eſt in linea ... fratris, qui eſt in linea ... nê dicit perpetuo no. ... addit hęc verba ... vltimo not. ... Lot. ... Papa ... uerſales per lineã ... ſucce... dentibus. Et propterea ... tra dictũ ... Sed ego reſponde... teſt procedere, quado nõ extatent ... extãtibus habet locũ deciſio Bal. ...

97 Feudũ præſcriptũ. An ſup ... locũ habeant in feudu preſcriptio? Bald. in c.fin in tit. de feuda. in vi.l.com. determinat quòd ſic quia præſcriptio equipollet

verb ... C de ſerui. & aqua. ... Bal.met. in l. libertis ... de oper ... ſi ... perf ... Bal. ... hanc ... tamen ... eſſet ... ſumeretur ... vndi ...

9 ... hendir ... fil... materia feud ... Fa ... Ro ... alia ...

F ... appe ...

... quod ... C ... Idem ... Vna hac ... ca ... de ... ibi glo. ... dum ... Bal. ... Bal ...

10 P ... verb ... Cla ... feudũ ... Fichar. ... ſucceſs ... primogenit ... ſuccedat in ... to filio, An ... preſta ... Reſp. ... in hac queſt. ... primogeniti præ ... patre ... Old ... ſitia ... dicit eſſe ... Ba ... Old ... con 94. ... Hanc ... magis eſt ... Mic.Cra.

11 ... de ... per ... ſecũdu Bart ... eodem ...

... C. de ... de prehab. ... feud. ... Bede ...

12 4 Feu ... vtrisq... traditur ... patronis.ff.ad Treb. ... habet communem opin. ... Socin.iun. in conſil. 79. num. 17. allegans

allegans adhuc aliud conſ. vol. 4. E. Muſcul.

105 Materia ad fe[illegible] adau[illegible] propter defe[illegible] ma[illegible]lorũ, non debet poſtea p[illegible] lice[illegible] ernentiã [illegible] ulı. Ita deci-dũt Iac. de Beluiſ. Nic. [illegible] Neap. [illegible] *de duob. fratrib. à capitan. inueſt.* vt per eos. Et licet plerique teneat cõtrariũ, [illegible] iſta eſt cõ[illegible]unis, v[illegible] di[illegible] Aluar. & Iac. de S. Georgi[illegible] *inueſt. v. &* [illegible] *in* [illegible] uc. iun. *conſ.* 22. *n.* 18. 4. *vol.* E. Muſcul.

106 In [illegible] qualiter [illegible]unt, *ex tal.* [illegible] *§. ſi liberi* [illegible] Bar. [illegible] *de* [illegible]. L[illegible] tas [illegible], hæred[illegible] ualiter n[illegible] p[illegible] a[illegible] vni[illegible]orũ [illegible] etia nouũ præl[illegible] nõ poteſt. And. de Iſer. & Al[illegible] *in c.* [illegible] *de* [illegible] *ceſſ. feud.* [illegible] quauis Doct. [illegible] hic [illegible] â [illegible] cur [illegible] bit Ma[illegible] Soc. iun. *in con.* [illegible] *nu* [illegible] *u* do nouo [illegible] *& in c.* [illegible] *n. 4. 4.* [illegible] *quod* [illegible] *ſmodi feudo no*[illegible] *aleat parẽtes relictum fa*[illegible] *nim* [illegible] *p*[illegible] *auf.* Hæc aute[illegible] dec[illegible]o valdè du[illegible] eſt, & in [illegible] a Do[illegible] diſputat[illegible]ur. Quare de [illegible] a q[illegible] one [illegible] c. tr[illegible] copioſe à Iaſ. *in* [illegible] 21. *nu.* 13. *ver. ad pr*[illegible] [illegible] no Curt. *in tr. de feud. in 4. par. prin. nu.* [illegible] *de vtroq; retra*[illegible] [illegible] 11. *gl.* 6. *nu* 2. [illegible] *ver. &* [illegible] *alia* [illegible] *in* [illegible] *Apo*[illegible]*llat*[illegible] *ad conſ.* [illegible] Alex. *in conſ.* 8. *verſ.* [illegible]. De qua deci[illegible]one [illegible] multa conferendo ſcribit [illegible] 252. *nu.* 50. 51. 52. [illegible] 54. [illegible] *lib.* [illegible] *conſ.* vbi ipſe præd[illegible] moẽ ſentẽtiam [illegible] undum alios Doct. quos refert [illegible] *d.* [illegible] remoto conſenſu domini, [illegible] Sed [illegible] Dom[illegible] [illegible] enſus ratione noui feudi interue[illegible], tum ſe[illegible] tentia [illegible], quod pater vni [illegible] torum præl[illegible] are feud[illegible] n[illegible], cum i[illegible] rue[illegible] tentis domini c[illegible] nſenſu, omnes [illegible] adoriuntur, illud ad li[illegible] orum pr[illegible] dicium [illegible] ienari poſſe [illegible] cederet, & c[illegible] mmun[illegible]or eſſet, per [illegible] authoritates quas ibidem idem Cephalus [illegible] deduci[illegible] Kirchouius.

107 Feu[illegible] a patre acqu[illegible]itum, ſiue pro ſe, & heredibus, ſiue pro ſe & liberi[illegible], poteſt filio imputari in legitim[illegible] at ſi prouenit ab auo, tunc ex quo cẽſetur aduentitiũ, non poteſt imputari. communem dicit I. Clarus *in §. feudum. quaſt.* 46. P. Fichard.

108 Feudũ datũ pro ſe, & hæredibus, eſt quidẽ hæreditariũ, ſed non ita, vt etiam ad extraneos heredes tranſeat. c[illegible]mune dicit Clar. *in* [illegible] *feudum. quaſt* 9. *verſ. Nunc proſequendo.* Idem.

109 Feud[illegible] datũ [illegible]ro ſe, & filiis, & heredibus, ab eis le[illegible]timè deſcendentibus, [illegible] tur he[illegible]editariũ, & in tali feudo deſce[illegible]dentes non ſuccedu[illegible], n[illegible] etiam ſint hæredes. com. dicit Clar. *in §. feudum. q.* 9 *verſ. ſed quid ſi feudum.* P. Fich. & Vil[illegible]lob.

110 Feudũ dat[illegible] pro ſe, & heredibus maſculis, non dicitur hereditarium. [illegible] commun. di[illegible]it Clar. *in* [illegible] *feudum. quaſt.* 9. *verſic. ue*[illegible] *quaro quid ſi.* idem Clar. t[illegible]men di[illegible]inguit *in verſ. ſeq.* Id[illegible].

111 Feudũ datũ Titio vſque in quartam generatione, ſi[illegible] a quarta genera[illegible]ne, filij vel agnati Vaſalli [illegible] o de[illegible] poſſunt petere ſibi confirmari feud[illegible], & ſi non fiat, poterunt appellare ad ſuperiorem. comm. di[illegible]it Clar. *in §. feudum. q.* [illegible]. Idem.

112 Feudũ quãdo eſt conceſſum pro ſe & hære[illegible] [illegible]nibuſcunque, tranſit ad extraneos. Bal. *in l.* 3. *nu.* [illegible] *ver.* 34. [illegible] *de rer. diuiſ. &* [illegible] *qualita. in cap. imperialem. de prohib.* [illegible] *alie* vbi [illegible] feu[illegible]ũ eſt conceſſum pro ſe & hæredib. quibuſc[illegible]nq[illegible] [illegible] untur non ſolum tria genera hæredum, de quib. [illegible] *de* [illegible] *ed. qua*[illegible] *&* [illegible] *differ.* ſed etiam l[illegible]gatarius, qui in re legata [illegible] tur quodammodo hæres. [illegible] *ad tempus.* [illegible] *ff. de* [illegible] *ſuc.* [illegible]. Alex. de I[illegible] *in conſ.* 7. *n.* 8. *in* 7. *vol. conſ.* & Cur. iu. *in conſ.* 4. *&* *in tract.* [illegible] *par.* 4. *nu.* 130. *ver. quarto ſi*[illegible] *limitada.* [illegible] *nu* 141. *ver. aut* [illegible] *eiter ſint appoſita.* vbi [illegible]teſtantur hanc eſſe c[illegible]m. opi. I[illegible] *quedam. §. nihil intereſt. nu.* 5. [illegible] *de edẽ.* Item etiam [illegible] ad fœminas, & ad deſcendentes ex fœmini[illegible], vt latius [illegible] equitur multas authoritates al[illegible]egans, & [illegible] Rol. à Vall[illegible] *in conſ.* [illegible] *num* 65. *cum* [illegible] *ſil.* Ki[illegible]ouius.

113 Feudum acc[illegible]tum vel relictum pro [illegible] vel al[illegible]ui pro ſe ſuiſque de[illegible] de[illegible]bus & he[illegible]ibus, ita demum [illegible], ſi copula[illegible]ue ſint heredes & de[illegible]cen[illegible]ates: quia verum [illegible] re[illegible]ritur, nec alteri [illegible] ne altero ſuf[illegible] cer[illegible]. Bart. *in l. ve* [illegible] *di. §. ſi liberi. num.* 4. [illegible] *de oper. lib* Bal[illegible] *l. tale pa*[illegible] *§. fi. nu.* 1. *ff. de pact.* Ha[illegible] communem Doct. ſe[illegible]ntiam eſſe inquiunt Alex. de Imo. *in conſ.* 28. *num.* 6. *in* [illegible] *lib.* Iaſ. *in conſil.* 57. *num.* 1. *in primo volumine,* & Grauet. *in conſ.* 107. *in prima parte conſil.* Kirchouius.

114 In feudo hereditario, conceſſo pro ſe, heredibus & ſucceſſ[illegible]ibus, vt quis admittatur ad illius ſucce[illegible]ionem, requiritur quo[illegible] [illegible] hæres, pr[illegible] inue[illegible] vel vltimi deſu[illegible], de cuius perſ[illegible] [illegible]actant Alexand. & [illegible] Doct. *in* [illegible] *quod de nur.* [illegible] *de verb. oblig.* [illegible] hanc eſſe comm[illegible] em opinion[illegible] [illegible]rmat Rolan[illegible] *in conſ* 2 [illegible] *num.* 4. vbi ipſe [illegible]res authoritates Doc[illegible] [illegible] ucit *in* [illegible] *Tom. conſ.* [illegible] hoc adeo verũ eſt, v[illegible] on [illegible]ciat quo[illegible] quis ſit hæ[illegible] ſan[illegible], ſed etiam h[illegible] quia vtrunque requiritur [illegible] repu[illegible]ta ſententiã [illegible], contra quem cõmu[illegible] & [illegible] ntraria o[illegible] eſt atteſtante Alex. [illegible] de [illegible] *ſ.* 9. [illegible] 6. *in* 5. [illegible] *lumine* [illegible]. Kirchouius.

11[illegible] [illegible] mu[illegible] ma[illegible] is ſuc[illegible] in feudo hæredit[illegible] mixto, qua[illegible] n[illegible] non h[illegible] des, [illegible] undum [illegible] per Burſ. *conſ* 6[illegible] 4[illegible] *lib.* [illegible] B[illegible].

116 [illegible] admitt[illegible] ad f[illegible]udu here[illegible] mixtum, ſecund[illegible] ma[illegible] [illegible] per Burſat. *d. conſ.* [illegible] *num.* Idem.

1[illegible] Aſſe[illegible] [illegible] ſuper feudo po[illegible] eſt [illegible] ante cõtr[illegible] contractũ, & poſt [illegible] tra[illegible] per Burſ. *cõſ.* 76. *nu.* 51. *conſ.* 49. *n* [illegible] *conſ* [illegible] *n* [illegible] *n* 28. *li.* 3. Idem.

118 Al[illegible] regius [illegible] ob[illegible]igat[illegible]ne [illegible] rte, nõ ex feudo [illegible] ad damna, [illegible] is [illegible] cin, per Burſat. *con*[illegible] *lib.* 3. & [illegible] leuſ[illegible] s ſuper c[illegible] n[illegible] non retrotrahitur ad [illegible] gationis, ſed a[illegible] s[illegible] ex communi per B[illegible] *con.* 45. [illegible] *lib.* 3.

119 Fem[illegible] feud[illegible] ſuccedit, & ſit ipſius fe[illegible] capax eſt, ſecundum Hoſtien. *in Summa de feudo.* [illegible] *in pranc.* Cal[illegible] *conſ.* 4. *ſub* [illegible] *de* [illegible] Cata. *co* [illegible] 64. *n.* [illegible] Fulgo. *conſil.* [illegible] *col.* 2. Alex. *conſ.* [illegible] *num* 5 *vol.* [illegible] *in princ. vol.* [illegible] An[illegible] de Iſer. *in cap.* 1. *§.* [illegible] *de ſucce.* [illegible] *feud.* [illegible] *liberis, liberiſque. col.* 6. C[illegible] *de oper. liber.* [illegible] *conſ l.* 2[illegible]6. *colum.* [illegible] *olu.* 2. Anch. *co*[illegible] 2[illegible]4. *colum.* 1. Cuma. *conſ* [illegible] 8. *num.* 2. Corn. *co ſ.* 16. *num.* 4. [illegible] *co*[illegible] 2[illegible] 9. *num.* 2. [illegible] *l.* 1. Curt Sen. *conſ.* 49. *num.* [illegible] *& conſil.* [illegible] *num.* 5. Rum. *conſ.* 18. *num* 1. *volum.* 1. Cur[illegible] Iun. *conſ.* 21. *num.* [illegible]. Socin. iun. *conſ.* 65. *num.* 2. [illegible] *conſil.* [illegible]6. *num.* 3. *vol.* 1. Iaſ. *in* [illegible] *de quibus, num.* 64. *ff. de legibus.* [illegible] *in prælu feud.* 111. [illegible]mber. *in tract. de iure* [illegible] *in* 1. *part.* 1. *lib. artic.* 27. *quaſt. princ. num.* [illegible]. Nattam *conſil* 4[illegible]0. perſectis ma[illegible]re, & diligenter ſcripturis, *num* 1. *vol.* 2. vbi hoc ampliat D[illegible] *conſil.* [illegible]9. & *conſ.* 1[illegible] *ſub num.* 5. [illegible] *conſil.* [illegible]8. *num.* 3. *&* [illegible] *l.* [illegible] *omina, ſub num.* 6[illegible] *de rea. iur.* Go[illegible] *num.* 8. *conſ.* 26. *num.* 32. *&* *conſil.* 5[illegible] *ſub num.* [illegible] Bertrand. [illegible] *conſil.* 2[illegible]6. *num.* 1. *volum.* 1. P. [illegible] *conſil.* 2[illegible] *n* 4; *volum.* 1. *&* *conſil.* 72[illegible] *vol.* 4. & Caru[illegible] *in tract. de feud.* [illegible] *lib* 13. *§. feudum. quaſtio.* [illegible] bi [illegible] cat [illegible] eſſe commu[illegible] opinion[illegible] m, & re[illegible]ulam, & reprobat commune[illegible] rati[illegible], quæ allegatur pr[illegible] cor[illegible] [illegible]tione dictæ [illegible] communis, & [illegible] equ[illegible] etiam Rola[illegible] Valle *conſil.* [illegible] *num.* 8. *& ſeq. vol.* [illegible] vbi [illegible] am[illegible] procedere tam in feudo pater[illegible] quam [illegible] & hære[illegible]itario.

Quæ [illegible] m comm[illegible] is [illegible] natur primo, [illegible] feudum conceſſum foret pro maſc[illegible] s cum fœ[illegible], tunc [illegible] a[illegible] ſucceſſionem ipſius feudi fœmi[illegible] quoque cum maſculis ſucced[illegible] vt volu[illegible]erunt Bal. *in* [illegible] *de* [illegible] *&* [illegible] C[illegible] *en. ſi* [illegible] 70. Deci. *d. con.* 20[illegible] *num* 3 [illegible] *in l. de* [illegible] *qui* [illegible] *face po*[illegible] 3. C[illegible] *d. q.* [illegible] Et [illegible] *hoc pr*[illegible] re[illegible]ere conſ[illegible] luiſſe [illegible] quod ma[illegible]culi, & fœminæ ſuccedunt ſim[illegible] & [illegible] el, & c[illegible] v[illegible] mun[illegible].

Secun[illegible] [illegible] procea[illegible] ceptum eſſe pro heredibus vtri[illegible] cauſa[illegible] [illegible] ter cum maſculo ſuc[illegible] c[illegible] cum[illegible] 2 *d. col.* 4. *& in d. l. diſcretis, nu.* [illegible] *conſ.* 100. *n.* 8. [illegible] *in. conſ.* [illegible] 6. *nu.* [illegible] & [illegible] *vol.* 1. [illegible] Alex. *d. conſ.* 9. *num.* 4.

T[illegible] debendum fœmin[illegible] vel [illegible] ret ſecund[illegible] A[illegible] *feud.* [illegible] Fem. A[illegible] *e liber* [illegible] De[illegible] 51. *col.* 3. [illegible] *per Illuſtr.* [illegible] *n* 11. *vol.* 2. [illegible] *tra* [illegible] *en. qua* [illegible] *p* [illegible] & [illegible] *num.* [illegible] ſi voca[illegible] communis [illegible] r dummod[illegible] vel [illegible] *1. de feu. form.* [illegible] *in* [illegible] *u.* 8. *de natu. ſucceſſ.* [illegible] & [illegible] P[illegible] *ap* [illegible] *fœ.* [illegible] *bell. ad* [illegible] *rem* [illegible] & C[illegible] *conſil.* 18. *nu.* 2. q[illegible] aſſerit [illegible] tellectum eſſe communiter receptũ.

Quarto

126 Fœmina ſemel excluſa à feudo exiſtenti[illegible] maſcul[illegible] perpetuo excluſ[illegible] cenſ[illegible] quod [illegible] nul[illegible] habet dubi[illegible]. Cæteru[illegible] ad huc ſemper,& pe[illegible] [illegible] Coma.[illegible] 10 [illegible] 4. [illegible]

In R[illegible] quæſti[illegible] mortuo f[illegible] [illegible] *num.* [illegible] *de* [illegible]

127 [illegible] *cap.* [illegible] *hac autem* [illegible] *feudum dar* [illegible] *de ſucce ſſo feud.* [illegible] Fra. Cremo. [illegible] Natta *in repet.cap.* [illegible] *pactum,de pact.* [illegible] Dec.in l.*fœmina* [illegible] *de reg.iur.* [illegible]

128.Val[illegible] *lib.* [illegible] *anno. cap. 2.membro* 2.[illegible] *2.de feudo* [illegible] 954. Don[illegible] Fin.

129. Liber[illegible] in feud[illegible] per V[illegible] *anni.* [illegible] *de feudo cap.2.* [illegible] Don. Fin.

130 F[illegible] *lib. feudo.* [illegible] *quia idemus.* [illegible] bus ve[illegible] *prare*[illegible] 4. Don. Fin.

131 Frater in feudis nouis nō ſuccedit fratri, [illegible] vaſ[illegible]lo ſine ſobole mor[illegible] feud[illegible] domin[illegible] *in fin.de feudi ſucceſ.* [illegible] *conſil.* 49 *num.* [illegible] in 4.c.lib.vt per A[illegible] *feudo.* Amp[illegible] in 8.*part.nu.*3.[illegible] Fin.

132 [illegible] naturali [illegible] legitimatus non [illegible] *de feud.* [illegible] *in vſu.feud.* [illegible] Amp[illegible] Rom[illegible]

133 [illegible] *de feud.de* [illegible] Clar. A[illegible]

134. [illegible] ſuccedit [illegible] dom[illegible] not.[illegible] *nu.*38.[illegible]

135 [illegible] Crau[illegible] *nior in* [illegible] 4. Don. Fin.

136 [illegible] quiritur vt ſuccedere [illegible] & etiam hæres,cum diſcit [illegible] contra Bal.*in* §.*feudum. q. 9. ver. quandoque & tertio* B[illegible]

137 [illegible] ſi [illegible] & fil[illegible] vel pro ſe & liberis [illegible] ,tunc [illegible] quod ſuccedere [illegible] dens ab i[illegible] lo p[illegible] & n[illegible] om.d[illegible] *in* §.*feudum. q.*9.[illegible]

138 [illegible] pr[illegible] cum fœminis, tunc [illegible] & [illegible] in [illegible] & [illegible] fœmi[illegible] Clar. *in* §.*feudum.* [illegible] *ver.* [illegible] *oppoſito.* [illegible]

139 S[illegible] feudo dato pro ſe & [illegible],& hæredibus [illegible] primi inueſtit[illegible] requiritur [illegible] Cl[illegible] *inſ. Feudum.* [illegible] *oporteat.* [illegible] Clar *eundem.*

140 Feu[illegible] pro ſe, [illegible] hæredes ex[illegible] quod ſit [illegible] Clar. §.*feudum.q.*9.[illegible] Richard.

141 [illegible] ob delictum [illegible] ,ſecundum [illegible] *fol.*91.*nu.*14. *lib.* [illegible] non poterit, ex communiori [illegible] quæ ſcribit Roſ. *con.* 4.[illegible] *libr.*iij.*conſ.* 64.[illegible] B[illegible]

142 [illegible] filij imputa[illegible] communem [illegible] 89. *num* [illegible] *lib.*j. [illegible] feudu[illegible] in præ[illegible] cum [illegible] com[illegible] per eun[illegible] *conſ* [illegible] *lib.* [illegible]

143 [illegible] antiquum [illegible] ad gradum etiam [illegible] Burſ. *conſil.*67. *nu.*6. *lib.* j. [illegible] de ſucce[illegible] communem [illegible]

144 Feudum pro ſe,& [illegible] ſtan te toto excluſiuo fœm[illegible] non [illegible] Bur.*d.conſ.* 63.*nu* [illegible] *lib.* [illegible] Idem.

145 [illegible] imperet [illegible] per patrum [illegible] deſcendent[illegible] in feudo ant[illegible] tunc per Burſ. *conſ.*63.*n.*8.[illegible]

146 Feu[illegible] pro here[illegible] maſculus [illegible] primum, nunquam tran[illegible] fœmina[illegible] ,ſecundum magis com[illegible] per Burſ[illegible] fœmine [illegible]

147 F[illegible] antiq[illegible] licet [illegible] Burſat.*conſil.* 63.*num.*[illegible] feudū, licet [illegible] 16. Ol[illegible] *deciſ.* [illegible]

148 F[illegible] ne [illegible] incon[illegible] per B[illegible] am plius adm[illegible]

149 Fœm[illegible] ne extraneo [illegible] tamen [illegible] 22. *nu.* 3.*on.*6. *nu* [illegible] *lib.*[illegible]

150 [illegible] non ſi [illegible] com[illegible] reale [illegible] tel[illegible] ex alia [illegible] ad [illegible] per Burſat. [illegible] 6 [illegible]

151 [illegible] , tranſit [illegible] ſuccedit. *conſ.* [illegible] *quod dicendum. Rich.*

153 Feu

153 Feudum hæreditarium non tranſit niſi ad illos, ad quos tranſit hæreditas, & feudum ipſum ex teſtamentarium, ſecundum Bart. in l. vt iuriſiurandi. §. ſi lib. ff. de oper. liberto. Bal. in c. 1. §. decedẽtis. qui feu. dare poſſunt. Moccı. in quicquid ad ſtringẽda. & in l. ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verborum obligatio. & per Alex. conſil. 10. ponder atis vol. 3. vbi aſſerit iſtam eſſe communẽ opinionem. & conſ. ſuper eo & conſ. 28. in cauſa & lite. vol. 5. cum aliis congeſtis per Afflic. deciſ. 14. 19. & 240. & per Dec. conſ. 295. in cauſa Magnifica, & per Craue. conſ. 197. nu. 5. & Pariſ. conſ. 4. num. 2. vol. 1. vbi etiam ait iſtam eſſe commune, & conſ. 1. nu. 6. eod. vol. Vnde ſciendum eſt hic ad præmiſſorũ intelligentiam, nec ab re putamus, quale dicatur feudum iſtud hæreditarium. Feuda igitur hæreditaria conſtat illa eſſe, quæ ex tenore inueſtiturarum fuerint conceſſa & acquiſita pro ſe, hęredibus, & ſucceſſorib. & cętera, ſecundũ Andreã de Iſer. in c. 1. in princ. & §. hoc quoque. de ſucceſſio feudo. & in capit. 1. de eo qui here. ſuis, & per Alex. conſ. 10. ponderatis. vol. 3. & conſil. 55. perſpectis. eod. volum. & nonnullos alios, quos congerit Pariſ. conſil. 4. num. 27. vol. 1. vbi ſcribit iſtam eſſe communem opinionem. & conſil. 2. num. 17. eod. lib. F. Viuius.

154 Feudũ hęreditariũ venit in reſtitutione fideicõmiſſaria. Cur. iun. conſil. 101. num. 10. commun. dicit. B. Villal & Vezinus.

155 Feudũ hęreditariũ non tranſit etiã ad deſcẽdentes, vel agnatos, niſi ſint hæredes defũcti vaſalli. cõmu. dicit Alex. conſ. 10. vol. 3. refert & ſequitur Rol. à Valle. conſ. 2. nu. 39. lib. 1. P. Fich.

156 Feuda ſingularia, quæ ſunt pura in regno Apuliæ: ſũt in directo dominio Regis, quamuis regnum ſit feudum, ita communiter teneri dicit Dec. conſ. 117. in B. Villa.

157 Feudo hæreditario mixto quis nõ admittitur niſi ſit hęres primi acquiren. vel vltimo loco defuncti, ſecundũ magis commu. per Burſ. conſ. 2. nu. 43. & conſ. 76. nu. 2. lib. 1. de quo per Oſaſc. deciſ. 23. nu 33. Rol. conſ. 23. nu. 29. lib. iij. conſ. 28. nu. conſ. 53. nu. 7. eodem lib. iij. Bonacoſſ.

158 Feudo hęreditario mixto, inuentarij cõfectio non prodeſt, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 3. nu. 28. lib. j. quam concl. declara, vt latius per eum ibi. Idem.

159 Hæres etiam cum beneficio inuentarij in feudo hęreditario mixto tenetur pro facto defuncti, maximè cũ alia bona libera adeſſent, & de commoditatibus feudi ſatisfacere, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 9. num. 28. lib. j. Rol. conſ. 44. per totum. lib. iij. Idem.

160 Feudum nouum ad tranſuerſales nõ pertinet ſecundũ magis communem per Burſ. conſ. 76. nu. 47. lib. 1. vbi quòd nec in eo locum habet ius accreſcendi, etiam quod ab Imperatore concederetur, ex crebriori ſententia ibi. Idem.

161 Feudũ hæreditariũ mixtũ dicitur, vbi in inueſtitura qualitas hęredis adeſt, ſecũdũ magis cõmun. per Burſat. conſ. 49. num. 26. lib. 1 vel quãdo acceptũ eſt pro ſe & hęredibus. iuxta communem per eundem conſ. 91. numero. 13. eodem. Idem.

162 Feudum pro ſe, & hęredibus tantum eſt informe, ſecundum communem per Burſ. conſ. 49. nu. 41. lib. j. & pro ſe & hęredibus vtriuſque ſexus, eſt hæreditarium mixtum, iux. communẽ d. conſ. poſt num. 47. ac etiam ſi diceretur pro hęredibus maſculis, de quo diſponi poteſt ſecundum magis communem: at ſecus de feudo ex pacto & prouid. de quo non diſponitur, ex communi ibi relata, etiã ſi eſſet nouum, & cũ domini aſſenſu, ſecundum magis communem ibid. conſ. Idem.

163. Ordo ſucceſſionis nõ attenditur in feudo hæreditario, ſed præfertur qui hęres eſt, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 92. num. 35. lib. 1. Idem.

164 Factum defuncti in feudo hęreditario nocet ſucceſſori, vbi non eſt factum inuentarium, ſecundũ magis communem per Burſ. conſ. 2. poſt num. 44. lib. j. vbi latius declarat quod quidem inuentarium in feudo hęreditario nihil operatur, iuxta communem per eundem. d. conſ. 2. nume. 46 eodem. Idem.

165 Factum patris pręiudicat filiis, & omnibus in feudo hęreditario, ſecundũ cõmunẽ per Burſ. cõſ. 3. nume. 27. lib. 1. Idem.

166 Feuda hæreditaria mixta veniũt in petitione hæreditatis, reſtitutione fideicõmiſſi, renõciatione generali, & in aliis, excepto domini aſſenſu, vti allodialia bona iudicantur, ac in legitimam imputantur, ſecundum communem per Burſ. conſ. 3. nu. 3. lib. 1. Idem.

167 Feuda. Filius legitimatus à Comite Palatino dicitur verè legitimus & naturalis, ac ſuccẽdit in feudo & omnib. bonis, ſecũdum communé per Burſat. conſ. 10. nu. 2. lib. 1. poſt Clar. §. feudum. q. 32. quã concl. dicit Burſ. vbi ſupra procedere etiã ſi feuda accepta ſint pro filiis legitimis, & de legitimo matrimonio natis, ſecundum communem ibi, Idem.

168 Hæres primi inueſtiti tantũ, licet non vltimi, poteſt in feudo ex prouidetia ſuccedere, ſecundũ communẽ per Burſat. conſ. 82. nume. 3 lib. 1. Oſac. deciſ. 29. nume. 10. dec. 180 Idem

169 Feuda & emphyteuſis legitimatu per ſubſequens matrimonium admittum, ſecundum communem per Burſ. conſ. 17. num. 2 lib 1. Idem.

170 Feudalia datur in ſolutum creditoribus, ita ſponte volente debitore, & accedente cõſenſu domini, ſecundum communẽ per Burſ. conſ. 4. nu. 7. lib. 1. poſt Alex. & alios in l. ſi mota §. ſi de vectigalibus. ff. de damn. infect. Idem.

171 L... ſuper feu... retrotral... tur, iuxta communem per Burſ. conſ. 76. num. 4. lib 1. Idem.

172 Feuda etiã antiqua ad agnatos ex latere intra ſeptimum dũtaxat gradum ... ſucceſſione ... ibunt, vt communiter aliet Iaſ. in l. certum. nume. ... C. ... Excipe cum ... deſcendentes ſucceſſio admittit, quippe quia tunc de ... gradus ratio ... ducetur, vt ... placitũ atteſtatur Did. à C... lib 3. reſolut. ca. 5. num 4. L.S... cz.

173 ..., ad quę adoptiuus ſucceſſione adſpirat non recipiũt ... vetuſtatis, aut nouitatis quo ad ... adoptato ... ſuccedendi copiam, vt ... profert Cur. Iun. conſ. 137. num. 7. Idem.

174 Feuda ad Eccleſiam reuerſa non modo extraneis, ſed & ... conſanguineis, cõcedi ius faſque ..., ut communem eſſe Zaſ. de feu. part. 5. num 51. Idem.

175 Feuda ... mutus ... ſurdus & fœmina illorũ aliãa incapaces conſequentur, quæ facinus aliquod patranti ſtatutũ detulerit ... ſi peregerit ... communẽ ait Iaſ. ... 3 ff. ſi cert. pet. Viui. lib. 1. opin. 325. Idem.

176 Pater plures hęredes ..., nõ poteſt vni plus aſſignare in feudo quam alteri ... multo ... poteſt vni ... feudum prælegare. com. in § feudũ. q. 40. ver. 2. Intellige de feudo antiquo nam feudum nouum poteſt pater prælegare vni ...: com. in § feudum. q. 40. verſ. ſed quid in feudo nouo. V. Fich.

177 Feudum ... tranſitorium ad omnem hæredem etiam tranſit in monaſterium, & hanc ſententiam communẽ eſſe inquit Fel. in cap. in præſẽtia. nu. 48. ver. fallit quarto extra de probat. & ſeq. ... C... in conſ. 151. nu. 43. ver. 5. prædicta. in lib. 13. conſ. Kirchouius.

178 Feudum hęreditarium, vel etiã ſimplex, vt quis conſequatur, opus eſt ſe hęredem probare, non autẽ ſe filiũ tantu, ſecundum communem per Burſat. conſil. 3. numero. 25. libr. j. Idem.

179 Feudum hęreditarium ..., nõ datur niſi hęredi etiam quod eſſet agnatus, ſecundũ magis cõmunẽ per Burſ. conſ. 2. num. 37. lib. 1. vbi quod legari poteſt in teſtamẽto: quia hęres facto defuncti cõtrauenire nõ poteſt, ſecudũ cõmunẽ, vbi quod in legitimã imputatur ex communi opin. ibi relata. Idem.

180 Feudi deuoluti ſine culpa vaſalli melioramenta ad hęredes extraneos tranſeunt, ſecundum communem per Burſ. conſ. 43. nu. ... libr. j. ſecus ſi ob culpã vaſalli: quia tunc tranſeũt ad dominum vel agnatos cum re ipſa, iuxta cõmunem per eundem d. conſ. nu. 18. Idem.

181 Naturalis ... admittitur ad feudum conditionatum vel a ... maiorum, ſecundum cõmunem per Burſ. conſ. ... Idem.

182 Feudum ... alienatũ ... directo nõ aperitur domino, ... natis, qui illud petere poſſunt ſaltẽ poſt mortem ..., ſecundum ... & magis cõmunem opinionem, ... per tex. ... firmant Iac. de Beluiſo. And. de ... & ... §. hoc quoq; de ſucceſſ. feud. Al... cum concordantib. per Soc. iun. in conſ. ... nu. 23. ... conſ. 91 nu. 6 vol. 4. E. Mulſul.

183 Feudum ... alienatum deuoluitur tantum quoad dominos qui non conſenſerunt, non autem quoad illos qui dederunt licentiam, ſecundum communem per Burſ. conſ. 4 ... nu. 32. lib. 1. Idem.

184 Feudum ... poteſt reſpectu ... & intereſſe cõſentire quod feudum ... ad perſonas ad quas de ſui natura non eſſet tranſitum. Nam poſtquam ipſum feudum fuit apertum domino, libet ipſe dominus liberum habet arbitrium diſponendi de eo. l in re mandata. C mandati. Alb. ... in conſ. 65. num. 3. in conſil. feuda. Cur. iun. in conſ. 1. nu. 15. & per multas alias authoritates adductas per Rol. in d. conſ. 41. num 23. Ex

quoniam

quorum authoritatibus conſtat hanc ſententiam communiter approbari. Kirchouius.

185 Feudũ qua[illegible] hæreditariũ vel naturæ, quòd quis non ſuccedat in eo [illegible] hæres, nõ differũt in effectu, cũ nec filius, niſi hæres patris, [illegible] feudũ ex pacto & prouidẽtia admittatur, ſecundũ magis c[illegible]mune per Burſat. conſil. 3 nu 5. nu. 31. lib. 1. vbi nu. 7. nu. 4[illegible] contrariã dicit veriorẽ & communiorẽ, pro qua vide q[illegible] ſcribũt Rolãd. conſ. 28. lib. 3. Oſaſ. deciſ. 162. Bell[illegible]

18[illegible] Agnatus ſuccedẽs in feudo, debet eſſe hæres vltimi, ſec[illegible] viã cõmunẽ per Burſat. conſ. 2. n. 43 lib. 1. Q[illegible]d in feudo hæreditario mixto? Dic qui[illegible] ſufficit vt ſit hæres primi ſecũd[illegible]m cõmunẽ per eundẽ Burſat. conſ. 3. [illegible] 3. eod. lib. pro qua vide Clar. [illegible] feud. [illegible] 9. verſic. ſed quæro. Roland. conſ. 53. nu [illegible] con[illegible] 2. n. 29 [illegible] 5.[illegible] dec [illegible] 53. Idem.

1[illegible] Agnatis inuentarij c[illegible]tio prodeſt ad reuocationem feu[illegible] n[illegible] magis communem per Burſ. con[illegible] 4 n. 48. lib 1. vbi num. 5[illegible] ex communiori & verior[illegible] non prod[illegible] dicit maxime in [illegible]o. Idem.

1[illegible]8 Fe[illegible] hæreditario in dubio præſumitur, ad quod non admi[illegible] quis etiam tranſuerſalis, niſi ſit hæres, ex magis commun[illegible] pe[illegible] Burſ. conſ. 3. n. 4. lib. 1. Bonaco[illegible]

189 Inuentarium in feudo hæreditario mixto nihil operatur, tam in fi[illegible]o quam in agnato, ſecundum magis communẽ per Burſ. con[illegible]. 49. num.[illegible] lib. 1. Idem.

190 [illegible] beneficio inuẽtarij in feudo ex pacto & prouidẽtia ſibi præiudicat, ſecundum Burſat. conſil. 3. n. 29. lib. 1. & vide quæ idem ſcribit conſilio 2. n. 45. eod. Idem.

191 Collaterales in feudo nouo non ſuccedunt, niſi id expreſſ[illegible] actum ſit, communem dicit Clarus Sent. §. feudum q. [illegible]9 verſ. ſe[illegible] quæro. P. Fich.

192 Exhæredatus filius non ſuccedit in feudo, ſi iuſtè exhæredatus eſt. com. dicit Clar. in §. feudum. q. [illegible]4. Vide tamen diſtio[illegible]nem ſubſequentem ipſius Clari. P. Fich.

193 Fidei cõmiſſarius in feudo nõ ſuccedit regulariter. com. Clar. in §. feudum. q. 85. ſecus tamen eſt in feudo ſimpliciter & abſolute hæreditario. ea. q. P. Fich.

194 Renuntians feudum vel emphyteuſim, nunquam admittitur doñe[illegible] ſuperſint de comprehenſis in prima inueſtitura, niſi ad effectum, vt non deuoluat, ſecũdum communem per Burſ. conſ. 63. nu. 30. lib. 1. pro qua vide doct. in l. qui Romæ. §. duo fratres. vbi Alex. q. 10. ff. de verb. obl. Bonacoſſ.

195 Renuntiatio vaſalli non præiudicat agnatis eius. com. dicit Cl[illegible]r. in §. feud. q. 34. in fi. P. Fich.

196 Renuntiare feudum, inuito domino, vaſallus non poteſt, quia feudũ eſt cõtractus nominatus vltro citróque obligatorius, neq; depẽdet ex vnius voluntate. Hæc opinio Claro magis placet quàm quod poſſit renuntiare. Dicit tamen doct. cõmuniter ita diſtinguere: Si vaſallus tenetur ad certa ſeruitia, eo caſu non poteſt renuntiare inuito domi[illegible], ſed ſi [illegible] ſimpliciter ad incerta ſeruitia cõceſſum ſit, pote[illegible] renuntiare. Hæc dicit Clar. in §. feud. q. 34. [illegible]erſ. contrariam. P. Fich.

197 Ad feudum paternum ob delictum patris in committendo per alienationem deuolutum, filij admittuntur, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 91. n. 14. lib. 1. Bonac.

198 Ad Feudũ ex pacto & prouidẽtia filius niſi hæ[illegible] nõ admittitur: ſecus in agnato, ſecundũ communẽ, [illegible] alij in [illegible] cõt[illegible] ex crebrio[illegible], quòd tãtũ in hæred[illegible] eb[illegible] eſſe hæres, ſecundũ communẽ per Burſ. conſ. [illegible] n. 4[illegible] lib. 1. Idẽ.

199 Ad F[illegible] hæreditariũ mixt[illegible] filius vel agnatus nõ admittũtur, ni[illegible] ſint heredes ex cõ. per [illegible]ur. coſ. [illegible]9. n. 34. lib. 1 Idẽ.

2[illegible] Feud[illegible] eius, qui ob l[illegible] læ maieſtatis crime[illegible] [illegible] eſt, nõ fiſco, ſed domino defert[illegible]r, vt frequẽter [illegible] renuntiac[illegible] [illegible] dec 264. n. [illegible] Gig. de [illegible] læſ. maieſt. q. [illegible] n. Suarez.

20[illegible] Feudu[illegible] hæretici non ven[illegible] in confiſ[illegible]tione, nec trãſit ad [illegible], ſecu[illegible]ũ communem pe[illegible] Burſ. conſ. 1[illegible] n. 15. lib. [illegible] pro qua vi[illegible]e quæ ſcribit Clar. §. feudum. q. 84. [illegible] 29. quã concl[illegible] lara, vt per eundem Burſ. nu. 16. d. con[illegible] vbi dicit quòd fiſcus nec commoditates feudi conſequitu[illegible] Bonac.

202 Nu[illegible] aut[illegible] quæro, An legitimatus ſucc[illegible] feudo. text. in cap. natural[illegible] in tit[illegible] de f[illegible] ue contr. [illegible] er do[illegible] [illegible] tenet qu[illegible] [illegible]n. & [illegible] vide [illegible] [illegible]nſ. 94. ibi, nu. 10.

Fal[illegible], niſi in leg[illegible]tione di[illegible] ſit, quòd [illegible] etiam in feudis ſucc[illegible] glo. in d. cap. nat[illegible]ales. & [illegible] in c. later. qui fil. ſint legit. de quo vide latius in tract. feud. in rub. de ſucceſ. feu. ver. legitimatus. fol. 25.

Et in materia vide aolog. in conſ. 61. maximè in fi.

Illud imitat[illegible] lex. vol. [illegible] conſ. 60. in 1. col. niſi extarent legitimi: quia tunc non admitt[illegible]ur legitimatus. al. Iac. de Beln. in d. c. naturale. per id quo[illegible] habetur in §. generaliter. & in §. ſequ. in auth. qui. mo. natura. e[illegible] ſui. & And. de I[illegible]er. in d. cap. naturales.

Fo[illegible]tius dic[illegible] ipſ[illegible] p[illegible]ſt Sal. que[illegible] l. in c[illegible] cap. Comes Palatinus [illegible] m[illegible] [illegible] feudũ pro me & filiis meis legitimis, & l[illegible]g[illegible]one [illegible] meus etiã ad feuda, tamẽ talis legitimatus in illo [illegible]udo [illegible] ſuccedet. quia aliud [illegible]ſt eſſe legitimum, & aliud [illegible] le[illegible]itimatũ. & propterea Sal. dicit illã g[illegible] in d. c. naturales. [illegible]ſſe verã. o[illegible] ſaluetur in feud. propri[illegible] Imperatoris.

Qu[illegible] ime videtur eſſe verum, inquit ipſe, in legitimatione [illegible] inferiore, qui non poteſt ius domini feudi io a[illegible] [illegible]ſta cauſa [illegible] al. Hoſt. in c. per [illegible]enerabilem. qui [illegible] dom dicit que[illegible] Papa ad feudalia legitimare poteſt con[illegible]tiente domino feudi. [illegible]e Iac[illegible]

2[illegible] Vtr[illegible] [illegible]itimatus per ſub[illegible]equens matrimoniũ ſucc[illegible] [illegible] Ludo[illegible] Rial. in 1. parte conſ. 330. tenet quod ſic. Iaſ. qui multa al[illegible] in l. [illegible]eneraliter. §. cum autem. in [illegible] col. [illegible] de inſti. & ſub. & vbi [illegible] pl[illegible] ecoſi eccleſiaſtica.

Fac. q[illegible] vu[illegible] C[illegible] de. in tit. qui [illegible] ſint leg. conſ. 2[illegible] 466.

Et ita [illegible] ere Pan[illegible] cap. [illegible] ta. n.[illegible] qui fil. ſint leg. & in c. [illegible] imatus. [illegible] de el[illegible] Decius conſ[illegible] 5.

Cõtrariũ [illegible] et Lud. R[illegible] d.[illegible] 67. z. ſe[illegible] dico, & [illegible] And. de Iſer. in [illegible] nat[illegible] de [illegible] eu. ſu. contr. Ang. in d. cõſ. 29. Idẽ.

2[illegible]4 Poſſe[illegible] [illegible]gin[illegible] autẽ atã: legitimi & naturales. & tunc leg[illegible] per [illegible] matrimoniũ nõ ſuccedat in f[illegible]udo & ita pr[illegible] dat[illegible] And. de Iſer. quã ita refert Iaſ. in d. [illegible] auth. in [illegible] col[illegible] e dic[illegible] de hoc dubitare, aut nõ exta[illegible] legitimi[illegible] [illegible]ales, & tunc procedat alia opin. Idem.

2[illegible]5 Le[illegible]timatus expreſſe ad feuda, n[illegible] admittitur excluſo agnat[illegible], ſecũdu magis cõmunẽ, itẽ & [illegible] ſubſtitutum excludit, iux[illegible] communem pe[illegible] Burſ. conſ. [illegible]6[illegible] n. 3 lib. 1. Bonacoſſ.

206 Le[illegible]timatus ſubſ[illegible]tutum excludit ſecundum communem pe[illegible] Burſ. conſ. [illegible]5. n. 1 lib. 1. Idem.

2[illegible]7 Legitimatus a principe ad ſucceſſionẽ feudorum, ſuccedit in f[illegible]udo, & excludit cæteros agnatos remotiores. com. dicit I C[illegible]ar. in §. feudum. q. 82. ver. ſed quæro. P. Fich.

208 Legitimatus à comite Palatino habente priuilegium ſpeciale legitimandi ad feuda, ſuccedit in [illegible]udo, comm. dicit Clar. d. qu. 82. verſ. & hæ quidem. Idem ex eodem.

209 L[illegible]gitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit in feudo vt l[illegible]gitimus com[illegible] Clar. in §. feudum. q. 82. ver. ſed quæro. quod [illegible] vt etiam ſuccedat in feudo q[illegible] receptum [illegible] nè natis. commu. dicit ead. q. ver. Sed quid ſi feud[illegible] dubium [illegible] Clar. quia æquiparantur legitime natis [illegible] per [illegible]. P. Fich.

21[illegible] Legitimat[illegible] ad feuda ab habẽ. poteſtatem admitt[illegible] ad feud[illegible]a, iux. magis cõmunẽ per Burſ. conſ. 85. n. [illegible] lib. 1. B[illegible]

2[illegible] Adoptiuus non [illegible] poteſtatẽ ſuccedẽd in feudo: nec diſtin[illegible] an feud[illegible] no[illegible] aut antiquum. Curt. iun. conſil. [illegible] com d[illegible] s. Vi[illegible] & Vezn[illegible]

2[illegible] L[illegible]timati p[illegible] reſcriptum [illegible] ſucceſſibile? Et reſpondent d[illegible] reſpe[illegible] feudalium [illegible] quibus natura[illegible] ſucce[illegible] [illegible] plei[illegible] per reſcriptum prin[illegible], textus eſt in §. [illegible] defun. conten. ſit inter domin. [illegible] non eſt [illegible] hoc niſi ſpecialiter expre[illegible] ad[illegible] e ſi legitimentur per comitem P[illegible] habentem poteſtatem ab Impera[illegible]re vel Principe, [illegible] ſpecialis clauſula legitima[illegible] ad feuda in priuilegio [illegible] conc[illegible]one poteſtatis, & in ipſa legitimatione, al[illegible] talis legitimati [illegible] ſunt ſucceſſibil[illegible] niſi ad [illegible] & paganica, & non ad feudalia. Ita in ſpecie coſul[illegible] ſcrib[illegible] in [illegible] conſ 228. nu. 4. & 5. verſic. redeo ad primum [illegible] verſ. præterea c[illegible] ſucceſſio feud. Et hãc com. [illegible] Moder[illegible] ad conſuetud. Pariſ. §. 8 [illegible] quæ [illegible] verſic. circa [illegible] con[illegible] eud. [illegible]p. Dec. in conſ. 8[illegible] quæro in[illegible] Kif[illegible]

2[illegible] Q[illegible] dat in feudo, ſeu f[illegible]ud[illegible] in hoc [illegible] ſunt varij. Pro habe[illegible] [illegible] talis naturæ, quod ſeruitium [illegible] debitum æque [illegible] præſtari poſſit per monaſterium [illegible] poſſit per ipſum vaſallum, vt quia ſeruitium eſt reale, vel etiam perſonale, quod tamen honeſte

vel per

vel per ſe vel ſubſtitutũ, ſi impe[illegible]imentum interuen[illegible] ... tunc ſucce[illegible] monaſter[illegible] ... eus. Han dicit ... n. C ... Alexa ... quia & ibi Lauden. lac. de S. ... quibuſcunque heredibus. ... Aretin. de ... Sal ... C. de ... eccleſ. Matt ... mate. lo. An ... conſ. 10. incip ... Fel ... Et eam tenent Card. ... Aneſſe Butr. & A ... iuxta hanc di[illegible]ionem ... delicet ... ſi de feud. fuer. co[illegible] ...

214 Prædicta cõmunis cõcluſio ... nõ quò ad feudũ perpetu[illegible] ... tũm ad hoc, vt monaſt[illegible] ... durante feudata ... ſequitur Alex ... dicat, vt firmat ...

215 In feu[illegible] cle ... prime ton[illegible] ... ordines minores ... Præpoſ. ... de feud ... & agna. Bald ... Præpoſ. ... Doct. opin. eſſe ... vbi ipſe cõmunis ... pulchrè hanc quæ[illegible]ione ... Brunus. in ... 26. inter conſ. feud. Kirchou.

216 Clericus ... monach ... feudũ ... admittitur: quia ... cet regulariter ... doct. ſententia, per ...

217 In feu[illegible] ... ſucce[illegible] ... maximè cõtroue[illegible] ... bat, de ea di[illegible] ... capita, cõmun[illegible] ... cũ refert Iacob. de S. Geo[illegible] ... que heredibus, & ibi ali[illegible] ... noniſtas ... contingeret ... proinde Prior ... dix fuerit ... nem tanquã cõmuniorẽ retinet. Et cõmuniore ... videtur etiã Zaſ. in epito. feud. tit. ... fend. dare po[illegible] ...

Contrariam ve[illegible] ... ricus in feu[illegible] ... mugem d[illegible] Ca ... defendit Curt. ... Chaſſ. ſuper ... les Religieux ... allegatos per ... præſentia. n. 44. ... nentes, inſt per ... ciæ. conſ. 222. in princip. ... lixè Southecc ... qua ... 66. ... fatis apparet ... eiſi iudicium ... opinionem ... per ſequi ... celeberrimũ in Germania ... Grempiũ, Reip. Argentorat[illegible] Aduocatũ ... comparabilem ... per ſubſtitutum ... tur, ſecundum Doct. ... negatiua ...

218 Feudum, etſi ... ceduntur ... ad ſepti[illegible]um gradum ... vnde leges communem dicit.

Fallit, ſi ſit cõceſſum pro ſe, & pro deſcende[illegible] ... excedit etiam decimum gradum. Contra ... communem dicit. B. Villal. & Vestn.

219 In feudo nouo tranſuerſales ... expreſ[illegible] ... inueſtitura non ſuccedunt, communem d[illegible] ... Curt. ...

... Et Rol. à V[illegible], conſil. 60. ... lib. ... Ch[illegible] ... feudum ... retinere poſſint ... Hoc ... ibit Zaſ ... hanc commu[illegible] ... ſ. lacer ... de iuſtit. ... iure.

... An ... ad ... aſſer[illegible] ... Al ... V[illegible]us.

... feudo & ... quæ ... ſecund ... conſ. ... lib. 1.

223 ... hereditarium mixt[illegible] ...

224 ... Bo[illegible] ... lib ...

... duo ... priori ... ric. ... de patrum. ff. de ... Titiu. de Orb. obligat. ... traheretur ... legeor apertius ... ribus. ... de pa.

Vn ... Cur ... dul uatio, ... ha- beat ... Bal ... lac. ... feud. ... vol. ... Alex. in d. l. ſi ...

Limitat ... do ... ex in ... à. de duob. fras. de ... bene tene.

Sub ... quia pro prie tunc non eſt ius accre[illegible]endi ... potius ...

L ... procedere, vbicunq; feudum eſſet conceſſ ... clauſula, ... rum hæredes ... feudum haberent, vide ibi ...

... quarto ... dubitatur ... quando ... Alex ... vol. ...

Subl ... procedere, quando feu ... ſe, & pro e[illegible] ... fine ... dubia ... & ... Al ...

... feudi ... acdebeb[illegible] ... Soc ... ſcripta à Rooder[illegible] ... contrarii ...

De alienatione feudorum.

TITVLVS IIII.

VA[illegible] [illegible] feudũ, diuidẽdo ipſum [illegible] ſe, & a[illegible] [illegible] [illegible] feudi *c.1. [illegible] præterea Ducatus de prohib. feudi aliena. per Fed. [illegible] in princ. de [illegible] feud. [illegible]* [illegible] in [illegible] caſibus, per [illegible] *in c. quæ in eccleſia. de c[illegible] ſtit. caſ. 28* Do[illegible] à Fina.

2 Alienatio feudi non valet inuitis [illegible] [illegible] *libro ſecundo de feu. de. [illegible] in princ.* fallit in 6. caſibus, vt per Vig[illegible] *in commento 5. an [illegible] de feudo membro 5. reg. 6. fol* [illegible] Idem.

3 Alienatio feudi nõ valet ſine conſenſu domini, *c. imperialẽ. de prohib. alie. feud. per Fed.* Fallit vt per Ant. Trigo. *ſingu 5[illegible]* & ſi alienat, priuatur feudo, fallit in 10. caſibus, vt per Vigel. *in commento 5. ann. de feudo, c. 3. cauſa 18. fol. 973.* Ampliatur in 14. caſib. & limitatur in 10. per Petr. Duen. *regula 40.* fallit in 6. vt per S[illegible] *regula 434.* fallit in 9. caſib. vt per Fel. *in cap. quæ in eccleſia. de co[illegible] n. 116.* Idem.

4 Alienare feudum ſine domini cõſenſu vaſallo non licet, etiam ſi ſit in magna neceſſitate conſtitutus, imo etiam [illegible] [illegible] opprimeretur, communem dicit Iul. Clar. *§. feudum. q. [illegible] v. Pone.* Fallit ſi in proximiorem agnatum fiat, dummodo feudum antiquum ſit, aut paternũ, magis cõmunem [illegible] [illegible] ex Tiraq. *in præf. [illegible] lib. 1. n. 52.* & tacitus domini [illegible] [illegible] conſenſus [illegible], cõmunem teſtatur Aluar. *in c. 1. §. præterea. quibus modis feud. amitta.* quod intelligendum eſt ſi præſens ſit, & cõtradicere [illegible] poſſit, ſecundum [illegible] *Lati. in epit. feu. q. 9. n. 31.* P[illegible] [illegible]chard. & Dona[illegible] [illegible] ing.

5 Dominus poteſt compelli ad tradendam poſſeſſionem vacuam vaſallo, nec liberatur præſtando intereſſe, [illegible] [illegible] fecit inueſtituram abuſiuam, & improprian. Fallit in 4. caſib. quos not. Petr. Duen. *reg. 214.* Do[illegible] à Fina.

6 Dominus non poteſt alienare feudum vaſallis inuitis, *c. 1. §. ex eode. de lege Conrad. c. imperialem, §. præterea ducatus, de probib. feud. alien. per Fed.* [illegible] communiter approbata *in l. [illegible] [illegible] ff. de f. dec. lib. 2.* Ampliatur in x. caſib. & limitatur in vno à Petr. Duen. *reg. 215.* fallit in 2. caſib. vt per Soc[illegible] *reg. 37. in add.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 6. à Gome. *in [illegible] [illegible] Serniana, n. 41. Inſt. de act.* Fallit in 4. caſib. quos not. Fe[illegible] *in c. dilecti, de maio. & obed. n. 4.* Fallit in 8. caſib. quos not. Port. *lib. 5. ſuarum concluſ. reg. 21.* Idem.

7 Vaſallus non poteſt alienare feudum, ſine cõſenſu domini, *in c. imperialem. de probib. alien. feu. per Fred.*

Et alienatio facta ſine domini conſenſu, eſt nulla, vt ibi, adeò quòd feudũ nõ poteſt præſcribi, etiam longiſſimo tempore, ſecundum Iſern. ibi. per illum text. *in [illegible] nu. [illegible] temporis præſcriptione.* Et ita vult in terminis Socin. *in 1. parte, conſ. 86.* Al[illegible] *in 1. vol. conſ. 30. vlt. col.*

Et procedit iſta regula etia in feudo nouo, quod nõ poteſt inter agnatos & conuaſallos alienari, vt vult Cur. *in 4. parte, in vlt. [illegible] [illegible] [illegible]tiuationis. ibi, primo ergo principal.* alleg. S[illegible] *2. in prima parte. coſ. 19.* Addo Fel. *in c. quæ in eccleſiarum. in 9 col. in fin. de cõſti. & in 31. col. cum ſeq.* aliquid per Iaſ. *in l. [illegible] [illegible] in 2. col. C. de fideicom.* Dec. *in d. c. quæ in eccleſiarum in 2. col. in 6 not.*

Fac. quod vult Alex. *in 4. vol. conſ. 1[illegible]0. in princ.* Bel[illegible]ac.

8 Vaſallus an poſſit ſine conſenſu domini alium ſubinfeudare? Videtur quòd non: quia hoc modo transfertur vtile dominium. *c. 2. §. fina. in quib. cau. feu. amit.* ergo prohibita alienatione, videtur prohibita ſubinfeudatio.

In contrarium tamen eſt text. *in c. 1. §. 1. in tit. qual. [illegible] poſſe. feu. alie. & in c. 2. §. ſimiliter. & §. profectò. in tit. de [illegible] [illegible]a. & in d. c. imperialem. §. callidis & in §. iſtud,* & vult ample Iaſ. *in c. 1. in 11. & 12. col. in ti. qui feu. da poſ.* Alc[illegible] *in 5. vol. conſ. 1. maxime [illegible] vlt. col.*

Quæ autem requirantur ad hoc, vt ſine domini licentia poſſit vaſallus ſubinfeudare: vt[illegible] per glo. not. cõmuniter approbatam *in c. 1. §. præterea. de cap. corra.*

Limita hac [illegible] [illegible]. quod feudũ poſſit ſubinfeudari, non procedere, quando in inueſtitura eſſet pactum de nõ alienando feudum: quia tũc nõ poterit ſubinfeudari ſine cõſenſu domini, nã quãdo noua prohibitio adiicitur antiquæ prohibitioni, habet ampliare. *l. 3. § [illegible] ff. de oper. no. nũc.* ita vult eleganter Bal. quẽ cæteri ſeq. *in d. c. 1. §. præterea. de c[illegible]ra.* & Fel. *in c. quæ [illegible] eccleſi. [illegible] 24. col. de cõſt.* quem refert Curt. *in 4. par[illegible] ibi, Aggredior primam. v. 4. declarati[illegible].*

Vide tamen Iaſ. *in cap. 1. in pen. col. qui feud. d. poſ.* vbi dicit, quod licet magna ſit auctoritas Bald. tamen habet hunc paſſũ, pro valde ambiguo, & inuehit contra opin. Bald. bonis funda-mentis ſubiungens non inuenire alicubi hunc paſſum bene diſcuſ[illegible].

[illegible] [illegible]a 2. [illegible] [illegible]am concl. ſecundum Baſ. ſub dubio tamen for[illegible] *in d. § præterea,* niſi eſſet feudum eccleſiaſticum: quia nõ po[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]eudari.

Contrarium tamen tenet Iac. de Belui. *in d. c. 1. qui feu. da. poſ.* niſi [illegible] [illegible] feudũ decimale: quia non poſſet [illegible] infeudari ſine conſen[illegible] [illegible], per ea quæ habentur *in c. prohibemus. de deci.* & c[illegible] [illegible] [illegible] opp[illegible] tranſit A[illegible] *in d. §. præterea,* [illegible] [illegible]gans Spec. *in tit. de [illegible] §. [illegible] quid de decimis.* & dicit d[illegible] [illegible]os I[illegible]cobinus *in d. tra[illegible] in [illegible], [illegible] pacto de nõ alienan.* quo [illegible] ſecu[illegible] illã opin. quadoc[illegible] c[illegible] [illegible]uit, & c[illegible], etia ſequi. Curt. *d. 4. part. ibi, aggredior. verſ. Tertio [illegible] e[illegible].* de quo vi[illegible]e l[illegible] Iaſ. *vbi ſ[illegible]p. in pe[illegible] [illegible] col.*

Limita 3. niſi vaſallus vellet ſubinfeudare eccleſiæ, quia tũc non [illegible] [illegible] [illegible] ſine conſenſu domini, ita Iaſ. *in d. pen. col.* Pan. *in d. c. quæ in [illegible] eccleſiar. in [illegible] col.*

Limita 4. in laico habente ab eccleſia in feudũ decimas ante cõcilium Lateranen. [illegible] [illegible] ia non pote[illegible] eas [illegible] alteri infeudare. *c. prohibemus. extra, de dec.* de quo [illegible] [illegible] ſ[illegible]de latius Iaſo. *vbi ſupra in [illegible] col.* & Curt. *[illegible] [illegible] ra. ibi, [illegible] [illegible] limita.*

[illegible] [illegible] etiam ibi Cur[illegible] [illegible] *quinto [illegible] [illegible]* [illegible] [illegible] non procedat in feudo exiſtente in curia domini [illegible] [illegible] [illegible] in loco in quo dominus [illegible] [illegible] [illegible].

Limit[illegible] [illegible] [illegible], niſi fieret in fraudem. Alex. *volu. 5. conſ. 15. [illegible] 2. col. v. ſed dubium fac.* Vi[illegible]us.

9 Vi[illegible] not. quod tal[illegible] ſubinfeudatio [illegible] durabit niſi ad vitã ſubinfeudantis: & co[illegible] [illegible] ſine liber[illegible] [illegible] [illegible]gnati poterunt [illegible] [illegible]are: quia reſ[illegible] [illegible] [illegible] dat[illegible] [illegible], reſoluitur acceptoris, & illud volunt Iſern. & [illegible] *in c. 1. [illegible] per quos [illegible] inue.* & Laude. *in c. Titius ſi de feu. deſun. fuer. contro[illegible] [illegible] in d. c. quæ in eccleſiar. in 24. col.* [illegible] *in d. c. [illegible] qui feu. da. poſ. [illegible] 12. col.* de quo etiam vide C[illegible] *vbi ſupra. ibi, 6 declaratio.* [illegible] quod [illegible] [illegible] Alex. *vol. 4. cõſ. 10. in [illegible] col.* vbi dicit quod [illegible] licet feudũ ex licentia domini poſ[illegible] [illegible] [illegible] tamen tali alienatio nõ durabit niſi [illegible] vita alie[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] heredes poterunt vendicare, & ita etiam [illegible] [illegible] *vol. 5. conſ. 15. col. 2. v. 2. modo. & in fi. conſilij.*

[illegible] [illegible] per Alex. *in 5. v[illegible] conſ. 8.* ſcilicet [illegible] frater [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ons. Idem.

10 [illegible] [illegible] [illegible]nus vaſallus infeudat ſecundo, & ſecundus ter[illegible] [illegible] [illegible] poſtea ve[illegible] [illegible] pro al[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debit vẽdicat. [illegible] [illegible] domino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ſubinfeudanti. [illegible] *[illegible] Audan. de feu. §. 2 [illegible] 30.* & ita [illegible] [illegible] *vbi ſupra.* & C[illegible] *in ver. ſemina datur.* [illegible] Fel. *in d. c. quæ in eccleſiar. in v. 4. [illegible]* [illegible] [illegible] [illegible] domini etiam [illegible], quod per [illegible] [illegible] [illegible] *in d. c. [illegible] §. fi. de conſtitutione.* [illegible] Cur. *vbi ſupra. ibi, decima [illegible] [illegible]ima.* Bellac.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poteſt [illegible] ſine conſenſu dom. [illegible] glo. *in [illegible] imperialem. in princi. de prohi. alie. feu. per Fred.* deter[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in emphyteoſim eſt ali[illegible] [illegible] *§. alienationis in auth. de non alie. col. [illegible] & l. fi. C. de reb. al. non alie.* & [illegible] [illegible] [illegible] *[illegible] ibi, & iſtud eſt verum,* licet [illegible] Fabr. *in §. adeo. Inſt. de locat.* teneat c[illegible] [illegible] cuius fundamento poteſt [illegible] [illegible], quod quando vaſallus ſubinfeudat, hoc facit ſub eiſdem qualitate & [illegible] [illegible]itione, & ſub [illegible], quo habet, ſed quando concedit in emphyteoſim, hoc facit ſub diuer[illegible] [illegible] habetib⁹ ſymbolũ facilius fit [illegible] *l. ſpadonẽ. §. qui iura ff. de excuſ. tut. l. in [illegible] §. itẽ quæcunque. ff. de rei vendicat.*

A[illegible] [illegible]tendum tamen eſt, quia [illegible] Iac. *in tit. de cõſ. d. ex l. imperiali §. callidis,* dicit quòd de cõſuet. [illegible] idem⁹ obſeruat, quòd vaſal[illegible] paſcua, terras incultas, & arenas concedũt quotidie in emphyteoſim, & conſuet[illegible] hoc toleraf. De iſta conſue. atteſta. Ioan. Fab. *vbi ſupr.* & Io. Raynaud. *in d. c. imperialem. §. 1.* allegans generatorem ſuum it[illegible] tenere [illegible] & [illegible] Curt. *vbi ſupra. ibi, 2. principaliter quæ[illegible]* [illegible] dictũ eſſe [illegible] [illegible], quia poſſent [illegible] [illegible] [illegible] qui dediſſet in emphyteoſim, à pœna [illegible], retento pro v[illegible] [illegible] di[illegible]o Ba[illegible] *in l. de quibus. ff. de ll.* quòd doctori [illegible] [illegible] conſuetudine [illegible].

Ceſſante autem [illegible] [illegible] [illegible] tenen[illegible] [illegible] nõ poſſe in emphyteoſim [illegible], vt etiam [illegible] [illegible] Ia[illegible] *[illegible] verbo, ita etiã quod ſi vaſalli.* [illegible] [illegible] quòd [illegible] [illegible] vna [illegible] [illegible], quia ill. Marc[illegible] Moriſſen[illegible] [illegible] quit no. d[illegible] m[illegible] [illegible] Sebaſtiani [illegible] feudo, quia nul[illegible] feudalia c[illegible] [illegible] emphyteoſim: & multa a[illegible] [illegible] ſine licentia [illegible] [illegible], & de iſta materia vi[illegible] [illegible] Fely. *in d. c. quæ in eccleſiar. [illegible] 30 col.* Bellac.

12 Ad Liuellũ an [illegible] [illegible] ſit per vaſallum ſine cõſenſu domini ad libellum, aliàs, libellum cõcedi? dic quòd nõ, per text.

text. *in d. cap. imperialem ibi, ſub quadam colluſione nomine libelli,* &c. & ita volunt doct. *ibi*, maxime Ioan. Rainaud.

Et quando dicatur contractus libellarius, vide Bartol. *in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de damn. infect.* & clarius Bald. *in c. 1. §. aut ſi libellario. in tit. qui. mo. feu. amit.* Idem

13 Sed quid [illegible] vaſallus cōcedat feudum ad libellum cum domini cōſenſu, & res cō[illegible]mittatur, cui aperietur? vide Soci. *in 2. parte, conſi. 56. & conſ. 261.* vbi loquitur de emphyteotis ſed in terminis de feudo, vide Bal. *in l. 3. §. ex contrario. in 11. col. ff. de acquir. poſ. & in l. 2. in 61. col. C. de iu. emphyt.* Idem.

14 Vaſallus an poſſit in feudo ſine conſenſu domini vſumfructum concedere? aliqui voluerunt dicere quòd ſic in præiudicium ipſius conſtituentis.

Sed gl. no. *in c. 1. §. præterea. de ca. contra.* dicit, quod talis conceſſio nullo modo v[illegible]bit, & hoc ſequi. Ardizon. *in tit. qui. mo. feu. amit. §. cum prædictum [illegible] verſ. nunquid poſſit*, &c. idem vult Ioan. Blan. *in tit. quib. mo. feu. amit. verſ. nunquid poſſit* & Alua. *in d. c. imperialem.* & ita vult d. Iaco. *ibi ſuprà* [illegible] R[illegible]naud. dicit quod non poſſet ſine licētia domini concedere annuos redditus in re feudali: quia talis cōceſſio æquipollet conceſſioni vſusfructus. *l. cōtra ff. de vſufr. le[illegible] & [illegible] Q[illegible] ff. de annu.* & in hac q. vide Cur. *vbi ſupra. ibi, ver. decimoquinto quæro* [illegible]

15 Et aduerte, quia licet vaſal[illegible] ſine cōſenſu d[illegible] non poſſit vſumfructū cōſtituere, vt ſupra prox. tamen poſſet vendere fructus rerum feudaliū pro tē[illegible] quo fundus ap[illegible] d[illegible] remanet, vel ad certum tempus, quia iſta nō dicitur a[illegible] feudi. *l. in ædibus. §. 1. ff. de don.* & ita vult Alu. *in d. c. imperialem*

Hinc dicit no. Bald. *in c. 1. in princ. circa [illegible] in. com. in tit. de ſucceſ. feu.* quod ſi vaſallus in ſuo teſtamēto grauet [illegible] ſuū, quod de vino naſcituro in tali vinea feudali, det [illegible] anno amore Dei, duas ſalmas, alias meturas, tale [illegible] v[illegible] tunc non dicitur diſponere de re feudali, ſed de [illegible] bu[illegible] ſeparat. à fundo, & non dicitur alienare rem, qui alienat fructus [illegible] tos. *d. l. in ædibus. §.* [illegible] & ita vult d. Iac. *vbi ſupra*, Fe[illegible] *in d.* [illegible] *quæ in eccleſiar. in 31. col.* & Cur. *in d.* [illegible] *in 4. part.* [illegible] videlicet *in verſ. ita etiam quod* [illegible] *vaſalli. ver.* [illegible] *ſubſequenter quæro.* ſequi. Alex. *vol. 5 conſ. 18.* [illegible] Bald *in d.* [illegible]

Pro hoc fac. quia fructus rei feudalis a fundo ſeparati, [illegible]cuntur allodi[illegible]les, vt [illegible] ult Bal. [illegible] *par. con* 33. refert & ſequitur ipſe Curt. *in 3. par. verſ. expedito &c circa* [illegible]

Tu aduerte, quia licet doct. cōmuniter, ita tradite [illegible] cum decisione Bal. *in d. c. 1. de ſucce. feu.* [illegible] periculoſa, nā clar[illegible] eſt, quod idē quod [illegible] dicimus de feudo [illegible] dicimus & de fructib. vt vult Signo. *in* [illegible] ponit Soci. *in 1. par. conſ. 93. in 9. col.* vbi dicit quod [illegible] ſint eius naturæ, cuius & bona, ſic [illegible] ergo vaſal[illegible] in præiudiciū ſucceſſoris nō pōt diſpone. de feu[illegible] *dix. ſup in rub. de* [illegible] *feu. v. de primogenito. § ita nō poterit di[illegible] ponere de [illegible] fructib. rei feudalis.*

Et ſi aliter dic[illegible] us, ſequeretur [illegible] quod [illegible] pater po[illegible] priuare ſi[illegible] commod[illegible]tate rei feuda[illegible], quia [illegible] po[illegible] gare aliquam partem [illegible] omnes fru[illegible] *l.* [illegible] *de tota. de rei vend.* ſe[illegible] iſtud non eſt [illegible] ud in contingentia facti all[illegible]abam [illegible] *in d. c.* [illegible] *circa de capitulis Conra.* & ſupra [illegible] *eodem v.* [illegible]

Ad dictum [illegible] quòd poteſt proc[illegible] eo caſu quo [illegible] lius non eſſet hæres ſed [illegible] ſucce[illegible] videre, quomodo procedat di[illegible] Bald. & [illegible] ſequ[illegible]te quomodo pater poſſit grauari filiu[illegible] rei f[illegible]

Poſſet etiam dici quòd d[illegible] dictum Bald. procedat in ſ[illegible] terminis: ſecus ſi teſtator relinqueret vſ[illegible] u. quia v[illegible] dicitur pars fun[illegible] *4 ff. de* [illegible] o dicitur p[illegible] reg[illegible] Bart. *in l. ſi aliq. ff. de v[illegible] & alib*

Vel etiā poteſt [illegible] ponderi, quod Bal. loquitur de feudo nouo conceſſo pro ſe & hæredibus: q[illegible] er p[illegible] re in præiudicium ſ[illegible] ſucc. Do[illegible] *c. 1. de alie. feu* [illegible] quod vide Alex. *in 5. vol. conſ 18. & c[illegible] eq.* vbi dicit[illegible] dū eſt hæreditariu, filius te[illegible] et [illegible] ſati facere [illegible]

16 Seruitutē imponere an [illegible] lus in re [illegible] cōſenſu domini intelligendo de ea, quæ [illegible] à re [illegible] *in aliena. [illegible] fin. ff. de neg. geſt.* in quo d[illegible] q[illegible] od n[illegible] domini: quia cēſetur quædā alienat[illegible] *fin. C. de* [illegible] *alie. non* [illegible]

Sed [illegible] præiudiciū vaſalli bene valet [illegible] *tio. c. 1.* [illegible] *quid ergo. in t. de inueſt. de re alie.* [illegible] c. not *in l.* [illegible] *ſi* [illegible] *pro nunc. C. de ſeruit. & aqua.* & per gl. *in d. c. præterea. de cap. Co*[illegible]

Et ex hoc ſequi effectus: quia ſi aliquo modo feudum aperiatur domino non tenebitur pati illam ſeruitutem. *d. §. quid ergo. §. quia reſoluto iure datoris* &c.

Limita iſtud procedere quando feud[illegible] reuertitur ad dominum, vt domini [illegible] ſecus ſi reuertatur ad eum, tanquam priuatum: vt quia [illegible] vſus ipſi domino donaſſet feudū, vel cum hæredem in[illegible] tuiſſet, quia ex q[illegible] perſona qui [illegible] erum ſentit, debet illius factu approbare *l. ex qua per ona. ff. de reg. iur.* habetur *in l. cum à matre. C. de rei vend. & in l. ea* [illegible] *C. de re-ſtit. mil.* & ita vu[illegible] B[illegible] *in l.* [illegible] *de,* [illegible] *in tit. generalis.* & Pet. Iaco. *in tit. de act. in rem qua da. pr*[illegible] *qua tert. in commiſ. ver. item etiam.* & [illegible] Rainaud. *in d. c. imperialem. §. habuo in 4. carta.* & ita vult d. Iac. *in d.* [illegible] *ita etiam quod* [illegible], &c. vide tamen Curt. vbi [illegible] credere hanc concl. [illegible] periculoſam, & eam impugnat.

Ea tamen [illegible] vera retenta, dicit eſſe n[illegible] tan. [illegible] quæ fuit de f[illegible] quod a v[illegible] ſallo, [illegible] pro[illegible] pe[illegible] quatenus re[illegible] b[illegible] qu[illegible] am ſ[illegible] od ſibi d[illegible]ebat [illegible] num [illegible] tenebatur [illegible] us [illegible] quia re[illegible] ute[illegible] tur[illegible] & ita vult [illegible] *in d.* [illegible] eg. B[illegible] *ſe i quia n[illegible]ra. C. communia de* [illegible] C. n. quæri[illegible] pr[illegible] alienami[illegible] de [illegible] de cō[illegible] [illegible] alienati[illegible] de di[illegible] hom[illegible] ibus re[illegible] determinat quod [illegible] Na ſe[illegible] berum do[illegible] *l. ſi quis domin.* [illegible] *ff. loca* [illegible] vult Curt. [illegible] ſei acōſ[illegible] uiſſe [illegible] mag[illegible] do. Cu[illegible] Chal[illegible]

Limit[illegible] etiā in [illegible] & principibus qui non [illegible] ſtitu[illegible] [illegible] do[illegible] ſuo. Ol[illegible] m.

17 L[illegible] car[illegible] an vaſallus [illegible] cōſenſu domini [illegible] feudalem locare? Dic quod ſic ad modicū tempus, quia [illegible] hibita alienatione non [illegible] prohibita locatio ad modicū tēpus. *clem. 1. de reb. e*[illegible] *alie. c. cui bono. ne prala. vices ſuas.* hab[illegible] per Bar. & D[illegible] *in l. cotem ferro. §. quis maxime ff de publ*[illegible] q[illegible] per eā non tra[illegible] ſfertur dominium nec p[illegible] ſſeſſio *d. l. non ſolet.* [illegible]

[illegible] mo[illegible] cum tempus d[illegible] intra decenn[illegible] *in.* [illegible] *in* [illegible] *l. 1. C. quæ ſit l*[illegible] *conſuet.* [illegible] *C. de præſcrip. long. temp.* & [illegible] *in d. 4 part. ibi. 3. principaliter quæro nunquid vaſallus ſine* [illegible] *domini poſſit hodie locare.*

[illegible] non procedat, quando locatio ad modicum tempus fieret [illegible] poteſtatem, ita quòd non eſſet ſpes redimen[illegible] tunc enim pr[illegible] hibita alienatione cen[illegible] prohibita talis l[illegible] alleg. Bal. Fulg[illegible] & Modern. *in l. manumiſſiones. ff. de iuſt. & iur. ar. l. qui habebat. ff. de leg.* [illegible] Idem.

[illegible] longum autem tēpus non poteſt vaſallus locare, ſine co[illegible] domini: quia talis locatio æquipollet alienationi: cum [illegible] trans[illegible] vtile dominium, iuxt. no. *in l.* [illegible] *§. fi. ff. ſi ag*[illegible] & ita tenet [illegible] communiter Docto. *in l. codicil*[illegible] reprobatā [illegible] *de le*[illegible] *cum alus alle. per Cur. vbi ſupra*, [illegible] hoc ampli[illegible] quod [illegible] locationes quot[illegible] B[illegible] *fend. da. poſſ.* [illegible] ſimil[illegible] & authoritatibus: maxi[illegible] *f. 68.* [illegible] Alex *vol.* [illegible] *con.* [illegible]

Su[illegible] iam [illegible] de qua tamen ſemper ip[illegible] dubitau[illegible] quando in tali locatione [illegible] q[illegible] vtile dominium non tran[illegible] latum in co[illegible] v de [illegible] m.

E[illegible] qu[illegible] non p[illegible] ad longum tempus te[illegible] et etiam Fel. *in d.* [illegible] *col.* Idem.

19 [illegible] conſe[illegible] domini? in hac q[illegible] Iac. & Cur. *in loc. præ*[illegible] [illegible] tel[illegible] inæſtimatū. al. d. de Rot[illegible] 99. [illegible] quod p[illegible] ter, vbi di[illegible] vita v[illegible] all. etiā [illegible] *d. c. quæ* [illegible] in vita [illegible] vid[illegible] A[illegible] *d. c.* [illegible] *eccle*[illegible] *in 36. col. de in. emph.* & [illegible] de le[illegible] Soc[illegible] *part. con.* 25. [illegible] *arte.* [illegible] vide Bol[illegible] *co. 4.* [illegible]

2[illegible] Qu[illegible] ſibi in [illegible] A[illegible] *in tit.* [illegible] *feudum.* & A[illegible] *§. donare in ſtequenter olim pater* [illegible] & vult Fel. *in d. c. quæ*

in eccleſiar 27.col.& Iac.& Cur.*vbi ſupra*. Idem.

20 Pignorare an vaſallus poſſit feudum ſine conſenſu domini? text.eſt quòd non, *in d.c.imperialem. in verbo, vel pignorare*, & ibi Bald.& Alex.*in l.ſi conſtante.in 12.col.ſol.matr.* de quo per Fel.*in c.qua in eccleſiar.in 30 col.de conſtit.*

Limitat tamen Curt.*vbi ſ. ibi,6.principaliter quæro,an vaſallus poſſit pignorare*, &c. 4.modis. primo, vt procedat quando ſubſecuta fuit traditio, quia ſola pignoratio ſine traditione nõ fac.vaſallũ cadere in pœnã caducitat.al. ſignãter Bal.*in c.1. §.aut libellario.in fi.qui.mo.feu.amit.& in l.2.in princ.com.de leg.* addo Barb.qui idẽ videtur velle,*in 1.par.cõſ.12.in 16. & 17.col.*

Secundo limitat vt non procedat, quando vaſallus obligaret feudum pro neceſſitatibus, ex cauſa feudi incumbẽtibus, & pro ſeruitiis domini.al. Bal.*in d.l.2.*

Tertio,limitat nõ procede.in fructib.qui bene poſſunt pignorari.al. Io.Fabri.*in §.item Seruiana.in 14.col.inſtit. de act.* de quo per Iaſon.*ibi,in 24.col.& in l.fi.in 27.col.C.de iure emphyt.*

Quarto limitat quando pignoraret domino ſuo, quia tunc videtur conſentire.alleg.Bald.& Aluar.*in d.cap.imperialem.* & tex.*in c.1.* & ibi Cano.*extra de feud.& in cap.conqueſtus. de vſu.* & Alua.*in c.1.de feu.da.in vicem.l.commiſ.*

No.quod illis caſib.quib.tenet pignoratio, creditor cui pignoratur caſtrũ, põt in homines exercere iuriſdictionem,ſec. Iaſ. *in d.§.itẽ Seruiana in 24.col.*al. Bal.remiſſiuè tamẽ *in c.1. de feu.da.in vic.leg.cõmiſ.*addo quod huc decidit in terminis Paul. de Caſt. *in 2.vol.conſ.376.incip.viſis a.l.& actiua.* vide tamẽ quæ dixi *ſupr.in tit. quæ ſint regalia.in ver. de iuriſdict. verſ.ſi vnus ex fratribus*, & quod poſſit, tenet Ludo. *ſing. 560.quæritur a me.* Idem.

21 In ſolutũ dari. Feudũ non poteſt dari in ſolutũ creditori ſine cõſenſu domini,ita Bal.*in c.1.de prohi.alie.feu. per Frod. v. ſed nunquid ex conſuet.*Fel.*in d c.quæ in eccleſiar.in 3 col in princ.*

Facit quod vult ipſe *in c.1.in vlt. col.in tit.an fil.vel agna.* vbi dicit,quod feudum non poteſt alienari pro ſatisfacien. creditoribus,ad quod addo Signo.*conſ. 71.& conſ 253.*Are.*conſ.14.in fi.6.col.*& Alex.*vol.4.conſ.124.* Limita,niſi ſit feudum hæreditarium. Alex.*in 5. vol.conſ.19.in 2.col.verſ.in ea dubitat.*

In cauſam tamen iudicati quando aliud non haberet vaſallus,poſſet capi. Curt.*in 4.part.in rubr.an pignus iudiciale.* Alex. *in l.ſi finita.§.ſi de vectig.de dam.infect.* Idem.

22 Tranſigere. An vaſallus ſine licentia domini, poſſit ſuper feudo tranſige.d. Iac.& Cur.*in loc.præal.*referunt plures text.& varias op.& dicunt tandem poſſe fieri tres concl.

Prima,quod vaſallus poſſit tranſigere cũ aduerſario, dummodo retineat feudum.Zaſ.*de feu.alie.par.9.nu.21.*

Secunda,quod poteſt dimitte.feudum apud poſſeſſorem.*l.ſi pro fundo.C.de tranſact.*

Tertia,quod non poteſt tranſige.transferendo in alium.

Cur.tamẽ ibi dicit ſibi videri 2.concl. cõfundi, ex dicto Bar. *in l.nulli.ff.de tranſact.* vbi vult,quod prælati eccleſiar.qui ſunt prohibiti alienare,& per cõſequẽs trãſige. nõ poſſũt ea cauſa trãſact. dimitte.rẽ penes aduerſariũ, licet ab eo poſſideretur.

Et limita 2.concluſionẽ,niſi iura vaſalli eſſent liquida: quia tũc ſine licẽtia domini nõ poſſet dimittere: præſumeretur enim fraudulenter feciſſe, & omnis machinatio per quam deuenitur ad alienationem feudi,eſt interdicta vaſallo. *d. c. imperialem.in princ.& in §.callidis.*

Et no.quod trãſac.eo caſu quo fieri põt, nõ præiudicat agnatis.Iſer.& Aluar.*in c.ſi vaſallus.in tit.ſi de feu.fue.contro.* etiã agnatis ſcientib.per doctrinam Bar.*in l.quæ dot.ff.ſol.ma.*Bellac.

23 Compromittere. nunquid autem poſſit vaſallus cõpromittere ſuper re feudali,ſine conſenſu domini? text.*in c.1.§.ſi inter.de leg.contra.* videtur velle quod ſic in arbitros, & idem videtur velle tex.*in c.1.in tit.de inue.in ma.fac.& in c.1.in 1.apud quem* &c.& glo.*in d.c.imperialem.§.pen.& in d.c.ſi inter.* Spec. *in tit.de arb.§.reſtat.ver.ſed nunquid.* Iac. *in ver.& cum pacto de non alienando*, vbi dicit, quod in ſecreto iuris putat quod vaſallus poſſit in arbitros cõpromittere,vt in ſpecie tenet Alua. *in d.c.ſi inter*, vbi ſubiungit, quod dominus poſſet prohibere vaſallo ne in arbitros compromittat. al. *l.1.ff.ſi quis ius di. non ob.*Cur.tamẽ *in d.4.parte,ibi, octauò principaliter quæro nunquid vaſallus poſſit compromittere, in ſ.* dicit deciſionem huius articuli reddi multum dubiam & periculoſam.

In arbitratorem autem tenendum eſt vaſallum non poſſe compromittere ſine licẽtia domini: quia licet vaſallus agẽdo, vel ſe defendendo ſuper re feudali,poſſit eſſe in iud.ſine licẽtia domini.*c.1.in tit.de contro.inter vaſ.& al. de benefic.* Tamen coram arbitratore non eſt iudiciũ, nec quaſi, vt vult Inn. *in c. Quintauallis.de iureiur.* Præterea ex cõſtit.feud.ſunt certę determinatæ perſonæ ad cognoſcen.in cauſa feudi:quia quãdoq; cognoſcit dominus feudi,quandoq; pares curię,quandoq; ordinarius, vt not.*in c.cæterũ.de iud. & in c 1.de cõtro.apud paterm.*aliquando arbiter.*d.§.ſi inter.*& ſ.dictũ eſt, ſed in arbitratorẽ nullibi cauetur:ergo nec dicere debemus. *arg.l.ſi ſeruũ.§.nõ dix.prætor ff.de acq.hæred.*vide Iaſ *in l.fin.col. 39.cum ſeq.C.de iur.emphyt.*& Cur.*vbi ſ.*tenentẽ quod in caſib. in quib. Doct. cõcludunt valere tranſactiunẽ ſine cõſenſu domini,in eiſdem valeat & cõpromiſſũ in arbitratorẽ,cũ ſit quędam tranſactio. *auth.ſi vero contigerit.C.de iud.* Alex.*in 5.vol.conſil.1.col.vlt.*

Et in materia, an vaſallus poſſit cõpromittere de re feudali,in alium quàm in dominũ,vide Alex. *in l.1. §. & poſt operis. in fi.de oper.no.nunc.*

Not.tamẽ,quod vaſallus per ſimplex fideicõmiſſũ, factũ in arbitratorẽ,ſine licẽtia domini,nõ amittit feudũ, ſed demum quando per ſententiam arbitratoris transfertur poſſeſſio feudi in alium,vt vult Iſern.*in d.§.ſi inter.*& Alua.*ibi.* Viuius.

24 Permutare. An vaſallus poſſit feudũ permutare ſine cõſenſu domini? Alua.*in d.c.imperialem* poſt Ardiz.*ibi.* & Spec.*in tit.de feu.§.quoniam.verſ.32.*dicit quod non.

Sed Cur.*ibi.verſ.11.*monet difficultatem de *auth.ſed & permutare.cum auth.ſeq.C.de ſac ſan.eccleſ.* Idem.

25 Iuramentũ deferre. An vaſallus poſſit iuramentũ deferre ſine cõſenſu domini, vide Cur *vbi ſupr.ibi,10.principaliter.* Idẽ.

26 Diuidere. An vaſallus ſine domini cõſenſu poſſit feudũ diuidere,dic quod feudũ dignitat.diuidi non poteſt *c.1.§.præterea ducatus de prohi.alie.feu per Fed.*& ibi omnes doct.

Amplia,etiam ſi omnes conſortes conſentiant, vt probat text.*in d.§.præterea.in prin.iuncto ver. Aliud autem feudum.* põderan.aduerſatiuam, quæ aduerſatur in iure & in facto. *l. hoc amplius §.de his autem.ff.de dam. infect. cum ſimi.* vnũ igitur *in verſi. aliud autem*,permittatur feudum inferius poſſe diuidi, ſi tamẽ cõſortes cõſentiant,ergo in caſu præcedẽti, prohibetur diuiſio,etiam cõſortibus conſentientibus, & ita eſt de mente omnium,*in d.§.præterea,*& gl.& docto. *in c.ſi hæredes. de teſta. & in c.licet.de voto.*& Alex.*in c.omnes. ſi de feu fue.contro.*

Addo Card.*in conſ.64.& conſ.129.circa fin.* Panor. *in 1.parte. conſ.12.in 3.col.* Alexand.*in 5 vol.conſ.6.& conſ.25.* in quib locis multa al. Fel.*in d.c.quæ in eccleſiarum,in 32.col.ibi, hanc declarationem limita*,& iſtud per multa tenet Cur.*vbi ſupra,in ver. trigeſimo quæro,an & quando feudum* &c. Barba.*in 4.vol. conſ.14.in 3.col.* Phil.*in c.grandi.de ſuppl.negl.prala.in 6.* Idem.

27 Limitat 1. nõ procedere,quando totũ feudũ aſſignaretur vni ex cõſortib. integraliter, ex cõmuni omnium cõſenſu. al. Bal.& Alua.*in d §.præterea ducatus*,& eſt glo. & ibi Bald.*in l.ſi familia.C.fam.erciſ.*& dicit quòd hic fallent.ſeq.Soc.*in 2.par. conſ.165.ver 3.reſpondetur.in 9.col.* Adde quod illud conſilium eſt etiam *in 1.vol.conſ.97.* Addo Alexan.*in 3.vol conſ.60.*

Sublimitat tamen Curt.ibi. Niſi talis diuiſio fuiſſet in fraudem domini, vt quia ea diuiſione totum feudum deuenit ad illum qui habebat filios, & bona allodialia ad illum qui non habebat,nec habere ſperabatur:& feudũ erat nouum,ita quod ad dominum portio ſua erat reuerſura. *cap.1 de beneſic.fratris.* Quia tunc talis diuiſio non teneret in præiudicium domini. *ar.d.c.imperialem.§.callidis. & l.1.ff de his quæ in fraud. cred.* al. Aluar.poſt Iſer.*in d.§.præterea ducatus.*

Limitat 2. dictam regulam, vt non procedat quando conſuetudo alicuius loci ſe haberet in contrarium, nam valeret & eſſet obſeruanda.al.Bal.& Alua.*in d.§.præterea.* Hoſtien.& & Card.*in d.c.licet.* Old.*conſ.237.* Alua.*in d.c.omnes.*

Tu adde Alex.*in 3.vol.conſ.60.*& Soc late *in d.conſil.& in cõſil.278.in 2.par.*in quib.locis vo[illegible],quod etiam talia feuda dignitatis de conſuet.Italiæ diuidantur,de quo vide ſ. *v.limit.8.*

Sublimitat tamen Cur.hanc ſecundam fa[illegible]lentiam, quia nõ ſufficeret probare,quod ſeruatũ fuerit de conſuetudine, quod talia feuda à ſponte volentibus & cõſentientibus fuerint diuiſa, quoniam talis conſuetudo non derogaret iuri communi, quantum ad hoc, vt vno vaſallo cõtradicente poſſet procedi inter eos ad diuiſionem neceſſariam : & ſic eſſet neceſſe probare talem conſuetudinem eſſe inductam in contradictorio iudicio.al. Alex.*in d.conſ.5.in 5.vol.*vbi al. Old.*in d.conſ.237.*

Sublimitat etiam procedere,quando talis cõſue.eſſet introducta,& obſeruata ſciente & patiẽte ſuperiore, alias ſecus,ſecundum

cundum doct. *in loc. preal.* & Ioan. And *in add.* Spec. *in rubr. de feudis. verſ. Non omittam,* & ſic opus eſſet probare ſcientiam & tolerantiā in principe vniuerſali, in quo præſumitur ignorantia. *c. j. de conſt. in 6.* ſecus in principe particulari in terris ſuis. al. Bat. *in extravag. ad reprimendum. in verſ. non obſtantibus.*

Limitat 3. vt nō procedat quādo per ſtatutū alicui⁹ loci permitteretur talis diuiſio, dummodo ſtatū eſſet factū ſcietie & patiente ſuperiore, ita dicit intelligendā not. Bald. & Alua. *in c. j. §. item ſi fuerit. qui. mo. feu. amit.* & ita ſecū dū eum vult expreſſe Alua. *in d. §. præterea, in verſi. quæro an per ſtatutum.*

Limit. 4. quando ex ſpeciali priuilegio principis feudū eſſet factum diuiſibile. al. Iſer. Bal. & Alua *in d. §. præterea,* & Alua. *in d. c. omnes,* & Soci. *in d. conſ. 165 ver. 6. reſpondetur.*

Limitat 5. quādo per aliquos cōtores peteretur talis diuiſio cōſentiēte domino feudi, vt dicit probari *in d. c. imperialem. in princ.* & ad illud alleg. Alex. *in 5. vol. conſ. 25. ver. fortificantur.*

Limit. 6. niſi talia feuda eſſent ſolita diuidi per ſpatiū tanti tēporis, cuius initij & c. alleg. Alua. *in d. c. omnes,* & ante eū Iſer. *ibi, per l. hoc iure. §. duct⁹ aqua. cū cōcor. ff. de aqua. quot. & æſti.*

Limit. 7. quando eſſet dubium ne partes deuenirēt ad arma, quia tunc eſſet licita diuiſio, aliàs prohibita, & hac limitationem dicit ſumi ex dictis Alex. *in 5. vol. conſ. 7.* quam dicit latè confirmari per Soc. *in d. conſ. 165. verſ. decimo & vltimo & verſ. præcedenti incip. nono reſpondetur.*

Limit. 8. ex dictis Alex. *in d. cōſ. 25. in 5. vol.* vbi dicit, quòd cōmuniter in Italia, & in cæteris partibus Alamaniæ de generali cōſuetudine permittitur diuiſio, & addit quod de hac generali cōſue. teſta. Aug. *cōſ. 286. incip. pro clariori deciſione,* quod mihi eſt 287. ſubiūgit in hoc Curt. neceſſariū eſſe ſubintrare illā difficultatē, an credatur doctori atteſtāti cōſuetudinem &c.

Et ad hanc limitationem adde quę dixi ſupra *verſ. limitat. 2.* addo Alex. *in 5. vol. conſ. 28.*

Limit. 9. vt procedat dicta regula, quantum ad ſubſtantiam ipſius feudi: ſecus autem quantū ad diuiſionē adminiſtrationis vſus & exercitij iuriſdictionis feudi habentis dignitatem, quia talis diuiſio bene eſt permiſſa. al. Bart. *in l. inter tutores, ad fi. ff. de admin. tut.* Bal. Alua. & cōmuniter feudiſtas *in d. §. præterea ducatus,* & Soc. *in d. conſ. 165.* & cōfirmat multipliciter, addens in tantum hoc eſſe verum, vt procedat etiam ad requiſitionem vnius tantum. all. Ang. & Imo. *in l. 2. §. ex his. ff. de verb. obl.* Iac. *in tit. de regalib. in vlt. col.* addo Alex. *in 2. vol. conſ. 28. & in 5. vol. conſ. 25. in 2. & 3. col.* Idem.

28 Subiungit ibi Cur. vnū eſſe perpetuò notandū, quod vult Alb. de Roſat. *in dictionario, in verſ. feudum,* dū tractat. q. quam vidit inter nobiles Marchiones de Carreto, & Sauone, vbi dicit, quòd licet forte aliquibus nouum videatur, tamen iudicio ſuo. §. Præterea ducatus, non eſt intelligēdus ita largè, vt prima facie ſonat litera, quia bene dicit, quòd ducatus, marchionatus & comitatus ſunt indiuiſibiles: ne per diuiſionē dominus debito ſeruitio fraudetur.

Sed ſi aduerta. text. *in c. j. in j. reſponſo. de feu. march. & in d. §. præterea ducatus,* loquuntur, & debent intelligi ſolum de ipſis dignitatibus, & titulis dignitatum: non autem de bonis tēporalibus earū: putà ciuitatibus, caſtris, & alijs locis ad ipſas dignitates pertinentibus, quia illa ſunt bene diuiſibilia, nec de illis loquuntur dicta iura, vide ibi per eum. Idem.

29 Sed quid ſi domini diſcordant in exercitio iuriſdictionis, quod erit remedium. dic quod ſuperior poterit eos cogere ad concord. ita dicit Ang. *d. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig.*

Et dantur quatuor modi per quos fit ipſa diuiſio. primo, quod vni ex conſortibus locetur res feudales, & penſio inter ipſos diſtribuatur pro rata.

Secundò quod omnes conſortes locent feudum tertio, vt penſio pro rata diſtribuatur.

Tertio, quod quilibet ex cōſortibus vtatur re feudali alternis tēporibus, *iuxta l. Lucio. §. fi. cū l. ſeq. ff. de aqua quot. & æſti.* hos tres modos ponūt Bal. & cōmuniter feudiſtæ *in d. §. præterea ducatus,* & max. procedūt quādo res feudalis ... exercitij non capit cōmodā diuiſionē per regiones, vt quia eſt vnū caſtrum tantum, vel huiuſmodi, vt dicit Imo. *in d. § ex his,* & ita vult Alex. *in 5. vol. conſ. 7. verſ. confirmo.* Lud. *ſin.* 766.

Sed quando res feudalis poſſet commodè diuidi per regiones, datur alius & quartus modus vt diuidatur feudum quo ad exercitium iuriſdictionis per regiones, cautionibus interpoſitis de non ſe inuicē impedien. *l. cōmuni diuidundo. §. cū de vſufructu. ff. cōmuni diuid.* pro quo fac. ſecundum eundē Curt. quod no. Bart. *in d. l. inter tutores. ad fi.* vbi loquitur de duobus caſtris conceſſis in feudum Comitatus, quæ reſpectu adminiſtrationis diuiſa fuerunt inter duos filios primi Comitis inueſtiti, aſſignando vnum caſtrum vni, & alterū alteri, & ſic vult ibi Bar. q̄ feuda duorū caſtrorū hoc modo diuidi poſſint, & ita etiā dicit eſſe de mente Bal. & Alua. *in d. §. præterea ducatus,* cū hoc tamē, quòd ille cui adiudicatur adminiſtra. caſtri vtilioris, officio iudicis condemnetur in eo quod conueniēs eſt alteri. *Inſt. de officio iud. per totum,* & eſt caſus *in l. ad officium. C. cōmuni diuidun.* Idem.

30 Quid ſi vnus Marchio decedat cū tribus liberis hæredib. an vnus ſolus poſſit exercere iuriſdictionē? vide Gul. de Cun. *in l. 1. ff. de off. conſul.* vbi dicit, quòd non, & ibi. Bald.

Bat. autē *in l. Pop.* ſcribit ſi vni, aliàs incipit, ſi vo. *ff. de re iud.* tenet totū cōtrariū. & ibi Ang. & Pan. *in c. prudentia. ext. de off. deleg.* vide amplè ... cōſi. Curtij *cōſ. 6 ... 11. col. & ſeq.* dixi etiam *ſupra in rubr. quæ ſint reg. verſ. de iuriſd.* Idem.

31 Sed quid ſi iſti filij, inter ſe diuidāt caſtra, & contingat vnū ex illis delinquere in territorio alterius, an poterit ab eo puniri? Bar. *in d. l. inter tutores,* dicit quod nō intelligitur facta diuiſio iuriſdictionis, quæ eſt indiuiſibilis: ſed intelligitur facta quātū ad exercitium, & hac op. ſeq. Cano. in ... de ... de quo per Alex. *in 5. vol. conſ. ... in 2. col. verſ. & per hoc.* Idem.

32 Quid autē ſi ſint duo domini eiuſdē caſtri, & vnus ex eis ibi delinquat, an poterit ab alio puniri? Bal. *in c. 1. in fi. com. ... tit. qualiter vaſ. iura. deb. fidel.* dicit quod nō, quia par in parē, &c.

33 Sed quid ſi vnus ex fratribus vēdat iura ſua alicui ſubdito, an ſi ille emptor delinquat, poterit ab alijs puniri? Bal. *in l. cū ex oratione. ff. de excuſ. tut.* tenet quod ſic, quia ſolum habetur pro domino quo ad ſubditos, non quo ad fratres vendentis, dixi *ſupra in Rub. quæ ſint regalia. in ver. de iuriſdict.*

Fallit ſecūdū eū quādo vnus eſſet maior in adminiſtratione.

Fallit ſecundo, quando periculū eſſet in mora, & idē in terminis vult Iaſ. *in l. de pupillo. §. ſi quis ... ff. de oper. noui nūciat.*

Fallit tertio, ſi non recognoſceret ſuperiorem. all. not per Gul. de Cu *in l. ſi. ff. de re dimi.*

Poteſt addi quarta fallentia, quando difficilis eſſet aditus ad ſuperiorem, vel ſuperior eſſet talis qui nō poſſet reſiſtere, per nota. per Bal. *in l. 1. C. vnde vi. fac. l. nullus. & l. Nemo. C. de Iud.* & quod habetur *in l. ſi alius. §. belliſſimè. ff. quod vi aut clam,* & de hoc habetur per Ang. & Pau. de Caſt. *in l. eſt receptum. ff. de iuriſ. omn. iud.* & per Gul. de Cu. & Bal. *in d. l. ſi ff. de re dimiſ.* ita Iac. *in ver. marchio.* Idem.

34 An per ſtatutum, vel conſuetudinem poſſit induci diuiſio. Iac. *in 2. char. ver. vlterius quæro,* tenet quod ſic. al. Ioan. And. *in add. rubr. de feu.* Iſer. Alua. & Lauden. *in cap. imperialē. §. præterea de prohi. alie. per Fede.*

35 Feuda non habentia dignitatem poſſunt diuidi. *tex. in d. c. imperialem. §. præterea ducatus.*

Amplia etiam ſi ſit feudum iuriſdictionis, dummodo nō ſit dignitas ducatus, marchionatus, vel comitatus, vt Spec. *in tit. de feu. §. quoniam. verſ. 14.* vbi concludit quod etiam feudum iuriſdictionis poteſt diuidi. *ar. d. l. communi diuidundo. §. cum duo. & §. cum de vſufru. ff. communi diuid.* refert Curt. *in 4. par. ver. Trigeſimo quæro, in 2. principali regula,* vbi dicit, quod Bal. *in d. §. præterea ducatus,* poſt multa hinc inde adducta videtur hoc modificare, quòd ſubſtantia iuriſdictionis non poſſit diuidi. ſed ſolum vſus & commoditas, ſecundum ea quæ ſupra prox. dicta ſunt, & ita in effectu dicit tenere Alex. *in 5. vol. conſ. 7. circa medium.*

Limitatur primo ſecūdum eum iſta regula, vt procedat ita demum ſi omnes conſenſerint, & non aliter, vt dicit probari *in d. §. præterea ducatus. ibi, ſi conſortes voluerint,* qui text. nō ſolet ponderari, ſecundum Pan. ita tenentem, *in conſ. 82. incip. cōditoris omnium, in pen. col.* & hanc fallentiam dicit tenuiſſe Fel. *in d. c. quæ in eccleſiarum. in pen. col. & in d. c. prudentiam. col. 2. de offic. deleg.* & ita ſequitur Hippol. *ſing. 9.*

Ipſe tamen Cur. dicit multum dubitare de hac limitatione, & reperire quod in contrarium de directo tenet Iſer. *in d. §. præterea ducatus,* vbi dicit, quod illa diuiſio feudi de qua ibi, eſt alienatio neceſſaria. quia etiam inuitus cogitur per iudicem ad diuiſionem. *l. Iul. §. idem Celſus. ff. de act. empt. & l. ſi pupillorum. in princ. ff. de reb. eo.*

Et iſtam opi. etiam dicit teneri per Alex. *in conſ. 7. & in conſ. 25. in 5. vol.* Nec ob. ſecundum Alex. *d. §. præterea ducatus:* quia dicit, quòd ille tex. non requirit conſenſum omnium conſor-

153 Feudum hæreditarium non tranſit niſi ad illos, ad quos tranſit hæreditas, & feudum ipſum hæreditarium, ſecundum Bart. in l. vt iuriſiurandi. §. ſi lib. ff. de oper. liberto. Bal in c. 1. §. decedēs. qui feu. dare poſſunt. Moceſ. in l. quicquid adſtringedæ. & in l. ſta ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verborum obligatio. & per Alex. conſil. 10. ponderatis vol. vbi aſſerit iſtam eſſe communē opinionem. & conſ. 9 ſuper eo. & conſ. 28. in cauſa & lite. vol. 5. cum aliis congeſtis per Affl. decis. 14 9. & 240. & per Dec. conſ. 295 in cauſa Magnifici, & per Crauet. conſ. 197. nu. 5. & Pariſ. conſ. 4. num. 23 vol. 1. vbi etiam ait iſtam eſſe communē, & conſ. 1. nu. 6. eod. vol. Vnde ſciendum eſt hic ad præmiſſorū intelligentiam, nec ab re putamus, quale dicatur feudum iſtud hæreditarium. Feuda igitur hæreditaria conſtat illa eſſe, quæ ex tenore inueſtiturarum fuerint conceſſa, & acquiſita pro ſe, hæredibus, & ſucceſſorib. & cętera, ſecundū Andræā de Iſer. in c. 1. in princ. §. hoc quoque. de ſucceſſio feudo. & in capit. 1. de eo qui hare. ſuis, & per Alex. conſ. 1 ponderatis. vol 3. & conſil. 55. perſpectis. eod. volum. & nonnullos alios, quos congerit Pariſ. conſil. 4. num. vol. 1. vbi ſcribit iſtam eſſe communem opinionem. & conſil. 2 num. 17. eod. lib. F. Viuius.

154 Feudū hęreditar. ſi venit in reſtitutione fideicōmiſſaria. Cur. iun. conſil. 101. num. 10. common. dicit. B. Villal. & Vexinus.

155 Feudū hęreditariū non tranſit etiā ad deſcēdentes, vel agnatos, niſi ſint hæredes defūcti vaſalli. cōmu. dicit Alex. conſ. xo. vol. 3. refert & ſequitur Rol. à Valle. conſ. 2. nu. 39. lib. 1. P. Ficb.

156 Feuda ſingularia, quæ ſunt pura in regno Apuliæ: ſūt in directo dominio Regia, quamuis regnum ſit feudum, ita communiter teneri dicit Dec. conſ. 117. in f. B. Villa.

157 Feudo hæreditario mixto quis non admittitur niſi ſit hęres primi acquiren. vel vltimo loco defuncti, ſecundū magis commu. per Burſ. conſ. 2 nu. 43. & conſ. 76. nu. 2. lib. 1. de quo per Oſaſc. deciſ 23. nu 33. Rol. conſ. 23. nu. 29. lib. iij. conſ. 28. nu. conſ. 53. nu. 7. eodem lib. iij. Bonacoſſ.

158 Feudo hęreditario mixto, inuentarij cōfectio non prodeſt, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 3. nu. 28. lib. j. quam concl. declara, vt latius per eum ibi. Idem.

159 Hæres etiam cum beneficio inuentarij in feudo hęreditario mixto tenetur pro facto defuncti, maximè cū alia bona libera adeſſent, & de commoditatibus feudi ſatisfacere, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 9 num. 28. lib. . Rol. cōſ. 44. per totum. lib. iij. Idem.

160 Feudum nouum ad tranſuerſales nō pertinet ſecundū magis communem per Burſ. conſ. 76. nu. 47. lib. 1. vbi quod nec in eo locum habet ius accreſcendi, etiam quod ab Imperatore concederetur, ex crebriori ſententia ibi. Idem.

161 Feudū hæreditariū mixtū dicitur, vbi in inueſtitura qualitas hęredis adeſt, ſecūdū magis cōmune per Burſat. conſ. 49. num. 26. lib. 1 vel quādo acceptū eſt pro ſe & hęredibus iuxta communem per eundem conſi. 91. numero. 13. eodem. Idem.

162 Feudum pro ſe, & hęredibus tantum eſt informe, ſecūdum communem per Burſ. conſ. 49 nu 41. lib. j. & pro ſe & hęredibus vtriuſque ſexus, eſt hæreditarium mixtum, ſec. commune d. conſ. poſt num. 47 ac etiam ſi diceretur pro hęredibus maſculis, de quo diſponi poteſt ſecundum magis commune: at ſecus de feudo ex pacto & prouidentia, de quo non diſponitur, ex communi ibi relata, etiam ſi eſſet nouum, & cū domini aſſenſu, ſecundum magis communem ibid. conſ. Idem.

163. Ordo ſucceſſionis nō attenditur in feudo hæreditario, ſed præfertur qui hęres eſt, ſecundum magis communem per Burſ. conſ 92. num. 33. lib. 1. Idem.

164 Factum defuncti in feudo hęreditario nocet ſucceſſori, vbi non eſt factum inuentarium. ſecundū magis communem per Burſ. conſ. 2. poſt num. 44. lib. . vbi latius declarat quod quidem inuentarium in feudo hęreditario nihil operatur, iuxta communem per eundem. d. conſ 2. nume. 46. eodem. Idem.

165 Factum patris prgiudicat filiis, & omnibus in feudo hęreditario, ſecundū cōmunē per Burſ. cōſ 3. nume. 2 . lib. 1. Idem.

166 Feuda hæreditaria mixta veniūt in [illegible] tis, reſtitutione fideicōmiſſi, renūciatione generali, & in aliis, excepto domini aſſenſu, vti allodialia bona iudicantur, ac in legitimam imputantur, ſecundum communem per Burſ. conſ. 3. nu. 3. lib. 1. Idem.

167 Feuda. Filius legitimatus à Comite Palatino dicitur verè legitimus & naturalis, ac ſuccedit in feudo & omnib. bonis, ſecūdum communē per Burſat. conſ. 10. nu. 2. lib. 1. poſt Clar. §. feudum. q. 82. quā concl. dicit Burſ. vbi ſupra procedere etiā ſi feuda accepta ſint pro filiis legitimis, & de legitimo matrimonio natis, ſecundum communem ibi. Idem.

168 Hæres primi inueſtiti tantū, licet non vltimi, poteſt in feudo ex prouidetia ſuccedere, ſecūdū communē per Burſat. conſ. 82. nume. 13. lib. 1. Oſac. deciſ. 29. nume. 10. deciſ. 180. Idem

169 Feuda & emphyteutis legitimatū per ſubſequens matrimonium admittunt, ſecundum communem per Burſ, conſ. 17. num. lib. 1. Idem.

170 Feudalia datur in ſolutum creditoribus, ita ſponte volente debitore & accedente conſenſu domini, ſecundum communē per Burſ. c. 44. nu. lib. 1. poſt Alex. & alios in l. ſi ſinta. §. ſi de ve[illegible]alibus. ff. de damn. inf. Idem.

171 Licetia ſuper feudo retrotrahitur, iuxta communem per Burſ. conſ. 6. num. 4 lib. 1. Idem.

172 Feuda etiā antiqua ad agnatos ex latere intra ſeptimum duntaxat gradū ſucceſſione [illegible], vt commune aſſerit Iaſ. in l. certum. nume. 6. C. vnd leg. Excipe cum deſcende[illegible] ſucceſſio ad [illegible], quippe quę tunc decimi gradus ratio ſub ducetur, [illegible] placuiſſe atteſtatur Did. à Couarr. lib. reſolut cap. 5 num. 4. E. Suarez.

173 Feuda, ad quę adoptiuus ſucceſſione adſpirat non recipiūt [illegible] nem vetuſtatis, aut nouitatis quo ad [illegible]am adoptat[illegible] factam ſuccedēdi copiam, vt cōmune profert Cur. Iun. conſ. 1 . num. 7. Idem.

174 Feuda ad eccleſiam reuerſa non modo extranei, ſed & honeſtiſſimis [illegible] ſanguineis concedi ius ſit, quod cōmune eſſe [illegible] Zaſ. de feu. part. 5. num 51. Idem.

175 Feuda [illegible] mutus ac ſurdus & fœmina illorū aliàs incapaces conſequentur, quæ factiuus aliquod patranti ſtatutū detul[illegible], qu[illegible] ipſi elegerint, cōmune aiunt Iaſ. in l. [illegible] fa. nu. 3 ff ſi cert pet. Viui. lib. 1. opin 25. Idem.

176 Pater plures habens [illegible], nō poteſt vni plus aſſignare in feudo qua[illegible] vero minus poterit vni [illegible] feudum prælegare. com in § feudū. q. 40. ver. 2. Intellige de feudo antiquo nam feudum nouum poteſt pater prelegare vni ex filiis: com. in § feudum. q. 40. verſ. ſed quid in feudo nouo. P. Fich.

177 Feudum paternum tranſitorium ad omnem hæredem etiam trāſit in monaſterium, & hanc ſententiam communē eſſe inquit Fel. in cap. in præſētia. nu. 48. ver fallit quarto extra de probat. & [illegible] Cephal. in conſ. 151. nu. 43 ver. 5. prædicta. in lib. 13. conſ. Kirchouius.

178 Feudi hęreditarij, vel etiā ſimplex, vt quis conſequatur, opus eſt ſe hęrede probare, non autē ſe filiū tantū, ſecundum communem per Burſat. conſil 3. numero. 25. libr. j. Idem.

179 Feudū hęred[illegible], nō datur niſi hęredi etiam quod eſt agnatus, ſecundū magis cōmunē per Burſ conſ. 2. num. lib. 1. vbi quod [illegible] poteſt in teſtamēto: quia hęc es[illegible] facto d[illegible] poteſt, ſecūdū cōmune, vbi quod in legitimā imputatur ex communi opio. ibi relata. Idem.

180 Feudi [illegible] ſine culpa vaſalli melioramēta ad hęredes extraneos tranſeunt, ſecundum communem per Burſ. co. 43. nu. libr. j. ſecus ſi ob culpā vaſalli: quia tunc tranſeūt ad dominum vel agnatos cum re ipſa, iuxta cōmunem per eundem d. conſ. nu. Idem.

181 Naturalis [illegible] tātum admittitur ad feudum conditionatum vel a[illegible], ſecundum cōmunem per Burſ. conſ. 5. nu. Idem.

182 [illegible] tenatū etiā [illegible] dic[illegible] nō aperitur domino, ſ[illegible] na lis, q[illegible] d petere poſſunt ſaltē poſt mor[illegible] n ver[illegible], & m[illegible] communem opinionem, [illegible] ver tex [illegible] à firmant Iaſ. [illegible]. Andr. de [illegible] de ſucceſ. feud. Alex. [illegible] quæſtiam ciuitatum. lib j. cum concordantib per Soc[illegible] nu. 23 [illegible] con. 91 nu. 6 vol. 4. Mu[illegible].

183 Feudum [illegible] enatum deuoluitur tantum quo ad dominum [illegible], non autem quo [illegible] qui dederint [illegible], ſecundum communem per Burſ. conſ. 4 . nu. 32. lib. 1 [illegible].

184 Feudi dominus [illegible] poteſt reſpectu ſui iuris & intereſſe cōſentire quod feudum [illegible] ad per[illegible] quas de ſui natura non eſſet tranſitorum. Nam poſtquam ipſum feudum fuit apertum domino, habet ipſe dominus [illegible] arbitrium diſponendi de eo l. 1. ſi quis mēdata. C mandati. Albaranus in conſ. 65. num. 3. in conſil. feuda. Cur. iun. in conſ. 1. nu. 15. & per multas alias authoritates addictas per Rol. in d. conſ. 41. num. 23. Ex

quoniam

quorum authoritatibus conſtat hanc ſententiam communiter approbari. Kirchouius.

185 Feudū [illegible] hæreditariū, vel naturæ, quòd quis non ſuccedat [illegible] res, nō differūt in effectu, cū nec filij, niſi hæres [illegible] feudū ex pacto & prouidētia admittatur, ſecundum [illegible] commune per Burſat. *conſil. 3. nu 5. nu. 21. lib. 1. vbi nu.* [illegible] contrariā dicit veriorē & communiorē, pro qua vide quæ ſcribit Rolād. *conſ. 28. lib. 3.* Oſaſ. *deciſ. 162.* Bellac.

1[illegible] Agnatus ſuccedēs in feudo, debet eſſe hæres vltimi, ſecūdū vnā cōmunē per Burſ. *conſ. 2. n. 45. lib. 1.* Quid in feudo hæreditario mixto? Dic quòd ſufficit vt ſit hæres primi fecū[illegible] is cōmunem per eundē Burſat. *conſ. 3. n.* [illegible] *eod. lib.* pro qua vide Clar. [illegible] *feudum.* [illegible] *9.* [illegible] *ſic* [illegible] *nero.* Roland. *conſ.* [illegible] *3. nu 7* [illegible] *n. 29. lib 5.* O[illegible] *dec* [illegible] *33.* Idem.

18[illegible] Agnatis inuentarij confectio prodeſt ad reuocationem feudi [illegible] magis communem per Burſ. *conſ.* [illegible] *4* [illegible] *n. 48. lib 1. vbi num 5* [illegible] ex [illegible] unior & veriori non prodeſſe dicit [illegible] hæreditatem. Idem.

1[illegible]8 Feudum [illegible] hæreditarium in dubio præſumitur, ad quod non admittitur quis etiam tranſuerſalis, niſi ſit hæres, ex magis communi per Burſ. *conſ. 3. n. 4. lib. 1.* Bonacoſſ.

189 Inuentarium in feudo hæreditario mixto nihil operatur, tam in [illegible] quàm in agnato, ſecundum magis communē per Burſ. *conſ. 49. num. 50. lib. 1.* Idem.

190 Hæres ſine beneficio inuētarij in feudo ex pacto & prouidētia ſibi præiudicat, ſecundum [illegible] *conſil. 3. n. 29. li* [illegible] & vide quæ idem ſcribit *conſilio 2. n. 45. eod.* Idem.

191 Collaterales in feudo nouo non ſuccedunt, niſi id expreſſè actum ſit, communem dicit Clarus Sent. *§. feudum. q.* [illegible] *ver.* [illegible] *nero.* P. Fich.

192 Exhæredatus filius non ſuccedit in feudo, ſi iuſtè exhæredatus eſt. com. dicit Clar. *in §. feudum. q. 74.* Vide tamen diſtinctionem ſubſequentem ipſius Clari. P. Fich.

193 Fideicōmiſſarius in feudo nō ſuccedit regulariter. com. Clar. *in §. feudum. q. 85.* ſecus tamen eſt in feudo ſimpliciter & abſolutè hæreditario *ea. q.* P. Fich.

194 Renuntians feudum vel emphyteuſim, nunquam admittitur donec ſuperſint de comprehenſis in prima inueſtitura, [illegible] ad effectum, vt non deuoluat, ſecūdum communem per Burſ. *conſ. 63. nu. 30. lib. 1.* pro qua vide doct. *in l. qui Romæ. §. duo fratres.* vbi Alex. *q. 10. ff. de verb. obl.* Bonacoſſ.

195 Renuntiatio vaſalli non præiudicat agnatis eius. com. dicit Clar. *in §. feud. q. 34. in fi.* P. Fich.

196 Renuntiare feudum, inuito domino, vaſallus non poteſt, quia feudū eſt cōtractus nominatus vltrò citróque obligatorius, neq; depēdet ex vnius voluntate. Hæc opinio Claro magis placet quàm quod poſſit renuntiare. Dicit tamen doct. cōmuniter ita diſtinguere: Si vaſallus tenetur ad certa ſeruitia, eo caſu non poteſt renuntiare inuito domino, ſed ſi feudū ſimpliciter ad incerta ſeruitia cōceſſum ſit, poteſt renuntiare. Hæc dicit Clar. *in §. feud. q. 34. verſ. contrariam* P. Fich.

197 Ad feudum paternum ob delictum patris in committendo per alienationem deuolutum, filij admittuntur, ſecundum magis communem per Burſ. *conſ. 91. n. 14. lib 1.* Bonac.

198 Ad Feudū ex pacto & prouidētia filius niſi hæres nō admittitur: ſecus in agnato, ſecundū communē, [illegible] cōtrarium [illegible] ex crebrio[illegible], quòd tātū in hæred[illegible] debeat eſſe hæres, ſecundū communē per Burſ. *co*[illegible] *46. lib. 1.* Idē.

199 Ad Feudū hæreditariū mixtū filius vel agnatus nō admittuntur, niſi ſint heredes ex cō. per Bur. *c*[illegible] *9* [illegible] *34. lib. 1.* Idē.

20[illegible] Feudum eius, qui ob læſæ maieſtatis crimē bonis exutus eſt, nō fiſco ſed domino def[illegible], vt ſequeter placitū renuntiat Boer. *de* [illegible] *26* [illegible] *7.* Gig. *de cri. laeſ. maieſt.* [illegible] *5.* [illegible] Suarez.

201 Feudum hæretici non venit in confiſcatione, nec trāſit ad filios [illegible] communem per Burſ. *conſ. 13.* [illegible] *5. lib. 1.* pro qua vide [illegible] ſcribit Clar. *§. feudum. q. 84.* [illegible] *emph.* [illegible] *q. 29.* quā concluſ. [illegible] lara, vt per eundem Burſ. *nu. 16. d. cor.* [illegible] vbi dicit quòd ſi [illegible] nec commoditates feudi [illegible] Bonac.

20[illegible] Nunc [illegible] quæro, An legitimatus ſuccedat in feudo. *text. in cap.* [illegible] *turale* [illegible] *de feu.* [illegible] *contr.* [illegible] *ter do.* [illegible] tenet quod [illegible] on. & [illegible] a vult Alex. [illegible] *94. ibi.* [illegible]

Fallit, niſi in legitimatione dictum ſit, quod [illegible] etiam in feudis ſuccedere. glo. *in d. cap. naturales.* & no. doct. *in c. later. qui fil. ſint legit.* de quo vide latius *in tract. feud. in rub. de ſucceſ. ſion. ver. legitimatus. fol. 35.*

Et in materia vide Bolog. *in conſ. 61. maximè in fi.*

Iſtud limitat Alex. *vol. 2. conſ. 60. in 1. col.* niſi extarent legitimi, quia tunc non admittitur legitimatus. al. Iac. de Belu. *in d. c. naturales.* per id quod habetur *in §. generaliter. & in §. ſequ. in aut.* [illegible] *qui mo.* [illegible] *ſui* & And. de Iſer. *in d. cap. naturales.*

[illegible] tius dicit ipſe poſt Sal. quē al. *in conſ. incip. Comes Palatinus.* [illegible] conceſſum feudu pro me & filiis meis legitimis, & legitimè [illegible] filius meus certè ad feuda, tamē talis legitimatus, [illegible] nō ſuccedet. quia aliud eſt eſſe legitimum, & aliud legitimatū. & propterea Sal. dicit illa gl. *in d. c. naturale* [illegible] eſſe verā. niſi ſaluetur in feud. proprijs Imperatoris.

Quod [illegible] videtur eſſe verum, inquit ipſe, in legitimatione facta ab inferiore, qui non poteſt ius domini feudi in alium [illegible] iuſta cauſa transferre. al. Hoſt. *in c. per venerabilem. qui* [illegible] *int leg.* dum dicit quòd Papa ad feudalia legitimare poteſt [illegible] conſe[illegible] de domino feudi. Bellac.

2[illegible] [illegible] legitimatus per ſubſequens matrimoniū ſucced[illegible] in feudo. Bal. *in 1. parte conſ.* [illegible] tenet quod ſic. Iaſ. qui [illegible] al. *in l. generaliter.* [illegible] *cum autem. in 7 col. C. de inſti. & ſub.* & ibi idem tenet in [illegible] hyteoſi eccleſiaſtica.

Fac. quod [illegible] Calde. [illegible] *qui* [illegible] *ſint leg.* [illegible] *conſ.* [illegible] 466.

E[illegible] tenē P[illegible] *in cap. ex tra. n. 7. qui fil. ſint leg. & in c. innotuit. n.* [illegible] *de* [illegible] *conſ.*

C[illegible] et Lud. Ro. *in d.* [illegible] *567* [illegible] *ſed dico,* &c. al. And. de Iſer. *in* [illegible] *de feu. ſu. cōtr. ang. in d. cōſ. 29.* Idē.

2[illegible]4 [illegible] au[illegible] legitimi & naturales. & tunc legitimatus p[illegible] ques matrimoniū, nō ſuccedat in feu[illegible] & [illegible] de Iſer. quā ita refert Iaſ. *in d. §.* [illegible] *ante. in 7. col.* [illegible] dicat de hoc dubitare, aut nō extant legitimi & naturales, & tunc procedat alia opin. *Idem.*

2[illegible]5 Legitimatus expreſſè ad feuda, ad illa admittitur excluſo agnato, ſecūdū magis cōmunē, itē & ſubſtitutum excludit, iux[illegible] communem per Burſ. *conſ. 76. nu. 3 lib. 1.* Bonacoſſ.

206 Legitimatus ſubſtitutum excludit ſecundum communem per Burſ. *conſ. 85. n. 15. lib. 1* *Idem.*

2[illegible] Legitimatus [illegible] principe ad ſucceſſionē feudorum, ſuccedit in feudo, & excludit cæteros agnatos remotiores. com. dicit Clar. *in §. feudum. q. 82. ver. ſed quæro.* P. Fich.

208 Legitimatus a comite Palatino habente priuilegium ſpeciale legitimandi ad feuda, ſuccedat in feudo, comm. dicit Clar. *d. quæſt. 82. verſ. & hæc quidem.* Idem ex eodem.

209 Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit in feudo vt legitimus, com. [illegible] dicit Clar. *in §. feudum. q. 82. ver. ſed quæro.* quod in [illegible] ſucc[illegible]edit, vt etiam ſuccedat in feudo quod [illegible] ceptum [illegible] lus le[illegible] natis. comm. dicit *ead. q. ver. Sed quid ſi* [illegible] & ſubiungit Clar. quia æquiparantur legitimè natis [illegible] & per omnia. P. Fich.

210 Legitimatus [illegible] feuda ab habēt. poteſtatem admittitur [illegible] feudi [illegible] a, iux. magis cōmunē per Burſ. *conſ. 85. n. 18. lib. 1.* B[illegible]

211 Adoptiuus non ha[illegible] poteſtatē ſuccedēdi in feudo: nec diſtinguitur an feudum ſit [illegible] aut antiquum. Curt. iun. *conſil.* [illegible] *8. n.* [illegible] cor[illegible] & V[illegible]

2[illegible]2 Legitimati per [illegible] an ſint ſucceſſibiles? Et reſpondent [illegible] bon[illegible] in quibus naturales non ſucce[illegible] plene [illegible] per reſcriptum principis, [illegible] *aturale* [illegible] *de* [illegible] *conten. ſit inter domin.* [illegible] non eſſe ſucceſſibiles, hoc niſi ſpecialiter expre[illegible] legitimentur [illegible] cui legitimentur per comitem Palatinum [illegible] habentem poteſtatem ab Imperatore vel Principe, [illegible] alia clauſula legitimādi ad feuda in priuilegio [illegible] conceſſione poteſtatis, & in ipſa legitimatione, alioqui tales legitimati nō ſunt ſucceſſibiles [illegible] ad all[illegible] a & pagani[illegible] a, & non ad feu[illegible] lia. Itain ſpeci[illegible] ſcribit [illegible] *in conſ 22. nu. 4. & 5. verſic.* [illegible] *ad primum* [illegible] *verſ.* [illegible] Et hāc com ſententi[illegible] *mment. ad conſuetud. Pariſ.* [illegible] quæ [illegible] *verſic. circa* [illegible] & Philip. Dec. *in con. 85.* [illegible] Kitchouius.

2[illegible] Q[illegible] ſuccedat in feudo, ſeu feud[illegible] in hoc [illegible] Pro hab[illegible] igitur [illegible] eſt talis naturæ, quòd ſeruitium [illegible] in æquè [illegible] ſtari poſſit per monaſterium [illegible] poterat per ipſum vaſallum, vt quia ſeruitium eſt reale, vel etiam perſonale, quod tamen honeſtè

vel per

vel per ſe vel ſubſtitutũ, ſi impe[illegible]mentum interuen[illegible] [illegible]ſtaremaſſet [illegible] [illegible] ſuccedit [illegible] [illegible] eius. Han. dic [illegible] [illegible] *quia* & ibi Lauden. [illegible] *quibuſcunque hæredibus*. Eandem [illegible] [illegible] alij [illegible] Ar[illegible] de [illegible] 2. Saly [illegible] *eccleſ.* Matt[illegible] [illegible] [illegible] *mate*. Io. An[illegible] [illegible] *conſilio*. [illegible] Et eam tenent [illegible] 12. [illegible] Ant. de Butr. & A[illegible] *ſi mulier* 19.q. [illegible] iuxta hanc do[illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] delicet [illegible] *clericus* [illegible] *feud. furr. corre.* [illegible] *qui ar. bel.* [illegible]

214 Prædi[illegible] cõmunis cõ[illegible]luſio [illegible] nõ quò ad feudu perpetuũ, [illegible] [illegible] tum ad hoc, vt mo[illegible] [illegible] [illegible] tates durante feudatar[illegible] [illegible] Ba[illegible] [illegible] ſequitur A[illegible] [illegible] & [illegible] hoc [illegible] dicat, vt ſi[illegible] Cap[illegible] [illegible] M[illegible]

215 In feud[illegible] cleri [illegible] [illegible] & [illegible] ordines minores [illegible] Bal.[illegible] Aluar[illegible] 4. & Præpoſ. [illegible] *clericus* [illegible] *dom.* & *agna*. Bald [illegible] Præpoſ. [illegible] Doct. opin. eſſe [illegible] [illegible] ubi ipſe cõmunis [illegible] cenſet. [illegible] pulchrè hanc quæ[illegible] [illegible] pro[illegible] [illegible] A[illegible]ber Brunus. *in caſ.* 26. *inter com. feud.* Kurchon.

216 Cler[illegible] M[illegible] [illegible] monaſ[illegible] ad [illegible] [illegible] admittitur: quia [illegible] [illegible] omnem. [illegible] cet regularis [illegible] [illegible] ex ma[illegible] commune doct. ſe[illegible] [illegible] 6 [illegible] 4 *lib.* [illegible]

217 In feudo [illegible] [illegible] [illegible] maximè ce[illegible] [illegible] [illegible] ylua. *con.* 3 [illegible] bat, de ea dici p[illegible] quod [illegible] capita. [illegible] Salic. [illegible] *C. de* [illegible] cũ refert Iacob. de S[illegible] [illegible] *quibus* *que hæredibus*, & ib[illegible] [illegible] doct. [illegible] maximè [illegible] nonista [illegible] [illegible] [illegible] contigiſſet caſ[illegible] S. A[illegible] pro ea cõ[illegible] [illegible] proinde Prior [illegible] Com[illegible] tatus [illegible] Duce S. diæ fuerit [illegible] itaque [illegible] Iacobinus ibidem [illegible] nem tanquã cõm[illegible] iorẽ retinet. Et [illegible] vide tu: eri Za[illegible] *feud. tit.* [illegible] *ſi int. circa fin.*

Contrariam ve[illegible] [illegible] [illegible] ricus in fe[illegible] [illegible] [illegible] 24. [illegible] [illegible] munem [illegible] Ca[illegible] [illegible] 9. *velum.* 1. quem latè defendit Cur. [illegible] & Bart. Chaſſ. *ſuper conſuet.* [illegible] 5. [illegible] excepte les Religieux. [illegible] [illegible] [illegible] allegatos per [illegible] partem negatiua, [illegible] *præſentia.* n. 44. [illegible] canon[illegible] hanc tenentes, inſuper Ma[illegible] A[illegible] *de milite va* [illegible] *arma de poſ.* & *in c.* 1. *ſ.* [illegible] Al-[illegible] *conſ.* 222. [illegible] *a feuda.* [illegible] [illegible] Soutbecci[illegible] *in comment.* [illegible] *te* 12. [illegible] pro qua & [illegible] conſulum [illegible] R[illegible] V[illegible] *conſ.* [illegible] *lib.* 3. in eandem [illegible] Zaſium [illegible] ſatis apparet, & al[illegible] ab eo tam [illegible] eſſi iudicium ſuum [illegible] pendar. [illegible] opinionem, tanq[illegible] veriorem pa[illegible] pet ſecutus ſum [illegible] [illegible] celeberrimũ in Germania [illegible] Ad[illegible] Grempiũ, Reip. A[illegible] comparabilem, [illegible] [illegible] m. Et p[illegible] hæc [illegible] per ſubſtitutum q[illegible] [illegible] tur, ſecundum Doct. [illegible] pro n[illegible] [illegible] P[illegible]

218 Feudum, etſi ſit [illegible] quum, agnatis [illegible] cedunt: niſi vſq; ad ſeptimum grad[illegible] laſ[illegible] [illegible] *lege* communem dicit.

Fallit, ſi ſit cõceſſum pro ſe, & pro deſcen[illegible] [illegible] tũc excedit etiam decimum gradum. Couar. [illegible] 5. *nu* 4. communem dicit. B. Villal & Vezin.

219 In feudo nouo tranſuerſales (niſi expre[illegible] [illegible] inueſtitura) non ſuccedunt. communem dicit Curt. [illegible]

[illegible] *in fin.* [illegible] Rol. à [illegible] *conſil.* 60. *nume.* 1. *lib.* [illegible] P. Fich.

220 Cl[illegible] feudum [illegible] [illegible] tinere poſſunt [illegible] ſtitutos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Za[illegible] [illegible] hanc o[illegible] [illegible] [illegible] Ingol[illegible] [illegible] B[illegible] R[illegible] *de ſuſtit.* [illegible] [illegible] an ſi [illegible] [illegible] [illegible] ſum [illegible] Alc[illegible] [illegible] Ve[illegible] nus.

[illegible] & emp[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ſtat[illegible] [illegible] um c[illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per B[illegible] [illegible]

22[illegible] A[illegible] [illegible] [illegible] *qui* [illegible] [illegible] *duob.* [illegible] primo q[illegible] [illegible] d'in[illegible] [illegible] re[illegible] [illegible] [illegible] *in lo[illegible] duo* [illegible] [illegible] [illegible] ſingularite[illegible] [illegible] [illegible] *Titio* [illegible] *de verb. obl* [illegible] ratio [illegible] quia [illegible] [illegible] legem ſpertius [illegible] [illegible] *ribus.* [illegible]

V[illegible] [illegible] tius Cur[illegible] [illegible] [illegible] *dubitan*, vb[illegible] ponn[illegible] [illegible] o a pri[illegible] [illegible] *ciuis* [illegible] [illegible] ha-bea[illegible] [illegible] [illegible] tiua, [illegible] vt procedat [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] ſuppo[illegible] [illegible] [illegible] B[illegible] *ca.* [illegible] Iac. *in tit. de feud.* [illegible] *vol.* [illegible] 176. Alexan[illegible] *d. l. ſi* [illegible]

Limitat[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] feu-d[illegible] nouo: [illegible] in antiquo, [illegible] [illegible] [illegible] *c.* 1. *de duob. frat. de no. bene inue.*

Subiicit [illegible] [illegible] quia propriè tunc non eſt ius accreſcen-di [illegible] potius [illegible] ſucce[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] procedere, vbi [illegible] feudum eſſet con-ceſſ[illegible] duobus [illegible] clauſula, vt quã [illegible] ipſi, vel e-rum hæres [illegible] vincerent, feudum haberent [illegible] vide ibi, q[illegible] [illegible]

L[illegible] quarto, vt nõ [illegible] cedat quãdo ſe idẽ eſſ[illegible] fu[illegible] [illegible] feudu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alua. *in c.* 1. [illegible] [illegible] *dubitatur.* [illegible] *do* [illegible] [illegible] *vol. repetito* in [illegible] [illegible] *vol. conſil.* 2. *in* [illegible] *cr.* 4. [illegible] Bal[illegible] *conſ.* [illegible] 15. *col.*

[illegible] procedere, quando feudũ eſſet cõceſſ[illegible] [illegible] [illegible] & pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hẽbet [illegible] [illegible] accr[illegible] [illegible] *ſ.* 246 [illegible] *duo.* 1. *dubia*, qu[illegible] [illegible] [illegible] Al[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] &

[illegible] [illegible] [illegible] A [illegible] *C.* [illegible] *conſ.* [illegible] [illegible] [illegible] ac debe[illegible] [illegible] [illegible] argume[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Soc. *in* [illegible] [illegible] ſcripta à Rhoderico S[illegible] [illegible] [illegible]

De alienatione [illegible] udorum.

TITVLV [illegible] II.

VASALLVS pote[illegible] e feudũ, diuidẽdo ipſum inter ſe, & [illegible] feudi, [illegible] *§. præterea De [illegible] de [illegible] feudi aliena per Fed.* [illegible] *in princ. d[illegible] na. ſe de paterno* [illegible] in [illegible] bus, vt per Fel. *in c. quæ in ec[illegible] de co[illegible] ſtit. caſ 28* [illegible] à Fi[illegible].

2 Al[illegible] natio feudi nõ valet inuitis a[illegible] *libro ſecundo, unde cit* [illegible] *in princ.* fallit in 6. caſibus, vt per Vige[illegible] *in commento 5. an[illegible] de feudo membro 5. reg. 6. fol.* [illegible] Idem.

A[illegible] tio feudi n[illegible] val[illegible] ſine cõſe[illegible] u[illegible] omini, *c. imperialẽ. de probib. alie. feud. per Fed.* Fallit vt per Ant. Trigo. *ſingu[illegible]*. & ſi alienat, priuatur feudo. fallit in 1[illegible] caſib[illegible] vt per Vigel. *in commento 5. anni. de feudo, c. 3 cauſa 18. fol. 973.* Amp[illegible] in 14. caſ[illegible]. & li[illegible]itatur in 10. per P[illegible] Duen. *regula 40.* [illegible] it in 6. vt per So[illegible]. *regula 434.* fallit in 9. caſib. vt per [illegible] *in cap. [illegible] in eccleſia de co[illegible] st. n.* 116. Idem.

4 Alienare feudum ſine domini cõ[illegible] enſu vaſal[illegible] o non l[illegible] et, etiam ſi ſit in magna neceſſitate conſtitutus, imo e[illegible] ſa[illegible] ne opprimeretur, cõmunem dicit Iul. Clar. *§. feud. in q. 31. v. Pone.* Fallit ſi in proximiorem agnatum fiat, du[illegible] modo feudum antiqu[illegible] *n*, aut paternũ, magis cõmunem ap[illegible] t ex Tiraq. *in præfat. lib. j. n. 52.* & tacitus domini c[illegible] enſ[illegible] s [illegible], cõmunem teſtatur Aluar. *in c. 1. §. præterea. quibus modis feud. amitta.* quod intelligendum eſt ſi præſens ſit, & [illegible] õtradicere [illegible] oſſit, ſecu[illegible] d[illegible] [illegible] *in epit. feu. q. 9. n. 3.* P. [illegible] ichard. & Donat. à Fina.

5 Do[illegible] ous poteſt compelli ad [illegible] sa[illegible] endam poſſeſ[illegible] nem va cuam vaſallo, nec liberatur præſtando intereſſe, quandocũq; fecit inue[illegible] ituram abuſiuam, & [illegible] propri[illegible] m. Fallit in 4. caſib. quos not. Petr. Duen. *reg. 214.* Don. à Fina.

6 Dominus [illegible] n poteſt alie[illegible] e ſ[illegible] udum vaſalli[illegible] inuitis, *c. 1. [illegible] ex eodẽ. de lege [illegible] rad. [illegible] imperialem, §. præterea ducatus, de probib. feud. alien. per Fed.* g[illegible]. communiter approbata *in l. [illegible] nuns. [illegible] de fideic lib. 2.* Ampliatur in x. caſib. & limitatur in vno à Petr. Duen. *reg. 215.* fallit in 2. caſib. vt per Soc[illegible] *reg. 37. in add.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 6. à Gome. *in §. [illegible] Seruiana, n. 41. Inſt. de act.* Fallit in 4. caſib. quos not. Fely[illegible] *c. dilecti, de maio. & obed. n. 4.* Fallit in 8. caſib. quos not. Port. *lib. 5. ſuarum conclus. reg. 21.* Idem.

7 Vaſallus non poteſt alienare feudum, ſine cõſenſu domini, *in c. imperialem. de probib. alien. feu. per Fred.*

Et alienatio facta ſine domini conſenſu, eſt nulla, vt ibi, adeò quòd feudũ nõ poteſt præſcribi, etiam longi[illegible] imo te[illegible] pore, ſ[illegible] cundum Iſero. ibi. per illum text. *in [illegible] nullius temporis præſcriptione.* Et ita vult in terminis Socin. *in 1. parte, conſi. 86.* Alex. *in 1. vol. conſ. 30. vlt. col.*

Et proce[illegible] it iſta regula etiã in feudo nouo, quod nõ poteſt iut[illegible] agnatos & conuaſallos alienari, vt vult Cur. *in 4. [illegible] rte, in vlt. q[illegible] [illegible] rvationis. ibi, prima ergo principal.* alleg. S[illegible] nz. *in prima parte. coſ. 19.* Addo Fel. *in c. qu[illegible] in eccleſiaru. in 29. col. in fin. de cõſtit. & in 31. col. cum ſeq.* ali[illegible] uid per Iaſ. *in l.* [illegible] *huitas in 2. col. C. de fideicom.* Dec. *in d. c. qua in eccleſiarum, in 2. col. in 6. not.*

Fac. quod vult Alex. *in 4 vol. conſ. 60. in princ.* Be[illegible] ac.

8 Vaſallus an poſſit ſine conſenſu domini ali[illegible] m ſubinfeudare? Videtur quòd non: quia hoc modo transſ[illegible] rtur vtile dominium. *c. 1. §. fina. in quib. cau. feu. amit.* ergo prohibita alienatione, videtur prohibita ſubinfeudatio.

In contrarium tamen eſt text. *in c. 1. §. 1. in tit. qua[illegible] olim pote. feu. alie. & in c. 2. §. ſimiliter. & §. profectò. in tit. de l[illegible] tra. & in d. c. imperialem. §. callidis & in §. illud.* & vult amplè Iaſ. *in c. 1. in 11. & 12. col. in ti. qui feu. da poſ.* Al[illegible] *in 5. vol. conſ. 1. maxime in vlt. col.*

Quæ autem requirantur a[illegible] hoc, vt ſine domini licentia poſſit vaſallus ſubinfeudare: vi[illegible] e per glo. not. communiter approbatam *in c.* [illegible] *§. præterea. de cap. corra.*

Limita hãc cõcl. quod [illegible] eudũ [illegible] oſſit ſubinfeudari, nõ procedere, quan[illegible] in inueſtitura eſſet [illegible] a[illegible] de nõ alienan. feudum: quia tũc nõ [illegible] oterit ſubinfeudari [illegible] ine cõſenſu domini, nã quãdo noua prohibitio [illegible] iicitur antiquæ prohibitioni, habet ampliare. *l.* [illegible] *nũc. ff. de oper. no. nũc.* ita vult eleg[illegible] ter Bal. quẽ cæteri ſeq. *in d.* [illegible] *2. §. præterea. de c. c[illegible] a.* & Fel. *in c. qua i[illegible] ec[illegible] ie[illegible]* [illegible] *24. col. de coſt.* quem refert Curt. *in 4. p[illegible] ibi, Aggredior primam. v. 4. declaratio.*

Vi[illegible] e tamen Iaſ. *in cap. 1. in pen. col. qui feud. da poſ.* vbi dicit, quod li[illegible] et mag[illegible] it au[illegible] toritas Bald. tamen habet hunc pa[illegible] ũ, pro valde ambiguo, & [illegible] contra opin. Bald. bonis funda[illegible] ment. [illegible] iungens non inuenire alicubi hunc paſſum bene diſc[illegible].

Li[illegible] ta[illegible] dictam concl. ſ[illegible] cundum Bal. ſub dubio tamen for[illegible] *in d. §. præterea*, niſi eſſet feudum eccleſiaſticum: quia nõ p[illegible] et [illegible] ubi[illegible] feudari.

[illegible] riũ tamen tene[illegible] c. de Belui. *in d. c. [illegible] qui feu. da. poſ.* ni[illegible] udũ decimale: quia non poſſet ſub[illegible] nfeudari ſine cõ[illegible] ſen[illegible] i, per ea quæ habentur *in c. prohibemus. de deci.* & c[illegible] op[illegible] tranſit Al[illegible] a. *in d. §. præterea,* [illegible] legans Spec. *in tit. de p[illegible] quid de decimis* & dicit do[illegible] nus Iacobinus *in d. tra[illegible] in* [illegible] *erbo, & cũ pacto de nõ alienan.* q[illegible] od ſecu[illegible] illã opin. quãdoq[illegible], & eã, etia ſequi. Curt. *d. 4. part. ibi, aggredior. verſ. Tertio no. eſt.* de quo [illegible] de Iaſ[illegible] Iaſ[illegible] *[illegible] ſup. in pe[illegible] vlt. col.*

Lim[illegible] 3. [illegible] i vaſallus vellet ſubin[illegible] eudare c[illegible] leſ[illegible] æ, quia tũc non [illegible] ſeſt [illegible] ine conſe[illegible] ſu domini, ita Iaſ. *in d. pen. col.* Pau. *in d. c. quæ [illegible] n in eccleſiar. in* [illegible] *col.*

Limita 4. in laico ha[illegible] ente ab eccleſia i[illegible] feudũ decimas ante õc[illegible] ui Lateranenſ[illegible] [illegible] ia nõ pote[illegible] eas [illegible] teri infeudare. *c. pro[illegible] bemus. extra de deci* de quo [illegible] en[illegible] ide latius Iaſo, *vbi* [illegible] *upra in v[illegible] col.* & Caſt. *v[illegible] ſ[illegible] pr[illegible] ibi octauo limita.*

Li[illegible] at etiam ibi Cu[illegible] *q[illegible] [illegible] eſt,* [illegible] on procedat in [illegible] eudo exi[illegible] ente [illegible] curi[illegible] d[illegible] [illegible] in quo dominus h[illegible] t[illegible] ur [illegible].

Limit[illegible], ni[illegible] fieret in ſ[illegible] ndem. Alex. *volu. 5. conſ. 15. i[illegible] col. v. ſed dubium fac.* Vi[illegible] ins.

9 Vlum not. q[illegible] od tal[illegible] ſub[illegible] feudatio nõ durabit niſi ad vitã ſubinfeud[illegible] nti: & co[illegible] o ſine lib[illegible] agnati poterunt re[illegible] ocare: quia reſ[illegible] ut[illegible] c dat[illegible] reſolui. [illegible] us acceptoris, & illud volunt Iſe[illegible] o. & d[illegible] ci. *in c. 1. §. 1 per quos* [illegible] *vnic.* & Laudẽ. *in c. Titius ſi de feu. defun.* [illegible] *contro[illegible] c[illegible] in* [illegible] *c. quæ in eccleſiar.* [illegible] *24. col.* Iaſ. *in d. c. j. qui feu. da. poſ. in fi. 12. col.* de quo etiam vide Cu[illegible] t. *vbi* [illegible] *uprà. ibi, 6 declaratio.* facit quod vu[illegible] Alex. *vol. 4. cõſ. 10[illegible] in* [illegible] *col.* vbi dic[illegible] qu[illegible] l[illegible] et feud[illegible] ex [illegible] ice[illegible] domini poſ[illegible] na[illegible], tamen[illegible] alienatio nõ durabi[illegible] niſi in vita aliẽn[illegible] co[illegible] ſtuo fratres poterunt reuo[illegible] care, & ita etiam V[illegible] *vol. 5. conſ. 15. col. 2.* [illegible] *2. modo. & in fi. conſilij.*

L[illegible] per Alex. [illegible] *5.* [illegible] *onſ. 8.* ſcil[illegible] cet niſi frater con[illegible] ſenſerit [illegible] natio[illegible]. Idem.

10 [illegible] ſi p[illegible] inu[illegible] vaſ[illegible] ſ[illegible] eudat ſecundo, & ſecundus te[illegible] ter[illegible] poſtea ve[illegible] t [illegible] ro a[illegible] i pertinebit vẽ[illegible] dicti. [illegible] dom[illegible] feu[illegible], ni aute[illegible] aſ[illegible] ll[illegible] in eudanti. [illegible] le. Anna[illegible] *de feu.* [illegible] & ita [illegible] lt[illegible] *vbi ſupra.* & Curt. *in c. ci[illegible] ſeptima datur.* allegat Fe[illegible]. *in d. c. quæ [illegible] eccleſiar. in [illegible] 4. d[illegible] larat[illegible]*, & [illegible] e[illegible] ebit domi[illegible] eti[illegible] n[illegible] quod per p[illegible] æ[illegible] ptio[illegible] e[illegible] n e[illegible] it acq[illegible] val[illegible] lo *in d. c. 1. §. fi. de ce[illegible] no [illegible] ue[illegible]* C[illegible] r. *vbi [illegible] upra. ibi, d[illegible] ima. q[illegible] ma.* Bellac.

[illegible] emphyt[illegible] [illegible] na[illegible] ai po[illegible] fe[illegible] um ſine conſenſu dom. [illegible] glo. *in* [illegible] *erialem. in pr[illegible] de probi. alie. feu. per Fred.* de[illegible] ali[illegible] emphyteoſim eſt alienati[illegible] *§. alienationis in auth. de non alie. col. 2* [illegible] C. *de reb. ali. non alie.* & [illegible] ſeq. omn[illegible] ſ[illegible] *& iſtud eſt verum,* l[illegible] eat [illegible] Fabri. *in* [illegible] *adeo. In[illegible] de locat.* teneat cõtrariũ, cuius fundamẽt[illegible] poteſt reſ[illegible] deri, quod quãdo vaſallus ſubinfeud[illegible], ho[illegible] tacit ſub eaſdem qualitate & [illegible] õditione, & ſub tit. quo habet, ſed quando concedit in emphyteoſim, hoc facit ſub diuer[illegible] o t. & [illegible] habetib[illegible] ſymbolũ fac[illegible] ſit [illegible] us. *l. ſpadonẽ. §. qui ultra. ff. de excuſ. tut. l. in [illegible] §. in quacunque. ff. de rei vendicat.*

A[illegible] er endum tamen eſt, quia Pet[illegible] *in tit. de conſ. ex l. imperiali §. callidis* [illegible] icit quod de cõſuet. videm' obſeruari, quòd vaſa[illegible] li paſcua, terras incultas, & arenas c[illegible] necdũt quotidie [illegible] in emphyteoſim, & conſuetudo hoc tolerat. De iſta conſue. atteſta. Ioan. Fab[illegible] *vbi ſupr.* & Io. Raynaud. *in* [illegible] *c. imperialem. §. 1.* allegans genitorem ſuum ita tenere, & dicit Curt. *vbi ſupra ibi, 2. principaliter quæro,* iſt[illegible] dictũ eſſe perpetuo no. quia poſſent ſaluari p[illegible] ures [illegible], qui dediſſet in emphyteoſim, à pœna caducitat. retento p[illegible] o vero d[illegible] Ba[illegible] *l. de quibus. ff. de ll.* quod doctori[illegible] egant[illegible] ue[illegible] udine [illegible] ere[illegible].

Ceſſant[illegible] autem con[illegible] et[illegible] ine tenendum[illegible] nõ poſſe in[illegible] phyteoſim [illegible] cdi: vt etiam te[illegible] lac. *[illegible] verbo, ita etiã quo[illegible] ſi vaſalli.* [illegible], quòd iſta ſunt v[illegible] e cauſis, quia ill. Marc[illegible] M[illegible] iſſerra[illegible] quit no. d[illegible] m[illegible] Sebaſtiani eorũ feudo. quia multa feudalia cõceſſ[illegible] mphyteoſim: & multa al[illegible] t ſin[illegible] licentia [illegible] in[illegible], & de iſta materia vide etiam Fely. *in d. c. quæ in eccleſiar. in 30. col.* Bellac.

12 Ad Libellu. an [illegible] poſſit per vaſ[illegible] lum ſine cõſenſu domini ad libellum, alias, libellum cõcedi? die quòd nõ, per text.

text. *in d. cap. imperialem ibi, ſub quadam colluſione nomine liuelli,* &c. & ita v[illegible]lunt doct. *ibi,* maxi[illegible]e Ioan. Rainaud.

Et quando dicatur contractus liuellarius, vide Bartol. *in l. ſi finita. §. ſi de ve[illegible]galibus. ff. de damn. infect.* & clarius Bald. *in c. 1. §. aut ſi liuellario. in tit. qui mo. feu. amit.* Idem.

13 Sed quid ſi vaſ[illegible] [illegible]ccedat feudum ad liuellum cum domini conſenſu, & res co[illegible]mittatur, cui apertior[illegible] de Soci. *in 2. parte, conſi. 256. & conſi. 261.* vbi loquitur de emphyteoſi, ſed in terminis de feudo, vi[illegible]e Iaſ. *in l. 3.* [illegible] *ex contrario. in 11. col.* [illegible] *de acquir. poſ. &* [illegible] *in l. 2. in 61. col. C. de in. emp*[illegible]. I[illegible]m.

14 Vaſallus an poſſit in feudo ſine conſenſu domi[illegible] vſumfructum concedere? aliqui voluerunt dicere quòd [illegible] in præiudicium ipſius conſtituentis.

Sed gl. no. *in c. 1. §. præterea. de ca. contra* dicit, quod talis conceſſio nullo modo val[illegible]bi[illegible], & hoc ſequi. Ardizon. *in tit. qui. mo. feu. amit. §. c*[illegible] *prædictum* [illegible] *verſ. nunquid poſſit,* &c. idem vult Ioa[illegible]. Blan. *in tit. quib. mo. feu. amit. verſ. nunquid poterit.* & Alua. *in d. c. imperialem.* & ita v[illegible] d. Iaco. *vbi ſuprà,* [illegible]bi poſt Io. R[illegible]naud. dicit [illegible] poſſet ſine licē[illegible] domini concede[illegible] [illegible]nnuos redditus in [illegible]e feudal[illegible] quia t[illegible] c[illegible]eſſio æquipo[illegible] [illegible] ſiont vſuifructu. *l. cū ita ff. de vſufr. le*[illegible] *& l. Quintus. ff. de annu. leg.* & in hac q. vide Cur. *vbi* [illegible]*pra. ibi.* [illegible]*erſ. decimoq*[illegible] *to qu*[illegible]*o* [illegible].

15 Et aduerte, quia licet vaſall' ſine cōſenſu d[illegible] [illegible] nō poſſit vſumfructū cō[illegible]ſtituere, vt ſupra prox. tamē poſſ[illegible] vendere fructus rerū feudaliū pro te[illegible] quo ſeu [illegible] [illegible] cu remanet, vel ad certum tempus, qui[illegible] [illegible]a nō dicitur a[illegible]natio f[illegible]udi. *l. in ædibus. §. 1. ff. de don.* & ita vult Alu[illegible] *in d. c. imperialem.*

Hinc dicit [illegible] Bald. *in c.* [illegible] *in prin. circa in*[illegible] *in tit. de ſucceſ. feu.* quod ſi vaſallus in ſuo teſtamēto grauet [illegible] ſuū, quod de vino naſcituro in tali vinea feudali, [illegible] [illegible]nni a[illegible] amore Dei, duas ſalmas, alias mēturas, tale [illegible] [illegible]ebit: [illegible] tunc non dicitur diſponere de re feudali, ſed de fr[illegible]bus ſ[illegible]erat. à fondo, & non dicitur alienare rem, qui alienat [illegible]ctus ſeparatos. *d. l. in ædibus.* [illegible] *1.* & ita vul[illegible] [illegible] Iac. *vbi ſupra,* Fe[illegible] *in d.* [illegible] *quæ in eccleſiar. in 31. col.* & Cur. *in d*[illegible] *act.* [illegible] *4. part. v.* [illegible] *5 quaro.* [illegible] videlicet *in verſ. ita etiam quod* [illegible] *vaſa*[illegible] *ve*[illegible] [illegible]*ubſequenter quaro.* ſequi. Alex. *vol. 5 conſ. 18.* [illegible] Bald [illegible]

Pro hoc fac. quia fructus rei feud[illegible]is à fundo ſeparati, dicuntur allodiales, vt vult Bal. [illegible] *par. co*[illegible] *23.* refert & ſequit[illegible] ipſe Curt. *in 3 par. verſ. expedito q. c circa* [illegible]

Tu aduerte, quia licet doct. cōmuni[illegible], ita tralite v[illegible] [illegible] cū deciſione Bal. *in d. c. 1. d*[illegible] *ſucce.* [illegible] tam[illegible] mihi tēp[illegible] [illegible] periculoſa, nā clar[illegible] eſt, [illegible] idē quod [illegible]cimus de eu[illegible] [illegible]cimos & de fructib. vt volt Signo. *in c*[illegible]*nſi.* [illegible] ponit Soci. *in 1. par. conſ. 93. in 9. col.* vbi dicit qu[illegible] eius naturæ, cuius & bona. ſic [illegible]rgo vaſa[illegible] [illegible] in præ[illegible] ſuc ceſſoris nō pōt diſpone. de feu[illegible] *diri ſup in rub. de ſ*[illegible]*cce. feu.* [illegible] *de primogenito. § ita nō poterit di*[illegible]*onere de* [illegible] *rei feudalis.*

E[illegible] ſi aliter dic[illegible] [illegible]equet[illegible]ur q[illegible] [illegible] [illegible] ſuum commoditate rei feud[illegible], quia [illegible] po[illegible] [illegible]egare aliquam partem f[illegible]ctuum[illegible] & [illegible]mnes fru[illegible]us [illegible] *de ſeru.* [illegible] *de re. vend.* [illegible] iſtud non eſt [illegible] [illegible] [illegible]ud in contin[illegible]enti facti alle[illegible] [illegible] *in d. cap.* [illegible] *in eadē capitulis* C[illegible]*ntra.* & ſu[illegible]ra [illegible]

Ad dictum [illegible] [illegible]debat[illegible] [illegible] eſt [illegible] quòd poteſt proc[illegible] eo caſu quo [illegible] lius non eſſe hæres, ſed [illegible] et [illegible] ſucc[illegible] [illegible]cio videre, quomodo proced[illegible]. & [illegible] [illegible]modo pater poſſit grana [illegible] filiu[illegible] [illegible] rei feuda[illegible]

Poſſet etiam dici q[illegible]d d[illegible]ctum [illegible] [illegible]edat in [illegible] terminis: ſecus ſi teſt[illegible]tor relinq[illegible] [illegible]ru. quia [illegible]ſtructus dicitur pars fun[illegible] *4. ff. de* [illegible] dicitur pa[illegible] Bart. *in l. ſi aliq. ff. de vſufr. &* [illegible]

Vel etiā poteſt [illegible] ſp[illegible]deri, [illegible] [illegible] loq[illegible] de f[illegible]udo nouo conceſſo pro ſe & [illegible]red[illegible]: q[illegible] [illegible] [illegible] in præiudicium ſi[illegible] ſucc. Do[illegible] *c. 1. de a*[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]od vide Alex. *in 5. vol. cōſ. 18. & c*[illegible] *eq.* vbi dic[illegible] [illegible] quādo feudū eſt hæreditariū, filius te[illegible] [illegible] cere [illegible]

16 Seruitutē imponere an va[illegible]ius in [illegible] cōſenſu domini [illegible]gendo de ea, quæ d[illegible] *aliena. §. fin. ff. de neg. geſt.* in quo di[illegible] quod nō [illegible] [illegible]minui qua ceſetur quædā alienatio. *l. fin. C. de re. alie. non* [illegible]

Sed [illegible] [illegible] vaſalli bene valet tal[illegible] ſeru[illegible] [illegible]tio. *c. 1.* [illegible] *quid ergo. in t. de inu*[illegible] *de re alie.* [illegible] not [illegible] *pro inine. C. de ſerui. &. aqua.* & per gl. *in d.* [illegible] *præterea. de cap. Conra*

Et ex hoc ſequi effectus: quia ſi aliquo modo feudum aperiatur domino non cogebitur pati illam ſeruitutem. *d. §. quid ergo. §. quia reſoluto iure datoris &c.*

Limita illud procedere quando feudū reuertitur ad dominum, vt do[illegible]in[illegible] [illegible] ſi reuertatur ad [illegible]um, tanquam priuatum: vt quia v[illegible]ſallus [illegible] domino donaſſet feudū, ve[illegible] [illegible]um hæredem inſtituiſſet, quia ex q[illegible] perſona quis lucrum ſ[illegible]ntit, debet illius factū approbare. *l. e*[illegible] *qua perſona. ff. de reg. iur.* habetur *in l. cum à matre.* [illegible] *de rei vend. &* [illegible] *ea qu*[illegible] *patre. de reſtit. mil.* & ita vul[illegible] Pet[illegible] d[illegible] Bel. pe[illegible] *in l.* [illegible] *de ſer*[illegible] *tit. generali.* & Pet. Iaco. *in tit. de a*[illegible] *in* [illegible] *q*[illegible] *a da*[illegible] *re. quæ eccl. in commiſ. ver. item eſt no.* & Io. Rainaud. *in d. c.* [illegible] *habuo. in 4. carta.* [illegible] ita vult d[illegible] Iac. *in d. v. ita etiā quod d*[illegible] *ſaus,* &c. vide tamen Cu[illegible] vbi dicit credere hanc concl[illegible] eſſe periculoſam, & [illegible] pugnat.

Ea ta[illegible]en pro ver[illegible] [illegible]entia, dicit eſſe no[illegible] an[illegible] [illegible]d qu[illegible]ionem quę fuit de [illegible] [illegible] [illegible]oda v[illegible], qui pro [illegible] [illegible] [illegible] qua[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ddam f[illegible] [illegible] q[illegible] ſibi debebat [illegible] [illegible] contr[illegible] [illegible] tal[illegible] [illegible] [illegible] reuert[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia re[illegible] [illegible] &c. & [illegible] [illegible] Ba[illegible] *§ ſed quia no*[illegible] [illegible] *commiſſa de le*[illegible] C[illegible]n. quæri [illegible] princ[illegible] [illegible] [illegible] de cōm[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alienatio [illegible] [illegible] quod [illegible] &c. N[illegible] [illegible] [illegible] berum do[illegible] [illegible] *l. ſi quis dom*[illegible] [illegible] & [illegible] ult Curt. [illegible] [illegible]icit ſe [illegible] conſuluiſſe in quadā cauſa [illegible] ag. do. Cu[illegible] [illegible]ianr.

Lim[illegible] et [illegible] in [illegible] & principibus qui n[illegible] [illegible] cōſtitue[illegible] ſeruitutē, [illegible] dura [illegible] ſuo. Ol[illegible] [illegible]m.

[illegible] Locar[illegible] an vaſ[illegible] [illegible] cō[illegible]ſenſu dom[illegible] [illegible] feudale locare? Dic qu[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]pus, quia pr[illegible]hibit[illegible] alienatione non [illegible] prohibita [illegible]cat[illegible] [illegible]odicu[illegible] [illegible] *c. em t. de reb. ec*[illegible] *alie. c. ſi. cū tibi no. ne præla. vices ſuas.* habe[illegible] pe[illegible] Bar. & D[illegible] *in* [illegible] *otem ferro.* [illegible] *quis maxime ff. de pub*[illegible] per eā non [illegible]anſfertur dominiu[illegible], nec p[illegible]ſſeſſio. *l. non* [illegible] *lora.*

E[illegible] modicum tempus dicitur intra d[illegible]cenn[illegible]um. p[illegible] [illegible] *in* [illegible] *in l. 1. C. quæ ſit l*[illegible] *conſuet.* [illegible] *C de præſ*[illegible]*rip. long. temp.* & it vu[illegible] [illegible] *in d.* [illegible] *part. ibi 3. principaliter quaro nunquid vaſallus ſi*[illegible] *lic. domini po*[illegible] *hodie locare.*

[illegible] [illegible]ter vt non procedat, quando locatio ad modicum tempus fieret [illegible] potentem, ita quòd non eſſet ſpes redi[illegible] [illegible] tunc enim [illegible] [illegible]ibita alienatione cenſe. prohibita talis l[illegible]ca[illegible] [illegible] alleg. Ba[illegible] Fulg[illegible] & Modern. *in l. manumiſſiones. ff. de iuſt.* [illegible] *tur. at l. qui habebat. ff. de leg.* [illegible] Idem.

[illegible] [illegible]ngum autē [illegible]p[illegible] non poteſt vaſallus locare, ſine co[illegible] domini. q[illegible]a talis locatio æquipo[illegible]let alienationi: cū [illegible] [illegible]ansferatur [illegible] dominium, iuxta no. *in l.* [illegible] *ſi. ff. ſi ag*[illegible] & ita tenet [illegible] & communiter Do[illegible] [illegible] *c. medical.* [illegible] [illegible] *reprobata,* [illegible] *de leg. 2. cum alijs alleg. per Cur.* [illegible] b[illegible] hoc ampli[illegible] p[illegible] [illegible] [illegible], quod to[illegible] [illegible] locationes quo[illegible] [illegible] Bald [illegible] *feud da. po*[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]mat [illegible] ſum[illegible] [illegible]s, & a [illegible]bor[illegible]tibus: maxime A[illegible] *vol. 1. conſ. 68.* [illegible] Alex. *vol.* [illegible] *conſ.* [illegible]5.

S[illegible] [illegible]gu tam [illegible] ad h[illegible] [illegible] p[illegible] [illegible] [illegible] de qua tamen f[illegible] [illegible] ipſe dub[illegible]taut[illegible] vi[illegible] [illegible] et quando in tali l[illegible]catione [illegible] d[illegible] [illegible] q[illegible] [illegible] d[illegible]minium non tranſferatur in co[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]um.

E[illegible] [illegible] p[illegible] [illegible] ad longum tempus, tenet etiam Fel. *in* [illegible] *c. quæ* [illegible] *in* [illegible] *col.* Idem

19 In d[illegible]tem [illegible] f[illegible]dum [illegible] [illegible] [illegible] conſenſu domini? in hac q. D[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Iac. & Cur. *in loc. præ*[illegible] eſt, [illegible] C[illegible] [illegible] [illegible] de R[illegible] *99.* [illegible] *par*[illegible] alias. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] all. etiā In[illegible] [illegible] *nuper de don*[illegible] [illegible] *in d. c. quæ* [illegible] & a[illegible] [illegible] [illegible] v[illegible] [illegible] vid[illegible] [illegible] Fel *in d. c.* [illegible] *in eccleſiar.* [illegible] [illegible] *56. col.* [illegible] *de in. emph.* & [illegible] [illegible] [illegible] Soc[illegible] *par. conſ. 25.* [illegible] [illegible] de Bol[illegible] [illegible] 4. l. c.

[illegible] Quod aut[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ſibi [illegible] [illegible] tene[illegible] Ar[illegible] *in tit.* [illegible] *ſeudum.* & Al[illegible] [illegible] *poteſt ſine alie.* & vult Fel. *in d. c. quæ*

in eccleſiar 27.col.& Iac.& Cur.vbi ſupra. Idem.

20 Pignorare an vaſallus poſſit feudum ſine conſenſu domini? text. eſt quòd non, in d.c.imperialem. in verbo, vel pignorare, & ibi Bald.& Alex. in l.ſi conſtante.in 12.col.ſol.matr. de quo per Fel.in c.quæ in eccleſiar.in 30 col.de conſtit.

Limitat tamen Curt.vbi ſ. ibi,6.principaliter quæro,an vaſallus poſſit pignorare. &c. 4.modis. primo, vt procedat quando ſubſecuta fuit traditio, quia ſola pignoratio ſine traditione nō fac. vaſallū cadere in pœnā caducitat.al. ſignāter Bal.in c.1. §.aut libellario.in fi.qui.mo.feu.amit. & in l.2.in princ.com.de leg. addo Barb.qui idē videtur velle,in 1.par.cōſ.12.in 16. & 17.col.

Secundo limitat vt non procedat,quando vaſallus obligaret feudum pro neceſſitatibus, ex cauſa feudi incumbētibus, & pro ſeruitiis domini.al. Bal.in d.l.2.

Tertio,limitat nō procede.in fructib.qui bene poſſunt pignorari.al. Io.Fabri.in §.item Seruiana.in 14.col.inſtit. de act.de quo per Iaſon.ibi,in 24.col. & in l.fi.in 27.col.C.de iure emphyt.

Quarto limitat quando pignoraret domino ſuo, quia tunc videtur conſentire.alleg.Bald.& Aluar.in d.cap.imperialem. & tex.in c.1.& ibi Cano.extra de feud. & in cap.conqueſtus. de vſu. & Alua.in c.1.de feu.da.in vicem.l.commiſ.

No.quod illis caſib.quib. tenet pignoratio, creditor cui pignoratur caſtrū, pōt in homines exercere iuriſdictionem,ſec. Iaſ.in d.§.itē Seruiana.in 24.col.al.Bal.remiſſiuè tamē in c.1. de feu.da.in vic.leg.cōmiſ.addo quod hoc decidit in terminis Paul. de Caſt. in 2.vol.conſ.376.incip.viſis act. & actiua. vide tamē quæ dixi ſupr.in tit. quæ ſint regalia.in ver.de iuriſdict. verſ ſi vnus ex fratribus. & quod poſſit, tenet Ludo. ſing. 560.quæritur à me. Idem.

21 In ſolutū dari. Feudū non poteſt dari in ſolutū creditori ſine cōſenſu domini.ita al.in c.1.de prohi.alie.feu. per Fred. v. ſed nunquid ex conſuet.Fel.in d.c.quæ in eccleſiar.in 3 col in princ.

Facit quod vult ipſe in c.1.in vlt. col.in tit.an fil.vel agna. vbi dicit,quod feudum non poteſt alienari pro ſatisfacien. creditoribus,ad quod addo Signo.conſ. 71.& conſ.253.Are.conſ.14.in fi.6.col.& Alca.vol.4.conſ.124. Limita,niſi ſit feudum hæreditarium. Alex.in 5. vol.conſ.19.in 2.col.verſ.in ea dubitat.

In cauſam tamen iudicati quando aliud non haberet vaſallus,poſſet capi. Curt.in 4.part.in rubr.an pignus iudiciale. Alex. in l.ſi finita.§.ſi de vectig.de dam.infect. Idem.

22 Tranſigere. An vaſallus ſine licentia domini, poſſit ſuper feudo tranſige.d.Iac.& Cur.in loc.præal.referunt plures text.& varias op.& dicunt tandem poſſe fieri tres concl.

Prima,quod vaſallus poſſit tranſigere cū aduerſario, dummodo retineat feudum.Zaſ.de feu.alie.par.9.nu.21.

Secunda,quod poteſt dimitte.feudum apud poſſeſſorem.l.ſi pro fundo.C.de tranſact.

Tertia,quod non poteſt tranſige.transferendo in alium.

Cur.tamē ibi dicit ſibi videri 2.concl. cōfundi, ex dicto Bar. in l.nulli.ff.de tranſact.vbi vult,quod prælati eccleſiar.qui ſunt prohibiti alienare,& per cōſequēs trāſige. nō poſſūt ea cauſa trāſact. dimitte.eē penes aduerſariū, licet ab eo poſſideretur.

Et limita 2.concluſionē,niſi iura vaſalli eſſent liquida: quia tūc ſine licētia domini nō poſſet dimittere: præſumeretur enim fraudulenter feciſſe, & omnis machinatio per quam deuenitur ad alienationem feudi,eſt interdicta vaſallo. d. c. imperialem.in princ.& in §.callidis.

Et no.quod trāſac.eo caſu quo fieri pōt, nō præiudicat agnatis.Iſer.& Aluar.in c.ſi vaſallus.in tit.ſi de feu.fue.contro. cūā agnatis ſciētib.per doctrinam Bar.in l.quæ dos.ff.ſol.ma.Bellac.

23 Compromittere. nunquid autem poſſit vaſallus cōpromittere ſuper re feudali,ſine conſenſu domini? text.in c.1.§.ſi inter.de leg.contra. videtur velle quod ſic in arbitros, & idem videtur velle tex.in c.1.in tit.de inue.in ma.fac.& in c.1.in t.apud quem &c.& glo.in d.c.imperialem.§.pen.& in d.c.ſi inter. Spec. in tit.de arb.§.reſtat.ver.ſed nunquid. Iac. in ver.& cum pacto de non alienando, vbi dicit, quod in ſecreto iuris putat quod vaſallus poſſit in arbitros cōpromittere,vt in ſpecie tenet Alua. in d.c.ſi inter, vbi ſubiungit, quod dominus poſſet prohibere vaſallo ne in arbitros compromittat. al. l.1.ff.ſi quis ius de non ob. Cur.tamē in d. 4.parte,ibi, octauò principaliter quæro nunquid vaſallus poſſit compromittere, in fi. dixit deciſionem huius articuli reddi multum dubiam & periculoſam.

In arbitratorem autem tenendum eſt vaſallum non poſſe compromittere ſine licētia domini: quia licet vaſallus agēdo, vel ſe defendendo ſuper re feudali,poſſit eſſe in iud.ſine licētia domini.c.1.in tit.de contra.inter vaſ.& al. de benefic. Tamen coram arbitratore non eſt iudiciū, nec quaſi, vt vult Inn.in c. Quintaualliſ.de iureiur. Præterea ex cōſtit.feud.ſunt certæ determinatæ perſonæ ad cognoſcen.in cauſa feudi:quia quādoq; cognoſcit dominus feudi,quandoq; pares curiæ,quandoq; ordinarius, vt not.in c.cæterū.de iud. & in c 1 de cōtro.apud pariem.aliquando arbiter.d.§.ſi inter.& ſ.dictū eſt, ſed in arbitratorē nullibi cauetur:ergo nec dicere debemus. arg.l.ſi ſeruū.§. nō dix.prætor ff de acq.hered.vide Iaſ in l.fin.col.39.cum ſeq.C.de iur.emphyt.& Cur.vbi ſ.tenentē quod in caſib. in quib. Doct. cōcludunt valere tranſactionē ſine cōſenſu domini,in eiſdem valeat & cōpromiſſū in arbitratorē,cū ſit quædam tranſactio. auth.ſi vero contigerit.C.de iud. Alex.in 5.vol.conſil.1 col.vlt.

Et in materia, an vaſallus poſſit cōpromittere de re feudali,in alium quàm in dominū,vide Alex.in l.1.§.& poſt operis. in fi.de oper.no.nunc.

Not.tamē,quod vaſallus per ſimplex fideicōmiſſū, factū in arbitratorē,ſine licētia domini,nō amittit feudū, ſed demum quando per ſententiam arbitratoris transfertur poſſeſſio feudi in alium,vt vult Iſern.in d.§.ſi inter.& Alua.ibi. Viuius.

24 Permutare. An vaſallus poſſit feudū permutare ſine cōſenſu domini?Alua.in d.c.imperialem.poſt Ardiz.ibi. & Spec.in tit.de feu.§.quoniam.verſ.32.dicit quod non.

Sed Cur.ibi.verſ.11.monet difficultatem de auth.ſed & permutare.cum auth.ſeq.C de ſac ſan.eccleſ. Idem.

25 Iuramentū deferre. An vaſallus poſſit iuramentū deferre ſine cōſenſu domini, vide Cur vbi ſupr.ibi,10.principaliter. Idē.

26 Diuidere. An vaſallus ſine domini cōſenſu poſſit feudū diuidere,dic quod feudū dignitat.diuidi non poteſt c.1.§.prætereà ducatus.de prohi.alie.feu.per Fed.& ibi omnes doct.

Amplia,etiam ſi omnes conſortes conſentiant, vt probat text.in d.§.præterea.in prin.iuncto ver. Aliud autem feudum. pōderan.aduerſatiuam, quæ aduerſatur in iure & in facto. l. hoc amplius.§.de his autem.ff.de dam. infect. cum ſimi. cum igitur in verſi. aliud autem,permittatur feudum inferius poſſe diuidi, ſi tamē cōſortes cōſentiant,ergo in caſu præcedēti, prohibetur diuiſio,etiam cōſortibus conſentientibus, & ita eſt de mente omnium,in d.§.præterea,& gl.& docto. in c.ſi hæredes. de teſta. & in c.licet.de voto.& Alca.in c.omnes. ſi de feu.fue.contro.

Addo Card.in conſ.64.& conſ.129.circa fin. Panor. in 1.parte. conſ.12.in 3.col.Alexand.in 5 vol.conſ.6.& conſ.25. in quib locis multa al. Fel.in d.c.quæ in eccleſiarum,in 32.col.ibi, hanc declarationem limita,& iſtud per multa tenet Cur.vbi ſupra,in ver. trigeſimo quæro,an & quando feudum &c. Barba.in 4.vol. conſ.14.in 3.col.Phil.in c.grandi de ſuppl.negl.præla.in 6. Idem.

27 Limitat 1. nō procedere,quando totū feudū aſſignaretur vni ex cōſortib. integraliter, ea cōmuni omnium cōſenſu. al. Bal.& Alua.in d §.præterea ducatus,& eſt glo. & ibi Bald.in l.ſi familiæ.C fam.erciſ.& dicit quòd hæc fallent.ſeq.Soc.in 2.part. conſ.165.ver 3.reſpondetur.in 9.col. Adde quod illud conſilium eſt etiam in 1.vol.conſ.97.Addo Alexan.in 3.vol conſ.60.

Sublimitat tamen Curt.ibi. Niſi talis diuiſio fuiſſet in fraudem domini, vt quia ex diuiſione totum feudum deuenit ad illum qui habebat filios, & bona allodialia ad illum qui non habebat,nec habere ſperabatur:& feudū erat nouum,ita quod ad dominum portio ſua erat reuerſura. cap.1.de benefic.fratris. Quia tunc talis diuiſio non teneret in præiudicium domini. ar.d.c.imperialem.§.callidis. & l.1.ff.de his quæ in fraud. cred.al. Aluar.poſt Iſer.in d.§.præterea ducatus.

Limitat 2. dictam regulam, vt non procedat quando conſuetudo alicuius loci ſe haberet in contrarium, nam valeret & eſſet obſeruanda.al.Bal.& Alua.in d.§.præterea. Hoſtien.& & Card.in d.c.licet. Old.conſ.237.Alua.in d.c.omnes.

Tu adde Alex.in 3.vol.conſ.60.& Soc. latē in d.conſil.& in cōſil.278.in 2.par.in quib.locis volūt,quod etiam talia feuda dignitatis de conſuet.Italiæ diuidantur,de quo vide ſ. v limit.8.

Sublimitat tamen Cur.hanc ſecundam fallentiam, quia nō ſufficeret probare,quod ſeruatū fuerit de conſuetudine, quod talia feuda à ſponte volentibus & cōſentiētibus fuerint diuiſa, quoniam talis conſuetudo non derogaret iuri communi, quantum ad hoc, vt vno vaſallo cōtradicente poſſet procedi inter eos ad diuiſionem neceſſariam: & ſic eſſet neceſſe probare talem conſuetudinem eſſe inductam in contradictorio iudicio.al. Alex.in d.conſ.5.in 5.vol.vbi al.Old.in d.conſ.137.

Sublimitat etiam procedere,quando talis cōſue.eſſet introducta,& obſeruata ſciente & patiēte ſuperiore, aliàs ſecus,ſecundum

cundum doct. *in loc. præal.* & Ioan. And *in add.* Spec. *in rubr. de feudis. verſ. Non omittam*, & ſic opus eſſet probare ſcientiam & tolerantiã in principe vniuerſali, in quo præſumitur ignorantia. *c. 1. de conſt. in 6.* ſecus in principe particulari in terris ſuis. al. Bar. *in extrauag. ad reprimendum. in verſ. non obſtantibus.*

Limitat 3. vt nõ procedat quãdo per ſtatutũ alicui⁹ loci permitteretur talis diuiſio, dummodo ſtatũ eſſet factũ ſciente & patiente ſuperiore, ita dicit intelligendã not. Bald. & Alua. *in c. j. §. item ſi fuerit. qui. mo. feu. amit.* & ita ſecũdũ eum vult expreſſè Alua. *in d. §. præterea, in verſi. quæro an per ſtatutum.*

Limit. 4. quando ex ſpeciali priuilegio principis feudũ eſſet factum diuiſibile. al. Iſer. Bal. & Alua. *in d. §. præterea*, & Alua. *in d. c. omnes*, & Soci. *in d. conſ. 165. ver. 6. reſpondetur.*

Limitat 5. quãdo per aliquos cõſortes peteretur talis diuiſio cõſentiẽte domino feudi, vt dicit probari *in d. c. imperialem. in princ.* & ad iſtud alleg. Alex. *in 5. vol. conſ. 25. ver. fortificatur.*

Limit. 6. niſi talia feuda eſſent ſolita diuidi per ſpatiũ tanti tẽporis, cuius initij &c. alleg. Alua. *in d. c. omnes*, & ante eũ Iſer. *ibi, per l. hoc iure. §. duct⁹ aqua. cũ cõcor. ff. de aqua. quot. & æſti.*

Limit. 7. quando eſſet dubium ne partes deuenirẽt ad arma, quia tunc eſſet licita diuiſio, aliàs prohibita, & hac limitationem dicit ſumi ex dictis Alex. *in 5. vol. conſ. 7.* quam dicit latè confirmari per Soc. *in d. conſ. 165. verſ. decimo & vltimo & verſ. præcedenti incip. nono reſpondetur.*

Limit. 8. ex dictis Alex. *in d. cõſ. 25. in 5. vol.* vbi dicit, quòd cõmuniter in Italia, & in cæteris partibus Alamaniæ de generali cõſuetudine permittitur diuiſio, & addit quod de hac generali cõſue. teſta. Ang. *cõſ. 286. incip. pro clariori deciſione*, quod mihi eſt 287. ſubiũgit in hoc Curt. neceſſariũ eſſe ſubintrare illã difficultatẽ, an credatur doctori atteſtãti cõſuetudinem &c.

Et ad hanc limitationem adde quę dixi ſupra *verſ. limitat. 2.* addo Alex. *in 2. vol. conſ. 18.*

Limit. 9. vt procedat dicta regula, quantum ad ſubſtantiam ipſius feudi: ſecus autem quantũ ad diuiſionẽ adminiſtrationis vſus & exercitij iuriſdictionis feudi habentis dignitatem, quia talis diuiſio bene eſt permiſſa. al. Bart. *in l. inter tutores, ad fi. ff. de admin. tut.* Bal. Alua. & cõmuniter feudiſtas *in d. §. præterea ducatus*, & Soc. *in d. conſ. 165.* & cõfirmat multipliciter, addens in tantum hoc eſſe verum, vt procedat etiam ad requiſitionem vnius tantum. all. Ang. & Imo. *in l. 2. §. ex his. ff. de verb. obl.* Iac. *in tit. de regal. in vlt. col.* addo Alex. *in 2. vol. conſ. 18.* & *in 5. vol. conſ. 25. in 2. & 3. col.* Idem.

28 Subiungit ibi Cur. vnũ eſſe perpetuò notandũ, quod vult Alb. de Roſat. *in dictionario, in verſ. feudum*, dũ tractat. q. quam vidit inter nobiles Marchiones de Carreto, & Sauone, vbi dicit, quòd licet forte aliquibus nouum videatur, tamen iudicio ſuo. §. Præterea ducatus, non eſt intelligẽdus ita largè, vt prima facie ſonat litera, quia bene dicit, quod ducatus, marchionatus & comitatus ſunt indiuiſibiles: ne per diuiſionẽ dominus debito ſeruitio fraudetur.

Sed ſi aduerta. text. *in c. j. in j. reſponſo. de feu. march.* & *in d. §. præterea ducatus*, loquuntur, & debent intelligi ſolum de ipſis dignitatibus, & titulis dignitatum: non autem de bonis tẽporalibus earũ: putà ciuitatibus, caſtris, & alijs locis ad ipſas dignitates pertin[illegible]us, quia illa ſunt bene diuiſibilia, nec de illis loquuntur di[illegible] iura, vide ibi p[illegible]eum. Idem.

29 Sed quid ſi domini diſcordaſ[illegible]n exercitio iuriſdictionis, quod erit remedium? dic quò[illegible]perior poterit eos cogere ad concord. ita dicit Ang. *d. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig.*

Et dantur quatuor modi per quos ſit ipſa diuiſio. primo, quod vni ex cõſortibus locentur res feudales, & penſio inter ipſos diſtribuatur pro rata.

Secundò quod omnes conſortes locent feudum tertio, vt penſio pro rata diſtribuatur.

Tertio, quod quilibet ex cõſortibus vtatur re feudali alternis tẽporibus, *iuxta l. Lucio. §. fi. cũ l. ſeq. ff. de aqua quot. & æſti.* hos tres modos ponũt Bal. & cõmuniter feudiſtę *in d. §. præterea ducatus*, & max. procedũt quãdo res feudalis reſpe[illegible] exercitij non capit cõmodã diuiſionẽ per regiones, vt quia eſt vnũ caſtrum tantum, vel huiuſmodi, vt dicit Imo. *in d. §. ex his*, & ita vult Alex. *in 5. vol. conſ. 7. verſ. confirmo.* Lud. *ſing. 766.*

Sed quando res feudalis poſſet commodè diuidi per regiones, datur alius & quartus modus vt diuidatur feudum quoad exercitium iuriſdictionis per regiones, cautionibus interpoſitis de non ſe inuicẽ impedien. *l. cõmuni diuidundo. §. cũ de vſufructu. ff. cõmuni diuid.* pro quo fac. ſecundum eundẽ Curt. quod not. Bart. *in d. l. inter tutores. ad fi.* vbi loquitur de duobus caſtris conceſſis in feudum Comitatus, quæ reſpectu adminiſtrationis diuiſa fuerunt inter duos filios primi Comitis inueſtiti, aſſignando vnum caſtrum vni, & alterũ alteri, & ſic vult ibi Bar. q feuda duorũ caſtrorũ hoc modo diuidi poſſint, & ita etiã dicit eſſe de mente Bal. & Alua. *in d. §. præterea ducatus*, cũ hoc tamẽ, quòd ille cui adiudicatus adminiſtra. caſtri vtilioris, officio iudicis condemnetur in eo quod conueniẽs eſt alteri. *Inſt. de officio iud. per totum*, & eſt caſus *in l. ad officium. C. cõmuni diuidun.* Idem.

30 Quid ſi vnus Marchio decedat cũ tribus liberis hæredib. an vnus ſolus poſſit exercere iuriſdictionẽ vide Gul. de Cun. *in l. 1. ff. de off. conſul.* vbi dicit, quòd non, & ibi. Bald.

Bar. autẽ *in l. Põp.* ſcribit ſi vni, aliàs incipit, ſi vni. *ff. de re iud.* tenet totũ contrariũ. & ibi Ang. & Pan. *in c. prudentia. ext. de off. deleg.* vide ampli[illegible] me in [illegible] inter c[illegible] ſi. Curti[illegible] *in 11. col. & ſeq.* dixi etiã *ſupra in rubr. quæ ſint reg. verſ. de iur[illegible]* Idem.

31 Sed quid ſi iſti[illegible] inter [illegible] diuidat ca[illegible] & [illegible]tingat vnũ ex [illegible] delinquere in territorio alterius, an poterit ab eo puniri? Bar. *in d. l. inter tutores*, dicit quod nõ intelligitur facta diuiſio iuriſdictionis, quæ eſt indiuiſibilis: ſed tutel[illegible]ur facta quãtũ ad exercitium, & hac op. ſeq. Cano. in d[illegible] prudẽtiam, de quo per Alex. *in 5. vol. conſ[illegible] in 2. col. verſ. & per hoc.* Idem.

32 Quid autẽ ſi ſint duo domini eiuſdẽ caſtri, & vnus ex eis ibi delinquat, an poterit ab alio puniri: Ial. *in c. [illegible] in ſi. com. in tit. qualiter vaſ. iura. deb. fidel.* dicit quod nõ, quia par in parẽ, &c.

33 Sed quid ſi vnus ex fratribus vẽdat iura ſua alicui ſubdito, an ſi ille emptor delinquat, poterit ab alijs puniri? Ial. *in l. cũ ex oratione. ff. de excuſ. tut.* tenet quòd ſic, quia ſolum habetur pro domino quo ad ſubditos, non quo ad fratres vendentis, dixi *ſupra in Rub. quæ ſint regalia. in ver. de iuriſdict.*

Fallit ſecũdò cũ quãdo vnus eſſet maior in adminiſtratione.

Fallit ſecundo, quando periculũ eſſet in mora, & i[illegible]ẽ in terminis vult Iaſ. *in l. de pupillo. §. ſi quis ri[illegible]. ff. de oper. noui nũciat.*

Fallit tertio, ſi non recognoſceret ſuperiorem. all. not. per Gul. de Cu. *in l. fi. ff. de re diuiſ.*

Poteſt addi quarta fallentia, quando difficilis eſſet aditus ad ſuperiorem, vel ſuperior eſſet talis qui nõ poſſet reſiſtere, per nota. per Ial. *in l. 1. C. unde vi. fac. l. nullus. & l. Nemo. C. de Iudæ.* & quod habetur *in l. ſi alius. §. belliſſimè. ff. quod vi aut clam*, & de hoc habetur per Ang. & Pau. de Caſt. *in l. eſt receptum [illegible] de iuriſ. omn. iud.* & per Gul. de Cu. & Ial. *in d. l. fi. ff. de re diuiſ.* ita Iac. *in ver. marchio.* Idem.

34 An per ſtatutum, vel conſuetudinem poſſit induci diuiſio. Iac. *in 2. char. ver. vlterius quæro*, tenet quod ſic. al. Ioan. And. *in add. rubr. de feu.* Iſer. Alua. & Lauden. *in cap. imperiali. §. præterea de prohi. alie. per Fede.*

35. Feuda non habentia dignitatem poſſunt diuidi. *tex. in d. c. imperialem. §. præterea ducatus.*

Amplia etiam ſi ſit feudum iuriſdictionis, dummodo nõ ſit dignitas ducatus, marchionatus, vel comitatus, vt Spec. *in tit. de feu. §. quoniam. verſ. 34.* vbi concludit quod etiam feudum iuriſdictionis poteſt diuidi. *ar. d. l. communi diuidundo. §. cum duo. & §. cum de vſufructu. ff. communi diuid.* refert Curt. *in 4. par. ver. Trigeſimo quæro, in 2. principalis regula*, vbi dicit, quod Ial. *in d. §. præterea ducatus*, poſt multa hinc inde adducta videtur hoc modificare, quod ſubſtantia iuriſdictionis non poſſit diuidi: ſed ſolum vſus & commoditas, ſecundum ea quæ ſupra prox. dicta ſunt, & ita in effectu dicit tenere Alex. *in 5. vol. conſ. 7. circa medium.*

Limitatur primo ſecũdum eum iſta regula, vt procedat ita demum ſi omnes conſenſerint, & non aliter, vt dicit probari *in d. §. præterea ducatus. ibi, ſi conſortes voluerint*, qui text. nõ ſolet ponderari, ſecundum Pan. ita tenentem, *in conſ. 82. incip. cõſideratis omnium, in pen. col.* & hanc fallentiam dicit tenuiſſe Fel. *in d. c. quæ in eccleſiarum. in pen. col. & in d. c. prudentiam. col. 2. de offic. deleg.* & ita ſequitur Hippol. *ſing. 9.*

Ipſe tamen Cur. dicit ſe idem dubitare de hac limitatione, & reperire quod in contrarium de directo tenet Iſer. *in d. §. præterea ducatus*, vbi dicit, quod illa diuiſio feudi de qua ibi, eſt alienatio neceſſaria: quia etiam inuitos cogitur per iudicem ad diuiſionem. *l. Iul. §. idem Celſus. ff. de ædil. empt. & l. ſi pupillorum. in princ. ff. de reb. eo.*

Et iſtam opinionem dicit teneri per Alex. *in conſ. 7. & in conſ. 25. in 5. vol.* Nec ob. ſecundum Alex. *d. §. præterea ducatus*: quia dicit, quòd ille tex. non requirit conſenſum omnium conſor-

tũ,& licet hoc innuere videatur,illud ſolũ innuit arguẽ. à cõtrario ſenſu,quod arg.nõ eſt bonũ, quãdo reſultat correctio iuris cõmunis.l.cũ virticulã. de epiſc.& cler.de iure autem communi diſponitur quòd quilibet poſſit prouocari ad diuiſionẽ rei communis.l.& ſi non omnes.cũ ſimi ff.communi diuid.& eandem opin.vltra all.per Alex.dicit tenuiſſe Bald.in add.in d.§.præterea ducatus, & quòd pro iſta opin.conſuluit Fran.Cur.conſ.68.& Socin.in d.conſ.278.Vide etiam Soc.in 2.par.cõſ.165.& Bat.inter conſ.Curtij conſ.66.

Subiũgit Cur.ibi, quod retenta opi. pro vera, quòd iſta feuda inferiora nõ poſſint diuidi,niſi de cõſenſu omnium conſortiũ: aſſet pluribus modis limitari,prout fuit limitata prima regula, quia fundamenta & rationes prædictarum limitationum poſſent etiam ad hoc propoſitum adaptari.

Vnũ adde, ꝙ ſi in diuiſione feudi paterni aſſignatur totum feudũ vni, donec ſupereſt aliquis de linea illius, cui fuit aſſignatũ,excludentur omnes alij,etiã ſi eſſent proximiores.ca.1.de nat.ſucc.feu.& ita vult Soc. in 2.par.cõſ.249.in fi.14.col. Idẽ.

36. Teſtari.An vaſallus poſſit de feudo teſtari?tex.eſt ad literã quòd nõ in c.1.ibi,Nulla ord.&c.in tit.de ſuc.feu.& latè dixi ſ.in rubr.de ſucceſ.feu.ver.de primogenito.ibi,quæro an dux.&c.

Amplia,vt etiam non poſſit teſtari pro anima. c.1.§.donare. ibi,vel pro anima.in tit. qualiter olim feu.poter. al. & ibi Bal. & Alua.idem vult Io.Raynaldi.in d.c.imperialem.§.habito, & hãc opi.tenent multi,quos refert Cur.vbi ſupr.ibi, penultimo quæro,& max.Fely.in d.c.quæ in eccleſiarum in 25.col.& in c.inter dilectos.in 7.col. de fi.inſtr.& hanc opi.ſequitur ipſe Cur.

Addo quod hanc partem tenet indiſtinctè Bal.in 1. parte cõſ. 389.incip. fratr.& Iaſ.in l.de quib in 21.col.ff.de ll.& inter alia al. Old.in conſ.270.incip.in quæſtione propoſita,Alex.in 1. vol.cõſ.30. repetito in 5.vol.conſ.2. nihil tamen dicit de legato pro anima.

Et quamuis multi tenuerint contrariũ, quos refert ibi Cur. cui addo Calde.in tit.de feu.conſ.16.aliàs.312.

Attamen ego ſequerer hanc opin. quòd feudum non poſſit legari etiam pro anima, rationibus & fundamentis adductis. per doct.max.Cur.vbi ſupra.

Amplia etiam de iure cano.Ludo.ſing.533.

Limitat 1.Cur.ibi ex dictis Hoſt.in tit de immu.eccl.§. in quantum.in 7.col.ver.ſed nec illa immunitas, vbi dicit prædicta locũ habere in feudo,quod nõ eſt perpetuũ,ſed ad tẽpus, & in quo ſeruitiũ nõ poteſt præſtari per alium,ſed [illegible] iſta duo ceſſant, poteſt feudũ relinqui pro anima,quia cũ n[illegible]atur de præiudicio domini,non debet locus plus eſſe dete[illegible]ris cõditionis quàm alius,de quo dicit poni latius per Fel.in d.c.quæ in eccleſiarum,mihi in 26.col.& iſtud eſt quod in effectu vult Cal.in d. conſ.10. qui tamen non allegatur per eum.

Limitat 2.in feudo franco & libero,quia po[illegible] feudũ legari.al.Bal.in d.c.inter dilectos.& ita vult Fel in d.c.quæ in eccleſiarum.in 26.col.

Limitat 3. niſi feudũ trãſiret in eccleſiã ſimul cum [illegible]lo, quia tenet alienatio donec naturaliter viuit vaſallus [illegible]gredies monaſterium,de quo vide Alex.in 5.vol.conſ.1 .Feli.vbi ſupra. & Iaſ.in l.fi.in 31.& 32.col.C.de iu.emphyt. Idem.

37 An autẽ quãdo legatur feudũ eccleſiæ pro anima, [illegible]tem debeatur æſtimatio?Curt.vbi ſupra refert varias [illegible] ,& pro eſt,quod nõ debeatur,al.Bal.in l.j.in lectu.in antep.col C. de ſac.ſan.ecc.& in c.1.§.donare,qualiter olim feu.pot alie.& ibi Alua.

Et ipſe putat aduertẽd.quòd veritas [illegible] dubitat[illegible] de pendet à not.per Bar.& doct.in l.apud Iul.§.conſtat.ff.de leg.j. vbi ponitur materia,quãdo legatum aliquo reſpectu eſt nullum,an & quando debeatur æſtimatio, & dicit quòd conſiderat communem eſſe opinionem, quòd quando aliquid non poteſt alienari ſine conſenſu principis,dicitur generaliter nõ eſſe in commercio,ita quòd non debetur æſtimatio.imò fortius Alex.ibi vult quòd procedat nedum in ſuprem[illegible] principe,ſed etiam in domino particulari alicuius loci. Cùm ergo, dicit ipſe, clariſſimum ſit, quòd vaſallus non poteſt alienare feudũ ſine conſenſu domini. d.c.imperialem. Ergo bene ſtat, quod feudum generaliter dicitur non eſſe in communi commercio.

Ex quo ſecundum eum,ſequitur,quod ſi legetur,nõ debeatur æſtimatio. Et ex hoc dicit patere ſolutionem ad l. filiusfa. §.ſi quid alicui.ff.de leg.j. quia debet intelligi, quando erat res in communi commercio, licet non eſſet in commercio legatarij.vt patet ex no.in d.§.conſtat.

38 Eſt igitur regula,quod teſtari nõ poteſt vaſall⁹ de feudo, vt etiam dixi ſupra in rubr.de ſucceſ. feu.verſ.de primogenito.

Limitatur primo iſta regula,vt non procedat, quando dominus viuente vaſallo vel eo mortuo, ratificaret teſtamentũ: quia talis ratificatio trahitur [illegible]etro,& mandato æquiparatur. l.fin.C.ad Maced.ita Bal.in d.§. donare.

Quod dicit ſanè intelligen. Lauden ibi,vt valeat talis ratificatio ad præiudiciũ [illegible]ficantis. Sed ſi fuiſſet feudũ antiquũ, vel paternũ,quod nõ poteſt alienari etiam accedente cõſenſu domini,niſi interueniat cõſenſus agnatorũ. c.1.de alie.feu.pater.talis rati[illegible] arin domini ſecũdũ eũ nõ præiudicaret agnatis. ar.l.in conceden.ff.de aqua plu. arc.& ſequitur Cur. vbi ſupra.

Limitatur 2. dicta regula, quando vaſallus teſtaretur de re feudali præſente domino,& præſentib.agnatis,quia talis præſentia videtur eis præiudicare, vt habetur per Cur. vbi ſupra, & dixi ſupra in rub.de ſucc.feu.v.de primogenito,ibi. limita etiã.

Limitatur 3. quãdo vaſallus relinqueret filio vel agnato,ad quẽ in omnẽ euentũ feudũ erat peruenturũ, ita vult Io. Raynaldi.in d.§.habito, ſicut in ſimili dicimus in c. 1. de alie. feud. patern. Et ita vult d.Iacob.in v.& cum pacto, quòd de ipſo feu.& Curtius vbi ſupra.

Limitatur 4. vt non procedat quando feudum fuiſſet cõceſſum pro ſe, & quibuſcunq; hæredibus, vt dixi ſupra in d.verſ. de primogenito. Et iſtud late proſequitur Cur.vbi ſupra. Idem.

39 Quæro nũquid pater poſſit vni filiorũ totũ feudũ aſſignare?d.Iac. vbi ſupra dicit,quòd ſunt qui tenẽt quòd ſic,dũmodo pater ex probitate ſua illud acquiſiuerit. ar.l. duo fratres. ff.de in. pat.

Alij ſecundum eum tenẽt,quòd hoc poſſit facere, dummodo aſſignet benemerito.per l.vnius libertus. ff.ſi quid in fraud. patr.& per l ſi. Ruffinus. C.de teſt.milit,

Bal.autẽ in d.c.imperialem, dicit, quòd pater non poteſt hoc facere,niſi de voluntate omniũ aliorũ. fac. quod vult Iſern in c.1.de ſucceſ.feud. vbi dicit, quòd pater nõ poſſet vni filiorum aſſignare duas partes feudi, & alteri filio tertiã:quia hoc priuilegiũ eſt legale,ergo ab alio quã à lege auferre nõ poteſt.§.fin autẽ in auth.de nupt.& l.ſi arrogator.ff.de adop. Et ita vult Alua.in c.1. de ſucc. feu.in prin. & in §.& quia vidimus. vbi dicit, quòd filij æqualiter ſuccedunt in feudo, quamuis ſint inæqualiter instituti.

Addit Ang.in l.si vſq; viden §.fi.ff.de peti.hæred.vbi dicit,quòd pater nõ poteſt aſſignare totũ feudũ vni ex liberis,& ita vult Io. Rainaud.in d.§.habito,vbi atteſtatur doct.ita cõmuniter tenere.Et pro iſta op.Cur.vbi ſupra al.multa,maximè Ang.cõſ.181.

Et Barb.in rubr.de feud.in vltima carta.& Cuma.conſi.163.incip.Guarnerius,& Io.de Ana.conſ.57.& Burt.cõſ.25.Et iſtud vult Bart.in l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi. ff.de oper.libe.

40 Cõtrariã autem opin.dicit tenuiſſe Paul.de caſt.cõſ.163.incip.in cauſa,quæ mihi eſt in 2.vol. repetitũ in 1.vol. cõſ.175. vbi cõſuluit,quòd pater,qui accepit feudũ pro ſe & filiis,potuit illud relinquere vni filiorum, & excludere alios, imò fortius cõſuluit, quod vaſallus poſſit generaliter diſponere in teſtamento,ꝙ primogenitus totum ſuccedat in feudo.Mouetur per l.3.C de ſecund.nupt. vbi in his quę mulier fuit cõſecuta à primo viro,& quæ tenetur reſeruare filiis primi matrimonij,poteſt eligere vnũ quẽ vult,& alios excludere,& licet illa l.corrigatur quãtũ ad illũ caſũ, per auth. ibi poſitã,tamẽ nõ corrigitur in ratione. Mouetur etiã aliis pulchris fundamentis.

Et iſtam opinionẽ tenet Barb.inter cõſ.Alex.in 4.vol.conſ.55.

Et pro iſta parte ſtringit doct. Bat.in [illegible] quis Romæ §.Flauius.ff. de verb. obl vbi dat doctrinã,ꝙ vbi ex facto meo alicui tertio eſt ius quęſitũ,ego poſſũ tali iuri renũtiare,etiã in pręiudiciũ illi⁹ tertij,per l.3.cũ ſimi. ff.de ſeruis expor. Addo ꝙ opin. Paul. de Caſt.in feudo nouo ſequitur Ale.in 5.vol.cõſ.28.addo eũdem Alex.in 5.vol.conſi.12.

Curt.autẽ vbi ſupra relatis dictis op.dicit iudicio ſuo ad veritatẽ hui⁹ deciſionis diſcutiẽ.eſſe illũ articulũ,quid in emphyteoſi,an pater poſſit prælegare vni filiorũ.& al. infinitos tenuiſſe ꝙ nõ,multos autẽ tenuiſſe ꝙ ſic, dicẽs determinationẽ hui⁹ dubitationis eſſe difficillimã. Quã ſ[illegible] diſtinctio. poſitę per Are in l.apud Iul.§.ſi quis alicui. ff.de le[illegible].j.nititur cõcordare,aut igitur filij ſuccedũt ex mero beneficio cõcedẽtis, quia pater nihil dedit de ſuo,tũc adm[illegible] filij æqualiter.Aut pater aliquid exponit,& tũc ſe[illegible],ſi filij nõ erãt ſui iuris,quia tũc videtur reuocata donatio, [illegible] autẽ erat ſui iuris,dicit iſtũ caſũ pẽdere ab his q̃ ponit Bar.in d.§.Flaui⁹,ſecũda pouit cõcordiã ex dictis Barb.in d.cõſ.55.in vol.4.Al.ſeq.tamẽ cõcordiã. Atte.hoc

addito quòd quando feudum eſſet pro ſe, filiis & hæredibus, & conſequenter eſſet hæreditarium, tunc pater poſſit prælegare.all.m [illegible] & ita vult Ale[illegible] *vol.conſ.28.in vlt.col.* Barb. late *in 4.vol.con[illegible].60.in 5.col.& ſeq.* [illegible]dem.

41 Quærit ſubſequ[illegible]ter Cur. *vbi ſup.* An feudũ veniat in reſtitutione fideicõmiſſi. Putà pater habẽs plures filios, eos inſtituit, aliquos vniuerſaliter, aliquos particulariter, grauando eos [illegible] fideicõmiſſi: an in reſtitutione fideicõmiſſi veniat etiã feudũ? & fec.enim prædicta cõmunis concl.fac.quod non: quia ſi nõ poteſt vaſallus de feudo teſtari ita non poterit ſubſtitutionẽ fideicommiſſariã facere. Li di[illegible]t de hoc haberi per Bart.& doct.maxime Alexan.*in [illegible] ſi patrom.ff.ad Treb.* & dicit, quòd ſolet diſtingui, aut feudũ eſt hæreditariũ, & tunc veniat in ſubſtitutione; aut nõ, & tũc ſecus niſi fideicom.ſit de deſcendẽtibus capacibus ad ſucceſſionẽ feudi, & ita remittit [illegible] ad no.per Al.x.*ibi.& in 5.vol.conſ.29.* adde quòd de hoc habetur per Bal.*in l.cum virum.C.de [illegible] deicom.*& per Alex.*in 5.vol.coſ.19.*

Idem de emphyteoſi eccleſiaſtica. Calde.*in tit.de loca. conſil.14.alias 292.* Idem.

42 Nũquid aut[illegible] feudũ veniat in petitione hæreditatis? vide gl.*in l.uẽ viden.§.[illegible] ff.de pet.hered.* & ibi Iaſ.*& in d.l.[illegible] iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff de oper.liber. & in d.l. ſi patroni.* vbi meliùs loquitur. Vide notabiliter Dyo *in conſ.2.* vbi dicit, quod in cõuẽtione & ſentẽtia de diuid.hered.nõ venit feudũ. Vide ẽt Iaſ. remiſſiue *in §.actionũ in 41.col.de act.& in præl.fe.col.19.* Idem.

43 Sed an feudum computetur [illegible] in legitimam? Curt.ibi dicit, quòd illa concl.quę habet, quòd de feudo non poſſit teſtari, facit quod non: quia non videtur filius habere feudum ex teſtamẽto patris, ſed potius ex legis diſpoſitione. Ita dicit Nicol.de Neap.*in l.pater filium ff.ad l.falc.* vbi dicit, quòd per illũ text.ſol[illegible] notari quòd feuda, quæ pater ex neceſſitate tenetur relinquere filio, non imputatur ei in legitimã. Quod tamẽ ipſe non credit verum, ſicut in ſimili pater tenetur dotare filiã. *l.qui liberos.ff de ritu nupt.l.fin. C.de dotis promiſ.* & tamen ipſa dos imputatur filiæ in legitimã. *l.quoniã nouella. C.de inof.teſt.*& cum opi.Nico.videtur tenere Gul. de Cu. & Bald. *in l.omnimodo.§.imputari.C.de inof.teſt* de cuius veritate dicit Cur. ſe remittere ad ea quæ latius ſcribit Alex *in d.l.[illegible] patroni*, vbi concludit hanc opinionem eſſe veriorẽ, quod feudũ regulariter imputetur in legitima: dũmodo tale feudũ proueniat ab ipſo teſtatore. Secus autẽ ſi proueniat ab aliquo alio aſcẽdente.

Et quod feudum imputetur in legitimam, addo Alex. *in 5.vol.conſ.27.& conſ.29.* vbi hoc tenet in feudo prouẽto à patre.

Imo etiã quãdo eſt receptũ pro ſe & liberis, cõputat[illegible] filio in legitimã. Ita Alex *in 5.vol.cõſ.19.in vlt.col.ver.cõprobatur* [illegible]

De materia, vide etiã Alex.*in 3.vol.cõſ.8.* vbi [illegible] quo[illegible] feudo & huiuſmodi, quę tranſeunt ad filium, vt fi[illegible] non imputãtur ei in leg. all.multa, maxime gl.& i[illegible] A[illegible] *in d.l.[illegible] patroni.ff.ad Treb.*& idem vult *in 4.vol.conſ.8[illegible].* vbi a[illegible] ga-tam, & ibi Ang.*in §.optime.in auth.de nup[illegible]* & [illegible] vult Iaſ. qui præmiſſa conſ.all.*in d.l.quoniam nouella.circa [illegible] in 2.parte.& in l.illud in 2.col.C.de colla* Et ita etiam [illegible] hy. debita filiis vt filius, tenet Hippol.*ſin[illegible].52.* Calca.*in conſ 73.* Idem.

44 Subſequẽter quærit Cur. an vaſall[illegible] poſ[illegible] renũ[illegible]re feudo inuito domino? & dicit quod tex.*in c.1.in ſ.de vaſ qui cõtra cõſt.Loth.* tenet quod ſic, per rationẽ, quia feudũ conceditur in fauorẽ ſuũ, ergo ſuo fauori &c. vt dixi *in v.fauor*, & dicit ita tenere omnes feu.ibi.& ad [illegible]ud all Fely.*in d.c.qua in eccleſiarũ, vbi in 27.col.* hoc vult, ponẽs 5.[illegible] ſ. Ad[illegible]t tamẽ [illegible] Curt.ibi quod vult Bald.*in c.caterum.in 6.col.de iud.* vbi dicit, quòd quãdo feudũ eſt franc[illegible] ſiue [illegible], nõ admittit[illegible] renunciatio, nec ex parte domini, nec ex parte vaſalli, & iſtud dictũ Bal. refert Card.med.*in c.fin.de cap. qui cu vend.* ſubdens quod cõmunes regulæ ſtringũt in contrariũ: & propterea dicit, ſe dubitare.

Subiungit quod Card.*in loco præal* vult ſecundum quoſdam quos refert, quod de iure can[illegible] propter bonam fidem ſeruandam non poſſit renunciari feudo etiam recto & ſi[illegible]plici.

An autẽ quãdo inueſtitura eſt pro filiis, poſſ[illegible] vnu[illegible] filiorũ donare partẽ ſuã in præiud.fratrũ? dic quod nõ, ſecund[illegible] Bal. *in c.1.in vlt.col.in tit.de alien.feu.pater.* alleg. iura quæ [illegible]mitto.

Faciũt quæ vult Alex *in 4.vol.conſ.106.in prin.* vbi ita tenet expreſsè, & dixi *infra hoc tit.in verſ.conſenſus agnatorum.& verſ. & ex præmiſſis.* Idem.

45 Feudum an propter aliquã neceſſitatẽ, præſertim famis, poſſit alienari? Bal.*in c.1.in t.qua olim feu.po[illegible]er. alie.* per illum text. dicit, quòd nõ.& ſeq.cõmuniter doct.ibi. Et idẽ vult ipſe Bal.*in c.1.§.aut ſi [illegible] ibellario.qui.mo.feu.amit.* Curt.tamẽ *vbi ſupr, in 4.par.ibi 16.quæro.* dicit cõtra hoc facere multa, quę ibi enumerat in quibus neceſſitas facit actum probabilem, qui aliàs non eſſet. Idem.

46 Alienatio nulla facta ſine conſenſu domini, an faciat rem cõmitti? Alua.*in c.1.in t.quod in.ſit, ſi po[illegible] aliena.fac.vaſ. recuper.* concludit, quò[illegible] non. Vid[illegible] latius *infr. in rub. Qui.mod.feu.amit.*

Alienatio autem cum conſenſu domini excuſat vaſallum. *d.c.Imperialem.*& ibi omnes doct. *de prohi alie.feu.per Fedr.*

47 Vtrũ aũt re[illegible]uiratur cõſenſus expreſſus, an vero ſufficiat tacitus. Cur.*in d.4.parte.v. aggrediamur.ibi & in primis.* refert plures opin[illegible]nes. ſed ipſe ſequitur primã, quã ponit gl *in c.1. de prohi.alie.feu.per Loth.* quæ tenet ſufficere tacitũ cõſenſum. & dicit, quo[illegible] h[illegible]c opi.ſeq.cõmuniter ſcrib[illegible]tes ibi. & Alua. *in c.1.§.præterea.quib.mo.feu.amit.* Et hãc opi. cõp[illegible]bat optimo fundamẽ[illegible]. vide ibi per eum. & per Iacobinum [illegible] *d.[illegible] in v. & cum pacto de non alienand.[illegible] quæro quando [illegible] ſalus &c.*

Vtr[illegible]m conſenſus don[illegible] debeat præcedere alienationem? Iſe[illegible]. & Alua.*in d.[illegible] imperialem.* tenent [illegible] q[illegible] requiratur conſenſus. ſequitur C[illegible]rt. *vbi ſuprà.* firmant [illegible] fundamento. vide ibi per eum, & per Iacob. *[illegible] ſupra.* Idem.

48 An aute[illegible] per talem [illegible]nſenſum v[illegible]e[illegible]ur [illegible]ominus ſibi præiudicaſſe in dire[illegible] [illegible] minio? Alua.poſt Iſer *in d.c.imperialem.* dicit quod nõ.

Curtius tamen vbi ſuprà dicit, repeſiiſſe Io. R[illegible]yn. tenuiſſe contrarium *in d cap.imperialem.§ habito.* & pro [illegible] parte dicit fortiter ſtringere tex.*in [illegible].1.de feu.non habẽ propri. [illegible] tur [illegible] tud.* tandem relinquit cogitan. ſed d.Iacob.vbi ſupra ſeq. primam opinionem, quam[illegible] dici[illegible] ſecutus fuit ſępe in conſulen.

Pone, quod cõceſſi [illegible] tibi caſtrũ in feudũ: Tu illud ſubinfeudaſti [illegible]tio, Titius [illegible] alienare, an habeat neceſſe re[illegible]uirere cõſenſum mei p[illegible] ioris [illegible]m[illegible], an vero ſufficiat habere tuum? gl. *in d c. imperiale.* [illegible] vi[illegible]tur inclinare, quod requiratur cõſenſus me[illegible] prio[illegible] [illegible] ini[illegible]n. quas vide per Iac[illegible]b. *vbi ſupr [illegible] quæro de quæſti[illegible]e [illegible]c* Idem.

49 Dominus ſi dat l[illegible]cen[illegible] [illegible] alienare [illegible] nunquid [illegible] alienare in aliũ? gl.& Alua.*in d.c.imperialem.* det[illegible] n[illegible]t quod nõ: quia fines mandati [illegible] quia pure[illegible] intereſſ[illegible] domi[illegible], vt nõ vendat alteri. *argu.l.fi.C.de [illegible] emphy.& [illegible] ſterilis [illegible] ſi tibi.ff.de act.empt.* item cum conceditur vt vendatur vni, [illegible]ſetur prohib[illegible] tum vendere aliis. *l.cum prætor. cum ſimilib. [illegible] e tud.*

50 Sed quid ſi in inueſtitura ſint verba, pr[illegible]te, & [illegible]ibus dedetis, an videatur data lic[illegible]ntia alienadi ſine alio c[illegible]õſenſu domini? ſpec.*in t.de emphyteuſ §.nunc aliqua.ver.94.* dicit, quod nõ.

In contrarium tamen eſt text.& ibi communiter do[illegible]t. *in d.c.1.de feu.non habente propra.naturam feu.* & ita in [illegible]mphyteuſi tenent Bald.& Ang.*in l.cùm eſſent.§.1.ff. de ſerui. ruſti. prædior.* & Alber.*in l.fin.C.de iu.emphyt.*

Fac.quod vult Angel.*in l qui Roma.§ duo fratres. in 5.q.ff de verb.obl.* vbi dicit, quod ſi in [illegible]ſtrumento diuiſioni[illegible] dict[illegible] fuerit, quod vnus frater alte[illegible], & ècontrà bona in parte peruenta conce[illegible]it pro ſe, & i[illegible]is qu[illegible]us concedere voluit: v[illegible]tur data licentia alienandi, & renuntiatum fideicommiſſo, & il[illegible]m de[illegible] nem ſequitur Alex.*ibi in vlt charta.*

E[illegible] iſtam o[illegible]inione[illegible] c[illegible]e tenet Bald *in l.1.in 45.q.ff.de re.di[illegible] liberis.[illegible]de ope. liber.*& Imo.*in c.potuit.de locat.*& Sal.*in l.[illegible] C.de iu.emp[illegible]*.

Et hanc opinionem [illegible]g. Iacob. *in verbo, ita etiam quòd ipſi vaſalli, [illegible] eorum heredes* &c.& Curt[illegible] *[illegible]bi ſuprà. [illegible] quintò quæro ſi [illegible] inueſtitura.* vbi ett[illegible] al. Bal.& Aluar.*in [illegible] in tit.ſi de feu.fue.contro.*& Lud.Rom.*ſingul.[illegible] in conſ.495.in ca.in caſu conſ[illegible] pr[illegible]* [illegible] Bal.*in add.[illegible] in titu de loca.in 11. col.*& Alex.*[illegible] vol conſ.[illegible]4.* Idem.

51 S[illegible] ibi C[illegible]rt.ad[illegible] eſſe aduerte[illegible]. primum eſt, quia di[illegible] ta[illegible] opin.[illegible] procederet, quãdo [illegible] iſta verba, & aut [illegible] quia p[illegible] tali[illegible] verb[illegible] intell[illegible] alieta[illegible] natura fe[illegible] videantur relata.al. B[illegible]l.*in d l.libertis in pe[illegible] col.per to.per B[illegible] in ſinis t.in l.Gaius.ff ſol. matrim.* & ita vul[illegible] *[illegible] prà.*

Secun[illegible] dic[illegible], quia per talia verba, n[illegible]n [illegible]idetur dominus remiſiſſe [illegible] all Sa[illegible] *in d.l fi. C.de in. emphyt.* Et illud dictum, eti[illegible] r[illegible] *l[illegible] c. vbi ſuprà.*

Tertio, & m[illegible] abil[illegible] s d[illegible] terre[illegible] [illegible] text.*in d c.[illegible] de feu. no hab.* probat [illegible] practica aduerti, quod non ſolũ illa verb[illegible] *& quibus dederis,* operãtur licentiã

alienā ſi irrequiſito domino. Imò fortius operâtur, quòd ille in quē erit facta talis alienatio retinebit illá rē liberā & expeditā, & tāquā allodialē, nō aūt iure ſeudi, & ita illū text. intelligūt gl. ibi. Iſer. Bal. & Alua. & cōmuniter feudiſtæ, quod ipſe reputat mirabile, ſingul. & perpetuo memoriæ commendandum. Idem.

52 An autē per lapſū decēnij præſumatur cōſenſus domini interueniſſe? Iaſ. in l. 2. in 6. col. C. qui admit. tenet quod ſic. Idē.

53 Quid ſi ſint plures domini, an omniū conſenſus requiratur? vide Curt. vbi ſuprà ibi. 6 quæro ſi vaſallus habeat. Idem.

54 Si dominus dat licentiā vaſallo alienādi feudū, an poteſit vēdere partē? Iſer. quē refert Aluarot. in d. c. imperialē, tenet quod ſic, dicit tamen ibi Alua. quod rigor qui ſolet ſeruari in cōtractib. multū cōtrariatur hanc opin. de qua etiam dubitat Curt. vbi ſupra ibi 7. quæro ſi dominus dedit &c. Idem.

55 Nunquid in alienatione feudi noui ſufficiat conſenſus domini, abſq; eo quod interueniat cōſenſus filiorū vaſalli? Alua. poſt Iſern. in c. 1. de alie. feu. patern. dicit, quod ſic, de quo vide latius Curt. vbi ſupr. ibi, et lato quæro nunquid in alienatione.

Et ibi ſubiungit in verſ. nono quæro, ſi eſt data licentia alienandi inter viuos, an poſſit vaſallus alienare in vlt. voluntate, & dicit quod hāc dubit. decidit Bald. in c. 1. de prohi. alie. feu. per Fede. verſ. quid ſi vaſallo, vbi dicit, quod ſi ſit data licentia donandi, non tamen poterit donare cauſa mortis, mouetur per l. filius. ff. de don. vbi etiam Imo. uo. illum tex. quod permiſſa donatione, non intelligitur permiſſa don. cau. mort. & dicit, quod per præmiſſam deciſionem ita conſuluit Soc. in 1. vol. conſ. 19.

56 Conſenſus agnatorum eſt neceſſarius in alienatione feudi antiqui, vel paterni, nec ſuffic. ſolus conſenſus domini. c. 1. de alie. feu. pater. & ibi omnes doct.

Pone quod vaſall' alienet feudū in agnatū remotioris grad' cū cōſenſu agnatorū proximiorum, attamē agnati ſecūdi vel tertij grad' nō cōſenſerūt, vtrū cōſenſus proximiorū ſufficiat? collegiū Mediolanēſe in quæſtione facti cōſuluit quòd ſic. & Bar. de Sal. & Chriſto. de caſtel. adducen. pro iſta opin. text. in c. 1. verſ. & licet. in tit. de alie. feu. pater. Nam illa dictio, & licet, debet aduerſari in iure, & in facto, quod nō faceret ſi deberet interuenire conſenſus omnium, adducebantur etiam pro iſta opin. multi alij text. vt referunt Iacob. in d. verſ. & cum pacto de non alienan. & Cur. in 4. parte. verſ. 3. igitur eſt regula.

Pro cōtraria verò opin. referūt cōſuluiſſe collegium Bononiēſe, & iſtā partē tenuit Bertran. Capnoli, vt refert Io. Ray. in d. c. imperialem. §. habuit. per l. fi. C. de auctio. præſtand. & ſec. eos Iu. Fax. de Piſ. in tit. de alie. feu. ſic inquit, itē vaſallus alienabit, & vēdet feudū agnatis & cōſanguineis, qui ſe mortuo fuiſſent ſucceſſuri in illo feudo. Ecce quòd nō permittit alienationem fieri niſi in agnatos, qui fuiſſent ſucceſſuri igitur &c. & idem tenet Odofr. in ſumma, in tit. qui perſo. vaſ. vend. feud. & Iac. de Bel. viſu. in d. c. imperialē. & Bal. poſt longā diſputationē in d. c. 1. de alie. feu pater. & Io. de Lig. in cle. 1. de in. pat. & Mar. de Lau. in c. Titius in t. ſi de feu. fue. contr. vbi dicit ita cōſuluiſſe in cauſa do. de Scarapis. Et do. Iac. dicit, quòd hāc ſententia ſæpe tenuit cōſulēdo, adducēs bonū text. in d. c. Titius, vbi proximior agnatus reuocat alienationē factā in agnatū remotiorem, & ibi reſpondet ad motiua in contrarium adducta, ſubiiciēs tres concluſiones, prima, quod aliena. feudi antiqui poteſt fieri in proximiorem agnatum, qui erat ſucceſſurus in illo feudo.

Secunda concl. ſi ſint plures agnati in pari gradu, & alienat. feudi antiqui fiat in vnū ex eis, reliqui exiſtentes in pari gradu poterunt pro eorum portionibus reuocare alienationem.

Tertia concluſio, ſi alienatio feudi antiqui fiat in agnatum remotioris gradus, cum conſenſu proximiorum agnatorum, tamen agnati 2. vel 3. gradus qui non conſenſerunt, poterunt talem alienationem reuocare.

Et ex præmiſ. dicit d. Iac. decidi pulchram q. quā habuit de facto, Sunt tres fratres habentes feudū antiquum, vnus donat partem ſuam illius feudi alteri, deinde ingreditur religionē: an donatarius ſolus habebit illam partē, an vero ſpectabit ad ambos fratres? cōſuluit, ambos debere admitti, allegando Bal. in d. c. 1. de alie. feu. pater. in vlt. col. & mouetur, quia ſi ſolus donatarius haberet illud feudum, eſſet cōtra intentionem primi parentis, qui pari intentione ſibi & hæredibus ſuis proſpicere voluit, nec mentis eius fuit vnum per aliū ſupplantari. c. 1. in t. de duob. fratrib. à cap. inue. adduc. etiam text. in c. 1. in tit. de mil. vaſ. qui ar. belli. depoſ. addo Alex. multa in ſimilib. terminis allegantē in 4. vol. con. 106. in prin. & conſ. ſeq. faciūt quæ dixi ſup. eo. in verb. ſubinfeudare, verſ. vnū no. limita vt per Alex. conſ. 19. vol. 5. Idem.

57 Vtrū aūt filij illius qui alienauit feudū, debeant in reuocan. alienationē præferri agnatis ipſius alienatoris? Iac. vbi ſupra dicit, quod ſi alienatio eſt facta iure & cō' uet. permittēte, tūc filij præferrētur: ſi vero facta fuit iure & cōſuet. refragāte, tūc agnati præferrētur. iſta cōcl. ſec. eū cōprobatur à docto. in d. c. Titius. & in d. c. 1. §. & ſi clientulus. in tit. de alien. feud. Idem.

58 Quod autem dictum eſt, agnatos admitti ad reuocationē &c. limita, niſi ſint hæredes ipſius alienatoris, per l. cum à matre. C. de rei vend. & l. ſi ab eo. C. de lib. cauſa fac. l. ex qua perſona. ff. de reg. iur. & l. ea quæ à patre. C. de reſtit. mil.

Sublimita tamē, niſi agnati antequā adirēt hæred. cōfeciſſēt inuent. de bonis defuncti: quia tūc bene poſſent reuocare talē alienat. quia cōfectio inuent. conſeruat hæredi omnia iura & act. vt vult pulchra gl. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iure del. & ita volunt doct. in d. c. 1. in t. an filius vel agn. & Bal. in l. qui ſe patris. C. vnde lib. & Ioan. de Imo. in c. 2. circa 17. col. ext. de feud. & vult Alexan. in 4. vol. conſ. 124. & in 5. vol. conſ. 28. in prin. vlt. col. Dec. conſ. 185. Idem.

59 Quatenus autem hæreditas eſt ſoluen. tenentur non obſtante inuentario. Alex. in 3. vol. conſ. 60. ibi, & dato, & in 5. volu. conſ. 19. in fi. & in materia inuentarij quando hæreditas eſt ſoluen. vide Bald. in l. ſi pecunia. ff. de leg. 2. Idem.

60 Hinc occurrit pulchra dubita. an filius poſſit acceptare feudū paternū, & repudiare hæred. paternā. text. eſt ꝙ nō ſecus in agnato. tex. eſt in d. c. 1. in tit. an agn. vel fil. de quo per Card. in conſ. 64. Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 361. Alex. in 1. vol. conſ. 30. & in 4. vol. conſ. 124. & in 5. vol. conſ. 19. & Are. conſ. 14. in 8. col. Et eſt ratio, quia filius habet feudū medio patre ſuo, vnde venit ex perſona patris, ſed agnatus nō ſic. c. 1. in tit. de grad. ſucceſ. in feu. & in c. 1. de ſuc. feu. & illud cōſ. 30. eſt repertū in 5. vol. cōſ. 2.

61 Limita tamē regulā prædictā, vt procedat, quando inueſtitura eſt facta alicui pro ſe & hæredib. ſuis, ſecus ſi eſt facta pro ſe & filiis, vel pro ſe & liberis. ar. l. vt iuriſiurādi. §. ſi liberi. ff. de oper. liber. hāc limitationē ponit Iac. de Ardiz. & Iſer. in d. c. 1. & ide Iſer. in c. 1. §. hoc quoq. tit. de ſucceſ. feu. idē Bal. in d. c. 1. in t. an agna. vel fil. faciēdo tres caſus. primus eſt, quando quis accepit feudū ſimpliciter. 2. quādo accepit pro ſe & hæredib. ſuis, & iſtis duob. caſib. habet locū ille tit. an agna. vel fil. tertius eſt caſus, quado accepit feudū pro ſe & filiis, vel pro ſe & liberis, & hoc caſu liberi poterūt retinere feudū, & repudiare bona paterna, & idem vult Imo. in c. ex parte. in 15. col. extra de fen. vbi dicit hanc eſſe communem opin. Addo Paul. de Caſt. in 2. vol. conſ. 162. Adde etiam in ſimili de emphyteoſi. Alex. in l. ſi tibi. §. ſi pactus in 4. col. ff. de pact. & Barba. in 2. vol. conſ. 63. in 9. col. & Iaſ. in l. 2. in col. 74. C. de iur. emphy. & in l. ſi non ſortem. §. libertus. in vlt. col. ff. de cond. indeb. & in auth. vnde ſi parens. in 2. col. C. de inof. teſt. & ita videtur velle Alex. in conſiliis præal. maximē in 5. vol. conſ. 19. & conſ. 26. in 2. col. & per totum, & quādo feudum eſt hæreditarium poteſt alienari: vt habetur in locis hic al. & etiam quando eſt nouum. Alex. in 5. vol. conſ. 28.

Sublimita tamē, niſi filius renuntiaſſet bonis paternis, quia etiā tūc intelligitur renūtiaſſe feudo vel emphyteoſi, ita vult notab. Iac. in loc. prox. al. all. Spec. in t. de emphyte. §. nunc aliqua. ver. 158. Petr. Gerat. ſing. 89. idem Iaſ. in prælud. feu. col. 19.

Vide tamen Cor. in 3. vol. conſ. 11. in 14. col. & ſeq. vbi tenet? quòd non intelligatur renuntiatum feudo antiquo.

Limitatur 2. regula. c. 1. an agna. vel fil. vt intelligatur quādo filius incepit primo acceptare feudū: nā tūc nō poteſt repudiare hæred. paternā, ſed habet neceſſe vtrūq. acceptare, ſed ſi primo incœpiſſet acceptare hæred. bene poſſet refutare feudū etiā inuito domino. c. 1. in t. de vaſ. qui contra conſti. Loth. & hāc limitationem ponit Odofr. in ſumma. ſub rubr. vtrum quis poſſit repud. hæred. patris. & placet Bal. & Alua. in d. c. 1.

Limitatur tertio quando ad filiū aliquid peruenit, vel peruenire poteſt de hæred. paterna: Alioquin ſi pater nihil in bonis haberet, & alienaſſet feudum, tunc filius admitteretur ad illud feudum: quantuis nihil in bonis hæred. patris haberet. ita dicit Iacob. de Beluiſ. in c. Titius. in fi. com. ſi de feu. defunct. fuer. contr. & ſequitur Bal. in l. cum ſecundum. in fin. C. de fideicom. idē vult Io. Rayn. in d. c. imperialem. §. pœna. in 7. col. & Lauden. in d. c. 1. an agn. vel fil.

Limitatur quarto, quia debet intelligi, quando filius poteſt habere hæred. patris: puta quia fuit hæres inſtitutus à patre, vel ſuccedit ab inteſt. Alioquin ſi eſſet inſtitut' in re certa, vel

ſolummodo

ſolummodo in legitima, alſo vniuerſaliter inſtituto, tūc licet filius non dicatur hæres patris, vt habetur *in l. ſi quis priore. ff. ad Treb. & in l. quotiens. ff. de hæred. inſti.* Tamen poterit habere feudum paternum, ſecundum Iac. de Ardiz. Iac. de Beluiſ. & & Alua. *in d. c. 1. an ag. vel fil.* Et hoc caſu ſecundum eos, non tenebitur filius reſpondere pro oneribus hæred. & idem dicit Bal. *ibi, quando filius eſſet præteritus.* nam tunc ſuccedet in feudo. & idem in exhæredato. & de iſtis duobus vltimis dixi *ſuprà in tit. de ſucceſſ. feud.*

Limitatur quintò, quia ſi vigore ſtatuti filio excluditur ab hæred. paterna, & pater haberet feudum quod tranſire poſſet ad fœminas, poſſet illa filia habere feudum, quantumcunque ſit excluſa ab hæreditate paterna. vt vult Bal. *in d. l. cum ſecundum in fin. in d. c. 1.* & ibi Alua. *in tit. an agna. vel fil.* & dixi *in ſta. ſub. Rub. filia dotata. q. 9.*

Limitatur ſexto ſecundum Bald. *in d. c. 1. an agna. vel fil.* vbi dicit, quod ſi filius viuente patre renuntiet hære. paternę cum iuramento, iuxt. not. *in c. quamuis. de pact. in 6.* Tamē mortuo patre poterit habere feudum paternum, quamuis renuntiauerit hæred. paternæ. & dicit ibi Bald. quòd iſta cautela nō fuit ab aliis adinuēta, neque cogitata. & pro iſta limitatione facit; quia in generali renuntiatione hæred. paternæ non comprehenditur feudum. ſecundū Bald. *in auth. in ſucceſſione. C. de ſuis & leg.* fac. text. *in c. 1. in generali. in tit. ſi de feud. defuncti. fue. contro.*

Ego iſtud ſublimitar per dict. *ſupra. eo. ver. limita tamē. ibi, ſublimita tamen,* ſcilicet, quando filius renuntiaſſet bonis paternis: quia appellat. bonorū veniret etiam feudū. vt ibi dixi.

Limitatur ſeptimò ſecundum Iſer. *in d. c. 1. an agna. &c.* & ceteri ſeq. dic. enim ibi Iſer. quod filius poteſt acceptare feudum paternum, & hęred. paternam acceptare cum beneficio inuentarij. & illud inuenta. erit magni effectus: quia liberabit bona feudalia ab onerib. hęred. & dixi *ſuprà. eod. verſ. quod autem dictum eſt. ibi, ſublimita tamen.* Bellac.

62 Sed pone quòd filius refutauit feudum & hære. paternā, deinde reperitur tenere ipſum feudum, vel hæred. paternam, nunquid tenebitur ad ſeruitia feudi, & ad onera hęred. Iac. de Ardiz. & Alua. *in d. c. 1.* determināt quòd ſic. *per l. ſi is qui. ff. de acq. hæred.* Idem.

63 Vlterius poteſt dubitari, an filius poſsit repudiare hęreditatem patris, & ſuccedere auo in feudo auito. Odoſ. dicebat quòd non propter generalitatem dict. tit. an ag. &c. idem videtur velle Bal. *in d. l. qui ſe patris. C. vnde liberi.*

Sed ipſe Bal. *in d. c. 1.* circa hoc elegāter diſtinguit, aut filius deceſsit in tali ſtatu, in quo poteſt habere hæredem, aut non. primo caſu ſubdiſtinguendum eſt: quia aut ipſi filio erat feudum acquiſitum, & tunc nepos non poteſt venire ex perſona aui ad illud feudum, ſed oportet quod veniat tanquam hæres hæredis. *l. fin. C. de hæred. inſti.*

Aut ipſo filio non erat feudum acquiſitum, & tunc quia ex perſona patris non poteſt venire, quia reſpectu patris feudum eſt caducum, ideo nepos admittetur ex perſona aui.

Secundo caſu principali, quando deceſsit filius in tali ſtatu, in quo non poterat habere hæredem tūc dicit Bal. quod feudū eſt ſeparatum ab hæred. & ideo nepos poteſt illud obtinere ex perſona aui. Et hanc diſt. ſequuntur Alua. & Lauden. ibi. & Bal. *in l. ſi in perſonam. C. de fideicom.* vbi dicit, quod etiā nepos conceptus poſt mortem aui eſt ſucceſsibilis in feudo. Idē.

64 Nunquid ſi agnatus cōſentiat alienationi feudi antiqui, an talis conſenſus habeat præiudicare filio ipſius conſentientis? conclude ex mente Iac. de Beluiſ. Bald. & aliorum, *in d. c. 1. §. hoc quoque. in tit. de ſucceſſ. feu. in diſtinct.* quam fac. ibi Bald. quòd aut fuit ſimplex, & rudis conſenſus, vt quia agnatus ſolum dixit, quòd cōſentiebat alienationi, & tunc talis ſimplex conſenſus non præiudicat filio.

Aut fuit conſenſus obligatorius, puta quia agnatus nedum conſenſit alienationi feudi antiqui, ſed etiam ſe obligauit promittendo non contrafacere, nec vnquam contrauenire: & tūc talis conſenſus obligatorius bene nocebit filio, ſi ſit hæres patris: quia non eſt ſibi licitum venire contra factum patris. *l. ea quæ à patre. cum ſimil. C. de reſt. mil.* An viuēte patre filius poſſit agere ad feud. diuiſum per patrē? vide Curt. Iun. c. . Idē.

85 Quid ſi vaſallus feudum antiquum refutet in manibus domini, an iſta refutatio pręiudicabit agnatis? dic quod nō, niſi donec viuit ipſe refutans, & eius deſcēdentes. vt vult Bal. *in d. §. hoc quoque. & in c. 1. in 2. col. in tit. de alie. feu. pater.* Adde eundem Bal. *in 1. part. conſ. 82.* Idem.

66 Quando feudum eſt pro ſe & deſcendentib. ſi inueſtitus deceſsit relictis pluribus qui diuiſerunt & feudū peruenit ad vnum, donec extant deſcendētes ab illo cui peruenit feudum, alij non admittentur etiam proximiores. *cap. vnico. de natura ſuc. feu.* Cor. *in 3. vol. conſ. 7. ver. ex alio.* Idem.

67 Sed quid ſi agnatus offerat iuſtum pretium: extraneus autem qui vult emere feudum, offert vltra iuſtum pretium, quis iſtorum pręferetur? Bal. *in l. 9. in fin. col. C. de reſcin. vendi.* diſputat iſtam q. & tandem determinat contra agnatum: quia res tantum valet, &c. *l. pretia rerum. ff. ad l. falc. l. ſi ſeruus. ff. de redit. fur. auth. hoc ius porrectum. de ſacr. ſan. ecc. l. prætor. §. in eam. ff. de bo. aucto. iud. poſſ. & l. 3. & 4. C. ſi propter pu. penſi.*

Limita tamē dūmodo non interueniat fraus neque colluſio cū eo qui offert vltra iuſtū pretiū. al. ſuper iſta materia nota. per Ioan And. *in add.* Spec *in tit. de empt. & vend. §. Nunc dicen. reſtat. v. item no. quod ſta. in fin.* & ſeq. Alua. *in c. 1. §. ſed & res in tit. per quos fiat inue.* mouetur per illum text. *ibi. equali pretio.*

Ang. tamen *in l. qui Romæ §. cohæredes. ff. de ver. ob.* videtur velle contrarium. al. not. per Io. And. *vbi ſuprà.* ſed in veritate Io. And. determinat contra agnatum. Idem.

68 Pro agnato autē videtur eſſe gl. *in d. l. 9. C. de reſc. ven.* de hoc vide latius per Alex. *in d. §. cohæredes. in pen. & vl. col.* Idem.

69 Nota q. quādo fit alienatio in agnatum remotiorem, proximior agnatus poteſt illam reuocare. vt dixi *ſupra. hoc eodem ver. in prin.* Cautus tamē eſſe debet proximior, quia a die qua fecerit alienationē, non habet niſi vnū annū ad reuocan. *d. c. Titius. ſi de feu. fue. con.* Et ita vult Iaſ. *in l. petens. in fin. & in prin. 4. col. C. de pact.* vbi al. ſimilem text. *in c. 1. §. fin. ſi de inue. inter do. & vaſ. lis oria.* ac. ſecundum eum, text. *in c. cū ſitutus. ext. de in int. reſt.* al. Pau. de Caſt. *in conſ. 159. in caſu q. vertitur vt audio. alias incip. q. iſta &c.* & per illū text. dicit Lud. Ro. *in l prætor. § fin. ff. de oper. no. nun.* tenuiſſe, quod illa facultas, quā habet quis finita emphy. per generationē, &c. perdit. per lapſ. anni.

Et adde ad hanc q. eundem Iaſ. *in d. l. at prætor. §. fin. in vlt. col.* & Bal. *in 3. part. conſ. 16.* & Curt. *in conſil. 82. in 1. col.* vbi ita conſuluit in facto turris. Spec. nominatum de ſolario, contra illu. dominum Card ti, Lud. Ro. *conſil. 22. in fin.* Idem.

70 Si autē alienatio eſt facta in extraneū, agnatus habet. 30. an. ad reu. gl. *in c. Titius.* & ita tenet Ale. *in 5. vol. cōſ. 15. in vlt. col.*

71 An autem reuocans alienationē teneatur reſtituere pretium. vide Lauden. *in d. c. Titius.* Alua. *in c. 1. §. hoc quoque. de ſuc. feud. & in d. c. Titius.* Inno. *in c. in glo. 2. extra de teſti.* Lud. Ro. *in d. conſ. 22. in fin.* Curt. iun. *in conſ. 3. circa fin.* Idem.

72 Vaſallus pignorare nō poteſt feuda irrequiſito domino. Spec. *in tit. de pign §. 1. n. 30.* Saly. *in l. fin. C. de iu. emphy.* Bal. *in l. 9. C. vt in poſ. legat.* hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Ripa *in l. obligatione. nu. 36. ff. de pign.* fallit in 5. caſib. quos refert Neguſantius *in tract. de pign. in 2. membro, ſecunda partis prin. nu. 43 & ſequent.* fallit in 4. caſib. vt per Curt. iun. *in tract. feudo in 4. parte nu. 95.* fallit in 5. caſibus vt per Matth. de Afflict. *in c. imperialem, nu. 4. de prohib. feud. alien. per Fede.* Ampliatur, & limitatur in 3. caſib. vt per Rip. *in l obligatione. nu. 35 ff. de pignor.* fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. *in l. cum dubitabatur, C. de iure emphy. nu. 78. verſic. ſubdit etiam videas.* Pet. Duen. re. 317. & 320. Ampliatur, & limitatur in multis caſib. per Rip. *in l. obligatione, ff. de pigno. nu. 35.* Don. à Fina.

73 Feudū alienari in monaſteriū non poteſt, ēt ſi habens ingrediatur monaſteriū no. in. *in c. præſentia. de probat.* fallit in 4 caſib. quos not Fely. iu. *de c. in præſentia, nu. 44.* Don. à Fina.

74 Feudum ſi irrequiſito domino alienetur, ſiue nouum ſit, ſiue antiquum, ad dominum reuertetur. gl. in *in cap. 1. & 2. de ſuc. feu.* quod procedit etiam ſi alienatū fuiſſet ſaluo iure domini, prout voluit Bald. *in cap. 1. §. fin. quæ ſit prim. cauſa beneficij amit.* idem Bald. *in l. 1. C. de iure emphyt. iuxt. text. cap. ex parte tua. de feud.* & id ex Bald. verum & communiter tenerii refert Bened. Capr. *reg. 77. nu. 35.*

75 Vaſallus poteſt ſibi acquirere nouum vaſallum infeudando, & feudum etiam ſine licentia ſuperioris domini. gl. *in c. quæ in eccleſiarū. de conſt. §. ſimiliter, in tit. de lege Corrad. in vſib. feudo.* not. Abb. *in c. tranſmiſſa de foro compe.* Bal. *in c. 1. in fin. prin. qui feudum dare poſſunt.* fallit in 6. caſib. vt per Fely. *in ca. quæ in eccleſiarum, col. 2. de conſtit.* Don. à Fina.

76 Quæro, An in generali bonorum obligatione veniāt bona feudalia? Reſp. Communis & recepta Doct. ſentētia eſt, quod feuda nec generaliter, nec ſpecialiter, nec tacitè, nec expreſsè obligari poſsint, vt atteſtatur Rip. *l. obligatione. num. 36. ff. de*

pignor. Et hanc opinionem tenet Salyc. *l. fi. C. de iure emphy.* Alex. *l. ſi conſtante, in prin. q. 3. ff. ſolut. mat. & in conſ. 21. n. 1. & 2. vol. 6.* Eandem tenet Matt. de Affl. *conſtit. Neapol. lib. 19. Rub. 5.* Et eam dicit eſſe communem Palatios Ruu. *rep. c. per veſtras. §. 30. ampl. 7. de don. inter vir. & vxor.* Tiraq. *de vtroque retract. tit. de retractu lignagier. §. 1. gl. 3. nu. 5.* Licet contrarium teneat Bartol. *d. l. ſi conſtante. nu. 33.* cuius opin. communiter in hoc reprobatur. Mich. Graſſ.

76 Dominus directus immediatus vendicat feudum vt allodiale per ſuum vaſallum alienatum, non autem dominus mediatus, ſecundum magis communem opin. per Burſat. *conſ. 49 num. 43. lib. j.* Bonacoſſ.

77 Bona feudalia, vel aliàs obnoxia, non veniunt in generali mandato ad alienandum ſeu adminiſtrandum, vel in generali obligatione, ſecundum communem per Burſat. *conſil. 44. nu. 1. lib. j.* diſtingue vt per eundem *conſ. 1. n. 1. eod. lib.* Quid in fideicommiſſo vniuerſali? dic quod in eo non veniunt bona feudalia, vel eccleſiæ obnoxia, ſecundum cõmunem per eundem. *d. conſ. n. 15.* Quid in bonis eccleſiarum, & emphyteuticis? dic quod de iure communi veniunt in generali obligatione bonorum etiam citra eccleſiæ vel domini aſſenſum, ſecũdum communem per eundem *conſ. 56. nu. 21. lib. j.* quem vide *conſ. 32. num. 10. 27. & 37. eod. lib.* pro qua vide eundem *conſil. 31 num. 18. eod. lib.* quo ad feudalia & emphyteutica. Bonacoſſ.

78 Bona omnia præſumuntur libera & allodialia, niſi cõtrariũ probetur ſecundũ communem per eundẽ Burſ. *conſil 10. n. 12. lib. j.* quã concluſionẽ declara vt per eundẽ *conſ. 46. n. 8. 9. 23. & 26 eod. lib. & n. 27.* vbi ponit quod petẽs bona feudalia quæ mixta ſint cum allodialibus ſuccumbit, niſi ſciat diſtinguere feudalia ab aliis. & *ibid. nu. 29.* quando, & quo caſu bona iudicãda ſint nõ feudalia. & *n. 29.* quòd ſi bona feudalia per ſpatiũ 40. annorũ libera & allodialia reputentur, præſcribũtur vt libera cõtra dominũ ex magis comm. ibid. notata. *d. n. 29.* Idem.

79 Feudum pro anima relinqui nõ poteſt, *c. 1. §. donare qualiter feudum olim alienari po.* late Roma. *in ſingul. 533.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur *in 4. per Fely. in c. quæ in eccleſiarum, de conſt. nu. 105.* Ampliatur in vno caſu à Roma. *ſing. 533.* fallit in 5. caſib. quos no. Curt. iun. *in tract. feudo. in 4. part. in penult. q. nu. 126.* videas Petr. Duen. *reg. 327.* Don. à Fina.

80 Feudalia non veniunt de iure communi in generali obligatione ſine domini aſſenſu, ſecundum communẽ per Burſ. *cõſ. 44. n. 25. lib. j.* emphyteutica verò ſic, licet ſine domini aſsẽſu non tradantur, iuxt. cõmunẽ per eundẽ *conſil. 31. n. 18. eodem.*

81 Vaſallus inuito domino renuntiare poteſt feudo, *ca. 1. de vaſallo, qui contra conſtit. Loth. in vſib. feudo.* tenet Archidia. *in c. de forma. 27. q. 5.* Bald. *in l. j. ff. de rer. diuiſ. q. 12.* fallit in 5. caſib. vt per Fely. *in d. c. quæ in eccleſiarum, de conſtit. n. 121.* Don. à Fina.

82 Conſenſus in alienatione rei feudalis, ſecundùm magis communem opinionem Doctor. vt ex interuallo interueniat ſufficit. Ita And. de Iſer. *in c. 1.* & ibi Aluar. *n. 15. ver. quæro an conſenſus, & licentia Domini ſufficiat, ſiue præcedat alienatio, ſiue ſubſequatur. tit. de prohib. feu. alien. per Freder. & Franciſ. Curt. in tract. feuda. in 4 part. ex quib. cauſis feud. amitta. in 2. reg. princ. v. 2. radit neceſſaria dubitatio. n. 158.* Quia cum ſolùm agatur de præiudicio ipſius Domini, ſufficit cõſenſum ex poſt facto interuenire *l. in concedendo. in fin. ff. de aqu. plu. arcend.* Item quia talis conſenſus tendit ad tollendum impedimentum, propter quod erat prohibita alienatio, vnde debet ceſſare effectus impedimenti ſuperueniente conſenſu *l. vbi lex. ff. de vſucap.* Philip. Dec. *in conſ. 144. n. 1.* Lud. Gozad. *in conſ. 26. ver. primò, quia de conſenſu Domini valent alienationes. nu. 9. & in conſil. 63. nu. 3.* Matth. de Afflict. *in Deciſ. ſacri conſil. Neap. deciſ. 115.* Iacob. Heinrichmannus *in conſ. 1. ver. ſecundo quia dato. n. 2. in 1. Tom.* Hanc magis communem Doctor. opinionem eſſe refert Rol. à Valle, *in conſ. 97. num 33. in 1. Tom. conſil.* Kirchouius.

83 Feudũ aliàs inalienabile diſtrahi legitimè poteſt in vtilitatem domini, ex communi per Burſat. *conſ. 127. nu. 70. lib. j.* non tamen eo inſcio, ſecundum aliquos, licèt teneatur aſſentire: & quæ ſit de hoc ratio: Burſat. *ibid.*

84 Conſuetudine introduci poteſt, vt vaſallus feudum ſine domini conſenſu alienare poſsit, ſecundum magis communem per Burſ. *conſ. 127. nu. 59. lib. j.* I. Mallet.

85 Quæro, An vaſallus poſsit feudum alienare ſine conſenſu domini? Reſp. quòd non, & eſt expeditum per text. *in c. imperialem. de prohi. alie. per Fred.* & ibi Doct. tenent communiter. Zaſ. *in conſ. 1. nu. 21. & 16. vol. 2.* Modern. *in conſuet. Pariſ. §. 13. 5. gl. n. 1. & ſeq.* Mant. *in con. 223.*

Amplia hanc communem, quod adeò vera ſit vt talis alienatio [illegible] in longiſsimo tẽpore non poſsit præſcribi. Ita tenet And. de Iſer. *d. c. imperialem. verbo, nullius temporis præſcriptionem.* quem ſequuntur ibi Doctor. communiter, vt firmat Maria. Soc. iun. *conſ. 115. nu. 4. vol. 2.* Card. Pariſius *conſ. 23. nu. 185. vol. 1.* Eandem dicit communem Matth. de Affl. *d. c. imperialem n. 24.* & cã tenet [illegible] ocyn. *cõſ. 86. n. 8.* [illegible] Graſſus.

86 Quæro, An procedat etiam in parte ſeu [illegible] Reſp. Communis & recepta Doc. opi. eſt quod ſi pars alienetur pro illa parte perdatur feudum, & reuertatur ad dominũ. Ita probat text. *d. c. imperialem.* & eam tenet Matth. de Afflict. *ibi, nu. 28.* Bald. *c. 1. §. hoc quoque. nu. 13. de ſucc. feud.* & communem dicit Tho. Gram. *dec. 47. nu. 2.* An[illegible] Tiraq. *l. ſi vnquam, verb. omnia. nu. 14. C. de reuoc. donat.* Paul. Pariſ. *conſ. 14. nu. 2. vol. 1.* Item.

87 Quæro, An poſsit in dotem dare ſine conſenſu domini? Reſp. quod non. de hoc eſt text. *in c. 1. §. donare. quali. olim feud.* & ita tenet Soc. *in conſ. 19. nu. 13. volu. 1.* Maria. Soc. iun. *conſil. 72. nu. 74. vol. 1.* Iaſ. *l. fin. nu. 109. C. de iur. emphy.* Hanc dicit eſſe com. opin. Sig[illegible] Goffred. *conſ. 52. nu. 6.* Io. de Leonardis *conſil. 16. nu. 31. & conſ. 4. nu. 47. volu. 1.* Bald. *d. §. donare.* Idem.

88 Quæro, An feudatarius poſsit rem feudalẽ locare ad longum tempus? Reſp. quod non, ita tenet Matth. de Affl. *d. c. imperialẽ. nu. 61.* Iaſ. *d. l. fin. nu. 112.* Paris de Put. *lib. de integra feudi. c. an poſsit reuocari locatio.* Curt. iun. *in tract. feud. 4. part. vlt. tan. amiſ. feud reg. q. 3.* Vbi aſſerunt hanc eſſe communem & receptam Doct. ſententiam. Locatio enim ad longum tempus parum diſtat ab alienatione, & ideo prohibita alienatione, cenſetur etiam prohibita locatio ad longum tempus. Ratio, quia in locatione conductor dicitur naturaliter poſsidere, & habet vtile dominium in re conducta. Idem.

89 Quando autem dicatur longum tẽpus, dicit gl. magna. *l. ſi vt certo. §. ſi duobus, ff. commod. l. ſi quis ante a. gl. 3. ff. de acqui. poſſeſ. l. quæro. §. inter locatorem. verſ. biennii. ff. locat. quod ſit ſpacium decem annorum.* quas gl. ſequitur Bart. *l. j. §. [illegible] de ſuperfi.* Ang. & Imo. *l. ſi domus. §. fi. ff. de leg. j.* Iaſ. *l. manumiſsiones nu. 7. ff. de iuſt. & iur.* Fel. *c. quæ in eccleſiarum. nu. 86. de conſtit.* Matth. de Affl. *tract. de iur. proto. in 8. not. nu. 25.* vbi dicit communiter reprobatã gl. *in l. Codicillis. §. inſtit. ff. de le. [illegible]* quæ tenet contrarium. Nicol. Boër. *deciſ. 235.* And. Barb. *repet. Rub. de reb. ecc. alie.* Fra. Zabarel. & ibi Lap. *al. 31. Cle. 1. poſt glo. ibi. de reb. ec. nõ alie.*

90 Quæro, An ſupradicta etiam procedant in pignor. & hypothecis? Reſp. quòd ſic, nõ enim poteſt feudũ pignorari, nec hypothecari, ſine cõnſenſu domini. Ita probat text. *in d. c. imperialem. ibi, pignorare. c. 1. item ſi quis. quib. mod. feud. amitta.* Et hanc opi. tenet Aug. Bero. *deciſ. 94. nu. 11.* Chaſſanæ. *in cõſuet. Burg. tit. des fiefz. rub. 3. §. 8. nu. 11.* Soci. *conſil. 19. nu. 2. volum. 1.* Vbi dicunt hanc eſſe comm. opin. Mich. Graſſ.

91 Quæro, An alienans priuetur feudo ipſo iure, an verò requiratur ſententia? Reſp. quod amittat feudũ ipſo iure. Ita eſt text. *in c. 1. §. ſi vaſallus. quæ ſit pri. cau. bene. amis.* Hanc opinionem tenet Hier. Grat. *conſ. 9. nu. 134. vol. 1.* Iaſ. *l. in. nu. 103. & ſeq. C. de iur. emphy.* Alber. Bru. *conſ. 8. nu. 6.* Mode. *in conſuet. Pariſ. feu. §. 30. nu. 2.* vbi dicunt hanc eſſe communiorem & veriſsimam ſentẽtiam. Paris de Put. *in tra. integr. feu. c. an ipſo iure perdatur feud.* Fel. *c. Rodulphus. nu 36. de reſcript.* Idem.

92 Quæro, Quid ſi alienet ſaluo & reſeruato cõſenſu domini. an nihilominus priuetur. Reſp. quod ſic: nec operatur quicquam iſta reſeruatio, quia factum eſt contrarii proteſtationi. Ita tenet Bal. *l. vnic. 16 q. de his quæ pœn. nom.* Abb. *c. 2. de feu.* Et hanc dicit communem approbatam opinionem Iaſ. *l. non ſolum §. morte. nu. 35. ff. de no. oper. nun.*

Limita tamen hanc communem, niſi dicatur in alienationis inſtrumento, non aliter nec alio modo: Namque talis reſeruatio cõſeruat ius, & facit ne amittat feudum, quia perinde eſt, ac ſi domino eſſet denunciatum, & eius conſenſus interueniſſet. Ita tenet Alb. de R[illegible] *C. de iur. emphy.* Bal. *ca. 1. §. hoc quoque. de ſuc feud.* Alua. *d. c. imperialẽ.* Ratio diuerſitatis, quia hoc ſecundo caſu alienatio tali eſt cõditionalis, & nihil ponit in eſſe, itaque domino non conſentiente, non dicitur alienaſſe, ex quo deficit conditio, quod non eſt in primo caſu. Ita eſt de mente A[illegible] d. Iſ[illegible] *d. c. imperialem.* [illegible] *ſcriba.* Hanc dicit eſſe cõmunẽ opinionẽ Ia. *Rub.* [illegible] *lect. n. 25 ſolut. matrim.* Idem.

93 Quæro, Nunquid [illegible] ſolus feudum integrum alienet in viuum ex pluribus æquali linea ipſi cõiunctis, alij agnati æquè

proximi

proximi poſsint feudum alienatum pro portionibus ad ipſos ſpectantibus reuocare? Reſp. Veriſsima mihi videtur ſententia, quod poſsit repetere, nõ aliter, ac ſi in remotiore alienatio facta ſit eam ob cauſã, quod is, in quẽ alienatio facta eſt, quò ad portiones aliorum agnatorum eiuſdem gradus agnatum quoque remotiorem dici, vt not. Bal. *c. 1. nu. 7. de alien. feudi pater.* Vnde ſicut reuocatio cõceditur facta in alienatione totius feudi in remotiorem, ita quoq; in alienatione partis concedi debet. *arg. l. quæ de tota. ff. de rei vend.* non tamen reperio ab aliquo tactum. Mich. Graſſus.

95 Quæro, An agnatus indiſtinctè poſsit feudũ reuocare, ſiue alienatum ſit legitimè, ſiue illegitimè? Reſp. quod ſic, & eſt com. opin. vt firmat Curt. iun. 4. *part. concluſ.* 4. & Fran. Sonſbeck *in tract. feud. part.* 13. *n.* 77. licet ipſe amplectatur contrariam partem, & velit feudum illegitimè, id eſt, ſine conſenſu domini alienatum, non agnatis deferri, ſed domino feudi applicari. Pro hac ſententia eſt text. expreſſe hoc decides *in c. 1. §. porro qualiter feu. olim alien. poter.* & eam tenet Mat. de Affl. *c. 1. §. hoc quoque, n.* 10. *de ſucceſſ. feu.* Idem.

96 Quæro, An filius vel agnatus etiã hæres alienatoris ſine conſenſu ſuo alienatum feudum poſsit repetere. Reſp. Communis & recepta Doct. opinio eſt, quod ſi feudum ſit ex pacto & prouidentia, reuocare poſsit, vt atteſtatur Arius Pinel. *in repet. l. 1. part. 3. n.* 99. *v. facit ſua ratio. C. de bo. mater.* In feudis enim ex pacto & prouidentia, factum vaſalli agnatis eiuſque hæredib. non obeſt, cum ius eis quæſitum ſit ex tenore [illegible] inueſtituræ, & ita ex prouiſione maiorum ſuorum, nõ ex facto ipſius patris vel alienatoris.

Sed dubium eſt in feudo hæreditario. Ego diſtinguendum puto. Aut enim feudum hæreditarium eſt alienatum illegitimè, id eſt, non conſentiente domino feudi, & poteſt reuocari à filio vel alio agnato ipſius alienatoris, etiam ſi ipſe ſit hæres eius. Ex quo enim alienatio irrequiſito domino facta eſt nulla, nec alienatorẽ, nec hæredem eius ex ea obligari certũ eſt. Præterea alienatio hæc tendit ad excludendum hæredem à legis beneficio, quo caſu hæres contra factum defuncti venire poteſt, vt not. Tiraq. *de vtroque retract. 1. part. §. 1. gl. 6. n.* 57.

Aut verò feudum hæreditarium legitimè alienatum eſt, & tunc neque filius, neq; agnatus, qui eſt hæres alienatoris, illud reuocare poteſt, etiamſi ipſi hæreditatem adierint inuentario conſcripto. Et hæc eſt communis ſententia, vt atteſtatur Alexand. *conſ. 38. lib. 5.* Caro. Ruin. *conſil. 78. n. 15. lib. 1.* Matth. de Afflict. *deciſ. Neap. 112. n. 3. & deciſ. 240. n. 11.* Eandem dicit eſſe communem opinionem Scribentiũ Ari. Pinel. *d. repet. 1. part. 3. n. 9*[illegible] *v. ex his patet.* Licet ipſe *ibidem nu.* 95. contrarium adferat, & ſcilicet hæres alienantis feudũ, admittatur contra alienationẽ defuncti, etiã in feudo hæreditario legitimè alienato abſq; inuentarij confectione. Cuius ego ſententiã omninò falſam eſſe exiſtimo, ſiue loquamur in feudo ſimpliciter hæreditario recepto pro ſe & quibuſcunq; hæredib. ſiue mixto, quod ſcilicet pro ſe, & filiis & hæredib. receptũ eſt, ex quo enim ipſe inuentario nõ confecto hæreditatem adiuit, propriè repræſentat perſonã defuncti, ideoq; facto eius cõtrauenire nõ poteſt, ſecundũ not. per Doct. cõmuniter. *l. cum a matre. C. de rei vend.* Secus verò ſi inuentariũ confectũ ſit. Nãq; tunc confectio inuentarij conſeruat adeunti omnia iura ſua, & actiones, perindè ac ſi nõ adiuiſſet. vnde licet ſupradicta communis opi. habeat quod etiã hoc caſu reuocatio nõ concedatur: Ego tamẽ contrariã ſententiã veriſsimam iudico, quod ſcilicet reuocari poſsit feudũ cũ confectione inuentarij, ſi [illegible] pro ſe, filiis & hæredib. ex quo iſte hæres tale feudũ non tantũ acquirit ex perſona ipſius defuncti, ſed etiã ex beneficio primi acquirẽtis, & hoc maximè in agnato, qui [illegible] quã hæres alienãtis, ſed primi acquirẽtis, mediate perſona anteceſſorũ ſuorũ feudũ poſſet habere, quod ſufficit in feudo taliter recepto, ſecundũ receptã Doct. opi. vt teſtatur Alex. *in conſ.* 10 *nu. 7. vol. 3.*

Sin verò feudum ſit ſimpliciter & merè hæreditarium, puto procedere communẽ opinionẽ, quod ſcilicet confectio inuentarij nihil omninò proſit hæredi. Ex quo de tali feudo iudicatur æquè, ac de aliis bonis allodialibus. Mich. Graſſ.

97 Feudum merè hereditarium dicitur, quod [illegible] conceſſum eſt alicui pro ſe & hæredib. quibuſcũq;, & quod tranſit ad quoſcunq; hæredes & extraneos, teſte Bald. *in l.* [illegible] 35 [illegible] *de rer. diuiſ. imper. in prin. de proh. feu. alie. per Fed.* vbi quod ſub tali conceſſione nedũ includũtur tria genera hæredum, de quibus *inſt. de her. qual. & diff.* ſed etiã legatarius qui in re legata dicitur quodammodo hæres, ſecũdũ Rol. *de im. 4. part. q. 50. n. 2. & 3.* Bell.

98 Feuda dignitatũ, vt Marchionatus, Comitatus, Ducatus, vel Regia ſunt indiuidua, *c. imperialem, §. preterea ducatus, de prohibit feud. alien.* Fallit in 3. caſib. quos not. Iaſ. *in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obligatio. n.* 31. fallit in 3. caſib. vt per Socy. *reg* 44. ampliatur in vno caſu, & limitatur in 4. per Curt. iun. *in tract. feudo. in 4. parte. q. 30. n.* 122. eandem reg. limitat in 16. caſib. vt per Tiraq. *in tract. de gemi. in 4. q. nu.* 37. fallit in 6. caſi. vt per Baptiſt. de ſanct. Bla. *conſi.* 66. & circa illã regula videas Per Duen. *reg.* 316. videas Rainard. de luco, *in reg.* 385. Socin. *regul.* 44 limitat in 3. caſib. *in addit.* Don. à Fina.

99 Quæro, an princeps poſsit alienare ea quæ ſunt principatus? Bal. quem alij ſeq. *in prælud. feu. v. expeditiſsimo.* dicit, quod ſi princeps vult alienare expropriando ſeu abdicando à ſe omne dominium, iuriſdictionẽ, & proprietatem, nõ poteſt hoc facere: quia eſſet deformare principatum. & ita no. *in c. intellectum. extr. de iu. iur.* de quo etiam per eundẽ Bald. *in prœm. digeſtorum. in proœ. C.* fac. quod habetur *in c. in apibus* [illegible] *q.* 1.

Aut vult alienare retinendo proprietatem, ſeu directum dominium, transferẽdo vtile in alium, per viam infeudationis, & tũc poteſt. & quod princeps poſsit infeudare, eſt text. *in c. 1. in t. de natura feu. & in c. 1. in princ. quis dicatur comes, dux, &c.*

Limita niſi talis infeudatio in magnum principatus vergeret detrimentum. quia princeps paſsim infeudat modo vnam ciuitatem, vel tertiã modo aliam. & iſtud eſſet deſtruere principatum, vt no. *in c. grandi. extr. de ſup. neg. præla. fac. l. ſumma cum ratione, ff. de pecu.* Nam ſecundum Bal. & Iſer. *in d. prælud.* infeudatio non debet minuere coronam regalem.

Et ita in effectu vult in terminis Alex. *in* 5. *vol. conſ.* [illegible] *in 6. col.* vbi alia al. & *in conſ. 24. in fi.*

Vide in hac materia Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 74. inci. quia fruſtra.* Panor. *in 2. part. col. 3. q.* 26. Fel. *in c. 1. extr. de proba. in 3. col. v. 3. declara. & in c. ad audiẽtiã. in 1. & 2. col. de præſcript.* & Iaſ. *in prælud. feu. in* 30. *&* 31. *col.* & ibi Præpo. *in 9. & 10 col.* Aliquid per Phil. y. *in c. Abbate ſane. §. pro part. de re iud. in 6. & in rub. de teſta. eod. lib. in 31. col.*

Adde quòd rex vel princeps non poteſt conſtituere ſeruitutem etiam durante ſuo regno. vt vult Old. *in conſ.* 231.

Nunquid quilibet etiam priuatus poſsit feudum conſtituere? Bal. *in c. 1. in t. qui. feud. dar. poſ.* tenet quod ſic. vbi dicit procedere etiam in ruſtico. per text. *in c. 1. in t. per quos fiat inueſtit.*

Et hanc op. multis prius in contrarium adduct. tenet Curt. *in tract. feu. in 2. part. q. 4 prin.* Bellac.

100 Archiepiſcopus & alij prælati poſſunt infeudare, vbi eſt antiqua cõſuetudo infeudãdi. *d. c. 1. in prin. in t. qui feu. da. poſ.*

An autẽ in tali infeudatione requirantur ſolẽnitates requiſitæ in alienatione rerum eccleſiaſticarũ? com. concl. eſt quòd nõ. vt volũt cano. *in c. 2. de feud.* refert Curt. *vbi ſup. in 2 part. q.* 4. vbi al. etiã Pario. *in c. vt ſuper de reb. eccleſ. non alien.* Lud. *conſ.* 70. Pau. de Caſt. *conſ.* 156. Fede. *conſil.* 109. & Calde. *conſ. 1. in tit. de his quæ fiũt a præla.* in quib. loc. dicit cõmuniter teneri, quòd feudũ reuerſum ad eccleſiã, poſſit de nouo infeudari ſine aliis ſolẽnitatib. & licet ipſe multa adducat in cõtrariũ, dicit tamẽ ab iſta opi. non eſſe receden. quam multipliciter confirmat.

Et ibi ſubiũgit *in 2. q.* an tũc ſolus prælatus, ſine cõſenſu capituli poſsit [illegible] infeudationẽ facere. & dicit hanc q. poni per Bal. *in d. c. 1. in tit. qui feud. da. poſſ.* & poſt lõgam diſtinctionem tenet quòd ſic.

Et *in 3 q.* quærit quantum tempus requiratur ad hoc, vt dicatur inducta conſuetudo infeudandi, adeo quòd non ſint neceſſariæ ſolemnitates [illegible] per eum referentẽ varias opin. & non decidentem: ſed ponit deciſionem. *in q. ſeq.*

In 5. *autẽ q.* ponit quid requiratur ad hoc, vt res ſolita infeudari, rediens ad eccleſiam perdat iſtam qualitatem, vt non dicatur amplius ſolita infeudari. & ſic de cætero non poſſit alienari [illegible] debitis ſolemnitatibus. in qua etiam refert varias opin.

In 6 ponit quid ſi cõſuetudo eccleſiæ ſit infeudare in maſculos & fiat infeu. in maſcul. & fœm. an valeat, & pro qua parte.

In 7. ponit an feudatio poſſit fieri cõſanguineis prælatorũ.

In 8. ponit, an [illegible] *d. c. 1. qui feud. dar. poſſ.* dic. [illegible] quòd res ſolitæ infeudari &c. habeat locum in decimis, & ſic in rebus ſpiritualibus.

In 9. ponit an prælati poſſint infeudare ſuo capitulo rem quæ redeat ad eccleſiam.

In 10. ponit an prælatus ſuperior poſſit infeudare ſine conſenſu prælati inferioris.

In 11. ponit de poteſtate Papæ circa infeudationes.

In 12

In 12. ponit quid ſi epiſcopus primo conceſſit in feudũ, demum Papa, quæ conceſſio valeat.

In 13. ponit an legatus de latere poſſit infeudare feuda eccleſiarum ſuæ legationis.

In 14. ponit nunquid regula *d.ca.* habeat locum in archiepiſcopo.

In 15. ponit an finito feudo per generationem, teneatur prælat⁹ potius inueſtire conſang. defuncti, quàm alium extraneũ: & concludit per multa quòd ſic,

In 16. quærit an ſi fiat noua infeudatio, requiratur canon condecens. & decidit quòd non. al. Alex. *in* 1. *vol. conſ.* 79.

In 17. ponit nunquid prælatus poſſit infeudare rem nõ ſolitam cum pacto, vt non incidat in commiſſum propter canonem non ſolutum.

In 18. quærit ſi eccleſiæ ſoluebatur certus canon, an prælatos accipien. minorem canonem longo tempore, poſſit præiudicare eccleſiæ. & concludit quòd ſic, ſi per 40. annos fuit ita ſolutũ. *per c. olim cauſam. extr. de cenſi.* al. Alex. *in conſ.* 112.

In 19. ponit an prælati poſſint infeudare rem nõ ſolitam, occupatam à potẽte ſine debitis ſolennitatibus.

20 quęrit nunquid prædicta cõcl. quod prælati eccleſiarum nõ poſſint de nouo infeudare ſine debitis ſolennitatibus, procedat nõ ſolũ in rebus propriis eccleſiæ, ſed etiã in aliis quas eccleſia tanquam vaſalla recognoſceret in feudum ab alio.

21 quærit an deciſio illius *ca.* 1. habeat locum in rebus paruis. & cõcludit quòd nõ, *per c. terrulas.* 12. *q.* 2. al Alca. *in l. ſenatus. §. Marcellus. de leg.* 1.

22 quęrit, an deciſio *d. c.* 1. habeat locũ in reb⁹ patrimonialib⁹ clericorũ, & dicit quòd nõ, *per c.* 1. *in tit. de cler. qui inue. ſec.*

23 quęrit an res relicta eccleſię ſub cõditione, ne alienetur, poſſit infeudari? & dicit quòd nõ, poſt Iac. Ardiz. & Alua. *in d. c.* 1. *qui feud. dar. poſſ. per text. in §. ſanctiſſima. in Auth. de alien. & emphy.*

24 quærit an eccleſia vel monaſterium poſſit infeudari: & dicit quòd non poſt Alua. & Præpo. *in d. c.* 1.

25 quęrit an prælat⁹ qui ex delicto venit deponendus, poſſit infeudare feudũ ſibi apertũ, ſi nõdũ eſt accuſatus. & dicit quòd ſic. al. Alua. poſt. Bal. *in c.* 1. *in tit. hic poteſt eſſe. tit. qui ſucce. tene.*

26 quærit an ſolus prælatus poſſit remittere feloniá vaſallo. & al. Bal. *in d. c.* 1. *qui feud. dar. poſſ.* diſtinguentem, aut ſolus prælatus eſt collator feudi, & poteſt: aliàs non. & adduc. ibi Curt. *pro iſta diſt. pulchra notabil.* Bellac.

101 An prælatus poſſit infeudare rem pertinentem eccleſiæ ſibi immediatè ſubiectæ. Barb. *in* 4. *vol. conſ.* 54. *in* 3. *&* 4. *col.* tenet quòd ſic. Vezin.

102 Imperator poteſt infeodare res etiã mediatè ſibi ſubiectas. Cur. iun. *conſ.* 1. *in* 2. *dubio, col.* 8. Vezinus.

103 Feudũ alienari poteſt per vaſallũ ex cauſa pia, de æquitate canonica, ex cõmuni per Tiraq. *tract. de priuileg. piæ cauſa, priuileg.* 104 refert Burſ. *conſ.* 127. *n.* 44. *lib.* ij. I. Mallet.

104 Domin⁹ alienás ſubditos ſuos cõtra iuſta diſpoſitionẽ debet priuari proprietate ipſius feudi. communẽ dicit Clar. *§. feudũ. q.* 28. *v. ſed quæro.* cõtra Bald. *in c.* 2. *quo tẽp. mil.* P. Fichard.

105 Dominus contra quem peccauit vaſallus, ſi in vita ſua non querelauit, non transfert illud ius querelandi ad hæredes ſuos, intellige ſi dominus ſciuit culpam. communem dicit Clar. *in §. feudum. q.* 64. Idem.

106 Cõſenſus domini feudi in alienatione feudi per vaſallũ facienda, in quẽ tranſlatũ eſt feudũ de voluntate domini, eſt adhibendus, & non vaſalli, qui tranſtulit. Hier. Cagn. *in l. ſocy mei. n.* 9. *ff. de reg. iur.* communem dicit. Villal. & Vezin.

107 In alienatione feudi tacitus domini conſenſus ſufficit. Aluaro. *in c.* 1. *§. præterea. quib. mod. feud. amit. in vſib. feud* communem dicit. Quod intelligendum eſt, ſi præſens ſit & contradicere poſſit, ſecundum præceptorem meum Zaſiũ *in Epito. Feud. par.* 9. *n.* 31. B. Villalob.

108 Deuolutiones rerum obnoxiarum ſpectant ad primum dominum, prout illius conſenſus in alienatione rei ſubinfeudatæ requiritur, & ad immediatum ſpectant ſi delictũ in perſona eiuſdem ſecundi domini committatur, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 91. *n.* 2. *lib.* 1. Bonacoſſ.

109 Si quis plures res inſimul vendiderit, vel ſub vno pretio, vel ſub diuerſis, dominus feudi vel alius dominus direct⁹ nõ poterit iure prælationis vnam ex illis rebus redimere. *l. an pars. ff. pro derelicto. l. quidã elogio. C. de iure deli.* Boër. *deciſ.* 251. *v. item etiã proximo.* Nam totum illud habetur pro vno contractu, quamuis plures res diuerſis pretiis venditę ſint: aliàs dicere poſſet emptor ſe non emiſſe alias res ſine illa. Boër. *dec. iam dicta. ver. volens illi plus.* Idem.

110 Pignorare, vel hypothecare rẽ feudalẽ ſine cõſenſu domini vaſallus nõ poteſt. communem dicit Clar. *in §. feudum. quæſt.* 35. P. Fichard.

111 Pignus datum in ſolutum à iudice creditori, cẽſetur datum pro toto credito, etſi quid minus valeat datum tamẽ ſimpliciter creditore nõ contradicente. Ant. de Fano. *de pign. in* 2. *part.* 3. *n.* 36. *mem.* 2. com. dicit. B. Villal.

112 Commoditates feudi vaſallus alienare poteſt. Intellige tamẽ, vt talis alienatio nõ valeat, niſi durante vita ipſius, non autem in præiudicium eius, qui eſt ſucceſſurus in feudo. com. dicit Clar. *§. feudum q.* 21. *v. ſucceſſiuè.* P. Fichard.

113 Titulus feudi alienati à prædeceſſore domini directi excuſat vaſallum à commiſſo, ſecundum communem per Burſ. *cõſ.* 49. *n.* 20. *lib.* 1. Bonacoſſ.

114 Alienãtis vaſalli filius, vel agnatus admittitur ad reuocationem alienationis ſi cũ beneficio inuentarij adierit alienãtis hæreditatem. Communem ait Clarus. *§. feudum. q.* 42. *v. Succeſſiuè quæro.* Bonacoſſ.

115 Alienata ſeu diſpẽſata per hæredem grauatum computantur in id quod ipſe deducere poteſt, ſecũdum communem per Burſ. *conſ.* 71. *n.* 19. *lib.* 1. Idem.

116 Inuẽtarium prodeſt hæredi in feudo hæreditario mixto alienato in reuocando illud, ex vna communi, ſed contra ex alia communi, de qua per Burſ. *conſ.* 31. *n.* 13. *lib.* 1. Idem

117 Feudũ emptitiũ vel pro pecunia cõceſſũ magis emptionis cõtract⁹ quàm donatio cẽſetur, ſecũdũ magis cõmunẽ per Burſat. *conſ.* 4. *n.* 15. *lib.* 1. Quod quidẽ feudũ emptitiũ ſeu hęreditariũ ſi legatur ſine aſſenſu regio, legatario debetur æſtimatio iuxta commune per eundem Burſ. *d. conſ. n.* 17. Idem

118 Baſtardi in regno Franciæ etiãſi patrẽ eorũ naturalem habeat, poſſunt de eorũ bonis diſponere & inter viuos, & in vltima eorum volũtate, cùm nõ ſint in patris naturalis poteſtate. & hoc ex cõſuetudine generali regni Frãciæ cùm inter baſtardos eſſet legitima ſucceſſio: ſecũdum Benedict. *in repet. c. Ray. in verb. & vxorem. n.* 147. *&* 151. *in* 5. *deciſ.* Idem.

119 Cõſenſus primi domini mediati requiritur in alienatione rei ſimpliciter ſubinfeudatę, niſi ex cõceſſione vel cõſuetudine domin⁹ immediat⁹ dictũ aſſẽſũ pręſtet, & tũc deuolutiones ad ipſũ ſpectãt, ſecũdũ cõmunẽ per Burſ. *cõſ.* 91. *n.* 1. *lib.* 1. Idẽ.

120 Feudũ cõceſſum pro ſe & quibus dederit, poteſt alienari ſine vlteriori cõſenſu Do. Iac. de S. Georg. poſt alios *in tract. feudali. §. ita etiã quod ipſi vaſalli & eorũ heredes & ſucceſſores.* Et copioſi⁹ Frãc. Curt. *in ſuo tract. feud. in.* 4. *part. ex quib. cauſ. feud. amit. in* 11. *principali canone. incip. aggrediamur itaque ſecũdã regulã principalẽ. §. quintò quæro. n.* 141. vbi ipſe in vtramq; partem hãc q. explicat, addit q; eam communem doctor. opin. eſſe, à qua in practica nõ eſſet diſcedendum. Kirchouius.

121 Feudi paterni & antiqui facta alienatio per parẽtem cũ cõſenſu domini, etſi filiis & aliis agnatis obeſſe non poſſit. Doctor. *in c.* 1. *§. hoc quoque. de ſucceſſ. feud.* hoc tamen nõ procedit ſecundùm cõmmunem ſententiam, quãdo filij & agnati eſſent hęredes alienãtis, & aliquid poſſiderẽt de bonis ipſius, & inuẽtarium nõ cõfeciſſent. Doct. *in c.* 1. *an agnatus vel filius poſſit repudiare feudũ.* ſtã Cur. *in tract. feuda. in* 4 *part. ex quib. cauſ. feud. amit. §. tertia igitur eſt regula principalis in hac materia alienationis. verſ. limitate prædictã commu. concl. nu.* 148. copioſe. Rol. à Valle *in d. conſ.* 97. *n.* 46. *cum ſeq.* Kirchouius

122 Feudũ cõceſſũ pro ſe & quibus dederit, poteſt alienari in pręiudiciũ agnatorũ in quaſcũq; perſonas, etiã fœminas, & clericos, præter naturam feodorũ, licet adeſſet iuramẽtũ fidelitatis, ſecũdũ magis cõmunẽ per Burſ. *conſ.* 4. *n.* 4. *lib.* 1. Idẽ.

123 Feudum hæreditariũ poteſt primus ſucceſſor cum domini cõſenſu in ſucceſſorum perniciẽ alienare, & ſi aliud in alio feudo iuſſit, vt cõmune renũcio ex Alex. *conſ.* 106. *nu* 8. *& conſ. ſeq. lib.* 4. *& conſ.* 13. *n.* 11. *lib.* 5. Mat. de Affl. *in c.* 1. *n.* 74. *de prohib. feu. ali.* Hier. *conſ. feud.* 136. *n.* 7. Syluan. *conſ.* 15 *n.* 4 Curt. iun. *conſ.* 55. *n.* 8. Goſt. *conſ. feud.* 10. *n.* 24. Apoſtil ad Alex. *conſ.* 8. *n.* 15. *lib.* iij. Suarez.

124 Feudi alienatio abſq; patroni conſenſu nõ aliter, nec antea damno eſt, quàm poſtquam traditio ſubſequuta eſt, vt cõmune cẽſetur Iaſ. *in l.* 2. *l. C. de iur. emphy.* Tiraq *de retract. conſang. §.* 1. *gl.* 2. *num.* 45. li. I. Clar. *§. feudum.* 13. Viui. *lib.* 1. *opin.* 57. *in fin.* Suarez.

125 Feudi alienationi non poteſt cõtrauenire hæres in beneficio inuentarij, quando eſt conceſſum cum clauſula, & quibus iura tua concedere volueris: vel ſi dictum ſit, & habituris cauſam ab eo ſecundum Rol. *de inuen. 4. part. q. 50. nu. 8. & ſeq.* nã dicta feuda poſſunt vendi, donari, & de eis diſponi etiam ſine conſenſu domini, *iuxta not. per doct. in ca. 1. de feu. non habẽ. prop. nat. feud per eundem Rol. d. q. n. 11. & ſeq. conſ. 42. nu. 26 lib. 3.* vbi dicit communem. quæ feuda hæreditaria veniunt in reſtitutione fideicommiſsi, teſte eodem Rol. *conſil. 96. n. 7. lib. 3. conſ. 79. n. 24. lib. 4.* Bellac.

126 Feudum mere hæreditarium venit in publicatione bonorum, ſecundum Rol. *de inuentar. 4. part. q. 5. n. 14.* Idem.

127 Feudi alienationi contrauenire poteſt hæres cum beneficio inuentarij, quando feudum eſt ex pacto & prouidentia, ſecundum Rol. *de inuentar. 4. part. q. 50. num. 15.* Idem.

128 Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem, tunc ſi proximior agnatus taceat per annum, penitus excluditur ab ipſo feudo: Sed ſi alienatio facta ſit in extraneum, tunc ad hoc vt proximior agnatus excludatur, requiritur curſus ſaltẽ 30. an. Communem dicit Iul. Clar. *§. feudum q. 42. ver. ſcias tamen.* allegans Alex. *conſil. 15. lib. 4.* item Decium, Iacobin. Balb. & Aluar. ita tenentes. P. Fichard.

129 Alienatio feudi cum cõſenſu agnati proximioris facta, non præiudicat filio conſentientis, ſi modo non ſit eius hæres, neq; aliquid ex eius hęreditate habiturus, quo minus feudum alienatum recuperare poſsit. Sed ſi velit eſſe hæres patris conſentientis, non poterit retractare factum defuncti, neque feudum recuperare. ita Doct. communiter diſtinguere ait Iul. Clar. *§. feudum. q. 42. verſ. Sed quære, pone* P. Fich.

130 Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem, proximo agnato conſentiente, non præiudicat agnatis mediis, non conſentientibus communem dicit Clar. *d. § feudum. q. 42 ver. ſed main.* P. Fichard.

131 In alienatione feudi ſubinſeudati, requiritur conſenſus prioris & directi domini: nec ſufficit conſenſus domini poſterioris, qui ſubinſeudauit eſt magis com. opin. ſecund. D. Iac. de S. Georgio, *in tract. de feu. in §. & cum pacto de non alienando verſ. quære de quæſtione quotidiana.* vbi limitat duobus modis: ſcilicet, ſi prior dominus ſit abſens, vel alterauit naturam feudi, dando licentiam vaſallo alienandi cui vellet: quoniam tũc ſufficit cõſenſus domini poſterioris & immediati: Nota, quia quotidiana ſunt. M. Chærian.

132 Conſuetudo quod vaſalli poſſint alienare feuda ſine cõſenſu dominorum, valet. communem dicit Iul. Clar. *§. feudum q. 3. ver. quæro nunc.* P. Fichard.

133 Feudum abſq; domini conſenſu repudiari nequit, vt cõmune enunciat Panor. *in c. 1. de feud.* Iaſ. *in l. 3. n. 4. C. de iure emphyt.* Arius Pinel. *in l. 3. parte 2. verſ. limit. 8. C. de bon. mater. & in l. 3. par. 1. c. 4. n. 2. ad fi. C. de reſcin. venditio.* Suarez.

134 Quęro nunquid feudatarius ſi poſt alienationem recuperauerit feudum, euitet pœnam priuationis? Reſp. Communis & recepta Doct. opin. eſt, quod non. De quo eſt tex. *in c. 1. quid iur. ſit ſi vaſal. poſt alien. fact.* & ibi Doct. tenent communiter, vt atteſtatur Pet. a Duen. *in tract. reg. reg. 40. ampli. 13.* Tiraq. *in tract. de retract. conu.* [illegible] *2. part. amplia. 26. nu. 1* Curt. iun. *tract. feu. 4. part. nu. 13.* intelligunt tamen prædicti Doct. hanc opinionem procedere, quando vaſallus recuperauerit feudum poſtquam fuit traditum, ſecus ſi recuperauerit ante traditionem poſſeſsionis factam, quia tunc excuſatur. Mich. Graſſus.

135 Feudum honorificum, liberum & francum alienari poteſt domino irrequiſito, ſi dicatur ſaluo iure domini, ſecundum communem per Burſat. *conſilio 4. nu. 1. & 5. lib. 1.* Et dicitur francum verè quando nihil eſt reſeruatum per concedentem, ſed totum eſt in vaſallum tranſlatum, ſecundum communem per Burſ. *conſ. 4. nu. 5. eod.* I. Maler.

De feudi alienatione prohibita.

TITVLVS V.

Alienare feudum in præiudicium agnatorum etiam sũ conſenſu Domini vaſallo non licet. Communem dicit ex Curt. iun. Clar. *§. feudum. q. 42. in princ.* Intellige autẽ de feudo antiquo: Secus eſt de feudo nouo ſecundũ And. de Iſer. *in c. vnic. n. 2. de alien. feud. patern.* Sigiſmun. *conſ. feudal. 52. n. 1.* Rurſum etiam diſtingunt Doct. inter feudum hæreditarium, & non hęreditarium, & dicunt quod in feudo non hæreditario vaſallus non poſsit diſponere, ſed in feudo hæreditario, etiamſi ſit antiquum, tenent quod poſsit vaſallus præiudicare agnatis. P. Fichard.

2 Feudum antiquum non poteſt alienari in præiudiciũ proximioris agnati, ſine conſenſu ipſius, etiamſi vaſallus refutatet feudum antiquum in manib. domini. Quia tum refutatio non pręiudicat agnatis, niſi in vita ipſius refutantis & deſcẽdentium ſuorum. ita declat. poſt alios Bald. *in c. 1. § hoc quoque v. prima concluſio. n. 12. de ſuc. feud. & in v. ſed quid ſi ille qui habebat feudum paternum refutauit ipſi domino. n. 6. de alien. feudi paterni.* & Iacob. Aluaro. *in c. 1. § denique ſepè. qui eſt finalis verſic. trigeſima ſeptima concluſio. n. 27. quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi.* Hanc communem concluſionem & ſententiam eſſe ſcribit Iacob. Heintichmãnus *in conſil. 1. verſic. trigeſimonono. n. 58. in 1. Tom. con.* & ante illum Franciſchin. Curt. *in tract. feud. in 4. parte ex quib. cauſ. feud. amitt. § tertia igitur eſt regula principalis. verſ. eſt ergò ex præmiſſis. nu. 147.* Kirchouius.

3 Feudi poſſeſſorem ius in alium transferre atque alienare nequit dominus illis inuitis, vt frequenter placitũ aiunt Curt. iun. *de feu. 6. part. prin. 2. q.* Grat. *conſ. 147. nu. 5. & ſeq. lib. 4.* excipe niſi ſi dictionem ſuam vniuerſam vna alienet. commune effantur Modet. *in conſuet. Pariſ. feud. § 1. gl. 3. n. 25.* ac latius Iul. Clar. *§. feudum. q. 28.* Suarez.

4 Alienatio feudi quamuis prohibita ſit, tamen licitè fieri poteſt etiam irrequiſito domino, ſi in proximiores fiat: dummodò feudum tale antiquum ſit, aut paternum. Communiorem eſſe opinionem apparet ex allegatis per Tiraq. *in præfat. lib. 1. num 52.* in qua & ipſe reſidet. I. Fich.

5 Quęro, Nunquid excuſetur vaſallus, ſi alienet feudum propter aliquam neceſsitatem? Reſp. quod non, ita tenet Bald. *c. 1. in princ. qualiter olim feud. poterat alie.* & ibi communiter ſequuntur Doc. vt teſtatur Pet. à Duen. *d. reg. 40. amplia. 14.* & ſequitur Cur. iun. *in tract. feud. 4. part. nu. 107.* Mich. Graſſus.

De feudo fœminæ.

TITVLVS VI.

Feudum ſi proceſſit à fœmina, fœmininũ eſt iudicandum. Ripa *in libr. prim. de leg. c. 1. n. 64.* com. dicit. B. Vil.

2 Feudum, ſi ſit maternum, vel fœmineum, ſcilicet ab initio conceſſum vni fœminæ, tunc fœminę quoque admittuntur ad ſucceſsionem: ſed tunc demum, quando non extant maſculi. com. dicit Clar. *in § feudum. q. 73. ver. Præterea quæro.* P. Fich.

3 Feudum conceſſum pro ſe, & hæredib. quibuſcunque, tunc cum verbis geminatis poteſt trãſire ad fœminas, & non eſt reſtringen[illegible] ſed ampliadũ. Moder. *in addit. ad Ale. conſil. 30 in verb. quibuſcunque. vol. 1.* communẽ aſſerunt. P. Fichard.

4 Feudum non tranſit in fœminas, niſi conceſſum ſit pro ſe & quibus dederit, ſecundum magis communem per Burſar. *conſ. 4. nu. 4.*

5 Statutum excludens fœminas propter maſculos eſt principaliter fauorabile, vt per Bald. *in l. maximum vitium. C. de lib. præter. & per Alex. conſil. 89. & conſil. 132. vol. 6. & conſil. 41 vol. 7.* quia pro conſeruatione agnationis & familiarum, eſt introductum, vt volunt Bald. & cæteri *in d. l. maximũ vitium*, & alios quam plures eiuſdem ſententiæ relatos per Curtium iu. *conſ. 87. n. 5.* vbi aſſerit hanc eſſe com. opin. Socinus iunior verò *conſil. 1. n. 46. & 108. lib. 1.* circa iſtam materiam refert quatuor opin. & denique ſecundam opin. videlicet quod dictum ſtatutũ ſit odioſum, aſſeuerat eſſe magis comm. Sed quid concludendũ in tam variis iuris noſtri interpretum ſententiis. Ego pro nũc inhæreo primæ opinioni, hac potiſsimũ ratione omiſsis aliis, quia huiuſmodi ſtatutũ in totũ legitimã tollere non poteſt, ſed diminuere, ex quo legitimã reduxit ad dotẽ datã, vel promiſſam, quę dicitur eſſe loco legitimæ, vt tenẽt Bald. & Salic. *in 2. not. per illum text. in l. quoniam nouella. C. de inoff. teſt.*

Ampliatur primũ hoc ſtatutum diſponẽs, quod filius maſculos excludere poſsit fœminam, vt procedat etiam in nepote ex filio, qui quidem poteſt dictam fœminã excludere, sec. Bald. Alex. & alios docto. *in l. vena. C. de in ius voc.* Anch. *in c. canonum ſtatuta, de conſtit.* Ruyn. *conſ. 141 n.* [illegible] *vol. 2. & conſ. 58. nu. 5.* poſt alios ibi per eum congeſtos. *vol. 5.* quoniam appellatione filij nepos comprehenditur *l. liberorum*, vbi Barto. *ff. de verb. ſig.* & Moder. *in d. l. vena.* Roma. *conſ. 129.* Rochus de curte *in repet. c. fi. de conſue.* Goza. *conſ. 90.* Marſ. *conſil. 85. nu. 14.* & latius *in ſing. 303.* filiorum appellatione. & Iaſ. *in l. de quib. num. 16. ff. de legib.* [illegible] atteſtatur hanc eſſe communem opinionem. & Soci. nep. *conſ. 144. nu. 83. lib. 3.* poſt Dec. *in l. 2. D. de in ius vocan.* Comprobatur etiam iſta communia, quia conſuetudo

in eccleſiar 27.col.& Iac.& Cur. vbi ſupra. Idem.

20 Pignorare an vaſallus poſſit feudum ſine conſenſu domini? text. eſt quòd non, in d.c.imperialem. in verbo, vel pignorare, & ibi Bald.& Alex. in l.ſi conſtante. in 12.col.ſol.matr. de quo per Fel. in c.quæ in eccleſiar in 30 col.de conſtit.

Limitat tamen Curt. vbi ſ. ibi, 6.principaliter quæro, an vaſallus poſſit pignorare. &c. 4.modis. primo, vt procedat quando ſubſecuta fuit traditio, quia ſola pignoratio ſine traditione nõ fac. vaſallũ cadere in pœnã caducitat. al ſignãter Bal. in c.1. §.aut libellario in ſi. qui.mo.feu.amit. & in l.2.in princ.com.de leg. addo Barb. qui idẽ videtur velle, in 1.par.cõſ.12.in 16. & 17.col.

Secundo limitat vt non procedat, quando vaſallus obligaret feudum pro neceſſitatibus, ex cauſa feudi incumbẽtibus, & pro ſeruitiis domini. al. Bal. in d.l.2.

Tertio, limitat nõ procede. in fructib. qui bene poſſunt pignorari. al. Io. Fabri in §.item Seruiana. in 14.col.inſtit. de act. de quo per Iaſon. ibi, in 24.col. & in l.ſi. in 27.col.C.de iure emphyt.

Quarto limitat quando pignoraret domino ſuo, quia tunc videtur conſentire. alleg. Bald.& Aluar. in d.cap.imperialem. & tex. in c.1. & ibi Cano. extra de feud. & in cap.conqueſtus. de vſu. & Alua. in c.1.de feu.da.in vicem.l.commiſ.

No. quod illis caſib. quib. tenet pignoratio, creditor cui pignoratur caſtrũ, põt in homines exercere iuriſdictionem, ſec. Iaſ. in d.§.itẽ Seruiana. in 24.col. al. Bal. remiſſiuè tamẽ in c.1. de feu.da.in vic.leg.cõmiſ. addo quod hoc decidit in terminis Paul. de Caſt. in 2.vol.conſ.376.incip. viſis act. & actitа. vide tamẽ quæ dixi ſupr. in tit. quæ ſint regalia. in ver. de iuriſdict. verſ. ſi vnus ex fratribus. & quod poſſit, ſ. tcoet Ludo. ſing. 560. quæritur à me. Idem.

21 In ſolutũ dari. Feudũ non poteſt dari in ſolutũ creditori ſine cõſenſu domini. ita a al. in c.2. de prohi.alie.feu. per Fred. v. ſed nunquid ex conſuet. Fel. in d.c.quæ in eccleſiar. in 3.col in princ.

Facit quod vult ipſe in c.1. in vlt. col. in tit. an fil. vel agna. vbi dicit, quod feudum non poteſt alienari pro ſatiſfacien. creditoribus, ad quod addo Signo. conſ. 71. & conſ.253. Arc. conſ.24. in fi.6.col.& Alex. vol.4.conſ.124. Limita, niſi ſit feudum hæreditarium. Alex. in 5. vol.conſ.19. in 2.col.verſ. in ea dubitat.

In cauſam tamen iudicati quando aliud non haberet vaſallus, poſſet capi. Curt. in 4.part. in rubr. an pignus iudiciale. Alex. in l.ſi finita. §.ſi de vectig. de dam.infect. Idem.

22 Tranſigere. An vaſallus ſine licentia domini, poſſit ſuper feudo tranſige. d. Iac. & Cur. in loc. præal. referunt plures text. & varias op. & dicunt tandem poſſe fieri tres concl.

Prima, quod vaſallus poſſit trãſigere cũ aduerſario, dummodo retineat feudum. Zaſ. de feu. alie. par. 9. no. 21.

Secunda, quod poteſt dimitte. feudum apud poſſeſſorem. l.ſi pro fundo. C.de tranſact.

Tertia, quod non poteſt tranſige. transferendo in alium.

Cur. tamẽ ibi dicit ſibi videri 2.concl. cõfundi, ex dicto Bar. in l.nulli. ff.de tranſact. vbi vult, quod prælati eccleſiar. qui ſunt prohibiti alienare, & per cõſequẽs trãſige. nõ poſsũt ex cauſa trãſact. dimitte. rẽ penes aduerſariũ, licet ab eo poſſideretur.

Et limita 2.concluſionẽ, niſi iura vaſalli eſſent liquida: quia tũc ſine licẽtia domini nõ poſſet dimittere: præſumeretur enim fraudulenter feciſſe, & omnis machinatio per quam deuenitur ad alienationem feudi, eſt interdicta vaſallo. d. c. imperialem. in princ. & in §.callidis.

Et no. quod trãſac. eo caſu quo fieri põt, nõ præiudicat agnatis. Iſer. & Aluar. in c.ſi vaſallus. in tit. ſi de feu. fue. contro. etiã agnatis ſciẽtib. per doctrinam Bar. in l.quæ dot. ff.ſol.ma. Bellac.

23 Compromittere. nunquid autem poſſit vaſallus cõpromittere ſuper re feudali, ſine conſenſu domini? text. in c.1.§.ſi inter. de leg.contra. videtur velle quod ſic in arbitros, & idem videtur velle tex. in c.1. in tit. de inue. in ma. fac. & in c.1. in t. apud quem &c. & glo. in d.c.imperialem. §.pen. & in d.c.ſi inter. Spec. in tit. de arb. §.reſtat. ver. ſed nunquid. Iac. in ver. & cum pacto de non alienando, vbi dicit, quod in ſecreto iuris putat quod vaſallus poſſit in arbitros cõpromittere, vt in ſpecie tenet Alua. in d.c.ſi inter, vbi ſubiungit, quod dominus poſſet prohibere vaſallo ne in arbitros compromittat. al. l.1. ff.ſi quis ius di. non ob. Cur. tamẽ in d. 4.parte, ibi, octauò principaliter quæro nunquid vaſallus poſſit compromittere, in ſi. dicit deciſionem huius articuli reddi multum dubiam & periculoſam.

In arbitratorem autem tenendum eſt vaſallum non poſſe compromittere ſine licẽtia domini: quia licet vaſallus agẽdo, vel ſe defendendo ſuper re feudali, poſſit eſſe in iud. ſine licẽtia domini. c.1. in tit. de contro. inter vaſ. & al. de benefic. Tamen coram arbitratore non eſt iudiciũ, nec quaſi, vt vult Inn. in c. Quintauallis. de iureiur. Præterea ex cõſti. feud. ſunt certę determinatæ perſonæ ad cognoſcen. in cauſa feudi: quia quãdoq; cognoſcit dominus feudi, quandoq; pares curię, quandoq; ordinarius, vt not. in c.cæterũ. de iud. & in c.1. de cõtro. apud parem. aliquando arbiter. d.§.ſi inter. & ſ. dictũ eſt, ſed in arbitratorẽ nullibi cauetur: ergo nec dicere debemus. arg. l.ſi ſeruũ. §. nõ dix. prætor ff.de acq. hæred. vide Iaſ in l.fin. col. 39. cum ſeq. C.de iur. emphyt. & Cur. vbi ſ. tenentẽ quod in caſib. in quib. Doct. cõcludunt valere tranſactionẽ ſine cõſenſu domini, in eiſdem valeat & cõpromiſsũ in arbitratorẽ, cũ ſit quędam tranſactio. auth. ſi vero contigerit. C.de iud. Alex. in 5.vol.conſil.1.col.vlt.

Et in materia, an vaſallus poſſit cõpromittere de re feudali, in alium quàm in dominũ, vide Alex. in l.1. §. & poſt operis. in fi. de oper. no. nunc.

Not. tamẽ, quod vaſallus per ſimplex fideicõmiſsũ, factũ in arbitratorẽ, ſine licẽtia domini, nõ amittit feudũ, ſed demum quando per ſententiam arbitratoris transfertur poſſeſſio feudi in alium, vt vult Iſern. in d.§.ſi inter. & Alua. ibi. Viuius.

24 Permutare. An vaſallus poſſit feudũ permutare ſine cõſenſu domini? Alua. in d.c.imperialem. poſt Ardiz. ibi. & Spec. in tit. de feu. §.quoniam. verſ.32. dicit quod non.

Sed Cur. ibi. verſ.11. monet difficultatem de auth. ſed & permutare. cum auth. ſeq. C.de ſac. ſan. eccleſ. Idem.

25 Iuramentũ deferre. An vaſallus poſſit iuramentũ deferre ſine cõſenſu domini, vide Cur vbi ſupr. ibi. 10 principaliter. Idẽ.

26 Diuidere. An vaſallus ſine domini cõſenſu poſſit feudũ diuidere, dic quod feudũ dignitat. diuidi non poteſt c.1.§.præterea ducatus. de prohi. alie. feu. per Fed. & ibi omnes doct.

Amplia, etiam ſi omnes conſortes conſentiant, vt probat text. in d.§.præterea. in prin. in illo ver. Aliud autem feudum. põderan. aduerſatiuam, quæ aduerſatur in iure & in facto. l. hoc amplius. §.de his autem. ff.de dam. infect. cum ſimi. cùm igitur in verſi. aliud autem, permittatur feudum inferius poſſe diuidi, ſi tamẽ cõſortes cõſentiant, ergo in caſu præcedẽti, prohibetur diuiſio, etiam cõſortibus conſentientibus, & ita eſt de mente omnium, in d.§.præterea, & gl. & docto. in c.ſi hæredes. de teſta. & in c.licet. de voto. & Alex. in c.omnes. ſi de feu fue. contro.

Addo Card. in conſ.64. & conſ.129. circa fin. Panor. in 1.parte. conſ.12. in 3.col. Alexand. in 5 vol.conſ.6. & conſ.25. in quib locis multa al. Fel. in d.c.quæ in eccleſiarum, in 32.col ibi, hanc declarationem limita, & iſtud per multa tenet Cur. vbi ſupra, in ver. trigeſimo quæro, an & quando feudum &c. Barba. in 4.vol. conſ.14. in 3.col. Phil. in c.grandi. de ſuppl. negl. præla. in 6. Idem.

27 Limitat 1. nõ procedere, quando totũ feudũ aſſignaretur vni ex cõſortib. integraliter, ex cõmuni omnium cõſenſu. al. Bal. & Alua. in d §.præterea ducatus, & eſt glo. & ibi Bald. in l.ſi familia. C.fam. erciſ. & dicit quòd hæc fallent. ſeq. Soc. in 2.parte. conſ.165. ver 3. reſpondetur. in 9. col. Adde quod illud conſilium eſt etiam in 1.vol.conſ.97. Addo Alexan. in 3.vol. conſ.60.

Sublimitat tamen Curt. ibi. Niſi talis diuiſio fuiſſet in fraudem domini, vt quia ex diuiſione totum feudum deuenit ad illum qui habebat filios, & bona allodialia ad illum qui non habebat, nec habere ſperabatur: & feudũ erat nouum, ita quod ad dominum portio ſua erat reuerſura. cap.2. de benefic. fratris. Quia tunc talis diuiſio non teneret in præiudicium domini. ar. d.c.imperialem. §.callidis. & l.1. ff. de his quæ in fraud. cred. al. Aluar. poſt Iſer. in d.§.præterea ducatus.

Limitat 2. dictam regulam, vt non procedat quando conſuetudo alicuius loci ſe haberet in contrarium, nam valeret & eſſet obſeruanda. al. Bal. & Alua. in d.§.præterea. Hoſtien. & & Card. in d.c.licet. Old. conſ.237. Alua. in d.c.omnes.

Tu adde Alex. in 3.vol.conſ.60. & Soc. latè in d.conſil. & in cõſil.278. in 2.par. in quib. locis vo ſr, quod etiam talia feuda dignitatis de conſuet. Italiæ diuidantur, de quo vide v.limit.8.

Sublimitat tamen Cur. hanc ſecundam fallentiam. quia nõ ſufficeret probare, quod ſeruatũ fuerit de conſuetudine, quod alia feuda à ſponte volentibus & cõſentiẽtibus fuerint diuiſa, quoniam talis conſuetudo non derogaret iuri communi, quantum ad hoc, vt vno vaſallo cõtradicente poſſet procedi inter eos ad diuiſionem neceſſariam: & ſic eſſet neceſſe probare talem conſuetudinem eſſe inductam in contradictorio iudicio. al. Alex. in d.conſ.5. in 5.vol. vbi al. Old. in d.conſ.237.

Sublimitat etiam procedere, quando talis cõſue. eſſet introducta, & obſeruata ſciente & patiẽte ſuperiore, aliàs ſecus, ſecundum

cundum doct. *in loc. præal.* & Ioan. And. *in add.* Spec. *in rubr. de feudis. verſ. Non omittam,* & ſic opus eſſet probare ſcientiam & tolerantiã in principe vniuerſali, in quo præſumitur ignorantia. *c. j. de conſt. in 6.* ſecus in principe particulari in terris ſuis. al. Bar. *in extrauag. ad reprimendum. in verſ. non obſtantibus.*

Limitat 3. vt nõ procedat quãdo per ſtatutũ alicuius loci permitteretur talis diuiſio, dummodo ſtatũ eſſet factũ ſciente & patiente ſuperiore, ita dicit intelligendã not. Bald. & Alua. *in c. j. §. item ſi fuerit. qui. mo. feu. amit.* & ita ſecũdum eum vult expreſſe Alua. *in d. §. præterea in verſi. quæro an per ſtatutum.*

Limit. 4. quando ex ſpeciali priuilegio principis feudũ eſſet factum diuiſibile. al. Iſer. Bal. & Alua. *in d. §. præterea,* & Alua. *in d. c. omnes,* & Soci. *in d. conſ. 165 ver. 6. re ſpondetur.*

Limitat 5. quãdo per aliquos cõſortes peteretur talis diuiſio cõſentiẽte domino feudi, vt dicit probari *in d. c. imperialem. in princ.* & ad illud alleg. Alex. *in 5. vol. conſ. 25. ver. fortiſpicantur.*

Limit. 6. niſi talia feuda eſſent ſolita diuidi per ſpatiũ tanti tẽporis, cuius initij & c. alleg. Alua. *in d. c. omnes,* & ante eũ Iſer. *ibi, per l. hoc iure. §. ductus aquæ. cũ concor. ff. de aqua. quot. & æſti.*

Limit. 7. quando eſſet dubium ne partes deuenirẽt ad arma, quia tunc eſſet licita diuiſio, aliàs prohibita, & hac limitationem dicit ſumi ex dictis Alex. *in 5. vol. conſ. 7.* quam dicit latè confirmari per Soc. *in d. conſ. 165. verſ. decimo & vltimo & verſ. præcedenti incip. nono reſpondetur.*

Limit. 8. ex dictis Alex. *in d. cõſ. 25. in 5 vol.* vbi dicit, quòd cõmuniter in Italia, & in cæteris partibus Alamaniæ de generali cõſuetudine permittitur diuiſio, & addit quod de hac generali cõſue. teſta. Ang. *cõſ. 286. incip. pro clariori deciſione,* quod mihi eſt 287. ſubiũgit in hoc Curt. neceſſariũ eſſe ſubintrare illã difficultatẽ, an credatur doctori atteſtãti cõſuetudinem &c.

Et ad hanc limitationem adde quæ dixi ſupra *verſ. limitat. 2.* addo Alex. *in 2. vol. conſ. 18.*

Limit. 9. vt procedat dicta regula, quantum ad ſubſtantiam ipſius feudi: ſecus autem quantũ ad diuiſionẽ adminiſtrationis, vſus & exercitij iuriſdictionis feudi habentis dignitatem, quia talis diuiſio bene eſt permiſſa. al. Bart. *in l. inter tutores, ad fi. ff. de admin. tut.* Bal. Alua. & cõmuniter feudiſtas *in d. §. præterea ducatus,* & Soc. *in d. conſ. 165.* & cõfirmat multipliciter, addens in tantum hoc eſſe verum, vt procedat etiam ad requiſitionem vnius tantum. all. Ang. & Imo. *in l. 2. §. ex his. ff. de verb. obl.* Iac. *in tit. de regalis in vlt. col.* addo Alex. *in 2. vol. conſ. 18. & in 5. vol. conſ. 25. in 2. & 3. col.* Idem.

28 Subiungit ibi Cur. vnũ eſſe perpetuò notandũ, quod vult Alb. de Roſat. *in dictionario, in verſ. feudum,* dũ tractat. q. quam vidit inter nobiles Marchiones de Carreto, & Sauone, vbi dicit, quòd licet forte aliquibus nouum videatur, tamen iudicio ſuo. §. Præterea ducatus, non eſt intelligẽdus ita largè, vt prima facie ſonat litera, quia bene dicit, quod ducatus, marchionatus & comitatus ſunt indiuiſibiles: ne per diuiſionẽ dominus debito ſeruitio fraudetur.

Sed ſi aduerta. text. *in c. j. in j. reſponſo, de feu. march. & in d. §. præterea ducatus,* loquuntur, & debent intelligi ſolum de ipſis dignitatibus, & titulis dignitatum: non autem de bonis tẽporalibus earũ [illegible] à ciuitatibus, caſtris & alijs locis ad ipſas dignitates pertin[illegible]bus, quia illa ſunt bene di[illegible]ibilia nec de illis loquuntur [illegible] iura, vide ibi per eum. Idem.

29 Sed quid ſi [illegible] d[illegible]ſcordam in exercitio iuriſdictionis, quod erit remedium? dic quod ſuperior poterit eos cogere ad concord. ita d[illegible] Ang. *d. l. 2. §. [illegible] his. ff. de verb. oblig.*

Et dantur quatuor modi per quos [illegible] ipſa diuiſio. primo, quod vni ex conſortibus locentur res feudales, & penſio inter ipſos diſtribuatur pro rata.

Secundò quod omnes conſortes locent feudum tertio, vt penſio pro rata diſtribuatur.

Tertio, quod quilibet ex c[illegible]ortibus vtatur re feudali alternis tẽporibus, *iuxta l. Lucio. 6. fi. cũ l. ſeq. ff. de aqua quot. & æſti.* hos tres modos ponũt Bal. & cõmuniter feudiſtæ *in d. §. præterea ducatus,* & max. procedũt quãdo res feud[illegible] exercitij non capit cõmodã diuiſionẽ per regiones, vt q[illegible] vnũ caſtrum tantum, vel huiuſmodi, vt [illegible] Imo. *in d. § ex his.* & ita vult Alex. *in 5. vol. conſ. 7. verſ. conſirmo.* Lud. *fin.* [illegible] 6.

Sed quando res feudalis poſſet commodè diui[illegible] per regiones, datur alius & quartus modus vt diuidatur feudum quoad execitium iuriſdictionis per regiones, cautionibus interpoſitis de non ſe inuicẽ impedien. *l. cõmuni diuidundo. § si cũ de vſufructu. ff. cõmuni diuid.* pro quo fac. ſecundum eundẽ Curt. quod no. Bart. *in d. l. inter tutores. ad fi.* vbi loquitur de duobus caſtris conceſſis in feudum Comitatus, quæ reſpectu adminiſtrationis diuiſa fuerunt inter duos filios primi Comitis inueſtiti, aſſignando vnum caſtrum vni, & alterũ alteri, & ſic vult ibi Bar. quod feuda duorũ caſtrorũ hoc modo diuidi poſſint, & ita etiã dicit eſſe de mente Bal. & Alua. *in d. §. præterea ducatus,* cũ hoc tamẽ, quòd ille cui adiudicatus adminiſtra. caſtri vtilioris, officio iudicis condemnetur in eo quod conueniẽs eſt alteri. *Inſt. de officio iud. per totum,* & eſt caſus *in l. ad officium. C. cõmuni diuidun.* Idem.

30 Quid ſi vnus Marchio decedat cũ tribus liberis hæredib. an vnus ſolus poſſit exercere iuriſdictionẽ? vide Gul. de Cun. *in l. 1. ff. de off. conſul.* vbi dicit, quòd non, & ibi. Bald.

Bar. autẽ *in l Põp.* ſcribit ſi vni, aliàs incipit, ſi vni. *ff. de re iud.* tenet totũ cõtrariũ. & ibi Ang. & Pan. *in c. prudentia. ext. de off. deleg.* vide ampli[illegible] b. inter cõſi. Curtij *cõſ. 6 in 11. col. & ſeq.* dixi etiã *ſupra in rubr. quæ ſint reg. verſ. de iuriſdi[illegible]* Idem.

31 Sed quid ſi illi filij, inter [illegible] da[illegible] & c[illegible]ingat vnũ ex illis del[illegible]quere in territorio alterius, an poterit ab eo puniri? Bar. *in d. l. inter tutores,* dicit quod nõ intel[illegible]igitur facta diuiſio iuriſdictionis, quæ eſt indiuiſibilis: ſed intel[illegible]ur facta quãtũ ad exercitium, & hac op. teq. Cano. in [illegible] præ. etiam, de quo per Alex. *in 5. vol conſ. 7. in 2 col. verſ. & per hoc.* Idem.

32 Quid autẽ ſi ſint duo domini eiuſdẽ caſtri, & vnus ex eis ibi delinquat, an poterit ab alio puniri? Bal. *in c. 1. in fi. com. in tit. qualiter vaſ. iura. deb. fidel.* dicit quod nõ, quia par i[illegible] parẽ, &c.

33 Sed quid ſi vnus ex fratribus vẽdat iura ſua alicui ſubdito, an ſi ille emptor delinquat, poterit ab alijs puniri? Bal. *in l. cũ ex oratione. ff. de excuſ. tut.* tenet quòd ſic, quia ſolum habetur pro domino quoad ſubditos, non quoad fratres vendentis, dixi *ſupra in Rub. quæ ſint regalia. in ver. de iuriſdict.*

Fallit ſecũdũ cũ quãdo vnus eſſet minor in adminiſtratione.

Fallit ſecundò, quando periculũ eſſet in mora, & idẽ in terminis vult Iaſ. *in l. de pupillo. §. ſi quis riuos. ff. de oper. noui nũciat.*

Fallit tertio, ſi non recognoſceret ſuperiorem. all. not. per Gul. de Cu. *in l. fi. ff. de re diuiſ.*

Poteſt addi quarta fallentia, quando difficilis eſſet aditus ad ſuperiorem, vel ſuperior eſſet talis qui nõ poſſet reſiſtere, per nota. per Bal. *in l. 1. C. vnde vi. fac. l. nullus. & l. Nemo. C. de Iudæ.* & quod habetur *in l. ſi alius. §. belliſſimè. ff. quod vi aut clam,* & de hoc habetur per Ang. & Pau. de Caſt. *in l. eſt receptum ff. de iuriſ. omn. iud.* & per Gul. de Cu. & Bal. *in d. l. ſi ff. de re diuiſ.* ita Iac. *in ver. marchio.* Idem.

34 An per ſtatutum, vel conſuetudinem poſſit induci diuiſio. Iac. *in 2. char. ver. vlterius quæro,* tenet quod ſic. al. Ioan. And. *in add. rubr. de feu.* Iſer. Alua. & Lauden. *in cap. imperialẽ. §. præterea. de prohi. alie. per Fede.*

35. Feuda non habentia dignitatem poſſunt diuidi. *tex. in d. c. imperialem. §. præterea ducatus.*

Amplia etiam ſi ſit feudum iuriſdictionis, dummodo nõ ſit dignitas ducatus, marchionatus, vel comitatus, vt Spec. *in tit. de feu. §. quoniam. verſ. 34.* vbi concludit quod etiam feudum iuriſdictionis poteſt diuidi. *ar. d. l. communi diuidundo. §. cum duo. & §. cum de vſufru. n. ff. commun. diuid.* refert Curt. *in 4. par. ver. Trigeſimo quæro. in 2. principalis regula,* vbi dicit, quod Bal. *in d. §. præterea ducatus,* poſt multa hinc inde adducta videtur hoc modificare, quod ſubſtantia iuriſdictionis non poſſit diuidi. ſed ſolum vſus & commoditas, ſecundum ea quæ ſupra prox. dicta ſunt, & ita in effectu dicit tenere Alex. *in 5. vol. conſ. 7. circa medium.*

Limitatur primo ſecũdum eum iſta regula, vt procedat ita demum ſi omnes conſenſerint, & non aliter, vt dicit probari *in d. §. præterea ducatus. ibi, ſi conſortes voluerint,* qui text. nõ ſolet ponderari, ſecundum Pan. ita tenentem, *in conſ. 82. incip. cõdictoris omnium, in pen. col.* & hanc fallentiam dicit tenuiſſe Fel. *in d. c. quæ in eccleſiarum. in* [illegible] *col. & in d. c. prudentiam. col. 2. de offic. deleg.* & ita ſequitur [illegible]ppol. *ſing. 9.*

Ipſe tamen Cur. dicit multum dubitare de hac limitatione, & reperire quod in contrarium de directo tenet Iſer. *in d. §. præterea ducatus,* vbi dicit, quod il[illegible] diuiſio feudi de qua ibi, eſt alienatio neceſſaria q[illegible]a etiam inuitus cogitur per iudicem ad diuiſionem. *l. Iul[illegible] idem Celſus. ff. de act. empt. & l. ſi pupillorum. in prin. ff. de reb. eo.*

Et iſtam opi. etiam dicit teneri per Alex. *in conſ. 7. & in conſ. 25. in 5. vol.* Nec ob. ſecundum Alex. *d. §. præterea ducatus:* quia dicit, quòd ille. tex. non requirit conſenſum omnium conſor-

addito quòd quando feudum eſſet pro ſe, filiis & hæredibus, & conſequenter eſſet hæreditarium, tunc pater poſſit prælegare. all. multa, & ita vult Alex. *in* [illegible] *vol. conſ. 28. in vlt. col.* Barb. late *in 4. vol. conſ.* [illegible] *in 5. col.* [illegible] *ſeq.* Idem.

41 Quærit ſubſequenter Cur. *vbi ſup.* An feudũ veniat in reſtitutione fideicõmiſſi. Putà pater habẽs plures filios, eos inſtituit, aliquos vniuerſaliter, aliquos particulariter, grauando eos [illegible] fideicommiſſi: an in reſtitutione fideicõmiſſi veniat etiã feudũ? & ſec. cum prædicta communis concl. fac. quòd non: quia ſi nõ poteſt vaſallus de feudo teſtari, ita non poterit ſubſtitutionẽ fideicommiſſariã facere. Et dicit de hoc haberi per Bart. & doct. maxime Alexan. *in l. ſi patrono. ff. ad Treb.* & dicit, quod ſolet diſtingui, aut feudũ eſt hæreditarium, & tunc veniat in ſubſtitutione; aut nõ, & tunc ſecus niſi fideicom. ſit de deſcendẽtibus capacibus ad ſucceſſionem feudi, & ita remittit ſe ad no. per Alex. *ibi. & in 5. vol. conſ. 29.* adde quòd de hoc habetur per Bal. *in l. cum virum. C. de fideicom.* & per Alex. *in 5. vol. conſ. 19.*

Idem de emphyteoſi eccleſiaſtica. Calde. *in tit. de loca. conſil. 14. alias 292.* Idem.

42 Nũquid autem feudũ veniat in petitione hæreditatis? vide gl. *in l. itẽ viden. §. ſi. ff. de pet. hæred.* & ibi [illegible] *& in d. l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberti. ff. de oper. liber. & in d. l. ſi patrono.* vbi meliùs loquitur. Vide notabiliter Dyn. *in conſ. 2.* vbi dicit, quòd in cõuẽtione & ſententia de diuid. hæred. non venit feudũ. Vide et Iaſ. remiſſiue *in §. actionũ in 41. col. de act. & in præl. fe. col. 19.* Idem.

43 Sed an feudum computetur filio in legitimam? Curt. ibi dicit, quòd illa concl. quę habet, quòd de feudo non poſſit teſtari, facit quod non: quia non videtur filius habere feudum ex teſtamẽto patris, ſed potius ex legis diſpoſitione. Ita dicit Nicol. de Neap. *in l. pater filium.* [illegible] *ad l. falc.* vbi dicit, quòd per illũ text. ſolet notari quòd feuda, quæ pater ex neceſſitate tenetur relinquere filio, non imputãtur ei in legitimã. Quod tamẽ ipſe non credit verum, ſicut in ſimili pater tenetur dotare filia. *l. qui liberos. ff. de ritu nupt. l. fin. C. de dotis promiſ.* & tamen ipſa dos imputãtur filiæ in legitimã. *l. quoniã nouella. C. de inof. teſt.* & cum opi. Nico. videtur tenere Gul. de Cu. & Bald. *in l. omnimodo. §. imputari. C. de inof. teſt.* de cuius veritate dicit Cur. ſe remittere ad ea quæ latius ſcribit Alex. *in d. l. ſi patrono*, vbi concludit hanc opinionem eſſe veriorem, quod feudũ regulariter imputetur in legitimã: dumodo tale feudũ proueniat ab ipſo teſtatore. Secus autẽ ſi proueniat ab aliquo alio aſcẽdente.

Et quod feudum imputetur in legitimam, addo Alex. *in 5. vol. conſ. 27. & conſ. 29.* vbi hoc tenet in feudo prouẽto à patre.

Imo etiã quãdo eſt receptũ pro ſe & liberis, cõputatur filio in legitimã. Ita Alex *in 5. vol. cõſ. 19. in vlt. col. ver. cõprobatur* [illegible]

De materia, vide etiã Alex. *in 3. vol. cõſ. 8.* vbi [illegible] quod feudum & huiuſmodi, quę tranſeunt ad filium, vt [illegible] non imputatur ei in leg. all. multa, [illegible] gl. & [illegible] *d. l. ſi patrono. ff. ad Treb.* & idem vult *in 4. vol. co*[illegible] *89.* vbi [illegible] tam, & ibi Ang. *in §. optime. in auth. de* [illegible] & [illegible] Iaſ. qui præmiſſa conſ. all. *in d. l. quoniam nouella.* [illegible] *ibi in 2. parte & in l. illud in 2. col. C. de colla.* Et [illegible] etiam [illegible] emphy. de [illegible] filiis vt filius, tenet Hippol. *ſing. 3* [illegible] Calca. [illegible] *conſ. 73.* Idem.

44 Subſequẽter quærit Cur. an vaſallus [illegible] feudo inuito domino? & dicit quod rex. *in c.* [illegible] *de v.* [illegible] *qui cõtra cõſt. Loth.* tenet quod ſic, per rationẽ, quia feudũ conceditur in fauorẽ ſuũ, ergo ſuo fauori &c. [illegible] dixi *in v. fauor*, & dicit ita tenere omnes feu. ibi. & ad [illegible] all. Fely. *in d. c. quæ in eccleſiarũ, vbi in 27. col.* hoc vult, ponẽs 5. al[illegible] Ad[illegible] tamẽ ſignanter Curt. ibi quod vult Bald. *in c. cæterum. in 6. col. de iud.* vbi dicit, quòd quãdo feudũ eſt francũ, ſiue ſ[illegible], nõ admittitur renuntiatio, nec ex parte domini, nec ex parte vaſalli, & illud dictũ Bal. refert Card. med. *in c. fin. de cap. qui cu. vend.* ſub[illegible] quod cõmunes regulæ ſtringũt in contrariũ: & propterea dicit, ſe dubitare.

Subiungit quod Card. *in loco præal.* vult ſecundum quoſdam quos refert, quod de iure cano. propter bonam fidem ſeruandam non poſſit renuntiari feudo etiam recto & ſimplici.

An autẽ quãdo inueſtitura eſt pro filiis, poſſit vnus filiorũ donare partẽ ſuã in præiud. fratrũ? dic quòd nõ, ſecundum Bal. *in c. j. in vlt. col. in tit. de alien. feu. pater.* alleg. iura quæ omitto.

Faciũt quæ vult Alex *in 4. vol. conſ. 106. in prin.* vbi ita tenet expreſſè, & dixi *infra hoc tit. in verſ. conſenſus agnatorum. & verſ. & ex præmiſſis.* Idem.

45 Feudum an propter aliquã neceſſitatẽ, præſertim famis, poſſit alienari? Bal. *in c. 1. in c. quæ olim feu. po*[illegible] *alie.* per illum text. dicit, quod nõ. & ſeq. cõmuniter doct. ibi. Et idẽ vult ipſe Bal. *in c.* [illegible] *§. aut ſi libellario. qui. mo. feu. amit.* Curt tamẽ *vbi ſupr. in 4. par. ibi 16. quæro.* [illegible] contra hoc facere multa, quę ibi enumerat in quibus neceſſitas facit actum probabilem, qui aliàs non eſſet. Idem.

46 Alienatio nulla facta ſine conſenſu domini, an faciat rem cõmiſſam? [illegible] *in c. j. in t. quod in. ſit, ſi poſt aliena. fac. vaſ.* [illegible] *recuper.* concludit, quòd non. Vide latius *infr. in rub. Qui. mod. feu. amit.*

Alienatio autem cum conſenſu domini excuſat vaſallum. *d. c. Imperialem.* & ibi omnes doct. *de prohi. alie. feu. per Fede.*

47 Vtrũ autẽ requiratur cõſenſus expreſſus, an vero ſufficiat tacitus. Cur. *in d. 4. parte. v. aggrediamur. ibi* [illegible] *in primis.* refert plures opiniones. ſed ipſe ſequitur primam, quã ponit gl. *in c. 1. de prohi. alie. feu. per Loth.* quæ tenet ſufficere tacitũ cõſenſum. & dicit, quod hæc opi. ſeq. communiter ſcribentes ibi. & Alua. *in c. 1. §. præterea. quib. mo. feu. amit.* [illegible] hãc opin. cõ[illegible] opi[illegible] ſum [illegible] vide ibi per eum. & per Iacobinum *in d.* [illegible] *in v. & cum pacto de non alienando. verſ. quæro quando* [illegible] *ſallus &c.*

Vtrum conſenſus domini debeat præcedere alienationem? Iſer. & Alua. *in d.* [illegible] *Imperialem.* tenent [illegible] quòd [illegible] conſenſus. ſequitur Curt. *vbi ſuprà.* [illegible] vide ibi per eum, & per Iacob. *vbi ſuprà.* Idem.

48 An autem per talem conſenſum videatur dominus ſibi præiudicaſſe in dicto dominio? Alua. poſt Iſer. *in d. c. Imperialem.* dicit quod non.

Curtius tamen vbi ſuprà dicit, reperiiſſe Io. R. [illegible] tenuiſſe contrarium *in d. cap. imperialem. § habito.* & pro illa parte dicit fortiter ſtringere tex. *in c. 1. de feu. non haben. propri.* [illegible] *feud.* tandem relinquit cogitan. ſed d. Iacob. vbi ſupra ſeq. primam opinionem, quam (vt dicit) ſecutus fuit ſępe in conſulen.

Pone, quod cõceſſi tibi caſtrũ in feudũ: Tu illud ſubinfeudaſti Titio, Titius vult alienare, an habeat neceſſe requirere cõſenſum mei prioris domini, an vero ſufficiat habere tuum? gl. *in d. c. imperialẽ. §.* [illegible] videtur inclinare, quod requiratur cõſenſus mei prioris domini. In hac q. ſũt varię opinion. quas vide per Iacob. *vbi ſu*[illegible] *quæro* [illegible] *quæſtione* [illegible] Idem.

49 Dominus ſi dat licentiã alienadi in tale, an [illegible] alienari in aliũ? gl. & Alua. *in d.* [illegible] *imperialem.* [illegible] quod nõ: quia fines mandati &c. itẽ [illegible] poteſt [illegible] domini, vt nõ vendat alteri. *argu.* [illegible] *C. de* [illegible] *& l.* [illegible] *ſeruus §. ſi tibi. ff. de act. emp.* item cũ concedit [illegible] vt vendatur vni [illegible] prohibitum vendere aliis. *l. cum prætor. cum ſimilib.* [illegible] *de iud.*

50 Sed quid ſi in inueſtitura ſint verba, pro te, & quibus dederis, an videatur data licẽtia alienandi ſine alio cõſenſu domini? Spec. *in t. de emphyteuſ. §. nunc aliqua. ver. 94.* dicit, quod nõ.

In contrarium tamen eſt text. & ibi communiter doct. *in d. c. 1. de feu. non haben. te propri. naturam feu.* & ita in emphyteuſi tenent Bald. & Ang. *in l. cum eſſent. §. 1. ff. de ſeru. ruſti. prædior.* & Albe. *in l.* [illegible] *in C. de iu. emphyt.*

Fac. quod vult Angel. *in l. qui Romæ. § duo fratres. in 5. q. ff. de verb. obl.* vbi dicit, quod [illegible] inſtrumento diuiſionis [illegible] fueri, quod vnus frater alteri, & econ[illegible] bona in parte peruentã concedit pro ſe, & illis quibus concedere voluit: videtur data licentia alienandi, & renuntiatum fideicommiſſo: & illam decꝛ[illegible]nem ſequitur Alex. *ibi, in vlt. charta.*

Et iſtam opinionem expreſſè tenet Bald. *in l. 1. in 45. q. ff. de re. diui.* [illegible] *in l. liberti.* [illegible] *de ope. liber.* & [illegible] *in c. potuit. de locat.* & Sal. *in* [illegible] *de iu. emp.*

Et hanc opinionem [illegible] ob. [illegible] *verbo, ita etiam quod ipſi vaſ*[illegible] *eorum hærede* &c. & [illegible] *ſu*[illegible]*à. ver. quintò quæro ſi in* [illegible] *inueſtitura* vbi etiam [illegible] Bal. & Aluar. *in c.* [illegible] *in tit. ſi de feu. fue. contro.* & Lud. Rom. *ſingul.* [illegible] *in conſ. 491. in ca. in caſu conſultationis* [illegible] Bal. *in add.* [illegible] *in ſum. de loca. in 11. col.* & [illegible] *col. conſ.* [illegible]*4.* Idem.

Subiungit Cur. [illegible] eſſe aduerten. primum eſt, quia dicta communis opinio procederet, quando [illegible] iſta verba, & cui [illegible] per talia verba [illegible] alterata natura [illegible] videntur relata. al. Bal. *in d. l. liberti* [illegible] *col. per no. per B.* [illegible] *Gaius. ff. ſol. matrim.* & ita [illegible] *ſuprà.*

Secundo dic[illegible] quia per talia verba, non videtur dominus renuntia[illegible] laudi[illegible] Sal *in d. l.* [illegible] *C. de iu. emphyt.* [illegible] *vbi ſuprà.*

Tertio, & [illegible] tex. *in d. c. 1. de feu. non hab. proba.* [illegible] practica aduerti, quod non ſolũ illa verba, *& quibus dederis*, operãtur licentiã

alienâ ſi irrequiſito domino. Imò fortius operâtur, quòd ille in quê etiē ſacta talis alienatio retinebit illā rē liberā & expeditā, & tāquā allodialē, nō aūt iure feudi, & ita illū text. intelligūt gl. ibi. Iſer. Bal. & Alua. & cōmuniter feudiſtæ, quod ipſe reputat mirabile, ſingul. & perpetuo memoriæ commendandum. Idem.

52 An autē per lapsū decēnij præſumatur cōſenſus domini interueniſſe? Iaſ. *in l. 2. in 6. col. C. qui admit.* tenet quod ſic. Idē.

53 Quid ſi ſint plures domini, an omniū conſenſus requiratur? vide Curt. *vbi ſuprà ibi. 6 quæro ſi vaſallus habeat.* Idem.

54 Si dominus dat licentia vaſallo alienādi feudū, an poterit vēdere partē? Iſer. quē refert Aluarot. *in d. c. imperialē,* tenet quod ſic, dicit tamen ibi Alua. quod rigor qui ſolet ſeruari in cōtractib. multū cōtrariatur hanc opin. de qua etiam dubitat Curt. *vbi ſupra ibi 7. quæro ſi dominus dedit* &c. Idem.

55 Nunquid in alienatione feudi noui ſufficiat conſenſus domini, abſq; eo quod interueniat cōſenſus filiorū vaſalli. Alua. poſt Iſern. *in c. 1. de alie. fea. patern.* dicit, quod ſic, de quo vide latius Curt. *vbi ſuprà ibi, et lano quæro nunquid in alienatione.*

Et ibi ſubiungit *in verſ. nono quæro,* ſi eſt data licentia alienandi inter viuos, an poſſit vaſallus alienare in vlt. volūtate, & dicit quod hāc dubit. decidit Bald. *in c. 1. de prohi. alie. feu. per Fede. verſ. quid ſi vaſallo,* vbi dicit, quod ſi ſit data licentia donandi, non tamen poterit donare cauſa mortis, mouetur *per l. filius. ff. de don.* vbi etiam Imo. no. illum tex. quod permiſſa donatione non intelligitur permiſſa don. cau. mort. & dicit, quod per præmiſſam deciſionem ita conſuluit Soc. *in 1. vol. conſ.* 19.

56 Conſenſus agnatorum eſt neceſſarius in alienatione feudi antiqui, vel paterni, nec ſuffic. ſolus conſenſus domini. *c. 1. de alie. feu. pater.* & ibi omnes doct.

Pone quod vaſall' alienet feudū in agnatū remotioris grad' cū cōſenſu agnatorū proximiorum, attamē agnati ſecūdi vel tertij grad' nō cōſenſerūt, vtrū cōſenſus proximiorū ſufficiat? collegiū Mediolanēſe in quæſtione facti cōſuluit quòd ſic. & Bar. de Sal. & Chriſto. de Caſtel. adducen. pro iſta opin. text. *in c. 1. verſ. & licet. in tit. de alie. feu pater.* Nam illa dictio, & licet, debet aduerſari in iure, & in facto, quod nō faceret ſi deberet interuenire conſenſus omnium, adducebantur etiam pro iſta opin. multi alij text. vt referunt Iacob. *in d. verſ. & cum pacto de non alienan.* & Cur. *in 4. parte. verſ. 3. igitur eſt regula.*

Pro cōtraria verò opin. referūt cōſuluiſſe collegium Bononiēſe, & iſtā partē tenuit Bertran. Capriolā, vt refert Io. Ray. *in d. c. imperialem. §. habito. per l. ſi. C. de aucto. præſtand.* & ſec. eos Io. Fax. de Piſ. *in tit. de alie. fea.* ſic anquit, nē vaſallus alienabit, & vēdet feudū agnatis & cōſanguineis, qui ſe mortuo fuiſſent ſucceſſuri in illo feudo. Ecce quòd nō permittit alienationem fieri niſi in agnatos, qui fuiſſent ſucceſſuri igitur &c. & idem tenet Odoſr. *in ſumma, in tit. qui perſo. vaſ. vend. feud.* & Iac. de Bel. viſu. *in d. c. imperialē.* & Bal. poſt longā diſputationē *in d. c. 1. de alie. fea pater.* & Io. de Lig. *in cle. 1. de iu. pat.* & Mat. de Lau. *in c. Titius in t. ſi de feu. fue. contr.* vbi dicit ita cōſuluiſſe in cauſa do. de Scarapii. Et do. Iac. dicit, quòd hāc ſententiā ſæpe tenuit cōſulēdo, adducēs bonū text. *in d. c. Titius,* vbi proximior agnatus reuocat alienationē factā in agnatū remotiorem, & ibi reſpondet ad motiua in contrarium adducta, ſubiiciēs tres concluſiones, prima, quod aliena. feudi antiqui poteſt fieri in proximiorem agnatum, qui erat ſucceſſurus in illo feudo.

Secunda concl. ſi ſint plures agnati in pari gradu, & alienat. feudi antiqui fiat in vnū ex eis, reliqui exiſtentes in pari gradu poterunt pro eorum portionibus reuocare alienationem.

Tertia concluſio, ſi alienatio feudi antiqui fiat in agnatum remotioris gradus, cum conſenſu proximiorum agnatorum, tamen agnati 2. vel 3. gradus qui non conſenſerunt, poterunt talem alienationem reuocare.

Et ex præmiſ. dicit d. Iac. decidi pulchram q. quā habuit de facto, Sunt tres fratres habentes feudū antiquum, vnus donat partem ſuam illius feudi alteri, deinde ingreditur religionē: an donatarius ſolus habebit illam partē, an vero ſpectabit ad ambos fratres? cōſuluit, ambos debere admitti, allegando Bal. *in d. c. 1. de alie. feu. pater. in vlt. col.* & mouetur, quia ſi ſolus donatarius haberet illud feudum, eſſet cōtra intentionem primi parentis, qui pari intentione ſibi & hæredibus ſuis proſpicere voluit, nec mentis eius fuit vnum per aliū ſupplantari. *c. 1. in t. de duob. fratrib. à cap. inue.* adduc. etiam text. *in c. 1. in tit. de mil. vaſ. qui ar. belli. depoſ.* addo Alex. multa in ſimilib. terminis allegantē *in 4. vol. con. 108. in prin. & conſ. ſeq.* faciūt quæ dixi *ſup. ea. in verb. ſubinfeudare, verſ. vnā no.* limita vt per Alex. *conſ. 19. vol. 5.* Idem.

57 Vtrū aūt filij illius qui alienauit feudū, debeant in reuocan. alienationē præferri agnatis ipſius alienatoris? Iac. vbi ſupra dicit, quod ſi alienatio eſt facta iure & cōſuet. permittēte, tūc filij præferrētur: ſi vero facta fuit iure & cōſuetu. refragāte, tūc agnati præferrētur. iſta cōcl. ſec. eū cōprobatur à docto. *in d. c. Titius. & in d. c. 1. §. & ſi clientulus. in tit. de alien. feud.* Idem.

58 Quod autem dictum eſt, agnatos admitti ad reuocationē &c. limita niſi ſint hæredes ipſius alienatoris, *per l. cum à matre. C. de rei vend. & l. ſi ab eo. C. de lib. cauſa fac. l. ex qua perſona. ff. de reg. iur. & l. ea quæ à patre. C. de reſtit. mil.*

Sublimita tamē, niſi agnati antequā adirēt hæred. cōfeciſſēt inuent. de bonis defuncti: quia tūc bene poſſent reuocare talē alienat. quia cōfectio inuent. conſeruat hæredi omnia iura & act. vt vult pulchra gl. *in l. ſi. §. in cōputatione. C. de iure del.* & ita volunt doct. *in d. c. 1. in t. an filius vel agn.* & Bal. *in l. qui ſe patris. C. vnde lib.* & Ioan. de Imo. *in c. 2. circa 17. col. ext. de feud.* & vult Alexan. *in 4. vol. conſ. 124. & in 5. vol. conſ. 28. in prin. vlt. col.* Dec. *conſ. 185.* Idem.

59 Quatenus autem hæreditas eſt ſoluen. tenentur non obſtante inuentario. Alex. *in 3. vol. conſ. 60. ibi, & dato, & in 5. volu. conſ. 19. in fi.* & in materia inuentarij quando hæreditas eſt ſoluen. vide Bald. *in l. ſi pecunia. ff. de leg. 2.* Idem.

60 Hinc occurrit pulchra dubita. an filius poſſit acceptare feudū paternū, & repudiare hæred. paternā. text. eſt quod no ſecus in agnato. tex. eſt *in d. c. 1. in tit. an agn. vel fil.* de quo per Card. *in conſ. 64.* Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ.* 361. Alex. *in 1. vol. conſ. 30. & in 4 vol. conſ. 124. & in 5. vol. conſ. 19.* & Aret. *conſ. 14. in 8. col.* Et eſt ratio, quia filius habet feudū medio patre ſuo, vnde venit ex perſona patris, ſed agnatus nō ſic. *c. 1. in tit. de grad. ſucceſ. in fea. & in c. 1. de ſuc. feu.* & illud cōſ. 30. eſt repetitū *in 5. vol. cōſ.* 2.

61 Limita tamē regulā prædictā, vt procedat, quando inueſtitura eſt facta alicui pro ſe & hæredib. ſuis, ſecus ſi eſt facta pro ſe & filiis, vel pro ſe & liberis. *ar. l. vt iuriſiurādi. §. ſi libert. ff. de oper. liber.* hāc limitationē ponit Iac. de Ardiz. & Iſer. *in d. c. 1.* & idē Iſer. *in c. 1. §. hoc quoq. tit. de ſucceſ. feu.* idē Bal. *in d. c. 1. in t. an agna. vel fil.* faciēdo tres caſus. primus eſt, quando quis accepit feudū ſimpliciter. 2. quādo accepit pro ſe & hæredib. ſuis, & iſtis duob. caſib. habet locū ille tit. an agna. vel fil. tertius eſt caſus, quādo accepit feudū pro ſe & filiis, vel pro ſe & liberis, & hoc caſu liberi poterūt retinere feudū, & repudiare bona paterna, & idem vult Imo. *in c. ex parte. in 15. col. extra de feu.* vbi dicit hanc eſſe communem opin. Addo Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ.* 162. Adde etiam in ſimili de emphyteoſi. Alex. *in l. ſi tibi. §. ſi pactus. in 4. col. ff. de pact.* & Barba. *in 2. vol. conſ. 63 in 9. col.* & Iaſ. *in l. 2. in col. 74. C. de iu. emphy. & in l. ſi non ſortem. §. libertas. in vlt. col. ff. de cond. indeb. & in auth. vnde ſi parens. in 2. col. C. de inoſ. teſt.* & ita videtur velle Alex. *in conſiliis præal.* maximè *in 5. vol. conſ. 19. & conſ. 26. in 2. col.* & per totum, & quādo feudum eſt hæreditarium poteſt alienari: vt habetur in locis hic al. & etiam quando eſt nouum. Alex. *in 5. vol. conſ.* 28.

Sublimita tamē, niſi filius renunciaſſet bonis paternis, quia etiā tūc intelligitur renūtiaſſe feudo vel emphyteoſi, ita vult notab. Iac. *in loc. prox. al.* all. Spec. *in t. de emphyte. § nunc aliqua. ver.* 158. Petr. Gerar. *ſing.* 89. idem Iaſ. *in prælud. fea. col.* 19.

Vide tamen Cor. *in 3 vol. conſ. 11. in 14. col. & ſeq.* vbi tenet, quòd non intelligatur renuntiatum feudo antiquo.

Limitatur 2. regula. *c. 1. an agna. vel fil.* vt intelligatur quādo filius incœpit primo acceptare feudū: nā tūc nō poteſt repudiare hæred. paternā, ſed habet neceſſe vtrūq. acceptare, ſed ſi primo incœpiſſet acceptare hæred. bene poſſet refutare feudū etiā inuito domino. *c. 1. in t. de vaſ. qui contra conſti. Loth.* & hāc limitationem ponit Odofr. *in ſumma. ſub rubr. vtrum quis poſſit repud. hæred. patris.* & placet Bal. & Alua. *in d. c. 1.*

Limitatur tertio quando ad filiū aliquid peruenit, vel peruenire poteſt de hæred. paterna: Aliuquin ſi pater nihil in bonis haberet, & alienaſſet feudum, tunc filius admitteretur ad illud feudum: quamuis nihil in bonis hære[di]tariis haberet. ita dicit Iacob. de Beluiſ. *in c. Titius. in fi. com. ſi de fea defuncti. fuer. contr.* & ſequitur Bal. *in l. cum ſecundum in fin. C. de fideicom.* idē vult Io. Rayn. *in d. c. imperialem. §. pœna. in 7. col.* & Lauden. *in d. c. 1. an agn. vel fil.*

Limitatur quarto, quia debet intelligi, quando filius poteſt habere hæred. patris: puta quia fuit hæres inſtitutus à patre, vel ſuccedit ab inteſt. Alioquin ſi eſſet inſtitut' in re certa, vel

ſolummodo

ſolummodo in legitima, alio vniuerſaliter inſtituto, tūc licet filius non dicatur hæres patris, vt habetur in l. ſi quis priore. ff. ad Treb. & in l. quotiens. ff. de hæred. inſti. Tamen poterit habere feudum paternum, ſecundum Iac. de Ardiz. Iac. de Beluiſ. & & Alua. in d. c. 1. an ag. vel fil. Et hoc caſu ſecundum eos, non tenebitur filius reſpondere pro oneribus hæred. & idem dicit Bal. ibi, quando filius eſſet præteritus. nam tunc ſuccedet in feudo. & idem in exhæredato. & de iſtis duobus vltimis dixi ſuprà in tit. de ſucceſſ. feud.

Limitatur quinto, quia ſi vigore ſtatuti filio excluditur ab hæred. paterna, & pater haberet feudum quod tranſire poſſet ad fœminas, poſſet illa filia habere feudum, quantumcunque ſit excluſa ab hæreditate paterna. vt vult Bal. in d. l. cum ſecundum in fin. in d. c. 1. & ibi Alua. in tit. an agna. vel fil. & dixi in ſta. ſub. Rub. filia dotata. q. 9.

Limitatur ſexto ſecundum Bald. in d. c. 1. an agna. vel fil. vbi dicit, quod ſi filius viuente patre renuntiet hære. paternę cum iuramento, iuxt. not. in c. quamuis. de pact. in 6. Tamē mortuo patre poterit habere feudum paternum. quamuis renuntiauerit hæred. paternæ. & dicit ibi Bald. quod iſta cautela nō fuit ab aliis admoneta, neque cogitata. & pro iſta limitatione facit; quia in generali renuntiatione hæred. paternæ non comprehenditur feudum. ſecundū Bald. in auth. in ſucceſſione. C. de ſuis & leg. ſac. text. in c. in generali. in tit. ſi de feud. defunct. fue. contro.

Ego iſtud ſublimitarem per dicta ſuprà eo. ver. limita tamē. ibi, ſublimita tamen, ſcilicet, quando filius renuntiaſſet bonis paternis: quia appellat. bonorū veniret etiam feudū. vt ibi dixi.

Limitatur ſeptimò ſecundum Iſer. in d. c. 1. an agna. & c. & cęteri ſeq. dic. enim ibi Iſer. quod filius poteſt acceptare feudum paternum, & hęred. paternam acceptare cum beneficio inuentarij. & illud inuenta. erit magni effectus: quia liberabit bona feudalia ab onerib. hęred. & dixi ſuprà. eod. verſ. quod autem dictum eſt. ibi, ſublimita tamen. Bellac.

62 Sed pone quod filius refutauit feudum & hære. paternā, deinde reperitur tenere ipſum feudum, vel hæred. paternam, nunquid tenebitur ad ſeruitia feudi, & ad onera hęred. Iac. de Ardiz. & Alua. in d. c. 1. determināt quod ſic. per l. ſi is qui. ff. de acq. hæred. Idem.

63 Vlterius poteſt dubitari, an filius poſsit repudiare hęreditatem patris, & ſuccedere auo in feudo auito. Odof. dicebat quòd non propter generalitatem dict. tit. an ag. &c. idem videtur velle Bal. in d. l. qui ſe patris. C. vnde liberi.

Sed ipſe Bal. in d. c. 1. circa hoc elegāter diſtinguit, aut filius deceſsit in tali ſtatu, in quo poteſt habere hæredem, aut non. primo caſu ſubdiſtinguendum eſt: quia aut ipſi filio erat feudum acquiſitum, & tunc nepos non poteſt venire ex perſona aui ad illud feudum, ſed oportet quòd veniat tanquam hæres hæredis. l. fin. C. de hæred. inſti.

Aut ipſo filio non erat feudum acquiſitum, & tunc quia ex perſona patris non poteſt venire, quia reſpectu patris feudum eſt caducum, ideo nepos admittetur ex perſona aui.

Secundo caſu principali, quando deceſsit filius in tali ſtatu, in quo non poterat habere hæredem tūc dicit Bal. quod feudū eſt ſeparatum ab hæred. & ideo nepos poteſt illud obtinere ex perſona aui. Et hanc diſt. ſequuntur Alua. & Lauden. ibi. & Bal. in l. ſi in perſonam. C. de fideicom. vbi dixit, quòd etiā nepos conceptus poſt mortem aui eſt ſucceſsibilis in feudo. Idē.

64 Nunquid ſi agnatus cōſentiat alienationi feudi antiqui, an talis conſenſus habeat pręiudicare filio ipſius conſentientis? concludo ex mente Iac. de Beluiſ. Bald. & aliorum, in d. c. 1. §. hoc quoque. in tit. de ſucceſſ. feu. in diſtinct. quam fac. ibi Bald. quòd aut fuit ſimplex, & nudus conſenſus, vt quia agnatus ſolum dixit, quòd cōſentiebat alienationi, & tunc talis ſimplex conſenſus non præiudicat filio.

Aut fuit conſenſus obligatorius, puta quia agnatus nedum conſenſit alienationi feudi antiqui, ſed etiam ſe obligauit promittendo non contrafacere, nec vnquam contrauenire: & tūc talis conſenſus obligatorius bene nocebit filio, ſi ſit hæres patris: quia non eſt ſibi licitum venire contra factum patris. l. ea quæ à patre. cum ſimil. C. de reſt. mil. An viuēte patre filius poſſit agere ad feud. diuiſum per patrē? vide Curt. Iun. c. 3. Idē.

85 Quid ſi vaſallus feudum antiquum refutet in manibus domini, an iſta refutatio pręiudicabit agnatis? dic quod nō, niſi donec viuit ipſe refutans, & eius deſcēdentes. vt vult Bal. in d. §. hoc quoque. & in c. 1. in 2. col. in tit. de alie. feu. pater. Addo eundem Bal. in 1. part. conſ. 82. Idem.

66 Quando feudum eſt pro ſe & deſcendentib. ſi inueſtitus deceſsit relictis pluribus qui diuiſerunt & feudū peruenit ad vnum, donec extant deſcendētes ab illo cui peruenit feudum, alij non admittentur etiam proximiores. cap. vnico. de natura ſuc. feu. Cor. in 3. vol. conſ. 37. ver. ex alio. Idem.

67 Sed quid ſi agnatus offerat iuſtum pretium: extraneus autem qui vult emere feudum, offert vltra iuſtum pretium, quia iſtorum pręfertur? Bal. in l. 2. in fin. com. C. de reſcin. vend. diſputat iſtam q. & tandem determinat contra agnatum: quia res tum valet, &c. l. pretia rerum. ff. ad l. falc. l. ſi ſeruus. ff. de cōdit. fur. auth. hoc ius porrectum. de ſacr. ſan. ecc. l. prætor. §. in eum. ff. de bo. auctor. iud. poſſ. & l. 3. & 4. C. ſi propter pu. penſi.

Limita tamē dūmodo non interueniat fraus neque colluſio cū eo qui offert vltra iuſtū pretiū. al. ſuper iſta materia nota. per Ioan And. in ad. Spec in tit. de empt. & vend. §. Nunc dicendum. reſtat. v. item no. quod ſta. in fin. & ſeq. Alua. in c. 1. §. ſed & res in tit. per quos fiat inue. mouetur per illum text. ibi. æquali pretio.

Ang. tamen in l. qui Romæ §. cohæredes. ff. de ver. ob. videtur velle contrarium. al. not. per Io. And vbi ſuprà. ſed in veritate Io. And. determinat contra agnatum. Idem.

68 Pro agnato autē videtur eſſe gl. in d. l. 2. C. de reſcin. ven. de hoc vide latius per Alex. in d. §. cohæredes. in pen. & vl. col. Idem.

69 Not. quòd quādo fit alienatio in agnatum remotiorem, proximior agnatus poteſt illam reuocare. vt dixi ſuprà. hoc eodem ver. in prin. Cautus tamē eſſe debet proximior. quia à die qua ſciuit illam alienationē, nō habet niſi vnū annū ad reuocan. d. c. Titius. ſi de feu. fue. con. Et ita vult Iaſ. in l. petens. in 1. in prin. 4. col. C. de pact. vbi al. ſimilem text. in c. 1. §. fin. ſi de inue. inter do. & vaſ. lis oria. ac. ſecundum eum, text. in c. cōſtitutus. ext. de in int. reſt. al. et Pau. de Caſt. in cōſ. 159. in caſu q. vertitur vt audio. alias incip. q. iſta &c. & per illū text. dicit Lud. Ro. in l. prætor. §. fin. ff. de oper. no. nun. tenuiſſe, quod illa facultas, quā habet quis finita emphy. per generationē, &c. perdit. per lapſ. anni.

Et adde ad hanc q. cum ſeq. Iaſ. in d. l. ait prætor. §. fin. in vlt. col. & Bal. in 3. part conſ. 16. & Curt. in conſil. 8. in 1. col. vbi ita conſuluit. in facto turris. Spec. dominorum de ſolario, contra illu. dominum Card. ti, Lud. Ro. conſil. 22. in fin. Idem.

70 Si autē alienatio eſt facta in extraneū, agnatus habet. 30. an. ad reu. gl. in c. Titius. & ita tenet Alc. in 5. vol. cōſ. 5. in vlt. col.

71 An autem reuocans alienationē teneatur reſtituere pretium. vide Lauden. in d. c. Titius. Alua. in c. 1. §. hoc quoque. de ſuc. feud. & in d. c. Titius. Inno. in c. in glo. 2. extra de teſta. Lud. Ro. in d. conſ. 22. in fin. Curt. iun. in conſ. 3. circa fin. Idem.

72 Vaſallus pignorare nō poteſt feuda irrequiſito domino. Spec. in tit. de pign §. 1. n. 30. Saly. in l. fin. C. de iu. emphy. Bal. in l. 4. C. vt in poſ. legat. hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Ripa in l. obligatione. nu. 36. ff. de pign. fallit in 5. caſib. quos refert Neguſantius in tract. de pign in 2. membro, ſecunda partis prin. nu. 43 & ſequent. fallit in 4. caſib. vt per Curt. iun. in tractat feudo in 4. parte nu. 95. fallit in 5. caſibus vt per Match. de Afflict. in c. imperialem, nu. 4. de prohib. feud. alien. per Fede. ampliatur, & limitatur in 3. caſib. vt per Rip. in l. obligatione. nu. 35 ff. de pignor. fallit in 5. caſib. quos not. Iaſ. in l. cum dubitabatur, C. de iure emphy. nu. 78. verſic. ſubdit etiam videas. Pet. Duen. re. 317. & 320. Ampliatur, & limitatur in multis caſib. per Rip. in l. obligatione, ff. de pigno. nu. 35. Don. à Fina.

73 Feudū alienari in monaſteriū non poteſt, et ſi habens ingrediatur monaſteriū no. in. in c. præſentia, de probat. fallit in 4 caſib. quos not Fel. in. de c. in præſentia, nu. 44. Don. à Fina.

74 Feudum ſi irrequiſito domino alienetur, ſiue nouum ſit, ſiue antiquum, ad dominum reuertetur. glo in cap. 1. §. 1. de ſuc. feu. quod procedit etiam ſi alienatū fuiſſet ſaluo iure domini, prout voluit Bal. in cap. 1 §. fin. qua ſit prim. cauſa beneficij amit. idem Bald. in l. 2. C. de iure emphyt. iuxt. text. cap. ex parte tua de feud. & id ex Bald. verum & communiter tenere refert dec. ſed. Capt. reg. 77. nu. 35.

75 Vaſallus poteſt ſibi acquirere nouum vaſallum infeodando, & feudum etiam ſine licentia ſuperioris domini. gl. in c. qua in eccleſiarū, de conſt. §. ſimiliter, in tit. de lege Corrad. in vſib. feudo. not. Abb. in c. tranſmiſſa de foro compe. Bal. in c 1. in fin. prin. qui feudum dare poſſunt. fallit in 6. caſib. vt per Fely. in ca. quæ in eccleſiarum, col. 21. de conſtit. Don. à Fina.

76 Quæro, An in generali bonorum obligatione veniāt bona feudalia? Reſp. Cōmunis & recepta Doct. ſentētia eſt, quod feuda nec generaliter, nec ſpecialiter, nec tacitè, nec expreſsè obligari poſsint, vt atteſtatur Rip. in l. obligatione. num. 36. ff. de

pignor. Et hanc opinionem tenet Salyc. *l. ſi. C. de iure emphy.* Alex. *l. ſi conſtante, in prin. q. 3. ff. ſolut. mat. & in conſ. 21. n. 1. & 2. vol. 6.* Eandem tenet Matt. de Affl. *conſtit. Neapol. lib. 3. Rub. 5.* Et eam dicit eſſe communem Palatios Ruu. *rep. c. per veſtras. §. 30. ampl. 7. de don. inter vir. & vxor.* Tiraq. *de vtroque retract. tit. de retractu lignager. §. 1. gl. 3. nu. 5.* Licet contrarium teneat Bartol. *d. l. ſi conſtante. nu. 33.* cuius opin. communiter in hoc reprobatur. Mich. Graſſ.

76 Dominus directus immediatus vendicat feudum vt allodiale per ſuum vaſallum alienatum, non autem dominus mediatus, ſecundum magis communem opin. per Burſat. *conſ. 49 num. 43. lib. j.* Bonacoſſ.

77 Bona feudalia, vel aliàs obnoxia, non veniunt in generali mandato ad alienandum ſeu adminiſtrandum, vel in generali obligatione, ſecundum communem per Burſat. *conſil. 44. nu. 1. lib. j.* diſtingue vt per eundem *conſil. 31. n. 1. eod. l. b.* Quid in fideicommiſſo vniuerſali? dic quod in eo non veniunt bona feudalia, vel eccleſiæ obnoxia, ſecundum communem per eundem. *d. conſ. n. 15.* Quid in bonis eccleſiarum, & emphyteuticis? dic quod de iure communi veniunt in generali obligatione bonorum etiam citra eccleſiæ vel domini aſſenſum, ſecũdum communem per eundem *conſ. 56. nu. 11. lib. j.* quem vide *conſ. 32. num. 10. 27. & 37. eod. lib.* pro qua vide eundem *conſil. 31. num. 18. eod. lib.* quo ad feudalia & emphyteutica. Bonacoſſ.

78 Bona omnia præſumuntur libera & allodialia, niſi cõtra illũ probetur ſecundu cõmmunem per eundẽ Burſ. *conſil. 10. n. 18. lib. j.* quã concluſionẽ declara vt per eundẽ *conſ. 46. n. 8. 9. 23. & 26 eod. lib. & n. 27.* vbi ponit quod petẽs bona feudalia quæ mixta ſunt cum allodialibus ſuccumbit, niſi ſciat diſtinguere feudalia ab aliis. & *ibid. nu. 19.* quando, & quo caſo bona indicãda ſint nõ feudalia. *& n. 29.* quòd ſi bona feudalia per ſpatiũ 40. annorũ libera & allodialia reputentur, præſcribũtur vt libera cõtra dominũ ex magis commu. ibid. notata. *d. n. 29.* Idem.

79 Feudum pro anima relinqui nõ poteſt, *c. 1. §. donare. qualiter feudum olim alienari po.* late Roma. *in ſingul. 533.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur *in 4. per Fely. in c. quæ in eccleſiarum. de conſt. nu. 105.* Ampliatur in vno caſu a Roma. *ſing. 533.* fallit in 5. caſib. quos no. Curt. iun. *in tract. feuda. in 4. part. in penult. q. nu. 126.* videas Pet. Duen. *reg. 327.* Don. à Fina.

80 Feudalia non veniunt de iure communi in generali obligatione ſine domini aſſenſu, ſecundum communẽ per Burſ. *cõſ. 44. n. 25. lib. j.* emphyteutica verò ſic, licet ſine domini aſſẽſu non tradantur, iuxt. cõmunẽ per eundẽ *conſil. 31. n. 18. eodem.*

81 Vaſallus inuito domino renunciare poteſt feudo, *ca. 1. de vaſallo, qui contra conſtit. Loth. in vſib. feudo.* tenet Archidia. *in c. de forma. 27. q. 5.* Bald. *in l. j. ff. de rer. diuiſ. q. 12.* fallit in 5. caſib. vt per Fely *in d. c. quæ in eccleſiarum, de conſtit. n. 111.* Don. à Fina.

82 Conſenſus in alienatione rei feudalis, ſecundùm magis communem opinionem Doctor. vt ex interuallo interueniat ſufficit. Ita And. de Iſer. *in c. 1.* & ibi Aluar. *n. 15. ver. quære an conſenſus, & licentia Domini ſufficiat, ſiue præcedat alienatio, ſiue ſubſequatur. tit. de prohib. feu. alien. per Frider. & Franciſ. Curt. in tract. feuda. in 4 part. ex quib. cauſis feud. amitt. a. in 2. reg. princ. v. 2. cadit neceſſaria dubitatio. n. 158.* Quia cum ſolùm agatur de præiudicio ipſius Domini, ſufficit cõſenſum ex poſt facto interuenire *l. in concedendo. in fin. ff. de aqu. plu. arcend.* Item quia talis conſenſus tendit ad tollendum impedimentum, propter quod erat prohibita alienatio, vnde debet ceſſare effectus impedimenti ſuperueniente conſenſu. *l. vbi lex. ff. de vſuca.* Philip. Dec. *in conſ. 144. n. 1.* Lud. Gozad. *in conſ. 26. ver. primò, quia de conſenſu Domini valent alienationes. nu. 9. & in conſil. 63. nu. 3.* Matth. de Afflict. *in Deciſ. ſacri conſil. Neap. deciſ. 115.* Iacob. Heinrichmannus *in conſ. 1. ver. ſecundo quia dato. n. 2. in 1. Tom.* Hanc magis communem Doctor. opinionem eſſe refert Rol. à Valle, *in conſ. 97. num 33. in 1. Tom. conſil.* Kirchouius.

83 Feudũ aliàs inalienabile diſtrahi legitime poteſt in vtilitatem domini, ex communi per Burſat. *conſ. 127. nu. 70. lib. j.* non tamen eo inſcio, ſecundum aliquos, licet teneatur aſſentire: & quæ ſit de hoc ratio: Burſat. *ibid.*

84 Conſuetudine introduci poteſt, vt vaſallus feudum ſine domini conſenſu alienare poſſit, ſecundum magis communem per Burſ. *conſ. 127. nu. 59. lib. ij.* I. Maller.

85 Quæro, An vaſallus poſſit feudum alienare ſine conſenſu domini Reſp. quòd non, & eſt expeditum per text. *in c. imperialem. de prohi. alie. per Fred.* & ibi Doct. tenent communiter. Zaſ. *in conſ. 15. nu. 21. & 16. vol. 2.* Modern. *in conſuet. Pariſ. §. 13. 5. gl. n. 1. & c.* Mant. *in conſ. 223.*

Amplia hanc communem, quòd adeò vera ſit vt talis alienatio etiam longiſſimo tẽpore non poſſit pręſcribi. Ita tenet And. de Iſer. *d. c. imperialem. verbo, nullius temporis præſcriptionem.* quem ſequuntur ibi Doctor. communiter, vt firmat Maria. Soc. iun. *conſ. 15. nu 4. vol. 2.* Card. Pariſius *conſ. 23. nu. 385. vol. 1.* Et idcio dicit communem Matth. de Afflict. *d. c. imperialem. n. 24.* & ca. . . Bart. . . . cyn. *cõſ. 86. n. 8. vol. 1.* Mich. Graſſus.

86 Quæro, An procedat etiam in parte feudi. Reſp. Communis & recepta Doc. opi. eſt quod ſi pars alienetur, pro illa parte perdatur feudum, & reuertatur ad dominũ. Ita probat text. *d. c. imperialem.* & eam tenet Matth. de Afflict. *ibi, nu. 28.* Bald. *c. 1. §. hoc quoque. nu. 13. de ſucc. feud.* & communem dicit Tho. Gram. *deciſ. 49. nu. 2.* Andr. Tiraq. *l. ſi vnquam, verb. omnia. nu. 14. C. de reuoc. donat.* Paul. Pariſ. *conſ. 4. nu. 2. vol. 1.* Item.

87 Quæro, An poſſit in dotem dare ſine conſenſu domini? Reſp. quod nõ. de hoc eſt text. *in c. 1. §. donare. quali. olim feud.* & & ita tenet Soc. *in conſ. 19. nu. 13. volu. 1.* Maria. Soc. iun. *conſil. 72. nu. 4. vol. 1.* Iaſ. *l. fin. nu. 109. C. de iur. emphy.* Hanc dicit eſſet com. opin. Stephan. Goffr. *conſ. 52. nu. 6.* Io. de Leonardis *conſil. 16. nu. 31. & conſ. 4. nu. 47. volu. 1.* Bald. *d. §. donare.* Idem.

88 Quæro, An feudatarius poſſit rem feudalẽ locare ad longum tempus? Reſp. quod non, ita tenet Matth. de Affl. *d. c. imperialẽ. nu. 61.* Iaſ. *d. l. fin. nu. 112.* Paris de Put. *lib. de integra feudi. c. an poſſit reuocari locatio.* Curt. iun. *in tract. feud. 4. part. vlt. can. amiſ. feud reg. q. 3.* Vbi aſſerunt hanc eſſe communem & receptam Doct. ſententiam. Locatio enim ad longum tempus parum diſtat ab alienatione, & ideo prohibita alienatione, cenſetur etiam prohibita locatio ad longum tempus. Ratio, quia in locatione conductor dicitur naturaliter poſſidere, & habet vtile dominium in re conducta. Idem.

89 Quando autem dicatur longum tẽpus, dicit . . . *l. magna. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commod. l. ſi quis ante a. gl. . . ff. de acqui. poſſeſ. l. quæro. §. inter locatorem. verſ. bienny. ff. locat. quod ſit ſpacium decem annorum.* quas gl. ſequitur Bart. *d. l. j. §. 1. ff. de ſuperfi.* Ang. & Imo. *l. ſi domus. §. fi. ff. de leg. j.* Iaſ. *l. manumiſſiones nu. 7. ff. de iuſt. & iur.* Fel. *c. quæ in eccleſiarum. nu. 86. de conſtit.* Matth. de Affl. *tract. de iur. proto. in 8. not. nu. 25.* vbi dicit communiter reprobata gl. *in l. Codicillis. §. inſtit. ff. de leg. 2.* quæ tenet contrarium. Nicol. Boër. *deciſ. 235* And. Barb. *repet. Rub. de reb. ecc. alie.* Fra. Zabarel. & ibi Lap. *al. 31. Cle. 1 poſt glo. ibi. de reb. ec. no alie.*

90 Quæro, An ſupradicta etiam procedant in pignor. & hypothecis? Reſp. quòd ſic, nõ enim poteſt feudũ pignorari, nec hypothecari, ſine cõſenſu domini. Ita probat text. *in d. c. imperialem. ibi, pignorare. c. 1. . . . . item ſi quis. quib. mod. feud. amitt. a.* Et hanc opi. tenet Aug. Beto. *deciſ. 94. nu. 11.* Chaſſanæ. *in cõſuet. Burg. tit. des fiefz. rub. 3. §. 8. nu. 11.* Soci. *conſi. 19. nu. 12. volum. 1.* Vbi dicunt hanc eſſe comm. opin. Mich. Graſſ.

91 Quæro, An alienans priuetur feudo ipſo iure, an verò requiratur ſententia? Reſp. quod amittat feudũ ipſo iure. Ita eſt text. *in c. 1. §. ſi vaſallus. quæ ſit pri. cau. bene. amis.* Hanc opinionem tenet Hier. Grat. *conſ. 9. nu. 134. vol. 1.* Iaſ. *l. fin. nu. 103. & ſeq. C. de iur. emphy.* Alber. Brun *conſ. 8. nu. 6.* Moder. *in conſuet. Pariſ. feu. §. 30. nu. 27.* vbi dicunt hanc eſſe communiorem & veriſsimam ſentẽtiam. Paris de Put. *in tra. integr. feu. c. an ipſo iure perdatur feud.* Fel. *c. Rodulphus. nu 36. de reſcript.* Idem.

92 Quæro, Quid ſi alienet ſaluo & reſeruato cõſenſu domini, an nihilominus priuetur? Reſp. quòd ſic: nec operatur quicquam iſta reſeruatio, quia factum eſt cõtrariũ proteſtationi. Ita tenet Bal. *l. vnic. 16. q. de his quæ pœn. nom.* Abb. *c. 2. de feu.* Et hanc dicit communem approbatam opinionem Iaſ. *l. non ſolum §. morte. nu. 35. ff. de no. oper. nun.*

Limita tamen hanc communem, niſi dicatur in alienationis inſtrumento, non . . . er nec aliu modo: Namque talis reſeruatio cõſeruat ius, & facit ne amittat feudum, qui periode eſt, ac ſi domino eſſet d. . . atum, & ei . . . ſe . . ſeo ſus interueniſſet. Ita tenet Alb. de Roſ. *l. fin. C. de iur. emphy.* Bal. *ca. 1. §. hæc quoque. de ſuc. feud.* Aluar. *d. c. imperialẽ* Ratio diuerſitatis, quia hoc ſecundo caſu alienatio tota eſt cõditionalis, & nihil ponit in eſſe, itaque domino non conſentiente, non dicitur alienaſſe, ex quo deficit conditio, quod non eſt in primo caſu. Ita eſt de mente And. de Iſer *d. c. imperialem. . . verba.* Hanc dicit eſſe cõmunẽ opinionẽ Iaſ. Rub. 2 *le. . n. 25 . . . ſolut. mat. . .* Idem.

93 Quæro, Nunquid, . . . v. ſa . . us feudum inter . . . rum alienat in vnum ex pluribus æquali . . . ca ipſi cõiunctis, alij agnati æquè

proximi

proximi poſsint feudum alienatum pro portionibus ad ipſos ſpectantibus reuocare? Reſp. Veriſsima mihi videtur ſententia, quod poſsint repetere, nõ aliter, ac ſi in remotiorẽ alienatio facta ſit eam ob cauſã, quod is, in quẽ alienatio facta eſt, quò ad portiones aliorum agnatorum eiuſdem gradus agnatum quoque remotiorem dici, vt not. Bal. *c. 1. nu. 7. de alien. feudi pater*. Vnde ſicut reuocatio cõceditur facta in alienatione totius feudi in remotiorem, ita quoq; in alienatione partis concedi debet. *arg. l. quæ de tota ff. de rei vend.* non tamen reperio ab aliquo tactum. Mich. Graſſus.

95 Quæro, An agnatus indiſtinctè poſsit feudũ reuocare, ſiue alienatum ſit legitime, ſiue illegitime? Reſp. quod ſic, & eſt com. opin. vt firmat Curt. iun. 4 *part. concluſ. 4.* & Fran. Sonſbeck *in tract. feud. part. 13. n. 77.* licet ipſe amplectatur contrariam partem, & velit feudum illegitime, id eſt, ſine conſenſu domini alienatum, non agnatis deferri, ſed domino feudi applicari. Pro hac ſententia eſt text. expreſſe hoc decidẽs *in c. 1. §. porro qualiter feu. olim alien. poter.* & eam tenet Mat. de Affl. *c. 1. §. hoc quoque, n. 10. de ſucceſſ. feu.* Idem.

96 Quæro, An filius vel agnatus etiã hæres alienatoris ſine conſenſu ſuo alienatum feudum poſsit repetere. Reſp. communia & recepta Doct. opinio eſt, quod ſi feudum ſit ex pacto & prouidentia, reuocare poſsit, vt atteſtatur Arius Pinellus *in repet. l. 1. part. 3. n. 99. v. facit ſua ratio. C. de bo. mater.* In feudis enim ex pacto & prouidentia, factum vaſalli agnatis etiam hæredib. non obeſt, cum ius eis quæſitum ſit ex tenore primæ inueſtituræ, & ita ex prouiſione maiorum ſuorum, nõ ex facto ipſius patris vel alienatoris.

Sed dubium eſt in feudo hæreditario. Ego diſtinguendum puto. Aut enim feudum hæreditarium eſt alienatum illegitimè, id eſt, non conſentiente domino feudi, & poteſt reuocari à filio vel alio agnato ipſius alienatoris, etiam ſi ipſe ſit hæres eius. Ex quo enim alienatio irrequiſito domino facta eſt nulla, nec alienatorẽ, nec hæredem eius ex ea obligari certũ eſt. Præterea alienatio hæc tendit ad excludendum hæredem à legis beneficio, quo caſu hæres contra factum defuncti venire poteſt, vt not. Tiraq. *de vtroque retract. 1. part. §. 1. gl. 6. n. 57.*

Aut verò feudum hæreditarium legitimè alienatum eſt, & tunc neque filius, neq; agnatus, qui eſt hæres alienatoris, illud reuocare poteſt, etiam ſi ipſi hæreditatem adierint inuentario conſcripto. Et hæc eſt communis ſententia, vt atteſtatur Alexand. *conſ. 38. lib. 5.* Caro. Ruin. *conſil. 38. n. 15. lib. 1.* Matth. de Afflict. *deciſ. Neap. 112. n. 3. & deciſ. 240. n. 11.* Eandem dicit eſſe communem opinionem Scribentiũ Ari. Pinel. *d. repet. 1. part. 3. n. 97. v. ex his patet.* Licet ipſe *ibidem nu. 95.* contrarium adferat, & ſcilicet hæres alienantis feudum admittatur contra alienationẽ defuncti, etiã in feudo hæreditario legitimè alienato abſq; inuentarij confectione. Cuius ego ſententiã omninò falſam eſſe exiſtimo, ſiue loquamur in feudo ſimpliciter hæreditario recepto pro ſe & quibuſcunq; hæredib. ſiue mixto, quod ſcilicet pro ſe, & filiis & hæredib. receptũ eſt, ex quo enim ipſe inuentario nõ confecto hæreditatem adiuit, propriè repræſentat perſonã defuncti, ideoq; facto eius cõtrauenire nõ poteſt, ſecundũ not. per Doct. communiter *l. cum a matre. C. de rei vend.* Secus vero ſi inuentarium confectũ ſit. Nãq; tunc confectio inuentarij conſeruat adeunti omnia iura ſua, & actiones, perinde ac ſi nõ adiuiſſet. vnde licet ſupradicta communis opi. habeat quod etiã hoc caſu reuocatio nõ concedatur: Ego tamẽ contrariã ſententiã veriſsimam iudico, quod ſcilicet reuocari poſsit feudũ cũ confectione inuentarij, ſi ſit mixtum pro ſe, filiis & hæredib. ex quo iſte hæres talẽ feudũ non tantũ acquirit ex perſona ipſius defuncti, ſed etiã ex beneficio primi acquirẽtis, & hoc maximè in agnato, qui non tanquã hæres alienantis, ſed primi acquirẽtis, mediante perſona anteceſſorũ ſuorũ feodũ poſſet habere, quod ſufficiat in feudo taliter recepto, ſecundũ receptã Doct. opi. vt teſtatur Alex. *in conſ. 10. nu. 7. vol. 3.*

Sin verò feudum ſit ſimpliciter & merè hæreditarium, puto procedere communẽ opinionẽ, quod ſcilicet confectio inuentarij nihil omnino proſit hæredi. Ex quo de tali feudo iudicatur æquè, ac de aliis bonis allodialibus. Mich. Graſſ.

97 Feudum merè hæreditarium dicitur, quando conceſſum eſt alicui pro ſe & hæredib. quibuſcũq; & quod tranſit ad quoſcunq; hæredes ẽt extraneos, teſte Bald. *in l. ... q. 35. de rer. diuiſ. imper. in prin. de proh. feu. alie. per Fed.* vbi quod ſub tali conceſſione nedũ includũtur tria genera hæredũ, de quibus *inſt. de hær. qual. & diff.* ſed etiã legatarius qui in re legatã dicitur quodammodo hæres, ſecũdũ Rol. *de inu. 4. part. q. 50. n. 2. & 3.* Bell.

98 Feuda dignitatũ, vt Marchionatus, Comitatus, Ducatus, vel Regia ſunt indiuidua, *c. imperialem, §. præterea ducatus, de prohibit. feud. alien.* Fallit in 3. caſib. quos not. Iaſ. *in l. ſtipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obligatio. n. 31.* fallit in 3. caſib. vt per Socy. *reg. 44.* ampliatur in vno caſu, & limitatur in 4. per Curt. iun. *in tract. feudo. in 4. parte. q. 30. n. 122.* eandem reg. limitat in 16. caſib. vt per Tiraq. *in tract. de genu. in 4. q. nu. 37.* fallit in 6. caſi. vt per Baptiſt. de ſanct. Bla. *conſt. 66.* & circa iſtã regulã videas Pet. Duen. *reg. 316.* videas Rainard. de luco, *in reg. 285.* Socio. *regul. 44.* limitat in 3. caſib. *in addit.* Don. à Fiua.

99 Quæro, an princeps poſsit alienare ea quæ ſunt principatus? Bal. quem alij ſeq. *in prælud. feu. v. expedita diffinitione*, dicit, quod ſi princeps vult alienare expropriando ſeu abdicando à ſe omne dominium, iuriſdictionẽ, & proprietatem, nõ poteſt hoc facere: quia eſſet deformare principatum. & ita no. *in c. intellectum. extr. de iu. iur.* de quo etiam per eundẽ Bal. *in proœm. digeſtorum. in proœ. C.* fac. quod habetur *in c. in apibus ... q. 1.*

Aut vult alienare retinendo proprietatem, ſeu directum dominium, transferẽdo vtile in alium, per viam infeudationis, & tũc poteſt. & quod princeps poſsit infeudare, eſt text. *in c. 1. in t. de natura feu. & in c. 1. in princ. quis dicatur comes, dux, &c.*

Limita niſi talis infeudatio in magnum principatus vergeret detrimentum: quia princeps paſsim infeudas modo vnam ciuitatem, vel terram: modo aliam: & illud eſſet deſtruere principatum. vt no. *in c. grandi. extr. de ſup. neg. præla. fac. l. ſumma cum ratione, ff. de pecu.* Nam ſecundum Bal. & Iſer. *in d. prælud.* infeudatio non debet minuere coronam regalem.

Et ita in effectu vult in terminis Alex. *in 5. vol. conſ. 1. in 6. col.* vbi alia ... *in conſ. 24. in fin.*

Vide in hac materia Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 74. incip. quia fruſtra.* Panor. *in 2. part. cõſ. 3. q. 26.* Fel. *in c. 1. extr. de proba. in 3. col. v. 3. declara. & in c. ad audiẽtiã. in 1. & 2. col. de præſcript.* & Iaſ. *in prælud. feu. in 30. & 31. col.* & ibi Præpo. *in 9. & 10. col.* Aliq ... per Philep. *in c. Abbate ſane. §. pro part. de re iud. in 6. & in rub. de teſta. cod. lib. in 31. col.*

Adde quod rex vel princeps non poteſt conſtituere ſeruitutem etiam durante ſuo regno. vt vult Old. *in conſ. 231.*

Nunquid quilibet etiã priuatus poſsit feudum conſtituere? Bal. *in c. 1. in t. qui. feud. dar. poſ.* tenet quod ſic. vbi dicit procedere etiam in ruſtico. per text. *in c. 1. in t. per quos fiat inueſtit.*

Et hanc op. multis prius in contrarium adductis tenet Curt. *in tract. feu. in 2. part. q. 4. prin.* Belliſ.

100 Archiepiſcopus & alij prælati poſſunt infeudare, vbi eſt antiqua cõſuetudo infeudãdi. *d. c. 1. in prin. in t. qui feu. da. poſ.*

An autẽ in tali infeudatione requirantur ſolẽnitates requiſitæ in alienatione rerum eccleſiaſticarũ? com. concl. eſt quòd nõ. vt volũt cano. *in c. 2. de feud.* teſte Curt. *vbi ſup. in 2 part. q. 1.* vbi al. etiã Pario. *in c. vt ſuper de reb. eccleſ. non alien.* Lud. *conſ. 70.* Pau. de Caſt. *conſ. 136.* Fede. *conſil. 109.* & Calde. *conſ. 1. in tit. de his quæ fiũt à præla.* in quib. loc. dicit cõmuniter teneri, quòd feudum reuerſum ad eccleſiã, poſſit de nouo infeudari ſine aliis ſolemnitatib. & licet ipſe multa adducat in cõtrariũ, dicit tamẽ ab iſta opi. non eſſe receden. quam multipliciter confirmat.

Et ibi ſubiũgit in 1. q. an tũc ſolus prælatus, ſine cõſenſu capituli poſſit talem infeudationẽ facere. & dicit hanc q. poni per Bal. *in d. c. 1. in tit. qui feud. da. poſſ.* & poſt lõgam diſtinctionem tenet quòd ſic.

In 3. q. quærit quantum tempus requiratur ad hoc, vt dicatur inducta conſuetudo infeudandi, adeo quod non ſint neceſſariæ ſolemnitates. vide ibi per eum referentẽ varias opin. & non diffinientem ... ponit deciſionem. *in q. ſeq.*

In 5. autem q. ponit quid requiratur ad hoc, vt res ſolita infeudari ... eccleſiam perdat ... ita vt non dicatur amplius ſolita infeudari. & ſic de cætero non poſſit alienari ſine debitis ſolemnitatibus. in qua etiam refert varias opin.

In 6 ponit quid ſi cõſuetudo eccleſiæ ſit infeudare in maſculos & ſias infeu. in maſcul. & fœm. an valeat, & pro qua parte.

In 7. ponit an feudatio poſſit fieri cõſanguineis prælatorũ.

In 8. ponit, an d. c. 1. qui feud. dar. poſſ. dicens quòd res ſolitas infeudari &c. habeat locum in decimis, & ſic in rebus ſpiritualibus.

In 9. ponit an prælati poſſint infeudare ſine capitulo rem quæ redeat ad eccleſiam.

In 10. ponit an prælatus ſuperior poſſit infeudare ſiue conſenſu prælati inferioris.

In 11. ponit de poteſtate Papæ circa infeudationes.

In 12.

In 12. ponit quid ſi epiſcopus primo conceſſit in feudū, demum Papa, quæ conceſſio valeat.

In 13. ponit an legatus de latere poſſit infeudare feuda eccleſiarum ſuæ legationis.

In 14. ponit nunquid regula *d.ca.* habeat locum in archiepiſcopo.

In 15. ponit an finito feudo per generationem, teneatur prælat⁹ potius inueſtire conſang. defuncti, quàm alium extraneū: & concludit per multa quòd ſic.

In 16. quærit an ſi fiat noua infeudatio, requiratur canon condecens. & decidit quòd non. al. Alex. *in 1. vol. conſ.* 79.

In 17. ponit nunquid prælatus poſſit infeudare rem nō ſolitam cum pacto, vt non incidat in commiſſum propter canonem non ſolutum.

In 18. quærit ſi eccleſiæ ſoluebatur certus canon, an prælatus accipien. minorem canonem longo tempore, poſſit præiudicare eccleſiæ. & concludit quòd ſic, ſi per 40 annos fuit ita ſolutū. *per c. olim cauſam. extr. de cenſi.* al. Alex. *in conſ.* 112.

In 19. ponit an prælati poſſint infeudare rem nō ſolitam, occupatam à potēte, ſine debitis ſolennitatibus.

20 quærit nunquid prædicta cōcl. quod prælati eccleſiarum nō poſſint de nouo infeudare ſine debitis ſolennitatibus, procedat nō ſolū in rebus propriis eccleſiæ, ſed etiā in aliis quas eccleſia tanquam vaſalla recognoſceret in feudum ab alio.

21 quærit an deciſio illius *ca.* 1, habeat locum in rebus paruis. & cōcludit quòd nō, *per c. terrulas.* 12. *q.* 2. al Alex. *in l. ſenatus. §. Marcellus. de leg.* 1.

22 quærit, an deciſio *d. c.* 1. habeat locū in reb⁹ patrimonalib⁹ clericorū, & dicit quòd nō, *per c.* 1. *in tit. de cler. qui inue. fec.*

23 quærit an res relicta eccleſiæ ſub cōditione, ne alienetur, poſſit infeudari? & dicit quòd nō, poſt Iac. Ardiz. & Alua. *in d. c.* 1. *qui feud. dar. poſſ. per text. in §. ſanctiſſima. in Auth. de alien. & emphy.*

24 quærit an eccleſia vel monaſterium poſſit infeudari: & dicit quòd non poſt Alua. & Præpo. *in d. c.* 1.

25 quærit an prælat⁹ qui ex delicto venit deponendus, poſſit infeudare feudū ſibi apertū, ſi nōdū eſt accuſatus. & dicit quòd ſic. al. Alua. poſt. Bal. *in c.* 1. *in tit. hic poteſt eſſe. tit. qui ſucce. tene.*

26 quærit an ſolus prælatus poſſit remittere feloniā vaſallo. & al. Bal. *in d. c.* 1. *qui feud. dar. poſſ.* diſtinguentem, aut ſolus prælatus eſt collator feudi, & poteſt: aliàs non. & adduc. ibi Curt. *pro iſta diſt. pulchra notabil.* Bellac.

101 An prælatus poſſit infeudare rem pertinentem eccleſiæ ſibi immediatè ſubiectæ. Barb. *in* 4. *vol. conſ.* 54. *in* 3. *&* 4. *col.* tenet quòd ſic. Vezio.

102 Imperator poteſt infeudare res etiā mediatè ſibi ſubiectas. Cur. iun. *conſ.* 1. *in* 2. *dubio, col.* 8. Vezinus.

103 Feudū alienari poteſt per vaſallū ex cauſa pia, de æquitate canonica, ex cōmuni per Tiraq. *tract. de priuileg. piæ cauſæ, priuileg.* 104. refert Burſ. *conſ.* 127. *n.* 44. *lib.* 1. I. Maller.

104 Domin⁹ alienās ſubditos ſuos cōtra iuris diſpoſitionē debet priuari proprietate ipſius feudi. communē dicit Clar. *§. feudū. q.* 28. *v. ſed quæro.* cōtra Bald. *in c.* 2. *quo tēp. mil.* P. Fichard.

105 Dominus contra quem peccauit vaſallus, ſi in vita ſua non querelauit, non transfert illud ius querelandi ad hæredes ſuos, intellige ſi dominus ſciuit culpam. communem dicit Clar. *in §. feudum. q.* 64. Idem.

106 Cōſenſus domini feudi in alienatione feudi per vaſallū facienda, in quē tranſlatū eſt feudū de voluntate domini, eſt adhibendus, & non vaſalli, qui tranſtulit, Hier. Cagn. *in l. ſocij mei. n.* 9. *ff. de reg. iur.* communem dicit. Villal. & Vezin.

107 In alienatione feudi tacitus domini conſenſus ſufficit. Aluaro. *in c.* 1. *§. præterea. quib. mod. feud. amit. in vſib. feud.* communem dicit. Quod intelligendum eſt, ſi præſens ſit & contradicere poſſit, ſecundum præceptorem meum Zaſiū *in Epito. Feud. par.* 9. *n.* 31. B. Villalob.

108 Deuolutiones rerum obnoxiarum ſpectant ad primum dominum, prout illius conſenſus in alienatione rei ſubinfeudatæ requiritur, & ad immediatum ſpectant ſi delictū in perſona eiuſdem ſecundi domini committatur, ſecundum communem per Burſ. *conſ.* 91. *n.* 2. *lib.* 1. Bonacoſſ.

109 Si quis plures res inſimul vendiderit, vel ſub vno pretio, vel ſub diuerſis, dominus feudi vel alius dominus direct⁹ nō poterit iure prælationis vnam ex illis rebus redimere. *l. an pars. ff. pro derelicto. l. quidā elogio. C. de iure delib.* Boer. *deciſ.* 251. *v. nunc etiā proximo.* Nam totum illud habetur pro vno contractu, quamuis plures res diuerſis pretiis venditæ ſint: aliàs dicere poſſet emptor ſe non emiſſe alias res ſine illa. Boer. *dec. iam dicta. ver. volens illi plus.* Idem.

110 Pignorare, vel hypothecare rē feudalē ſine cōſenſu domini vaſallus nō poteſt. communem dicit Clar. *in §. feudum. quæſt.* 35. P. Fichard.

111 Pignus datum in ſolutum à iudice creditori, cēſetur datum pro toto credito, etſi quid minus valeat datum tamē ſimpliciter creditore nō contradicente. Ant. de Fano. *de pign. in* 2. *part.* 3. *n.* 36. *mem.* 2. com. dicit. B. Villal.

112 Commoditates feudi vaſallus alienare poteſt. Intellige tamē, vt talis alienatio nō valeat, niſi durante vita ipſius, non autem in præiudicium eius, qui eſt ſucceſſurus in feudo. com. dicit Clar. *§. feudum. q.* 21. *v. ſucceſſiuè.* P. Fichard.

113 Titulus feudi alienati à prædeceſſore domini directi excuſat vaſallum à commiſſo, ſecundum communem per Burſ. *cōſ.* 49. *n.* 20. *lib.* 1. Bonacoſſ.

114 Alienātis vaſalli filius, vel agnatus admittitur ad reuocationem alienationis ſi cū beneficio inuentarij adierit alienātis hæreditatem. Communem ait Clarus. *§. feudum. q.* 42. *v. Succeſſiuè quæro.* Bonacoſſ.

115 Alienata feudi ſpēſata per hæredem grauatum computantur in id quod ipſe deducere poteſt, ſecūdum communem per Burſ. *conſ.* 71. *n.* 19. *lib.* 1. Idem.

116 Inuētarium prodeſt hæredi in feudo hæreditario mixto alienato in reuocando illud, ex vna communi, ſed contra ex alia communi, de qua per Burſ. *conſ.* 31. *n.* 13. *lib.* 1. Idem

117 Feudū emptitiū vel pro pecunia cōceſſū magis emptionis cōtract⁹ quàm donatio cenſetur, ſecūdū magis cōmunē per Burſat. *conſ.* 4. *n.* 15. *lib.* 1. Quod quidē feudū emptitiū ſeu hæreditariū ſi legatur hoc aſſenſu regio, legatario debetur æſtimatio iuxta commune per eundem Burſ. *d. conſ. n.* 17. Idem

118 Baſtardi in regno Franciæ etiāſi patrē eorū naturalem habeāt, poſſunt de eorū bonis diſponere & inter viuos, & in vltima eorum volūtate, cùm nō ſint in patris naturalis poteſtate. & hoc ex cōſuetudine generali regni Frāciæ cùm inter baſtardos eſſet legitima ſucceſſio: ſecūdum Benedict. *in repet. c. Raynu. verb. & vxorem. n.* 147. *&* 151. *in* 5. *decoſ.* Idem.

119 Cōſenſus primi domini mediati requiritur in alienatione rei ſimpliciter ſubinfeudatæ, niſi ex cōceſſione vel cōſuetudine domin⁹ immediat⁹ dictū aſsēſū præſtet, & tūc deuolutiones ad ipsū ſpēctāt, ſecūdū cōmunē per Burſ. *cōſ.* 91. *n.* 1. *lib.* 1. Idē.

120 Feudū cōceſſum pro ſe & quibus dederit, poteſt alienari ſine vlteriori cōſenſu Do. Iac. de S. Georg. poſt alios *in tract. feudali. §. ita etiā quod ipſi vaſalli & eorū heredes & ſucceſſores.* Et copioſ⁹ Frāc. Curt. *in ſuo tract. feud. in* 4. *part. ex quib. cauſ. feud. amit. in* 11. *principali canone. incip. aggrediamur itaque ſecūdā regulā principalē. §. quinto quæro. n.* 141. vbi ipſe in vtramq; partem hāc q. explicat, addit q; eam communem doctor. opin. eſſe, à qua in practica nō eſſet diſcedendum. Kirchouius.

121 Feudi paterni & antiqui facta alienatio per parētem cū cōſenſu domini, etſi filiis & aliis agnatis obeſſe non poſſit. Doctor. *in c.* 1. *§. hoc quoque. de ſucceſſ. feud.* hoc tamen nō procedit ſecundùm cōmunem ſententiam, quādo filij & agnati eſſent hęredes alienātis, & aliquid poſſiderēt de bonis ipſius, & inuētarium nō cōfeciſſent. Doct. *in c.* 1. *an agnatus vel filius poſſit repudiare feudū.* Frā. Cur. *in tract. feuda. in* 4. *part. ex quib. cauſ. feud. amit. §. tertia igitur eſt regula principalis in hac materia alienationis. verſ. limitate prædictā commun. concluſio.* 148. copioſe. Rol. à Valle *in d. conſ.* 97. *n.* 46. *cum ſeq.* Kirchouius

122 Feudū cōceſſū pro ſe & quibus dederit, poteſt alienari in præiudiciū agnatorū in quaſcūq; perſonas, etiā fœminas, & clericos, præter naturam feudorū, licet adeſſet iuramētū fidelitatis, ſecūdū magis cōmunē per Burſ. *conſ.* 4. *n.* 4. *lib.* 1. Idē.

123 Feudum hæreditariū poterit primus ſucceſſor cum domini cōſenſu in ſucceſſorum perniciē alienare, & ſi aliud in alio feudo iuſſit, vt cōmune renūcio ex Alex. *conſ.* 106. *nu.* 8. *& conſ. ſeq. lib.* 4. *& conſ.* 13. *n.* 11. *lib.* 5. Matt. de Affl. *in* ... *n.* 74. *de prohib. feu. ali.* Hier. *conſ. feud.* 126. *n.* 7. Syluan. *conſ.* 15. *n.* 4 Curt. iun. *conſ.* 55. *n.* 8. Goſt. *conſ. feud.* 10. *n.* 24. Apoſti ad Alex. *conſ.* 8. *n.* 15. *lib.* 11. Suarez.

124 Feudi alienatio abſq; patroni conſenſ⁹ nō aliter, nec antea damno eſt, quàm poſtquam traditio ſubſequuta eſt, vt cōmune cenſuit Iaſ. *in l. vlt. C. de iur. emphy.* Tiraq. *de retract. conſang. §.* 1. *gl.* 2. *num.* 45. Iul. Clar. *§. feudum.* 13. Viui. *lib.* 1. *opin.* 97. *in fin.* Suarez.

125 Feudi alienationi non poteſt cōtrauenire hæres in beneficio inuentarij, quando eſt conceſſum cum clauſula, & quibus iura tua concedere volueris: vel ſi dictum ſit, & habituris cauſam ab eo ſecundum Rol. *de inuen. 4. part. q. 50. nu. 8. & ſeq.* nā dicta feuda poſſunt vendi, donari, & de eis diſponi etiam ſine conſenſu domini, *iuxta not. per doct. in ca. 1. de feu. non habē. prop. nat. feud. per eundem Rol. d. q. n. 11. & ſeq. conſ. 42. nu. 26. lib. 3.* vbi dicit communem, quæ feuda hæreditaria veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, teſte eodem Rol. *conſil. 96. n. 17. lib. 3. conſ. 79. n. 24. lib. 3.* Bellac.

126 Feudum merè hæreditarium venit in publicatione bonorum, ſecundum Rol. *de inuentar. 4. part. q. 5. n. 14.* Idem.

127 Feudi alienationi contrauenire poteſt hæres cum beneficio inuentarij, quando feudum eſt ex pacto & prouidentia, ſecundum Rol. *de inuentar. 4. part. q. 50. num. 15.* Idem.

128 Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem, tunc ſi proximior agnatus taceat per annum, penitus excluditur ab ipſo feudo: Sed ſi alienatio facta ſit in extraneum, tunc ad hoc vt proximior agnatus excludatur, requiritur curſus ſaltē 30. an. Communem dicit Iul. Clar. *§. feudum. q. 42. ver. ſcias tamen.* allegans Alex. *conſil. 15. lib. 5.* item Decium, Iacobin. Balb. & Aluar. ita tenentes. P. Fichard.

129 Alienatio feudi cum cōſenſu agnati proximioris facta, non præiudicat filio conſentientis, ſi modo non ſit eius hæres, neq; aliquid ex eius hęreditate habiturus, quo minus feudum alienatum recuperare poſsit. Sed ſi velit eſſe hæres patris conſentientis, non poterit retractare factum defuncti, neque feudum recuperare. ita Doct. communiter diſtinguere ait Iul. Clar. *§. feudum. q. 42. verſ. Sed quæro, pone* P. Fich.

130 Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem, proximo agnato conſentiente, non præiudicat agnatis mediis, non conſentientibus communem dicit Clar. *d. § feudum. q. 42 ver. ſed main.* P. Fichard.

131 In Alienatione feudi ſubinfeudati, requiritur conſenſus prioris & directi domini: nec ſufficit conſenſus domini poſterioris, qui ſubinfeudauit eſt magis com. opin. ſecund. D. Iac. de S. Georgio, *in tract. de feu. in §. & cum pacto de non alienando verſ. quæro de quæſtione quotidiana.* vbi limitat duobus modis: ſcilicet, ſi prior dominus ſit abſens, vel alterauit naturam feudi, dando licentiam vaſallo alienandi cui vellet: quoniam tūc ſufficit cōſenſus domini poſterioris & immediati: Nota, quia quotidiana ſunt. M. Chærian.

132 Conſuetudo quod vaſalli poſſint alienare feuda ſine cōſenſu dominorum, valet. communem dicit Iul. Clar. *§. feudum q. 3. ver. quæro nunc.* P. Fichard.

133 Feudum abſq; domini conſenſu repudiari nequit, vt cōmune enunciat Panor. *in c. 1. de feud.* Iaſ. *in l. 3. n. 4. C. de iure emphyt.* Arius Pinel. *in l. 1. parte 2. verſ. limit. 8. C. de bon. mater. & in l. 1. par. 1. c. 4. n. 2. ad fi. C. de reſcin. venditio.* Suarez.

134 Quæro nunquid feudatarius ſi poſt alienationem recuperauerit feudum, euitet pœnam priuationis? Reſp. Cōmunis & recepta Doct. opin. eſt, quod non. De quo eſt tex. *in c. 1. quid iur. ſit ſi vaſal. poſt alien. fact.* & ibi Doct. tenent communiter, vt atteſtatur Pet. a Duen. *in tract. reg. reg. 40. amplia. 13.* Tiraq. *in tract. de retract. lig. 2. part. amplia. 26. nu. 1* Curt. iun. *tract. feu. 4. part. nu. 13.* intelligunt tamen prædicti Doct. hanc opinionem procedere, quando vaſallus recuperauerit feudum poſtquam fuit traditum, ſecus ſi recuperauerit ante traditionem poſſeſſionis factam, quia tunc excuſatur. Mich. Graſſus.

135 Feudum honorificum, liberum & francum alienari poteſt domino irrequiſito, ſi dicatur, ſaluo iure domini, ſecundum communem per Burſat. *conſilio 4. nu. 2. & 5. lib. 1.* Et dicitur francum verè quando nihil eſt reſeruatum per concedentem, ſed totum eſt in vaſallum tranſlatum, ſecundum communem per Burſ. *conſ 4. nu. 5. eod.* I. Mollet.

De feudi alienatione prohibita.

TITVLVS V.

ALienare feudum in præiudicium agnatorum etiam cū conſenſu Domini vaſallo non licet. Communem dicit ex Curt. iun. Clar. *§ feudum. q. 42. in princ.* Intellige autē de feudo antiquo: Secus eſt de feudo nouo ſecundū And. de Iſer. *in c. 1. vnic. n. 2. de alien feud. patern.* Sigiſmun. *conſ feudal. 52. n. 1.* Rurſum etiam diſtingunt Doct. inter feudum hæreditarium, & non hęreditarium, & dicunt quod in feudo non hæreditario vaſallus non poſsit diſponere, ſed in feudo hæreditario, etiamſi ſit antiquum, tenent quod poſsit vaſallus pręiudicare agnatis. P. Fichard.

2 Feudum antiquum non poteſt alienari in præiudiciū proximioris agnati, ſine conſenſu ipſius, etiamſi vaſallus refutaret feudum antiquum in manib. domini. Quia tum refutatio non pręiudicat agnatis, niſi in vita ipſius refutantis & deſcēdentium ſuorum. ita declar. poſt alios Bald. *in c. 1. §. hoc quoque v. prima concluſio. n. 12. de ſuc. feud. & in v. ſed quid ſi ille qui habebat feudum paternum refutauit ipſi domino. n. 6. de alien. feudi paterni.* & Iacob. Aluaro. *in c. 1. §. denique ſæpè. qui eſt finalis verſic. trigeſima ſeptima concluſio. n. 27. quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi.* Hanc communem concluſionem & ſententiam eſſe ſcribit Iacob. Heinrichmānus *in conſil. 1. verſic. trigeſimonono. n. 58. in 1. Tom. con.* & ante illum Franciſchin. Curt. *in tract. feud. in 4. parte ex quib. cauſ. feud. amit. §. tertia igitur eſt regula principalis. verſ. eſt ergò ex præmiſſis. nu. 147.* Kirchouius.

3 Feudi poſſeſſorum ius in alium transferre atque alienare nequit dominus illis inuitis, vt frequenter placitū aiunt Curt. iun. *de feu. 6. pars. prin. 2. q.* Grat. *conſ. 147. nu. 5 & ſeq. lib. 3.* excipe niſi ſi ditionem ſuam vniuerſam vni alienet. commune eſſe atteſtantur Moder. *in conſuet. Pariſ. feud. §. 1. gl. 3. n. 25.* ac latius Iul. Clar. *§. feudum. q. 28.* Suarez.

4 Alienatio feudi quamuis prohibita ſit, tamen licitè fieri poteſt etiam irrequiſito domino, ſi in proximiores fiat: dummodò feudum tale antiquum ſit, aut paternum. Communiorem eſſe opinionem apparet ex allegatis per Tiraq. *in præfat. lib. 1. num 52* in qua & ipſe reſidet. I. Fich.

5 Quæro, Nunquid excuſetur vaſallus, ſi alienet feudum propter aliquam neceſsitatem? Reſp. quod non, ita tenet Bald. *c. 1. in princ. qualiter olim feud. poterat alie.* & ibi communiter ſequuntur Doc. vt teſtatur Pet. a Duen. *d. reg. 40. amplia. 14.* & ſequitur Cur. iun. *in tract. feud. 4. part. nu. 107.* Mich. Graſſus.

De feudo fœmina.

TITVLVS VI.

FEudum ſi proceſsit a fœmina, fœmininū eſt indicandū. Ripa *in libr. prim. de leg. c t. n. 64.* com. dicit. B. Vil.

2 Feudum, ſi ſit maternum, vel fœmineum, ſcilicet ab initio conceſſum vni fœminæ, tunc fœminę quoque admittuntur ad ſucceſsionem: ſed tunc demum, quando non extarent maſculi. com. dicit Clar. *in § feudum. q. 73. ver. Præterea quæro.* P. Fich.

3 Feudum conceſſum pro ſe, & hæredib. quibuſcunque, tunc cum verbis geminatis poteſt trānſire ad fœminas, & non eſt reſtringendum: ſed ampliādum. Moder. *in addit. ad Ale. conſil. 30 in verb quib. nomine. vol. 1.* communē aſſerunt. P. Fichard.

4 Feudum non tranſit in fœminas, niſi conceſſum ſit pro ſe & quibus dederit, ſecundum magis communem per Burſat. *conſ. 4. nu. 4.*

5 Statutum excludens fœminas propter maſculos eſt principaliter fauorabile, vt per Bald. *in l. maximum vitium. C. de lib. præter. & per Alex. conſil. 9. & conſil. 32. vol. 6. & conſil. 4. vol. 7.* quia pro conſeruatione agnationis, & familiarum, eſt introductū, vt volunt Bald. & cæteri *in d. l. maximū vitium*, & alios quam plures eiuſdem ſententiæ relatos per Curtium iu. *conſ. 87. n. 5.* vbi aſſerit hanc eſſe com. opi. Socin. iunior vero *conſil. 5. n. 46. & 108. lib. 1.* circa iſtam materiam refert quatuor opin. & denique ſecundam opin. videlicet quòd dictum ſtatutū ſit odioſum, aſſeuerat eſſe magis comm. Sed quid concludendū in tam variis iſtis noſtri interpretum ſentētiis. Ego pro nūc inhæreo primæ opinioni, hac potiſsimū ratione omiſsis aliis, quia huiuſmodi ſtatutū in totū legitimā tollere non poteſt, ſed diminuere, ex quo legitimā reduxit ad dotē datā, vel promiſſam, quę dicitur eſſe loco legitimæ, ut tenēt Bald. & Salic. *in 2. not. per illum text. in l. quoniam nouella. C. de inoff. teſt.*

Ampliatur primū hoc ſtatutum diſponēs, quod filius maſculus excludere poſsit fœminam, vt procedat etiam in nepote ex filio, qui quidem poteſt dictam fœminā excludere, ſec. Bald. Alex. & alios docto. *in l. vema. C. de in ius voc.* Anch. *in c. canonum ſtatuta, de conſtit.* Ruyn *conſ. 141. n. vol. 2. & conſ. 58. nu. 5.* poſt alios ibi per eum congeſtos. *vol. 5.* quoniam appellatione filij nepos comprehendi, *not. l liberorum*, vbi Barto. *ff. de verb ſig.* & Moder. *in d l. vema.* Roma. *conſ. 129.* Rochus de curte *in repet. ff. de conſue.* Cozz. *conſ. 90.* Mar. *conſil. 85. nu. 14.* & latius *in ſing. 303.* filiorum appellatione. & Iaſ. *in l. de quib. num. 16. ff. de legib.* qui atteſtatur hanc eſſe communem opinionem. & Soc. nepos *conſ. 144. nu. 83. lib. 3.* poſt Dec. *in l. 2. D. de in ius vocan.* Comprobatur etiam iſta communis, quia conſuetudo

extenditur quando caſus, ad quem fit extenſio, comprehenditur ſub caſu expreſſo ſaltem ex lata vocabuli ſignificatione: nam ad talem caſum extenditur conſuetudo etiam cõtra ius, nut iure exorbitans. *l. filiam habeo ff. ad Maced.* Comprobatur item iſta [illegible] quoniam nepos in caſu noſtro locum patris [illegible] Calli. *conſil. 154 præſens caſus.* & Fran. de Areti. *co*[illegible]tum etenim ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. *ſi eum §. qui iniuriarũ. ff. ſi quis caut. l. 3. §. hæc actio*, vbi Bar. [illegible] *quis teſt. liber eſſe* [illegible] *fuerit.* & perſona ſubrogata vi iuri [illegible] privilegii, quæ illi cuius loco ſubrogatur. *l. decernimus*, & ibi per B[illegible] *C. de aqua du*[illegible]*bus. lib. xj & l* [illegible] vbi etiam B[illegible] *C. de proximis ſacror. ſcri. lib. xij.*

Ampl[illegible] ſecundò præ[illegible] ut non ſolum habeat locum in [illegible] qui [illegible] dubio poſſunt gau[illegible] beneficio di[illegible] ſtatuti [illegible] fœminas, ſecundum Sand. *in cap. eccleſia* [illegible] *Mariæ. verſ. ſeptimo* [illegible] *c. de conſtit.* Bald. *in l. cunctos populos, in 2. le*[illegible] *ſed* [illegible] *quæritur. & conſ. 30. vol.* [illegible] Abb. *in c. conſtitutum de in integ. re*[illegible] *n. 5. no.* Lapus [illegible] 100. & ſeq. B[illegible] *4. in fin.* Soc. *in conſil. 10. nu. 23. volu. 1.* & alios quamplures [illegible] per Io. Baptiſt. Caſtellionem *in addi. ad Rom.* [illegible] *ſing. 441.* habeo caſum in facto, vbi atteſtatur hanc eſſe communem opin. quoniam ſtatutũ inter laicos, eſt obſeruandũ etiã inter clericos, quando [illegible] iecit vinculũ ante clericat[illegible] *c. ex eſtentus. de in integ. re*[illegible] & not. canoniſtæ *in d. c. eccleſia S. Mariæ.* Contrariã ſequutus eſt Soc. iu. *in d. conſ. 1. n. 9. vol. 1.* vbi dicit hanc opi. eſſe veriorem. Tamen quicquid ipſe Soc. ſuadeat, ob hoc in iudicando, & conſulendo ſemper ſequerer cõmunẽ, quia iudicare contra communẽ, eſſet cõtra ſtimulum cal[illegible], vt per Cr[illegible] *conſ. 91. n. 11.*

Ampliatur tertiò illud ſtatutum excludẽs fœminas propter maſculos, quòd excludat etiam legitimatos per ſubſequens matrimonium, ſec. Ancha. *conſ. 242. ex tenore.* & Dec. *conſ. 155. & diligenter pro tenus.*

Ampl[illegible] qu[illegible] tò dictum ſtatutum excludẽs fœminas extantib. maſculis, [illegible] etiam fœminas ingre[illegible] religionem, & ſic operatur contra fœminas profeſſas religionem, ſeu moniales, vt per Io. And. *in reg. ſine culpa de reg. iur. in 6. in mercurialibus.* Pau. Caſt. *conſ. 339.* primum dubium de quo quæritur. Roma. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de ver. obl.* Abb. & alios *in c. quod cler*[illegible] *de fo. comp.* Abb. & Fel. *in d. ca. eccleſia S. Mariæ.* & Rip. *in ſuis reſpon. in tit. de longa conſuetudine. c. 6. n. 11.* vbi audacter atteſtatur hãc eſſe com. opin. & Soc. nepos *cõſil. 25. n. 11. vol. 3.* nonnulli verò doct. & malè, ſenſerunt in contraria ſententia, quos refert Ruyn. [illegible] *200. lib. 3.* & Laur. Syl. *cõſil. 49. n. 4.*

Amplia quinto hoc ſtatutũ, quod fœminæ excludantur propter maſculos, extẽdi etia ad Iudæos, vt voluit Ant. *in c. Iudæi, el 2. de Iudæis* & Fel. *ibi.* & nouiſſimè Marquardus de Suſannis, *in tract. de Iudæis, & infidelibus, in 2. part. c. 2. num. 4. & ſeq.* poſt alios ibi relatos per eum, vbi audacter aſſeuerat hãc [illegible]

Amplia ſexto loco dictum ſtatutũ, quod ſtantibus [illegible] maſculis fœmina excludatur, habet locum, & proce[illegible] vno, ſecundum Bald. *in l. j. C. de cõd. inſer.* per illu[illegible] quem refert, & ſequitur Dec. *in c. prudentiam. §. adiecimus. num. 8. de off. deleg.* Præallegatumque ſtatutum quòd fœmina excludatur [illegible] maſculis.

Amplia[illegible] vt procedat, vt tam filia, quàm venientes ex perſona e[illegible] à ſ[illegible] repellantur, vt per Bar. *in l.* [illegible] *in fin. ff. ad Tert.* [illegible] *in d. l. liberorũ. per l. illam C. de collatio.* Ruyn. *conſ. 129. n.* [illegible] *vol. 1. & conſ. 151. n. 6. vol. 2.* cum aliis congeſtis per Dec. *con.* [illegible] *656.* iuridicam Laurentium [illegible] *n. 65.* & Ruinum *conſ. 8.* [illegible] *n. 9. vol. 3.* iſta eſt vera & indubitata concluſio.

Amplia [illegible], quòd ſub huiuſmodi ſtatuto excluſiuo fœminarũ cõprehenditur non ſolùm filius legitimus & naturalis, ſed etiam arrogatus in [illegible] ab auo [illegible] quia [illegible] omnia ſimilis eſt filio vero, legitimo & naturali tam ratione patriæ poteſtatis, quam quo ad effectum ſuitatis, [illegible] reſpectu ſucceſſionis ab inteſtato, [illegible] *§.* [illegible] *hodie ex no*[illegible] *de adopt. §. pe. Inſt. de hær. quæ ab* [illegible] *cũ in adoptiuis. circa* [illegible] *C. de adopt. & l. ſi te pare*[illegible], & ib[illegible] *C. de ſuis & leg.* [illegible] no dic, quod arrogatus filij appellatione contin[illegible] *appellatione. l. iuſta, & d. l. liberorum.* [illegible] ergo ſecuta ar[illegible] cum in eo cõcurrant vincul[illegible] & na[illegible] *e. d.* [illegible] *hod. e.* [illegible] legitimus & naturalis dice[illegible], & eadẽ ratione, [illegible] legitimus & naturalis fœm[illegible] excludere videtur. Am[illegible] interpretat[illegible] ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, quod eſt de iure licitum, ſec. communem opi. Do. citatam, & relatam per Alb. Brun. *in tractatu de ſtatutis excluden. fœminas.*

Fallit primo loco illud ſtatutũ excludens fœminas propter maſculos non habere locum extra territorium ſtatuentium, & ſic non propagatur, nec extendit radices & vires ſuas, quo ad bona exiſtentia extra territoriũ ſtatuen[illegible], ſec. Bart. *in l. cunctos populos. q. 6. C. de ſum. tri.* Alc. *cõſ. 12*[illegible] *conſideratis verbis inſtrum. vol. 1.* vbi latiſſime reſpõdet omnibus fere rationibus Sali. cõtrariũ aſſeuerãti *in l. cunctos populos. C. de ſum. triu. & fide cath.* & iſta videtur cõ. opi. vt refertur *allegato conſ.* & Ruyn. *conſil. 48. n. 1. circa med. vol. 3.* vbi ait [illegible] iſta ſententia communi non eſſe recedendum. & Rol. à Valle poſt alios relatos per eum *in tract. de lucr. dotis, in q. 20. num. 4.*

Interpretatur, & limitatur ſecundò dictum ſtatutum excludens [illegible] a ſucceſſione patris quod [illegible] ſo medi[illegible] nõ excluditur ad in[illegible]ualidadũ teſtamẽtũ inter liberos conditum, & ſic filia ſimpliciter à ſtatuto excluſa, ſi in teſtamẽto patris fuerit præterita, poteſt illud rũpere, ſi pater extraneos vel ſi filios inſtituerit, quia in hoc filia extranea perſona reputetur, ſecũ. Cor. *in l. hac conſul. §. c*[illegible] *imperfecto. ver. prædicta faciunt* Curt. *coſ. 119. cir. fin.* cum aliis relatis per Bo[illegible] *dec. 241. n. 9.* vbi ait, hanc eſſe com. opi. & B[illegible] poſt al[illegible] relato per eũ *in rep. c. Ray. n. 134. cum aliis ſeq. de teſt.* vbi ad vtrãq; partẽ doctè, ſub[illegible], ac latè hanc q. [illegible] Ratio dictæ com. opin. videtur iſta, quia tenetur neceſſariò vocare f[illegible] in ſuo teſtamẽto, vel eius filios, vt dec[illegible] Bart. Iaſ. ceteri[illegible] doct. communiter *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obl.* & de dicta communi atteſtantur mod. *vbi.* & Gu. Ben. *in rep. d. c. Raynutius. de teſta. num. 81.*

Fallit [illegible] præfatum ſtatutũ diſpones, quod ſtantibus maſculis fœmina non ſuccedat, non habere locum in legitimatis per reſcriptũ comitis Palatini, vel alterius habentis poteſtatẽ legitimandi, c[illegible] nõ excludãt fœminã, ſec. Dec. *l. in liberos. circa fin. C. de collat. c.* [illegible] *præ*[illegible] *n. 40. ext. de prob.* & [illegible] conſuluit *cõſ. 52.* & Curtius [illegible] *coſ. 16. n.* [illegible] *ſeq. & cõſ.* [illegible] *n. 16.* cuius conſilio cõplures excellẽtes, & [illegible] doc. ſubſcri[illegible] & ita in opulẽta hæreditate [illegible] Mediolani iudicatũ, & iſta eſt cõ. opi. ſec. eundẽ Dec. *d.* [illegible] *liberos.* Et de dicta communi atteſtatur etiã Fran. Cur. *in præal. conſi.* & de veritate iſtius concluſionis cõmunis plura ſcr[illegible] Iaſ. *l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſuc.* Crot. *in l.* [illegible] *§. & quid ſi tantum. ff. de libe. & poſth.* Brun. *in tract. quod ſtantibus filiis maſculis plus fœmina non ſuccedat. q. 12. art. 4.* declarat hoc nõ procedere in filio ſpurio legitimato per principem, [illegible] quidẽ ſub ſtatuto prædicto ad excluſionem fœminarum cõprehenditur, vt pote quia ipſe verè, ac propriè legitimus & naturalis cenſetur. vt concludunt Bart. & alii omnes communiter *in d. l. ſi is, qui pro emptore*, & latè per Alex. *conſ. 2. vol.* ergo filius iſte dicetur excludere fœminas, ſicut legitimus & naturalis. & hoc voluit idem Alex. *in l. ſed ſi hac §. patronum. ff. de in ius voc.* qui atteſtatur iſtam [illegible] communiter tenere, & *in d. conſil.* [illegible] *vol. 2.*

Limitatur quarto, quod dictum ſtatutũ excluſiuum fœminarũ, ceſſat ſi maſculi ſunt [illegible] paces, puta ſi ſint deportati, quia tunc habentur pro mortuis & pro non ſtantib. vt per Bar. *in l. j. §. pen. ff. de bo. poſſ. ſec. tab.* quem ſequitur Bal. *in auth. ingreſſi. C. de ſacroſ. eccl.* & Ruyn. [illegible] *n. 5. vol. 2.*

Interpretatur ſimiliter & reſtringitur hoc ſtatutum etiam habere locum ſi maſculus extaret & ſuccedere nollet. *l. 3. § ſed ſi ſint ſui. ff. ad Tertull.* & ibi not. Bart. q[illegible] huic ſtatuto [illegible] maſculus [illegible] vt per [illegible] ld. *in l. maximum vitium. verſ.* [illegible] *bone frater. C. de lib. præt.*

[illegible] ſextò hoc ſtatutum quod ſtantibus [illegible] maſculis fœminæ non ſuccedant, quod [illegible] maſculi nõ [illegible], ſed [illegible] fœminæ ipſæ a[illegible] mittent[illegible] [illegible] *l.* [illegible] *Tert.* [illegible] *in quibus. C. de ſec. nupt.* & [illegible] com. [illegible] ſcribẽtium, & lon[illegible] nata, vt refert, & atteſtatur Soc. *co*[illegible]

Limitatur 7. hoc ſtatutum excludens fœminã dota[illegible] ſione dot[illegible], nõ excludere [illegible] bonis [illegible] de ipſis non fiat inſtituto, prout voluit Bald. *in d.* [illegible] *C. de* [illegible] *liber.* Bart. & alij [illegible] communiter *in l.* [illegible] *§. ſi libe*[illegible] *de oper. libert.* Im[illegible] & a[illegible] omnes *in* [illegible] *loca. & conducti.* & Ruinus *conſil.* [illegible] 6 [illegible] *vol.* [illegible] vbi [illegible], & limitat.

Interpretatur octauo [illegible] dictum [illegible] eius maſculus fœminas non h[illegible] voluit elegãter Io. de An[illegible] *con*[illegible] *viſ*[illegible] ac[illegible] bat & ſequitur Dec. *d. cap. intra præſentiam. n. 117.* [illegible] & Tiraq.

cum

cum aliis infinitis ibi relatis per eum *in repetitio.* [illegible] *ſi vnquam. C. de reuoc. dona. in ver. ſuſceperit liberos, nu.* [illegible]

Interpretatur nono præællegatum ſtat[illegible] quod licet excludat fœminas a ſucceſsione, nõ [illegible] excludit a ſupplemento [illegible]mæ, vt per mu[illegible] conc[illegible] Sal. *in auth. nouiſsima C. de* [illegible] *ſtamento in l. ſeruũ noſtrũ, propè fin. ff. de noxal.* [illegible] *l. ſancimus C. de nupt. & in auth. re[illegible] ſue. C. communia de le.* [illegible] vbi etiam Raph. C[illegible]a. hoc idem t[illegible] et Al[illegible] *conſ.* 7[illegible] *conſ.* 69. *vol.* 1. & *conſ.* 7[illegible] *vol.* 4. & hoc id[illegible] ſe[illegible] Soci. [illegible] *in d. l.* [illegible]*allus* §. *&* *quid ſi tantum.* & [illegible] con[illegible] .15. [illegible] ſcribit eſſe com. opi. Soc. *in l. hæredes mei.* §. *cum ita. ff. ad Trebel.* & Grau. vltr[illegible] tos per eum co[illegible]geſtos *dec.* [illegible] *nu.* 46. & [illegible] quæſtionem latè diſputat ad v[illegible] que partem Au[illegible] ſtus Beroius *in repetitio. d. c. Raynutius. nu.* 23.

Moderatur [illegible] coarctatur nono li[illegible] ſtatutum non procedere quãdo ex [illegible] poſitione ſtatuti fœmina nõ poſſet ſuccedere, & deberet ſtare dote cõtent[illegible], t[illegible] filia nõ poſſet petere ſupplemẽtũ legitimæ. ſec. [illegible] & [illegible] hoſtien. *d.* §. *& quid ſi tantu*, & iſta eſt communis opinio, vt patet ex allegatis per Alex. *in d.* §. *& quid ſi tantũ* & Iaſ[illegible] *in d. auth. nouiſsima.* Soci. [illegible] 190. *prima ſequit radix.* Iaſo. *conſil.* 82. *ſtatuto ciuitatis lib.* 2. Dec. *cõſ.* 26. *diligẽter.* & *conſ.* 89. *viſo pun.* [illegible] *conſ.* 203. *in caſu.* &c. Curt. *conſ.* 37. *conſiderato themate.* Cas[illegible] *conſil.* 12. & quamuis iſtud ſtatutum prohibeat ſupplemẽtum dotis, vel legitimæ, nihilominus nõ habet locũ in magno exceſſu, ex quo detegitur patris dolus, *l. vnde ſi Nerua. ff. pro ſoc.* & tenet ac decla[illegible] P[illegible] Caſtr. *cõſ.* [illegible] quod refert R[illegible]ynus *conſ.* 98. *nu.* 4. *poſt princ.* [illegible] 2.

Fallit decimo q; filia excluſa à ſtatuto donec ſupe[illegible] ſunt maſculi, poſſit aliquando ſuccedere. Vnde ſcias, quod filia, quam ſtatutum a ſucceſsione, donec ſuperſunt m[illegible] excl[illegible], & ſi poſt quadraginta an. deficerẽt maſculi ad ſucceſſ[illegible] admittetur, vt per Bart. *in l. ſi. ff. ad* [illegible] *ertul.* cuius opini[illegible] fat[illegible] eſſe cõmunẽ Soci. *conſil.* 63. *in cauſa vertente lib.* 1. Io. Dile[illegible] *in tract. de arte teſtandi, in cautela* 6. [illegible] 5. *t.* 11. & Soc. nepos *conſ.* 110. *n.* 4. *& 16. vol.* [illegible] *& conſ.* 1. *n.* [illegible] *conſ.* [illegible] *n.* 1. *eod. vol.* quam quidem Bart. Paul. de Caſt. Sal. cæterique omnes *in l. y. C. de liber. preter* poſt [illegible] lios quamplures [illegible] tos per Soci. iun. *conſil.* 1. *n.* 1. *lib.* 3. Et intelligit procedere, vltra præ[illegible] acos doctor. ipſemet Soci. iun. *in d. conſ.* 11[illegible] *n.* 16. *& conſ.* 14. *n.* 12. *&* 3. *eod. vol.* quando fœmina non ſim[illegible] p[illegible] citer excluditur, ſed temporaliter veluti donec, & quã[illegible] maſculi ſuperſint: ſecus autẽ eſſet, ſi fœminæ exclu[illegible]erẽtur ſimp[illegible] per ſtatutũ, extantibus maſculis: quia hoc caſu excluſio earum eſſet perpetua.

Interpretatur 11. loco di[illegible] ſtatutũ quod filius maſcul. excludat fœmi. ſimpliciter, locũ habere etiam in ea, quæ momento f[illegible] ex[illegible] in perpetu[illegible] excludatur: & ſic ſufficit eum quo[illegible] momento ma[illegible] fœminam excluſerit, vt ſit excluſa in perpetuum, ſec. B[illegible] *in l. ſi quis poſthumus.* §. 1. *ff. de liber. & poſth.* quem ſequitur Dec. *conſ.* 623.

Interpretatur 12. prædi[illegible] ſtatutum excludens fœminas dotatas a ſucceſsione, verũ [illegible] in ea fœmina, cui dos promiſſa fuit, vt p[illegible] Bal[illegible] *in l. non ſine. C. de bo. quæ lib.* Afflict. *deciſ.* 61. & Ia[illegible] *lib.* 3. In contra[illegible] à vero ſent[illegible] tur inclinare Ia[illegible] b. de Arena, Pet. Cy. & Fulgo *d. l. non ſine.* Cum. & Imo. *in* [illegible] *iſto contrã.* §. [illegible] *generũ. ff. de codic. & de* [illegible] Alex. *cõſ.* 13. *vol.* [illegible] & Soc[illegible] *vol.* 2. Sed in iſto co[illegible] opinionũ caſu eueniente ſen[illegible] et cũſuleret in p[illegible] prima opi. quæ videtur verior, vbi ſtatutũ implicit[illegible] excluderet fœminam dotatam ſecus vbicunque exigeret dotẽ eſſe datã, vt per Socin [illegible] 92. *vol.* 1. quem ſequitur Brun. *in tract.* [illegible] *fœminarum.* [illegible]

Limitatur 13. hoc ſtatutũ vbicunq. [illegible] maſculus moreretur ante quàm portionem ſibi debitam ex forma d[illegible] ſtatuti adiret, & agnoſceret, quia [illegible] portio ad q[illegible] ipſe [illegible] admittitur ex diſpoſitione ſtatuti, excludendo fœminã, non tráſmittitur ad quoſcunq[illegible] hæred[illegible], vt [illegible] Sali. *in l.* 1. *C. de adulte.* Sed Sali. noli adhibere fidem [illegible] quia contra eũ eſt cõ. opi. vt per Alex. *co[illegible]* 20. [illegible] Soci [illegible] 43. *vol.* 1. [illegible] *conſ.* 96 *vol.* 2. & per Brun. *in ſuo tract.* [illegible] *fœm. in* 13. *artic. princ.* Vi[illegible]us.

6 [illegible]endũ nec in do[illegible] pro filia [illegible] eſſe, [illegible] *Epitom feud. t. de alie.* [illegible] 4. *amp* [illegible] *obſer.* 86. [illegible] bi ſcribit eã ſeruati [illegible] C. [illegible]

7 Ratio ſinalis ſtatuti, exclu[illegible] & [illegible] ab eis, videtur eſſe propter [illegible] agna[illegible] con ſeruentur in ſa[illegible] & familiæ dignitas con[illegible] rue[illegible] eſt com. opini. ſec. Dec. *conſil.* 372. *viſis & diligenter,* [illegible]

ſec. commun. [illegible] Chærian.

8 In feudo emptitio ſecundum veriorem & magis cõmu. Doct ſententiã fœmina ſuccedere non poteſt. D. Præpoſ. *in c.* 1. *n.* 62. *v. octaua fallent. qui feud. dar. poſſ.* Licet multi Doctor. in contraria ſententia fuerint, quos refert Ro[illegible] a Valle *conſ.* 23. *n.* 2. *&* 3 *in* 1. *Tom. conſi.* ſed priorem ſentent[illegible] eſſe inquit Marian. Socyn. iu. *in conſ.* 65 *n.* 16. *in* [illegible] *vol. con*[illegible] magis comm. eſſe appellat Albert. Brun. *in conſ.* [illegible] *n.* 9 *inter conſ feud.* Quia ad hoc, vt fœmi. in feudo emptitio ſuccedere poſſit, duo requi[illegible]tur. Primo quod ſit integro pretio emptum. Secundo, quod nullum ſeruitiũ ſit præſtandum. Ita poſt alios tradunt Soc. [illegible] *d. cõſ.* 65. *n.* 19. Rol. a Val. *in d. cõſ.* 23. *n.* 33. Kircho.

9 In [illegible] ulo empto & a[illegible] o, pretio mediante, æquè ſuccedunt fœm[illegible] vt maſc[illegible] com. opi. ſecund. Dec. *in cõſ.* 390. *quoniam* [illegible] *capio ſecundam* M. Chærian.

10 [illegible] rit [illegible] poſſit relinquere vxor [illegible] in bonis feudal[illegible] *in tr* [illegible] *rub. de alie. feud* [illegible] *fol.* 4 [illegible] S[illegible] itus le[illegible]at [illegible] limẽta vxori in bonis feudalibus [illegible] hærede preſtan. Bal. *in c.* 1. *de ſucce. feu.* [illegible] quod [illegible] enta veniunt præſtan. per hæredẽ [illegible] *rebatiam* [illegible] *de vſufr. leg.* & Aret. *conſ.* [illegible] eo [illegible] ponere [illegible] bus ipſi hæ[illegible], non autem de fe[illegible] ibus. ideo [illegible] qui eſſet hæres ſucce[illegible] in feud[illegible] tenetur ad præſtatione alimẽtor [illegible] hered[illegible] Bellac.

11 At autẽ vxor v[illegible] debe[illegible] ſumi [illegible] feudalium. vide *in tract. feu. in rub. de* [illegible] *feu* [illegible] *ſacero.* [illegible] 41. *& ſeq.*

Quid de gabel[illegible] & [illegible] die quòd debent eſſe vxoris, licet contrariũ [illegible] u. de Ca[illegible] *in l.* [illegible] *de vſ[illegible]r.* [illegible]

12 Sed an debeat h[illegible] ctũ protocollorum? vide Alex. *in d. l. diuortio.* §. [illegible] *in* 4. *col.* vbi [illegible] quod debet eſſe [illegible] pecuniæ [illegible] ex protocollo redigitur. de quo [illegible] *d. l. diuortio* [illegible] 3. *col. ff ſolut. matri.* addo Bart. *in* [illegible]

A[illegible] tamen quia Benedict *in* [illegible] *ſ.* 45. tenet quòd legata domo cum omnibus quæ i[illegible] ea [illegible] non veniunt rogationes ſeu [illegible] enta notarij. Idem.

13 [illegible], quæ alt[illegible] & quibuſcunq; illi[illegible] heredibus cõceſſa ſunt, ſucceſ[illegible] fœmi[illegible] poſſent. cõ[illegible] ponit Apoſtil lat. ad Alex *conſ.* 30. *in quibuſcunque lib.* 3. Suarez.

14 [illegible] udorum poſſeſſores [illegible] eudis nequeunt renuntiare abſq. Dom[illegible]orum conſen[illegible] [illegible] ptum [illegible] inſignis Pinel. *in l.* [illegible] 2. *part* [illegible] 8. *& in l.* [illegible] *in* 1 *part.* [illegible] *n.* 1. *ad finem. C. de re[illegible] ſtud. zend.* Suarez.

15 Feudorum poſſeſſores ſeruitutem & vſumfructum licet in dominorum præiudiciũ nequeant [illegible] ſtituere, tamen catenus duraturum, quatenus ipſi ius feudorũ durauerit, rectè conſtituent, vt cõ[illegible] ponit Ari[illegible] hac in re omnino videndus *in l.* [illegible] 4. [illegible] *C. de* [illegible] *mater.* Idem.

16 In feudis no[illegible] epotes, ita vt ſi quis accip[illegible] feud[illegible] & [illegible] intell[illegible] etiã nepotes [illegible] Cur. *in ſuo tra* [illegible] *feud. in* 1. [illegible] *art.* 3 *partis, prin, in q* [illegible] licet ipſe putet d[illegible] magis eſſe [illegible] P. Fich.

1[illegible] F[illegible] ſtatutæ nõ obſtan. co[illegible] gnatorum ſecundum cõmunem per [illegible] *conſ.* [illegible]

[illegible] adm[illegible] propte[illegible] maſculo[illegible] ſ[illegible] ant maſculi. Ita de[illegible] Neap. B[illegible] *de duobus fratrib* [illegible]

[illegible] iſta eſt cõmunis, [illegible] Georg. *in* [illegible] *& ſu*[illegible] 4. E. Mu[illegible]culus.

De natura feudorum.

TITVLVS VII.

On[illegible] dipẽdet à tenore inueſtituræ [illegible] feudũ ipſum [illegible] qui de feudo liber & [illegible] fuit [illegible] dicit contra O[illegible] 8. 3. Cla[illegible] P. Fich. [illegible] quòd nõ [illegible] naturam, & [illegible] ſecundum Oldr. *conſil.* 378. *quidam* [illegible] ſupplet, quòd iſta

verba

verba, iure antiqui feudi, facti veritatem nõn im[illegible]tant, *per l. ſi fortè ff. de Caſtren. pec. & l. ſi donatione C. de collat.* & i[illegible]a opinionem Oldra. ſequitur Iaſ. *conſ. 57. col. 5. lib. 1. & conſ. 152. col. 1. & ſeq. & conſ. 180. col. 6. lib. 2.* & nonnul[illegible] alij coacer[illegible]ati per [illegible] utráq; *in tractat de* [illegible] *e retra* [illegible] *n.* Gloſſ. vnica, *§.* [illegible] *2. num. 37.*

¶ Contra[illegible], quod imò per talia verba feudũ nouum aſſumat [illegible] t[illegible] ram antiqui feudi, tenet Bald. *in c. 1. an agna. vel filius in* [illegible] *do* [illegible] ſequitur Alex[illegible]nd. *conſ.* [illegible]*o col.* [illegible] *vol. 1.* quod repetit *conſ. 2. vol. 5.* tradit idem Alexan. *con 5* [illegible] *vol. 4.* & [illegible]ſtam ſententiam aſſerit eſſe communem Deci. *conſ. 94. col. 2.* [illegible]tur idem Deci. *conſ. 185. col. 5.* Iaſo. etiam ſibi contrarius reu[illegible]cando ſ[illegible]ntentiam in meli[illegible] *con* [illegible] *col* [illegible] *lib. 3. & conſ. 136. col 4. & ſeq. lib. 4.* Curt. I[illegible]nior [illegible] *l.* [illegible] *en* [illegible] *in 1. part. qua* [illegible] *prin[illegible] ſ[illegible] r. num.* [illegible] ea denique [illegible] pri[illegible] eſſe c[illegible]m[illegible]m[illegible], & ſequitur Crotus [illegible] *qui* [illegible] *col. 23. ff. de vſucapi* [illegible] *in l. re communi* [illegible] *a repen* [illegible] & Ri[illegible]pa *in l prima col 2 ff de l* [illegible] 1. Aret. [illegible] *pen.* Ioach[illegible] [illegible] *b[illegible]ſtinatione 34. quod autem* [illegible] *tut 14.* [illegible] *in d. tract* [illegible] *utroque retract. gl. vnica §. 3.* [illegible] *num.* [illegible] *n ſeq.* & Al[illegible] *in trac.* [illegible] *de* [illegible] *praſum ptio. in regu.* [illegible] *aſumptio.* [illegible] *num. 4.* & Clarus cum alii[illegible] [illegible] poſt relatis per eum [illegible] *tract.* [illegible] *eud. quaſt. 8. verſ. Sed hic occurrit* [illegible] *bilis quaſtio.* & i[illegible]ſtam commun[illegible]tatè l[illegible]mitant, & declarant Moder. *in d. l. re communi*, & præci[illegible]ati D[illegible] ote [illegible] in m[illegible] [illegible] caſibus, & ampliat vtiliter Clarus, & ponit eff[illegible]ctus ipſius, *ead.* [illegible]*8. verſic. Hac quidem concluſio & ſeq.* Viuius *opin. 282.*

3 Feudum nouum ſi fuerit alicui datũ, & in inueſtit[illegible] illa verba (iure feudi paterni vel antiqui) adiecta eſſent, f[illegible]unt feudum quamuimus nouũ, ſ[illegible]rtiri vim & effectũ paterni vel antiqui. Bald. *in cap. 1. num. 2.* [illegible] *ex* [illegible] *a nota qu* [illegible] *d ſi rex.* [illegible] *de alie. feud. pat.* Alua[illegible] [illegible] *c. 1. num. 3. de vaſ. decrep. atat.* [illegible] *d. feud.* Iacob. de S. Georg. *in tractat.* [illegible] *eud.* [illegible] *r[illegible]nobilis. num. 8. in* [illegible] Curt. *in ſuo tract. feud. in* [illegible] *p.* [illegible] *quaſi. 8.* [illegible] *principaliter* [illegible] *num. 8.* vbi ipſe hanc doctrinam in vtramque partem [illegible]ttat, addens ab ea tanquam cõmuni in iudicando non eſſe [illegible]ce[illegible]dum. Freder Schenk ex liberis Baronibus à Tautenberg. *in* [illegible] *ridario concluſionum Iuridicarum. concluſ. 98.* licet autem a[illegible] [illegible]ctor. contrarium referentibus Alexan. de Imol. *conſ. 10. num. 4. & 5. lib. 3.* & Iaſ. *in conſ. 152. num. 1. in 2. vol. conſ.* verius eſſe voluerint: tamen magis communis opin. eſt in contrarium, vt [illegible]ommuniori voto doct. concludunt. Dec. *in cõſ. 194. n. 3.* Iaſ. ſibi [illegible] trarius *in conſ. 136. n. 3 ver. tenendo iſtam partem qua eſt magis cõmunis. in 4 vol. co[illegible]ſ.* Roland. à V[illegible]l. *conſ. 60. n. 17. 1. Tom. conſ.* cũ legi & naturæ feudorum tenor inueſtituræ deroget, & feuda magis dependeant a lege conuentionis, q[illegible]m à iure proprio vel conſu[illegible]tudinario. An hoc Commenta. *in conſue. Pariſ. §. 5. n. 84.* Kirchoui[illegible]s.

4 Feudũ hereditariũ ſi fuerit in eo ſufficit quẽ heredẽ eſſe primi inueſt[illegible]i, licet nõ fuerit heres vltimi decedentis & defuncti. Hãc cõcl[illegible]ſione magis cõmuniter eſſe approbatã dicũt Ale. de Im *in cõſ. 10 n. 8. vol. 3.* Albert. Brun. *cõſ. 18. n. 14. inter cõſ. feuda.* & Rol. à Valle, *in c[illegible]ſ 97. n. 65. in 1. Tom. conſ* Kirchouius.

5 Feudum omne nouum iure antiquo conceſſum, vel cum clauſula, vt auiti & paterni feudi legibus cenſeatur, omnibus prorſus in rebu[illegible] antiqui feudi naturam & qualit[illegible]tem induit: atq; inſtar paterni & auiti cenſetur. cõmun[illegible] inquiunt I[illegible] [illegible] *conſ. 1. lib. iij. &* [illegible] *in vſu* [illegible] *feudorũ. n. 90.* Deci. *conſ. 185. & conſ.* [illegible]4. atque vberrimè Iul. C[illegible]ar. *de feud. q 8. verſ. ſed* [illegible] *ic occurrit.* V[illegible]ui. *lib. 3. opin. 115.* E. Suarez. & P. Fichard.

6 Feudum alteratum tenet pro ſolita natura feudi, licet pro alteratione minim[illegible] ſecundum magis c[illegible]mmun[illegible] [illegible] r auri. *conſ. 40. n. 34. lib. 3.* [illegible] *d. conſi. n. 35.* vbi quod natura fe[illegible] alte[illegible]ta in parte, non [illegible]peratur vt totum feudum annulletur, iuxta communem ibi relatam. Bonacoſſ.

7 Iuri[illegible]ctio domi[illegible] inter vaſallos quatenus eſt eo[illegible] iudex, dicitur [illegible]dinaria & nõ delegata. com. di[illegible] Clar. *in* [illegible] *feudum. q. 9* [illegible] *ſed nunquid.* P. Fich.

Iuri[illegible]onem [illegible]eud[illegible] ſeparatam ſi vaſallus [illegible]b alio acquirat, non ob i[illegible] acc[illegible]reſci[illegible] feudo, ſed ramanet ſeparat[illegible] [illegible]t prius, & ceſſante feudo nihi[illegible]minus remanebit iuri[illegible]ic[illegible] acquirẽnti. com. dicit C[illegible] *in* [illegible] *feudum. q. 88. ſed pone.* P. Fich.

8 Quæro, an ſ[illegible]udum ſ[illegible] contra[illegible] [illegible]ominat[illegible] [illegible] *fin. §. 1. C. quan. lice ab* [illegible] *pa. te[illegible]* [illegible]et, q[illegible]d [illegible]tract[illegible] in[illegible]minatus, ex quo nõ pa[illegible] [illegible] nominatam ſecundum [illegible]n contractus, ſed vel cõd[illegible]tionem ex l. vel c[illegible]nſuetu[illegible] [illegible] tenet *in rub. C. de perm.* contrarium tenet Bart. *l. iuriſgentium, §. quinimo, ff. de pact.* cuius ſententiam, communi calculo approbatã eſſe firmat Iaſ. *in l. ij. n. 34. C. de iur. emph.* Curt. *in tract. feud. part. 1. q. 9.* M. Graſſ.

9 Feudum eſt contractus nominatus. cumm. dicit Clar. *in §. feudum. q. 6.* Non tamen eſt contractus bonæ fidei. com. dicit *eadem q. in fin.* Fichard.

10 Quæ[illegible] in inueſtitura dicatur, feudi noui, quod ſit, vel cõferatur tanquã fe[illegible] aut[illegible] [illegible]aternũ, aut [illegible] [illegible]l proauitum, an feu[illegible]ũ quod eſt [illegible] nouu[illegible] [illegible]umat [illegible] [illegible]rã & qualitatem feudi antiq[illegible] di[illegible]rſ[illegible] ſunt ſententiæ. nam [illegible] qui exiſtimant tal[illegible] feud[illegible] [illegible]o aſſu[illegible] [illegible] [illegible]am & qual[illegible]tate feudi antiqui. O[illegible] *in conſ 1*[illegible]*7.* [illegible] *7, quid* [illegible] *ſeq.* & ita determina[illegible] firmat A[illegible] de rol. *in ſ[illegible] de* [illegible] *onar* [illegible] *r. nouũ.*

Alij [illegible] contra cenſuerunt, & illorum opin[illegible] [illegible] ebriori cal[illegible] approbata eſt, vt dicit I[illegible]ſ. *in praelud feud. num. 9* [illegible] & ita tenet [illegible] *in* [illegible] *1. de aliena. feud. pat.* [illegible] *in c. 1.* An ag[illegible]atus. Aluarot. *c.* [illegible] *de vaſal. decrep.* [illegible]ch. Graſſ.

11 Vaſal[illegible]s nõ poteſt refutare [illegible] ſeu renu[illegible]tia[illegible] feudũ in manibus domini, ipſo domino inuito, c[illegible]m[illegible] Bart. *in l. 1. Item quo in prin. ff. de aqua plu. arcen.* [illegible] Iaſ[illegible]ict. *deci.* [illegible] *n. 53. & deciſ. 107. ſu[illegible] n. 11.* ibi & [illegible]oſè, & accuratè Cæſar V[illegible] *in add. n. 1. cum alijs ſeq.* & Alex. *in l. ſi quis vi.* [illegible] *fin. ſub n.* [illegible] *de acquiren. poſſ.* [illegible] [illegible]ocet iſta eſſe magis com[illegible]em [illegible] d[illegible] omn. Doct.

E[illegible]ò vaſallus relinquens rem feudal[illegible]m, nõ vtiq; ob hoc liberaretur à præſtatione [illegible]tij, ſecundũ communem ſcholã, & aſſertionem omnium doctor. q[illegible]am cita. Alberic. *in l. ſed an* [illegible] *r* [illegible] *us autem, verſi.* [illegible] *em q* [illegible] *atur. ff. de neg. geſtis.*

Et hinc quoq; eſt, quo[illegible] vaſall[illegible]s dele[illegible]ens. ſeu derelinquẽs iuriſdictionem, & dominium domini ſui, & [illegible]lio ad habitandum ſe conferens, it [illegible] dicto domino, c[illegible] ſeruitiis præſtare tenebatur, poſſet cog[illegible] ab ipſo domino ad reuertendũ ad deſerta[illegible] iuriſdictionem: & ſic dominus poteſt cogere vaſallos ad h[illegible] [illegible]ndum locum, q[illegible] em deſeruerunt: vt doctè, & copiosè conſuluit Io. Cæphalus *conſ. 18. per totum, vol. 1.*

¶ In con[illegible]rariam vero partem incli[illegible]auere nonnulli graues Scribent. videlicet, quod vaſallus renuntiare valeat feudũ, etiã inuito domino, dummodo hoc domini nõ interſit & tex. eſt apertus *in c. 1. de vaſallo, qui contra conſtitut. Lothar. feud. alien.* & eandem ſententiam ſequitur Marcus Mantua. cum [illegible]ijs relatis per eũ, *in c. qua in eccleſiarum, n. 7*[illegible] *& ſequent. de conſtit.* vbi Abb. *n. 19.* dicit illorum opinionem communem [illegible]ſſe, & Curt. iun. quoq; *in tract. de feud. in 4. part. in vltima cauſa amiſſio. feud. in q. 31. 1. re*[illegible].

Sed in tam magna Scribentiũ varietate, quid cõcludendũ? Dic er[illegible] q[illegible]od tutius in hoc for[illegible] c[illegible]currere cum diſtinctione tradita, & amplexa per Glo[illegible] *in c. 1. in Glo. fin. de cap. qui cur. vend.* videlicet quod quando feudũ e[illegible]c[illegible] [illegible]m ap[illegible]area[illegible] ad certum ſeruitium, tunc vaſ[illegible]llus Inuito domino, ipſi fe[illegible]do renũtiare nequiret. Si ver[illegible] feu[illegible]um ſimpliciter a[illegible] incertum ſeruitiũ cõceſſum ſit, eo equidē caſu refutare poſſet. & illã Glo. ſequitur Laurentius Syluanus *in tractat. de feud recognitione. q. 26. cum alijs quamplurimis citatis ib per e*[illegible], vbi ait in [illegible]oc communit[illegible]r approbari ab omnibus, & ita fatetur Alber. *in l. ſi cum fructuarius. ff. de vſufruct.* Fely. *in d. c. qua in e*[illegible] *arũ* [illegible]*8. & ſeq.* Tal[illegible] *de feud. in 10. par. princ. 2. part. & in 12 part* [illegible] *ſecunda cõcluſio*, & Mod. *in cõſuet. Pariſ. feud.* [illegible]*1. Gloſ. §. n. 3.* & [illegible]c illa di[illegible]ſti[illegible] magis [illegible]munis app[illegible]ret magis [illegible], mag[illegible] [illegible]pta in iudicãdo, & cõſulendo, & denique magis vera. Viui[illegible] *opin. 009.*

12 Fe[illegible]di Franci natura eſt, quod va[illegible]llus niſi ad ea [illegible]uæ ſunt expreſſa in conceſſione, vel quæ contin[illegible]eutu[illegible] [illegible] for[illegible]a fideli[illegible]tatis, non teneatur. Ita affirmat Io. A[illegible] *in add. ad Specul. tit* [illegible] *§. hiis dieb. in tit. de praſcrip. lib. 4. part. 2.* & [illegible] habetur in forma fidelitatis, quòd non poſſit alienari ſine [illegible] domini[illegible] [illegible]al[illegible] [illegible] [illegible]oteſt [illegible] [illegible]undum Bald. dicentem, Feudũ Francum dic[illegible] lege legis, id eſt, pœna caduc[illegible] [illegible]at [illegible] alterat naturalẽ libertat[illegible] conſe[illegible]us, non autem eſt [illegible] à lege cõuentionis: ergo licet alienauerit vaſ[illegible]lus irrequiſito domino non admitti[illegible] feudum. Ba[illegible] *in cap.* [illegible] *delict*[illegible] *num. 6. & 8. extra de ſid. in*[illegible]*rum.* Q[illegible]ia ar[illegible]umentum ab [illegible] voluntate contractus, vbi eadem ratio reperit[illegible]r, v[illegible] *[illegible]mum ſ lt. §. cum qui.* [illegible] *do le*[illegible]. Sed [illegible] volu[illegible] [illegible] feudo Franco per vi[illegible] [illegible]ſtamen[illegible] [illegible] [illegible] t[illegible]e[illegible] lariter in [illegible] [illegible] ſ[illegible] lu[illegible] [illegible] p[illegible] [illegible], *nulla ordinatione* [illegible] *maneat* [illegible] *ale* [illegible] *c.* [illegible] *ambo. reſ*[illegible]*tari. num. 15 ver. & ſuit q*[illegible] *em* [illegible] [illegible] quæ[illegible] Iaſ. *in conſ* [illegible] *num. 2.* [illegible] *ecundo* [illegible] *vol. conſil.* Nam [illegible] regulariter vaſallus non poſſit de feudo

[illegible] [illegible]ſtari

[illegible]

& Io. Raymund. in d. compet [illegible] ver [illegible] *in d. c. grādi.* & [illegible] vult. Al [illegible] & iſta [illegible] ſt veri [illegible] de *tra. ac.* dici [illegible] iā [illegible] ſtio ne vel voluntate [illegible]

35 Fili [illegible] aſl. *de homa.* [illegible] S [illegible] *in d.* [illegible] ibi decid [illegible] od no [illegible]. Et di [illegible] Bal. *in* [illegible] *de* [illegible] d [illegible] ax. quod id [illegible] s p [illegible] u [illegible] Ale. *in 5. col.* [illegible] d [illegible] q [illegible] ci-tur meus vaſ [illegible] & [illegible] c. v [illegible] hi dicit, q [illegible] v [illegible] non [illegible] m Fel. *in c. ue in* [illegible] *tar* [illegible] ſ. [illegible] *an* [illegible] *an* [illegible] fallu [illegible] x [illegible] a-*prus* [illegible] *ol.* [illegible] *m* [illegible] urt. *in 4.* [illegible] *arte. ib* [illegible] *datur d* [illegible]

Fa [illegible] vul [illegible] g. *in ults.* [illegible] q [illegible] true meus [illegible] c [illegible] el [illegible] us. Bal. [illegible] *quia* [illegible] Idem.

3 An a [illegible] s [illegible] *emts in 18. co* [illegible] *hac.* [illegible]

Super h [illegible] *in d.* §. *quo* [illegible] & eſt *tex. in l. cum* [illegible] ta inſolita p [illegible] *ſor. fide.* Paul. de Ca [illegible] No-nitate [illegible] in *rebus* [illegible] in 4. col. [illegible] uod volt [illegible] Paul. [illegible] C [illegible] lonie ec-cleſiæ n [illegible] Idem.

38 Iſtu [illegible] probat hom [illegible] icos-*ſta. d. lac.* [illegible] 4. *quero.* vbi [illegible] ac-ta q [illegible] iobet [illegible] & dat modū art [illegible] de.

39 Id mo [illegible] di [illegible] ter [illegible] domino ſuo præſtar [illegible] ereūs, exemplo [illegible] *liberto ff. de obſ.* [illegible] *liber. pa. præ.* notatur [illegible] *de cond.* [illegible] *ebit.* An au [illegible] venia non per [illegible] Iac. *vbi* [illegible] *quæ* [illegible] od ſic. Idem.

40 Domi [illegible] h [illegible] dum coſtod [illegible] in caſtro, vide [illegible] *de* [illegible] vbi concl [illegible] quod no [illegible] ere [illegible] per [illegible] *per* [illegible] *qua* [illegible] *in. deb* [illegible] gl. not. [illegible] *de aduo. diuer.* [illegible] B [illegible] *op* [illegible] quæ [illegible] peccur [illegible] ſt [illegible] homi [illegible] s. Et [illegible] cog [illegible] lo [illegible] ad err pudia [illegible] o [illegible] ab omni [illegible] ortitate [illegible] tel [illegible] ex [illegible] Bal. *in l.* [illegible] *ex liber.* [illegible] *de.*

41 Qui [illegible] dominus [illegible] pacto vel c [illegible] ſuetud [illegible] debeat hor [illegible] o mor [illegible] & ho [illegible] beat nomi deb [illegible] r [illegible] illo no [illegible] q [illegible] non, pe [illegible] & doct. *in* [illegible] *populos C. de ſum. trin.* & [illegible] al. *in l. ex* [illegible] *ff. de* [illegible] *tut.* [illegible] *de adm.* [illegible]

C [illegible] taria [illegible] ta [illegible] ſententia [illegible] la [illegible] *voy. dis. ver.* [illegible] *ſup.* [illegible] *per multa* [illegible] al. [illegible] A-lex. [illegible] 4 [illegible]

42 Q [illegible] m [illegible] tu [illegible] b [illegible] a [illegible] m [illegible] o domin [illegible] s [illegible] *vbi ſ.* [illegible] q [illegible] *ex præd.* [illegible] A [illegible] 16. *incip* [illegible] l [illegible]

4 [illegible] on hab [illegible] Iac. *vbi* [illegible] *ed* [illegible] qua [illegible] pa-tronu [illegible] *in quæ* [illegible]

[illegible] tur quod [illegible] na poſſid [illegible] tu [illegible] m [illegible] ſidere. *l. cum heredes,* §. *item quæ* [illegible]

D I c [illegible] *ſuprà.* determinat contrarium. al. Specul. §. *quoniā* [illegible] *meritur.* add[illegible]t Bald. idem volentem. [illegible] *de berd.* dicu [illegible] v [illegible] dic [illegible] quod homines noſtri poſſunt teſtari quia inge-nui ſ[illegible]nt. [illegible] ord. *ſuſp. de in. perſon.* Idem

45 An [illegible] o meus, de bo [illegible] s q̄ p [illegible] de [illegible] ſſit dare in dotē pr [illegible] [illegible]ſenſu mei domini: & [illegible] r ſ[illegible]luere l[illegible]ud [illegible] qu [illegible] at [illegible] innata nō requ[illegible] ur [illegible] nſus d [illegible] lau [illegible] undu S [illegible] cu. [illegible] *e emphy.* §. *nun* [illegible] 1. An [illegible] oo *in c* [illegible] *e locato. bene fac.* [illegible] *ut* [illegible]

[illegible] et [illegible] im [illegible] ptionē, vt h [illegible] *do.* [illegible] *preal.* vt re [illegible] *ſup.* [illegible] *no.* [illegible] *nu* [illegible] *tr d* [illegible] *er vi.* [illegible] d v [illegible] *item quòd p* [illegible] ſt [illegible] *ser* [illegible]

[illegible] mo t [illegible] x [illegible] u [illegible] ne [illegible] acto aliquid re [illegible] mun [illegible] it [illegible] q [illegible] ihi [illegible] clm-qu [illegible] *in loco pra* [illegible] vidiſſe ſe [illegible] tu [illegible] ar. tamē in-[illegible] a [illegible] utat [illegible] ditur teſta-me [illegible] o de [illegible] etūr. [illegible] Idem.

[illegible] nu terræ h [illegible] uncti, q [illegible] qua [illegible] a [illegible] m partē [illegible] domino m [illegible] Arguit ad p [illegible] enit cō-ſue [illegible]

4 [illegible] fratre, & m [illegible] liber [illegible] nus ſue [illegible] ſo fra-tre [illegible] pa [illegible] tu & fi-[illegible] am autē in [illegible] in certi [illegible] tacitam & [illegible] tam. M [illegible] tendit ſe [illegible] edere [illegible] uid iuris d [illegible] *ſupra v. quæ* [illegible] le, quod ſt [illegible] quo [illegible] t com m [illegible] bon [illegible] a quæ [illegible] tur *l. ſi. q* [illegible] *in* [illegible] *fam.* [illegible] *ſe* [illegible] qua per [illegible] at [illegible] m [illegible] me [illegible] B [illegible] Idem.

4 [illegible] liberi [illegible] Iac. vbi ſi [illegible] propte [illegible] ſic [illegible] rare ab [illegible] pe [illegible] na [illegible] & [illegible] de [illegible] hy-[illegible] v [illegible] vel [illegible] con-[illegible] & [illegible] n-d [illegible] *ext. de reb.* [illegible] S [illegible] t oon [illegible] ta [illegible] *quæ in* [illegible] *in* [illegible] *etiam* al [illegible] *pro* [illegible]

5 [illegible] hom [illegible] h [illegible] Ia [illegible] b [illegible] *quo-am.*

I [illegible] t petem [illegible] re p [illegible] m [illegible] [illegible] p [illegible] ex [illegible] nu [illegible] nō [illegible] I [illegible] d [illegible]

I [illegible] t [illegible] n [illegible] anno [illegible] em-[illegible] t. al. alo [illegible] *autem* [illegible] *ad audie* [illegible]

domin [illegible] P [illegible] cuntis [illegible] en [illegible] mi-no in [illegible] a [illegible] C [illegible]

It [illegible] exp [illegible] om [illegible] *ver. reuere* [illegible] *de* [illegible] od dē faci [illegible] ſſ [illegible] *decurio* C. *de decu.* [illegible] in con-ce [illegible]

[illegible] o ab homa-gio pol [illegible] in vl [illegible] & [illegible] B [illegible] *in* [illegible] *de oper. lib.* tenet quòd ſic.

Item

Itē ... homagiū propter ... [illegible]

[illegible]

... vt econtra, ... feudo. Idē. ... [illegible]

60 Feudũ pecunia cõceſſum nõ dicitur [illegible] b[illegible] ſalitate procedẽs,ſecũdũ cõmunẽ per B[illegible] ẽ.

61 Feudum ſi factum [illegible] o[illegible] um o[illegible] en. quæ ſunt in territorio,b[illegible] ſ[illegible] di[illegible] te[illegible] on præſumuntur feud[illegible]ia, [illegible] o[illegible] ntr[illegible] e-tur,preſumuntur [illegible] one,ſecun[illegible] u[illegible] com munem per Bu[illegible] .40 num.26 [illegible] l[illegible] em

62 F[illegible]udu & em[illegible]hyteu[illegible] n z[illegible] n, [illegible] atur per fi[illegible] ſine aff[illegible] ſu d[illegible] in dote[illegible] ia [illegible] ter nuptias [illegible] cun[illegible] c[illegible] B[illegible] in.

63 [illegible]udum n[illegible] on[illegible] ne[illegible] d[illegible] e,ſe[illegible]undum c[illegible] t. [illegible] m.16 [illegible]

64 Fe[illegible] ẽ tiã,[illegible] Clar. [illegible] eudum.q 9. [illegible] ua[illegible]de[illegible]

65 Feu[illegible] ur [illegible] pt[illegible] ſ & [illegible] liſet[illegible] le[illegible] u[illegible] 76 nu.7 d[illegible] q[illegible] us. aliam c[illegible] m[illegible] u[illegible]

66 Feu[illegible] ſ & hæ[illegible] b[illegible] us. [illegible] redi-tari[illegible] m[illegible] n[illegible] er au[illegible] n 33, lib.[illegible] p[illegible] s maſ[illegible] o legi time deſ[illegible] ende[illegible] in [illegible] et plures ex alia rec[illegible] p[illegible] u[illegible]

67 Pri[illegible] ex co[illegible] ue[illegible] o[illegible] j[illegible] de re feudali aut emphyteutic[illegible] e[illegible] ue ſtire emptorem [illegible] l.x[illegible] in c.Ka[illegible] er[illegible] 857.& illud [illegible] al[illegible] d. Papæ deciſ.[illegible] c[illegible] Bur[illegible] u[illegible] cc[illegible] in ver-bo,retenue,n[illegible].2.& n[illegible] l[illegible]bet[illegible] trac[illegible] utationis. G[illegible]d.Papæ deci[illegible] & B[illegible] 9.n.6.[illegible] am lus prelationis in[illegible] o[illegible] n[illegible] jus emit[illegible] tenementũ terrarum q[illegible] detin[illegible] ic[illegible] e[illegible] o domi[illegible] omino rum:nã tunc vn[illegible] d[illegible] te[illegible] s n[illegible] t vna ex illis rebus iure prelationis [illegible] nere,qui[illegible] o[illegible] n[illegible] vnles eſt venditio inſimul de rebus omnibus,& [illegible] d. ſcire debemus. de verb.ob[illegible] g. n[illegible] ſi vnus ex [illegible] om[illegible] vel let vnã ex [illegible] is rebus retinere iure p[illegible] tionis q[illegible] etur ſub ſua di[illegible] ctitate,empt[illegible] al[illegible] tes rec[illegible] que te-neretur reliquas res recipere G[illegible]d.P[illegible] pæ deci.48.[illegible] vbi habet directum dominium non p[illegible]t.ſt vti i[illegible] re [illegible] lationis ex gene[illegible] conſuet[illegible] tne B[illegible] in c[illegible] et Bu[illegible] de cõſuet.rec[illegible] feud.§.1.in glo.hac conſuetudo. Ce[illegible] at e[illegible] ius prelationis,ſi [illegible] vendat[illegible] e[illegible] e retrouen[illegible]endo.eo enim c[illegible] ſu & in[illegible] perij[illegible] ſt hoc ius[illegible] æl[illegible] ioni[illegible] t per re rouen[illegible] ionem [illegible] locoſ[illegible]alis ius pr[illegible]t[illegible] nis locum ha-beat in feudo.F[illegible]anc[illegible] tre dec 2.[illegible] parte. Bel[illegible]c

68 Po[illegible]eſſor fe[illegible] b[illegible] tatur ob ipſu[illegible] teu[illegible] ſe[illegible]undum And.d[illegible] er[illegible] eud.[illegible] in tit.de Capit[illegible] didu quare tene[illegible] feudum,& dum[illegible] od[illegible] o[illegible] i, & de[illegible] o fece[illegible] homagium,non tenentu[illegible] a[illegible] o-nẽ taliarum.Guid.Pap.deciſ.[illegible] 5.ni[illegible] le c[illegible] et[illegible] eu[illegible] p[illegible] go daretur annuus cẽ us:na tunc [illegible] i[illegible] ederet ad[illegible] em-phyteuſis,quàm ad naturam feudi. D[illegible] us c[illegible] 8. [illegible]

69 Feudum nobile[illegible] ratis,& l[illegible]berè coce[illegible] u[illegible] & [illegible] lum debetur [illegible] ruit[illegible] perſonal[illegible] & e[illegible] co [illegible] ſi,qua in ea[illegible] latur annua q[illegible] p[illegible] mo[illegible] o-lnit [illegible] ib. eud. er.item aduert[illegible] er Feudi[illegible]ſ,vt per Zaſium [illegible] de[illegible] tract.[illegible] er.ſed[illegible] uantum ad[illegible] ntia p[illegible] ſimili tract.in 6 9.pri[illegible] c. [illegible] ter a[illegible] a[illegible] pa[illegible] n,qu[illegible] p[illegible] um, cum i[illegible]lud pe[illegible] e[illegible] ne[illegible] cu[illegible] hęc refert S[illegible]c ion[illegible]

70 F[illegible]iuitate [illegible] tantũ [illegible] unt vel [illegible] ius [illegible] i[illegible] & [illegible] co[illegible] quã Princi[illegible] ben[illegible] a[illegible] i[illegible] liter c[illegible] ro[illegible] & p[illegible] um eode[illegible] on[illegible] tur.per[illegible] uando. C de be[illegible] acant[illegible] c. praſeti[illegible] donat[illegible] ebus.de[illegible] B[illegible] de[illegible] bus foc[illegible] cu[illegible] qu[illegible] c. & A[illegible] ma[illegible] de off.eius cui mand.eſt iuris[illegible] enęt[illegible] de[illegible]

ex .de[illegible] deleg.de quo etiam habetur aliquid per Bar. in l 2. ſ. de verb[illegible] & et B[illegible] cũ[illegible] em. de off[illegible] & ind. ſi.ff de c[illegible] cz.[illegible] .de[illegible] e 1 tetu. de cap[illegible] ur[illegible] ud.de quo e[illegible] in per Sp[illegible] tu.de in re[illegible] ud[illegible] 1.& per F[illegible]o in l[illegible] c.Addo Fel in[illegible] nod[illegible] in[illegible] tr de[illegible] rdi.[illegible] re remiſſiones. [illegible] P[illegible] C[illegible] 2.[illegible] col. uod i[illegible] d[illegible] d do[illegible] iga-[illegible] d[illegible] A[illegible] j in[illegible] col. [illegible] ud[illegible] r l[illegible] s. prin. [illegible] .de[illegible] er laſ. [illegible] le[illegible] in 5. [illegible] 2. col. O[illegible]

[illegible] que ſ[illegible] b[illegible] A[illegible] do c[illegible] e[illegible] uo[illegible] iu per Car[illegible] 4. [illegible] in 4. dub[illegible]

Ar[illegible] ns[illegible] ne[illegible] ca[illegible] u[illegible] dum, in-t[illegible] u[illegible] c[illegible] m? balde in[illegible]c[illegible] dr[illegible] net[illegible] A[illegible] e roſat. in l[illegible] d.om.ud[illegible] l[illegible] ver. di[illegible] ue[illegible] promiſer[illegible] V[illegible]

[illegible] uin proue[illegible] , di ctis [illegible] e[illegible] Id. [illegible] domi[illegible] h b[illegible] nem [illegible] upa-n[illegible] x[illegible] z po-bi[illegible] nt[illegible] c ar.c[illegible] & [illegible] arium vi[illegible] b[illegible] pu-bl[illegible] e[illegible] p[illegible] uatæ ſ[illegible] vnica[illegible] de cad.tol. & [illegible] p[illegible] etur verior,ſecundum C[illegible] & an[illegible] nullus. [illegible] um.ut.q[illegible] ſi.ca.

[illegible] Bal[illegible] ter[illegible] in 1.par.conſ.356.Pan[illegible] cum eccle-ſia[illegible] de immu.eccl. [illegible] le[illegible]

7[illegible] habe[illegible] u[illegible] ne[illegible] prima in [illegible] ſo[illegible] ſ[illegible] e[illegible] vt vult Bal[illegible] in 4[illegible] dere dire[illegible]

74[illegible] m[illegible] d[illegible] vi[illegible] poſ ſit ex[illegible] c[illegible] i[illegible] uc. vbi mult[illegible] te cz[illegible] in ſtiuni. ff. de re iud[illegible] enẽte quo[illegible] r[illegible] ſeu[illegible] n[illegible] l.tamen[illegible] ter[illegible] nt[illegible] in[illegible] 74. ſ. de[illegible] conſuh[illegible] Vide[illegible] ne[illegible] b.[illegible] C[illegible] conſil. 66. in[illegible] A[illegible] d. l ſi in[illegible]

[illegible] us[illegible] rat[illegible] at iura[illegible] o ſi-d[illegible] nptor hab[illegible] ur[illegible] domino c[illegible] on q[illegible] atr[illegible] s vedẽti[illegible] ut[illegible] nt[illegible] yn. &[illegible] l cum ex ora[illegible] [illegible] erga men[illegible] ibi in ter.habet[illegible] ue ad par[illegible]

76[illegible] d[illegible] nimu[illegible] fol [illegible] er[illegible] tetur ſ[illegible] n[illegible] ven[illegible] [illegible] atur ve[illegible] t[illegible] in[illegible] cum nu[illegible] pro[illegible] mand.[illegible] de[illegible] l.

[illegible] o d[illegible] tur vaſ[illegible] o[illegible] an ve[illegible] p[illegible] m[illegible] no[illegible] e ad expedi[illegible] ion[illegible] trat [illegible] te[illegible] re[illegible] dumi re[illegible] ve[illegible] a[illegible] iuus [illegible] m[illegible] ere ve[illegible] terutru[illegible] at to[illegible] io va [illegible] m[illegible] p.[illegible] C[illegible]

78[illegible] o pa[illegible] o [illegible] & v[illegible] ra h[illegible] b[illegible] n[illegible] a va[illegible] no compe[illegible] atu[illegible] c[illegible] [illegible] c[illegible] no[illegible] co[illegible] d[illegible] nunc[illegible] 50.a.E. lib[illegible] le[illegible] de[illegible] ud.qu[illegible] per-p[illegible]

80 [illegible] orũ [illegible] q[illegible] & [illegible] ha [illegible] endis. q. [illegible] ame[illegible] ocum-[illegible] ef[illegible] te-nen[illegible] in[illegible] no[illegible] ad Alex. [illegible]

8[illegible] pe ner-pe.I[illegible] & [illegible] g.[illegible] Sed magis

magis communem ait contrariam addi. ad Alex. *conſ. 30. in ver. accreſcendi.* B. Vi [illegible] lal.

82 Ius accreſcendi non habet locũ in feudis ab inferioribus Principe conceſ [illegible]. C [illegible] iunior dicit Franc. Curt. *in tract. feu. in 2. par. prin. in 2. q.* [illegible] *ſen. in tit. de ſucc. in 6. faller.* I. Fich.

83 Caſtro cũ omnibus pertinentiis quæ ſunt in territorio, conceſſo in feudum, b[illegible] na n[illegible] præſumuntur in dicto [illegible] rio feuda[illegible] a, [illegible] um probetur, ſec[illegible] am communem [illegible] Burſ. [illegible] præſumuntur tamẽ eſſe ſub iuri[illegible] one. B[illegible].

84 Quæ[illegible] an [illegible] pore [illegible] po[illegible] princeps imponere cuſtodes de caſtro, [illegible] od [illegible] netur in feudum. A[illegible] g *in auth. nunc ſi hæres, per* [illegible] *de his* [illegible] detet[illegible] i tat quod ſic [illegible]

Adde quod etiã poteſt mitti cuſtodia ad videndũ quid agat colonus, ſecundum Alexan. *in l. diuortio. §* [illegible] *in* [illegible] *l. matr.* [illegible] ac. quod vult *Bal. in 1 par. cõſ. 87.* vbi dicit, quod ſi [illegible] ſint [illegible] lures ſocij vnius pedagi [illegible] teſt vnus pro ſuo Intereſſe ponere cuſtodes.

Addo q[illegible] òd [illegible] tẽpore guerræ poteſt princeps capere caſtrum, qu[illegible] ab eo [illegible] octur in feudum, inuito vaſallo [illegible] *C. de Nau. non excuſ. lib. 1*[illegible] & pote[illegible] inuito vaſallo illud [illegible] rtificare, ſecundum Albe. *in l ſi. ff. de* [illegible] *& habita.*

An autẽ p[illegible] ep[illegible] poſſit poſtea tal[illegible] ſum repetere vaſallo? dic quòd nõ, ſecundũ Bal. *in* [illegible] *aliqua. in ſi. cõ* [illegible] *de off. pro. con. & leg.* per ratione[illegible] tiã quia i[illegible] tat. quod princ[illegible] ſit.

No. etiam quòd dominus caſt[illegible] tenetur ad imp[illegible] oſam cuſtodiæ caſtri, non autem ſubdit, ita Iaſ. *in d. l. diuortio.* [illegible] *impendia. ff. ſol. matr.* Petr. Gerar. *ſing.* [illegible].

Et ſi mulier habeat pa[illegible] caſtri, tenetur ad partem impenſæ. Ang. *in conſ. 149.* Iaſ. *in d.* [illegible] *impendia.*

Et qui habet cuſtodiam [illegible] ne. de ſ[illegible] o reficere expenſas ſi labi permittat. [illegible] *in c. generali de ele.* [illegible] *in 6.* Bellac.

85 Quid ſi caſtrũ debeat alicui reſtitui ad tempus, an impenſa facta medio tẽpore pro cuſtodia illius caſ[illegible] pol[illegible] perit? dic quòd non. ſecũdũ Aug. & Imo. *in l. ſi. mat. ff. de leg.* [illegible] es dotalis nõ poteſt pr[illegible] pter [illegible] penſam retineri. Soc. [illegible] *de cond. indeb.* [illegible] *n. 9.* ſi tamen aliq[illegible] is fac. expenſ[illegible] m pro recuperan. caſtri [illegible] pot[illegible] bi reti[illegible] er [illegible] nec [illegible] reſtituat [illegible] a. Ana. cõſ [illegible] refert *Iaſ. in l. diuortio* [illegible] *interdum. in j. col. ſol. matr.*

Faciunt quæ habentur [illegible] Alex. *in 2.* [illegible] *ol. con* [illegible] *68.* [illegible] mo [illegible] *in 5. vol. conſ. 20.* qu[illegible] ide [illegible] Barb. *in 4. vol. cõſ. 46 in 5. col. & conſ. 56.* & Ang. *in con*[illegible] *35.* I[illegible] m.

86 Ille princeps dicitur poſſidere ca[illegible] m ad cuius inſtantiam ibi [illegible] onitur caſtellanus, ſecundum Bal. *in l. traditionib. in prin. con*[illegible] *de pact.*

87 Quæro an fideiuſſor caſtell[illegible] ni teneatur de extorſione ſeu robaria per caſtellanum facta? *Bald. in l. j. in prin. ff. de magiſtra. conue.* determinat quòd non: quia ſolũ fideiuſſ[illegible] apud re[illegible] pub. non autem apud priuatos. & idem vult. *Fel. in c. cum ordinem. in 4. col. extr. de reſcr.* I[illegible] em.

88 Si princeps tempore belli, vel ciuitas fortificauit caſtrũ alicuius nobili[illegible] le nobilis non tenc. ad illam [illegible] xp[illegible] nſam, niſi tanquam vnus de populo. *Bal*[illegible] *ſi in aliquam. ff. de* [illegible] *procon. & leg. fac. cremen. ſing. 25.*

Addo Iaſ. *in l age cum Geminiano. C. de tranſact.* [illegible] Bal. *vbi ſup.* & addu. ad hoc [illegible] ulchra ſimilia.

Poſſet tamen iſtud dictum limitari, niſi forma fideiuſſionis eſſet lat[illegible] ſce[illegible] ta per no. *in l. fideiuſ. magiſtratu. ff. de* [illegible] *deiuſ.* I[illegible].

89 Quid au[illegible] ẽ [illegible] infinito anno pro quoquis [illegible] fideiuſſ[illegible] maneat ille caſtellanus in caſtro, an fideiu[illegible] videatur i[illegible] tuns [illegible] oli gatus, vide no. *in l. item quæritur. § qui impleto. ff. loca.* & Alex. latè, *in l. ſi mora. in 8. col. ff. ſol. ma.* Barb. *in j. vol. conſ 31. in 1. col. cum ſeq.* & Iaſ. *in l. ſi vnus. in ſi. princip. ff. de pac. & in l. j. in 5. col. C. de ind.* & Soc. *in j. part. conſ. 21. in 4. col.* in quibus locis, communiter cõcluditur, quòd fideiu. non remaneat obligat[illegible]. Idem.

90 Quid ſi cuſtodes caſtri inter ſe diu[illegible] ſerũt cuſtodias nocturnas, & caſtrum capiatur? vide de Iaſ. *in l* [illegible] *ſi procurator. in 2. col. ff. ſi quis ius dicen. non obtem.* vbi dicit, quod illi qui poterãt dormire, non tenentur. al. Alb. *in 2 part ſta. q. 159 incip* [illegible] *forma ſtatuti eligantur cuſtodes.* Adde Pet. Gera[illegible] *ſing 5*[illegible] I[illegible] em.

91 Numquid ille qui habet caſtrum in [illegible] di[illegible] à principe, debeat [illegible] edere literis generalibus princip[illegible] per quas mandat caſtrum relaxari? dic quod non, ſed debet caſt[illegible] ll[illegible] n[illegible] tee[illegible] ere ſigna ſpe[illegible] ſibi à principe data: vt vult *Ba*[illegible] *exir. de reſ*[illegible] *p.*

Ego intelligerem dictum Bal. in terminis ſuis ſ[illegible] cet quãdo caſtellano eſſent data ſigna ſpecialia. aliàs autẽ obediẽdo literis gener[illegible] ibus credere[illegible] n i[illegible] ſum caſtellanũ excuſari. Et ad illud in ſpecie in ſimilib. [illegible] ni[illegible] allego Bar. *in* [illegible] *ſi quis vxori. §. apud Labeonem ff. de fur.* vbi excuſat bidellũ reſtituentem librum tamul[illegible] ſoluto, ve[illegible] tei[illegible] portanti ſignum.

Ad idem addo Pan. *in c.* [illegible] *ext. de fo.* vbi per illud dictũ aart. dixit, quòd licite quis reſtituit rem al[illegible] ius deferenti ſignum illius c[illegible] ius eſt res ſ[illegible] bonus [illegible] *ca ſi* [illegible] *caus. ext. de appel.* vide aliquid in mat[illegible] r P[illegible] Ge[illegible].

Poſſet tamẽ i[illegible] ud limitari [illegible] cet in [illegible] tactũ nõ inueniã) non proc[illegible] er[illegible] io re pretioſ[illegible] vt eſt caſt[illegible] oia tunc nõ debet q[illegible] ita[illegible] eris ge[illegible] al b. credere. & ita [illegible] edat opi. aal. Idẽ.

No. etia q[illegible] òd caſte la[illegible] q[illegible] ſub[illegible] nu[illegible] no[illegible] em eius cõnſanguine[illegible] ad cu[illegible] d[illegible] ur[illegible] pr[illegible] one illiu[illegible] nec de proditione ſ[illegible] Alex. *in* [illegible] *de* [illegible] *ſto reo.* Ita Old. *in conſ. 92.* [illegible] ddo Fel *in c. Petrus in 1. col.* [illegible] *de* [illegible] Barb. *in j vol. conſ. 6. in 4. co* [illegible] *in 16.* [illegible] *so.* Iaſ. *in l* [illegible] *de cond. cauſ. da.* & P[illegible] *in 4. col. in* [illegible].

E[illegible] quoq vu[illegible] Barb. *in* [illegible] *vol.* [illegible] Pet. Ge[illegible] *ſing. 5*[illegible] Idẽ.

92 Caſt[illegible] anus inuitatus ab [illegible] de prod[illegible] one [illegible] poteſt ad [illegible] n inuitatione n at[illegible] re[illegible] facere [illegible] pl[illegible] ctatum h[illegible] en p[illegible] n[illegible] do[illegible] ca[illegible] ri. [illegible] dicit Ang[illegible] *item que C. de* [illegible] *& ibi* [illegible] aul. [illegible] vbi [illegible] vxore alicuius quam ali[illegible] erit adulterat[illegible] vt [illegible] xor[illegible] oſſidat [illegible] es, & reuelare [illegible] pro b[illegible] tonari faciendo illum quærente[illegible] in a[illegible] ulteriare. Vezinus.

93 No. quod caſt[illegible] lanus, qu[illegible] videt obſeſſionẽ caſtri eſſe ſiẽdã per inimicos, nõ propterea debet re[illegible], ſed debet viriliter [illegible] defendere, ali[illegible] mendus: ſi tam[illegible] mici iam inu[illegible] ent ra[illegible] um, poteſt recedere. ſecundum Ang. *in l. metũ. ff. quod met. cauſa.*

D[illegible] etiam Bal. *in c. illud.* & *ibi* ſequitur Fel. *ext. de maio. & obed.* quod caſt[illegible] llanus non debet exire de caſtro eti[illegible] pro dando [illegible] toti ciuitati.

Adde q[illegible] od Sal. *in l.* [illegible] *de cuſto. & exhib. reo.* di[illegible] it [illegible] ſtellanũ debere de nocte duplicare cuſt[illegible] ſi[illegible] tas ei po[illegible] e [illegible] uti.

Adde etiam Fel. *in c. cum contingat. in 2. col. extra de for. compe.* vbi [illegible] it quod Ciuitas [illegible] poteſt ſe dare ſine [illegible] ani cõnſenſu, quando non eſt ſpes defendendi. & idem v[illegible] lt *in c. cum non liceat in vlt. col. ext. de præſcrip.*

Vide aliquid per Calca[illegible] ſimili. *conſ. 80.*

Vnum notabile non omitto, quod ſi ciuitas, vel locus ſit rebellis, p[illegible] teſt p[illegible] inceps eximere caſtra à ciuitate Ita vult Fel. *in c. inter quatuor. in prin. ext. de maio. & obed.* al. Panor. *ibi.* Idem.

94 An [illegible] qui pro [illegible] cõmo[illegible] rec[illegible] cõtra o[illegible] ne perſona t[illegible] n atur comm[illegible] re c[illegible] tra ſeip[illegible] Iac. *in tra* [illegible] *feu. in ver. de caſtro in 4. col. ibi Moue* [illegible] *nob.* & c. conclu[illegible] quo[illegible] n[illegible] Idẽ.

95 An caſtrũ dicatur hab[illegible] re pertinentias. Ale[illegible] *in 1. vol.* [illegible] 45. ten[illegible] quod n[illegible] n. & [illegible] Panor. *in 2. part. con* [illegible] *in 5. col.* [illegible] r q[illegible] id[illegible] e tinentiis caſtri [illegible] m, vt ibi [illegible] n B[illegible] *in* [illegible] *4. col. & ſ* [illegible] d pertin[illegible] A[illegible] *conſ* [illegible] vide [illegible] *de ac* [illegible] I[illegible] m.

96 Cõmi[illegible] tio fact[illegible] ei qui [illegible] occupat c[illegible] eſt nulla. B[illegible] *uatem. C.* [illegible] 5. [illegible] *8 col.* & latius *in co*[illegible] *ver* [illegible] *up. in* [illegible] *conſ. maio.* [illegible] I[illegible] n.

E[illegible] onceſſ[illegible] ro[illegible] us & pertinent[illegible] s an veniant molen[illegible] na & [illegible] Cor. *in 4.* [illegible] *conſ*[illegible].

97 Quando ca[illegible] um occ[illegible] patur ab al[illegible] bel[illegible] ſãdus eſt contra occ[illegible] pat[illegible] re[illegible], & [illegible] uo ſuperiore. Ang. *in §. præiudiciales in 4 col.* [illegible] *lit. de a*[illegible] *ib.* Id[illegible].

98 [illegible] rel[illegible] tus eccleſiæ po[illegible] in[illegible] dar[illegible] re[illegible] ec[illegible] ſiæ, [illegible] quibus eſt conſuet[illegible] do inte[illegible] *cap. 1 de feud. capitulo primo* vbi [illegible] *quæſt* [illegible] Fa[illegible] quinque caſibus quos no[illegible]. Iaſ. *in c. quia ac feudis, qui* [illegible] *udum dare poſ nu. 11* [illegible] *ſequen.* Don[illegible] ina.

99 Prælatus n[illegible] n pot[illegible] ec[illegible] nſen lare [illegible] nouo, quãdo u[illegible] n [illegible] uri[illegible] *de* [illegible] *ud. & ca. qui feud. dare p*[illegible] que c[illegible] lib. quos no[illegible] Iaſ. *in d. cap* [illegible] I[illegible].

100 Vaſ[illegible] mini, *ca. de vaſallo, qui* [illegible] *prir* [illegible] *de prohibitio. feud. alie. tat. per Feder.* [illegible] pe[illegible] *de* [illegible] *nu. o.* fallit in 6. [illegible] vt per F[illegible] ly[illegible] *qua in ec*[illegible] *leſ. de conſt. xu. 95.* Idẽ.

101 Vaſallus nõ poteſt feudũ in dotẽ dare pro filia ſine cõ-

quod illorum valor probandus eſt ſeu liquidandus, quia ſola verbalis allegatio non eſt ſufficiens ad retardandum executionem, ex not. per Cuma. *conſ. 103. circa fi.* Cagnol. *in l. quatenus. in fi. de reg. iur. ver. probatis melioramentis.* Alex. *in l. quod te. ver. aliqua iuſta cauſa. ff. ſi cert. pet.* Soc. iun. *conſ. 62 lib.* [illegible] Pro opi. tamen affirmatiua retentionis ſtat Men[illegible] *de recuper. poſſ. 15. remed. n. 569* [illegible] *non eſt* [illegible] Rebuf. *tract.* [illegible] *9 n.* [illegible] vbi dic[illegible] ſtum contra [illegible] tioribus q[illegible] domū v[illegible] nibus ſi[illegible] & data cautione a [illegible] nes nondum erant l.q[illegible] de, pro quo [illegible] tun. *d. conſ. 62.* [illegible] *6. lib.* [illegible] & i[illegible] Cagnol. [illegible] *n. 154.* [illegible] *de* [illegible] *cind. vend.* Cep[illegible] Aym *conſ. 87.* Nat. [illegible] Bero. *q. 96.* Idem Cagn. *in* [illegible] *n. 70. C. de ſerv. quæ pro* [illegible] *reſt,* vbi dat [illegible] cautel. contra eos, qui abundant pecun[illegible] faciunt, quòd res emendæ ſint ſubiectæ fideicōmiſſo, & [illegible] retentio melio[illegible] torum etiam non liquidatorum impediat executionem, quę retardari poteſt. not. Aym. *conſ. 248.* quòd procedit etiam ſi [illegible] per peten. executionem offeratur. Capic. *de* [illegible] Rui. *conſ. 84. n. 14. lib. j.* & vide quę ſcribit Negu. de [illegible] *4. memb. 5. par. n. 22.* Bellac.

120 Mel[illegible] menta quātum [illegible] pus reſti[illegible] ciendæ attendi debet, no[illegible] tur imp[illegible] no. per doct. *in l. domos. de leg.* [illegible] quo vide quæ [illegible] *conſ. 84. & 117. lib. iij.* Rol. *conſ. 28* [illegible] *30. lib.* [illegible] hac materia *in l. in fundo. ff. de rei vend.* quod attend[illegible] impenſa, quamuis reperiat[illegible] valere propter melioramenta, & ecōt[illegible] non at[illegible] impenſa, ſi res non ſit aucta valore propter dicta [illegible] *d. l. in fund. de rei vend.* Sylua. *cōſ. 49. n. 5.* Cagno[illegible] *in l. ij. n.* [illegible] *C. de pa.* [illegible] *empt.* Capi. *dec. 93 n. 9.* Nat. *in conſ. 256. n. 4.* [illegible] *q 44. n. 12.* Rom. *conſ. 135. n. 13. lib. iij.* Tiraq. *de retr. conu. §.* [illegible] *gl. 1. n. 8.* Quid quando [illegible] ſunt melioramen[illegible] ſi pu[illegible] & vide Rom. *conſ. 276. col.* Alc. *conſ.* [illegible] *lib. j.* [illegible] *06. lib. ij.* Gund. Pap. *q. 496.* Pari[illegible] *conſ. 55* [illegible] B[illegible] 64. Grat. *conſ.* [illegible] *lib. ij.* Cephal. *conſ.* [illegible] *8 circa p.* Rui. *d. cōſ.* [illegible] *lib.* [illegible] em.

121 tar Meliorationes ex co[illegible] aedificij [illegible] non d[illegible] nem per Burſ. *conſ. 85. n.* [illegible] *§. feud. q.* [illegible] 8. Rol. *conſ.* [illegible] *b.* Bon.

122 Ius feudi q[illegible] non poſsit dari in ſolutum, tamē ſecund. ſent. cōmunit[illegible] approbata, commoditas in executione ſententię poterit c[illegible] adiu[illegible] *in l. ſi* [illegible] *ſi de vectigal. n. 5.* Paul. de Caſt. *n. 6.* & [illegible] de Imo. *n. 16. cum* [illegible] *ff. de damn. inf.* [illegible] & Ba[illegible] ſententiam doct. communiter ample[illegible] feudo ſcribit Rol. à Valle. *in conſ. 80. n. 34. in* [illegible] *conſi.* Kirch[illegible]

123 Ius priuan[illegible] vaſallum feudo non tranſit ad hær. domini, ſi dominus in vita ea de re non fuerit conqueſt[illegible] *modo. in verb. non licebit,* & ibi Doct. *C. de inoſ. teſtam.* Aluar. *in §. 2. inop. item. ſ.* [illegible] *n. 6.* [illegible] *quæro ſ.* [illegible] *ſequenter. quib.* [illegible] *amit.* Et hæc eſt communis concl. Doct. referentib. Franc[illegible] Curt. *in tract. feu.* [illegible] *4. par.* [illegible] *156. v. ſecunda principalis dubitatio reſtat diſcutienda,* vb[illegible] latè ſtant quę[illegible] explicat. & Octau. Cacheran. *in dec.* [illegible] *ſenat. Pedemont. deciſ. 77. n. 11.* Kirchou.

124 Teſtari de fe[illegible] regulariter Vaſallo nō licet n[illegible] feudū ſit abſolutè hæreditarium Clar. *in §. feudum. q. 40.* P. Fich.

125 Feud[illegible] dominus, ſi [illegible] dum hęreditarium non ſit, de eo preſtari nequit, vt freque[illegible] Doctor[illegible] ſententia cōprobatū teſtificantur Iul. Clar. [illegible] *feudum. q. 1* [illegible] Viui. *lib. 1. opin. 11* [illegible] Suarez.

126 Defuncti or[illegible] in feudo non a[illegible] mittitur, *in c. 1. ibi, nulla ordinatione defuncti in feudo manente. vel valente. de ſucceſ. feud. c. 1. §. donare, qualiter olim feud. alie. pote.* Q[illegible] adeo generale eſt, vt vaſallu[illegible] non [illegible] leg[illegible] vel mor[illegible] cauſa donare feudū, ſine conſenſu [illegible] mini, Matth. de [illegible] *in d. § donare. n. 1.* nec pro anim[illegible] linquere. [illegible] *iudicare pro anima.* & Fel. *in c. quæ in eccleſiarum n.* [illegible] *de conſtit.* vbi ab illis limitationes & de[illegible] pro hibitus teſtari, prohibetur etia[illegible] item Phil. Dec. *in conſ. 144. n. 2. verſi. nam* [illegible] *quod* [illegible] *inueſtitura & venditio valuiſſent.* & Cur. iu[illegible] *in tract. feud.* [illegible] *part. ex quib. cau. feu. amit. n. 125.* [illegible] *alius poſsit de feudo teſtari.* Quam concluſ[illegible] ad[illegible] ſe inquiunt, [illegible] gatario etiā non debe[illegible] ac. de Sancto Georgio *in tract. feud. in verb.* [illegible] *de ipſo feudo poſſunt ipſi vaſalli inueſtitu teſtari. n. 3.* Quod quoque procedit ſi legatū factū fuerit Eccleſiæ. Curt. iun. *in d. 4 par. in d. §. pen. quæro verſic. 5.* videretur limitanda prædicta concluſio. Vbi ipſ[illegible] hanc eſſe cōmunē Doct. ſententia, quā etiā refert Rol. à Valle, *in conſ 41. n. 32. in Tom. 2. conſ.* Kirchouius.

127 Diſpoſiti[illegible] *c. 1. an agnat.* [illegible] locum habet ſolummodo in feudo hære[illegible] vel imp[illegible] recepto. communem ait Clar. *in* [illegible] *feudum, q.* [illegible] Contra [illegible] tenet Iſer. *in eo. c.* que ſequuntur Curt Bru. & Didac[illegible] Fi[illegible]

128 Di[illegible] *ſi liber* [illegible] habet locum etiam in feudi[illegible] quę omm[illegible] ter aliqu[illegible] conceſſa ſunt. magi[illegible] Clar. *in §. feudum. q.* [illegible] contrar. Cyn. *in d. l.* [illegible] rd.

[illegible] D[illegible] ſeudo, non extenditur [illegible] communem per Burſat. [illegible] *85. n. 24. lib. 1.* B[illegible]

[illegible] o non [illegible] in [illegible] [illegible] & me [illegible] [illegible] contra ver[illegible] tal[illegible] poteſt. com[illegible] *in §.* [illegible] *4* [illegible] *autem* [illegible] Fichard.

131 A[illegible] feudo feud[illegible] ſine [illegible] poteſt ex C[illegible] *feudum.* [illegible] 47 [illegible] h.

[illegible] impunè offendere. communem dicit [illegible] *in 4. par.* [illegible] *q. 7.* quem refert [illegible] *conſ. crim. 5. verſ. 7.* Clar. *d. §. beneficium. verſ. ſed quæ* [illegible] P. Fichard.

133 [illegible] ſare ciuiliter poteſt vaſallus dominum non criminaliter, vt eſt comunis opi. Clar. *lib. v.* [illegible] *q.* [illegible] *4 verſ. ſed quæro.* Et no. quod verbum accu[illegible] & accuſatio [illegible] ad iudicium [illegible], in dubio autem h[illegible] ſe ad [illegible] ale. Soc. poſt gl[illegible] *in l. qui accuſare, n. 1* [illegible] *de ede.* plura Corſetus *in reperto. abb. in ver. ie. accuſatio.* Bonacoſſ.

134 Feudal[illegible] bona non poſsunt obligari, nec generaliter, nec ſpecial[illegible] er. Ant. de Fa. *de pignor. in 2. part. mem.* [illegible] *n. 43.* com. dicit. B[illegible]

135 Seruitut[illegible] vel onus aliquod imponere poteſt vaſ[illegible] rei feudali ſine conſen[illegible] domi[illegible] præiudicium [illegible], Sed in p[illegible] domini, vel agnatorum non poteſt, ideo ipſo mortuo extinguitur etiam ſeruitus illa. com. dicit Clar. *§. feudum. q.* [illegible] P. Fichard.

136 Seruitutes quas vaſallus pretio acqui[illegible] in beneficiū rei feudalis, vel alia quæcunque ratione [illegible] accedūt feudo, & ad dominum directum pertinent non ad hæredes vaſalli ad quos feudum non tranſit. com. dicit Clar. *§. feudum. q. 88. verſ. ſed quid de.* Idem.

137 L[illegible] are feudū alteri vaſallus quidem poteſt ſine cōſenſu domini ad modicum tempus, ſed long[illegible] tempus [illegible] quiritur conſenſus domini. com. dicit Iul. Clar. *§. feudum. q. 5* P. Fich.

138 Pacta inſolita eſſe in renouatione feud[illegible] incumbit probare. com. dicit Cla. *§. feud. q. 2* [illegible] P[illegible]ich.

139 Prælat[illegible] renouatione i[illegible] ſationis no poteſt alterare, aut m[illegible] ſecund[illegible] quare erāt [illegible] inſeudārt. com. dicit [illegible] *feudū. q. 15 verſ. ſi tamen* [illegible] *q.* [illegible] Fic.

140 Pert[illegible] alic[illegible] feudi pro[illegible] domino incumbit, vt p[illegible] dicen[illegible] non autem [illegible] lo. com. dicit Cla. *in §. feudum. q.* [illegible] *8. ver. Sed quid.* P. Fichard.

141 Liber[illegible] feud[illegible] rum, an ſit a[illegible] enticus & allegabilis ad deciſione cau[illegible] Cu[illegible] *part.* [illegible] *prin.* addu. mult[illegible] pro parte negati[illegible] cōclud[illegible] parte affir[illegible] ſe veri & cōmuniorē. al. feud[illegible] *in prælud.* [illegible] & Ioan. A[illegible] & Can[illegible] *in c.* [illegible] *parte. de* [illegible] *& in cap* [illegible] *de feu* [illegible] alias mul[illegible] autto[illegible] es & ratio[illegible] Bel.

Q[illegible] etiam C[illegible] *d. 1 part. ibi 3* [illegible] *aero.* [illegible] feudalia [illegible] allegab[illegible] alteriꝰ mat[illegible] quod feudalia al[illegible] alia pro & cōtrà: I ad[illegible] diſtinguit quod aut iura feudalia [illegible] quid d[illegible] contra r[illegible] iuris [illegible] & iſto caſu non ſunt allegabilia in alia materia quàm feudal[illegible] ali[illegible] ponunt quod non c[illegible] leg[illegible] iuris cō[illegible] ſed [illegible] per[illegible] & ſic [illegible] poſſunt all[illegible] & dicit [illegible] d[illegible] tradita[illegible] er Alex *in l. diuortio. §. ſi* [illegible] *l mar.* & [illegible] nd colligi etiam ex[illegible] adit per eundem A[illegible] *col.* [illegible] *4.* [illegible] *in conſ. ſeq.* & idem vult A[illegible] *in l ſi mihi* [illegible] *verb. obl.* [illegible] *& in l. quis Roma.* [illegible] *in antepen* [illegible] & pro al[illegible] a diſt. Cur. al. multa, quæ vide & adde in [illegible] *in l. 1. in 13. & 14. col. C. de iur. emphy.* [illegible] pro & contra. [illegible] *in l. pactum.* [illegible] *2. col. C. de colla.*

vbi indiſtinctè tenet quòd non poſſint allegari, vide etiam Præpoſ. *in prælud. feud. in 2. col.* Idem.

Subſequenter *in v. 4.* principaliter, quærit Curt. Nunquid in iſtis conſuetudinib. feudal. [illegible] licitum ſit arguere à contrario ſenſu. al. multa pro & contra. Tandem diſtinguit, aut quærimus vtrum in feudalib. [illegible] poſſit ſumi argumentum à contrario ſenſu ad deciſionem alicuius caſus in materia non feudali: & tunc ſeruetur diſtinct. data in q. præcedenti. Aut quærimus nunquid in iurib. feudalib. ſit licitum arguere à contrario ſenſu ad deciſionem ſuum in materia feudali: & tunc tenet quòd ſic [illegible] niſi reſultaret correctio [illegible] vel deciſionis iuris communis. [illegible] *imperialem. §. præterea ducatus in pe. col. de prohib. alie. eu. per* [illegible] niſi reſultaret correctio alterius [illegible] feudali [illegible] quod dicimus quod etiam in materia [illegible] licet [illegible] à contrario ſenſu, vbi reſultaret correctio alterius iuris. Et idem in effectu vult Iaſ. *in l. 3. in 14. col. C. de iure emphy.* [illegible]

143 An dicta in feudo habeant locum in emphyteoſi, & econtra, vide Alc. *in 5. vol. conſ. 5.* vbi videtur [illegible] ſupra datam. vide etiam Iaſ. *in d. l. 3. in 13. & 14. col.* vbi tenet quod ſic, vide etiam Soc. *in 2. par. conſ. 167. in 9.* [illegible] vbi dicit quod ſic, contrarium reperiatur deciſum, vide etiam Curt. *conſ. 25.* vbi dicit, quod à pari procedunt contractus emphyteoticus & feudi. al. multa. [illegible] quo per Alc. *in 4. vol. conſ. 106. ibi, nec prædict. ob ſi diceretur quod tex.*

Dicit tamen ipſe Alc. *in* [illegible] *vol. conſ. 30. repetito in 5. vol. conſ. 2. in 4. col. ibi, non ob. l. 2.* &c. quod non procedit arg. de vno ad reliquum, de quo etiam late *in d. 5. vol. conſ. 5. in 2. col.*

Aduerte quia Alc. *in d. conſ.* [illegible]06. dicit, quod dicta in feudo non procedunt in emphyt. quando ſunt contra ius, aliàs ſecus, & ita poſſunt opiniones concordari, & quod non procedat [illegible] eſt contrarium, tenet Alex. *in l. quod dicitur. in 28. col. de verb. oblig.* Idem.

Si contingat aliquis caſus in materia feudi [illegible] non decis. in feudis, deciditur per ius commune. *Iaſ. in rub. C. de carb. edict. in fin.* Idem.

Iura feudalia habent locum etiam in feudo eccleſiaſtico. Dec. *in conſ. 78. in fin.* Idem.

144 Sententia lata contra Vaſallos, ſciente domino præiudicat domino quantum ad poſſeſſionem, non quo ad proprietatem, Fel. *in c. cum ſuper. n. 12. de re iudi.* com. dicit. Villal.

145 Feudorum bona nec ſpeciale, nec generali obligationem ferunt, vt communiter aiunt Am. de Ian. *de pig. 2. par. membro. 2. n. 43.* latius Iul. Clar. *de feud. q. 30.* Extraordinariè tamen, h. e. longiſſimam præſcriptionem admittunt, vt frequenter placitum affirmant Iaſ. *in l. 3. n. 43. C. de ſer. fugi.* Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub. 3. §. 1. n. 16. & conſ. 4. n. 9.* Curt. ſen. *conſ. 82. v. quia.* Arius Pinel. *in auth. niſi triceñale. n. 19. C. de bon. matern.* quæ tamen longiſſima præſcriptio tantum oberit poſſeſſori, contra quem iuſta ac perfecta eſt, non verò etiam aliis iure poſtea ſucceſſuris nocebit, vt communè ex multis aſſerim tradit idem inſignis Pinellus *in eodem loco n. 49. cum ſequentibus*: licet *ibidem n. 55.* verius nec minus receptum aſtruet contrarium. L. Suarez.

146 Feudorum fructus vltra nouem annos nec ritè, nec rectè locabuntur, commune dicit Iaſo. *in epito. feud. part. 9. n. 12.* E. Suarez.

147 Feuda eiſdem regulis cenſentur, quib. emphyteuſes, vt ſuperius latè receptum poſui in v. emphyteuſis, vbi [illegible] ſcriptis addes Io. Ronchegal. virum magna eruditione, ac doctrina, *in l. reos. §. cum tabulis. n.* [illegible] *de duob. reis.* Suarez.

148 Feuda ſubiiciuntur conſtitutioni. *l. 2. C. de. r*[illegible] *in. vend.* vt frequentius placitum ponit meus & iuris Do[illegible]r, & commemorabilis interpres Arius Pinel. *ad illam eandem l. par. 2. c. vlt. n. 23.* Suarez.

149 Argumentum de emphyteuſi ad feudum [illegible] & econuerſo ſecundum Bal. & Sal. *in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſtit. & ſubſti.* Ib. Bru. *conſ. 81. n. 5.* Alc. *conſ. 3*[illegible] *conſ. 4.* [illegible] *& 2. & conſ. 5. vol. 5.* Calc. [illegible] 45. Corn. *conſ.* [illegible] *vol.* Pa[illegible] *conſ. 12. n. 42. vol. 1. & conſ.* [illegible] *n. 147. vol.* [illegible] Soc. iun. *conſ.* [illegible] *n.* [illegible] *&* [illegible] *7. vol. 1. conſ. 109. n. 4. vol. 2.* Mantuan. *co*[illegible] *n. 5. vol. 2.* Ruinum. *conſil. 1*[illegible]*9. numer. 14. vol. 3.* & Io. Cephalum *conſ.* [illegible]*9. numero tertio* & ſic, vbi non reperitur contrarium iure communi deciſum argui poſſe de feudo ad emphyteuſim ſecundùm Spe. *tit. de feud. §. quoniam. verſ.* 40. & ita eſſe communem opinionem docet Soc. *conſil. 167. numer.* [illegible] *vol.* [illegible] & quod [illegible] valeat argumentum de feudo ad emphyteuſim ait communiter teneri Soc. iun. *in d. conſ. 71. n.* [illegible] ſed argumentum hoc de feudo ad emphyteuſim tum demum procedit, ſi vtrobiq; appareat eadem ratio ſecundum Zaſ. *conſ. 11. n. 9. vol. 4.* ſimiliter in exorbitantibus à iure minimè valet argumentum ipſum de emphyteuſi ad feudum ſecundum Laur. Syluanum *conſ. 42. n. 8.* F. Vlui.

150 Feudu. de feudo ad emphyteuſim validum eſt argumentum, ita demum ſi ius feudorum in iuſta & naturali ratione fundetur, teſte Rom. *conſ. 226. n. 4.* Dec. *conſ. 435. in fi.* Oſaſc. *deciſ. 32.* & eſt communis opi. per Alex. *conſ. 106.* [illegible] *pen. & conſ.* [illegible] *7. col. 2. lib. 4.* declarando vt ibi per eum, cui adde Iaſ. *in l.* [illegible] *n. 5. & ſeq. C. de iur. emphy.* ſecus ſi ius commune reſiſtat, & ratio diuerſitatis aſſignari poſſit, & ius feudorum non fundetur iuſta & naturali ratione. Iaſ. [illegible] *de quibus. n. 16. ff. de legi.* [illegible] *aliam quod dotali. 3.* [illegible] *ar. gl. C. de* [illegible] *la* qua in mate[illegible] *in rub. ext* [illegible] *col. 3.* qu[illegible] in ma[illegible] naturi [illegible] non eſt a[illegible] feudo ad emph[illegible] legt [illegible] Dec. *in c. ceterum anto n.* [illegible] ellae.

151 Compromiſſum facere de re feudali in [illegible] vaſall. non poteſt. com. di[illegible] *in §. feud.* Cl[illegible] *q. 39.* P[illegible]

152 Conſ[illegible]do locorum in feudis attenditur, ſecundùm communem per Curſ. *conſ. 30. n. 35. lib. 1.* Bonac.

Quibus ex cauſis feudum amittatur.

TITVLVS VII.

VASALLVS ingratus erga dominum ſuum, feudum amittit [illegible] communi opi. de qua D. Rolan. à Valle *in* [illegible] *o. n.* [illegible] *3. volu.* Bonac.

2 Vaſallus alienans feudum [illegible] inconſulto domino, amittat, & domino acquiratur & applicatur, & non agnatis, [illegible] eſt communis opi. D. Rol. à Valle *in conſ. 64. n. 3. lib. 3. vol.* [illegible] & com. dicit Menoch. *conſ. 38. nu. 1.* vide Corſet. *in repet.* [illegible] *in* [illegible] *vaſallus alienans.* Idem.

3 Vaſallus delinquens feudi poſſeſſor, ſi dubitetur, cui feudum acquiratur an domino directo, vel agnatis, vel [illegible] num paſſo, id eſt offenſo, recepta eſt opin. deferri domino directo, vt per Menoch. *in conſ. 99. n. 206. & in conſ. 104. n. 39. & ſeq.* Idem.

4 Vaſallus tenetur iurare, & iuramentum obſeruare hæredi domini, ſicut tenebatur ipſi domino. & ex parte recipientis eſt reale, non perſonale, & tranſitq; in hæredem & ſucceſſores in feudo. Sed ſi vaſallus moritur, tunc quamquam per ſe, & ſucceſſores iurauerit, nihilominus eius hæres tenetur iuramentum præſtare, eo quod iuramentum ex parte iurantis eſt perſonale, neq; perſonam iurantis egreditur, quia quis non poteſt obligare animam alterius iurando, nec alienum factum promittere, quod in ſua non eſt poteſtate, vt eſt com. opin. de qua Syluanus *in tract. de feud. recognit. q. 88. n. 2.* Bon[illegible]

5 Vaſallus poteſt dominum ſuum in ius ſine venia vocare, [illegible] affirmat gl. *in* [illegible] *ſalua reuerentia. in vſi. feud. de* [illegible] *quæ* [illegible] *max eſt.* & ibi hoc annotarunt Bal. *n. 24. in* [illegible] Iac. Aluar. *n.* [illegible] & Mar. de Affl. *n. 44.* licet Spec. contrariam ſententiam ſequatur [illegible] *de feu. §. quoniam n.* [illegible] *v.* [illegible] *quæritur* vbi, [illegible] a[illegible]us [illegible] moſa actione mouere contra [illegible] ius in ius, nec e[illegible] vocare ius ſine [illegible] cuius ſent[illegible] *n. 4.* & Zaſ. *n.* [illegible] *in l. generaliter* [illegible] approbatur. communis tam[illegible] contra doct. [illegible] contrarium, [illegible] pſum Alc de imol. *n. 7.* & Zaſ. *d. n. 7. in d. l. generaliter.* atte[illegible] tibus. Quamuis Alc. diſtinguendum eſſe putet, vt ſi de ipſo fiduciario fundo litigetur, eo in caſu impetrari veniam oportere, alioquin extra eam cauſam [illegible] h[illegible] iètes ſunt quàm liberti. *in l. 3. n. 3. in fi. C. de in ius voc.* cum [illegible] ſententiam ap[illegible] bat Mynſing. *in §. pœnales. n. 4. inſ.* [illegible] *de act.* S[illegible] communior eſt ſententia, vaſallum non teneri petere veniam, id [illegible] tradit [illegible] Iaſ. *in l. ſi non fortè. §. libertus. n. 24. v. in* [illegible] *Zaſ. in d.* [illegible] *pœnales. n. 16. v. quid autem de vaſallo.* Nic. E[illegible] *in locis* [illegible] *alibi* [illegible] *à liberto ad vaſallum, non procul* [illegible] *fine. v. non tamen* [illegible] *cedit hæc argumentatio.* Et hanc ſententiam Cameræ [illegible] receptam eſſe refert Mynſing. *in ſuis ob*[illegible] *cent.* [illegible] *92. in 4.* [illegible] Hartm. Hartm. *in lib. 2. Prac. ſin.* [illegible] *de feu. § 4. in addit.* d[illegible] in Camera imperiali vaſallum [illegible] te vo[illegible] contra dominum [illegible] petere veniam, idq; proceſſ[illegible] in [illegible] debere. Quem [illegible] in dicatum eſt in cauſa Ma[illegible] vveont[illegible] epiſcopum Camm[illegible] m. Cæterùm communis doct. opinio rationibus fortio[illegible] defendi poteſt. Kirchouiu[illegible]

6 Vaſallus non tenetur petere inueſtituram à d[illegible] qn, quando tertius poſſidet: Quia qui non habet [illegible] feudi, non tenetur ſubire onera feudi, ita tradit Ba[illegible] *in l.* [illegible] *6. circ. fi. C. de rei vend.* id Bald. [illegible] 429. *in* [illegible] bi ipſ[illegible] *in conſ. 466.* [illegible] *vol.* [illegible] ria [illegible] neq v[illegible] catur. [illegible] tamen ſententiam communiter doct. tanquam communem opinionem receptam ſequuntur. Pet. de Anch. *in conſ. 172. n. 5. v. poſtremo. concluſiue.* vbi ipſe

poſt Bal. *in d. l. ſolemnib.* [illegible] ad loc [illegible] feudo [illegible] per Lotar. Sed non [illegible] opera ſ brie [illegible] tur, item non debet [illegible] cum poſſe [illegible] Bar. S[illegible] *& iſte* [illegible] *proprie caſus* [illegible] quas deducit [illegible] K[illegible]

7 Vaſ[illegible] per [illegible] doſed [illegible] *m.tt.* [illegible] Bona[illegible]

8 Va[illegible] n con[illegible] nare [illegible] *in c. 1. &* [illegible] *2. § hoc* [illegible] *vnde* [illegible] *vel* [illegible] hoc e[illegible] de eo hoſtit[illegible]

9 Va[illegible] ab imperat[illegible] pro [illegible] Cæſareo, teſte B[illegible] *3. lib. 3.* [illegible]

10 Va[illegible] um domin[illegible] lecu[illegible]

11 Vaſa[illegible] ob [illegible] intra [illegible] purgat[illegible] 91. n. 1. [illegible] Id[illegible]

12 Va[illegible] n cad[illegible] purgata [illegible] celeriter [illegible] commiſſo an[illegible] ſecum [illegible] *conſ.* 26. n. 45 *lib.* [illegible]

13 Vaſa[illegible] conſenſu [illegible] requi[illegible] declaratio do[illegible] 40. n. [illegible] Idem.

14 V[illegible] llus n[illegible] niu n[illegible] B[illegible]

15 V[illegible] do, [illegible] Bu[illegible] declar[illegible] *eccle* Clar[illegible] uté con[illegible] quòd hoc [illegible] arbi[illegible] *nu. 4* [illegible]

16 Vaſa[illegible] ſub di[illegible] cle[illegible] pe[illegible] & dic[illegible] li [illegible] corá [illegible]

17 V[illegible] Bu[illegible]

18 Vaſa[illegible] bita [illegible] tradi[illegible]

19 Vaſallus non [illegible] o mini [illegible] *conſ. 9* [illegible] Idem.

20 V[illegible] ius fin[illegible] tor feudo con[illegible] per Bur[illegible]

21 Con[illegible] in feudo [illegible] cat agnat[illegible]

22 Vaſallus [illegible] & [illegible] derit in pr[illegible] tinas, & [illegible] fidela[illegible] ſecu[illegible]

23 [illegible] nec [illegible] pr[illegible] vti[illegible] ęto con[illegible] per Bu[illegible] *lib. 1.* [illegible]

25 Princeps de plenitudine poteſtatis & ſuis Imperatoriis

p[illegible] vtili dominio, q habet in feudo, priuare, ex[illegible] munt [illegible] Cra[illegible] *part.* [illegible] *feud. q. 59.* [illegible] *conſ.* [illegible] idé.

[illegible] V[illegible] Sallas. [illegible] Ca[illegible] Do[illegible]

[illegible] V[illegible] dere [illegible] do, [illegible] *feud.* 56. [illegible] V[illegible] & tacitè, [illegible] d[illegible] currit cont[illegible]

[illegible] natos, [illegible] reuo[illegible] natus [illegible] Idé. [illegible] nus [illegible] ef[illegible] fe[illegible]

[illegible] be [illegible] *q. 54.* [illegible]

[illegible] enim [illegible] te p[illegible] re [illegible] *dum.* [illegible]

[illegible] iur [illegible]

[illegible] tis [illegible] & [illegible] territo[illegible] o[illegible] *de.* [illegible] a do[illegible] ad[illegible] actú [illegible]

[illegible] certá pe[illegible] vel trie[illegible] om. dic[illegible]

[illegible] br[illegible] lio [illegible]

[illegible] V[illegible]

4[illegible]

4[illegible] inue[illegible]

4[illegible] debi[illegible] *lat.* [illegible] do [illegible]

4[illegible] *dum. q.* [illegible]

47 Vaſallus non tenetur aliquádo domino proponere ſe

lutem domini ſalui propria.com. dicit Clar [illegible] quæro Idem.

48 Con[illegible] bonis vaſſall[illegible] igitur co[illegible] feudi [illegible] com.opi. [illegible] Car. [illegible] Alc. in d.l. [illegible] dū poſſ[illegible] ver [illegible] Cur. ſub dem. [illegible]

49 Vaſallus [illegible] com. Clar. in § feudum.q.5[illegible]

50 V[illegible] per [illegible] Clar. in §.feudum.q.6 [illegible]

51 V[illegible] dica[illegible]

52 Vaſallus [illegible] delo q[illegible] Clar [illegible] feudum [illegible]

53 Vaſ[illegible] cuſtabi[illegible] in § [illegible]

54 Vaſ[illegible] lebit la[illegible] feudum.q [illegible] Idem.

55 Vaſallus [illegible] com. per Clar.in §.feudum [illegible] 25. Idem.

56 Vaſallus [illegible] cum inimicis [illegible] com.in §.feudum.q 54. Idem.

57 Vaſallus [illegible] intra annum & diem non pe[illegible] iuratu, non e[illegible] Clar.in §.feudum [illegible]

58 Vaſallus [illegible] ſeſtamét [illegible] Clar. § feudum [illegible] & in [illegible] ed quia [illegible]

59 Vaſ[illegible] atione [illegible] atur cu do.com.in §.feudum.q.66. Idem

60 Vaſallus [illegible] non certiorauerit, pot[illegible] co.Cl[illegible] vel lige quadu potuit [illegible] certiorare, non [illegible] Hæc tamen & [illegible] um reſciuit [illegible] tenetur facere, [illegible] po-teſtatem habu[illegible] d q.57. [illegible]

61 Vaſall[illegible] nauer[illegible] tunc ſi [illegible] feu[illegible] non [illegible] ad do[illegible] vero [illegible] antiquu[illegible] agn[illegible] in §.feudum q. 6[illegible] arc etiam, cum [illegible]

62 Vaſallus [illegible] non imputatur [illegible] cul-pa, con.in [illegible] Idem.

63 Vaſ[illegible] delinquerit [illegible] per[illegible] aperitur d[illegible] excl[illegible] & [illegible] & [illegible] gna[illegible] tis. cū [illegible] feud.q.66.in prin. & v. ſed [illegible] feudū cu[illegible] dūda[illegible] eſſet [illegible] & ei' heredib. de [illegible] vel Caio, [illegible] omni[illegible] principaliter v[illegible] attētū me[illegible] vn[illegible] ueeret aliis.d[illegible] ed in omnem.

64 Vaſal' ſi [illegible] de [illegible] in pe[illegible] feudu noui, app[illegible] exclulis & [illegible] agna[illegible] ſi aute ſit antiq[illegible] atos d.[illegible] Nota tamē [illegible] patre, v[illegible] quētis, expr[illegible] pro[illegible] & [illegible] modi, [illegible] nes agna[illegible] & [illegible] admitt[illegible] ſit pliciter [illegible] excluditur [illegible] nes de [illegible] ōnes [illegible] 4 [illegible]

65 Vaſallus ſi dicat do[illegible] di p[illegible] no[illegible] bare eſſ[illegible] ta com. Clar. [illegible]

66 [illegible] ſtare tur tale [illegible] ner [illegible] ſubſtitutu[illegible] nia, tunc [illegible] feud[illegible] net durante [illegible]

67 V[illegible] petit[illegible] tā cum [illegible] quàm ex [illegible] dicit [illegible]

68 Vaſallus ſine culpa pœna [illegible] tur

[illegible] requiritur ſententia.com.Cla.in §.feudū.q.[illegible] Idē.

69 Vaſallus ten[illegible] Cl. in §.feudum. [illegible] ſed non com. [illegible] Idem.

70 [illegible] §.feudum.q. 21 [illegible]

71 [illegible] Cl.

72 [illegible]

73 [illegible] inducit [illegible] acceptat [illegible] elita [illegible]

74 [illegible]

75 [illegible]

76 [illegible] Pie[illegible] Mat[illegible] A[illegible] feudum [illegible] à D[illegible] § præter ea.de [illegible]

77 V[illegible] ven[illegible]

[illegible]

78 V[illegible] de [illegible] feudum [illegible] eod. q. 66.

79 [illegible]

80 [illegible]

81 [illegible] prim[illegible]

82 Vaſallus [illegible] quaſi [illegible]

dicit [illegible] *l. ſi non ſortem. §. libertus. de cond. indeb.* & Ni[illegible] Euerard. *in Top. legal. loco. 59.* vt re[illegible] *obſ. 92.* [illegible] 4. Et ſic obſeruatur in C[illegible]mera. [illegible] ichard.

83 Vaſ[illegible]lus non æquiparatur per omnia v[illegible]rio, ſed pinguius ius ob[illegible]et, quia habet v[illegible] dominium. [illegible] habet vtilem rei [illegible]endicatio[illegible]m, quæ non competit vſuf[illegible]uario, com. dicit Zal. [illegible] 12. [illegible] 29. [illegible] Idem

84 V[illegible] d[illegible]o n[illegible]tuo in quo [illegible] ratio [illegible] ſa[illegible] poſſunt eius [illegible] an[illegible] [illegible] ere, [illegible] alis cum feudo [illegible]antur à domin[illegible] q[illegible] te[illegible]tur [illegible] potius quàm al[illegible] [illegible] eos [illegible] Hac op[illegible] com. dic[illegible] Fra[illegible] *conſ.* [illegible] 2. [illegible] ſcribit non [illegible] du[illegible] [illegible] quod [illegible] fit cōm[illegible] *conſ. 80. lib. 3.* & And. Si[illegible] *de* [illegible] eſſe. [illegible] 22. Pariſ. [illegible] *28. in prin.* [illegible] And. [illegible] aq. [illegible] accumulans [illegible] *lib. 3. de rest. in* [illegible] 41 [illegible] V[illegible] 10 cedat h[illegible] qu[illegible] petan[illegible] ouatio[illegible] præſcriptum [illegible] B[illegible] *in l.* [illegible] *ubi Apo*[illegible] *concord* [illegible] A[illegible]oſtil. [illegible] Secund[illegible] feudis [illegible] *conſ.* [illegible] tio, [illegible] Et vaſ[illegible] Sed cō[illegible] Dec. (ſibi contrarius) [illegible] Apoſt. ad A[illegible]

Fallit tam[illegible] prædict[illegible] dum ſibi aperiunt non [illegible] ris reſeruare v[illegible] H[illegible] quem ſequitu[illegible] ap[illegible] *in add. ad* [illegible] *cap.* quia, in [illegible] offer[illegible] præſ[illegible]ur, vt per[illegible]

85 Si per[illegible] uestitur, [illegible] adſtrinx[illegible] de nouo alienar[illegible] rit expedire [illegible] nare, ad [illegible] habe[illegible] vet[illegible] im[illegible] *eū ſimil. fac.* [illegible] vaſſ[illegible] nō [illegible] verba [illegible] gationis vinculo a[illegible] 6. ex qua eōt[illegible] vno ad alterum [illegible] bit, *conſ. 16* [illegible] prouiſum reſeruat[illegible] dit nō exo[illegible] ſunt [illegible] teuſi, trad[illegible] gl.[illegible] xit Hoſt[illegible] *quærunt* [illegible] *ſunt ſom*[illegible] & [illegible] vnum & a[illegible] *liberi. ff. de ope.* [illegible] *eccleſ.* declarant [illegible] in quibus i[illegible] munis, aliàs [illegible] cuntur, & deſeruiunt [illegible] cōtractu emphyteuti[illegible] qui[illegible] *in l. ſi mihi* [illegible] tenet[illegible]m, probatur [illegible] *de aqua quot. & æſtiua.* [illegible] quibus [illegible] ceſſa fue[illegible] curraut ag[illegible] requirentes dom[illegible]um emphyteuſis, [illegible] de ipſa emphyteuſi inueſtiat, & rem emphyteuticam [illegible] eis cun-

[illegible] Bal. *in addit. ad* [illegible] *loca.* [illegible] phyteu[illegible] campo [illegible] *ſtiua*, ha[illegible] Al[illegible] *conſ.* [illegible] *animad*[illegible] vbi la[illegible] pot[illegible]

86 V[illegible] cauſa [illegible] & [illegible] po[illegible] habēdā ite? V[illegible] opinio [illegible] refert Mat. de Aff[illegible] 4. [illegible] per totum con[illegible] domino ſuo [illegible] erum, & [illegible] do non [illegible] vel ſic [illegible] eorum [illegible]

8[illegible] et pri-[illegible] *ius ſi* [illegible] ad[illegible]

[illegible] K[illegible] beut [illegible] ſ. neque [illegible] gna[illegible]

[illegible]

[illegible] iure [illegible] Bene. Cap. *reg. 77. n. 15.* vide ſupra Feudum [illegible]

91 Vaſallus poteſt de feudo teſtari, quũ [illegible] ſibi f[illegible] ta [illegible] conceſſio pro ſe & [illegible] redib. quibuſcu[illegible] *[illegible] Imperialen. [illegible] 9. v. ſed quid [illegible] conceſſum eſt feudum de [illegible] Frederic.* Et hãc com[illegible] Ripa. *in l. ex f[illegible] §. quæ ita n. 16. ad S. [illegible] Trebel.* [illegible] à V[illegible] *in conſ. 42 [illegible]* [illegible]

92 Vaſal[illegible] meruductus ami[illegible] ria contrahit [illegible] domi[illegible] qua D. Rula. Vall[illegible] *vol.* B[illegible]

93 Vaſa[illegible] pa po[illegible] feud[illegible] vt eſt cõmunis [illegible] *n. 4.* [illegible] *conſ. 24.* [illegible] tionab[illegible] turam [illegible]

94 V[illegible] eſt cõ. opin[illegible] qua D. [illegible] 9. [illegible] eſt veru in [illegible] ceditur, [illegible] tiõ, & id [illegible] vaſallus qui [illegible] priuari, [illegible] ſubditos bene [illegible] um [illegible] ſ feudo priuabitur. Idem.

95 Vaſallus n[illegible] pot[illegible] expel[illegible] b[illegible]ter opprimentem, vide [illegible] *ex hac iure.* [illegible] ve, vbi conclu[illegible]it q[illegible] non.

Ipſo tamen Bal. *in* [illegible] *rubr. ff. ad ſi. ver* [illegible] gund licet ſubditi non po[illegible]nt ex[illegible] tem, ſibi tam[illegible] [illegible]

Albe[illegible] *de* [illegible] od talis domin[illegible] *6 parte* [illegible] præſc[illegible]

Et vlt[illegible] Bal. [illegible] *pub[illegible]* volentem quod ſi[illegible] caſtrum [illegible] homines, ſuperior [illegible] debito, & conſueto: aliás curia domi[illegible] poteſt [illegible] ſufferre, quia malè v[illegible] ſubſtan[illegible] *§. ſi verò* [illegible]

Q[illegible] Florian. *in l. ſi* [illegible] *prin. ff.* [illegible] ſolito g[illegible] riore, tamen per hoc no[illegible] poterit plus ſolito g[illegible] ditos. Bellac[illegible]

96 Quærit ſubſe[illegible] Curt. an domin[illegible] alienãs ſ[illegible] ſuos [illegible] o. priuetur proprietate, & re[illegible] B[illegible] tenere q[illegible] *quæ temp[illegible]* ſubiun[illegible] quod opio. Bald. [illegible] Alua & Modern. [illegible]

97 Propter del[illegible] domi[illegible] Imò vã[illegible] Al[illegible] *libus* [illegible] *de dam.* [illegible]

98 Teſt[illegible] & int[illegible] ad probanda [illegible] *tex.* [illegible] *ſint neceſſar* [illegible] Id[illegible]

Et [illegible] tex [illegible] eſſe ſinæ & [illegible] cæterí teſtes eſſe [illegible] *quæ* [illegible] *§. ſi qui* [illegible]

Et l. de l[illegible] F[illegible] *imp.* [illegible] præce[illegible] bon[illegible] tur e[illegible] bo[illegible]

Addo [illegible] *in l. vel negare* [illegible] *2. part.* [illegible] Alex. *in* [illegible] *conſ. 43.* [illegible]

Fac. q. [illegible] A[illegible] ex refrit[illegible] idoneũ [illegible] & [illegible] *§. a ff.* [illegible] *de re[illegible]* [illegible]

99 In[illegible] priua[illegible] hoc m[illegible] ſi [illegible] qua reducuntur omnia iura loquo[illegible] priuatione. Vera[illegible]

100 Al[illegible] natio [illegible] ſine conſenſu domini eſt iuſta cauſa priuationis [illegible] *de* [illegible] *alie. feu. per Loth. c. Imperialem. de prohi. alie. feu. per Fede.*

Idem [illegible] car tenere feudum ab alio. Iac. *in tract. feud. in v. d[illegible] que vaſ. promiſ* [illegible] Idem.

101 Qu[illegible] alienatio ſit [illegible] la aliquo [illegible] an vaſallus incid[illegible] priuationis [illegible] *ſit ſi poſt alie.* [illegible] *per.* dicit quod n[illegible] motus a[illegible] ritate Bal. ita tenentis *in* [illegible] *C. de ep. aud.* & pro hac opi. Cu[illegible] *in 4. part.* [illegible] *27. quæro.* [illegible] *62. incip. ſuper pun[illegible]* [illegible]

Et ſub[illegible] Cur[illegible] pin[illegible] tamen [illegible] *in conſ. 18* [illegible] opinione [illegible] per [illegible]

[illegible] primum op. tene[illegible] Iaſ. *in* [illegible] *in 46. col.* [illegible] *22* [illegible] *empl.* Idem.

102 [illegible] ad [illegible] vt vaſal[illegible] propter alienationẽ priuet, ſit nece[illegible] traditio[illegible] Bal. *in c. 1. §. aut ſi libelaſ. in vlt. col.* [illegible] determinat q[illegible] la v[illegible]ditione va ali[illegible] *de verb.* [illegible]

Adde q[illegible] de hoc [illegible] *d. c.* [illegible] §. [illegible] volut Al[illegible] ita vu[illegible] Al[illegible] *in c. 1 §. ſi* [illegible] *can.* [illegible] gl. *de pro* [illegible] *d. c. imperial* [illegible] *prin.* Idem.

1[illegible] S[illegible] *emp.* [illegible] *§.* [illegible] & in alia [illegible] tractu[illegible] *b. em* [illegible] tur v[illegible] tu[illegible] habeatur [illegible] Bat. *in* [illegible] *de acq. poſſ.* [illegible] ret[illegible] tat feudu[illegible] *c. imperial* [illegible] caſ[illegible] bet q[illegible] do vaſalli cœpit [illegible] iſt ver ba[illegible] & rectè [illegible] & volũta te domi[illegible] monetur [illegible] verbũ [illegible] ma gnũ [illegible] *mod* [illegible] *ſueto.* Paul. d[illegible] alle[illegible] *in d. c. imperiale* [illegible] alien. & ita ſen. taliter feud[illegible] do [illegible] *l. quod meo* [illegible] & [illegible] po[illegible] quia va[illegible] hoc caſu q[illegible] na [illegible] dicatur interuen[illegible] t[illegible] bene t[illegible] ſfertur ve[illegible] *meo.* & [illegible] tenet. [illegible] Cur[illegible] 20 [illegible] Aut. [illegible] 4 Addo Iaſ. *in* [illegible] *C. de iure emp.* Ad hoc [illegible] Bal. *in 1. parte* [illegible]

104 Val[illegible] proteſtati[illegible] domi[illegible] & [illegible] qualiter [illegible] cum [illegible] bo[illegible] *quæ* [illegible] *prima cauſa* [illegible] de nu[illegible] nu[illegible] Et [illegible] *de conſ.* [illegible] Bal. *in l.* [illegible] *parobus.* [illegible] Sec[illegible] vt vult Bal. *in d.* [illegible] ceri[illegible] Pal[illegible] c[illegible] & i[illegible] *de* [illegible] addo. d[illegible] *par.* [illegible] vult Bal[illegible] *C. de* [illegible] verbis p[illegible] per eum. [illegible] *de oper. no[illegible]* [illegible] *ſit* [illegible] M[illegible] [illegible] *rote* [illegible] nõ dependet [illegible] *alteri*. ergo quia [illegible] verbis

contingitur.

piatur, nihil debet operari. Allegat etiam in contrariũ Bald. in c. fi. in 9. col. ver. Aduocatus dicunt. de confeſſ. vbi dicit, quod iſta verba, & non aliter, nec alio modo, non proſunt ad cautelã: eo quia in præiudicialib. talis proteſtatio nõ valet. per gl. in d. l. ſi quidẽ. & ibi etiã Bal. & quia in re facta nõ proſunt artes verborũ, nec ſimulatæ proteſtationes. ſecun. Bal. in d. c. fi. Alleg. etiã Bal. in l. vnica. in 14. col. in verſ. demũ quæro C. de cõfeſſ. vbi idẽ dicit. Addo Bal. in 1. par. conſ 293. & Deciũ. conſ. 160.

Et propterea ſubiungit Curt. vbi ſuprà, quod ſemper ſibi placuit concordia, quam ponit Fel. in c. quæ in eccleſiarum. in pen. col. de conſti. vbi dic. conſiderandos eſſe tres caſus.

Primus, quando vaſallus fecit contractũ alienationis, cum clauſula, ſaluo iure domini, & non aliter, & non deuenit ad traditionem: & tunc dominus non poſſit eum priuare.

Secundus caſus quando vaſallus tradidit rem, & per hanc traditionem agitur de præiudicio domini, vt quia tradidit caſtrum non facile recuperabi. & tunc amittitur feudum.

Tertius caſus eſt, quando deuentum fuit ad traditionem cum dicta proteſtatione, & res poteſt ſine difficultate haberi pro non alienata: & tunc cum pariter interſit domini qui poteſt alienationem ad libitum reſcindere, forte ſuſtinerentur opiniones prædictę, quòd illa verba, & nõ aliter nec alio modo, habeãt excuſare. Et bene faciũt quę vult Calca. in conſ. 50.

Et de dictis verbis, & non aliter nec alio modo: vide etiam Alex. in 1. vol. conſ. 3. in 2. col. & Iaſ. in §. item ſi quis. ol 2. in 4. col. Inſti. de act. Ponor. in c. fi. circa fi. de rerum permu. Idem.

105 Quid ſi vaſallus dicat, vendo ſaluo cõſenſu domini: an iſta verba ſufficiant? Bal. in d. l. vnic. C. de his quæ pæ. no. dicit quòd non. Idem ſi dicat, ſaluo honore domini. per not. per Hoſt. & Io. Andr. in c. cauſa quæ. extra. de in. iur. Idem.

106 Sed quid ſi dicat, vendo ſi & in quantum de iure poſſum? Bal. in d. c. 1. §. hoc quoq; in ti. de ſucc. feu. refert Iac. de Ardiz. tenere, quod excuſatur. ſed hoc limitat Bal. niſi captio domini poſſet interuenire, puta in traditione caſtri difficulter recuperãdi, vt dixi ſuprà. & hãc limitat. ſeq. Aluar. in d. c. imperialem. & Iaſ. in d. l. fi. in vlt. col. verſ. 25. C. de iure emphy. Idem.

107 Quid ſi dicat, Vendo feudũ ſi domino placuerit? Dic quod excuſatur à perditione feudi. Ita videtur tenere Bal. in d. §. hoc quoque. & expreſſe Alua. in d. c. imperialẽ. all. d. l. ſi quis locuples.

Et dicit d. Iacub. quod ita cõſuluit, dũ quidã vẽdidiſſet feudũ ſaluo ſemper beneplacito principis: & nõ aliter, nec alio modo, & dicit obtinuiſſe in ſoctis auditiis: quia ablatiui abſoluti reſoluuntur in vim conditionis &c. & defectus conditionis habet annullare actũ ſeu cõtractum. Et quod traditio dominij & poſſ. poſſit fieri ſub conditione, eſt text. not. & ibi Bar. in l. quæ abſenti. §. 1. ff. de acq. poſſ. Et ita in terminis præmiſſ. quando ſunt verba, ſi domino placuerit, tenet Iaſ. d. l. fin. in vlt. col. ibi, 26. quæro. vbi all. multa quæ omitto.

Vide tamen Bal. in 1. parte conſ. 293. vbi dicit, quòd ſi ex tali venditione infertur præiudicium domino, quia emptor detinet caſtrum inuito domino, talia verba non excuſant. Idẽ.

108 Quid autem ſi dicat, Vẽdo ſi dominus nõ reuocauerit, aliàs ſit res inépta? Vide Iaſ. in d. l. fi. in vlt. col. ibi, 27. vbi poſt Bal. in d. l. ſi quis locuples. ff. de manu. teſt. tenet quòd excuſetur vaſallus à commiſſione rei feudalis. Idem.

109 Vtrum ſi vaſallus vendat feudũ cum pacto de reemẽdo, priuetur feudo? Bal. in 1. parte, conſil. 82. ibi, item pactum retrouendendi. videtur tenere quod non. Idem.

110 Vaſallus An per generalẽ alienationẽ bonorũ cadat à feudo? Dic quod nõ. per text. in c. generali. ſi de feud. fue. cõtro. vbi tex. dicit, quòd in gener. alien. non venit feud. Et ita vult Bal. in l. 1. in vlt. q. ff. de re. diuiſ. in l. volũtas. C. de fideic. & in c. ſuper. ſi de feu. fue. contro. fac. l. obligatione generali. ff. de pignorib.

Limitat tamen Barb. ſingulariter in cap. ex parte. in 5. col. extra, de feud. vt procedat niſi ex quãtitate pretij rectè iudicari poſſit vaſallum etiam alienaſſe feudum. argu. glo. in l. 1. §. quod ait. ff. de ſuperfi. & quod no. Bal. in l. 1. C. qui teſta fac. poſ. Idẽ.

111 Relinquens dominum prœliantem nõ mortuũ, nec ad mortem vulneratum, debet feudo priuari. c. 1. in princ. qui. mo. feud. amit. cap 1. §. ſi quis miles. de feu. ſine cul. non amit. ca. 3. §. item qui dominum quã fuit 1. cauſa benefi. amit.

Et quando dicatur dominus ad mortem vulneratus, ponit Bal. in d. cap. 1. quib. mod. feud. amit. dicens, quòd ſi impoſſibilis vel difficilis ſit curatio, dicitur mortiferè vulneratus. argum. not. in l. maritus ff. de loca. & l. ab hoſtibus. §. fi. ff. ſolu. matr. Et ſubiungit ibi Laudeo. ſtan. eſſe iudicio peritorũ. l. ſemel. C. de re mil. lib. xij. refert & ſequitur. Curt. in 4. parte in prin. Idem.

Quid ſi aliquis inſultet dominũ, an vaſallus teneatur eum iuuare ſub pœna priuationis feudi? tex. in d. c. 1. quib. mod. feud. amit. à cõtrario ſenſu videtur innuere quòd nõ. Cõtrariũ probat verius Curt. vbi ſupra. per tex in c. licet in 2. reſponſo, ſi de feud. fue. cõtro. dũ dicit, quòd vaſallus videns magnũ periculũ domino imminere, debet opẽ præſtare, etiã nõ requiſitus. aliàs perdit feudũ: nec diſtinguit inter prœliũ cãpeſtre & priuatum. & per text. in c. 1. de no. for. fidel. vbi ponit inter cætera quæ requirũtur de forma fidelitatis, quod vaſallus promittat iuuare dominũ cõtra omnẽ perſonã quæ velit ei damnũ inferre. Nec fit diſtinctio inter prœliũ cãpeſtre, & priuatũ. & ita dicit eſſe de mẽte omniũ loquentiũ in hac materia. Idem.

112 Nunquid vaſallus teneatur defendere dominũ in bello etiã iniuſto, vel in rixa iniuſta. curt. vbi ſ. ibi, 2. cadit neceſſaria dubitatio. dicit quod text. in c. domino guerram. in ti. hic finitur lex. decidit tres caſ. principales. primus eſt, quãdo eſt clarũ, quod dominus fouet iuſtitiam. ſecundus, quando dubitatur. tertius quando eſt clarum quod fouet iniuſtitiam. quia tunc etiam tenetur dominum vaſallus defendere: licèt circunſcripta defenſione non teneatur aduerſarium offendere.

Et eſt ſpeciale in vaſallo, vt teneatur defendere dominum, etiam iniuſtè rixãtẽ: ſecus autẽ in alio, qui ex aliqua diſpo. teneretur aliũ iuuare. quia nõ teneretur quando iniuſtè rixaretur: tex. eſt in l. ſi quis in graui. §. ſi maritus. & ibi Bar. ff. ad Silla.

Et ita ſec. cur. dicit Franc. Aret. in cõſ. 164. incip. ſicut Ioãnes ſcripſit &c. & Alua. & cõmuniter Moder. in d. c. domino guerrã. All. tamen Iſer. in d. c. 1. qui mod. feu. amitt. tenentẽ indiſtinctè quod vaſallus nõ tenet. iuuare dominũ in bello iniuſto etiã ad defen. & idẽ tenet ibi Iac. de Beluiſ. quia nõ dicitur ope ferre, qui ad peccã. nos adiuuat. 14. q. 7. c. ſi res. gl. in c. de form. 22. q. vl.

Et dicit bellum iniuſtum quinque modis ſecundum eum. vt dicit gl. no. 23. q. 1. §. ex his. nu. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iu. & in d. c. domino guerram.

Limitat tamen prædicta, niſi dominus eſſet excommunicatus, vel bannitus: quia tunc vaſallus nõ teneretur iuuare dominum. tex. eſt in d. c. domino guerram. Idem.

113 Verũ vaſallus teneatur ſequi dominũ ſuis propriis ſumptibus? vide Alex. in l. recuſare §. ſi quis alio. aliàs in l ſed ſi ſcien. ff. ad Treb. & in l. ſi non ſortẽ. §. libertus. circa fi. & ibi Iaſ. in 11. col. ff. de cond. indeb. vide etiã eundẽ Iaſ. in l. cũ ſeruus. ff. de leg. 1. & d. Iac. in d. tract. feu. in ver & promiſerunt eidẽ domino. & cõmuniter cõcludere quod ſic. niſi feudũ eſſet ita tenue, quod nõ ſufficeret ad expẽſas. & allegatur Bart. in l. Mania §. 1. ff. de ann. leg. Bal. in l. qui manumittũtur. C. de oper. lib Lud. Ro. in l. recuſare. §. ſi quis alio. ff. ad Treb. & Old. co. 234 inci. factũ tale eſt, quidã mil.

Bal. tamen in c. cum ex officij. in 1. col de præſcrip. argum illius tex. not. quod vaſalli debent ire ad exercitum ſumptibus domini. refert Iaſ. in d. §. libertus. in 11. col. Idem.

114. Vaſallus an teneatur ſequi dominũ in bello, extra patriam? Iſer. in c 1. §. 9. ſimiliter de c. qui cur. vend. & in c. 1. §. ſed non iuſtior. quæ fuit 1. cauſa. benefi. amit. videtur diſtinguere, quod aut dominus facit guerram extra ſuũ territoriũ, vt acquirat aliquam ciuitatẽ, vel locũ, & tunc nõ tenetur ire vaſallus extra territoriũ: Aut verò mouet bellũ, pro vindicen. iniuria illata vaſallo. & tũc tenentur conuaſalli ire extra territorium. idem tenet Iſer. in d. c. 1. quib. mod feud amit. de quo vide latius Cur. vbi ſupra. in verſ. 3. cadit neceſſaria dubitatio. cui addo Barb in 1. vol. conſil. 11. in 1. col. vbi tenet indiſtinctè quòd teneatur ſequi dominum extra territorium. Idem.

115 Nunquid autem vaſallus teneatur alere dominũ egenum? Curt. vbi ſuprà. concludit per multa quòd non. de quo vide etiam Iaſ. in prælud. feu. in 28. col. verſ. vlt. circa &c. Et habetur de materia per eum & doct. in d. l. ſi non ſortem. §. libertus. in princip. ff. de cond. indeb. de quo vide etiã Iacob. in verſ. & cum pacto quòd ipſi vaſalli ſingulis annis &c. Idem.

116 Copulans cum vxore domini, debet feudo priuari. d. c. 1. §. 1. quib. mod. feu. amit.

Amplia etiam vxore volente, ſecundum Iſer. & Alua. ibi per tex. in l. 1. §. vſque adeo ff. de iniur.

Amplia etiam ſi copulat mortuo domino, ipſa tamen exiſtente vidua: ſecus ſi ad ſecunda vota trãſiiſſet: per ea quę habentur in c. 2. in fi. de feu. ſine cul. non amit. in l. apud Celſum §. aduerſus. ff. de except. dol. & quod not. in l fideic. C. de fideic. & in l. ſororem. C. de his qui. vt indig. & dicit Alua. quod licet Bal. cõtrariũ teneat in vidua, primum tamen dictũ putat verius. Et hanc opinionẽ contra Bal. dicit ibi Curt. tenuiſſe Alex. in d. l. ſororem. de quo vide latius Cur. ibi, verſ. 2 principalis cauſa.

Amplia etiá in ſpóſa nōdū traducta. ita Alua. *in d.§.1.* cū aliis all. per Curt. ibi vbi dicit, hoc poſſe cōfirmari. per cómuné cōcl. doct. quæ habet quòd ſtante ſta. quòd vxore præmoriēte marit⁹ lucretur dotē, habet locū in ſpóſa nōdū traducta.

Amplia etiá ſi vaſallus non fecerit, ſed tamen opem dedit facienti. Ita Bald. *in d.ca.1.in prin.quib mod.feud.amit.* & ſequitur Alua. *in d.§.1.*

Limitat Curt. cōclu. prędictā nō procedere, quādo vaſallus ignorāter adulteraſſet vxorē domini ſui: vt quia forte reperit eā in lecto ſuo credēs eā eſſe vxorē ſuá quia túc nō priuaretur feu. alle. Alua. *in d.§.1.in vlt.col.* niſi ſua ignorátia eſſet ſupina.

Addo Fel. *in c.ſi verò. el 2. extra, de ſent. excom. in fi. rom.* Idem.

117 Quid autē in concubina domini, an vaſallus eam carnaliter cognoſcens priuetur feudo. Curt. *vbi ſuprà.* te latis op. tenet illā, quod priuetur. per tex. *in c.1.§ prædictus. quæ fuo. prima cauſa benef. amit.* dū vult, quod ex quib. cauſis filius exhæredatur, ex eiſdem priuetur feudo. ſed ſi filius habeat coitū cū concubina patris, poteſt exhæredari. *§. cauſas. in authen. vt cum de appell cogno.* ergo etiam poterit feudo priuari. Idem.

118 Sed quid de pediſſequa domini? Iſer. & Alua. *in d.c.1.§.1.* vt refert Curt. *vbi ſuprà.* tenent quòd iſta non ſit iuſta cauſa priuandi feudo. Idem.

119 Quærit inſuper Curt. ibi, quid ſi vxor domini, & aliæ perſonæ enumeratæ *in d.c.1. quib. mod feud. amit.* ſint publicæ meretrices, an tunc vaſallus perdat feudū? & concludit quòd ſic, poſt Iſer. *in d.c.1.* & adduc multa not. ad huc, quòd grauiora ſunt mala, quę ab illis inferūtur, quos amicos arbitramur. vide ibi per eum. Idem.

120 Quid ſi vaſallus non concubuit cum vxore domini, ſed ſolú tētauit? Dic quòd debet priuari feudo. *d.c.s. §.1. quis. mod. feud. amit.* Nec mirum ſecundum Curt. *ibi*, quia in delictis atrocioribus punitur affectus, licet non ſequatur effectus. *l. ſi quis non dicam rapere. C. de epi & cle. l. diuus. ff. de ſica.*

Pone poſtquā tentauit, quòd eum pœniteat, an priuabitur feudo. gloſ. *in d.§.1.* dicit quòd non ſi non deſtitit per pœnitentiam: ſecus ſi per impoſſibilitatē. *l. qui falſam. ff. de fal.*

Aluarot. autem ibi latius diſtinguit. vide ibi per eum. & per Curt. *vbi ſuprà. Ibi. circa iſtam 3. cauſam.*

Et ſubiungit an iſtud procedat non ſolū ſi ſe exercuit concubere cum vxore domini, ſed etiam cum perſonis enumeratis *in d.c.1. & ſequent.* Lauden. contra Bal. ibi tenet quòd ſic. Idem.

121 Nunquid autem vaſallus turpiter luden. cum vxore domini, priuari debeat feudo. text. *in d. cap.1.§.1. in tit. quib. mod. feu. amit.* tenet quòd ſic. & gl. ibi exemplicat ponendo manus ad pectus, vel ad fœmur.

An idem ſit ſi turpiter loquatur, & non tangat dominas. Iſer. Bald. & Alua. *in d.§.1.* tenent quòd non.

Contrariū tamen tenet Curt. ibi ſubiungeos præfatos doct. velle, quòd tūc vaſallus teneatur actione iniuriarum. Idem.

122 Quid ſi vaſallus cōcubuit cum nutu domini, an debeat priuari feud. text. *in d.§.1.* tenet quod ſic. Et extēdit Alua. ibi, etiam ſi talis nurus ſit nupta filio qui nō eſſet ſucceſſibilis in feudo. & ita vult Iſer. ibi.

Idē ſi cōcubuit cū filia domini, vel cū nepte ex filio. *d.§.1.*

Sed quid ſi concubuit cum ſorore domini in eadem domo manēte? dic idem. per text. *in d.§.1. & in c.1.§. rurſus. quæ fue. 1. cauſa benefi. amit.* vide Curt. *vbi ſuprà. ibi 7. principalis.*

Vbi ſubiungit quid ſi iſta ſoror erat maritata, ſed adhuc ſtabat in domo fratris cū marito ſuo, vt ſæpe euenit, an vaſallus priuetur feud. & dicit Aluar. *in d.§. rurſus.* determinare quod ſic.

Sed ipſe ponderat text. in contrarium *in d.§. rurſus. ibi, quæ in capillo dicitur.* quæ verba videntur intellig. de ſorore nubili. vide ibi per eum.

Addit ibi Curt. quod Aluar. *d.§. rurſus.* extēdit deciſionem illius tex. vt procedat etiam in ſorore domini, quæ remanſiſſet vidua & poſtea eſſet reuerſa in domum ipſius domini.

Item extendit etiam ſi eſſet ſponſa nondum traducta.

Idem extendit etiam accedente voluntate mulieris.

Limitat tamen quando feciſſet cum voluntate domini. *ar. c.1.§. & ſi clientulus. de alie. feu.* & ita dicit tenere Iac. de Ardiz.

Itē ſi concubuit cū matre domini, quæ ad 2. vota nō tranſiuiſſet. Ita vult Alua. *in d.§.1. in vlt. col.* alleg. in argumētum. *§. ſin autem. in auth. de cenſulibus. & l. fin. C. de priuil. ſchola.* Idem.

123 Inſultans dominum debet priuari feudo. *d.c.1.§. ſimiliter qui. mo. feud. amit.*

Et quid ſit inſultus: vide Bart. *in l.1.§. cū arietes. ff. ſi quadrupauper. fec. dicatur.* ex cuius dictis dicit Curt. *vbi ſuprà.* hoc eſſe limitan. vt non procedat, quando dominus & vaſallus inuicem rixarentur.

Limitat etiā. ſec. Bal. & Aluar. *in d.§. ſimiliter*, vt ſolū procedat quādo ſunt adeò proximi, quòd ſe attingere poſſunt: aliàs nō diceretur inſultus in perſoná, ſed poti⁹ inſultus ad locum.

Quid ſi vaſallus inſultauit caſtrum domini: vel aliū locum domini? dic quòd debet priuari feudo. *d.c.1.§. ſimiliter. iuncto. §. porrò. in c.1. quæ ſit prima cauſa.*

Amplia etiam ſi vaſallus ignorauerit dominum ibi eſſe. glo. & Alua. *in d.§. ſimiliter*, & ibi communiter doct.

Et ſufficit quòd vaſallus ſe ad caſtrum tantum approximet quòd poſſit iacula proiicere, & expugnare, ſecun. Bal. *in d.§. ſimiliter*, refert & ſequitur Curt. *vbi ſupra.* Idem.

124 Occidens fratrem ſuum propriū priuandus eſt feudo, & pariter occidens filium fratris ſui. *d.§ ſimiliter*, & occidens conuaſallum Aluar. *in c.1. in tit. an ille qui interf. fratrem. &c.* Occidens autem fratrem domini non priuatur feudo. *c.1. an ille qui interfe. fratrē domini ſui.* Sed quæ eſt ratio differentiæ? Bal. *in d.§. ſimiliter.* dicit, quòd interficere fratrem ſuū, nihil aliud eſt quá ſanguinem ſuum prodere: & maius eſt delictū quod contra ſanguinem ſuum committitur. *l. vtrum ff. ad l. Pomp. de parric. l.1. C. de his qui paren. vel liber occi.* item hoc eſt ſtatutū, quia aliqui interficiebant fratrem ſuum, vt eis portio paterna accreſceret, & huic morbo lex obuiat: quia priuat eos feudo habito & habendo, vt ibi latius per Bald. Occidens autem ſeipſum, non perdit feudum. Bald. *in d.c.1.* ſepeliri tamē debet cum canibus. gloſ. *in c. placuit. 23. q.5.* Idem.

125 Manus in dominū iniiciēs debet feudo priuari. *d.c.1.§. porrò, quæ ſit prima cauſa benefi. amit.* ſci. vulnerando, ſec. Alua. ibi.

Ampliat Alua. etiā ſi per aliū vulnerari fecerit. al. Iſer. *ibi. ar. l.1. §. deiectiſſe. ff. de vi & vi arm.* & confirmat ibi Cur. optimo fundamento.

Limitat tamen, vt procedat quando vaſallus actualiter dominum verberauit: ſecus ſi ſolam manum ſupra dominum eleuauit, ſed non percuſſit. al. Alua. *in d.§. porrò.*

Ipſe autem Curt. dicit quòd in contrarium fortiter ſtringit tex. *in l. item apud Labeonem §.1 ff. de iniur.* inducendo, vt ibi per eum quem vide. Idem.

126 Iniurians domino priuatur feudo. *d.§. porrò*, ſcilicet inferendo graues iniurias vt ibi. Grauis autem iniuria extimatur ex tribus, quæ ponit tex. *in §. atrox. Inſtit. de iniur.* Idem.

127 Inſidians vitę domini veneno, gladio, vel aliter, debet priuari feudo. *in d.c.1.§. porrò. quæ fuer prima cauſa benefi. amit.*

Quod limita procedere, quādo inſidias poſuit actualiter: ſecus autem ſi ſolum iuraſſet de occid. dominum, ſed vltra non proceſſiſſet, ita Iſern. *in d.§. porrò.* Cur. tamen *vbi ſupra* videtur hoc impugnare: quia iuramentum denotat enixam voluntatē iurant. vide ibi per eum *verſ. 14 cauſa priuationis, &c.*

Limita etiam non procedere, ſi fuiſſet inſidiatus, animo ſe defendendi, cum aliter periculum ſuū non poſſet euitare, ita vult. gl. *in d.§. porrò*, & ibi communiter feudiſtæ, & idem vult gl. *in §. ſi quis hominem. in tit. de pace tenen.* fac. *l. præſes. C. de ſerui. & aqua.* Idem.

128 Adhęrens inimico domini, ſeu cum eo contrahens amicitiā, priuatur feudo, ita vult glo. *in d.c.1.§.1. qui. mo. feu. amit.* & eſt text. *in c.1. in tit. quot teſtes ſint neceſſarij ad proban. ing.* & ita volunt Bal. & cōmuniter doct. *in l. liberi. C. de inoff. teſt. & in l.1.§. cum patronus. ff. de of. præfec. vr.* & ita vult in terminis Barb. *in 4. vol. conſ. 21. in 11. col.* & ſeq. Iaſ. *in l. ſi non ſortem. §. libertus. in 3. col. ff. de cond. indeb. & in d. l. liberi.* & Cur. *vbi ſupra, ibi, 15. cauſa*, vbi extendit vt procedat etiam in eccleſia feudataria. al Spec. *in tit. de dona. §. j. ver. quid ſi aliquis baro.*

Limitat tamē procedere, quādo talis amicitia eſſet cōtracta in perniciē domini. Aliàs autē ſola amicitia cōtracta cū inimico ad aliū effectum, non priuaret vaſallū feudo, ita ſec. cū limitat gloſ. *in c.j. in tit. hic poteſt eſſe tit. qui. mo. feu. amit.* quam ſeq. cōmuniter feudiſtæ, gloſ. *in d.§ porrò*, & vbique Alua. Vide notabiliter Hyp. *in l.j.§. præterea in 3. col. ff de q.* Adde quod vult Fel. *in c. ita quorundam. extra, de Iud.* vbi dicit quod portans vinum, arma, & ſimilia hoſtibus, puniendus eſt. Idem.

129 Aduocans ſpōte cōtra dominum, priuatur feudo. *gl. in d. c.j.§. item ſi delator. quæ ſit j. cauſa.* & ibi doct. fac. quod habetur *in c. ſi. extrà de poſtul.* & per Spec. *in tit. de poſtul. §. j. ver. itē quod poſtulat. & in l. ſi. ff. de inoff. teſt. & in l. qui cum maior. §. ſi procurator. ff. de bon. liber.*

Cur. autē *vbi ſuprà, ibi, 33. cauſ.* dicit ſibi videri, quòd vaſallus

etiam ſponte aduocans contra dominum, non debeat perdere feudum: eo quia conſiderat quòd glo. & ſcribentes in hac materia ſemper æquiparant vaſallum liberto: prout etiam generaliter ſolet æquiparari. vt dicit *Bald. in l. libertis libertaque. col. pen. de ope. liber.* & tamen habemus text. clarum. quod inter libertum & patronum non eſt prohibita aduocatio. *l. qui cum maior. §. ſi patrom ff. de bo. liber.* & aſſignat rationem. tex. neque enim aduocatus accuſat: ergo idem dicen. in propoſito. vide ibi per eum. Idem.

130 Iudicans contra dominum, ſi tanquam malè lata ſententia ex eiſdem actis reſciſſa ſit, eſt priuandus feudo. ita gl. *in d. c. 1. § item ſi delator. qua ſit prima cauſa.* vbi vide Aluar. qui dicit iſtud eſſe intelligen. de cauſa criminali: quoniã in cauſa ciuili ſi vaſallus nõ faciat iuſtitiam domino in alia re quàm feudali, non priuatur feudo. vt no. gl. *in § item qui dominum. eo. ti.* Idem.

131 Teſtificans contra dominũ adiuuando accuſatorem, priuatur feudo. glo. *in d. § item ſi delator.* Quod limitat Aluar. ibi, quando ſponte teſtificatur: ſecus ſi coactus à iudice. vt etiam vult gl. *in l. poſt legatum. §. his vero. ff. de his qui. vt indig. & in c. 1. §. ſimiliter de conſue. rec. feud.* & ſubiungit Aluar. quod vaſallus debet reſiſtere, ne teſtificetur contra dominum. vide Cur. *vbi ſupra. ibi. 32. cauſa.* Idem.

Inducens accuſatorem contra dominum priuatur feudo. gl. *in d. § item ſi delator. ar. d. l. qui cum maior. §. ſed & ſi ff. de oper. lib.* & ita tenet Alua. ibi. Idem.

Delator domini ſi ex tali delatione graue damnum dederit domino, priuatur feudo. *d. §. item ſi delator.* de quo vide latius Curt. *ibi, 29. cauſa.* vbi limitat, niſi detuliſſet iuſtè, & ſuam intentionem probaſſet. ſecundum Iſer. & Aluar. ibi. quam tamẽ limitationem ipſe videtur impugnare.

2 Limitat quando vaſallus accuſaſſet dominum de delicto commiſſo in principem, vel rempublicam.

Limitat etiam mult. aliis modis. max. quando vaſallus eſſet minor. vide ibi per eum. *Idem.*

132 Proditor ſiue contra dominum ſiue contra alium, priuatur feudo. gl. *ſing. in c. 1. §. 1. in tit. quib. mod. feud. amitt.* quam in ſpecie ad hoc not. ibi Lauden poſt Iacob. de Beluiſ.

Quis autem dicatur proditor? Bartol. *in l. reſpicien. §. delinquunt. ff. de pœn.* dicit, quòd ille qui in mente gerit vnum, & facto aliud oſtendit. & hoc ſequitur Bald. *in auth. item nulla communitas. C. de epiſc. & cler. & in d. cap. 1.*

Dicit etiam Iac. Bu. *in l. athletas. §. calumniator. ff. de his qui no. infa.* quod ille qui dat potionem venenatam, dicitur proditor. & idem vult *in l. 1. C. de maleſ. & math.* & ſequitur Bal. *in d. cap. 1.* & Alua. *in cap. 1. in tit. an ille qui interfe.* Idem.

133 Parricida perdit feudum. *d. cap. 1. §. fin.* quæ ſit prima cauſa. & ibi Bald. ſignãter dicit, quod dicitur quis parricida, ſiue ſequuta ſit mors, ſiue tractata, & in tractatu perſeueratum. licet Deo reuelante non fuerit conſummatum. *l. ſi ſciente ff. ad leg. pomp. de parricid.* Idem.

134 Non liberans dominum incluſum cum potuit, priuatur feudo. *d. §. item ſi delator.* Cur. *vbi ſuprà. ibi 36. cauſa.* vbi mouet difficultatem, quia tunc vaſallus ſine interpellatione cõſtituatur in mora: & dicit quod hoc operatur, virtus iuramẽti fidelitatis: intelligit tamẽ quòd vaſallus debeat in perſona ſe exercere. non autem ſoluere de ſuo, ſecundum Alua. ibi. Idem.

135 Reuelãs ſecreta domini, priuatur feudo. *c. 1. in tit. hic poteſt eſſe tit. qui. mo. feud. amit.* & ibi Alua. qui dicit tria eſſe ad hoc neceſſaria: primũ ipſa manifeſtatio, ſecundũ quòd fiat animo dãnificãdi dominũ: tertiũ, quod ex reuelatione ſequutũ ſit dãnũ.

Et ſubiungit quod etiã ſi ſequutũ ſit damnum, tamen ſi reuelatio non fuit facta animo damnificãdi, non priuabitur feudo. onus tamen probandi quod nõ animo dãnificandi &c. incumbet vaſallo. Vide Curtium *vbi ſuprà. ibi 37. cauſa.* Idem.

136 Præſumptio cõtra vaſallũ, quod ſit inimicus domini, eſt cauſa iuſta priuationis feudi: gl. *in d. c. 1. §. 1. in tit. qui. mod. feud. amitt.* & eſt text. *in cap. 1. in tit. quot teſtes ſint nec. ad proban. ing.* de quo tamen vide Curt. *vbi ſuprà. ibi, 16. cauſa.* Idem.

137 Inceſtũ cõmittens priuatur feudo. Ita Bald. *in l. 1. in 51. q. ff. de ra. dono.* refert Alua. *in d. c. 1. § itẽ ſi fide. quib. mo. feu. amit.* Cur. tamen. *vbi ſuprà. ibi, 18. cauſa.* dicit eſſe aduerten. quia iura per eos al. not. loquũtur de feudo: licet dicãt ex inceſtu bona cõfiſcari. Et ideo dicit eſſe recurren. ad ea quæ no. feudiſtæ. max. Alua. *in cap. 1. in tit. an ille qui interfe. fratrem domini ſui.* & ex ibi dict. dicit poſſe ſimul ſtare, quod ex aliquo crimine publicentur bona, & tamẽ nõ poſſit agi ciuiliter ad priuationem feudi.

138 Negans ſcienter rẽ eſſe feudalẽ, perdit feudũ. *capit. vaſallus 1. & 2. in tit. ſi de feud. defunct. fue. contro.* iunctis notatis per *Bald. in d. cap. vaſallus et i. kely. in cap. caterũ. in 5. col. de iud.*

Limita tamen procedere, ſi negatio fiat in ſpecie: ſecus autem ſi diceret nego narrata, &c. ſecundum Bar. eleganter *in l. ſi ita dubitetur. § ita demũ ff. de fideiuſ.* & fuit originale dictum Iac. But. *in auth. offeratur.* & ſequitur ibi Bal. *C. de lit. conte.*

Sed Fel. *in d. c. caterum in 7. col.* dicit, quòd iſta limitatio cõmuniter reprehenditur. *Idem.*

139 Malè vtẽs re feudali ipſam deteriorando, debet ea priuari. Cur. *vbi ſuprà. ibi 22. cauſa.* quod dicit probari ex dictis *Inn. in c. ad apoſtolicã de re iud. in 6.* vbi per illũ tex. vult, quod licet vaſallus habeat vtile dominiũ, nõ tamẽ debet dilapidare nec deteriorare rẽ feudalẽ quod dictũ ſequitur *Bal. in c. fi. in pen. col. extra de re iud.* & Gem. *in d. c. ad apoſtolica. § ſed licet. in 3. col.* & ita vult Paul. de Caſt. *in auth. qui rẽ. C. de ſacroſan. eccl.* & pro iſta parte ſecundũ Cur. eſt bonus tex. quẽ ibi no. Bal. *in cap. 1. §. fi. de pace tenend.* & probatur in ſimili de emphyteuſi, in qua ſecundũ eũ clarũ eſt, quod emphyteota male vtẽs poteſt priuari *dicta auth. qui rẽ. ergo,* &c. Cald. *in tit. de feu. cõſ. 6. alias 308.* Bella.

149 Recognoſcẽs feudum ab alio quàm à domino, debet priuari feudo. *Iac. in d. tract. in ver. dicti que vaſalli promiſerunt. in pen. col. ver. Aduerte tamen.*

141 Ingratitudinem committens priuatur feudo ex eiſdẽ cauſis ex quibus ſit exhæredatio, matrimonij diſſolutio: & donationis reuocatio. ita videtur velle tex. *in d. c. 1. § prædictis modis. in tit. quæ fue. 1. cau.* & ita cõmuniter colligunt doct. ibi, de quo tamen vide ſubtiliter per Cur. *in d. 4. part. ibi. 38. cauſa.*

Et in v. 40. cauſa, &c. ſubiic. quod ex omni alia cauſa nõ expreſſa, quę poſſet dici ſimilis, vel maior expreſſis, poteſt vaſall⁹ priuari feudo. vt dicit colligi. *ex d. c. 1. §. ſed quia natura.* & dicit hoc relinq. iudicis arbitrio. an ſcilicet cauſa ſimilis vel maior.

Et propterea dicit vaſallos remanere ſubiectos multis periculis: & eos poſſe de facili illaqueari. & bonum eſſe habere iudicem fauorabilem, cuius officium latiſſimum eſt. *l. 1. in prin. ff. de iuriſd. om. iud.* Idem.

142 Sententia an ſit neceſſaria, an vero vaſallus priuetur ipſo iure in caſibus in quibus incidit in pœnã priuationis. gl. *in d. c. 1. §. 1. qui. mo. feu. amit. conclud.* quòd requiratus ſententia. *per c. 1. de feu. ſine cul. nõ amit.* & per tex. *in c. 3. in ti. qui temp. mil.* & cum illa gl. tranſeũt ibi Iſer. & Alua. probatur etiã *in ca. 1. in prin. in ti. de capitulis.* Contra. *in ver. perdat.* quo caſu ſecundum cõmunem doctrinam traditam *in l. in criminali. C. de iuriſd. om. iud.* requiritur ſentẽtia & max. in materia pœnali vt ibi notatur.

Præterea ex quo vaſallus fuit ſemel inueſtitus legitimè, nõ poteſt ſine cauſa & culpa diueſtiri. & ita vult natura feudi. *c. 1. in tit. de natura feu. fac.* quod no *in c. 1. ext. de prob.* & habetur *in c. 1. in tit. de feu. ſine cul. nõ amit.* Quę cauſa & culpa debet cognoſci & terminari per pares curiæ per ea quæ habẽtur *in c. imperialẽ §. callidis. & §. pen. in ti. de prohi. alie. feu.* per Fede. Præterea hoc caſu nõ videtur quòd vnica citatio ſufficiat, ſed requiritur trina. per id quod habetur *in c. 1. §. eſt & alia. quæ fue. 1. cauſa.*

Et ita in terminis tenet Paul. de Caſt. *in 2. vol. conſ. 159. incip. queſtio iſta.* & Alex. *in 1. vol. conſ. 124. & in 3. vol. conſ. 60. ibi, circa tertium.* Card. *conſ. 74. & conſ. 92. in antep. col. verſic. item non eſt verum. & in conſ. 128.*

Contrariã opinionẽ tenet *Bal. in d. c. 1. in tit. quo tẽp. mil.* vbi etiã tenet, quòd nõ admittatur purgatio moræ. & aſſignat plures rationes ad hoc, quod ipſo iure dicatur priuatus. allegat gl. *in d. §. callidis in ver. ipſo iure. & in c. 1. de contro. inter do. & emp.*

Et hanc partem tenet expreſsè Ana. *in conſ. 32.* & ibi Lud. Bolog.

Idẽ in terminis vult Ale. *in 3. vol. cõſ. 44.* vbi dicit quod quicquid ſit, quãdo vaſallus priuatur feudo propter alias culpas, tamẽ quãdo priuatur eo quod alienauit ſine cõſenſu domini, priuatur ipſo iure. vt dicit eſſe de mẽte Inn. *in c. ex parte. extr. de feu.* & clarius ponit Bal. *in c. 1. in fi. pr. quib. mo. feu. amit. & in d. §. callidis.* & ita videtur tenere *Iaſ.* qui multa alleg. *in l. fi. in 35. col. C. de iur. emphyt.*

Et tenẽdo iſtã partẽ, poteſt reſpõderi, ad iura quę loquũtur per verbũ futuri tẽporis. per ea quę habẽtur per tex. gl & Bal. *in d. l. fi. C. de iur. emphyt.* vbi tex. vtitur verb. futur. tẽp. & gl. ibi exponit ipſo iure, & ſubdit ibi Bal. multũ no. Quod aut pœna cadẽtis à iure ſuo iponitur, actui iudiciario & legitimè, & tũc ſi per verb. futur. tẽp. requiritur ſẽtẽtia. & hoc modo loquantur iura cõtraria. Aut imponitur contractui, & facto extra iudiciũ

geſto: & tũc quantũcũque per verbũ futuri tẽporis loquatur, nihilominus imponitur ipſo iure abſq; aliquali ſentẽtia. quod eſt ſingulariter notandũ. & ita dicũt doct. in locis præallegatis. Poſſet etiã aliter reſponderi, ꝙ aut dubitatur vtrũ vaſallus petierit infra tẽpus ſtatutũ inueſtiturã, quia ipſe affirmat ſe petiiſſe: dominus verò negat: quo caſu res efficitur dubia: & tũc requiritur ſentẽtia: nec ante dicitur priuatus. Et ita debẽt intelligi iura loquẽtia per verbũ futuri tẽporis. Aut certũ eſt, & notoriũ, quòd nõ petiit: & tũc ipſo iure dicitur priuatus. nec aliqua requiritur ſentẽtia. Ita ſignãter vult Bal. in c. fin. de feu. ſine cul. non amit. Cald. in tit. de feud. conſ. 6 aliàs 308. & in tit. de ver. ſig. conſ. 10.

Vnũ etiã not. quòd vbicunq; factũ eſt certũ, quòd vaſallus tenetur petere inueſtiturã, & dominus citat eũ vt infrà tẽpus illud faciat ad quod de iure tenetur: ſi non faciat termino elapſo, cẽſetur ipſo iure priuatus abſq; alia citatione, vel ſentẽtia etiã declaratoria. & domin⁹ poteſt illud alteri cõferre. text. eſt aure⁹ in c. ordinary. in verbo, quod ſi forte. de offic. ordinary. lib. vi.

Tenendo autẽ primã opi. quòd requiratur ſentẽtia: Limita procedere, quãdo vaſallus priuatur propter ſeloniã, vel delictũ: ſecus autẽ quãdo per alienationẽ factã irrequiſito domino: quia tũc ipſo iure priuatur. ita Alua. in d. §. callidis. poſt gl. ibi. vbi etiã Bal. cõtra tamẽ iſtud dictũ Cur. vbi ſupra. vbi poſt enumeratas cauſas, &c. adduc. multa. Limita ſecundò quando ex curſu tẽporis eſſet feudũ extinctũ: quia tunc non requiritur ſentẽtia. Ita Curt. vbi ſuprà. al. Barb. in c. ex parte. in 4. col. extr. de feu. poſt Bald. in c. qua in eccleſiarũ in 12. col. de conſt. Limita tertio quãdo feudũ perditur propter finitã generationẽ: quia tũc nõ requiritur ſententia. ita Curt. vbi ſupra. al. Pau. de Caſt. in conſ. 133. incip. in caſu præſenti. quod mihi eſt. 135. Limita quartò quando vaſallus priuaretur feudo ex inhabilitate perſonæ: quia tũc nõ requiritur ſententia. ita Curt. vbi ſuprà. alleg. Bal. in ca. qui clericus. ſi de feud. fuer. contro. Limita quintò quãdo priuaretur propter crimẽ læſæ maieſtat. Ita Bal. in d. §. callidis. refert & ſequitur Curt. vbi ſuprà. Limita ſextò quãdo priuaretur propter hęreſim; quia excedit crimẽ læſæ Maieſt. c. vergẽtis. & c. excõmunicamus. de her. Curt. vbi ſuprà. Fallit ſeptimò in caſu ca. fœlicis. de pœnis, in ſexto. Curt. vbi ſuprà. Fallit octauò in caſu capit. pro human. de homic. in 6. Curt. vbi ſuprà. Fallit nonò in caſu cap. ſi quis ſuadente. circa princ. de pœnis. Curt. vbi ſuprà. Fallit decimò, quia ſi dominus vel cõmunitas habẽs feudũ ab eccleſia, faciat ſtatutũ cõtra libertatẽ eccleſiaſticã priuatur feudo ipſo iure. cap. grauẽ. in fin. de ſententia excõmunicationis. Bal. in cap. 1. in principio, qualiter do. propri. priue. Fallit vndecimò quãdo priua. ob inueſtituram non petitã: quia tunc cadit ipſo iure. Cur. vbi ſuprà. all. Bal. in c. 1. quo tempore mil. Kirchouius.

143 Hæres domini an poſſit priuare vaſallũ ſi ipſe dominus non fuit conqueſtus in eius vita? gl. in d. c. 1. §. 1. quib. mod. feu. d. amit. conclud. ꝙ nõ. al. l. omnimodo. C. de inof. teſt. l. 1. C. de reuo. don. & l. procula. ff. de proba. idẽ vult glo. in cap. 1. §. Porro. quæ fue. 1. cauſa. & in d. c. imperialẽ. §. inſuper. Et hac opin. videtur ſequi Cur. vbi ſuprà. ver. 2. prin. dubitatio. vbi refert Barb. de ea dubitãtem, in cap. 1. in 9. col. extra, de donat. Limitat tamẽ ſingulariter Cur. vbi ſuprà. vt nõ procedat in ſelonia per quã vaſallus eſſet ipſo iure priuatus, putà quia alienaſſet ſine conſenſu domini: quia tunc hæres domini poſſet expellere vaſallũ. all. Bal. in d. §. inſuper. ad fi. quia quãdo pœna imponitur ipſo iure trãſit ad hæredẽ, etiã quod nulla feratur ſentẽtia. gl. in l. 3. §. quod autem ait. ff. quod quiſq; iur. & dicit quòd hanc limitationẽ ſequitur Card. in d. c. fi. extr. de don. Pau. de Caſt. in d. l. omnimodo. & Aret. conſ. 14. ad fin. Ipſe autẽ Cur. impugnat hanc limitationẽ & all. Imol. in d. cap. fi. in 13. col. de don. vide ibi per eum. Limita ſecũdò quando dominus ſciuit culpã eſſe cõmiſſam & habuit ſpatium querelandi: ſecus autem ſi ignorauit, vel ſi ſciuit non habuit ſpatium querelandi. all. Iac. de Beluiſ. Bal. Alua. & communiter ſcribentes in d. cap. 1. §. 1. quib. mod. feu. amit. Io. And. in add. Spec. in tit. de feu. §. nunc dicamus. in prima add. mag. & Aret. in d. conſ. 14. ad fin. & Alex. in l. res iudicata. in 2. col. ff. ſol. matr.

Addo Paul. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 158. incip. viſo & examinato. vbi limitat dictam regulam procedere, quando dominus ſciuit ſe habere ius in re feudali: ſecus ſi ignorauerit: quia tunc ignorans non videtur remiſiſſe. Subiungit, ibi Cur. quid ſi dominus non fuit conqueſtus in vita vaſalli qui cõmiſit feloniam, an poſſit agere contra hæredem? & concludit quòd non al. multa. max. Io. And. in add. Spec. in tit. de feu. §. fi. Cuma. conſi. 164. & confirmat multis auctoritatibus. Idem.

144 Vaſallus quãdo priuatur per culpã reſpicientẽ offẽſam domini ſiue feudũ ſit antiquũ, ſiue nouũ, ſemper reuertitur ad dominũ excluſis agnatis, vt dominus habeat ſuæ iniuriæ vltionẽ. c. 1. §. denique qua fue. prima cauſa. & ibi gl. & alia gl. in §. fi. in vltima gl. in fi. in tit. de pace iuramẽto firmãda. Bal. & alij in d. §. denique. qui eſt fin. & in ca. 1. §. aut ſi libellario quib. mod. feu. amit. & in c. ſi vaſallus culpã. vbi etiam gl. in titulo. ſi de feud. fue. contro. Bal. poſt Iacob. de Aret. & Odof. in ca. 1. ſi vaſ. feud. priue. &c. & videtur de mente Bart. in l. eum qui ff. de interd. & releg.

Et de hoc videtur text. in cap. imperialem. §. præterea ſi quis in feudatus. de prohib. alien. feud. per Fede. & probatur ex his quæ habentur. 1a q. 2. cap. longinquitate. & eſt glo. in cap. ex parte extra, de feud. & ibi Cano. concludentes quod vbicunque vaſallus cõmittit aliquid cõtra dominũ, vel aliquid facit cõtra conuentionẽ inueſtituræ, tunc feudũ reuertitur ad dominũ excluſis agnatis. allegãt quod habetur in l. 1. ff. ſi quis aliq. teſtar. prohi. bene facit quod habetur per Bart. in l. 1. de bon. dam. & hanc opinionẽ tenet expreſsè Bald. in prima parte conſ. 357. & in cap. 1. §. porro. in titulo, qualiter olim feud. amitt. & in d. prima parte, conſi. 118. & Ana. in conſ. 32. Alex. in 3. vol. conſ. 10. & d. Iacob. in tit. de feud. in ver. qui quidem inueſtit. verſic rurſus quæro.

Contrariã tamẽ opinionẽ, videlicet, quod imo in feudo antiquo delictũ vnius agnati, etiã cõmiſſum in perſonã domini, nõ noceat aliis agnatis: ſed ſolũ deſcendẽtibus agnati delinquẽtis, tenet gl. in cap. 1. §. 1. de ſucceſ. feud. & in d. cap. 1. ſi vaſ. feud. priue. Iſer. in d. cap. primo. §. fi. qua fue. prima cauſa. & in d. cap. 1. ſi vaſal. feud. & Hoſtien. in ſumma. in tit. de feu. & ita videtur tenere Paul. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 154. incip. circa præſentem.

Et reſpondent præfa. doctor. ad d. §. primum. qua fue. prima cauſa. dum dicis, quod excluduntur proximi. quod debeat intelligi ſolum de deſcendentibus agnati delinquentis, non autem de aliis agnatis tranſuerſalibus. Bellac.

145 Curtius tamen vbi ſuprà in quinta part. in prin. ſuſtinendo primã partẽ, quam dicit eſſe cõmunem, & quam dicit tenuiſſe Iac. Ardiz. in ſumma. in tit. quib. mod. feud. amit. & Io. Raynaldi. in d. ca. imperialẽ. §. pœna. dicit poſſe reſpõderi ad obiecta in cõtrariũ, ex quo feudũ attenta originali natura eſt beneficiũ. cap. 1. §. fi. qui. cau. feu. amit. licet omnes agnati videantur vocati virtute primæ inueſtituræ: tamen feudum ipſum procedẽs à principio ex liberalitate concedentis cenſetur datum cũ iſta qualitate & conditione, vt ſi ingratitudo cõmittatur contra dominum, ad ipſum dominum deuoluatur. Vide ibi per eum qui etiam dicit eſſe viden. Franciſcum Cur. in conſ. 49. in ſecunda ampliatione conſilij, verſ. 11. dicunt. & verſic. Ad 11. &c.

Et extendit Cur. hanc concluſionem, vt non ſolùm procedat in culpa commiſſa contra perſonam domini, ſed & ſi vaſallus requiſitus vt velit aſſociare imperatorem Romam proficiſcentem pro ſuſcipienda corona, contumax fuerit, & inobediens, quia hoc caſu priuatur feudo, & ad dominum deuoluitur, ſiue antiquum ſiue nouum ſit feudum. al. gl. in cap. 1. §. fi. de pace iuramen. firmad. & ibi communiter docto. max. Aluar. & in d. c. 1. §. fi. in 45. concluſione. qua fue. prima cauſa. Limitat primo Curtius hanc concluſionem, niſi ex tenore inueſtituræ conſtet de mente cõcedentis, quod non velit delictum vnius alteri nocere: vt ſi diceret, concedo de vno in alium, vel omnibus principaliter, vel concedo, attentis meritis ſingulorum. & ita dicit tenere Bal. in c. 1. ſi vaſal. feu. priue. &c. & in cap. 1. de vaſal. qui contra conſtitut. Loth. & Aluar. in d. c. 1. §. fi. qua fue. prima cauſa in ſeptima concluſione. & alia multa allegat quæ omitto. Limitat ſecundo vt non procedat quando feudum eſſet datum patri & filio nominatim, vt filius partem habeat in feudo etiam viuo patre. quia tunc delictum patris non nocebit filio. alleg. Iſern. in cap. 1. in prima col. ſi vaſal feud. priue. arg. l. ſi quis Titio. ff. de vſufr. accre. & alia multa. Limitat tertio niſi feudum eſſet cõceſſum generi: vide ibi per eum. Limitat quartò quando vaſallus ſtudioſe domino aſſentiente, committeret delictum in perſonam domini, vt priuaret agnatos feudo: tũc enim non debet feudum ad dominum reuerti. al. Bald. in c. 1. §. aut ſi libellario. quib. mod feud. amit. ar. l. fi. in princ. ff. de eo per quem fac. erit. & idem ſecundum eũ, tenet Iac. Ardiz. in titul. quib. mod. feud. amit. ſub rubricella ſi vaſallus excogitat culpam. refert & ſequitur Alua. in d. cap. 1. §. fi. in 5. concl. qua fue. 1. cauſa. Limitat quinto quãdo culpa domini vaſallus incideret in caſum amiſſionis feudi: quia tunc, non ad dominum, ſed ad agnatos feudum reuerti debet. al. Ardiz vbi ſupra. & Alua. in d. §. fi. in 6. concluſione. Sexto ad limitationem d. regula. dicit ſommopere

mopere notandum quod vult Bald. *in ca.1.ſi vaſ feud.pri.* &c. vbi ſubiũgit de mente Iacob.de Rauen. quod aliquod eſt feudum quod nulla culpa, nulláque ingratitudine eſt amiſsibile: Puta ſi ſit conceſſum ex eo quòd dantem à morte liberauit, vel ab hoſtibus, vel latrunculis. al. text. ſing. *in l.ſi pater. §.1.ff. de donat.* vbi donatio facta ex cauſis præmiſ. nulla ingratitudine poteſt reuocari: ergo eodem modo quamcunque ingratitudinem committat vaſallus contra dominum, non poterit feudum ad dominum reuerti. Et illud dictum ſecundum eum refert & ſequitur idem Bal. *in c.1.in tertia col.in tit.an mutus ſur.vel aliter imper.* & ibi Lauden. Idem.

146 Quãdo vaſallus priuatur feudo ex alia cauſa, quàm ex iniuria, quæ cõcernat perſonam domini, ſi feudum eſt nouũ adhuc reuertitur ad dominum excluſ. deſcendentibus & agnatis omnibus. *c.1.§.fin.in 2.reſp.ibi,ſi tamen paternum ſit, quæ fue.1.cau.* & ibi gl. Alua. & doc. & Iſer. *in d.c.1.in tit.ſi vaſ fue. pri.* vbi etiã Bal. & alij. Cur. *in d.5 par ibi 2.prin.* vbi dicit quod in hoc non inueniat diſcrepantem. Idem.

147 Quando priuatur feudo ex alia cauſa quàm ex delicto, vel iniuria concernente perſonam domini, ſi feudum eſt antiquum, reuertitur ad agnatos, non autem ad dominum. *c.1. §.fin.in 2.reſponſo, quæ fuer.1.cauſa.* & eſt bonus text. ſecundum Curt. *vbi ſuprà in c.1.in tit.an ille qui interf fratrem do ſui.* & ita communiter tenent doctor. *in loc.præal.* & Aluar. *in d.c.1.§.fi. in concluſ. quæ fue.1.cauſ.* Subiungit ibi Curt. an omnes agnati admittantur ad tale feudum. vide ibi per eum. Idem.

148 Quando vaſallus priuatur feudo propter alienationem factam irrequiſito domino, fit diſtinctio inter feudum nouũ & antiquum. quia nouum reuertitur ad dominũ. *d.c.1.§.ſi quæ fue.1.cauſa.c.imperialem.§.callidis.de prohi.alien.feu.* per Lede. *c.1.de vaſ.qui contra conſtit.* Loth. *& c.1.in tit. quid iuris ſi vaſ. feu.alien.recuper.* Si verò ſit feudum antiquum, tunc reuertitur ad agnatos. *c.1.§.hoc quoque.de ſucceſſ feu.* & gl. *ibi* ab omnibus approbata. doct. *in d.c.1.§.fin.quæ fue.1.cau.* vbi Alua. *in 10.concluſ.* Et ſequitur Curt. *vbi ſupra.ibi 4.prin.* licet ſecundũ eum Bal. *in d.§.fin.* videatur tenere contrarium, & dare cautelam, quę non eſt tuta: & quòd tunc feudũ reuertatur ad agnatos. tenet Alexand. *in 1.volum. conſ.* 30. repetito *in 5.vol.conſ.2. in 4 col.* & *in 4.volum.conſ.106.in 1.colum.* Idem.

Quando priuatur ob inueſtituram non petitam: *Eadem eſt ſien.diſt.* ſcilicet de feudo nouo, & antiquo. Curt. *vbi ſuprà ibi Quinta ſit concl.* al. Iſer. & Alua. *in c.1.quo tempore mil.* & Alua. *in d.§.fin.in 20.concl.* vt nouum reuertatur ad dominum: Antiquum vero ad agnatos.

Et idẽ quando priuatur propter imperfectionẽ, vt quia ſit mutus, ſurdus, vel aliter imperfectus. & ad hoc in ſpecie. Cur. *vbi ſuprà.* al. Iſer. *in §.mutus. in tit.epiſcopũ vel Abb.* & *in c.1.an mutus* &c. & ibi Alua. *in vlt.col.* & *in d.c.1.§.fin.in 23. concl. quæ fue.1.cau.*

Idem ſi amiſit feudum propter clericaturam ſuperuenientem, iuxta dicta *ſuprà in Rub de ſucceſſ.feu.ver.clericus.* tunc enim vocatur dominus, & non agnatus, ſi feudum eſt nouum, niſi eſſent filij: quia tunc filij excluderent dominum: ſecus ſi feudum eſſet antiquum: quia tunc vocarentur agnati excluſo domino. ita tenet Alua. *in d.cap.1.§.fin.quæ fue.1.cauſa in 44. concluſ.* vbi dicit hanc concluſionem firmaſſe *in c.1.de mil.vaſ. qui ar.bel.dep.ſuper tex.* & *in c.1.in fin.de benefi fœmin.* Refert & ſequitur Curt. *vbi ſuprà.* vbi dicit per prædicta poſſe decidi omnes caſus ſimiles, in quib. vaſallus alio modo quàm ex delicto priuatur feudo. Adde Bolog. *in conſ.1.in 5.colum.* vbi tenet, quòd feudum nouum reuertitur ad dominum. Idem.

149 Delictum patris an & quando in feudis habeat nocere filio. Bart. *in l.eum qui.ff.de interd.& releg.relatis diſtinct.* Dy. *in c.non debet circa fin.de reg.iur.in 6.* & Cyn. *in l.3.in fin. C. de lib. & eo.lib.* quas diſtinct. dicit eſſe contra text. *in c.1 ſi vaſal. feu. priue.* & contra no. per gl. *in cap. ſi vaſallus.ſi de feu.fue.contro.* tradit talem diſtinctionem: Aut vaſallus committit aliquod delictum propter quod debet feudo, priuari directò. vt quia delinquit cõtra dominũ, vel aliquid facit cõtra cõuentionem feudi. & tunc indiſtincte delictũ patris nocet filio. ita loquitur text. *in c.1.ſi vaſ.feud.priue.* & quod habetur *in d.c.ſi vaſallus.ſi de feud.fue.contro.* & iſtud comprobat per ſimile, vt ibi per eum. Addo Alexand. *in 3.volum.conſil.60.in 4. dubio. & in d.l.eum qui.* Vide aliquid per Phil. *in d.c.non debet.*

Iſtud tamen primum membrum limitat Bart. vt procedat in feudo iam patri acquiſito: ſi autẽ erat quærend. quia adhuc erat apud auum ipſius nepotis, tunc delictum patris non nocebit filio, eidemq. nepoti. Imo nepos incipit tenere primũ locũ ex perſona ſua. *l.Gallus.§.&* quid ſi tantũ.ff de lib. & poſth. *ſac.l.non tantum.§.emancipatus ff.de bo.poſſ.contra tab.*

Secundũ mẽbrum diſtin. Bar. eſt, quãdo vaſallus committit aliquod delictum propter quod de directo non eſt priuandus feudo: ſed in conſequentiam cadit ab illo. vt quia non delinquit contra dominum, vel cõtra promiſsiones factas in feudo. & tunc dicit Bart. tenendam eſſe diſtinctione Cy. diſtinguentis *vbi ſupra* quod aut quis debet habere feudũ ex ſuo iure, ſiue ſua perſona vt quia pater eſt ſtipulat9 ſibi & ſuis filiis, & per conſequens eſt quęſitum ius filio, vt filio: & tunc delictũ patris non nocet filio *ar. d.l.eũ qui.* Aut vero filius debet habere feudũ ex ſucceſsione paterna. vt quia pater ſtipulatus eſt pro ſe & hęredibus, & tunc delictũ patris nocebit filio. *ar. d.l.eũ qui.* Ita refert Cur. *in d.5.par. ibi ſextus principalis ſit &c.* vbi dicit, quod cũ hac diſtinctione Bar. tenuit Pau.de Caſt. *in conſ. 162 incip.circa id quod 1.quæritur.* & Sal. *in l.2.C.de liber. & eo.li.* & Bald. *in l.lege 12 tab.C.de leg.here.* Addo Alex. *in 5.vol.conſi. 19 in 3. col.ver. & per hac.* Quid de delicto prælati an noceat ſucceſſori in feudo: vide Ang. *in §.2. Inſtit.qui mod.iu.finitur.*

Ipſe autẽ Cur. putat aduertendum quòd veritas huius difficultatis ſatis dependet ab illa q. an teſtator poſsit vni ſiliorũ feudum prælegare. Videtur enim ſecundũ Cur. quod in caſibus, in quibus cõtrahendo, poteſt pater filio præiudicare, in eiſdẽ poſsit etiã delinquẽdo cũ valeat arg. a delictis ad cõtractus, & ecõtrà. *l.omnẽ.cũ ibi not.ff de iud.* Vide Alex. *in 1.vol. conſ.30.* reperito *in 5 vol.cõſ.2.in 4.col.in fi. & in 4.vol.cõſ.106.in vlt.col.*

Tu adde Paul.de Caſtr. *in 1.vol.conſ.310. incip. circa id quod primò.* quòd eſt repetitum *in 2.vol.cõſ.162 ſupra al.* Et quid de renunciatione patris an noceat filio. vide Bal. *in 1 par.cõſ.82.* & Alex. *in 5.vol.conſ.13.& conſ.18.in 2.col.* Idem.

150 Confiſcatis bonis an intelligatur confiſcatum etiã feudum? vide Alex. poſt Bar. *in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus ff. de dam.infec.* vbi relatis variis opi. diſtinguit, quòd aut propter ſententiam criminalem cum bonorum confiſcatione nõ poteſt vaſallus inſeruire domino: vt quia vaſallus ſit poſitus in bano territorij vbi eſt feudum: & vbi habet ſeruire domino, & bona eius ſint cõfiſcata: tum quia talis æquiparatur deportato. vt not. gl. *in §.relegati Inſti.quib.mod.ius pa.po.ſol.* & plenè per doct. *in l.1.C.de hæredi.inſtituen.* & tunc verum ſit dicere, quod indiſtincte feudo priuetur. Tamen feudum tunc nõ tranſibit ad fiſcum, quia ad fiſcum ſolum tranſeunt ea quę ad hęredes tranſeunt cuiuſmodi non eſt feudum. Aut vero propter dictam ſententiam criminalem non impeditur vaſallus ſeruire domino: & iſto caſu dicit Alex. quòd procedit diſtinctio Imo. ibi per eum relata ita refert & ſequitur Curt. *in d.5. part. ibi Septimus & vltimus.* Subiungẽs Curt. *vbi ſuprà.* quid ſi vaſallus propria auctoritate inuadat rem feudalem, quo caſu debet priuari iure ſuo. *l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.* cui applicabitur feudum an domino, an vero agnatis, an vim paſſo? & refert Alex. *in d.§.ſi de vectigalibus.* poſt Imo. *in l.eorum.illo eodem tit.* dicentem quod commoditas feudi applicabitur violentiam paſſo, apud quem durabit vſque ad vitam vaſalli. *ar. l.neceſſario.§.fi.ff.de peric. & commo. rei vend.* dicit tamen ibi Im. quod Bar. *ibi in prima q.ſenſit contrarium. & non bene.* vide per Alex. *vbi ſuprà.* Idem.

151 Teſtes quinque omni exceptione maiores requirũtur, neceſſariiq. ſunt ad probandã feloniã, ſeu ingratitudinẽ cõtra vaſallũ, text. eſt *in c.1.quot teſtes ſunt nec.ſ.ad proban.* & c. quem quidem tex. non fore authenticum, neque ſeruari aſſeuerat cũ aliis relatis per eum, moder. *in conſuet. Pariſ.de feud.§.10.* ſed illum tex. eſſe authenticum, haberéq. plenam fidem, ſicut cęteræ leges, atque pro lege ſeruari voluerunt omnes doct. vt inquit Iac. *de Feud.in verſ.dictique vaſalli,il 1.nu.55.* & ait eſſe communem ſententiam omnium *Bertr. conſ.115.nu. 31.vol.5.* vide Clar. *§.feudum.q.60.* F. Viuius *lib.2.opi.289.* & P. Fich.

152 Feudũ quib. modis amittatur, 40. caſ. ponit Matt.de Silima *in tract.de feud.in rub.quib.mod.feud.n.111.* & eſt in *vol.13. tract.* alios caſus, *n.72.* ponit Matt.de Affl *in c.1.§.itẽ.quib.mod. feu.ami.* Cur. iu. *in tract.feu.in 4.par.n.1.&ſq.ad n.82.* Dõ.à ban.

153 Feudum conceſſum alicui ad vel ſeruendũ finitur morte feudatarij: hanc regulam ponit *Bal.in prælud feud.nu 51.* Fallit in 9. caſib. quos not. Pet. Duen. *reg.319.* Idem.

154 Feudum negãs rem feudalẽ perdit. Abbas in capitulo, cæterum. *nu.21.de iud.Bal.in l.a C.quomod. & quando iudex.*

probatur per tex. *in c. quo iure. 8 diſt. & l. fin. ff. de rei vend.* Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 5. à Fely. *in d. c. cæterum. n. 28. de iud.* Idem.

155 Declaratio domini & petitio requiritur, vt rei vel iuris alicuius priuatio incurratur. puta Emphyteuſeos, Feudi, donationis, &c. idque generaliter, vbicunq. aliquid ipſo iure ad dominũ reuerti dicitur. Bal. *in c. 1. de cap.* Cort. *in vſib. Feud. & in l. fin. C. de reuo. don.* Et probat late (vt inde cõmunis mens colligi poſsit) Tiraq. *in l. ſi vnquam. in ver. reuertatur. n. 10. & 11. & ſeq.* Idẽ tamẽ Tiraq. *in d. n. 11. circa fi.* refert in hoc ſufficere etiã tacitã voluntatem domini. Alleg. Pan. Anto. Alex. Dec. (oẽs in cõſiliis.) & Iaſ. *in l. poſthumus. ver. pro iſta op. C. de bo. poſ. cõtra tab.* q̃ loca videre poteris ſi caſus cõtingat. I. vicb.

156 Si vaſallus, domino mortuo, vel vaſalli hæres vaſallo mortuo, intra annũ & diẽ inueſtiturã nõ petierit, & fidelitatem non præſtiterit, feudum amittit. *lib. 2. feudo. tit. 24.* fallit vt per Vigel. *vbi ſupra cauſa 4. fol. 965.* Dou. à Fina.

Si vaſallus domino non ſeruiat, feudum amittit, *lib. 2. feudo. tit. 24. §. ſed nõ eſt alia.* fallit in 13. *caſib.* vt per Vigel. *vbi ſuprà, cauſa quinta, folio* 966. Idem.

157 Filius repudiata hæreditate, nõ poteſt retinere feud. hæreditariũ, *c. 1. in fi. an agnatus, vel filius defuncti poßit retinere feu. in vſib. feudor.* Fallit in quinq. caſib. vt per Mat. de Affl. *in d. c. 1. n. 32.* fallit in 5. caſib. vt per Zaſ. *in tract. feud. in 8. par. n. 9.* Idẽ.

158 Vaſallus ceſſans in ſolutione eius quod debet domino ſingulis annis pro ipſo feudo, per bienniũ in eccleſia, trienniũ in laico, nõ cadit à feudo, ſi res quæ ſolui debet, ſit modica, ſecũdũ Spec. *in tit. de emphyt. §. nũc aliqua verſ. 85.* quia hoc non reperitur iure cautũ. Gemi. *in c. ad apoſtolica. de re iud. in 6.* Do. Cato. *in l. de quib. ff. de legi.* Secus ſi ſit magni valoris: quia tũc nõ eſt propriè feudũ, ſed cõtractus innominatus, vt not. Bal. *in l. libertis, libertaq. C. de oper. li. in 11. col.* quo caſu procedat opi. Inn. *in d. c. ad apoſt.* tenẽtis, q. cadat. & Io. And. *ibi in gl. in verbo, reprehendi.* ac Bald. *in c. qua in eccl. extr. de conſt.* Balb. *deciſ.* 138.

159 Feudum antiquum ſecũdum magis communẽ opinionem, propter homicidium vaſalli transfertur in agnatos. Rolan. à Valle *in conſ. 1. n. 31. in 3. vol. & non fiſcum.* Bonacoſſ.

160 Vaſallus non præſtans fidelitatẽ domino, priuatur feudo. Fallit vt not. Roman. *in ſing* 115. Dou. à Fina.

161 Valet argumẽtum à feudo ad emphyteoſim, & è contra, *l. 1. §. fin. iuncta glo. ſi ager vect. c. 1. §. res aũt, de inueſt. de re alien. facta in vſib. feud.* Idem.

162 Quæro, An vaſallus ceſſans per trienniũ à ſolutione pẽſionis priuetur feudo? Reſp. Quidã exiſtimãt quod debeat priuari, ſicut emphyteuta, Innoc & Mart. Lauden. *c. ad apoſtolica. de re iud.* Bal *c. qua in eccleſiarũ. de conſt.* vbi dicit eſſe tex. ſing. *c. 1. §. ſed nõ eſt alia. qua fuit prim. cauſ. benef. amitt.* Alij verò cõtrà, & hæc eſt magis communis ſententia, vt dicit Iaſ. *prælud. feud. n. 59. 60. & 62.* Alex. *conſ. 9. li. 3. viſo themate ſuprascripto.* Et dicit de iure veriorẽ Gemi. *d. c. ad apoſtolica.* Quod limita niſi vaſallus iuraſſet ſoluere annuũ cẽſũ: Nã tũc ſi vno ſolo anno ceſſaſſet, poſſet cõtra eũ agi ad pœnas. *l. ſi quis maior. C. de trãſact.* ita vult Bald. *in c. querelam.* vbi etiã Fel. *in 3. col. extr. de iur. iur.* & Alex. *in 1. vol. conſ. 81. repetito eod. vol. conſ.* 126. & idẽ vult ipſe Iaſ. *in d. l. ſi quis maior. in 3. col. & in l. 2. in 15. col. C. de iure. emphy. & in l. quod te. in 9. col. ff. ſi cer. pet.* Addo Alexã. *in 3. volu. conſ.* 106. Mich. Graſſ.

163 Vaſallus nõ tenetur offerre ſeruitiũ domino, ſed debet expectare quòd ſit interpellatus, niſi ſciat magnũ periculum domino imminere: quia tũc debet ſe offerre, etiã nõ interpellatus. tex. no. *in c. licet. in tit. ſi de feu. fue. cõtro.* & ibi deciditur, q licet dominus ſtet in periculo incidendi in periuriũ, eo quia pecuniã debitã nõ poteſt in termino ſoluere, licet vaſallus ſibi nõ ſubueniat de illa pecunia eũ poſsit nõ tamẽ debet perdere feudũ. quod eſt notãdũ & ſic no. quòd vaſallus nõ tenetur de neceſsitate prouidere ſaluti animæ domini ſui. Bellac.

164 Quid ſi vaſallus ad interpellationem domini non exhibuit ſeruitiũ, dominus tamẽ ſpõte poſtea ſuſcepit ſeruitiũ: an vaſallus amittat feudũ. Curt. *in 4. part. ibi 28. cauſa. in fin. vltim. verſ.* poſt Alaar. per eũ allegatũ, tenet quòd nõ, niſi dominus recipiẽdo ſeruitiũ, proteſtatus fuerit ius ſuũ ſaluũ fore. Idem.

165 Operæ ſeu roydæ cuius ſumptibus præſtari debeant, an domini, an hominis? Bal. *in l. libertis libertaque. C. de oper. liber.* diſtinguit, aut præſtantur ex curialitate, & tunc homo debet habere recõpenſationem in alimentis. *ar. l. in rebus. §. poſſunt ff. commod.* aut præſtantur ex neceſsitate, & tunc ſecus. *l. ſuo victu. ff. de oper. liber.* de quo vide Alex. *in l. ſi non ſortem §. libertus.* & ibi Iaſ. *ff. de cond. indeb.* & per eundẽ Iaſ. *in l. cum ſeruus. ff. de leg. 1. & not.* per Fel *in c. non poteſt. in fi. extra de re iud.* vbi dicit, quod quoties quis tenetur aliquid facere, intelligitur ſemper quod faciat ſuis expenſis alleg. Arcbi. *in c. canõdum. 10. q. 3.* Vide etiam Barbar. *in quarto vol. conſ. 62. in tertia col. & ſeq.* Idem.

166 Quid ſi homo præſtando operas deſtruat ferramenta, an dominus teneatur reficere? dic quod nõ gloſ. eſt. *in l. quoniã libert. in fi. C. de teſti.* quæ al. optimũ tex. *in l. 2. ff. ad l. Rod. de iac.* & ibi Alex. idem vult Iaſ. *in d. §. libertus.* vide Alex. *in l. ſtipulationes. de verb. oblig.* & Bald. *in d. l. 2. verſ. ſi conſeruas.*

167 Virũ homo meus qui debat mihi aliquas roydas, poſſit me iubente cogi eos alteri præſtare? dic quod ſic. *d. §. libertus. in fi.* & ibi Bart. & doct. Non tamen poſſet cogi ſe obligare alteri ad præſtationẽ illarũ roydarum. *l. 3. & l. nec cred. C. de nona.* & ita vult Io. And. *in add. ad Spec. in ti. de ceſſione actio. §. 1. in fi.* & Imo. *in l. 2. in prin. ff. ſol. matr.* licet Bart. *in d. §. libertus.* videatur velle cõtrariũ. De quo vide Alex. *in l. ſtipulationib. §. operarũ. ff. de verb. oblig. & in d. l. ſecunda ſolut. matrim.* Idem.

168 An autem homo cogi poſſit ad faciendum roydas extra territorium domini? d. Iacob. *in tit. de roydis*, tenet quod non. per text. *in l. quòd niſi. cum ſeq. ff. de oper. lib.* Idem.

169 Quid ſi homo ceſſat duob. vel trib. annis præſtare roydas, an dominus poſſit agere ad roydas præteritas? Vide Bar. *in l. ſtip. non diuiduntur. ff. de verb. obl.* & gloſſ. *in d. l. in ſtipulationibus. eo. tit.* vbi deciditur quod non: ſed debet peti æſtimatio roydarum. & ita conſuluit, d. Iac. *vbi ſuprà.*

No. tamen quod ſi homo teneatur ad albergariam, & dominus certo tẽpore nõ vadat, nõ põt domin⁹ petere æſtimationem. ita Fely. *in c. cũ ex officij. in prima col. extra de præſc.* Idem.

170 Sed quid ſi homo qui tenebatur præſtare vnã roydã, decedat relictis tribus hæredibus filiis, qui ſe diuiſerunt: vtrum cuilibet tenebitur inſolidũ ad dictã roydã? videtur quod ſic: quia opera eſt indiuiſibilis, & diuiſim præſtari non poteſt. *l. 3. ff. de oper. liber.* vt in ſimili dicitur, ſi fundus debeat ſeruitutẽ viæ, eſt vnica via. *l. ſi cui. ff. de ſeru.* & tamẽ ſi de illo fundo fiant duo, incipient mihi deberi duæ viæ. *l. nam ſatis. §. pen. & fi. ff. quemad. ſeru. amit.* item hoc patet in pluribus hæredibus in re indiuiſibili: quia quilibet eſt obligatus in ſolidum. *l. hæredes §. in ea ff. fam. erciſc.* idem in pluribus delinquẽtibus: quia quilibet tenetur in ſolidũ. *l. item Mela. §. ſi plures. ff. ad l. aq.* Et idẽ in actione noxali *l. ſeruus communis. ff. de noxa.* idẽ in exercitoria. *l. 1. §. ſi. cum l. ſeq. ff. de exerci.* In contrarium fac. quia ex perſona hæredis nõ debet ius obligationis immutari. *l. 2. §. ex his, ff. de verb. ob.* Præterea non debet plus obligationis transferri in filios quàm fuerit in defuncto. *ar. l. 4. §. ſi cõmunẽ. ff. finiũ reg.* Nec debent filij eſſe deterioris conditionis quam pater. *l. hæredem. ff. de reg. iu.* inſuper ipſi filij hæredes vicem vnius perſonæ. ſ. defuncti, gerunt: ergo, &c. *ar. l. ſi plures ff. de pact.* & per iſta videtur quod omnes filij teneãtur quilibet pro virili: & ſic omnes ad illam roydam præſtandam. Imo videtur quod ſolũ teneatur quilibet ipſorũ pro hæreditaria portione. *l. 1. C. ſi certum pet. l. pro hæreditariis. C. de act. hæred.* abſurdum enim videretur quẽ vltra portionẽ hæreditariã grauari. *l. 2. C. ſi vnus ex plur. hæred. & l. ſi vxor. C. de bo. auct. iud. poſſi.* Nõ ob. primum fundamentũ quod opera ſit indiuiſibilis. Quia reſpondetur, quod æſtimatio operarum eſt diuiſibilis. vt notatur, *in d. l. ſtipulationes non diuiduntur. & in d. l. in ſtipulationib.* Quid dicẽdũ? inquit d. Iac. vbi ſuprà. Mart. de Fa. ſec. eum diſtinguit, quod aut tale ſeruitiũ debetur ratione feudi, aut homagij: primo caſu illi ad quos tranſeunt talia bona, tenẽtur ad illud, ſi ſint hæredes defuncti, etiã pro parte. *l. 1. & 2. C. de annon. trib. lib. x.* ſecũdo vero caſu concludit quod aut ſeruitium eſt diuiduum, & tunc quilibet tenetur pro virili. *l. nonnunquam. & l. quotiens. ff. ad Treb. l. cum pater §. hæreditatem. ff. de leg. 2.* Aut eſt indiuiduum, & quilibet poteſt inſolidum conueniri: vno tamen inſolidum exacto, cæteri liberantur. vide per eum qui ſubiic. aliam diſtinctionem. Idem.

171 Dominus pro ſeruitiis perſonalib. ſibi debitis per hominẽ ſuũ põt tẽpore neceſſitatis exigere ſubſidiũ in pecunia, & cõuertere illa ſeruitia perſonalia ad pecuniã imminẽte neceſſitate. ita Bald. elegãter *in l. 1. in fi. com. C. de oper. libert.* & eſt de mente eiuſdẽ Bal. *in c. 1. §. fi. in pen. col. in ti. de pa. iur. fir.* vt refert d. Iac. *in tract. de homag. in 6. q. in v. 7. homo. ibi & aduerte.* Idẽ.

172 Feudo nõ exercito in debitis officiis præſtãdis duos, treſve

annos

annos deſes, vt frequenter placere tradit Zaſ. in vſim feud. n. 62. feudo tamen priuari poterit ſi amicitiã cũ domini inimico eõ trahat, cõmun. ait Grat. conſ. 1. n. 81. lib. 1. ac præſertim ſi eam iniiſſe proponatur in Domini perniciem, vt aſſerit receptum Cur. iu. de feu. 4. par. in cauſa 15. priuationis feudi. quin & ille feudo euerti poterit, qui cùm noſſet periculũ vel honori, vel bonis domini impendere, & illũ eius rei præmonere poſſet, non præmonuerit. cõm u. renũciat Cur. vbi ſuprà in 28 cauſa. E. Sua.

173 Sententia declaratoria requiritur, vt quis ex culpa ſeu negligentia poſſit feudo priuari, ſec. Bald. per illum tex. in cap. 1. de feud. ſine culp. non amitt. & bene probatur in cap. 1. qualiter do. prop. feud. priua. vbi etiã Bal. dicens; quod ibi eſt optimus text. quod licet euidẽs culpa ſit, & notoria, tamen requiritur ſententia priuatiua, vt per eum. Et ita voluit Paul. de Caſtr. in cõſ. 84. q ſiu vertitur. verſ. præterea vt ſupra dixi vol. 2. in nouis. Et ita ſe habet communis opin. vt per Curt. iu. in conſ. 142. Habita dili genti conſideratione. nu. 11. & per Soc. iu. in conſ. 1. nu. 87. vol. 4. Clar. §. feudum. q. 92. E. Muſcul. & P. Fich.

174 Declaratio domini requiritur. vt quis cadat ob nõ petitam renouationem, ſecundum communem per Burſ. conſ. 91. n. 23. lib. 1. vbi quòd declaratio domini non fit contra hæredes vaſalli ſi dominus ſciuit caducitatẽ, & non fuit impeditus, vel nõ fuit cũ defuncto lis cõteſt. ſecundũ cõmunem ibi. cui adde quòd declaratio caducitatis fit etiam contra hæredẽ, & ab hærede, ſi dominus commiſſum occurriſſe ignorauerit, ſecundũ communem per eundem conſ 37. n. 19. lib. 1. quæ declaratoria domini vel iudicis ſemper requiritur, vt quis pœnam, licèt ipſo facto & iure inflictam incurrat, ſecundũ communem per eundem conſ. 12. n. 48. conſ. 14. n. 18. & 21. eod. lib. Bonacoſſ.

175 Diſpoſitio cap. potuit, de loca. priuans ipſo iure emphyteutã nõ ſoluentẽ canonẽ, nõ procedit in feudo, pro quo annua pẽſio debetur. eſt magis com. opi. ſecũd. Alex. in cõſ. 9. viſo themate. vol. 3 & Dec. in cõſ. 138. diligenter. vol. 1. M. Chærian.

176 Princeps monitus à ſubditis, ſi nõ deſiſtit ab iniuſta exactione, poterit per ſuperiorem feudo priuari, vt eſt com. opi. de qua D. m. Alc. in conſ. 7. nu. 33. in 3. lib. nec iſto caſu dominus ipſe erit iudex, ſed ſuperior, cuius officium poterunt ſubditi implorare, ne eos permittat indebitis oneribus aggrauari, vt ibi latius per D. Alc. & ſi hoc facere nequeunt propter metũ, ſuperior debet prouidere motu proprio, vt per docto. in c. cum M. Ferrar. de conſt. Iac. à canibus in tract. repræſaliarum nu. 12. Nam ab initio principatus principes debent cauere denõ exercenda tyrannide, vel vtenda. de qua cautione D. Menoch. poſt tract. de recuperanda poſſeſſione. fol. 8. in 1. reſponſo. n. 56. principes autem, qui non exercuerunt tyrannidem enumerat Io. Claudius conſi. 14. inter quos principes ex familia Exenſi, memoria dignos ſe cernit. Bonacoſſ.

177 Feudum nonquam amittetur ipſo iure (excepto ſolo caſu alienationis irrequiſito domino) ſed ſolummodo per ſententiam. Modet. communem, & veram dicunt in conſuet. Pariſ. §. 30. nu. 23. par. 1. I. Fich.

178 Carceratũ dominũ propter debita vaſallus non tenetur liberare, niſi facto, vel culpa vaſalli dominus debita illa contraxiſſet. Communem ait Clar. Sent. §. feudum. q. 23. P. Fich.

179 Alere dominũ egenũ vaſallus nõ tenetur. Hãc cõmunẽ dicit Clarus, allegans Iacob. Ardizonẽ, Aluar. Epiſcop. Loaeſ. quã tamen duobus caſibus limitat. Primum, ſi ea facto aut culpa vaſalli ad inopiam perueniſſet. Secundò ſi vaſallus ſuperabundaret diuitiis. §. feudum. quæſtio. 23. ex I. Claro. P. Fich.

180 Ius priuandi vaſallũ feudo non tranſit ad hæredes quando dominus tacuit, & in vita ſua nihil conqueſtus eſt, commu. dicit Franc. Cur. in tract. feu. in 4. part. prin. in 2. q. prine nu. 156. Et idem plenius ibidem in ſeq. q. Burſ. conſil. 91. poſt num. 5. lib. 1. I. Fich. & Bonac.

181 Feudum conceſſum pro te, & quibus dederis, non ſolùm ſecundùm communem ſententiam, tranſit ad hæredes extraneos, verùm etiam de eo teſtari vaſallus ſine conſenſu domini poteſt. Ita eſt text. in c. 1. tit. de feud. non habentes propriam naturam feudi. in vſibus feud. vbi dicitur, ſi quis ea lege alicui feudum dederit, vt ipſe & ſui hæredes, & cui ipſe dederit, habeant: reſpõdeo, iſte, qui ſic accepit, poterit id vendere vel donare, vel aliter ſi ſibi placuerit, etiam ſine voluntate domini alienare. & ibi doctor. Dec. in conſi. 171. nu. 2. & cõſ. 193. nu. 5. Gozad. in conſ. 4. verſ. 10. conſidero. num. 8. loquens: certè etiam ſi eſſet feudum, cùm ſit data poteſtas concedendi quib. voluerit, poteſt diſponere ad libitum, & in teſtamento relinquere, ſequuntur & alij Aym. Craue. conſ. 84. n. 11. par 1. & Rol. à Vall. conſi. 96. nu. 34 in 1. Tom. conſ. Kirchouius.

182 Feudum hereditarium dicitur, quando conceditur pro ſe & hæredibus: ſed ſi conceſſum eſt pro ſe & liberis, non dicitur hæreditarium, ſed ex pacto & prouidentia concedẽtis. And. de Iſer. in c. 1. § hoc quoque. nu. 6 & 7. tit. de ſucceſ. feu. & in c. 1. in prin. tit. an agnatus vel filius defuncti in vſib. feu. Alex. de Imol. in conſ. 10. nu 8. in 3. vol. in conſ. 19. n. 3. 4. & 16. cum ſeq. & in conſ 28. n. 18. in 5. vol. conſ. Dec. in conſ. 14. nu. 4. & in conſ. 390. n. 5. verſ. nam feudum dicitur hæreditarium. Franc. Cur. in tract. feudali. part. 1. q. 8. nu. 19. Et hanc com. doctrinam appellat idem Dec. conſi. 447. nu 8. Kirchouius.

183 Confiſcatis & publicatis bonis vaſalli non venit feudũ, ſecundũ cõmunem per Rol. conſ. 29. nu. 8. 14. n. 16. lib. 3 Cur. in conſ. 4. vol. 1. Iac. de ſancto Georg. in tract. feud. verb. dictiq. vaſalli. n 63. quã limita, vt per Rol. ibi nu. 17. nõ procedere in bonis feudalib. tranſitoriis ad hęredem extraneũ, ea quo de talibus bonis iudicatur, vt de alia re hęreditaria. Quid de emphyteuſi priuata: an veniat in cõfiſcatione bonorum? & dic, quod nõ, vt per Rol. d. conſ. n. 18. & n. 19. vbi quòd iura quæ nõ tranſeunt in extraneũ hæredem; non tranſeunt in fiſcum, de quo vide quæ latius no. Bar. & alij in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infect. ſi granatus per fideicõmiſſum delinquat: bona eius non confiſcantur fauore fideicommiſſarij, ſecundũ Alex. conſ. 23. lib. 3. Ale. conſ. 67. tom. 3. l. fi. C. de immun. nem. conced. li. x. Hyp. conſ. 84. 180. Rom. conſ. 195. Bellac. & M. Cherian.

184 Feudum poteſt confiſcari, ſi tranſit ad extraneos, vt eſt communis op. Boſſ. tit. de bonorum publica. n. 53. & ſeq. D. Hier. Gabriell. in conſi. 172. nu. 39. com. dicit. Bonac.

Feudũ, ſi qua iuſta cauſa amittatur, puta lęſę maieſtatis, non fiſco, ſed domino defertur. cõmunis eſt opi. Soarez. ver. feudũ. n. 67. Etiam ſi ſit antiquum, vt eſt communis opi. Capra Reg. 77. n. 35. D. Hier. Gabr. in conſ. 172. n. 40. vbi hoc limitat. Idem.

De feudo ſine culpa non amittendo.

TITVLVS IX.

Feudo priuare non poteſt vaſallum Princeps ſine cauſa, & abſque eius culpa. c. 1. de feudo ſine culpa non amitt. c. 1. de natu feud. & notat, & tenet Bal. conſ. 326. Rex Romanorũ. col. 2 prope. fi. & conſ. 345. ad euidentiã. col. 2. vol. 1. & conſ. 182. col. 2. lib 4. Paul. Caſt. conſ. 229. col. 2. lib. 3. & conſ. 46. libr. 4. Abb. conſ. 3. col. pen. lib 4. Soc. conſ. 38. col. 2. vol. 4. conſ. 410. col. 3. & conſi. 445. col. 11. & cõſ. 544. col. 2. Alex. cõſi. 203. col. 3. lib. 6. Iaſ. conſ. 177. col. 2. & conſi. 227. col. 5. & conſ. 233. col. 3. li. 4. & conſ. 86. col. 3. lib. 3. & in l. pecuniã. col. 6. ff. de condictio ob cauſam, Cur. iun. in tract. feudorum in 2. par. q. 12. & conſ. 1. col. 10. Gozad. conſil. 9. col. 6. & conſil. 26. col. 6. & iſta concluſio videtur communis, quòd vaſallus non poſſit priuari feudo abſque cauſa, etiam de plenitudine poteſtatis.

Et ratio eſt, quia feudum dicitur cõtractus innominatus, c. forma. 22. q. 5. Abb. & doct. in c. qua in eccleſiarum. col. fi. de conſtitut. & Cur. iun. in tract. feudorum, in prima par. q. 9. prin. n. 35. vbi planum facit iſtam eſſe communem opinionem. Et ſic Princeps ſubiicitur contractibus, c. 1. vbi latè Moder. de probatio. & conſequenter feudum ipſum eſt etiam re ipſa contractus vltro citróque obligatorius, l. Labeo. §. contractum. ff. de verborum ſignificat. & tradit Bar. in l. iuriſgentium. §. quinimo. col. fi. ff. de pact. & Cur. iun. in d. tract. feudorum in 2. par quæſt. 7. num. 52.

¶ Sed tamen contrarium aſſeruit præcipuanter Soc. ſibi contrarius conſi. 87. col. 7. lib 3. Dec. conſ 390. col. 6. Iaſ. conſ. 236. col. 4. lib. 4. & conſ. 107. col. 3 lib. 4. ſimiliter Gozad. conſil. 8. in fi. & conſi. 92. col. fi. Tamen difficile eſſet in actu practico obtinere contra iſtam communem, quę videtur veriſſima, & poſſet infinitis rationibus, & authoritatibus fulciri, quę omittuntur breuitati ſtudendo, & ita ſubtiliter ediſſerebat D. Raynaldus Rodulphus & Peruſinus legum interpres Peruſij, & Piſis doctrina, & integritate ſingulariſſimus, dum eum publicè audiebam. Viuius opin. 283.

Feudum ſi cauſa aliqua non adſit, nec ex poteſtatis plenitudine Princeps auferre poteſt, vt communiter aiunt Cur. iun. de feud. 2. par. quæſt. 12. Viuius libr. 3 opin. centeſimadecimaſexta. Suarez.

3 Siue culpa vaſallus feudo priuari non poteſt. *lib.1. feud. tit. 22. §. ſancimus.* Fallit in 3. caſib. vt per Vigel. *in commento 5. anni. de feudo. cap. 3. in princ. fol. 962.* Don. à Fina.

4 Feudum ob præclare merita conceſſum ca ingratitudinis cauſa reuocari nequit, vt frequenter placitū inquit, à iure tameo alienum veriſſimè affirmans meus iuris Doct. Arius Pinel. *in l. 1. part. 3. verſ. inſertur. 17. C. de bon. matern.* Suarez.

5 Feudatarius per alienationem partis rei feudalis, non cadit, ſec. com. à tota re, ſed à parte tantū alienata, per tex. *in c. 1. de vaſal. qui contra conſtit.* Lotha. *regis benef. alie.* Et hanc com. opi. eſſe inquit Thom. Grammat. *in Deciſ. 49. nu. 2.* quę in eo caſu procedit vbicunque in alienatione partis rei feudalis facta fuiſſet cōmemoratio, quòd res eſſet feudalis. aliàs ſecus. Ita refert poſt Pariſ. Roland. à Valle *in conſ. 17. in 2. Tom. conſ.* Kirchouius.

6 Propria authoritate dominus vaſallum feudo priuare non poteſt: ſed debet præcedere ſententia declaratoria, feloniam vel culpam priuatione dignam eſſe cōmiſſam. Verato & omnibus doct. com. eſſe dicit Apoſtill. *conſ. 3. nu. 5. & 6.* Et idē plenius *in conſuet. Pariſ. §. 30. nu. 23.* vbi ideo affirmat, & vnicum tātum caſum excipit. videlicet, ſi vaſallus feudum irrequiſito domino alienaſſet. &c. I. Fichard.

Amplia dictā cōmunem procedere etiam in crimine læſæ maieſtatis, ſec. Thom. Graui. *deciſ. 105. nu. 55. & ſeq.* quia etiam in illo requiritur ſententia declaratoria. quam concluſionem ante ipſum tenuit etiā Bart. *in l. imperator. ff. de iure fiſci,* & multi alij, quos refert Gigas *in trac. de crim. læſa maieſt. lib. 2. c. 25.* vbi concludit hanc eſſe veriorem, & omninò tenendam, per tex. cui dicit reſponderi non poſſe *in l. quæſitum. ff. qui & à quibus.* Et hanc tenuit etiam Car. Zabarel. *conſ. 155. nu. 2.* Idem.

7 Dominus recipiēs à Vaſallo ſeruitiū poſt ingratitudinē cōmiſſā, cēſetur remittere ingratitudinē, niſi ignoraſſet Vaſallū à feudo cecidiſſe. com. dicit Clar. *in §. feudū q. 63.* P. Fich.

8 Dominus, ſi propter aliquam culpā priuetur proprietate feudi, tunc applicatur feudum Vaſallo. communē dicit Clar. *in §. feudum q. 72.* Claro tamen non placet. Idem.

9 Dominus ſi ſit laicus, & Vaſalli clerici, nihilominus remanet eorum iudex. com. dicit Clar. *§. feudum. q. 90. ver. Sed quid ſi Vaſalli.* Idem.

10 Dominus tenetur defendere Vaſallum, vt Vaſallus Dominum. com. Cla. *§. feudum. q. 27.* etiam contra patrem, filium, vel fratrem. com. *d. q. 27. verſ.* Sed nunquid. Idem.

11 Domino recuſante inueſtiturā, nihil præiudicat Vaſallo. imo ipſe dominus debet in eo caſu priuari proprietate feudi. com. Clar. *§. feudum. q. 49. verſ. ſed quid ſi Vaſallus.* Idem. P. Fich.

12 Dominus præſumitur per vim extraxiſſe Vaſallus ſeruitiū in quolibet anno præſtandū, niſi dominus probauerit voluntariam præſtationem. Coua. *in cap. poſſeſſor. de reg. iur. in 6. §. 4. par. 11. nu. 1* com. didit ea Alex. *conſ. 1. nu. 12. vol. 4.* B. Villal.

De milite vaſallo qui contumax eſt.

TITVLVS X.

FEudatarius fictè contumax non poteſt vigore iſtius contumaciæ priuari feudo, niſi ter monitus fuerit, & non comparuerit, per tex. *in c. j. de milite vaſall. qui contumax eſt.* vbi & text. dicit, dominus vocat militem qui ab eo feudum poſſidebat, dicendo eum in culpam incidiſſe, per quam feudum amittere debeat, hic nō reſpondet. quæritur quid faciendum ſit domino? Reſpondeo eum ad curiam vocare debere, & ſi non venerit, iterum debere eum vocare vſque in ſpacio trium, ſeptem vel decē dierum, arbitrio eiuſdem curiæ terminando. Quod ſi neque venerit ad tertiā vocationem, hoc ipſo feudum amittat, & ideo debet curia dominum mittere in poſſeſſionem. & ibi gloſ. *in verb. tertiam vocationem.* quærit an vnum duntaxat edictum pro omnibus ſufficiat. *l. conſentaneum. C. quomodo & quando iudex.* & reſpondet illud in feudo non obſeruari, ſcilicet, quod pro omnib. edictis vnum duntaxat proponatur. Quam ſententiam communiter iuris feudalis interpretes ſequuntur Andr. de Iſer. *ibid. nu. 1. v. hac citatio. nu. 2. ver. vel ſpeciale. & nu. 4. in fi. verſ. negari non poteſt.* Bal. *numer. 1. & 2.* Aluarot. *num. 6. verſ. quæro cum gloſ. 2.* Præpoſ. *numer. 1. & 2.* & Matt. de Afflict. *ver. 8. no. ex text.* Quod ad hoc vt vaſallus dicatur cōtumax, debet eſſe ter citatus cū ſpacio 7. vel 10. dierum pro qualibet citatione nec ſufficit ſemel citare cū ſpacio 30. dierum, quia tex. iſte expreſsè requirit triplicem citationem, & ſic vna citatio pro omnib. cū perēptorio non ſufficeret. & ibi ab ipſo nōnullę limitationes eius doctrinæ adiiciuntur. Iacob. de S. Georg. *in trac. de feud. in verb. deliſque vaſalli premiſerunt non cōmittere Feloniam. nu. 46. verſ.* at. cauſa eſt, ſi vaſallus trina vice citatus pro cauſa feudali nunquam comparuerit, Dominus poſt trinam citationem mittetur in poſſeſſionem ipſius feudi. & ita omnes aſſerere meminit Rol. à Valle, *in conſ. 47. nu. 16.* Kirchouius.

Si de feudo controuerſia fuerit.

TITVLVS XI.

AGnati quando incontinenti de iuribus ſuis, & bona controuerſa eſſe feudalia, vbi inter filiam defuncti & agnatos eſſet cōtrouerſia de feudo, probare parati ſunt, impeditur tunc miſſio, & ipſi dicūtur legitimi cōtradictores, adeo vt non admitteretur ipſius Imperatoris ſētentia, quæ extat *in §. inter filiam defuncti. ca. 1. tit. ſi de feu. defunc. contro. ſit int. do. & agna. vaſal. in vſib. feud.* Ita voluerunt Iſern. & Aluarot. ac alij *in d. §. inter filiam.* Bart. *in l. filiam. ff. ad S.C. Treb.* & doct. *in l. fi. C. de edic. D. Adria. tollen.* Et ſi autem hęc concluſio vera ſit, quod quando agnati ſunt parati incontinenti docere de iurib. ſuis, impediatur miſſio, & dicantur legitimi contradictores, tamen hoc admittitur cum eo temperamento, vt dicantur legitimi cōtradictores, quā do ipſi agnati poſſederunt: ſecùs ſi non poſſederunt, vt per Bart. & alios *in d. l. filiam. ff. ad S.C. Treb.* & Dec. *in conſ. 84. nu. 1. in 1. par. conſ. & in conſ. 218. n. 2. in 2. par. cōſ. & in conſ. 424. n. 7. in 3. par. conſ. & in conſ. 467. nu. 12. in 4. part. conſ.* vbi dicit, hanc opinionē eſſe communem: Ita quoque atteſtatur Rol. à Valle *conſ. j. n. 71. vol. 1.* Kirchouius.

2 Contendentib. patruo & nepote ex filio progenito, de ſucceſſione regni vel feudi, nepos præfertur, ſec. com. opi. ſed pro patruo eſt verior & magis com. opi. ſec. Dec. *in conſ. 443.* in caſu ad me tranſmiſſo, poſt Alex. *in conſ. 4. ver. pro iſta q. par. vol. 4.* & prædicta opinio maxime redditur indubitata duob. concurrentib. quod patruus ſit maior natu quàm nepos, & in poſſeſſione, ſec. Dec. *ibid.* Nam ex plurib. concurrentib. agitur effectus *l. j.* vbi Bal. *C. de fideic.* & in dubio fauendum eſt poſſidēti, *§. commodum. Inſti. de interdict.* & quando caſus eſt dubius de iure ciuili, & clarus de iure Can. ſtandum eſt iur. can. etiam in foro ciuili. Nam pro hac opin. videtur clara deciſio *in clem. paſtoralis. de re iudicata.* M. Chærian.

3 Feudum hæreditarium, ſeu mixtum alienatum, infringi poteſt per hæredes cum beneficio inuentarij, ſecundum communem per Burſat. *conſ. 31. nu. 13. lib. j.* vbi dicit aliquos tenere cōtrarium ex alia magis communi opin. de qua ibi. Bonac.

4 Inuentarij confectio prodeſt agnatis ad reuocationē feudi. iux. magis communem, licet ex alia cōmuniori & veriori non proſit maximè in hæreditario, teſte Burſ. *conſ. 49. nu. 48. l. 1.* quam concl. declara, vt per eundem *nu. 49. & 50.* vbi etiam in filio & omni hærede procedere dicit. Idem.

5 Dominus feudi ſi decedat relictis pluribus hæredibus, Vaſallus non tenetur ab omnibus petere inueſtituram, communem dicit Clar. contra Zaſ. *in §. feudum. q. 49. ver. Quæro nunc* P. Fichard.

6 Dominus non habet cognoſcere quādo conuentus negat ſe eſſe vaſallum: ſed cognoſcet ordinarius, qui cauſa cognita, remittet ad Dominum, ſi conuentus ſuccubuerit. communē dicit Clar. *in § feudum. q. 90. ver. ſed pone.* Idem

7 Feudi dominus eſt iudex inter ipſos vaſallos, *c. imperialē, § penul. de prohib. feud. alien.* fallit in 6. caſib. vt per Maria. Soc. *in c. ex tranſmiſſa, nu. 27. de foro compet.* fallit in 12. caſib. vt per Cur. iu. *in tract. feud. in 7. par. n. 3. & ſeq.* fallit in 13. caſib. quos no. Felin. *in ca. cæterum, nu. 5. de iud.* Imò etiam dominus feudi cognoſcit. de cauſa feudali inter clericum feudatarium, & alium. fallit in caſib. ſecundū Rip. *in c. decernimus. extra de iud. nu. 28.* Don. à Fina.

8 Feuda inferiora quæ non habent dignitatem annexam, diuidi poſſunt, *c. j. §. omnes, ſi de feudo fuerit controuer. inter dominum & agnat. vaſalli in vſib feudo. c. imperialem, §. præterea,* & ibi doctor. *de prohib. feud. alienat.* per Feder. Ampliatur, & limitatur in vno caſu à Cur. Iunior. *in trac. feudor. 4. part. quæſt. 30. nu. 224.* Idem.

9 Agnati in feudis antiquis, tantum ad ſeptimum vſque gradum admittuntur. Communem dicit Iaſ. *in l. certum. C. unde leg.* vt refert Minſ. *obſer. 95. cent. 1.* Ibi tamen concludit, quod in Camera hæc opinio non ſeruetur, ſed imo in infinitum admittantur. I. Fichard.

10 Agnatus ſi transferat partem feudi antiqui in alium agnatum habentem partem eiuſdem feudi. tunc acquirens par-

tem conſocij, tenetur intra annum & diem pro ea petere nouam inueſtituram, ſecùs, ſi per ius acquirendi alicui pars illa contingeret. Clar. §. *feudum. q.49. ver. Præterea quæro.* P. Fich.

11 Agnati conſanguinei fœminas tantum excludunt, ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, ſecundum communem per *Bur. conſ.98. nu.11. lib.j.* Bonac.

12 Agnati vltra ſeptimum gradum & vſque ad centeſimum ad feudum antiquum admittuntur, cum primordialiter de primo inueſtito in filios deſcendit, ſecundum communem per *Bur ſ. conſ.63. nu.6. lib.j.* vbi dicit ſecus eſſe in nouo, vel vbi agitur de ſuccedendo primo per lineam tranſuerſalem, ex communi, de qua per eum *ibi.* Idem.

13 Pater non poteſt in bonis feudalibus per teſtamentũ vni filiorum, pluſquàm alteri aſſignare: nec valet talis diſpoſitio. com. dicit. Zaſ. *in epito. feud. in tit. de ſucceſſ. feud. in 5 parte prin. de ſucceſſ. ex teſtamento.* I. Fichard.

14 A feudi alienatione excluſus non poteſt illud repetere etiã ab extraneo, & excluditur per ſpaciũ triginta annorũ, per quod tollitur tale ius reuocãdi bona feudalia alienata in extraneos, vt per doct. *in c. Titius. ſi de feud. contro. fue. inter do. & agnat.* & per Cur. ſen. *in conſ. ſuo 82. in 3. col. in fi.* vbi atteſtatur iſtam eſſe com. op. & per Iaſ. *in l. petens. C. de pact. & in l. ſi mater. C. de inſtit. & ſub condit. facta.* Rol. à Valle *in conſ.3. nu.90. in 1. Tom. conſ.* Kirchouius.

15 Quęro, An feudum à vaſallo ſine conſenſu agnatorũ alienatum per agnatos repeti poſſit? Reſp. quod ſic. ita probat tex. expreſſus *in c.1. §. Titius filios. ſi de feudo defuncti conten.*

Amplia hanc cõmunẽ, vt non tantũ per agnatos, ſed etiam per filios alienatoris repeti poſſit. *d. §. Titius.* Mich. Graſſus.

16 Sed quid ſi filij alienatoris ſint concepti & nati poſt alienationem feudi factã? Reſp. quod nihilominus poſſint reuocare. ita tenet And. de Iſer. *c.1. §. hoc quoq; n.9. ibi.* Alua. Præpo. *n.6.* & Frider. Schenck. *n.2. de ſucceſſ. feud.* Hier. Schnit. *conſil. 82. cum.5. lib. y.* And. Tiraq. *in trac. de vtroque retract. 1. par. §. 1. gl. 9. nu.90.* Aluar. *d. c.1. §. Titius. nu.6.* & ibi Præpo. *n.3.* Et hæc eſt communis op. ſecundum præfatos Doct.

Amplia ſecũdò hac opinionẽ, vt procedat ſiue alienatio facta ſit in extraneũ, ſiue agnatũ remotiorem. Namque agnatus proximior talem alienationem poteſt reuocare. *d. c.1. §. ſi Titius.* & ibi doct. cõmuniter, Aluar. Præpo. & alij, vt teſtatur Cur. iun. *d. tract. feu. 4. par. nu.146.* Carolus Rui. *conſ.8. n.4. li.j.*

Amplia tertio, vt procedat, ſi vaſallus feudum conſentiẽte proximiore in remotiorẽ agnatũ alienet. Nãmq; illi agnati, qui ſunt medij gradus inter remotiorẽ & proximiore, feudũ alienatũ repetere poſſunt. ita tenet Card. Alex. *d. c.1. §. Titius.* Iac. de S. Georg. *in tract. feud. verbo, & cũ pacto. el 2. n.32. & 33.* And. Tiraq. *in tract. de vtroque retract. 1. par. §. 26. glo. 2. nu.3.* Hanc dicit eſſe communem poſt ſupradictos Doct. Cur. iu. *d. 4. par. n.149.* Et eã tenet Bald. *d. c.1. de alie. feud.* Mich. Graſſus.

17 Recognitio feudi per errorem facta non nocet poſteris, com. Cla. *in §. feudum. q.20. verſ. Sed pone.* idem eſt, ſi recognitio aliter fiat quàm in more ſolito vel debito, vt ibid. quod intellige de feudo antiquo, vbi vaſallus defunctus non poteſt præiudicare vocatis ex tenore inueſtituræ. P. Fich.

18 Feudalis quæſtio ſi inter dominum & vaſallum eſt agitãda, quando eſt propriè feudalis, corã paribus curię eſt terminanda. not. *in capitulo, ex tranſmiſſa, de foro competenti.* fallit in 6. caſib. quos no. Mar. Soc. *in capitulo, ex tranſmiſſa, columna quarta, de foro competenti.* fallit in 3. caſibus, quos no. Felyn. *in capitulo, cæterum, de iud. col.4. verſ. fallit quando.* Don. à Fina.

19 Si inter dominum & vaſallum de feudo ſit controuerſia, regulariter apud pares curię terminanda eſt, *lib.2. feud. tit.39. §. ſi inter.* Fallit in 6. caſib. vt per Vigel. *in commento 5. anni. de feudo. c.5. fol.99.* Idem.

Si inter vaſallos de feudo cõtrouerſia eſt, domini eſt cognitio. *lib. ij. feud. tit.35. §. pen.* fallit in 2. caſibus, vt per Vigel. *vbi ſupra reg. 2. fol. 991.* Idem.

20 Feudi contentio vbi eſt inter dominũ & vaſallũ, pares curiæ ſunt iudices, *c. imperialem. §. præterea. de proh. feud. alien.* per Fed. Ampliatur in vno caſu, & limitatur in 6. à Mar. Soc. *in c. ex trãſmiſſa, n.9. de foro cõpetẽti.* Ampliatur in 4. caſ. & limitatur in 6. à Cur. iu. *in trac. feu. in 7. par. v. tertia pr. reg. n.34.* Idẽ.

21 Competit pro feudo condictio ex l. & cõſuetudine. com. dicit Clar. *§. emphyteuſis. q.89.* P. Fich.

22 Quis ſit iudex in cauſa feudi. In hac materia Cur. *in ſuo tract. in 7. parte* fac. tres regulas cum fallentijs.

Prima regula, quod vbi eſt cõtentio ſuper feudo inter duos comites, & barones, qui propriè Capitanei appellãtur, ſolus imperator eſt iudex. tex. eſt clarus *in c. 1. apud quem vel quos contro. feu. deb. termi.* & ibi omnes feudiſtæ.

Secunda regula eſt, quod vbi eſt cõtentio feudi inter alios vaſallos qui nõ ſunt duces, comites, & Barones. & per conſequẽs immediatè ſubiecti imperatori, domin⁹ feudi tũc eſt iudex inter tales vaſallos. tex. eſt *in c. imperiali. §. pen. de prohib. alien. feu.* per Fed. & *in c.1. de cõtro. feu. apud pa. term.* Limitat primo Cur. quãdo cõſtat vtrunq; litigantẽ eſſe vaſallũ eiuſdem domini de alijs feudis de quibus nulla eſt quæſtio. vel eſt cõtẽtio ſolũ de aliqua parte feudi. ſed nõ de toto. vel de finib. ipſius feudi, ita quod certũ eſt, quod vterq; eſt vaſallus: ſaltẽ in parte ſine litigio: ſecus autẽ ſi cõſtaret vnũ tantũ eſſe vaſallũ de feudo aliquo, de quo nõ eſt quæſtio: & quæſtio eſt de alio feudo: quia tũc dominus nõ eſt iudex, ſed pares curię. tex. eſt *in cap.1. in 2. reſponſo.* Apud quem vel quos, &c. Et ita determinat gl. *in d. §. pen.* & ita probat tex. *in c. cæterũ. in ver. conſtat. de iud.* & dicit Can. ibi eſſe caſum pro eo quod vult Pe. de ceruo. *in c.1. de inue. in mari. fac.* quod licèt ſoleat dici, quod quando eſt dubiũ de iuriſd. citãt. debet citatus cõparere ad allegandã exceptionẽ declinatoriã. *l. ſi quis ex alien. ff. de iud.* iſtud procedit quãdo quis citatur corã iudice ord. generaliter: ſed quãdo eſt ord. ſingularis, vel inter paucos, ſicut eſt dominus feudi, vel curia domini, nõ tenetur citatus cõparere, niſi verè ſit iuriſdictio citãtis. & ad hoc dic. vidẽ. Bas. *in d. c. cæterũ. in 3. & 14. col.* Limitat ſecũdo quãdo eſt dubiũ inter litigãtes quis eorum ſit vaſallus: vt quia ambo prætendũt inueſtiturã nouam alicuius feudi, ſiue ab eodẽ domino, ſiue à diuer. quia tũc iudex ordinarius vel arbiter cognoſcit. vt *in c.1. §. ſi inter.* & ibi feudiſtæ *in ti. de lege Conra.* Limitat tertio quando vnus vaſallus diceret feudũ eſſe antiquũ, & alter nouũ, qui haberet cauſam ab ipſo domino. quia tũc cũ ipſe dominus poſſit prætendere intereſſe, nõ poterit eſſe iudex in tali cauſa, ſed cognoſcet vel iudex ordinarius, vel arbiter. tex. eſt & ibi cõmuniter doct. *in d. c.1. in pr. de inue. in mari. fac.* contra tamen hoc inuehis de *c.1. in tit. An apud iud. vel dominũ.* vbi dicitur, quod hoc caſu ſoli pares curię debet cognoſcere. & poſt multa dicit forte eſſe tutius tenere, quod vnica ica. per aliũ corrigatur. Limitat quarto quando quæſtio vertitur inter litigantes, quorũ vterq; dicit eſſe feudũ antiquũ, & ad ſe ſpectare: quia tũc dominus cũ curia cognoſcet. *d. c.1. in fi. de inue. in ma. fac.* Limitat quinto quãdo eſt quæſtio inter vaſallos producẽtes diuerſos inueſtitores: quia tũc iudex ord. cognoſcit. *vt in §. ſi duo. & in §. ſi tres. de pa. te.* vel arbiter. *vt c.1. an apud iud. vel dominũ. & in c.1. per l. Conra.* de quo etiã eſt gl. & ibi ca. *in d. c. cæterũ.* Limitat 6. quãdo quęſtio eſt inter vaſallũ & aliũ quẽ cõſtat nõ eſſe vaſallũ: quia tunc iudex ord. ſolet cognoſcere. *c.1. de contro. inter vaſ. & alium.* Limitat ſeptimo quãdo eſt quæſtio inter vaſallũ, & vaſallũ nõ tangens feudũ: quia dominus nõ erit iudex. ita dicunt cõmuniter can. *in d. c. cæterũ.* Limitat octauo niſi domin⁹ feudi iniuſtè recuſaſſet vaſallũ inueſtire, & deinde coact⁹ inueſtiuit: quia iſto caſu dominus nõ erit amplius iudex in cauſa ipſius vaſalli. al. Bal. *in §. ſi qua cõtrouerſia ad fi. de pa. conſtan.* per tex. *in c.1. de contro. inter vaſ. & epiſcopũ.* Limitat nono niſi quæſtio feudi depẽderet à virtute iuramẽti: quia tũc itur ad ordinariũ eccleſiaſticũ. al. Cald. *cõſ. 2. in ti. de iud.* quod forte nõ procedit ſecundũ Fel. *in d. c. cæterũ, in 4. col.* niſi quãdo agens vult declinare dominũ: ſecus ſi eſſet cõtẽtus quod dominus cognoſceret, & ageretur ſolùm de quæſtione exeq. iur. ſec⁹ ſi de validitate eius. nã tũc itur ad epiſcopũ, per ea quæ dicit Inn. *in repe. c. cũ contingat de iu. iu.* & Pan. *in c. cũ venissent. in 4. col. de inſti.* Limitat 10 niſi habens feudũ eſſet miſerabilis perſona: quia tũc poteſt agi quæſtio feudi coram ordinario. *ca. ex parte. B.* & ibi doct. max. Pan. & *in c. cæterũ. de iud.* Limitat vndecimo dicens eſſe aduerten. quod in omnibus caſ. in quibus dicitur pares curię, vel alias perſonas eſſe iudices in cauſa feudi, iſtud debet ſanè intelligi, niſi conſue. vel priuilegio derogatum ſit & prouiſum de certo iudice. al. Bald. *in d. c. imperialem. §. præterea,* & Pan. *in c. nouit. cir. fi. 3. col. de iud.* Limitat duodecimo quãdo dominus nollet iuſtitiã facere inter vaſallos: quia tunc illis remedijs eſſet vaſallo ſuccurren. & dicit, reperiri quatuor remedia, quorũ vltimũ eſt, quod tũc poterit dominus iure ſuo priuari.

Quęrit circa iſtam ſecundam regulam Cur. *vbi ſ. pra.* an in cauſa feudali dominus laicus poſſit eſſe iudex inter vaſallos clericos, & dicit Inn. & Pan. *in d. c. cæterũ,* tenere quod ſic. & ſubdit

hanc

hanc eſſe communem opinionem: quam allegat multos tenere. licet Barb. multa adducat in cōtrariū quæ referre omitto. Secundò quærit in quo loco debeat dominus ſedere quando vult cognoſcere de cauſa feudali inter vaſallos. vide ibi per eū. Tertiò quęrit quomodo procedi debeat, & an lis ſit conteſtanda, & ordo iudiciarius obſeruādus. & dicit, libellū eſſe porrigen. litē cōteſtandā, totúmque iuris ordinem obſeruan. al. Alua. *in d. c. imperialem. §. pen* & Inn. & Can. *in d. c. cæterum.* Non tamen exigitur iuramentum calum. alleg. Aluaror. *vbi ſuprà.* Quartò quærit, quid ſi non eſt deputatus notarius, qui ſcribat in cauſa, quis cōficiet acta? & dicit, quòd poſſunt eligi duo non notarij, vel vnus notarius. al. Bal. *in l non enim alster circa med ff. de adop.* al. etiam Alua. *in d. §. pen.* Quintò quærit, an vaſalli poſſint prorogare iuriſdictionem alterius iudis ſine conſenſu domini feudi? & cōcludit quòd non. quęrit etiam an ſufficiat tacitus conſenſus, vide ibi per eum multa ponentem. Sextò quęrit, quod ſi agatur cauſa poſſeſſorij inter vaſallos, an dominus feudi ſit iudex? & refert varias opiniones. tandem dicit quòd communis op. eſt, quod cauſa poſſeſſorij feudalis ita ſit terminanda coram domino feudi, ſicut cauſa petitorij. & dicit quòd hanc opinionem tenēt communiter doct. *in d. c. cæterum.* al. multa ſimilia, & no. quæ omitto. Septimò quęrit, quod ſi contra dominum cognoſcentem de feudo opponatur declinatoria, & conuentus neget ſe vaſallum, an dominus cognoſcet an ſua ſit iuriſdictio? & concludit quòd nō. alleg. glo. & doct. communiter *in c. 1. de inue. in mart fac.* vide ibi per eū. Octauò quærit, an iuriſd. domini ſit ordinaria vel delegata? & dicit quòd eſt ordinaria, per tex. *in d. c. cæterum.* & ibi Panor. Nonò quærit an ſentētia lata ſuper feudo cōtra vaſallū, noceat agnatis ſuis? & dicit, quod Iſer. *in c. ſi vaſallus de ſuo. in tit. ſi de feu. fue. contr.* concl. quòd talis ſententia pręiudicabit agnat. ſcientibus illam litem agitari: ignorantib. autem non, per *l. ſæpe ff. de re iudic.* Decimò quærit, an aliquid ſententia lata inter duos contendentes de feudo caſtri præiudicet hominibus illius caſtri? & dicit quòd Bald. *in l. 4. C. de lib. cau.* determinat quòd non, etiam ſi ſciuerint cauſam agitari. & ſequi. Panor. *in c. quamuis. in 17. col. extra de re iud.* Vndecimò quęrit ſi dominus feudi pronunciat in cauſa vaſallorum ad quem ſit appellādum: & dicit, quòd ad proximiorem ſuperiorem dominū illius feudi: & vltimò ad imperatorē. al. Io. And. & doct. *in d. c. cæterum.* & Io. Rey. *in d. c. impe. §. pen.* bene fac. ſecundum eum tex. *in c. ſi quo temp. mil.* Duodecimò quærit, ſi vaſallus ſit inueſtitus de mero & mixto imperio, & omnimoda iuriſd. & ipſe deputauit poteſtatem, qui poteſtas ferat ſententiam, ad quem appelletur. iſta dubit. inquit, videtur decidi ex no. per Aug. *l. 1. §. qui mandatam ff. de off. eius cui,* &c. vt dicamus quòd ſit appellandum ad ſuperiorem. Arguit tamen in contrarium. vide ibi per eum. Decimotertiò quærit an tempora app. de iure communi ſtatuta ſint ſeruāda in cauſa feudali? & dicit quòd communis concl. doct. *in c. ſi. quo temp. mil.* eſt quòd ſic, eo fundamento quòd vbi in iurib. feudorum non reperitur cōtrarium deciſum, debemus ſeruare iura Romanorum etiam in cauſa feudali. c. 1. *§. ſtrenuus.* & ibi communiter *feu. de feu. cogni.* fac. quod vult Iaſ. *in Rub. C. de Carb. edic. in ſi.* vbi dicit, quòd ſi cōtingat aliquis caſus in materia feudali nō deciſus in feudis, deciditur per iura communia. Subiungit Cur. quòd non ob. tex. *in d. c. ſi.* qui prima facie videtur contrarium probare dum vult, quòd quando appellatur in cauſa feudali, dantur ſex ſeptimanæ appellanti. quia ſecundum eum, reſpōdent Iſer. & Bald. & doct. quòd ille tex. ponit caſum ſpecialē quando appellatur ad imperatorem. vide ibi per eum. Tertia prin. regula eſt, Quod vbi eſt cōtentio feudi inter dominum & vaſallum, pares curię ſunt iudices. *d. c. imperialem. §. pen.* Extendit hanc regulam, etiam ſi cōtrouerſia ſit ſuper inueſt. vel ſuper amiſſione feudi, vel ſuper violentia facta per dominum vaſallo in dicto feudo. al. Bal. *in d. §. pen.* & Inn. *in d. c. cæterum.* Secundò extendit vt procedat etiam ſi dominus feudi non recognoſceret ſuperiorē. al. Alua. *in c. 1. in 4. col. in tit. apud quem vel quos contr. feud. termi. deb.* Tertiò extendit vt procedat etiā ſi vaſallus dicat ſe vaſallum, & dominus neget. al. *c. 1. de contro. inter vaſ. & epiſcopum.* & Bal. *in d. c. pen.* Quartò extendit quòd itur ad pares etiā ſi ſint minores litigantib. al. Bal. *in præ. decre.* quem ſecundum eum refert Fel. *in d. c. cæterum. in 9. col. de iud.* Limitat expoſt dictam regulam non procedere, quando pares non auderent cognoſcere, vel nollet, vel eſſent domino nimiū fauorabiles: quia tunc cognoſcit Papa ratione peccati. *vt in c. nouit. de iud.* idem dicen. eſt, propter defectum iuſtitiæ. *c. ex tranſmiſſa. de fo. comp.* ita Iſer. & Bal. *in d. c. pen.* ſic etiā ſecundū eum dicit Bal. *in c. 1. an apud iudi. vel curi.* quod quādo pares curię ſunt ſuſpecti. cognoſcet ordinarius. Limitat ſecūdò non procedere quando dominus extorqueret ſeruitia indebita à vaſallo vltra modū: quia vaſallus poteſt implorare officium pręſidis vt prouideat. per *l. illicitas ff. de off. præſi.* alleg. Bal. *in d. §. pen.* Limitat tertiò vt procedat in feudo iā cōſtituto: ſecus ſi tractaretur de feudo cōſtituē do. al. Pan. *in d. c. cæterū.* quia tunc erit adeūdus ordinarius, & non pares. Limitat quartò non procedere quādo dominus vel vaſallus haberēt neceſſe producere pares in teſtes ne fungātur duplici officio. *c. dilecto. de teſti.* & tūc ordinarius cognoſcet. al. Aret. *in d. c. cæterū.* Limitat quintò niſi vaſallus corā parib. negaret ſe fuiſſe inueſtitum, & prouocat ad ordinarium, tunc enim pares curię cognoſcent ſummatim de hoc, & conſtito de inue. procedent, alias non. al. Ang. *in l. j. C. ſi à non compe. iud.* & Bal. *in d. c. imper.* & Fely. *in d. c. cæterum in 8. col.* Limitat ſexto vbi non ageretur condictione ex l. feudali: nam tunc non itur ad pares curiæ ſed ad ordinarium: pura (dicit ipſe) ſi intētaretur remedium *l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.* al. Bal. *in c. 1. de inue. in mari. fac.* allegantem Inn. *d. c. cæterum. ad ſi.* & ita tranſit ibi Fel. *in 8. col.* vltra quem al. Bal. *in d. c. imperialem. §. pen. & in § ſi qua controuerſia. in tit. de pace Conſtan.* Et de hac materia quis ſit iudex competens in cauſa feudi. vide ample *Iac. in tract. feud. in ver. & dicti vaſ. pro dictis rebus feudalib. &c.* & Alex. *in 1. vol. conſ. 79. & in 5 vol. conſ. 2.* Et aliquid in materia emphyteutica per Oldr. *in conſ. 17. in 4. col.* a ellac.

23 Appellatio in cauſis feudal. debet fieri ab inferiore domino ad proximiorem, qui ſit ſuperior, & ab illo ad magis ſuperiorem. communem dicit *Iul. Clar. §. feudum. quæſtio. 90. verſ. vltim.* I. Fich.

FINIS.

NT 13,9313

XX
92